D 646
R
MP

revista economică

1 3•I 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

1975

un nou impuls creativității, inventivității, și hărniciei unui popor în întrecere cu timpul

Județele țării pe traiectoria progresului

ALBA

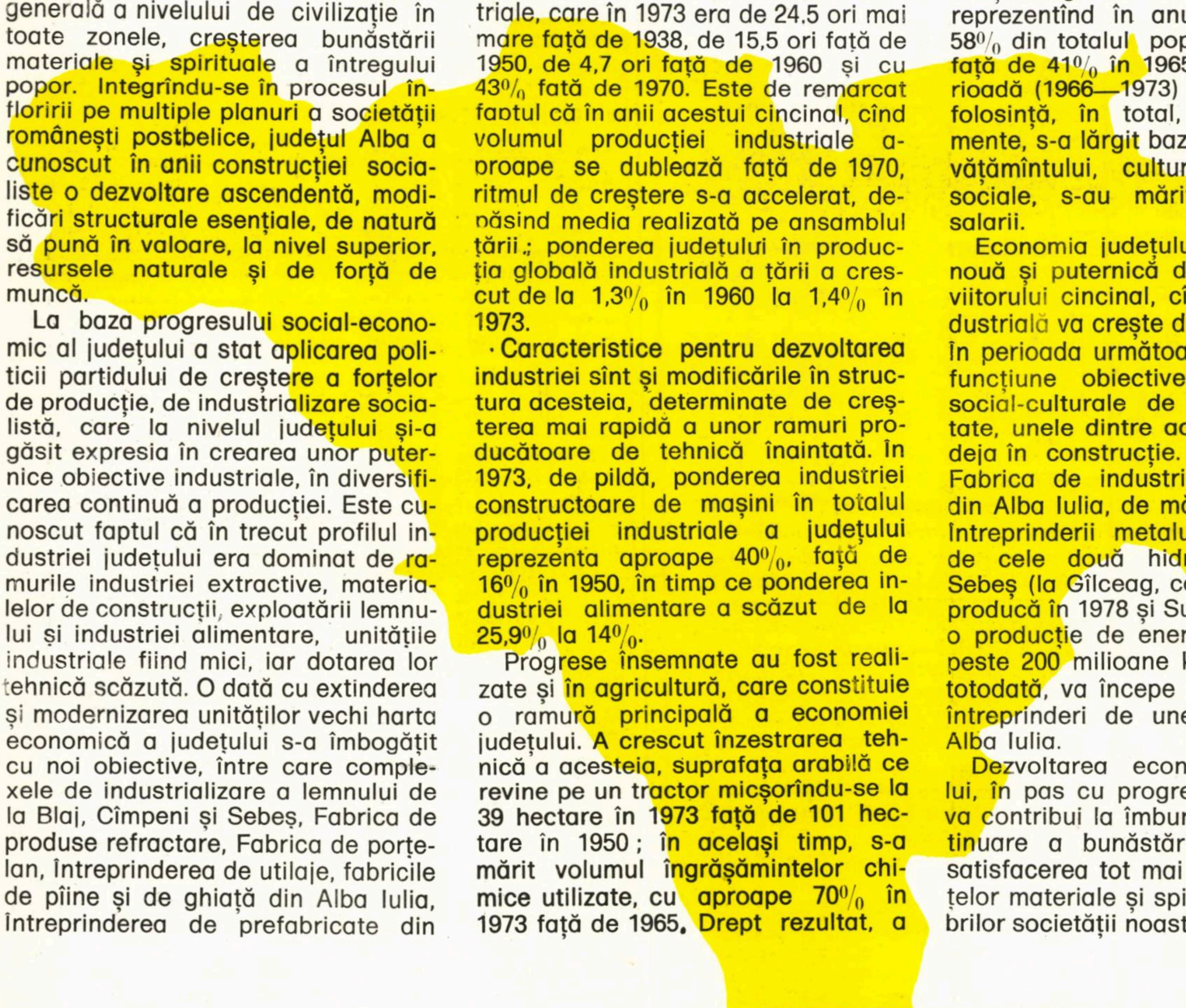

FĂURIREA societății socialiste mutlilateral dezvoltate presupune, ca o cerință de cea mai mare însemnătate, repartizarea teritorială armonioasă a forțelor de producție, dezvoltarea echilibrată a tuturor județelor țării, crearea unor condiții favorabile pentru ridicarea generală a nivelului de civilizație în toate zonele, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Integrîndu-se în procesul înfloririi pe multiple planuri a societății românești postbelice, județul Alba a cunoscut în anii construcției socialiste o dezvoltare ascendentă, modificări structurale esențiale, de natură să pună în valoare, la nivel superior, resursele naturale și de forță de muncă.

La baza progresului social-economic al județului a stat aplicarea politicii partidului de creștere a forțelor de producție, de industrializare socialistă, care la nivelul județului și-a găsit expresia în crearea unor puternice obiective industriale, în diversificarea continuă a producției. Este cunoscut faptul că în trecut profilul industriei județului era dominat de ramurile industriei extractive, materialelor de construcții, exploatării lemnului și industriei alimentare, unitățile industriale fiind mici, iar dotarea lor tehnică scăzută. O dată cu extinderea și modernizarea unităților vechi harta economică a județului s-a îmbogățit cu noi obiective, între care complexele de industrializare a lemnului de la Blaj, Cîmpeni și Sebeș, Fabrica de produse refractare, Fabrica de porțelan, Întreprinderea de utilaje, fabricile de pîine și de ghiață din Alba Iulia, Întreprinderea de prefabricate din beton Aiud, noi capacități la Întreprinderea mecanică Cugir, la Combinatul de produse sodice Ocna Mureș, la Întreprinderea de metale neferoase Zlatna etc.

Amplificarea potențialului economic al județului a făcut posibilă creșterea în ritm înalt a producției industriale, care în 1973 era de 24,5 ori mai mare față de 1938, de 15,5 ori față de 1950, de 4,7 ori față de 1960 și cu 43% față de 1970. Este de remarcat faptul că în anii acestui cincinal, cînd volumul producției industriale aproape se dublează față de 1970, ritmul de creștere s-a accelerat, depășind media realizată pe ansamblul țării; ponderea județului în producția globală industrială a țării a crescut de la 1,3% în 1960 la 1,4% în 1973.

Caracteristice pentru dezvoltarea industriei sînt și modificările în structura acesteia, determinate de creșterea mai rapidă a unor ramuri producătoare de tehnică înaintată. În 1973, de pildă, ponderea industriei constructoare de mașini în totalul producției industriale a județului reprezenta aproape 40%, față de 16% în 1950, în timp ce ponderea industriei alimentare a scăzut de la 25,9% la 14%.

Progrese însemnate au fost realizate și în agricultură, care constituie o ramură principală a economiei județului. A crescut înzestrarea tehnică a acesteia, suprafața arabilă ce revine pe un tractor micșorîndu-se la 39 hectare în 1973 față de 101 hectare în 1950; în același timp, s-a mărit volumul îngrășămintelor chimice utilizate, cu aproape 70% în 1973 față de 1965. Drept rezultat, a crescut producția agricolă, îndeosebi a zootehniei.

Prefacerile din economia județului s-au răsfrînt în mod pozitiv pe planul îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă ale populației. În primul rînd, numărul persoanelor ocupate în activități neagricole a crescut continuu, reprezentînd în anul 1973 aproape 58% din totalul populației ocupate, față de 41% în 1965. În aceeași perioadă (1966—1973) au fost date în folosință, în total, 19 500 apartamente, s-a lărgit baza materială a învățămîntului, culturii și asistenței sociale, s-au mărit veniturile din salarii.

Economia județului va cunoaște o nouă și puternică dezvoltare în anii viitorului cincinal, cînd producția industrială va crește de peste două ori. În perioada următoare vor fi date în funcțiune obiective economice și social-culturale de mare însemnătate, unele dintre acestea aflîndu-se deja în construcție. Este vorba de Fabrica de industrializare a laptelui din Alba Iulia, de mărirea capacității Întreprinderii metalurgice din Aiud, de cele două hidrocentrale de pe Sebeș (la Gîlceag, care va începe să producă în 1978 și Sușag — 1979), cu o producție de energie electrică de peste 200 milioane kWh/an fiecare; totodată, va începe construcția unei întreprinderi de unelte și scule la Alba Iulia.

Dezvoltarea economică a județului, în pas cu progresul întregii țări, va contribui la îmbunătățirea în continuare a bunăstării populației, la satisfacerea tot mai deplină a cerințelor materiale și spirituale ale membrilor societății noastre.

VOLUMUL INVESTIȚIILOR PE LOCUITOR

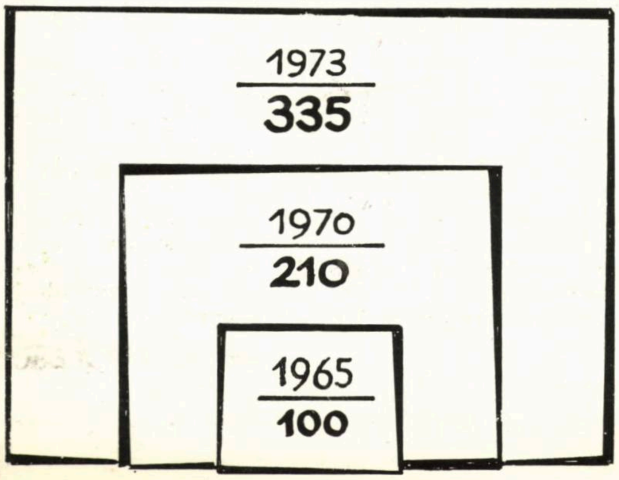

DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

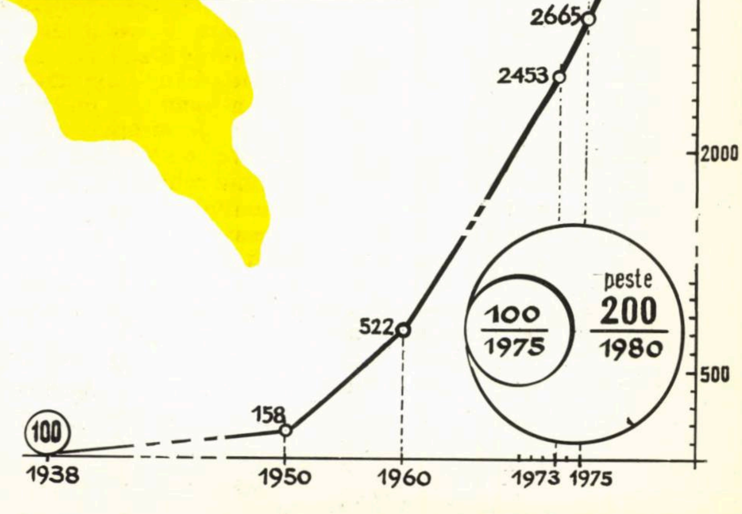

Coordonate ale civilizaţiei socialiste

CREATIVITATE, ECONOMICITATE, UMANISM

TIMPUL este destul de lung pentru cine ştie să profite de el ; muncind şi gîndind îi extindem limita, spunea Voltaire în discursul său asupra omului. Un obicei popular îndeamnă, ca la începutul fiecărui an omul să evalueze ceea ce a realizat în timpul scurs, să analizeze modul cum l-a folosit şi să tragă învăţăminte din dificultăţile pe care le-a avut de învins. În anul care a trecut poporul nostru a ştiut să profite de timp ; muncind şi gîndind, el i-a extins limitele. 1974 a fost anul celei de a 30-a aniversări a eliberării ţării, anul istoricului Congres al XI-lea al partidului, anul unor însemnate succese în lupta pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Programul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, celelalte documente ale Congresului, prin amploarea discuţiei publice la care au fost supuse, prin profunzimea ideilor şi perspectiva pe care o deschid, ilustrează maturitatea politică a naţiunii noastre socialiste.

Păşim în anul 1975 înarmaţi cu documente de importanţă istorică pentru destinul poporului nostru. Primul program al partidului, celelalte documente ale Congresului deschid orizonturile făuririi celei mai nobile şi drepte orînduiri sociale pe pămîntul României — comunismul.

Creativitatea — chezăşia progresului economic

ÎN TIMPUL ANULUI pe care îl începem acum, ideile documentelor Congresului vor trebui transpuse în realitate prin eforturile conştiente şi entuziaste ale întregului popor. Îndeplinirea unui plan atît de amplu ca cel din 1975 are ca premise spiritul realist şi creator caracteristic documentelor Congresului, întregii activităţi a partidului şi a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Cu realism şi creativitate vom putea valorifica din plin întreg potenţialul material şi uman al ţării noastre şi vom putea ţine pasul cu ritmul în care au loc schimbările în lume. Ne-am propus planuri mari, ritmuri înalte de creştere în condiţiile în care lumea occidentală cunoaşte o încetinire a dezvoltării economice cum n-a mai înregistrat de decenii. În condiţiile actualei interdependenţe economice internaţionale şi ale crizelor monetare, energetice, de materii prime etc. de pe piaţa mondială, noi ne propunem să dezvoltăm industria, să modernizăm agricultura, să extindem relaţiile economice cu alte ţări. Şi ne-am deprins să realizăm tot ceea ce ne propunem ! Dar pentru a putea înfrunta valurile atît de schimbătoare ale conjuncturii economice internaţionale şi a conduce corabia economiei româneşti pe calea progresului economic continuu este necesar să scrutăm cu realism şi spirit de observaţie realităţile lumii de azi, să ne adaptăm la noile condiţii, bazîndu-ne în primul rînd, pe forţa minţii, pe spiritul creator şi inventiv al românilor.

Un popor talentat şi inventiv ca al nostru poate contribui cu ceva propriu, original şi valoros nu numai la progresul economico-social al României dar în acelaşi timp la civilizaţia omenirii. În numeroase domenii ale ştiinţei şi tehnicii românii au adus contribuţii originale, apreciate în întreaga lume. Dezvoltarea economico-socială impetuoasă din ultimele decenii a creat premisele unei evoluţii accelerate a ştiinţei şi tehnicii româneşti care sînt menite să orienteze şi impulsioneze dezvoltarea întregii economii. Capacitatea creatoare, inventivitatea noastră a fost de curînd ilustrată într-o expoziţie de invenţii din domeniul medicinii. O multitudine de aparate electronice de diagnostic şi terapie, utilaje şi medicamente noi, originale şi deosebit de eficiente au fost prezentate specialiştilor în cadrul unui schimb de experinţă. Este un simplu exemplu din multe altele.

În momentul de faţă, este necesar să ne întrecem cu timpul în efortul de a introduce cît mai rapid în producţie creaţiile tehnico-ştiinţifice originale pentru a ne asigura priorităţi cu care să pătrundem pe piaţa mondială şi să sporim astfel eficienţa exporturilor noastre.

Lupta cu timpul şi cu unele mentalităţi învechite, moştenite dintr-o epocă în care omul nu avea conştiinţa faptului că şi resursele naturale au limitele lor, ne va putea conduce pe calea raţionalităţii, a folosirii cît mai economicoase a energiei şi materialelor, a înlăturării oricărei forme de risipă. Chiar şi fumul cu care sînt „încoronate“ uzinele noastre poate fi interpretat nu numai ca un simbol al industrializării şi al progresului ci şi un simbol al risipei ! Fumul conţine substanţe utile ca negru de fum, pulberea cea mai fină de ciment, substanţe chimice, căldură, energie. Instalaţiile de captare şi prelucrare a lor se numesc uneori în mod impropriu de depoluare şi alte ori sînt socotite un lux pe care nu ni-l putem permite. Dar dacă s-ar socoti cît se aruncă într-un an pe coşurile fabricilor, cît se deversează în apele ţării, şi ce produse valoroase s-ar putea realiza din ele, ar apare ca o importantă rezervă de economii de materii prime şi materiale, de energie, fără a mai sublinia şi efectele utile asupra mediului ambiant şi a sănătăţii omului însuşi.

Conştiinţa valorii timpului

ELEMENTUL cel mai preţios care se cere, de asemenea, **economist,** într-o ţară în plin proces de industrializare, **este timpul de muncă al oamenilor.** Momentul începutului de an ne îndeamnă să ne gîndim la valoarea timpului, mai bine-zis la modul în care îl valorificăm. În această săptămînă a anului 1975 mii şi mii de lucrători din industrie realizează valori planificate a fi obţinute în lunile de primăvară sau chiar de vară. Ei au folosit cu chibzuială timpul — extinzîndu-i limita şi au putut crea bunuri mai multe şi mai bune.

Timpul este una din bogăţiile inestimabile ale fiecăruia dintre noi, şi, totodată, ale ţării. Măsurarea timpului este înscrisă în fapte, în idei valoroase , în acţiuni utile societăţii şi nouă înşine. Conştiinţa valorii timpului pentru om şi pentru societate este sursa principală a utilizării sale raţionale, eficiente ! Respectul faţă de om se reflectă şi în respectul faţă de timpul lui, în aprecierea valorilor pe care le poate crea. Dar trebuie să recunoaştem că multe din greutăţile de care ne izbim se trag dintr-o mentalitate veche care subestimează factorul timp. Consecinţele falsei percepţii a timpului asupra proceselor economice sînt deosebit de mari. Dacă la scara individului irosirea a 10 minute reprezintă o pierdere minoră, la scara colectivităţii, atrage după sine, în lanţ, irosirea unor cantităţi de timp evaluabile în mii de zile de muncă.

Realizarea unui plan atît de amplu şi important ca cel din acest an este condiţionată, în bună măsură, de generalizarea mentalităţii caracteristice civilizaţiei industriale, care nu-şi mai permite să subestimeze factorul timp, la care se cere adăugată mentalitatea socialistă a îmbinării interesului personal cu cel general, obştesc. Autodisciplina, folosirea inteligentă, raţională, ritmică a timpului de muncă, respectarea ritmului vieţii şi a ritmului optim de folosire eficientă a maşinilor şi utilajelor — iată una din cheile succesului îndeplinirii planului pe 1975 !

Civilizaţia socialistă este civilizaţia economicităţii şi raţionalităţii, ea nu poate admite risipirea şi irosirea avuţiei naţionale în orice formă s-ar concretiza ea : de materii prime sau materiale, maşini şi utilaje, muncă omenească materializată în produse şi cu atît mai mult nu poate admite irosirea preţiosului timp de muncă al omului.

Documentele Congresului al XI-lea cuprind măreţe programe de dezvoltare economico-socială şi în acelaşi timp un Cod al principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste, vast program de renovare spirituală şi comportamentală a poporului nostru, în vederea pregătirii sale pentru realizarea relaţiilor umane caracteristice. comunismului. Înarmat cu asemenea programe clarvăzătoare şi de mare perspectivă şi încrezător în forţele sale creatoare, poporul nostru va şti şi în anul acesta să gîndească intens şi să muncească pentru a extinde — cum spunea Voltaire însuşi — limita timpului.

dr. Maria D. POPESCU

MODEL STRĂLUCIT DE PROIECTARE SISTEMICĂ — UMANISTĂ A VIITORULUI

DOCUMENTELELE Congresului al XI-lea, sintetizînd întreaga devenire a României moderne în cîmpul deschis de acțiune al viitorului, au determinat o amplă dezbatere la nivel național, dezbatere semnificativă atît prin caracterul științific al întregului demers analitic — bazat pe aplicarea creatoare a materialismului dialectic și istoric, a principiilor socialismului științific — cît și prin cadrul democratic de desfășurare a acestui neîntrerupt dialog dintre partid și mase.

O privire atentă asupra acestei forme de practică socială specifică partidului nostru — conlucrarea permanentă dintre factorii de decizie și cei chemați la transpunerea în practică, în privința strategiilor generale și a opțiunilor la nivel național — relevă noi aspecte ale relației dintre știință și politică, dintre teorie și practică.

Relația de sistem dintre știință și politică **delimitează finalitatea științei, cu referire în mod particular la științele sociale, și anume aceea de a oferi cadrul teoretic (obiective, structuri, metodologie) și variantele de acțiune, venind în întîmpinarea politicului, înțeles ca nivel suprem de luare a deciziei, deoarece** cercetarea științifică trebuie să premeargă obiectivelor și necesităților dezvoltării societății prevăzute în programul partidului, în planurile cincinale și în prognozele pe termen lung, să acționeze pentru soluționarea din timp a acestora, dînd o perspectivă largă dezvoltării societății socialiste. **În acest sens, cercetarea prospectivă devine operantă numai prin intermediul conducerii previzionale. Plecînd de la constatarea de fapt că în condițiile actuale, știința, raportată la sfera politicului, este o componentă a puterii, apare evidentă posibilitatea** de manifestare nerestrictivă a caracterului operațional al investigației previzionale.

Derivînd din filosofia marxist-leninistă, această dimensiune esențială a științei și toate implicațiile ce decurg, constituie punctul de plecare pentru înțelegerea concepției științifice a partidului în definirea liniilor generale ale dezvoltării, exprimate în mod concret în Program și Directive în care se arată că partidul nostru pornește de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan și că societatea socialistă multilateral dezvoltată poate fi realizată numai pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii.

Relația de sistem din punct de vedere al timpului

ÎN GÎNDIREA sistematică a Programului nu mai este vorba de o axă a timpului, ca simplă reunire logică de intervale care se succed, ci de „suportul“ unui sistem temporal. Elementele acestui sistem — trecutul, prezentul și viitorul, nu pot fi deci izolate. În realitate, ele se condiționează reciproc și necesită pe plan analitic un demers metodologic multivalent care depășește, în cîmpul cunoașterii modelarea evoluției liniar și univoc.

Într-adevăr, este evident că prezentul nu poate fi studiat fără a implica traiectoria sa anterioară, adică trecutul. In acest sens, experiența trecutului nostru constituie un element esențial în procesul de analiză decizională a opțiunilor prezentului, întrucît, așa cum se arată în Program, viața a demonstrat pe deplin justetea liniei generale marxist-leniniste a partidului nostru de industrializare socialistă... S-a confirmat, de asemenenea, justețea orientării politicii partidului în problema agrară... Experiența a evidențiat, tot odată justețea politicii partidului în domeniul revoluției culturale, a eforturilor pentru extinderea și perfecționarea învățămîntului de toate gradele, pentru dezvoltarea științei și tehnicii. Viitorul nu apare doar ca rezultat al unei dezvoltări a trecutului, care parcurge prezentul asimilînd noutatea. El este conturat, în cîmpul acțiunii, de deciziile prezentate în spațiile posibilului, determinate uneori de evoluțiile trecute. În acest mod, imaginile sale condiționează, la rîndul lor, deciziile actuale, deci prezentul.

Această concepție este concretizată elocvent în capitolul din Directive privind creșterea nivelului național și a nivelului de trai. În viitorul cincinal, 33—34 la sută din venitul național se alocă fondului de dezvoltare și 66—67 la sută fondului de consum. În condițiile României, de țară în curs de dezvoltare, această necesitate obiectivă este dictată de imperativele evoluției economice, de strategia generală a partidului, a cărei realizabilitate impune creșterea forțelor de producție și în final deci de asigurarea creșterii susținute a nivelului de trai.

Aparent, trecutul ar părea domeniul lucrurilor săvîrșite, al evenimentelor terminate. În cîmpul cunoașterii, studierea trecutului implică, cel puțin mediat, prezentul și viitorul. Exemplificînd în domeniul istoriei, pe lîngă influența evidentă pe care o poate avea prezentul asupra cunoașterii trecutului, trebuie subliniat faptul că interpretarea materialului istoric depinde de sistemele de valori ale prezentului și, uneori, de necesitățile acțiunii, deci de viitor. Iată cum prezentul descoperă și viitorul valorifică, în cîmpul cunoașterii operaționale, trecutul. Ideile expuse se reflectă și își găsesc de asemenea o expresie corespunzătoare în Program.

Națiunea — obiectiv și finalitate a analizei previzionale

ÎN AL DOILEA rînd trebuie subliniată **relația de sistem la nivelul obiectului de cercetare,** care este de fapt **națiunea română.** În acest domeniu supus investigației previzionale, viziunea de sistem implică două operații și anume : integrarea factorilor de natură științifico-tehnică, economică, politică și socială și corelarea unor factori cu grad diferit de controlabilitate. Ca urmare, națiunea română este studiată în evoluție dinamică, analizîndu-se conexiunile exterioare (privită ca subsistem al sistemului mondial) și cele interioare, operîndu-se cu factorii deja menționați. Rolul României, ca element al structurii sistemului mondial, este expus atît în Program, în partea privind relațiile economice internaționale și cooperarea în producție cu alte state, cît și în Directive. În cadrul raporturilor economice externe ale României, relațiile economice și cooperarea în producție cu țările socialiste vor deține ponderea principală, participîndu-se amplu la colaborarea în cadrul C.A.E.R., la înfăptuirea „Programului complex“. Din studiul interdependențelor funcționale ale sistemului economic mondial, rezultă o concluzie esențială pentru evoluția nerestrictivă a acestuia și anume că este necesar să se acționeze pentru **înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe principii de egali-**

tate și echitate, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor. Din punct de vedere metodologic, aceste sisteme parțiale (conexiunile externe și interne) nu pot fi separate, numai studierea lor în interdependență putînd duce la evaluări operante, realiste, asupra dinamicilor lor, obținîndu-se astfel o viziune integratoare de sistem.

Acest lucru nu implică subevaluarea investigațiilor sectoriale, întrucît îmbinarea armonioasă a factorului intern și extern — ce se condiționează reciproc — constituie expresia unei politici juste, a fiecărui popor, a forțelor revoluționare din fiecare țară, o legitate a zilelor noastre, subliniată în Program, perspectiva științifică și cea tehnică avînd rolul de a furniza repertoriul de posibilități, necesar luării deciziei.

Relativ la corelarea factorilor cu grad diferit de controlabilitate, trebuie să relevăm caracterul de fundamentare solidă a Programului. În viziunea sistemică, potrivit teoriei marxiste, viitorul cuprinde simultan elemente cu evoluție determinată de legități și elemente care se pretează la o evoluție controlată. Prin studierea elementelor cu evoluție circumscrisă legităților ajungem la depistarea viitorilor posibili și a celor excluși, iar decelarea elementelor cu evoluție controlabilă ne permite delimitarea viitorilor dezirabili și indezirabili. Ca rezultat, aprecierea combinată a elementelor de legitate și a celor cu evoluție controlabilă îngăduie separarea viitorilor dezirabili-posibili de cei dezirabili, dar imposibili. Această dialectică internă a sistemului analizat, în care toate implicațiile sînt reciproce, își găsește o reflectare firească și o soluționare clară în proiectul de Program. Exemplificator în acest sens este urmărirea legăturii de sistem între evoluția fondului de consum și fondului de dezvoltare, între dezvoltarea industriei, agriculturii și creșterea venitului național, între creșterea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție, între colaborarea internațională și respectarea drepturilor fundamentale ale națiunii, în sfîrșit în concepția diviziunii internaționale a muncii abordată prin prisma unei noi ordini economice internaționale. În acest sens, în viziunea sistemică a Programului — **crearea unei industrii puternice este factorul hotărîtor al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, al ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului, al asigurării independenței și suveranității țării.**

Normarea viitorului

STUDIIND modul de dirijare al sistemului analizat, se observă imediat că sistemul este considerat a fi condus prin obiective, fiind foarte interesant de urmărit **corelarea dintre aspectele explorative și cele normative.** În viziunea sistemică, această corelare este făcută atît pe verticala cercetării viitorului, de-a lungul axului temporal, cît și pe orizontala cercetării viitorului, în orice domeniu supus investigației previzionale.

Așa cum s-a arătat, integrarea pe verticala axului temporal conduce la sisteme cibernetice previzionale, în care analiza explorativă —a posibilităților — impune obiective posibile și dorite, norme, care se schimbă în funcție de evoluția posibilităților, modificînd la rîndul lor posibilitățile ș.a.m.d.

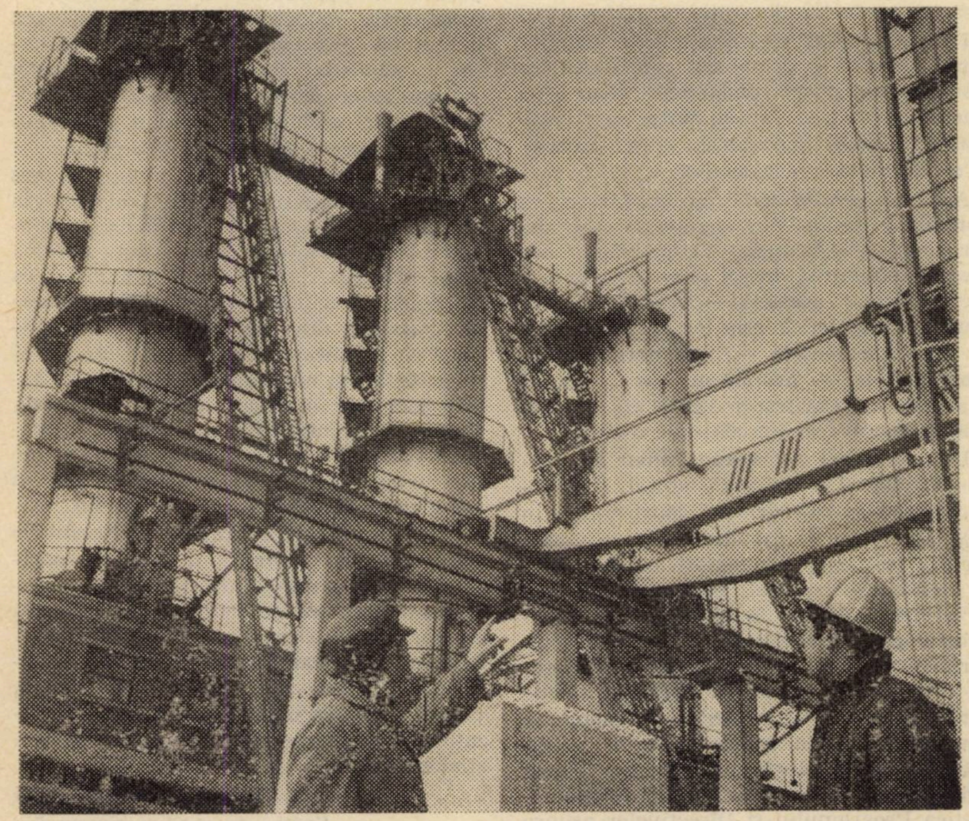

Industrializarea socialistă stă la baza dezvoltării întregului complex economic național

Integrarea pe orizontala cercetării viitorului apare drept o consecință a viziunii sistemice consecvente care stabilește drept cadru al oricărei prognoze un sistem format din elemente cu evoluții determinate de legități și elemente controlabile, în interdependență. Dezvoltarea generală a societății impune fiecărui domeniu concret o serie de norme, sau cerințe, a căror satisfacere constituie obiectivele în politica de dirijare previzională a fiecărui domeniu. Asocierea dintre explorativ și normativ, necesară la nivelul orizontal al elementelor ce formează un sistem, se impune astfel și în studiul fiecărui element, care trebuie să asocieze posibilitățile cu realitățile, în perspectiva globală a sistemului societății românești.

Obiectivele dezvoltării sînt stabilite în această perspectivă. În cadrul politicii industriale a partidului, de pildă, industria chimică va cunoaște o dezvoltare prioritară, datorită implicațiilor deosebite pe care le are chimia asupra evoluției celorlalte ramuri ale economiei. Prognozele cadru pe plan mondial justifică această dezvoltare. Dar obiectivele naționale nu sînt stabilite numai ținînd seama de tendințele mondiale, ci și de necesitățile corelării cu celelalte elemente ale sistemului național.

Trebuie făcută, de asemenea, observația că **structura de sistem leagă elementele explorative, implicit introduse în practică de procesul normativ, și sub aspectul evaluării,** stabilirea obiectivelor antrenînd elemente axiologice. Studierea interacțiunilor dintre elementul normativ și cel explorativ este făcută în scopul descrierii evoluției sistemului, urmărindu-se procesul de accelerare a lui și, de asemenea, corelîndu-se ideea de obiectiv propus, cu gradul de inerție al unor componente ale sistemului. În capitolul referitor la politica industrială a partidului este exemplificator, în acest sens, dacă ne referim numai la orientările privind asigurarea necesarului de materii prime și de noi surse de energie.

Obiective deschise — subordonate reperului uman

O ALTĂ importantă relație de sistem identificată este aceea între **obiectivele pe termen lung și cele tactice.** Trebuie remarcată flexibilitatea și rapiditatea de adaptare la cerințele necesitate de practica socială și economică, acest lucru făcîndu-se în cadrul unei viziuni clare și a unei perspective globale a nivelelor de atins. Urmărirea în acest sens a politicii partidului în domeniul învățămîntului, al pregătirii profesionale a forței de muncă, în concordanță cu progresul general al economiei și al tehnicii, reliefează tocmai **caracterul** creator în abordarea problematicii studiate, bazat pe încorporarea continuă a sugestiilor apărute și a noilor fenomene decelate în practică. Un exemplu îl oferă conceptul de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, factor prioritar al strategiilor educaționale, care se operaționalizează prin tactici flexibile. În acest sens, consecvența în gîndire pe termen lung formează cadrul pentru acțiune pe termen scurt. Tocmai acest tip de cercetări și elaborări de soluții în paralel cu traiectoria obiectului studiat sînt o elocventă reprezentare a modului de gîndire sistemic în investigația previzională, realizîndu-se o cunoaștere esențială a dinamicii și o desprindere de imaginea falsă a unui punct fix al dezvoltării, operînd deschiderea spre o interpretare dialectică și complexă a soluției.

În aces sens, Programul reprezină un **cadru general al dezvoltării multilaterale a României**, deschis posibilităților de optimizare și corelațiilor care pot rezulta din noile elemente sugerate de traducerea în practică, deschis gîndirii și inițiativei creatoare.

Piatra unghiulară a Programului o constituie elementul de raportare a scopurilor urmărite, **finalitatea fiecărei opțiuni politice și economice ; reperul uman.** Măsura progresului, a dezvoltării, o constituie omul, satisfacerea plenară a tuturor valențelor personalității umane în cadrul armonios construit al societății socialiste multilateral dezvoltate, societate a cărei înfăptuire presupune — așa cum se arată în Program — ridicarea nivelului general de civilizație al vieții materiale și spirituale a poporului, situarea permanentă în centrul întregii politici a partidului și statului a omului — factor determinant al întregii dezvoltări sociale — a satisfacerii cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție. Calitatea vieții este implicit unul din principalele obiective ale efortului de dezvoltare în care este angrenată națiunea română, sub dublul aspect de forță motrice făuritoare și de beneficiar al acestor realizări.

Trebuie subliniat faptul că în Program se definește strategia generală a partidului, al cărui scop principal este făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului în România, ceea ce constituie o structură de obiective deschise, subordonate reperului uman. Aplicația este urmărită dinamic, viitorul proiectat nu rămîne închis, ci se deschide sugestiilor și perfecționărilor. Noțiunea de program lansat — care sugerează un moment de pornire și o desfășurare ulterioară prestabilită — este înlocuită cu noțiunea mai complexă de **activitate continuă**, desfășurată într-un dialog creator între factorii de decizie și cei chemați la transpunerea lui în practică. Pe acest temei, dezvoltarea multivalentă a personalității umane este viu stimulată și își găsește de asemenea cele mai fecunde arii de manifestare.

Marea cartă ideologică și acțiunea conștientă a societății

DIN PROGRAM rezultă pregnant **relația de sistem** la nivelul legăturii dintre teorie și practica construcției noii orînduiri.

Prin operaționalizarea cercetărilor, teoria injectează acțiunii practice strategii și modele construite teoretic, cu care se operează în cazuri concrete. Prin intermediul științei conducerii, așa cum se manifestă ea în concepția partidului nostru, devine complet operațională cea de-a doua latură a interacțiunii dintre teorie și practică, și anume legătura inversă, prin care practica are posibilitatea de a include teoriei noi aspecte, de a verifica dinamic, complex, multiplu dezvoltările teoretice, de a le corecta, de a le sugera noi linii de gîndire. În această viziune, teoria elaborată în lumina practicii și practica desfășurată în perspectiva teoriei, apar integrate. O concretizare în acest sens este oferită de politica partidului în problema repartizării venitului național. Practica a demonstrat că numai repartizarea unei cote superioare pentru fondul de dezvoltare poate duce la creșterea fondului de consum. Pînă în anul 1960, reducerea fondului de dezvoltare nu a determinat decît o evoluție lentă a ritmului anual de creștere a fondului de consum. Așa cum a arătat plenara C.C. al P.C.R. din vara anului trecut, deoarece în perioada 61—65 s-a alocat aproximativ 25 la sută din venitul național, una din consecințe a fost lipsa de fonduri necesare unor obiective economice, ajungîndu-se să se renunțe la realizarea programului de irigații și de dezvoltare a producției de îngrășăminte, ceea ce a afectat dezvoltarea agriculturii.

Pe baza acestei experiențe, care a îmbogățit, corectat și completat considerentele teoretice, s-a putut fundamenta riguros alegerea actualului raport dintre cele două fonduri absolut necesar în etapa prezentă de dezvoltare a României.

Așa cum rezultă din Program, integrarea sistemului național se manifestă atît pe „orizontala“ aplicației — cuprinzînd domeniul cercetat și dirijat previzional, cît și pe „verticala“ acesteia — desfășurarea în timp a aplicației. Teoria beneficiază astfel de toate elementele — informaționale, axiologice etc. — acumulate în procesul practicii, iar practica, la rîndul ei, se poate adapta teoriei într-un continuu dialog.

Din alt punct de vedere, remarcăm claritatea ideilor și logica expunerii, *dialectica internă a prevederilor*, constituind în ansamblul său o invitație la creativitatea socială, tehnică și economică, *un stimulent al acțiunii și angajării totale* în acest act de decizie colectiv, la dimensiunea întregului popor, de construire a României moderne și viitoare. Discuțiile purtate în presă, organizații de partid, sindicale, de tineret, în adunările oamenilor muncii, în forurile științifice, concretizate în nenumărate idei și soluții creatoare au relevat dimensiunea impactului generat de problematica Programului și Directivelor asupra conștiinței oamenilor, dînd și măsura participării maselor la elaborarea finală dar și, mai ales, la concretizarea lui în viață, fapt relevat chiar în conținutul său unde se arată că, trebuie să avem permanent în vedere că *înfăptuirea Programului, triumful comunismului în țara noastră nu pot fi decît rodul activității conștiente a maselor largi populare, al întregului popor.* Într-adevăr poporul este cel care va făuri, în concordanță cu năzuințele sale, cea mai dreaptă orînduire din lume, orînduirea comunistă.

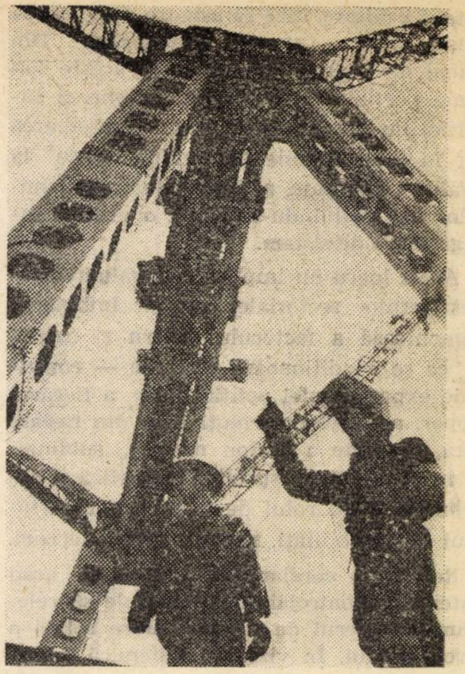

Țara întreagă — un șantier în care se construiește viitorul

Amplul proces de evoluție al României, realizarea tuturor opțiunilor fundamentale pentru înscrierea națiunii pe o traiectorie ascendentă în spațiul deschis de realizări al viitorului implică creșterea rolului conducător al partidului, ca o necesitate a funcționării sistemului în ansamblu, atît în etapa prezentă cît și în societatea socialistă multilateral dezvoltată. Această idee este clar oglindită în Program prin sublinierea rolului partidului căruia îi revine sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces social de înaintare neîntreruptă a societății pe calea comunismului. Arătîndu-se că acest rol al partidului derivă din politica justă, marxist-leninistă, din identificarea lui deplină cu interesele vitale ale maselor populare, din capacitatea sa de a conduce cu fermitate poporul pe calea eliberării sociale și naționale și a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, este subliniată necesitatea de a face totul pentru ca partidul să-și îndeplinească în cele mai bune condiții misiunea ce-i revine în conducerea societății spre comunism.

În felul acesta Programul și Directivele conturează clar o concepție proprie, românească, asupra dezvoltării, bazată pe o gîndire integratoare de sistem, care dezvoltă creator gîndirea marxistă materialist-istorică, avînd un caracter complex, multilateral, și în primul rînd esențialmente uman, vizînd ridicarea omului pe treapta civilizației comuniste — ca o legitate a istoriei zilelor noastre.

Adrian VASILESCU
Secția de studiul sistemelor
a Universității din București

ECONOMIE NATIONALA

Opiniile miniștrilor privind:

Priorități și opțiuni economice ale anilor 1974–1975

1. Care au fost cele mai importante trei probleme cu care a fost confruntată conducerea ministerului în anul 1974? Cum au fost soluționate?

2. Care vor fi cele mai importante trei probleme ale anului 1975? Cum este concepută soluționarea lor?

LA PUNCTUL de schimbare a ștafetei de la penultimul către ultimul an al cincinalului în care a început construcția socialismului multilateral dezvoltat în România, REVISTA ECONOMICĂ oferă cititorilor săi, în exclusivitate, o imagine de ansamblu a problematicii economiei românești, o imagine conturată de opinia miniștrilor, a conducătorilor de ministere și organe centrale de sinteză ale administrației noastre centrale de stat. În nr. 28/1974 al revistei au fost publicate opiniile miniștrilor industriei construcțiilor de mașini grele, construcțiilor industriale, industriei ușoare, agriculturii, industriei alimentare și apelor, economiei forestiere și materialelor de construcții.

ing. Virgil ACTARIAN

ministrul industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii

1974

1. UTILIZAREA INTENSIVĂ A CAPACITĂȚILOR. *Realizările preliminate la producția globală industrială pe totalul ministerului pe anul 1974 reprezintă o creștere de 27,2% față de nivelul realizat în anul 1973. Această creștere, care este superioară pe întreaga ramură a industriei constructoare de mașini, a fost posibilă, în cadrul ministerului nostru, în primul rînd, printr-o mai bună valorificare a potențialului întreprinderilor. Aceste rezultate s-au obținut prin : o încărcare mai bună a utilajelor, urmărindu-se, în general, satisfacerea în cît mai mare măsură a cererilor beneficiarilor, în special, la produsele foarte solicitate ca : motoare electrice, mijloace de automatizare, aparataj electric de joasă tensiune, produse de mecanică fină, piese de schimb etc. ; folosirea, într-o mai mare măsură, a tinerilor absolvenți care s-au putut încadra mai ușor în disciplina tehnologică a forței de muncă cu experiența existentă în aceste întreprinderi ; eliminarea locurilor înguste, prin executarea în cadrul întreprinderilor a o serie de utilaje și dispozitive ; asimilarea rapidă și modernizarea produselor.*

2. PREGĂTIREA STUDIILOR TEHNICO-ECONOMICE PENTRU NOILE OBIECTIVE. *Conducerea ministerului nostru a acordat o atenție deosebită acestei probleme din mai multe motive. În primul rînd, s-a urmărit ca prin aceasta să se asigure o continuare a dezvoltării potențialului productiv de legătură între cele două cincinale. 1971–1975 și 1976–1980. În al doilea rînd, s-au avut în vedere studiile tehnico-economice privind capacitățile productive care să asigure volumele de produse necesare la mijlocul viitorului cincinal. În același timp s-a luat în considerare faptul că rezolvarea acestui aspect asigură realizarea optimă a acelor investiții care condiționează realizarea producției de mașini, utilaje și echipamente necesare altor sectoare industriale (chimie, metalurgie, energie), cît și pentru produsele destinate exportului. În sfîrșit, dar nu ultimul din motive a fost acela de a pregăti studiile tehnico-economice pentru obiectivele care sporesc gradul de integrare a producției, concomitent cu profilarea și specializarea tehnologică. Citâm ca exemple studiile pentru dezvoltarea producției de echipamente de automatizare, a producției de mașini-unelte agregat, a turnătoriilor pentru piese de mașini-unelte și pentru industria electrotehnică.*

3. PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ. *O problemă esențială cu care s-a confruntat ministerul se referă la continua îmbunătățire și perfecționare a structurii muncitorilor calificați, în paralel cu creșterea ponderii celor care se formează în școli și, îndeosebi, pentru meseriile de bază din construcția de mașini-unelte și electrotehnică. Cîteva dintre măsurile luate : (a) dezvoltarea rețelei de școli proprii pentru creșterea ponderii muncitorilor calificați proveniți din absolvenții de școli profesionale, licee de specialitate și școli de specializare post-liceale. Astfel, în ultimii 2 ani numărul școlilor profesionale a crescut de la 19 la 29, iar în 1975 se prevede să ajungă la 35. În aceeași perioadă, numărul liceelor de specialitate a crescut de la 9 la 40, în 1975 prevăzîndu-se să crească la 44. În anul 1974, din sporul de muncitori calificați, 38% îl reprezintă absolvenții de școli, iar în anul 1975, procentul va crește la 52%. (b) Dezvoltarea bazei materiale din toate unitățile școlare.*

Pentru desăvîrșirea instruirii practice în ateliere școlare, s-a repartizat unităților școlare plan de producție pentru repere și subansamble din sarcinile de producție ale întreprinderilor pe lîngă care funcționează. Astfel, în anul 1974 se preliminâ că în atelierele școlare se va realiza un volum de producție de circa 25 mil. lei, iar pentru anul 1975 se propune a se realiza un volum de producție de circa 95 mil lei.

1975

1. NOMINALIZAREA PRODUCȚIEI. *În prezent, producția nominalizată prin sortimentele din planul de stat a crescut la peste 95% urmînd ca, în continuare, ministerul, centralele și întreprinderile să găsească soluții de nominalizare integrală a planului.*

2. ÎNNOIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI. *Este una din problemele majore ale anului 1975 cu care conducerea ministerului nostru va fi confruntată în mod deosebit. Că este așa, o demonstrează între altele, însuși procentul ridicat pe care produsele noi și modernizate îl vor reprezenta în totalul producției globale a anului 1975, de peste 67,%. Avem în* vedere, totodată, promovarea unor produse cu nivel de competitivitate și performanțe tehnico-economice ridicate, realizabile cu consumuri reduse de materii prime și materiale și capabile să ofere consumatorilor finali utilități sporite ca volum, calitate și diversitate. Vom urmări în mod deosebit, recuperarea totală în 1975 a restanțelor de asimilări și modernizări din planul anului 1974, cît și integrarea mai accentuată și dezvoltarea produselor asimilate pe bază de licențe, antrenînd în această activitate Institutul central de electronică, electrotehnică, automatică, mașini-unelte și mecanică fină împreună cu institutele de cercetare și proiectare de profil, urmărind, în special, familiile de produse din domeniul tehnicii de calcul, mașinilor-unelte și componentelor electronice.

3. BAZA TEHNICO-MATERIALĂ. *Asigurarea bazei tehnico-materiale pe anul 1975 este o problemă vitală, care intră în preocuparea noastră directă. În prezent, se analizează cu centralele industriale ce probleme au mai rămas nesoluționate pe trim. I. 1975 și, în special, pentru luna ianuarie, concentrînd toate forțele din centrale și minister pentru rezolvarea grabnică a acestor probleme. Intenționăm ca în luna ianuarie 1975 toate întreprinderile să aibă baza materială integral asigurată, să nu pierdem capacități care nu mai pot fi recuperate.*

La materialele la care pînă în prezent nu am găsit soluții de acoperire pe întreg anul 1975, împreună cu C.S.P. și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe am asigurat necesarul trim. I, în avans din cotele anuale, urmînd ca la recensămînt, în funcție de stocurile existente, să fie completate și la aceste materiale resursele pe întreg anul 1975. Întrevedem unele greutăți în asigurarea cu metal pe sem. I 1975, datorită întîrzierii încheierii acțiunii de contractare de către Ministerul Industriei Metalurgice, însă, prin măsurile stabilite de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, sperăm să le depășim.

O altă măsură legată de asigurarea bazei tehnico-materială pe anul 1975 este aceea de asortare a stocurilor existente în întreprinderile ministerului nostru și de readucere în circuitul economic a unor stocuri supranormative de materii prime și materiale. Numai în ultima lună a anului 1974 stocurile de materiale predate la bazele județene de aprovizionare tehnico-materială depășesc valoarea de 100 milioane lei. În același timp, s-au luat măsuri pentru revizuirea normelor de consum, în vederea încadrării consumului pe anul 1975 în balanțele aprobate.

Florian DĂNĂLACHE

președintele Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești

1974

Principalele trei probleme ale anului 1974, în ordinea importanței, au fost :

1. DIVERSIFICAREA. *Deoarece una din sarcinile de bază ale cooperației meșteșugărești este de a contribui la satisfacerea în cît mai mare măsură a cererilor populației pentru prestări, de servicii, conducerea UCECOM și-a concentrat în mod deosebit atenția pentru adoptarea celor mai eficiente măsuri în vederea dezvoltării și diversificării activității de prestări de servicii, urmărind consecvent și sistematic modul cum acestea sînt puse în practică în unități. Ritmul de dezvoltare obținut în acest an față de anul precedent, 11,9%, echivalent cu un spor valoric de peste 500 milioane lei, este cel mai ridicat spor anual realizat pînă în prezent. S-a extins rețeaua unităților prestatoare de servicii, prin punerea în funcțiune a numeroase obiective de investiții. În același timp au fost puse în funcțiune spații în complexele comerciale în suprafață de peste 4 500 mp destinate prestărilor de servicii pentru populație în care se execută lucrări din toate domeniile de activitate. S-au introdus totodată noi profile de servicii și noi forme de organizare a acestora, cum ar fi : dispecerate pentru comanda unor prestații din domenii variate, minigrădinițe pentru copii preșcolari, închirieri de biciclete și alte articole sportive, jocuri distractive pentru tineret și altele.*

2. CONSUMATORUL. *Adaptarea producției în funcție de cererile beneficiarilor externi și interni și asigurarea portofoliului de contracte a fost unul din obiectivele noastre principale. Apariția în acest an a unor situații deosebite ca urmare a scăderii cererilor beneficiarilor la unele grupe de produse (covoare orientale, confecții, unele piese auto) a determinat necesitatea găsirii de soluții în vederea modificării sau adaptării profilului de producție a numeroase unități producătoare. În același timp s-au depus eforturi deosebite la toate nivelele pentru realizarea de noi produse, sortimente și modele, pentru prospectarea piețelor internă și externă și acoperirea cu contracte atît a capacităților de producție existente cît și a celor noi sau reprofilate.*

3. APROVIZIONAREA. *În domeniul aprovizionării, cooperația meșteșugărească a fost confruntată cu numeroase greutăți, determinate de acoperirea numai în parte prin repartiții a necesarului. Drept urmare, ne-am concentrat atenția, încă de la începutul anului, pentru întreprinderea de acțiuni la diferite niveluri în vederea obținerii unor cantități suplimentare de materiale. În paralel s-au făcut demersuri la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și la ministerele și centralele industriale coordonatoare de balanțe pentru ca, în cadrul repartițiilor, furnizorii să asigure o structură sortimentală corespunzătoare pentru materialele folosite în activitatea de presătri de servicii. Totuși, unitățile noastre nu au putut soluționa toate greutățile întîmpinate în aprovizionarea cu materii prime și materiale, ceea ce a afectat buna desfășurare a activității, ca și nivelul realizărilor.*

1975

Pentru anul 1975, problemele majore cu care ne vom confrunta, apreciem că vor fi, în general, aceleași cu cele din 1974 :

1. DIVERSIFICAREA. *Avem în vedere prestarea de servicii, extinderea unităților de profil și îndeosebi amplasarea judicioasă a acestora pe teritoriul localităților, ca și introducerea de noi forme de servicii, volumul activității fiind prevăzut să crească în 1975 cu 16,5% față de 1974. Pentru dezvoltarea prestărilor de servicii s-a alocat pentru anul 1975 un volum de investiții de circa 160 mil. lei. Întrevedem și un ansamblu de acțiuni pentru dezvoltarea intensivă, în care scop munca noastră de îndrumare și control se va activiza mult.*

2. CONSUMATORUL. *Ne vom preocupa în continuare pentru adoptarea capacităților de producție la cerințele beneficiarilor. În sectorul prelucrării metalelor îndeosebi, avem în vedere realizarea de noi bunuri de consum cerute de populație menite să ușureze munca în gospodărie — prevăzîndu-se, în acest scop, asimilarea în anul viitor a unui număr de 370 de produse — ca și realizarea în toate sectoarele a unor noi produse destinate exportului. O atenție deosebită va fi acordată recalificării în alte meserii a acelei părți din cooperatorii deveniți disponibili prin reprofilarea producției în unele activități. În paralel, vom intensifica acțiunile de prospectare a pieței externe și de contractare cu organele comerciale locale și centrale, în vederea obținerii unui volum sporit de comenzi, corespunzător volumelor de plan prevăzute pentru anul viitor.*

3. APROVIZIONAREA. *Acoperirea necesarului de materii prime și materiale, atît prin repartiții, cît și prin preocupări directe, făcînd demersurile necesare la forurile în drept, la centralele industriale coordonatoare de balanțe, precum și direct la întreprinderile producătoare, în vederea primirii sprijinului pe această linie și a rezolvării favorabile a acestei probleme care condiționează bunul mers al activității. În paralel, ne vom concentra atenția spre intensificarea procesului de reducere a consumurilor de materii prime și materiale și spre valorificarea superioară a acestora, ca și pentru utilizarea în proporție mai mare a înlocuitorilor și deșeurilor.*

Traian DUDAȘ

ministrul transporturilor și telecomunicațiilor

1974

1. SINCRONIZAREA CAPACITĂȚILOR CU NEVOILE. *Datorită unor condiții obiective, ca de exemplu caracterului sezonier al unor activități economice, precum și unor cauze subiective, cerințele de transport din decursul anului nu pot fi complet uniformizate, nici ca volum și nici ca structură a mărfurilor, de care depinde structura parcului de mijloace de transport. Aceasta ridică probleme foarte dificile pe linie de planificare. În unele perioade ale anului au apărut dificultăți în satisfacerea promptă a cerințelor de transport, cu efecte negative atît pentru beneficiari, cît și pentru utilizarea mijloacelor. În ce privește telecomunicațiile, deși numărul posturilor telefonice a crescut simțitor, trebuie să remarcăm că nu am reușit întotdeauna să extindem rețeaua în pas cu construcția noilor cartiere din orașele țării.*

2. OPTIMIZAREA. *Intensificarea preocupărilor în acest domediu, mai buna cooperare între organizațiile de transport și beneficiari, a făcut ca anul 1974 să se încheie cu rezultate îmbunătățite față de anul precedent.*

Orientările izvorîte din indicațiile date de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, cu privire la optimizarea transporturilor și gospodărirea judicioasă a resurselor energetice ale țării, fac ca pe ansamblul transporturilor interne, consumul de combustibil necesar propulsiei să fie același în anul 1975 și în următorii ani, pînă în anul 1980, ca și în anul 1974, deși în viitorii șase ani traficul crește cu circa 40%.

3. UTILIZAREA MIJLOACELOR DE TRANSPORT. *Pentru realizarea acestui obiectiv s-a acționat pe mai multe căi : încărcarea la capacitate a vagoanelor, autovehiculelor și navelor, reducerea curselor goale ale acestora, creșterea vitezei comerciale a trenurilor prin mai buna organizare a circulației, micșorarea staționării mijloacelor de transport sub operațiile de încărcare și descărcare – la care pot și trebuie să-și aducă aportul lor și beneficiarii de transport.*

Trebuie subliniat că în privința utilizării intense a mijloacelor de care dispunem, avem încă importante rezerve. Pentru punerea lor în valoare, o deosebită importanță are aplicarea în practică a indicațiilor date de secretarul general al partidului tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 15 octombrie 1974.

1975

Sarcinile de plan pe anul 1975 pun probleme deosebite transporturilor și telecomunicațiilor. Între cele mai importante considerăm că sînt :

1. PROGRAMAREA OPERATIVĂ. *O importanță deosebită pentru buna desfășurare a transporturilor o are stabilirea planului operativ de transport lunar care cuprinde cererile prezentate de beneficiari. Sînt încă dese cazurile în care anulările și cererile suplimentare din cursul lunii conduc la abateri pînă la 30% față de cererile inițiale. Este evident că în aceste situații transporturile sînt confruntate cu probleme deosebit de dificile care au repercusiuni negative asupra satisfacerii noilor cereri.*

2. ORGANIZAREA. *În cursul anului 1975, ministerul nostru va fi confruntat cu un număr mare de probleme organizatorice, ca de exemplu : intensificarea electrificării unor magistrale feroviare, în vederea creșterii capacității acestora în trafic intern și internațional și reducerii consumului de combustibil ; concentrarea parcului auto în întreprinderi specializate pe teritoriul fiecărui județ ; aplicarea prevederilor Legii drumurilor care pune sub coordonarea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor întreaga rețea de drumuri a țării ; creșterea volumului de mărfuri derulat prin aplicarea unor tehnologii moderne, între care containerizarea și transcontainerizarea : sporirea capacității centralelor telefonice și repartizarea în continuare a posturilor telefonice cu precădere pentru populație și intensificarea automatizării interurbane, construcția stației de sol pentru legături de telecomunicații prin sateliți cu diferitele părți ale globului pămîntesc.*

La rezolvarea problemelor de mai sus se urmărește ca soluțiile să se încadreze ca o primă etapă în realizarea sistemului complex automatizat de telecomunicații și sistemului unitar al transporturilor de mărfuri și călători.

3. PREGĂTIREA CADRELOR. *Avînd în vedere înalta calificare și măiestrie profesională, precum și exigențele privind spiritul de disciplină și responsabilitate pe care le solicită munca în transporturi și telecomunicații, bazele pregătirii cadrelor pentru nevoile de perspectivă trebuie puse încă de acum. O mențiune specială în această privință trebuie făcută privitor la flota maritimă comercială, a cărei capacitate va fi în anul 1980 cu 2,4 ori mai mare față de anul 1975, creștere ce se va materializa mai ales în nave de mare capacitate și deosebită tehnicitate, cum sînt mineralierele de 55 mii tdw și navele petroliere de 85 și 150 mii tdw.*

Mihail FLORESCU

ministrul industriei chimice

1974

1. INVESTIȚIILE. *Prima dintre principalele trei probleme cu care ne-am confruntat în acest an a fost realizarea investițiilor și a punerilor în funcțiune. Au fost întîrzieri mari în darea în funcțiune a unor obiective importante.*

„Problema" poate fi definită prin următoarele elemente mai importante : pregătirea necorespunzătoare a planului construcției de utilaje tehnologice pentru industria chimică, fapt ce a condus la întîrzieri mari în livrarea utilajelor ; nerespectări ale contractelor de către multe firme pentru utilajele și materialele din import ; deficiențe de calitate foarte grave în executarea unor utilaje din țară și străinătate ; rămîneri în urmă în realizarea lucrărilor de construcții și îndeosebi în deschiderea frontului de montaj ; prelungirea duratei produselor tehnologice, datorită necesității remedierii pe șantier a unor utilaje și aparate de măsură și control ; neatingerea parametrilor proiectați la unele instalații noi, cauzate în special de calitatea necorespunzătoare a unor utilaje și materiale.

Pentru remedierea situației. în întreprinderile și pe șantierele industriei chimice a fost definitivat, în baza indicațiilor date în ședința Consiliului de Miniștrii din 5 iulie 1974, un program de desfășurare a lucrărilor de montaj în vederea intensificării lucrului pe șantiere, pentru recuperarea termenelor de punere în funcțiune a instalațiilor nerealizate pe parcursul anului și reducerea perioadei de atingere a parametrilor proiectați.

2. CRIZA PETROLULUI. *A doua problemă cu care ne-am confruntat în 1974 a fost criza mondială a petrolului, cu efectele sale în petrochimie – în livrări și prețuri.*

Piața internațională a materiilor prime cu mari fluctuații de prețuri, precum și cu anulări de contracte, a provocat mari greutăți în importul unor produse chimice, în special la produsele petrochimice.

Printre măsurile întreprinse pentru a contracara efectele crizei, menționez ; planul de acțiuni pentru asigurarea din import a principalelor materii prime și produse deficitare este urmărit zilnic la nivelul conducerii ministerului. cu luarea unor decizii de repartizare cu prioritate către acele întreprinderi cu sarcini deosebite de livrare la extern și intern ; ministerul analizează săptămînal în biroul executiv al consiliului de conducere, împreună cu societățile de comerț exterior, măsurile operative ce trebuie luate față de situațiile apărute pe piață.

3. FUNCȚIONAREA INSTALAȚIILOR. *Dimensiunile și complexitatea instalațiilor chimiei moderne complet automatizate, cer o pregătire superioară și o atenție deosebită în întreținerea și intervențiile efectuate, factori cu care nu a ținut pasul pregătirea cadrelor noastre. Din această cauză am fost confruntați cu o serie de accidente tehnice, ca avarii grave, la unele instalații importante.*

Pentru asigurarea desfășurării fără întrerupere a proceselor de producție și obținerii rezultatelor economice prevăzute, în compartimentele respective din ministere, centrale și întreprinderi, a fost organizat un control calitativ amănunțit al lucrărilor de reparații executate, asupra respectării parametrilor tehnologiei de funcționare și a modului de operare corectă a instalațiilor.

1975

1. INVESTIȚIILE. *Principala problemă ce stă în fața conducerii miniterului în 1975 este intrarea în funcțiune la termen a instalațiilor planificate, a celor restante din anul trecut, precum și atingerea parametrilor proiectați la cele aflate în grafic și întîrziate, în scopul asigurării realizării stadiilor fizice și valorice prevăzute în planul pe 1975.*

Pentru aceasta s-au luat măsuri pentru intensificarea elaborării și aprobării studiilor tehnico-economice pentru lucrările noi prevăzute în 1975, precum și acelea care urmează să înceapă în 1976. S-a intensificat ritmul de elaborare și predare la constructor a proiectelor de execuție pentru volumul de construcții-montaj cuprinse în plan. S-au transmis comenzile și desenele de execuție și s-au încheiat contractele pentru utilajele ce se execută în țară.

2. CHELTUIELILE DE PRODUCȚIE. *În 1975 va trebui să recuperăm toate nerealizările din anii precedenți. Aceasta a dus la situația ca în 1975 să se planifice o scădere a cheltuielilor materiale de producție mai mare decît realizările tuturor primelor patru ani ai cincinalului.*

În acest scop s-au luat măsuri ca fiecare întreprindere și centrală să-și elaboreze programe proprii de măsuri, cu sarcini concrete și responsabilități pe fiecare secție, atelier și loc de muncă, privind reducerea normelor de combustibil, energie, metal, materii prime, materiale și piese de schimb din țară și import, astfel încît să se asigure scăderea sistematică a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

3. CINCINALUL VIITOR. *A treia problemă principală ce confruntă conducerea ministerului în anul viitor o constituie pregătirea următorului plan cincinal.*

Lucrările pregătitoare pentru cincinalul 1976–1980 au început încă din 1973, prin elaborarea de studii de dezvoltare pe ramuri și subramuri, care au permis să se stabilească amplasamentele și tehnologiile, precum și modul de asigurare din țară a echipamentelor pentru cea mai mare parte a investițiilor prevăzute. Prin măsurile luate, 73 mari lucrări din viitorul cincinal au început în 1974 sau vor începe în 1975, asigurîndu-se punerile în funcțiune a unor mari obiective încă din primii ani ai cincinalului următor.

În încheiere, aș aminti că problemele majore ce stau azi în fața omenirii în condițiile exploziei demografice și a epuizării treptate a resurselor naturale tradiționale, confirmă necesitatea sporirii participării industriei noastre chimice la viața socială, necesitatea continuării procesului de diversificare a acesteia, de punere în valoare a noi resurse de materii prime, de participare într-o pondere din ce în ce mai mare la progresul tuturor ramurilor industriale.

Anchetă realizată / de V. BOESCU, B. IULIAN, I. MANEA

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

Un imperativ al eficienței:

UTILIZAREA INTENSIVĂ A POTENȚIALULUI TEHNIC PRODUCTIV

● Creșteri însemnate în primii 4 ani din actualul cincinal ale indicilor de utilizare a capacităților de producție ● Ce reflectă experiența acumulată în întreprinderi și centrale industriale în activitatea desfășurată pentru depistarea și valorificarea rezervelor interne ● Încotro se cer îndreptate eforturile pentru obținerea unei eficiențe superioare în 1975, prin acțiunea de valorificare la cote înalte a întregului potențial productiv.

AM TRECUT PRAGUL unui nou an de activitate intensă, ultimul din actualul cincinal. Peste tot, în întreprinderi industriale, exploatări miniere, construcții și transporturi, cei ce muncesc dau acum bătălia pentru finalizarea angajamentului asumat — realizarea cincinalului înainte de termen. Faptul că majoritatea colectivelor de muncă și-au asigurat un avans substanțial în îndeplinirea planului și angajamentelor, dă certitudinea că 1975 va fi unul din anii cei mai rodnici în realizări, permițînd trecerea cu succes la înfăptuirea noilor obiective trasate prin documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

Pentru ca eforturile consacrate îndeplinirii planului cincinal înainte de termen să se soldeze cu cît mai însemnate realizări, este necesar ca în fiecare întreprindere să se acorde atenția cuvenită utilizării maxime a capacităților de producție, încărcării corespunzătoare a obiectivelor industriale noi, scurtării termenelor de atingere a parametrilor proiectați, valorificării eficiente a rezervelor potențiale identificate, descoperirii și punerii în valoare a unor noi surse de creștere a producției, productivității muncii, reducerii costurilor de producție și sporirii eficienței economice.

I

MERSUL ASCENDENT AL ECONOMIEI NAȚIONALE presupune valorificarea deplină și eficientă a potențialului uman și material. În ultimele două decenii, ca urmare a politicii de investiții, de dezvoltare a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, fondurile fixe productive din industrie au sporit în mod considerabil, importante și numeroase capacități noi de producție au fost integrate în circuitul economic, concomitent cu dotarea și reutilarea celor existente la nivelul tehnicii avansate. În condițiile acestei dezvoltări, este absolut necesară și justificată necesitatea asigurării unei evidențe clare și corecte a capacităților de producție din toate întreprinderile.

Ca rezultat al muncii desfășurate pe această linie și a perfecționărilor metodologice efectuate an de an, în urma consultării unor colective largi de specialiști din întreprinderi, centrale industriale, ministere, institute de cercetări și învățămînt superior, a experimentării soluțiilor preconizate, în prezent există o evidență a capacităților de producție — în profil departamental, teritorial și pe ramuri — pentru un număr de circa 450 grupe de produse și produse, care reprezintă aproape 80% din valoarea producției globale industriale, față de circa 275 grupe de produse, cît a cuprins evidența capacităților în primul an de înregistrare (1971).

În cei patru ani ai actualului cincinal s-a desfășurat o activitate susținută pentru înfăptuirea orientărilor stabilite de conducerea de partid și de stat cu privire la folosirea intensivă și extensivă a capacităților de producție și încărcarea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și agregatelor, precum și utilizarea cît mai rațională a tuturor suprafețelor de producție. Datele existente cu privire la modul de folosire a capacităților de producție sintetizează efectul mobilizator al planurilor de dezvoltare economico-socială și eforturile depuse pentru ridicarea la cote cît mai înalte a utilizării potențialului productiv, pentru creșterea continuă a eficienței economice. Astfel, indicele care exprimă gradul de folosire a capacităților de producție pe ansamblul industriei a sporit cu 14% în 1974 față de 1970, creșteri corespunzătoare obținîndu-se și la principalele produse din diferitele ramuri ale industriei (tabelul nr. 1).

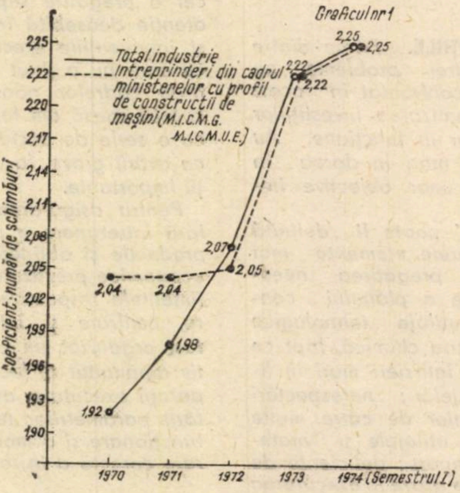
Graficul nr 1

În utilizarea mai completă a capacităților de producție un rol important revine generalizării schimbului II și extinderii schimbului III. Acționîndu-se în această direcție, concomitent cu repartizarea judicioasă a mașinilor-unelte și a forței de muncă, coeficientul numărului de schimburi în întreprinderile constructoare de mașini a evoluat ascendent în anii cincinalului, ajungînd la 2,25 în semestrul I 1974, față de 1,92 în 1970 (graficul 1). Realizările obținute în primul semestru din 1974 sînt superioare celor din aceeași perioadă a anului precedent, ceea ce evidențiază preocupările permanente existente în majoritatea întreprinderilor pentru mai buna folosire a parcului existent de mașini-unelte. De altfel trebuie arătat că și în semestrul II din 1974, indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor — după datele operative ce le deținem — sînt superiori celor realizați în semestrul I din același an.

Situația respectivă apare mai semnificativă dacă analizăm rezultatele obținute în prima parte a anului 1974 pe categorii de utilaje. Astfel, la unele grupe de mașini-unelte, coeficientul numărului de schimburi realizat, deși nu exprimă încă o utilizare satisfăcătoare a fondului de timp disponibil, prezintă totuși valori superioare mediei obținute la categoria respectivă. Asemenea realizări sînt de remarcat la strunguri paralele (coeficient de schimburi peste 2,6 la M.M.P.G. și M.T.T.), strunguri Carusel (2,6 la M.A.I.A.A., 2,4 la M.I.M.), mașini de frezat prin copiere (2,5 la M.E.E. și M.T.T.), mașini de alezat (2,2 la M.I.C.M.G., 2,3 la M.A.I.A.A.) etc.

Sînt însă unele întreprinderi al căror coeficient de schimburi reprezintă mai puțin de 1,5 (Întreprinderea de piese turnate-Cîmpina, Întreprinderea de utilaje pentru industria materialelor de construcții și refractare-Bistrița, Întreprinderea „Electroargeș“-Curtea de Argeș, Întreprinderea de accesorii pentru mașini-unelte Blaj etc), datorită faptului că acestea nu au luat din timp măsuri pentru pregătirea și angajarea cadrelor necesare generalizării schimbului II. Evident, aceasta a avut repercusiuni negative asupra utilizării capacităților de producție, a realizării sarcinilor de plan.

Cît privește gradul de încărcare și folosire a mașinilor și utilajelor în schimbul III, datele statistice relevă că în numeroase întreprinderi el este departe de a fi considerat mulțumitor, impunîndu-se, în continuare, măsuri eficiente pe această linie. Dacă ne gîndim la faptul că fiecare zecime de creștere a coeficientului numărului de schimburi echivalează cu produse valorînd sute de milioane lei, devine evident faptul că orice efort consacrat acestui scop este pe deplin justificat și răsplătit.

II

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE ESTE într-o anumită măsură afectată de prezența, la unele întreprinderi, a unor așa-zise „locuri înguste“ ; existența acestora limitează nivelele producției posibile și, implicit, conduce la utilizarea parțială a potențialului productiv la unele utilaje sau grupe de utilaje de primă importanță în fluxul tehnologic. La multe unități ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și în industria locală, de pildă, producția ar putea fi mai mare, — suma acestor plusuri apreciem că se poate ridica la 400—800 milioane lei anual — dacă nu ar exista locurile înguste în cadrul proceselor tehnologice.

Lichidarea decalajelor între sectoarele calde (forje, turnătorii) și cele de prelucrare, creșterea capacității sectoarelor de uscare, sporirea suprafețelor halelor productive pot contribui într-o măsură importantă la realizarea unor nivele superioare de producție. Prin eliminarea locurilor înguste s-ar putea obține, în plus, circa 600 t mașini și utilaje pentru industria materialelor de construcții și refractare la „Independența"-Sibiu, peste 2 300 t piese turnate din oțel la „Hidromecanica"-Brașov, circa 40 mii t oțel brut la C.S. Reșița, peste 8 000 buc. mașini de cusut la U.M. Cugir etc.

Persistența locurilor înguste este favorizată de slaba preocupare a unor conduceri de centrale și întreprinderi pentru adaptarea la timp a proceselor de fabricație corespunzător modificărilor intervenite în structura sortimentală a producției. Identificarea locurilor înguste în procesul de producție are o importanță majoră, ținînd seama de faptul că fondurile necesare, volumul și durata lucrărilor pentru eliminarea lor sînt incomparabil mai reduse față de efortul financiar, material și uman care ar trebui făcut pentru construirea unor capacități noi. Legat de acest aspect, apare oportună și necesară revizuirea mentalității unor economiști și tehnicieni, care continuă să persiste în ideea potrivit căreia capacitatea unei linii sau unui sector de fabricație este corespunzătoare utilajului care prezintă cel mai mare loc îngust. Sînt clare consecințele grave ale unui asemenea mod de gîndire, care are ca efect condamnarea la o irațională folosire a unor importante utilaje, a căror procurare a necesitat eforturi materiale și financiare serioase din partea statului.

Odată depistate locurile înguste precum și cele potențiale — ținînd seama de prevederile privind reutilarea, modernizarea sau dezvoltarea unor secții de producție sau de deservire — este oportun ca, în măsura în care înlăturarea acestora prezintă eficiență, să se prevadă completări de utilaje acolo unde acestea lipsesc, precum și intensificarea cooperărilor cu alte întreprinderi.

Importante rezerve de capacitate există în cadrul utilizării fondului de timp al mașinilor, utilajelor, instalațiilor și agregatelor. În legătură cu aceasta, se pune întrebarea : care trebuie să fie, de fapt, timpul maxim posibil de utilizare a unei mașini sau instalații, bineînțeles exceptînd perioadele afectate reparațiilor și reviziilor planificate ? Este acceptată ideea potrivit căreia un utilaj, mașină sau agregat dispune de capacitate potențială de la data cînd este semnat documentul de punere în funcțiune — respectiv de integrare în procesul de producție — și pînă în momentul întocmirii actului de dezafectare, prin casare, a respectivului utilaj. Aceasta înseamnă că fiecare mașină sau instalație dispune de un potențial productiv de 365 zile pe an și 24 ore pe zi. Faptul că nu toate mașinile și utilajele sînt folosite la limita superioară, din punct de vedere extensiv, nu înseamnă că aceasta se datorește lipsei de capacitate, ci unor condiții conjuncturale, organizatorice, unei anumite practici sau necesități economice. Din acest punct de vedere, utilizarea maximă a fondului de timp calendaristic este realizabilă în anumite ramuri ale industriei (siderurgie, chimie, prelucrarea țițeiului, materiale de construcții etc.), unde se practică dealtfel regimuri de lucru neîntrerupte.

În calculele pentru dimensionarea mărimii capacităților de producție au fost avute în vedere regimuri de lucru corespunzătoare, stabilindu-se pentru fiecare produs fondul de timp nominal, în funcție de caracterul de continuitate a procesului de fabricație. Această premisă s-a dovedit deosebit de utilă, dat fiind faptul că se asigură posibilitatea comparării gradului în care sînt utilizate capacitățile de producție în unitățile cu același profil, sau chiar cu profil diferit. Din numărul produselor și grupelor de produse la care s-a evaluat potențialul productiv, de pildă, la circa 35% din produse s-au avut în vedere regimuri de lucru continue și la peste 60% regimuri discontinue (cu întrerupere în zilele de duminici și sărbători legale), în trei schimburi pe zi. În acest mod, la calculul mărimii capacităților de producție, se are în vedere o utilizare ridicată a fondului de timp calendaristic.

Tabelul nr.1

Ramura	Gradul de folosire a capacităţilor de producţie	
	1970	1974
TOTAL industrie	80,0	91,7
- Industria metalurgiei feroase	86,0	96,8
- Industria construcţiilor de maşini şi prelucrarea metalelor	78,0	89,8
- Industria chimică	83,1	91,1
- Industria materialelor de construcţii	85,6	89,7
- Industria textilă	86,6	93,7
- Industria alimentară	82,9	94,6

Deși în marea majoritate a întreprinderilor, practicarea unor asemenea regimuri de lucru constituie de multă vreme o realitate, sînt încă unități pentru care utilizarea maximă a fondului de timp, reprezintă numai o tendință. Astfel, în ramura industriei constructoare de mașini și prelucrării metalelor, peste 40 milioane ore-mașini așteaptă a fi valorificate, ceea ce constituie desigur o rezervă deosebit de importantă, care deocamdată reprezintă schimburi neprogramate.

III

ELIMINAREA OPRIRILOR ACCIDENTALE, cauzate de slaba întreținere a utilajelor, lipsa forței de muncă, aprovizionarea neritmică cu unele materii prime, materiale, piese de schimb etc. — constituie o altă cale importantă pentru sporirea volumului producției fizice (întreruperile accidentale au reprezentat, de pildă, în industria construcțiilor de mașini — numai în primele 6 luni din 1974 — peste 22 milioane mașini-ore). Nerealizarea reparațiilor planificate și lipsa de preocupare pentru asigurarea în termen a pieselor de schimb necesare are ca efect creșterea artificială a orelor de staționare a mașinilor și utilajelor, însumînd circa o pătrime din totalul orelor de stagnare.

Reparațiile planificate — această activitate importantă în sprijinul desfășurării normale a procesului de fabricație — continuă, din păcate, să fie vitregite de atenția factorilor de răspundere din unele întreprinderi și centrale industriale. Uneori, încercîndu-se să se recupereze rămînerile în urmă în realizarea sarcinilor de plan lunare sau trimestriale — care adeseori sînt rezultatul unor lipsuri organizatorice sau tehnice — se recurge la suprasolicitarea utilajelor și agregatelor, amînarea sau chiar suprimarea reparațiilor și lucrărilor de întreținere planificate. Controalele sistematice efectuate de organele de specialitate au dezvăluit că dintre întreprinderile verificate, nu și-au realizat planul de reparații circa 88% în trim. IV. 1973, circa 75% în trim. I și 65% în trimestrul II din 1974. De asemenea, la un număr important de unități productive se constată deficiențe în asigurarea forței de muncă de calificare corespunzătoare activității de reparații și întreținere, slaba organizare a compartimentului în sarcina căreia cade problema reparațiilor.

O altă cauză care alimentează orele de stagnare a producției o constituie lipsa din dotare, nefuncționarea sau neasigurarea condițiilor de verificare în termen a aparaturii de măsură, control și automatizare. Aceste deficiențe au efecte nefavorabile și asupra calității producției, contribuind în același timp la scăderea siguranței în funcționarea mașinilor.

Anual, opririle accidentale provoacă pierderi de producție care, de exemplu, la Întreprinderea de utilaj chimic Găești echivalează cu o producție anuală de circa 130 t utilaje tehnologice, la Combinatul de fibre artificiale Brăila circa 1 000 t/an fibre celulozice tip B și L, la Combinatul de prelucrarea lemnului Focșani, mobilier în valoare de circa 9 000 mii lei/an etc.

Limitarea perioadelor de imobilizare a mașinilor și instalațiilor și, implicit, sporirea fondului de timp productiv, se poate realiza prin respectarea cu strictețe a graficelor de reparații și întreținere, executarea, acolo unde este cazul, a unor lucrări cu caracter preventiv, pregătirea condițiilor materiale și organizatorice pentru buna desfășurare — și în timpul prevăzut — a lucrărilor de reparații. În același timp, este necesară dimensionarea și dotarea compartimentelor de întreținere și reparații din întreprinderi, corespunzător volumului de lucrări prevăzute a se executa, concomitent cu instruirea personalului de specialitate.

În sfîrșit, în strînsă legătură cu utilizarea rațională a fondului de timp disponibil al mașinilor, instalațiilor și agregatelor este și problema asigurării și pregătirii corespunzătoare a forței de muncă. Este necesar să fie subliniat faptul că lipsa forței de muncă, atît sub aspect numeric — datorită preocupărilor insuficiente pentru pregătirea din timp a personalului — cît și al calificării necesare a frînat posibilitățile de sporire mai substanțială a producției — în principal în industria prelucrătoare — echivalînd, la nivelul anului 1973, cu un număr de aproape 20 milioane ore-mașini, cifră care, proporțional, s-a menținut și în semestrul I al anului 1974. Din totalul orelor datorate opririlor accidentale, circa jumătate se datoresc deficiențelor legate de lipsa forței de muncă, aceasta resimțindu-se în mod deosebit în întreprinderile constructoare de mașini ca, de exemplu, la I.C.M. Reșița, Întreprinderea „Vulcan"-București, „Progresul"-Brăila, Întreprinderea de utilaj terasier-Buzău, „Tehnofrig"-Cluj-Napoca etc.

Aducerea la îndeplinire în mod exemplar a programului de măsuri pentru recrutarea și calificarea forței de muncă, în special pentru meseriile deficitare (frezorirectificatori, strungari, rabotori, forjori etc.), asigurarea concomitentă a bazei materiale necesare (cămine, cantine) etc. va avea o influență favorabilă asupra gradului de folosire a capacităților de producție existente, creşterii nivelului producției materiale.

IV

REZERVE DEOSEBITE în legătură cu utilizarea potențialului productiv sînt de remarcat și în ce privește îmbunătățirea ritmicității aprovizionării întreprinderilor cu materii prime, materiale etc., precum și asigurarea unei desfaceri mai operative a produselor fabricate. În decursul derulării activității de producție au apărut dificultăți frecvente în aprovizionarea tehnico-materială datorită întîrzierii în punerea în funcțiune a unor întreprinderi, cît și faptului că în altele, neatingîndu-se în timpul prevăzut parametrii proiectați, nu s-a putut produce atît cît au avut stabilit prin plan. Aceste neajunsuri au condus la nerespectarea unor obligații din contractele economice, creînd goluri în asigurarea ritmică cu materii prime și materiale a unor grupe de mașini și utilaje la întreprinderile beneficiare. De asemenea, nerespectarea ritmicității livrărilor de materii prime, precum și deficiențele ce au mai intervenit în modul de cooperare între întreprinderi, au influențat negativ, la rîndul lor, utilizarea unor capacități de producție, în special la întreprinderile beneficiare. Circa o cincime din opririle accidentale provin din dereglările intervenite în procesul de aprovizionare-desfacere, nerespectarea obligațiilor contractuale referitoare la livrarea unor materiale etc. În produse fizice, deficiențele în aprovizionare și desfacere echivalează cu o producție anuală de circa 2 700 t/clorură de vinil la Combinatul petrochimic Borzeşti, circa 25 mii tone azotat de amoniu la Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, circa 105 mii mp uși-ferestre la C.P.L. Pitești etc.

În cealaltă situație, au fost cazuri cînd unele întreprinderi, care neacordînd atenția cuvenită asigurării desfacerii întregii cantități de producție, și-au creat stocuri de produse și, ca urmare, stagnări în procesul de producție.

Înlăturarea, sau cel puțin limitarea influențelor negative datorate deficiențelor în aprovizionarea întreprinderilor și desfacerea produselor, ar contribui în mod substanțial la sporirea nivelului producției, la creșterea disponibilităților pentru piața internă și externă.

Pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor de producție, este necesar ca atît comitetele oamenilor muncii din întreprinderi cît și consiliile de administrație ale centralelor industriale să elaboreze — pornind de la cauzele concrete care generează rezervele respective — măsuri corespunzătoare. Acționînd consecvent pentru abordarea unor soluții care să conducă la înlăturarea locurilor înguste și a opririlor accidentale, la utilizarea eficientă a fondului de timp, la asigurarea ritmicității în aprovizionarea tehnico-materială a locurilor de muncă, la promovarea unor tehnologii de înaltă productivitate, se poate ajunge la o mai bună încărcare a capacităților de producție, la obținerea unor producții superioare în fiecare întreprindere.

V

DACĂ ÎN CE PRIVEȘTE necesitatea cunoașterii și luării în evidență a fondurilor fixe productive toți factorii de răspundere — economiști sau tehnicieni — din întreprinderi sau centrale industriale sînt de acord, apar uneori situații cînd unele unități, în dorința de a primi sarcini de plan comode, prezintă mărimi ale capacităților la nivelul producției realizate sau planificate. Asemenea cifre au rolul de a demonstra o utilizare la limita cea mai ridicată a potențialului productiv, respectiv 100%.

Trebuie însă precizat faptul că mărimea capacității de producție a unui utilaj sau agregat se diferențiază esențial de nivelul producției realizat la un moment dat, care poate depinde de unele situații temporare mai puțin favorabile — cum ar fi folosirea unor materii prime inferioare calitativ, lipsa forței de muncă, defecțiuni în funcționarea mașinilor, deficiențe în aprovizionare sau desfacere etc. Existența temporară a unor asemenea dificultăți pe parcursul desfășurării procesului de producție nu diminuează cu nimic capacitatea tehnică a unui utilaj, sector sau întreprindere în ansamblu. De altfel, normativele în vigoare definesc capacitatea de producție ca reprezentînd „producția maximă ce poate fi obținută într-o perioadă dată, pentru o anumită structură și calitate a producției, în condițiile folosirii depline — intensive și extensive — a fondurilor fixe productive, potrivit celui mai eficient regim de lucru și organizarea rațională a producției și a muncii".

Determinarea corectă a capacităților de producție permite conducerilor de întreprinderi și centrale industriale să elaboreze programe de măsuri concrete pentru utilizarea lor deplină, pentru prevenirea și înlăturarea eventualelor neajunsuri ce s-ar putea ivi. Folosind toate capacitățile de producție la parametrii cei mai ridicați, se obțin realizări pe măsura eforturilor făcute de stat pentru utilarea și dotarea întreprinderilor, sporind totodată contribuția acestora la înfăptuirea actualului cincinal înainte de termen.

Ing. H. PINCAS

DINAMISMUL INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

— Comentariu la un grafic —

Industria construcțiilor de mașini

ÎN CADRUL procesului de industrializare socialistă a țării, industria constructoare de mașini a cunoscut o dezvoltare deosebit de rapidă, ritmuri înalte care o situează printre ramurile cele mai dinamice ale industriei noastre. Producția acestei ramuri, cu un rol deosebit în înzestrarea economiei naționale cu tehnica modernă, a crescut de 77 ori în 1973 față de 1938. Se poate afirma cu deplin temei că industria constructoare de mașini este o creație a regimului nostru socialist, investițiile alocate an de an contribuind la construirea unor mari întreprinderi și la modernizarea celor existente. În perioada antebelică ponderea ramurii în producția industrială a țării era mai mică decît cea a industriei textile, confecțiilor, pielăriei și încălțămintei luate la un loc, și de 3 ori mai mică decît a industriei alimentare, pentru ca anul trecut să realizeze aproape o treime din totalul producției industriale a țării.

În anii dezvoltării planificate a economiei au fost create și s-au dezvoltat o serie de subramuri noi, inexistente în trecut; astfel, au fost puse bazele industriei de tractoare, de autocamioane și turisme, de mașini agricole, de mașini-unelte, de utilaj petrolier și chimic, energetic și minier, a industriei electrotehnice, electronice, materialelor de telecomunicații și automatizări etc. Cu deosebire în ultimii ani, construcția de mașini este orientată în principal spre sectoarele de înaltă tehnicitate, spre realizarea de produse caracterizate printr-o mare complexitate și finețe, care asigură o înaltă valorificare a metalului.

Potențialul actual al industriei constructoare de mașini este ilustrat de faptul că producția anului 1938 se realizează în prezent în numai 6 zile, și că aproape trei sferturi din necesarul dotării economiei naționale cu mașini și utilaje tehnologice se acoperă din producția autohtonă, asigurîndu-se totodată sporuri însemnate pentru export. Produsele industriei construcțiilor de mașini sînt cunoscute și apreciate în peste 100 de țări de pe toate continentele lumii, nivelul exportului crescînd în 1974 de aproximativ 70 de ori față de realizarea anului 1950.

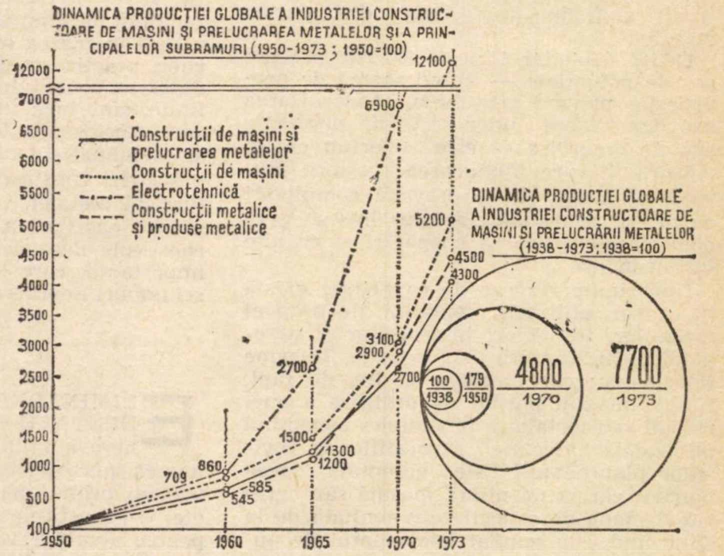
DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE A INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI ȘI PRELUCRAREA METALELOR ȘI A PRINCIPALELOR SUBRAMURI (1950-1973; 1950=100)

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE A INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI ȘI PRELUCRĂRII METALELOR (1938-1973; 1938=100)

O puternică dezvoltare va cunoaște industria constructoare de mașini în cincinalul 1976—1980, ritmul mediu anual de creștere fiind de 11,5—12,5%, superior în continuare creșterii producției industriale totale. Orientările principale vizează dezvoltarea prioritară a producției de utilaje și instalații tehnologice, de construcții navale, a electrotehnicii și electronicii, a mașinilor-unelte, mecanicii fine, subramuri care vor înregistra creșteri de 2—3 ori mai mari decît în cincinalul actual. În volumul total al producției industriale ponderea ramurii va ajunge în 1980 la circa 34%, iar în cadrul acesteia industria electrotehnică și electronică vor deține peste 20%.

Experiențe în actualitate

Un proiect util:

CONCENTRAREA ȘI SPECIALIZAREA PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE

REVISTA noastră continuă prezentarea celor mai izbutite proiecte realizate de absolvenții Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrația de stat — CEPECA — cu o noutate : analiza unor proiecte întocmite de absolvenții Secției de agricultură. Pentru început, am selecționat proiectul intitulat : Concentrarea și specializarea producției zootehnice în perspectiva anului 1980 *(pe exemplul agriculturii cooperatiste din județul Cluj), întocmit de ing.* IOAN CIUGUDEANU, *director general adjunct la Direcția generală județeană Cluj pentru agricultură, industrie alimentară și ape.*

CRITERIILE care au stat la baza selecției proiectului sînt : importanța economică a temei tratate (sporirea producției de lapte și carne de taurine) ; caracterul realist al proiectului ; sfera de cuprindere a studiului (ca sector de producție și timp) ; gradul de fesabilitate ; posibilitățile de generalizare (la nivelul agriculturii cooperatiste, a județelor) ;

SITUAȚIA ACTUALĂ. Autorul, datorită răspunderilor profesionale ce-i revin, este persoana ale cărei decizii se răsfrîng direct asupra nivelului indicatorilor planului curent și indirect asupra evoluției acestora în perspectivă. În zootehnie, și în special în creșterea taurinelor, verificarea în practică a deciziilor are loc într-o perioadă de circa 6—10 ani. Un specialist în zootehnie, indiferent că lucrează într-o unitate de producție sau coordonează activitatea unui sector își poate verifica concepția, calitatea deciziilor, aptitudinile de organizator într-un an-doi în exploatarea păsărilor, în 3—4 ani în cazul creșterii porcilor și în 6—10 ani în cazul exploatării taurinelor.

Pentru județul Cluj, situația actuală — apreciată de autor ca necorespunzătoare — are la bază următoarele cauze (în ordinea indicată de autor).

● **Modul de asigurare a bazei furajere.** Balanța furajeră necesară exploatării taurinelor în cooperativele agricole din județul Cluj, în perioada 1969—1973, nu s-a realizat în nici un an și la nici o categorie de furaje la nivelul necesarului. Realizări mai aproape de necesar s-au înregistrat la categoria „fibroase“ (cu însușiri nutritive scăzute) ; nerealizări mai importante au existat la categoriile : „suculente“, „concentrate“ și „masă verde“, asigurîndu-se uneori circa 50% și frecvent 2/3 din necesar. „Principala cauză care a determinat starea necorespunzătoare de întreținere și sănătate, reproducția, dar mai ales producțiile scăzute de lapte și carne o constituie nesatisfacerea acută și cronică a cerințelor de hrană, ca urmare a unei producții insuficiente de furaje, cantitativ și calitativ... în prezent, există puține unități agricole cooperatiste (în județul Cluj — n.n.) în care se poate vorbi de o alimentație rațională, perfect echilibrată, care să permită reflectarea integrală a potențialului genetic al speciei“.

● **Modul de organizare și exploatare a taurinelor.** Organizarea și exploatarea taurinelor în cooperativele agricole de producție din județul Cluj are un caracter gospodăresc, predominînd tehnologiile de exploatare tradiționale. Autorul menționează „lipsa, la timpul oportun, a unor concepții clare în privința concentrării, profilării și modernizării producției“.

● **Asigurarea cu forță de muncă ; calificarea lucrătorilor.** În condițiile asigurării bazei tehnico-materiale, gradul de asigurare și calificare a îngrijitorilor devine factor hotărîtor în realizarea indicatorilor de plan. Or, în cooperativele agricole din județul Cluj neasigurarea, în medie, a necesarului de îngrijitori-mulgători înregistrează valori cuprinse între 5—10%.

Un aspect interesant sesizat de autor în practică îl constituie faptul că profesia de „îngrijitor“ a rămas o profesie închisă sub raportul promovării profesionale ; singurul criteriu care stă la baza unor diferențieri îl reprezintă vechimea în muncă. Pregătirea profesională nu este inclusă în actualul sistem de cointeresare a îngrijitorului (în proiect se propune ierarhizarea profesiei prin acordarea de clase : mulgător clasa I-a, a II-a etc. sau instituirea treptelor de mulgător stagiar, mulgător, maistru mulgător — adoptate în alte țări).

SOLUȚIILE PROIECTATE. Sistemul de organizare a producției zootehnice ocupă locul principal în cadrul soluțiilor pentru care optează autorul în perioada imediat următoare și are la bază sarcinile de plan stabilite pentru 1980, aproape duble față de cele planificate în 1974.

● În perioada 1976—1980, autorul preconizează repartizarea sarcinilor de creștere a efectivelor de vaci și a producției pe consilii intercooperatiste. Dacă pînă în 1974 creșterea vacilor s-a efectuat în 108 ferme și 45 brigăzi zootehnice, dispersate în 365 centre gospodărești, începînd cu 1976 vor produce lapte 100 ferme specializate din cadrul celor 24 consilii intercooperatiste cu efective cuprinse între 350—650 capete ;

● Continuarea concentrării producerii cărnii în unități specializate, în care se obțin rezultate economice superioare sistemului gospodăresc. Dacă în prezent, în cele patru unități specializate se realizează peste 80% din producția de carne de taurine, în 1980 — practic — întreaga producția de carne urmează a se realiza în complexe.

În perioada 1974—1980 vor evolua în mod corespunzător și zonele de afluire a tineretului taurin spre complexele intercooperatiste de îngrășare industrială (vezi harta). În 1974, în județul Cluj, existau 3 zone de „aprovizionare“ a complexelor intercooperatiste cu material biologic. Din punct de vedere economic, în proiect se apreciază că această zonare nu este cea mai bună și se propune crearea a încă două zone : una în jurul complexului intercooperatist Gilău (în 1978) și una pentru aprovizionarea complexului de la Mociu (1980). În felul acesta, pentru 1980, sînt conturate 5 zone de producție, apropiate ca mărime geografică și cu condiții de producție asemănătoare.

● Greutatea medie la sacrificare a tineretului taurin îngrășat, proiectată pentru 1980 în județul Cluj, este de 420 kg (față de 270 kg în 1973) ; animalele adulte vor fi sacrificate la o greutate medie de 500 kg (față de 480 kg în prezent) ; această măsură va contribui în mod hotărîtor la realizarea integrală a planului de carne prevăzut pentru 1980.

● Concentrarea și intensificarea producției se va realiza și în sectorul producției de furaje. Pe această cale se va realiza un spor de 20—40 mii unități nutritive la 100 ha. teren agricol (de la 60—80 mii U.N. în 1973 la circa 100 mi în 1980).

● Mijloacele necesare înfăpuirii programului sînt evaluate de autor la 108 mil. lei ; pe cap de vacă complexă investiția specifică este de circa 7900 lei. Prin concentrarea efectivelor investiția specifică se reduce cu circa 1400 lei pentru fiecare loc și cu peste 800 lei prin reducerea investițiilor în utilajele și instalațiile comune.

EFICIENȚA ECONOMICĂ. Aplicarea soluțiilor proiectate va duce la creșterea producției globale zootehnice cu 108%, iar a celei marfă cu 104% ; cheltuielile materiale vor crește în această perioadă cu 24%, iar cheltuielile de producție la 1000 lei producție globală se vor reduce de la 1280 lei în 1973 la 790 lei în 1980. La producția de lapte, față de 16 lei (pierderi înregistrate) la 1 hl de lapte în 1973, în 1980 se proiectează obținerea unui beneficiu de 25 lei ; rata rentabilității producției de lapte va ajunge de la — 7,3 % în 1973 la o pondere estimată de 14% în 1980.

Ion MANEA

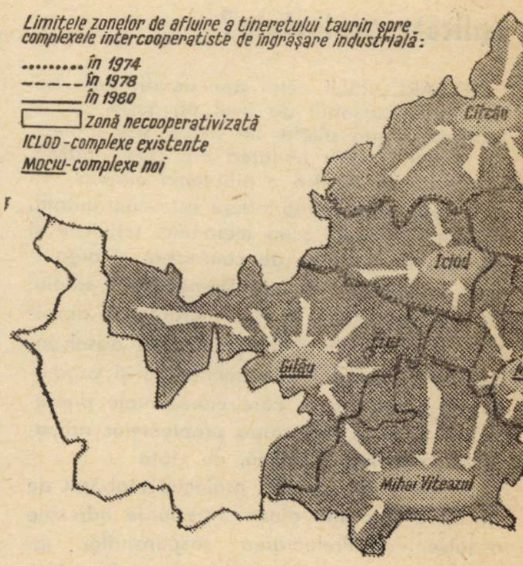
Limitele zonelor de afluire a tineretului taurin spre complexele intercooperatiste de îngrășare industrială:
.... în 1974
- - - - - în 1978
——— în 1980
Zonă necooperativizată
ICLOD - complexe existente
MOCIU - complexe noi
Cițcău
Iclod
Gilău
Mociu
Mihai Viteazul

ANCHETA „R. E."

Pregătirea și utilizarea cadrelor —

11. În ce stadiu se află proiectul elaborat ?

	%
— a fost aplicat în întregime	8
— este în curs de aplicare și se va aplica în întregime	40
— a fost aplicat parțial renunțîndu-se la restul	8
— este în curs de aplicare și se va aplica parțial	29
— s-a hotărît aplicarea la o dată certă în viitor	7,5
— s-a renunțat la aplicarea sa	7,5

12. Care este principalul factor care a generat întîrzierea aplicării proiectelor ?

— greutăți în asigurarea la timp a mijloacelor materiale și financiare necesare	37
— insuficientă preocupare din partea conducerii unității	33
— modificarea din cauze obiective a condițiilor inițiale pentru care a fost elaborat	12
— soluția viza modificarea unor acte normative	7
— aplicarea a necesitat o pregătire prealabilă materială și umană	6
— soluția oferită implica rezolvarea unor probleme cu sferă mai largă	5

13. Care este principala cauză a renunțării integrale la aplicarea proiectului ?

— insuficienta preocupare din partea conducerii unității	50
— soluția nu corespunde prevederilor legislației în vigoare	38
— soluția propusă nu este eficientă	12

14. În cîte unități economice au fost extinse soluțiile proiectate ?

— 0 unități	82
— 1 unitate	8
— 2 unități	4
— 3 unități și peste	6

15. Care sînt principalele trei direcții de acțiune pentru îmbunătățirea calității proiectelor și sporirea gradului lor de valorificare? (opinia directorilor de întreprinderi)

Unde sînt şi ce fac primii 214 absolvenţi (1973) ai „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economia şi administraţia de stat"? (II)

ÎN NUMĂRUL 28 din 27 XII 1974 al revistei a fost publicată prima parte a rezultatelor anchetei noastre, referitoare la o serie de aspecte edificatoare pentru ilustrarea modului în care s-au integrat în activitatea productivă absolvenții primei promoții a „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu". Unde sînt și ce fac absolvenții ?, cum și cît sînt aplicate cunoștințele însușite ? în ce direcții trebuie acționat pentru valorificarea integrală a cunoștințelor dobîndite ?, sînt principalele întrebări la care ancheta a oferit răspuns. În acest număr publicăm noi aspecte rezultate din prelucrarea datelor anchetei.

Cum sînt aplicate proiectele?

PE PARCURSUL celor aproximativ doi ani de studii, cursanții au avut obligația de a elabora, între altele, un studiu sau proiect, de regulă pentru unitatea din care provin, prin care să rezolve o problemă majoră cu care respectiva întreprindere este confruntată, aplicînd în acest scop metodele, tehnicile și conceptele moderne de conducere și organizare însușite la cursuri. Respectivul studiu/proiect, constituind în fapt lucrarea de absolvire, atestată odată cu calificarea absolventului, de „specialist în conducere și organizare", și măsura în care cunoștințele predate sînt utile în rezolvarea problemelor ridicate de activitate practică, de viață.

„În ce stadiu se află proiectul elaborat de dv. ?", a fost una dintre întrebările adresate absolvenților. Prelucrarea răspunsurilor indică o situație de ansamblu pozitivă : 48% din cei chestionați apreciază că proiectele au fost aplicate sau se vor aplica în întregime, iar 37% că au fost sau sînt în curs de aplicare parțială. Este însă vorba de o situaţie pozitivă numai „pe ansamblu", deoarece pentru 37% din cazurile investigate s-a renunţat parțial la o parte din proiect, pentru 7,5% încă nu a început aplicarea și, în sfîrșit, pentru 7,5% s-a renunțat definitiv la aplicarea soluțiilor propuse.

O imagine mai completă asupra promptitudinii cu care s-a acționat pentru aplicarea soluţiilor proiectului am obținut prelucrînd răspunsul la o altă întrebare a chestionarului nostru : „Avînd în vedere nevoile și posibilitățile întreprinderii pentru care s-a elaborat proiectul, ca și calitatea soluțiilor oferite, cum apreciați că s-a acționat în timp pentru aplicarea sa ?". Dacă pe ansamblul eșantionului, 58% din cei investigați apreciază că s-a acționat „în timp optim", analiza de structură scoate în evidență existența unei relații de reciprocitate inversă, între stadiul în care se află actualmente proiectul și gradul de promptitudine cu care se apreciază că s-a acționat pentru aplicarea sa. Pe măsură ce gradul de neaplicare crește, scade gradul de promptitudine apreciat. Astfel, dacă în cazul proiectelor „aplicate în întregime", în proporţie de 100% cei investigați apreciază că s-a acționat în timp optim, în cazul celor aflate „în curs de aplicare și care se vor aplica în întregime" ca şi al celor „aplicate parţial, renunţîndu-se la restul" doar 66% opinează că s-a acționat în „timp optim", procentul acestora scăzînd la 45% și respectiv 13% pentru situaţiile în care proiectul elaborat se află „în curs de aplicare și se va aplica parțial" sau „nu a început dar s-a hotărît aplicarea sa la o dată certă în viitor".

Care sînt factorii care au făcut ca în 42% din cazuri să se acționeze cu întîrziere în direcția aplicării soluțiilor proiectate ? Întrebarea se impune cu atît mai mult cu cît conducerile de unităţi economice, conform actelor normative în vigoare, sînt obligate să-și dea avizul, atît cu ocazia alegerii temei proiectului, cît și la definitivarea acestuia, în legătură cu eficiența soluției propuse, cu gradul ei de aplicabilitate, asumîndu-și prin aceste avize responsabilitatea aplicării proiectului în timp optim (conform graficului de implementare, de asemenea avizat) şi în totalitate. Clasamentul principalilor factori ai aplicării cu întîrziere a soluțiilor proiectate indică faptul că 70% din cauzele întîrzierii ar fi putut fi evitate, în mod nemijlocit, dacă conducerile unităților economice (întreprinderi, centrale și ministere) ar fi gîndit mai profund, înainte de a aviza favorabil începerea executării proiectelor, la mijloacele ma-

factor de accelerare a creșterii economice

— obiectul proiectelor să-l constituie problemele majore ale întreprinderii, cu caracter concret, cu sferă strict delimitată, de regulă mai restrînsă	21
— la aplicarea temelor de proiect să se ia mai mult în considerare baza materială ce se poate asigura prin plan pentru aplicarea lor	20
— proiectele elaborate să fie aduse la cunoștința tuturor unităților cu același profil din țară, și îndeosebi forurilor lor tutelare care să aibă ca sarcină aplicarea, extinderea și generalizarea lor	11

16. Care sînt principalele trei direcții de acțiune pentru îmbunătățirea calității cursurilor? (opinia absolvenților)

— mai mare concordanță între cursurile teoretice predate și realitățile practice	5
— o mai riguroasă selecție la admiterea cursanților	3
— predarea diferențiată a cunoștințelor teoretice funcție de specificul activității	3

17. Care sînt principalele trei direcții de acțiune pentru sporirea gradului de valorificare a cunoștințelor? (opinia absolvenților)

— preocupări mai intense pentru organizarea pe baze cît mai științifice a activității economice, pentru sensibilizarea la nou a tuturor cadrelor de conducere din unități	23
— încadrarea absolvenților pe posturi ce fac posibilă valorificarea integrală și la nivel superior a specialității dobîndite	11
— perfecționarea legislației economice pentru crearea unui cadru favorabil aplicării conceptelor, metodelor și tehnicilor însușite	8

18. Care sînt principalele trei direcții de acțiune pentru perfecționarea în continuare a pregătirii primite? (opinia absolvenților)

— menținerea unei strînse legături reciproce între institut și absolvenți	31
— posibilitatea susținerii doctoratului	25
— reciclări periodice cu durată scurtă	18

teriale și financiare necesare, la posibilitățile pe care le au de a le afecta la timpul și în cantitatea potrivită și, dacă, după elaborarea proiectelor și avizarea de către acestea a soluțiilor definitive s-ar fi preocupat îndeajuns și îndeaproape de aplicarea lor. Aceasta, deoarece, în toate aceste situații, este vorba de factori asupra cărora dreptul exclusiv de acțiune îl au, prin lege, unitățile economice – întreprinderi, centrale, ministere. Dar, tot în competența unității economice cade – cu ocazia avizării temei sau pe parcursul executării ei – sarcina verificării măsurii în care viitoarea soluție nu presupune, pentru aplicare, rezolvarea unor probleme ce depășesc respectivul nivel ierarhic sau nu implică modificarea unor acte normative importante, ca și pregătirea materială și umană prealabilă solicitată de implementarea soluției. Nu trebuie neglijat însă nici faptul că verificarea măsurii în care soluțiile proiectate iau suficient în considerare actele normative în vigoare cade în egală măsură în sarcina îndrumătorilor și conducătorilor de proiect care nu sînt alții decît însăși cadrele de predare de la institut. Cum a fost posibil să se acorde calificativ de promovare unor lucrări ale căror soluții nu țin seama de cadrul legislativ? Cum au putut experții instructori să coteze cu note ce atestă mai mult decît suficientă, asemenea studii? O confruntare între „beneficiarii" proiectelor și cadrele de instruire, apreciem că ar fi în avantajul ambelor părți.

Două alternative diametral opuse: renunțarea integrală și generalizarea

O ATENȚIE deosebită am acordat în ancheta noastră analizei situațiilor extreme: de renunțare integrală la aplicarea soluțiilor proiectate sau de preocupare pentru extinderea și generalizarea acestora. Un singur motiv ne-a determinat să procedăm astfel: în primul caz avînd de-a face cu o investiție ineficientă, cu o pierdere, iar în cel de al doilea cu o eficiență economică din ce în ce mai mare.

În 7,5% din cazurile investigate s-a renunțat la aplicarea integrală a proiectelor. Să facem un calcul ipotetic: luînd în considerare o eficiență economică medie anuală de circa 1 milion de lei/proiect, cheltuielile de școlarizare (inclusiv retribuire), și faptul că această eficiență s-ar menține numai în primul an de aplicare a proiectului, am ajunge la concluzia că nivelul pierderii înregistrate de economia națională variază între 16–20 milioane lei. Dar, calculul nostru este doar ipotetic. Și el, ca atare, ne interesează mai puțin, elementul care ne reține mai mult atenția fiind substratul și natura cauzelor, factorii generatori ai efectului. Clasamentul cauzelor renunțării integrale la aplicarea proiectului, după opinia autorilor proiectelor respective, din nou ne confirmă faptul că vina revine, în principal și în primul rînd, conducerilor de unități economice (întreprinderi, centrale, ministere) care, fie nu s-au preocupat suficient de aplicarea proiectului respectiv (50% din cazuri), fie nu au vegheat ca respectivele soluții să fie aplicabile în condițiile legislației existente (38%) sau de eficiență economică (12%). Evident, nu putem absolvi de răspundere nici cadrele îndrumătoare ale proiectelor sau pe absolvenți însăși, mai ales dacă luăm în considerare faptul că în majoritatea cazurilor a fost vorba de lucrători cu experiență, ceea ce presupune că erau buni cunoscători ai legislației sau specificului unităților.

De ce numai 48% din proiecte sînt sau vor fi aplicate în întregime și numai în 58% din cazuri s-a acționat cu promptitudine? Care sînt factorii întîrzierilor? În unele cazuri s-a renunțat la aplicarea proiectelor elaborate: de ce? Generalizarea — un fenomen rar

Cum pot fi sporite concomitent calitatea cursurilor și a proiectelor elaborate ca și gradul de valorificare a cunoștințelor însușite?

Una din căile de acțiune capabile să ofere o multiplicare progresivă a eficienței economice a soluțiilor proiectate o constituie preocuparea pentru extinderea sau generalizarea acestora. Această atribuție revine în egală măsură autorilor proiectelor, conducerilor de unități economice (întreprinderi, centrale, ministere), cadrelor de predare și îndrumare din institut. În ce măsură a fost ea exercitată? Prelucrarea răspunsurilor a permis depistarea modalității în care au acționat primele două categorii de factori. Ea a arătat, de pildă, că 42% din absolvenți „nu știu" în cîte unități a fost aplicat proiectul pe care l-au elaborat. Slaba preocupare a absolvenților pentru urmărirea propriilor proiecte – ca și slaba preocupare a conducerilor de centrale și ministere pentru extinderea sau generalizarea celor mai bune soluții — explică, în mare măsură, faptul că 82% din proiectele elaborate de cei investigați nu au fost extinse, numai 6% fiind aplicate în mai mult de 3 unități. Ni se poate replica faptul că nu se poate vorbi prea mult de extindere sau generalizare în măsura în care doar în 8% din cazurile investigate s-a înregistrat o aplicare integrală a soluției proiectate. Obiecția, opinăm noi, este parțial valabilă, argumentele în favoarea ei fiind doar prezumate în cazul anchetei. Dimpotrivă, argumentele în favoarea concluziei noastre sînt prezente și evidențiabile cifric : 55% din proiectele aplicate în întregime nu au fost extinse, 22% din proiectele în curs de aplicare și care se vor aplica parțial au fost deja extinse în alte unități ca și 15% din proiectele în curs de aplicare, care se vor aplica în întregime.

Căi de sporire a calității proiectelor

CE CĂI de acțiune trebuie avute în vedere pentru îmbunătățirea calității proiectelor și sporirea gradului lor de valorificare ? Prelucrarea răspunsurilor primite din partea celor 88 de directori ai întreprinderilor pentru care au fost elaborate proiecte a condus la întocmirea unui interesant clasament (vezi întrebarea nr. 15). Citirea clasamentului ne conduce la concluzia generală că direcții de îmbunătățire există în activitatea întregului ansamblu de factori participanți, implicați în pregătirea specialiștilor : unități economice (întreprinderi, centrale, întreprinderi), institut, cursanții înșăși, alte organe cum ar fi cele bancare, care trebuie să acționeze concertat, în general, pe parcursul tuturor fazelor tehnologiei de pregătire a specialiștilor, a celor de elaborare a proiectelor, în particular. De remarcat că toate propunerile făcute acum au apărut pe parcursul analizei rezultatelor anchetei, ca insuficient de active, ba mai mult, în unele cazuri au activat în postură nonnecesară – de factori frînă. În afara principalelor trei direcții de acțiune remarcăm și alte propuneri făcute, enumerarea lor fiind funcție de frecvența enunțării acestora : factorii care și-au dat avizul pentru elaborarea proiectului să fie antrenați efectiv la aplicarea în practică a soluțiilor, la urmărirea rezultatelor și generalizarea acestora ; la selectarea temelor să existe acordul tuturor factorilor ; în exclusivitate să fie elaborate proiecte cu caracter aplicativ ; soluția să ia în suficientă măsură în considerare sistemul de acte normative în vigoare ; absolvenții să execute practica, lucrările de studii și proiecte și să se întoarcă cel puțin pînă la aplicarea definitivă a proiectului întocmit în unitatea din care au fost recrutați ; organele bancare să participe efectiv la alegerea și susținerea proiectului specificînd și aprobînd sursele de finanțare ; pe parcursul execuției proiectului să fie o conlucrare mai strînsă între executant – compartimentul aferent din întreprindere — și catedra îndrumătoare din institut ; temele proiectelor să fie alese din planurile de cercetare sau proiectare ale unităților (pozițiile necontractate) și să fie încheiate contracte între cursanți și unități.

În ceea ce privește poziția „alte direcții", subliniem că ea conține căi de acțiune indicate de directorii de întreprinderi, odată sau de două ori : cursul de „Organizarea întreprinderilor socialiste", predat la institut, să fie axat pe proiectarea concretă a sistemelor de organizare și conducere în mod corelat cu folosirea mijloacelor de prelucrare automată a datelor ; îndrumătorii proiectelor să fie buni cunoscători ai respectivelor teme; sensibilizarea lucrătorilor unităților la noile metode, înainte de aplicarea efectivă a acestora ; la alegerea temelor să se ia în considerare vechimea absolventului, experiența în domeniul respectiv ; aceeași temă să fie elaborată de mai mulți cursanți în întreprinderi cu același profil dar amplasate în zone diferite ale țării și, periodic, centralele și ministerele să organizeze în aceste întreprinderi analize cu participarea tuturor cursanților ; la absolvire să se instituie un sistem de calificative – în afara notei – capabil să indice destinația proiectului („bun pentru aplicare", „bun pentru documentare" etc), iar aceste calificative să fie aduse la cunoștință ministerului beneficiar.

...și alte propuneri

DACĂ conducătorii de întreprinderi în propunerile pe care le-au făcut s-au limitat, am putea spune chiar în exclusivitate, la oferirea de sugestii pentru îmbunătățirea calității proiectelor elaborate, nu același lucru îl putem afirma în privința sugestiilor făcute de absolvenți. Deși înmănunchează o sferă problematică largă, propunerile lor vizează în principal trei obiective principale (vezi întrebarea nr. 16). Dacă în ceea ce privește primul obiectiv, îmbunătățirea (calitativă) a cursurilor, numărul direcțiilor de acțiune indicate și frecvența alegerii lor nu sînt de natură să evidențieze faptul că este vorba de un domeniu în care mai sînt multe de făcut (în afara principalelor trei propuneri, mai apărînd. cu o frecvență de alegere redusă –2, numai încă două : creșterea exigenței în verificarea cunoștințelor și o mai riguroasă selecție a temelor proiectelor) nu același lucru putem spune despre celelalte două obiective: sporirea gradului de valorificare a cunoștințelor însușite și perfecționarea în continuare a pregătirii primite. Aici îmbunătățirile se impun cu acuitate. Astfel, în cadrul celui de al doilea obiectiv, se detașează pe primele trei locuri aspecte semnalate deja de prelucrarea anchetei ca împietînd asupra modalităților de aplicare a proiectelor și valorificare integrală, la un nivel ridicat de eficiență, a cunoștințelor însușite. Dar, nu trebuie neglijate nici celelalte propuneri făcute : mai multă atenție din partea tuturor factorilor pentru alegerea, elaborarea, finalizarea, extinderea și generalizarea proiectelor ; posibilitatea de a presta în paralel și activitate didactică ; mai mult interes din partea organelor tutelare întreprinderii, pentru valorificarea cunoștințelor absolvenților ; o mai strînsă legătură a Academiei „Ștefan Gheorghiu" cu producția pentru stimularea activității de modernizare a conducerii ; formarea din rîndul absolvenților a unor colective de sinteză la nivel de centrală, minister, organe de sinteză sau județe pentru studierea și rezolvarea de probleme importante ; anchete și testări periodice a modului de valorificare, la diferite niveluri, a cunoștințelor absolvenților ; solicitarea în mai mare măsură a absolvenților la activitatea comitetelor județene, municipale și orășenești de partid, ca și a cabinetelor teritoriale de organizare ; conlucrare mai strînsă cu unitățile de cercetare ; acordarea unei atenții sporite pregătirii corespunzătoare a cadrelor de execuție ; prin intermediul „Revistei economice" să se popularizeze proiectele ca și temele pe care alte întreprinderi le solicită spre rezolvare. În cadrul celui de al treilea obiectiv, apar o serie de elemente noi, referitoare la modalitățile cele mai eficiente apreciate de absolvenți ca fiind capabile să le permită perfecționarea în continuare a pregătirii primite. Reține atenția în primul rînd frecvența (31 p.) prin care este solicitată menținerea unei strînse legături între institut și absolvenți, prin diverse modalități (consfătuiri, simpozioane, trimiterea de noutăți, cursuri etc). Problema doctoratului deși apare pe locul doi, dacă luăm în considerare recentele măsuri ale Academiei „Ștefan Gheorghiu", în această direcție, dispare complet din clasament fiind deja rezolvată : începînd cu acest an, absolvenții institutului se pot înscrie pentru susținerea doctoratului. Cu toate acestea, trebuie reținută frecvența mare cu care apar și celelalte trei direcții de acțiune solicitate de cursanți : „schimburi frecvente de experiență la nivel de ramură, economie națională, cu specialiști din străinătate, pe probleme de conducere-organizare (16) și „o mai strînsă colaborare între absolvenți și Revista economică în tratarea în cadrul acesteia a unor teme interesante, a unor metode și concepte noi cu aplicabilitate practică, prin publicarea în cadrul ei de către institut a bibliografiei necesare anual absolvenților etc. (12).

Concluzii

PRINCIPALELE concluzii care se impun în urma prelucrării datelor anchetei sînt următoarele :

1. Structura, conținutul și modul în care cursurile sînt predate la institut sînt apreciate în general favorabil, ca foarte folositoare absolvenților în activitatea practică, ele dezvoltîndu-le acestora, îndeosebi, capacitatea de a gîndi și soluționa problemele, de a organiza activitatea, de a lucra cu oamenii.

2. Cunoștințele nu sînt în totalitate aplicabile datorită unor factori în mare parte independenți de conținutul și modul în care ele au fost dobîndite. Este vorba, în primul rînd, de sistemul general de conducere și organizare a întreprinderilor și, în al doilea rînd, de gradul de receptivitate a șefilor de la diverse niveluri ierarhice.

3. Pentru ca investiția făcută în pregătirea specialiștilor să fie cît mai eficientă este necesar ca aceștia să fie încadrați în mai mare măsură în unitățile din care provin, pe posturi care să permită o valorificare superioară a cunoștințelor însușite.

4. Pentru valorificarea integrală a cunoștințelor dobîndite de absolvenți este necesară o mai puternică sensibilizare la nou atît a cadrelor de execuție din întreprinderi cît și a unor cadre de conducere de la niveluri ierarhice superioare întreprinderii, promovarea și consolidarea unui sistem de gîndire și acțiune unitar în întreaga economie națională.

5. Trebuie sporită responsabilitatea unităților economice (întreprinderi, centrale, ministere), a conducerilor acestora, atît în selectarea cursanților și urmărirea integrării lor în producție, cît și în ceea ce privește selectarea, elaborarea, aplicarea, extinderea și generalizarea proiectelor elaborate. Acțiunea concertată a acestor principali factori de care depinde promptitudinea și modul de aplicare, extindere sau generalizare a proiectelor elaborate, este o necesitate de prim ordin în acțiunea de ridicare a eficienței economice a investiției în pregătire.

6. Unitățile economice, institutul, cursanții trebuie să ia în mai mare măsură în considerare ansamblul căilor de acțiune posibil de folosit pentru sporirea calității cursurilor, a proiectelor elaborate, pentru mai buna valorificare a cunoștințelor însușite de absolvenți.

Iulian BĂDIN

TEORII
IDEI

DOCUMENTAR „R. E.“ ● DOCUMENTAR „R. E.“

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic, economic și la programele de reciclare

POLITICA ECONOMICĂ A P. C. R. ÎN DOMENIUL DIFERITELOR RAMURI DE ACTIVITATE

COMPONENTĂ esențială a politicii generale a P.C.R. de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și înaintare a României spre comunism, magistral fundamentată în documentele programatice ale Congresului al XI-lea, **politica economică a partidului și statului nostru are drept obiectiv fundamental făurirea unei economii puternice, moderne, de înaltă eficiență,** capabilă realmente să asigure sporirea considerabilă a avuției naționale, a bogăției materiale a societății, premisă hotărîtoare pentru înfăptuirea unui nivel de trai mereu mai ridicat pentru întregul popor, pentru realizarea unei autentice egalități sociale a tuturor cetățenilor țării.

Noul potențial pe care îl va atinge economia românească în perspectiva următorilor 20—25 de ani își găsește expresia în dinamica proiectată pentru creșterea producției materiale și a venitului național. Fără a abuza de date statistice se cuvine menționat în această direcție faptul că la nivelul anului 1990 urmează să realizăm o producție industrială de 6,5—7,5 ori mai mare ca în 1970, că media anuală a producției agricole în perioada 1986—1990 va fi de 1,5—1,8 ori mai mare ca în actualul cincinal, iar volumul comerțului exterior va depăși de 6 ori nivelul celui din anul 1970. În perioada 1976—1990 pentru dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, investițiile în economia națională vor însuma peste 3 000 miliarde lei fiind de peste 2,4 ori mai mari decît cele realizate în întreaga perioadă 1949—1975. Ca un corolar al profundelor mutații cantitative și mai ales calitative care vor avea loc în economia românească, venitul național — indicatorul care comensurează dinamismul și eficiența unei economii, rodnicia muncii unui popor — va fi în 1990 de 6,3—6,5 ori mai mare decît cel din 1970. La baza acestor prevederi stau, așa după cum se subliniază în Raportul prezentat Congresului de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „victoriile mărețe obținute de poporul nostru în făurirea noii orînduiri sociale, dezvoltării puternice a forțelor de producție, transformărilor produse în relațiile de producție și sociale, în întreaga structură a societății românești“ [1].

Bilanțul marilor realizări dobîndite de poporul român sub conducerea partidului său comunist în răstimpul celor trei decenii de construcție socialistă este bine cunoscut, a intrat în patrimoniul conștiinței politice a națiunii noastre. România — pînă în trecutul nu prea îndepărtat, un colț sărăcit al Europei, o țară „eminamente agrară“, dependentă de marile trusturi internaționale — a făcut un veritabil „salt în timp“ pe coordonatele progresului și civilizației. Un singur aspect am dori să subliniem în acest domeniu și anume că s-au făcut calcule care arată că dacă forțele de producție s-ar fi dezvoltat în același ritm ca cel înregistrat în ultimul deceniu al perioadei interbelice nivelul producției industriale din 1974 s-ar fi atins în jurul anului 2025, iar cel al venitului național abia la mijlocul secolului următor. Desigur, în cadrul dezbaterilor la învățămîntul de partid cursanții vor examina pe larg realizările dobîndite în ramura în care își desfășoară activitatea, ca și factorii principali care au stat la baza obținerii lor.

1. Caracteristici esențiale ale politicii economice a P.C.R. comune tuturor ramurilor producției materiale

PORNIND de la aprecierea realistă a stadiului de dezvoltare în care ne aflăm, de la încrederea nestrămutată în capacitatea și forța creatoare a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a întregului popor român, **documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R. fundamentează un amplu program strategic de dezvoltare a economiei românești, stabilesc cu claritate pentru fiecare domeniu și ramură de activitate unde trebuie ajuns, care sînt căile de urmat pentru edificarea în perspectiva următorilor 20—25 de ani a unei economii la nivelul exigențelor socialismului multilateral dezvoltat,** al cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru plasarea României în rîndul statelor avansate din punct de vedere economic.

Examinarea politicii economice a partidului pentru perioada următoare scoate în evidență cîteva trăsături esențiale care au constituit și continuă să constituie principalele direcții de acțiune în care sînt concentrate eforturile întregului popor. Pe prim plan se reliefează fără îndoială preocuparea constantă pentru **asigurarea unui ritm înalt de creștere a producției în toate ramurile producției materiale,** preocupare cu profundă fundamentare științifică, care pornește de la adevărul incontestabil că dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a producției materiale reprezintă condiția sine qua non pentru progresul general al întregii societăți.

În industrie ritmurile proiectate prevăd realizarea unei creșteri medii anuale a producției de 9—10% pentru întreaga perioadă pînă în 1990, ritmuri care ne vor permite să dublăm producția la fiecare 9—10 ani, perioadă de circa 2 ori mai scurtă decît cea prognozată pe plan mondial. De altfel, previziunile privind evoluția producției industriale în actualul deceniu elaborate de unele țări capitaliste dezvoltate ca și cele ale diferitelor organisme internaționale estimează o creștere a industriei în aceste state într-un ritm mediu anual de circa 4—5%, ritm care însă, așa cum evidențiază realitățile ultimilor doi ani, se dovedește a fi greu de atins.

În agricultură, chiar dacă creșterea prevăzută a producției nu atinge „cotele industriei“, ritmurile medii anuale de 4—6% se înscriu printre cele mai înalte prognozate pe plan mondial. Așa de exemplu, Federația Organizației Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație estimează că pe plan mondial producția agricolă va înregistra în actualul deceniu o creștere de circa 28%[2], creștere pe care România a realizat-o în primii patru ani ai actualului cincinal, urmînd ca în 1980 nivelul producției agricole să fie de circa 1,7—1,8 ori mai mare ca cel din 1970.

Dezvoltarea viguroasă a bazei tehnico-materiale a societății este astfel concepută încît să se asigure înfăptuirea unui echilibru dinamic în procesul creșterii noastre economice, se are în vedere **dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor producției materiale, fie că este vorba de industrie sau agricultură, construcții, transporturi sau circulația mărfurilor.**

Fără îndoială că în dezbaterile care vor avea loc în învățămîntul de partid se vor examina detaliat prevederile de dezvoltare care privesc sectorul în care cursanții își desfășoară activitatea, rațiunile de ordin economic, politic și social care au stat la baza acestor prevederi, semnificația lor în ansamblul politicii economice a partidului și statului nostru.

În legătură cu preocuparea pentru dezvoltarea armonioasă a economiei este de remarcat încă un aspect și anume că aceasta este proiectată a se realiza nu numai pe ansamblu, la nivel național, ci și în profil teritorial, are în vedere **îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție**, amplificarea eforturilor pentru eliminarea treptată a inegalităților care mai există în potențialul economic al județelor țării. La nivelul anului 1980 fiecare județ va realiza o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, iar în 1990 de 18—20 miliarde lei.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu** — „Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român“. Editura Politică, București 1974, pag. 100.

[2] Projections relatives aux produits agricoles, 1970—1980, vol. I, F.A.O., Roma 1971, pag. 14.

Realizarea prevederilor de dezvoltare a economiei românești în perspectiva dată de Program, Directive și Raportul Comitetului Central, va marca **lichidarea definitivă a rămînerii în urmă a țării noastre în raport cu statele dezvoltate din punct de vedere economic**, va asigura României un loc demn în rîndul popoarelor lumii. În legătură cu această problemă dorim să subliniem un aspect extrem de semnificativ și anume că în perioada următoare datorită ritmurilor înalte de creștere proiectate, sporurile anuale în sumă absolută de producție la principalele produse industriale ca și cel de venit național pe un locuitor vor fi egale sau foarte apropiate de cele care se vor realiza în țările avansate. Aceasta marchează intrarea României într-o nouă etapă de eliminare a decalajelor.

O coordonată fundamentală care este prezentă în politica de dezvoltare a tuturor ramurilor producției materiale o constituie **ridicarea simțitoare a eficienței întregii activități economice** aceasta fiind considerată ca unul din factorii propulsori ai accelerării creșterii economice. De altfel, așa cum s-a subliniat la Congresul al XI-lea, cincinalul viitor — care trebuie să devină cincinalul eficienței, al afirmării puternice a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane — îmbrățișează într-un tot unitar ansamblul factorilor care pot și trebuie să contribuie la ridicarea eficienței : modernizarea structurii economiei naționale ; creșterea mai accentuată a productivității muncii ; promovarea intensă a progresului tehnic ; folosirea cît mai deplină a capacităților de producție ; îmbunătățirea calității produselor și a performanțelor tehnico-funcționale ale acestora ; reducerea cheltuielilor de producție și în primul rînd a celor materiale prin realizarea unor produse cu un grad înalt de prelucrare ; creșterea eficienței investițiilor, a fondurilor fixe, a comerțului exterior etc.

În fine, o altă trăsătură esențială a politicii economice a partidului nostru prezentă în toate ramurile și domeniile de activitate o reprezintă **dezvoltarea puternică și modernizarea intensă a bazei tehnico-materiale a producției.** În acest scop, pe baza menținerii în continuare a unei rate înalte a acumulării, în perioada 1976—1990 se vor aloca pentru dezvoltare fonduri de investiții de peste 3000 miliarde lei, din care circa 9/10 pentru ramurile producției materiale. Amplificarea efortului de dezvoltare este reflectată și de faptul că investițiile medii pe un locuitor în cincinalul 1976—1980 se ridică la 43,8 mii lei, comparativ cu 26,7 mii lei în actualul cincinal și de 10,6 mii lei în perioada 1961—1965.

Întreaga practică a construcției socialiste din țara noastră experiența pe plan mondial atestă că lichidarea înapoierii și subdezvoltării economice, sporirea potențialului de producție al țării depinde în primul rînd și în ultimă instanță numai și numai de efortul pe care îl face fiecare națiune pentru dezvoltare, pentru înfăptuirea reproducției lărgite.

Ritmul și dimensiunile creșterii economice depind nu numai de volumul investițiilor, ci și de structura acestora, de modul în care ele sînt repartizate pe ramuri de activitate. În acest context în cadrul dezbaterilor vor trebui evidențiate opțiunile majore care stau la baza repartizării investițiilor pe ramuri ale producției materiale, iar în interiorul acestora pe sectoare, semnificația acestei repartizări și influența ei asupra modernizării bazei tehnico-materiale și sporirii eficienței economice. Totodată, vor trebui evidențiate direcțiile de acțiune pentru asigurarea ca cea mai mare parte a fondurilor de investiții alocate să se materializeze în mașini, utilaje și instalații — care, după cum se știe îndeplinesc un rol activ în procesul de producție.

2. Direcții prioritare în dezvoltarea diferitelor ramuri de activitate

ÎMBRĂȚIȘÎND într-o concepție unitară problemele de ansamblu ale economiei românești Congresul al XI-lea al partidului, pe temeiul unei profunde cunoașteri a realităților, necesităților și posibilităților economiei, a tendințelor de durată pe plan mondial previzionează cu o mare forță de penetrație și stabilește științific modul de dezvoltare și mutațiile care vor avea loc în cadrul fiecărei ramuri și domeniu de activitate în parte.

a) În **domeniul industriei** a cărei dezvoltare și modernizare reprezintă axul principal al întregii politici economice a partidului și statului nostru sînt de evidențiat cîteva orientări fundamentale. Dominantă esențială în această ramură o constituie nu atît și poate nu în primul rînd creșterile cantitative, care rămîn și ele deosebit de mari, cît mai ales **procesul intens de modernizare a structurilor interne a industriei.** Orientarea fermă și politica dinamică de modernizare a structurilor nu a constituit și nu constituie în concepția partidului o problemă de modă, de copiere mecanică a unor practici din alte țări, ci se bazează pe rațiuni de ordin economic și social, pe cunoașterea științifică a mecanismului și factorilor creșterii economice.

Realizarea unei structuri moderne a producției industriale se dovedește a fi principala cale pentru valorificarea superioară a bazei de materii prime, a potențialului de creație al poporului nostru. Concludent în acest sens este faptul că valoarea unei tone de metal crește de 2,6 ori dacă din aceasta se fabrică vagoane de marfă, de 7,1 la vagoanele de călători, de 9,7 ori la locomotive LDH-450, de 23,7 ori la strunguri Carusel cu comandă program, de 211 ori la mașini de facturat și contabilizat FC 300 și de aproape 600 de ori dacă se produc calculatoare Felix 256. În chimie, valoarea unei tone de benzine crește de 34,8 ori dacă din aceasta se fabrică fire sintetice și de 86,5 ori dacă se realizează mase plastice prelucrate și șirul acestor exemple ar putea fi încă mult continuat.

În lumina acestor cîteva cifre se degajă credem rațiunile de ordin economic și social care stau la baza prevederilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului dezvoltarea prioritară a industriei constructoare de mașini și a chimiei, — iar în cadrul lor a sectoarelor plasate în avangarda progresului tehnic — astfel încît aceste două ramuri ale industriei să influențeze la nivelul anului 1980 aproape jumătate din producția industriei, iar în 1990 circa 60% comparativ cu 43% în prezent.

Orientarea pentru modernizarea structurii industriei trebuie privită și analizată în strînsă legătură cu problemele **asigurării bazei de materii prime** întrucît amplificarea producției industriale, — și nu numai industriale — solicită atragerea în circuitul economic a unui volum sporit de materii prime, materiale, combustibili și energie, a căror asigurare, fie că ele provin din producția internă sau din import, implică însemnate eforturi materiale, financiare și valutare.

Fără îndoială că în cadrul învățămîntului de partid din ramurile industriei extractive și a energiei electrice, dezbaterile vor aborda în mod aprofundat sarcinile care le revin din documentele Congresului al XI-lea privind intensificarea activității de cercetare, de amplificare a preocupărilor practice pentru găsirea și aplicarea rapidă de noi tehnologii care să permită valorificarea într-un grad cît mai ridicat, în mod complex, a tuturor resurselor utile de minereuri, de accelerare a utilizării pentru producerea energiei electrice și termice a combustibililor inferiori, îndeosebi a lignitului și șisturilor bituminoase, ca și pentru înfăptuirea integrală a programului de amenajare a potențialului hidroenergetic și trecerea la utilizarea energiei nucleare.

În ramura metalurgiei se cer abordate cu prioritate, alături de sarcinile care revin în acest domeniu pentru realizarea creșterilor cantitative stabilite, semnificația sporirii viguroase a producției de oțeluri aliate și înalt aliate, ca și a produselor de a doua prelucrare — tablă și benzi aliate la rece, tablă electrotehnică, sîrme și bare trase, profile îndoite etc. Totodată vor trebui abordate problemele și soluțiile care să conducă la perfecționarea tehnologiilor de fabricație și scurtarea ciclurilor de elaborare a șarjelor, diminuarea consumurilor de minereu și cocs, extinderea folosirii oxigenului și gazului metan la furnale și oțelării, turnarea continuă a oțelului etc.

Ridicarea eficienței producției industriale este indisolubil legată de asimilarea rapidă în fabricație a unor produse noi cu caracteristici tehnico-funcționale la nivelul celor mai bune performanțe înregistrate pe plan mondial. În lumina sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea în acest domeniu vor trebui amplificate preocupările, atît în domeniul cercetării științifice în sectoarele de concepție și proiectare cît și al producției pentru crearea unor produse care să fructifice în modul cel mai avantajos materiile prime de care dispunem, pentru ca prin eforturi conjugate, în laboratoare, la planșetă și mașină, experiența și potențialul de creație a tuturor celor ce muncesc cu brațele și mintea să fie mai mult și mai bine folosit.

b) În **domeniul agriculturii** politica economică a partidului nostru este orientată spre crearea tuturor condiţiilor care să asigure sporirea contribuţiei acestei ramuri la dezvoltarea dinamică, echilibrată a întregii economii naţionale, la crearea venitului naţional şi ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Evoluţia agriculturii în perspectivă pînă în anul 1990 se distinge prin cîteva trăsături esenţiale.

În primul rînd se remarcă efortul însemnat ce se face pentru **dezvoltarea şi modernizarea bazei sale tehnico-materiale.** Numai în cincinalul 1976—1980 se vor investi în acest scop circa 110 miliarde de lei, de peste 2 ori mai mult decît totalul investiţiilor efectuate în cincinalul 1961—1965 în întreaga economie naţională. Efortul de investiţii va permite să se amenajeze pentru irigaţii pînă la sfîrşitul deceniului următor, întreaga suprafaţă care se justifică din punct de vedere economic, să se soluţioneze practic problema mecanizării complexe a lucrărilor atît în cultura plantelor cît şi în zootehnie. În acelaşi timp cantităţile de îngrăşăminte chimice, insecticide şi biostimulatori care vor fi puse la dispoziţia agriculturii, se vor situa la nivelul cerinţelor agrotehnicii moderne. Se poate deci aprecia că în această perioadă agricultura va dobîndi un pronunţat caracter intensiv, se va transforma realmente într-o ramură de înaltă eficienţă, în care procesele de producţie au din ce în ce mai mult un caracter industrial.

Paralel cu creşterile simţitoare ale producţiei vegetale şi animale, a randamentelor în exploatarea terenurilor şi animalelor se prevede şi în această ramură o **îmbunătăţire a structurii producţiei** marcată de sporirea ponderii zootehniei şi a culturilor tehnice în totalul producţiei.

Pe baza acestor orientări în cadrul dezbaterilor se vor examina în mod temeinic sarcinile care revin fiecărei unităţi agricole în ce priveşte folosirea deplină, conservarea şi sporirea potenţialului de producţie al întregului fond funciar ; definitivarea lucrărilor de zonare agricolă şi asigurarea pe această bază a unei structuri optime a culturilor ; exploatarea raţională şi eficientă a terenurilor amenajate pentru irigaţii, realizarea parametrilor proiectaţi privind producţiile şi costurile acestora ; asigurarea seminţelor şi materialului săditor cu potenţial biologic ridicat ; creşterea, în concordanţă cu cerinţele economiei, a producţiei de plante tehnice ; îmbunătăţirea continuă cantitativă şi calitativă a bazei furajere ; dezvoltarea intensivă a legumiculturii, pomiculturii şi viticulturii. În zootehnie printre problemele principale care vor trebui să concentreze atenţia participanţilor la discuţiile din cadrul învăţămîntului de partid se cuvine menţionate cele referitoare la : creşterea cu prioritate a efectivelor de bovine, porcine şi ovine, a greutăţii de sacrificare a animalelor, a producţiilor medii de lapte, lînă, ouă ; îmbunătăţirea raselor de animale existente şi crearea de noi rase cu productivitate ridicată ; dezvoltarea mai intensă a sericiculturii prin extinderea plantaţiilor de duzi şi folosirea în creşterea viermilor de mătase a frunzelor de stejar ; punerea mai deplină în valoare a condiţiilor existente în ţara noastră pentru dezvoltarea apiculturii.

Totodată este necesar să se dezbată sarcinile şi măsurile cele mai indicate pentru creşterea averii obşteşti, întărirea economico-organizatorică a unităţilor agricole şi transformarea lor în puternice centre de producţie organizate pe baze moderne, dezvoltarea activităţii asociaţiilor intercooperatiste şi a cooperării între cooperativele agricole de producţie şi unităţile agricole de stat.

Un loc central în preocupările organelor şi unităţilor agricole trebuie să-l ocupe realizarea sarcinilor care le revin în asigurarea creşterii gradului de calificare a tuturor lucrătorilor din agricultură, formarea de muncitori agricoli cu pregătire multilaterală în domeniul mecanizării, chimizării, lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, al zootehniei.

BIBLIOGRAFIE

*** — Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Editura politică, Bucureşti 1974, pag. 45—90.

*** — Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 — proiect, Editura politică, Bucureşti 1974.

Nicolae Ceauşescu — „Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român", Editura politică, Bucureşti 1974, pag. 5—14, 47—109.

c) În **ramura construcţiilor** politica economică a partidului nostru vizează concentrarea eforturilor şi preocupărilor spre realizarea unor construcţii uşoare, durabile cu consumuri reduse de materiale, promovarea cu curaj a tehnologiilor moderne de execuţie, extinderea tipizării elementelor de construcţii şi instalaţii, astfel încît realmente industrializarea execuţiei lucrărilor şi transformarea în tot mai mare măsură a şantierelor de construcţii în şantiere de montaj, să devină prezente şi realităţi efective în acest domeniu de activitate. În acelaşi timp va trebui să se manifeste o grijă maximă pentru realizarea unei densităţi corespunzătoare a perimetrelor construibile, pentru reducerea la strictul necesar a terenului pentru construcţii şi organizarea şantierelor, concentrarea obiectivelor productive pe platforme mari care să dea posibilitatea folosirii în comun a utilităţilor şi diminuarea simţitoare a cheltuielilor de investiţii conexe.

În scopul sporirii eficienţei economice a activităţii de construcţii, documentele Congresului al XI-lea subliniază cu vigoare necesitatea conjugării eforturilor tuturor factorilor implicaţi în realizarea programului de investiţii pentru pregătirea din timp a lucrărilor, asigurarea documentaţiilor tehnice şi a proiectelor de execuţie, a utilajelor tehnologice şi scurtarea simţitoare a perioadei de la începerea unui obiectiv şi pînă la punerea în funcţiune şi atingerea parametrilor proiectaţi. Gospodărirea cu responsabilitate a bazei tehnico-materiale de care dispun unităţile de construcţii, eliminarea oricărei forme de risipă a materialelor de construcţii şi diminuarea consumurilor specifice, mecanizarea pe scară largă a lucrărilor şi ridicarea productivităţii muncii, sînt tot atîtea probleme, care alături de cele menţionate anterior se impune a fi analizate în mod amănunţit în învăţămîntul de partid al lucrătorilor din ramura construcţiilor.

d) În **domeniul transporturilor,** dezvoltarea tuturor categoriilor de transporturi, într-un sistem unitar, optimizat, bazat pe tehnologii moderne, în cadrul căruia locul principal continuă să-l deţină transportul de mărfuri şi călători pe calea ferată, creşterea capacităţii de transport auto, dezvoltarea simţitoare a transporturilor fluviale, a celui maritim şi aerian, înzestrarea cu mijloace de transport de mare capacitate şi creşterea gradului de utilizare a tuturor mijloacelor din dotare, sînt cîteva din direcţiile stabilite în documentele Congresului pentru ca această ramură să răspundă în bune condiţiuni noilor cerinţe pe care le ridică creşterea considerabilă a producţiei în industrie, agricultură şi construcţii, extinderea comerţului nostru exterior.

■

ÎN ÎNCHEIERE am dori să subliniem că dezbaterile care vor avea loc asupra politicii economice a partidului în domeniul de activitate în care cursanţii îşi desfăşoară munca, examinarea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea, vor trebui făcute în strînsă şi indisolubilă legătură cu preocupările actuale pentru îndeplinirea sarcinilor care revin fiecărui colectiv din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării. În mod deosebit vor trebui analizate problemele privitoare la : pregătirea în bune condiţiuni a tuturor condiţiilor de realizare a planului pe anul 1975 şi a cincinalului înainte de termen ; ridicarea nivelului tehnic şi a calităţii produselor, asimilarea de produse noi şi perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie ; sporirea mai intensă a eficienţei economice, a productivităţii muncii şi reducerea costurilor de producţie, îndeosebi prin diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie ; creşterea volumului exportului, diversificarea structurii mărfurilor exportate, extinderea cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice ; recrutarea şi pregătirea forţei de muncă.

În domeniul agriculturii dezbaterile vor trebui să conducă la stabilirea de măsuri pentru folosirea deplină a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale şi asigurarea tuturor condiţiilor necesare obţinerii unor producţii vegetale şi animale la nivelul stabilit prin planul pe anul 1975, iar în comerţ o atenţie deosebită se va acorda bunei aprovizionări a populaţiei cu mărfuri şi servicii şi gospodăririi raţionale a întregului fond de marfă.

Cornel IUGA

Conceptul echilibrului valutar

PROPRIETATEA socialistă asupra mijloacelor de producţie şi conducerea planificată a economiei, caracteristice societăţii socialiste constituie premise ale unei dezvoltări echilibrate, proporţionale.

Pe această bază, echilibrul general economic presupune o astfel de dimensionare a producţiei, circulaţiei, repartiţiei şi consumului încît să se asigure o corelaţie deplină între necesităţile şi posibilităţile economiei privind producţia materială, între circulaţia bunurilor materiale şi cea a banilor, între necesităţile de resurse financiare şi respectiv de resurse valutare şi posibilităţile de procurare a acestora în condiţiile folosirii depline a forţei de muncă şi ale asigurării unui anumit nivel de trai al populaţiei.

Potrivit concepţiei partidului şi statului nostru, la baza asigurării echilibrului valutar stă creşterea armonioasă şi echilibrată a producţiei materiale în condiţiile cerinţelor determinate de reproducţia socialistă lărgită şi de participarea tot mai intensă a României la schimburile economice internaţionale.

Angajarea fermă a ţării noastre pe făgaşul unei creşteri economice rapide, presupune dotarea tuturor ramurilor economiei naţionale cu tehnica şi tehnologia modernă.

Schimburile comerciale sînt acelea care permit importul celor mai noi tehnologii, potrivit cerinţelor determinate de dotarea corespunzătoare a ramurilor economiei naţionale. În acelaşi timp **„...pentru a realiza importul ...trebuie să asigurăm creşterea corespunzătoare a exportului de produse româneşti pe piaţa străină. Deci, dezvoltarea exportului nu este o dorinţă abstractă, ci o necesitate obiectivă pentru progresul economiei noastre naţionale“1).**

În acest context numai prin cuantificarea cu deosebită rigoare, pe de o parte, a cerinţelor de import determinate de dezvoltarea economiei ţării noastre în ritmurile şi proporţiile cerute de făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, iar, pe de altă parte, de satisfacere a acestor cerinţe potrivit posibilităţilor de export ale ţării noastre, se poate realiza echilibrul valutar ca expresie a dezvoltării echilibrate a producţiei materiale.

Raportul echilibru economic — echilibru valutar, nu vizează numai o perioadă determinată, trimestru, an, ci presupune realizarea lui şi în perspectiva dezvoltării economiei. Astfel în funcţie de cerinţele etapelor de dezvoltare, de politica economică şi valutară a statului, în anumite perioade accentul poate cădea pe import, în scopul constituirii unei baze pentru viitoare exporturi, după cum în alte perioade se poate urmări constituirea de rezerve valutare prin intensificarea exportului.

În condiţiile asigurării unei proporţionalităţi între resursele valutare şi utilizarea lor bazată pe o permanentă corelare cu ritmurile şi proporţiile dezvoltării economice, echilibrul valutar influenţează şi este influenţat la rîndul său de echilibrul economic, această intercondiţionare avînd un caracter dinamic.

Noţiunea de echilibru valutar, în concepţia politicii valutare promovată de partid şi stat în ţara noastră este nemijlocit legată de echilibrul monetar, de o circulaţie bănească sănătoasă, bazată pe întărirea puterii de cumpărare a leului atît pe piaţa internă cît şi în raport cu alte monede. Totalitatea acestor proporţii şi corelaţii sînt stabilite şi reflectate atît în planul unic de dezvoltare economico-socială a ţării noastre cît şi în componentele acestui plan. Totodată, cu ajutorul instrumentelor specifice activităţii de planificare valutară — balanţa de plăţi şi întregul sistem al balanţelor valutare — sînt urmărite şi asigurate corelaţii specifice activităţii valutare. Aceasta, deoarece echilibrul valutar nu este o reflectare statică a diferitelor proporţii caracteristice echilibrului general economic sau oglindirea pasivă a echilibrului financiar, monetar etc. ci constituie un factor dinamic, capabil la rîndul lui să influenţeze dezvoltarea armonioasă a economiei. Totodată, în mod deosebit trebuie subliniat faptul că echilibrul valutar nu este numai rezultatul unor corelaţii şi proporţii stabilite şi existente la nivel macroeconomic, ci realizarea lui presupune un permanent efort şi responsabilitate din partea tuturor celor angajaţi în procesul producţiei bunurilor materiale, a fiecărui lucrător, a fiecărei unităţi participante la realizarea schimburilor economice internaţionale ale ţării noastre.

Noţiuni şi categorii economice

Reflectarea la un moment dat a echilibrului valutar, ca proporţionalitate între resursele valutare şi utilizarea acestor resurse se realizează cu ajutorul balanţei de plăţi. În condiţiile în care încasările valutare depăşesc plăţile, balanţa are un sold activ sau este o balanţă activă şi invers, cînd intrările de valută depăşesc intrările, balanţa de plăţi este pasivă. Echilibrul balanţei de plăţi în ţara noastră se apreciază că este realizat atunci cînd se asigură o echilibrare nu numai pe total încasări şi total plăţi în valută ci şi pe grupe de relaţii şi pe ţări. Principalul obiectiv al definirii echilibrului balanţei de plăţi nu numai pe total, ci şi ţări şi relaţii constă în asigurarea utilizării economicoase şi eficiente a tuturor resurselor valutare. Urmărirea echilibrului pe ţări şi relaţii nu exclude însă posibilitatea, ca în cadrul unei relaţii, sumele dobîndite de la o ţară să fie utilizate în achitarea obligaţiilor către alta.

În asigurarea echilibrului balanţei de plăţi, un loc important îl ocupă asigurarea echilibrului între nivelul, structura pe relaţii a exporturilor şi a mijloacelor valutare ce urmează a se realiza, pe de o parte, şi importurile rezultate din planul de dezvoltare economică şi necesarul de mijloace valutare pentru realizarea acestuia. În documentele de partid şi de stat, în repetate rînduri, se subliniază necesitatea sporirii permanente a încasărilor valutare în primul rînd, prin creşterea exporturilor şi a eficienţei acestora prin valorificarea superioară a muncii naţionale, prin exportul unor produse cu un înalt grad de prelucrare. Paralel, cu creşterea exportului, în scopul asigurării unui echilibru se impune dimensionarea riguroasă a importurilor. Referindu-se la orientarea activităţii de import tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia că... **„se impune dimensionarea importurilor la strictul necesar, combaterea hotărîtă a oricărei risipe de valută, trebuie lichidate importurile de produse pe care le putem realiza din surse proprii“2).**

Un loc tot mai important în comerţul exterior îl ocupă vînzările pe credit. Realizarea operaţiunilor de vînzare-cumpărare pe credit nu presupune numai asigurarea unor condiţii avantajoase (avansuri mici, rate eşalonate pe mai mulţi ani etc.) ci şi urmărirea în cadrul planificării şi realizării încasărilor valutare a dinamicii şi volumului acestor rate în anii următori şi a disponibilităţilor de resurse valutare în perspectiva dezvoltării economiei.

Legătura dintre echilibrul valutar prezent şi cel în perspectivă reiese şi cu prilejul realizării unor investiţii pe teritoriul ţării noastre în colaborare cu alte state. Rambursarea ratelor în acest caz, de regulă, este calculată cu perioada de dare în funcţiune a investiţiei şi este prevăzută a se realiza din producţia astfel obţinută. Neatingerea parametrilor proiectaţi în termenul planificat, întîrzierea dării în funcţiune are influenţe nedorite asupra echilibrului balanţei de plăţi. Deşi în cadrul economiei socialiste, ca urmare a monopolului valutar şi a monopolului comerţului exterior, influenţele conjuncturii monetare internaţionale sînt în mare parte evitate, ele nu pot fi înlăturate cu totul. Aceste influenţe apar, în primul rînd, cu ocazia revalorizărilor şi devalorizărilor, cînd în mod direct sînt afectate stocurile noastre valutare.

Pe baza cunoaşterii şi prospectării pieţelor monetare internaţionale atît în perioada de planificare cît şi în perioada de realizare a încasărilor şi plăţilor valutare se pot lua o serie de măsuri pentru atenuarea la minimum a acestor efecte.

Aceeaşi rigurozitate în urmărirea conjuncturii internaţionale se impune în domeniul preţurilor, a cunoaşterii cît mai exacte a tendinţelor şi modificărilor survenite la preţul produselor ce formează obiectul importului sau exportului ţării noastre. Preţurile de vînzare pe piaţa internaţională — se arată în Programul Partidului Comunist Român — vor trebui să exprime valorificarea tot mai înaltă, superioară a produselor, realizarea unor schimburi economice echivalente şi echitabile. Se poate afirma că procesul realizării echilibrului balanţei de plăţi, a echilibrului valutar presupune nu numai realizarea unei situaţii de moment, ci ca un proces complex, el vizează perspectiva dezvoltării echilibrate a întregii ţări. În acelaşi timp, totalitatea mijloacelor folosite pentru asigurarea echilibrului balanţei de plăţi externe nu constituie doar elemente luate în sine, ci tot atîtea căi de stabilire a unor raporturi, directe de intercondiţionare şi proporţionalitate dintre echilibrul general economic şi echilibrul valutar.

conf. Mariana NEGRUŞ

---

1). **Nicolae Ceauşescu,** Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid şi de stat din domeniul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale, Editura Politică, Bucureşti, 1974, pag. 13.

2) **Nicolae Ceauşescu,** Raport la Conferinţa Naţională a P.C.R., iulie 1972, Editura Politică, Bucureşti, 1972, pag. 35.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

Personalitatea umană în industria minieră *)

Alexandru CHIRLA
Anton KÖBLÖS

Particularitățile industriei miniere, o formă specifică a relației om-natură

ÎN ACTUALUL stadiu de evoluţie a procesului de industrializare socialistă a ţării noastre, sectorul minier continuă să aibă o pondere însemnată, fiind o sursă principală de energie și materie primă. Fie că este vorba despre nobilul și atît de preţuitul aur negru, despre „diamantele negre“ (cărbunii) despre bulgării albi ai salinelor sau despre „piatra tăriilor de oţel“ (minereul de fier), sau despre miraculoasa particulă de uraniu, toate aceste „briliante“ ale comorilor subterane poartă în ele puterea dintotdeauna căutată de om, în zbaterea lui milenară de a supune și valorifica pentru sine natura. În straturi luminate de soare, ori la sute de metri adîncime, pămîntul patriei noastre conţine bogăţii inestimabile, cunoscute și exploatate cu zeci de veacuri în urmă.

Valorificarea substanţelor minerale utile se realizează în cadrul procesului integrat de producţie care se compune dintr-o serie de procese de producţie principale și secundare. Procesele de producţie principale și succesive formează fluxul tehnologic principal, care este servit de o serie de procese auxiliare și secundare din cadrul fluxului principal de servire, respectiv din fluxul secundar și auxiliar de servire.

Prospecţiunea geologică asigură cunoașterea structurilor geologice și în cadrul acestora descoperirea de noi zăcăminte de substanţe minerale utile. Exploatarea geologică asigură desăvîrșirea cunoașterii potenţialului de rezerve și evidenţierea rezervelor valorificabile la scară industrială. În succesiunea cunoașterii geologice, această fază asigură rezervele de substanţă minerală utile care constituie baza de materii prime necesară fundamentării investiţiilor **necesare** pentru valorificarea acestor bogăţii. Construcţiile miniere și de suprafaţă asigură crearea de noi capacităţi de producţie (extracţie și preparare) și menţinerea capacităţilor existente în condiţiile epuizării rezervelor geologice prin procesul de extracţie. Procesul de extracţie constă dintr-o serie de lucrări de pregătire și abataj în cadrul cărora se realizează operaţiile de desprindere din masa minieră a materiei utile, de încărcare și evacuare a materialului dislocat și de susţinere a spaţiului excavat. Procesul de preparare constă în pregătirea prealabilă a substanţelor minerale utile (concentrare, spălare, clasare, uscare, măcinare etc.), pentru a putea fi prelucrate și utilizate eficient de către celelalte ramuri ale economiei.

Principalele particularităţi ale mineritului provin din lupta omului cu natura pentru desprinderea din zăcămînt a utilului, transportarea și eventual prepararea sau industrializarea acestuia. Aceste particularităţi se pot grupa după cum urmează:

PARTICULARITĂŢI DE ORDIN ECONOMICO-TEHNOLOGIC

— Un zăcămînt nu este un corp perfect omogen din punct de vedere geometric, al conţinutului cît și calitativ, iar la punerea în exploatare și pe tot parcursul exploatării nu este decît parţial cunoscut ;

— Așezarea naturală a zăcămintelor (înclinarea, grosimea, regularitatea, tectonica, intercalaţiile sterile, adîncimea rezervelor etc.), este hotărîtoare în ceea ce privește gradul de complexitate și dificultăţile procesului de extracţie ;

— Calitatea rezervelor geologice (conţinutul în componenţi utili și dăunători, omogenitatea, duritatea etc.), determină gradul de complexitate și dificultăţile procesului de preparare ;

— Procesul de extracţie necesită executarea unor lucrări specifice cum sînt : descopertarea, deschiderea, pregătirea, aerajul, evacuarea apelor etc. ;

— Locurile de muncă sînt în deplasare continuă în timp și în spaţiu, urmărind zăcămîntul. Aceasta impune deplasarea continuă a utilajelor, a liniilor și instalaţiilor de alimentare cu energie, a căilor de transport, a instalaţiilor de aeraj etc.;

— Condiţii deosebite de microclimat ;

— Întreaga activitate minieră trebuie să se desfășoare în condiţii date, să se adapteze și să se modeleze după un număr mare de factori de influenţă, deseori determinanţi asupra rezultatelor economice ;

— În minerit sînt condiţii particulare de rentabilitate, de politică a preţurilor, de investiţii și de aplicare a unor norme și normative economice. Rezervele de substanţe minerale utile, epuizate prin exploatare, sînt nereproductibile, ceea ce accentuează necesitatea unor metode adecvate de realizare a prognozelor tehnologice. Cercetarea și punerea în exploatare a unui zăcămînt durează cîţiva ani și continuă, obligînd la investiţii permanente pentru menţinerea și dezvoltarea capacităţilor de producţie.

PARTICULARITĂŢI DE ORDIN PSIHOLOGIC

În subteran este o „lume“ în care legile riguroase ale naturii nu numai că predomină, dar influenţează și asupra psihicului uman. Situarea locului de muncă al minerului în subteran în afara mediului obișnuit al vieţii umane, într-un cadru care amplifică frecvenţa și intensitatea solicitărilor psihice, reclamă o serie de capacităţi de aptitudini psihice și psihofiziologice dintre care :

— Capacitatea rapidă de adaptare senzorială și psihoemotivă fără de care nu este posibilă — sau se dobîndește foarte greu — acomodarea cu ambianţa subterană ;

— Atenţia concentrată ușor comutabilă și distributivă, necesară în toate operaţiile de lucru, dar mai ales la căptușire, la montarea și întărirea susţinerii, în manevrarea uneltelor în spaţii restrînse, în deplasări etc. ;

— Acuitate senzorial-receptivă, auditivă

Relaţia om-profesiune-natură, un ansamblu de interacţiuni...

---

*) Articol realizat pe baza comunicării făcută de autori la sesiunea știinţifică ţinută la Academia „Ștefan Gheorghiu“ cu tema : „Factorul om în dezvoltarea României socialiste“.

și vizuală care din cauza iluminatului slab, pe de o parte, și a perturbării recepției acustice (de către zgomotul mașinilor), pe de altă parte, conlucrează foarte mult prin suplinire și compensare reciprocă, ponderea mai mare revenind elementului auditiv;

— Simțul responsabilității, autocontrolul, spiritul de observație și vigilența, întemeiate pe o bogată motivație etico-socială și sintetizate într-o înaltă conștiinciozitate în îndeplinirea sarcinilor ;

— Echilibrul emotiv-reactiv prin care se pot asigura prezența de spirit și calmul activ, care împreună cu inițiativa întemeiată pe competență, pricepere practică și curaj, diversifică și multiplică șansele de a rezista și a învinge situațiile periculoase ce pot surveni uneori în mod brusc și neprevăzut în subteran ;

— O deosebită fermitate a voinței, un limbaj clar și precis, lipsit de intonații alarmante dar categoric și adecvat mesajului ce trebuie comunicat ;

— Dragostea și respectul pentru tovarășii de muncă, spiritul de intrajutorare și altruismul.

Pentru conducătorii minieri există o responsabilitate deosebită datorită:

— riscului superior al deciziilor față de cel din alte ramuri ;

— investițiilor costisitoare și de durată;

— cerințe de eficiență mai complexă decît în alte ramuri în condițiile existenței unor mai mari greutăți pentru obținerea acesteia ;

— faptului că un conducător minier ajunge în situații critice mai des decît semenii săi din alte ramuri.

PERSONALITATE ȘI PROFESIUNE

● Ca și în celelalte ramuri ale economiei, în industria minieră relația om-profesiune, constituită dintr-un ansamblu de interacțiuni, reprezintă o formă subordonată relației organism-mediu, prin care se asigură procesul permanent de adaptare.

În industria extractivă, ca și în alte domenii de activitate, profesiunea ca și persoana, se găsesc într-o continuă transformare în cadrul procesului de adaptare. Integrarea muncitorului minier în cîmpul profesional specific, nu se reduce la simpla însușire a abilităților și informațiilor necesare, ci angajează în multe cazuri, schimbarea echilibrului dintre dominantele psihice, structura unor interese, a noi forme de afirmare, dezvoltarea unui anumit simț de responsabilitate, apariția însăși a responsabilității profesionale. Aceste modificări conduc la disciplinarea conduitei lucrătorului, la formarea unui mod specific de reacțiune și la realizarea fenomenului de maturizare a persoanei respective.

● Cercetările de tipologie, au scos în evidență dinamismul caracteristic personalității, formele de structurare ale diferitelor trăsături legate de personalitate, care exprimă o anumită energie și direcție în comportamentul persoanei. Pe același plan cu inteligența, actul de muncă scoate în evidență mobilitatea psihică. Ea apare în procesul de structurare a deprinderilor profesionale, de adaptare, integrare sau readaptare profesională, avînd o importanță deosebită în ramura minieră. Ea reprezintă un factor dinamic, de natură temperamentală și este condiționată biologic de anumite calități ale proceselor nervoase.

Echilibrul psihic poate avea o formă **temperamentală**, ca echilibru între procesul de inhibiție și de excitație, sau **emotivă**. Persoanele la care predomină aspectele de excitație, mobilizează o cantitate mai mare de energie, decît cea necesară, mișcările lor avînd un caracter impulsiv, iar conduita generală a lor prezintă caracteristici proprii. Munca acestor persoane în ramurile extractive este mai dificilă, deoarece activitățile în subteran solicită și în condiții normale mari eforturi fizice, iar lucrătorul obosit de starea de excitație nu mai poate rezista și acestor solicitări. Emotivitatea, în decursul desfășurării diverselor activități miniere, intervine ca element de dereglare psihică, mai ales în situații speciale și neprevăzute, cauzînd în general o încetinire a procesului de formare a deprinderilor și conducînd la manifestarea unor reflexe de prudență excesivă.

La fel, ivirea situațiilor neașteptate, în care este obligat să intervină cu promptitudine, declanșează la emotiv dezorganizarea generală sau un așa numit blocaj emotiv, situație în care persoana ori reacționează necontrolat, ori nu mai poate reacționa.

● În vorbirea curentă se întrebuințează termenul de inteligență, ca reprezentînd o calitate psihică, pe care o atribuim sau nu unor anumite persoane, desemnînd o capacitate generală, sugerată de conduita persoanei, de modul cum rezolvă problemele de ordin teoretic sau practic. Inteligența pune problema adaptării la realitate, prin posibilitatea sa de inventivitate, depășind astfel comportarea instinctivă. În subteran, unde la tot pasul există situații noi și neprevăzute, inteligența generală a lucrătorilor își capătă o importanță majoră ; existența ei putînd rezolva unele situații deosebit de dificile ; lipsa ei putînd provoca accidente umane sau avarii tehnice, într-un cuvînt adevărate catastrofe. Aptitudinea tehnică înseamnă, deci, nu numai adaptarea la mediul special al uneltelor și mașinilor, ci reprezintă o subordonare a sferei de acțiune a aptitudinii tehnice sferei inteligenței generale.

● De temperament este legată cantitatea de energie psihică ca și rezistența în stări de mare tensiune ; ușurința cu care se realizează adaptarea sau readaptarea la condițiile realității, caracterul echilibrat al conduitei, desfășurarea normală a proceselor de cunoaștere, utilizarea unei cantități de energie proporțională cu greutatea sarcinii ce trebuie rezolvată. Toate acestea, la un loc, condiționează randamentul în activitatea oricărui om, iar pentru profesiunea de miner prezintă o importanță deosebită. Particularitățile de temperament nu aparțin doar uneia sau alteia dintre reacții, și nu apar episodic, ci se referă la comportament și activitatea psihică, în ansamblu, manifestîndu-se relativ continuu și dispunînd de o mare stabilitate. Persoanele nu se deosebesc între ele atît de mult după aptitudinile lor, cît se deosebesc după temperamentul lor. De aceea, este un lucru esențial de a se face distincția cuvenită între trăsăturile de temperament și aptitudini.

● Caracterul se explică ca o atitudine generală față de activitate : nivelul de conștiință, simț de răspundere, mod de tratare etc. Trăsăturile de caracter, cele mai importante în toate procesele de muncă, dar cu o pondere maximă în activitatea minieră, sînt : conștiința profesională, simțul ridicat al răspunderii, punctualitatea, disciplina permanentă, ordinea și respectarea acesteia în tot procesul tehnologic, răbdarea, calmul, prudența, curajul, fermitatea, inițiativa, perseverența, curiozitatea etc.

O altă categorie de însușiri de caracter se referă la manifestări ale persoanei față de ea însăși, ca : conștiința personalității, respectul personalității sale, demnitatea, ambiția, onestitatea psihică, etc., aspecte care mențin o anumită linie în conduita persoanei.

Socialismul nu numai că asigură posibilitatea dezvoltării depline și afirmării personalității umane în industria minieră dar face și necesară realizarea acesteia. Pentru fiecare individ, realizarea sa ca personalitate este nu numai un drept ci și o mare îndatorire.

Se cunosc eforturile pe care statul nostru le face pentru îmbunătățirea permanentă a condițiilor de muncă din subteran, pentru mecanizarea lucrărilor grele de minerit, pentru protecția muncii și retribuirea ei în funcție de gradul de dificultate, de periculozitate, precum și de randamentul efectiv al fiecărui miner, brigadă și unitate productivă. De asemenea, trebuie relevate eforturile pentru creșterea gradului de cultură generală și de calificare al tuturor categoriilor de oameni ai muncii, inclusiv al minerilor și familiilor lor și astfel de o îmbunătățire a structurii compoziției lucrătorilor mineri după școlile absolvite. Există însă o rămînere în urmă față de alte profesiuni, și aceasta deoarece, din cauza condițiilor din trecut, a mentalității care s-a creat în decursul timpului cu privire la condițiile din subteran, se manifestă o reținere față de profesiunea de miner din partea multor cadre tinere cu instrucțiune mai ridicată de 7 clase elementare. Or, așa după cum am încercat să demonstrăm, această profesiune se exercită astăzi în condiții mult îmbunătățite și ca atare cere cunoștințe de specialitate în minuirea tehnicii noi, și solicită calități umane superioare cum sînt curajul, inteligența, spiritul de solidaritate și cooperare în muncă. Ceea ce însă se face mai puțin este tocmai cunoașterea și studiul personalității minerului în cadrul unităților de bază, desfășurarea unei acțiuni mai organizate pentru crearea unui climat social corespunzător cerințelor pe care partidul le pune în fața conducerilor tuturor întreprinderilor din țara noastră, a unui climat care să atragă și să mențină muncitorii și cadrele tehnico-inginerești de specialitate, să ducă la reducerea la minim a fluctuației, în așa fel încît să se înfăptuiască din plin îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu : „Socialismul trebuie să realizeze asemenea condiții ca omul, stăpîn al mijloacelor de producție, făuritor al tuturor valorilor materiale și spirituale, să fie într-adevăr în centrul atenției, să aibă rolul principal în societate, să se bucure și să beneficieze nestînjenit de drepturile și libertățile adevăratei democrații socialiste — premisă fundamentală a înfloririi depline a personalității umane". Acest lucru atît de frumos și important se poate realiza și în domeniul de care ne ocupăm, în primul rînd prin cunoașterea personalității umane în industria minieră în baza unor studii temeinice, care să stea la baza orientării, selecționării, formării și perfecționării profesionale în această ramură industrială.

convorbiri economice

cu Jean MARCZEWSKI
profesor la Universitatea Paris I

„PLANIFICAREA — O EXPERIENȚĂ UMANĂ DE MARE ÎNSEMNĂTATE“

Născut la Varșovia în anul 1908, profesorul francez Jean Marczewski a studiat la Nancy, Strasbourg și Paris. El s-a consacrat în special studiului venitului național, creșterii economice și planificării. În perioada 1946–1950 a fost directorul Institutului de știință economică aplicată din Paris, apoi profesor la Institutul de studii politice din Paris și director al secțiunii pentru Europa de Est a Fundației naționale de științe politice, profesor la Facultatea de drept a Universității din Paris, iar în ultimii ani președintele Consiliului național francez al contabilității. În prezent este profesor de economie la Universitatea Paris I. Este distins cu titlul de cavaler al Legiunii de Onoare.

Dintre lucrările sale amintim : „Politica monetară și financiară a celui de al III-lea Reich" (1941), „Planificarea și creșterea economică în țările de democrație populară" (1956), „Conjunctura economică a S.U.A. 1850–1960" (1961), „Europa în conjunctura mondială" (1963), „Contabilitatea națională" (1965), „Introducere în istoria cantitativă" (1966) și altele.

● Cunoscute fiind preocupările dv. in domeniul planificării, aş dori să vă intreb in ce direcție se poate vorbi de o evoluție a planificării in Occident ?

– Începuturile planificării în Occident pot fi situate imediat după al doilea război mondial. În unele țări, în special în Olanda, în Norvegia și în Franța, s-au constituit încă în timpul războiului echipe de lucru care au elaborat proiecte de plan și care au pregătit baza planificării introduse imediat după război. Se poate spune fără un risc prea mare de a greși că Franța este țara occidentală care a mers cel mai departe în acest domeniu, în special în primul său plan de care este legat numele lui Jean Monnet și apoi cu cele cinci planuri care i-au urmat, noi aflîndu-ne în stadiul pregătirii celui de al șaptea plan. Alte țări occidentale, cum ar fi Olanda, au și ele o planificare care datează cam din 1946, la fel și Norvegia. Țări ca Italia, Anglia, Belgia au încercat să elaboreze prognoze sau planuri, dar într-un mod mult mai puțin detaliat și consecvent decît Franța, Olanda sau Norvegia.

În ceea ce privește planificarea franceză, ea a suferit o evoluție considerabilă în cele două decenii care ne separă de începuturile sale. La început era vorba de o planificare destul de detaliată, cu obiective fixe, care se încerca să fie realizate cu mijloacele disponibile ; ea nu era însă nici atunci o planificare care să cuprindă și unitățile economice într-un plan unic și care să fie o planificare directivă de genul celei practicate în țările socialiste. Puțin cîte puțin, în special odată cu dezvoltarea comerțului exterior și a cooperării cu celelalte țări occidentale, mai ales în cadrul Pieței Comune, economia franceză a devenit o economie extrem de deschisă, ceea ce, după părerea mea, făcea o planificare precisă foarte greu de realizat. În consecință, planificarea franceză, ca de altfel și cea olandeză sau norvegiană, evoluează tot mai mult către forme mai generale. Se poate spune că ea constituie astăzi mai curînd o strategie – pregătită dinainte pentru a răspunde unor situații posibile care ar putea apărea în viitor – decît un plan cu obiective fixe. Sau mai exact, obiectivele sînt formulate mai curînd în termeni calitativi și generali decît în termeni cantitativi.

● Nu considerați că schimbările survenite in economia mondială in ultima vreme, perspectiva rarefierii unor resurse, degradarea mediului înconjurător etc. fac necesară creșterea rolului planificării in viața economică și socială ?

– Este cert că rarefierea resurselor, în special a celor energetice obligă mai curînd la întărirea planificării decît la dispensarea de ea, dat fiind că resursele în cauză devin tot mai scumpe, simțindu-se în consecință nevoia unei alocări prioritare a acestora pentru a răspunde întîi de toate nevoilor celor mai urgente. Este adevărat însă că guvernul actual al Franței, care este un guvern de orientare liberală, nu este prea înclinat spre forme de planificare prea detaliate, recurgînd la instrumente generale de gestiune mai curînd decît la selectarea obiectivelor și instrumentelor. De aceea nu este sigur că cel de-al șaptelea plan francez, aflat în curs de elaborare, va putea fi conceput mai în detaliu sau cu caracter mai pronunțat de directivă decît cel precedent.

● Unele țări, cel puțin in aparență, n-au recurs pînă acum la planificare, de exemplu S.U.A...

– Personal consider că ar fi greșit să se creadă că în economia americană nu există planificare. Cred că atît Statele Unite cît și R.F. Germania, care în mod oficial nu au un plan, au o economie dirijată în sensul occidental al termenului. Să ne gîndim, de exemplu, la rolul pe care îl joacă în S.U.A. Consiliul consilierilor economici ai președintelui sau Banca federală de rezerve sau la rolul jucat în R.F.G. de institutele de conjunctură, care deși sînt particulare furnizează guvernului toate informațiile necesare, de foarte bună calitate. Să ne gîndim de asemenea la politica economică organizată și consecventă practicată de R.F.G. Dacă ținem seama de toate acestea, ajungem la concluzia că nu există o diferență de natură, o diferență calitativă între o economie așa-zis planificată, ca cea franceză, și economia vest-germană sau cea americană.

● V-ați ocupat — chiar într-o lucrare recentă — și de planificarea in țările socialiste. Cu ce scop ?

– Sînt interesat să cunosc într-un mod foarte cuprinzător acțiunea pe care omul este capabil s-o exercite asupra evoluției economiei. Din acest punct de vedere, Uniunea Sovietică și țările din Europa răsăriteană au dat primul exemplu al unui efort sistematic în acest sens. Planificarea în țările socialiste m-a interesat întotdeauna ca o experiență umană de foarte mare însemnătate.

● Ați vizitat nu de mult România. Cu ce impresii v-ați intors ?

– Am venit în România pentru a ține conferințe despre ceea ce se numește istorie cantitativă, adică aplicarea metodelor cantitative în economie. Trebuie să spun că nu era prima oară că veneam în România, pentru că înainte de război am petrecut peste trei ani în țara dv. și vorbesc destul de curent limba română și în orice caz o înțeleg foarte bine. În consecință, atît eu cît și soția mea am revenit cu emoție în țara dv., pe care o iubim, avînd multă simpatie pentru poporul român. Am fost uimiți de marile realizări ale poporului român în privința noilor cartiere de locuințe, pe care le-am văzut aproape pretutindeni în țară, atît în Transilvania, cît și la București sau la Constanța, de rapida dezvoltare industrială, știind că toate acestea au presupus eforturi serioase.

Pe plan științific, am relații cu mai mulți lucrători din cadrul Comitetului de Stat al Planificării cu care am un amplu schimb de vederi. Cred deci că acum cunosc oarecum țara dv. și metodele aplicate de ea în domeniul planificării și al comerțului exterior. Am valorificat această experiență în ultima mea lucrare, consacrată planificării socialiste, publicată în Franța și în S.U.A., urmînd să apară în curînd și în Mexic și Portugalia. În această lucrare am evidențiat ce este specific planificării românești, inițiativa creării centralelor industriale, eforturile pentru creșterea eficienței economice, pe care le urmăresc îndeaproape. Eu vă doresc noi și mari succese pe această linie.

D. D.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

A. I. Ancişkin despre complexitatea procesului creşterii economice

În afara unor trăsături generale, procesul creşterii economice îmbracă forme particulare în diferite ţări şi chiar în acelaşi loc îşi schimbă înfăţişarea şi resorturile de la o perioadă la alta.

Din acest punct de vedere, concepţia lui A. I. Ancişkin, dezvoltată în ultima sa lucrare, prezintă un interes deosebit. Autorul care, cu ani în urmă a pornit cu studii asupra funcţiei Cobb Douglas, a ajuns astăzi la o viziune economică largă, la conştiinţa faptului că raporturile cantitative, sesizabile graţie statisticii şi apte de a fi studiate cu ajutorul unor relaţii matematice, la a căror elaborare migăloasă trudesc mulţi cercetători din lumea întreagă, se încadrează într-un context mult mai larg, dar, în acelaşi timp nuanţat, insesizabil cu mijloace cantitative. „Teoria creşterii economice trebuie să pornească de la existenţa unor genuri neidentificate de resurse şi de factori de creştere, ceea ce reflectă caracterul incomplet al cunoaşterii şi variabilitatea procesului real de creştere", afirmă el. Constatînd caracterul cantitativ relativ al legăturii dintre cheltuielile productive şi rezultatele lor, Ancişkin il explică prin „complexitatea fiecărei personalităţi umane, caracterul nedeterminat al comportamentului uman, rezultînd atît din particularităţi individuale ca şi dintr-o mare varietate de factori provenind din viaţa socială".

Această teză, înscrisă într-un context pur economic, este totuşi de o importanţă principială. Vrînd-nevrînd, ea ne conduce la presupunerea că creşterea economică este determinată, cel puţin în mare parte, şi de factori din afara economiei. Surprinzătoare poate pentru unii economişti, ea a mai fost susţinută, într-o formă sau alta, de mulţi alţi slujitori ai ştiinţei noastre şi mai ales de cei care şi-au distribuit efortul între economie şi sociologie. În zilele noastre, prof. Georgescu Roegen de exemplu, în binecunoscuta sa lucrare „The Entropy Law and the Economic Process" insistă mult asupra problemelor specifice ale creşterii în ţările în curs de dezvoltare, recomandînd insistent economiştilor studiul particularităţilor mentalităţii agrare şi al comportamentului economic determinat de această mentalitate.

Întrucît preocuparea centrală a lucrării lui Ancişkin este totuşi aplicarea unor formule matematice la studiul creşterii şi la prognozarea acesteia, se desprinde totuşi, poate nu pentru prima oară, întrebarea : ce este cuantificabil în economie şi ce nu ? Cît ne priveşte, ni se pare că în primul rînd se pot caracteriza, măsura şi exprima prin numere relaţiile economice care dublează relaţii pur tehnologice. Desigur, privite pe scară macroeconomică, reţeta întregii economii este o rezultantă a unor variaţii de la un loc la altul, de la o uzină la alta, astfel încît la acest nivel şi relaţiile tehnologice au un caracter statistic. Variaţiile sînt însă atît de mici, încît structura balanţelor legăturilor dintre ramuri ale unor economii atît de diferite cum sînt cea a Statelor Unite şi Japoniei să prezinte similitudini izbitoare. Asadar, ambele economii se folosesc de aceeaşi „carte de bucate" tehnologică.

Mai puţin cuantificabil şi de natură să introducă o mai mare împrăştiere în trendurile cu care se măsoară, procesul de creştere pare să introducă factorul uman, aşa cum constată şi Ancişkin.

Care este rostul modelării într-o asemenea viziune, s-o recunoaştem, şi largă, şi profundă, a creşterii economice ? Autorul concepţiei de care ne ocupăm aici susţine, credem, pe bună dreptate că „modelarea este acea construcţie portantă pe care se montează", se reunesc, reprezentările teoretice, faptele realităţii, concluziile şi recomandările practice. Cu alte cuvinte, supunînd metafora lui Ancişkin unei mici mutaţii, modelul este un schelet, iar pentru buna cunoaştre a procesului real de creştere, trebuie să cunoaştem şi celelalte subsisteme ale organismului. Continuînd însă acest ra-

---

fişe

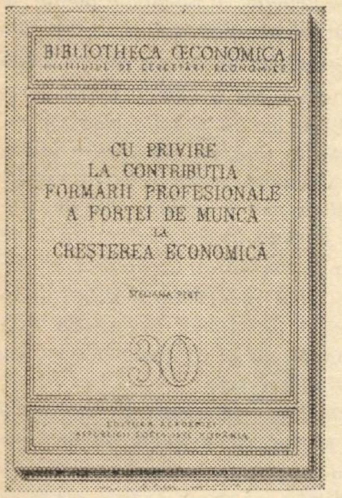
BIBLIOTHECA OECONOMICA

CU PRIVIRE
LA CONTRIBUŢIA
FORMĂRII PROFESIONALE
A FORŢEI DE MUNCĂ
LA
CREŞTEREA ECONOMICĂ

30

● *DACĂ în trecut, spune Steliana Perţ, în cartea sa, apărută de curînd (Bucureşti, 1974, 266 p), evoluţia cantitativă a forţei de muncă determina într-o măsură considerabilă creşterea economică, în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, calitatea resurselor de muncă, nivelul de educaţie şi instrucţie profesională capătă o importanţă tot mai mare. Producţia contemporană are nevoie nu numai de forţa mecanică, ci mai ales de eforturile intelectuale ale oamenilor. Pregătirea forţei de muncă, în genere nivelul de cultură al populaţiei, este nu numai* un factor de creştere economică, *ci şi un* criteriu *al dezvoltării sociale. După expresia autoarei în lucrare s-a urmărit : a) analizarea problematicii teoretice şi metodologice pe care o include determinarea eficienţei economice a formării profesionale a forţei de muncă ; b) cuantificarea contribuţiei calificării forţei de muncă în creşterea economică a României şi a eficienţei economice a cheltuielilor de pregătire a forţei de muncă şi c) punctarea unor tendinţe ale dezvoltării sistemului de învăţămînt şi formarea cadrelor în ţara noastră, ca şi a direcţiilor de sporire a eficienţei pregătirii forţei de muncă. Cartea cuprinde : I Calitatea forţei de muncă şi creşterea economică ; II Costul formării profesionale a forţei de muncă ; III Contribuţia formării profesionale la creşterea economică, eficienţa economică a calificării în România.*

Cauzele inflaţiei nu trebuie căutate în afară

● *ÎNTR-UN interviu acordat revistei* L'EXPRESS *(9–15 decembrie 1974) intitulat* Les armes contre la crise *(Mijloacele de luptă împotriva crizei), Serge-Christophe Kolm consideră că situaţia economică actuală în ţările occidentale nu are precedent în perioada postbelică : şomajul cu aproape 4% din salariaţi, însoţit de o cădere a pieţelor financiare de la 30 la 50 la sută ; nivelul inflaţiei care, cu excepţia R.F. a Germaniei, variază de la 12 la 25 la sută ; în fine, destrămarea sistemului monetar internaţional, o dată cu dispariţia parităţilor fixe stabilite la Bretton Woods. După S-C.K. determinantele inflaţiei nu se află în afară – printre altele, preţul petrolului nu intervine decît cu 2 sau 3 la sută. Remediul ar fi într-un control ferm al preţurilor şi în deflaţie – blocarea creditului, restrîngerea cheltuielilor publice, creşterea impozitelor, reducerea extremă a cheltuielilor militare. Pentru a fi protejate victimele deflaţiei, o măsură ar fi asigurarea salariului pe un an al şomerilor, îmbinată în acest an cu formarea profesională. Nu ni se spune însă de unde ar urma să fie luate fondurile necesare în acest scop, în condiţiile măsurilor restrictive preconizate. S-C.K. propune ca rata de schimb flexibilă să fie lăsată să acţioneze în sensul unei oarecari scăderi, în aşa fel încît piaţa să permită plătirea petrolului prin ceea ce costă mai ieftin. „Variaţiile de paritate induc ajustările economice necesare în mod mult mai savant şi eficace decît toate ajutoarele pentru export". Pînă în prezent, accelerarea inflaţiei a şi determinat o „creştere zero".*

În socialism inflaţia este evitabilă

● *DUPĂ ce analizează argumentele pro şi contra inflaţiei în studiul intitulat Zmiany poziomu cen w gospodarce socjalistycznej (Schimbările nivelului preţurilor în economia socialistă), publicat în EKONOMISTA nr. 4/1974, Jan Mujzel ajunge la concluzia că în economia socialistă dezvoltată inflaţia nu este numai inutilă, dar şi indezirabilă. Pentru creşterea economică socialistă, dimpotrivă, există nevoie imperioasă pentru o mişcare de scădere treptată a nivelului preţurilor la bunurile şi serviciile cumpărate de populaţie. Pentru a-şi argumenta punctul de vedere, autorul construieşte un model al preţurilor descrescînde. Ritmul mişcării descendente este determinat de modificarea simultană a unui şir de mărimi macroeconomice ; a) creşterea productivităţii muncii în economia naţională ; b) dinamica raportului dintre venitul naţional produs şi cel repartizat ; c) dinamica împărţirii venitului naţional între fondul de acumulare* ționament, ajungem la constatarea nu tocmai încurajatoare, că aceleași rezultate generate de un model și modelul însuși pot fi interpretate în mod diferit de cititori diferiți, în funcție de modul în care cunosc și abordează aceștia tot ceea ce nu se reflectă în numerele introduse și generate de model.

Întrucît în socialism creșterea economică este un proces conștient organizat, autorul consideră că este necesar să se introducă un criteriu de apreciere a creșterii economice, criteriu care cuprinde aprecierea rezultatelor producției sociale. Această apreciere poate rezulta fie dintr-o analiză științifică, fie din perceperea nemijlocită a rezultatelor de către cei care participă la producția socială. Scopurile normative ale dezvoltării economice reflectă, pe de o parte, niște condiții obiective, iar pe de altă parte, nivelul conștiinței și al cunoașterii sociale. Evident că asemenea scopuri umanitare nu pot fi rupte de baza lor materială, dar ele joacă un rol extrem de activ și de transformator al realității.

Ancișkin se preocupă în mod deosebit de atent de conceptele de substituționalitate și de complementaritate, care au căpătat mai de multă vreme drept de cetățenie în știința economică, deși originea lor trebuie căutată în analiza proceselor tehnologice. Teza fundamentală în această privință este „că substituționalitatea factorilor de producție constă în primul rînd în aceea că aceeași producție, avînd același volum, aceeași compoziție și o aceeași calitate, poate fi realizată prin combinații diferite ale factorilor de producție". Substituționalitatea ar fi, după Ancișkin, un mijloc de depășire a caracterului limitat al unuia sau altuia dintre factorii de producție. Creșterea substituționalității trebuie înțeleasă puțin altfel decît în cunoscuta diagramă elementară pe baza căreia se ilustrează conceptul de funcție de producție. Autorul invocă în sprijinul ideii sale înlocuirea muncii, care are un caracter limitat, prin mijloace de muncă, care o potențează pe aceasta. La rîndul său, progresul științific și tehnic, perfecționarea metodelor de conducere, generarea și utilizarea informației permit să se depășească cadrul cantitativ limitat al fondurilor de producție și să se sporească puterea tuturor factorilor de producție, mult mai repede decît crește volumul lor fizic sau chiar odată cu scăderea acestuia din urmă.

Autorul dă însă procesului de substituție o accepțiune mult mai largă. Se pot înlocui unele pe altele scopurile economice, cantitatea cu calitatea producției, eficiența și creșterea volumului producției.

Întrucît analiza cantitativă a procesului de creștere presupune operarea cu diferiți indicatori care reprezintă dinamica unor agregate economice, Ancișkin se ocupă în mod amănunțit de caracterul neomogen al mărimilor pe care le reprezintă : indicatori și schimbări în timp a acestei neomogenități structurale. „Dinamica volumului fizic al producției și a resurselor de producție este dinamica unor agregate lăuntric neomogene". Principalele elemente ale neomogenității lăuntrice sînt neomogenitatea structurală și neomogenitatea tehnică și calitativă.

Dinamica neomogenității structurale înseamnă modificarea compoziției fizice a agregatelor studiate, a structurilor tehnice, contingentale, teritoriale etc. „Dezvoltarea economică duce la modificarea raporturilor dintre elementele structurale, motiv pentru care agregatele statistice, odată cu trecerea timpului, devin tot mai puțin comparabile între ele".

Neomogenitatea tehnică și calitativă înseamnă, în raport cu produsele și serviciile, schimbarea efectului lor productiv și de consum. În această concepție a creșterii economice, pe care n-am putut decît s-o creionăm în unele din fațetele ei care ni s-au părut deocamdată cele mai importante, se plasează analiza cantitativă a procesului de creștere și considerațiile metodologice ale lui Ancișkin. El analizează în mod amănunțit o serie de funcții temporale cu ajutorul cărora s-ar putea analiza procesul pe baza unei singure serii cronologice. În mod amănunțit este tratată funcția Cobb-Douglas și rezultatele unor calcule practice efectuate de autor.

Atît concepția lui Ancișkin asupra procesului de creștere cît și analizele sale cantitative se alătură strădaniilor altor colegi ai săi, dintre care unii operează cu scheme matematice mai complicate. Credem însă că orginiinalitatea concepției sale rezidă în conștiința acută a caracterului extrem de complex al procesului economic și în explicitarea unor aspecte ale acestei complexități care de multe ori sînt lăsate în umbra de la sine înțelesului.

dr. Ihor LEMNIJ

A.I. Ancișkin, Prognozirovanie rosta soțialisticeskoi ekonomiki, „Ekonomika", Moskova, 1973, 294 p.

și fondul de consum ; d) dinamica proporțiilor în care fondul de consum se împarte între fondul de consum repartizat după muncă, fondul de consum social și fondul de consum colectiv ; e) creșterea salariului mediu bănesc. În același timp însă, Mujzel subliniază că modelul prețurilor descrescînde nu poate exclude unele creșteri de prețuri sectoriale. Dar din punctul de vedere al criteriilor de eficiență asemenea creșteri de prețuri trebuie tratate ca un rău necesar. În considerațiile sale autorul acordă o atenție deosebită promovării inovațiilor.

A stimula sau nu economia ?

● *ÎNTR-UN articol cu titlul* The recession begins to bite *(Recesiunea începe să muște), apărut în revista* THE ECONOMIST *(14–20 XII 1974), se arată, printre altele, că chiar Alan Greenspan consideră că în S.U.A. în anul viitor, șomajul va trece cu mult de cifra de 6 milioane.*

Greenspan este actualul președinte al Consiliului de consilieri economici, numit încă de fostul președinte Nixon în locul lui Herbert Stein. Spre deosebire de predecesorii săi, nu are titluri științifice și nu a desfășurat activitate de economist-teoretician. Este în vîrstă de 48 de ani. În 1953, împreună cu William Townsend (decedat în 1958), înființează o firmă proprie de consultații economice, care în prezent acordă consultații economice la peste 100 de mari corporații și clienți din Wall Street. Orientarea lui Greenspan este moderat antikeynesistă. El susține „cu o pasiune stăpînită" (Times) că funcționarea pieței libere, fără intervenția guvernului, este cea mai eficientă cale de alocare a bunurilor și serviciilor. Se pronunță cu tărie pentru o politică antiinflaționistă pe baza principiului laissez-faire și reducerea cheltuielilor guvernamentale în scopul echilibrării bugetului. La afirmația că reducerea cheltuielilor bugetare va determina creșterea șomajului, Greenspan opinează că punctul de vedere ortodox care afirmă această dependență cauzală este îndoielnic. După Greenspan, esențială este reducerea inflației, stimularea economiei urmînd să se sprijine pe o diferențiată politică fiscală.

Un curs de organizare și planificare

● *SUB EGIDA A.S.E. a apărut recent cursul* Organizarea și planificarea unităților de construcții și transporturi, *partea I-a, care se adresează studenților Facultății de economia industriei, construcțiilor și tansporturilor. În cuprinsul lucrării sînt tratate problemele specifice organizării și planificării unităților de construcții, abordîndu-se în spiritul cerințelor actuale și de perspectivă metode, tehnici și tendințe privind ramura construcțiilor, a unităților componente, în strînsă concordanță cu necesitățile perfecționării continue a domeniului construcțiilor, ale căror sarcini sînt tot mai mari în perspectiva dezvoltării social-economice a României socialiste. Volumul constituie un instrument util de lucru și pentru specialiștii din producție.*

Bertrand de Jouvenel propune o impulsionare selectivă a economiei

● *LE NOUVEL OBSERVATEUR (9–15 XII 1974) publică un interviu cu Bertrand de Jouvenel sub titlul* Crise : Le Fantome de 1929 *(Criză : Fantoma anului 1929), în care economistul francez expune în esență opinia că aplicarea actuală a mijloacelor de ripostă elaborate de economiști pentru a combate criza din anii 1930 sînt la originea dificultăților prezente – inflație, scăderea puterii de cumpărare, șomaj. Simplificînd mult, se poate spune că, după 1945, unii acționau conform principiului „laisser-faire", în timp ce alții după principiul „faire aller". Primii nu au știut să stăpînească șomajul, secunzii nu stăpînesc inflația, dezvoltată puțin cîte puțin de politica de „faire-aller". Prin „faire aller", B. de J. înțelege o politică „macroscopică" de asigurare : 1) a unei cereri globale de produse și servicii ; 2) a unor cheltuieli suficiente pentru investiții și 3) a unor mijloace de lichiditate monetară. Toate acestea înseamnă, în mare, salarii suficiente, investiții, credite, care au determinat procesul inflaționist, devenit cu timpul galopant. Dar impulsionarea economiei a dus și la alte fenomene negative : investiții inutile, substituirea în masă a cărbunelui cu petrolul, dezvoltarea neînfrînată a industriei de automobile, de avioane ș.a. După B. de J., creșterea nu mai poate continua în aceste condiții. Politicile „macroscopice" de frînare sau de accelerare ar trebui utilizate selectiv.*

fișe

em
ECONOMIE MONDIALA

Dincolo de recesiune

PREVIZIUNILE conjuncturale care se fac în diferitele țări capitaliste pentru 1975 au ca fundal general preocuparea, sau cel puțin semnele de întrebare, în legătură cu gradul de posibilitate al unei crize economice majore în ansamblul lumii occidentale, asemănătoare celei din anii '30. Argumentele pro și contra fac ocolul întregii prese de specialitate, din care spicuim în cele ce urmează cîteva pasaje mai semnificative.

The Economist

SUB titlul „Toate sistemele : stop", „The Economist" (Londra) din 30 noiembrie — 6 decembrie afirmă : „Indiciile că s-ar putea să ne apropiem de o criză mondială, de proporțiile aceleia din anii '30, sînt acum cu adevărat amenințătoare". În ciuda avertismentelor existente în acest sens, se arată în articol, „cei mai mulți oameni cred că lumea (capitalistă — n.n.) se află cel mult în fața unei recesiuni de scurtă durată — un an, un an și ceva fără spor de producție sau de scădere neînsemnată a ei. Pare de neconceput că producția țărilor industriale ar putea să scadă cu o treime în decurs de trei ani, așa cum s-a întîmplat între 1929 și 1932. Aceasta părea la fel de neconceput în 1929, după un deceniu de creștere destul de continuă. Dar sistemul economic mondial (capitalist — n. n.), ca și un avion în zbor, nu poate să nu cunoască o încetinire înainte de a cala și a se prăbuși. Viteza critică pentru anii '70 este probabil mai mare decît cea pentru anii '30 pentru că problema se pune

⟶

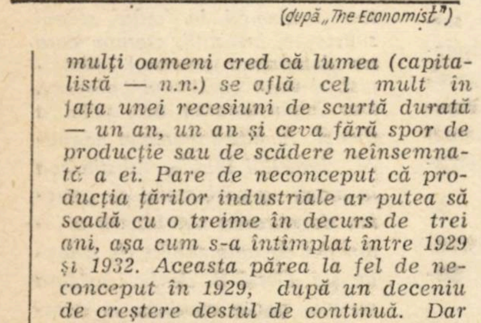
CU CE SEAMĂNĂ O MARE CRIZĂ
Producția industrială a țărilor azi membre ale O.C.D.E. (1920 și 1964=100)

(după „The Economist")

Economia occidentală în 1975

PREVIZIUNI PESIMISTE SUSCEPTIBILE DE NOI REVIZUIRI

ECONOMIA OCCIDENTALĂ va cunoaște în 1975 cea mai profundă și cea mai prelungită recesiune din anii '30 încoace, în vreme ce ritmul inflației va cunoaște o nouă accelerare, înainte de a apărea perspectivele unei redresări oricum mai reduse decît se aștepta cu cîteva luni în urmă, iar numărul celor care-și vor pierde locul de muncă ca urmare a recesiunii s-ar putea tripla.

Acesta este în foarte puține cuvinte mesajul previziunilor economice pentru cele 24 de țări — industrializate sau pe cale de industrializare — membre ale O.C.D.E. Datele sînt cuprinse în raportul bianual al Organizației dat publicității la 18 decembrie 1974 și considerat a fi cel mai pesimist din istoria de 13 ani a acesteia. „Fără precedent în timp de pace", problemele cu care va continua să fie confruntată economia occidentală în anul care de-abia a început cunosc anumite diferențe de acuitate de la o țară la alta, devenind însă pe ansamblu suficient de preocupante pentru a conține în sine „riscul unei pierderi a încrederii" și deci posibilitatea unei crize mai grave, ceea ce ar schimba considerabil, în sens negativ, tabloul prezentat de experții O.C.D.E.

SUB RAPORTUL creșterii economice, raportul – care a fost reluat și este amplu comentat de presa occidentală – consemnează faptul că „pe ansamblul țărilor O.C.D.E., cererea și producția ar putea depăși cu puțin în al doilea semestru din 1975 nivelul lor de acum doi ani, capacitățile de producție nefolosite putînd să fie – cu excepția Canadei – mai mari decît oricînd în perioada postbelică. Ca reflex al acestei situații, șomajul va crește în tot cursul acestui an, pînă în 1976". Cu alte cuvinte, se așteaptă un ritm al creșterii asemănător celui „normal" abia către sfîrșitul lui 1975 și stabilizarea șomajului abia în prima parte a anului 1976.

O recesiune mai lungă și mai profundă

O ÎNSEMNĂTATE aparte o au desigur perspectivele economiei S.U.A., care continuă să dețină cea mai ridicată pondere în ansamblul economiei capitaliste. Or, tocmai această țară este și va fi și în 1975 cei mai puternic afectată de actuala recesiune. Economia S.U.A. se află în pragul celei mai lungi recesiuni din perioada de după cel de al doilea război mondial, declara de curind ministrul de finanțe al S.U.A., William Simon. După cum se știe, recesiunile anterioare cele mai lungi au fost de 13 luni (între iulie 1953 și august 1954) și 12 luni (între noiembrie 1969 și noiembrie 1970). Aflată deja în recesiune în ultimele trei trimestre, economia americană – a declarat el – va continua să înregistreze regrese cel puțin pînă în vara acestui an, după care s-ar putea produce o înviorare. Această părere este împărtășită și de principalul consilier economic al Casei Albe, Alan Greenspan. Ministrul de finanțe american nu a precizat dacă el crede că actuala recesiune economică va depăși nivelul record – de 3,9% înregistrat în 1953–1954, dar a afirmat că scăderea va fi mai mare decît cea de 1,5% înregistrată în 1969–1970.

Potrivit experților O.C.D.E., reducerea activității economice în S.U.A. ar urma să fie de 2% în 1975, după ce a fost de 1,75% anul trecut. Chiar cel mai optimist dintr-un grup de trei economiști de frunte chemați în fața Comitetului bugetar al Senatului american – este vorba de Murray Weidenbaum, fost adjunct al ministrului de finanțe în timpul precedentei Administrații – declara că „recesiunea se anunță mai lungă și mai profundă decît se anticipase cu numai cîteva luni în urmă" (International Herald Tribune, 12 decembrie 1974).

La rîndul său, un cunoscut organism american de cercetări economice, „Conference Board" consideră că produsul național brut al S.U.A., deși nominal va crește cu 110 miliarde dolari (+7,8%), atingînd 1 508,6 miliarde dolari în 1975, în prețuri constante el va marca o scădere de 0,7% datorită faptului că inflația progresează mai rapid.

Dat fiind gradul de interdependență a economiilor occidentale și ponderea mare a S.U.A. în relațiile economice internaționale, experții apreciază că reducerea amintită a activității economice în cea mai dezvoltată țară capitalistă și scăderea cererii americane pentru produsele din import, pe care aceasta o antrenează, vor diminua șansele reînviorării activității economice în celelalte țări ale O.C.D.E. În același timp, deși în condițiile unor importuri relativ mai reduse, balanța comercială a S.U.A. s-ar putea solda cu un ușor excedent, acesta nu va putea fi prea mare, ținînd cont de faptul că majoritatea țărilor industrializate occidentale au de făcut față unor dificultăți similare.

În Anglia, potrivit prognozelor Institutului național de cercetări economice și sociale (NIESR), produsul intern brut va crește în termeni reali cu cel mult 0,5%. În aceeași categorie a țărilor cu o creștere economică foarte redusă sau nulă în 1975 se va situa – potrivit experților O.C.D.E. – și Italia.

Economia Japoniei a cunoscut anul trecut declinul cel mai pronunțat dintre toate țările capitaliste dezvoltate și primul din istoria ei postbelică. Pe întreg anul fiscal care ia sfîrșit la 31 martie 1975 scăderea producției naționale este estimată la 1,2%. Prognozele pentru 1975 indică o creștere a P.N.B. de ordinul a 6–7%, ceea ce ar însemna că Japonia ar fi prima țară capitalistă dezvoltată care reușește să se adapteze noilor condiții caracterizate prin penuria de materii prime și o creștere substanțială a prețurilor lor.

În R.F.G. „Consiliul experților pentru aprecierea evoluției economice de ansamblu" – un grup de cinci profesori (Kloten, Gutowski, Scherhorn,, Schmidt și Silvert), denumiți adesea „cei cinci înțelepți", însărcinați în baza unei legi votate în august 1963 să întocmească în fiecare an un raport asupra economiei naționale a R.F.G. – consideră că în 1975 ar fi posibilă obținerea unei creșteri reale a P.N.B. de ordinul a 2,5%, paralel cu realizarea unor progrese în lupta contra inflației și pentru reducerea șomajului.

Se apreciază că reducerea activității economice în celelalte țări vest-europene și în S.U.A. va crea dificultăți economiei vest-germane, al cărei mers depinde mult de piețele externe dată fiind importanța crescîndă a exporturilor. În același timp cererea ridicată în R.F.G. este vitală și pentru economiile partenerilor comunitari, anul trecut R.F.G. absorbind 52% din totalul exporturilor celorlalte țări membre ale C.E.E. Această interdependentă sporită și pericolul unei agravări a șomajului, care afectează acum 3,5% din totalul forței de muncă, sînt și motivele pentru care într-un interviu acordat recent revistei „Capital" cancelarul Helmut Schmidt a relevat intenția guvernului său de a continua să sprijine unii din principalii săi parteneri comerciali în a finanța deficitele balanțelor lor de plăți.

Șomajul la cota cea mai înaltă

REFLECTÎND această reducere a activității economice, fără precedent pentru perioada postbelică, șomajul ar putea atinge în unele țări occidentale nivelul cel mai ridicat din întreaga perioadă amintită.

Potrivit previziunilor citate ale experților O.C.D.E., rata de 6,5% a șomajului înregistrată în luna noiembrie 1974, în S.U.A., corespunzînd unui număr de 6 milioane de șomeri, s-ar putea ridica pînă la 8% din totalul forței de muncă și chiar depăși acest nivel către sfîrșitul anului 1975. Pe ansamblul acestui an nivelul mediu relativ al șomajului ar putea să fie de 7,5%; față de 5,6% în anul 1974. Se reamintește cu acest prilej că în cazul SU.A. cel mai sever șomaj de după război, de 7,9%, s-a înregistrat în timpul recesiunii din 1948–1949. Totodată, experții admit că indiferent de măsurile ce vor fi adoptate de Administrație, ele vor avea un efect redus asupra evoluției economice din prima jumătate a anului.

O creștere în continuare a numărului celor în căutare de lucru, actualmente de 800.000 (pe lîngă cîteva sute de mii prestînd un număr redus de ore de muncă), se așteaptă și în Italia, țară în care climatul social a fost și în 1974 destul de tensionat.

În Anglia, țară care numără în prezent

EVOLUȚIA PROBABILĂ A P.N.B. ÎN CÎTEVA ȚĂRI OCCIDENTALE ÎN 1975 *.

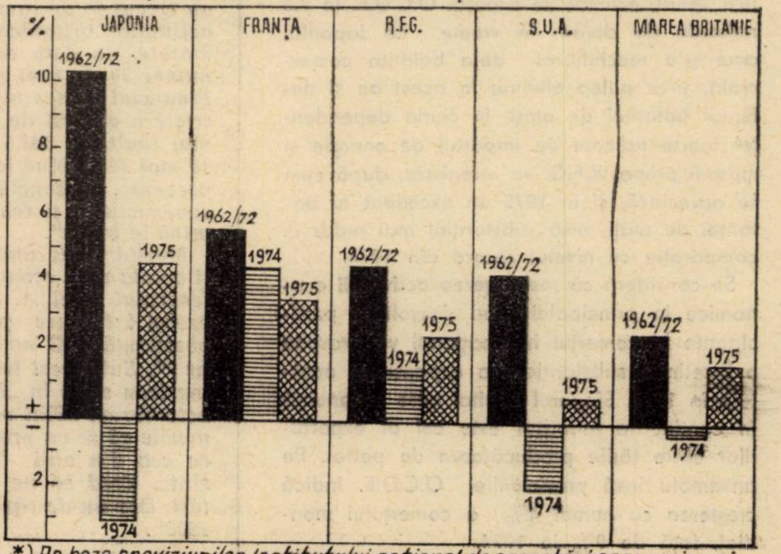

*) Pe baza previziunilor Institutului național de cercetări economice și sociale din Londra.

(după „PARIS MATCH")

←

după un sfert de secol de creștere rareori întreruptă. Acum lumea este probabil aproape de această viteză critică". În concluzia articolului se afirmă în acest sens: „Există pericolul grav că trecerea de la recesiunea mondială la criza mondială a început".

Neue Zürcher Zeitung

EXISTENȚA pericolului unei asemenea treceri reiese și din analize publicate în paginile economice din „Neue Zürcher Zeitung", deși în această publicație accentul principal se pune pe ideea improbabilității unei crize mondiale în economia capitalistă. Astfel, la întrebarea „Se întrevede o nouă mare depresiune?" (23—24 noiembrie), se răspunde negativ. Concluzia articolului respectiv este totuși ceva mai nuanțată și anume datorită unei formulări condiționale: o asemenea depresiune „nu se va mai repeta niciodată, declară autorul, dacă se va reuși în cele din urmă să se creeze un instrumentar modern de politică conjuncturală și să se folosească acest instrumentar după principii moderne".

În același ziar, președintele consiliului de administrație al Uniunii băncilor elvețiene arăta într-un articol publicat la 12—13 octombrie sub titlul „În preajma unei crize financiare și valutare mondiale?", că „din anii '30 încoace viața economică nu a mai fost marcată de atîta incertitudine și teamă". Autorul vorbește de „neputință în fața inflației" și de „nesiguranță economică și socială crescîndă", conchizînd astfel: „Problema mult discutată dacă lumea occidentală este îndeajuns de pregătită astăzi ca să se apere contra unei crize economice va trebui să capete răspuns din partea noastră a tuturor într-un viitor nu prea îndepărtat. Acest răspuns rămîne pînă în prezent complet deschis. Sigur este în schimb că alunecarea fără voie într-o nouă criză economică mondială ar fi legată astăzi de consecințe politice mult mai importante decît în anii '30".

INTER ECONOMICS

TOT sub un titlu interogativ — „Va fi oare o recesiune mondială?" — revista „Inter-Economics" a Institutului de economie mondială din Hamburg scrie că „în ansamblu, «presentimentele privind o nouă depresiune» amplifică prea mult asemănările și pe de altă parte neglijează deosebirile dintre simptomele înregistrate în trecut și cele actuale". Articolul avertizează că există „pericolul să se tragă concluzii false din simptome similare, dacă nu se ține seamă în același timp de tendințele

→

Previziunile O.C.D.E. pentru anul 1975

	Creșterea P.N.B.^{x}		Inflația^{xx}		Balanțele de plăți curente	
	1974 (%)	1975 (%)	1974 (%)	1975 (%)	1974 (mld. dol.)	1975 (mld. dol.)
S.U.A.	-1,75	-2	12,5	10	- 3,25	-7,5
Japonia	-3,25	2	26,75	11,5	-4,75	0
R.F.G.	1	2,5	7,25	6,75	9	6
Franța	4,75	3	15,5	11,5	-7,5	-6,25
Anglia	-0,5	1,75	17,75	18	-9	-6,5
Italia	4,75	-0,25	25,25	14,5	-8,25	-5,75
Canada	4,5	3,50	11,25	11	-1,5	-3,75
Total OCDE	0,25	0,5	15,5	11	-37,5	-38,5

x) față de anul precedent xx) trim.IV raportat la trim.IV precedent

Sursa: The Economist, nr.6852, 21-27 decembrie 1974, p.79

circa 600.000 de șomeri, nivelul șomajului ar putea atinge în prima parte a anului 1975 nivelul record de 900 000 oameni în căutare de lucru pentru a înregistra apoi, în a doua jumătate a anului, o tendință de scădere. Un șomaj record se înregistrează și în Danemarca – 8% din totalul forței de muncă. El ar putea să cunoască o anumită diminuare în acest an, ca urmare a faptului că guvernul a hotărît practicarea unei politici bugetare expansioniste.

Principala dilemă rămine...

PRINCIPALA dilemă a politicii economice occidentale în perioada actuală, opțiunea între inflație și șomaj în incapacitatea de a le combate simultan, va continua, potrivit majorității previziunilor să frămînte guvernele celor mai multe țări capitaliste dezvoltate, dat fiind nivelul record al ambilor indicatori.

Ritmul inflaționist pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E., actualmente de ordinul a 15,5% pe an, s-ar putea diminua la 11% către sfîrșitul anului în curs, dar această evaluare s-ar putea dovedi excesiv de optimistă, avertizează autorii raportului O.C.D.E. citat la început. Potrivit aceluiași raport, ritmurile cele mai înalte ale creșterii prețurilor bunurilor de consum ar urma să se înregistreze în acest an în Italia (20,25%, față de 19,25% în 1974) și în Anglia (18%, față de circa 17% anul trecut). De menționat că Institutul național de cercetări economice și sociale al Angliei prevede pentru acest an o accelerare a procesului inflaționist, considerînd drept probabile ritmuri mult mai ridicate, de 20–25%. În S.U.A. creșterea prețurilor bunurilor de consum ar urma să înregistreze o ușoară încetinire în acest an, rămînînd totuși la un nivel ridicat, „cu două cifre", mai precis, de circa 11%.

Japonia, țara care anul trecut se remarcase prin cel mai înalt ritm al creșterii prețurilor între țările dezvoltate (25%), fără precedent în perioada postbelică, ar urma să înregistreze în acest an un ritm al inflației de 16 %. Se apreciază că R.F.G. va continua și în 1975 să înregistreze cel mai scăzut ritm al inflației între țările industrializate (7%, față de 7,5% în 1974).

Dată fiind tendința de agravare a recesiunii consemnată pentru mai multe țări occidentale și riscul unei „pierderi a încrederii" de care amintesc experții O.C.D.E., politica economică a țărilor în cauză ar putea deveni mai puțin restrictivă încă în primele luni ale acestui an. În această acțiune raportul secretariatului O.C.D.E. recomandă multă prudență pentru evitarea unei intervenții ulterioare mult mai drastice, care ar conține în sine riscul unei reflații violente și al unui boom inflaționist de genul celui din 1972–1973. În mod hotărît, poteca dintre inflație și șomaj rămîne extrem de îngustă și nu lipsită de pericole, sînt de acord experții diferitelor institute de studiere a conjuncturii din Occident, chiar cînd nu sînt de aceeași părere în privința nivelului probabil al unui indicator sau altul.

Incetinire în comerțul internațional

ÎN sfîrșit, la un alt capitol al preocupărilor de politică economică, intrat în vădită actualitate anul trecut, și anume balanțele de plăți, o serie de țări occidentale vor continua să înregistreze deficite, mai reduse decît în 1974, dar destul de diferențiate ca mărime. Astfel, Italia, Anglia și Franța ar urma să înregistreze încă deficite de circa 5 miliarde de dolari fiecare ca nivel anual în semestrul II 1975, S.U.A. va înregistra un deficit sporit, estimat de experții O.C.D.E. la 7,5 miliarde de dolari, în vreme ce Japonia, care și-a reechilibrat deja balanța comercială, și-ar putea elimina în acest an și deficitul balanței de plăți, în ciuda dependenței foarte ridicate de importul de energie și materii prime, R.F.G. va înregistra, după cum se apreciază, și în 1975 un excedent al balanței de plăți, însă substanțial mai redus în comparație cu nivelul record din 1974.

Se consideră că restrîngerea activității economice în principalele țări dezvoltate participante la comerțul internațional va provoca o încetinire substanțială a expansiunii acestuia în 1975. Singurul capitol care se anunță în continuare înfloritor este cel al exporturilor către țările producătoare de petrol. Pe ansamblu însă previziunile O.C.D.E. indică creșterea cu numai 4% a comerțului mondial, față de 9% în 1974.

Dinu DRAGOMIRESCU

←

fundamentale ale dezvoltării (economice), precum și de deosebirile care reies din datele de ansamblu și din corelațiile funcționale". Ideea este ilustrată cu evoluția cursurilor la bursele de valori. „Ca la un semnal deosebit de frapant, atît în cazul depresiunii din 1929, cît și în cel al crizei mondiale așteptate acum, oamenii se referă la scăderea — uneori bruscă — a cursului acțiunilor la aproape toate bursele internaționale... Dar efectele acestui declin sînt foarte diferite astăzi. În 1929 speculatorii care operaseră cu credite uriașe fuseseră nevoiți să vîndă mari pachete de acțiuni. Astăzi, însă, aproape că nu există mari portofolii deținute pe bază de credit". Totuși se admite în articol că scăderea cursului acțiunilor, acționînd asupra psihologiei agenților economici, va influența nefavorabil investițiile.

DIE ZEIT

O LEGĂTURĂ mai netă între evoluția cursului acțiunilor și perspectivele economiei capitaliste se stabilește într-un articol publicat în „Die Zeit" (Hamburg) din 13 decembrie 1974. La întrebarea formulată în supratitlu dacă prăbușirile de cursuri de la bursele internaționale prevestesc o criză economică mondială, răspunde sugestiv titlul articolului : „O «Vinere neagră» în rate". Reluînd diverse opinii în acest sens, săptămînalul hamburghez conchide că fenomenele de la burse indică apropierea unei crize majore, dar fără să fi dus pînă în prezent la un crah propriu-zis : „Vinerea neagră care a inaugurat la 25 octombrie 1929 epoca economică cea mai sumbră a lumii occidentale, are loc de data aceasta pas cu pas". Ritmul scăderii cursurilor nu este totuși în toate cazurile lent. „La Londra cursurile au scăzut recent mai repede decît după izbucnirea crizei economice mondiale din 1929 și și-au văzut valoarea redusă mai mult decît în orice altă perioadă a istoriei Angliei. Dacă după Vinerea neagră au trecut 40 de luni pînă ce valoarea acțiunilor britanice s-a redus la jumătate, de data aceasta au trecut numai 30 de luni pînă cînd indicele Financial Times al acțiunilor industriale a coborît de la nivelul său cel mai înalt, de 543,5 puncte, atins la 19 mai 1972, pînă la 163 de puncte în prezent". În concluzie, „pesimismul conjunctural și teama de criză domină la burse".

Merită poate amintită în încheiere și opinia unui economist de talia profesorului Paul A. Samuelson la aceeași întrebare pe cale să devină obsedantă : „O nouă mare depresiune ?". Sub acest titlu economistul american scria în „Newsweek" din 28 octombrie : „Sînt oare întemeiate temerile că se va produce o depresiune ca cea din anii '30 ? Nu cred că sînt... Cred că ne așteaptă dificultăți. Dar nu de tipul celor din 1930—1933".

I. P.

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

Strategia dezvoltării și cooperarea internațională (II)

Continuăm în acest număr publicarea investigației „Cooperarea internațională în slujba dezvoltării“ realizată de revista noastră prin intervievarea unor participanți la Reuniunea Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială de la București — decembrie 1974

W. U. SIDDIQUI
director general, „Sind Alcalis Ltd“ — Pakistan

MĂ AFLU pentru a doua oară în țara dv. și mărturisesc că sînt plăcut impresionat de saltul pe care l-ați făcut, în toți acești ani. Cred că sînteți un exemplu concret, despre ce poate ajunge o țară mai puțin dezvoltată, prin industrializare. Pakistanul urmează o cale de dezvoltare economică care ne îndreptățește să gîndim că vom atinge și noi nivele de dezvoltare industrială superioare.

Cît privește viteza reală și cea dorită de reducere a decalajelor moștenite, cred că se impune o precizare. Sînt mulți acei care speră că „tarele“ acumulate în sute de ani de exploatare colonială pot să fie șterse într-un deceniu. Fixarea unui atare termen de realizare a unor obiective care au semnificația unor mutații structurale profunde este cel puțin nerealistă. Problema este, azi — pentru factorii naționali de decizie din aceste țări — de a fixa astfel de sarcini care, avînd în vedere mijloacele disponibile și cele posibil a fi achiziționate, să conducă în timp util la rezultate realizabile și dezirabile.

În trecut complet neindustrializată, țara mea dispune în momentul de față de sectoare industriale cu perspective reale de creștere. Mă gîndesc, de pildă, la ramura chimică — îngrășămintele chimice, masele plastice etc. — sau la cea a materialelor pentru construcții — cimentul, spre exemplu.

Mai avem și agricultură, care constituie, încă, principala ocupație pentru majoritatea populației țării. Pe lîngă efectele economice, ea generează și anumite consecințe, regăsite pe planul educației și instrucției, a gradului de cultură a locuitorilor — aspecte pe care intenționăm să le rezolvăm pe calea creării unei industrii naționale puternice. Avem, de pildă, mult gaz natural, care se cere a fi superior exploatat și prelucrat, apelînd — pe lîngă propriile noastre forțe — la ajutorul extern, pe calea conlucrării internaționale. În acest proces, contribuția cooperării în primul rînd, prin transferul de idei tehnice și tehnologice, pe principiul „pipeline“-ului, de la țară dezvoltată la țară în curs de dezvoltare este salutar.

În aceste zile am discutat cu specialiștii dv. o serie de proiecte în legătură cu achiziția de „know-how“ și echipamente, în special pentru sectorul chimic și petrochimic. În legătură cu perspectivele conlucrării noastre, am motive să cred că ele sînt dintre cele mai bune.

Ignacio G. SALCEDO Jr.
director, Consiliul pentru Investiții, Departamentul Industrie Chimică — Filipine

Industrializarea constituie un instrument indispensabil pentru dezvoltarea unei națiuni, între acest sector și restul economiei naționale existînd raporturi directe și reciproce : fiecare, în sine, condiționînd evoluția celorlalte.

Filipine este o țară cu puternică nuanță agrar-industrială, mai mult agrară. Ramurile noastre industriale sînt profilate, îndeosebi, pe prelucrarea produselor agricole, sau furnizarea de elemente pentru dezvoltarea agriculturii — mai exact industria alimentară și cea a îngrășămintelor chimice, a pesticidelor ș.a. Sistemul de transport are o orientare de tipul „de la mari producători la piețele centrale“. În structura economică actuală, se conturează și un sector de petrochimie care constituie, și el, un element de dezvoltare.

Faptul că dispunem de resurse naturale ne pune, firesc, problema maximei lor utilizări rentabile. În acest sens, noi am adoptat o politică flexibilă : permitem investitorilor din străinătate să-și plaseze capitalurile în ramurile productive în țara noastră. Căci, și în Filipine — asemenea tuturor țărilor în curs de dezvoltare — există o serioasă lipsă de capital, fapt pentru care am utilizat, destul de larg, calea atragerii de capitaluri din alte țări. Printre obiectivele unei atari politici elastice a fost și necesitatea îmbunătățirii cantitative și structurale a exporturilor noastre, în sensul creșterii gradului de prelucrare a valorii produselor pe care le oferim pieței internaționale. Dacă în loc să vinzi materii prime sau semifabricate, vinzi produse finite — obții o creștere substanțială a încasărilor din export.

În genere, întreprinderile înființate cu capital străin funcționează pe bază de cooperare cu cele locale, de stat. Pe calea acestor societăți cu capital mixt, am reușit să facem un eficient transfer de tehnologie, mult mai modernă decît cea care exista în țara noastră. Că transferul tehnologic este dorit de către orice țară în curs de dezvoltare este subînțeles. Problema se pune, însă, ce fel de tehnologie să aduci în țara ta ? Pentru că, în condițiile social-istorice, de instruire a populației și economice, proprii acestor țări, tehnica de vîrf nu poate fi exploatată — cel puțin pentru o perioadă — la maxima sa eficiență. Dar, în schimb, de la tehnica importată se așteaptă rezultate imediate, performanțe identice ca în țara de origină a tehnologiei. Iată, cred, un punct de discuție și de opțiune, în ansamblul strategiei acestor țări.

Aspectul major că unele popoare au nevoie de ajutor și că altele pot oferi acest ajutor — în măsura în care acestea din urmă se arată dispuse s-o facă — constituie, deja, premisa conlucrării internaționale. O bună bază de contacte, în acest context, le oferă organismele și organizațiile internaționale, întîlnirile la diferite nivele și intre specialiști. Am părerea că, oriunde ar fi, oamenii sînt oameni și că ei trebuie să se ajute reciproc. În acest sens, cred că organismele O.N.U. — și, de altfel, nu numai ele — pot face multe.

Țările în curs de dezvoltare sînt, în prezent, încă, bîntuite de consecințele propriei lor stări de fapt : șomaj, lipsă de capital și de experiență tehnică și tehnologică. În acest context, social și tehnic, țările mai dezvoltate din lume pot să facă să se urgenteze îmbunătățirea acestei situații, existentă în țările din prima categorie — aceasta, în primul rînd, prin oferirea de informații tehnice și tehnologice, precum și echipamente la prețuri rezonabile. Mai mult — cred că conlucrarea internațională poate avea loc și pe baza transferului fabricației unor produse ,din țările dezvoltate industrial, în cele în curs de dezvoltare, știut fiind că, în ultimele, salariile sînt mult mai mici, prețurile produselor astfel fabricate fiind corespunzător reduse.

Cu țara dv., noi, filipinezii, am avut experiențe dintre cele mai favorabile. Azi, noi știm despre dv. mai mult decît probabil vă imaginați. În numeroase ocazii, noi am avut posibilitatea să discutăm deschis cu experții dv., fie în România, fie în țara noastră, pe teme concrete de lucru, am schimbat experiențe. Experiența dv. în chimie și petrochimie, de pildă, este excelentă. Personal, am văzut multe instalații de etilenă, propilenă, aromatice — in S.U.A. și Canada — dar în Europa nu am văzut, încă, multe ca cele din România. Am avut discuții utile la București și așteptăm, la Manilla, o echipă de experți români pentru tratative mai detaliate.

I. G. WAIN
director, Organizația Est-Africană pentru Cercetări Industriale — Kenya

Kenya este — alături de Tanzania și Uganda — una dintre țările membre ale Comunității Africii de Est ; scopul acestei comunități este asigurarea unei conlucrări pentru accelerarea ritmului de creștere a țărilor participante. Prin statut, acestea își oferă reciproc servicii, avînd un sistem comun de exploatare a mijloacelor de transport aero, pe calea ferată, a porturilor și telecomunicațiilor etc. Această comunitate a luat ființă pe fondul necesității cooperării în dezvoltarea economică și industrială a respectivelor țări, în vederea mai bunei utilizări a bogățiilor naturale locale, de folosire mai intensă și mai eficace a rezervelor umane de care dispunem.

Cerințele pentru tehnologie sînt deosebit de mari în Kenya, motiv pentru care cred că o sursă pentru preocuparea ei — fără a fi și singura — poate fi importul de tehnologie. Avem in țară un institut tehnic pentru cercetări — care funcționează de mai bine de trei decenii — însă forțele sale nu sînt capabile să acopere nevoile actuale. Există și stații pilot, dar ele sînt insuficiente pentru a răspunde exigențelor industriale actuale din America sau Europa, bunăoară. Uzinele, în funcțiune, din țară, sînt și ele mici. De aceea transferul de „know-how“ tehnic și tehnologic rămîne o cale de natură să permită creșteri mai rapide ale țărilor în curs de dezvoltare.

Unul din obiectivele comunității, din care face parte și Kenya, este tocmai facilitarea progresului tehnic, a informării de specialitate — industrială — între membri.

Această uniune nu este, însă, total suficientă pentru scopurile pe care le urmărim, fapt pentru care credem că o conlucrare mai largă este și utilă, și eficientă. În acest context, cred că colaborarea cu țările dezvoltate din lume poate fi un ajutor însemnat (deși interesul lor pentru atari conlucrări, încă, nu este cel de natură să favorizeze reducerea mai rapidă a „gap“-ului existent).

Experiențele românești dintr-o serie de domenii — cu care am reușit să intru în contact, în perioada cît am stat în țara dv. — mi s-au părut, tehnic, interesante. Vizitînd cîteva unități de producție, din România, am găsit o serie de procese de fabricație, care — cu ușoare modificări — pot fi aplicate și în unitățile de producție din Africa de Est. Faptul că există premise mă face să cred că putem găsi și căi concrete de finalizare practică a lor. Dacă mă refer la chimie, cred că aceasta ar putea începe prin asigurarea unor baze pentru ramurile anorganice — noi avem destule resurse naturale care să ne permită dezvoltarea unor atari industrii. Crearea de ramuri productive pe profil, în baza fondului de materie primă și de forță de muncă existent, este unul din obiectivele noastre, cu bătaie mai lungă.

Cît privește relațiile dintre noi și România opinez pentru abordarea de teme concrete de conlucrare cu specialiștii români. În chimie ele vizează fabricarea acidului sulfuric sau a sodei caustice, de pildă. Sper să-i revăd pe tehnicienii români, la Nairobi, în laboratoarele noastre în care să lucrăm împreună.

Prof. A. N. TAKIE
director al Consiliului pentru cercetări științifice și industriale — Ghana

DUPĂ părerea mea în dezvoltare avem nevoie mai întîi de o infrastructură și de cadre pregătite. Ne-am îndreptat atenția mai ales spre educarea poporului. Cheltuim între 6 și 10% din bugetul nostru pentru instruirea tineretului. Industrializarea la noi e doar la începuturile ei. În cadrul așa-ziselor unități industriale ne ocupăm numai de ambalarea, îmbutelierea unor produse. Pentru a realiza industrializarea trebuie să avem oameni educați, specialiști care să poată folosi tehnologia importată. Sîntem o țară agricolă în principal. Avem cacao, lemn, o climă bună. Trebuie să dezvoltăm o industrie alimentară, să ridicăm nivelul de viață general, nu numai al unei părți din populație, care trăiește în lux, ci al tuturor.

Consiliul pe care îl conduc coordonează opt institute de cercetări ce studiază în prezent direcțiile în care trebuie să orientăm industrializarea. Una din aceste direcții este producerea de hîrtie din cherestea. Exportăm multă cherestea, căci avem multe păduri. Dar am putea produce mai multe produse din cherestea. Unul din institute, acela de silvicultură — studiază posibilitatea de a produce hîrtie la noi. De exemplu, din eucalipt s-ar putea produce hîrtie foarte bună. Am putea folosi și alte materii prime locale ; avem de exemplu, mulți bambuși — din care se pot face fibre și hîrtie bună. Dar avem nevoie de tehnologie și deci de participare străină. În această direcție ne poate ajuta cooperarea internațională.

Institutul de construcții și drumuri se ocupă în prezent de găsirea a noi materiale pentru construcții. Noi importăm mult ciment, în timp ce dispunem de materiale locale, ce ar putea fi folosite (argilă, cherestea) pentru a construi case ieftine. Se caută, de asemenea, materiale ieftine pentru a construi drumuri. Institutul pentru ameliorarea solului studiază genul de îngrășăminte care sînt necesare pentru pămîntul nostru pentru a produce recolte mari, mai multe culturi. Ne ocupăm și de deshidratarea alimentelor, căci în unele perioade ale anului avem multe alimente, în altele nu. Deoarece la noi populația nu-și poate permite frigidere, trebuie să găsim alte metode de păstrare a alimentelor. Avem și un institut de cercetare industrială, care își îndreaptă atenția mai ales spre industria chimică. Importăm petrol brut din alte țări. Avem rafinării dar noi nu efectuăm și prelucrări secundare pentru a obține îngrășăminte, medicamente etc. căci nu dispunem de tehnologia necesară.

După cum vedeți, avem nevoie de aportul științei pentru a defini căile dezvoltării economiei noastre. Desigur, organizarea și

(Continuare în pagina 30)

Bursele în declin vertiginos

ÎN TOATE bursele din lume anul 1974 a fost un an de „alunecare“ precipitată a valorilor acțiunilor. După calculele estimative publicate în presa occidentală un număr de peste 80 milioane acționari din diferite țări capitaliste au înregistrat pierderi care se ridică uneori pînă la 90% din valoarea de piață a acțiunilor lor. În graficul alăturat se prezintă (după „Paris Match“) pierderile de valoare estimate pe ansamblul valorii acțiunilor pe patru piețe mondiale, din care cea mai afectată este Hong-Kong-ul.

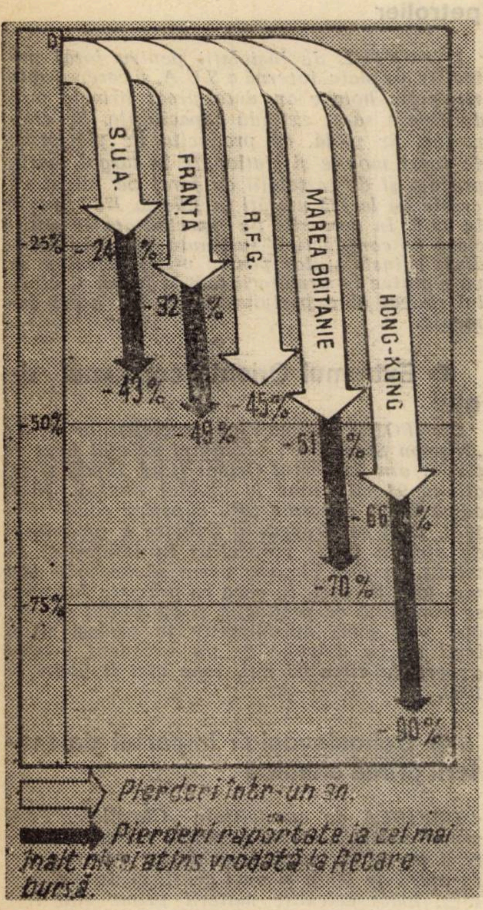

Obiceiurile și energia

LUPTA împotriva risipei de energie îmbracă diferite forme în întreaga lume. În Franța apar de exemplu „reclame“ care îndeamnă la un consum rațional. Cu toții sîntem „mîncători“ de energie, adesea fără să știm, se scrie într-un asemenea anunț. De exemplu, un grad în plus de căldură reprezintă 7% mai multă energie risipită. Un carburator rău reglat, conducerea nervoasă a automobilului datorită căreia se apasă pe pîrghiile de viteză pînă la fund, fac să se dubleze consumul de energie. Concluzia : să nu se supraîncălzească apartamentele, să se evite suprailuminatul, automobilele să fie conduse cu calm. În felul acesta se poate economisi circa 20% din consumul actual de energie al Franței, ceea ce va face totuși ca, la prețul actual al petrolului, să nu poată importa decît 90% din necesarul acestei țări.

Deficiențe aeriene

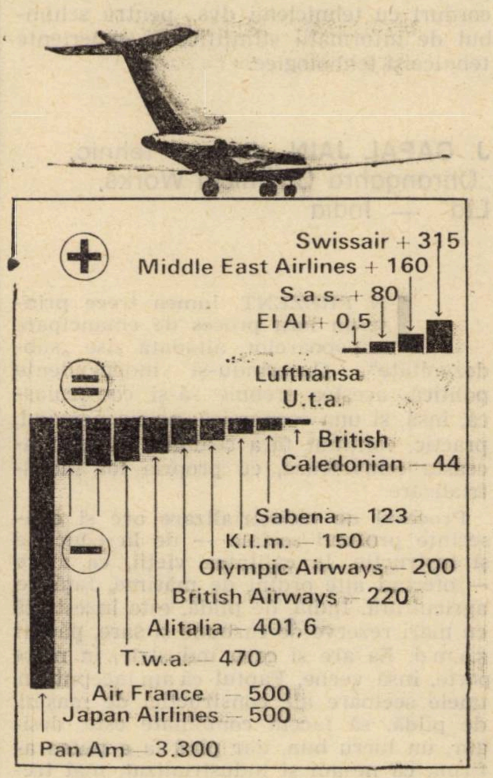

FENOMENELE de criză resimțite în economia occidentală au afectat și marile companii aviatice internaționale care, după cum se poate constata din graficul alăturat (exprimat în milioane de franci francezi) au înregistrat în anul 1974, cu puține excepții, deficite financiare serioase. Printre cauzele acestui declin sînt citate creșterea prețului carburanților (care au fost în acest an de patru ori mai scumpi decît în 1973) și sporirea drastică a cheltuielilor pentru înnoirea sau înlocuirea aparatelor de zbor.

Renault se reprofilează

ÎNTR-UN recent interviu acordat revistei „L'Express“, directorul general adjunct al Regiei Renault din Franța a făcut cunoscute planurile de diversificare a producției firmei respective în viitorii 10 ani. Afirmînd că „automobilul trece printr-o criză acută și nu se poate conta în acest domeniu decît pe o creștere lentă“, el a subliniat că reprofilarea spre noi activități pasibile de o creștere rapidă este, în acest context, obligatorie. Astfel, Renault va produce uzine „la cheie“, mașini-unelte, rulmenți, oțeluri speciale, cauciuc industrial, motoare pentru nave maritime, biciclete, camioane grele și va face investiții și în alte sectoare de activitate. Graficul alăturat reflectă reducerea în perspectivă a ponderii automobilului în producția firmei Renault.

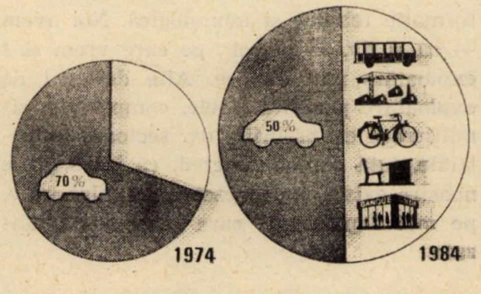

Fildeșul — pierzania elefanților

ÎN SAVANA africană putrezesc tot mai multe cadavre de elefanți doborîți de mîna omului. Și nu numai în savana deschisă, dar chiar în unele zone declarate parcuri de protecție a naturii. Pe braconieri îi împinge la aceste adevărate atentate contra naturii africane prețul urcat al fildeșului, care ajunge pînă la 3 000 de dolari pentru colții unui mascul adult. Negoțul clandestin cu produsele braconajului este reprimat sever de autoritățile naționale, care consideră pe bună dreptate că prețul potențial al fildeșului, pentru țările respective poate să fie de fapt mult mai ridicat — el ar putea fi plătit în caz extrem prin periclitarea unor echilibre ecologice zonale. Căci exterminînd animalele adulte cu colții cei mai dezvoltați, braconierii dezorganizează de fapt turmele de elefanți care devin astfel o pradă ușoară.

Promovarea invențiilor

CONFORM hotărîrii Consiliului Central al Sindicatelor din U.R.S.S. în anii 1974—1975 va avea loc — pe plan unional — o trecere în revistă a modului în care sînt utilizate în economia națională invențiile și propunerile de raționalizare. Ea include întreprinderile din industrie, construcții, transporturi și telecomunicații, agricultură, comerț și alimentație publică, unitățile de prestări de servicii, organizațiile de cercetare științifică și de proiectare, instituțiile de învățămînt superior, ministerele și departamentele.

Bilanțul trecerii în revistă se va face în 1976, cînd vor fi desemnate unitățile fruntașe, cărora li se vor decerna diplome și premii în bani. Aprecierea se va efectua pe baza unor indicatori, cum sînt : numărul de inventatori și raționalizatori la 100 de angajați, numărul invențiilor aplicate și suma economiilor obținute, măsura în care lucrările proprii de invenții sau inovații au fost protejate cu certificate de autor.

STRATEGIA DEZVOLTĂRII ŞI COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ

(Urmare din pag. 28)

conducerea sînt şi ele importante, dar cred că trebuie să dezvoltăm cu prioritate ştiinţa. Avem nevoie de cooperare ştiinţifică şi dorim să dezvoltăm o asemenea cooperare şi cu România.

A. B. CUADRA MORENO
şef de divizie „Instituto de Fomento Nacional" — INFOMAC — Nicaragua

ISTORIA arată că singura cale — realmente — eficientă, pentru accelerarea evoluţiei unei ţări cu un grad de dezvoltare mai redus rămîne, propria sa industrializare. De ce ? Pentru că, producţia agricolă — oricît de mult ar spori — nu este în măsură să asigure un ritm de creştere mulţumitor pentru economiile în curs de formare. Motiv pentru care, guvernele acestor ţări — inclusiv al ţării mele — şi-au orientat, tot mai insistent atenţia spre creşterea, diversificarea şi raţionalizarea producţiei, prin utilizarea mai intensivă a resurselor naturale naţionale.

Cooperarea internaţională — pe lîngă forţele proprii — este mai mult decît oportun alături de eforturile naţionale pentru progres, cooperarea internaţională putînd grăbi ritmul de accelerare a creşterii economice a ţărilor în curs de dezvoltare. Cele cîteva zile pe care le-am petrecut la Bucureşti cu ocazia conferinţei ONUDI-ului, mi-au întărit această convingere. Am întîlnit aici, oameni de pe toate meridianele pămîntului, am avut discuţii utile cu specialiştii dv., am vizitat o serie de obiective industriale. Pot spune că România ne-a impresionat, în mod cu totul deosebit, prin progresul fantastic pe care l-a înregistrat în anii din urmă. Mărturisesc că am rămas surprins de nivelul tehnic şi tehnologic pe care îl aveţi, fapt care mă face să cred că o conlucrare între ţările noastre ar fi interesantă.

În amplul proces de construire a noilor structuri economice, în ţările în curs de dezvoltare, o contribuţie însemnată pot să o aibă organizaţiile internaţionale şi organismele O.N.U. (O.N.U.D.I., F.A.O. etc). Ele pot să-şi aducă aportul atît la investigarea de noi resurse naturale, cît şi la valorificarea lor mai eficace. Ţările dezvoltate ale lumii pot, de asemenea, să ajute, în acest proces. Nu pot afirma, însă, că pînă în prezent, contribuţia lor ar fi fost de natură să ajute — într-o măsură cu adevărat mulţumitoare pentru ţările în curs de dezvoltare — la eforturile acestora din urmă de recuperare a decalajelor de dezvoltare. Cu prilejul acestei vizite mi-am format opinia că, în România, există realmente şi posibilităţi şi dorinţa de conlucrare internaţională.

Totul e să găsim căile concrete, cu maximum de eficienţă, de realizare a acesteia. În ce mă priveşte, personal, voi depune eforturi în vederea încheierii de acorduri cu tehnicienii dvs., pentru schimbul de informaţii ştiinţifice şi experienţe tehnice şi tehnologice.

J. GAPAL JAIN director tehnic,
„Dhrangahra Chemical Works, Ltd" — India

IN PREZENT, lumea trece printr-un larg proces de emancipare a popoarelor, altădată zise „subdezvoltate". Cucerindu-şi independenţa politică, acestea trebuie să-şi construiască, însă, şi una economică, prima neavînd, practic, conţinut fără cealaltă. În fapt, aceasta echivalează, cu propria lor industrializare.

Procesul de industrializare are şi consecinţe profund sociale — de la educaţie şi instrucţie, la calitatea vieţii, ca atare — oferind alte ordini de mărime, faţă de agricultură. India, de pildă, este înzestrată cu mari rezerve de cărbune şi sare, păduri ş.a.m.d. Ea are şi ceva industrie, în mare parte, însă veche. Faptul că am început, în unele sectoare ale construcţiei de maşini, de pildă, să facem combinate este, desigur, un lucru bun, dar pînă la a putea afirma că ne-am şi industrializat, mai trebuie să facem multe.

Intensificarea eforturilor de creştere naţională presupune cheltuieli masive — băneşti, umane, materiale — şi, în primul rînd, de instruire şi şcolarizare a populaţiei în cea mai mare parte de origine rurală. Un bun ajutor, în acest context, ne poate oferi conlucrarea celor interesaţi. În acest sens India, are, deja, o experienţă de exploatare în comun, cu ţările vecine a unor resurse naturale. În urmă cu vreo cincizeci de ani, ea exploata — împreună cu Pakistanul şi Birmania — rezerve mari de sare. Am început să facem oferte de colaborare în Africa, pentru valorificări de materii prime.

Cu România am avut, deja, multe experienţe favorabile, specialiştii dv. avînd rezultate remarcabile la combinatele pe care le-am construit în colaborare cu dv. Industria românească este într-un avînt cum rar poate fi întîlnit, în prezent, în lume. Şi noi avem de învăţat de la dv., atît ca soluţii în dezvoltare, cît şi ca informaţie tehnică şi tehnologică. Noi avem — ca şi dv. — petrol pe care vrem să-l exploatăm mai eficace. Alte domenii de exploatare prezintă şi ele, comparativ, similitudini cu propriile dv. sectoare industriale. Iată pentru ce cred, că între ţările noastre există, încă, rezerve de colaborare, pe mai departe, pe care le doresc vitalizate.

Opinii consemnate de
Ioan GEORGESCU
George HAŞEGANU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Evoluţii pe piaţa minicalculatoarelor

VÎNZĂRILE de microcalculatoare în Europa occidentală se vor mări, valoric, de la 157 mil. de dolari în 1973 la circa 1 miliard în 1983, urmînd a însuma 6,3 mlrd. dolari în decursul deceniului — se apreciază într-un studiu elaborat de societatea „Frost and Sullivan", care subliniază concurenţa crescîndă pe această piaţă între firmele din ţări vest-europene şi cele din S.U.A. Se consideră că, cu toată dezvoltarea viitoare a producţiei de minicalculatoare, principalele aplicaţii ale acestora vor rămîne transmiterea datelor şi controlul industrial, ultimul domeniu (respectiv reglarea proceselor şi comenzile numerice) urmînd să deţină în 1983 circa 30% din piaţă.

● S.U.A. : instalaţii pentru foraj petrolier

DEFICITUL de instalaţii pentru foraj petrolier pe piaţa internă a S.U.A. şi cererea sporită peste hotare au determinat firmele producătoare să-şi extindă capacităţile. Se estimează, de pildă, că producţia de platforme de foraj mobile şi staţionare în largul mării, precum şi de instalaţii de foraj pe uscat va creşte de la 135 unităţi în 1974 la 178 unităţi în 1976. În cercurile de specialitate se apreciază că conjunctura susţinută pe piaţa mondială a instalaţiilor pentru utilaj petrolier se va menţine în următorii ani, la fel ca şi nivelul ridicat al exportului S.U.A. în acest domeniu.

● Extremul Orient : consumul de oţel

CONFORM estimaţiilor specialiştilor de la „Nippon Steel Co.", consumul de oţel brut al ţărilor din Extremul Orient (fără Japonia) va atinge 93 mil. tone la nivelul anului 1980, adică va fi cu circa 80% superior celui din 1973. Deşi se prevede o dublare a producţiei de oţel în ţările respective în intervalul amintit, în 1980 ele vor urma să importe 18,6 mil. tone de oţel. În ceea ce priveşte Japonia, se apreciază că producţia şi consumul său de oţel vor spori aproximativ în acelaşi ritm, *încît ea va dispune de un excedent pentru export de circa 45 mil. tone oţel lingouri în 1980.*

● Cehoslovacia : importul de materii prime chimice

REVISTA de specialitate „Chemicky Prumysl" sublinia recent importul ridicat de materii prime al industriei chimice cehoslovace. În afară de lemn şi mici cantităţi de pirită şi sare, toate celelalte materii prime sînt importate. Ţinînd seama de sarcinile de dezvoltare a ramurii, se apreciază că pînă în 1990 importurile vor spori — faţă de nivelul anului 1970 — de 2,1 ori la sulf şi clorură de natriu, de 2,7 ori la fosfaţi, de 4,1 ori la ţiţei, de 4,7 ori la gaze naturale ş.a.m.d.

● Fibrele poliesterice îşi continuă ascensiunea

UN STUDIU de piaţă întocmit de firma „Hercules SA", conchide că pînă în 1980 consumul de fibre textile în lume se va majora la 7,19 kg/loc., pînă în 1990 la 7,80 kg/loc., iar pînă în anul 2000 la 8 kg/loc. În timp ce bum*bacul şi lîna vor cunoaşte creşteri inferioare ritmului mediu anticipat pe total fibre textile,* fibrele poliesterice vor înregistra ritmul cel *mai ridicat. Ca urmare, volumul producţiei lor se va majora pe plan mondial de la 3,1 mil. tone în 1973 la 16 mil. tone în anul 2000, iar ponderea lor în totalul producţiei de fibre sintetice va spori la 45% pînă în 1980, la 50% în 1990 şi la 60% în anul 2 000.*

Petrolul și lira sterlină

V. Irimie, Ploiești — 1) Veniturile cumulate ale țărilor producătoare de petrol din exportul acestui produs, în primele 9 luni ale anului 1974, au reprezentat 65,5 miliarde de dolari. Excedentul cumulat al balanțelor lor de plăți în aceeași perioadă este evaluat la 35 miliarde de dolari.

2) Ați presupus corect că, între dolar și lira sterlină, dificultățile mai mari le are lira sterlină. În mod tradițional, redevențele, impozitele și celelalte plăți către țările producătoare de petrol se efectuează în dolari și în lire sterline. Date de ultimă oră publicate de Banca Angliei dezvăluie schimbarea raportului între cele doua valute în acest domeniu. Pe tot anul 1973 plățile în lire au reprezentat circa 1/3 din total (echivalentul a 7,7 miliarde de dolari, dintr-un total de 23,4 miliarde). Raportul s-a înrăutățit treptat, trimestru cu trimestru, pentru liră, astfel incît în trim. III al acestui an plățile în lire nu au mai reprezentat decît circa 18% din total.

Pe de altă parte, pentru poziția lirei sterline este importantă utilizarea ulterioară a sumelor în lire incasate de țările exportatoare de petrol. În primele 9 luni ale anului în curs activele în l.st. deținute de băncile din Londra au crescut cu echivalentul a 4,2 miliarde de dolari, reprezentînd 1/3 din plățile efectuate în l.st. ; restul a fost utilizat pentru plasamente în S.U.A. și alte centre financiare. În octombrie, însă, nu au mai fost plasate la Londra decît 650 milioane l.st., iar în noiembrie nu au fost înregistrate nici un fel de noi plasamente.

Clubul de la Dakar

R. Hamzescu, Tîrgu Jiu — Clubul de la Dakar este denumirea unui grup de reflecție alcătuit din personalități din țări în curs de dezvoltare și din țări dezvoltate, care-și propun să studieze în comun problemele pe care le pune realizarea unei noi diviziuni internaționale a muncii.

Crearea Clubului a fost propusă de Mohamed Diavara, ministrul planului al Republicii Coasta de Fildeș. Printre personalitățile participante la reuniunile, cu caracter neoficial, ale Clubului se numără și președintele Republicii Senegal, Leopold Sedar Senghor. Reuniunea constitutivă a Clubului a avut loc la 2—3 decembrie 1974 la Dakar.

Barter

Valentin Tomescu, Piatra Neamț — Tranzacțiile marfă contra marfă (barter) au cunoscut un mare avînt odată cu declanșarea „crizei energetice“ care a pus cu acuitate problema garantării aprovizionării cu petrol. Tranzacțiile de acest gen sînt pe cale să devină una din componentele cele mai dinamice ale comerțului mondial, desigur în detrimentul schimburilor multilaterale. În primele 11 luni ale anului 1974 contractele respective încheiate cu țările producătoare de petrol au depășit ca valoare 7 miliarde de dolari. Un exemplu îl reprezintă acordul încheiat între Anglia și Iran prin care prima importă 5 milioane t de petrol, livrînd în schimb Iranului, ciment, cauciuc și hîrtie în valoare de 110 milioane lire sterline.

În dorința de a pătrunde pe o piață unele firme sau țări preiau uneori în cadrul acestor schimburi, mărfuri de care de fapt nu au nevoie (sau nu au nevoie de întreaga cantitate) și cărora le găsesc plasament pe terțe piețe, de regulă prin intermediul unor oficii de barter specializate ca cele de la Hamburg și Rotterdam. De cele mai multe ori, însă, acest gen de tranzacții se practică în relațiile cu țări avînd rezerve valutare insuficiente.

Barterul se practică și pe piața internă a unor țări, ca de exemplu S.U.A., în special în comerțul cu oțel și produse chimice și în general cu produsele deficitare. Anul trecut, relatează **The Economist** (14 decembrie 1974) Comisia federală pentru comerț a S.U.A. a acuzat marile companii că recurg sistematic la barter în relațiile dintre ele, în dauna firmelor mai mici.

Marina comercială

Ștefan Tobultoc, Caransebeș — 1) Petrolierele reprezentau la 1 iulie 1974, potrivit statisticilor Lloyd's, 41,6% din tonajul flotei comerciale mondiale, înregistrînd în continuare un ritm de creștere aproape dublu (12%) față de cel al flotei comerciale ca tot (7%). Anul trecut s-a manifestat un interes sporit pentru petrolierele de sub 100 000 tdw. Astfel, la 1 iulie 1974 numărul comenzilor de petroliere depășea cu 31 pe cele existente la 31 decembrie 1973, în vreme ce tonajul lor total era cu 3 milioane tdw mai mic. Societățile petroliere emiseseră 22,3% din aceste comenzi, restul provenind din partea unor societăți de navigație. Date citate de revista **Petroleum Press Service** relevă că 54% din comenzile de petroliere din sem. I 1974 au fost plasate șantierelor navale japoneze, 29% celor europene, iar 17% celor din alte părți ale lumii.

2) Petrolierele sub pavilion de complezență liberian reprezentau la 1 iulie 1974 circa 28% din tonajul mondial, asigurînd statului liberian redevențe de circa 7 milioane de dolari pe an. Deși aparent posedă cea mai mare flotă petrolieră din lume, statul liberian și-a exprimat intenția de a achiziționa cîteva petroliere pentru a putea asigura aprovizionarea rafinăriilor sale.

Petrolul sovietic

F. Panaitescu, Cluj-Napoca — În U.R.S.S. extracția de petrol continuă să sporească în ritm rapid. Luînd cuvîntul la sesiunea Sovietului Suprem al U.R.S.S. V. Sașin, ministrul industriei petroliere al U.R.S.S. a declarat — potrivit agenției TASS — că pentru 1975 în U.R.S.S. s-a planificat o extracție de 490 milioane tone țiței. În 1974, a declarat el, Uniunea Sovietică a devenit cea mai mare producătoare mondială de petrol, depășind S.U.A. În 1975 exploatările din regiunea Tiumen (Siberia apuseană) trebuie să furnizeze 147 milioane tone țiței brut. Tot în 1975 va continua reconstrucția tehnică a acestei ramuri, sporind în mod deosebit numărul exploatărilor automatizate complex, care depășește încă de pe acum cifra de 100.

„The Economist“

Petru Bologa, Sibiu — Revista engleză săptămînală „The Economist“, pe care ați văzut-o citată în paginile revistei noastre, a fost fondată în anul 1843. Tirajul ei actual este de circa 120 000 exemplare, din care circa jumătate se vînd în afara hotarelor Angliei. În contrast cu vechimea revistei, redactorul său șef actual, Andrew Knight, de curînd numit, are 34 de ani. A studiat științele economice la Oxford și lucrează în redacția cunoscutei reviste din anul 1966, cînd a fost remarcat pentru calitățile sale de redactor financiar la o altă publicație londoneză. Predecesorul său, Alastair Burnet, avea 35 de ani cînd a fost numit redactor șef cu zece ani în urmă.

În ciuda denumirii sale, profilul revistei este mai larg, incluzînd domenii ca politica, istoria și literatura, ceea ce-i conferă o audiență sporită în rîndurile intelectualității. Ca poziție politică revista se definește cu umor ca fiind situată la „extremul centru“. Ca formă se caracterizează printr-o exprimare și prezentare spirituală, foarte alertă.

Cheltuieli militare

Traian Rădulea, Baia Mare — 1) Costul noului bombardier gigant american B1, mai rapid și mai puternic decît avionul B 52 pe care este menit să-l înlocuiască, este estimat la 76 milioane dolari.

2) Cheltuielile pentru importul de arme ale țărilor în curs de dezvoltare au sporit de 5 ori în ultimii 25 de ani, ajungînd la aproape 9 miliarde de dolari în 1973. Foarte mult în raport cu posibilitățile lor, foarte puțin în raport cu totalul de 270 miliarde de dolari al cheltuielilor militare pe plan mondial în 1973. Aceste cifre reprezintă noi argumente în sprijinul stopării cursei înarmărilor, care sustrage sume uriașe ce ar putea fi alocate unor scopuri pașnice, îndeplinirii năzuințelor de progres și prosperitate ale popoarelor.

Surse

M. Pîslă, Institutul Politehnic, Iași — Datele la care vă referiți, publicate în nr. 27/1974 al revistei noastre, provin din săptămînalul sovietic „Ekonomiceskaia Gazeta“ nr. 46/1974. După cum se menționează acolo, ele au fost calculate pe baza statisticilor O.N.U., C.A.E.R., a studiilor elaborate de Institutul de cercetări științifice în domeniul conjuncturii de pe lîngă Ministerul Comerțului Exterior al U.R.S.S.

Vă mulțumim pentru bunele urări.

Exportul olandez de gaz metan

I. Lemnaru, Tîrgoviște — Zăcămintele olandeze de gaz metan se situează, în ordinea importanței, după cele ale Statelor Unite, U.R.S.S. și Canadei. După cum a declarat recent, primul ministru Joop den Uyl, Olanda speră că va putea compensa în viitorii ani prețul ridicat al importurilor de petrol prin vînzările sale de gaz metan. El a precizat într-un interviu că cei 45 miliarde metri cubi de gaz exportați reprezintă încasări de ordinul a 3 miliarde florini, adică aproape prețul pe care-l plătește Olanda pentru importul a 25 milioane tone de petrol. Principalii importatori de gaze sînt Franța, Belgia și R. F. Germania.

curier

Vechime neîntreruptă

TEODORA DANCU, Sibiu — Potrivit reglementării în vigoare, angajată care poate dovedi, cu actul de naștere al copilului, că atunci cînd a întrerupt activitatea era gravidă sau mamă a unui copil în vîrstă de pînă la șapte ani și care s-a reîncadrat în termen de 3 luni de la această dată, i se recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate și în muncă, astfel cum se prevede în art. 9 din legea nr. 1/1970.

Faptul că în carnetul dv. de muncă este trecută mențiunea transferării la cerere, în loc să fie prevăzută încetarea activității ca urmare a faptului că erați gravidă, nu poate duce la pierderea dreptului recunoscut prin lege.

Contract de muncă

ELENA BALABAN, Constanța — În art. 130 lit. h din Codul Muncii este prevăzută posibilitatea pentru conducerea unității de a desface — din inițiativa sa — contractul de muncă al unui pensionar pentru limită de vîrstă menținut sau reîncadrat în muncă, fără să fie necesar ca această desfacere de contract să se întemeieze pe orice alt motiv.

Menționăm că reglementarea cuprinsă în art. 130 lit. h din Codul Muncii, a fost aplicată și pînă la 1 martie 1973, pe baza prevederilor art. 67 (alin. 3) din legea nr. 27/1966, privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară, în care se prevede: „contractele de muncă ale angajaților care sînt și pensionari pentru limită de vîrstă și ale celor cu pensii acordate prin Hotărîri ale Consiliului de Miniștri sau ale altor organe competente, pot fi desfăcute oricînd".

Retribuirea absolvenților

CONSTANTIN POMÎRLEANU Dornești — În situația dv. — absolvent, cu examen de stat, al învățămîntului superior agronomic, încadrat, ca atare, la o întreprindere agricolă de stat, provenit din cîmpul muncii, unde ați avut o activitate retribuită, în altă ramură de activitate, în cazul dv. în învățămînt, de cel puțin 12 luni, aveți dreptul să fiți retribuit, de la începutul activității, cu retribuția prevăzută pentru inginerii agronomi, respectiv zootehniști din al doilea an de activitate.

Prevederile în vigoare (pct. 10 din anexa IX la Hotărîrea 914/1968) nu stabilesc vreo diferență în acordarea acestui drept, atunci cînd absolvenții au prestat activitatea în altă specialitate decît aceea a studiilor absolvite. Pe baza art. 118 din Codul Muncii puteți solicita diferența de retribuție, retroactiv, de la data încadrării dv. în unitate, după absolvirea examenului de stat.

Încadrare

IOAN DUDA, Ploiești — Întrebarea, fiind incompletă, este dificil să se dea răspunsul solicitat. Dacă vă referiți la personalul care, cu respectarea reglementărilor legale, a ocupat, la aplicarea legii nr. 12/1971 — 1 ianuarie 1971 — funcții de conducere pentru care era prevăzută cerința exclusivă a învățămîntului superior, aceste cadre fiind absolvente ale învățămîntului mediu, vă informăm că — în numeroase cazuri — conducerile unităților au adoptat soluții ca aceste cadre să ocupe, în continuare, funcții de execuție pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare, atunci cînd trecerea în asemenea funcții a avut loc ca urmare a aplicării decretului nr. 162/1973 și a celorlalte decrete de reorganizare.

DINU ANGHEL, Tg. Jiu — Potrivit pct. 67 din anexa II a la legea nr. 12/1971, pot ocupa funcția de tehnician, absolvenții liceelor de cultură generală care au o vechime de cel puțin 5 ani ca muncitori calificați. Îndeplinesc această condiție și absolvenții învățămîntului mediu care au ocupat, anterior aplicării legii sus-menționate, cel puțin 5 ani funcții tehnice. Din scrisoarea dv. rezultă că ați îndeplinit funcții tehnice mai mult de 5 ani și anume între 17 noiembrie 1956 și 15 octombrie 1966 precum și peste un an funcția de picher. Ca atare, îndepliniți condițiile prevăzute de reglementările în vigoare pentru ocuparea, prin examen sau concurs, a funcției de tehnician.

Drepturile personalului transferat

MIRCEA NICOLAE, Mediaș — Personalul care s-a mutat efectiv în localitatea unde a fost transferat în interesul serviciului, avînd viza de flotant pe buletinul populației, are dreptul la îndemnizația prevăzută de reglementările în vigoare. El dovedește această mutare efectivă prin însăși faptul că nu este navetist. În ce privește cazurile concrete ce le-ați semnalat, ele nu infirmă această reglementare. După ce a fost îndeplinită obligația legală de asigurare a spațiului locativ în localitatea în care s-a efectuat transferul, nemaifiind justificată păstrarea locuinței avute în localitatea de unde lucrătorul s-a transferat, în care s-a aflat mobilierul și gospodăria celui în cauză, unitatea avea obligația să informeze organul de de gospodărie locativă interesat, cu privire la mutarea intervenită.

Prejudiciu

ADRIAN DUMITRU, Brașov — În situația specifică a aplicării Decretului nr. 162/1973, lucrătorii trecuți în funcții mai mici sau cei cărora li s-au desfăcut contractele de muncă, au fost îndreptățiți să primească, timp de trei luni, retribuția tarifară de încadrare avută anterior aplicării decretului. În cazul semnalat de dv. nu exista deci un prejudiciu care să fie imputat. Desigur că cei care s-au abătut de la aplicarea corectă a Decretului nr. 162/1973 și a celorlalte decrete de organizare, răspund în conformitate cu reglementările în vigoare pentru abaterile săvîrșite.

Sumarul „Revistei economice" pe anul 1974 va apărea în nr. 2/1975.

revista
economica

editată de
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Nr. 1 din 3 ianuarie 1975

Coordonate ale civilizației socialiste. Creativitate, economicitate, umanism **(dr. Maria D. Popescu)** 1
Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune
Model strălucit de proiectare sistemică, umanistă a viitorului **(Adrian Vasilescu)** 2–4
ECONOMIE NAȚIONALĂ
Opiniile miniștrilor privind : Priorități și opțiuni economice ale anilor 1974–1975 **(Virgil Actarian,** ministrul industriei metalurgice, **Florian Dănălache,** președintele UCECOM, **Traian Dudaș,** ministrul transporturilor și telecomunicațiilor, **Mihail Florescu,** ministrul industriei chimice) 5–7
Cincinalul — înainte de termen !
Un imperativ al eficienței : Utilizarea intensivă a potențialului tehnic-productiv **(C. Pincas)** 8–10
CONDUCERE ● ORGANIZARE
Experiențe în actualitate
Un proiect util : Concentrarea și specializarea producției zootehnice. **(Ion Manea)** 11
Ancheta „R.E."
Pregătirea și utilizarea cadrelor — factor de accelerare a creșterii economice **(Iulian Bădin)** 12–14
TEORII ● IDEI
Documentar „R.E." :
În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic, economic și la programele de reciclare
● Politica economică a P.C.R. în domeniul diferitelor ramuri de activitate **(Cornel Iuga)**
● Noțiuni și categorii economice. Conceptul echilibrului valutar (conf. **Mariana Negruș)** 15–18
Omul — tehnica — mediul
— „Personalitatea umană în industria minieră" **(Al. Chirea, Anton Köblös)** 19–20
Convorbiri economice cu prof. **Jean Marczewski :** „Planificarea — o experiență umană de mare însemnătate" 21
Școli ● curente ● economiști : A.I. Anciskin despre complexitatea procesului creșterii economice **(dr. Ihor Lemnij)** 22–23
ECONOMIE MONDIALĂ
Economia occidentală în 1975 :
— Previziuni pesimiste susceptibile de noi revizuiri **(Dinu Dragomirescu)**
— Dincolo de recesiune 24–26
Argumente pentru o nouă ordine economică internațională :
Strategia dezvoltării și cooperarea internațională (II) 27–28
Mondorama 29
Curier 31–32

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, sectorul 1, telefon 12 66 10

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. I București

Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

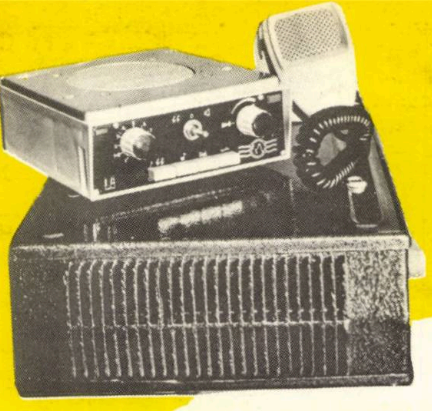

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRONICE DE MĂSURĂ ŞI INDUSTRIALE,

cu sediul în Bucureşti, Şoseaua Fabrica de Glucoză nr. 9-11, sect. 2, tel. 33 79 03, produce o gamă variată de aparate electronice de măsură şi echipamente profesionale de radiocomunicaţii :

● **APARATE DE RADIOCOMUNICAŢII**

Radiotelefon portabil	RTP–MF–S
Radiotelefon mobil	RTM–MF–S
Radiotelefon fix	RTF–MF–S

● **APARATE ELECTRONICE PENTRU MĂSURAREA MĂRIMILOR ELECTRICE**

Osciloscop de serviciu	E–0101
Osciloscop universal	E–0102
Osciloscop de laborator	E–0103
Generator de joasă frecvenţă	E–0501
Voltmetru electronic universal	E–0401
Numărător electronic cu 7 c.	E–0202
Convertor de tensiune	E–0202 B
Convertor de frecvenţă	E–0202 C
Multimetru numeric	E–0302
Multimetru electronic	E–0403
Tranzistormetru portabil	E–0702
Punte RLC	E–0704

● **APARATE ELECTRONICE PENTRU MĂSURAREA MĂRIMILOR NEELECTRICE**

Vibrometru electronic	N–2102
Tensometru cu 1 canal	N–2301
Tensometru cu 6 canale	N–2302
Dispozitiv de comutare şi echilibrare tensometrică	N–2304
Stroboscop electronic	N–2601
Microcomparator electronic	N–2201

● **SURSE DE ALIMENTARE**

Sursă de tensiune continuă	I–4101
Sursă dublă de tensiune continuă	I–4102
Sursă tens. circuite integrate	I–4103
Sursă de tensiune continuă	I–4104
Sursă stab. de tens. alter. 1000 VA	I–4201
Sursă stab. de tens. alter. 5000 VA	I–4202

● **APARATE ELECTRONICE DIVERSE**

Antena colectivă de radio + TV
Nivostat capacitiv cu tijă NSC
Nivostat capacitiv cu cablu NSC
Umidometru
Amplificator 40 W.

NUMARATOR UNIVERSAL
AMPLIFICATOR F
E-0202-A

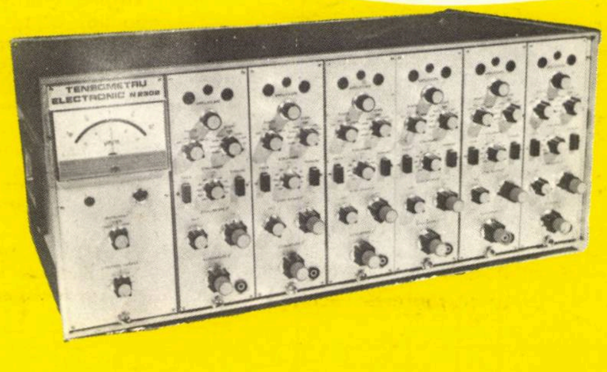

PELL AMAR
Dr. Ionescu-Călineşti
CREMA HIDRATANTA DE ZI

PELL AMAR

Dr. Ionescu Călineşti

gama de cosmetice originale româneşti valorifică pentru farmecul dv. substanţe active din nămolurile lacurilor din România

PELL AMAR

- Loţiune tonică pentru ten
- Emulsie hidratantă
- Cremă hidratantă de zi
- Cremă nutritivă de noapte
- Cremă emolientă pentru ochi
- Şampon
- Spumant de baie

PELL AMAR — Produse ale întreprinderii Miraj — Bucureşti. Medalia de aur la Concursul Internaţional de produse cosmetice Bratislava, 1974.

LEI 5

D 646

R MP

revista economică
2 10·I 1975
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

o ramură
dinamică
a industriei
româneşti

CONSTRUCŢIILE DE MAŞINI

ROMAN
DIESEL

Județele țării pe traiectoria progresului

ARAD

IN ANSAMBLUL economiei românești, Aradul face parte din categoria județelor care exercită, de mai multă vreme, un important rol economic. Aici au fost concentrate, încă în perioada antebelică, o serie de întreprinderi care plasau Aradul printre județele mai dezvoltate ale țării. Socialismul a adus însă cu sine, ca pretutindeni în țară, înnoiri și prefaceri profunde, determinînd dezvoltarea complexă și multilaterală nu numai a orașului de reședință, dar atrăgînd în circuitul economic și localitățile mai mici.

Dezvoltarea economică a județului este nemijlocit legată de însemnatele cheltuieli pe care le-a făcut statul în acest scop, volumul investițiilor în perioada 1966—1975 ridicîndu-se la cca. 13 miliarde lei. Pe această bază, în ultimul sfert de veac au fost construite o serie de mari obiective economice — **întreprinderea de strunguri, întreprinderea de mobilă, întreprinderea de ceasuri, unitățile de PAL, de feronerie, de produse lactate, lapte praf și nutrețuri combinate, numeroase complexe zootehnice și altele. În același timp, unitățile existente — întreprinderea de vagoane, întreprinderile textile, cea de zahăr etc., au fost transformate din temelii, fiind dotate cu utilaje moderne, de mare productivitate.**

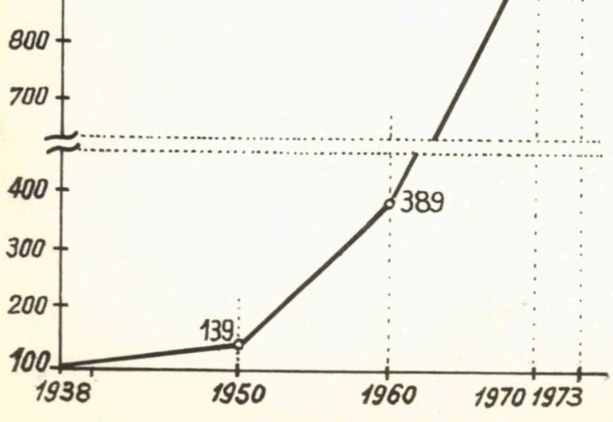

Creșterea numărului unităților productive, înzestrarea lor cu instalații perfecționate, ridicarea calificării cadrelor au determinat o dinamică continuu ascendentă a producției industriale; aceasta era în 1973 de peste 13,7 ori mai mare față de 1938, de 9,9 ori față de 1950, de peste 3,5 ori față de 1960 și cu 38% față de 1970. Cu o pondere de 2,1% (1973) în producția industrială a țării, Aradul a realizat în anul respectiv aproape întreaga producție de strunguri din România, întreaga producție de ceasuri, peste 61% din producția de vagoane de marfă, circa 14% din producția de tricotaje de bumbac, circa 9% din producția de țesături de bumbac etc.

Analiza profilului industrial al județului reliefează preponderența ramurii construcțiilor de mașini, care deținea în 1973 peste 42% din producția industrială a județului (față de 17% în 1950); pe locul doi se află industria alimentară, cu 23,8% (față de 36,5%), urmată de industria textilă — 10,7% (26,8%). Schimbările de structură au fost însoțite de diversificarea producției, de creșterea competitivității produselor.

Prin dezvoltarea sa multilaterală și diversificată, prin gradul său de intensivitate, agricultura județului ocupă o pondere importantă în producția agricolă a țării — 4% în 1973 — situînd Aradul pe locul 6 între județele țării. Producția vegetală continuă să fie preponderentă în cadrul producției agricole totale a județului — 64,6% în 1973, dar ponderea producției zootehnice este în creștere, ajungînd la 35,6%, față de 25,8% în 1950. Unitățile agricole din județ dispuneau în 1973 de 4 211 tractoare, față de 150 în 1938 și 1 903 în 1960 și au folosit de circa 3 ori mai multe îngrășăminte chimice (substanță brută) decît în 1965. În județ s-a dezvoltat, de asemenea, o puternică bază legumicolă, în bună parte în sere și solarii, Aradul deținînd primul loc pe țară în exportul de legume proaspete. În ansamblu, producția globală agricolă a crescut, față de 1938, cu peste 75%.

INDICATORI AI NIVELULUI DE TRAI

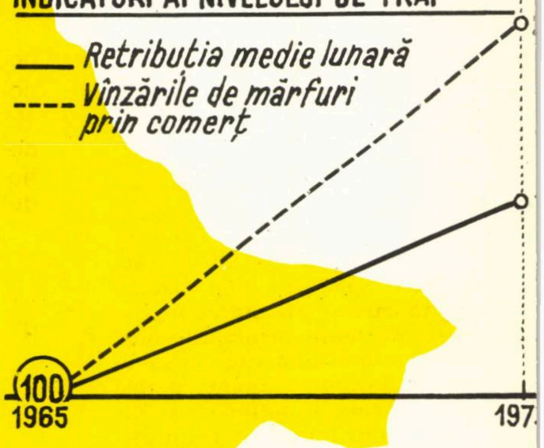

Anii construcției socialiste sînt și anii unor importante realizări pe plan social-cultural. În orașele și satele județului a fost ridicată o puternică bază materială, care asigură satisfacerea în condiții tot mai bune a aspirațiilor populației spre știință și cultură, spre o viață civilizată, demnă de epoca pe care o trăim. Retribuția medie lunară a personalului a crescut în 1973 cu peste 84% față de 1960, iar vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist de 2,6 ori.

Programul dezvoltării în perspectivă a județului este axat pe creșterea în continuare a forțelor de producție din industrie și agricultură, pe intensificarea laturilor calitative ale producției. Astfel, volumul producției industriale în 1980 va depăși cu 35% nivelul anului 1975, iar producția agricolă în anii cincinalului viitor va fi cu peste 24% mai mare decît în perioada anterioară corespunzătoare. Construirea unor noi și importante capacități de producție industriale și agrozootehnice și a unor obiective social-culturale va ridica pe trepte superioare potențialul economic al județului, va determina îmbunătățirea nivelului de trai al maselor.

S. G.

SĂ MOBILIZĂM TOATE FORȚELE PENTRU REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI!

AM ÎNCHEIAT un an de muncă, în care poporul nostru a obținut succese deosebite în dezvoltarea economico-socială a țării, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Începem acum un an nou, ultimul din acest cincinal, hotărîtor pentru realizarea înainte de termen a obiectivelor întregii perioade pe care o străbatem, pentru crearea unei temelii solide necesare trecerii la înfăptuirea programului trasat de Congresul al XI-lea al partidului. Prevederile planului pe acest an capătă, astfel, o semnificație cu totul aparte, traducerea lor integrală în viață, încă din primele zile ale anului, la nivelul exigențelor și cerințelor stabilite de partid, devenind o cauză a întregului popor, o sarcină de onoare a fiecărui colectiv.

Privind retrospectiv anul care s-a scurs, avem imaginea vie a faptului că, în istoria patriei noastre, 1974 va rămîne înscris cu litere de aur, ca anul unor acte și evenimente de însemnătate crucială, definitorii pentru maturitatea politică, înalta responsabilitate și profunzimea cu care partidul abordează problemele complexe ale mersului înainte al societății românești. A fost anul în care am sărbătorit trei decenii de la eliberarea țării de sub dominația fascistă, de la ziua în care poporul și-a luat soarta în propriile mîini, construind cu hotărîrea, priceperea și pasiunea ce-i sînt caracteristice pilonii unei istorii noi, în care se afirmă cu vigoare și cutezanță principiile dezvoltării independente și suverane a națiunii române. A fost anul în care Congresul al XI-lea, marele forum al comuniștilor români, a adoptat Programul partidului și Directivele, documente de valoare excepțională, care prefigurează în chip strălucit viitorul patriei, înarmează întregul partid și popor cu o orientare clară, teoretică și practică, pe drumul înaintării continue pe treptele luminoase ale civilizației socialiste și comuniste.

> „Datoria de onoare a fiecărui cetățean al patriei noastre este de a face totul pentru a contribui la realizarea cu succes a planului pe 1975, și deci a întregului cincinal, creînd astfel condiții mai bune pentru trecerea la realizarea hotărîrilor celui de al XI-lea Congres al partidului".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Cuvîntarea rostită cu prilejul Anului Nou)

DESFĂȘURATĂ sub semnul marilor evenimente politice ale anului, în ambianța de puternic entuziasm creator pe care acestea l-au generat, activitatea economică din 1974 a conferit noi dimensiuni cantitative și calitative avuției naționale, forței economice a României. Industria și agricultura, principalele ramuri ale producției materiale, și-au amplificat volumul producției, și-au modernizat și diversificat producția, au marcat pași importanți pe linia dezvoltării lor intensive. Ca urmare a valorificării superioare a potențialului economic al țării, principalii indicatori ce caracterizează în mod sintetic realizările anului recent încheiat se situează la parametrii mai înalți față de anul anterior.

Anul 1974 a fost anul uneia din cele mai ample și eficiente întreceri socialiste desfășurate la noi, al cărei obiectiv fundamental l-a constituit mobilizarea largă a tuturor rezervelor din economie în scopul înfăptuirii obiectivelor dezvoltării noastre social-economice, al comprimării timpului, al scurtării perioadei de îndeplinire a cincinalului. Numeroase întreprinderi și ramuri și-au realizat sarcinile cincinalului cu mult înainte de termen, iar multe altele au obținut un avans remarcabil în această pasionantă întrecere cu timpul. Plusul de producție obținut anul trecut se ridică la peste 50 miliarde lei, ceea ce reprezintă aproape întreaga producție industrială a anului 1955.

Acest avans trebuie nu numai păstrat, dar se cere dezvoltat, amplificat. Este cerința de bază pe care partidul o pune în fața tuturor colectivelor din întreprinderi, centrale, ministere, a tuturor oamenilor muncii. Este ideea centrală pe care a fost construit planul pe 1975 și s-au stabilit obiectivele sale fundamentale, care, așa după cum se știe, prevăd ritmuri înalte de dezvoltare a ramurilor economiei naționale, asigurînd, în același timp, condițiile tehnico-materiale necesare realizării cu succes a sarcinilor planului pe anul în curs, deci ale întregului cincinal actual, trecerii la îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru perioada 1976—1980.

Experiența anilor anteriori atestă, cu argumentul faptelor, însemnătatea deosebită a realizărilor sarcinilor de plan la toți indicatorii încă din primele zile ale anului; se poate spune că de aceasta depinde în bună măsură „soarta" planului pe întregul an, îndeplinirea sa ritmică, decadă cu decadă, lună cu lună, de către fiecare unitate productivă, de către economia națională în ansamblul său. Mai mult decît în oricare alt an, planul pe 1975 a fost pregătit minuțios, în condiții superioare, care înlesnesc realizarea sa la parametrii stabiliți. Se înmănunchează aici efectele pozitive ale perfecționării mecanismului organizării conducerii și planificării economiei naționale, ale unor măsuri și acte normative, între care cunoașterea din vreme a sarcinilor planului de producție și investiții, cu acțiunile concrete, complexe și multilaterale, desfășurate la toate nivelurile sistemului nostru economic.

Îndeplinirea integrală a tuturor indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului pe 1975, realizarea producției fizice la fiecare sortiment, a planului de investiții și comerț exterior, a sarcinilor privind creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost, recuperarea cît mai grabnică, acum, la început de an, a tuturor restanțelor care s-au înregistrat în anul care a trecut consituie obiective de cea mai mare însemnătate pentru realizarea unui avans cît mai substanțial în îndeplinirea cincinalului, pentru progresul nostru economico-social, pentru traducerea în viață a politicii partidului de ridicare a nivelului de trai al poporului.

Astăzi consemnăm scurgerea primelor zece zile din acest an. Veștile sosite din toate colțurile țării dovedesc că au fost zile de muncă intensă, de angajare plenară a energiilor creatoare ale clasei muncitoare încă de la începutul anului în bătălia pentru îndeplinirea ritmică, integrală a sarcinilor de plan, pentru înfăptuirea marelui obiectiv național : cincinalul — înainte de termen ! Este răspunsul conștient și responsabil pe care întregul popor îl dă înflăcăratei chemări a partidului de a munci mai bine, de a înfrînge toate greutățile, de a ridica pe noi culmi patria noastră. **„Încheiem anul,** spunea secretarul general al partidului, **cu conștiința că am făcut mult pentru a ridica nivelul de viață al poporului nostru, dar și cu convingerea că mai avem încă multe de făcut pentru a situa țara noastră la un grad de dezvoltare corespunzător cerințelor de satisfacere deplină a necesităților maselor populare, ale întregului popor în domeniul nivelului de trai material și spiritual. Dar avem convingerea că mergem pe un drum bun și că, în condiții de pace, vom putea realiza țelurile pe care ni le-am propus".** Este convingerea partidului, a fiecăruia dintre noi, este convingerea ȚĂRII. Să ne intensificăm eforturile pentru a-i da viață !

Stere GIOGA

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

PROMOVAREA PROGRESULUI MORAL ÎN SOCIETATEA SOCIALISTĂ

ÎN CONCORDANȚĂ cu sarcina încredințată de Congresul al XI-lea al partidului, Plenara C.C. al P.C.R. din 18 decembrie 1974 a adoptat propunerile de definitivare a Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste. Codul moral elaborat de partidul nostru redă, într-o manieră concisă și clară, logică și științifică, concretizări ale eticii comuniste, criterii ferme și exigente ale aprecierii modului de a gîndi, de a munci și de a se comporta al individului și colectivității. Totodată, principiile și normele morale circumscrise în Cod, pe măsură ce se vor transforma din cerințe ale societății, în fapte de conștiință, de comportament cotidian pentru fiecare individ, vor deveni tot mai mult trăsături definitorii ale progresului moral, forțe motrice ale intensificării ritmului progresului economic și social al României socialiste.

Cercetarea minuțioasă a mecanismelor complexe, prin optica cerințelor Codului moral de raportare a omului, îndeosebi în sfera muncii, a economicului, la normele moral-socialiste (prin normă morală înțelegem modelul sau recomandarea privitoare la îndatoririle pe care omul trebuie să le respecte în vederea înfăptuirii exigențelor morale concretizate în regulile și obligațiile sociale), ne oferă temeiuri teoretice și practice pentru descifrarea dialecticii progresului moral în societatea socialistă, evidențierea teoretică și practică a rolului factorului moral în viața lumii contemporane.

1. Etica pe planul confruntării ideologice

IDEEA progresului moral, afirmată sau negată, este viu dezbătută în literatura filozofică, sociologică și etică contemporană. Uneori se afirmă că orice progres social, spre deosebire de evoluție sau schimbare, comportă o încărcătură morală, este într-un anumit sens un progres moral. Alteori se încearcă susținerea ideii regresului moral infinit, ideea așa-zisului raport invers proporțional dintre dezvoltarea rapidă a producției materiale, a științei și tehnicii și decăderea, în același ritm, a moralității oamenilor. „Excesul de progres economic și tehnic-științific — afirmă sociologul american Weisskopf — duce în mod fatal la degradarea morală a individului, la regresul infinit și rapid al moralității oamenilor". În aceeași viziune Toynbee notează : „Ritmul infernal al dezvoltării științei și tehnicii ascunde primejdia invadării vieții interioare a individului cu repercusiuni de uscăciune, automatisme, ipocrizie, tendințe puternice de violență, caractere meschine și dezumanizante". De pe aceeași platformă sumbră, sociologul francez Georges Friedmann afirmă, referindu-se la societatea capitalistă : „Grija și dragostea de care era înconjurat altădată corpul uman se îndreaptă acum spre perfecționarea mașinilor. Mașinile primesc cea mai bună hrană, cea mai mare atenție. Mașinile costă scump, viața oamenilor e ieftină. Niciodată în istoria lumii, viața nu a fost atît de ieftină ca azi... toate ameliorările prevăzute sînt pentru mașină. Omul devine acum mai puțin decît nimic".

Susținătorii ideii progresului moral afirmă, dimpotrivă, că umanitatea evoluează spre o civilizație planetară, stimulată de două forțe : progresul necontenit și accelerat al științei și tehnicii și nevoia omului de a se realiza complet în sens umanist, aspirația morală a omului cu nimic mai irealizabilă, spre demnitate și emancipare. Ei condamnă atît exaltarea cît și înfierarea dezvoltării contemporane, ca poziții extreme, care duc fie la orgoliu și abrutizare, fie la pesimism și pasivitate față de propriile invenții, afirmînd că asertiunea judicioasă este aceea a aprecierii științei și tehnicii ca un rezultat al manifestării geniului uman în luptă cu dificultățile vieții.

Interesul mare pe care problemele progresului moral îl suscită în întreaga lume dobîndește în procesul devenirii societății noastre socialiste valențe și sensuri noi, izvorîte din necesitatea concordanței dialectice între dezvoltarea bazei materiale a noii orînduiri și înalta moralitate a constructorilor ei. Preocuparea stăruitoare a societății socialiste pentru făurirea profilului spiritual, moral al tineretului, al tuturor oamenilor muncii din țara noastră este puternic reafirmată în Programul Partidului Comunist Român. Formarea omului nou, cu o înaltă conștiință și moralitate socialistă, constituie, în concepția partidului, o componentă esențială a progresului social, constituie scopul suprem al socialismului și comunismului.

Avînd în vedere caracterul de ascuțită actualitate a temei, supunem atenției, într-o manieră concisă, cîteva dintre cele mai semnificative teze privitoare la dialectica progresului moral în societatea socialistă.

Dialectica progresului moral, proces obiectiv, complex și contradictoriu, se amplifică continuu în conexiune cu celelalte coordonate ale progresului social general ; toate coordonatele vieții sociale formează un sistem, definit de către partidul nostru prin conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată. Desigur, progresul moral nu urmează automat diversele coordonate ale progresului social, el nu descrie o evoluție liniară, uniformă.

Trăim într-o epocă în care lărgirea cunoașterii științifice innobilează omul, îi dă noi forțe, noi dimensiuni spirituale, orizonturi nemărginite. Și în această lumină se pune tot mai pregnant întrebarea: cum va acționa noul creator al civilizației? Va folosi oare omul — stăpîn tot mai mult pe secretele naturii și ale vieții sale — cunoștințele în scopul nobil al fericirii și libertății, în direcția progresului moral, sau în scopul distrugerii civilizației, a vieții însăși ? Oamenilor de știință — concluziona recent tovarășul Nicolae Ceaușescu — le revine marea răspundere în fața umanității, a viitorului, de a lupta pentru o lume mai bună, bazată pe echitate și respect, de a pune cuceririle științei în slujba omului, în concordanță cu legalitățile progresului moral.

Omul societății socialiste nu este un simplu specialist. Posibilitățile de fragmentare, de evitare a unor fenomene negative ale „exploziei" în știință și tehnică găsesc temei de echilibru într-o altă componentă definitorie a educației socialiste, însușirea „materialismului dialectic și istoric — concepția revoluționară despre lume și despre viață a proletariatului". Filozofia marxistă se caracterizează tocmai prin unitatea dialectică între spirit științific și umanism, între analiza lucidă a posibilităților obiective ale dezvoltării sociale și afirmarea creatoare a omului ; filozofia marxist-leninistă constituie temeiul teoretic solid al descifrării dialecticii progresului moral, al desprinderii premiselor obiective și subiective ale evoluției etosului socialist.

2. Evoluția obiectivă a moralității socialiste — argument în demonstrarea dialecticii progresului moral

CARACTERISTICILE etosului socialist sînt circumscrise în principiile și normele morale specifice noii societăți. Sintetic, dinamica existențial-obiectivă a etosului socialist comportă, pe plan teoretic și practic, următoarele momente definitorii : schimbarea și îmbogățirea structurii morale ; dezvoltarea capacităților de adaptare morală a oamenilor în concordanță cu noile exigențe etice ; accelerarea rolului novator, transformator și prospectiv al factorului moral în procesele conducerii vieții sociale ; creșterea ponderii elementelor teoretice în conținutul și dinamica conștiinței morale ; modificarea calitativă a raportului dintre judecata normativă și cea estimativă, dintre imperativ și valoare în sfera adevărului moral.

Aceste note definitorii ale progresului moral specific societății socialiste sînt amplificate sistematic în Codul moral, la care ne-am mai referit. Dacă am încerca să dezvoltăm cîteva din prevederile Codului, prevederi care constituie totodată note caracteristice și forțe motrice ale progresului moral, am porni de la un principiu de bază al eticii comuniste, devotamentul față de socialism. „Datoria fundamentală a membrilor de partid, a membrilor Uniunii Tineretului Comunist — se inserează în articolul 1 al Codului — este de a servi cu credință cauza partidului, de a pune tot ce au mai bun,întreaga lor energie, capacitatea de muncă și pricepere în slujba înfăptuirii Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism". Așadar, în contextul notelor definitorii ale dialecticii progresului moral în societatea socialistă, un loc important îl are atitudinea creatoare a omului față de orînduirea în care trăiește și muncește. Strîns uniți în jurul partidului, cetățenii patriei noastre au dovedit și dovedesc prin munca de fiecare zi atașamentul lor față de orînduirea socialistă, la nivelul căreia se cristalizează toate ipostazele progresului social, pornind de la cel economic, care are rol prioritar, și sfîrșind cu cel spiritual.

O altă notă definitorie a dialecticii progresului moral în societatea socialistă, cu puternice implicații de ordin economic și social, vizează sfera muncii, dezvoltarea unei atitudini morale înaintate față de muncă și față de avutul obștesc. „Pentru fiecare comunist, pentru fiecare cetățean — se subliniază în Codul moral —, munca este o datorie fundamentală, de onoare. Fiecare trebuie să dea dovadă de o înaltă conștiință profesională, competență, spirit creator, dăruire și pasiune în muncă ; totodată, trebuie să manifeste combativitate și intransigență față de manifestările de indisciplină, superficialitate și lipsă de răspundere în muncă". În optica prevederii de mai sus, atitudinea morală înaintată față de muncă, prin elementele sale interne — dragostea față de muncă, responsabilitatea, disciplina, creativitatea — constituie, de asemenea, un principiu de prim ordin al eticii comuniste și, totodată, notă definitorie și forță motrice a progresului moral. Tocmai îndeplinind această funcționalitate — definire și forță motrice a progresului moral — atitudinea morală înaintată față de muncă este impulsionată de societate prin folosirea stimulentelor materiale și morale. În contextul elementelor componente ale stimulentelor materiale o semnificație majoră o are legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii. Prevederile noii legislații a retribuirii muncii urmăresc, îndeosebi, două obiective principale :

> **„Partidul pune pe prim plan educarea oamenilor muncii, a întregului popor în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice și istorice despre lume și viață, promovarea normelor și principiilor comuniste de etică și echitate".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

a) Cointeresarea materială a tuturor oamenilor muncii în obținerea unor rezultate cît mai bune în activitatea economică și socială pe care o desfășoară în folosul obștei ;

b) Asigurarea echității socialiste în retribuirea muncii și, totodată, în promovarea spiritului de dreptate — element definitoriu al progresului social.

Stimulentele materiale nu acționează separat, ci laolaltă cu stimulentele morale, influențîndu-se reciproc, dînd, în ultimă instanță, activității umane un caracter conștient. Nesocotirea uneia dintre cele două componente — materială și morală — nu poate influenta decît negativ formarea fizionomiei spirituale a individului, evoluția moralității socialiste. Tocmai avînd în vedere rolul deosebit al celor două tipuri de stimulente în dinamica moralității socialiste, în Cod se subliniază necesitatea imperioasă „a promovării în întreaga viață socială a principiilor eticii și echității socialiste, a relațiilor de colaborare și întrajutorare tovărășească, de solidaritate, stimă, încredere și respect reciproc".

3. Umanismul socialist — etalon suprem al progresului moral

FOLOSIREA metodologiei moderne în descifrarea dialecticii progresului moral în societatea socialistă, se întemeiază pe un etalon suprem, care a devenit axiomă a eticii comuniste și, totodată, criteriul fundamental — umanismul socialist, înflorirea plenară a personalității umane. Abordarea, într-un paragraf special din Programul Partidului Comunist Român, cu implicații teoretice și practice nemijlocite, a umanismului socialist, atestă preocuparea stăruitoare a partidului pentru afirmarea multilaterală a personalității umane, pentru subordonarea tuturor cuceririlor înfloririi condiției umane. Umanismul și progresul moral sînt două coordonate ale aceluiași proces dialectic, al evoluției ascendente a moralității socialiste. Criteriul complex al progresului moral îl reprezintă nivelul de umanizare al acțiunii reciproce ; al ciocnirii și rezolvării conflictului dintre bine și rău ; al dinamicii relațiilor dintre individ și societate ; dezvoltarea autoconștiinței morale și bogăției emoționale și cognitiv-axiologice a personalității umane ; eficacitatea normelor, valorilor și principiilor în aprecierea comportării oamenilor.

Aceste elemente definitorii ale corelației dintre progresul moral și umanismul socialist nu trebuie înțelese idilic, în sensul că noua societate ar rezolva dintr-odată și atotcuprinzător toate problemele omului, problemele raporturilor complexe dintre individ și societate, că socialismul ar transforma automat „nefericirea" în „fericire". Societatea socialistă nu rezolvă toate problemele omului, dar le rezolvă pe cele fundamentale, deschizînd calea reală, deși nu lină, pentru continua soluționare a treburilor tot mai complexe ale individului și colectivității în spiritul umanismului autentic, al încrederii în destinele vieții, în spiritul cerințelor idealului etic comunist.

Realizarea cu succes a trebuințelor tot mai complexe (economice, sociale și spirituale) incumbă responsabilitate și exigență, creativitate și disciplină din partea fiecărui component al societății, respectarea cu strictețe a legalității socialiste, incumbă, totodată, acțiunea colectivă împotriva a tot ce poate împieta progresul moralității socialiste. „Membrii Partidului Comunist Român și ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să manifeste cea mai înaltă intransigență împotriva concepțiilor de viață burgheze, a influențelor mentalităților lumii capitaliste. Ei trebuie să combată cu fermitate tendințele de căpătuială, parazitismul, înșelătoria, specula și mita, orice forme de obținere a unor venituri ilicite, de însușire prin abuz sau necinste a roadelor activității altora" — se evidențiază cu claritate și exigență partinică în Codul moral. Viciile, moravurile retrograde, dacă nu sînt combătute cu toată fermitatea, la timp, se pot amplifica, pot leza, uneori deosebit de grav, moralitatea socială. Din păcate, asemenea vicii — furtul din avutul obștesc, parazitismul, abuzul și dezinformarea forului superior, favoritismul, nepotismul, căpătuiala — se mai manifestă în comportarea unor indivizi, frînînd totodată procesul evoluției moralității socialiste. Omul cinstit și loial, harnic și drept, nu trebuie, de aceea, să rămînă, indiferent și nepăsător față de actele antisociale. Spiritul indolenței și nepăsării contravine cerințelor progresului moral, contravine normelor elementare de conviețuire socialistă. Codul moral, prevederile sale, efortul susținut al individului și al colectivității pentru transformarea acestor prevederi în convingeri, în fapte de conștiință, cultivarea combativității revoluționare reprezintă, în spiritul umanismului socialist, al cerințelor dialecticii progresului moral, condiția fundamentală a ridicării procesului educațional — organizat și condus de partid — la nivelul exigențelor idealului etic comunist, al înfloririi personalității umane.

4. Caracterul prospectiv al moralității socialiste

ANALIZA dialecticii progresului moral și idealului moral, este surprinsă cu claritate și optimism în documentele Congresului al XI-lea al partidului. Dinamica idealului moral, ca dimensiune prospectivă a progresului moral, se dezvăluie ca unitate de contrarii, în limitele căreia personalitatea umană își descoperă mobilul realizării sale în universal, dar nu fără căutări tulburătoare, ci prin angajare, asumare de răspunderi, prin depășirea de sine. Individul și colectivitatea, întregul nostru popor, stimulat de cerințele progresului și idealului moral, prin promovarea noului în luptă cu vechiul, acționează cu fermitate pentru transpunerea în viață a chemărilor nobile ale partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate de înaintare a României spre comunism.

Cerințele progresului moral, așa cum sînt ele cristalizate în Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, se concretizează și se vor concretiza continuu în avîntul întrecerii socialiste pentru devansarea cincinalului, în creșterea responsabilității oamenilor muncii la rezolvarea superioară a sarcinilor de producție și obștești, într-o comportare înaintată în toate ipostazele vieții — muncă, societate, familie. Codul moral va constitui elementul peren al dialecticii procesului educațional într-o activitate tot mai sistematică, care să aibă în centrul atenției făurirea omului nou, cu o conștiință înaintată și înalte trăsături morale, corespunzătoare exigențelor partidului și societății în evoluția ei spre comunism.

conf. univ dr. Constantin VASILE

CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI GRELE ÎN CONFRUNTARE CU CERINȚELE DE ECHIPARE MODERNĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

ing. Ioan AVRAM
ministrul industriei construcțiilor
de mașini grele

ÎN DEZVOLTAREA economiei naționale, în imprimarea unei structuri moderne a acesteia, industria constructoare de mașini îndeplinește un rol de prim ordin, contribuind la dotarea celorlalte ramuri cu mijloace de muncă mecanice de factură tehnică modernă. Echiparea corespunzătoare din punct de vedere cantitativ, calitativ și sortimental cu utilaje, instalații, mașini și aparatură a ramurilor productive permite promovarea pe scară largă a tehnologiilor avansate, sporirea gradului de valorificare a resurselor de materii prime și materiale, a potențialului autohton de ingeniozitate tehnică, participarea tot mai activă a economiei românești la circuitul mondial al valorilor materiale.

Industria construcțiilor de mașini îndeplinește rolul de promotor al progresului tehnic în economia națională în măsura în care asimilează elementele noi cele mai valoroase privind orientarea structurii, nivelul tehnic al fabricației, formele de organizare ale producției etc. Înscrierea industriei constructoare de mașini pe coordonatele tendințelor celor mai recente ce se conturează în acest domeniu pe plan mondial impune o preocupare continuă din partea cercetătorilor, proiectanților și constructorilor pentru cunoașterea, dezvoltarea și aplicarea creatoare a cuceririlor științei și tehnicii mondiale.

În ce privește industria construcțiilor de mașini grele, în documentele programatice ale celui de al XI-lea Congres al P.C.R. se subliniază că ea va cunoaște și în viitorii ani o dezvoltare puternică și complexă, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Această subramură se va orienta spre producerea de utilaje complexe de înaltă tehnicitate pentru principalele ramuri ale economiei, de mașini pentru mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor agricole, va asigura producerea de locomotive și vagoane de mare capacitate, mijloace de transport auto de mare tonaj, nave necesare întregului transport maritim și fluvial al țării etc. Dezvoltarea în ritm intens a industriei constructoare de mașini trebuie să asigure, concomitent cu satisfacerea într-un grad tot mai înalt a cerințelor economiei naționale, creșterea exportului, participarea mai activă la cooperarea internațională.

I

CEI PATRU ANI care au trecut din actualul cincinal au marcat contribuția deosebită a industriei construcțiilor de mașini grele la efortul general de industrializare socialistă a țării. Începînd cu data de 20 noiembrie 1974, practic industria constructoare de mașini grele producea pentru 1975. Acest lucru a permis ca pînă la finele anului să se obțină, față de prevederile planului, o producție suplimentară de peste 9 miliarde lei, creîndu-se astfel premise concrete pentru realizarea cincinalului înainte de termen. De asemenea, față de ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale de 14,1% în acest cincinal, construcțiile de mașini grele vor realiza o creștere de 18,3%, consolidîndu-și astfel poziția în ansamblul industriei.

Dispunînd în actualul cincinal de un volum de investiții superior cheltuielilor efectuate în perioada 1948—1970 în scopul lărgirii fondurilor fixe productive, industria constructoare de mașini grele își dezvoltă considerabil capacitățile de producție. Astfel, în intervalul 1971—1975 sînt date în funcțiune peste 400 de obiective și capacități de producție importante, din care aproximativ 270 s-au și aliniat la startul producției. Au fost construite cu precădere unități pentru producția mașinilor și utilajelor complexe.

Datorită noilor obiective și ca urmare a utilizării mai bune a capacităților existente, producția industriei constructoare de mașini grele și-a dublat volumul în comparație cu nivelul atins în 1970. Față de realizările din ultimul an al cincinalului trecut, în 1974 s-a produs o gamă largă de utilaje pentru industria chimică, pentru industria metalurgică și a materialelor de construcție, proporția lor sporind considerabil. A crescut, de asemenea, producția de tractoare, utilaje grele pentru turnătorii și construcția de drumuri, autovehicule, rulmenți și alte produse.

Dezvoltarea producției a avut loc în cadrul unor importante mutații calitative, în anii din urmă accentul activității fiind pus pe acele grupe sau subgrupe de produse de o importanță deosebită pentru economia națională, necesare punerii în funcțiune a investițiilor din diferitele ramuri ale industriei, ca de pildă, energetica, metalurgia, chimia etc. Comparativ cu anul 1970, producția de utilaje tehnologice a crescut cu 90% la utilajele pentru industria chimică, cu peste 95% la utilajele pentru industria metalurgică, cu 95% la utilajele pentru industria materialelor de construcții și refractare. Se remarcă tocmai la această categorie de produse creșterea de la an la an a complexității lor tehnice. Dacă în 1970 la o tonă de utilaje tehnologice se consumau circa 153 ore, la nivelul anului 1974, datorită creșterii gradului de prelucrare, manopera per tonă s-a ridicat la peste 180 ore, valoarea acestora crescînd cu 43,3% la utilaj metalurgic, cu 63,2% la utilaj chimic și cu 47,8% la utilaj minier. De asemenea, de aproape un deceniu România ocupă locul trei în lume în producția și locul doi în exportul de utilaj petrolier, fiind satisfăcute în întregime necesitățile industriei petroliere indigene, instalațiile înregistrînd performanțe deosebite.

Importanța crescîndă pe care o reprezintă transportul pe apă pentru economie, precum și pentru lărgirea comerțului nostru exterior, a determinat întocmirea în 1970 a unui program special de dezvoltare în ritm susținut a construcției de nave, prevăzîndu-se profilarea, sistematizarea și dezvoltarea șantierelor navale, scurtarea sensibilă a ciclurilor de asimilare și fabricație, extinderea considerabilă a nomenclatorului cu noi tipuri și tipodimensiuni de nave de înaltă tehnicitate și mare tonaj. O caracteristică a acestei producții este ponderea ridicată a concepției proprii, sporirea gradului de integrare.

Unul din obiectivele edificării societății socialiste multilateral dezvoltate este transformarea agriculturii într-o ramură de producție cu caracter industrial. În concordanță cu aceasta, a crescut producția de mașini și utilaje agricole. Numai în actualul cincinal s-a prevăzut asimilarea și introducerea în fabricație a peste 100 de noi tipuri, ponderea cea mai ridicată, aproximativ 60%, deținînd-o utilajele destinate zootehniei, pomiculturii, viticulturii, irigațiilor și desecărilor.

Schimbările calitative intervenite în structura producției printr-o temeinică selecționare a produselor, menită să satisfacă nevoile prioritare ale economiei noastre naționale, au condus la acoperirea a circa 70% din necesarul de mijloace tehnice pentru dotarea întregii economii și la crearea unor disponibilități pentru export.

II

ÎN ORIENTAREA dezvoltării subramurii, an de an s-a accentuat preocuparea pentru sporirea eficienței economice prin utilizarea maximă a capacităților de producție, extinderea mecanizării și automatizării, perfecționarea organizării producției și a muncii, concentrarea, specializarea și cooperarea în producție. Performanțele tehnice ale produselor au fost îmbunătățite an de an, corespunzător celor obținute pe plan mondial. Continua preocupare pentru diversificarea producției a determinat ca la sfîrșitul anului 1974 aproape 64% din produse să fie noi sau modernizate, depășindu-se astfel ponderea stabilită pentru întreg cincinalul.

Ținînd seama de necesitatea economisirii resurselor energetice, în programele de asimilări a fost inclusă o gamă diversificată de cazane de abur de mare capacitate cu parametri superiori, precum și utilaje energetice destinate folosirii combustibililor inferiori. Totodată, atenția a fost îndreptată spre îmbunătățirea randamentelor energetice la instalațiile de ardere de la cuptoarele și utilajele tehnologice, dotarea lor cu aparatură de control și reglare automată. În domeniul motoarelor cu combustie internă, producția socotită în cai putere urmează a fi dublată la finele actualului cincinal față de cel precedent. Sînt în curs de asimilare o serie de produse ca : motoare Diesel în gamă de pînă la 4000 CP pentru transportul feroviar, motoare navale de mare putere, instalații de foraj de mare adîncime, basculante grele, tractoare de 180 CP cu un sistem de mașini agricole adecvate, mineralierul de 50000 tdw etc. În perioada 1971—1975 s-a prevăzut asimilarea și introducerea în fabricație a peste 2200 de noi tipuri de produse.

În prezent, România își acoperă în proporție însemnată necesarul intern și este în măsură să exporte instalații, utilaje și aparatură la un nivel tehnic și calitativ similar cu al unor state industrializate. La sfîrșitul cincinalului, ponderea exportului de mașini și utilaje va însuma aproape 30% din exportul total al țării.

În general, mașinile și utilajele sînt produse care înglobează manoperă de înaltă calificare, cu valoare ridicată. Tendința actuală în exportul nostru de mașini grele este de a se include livrarea unor sisteme complexe, licențe și chiar proiecte. Încă în 1972 exportul de instalații complexe, deținea peste 20% din exportul total de mașini și utilaje al țării noastre. De asemenea, sînt oferite servicii postvînzare, asistență tehnică la montaj și în exploatare, școlarizarea personalului etc., deci forme moderne agreate de partenerii comerciali.

Mașinile și instalațiile noastre devin din ce în ce mai competitive. Multe dintre ele reprezintă creații originale, includ soluții constructive noi, de concepție proprie. Ridicarea nivelului calitativ al producției, elaborarea unor proiecte complicate din punct de vedere tehnic, care necesită cheltuieli însemnate și timp se realizează și în colaborare tehnico-științifică cu firme străine de renume.

Extinderea continuă a diviziunii muncii pe plan internațional are drept consecință specializarea și cooperarea între țări. Aceasta explică faptul că, în ultimii ani, volumul comerțului internațional cu mașini și utilaje a crescut mai mult decît volumul producției acestor mărfuri. Participăm activ, pe baza unor convenții sau acorduri cu țările socialiste membre ale CAER, la dezvoltarea specializării și cooperării în producția unor grupe de mașini și utilaje. De asemenea, participăm la activitatea unor unități economice internaționale, cum este Interatomenergo, pentru organizarea cooperării în producție, a livrărilor reciproce și a asistenței tehnice în domeniul echipamentelor pentru centrale electrice nucleare ; participăm ca parteneri în societăți mixte de producție ca de exemplu cu Reșița-Renk pentru fabricarea reductoarelor de viteză, sau la înființarea de societăți mixte de comercializare a unor produse ale construcției de mașini cum sînt SOTECOM-Paris, SOCOMEX-Beirut și altele.

Prioritățile în perfecționarea structurii construcției de mașini grele și promovarea tot mai intensă a exportului de mașini și utilaje românești pe piața internațională conturează treptat un profil propriu industriei constructoare de mașini grele, specializarea sa în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

III

CONGRESUL al XI-lea al P.C.R. a stabilit cu clarviziune direcțiile esențiale ale dezvoltării României în viitorul cincinal, precum și în următorul deceniu. Prin dimensiunile și complexitatea obiectivelor, cincinalul 1976—1980 va marca parcurgerea unei însemnate părți a drumului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, de apropiere a României de nivelul țărilor avansate din punct de vedere industrial. În cincinalul viitor și în perspectiva mai îndepărtată, o trăsătură distinctivă o constituie faptul că ritmurile susținute de creștere a producției industriale au fost proiectate în așa fel încît să determine ample mutații structurale, pe ramuri și subramuri, alinierea producției la tendințele tehnologice care au loc pe plan mondial. Industriile de bază, principalele purtătoare de progres tehnic — construcția de mașini și chimia — vor ajunge la sfîrșitul cincinalului viitor să realizeze împreună aproape jumătate din producția industrială a țării, iar pînă în 1990 circa 55—60%.

CREȘTEREA PRODUCȚIEI GLOBALE ȘI PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN PERIOADA 1976-1980

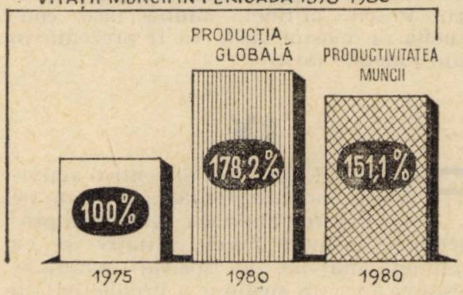

Corespunzător perspectivelor conturate de revoluția tehnico-științifică, partidul orientează consecvent dezvoltarea industriei constructoare de mașini spre satisfacerea la un nivel tot mai înalt a nevoilor de dotare și modernizare a economiei. În acest context, dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini grele pentru perioada 1976—1980 îmbracă aspecte calitative deosebite, marcate, în special, prin accentuarea fabricației unor mașini, utilaje, sisteme de mașini, linii, instalații sau fabrici complete. Aceasta va marca încă o treaptă în creșterea maturității tehnice a industriei construcțiilor de mașini grele, fapt ce va avea ca efect traducerea în viață a indicațiilor secretarului general al partidului nostru prezentate în raportul Comitetului Central la cel de-al XI-lea Congres, ca **„cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești"**.

Sarcinile deosebite privind dezvoltarea construcției de mașini pe perioada viitoare vor fi realizate avîndu-se în vedere anumite direcții principale în care trebuie să se acționeze, și anume :

a) utilizarea intensivă a potențialului actual, limitarea achiziționării mașinilor-unelte cu nivel scăzut de folosire în favoarea mașinilor de performanță și specializate ;

b) folosirea rațională a fondurilor de investiții, eliminarea cauzelor care determină o densitate scăzută a mașinilor și agregatelor pe unitatea de suprafață, darea în funcțiune la termen a noilor capacități și reducerea perioadelor de atingere a parametrilor proiectați ;

c) orientarea cercetării științifice proprii în direcția unei contribuții mai active la realizarea saltului calitativ stabilit pentru construcția de mașini grele ;

d) creșterea, în continuare, a gradului de concentrare și specializare a producției, extinderea tipizării pieselor și subansamblelor, organizarea rațională a fluxurilor tehnologice, eliminarea pierderilor de timp de lucru și a întreruperilor nejustificate etc.

Producția industriei construcțiilor de mașini grele urmează să crească în cincinalul viitor cu 78,2% față de 1975, într-un ritm mediu anual de 12,3% față de 9—10% pe ansamblul economiei naționale. Volumul producției în anul 1980 va fi de peste 4 ori mai mare față de 1970.

Mutațiile calitative ce vor interveni în structura ramurii permit, în continuare, creșteri la acele produse care constituie de fapt direcțiile prioritare de dezvoltare a construcției de mașini grele. Astfel, la utilajele tehnologice au fost prevăzute creșteri de peste două ori, paralel cu ridicarea gradului de complexitate a acestora ; sporurile cele mai mari revin utilajelor pentru industria chimică (circa 2,2 ori), metalurgică (2,8 ori), pentru construcții de drumuri (2,3 ori).

În domeniul utilajului metalurgic, unitățile din cadrul ministerului urmează să realizeze majoritatea gamei de utilaje destinate extinderii oțelăriilor de convertizoare, a turnării continue a oțelului, pentru laminoare, iar pentru industria chimică și a prelucrării țițeiului se vor fabrica instalații complete pentru producerea cauciucului, firelor și fibrelor sintetice, rafinării țițeiului, instalații de foraj de mare adîncime, platforme maritime de foraj etc.

În vederea valorificării integrale a potențialului energetic al țării, accentul va fi pus pe creșterea producției de turbine hidraulice (circa 3 ori), urmînd a se trece la fabricația de agregate tip bulb, deosebit de eficiente pentru amenajarea unor rîuri cu căderi mici, concomitent cu producerea de cazane energetice care să folosească combustibili inferiori (huilă, lignit, șisturi bituminoase), a căror pondere va ajunge în 1890 la circa 75% din volumul total al producției de cazane. Va începe, de asemenea, fabricația de echipamente nucleare, inclusiv a grupurilor de turbogeneratoare de 650 MW.

Sînt prevăzute acțiuni pentru intrarea în fabricație, în cincinalul viitor, a unor echipamente de mare complexitate pentru industria extractivă, în special utilaje grele pentru exploatări în cariere la zi : excavatoare grele cu cupă rotativă, mașini de haldat, transportoare de mare capacitate, iar pentru ridicarea gradului de mecanizare în exploatările miniere subterane urmează a se realiza utilaje de mare productivitate (instalații de forat puțuri pentru adîncimi de 200 m, instalații de forat galerii etc.).

În cincinalul 1976—1980 construcția de mașini grele urmează a realiza, de asemenea, sisteme de mașini destinate lucrărilor terasiere grele și îmbunătățirilor funciare, în special pentru lucrările hidroenergetice de la Tr. Măgurele-Nicopole, Cernavodă, pentru canalul Dunăre-Marea Neagră (excavatoare hidraulice pe șenile și încărcătoare de 360 CP, autobasculante grele), paralel cu dezvoltarea producției de mijloace de transport — vagoane de călători de viteze sporite și capacități ridicate, gamă diversificată de locomotive Diesel, automotoare Diesel hidraulice etc.

CRESTEREA PRODUCTIEI LA UNELE SORTIMENTE PRINCIPALE IN PERIOADA 1976-1980

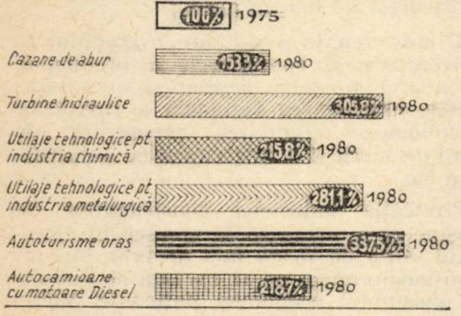

Construcția de nave va cunoaște în noul cincinal o creștere de circa 2,5 ori, ceea ce va asigura în proporție de 75% nevoile dezvoltării flotei noastre maritime și integral pe cel de transport fluvial. Se vor fabrica nave de mare tonaj pentru transportul de mărfuri — mineraliere de 40 000 tdw, petroliere de 150 000 tdw etc.

Pentru mecanizarea lucrărilor din agricultură, se are în vedere fabricarea unor sisteme de mașini destinate lucrărilor la diferitele culturi. Astfel, odată cu asimilările tractorului agricol de 180 CP se va trece la producerea unei game largi de utilaje pentru acest tractor : pluguri, agregate complexe pentru prelucrarea solului etc. Începînd cu primul an al cincinalului viitor se va trece la realizarea combinei de mare capacitate pentru recoltat porumb știuleți, precum și a cositoarei-greblă autopropulsată pentru pante.

Ca urmare a schimbărilor substanțiale prevăzute în structura producției construcțiilor de mașini grele s-a impus ca o necesitate stabilirea unui program privind fabricarea unor mașini-unelte specializate, liniilor agregat, elementelor tipizate și de complexitate necesare în special mașinilor-unelte grele și foarte grele.

Nivelul actual atins, cît și sarcinile de viitor vor fi marcate de creșterea aportului concepției proprii în crearea de noi tipuri de mașini și utilaje, de scurtarea ciclurilor de asimilare, de modernizarea sistematică a tehnologiilor utilizate. În 1980 peste 60% din producția de mașini și utilaje a ministerului va fi constituită din produse noi și modernizate.

Pe lîngă intensificarea acțiunilor de realizare a produselor noi pe baza lucrărilor proprii de cercetare-proiectare, în cincinalul viitor se preconizează o sporire a ponderii produselor noi realizate printr-o colaborare multilaterală cu producătorii din străinătate. În perioada la care ne referim în construcția de mașini grele urmează a fi create peste 80 de capacități noi de producție, din care 29 noi întreprinderi amplasate judicios pe întreg teritoriul țării. Practic, la finele anului 1980, construcția de mașini grele va fi prezentă în toate județele țării.

IV

PARTIDUL plasează în centrul activității economice problemele legate de sporirea rentabilității, realizarea producției la un înalt nivel calitativ și cu cheltuieli minime, în special materiale, creșterea în ritm susținut a productivității muncii, instaurarea unui regim sever de economii în toate domeniile. Cincinalul viitor va fi marcat de creșterea eficienței economice a construcțiilor de mașini grele: în 1980 valoarea producției obținută dintr-o tonă de metal urmează să crească, comparativ cu 1975, cu 35,6%, consumul de energie electrică la milionul lei producție globală va scădea de la 31 000 KW la 20 500 KW, iar consumul de combustibili convenționali de la 19 la 14,8 t.

În anii actualului cincinal au fost dobîndite rezultate bune în domeniul reducerii consumurilor de materiale și energiei electrice. Cu toate acestea, în domeniul micșorării cheltuielilor de producție, nu se poate spune nici pe departe că rezervele au fost epuizate. De aceea, atît în 1975, cît și pe tot parcursul cincinalului 1976—1980 eforturile tuturor lucrătorilor — atît a celor din activitatea de concepție, cît și a celor din execuție — vor fi orientate spre reducerea, în primul rînd, a normelor de consum de metal. Totodată, se va acționa pentru o mai largă utilizare a deșeurilor și înlocuitorilor, pentru diminuarea și mai accentuată a volumului de rebuturi, pentru reducerea adaosurilor de prelucrare la piesele turnate și forjate. În general, în fiecare unitate va fi imprimată o mai înaltă responsabilitate pentru folosirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești, în așa fel încît să se obțină o mai înaltă eficiență economică.

Mari sarcini se pun și în domeniul sporirii productivității muncii, în care au fost obținute deja rezultate însemnate. Dar, în viitor, ne propunem ca mașinile și utilajele să fie folosite cu indici superiori, să utilizăm mai bine forța de muncă și timpul de lucru — elemente esențiale în sporirea, într-o proporție mai mare a productivității muncii.

Nivelul actual atins în construcția de mașini grele permite o participare sporită la diviziunea internațională a muncii, lărgirea relațiilor de cooperare cu alte state. Problema principală a dezvoltării în continuare este legată direct de plasarea mașinilor și utilajelor noastre pe piețele externe. În anul 1980 circa 34% din volumul comerțului nostru exterior va fi deținut de mașinile și utilajele construcției de mașini. Acest lucru ridică cerința creșterii nivelului calitativ funcțional și de execuție al utilajelor, diversificării în continuare a nomenclatorului produselor destinate pentru export, axîndu-se în special pe produsele cu înalt grad de prelucrare și tehnicitate cît mai ridicată.

Îndeplinirea vastului program de dezvoltare al țării cere eforturi intense din partea întregului popor, pune îndatoriri și sarcini mari în fața fiecărui om al muncii. Acționînd strîns uniți în jurul partidului, promotor al progresului multilateral al țării, strateg al făuririi civilizației socialiste și comuniste pe pămîntul României, fiecare lucrător din industria construcțiilor de mașini va face totul pentru a duce la îndeplinire sarcinile ce le-au fost încredințate, sporind permanent contribuția la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

DINAMISMUL INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Comentariu la un grafic

Industria metalurgică

ROMÂNIA se numără astăzi în rîndul producătorilor importanți, ocupînd locul 14 în ierarhia mondială. Producem, la scara anului 1975, peste 10 milioane tone de oțel, ceea ce reprezintă realizarea în mai puțin de două săptămîni a întregii cantități de fontă și oțel obținute în 1938.

Prin alocarea de către stat a unor masive fonduri de investiții, au fost reconstruite și lărgite, treptat, vechile capacități și au fost construite altele noi (furnale, cuptoare de mare capacitate, linii de laminare, cocserii etc.), înzestrate cu cele mai înalte realizări ale tehnicii. Hunedoara, Reșița, Oțelul Roșu, Cîmpia Turzii, vechile cetăți de foc, au fost dezvoltate și modernizate — practic toate utilajele și agregatele fiind noi — concomitent cu crearea de alte puternice platforme siderurgice la Galați, Iași, Tîrgoviște. Dacă în 1938 producția de oțel pe un locuitor era de la 18 kg, iar în anul naționalizării principalelor mijloace de producție de 22 kg, în 1975 va fi de 500 kg, iar în 1980 va ajunge la circa 820 kg, România depășind la acest indicator multe țări cu o industrie metalurgică dezvoltată. Paralel cu creșterea producției de oțel a avut loc și o largă diversificare a acesteia, punîndu-se un accent deosebit pe sporirea ponderii producției de oțel aliat, slab aliat și carbon de calitate, în așa fel incit să fie mai bine satisfăcute necesitățile industriei constructoare de mașini — principala consumatoare de oțel — precum și ceilalți consumatori din economie. Se produc în prezent oțeluri speciale pentru rulmenți, scule și dispozitive, locomotive Diesel, autocamioane și autoturisme, pentru industria chimică, energetică, construcții navale etc.

În perioada 1976—1980, cît și în perspectiva anului 1990, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. pun, în continuare, sarcini mari în fața industriei metalurgice privind atit creșterea, cît și modernizarea structurii producției. La baza dezvoltării și diversificării producției de oțel stă ideea asigurării în cea mai mare parte din producția proprie a necesarului de produse laminate și trase pe economie, degrevîndu-se balanța de plăți externe. Concomitent, se vor produce cantități însemnate de metal pentru export. La nivelul anului 1990, producția de oțel a României urmează să atingă 25—27 milioane tone, fapt ce va permite o mai bună acoperire a cerințelor economiei naționale precum și pentru export.

Ponderea oțelurilor aliate, slab aliate și carbon de calitate în producția totală de oțel (%)

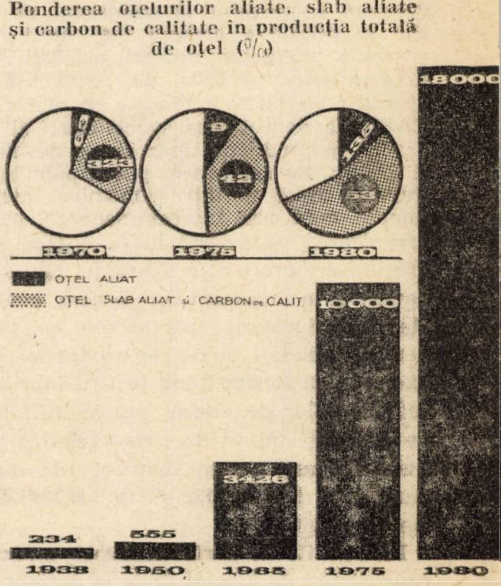

Dinamica sporirii producției de oțel (mii tone)

RESURSELE SPORIRII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN AGRICULTURA COOPERATISTĂ

IN ORICE orînduire socială desfășurarea normală a activității productive dintr-o ramură sau alta a economiei naționale este condiționată și depinde nemijlocit de cantitatea, calitatea și modul de organizare și gospodărire a celor două mari categorii de resurse de producție : **resursele materiale**, cuprinzînd mijloacele de muncă și obiectele muncii și **resursele umane**, cuprinzînd totalitatea forței de muncă care participă direct sau indirect la procesul de producție.

Reducerea resurselor de muncă în agricultură — un factor de progres

IN AGRICULTURĂ, ca dealtfel în toate sectoarele producției materiale, fiecare categorie de resurse are un rol bine definit în dezvoltarea, consolidarea și creșterea economică a unităților de producție. Rolul hotărîtor în creșterea și dezvoltarea economică a unităților agricole revine resurselor umane. Necesitatea utilizării raționale a acestora a fost pusă în evidență în repetate rînduri de conducerea partidului și statului nostru. În cuvîntarea rostită la Conferința cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : **„...munca reprezintă factorul determinant al progresului și dezvoltării continue a agriculturii, al întregii economii naționale, este singura sursă a ridicării bunăstării țărănimii și a întregului popor"** [1]).

În etapa actuală, ca și în perspectivă, agricultura noastră a dispus și va dispune de suficiente resurse de muncă pentru a realiza integral sarcinile ce-i revin din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. pe linia creșterii producției și a eficienței economice chiar în condițiile reducerii cantitative a acestora (tabelul nr. 1).

Introducerea pe scară largă a progresului tehnic în această ramură face posibilă reducerea populației ocupate în agricultură în condițiile sporirii producției agricole. Tendința reducerii resurselor de muncă din agricultură constituie un fenomen de progres economic și social, care se va accentua și mai mult în viitoarele cincinale. Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, prin măsurile de modernizare a producției agricole, ponderea populației active din agricultură din total populație ocupată se va reduce la 10–12% în 1990. În felul acesta, se va ajunge la situația actuală dintr-un număr însemnat de țări cu agricultură avansată din Europa.

Tabel nr. 2

Specificare	196o	1965	197o	1973
Cooperatori participanți la muncă (mii pers.)	1734	4175	3815	3433
Suprafața de teren pe cooperator participant (ha)	2,54	2,15	2,36	2,61

Evoluția suprafeței ce revine pe un cooperator

Resursele de muncă de care dispune agricultura cooperatistă sînt mai mult decît suficiente, reducerea populației ocupate în agricultură urmînd a se realiza în viitorii ani aproape în exclusivitate pe seama forței de muncă existente în acest sector (tabel nr. 2)

Tabel nr. 1

Specificare	196o		1965		197o		1973	
	mii	%	mii	%	mii	%	mii	%
Dinamica populației ocupate în agricultură	6233,1	1oo,o	5476,5	88	4848,6	78	42o6,3	68
Ponderea în total populație ocupată	65,4		56,5		49,1		42,o	

Sursa: Anuarul Statistic al R.S.R.-1974

Dinamica resurselor totale de muncă ale agriculturii în perioada 1960—1973

Cu toată reducerea numărului lucrătorilor ocupați în agricultura cooperatistă, încărcătura cu teren agricol pe un cooperator, deși în creștere continuă, este încă mică, fapt care face ca productivitatea muncii și eficiența economică a producției să se mențină încă la un nivel scăzut. De aceea, întreprinderea unor măsuri energice de modernizare a tehnologiilor de producție și a producției agricole în general, care să conducă la sporirea suprafeței de teren pe cooperator și la o diminuare corespunzătoare a consumurilor de muncă pe unitatea de produs se impune cu o stringență mai mare decît în oricare altă ramură a producției materiale.

Eficiența utilizării forței de muncă

SPORIREA eficienței economice a producției din agricultura cooperatistă este desigur condiționată de un complex de factori, dintre care o semnificație deosebită o are asigurarea optimă, organizarea rațională și utilizarea eficientă atît a resurselor materiale de producție, cît mai ales a resurselor umane a căror reducere în actuala etapă nu a devenit un factor limitativ. (Desigur, este vorba de situația de ansamblu, la nivelul întregii agriculturi cooperatiste, în profil teritorial, existînd diferențieri sub raportul nivelului de asigurare cu forță de muncă, ca urmare a densității diferite a populației rurale pe județe.)

Forța de muncă potențială, corelată cu baza tehnico-materială, este mai mult decît suficientă chiar în cooperativele agricole din județele cu cea mai redusă densitate a populației rurale (Brașov, Constanța, Harghita, Sibiu, Caraș-Severin, Timiș). Ca urmare, eficiența economică trebuie analizată, în primul rînd, prin prisma organizării și gospodăririi resurselor de muncă. Organizarea și retribuirea muncii pe bază de norme de muncă fundamentate economic, organizarea producției din cooperative pe principiul fermelor, introducerea și generalizarea acordului global ca formă înaintată de organizare și retribuire, aplicarea venitului garantat, instituirea sistemului de pensionare a cooperatorilor au determinat mutații calitative, care au condus la sporirea eficacității producției obștești (tabelul nr. 3).

În evoluția ambilor indicatori este evidentă tendința pozitivă, înregistrîndu-se o creștere mai accentuată a producției globale pe un participant la muncă. Pentru a completa imaginea privind evoluția productivității muncii, pentru a cunoaște concret în ce sectoare de activitate se impun a fi luate măsuri mai energice de ridicare a eficienței economice, trebuie să ne referim și la evoluția productivității muncii pe cele două mari sectoare de producție : vegetal și animal.

Nivelul și ritmul de creștere a productivității muncii sînt superioare în sectorul producției vegetale, comparativ cu sectorul zootehnic, datorită mecanizării proceselor de muncă, chimizării producției, lucrărilor hidroameliorative, asigurării cu material biologic de mai bună calitate, asistenței tehnice mai calificate etc. De aceea, se impune adoptarea unor măsuri și acțiuni radicale care să conducă în viitorul apropiat și la ridicarea eficienței economice a muncii din sectorul zootehnic, cel puțin la nivelul productivității muncii realizate în sectorul producției vegetale. La același consum de muncă, realizat în 1973, exprimat în norme de muncă convenționale, aceasta ar însemna un plus la producția globală ani-

Tabel nr. 3

Specificare	197o	1971	1972	1973	în % 1973/197o
Valoarea producției globale (mld lei)	24,6	3o,8	33,5	3o,9	125,5
Valoarea producției globale la 1oo ha (mii lei)	273,3	34o,9	371,4	343,5	126,1
Valoarea producției globale în sectorul vegetal (mld lei)	17,8	23,7	26,o	23,5	132,3
Valoarea producției globale în sectorul zootehnic (mld lei)	5,58	5,68	5,73	5,55	99,5

Dinamica producției globale în C.A.P. în perioada 1970—1973

---

[1]) Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste. Ed. politică, 1974, pag. 47—48.

mală în valoare de 3,5 miliarde lei. Dacă ținem seama și de faptul că rezultatele din sectorul vegetal sînt departe de a reflecta pe deplin potențialul real al agriculturii noastre cooperatiste, rezultă în mod clar posibilitățile mari existente în agricultura noastră cooperatistă pe linia sporirii eficienței economice în utilizarea resurselor umane de producție.

Cu toate progresele înregistrate, consumurile de muncă, ca și cheltuielile cu forța de muncă realizate pe unitatea de produs (în cazul sectorului vegetal) sau de producție (pe cap de animal în zootehnie) se mențin încă la un nivel ridicat, atît în comparație cu rezultatele din țările cu agricultură avansată, cît și în comparație cu rezultatele obținute în agricultura de stat. Pentru exemplificare, prezentăm în tabelul nr. 4 consumul de muncă pe tonă la principalele produse din sectorul vegetal, exprimat în norme de muncă convenționale. Dacă, prin echivalență, socotim că o normă de muncă convențională este egală cu 13 ore om*) și dacă avem în vedere că, în prezent, în I.A.S., o tonă de grîu se realizează cu 8,7 ore om ; o tonă de porumb cu 36,4 ore om ; o tonă de floarea soarelui cu 55,8 ore/om și o tonă de cartofi cu 42 ore/om, rezultă cît de mari sînt rezervele de care dispun cooperativele agricole pe linia sporirii productivității muncii și a ridicării eficienței economice a resurselor umane de producție. La aceleași concluzii ne conduc și datele cu privire la cheltuielile efectuate cu forța de muncă pe unitatea de produs (tabelul nr. 5).

Tabel nr. 4

Specificare	197o	1971	1972	1973
Grîu + secară	124,8o	86,o6	69,42	59,o2
Porumb	197,21	167,31	145,o8	162,76
Floarea-soarelui	252,98	219,18	2o5,66	184,o8
Sfeclă de zahăr	91,52	71,63	61,49	71,37
Cartofi	148,98	92,17	1o6,73	119,86

Evoluția consumului de muncă în ore om pe tona de produs, la principalele culturi, în perioada 1970—1973 (ore om)

Din analiza datelor de mai sus s-ar putea trage concluzia că nivelul cheltuielilor cu forța de muncă pe tona de produs este corespunzător sau chiar redus, însă trebuie arătat că aceasta nu este urmarea unui consum scăzut de muncă pe unitatea de produs, ci rezultatul unui nivel scăzut al valorii la care este plătită o normă de muncă convențională. Dacă această plată s-ar socoti la nivelul social, valoarea afectată cheltuielilor cu forța de muncă pe unitatea de produs ar fi mult mai mare.

Sub raportul consumurilor și a cheltuielilor cu forța de muncă, înregistrate pe unitatea de producție, respectiv pe cap de animal, situația existentă în sectorul zootehnic reflectă rămineri în urmă și mai serioase în ceea ce privește eficiența economică a producției și a resurselor umane de producție. Astfel, consumul de muncă, exprimat în n.c. pe cap de animal se menține ridicat la toate speciile în comparație cu situația existentă în I.A.S. (tabelul nr. 6).

Considerînd aceeași echivalență între n.c. și z.o., menționată în cazul producției agricole vegetale (de 13 ore om), rezultă decalajul mare care există între C.A.P. și I.A.S. sub raportul consumului de muncă pe cap de animal și de aici măsurile ce se impun pentru a diminua acest decalaj. Dacă ținem seama de diferențele destul de mari existente în nivelul randamentelor pe cap de animal, diferențe care sînt favorabile unităților agricole de stat la toate speciile, rezultă decalaje și mai mari ale consumurilor de muncă pe unitatea de produs. Aceasta impune cu necesitate ca paralel cu măsurile întreprinse pe linia mecanizării proceselor de muncă, respectiv a îmbunătățirii normelor, să fie întreprinse acțiuni tot atît de hotărîte în direcția creșterii randamentelor pe cap de animal. Numai în acest fel se vor crea condiții și premise sigure pentru ridicarea continuă a productivității muncii în acest important sector al agriculturii noastre cooperatiste și pe această bază a sporirii eficienței resurselor umane de producție. Necesitatea dezvoltării sectorului zootehnic din agricultura cooperatistă este demonstrată și de evoluția cheltuielilor cu forța de muncă înregistrată pe cap de animal (tabelul nr.7).

Tabel nr. 5

Specificare	197o	1971	1972	1973
Grîu + secară	175,68	14o,93	117,37	1o2,o1
Porumb	277,61	274,o9	245,29	281,32
Floarea-soarelui	351,11	358,94	347,72	318,17
Sfeclă de zahăr	128,83	117,3o	1o3,96	123,36
Cartofi	2o9,71	15o,34	18o,45	2o7,17

Evoluția cheltuielilor cu forța de muncă pe unitatea de produs în sectorul vegetal în perioada 1970—1973 (lei/to)

Soluții — măsuri

DIN ANALIZA datelor cuprinse în acest studiu se desprind următoarele trei mari categorii de măsuri și acțiuni ce se impun a fi întreprinse fără întîrziere pentru a ridica pe o treaptă superioară nivelul de eficiență a resurselor umane de producție din agricultura cooperatistă.

Prima categorie cuprinde măsurile și acțiunile menite să conducă la o reducere substanțială a consumurilor de muncă în toate sectoarele de activitate, dar mai ales în acela unde în prezent consumul de muncă este foarte ridicat (zootehnie, legumicultură, pomicultură, viticultură, lucrări hidroameliorative etc). Mecanizarea complexă a proceselor de muncă, electrificarea și automatizarea producției, perfecționarea tehnologiilor de producție, erbicidarea culturilor, îmbunătățirea continuă a metodelor, procedeelor și formelor înaintate de organizare și retribuire a muncii sînt doar cîteva din măsurile și acțiunile ce trebuie avute în vedere în această privință.

Tabel nr. 6

Specificare	197o	1971	1972	1973	z.o./cap în IAS în 1973
Bovine	37,57	38,2o	39,31	35,3o	13,21
Porcine	7,76	7,41	7,11	6,64	4,7o
Ovine	4,14	3,99	4,13	3,78	2,13
Păsări	o,84	o,66	o,46	o,44	o,22

Evoluția consumului de muncă — în zile om pe cap de animal

Cea de a doua categorie de măsuri și acțiuni are în vedere ocuparea integrală și utilizarea cît mai uniformă pe parcursul anului a forței de muncă rămase în unități.

Dintre acestea, în viitorii ani, vor trebui să fie avute în vedere acțiunile de extindere a activităților anexe, a prestărilor de servicii, precum și trecerea pe o scară mai largă la dezvoltarea sectoarelor industriale de producție, precum și a activităților de semiindustrializare, industrializare și valorificare a producției agricole obținute.

Cea de a treia categorie de măsuri și acțiuni sînt cele îndreptate spre asigurarea unor condiții optime de ridicare continuă a randamentelor pe unitatea de suprafață și pe cap de animal. Dintre acestea, menționăm : chimizarea producției, extinderea și folosirea eficientă a lucrărilor hidroameliorative, asigurarea de material biologic de înalt randament, aplicarea întregului complex de măsuri agrotehnice și zooveterinare prevăzute în tehnologiile moderne de producție, îmbunătățirea continuă a asistenței tehnice prin asigurarea numărului necesar de specialiști pentru toate compartimentele de activitate, perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii în unități etc.

Acestea sînt, după părerea noastră, principalele direcții ale dezvoltării și creșterii economice în agricultura cooperatistă, a căror înfăptuire în practică va conduce cu siguranță la ridicarea eficienței economice a întregii activități a cooperativelor agricole, inclusiv la ridicarea pe o treaptă superioară a eficacității în organizarea, utilizarea și gospodărirea resurselor umane de producție.

Tabel nr. 7

Specificare	197o	1971	1972	1973
Bovine	528,87	625,71	664,67	61o,28
Porcine	1o9,25	121,35	12o,23	114,82
Ovine	58,37	65,36	69,89	65,38
Păsări	11,89	1o,85	7,91	7,63

Cheltuielile cu forța de muncă pe cap de animal în C.A.P. în perioada 1970—1973 (lei/cap)

prof. univ. dr. Sabin-Nica SÎRBEȘTI
asist. univ. Năstase ARGHIR

---

*) 1 n.c. de categoria I-a = 1,3 z.o. ; 1 z.o. = 10 ore. Deci, 1,3 × 10 = 13 ore om.

În sprijinul gospodăririi raționale a mijloacelor materiale și bănești

ÎNTĂRIREA CONTROLULUI FINANCIAR

CONGRESUL al XI-lea al P.C.R. a subliniat necesitatea întăririi controlului financiar pe toate treptele organizatorice, creșterii rolului său în obținerea unei eficiențe maxime în folosirea resurselor materiale ale societății.

Direcțiile de acționare în vederea întăririi controlului financiar asupra gospodăririi cît mai raționale a mijloacelor materiale și bănești și sporirii considerabile a contribuției acestuia la ridicarea continuă a eficienței economice au fost trasate cu deosebită claritate în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea Conferinței cu activul de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii și în Rezoluția acesteia: accentuarea caracterului preventiv, astfel ca acesta să prevină angajarea unor fonduri în afara legii și fără eficiență economică; sprijinirea conducerii unităților controlate în realizarea sarcinilor de plan, creșterea eficienței economice, lichidarea oricăror lipsuri și în soluționarea problemelor ce se ridică în activitatea curentă și de perspectivă a acestora; combaterea oricăror forme de risipă și manifestări de neglijență, precum și a cheltuielilor neeconomicoase; întărirea disciplinei financiare și de plan, eliminarea ilegalităților și instaurarea unui regim strict de economii în cheltuirea fondurilor și tragerea la răspundere, potrivit legii, a celor ce se fac vinovați de abateri; respectarea riguroasă a normelor de coordonare și exercitare a controlului, pentru evitarea paralelismelor și suprapunerilor.

Desigur, aceste sarcini obligă pe toți cei ce lucrează în acest domeniu să reflecteze asupra măsurilor ce trebuie neîntîrziat luate pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a controlului financiar în economie, sporirea contribuției acestuia la instaurarea unui spirit de ordine desăvîrșită în cheltuirea banului public.

Prin prisma realității, oportunității, legalității

ÎN COLABORARE cu celelalte organisme cu atribuții de control financiar-bancar aparatul inspecției financiare de stat din centrală și din teritoriu organizează o serie de acțiuni prin care se urmărește, mai mult ca în trecut, sprijinirea unităților în realizarea indicatorilor financiari, reducerea cheltuielilor de producție, rentabilizarea unor produse, lichidarea și prevenirea imobilizărilor de fonduri, creșterea eficienței unor exporturi, precum și întărirea grijii și răspunderii pentru gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, respectarea disciplinei financiare și de plan, creșterea eficienței în cheltuirea banului public.

Acțiunile de control desfășurate în cea de a doua jumătate a anului 1974 au răspuns în bună măsură cerințelor de pregătire temeinică a controlului, de documentare asupra problemelor ce se urmăresc, de stabilire cu spirit de răspundere a soluțiilor și măsurilor preconizate. De pildă, pentru a se asigura justa utilizare a fondurilor pe care statul le pune la dispoziția unităților care au avut de suferit de pe urma calamităților sau efectelor negative ale factorilor naturali, documentațiile prezentate au fost supuse unei analize și verificări, la fața locului, sub raportul realității lor, pentru a se preveni eventualele tendințe de a solicita de la bugetul de stat sume necuvenite ori peste necesitățile strict impuse de împrejurări.

Astfel, comisiile constituite în fiecare județ, la care au participat organele Ministerului Finanțelor și ale Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară au examinat la fața locului starea de vegetație a culturilor. Verificarea faptică pe teren a permis organelor de control constatarea că în unele cazuri respectivele culturi nu erau calamitate în proporțiile arătate de unele unități agricole și deci ele nu aveau justificare să pretindă acoperirea pierderilor în întregime. În cadrul altei acțiuni de control desfășurate în întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole de producție, la care s-a verificat realitatea documentațiilor prezentate pentru a obține sumele necesare acoperirii unor calamități, din fondul special constituit pentru combaterea secetei, s-a constatat că s-au decontat și încasat necuvenit suma de 1,3 milioane lei și s-a respins de la decontare peste 1 milion lei, luîndu-se totodată măsuri de restituire a sumelor și reîntregire a fondului repartizat de la bugetul de stat. Verificîndu-se realitatea fondurilor solicitate de către direcțiile de drumuri și poduri Brașov, Cluj-Napoca, Craiova, Iași și Timișoara ale M.T.Tc. pentru acoperirea unor pagube cauzate de ploile abundente din luna iunie 1974, în urma controlului, acestea au fost reduse cu 37%.

- **Ca atribut al unei conduceri moderne, controlul este orientat către acțiuni preventive.**
- **Noi modalități de lucru impuse de un control neformal.**
- **Concluziile controlului în instituțiile bugetare „supraalimentate" cu credite.**
- **Deficiențe în evidența unor unități puse în „evidență" de organele de control.**

Toate acestea evidențiază necesitatea de a se fundamenta mult mai temeinic, prin prisma legalității, realității și oportunității toate datele și elementele ce stau la baza solicitării diferitelor sume de la bugetul statului, iar pe de altă parte necesitatea unui control riguros asupra documentațiilor respective.

Cheltuieli în concordanță cu sarcinile de plan

RESPECTAREA acestei cerințe reprezintă în fond temelia eficienței în cheltuirea fondurilor materiale și bănești. Organele financiar-contabile trebuie să fie deosebit de exigente în procesul dimensionării cheltuielilor, concomitent cu grija permanentă de a mări veniturile unităților și ale bugetului. Nu întotdeauna se manifestă însă suficientă preocupare pe această linie.

Din controlul efectuat în acest an asupra execuției bugetului propriu al consiliilor populare județene Suceava și Gorj s-a desprins faptul că unele venituri au fost subevaluate, pentru o serie de acțiuni creditele bugetare repartizate depășeau necesitățile, iar unele cheltuieli s-au făcut în afara dispozițiilor legale. Veniturile bugetare suplimentare din impozite și taxe și disponibilitățile de credite pe anul 1974 au fost de peste două milioane și jumătate, iar plusurile în gestiuni au depășit 5 mil. lei. De altfel, dintr-un control efectuat de organele Ministerului Finanțelor la începutul acestui an la 7 500 unități bugetare, au fost constatate credite peste necesar în sumă de peste 300 milioane lei, sumele respective fiind blocate în totalitate, din care cea mai mare parte s-a trecut la rezerva bugetară a Consiliului de Miniştri.

Întrucît asemenea neajunsuri sînt determinate de faptul că, la întocmirea planurilor de cheltuieli, unităţile bugetare nu ţin suficient seama de indicatorii de plan aprobaţi, de stocurile de materiale şi dotarea existentă, precum şi de normele şi normativele de cheltuieli, se impune ca şi la aceste unităţi să se ia astfel de măsuri încît orice cheltuială înscrisă în planurile instituţiilor de stat pe anul 1975 să aibă bază legală, să fie just dimensionată în raport cu necesităţile reale şi să asigure un regim sever de economii în cheltuirea fondurilor bugetare.

Rezerve însemnate există şi în planul de finanţare a tehnicii noi. O analiză recent încheiată, efectuată de Ministerul Finanţelor împreună cu Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, Comitetul de Stat al Planificării, ministerele de resort, specialişti de la institutele centrale de ramură, institutele de cercetări şi proiectări, a evidenţiat că numai la două ministere, al industriei uşoare şi al economiei forestiere şi materialelor de construcţii, propunerile de cheltuieli pentru obiectivele de tehnică nouă au fost supraevaluate cu 68 milioane lei. În scopul creşterii eficienţei cheltuirii fondurilor pentru tehnica nouă apreciem că este necesar să se întărească preocupările asupra : înscrierii în plan a obiectivelor sub aspectul finalizării şi al punerii lor în aplicare cît mai grabnic, calculului de fundamentare a cheltuielilor şi a eficienţei estimate, precum şi în ce priveşte urmărirea permanentă pentru fiecare obiectiv a rezultatelor obţinute comparativ cu cele estimate.

Este cunoscut faptul că asigurarea integrităţii avutului obştesc şi urmărirea cheltuirii cu eficienţă a fondurilor sînt în bună măsură condiţionate de corectitudinea cu care se conduce evidenţa contabilă, de ţinerea ei la zi, de efectuarea cu regularitate a inventarierilor periodice, precum şi de modul cum funcţionează controlul propriu al unităţii.

Urmărind cum sînt respectate şi realizate aceste cerinţe în 57 întreprinderi din industria chimică, uşoară, metalurgică şi construcţiilor de maşini grele s-au constatat neajunsuri în ce priveşte recepţia, depozitarea şi conservarea bunurilor, efectuarea defectuoasă a inventarierilor periodice, lipsa de pază sau pază insuficientă, angajarea unor gestionari cu încălcarea dispoziţiilor legale, recuperarea cu întîrziere a pagubelor, situaţii faţă de care în 500 de cazuri s-au luat măsuri operative de remediere a acestor neajunsuri.

La un număr de peste 300 unităţi economice şi bugetare — la care evidenţa este destul de simplă — s-au constatat rămîneri în urmă ale înregistrărilor în contabilitate, neîntocmirea corectă a documentelor justificative, nerespectarea metodologiei şi a instrucţiunilor de aplicare a planurilor de conturi, deficienţe faţă de care, în afara măsurilor luate pe loc, de remediere şi sprijinire a unităţilor verificate, s-au aplicat sancţiuni contravenţionale şi disciplinare, iar în alte cazuri s-au blocat drepturile băneşti ale unor cadre cu funcţii de conducere în unităţile respective pînă la înlăturarea neajunsurilor constatate.

Exigenţă în organizarea controlului financiar intern

POTRIVIT dispoziţiilor legale în vigoare controlului financiar intern îi revine în principal sarcina de a verifica aplicarea riguroasă, în fiecare unitate, a legislaţiei privind gospodărirea valorilor materiale şi băneşti şi apărarea avutului obştesc.

Analiza activităţii controlului financiar intern relevă o serie de aspecte şi anume : organele acestuia nu exercită întotdeauna un control cuprinzător şi aprofundat, capabil să scoată la iveală neajunsurile în gospodărirea patrimoniului unităţilor socialiste şi în apărarea avutului obştesc, şi aceasta întrucît conducerile unor întreprinderi şi centrale nu se preocupă în suficientă măsură de buna organizare şi funcţionare a acestui control ; nu afectează acestei activităţi personal cu experienţă şi pregătire corespunzătoare ; nu urmăresc sistematic valorificarea constatărilor controlului şi nici nu analizează periodic activitatea şi rezultatele celor care lucrează în cadrul controlului. Pornind de la sarcinile de răspundere ce revin Ministerului Finanţelor în legătură cu activitatea aparatului de control financiar intern din economie, trebuie să se acţioneze, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale şi comitete executive ale consiliilor populare, în vederea asigurării celor mai indicate măsuri necesare creşterii eficienţei muncii desfăşurate de către aceste organe, inclusiv de către revizorii de gestiune.

În această perioadă, care coincide cu aplicarea noilor reglementări, trebuie manifestată o preocupare susţinută pentru realizarea, de către fiecare unitate socialistă a sarcinii de sprijinire a organizării în cît mai bune condiţiuni a controlului financiar preventiv, precum şi de îndrumare şi control asupra modului său de exercitare. Din verificările efectuate recent la 42 de întreprinderi din industria uşoară, metalurgică, chimică şi construcţiilor de maşini grele a rezultat că în majoritatea cazurilor au fost luate măsuri pentru organizarea acestui control în noua sa formă. Totuşi, constatările din teren evidenţiază şi unele neajunsuri. Astfel, la unele întreprinderi nu au fost stabilite în decizia de organizare a controlului toate operaţiunile şi documentele ce urmau să fie supuse controlului, obiectivele ce trebuie urmărite în cadrul exercitării controlului. La 17 unităţi s-au găsit 137 cazuri în care exercitarea controlului financiar preventiv a fost încredinţată unor persoane ale căror antecedente penale nu erau cunoscute, iar la alte 16 unităţi nu s-au stabilit prin regulamentele de organizare şi funcţionare atribuţiile şi răspunderile celor care întocmesc şi semnează documentele ce se supun controlului financiar preventiv, precum şi ale celor ce exercită acest control, obligaţie de asemenea prevăzută de lege.

Direcţii de acţionare

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor care revin controlului financiar presupune luarea unor măsuri imediate şi de perspectivă, care să ridice pe o treaptă calitativ superioară această activitate.

Dintre măsurile preconizate menţionăm pe cele referitoare la orientarea permanentă a controlului în direcţia prevenirii neajunsurilor din activitatea economico-financiară, astfel ca fondurile băneşti aflate în administrarea unităţilor să fie folosite numai in conformitate cu prevederile planului şi cu respectarea normelor şi normativelor stabilite potrivit dispoziţiilor legale. În acest scop este necesară folosirea unor practici şi metode care să permită intervenţia operativă a controlului pentru prevenirea neajunsurilor în activitatea economică, evitîndu-se astfel ca acţiunea controlului să se rezume numai la constatarea efectelor negative ale unor abateri de la disciplina financiară şi de plan. În acelaşi timp, se va urmări accentuarea laturii de sprijin a unităţilor din economie şi îndeosebi a unităţilor noi, prin verificarea într-un mod mai sistematic a unor probleme majore ale eficienţei economice.

Pentru creşterea contribuţiei controlului financiar la sprijinirea unităţilor controlate este necesar ca organele de control să se identifice cu probleme de bază ale activităţilor verificate, să aprofundeze mult mai temeinic cauzele unor neajunsuri sau greutăţi, să determine factorii de influenţă şi modalităţile concrete de acţionare asupra acestora. Totodată, faţă de indicaţiile conducerii superioare de partid şi de stat de a nu se tolera nici o abatere de pe urma căreia se irosesc mijloacele materiale şi financiare ale societăţii, trebuie să se acţioneze cu toată tăria pentru creşterea exigenţei şi fermităţii organelor de control atît faţă de munca proprie, cît şi faţă de rezultatele unităţilor controlate.

În prezent, există preocupări pentru modernizarea şi simplificarea metodelor, tehnicilor şi procedeelor de control, pentru îmbunătăţirea planificării şi coordonării activităţii de control financiar, în vederea evitării controalelor repetate, a suprapunerilor şi paralelismelor. Toate acestea necesită însă aplicarea riguroasă a măsurilor stabilite pentru perfecţionarea cunoştinţelor politico-ideologice şi profesionale ale întregului aparat de control financiar, în care scop se vor intensifica instruirea, îndrumarea şi verificarea pregătirii aparatului propriu, a celui de control financiar intern, precum şi a persoanelor care exercită controlul financiar preventiv. În acelaşi scop se va extinde colaborarea şi schimbul de experienţă între diferitele organisme de control financiar-bancar, pentru a asigura o acţiune unitară şi convergentă asupra cauzelor şi măsurilor de înlăturare a neajunsurilor care se manifestă în diferite domenii.

Trebuie însă subliniată o problemă deosebit de importantă, şi anume că oricît s-ar îmbunătăţi activitatea de control financiar, aceasta nu poate suplini grija şi răspunderea tot mai mare pe care conducătorii tuturor unităţilor socialiste trebuie să o manifeste pentru gospodărirea raţională a mijloacelor materiale şi băneşti ce le au în administrare prin organizarea şi exercitarea cu fermitate a propriului lor control în interiorul unităţilor respective, precum şi printr-o evidenţă corectă şi la zi a patrimoniului ce le-a fost încredinţat de societate.

Radu CIURILEANU
director general în
Ministerul Finanţelor

INFORMATICĂ

INTEGRAREA ANALIZEI ŞI PROIECTĂRII SISTEMICE ÎN TEORIA GENERALĂ A CIBERNETICII ECONOMICE

ANALIZA și proiectarea sistemică, binecunoscută și intens practicată de informaticieni, reprezintă un complex de procedee pentru perfecționarea activității generale a organizațiilor social-economice, prin studierea proceselor informaționale și decizionale care au loc în respectivele organizații.

Problema generală a analizei și proiectării sistemice ca procedeu practic de perfecționare a activității social-economice a fost prezentată pe larg într-un articol recent din Revista economică[1]. Cu acest prilej a fost schițată și ideea posibilității și chiar a necesității integrării acestei metode în cadrul teoriei generale, în curs de cristalizare, a Ciberneticii Economice (Avem în vedere accepțiunea despre Cibernetica Economică care rezultă din lucrările acad. prof. Manea Mănescu[2]).

Integrarea analizei și proiectării sistemice în Cibernetica Economică are o deosebită importanță și actualitate teoretică prin aceea că va permite înglobarea într-o concepție de mare generalitate a unei metode mult folosite în practică, dar lipsită în prezent de suport teoretic.

Importanța practică a integrării rezidă în lărgirea aplicabilității concrete a teoriei cibernetico-economice, în special printr-o mai strînsă corelare a aspectelor macro cu cele microeconomice.

În studiul de față ne propunem să abordăm mai în detaliu problema integrării analizei și proiectării sistemice în Cibernetica Economică. În acest scop, în cea de a doua parte vom prezenta în mod succint un exemplu de abordare cibernetico-sistemică a problemelor economice,iar în ultima parte, considerînd că ideile generale ale analizei și proiectării sistemice sînt cunoscute din articolul precedent, vom schița propuneri concrete de integrare.

Subliniem caracterul de schiță al ultimei părți a lucrării, pe de o parte pentru a explica unele imperfecțiuni inerente etapei actuale a cercetărilor noastre, iar pe de altă parte pentru a invita pe specialiști să îmbunătățească, să complexeze și eventual să continue prezenta încercare.

Un exemplu de abordare cibernetico-sistemică a problemelor economice

PENTRU exemplificarea abordării cibernetico-sistemice a problemelor economice ne vom folosi de binecunoscuta lucrare a lui Kornai Ianos intitulată „Anti-echilibrium"[3]. Kornai Ianos și-a propus, în Anti-echilibrium să elaboreze un studiu critic al teoriei echilibrului general a lui Walras. Calea aleasă de autor pentru realizarea scopului urmărit este destul de neobișnuită, întrucît el de fapt construiește o schemă proprie cibernetico-sistemică a mecanismului economic și analizează critic ideile teoriei echilibrului, prin permanentă referire la schema construită. Nu ne vom opri în cele ce urmează asupra tezelor critice din lucrare, ci exclusiv asupra acestei scheme.

După ce definește conceptele de: organizație (formație socială constituită din oameni uniți în vederea îndeplinirii anumitor funcții social-economice determinate), input (intrări materiale sau informaționale), output (ieșiri materiale sau informaționale), autorul introduce distincția între procesele reale care au loc în sistem (procese materiale, fizice, de producție), de procesele de reglare[4], care sînt procese intelectuale de observare, transmitere și prelucrare a informațiilor, pregătire a deciziei și de decizie propriu-zisă.

Separarea în procese reale și procese de reglare, pe care Kornai o numește descriere dualistă a sistemului economic, are a mare importanță în concepția sa. O primă consecință a acestei separări o constituie definirea a două entități abstracte, componente ale unei organizații și anume unitatea reală (care realizează procese reale) și unitatea de reglare (cea care efectuează procese de reglare). La nivelul întregii economii (sistemul economic), mulțimea tuturor unităților reale constituie sfera reală, iar mulțimea tuturor unităților de reglare, sfera de reglare. Principala consecință a descrierii dualiste o constituie modul de abordare a problemei funcționării și reglării mecanismului economic. Pentru fiecare unitate (reală sau de reglare), a sistemului economic se poate stabili legătura între input și starea inițială pe de o parte și output și starea finală pe de altă parte, cu ajutorul așa-numitelor funcții de reacție[5], care pot fi :

a) funcții de reacție pentru unități reale, de forma:

$$[y_i(t),\ \vec{x}_i(t),\ \vec{u}_i(t)] = \psi_i[y_i(t-1),\ \overleftarrow{u}_i(t),\ \overleftarrow{x}_i(t)]$$

în care $y_i(t)$ este starea unității reale în perioada t exprimată prin stocul de produse, $\vec{x}_i(t)$ este outputul de produse în perioada t, $u_i(t)$ este outputul de mesaje în perioada t, $y_i(t-1)$ este starea unității în perioada anterioară lui t, $\overleftarrow{u}_i(t)$ este inputul de mesaje în perioada t și $\overleftarrow{x}_i(t)$ este input-ul de produse în aceeași perioadă;

b) funcții de reacții pentru unități de reglare, de forma:

$$[v_i(t),\ \vec{u}_i(t) = \varphi_i[v_i(t-1),\ \overleftarrow{u}_i(t)]$$

unde $v_i(t)$ este starea unității de reglare „i"

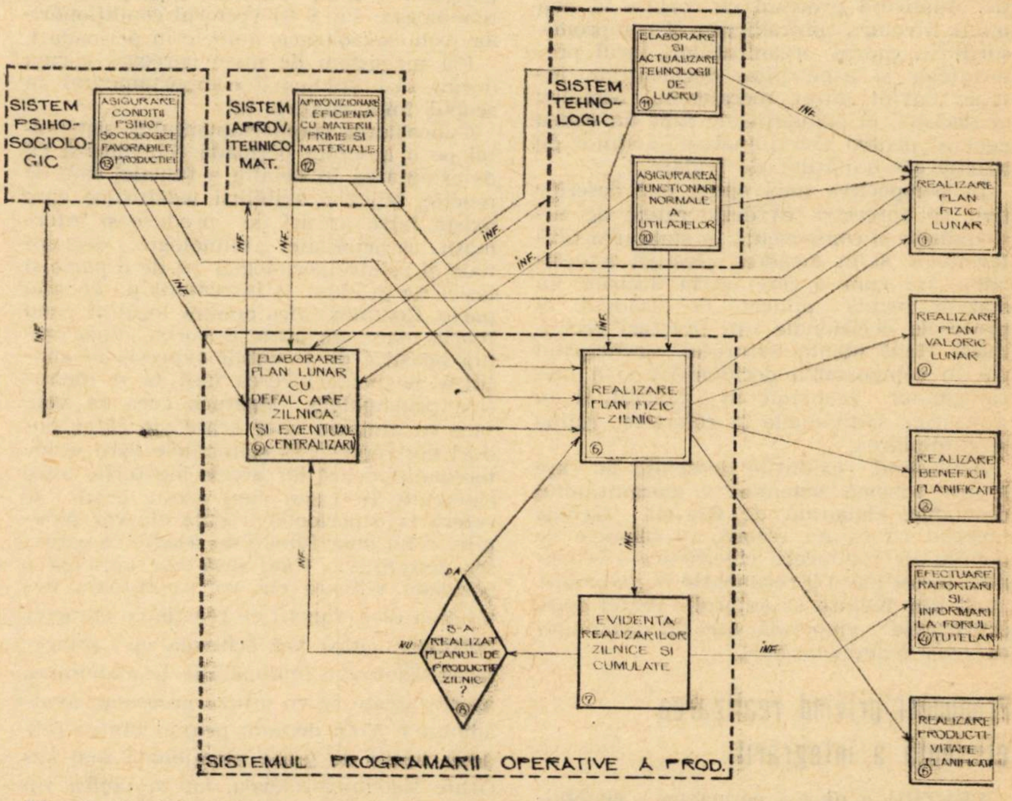
SISTEM PSIHO-SOCIOLOGIC
ASIGURARE CONDIȚII PSIHO-SOCIOLOGICE FAVORABILE PRODUCȚIEI ⑬
SISTEM APROV. TEHNICO MAT.
APROVIZIONARE EFICIENTĂ CU MATERII PRIME ȘI MATERIALE ⑫
SISTEM TEHNOLOGIC
ELABORARE ȘI ACTUALIZARE TEHNOLOGII DE LUCRU ⑪
ASIGURAREA FUNCȚIONĂRII NORMALE A UTILAJELOR ⑩
ELABORARE PLAN LUNAR CU DEFALCARE ZILNICĂ (ȘI EVENTUAL CENTRALIZARE) ⑨
REALIZARE PLAN FIZIC -ZILNIC- ⑥
EVIDENȚA REALIZĂRILOR ZILNICE ȘI CUMULATE ⑦
S-A REALIZAT PLANUL DE PRODUCȚIE ZILNIC ? ⑧
DA
NU
INF.
REALIZARE PLAN FIZIC LUNAR ①
REALIZARE PLAN VALORIC LUNAR ②
REALIZARE BENEFICII PLANIFICATE ③
EFECTUARE RAPORTĂRI ȘI INFORMĂRI LA FORUL TUTELAR ④
REALIZARE PRODUCTIVITATE PLANIFICATĂ ⑤
SISTEMUL PROGRAMĂRII OPERATIVE A PROD.

Fig. 1 : Graful sistemic — proiect (sumar) al programării operative a producției într-o întreprindere industrială

la momentul „t", exprimată prin vectorul conținutului de memorie (care indică mesajele „depozitate" în unitatea „i"), $\vec{u}_i(t)$ și $\overleftarrow{u}_i(t)$ au aceeași semnificație ca în formula precedentă, iar $v_i(t-1)$ este starea unității la momentul $t-1$.

Observăm importanța care se acordă, în descrierea procesului de reglare a economiei, evidențierii mesajelor și măsurării lor prin vectorii conținutului de memorie, la fel și analizei structurii mesajelor, stabilindu-se trei categorii principale de mesaje: 1) mișcarea banilor, 2) mesaje cu caracter de preț și 3) mesaje fără caracter de preț. Analiza mesajelor în detaliu se referă la aspecte ca: reflectarea directă sau indirectă a proceselor economice, numărul de canale de transmitere a informațiilor, sincronismul sau asincronismul față de evenimentele la care se referă, complexitatea mesajelor etc. Privitor la funcțiunea mesajelor în sistemul economic, Kornai definește cinci subsisteme de reglare pe care circulă mesaje specifice și anume: a) subsistemul pieței; b) subsistemul monetar și de credit; c) subsistemul planificării economiei naționale; d) subsistemul progresului tehnic și informațiilor științifice și e) subsistemul repartizării brațelor de muncă (în partea a doua a prezentului articol vom propune un alt mod de a defini sistemele și subsistemele avînd rol de execuție și reglare).

În continuare autorul consacră mai multe capitole pentru a analiza în detaliu mecanismul complex al reglării, în special sub aspectul multitudinii proceselor decizionale complexe care au loc în sistemul economic. Ceea ce vom remarca, mai întîi privitor la aceste probleme este faptul că se consideră posibilă descrierea cibernetică a funcționării mecanismului economic atît la nivel de ansamblu (sistemul economic descris ca un automat complex), cît și în detaliu, prin urmărirea comportării unităților componente ale sistemului, cu ajutorul funcțiilor de reacție. Analizînd procesul de reglare la mai multe niveluri, contradicțiile și compromisurile în cadrul organizațiilor, jocul preferințelor și aspirațiilor decidenților, într-un cuvînt întreg mecanismul complex al deciziei, el stabilește de fapt un cadru general pentru determinarea funcțiilor de reacție ale unităților de reglare.

În perspectiva unei optici pur descriptive, se apreciază că deziderantele de raționalitate și consecvență în stabilirea preferințelor și în alegerea efectivă a deciziilor așa cum o cere teoria deciziei, nu sînt de regulă aplicate de decidenți în procesele decizionale din practica economică. După opinia autorului principalul rol în comportarea decidenților și a mecanismului economic în general, îl au aspirațiile individuale și colective, rutina și întîmplarea.

Subliniind calitățile deosebite pe care le are schema sistemică a mecanismului economic, elaborată de Kornai trebuie precizat că ea nu rezolvă problemele de detaliu ale conducerii cibernetice a economiei (acest lucru îl recunoaște în mai multe părți din lucrare și autorul). Altfel spus, construcția elaborată are un pronunțat caracter general-teoretic.

Propuneri privind realizarea eficientă a integrării

PENTRU a depăși caracterul general-teoretic al construcției lui Kornai, este necesar pe de o parte să se privească lucrurile mai în detaliu, iar pe de altă parte să se îmbine perspectiva descriptivă cu cea normativă.

Să examinăm din primul punct de vedere structura și sensul funcțiilor de reacție.

O primă observație privitoare la funcțiile de reacție propuse de Kornai este caracterul lor foarte global. Ne referim la faptul că în expresia funcțiilor nu sînt explicitate condiționările tehnologice, decizionale și psihosociologice dintre variabile. Astfel spus, mărimile de ieșire din membrul stîng al egalităților de definiție ai funcțiilor de reacție depind în realitate în afară de mărimile de intrare scrise în membrul drept, de aspecte tehnologice (starea echipamentelor, corectitudinea soluțiilor tehnologice, calitatea materiilor prime și materialelor etc.), de deciziile operative de conducere precum și de parametrii psiho-sociologici ai indivizilor și grupurilor de indivizi din sistem.

O altă remarcă se va referi la inaplicabilitatea practică a funcțiilor de reacție diferențiate pe unități reale și unități de reglare. În realitatea economică nu există unități reale și unități de reglare ci organisme economice mai mari sau mai mici care realizează de regulă atît procese reale cît și procese de reglare. Observăm, de asemenea, lipsa de indicații practice asupra modului de a determina funcțiile de reacție pentru diferite cazuri concrete.

În cele ce urmează vom propune exprimări mai detaliate ale funcțiilor de reacție, prin care vom încerca să ținem seama de observațiile de mai sus. După opinia noastră funcționarea sistemului va fi descrisă de o singură funcție de reacție de forma:

$$[y_i(t),\ \vec{x}_i(t)\ \vec{u}_i(t)] = F_i[y_i(t-1),\ \overleftarrow{u}_i(t),\ \overleftarrow{x}_i(t),\ D(t),\ T(t),\ S(t)]$$

în care variabilele y_i, x_i și u_i își vor păstra semnificația acordată de Kornai, D (t) reprezintă vectorul care descrie procesul de decizie ce are loc în sistem în perioada t, T (t) vectorul condiționărilor tehnologice, iar S (t) vectorul condiționărilor psiho-sociologice, ambele în perioada t.

Fie un sistem de nivel oarecare căruia dorim să-i studiem comportamentul în scopul îmbunătățirii lui.

Cunoașterea comportamentului sistemului pe o anumită perioadă echivalează cu determinarea în detaliu a funcției sale de reacție, adică a stabilirii legăturilor care există între intrări de produse și informații, caracteristici tehnologice, decizionale și psihico-sociologice pe de o parte și ieșiri de produse și informații pe de altă parte. Complexitatea acestor legături fiind foarte mare, nu poate fi vorba, după opinia noastră. de a stabili expresia ei analitică Se poate încerca însă să se identifice principalele legături, ceea ce vom face cu ajutorul unor grafe ale căror noduri vor reprezenta elementele care se intercondiționează iar arcele legăturile între elemente. În cazul cînd aceste grafe se referă la o perioadă trecută ele vor îndeplini rolul unor funcții de reacție cu caracter descriptiv. Cînd însă vor anticipa o perioadă viitoare ele vor reprezenta detalierea unor funcții de reacție cu caracter normativ, adică vor echivala cu proiectarea sistemului îmbunătățit. În elaborarea acestor grafe se va utiliza procedeul aval-amonte[6]). Vom denumi primul dintre cele două tipuri de grafe menționate mai sus Grafe sistemice-releveu, iar al doilea tip — Grafe sistemice-proiect.

Să considerăm problema programării operative a producției într-o întreprindere industrială pentru care a fost elaborat graful sistemic — proiect din figura de la pag. 11.

Presupunînd că am efectuat descrierea funcționării sistemului programării operative în prezent (sau mai bine zis pe o perioadă trecută foarte apropiată) și că dorim să proiectăm funcționarea îmbunătățită a sistemului în viitor, vom începe prin a explicita ieșirile dorite din sistem.

Acestea cuprind pe de o parte obiectivele aval ale sistemului care se referă la procese reale (în sens Kornai) iar pe de altă parte ieșirile informaționale care vor rezulta ca necesare. Să ne referim deocamdată la primele.

Obiectivele aval ale sistemului vor fi stabilite plecînd de la obiectivele generale ale întreprinderii. În exemplul nostru vom considera următoarele obiective generale ale întreprinderii: 1) realizarea planului fizic anual, 2) realizarea planului valoric anual, 3) realizarea beneficiilor planificate anual, 4) realizarea productivității planificate și 5) efectuarea raportărilor către organele superioare. Din aceste obiective ale întreprinderii va trebui să deducem obiectivele-aval ale sistemului considerat, aceasta din urmă reprezentînd sub-obiective ale primelor. Nu există în prezent o tratare riguroasă a problemei operării în universul obiectivelor, dar în practică. deducerea în amonte a unui obiectiv B din altul A situat în aval se poate face răspunzînd la întrebarea „ce este necesar de făcut pentru a atinge obiectivul A" ? Punînd această întrebare privitor la obiectivele 1,2,3,4 și 5 ale întreprinderii (vezi fig. 1.),se obțin o multitudine de legături spre amonte.

Cu ajutorul unei întrebări similare cu cea de mai sus vom putea trece de la obiectivele sistemului programării operative mai sus, în amonte, spre alte subobiective pe care le vom numi activități. În graful nostru, nodurile 7 și 9 reprezintă astfel de activități. Un tip mai deosebit de activitate este cea reprezentată la nodul 8; acest fel de activitate, numit decizional, ne va permite să urmărim diferite variante de succesiuni de activități, în funcție de existența sau inexistența unor anumite condiții (în exemplul nostru, dacă planul zilnic s-a realizat, procesul de producție continuă pe baza programului inițial, dacă nu, este necesară o actualizare).

Simplificînd la maximum lucrurile am considerat că sistemul programării operative a producției cuprinde doar obiectivul 6 și activitățile 7, 8 și 9. În figură am delimitat sistemul cu un contur-linie întreruptă (observăm că din conturul sistemului ies o serie de săgeți pe care am scris prescurtarea INF și care reprezintă ieșirile informaționale necesare a fi luate în considerare pentru sistemul nostru).

Așa dar, ieșirile dorite din sistem sînt obiectivele-aval: vectorii $y_i(t)$ și $\vec{x}_i(t)$, precum și informațiile necesare a fi produse de sistem: vectorul $\vec{u}_i(t)$. Stabilirea elementelor acestor vectori se face în etapa următoare care va consta într-o detaliere a obiectivelor, activităților și legăturilor informaționale.

După cum am mai arătat, mecanismul operării cu obiectivele sistemelor este o problemă deschisă care preocupă pe mulți cercetători[7]). La nivelul unei soluționări sumare și provizorii a problemei, vom arăta că după ce se elaborează graful sistemic-proiect în care se evidențiază cu o primă aproximație obiectivele și activitățile precum și legăturile între ele va fi necesară descrierea mai amănunțită a acestora cu ajutorul unor fișe de detaliere. În aceste fișe se vor înscrie toate caracteristicile informațional-decizionale proiectate pentru obiectivele, activitățile și legăturile informaționale de graf, adică răspunsuri la întrebările „cînd trebuie efectuate operațiile ?“, „cine le rezolvă ?“, „cum se rezolvă ele ?“. Modul de a răspunde la aceste întrebări are o importanță decisivă pentru calitatea soluției, care va putea fi după natura și nivelul metodelor la care se apelează, o soluție naivă, meșteșugărească sau bazată pe metodele moderne ale managementului (procedee ale cercetării operaționale, informaticii, ergonomiei, psihosociologiei, organizării etc).

Întrucît graful sistemic proiectat cu fișele de detaliere anexe reprezintă un mod de determinare empirică a unei funcții de reacție cu caracter normativ, să ne oprim pe scurt la corespondența care există între ele. Am văzut cum apar în graf și cum se detaliază vectorii reprezentînd ieșirile din sistem incluse în membrul stîng al funcțiilor de reacție. Unde vom regăsi în proiectul sistemic intrările care figurează în membru drept al funcțiilor de reacție ? Examinînd figura 1 observăm că în sistem „intră“ săgeata 12 → 6 (care reprezintă intrarea de materii prime și materiale, deci vectorii $y_i(t-1)$ și $\overleftarrow{x}_i(t)$, precum și săgețile 11 → 6, 12 → 9, 13 → 9 (care reprezintă intrarea unor informații, deci vectorul $\overleftarrow{u}_i(t)$. În ceea ce privește vectorii proceselor decizionale (D(t)), proceselor tehnologice (T(t)) și psihosociologice (S(t)), ei vor fi reprezentați prin activitățile și informațiile din graf care au specific decizional, tehnologic și psihosociologic, și detaliați prin fișe corespunzătoare.

Remarcăm că deși ne-am propus să ne ocupăm exclusiv de sistemul programării operative a producției, mecanismul proiectării ne-a obligat să figurăm în graf și alte sisteme (sistemul psihologic, sistemul aprovizionării, sistemul psihosociologic), ca urmare a necesității de a ține seamă de legăturile care există între ele și care înglobează toate aceste sisteme de același nivel, într-un sistem de nivel superior, întreprinderea N.

ÎN ÎNCHEIERE să examinăm pe scurt în ce măsură am reușit să realizăm integrarea analizei și proiectării sistematice în Cibernetica Economică și dacă da, care sînt caracteristicile acestei integrări.

Faptul că am stabilit o echivalență conceptuală între funcțiile de reacție, instrumentul central al Ciberneticii Economice și elaboratele analizei și proiectării sistemice (grafele sistemice și fișele de detaliere, reprezintă după opinia noastră o probă a faptului că analiza și proiectarea sistemică este un procedeu de esență cibernetică și că integrarea propusă este, dacă nu realizată, cel puțin solid fundamentată.

Principala caracteristică a integrării este contribuția pe care o aduce aceasta la apropierea teoriei cibernetico-economice de practică. Dacă acest lucru este evident pentru sistemele mici (subsisteme funcționale într-o întreprindere, secții, chiar întreprinderi), pentru sistemele mari (centrală industrială, ramură, economie națională), aplicarea metodelor de analiză și proiectare sistemică în analiza cibernetico-economică va presupune eforturi considerabile. Rămîne de verificat dacă amploarea acestor eforturi nu ar putea reprezenta un impediment pentru generalizarea procedeului la nivel macro. În acest caz s-ar putea eventual concepe procedee mai sumare, care ar permite dacă nu proiectarea în detaliu, cel puțin schițarea principalelor structuri informațional-decizionale, inclusiv la nivel macro. Oricum însă, importanța pe care o acordă această metodă proiectării decizionale, ne determină să apreciem că ea ar contribui substanțial la îmbunătățirea stării sesizate de Kornai privitor la aspectele neraționale care apar în unele procese decizionale din practică, iar acest lucru ne face să credem că merită să se întreprindă eforturi de căutare și experimentare.

conf. dr. Gheorghe I. BOLDUR

---

1) Vezi „Revista economică“ nr. 12/6 septembrie 1974.

2) Vezi Manea Mănescu, Considerații cu privire la aplicarea principiilor ciberneticii în economie, Studii și Cercetări de Calcul Economic și Cibernetică Economică, nr. 5. 1968 ; — Manea Mănescu, Modelarea economico-matematică. Studii și Cercetări de Calcul Economic și Cibernetică Economică, nr. 3. 1970 ; — Manea Mănescu, Rolul ciberneticii în prognoza dezvoltării economico-sociale a României, Studii și Cercetări de Calcul Economic și Cibernetică Economică nr. 1, 1972.

3) Kornai Ianoș : „Anti-echilibru“. Editura științifică, 1974.

4) O diviziune asemănătoare, dar în trei tipuri de procese (tehnologice, informaționale și decizionale),am propus în lucrarea „Procese informaționale și de decizie în economie“. Ed. Științifică, 1973.

5) Denumirea mult folosită în cibernetică, pentru funcția care stabilește relația între intrările și ieșirile dintr-un sistem este „funcție de transfer“.

6) a se vedea : lucrarea lui A. Delville, „L'information dans l'entreprise“, Dunod, 1969.

7) Printre lucrările recente în care se tratează această problemă menționăm lucrarea „Multiple Criteria Decision Making“ apărută la University of South Carolina Press, 1973, sub redacția lui Janes L. Cachrane și Milan Zeleny , în care sînt grupate peste 60 de articole scrise de specialiști în problemă.

SINOPTIC

„Maturitate“ în utilizarea calculatoarelor

INDUSTRIA CALCULATOARE electronice, în ultimul deceniu s-a dovedit a fi una dintre industriile cele mai dinamice, cu un ritm continuu de dezvoltare nemaiîntîlnit în alte ramuri industriale. Rezultatele remarcabile obținute prin utilizarea lor în domeniul tehnico-științific, în administrația de stat, în gestiunea întreprinderilor și conducerea proceselor tehnologice au determinat în lume o atitudine, după părerea unor specialiști deosebit de „optimistă“ față de acest minunat produs al științei și tehnicii contemporane.

A dispune de un calculator electronic devenise într-un fel o „modă“, o caracteristică a dinamismului, și implicit a competitivității firmelor occidentale.

În perioada 1970—1971 s-a manifestat o recesiune în dotarea cu calculatoare electronice, utilizatorii căutînd să evalueze mai exact aportul lor în creșterea rentabilității organismelor economice complexe.

Concomitent cu recunoașterea faptului că întreprinderile cele mai rentabile sînt cele care utilizează intensiv calculatoare electronice, s-au reevaluat posibilitățile acestora, concentrîndu-se atenția asupra proceselor de fundamentare a deciziilor cu ajutorul sistemelor informatice integrate.

Ca urmare anii 1972 și 1973 au cunoscut un nou avînt al industriei calculatoarelor electronice, prognozele pe următorii 5 ani preconizînd o tendință pozitivă accentuată.

Se poate spune că utilizarea calculatoarelor electronice a intrat într-o perioadă de „maturizare“, caracterizată prin evaluarea și urmărirea realizării unor obiective de fond precum și prin folosirea unor tehnici evoluate ca teleprelucrarea, multiprogramarea, organizarea băncilor de date, utilizarea terminalelor conversaționale etc., ceea ce justifică și ritmul de creștere anual de cca. 12% în S.U.A. și 15—18% în Europa și Japonia.

Se apreciază că în domeniul minicalculatoarelor și al calculatoarelor de mare capacitate, ritmul de creștere anual va atinge cca. 20%.

Numărul de calculatoare electronice instalate la 1 ianuarie 1973 în unele țări ale lumii precum și numărul estimat pentru anul 1978 sînt redate în tabelul alăturat.

Nr. crt.	Țara	Numărul calculatoarelor instalate 1973	1978
1.	R.F.G.	10.960	20.000-24.000
2.	Benelux	1.615	4.000- 6.000
3.	Franța	8.055	19.000-23.000
4.	Marea Britanie	7.610	17.000-22.000
5.	Italia	4.180	9.000-12.000
6.	Olanda	2.210	5.000- 8.000
7.	Elveția	1.960	3.500- 5.000
8.	Alte țări din Europa Occidentală	3.940	3.500-5000
9.	TOTAL(Europa Occidentală)	40.530	87.500-113.000
10.	SUA	106.350	210.000-250.000
11.	Japonia	11.180	25.000- 35.000

Prognoza pune în evidență faptul că în următorii cinci ani, decalajul în domeniul dotării cu calculatoare electronice între S.U.A. și țările Europei occidentale se va reduce, cu toate că în această perioadă numărul calculatoarelor electronice instalate în S.U.A. în conformitate cu estimările minimale se va dubla.

De asemenea se prevede în Japonia o creștere a dotării cu calculatoare electronice care va depăși nivelul fiecăreia dintre țările europene.

Este neîndoielnic că în perioada următoare se vor produce și modificări substanțiale în structura și orientările pe zone geografice a exporturilor de calculatoare în favoarea firmelor europene și japoneze a căror producție va crește mai rapid, pentru a satisface necesitățile pieței de pe toate continentele care se prevede că va avea o putere de absorbție din ce în ce mai mare.

V. ȚICOVSCHI

TRĂSĂTURI ŞI DIRECŢII PROGRAMATICE ALE PERFECŢIONĂRII RELAŢIILOR DE PRODUCŢIE SOCIALISTE

SISTEMUL relaţiilor de producţie socialiste se află în concordanţă cu forţele de producţie, exercitînd, în consecinţă, un important rol în dinamizarea economiei, în materializarea superiorităţii noii orînduiri. Proprietatea socialistă, ca raport obiectiv şi conştient între membrii societăţii, eliberaţi de servitudinile exploatării, îşi dezvăluie marea sa forţă propulsoare a forţelor de producţie, influenţa sa determinantă asupra tuturor laturilor activităţii economice şi sociale.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului s-au obţinut progrese însemnate în perfecţionarea relaţiilor de producţie, a tuturor relaţiilor sociale, ceea ce a permis dezvoltarea mai rapidă a forţelor de producţie şi ridicarea nivelului calitativ al acestora. Prevederile Directivelor privind dezvoltarea economiei naţionale în cincinalul 1976—80 şi în perioada pînă în 1990, exprimă o creştere impetuoasă a forţelor de producţie ale ţării noastre, apropierea substanţială de nivelul statelor cu economie avansată. Acest proces reclamă în mod obiectiv, perfecţionarea concomitentă a relaţiilor socialiste de producţie. După cum prevede Programul partidului, realizarea unei concordanţe cît mai depline între forţele de producţie şi relaţiile de producţie şi sociale reprezintă una din direcţiile de acţiune ale partidului pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

UN PROCES CONŞTIENT, CONTINUU, MULTILATERAL

A examina problemele pe care le ridică perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste înseamnă, în fond, a cerceta modalităţile în care se menţine concordanţa ce trebuie mereu reînnoită dintre acestea şi forţele de producţie. În esenţă, acest proces reprezintă acţiunea conştientă îndreptată spre folosirea tot mai eficientă a mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă, în scopul progresului multilateral al societăţii socialiste.

Care sînt trăsăturile mai importante ale perfecţionării relaţiilor socialiste de producţie în ţara noastră, analizate prin prisma Programului partidului ?

● Proces **conştient, organizat şi condus de Partidul Comunist Român.** În socialism, oamenii sînt eliberaţi de sub dominaţia oarbă a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, nu în sensul că pot face orice, ci că pot acţiona în deplină cunoştinţă de cauză, potrivit cerinţelor acestor legi. În acest sens, Marx arăta că „...proprietatea, în măsura în care nu este decît un raport conştient faţă de condiţiile de producţie considerate proprii, se realizează înainte de toate printr-un **raport activ şi real** (subl. ns.) faţă de aceste condiţii ale producţiei, prin folosirea lor efectivă ca condiţii pentru activitatea subiectivă.. “

În viziunea largă a Programului partidului nostru, relaţiile socialiste de producţie se ridică pe trepte superioare prin acţiuni conştiente şi planificate, sub controlul şi în interesul întregii societăţi.

În societatea noastră, rolul conducător al Partidului Comunist Român se amplifică şi pentru faptul că relaţiile socialiste de producţie îşi îmbogăţesc conţinutul şi îşi diversifică formele concrete de manifestare, ca urmare a creşterii complexităţii vieţii economice sociale. Intervenţia partidului în direcţia perfecţionării relaţiilor socialiste de producţie are cel puţin două momente esenţiale : a) cunoaşterea necesităţilor obiective, în care rolul hotărîtor revine activităţii de investigaţie teoretică a partidului ; b) acţiunea potrivit acestor necesităţi, prin elaborarea, experimentarea şi transpunerea în viaţă a unor măsuri cuprinzătoare privind îmbunătăţirea tuturor laturilor relaţiilor economice.

● Perfecţionarea relaţiilor de producţie constituie o **preocupare continuă, neîntreruptă, a partidului şi statului nostru** ; această caracteristică decurge din faptul că şi în socialism forţele de producţie sînt mai mobile şi, ca urmare, relaţiile de producţie trebuie să fie adaptate mereu la noile cerinţe. În Program se menţionează necesitatea perfecţionării în continuare a relaţiilor de producţie şi sociale, a dezvoltării democraţiei socialiste, creării cadrului organizatoric corespunzător în vederea participării tot mai active a întregului popor la făurirea propriului său viitor, la zidirea societăţii comuniste. Posibilitatea adaptării continue a relaţiilor de producţie socialiste la cerinţele forţelor de producţie constituie unul din avantajele importante ale orînduirii socialiste faţă de cea burgheză, putîndu-se asigura în mod permanent dezvoltarea atît a forţelor de producţie cît şi a relaţiilor economice, evitîndu-se orice nepotriviri şi discordanţe între ele.

● Procesul de perfecţionare a relaţiilor de producţie este **atotcuprinzător, multilateral ;** chiar dacă, într-o anumită perioadă, măsurile adoptate vizează numai anumite laturi ale sistemului, privit în dinamica lui, acest proces trebuie să cuprindă ansamblul relaţiilor, necesitate ce decurge din conexiunea strînsă dintre toate componentele acestui sistem, din interdependenţa multiplă a acestor componente. Avînd în vedere rolul determinant al producţiei faţă de repartiţie, schimb şi consum, atenţia prioritară este îndepărtată către perfecţionarea raporturilor din această fază.

● Dezvoltarea relaţiilor socialiste de producţie se realizează practic **prin activitatea milioanelor de oameni ai muncii.** Măsurile iniţiate de partid, pe baza consultării largi a maselor şi, uneori, a experimentării lor într-un număr de întreprinderi reprezentative, sînt transpuse în viaţă prin munca de zi cu zi a întregii populaţii active. Dezvoltarea democraţiei socialiste, factor esenţial în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, subliniat pregnant în Program, va spori participarea şi aportul maselor populare la dezvoltarea problemelor vieţii economice şi sociale, la conducerea statului.

● Perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie se înfăptuieşte prin **căi şi modalităţi specifice,** în funcţie de condiţiile concrete ale ţării noastre· Aşa cum soluţiile concrete de făurire a acestor relaţii nu sînt aceleaşi pentru toate statele, tot aşa şi căile de perfecţionare a acestora cunosc particularităţi dictate de nivelul dezvoltării economice, sarcinile concrete ale construcţiei socialiste şi comuniste, condiţiile interne şi externe etc.

În concluzie, **perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie reprezintă o acţiune obiectiv necesară, conştientă, permanentă, multilaterală şi concretă, realizată de partidul şi statul nostru, de masele de oameni ai muncii, în concordanţă şi concomitent cu creşterea şi perfecţionarea forţelor de producţie ale societăţii socialiste.**

Problematica vastă a perfecţionării relaţiilor socialiste de producţie nu ne permite să abordăm, în cadrul unui articol, decît unele din direcţiile principale ale acestui proces.

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ LA BAZA UNITĂŢII ÎNTREGULUI POPOR.

Temelie a progresului economico-social al ţării, proprietatea socialistă, de stat şi cooperatistă, constituie relaţia iniţială şi fundamentală a sistemului de relaţii economice socialiste.

Proprietatea socialistă creează o situaţie nouă membrilor societăţii : oamenii muncii din sfera productivă dobîndesc din ce în ce mai mult conştiinţa dublei lor calităţi — de producători şi proprietari ai mijloacelor de producţie şi rezultatelor producţiei.

Pe baza Programului se vor dezvolta concomitent ambele forme de proprietate socialistă — cea de stat şi cea cooperatistă. Prin acumularea proprie şi prin creditele acordate de stat sporeşte în ritm susţinut conţinutul material al proprietăţii cooperatiste şi creşte gradul de socializare a producţiei· În acest sens, asociaţiile economice intercooperatiste care au luat naştere în ultima vreme constituie un cadru favorabil pentru introducerea tehnicii şi ştiinţei moderne, pentru înfăptuirea unor acţiuni vizînd intensificarea producţiei agricole.

Dezvoltarea simultană a celor două forme ale proprietăţii socialiste permite amplificarea legăturilor dintre ele, organizarea unor acţiuni de cooperare care favorizează extinderea experienţei înaintate, folosirea mai eficientă a resurselor. Prin aceasta se vor crea noi forme de proprietate de stat şi cooperatistă, asigurîndu-se o împletire tot mai strînsă între ele şi creîndu-se premise pentru trecerea treptată, în viitor, la o singură formă de proprietate superioară, proprietatea comunistă. În consecinţă, se vor produce noi procese calitative în cadrul fiecărei clase şi categorii sociale, se va realiza apropierea tot mai accentuată dintre ele, se va adînci coeziunea societății, unitatea întregului popor.

Relația de proprietate socialistă constituie raportul esențial din totalitatea relațiilor socialiste de producție ; ea nu determină din afară conținutul acestora, ci există în interiorul lor, ca parte intrinsecă a tuturor relațiilor economice. În acest sens Marx sublinia că a defini proprietatea nu înseamnă altceva decît a da o descriere a tuturor relațiilor sociale de producție. Aceste relații se constituie ca un sistem, ale cărui verigi se structurează în funcție de fazele reproducției sociale. Prin urmare, sistemul relațiilor socialiste de producție cuprinde următoarele grupe de raporturi, cu existență relativ distinctă : relațiile nemijlocite de producție, relațiile de repartiție, relațiile de schimb și relațiile de consum.

ASPECTE ALE PERFECȚIONĂRII RELAȚIILOR DIN FAZA PRODUCȚIEI.

Componentă relativ distinctă a relațiilor economice, raporturile care se stabilesc între producătorii socialiști în faza producției propriu zise, cuprind o gamă largă de laturi și aspecte conexe, care se află în legătură și cu relațiile din fazele ulterioare ale reproducției socialiste. Se evidențiază mai întîi forma specifică de unire a forței de muncă cu mijloacele de producție ; ea este directă, nemijlocită, iar cei doi factori ai producției nu mai sînt opuși unul celuilalt. În aceste condiții încetează caracterul de marfă al forței de muncă, specific orînduirii burgheze, iar mijloacele de producție se transformă din capital în fonduri productive, din instrumente de exploatare a muncii ele devenind instrumente de dezvoltare și perfecționare a producției materiale în vederea satisfacerii intereselor generale, colective și personale ale membrilor societății socialiste.

Producția socialistă se desfășoară pe baza planului național unic care canalizează resursele și energiile maselor de producători în scopul realizării obiectivelor pe care și le propune societatea. Programul partidului stabilește cu claritate direcțiile perfecționării activității de conducere și planificare a producției, a întregii activități economico-sociale, considerînd că acest proces constituie o latură inseparabilă a înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

Creșterea cantitativă și calitativă a mijloacelor de producție din unitățile de stat și cele cooperatiste, în condițiile perfecționării relațiilor nemijlocite de producție, permite folosirea tot mai rațională a factorului uman și celui material al producției.

Prin prisma interacțiunii dintre forțele și relațiile de producție socialiste se poate aprecia că una din direcțiile principale ale perfecționării activității productive este **creșterea eficienței economice** în toate întreprinderile și ramurile sferei productive. Proces amplu și complex, cu numeroase forme și indicatori economici, creșterea eficienței se realizează mai ales prin sporirea productivității muncii, folosirea mai bună a fondurilor fixe, gospodărirea rațională și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibilului și energiei, reducerea cheltuielilor de producție și creșterea beneficiilor, sporirea eficienței investițiilor, ridicarea calității produselor etc. Implicațiile creșterii eficienței productive asupra relațiilor neeconomice sînt multiple. Astfel, sporirea productivității muncii amplifică volumul bunurilor și serviciilor, mărind astfel conținutul material al proprietății socialiste ; în aceeași direcție acționează creșterea eficienței investițiilor și a fondurilor fixe, ca și valorificarea superioară a materiilor prime.

În legătură cu creșterea eficienței se pun numeroase probleme teoretice și practice. Una din acestea este criteriul determinant căruia îi sînt subordonate și alte criterii de eficiență. Spre deosebire de unele păreri exprimate în literatura de specialitate, putem considera că acest **criteriu fundamental** este creșterea venitului național (dacă privim la scara întregii sfere productive) sau creșterea producției nete (la nivelul întreprinderilor și ramurilor productive). Nu putem considera, cum afirmă unii teoreticieni, că expresia cea mai sintetică a eficienței economice este mărimea venitului net (plusprodusului), iar rata eficienței — raportul dintre venitul net și fondurile de producție. Fără a contesta valabilitatea acestui criteriu și acestui indicator, ca expresii parțiale ale eficienței, apreciem că cel mai important criteriu, care se află în deplin acord cu legea economică fundamentală a socialismului este venitul național (producția netă), iar rata eficienței generale a producției — raportul dintre mărimea venitului național și valoarea fondurilor de producție ale societății. Programul partidului subliniază în acest sens că în determinarea direcțiilor și volumului producției materiale pornim nu de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forțelor de producție în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific, ale societății, atît pentru asigurarea reproducției lărgite, cît și pentru acoperirea necesităților consumului.

DIRECȚII IMPORTANTE ALE PERFECȚIONĂRII RELAȚIILOR DE REPARTIȚIE ȘI A RELAȚIILOR DE SCHIMB.

Concepută în sens larg, repartiția apare mai întîi ca precedînd producția în sensul că, înainte de a se distribui produsele este necesar să se repartizeze mijloacele de producție și forța de muncă pe diferite ramuri și întreprinderi, în anumite proporții. Sub acest aspect, repartiția este inclusă în însuși procesul de producție, precedîndu-l. În sens restrîns, repartiția privește distribuirea bunurilor create în producție ; din acest punct de vedere, repartiția este determinată în întregime de producție, atît sub aspectul volumului de produse ce poate fi distribuit, cît și sub aspectul formei sociale· Marx sublinia că forma producției determină direct și forma specifică a repartiției, modalitatea de participare a producătorilor la actul repartiției produselor.

Atît în sens larg, cît și în sens restrîns, repartiția socialistă poartă amprenta proprietății obștești ; distribuirea produsului social și a venitului național în vederea ridicării nivelului de trai al populației și asigurării reproducției socialiste lărgite generează o gamă largă de raporturi social-economice, pe de o parte, între membrii societății, stat și întreprinderile socialiste, pe de altă parte, între stat și unitățile economice și social-culturale, între sfera producției și instituțiile financiar-bancare etc.

Pe această linie, potrivit Programului partidului, se va urmări și în continuare repartiția judicioasă a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, asigurîndu-se astfel creșterea și modernizarea forțelor de producție, înflorirea științei, învățămîntului și culturii, concomitent cu satisfacerea în măsură sporită a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare ale maselor populare. Partidul va asigura sporirea continuă a veniturilor oamenilor muncii de la orașe și sate, perfecționarea formelor de retribuire a lucrătorilor din unitățile de stat și cele cooperatiste, în condițiile unui raport echitabil între veniturile mari și cele mici. Sistemul de retribuire oferă totodată posibilitatea diferențierii veniturilor, în scopul cointeresării oamenilor muncii în sporirea și perfecționarea producției, în realizarea indicatorilor calitativi și cantitativi ai planului, urmărindu-se aplicarea consecventă a principiilor echității socialiste.

Concomitent cu creșterea retribuției după muncă vor spori cheltuielile sociale ale statului, care vor ocupa o pondere tot mai importantă în satisfacerea cerințelor generale ale populației. Se va extinde astfel împletirea principiului repartiției după muncă cu principiul repartiției comuniste, de satisfacere deplină a necesităților raționale de viață ale oamenilor.

Continuare a producției, schimbul de activități și de produse constituie o fază determinată de diviziunea socială a muncii, în care iau naștere în mod obiectiv o serie de raporturi economico-sociale. O problemă centrală a perfecționării acestor relații o constituie asigurarea unei concordanțe depline între producția socială și nevoia socială, între cerere și ofertă, între planul de producție și piață. Totodată, îmbunătățirea formelor de circulație a mărfurilor, îndeosebi a aprovizionării tehnico-materiale, a cooperării între întreprinderi și a comerțului, aplicîndu-se politica fermă a partidului de stabilitate a prețurilor și de circulație monetară sănătoasă reprezintă măsuri importante, vizînd perfecționarea relațiilor de schimb.

Partidul nostru pornește de la faptul că lărgirea schimburilor economice cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a dezvoltării economico-sociale, un factor al progresului. De aceea, creșterea și perfecționarea comerțului exterior, a cooperării economice și științifice cu alte state, în condițiile sporirii eficienței acestor activități, constituie cerințe permanente ale creșterii economice.

PERFECȚIONAREA relațiilor socialiste de producție în ansamblul lor are drept scop principal crearea în permanență a cadrului social optim pentru dezvoltarea susținută a forțelor de producție. Atît acțiunile directe cît și cele indirecte care vizează această perfecționare sînt traduse în viață de milioanele de producători· De aceea, capătă o însemnătate tot mai mare în viața socială, creșterea conștiinței socialiste a maselor, înarmarea lor cu legile dezvoltării sociale, pregătirea economică științifică a lucrătorilor din toate domeniile de activitate, în acest fel, oamenii muncii — factorul principal al progresului economico-social — își vor spori valențele creatoare și contribuția hotărîtoare la înfăptuirea Programului partidului, a Directivelor Congresului al XI-lea, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

prof. dr. Ioan GRĂDIȘTEANU

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Un apostol al inflaţiei

CARACTERUL persistent, „tirîtor", al inflaţiei după cel de-al doilea război mondial în ţările capitaliste şi ritmurile relativ pronunţate ale creşterii economice pe care ţările dezvoltate industrial le-au înregistrat în anumiţi ani au determinat o parte a economiştilor burghezi să adopte, în lucrările lor, poziţii favorabile menţinerii inflaţiei în anumite proporţii, să facă, cu alte cuvinte, apologia ei. Un exemplu tipic în această privinţă îl constituie „tezele" cuprinse în cartea „Societatea inflaţiei" a lui René Maury, profesor de economie la Universitatea din Montpellier. R. M. consideră că „societatea capitalistă este inflaţionistă prin natura sa" şi priveşte creşterea preţurilor (pe care o identifică întrutotul cu inflaţia) nu ca pe un fenomen pur conjunctural al economiei capitaliste, ci ca pe unul structural, permanent, al acesteia, ca „un proces de economisire forţată" (?!), ca „un impozit al civilizaţiei capitaliste". „Inflaţia — spune autorul — nu este altceva decît un impozit care n-a fost prevăzut ca atare, care nu este inscris în legea financiară, care n-a fost votat de parlament, dar care a primit agrementul social, consensul unanim al naţiunii întregi" 1) (??) Susţinerea potrivit căreia inflaţia ar fi „primit agrementul social, consensul unanim al naţiunii întregi" este însă infirmată de realitatea din ţările capitaliste, de amploarea luptei maselor largi împotriva inflaţiei, de măsurile antiinflaţioniste întreprinse în prezent de guvernele acestor ţări, de căutările tot mai asidue de ieşire din inflaţie. De asemenea, cealaltă afirmaţie, că inflaţia constituie „un proces de economisire forţată" nu se confirmă deoarece, în timpul inflaţiei „marele public" nu economiseşte, ci, dimpotrivă, ca urmare a creşterii galopante a preţurilor şi a scăderii puterii de cumpărare a banilor, cheltuieşte veniturile şi economiile pe cantităţi de bunuri şi servicii care, în condiţii neschimbate, devin din ce în ce mai mici. Are loc, pe această cale, o redistribuire a veniturilor în folosul exploatatorilor, o îmbogăţire a acelor clase şi pături sociale, care sînt proprietare de bunuri materiale (la care preţurile sporesc continuu) şi o sărăcire relativă a maselor largi de oameni ai muncii, care sînt nevoiţi să cumpere mereu la preţuri tot mai ridicate, pierzînd astfel o parte din veniturile lor. Recunoscînd fenomenul redistribuirii veniturilor, R. M. caută, totuşi, să liniştească publicul afirmînd că economiile şi veniturile cheltuite nu sînt întrutotul pierdute, că ele se regăsesc întotdeauna „în buzunarul fiecăruia sau în bugetul statului". De aceea, el susţine că „n-are nici un sens ştiinţific" să se afirme că inflaţia antrenează o sărăcire generală, colectivă a maselor deoarece ea esfe valabilă numai pentru titularii de venituri fixe şi la scară microeconomică, adică pentru un număr limitat de indivizi, gospodării şi firme. Pe planul analizei macroeconomice, adică pe ansamblul economiei naţionale, nu se produc, chipurile, schimbări deoarece „unii cîştigă ceea ce alţii pierd". Dar cine sînt cei care cîştigă şi cei care pierd şi, mai ales, care este numărul acestora din urmă nu se mai precizează. Mai mult, în opinia sa, redistribuirea veniturilor se face în folosul tuturor claselor şi păturilor sociale indiferent de locul şi rolul lor în producţia socială. Respingînd teza „sărăcirii colective" şi apărînd pe cea a necesităţii unei „inflaţii moderate", R. M. afirmă că „societatea inflaţiei" este întotdeauna „o societate bogată" şi, din acest punct de vedere, constituie „o dorinţă socială şi o aspiraţie legitimă a tuturor popoarelor". De aceea, spune el, ţările capitaliste, dacă doresc într-adevăr progresul, trebuie să ducă o politică inflaţionistă pentru că istoria a demonstrat că „progresul celei mai mari părţi a economiilor europene în decursul ultimelor decenii s-a acomodat cu o inflaţie moderată". Este adevărat că, în condiţiile unei inflaţii, care a depăşit uneori chiar limitele aşa-zise „moderate", economia capitalistă a realizat un progres, dar în folosul cui a fost obţinut el, cu ce consecinţe din partea maselor de oameni ai muncii şi ce schimbări s-au petrecut pe plan economic în raporturile de forţe ale claselor sociale, toate acestea autorul nu le mai arată.

Făcînd apologia „societăţii inflaţiei" şi a civilizaţiei ţărilor capitaliste", R. M. consideră creşterea preţurilor absolut necesară căci altfel „colectivitatea (citeşte societatea capitalistă — n.a.) n-ar fi în stare să economisească acele sume de bani necesare finanţării investiţiilor cerute de civilizaţia de care ea are nevoie", sau de către, ceea ce el numeşte, „creşterea economică dorită". Prin urmare, negînd adevărata cauză a inflaţiei, R. M. consideră că ea este determinată de nivelul ridicat al investiţiilor. „Inflaţia — spune autorul — nu face altceva decît să reamintească naţiunii că ea şi-a fixat investiţii prea mari, pe care capacitatea de economisire spontană şi sumele provenite din impunerea fiscală nu sînt suficiente pentru a le înfăptui". De aceea, el consideră că inflaţia este „o binefacere" ca-

---

fişe

ECONOMIA MONDIALĂ
ECONOMIA MONDIALĂ
CONSTANTIN MECU
Structuri economice în America Latină
EDITURA POLITICĂ

● *APĂRUTĂ de curînd în Editura politică, lucrarea* Structuri economice în America Latină *(Bucureşti, 1974, 232 p.), de Constantin Mecu, doctor în economie, este consacrată, aşa cum rezultă din titlu, examinării structurilor economice caracteristice ţărilor Americii Latine contemporane. Folosind conceptul de structură, spune autorul, avem în vedere că orice societate se prezintă ca un vast ansamblu alcătuit din elemente complexe de ordin economic, politic, social, ideologic şi de altă natură, între care există o multitudine de interdependenţe care îi determină funcţionalitatea. Aceste elemente, strîns legate unele de altele, formează un tot unitar, un sistem. Marxism-leninismului îi revine meritul epocal de a fi analizat aceste interdependenţe şi de a fi relevat rolul care revine elementelor economice. Cartea cuprinde o introducere — Premise şi trăsături ale structurilor economice actuale — şi două părţi : I. Analiza structurilor economice caracteristice ţărilor latino-americane şi II. Criza structurilor social-economice tradiţionale. Finalitatea luptelor sociale.*

Galbraith şi „Programul comun"

● *ÎNTR-UN interviu acordat de John Keneth Galbraith lui Michel Bosquet şi publicat în LE NOUVEL OBSERVATEUR (2–8 XII. 1974), economistul american afirmă că inflaţia — aşa cum a arătat pe larg în cartea sa „Economics and the Public Purpose" îşi are originea în sectorul monopolist al economiei (denumit de el „sistemul de plan"), care este puţin sensibil la restricţiile de credit sau la strîngerile de şurub fiscale prin care guvernele pretind să gîtuie inflaţia. Aceste măsuri afectează populaţia şi incomparabil mai puţin marile societăţi şi pot fi luate la adăpost de o dezbatere democratică. La întrebarea lui Michel Bosquet relativă la „naţionalizările democratice" propuse de stînga franceză, Galbraith răspunde că el preconizează pentru Statele Unite ceea ce reclamă pentru Franţa autorii „Programului comun". „Da, afirmă el, şi eu sînt pentru naţionalizări democratice". Pe termen scurt, pentru a se pune capăt inflaţiei J.K.G. propune controlul direct al preţurilor şi al veniturilor. Deşi afirmă că este partizan al reformelor, J.K.G. susţine că el nu este „gradualist" : egalizarea veniturilor, planificarea, dezvoltarea publică a echipamentelor şi serviciilor colective, susţinerea de către stat a micilor întreprinderi — pe care le proconizează — i se par realizabile într-un răstimp de doi pînă la patru ani.*

Contabilitatea întreprinderii moderne

● *EDITURA timişoreană „Facla" pune la dispoziţia cadrelor economice şi tehnice din unităţile industriale, precum şi studenţilor şi catedrelor didactice din învăţămîntul superior, lucrarea CONTABILITATEA ÎNTRETRINDERII MODERNE elaborată de un colectiv de cadre didactice de la Facultatea de ştiinţe economice din Timişoara, format din prof. dr. C. Olariu, lect. dr. M. Epuran şi lect. A. Câra.*

Considerată ca un organism cibernetic, cu funcţii riguros delimitate, întreprinderea modernă prezintă o problematică ce nu poate fi înţeleasă decît printr-o metodă sistemică. Ca urmare, autorii fundamentează o nouă concepţie de structurare a materialului lucrării în două sfere : contabilitatea producţiei şi contabilitatea generală a întreprinderii. În acest sens, un loc important în economia lucrării îl ocupă problema organizării documentaţiei primare, premisă majoră a realizării vocaţiei informaţionale a contabilităţii. De aici, importanţa acordată fluxurilor şi funcţiilor documentaţiei primare a diferitele forme de reflectare în contabilitate, posibilităţilor de prelucrare, în perspectiva mecanizării şi automatizării evidenţei. Conştienţi de complexitatea problemelor analizate, a căror tratare exhaustivă este imposibilă într-o re, in desfășurarea ei, „duce la realizarea societății capitaliste", așa cum rezultă ea din acțiunea legilor economice ale economiei de piață și care contribuie la realizarea „ex-post" a echilibrului economic potrivit formulei : Investiții globale realizate (cerute de „civilizația capitalistă") = Economisire spontană + Impozite + Inflație. Întrucît, spune autorul, „inflația ne privește pe toți și noi toți creăm inflație" (!?), ea trebuie să fie acceptată ca atare, deoarece „ea provine nu atît din carențele politicienilor, din cursa de sporire a profiturilor, din cursa de mărire a salariilor, denunțate de unii și de alții, cît din prețul de realizare a dorințelor noastre... lupta împotriva poluării, restabilirea echilibrelor ecologice, modernizarea echipamentelor colective (transporturi în comun, învățămînt, telefon etc.)". Cu alte cuvinte, vinovați de inflația puternică din zilele noastre din țările capitaliste sînt, în egală măsură, toți membrii societății capitaliste pentru că toți nu vor să mai trăiască la fel ca înainte, că toți își propun acum dorințe noi și sporite și toți urmăresc același țel : îmbunătățirea calitativă a vieții lor, care nu se poate obține decît cu ajutorul unor sume sporite de bani, sume ce nu mai pot fi mobilizate ca înainte numai pe calea economiilor spontane și a impunerii fiscale. Pentru ca societatea capitalistă să poată „să ofere — spune mai departe autorul – civilizația dorită... este foarte echitabil să acceptăm să plătim un impozit suplimentar" perceput prin intermediul inflației. Referindu-se la proporția acestui impozit, pe care el o situează la nivel de 7%, R. M. susține că nu este nimic rău și „nici chiar atît de scump" să plătești gradul dorit de civilizație, impus de condițiile moderne, cu un astfel de impozit suplimentar. „Dacă voim civilizație și libertate – susține autorul – trebuie să le plătim prețul", dacă „dorim o mai mare justiție trebuie să acceptăm majorarea notei de plată, deoarece justiția este un lux cînd ea comandă progresul". Iată deci, cum sub masca apologiei „societății inflației", cum în numele așa-ziselor : „civilizație și libertate burgheză" se încearcă să se fundamenteze necesitatea împovărării suplimentare a maselor de oameni ai muncii, a acceptării de către aceștia a „paludismului", inflație care afectează nivelul de viață al oamenilor muncii, prin sporirea prețurilor în condițiile deflației și prin sporirea șomajului. Scopul urmărit de R. M. în cartea sa este evident. El își propune să obișnuiască masele din țările capitaliste să trăiască în condițiile creșterii prețurilor și a presiunii inflaționiste, motivînd că în numele „civilizației" și „libertății" capitaliste, trebuie să se facă eforturi susținute deoarece dacă masele nu consimt să le facă astăzi, ele „vor trebui, totuși, să consimtă să le plătească mîine, dar cu un preț mult mai ridicat". Iată pentru ce el consideră preceptele clasice îndreptate împotriva creșterii prețurilor ca fiind inoperante, sfătuiește masele să nu lupte împotriva măririi prețurilor și să nu ceară scăderea nivelului lor, întrucît aceasta ar însemna, chipurile, în accepțiunea sa, „acceptarea schimbării civilizației", consimțirea deliberată a „reducerii diferitelor feluri de investiții, economice sau sociale", sau, în caz contrar, acceptarea finanțării lor printr-o nouă impunere fiscală. Întrucît „creșterea presiunii fiscale duce, în circumstanțele actuale, la pericolul unei recesiuni brutale și ar cere din partea statului un mare curaj care s-ar lovi de împotrivirea celei mai mari părți a cetățenilor", R. M. consideră inflația ca prezentînd cel mai mare avantaj și, deci, de aci concluzia că lumea capitalistă trebuie să se acomodeze să trăiască în inflație. Aceasta cu atît mai mult cu cît, în etapa actuală, după părerea sa, nu este posibilă deloc reducerea sumelor pentru investiții. Dimpotrivă, ele vor continua să se mărească deoarece sînt determinate, pe de o parte, de revendicările permanente ale maselor, de aspirațiile „poporului la o mai mare justiție și civilizație", iar pe de altă parte, de costurile crescînde pe care le impun : dezvoltarea industrială, urbanizarea, modernizarea echipamentelor colective și adaptarea lor la nivelul de viață dorit, dezvoltarea relațiilor internaționale, ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, cercetările fundamentale, apărarea mediului ambiant, restabilirea echilibrelor ecologice etc.

Pretinzînd că societatea pe care autorul și semenii lui o doresc este „o societate cu creștere economică accentuată în cadrul unui sistem economic închis" și că acțiunea legilor economice ale economiei de piață „le dă dreptul la această societate", R. M. subliniază că o altă condiție care se mai cere a fi îndeplinită „este să se accepte instabilitatea monetară", chiar dacă în urma ei unele compartimente ale economiei și pături ale populației vor avea de suferit.

Inflația și instabilitatea monetară, pe care Maury le preconizează pentru dezvoltarea economiei capitaliste, creșterea economică accelerată și asigurarea „nivelului dorit de civilizație" sînt fenomene care pun în realitate piedici unei dezvoltări economice viguroase și provoacă mari greutăți pe planul relațiilor interne și internaționale. Situația concretă a multor țări capitaliste care de ani de zile se zbat într-o inflație pronunțată, operează la devalorizări și revalorizări monetare repetate și înregistrează puternice dezechilibre în relațiile economice internaționale sînt, considerăm, fapte concludente, care infirmă majoritatea „tezelor" autorului cărții „Societatea inflației" și, ca atare, ne scutesc de multe alte comentarii.

dr. Constantin BICHI

---

¹) René Maury, La société d'inflation, Paris, Editions du Seuil, 1973, p. 13.

---

lucrare ce-și propune și evidente scopuri didactice, autorii rețin, mai ales, aspectele mai importante și de actualitate, cum ar fi : metodele evoluate de calculație a costurilor și rolul informațiilor corespunzătoare pentru conducerea întreprinderii.

Seminar internațional

● *ÎN prima decadă a lunii decembrie s-a desfășurat la Moscova cel de-al doilea seminar organizat de Comisia economică O.N.U. pentru Europa, avînd ca temă problemele utilizării sistemelor de modele în planificare, a informației și mașinilor electronice de calcul. Au prezentat comunicări oameni de știință din Anglia, Belgia, Bulgaria, Franța, R. D. Germană, Norvegia, Olanda, Ungaria și U.R.S.S.*

Funcțiile monetare ale aurului

● *ÎN articolul* K voprosu o monetarnîh funkțiah zolota *(Cu privire la problema funcțiilor monetare ale aurului), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI (nr. 10/1974), V. Gabucian observă că aurul nu mai este în condițiile actuale, un element necesar al procesului de schimb, deoarece acesta se realizează cu ajutorul banilor de hîrtie. De aici nu rezultă că funcția de măsură a valorii, ar fi fost preluată de banii de hîrtie. Valoarea mărfurilor există nu pentru că banii o măsoară, ea există în mod obiectiv și tot atît de obiectivă este și necesitatea măsurării ei. Înlăturarea aurului din circulația internă a diferitelor țări este legată de posibilitatea utilizării forțate a banilor de hîrtie. În relațiile internaționale, însă, o asemenea înlăturare deplină – fie din partea dolarului, fie a D.S.T. — este exclusă, ceea ce reflectă specificul relațiilor capitaliste interstatale. În ce privește prețul aurului, autorul este de părere că în această privință, banii de hîrtie funcționează ca instrument tehnic de comensurare a valorii aurului. Unii autori, ca D. Stadnicenko, consideră că nu aurul se vinde și se cumpără pe bani de hîrtie, ci banii de hîrtie se schimbă pe aur, în timp ce alții, ca S. Borisov, sînt de părere că prețul în bani de hîrtie al metalului monetar trebuie privit ca o categorie economică reală. Toate acestea nu pot însă duce, după opinia lui V. Gabucian, la concluzia dispariției oricărei deosebiri între aur și celelalte mărfuri. Aurul încetează să fie echivalent general și devine o marfă obișnuită doar în circulația internă. Pe arena internațională aurul continuă să se manifeste ca întruchipare ideală a valorii și să îndeplinească funcția de bani mondiali. Dacă în circulația internă aurul s-a demonetizat, în relațiile valutare internaționale funcțiile sale suferă anumite modificări.*

Inflația teoriilor despre inflație

● *SUB semnătura profesorului André Fourcans a apărut în LE MONDE din 17 decembrie 1974 studiul* Théorie de l'inflation et inflation de théories *(Teoria inflației și inflația teoriilor), în care se analizează critic teoriile de circulație în Occident despre inflația actuală. André Fourcans distinge mai întîi fenomenul de modificare a structurii prețurilor relative, adică majorarea sau diminuarea prețului unor mărfuri în raport cu al altor mărfuri, de creșterea continuă a nivelului general al prețurilor care caracterizează inflația. După părerea sa, creșterea de patru ori a prețului petrolului nu poate explica creșterea continuă a prețurilor ; majorarea bruscă a prețului petrolului a determinat o creștere a prețului tuturor bunurilor și serviciilor, dar această creștere ar fi trebuit să se oprească în momentul stabilizării prețului petrolului, ceea ce nu se întîmplă. Profesorul A. Fourcans critică și teza relației inverse între inflație și șomaj, răspîndită în literatura economică occidentală și formalizată matematic sub denumirea de „curba Philips". Lupta împotriva inflației poate majora șomajul, dar numai în mod provizoriu ; opțiunea între costul social al inflației și costul social al șomajului pe termen scurt este de natură politică. Totuși, nu se poate justifica creșterea prețurilor ca mijloc de a asigura ocuparea integrală a forței de muncă. Reacțiile salariaților la variațiile nivelului general al prețurilor sînt atît de rapide încît inflația a pierdut orice virtute în domeniul ocupării forței de muncă. Dimpotrivă, fără o încetinire a presiunilor inflaționiste sînt amenințate echilibrul economic și ocuparea forței de muncă pe termen lung.*

fișe

convorbiri economice

cu prof.
HARRY G. JOHNSON

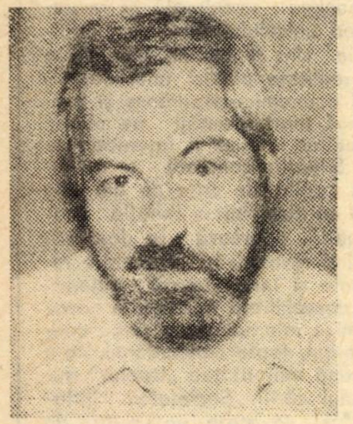

„SUBIECTELE DE DISCUȚIE ÎNTRE ECONOMIȘTI SÎNT TOT MAI NUMEROASE”

ECONOMISTUL canadian de renume internațional Harry G. Johnson s-a născut la Toronto în anul 1923. După absolvirea universității din Toronto și apoi a universităților Cambridge și Harvard din S.U.A., începe o carieră didactică la institute de învățămînt superior economic din America de Nord și Europa occidentală, în special din Anglia (la King's College, la Universitatea din Manchester și apoi la London School of Economics and Political Science). În prezent este profesor de economie la Universitatea din Chicago (din 1959) și la cea din Geneva. Este membru la American Academy of Arts and Sciences (din 1964) și la British Academy (din 1969).

Dintre lucrările sale menționăm : „Comerțul internațional și creșterea economică” (1958), „Canada într-o economie mondială în schimbare” (1962), „Economia mondială la răscruce” (1965), „Politici economice față de țările mai puțin dezvoltate” (1967), „Eseuri de economie monetară” (1967), „Noul mercantilism” (în colaborare, 1974).

● **Anul acesta s-a discutat foarte mult pe arena mondială despre necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. O contribuție în această direcție se așteaptă ca urmare a eforturilor de a îmbunătăți raportul de schimb, pînă de curînd net defavorabil țărilor în curs de dezvoltare...**

– În ce privește problema raportului de schimb, fiecare țară are o anumită structură a comerțului său exterior, de care depinde acest raport de schimb. Dacă luăm țările în curs de dezvoltare în ansamblu, observăm că țările petroliere și-au îmbunătățit situația, la fel și unele țări producătoare de materii prime, în vreme ce situația altora s-a înrăutățit. Cele care obțin produse agroalimentare vor înregistra venituri sporite pentru o vreme. Dar nu se poate vorbi despre raporturi de schimb în general, pe ansamblu, deoarece un preț extrem de ridicat al petrolului, de exemplu, este bun pentru exportatori, dar are efecte negative asupra unor importatori.

În ce privește schimbarea actualei ordini economice internaționale, rezoluția sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie-mai 1974 este o declarație politică, adoptată de guverne, dar cînd se pune problema de a trece la fapte, la acțiune, multe din ele le tergiversează.

● **Un element component al transformărilor așteptate în relațiile economice internaționale îl reprezintă reorganizarea sistemului monetar internațional. Care este opinia dv. în legătură cu fluctuația cursurilor valutare, ținînd seama și de efectele ei asupra comerțului internațional ?**

– M-am pronunțat de multă vreme în favoarea cursurilor valutare fluctuante. Faptul că cel mai adesea printre principalii susținători ai acestui sistem este citat numele profesorului american Milton Friedman se explică prin aceea că el este de acord cu mulți alți susținători ai acestei teze. Țara din care vin, Canada, a avut mulți ani cursuri fluctuante, iar de cîte ori nu a avut s-a aflat în dificultate. Mă pronunț deci cu tărie în favoarea cursurilor fluctuante. Evidența empirică, la fel ca și studiile efectuate dovedesc că ceea ce provoacă daune comerțului exterior în țările occidentale este intervenția guvernului în încercarea de a menține fixe cursurile valutare atunci cînd ele n-ar trebui să fie fixe.

● **Anul 1974 va rămîne în istoria recentă și ca Anul mondial al alimentației. Problematica sa depășește însă cu mult cadrul unui an. Care este opinia dv. în legătură cu situația actuală și cu perspectivele omenirii în acest domeniu ?**

– În unii ani – mă refer la țările dezvoltate – există relativ prea multe produse agroalimentare și fermierii se plîng de prețurile prea scăzute, iar în alți ani există prea puține și oamenii se plîng de prețurile prea ridicate. Ceea ce creează preocupări este o insuficiență a resurselor în general, dintre care cele alimentare sînt numai o parte. Creșterea producției agricole în lume și a randamentelor nu ridică probleme, după părerea mea, dacă se alocă în acest scop resursele necesare. Deci, în ceea ce privește alimentația sînt optimist, dar sînt mai puțin optimist în ceea ce privește anumite zone.

● **La Congresul mondial al economiștilor de la Budapesta, ați condus lucrările uneia din secțiuni. Aș dori să vă întreb ce posibilități de conlucrare internațională credeți că există în cadrul A.I.S.E. și care sînt perspectivele acesteia, inclusiv sub aspectul lărgirii sferei ei de cuprindere.**

– Asociația internațională de științe economice grupa la început societățile naționale ale economiștilor din numai vreo 12 țări. Acum sînt membre societățile economiștilor din 45 de țări. Urmează ca societățile naționale din Asia și America Latină, inclusiv din țări socialiste, să adere și ele la A.I.S.E. Subiectele ce se cer discutate sînt mult mai numeroase acum, numărul economiștilor din lume a crescut și el foarte mult. Din acest motiv între congrese se reunesc în fiecare an grupuri specializate, care discută o anumită problemă (inflație, dezvoltare sau altele în genul acesta). Este vorba de grupuri relativ mici, de 30–40 de participanți...

● **Dar unii dintre acești participanți sînt economiști dintre cei mai cunoscuți, laureați ai Premiului Nobel, savanți de renume mondial. De ce oare nu au participat mai mulți dintre ei și la Congresul Asociației, limitîndu-se să ia parte la reuniuni ca cele menționate de dv.?**

– Premiul Nobel pentru economie a fost instituit nu cu prea mulți ani în urmă, de aceea și laureații lui sînt oameni în vîrstă, avînd peste 60 de ani sau chiar peste 70 de ani și deplasîndu-se deci mai greu. Numai unul dintre ei, Kenneth Arrow, are mai puțin, în jur de 52. Peste un număr de ani probabil că media de vîrstă a laureaților va coborî. Deocamdată însă există o întreagă pleiadă de economiști de seamă din anii '20 și '30 care nu trebuie decepționați. Ceea ce nu înseamnă că între cei mai tineri nu există personalități remarcabile. De altfel, președintele A.I.S.E. dinaintea profesorului Fritz Machlup, și anume Paul Samuelson, este astăzi unul dintre laureații Premiului Nobel.

● **Credeți că în viitor Premiul Nobel pentru economie va fi acordat cu preponderență economiștilor care fac apel la matematică în lucrările lor ?**

– Depinde ce înțelegeți prin metode matematice. Dintre deținătorii Premiului Nobel cel mai mult au utilizat matematica Paul Samuelson și Sir John Richard Hicks. Jan Tinbergen și Simon Kuznets nu sînt deloc matematicieni în sensul profund al cuvîntului, ei utilizează matematica numai ca argument la îndemîna înțelegerii oricui. Așa după cum există premii pentru fizică teoretică sau pentru chimie, tot așa vor exista laureați ai Premiului Nobel pentru lucrări de economie matematică, iar alții pentru studii de economie istorică, așa cum este Kuznets, iar alții cum este de exemplu Wassili Leontief pentru crearea unui instrument care nu necesită multă matematică, lucrul fundamental la aceștia fiind organizarea informației de bază pentru a spori eficiența muncii economistului. Comitetul care decernează aceste premii cred că va arăta și în viitor aceeași înțelepciune ca pînă acum, acordîndu-le unor oameni care, fie că utilizează sau nu metode matematice, au avut o contribuție suficient de importantă la progresul științei.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMIE MONDIALA

FACTORII INTERNI ȘI EXTERNI AI EGALIZĂRII NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ÎN SOCIALISM [I]

Continuarea eforturilor în vederea asigurării unui progres social-economic accelerat al țării noastre în etapa următoare reprezintă unul din fundamentele strategice definitorii ale Programului partidului adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. După cum a arătat la Congres tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„creșterea în ritm înalt a economiei naționale va duce la apropierea nivelului de dezvoltare a țării noastre față de statele socialiste mai avansate, față de alte țări dezvoltate din punct de vedere economic"** ¹). Departe de a fi o dorință abstractă, înfăptuirea acestui obiectiv constituie — se subliniază în Program — una din problemele fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și creării bazei tehnico-materiale pentru trecerea la comunism.

Evident, problema apropierii din punct de vedere economic de țările dezvoltate, a egalizării nivelului dezvoltării este o problemă principială de importanță hotărîtoare nu numai pentru România și alte țări socialiste care au moștenit un anumit decalaj economic, ci pentru toate țările angajate în făurirea noii orînduiri. Multiplele sale implicații, interne și internaționale, atestă importanța ei de cerință fundamentală a progresului întregului sistem mondial socialist. De aici și necesitatea deosebită a cunoașterii profunde a procesului egalizării și a realizării pe această bază a unor previziuni clare ale dezvoltării lui în perspectivă.

ANALIZA COMPARATIVĂ, chiar sumară, a dezvoltării economice a țărilor membre ale C.A.E.R. ²) invederează concluzia că între acestea s-a manifestat, într-adevăr, o tendință generală de egalizare a nivelurilor și structurilor economice, deși tendința s-a desfășurat în timp și pe țări cu intensități diferite· Cu toate acestea, decalajele economice dintre țări continuă să fie încă mari. Înlăturarea lor cere înscrierea egalizării pe curba unei evoluții mai hotărîte în perioada următorilor 15—20 ani. Aceasta presupune ca țările cu un nivel economic mai coborît să realizeze în continuare o cadență mai accelerată decît celelalte țări socialiste dezvoltate industrial, fără ca ultimele să-și încetinească ritmul normal al creșterilor economice.

I. Egalizarea — rezultat necesar al acțiunii factorilor interni și externi

EGALIZAREA nivelurilor și structurilor economice continuă, așadar, să reprezinte una din sarcinile istorice ale dezvoltării sistemului mondial socialist. Preocupările speciale manifestate în acest domeniu la nivelul țărilor membre ale C.A.E.R. și exprimate în Programul Complex, au evidențiat faptul că **pentru transpunerea în practică a cerinței egalizării, este necesar să se folosească nu numai factorii creșterii economice în general, care acționează în toate țările, unii chiar mai puternic în țările dezvoltate, ci și factorii proprii egalizării.**

Ca și factorii creșterii economice, factorii specifici ai egalizării își au sediul tot în condițiile interne și externe ale țărilor socialiste. Pe de altă parte, factorii egalizării acționează nu izolat de primii, ci în cadrul și prin intermediul lor. Între toți acești factori — interni și externi, ai creșterii și ai egalizării economice — există, dar, o unitate dialectică. Recunoașterea acesteia este o necesitate obiectivă și devine una din temeliile teoriei marxist-leniniste a dezvoltării social-economice a țărilor socialiste în condițiile apartenenței lor la sistemul mondial socialist, precum și la economia mondială contemporană.

Deși reprezintă un proces obiectiv necesar, egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică în socialism devine realitate nu de la sine, ci în condițiile unor acțiuni conștiente, respectiv ale unei politici economice adoptate anume în acest scop, atît pe plan național, cît și pe plan internațional, în domeniul colaborării economice dintre state. Menite să pună în valoare principalele căi, forme și stimulente ale procesului creșterii economice în direcția egalizării, aceste acțiuni au în vedere, pe de o parte, mobilizarea maximă și folosirea eficientă a eforturilor și resurselor proprii din fiecare țară, iar pe de altă parte, folosirea avantajelor diviziunii internaționale a muncii. Tocmai acest fapt îi are în vedere și Programul Complex cînd precizează că „Principalele căi ale apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale C.A.E.R. sînt înainte de toate mobilizarea maximă și folosirea eficientă a eforturilor proprii și a resurselor țării, precum și folosirea avantajelor diviziunii internaționale socialiste a muncii".

Reflectînd această dublă cerință, România socialistă, țară care a moștenit o întîrziere economică de peste 100 de ani, s-a angajat, încă de la început, la înfăptuirea unui vast program de edificare a unei noi economii, tinzînd în permanență spre nivelurile și structurile economice cele mai înaintate. În mod sintetic, succesele remarcabile obținute pînă în, prezent sînt exprimate de creșterea venitului național pe locuitor, la 800 dolari în 1973. Astăzi, poporul nostru angajat în tranversarea unei noi etape istorice : **făurirea societății socialiste multilatelar dezvoltate,** își propune ca pînă în 1990 să obțină „ în toate domeniile o creștere substanțială a productivității muncii, astfel ca România să ajungă la nivelul statelor dezvoltate atît în ceea ce privește producția și venitul național pe locuitor cît și condițiile de viață ale populației". ³).

Ridicarea României în rîndul țărilor avansate industrial impune un dinamism economic înalt și în viitor. Astfel, după datele cuprinse în documentele adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., în perioada 1971—1990 venitul național va crește de 5—6 ori (ritm mediu anual 8,4—9,1⁰/₀), producția industrială de 6—8 ori (ritm mediu anual de cca. 9,5—10,1⁰/₀), producția agricolă de peste 3 ori (ritm mediu anual de 5,6⁰/₀). Socotit pe locuitor, venitul național va spori la circa 2 500—3 000 dolari în 1990.

II. Rata și eficiența înaltă a acumulării, factor intern hotărîtor al egalizării

SE ÎNȚELEGE de la sine că o atare creștere a venitului național nu poate fi realizată fără

Tabelul nr.1

Indicatori și perioade	România	Bulgaria	Cehoslovacia	RDG	Polonia	Ungaria	URSS
Medii anuale							
1. Rata acumulării^{x}							
-1966-1970	30,5	31,7	22,9	21,4	28,0	24,5	27,4
-1971-1973	33,0	25,2	25,7	22,5	31,8	27,5	28,4
2. Ritmul creșterii venitului național							
-1966-1970	7,7	8,7	6,9	5,2	6,0	6,8	7,8
-1971-1973	11,0	7,8	5,0	5,2	9,7	6,2	5,9

x) Ratele medii anuale ale acumulării sînt stabilite ca medii nu ponderate, ci aritmetice. In interpretarea comparativă a celor doi indicatori trebuie să se facă rezerva că efectele acumulării dintr-o perioadă dată nu se regăsesc integral în creșterea economică din acea perioadă. Intrucît însă acest neajuns se extinde asupra tuturor țărilor comparabilitatea dintre ele nu poate suferi modificări esențiale.

Sursa: Calculat pe baza datelor din publicațiile statistice ale CAER și naționale (pentru România).

Tabelul nr.2

Perioada	România	Bulgaria	Cehoslovacia	RDG	Polonia	Ungaria	URSS
1961-1965	0,95	1,18	1,14	1,14	0,94	1,09	1,16
1966-1970	1,15	1,11	0,89	0,89	1,02	0,89	1,02
1971-1973	0,99x	1,01	1,00	1,02	0,99	1,05	1,09

x) 1971-1972.

antrenarea, pe lîngă factorii creșterii economice în general, și a factorilor proprii egalizării.

Din acest punct de vedere, rata acumulării în România, mai înaltă decît în țările dezvoltate, a reprezentat și va continua să reprezinte factorul intern hotărîtor al egalizării. Rata acumulării exprimă efortul material la care se angajează un popor pentru a-și dezvolta economia. In termeni statistici, acest efort, care definește una din opțiunile fundamentale ale politicii economice a României, înseamnă, în mod concret, o rată a acumulării de 30,5% în perioada 1966—1970 și, după datele preliminare, de peste 33% în perioada 1971—1975 ; acumularea este prevăzută a reprezenta 33—34% din venitul național în cincinalul următor (1976—1980) și 30—32% în restul perioadei, pînă în 1990.

Comparativ cu celelalte țări membre ale C.A.E-R. rata acumulării în România, precum și rolul ei ca factor al egalizării — avem în vedere efectele sale asupra creșterii venitului național — au cunoscut următoarele dimensiuni. (vezi tabelul nr. 1).

Se poate observa că acumularea în țările mai puțin dezvoltate devine un factor al egalizării — cînd celelalte condiții, mai ales de eficiență, rămîn egale — numai prin rata sa mai înaltă decît în celelalte țări. Cazul României, de care ne ocupăm în acest studiu, este pilduitor sub acest aspect : ridicarea ratei acumulării de la 30,5% în 1966—1970 la 33% în 1971—1975 este însoțită și de o sporire substanțială a ritmului de creștere anuală a venitului său național.

Acumularea își exercită însă rolul său de factor al creșterii și egalizării nivelurilor economice nu numai prin amploarea proporției sale din venitul național, ci și prin eficiența utilizării ei. Analiza comparativă între țări din acest unghi de vedere evidențiază o serie de noi aspecte, utile pentru stimularea procesului de egalizare atît pe plan național, cît și pe plan internațional, la nivelul C.A.E.R. În lumina datelor de care dispunem, putem urmări comparativ tendințele în evoluția eficienței acumulării prin raportarea indicelui de creștere a fondurilor fixe productive la cel al creșterii venitului național (ultimul considerat egal cu 1,0). Se obține astfel coeficientul necesarului de fonduri fixe suplimentare pentru creșterea cu un procent a venitului național. Iată rezultatele acestui calcul (tabelul nr. 2).

Variațiile coeficientului sînt invers proporționale cu variațiile eficienței acumulării. Cercetînd această corelație în cazul României comparativ cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. în cadrul celor trei perioade, putem evidenția următoarele constatări.

În condițiile în care fondurile investite au un randament crescînd, se poate afirma că acumularea capătă, prin rata și eficiența ei, atributele necesare unui factor al egalizării. Și într-adevăr, în țara noastră, în actualul deceniu, rata înaltă a acumulării este însoțită de măsuri importante pe linia utilizării ei mai eficiente, prin sporirea părții sale productive și creșterea venitului național la 1 000 lei acumulare, prin continuarea procesului de industrializare și ridicarea gradului de valorificare a resurselor naturale și umane, prin continuarea procesului de restructurare a economiei în sensul diversificării și modernizării ei pe baza dezvoltării prioritare a ramurilor purtătoare de progres tehnic, prin dezvoltarea cercetărilor științifice și a învățămîntului, prin lărgirea deschiderii externe a economiei românești etc. în care se circumscriu factorii interni ai egalizării, se concretizează în posibilitatea unui ritm de dezvoltare al economiei noastre mai înalt decît în țările industrializate.

III. Cerințe ale egalizării față de colaborarea economică internațională

DAR, înfăptuirea unui program atît de vast, la capătul căruia țara noastră urmează a egala nivelurile și structurile economice din țările dezvoltate, solicită, cum este și firesc, pe lîngă mobilizarea unor mari eforturi interne, și utilizarea largă a avantajelor pe care le poate oferi colaborarea economică a României cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, precum și cu celelalte state ale lumii. Este vorba, cu alte cuvinte, de utilizarea unor factori externi ai egalizării.

O primă problemă care se pune din acest punct de vedere și a cărei rezolvare judicioasă poate orienta colaborarea în direcția egalizării, este următoarea : pot toate țările să utilizeze la maximum marile potențe ale colaborării economice internaționale ? Se știe că, prin formele sale avansate, între care amintim mai ales cooperarea și specializarea internațională în producție, colaborarea economică dintre țări coboară din sfera circulației produsului marfă în sfera producției materiale și științifice. În urma acestei mutații, ea se transformă dintr-un simplu factor de schimb de mărfuri, într-unul de modernizare, concentrare și eficiență a producției, adică într-un factor de creștere economică. Noile potențe ale colaborării economice internaționale nu se răsfring însă în mod egal asupra țărilor. Aceasta, din cauza deosebirilor mari care există între ele în : a) structura relațiilor economice externe ; b) nivelul productivității muncii sociale și c) volumul schimburilor economice pe locuitor. Cunoașterea, chiar sumară, a implicațiilor acestor procese poate aduce un plus de fundamentare a cerințelor pe care țările mai puțin dezvoltate le pun în fața colaborării economice internaționale pentru a grăbi procesul egalizării.

În cazul structurii relațiilor economice externe, structură care reflectă în fond starea economică internă a țărilor respective, este vorba mai ales de dezechilibrul — cu atît mai mare și mai îndelungat cu cît țara este mai slab dezvoltată industrial — dintre importul și exportul diferitelor categorii de produse : industriale și agricole, materii prime și prelucrate etc. Mai concret, este vorba de faptul că țările mai slab dezvoltate comparativ cu cele dezvoltate exportă mai multe produse neprelucrate decît prelucrate, mai multe produse agricole decît industriale. De exemplu, în România și Bulgaria grupul de mărfuri : combustibil, materii prime minerale, metale și produse agricole reprezenta, în 1960 aproape 75% și respectiv 56% din total export (față de 22,7% și 31,1% în R.D.G. și R.S.C.), iar în 1970 — aproape 50% și respectiv 52% (față de 26% și 25,2% în R.D.G. și R.S.C.).

La această situație se adaugă dezechilibrul dintre importul și exportul de mașini și utilaje ale țărilor mai slab dezvoltate. Problema se pune sub cel puțin două aspecte mai importante, strîns legate între ele.

Primul constă în ponderea mai mare a importului decît a exportului de mașini și utilaje. De exemplu, în 1970, cu tot progresul incontestabil înregistrat în dezvoltarea și diversificarea industrială a țării noastre, ponderea mașinilor reprezenta 22,8% la export și 44,3% la import, față de 4,2% și 37,1% în 1950. De menționat că ponderea mașinilor la export a reprezentat în întreaga perioadă 1960—1970 între 45,1 și 50,2% în R.S.C. și între 49 și 52% în R.D.G. Pentru România, așadar, soldul pasiv mare și îndelungat al comertului său cu mașini constituie încă unul dintre factorii de presiune asupra balanței de plăți externe, cu multiple implicații asupra dezvoltării industriale.

Al doilea aspect constă în gradul mai redus de valorificare a metalului. Pentru a obține aceeași valoare, țara cu un nivel de industrializare mai coborît consumă și deci și exportă prin mașinile respective o cantitate mai mare de metal decît țările industrializate. De exemplu, în 1970, în cadrul țărilor membre ale C.A.E.R., consumul de metal cel mai mic pentru aceeași unitate valorică a producției industriei constructoare de mașini l-a avut R.D.G. Față de acest consum considerat egal cu 1,0, nivelurile respective din celelalte țări indică următorii multipli : 1,7 și 1,88 în U.R.S.S. și Bulgaria ; 2,36 și 2,68 în Polonia și Ungaria ; 3,48 și 4,56 în Cehoslovacia și România [4]. Cauzele acestor diferențe mari în valorificarea metalului rezidă mai ales în orientarea structurală a industriei constructoare de mașini, structură care este puternic influențată de ponderea mai ridicată în țara noastră a produselor mari consumatoare de metal, iar în R.D.G. — a produselor mari consumatoare de muncă complexă. Această stare de lucruri reprezintă un argument în plus — dacă mai era nevoie — în favoarea necesității de a continua industrializarea socialistă a țării noastre și modernizarea structurilor industriale prin promovarea prioritară, și mai hotărîtă decît pînă acum, a ramurilor „industrializante", în stare să asigure un grad superior de prelucrare a metalului. Se înțelege de la sine că satisfacerea acestei nevoi se pune ca o problemă de prim ordin nu numai orientării structurale a eforturilor interne, ci și colaborării economice și tehnico-științifice a României cu țările membre ale C.A.E.R.

Diferențele între țări în nivelul productivității muncii sociale determină diferențe și în ceea ce privește participarea la avantajele colaborării economice internaționale. De exemplu, în 1973, cînd un locuitor al României producea circa 800 dolari venit național, diferența față de o țară socialistă dezvoltată cum este R.D.G. ajungea după unele surse chiar pînă la 2,95 : 1.

Dacă luăm în considerare nu întreaga populație, ci numai cea ocupată în sfera producției materiale – 80,2% din populația ocupată în R.D.G. și 89,4% în România — rezultă că diferențele respective sînt și mai mari. Indiferent cum sînt calculate, și ce surse folosim, diferențele în productivitatea muncii sociale sînt considerabile ; ele înseamnă că, pentru aceeași valoare în schimburile reciproce, cele două țări cheltuiesc cantități de muncă inegale, invers proporționale cu diferențele amintite. Din această cauză, în țările mai puțin dezvoltate are loc o scurgere de substanță economică în exterior, spre țările mai dezvoltate. Înlăturarea acestei situații, respectiv a tributului plătit pentru decalajele economice moștenite, cere ridicarea productivității muncii sociale din țările mai slab dezvoltate la nivelul celei din țările avansate industrial.

Comerțul exterior pe locuitor, mai scăzut în țările mai slab dezvoltate, reduce și el amploarea avantajelor participării la schimburile economice internaționale.

Împrejurările succint arătate anterior demonstrează că, așa cum susțin și alți economiști, țările cu un nivel de industrializare mai coborît au mai puține posibilități de a participa la diviziunea internațională a muncii și că, din această cauză, ele obțin un efect economic mai redus decît țările dezvoltate. Este evident că existența unei asemenea situații poate încetini procesul de apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică. Pentru ca aceasta să nu se întîmple, este necesar ca țările cu un nivel economic mai coborît să-și orienteze astfel dezvoltarea economică, încît să poată participa la diviziunea internațională a muncii cu o structură de produse bazate pe o productivitate a muncii, realizată la nivelul celei cunoscute pe plan internațional. Este necesar de asemenea ca **egalizarea** să devină unul din principiile fundamentale ale tuturor acțiunilor și relațiilor economice internaționale socialiste.

Realizarea acestui principiu pune în fața colaborării dintre țările socialiste necesitatea respectării unui minim de cerințe. Una dintre acestea, reflectată și în Programul Complex, constă în aceea că „Problemele apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale C.A.E.R. trebuie să fie luate în considerare în toate domeniile și formele concrete ale colaborării". Dealtfel, lichidarea decalajelor economice moștenite și egalizarea nivelurilor economice trebuie să devină un principiu de bază al colaborării nu numai la nivelul comunității țărilor socialiste, ci și la nivelul întregii comunități mondiale, ca parte organică a noii ordini ce se cere a fi instaurată în relațiile dintre state.

O altă cerință este aceea ca **formele colaborării economice care leagă țările între ele în sfera producției, cum ar fi cooperarea și specializarea internațională în diverse domenii de activitate, să se realizeze și în țările mai puțin dezvoltate la nivelul productivității muncii celei mai înalte,** cunoscute pe plan mondial. Altfel procesul egalizării este considerabil îngreuiat, dacă nu chiar înlocuit cu un proces de adîncire a inegalităților.

O cerință importantă este, de asemenea, necesitatea acordării de facilități țărilor mai puțin dezvoltate industrial, pentru o participare fără nici un fel de restricții la toate formele de colaborare economică și tehnico-științifică. Sub acest aspect, Programul Complex cuprinde o serie de prevederi a căror aplicare poate contribui la sporirea potențelor creatoare interne ale fiecărei țări. Este vorba, în primul rînd, de prevederea după care „în cazurile necesare se preconizează condiții prioritare de colaborare, ca mijloc suplimentar de dezvoltare a economiei țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial", și în al doilea rînd, de „acordarea unui ajutor și sprijin material țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial" în domeniile specializării și cooperării internaționale în producție, colaborării tehnico-științifice, creditelor și preferințelor.

Neîndoielnic, asemenea prevederi cuprinse în Programul Complex dau expresie clară necesității ca, în cadrul colaborării economice internaționale, să fie evidențiați **factorii externi proprii egalizării.** Valorificarea acestora presupune materializarea lor într-o suită de măsuri și acțiuni practice, adoptate la nivel bilateral și multilateral. În acest scop, ceea ce se impune de la început, ca premisă generală, este analiza sistematică a nivelurilor economice și luarea în considerare a nevoilor specifice ale țărilor mai slab dezvoltate în întreaga activitate de cordonare a principalelor direcții ale dezvoltării economiei și colaborării reciproce a statelor membre ale C.A.E.R.

O primă asemenea nevoie este aceea a investițiilor. Cu cît o țară este mai slab dezvoltată, cu atît această nevoie este mai mare și cu atît posibilitățile interne de a o satisface sînt mai reduse. De aici și importanța deosebită a surselor externe de investiții. Un calcul sumar pentru țara noastră poate sugera dimensiunile mari ale efortului investițional necesar. Dacă în perioada 1951—1973, pentru a spori venitul național pe locuitor cu circa 700 dolari (S.U.A.), investițiile s-au ridicat la peste 1 000 miliarde lei, în perioada 1974—1990, pentru a spori de 4 ori acest venit, va fi necesar ca și volumul investițiilor să crească de cel puțin 4 ori. Spunem „cel puțin" pentru că în realitate necesarul va fi mai mare. În asigurarea acestor investiții, care probabil vor depăși suma de 4 000 miliarde lei, sursele externe pot aduce o contribuție consistentă, mai ales sub **forma creditelor de dezvoltare.** În acest sens, țările dezvoltate pot acorda asemenea credite pe bază de avantaje reciproce sau sub formă de ajutor : credite cu dobîndă mai mică decît dobînda pieței, sau fără dobîndă. De asemenea un rol mai important decît pînă în prezent l-ar putea juca și Banca Internațională de Investiții din sistemul C.A.E.R. Aceasta ar putea lua în considerare în politica sa de credite anumite priorități și condiții mai avantajoase pentru țările membre mai slab dezvoltate industrial.

Un alt grup de nevoi majore apare în legătură cu materiile prime. În cazul României, problema se pune sub două aspecte. Este vorba, pe de o parte, de nevoia crescîndă de materii prime și materiale cu caracter deficitar (minereu de fier și fero-aliaje, cocs metalurgic și cărbune cocsificabil, petrol, celuloză, azbest, nichel, cupru, bioxid de titan, concentrate de apatită, materii prime vegetale etc.) Ponderea lor înaltă, oscilînd între 42% și 53% în perioada 1950—1973, în totalul importului definește totodată și importanța acestei probleme pentru progresul economiei noastre naționale. Pe de altă parte, este vorba de necesitatea atragerii în circuitul economic a resurselor naturale proprii, încă neutilizate în scopuri productive, și a valorificării superioare, prin creșterea gradului de prelucrare, a tuturor resurselor naturale proprii din import care se industrializează în țara noastră.

Un al treilea grup de nevoi îl reprezintă mașinile și utilajele. Și în acest caz, problema îmbracă două aspecte : nevoia de a importa un volum important de astfel de mărfuri și nevoia de a exporta o parte crescîndă din produsele industriei noastre constructoare de mașini.

Cercetarea științifică și pregătirea de cadre calificate reprezintă un alt domeniu de necesități în care colaborarea și cooperarea internațională pot contribui la ușurarea eforturilor materiale cerute în țările mai slab dezvoltate industrial, pentru rezolvarea problemelor respective.

Este evident că nu am epuizat întreaga varietate de nevoi și probleme care se pun în fața dezvoltării economice a țării noastre și în soluționarea cărora colaborarea economică internațională este așteptată să aducă, în completarea eforturilor interne, o contribuție mai consistentă decît pînă în prezent. Cu toate acestea, nevoile și problemele evidențiate mai sus apar suficiente pentru a fundamenta direcțiile și țelurile colaborării economice a României cu țările socialiste, precum și formele și metodele acesteia, menite să dea conținut contribuției mai mari pe care orice țară mai slab dezvoltată o așteaptă de la colaborarea amintită în procesul de lichidare a decalajelor moștenite și de ridicare a nivelului și structurii sale economice la cele ale țărilor avansate industrial. Reflectînd cerințele egalizării, colaborarea economică intrasocialistă contribuie astfel la creșterea economiei fiecărei țări și, pe această bază, la întărirea pozițiilor socialismului și sporirea forței și influenței sale pe scară mondială.

prof. dr. Nicolae BELLI

---

1) **Nicolae Ceaușescu**, Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, „Scînteia", 26 noiembrie 1974.

2) Vezi articolul „Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste — Evaluări și tendințe", Revista Economică nr. 13/1974.

3) **Nicolae Ceaușescu**, „Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român", Expunere la adunarea solemnă din Capitală, 7 mai 1971, București, Edit. pol., 1971, pag. 35—36.

4) Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1973, pag. 582 și 603, și I. Beliaev, L. Semionova : „Soțialisticeskaia integraț,a i mirovoie hozeaistvo", I.M.O., Moscova, 1972, pag. 120.

5) U. N. Statistical Yearbook 1971 și 1972 ; Business International, februarie 1974,

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

SPRE O ORGANIZARE VALUTAR-FINANCIARĂ RAȚIONALĂ

IN CADRUL eforturilor actuale de edificare a unei noi ordini economice și politice mondiale, de care — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al partidului — depinde mai mult ca oricînd viitorul omenirii, găsirea de soluții pentru așezarea pe o bază rațională și echitabilă a relațiilor valutare și financiare dintre țările lumii ocupă un loc deosebit de important.

Problemele internaționale au astăzi un caracter global. Ar fi greu de conceput, de exemplu, procesul politic al edificării și menținerii păcii și securității internaționale fără un proces paralel de înfăptuire a premiselor unei evoluții ascendente, echilibrate, a relațiilor economice bi- și multilaterale. La rîndul său, această evoluție este inseparabil legată, așa cum se scoate în evidență în cele ce urmează, de elaborarea și realizarea unei ordini monetare internaționale, adică a unui sistem de norme care să reglementeze aspectele valutare și financiare ale raporturilor economice dintre națiuni. Promovarea aspirațiilor și dezideratelor social-economice și politice ale popoarelor este deci implicit legată de instaurarea unei noi ordini valutar-financiare internaționale.

Un proces evolutiv de reformă

INCĂ MAI ÎNAINTE ca sistemul monetar internațional elaborat în 1944 la Bretton Woods să-și fi dovedit anacronismul și să fi fost definitiv înlăturat, la 15 august 1971, din practica popoarelor, o serie de cercetări individuale și colective, mai mult sau mai puțin academice, au avut ca temă reforma acestui sistem.

La 26 iulie 1972, în procesul de elaborare a unei noi ordini în domeniul valutar-financiar a început o etapă nouă. În acea zi, printr-o rezoluție a guvernatorilor Fondului Monetar Internațional (F.M.I.), a fost creat „Comitetul Consiliului guvernatorilor F.M.I. pentru reforma sistemului monetar internațional și problemele conexe" (denumit pe scurt Comitetul celor 20). După o activitate de aproape doi ani, acest comitet a prezentat la 14 iunie 1974 raportul său final, precum și o „schiță" a reformei.

În raportul Comitetului celor 20 se menționează că din cauza incertitudinilor pe care inflația, criza energetică și alte surse de instabilitate le-au făcut să planeze asupra economiei mondiale și îndeosebi asupra posibilităților de echilibrare a balanțelor de plăți un nou sistem monetar internațional nu va putea fi convenit și aplicat în ansamblu decît după o perioadă interimară, nedefinită în timp. Ca urmare, Comitetul celor 20 a considerat ca fiind „de cea mai mare importanță" luarea de măsuri imediate pentru începerea unui proces **evolutiv** de reformă, precum și racordarea la principiile reformei a celorlalte măsuri care se vor mai lua în acest domeniu în cursul perioadei interimare 1).

După înseși afirmațiile – foarte prudente – cuprinse în raportul Comitetului celor 20, schița reformei, elaborată de Comitet, este mai curînd „o indicație asupra orientării generale" pe care ar putea să o aibă în viitor sistemul monetar internațional și mai puțin cristalizarea coerentă și atotcuprinzătoare a unui nou sistem. Din examinarea schiței rezultă următoarele „indicații" mai importante :

– lărgirea supravegherii și gestiunii internaționale într-un număr de domenii importante și, în consecință, sporirea rolului F.M.I. ca organism de supraveghere și sprijinire a aplicării sistemului, comparativ cu rolul care îi fusese încredințat în vechiul sistem de la Bretton Woods ;

– elaborarea unei proceduri mai eficiente și mai simetrice (adică valabilă atît pentru țările cu deficite, cît și pentru cele cu excedente de balanță) de ajustare (echilibrare) a balanțelor de plăți care, lăsînd țărilor interesate, pe cît posibil, alegerea propriei lor politici, ar asigura totuși, printr-un proces de evaluare bazată pe indicatori ai rezervelor și pe presiuni (sancțiuni) progresive, că țara în cauză va declanșa o acțiune corespunzătoare de ajustare, atunci cînd aceasta va fi necesară ;

– restabilirea convertibilității, aceasta fiind considerată de Comitetul celor 20 ca o contribuție la îmbunătățirea lichidității globale, ca un mijloc de evitare a creșterii necontrolate a proporției valutelor de rezervă (mai precis, a dolarilor S.U.A.) în structura rezervelor internaționale ale țărilor membre (aluzie la inundarea cu dolari neconvertibili a băncilor centrale din principalele țări partenere ale S.U.A. în anii crizei sistemului valutar internațional) ;

– ridicarea D.S.T.-urilor (a drepturilor speciale de tragere) la rangul de principal instrument de rezervă, concomitent cu reducerea rolului aurului și valutelor de rezervă în această funcție ;

– sprijinirea dezvoltării economice și promovării unui flux net sporit de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare.

Probleme cheie nerezolvate

O ETAPĂ nouă va fi inaugurată, în procesul elaborării viitoarei ordini valutar-financiare internaționale, odată cu începerea în ianuarie 1975 a lucrărilor „Comitetului interimar al Consiliului guvernatorilor F.M.I.". Acest comitet, propus de Comitetul celor 20 pentru a-i succeda și instituit prin hotărîrea sesiunii anuale a Consiliului guvernatorilor F.M.I. din 30 septembrie — 4 octombrie 1974, își va aduce contribuția la stabilirea principiilor și tehnicilor de lucru ale noii ordini monetare internaționale. Munca se anunță a fi foarte dificilă, ținînd seama de complexitatea problemelor ce trebuie soluționate, de interesele în joc și de situația de criză din economia mondială.

Credem că nu vom fi departe de adevăr dacă vom afirma că în noul cadru al Comitetului interimar. lucrările de reformă vor continua pe linia „orientării generale" date de Comitetul celor 20. Aceasta, deoarece concepția fundamentală care stă la baza acestei orientări reprezintă de fapt chintesența tezelor moderne privind sistemul de reglementare a relațiilor monetare internaționale. „Noi nu am inventat reforma în cadrul Comitetului celor 20", afirmă C. J. Morse, unul dintre specialiștii cei mai inițiați în activitatea comitetului. „Noi am moștenit-o de la sugestiile cuprinse în materialele întocmite de Keynes pentru Bretton Woods ; de la viziunea lui Triffin, Bernstein și alții din anii 1950 ; de la discuțiile oficiale îndelungate din anii 1960 care au dat naștere într-o anumită conjunctură D.S.T.-urilor ; în sfîrșit, cel mai recent, de la studiile Consiliului executiv al Fondului în primii ani ai deceniului actual cu privire la sistemul cursurilor valutare și la reformă" 2). Această ilustră linie genealogică nu l-a împiedicat pe Morse să recunoască deschis ceea ce lumea a constatat de la început și anume că din lucrările Comitetului celor 20 a rezultat o concepție „în linii mari" și că unele „detalii esențiale" au rămas să fie precizate de continuatorii comitetului.

Realitatea este, probabil, mai întunecată decît a văzut-o, cu ochi părintești, unul dintre făuritorii schiței de reformă, deoarece există nu numai amănunte, fie ele și esențiale, ci și probleme cheie care nu au putut fi rezolvate de forumul reprezentativ al celor 20. Moștenirea lăsată de vechiul comitet, cu toate rădăcinile ei adînci în gîndirea monetară contemporană, cuprinde deci o serie de probleme nelămurite, asupra cărora există controverse. Cîteva din ele vor fi amintite în cele ce urmează.

Parități și cursuri valutare

FAPTUL că începem cu această problemă are o rațiune : după părerea noastră, modul de stabilire a parităților și cursurilor definește întreaga structură a unui sistem monetar.

În ordine istorică, etalonul aur s-a caracterizat prin parități fixe și prin admiterea unei fluctuații a cursurilor automat limitată de așa-numitele „puncte de aur", inferior (de intrare a aurului în țară) și superior (de ieșire a aurului). Etalonul aur-devize a preluat de la etalonul aur principiul fixității relative a acestor mărimi. Astfel, întrucît sistemul valutar internațional de la Bretton Woods a fost organizat în jurul etalonului aur-devize, statutul F.M.I. prevede fixitatea parităților definite în aur sau dolari S.U.A., modificarea lor constituind o excepție motivată de apariția unor „dezechilibre fundamentale" și putîndu-se efectua numai cu autorizarea F.M.I. În ce privește cursurile valutare, întrucît în condițiile aplicării etalonului aur-devize „punctele de aur" nu mai funcționau, s-a căutat să se asigure, de astă dată pe cale intervenționistă și nu automată, o stabilitate relativă a lor. A fost fixată o limită de fluctuație de plus sau minus 1% față de paritate (ulterior 2,25%), iar autoritățile monetare au fost obligate să intervină pe piață pentru respectarea acestei limite, ceea ce implica existența la dispoziția acestor autorități a unor rezerve de instrumente de plată internaționale în fiecare țară. Dimpotrivă, un sistem monetar care s-ar baza pe flotarea liberă a cursurilor ar face inutile paritățile, ar dispensa autoritățile monetare de intervenție pe piață, ar pune capăt creării de rezerve de mijloace de plată internaționale, ca și mișcărilor speculative de capitaluri pe termen scurt. În plus, un asemenea sistem ar duce la echilibrarea automată a balanțelor de plăți, cel puțin în principiu.

Cum va putea arăta noua ordine în această privință, în perspectiva deschisă de schița reformei ?

Comitetul celor 20 a optat pentru „parități stabile dar ajustabile", cu admiterea temporară a flotării cursurilor valutare ca o tehnică utilă în anumite cazuri justificate. Aceasta înseamnă că propunerile comitetului au recurs la o cale de mijloc între principiul „fixității" adoptat la Bretton Woods și cel al „flotării" practicat în condițiile de criză monetară ale actualei perioade interimare.

Calea de mijloc reprezintă, firește, un compromis. În cazul de față, compromisul a luat ceva de la sistemul din 1944, menținînd paritățile însă neobligîndu-le să fie „fixe", ci numai „stabile", și acceptînd ca modificările de parități să se efectueze oricînd se consideră necesar și printr-o tehnică simplificată. Pe de altă parte, compromisul a luat ceva și de la actuala practică a flotării, admițînd-o însă nu ca o regulă generală, ci ca un rău necesar în anumite împrejurări, ceea ce înseamnă că, în acele împrejurări, cursurile valutare vor putea flota nelimitat. Regula generală va fi însă „stabilitatea" cursurilor, adică, probabil, o fluctuare în limite ceva mai largi decît permitea vechiul sistem, recunoscîndu-se prin aceasta, în mod implicit, că intervențiile pe piață ale autorităților monetare vor fi mai departe indispensabile, deși mai puține și de mai mică amploare decît în condițiile „fixității" impuse de vechiul sistem. Iată deci că schița formulată oferă o gamă de posibilități, începînd cu stabilitatea și ajungînd la flotarea fără limite.

Dacă ținem seama de faptul că raporturile valorice dintre monede trebuie să sprijine desfășurarea echilibrată și echitabilă a comerțului mondial, iar aceasta se întîmplă numai dacă ele sînt stabile, evantaiul atît de deschis al posibilităților oferite în această privință de schița reformei nu creează certitudinea că viitoarea ordine valutar-financiară va constitui un garant al stabilității și echilibrului în relațiile dintre state.

Din această cauză, la sesiunea anuală a Fondului Monetar Internațional din toamna anului 1974, intervențiile unor guvernatori au criticat soluția adoptată, îndeosebi pentru încercarea de legalizare a modificărilor prea dese de paritate și a flotării cursurilor valutare. Astfel, în intervenția sa, guvernatorul pentru România, Florea Dumitrescu, a arătat că „viitorul sistem monetar internațional va trebui să determine realizarea unui raport echitabil între diferitele monede naționale, cu parități reale, fundamentate pe legile economice, modificabile numai în cazul existenței unor justificări temeinice și numai pe bază de criterii și forme convenite de consultare internațională, cu cursuri valutare care să contribuie la stabilitatea și certitudinea schimburilor comerciale și cooperării economice internaționale". Guvernatorul pentru Franța, Fourcade, a contestat utilitatea cursurilor flotante, arătînd că ele „nu vor constitui niciodată un răspuns acceptabil la profundele exigențe ale unui sistem sănătos al plăților internaționale" Din această cauză, „este de o importanță fundamentală să ne întoarcem cît mai curînd posibil la un regim de cursuri stabile, bazate pe reguli precise de convertibilitate și pe un control efectiv al mișcărilor dezechilibrante de capitaluri".

Discuțiile în cadrul F.M.I....

...trebuie să aducă o contribuție la stabilirea noii ordini monetare internaționale

La criticile de mai sus s-ar putea face observația că, în fond, se cere economiei „de piață" (adică a marii majorități a țărilor membre ale F.M.I.) ceea ce ea nu poate da, adică stabilitate. În țările cu o asemenea economie, prețul valutelor se stabilește pe piață, astfel încît este în firea lucrurilor ca el să fluctueze sub impulsul evoluției divergente a economiilor naționale sau al altor factori.

În această privință trebuie subliniat că nici un sistem din lume nu poate asigura **prin el însuși** stabilitatea cursurilor valutare, că această stabilitate reflectă de fapt stabilitatea economică. Acționîndu-se asupra factorilor economici în vederea armonizării lor se pot obține și în economia de piață unele rezultate pozitive. De aceea, înscriindu-se într-o cartă a drepturilor și obligațiilor monetare internaționale principiul stabilității cursurilor valutare, țările semnatare ar fi obligate să vegheze cu mai mult simț de răspundere la echilibrul economic și financiar intern, ca premisă a stabilității valorice a monedei naționale.

Soluția la care s-a oprit Comitetul celor 20 a mai fost criticată și pentru o inconsecvență de ordin nu numai practic, dar și teoretic. S-a spus că în cazul cînd recomandările din schița reformei au urmărit ca legile economiei de piață să fie respectate mai mult decît în trecut, deci ca prețul valutelor să fie lăsat să fluctueze în limite mai largi sub impulsul cererii și ofertei, ele ar fi trebuit să împingă raționamentul mai departe și să propună renunțarea la parități. Cu alte cuvinte, inițiatorii proiectului de reformă ar fi trebuit să opteze pentru un sistem bazat exclusiv pe cursurile valutare. Adoptînd formula „parități **și** cursuri", ei au făcut o concesie tradiției și, în felul acesta, au complicat inutil mecanismul de aplicare a sistemului.

Unul dintre cei care au prezentat această critică 3) susține că paritățile au constituit întotdeauna în trecut și vor constitui și în viitor, chiar într-un regim mai puțin rigid decît cel de la Bretton Woods, un factor de frînare a fluctuațiilor de curs. Ajustările prea dese de parități sînt rău văzute de cercurile politice conducătoare și relativ dificil de realizat în cadrul procedural al consultărilor internaționale. Conservatorismul și discontinuitatea care derivă din această situație se opun tendinței de elasticizare a relațiilor valorice intervalutare, specifică schiței reformei. Pe lîngă aceasta, adaugă autorul citat, se mai poate susține că teza potrivit căreia sistemul parităților merită să fie menținut deoarece ar constitui un element necesar de disciplinare a relațiilor valutare, este infirmată în practică. Paritățile, reminiscență a unor timpuri cînd etalonul aur era aplicat pretutindeni, ar urma deci să fie excluse dintr-un sistem care nu va mai fi legat de aur.

Punctul de vedere al susținătorilor ideii de înlăturare a relațiilor paritare dintre monede este bineînțeles respins de adepții unei ordini valutare menite să sprijine echilibrul și stabilitatea. Dealtfel, încă de acum 30 de ani s-a accentuat că actualele relații paritare nu mai sînt cele determinate de etalonul aur. Astfel, statutul Fondului Monetar Internațional nu folosește termenul paritate **(parity)** ci valoare paritară **(par value)**, subtilitate asupra căreia nu este cazul să se insiste în acest context.

Lichiditatea internațională și aurul

DACĂ MODUL de formare a parităților și cursurilor valutare este definitoriu pentru structura și deci pentru stabilitatea sau instabilitatea noii ordini valutar-financiare, lichiditatea internațională este piatra de încercare a capacității de rezistență, a viabilității acestei ordini. Lichiditatea — suma instrumentelor de plată internațională aflată în rezervele țărilor din lume în vederea acoperirii soldurilor deficitare ale balanțelor de plăți — trebuie să corespundă nevoilor globale de lichiditate. Atît excesul, cît și insuficiența lichidității includ un mare potențial de dereglare a relațiilor economice internaționale. Cu drept cuvînt s-a afirmat că prăbușirea ordinii instaurate acum trei decenii la Bretton Woods a avut drept principală cauză directă grava eroare care s-a făcut atunci prin legarea proporțiilor lichidității internaționale de proporțiile deficitului balanței de plăți a S.U.A. Această legătură cu totul lipsită de logică economică a dus în cele din urmă la creșterea explozivă a componenței valutelor de rezervă (în speță a dolarilor S.U.A.) în structura lichidității internaționale, la pierderea încrederii internaționale în dolari, adică în chiar baza sistemului de la Bretton Woods și, implicit, în sistemul însuși. Trăgînd concluzia practică din acest învățămînt al istoriei contemporane, schița reformei a ajuns la cunoscuta recomandare ca D.S.T.-urile să devină principalul instrument de rezervă, iar rolul aurului și al valutelor de rezervă să fie restrîns. D.S.T. — continuă punctul 24 al schiței reformei — vor deveni de asemenea numeralul sistemului, în sensul că valorile paritare vor fi exprimate în viitor în D.S.T. și nu în aur sau dolari S.U.A., așa cum prevedea sistemul de la Bretton Woods.

Aceste recomandări ale Comitetului celor 20 sînt de o mare importanță teoretică și practică. În cadrul sistemului de la Bretton Woods, rezervele internaționale se constituiau în principal din aur și dolari S.U.A. (numai începînd cu 1 ianuarie 1970 s-au adăugat, deocamdată într-o proporție foarte modestă, D.S.T.). Nici aurul și nici dolarii nu erau adaptabili nevoilor obiective de lichiditate internațională : aurul monetar era prea puțin, volumul lui neputînd ține pasul cu creșterea impetuoasă a comerțului mondial ; dolarii ca valută de rezervă depindeau de deficitul balanțelor de plăți a S.U.A. care, în ultima perioadă, a fost prezent an de an în dimensiuni amenințătoare. A rămîne la vechea structură a rezervelor internaționale ar fi însemnat a pune omenirea în fața alternativei unei insuficiențe sau unui exces de lichiditate, ambele primejdioase pentru echilibrul economic mondial.

Soluția adoptării progresive a D.S.T. ca instrument de rezervă este menită să ferească omenirea de o asemenea primejdie. Întrucît D.S.T. sînt emise de Fondul Monetar Internațional, deci de comunitatea internațională însăși, se presupune că emisiunea se va orienta după nevoile efective de lichiditate ale vieții economice. Este pentru prima oară în istoria relațiilor monetare internaționale că s-ar introduce criteriul rațional în locul celui mecanicist în aprovizionarea cu lichiditate a țărilor din lume.

Soluția preconizată de Comitetul celor 20 pune în fața teoreticienilor și practicienilor probleme deosebit de spinoase.

Una dintre ele este aceea a aurului. Intrăm într-un domeniu în care nu există numai controverse doctrinare, ci și interese uriașe. În fond, este vorba despre o cantitate de peste 31 000 de tone de aur depozitată la băncile centrale ale țărilor membre ale F.M.I., a cărei soartă este pusă în joc. Această cantitate este repartizată inegal, iar unele țări nu au aur deloc. Este foarte greu, dacă nu imposibil ca în aceste condiții să se găsească o soluție care să armonizeze interesele divergente.

În discuțiile care au avut loc după publicarea schiței reformei, îndeosebi la sesiunea anuală a F.M.I., viitorul aurului monetar a dezbinat pe mulți care în alte probleme au găsit un limbaj comun. Opiniile cele mai numeroase au fost cele care, ca aceea a reprezentantului României la sesiune, au accentuat asupra nevoii de studiere în continuare a rolului aurului, de a se lua în considerare bazarea rezervelor valutare pe realități, pe valori materiale, pe volumul tranzacțional, astfel încît soluția la care se va ajunge să fie echitabilă pentru toate țările.

Apărătorii aurului scot în evidență faptul că acest metal beneficiază și astăzi de cea mai mare și mai răspîndită încredere în lume, astfel încît în acest grav moment al istoriei monetare în care omenirea tînjește după stabilitate financiară, renunțarea la aur ar însemna un pas înapoi și nu unul înainte. Indiferent de părerile cu privire la viitorul mai îndepărtat al aurului, în prezent nu există nici un instrument de rezervă care să se bucure de mai mult prestigiu ca aurul.

Adversarii aurului cer demonetizarea neîntîrziată a metalului sau cel puțin mobilizarea de către F.M.I. a întregului aur care se află în prezent în rezervele oficiale. Guvernatorul F.M.I. din partea Republicii Arabe Yemen a adăugat că o parte substanțială a cîștigului care ar rezulta din lichidarea actualelor stocuri de aur monetar trebuie să fie alocată pentru finanțarea dezvoltării.

Poziția țărilor din Piața Comună ocupă în această dispută un loc distinct. Ea constă în renunțarea la actualul statut special al aurului, astfel încît el să fie tratat ca oricare alt activ monetar. Conceptul de preț oficial ar trebui să fie înlăturat, potrivit acestei poziții, el nemaiavînd nici un sens azi, aurul să fie înregistrat la valoarea lui reală, iar băncile centrale să fie autorizate să cumpere și să vîndă aur în mod liber la un preț care să derive din cel al pieței. Totuși, aurul deținut de F.M.I. să fie păstrat ca garanție principală pentru împrumuturile pe care acest organism le va contracta în tot mai mare măsură pe piețele internaționale (cum sînt cele de petrodolari pentru „facilitatea petrolului", recent introdusă).

La fel ca viitorul aurului, acela al D.S.T. va continua să fie pus în discuție încă multă vreme, cu tot consensul din Comitetul celor 20 privind transformarea lui în principal activ de rezervă. Nu a fost încă soluționată problema funcțiilor pe care ar urma să le îndeplinească acest instrument : de etalon și de rezervă, sau și de mijloc de plată în tranzacțiile internaționale. Această problemă are o importanță capitală, deoarece în cazul funcționării ca etalon și activ de rezervă, circulația D.S.T. ar fi limitată la autoritățile monetare ; dacă D.S.T. ar deveni și monedă de tranzacții, circulația și, bineînțeles, deținerea s-ar extinde și asupra sferei relațiilor particulare. În cazul în care D.S.T. ar rămîne etalon și mijloc de rezervă, iar dolarul ar continua să fie moneda tranzacțiilor, s-ar legifera pentru prima oară în istoria relațiilor monetare internaționale împărțirea acestor funcții între două instrumente distincte.

Mai rămîn de soluționat probleme cum ar fi condițiile de emisiune, de care depinde menținerea stabilității valorice a instrumentului, hotărîtoare pentru justificarea plasării lui în centrul viitorului sistem ; condițiile de repartizare a D.S.T.-urilor între țările membre ale F.M.I., avînd în vedere că actualul criteriu de repartiție în funcție de mărimea cotei de participare a țării membre la Fond a fost criticată ca privilegiind țările bogate în dauna celor mai sărace ; stimularea interesului pentru deținerea în rezerve sau în conturi a D.S.T., avînd în vedere necesitatea ca deținătorii, îndeosebi în primii ani, să fie tentați să opteze pentru D.S.T. și nu pentru aur sau dolari ; în această privință au fost luate unele măsuri, ca majorarea dobînzii, însă ele au fost criticate de unele țări în curs de dezvoltare ca fiind în detrimentul lor.

Multe din problemele legate de D.S.T. prezintă mari dificultăți de soluționare. Numai în privința criteriilor de emisiune există marea controversă între țările în curs de dezvoltare, promotoare ale ideii unei legături între alocările de D.S.T. și asistența pentru dezvoltare, și unele state occidentale care susțin că D.S.T. constituie un mijloc de sporire a lichidității globale și nu a lichidității într-un anumit spațiu geografic ; că denaturarea obiectivului inițial ar crea primejdia unei inflații, deci a unei deprecieri a D.S.T. La același capitol s-a constatat în cursul sesiunii F.M.I. din toamna trecută un dezacord între Franța și R.F.G., prima susținînd că ar fi nevoie de o sporire a lichidității internaționale și în consecință de o nouă emisiune de D.S.T., iar a doua negînd o asemenea nevoie. Acest dezacord lasă să se întrevadă dificultățile care ar exista în cadrul F.M.I. în problema atît de nevralgică a aprecierii colective asupra oportunității și cuantumului emisiunilor de D.S.T.

Configurații politice

ADEPȚII principiului universalității consideră că problemele relațiilor valutar-financiare interesează pe toți și, ca atare, ele trebuie rezolvate cu participarea tuturor. Îndeosebi azi, cînd există o interdependență economică atît de strînsă și cînd a progresat atît de mult practica consultărilor și negocierilor internaționale, stabilirea unei ordini valutare și financiare internaționale și aplicarea ei sînt nu numai un drept, dar și o obligație a tuturor țărilor participante la circuitul economic mondial, indiferent de sistemul lor politic, social și economic, de nivelul dezvoltării economice și de mărime. Iată de ce viitoarea ordine valutar-financiară va trebui să fie o ordine mondială, bazată pe o cît mai mare libertate a comerțului și plăților internaționale.

Există însă și adepți ai împărțirii lumii în blocuri, cu sisteme valutar-financiare diferite. Există chiar un proiect de înfăptuire pînă în anul 1980 a uniunii economice și monetare a Comunității Economice Europene (Piața Comună). La baza ideii de scindare în blocuri stă concepția superiorității unui sistem care să cuprindă mai mulți „poli" de stabilitate și convertibilitate, pentru a se concura între ei [4].

O altă opțiune politică este aceea între egalitatea și independența țărilor în domeniul monetar și dominația, dictatul și presiunile unei țări, ale unui grup de țări sau ale unui organism supranațional. În această privință, vechea ordine de la Bretton Woods consacrase poziția dominantă a Statelor Unite în cadrul sistemului și al instituțiilor create pentru supravegherea și sprijinirea lui. Noua ordine se elaborează în contextul unor schimbări fundamentale în configurația politică și economică a lumii, în raportul de forțe. Din fericire, de astă dată, marile linii de dezvoltare a umanității contemporane și-au spus cuvîntul : nimeni nu se mai încumetă astăzi să susțină crearea unei ordini care să se bazeze pe hegemonia unei mari puteri sau a unor mari puteri. Realitățile lumii contemporane, ascuțirea contradicțiilor interimperialiste, noul raport de forțe politic și economic cer crearea unei ordini democratice, progresiste. Se poate exprima convingerea că, în cele din urmă, toate problemele și controversele vor fi rezolvate în acest spirit.

dr. Costin KIRIȚESCU

---

1) Réforme monétaire internationale, Documents du Comité des Vingt, Washington D.C., 1974, p. 4.

2) **C. J. Morse**, The evolving monetary system, in : Finance and Development, septembrie 1974, p. 13.

3) V. referatul Oort (Olanda) prezentat la sesiunea Fundației Per Jacobsson, Tokio, 11 octombrie 1974, cf. I.M.F. Survey, 4 noiembrie 1974.

4) **Raymond Barre**, L'avenir de la politique monétaire de la C.E.E., in : Floating, Realignment, Integration, Basel, 1972, p. 12.

INFLAȚIA ȘI NIVELUL DOBÎNZILOR ÎN ȚĂRILE OCCIDENTALE

ACCELERAREA procesului inflaționist în economiile occidentale a fost însoțită de creșterea la niveluri record a dobînzilor pe piețele monetare și de capital naționale și internaționale. Fenomenul acesta a readus în actualitate problema efectelor inflației asupra diverselor laturi ale situației financiare din țările capitaliste. O întrebare de interes practic care se pune este următoarea : este însoțită tot mereu inflația de creșterea dobînzilor ? Răspunsul la o asemenea problemă, pe lîngă importanța sa teoretică, prezintă și o însemnătate nemijlocit legată de descifrarea fazei conjuncturale în care se află în prezent economiile occidentale, precum și de evoluția viitoare probabilă a ciclului economic capitalist.

Ce spun datele statistice

RITMUL procesului inflaționist comparativ cu evoluția nivelului dobînzilor în ultimii trei ani în cîteva țări capitaliste dezvoltate este prezentat în tabelul nr. 1. Pentru nivelul dobînzilor s-au ales trei indicatori : taxa oficială a scontului, care reflectă dobînzile practicate și promovate de către statul capitalist ; rata dobînzii la bonurile de trezorerie sau depozitele la vedere la principalele bănci, ambele reflectînd nivelul orientativ al dobînzilor pe piața capitalurilor pe termen scurt ; rata dobînzii la obligațiunile guvernamentale, care reflectă nivelul orientativ al dobînzilor pe piața capitalurilor pe termen mediu sau lung. Cifrele scot în evidență existența unei corelații destul de strînse între accelerarea procesului inflaționist și creșterea nivelului dobînzilor în ultimii ani, atît pentru capitalurile pe termen scurt cît și pentru capitalurile pe termen mediu și lung. În țările în care procesul inflaționist înregistrează ritmuri mai înalte (Anglia și Franța), rata dobînzii este mai ridicată comparativ cu țările care au un ritm al inflației mai scăzut (R. F. Germania și S.U.A.).

Tabelul nr.1

Evoluția recentă a ratei inflației și a nivelului dobînzilor în cîteva țări occidentale, în %

	1972	1973	1974 x)
1) Anglia			
a) inflația	7,1	9,2	17,1
b) taxa scontului	9,oo	13,oo	11,75
c) bonuri de trezorerie	5,54	9,34	11,2o
d) obligațiuni guvernamentale	8,91	lo,72	14,88
2) Franța			
a) inflația	5,9	7,3	14,4
b) taxa scontului	7,5o	11,o	13,oo
c) depozite la vedere	4,95	8,89	13,84
d) obligațiuni guvernamentale	7,35	8,25	lo,69
3) R.F.Germania			
a) inflația	5,5	6,9	6,9
b) taxa scontului	4,5o	7,oo	7,oo
c) depozite la vedere	4,3o	lo,19	9,4o
d) obligațiuni guvernamentale	7,9o	9,3o	lo,7o
4) S.U.A.			
a) inflația	3,3	6,2	11,7
b) taxa scontului	4,5o	7,5o	8,oo
c) bonuri de trezorerie	4,o7	7,o3	7,9o
d) obligațiuni guvernamentale	5,63	6,3o	7,o3

x) Date provizorii.
Sursa: Calculat de autor după Bank for International Settlements și International Financial Statistics.

Tabelul nr. 2 extinde aria investigației la un număr mai mare de țări, relevînd aceleași legături inflație-dobînzi. Totodată, datele din tabel evidențiază alte două aspecte importante.

În primul rînd, atît taxa oficială a scontului, cît și rata dobînzii la bonurile de trezorerie, reflectă nu numai nivelul dobînzilor pe termen scurt determinat de condițiile pieței capitaliste, dar mai ales politica monetară dusă de autorități. De aceea, s-ar putea argumenta că legătura dintre ritmul înalt al inflației și nivelul ridicat al taxei oficiale a scontului se datorează numai politicii monetare restrictive („bani scumpi“) dusă de autorități în scopuri anti-inflaționiste. Or, tabelul nr. 2 evidențiază tocmai legăturile dintre inflație și nivelul dobînzilor practicate pe piață de către băncile sau societățile financiare private.

În al doilea rînd, datele tabelului scot în relief că ritmurilor record ale inflației din 1974 le-au corespuns în țările respective recorduri absolute ale ratei dobînzii la capitalurile pe termen scurt.

Imaginea corelațiilor dintre inflație și nivelul dobînzilor este completată în tabelul nr. 3 prin compararea ritmului mediu al inflației din țările membre ale O.C.D.E. cu evoluția dobînzilor pe o piață de capitaluri internaționale (piața eurodolarilor) ; datele reliefează aceleași corelații semnalate anterior.

Considerente teoretice...

ARGUMENTELE teoretice care susțin existența unor corelații între inflație și dobînzi pornesc de la distincția care trebuie făcută între nivelul nominal și nivelul real al dobînzilor. Deoarece rata dobînzii se calculează asupra unor sume de bani la valoarea zilei și datorită faptului că valoarea banilor, sau altfel spus puterea lor de cumpărare, de obicei se schimbă în economiile capitaliste odată cu trecerea timpului, nivelul real al dobînzii reprezintă nivelul ei nominal corectat cu evoluția puterii de cumpărare a banilor. Spre exemplu, dacă rata nominală a dobînzii (cuponul) la o obligațiune guvernamentală pe cinci ani este de 7% pe an, iar ritmul anual al inflației este de 6% în perioada analizată, atunci rata reală a dobînzii pentru efectul guvernamental respectiv este de numai 1% pe an.

Nivelul real și cel nominal al dobînzilor coincid numai dacă puterea de cumpărare a banilor rămîne constantă, respectiv numai dacă prețurile sînt stabile în perioada respectivă. Dacă prețurile cresc, adică dacă există un proces inflaționist, atunci nivelul nominal este mai mare decît cel real ; în schimb, dacă prețurile scad, deci dacă are loc un proces de deflație, atunci nivelul nominal este mai mic decît cel real.

Tabelul nr.2

Rata inflației și nivelul dobînzilor la capitalurile pe termen scurt în anul 1974, în %

	Inflația x)	Dobînda la: Împrumuturi	Dobînda la: Hîrtii de valoare
Anglia	17,1	13,5-17	12,75
Canada	11,3	12	1o-12
Elveția	8,4	8	7
Franța	14,4	...	12-13
R.F.Germania	6,9	12	12
Italia	18,9	...	17,25
S.U.A.	11,7	12 min.	11,3-13

x) Date estimate
Sursa: Alcătuit de autor după Bank for International Settlements și Euromoney

Acțiunea legii profitului mijlociu face ca și posesorii de capitaluri bănești să pretindă, pentru sumele împrumutate în condiții normale, obținerea rentabilității medii a pieței atunci cînd condițiile sînt apropiate. În consecință, rata reală a dobînzii pentru suma împrumutată trebuie să se apropie de rentabilitatea medie a capitalului, sau, transpunînd problema pe un plan mai general, nivelul real al dobînzii tinde să egaleze rata profitului mijlociu. Dacă inflația este de 6% pe an, iar rata medie a profitului este de 3% pe an, atunci nivelul nominal al dobînzii va tinde să se stabilească în jurul a 9% pe an.

...și unele abateri de la regulă

ÎN PRACTICĂ, însă, aplicarea acestor reguli teoretice are un grad de probabilitate destul de redus. Nivelul dobînzilor este determinat de factori multipli, iar influența inflației asupra dobînzilor se dovedește a fi, mai degrabă, rodul unei intercondiționări cu fiecare din acești factori.

Astfel, o influență hotărîtoare asupra dobînzii o au o serie de factori macroeconomici precum : investițiile și tendința lor ; acumulările firmelor și ale populației ; mișcările de fonduri în sistemul bancar național și internațional etc. Spre exemplu, în ultima perioadă, dobînzile la capitalurile pe termen scurt sînt foarte sensibile la mișcările de capitaluri lichide *în* și *din* sistemul monetar național sau internațional (eurovalute).

Experiența principalelor țări capitaliste dezvoltate confirmă că dobînzile pentru capitalurile pe termen scurt au o tendință de scădere dacă lichiditatea sistemului monetar crește brusc (în urma unor intrări de capital), indiferent dacă în aceeași perioadă ritmul inflației este ridicat. Dimpotrivă, dobînzile la capitaluri pe termen lung vor fi mai puțin influențate, în sensul scăderii, de creșterea lichidității sistemului monetar și vor fi mai influențate, în sensul creșterii, de accelerarea procesului inflaționist.

Politica monetară dusă de statul capitalist are, de asemenea, o influență de prim ordin asupra dobînzilor, în special în ceea ce privește cele la capitalurile pe termen scurt. Autoritățile monetare pot influența dobînzile fie în mod indirect, prin manevrarea lichidității pieței (creșterea masei monetare, rezervele obligatorii etc.), fie în mod direct, prin politica scontului. Statul capitalist poate promova, din anumite considerente, o politică a banilor ieftini, chiar dacă procesul inflaționist ia amploare, menținînd astfel dobînzile la niveluri relativ reduse. Dar, de obicei, în perioadele inflaționiste statul încurajează creșterea dobînzilor.

De asemenea, trebuie precizat că nu ritmul trecut sau prezent al inflației influențează dobînzile, ci previziunile privind ritmul probabil al inflației în perioada de investiție (plasament) a fondurilor respective. Cînd expiră contractul dintre debitor și creditor, fiecare dintre ei face calculul dobînzii reale, plătite corectînd dobînda nominală cu ritmul inflației, dar acest calcul nu are alt rol decît acela de învățăminte ce trebuie trase ; ceea ce va influența nivelul nominal al dobînzii pentru un nou contract este nivelul probabil al dobînzii reale pentru perioada următoare, deci prognoza privind ritmul inflației. Nivelul deosebit de ridicat al dobînzilor din vara anului 1974 se explică nu atît prin ritmul inflației din prima jumătate a anului 1974, cît mai ales prin previziunile care indică o accelerare a procesului inflaționist în țările capitaliste dezvoltate. Dacă un ritm înalt al inflației este apreciat că va dura o perioadă relativ scurtă de timp (1–2 ani), atunci vor fi influențate în mai mare măsură dobînzile la capitalurile pe termen scurt. Dacă se apreciază că procesul inflaționist se va prelungi o perioadă mai lungă de timp, atunci vor fi influențate, în aceeași măsură, și dobînzile la capitalurile pe termen lung.

Din examinarea acestor abateri de la regula teoretică privind corelația inflație-dobînzi rezultă că dobînzile la capitalurile pe termen scurt sînt în mai mare măsură influențate de factori, precum lichiditatea pieței monetare, politica statului capitalist etc. și în consecință efectele inflației asupra acestor dobînzi poate fi atenuată. Dimpotrivă, dacă procesul inflaționist este de durată, nivelul dobînzilor la capitalurile pe termen lung pare a fi influențat în mai mare măsură de ritmul inflației.

Retrospectivă

S-AR PUTEA ridica problema că experiența unei perioade scurte de timp nu poate furniza elementele necesare pentru analiza destul de amănunțită a unei corelații atît de complexe cum este cea dintre inflație și nivelul dobînzilor. În tabelul nr. 4 prezentăm de aceea evoluția comparată, pe termen lung (de la începutul acestui secol), a dobînzilor nominale, a celor reale, a inflației și a ritmului creșterii economice în cazul Angliei. În lipsa unui indicator al ratei profitului mijlociu, ritmul creșterii economice poate fi considerat ca un barometru al rentabilității capitalului. Cifrele sînt medii pentru perioade de 5—10 ani. Dobînda reprezentativă este considerată cea la obligațiunile guvernamentale britanice.

Tabelul nr.3

Inflaţia în ţările membre OCDE şi nivelul dobînzilor pe piaţa eurodolarilor, în %

	Inflaţia	Dobînda la:		
		Depozite la vedere	Depozite pe 6 luni	Eurocredite pe 5 ani
1972	4,7	5	6,2	...
1973	7,7	9	1o,8	9,3
1974	13,3	11,5	13,9	1o,7

Sursa: Alcătuit de autor după Bank for International Settlements şi Euromoney.

Datele din tabelul nr. 4 arată că accentuarea procesului inflaționist nu a fost urmată în mod clar de majorarea dobînzilor (nominale) pe piață decît după anul 1960. Se constată că în unele perioade, în special în perioada interbelică, evoluția dobînzilor nominale și cea a prețurilor par să fi fost autonome. În schimb, între nivelul dobînzii reale și ritmul creșterii economice există corelații mai strînse. Acest lucru se explică prin faptul că atunci cînd activitatea economică este susținută, rentabilitatea capitalului, deci și nivelul real al dobînzii, este mai mare, deoarece numai acest stimulent creează noi oportunități de investiție.

Concluzia care se desprinde din această analiză confirmă ideea că influența inflației asupra nivelului nominal al dobînzilor se exercită prin intermediul ratei medii a profitului, respectiv prin intermediul ritmului creșterii economice. În acest sens, se poate observa cum în perioada 1950—1964 dobînzile nominale au crescut deși procesul inflaționist a pierdut din intensitate, tocmai rata reală a dobînzii majorîndu-se datorită majorării ritmului creșterii economice.

Între anii 1935 și 1950 procesul inflaționist s-a accelerat, dar acest lucru nu a fost urmat de majorarea nivelului dobînzilor nominale ; dobînzile reale au devenit negative. Acest fenomen, care constituie o abatere de la regulile corelației inflație-dobînzi, este explicabil prin faptul că în perioada respectivă autoritățile engleze au dus o politică a „banilor ieftini", menținînd taxa scontului la nivelul scăzut de 2%.

Perioada 1920—1935 poate fi considerată ca un exemplu caracteristic de abatere de la regulile corelației. În această perioadă dobînzile reale au fost de trei ori mai mari decît ritmul creșterii economice, iar dobînzile nominale s-au menținut relativ ridicate deși au existat tendințe deflaționiste (scăderea prețurilor). Aceste abateri se explică prin erori generale în previziuni, atît din partea cercurilor de afaceri cît și din partea populației. Spre exemplu, în anii '20 s-a supraestimat tendința de creștere a cursului acțiunilor la bursele de valori, din care motiv previziunile economice au fost mult prea optimiste. De asemenea, abolirea parțială a etalonului aur și previziunile privind sporirea activității economice au acreditat prognoza unei majorări a prețurilor, dar în realitate prețurile au scăzut.

În loc de concluzii

ATIT TEORETIC cît și practic este corect să se considere că în perioadele inflaționiste nivelul dobînzilor nominale trebuie să crească, corelarea avînd loc prin intermediul ratei medii a profitului (sau ritmului creșterii economice).

Există, însă, unele abateri de la această regulă, generate de acțiunea unor factori precum : politica economică guvernamentală ; prognozele privind activitatea economică ; mișcările de capital. Se observă, de asemenea, o oarecare întîrziere a reacției pieței financiare la accelerarea procesului inflaționist, dar deîndată ce toate prognozele indică accentuarea inflației majorarea dobînzilor devine un proces continuu.

Avînd în vedere perspectiva, cel puțin pentru anul 1975, ca inflația să se mențină la un nivel ridicat în țările capitaliste dezvoltate, se poate aprecia că *mecanismul pieței capitaliste acționează actualmente în mod ferm în direcția creșterii dobînzilor atît pentru capitalurile pe termen scurt cît și pentru capitalurile pe termen lung*. Această concluzie este susținută de faptul că inflația din țările capitaliste dezvoltate nu este un fenomen nou și prin urmare piețele financiare occidentale au reacționat deja la instaurarea sa. În condițiile majorării prețului țițeiului și al altor materii prime, nici cele mai optimiste prognoze nu prevăd o reducere apreciabilă a ritmului inflaționist. De aceea este de așteptat ca în perioada următoare să se asiste la menținerea „costului banilor" la niveluri ridicate ; creditele și împrumuturile pe piețele de capital occidentale vor fi scumpe și puțin disponibile.

Se presupune că, pentru a evita agravarea tendințelor recesioniste, care au luat amploare în toamna anului 1974, guvernele țărilor occidentale vor încerca să relaxeze politica monetară. Dar reducerea taxei oficiale a scontului va fi probabil prudentă în primul rînd deoarece forțele pieței acționează în sensul creșterii dobînzilor, iar în al doilea rînd deoarece chiar politicile naționale antiinflaționiste promovează dobînzi mai ridicate. Costul ridicat al creditelor și disponibilitățile tot mai reduse de capital vor îngreuna procesul de relansare economică în Occident ; această perspectivă pledează pentru posibilitatea că actualele tendințe recesioniste din țările occidentale se vor transforma într-o depresiune generalizată.

Deoarece guvernele vor încerca să reducă taxa oficială a scontului, este posibil ca dobînzile la capitalurile pe termen scurt să înregistreze unele scăderi ; acest fenomen s-a remarcat încă de la începutul lunii noiembrie 1974 în S.U.A., Anglia, ca și pe piața eurodolarilor. În schimb, sub influența procesului inflaționist, cît și datorită cererii susținute în condițiile unor disponibilități tot mai limitate, pe piața capitalurilor pe termen mediu și lung se va înregistra probabil o tendință fermă a dobînzilor.

Tabelul nr.4

Corelaţii pe termen lung între inflaţie, evoluţia dobînzilor şi ritmul creşterii economice în Anglia, în %

Medii anuale pt.perioadele	Rata nominală a dobînzii	Inflaţia	Rata reală a dobînzii	Ritmul creşterii economice
19oo-1913	2,9	1,1	1,8	1,o
1919-1929	4,6	-1,2	5,8	2,2
193o-1935	3,7	-1,9	5,6	o,9
1936-1939	3,3	2,1	1,2	4,o
194o-1944	3,3	7,8	-4,5	-
1945-1951	3,2	5,1	-1,9	-
1952-1959	4,5	3,o	1,5	2.3
196o-1964	5,8	2,7	3,1	3,8
1965-1969	7,2	4,5	2,7	2,5
197o-1972	9,1	6,9	2,2	1,6
1973	1o,7	9,2	1,5	6,o
1974 x)	15,o	17,o	-2,o	-2,o

x) Date estimate.
Sursa: Euromoney, ianuarie 1974.

Încercînd să evite depresiunea economică prin scăderea relativă a dobînzilor în ciuda accelerării procesului inflaționist, băncile centrale din țările capitaliste dezvoltate sînt nevoite să alimenteze continuu lichiditatea necesară sistemului bancar. Aceasta presupune creșterea masei monetare care la rîndul său sporește presiunile inflaționiste și acționează, astfel, în direcția opusă creșterii dobînzilor, ș.a.m.d. Acest cerc vicios ar putea să facă inoperantă politica monetară, adică să lipsească statul capitalist de una din pîrghiile cele mai importante de manevrare a economiei de piață.

Mugur ISARESCU
INSCIN

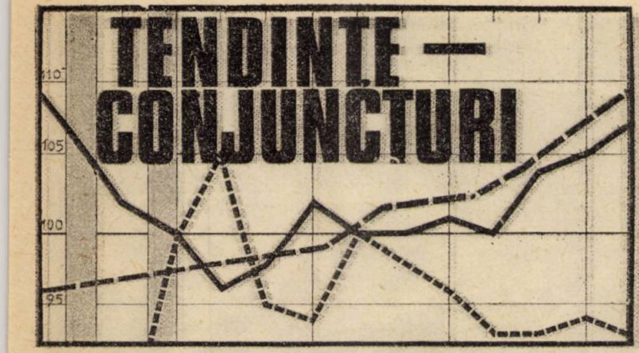

TENDINȚE — CONJUNCTURI

CONJUNCTURA ECONOMIEI OCCIDENTALE:
După comisia C.E.E....

ESTE puțin probabil ca activitatea economică în țările capitaliste să cunoască o reînviorare mai devreme de mijlocul anului 1975, apreciază Comisia Pieței Comune vest-europene în evaluarea sa conjuncturală pe luna decembrie, publicată recent. În Statele Unite, se arată în această analiză, redresarea nu poate fi așteptată decît „după lunile de vară". Dintre celelalte țări occidentale industrializate, majoritatea vor înregistra probabil în lunile următoare noi scăderi ale indicatorilor activității economice. În ceea ce privește însăși Piața Comună, Comisia consideră că viitorul imediat este marcat de multe incertitudini și că există în orice caz temeiuri destule să se creadă că în ansamblu creșterea economică va fi foarte slabă în prima jumătate a anului ce urmează.

...și după NIESR

LA LONDRA, Institutul național de cercetări economice și sociale (N.I.E.S.R.) a publicat obișnuita sa evaluare de sfîrșit de an a perspectivelor conjuncturale pe termen scurt. Autorii analizei recunosc că fac o prognoză optimistă atunci cînd apreciază că pe ansamblul zonei O.C.D.E. se va înregistra în 1975 o creștere de circa 2 la sută a produsului național brut în expresie reală (cifra dată de însăși O.C.D.E este de mai puțin de 1 la sută). În ceea ce privește situația economiei engleze, N.I.E.S.R. se așteaptă ca prețurile să crească cu 22,5 la sută de la sfîrșitul anului 1974 pînă la sfîrșitul anului 1975, și ca nivelul de trai al populației Angliei să scadă în această perioadă în medie cu 3,8%.

O altă evaluare engleză, apreciată drept „prea optimistă" de către The Economist și bazată pe răspunsurile a 132 de analiști la un chestionar întocmit de Society of Business Economists, cifrează rata anuală a inflației în 1975 la 15—20 la sută. În ceea ce privește produsul intern brut, această analiză întrevede o scădere cu 0,7 la sută în expresie reală, concomitent cu o reducere cu 1,3 la sută a consumului intern și o creștere cu 3 la sută a exportului.

Fenomene de criză în lumea capitalistă

DE LA ÎNCEPUTUL toamnei 1974 situația economică din țările membre ale C.E.E. este caracterizată de o nouă accelerare a inflației, de o creștere a șomajului și de o înrăutățire a conjuncturii. În Italia creșterea lunară a prețurilor a atins în septembrie recordul acestui an, fiind de 3,3%. Inflația a crescut, de asemenea, într-un ritm foarte rapid în Marea Britanie, Danemarca și Olanda. Față de anul precedent, rata de creștere a prețurilor la bunurile de consum a înregistrat 25% în Italia, 17,9% în Irlanda, 17,1% în Marea Britanie, 15,9% în Danemarca, 15,6% în Belgia, 14,5% în Franța, 10,6% în Luxemburg, 10,3% în Olanda și 7,3% în R.F.G.

Pe ansamblul țărilor capitaliste, rata inflației oscilează în prezent de la 7% în R.F.G. — cea mai scăzută rată din toate țările industriale — la 23,6% în Japonia, 24,6% în Italia, 33% în Grecia și 40% în Israel.

Paralel cu inflația s-a agravat problema șomajului. În luna septembrie rata șomajului oscila între 2,4% în Germania Federală și 6,6% în Danemarca. În majoritatea țărilor membre ale C.E.E. ea este de în jur de 3%. În ce privește șomajul parțial, acesta manifestă, de asemenea, o tendință clară de creștere.

Creșterea gradului de autoaprovizionare cu carne de vită în C.E.E.

PRODUCȚIA de carne de vită a țărilor membre ale C.E.E. s-a cifrat în 1974 la 6 150 000 tone, nivel superior cu 14,2% celui înregistrat în 1973. În condițiile creșterii consumului în 1974 cu numai 0,8%, se apreciază că gradul de autoaprovizionare cu carne de vită se va majora la 99%, după ce se menținuse la nivelul de 87% în 1972—1973. În aceste condiții, practic nu s-ar mai putea pune problema importului de carne de vită în C.E.E. Autoritățile C.E.E. hotărîseră încă la finele lunii octombrie 1974 prelungirea pe o durată nelimitată a sistării importurilor din țările terțe.

Program de restringere a importurilor în Australia

ÎN decembrie 1974, primul ministru al Australiei, Gough Whitlam, a anunțat instituirea unui regim tarifar protecționist care vizează restrîngerea importurilor în anul 1975, cu scopul de a proteja anumite ramuri de producție naționale. Produsele care intră sub incidența noii reglementări sînt următoarele : autovehicule, textile, confecții și încălțăminte, aparate electrice și electronice de uz casnic, anvelope, mașini de vălcuit cu injecție, sticlă, mobilă, articole din ceramică și cărți.

Stagnarea producției agricole mondiale în 1974

CONFORM unor aprecieri emise de Departamentul Agriculturii al S.U.A., deși în majoritatea țărilor se înregistrează creșteri ale producției agricole, acestea au fost contrabalansate de scăderile survenite într-o serie de țări mari producătoare, ceea ce a făcut ca, pe ansamblu, volumul producției să rămînă relativ același ca în 1973. În țările în curs de dezvoltare producțiile au crescut pe ansamblu în 1974, dar producția pe locuitor a înregistrat un declin. Recoltele în America Latină se așteaptă să depășească cu 4% nivelul anului precedent și să contribuie astfel la reducerea în unele cazuri a necesarului de import și la majorarea disponibilului pentru export la cereale, cafea, zahăr și semințe oleaginoase. Tot la 4% este estimată și creșterea producției agricole în Africa.

Producția mondială de cereale (inclusiv orez) s-a estimat la 1 126 mil. tone, cu circa 4,5% sub nivelul anului anterior. Recolta de soia boabe a S.U.A. a înregistrat o nouă scădere, fiind afectată de condițiile meteo nefavorabile. Producția mondială de zahăr este estimată la 81 mil. tone în 1974/75, ușor peste nivelul anului anterior și posibil în echilibru cu volumul estimat al consumului. Producția mondială de bumbac, prin creșterile neîntrerupte din ultimele trei sezoane, a depășit consumul. Exceptînd carnea de vită, bumbacul și cafeaua, prețurile mondiale au înregistrat în general o tendință de creștere la produsele agricole.

Sporirea producției de zahăr în America Latină

NIVELUL ridicat al prețurilor la zahăr pe piața mondială constituie un impuls pentru numeroase țări latino-americane în vederea extinderii producției la acest articol. Conform estimațiilor Departamentului Agriculturii al S.U.A. sporurile producției de zahăr în anul 1974/75 (față de nivelul din 1973/74) ar oscila între 7,7% în cazul Guatemalei și 41% pentru Uruguay. În acest mod, țări ca Guatemala sau Costa Rica își vor mări sensibil exporturile de zahăr, iar Uruguay sau Venezuela își vor putea acoperi în întregime din producția internă necesarul de consum.

Noul curs al valutelor convertibile în raport cu forintul

CONFORM noului curs al valutelor convertibile în raport cu forintul intrat în vigoare la 1 ianuarie a.c., cursul dolarului american s-a redus de la 23,3762 la 21,7539 forinți, al mărcii vest-germane de la 8,9908 la 8,5359 forinți, al șilingului austriac de la 1,2239 la 1,1866 forinți etc. In medie noile cursuri sînt cu 6% inferioare celor anterioare, anunță agenția M.T.I.

Reorientări în comerțul brazilian

GUVERNUL brazilian a dat dispoziție tuturor companiilor de stat sau mixte ca în anul 1975 să se orienteze cît mai mult spre importurile din țările socialiste. Această reorientare este consecința deficitului masiv în comerțul Braziliei cu S.U.A. și cu țările membre ale Pieței Comune care — potrivit oficialităților guvernamentale — au plasat în ultimul an tot mai multe mărfuri pe piața braziliană, dar au îngreunat desfacerea produselor braziliene pe piețele lor.

Emisiune de obligațiuni

DUPĂ CUM anunța recent buletinul de informații „Budapress“ (nr. 50/1974). Banca Națională a Ungariei va emite obligațiuni (pe termen de 8 ani). pentru o valoare nominală de 40 milioane de dolari și cu dobîndă de 10,5%. Pe baza unui acord încheiat cu Kuwait International Investment Co, aceasta din urmă se va ocupa în întregime de plasarea obligațiilor pe piața internațională. A fost de asemenea depusă o cerere pentru admiterea obligațiunilor respective la Bursa valorilor mobiliare din Luxemburg. Se prevede că fondurile rezultate din această emisie vor fi alocate de Banca Națională a R. P. Ungare pentru finanțarea unor investiții menite să dezvolte exporturile.

Irigații, energie, cereale

DE LA eliberare, oamenii muncii din R. P. Chineză au efectuat un uriaș volum de lucrări hidrotehnice în scopul înlăturării inundațiilor pustiitoare, pentru extinderea sistemului irigațiilor, sporirea producției de energie electrică, pentru aprovizionarea orașelor cu apă potabilă, îmbunătățirea condițiilor de navigație pe cursurile de apă etc. În total — menționează „Pekin information“ (nr. 49/1974) — în această perioadă au fost executate sau consolidate 130 000 km de diguri (de 3 ori și un sfert lungimea Ecuatorului), au fost construite aproape 100 de mari canale și peste 2 000 de baraje mari și mijlocii, au fost forate 1,3 milioane de puțuri (funcționînd cu pompe cu motor), iar puterea totală a echipamentelor de irigare și drenare, instalate, se ridică la 30 mil. cp. Toate aceste lucrări au avut o contribuție importantă la dublarea producției globale de cereale a R. P. Chineze în 1973 (peste 250 mil. tone) în raport cu nivelul din 1949.

Criza urcă la munte...

CEI APROAPE 20 mil. schiori din S.U.A. și Europa occidentală au primit cu răceală știrea că iarna aceasta vremea este deosebit de favorabilă pentru sporturile de munte. Industria schiului, care aducea venituri anuale de peste 2 miliarde lire sterline numai în Europa occidentală, este amenințată de vîntul inflației și crizei economice. Efectele nu sînt încă dramatice deoarece, după cum arată „The Economist“ schiorii sînt de obicei prea fanatici sau prea bogați, totuși numărul britanicilor care vor schia anul acesta în Alpi va scădea cu cel puțin 20%. Cel mai mult lovită va fi Elveția care va primi anul acesta cel mai mic număr de englezi din întreaga perioadă de după 1937.

Se apreciază că în mod corespunzător și numărul de picioare rupte va fi mai mic, ceea ce nu este pe placul școlilor de schi și al personalului medical, dată fiind și taxa percepută pentru o operație a piciorului care costă între 300—400 lire sterline.

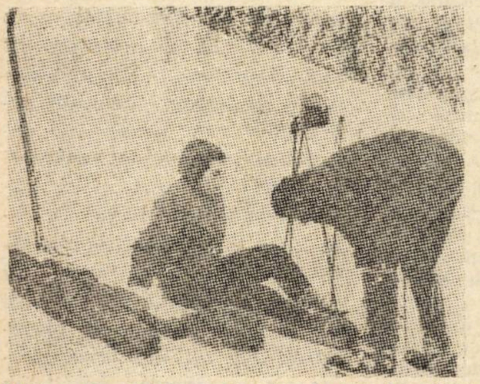

Mai puține picioare rupte, dar mai scump plătite

CINE PRODUCE AURUL...

Producția estimată în 1974	Tone metrice	Valoarea în mil.dolari
AFRICA DE SUD	729	4,162
CANADA	53	303
S.U.A	34	194
AMERICA CENTRALĂ ȘI DE SUD	31	176
GHANA	25	142
NOUA GUINEE	18	103
AUSTRALIA	17	98
FILIPINE	17	98
RODEZIA	15	85

Ca orice marfă aurul se distribuie după legile pieței, după cum a fi producător efectiv al aurului, adică miner, în țările capitaliste, înseamnă neapărat a nu deține aur deloc, deși pentru a produce o tonă de aur minerii excavează 100 000 tone minereu (fotografie dintr-o mină de aur din Africa de sud).

...și cine-l deține

ÎN S.U.A. și alte țări ale lumii capitaliste, cu toată creșterea prețurilor, are loc în prezent o adevărată goană după aur. „Milioane de americani — se scrie in revista Newsweek — ale căror economii și investiții au fost înghițite de inflație, al căror moral este subminat de recesiune și a căror încredere în viitor este zdruncinată, sînt hipnotizați de strălucirea ademenitoare a aurului“.

Din tabelul alăturat rezultă producția de aur estimată pe 1974 a principalelor țări capitaliste. Clasamentul țărilor care dețin efectiv aurul are însă altă înfățișare, în frunte situîndu-se — în 1973 — S.U.A. (49,1 miliarde dolari), R.F.G. (20,9 miliarde dolari), Franța (17,9 miliarde dolari), Elveția (14,8 miliarde dolari) etc.

Benzină din frunze de porumb

PRINTRE înlocuitorii produselor petroliere, care au devenit deosebit de actuali din momentul declanșării crizei energetice, se numără și benzina sintetică, fabricată din frunze uscate de porumb. Realizat pentru prima oară în Franța, procedeul tehnologic respectiv (ținut, deocamdată, secret) ar permite obținerea de benzină cu cifra octanică 98 și din alte materiale care conțin fibre celulozice (paie, rumeguș, partea necomestibilă a plantelor leguminoase etc.). Dat fiind faptul că noul produs nu este poluant și poate fi folosit fără a necesita vreo modificare a motoarelor actuale, organele de specialitate din Franța proiectează extinderea treptată a producției acestei benzine pînă la 20 mil. tone pe an.

Încotro se îndreaptă petrodolarii

ÎN 1974 cea mai mare parte a petrodolarilor (dolarii obținuți de țările exportatoare de petrol) au fost plasați pe termen scurt, dar aceste țări ar avea de cîtăva vreme tendința să opteze pentru plasamente pe termen lung, arată Comisia C.E.E. În primele zece luni ale anului 1974 investițiile și plasamentele în străinătate ale țărilor exportatoare de petrol ar fi atins 43—47 miliarde dolari, repartizați în felul următor: 1. În Statele Unite: 10—11 miliarde de dolari, dintre care 5 miliarde în bonuri de tezaur; 2. în Anglia, mai ales sub formă de depozite bancare, obligațiuni de stat și bunuri reale : 6—7 miliarde de dolari ; 3. pe piețele de eurovalute : 16—17 miliarde dolari ; 4 transferuri spre Europa continentală și Japonia, sub formă de împrumuturi directe organismelor oficiale și semioficiale : 3—4 miliarde de dolari ; 5. transferuri pentru „facilitățile petroliere“ ale F.M.I. și investiții în obligațiuni emise de Banca Mondială — aproximativ 2 miliarde de dolari ; 7. investiții în sectorul în curs de dezvoltare : aproximativ 2 miliarde de dolari : 7. investiții în sectorul particular (mai ales în Europa occidentală), între altele sub formă de acțiuni și obligațiuni : aproximativ 4 miliarde de dolari.

curier

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Cursul oficial cu primă

Mihaela Mihoc, Liceul economic, Pitești — 1) Pentru a răspunde la prima dv. întrebare ne-am adresat tov. **Gh. Danielopolu** din Direcția valutară a Băncii Naționale.

Cursul oficial este cursul care se stabilește de autoritățile competente din țara respectivă pe cale unilaterală, sau uneori pe cale convențională, atunci cînd este vorba de aplicarea unor acorduri de cliring.

Cursul oficial cu primă este cursul oficial la care se adaugă o primă valutară, stabilită de autoritățile monetare din țara respectivă, în vederea stimulării intrării de valută. Astfel, în România, de la 2 octombrie 1974, la cumpărarea și vînzarea valutelor țărilor capitaliste, a dinarului iugoslav și a pesoului cubanez se aplică o primă de 141,45% la cursul oficial în lei pentru unele operații necomerciale, cum sint : întreținerea oficiilor diplomatice și consulare, a agențiilor și a altor reprezentanțe, a personalului acestora, precum și pentru delegațiile oficiale ; cheltuielile cetățenilor care călătoresc în interes de serviciu sau în interes personal pe cont propriu ; succesiuni și alte drepturi patrimoniale, chirii, onorarii, drepturi de autor, pensii, premii și orice alte venituri sau drepturi în valută ale cetățenilor, precum și diverse cote cuvenite instituțiilor și organizațiilor culturale și sportive ; ajutoare, donații, subvenții, despăgubiri din asigurarea persoanelor și a bunurilor ce le aparțin, despăgubiri civile, impozite, taxe fiscale și amenzi de orice fel datorate de cetățeni, cheltuieli judiciare și altele de această natură ; cotizații, contribuții și taxe de participare la organisme internaționale, congrese, conferințe și alte manifestări internaționale, precum și pentru diverse materiale ale congreselor ; tîrguri și expoziții internaționale și pentru publicitate. Prima de 141,45% se aplică și în cazul decontării categoriilor de plăți arătate mai sus prin conturile de cliring cu țările capitaliste și cu Republica Cuba. Spre exemplu : la cursul oficial 1 dolar S.U.A. = 4,97 lei; iar la cursul oficial cu prima de 141,45% : 1 dolar S.U.A.=12,00 lei.

2) Conținutul în aur al unor monede occidentale (în grame aur fin per unitate), este următorul : dolarul S.U.A. (0,73662), lira sterlină (2,13281), marca vest-germană (0,242860), lira italiană (0,00142187) francul belgian (0,0177734), florinul olandez (0,245489), yenul japonez (0,00246853), coroana norvegiană (0,124414), coroana daneză (0,118489), coroana suedeză (0,171783), peseta spaniolă (0,0126953). În prezent însă cursurile valutare nu se mai formează pe baza conținutului în aur al monedelor. După 18 decembrie 1971, majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate au introdus așa zisele cursuri centrale care nu corespund conținutului metalic declarat.

3) Pentru răspunsurile la celelalte întrebări pe care ni le-ați adresat vă rugăm să urmăriți în continuare rubrica noastră.

Relațiile economice franco-iraniene

G. Ferhat, Babadag — Valoarea contractelor semnate în cursul vizitei în Iran se ridică la 35 miliarde franci, a declarat la o conferință de presă ținută la 23 decembrie 1974 primul ministru al Franței, Jacques Chirac. Contractele se referă îndeosebi la adoptarea de către Iran a sistemului de televiziune în culori „SECAM“, construirea metroului din Teheran, achiziționarea de către căile ferate iraniene a 26-turbo-trenuri, modernizarea și electrificarea rețelei feroviare iraniene și construirea a 200 000 de locuințe. De asemenea Franța va construi în Iran o uzină de montare a autoturismelor „Renault 5“ (100 000 pe an), o uzină de oțeluri speciale și va furniza o flotă de vase metaniere.

Un important acord în domeniul agriculturii, în valoare de 6-7 miliarde franci, se referă la achiziționarea de către Iran a unor mari cantități de carne, produse lactate și cereale. Acordul mai prevede că Franța va face investiții în Iran pentru a favoriza dezvoltarea producției agricole. Iranul și Franța vor coopera, de asemenea, în domeniul industriei agroalimentare. Totodată Iranul s-a angajat să cumpere titluri de împrumut de la guvernul francez în valoare de 80 milioane dolari.

Costul importului R.D.G.

H. Pop, Sighișoara — Este evident că creșterea prețurilor materiilor prime și energiei pe piața mondială nu a putut să nu afecteze, într-o măsură mai mică sau mai mare, toate țările lumii, inclusiv țările socialiste. Iată spre exemplu cazul R. D. Germane. Potrivit raportului prezentat recent de tov. Erich Honecker, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., la cea de a 13-a plenară a C.C., prețul mediu al tonei de petrol importat de R.D.G. din țările nesocialiste a sporit de la 36 mărci-valută în 1972 la 192 mărci-valută în 1974. La cereale prețul mediu pe tonă a crescut de la 131 la 317 mărci-valută, la bumbac de la 2 893 la 7029 mărci-valută, la cafea brută de la 2 275 la 3 734 mărci-valută, iar la boabe de cacao de la 1 702 la 3 857 mărci-valută. La celuloză și hîrtie, paralel cu dublarea prețului, s-au dublat și cantitățile importate. În aceste condiții, se arată în raportul citat, pentru ca majorările de prețuri la produsele importate să nu se reflecte în prețurile interne au fost sporite subvențiile din partea statului.

Bogățiile Gabonului

I. Lefter, Slobozia — Bogat în resurse naturale, Gabonul întîmpină dificultăți în valorificarea acestora datorită insuficienței căilor de comunicație. Ca urmare a construcției căii ferate transgaboneze se estimează că producția de minereu de fier a acestei țări s-ar putea ridica în următorii cinci ani la 20 milioane tone, cea de minereu de mangan la 3,5 mil. tone, iar producția de concentrate de uraniu la 3 600 tone. Calea ferată va facilita exploatarea a aproximativ 3 mil. hectare păduri, care vor furniza 27 mil. tone lemn, din care o treime esențe prețioase. Pentru valorificarea acestei bogății în următorii ani, în Gabon se vor construi o fabrică de celuloză și una de placaj.

„Principiul modular“

C. Popescu, Cugir — Unul din mijloacele cele mai eficiente de reducere a costurilor în multe ramuri ale construcțiilor de mașini este așa-numitul „principiu modular“. Ascuțirea concurenței determină tot mai multe firme să realizeze o gamă dată de produse cu un număr cît mai redus de tipuri de piese și subansamble. Astfel, firma americană Barber-Colman and Co., producătoare de utilaj pentru prelucrarea roților dințate, a inițiat un larg program de restructurare a producției, prin crearea unei „familii“ de mașini, la care un număr cît mai mare de componente să fie comun. Adăugînd la aceasta o serie de echipamente adiționale tipizate, gama de mașini fabricate după principiul modular poate satisface o mare varietate de nevoi ale celor care le vor utiliza.

Sînt admise cheltuielile de propagandă și reclamă ?

I. Velican — București. **Instrucțiunile comune ale Ministerului de Finanțe, BNRSR, BRCE, Băncii de investiții și Băncii pentru agricultură și industria alimentară nr. 11346/12.XI.1974 privind aplicarea H.C.M. nr. 1397/1974 precizează că în planul de cheltuieli administrativ-gospodărești pe anul 1975 al centralelor și întreprinderilor la capitolul „3 c“ se cuprind cheltuielile de propagandă și reclamă pentru următoarele ramuri : industrie, construcții, transporturi și prestări de servicii, comerț exterior, turism. Ca urmare, toate întreprinderile din aceste ramuri au dreptul să-și planifice fonduri și să le folosească în scopul desfășurării activității de propagandă și reclamă comercială atît internă cît și externă. Întreprinderile comerciale de asemenea au dreptul să efectueze din contul de cheltuieli pentru circulația mărfurilor.**

„Indicațiile referitoare la obiectivele generale de urmărit și documetele ce se vor folosi pentru avizarea proiectelor planurilor cheltuielilor administrativ-gospodărești“ prevăd ca la capitolul „cheltuieli de propagandă și reclamă“ pentru 1975 să se verifice acțiunile prevăzute a se întreprinde, dacă sînt justificate, să se ia măsuri pentru limitarea lor la necesitățile reale. De asemenea, se prevede ca pentru 1975 să se preîntîmpine folosirea în alte scopuri a materialelor (pliante, calendare, agende) destinate exclusiv reclamei pentru produsele destinate exportului.

În concluzie, cheltuielile de propagandă și reclamă internă nu sînt oprite, ci fondurile aferente trebuie cheltuite cu maximă eficiență, prin acțiuni bine fundamentate, atît în ce privește conținutul cît și mijloacele de difuzare. Totodată, menționăm că pentru reclama externă se pot folosi și inserții publicitare în reviste românești care se difuzează și în străinătate.

Cazurile — la care vă referiți — de refuz de plată și de anulare integrală de către organele bancare locale a poziției respective din planurile de cheltuieli trebuie reglementate prin actele normative susmenționate și interpretate în lumina acestora, a intereselor generale ale economiei naționale.

Un nou avion „european“?

N. Isbășescu, Făgăraș — Potrivit unor știri apărute în presa occidentală, cele șase firme principale de construcții aeronautice din Europa ar fi format un consorțiu care le va da posibilitatea să facă față concurenței companiilor americane începînd din 1980. Cele șase firme sînt „Aérospatiale“ (Franța), „Hawker Siddeley“ și „British Aircraft Corporation“ (Anglia), „Messerschmitt-Boldow-Blohm“ și „Dornier“ (R. F. Germania) și „VFW-Fokker“ (R. F. Germania-Olanda). Aceste firme ar fi hotărît recent să nu-și mai facă concurență între ele, iar pe de altă parte să sprijine aerobuzul european „A-300“ (vezi fotografia) și să studieze perspectivele economice ale construcției, pînă în 1980, a unui nou „avion european“ — un trireactor extrem de silențios, care ar putea transporta 200 de pasageri.

ERATĂ În nr. 25/1974 al revistei noastre, numele autorului studiului publicat sub titlul „Timpul directorului general“, în loc de Virgil Georgescu se va citi Virgil Grigorescu.

Din sumarul „Revistei economice“ pe anul 1974

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În efervescența întrecerii — realizări de prestigiu în întreaga economie **(V. Boescu, B. Pădure)** 1
Amplificarea eforturilor pentru reducerea cheltuielilor **(Emil Cioflan)** 1
Gospodărirea rațională a energiei electrice și combustibililor — nu o campanie, ci acțiune permanentă **(L. Țăranu, A. Marin)** 1
Creșterea răspunderii sociale pentru folosirea rațională a hîrtiei **(V. Porumbescu, I. Predoi)** 1
Posibilități de structurare în perspectivă a exportului românesc de mașini **(I. Dănescu)** 1
Centralele și întreprinderile dispun de multe posibilități pentru raționalizarea importurilor **(D. Totolici)** 1
Irigațiile — componentă esențială a programului județean de îmbunătățiri funciare **(I. Manea)** 1
Direcții ale perfecționării activității în comerțul exterior **(N. Ionescu)** 2
România — participantă activă la circuitul economic mondial **(M. Părăluță)** 2
Realizarea cît mai rapidă a parametrilor proiectați **(Gh. Ruscanu, L. Țintea)** 2
Dinamism și ritm înalt în dezvoltarea economiei **(B. Vasile, P. Bogdan)** 3
Cum acționați pentru diminuarea cheltuielilor materiale **(V. Boescu, L. Țintea, B. Pădure)** 3
Creșterea responsabilității pentru realizarea planului de investiții **(S. Gioga, P. Verniceanu)** 4
Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului **(I. Cheșa)** 4
Resursele creșterii producției animaliere **(I. Manea)** 4
Componente ale dinamismului economiei românești **(S. Gioga)** 5
Cum gospodărim energia electrică și combustibilii **(L. Țintea)** 5
În construcții, eficiența economică sporită prin organizarea activității în mari unități **(E. Cioflan)** 6
Agricultura românească angajată în realizarea programului pentru dezvoltarea producției de fibre vegetale **(I. Manea)** 6
Creșterea productivității muncii — imperativ al dezvoltării, principalul factor al dinamismului economic **(V. M. Popescu)** 6
Un instrument de mare eficiență economică : programul de creștere a productivității muncii **(C. Hidoș)** 6
Cum acționează și este pusă în valoare relația de intercondiționare : calitatea normelor — productivitatea muncii **(P. Frujină)** 6
Folosirea acordului global în stimularea creșterii productivității **(L. Țintea)** 6
Tehnologii avansate, eficiență ridicată în activitatea productivă **(V. Boescu)** 7
Implicațiile productivității muncii asupra eficienței investițiilor **(M. Ioniță, C. Cicicopol)** 7
Politica de investiții în slujba dezvoltării economico-sociale a României **(I. L. Ciolan)** 7
Coordonate ale dezvoltării industriale **(S. Gioga)** 7
Prefacerile calitative reflectă dezvoltarea agriculturii noastre socialiste **(N. Giosan)** 7
Expresia forței creatoare și a energiilor unei națiuni stăpîne pe destinul ei **(S. Gioga)** 8
Opțiuni fundamentale ale dezvoltării economice și sociale în viitorul cincinal (1976—1980) **(V. Porumbescu)** 8
Un program de înflorire multilaterală a României socialiste **(G. Sterescu)** 8
Colaborarea dintre furnizori și beneficiari în vederea încheierii contractelor economice pe termen lung **(D. Fundătură)** 8
Dezvoltarea relațiilor economice ale României **(I. Pățan)** 8
Partener activ în diviziunea internațională a muncii **(Al. Puiu)** 8
Conștiința participării — conștiința responsabilității **(S. Gioga)** 9
Ritm accelerat în dezvoltarea industriei electronice românești **(I. Bătrîna)** 9
Un program amplu de modernizare și intensificare a agriculturii **(I. Stanciu)** 9
Înalt nivel de civilizație și cultură pentru afirmarea personalității umane **(I. Răvar)** 9
Profunde modificări cantitative și calitative în utilizarea forței de muncă **(M. Vasilescu)** 9
Trăsăturile procesului de urbanizare în România socialistă **(V. Cucu)** 9
Om — economie — valoare **(M. Drăgănescu)** 9
Unitate de voință a națiunii — drumul victorios al socialismului în România **(Titu Georgescu)** 9
Eficiența și creșterea economică **(C. Iuga)** 9
Creșterea productivității muncii — condiție fundamentală a progresului social-economic **(Gh. Stoica)** 11
Dimensiuni industriale actuale ale unei materii prime de bază — lemnul **(F. Cristescu)** 11
Aspecte politico-sociale și instituționale ale colaborării economice internaționale **(R. Moldovan)** 12
Un obiectiv prioritar al întreprinderilor și centralelor — reducerea costurilor de producție **(Gh. Șică)** 12
O dominantă a industrializării : automatizarea **(C. Mihulecea)** 13
Cum realizați principalele obiective ale planului **(B. Vasile, L. Țăranu)** 13
Funcționarea unui mecanism complex : aprovizionarea tehnico-materială — anchetă — **(B. Pădure)** 13, 15, 27
Semnificațiile profunde ale școlii viitorului **(M. D. Popescu)** 14
Realizarea unui important act revoluționar — participarea la conducerea societății **(M. V. Popescu)** 14
Exigențe ale industriei moderne : profilare, tipizare, specializare **(I. Crișan)** 14
Pregătirea planului pe 1975 **(S. Ciuraru)** 14
Orientări în comerțul exterior cu produse metalurgice **(V. Negrescu)** 14
Un dinamizator al dezvoltării : relațiile economice internaționale **(Al. Puiu)** 15
Ritmicitatea producției **(L. Țintea, M. Ioniță, B. Codru)** 15
Orientări în sporirea eficienței economice a producției agricole **(I. Stanciu)** 16
O prioritate : piesele de schimb **(L. Țintea)** 16
Contabilul șef în ipostaza de factor de decizie — anchetă — **(M. Ioniță)** 16, 17
Eficiența controlului financiar intern este dependentă de : operativitate, exigență, fermitate **(Șt. Crăciun)** 16
Orientări noi în structura producției **(I. Velican)** 17
Cum realizați planul pe 1974, cum pregătiți planul anului 1975 ? **(L. Țintea, M. Ioniță, B. Pădure)** 17
TIB '74 sau vocația industrială a României socialiste **(I. Georgescu)** 17
Dezvoltarea armonioasă a economiei în profil teritorial **(V. S. Cucu)** 18
Pădurile — „uzine“ complexe ale naturii **(P. Cioclu)** 18
Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor **(Gh. Badea)** 18
Baza energetică a economiei și electrificarea țării **(V. Herescu)** 19, 20
Realizarea integrală a planului pe anul 1974 **(S. Gioga, L. Țintea, B. Pădure)** 19
Semnificațiile și implicațiile bunei gospodăriri a fondului funciar unic 19
TIB '74 — o reușită incontestibilă **(G. Hașeganu)** 19
Inteligența proprie și progresul economiei **(I. Crișan)** 19
Cincinalul creativității și inovației **(C. Cojocaru)** 20
Investițiile și factorul timp **(A. Verniceanu)** 20
Coordonate majore ale noului sistem de retribuire **(I. Bădin)** 20
Comerțul și cooperarea cu statele în curs de dezvoltare **(N. Mănescu)** 20
În toate întreprinderile se intensifică eforturile pentru îndeplinirea planului la toți indicatorii **(S. Gioga, L. Țintea, B. Pădure)** 21
Promovarea amplă a activității de creație științifică și tehnică **(O. Groza)** 21
Turismul — o industrie în plină expansiune **(A. I. Mihăileanu)** 21
Ipostaze ale economiei românești **(R. Comșa)** 22
Perfecționarea activității se reflectă în creșterea beneficiilor **(M. Ioniță)** 22
Pregătirea producției anului 1975 **(S. Gioga, L. Țintea)** 22
Acțiunea eficienței economice asupra dezvoltării agriculturii **(D. Dumitru)** 22
Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca secretar general al partidului — chezășia înaintării țării noastre spre orizonturile comunismului **(M. D. Popescu)** 23
Politica de industrializare a României socialiste **(E. Drăgănescu)** 23
Materiile prime — o avuție națională **(V. Boescu, L. Țintea)** 23
Industria ușoară orientată spre satisfacerea cerințelor omului **(Gh. Cazan)** 24
Exigențele făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență **(V. M. Popescu)** 24
Calitatea produselor — exigențele consumatorilor **(D. Niculescu)** 24
Investigarea calității vieții în viziunea socialistă **(P. Dumitriu)** 24
Premisele realizării programului de investiții pe 1975 **(Al. Olteanu)** 24
Congresul vieții **(V. Porumbescu)** 25
Strategia dezvoltării economiei românești **(S. Gioga)** 25
Coordonată esențială a realizării integrale a planului : înnoirea și modernizarea produselor **(V. Boescu, L. Țintea)** 25
Valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energetice **(I. Barbu, S. Lambescu, A. Badiu, D. Waniek)** 25
Metalul în economia românească **(N. Agachi)** 26
Rezultatele din acest an condiționează pregătirea optimă pentru 1975 **(L. Țintea, B. Pădure)** 26
Constructorul — confruntat cu pregătirea investițiilor pe 1975 **(S. Gioga, P. Bogdan)** 27
Concordanța producției de bunuri materiale cu necesitățile de consum ale întregului popor **(E. Barat)** 27
Metamorfozele în timp, în spațiu și în oameni **(V. Porumbescu)** 28
Coordonate ale dezvoltării multilaterale a economiei românești **(C. Caloianu)** 28
Priorități și opțiuni economice ale anilor 1974—1975 — anchetă — **(V. Boescu, I. Bădin, I. Manea)** 28

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Organizarea științifică — factor de creștere a productivității muncii **(I. Bădin)** 1
Perfecționarea cadrelor — anchetă — **(C. Cojocaru, N. Manole)** 2
Perfecționarea organizării — sursă de eficiență și dezvoltare — anchetă — **(C. Cojocaru, I. Bădin)** 3, 4, 5,
Innoirea produselor dinamizator al dezvoltării — investigație — **(C. Cojocaru, I. Bădin)** 4
Obstacole pe traseul : idee-produs nou **(I. Manea, S. Popescu)** 4
Centrala industrială — factor propulsor al dezvoltării și modernizării **(I. Olteanu)** 5
Centrala industrială — optimizarea deciziei și acțiunii economice **(C. Cojocaru)** 5
Centrala în exercitarea atribuțiilor de planificare, cercetare și organizare **(I. Bădin)** 5
Centrala și specializarea-cooperarea **(V. Boescu)** 5
Centrala și aprovizionarea **(B. Pădure)** 5
Centrala și comerțul exterior **(I. Georgescu)** 5
Organizarea științifică și progresul tehnic **(I. Bădin)** 7
Conducerea integrată a producției avicole **(I. Manea)** 8
Analiza valorii în activitatea de proiectare **(I. Bădin)** 9
Optimizarea programării producției în siderurgie **(I. Bădin)** 11
O metodă practică de evaluare a obiectivelor **(I. Manea)** 11
Prognoza desfacerilor de mărfuri în profil teritorial **(Al. Sobaru)** 11
Aplicații ale cercetărilor operaționale **(I. Bădin)** 12
Ce este dezvoltarea organizatorică **(I. Bădin)** 12
Ce fel de conducători solicită economia inovațională **(M. Dumitrescu)** 13
O soluție pentru programarea producției **(C. Gheorghiu)** 14
Psihosociologia — factor de eficiență **(Gh. Spineanu)** 15
Analiza organizatorică **(C. Cojocaru)** 15
Eficiența calculatorului **(V. Marinescu)** 16
Două procedee ale perfecționării organizării **(I. Bădin)** 16

Optimizarea folosirii factorilor de producție în agricultură **(Letiția Zahiu, V. Manole)** 17

Organizarea științifică — sursă de eficiență economică **(C. Ilie)** 17

Perfecționarea conducerii activității de proiectare **(I. Bădin)** 18

Alimentația publică confruntată cu cerințele consumatorilor **(I. Păunescu)** 18

„Contul greșelilor“ **(F. Franchini)** 19

Compartimentele de organizare **(Ov. Nicolescu)** 20.21

Cine sînt și ce doresc clienții magazinelor de prezentare ? **(Gh. Dumitru, D. Patriche)** 21

Practica verifică eficacitatea noului în conducere **(V. Chivulescu)** 22

Perfecționarea conducerii și organizării în unitățile economice **(M. Dumitrescu)** 23

Coordonate și obiective ale sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale **(Gh. Damian)** 24

„Timpul directorului general“ **(V. Grigorescu)** 25

Cadrele noilor unități industriale — anchetă — **(I. Bădin)** 26. 27

Îmbunătățirea servirii consumatorilor prin noile forme de comerț **(V. Mircioiu, D. Patriche)** 26

Metodă grafică de interpretare a eficienței investițiilor **(A. Dundaru)** 26

Conducerea dinamică în relațiile economice externe **(Al. Puiu)** 27

Pregătirea și utilizarea cadrelor — factor de accelerare a creșterii economice — anchetă — **(I. Bădin)** 28

TEORII—IDEI

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.

Un program ce vizează destinul națiunii și al fiecăruia dintre noi **(I. Bădin)** 12

Utilizarea cu eficiență maximă a fondului de dezvoltare — calea accelerării progresului economico-social **(M. Capătă)** 12

Programul Partidului — expresie a unității previziunii economice și sociale **(P. Apostol)** 13

O viziune unitară și de perspectivă asupra dezvoltării **(B. Pădure)** 14

Raționalitatea modului de trai socialist **(P. Pânzaru)** 15

Omogenizarea societății — factor de potențare a democrației socialiste **(V. Porumbescu)** 16

Dezvoltarea socialistă a satului românesc **(M. Larionescu)** 17

Dezvoltarea armonioasă a economiei în profil teritorial **(V. Cucu)** 18

Economicul și politicul în etapa strategică actuală **(P. Apostol)** 19

Etică, echitate, unanism socialist **(V. Popescu)** 20

Coordonate economice ale conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată **(I. Nicolae-Văleanu)** 22

Partidul Comunist — centrul vital al națiunii noastre socialiste **(Gh. P. Apostol)** 23

Procesul ascendent de ștergere a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat **(M. Popescu)** 23

Conținutul și soluțiile problemei amplasării forțelor de producție în lumina Programului Partidului **(I. Blaga)** 23

Așezarea principiului repartiției comuniste pe baze realist-științifice **(H. Culea)** 23

Congresul al XI-lea al P.C.R. — Eveniment epocal în istoria partidului și patriei noastre **(I. Șalapa)** 24

Participarea eficientă la circuitul economic mondial — necesitate obiectivă a progresului societății românești **(I. Pățan)** 24

Amplificarea funcției economice a statului în procesul înaintării României spre comunism **(M. Părăluță)** 24

Personalitatea umană în perspectiva dezvoltării sociale și economice **(Al. Tănase)** 25

Programul Partidului — programul poporului de făurire a civilizației comuniste **(M. D. Popescu)** 25

Dialectica raportului dintre fondul național de dezvoltare economico-socială și fondul de consum **(P. Apostol)** 26

Revoluția tehnico-științifică și creșterea eficienței economice **(A. Pascal)** 26

Transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale **(A. Gluvacov)** 27

★

Contribuții originale la politica mondială **(M. D. Popescu)** 1

Rolul factorului conștient în dezvoltarea economico-socială **(C. Frîncu)** 1

De ce este necesară analiza variantelor de preț la importul de utilaje **(N. Gheorghe, A. Dobrescu, P. Prisecaru)** 2

Semnificații economice ale raportului fizic de schimb **(M. Lixandru)** 2

Integrarea balanței legăturilor dintre ramuri în lucrările de fundamentare a planului în sistemul informațional statistic 2

Evoluarea consecințelor progresului tehnic asupra societății și mediului **(P. Dimitriu)** 2

Contribuția creatoare a P.C.R. la dezvoltarea teoriei construcției socialiste **(Gh. Crețoiu)** 2

11 iunie 1948 — Un act revoluționar cu adînci rezonanțe istorice **(N. Mavrodin)** 3

Reducerea cheltuielilor materiale — factor de bază al creșterii economice **(Gh. Crețoiu)** 3

Progresul tehnic și scăderea consumurilor de materiale **(I. Lemnij)** 3

Creșterea competitivității produselor prin reducerea cheltuielilor materiale de producție **(I. Olteanu)** 3

Noul indicator de plan producția netă stimulează reducerea cheltuielilor materiale **(F. Mihalache, P. Cioclu)** 3

Creșterea — parte integrantă a reproducției sociale **(I. Bulborea)** 3

Raționala utilizare a factorilor de producție **(M. D. Popescu)** 4

Efectul economic al duratei de realizare a investițiilor **(Em. Florescu)** 5

Factori obiectivi, determinanți ai cooperării economice internaționale **(M. D. Popescu)** 5

Conceptul de creștere economică **(N. Belli)** 5

Perfecționarea continuă a conducerii și organizării vieții economice **(M. D. Popescu)** 6

Considerații privind conceptul de competitivitate economică internațională **(M. Părăluță)** 6,7

Promovarea, statornicirea și apărarea principiilor echitabile în relațiile economice internaționale. Corespondența concepției românești cu cerințele progresului economico-social general **(M. D. Popescu)** 8

Amortismentele și uzura morală a fondurilor fixe **(Em. Florescu)** 8

Conștiința socialistă — factor activ al progresului economic și social al României **(I. Rădulescu)** 9

Creșterea rolului conducător al partidului — chezășia viitorului comunist al patriei **(P. Pînzaru)** 10

Democrația socialistă — principiu de organizare și conducere a activității economice **(P. Apostol)** 10

General și specific în procesul edificării economiei societății socialiste în România **(M. Părăluță)** 10

Dezvoltarea economică — factor de afirmare a națiunii noastre socialiste **(E. Florea)** 10

Interdependența dintre factorii interni și externi în procesul creșterii economice a României **(N. Belli)** 10

Dinamismul structurii sociale în România socialistă **(C. Ionescu)** 10

Efervescență creatoare în domeniul ideilor prospective **(M. Botez)** 10

Dezvoltarea economică a României — în lucrările unor autori de peste hotare **(A. Goian, Ș. Dragomirescu)** 10

Necesitatea unei viziuni prospective asupra relațiilor economice internaționale **(M. D. Popescu)** 11

Al IV-lea Congres mondial al economiștilor. Delegația română — prezență activă la un dialog cuprinzător **(R. Moldovan)** 11

Criterii de apreciere socială a muncii în socialism **(V. Popescu)** 11

Rolul dezvoltării bazei energetice în modernizarea structurii economiei naționale **(I. V. Herescu)** 12

Aspecte politico-sociale și instituționale ale colaborării economice internaționale **(R. Moldovan)** 12

Analiza și proiectarea sistemică — procedeu practic în perfecționarea activității social-economice **(G. I. Boldur)** 12

Considerații asupra criteriilor, tipurilor și modelelor principale de specializare internațională **(C. Moisuc)** 12,13

Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste **(N. Belli)** 13

Factorii creșterii economice în socialism **(I. Rachmuth)** 14,15

Industrializare și nivel de trai în capitalismul contemporan **(I. V. Totu)** 14

Circulația internațională a forței de muncă **(S. Perț)** 15

Corelația industrie-agricultură în domeniul productivității muncii **(N. Belli)** 16

În fața noastră — un cîmp larg deschis cercetării și creației **(F. Ciorăscu)** 16

Strategii naționale ale relațiilor economice internaționale **(M. D. Popescu)** 17

Împotriva unei predicții șocante : „Pe curînd sfîrșitul invențiilor“ **(E. Nicolau)** 17

Știința economică și economia științei **(R. Negru)** 18,19

Folosirea sistemică a pîrghiilor economice în conducerea activității de cercetare științifică **(D. Stoicescu)** 18

Inconsistențele viziunilor pesimiste **(I. Lemnij)** 18

Stabilitatea prețurilor și echilibrul dinamic al economiei naționale **(C. Ionete)** 19

Problemele fundamentale ale politicii economice a P.C.R. **(C. Enache)** 21

„Societatea de consum“ — societate a disparităților și a risipei **(I. Bulborea)** 22

„Economia și înarmările“ **(E. Bantea)** 27

Industrializarea în profil teritorial la baza dezvoltării armonioase a economiei socialiste **(B. Tomniuc)** 28

Creșterea organică, conștiința planetară și dilemele dezvoltării **(M. Botez)** 28

OMUL—TEHNICA—MEDIUL

O viziune nouă asupra relației om—natură **(M. D. Popescu)** 19

Afirmarea creativității **(O. Groza)** 19

Ce transmitem generațiilor viitoare **(I. Românu)** 20

Valoarea și valorificarea creației **(E. Panait)** 20

Optimizarea interdependenței om—natură **(R. Negru)** 21

Acțiunea conștientă a omului **(M. Duma)** 21

Relația populație—dezvoltare economică **(I. Marinescu)** 22

Factorul uman și progresul tehnic **(R. Lungu, N. Crăciun)** 22

Economie și ecologie **(S. Tamaș)** 23

Investigarea calității vieții în viziune socialistă **(P. Dimitriu)** 24

Omul și climatul social al întreprinderii **(E. Niculescu-Mizil)** 27

Omul — beneficiarul naturii **(I.Cristescu)** 27

ȘCOLI, CURENTE, ECONOMIȘTI

O sinteză a apologeticii actuale a capitalismului — P. A. Samuelson **(I. Cristescu)** 1

Cercul vicios al teoriei „capitalismului tehnologic“ **(I. Nicolae-Văleanu)** 2

Capitalismul contemporan în viziunea finală a lui J. K. Galbraith **(L. Stroja)** 3

Sînt mereu salutare „polițele trase asupra viitorului“ **(A. Schor)** 4

Spre o „criză tehnologică ?“ — Pesimismul unui optimist : H. Kahn **(V. Panait)** 5

„Societatea post-industrială“ în speculația viitorologică a lui Herman Kahn **(V. Pilat)** 7

Teorii economice în conflict : „fiscalismul“ contra „monetarismului“ **(C. Bichi)** 8

O critică „din interior“ a lui Fr. Perroux **(I. Cristescu)** 9

Conceptul de societate post-industrială la Daniel Bell **(I. Bulborea)** 10

Teoria economică și resursele naturale **(M. Horovitz)** 11

Eseuri de „marxologie“ **(I. Cristescu)** 12

Dilema inflație-stagnare **(D. Opreseu)** 13

„Capitalul uman“ și apologetica **(V. Pilat)** 15

Teoria utilității și economia socialistă **(I. Lemnij)** 16

Destinul școlii „economiei matematice“ **(M. Horovitz)** 17

Premiul Nobel pentru economie — 1974 : Gunnar Myrdal, Friedrich von Hayek **(V. Pilat)** 18

J. Nagels despre munca colectivă și munca productivă **(I. Nicolae-Văleanu)** 19

Ipoteze științifice sau utopii **(I. Cristescu)** 20

Între Scilla și Caribda **(I. Nicolae-Văleanu)** 21

Retrospectivă **(A. Schor)** 22

Conceptul de inflație în gîndirea burgheză contemporană **(C. Bichi)** 25

J. K. Galbraith despre știința economică oficială și „imperativul socialist“ **(A. Schor)** 26

Clubul de la Roma **(M. D. Popescu)** 27

CONVORBIRI ECONOMICE CU :

Gabriel Hauge 2
Antonio Carrillo Flores 3
Milton Friedman 4
Léon Tabah 10
Rafael Salas 11
Han Suyin 13
Aurelio Peccei 14
Csikós-Nagy Béla 15
Dick de Zeeuw 16
Raymond Barre 17
Saburo Okita 18
Jozef Pajestka 19
Marina von Neumann-Whitman 20
L. V. Kantorovici 21
Herbert Giersch 22
Sayed Ahmed Marei 25
Shigeto Tsuru 26
Edmond Malinvaud 27

ECONOMIE MONDIALĂ

Evoluții ale producției și consumului mondial de celuloză și hîrtie **(I. Țăndureanu)** 1
Direcții și tendințe pe piața internațională a produselor lemnoase **(R. Palade)** 1
Implicații ale evoluției prețurilor asupra structurării exporturilor **(Gh. Nistor)** 2
Tendințe în evoluția structurii comerțului mondial **(V. Aldea)** 2
Cea de a III-a Conferință O.N.U. asupra dreptului mării. În căutarea unor reguli internaționale general acceptabile **(T. Mircea)** 3
C.A.E.R. — o sesiune jubiliară **(B. Mareș)** 4
Schimburile „interne“ ale întreprinderilor multinaționale **(N.P.)** 4
„Prețul revizuibil“ în comerțul internațional **(Gh. Nistor)** 5
Evoluția prețurilor internaționale **(I. Bujorică)** 5
30 de ani de transformări socialiste în R.P. Polonă **(J. Glowczyk)** 6
Problemele valutar-financiare internaționale la ora actuală **(C. Kirițescu)** 6
Productivitate și decalaje în agricultura țărilor capitaliste dezvoltate **(D. Dragomirescu)** 6
Conjunctură ambivalentă la mijlocul anului **(I. Pădureanu)** 7
GATT-Runda de la Tokio. Pregătirea negocierilor efective în faza finală **(V. Aldea)** 7
Obiective ale cooperării internaționale pentru accelerarea progresului **(V. Aldea)** 8
Foarfecele prețurilor internaționale **(Gh. Nistor)** 8
Decalaje în construcțiile navale **(N. Popov)** 9
Tendințele prețurilor internaționale ale mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport **(Gh. Nistor, P. Condilă)** 11
U.R.S.S. în diviziunea internațională a muncii **(G. Spiridonov)** 11
Evoluții ale balanțelor externe **(N. Popov)** 11
R.P. Bulgaria. 30 de ani de dezvoltare socialistă **(M.V. Rusenov, V. Gheorghieva)** 12
Petrolul și situația financiară internațională **(A. O. Berea)** 13
Perspective ale evoluției energeticii. Șansele uraniului **(N. Popov)** 13
„Grave incertitudini pe scena economică și financiară occidentală“ **(I. Pădureanu)** 14
Comerțul invizibil în structurile economiei mondiale **(Gh. Dumitru)** 14
Apropiata reuniune anuală a F.M.I. : În căutarea unor formule noi **(D. Dinu)** 15
A XXV-a aniversare a R.P. Chineze. Creativitate de masă în dezvoltarea economiei **(M.D. Popescu)** 15
Tendințe în producția și comerțul capitalist de instalații de foraj **(N. Popov)** 16
R.D.G. la a XXV-a aniversare. În rîndul țărilor dezvoltate ale lumii **(D. Dragomirescu)** 16
Occidentul între inflație și deflație **(L. Stroja)** 17
Sesiunea F.M.I. — B.I.R.D. Reflectare a problemelor preocupante ale economiei mondiale **(C. Kirițescu)** 18
Dominanta rămîne inflaționistă **(A. O. Berea)** 19
Criza de încredere în sistemul bancar occidental **(M. Isărescu)** 19
Conjunctura produselor de bază : Încotro se îndreaptă prețurile mondiale **(E. Angelescu)** 21
În țările capitaliste se precizează contururile recesiunii **(L. Stroja)** 22
Minerul de fier — deplasări semnificative **(N. Popov)** 22
Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor capitaliste **(C. Bichi)** 23
R.P. Mongolă : Bilanț al unei jumătăți de secol **(N. Popov)** 23
Albania se transformă treptat într-o țară industrial-agrară **(D. Dragomirescu)** 24
Economia capitalistă în 1974 : Între criza ciclică și criza structurală **(A. Ghibuțiu)** 25
Adoptarea Cartei drepturilor și obligațiilor economice ale statelor **(I. Barac)** 27
Programe pentru resurse neconvenționale de energie **(C. Rusin)** 27
Aurul — o nouă etapă în evoluția unei vechi probleme **(C. Kirițescu)** 28
Anul 1974 în economia occidentală : Impactul social. 28
Mutații în structura consumului mondial de energie primară **(P. Ștefănescu)** 28
Boom petrolier în Marea Nordului **(A. O. Berea)** 28
Energetica țărilor socialiste în progres continuu **(N. Popov)** 28

ARGUMENTE PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ

Pentru un sistem economic mondial bazat pe echitate și justiție **(V. Cosac)** 1
Perenitatea decalajelor în industria petrolului **(N. Popov)** 3
Diferențieri în dezvoltarea industriei textile **(N. Popov)** 4
Decalaje în participarea la comerțul internațional **(N. Popov)** 5
Decalaje în producția mondială de cereale **(N. Popov)** 7
Decalaje în producția mondială de oțel **(Dinu Dragomirescu)** 8
Aspirația la o nouă ordine economică internațională **(V. Cosac)** 9
Decalajele și ritmul creșterii economice **(L. Stroja)** 15, 16
Raporturi de schimb echitabile **(V. Aldea)** 17
Rațiunile și practica tratamentului preferențial **(V. Aldea)** 19
Evoluții în conceptul de ordine economică internațională **(C. Moisuc)** 20
Resursele financiare externe pentru dezvoltare **(Gh. Dumitru, C. Vasiliade)** 20
Acces fără restricții la piețele internaționale **(V. Aldea)** 21
Accesul tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii moderne **(V. Aldea).** 26
Decalaje contemporane în evoluția productivității muncii sociale în lume **(I. Bati)** 26
Decalajele și cooperarea economică internațională **(C. Grigorescu)** 27
Relația resurse-populație și opțiunile demoeconomice moderne **(E. Mesaroș)** 27
Strategia dezvoltării și cooperarea internațională 28

ANUL MONDIAL AL POPULAȚIEI, ANUL MONDIAL AL ALIMENTAȚIEI

Investiția demografică și creșterea economică **(C. V. Băloiu)** 3
Criteriul economic și dimensiunea populației **(C. Grigorescu)** 4
Interdependență dinamică între dezvoltarea economică și creșterea populației **(E. Prahoveanu, V. Radcenko)** 5
Demografie și progres social **(Emil Mesaroș)** 6
Creșterea demografică, decalajele economice și condiția umană **(P. Apostol)** 7
Impactul creșterii demografice asupra dezvoltării economice **(Vl. Trebici)** 9
Dezvoltarea rurală și evoluția demografică **(E. Mesaroș)** 10
Politica demografică în cadrul strategie unice a dezvoltării **(I. Marinescu)** 11
Ecoul Conferinței mondiale a populației se va face auzit mult timp 12
Tendințe mondiale și regionale în dinamica forței de muncă **(I. Vasiliu)** 12
Populația în contextul dezvoltării economice **(E. Mesaroș)** 17
Subdezvoltarea și insecuritatea alimentară **(D. Dragomirescu)** 18
Depășirea decalajelor în domeniul alimentației **(D. Dragomirescu)** 20
Țările în curs de dezvoltare își afirmă tot mai viguros dezideratul : „O lume pentru toți“ **(I. Georgescu)** 24

ALTE RUBRICI

Comentariu la un grafic ; Metode, concepte, tehnici ; Sinoptic ; Strategie și acțiune ; Cum conducem; Să gîndim și să acționăm economic ; Curier economic legislativ ; Fișe ; Glosar demografic ; Tendințe — conjuncturi ; Evenimentul conjunctural ; Piața monetară internațională ; Pe glob ; Statistica internațională ; Ipoteze — previziuni ; Mondorama ; Curier.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Nr. 2 din 10 ianuarie 1975

– Să mobilizăm toate forțele pentru realizarea integrală a planului ! **(Stere Gioga)** 1
– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune: Promovarea progresului moral în societatea socialistă (conf. univ. dr. **Constantin Vasile)** 2–3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Construcțiile de mașini grele în confruntare cu cerințele de echipare modernă a economiei naționale **(Ioan Avram,** ministrul industriei construcțiilor de mașini grele)
– Comentariu la un grafic : Dinamismul industriei românești. Industria metalurgică 4–6
– Resursele sporirii productivității muncii în agricultura cooperatistă (prof. univ. dr. **Sabin Nica-Sîrbești, Năstase Arghir)** 7–8
– În sprijinul gospodăririi raționale a mijloacelor materiale și bănești. Întărirea controlului financiar **(Radu Ciurileanu)** 9–10

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Integrarea analizei și proiectării sistemice în teoria generală a ciberneticii economice (conf. dr. **Gh. I. Boldur)**
– Sinoptic : „Maturitate" în utilizarea calculatoarelor **(V. Țikovschi)** 11–13

TEORII ● IDEI

– Trăsături și direcții programatice ale perfecționării relațiilor de producție socialiste (prof. dr. **I. Grădișteanu)** 14–15

Școli ● curente ● economiști :

– Un apostol al inflației (de dr. **Constantin Bichi)** 16–17
– **Convorbiri economice** cu prof. **Harry G. Johnson :** „Subiectele de discuție între economiști sînt tot mai numeroase" (Interviu de **Dinu Dragomirescu)** 18

ECONOMIE MONDIALĂ

– Factorii interni și externi ai egalizării nivelurilor de dezvoltare economică în socialism (I) (prof. dr. **Nicolae Belli)** 19–21
– Argumente pentru o nouă ordine economică internațională : Spre o organizare rațională a relațiilor valutar-financiare (dr. **Costin Kirițescu)** 22–24

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa.**
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

- 22 de restaurante, cu meniuri alese mîncăruri tradiționale din bucătăria oltenească, gastronomia națională și internațională, servite de un personal care știe ce-i solicitudinea, amabilitatea și promptitudinea, într-o ambianță familiară și în acompaniamentul unor melodii, „cu priză" la public ; printre ele se remarcă restaurantele : „Oltenia", „Perinița", „Craiova", „Feroviarul" și altele.
- 8 cantine-restaurant, situate în incinta unor mari unități industriale ale orașului Craiova, servind — la prețuri accesibile și cu meniuri diversificate — personalul acestor întreprinderi ;
- 28 de bufete și bodegi, oferă delicioase gustări, calde și reci ;
- 5 cafe-baruri ;
- numeroase cofetării și patiserii ; la care se adaugă chioșcurilor de răcoritoare.

Iată, pe scurt, unitățile care au scris sus, într-un colț al fiecărei firme : I.C.S.A.P. — titulatura abreviată a ÎNTREPRINDERII COMERCIALE DE STAT PENTRU ALIMENTAȚIE PUBLICĂ CRAIOVA, organismul coordonator al unităților citate.

În cetatea Băniei, activității de alimentație publică i se acordă o importanță deosebită, ceea ce reiese și din grija permanentă, acordată — de la director pînă la ospătar — consumatorilor. Aici, dictonul publicitar „consumatorul nostru = oaspetele nostru" este un crez al profesiei, un secret al succesului, o realitate.

Întreprinderea de Aparate Electrice de Măsurat

Timișoara, str. Venus nr. 2 telefon 3. 51. 00. produce:

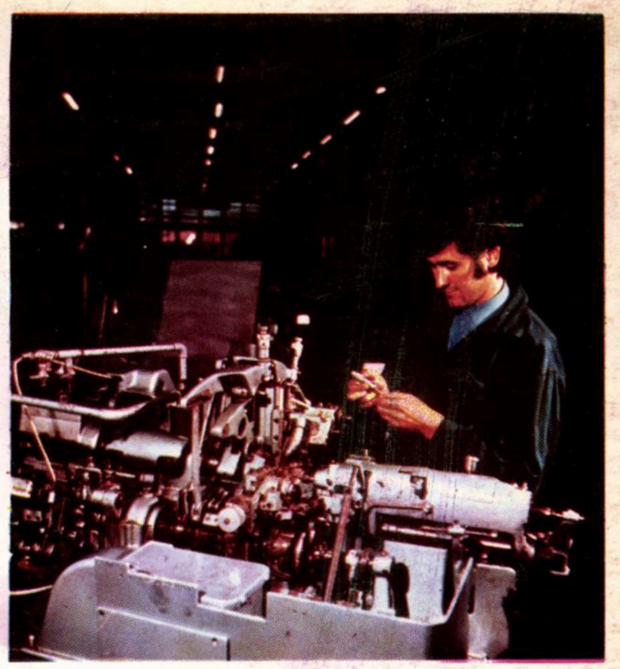

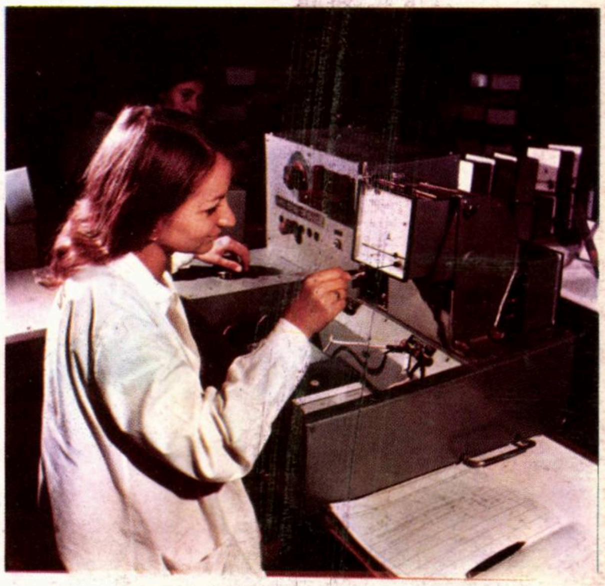

1975 FEB 19

– Contoare electrice monofazate pentru curent alternativ, pentru frecvență 50 Hz. cu simplu și dublu tarif funcționînd cu precizie pînă la 400% din sarcina nominală.

– Contoare electrice trifazate pentru măsurarea energiei electrice active și reactive.

– Ampermetre și voltmetre electromagnetice de tablou pentru măsurători în curent alternativ (cu conectare directă sau prin transformator de măsură).

– Ampermetre și voltmetre, magnetoelectrice de tablou pentru măsurători în curent continuu.

– Wattmetre și Varmetre ferodinamice trifazate de tablou (cu conectare directă sau prin transformator).

– Aparate indicatoare de tablou pentru măsurarea mărimilor neelectrice utilizate în schemele de automatizări.

Lei 5

646

revista economică

3 17 · I 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

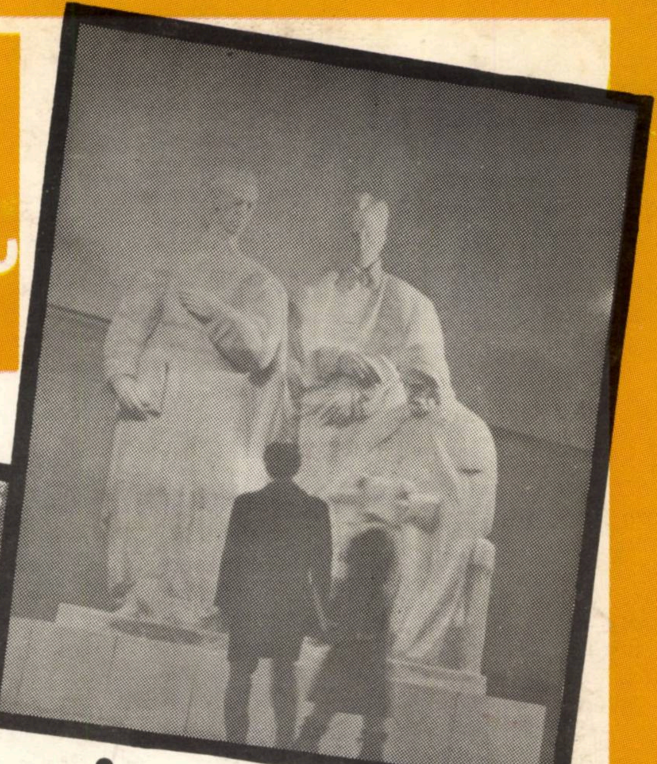

Sistemul de referinţă: OMUL

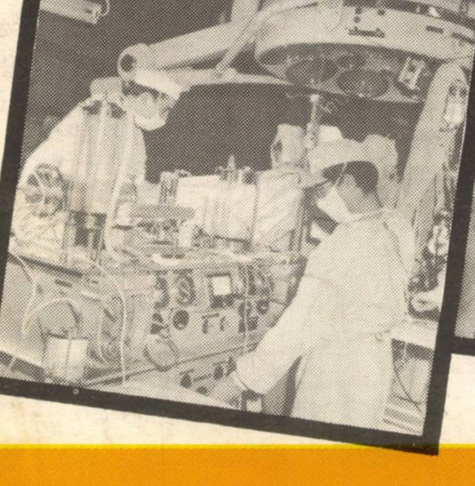

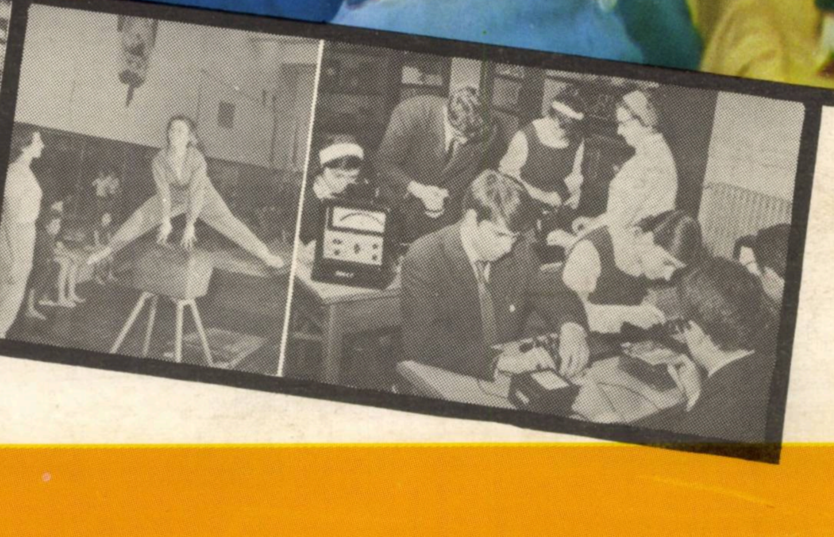

Județele țării pe traiectoria progresului

ARGEȘ

ARGEȘUL oferă una din imaginile cele mai concludente ale progreselor realizate în anii construcției socialiste sub impulsul politicii partidului de dezvoltare a tuturor județelor țării. De la condiția de județ cu unul din cele mai scăzute niveluri de dezvoltare în perioada antebelică, la adevărata forță economică pe care o reprezintă astăzi — iată drumul parcurs într-o perioadă de aproximativ trei decenii, care îl plasează pe locul cinci într-un clasament al județelor din punct de vedere al volumului producției industriale.

Vocația industrială a Argeșului este nouă, dar ea poartă amprenta viguroasă a tinereții, fiind susținută de un amplu program de investiții. În ultimii zece ani (1966—1975) în economia județului s-au investit aproape 40 miliarde lei ; numai investițiile anului 1973 (reprezentînd 5,2% din totalul investițiilor din economia națională) egalau aproape fondurile alocate în acest scop în întreaga perioadă 1961—1965.

Astăzi Argeșul dispune de un puternic și modern potențial tehnico-productiv, constituit din mari întreprinderi industriale, a căror importanță depășește cu mult granițele județului fiind, de fapt, reprezentative pentru întreaga economie. Întreprinderea de autoturisme Colibași, Întreprinderea mecanică de la Cîmpulung, Întreprinderea de motoare electrice Pitești ; Combinatul petrochimic și Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești ; Centrala termoelectrică Pitești și hidrocentralele amenajate pe rîul care a dat numele județului ; unitățile de prelucrare a lemnului din Pitești, Stîlpeni, Curtea de Argeș și Rucăr ; Întreprinderea de încălțăminte din Pitești și cele de stofe, de pînzeturi de confecții din Pitești și Curtea de Argeș. Sînt roadele industrializării intense a județului, pilonii pe care se sprijină înflorirea sa vertiginoasă, suportul creșterii accelerate a forțelor de producție.

Ritmul creșterii industriei argeșene, 16,9% în perioada 1951—1973 (18,7% în primii trei ani ai actualului cincinal) întrece cu mult media realizată pe țară, determinînd mărirea ponderii sale de la 2,2% în 1965, la 3,8% în 1973. Volumul producției industriale în acest ultim an depășea de 64,7 ori producția anului 1938 și de 9,4 ori pe cea a anului 1960. Creșterile absolute au fost însoțite de diversificarea producției, de modificări de structură. Principalele ramuri sînt acum construcția de mașini și chimia. În 1973 în județ se realiza întreaga producție de autoturisme și autoturisme de teren a țării, 17% din producția de materiale plastice și rășini sintetice, peste 12% din cea de țesături de lînă, 12% din țiței, aproape 10% din motoare electrice, cca. 9% din fire de lînă etc.

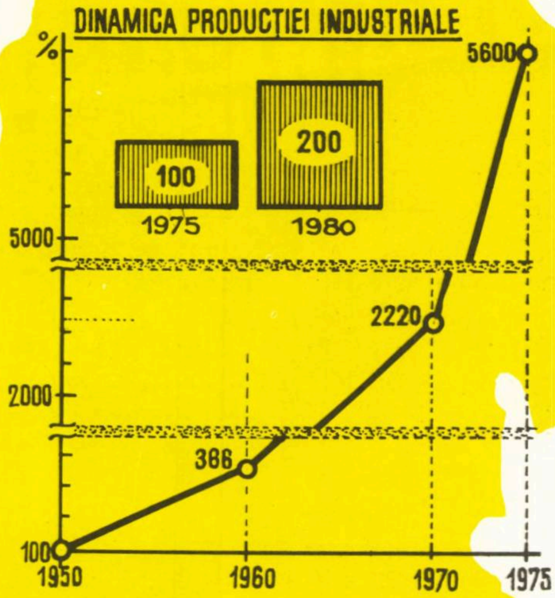

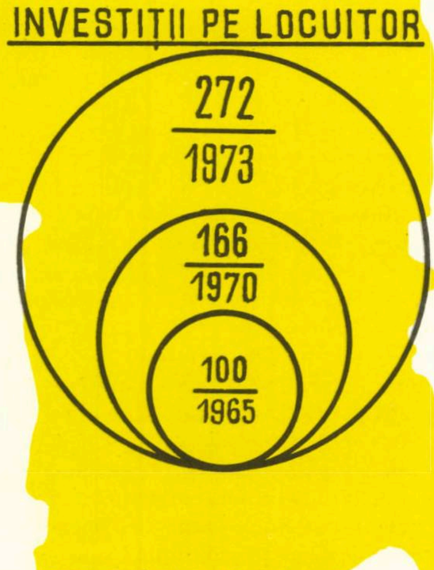

Pentru schimbările produse în economia județului este caracteristic și faptul că în timp ce înainte de război principalele articole de export erau buștenii, cheresteaua, cerealele și fructele, în prezent mai mult de jumătate din produsele exportate sînt fabricate de construcția de mașini. Autoturismele Dacia, I.M.S. și ARO, ca și alte produse de înalt nivel tehnic au dus faima județului în peste 50 de țări ale lumii.

Agricultura, caracterizată prin producția de cereale, dar mai ales prin cea pomicolă, viticolă și zootehnică, a cunoscut de asemenea o dezvoltare și modernizare continuă. A crescut numărul de tractoare (la 2460 în 1973, față de 48 în 1938) și alte mașini agricole, s-a extras simțitor (de aproape două ori în 1973 față de 1965) folosirea îngrășămintelor, s-au ameliorat soiurile de plante și animale. Drept urmare, producția globală agricolă a crescut cu peste 36% în 1973 față de 1965.

Dezvoltarea economică a atras după sine prefaceri profunde în viața și conștiința oamenilor. Aproximativ 60% din populația județului este ocupată în activități neagricole, în primul rînd industriale, au crescut veniturile populației, s-a îmbunătățit asistența sanitară, s-a intensificat procesul de urbanizare. În 1973 retribuția medie lunară era cu cca. 88% mai mare față de 1960, iar volumul vînzărilor de mărfuri cu amănuntul de peste patru ori. Numărul locuințelor date în funcțiune în perioada 1961—1973 se ridică la peste 65,300.

Cincinalul următor deschide județului noi perspective de dezvoltare. Dinamica cea mai accelerată se va înregistra în industrie, care aproape își va dubla producția. Paralel cu aceasta este prevăzut un program corespunzător de dezvoltare a celorlalte ramuri economice, de îmbunătățire a condițiilor de viață și de muncă ale populației. Argeșul își va continua astfel drumul său ascendent, în cadența accelerată a progresului și civilizației noastre socialiste.

S. G.

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

SISTEMUL DE REFERINȚĂ: OMUL

— Optimul economic ca optim uman —

ESTE CERT : pentru om, pentru filozofie și științe, pentru politică și cultură nu există subiect mai atrăgător dar totodată mai delicat și mai dificil decît OMUL însuși. Nu se poate însă aserta unilateral despre un subiect multilateral. Iar omul, omul real, concret, viu este un asemenea subiect, devenit în epoca modernă obiect al unei pluralități de științe naturalantropologice, sociale și umaniste. Diviziunea muncii, specializarea în domeniul cunoașterii științifice, ca și în cel economico-social și organizațional au adus mari foloase, fac posibilă aprofundarea fenomenului socialuman sub variate și multiple aspecte și puncte de vedere : de la cel biologic-fiziologic la cel economic, ergonomic, istoric, politic, juridic, sociologic, psihologic, etic și estetic.

Dar abordarea specializată a ajuns pînă la punctul în care ea își vădește limitele și inaptitudinile funciare și triste. Datorită ei imaginea **integrală** despre om, ca ființă **unitară (simultan** biologică și social-economică, psihică și istorică) s-a risipit, s-a pulverizat în linii de cunoaștere separate, paralele : avem azi omul antropologului naturalist, omul corporal al biologului și medicului chirurg, omul ca forță de muncă, producător și consumator al economistului, omul-cifră al statisticianului, demografului și ciberneticianului, omul ca agent, rol sau subsistem al sociologului și ciberneticianului, omul ca agent, rol sau subsistem al sociologului structuralist-funcționalist, omul inculpat sau vătămat subiect de drept al juristului, omul-subiect de istorie al istoricului, omul-obiect de educație al pedagogului, omul pasibil de virtuți al eticianului, omul-concept al filozofului, omul-autor de fapte diverse al ziaristului, omul-personaj al literatului și artistului ș.a.m.d.

Știu că propoziția de mai sus, cu elemente intenționat simplificate și îngroșate, poate trezi bănuiala unei intenții polemice. De fapt intenția mea este diametral opusă. Ceea ce urmează doresc să fie receptat ca o invitație la dialog, la cooperare și sinteză interdisciplinară, ca o încercare de a plasa în centrul dezbaterilor ideea că **omul nu poate fi înțeles și slujit fără a fi cunoscut**, că el nu poate fi cunoscut decît dacă este conceput ca întreg, — așa cum l-a văzut Marx — **ca totalitate dinamică**, ale cărei elemente componente, chiar dacă au origini foarte diferite, chiar dacă sînt revendicate legitim de domenii diferite de știință, nu pot fi în nici un chip separate. Iată de ce apare imperios necesară integrarea, armonizarea cunoștințelor și punctelor de vedere specializate, dintre care unele își revendică pe nedrept, o orgolioasă superioritate.

Să reamintim aici cuvintele secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Astăzi nu se mai poate concepe soluționarea corespunzătoare a unei probleme fără a ține seama de TOATE laturile gîndirii științifice, de ÎMBINAREA tuturor domeniilor cunoașterii într-un tot-unitar“** [1]. În spiritul unei asemenea unități dialectice se cere pusă și rezolvată, pe plan teoretic și acțional, și problema corelației dintre economic și uman în contextul specific al societății socialiste și în perspectiva comunismului.

1. Omul ca scop — economia ca mijloc

ÎN MOD CURENT se consideră că problema raportului dintre factorul economic și cel uman pare a fi propusă spre soluționare dacă este formulată în sensul „unirii“, al „contopirii“ celor doi termeni **considerați inițial ca separați.** Este un considerent naiv. Căci la drept vorbind, în nici una din verigile activităților și relațiilor economice propriu-zise nu întîlnim — deoarece nu există ! — o separație între acești factori. Relațiile între lucruri nu sînt relații între lucruri. Pe întreg traiectul activităților economice — de la punctul vital numit producție („Cînd vorbim de producție — scria Marx — avem în vedere o producție realizată de indivizii sociali“[2]) pînă la punctul, nu mai puțin esențial, numit consum — omul concret, real, viu este factorul constitutiv, elementul activ și însăși rațiunea de a fi a economicului sub orice aspect ar fi privit acesta. Într-adevăr, omul (adică colectivitățile umane structurate) reprezintă **simultan** principala forță de producție și (dacă îmi este admis termenul) principala „forță“ de consum ; omul este forța motrice principală a intregii activități economice ; el este autorul progresului tehnico-științific și economic ; în sfîrșit, omul este factorul de opțiune și decizie, executorul acestor decizii, beneficiarul sau victima lor.

Pe scurt, problema nu constă în a „uni“ ceea ce este unit, în a crea raporturi între factorii aflați deja în raporturi obiective și continue. Marea problemă practică constă în a optimiza aceste raporturi, în a le conforma consecvent unor criterii umaniste, făcînd conștiente toate nivelele de decizie, planificare, organizare, execuție și control a întregii activități economico-sociale, de necesitatea imperativă de a nu substitui mijloacelor — economicul — scopul care este OMUL, mai exact, așa cum arată Programul P.C.R. **satisfacerea deplină a necesităților RAȚIONALE de viață ale oamenilor.** Într-o asemenea perspectivă, performanțele economice umane se cer concepute din capul locului ca performanțe umane.

Principiile politicii economico-sociale ale partidului nostru, opțiunile sale valorice sînt cît se poate de limpezi și lipsite de echivoc. Ele au fost constant postulate de secretarul general al partidului nostru. Ele sînt pregnant formulate în documentele Conferinței Naționale din iulie 1972 [3] și ridicate la demnitatea de sistem valoric-normativ principal al edificării socialismului și comunismului în România de către Programul P.C.R.. „Nu trebuie să uităm nici un moment că mai presus de orice se află omul ; dezvoltarea lui multilaterală trebuie să stea în centrul tuturor preocupărilor partidului nostru, trebuie să fie țelul suprem al societății noastre socialiste. În cadrul Conferinței Naționale ne preocupăm intens de creşterea bogăţiei naţionale, dar nu trebuie să uităm că cea mai mare bogăţie o reprezintă omul, este făuritorul tuturor bunurilor materiale şi spirituale, de el depinde înaintarea cu succes a patriei noastre pe calea societăţii comuniste“.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu** „Cuvîntare la Conferința Națională a cercetării științifice și a proiectării“, București, 25 octombrie 1974. În Scînteia din 26 octombrie 1974.

[2] **K. Marx** „Bazele criticii economiei politice“, vol. I, București, Ed. politică, 1970, pag. 16—17.

[3] **Nicolae Ceaușescu** „Raportul cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în următorii ani și în perspectivă, la perfecționarea conducerii planificate a societății și dezvoltarea democrației socialiste, la creșterea rolului conducător al partidului în edificarea socialismului și comunismului, la activitatea internațională a partidului și statului“. În Conferința Națională a Partidului Comunist Român 19—21 iulie 1972. București, Editura politică, 1972, pag. 66.

Dar principiile — specifice socialismului şi comunismului — trebuie transpuse consecvent în practică. Dacă n-ar exista această necesitate — devenită sarcină centrală a factorului de conducere politică — discuţia noastră ar fi lipsită de sens şi finalitate. Adevărul este că ne întîlnim uneori cu concepţii şi, inevitabil, cu **practici** care (fie din cauza neînţelegerii profunde şi neasimilării organice a esenţei politicii partidului nostru, fie din cauza spiritului de rutină şi conservatorism profesional, din cauza îngustimii departamentale degenerate în pragmatism obtuz, mărginit) — consideră că scopul producţiei este producţia ; că orice este rentabil din punct de vedere economico-financiar este automat „rentabil“ şi sub raport uman, social şi individual pentru perpetuarea sănătoasă a speciei, pentru afirmarea personalităţii umane ; că performanţele activităţii economice, privite în sine, sînt funcţie exclusivă de factori tehnico-materiali, ignorînd sau împingînd pe un plan secund ceea ce, de fapt şi de drept, este decisiv — în primă şi ultimă instanţă — anume factorul om, considerat în integralitatea determinărilor (adică defectelor şi calităţilor sale fizice şi intelectuale, psihologice, culturale şi moral-politice). „În cadrul unei intenţionalităţi umaniste a praxisului, justificarea interesului pentru dezvoltarea omului nu trebuie căutată în resorturile progresului tehnico-ştiinţific, chiar dacă ea reprezintă singura şansă a acestuia de a evada din cercul vicios al producţiei de dragul producţiei. Dar este deosebit de importantă evidenţierea corespondenţei ce există între dezvoltarea omului şi cerinţele logice ale bazei tehnico-materiale (chiar dacă, repetăm, **finalitatea** ei este alta) pentru că această corespondenţă deschide „posibilităţi **reale**“ de afirmare, făcînd ca socialismul să-şi poată pune în mod **practic** problema realizării umane ca o chestiune vitală“ [4].

2. Trebuinţele umane ca motivaţii şi criterii ale activităţilor economico-sociale

A DEFINI SENSUL şi conţinutul dezvoltării economico-sociale înseamnă a stabili unul sau două sisteme de referinţă cu valoare de criterii de judecare şi apreciere a optimului economic. În viziunea marxist-leninistă, relevante sînt două sisteme de referinţă, fundamentale şi conexe, care numai aparent sînt foarte generale, dar, în fond, sînt cît se poate de concrete :

1) **OMUL** (natura sau esenţa umană) cu sistemul evolutiv al **trebuinţelor** sale naturale (biologico-fiziologice socializate) şi propriu-zis sociale (psihologice şi morale) ;

2) **SOCIETATEA** (adică formaţiunea economico-socială, politică şi culturală concret-istorică) cu sistemul ei specific de valori, cu componenţele şi mecanismele sale obiective, a căror funcţionalitate este inseparabil legată de procesul (şi el evolutiv) de satisfacere a trebuinţelor omeneşti individuale şi colective.

Societatea socialistă şi comunistă îşi asumă sarcina istorică de a dezvolta forţele productive, materiale şi umane, în aşa fel încît să asigure satisfacerea neproblematizată şi echitabilă a trebuinţelor omeneşti puse însă sub auspiciile raţionalităţii ştiinţifice şi a criteriilor valorice umaniste. **Comunismul presupune realizarea unui înalt nivel al forţelor de producţie pe baza** — se arată în Programul P.C.R. — celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, asigurarea unei producţii de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate necesităţile, determinate ştiinţific ale populaţiei. **Vor trebui găsite cele mai potrivite forme care să permită satisfacerea acestor necesităţi, realizarea unei repartiţii pe baza cunoaşterii ştiinţifice a nevoilor şi cerinţelor sociale**, asigurîndu-se utilizarea cît mai raţională a valorilor create de oameni.

Concepţia partidului nostru despre societatea socialistă multilateral dezvoltată şi trecerea la comunism expusă amplu în Programul Partidului Comunist Român, se caracterizează atît prin luarea în consideraţie a unei constelaţii (unui sistem) de factori meniţi să acţioneze convergent asupra progresului economico-social, cît şi prin fixarea unei ordini de priorităţi. Prioritare sînt şi rămîn sarcinile dezvoltării economice, concordanţa dinamică a relaţiilor de producţie cu forţele de producţie, atingerea unei înalte productivităţi a muncii — veriga principală a unor schimbări sociale calitative. Dacă corelăm necesitatea obiectivă a asigurării unor ritmuri înalte de creştere economică — pentru a lichida rămînerile în urmă moştenite şi a preveni noi decalaje faţă de ţările cu economie avansată — cu ţelul fundamental al socialismului — satisfacerea maximă a trebuinţelor materiale şi spirituale ale maselor — înţelegem raţiunea profundă şi umanismul marcat al programelor complexe şi de durată elaborate de partid şi aprobate de Congresul al XI-lea.

E limpede că în concepţia partidului nostru despre socialism şi comunism, factorii economici nu au o funcţie autonomă şi un scop imanent. **Optimum economic este un optim social-uman.** Astfel se corelează direct şi organic, influenţîndu-se şi condiţionîndu-se reciproc, opţiunile şi deciziile economico-sociale cu finalităţile umaniste ce decurg din viziunea filozofică despre lume şi viaţă a partidului nostru comunist. Această concepţie respinge net tendinţele tehnocratice, ideea producţiei pentru producţie, a randamentului pentru randament, în favoarea producţiei pentru satisfacerea raţională şi echitabilă a trebuinţelor umane, a randamentului ca mijloc de creare a valorilor material-spirituale necesare unei vieţi bogate din punct de vedere material şi spiritual, a unei vieţi autentic şi integral omeneşti pentru întreaga naţiune. Esenţial este că partidul nostru este animat nu de un umanism abstract, incolor, utopic, duios şi ineficient ci de un umanism de tip marxist, lucid, viguros realist, dialectic, bărbătesc, am spune, al cărui nucleu este tocmai rezolvarea problemelor economice dar în unitate indestructibilă cu cele sociale, politice, culturale, ştiinţifice, etice, estetice. (...) „Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societăţii, înflorirea tuturor laturilor vieţii sociale, atît a economiei, cît şi a ştiinţei şi culturii, perfecţionarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii şi echităţii socialiste“. [5]

Astăzi, datorită efectelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi altor factori se pune, pe plan mondial, frontal şi chiar dramatic, problema raporturilor dintre societate şi natură în acţiunea de satisfacere a trebuinţelor crescînde şi diversificate ale unei populaţii aflată şi ea în creştere exponenţială. Se impune ca teza „dominării“ naturii (în sens absolut şi agresiv) de către societate să fie înlocuită cu ideea „cooperării“, a dialogului între om şi mediul său înconjurător. Engels a prevenit împotriva înţelegerii vulgare a formulei „omul stăpîn al naturii“ în sensul că el nu trebuie să se considere „stăpîn“ al naturii aşa cum un cuceritor stăpîneşte un pămînt şi domină o populaţie, ci în sensul înţelegerii şi utilizării legilor naturii (care guvernează şi pe om) astfel încît să se satisfacă raţional şi echitabil trebuinţele speciei, perpetuarea şi conservarea ei, odată cu perpetuarea şi conservarea naturii însăşi care constituie condiţia sine-qua-non a existenţei omului şi societăţii omeneşti.

Caracterul tot mai acut al problemelor şi dilemelor ecologice*, concentrarea atenţiei asupra complexului de probleme incluse în conceptul de calitatea vieţii pun într-o lumină nouă posibilităţile şi limitele „dominării“ naturii de către om, chestiunea „umanizării“ raporturilor societate-natură, ca parte a problemei speciale a transformării optimului economic în optim uman.

Socialismul, prin natura sa, ca tip nou de organizare economică, politică, culturală a societăţii este în stare, bineînţeles dacă procedează în mod raţional, înţelept, să organizeze dialogul între om şi natură, între om şi natura sa interioară, între om şi natura exterioară. Căci aşa cum a spus tot Marx natura nu trebuie privită numai ca ceva exterior omului ci şi ca ceva interior lui. Natura se prelungeşte în om. Omul este şi rămîne o parte a naturii. Societatea la fel.

---

[4] **Ileana Răceanu** „Omul sub semnul posibilului“, Bucureşti, Editura politică, 1974, pag. 167—168.

[5] **Nicolae Ceauşescu**, Raport la Conferinţa Naţională din 1972, Editura politică, 1972, pag. 69.

*.) Vezi, între altele, grupajul de studii şi articole sub titlul „Premiers jalons pour une théorie de l'euvironnement“ — în revista „Economie et société“ nr. 9/1973.

Eliberat de legile maximizării profitului privat, socialismul, prin natura sa, prin sistemul său de criterii de valoare și idealuri umaniste are posibilitatea să elaboreze și să realizeze un model de creștere economică, mai exact de creștere economico-socială și umană — diferit CALITATIV de acela al societății capitaliste așa-zise „de consum“, model compromis astăzi pînă și în ochii acelora care l-au lăudat pînă ieri[6].

3. Factorii extraeconomici ai performanțelor economice

UN ALT ASPECT fundamental al corelației dintre economic și uman se referă la factorii și mecanismele capabile să asigure performanțele economice scontate, în termene optime și cu mijloace proporționale. Mihail Ralea, în frumoasa sa carte „Explicarea omului“ (cap. IX „Economia ca suspendare a consumației“) observa prezența și influența mecanismelor psihologice în efortul specific economic de a obține cel mai mare randament cu cea mai mică sforțare materială și umană. Economia trebuie privită ca utilizare maximă a minimului. „Economia inseamnă mult prin puțin, înseamnă suprimarea a tot ce e de prisos, a ocolului inutil, a stîngăciei superflue, ca și a exagerării fără corelat de producție : un munte care din trudă naște un șoarece. Astfel toată atenția celui care mînuiește economic fenomenele, de la grația estetică, la funcțiile organice sau la producția industrială, e utilizarea mijlocului potrivit și nedebordat de nici o irosire... Ceea ce importă în actul economic creator e utilizarea ingenioasă a unor elemente limitate din care se poate scoate cel mai mult randament. E vorba de un calcul subtil, inventiv, care, pornind de la puțin, scoate mult...“[7]. E clar că într-un asemenea calcul de performanță economică se cer luate în considerație seturi întregi de elemente non-economice, respectiv antropologice, psihosociologice, social-politice, etice și estetice. Acțiunea influentă a acestor factori și în special a celor psihosociali asupra randamentului economic, asupra tuturor formelor de activități și relații economice în genere este de mult și convingător dovedită. Cu toate acestea, atenția acordată unor asemenea „factori“ în practica vieții economice și organizaționale nu este întotdeauna satisfăcătoare. De aceea, nu este cîtuși de puțin inutil să insistăm asupra ideii că pentru a realiza indicatorii economici proiectați, planificați este strict necesar să se ia atent și permanent în considerație o serie de „indicatori“ non-economici, psihosociali, cum sînt, între alții, climatul din microcolectivitățile productive, satisfacția în muncă, care rezultă din raporturile interpersonale — amicale și cele ierarhice-democratice, din atitudinea față de om tratat ca OM, din mînuirea echitabilă a stimulentelor materiale împletite strîns cu cele morale.

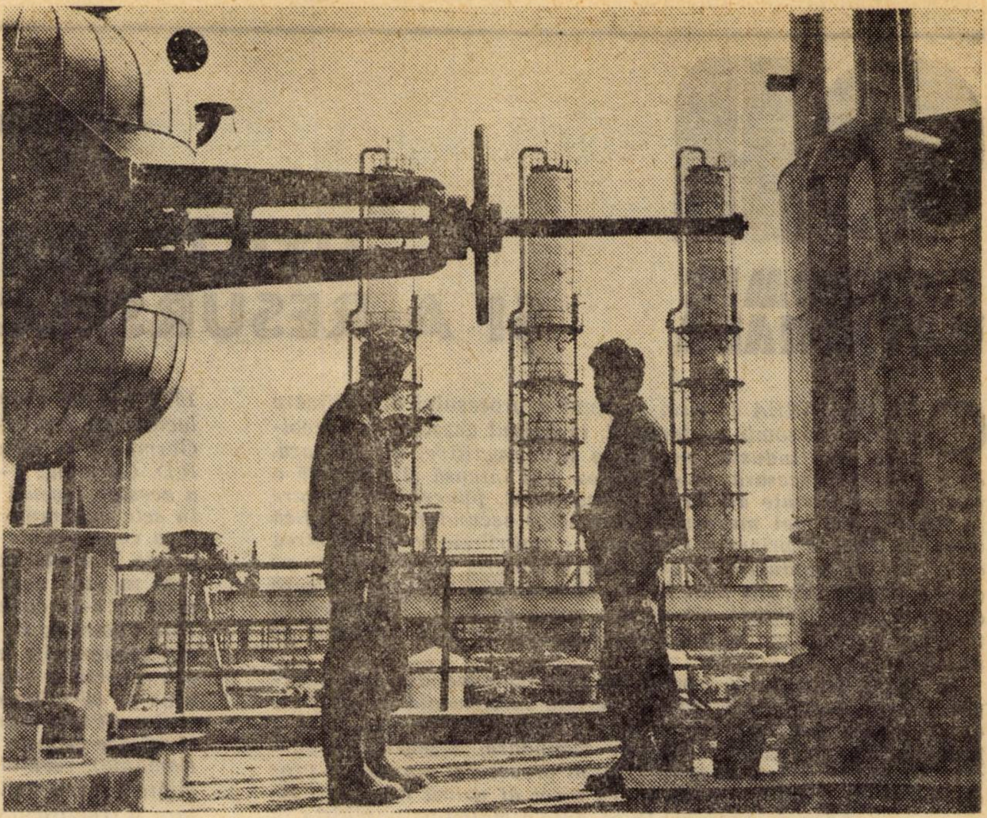

„Omul concret, real, viu este factorul constitutiv, elementul activ și însăși rațiunea de a fi a economicului sub orice aspect ar fi privit acesta“.

Cercetările sociologice de teren, între care și cercetările efectuate de Catedra de Sociologie și studenți ai Academiei „Ștefan Gheorghiu“, atît în mediul rural cît și în colectivitățile industriale (la Combinatul Siderurgic Hunedoara în 1973, la Combinatul Siderurgic Galați în 1974), investigațiile concrete care au stat la baza multor lucrări de absolvire susținute în Academie probează în mod convingător că în rezultatele activităților economice, de producție, în realizarea normelor, a sarcinilor de plan, în nivelul productivității muncii, în gradul fluctuației forței de muncă regăsim acțiunea factorilor și variabilelor psihosociale enumerate succint anterior. Ne limităm aici la un singur exemplu concret extras din lucrarea de diplomă intitulată „Unele probleme ale relațiilor interpersonale asupra randamentului muncii în microgrupurile de pe șantierele de construcții“ elaborată de Ion Ciutacu absolvent al Academiei noastre (Institutul de 4 ani, promoția 1974). Cercetarea comparativă a performanțelor la indicatorul economic, esențial — productivitatea muncii — realizate de două echipe de pe un șantier al Trustului de Construcții nr. 1 Brașov, învederează faptul că alături de alte variabile obiective își pun amprenta asupra randamentului în muncă, climatul psihosocial și relațiile socioafective din respectivele echipe, provocînd diferențierea rezultatelor. Astfel, în vreme ce echipa A unde climatul și relațiile socioafective au structuri negative, nivelul productivității muncii se menține de regulă sub cel planificat, în vreme ce echipa D unde relațiile interpersonale sînt coezive și climatul sănătos, își depășesc lună de lună sarcinile planificate la indicatorul productivitatea muncii.

Spiritul de disciplină și de răspundere, calitatea și conținutul socialist al relațiilor umane din echipele de muncă, activitatea tuturor elementelor componente ale conștiinței socialiste între care pe prim plan se înscriu atitudinea socialistă față de muncă și proprietate comună, conștiința calității de coproprietari și participanți de drept la decizii, transformarea acestei conștiințe in factor motivațional al comportamentului cotidian al fiecărui om al muncii, crearea curentelor de opinie colectivă avansată — toate acestea nu numai că influențează și condiționează performanțele activităților economice, productive, dar chiar le determină. În bilanțurile economico-financiare găsim incifrat cu rol pozitiv sau negativ înrîurirea factorilor mai sus menționați.

Se poate conchide că în afara sistemului de referință numit om privit în întreaga sa complexitate, economicul nu-și găsește nici justificare, nici factori propulsori și stimulatori, nici finalitate, nici sens.

Nu pentru că am fi tentați de un joc gratuit de cuvinte, ci din dorința de a îmbrățișa toate fațetele unui adevăr ce se înfățișează nud simțului comun propun să inversăm formula „Optimum economic ca optim uman“ și să admitem că optimum uman, adică starea fizică, psihică, morală și politică optimă a ceea ce numim poate prea sec și detașat „factorul“ uman — condiționează întotdeauna și în modul cel mai sensibil mult doritul optim economic.

prof. univ. dr. Petru PÂNZARU

---

[6] **Daniel Garcia** „La durée de vie des biens et société“ nr. 9/1973, pag. 1673—1691.

[7] **M. Ralea**, Scrieri, vol 1, Ed. Minerva 1972, pag. 242, 251, 252.

ECONOMIE NATIONALA

Valorificarea cu maximă eficiență a materiilor prime

UTILIZAREA DEȘEURILOR ȘI A RESURSELOR SECUNDARE

CONTINUAREA în ritm susținut a procesului de edificare a unei economii moderne și, în cadrul acesteia, a dezvoltării unei industrii puternice și competitive, are la bază, ca o premisă necesară, valorificarea mai intensă și eficientă a resurselor materiale ale țării. Concomitent, punerea în valoare în măsură tot mai mare și a resurselor secundare, amplifică baza de materii prime a economiei, contribuie la diminuarea costurilor de producție. O astfel de orientare, este, desigur, pe deplin justificată, atît prin faptul că resursele naturale de care dispunem sînt limitate, cît și prin aceea că prin valorificarea resurselor secundare, se obțin cantități sporite și diversificate de substanțe utile.

De altfel, dezvoltarea vertiginoasă pe plan mondial a producției și consumului de bunuri materiale înregistrată în ultimele două decenii a determinat ridicarea din ce în ce mai acut a problemei valorificării resurselor secundare, deșeurilor provenite din întreprinderi — ca rezultat al procesului normal de producție — cît și de la populație, ca efect al uzurii morale și fizice a obiectelor de consum. După datele statistice publicate în 1971, nivelul deșeurilor industriale, comerciale și menajere colectate au reprezentat, în S.U.A. circa 40 kg/zi locuitor, în R.F. Germania 18 kg/zi locuitor, în Franța 10 kg/zi locuitor iar în R.D. Germană 8—10 kg/zi locuitor. Pentru punerea în valoare a acestor deșeuri au fost realizate instalații speciale, creîndu-se în cele mai multe cazuri industrii puternice de prelucrarea lor, ceea ce a permis obținerea unor însemnate cantități de materii prime, și a unei game largi de produse utile.

Și în țara noastră eforturile depuse pentru fructificarea deșeurilor s-au concretizat în obținerea unor rezultate importante. Este ilustrativ în acest sens faptul că valoarea materiilor prime noi economisite în perioada actualului cincinal, prin valorificarea resurselor secundare, reprezintă după calcule estimative mai bine de 35 miliarde lei. Desigur, posibilitățile de care dispunem sînt mult mai mari, iar dacă comparăm nivelurile noastre de valorificare cu cele ale altor țări (în 1971 circa 2 kg/zi locuitor în România), rezultă că în viitorii ani trebuie să crească în intensitate preocupările în vederea amplificării procesului de colectare și fructificare a acestora.

Efectul programelor : intensificarea refolosirii materiilor prime

ÎN SCOPUL atragerii în circuitul economic a acestor resurse, s-a organizat, în ultimii doi ani în țara noastră, o vastă acțiune de identificare și inventariere a circa 400 feluri și grupe de deșeuri industriale (acestea cuprind o gamă de peste 800 feluri de deșeuri).

Ținînd seama de progresele înregistrate în tehnologiile de valorificare, de faptul că aceste resurse participă într-o proporție tot mai mare la asigurarea necesarului de materii prime și materiale, a fost elaborat un program unitar de acțiune care vizează utilizarea, într-o primă etapă — perioada 1973—1975 — a 75 la sută din resursele secundare inventariate, pentru restul stabilindu-se, de asemenea, programe de cercetări în vederea soluționării tehnologiilor și, respectiv, a valorificării lor în următorii ani. Aceste programe conțin un complex de măsuri prin care se stabilesc capacitățile de prelucrare la posibilitățile de colectare, dimensionarea mijloacelor materiale și financiare necesare precum și cercetările care să definitiveze soluțiile tehnologice, rețelele de fabricație etc.

ANTICIPĂRILE UNUI STUDIU MONDIAL

● Studiul comun al F.A.O. și P.N.U.D. anticipează pentru anul 1978 un deficit de 11 milioane tone de hîrtie în țările industrializate și de 5 milioane tone în țările subdezvoltate. După aprecierea experților F.A.O., pentru prevenirea acestei penurii ar fi necesar să se construiască în lume pînă în 1978 circa 150 de întreprinderi producătoare de hîrtie și carton, funcționînd în bună măsură pe baza prelucrării deșeurilor de hîrtie.

Ținînd seama de consumurile respective ale celor două categorii de țări, penuria va afecta foarte grav țările cele mai sărace, dintre care unele au fost nevoite de pe acum să reducă tirajul chiar și al manualelor școlare.

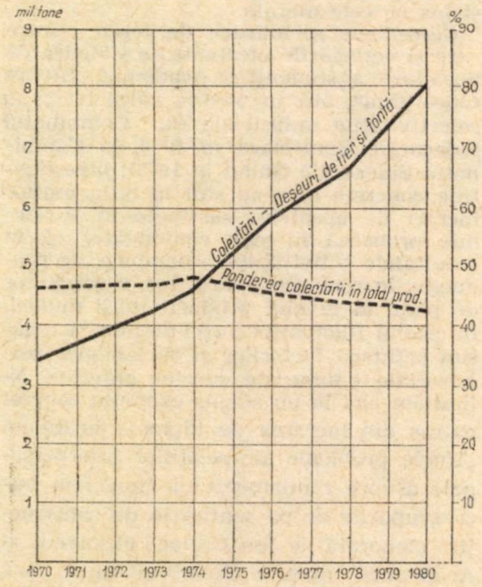

Evoluția colectărilor deșeurilor de fier și fontă în raport cu producția de oțel

Analiza, într-o primă etapă, a stadiului în care se îndeplinesc sarcinile, evidențiază rezultatele bune obținute în unele domenii importante ; volumul de materii prime, materiale și produse recuperate din valorificarea deșeurilor pe anul 1973, a fost mai mare cu 9 la sută față de plan, rezultînd, în plus, materii prime și produse noi deosebit de utile economiei naționale cum sînt : bronz și alamă, 1 000 tone, cocs pentru aglomeratoare 5 300 tone, cauciuc regenerat 2 660 tone, materie primă pentru celuloză din deșeuri lemnoase 114 000 mc, hîrtii și cartoane 5 mii tone, produse ale industriei ușoare în valoare de 775 mil. lei etc. Pornind de la aceste rezultate, pentru 1974 a fost prevăzută creșterea cu peste 23 la sută a volumului materiilor prime recuperate față de anul precedent, resursele secundare contribuind cu 49 la sută la producția totală de oțel, cu 56 la sută la producția de plăci aglomerate, 26 la sută în industria lînii și 5,6 la sută în industria bumbacului etc. Concomitent, au fost luate o serie de măsuri care să conducă la impulsionarea activității de colectare și valorificare a deșeurilor :

- extinderea nominalizării prin plan a sarcinilor de predare a deșeurilor metalice neferoase, de hîrtie și lemnoase la consiliile populare județene, UCECOM și CENTROCOOP ;
- elaborarea unui sistem stimulativ pentru specialiștii și creatorii de rețete, pentru ca aceștia să prevadă utilizarea în proporții mai mari a deșeurilor.

Aceste măsuri, cît și cele ce vor fi luate în continuare, corelate cu realizarea termenelor stabilite prin programul unitar privind încheierea cercetărilor și punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție, vor asigura creșterea valorii resurselor recuperate cu 16 la sută în 1975 față de prevederile din anul 1974.

MACULATURA

● Prin fiecare tonă de hîrtie veche valorificată în industria hîrtiei și celulozei, se economisesc 3,8 m^3 lemn, 650 kg combustibil convențional și circa 110 kg produse chimice. În 1975 gradul de colectare a maculaturii față de consumul intern de hîrtie și carton se va situa în țara noastră la 28,5% față de 30-33% cît realizau în 1972 Franța, Olanda, Anglia, R.F.G. În baza studiului întreprins de organele de specialitate din țara noastră se prevede, ca pînă în 1980, gradul de recuperare față de consumul intern de hîrtie, să crească la 36,7%. Cantitatea de maculatură colectată pe un locuitor se va ridica astfel de la 7,5 kg în 1975, la 13,8 kg în 1980. Prevederea este perfect realizabilă avînd în vedere că un ziar de șase pagini cîntărește 40 grame iar un caiet de 50 file are greutatea de 100 grame.

Priorități și soluții pentru valorificarea resurselor deficitare

ANUL ACESTA, comparativ cu 1974 este prevăzută creșterea importantă a gradului de valorificare a resurselor secundare (la deșeuri și fier vechi — 15 la sută, deșeuri lemnoase pentru utilizări industriale — 13 la sută, textile — 6 la sută, deșeuri de hîrtie — 13 la sută, anvelope reșapabile — 20 la sută etc.), atenția deosebită fiind îndreptată spre atragerea unor deșeuri care, prin prelucrare permit obținerea de materii prime deficitare, cum ar fi : concentrate de fier, concentrate de barită, azbest, caprolactamă, celofibră, furfurol etc.

În același timp se va extinde utilizarea industrială a deșeurilor ceea ce va permite creșterea eficienței economice a valorificării lor. În cazul deșeurilor lemnoase, de pildă, ponderea utilizării industriale (pentru celuloză, PAL, PFL etc.), va crește de la 41 la sută în 1973, la 57 la sută în 1975, obținîndu-se prin aceasta un spor de 40 lei/mc deșeu valorificat. Antrenarea în consumul industrial a unor cantități din ce în ce mai mari de deșeuri și lemn de mici dimensiuni va contribui la creșterea, în continuare, a indicelui de utilizare a masei lemnoase în scopuri industriale (1970 — 75 la sută ; 1975 — 80 la sută). Totodată, valoarea producției obținute dintr-un mc masă lemnoasă va crește, față de 1970, cu 46 la sută în anul 1975.

Tabelul nr. 1

	1975/1970	1980/1975
Total	193,3	156,4
din care:		
industria metalurgică	151,5	153,0
industria extractivă	-	206,8
industria chimică	928,3	251,8
industria materialelor de construcţii	220,0	169,0
industria lemnului	128,8	116,3
industria celulozei şi hîrtiei	196,7	189,6
industria uşoară	351,5	126,1
industria alimentară	763,6	247,5
industria locală	-	247,4
U.C.E.C.O.M.	-	118,8

ANVELOPE REȘAPATE

● Anul trecut, în țara noastră au fost reșapate doar 2,8⁰/₀ din numărul anvelopelor care formează consumul intern. În 1975 se prevede a se reșapa 7%, ceea ce va permite economisirea de materii prime estimate la circa 10 milioane lei valută. În alte țări, gradul de reșapare a anvelopelor vechi se situa în 1972 la 22% în U.R.S.S., 20% în R.F. Germania, 8% în Italia etc. Pentru impulsionarea activității în acest domeniu, se impun măsuri de urgentare a punerii în funcțiune a secțiilor de reșapare — ce aparțin de consiliile populare județene — și asigurarea lor ritmică, de către coordonatorul de balanță (M.I.Ch.) — cu anvelope reșapabile în cantități și calități corespunzătoare.

Din cantitatea totală de zgură de furnal și oțelării ce se produce anual, se valorifică în prezent 85 la sută. Pentru restul de 15 la sută, reprezentînd circa 400 mii tone/an, se fac cercetări aflate deocamdată în fază pilot și semiindustrială în vederea utilizării lor la realizarea de blocuri de beton cu goluri, beton celular autoclavizat, plăci sticloase pentru placarea pereților etc. De asemenea, în acest an se vor încheia cercetările pentru folosirea zgurilor de furnal ca înlocuitor al baritei (la care rezervele industriale sînt limitate) în fluidul de foraj.

În urma finalizării unei alte cercetări, cenușa de termocentrală, care constituie încă o sursă importantă de cheltuieli neproductive (500 ha blocate de 30 milioane tone halde, cu cheltuieli de transport și depozitare de 9 lei/tonă), va putea fi fructificată ca adaos la fabricarea betonului celular autoclavizat (600 mii tone în 1975) urmînd ca apoi să fie extinse domeniile de valorificare în industria metalurgică pentru extragerea aluminei, în construcții industriale, agricultură etc.

Ținînd seama că gradul încă insuficient de valorificare a unor resurse secundare, în prezent folosindu-se numai circa 300 deșeuri și grupe de deșeuri, au fost inițiate și sînt în curs de desfășurare, cercetări care au în vedere atragerea în circuitul prelucrării și a altor resurse importante cum sînt : fierul din zguri metalurgice sărace, cuprul, zincul, plumbul din sterilele provenite de la instalațiile de preparare a minereurilor neferoase și altele.

Imperative în perspectivă

PROGRAMUL pentru extinderea și intensificarea valorificării deșeurilor și altor resurse secundare, în anii viitorului cincinal, prevede creșterea cu peste 50 la sută a valorii resurselor recuperate, ca urmare a intensificării acțiunilor de colectare și valorificare, corelate cu termenele de încheiere a cercetărilor și de punere în funcțiune a noilor capacități de producție. În această perioadă valoarea recuperărilor din deșeuri urmează să crească îndeosebi în acele ramuri unde există un potențial valoros de resurse secundare și care se pot recupera, așa după cum rezultă din tabelul nr. 1

Prevederile din program, elaborat în condițiile arătate, se concretizează în creș-

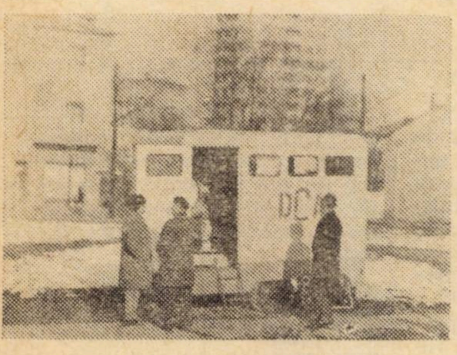
1

2

3

STICLE ȘI BORCANE
4

1. Centrul D.C.A. pentru achiziție hîrtie de pe Calea Dorobanți, sîmbătă 11 ian. 1975, ora 11,00, in „plină activitate": este deschis, dar nu se achiziționează. Explicația : lipsă de spațiu, la care noi adăugăm : și de bună organizare 2. Lucrările de construcții de pe str. Biserica Amzei nr. 25 oferă dovada elocventă nu numai pentru lipsă de spirit gospodăresc în valorificarea deșeurilor, ci chiar și pentru păstrarea materiilor prime. 3. Pe terenurile virane din preajma bulevardului Expoziției sînt etalate numeroase asemenea stive de fier vechi — o adevărată expoziție de neglijență. 4. Spiritul gospodăresc al cetățenilor pentru valorificarea ambalajelor în dezacord cu organizarea achiziției acestora. Exemple ca cel pe care ni l-a oferit Centrul I.R.V.A., din București, str. Nicolae Iorga nr. 50 în dimineața zilei de 11 ianuarie a.c. sînt numeroase : nu se mai primesc sticle și borcane din lipsă de spațiu, lăzi etc. Cei responsabili ar trebui să adopte alte soluții, mai economice decît cele care — irosind timpul și răbdarea bunilor gospodari — adeseori le spulberă bunele intenții. 5. Ambalaje și conținutul lor — sub prada intemperiilor, dar mai ales a neglijenței unora pentru avutul obștesc.

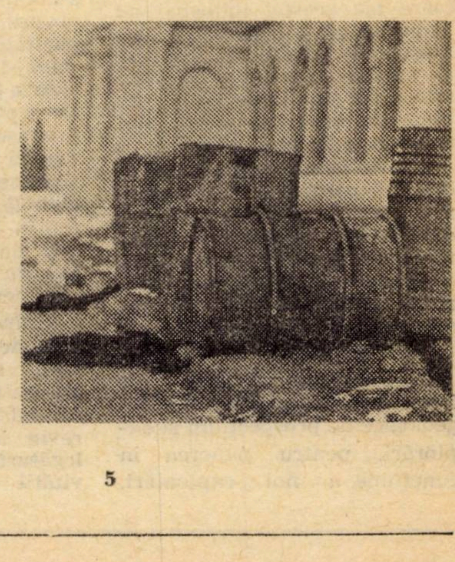
5

ULEIURI MINERALE REGENERATE

● **Ponderea colectării uleiurilor minerale uzate în totalul consumului intern a reprezentat în 1973 şi în 1974 aproximativ 10,3% faţă de 20% cît se realizează în alte ţări cu o industrie avansată de prelucrare a ţiţeiului. Colectarea în ţara noastră într-o proporţie mai mare a uleiurilor uzate, corespunzător unui nivel de 20% din totalul consumului, ar însemna economisirea unei cantităţi anuale de circa 1 200 tone ulei.**

terea volumului de recuperare, în 1980 faţă de 1975, la o serie de materii prime importante (vezi tabelul nr. 2).

Prin luarea în considerare a unor tehnologii de valorificare superioară a deşeurilor şi crearea unor capacităţi de prelucrare corespunzătoare, se prevăd, în 1980 faţă de 1975, creşteri importante ale valorii produselor rezultate pe unitatea de deşeu prelucrat: deşeuri lemnoase — 50 lei/mc ; deşeuri textile tip lînă 20 mii lei/tonă ; coji de floarea-soarelui — 151 lei/tonă etc. De menţionat că 80 la sută din sporurile de materii prime şi materiale prevăzute în 1980 faţă de 1975 se vor obţine prin intrarea în funcţiune a noilor capacităţi de prelucrare prevăzute în perioada 1976—1980, fapt care implică eforturile deosebite din partea ministerelor economice, centralelor şi întreprinderilor pentru realizarea la termen a capacităţilor de producţie prevăzute.

Investiţiile necesare dezvoltării noilor capacităţi, de prelucrare a deşeurilor urmează a fi orientate, cu precădere spre ramurile unde se prevăd noi posibilităţi de valorificare a resurselor de materii prime secundare şi anume, în industriile : chimică, metalurgică, uşoară, alimentară, celulozei şi hîrtiei.

O problemă importantă căreia i se acordă o atenţie deosebită este aceea a valorificării energetice a deşeurilor menajere pentru care programele elaborate prevăd urgentarea studiilor şi cercetărilor consacrate clarificării tuturor problemelor legate de trecerea efectivă la aplicarea măsurilor stabilite. Potenţialul important existent este reflectat şi de faptul că numai în 14 oraşe mari a rezultat o cantitate anuală de reziduuri menajere valorificabile de aproape 800 000 tone (echivalentul a circa 110 000 tone c.c.).

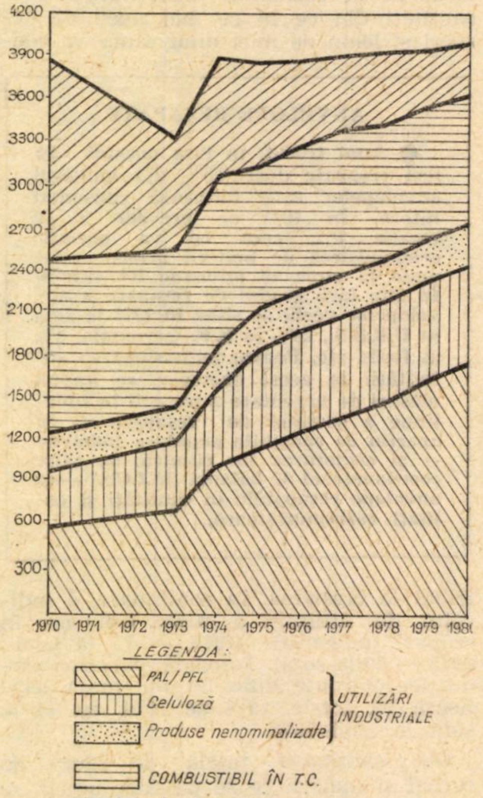

Evoluţia resurselor de deşeuri lemnoase şi modul lor de valorificare.

În baza acestor considerente, au fost stabilite măsuri de asigurare a unei instalaţii pilot experimentale pe care să se efectueze, în continuare, cercetări pentru stabilirea procesului tehnologic de ardere a deşeurilor menajere. De asemenea, sînt prevăzute cercetări pentru optimizarea consumului minim de combustibil ajutător în aceste microcentrale, precum şi a configuraţiei focarului şi a modului de introducere a căldurii pe diferite zone.

În cadrul programului o atenţie deosebită este acordată şi identificării posbilităţilor de extindere a domeniilor de utlizare a unor deşeuri ce se pot valorifica complex cum sînt :

DATE COMPARATIVE

cu alte ţări privind ponderea deşeurilor de lemn în totalul materiei prime utilizate

- în % -

Materialul sau produsul recuperat	Tara	Anul	Ponderea
Deşeuri lemnoase pentru fabricarea P.A.L.	România	197o	21,7
		1975	42
	Austria)		2o
	Finlanda (	1969	21
	Suedia)		1o
	R.F.G. (		26
	Medie europeană	1969	24
Deşeuri lemnoase pentru fabricarea P.F.L.	România din care: -deşeuri foioase	1975	58 46
	Medie europeană	1969	64

— cenuşi de termocentrale (adaos la măcinarea cimentului, materie primă pentru beton celular autoclavizat, în construcţii hidrotehnice, materie primă pentru extragerea aluminei şi fierului după finalizarea cercetărilor în fază de laborator şi pilot), deşeuri de piele, deşeuri de cauciuc etc.

DINAMISMUL INDUSTRIEI ROMÂNEŞTI

Comentariu la un grafic

Industria minieră

CU TOATĂ VECHIMEA sa şi cu toată însemnătatea pe care o are pentru economie, industria minieră nu a cunoscut o dezvoltare de proporţii decît în anii construcţiei socialiste. Dacă în trecut doar trei sectoare ale acestei industrii au cunoscut cît de cît o activitate (cărbunele, metalele preţioase şi sarea), pentru celelalte substanţe producţia fiind cu totul neînsemnată, astăzi sînt dezvoltate în mod complex, la un nivel tehnic de producţie ridicat, 6 subramuri şi sectoare miniere : industria carboniferă, extracţia şi prepararea minereurilor feroase, extracţia şi prepararea minereurilor neferoase, extracţia şi prepararea substanţelor nemetalifere, extracţia sării.

Prin importantele fonduri de investiţii alocate pentru lucrări geologice de prospecţiuni şi explorări, pentru punerea în funcţiune a noi exploatări, pentru modernizarea minelor existente, mecanizarea operaţiilor de extracţie şi transport, introducerea de tehnologii moderne etc., a sporit considerabil baza de materii prime a ţării, valorificarea acestora fiind făcută la un grad tot mai înalt de eficienţă.

Creşterea apreciabilă a rezervelor şi realizarea, an de an, a importantului program de investiţii pentru dezvoltarea capacităţilor de producţie, precum şi măsurile luate de sporire a productivităţii muncii şi de pregătire a cadrelor, a creat premise pentru o dezvoltare rapidă a producţiei de cărbune şi minereuri. Astfel, producţia globală a industriei cărbunelui era în 1973 mai mare cu 751% faţă de 1938, la minereuri de fier de circa 30 de ori, iar la cele nemetalifere de 50 de ori.

Ţinînd seama de perspectivele de dezvoltare ale economiei stabilite la cel de al XI-lea Congres al partidului sarcini importante, complexe, revin industriei miniere în legătură cu intensificarea activităţii geologice în scopul identificării de noi resurse de energie şi materii prime, urmărindu-se punerea în valoare a tuturor resurselor posibile, în vederea asigurării în ţară, într-o măsură tot mai însemnată, a materiilor prime necesare economiei naţionale.

Din studiile preliminare privind necesităţile de energie ale economiei naţionale pentru viitor, rezultă că, pe lîngă celelalte forme de energie primară, va trebui să dezvolte la nivel maxim posibil extracţia de cărbune. În viitorul cincinal producţia de cărbune energetic va atinge cel puţin 56 milioane tone. Totodată, se va asigura din producţia internă cel puţin 50% din cărbunele cocsificabil necesar.

Multiple sarcini de sporire a producţiei, de ridicare calitativă a acesteia sînt stabilite şi pentru exploatările de minereuri de fier şi materiale neferoase şi nemetalifere. Producţia lor va trebui să acopere într-o proporţie tot mai însemnată nevoile industriei — siderurgice, metalurgice şi de abrazive. În acest scop sînt prevăzute importante fonduri de investiţii pntru deschiderea de noi exploatări, pentru identificarea de noi resurse, pentru creşterea randamentelor.

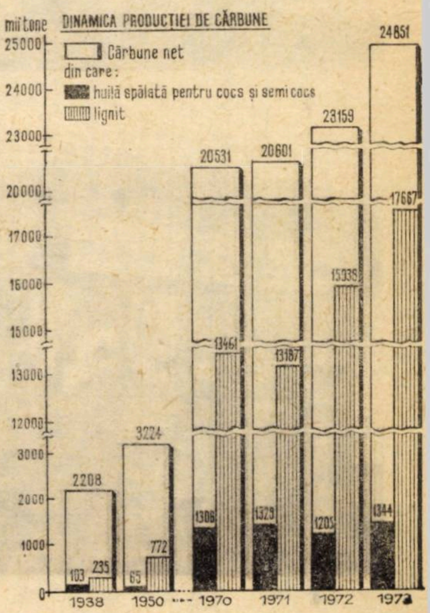

Tabelul nr. 2

	1975/1970	1980/1975
oţel	155	152
fontă	127	134
cupru	140	150
alamă şi bronz	134	140
plumb	120	134
cauciuc regenerat	-	227
uleiuri minerale recuperate	-	154
anvelope reşapate	-	280

Optica unităţilor şi organizarea colectărilor

DIRECTIVELE Congresului al XI-lea al P.C.R., cu privire la noul plan cincinal acordă o atenţie deosebită extinderii şi intensificării valorificării deşeurilor prin: sporirea gradului de prelucrare faţă de resurse, creşterea ponderii prelucrării industriale a acestora, precum şi prin extinderea domeniilor de utilizare a unor deşeuri ce se pot valorifica complex. La nivelul anului 1980 resursele secundare vor contribui la echilibrul balanţelor materiale cu ponderi apreciabile : 42 la sută la producţia totală de oţel, 16 la sută la producţia de metale neferoase, 20 la sută din resursele de masă lemnoasă, 32 la sută din resursele pentru celuloză, semiceluloză şi pastă mecanică, 20 la sută din resursele de bumbac fibră etc.

În perioada ce urmează, se impun a fi puternic intensificate lucrările prevăzute pentru stabilirea tehnologiilor de valorificare la un mare număr de deşeuri industriale, care încă se mai pierd. Aceasta cu atît mai mult, cu cît deşeurile identificate şi inventariate însumează anual circa 50 milioane tone substanţe solide şi aproape 180 miliarde mc lichide şi gaze, iar potenţialul valoric estimat al substanţelor conţinute, reprezintă peste ceea ce valorifică în mod uzual, aproape 7 miliarde lei/an.

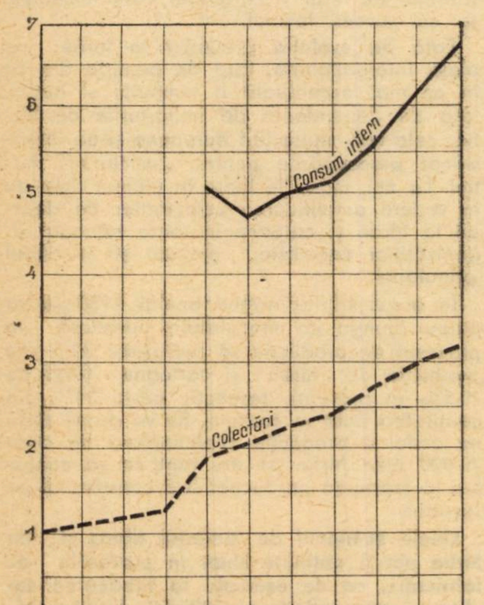

Evoluţia colectării deşeurilor de hîrtie în raport cu consumul intern de hîrtie.

DEŞEURI DE PLUTĂ

● **Pluta constituie o materie primă deficitară pentru ţara noastră, ea asigurîndu-se în exclusivitate din import. Anual, se cheltuiesc sume ce depăşesc 14 milioane lei valută pentru procurarea materiei prime necesare confecţionării dopurilor de diferite tipuri, colacilor de salvare, plăcilor izolatoare, rondelelor etc. Din analizele efectuate de către specialişti a rezultat că, în prezent, se pot recupera anual aproximativ 650 tone deşeuri de plută, ceea ce ar conduce la o economie valutară de circa 1,1 milioane lei/an. Pentru aceasta, începînd cu 1975, au fost prevăzute măsuri de colectare a deşeurilor atît în consumul casnic cît şi în toate unităţile care folosesc plută.**

În acest scop însă este necesar să se modifice în întreprinderi, centrale, ministere şi celelalte organe centrale, optica cu care este privită valorificarea deşeurilor, astfel încît colectarea şi prelucrarea să nu fie considerată o activitate periferică, ci ca o parte componentă a activităţii curente a producţiei materiale, care sporeşte volumul resurselor ce se introduce în circuitul economic.

Totodată, în perioada următoare trebuie acordată o atenţie sporită organizării mai operative a sistemului de colectare şi stimularea creşterii volumului deşeurilor colectate de la populaţie. Din analizele efectuate a rezultat că volumul colectărilor de la populaţie se situează la un nivel foarte redus, reprezentînd din totalul colectărilor : 0,1—3,3 la sută la deşeurile metalice neferoase, 1 la sută la deşeurile metalice feroase, 3,6 la sută la deşeurile textile şi 10 la sută la deşeurile de hîrtie.

În scopul impulsionării colectărilor de deşeuri de la populaţie, sînt necesare în continuare măsuri pentru crearea unei structuri organizatorice adecvate, capabilă să servească eficient această activitate (eventual în cadrul consiliilor populare la unităţile care se ocupă de deşeurile menajere ; acestea să organizeze depozitarea separată a diferitelor categorii de deşeuri, să le colecteze şi să le livreze pe categorii. La această activitate este necesar să fie antrenat, pe scară largă, activul obştesc al consiliilor populare, tineretul, consiliile de femei etc.).

În acelaşi timp, reuşita acestor acţiuni depinde în mare măsură de cultivarea în rîndurile largi ale oamenilor muncii, în special, ale tineretului, a spiritului de economie.

★

Trăind într-o epocă în care omenirea descoperă că aproape orice resursă existentă în natură poate constitui o materie primă preţioasă, nimănui nu-i poate fi indiferent în ce măsură şi cu ce grad de eficienţă este utilizată fiecare resursă sau dacă ea se iroseşte. Desfăşurarea unei acţiuni ample şi coordonate în vederea valorificării maxime a tuturor categoriilor de deşeuri şi înlăturarea deficienţelor care mai există în acest domeniu vor avea ca efect realizarea unor produse utile economiei naţionale, lărgind substanţial baza de materii prime a ţării noastre şi contribuind nemijlocit la reducerea cheltuielilor materiale de producţie.

M. GRĂJDAN, director

Ministerul Aprovizionării Tehnico-
Materiale şi Controlului Gospodă-
ririi Fondurilor Fixe

DIN CRONICA ÎNTRECERII

● Colectivele de muncă din cadrul exploatărilor, Arşiţa, Nepomuceni şi Leşu Ursului din *bazinul Dornelor* au extras în prima decadă a anului circa 200 tone minereuri peste prevederi. De asemenea, în masivul Călimani, unde continuă lucrările pentru punerea în valoare a zăcămîntului de sulf de la punctul Negoiul Românesc, planul de excavaţie a fost depăşit cu aproape 2 000 metri cubi.

● Debutul în 1975 al *colectivului Combinatului de articole tehnice din cauciuc Jilava — Bucureşti* a coincis cu un succes de prestigiu îndeplinirea sarcinilor cincinalului la toţi indicatorii. Organizarea activităţii de producţie în flux, ridicarea gradului de utilizare a maşinilor pînă la 95%, generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III la agregatele de bază sînt cîţiva din factorii care au determinat acest succes .

● *Chimiştii întreprinderii „Azur“ din Timişoara,* care şi-au îndeplinit sarcinile planului cincinal în mai puţin de 4 ani, au livrat suplimentar, în prima decadă a lunii ianuarie 1975, mai mult de 300 tone lacuri şi vopsele. În acelaşi timp, întreprinderea timişoreană a început fabricaţia unor noi sortimente de emailuri,lacuri şi vopsele.

● Întreprinderile industriale din municipiul Sighişoara, care au anunţat îndeplinirea la 30 decembrie 1974 a sarcinilor de plan pe întregul cincinal, consemnează în perioada ce a trecut din ultimul an al cincinalului importante succese. Astfel, colectivul Întreprinderii de sticlărie şi faianţă a livrat din producţia acestui an primele 30 de vagoane cu produse din sticlă şi faianţă. De asemenea colectivele de la „Întreprinderile de confecţii „Tîrnava“ şi „Ţesătoria de mătase“ şi-au depăşit cu mai bine de 3% prevederile de plan.

● *La Întreprinderea de vagoane din Arad* noul an a debutat cu punerea în funcţiune, înainte de termen, a unei importante capacităţi de producţie. Integrat în fluxul tehnologic al sectoarelor de montaj şi finisaj, acest obiectiv va asigura un spor anual de 1 000 vagoane de marfă. Odată cu integrarea noii capacităţi în circuitul productiv, s-a trecut şi la asimilarea în fabricaţie a unor produse noi. Este vorba de cele 20 de tipuri noi de vagoane cu performaneţe ridicate.

SINTEZE — ANALIZE

Priorități în industrializarea unei importante avuții naționale : LEMNUL

Poate spori dimensiunea resurselor ?

O AMPLIFICARE a resurselor de lemn în situația unor volume anuale constante de tăieri de masă lemnoasă este posibilă doar prin aplicarea perseverentă a unui complex de măsuri, cum ar fi : promovarea înlocuitorilor lemnului (beton, metal, materiale plastice, cărbuni, ceramică, sticlă), înlocuirea unor produse lemnoase cu altele mai economice (cheresteaua și placajul înlocuite cu PAL și PFL, lemnul brut cu deșeuri etc.), reducerea continuă a normelor de consum de materiale lemnoase, mărirea duratei de serviciu a unor lucrări din lemn prin antiseptizarea acestuia, extinderea utilizării maculaturii în producția de hîrtie și cartoane etc.

O sursă importantă de creștere a cantității de lemn pentru utilizări industriale o constituie **scăderea continuă a ponderii lemnului pentru combustibil în totalul masei lemnoase,** acțiune începută cu mulți ani în urmă și aflată în curs de desfășurare și în cincinalul următor (vezi grafic 1). Ca urmare, **consumul mediu de lemn de foc pe locuitor în România, care în anul 1965 era mai mare ca cel mediu european de circa 1,8 ori, va ajunge în anul 1980 la același nivel.** Descreșterea ponderii — respectiv a cantității — de lemn de foc în cadrul masei lemnoase a fost și va fi suplinită în continuare, pe de o parte prin amplificarea programului de termoficare, iar pe de altă parte prin antrenarea în consum, pentru ardere, a cărbunilor și în special a ligniților, astfel ca populația să aibă asigurată căldura pe timpul friguros. Creșterea de la an la an a procentului lemnului de lucru pe seama lemnului de foc implică din partea unităților de exploatare grija de a face o cît mai judicioasă sortare a masei lemnoase, astfel ca pentru prelucrări industriale sau pentru alte utilizări, să fie dat cel mai bun lemn.

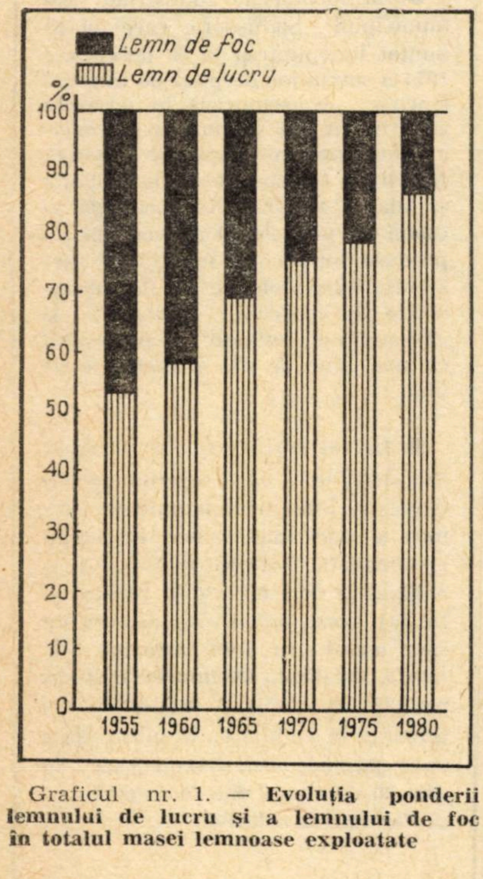

Graficul nr. 1. — **Evoluția ponderii lemnului de lucru și a lemnului de foc în totalul masei lemnoase exploatate**

O materie primă lemnoasă potențială, ce a început să fie atrasă în circuitul economic, mai ales în ultimii 10 ani, dar cu perspectivă de amplificare în viitor, o constituie **deșeurile de lemn provenite de la industrializare și prelucrare, precum și crengile, lemnul mărunt și subțire provenit din pădure.** Odată cu primele fabrici de plăci (PAL și PFL) și cu creșterea producției de celuloză, acest lemn inferior a căpătat valențe noi, înlocuind în bune condițiuni lemnul masiv. La nivelul anului 1970, deșeurile destinate unor prelucrări industriale ajunseseră să reprezinte aproape 1/3 din totalul deșeurilor existente — restul de 2/3 fiind utilizate drept combustibil. **Prin dezvoltarea continuă a producției de plăci, ponderea deșeurilor cu destinație industrială crește** (grafic 2), **urmînd ca pînă în anul 1980 să reprezinte 2/3 din total.**

Consumul de lemn de foc

(mc/1 locuitor)

U.M.	Media europeană	Media în România
1955	0,246	0,543
1965	0,200	0,353
1975	$0,143^x$	0,180
1980	...	$0,120^x$

x Estimări

La nivelul anului 1974, pentru asigurarea creșterilor importante ale producției fizice în comparație cu 1973 (31,3% la PAL 14,2% la PFL, 22,9% la celuloză și semiceluloză) a fost antrenată în consumul industrial un volum sporit de deșeuri de la prelucrarea lemnului, și anume : 1 015 000 m^3 pentru plăci din lemn, 510 000 m^3 pentru celuloză și semiceluloză, 210 000 m^3 pentru alte produse.

Pentru a nu se periclita atragerea în circuitul economic a cantității de deșeuri luate în calculul materiei prime lemnoase și pentru acest an, este necesar ca fabricile să ia măsuri care să asigure respectarea proporției dintre deșeuri și lobde prevăzută în planul de norme, și totodată cantitatea totală de lemn pe tona de plăci.

Influența consumului și greutății hîrtiei

O MĂSURĂ IMPORTANTĂ privind raționalizarea consumului de lemn o constituie reducerea gramajului la diferite sortimente de hîrtie și cartoane, prin care se poate obține sporirea suprafeței din aceeași cantitate de materie primă. Această scădere trebuie însă corelată, la unele sortimente, cu o creștere corespunzătoare a rezistențelor lor mecanice, ținînd seamă de domeniile de utilizare a hîrtiilor și cartoanelor respective.

O constatare care impune luarea unor măsuri imediate este faptul că **producem încă prea puține hîrtii și cartoane cu gramaj redus.** De exemplu : hîrtiile cu mai puțin de 50 gr/m^2 nu reprezintă nici 1% din totalul producției ; la hîrtiile inferioare de ambalaj și la cartoanele duplex-triplex și ondulat gramajele sînt cu 10—20% mai ridicate decît în alte țări ; nu se produc hîrtii cretate subțiri și nici hîrtia de ziar specială de 42—45 gr/m^2; la hîrtia de ambalaj se constată tendința spre gramaje mari etc.

Cauzele acestei situații sînt multiple, printre care menționăm : neasigurarea unor proporții optime între celulozele cu diferite lungimi de fibră (date fiind resursele limitate la celuloza din rășinoase), lipsa unor prețuri diferențiate pe gramaje care să constituie un factor stimulator, modul de exprimare a indicatorilor de plan privind producția care a favorizat realizarea cu prioritate a tonajului, lipsa de instalații adecvate.

Din unele analize preliminare reiese că există posibilitatea de reducere a gramajului (în medie cu circa 10%) **la principalele grupe de hîrtii:** la hîrtii pentru scris și tipărit, la hîrtii de ambalaj rezistente, la hîrtii capace pentru carton ondulat, la hîrtii cretate. Pentru aceasta vor trebui luate unele măsuri tehnico-economice vizînd organizarea corespunzătoare a procesului tehnologic, precum și măsuri ca: aplicarea prețurilor pe gramaje de hîrtii și cartoane ; exprimarea producției și în m^2 (alături de tone) ș.a.

O resursă care poate fi mai accentuat pusă în valoare este cea a **maculaturii** (deșeuri de hîrtii și cartoane) care înlocuiește cu succes lemnul.

Față de evoluția prețurilor la hîrtie pe piața internațională, față de penuria din ce în ce mai accentuată a lemnului și hîrtiei, față de dependența de importurile de hîrtie, cele mai multe țări europene și-au intensificat preocupările pentru „reciclarea" hîrtiei. La noi, măsurile luate în ultimul timp au în vedere amplificarea colectărilor de deșeuri la hîrtie și catoane în toată rețeaua organizațiilor socialiste, precum și în rîndul populației.

În acest fel, la nivelul anului 1980 se va putea ajunge ca maculatura introdusă în procesul de producție să reprezinte 32% din producția de hîrtie și cartoane (față de 25,5% în prezent), respectiv peste 34% din cantitatea dată în consum. Se va putea obține astfel o producție suplimentară de circa 70 000 tone hîrtie pe an, fapt ce va contribui la creșterea producției și a consumului pe locuitor.

Unele economii de material fibros și de hîrtie pot fi obținute chiar în procesele de fabricație, ca de exemplu la fabricarea sacilor — prin extinderea utilizării hîrtiilor microcreponate, și la ambalarea hîrtiilor și confecțiilor papetare — prin dimensionarea mai judicioasă a ambalajelor, ceea ce ar reprezenta economii de circa 9 000 tone hîrtie pe an. Pentru aceasta însă este necesară **revi-**

zuirea unor standarde și normative privind producția, folosirea și reciclarea ambalajelor de hirtie și cartoane, operațiune care trebuie finalizată în cel mai scurt timp.

Obiectivele cercetării științifice

În PRINCIPALELE DOMENII de utilizare și prelucrare a lemnului s-a obținut în ultimii ani reducerea substanțială a unor norme de consum pe calea eliminării sau reducerii supradimensionărilor, diminuării pierderilor la prelucrare, raționalizării croirilor, introducerii înlocuitorilor, reproiectării produselor etc., măsuri care își pot menține valabilitatea și pe viitor, cu condiția de a fi urmărite și aplicate consecvent în continuare.

În domeniul debitării buștenilor in cherestea – la care se prelucrează aproape 50% din lemnul de lucru din exploatări – un salt spectaculos în ce privește reducerea pierderilor de prelucrare (rumeguș, așchii) il va putea determina **schimbarea completă a tehnicii de debitare**. Întrucît reducerea grosimii pinzei de gater este limitată, inerent, de rezistența metalului și rigiditatea lemnului, cercetările din alte țări au abordat soluții cu totul noi pentru „decuparea" buștenilor în cherestea și grinzi, fără deșeuri.

Este vorba de **utilizarea jeturilor de apă de mare presiune sau de utilizarea laserului, metode experimentate în Anglia, U.R.S.S., S.U.A., care vor revoluționa întreaga producție de cherestea asigurînd, din aceeași cantitate de materie primă, o cantitate mult sporită de cherestea.**

Desigur, față de stadiul incipient al acestor metode, aplicabilitatea lor la scară industrială este o chestiune de viitor ; de aceea, fără a se pierde din vedere aceste posibile rezultate, trebuie abordate tehnologii noi, ce pot fi aplicate imediat. În acest sens, o tehnologie îmbunătățită, care poate și trebuie să fie aplicată și extinsă neintîrziat, este cea a **debitării buștenilor cojiți deplin și tocarea rămășițelor rezultate** (pentru a fi expediate fabricilor de PAL și a celor de celuloză). Aplicarea acestor metode va contribui la creșterea indicelui de utilizare a lemnului cu 3%.

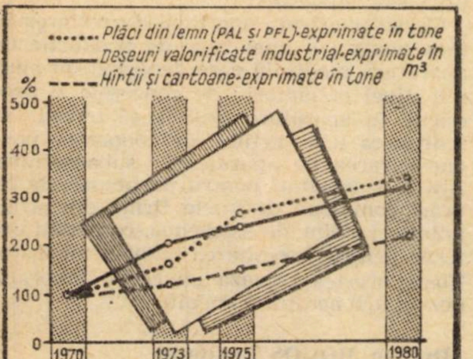

Graficul nr. 2. — **Situația comparativă între creșterea volumului de deșeuri de lemn valorificate industrial și creșterea principalelor produse consumatoare de deșeuri de lemn**

Un produs cu ritm de creștere deosebit este mobila. În decursul anilor, normele de consum de cherestea rășinoase și cherestea fag au fost reduse substanțial ca urmare reproiectării tipurilor de mobilă, precum și a introducerii înlocuitorilor (în special PAL și PFL). Dar, cu toate reducerile repetate (în decurs de 7 ani normele de consum de cherestea rășinoase și fag au fost reduse la jumătate), **cantitatea de cherestele utilizată în producția de mobilă este încă mare : circa 250 mii m³**. Același lucru se poate afirma și despre celelalte materiale lemnoase ca : plăci, furnire, panel, placaj ș.a.

Reducerea cantității de materiale lemnoase la mobilă este posibilă în continuare dacă MEFMC, intreprinderile, vor lua măsuri care să ducă la asigurarea citorva condiții de bază, strict necesare :

a) **reproiectarea unor tipuri de mobilă,** pentru scoaterea din producție a celor neeconomicoase sub aspectul consumului de materiale lemnoase, dar păstrîndu-li-se calitatea și funcționalitatea ;

b) **livrarea de materiale lemnoase în calitățile și dimensiunile adecvate** spre a se evita pierderile la croire și prelucrare, cu transformarea unei însemnate părți a materiei prime în deșeuri ;

c) extinderea cooperării cu alte întreprinderi de mobilă din cadrul MEFMC, al industriei locale sau al cooperației meșteșugărești, pentru realizarea unor panouri furniruite cu furnire combinate din resturi „căzute" de la anumite sortimente, sau piese și subansamble croite centralizat și executate cu consumuri îmbunătățite ;

d) **extinderea folosirii inlocuitorilor lemnului** ca, de exemplu, a foliilor de PVC în locul furnirelor, sau confecționarea sertarelor prin extrudere (PVC pe suport de PAL) cu economii de circa 3 000 m³ anual ;

e) **exercitarea deplină a rolului de coordonator al proiectării și producției de mobilă de către MEFMC**, spre a se elimina situația existentă în prezent, în care întreprinderile industriei locale înregistrează consumuri unitare cu mult peste cele realizate de întreprinderile ministerului de resort.

O acțiune începută mai de mult, dar în care au fost obținute rezultate încă nesatisfăcătoare, este cea a **producției de semifabricate în fabricile de cherestea pentru a fi livrate astfel beneficiarilor în locul cherestelei brute**. Se cunoaște faptul că întreprinderile beneficiare prelucrează o mare parte a cherestelei primite în piese de diferite mărimi, care se încorporează în produsul finit (vagoane, nave, utilaje, construcții etc.). Confecționarea acestor semifabricate la fabricile de cherestea se face în condiții mult mai economice decît în cazul obținerii lor la fiecare beneficiar în parte, pierderile putîndu-se reduce cu circa 10%, ceea ce poate însemna multe mii de metri cubi de cherestea. Impulsionarea de către minister a fabricilor pentru organizarea cît mai neîntîrziată și mai largă a producției de semifabricate ar permite realizarea unor importante economii.

NEÎNDOIELNIC, măsurile preconizate în Directivele Congresului al XI-lea al partidului, vor conduce la identificarea de noi și noi repere, care valorificate sistematic vor crea condițiile necesare ca în viitorul cincinal, economia forestieră din țara noastră să dobîndească noi și cît mai substanțiale realizări.

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

- *Muncitorii, inginerii și tehnicienii Întreprinderii de poduri metalice și prefabricate din beton Pitești* au obținut, pînă la 12 ianuarie 1975, un avans în îndeplinirea prevederilor cincinalului de 145 zile la producția globală și 150 zile la producția-marfă. Ei au realizat, de la începutul noului an, peste plan, 3 000 traverse placate din beton și au executat primele subansamble ale unor poduri de cale ferată, macarale, prevăzute a fi livrate beneficiarilor încă în această lună.
- *Trustul de construcții și instalații petroliere din Ploiești* — unitate care își desfășoară activitatea în toate județele țării, a anunțat îndeplinirea planului pe întregul cincinal, realizînd 74 parcuri de separatoare, 3 200 km conducte pentru transportul țițeiului și gazelor, 1 146 km drumuri în schele, 27 stații Peco, rezervoare și depozite de țiței, un mare număr de locuințe pentru petroliști și alte lucrări. Pînă la sfîrșitul anului colectivul acestui trust va efectua un volum suplimentar de construcții-montaj în valoare de 1,1 miliarde lei.
- În prima decadă a noului an, *colectivele întreprinderilor industriale din județele Prahova, Dîmbovița și Buzău* au realizat o producție superioară prevederilor cu mai bine de 30 milioane lei. Printre unitățile cu cele mai însemnate realizări se numără oțelarii și laminorii de la Tîrgoviște, sondorii și petroliștii din schele și rafinării, lucrătorii din cadrul combinatelor chimice și petrochimice, energeticienii electrocentralelor de la Brazi și Doicești, minierii de la Filipeștii de Pădure și Șotînga.
- Alături de Hidrocentralele de la Dăiești, Rm. Vîlcea, Rîureni și Govora, aflate în stadii avansate de construcție, zilele acestea pe rîul Olt, la *Băbeni și Ionești, au început lucrările pentru amplasarea altor două centrale.* Noile obiective hidroenergetice vor dispune de grupuri de 37—38 MW. Prin punerea în funcțiune a celor șase obiective amintite, puterea instalată pe Olt va ajunge la 250 MW, adică la o cincime din potențialul hidroenergetic amenajabil pe acest rîu.
- La Combinatul de lianți de la Cîmpulung-Muscel, una dintre marile unități argeșene cu „foc continuu", au fost produse, peste sarcinile la zi, ale planului, 600 tone clincher și 1 200 tone ciment.
- Lucrînd, încă din primele zile ale lui 1975 cu toate instalațiile la parametri maximali, chimiștii vîlceni au înregistrat, în perioada ce a trecut din acest an, adevărate producții record. În expresie concretă, ele înseamnă 2 300 tone sodă caustică, 540 tone acid clorhidric, 180 tone octanol, 320 tone policlorură de vinil și sute de tone de alte produse solicitate de economia națională, și la export.

UN DEZIDERAT — VALORIFICAREA OPERATIVĂ A CREAȚIEI ORIGINALE ÎN TEHNICA MEDICALĂ

PRINTRE primele acțiuni inițiate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie pe linia aplicării practice a prevederilor Legii privind invențiile și inovațiile se situează schimbul de experiență „Medicina și tehnica“ organizat împreună cu Academia de Științe Medicale în decembrie la București.

Această manifestare de promovare a creativității într-un domeniu de graniță între medicină și tehnică, a reunit timp de trei zile pe cei mai talentați inventatori din domeniu, mulți dintre ei cunoscuți și pe plan internațional.

În cadrul acestui schimb de experiență au fost prezentate peste 50 de comunicări științifice grupate pe următoarele domenii mari : aparate pentru explorări funcționale și monitorizare, tehnologie biomedicală, aparate și metode de diagnostic, aparate de laborator, aparate și tehnică pentru tratament și protejare, au fost expuse prototipuri ale unor invenții, s-au făcut demonstrații de funcționare.

Am solicitat în acest cadru cîtorva inventatori să prezinte pentru cititorii revistei noastre importanța medicală și economică a aparaturii pe care au conceput-o.

Ioan Florin DUMITRESCU — doctor în științe medicale, Centrul de protecția muncii și Ministerului Industriei Chimice.

În cadrul actualei expoziții de tehnică medicală expunem trei dintre aparatele realizate în cadrul centrului nostru, pentru diagnoza și explorarea sistemului neurovegetativ în scopul determinării stării de reactivitate, la stimuli electrici, a muncitorilor, operatorilor etc., care lucrează în industrie în condiții de solicitare maximă. În chimie, ca și în alte ramuri, o instalație se poate pierde în cîteva secunde, funcție de viteza de reacție a operatorului de la panoul de comandă. Soluția găsită de mine este mult superioară explorării termografice simple utilizate în prezent. Aparatul numit „Multimetru fiziologic“ permite ca prin aplicarea unui singur electrod pe suprafața cutanată, să se obțină simultan trei tipuri de date : rezistență, potențial electric și temperatură.

Utilizarea sa este foarte diversă începînd cu depistarea sindroamelor stenice periferice sau nevritice, și pînă la stabilirea punctelor electrodermice în acupunctură. O variantă portabilă a acestui aparat, practic un minicalculator, este aplicabilă pe mînă și poate măsura pe tot timpul unei activități capacitatea de reacție (operator, conducător auto, cosmonaut etc.). El pune în funcțiune în mod automat un sistem de alertă cînd se constată că reactivitatea neurovegetativă este deficitară.

Și, în sfîrșit „Reactometrul“ ce înregistrează automat intervalul de latență între un stimul luminos și momentul în care survin reflexele electrodermale. Acest aparat se bazează pe o metodă originală „Măsurarea vitezei de conducere în fibrele neurovegetative simpatice periferice“ pe care am pus-o la punct împreună cu inginerii : M. Bolintineanu și C. Cojocaru de la centrul nostru, autori alături de mine a o serie de alte invenții.

Precizez că toate aceste aparate sînt unicate pe plan mondial, nefiind formulată nici ideea de principiu de altcineva pînă acum.

Prezentate cu ocazia unor congrese internaționale, ele s-au bucurat de un deosebit interes, fiind solicitate la export. Chiar astăzi, în cîteva ore mi-au fost solicitate 20 de asemenea aparate de participanții la acest schimb de experiență.

Vă întrebați, desigur, de ce nu s-a dat curs cererilor din străinătate pentru asemenea aparate. Pentru că nu s-a găsit încă o întreprindere cu rol de beneficiar care să le comande. Pentru microproducție există posibilități atît în Ministerul Chimiei, ca și la Politehnică. Dar pe această cale o metodă nouă poate intra în uzul practicienilor numai după ani de zile, vreme în care inevitabil pe plan mondial apar aparate similare. Și atunci din păcate se recurge la metoda cea mai facilă — de a importa de la firme cu renume.

Ar fi necesar mai mult spirit întreprinzător la întreprinderile care fac joncțiunea între inventator și producător, pentru a putea demonstra convingător avantajele economiei naționale, de a valorifica creația tehnico-științifică originală.

Cred că economiștii ar putea să facă acest serviciu economiei. Și le ofer și argumentele :

Dacă un televizor obișnuit se poate vinde cu maximum 4—5000 lei, un electrocardiograf, ce are un grad de tehnicitate mult mai redus ca televizorul are pe piața mondială un preț de 40—50 000 lei. Rentabilitatea este mai mare de circa 8 ori. Și atunci se pune întrebarea ce ne oprește atunci cînd avem priorități mondiale, utilaj specific, experți internaționali, o prezență prestigioasă în medicina mondială să realizăm aceste produse ? Ceea ce nu avem încă este poate renumele, în domeniul producției de aparataj, dar acesta poate fi rapid cîștigat dacă vom începe să producem asemenea aparate.

Practica demonstrează că întotdeauna un procedeu tehnic nou în domeniul medical găsește rapid utilizatori pe plan mondial.

Dr. Constantin IOTA — Laboratorul de aparatură medicală, Institutul de cercetări electronice — MICMUE

Standul pe care-l prezentăm cu aparatură electronică medicală cuprinde cîteva realizări, spun eu, valoroase ale colectivului de specialitate din cadrul Institutului. Prezentăm aparatură de diagnostic pentru laborator clinic cum ar fi : „Electrocardioscopul“, cu ameliorări față de tipul clasic, datorate ing. St. Răducanu care a obținut două certificate de invenție pentru acest aparat, „Unitatea de afișaj centralizat“ realizată de ing. Fl. Mugioiu, într-o variantă de asemenea perfecționată, cu subansamble brevetate, și „Numărătorul automat de globule“ — într-o variantă originală.

Noi realizăm aceste produse de la stadiul de laborator pînă la stadiul de prototip omologat — gata pentru producție. În prezent, o mică parte dintre realizările noastre merg însă în producție.

Însăși eforturile în dezvoltarea tehnicii medicale sînt dispersate și se întrezăresc doar ca particule minuscule ce se pierd printre prioritățile acordate altor sectoare industriale. Uzinele, fabricile mari nu sînt interesate să introducă în nomenclatorul lor produse de serie mică, iar o întreprindere specializată care să realizeze toate produsele de tehnică medicală nu avem încă.

Cred că există aici un cerc vicios. Pe de o parte, organizatorii de sănătate trebuie să-și formuleze pertinent nevoile, iar institutele de cercetări să-și întocmească planurile de cercetare pornind de la aceste nevoi și de la solicitările pieței externe.

De aceea pledez pentru un cadru organizat, pentru un centru de dezvoltare a tehnicii medicale, care să poată urmări evoluția tehnicii mondiale, care să preia de pe umerii inventatorilor dificilele probleme de pregătire materială a experimentării, omologării, tipizării, comercializării etc. Însăși realizările laboratorului nostru se datoresc faptului că ne-am bucurat de condiții de cercetare organizată în cadrul Institutului de cercetări electronice.

Uzura morală a ideilor de produs nou este tot mai accelerată în lumea modernă ceea ce impune ca lanțul cercetare-producție-comercializare să funcționeze perfect, într-un ritm alert, și în domeniul utilajelor medicale.

Consider că este oportună dezvoltarea în țara noastră a unei baze de producție de aparatură medicală care depășind un anumit nivel obligatoriu de concepție și producție în aparatura clasică, să treacă la realizarea unor acțiuni de cooperare pentru livrarea de aparate și subansamble. Am fost solicitați pentru participare la livrări complexe de unele firme din străinătate și avem, de asemenea, convenții externe pentru dezvoltarea tehnicii medicale. Toate acestea creează un cadru favorabil dezvoltării acestui domeniu.

Dr. Ion MOGOȘ Institutul oncologic București

Contrar unor afirmații neavizate, că un individ îmbolnăvit de cancer ar fi, apriori condamnat la o moarte mai mult sau mai puțin rapidă, pot spune că el este tratabil, pînă la vindecarea sa completă cu condiția ca boala să fie depistată în fazele sale incipiente.

Iată pentru ce aspectul depistarea bolii — în timp util, pentru tratament și, ca atare, pentru viața pacientului — este fundamentală. Concepînd aparatul, pe care noi l-am numit „Termograf“, echipa noastră a dorit, în fapt, să încerce să ofere o rezolvare acestei mari probleme.

Realizarea, de către colectivul nostru a unui atare aparat permite, cred, considerarea de noi posibilități în legătură cu

G. H.

(Continuare în pag. 32)

Interviul „R. E.“ pe marginea unor noi reglementări financiar-bancare

DOBÎNDA – IMPORTANTĂ PÎRGHIE PENTRU ÎNTĂRIREA GESTIUNII ECONOMICE

CU INCEPERE de la 1 ianuarie 1975 se practică noi nivele de dobînzi, comisioane, taxe și tarife bancare în relațiile cu unitățile socialiste, alte persoane juridice și persoanele fizice. Pentru a semnala cititorilor noștri importanța noii reglementări, principalele modificări intervenite, precum și considerentele economice avute în vedere, redactorul nostru de specialitate a luat un interviu tovarășului ALEXANDRU OPREA vicepreședinte al Băncii Naționale a R. S. România pe care-l consemnăm succint în cele ce urmează.

● Pentru început, vă rugăm să prezentați, pe scurt, opinia dv. în legătură cu menirea dobînzii.

Rolul dobînzii este acela de a stimula și cointeresa întreprinderile, centralele industriale și chiar ministerele să folosească cît mai judicios și să rețină cît mai puțin în circuitul lor mijloacele bănești primite sub formă de împrumut de la bănci.

Unitățile economice care nu manifestă preocupări pentru lichidarea și prevenirea lipsurilor existente în activitatea lor realizează o încetinire, față de plan, a vitezei de rotație, ajungînd în situația, pe de o parte, de a nu mai putea rambursa la scadență creditele obținute, iar, pe de altă parte, de a apela la credite speciale suplimentare pentru a-și putea continua activitatea. Ca urmare, dobînzile majorate, plătite de unitățile respective, atît pentru creditele restante, cît și pentru cele speciale, influențează negativ situația lor financiară.

● Care au fost principalele considerente avute în vedere la noua reglementare a cuantumului dobînzilor, comisioanelor, taxelor și tarifelor bancare ?

– Elaborarea Decretului nr. 234 din 23 decembrie 1974 a fost determinată de o serie de considerente, dintre care, în primul rînd, trebuie menționată necesitatea ridicării la rang de lege a competenței de stabilire a dobînzii, potrivit prevederilor Legii finanțelor. Această măsură evidențiază importanța pe care conducerea partidului și statului nostru o acordă dobînzii, ca pîrghie financiar-bancară, a cărei folosire, alături de celelalte măsuri luate pentru perfecționarea continuă a organizării, planificării și conducerii economiei naționale, trebuie să contribuie la atingerea unei eficiențe sporite în activitatea tuturor unităților economice.

Reglementarea actuală a urmărit și cuprinderea într-un singur act normativ a reglementărilor privind nivelul dobînzilor, comisioanelor, taxelor și tarifelor ce se încasează și se plătesc de bănci, care, regăsindu-se în mai multe dispoziții legale, creau unele greutăți în aplicarea lor.

S-a urmărit, totodată, unificarea nivelului dobînzilor, în funcție de sectorul economic și de destinația creditelor, precum și de situația în care se găsesc acestea, respectiv dacă sînt în termenul normal de rambursare sau dacă au depășit acest termen.

Cu acest prilej s-a realizat și o corelare a nivelelor dobînzilor ce s-au practicat în sectoare sau la categorii de credite similare, în vederea evitării diferențierilor existente, care, în prezent, nu se mai justifică.

În sfîrșit, unitățile economice care au greutăți financiare sînt stimulate și pe calea dobînzii să utilizeze în mai mare măsură creditele speciale, în vederea refacerii capacității lor de plată, pentru a nu crea dificultăți financiare altor unități cu care sînt în relații.

● Din lectura noii reglementări am reținut că se menține actualul sistem diversificat de credite și dobînzi. Comparativ cu reglementările anterioare, care sînt principalele modificări intervenite și factorii care le-au determinat ?

Principalele modificări privind nivelul dobînzii față de reglementările anterioare se pot prezenta sintetic astfel :

1. Stabilirea unui nivel unic de dobîndă pentru creditele curente aferente activității de bază a fiecărei ramuri economice.

2. Stabilirea unor nivele de dobîndă mai reduse la creditele speciale, care urmează a fi numai cu 2 procente mai mari decît cele aferente creditelor curente, față de 2–7 procente cît era nivelul anterior, în vederea stimulării unităților economice, pentru a apela în mai mare măsură la astfel de credite.

3. Stabilirea nivelului dobînzii la creditele speciale ce se vor putea acorda organizațiilor de construcții-montaj, foraj și geologie, organizațiilor de comerț exterior, stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii și cooperativelor agricole de producție, care anterior nu au beneficiat de astfel de credite.

4. Stabilirea unui nivel unic de dobîndă la creditele restante, pe ramuri economice, avîndu-se în vedere :

– nivelul dobînzii care s-a practicat anterior la cea mai mare parte a volumului creditelor restante existente în industrie, transporturi, construcții-montaj, comerț interior, agricultura de stat și cooperatistă ;

– necesitatea majorării dobînzii, de la 8% la 10%, la creditele restante ale organizațiilor de comerț exterior, în vederea creșterii preocupării pentru încasarea în termene cît mai scurte a produselor livrate la export, precum și la creditele restante pentru investiții ale cooperativelor agricole de producție, de la 5% la 6%, în vederea alinierii cu nivelul de dobîndă practicat la astfel de credite în celelalte sectoare ;

– necesitatea reducerii nivelului dobînzii, de la 12% la 8%, la creditele restante ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, ținîndu-se seama de faptul că aceste credite sînt determinate de nerealizarea veniturilor proprii, ca urmare a neachitării de către unele cooperative agricole de producție a contravalorii lucrărilor executate.

● Se observă că nivelurile procentuale și valorice ale comisioanelor, taxelor și tarifelor ce se încasează și se plătesc de bănci – atît în lei, cît și în valută – variază foarte mult pentru aceeași categorie de operațiuni bancare, încadrarea fiecăreia dintre aceste operațiuni în nivelurile respective urmînd a se face de către bănci, cu acordul Ministerului Finanțelor. Ce elemente vor fi avute în vedere la practicarea acestor comisioane, taxe și tarife ?

– Multitudinea și varietatea operațiunilor executate de bănci pentru care se percep sau se plătesc comisioane, taxe și tarife, posibilitatea apariției unor noi operațiuni, precum și necesitatea unor modificări operative pe parcurs au determinat reglementarea acestora în cadrul Decretului nr. 234/1974, pe categorii de operațiuni. Încadrarea fiecărei operațiuni existente și a altora nou apărute în nivelurile procentuale și valorice ale comisioanelor, taxelor și tarifelor prevăzute pentru categoriile de operațiuni din decret, inclusiv exceptarea de la perceperea acestora se face de bănci, cu acordul Ministerului Finanțelor, ținînd seama de natura, complexitatea și frecvența operațiunilor respective, de necesitatea recuperării de către bănci a cheltuielilor pe care le efectuează cu aceste operațiuni, precum și de fluctuația nivelului comisioanelor, taxelor și tarifelor pe plan mondial.

Interviu realizat de
Maria IONIȚĂ

INVESTIGAȚIE „R. E.“

Prin ce este specific marketingul mașinilor și utilajelor?

CU OCAZIA Tîrgului Internațional care a avut loc la București în perioada 13—23 octombrie 1974, redacția noastră a organizat o investigație în rîndul cîtorva reprezentanți ai unor firme străine, specializate în construcții de mașini, cu mare reputație pe piața internațională inclusiv pentru activitatea de marketing pe care o desfășoară.

Ancheta și-a propus să desprindă cîteva elemente ale strategiei de marketing : produs, vînzări, promovare, caracteristice exportatorilor de pe piața mașinilor și utilajelor în actuala conjunctură internațională.

- Ce loc acordați, în politica dv. de firmă, produsului și cum credeți că va influența ea desfacerile dv. în perspectivă?
- Care credeți că este formula optimă pentru distribuție în acest sector și ce politică adoptă firma dv. în acest sens?
- Ce rol joacă acțiunile promoționale în strategia dv.?

„TREBUIE ASIGURATE FUNCȚIILE PRODUSULUI CU CHELTUIELI MINIME“.

este ideea de bază ce s-a desprins din răspunsurile primite la întrebarea 1, de la interlocutorii noștri :

Walter KLEIN („Brown Boveri International“ — Elveția) : Există din totdeauna o vorbă : „Să fii mereu cu un pas înainte“ — cercetarea-dezvoltarea fiind condiția de bază în realizarea îmbunătățirii calității produselor oferite, lărgirii gamei sortimentale de ofertă. În laboratoarele noastre din Baden, oamenii noștri de cercetări — să le numesc fundamentale — lucrează deja pentru producția anului 1990. Criteriile de succes în perspectivă le considerăm ca fiind : multifuncționalitatea, siguranță în utilizare, linia estetică, gabaritul redus. De exemplu, întrerupătorul cu hexafluorura de sulf SF_6, produs care a suscitat interes și în România, oferă multiple posibilități de interșanjabilitate (sistem așa-numit „bau-kasten“ — jocul cu cuburile) are un gabarit de 10 ori redus față de soluția clasică cu reducerea corespunzătoare a consumului de forță de muncă, materii prime și materiale. Acest din urmă criteriu al economiei de forță de muncă și materiale funcționează, de altfel, pentru toate produsele pe care le oferim, mai puternic în actuala conjunctură.

Heinz IHLE („AEG — Telefunken“ — R.F.G.).

Departe de a minimaliza importanța manierei comerciale de lucru — în condițiile în care piața aparține cumpărătorului — trebuie să admitem totuși că atenția consumatorului industrial este îndreptată, în principal, asupra parametrilor produsului oferit. De aceea, calitatea trebuie asigurată în orice condiții, independent de criza energetică sau de materii prime. Parametrii tehnici superiori trebuie încadrați și mai sever decît pînă acum, în limitele gabaritului tot mai mic și a eficienței în exploatare cît mai mare. Cercetarea și dezvoltarea constituie activitatea cu un cuvînt greu de spus în aceste împrejurări, fapt pentru care îi și alocăm 4—5% din cifra anuală a desfacerilor.

Dar utilizăm și rezultatele cercetării altora, respectiv cumpărăm licențe străine, de pildă, de la „General Electric“ (S.U.A.) sau „Hitaki“ (Japonia), cărora le oferim în schimb propriile noastre licențe.

În legătură cu ciclul lansării produselor pe piață, experiența anilor precedenți ne-a format o filozofie sănătoasă : începem cercetarea pentru înlocuitor în faza de ofertare pe piață a produsului, iar oferirea lui efectivă o facem cînd condițiile tehnice și de piață sînt coapte. Exemplific aceasta cu video-telefonul și TV pe plăci, oferit în 1973 la Expoziția Internațională de la Berlin.

E.A. ODELL („Rolls-Royce“ 1971 Ltd. — Marea Britanie).

Nu trebuie omis faptul esențial că în această cursă de înnoiri, hotărîtor rămîne totuși elementul „competiție“. Atîta timp cît nu ai încă un concurent la un produs, schimbarea lui apare nejustificată și în ce mă privește nu cunosc vreo firmă care să fie dispusă să facă asemenea investiții gratuite. Firma noastră fabrică motoare cu turbine cu gaz pentru avioane, segmentul nostru de piață fiind deci specific. Avem produse foarte specializate pentru piețe foarte specializate. De exemplu, vindem motoare ca atare sau piese pentru asamblare la „B.A.C.“, „H. Seadley“, „Fokker“, „Lockhead“, „Douglas“, „Boeing“, etc.

Fie că lucrăm după propriile noastre modele — tipul R.B. 211, ale cărui cercetări au durat începînd cu anul 1960 — fie că utilizăm licențe de tipul „Gnome“ de la „General Electric“ (S.U.A.) — politica de îmbunătățire a produsului rămîne o coordonată majoră a viziunii noastre de perspectivă.

Jürgen BURANDT („Gutehoffnunghütte — R.F.G.)

Pentru un concern de talia G.H.H. cercetarea poate și trebuie să fie un aliat. La centrul nostru de lîngă Düsseldorf, avem peste 3000 de cercetători, a căror principală preocupare este „sofisticarea“ în sensul creșterii funcționalității, eficacității de fabricație și exploatare a produselor noastre de ofertă, precum și în sensul funcționării antipoluante — obiectiv de dată mai recentă — care va căpăta însemnătate crescîndă în viitor.

Conlucrările pe care le avem cu uzinele mecanice Reșița pentru reductoarele „Renk-Reșița“ sau cea cu uzinele de tractoare și camioane pentru motoarele „MAN“, sînt de natură să ne ajute la soluționarea reciprocă a unor probleme de interes comun (lărgirea programelor de fabricație, folosirea forței de muncă, școlarizarea personalului operativ etc).

DISTRIBUȚIA TREBUIE FĂCUTĂ PRIN FORME SPECIFICE FIECĂRUI PRODUS, ADAPTATĂ FIECĂREI PIEȚE.

Aceasta este concluzia pe care am tras-o din răspunsurile primite la întrebarea 2, de la :

Mitsuru FUKUKITA („Jetro“ — Japonia).

Experiența noastră proprie, precum și a altor companii japoneze vine să confirme ideea că contactarea utilizatorului final reprezintă maniera cea mai eficientă de a face comerț. Societatea noastră în colaborarea sa cu clientul pe linia desfacerii, ia în considerare specificul național al piețelor și anume : gradul de dezvoltare economică, proiectele de dezvoltare în perspectivă, politica și disponibilitățile sale de conlucrare internațională. Dacă la acestea se adaugă o anumită, doză de flexibilitate a ofertei, se pot depista și valorifica unele canale suplimentare de aprovizionare a clienților.

În ceea ce ne privește, ne străduim să stabilim asemenea relații de piață încît reprezentanții, reprezentanțele noastre ș.a.m.d., pe care le răspîndim în întreaga lume, să reușească să se achite, în chip optim, de dubla misiune ce le revine și anume : să pompeze mărfurile noastre spre client și să ne asigure fluxurile de informații „feed-back“ indispensabile în relațiile cu piața. „Clientul nostru — stăpînul nostru" nu este o formulă comodă, dar nu poate fi evitată.

Walter KLEIN (Brown Boveri — Elveția)

În ce ne privește, afacerile le tratăm direct cu clienții finali. Nu obișnuim să desfacem prin intermediari, întrucît specificul produselor noastre nu ne permite. Ca atare, nu avem puncte de desfacere în străinătate. În mod cu totul excepțional apelăm la intermediari doar în cazul aparatajului mic (ex. stekerele — care au serii mari și clienți foarte mulți). Astfel de produse le desfacem prin „mic-gros" conform organizării din țările clientelei.

Heinz IHLE (AEG — Telefunken — R.F.G.)

Maniera optimă de desfacere adoptată de noi, constă în înființarea de reprezentanțe puternice și eficiente în țările cumpărătoare. Avem 82 astfel de reprezentanțe în diferite puncte ale globului. Oferim produse care acoperă 5—6 domenii de producție — energetica, electronica, aparatajul casnic ș.a.m.d. Întregul concern este format din „mini-întreprinderi" pe produse și grupe de produse — aceste microsisteme avînd conducere proprie, bilanț propriu și desfacere proprie.

Urmînd o linie strategică orientativă, dată de centrul de decizie al concernului, fiecare conducere de minisistem se orientează, la nivelul ei, în manierele tactice de lucru, pe care le consideră cele mai propice, pentru realizarea sarcinilor lor de desfaceri. La sfîrșitul perioadei, în cazul cînd înregistrează pierderi, conducerile acestor mini-întreprinderi sînt trase la răspundere.

Conducerea prin excepție — descentralizarea și investirea subordonaților cu responsabilități și autoritate este elementul pe care-l considerăm esențial în sistemul de organizare al firmei.

PUBLICITATEA TREBUIE FĂCUTĂ CU „ARGUMENTE MĂSURABILE", este în esență răspunsul la întrebarea 3 argumentele fiind date de :

Vaclav HRDONKA („Skoda" — R. S. Cehoslovacă).

Legăturile de tipul „public-relations" — nu arareori confundate, de către neinformați, cu „relațiile cu publicul" — își au propriile lor reguli și obiective. Ele își propun — ca scop principal — contactul și întreținerea de relații bune cu persoanele de decizie, din cadrul firmelor cumpărătoare, în vederea promovării, în principal, a numelui de firmă. Contactul cu persoane importante și foarte importante — este o premisă a relațiilor bune de afaceri. Cei însărcinați cu întreținerea de atari relații trebuie să fie — în egală măsură — și jurnaliști, și interlocutori, și tehnicieni, și negustori. Dar, mai presus de toate acestea, ei trebuie să aibă perspectiva acțiunilor lor curente.

Dr. Horst TEUBER (Nowea — R. F. Germania)

În relațiile de afaceri cu produse industriale se înregistrează un fenomen contradictoriu, pe de o parte — o depărtare și mai mare a producătorilor de cumpărători, ca urmare a verigilor intermediare care se întrepătrund în desfacerea produselor de mare serie, iar pe de altă parte — o apropiere a producătorilor de cumpărători, datorită contactelor directe, generate de execuția la comandă specială. În ciuda eforturilor producătorilor de a contacta — cît mai constant și cu arie de cuprindere cît mai largă — consumatorii finali, este evident și adesea un deziderat practic, imposibil de realizat. Reclama este puntea pe care producătorul o aruncă spre client. Depinde de primul dacă pe această punte vor avea loc schimburi de informații. Exigențele actuale ale comunicațiilor cu publicul cumpărător impun specializarea celor care își asumă această dificilă sarcină. Apare, astfel, și categoria „contact-men"-ilor care se plasează undeva între publicitate și „public-relations". Misiunea lor este să deschidă ușa — s-o forțeze, de fapt, dat fiind că și competiția încearcă același lucru. Odată atins acest deziderat inițial „ștafeta" este predată „oamenilor de afaceri" propriu-ziși — tehnicienii și negustorii — care lărgesc breșa și intră în fondul problemei : negocierile de contract.

Norbert TREFFKORN (Kodak — Pathé — Franța)

Indiferent cît de minunate ar fi concepțiile de producție, indiferent cît de atrăgător ar fi ambalajul și oricît de seducătoare ar fi reclama, produsul nu se vinde dacă nu dă rezultate bune. Imaginea de firmă este esențială, în perspectiva vînzărilor. Faptul că o firmă ajunge în situația fericită de a oferi produse, care să fie recunoscute ca modele de perfecțiune — pe care te poți bizui oricind — este deja rezultatul unor investiții de timp, eforturi și autocontrol de firmă sever. O atare firmă, cînd lansează un produs nou, este aproape convinsă că puțini vor fi acei clienți care se vor întreba dacă produsul respectiv este bun sau nu. A ajunge însă într-o astfel de situație, presupune eforturi greu de crezut pentru a asigura — constant, la toate livrările, calitatea produselor oferite. Refuzul de a admite compromisuri, menține înalta stimă a clienților pentru numele firmei. Unul din argumente îl constituie, bineînțeles, și eficiența programului publicitar și comercial al firmei. De pildă, sloganul nostru „Dv. apăsați pe declanșator, restul îl facem noi" — dublat de faptul că developarea filmului se face de către firmă, în contul prețului de achiziție al filmului — își are propria sa valoare promoțională.

Peter CHAPMAN („Compair Industrial" — Marea Britanie)

Un sistem eficient de desfacere presupune a avea o „forță de vînzare" care să se identifice, să creadă în produsele și firma sa. Cei însărcinați să transmită această încredere și clienților, nu pot spune că au o muncă ușoară. Cu atît mai mult cu cît există încă adesea confuzii chiar și la nivele superioare de decizie în ceea ce privește rolul și modalitățile de a face promovare. Specificul produsului și, în consecință, al segmentului de piață abordat impun o tratare nuanțată a contactului cu cumpărătorii — specialiști prin excelență competenți și raționali. Clienții noștri vor argumente măsurabile. O reclamă în domeniul nostru de activitate (compresoare) poate fi, adesea, confundată cu materialele de documentare tehnică. Simpozioanele, articolele în presa de specialitate etc. încep să cîștige tot mai mult teren, comparativ cu formele „clasice" de publicitate. Tîrgurile se specializează tot mai mult, expozițiile devin tot mai limitate ca tematică abordată și, concomitent, numărul lor crește. Nu te poți rezuma să afirmi că produsul tău este bun, trebuie să și demonstrezi că așa stau lucrurile.

George HAȘEGANU
Ioan GEORGESCU

SINOPTIC

Analiza valorii în organizare

METODA analizei valorii este utilizată pe scară tot mai mare nu numai în domeniul produselor, ci și al organizării. Specialistul polonez W. BILINSKI, în revista Organizacja-Metody-Technika, prezintă o interesantă aplicație a metodei la perfecționarea și, implicit, la reducerea costurilor structurii organizatorice a unui compartiment dintr-o instituție centrală a administrației de stat.

După ce s-a luat hotărîrea că respectivul compartiment trebuie să constituie obiectul cercetării (deoarece neîndeplinirea sistematică a sarcinilor sale ducea la perturbări în întreaga instituție), a început culegerea tuturor informațiilor privitoare la rolul, sarcinile și locul compartimentului studiat. Au fost strînse, de asemenea, informații despre alte compartimente (care prin caracterul activității lor se apropiau de cel studiat).

Au fost definite funcțiile exercitate de compartiment, precum și toate sursele costurilor necesare realizării acestor funcții. Cu ajutorul unui tabel matrice (pe coloane funcțiile, pe rînduri costurile), s-a stabilit apoi care anume sursă de cheltuieli participă la îndeplinirea diferitelor funcții și ponderea diferitelor cheltuieli în realizarea funcțiilor.

Rezultatul acestei analize a fost foarte interesant : două funcții considerate auxiliare formează împreună 65,7% din costurile întregului compartiment, în timp ce cheltuielile pentru îndeplinirea funcției de bază reprezintă numai 19,9%. Ca rezultat al analizei și al aplicării măsurilor preconizate s-a obținut reducerea cu 20% a costurilor, precum și alte efecte, care nu pot fi măsurate, sub forma perfecționării relațiilor organizatorice.

Eficiența organizării științifice a muncii

ORGANIZAREA științifică a muncii constituie o sursă importantă de economii în procesul de producție ; în industria sovietică, în anul 1973, aplicarea măsurilor de organizare științifică a muncii a determinat obținerea de economii echivalente cu munca unui număr de 390,4 mii de lucrători. La acest rezultat au contribuit măsuri ca : 1) perfecționarea organizării și deservirii locurilor de muncă ; 2) îmbunătățirea diviziunii și cooperării în muncă ; 3) introducerea unor metode și procedee înaintate de muncă ; 4) perfecționarea normării și retribuirii muncii ; 5) ameliorarea condițiilor de muncă; 6) alte măsuri Ponderea contribuției fiecărei măsuri la rezultatul menționat este specificată în grafic. („Ekonomiceskaia gazeta", nr. 1/1975).

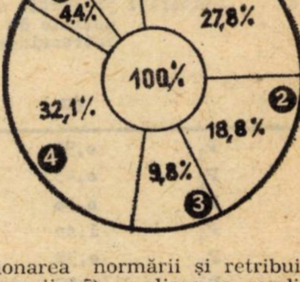

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

METODA „ELECTRE“

fundamentarea deciziilor privind asimilarea produselor noi

EXTREM de dificile prin conținut și foarte importante prin consecințele lor asupra rezultatelor activității unităților economice, deciziile privind asimilarea noilor produse obligă organele de conducere la o atenție deosebită, necesită o competență profesională de nivel științific foarte ridicat. În procesul elaborării și luării acestor decizii, participarea activă a economistului se poate dovedi foarte valoroasă. Aplicația pe care o prezentăm — și care ar trebui preluată și difuzată cît mai mult de economiștii din unitățile economice — este cît se poate de concludentă în acest sens.

Ori de cîte ori se pune problema asimilării, începutul îl constituie orientarea spre acele produse care pot oferi mai mari șanse de ridicare a eficienței economice, ca o consecință a economisirii de materiale, înlocuirii parțiale sau totale a materialelor deficitare și scumpe cu altele mai ieftine, folosirii de tehnologii noi de fabricație, mecanizării sau automatizării proceselor de muncă.

Alegerea produsului celui mai convenabil reprezintă o problemă de decizie multidimensională în care produsele luate în considerare sînt modurile posibile de a acționa ale unui decident, iar punctele de vedere din care se analizează aceste produse sînt criteriile de decizie.

Una dintre cele mai recente metode matematice folosită în scopul alegerii variantei optime de decizie este metoda ELECTRE. Această metodă a fost tratată și în literatura de specialitate din țara noastră¹).

Metoda oferă posibilitatea comparării și clasificării elementelor unei mulțumi $P = \{P_i\}$ unde $i = \overline{1,n}$, ținînd seama de $C = \{C_J\}$, $j = \overline{1,m}$, criterii de decizie, cu scopul de a găsi submulțimi omogene de elemente, precum și de a stabili o ierarhie a acestora.

Deoarece această metodă este mai puțin cunoscută de către practicieni, considerăm că este necesar să redăm cîteva elemente de tehnica aplicării ei.

CONȚINUTUL METODEI

ASTFEL — în ce privește modul de lucru — se pornește de la faptul că unui element P_i privit prin prisma criteriului C_j îi corespunde un rezultat s_{ij} care poate fi o valoare numerică, o notă sau o apreciere calitativă (rău, bun, foarte bun etc.) Mulțimea acestor date poate fi redată printr-un tabel de forma:

Tabel nr. 1

Variantele	Criteriile	$C_l\ldots$	$C_j\ldots$	C_n
P_1		$s_{i1}\ldots$	$s_{1j}\ldots$	s_{ln}
·				
·				
P_i		$s_{i1}\ldots$	$s_{ij}\ldots$	s_{in}
·				
·				
P_n		$s_{n1}\ldots$	$s_{nj}\ldots$	s_{nm}

Pentru ca elementele P_1 să poată fi ierarhizate după un criteriu C_j, este necesar ca rezultatele s_{ij} din coloana respectivă să fie comparabile între ele (deci trebuie folosite unități de măsură comparabile pentru unul și același criteriu).

Tabel nr. 2

Nr. crt.	Produsele/ Criteriul	Costuri de producție suportate de întreprindere (U₁)	Cheltuieli de asimilare suportate din F.T.N. al centralei (U₂)	Economia totală în valută (U₃)
1.	P_1	0,98	0,58	0,00
2.	P_2	0,45	0,44	0,00
3.	P_3	0,36	0,00	0,71
4.	P_4	1,00	0,35	0,18
5.	P_5	0,38	0,15	0,92
6.	P_6	0,35	0,55	0,26
7.	P_7	0,44	0,55	0,27
8.	P_8	0,56	0,29	0,32
9.	P_9	0,03	0,84	1,00
10.	P_{10}	0,00	0,85	0,97
11.	P_{11}	0,09	1,00	0,55

Elementele mulțimii P pot fi analizate după toate criteriile C_J luate în considerare. Fiecărui vector coloană:

$$C_j = \begin{Bmatrix} s_{1j} \\ \cdot \\ \cdot \\ \cdot \\ s_{nj} \end{Bmatrix}$$

unde $j = \overline{1,m}$, i se asociază un graf $C_j = (P, C_j)$în care elementele mulțimii P_h constituie vîrfurile grafului, iar între două vîrfuri P_g și P_t (g și $h \in i$) se duce un arc, orientat de la P_g spre P_h, dacă P_g depășește peP_h în clasificarea după G_j. Dacă în această ordonare P_g și P_h sînt echivalente, se trasează între ele un arc în ambele sensuri.

Graful astfel construit dă o reprezentare clară a relației de preordine definită pe P de criteriul C_j. Acest graf are următoarele proprietăți:

1. Este tranzitiv, adică dacă între două vîrfuri oarecare P_g și P_h există un drum orientat de la P_g spre P_h atunci există și un arc de la P_g spre Ph;

2 Este complet, adică oricare două vîrfuri P_g și P_h sînt unite între ele printr-un arc cel puțin într-un sens.

Dar, pe baza unui astfel de graf nu se poate face alegerea variantei celei mai bune din toate punctele de vedere, deoarece varianta optimă după un criteriu nu este în același timp optimă și după celelalte criterii

Se impune, deci, găsirea unui procedeu care să sintetizeze rezultatele comparațiilor, după fiecare criteriu, într-o ordonare finală. Aceasta înseamnă a găsi un graf sinteză care să permită o ordonare a elementelor mulțimii P ținînd seama de toate criteriile C_j.

În acest graf vom avea arc de la un vîrf P_g la un vîrf P_h, dacă și numai dacă, există arc de la P_g la P_h în toate grafurile G_j, $(j = \overline{1,m})$.

Pentru trasarea grafului sinteză, fiecărui element a_{ij} i se asociază o notă de apreciere u_{ij} care, de obicei, se normalizează la o anumită scară. Scara cea mai des utilizată este 0—1, în care, pentru fiecare criteriu, variantei celei mai avantajoase i se acordă calificativul 1, iar celei mai dezavantajoase O; celelalte variante primind valori intermediare.

Rezultă următorul tabel de aprecieri:

Tabel nr. 3

Variantele	Criteriile	$U_1\ldots$	$U_j\ldots$	U_n
P_1		$u_{i1}\ldots$	$u_{1j}\ldots$	u_{1m}
·				
·				
P_i		$u_{i1}\ldots$	$u_{ij}\ldots$	u_{im}
·				
·				
P_n		$u_{n1}\ldots$	$u_{nj}\ldots$	u_{nm}

În scopul ordonării complete a elementelor mulțimii P, ținînd seama de toate criteriile C_j, este necesar să secalculeze indicatorii de concordanță și discordanță între variantele de decizie posibile. Acești indicatori vor permite, în final, trasarea grafului sinteză corespunzător soluției optime din toate punctele de vedere.

Indicatorul de concordanță între două strategii se definește astfel:

$$c(P_s, P_h) = \frac{1}{k_1 + \cdots + k_m} \sum_j k_j$$

unde:

k_j, $(j = \overline{1,m})$, sînt coeficienții de importanță ai criteriilor considerate, iar suma se face după acei indici j, pentrucare $u_{gj} \geqslant u_{hj}$.

Din modul cum a fost calculat, rezultă că acest indicator va lua valori între 0

---

[1] N. Teodorescu, Gh. Boldur, M. Stoica, I. Stancu-Minassian, I. Băncilă, Metode ale cercetării operaționale în gestiunea întreprinderilor. Edit. tehnică, București, 1972, p. 47—57; Gh. Boldur, Fundamentarea complexă a procesului decizional economic, Edit. științifică, București, 1973, p. 84—92

și, 1, adică $0 \leqslant c \leqslant 1$ și va arăta nivelul cu care strategia P_g depășește strategia P_h în ordonarea după toate criteriile luate în considerare.

Indicatorul de discordanță între două strategii se definește în felul următor:

$$d(P_g, P_h) = \begin{cases} 0 \text{ dacă } u_{hj} < u_{gj} \text{ pentru orice } j = \overline{1,m} \\ \dfrac{1}{d} \max \mid u_{gj} - u_{hj} \mid \end{cases}$$

maximul luîndu-se după acei indici j, pentru care $u_{hj} \geqslant u_{gj}$, iar d reprezintă ecartul maxim între notele acordate strategiilor (în cazul normalizării acestora la scara 0—1, ecartul maxim este egal cu 1).

Valoarea lui d este cuprinsă, de asemenea, între o și 1 și arată nivelul maxim cu care strategia P_h depășește, după toate criteriile considerate, strategia P_g.

După calcularea acestor indicatori se poate trece la construirea grafului sinteză corespunzător unui prag de concordanță (p) și unuia de discordanță (q):

$$G(p,q) = [P, U(p,q)]$$

unde, $(P_g,P_h) \in U(p,q)$, $c(P_g,P_h) \geqslant p$ și $d(P_g, P_h) \leqslant q$

Nivelurile pragurilor de concordanță și discordanță sînt alese de decident, putînd lua valori între o și 1.

Fiecare arc din graful sinteză va corespunde unei relații de surclasare definită astfel: o alternativă P_g surclasează o alternativă P_h atunci cînd $c(P_g, P_h) \geqslant p$ și în același timp $d(P_g, P_h) \leqslant q$.

În acest caz arcul va fi orientat de la P_g spre P_h. Vom avea atîtea grafuri sinteză cîte perechi de valori p și q alegem. Între aceste grafuri există, însă, o relație de incluziune, astfel: dacă $p \leqslant p'$ și $q \geqslant q'$, atunci $G(p',q')$ este un subgraf parțial al lui $G(p, q)$ sau $G(p,q)$ este un supragraf pentru $G(p',q')$. Din mulțimea acestor grafuri este indicat să se aleagă cel care corespunde unui prag de concordanță cît mai apropiat de 1 și unui prag de discordanță cît mai apropiat de o. Alegerea acestor praguri de către decident nu se poate face, însă, în mod cu totul întîmplător. El trebuie să aibă în vedere că un nivel prea înalt al pragului de concordanță și unul prea scăzut al celui de discordanță poate să scoată în afara sferei de decizie anumite variante, respectiv graful sinteză să nu conțină variantele respective. În cazul în care alege pragul de concordanță la valoarea minimă, iar cel de discordanță la valoarea maximă se ajunge la un optim nedeterminat, în sensul că o variantă le surclasează pe toate celelalte și, la rîndul ei, este surclasată de acestea.

Decidentul trebuie să micșoreze pragul de concordanță și să mărească pe cel de discordanță pînă cînd apar, pentru prima dată, în graful sinteză, toate elementele mulțimii P. Corespunzător acestei perechi de valori p și q, la care ar trebui să se oprească decidentul, varianta optimă este cea căreia îi corespunde vîrful grafului la care diferența dintre numărul arcelor incidente spre exterior (A_{ext}) și numărul arcelor incidente spre interior (A_{int}) este cea mai mare, adică:

$$A_{ext} - A_{int} = \max$$

UN EXEMPLU DE APLICAȚIE

DATORITĂ avantajelor pe care le prezintă metoda ELECTRE, am încercat aplicarea ei în fundamentarea deciziei privind asimilarea de noi produse la întreprinderea TEHNOFRIG-Cluj. Am ales această întreprindere pe considerentele că aici ritmul asimilării de noi produse este foarte ridicat (de pildă, în 1973 ponderea produselor noi asimilate reprezenta 23% din producția globală) și există un bogat fond de date pe această linie (în cadrul întreprinderii funcționează un Centru de cercetare și proiectare a utilajelor pentru industria alimentară și frigorifică care elaborează studii tehnico-economice și proiectează utilajele pentru întreaga ramură).

Pentru a ajunge la rezultate bune și semnificative am căutat să luăm în considerare mărimi comparabile. Astfel, eforturile și efectele economice ocazionate de asimilare au fost calculate considerînd că întreaga capacitate de producție a întreprinderii ar fi alocată de fiecare dată pentru obținerea fiecărui produs posibil de asimilat.

În fundamentarea deciziei de asimilare se pot avea în vedere numeroase criterii. De exemplu, se pot lua în considerare: volumul acumulărilor, durata de asimilare, costurile de producție, economia de valută realizată prin asimilare, nevoile prezente și de perspectivă ale pieței, gradul de progres tehnic încorporat în produs, consecințele de ordin social ale asimilării etc.

În cercetarea noastră ne-am oprit doar la următoarele criterii: costuri și economia de valută realizată prin asimilare. Aceasta pe motivul că respectivele criterii se pretează cuantificării, iar în întreprindere există date referitoare la nivelul lor. Nu am optat și pentru volumul acumulărilor, întrucît aceasta este calculat prin aplicarea aceluiași procent asupra costurilor de producție, criteriu luat deja în considerare. În acest caz, volumul acumulărilor nu mai influențează alegerea variantei optime. În ceea ce privește costurile, pe acestea le-am împărțit în două grupe, astfel: costuri de producție suportate de întreprindere; cheltuieli de asimilare suportate din fondul de tehnică nouă al centralei, nerambursabile și care nu grevează prețul de cost al întreprinderii. N-am luat ca un criteriu de apreciere și durata de asimilare deoarece aceasta este aproximativ aceeași pentru toate produsele analizate, din care cauză calitatea deciziei nu este afectată.

Pentru produsele analizate și criteriile de decizii adoptate (de altfel nu mai puține la număr decît cele cu care se operează în practică), rezultatele a_{ij} transpuse în scara o—1 (deci acele note de apreciere u_{ij}), sînt cele din tabelul nr. 2

Datele înscrise în acest tabel au fost determinate astfel, s-a notat:

V_{ij} = nivelul tuturor variantelor după criteriul j;

V_{ij}^{max} = nivelul variantei celei mai avantajoase;

V_{ij}^{min} = nivelul variantei celei mai dezavantajoase; apoi s-au executat următoarele operațiuni:

$$V_{ij}^{max} - V_{ij}^{min} \mid = \Delta 1$$

$$V_{ij}^{min} - V_{ij} \mid = \Delta 2$$

$$u_{ij} = \frac{\Delta 2}{\Delta 1}$$

Au fost atribuiți coeficienți de importanță (k_j) pentru criteriile de decizie alese.

Avînd în vedere că principala cale a sporirii acumulărilor bănești o reprezintă reducerea costurilor, am atribuit criteriului C_1 coeficientul de importanță cel mai mare, $k_1 = 0{,}60$. În ordinea importanței, am așezat pe locul doi cheltuielile de asimilare suportate din fondul de tehnică nouă al centralei (C_2), căruia i-am atribuit coeficientul $k_2 = 0{,}30$. Criteriul C_3 (economia totală de valută) i-am atribuit coeficientul de importanță $k = 0{,}10$.

Importanța criteriilor luate de noi în considerare, nu este dată odată pentru totdeauna, ci ea are un caracter dinamic. De la o perioadă la alta importanța unuia și aceluiași criteriu ar putea să crească sau să scadă în raport cu celelalte și, în acest caz, coeficientul de importanță atribuit va trebui să ia valori diferite, reflectînd această realitate.

În continuare, pe baza notelor de apreciere u_{ij} și a coeficienților de importanță atribuiți am calculat coeficienții de concordanță și discordanță între diferitele alternative de decizie posibile.

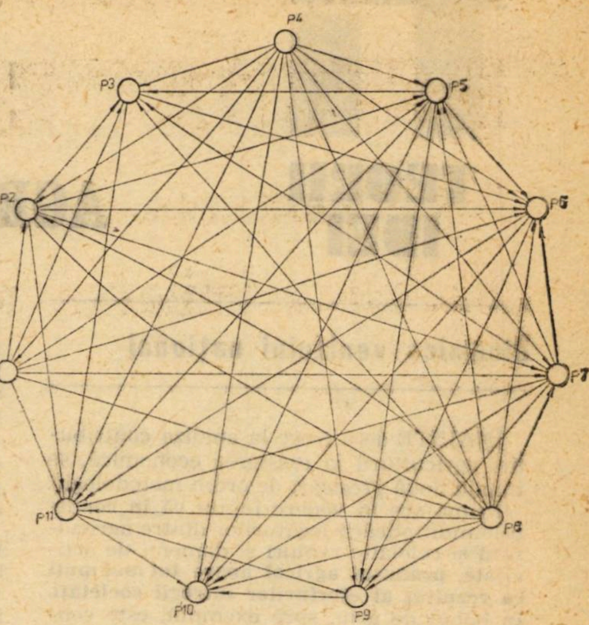

Pe baza acestora, am construit graful sinteză. Pentru p = 1 și q = o avem o relație de surclasare între: P_1 și P_2, P_5 și P_3, P_7 și P_6. La aceste niveluri ale lui p și q, nu putem alege varianta optimă, deoarece nu intră în sfera deciziei toate cele 11 produse analizate. Conform celor arătate la descrierea metodei ELECTRE, trebuie să micșorăm valoarea lui p și să mărim valoarea lui q pînă ce există posibilitatea trasării unui graf în care să intre toate produsele amintite.

În cazul nostru acest graf se poate construi pentru $p = 0{,}60$ și $q = 0{,}82$. Graful sinteză corespunzător acestei perechi de valori este prezentat în figura nr.1.

În acest graf vîrful care are diferența cea mai mare între numărul arcelor incidente spre exterior și numărul arcelor incidente spre interior este P_4. Deci, conform metodei ELECTRE, P_4 este produsul optim de asimilat.

Dacă întreprinderea ar putea aloca întreaga capacitate de producție de care dispune doar pentru fabricarea acestui produs problema de decizie ar lua sfîrșit. Însă, întreprinderea nu are asigurată baza de materii prime și nici desfacerea pentru acest produs la nivelul capacității sale de producție. În acest caz, se pune problema asimilării în producție și a altor produse de care economia națională are nevoie.

Avînd în vedere aceste aspecte decizia de asimilare, în cazul nostru, trebuie completată cu o ordine de preferință în alocarea capacității de producție pentru produsele posibile de asimilat.

Aceasta se stabilește cu ajutorul grafului sinteză, folosind același procedeu ca la algerea variantei optime (diferența dintre arce).

Rezultă următoarea ordine de preferință:

$P_4, P_8, P_1, P_2, P_7, P_5, P_6, P_{11}, P_3, P_9, P_{10}$ care constituie rezultatul final al cercetării noastre și în același timp o indicație fundamentată științific privind prioritățile ce trebuie să le aibă în vedere conducerea întreprinderii în elaborarea strategiei dezvoltării sale în viitor.

Datorită aplicabilității în fundamentarea deciziei multidimensionale, precum și simplității ei, considerăm că metoda ELECTRE este un instrument eficace care se poate folosi împreună cu alte procedee, în procesul complex al fundamentării deciziilor economice.

economist Gh. POPESCU
Centrul de științe sociale Cluj

CREŞTEREA CONTRIBUŢIEI AGRICULTURII LA VENITUL NAŢIONAL

Dinamica venitului naţional

ÎNAINTE de a trece la analiza contribuţiei agriculturii la creşterea economică, se impun două precizări de ordin metodologic.

Prima are în vedere faptul că în condiţiile multiplicării legăturilor dintre agricultură şi celelalte ramuri şi domenii de activitate, **produsul agricol apare tot mai mult ca rezultat al eforturilor întregii societăţi.** În bobul de grîu, spre exemplu, este concentrată nu numai munca lucrătorilor din agricultură, ci şi a oamenilor de ştiinţă din cele mai diverse domenii — de la geneticieni la electronişti, a lucrătorilor din cele mai diverse ramuri plasate în amontele sau în avalul agriculturii, a lucrătorilor din învăţămînt şi a celor din organele de stat şi de partid. Toate acestea arată că nu se poate delimita cu precizie contribuţia reală a ţărănimii la creşterea economică, aşa cum nu se poate delimita cu precizie nici contribuţia altor categorii sociale. De aceea, vorbind în continuare despre contribuţia ţărănimii la creşterea economică nu pierdem din vedere aportul întregii societăţi la obţinerea rezultatelor din agricultură.

Cea de-a doua precizare porneşte de la cele două forme ale venitului naţional : 1) ca valoare nou creată în societate şi 2) ca totalitate a bunurilor în care se materializează valoarea nou creată. Dat fiind modul diferit în care creşterea productivităţii muncii influenţează cele două forme ale venitului naţional, considerăm ca semnificativă pentru creşterea economică dinamica totalităţii bunurilor în care se materializează valoarea nou creată[1]) (care poate fi exprimată, fie în unităţi naturale fie în preţuri comparabile).

Aşadar, **dinamica venitului naţional real, material reprezintă principalul indicator al comensurării contribuţiei agriculturii la creşterea economică.** În perioada 1951—1973, venitul naţional — calculat în preţuri comparabile — a sporit de 2,17 ori (tabelul nr. 1). De reţinut că avem de-a face cu venitul naţional realizat şi nu creat în agricultură. O parte din venitul naţional creat în agricultură se realizează în alte ramuri care-i furnizează factori de producţie sau îi prelucrează produsele, în alte sectoare de activitate.

Această creştere a venitului naţional a însemnat mai multe valori de întrebuinţare, mai multe produse agroalimentare pentru economia noastră naţională. Producţia de cereale a sporit de aproape 2 ori în perioada 1971—1973 — media anilor — faţă de perioada 1951—1955 ; la floarea soarelui creşterea a fost de peste 2 ori, la sfeclă de zahăr de aproape 4 ori ; la legume de 1,5 ori ; În 1973 producţia de carne a fost de peste 3 ori mai mare decît în 1955, producţia de lapte de 2 ori, producţia de lînă de peste 2 ori, iar producţia de ouă de peste 4 ori.

Dinamica producţiei agricole a fost permanent superioară celei a populaţiei, realizîndu-se un indice de devansare în continuă creştere. Întrucît agricultura constituie principala sursă alimentară a populaţiei, devansarea acesteia de către producţia agricolă a asigurat aprovizionarea mai bună a populaţiei cu produse agroalimentare şi ca atare sporirea consumului alimentar pe locuitor, precum şi disponibilităţi pentru export.

Tabel nr.1.

Venitul naţional în agricultură

	1938	1950	1955	1960	1965	1970	1973
1. Dinamica venitului naţional (în preţuri comparabile)	100	70	118	117	118	114	152
		100	170	169	169	164	217
2 Greutatea specifică a agriculturii în venitul naţional al ţării (în preţurile fiecărui an)	38,1	27,8	37,4	33,0	29,9	18,5	18,5
3. Populaţia ocupată în agricultură		100	105	100	88	78	68
4. Venitul naţional pe o persoană ocupată în agricultură (1 rîndul al doilea: 3)		100	161,9	169,0	192,6	210,2	319,1

Consumul realizat în prezent se apropie de cel fiziologic în privinţa numărului total de calorii la unele produse (carne şi produse din carne, lapte şi produse din lapte, legume şi produse din legume) dar continuă să fie sub cel optimal. Tocmai din aceste considerente la aceste produse Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., prevăd o creştere mai accentuată.

În privinţa participării agriculturii la export este de menţionat înainte de toate creşterea exportului de produse agricole ca atare sau prelucrare (de 2,3 ori în 1972 faţă de 1965) şi menţinerea lui la o pondere ridicată în volumul total al exportului R. S. România (29,7% în 1972), ponderea produselor prelucrate, respectiv a mărfurilor alimentare şi a mărfurilor industriale de larg consum, reprezentînd peste 70% din exportul produselor de provenienţă agricolă (tabel nr. 2).

Volumul de muncă şi productivitatea muncii

DESIGUR, evoluţia venitului naţional în agricultură trebuie apreciată în funcţie de factorii care au determinat-o. După cum se ştie, creşterea venitului naţional poate fi rezultatul sporirii cantităţii de muncă vie, şi a productivităţii muncii sociale (facem abstracţie de deosebirile existente între aceşti factori în privinţa modificării venitului naţional în forma materială şi valorică). Pînă în 1960 creşterea venitului naţional a avut loc în condiţiile sporirii numărului de persoane ocupate în agricultură dar mai repede decît aceasta. Aşa dar, ea a fost rezultatul cumulat al sporirii volumului de muncă vie şi a productivităţii ei ; după 1960 însă, creşterea venitului naţional se realizează în condiţiile reducerii persoanelor ocupate în agricultură, deci pe seama creşterii productivităţii muncii. Aceasta marchează un salt calitativ, dacă ţinem seama de cunoscuta teză formulată de Marx, potrivit căreia, cu cît societatea cheltuie mai puţin timp pentru producţia agricolă cu atît îi rămîne mai mult pentru alte activităţi. Saltul calitativ menţionat este înainte de toate rezultatul schimbărilor profunde petrecute în baza tehnică materială a agriculturii, în modernizarea acesteia, ca urmare a dezvoltării industriale a ţării, precum şi în baza economică, în condiţiile de muncă şi de viaţă ale ţărănimii.

Din cele spuse rezultă că în aprecierea contribuţiei ţărănimii la creşterea economică trebuie avută în vedere nu numai evoluţia cantitativă a venitului naţional din această ramură ci şi schimbările de ordin calitativ petrecute în domeniul factorilor care o generează. Din acest punct de vedere, **hotărîtor pentru aprecierea contribuţiei agriculturii la creşterea economică este venitul naţional pe o persoană ocupată în agricultură.** Datele statistice arată că în timp ce venitul naţional din agricultură (în preţuri comparabile), a sporit de 2,17 ori în 1973 faţă de 1950, populaţia ocupată în agricultură s-a redus la 68%. În consecinţă, venitul naţional pe o persoană ocupată în agricultură a sporit în perioada 1951—1973 de 3,19 ori. Faptul că în aceeaşi perioadă în industrie venitul naţional pe o persoană ocupată a sporit de 6,79 ori arată că între cele două ramuri există importante deosebiri în privinţa evoluţiei eficienţei muncii sociale.

Trebuie însă remarcat faptul că decalajul dintre eficienţa muncii din agricultură şi cea din industrie se reduce în mod treptat : în 1950 venitul naţional pe o

---

[1]) Vezi **Ion Rachmuth** *:* Factorii creşterii economice în socialism, În Revista economică nr. 14 din 1974, pag. 14

Tabel nr.2

Exportul R.S.România de materii prime de proveniență agricolă, mărfuri alimentare și bunuri de larg consum[1]

	U/M	1965	1970	1971	1972	1972/1965 în %
Materii prime de proveniență agricolă (în afară de cele alimentare)	mil. lei	66,9	135,6	173,1	177,1	264,7
Materii prime pentru producția mărfurilor alimentare	mil. lei	509,6	457,1	447,8	1081,6	212,2
Mărfuri alimentare	mil. lei	918,9	1345,1	1797,5	1793,8	195,2
Mărfuri industriale de larg consum	mil. lei	534,4	957,8	1049,6	1220,1	228,3
TOTAL	mil. lei	2029,9	2895,6	3468,0	4272,6	210,5
Din exportul total al R.S. România	%	30,7	26,1	28,2	29,7	

1) Pe baza datelor din lucrarea Comerțul exterior al R.S. România, Culegere de date statistice, 1972, pp.29-45

persoană ocupată în agricultură reprezenta 10,1% din venitul național pe o persoană ocupată în industrie, pentru ca în 1973 să se ridice la 21,1%. Cu alte cuvinte, dacă în 1950 eficiența muncii în agricultură era de 10 ori mai mică decît cea din industrie, în 1972, ea a fost de 4,7 ori mai mică (Tabel nr. 3). Datele de mai sus trebuie luate cu anumite rezerve, întrucît atît calculul populației cît și al venitului național comportă discuții.

Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. cuprind o serie de prevederi care arată felul în care vor evolua în perioada următoare factorii care determină venitul național — volumul de muncă și productivitatea muncii sociale și deci aportul agriculturii la creșterea economică. În cincinalul 1976—1980 populația ocupată în agricultură se va reduce la 27—28%, iar la sfîrșitul deceniului următor va coborî la 12—15%. Acesta este un factor de diminuare a ponderii venitului național din agricultură în venitul național al țării. Pe de altă parte însă eficiența muncii sociale va crește. Datorită acestui fapt, este de așteptat ca venitul național pe o persoană ocupată în agricultură să sporească continuu, iar ponderea venitului național din agricultură în venitul național al țării să manifeste o reducere mai lentă decît a populației ocupate. **Se va realiza astfel o diminuare a decalajului existent astăzi între ponderea populației ocupată în agricultură și a venitului național din această ramură.**

Forța de muncă și progresul tehnic

APROPIEREA menționată, fenomen care se observă în toate părțile cu agricultură avansată, este sinonimă cu ridicarea eficienței muncii sociale prestate în agricultură, cu apropierea din acest punct de vedere a agriculturii de industrie. Firește, aceste tendințe și corelații nu se realizează de la sine. Ele cer eforturi susținute în mai multe direcții. Voi menționa în continuare trei din aceste direcții :

Prima direcție se referă la însăși forța de muncă, la factorul creator de venit național. Diminuarea relativă și absolută a forței de muncă din agricultură trebuie să se realizeze în condițiile ridicării corespunzătoare a gradului de mecanizare (a mecanizării complexe) și a extinderii automatizării, adoptării unor măsuri eficiente pentru menținerea în agricultură a unui număr corespunzător de tineri în funcție de nevoile actuale și de perspectivă din fiecare zonă, ridicării treptate a remunerației și în general a veniturilor, pentru apropierea acestora de veniturile lucrătorilor din alte sectoare.

Totodată, o importanță crescîndă capătă aspectele calitative ale forței de muncă. Valorificarea cu eficiență sporită a resurselor tot mai mari de care dispune agricultura noastră și creșterea aportului ei la dezvoltarea economico-socială a țării depind într-o măsură covîrșitoare de nivelul general de cultură și de instruire a tuturor lucrătorilor din agricultură. Aceasta trebuie să corespundă nivelului de dezvoltare a mijloacelor de producție din agricultură și de organizare a producției. Orice rămînere în urmă în acest domeniu aduce daune agriculturii și economiei naționale.

A doua direcție se referă la sporirea și perfecționarea celorlalți factori de producție, la promovarea consecventă a tehnicilor și tehnologiilor avansate. Atragerea în tot mai mare măsură a factorilor de producție din afară sub forma mijloacelor pentru mecanizare, chimizare, irigare etc., a tehnologiilor moderne, este o condiție esențială pentru sporirea contribuției țărănimii la creșterea economică, la sporirea venitului național din agricultură — total și pe o persoană ocupată, la ridicarea eficienței muncii sociale.

Aceasta presupune eforturi sporite din partea industriei pentru producerea mijloacelor de producție necesare agriculturii la parametrii tehnico-economici comparabili cu cei din țările avansate din punct de vedere economic ; din partea cercetării, pentru îmbunătățirea materialului biologic și stabilirea tehnologiilor adecvate diferitelor situații ; din partea învățămîntului pentru pregătirea cadrelor și ridicarea nivelului cultural și profesional al tuturor lucrătorilor ; din partea agriculturii, pentru utilizarea rațională a bazei tehnico-materiale de care dispune și îmbinarea optimă a factorilor de producție.

A treia direcție se referă la nivelul și tendința cheltuielilor materiale de producție care după cum se știe, sînt invers proporționale cu nivelul și tendința venitului național. Datele statistice arată că ponderea cheltuielilor materiale a continuat să crească în ultimii ani, diminuînd ponderea venitului național (cu deosebire în sectorul cooperatist). Pentru ca agricultura să-și sporească resursele necesare pentru propria-i reproducție și contribuția la dezvoltarea societății noastre se impune să se înscrie pe linia generală stabilită de documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., de reducere a ponderii cheltuielilor materiale, de creștere mai rapidă a venitului național.

Tabel nr.3

Date comparative privind eficiența muncii

	1950	1960	1970	1973
1. Populația ocupată în agricultură	74,1	65,4	49,1	42,0
2. Venitul național din agricultură	27,8	33,0	19,5	18,5
3. 2 : 1	0,37	0,50	0,40	0,44
4. Populația ocupată în industrie	12,0	15,1	23,0	27,9
5. Venitul național din industrie	44,0	44,1	60,3	58,1
6. 5 : 4	3,66	2,92	2,62	2,08
7. Venitul național din agricultură în % din venitul național din industrie (3/6)	10,1	17,1	15,3	21,1

NOTA: Pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S. România, 1972, pag.99 și 1973, pag.96
Venitul național este calculat în prețurile fiecărui an. S-a utilizat metodologia folosită de F.A.O.

Pătrunderea rapidă a progresului tehnico-științific în agricultura noastră sub cele mai diverse forme, trebuie să ducă la creșterea producției și productivității muncii, la reducerea costurilor pe unitatea de produs, la creșterea eficienței economice. În această ordine de idei, își păstrează întrutotul valabilitatea cele scrise de Marx : „Pentru ca o nouă metodă de producție să se afirme ca o metodă de creștere reală a productivității, ea trebuie, ca urmare a uzurii capitalului fix, să transmită fiecărei mărfi o valoare mai mică decît valoarea care se economisește ca urmare a reducerii muncii vii, cu alte cuvinte, această metodă trebuie să reducă valoarea mărfii. Ea trebuie, firește, să facă acest lucru chiar dacă, așa cum se întîmplă în unele cazuri, în formarea valorii intră, în afară de partea adițională provenită din uzura capitalului fix și o parte adițională de valoare care reprezintă sporirea cantității sau scumpirea materiilor prime și materialelor auxiliare. Toate adaosurile de valoare trebuie să fie mai mult decît compensate prin scăderea valorii rezultate din reducerea muncii vii“[2]). Aici Marx avea în vedere acel stadiu al progresului tehnic în care munca omului este masiv înlocuită de mașini. De aceea munca trecută sporește. Esențial însă este ca partea care se adaugă să fie mai mică decît munca vie economisită pentru ca în final să rezulte o economie de muncă totală, pe unitatea de produs, deci reducerea valorii. Atunci însă cînd mașinile care au înlocuit munca vie trebuie ele însele înlocuite esențialul este ca munca trecută rezultată din funcționarea acestora să nu depășească pe unitatea de produs munca trecută rezultată din funcționarea mașinilor mai vechi. Evident pot fi realizate în continuare și economii de muncă vie, și de materiale.

O importanță deosebită pentru reducerea ponderii cheltuielilor materiale are, pe lîngă cele arătate mai înainte, producerea factorilor de producție cu costuri cît mai reduse și stabilirea unor prețuri în raport cu aceste costuri și cu randamentul în exploatare. Stabilirea prețurilor la unele imputuri (tractoare, mașini agricole, produse chimice, nutrețuri etc.) la un nivel ridicat nu este de natură să contribuie la sporirea eficienței producției agricole.

Pentru reducerea cheltuielilor materiale și sporirea venitului național, hotărîtor este însă gospodărirea judicioasă a bazei tehnico-materiale de care dispune agricultura noastră — îmbunătățirea calității productive a pămîntului, folosirea intensivă a parcului de tractoare și mașini agricole, exploatarea cu maximum de randament a sistemului de irigații, orientarea îngrășămintelor chimice cu prioritate spre culturile care le valorifică mai bine și asigurarea unui raport echilibrat între elementele fertilizante, diminuarea consumului de piese de schimb, de carburanți și lubrefianți. Raționalitatea muncii investite este o necesitate obiectivă dintre cele mai importante ale dezvoltării agriculturii noastre.

prof. univ. dr. Marin POPESCU

---

[2]) **Marx-Engels**, Opere vol. 25, partea I-a, Editura politică, 1969, pag. 263—264.

Eminesciana œconomica

125 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu

EMINESCU, prin cuprinzătoarea sa natură genială, fecundată de o vastă cultură, ne stimulează astăzi gîndirea într-un amplu efort : asimilare a valorilor noastre trecute, în prezent – valorificare a trecutului – și potențare a lui în perspectiva viitorului. G. Călinescu, în încercarea de a-i găsi confiniile geniului eminescian, afirma că, dacă Eminescu are o dominantă – poezia – se poate constata din opera lui, o extraordinară capacitate de aplicare a intelectului său în orice domeniu al spiritului.

Într-adevăr, și în domeniul gîndirii economice, Eminescu s-a manifestat competent și surprinzător de penetrant pentru epoca lui. El a reușit să îmbrățișeze, cu o aviditate de cunoaștere excepțională, pe lîngă metafizică, istorie, științele naturii, matematică, și gîndirea economică, făcînd un excurs cuprinzător de la clasicii economiei politice pînă la contemporanul său. K. Marx pe care l-a numit „generalisimul partidului" muncitorilor. Conștiința importanței activități economice în viața unui popor el a avut-o de timpuriu și a exprimat-o lapidar în cuvintele „civilizația statului e civilizația economică".

Este de altfel cunoscut lucrul că Eminescu a audiat cu mare interes, printre alții, pe L. von Stein, E. Dühring, că a cunoscut din lecturi asidue pe F. Quesnay, A. Smith, D. Ricardo, T. Malthus, J. B. Say, Fr. Bastiat, Mac Culloch, Carrey, Fr. List, G. Schmoller și alții, receptați însă cu un filtru selectiv critic. Pe Carrey, pe List, pe „alți economiști ce nu convin", Eminescu declară că îi cumpără „în ediție mare", îi leagă în „hîrtie nilarcolată", șterge „toate pasagele netrebnice" din ele și traduce în „juxta linie tot ce este sănătos ca idee".

Concepția sa economică a respins finalitatea imediată a gîndirii liberalismului economic care urmărea obținerea de valori și bogății prezente în vederea schimbului imediat între indivizi. El cerea ca activitatea economică națională să promoveze aptitudini prezente și viitoare în vederea satisfacerii nevoilor de siguranță, bunăstare și progres ale poporului nostru. Liberalismul economic era respins pentru că „privește pe om nu ca obiectul perfecțiunii, ci ca pe o mașină, ca pe un animal, condamnat a munci pentru cel mai tare sau pentru cel mai viclean". În substanță, ideea aceasta e consonantă concepției alienării enunțată de K. Marx.

Principiile fundamentale ale școlii liberale economice sînt criticate de Eminescu ca fiind dăunătoare României. Realismul lui luminat înțelege că o țară cu o structură economică agrară este la dispoziția țărilor industriale, și că teoria economiei clasice care vizează specializarea internațională a muncii pe baza diferențierii economice naturale între țări rezervă României destinul țărilor exploatate.

Afirmînd că „de la rezolvarea chestiunii sociale și economice atîrnă existența poporului românesc" Eminescu cerea adoptarea măsurilor de protejare a economiei naționale pentru asigurarea dezvoltării complexe a ramurilor economice. Intervenția statului e necesară în încurajarea muncii naționale, în orientarea direcțiilor de dezvoltare economică a țării, în adoptarea măsurilor de protecție. Aceasta, scrie Eminescu cu o admirabilă conciziune, este însuși „abecedarul economiei" care zice : „industrie fără protecție nu se poate înființa. Protecția fără puterea politică a statului nu se poate exercita". În concepția lui însă, protecționalismul nu e un scop în sine, ci un mijloc de devenire, o cale de progres și prosperitate. Rămînerea la o structură agrară ar însemna practicarea în comerțul internațional a unor schimburi economice neechivalente pentru că întotdeauna o economie agricolă cunoaște o mult mai scăzută productivitate a muncii decît una industrială. Ea este mai puțin receptivă față de progresul tehnicii și ca atare produce valori mai mici într-un timp mai mare. Întotdeauna ea va depinde de furnizorul străin, numărul producătorilor interni va scădea, cel al consumatorilor va crește, sărăcia se va răspîndi. „Nația agricolă – scrie el – e expusă de a fi exploatată de vecinul industrial, ba de a pierde pe zi ce merge, clasele sale de manufacturieri care neputînd concura cu fabrica devin proletari". „Țăranul — spune el în altă parte, trebuie să muncească o vară pentru a plăti un obiect de lux cumpărat din străinătate".

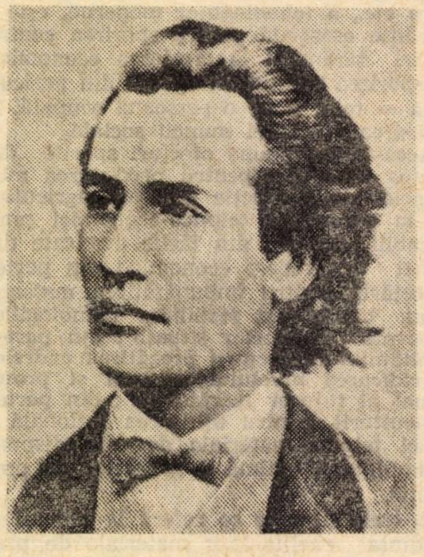

„În orice caz de la rezolvarea chestiunei sociale și economice atîrnă existența poporului românesc"

M Eminescu

Cu o vibrantă înflăcărare face Eminescu apologia muncii, a muncii fizice creatoare de valori materiale, și a muncii intelectuale nu mai puțin „foarte mare în ordinea economică". „Munca și numai munca este izvorul libertății și fericirii". Ea e singură creatoare de valori. În spiritul teoriei valorii – muncă Eminescu afirmă că „munca pe care o prestează omul de jos reprezintă o dată cheltuielile lui de întreținere și de conservare" și că „din prisosul lui se plătește statul și organizația socială" (citește și exploatarea omului de către om). De aci și afirmația clară și definitivă : Munca este „singură creatoare a tuturor drepturilor" și ea „este singura îndreptățire pe pămînt". Criticînd teoria diviziunii internaționale a muncii preconizată de economiștii liberali, el cerea diversificarea ei la nivel național în care să se repartizeze rolurile și sectoarele pentru munca colectivă în vederea echilibrării activităților sociale din sferele producției, circulației, repartiției și consumului. Industriei i se rezervă aici un loc de primă măsură. De ea depinde însăși „păstrarea naționalității române", înnodarea cu tradițiile rupte pentru un moment de adoptarea liberalismului în viața țării, de ea depind rosturile „civilizației unui popor, a creșterii sale normale". Într-o primă fază, industria urmează a satisface piața internă, respectiv producția națională și nevoile de consum ale populației, urmînd ca pe măsura creșterii potențialului economic, ea să se orienteze și pentru nevoile schimbului internațional.

Susținător, cu o strălucită forță de expresie, al promăvării unei politici naționale economice, Eminescu și-a subordonat astfel întreaga gîndire economică comandamentelor majore ale propășirii social-economice și politice a țării noastre. Concepția sa economică și politico-economică constituia un îndemn realist, verificat de timp, exprimat într-o cuprinzătoare configurație :

– apărarea și dezvoltarea bogățiilor țării care trebuie orientate spre satisfacerea nevoilor prezente și viitoare ale poporului român, pentru că nu aglomerația bogățiilor naturale ale unei țări indică gradul ei de avuție, ci capacitatea de a le valorifica. El a militat pentru promovarea consecventă a energiilor creatoare în toate domeniile economiei naționale cu deosebit accent pe importanța industriei ca motor al economiei viitorului ;

– o politică economică care să asigure cele mai bune mijloace de protejare a producției naționale împotriva concurenței străine ca o condiție de viață pentru România. Trebuia promovată de asemenea o justă politică economică care să stea la baza unei colaborări echitabile cu celelalte economii naționale și care să permită României manifestarea geniului ei creator cu asigurarea echilibrului între ceea ce dă și ceea ce primește. Această colaborare trebuie pusă în slujba intereselor țării care să se poată bucura din plin de beneficiul bogățiilor și muncii naționale, în deplinătatea drepturilor suverane și cu împiedicarea oricăror încercări de dominație economică și politică străină.

Nu putem încheia fără a ridica în lumina prezentului ca pe un memento pururi actual, cuvintele poetului și gînditorului profund care a fost Eminescu : „cu cît omul este mai stăpîn pe vînt, pe apă, pe abur și-și face din ele slugi muncitoare, cu atît civilizația ei e mai înaltă, cu cît omul stăpînește mai mult asupra omului, cu atît barbaria este mai mare".

Profund patriot, uriaș în operă și semnificații sociale și general umane, el își potențează gîndirea cu o largă vibrație națională : din învățămintele trecutului, prin experiența contemporaneității, spre un viitor luminos al României.

Radu C. DEMETRESCU
Cornel SÎRBU

PROBLEMA RESURSELOR ENERGETICE ŞI A REZERVELOR DE MATERII PRIME ÎN CONDIŢIILE REVOLUŢIEI ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE*(I)

PROBLEMATICA ecologică, problema energiei și a rezervelor este, într-un fel, consecința dezvoltării accelerate a unui fenomen foarte pozitiv în istoria omenirii, revoluția științifică și tehnică ,și care — în condițiile existenței sistemului capitalist mondial, bazat pe exploatarea intensivă a omului și a naturii — se agravează pe zi ce trece, prezentînd o serioasă amenințare pentru dezvoltarea armonioasă a omenirii pe planeta noastră. Este evident că procesul revoluționar în știință și tehnică, cît și consecințele negative ale acestei revoluții, apariția unor fenomene de criză, criza ecologică însăși trebuie tratate într-un cadru unitar pentru a putea soluționa sarcinile deosebit de complexe care stau în fața umanității.

Epoca contemporană, o epocă a revoluțiilor

ÎN MOMENTUL de față se desfășoară, pe plan mondial, cîteva procese revoluționare. Pe bună dreptate unii denumesc secolul al XX-lea secolul revoluțiilor, în care au loc trei mari procese revoluționare : primul proces important este trecerea omenirii de la capitalism la socialism, **revoluția socialistă** care deși nu se produce în ritmul rapid la care ne-am fi așteptat cu mulți ani în urmă, în special generația mai veche, – dar se înfăptuiește totuși necontenit, cu metode, mijloace și pe căi diferite ceea ce determină schimbarea continuă a raportului de forțe între lumea veche și lumea nouă care s-a născut și se afirmă tot mai viguros ; al doilea proces revoluționar care își pune amprenta asupra epocii noastre este uriașa revoluție în domeniul științei și tehnicii, **revoluția științifică și tehnică** (R.S.T.) cu repercusiuni imediate asupra relației om-societate și mediului ambiant, asupra dezvoltării forțelor de producție, inclusiv asupra factorului subiectiv al forțelor de producție, știința devenind o forță nemijlocită de producție. Dar se vede că are loc și un alt proces revoluționar, care de data aceasta este rezultatul unei „crize" ecologice, al începuturilor acestei crize, manifestate cu diferite intensități în diferite puncte ale planetei noastre și care cere cu necesitate înfăptuirea unei **revoluții ecologice.**

Este deosebit de important, poate chiar decisiv,ca în această epocă a revoluțiilor să fie stabilită o corelație justă, pe de o parte, între cele două procese revoluționare mondiale amintite și, pe de altă parte, între aceste două procese – care exprimă însuși conținutul esențial al evoluției societății contemporane – și procesele **ecologice.** Datorită efectelor negative, nocive generate, în anumite condiții, de R.S.T., omenirea se poate găsi în fața unei deteriorări a mediului ambiant, situație ale cărei simptome au început să apară și a cărei soluționare constă în înfăptuirea unei adevărate **revoluții ecologice.** Este cazul ca aceste trei procese revoluționare (revoluțiile sociale, R.S.T. și revoluția ecologică) să fie cercetate într-o strînsă unitate organică, să fie considerate ca părți componente ale unui întreg atotcuprinzător.

Vorbind despre procesele revoluționare contemporane nu putem să ignorăm apropiata **revoluție biologică,** despre care se vorbește, în ultimul timp, foarte mult, cu referire în special la descifrarea codului genetic al omului, ceea ce fără îndoială, prin importanță și consecințe poate avea, totodată, incalculabile urmări negative. Se pune, deci, cu atît mai mult problema modelării conștiente și în cunoștință de cauză a acestui proces revoluționar care a început să se desfășoare în biologie. Descifrarea codului genetic este un lucru extrem de important, ținînd cont că, după cum foarte bine se știe, dacă de-a lungul mileniilor a avut loc o dezvoltare foarte puternică din punct de vedere social, noi ne găsim din punct de vedere biologic, mai mult sau mai puțin la ce a fost cu multe mii de ani în urmă. S-a produs un decalaj și nu întotdeauna s-a ținut seama în măsură suficientă, de această corelație care a existat și care se va afirma cu atît mai mult în viitor, între factorii biologici și factorii sociali. De pe acum evoluția societății umane nu mai poate fi analizată, cu sorți de izbîndă, fără a se ataca și această problemă, atît sub aspect social cît și sub aspect biologic.

Realizările revoluționare în biologie vor permite crearea în perspectivă, a unei producții calitativ diferite de cea actuală. Problema centrală, esențială – în acest domeniu – constă în trecerea la o etapă calitativ nouă de transmitere a funcțiilor muncii umane asupra unor noi sisteme tehnice, crearea unui tip principial nou de producție, ceea ce înseamnă **îngustarea** tot mai pronunțată a volumului diferitelor tipuri de muncă mecanice și **lărgirea,** totodată și tot mai accentuată, a volumului funcțiilor creatoare ale omului. Apare un nou principiu al creației tehnice bazat pe ideea folosirii în tehnică a principiilor construirii și funcționării sistemului naturii vii, ideea reproducerii în mecanisme tehnice a principiilor biologice – cibernetica biologică. **„Cibernetica biologică** (bionica) **se ocupă de problema transpunerii principiilor de funcționare a sistemelor care dirijează organismele vii în tehnică... introducerea proceselor biologice în producție..."[1]**

Apare, în acest fel, o nouă treaptă în dezvoltarea producției. După etapa **automatizării** producției (transmiterea către sisteme de comandă a muncii intelectuale necreatoare a omului) și după etapa **cibernetizării** producției (noua etapă de înlocuire a muncii intelectuale a omului în sfera producției, crearea unor sisteme de comandă cu adaptare, respectiv automate cu autoprogramare, autoreglare, autoorganizare și autoinstruire), urmează, în mod logic etapa **bionizării** (biologizării) producției (construirea unor sisteme tehnice pe baza acelorași principii ale relațiilor constructiv-funcționale din domeniul naturii vii și a cărei însușire principală constă în capacitatea de **autoreorganizare).** Bionizare înseamnă desăvîrșirea transmiterii către tehnică a întregii munci intelectuale a omului, în afara determinării **obiectivelor** producției, care va rămîne totdeauna prerogativa exclusivă a omului. Această etapă (superioară) în dezvoltarea producției va însemna că societatea (în care se va realiza aceasta) va fi expresia armonizării producției cu cultura, a formării profesionale cu educația artistică a omului, ca entitate globală, multidimensională. Aceasta va fi societatea socialistă, ridicată la o treaptă calitativ superioară a evoluției sale istorice. Rezolvarea acestei probleme aparține, desigur, unei perspective mai îndepărtate și va constitui, probabil, sarcina unei noi revoluții.

Este vorba, în același timp, de un alt proces care trebuie să se producă în domeniul **psihologiei.** Este evident că și în acest domeniu ne așteaptă realizarea unui salt calitativ foarte important de care nu s-a ținut seama în măsura necesară. Este vorba de descifrarea proceselor de creație.

În sfîrșit, am mai putea enumera și alte procese revoluționare care au loc, sau care ne „amenință" și care reprezintă un fel de numitor comun al tuturor revoluțiilor și a căror soluționare va ajuta rezolvarea multor probleme din domeniul tuturor proceselor revoluționare : **revoluția metodologică.**

Dacă aruncăm o privire asupra istoriei gîndirii umane vom vedea că au avut loc cîteva revoluții în această gîndire dacă nu luăm decît aceste două mari etape sau perioade,cum ar fi **gîndirea metafizică** care a fost fără îndoială o mare realizare atunci, cînd apăruse, deși noi am abandonat de mult această concepție metafizică, și al doilea salt de hotărîtoare importanță, acela al înlocuirii gîndirii metafizice cu **gîndirea dialectică.** Fără îndoială că în cadrul gîndirii dialectice însăși s-a realizat un nou salt – **gîndirea materialist dialectică.**

---

* Capitol din comunicarea prezentată la cursul intensiv **„Implicațiile sociale și economice ale degradării mediului ambiant"**, la Academia R.S.R., 7 noiembrie 1974.

[1] **V. Roman :** Știința și tehnica în epoca trecerii societății de la capitalism la comunism. Editura științifică, 1962, p. 332 și p. 317.

Dacă secolul nostru este secolul marilor revoluții, este totodată secolul marilor probleme, al problemelor globale, a căror soluționare depinde de un efort planetar concertat. Este o diferență calitativă între caracterul problemelor care au existat în trecut și cele care există astăzi, cît și în ce privește soluționarea acestora. Este vorba de problema **exploziei demografice,** de **problema alimentației,** de **problema poluării.**

Relația societate — natură

Societatea și natura, organismele și mediul ambiant nu formează două entități absolut distincte, ci constituie părți în interacțiune ale unui sistem socio-natural – ale unui **ecosistem,** ecologia fiind știința care studiază relațiile dintre organisme și mediul lor ambiant, precum și condițiile existenței ființelor vii și interacțiunile lor (R. Dajoz : Précis d'écologie, Paris Dunod, 1971).

Istoria omului este, dintr-un anumit punct de vedere, de fapt, istoria relațiilor sale cu natura. Omul a căutat totdeauna să armonizeze aceste raporturi. O dată cu revoluția industrială începe, de fapt procesul unui dezechilibru ecologic, al unei dezagregări, a biosferei proprii existenței umane. Desigur că inițial acest fenomen nu a fost resimțit, dar este vorba de o perioadă în care el începe să se manifeste și treptat să se acumuleze, în special ca urmare a industrializării și urbanizării tot mai accelerate. Tot în această perioadă, începe și procesul creării unui mediu artificial în care trăiește omul și care înlocuiește în tot mai mare măsură mediul natural.

O dată cu revoluția științifică-tehnică apare o nouă formă a corelației dintre societate și natură. Elementul nou constă într-un proces bidirecțional, reprezentînd trăsătura cea mai importantă a noii corelații societate-natură, în condițiile revoluției științifice și tehnice. Este vorba, pe de o parte, de o **independență crescîndă a omului față de natură,** datorită tocmai posibilităților rezultate din înfăptuirea revoluției științifice și tehnice, dar, totodată, apare **o nouă formă de dependență față de dimensiunile reduse ale planetei și față de resursele ei, în general, limitate.** Această nouă situație, caracteristică corelației societate-natură, în condițiile R.S.T., confirmă pe deplin o teză a lui Marx care atrăgea atenția, cu peste un secol în urmă, cu privire la existența unor tendințe și contratendințe în dezvoltarea istorică a omenirii, cu privire la faptul că legitățile se manifestă totdeauna ca tendințe, dar, totodată, se manifestă și contratendințe și că numai din îmbinarea rațională, justă a acestor tendințe și contratendințe, va apărea acea rezultantă care duce la stabilirea unor etape în dezvoltarea istoriei omenirii, inclusiv și în ceea ce privește înfăptuirea revoluției socialiste. Transpusă asupra problemei abordate, această teză înseamnă că dezvoltarea intensivă a științei, a tehnicii, a forțelor de producție a provocat atacarea brutală a resurselor energetice și a rezervelor de tot felul ale planetei noastre, ceea ce a atras după sine un dezechilibru ecologic, care se manifestă de pe acum și care tinde să se agraveze. Industrializarea și urbanizarea excesivă subminează baza sistemului nostru ecologic. Omul ar distruge astfel nișa sa ecologică și împreună cu ea poate pieri și el. Aceasta este noua ecuație a momentului istoric prin care trecem.

S-a vorbit și continuă să se vorbească despre „stăpînirea" sau „cucerirea" naturii de către om. Aceste noțiuni ar trebui circumscrise cu mult mai mare precizie deoarece altfel – așa cum s-a întîmplat pînă acum — s-a ajuns și se poate ajunge, în continuare, la unele concluzii eronate, dăunătoare.

Este evident că o dată cu apariția omului și a societății a luat naștere o contradicție între natură și societate, care, de-a lungul mileniilor, s-a accentuat, iar, în epoca contemporană, a ajuns la un conflict deschis. Practica și chiar concepția „stăpînirii" și „cuceririi" naturii a însemnat adeseori în fond o atitudine de stăpîn, de cuceritor, de subordonare a unei părți față de cealaltă, a însemnat exploatarea nemiloasă a naturii, o adevărată agresiune împotriva acesteia, în cadrul căreia, firește, nu s-a ținut seama de existența unor legități și reguli ale naturii, ce nu puteau și nu pot fi identificate sau confundate cu cele ale societății (ale omului). Actuala criză ecologică este tocmai rezultatul unor asemenea neconcordanțe, al unor raporturi anormale dintre societate și natură, ivite de-a lungul mileniilor și, îndeosebi, în ultimele secole și agravate în acest secol al XX-lea, este un rezultat al încălcării echilibrului și autoreglării dintre ceea ce se obișnuiește a se denumi, „prima" și „a doua" natură (a doua fiind creația artificială a omului).

Izolarea și, totodată, simplificarea unor procese, fenomene și corelații, nesocotirea unor tendințe și contratendințe, deformarea unor precepte și concepte, nu poate avea decît efecte dăunătoare uneori catastrofale. Deosebit de sugestiv s-a exprimat naturalistul Joseph Wood Brutch : **„Există – spune el – un paradox la baza necesarei „lupte pentru existență" și paradoxul este pur și simplu următorul : nici omul și nici vreun alt animal nu-și poate permite să triumfe prea deplin în această luptă. Capitularea necondiționată este o formulă de autonimicire – chiar și în războiul împotriva insectelor dăunătoare. Învingătorului îi aparține și prada în natură, dar numai pentru un timp. Cînd nu mai există nici o pradă care să fie consumată, învingătorul moare".**

Este necesar să fim conștienți de realitatea că în raport cu natura (în sensul larg al acestei noțiuni), cu puterea ei imensă, nelimitată, posibilitățile omului rămîn inevitabil limitate. Omul este încă departe de ceea ce unii sociologi numesc „imensa forță creatoare" și „fantezia și gustul estetic" al naturii. Omul, societatea nu pot intra într-o relație antagonică permanentă cu natura, cu atît mai mult cu cît natura nu poate fi identificată, pur și simplu, cu materia. **„Natura** – spune savantul sovietic Tugarinov – **nu poate fi dușman al propriei sale creații".** Iar Einstein a spus cu mult umor: **„D-zeu este ascuns, dar nu rău intenționat".** Avea dreptate Engels cînd spunea: **„...faptele ne amintesc la fiecare pas că nu stăpînim nicidecum natura așa cum stăpînește un cuceritor un popor străin... toată stăpînirea noastră a naturii constă în posibilitatea pe care o avem, spre deosebire de toate celelalte ființe, de-ai cunoaște legile și a le aplica în mod adecuat"2).**

Conștienți fiind de aceste adevăruri și luînd, în consecință, măsuri absolut necesare pentru evitarea unor efecte negative, destructive, trebuie să avem, în același timp, în vedere și pe cît cu putință să prevedem **noile** consecințe ale acțiunilor noastre determinate de dorința de a remedia efectele unor acțiuni **anterioare.** În aceste condiții, este vorba, în fond, de **redefinirea** corelației dintre **natură și societate,** dintre **om și spațiu.**

În această problematică majoră a omenirii, una dintre liniile de forță ale orientării strategice va trebui să fie de a nu confunda nici scopurile cu mijloacele, nici de a le contrapune, ci a asigura o corelație absolut organică între ele. Ideea lui Gandhi că scopul trebuie să cuprindă mijloacele pe care le folosești pentru atingerea lui, la fel cum arborele cuprinde sămînța, este deosebit de valoroasă în acest sens.

Atingerea unor obiective cum ar fi, de exemplu, bunăstarea generală nu se poate realiza prin distrugerea mediului ambiant. Între părțile unui tot (căci societate și natură sînt părți ale unui tot) trebuie să existe o interconexiune precisă, iar comportarea întregului poate fi prevăzută numai dacă se cunosc comportările individuale ale părților, deși comportarea întregului nu poate fi dedusă totdeauna doar din comportarea părților. Aceasta înseamnă că societatea (omul), parte a naturii, trebuie să se „înțeleagă" cu aceasta dacă vrea să supraviețuiască, căci suma părților – cum spunea încă Aristotel – este mai mică decît întregul, sau, cum scrie Goethe, părțile sînt inseparabile de întreg într-o asemenea măsură, încît pot fi înțelese numai împreună cu întregul și ca parte a acestuia. Dihotomia părților nu poate ascunde imperativul unei armonii în cadrul întregului, justețea conceptului de integralitate. De la omul primitiv, care trăia în armonie cu natura, la omul prezentului care a intrat în conflict cu natura există un drum anevoios și întortocheat (poate și inevitabil), dar care va trebui să revină spre o nouă stare de armonie, de echilibru (superior celui ce a existat cu milenii în urmă) dintre aceste două părți, ținînd seama, firește, de diferența esențială dintre legile obiective ale **naturii,** avînd caracter statistic și care, cum spune Schrödinger3), fac să apară ordinea din dezordine și legile **vieții și societății,** în care ordinea e bazată pe ordine

Se impune, cu necesitate crescîndă, elaborarea a ceea ce Bertrand de Jouvenel a denumit-o încă în 1957 o adevărată **ecologie politică** și în legătură cu care, tot el, a spus, în 1965, cu amărăciune și foarte spiritual : **„viața noastră biologică produce și deșeuri; printre primele lucruri, pe care le învață un copil, figurează și atitudinea decentă față de produsele-deșeuri, rezultate din propriul proces biologic de viață. Societățile noastre cele mai avansate încă nu și-au însușit această atitudine față de produsele-deșeuri"4).**

prof. dr. docent ing. Valter ROMAN

---

2) **Marx—Engels.** Opere, vol. 20, Editura politică, București, 1964,

3) **Ervin Schrödinger :** What, is life ? Cambridge University Press, p. 478.

4) **Bertrand de Jouvenel :** Arcadie. Essais sur le mieux vivre. S.E.D.E.I.S. Paris, 1968.

convorbiri economice

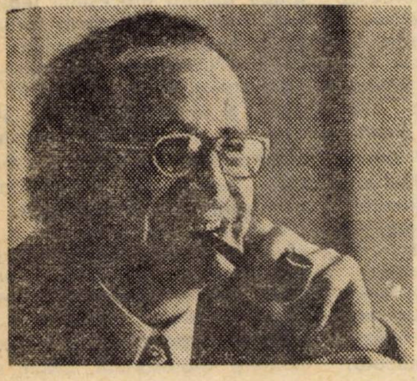

cu prof. Pierre URI

„MIMETISMUL INFLUENȚEAZĂ SPIRALA PREȚURILOR“

PROFESOR de economie la Universitatea Paris IX, Pierre Uri este poate și mai cunoscut pentru articolele sale din „Le Monde“ și din „L'Express“. Născut la Paris în 1911 și-a făcut studiile în Franța la École Normale Supérieure, și apoi la Universitatea Princeton din S.U.A. De-a lungul anilor, paralel cu activitatea de profesor (între altele și la celebra Școală Națională de Administrație — ENA) a deținut importante responsabilități în diverse organisme franceze (Comisariatul Planului) și internaționale (în special C.E.C.O. și C.E.E.).

Dintre lucrările sale amintim : „Fondul monetar internațional" (1945), „Raport asupra situației economice a țărilor Comunității europene" (1958), „Dialogul continentelor" (1963), „De la Commonwealth la Piața Comună" (1968), „Europa se risipește" (1974), „Dezvoltare fără dependență" (1974).

● *Preocupările dv. științifice îmbrățișează domenii și aspecte foarte variate ale economiei. Inspirat de ideile raportului prezentat de dv. într-una din secțiunile Congresului mondial al economiștilor (Budapesta, 1974), aș dori să cunosc explicația dv. cu privire la supraviețuirea întreprinderilor mici într-o economie de giganți.*

— Este o întrebare la care există mai multe răspunsuri. Mai întîi, depinde de ramura la care ne referim. În special în sectorul serviciilor dimensiunea nu este totul : putem vedea întreprinderi care se mențin, care au fost totdeauna mici și au rămas mici. În al doilea rînd, depinde de țară, și în cazul acesta supraviețuirea întreprinderilor mici se poate explica prin contextul extrem de diferit. Dacă luăm cazul S.U.A., întreprinderile mici sînt foarte specializate și pot foarte bine avea prețuri de cost competitive cu cele ale întreprinderilor mari. Există și o altă situație, parțial în S.U.A., dar foarte tipică pentru Japonia : întreprinderile mici foarte specializate sînt subcontractante ale întreprinderilor mari. S-a putut chiar constata că o bună parte din creșterea cifrei de afaceri a întreprinderilor mari ținea de faptul că ele își sporeau achizițiile de la subcontractanți. În consecință, întreprinderile mari și mici sînt două realități complementare Este ceea ce se constată în multe țări europene.

● *Perioada de inflație accelerată pe care o cunosc numeroase țări a dus pe mulți comentatori la concluzia că instrumentele clasice de politică economică nu mai funcționează cum trebuie...*

— Să ne înțelegem. Există un punct asupra căruia în mod vădit nu mai găsim soluții, este vorba de inflație. În lumea occidentală cunoșteam două mecanisme : economiștii distingeau inflația determinată de cerere (despre care se știa cum să fie tratată : se restrîngeau cheltuielile bugetare, sporeau impozitele, se sistau creditele) și inflația determinată de costuri. Faptul nou în situația în care ne găsim este că am ajuns la un fel de spirală a prețurilor în raport cu prețurile. Creșterea prețului materiilor prime și al petrolului nu s-a repercutat în economie numai prin simplul său procentaj, ceea ce ar fi determinat o creștere de 3%, ci toată lumea încearcă să repercuteze asupra altora această creștere. Fiecare își fixează prețurile în funcție de prețurile celorlalți și nu în funcție de creșterea efectivă a prețului său de cost.

Ajungem astfel la un sistem extraordinar de redistribuire în favoarea celor care au ceva de vînzare, și ei se finanțează unii pe alții prin creșterea veniturilor care lansează acest mecanism. Aceasta este realitatea, după părerea mea, și dacă guvernul încearcă să trateze o asemenea situație prin metodele clasice, el ajunge mai curînd să oprească expansiunea decît să oprească creșterea preturilor. Mecanismul inflaționist actual nu poate fi oprit, după părerea mea, decît prin revenirea la o politică de control. Ne găsim în fața unei structuri pe care economiștii o numesc concurență monopolistă, adică o multitudine de întreprinderi, dar care toate au posibilitatea să-și regleze prețurile unele față de altele, prețurile nefiind deci independente de acțiunea lor.

● *Care este în acest context opinia dv. despre indexarea veniturilor din economie ?*

— După părerea mea, aceasta ar reduce distorsiunile provocate de inflație între diferitele categorii de populație, pentru că în felul acesta ar înceta să fie dezavantajate categoriile ale căror salarii n-au fost ajustate la timp, sau cei care și-au plasat economiile în titluri cu venituri fixe. Dealtfel, experiența țărilor care au practicat indexarea — și o cunosc pe cea din două țări, Israel și Brazilia – indică poate că inflația are acum mai puține inconveniente, dar nu și că ea s-a încetinit.

● *Indexarea ar putea eventual contribui la atenuarea psihologiei inflaționiste ?*

— Mă îndoiesc de acest lucru, și cred că în sistemul nostru suferim de prea multă indexare spontană la cei care au ceva de vînzare. Ei își sporesc prețurile gîndindu-se că prețurile altor produse sporesc și ele, astfel încît toată lumea crede că trebuie majorate prețurile. Se cunoaște cazul prețurilor produselor agricole, care atunci cînd s-au redus la producător nu s-au micșorat și la consumator. Dacă indexarea ar fi fost utilizată, ea ar fi dus la majorarea prețurilor și deci a costurilor de producție. Nu înseamnă ca prețurile să fie rigide, dar dacă toate prețurile variază în același sens, se creează dificultăți orientării producției prin intermediul pieței.

● *Ați afirmat că societățile multinaționale reprezintă un fenomen major al epocii noastre...*

– ...pentru că cifrele care le caracterizează, sînt considerabile, deși mijloacele cu care sînt făcute aceste calcule sînt foarte indirecte și nesigure. Nu cunoaștem valoarea adăugată a întreprinderilor multinaționale, iar cifra lor de afaceri, pe care o putem cunoaște, conține o serie de duble înregistrări și de achiziții de la alte întreprinderi.

● *Se consideră totuși adeseori că valoarea producției lor întrece ca mărime venitul național sau bugetul unor țări întregi.*

— Este adevărat, dar acest lucru nu este suficient de semnificativ, dat fiind că este vorba de cifra de afaceri, care poate reprezenta o foarte redusă valoare adăugată, în vreme ce venitul național al unei țări reprezintă integral valoare adăugată. Ceea ce face puterea unei țări și puterea unei întreprinderi sînt lucruri deosebite. Este vorba de întreprinderi care au un rol deosebit fie în relațiile comerciale internaționale, fie în substituirea acestora. Estimațiile arată că valoarea producției lor este superioară celei a comerțului internațional, dar, așa cum arătam, aceste estimații nu au prea mare valoare. În schimb, dispunem de calcule destul de corecte asupra schimburilor în interiorul acestor întreprinderi. În cazul întreprinderilor multinaționale din S.U.A. schimburile comerciale din interiorul propriei lor rețele reprezintă aproape jumătate din valoarea comerțului exterior american. În aceste condiții, așa cum arăta un bun specialist american, Raymond Vernon, cifrele privind balanțele de plăți nu mai au în realitate nici un sens. Nu se mai știe dacă o țară are excedent sau deficit, totul depinde de prețul transferului pe care societățile multinaționale îl fac de la societatea mamă la filialele lor sau între aceste filiale.

Deși personal consider firesc ca ele să apară acolo unde există condițiile cele mai favorabile, nu pot contesta că o întreprindere multinațională nu funcționează exact la fel cum ar funcționa niște întreprinderi independente unele de altele și aflate în concurență. Acest lucru creează probleme, deoarece ele își pot reîmpărți piețele între diferitele lor filiale în condiții care poate favorizează anumite țări, dar defavorizează altele.

Am putut cunoaște direct activitatea unor filiale, ca coautor al studiului O.N.U. ce le-a fost consacrat și am constatat că prețurile practicate de ele, în ciuda afirmațiilor societăților multinaționale, nu sînt în mod necesar cele care s-ar practica între întreprinderi independente. Acest lucru mi-a fost confirmat de filialele în cauză și el poate constitui un transfer de venit în beneficiul sau în detrimentul unei țări.

Mi se pare necesar ca în fața unei realități atît de considerabile țările lumii să înceapă să reflecteze la repercusiunile activității acestora, să-și coordoneze acțiunile, într-o anumită măsură la nivel internațional, al O.N.U., care să fie în măsură să obțină informațiile necesare. Aceasta ar evita discriminările provocate de secretul activității „multinațională", ar permite valorificarea avantajelor a ceea ce constituie probabil un instrument de difuzare a tehnologiei, minimizîndu-i în același timp inconvenientele, în special pentru țările în curs de dezvoltare.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI–CURENTE–ECONOMIȘTI

Economistul și politica economică în reflecțiile lui Arthur Okun

ÎN PROCESUL de amplificare a capitalismului monopolist de stat, un fenomen inerent, – legat de necesitatea creșterii capacității de intervenție în viața economică, în vederea corectării consecințelor și influențării formelor de realizare a reproducției capitaliste — a fost „invadarea", cum se exprimă profesorul A. Okun, treptată dar fermă, a aparatului de stat de către economiști – oameni de știință. Marile implicații pe care fiecare decizie de politică economică le are, obligă la cercetarea tuturor variantelor, la fundamentarea cît mai temeinică a raționalității opțiunii decizionale. Aceasta presupune competență profesională. Și, dacă la început cadrele economice universitare sau din institutele de cercetare științifică erau antrenate preponderent în calitate de consultanți, astăzi, într-o tot mai mare măsură, ele lucrează nemijlocit în aparatul de stat, participînd direct la elaborarea politicii economice.

„Invazia" oamenilor de știință în aparatul de stat și confruntarea lor cu practica politicii economice a generat o serie de reflecții cu profunde semnificații asupra rolului efectiv, pe care ei pot să-l aibă într-o societate care, prin însăși natura ei, paradoxal dar dialectic, îi reclamă și în același timp le refuză aportul, îi modelează după chipul său și pentru sine, pentru ca în același timp să-i anuleze ca factor al remodelării sale, le conferă funcția majoră de conducere, dar le reduce acțiunea la nivelul unor paleative, în ultimă instanță agravante, ale

dereglărilor sale funcționale și structurale. Dintre aceste reflecții, cele ale lui Arthur Okun, fost profesor de economie la Yale University, iar acum cercetător la Brookings Institution, prezintă un interes aparte prin faptul că lucidul și în același timp apologet-utopicul autor al „Economiei politice a prosperității" *) a deținut el însuși o importantă perioadă de timp o poziție cheie în aparatul de stat: între 1964 și 1968 a fost membru al Consiliului de consultanți economici ai președintelui S.U.A. (format din trei persoane), apoi, între 1968–1969, președinte al acestui consiliu.

PROFESORUL Okun pornește de la constatarea că, indiferent de domeniul în care trebuie adoptată o decizie, aceasta implică o judecată economică. Breasla economiștilor este singura care dispune de instrumentarul metodologic de abordare a variantelor, a căilor alternative și în fine de determinare a modalității optime de atingere a unui rezultat. Prin aceasta, ea ocupă o poziție unică în societate. Adoptarea practică a soluțiilor celor mai raționale din punct de vedere economic este însă împiedicată, constată nu fără o anumită tristețe în ton profesorul Okun, de o mulțime de factori extraștiințifici dintre care, desigur, cel mai important este cel al „presiunii grupelor de interese" (pag. 7–10). Economistul care lucrează pe terenul politicii economice nu se mai confruntă cu rigorile de coerență ale unor modele abstract-teoretice, ci cu lumea reală a presiunii cotidiene a acestor „grupe de interese", care condiționează atît efectul deciziei politice, cît și decizia însăși. „Orice ar gîndi economiștii teoreticieni despre sprijinirea prețurilor la produsele agricole, despre barierele înalte împotriva importului de petrol, sau despre tarifele minime în transport, o serie de grupe din națiunea noastră obțin un evident avantaj din aceste măsuri. ...Multe grupe interesate din societatea noastră vor să fie apărate împotriva pieței și **unele** din ele **posedă influența politică și puterea să obțină aceasta"** (pag. 7) „Novicele în Washington, scrie Okun, va fi surprins și dezamăgit aflînd **cît de mult influențează aceste grupe asupra procesului legislativ".** Tocmai în această influență care reflectă și exprimă caracterul divergent, conflictual al raporturilor dintre „interesele de grup" și „interesul public" și-ar avea în primul rînd originea, după opinia profesorului american, „insuficienta raționalitate" a măsurilor guvernamentale.

Este ușor de observat faptul că o asemenea abordare implică afirmarea posibilității existenței unei „raționalități" economice abstracte, neutre, față de subiecții economici; că raționamentele profesorului Okun sînt construite pe teza neutralității aparatului de stat, a cărui politică ar fi numai „influențată" de presiunea unor „grupe de interese". Dincolo însă de asemenea mistificări, este de reținut ideea opoziției dintre interesul privat, de grup, și interesul public.

În primul rînd, după cum remarcă A. Okun, economiștii din guvern trebuie să cheltuiască mult timp și energie pentru a contracara pretențiile acelor „grupe de interese" care nu coincid cu „interesul public" (pag. 8), pentru a asigura – sub aspectul reglementărilor de politică economică – un anume echilibru al „balanței" grupelor de interese. Acest lucru ar fi po-

---

fișe

CONSILIUL LEGISLATIV

Vasile STĂNESCU Mihai CONSTANTINESCU

UNITATEA ECONOMICĂ SOCIALISTĂ

RAPORTUL
DINTRE
GESTIUNEA ECONOMICĂ,
CAPACITATEA JURIDICĂ
ȘI
SUBIECTUL DE DREPT

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● *LUCRAREA* Unitatea economică socialistă, *de dr. Vasile Stănescu și dr. Mihai Constantinescu, apărută de curînd (Editura Academiei, București, 208 pag), abordează problematica complexă a relației dintre gestiunea economică, capacitatea juridică și subiectul de drept de pe o poziție interdisciplinară, îmbinînd instrumentul juridic cu mijloacele teoriei și practicii economice. Problemele principale – esența și trăsăturile caracteristice ale gestiunii economice, raportul dintre „unitate" și gestiune economică, tipuri de gestiune economică, capacitatea juridică a întreprinderii subordonate centralei, capacitatea juridică a unității cu gestiune economică fără personalitate juridică, unitatea economică și subiectul de drept – sînt tratate nu exclusiv din unghiul de vedere al economistului sau al juristului, ci în mod unitar. Pentru a pune în valoare structurile perfecționate, ale căror rezultate depind nemijlocit de modalitățile specifice de aplicare a principiului gestiunii economice, se impune, afirmă autorii, găsirea celor mai corespunzătoare mijloace care să permită unităților ce intră în raporturi juridice directe să-și valorifice nemijlocit activitatea, potrivit cerințelor principiului gestiunii economice.*

Principii ale amenajării teritoriale

● *PLANUL director de amenajare teritorială a țării, elaborat în Polonia, a urmărit atingerea concomitentă a două obiective fundamentale – social și economic – scrie Stanislav Chelstowski în revista* Perspectives polonaises *(nr. 11/1974). Din punct de vedere social este vorba de organizarea teritoriului, astfel încît să fie asigurat oamenilor un mediu adaptat activităților, nevoilor și gusturilor lor, privite în perspectivă. Din punct de vedere economic – întrucît se prevede o deplasare teritorială crescîndă a maselor de materii prime, și alte bunuri, precum și a oame[illegible] pune problema unei asemenea repartizări teritoriale a obiectelor de investiții, încît să fie asigurată eficiența maximă pe întreaga economie.*

Elaborat ca parte integrantă a planului general de perspectivă al economiei naționale, planul director de amenajare teritorială caută să armonizeze pe cît posibil considerentele sociale cu cele economice. Concepția „de compromis" care stă la baza planului de amenajare teritorială este așa-numita „concentrare policentrică moderată". S-a stabilit ca repartizarea teritorială a forțelor de producție și – în consecință – a centrelor populate, respectiv specializarea economică a regiunilor, să se efectueze în funcție de resursele regionale actuale și de perspectivă (îndeosebi materii prime și forță de muncă). Concepția amintită pornește de la amenajarea teritorială existentă, dar nu prevede o simplă continuare a actualelor orientări în dezvoltarea sa, ci preconizează o modificare importantă a acestora. A fost adoptat principiul concentrării activității, deoarece – după cum de-

sibil deoarece, afirmă Okun, sacrificîndu-și astfel consecvența opiniilor, „factorul cheie nu mai este în primul rînd bogăția sau clasa" ; micii întreprinzători și fermieri au în această privință (a capacității de a influența factorul decizional n.n.) **aceeași putere** ca și puternicii giganți ai industriei petroliere" (pag. 8). Caracterului polar al structurii intereselor ce definesc sistemul de relații capitaliste, profesorul Okun îi substituie astfel mult vehiculata teză a **pluralismului** societății americane, teză în care dizolvă natura capitalistă, antagonică, a acesteia.

În al doilea rînd, economistul din aparatul de stat trebuie să îndrepte efectele social-economice negative sau, cum eufemistic le numește Okun „rezultatele imperfecte" (pag. 20), ale sistemului de piață liberă, și să intervină în mecanismul pieței pentru a le evita. Cel care a fost unul din arhitecții politicii economice ai administrației Kennedy – Johnson, constată, împreună, de altfel, cu toți neokeynesiștii activi, că mecanismul pieței libere nu poate, prin el însuși, asigura concomitent, cele două deziderate majore ale societății – eficiența și echitatea. Inegalitatea în distribuirea veniturilor și bogățiilor națiunii „crește prin sistemul de piață" care însă, susține el, asigură eficiența. De aceea, „o substanțială inegalitate în venituri și bogăție este tolerată" dar aceasta ar fi „numai ca o concesie făcută eficienței" (pag. 10), căci trebuie „păstrată balanța între echitate și eficiență". Sarcina economistului ar fi de „a imagina soluții de reconciliere a eficienței cu noțiunea democratică de echitate" (pag. 12), soluții care dealtfel, s-ar fi și găsit. **Impozitul** pe venit și respectiv impozitul **negativ** pe venit sînt în opinia sa, instrumentul de realizare a „capitalismului democrat". Cu toate însă că ideea impozitului negativ pe venit a fost lansată cu mai mult de un deceniu în urmă, cu toate că, în plus, administrația pe care Okun a slujit-o a lansat, cu mare pompă, faimosul „război împotriva sărăciei", echitatea în distribuirea veniturilor nu a fost realizată, sărăcia nu a fost eradicată. Din contră, datele statistice oficiale atestă că decalajul în distribuirea bogăției între cei din vîrful și cei de la baza piramidei sociale crește, iar procesul de concentrare a puterii economice a continuat nestingherit. Fie și numai acest fapt infirmă teza că toate „grupele de interese" au „aceeași putere" de a influența decizia politică.

„Raționalitatea" politicii economice guvernamentale nu poate fi în esența ei decît „raționalitatea" intereselor **sistemului** capitalist contemporan, „raționalitate" inerent irațională sau „insuficient" rațională din punctul de vedere al diferitelor grupe de interese și mai ales al adevăratelor interese ale masei populației. Ea, desigur, nu exclude posibilitatea adoptării unor decizii care să afecteze la un moment dat interesele unor grupuri monopoliste și nici necesitatea unor măsuri care să satisfacă unele din cerințele cele mai stringente ale diferitelor pături ale populației (în vederea evitării adîncirii tensiunilor sociale), sau ale sistemului în ansamblul său. Și este indiscutabil că prezența tot mai masivă a unor cadre de înaltă competență profesională în sferele superioare ale politicii economice a asigurat o creștere a caracterului coordonat, a consistenței, congruenței și implicit eficienței unora din măsurile adoptate. Dar aceasta nu înseamnă nici pe departe că o politică neokeynesistă activă este în măsură să asigure așezarea conducerii sistemului economiei capitalismului monopolist de stat pe baze științifice. Aceasta în primul rînd datorită caracterului conflictual și antagonic al confruntărilor dintre „grupele de interese" și naturii statului însuși, dar și „lipsei consensului", subiectivismului economiștilor, cum spune Okun, în privința atît a diagnosticării cît și a tratamentului maladiilor societății. „Ca tehnicieni, constată pe bună dreptate profesorul Okun, economiștii nu sînt puri; ei sînt ceva mai mult decît tehnicieni" (pag 19). „Pozițiile lor filozofice și ideologice sînt o parte a opticii lor profesionale...". (pag. 19).

DIN ACEST punct de vedere, al pozițiilor ideologice, prof. Okun împarte colegii de breaslă în economiști de „înaltă presiune" – neokeynesienii activi, partizani ai intervenției energice a statului în economie, și economiști de „joasă tensiune" – neoliberalii, partizani ai limitării intervenției statele în beneficiul pieței libere. Depășirea acestei sciziuni – ale cărei efecte asupra politicii economice (instabilitate, inconsecvență) pot fi periculoase mai ales în perioade economice critice – este o necesitate, consideră Okun, a cărei realizare ar asigura o tot mai mare concordanță între efectele actelor de politică economică și obiectivul lor fundamental – „interesul public". Soluția ar fi după părerea sa crearea unei „Curți supreme" de avizare economică, independentă de administrație, formată din experți ai ambelor orientări, independenți de diferitele grupe de interese. Cît de important ar putea fi rolul unei asemenea Curți supreme în elaborarea politicii economice – știut fiind că atît puterea legislativă cît și cea executivă acționează în primul rînd în funcție de jocul forței de influență a grupurilor de interese opuse – se poate încă discuta. Dar indiscutabil este că actul de conducere științifică a mișcării ansamblului sistemului economic, nu este posibil decît în condițiile lichidării antagonismului intereselor de clasă, ale realizării unității intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societății, într-un cuvînt, prin schimbarea naturii însăși a sistemului. Acest fapt conferă însă o semnificație mult mai profundă, decît ar fi dorit-o profesorul Okun, afirmațiilor sale că „economia politică (burgheză n.n.) nu este o știință" iar „cunoașterea economică este irelevantă" pentru economistul antrenat în elaborarea politicii economice (pag. 30).

Trebuie să recunoaștem că realitatea gravelor dereglări cu care este confruntată economia capitalistă confirmă strălucit aceste afirmații.

Vasile PILAT

*) The Political Economy of Prosperity, Brookings Institution, Washington, D. C. 1970.

nonstrează calculul, scrie autorul – existența unor centre economice importante, care cuprind unități industriale, instituții științifice, un potențial corespunzător de mijloace tehnice și cadre, permite cumularea unei serii de avantaje ce decurg din toate aceste elemente (este vorba de o rețea de circa cincisprezece mari aglomerații urbane, repartizate destul de uniform pe teritoriul țării). Se va urmări, totodată, evitarea influențelor negative pe care le are constituirea unor mari metropole asupra vieții locuitorilor.

După cum se menționează în articol, planul de amenajare teritorială – avînd caracter de lege obligatorie pentru toți factorii care realizează investiții – va avea de soluționat numeroase probleme dificile legate de protecția mediului înconjurător, inclusiv recuperarea terenurilor degradate în urma diferitelor activități. În același timp, planul conține prevederi detaliate asupra dezvoltării infrastructurii moderne în domeniul energeticii, transporturilor, telecomunicațiilor ș.a.

Tipuri de creștere

● PORNIND *de la fenomenele denumite de „discontinuitate" pe care le manifestă actualmente economia franceză și occidentală în general, Octave Gélinier, într-un interviu acordat revistei* L'EXPRESS *(nr. 1 221 din decembrie 1974) distinge trei tipuri de creștere economică. Primul este cel al „creșterii-tonaj", cunoscut pînă acum. Al doilea ar fi cel al „creșterii-valoare", în care tonajul și consumul de energie rămîn aproape constante : de exemplu, construirea de automobile ceva mai scumpe, dar care utilizează mai puțin oțel și consumă mai puțină benzină, ceea ce presupune o serie de inovații. Un al treilea tip, care se impune în momentul de față, alături de cel de al doilea, ar fi cel care oferă mai multă satisfacție în procesul muncii, chiar dacă acest lucru nu se va reflecta în cifrele privind produsul național brut.*

În acest sens, afirmă O.G., în întreprinderile occidentale trebuie căutată o „creștere post-tayloriană", abandonînd diviziunea muncii în gesturi simple și care se repetă, care consideră pe cel ce muncește drept „un simplu factor de producție de care se poate dispune". Natura muncii care i se încredințează trebuie adaptată omului, conchide O.G.

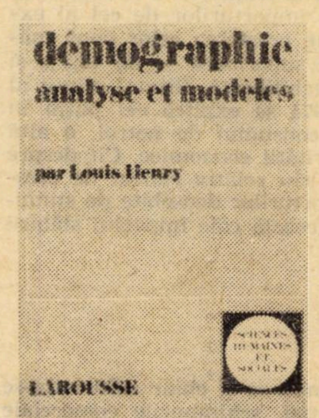

● *CARTEA lui Louis Henry, de la Institutul național de studii demografice din Franța, intitulată* Démographie, analyse et modèles *(Demografie, analiză și modele), Librairie Larousse, 348 pag., este structurată în două părți principale – I. Analiza și II Modelele – și cuprinde 15 capitole, tratînd probleme ca analiza rezultatelor unui recensămînt, analiza mișcării populației într-un an, analiza fenomenelor demografice, nupțialitatea, fecunditatea, familia, analiză și sinteză transversală, mortalitatea, deplasări și migrații, mișcarea naturală a unei populații, modele de evoluție a populației; modele de constituire a familiei. Sînt utilizate relații matematice și tabele sugestive cu date numerice de comparații.*

fișe

COMERŢUL INTERNAŢIONAL SUB INCIDENŢA CRIZEI ECONOMICE DIN OCCIDENT

ANUL 1975 trebuie să fie în principiu un an de importante negocieri comerciale multilaterale sub auspiciile G.A.T.T. — aşa-numita „rundă de la Tokio", în vederea reducerii restricţiilor din calea schimburilor internaţionale de mărfuri. Faţă de perioada cînd a fost concepută noua rundă de negocieri, climatul economic a cunoscut însă o schimbare simţitoare, în sensul degradării sale, îndeosebi ca urmare a recesiunii generalizate din Occident. În perioada de după scumpirea petrolului şi a altor materii prime, de la sfîrşitul anului 1973 – începutul anului 1974, tendinţele recesioniste care începuseră să se manifeste în economia ţărilor capitaliste dezvoltate au înregistrat o netă accentuare, pe fondul unei inflaţii accelerate. În aceste împrejurări s-au multiplicat în lumea nesocialistă tendinţele de aplicare a unor măsuri de control asupra exportului şi importului, iar din relatări apărute în presa occidentală reiese că diferite state au început să-şi reexamineze poziţia de negociere în cadrul proiectatei runde de la Tokio. Incidenţa crizei economice asupra evoluţiei comerţului internaţional în 1974, conform datelor preliminare existente, şi asupra prognozei pentru 1975 referitoare la acest domeniu prezintă de aceea un interes deosebit. Articolul de faţă înfăţişează reperele principale ale problemei pentru ţările O.C.D.E., ştiut fiind că această organizaţie înglobează cvasi-totalitatea ţărilor capitaliste dezvoltate şi că membrii ei deţineau în 1973 peste 82% din exportul lumii nesocialiste.

Mişcări dezordonate

PREMISELE diagnosticului pus de experţii de la O.C.D.E. comerţului internaţional al zonei sînt de găsit în constatările lor privind cererea şi producţia. Ultima analiză semianuală, publicată în decembrie 1974 **(Perspectives économiques de l'OCDE, 16)**, conchide că „producţia globală a zonei O.C.D.E. a rămas practic staţionară din semestrul al doilea al anului 1973, şi orientarea actuală a politicilor economice nu permite să se aştepte nici o progresie notabilă în 1975". Iar mai departe: „Îngrijorarea consumatorilor, declinul încrederii întreprinderilor şi orientarea în general restrictivă a politicilor economice actuale vor continua fără îndoială să restrîngă cererea în cursul noului an". Aceste perspective ale producţiei permit să se presupună că şomajul va continua să crească de-a lungul anului şi că urcarea preţurilor bunurilor de consum, deşi se emite părerea că ea se va încetini oarecum, va mai înregistra totuşi la sfîrşitul perioadei o rată anuală de 10% pe întreaga zonă. Expresie sintetică a acestui tablou, volumul P.N.B. nu este aşteptat să crească în 1975 decît cu 0,5% pe total O.C.D.E., după un spor similar în 1974, dar unul de 6,3% în 1973.

Schimburile comerciale internaţionale s-au caracterizat pe acest fond, şi în contextul tendinţei puternice de reaşezare a relaţiilor dintre ţările consumatoare şi ţările producătoare de materii prime în favoarea ultimelor, printr-o serie de mişcări dezordonate în 1974. În primul rînd, valoarea în preţurile curente a importului total al ţărilor O.C.D.E. a crescut într-un singur an cu 46,5%, iar valoarea exportului total cu 37,5%. Paralel, preţul mediu al importurilor s-a urcat cu 42,5%, iar cel al exporturilor cu 26%. Rezultantă a acestor două dinamici, volumul fizic al importurilor, adică valoarea lor în termeni reali, a sporit numai cu 2%, pe cînd volumul fizic al exporturilor a sporit cu 9%. Mişcarea dezordonată se exprimă aici îndeosebi în distanţarea simţitoare a sporului importurilor de cel al exporturilor în 1974: în anul precedent, creşterea celor două mărimi (volum fizic) fusese nu numai superioară — de 12,5% şi respectiv 14,5% — dar şi mult mai echilibrată. Ritmul scăzut al volumului fizic al importului în 1974 se explică cel puţin în parte prin eforturile de a reduce consumul de petrol, o altă parte fiind atribuită încetinirii activităţii economice. Cît despre volumul fizic al exportului, ritmul său relativ ridicat de creştere se datorează fără îndoială şi eforturilor deosebite de stimulare, în încercarea de a atenua pe această cale impactul slăbirii cererii interne.

O extremă slăbiciune

FENOMENELE de criză menţinîndu-se şi chiar adîncindu-se sub unele aspecte în sfera producţiei, schimburile comerciale vor fi afectate în măsură crescîndă. Presupunerea de bază de la care pornesc experţii O.C.D.E. este aceea a unei cvasi-stagnări a cererii interne în ţările membre ale organizaţiei. Ei conchid de aici că „perspectivele pînă la sfîrşitul anului 1975 se caracterizează printr-o extremă slăbiciune a schimburilor mondiale în termeni reali". Preţurile internaţionale vor continua să crească rapid, după aprecierile din analiza semianuală amintită, dar totuşi mai puţin rapid decît în cursul anului trecut, dat fiind tendinţa de scădere a preţurilor produselor de bază altele decît petrolul. În expresie reală (volum fizic), se pare că numai exporturile spre ţările OPEC se vor desfăşura într-un ritm susţinut în 1975; schimburile intra-O.C.D.E. vor stagna, iar exporturile acestei zone spre ţările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol vor scădea.

Pe ansamblul ţărilor O.C.D.E., experţii organizaţiei pronostichează în aceste condiţii pentru 1975 o creştere a volumului fizic al importului cu 3,5% şi al exportului cu 4%. Aceste ritmuri sînt dintre cele mai scăzute care s-au înregistrat în întreaga perioadă de după al doilea război mondial Pe de altă parte, este remarcabil faptul că chiar şi în contextul crizei economice, al scăderii producţiei într-un număr de ţări începînd cu Statele Unite şi al stagnării ei în altele, se menţine devansarea producţiei de către schimburile comerciale externe, caracteristică perioadei postbelice. Este posibil, desigur, ca determinarea cauzală a fenomenului să prezinte trăsături specifice în faza actuală de dezvoltare a economiei capitaliste faţă de alte perioade, ceea ce ar merita să fie cercetat, dar faptul ca atare reiese clar din datele pe 1974 şi ar putea să fie confirmat şi de evoluţia scontată in 1975.

Prognoza comerţului internaţional al ţărilor O.C.D.E. pe anul

Tabelul nr.1

Comerţul exterior al zonei OCDE, variaţii anuale în procente

		1973, mild. dolari	Variaţia	
			1974 prelim.	1975 progn.
Volumul fizic:	Import	...	2	3,5
	Export	...	9	4
Valoarea medie:	Import	...	42,5	11
	Export	...	26	12
Valoarea în preţurile curente				
Total schimburi:	Import	39o,6	46,5	15
	Export	398,8	37,5	16,5
Schimburi intra-OCDE:	Export	299,8	34	16
Schimburi extra-OCDE:	Import	9o,8	89	11,5
	Export	99,o	48	18

Sursa tabelelor nr.1 şi nr.2: Perspectives économiques de l'OCDE, 16, Décembre 1974.

care a început frapează și printr-o deosebire netă a cifrelor față de rezultatele preliminare pe 1974: potrivit experților, ar urma să aibă loc o reechilibrare a evoluției importului și a exportului, oglindită în ritmurile lor foarte apropiate de creștere. Aceasta se referă atît la sporurile volumului fizic, citate mai sus, cît și la valoarea medie a importului și a exportului, implicit deci și la valoarea acestora în prețurile curente. Or, aceste previziuni pot fi afectate de măsura în care se vor realiza anumite ipoteze de lucru folosite la elaborarea lor. Una dintre ipoteze este aceea că cursul de schimb al monedelor țărilor O.C.D.E. va rămîne neschimbat față de cifrele utilizate (referitoare la perioada 4—8 noiembrie 1974). Dar experiența ultimilor ani, din 1970 încoace, indică posibilitatea unor oscilații care, evident, ar afecta prognoza. În al doilea rînd, s-au folosit ipoteze cu privire la evoluția probabilă a prețului petrolului care sînt „fatalmente arbitrare", cum recunosc autorii analizei semianuale citate. Este limpede că evoluții neașteptate în acest domeniu ar putea duce din nou la mișcări dezordonate mai ales în importurile zonei O.C.D.E., chiar dacă este puțin probabil ca amploarea unor astfel de mișcări s-o egaleze pe cea din 1974.

Intra și extra

TABLOUL incidențelor crizei economice din țările capitaliste dezvoltate asupra schimburilor lor externe ar fi însă incomplet fără luarea în considerare a desfășurării diferite a comerțului dinăuntrul zonei O.C.D.E., de o parte, și dintre țările O.C.D.E. și restul lumii, de altă parte. Schimburile intra-O.C.D.E. reprezentau în 1973 circa 75% din valoarea totală a exportului zonei în prețurile curente. Dar, în ciuda ponderii sale relativ reduse, comerțul cu restul lumii — circa 25% din valoarea totală — a exercitat în 1974, și va exercita după prognozele existente și în 1975, o influență considerabilă asupra dinamicii de ansamblu. Afirmația aceasta o permit datele din tabelul nr. 2, care exprimă modificările în termeni reali ale schimburilor comerciale dintre zona O.C.D.E. și trei mari grupe de țări partenere din afara zonei.

Tabelul nr.2

Comerțul zonei OCDE cu țările dinafara zonei, variațiile volumului fizic în procente

	Export OCDE			Import OCDE		
	Ponderi în 1973	Variația 1974 prelim.	Variația 1975 progn.	Ponderi în 1973	Variația 1974 prelim.	Variația 1975 progn
Țările OPEC	16,2	40	47	31,2	-3	3,5
Țările socialiste	17,7	10,5	8,5	13,6	18	6,5
Țările în curs de dezvoltare nepetroliere	55,1	16	-6	48,6	7,5	3
Total țări extra-OCDE	100,0	18,5	6	100,0	5,5	3,5

La capitolul importuri, se remarcă înainte de toate scăderea volumului fizic al schimburilor cu țările OPEC — fără îndoială sub influența sistării temporare a livrărilor de petrol de către aceste țări și, de asemenea, ca efect al măsurilor de economie instituite în țările capitaliste dezvoltate. Evoluția aceasta a fost compensată de ritmul susținut al importurilor din țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol și din țările socialiste. În 1975 experții O.C.D.E. se așteaptă ca importurile din țările nemembre ale zonei să se desfășoare în același ritm ca și importul pe ansamblul zonei, remarcîndu-se **creșterea importurilor din țările socialiste în ritm aproape de două ori mai rapid decît media.** În ceea ce privește petrolul, se constată că importul — după scăderea din 1974 — are perspective de a ajunge din nou, în acest an, la nivelul din 1973, ceea ce determină pe autorii analizei semianuale să manifeste oarecare dezamăgire față de lipsa de fermitate cu care se aplică măsurile de economie: „În toate țările (O.C.D.E. — **n.n.**) se vorbește mult de economisirea petrolului, dar nu au fost luate decît puține măsuri concrete de cînd a izbucnit criza petrolieră".

Înrîurirea comerțului cu țările din afara zonei asupra rezultatelor de ansamblu ale comerțului internațional al țărilor O.C.D.E. se face simțită puternic la capitolul exporturi. În 1974 schimburile extra-zonă au crescut de două ori mai repede decît cele pe ansamblul zonei și anume înainte de toate ca **urmare a intensificării exportului în termeni reali spre țările OPEC.** Această evoluție se mai accentuează în 1975, cînd se contează aici pe un spor de aproape 50% al volumului fizic al exporturilor, față de 15—18% în anii 1972—1973. În analiza semianuală a O.C.D.E. se apreciază că cererea suplimentară exprimată de aceste sporuri ar putea acoperi aproximativ o treime din maiorarea „facturii petroliere" pentru țările din zonă în 1974 și 1975, atenuînd corespunzător problema balanței lor comerciale și de plăți. Pe de altă parte, însă, țările O.C.D.E. nu vor putea conta pe un asemenea efect de pe urma exportului lor spre țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol — dimpotrivă, exportul spre aceste țări este așteptat să scadă în 1975 ca urmare a dificultăților lor financiare, agravate recent de turnura nefavorabilă luată de prețurile unora din produsele lor de export.

Pe ansamblul exportului spre țări din afara zonei, ritmul de creștere mai rapid în expresie reală decît cel al întregului export O.C.D.E. ilustrează în orice caz încă o dată slăbiciunea cererii interne din țările acestei organizații în actuala fază de recesiune însoțită de inflație și de un șomaj în creștere.

L. STROJA

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RELAXAREA PRELUNGITĂ A INVESTIȚIILOR

CU UNELE NUANȚE dimensionale, aprecierile cercetătorilor occidentali asupra evoluției economiei țărilor capitaliste dezvoltate converg spre concluzia că nu numai în anul trecut, ci și în 1975 dinamica principalilor indicatori economici va fi net inferioară celei înregistrate în 1973. După unele evaluări, pe ansamblul țărilor capitaliste creșterea produsului național brut (în prețuri constante) a fost nulă în 1974, față de un spor de 6,3% în 1973, și va fi în jur de 2% în cursul acestui an. După cum se poate vedea din tabelul alăturat, unele țări capitaliste mari ca S.U.A., Anglia, sau Italia se vor situa sensibil sub acest nivel scăzut de creștere, în ultima țară menționată ritmul creșterii urmînd chiar să se încetinească față de 1974.

Înrăutățirea conjuncturii economice în lumea capitalistă, în a doua jumătate a anului 1973, a determinat un climat de reținere în domeniul investițiilor de capital. Volumul brut al acestora în țările capitaliste industriale (în prețuri constante) a cunoscut o reducere absolută anul trecut, față de o creștere cu 7,8% în 1973. O restrîngere considerabilă a investițiilor a avut loc în R.F.G. și Japonia ; în alte țări — Canada, Danemarca, Irlanda, Olanda ș.a. — creșterile procentuale ale investițiilor s-au situat cu mult sub cota anului 1973. Pentru anul curent previziunile existente indică o înviorare timidă a investițiilor în Japonia, Anglia sau Olanda, în condițiile limitării lor progresive în Italia, S.U.A., Belgia, Franța și alte țări.

Țara	Produsul național brut			Volumul investițiilor brute		
	1973	1974 (evaluări)	1975 (previziuni)	1973	1974 (evaluări)	1975 (previziuni)
Ansamblul țărilor capitaliste industriale	6,3	0	2,0	7,8	- 0,5	...
Țări industriale vest-europene	5,3	2,0	2,5	4,5	- 0,5	...
- Piața Comună	5,6	2,0	2,5	4,9	- 1,0	...
- Anglia	5,7	-1,0	1,5	4,5	- 1,0	1,5
- Belgia	6,0	3,5	4,0	5,5	4,0	1,5
- Danemarca	3,8	3,0	3,0	9,2	4,0	...
- Franța	6,0	4,5	4,0	6,7	5,0	3,5
- R.F.G.	5,3	0,5	2,0	1,1	- 8,5	-1,5
- Irlanda	7,0	3,5	3,5	13,0	5,5	...
- Italia	5,9	3,5	1,5	9,9	2,0	-6,0
- Olanda	4,6	3,5	3,5	6,5	2,0	4,5
S.U.A.	5,9	-1,5	0,5	7,1	1,0	-5,5
Canada	6,8	4,5	3,5	10,4	6,5	...
Japonia	10,5	-3,0	5,0	15,9	-6,0	2,0

Sursa: Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, Wochenbericht 48-49/74 (datele din ultima coloană a tabelului, după Osterreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte, 11/1974).

N. P.

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

ROLUL ȘI IMPLICAȚIILE INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

IN APRILIE 1974, comunitatea internațională își proclama hotărîrea fermă de a proceda în cel mai scurt timp la instaurarea unei noi ordini economice internaționale bazată pe echitate, egalitate suverană, interes reciproc și cooperare între toate statele, care să elimine inegalitățile actuale între țările dezvoltate și cele rămase în urmă. Noua ordine trebuie să vizeze toate aspectele relațiilor economice internaționale. Aceasta înseamnă că în nici un caz ea nu poate să excludă cele două mijloace principale — după părerea exprimată de directorul general al G.A.T.T., Olivier Long, cu ocazia unei mese rotunde ținute la București în octombrie 1974 — de promovare la nivel internațional a dezvoltării țărilor sărace : finanțarea externă și transferul de tehnologie. Nevoia unei noi ordini apare cu atît mai pregnant pentru acele forme **concrete** de raporturi economice internaționale în care cele două fluxuri se îmbină și se intercondiționează. Printre acestea se află și investițiile private directe în țările în curs de dezvoltare. Din problematica lor studiul de mai jos desprinde cîteva laturi semnificative.

Dimensiuni

ÎN ULTIMII ANI, multe țări în curs de dezvoltare au inițiat și pus în acțiune programe la nivel național sau regional destinate să atragă investiții directe străine, în condiții considerate acceptabile pentru economia lor. Au fost luate o serie de măsuri specifice, cum ar fi reglementările privind fiscalitatea sau fixarea sectoarelor economice în care se autorizează participarea străină. La rîndul lor, țările dezvoltate au luat unele măsuri vizînd încurajarea expansiunii fluxurilor de capitaluri private spre țările în curs de dezvoltare : garanții acordate investitorilor, reglementări fiscale pentru veniturile obținute, cooperarea între organismele oficiale pentru ajutor și investitorii privați, finanțarea studiilor de preinvestiții și de fezabilitate.

Se poate spune că s-au făcut o serie de pași, de o parte și de alta, în direcția realizării principiilor fundamentale enunțate în Programul de acțiune pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării : „Țările în curs de dezvoltare vor adopta măsurile adecvate pentru atragerea, încurajarea și utilizarea eficace a capitalurilor private străine, ținînd cont de sectoarele pentru care aceste capitaluri sînt necesare... Țările dezvoltate vor studia măsurile suplimentare pe care le-ar putea lua pentru stimularea fluxurilor de capitaluri private către țările în curs de dezvoltare".

Rezultatul este că, în perioada 1962—1973, fluxul de investiții private directe din țările O.C.D.E. membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare (C.A.D.) spre țările în curs de dezvoltare a înregistrat o tendință de creștere absolută și relativă (tabelul nr. 1). Această evoluție s-a desprins însă din fluctuații extrem de mari de la un an la altul, înregistrîndu-se sporuri de 50% și reduceri de 11%. Mai trebuie remarcat că cifrele prezentate exagerează volumul resurselor transferate în această formă, dat fiind că o parte crescîndă a fluxului este finanțată din profiturile reinvestite în țările în curs de dezvoltare. Luînd în considerare plățile efectuate de țările în curs de dezvoltare, sub forma veniturilor din investiții se ajunge la situații de genul celei înregistrate în 1970 cînd fluxul brut de investiții private îndreptat către țările în curs de dezvoltare a reprezentat circa 3,6 mild. dolari, plățile efectuate de țările în curs de dezvoltare în contul veniturilor din investiții s-au ridicat la 5,8 mild. dolari și deci **transferul net de resurse financiare sub forma investițiilor directe străine a fost de — 2,2 mild. dolari** (document TD/B/C.3/110, pag. 5/6).

După date O.N.U. și O.C.D.E., în a doua jumătate a deceniului trecut în țările în curs de dezvoltare se afla 1/3 din stocul de investiții private directe în străinătate deținut de țările capitaliste dezvoltate ; jumătate din cele circa 35 miliarde dolari investite sub această formă în țările în curs de dezvoltare era deținută de S.U.A.

La jumătatea deceniului al șaptelea, America Latină primea tot atîtea investiții directe cît și ajutor public pentru dezvoltare ; Orientul Mijlociu beneficia de mai puțin ajutor comparativ cu capitalul privat investit în zonă, în timp ce Africa și mai ales Asia primeau mai mult ajutor public decît capital privat. În multe țări din Asia și Africa nu se efectuau investiții străine directe, iar în altele fluxul era redus, ca urmare a condițiilor politice și economice considerate „nesigure" de investitori, a inexistenței unei infrastructuri adecvate și a dimensiunilor limitate ale pieței naționale.

În anii următori, evoluția se menține în linii generale aceeași, intervenind însă unele elemente noi și semnificative. De exemplu, țările Grupului Andin, cu politica lor comună față de investițiile străine și utilizarea formulei dezinvestițiilor (fade out), au lansat o sfidare serioasă investitorilor privați externi. Ele au exercitat o puternică atracție asupra altor țări din America Latină, mai ales prin proiectele de a crea societăți multinaționale proprietate de stat, la nivel regional, și de a impune reglementări firmelor multinaționale private străine. Pe de altă parte, țările din Asia de Sud-Est, în special după acordurile de la Paris în problema Vietnamului, au devenit o zonă cu atracție puternică asupra investitorilor străini, dat fiind că multe state din zonă (Filipine, Malaezia, Sri Lanka ș.a.) au instituit un sistem de stimulente pentru capitalurile private străine.

În ce privește orientarea pe sectoare de activitate, aproape jumătate din volumul investițiilor private în țările în curs de dezvoltare era destinată în deceniul trecut exploatării resurselor naturale și mai puțin de 1/3 industriei prelucrătoare. Evoluția cea mai remarcabilă înregistrată de atunci este expansiunea investițiilor respective în industria prelucrătoare și declinul lor relativ în industria extractivă. Marile industrii miniere din țările în curs de dezvoltare sînt acum caracterizate prin participarea crescîndă a guvernelor, naționalizarea totală sau parțială și, în anumite regiuni (de exemplu Grupul Andin), prin dezinvestițiile capitalului străin. Tot mai mult, statele pun ca o condiție prealabilă participarea lor la capitalul social sau dreptul de opțiune asupra unei părți a acestui capital.

Compatibilități

ȚĂRILE în curs de dezvoltare au afirmat și au urmărit transpunerea în practică a principiului conform căruia fluxurile de capital privat străin să fie plasate în mod compatibil cu obiectivele și prioritățile stabilite în planurile lor naționale de dezvoltare. Rezolvarea acestei probleme în mod complet este încă de domeniul viitorului, între altele dat fiind extrema varietate și complexitate a aspectelor pe care le ridică investițiile străine directe în țările în curs de dezvoltare. De găsirea unor soluții în interesul acestor țări depinde, în ultimă instanță, realizarea unuia din principiile conținute în Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale adoptată de sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie—mai 1974 : **„Promovarea investițiilor străine, publice și private, ale țărilor dezvoltate în țările în curs de dezvoltare, conform necesităților sectoarelor economiilor acestor țări, așa cum au fost ele definite de către țările gazdă"**.

Pentru a contribui la realizarea obiectivelor creșterii economice, investițiile străine directe trebuie să se integreze în politicile și programele naționale de dezvoltare, guvernele țărilor în curs de dezvoltare fiind singurele în măsură să stabilească obiectivele dezvoltării, prioritățile și instrumentele pentru atingerea lor. Dată fiind specificitatea condițiilor și politicilor social-economice, criteriile de evaluare a oportunității unei investiții străine nu pot fi stabilite decît de țara în cauză. Alături de efortul de cooperare între țara gazdă și investitorul străin, țările în curs de dezvoltare au nevoie de o asistență sporită din partea organismelor internaționale. De remarcat că, prin rezoluții ale U.N.C.T.A.D. și ale Consiliului Economic și Social, s-a reliefat că pentru amplificarea fluxurilor de capitaluri private spre țările în curs de dezvoltare și pentru îmbunătățirea eficacității lor, este necesar să se stabilească un dialog între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

În acest sens, au fost reunite mai multe grupe de studiu (Amsterdam, 16—20 febr. 1969 ; Medellin, 8—11 iunie 1970 ; Tokio, 29 nov.—2 dec. 1971), la care au participat înalți funcționari din țările în curs de dezvoltare, reprezentanți ai cercurilor de afaceri internaționale și ai organizațiilor internaționale. Cîteva dintre concluziile formulate la aceste întîlniri au căpătat ulterior concretizări într-o serie de țări în curs de dezvoltare, iar altele se mențin în continuare în atenția comunității internaționale :

APORTUL INVESTIȚIILOR STRĂINE DIRECTE. Transferul de cunoștințe tehnice și administrative către țările în curs de dezvoltare, pe care îl antrenează investițiile străine directe, este adesea tot atît de important, dacă nu și mai important, decît capitalul adus. Desigur că aranjamentele contractuale adecvate pentru implantarea eficace a tehnicilor străine presupune un serios efort de adaptare, în funcție de nivelul dezvoltării, de resursele locale materiale și de forță de muncă, de complexitatea tehnică a industriei.

FORMA DE PARTICIPARE A CAPITALULUI STRĂIN PRIVAT. Întreprinderile comune (mixte) constituie, în principiu, o formă organizatorică mai adecvată pentru a asigura cooperarea între investitorii străini, pe de o parte, și întreprinderile locale și guvernele țărilor gazdă, pe de altă parte. Principiul mai general este că țările în curs de dezvoltare, avînd în vedere obiectivele politicii lor de ansamblu, pot beneficia mai mult de pe urma unor grade diferite de participare străină, prin crearea de societăți care să utilizeze atît capitaluri străine, cît și capitaluri naționale și competențe locale. Insuficiența resurselor în unele țări în curs de dezvoltare pune pe primul plan întărirea rolului guvernelor. Se impune, totodată, utilizarea unei palete mai largi pentru participarea străină la capitalul social al întreprinderilor. Alături de formele tradiționale ale investițiilor străine private în țările în curs de dezvoltare, pot fi utilizate și alte forme ale aportului străin, cum sînt contractele de gestiune, proiectele la cheie, acordurile de licență asupra tehnicilor brevetate și know-how-ului etc.

EFECTELE CONEXE. Adesea neglijate în trecut, acestea evidențiază printre altele necesitatea ca întreprinderile private străine să utilizeze și să pună în valoare la maximum resursele umane locale. Formarea și utilizarea de cadre și alt personal calificat pe plan local au o importanță radicală. Aceasta face necesar să se creeze organisme de formare și cercetare, asigurîndu-se personalului local pregătirea necesară, atît în ce privește gestiunea și comercializarea, cît și cercetarea și organizarea financiară.

Societățile multilaterale: impact contradictoriu

PERIOADA postbelică se caracterizează nu numai prin creșterea investițiilor străine directe, dar și prin apariția firmei multinaționale ca un agent important în procesul transferului de capital.

Într-un studiu[1]) efectuat sub egida Secretariatului U.N.C.T.A.D. este prezentat, în mod analitic, impactul contradictoriu al societăților multinaționale (S.M.N.) asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare :

— S.M.N. pot furniza capital, dar pot, totodată, să reducă acumulările locale, impunînd costuri împovărătoare sub forma „serviciului“ la capital ;

Tabel nr.1

Investiţii private în ţările în curs de dezvoltare furnizate de ţările membre CAD (vărsăminte nete)[a])

Anul	Investiţii directe şi investiţii de portofoliu bilaterale (mil.dolari)	din care: investiţii directe[b]) (mil.dol.)	Variaţia anuală a investiţiilor directe (%)	Ponderea investiţiilor directe în fluxul total de resurse financiare (%)
1962	16ol	1418		16,8
1963	193o	16o3	13,o	18,7
1964	24o9	1572	- 1,9	16,3
1965	3123	2468	57,o	23,9
1966	2659	2179	-11,7	21,o
1967	29o5	21o5	- 3,4	18,4
1968	41oo	3152	49,7	23,3
1969	412o	2919	- 7,4	21,2
197o	4289	3563	22,1	23,9
1971	4634	3874	8,7	22,5
1972	6378	4411	13,9	23,4
1973	9o34	5867	33,o	25,7

a) Inclusiv aporturile către beneficiari europeni
b) fără dezinvestiţii şi inclusiv beneficiile.
Sursa: Document TD/B (XIV)/Misc.5,p.17.

— S.M.N. pot să transfere tehnologie, dar această tehnologie poate fi neadaptată, fie sub unghiul dotării cu factori și al condițiilor fizice și sociale ale țării gazdă, fie sub unghiul costului pe care această țară trebuie să-l suporte ;

— S.M.N. pot să îmbunătățească, dar pot să și înrăutățească raportul de schimb al țării gazdă, în funcție de orientarea activităților lor și de distorsiunile pe care le provoacă comerțului exterior ;

— S.M.N. pot aduce cu sine avantajele managementului modern și pot forma conducători pe plan local, dar, ca și tehnologia de producție, tehnicile de conducere pot fi complet neadecvate ;

— S.M.N., introducînd elemente de dinamism în economie, accentuează, totodată, inegalitățile dintre veniturile grupurilor sociale, dintre sectoarele economice sau regiunile țării gazdă, răspîndesc fenomenul de „imitație“ în consum etc.

Urmărind o analiză judicioasă, echilibrată a efectelor S.M.N., țările în curs de dezvoltare, admițînd posibilitatea și a unor influențe pozitive în anumite condiții și direcții, nu pot ignora însă problema contradicției virtuale dintre obiectivele și strategia firmei străine și acelea ale țărilor în care ele operează. Chiar dacă interesele pot coincide uneori pentru un moment, ele devin adesea divergente pe termen lung, datorită opticii sectoriale, interteritoriale, și nu naționale, în funcție de care S.M.N. își desfășoară activitățile[2]). Tocmai în acest context, Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale conține un principiu nou, față de documentele elaborate pînă acum în organismele cele mai reprezentative : **„Reglementarea și supravegherea activității societăților multinaționale, prin adoptarea de măsuri apte să servească interesele economiei naționale a țărilor în care aceste societăți își exercită activitatea, pe baza respectării integrale a suveranității acestor țări“.**

În acest scop, Programul de acțiune subliniază necesitatea de a se întreprinde toate eforturile în vederea formulării, adoptării și aplicării unui cod internațional de conduită pentru S.M.N.

> Acesta ar trebui să conțină clauze care să împiedice S.M.N. de a interveni în afacerile interne ale țărilor în care operează ; să reglementeze activitățile lor în țara respectivă, pentru a diminua practicile comerciale restrictive și pentru ca aceste activități să fie conforme cu planurile și obiectivele de dezvoltare națională ale țărilor în curs de dezvoltare ; în acest context, să se faciliteze, dacă este nevoie, reevaluarea și revizuirea angajamentelor încheiate anterior ; S.M.N. să fie determinate să furnizeze țărilor în curs de dezvoltare, în condiții echitabile și favorabile, asistență, tehnici și avize în materie de gestiune ; să se reglementeze repatrierea beneficiilor S.M.N., ținîndu-se seama de interesele legitime ale tuturor părților interesate ; S.M.N. să fie încurajate să-și reinvestească beneficiile în țările în curs de dezvoltare.

Fără astfel de reglementări, acceptate la nivel internațional, în ce privește investițiile private directe și activitatea S.M.N., interesele țărilor în curs de dezvoltare riscă să fie eludate în continuare, așa cum a fost cazul în numeroase ocazii pînă acum.

Un veritabil cod de conduită privind S.M.N. nu poate fi redactat și adoptat decît de un organism internațional, în care să fie reprezentate toate țările și toate interesele și în care să se analizeze toate mijloacele pe care comunitatea internațională le-a inițiat în vederea reducerii decalajelor dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate. În legătură cu situațiile de fapt pe care un asemenea cod ar fi chemat să le remedieze se pot cita două exemple. 1) Acordarea de tratamente vamale preferențiale țărilor în curs de dezvoltare a fost de natură să stimuleze fluxul de investiții private către aceste țări[3]). S.M.N. au căutat și au reușit să obțină avantaje din costul mai redus al livrărilor spre piețele dezvoltate ; nu s-au redus oare în mod corespunzător efectele pozitive pentru unele țări în curs de dezvoltare ? 2) Nu o dată acordarea ajutorului public este motivată prin perspectiva efectuării unor investiții private : „Investițiile directe ale societăților private reprezintă o continuare logică a alocării oficiale de capitaluri sub formă de ajutor[4]). Alteori, între ajutorul public și investițiile private directe se caută stabilirea unui raport de substituire. În realitate, ajutorul public este absolut indispensabil pentru realizarea unor obiective ca drumuri, școli, servicii sanitare și alte servicii sociale în țările în curs de dezvoltare. Mai plauzibilă este totuși relația de complementaritate, un flux mai substanțial de ajutor public putînd determina condiții mai favorabile acordate investițiilor străine[5]).

Costul capitalului străin

ÎN DECENIUL 1960—1970, rata medie a profiturilor realizate la investițiile externe ale S.U.A. pe ansamblul țărilor gazdă a fost de 11,2$^{0}/_{0}$; pentru țările în curs de dezvoltare indicatorul atingea nivelul de 17$^{0}/_{0}$. Referitor la investițiile directe britanice în țările în curs de dezvoltare, cunoscutul raport Reddaway menționa că ele aveau un efect inițial și ulterior mai favorabil asupra exporturilor engleze decît investițiile făcute în țările industriale.

Expresia „costuri pe termen scurt, dar profituri pe termen lung“ este utilizată pentru a desemna această incidență a investițiilor directe în străinătate asupra balanței de plăți a țărilor dezvoltate exportatoare de capitaluri în această formă. Înseamnă, prin simetrie, că țările gazdă înregistrează beneficii pe termen scurt și costuri pe termen lung ? Ceea ce se poate afirma cu certitudine este că măsurile pentru stabilirea unei noi ordini în domeniul investițiilor străine în țările în curs de dezvoltare trebuie să vizeze atît termenul scurt — în care nu întotdeauna efectele sînt favorabile — cît și perioada mai îndelungată, cînd investiția înaintează în viață ; implicit, trebuie reglementate atît efectele directe, cît și cele indirecte.

În stabilirea politicilor guvernamentale față de investițiile străine, costul „serviciului" pentru sporirea stocului de capital străin este un factor economic primordial. Aceasta deoarece investiția directă privată se caracterizează nu numai prin faptul că controlul și conducerea se asociază finanțării, dar și prin următoarele : a) problema serviciului curent, exprimat prin profiturile repatriate, se pune atît timp cît se menține participarea la capitalul social ; b) investiția inițială sporește prin reinvestiții succesive din profiturile reținute, astfel încît prezența străină în economie și capacitatea de profit a investitorului străin sporește în decursul timpului (vezi tabelul nr. 2).

Efectele „directe" ale activității unei întreprinderi private străine asupra balanței de plăți a țării unde aceasta operează sînt definite ca diferența dintre intrările nete de capital ale întreprinderii — subscripția la capitalul social, împrumuturi pe termen lung și încasări din exporturi — pe de o parte, și ieșirile — importuri de echipament și materii prime, remiteri de fonduri sub forma redevențelor, a dobînzilor, a dividendelor și a salariilor personalului străin — pe de altă parte. Trebuie remarcat însă că efectul direct măsoară doar soldul tranzacțiilor în devize realizate de o întreprindere privată străină și nu reflectă totalitatea repercusiunilor asupra balanței de plăți a țării în curs de dezvoltare care a acceptat întreprinderea. În unele cazuri, aceasta vinde pe piața internă produse pe care țara respectivă ar fi trebuit să le importe ; în schimb, este posibil — destul de frecvent — ca produsele cumpărate pe plan local de către firma străină să încorporeze materiale importate. Acest efect contradictoriu exercitat asupra importurilor țării în curs de dezvoltare este doar unul dintre multiplele efecte „indirecte" pe care le are o investiție privată directă străină și care, din păcate, sînt foarte greu de studiat din lipsă de informații.

Dealtfel, așa cum remarcă un studiu U.N.C.T.A.D.[6]), analiza cantitativă a efectelor investițiilor străine directe este într-un stadiu embrionar : în prezent nu există modele economice suficient de analitice și dinamice pentru a surprinde consecințele pe termen mediu și lung ale creării unei întreprinderi străine. Studiul menționat a urmărit efectele, directe în principal, ale investițiilor private străine în industria prelucrătoare a șase țări : India, Iran, Kenya, Jamaica, Malaezia și Columbia. Concluzia esențială a fost că efectul direct global asupra balanțelor de plăți este **negativ** în marea majoritate a întreprinderilor considerate (91% din total).

Tabel nr.2

Ieșirile de beneficii (A, în mil.dolari) și raportul ieșiri de beneficii/noi investiții directe (B, în %) efectuate în țările în curs de dezvoltare

	1966		1967		1968		1969		197o	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Total țări în curs de dezvoltare din care:	4433	347,8	4557	414,4	53o4	343,3	5524	3ol,1	576o	316,o
Țări export. de petrol	2642	759,2	2635	914,9	3218	779,2	3277	624,2	35o8	963,7
Țări neproducătoare de petrol	1791	174,3	1922	217,o	2o86	171,8	2247	159,9	2252	143,o

Sursa: Document TD/B/C.3./llo.

Ce factori fac ca problema balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare — și așa extrem de gravă — să fie accentuată în urma activităților întreprinderilor străine ?

Forma de investiții străine cea mai frecventă în țările în curs de dezvoltare este aceea care urmărește fabricarea de bunuri care să înlocuiască importuri. Se poate astfel justifica o pondere mai redusă a exporturilor în vînzările realizate de întreprinderile străine sau cu participare străină. În aceeași direcție s-ar mai putea aduce și argumentul că, protejată prin bariere vamale, realizată pe scară redusă și încorporînd factori în general destul de costisitori, producția acestor întreprinderi nu este în măsură să facă față concurenței internaționale.

Cum se explică însă că, pe ansamblul întreprinderilor studiate în documentul citat al U.N.C.T.A.D., media exporturilor a fost infimă — între 0,5% și 0,9% din vînzări ? Aici intervin două categorii de elemente, a căror reglementare este o parte integrantă a măsurilor ce trebuie luate pe plan internațional în legătură cu activitatea întreprinderilor private străine în țările în curs de dezvoltare. Prima categorie o formează așa-numitele **limitări de drept** ale exporturilor, prin clauzele formale ale contractelor de transferare a tehnicilor. Deși utilizarea lor se întîlnește în cazul multor țări în curs de dezvoltare, se apreciază totuși că incidența lor este departe de aceea a **limitărilor de fapt** impuse de societățile străine întreprinderilor, filialelor aflate sub controlul lor efectiv. Societățile-mamă impun filialelor lor din țările în curs de dezvoltare acorduri de vînzare și de împărțire a pieței și alte dispoziții, în funcție de obiectivele și strategia lor de ansamblu, indiferent de obiectivele din țara în care operează filialele.

Acolo unde guvernul, de exemplu în India, a obligat întreprinderile să exporte o anumită cantitate din producția lor, s-au obținut unele rezultate pozitive, dar ele au avut mai mult caracterul unor concesii. Tocmai de aceea, subliniind necesitatea înlăturării practicilor restrictive în legătură cu exporturile filialelor străine din țările în curs de dezvoltare, Declarația privind noua ordine internațională enunță principiul că „țările dezvoltate ar trebui să încurajeze finanțarea de către investitori a obiectivelor industriale în țările în curs de dezvoltare, **in special în sectoarele de producție pentru export** (s.n.), de acord cu aceste țări și în cadrul legilor și reglementărilor lor". Aceasta înseamnă, bineînțeles, luarea de măsuri pentru promovarea prelucrării materiilor prime și produselor de bază în țările în curs de dezvoltare producătoare și, implicit, pentru creșterea ponderii țărilor respective în producția industrială mondială.

Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare sînt puternic dependente de importul multor materii prime și produse intermediare necesare industriei prelucrătoare, inclusiv întreprinderilor străine stabilite în aceste țări. În proporții destul de ridicate, aceste importuri se obțin de la societățile-mamă sau de la filiale din altă țară ale acelorași firme, ceea ce face ca valoarea tranzacțiilor să conțină o marjă substanțială de arbitrar. În esență, este vorba de utilizarea așa-numitelor „prețuri de transfer" pentru repatrierea, în detrimentul țării gazdă, a unor beneficii clandestine. Aceste prețuri se utilizează mai ales cînd impozitul asupra beneficiilor filialei este mai mare în țara gazdă comparativ cu alte țări, cînd volumul beneficiilor care poate fi „repatriat" este limitat prin lege sau în alte situații similare. Informațiile privind această practică sînt cu totul insuficiente. Dar, atunci cînd se obțin date ele pot servi unor măsuri de maximă importanță, plecînd tocmai de la adevărul pe care il relevă. De exemplu, în Columbia, un sector care a făcut obiectul unor studii mai adîncite a fost cel al produselor farmaceutice, descoperindu-se că prețurile anumitor articole au fost majorate de S.M.N. în proporții situate între 20% și 3 000% în raport cu prețurile practicate pe piețele mondiale.

Este evident că **recurgerea la prețurile de transfer echivalează cu o pierdere reală de devize străine pentru țările în curs de dezvoltare**, anulînd efectele pozitive ale investițiilor străine asupra dezvoltării lor. Problema are o natură identică cu aceea a ajutorului „legat", ambele creînd o bază pentru umflarea nejustificată a prețurilor pe piața mondială, cu consecințe nu rareori dezastruoase pentru țările în curs de dezvoltare. Totodată, prin jocul prețurilor de transfer sînt falsificate considerabil datele privind beneficiile declarate, considerate ca un indicator al rentabilității investiției străine.

Problemele investițiilor private și activitatea societăților multinaționale în țările în curs de dezvoltare, se cer analizate în cadrul acțiunilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Ansamblul acestor acțiuni va trebui să servească reducerii cît mai grabnice a decalajelor actuale dintre țările dezvoltate și cele rămase în urmă în dezvoltarea lor, eliminării implicite a factorilor care perpetuează dezechilibrele amenințătoare din economia mondială contemporană.

C. VASILIADE
Gh. DUMITRU

---

[1]) P. P. Streeten and S. Lall, „Some reflections on government policies concerning private foreign investment" (T.N.B./C. 3. (VI) MISC. 7).

[2]) Document de base (ID/WG. 136/3) préparé par le Secrétariat de l'ONUDI.

[3]) J. Baker, Th. Bates, Financing International Business Operations. Intext Educational Publishers, 1971, p. 135.

[4]) La Grande-Bretagne et les investissements internationaux. Edité par Reference Division Control Office of Information Londres, Nov. 1970, Mars 1971, p. 1 și p. 36.

[5]) D. Wightman, The Economic Interest of Industrial Countries in the Development of the Third World, United Nations, New York, 1971, p. 40.

[6]) „Principales conclusions d'une étude de l'investissement privé étranger dans quelques pays en voie de développement" (TD/B/C. 3/111).

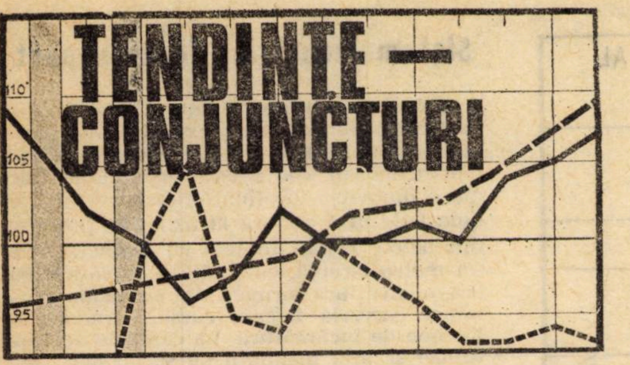

TENDINTE — CONJUNCTURI

Fluctuații fără precedent ale cursurilor la materii prime

ANUL 1974 a fost marcat de fluctuații fără precedent ale cursurilor la materii prime: după ce pe majoritatea piețelor creșterea lor a depășit toate recordurile, încetinirea activității economice a inversat această tendință. Numai zincul, lîna și porumbul n-au înregistrat noi vîrfuri în cursul anului, în vreme ce iuta, sisalul și aurul și-au menținut tendința ascendentă pînă la sfîrșitul anului. La cupru, zinc, plumb, cafea, cauciuc, lînă, operațiile de susținere a cursurilor întreprinse de producători nu au reușit să împiedice scăderea substanțială a acestora. „Vedeta“ anului a fost considerat zahărul, al cărui curs a sporit de patru ori înainte de a scădea sensibil spre sfîrșitul anului.

Piața mondială a metalelor în 1975

PIAȚA oțelului brut și a laminatelor feroase va fi favorabilă în cursul anului 1975 îndeosebi pentru producătorii americani, care sînt cei mai puțin afectați de criza energetică decît concurenții lor din Japonia și Europa Occidentală, apreciază revista lunară „Conference Board Record“. Se estimează totuși că în S.U.A. producția de oțel se va situa în acest an cu puțin sub nivelul atins în 1974 (circa 134 mil. tone).

Dintre metalele neferoase, se consideră că cererea de consum va devansa producția în 1975 (și probabil și în anii următori) la aluminiu, plumb și, într-o anumită măsură, la zinc, ceea ce va face ca prețurile la aceste metale să nu înregistreze tendințe de scădere. La cupru, în schimb, se așteaptă ca producția mondială (evaluată la 7,3 mil. tone în 1975) să depășească sensibil cererea de consum, fapt care va determina o reducere a nivelului prețurilor.

Noi reduceri tarifare în Piața Comună

ANGLIA, Danemarca și Irlanda au trecut la 1 ianuarie de jumătatea drumului, pe calea realizării, împreună cu partenerii lor din Piața Comună, a unei zone a comerțului liber cu produse industriale. Cele trei țări au redus cu încă 20% tarifele lor la importurile din alte state membre ale C.E.E., reducerea totală ridicîndu-se în acest moment la 60%. Cele șase țări membre fondatoare ale Comunității au procedat la fel cu tarifele la produsele din Anglia, Danemarca și Irlanda. Următoarele două reduceri de tarife, fiecare de 20%, ce vor fi efectuate de „cei nouă“, vor avea loc la 1 ianuarie 1976 și 1 iulie 1977, dată la care toate tarifele intracomunitare vor fi abolite.

Tot la 1 ianuarie a.c. noii membri ai C.E.E. au modificat tarifele externe la importurile din terțe țări, apropiindu-se cu 20% de tariful extern al Comunității.

Sporirea suprafeței însămînțate cu grîu în S.U.A.

FERMIERII americani au sporit suprafața cultivată cu grîu de toamnă, ceea ce lasă să se prevadă o recoltă abundentă pentru vara viitoare și un oarecare spor al livrărilor pe piața mondială. Ei au însămînțat 55,45 milioane acri (1 acru = 0,40469 ha) cu grîu de toamnă, ceea ce reprezintă cu 3,1 milioane acri mai mult ca anul trecut și cea mai mare suprafață cultivată din ultimii 21 de ani.

Producția de grîu de primăvară ar putea atinge în jur de 500 milioane de bușeli (1 bușel = 27,22 kg), față de 402 milioane în 1974. Împreună cu recolta de grîu de toamnă prevăzută a atinge un nivel record, aceasta va reprezenta o producție totală de circa 2,1 miliarde bușeli de grîu în 1975. Recolta ar fi astfel suficientă pentru a se face față nevoilor interne în noul an comercial (care începe la 1 iulie) și a permite o sporire a exporturilor cu circa 300 milioane de bușeli peste nivelul din sezonul precedent, fără a se recurge la stocurile de rezervă.

Asigurarea contra riscurilor valutare

„BARCLAYS Bank International“ a introdus două unități valutare combinate, în scopul minimizării riscurilor valutare pentru firmele angajate în comerțul internațional. Cele două noi unități valutare au fost denumite „B-Unit“ și ‚Commercial Eurco“. „B - Unit“ înglobează cinci valute cărora li s-a atribuit pondere egală: lira sterlină, marca vest-germană, dolarul american, francul francez și francul elvețian. „Commercial Eurco“ este compus din nouă valute vest-europene, cu pondere corespunzătoare produsului național brut și balanței comerciale a fiecărei țări. Ca și în cazul altor unități valutare combinate, formate din mai multe valute naționale, ca de plidă unitatea de cont comunitară, obiectivul este de o oferi firmelor angajate în tranzacții internaționale un mijloc de decontare care să atenueze efectele fluctuațiilor cursurilor de schimb.

Spre o concertare a exportatorilor de lemn

INAUGURÎND lucrările conferinței interafricane pentru economie forestieră, președintele Gabonului, Albert Bernard Bongo, s-a pronunțat în favoarea creării unei organizații internaționale a țărilor producătoare și exportatoare de lemn. Organizația, avînd drept scop concertarea politicilor țărilor membre în vederea fixării unor prețuri mai echitabile la acest produs pe piața mondială, ar putea contribui la desfășurarea unui dialog constructiv între statele exportatoare și cele consumatoare, a precizat șeful statului gabonez.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs paritar (central)	28.XII. 1973	6.I. 1975	10.I. 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 10.I 1975 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973-10.I. 1975
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII. 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3870	2,3730	+12,48	+13,73	-12,07
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5350	2,5520	+32,66	+27,35	-21,47
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4120	4,3845	+ 5,0	+ 7,25	- 6,76
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3482	2,3100	-20,21	+ 0,64	- 0,65
Lira italiană	523,50	607,0	643,0	647,30	-19,12	- 6,23	+ 6,64
Yenul japonez	308,0	280,2	300,75	300,85	+ 2,37	- 6,86	+ 7,37
Prețul aurului la Londra 3)	42,22 4)	103,87	173,0	178,75	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) prețul oficial al aurului.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 13.I.1975

Anglia x)	11,50%	Israel	6%
Austria	6,50%	Italia	9%
Belgia	8,75%	Japonia	9%
Canada	8,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,0%	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	7%
Finlanda	9,25%	Suedia	7%
Franța	13,0%	S.U.A.	7,25%
R.F.Germania	6,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Concurența costurilor

UNUL din elementele competitivității pe piața internațională, considerînd egal costul celorlalte elemente, îl reprezintă nivelul salariilor. Este astfel notoriu faptul că pătrunderea rapidă a mărfurilor industriale japoneze pe piața mondială s-a datorat nu numai calităților tehnice ale acestora, ci și prețurilor lor mai reduse, permise de un nivel comparativ mult mai redus al salariilor. Deși a scăzut în ultimii ani, decalajul dintre nivelul salariilor în Japonia și cel din unele țări vest-europene rămîne încă substanțial, după cum rezultă din graficul de mai jos, prezentînd situația de la începutul anului 1973. Același grafic, alcătuit pe baza datelor din **Süddeutsche Zeitung**, scoate în evidență că mai mulți factori printre care revalorizările mărcii vest-germane din ultimii ani au redus sensibil, pe ansamblul industriei, distanța dintre R.F.G., (al doilea mare exportator mondial) și S.U.A. în privința costului orei de muncă. În anumite ramuri, cum sînt industria chimică, textilă și electrotehnică, costul efectiv al orei de muncă (inclusiv asigurările sociale și diferite alte sporuri) este de pe acum sensibil mai ridicat decît în S.U.A., remarcă ziarul citat.

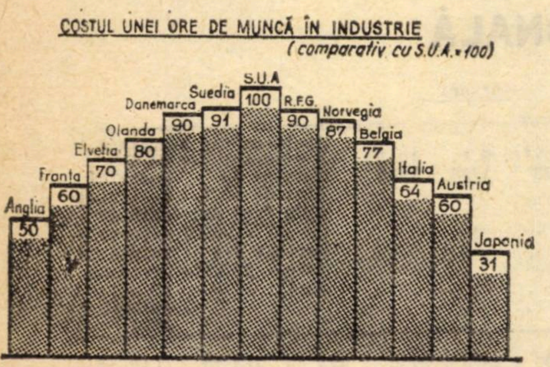

•

Dezordine crescîndă în conjunctura materiilor prime

DUPĂ CUM relatează ziarul „Le Monde" (24.XII.1974), încălzirea fără precedent a cursului metalelor neferoase, urmată de o cădere vertiginoasă, continuă, a prețului fibrelor textile și a cauciucului este „răsplata" febrei inflaționiste a primului semestru și a severei recesiuni care afectează din ce în ce mai mult economia mondială. Cursurile produselor agricole, în schimb au bătut toate recordurile în anul 1974. Diminuarea stocurilor și recoltele slabe provocate fie de secetă, fie de ploile diluviene au dus la semi-penuria de zahăr și de cereale pe piața mondială. Stocurile mondiale de cereale nu sînt reconstituite, cele existente putînd acoperi nevoile de consum doar pentru 2—3 săptămîni. Scăderea prețurilor la metalele neferoase prezintă în general un flux invers, în special la cupru și zinc, cu excepția cositorului ale cărui zăcăminte mondiale au sărăcit, iar cerințele sînt mai mari decît posibilitățile de producție. Din graficul alăturat se pot trage concluzii și cu privire și la alte materii prime care prezintă tendințe fie de scădere, fie de creștere, determinate atît de cauzele naturale, cît și de recensiunea din lumea capitalistă.

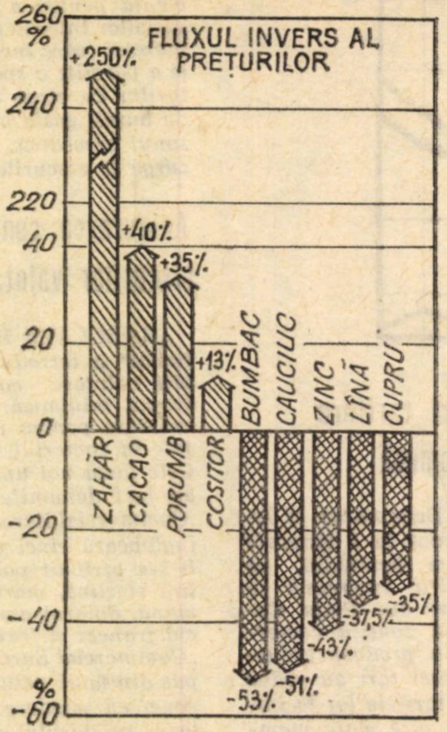

Rezerve de țiței recuperabile

UN STUDIU guvernamental întreprins în S.U.A. a demonstrat că rezervele recuperabile din țițeiul rămas după extracție pot dubla cantitatea actuală dată în folosință, ținînd seama de faptul că în prezent se pompează doar circa 30 la sută din zăcămintele exploatate, restul fiind, cu metodele obișnuite, foarte greu de scos la suprafață și astfel foarte scump. Dată fiind creșterea actuală a prețurilor petrolului pe piața mondială, se poate lua în considerare folosirea așa numitelor metode de recuperare de gradul doi și trei. Aceste metode folosesc presiunea pentru a forța petrolul să iasă din rocile înconjurătoare și să pătrundă în puțul de extracție; căldura este folosită adeseori pentru ca petrolul — aflat pe alocuri în stare aproape solidificată în genul asfaltului — să curgă mai ușor. Presiunea și căldura sînt create cu ajutorul apei, aburilor, focului, bioxidului de carbon sau diferite produse chimice. De curînd au fost introduși detergenți speciali în patru puțuri, cu ajutorul apei sub presiune puternică. Se speră ca prin această metodă detergenții să se răspîndească în formațiile de rocă cu circa 15 cm pe zi, și astfel să se facă drum petrolului noroios, ceea ce va face că producția puțurilor cu asemenea petrol să crească de la 3 200 litri pe zi la 32 000 litri pe zi. Se apreciază de pe acum că petrolul recuperat va reperezenta, pentru început circa 40% din producția S.U.A. „Cu puțin noroc, spune un expert american în revista Newsweek, sporul total al producției de petrol datorat recuperării va ajunge în acest deceniu la 50 mil. litri pe zi".

Sistem industrial de transport

LÎNGĂ localitatea Sulaveri din Gruzia (U.R.S.S.) s-a construit, experimental, primul sistem industrial de transportare al mărfurilor în conteinere prin tuburi de mare diametru, destinat transportului de balast de la o carieră la uzina de produse din beton armat. În țevi cu diametrul de un metru circulă, cu o viteză de 45 km pe oră, o garnitură formată din 6 capsule-container care, la fiecare cursă, transportă 15 tone de încărcătură. La capetele acestor tuburi se află instalații de suflat aer, iar încărcatul și descărcatul containerelor se efectuează automat, într-un singur minut. Instalația experimentală de la Sulaveri a demonstrat faptul că la fiecare o sută de instalații cu o lungime medie de 10—22 km s-ar reduce 30 000 de basculante, 60 000 șoferi și aproximativ 15 000 de muncitori. În viitor, transportul prin tuburi va dobîndi o mare amploare ; există de pe acum proiecte privind transportul cerealelor în acest mod în Kazahstan. Lungimea proiectată a tuburilor — 650 km, iar cheltuielile pentru transportul mărfurilor vor scădea de peste 5 ori (Agerpres).

„Asediu" la Ryad

REPREZENTANȚII a 120 de grupuri industriale occidentale, dintre care 30 americane, „asediază" în prezent oficialitățile economice din Arabia Saudită. Acest pelerinaj, subliniază revista **Jeune Afrique**, este nemijlocit legat de planul de dezvoltare economică a țării pe următorii cinci ani, care se definitivează în prezent la Ryad. Avînd în vedere volumul rezervelor monetare de care dispune și va dispune Arabia Saudită de pe urma petrolului (între 25 și 30 miliarde dolari numai în anul 1974), după unele opinii, aceasta va achiziționa în viitorii cinci ani bunuri, servicii și tehnologie din străinătate în valoare de 70 miliarde dolari. Potrivit altor versiuni se preconizează investiții interne în valoare de 6 miliarde dolari anual.

Pînă în prezent sînt cunoscute, pe plan intern, proiectele privind construirea unei uzine de asamblare de automobile „General Motors", a unei oțelării, a mai multor fabrici de îngrășăminte chimice, a unor instalații de desalinizare a apei, modernizarea principalelor aeroporturi, crearea de companii de transport aeriene și maritime etc. Pe plan extern, pînă acum această țară s-a limitat la plasamente cu caracter financiar (9 miliarde de dolari anul trecut), în bonuri de tezaur americane sau în împrumuturi internaționale. Totodată, sînt în curs negocieri pentru investiții cu caracter industrial în Liban, Porto Rico, Guineea, Brazilia etc.

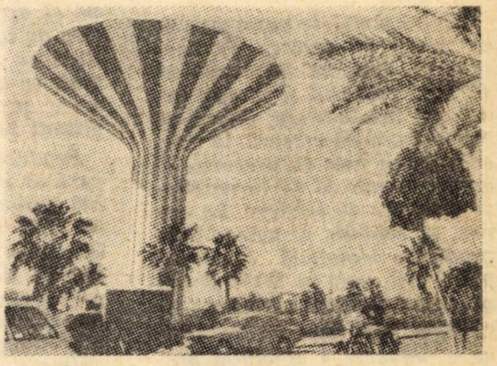

Castel de apă la Ryad

AGENȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU ENERGIE

Lica Măciucă, Brăila — Crearea acestui organism își are originea în conferința de la Washington a principalelor țări occidentale consumatoare de petrol, întrunită în februarie 1974 din inițiativa secretarului de stat al S.U.A., Henry Kissinger. Participanții — cei nouă membri ai Pieței Comune, plus Norvegia, Canada, Japonia și S.U.A. — au hotărît crearea unui Club al consumatorilor care, în urma refuzului Franței de a adera la acesta, s-a transformat în „Clubul celor 12 pentru energie", cu sediul la Bruxelles. După mai multe luni de dezbateri acest grup a propus un sistem de repartizare a resurselor petroliere între membrii săi în cazul în care unul sau mai mulți dintre aceștia ar fi afectați de un embargo. Ulterior grupul și-a creat și un organism executiv (A.I.E.), care s-a instalat oficial, în octombrie 1974, la sediul O.C.D.E. din Paris. În ultimele luni Norvegia, care va deveni curînd o țară producătoare de petrol, s-a retras din A.I.E., la care au aderat în schimb cinci noi state : Austria, Spania, Suedia, Elveția și Turcia.

„Programul internațional al energiei" adoptat de acest organism la prima sa reuniune prevede printre altele solidaritatea financiară între membri săi pentru a face față dezechilibrului global al balanțelor lor de plăți, aplicarea unui program de cooperare pe termen lung în vederea reducerii consumului de energie și a dependenței față de importurile de energie, precum și promovarea unor relații de cooperare cu țările producătoare și cu alte țări consumatoare. Deciziile în cadrul A.I.E. sînt luate cu o majoritate de 60% din sufragii. Fiecare țară membră are dreptul la trei voturi plus un număr de sufragii proporțional cu consumul lor de petrol.

Referindu-se la crearea A.I.E. revista **Jeune Afrique** scria : „ea opune cartelului exportatorilor un cartel al clienților, ceea ce riscă să ducă la o înfruntare sterilă".

Electronica bulgară

T. Popescu, Giurgiu — Industria electronică și electrotehnică cunoaște o rapidă dezvoltare în R. P. Bulgaria ; în perioada 1971—1973, producția sa a sporit într-un ritm mediu anual de 37%, iar ponderea ei în exportul bulgar urmează să crească de la 6,5% în 1970 la 15% în 1975.

Recent, uzina „Orgtehnika" din Silistra a început să producă un nou tip de calculator electronic miniaturizat — „Elka 101 A". Destinat în primul rînd exportului, acest calculator — în greutate de 250 g — efectuează cele patru operații aritmetice și calculul procentelor, lucrînd cu ajutorul unor baterii de 1,5 volți.

Producția mondială de oțel în 1974

Ing. **Ovidiu Oprescu,** Hunedoara — La cel de al VIII-lea congres al Institutului internațional al fontei și oțelului, care s-a desfășurat la München în 1974 producția mondială de oțel a fost evaluată la 710 milioane tone (+2% față de 1973). S-a apreciat că sporirea producției a fost frînată de lipsa acută de cărbune cocsificabil, de penuria și prețul crescînd al fierului vechi, precum și de exigențele sporite privind combaterea poluării mediului înconjurător. La congres s-a hotărît între altele coordonarea eforturilor principalelor țări capitaliste producătoare de oțel în privința utilizării energiei nucleare în procesele siderurgice.

Folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice

Victor Damian, București — 1) Numărul țărilor în care se obține sau va fi obținut în următorii cîțiva ani plutoniu în reactoarele unor centrale nucleаro-electrice depășește 30. Lista lor include și țări ca Argentina, Brazilia, Spania, Elveția, Egipt, R. Sud-Africană, Iran, Israel, Pakistan, Australia, India, Coreea de Sud, Japonia etc. Asistența acordată Indiei de către Canada pentru construirea de centrale nucleаro-electrice a fost suspendată în urma efectuării primei experiențe nucleare indiene.

2) Numărul țărilor care au semnat Tratatul pentru neproliferarea armelor nucleare, intrat în vigoare în 1970, și care îi aplică clauzele se ridică în prezent la 80.

Relațiile economice americano-arabe

Valerian Duca, București — Relațiile economice dintre S.U.A. și statele arabe nu numai că nu au fost „înghețate" în cursul anului trecut, ci au cunoscut o sensibilă dezvoltare. Statistici întocmite de către „Asociația americano-arabă pentru comerț și industrie", arată că în cursul primelor nouă luni ale anului trecut Statele Unite au exportat în cele 20 de țări ale Ligii Arabe mărfuri în valoare de 2 340,1 milioane dolari (+83%) și au importat produse în valoare de aproximativ 2 248,2 milioane (+ 162% față de primele nouă luni ale lui 1973).

Arabia Saudită rămîne principalul partener comercial al Statelor Unite printre țările arabe, fiind în același timp, în primele nouă luni din 1974 primul furnizor (1 009,8 milioane dolari) și primul client (582 milioane). Urmează Algeria, al doilea furnizor (768,9 milioane) și al treilea client (216,9 milioane) al S.U.A., urmată de Emiratele Arabe Unite, al treilea furnizor (216,3 milioane) și al șaselea client (169,7 milioane). Egiptul a rămas al doilea importator din Statele Unite, achiziționînd produse în valoare de circa 269 milioane dolari în cursul primelor nouă luni ale anului 1974. Libanul se află pe locul al patrulea ; achizițiile sale din S.U.A. au atins 200 milioane dolari în timpul acestei perioade, față de 114,8 milioane dolari în 1973. De notat creșterea simțitoare a exporturilor americane către Irak : 172,9 milioane dolari față de 30,2 milioane dolari pentru primele nouă luni din 1973, precum și către Maroc : 141,9 milioane dolari față de 73,9 milioane dolari.

Inflație record

Radu Macarie, Drobeta-Turnu Severin — Nivelul record al inflației pe plan mondial se înregistrează în Chile. Rata inflației s-a ridicat în 1974 în această țară la 375,9%, după ce în anul precedent fusese de 508%.

Economia portugheză

R. Manolescu, Focșani — 1) Portugalia n-a fost niciodată asociată la Piața Comună. După cum a declarat ministrul de externe portughez Mario Soares, economia țării sale este în prezent încă prea șubredă pentru a putea să abordeze obiectivul său de a adera la Piața Comună.

2) Încasările provenite de la muncitorii portughezi care lucrează în străinătate se cifrează la circa un miliard de dolari pe an și reprezintă un element major în balanța portugheză de plăți. Cu toate acestea, în condițiile creșterii prețurilor la petrol și alte materii prime, balanța de plăți a Portugaliei, care în mod tradițional se încheia cu un excedent, s-a soldat în 1974 cu un deficit, estimat de ministrul de finanțe Jose da Silva Lopes la 500—600 milioane de dolari. Reducerea cu 15% a numărului turiștilor este responsabilă pentru circa 50 milioane dolari din acest deficit.

„Tribuna economistului"

Cornel Suciu, C.A.L.P.C., București — Și noi avem sentimentul că acordăm încă un spațiu insuficient dezbaterii în revistă a problemelor **curente** cu care sînt confruntate unitățile și centralele. Viitoarea noastră rubrică „Tribuna economistului" își propune de aceea să constituie un teren pentru confruntarea de opinii și căutarea de soluții în vederea perfecționării activității economice, larg deschis tuturor cadrelor din economie, ale căror contribuții le așteptăm. Ne-am bucura ca printre corespondenții noștri să vă numărați în continuare și dv.

Criminalitate

Ion Gorincu, Botoșani — Din cauza creșterii criminalității, probabilitatea de 3% ca un băiat născut în 1974 într-un mare oraș american să aibă o moarte violentă este mai ridicată decît în cazul unui soldat din armatele participante la luptele din timpul celui de al doilea război mondial (care era de 2%), relevă un studiu elaborat de Institutul de tehnologie din Massachusetts, ale cărui concluzii au fost discutate recent la Casa Albă, date fiind multiplele implicații socio-economice ale acestui fenomen.

Prețul oficial al aurului

C. Lebădă, Cluj-Napoca — 1) După ce timp de 35 de ani prețul oficial al aurului rămăsese neschimbat, la 35 dolari uncia, el a crescut succesiv la 38 dolari (în 1971) și apoi la 42,22 dolari uncia (în 1973), în urma celor două devalorizări ale dolarului. Acordul realizat în urma discuțiilor dintre președinții S.U.A. și Franței la recenta lor întîlnire din Martinica (de la care prezentăm un aspect în imaginea de mai jos), prevede că orice guvern care dorește va putea adopta prețurile curente ale pieței ca bază pentru evaluarea rezervelor sale de aur, ceea ce nu înseamnă și posibilitatea pentru băncile centrale respective de a cumpăra și vinde liber aur la prețul pieței.

La 9 ianuarie a.c. Banca Franței a anunțat reevaluarea stocului său de aur la 170,4 dolari uncia.

2) Precedenta întîlnire la nivel înalt franco-americană a avut loc în mai 1973 în Islanda, la Reykjavik, între președinții de atunci ai celor două țări.

3) Interdicția pentru cetățenii americani — ridicată la începutul acestui an — de a deține lingouri de aur data din anul 1933.

curier

Acordarea gradației

C. Melinte, Vaslui — Condițiile de menținere a numărului de gradații avut, în cazul personalului transferat, în interesul serviciului sau trecut în alte funcții sînt prevăzute în H.C.M. nr. 914/1968 și în precizările Ministerului Muncii nr. 170 001/1970, în vigoare pînă la 1 februarie 1975. Aceste condiții sînt diferite, după cum transferarea în interesul serviciului s-a făcut în aceleași funcții sau în funcții echivalente ori în unități în care se aplică aceleași nivele de retribuire sau nivele superioare ori inferioare celor stabilite și aplicate în unitatea de unde personalul a fost transferat.

În cazul dv. — șef de serviciu transferat în funcția de șef birou, la o unitate la care se aplică nivele de retribuire mai mari, condițiile de acordare a gradațiilor prevăd că unitățile au competența să vă stabilească un număr de gradații care să corespundă vechimii dv. în specialitate, calităților și aptitudinilor profesionale, fără să se depășească retribuția tarifară avută anterior.

În mod logic, trecerea dv. din funcția de șef serviciu în aceea de șef birou nu constituie o promovare, deși este posibil să aveți sarcini mai complexe la noul loc de muncă.

Pentru îngrijirea copiilor

Elena Stoica, București — Potrivit art. 156 (1 și 2) din Codul muncii, unitățile sînt obligate să acorde femeilor în cursul programului de lucru — pauze pentru alăptarea și îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la 9 luni, de o jumătate de oră, la intervale de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării dus și întors la locul unde se găsește copilul. La cererea mamei, pauzele pentru alimentarea și îngrijirea copilului pot fi înlocuite cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic, fără ca aceasta să aibă consecințe asupra remunerării sau altor drepturi materiale.

În cazul celor al căror program de lucru este stabilit la 6 ore zilnic, dat fiind condițiile deosebite în care se desfășoară munca, pauza de alăptare este de o oră pe zi.

Potrivit art. 152 din Codul muncii, femeile care alăptează nu pot fi folosite la locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase, trebuind să fie trecute la alte locuri de muncă, fără ca prin aceasta să li se scadă retribuția.

VALORIFICAREA OPERATIVĂ A CREAȚIEI ORIGINALE ÎN TEHNICA MEDICALĂ

(Urmare din pag. 10)

avansarea, pe terenul atît de labil — azi — al cancerului. Calculele arată că depistarea precoce a lui — așa numitele stadii 0 și 1 — sînt vindecabile, practic, într-o proporție de sută la sută. Cu cît se avansează, însă, în boală, posibilitățile de tratament eficace scad corespunzător pînă la zero (stadiile 3 și 4). Reiese de aici importanța depistării lui, în timp util — pentru vindecarea și recuperarea socială a pacientului. Este suficient să menționez, de pildă, că, cu cît se întîrzie depistarea, boala se agravează, cheltuielile pentru tratament crescînd corespunzător : 3—6 luni de spitalizare pe an, medicamente foarte scumpe și altele. Mulți devin irecuperabili, în jurul vîrstei de 40 de ani, care — se știe reprezintă perioada maximei productivității la om. Prin perspectivele pe care aparatul le deschide — este vorba de posibilitățile de folosire a bioritmurilor — devine, practic, posibil orice tratament, ceea ce este de natură să reducă cantitatea de medicamente întrebuințate și eforturile pentru procurarea și administrarea lor.

Faptul că aparatul a fost realizat — nu am depășit, însă faza de prototip — este bine, dar nu și suficient, intrarea sa în producție trebuind să constituie punctul de finalizare a ideii de invenție.

Concepția pentru aparatul nostru a fost solicitată și în străinătate de vreo 10—12 firme din R.F.G., Anglia, S.U.A. etc., cîteva au insistat chiar în repetate rînduri, pentru achiziție. Export care, însă, nu s-a finalizat. Întreprinderea de specialitate — „Industrialimportexport“ — a obținut bune rezultate în prospectarea pieței, însă produsul trebuia completat — în interesul propriei sale competitivități, la export — prin cuplarea sa la un calculator, în vederea cuantificării datelor primare și a prelucrării lor statistice. Aceasta, însă, nu s-a mai finalizat, din cauza unor factori exogeni echipei. Receptivitatea cadrelor din unitățile de producție nu a fost pe măsura necesităților de finalizare. Am primit ajutor de la C.N.S.T., nu însă și de la fabricile executante. Comercializarea invențiilor în străinătate suferă și ea carențe de fond. Aparatul a fost expus la diverse seminarii științifice — Praga, Strasburg, Boulogne, Nürnberg — la ultimul obținînd medalia de aur în 1971. Cred că prin participarea la sesiuni științifice internaționale, de profil medical ne putem face o excelentă și eficace reclamă. Sistemul de „work-shop“-uri, pe care alții le practică la conferințele științifice internaționale — de testare de aparate medicale — cred că putem să-l practicăm și noi, foarte bine. Să nu uităm că segmentul de piață al aparatelor medicale este, prin excelență, specific și exigent. Este o industrie foarte rentabilă. Produsul de tehnică medicală costă — în principiu — mai puțin decît alte echipamente, are o uzură morală deosebit de mare și rapidă (vîrsta sa comercială este de circa 3—5 ani), se vinde cel mai rapid și la prețuri foarte bune, căci cine nu plătește pentru sănătatea sa ? Totul este să ne străduim să finalizăm bine creațiile originale pentru că ele folosesc oamenilor și implicit economiei noastre.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Numărul 3 din 17 ianuarie 1975

– **Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune :** Sistemul de referință : omul (prof. univ. dr. **Petru Pânzaru)** 1–3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Utilizarea deșeurilor și a resurselor secundare **(M. Grăjdan)** 4–7

– **Sinteze-analize :** Priorități în industrializarea unei importante avuții naționale : LEMNUL **(ec. Petre Cioclu)** 8–9

Un deziderat – valorificarea operativă a creației originale în tehnica medicală 10

Interviu „R.E." cu **Alexandru Oprea,** vicepreședinte al B.N.R.S.R. pe marginea unor noi reglementări financiar-bancare (Interviu de **Maria Ioniță)** 11

CONDUCERE – ORGANIZARE

– **Investigație „R.E." :** Prin ce este specific marketingul mașinilor și utilajelor ? **(George Hașeganu, Ioan Georgescu)** 12–13

– **Experiențe în actualitate :** Metoda „Electre" – fundamentarea deciziilor privind asimilarea produselor noi (ec. **Gh. Popescu)** 14–15

TEORII – IDEI

– Creșterea contribuției agriculturii la venitul național (prof. univ. dr. **Marin Popescu)** 16–17

– Eminesciana oeconomica **(Radu C. Demetrescu, Cornel Sirbu)** 18

– **Știință-societate :** Problema resurselor energetice și a rezervelor de materii prime în condițiile revoluției științifice și tehnice (I) (prof. dr. docent ing. **Valter Roman)** 19–20

– **Convorbiri economice** cu **Pierre Uri :** „Mimetismul influențează spirala prețurilor" (Interviu de **Dinu Dragomirescu)** 21

– **Școli-curente-economiști :** Economistul și politica economică în reflecțiile lui Arthur Okun **(Vasile Pilat)** 22–23

ECONOMIE MONDIALĂ

În actualitate : Comerțul internațional sub incidența crizei economice din Occident **(L. Stroja)** 24–25

– Rolul și implicațiile investițiilor străine directe în țările în curs de dezvoltare **(C. Vasiliade, Gh. Dumitru)** 26–28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

Hanurile și motelurile cooperației de consum vă stau la dispoziție și în anotimpul alb! În cele mai încîntătoare zone ale țării, ele vă oferă condiții optime de găzduire: camere confortabile, cu încălzire, restaurante cu mîncăruri gustoase și băuturi din podgorii renumite.

Hanul Rucăr

Puteți petrece un plăcut concediu la:

Motelul BREȚCU-Oituz (la 2 km de localitatea Brețcu, jud. Covasna D.N. 11 km 79)
Motelul MONTEORU (în stațiunea Monteoru, jud. Buzău)
Motelul TOPOLOGUL (la 16 km de Rm. Vîlcea, lîngă Milcoiu)
Motelul „POIANA FLORILOR" (la 7 km de localitatea Pădurea Neagră, jud. Bihor)
Motelul PRAID (în localitatea Praid, jud. Harghita) **Hanul** DEALUL SASULUI (D.N. Pitești—Brașov, km 90)
Hanul BRAN (lîngă Castelul Bran, jud. Brașov)
Hanul „URSUL NEGRU" (la Sovata-sat, jud. Mureș)
Hanul RUCĂR (în localitatea Rucăr, jud. Argeș)

Hanul Poiana Florilor

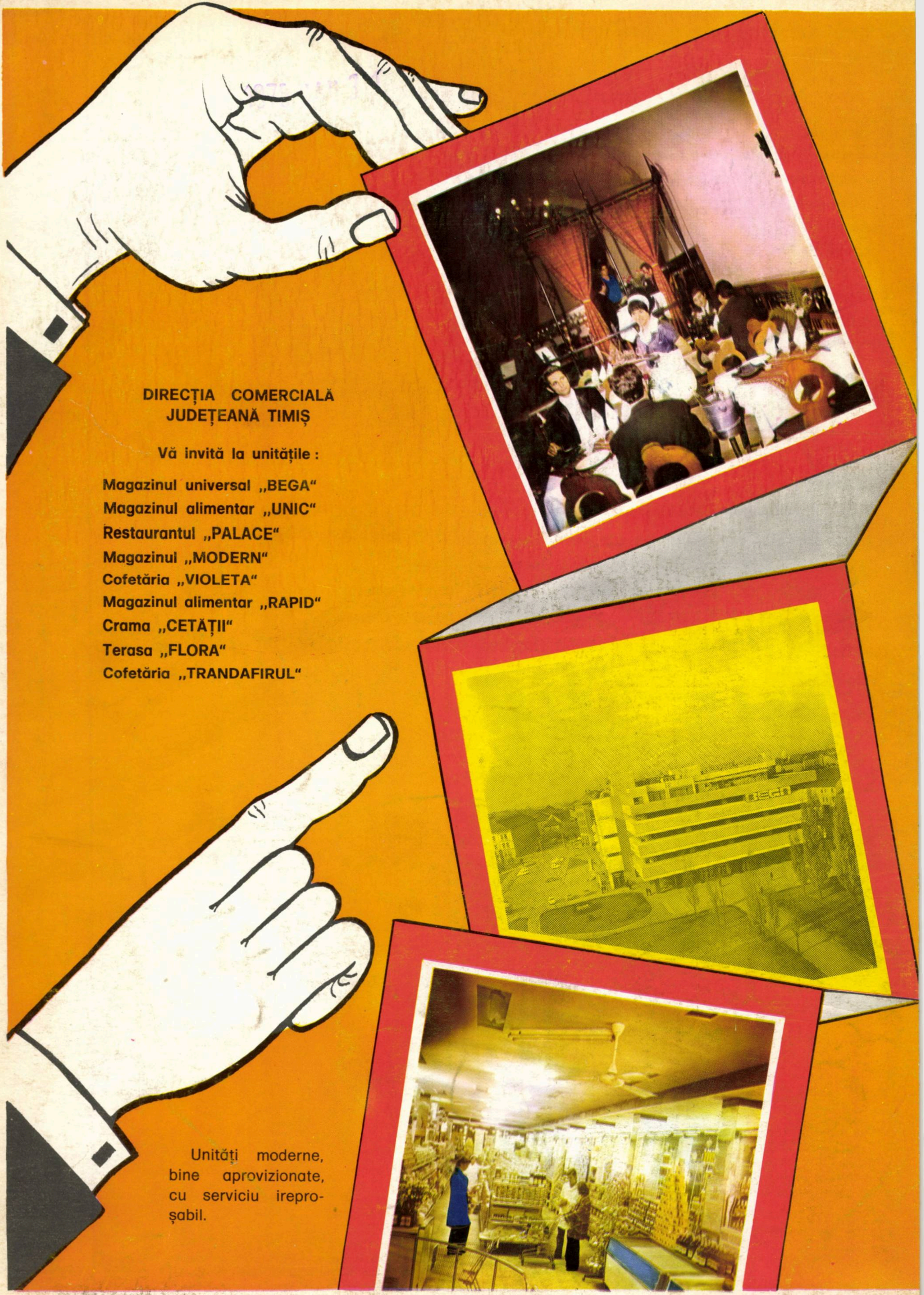

DIRECȚIA COMERCIALĂ JUDEȚEANĂ TIMIȘ

Vă invită la unitățile:

Magazinul universal „BEGA"
Magazinul alimentar „UNIC"
Restaurantul „PALACE"
Magazinul „MODERN"
Cofetăria „VIOLETA"
Magazinul alimentar „RAPID"
Crama „CETĂȚII"
Terasa „FLORA"
Cofetăria „TRANDAFIRUL"

Unități moderne, bine aprovizionate, cu serviciu ireproșabil.

Lei 5

646

revista economică

4 24·I 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

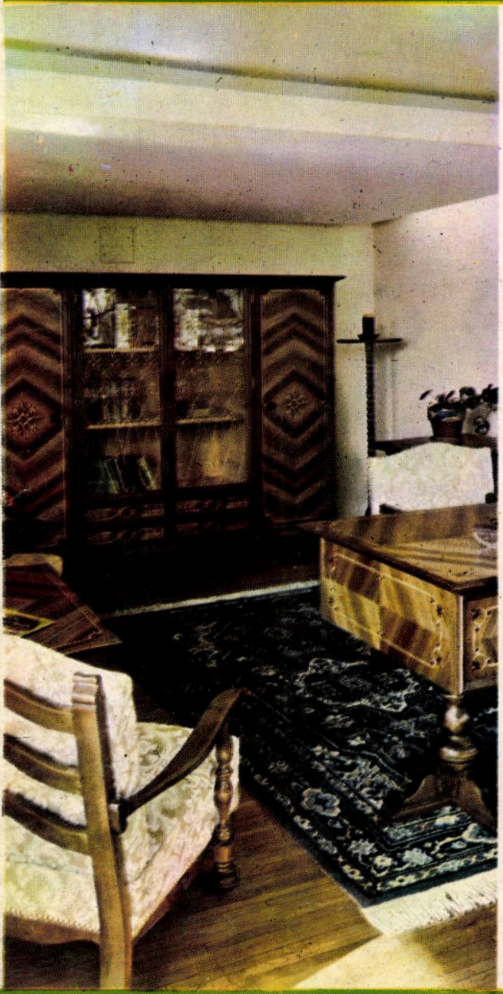

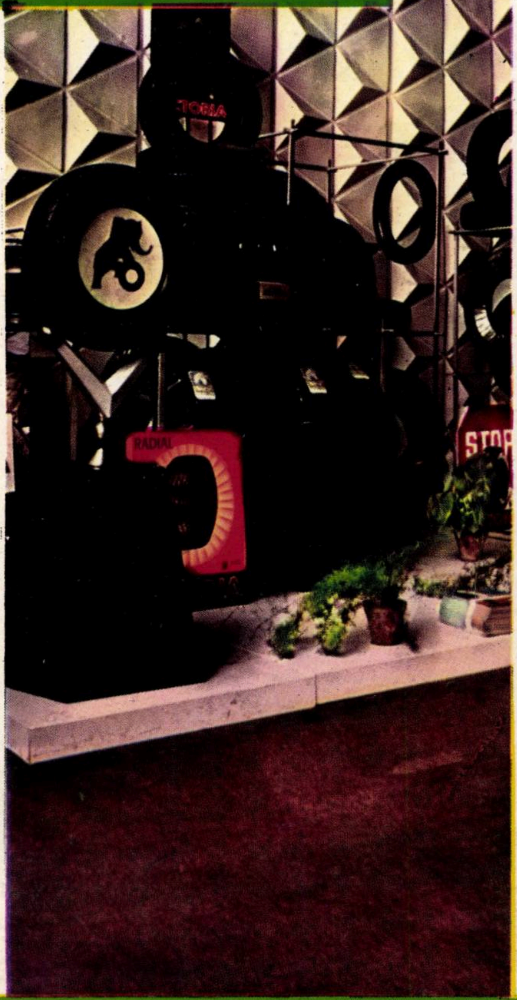

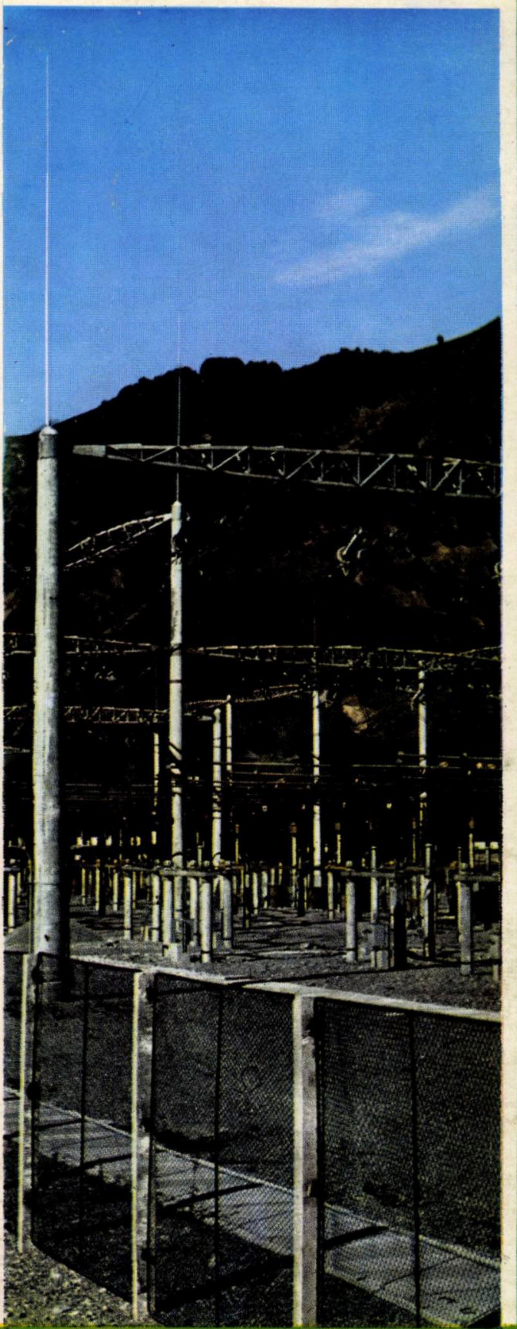

VALENȚE OPTIME IN VALORIFICAREA RESURSELOR

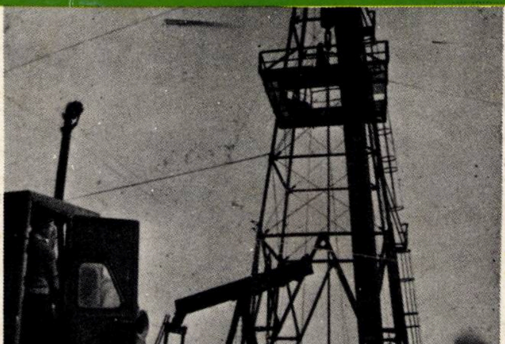

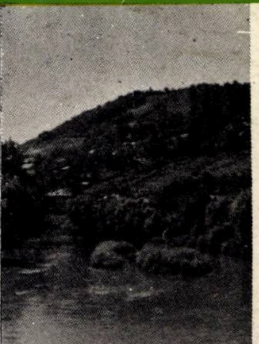

Județele țării pe traiectoria progresului

BACĂU

CA MULTE alte zone ale țării, județul Bacău a rămas vreme îndelungată, în perioada antebelică, în situația de subdezvoltare, în ciuda faptului că teritoriul său dispunea de importante resurse naturale, care ar fi permis organizarea unor activități industriale diversificate. Abia în anii construcției socialiste, în condițiile industrializării țării, aceste resurse au început să fie puse în valoare pe scară largă, determinînd o puternică dezvoltare a forțelor de producție, o creștere a locului și a rolului județului în economia românească.

Bacăul este unul din primele județe ale țării care a beneficiat din plin de roadele politicii partidului de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție. În perioada 1951—1965 Bacăul s-a aflat, alături de Hunedoara, în fruntea județelor țării în ceea ce privește volumul investițiilor, ocupînd și în anii următori un loc important din acest punct de vedere. Pe această bază au fost construite și date în funcțiune o serie de noi obiective industriale, multe dintre ele de importanță națională: termocentralele de la Borzești și Comănești, cinci hidrocentrale pe Bistrița, rafinăriile de petrol din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej și Dărmănești, Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, Combinatul chimic și Combinatul de cauciuc sintetic și produse petrochimice Gheorghe Gheorghiu-Dej, complexele pentru industrializarea lemnului din Comănești și Bacău, întreprinderile de industrializare a laptelui și de bere din Bacău etc., au fost modernizate și dezvoltate unitățile existente.

O asemenea bază tehnico-materială, solidă și modernă, a constituit temelia folosirii raționale a forței de muncă și a resurselor naturale, fundamentul creșterii accelerate a producției industriale, care în 1973 era de 23,5 ori mai mare față de 1938, de 16,3 ori mai mare față de 1950 și de 4,5 ori față de 1960. Pentru sporirea potențialului economic al județului este semnificativ faptul că producția industrială ce se obține în acest an depășește jumătate din volumul producției globale industriale a României din 1950. În structura producției industriale a județului predomina în 1973 chimia cu 24,6% (practic inexistentă în 1950), combustibilii (14,6%), alimentară (13,9%), energia electrică (10,9%, față de 0,5% în 1950), exploatarea lemnului, construcțiile de mașini. Pentru această din urmă ramură este de semnalat mai **ales începerea fabricației, în urmă cu** doi ani, a unor produse de mare tehnicitate și precizie — mașini de alezat și frezat.

Dinamica producției globale industriale

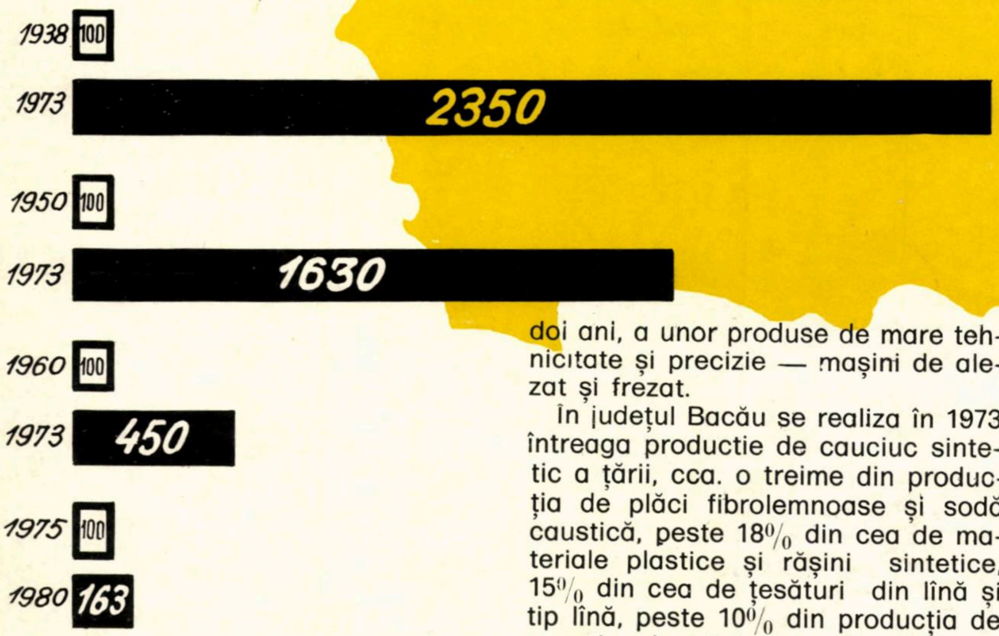

Structura produsului global în 1973 (%)

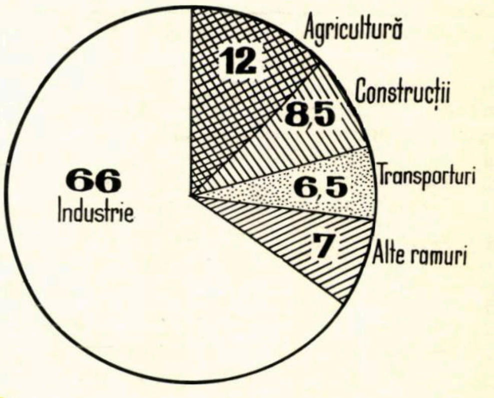

În județul Bacău se realiza în 1973 întreaga productie de cauciuc sintetic a țării, cca. o treime din producția de plăci fibrolemnoase și sodă caustică, peste 18% din cea de materiale plastice și rășini sintetice, 15% din cea de țesături din lînă și tip lînă, peste 10% din producția de energie electrică și combustibili, aproape 7% din cea chimică.

Agricultura, cu o pondere de 2% în producția globală agricolă a țării, și-a sporit cu 44% producția în 1973 față de 1965. A crescut gradul de dotare tehnică: suprafața agricolă ce revine la un tractor s-a redus la 141 ha față de 618 în 1960, iar volumul îngrășămintelor chimice folosite s-a mărit de peste 2,7 ori în 1973 față de 1965.

Progresul economico-social al județului, modificările structurale care au avut loc sub impactul industrializării sînt ilustrate în mod sugestiv de faptul că în 1973 contribuția industriei la formarea produsului global al județului crescuse la 66%, în timp ce a agriculturii se micșorase la 12%.

În nemijlocită legătură cu dezvoltarea economică s-au îmbunătățit condițiile de viață și de muncă ale populației. În perioada 1960—1973 numărul locurilor de muncă noi a crescut cu peste 50%, retribuția medie lunară a personalului s-a majorat cu 80%, iar volumul vînzărilor de mărfuri de peste 2,7 ori. Au fost construite un mare număr de locuințe, instituții de cultură și sanitare, s-a îmbunătățit rețeaua edilitară a localităților.

Viitorul plan cincinal deschide în fața județului noi perspective de dezvoltare. În 1980 față de 1975 producția industrială va crește cu 63% cea agricolă cu 28%, iar volumul investițiilor cu aproape 40%. Noile obiective industriale și agrozootehnice ce vor fi construite, între care un combinat de îngrășăminte chimice, întreprinderi de mașini de rabotat și de presat, de piese de schimb, de țesături subțiri de in, de tricotaje de lînă, cele 17 500 apartamente ce vor fi puse la dispoziția oamenilor muncii, creșterea veniturilor vor contribui la modificarea în continuare a peisajului economic al județului, la ridicarea bunăstării maselor.

S. G.

ORSZÁGOS SZAKIKÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

DEMOCRATISMUL ASUMĂRII ȘI EXERCITĂRII RESPONSABILITĂȚILOR

ECONOMIA românească se află în ultimul an al actualului cincinal, în care producția industrială a țării, cea mai mare pe care ne-am propus să o realizăm într-un an, urmează să se apropie de 600 de miliarde de lei, ceea ce echivalează cu de 33 de ori realizările anului 1938. Va fi un an în care noi, făuritorii bunurilor materiale și spirituale ne vom autoverifica capacitatea de realizare a prevederilor unui întreg cincinal înainte de termen.

Intensa activitate politică a acestor zile, proprie campaniei electorale pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare, se desfășoară în strînsă legătură cu sarcinile economice. A fost stimulată puternic, în acest context, întrecerea socialistă, activitatea tuturor colectivelor de oameni ai muncii pentru realizarea și depășirea planului, pentru înfăptuirea hotărîrilor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R.

Adunările generale ale oamenilor muncii se desfășoară deci în plin proces de transpunere în practică a principalelor direcții de acțiune din aceste hotărîri. În cadrul forului suprem de conducere muncitorească în întreprinderi sînt abordate modalitățile concrete de asigurare a resurselor în realizarea cincinalului înainte de termen, de perfecționare a organizării interne a producției, de intensificare a procesului de creativitate, obținerea unor produse de un înalt nivel calitativ, sporirea eficienței în fiecare unitate economică. Îndeosebi se insistă asupra modalităților concrete de reducere a cheltuielilor de producție, și în cadrul lor a celor materiale. Trecînd de la abordarea generală la studierea analitică a acestor aspecte, în centrul atenției se situează reducerea cheltuielilor cu combustibilul și energia, cu materiile prime, ale căror posibilități de reducere au fost temeinic analizate. Sînt, de fapt, tot atîtea răspunsuri pentru modul cum trebuie acționat în obținerea unui loc fruntaș în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

ADUNĂRILE GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII

Avem șansa de a participa în acest fel la un proces istoric. Clasa muncitoare își desăvîrșește maturizarea în confruntarea cu problemele dezvoltării. Peste tot, în adunările generale, răspunsuri la chemările la întrecere, dialoguri aprinse, soluționări concrete, oferite de strungari, de ingineri sau de economiști privind cooperarea între întreprinderi, respectarea obligațiilor contractuale, sporirea productivității muncii. Oamenii muncii operează cu noțiunile și categoriile tehnice și economice, investighează și descoperă resurse, se autoeducă în disciplina industrială, acționează cu spiritul unor gospodari cu tradiție. Și, lucru foarte important — decid.

Decizia presupune competență, iar eficiența realizării ei o impune. Este, fără îndoială, o cerință cu premise de realizare constituite în întreg procesul construcției socialiste. Experiența acumulată de colectivele de oameni ai muncii în edificarea peisajului industrial al României socialiste, calitatea produselor noastre apreciate și peste hotare, cadrele competente formate pe șantierele socialismului, fondurile alocate dezvoltării învățămîntului, crearea unei mentalități economice de masă, aplicarea consecventă a normelor eticii și echității socialiste sînt doar cîteva certitudini. Dar numai în prezența lor, curajul asumării responsabilităților devine și poate fi înțeles ca participare conștientă la procesul creșterii noastre economice și sociale. O dovadă în acest sens o reprezintă maniera riguros științifică în care au fost fundamentate angajamentele suplimentare, suportul real, rezervele concrete pe a căror valorificare s-au bazat inițiativele.

La toate acestea se cere adăugată însă și răspunderea pentru transpunerea în realitatea întreprinderii a deciziilor adoptate în cadrul adunărilor generale. Asumarea c de către colectivele de oameni ai muncii constituie u teren favorabil de educare prin muncă, de dezvoltare a conștiinței socialiste, de creștere a combativității față de neajunsuri și întărire a responsabilității socialiste. Trecînd neîntîrziat la îndeplinirea tuturor hotărîrilor, punînd accentul în activitatea economică a acestui an pe elementele cantitative și calitative determinate, vom crea garanția realizării sarcinilor asumate.

Fără îndoială, există un alt aspect important. Clasa muncitoare nu este numai cea care realizează hotărîrile, ci ea însăși conduce și decide efectiv asupra prezentului și viitorului. Pentru aceasta a fost creat cadrul organizatoric, a fost edificat și instituționalizat, un sistem larg, de forme și modalități care asigură participarea fiecăruia la adoptarea deciziilor și înfăptuirea acestora. Clasa muncitoare, chemată să-și exercite rolul, se autoconduce în acest fel, și guvernează totodată procesul creșterii întregii societăți.

În cadrul sistemului menționat adunările generale ale oamenilor muncii oferă membrilor societății noastre posibilitatea să-și exercite în mod organizat drepturile și obligațiile ce le revin în dubla calitate de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și producători de bunuri materiale, să intervină activ pentru desfășurarea în condiții optime a activității economice. Faptul că legea a conferit adunărilor generale ale oamenilor muncii atribuții majore, cu caracter permanent, care angajează răspunderea întregului colectiv pentru bunul mers al activității, reprezintă el singur o contribuție importantă în consolidarea acestei noi instituții a societății noastre.

Credem însă că este de datoria noastră să descifrăm semnificații dincolo de aceste cuvinte. Căci în afară de „nouă instituție“, de „exercitarea în mod organizat și nemijlocit a drepturilor și obligațiilor“, de faptul că „angajează răspunderea întregului colectiv“, adunările generale ale oamenilor muncii sînt o expresie a profundului democratism al societății socialiste românești. Democrația noastră le-a creat, democrația le-a constituit într-o adevărată formă superioară a conducerii colective și tot ea a creat condiții favorabile pentru manifestarea deplină, în acest cadru, a inițiativei economice.

Instituționalizarea adunărilor generale este rodul profund umanist al întregii politici a partidului de afirmare a personalității umane, de regăsire a eu-lui fiecăruia în aspirațiile și năzuințele societății socialiste. Se poate spune că, în perioada de cînd au fost create, ele s-au definit tot mai mult ca adevărate organisme vii, apte de a răspunde cerințelor pentru care au fost create. Mai mult chiar, ele au devenit instrumente de lucru indispensabile unei analize profunde, critice, a realităților din unitățile noastre economice. Integrarea lor în viața întreprinderilor s-a petrecut sub ochii noștri. Am participat cu toții la reușită, dar am rămas în continuare angrenați în sporirea funcționalității acestui organism, ca o probă de maturitate și consecvență, de gîndire economică eficientă și prospectivă pe care trebuie să ne-o oferim nouă înșine.

Sîntem în ianuarie, la început de an. Nu uităm însă că e un sfîrșit de cincinal. De aceea apare imperios necesar ca, trecînd neîntîrziat la transpunerea în viață a măsurilor și hotărîrilor pe care le-am adoptat în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii, să oferim și un argument în plus în motivația existentă a activității și eficienței acestor foruri supreme de conducere muncitorească din întreprinderi : cincinalul înainte de termen.

Bogdan PĂDURE

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

PARTICIPAREA OAMENILOR MUNCII LA CONDUCEREA ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII

DOCUMENT de însemnătate istorică pentru întregul nostru popor, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în contextul dezvoltării în continuare a democrației socialiste, prevede participarea tot mai largă a maselor de oameni ai muncii la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului. Pentru realizarea acestei cerințe primordiale, partidul va acționa și în continuare pentru perfecționarea cadrului organizatoric existent.

Instituționalizarea principiului muncii colective în conducerea economiei

APLICAREA acestui principiu la nivelul unităților socialiste din economie, în etapa actuală a dezvoltării țării noastre, a devenit o necesitate obiectivă determinată în esență de următoarele cerințe : creșterea continuă a dimensiunilor unităților economice ca urmare a concentrării producției ; diversificarea și creșterea importanței și complexității problemelor cu care este confruntată conducerea unor unități economice moderne ; asigurarea cadrului organizatoric adecvat pentru participarea nemijlocită a oamenilor muncii, în dubla lor calitate de proprietari și producători, la conducerea activităților economice și sociale ; apariția unor activități noi, specifice unităților economice moderne (marketing, prelucrarea automată a datelor etc) ; creșterea ponderii și importanței activităților din domeniul cercetării-dezvoltării ; creșterea complexității și diversificarea problemelor sociale din cadrul unităților economice ; necesitatea înlăturării arbitrariului, subiectivismului și voluntarismului impus în unele cazuri de conducerea unipersonală ; necesitatea întăririi relațiilor de solidaritate și răspundere reciprocă între grupul de conducere și personalul întreprinderii.

Contribuția P.C.R. la aplicarea și instituționalizarea principiului muncii și conducerii colective adaptat la trăsăturile și particularitățile țării noastre s-a dovedit a fi deosebit de valoroasă, îmbogățind pe această cale patrimoniul științei conducerii.

Încercînd o succintă trecere în revistă a particularităților și trăsăturilor specifice aplicării principiului muncii și conducerii colective în economia românească, se poate constata că acestea sînt în esență următoarele :

● introducerea muncii colective ca principiu fundamental de conducere a tuturor unităților economice și ministerelor;

● în activitatea organelor de conducere colectivă, pentru fiecare membru, responsabilitatea trebuie îmbinată judicios sub cele trei aspecte ale sale :

— responsabilitatea colectivă (răspunderea solidară) pentru activitatea de conducere a unității ;

— responsabilitatea individuală în calitatea de membru al organului de conducere colectivă pentru munca depusă în acest organ ;

— responsabilitatea individuală pentru activitatea depusă la locul de muncă în calitatea de angajat.

● organele de conducere colectivă au caracter deliberativ, componența fiind profund democratică, datorită participării alături de membrii stabiliți de lege și de cei numiți, a reprezentanților oamenilor muncii aleși pe bază de vot ; datorită includerii unor directori de întreprinderi în consiliile oamenilor muncii de la centrale, a directorilor generali ai centralelor în organele de conducere colectivă a ministerelor etc, ceea ce asigură luarea la nivelurile respective a unor decizii mai realiste și o mai bună cunoaștere a cerințelor și activității unităților în subordine ;

● toate deciziile importante din viața unităților economice au trecut în competența organelor de conducere colectivă, concomitent cu dreptul de control al adunării generale a oamenilor muncii (sau reprezentanților acestora), asupra activității de conducere și rezultatelor economice.

Sistemul conducerii colective

TOATE particularitățile și trăsăturile specifice aplicării principiului muncii și conducerii colective în condițiile economiei românești care au fost trecute în revistă definesc în fond un cadru organizatoric creat pentru asigurarea unei largi participări a oamenilor muncii din unitățile economice la activitatea de conducere a acestora.

Ținînd cont de cele de mai sus, în realitate se poate vorbi de un adevărat sistem complex al conducerii colective la nivel macroeconomic, compus din subsisteme de ordin inferior (al centralelor, întreprinderilor etc) din structura cărora făcînd parte atît organele de conducere colectivă ale activității economice cît și cele ale activității politice și sociale. În cadrul mecanismului conducerii colective, acestea se influențează și se condiționează reciproc, colaborînd în fond la realizarea unui obiectiv comun : înfăptuirea politicii partidului în domeniul respectiv de activitate concretă.

Acest sistem participativ complex al conducerii colective, fără precedent, reprezintă de fapt cadrul organizatoric adecvat, care se oferă tuturor oamenilor muncii pentru participarea la conducerea activităților din unitățile economice (schema).

Funcționarea ireproșabilă a mecanismului conducerii colective

STUDIILE și investigațiile efectuate în ultimii ani în cadrul a numeroase unități economice, au evidențiat o serie de aspecte pozitive, care dovedesc viabilitatea sistemului conducerii colective, caracterul profund democratic și larg participativ al acestui cadru organizatoric instituționalizat. Astfel, în cadrul unităților economice: Rafinăria Ploiești, Întreprinderea „Timpuri Noi“-București, C.P.L.-Toplița, I.M.U.M.-Medgidia, I.I.L. Metalurgica-București, Filatura de in și cînepă-Fălticeni, Fabrica de produse zaharoase-București și în multe altele, însușirea și aplicarea principiului muncii și conducerii colective, creșterea eficacității organelor de conducere colectivă, antrenarea oamenilor muncii la conducerea activităților economice și sociale, constituie o preocupare primordială, ale cărei roade sînt încununate de rezultate meritorii obținute în producția materială.

Practica a dovedit că buna funcționare a mecanismului conducerii colective în multe unități economice din țara noastră, afirmarea încrederii maselor de oameni ai muncii în acest sistem de conducere democratic, a fost posibilă datorită : conlucrării strînse între conducerea colectivă, organele și organizațiile de partid și organizațiile de masă ; înțelegerii rolului organelor de conducere colectivă și folosirii acestora pentru rezolvarea problemelor prioritare și de deosebită importanță din viața unităților economice ; finalizării dezbaterilor organelor de conducere colectivă prin hotărîri judicioase, rod al consultării unui număr mare de oameni ai muncii antrenați pe diferite căi la activitatea decizională colectivă ; înțelegerii rolului consiliului de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii — organisme obștești ale comitetului oamenilor muncii — care lărgesc cadrul de afirmare și participare tot mai intensă a oamenilor muncii la luarea hotărîrilor privind activitatea economico-socială a unităților economice, prin stabilirea judicioasă a componenței și problematicii activității acestora, integrîndu-le organic în sistemul conducerii colective ; creșterii rolului adunărilor generale a oamenilor muncii sau reprezentanților acestora, în dezbaterea și aprobarea unor probleme majore ale unității economice și în exercitarea controlului maselor asupra modului cum este condusă și administrată unitatea economică.

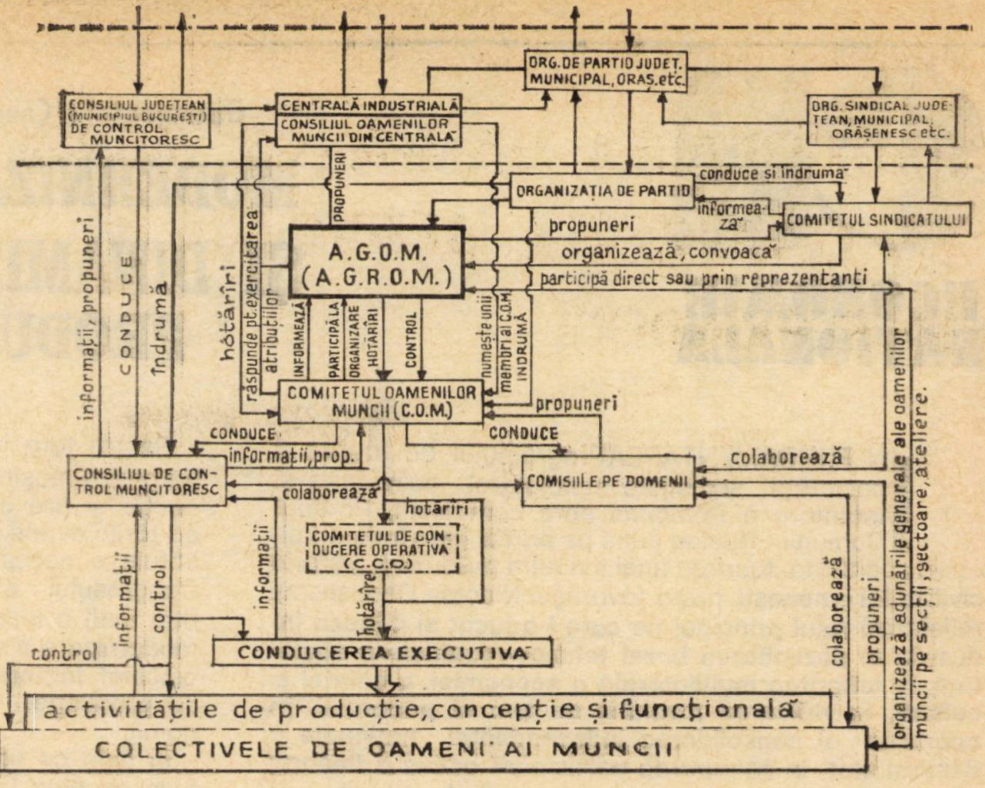
ORG. DE PARTID JUDEȚ. MUNICIPAL, ORAȘ etc.
CONSILIUL JUDEȚEAN (MUNICIPIUL BUCUREȘTI) DE CONTROL MUNCITORESC
CENTRALĂ INDUSTRIALĂ
CONSILIUL OAMENILOR MUNCII DIN CENTRALĂ
ORG. SINDICAL JUDEȚEAN, MUNICIPAL, ORĂȘENESC etc.
conduce și îndrumă
ORGANIZAȚIA DE PARTID
informează
COMITETUL SINDICATULUI
PROPUNERI
propuneri
organizează, convoacă
participă direct sau prin reprezentanti
A.G.O.M. (A.G.R.O.M.)
informații, propuneri
CONDUCE
îndrumă
hotărîri
răspunde pt. exercitarea atribuțiilor
INFORMEAZĂ
PARTICIPĂ LA ORGANIZARE HOTĂRÎRI
HOTĂRÎRI
CONTROL
numește unii membri ai C.O.M.
INDRUMĂ
COMITETUL OAMENILOR MUNCII (C.O.M.)
propuneri
CONDUCE
CONDUCE
informații, prop.
CONSILIUL DE CONTROL MUNCITORESC
colaborează
COMISIILE PE DOMENII
colaborează
hotărîri
COMITETUL DE CONDUCERE OPERATIVĂ (C.C.O.)
informații
control
informații
hotărîri
control
colaborează
propuneri
organizează adunările generale ale oamenilor muncii pe secții, sectoare, ateliere.
CONDUCEREA EXECUTIVĂ
activitățile de producție, concepție și funcțională
COLECTIVELE DE OAMENI AI MUNCII

Din activitatea practică se constată însă și o serie de dificultăți care pot sta în calea bunei funcționări a sistemului conducerii colective. Atenția noastră trebuie să se îndrepte și asupra acelor cauze a căror existență generează în unele unități economice dificultăți, pentru a găsi căile de eliminare a acestora, pentru a contribui la perfecționarea continuă a organizării și conducerii unităților economice, la promovarea largă a muncii colective. Astfel de cauze mai des întîlnite sînt :

- insuficienta pregătire politico-ideologică, profesională și/sau lipsa unor cunoștințe (uneori elementare) din domeniul conducerii unităților economice a unor participanți la conducerea colectivă ; lipsa unor cunoștințe sau informații suficiente în legătură cu activitatea economică și socială a unității economice în ansamblu sau a unor sectoare importante de activitate, dovedite de unii participanți la conducerea colectivă. Aceste lacune conduc la crearea unui teren propice manifestării empirismului, ignorării problemelor majore, pasivității unor membri în cadrul dezbaterilor sau participării lor pur și simplu formale, conducînd la dezbateri fără finalitate, interminabile sau la decizii pripite dovedind o slabă eficiență practică.
- pregătirea, desfășurarea și finalizarea necorespunzătoare a reuniunilor decizionale : lipsa variantelor de soluții, locul, ora și ziua desfășurării rău alese, nedistribuirea materialelor din timp pentru a fi consultate, ordine de zi încărcată etc ; lipsa de conlucrare cu organele locale de partid și sindicat în vederea pregătirii deciziilor ; neconsultarea, neinformarea sau slaba informare a oamenilor muncii de către reprezentanții acestora în legătură cu conținutul activității și deciziile organelor de conducere colectivă ; conducerea necorespunzătoare a dezbaterilor, punctele de pe ordinea de zi rămînînd fără finalizare și necesitînd reluarea lor în cadrul altor reuniuni ; sistem greoi de consemnare, transmitere și urmărire a hotărîrilor, în acest fel are loc declanșarea greoaie și uneori tardivă a mecanismului decizional, fapt care anulează unele din avantajele de necontestat ale conducerii colective.
- neînțelegerea unor prevederi din legislație și actele normative. Astfel, existența dreptului de „veto“ al președintelui organului de conducere colectivă este uneori privit ca fiind în contradicție cu adoptarea hotărîrilor pe baza părerii majoritare. În aceste condiții problema în litigiu este judecată de organul ierarhic superior care trebuie să cerceteze și să cunoască problemele unității, nerezolvate de membrii organului de conducere colectivă, pe de o parte, iar pe de altă parte rezolvarea să fie dată de acesta în toate cazurile cu operativitate, fără să întîrzie luarea unor decizii în timpul necesar. Se resimte necesitatea unor precizări normative în ceea ce privește răspunderea materială, penală și administrativă a membrilor organului de conducere colectivă pentru deciziile luate în cadrul acestui organ ;
- climatul de muncă este un factor primordial pentru exercitarea atribuțiilor conducerii colective, pentru existența unor condiții corespunzătoare de desfășurare a activității ; pentru asigurarea principialității în decizie, a întăririi spiritului de echipă ; există însă unele manifestări de autoritarism și de rigiditate din partea unor conducători, care încearcă să transforme organul de conducere colectivă cu caracter deliberativ într-un instument de conducere cu rol consultativ, încercînd să mențină și să privească conducerea în continuare prin prisma personală individualistă ; sînt aspecte care contravin spiritului în care sînt concepute și instituționalizate metodele conducerii colective. Uneori, pe motivul că „alții nu sînt capabili“ sau „nu se pricep“ sînt angrenați aceiași oameni în prea multe organe, organisme, comisii etc., ceea ce duce la supraîncărcarea acestora cu sarcini pe care în mod firesc nu le vor putea duce la îndeplinire în bune condițiuni. Lipsa de apreciere și tendința de îngrădire a participării tuturor celor capabili, lipsa de încredere în oameni, poate duce la frînarea inițiativei, iar din partea celor suprasolicitați la tensiune și oboseală. Acolo unde se produc, asemenea deficiențe organizatorice se datoresc și lipsei unui regulament de organizare și funcționare al organelor colective de conducere și a organismelor obștești ale acestora : consiliul de control muncitoresc al activității economice și sociale și consiliile pe domenii. Această lipsă, duce și la nefolosirea consiliului de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii, în special din cauza necunoașterii mecanismului de angrenare al acestora la activitatea de conducere colectivă, în unele unități economice, ceea ce face ca existența lor să fie mai mult formală ;

Important este faptul ca aceste lacune să poată fi sesizate și eliminate din timp, pentru a se putea crea teren favorabil folosirii din plin a experienței oamenilor muncii, a forței gîndirii colective, pentru a crea un climat corespunzător de muncă și colaborare în cadrul tuturor unităților economice.

Forță motrice a întregii activități

ASTFEL realizarea unei largi și efective participări a oamenilor muncii la conducerea activității economice și sociale ale unităților economice, care să constituie o forță motrice a întregii activități este condiționată de respectarea indicațiilor partidului cu privire la următoarele cerințe ale funcționării optime a organelor de conducere colectivă :

a) conlucrarea permanentă a organelor de conducere colectivă și a organismelor obștești ale acestora cu organizațiile de partid, sindicat, U.T.C. și conducerea executivă ; b) asigurarea unui climat corespunzător pentru aplicarea principiului muncii și conducerii colective ; c) antrenarea tuturor membrilor organelor de conducere colectivă la dezbaterea problemelor, la elaborarea și înfăptuirea deciziilor; d) îmbinarea judicioasă între munca organului colectiv de conducere și munca individuală de conducere (conducerea executivă) realizată în primul rînd de conducătorii unității) ; e) împletirea armonioasă a răspunderii colective cu răspunderea individuală în cadrul activității organului colectiv de conducere ; f) asigurarea în permanență a legăturii și îmbinării activității economice și politico-ideologice ; g) asigurarea unui sistem informațional rațional ; h) folosirea unor metode, tehnici și instrumente moderne în activitatea de conducere ; i) îmbunătățirea stilului de muncă și raționalizarea activității organelor de conducere colectivă și a conducătorilor executivi ; j) ridicarea necontenită a nivelului de cunoștințe ale membrilor organelor de conducere colectivă, în domeniul profesional, politico-ideologice și mai ales în domeniul conducerii și organizării unităților economice ; k) asigurarea și stimularea unei largi participări a oamenilor muncii la conducerea activităților economice și sociale ale unității, prin consultarea și informarea permanentă, prin folosirea sugestiilor și propunerilor, prin participarea acestora la activitatea organismelor obștești ale comitetului oamenilor muncii ; l) selecționarea riguroasă a problemelor înscrise în sfera de preocupări a organului de conducere colectivă ; m) planificarea, pregătirea, desfășurarea și finalizarea corespunzătoare a reuniunilor organismelor de conducere colectivă, precum și informarea promptă a oamenilor muncii din unitate asupra problemelor discutate și hotărîrilor luate.

Respectarea acestor cerințe primordiale va contribui la asigurarea înfăptuirii prevederilor din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, cu privire la creșterea rolului comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, al adunărilor generale din unitățile economico-sociale.

Radu SIOGAN
Catedra Organizarea și conducerea
unităților socialiste
din Academia „Ștefan Gheorghiu“

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

MODERNIZAREA INDUSTRIEI ȘI DINAMIZAREA CREȘTERII PRODUCȚIEI MATERIALE

IN FUNDAMENTAREA Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Partidul Comunist Român pune pe primul plan industrializarea socialistă, făurirea unei industrii puternice. „**Istoria civilizației omenești,** arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **reliefează rolul principal pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății, în înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în apărarea și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale pe plan mondial**”.

Pentru țara noastră, care a moștenit de la regimul burghezo-moșieresc un nivel scăzut al forțelor de producție și are de recuperat un decalaj important față de țările avansate industrial, dezvoltarea industriei constituie o necesitate vitală. De aceea, în documentele Congresului al XI-lea se prevede că dezvoltarea în ritm înalt a industriei, cît și accentuarea procesului de modernizare a structurii sale, va reprezenta și în viitorul cincinal factorul hotărîtor al avîntului tuturor forțelor de producție, determinînd dinamizarea întregii economii.

În cele ce urmează, ne propunem să examinăm cîteva aspecte legate de modul cum modernizarea industriei influențează dinamizarea creșterii economice.

Devansarea creșterii industriei extractive de către cea prelucrătoare

EFORTURILE însemnate ce se vor face pe linia investițiilor în cincinalul 1976—1980, orientarea dată de conducerea partidului și statului pentru repartizarea lor îndeosebi spre ramurile prelucrătoare ale industriei, înzestrarea întreprinderilor cu o tehnică din ce în ce mai perfecționată, cît și introducerea pe scară largă a procedeelor tehnologice moderne, paralel cu ridicarea continuă a calificării cadrelor vor conduce la adîncirea gradului de prelucrare a resurselor materiale și de diversificare a producției, ceea ce va corespunde unui aport suplimentar în producția industrială a ramurilor prelucrătoare. Toate acestea vor contribui la devansarea creșterii producției ramurilor (subramurilor) extractive și de exploatare de către cea a ramurilor (subramurilor) prelucrătoare, în condițiile în care toate ramurile industriei înregistrează creșteri absolute importante. Este de menționat, de altfel, că în țările cu industrie avansată, ramurile prelucrătoare realizează cea mai mare parte a volumului producției industriale, în procente care adeseori depășesc 90% din volumul producției industriale totale.

Să analizăm în mod succint, în condițiile țării noastre, dinamica extracției și, respectiv, a exploatării, comparativ cu dinamica prelucrării în industria petrolului și cea a lemnului *(tabelul nr. 1)*. Datele statistice evidențiază că pînă în anul 1955 extracția petrolului a devansat prelucrarea, iar prelucrarea și exploatarea lemnului au înregistrat același ritm de creștere. Începînd cu anul 1960, subramurile prelucrătoare analizate devansează treptat pe cele extractive, realizări deosebite obținîndu-se mai ales în cursul cincinalului 1966—1970. De pildă, în industria petrolului coeficientul de devansare a prelucrării față de extracție a crescut de la 1,49 în 1965 (comparativ cu anul 1950), la 1,95 în 1970. În industria lemnului, devansarea a fost mai pronunțată, respectiv de la 2,11, la 3,48.

Dezvoltarea cu prioritate a ramurilor industriei prelucrătoare asigură valorificarea superioară a bazei de materii prime. Astfel :

- **valoarea produselor obținute dintr-un mc masă lemnoasă exploatată a crescut în 1975 de circa 9,5 ori față de 1950 ,urmînd ca în 1980 să sporească cu 28% față de 1975 ;**
- **valoarea producției globale obținute dintr-o tonă de metal prelucrat crește în 1975 cu circa 78% în comparație cu 1965, pentru ca în 1980 să sporească cu 34% față de 1975.**

Datele din tabel relevă, de asemenea, că în cincinalele 1971—1975 și 1976—1980 devansarea subramurilor extractive și de exploatare de către cele prelucrătoare are și va avea un caracter mai pronunțat. Față de anul 1970, în industria petrolului, prelucrarea va depăși extracția cu un indice de 1,22 în 1975 și de 1,57 în 1980, iar în industria lemnului devansarea va fi mai accentuată, respectiv de 1,48 în 1975 și 1,87 în 1980. Tendința de creștere mai rapidă a producției ramurilor și subramurilor prelucrătoare în comparație cu cea a ramurilor extractive sau de exploatare, ca urmare a gradului ridicat de prelucrare a materiilor prime, este vizibilă și în ramurile: construcții de mașini și prelucrarea metalelor (unde se prevede ca, față de 1970, producția globală să devanseze pe cea a industriei metalurgiei feroase cu un indice de 1,29 în 1975 și de 1,31 în 1980), chimie, energie electrică și termică etc.

Creșterea gradului de devansare a industriei extractive și de exploatare de către industria prelucrătoare, ca urmare a prelucrării tot mai complexe a materiilor prime și a valorificării superioare a resurselor de muncă, corespunde unui aport suplimentar — în producția globală industrială — a industriei prelucrătoare, influențînd direct dezvoltarea în ritm rapid a întregii producții industriale. O asemenea evoluție determină modificări importante în structura producției industriale în ansamblu, cît și în structura ramurii industriale din care face parte.

Edificator în acest sens este faptul că valorificarea tot mai înaltă a resurselor de țiței în cincinalul actual, va determina creșterea ponderii subramurii țițeiului în industria petrolului de la 55,8% în 1950, la 72,3% în 1975 și 77,1% în 1980, cît și accelerarea ritmului de creștere a întregii producții în industria petrolului de 1,87 ori în această perioadă. La fel, valorificarea superioară a masei lemnoase va conduce la creșterea ponderii prelucrării lemnului în total ramură, în același interval, de la 55,6% la 86,5% și respectiv 89%; totodată, deși volumul activității de exploatări forestiere va fi mai mic cu 1% în 1980 față de 1970, producția industriei de prelucrare a lemnului va crește în această perioadă cu 85%.

Modificări în structura industriei

MODERNIZAREA în continuare a industriei românești, intensificarea procesului de valorificare superioară a resurselor materiale și de muncă, impulsionînd devansarea producției extractive de către cea a prelucrării, vor determina importante schimbări structurale în ansamblul producției industriale. Ca urmare a acestui fapt, ponderea a cinci ramuri și subramuri prelucrătoare (energie electrică și termică, prelucrarea țițeiului, construcția de mașini, chimia și prelucrarea lemnului) în totalul industriei va crește de la 28,1% în 1950 și respectiv 45,7% în 1970, la 52,1% în anul 1975 și 55,6% în 1980.

Evident, aceste ramuri și subramuri prelucrătoare nu sînt singurele participante la dinamizarea creșterii economiei și la acțiunea de valorificare superioară a resurselor materiale și de muncă; totuși, ele au un aport substanțial la accelerarea ritmului de creștere a întregii producții industriale *(tabelul nr. 2)*. Dintre acestea cea mai mare contribuție la dinamizarea producției globale industriale o vor aduce în continuare ramurile care dețin o pondere mai mare și al căror ritm anual de creștere depășește pe cel al creșterii producției pe ansamblul industriei.

Observăm că, dacă în anul 1980 dinamica producției globale industriale totale arată o creștere de 2,87 ori față de 1970 (cu un ritm mediu anual de 11,1%), aceeași producție, fără cea corespunzătoare creșterii producției ramurilor prelucrătoare, energetică și petrolieră, prezintă o dinamică de 1,731 ori, cu un ritm mediu anual de 5,65%. Apare, așadar, evident că devansarea ritmurilor de creștere a producției ramurilor prelucrătoare și îmbunătățirile structurale survenite în cadrul ramurilor industriei prelucrătoare vor asigura, în 1980 față de 1970, o accelerare a ritmului de creștere a producției globale industriale de la 5,65% la 11,1%.

Datele din tabel scot, de asemenea, în evidență contribuția în general crescîndă a acestor ramuri și subramuri la dinamizarea industriei în ansamblu, în cincinalul 1976—1980 comparativ cu cincinalele precedente. Pe această bază, modernizarea accentuată a ramurilor respective, care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă contribuie la dezvoltarea economiei în ansamblu, constituind un factor important al creșterii economice.

Ca urmare a acestui fapt se observă totodată, o creștere continuă a ecartului între cele două dinamici ale producției globale pe ansamblul industriei *(punctele I și III din tabelul nr. 2)*, ceea ce subliniază rolul sporit al acestui proces calitativ asupra dinamismului economiei românești. În acest sens, indicele de devansare a celei de a doua dinamici (punctul III din tabel) de către prima dinamică (punctul I) a crescut, comparativ cu anul 1950, la 1,759 în 1970 și se prevede să ajungă la 2,027 în anul 1975, respectiv la 2,208 în 1980. Dacă analiza se referă numai la cincinalul 1976—1980, datele atestă și pe această cale sporirea contribuției ramurilor și subramurilor prelucrătoare la dinamizarea producției industriale, indicele de devansare menționat prevăzîndu-se să crească la 1,303 în 1980 față de 1975.

Subliniind acest lucru nu se poate omite totuși faptul că înseși ramurile industriei extractive influențează în măsură însemnată dezvoltarea ramurilor și subramurilor prelucrătoare.

Tabelul nr.1

Devansarea cresterii industriei extractive de către cea prelucrătoare (%)

	1950=100				1970=100		1975=100	Ritmul mediu anual de crestere	
	1950	1970	1975	1980	1975	1980	1980	1971-1975	1976-1980
1. Petrol	100,0	479,0	608,0	772,0	127,0	161,0	127,0	4,9	4,9
din care:									
a) Extracția țițeiului și a gazelor petroliere	100,0	310,0	344,0	361,0	111,0	117,0	105,0	2,1	1,0
b) Prelucrarea țițeiului	100,0	596,0	805,0	1097,0	135,0	184,0	136,0	6,2	6,35
Indice de devansare (rînd 1 b: rînd 1 a)	1,00	1,92	2,34	3,03	1,22	1,57	1,30		
Ponderea prelucrării țițeiului în total industrie petrol (în %)	55,8	66,7	72,3	77,1	72,3	77,1	77,1		
2. Metalurgia feroasă (inclusiv extracția minereurilor feroase)	100,0	1200,0	1926,0	3467,0	160,0	288,0	180,0	9,9	12,5
3. Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	100,0	2700,0	5612,0	10270,0	206,0	377,0	183,0	15,6	11,5 12,5
Indice de devansare (rînd 3: rînd 2)	1,00	2,25	2,91	2,96	1,29	1,31	1,02		
4. Exploatarea și prelucrarea lemnului	100,0	680,0	904,0	1148,0	133,0	169,0	127,0	6,0	4,9
din care:									
a) Exploatarea forestieră	100,0	283,0	272,0	280,0	96,0	99,0	103,0	-0,8	0,6
b) Prelucrarea lemnului	100,0	986,0	1400,0	1820,0	142,0	185,0	130,0	7,25	5,4
Indice de devansare (rînd 4 b: rînd 4 a)	1,00	3,48	5,15	6,50	1,48	1,87	1,26		
Ponderea prelucrării lemnului în total ramură (în %)	55,6	81,3	86,5	89,0	86,5	89,0	89,0		

Contribuția industriei la creșterea venitului național

DEZVOLTAREA prioritară a ramurilor prelucrătoare, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă determină creșterea rolului industriei în întregul mecanism al economiei naționale, conducînd la devansarea creșterii produsului social și a venitului național de către creșterea produsului global și a produsului net create în industrie. Pe această bază, industria aduce o contribuție net superioară, nu numai la asigurarea unei creșteri mai stabile a venitului național, dar și la accelerarea ritmului de creștere a acestuia.

Ca urmare a dezvoltării puternice a industriei prelucrătoare, în prezent cea mai mare parte a meteriilor prime este destinată fabricării unor produse de înaltă valoare. Iată cîteva date care ilustrează gradul de valorificare a unor materii prime:

● un mc de gaz metan își sporește valoarea față de ipoteza folosirii lui drept combustibil, astfel:

- **de 3,2 ori la negru de fum;**
- **de 6,1 ori la acid azotic;**
- **de 14 ori la îngrășăminte cu azot;**
- **de 22 ori la policlorură de vinil;**
- **de 27 ori la poliacetat de vinil.**

● valoarea unei tone de țiței supusă prelucrării crește:

- **de 2 ori prin chimizarea primară;**
- **de 8,7 ori prin prelucrarea în anvelope etc.**

● față de ipoteza folosirii la construcția de instalații de foraj, nave sau tractoare, valoarea unei tone de metal crește:

- **de 2 ori la fabricarea locomotivelor Diesel-electrice sau autoturismelor;**
- **de circa 3 ori la fabricarea strungurilor Carusel cu comandă;**
- **de circa 30 ori la fabricarea unor mașini simple de facturat și contabilizat.**

O mare importanță prezintă, din acest punct de vedere, determinarea influenței industriei la accelerarea ritmului de creștere a produsului social și a venitului național, ca urmare a dezvoltării mai accentuate a industriei în general, a ramurilor și subramurilor ei prelucrătoare în special, cît și intensificării procesului de valorificare superioară a resurselor materiale și umane în ramura respectivă.

Datele din *tabelul nr. 3*, prin care s-a determinat influența principalelor ramuri ale producției materiale asupra creșterii produsului social și a venitului național pe o perioadă de trei decenii, demonstrează în mod convingător acest lucru.

Se observă, astfel, că, în fiecare din perioadele menționate în tabel, industria deține rolul primordial, avînd cea mai mare contribuție la accelerarea ritmului de creștere a produsului social și a venitului național. Este de remarcat că în perioadele 1971—1975 și îndeosebi 1976—1980 va crește și mai mult contribuția industriei în acest domeniu.

Creșterea în ritm mai rapid a produsului global și a produsului net creat în industrie — la realizarea căreia, așa cum s-a arătat, o influență pozitivă o au îmbunătățirile structurale ce survin în cadrul ramurilor industriei, cît și intensificarea procesului de valorificare superioară a resurselor materiale și umane — asigură, în perioada 1971—1980, o accelerare a ritmului de creștere a produsului social de 4,1 ori și a venitului național de 4 ori. Aceasta va determina accentuarea deplasărilor structurale în participarea diferitelor ramuri ale economiei la crearea produsului social și venitului național, rolul primordial deținîndu-l în continuare industria.

Dar, despre noua calitate pe care o va căpăta procesul de modernizare a ramurilor industriei și de adîncire a prelucrării resurselor materiale și de muncă, îndeosebi în industrie, cel mai elocvent vorbește evoluția raportului dintre ritmul de creștere a produsului social și a venitului național, în actualul plan cincinal și în cincinalul 1976—1980.

Realizarea prevederilor privind reducerea cheltuielior materiale permite în bună măsură, ca, pentru prima oară în anii de dezvoltare planificată a economiei românești, ritmul mediu anual de creștere a venitului național să devanseze pe cel al produsului social. Acest proces calitativ arată, în expresie sintetică, ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței întregii activități economice, întrucît ritmul de creștere a fondului de înlocuire destinat recuperării cheltuielilor pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate în procesul de producție va fi mai mic decît al valorii nou create. Iar sporirea mai accelerată a venitului național creează premise favorabile pentru asigurarea progresului economic al țării și ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

Tabelul nr.3

Dinamica produsului social şi a venitului naţional şi influenţa ramurilor producţiei materiale (în %)

	1950=100			1965=100			1970=100		1980/1975
	1970	1975	1980	1970	1975	1980	1975	1980	
I. Produsul social	629,0	1023,0	1575,0	152,0	247,0	380,0	162,7	251,0	147,0-154,0
I. Produsul social	629,0	1023,0	1575,0	152,0	247,0	380,0	162,7	251,0	147,0-154,0
II Venitul naţional	599,0	1095,0	1763,0	145,0	265,0	427,0	182,8	294,0	154,0-161,0
III Dinamica produsului social fără creşterea produsului global din ramura:									
1 Industrie	272,4	395,4	511,2	111,9	141,5	169,4	126,9	135,4	111,3
2 Construcţii	271,0	934,2	1440,6	145,6	233,2	355,2	158,0	239,0	149,5
3 Agricultură	612,4	905,5	1425,9	149,2	233,9	359,3	156,4	239,6	150,9
4 Transporturi şi telecomunicaţii	613,1	985,3	1522,5	150,4	240,2	369,6	160,7	246,7	152,6
Dinamica venitului naţional fără creşterea produsului net din ramura:									
1 Industrie	281,8	462,3	606,4	106,5	150,1	185,1	127,8	151,8	113,2
2 Construcţii	546,3	1006,8	1628,0	138,8	250,2	400,8	177,5	280,9	156,7
3 Agricultură	510,0	949,8	1582,8	145,6	252,0	4o5,5	172,4	277,8	157,8
4 Transporturi şi telecomunicaţii	579,3	1043,5	1689,7	143,2	255,5	412,2	179,5	287,1	159,0

Orientarea spre ramurile de inaltă tehnicitate

ASPECTELE analizate mai sus scot în evidență faptul că luarea în considerare a interdependenței industrializare-valorificare superioară — eficiență economică, reprezintă una din coordontele majore ale politicii economice a partidului nostru. Ele demonstrează caracterul științific și realismul politicii partidului de dezvoltare mai rapidă a ramurilor moderne prelucrătoare, care au o contribuție decisivă în valorificarea superioară a resurselor materiale și umane și la realizarea progresului economic al țării, odată cu eforturile deosebite pentru extinderea bazei de materii prime și dezvoltarea deci, a industriei extractive.

Pe un plan general, elementele calitative noi ale acestei politici se concretizează în orientarea dată de Directivele Congresului al X-lea, cît și în documentele Congresului al XI-lea al partidului. În acest sens, Programul partidului subliniază că una din direcțiile principale în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate este creșterea în continuare, cu prioritate, a industriei socialiste, orientarea sa fermă spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate, care valorifică în mod superior resursele de materii prime și munca socială.

La nivelul fiecărei ramuri, această trăsătură se particularizează prin mutații structurale determinate de dezvoltarea prioritară a celor mai moderne subramuri și produse, precum și prin orientarea activității de cercetare spre rezolvarea problemelor privind valorificarea din ce în ce mai înaltă a resurselor materiale, care să conducă în final la sporirea eficienței economice.

În industria construcțiilor de mașini, de exemplu, în conformitate cu indicațiile date de conducerea partidului și cu programele speciale elaborate în acest sens, în cadrul creșterii pînă în anul 1980 a producției pe întreaga ramură cu circa 83% față de 1975, se vor diversifica și dezvolta prioritar: producția industriei electrotehnice, care va spori de 2,2—2,5 ori; a mașinilor-unelte pentru așchierea metalelor de 2,4—2,6 ori ; a mecanicii fine si opticii de 2,5—3 ori etc. Se cuvine a se sublinia că în cadrul acestor prevederi se va pune accentul pe creșterea rapidă a produselor de înaltă tehnicitate, a utilajelor tehnologice și instalațiilor complexe, a elementelor de automatizare etc., care să permită obținerea unei valori considerabil sporite a producției pe tona de metal, concomitent cu realizarea unei eficiențe economice ridicate în exploatare.

Tabelul nr.2

Influenţa unor ramuri prelucrătoare asupra dinamicii producţiei globale industriale (în %)

	1950=100			1970=100		1975=100/1980	Ritmul mediu anual de creştere	
	1970	1975	1980	1975	1980		1971-1975	1976-1980
I Dinamica producţiei globale industriale	1100,0	1961,0	3157,0	178,0	287,0	154,0-161,0	12,25	9,0-10,0
II Dinamica producţiei globale industriale fără creşterea:								
1 Industriei energiei electrice şi termice	1066,7	1908,0	3o86,3	176,2	283,6	160,1	11,9	9,9
2 Industriei prelucrării ţiţeiului	1080,1	1933,9	312o,3	177,4	285,5	160,5	12,1	9,92
3 Industriei construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor	838,3	1368,4	2096,9	148,0	214,4	137,2	8,52	6,52
4 Industriei chimice	992,0	1709,2	2686,6	165,0	254,1	149,8	10,5	8,4
5 Industriei prelucrării lemnului	1048,3	1892,0	3067,8	176,4	283,6	160,0	12,0	9,85
III Dinamica producţiei globale industriale fără creşterea producţiei globale a celor 5 ramuri	625,4	967,4	1429,8	131,0	173,1	123,6	5,82	5,[illegible]
Indice de devansare (I/III)	1,759	2,027	2,208	1,359	1,658	1,303	2,105	1,724

O asemenea orientare o regăsim și în industria metalurgiei, unde se va dezvolta în ritmuri superioare față de ritmul mediu al ramurii și producției totale de oțel, producția de oțeluri aliate și înalt aliate, urmînd ca în 1980 să reprezinte peste 13% din producția totală de oțel. În aceste condiții, țara noastră se va apropia de structura producției de oțel din țările cu o economie dezvoltată.

Cît privește industria chimică, se va dezvolta prioritar petrochimia, subramură care asigură o înaltă valorificare a unora din resursele naturale ale țării, permițînd, totodată, realizarea și folosirea de înlocuitori cu un puternic efect asupra economisirii unor materii prime clasice ca metalul, lemnul, pieile, fibrele naturale etc. În acest sens, se va pune accent pe productia fibrelor și firelor sintetice, a maselor plastice, a cauciucului sintetic, a producției chimice de sinteză fină și de mic tonaj etc.

Structura sortimentală a producției din cadrul industriei de exploatare și prelucrare a lemnului va cunoaște și ea modificări prin accentuarea dezvoltării producției acelor produse care conferă un grad înalt de prelucrare și valorificare, îndeosebi prin lărgirea și diversificarea producției de mobilă. Asemenea sarcini sînt prevăzute și pentru celelalte ramuri ale industriei.

Înfăptuirea acestor obiective va conduce la valorificarea mai înaltă a resurselor materiale și de muncă, la obținerea de produse industriale de înaltă tehnicitate, care să înglobeze cît mai multă muncă complexă și, pe această bază, la impulsionarea ritmului de creștere economică.

dr. Vasile M. POPESCU

O investigație

în întreprinderi

industriale

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

Realizarea planului a început sub auspicii bune

ANUL 1975 a început sub semnul unei activități însuflețitoare, desfășurate pe multiple planuri în întreaga economie națională. În întreprinderile industriale, pe șantierele de construcții, în unitățile agricole, pretutindeni în țară, într-o atmosferă de puternică efervescență creatoare, oamenii muncii își intensifică eforturile pentru realizarea integrală, încă din primele zile ale anului, a sarcinilor de plan, pentru înfăptuirea amplului program de dezvoltare multilaterală a societății noastre socialiste. Este o activitate complexă, bine organizată și riguros condusă, animată și potențată de ideile generoase ale Congresului al XI-lea al partidului.

O astfel de activitate este cu atît mai importantă cu cît prin obiectivele sale, planul pe 1975 se înscrie ca un plan cu semnificații aparte, înainte de toate prin faptul că este ultimul din acest cincinal, realizarea sa integrală avînd o însemnătate deosebită pentru finalizarea eforturilor întregului popor consacrate îndeplinirii marelui obiectiv național: cincinalul înainte de termen. În același timp el este un plan de legătură cu cincinalul viitor, cincinalul înaintării viguroase a țării noastre spre culmile civilizației socialiste.

Activitatea economică a căpătat în aceste zile un nou impuls, menit să potențeze eforturile întreprinderilor; lansarea chemărilor la marea întrecere socialistă dovedește hotărîrea oamenilor muncii pentru realizarea exemplară și depășirea sarcinilor de plan pe acest an, pentru îmbunătățirea generală a nivelului activității.

În scopul reliefării concrete a modului în care este organizată și se desfășoară îndeplinirea planului, revista noastră a întreprins o investigație într-o serie de întreprinderi industriale, în care a urmărit să evidențieze cîteva aspecte de importanță primordială: îndeplinirea valorică și fizică, la toate sortimentele, a planului; folosirea timpului de lucru; asigurarea bazei materiale a planului; funcționarea mecanismului contractelor economice. Desigur, perioada analizată este scurtă, dar ea oferă totuși unele indicii asupra pregătirii încă în cursul lunilor anterioare, a producției acestui an și mai ales, a modului în care a început să fie realizat planul.

Calitatea startului

ÎN ÎNDEPLINIREA sarcinilor importante pe 1975, startul reprezintă un moment de o deosebită însemnătate pentru fiecare întreprindere. Analiza pe care am întreprins-o reliefează faptul că încă din primele zile ale anului, unitățile industriale care au constituit subiectul investigației noastre au înregistrat succese importante.

De la bun început, se impune o precizare. În acest an, poate mai mult ca oricînd în trecut, chiar din primele zile întreprinderile au desfășurat acțiuni intense pentru materializarea unor exigențe pe care de altfel le cunoșteau mai de mult. Este vorba de faptul că utilitatea muncii lor este apreciată de beneficiari exclusiv după produsele pe care aceștia le primesc, în sortimentele și calitățile prevăzute, la termenele stabilite în contracte. Ca urmare, alături de realizările valorice **(tabelul 1)**, pe prim plan s-a situat și în întreprinderile analizate preocuparea pentru îndeplinirea integrală a planului fizic la toate sortimentele. La Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, de pildă, producția marfă a depășit cu 1,3% prevederile din planul decadei, fiind realizată totodată integral și sortimentația prevăzută. Rezultate pozitive din acest punct de vedere au fost înregistrate și la întreprinderea „Dîmbovița“, întreprinderea de ciorapi „Apollo“ ș. a., care și-au realizat în întregime sortimentele planificate.

Au existat însă unele întreprinderi în care apariția anumitor dificultăți a îngreunat desfășurarea activității productive conform prevederilor. Astfel de dificultăți s-au manifestat îndeosebi în cadrul întreprinderii „Autobuzul“, al întreprinderii de construcții metalice și prefabricate, al întreprinderii „Adesgo“ etc. Fără îndoială acum, la început de an, pot exista și în fapt există o serie de probleme care, din diferite motive, nu sînt în întregime soluționate. Ele sînt, de fapt, reportări din anul trecut, ecouri ale unor dificultăți sau nerezolvări ale căror consecințe se fac simțite în această perioadă. Cerința care se ridică este aceea de a se continua cu mai multă intensitate preocupările pentru găsirea, în toate aceste cazuri, a unor soluții menite să asigure depășirea problemelor dificile, intrarea într-un ritm normal de lucru în toate întreprinderile.

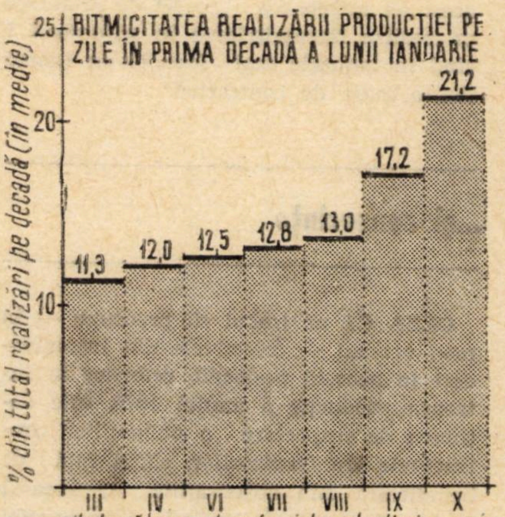

Vom încerca, în continuare, să ridicăm cîteva probleme a căror prezență am semnalat-o, pentru ca punîndu-le din nou în atenția factorilor responsabili să grăbim o soluționare a acestora operativă și favorabilă, în sprijinul dorinței efective a tuturor unităților economice de a contribui la realizare cincinalului înainte de termen.

Factorul esențial-efortul propriu

CONTRIBUȚIA proprie a fiecărei întreprinderi, angajarea plenară a tuturor forțelor acestora, valorificarea deplină a posibilităților existente reprezintă, desigur, aportul esențial la îndeplinirea planului. Ca o primă concluzie se poate desprinde faptul că, realizarea ritmică, pe zile, a sarcinilor primei decade a fost îngreunată prin numărul de ore care nu au putut fi afectate efectiv procesului de producție. Astfel, la Întreprinderea „Autobuzul“ numărul absențelor nemotivate pe decadă se ridică la 2030 ore, la Întreprinderea de construcții metalice și prefabricate la 3 016 ore, iar învoirile la 873, la întreprinderea „Adesgo“ opririle accidentale au însumat 2662 ore, lipsa de lucrători 6208 ore, iar la întreprinderea „Pionierul“ absențele nemotivate au însumat 1872 ore.

Ca urmare, realizările zilnice (graficul) față de total pe decadă au marcat o încordare spre sfîrșitul perioadei, astfel încît, pentru a-și realiza planul pe decadă, în unele cazuri, cum a fost, de pildă, la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, a trebuit să se realizeze în ziua a zecea din ianuarie, pînă la 44% din totalul decadal.

Cuantificarea absențelor înregistrate, a întreruperilor accidentale etc. conduce la concluzia că în fiecare din întreprinderile respective nu a putut fi realizat din aceste cauze un important volum de producție. În mod evident, aceste pierderi din timpul de lucru planificat, datorate cel mai adesea unor cauze de ordin subiectiv, contribuie în măsură însemnată la frînarea creșterii productivității muncii și reducerii prețului de cost, cu consecințe negative asupra eficienței activității economice în general.

O astfel de situație face necesară în continuare desfășurarea unor acțiuni și adoptarea unor măsuri mai energice pentru folosirea integrală a timpului de lucru, pentru aplatizarea curbei ritmicității. În acest scop, se impune îmbunătățirea asistenței tehnice, a îndrumării și a controlului din partea aparatului tehnico-ingineresc în toate schimburile și la toate locurile de muncă, întreținerea și repararea la timp și la un nivel calitativ ridicat a utilajelor, aprovizionarea ritmică. Sînt probleme binecunoscute în întreprinderi, a căror rezolvare stă în putința lor și a celor cu care colaborează.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Colectivele fruntașe de întreprinderi care au adresat chemări la întrecere :

Combinatul siderurgic Reșița, Întreprinderea de mașini grele București, Combinatul chimic Craiova, Exploatarea minieră Lupeni, Trustul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Întreprinderea de țevi Roman, Institutul de cercetări metalurgice București, Întreprinderea de postav Buhuși, Întreprinderea „Electromagnetica" București, Întreprinderea de transporturi auto Timișoara, Întreprinderea mecanică Cugir, Schela de foraj-extracție Brăila, Întreprinderea agricolă de stat Afumați, județul Ilfov, Întreprinderea „1 Mai" Ploiești, Combinatul de fibre sintetice Iași, Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Baia Mare, Depoul de locomotive C.F.R. Brașov, Întreprinderea de rețele electrice Pitești, Întreprinderea comercială de stat „Romarta" București, Întreprinderea de confecții și tricotaje București, Întreprinderea de rulmenți Bîrlad, Institutul de proiectare „Proiect" București, Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii Cuza Vodă, județul Ialomița, Combinatul de prelucrarea lemnului Pitești, Trustul de construcții-montaj Cluj, Întreprinderea de mașini electrice București, Institutul de cercetări și proiectări electronice București, Combinatul de celuloză și hîrtie Călărași, Stația de cale ferată Iași, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Bacău, Întreprinderea „23 August" Satu Mare, Întreprinderea de industrializare a cărnii Mehedinți, Întreprinderea județeană de industrie locală Suceava, Direcția județeană de drumuri și poduri Galați, Direcția județeană de poștă și telecomunicații Argeș, Uniunea județeană și Întreprinderea economică județeană a cooperativelor de consum Prahova, Întreprinderea electrocentrale București, Întreprinderea de alumină Oradea, Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana" Cluj-Napoca, Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Maramureș, Întreprinderea „Automecanica" Mediaș, Oficiul județean de turism Timiș, Inspectoratul silvic județean Neamț, Combinatul de lianți și azbociment Tîrgu-Jiu, Comandamentul flotei maritime „Navrom" Constanța, Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Bihor.

Repartiții întîrziate...

EXISTĂ numai cauze interne? Răspunsuri concrete la această întrebare am primit din toate unitățile. Fără a minimaliza deficiențele din activitatea proprie, specialiștii au semnalat faptul că una din dificultățile cu pondere ridicată în realizarea planului constă în aceea că asigurarea din primele zile ale anului a bazei materiale a planului nu a fost peste tot rezolvată corespunzător. **(tabelul 2).**

Astfel, proporția contractării materiilor prime și a materialelor pentru întreg anul 1975 se situează între 40 și 98%. Desigur, există situații mai bune, ca de exemplu la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, unde este practic acoperit prin contracte întregul necesar de materii prime, dar mai sînt multe întreprinderi care nu au o situație favorabilă din acest punct de vedere. Dacă o asemenea stare de lucruri apare oarecum explicabilă pentru întreprinderile din industria ușoară, unde contractările se fac semestrial, cum se explică proporțiile înregistrate la întreprinderile care nu au acest profil? La Întreprinderea mecanică de utilaj chimic contractarea materiilor prime era de 75%, la „Autobuzul" de 79%, la Întreprinderea de construcții metalice și prefabricate de 54,5%. Și aceasta la 10 ianuarie!

Explicatii se pare că sînt multe. Am reținut însă faptul că la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, repartițiile pentru trimestrul I 1975 nu s-au primit în totalitate nici pînă la mijlocul lunii ianuarie (pentru tablă neagră, profile grele și țagle). La „Autobuzul" contractele neîncheiate aveau ca obiect materiale feroase, neferoase, sîrmă aliată de sudură ș.a. În cele mai bune situații repartițiile au fost primite în întregime abia în luna decembrie 1974 (Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, întreprinderea „Dîmbovița", întreprinderea de ciorapi „Apollo"). Centralele industriale și ministerele, în sarcina cărora sînt aceste probleme, nu puteau lua din timp măsuri pentru rezolvarea lor la termenele stabilite ?

Iată, deci, că și pentru 1975, deși sarcinile de plan au fost cunoscute încă din prima parte a anului trecut, întîrzierea repartițiilor se menține. În consecință, se mențin și întîrzierile în încheierea contractelor economice de aprovizionare, cu reflexe nefavorabile în procesul de producție.

Tabelul nr. 1

Realizarea planului producției marfă față de prevederi (în decada 1, ianuarie 1975) la întreprinderile analizate (%)

Realizări față de prevederi	% din total eşantion
74,o - 8o,o	2o
8o,1 - 9o,o	1o
9o,1 - 1oo,o	2o
1oo,1 - 1o2,o	5o

Învățînd și din experiența acestui an, se cere efectuată o mai bună reglare de către factorii de resort a funcționării mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, în așa fel ca prevederile legale în acest domeniu să fie riguros respectate. Căci, din păcate, se mai poate pune și în acest an întrebarea „ce fel de producție va realiza întreprinderea în trimestrul I, cînd în ianuarie mai încheie un număr foarte mare de contracte?"

...și consecințe

CEEA CE ar trebui să preocupe — în mod normal — colectivele din întreprinderi în această perioadă, referitor la întreaga producție a anului 1975, este acțiunea de respectare a obligațiilor contractuale ale furnizorilor, cît și față de beneficiari. Din observațiile la această problemă, făcute în cadrul investigației noastre, se desprind cel puțin două aspecte, pe care le vom reda în cele ce urmează.

● Mai întîi, pentru anul 1975, în numeroase întreprinderi producătoare activitatea a putut demara cu bine încă din prima decadă, deoarece furnizorii și-au achitat obligațiile din contractele încheiate conform prevederilor. Această situație a fost menționată de către specialiștii întreprinderilor „Dîmbovița", „Apollo", „Țesătoriile reunite", „Adesgo" și altele. Cu toate acestea se mai mențin restanțe în livrări încă din anul trecut, multe din ele datorate și întîrzierilor în emiterea repartițiilor. Printre ele pot fi enumerate cele cauzate Întreprinderii de utilaj chimic de către întreprinderea de țevi „Republica" (48 tone țevi), Combinatul siderurgic Galați (181 t tablă), pentru a nu oferi decît un exemplu. Sînt evidente dificultățile produse întreprinderii beneficiare în asemenea cazuri, care de multe ori este în imposibilitate de a-și realiza sarcinile proprii sau trebuie să recurgă la soluții adesea neeconomicoase.

● Apoi, în practica încheierii contractelor, la fixarea termenelor de livrare, există formulări care facilitează achitarea obligațiilor de către furnizori la sfîrșitul lunii, de obicei chiar în ultima zi a acestei perioade. Pentru producător însă, o mai mare certitudine în asigurarea bazei materiale a sarcinilor de plan ar avea-o menționarea unor termene ferme situate chiar și în interiorul intervalului de o lună.

Rezolvarea acestei probleme, precum și a tuturor celorlalte aspecte relevate în cadrul analizei noastre impune, în primul rînd, ca o sarcină de bază concentrarea eforturilor pentru respectarea integrală a prevederilor din contracte și livrarea tuturor sortimentelor la termenele stabilite. Pentru aceasta însă se cer marcate succese în realizarea planului de producție, a tuturor obligațiilor asumate. Ca urmare, recuperarea imediată, în decadele următoare, a eventualelor restanțe întregistrate, îndeplinirea și depășirea tuturor indicatorilor de plan devine un obiectiv prioritar pentru fiecare întreprindere în ocuparea unui loc fruntaș în întrecerea socialistă.

NE-AM OCUPAT, în cele de mai sus, de cîteva probleme cu care sînt confruntate întreprinderile în acest început de an. Subliniind rezultatele bune obţinute, am insistat mai ales asupra unor greutăţi şi, lipsuri, a căror eliminare este de natură să contribuie la realizarea în condiţii superioare a sarcinilor de plan. Şi trebuie spus că în întreprinderi există posibilităţi pentru ridicarea stachetei realizărilor pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul întrecerii socialiste din acest ultim an al cincinalului. Competenţa şi coeziunea colectivelor de muncă, sprijinul ferm, permanent acordat de organizaţiile de partid, de conducerile centralelor industriale şi ale ministerelor, sînt o chezăşie a faptului că obiectivele planului pe 1975 vor fi integral realizate, că se va crea în acest fel o bază temeinică pentru trecerea la traducerea în viaţă a sarcinilor trasate de Congresul a XI-lea al partidului.

Tabelul nr. 2

Asigurarea bazei materiale a planului pe 1975 (la 1o ianuarie) la întreprinderile analizate

Incheierea contractelor de aprovizionare cu materii prime		Primirea repartiţiilor pentru trim.I 1975	
% din necesarul anual	% din întreprinderi analizate	Situaţia la 1o ianuarie	% din total întrep. analizate
4o - 6o	2o	operaţiunea încheiată în decembrie 1974	7o
6o - 8o	1o		
8o - 9o	3o		
9o -1oo	4o	operaţiunea încă neîncheiată	3o

Stere GIOGA
Banu CODRU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

DINAMISMUL INDUSTRIEI ROMÂNEŞTI

Industria materialelor de construcţii

CÎTEVA FABRICI mici de ciment, cîteva întreprinderi în care se realizau manual cărămizi şi ţigle, cîteva vărării — cam la atît se rezuma „zestrea" industriei materialelor de construcţii înainte de război. Cu toate că România poseda o bogată şi preţioasă bază de materii prime, industria materialelor de construcţii era slab dezvoltată, reprezentînd circa 1,2% în totalul producţiei industriale a anului 1938.

Odată cu primele planuri de stat pentru refacerea ţării şi cu amplul program de construcţii industriale şi civile, fonduri însemnate de investiţii au fost îndreptate spre această ramură, construindu-se unităţi moderne pentru fabricarea cimentului, cărămizilor, prefabricatelor de beton etc.

O reflectare sintetică a dezvoltării acestei ramuri se regăseşte în nivelul producţiei globale industriale, care în 1973 era de 58 ori mai mare faţă de 1938 (ritmul mediu anual de creştere fiind de 14,2%); în aceeaşi perioadă producţia de ciment a crescut de aproape 20 ori, producţia de var de peste 17 ori, cea de geamuri trase de aproape 20 ori, cea de carton bitum de peste 24 ori etc. Producţia ramurii a reprezentat, la nivelul lui 1973, o pondere de 3,2% din totalul producţiei globale industriale a ţării. Totodată, s-a îmbunătăţit calitatea produselor şi s-a lărgit sortimentul.

Pentru viitorul cincinal, industria materialelor de construcţii este chemată să asigure în mai mare măsură valorificarea resurselor interne, punerea în valoare a noi surse de materii prime, producerea unei game tot mai largi de materiale de construcţii care să contribuie la reducerea consumului de lemn. Potrivit prevederilor pentru perioada 1976—1980, industria materialelor de construcţii urmează să crească într-un ritm mediu anual de 9,5%. În cadrul acesteia, producţia de ciment va spori la cel puţin 1 000 kg pe un locuitor. Creşteri importante sînt prevăzute şi pentru celelalte sortimente în special prefabricate, mase plastice, materiale de finisaj din ceramică fină etc.

Valorificînd din plin condiţiile de care dispune, industria materialelor de construcţii va contribui în şi mai mare măsură la acoperirea nevoilor interne, creînd totodată mari rezerve pentru export.

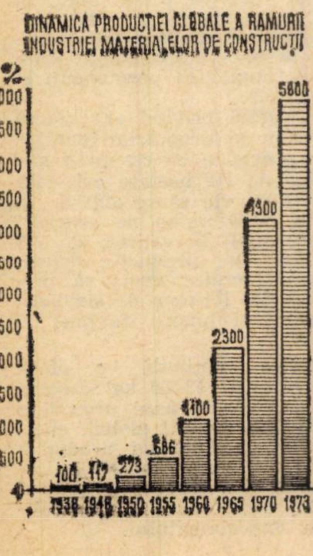

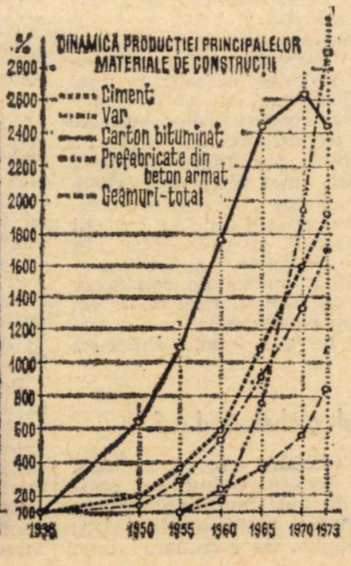

DIN CRONICA ÎNTRECERII

● În perioada 1—15 ianuarie a.c., **întreprinderile industriale şi unităţile economice din judeţele Iaşi şi Vaslui** au adăugat bilanţului din primii patru ani ai cincinalului noi şi remarcabile realizări înscrise în marea cronică a întrecerii socialiste. După calculele statisticienilor, rezultă că valoarea producţiei industriale suplimentare obţinută în intervalul 1 ianuarie 1971-15 ianuarie 1975 se cifrează la mai mult de 3,6 miliarde lei.

● **32 de întreprinderi şi unităţi economice din judeţele Prahova, Buzău şi Dîmboviţa** au atins cotele finale ale planului cincinal la export, creîndu-şi astfel premise pentru livrarea către beneficiarii externi a unei producţii superioare celei stabilite pentru perioada 1971—1975 cu peste 3 miliarde lei valută.

● **Unităţile de profil ale Centralei industriale piscicole** vor pune la dispoziţia consumatorilor în acest an cantităţi sporite de peşte, în sortimente mult mai variate. Acest lucru va fi posibil prin darea în exploatare a noi obiective piscicole, printre care amenajarea de la Ramadan, judeţul Ilfov, de 440 ha, cea mai mare din ţară în afara celor din Delta Dunării. Pînă acum au fost, de asemenea, racordate la circuitul economic pepiniera de la Ichimeni (Botoşani), crescătoria de la Seaca (Brăila) şi amenajarea de la Scheauca (Ialomiţa). Au fost încheiate, totodată, şi lucrările de reamenajare a unităţii de la Banloc (Timiş).

● La **Intreprinderea metalurgică din Iaşi** — unitate care prin aplicarea unui vast program de investiţii urmează să devină la sfîrşitul acestui an cel mai mare obiectiv de acest fel din ţară — se apropie de sfîrşit lucrările pentru intrarea în circuitul economic a altor două noi capacităţi de ţevi sudate şi profile. În felul acesta, producţia întreprinderii ieşene sporeşte în 1975 cu peste un miliard de lei, faţă de realizările anului 1974.

● **Pe platforma industrială de la Săvineşti** a fost pus în funcţiune un nou obiectiv. Este vorba de fabrica „Rifil", care asigură o valorificare superioară a fibrelor acrilice realizate în instalaţiile de producere a melanei. Întregul flux tehnologic este complet mecanizat şi automatizat, ceea ce asigură o înaltă productivitate. Fibrele produse de noua unitate sînt de o înaltă calitate, ele putînd fi colorate în flux în 5—6 culori şi nuanţe.

● **Pe platforma industrială a rafinăriei de petrol „Ploieşti-sud"** a fost pusă în funcţiune o modernă instalaţie de cocsare întîrziată — prima de acest fel din cadrul întreprinderii. Noua unitate va realiza anual o cantitate importantă de cocs, utilizat în sectoarele industriei siderurgice. La aceeaşi întreprindere urmează să intre în curînd în producţie şi o nouă instalaţie de hidrogenare a uleiurilor minerale.

CRITERII ALE CONCENTRĂRII ȘI SPECIALIZĂRII PRODUCȚIEI ÎN POMICULTURĂ

Dezvoltarea și modernizarea agriculturii, în ansamblul procesului general de intensificare a producției agricole, au determinat, în mod firesc, ample și profunde transformări și în pomicultura țării noastre. Realizarea unei producții de circa 60 kg fructe pe locuitor, de o largă gamă de specii și soiuri, superioară calitativ, în condiții de eficiență crescîndă, constituie sarcina de căpetenie a etapei actuale în dezvoltarea pomiculturii.

ÎN CADRUL menținerii actualei suprafețe totale a livezilor pe rod, de circa 450 mii hectare (circa 225 mp livadă/locuitor, sau aproximativ 6 pomi fructiferi/locuitor) prin defrișarea plantațiilor slab productive sau neeconomice și înlocuirea lor cu livezi intensive și superintensive, prin aplicarea în practica producției a ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii, promovarea progresului tehnic și a tehnologiilor industriale, combaterea pierderilor și dăunătorilor, urmează să obținem un salt în ceea ce privește producția medie realizată pe pom și pe hectar — respectiv, pe pom, o creștere de 3—4 ori, pînă la nivelul a 20—30 kg. Producțiile planificate, pe deplin realizabile, obținute deja de stațiunile experimentale și de unitățile agricole socialiste fruntașe, vor fi atinse prin dezvoltarea bazei tehnice-materiale a pomiculturii — soiuri noi, mai productive —, prin extinderea mecanizării și chimizării, zonarea producției în bazinele cu condițiile cele mai favorabile.

Mutații în pomicultură

PRIN TRECEREA de la cultura empirică a pomilor, caracteristică micii producții, la pomicultura modernă, avansată, fundamentată pe principiile plantațiilor intensive și superintensive, concentrarea și specializarea producției urmează să asigure utilizarea completă a bazei tehnice-materiale.

Organizarea producției pomicole pe temeiurile concentrării și specializării, departe de a fi rezultanta numai a unei „măriri teritoriale și a unei amplasări locale" are implicații mult mai largi, cuprinzînd înființarea plantațiilor (în prezent, sînt caracteristice livezile de tip intensiv și superintensiv, cu număr mare de pomi la hectar și perioadă de folosință preconizată mai redusă decît în cazul livezilor de tip clasic, conveer varietal de specii și soiuri bine determinat, tehnologie industrială, de la întreținere și pînă la recoltare, întemeiată pe mecanizarea aproape integrală a lucrărilor și pe irigare etc) exploatarea lor, valorificarea producției — depozitare, preindustrializare și livrare. Concentrarea și specializarea producției pomicole presupune, așadar, o concepție radical nouă, pomicultura devenind o activitate predominantă în cadrul întreprinderii agricole socialiste și hotărîtoare în cadrul fermei — ca celulă productivă.

Concentrarea și specializarea producției pomicole a fost urmărită cu mai multă consecvență și cu rezultate mai bune în întreprinderile agricole de stat. Cele circa 66 mii hectare plantații — tinere și pe rod — se află organizate în proporție de peste 85% în ferme specializate cu caracter pomicol sau mixt, viti-pomicol, horticol. Nu tot așa stau lucrurile în ansamblul cooperativelor agricole de producție. Din cele 225 mii hectare livezi existente în C.A.P., doar 90 mii hectare se află încadrate în sistemul organizatoric al fermelor : din acestea, în 1709 ferme pomicultura deține o suprafață medie de livadă cuprinsă între 1—5,50 hectare, ceea ce o transformă într-o activitate anexă ; în 929 ferme, deține o suprafață de livadă de 45—77 hectare, ceea ce face să fie o ramură secundară și în numai 95 ferme ocupă o suprafață medie de 208,12 hectare, fiind ramură principală de producție. Chiar în bazine pomicole tradiționale — Bistrița-Năsăud, Maramureș, Suceava etc — în cadrul cooperativelor agricole de producție pomicultura nu are decît ponderea unei ramuri secundare, deși prin caracterul său pretabil la preindustrializare și datorită condițiilor favorabile ar putea deveni una din ramurile principale de producție.

Faptul că cea mai mare parte a plantațiilor pomicole deținute de cooperativele agricole se află în ferme cu diverse profile, unde eforturile, cum este și firesc, sînt canalizate spre ramura de bază, au dus la aplicarea parțială a măsurilor și lucrărilor de întreținere. Numai așa se explică producțiile mici obținute, în unele județe chiar sub 2 kg pe pom, care denotă că în aceste cazuri cultivatorii au depus numai efortul de culegere a fructelor.

Deoarece cadrul organizatoric reprezintă unul din factorii de bază în dezvoltarea pomiculturii și pornind de la premisa că pomicultura modernă, intensivă, se realizează numai în condiții de concentrare și specializare a producției, apare ca necesară optimizarea mărimii ca suprafață, în strictă dependență de sistemul de cultură și de speciile cultivate, fundamentarea pe principiul fermelor pomicole, ca verigă cu rol și putere de decizie, dispunînd de atribuții, răspunderi, autoritate și autonomie în îndeplinirea sarcinilor stabilite.

Perspective

ÎN PERIOADA 1975—1980, cele circa 32 000 hectare care urmează să fie plan-

AGRORAMA

Cadrele de conducere din C.A.P. utilizează rațional timpul de lucru?

O ANCHETĂ întreprinsă de N. Vasilescu și I. Ciurea de la Institutul agronomic din Iași în rîndul cadrelor de conducere din 25 cooperative agricole din județ, folosind metoda autofotografierii zilei de lucru, a condus la formularea unor concluzii interesante.

Cadrele de conducere din cooperativele chestionate afectează, în medie, între 53,2 și 69,4% din timpul zilei de lucru. A doua concluzie constă în faptul că președinții cu studii superioare lucrează mai multe ore pe zi decît cei fără studii superioare. A treia concluzie se referă la corelația dintre mărimea cooperativei și durata zilei de lucru : cu cît cooperativa este mai mare, cu atît durata zilei de lucru a președintelui și inginerului șef este mai redusă.

Iată, în ordinea frecvenței menționării lor de către cei anchetați, cauzele prelungirii zilei de lucru :

- președintele și inginerul șef consideră că — fiecare — trebuie să controleze zilnic fermele și brigăzile, chiar dacă acestea sînt conduse de cadre cu studii superioare ;
- unele cadre de conducere preferă să culeagă nemijlocit date informative din teren ;
- adesea nu se aplică principiul delegării ;
- uneori, inginerul șef îndeplinește și atribuții ce revin președintelui (și invers) ;
- persistă concepția că a lucra multe ore pe zi înseamnă a fi și un bun conducător ;
- insuficienta pregătire a unor specialiști pentru conducerea activităților economice.

Faptul că președinții cu studii superioare lucrează mai multe ore pe zi decît cei fără studii superioare se explică prin aceea că, primii, îndeplinesc și funcția de inginer șef al cooperativei. Durata comparativă a timpului de lucru, calculată ca procent din durata totală a zilei, este redată în tabelul alăturat.

Experiența în munca de conducere duce la reducerea timpului de lucru în cadrul unei zile. Concluzia este valabilă atît în cazul cooperativelor agricole mari, conduse de specialiști cu o vechime mai mare, în care lucrează mai mulți specialiști, cît și în cazul cadrelor de conducere : președinții cu studii superioare, cu o vechime în funcție de peste 5 ani, utilizează pentru munca de conducere 59,4% din timpul zilei de lucru, în timp ce specialiștii cu o vechime de sub 5 ani utilizează 68,7%.

Specificare	Iarna	Primăvara	Vara	Toamna	Media pe an
Președinții					
cu studii superioare	58,6	65,8	69,4	61,7	63,4
fără studii superioare	59,4	57,3	59,4	63,5	59,9
Inginerii șefi	53,2	6o,3	61,8	59,4	58,2

Acordul global în I.A.S.

LA FERMA nr. 1 a I.A.S. Ivești (județul Galați) se obțineau de mai mulți ani recolte de struguri plafonate la circa 8 000 kg/ha. Se considera deja că producția nu poate crește peste această limită din cauza condițiilor climatice (în ultimii ani nefavorabile), îmbătrînirii viilor și insuficienței forței de muncă.

În anul agricol 1972—1973 s-a aplicat pentru prima dată, în mod experimental, acordul global. Au fost cuprinși toți lucrătorii fermei 1 : specialiști, tractoriști, muncitori permanenți și sezonieri.

Contractul privind executarea lucrărilor și drepturile lucrătorilor prevedea ca de pe o suprafață de 118 hectare cultivată cu viță de vie să se obțină, în medie, 8 300 kg/ha de struguri cu cheltuieli în valoare de 750 lei/1 000 lei producție marfă. Fiecare lucrător urma să primească 253 lei/tona de struguri, în avansuri lunare de pînă la 80%.

Recolta obținută a fost, în medie, de 12 600 kg struguri la ha. Față de anul precedent aplicării acordului global, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă s-au redus cu 335 lei.

Rezultatele sînt un argument pentru continuarea și generalizarea experimentului.

tate în cooperativele agricole vor fi amplasate în 946 de unități, revenind așadar, circa 36 hectare pe unitate : în 52 cooperative, suprafețele variază între 50—100 hectare, în alte 53 unități — între 101—150 hectare și în 12 unități peste 151 hectare, cu mențiunea că, în alte circa 120 cooperative, prin noile plantații ce se vor efectua, suprafețele totale de livezi ale acestora vor atinge 100—120 hectare.

Se va urmări, de asemenea, amplasarea plantațiilor în asociații pomicole intercooperatiste, cu respectarea cerințelor organizării plantațiilor în masive situate în zonele tradiționale. Noile plantații, fundamentate pe studii tehnico-economice la nivelul fiecărei unități, vor avea 2—4 specii, în funcție de condițiile cele mai favorabile și de cerințele economiei naționale și o varietate mai largă de soiuri, ceea ce va permite o mai bună organizare a producției și a muncii, o mai bună eșalonare a lucrărilor.

În jurul marilor orașe și a centrelor de consum se vor extinde plantațiile din speciile cu un grad mai ridicat de perisabilitate și dificultăți de transport — cireșe, vișine, mere și pere de vară, piersici — iar în jurul fabricilor de conserve se va urmări crearea unei baze puternice de aprovizionare continuă și constantă cu fructe, în mod deosebit din speciile și sortimentele de mare interes economic ; în cadrul bazinelor cu o veche și bogată tradiție, se vor realiza plantații din speciile și soiurile cu un grad ridicat de conservabilitate și rezistență la transport — mere, pere, nuci, migdale etc ; în partea de vest a țării se vor planta livezi orientate, în special, pentru producția de fructe destinate exportului ; pe nisipurile din partea sudică și vestică a țării se vor extinde speciile și soiurile care asigură o valorificare superioară a acestor terenuri.

Eficiența specializării

ÎNSEMNĂTATEA concentrării și specializării producției este evidentă. Calcule de eficiență arată că într-o plantație de 100 hectare, ca urmare a posibilităților largi de combatere mecanizată și chiar aviocombatere a dăunătorilor, costul tratamentelor este cu circa 30% mai mic pe pom, decît în cazul acelorași tratamente aplicate individual pe pom în livezi dispersate. De asemenea, fertilizarea revine, pe ansamblu, mai ieftină, iar erbicidarea creează premisele înlocuirii lucrărilor manuale pe rîndurile de pomi. Folosirea unui covor varietal mai bogat de soiuri va crea condiții mai bune pentru organizarea lucrărilor de recoltare, de depozitare, de industrializare etc. Concentrarea și specializarea producției de fructe face posibilă preindustrializarea recoltei în unități prin producerea de marcuri, pulpe uscate, sucuri.

Noua Lege a pomiculturii a creat cadrul dezvoltării plantațiilor în conformitate cu cerințele concentrării și specializării producției. Prin creditele pe termen lung acordate de stat — care se ridică la circa 45% din valoarea plantațiilor — se asigură unităților agricole cooperatiste baza financiară dezvoltării sectorului lor pomicol. De asemenea, organizarea în cadrul stațiunilor de mecanizare a unor secții specializate, dotate cu toate mijloacele necesare extinderii mecanizării lucrărilor în pomicultură, deschide largi posibilități creșterii eficienței economice.

dr. ing. Eugen JIANU

Din experiența Consiliului de control muncitoresc al activității economice și sociale al municipiului București.

EXIGENȚE ȘI IMPLICAȚII ALE COORDONĂRII CONTROLULUI ÎN ECONOMIE

CORESPUNZĂTOR cerințelor înscrise în documentele Congresului al XI-lea al partidului, în etapa actuală și în perspectivă se amplifică rolul controlului în conducerea vieții economice, competența, autoritatea și eficiența acestuia trebuind să se ridice la un nivel calitativ superior.

Pentru a cunoaște modul concret în care se realizează coordonarea activității organelor de control, revista noastră a organizat o anchetă în rîndurile specialiștilor din Consiliul de control muncitoresc al municipiului București și din consiliile de control muncitoresc din unități economice și din comisii pe domenii care funcționează în întreprinderi industriale, precum și în rîndurile unor cadre cu munci de răspundere și organe de control din întreprinderi ale căror păreri, sugestii și propuneri le publicăm mai jos.

Criterii de coordonare

ESTE ȘTIUT că pînă la apariția Legii privitoare la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale (1972) inspecțiile de control specializat al statului sau organele cu atribuții de control financiar-bancar își desfășurau activitatea potrivit planurilor de muncă, fără să-și pună problema dacă în unitățile economice au mai fost, existau sau urmau să efectueze control și alte organe de control. Mai mult, erau cazuri cînd aceeași inspecție de control, terminînd o acțiune de control pe o anumită temă revenea, la scurt timp, în aceeași unitate pentru a face un control pe o altă temă. La începutul anului 1973, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale a stabilit „Norme metodologice privind orientarea, coordonarea și exercitarea controlului", a căror transpunere în viață a determinat eliminarea, în bună măsură, a neajunsurilor amintite.

Începînd cu luna ianuarie 1974, Consiliul de control muncitoresc al municipiului București a organizat o evidență strictă — pe fiecare întreprindere, centrală și minister — din care rezultă frecvența controalelor efectuate de către aceeași inspecție de control specializat și de către inspecțiile de control specializat care au desfășurat acțiuni de control în echipe comune, în aceeași perioadă de timp, precum și durata fiecărui control. După evidențierea în fișe a tuturor acțiunilor de control care se supun coordonării potrivit normelor metodologice*) și care la municipiul București însumează trimestrial circa 250—300 acțiuni, începe activitatea propriu-zisă de coordonare, cînd circa 30—40% din totalul acțiunilor necesită schimbarea perioadei de desfășurare.

La coordonarea activității de control participă întotdeauna conducătorii inspecțiilor de control specializat, care au dreptul de a decide, atunci cînd sînt necesare, modificări în proiectul planului de muncă, în ce privește acțiunile, întreprinderile ce urmează a fi controlate sau perioada de efectuare a verificărilor, pentru a se evita controalele repetate și suprapuse.

În general, la stabilirea lunii din cadrul trimestrului în care urmează să se efectueze acțiunile de control coordonate se au în vedere următoarele criterii :

- dacă acțiunea tematică de control ce urmează a se efectua este sau nu dispusă de organele superioare de partid și de stat sau este dispusă de însăși inspecția de control (centrală sau locală) ce urmează a efectua controlul ;
- dacă în acțiune sînt antrenate mai multe inspecții de control specializat al statului sau numai una ;
- dacă în lunile anterioare au mai fost efectuate controale în aceeași unitate de către alte inspecții specializate sau de însăși inspecția care și-a prevăzut controlul ;
- durata în zile a acțiunii de control.

Pentru înțelegerea operațiunii de coordonare a activității de control practicată la consiliul amintit ne vom opri mai mult asupra unei mari întreprinderi bucureștene „Vulcan".

Analiză de caz

ÎN TRIMESTRUL I/1974, cinci inspecții de control specializat își prevăzuseră prin proiectele planurilor de muncă acțiuni de control cu durată mai mare de cinci zile la întreprinderea „Vulcan", și anume : în luna ianuarie — de la Inspectoratul teritorial pentru controlul gospodăririi combustibililor, energiei și pentru verificarea instalațiilor sub presiune și de ridicat ; în luna februarie — Inspecția teritorială financiară de stat, Banca Națională (Sucursala municipiului București) și Inspectoratul de stat pentru controlul prețurilor ; în luna martie — de la Inspectoratul municipiului București pentru protecția muncii. Ca urmare a coordonării, toate acțiunile de control au fost stabilite, de comun acord cu conducătorii inspecțiilor respective, numai în luna **februarie,** întrucît, ca urmare a orientării tematicilor de control pe plan central, în această lună s-a hotărît desfășurarea unor acțiuni de control complex — cu participarea organelor de control de la Ministerul Finanțelor, Banca Națională și Comitetul de Stat al Prețurilor.

Analizînd datele înscrise în **registrul unic de control** a reieșit că acțiunile prevăzute pentru trimestrul 1/1974 s-au efectuat conform coordonării, cu excepția celor efectuate de Inspectoratul teritorial pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe. Inspecția de control amintită a exercitat, prin cele două grupe de specialitate, trei controale în această unitate în luna ianuarie, așa cum își prevăzuse în planul propriu inițial și nu în luna februarie, cum se stabilise prin coordonare ; unele din acestea s-au suprapus ca timp.

---

*) Inclusiv acțiunile de control ce urmează a fi desfășurate de către Consiliul Central de Control Muncitoresc și consiliile de control muncitoresc de la municipiu și sectoare.

Odată coordonate acțiunile de control, planurile de muncă devin obligatorii și trebuie riguros respectate. În cazul semnalat mai sus, care nu este, din păcate, singular, inspecția de control amintită a efectuat controlul într-o altă perioadă decît cea stabilită la coordonare, fără a anunța Consiliului municipal de control muncitoresc schimbarea perioadei de desfășurare a controlului, încălcînd normele legale în vigoare.

Ce s-a întîmplat în trimestrele următoare ale anului 1974 la întreprinderea „Vulcan" ?

Au mai fost coordonate în trimestrul II două acțiuni de control (una a Direcției municipale de statistică și alta a Centrului sanitaro-antiepidemic din cadrul Direcției sanitare a municipiului București) ; în trimestrul III — nici un control ; în trimestrul IV – două controale: unul de la Consiliul municipal București de control muncitoresc și altul de la Inspectoratul pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe. Potrivit datelor înscrise în registrul unic de control rezultă că în trimestrele II, III și IV 1974 au avut loc două acțiuni de control, din care numai una a fost coordonată ; cealaltă, efectuată în perioada 6—14 iunie, cu privire la consumul de energie, deși impunea o coordonare din partea Consiliului municipal de control muncitoresc, s-a desfășurat fără avizul acestuia.

Ce concluzii se desprind din exemplul întreprinderii „Vulcan" ?.

1 Perioadele de desfășurare a controlului stabilite prin coordonare nu au fost respectate cu rigurozitate de către toate inspecțiile de control. O asemenea practică face ca întreaga muncă de coordonare să rămînă pur scriptică, fără eficiență în activitatea practică, organul de control în cauză încălcînd dispozițiile legale în vigoare.

2 Cu toate că inspecțiile de control sînt obligate prin lege să consemneze în registrul unic de control constatările și măsurile luate, Inspecția teritorială pentru protecția muncii, deși a efectuat un control de 21 zile la unitatea sus-amintită, nu a consemnat nimic în registrul unic de control. Nerespectarea acestei obligații aduce evidente prejudicii eficienței controlului : organele de control care se succed nu mai pot cunoaște evoluția fenomenelor semnalate, nu mai pot urmări aplicarea măsurilor, continuitatea acțiunii de control fiind întreruptă.

3 Organele de control supuse coordonării au acționat disparat. După părerea noastră, ar fi necesar ca aceste organe să colaboreze în timpul controlului în scopul de a sesiza fenomenele negative, de a lua măsuri în comun, de a sprijini unitatea în rezolvarea acestora, de a preveni apariția lor. Ar fi necesară, de asemenea, încheierea unui act de control unic în care să fie consemnate principalele aspecte desprinse, precum și măsurile ce trebuie luate și care să ofere o imagine globală a situației întreprinderii la momentul respectiv, precum și ce metode și măsuri ar trebui adoptate pentru rezolvarea operativă a tuturor problemelor care s-au ridicat pe parcursul controlului.

Măsuri de perfecționare a coordonării

EFORTURILE depuse în direcția coordonării controlului sînt parțial anihilate de doi factori : pe de o parte, inspecțiile de control vin cu propuneri de control pe durate mai mici de 5 zile, pentru a se sustrage de la acțiunea de coordonare iar, pe de altă parte, uneori, și pe plan central se hotărăsc, ulterior coordonării, controale mai mari de 5 zile și care nu întotdeauna pot fi coordonate.

O coordonare efectivă și eficientă se poate face mai bine pe plan teritorial, unde există evidența controalelor efectuate, și se cunoaște frecvența lor în unitățile economice. S-a opinat ca și atunci cînd se stabilesc unitățile ce urmează a fi controlate de către însuși Consiliul Central, specialiștii acestuia să se consulte cu consiliile județene asupra căror unități să se îndrepte controlul, pentru a se evita paralelismele și suprapunerile. Considerăm că această consultare a consiliilor județene, înainte de trimestrul de plan, cu privire la frecvența controlului în unități, pe ramuri, asupra problemelor prioritare cu care se confruntă unitățile, ar permite exercitarea în mai bune condiții a atribuțiilor ce revin inspecțiilor centrale de control specializat al statului.

Desigur, pot fi și situații cînd Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale nu poate lăsa la latitudinea consiliilor județene nominalizarea unităților economice ; în asemenea cazuri se pot nominaliza întreprinderile, dar în același timp este necesară anunțarea consiliilor județene în vederea coordonării activităților de control respective.

Din discuțiile purtate cu specialiștii a rezultat și necesitatea îmbunătățirii unor prevederi cuprinse în normele legale în vigoare.

Un prim grup de propuneri vizează cerința ca normele legale să precizeze că pe plan central, la nivelul Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, să se hotărască orientarea activității de control, iar coordonarea controalelor și nominalizarea unităților să se facă pe plan teritorial — la consiliile județene sau al municipiului București –, pentru evitarea suprapunerilor sau verificărilor repetate în aceeași unitate.

Al doilea grup de propuneri se referă la **extinderea obligativității coordonării tuturor activităților de control desfășurate și de alte organisme de control,** nu numai de cele prevăzute în anexa nr. 1 la Normele metodologice și chiar și pe perioade de pînă la 5 zile. Specialiștii din unitățile anchetate au opinat îndeosebi pentru **o coordonare completă,** deoarece în prezent frecvența controalelor în unități pe o perioadă mai mică de 5 zile este destul de mare. De pildă, la Uzina mecanică de utilaj chimic București, în perioada 1 octombrie 1973—30 septembrie 1974 s-au efectuat 13 controale, de către diferite organisme de control, totalizînd 28 de zile, la care se adaugă celelalte controale coordonate, care au totalizat 76 de zile. Dacă luăm în considerare și controlul gestionar de fond — unitatea a fost verificată de diferite organe de control mai bine de o sută douăzeci de zile într-un an. Cu toate acestea, unele probleme cu care este confruntată unitatea nu sînt nici pînă în prezent rezolvate : este vorba de insuficiența normativului la materii prime, materiale și producție neterminată, neacoperirea producției cu contracte, lipsa unor proiecte de execuție, fluctuația forței de muncă etc.

Avînd în vedere eficiența controalelor exercitate în brigăzi complexe, organele de control consultate de noi au subliniat necesitatea extinderii aplicării acestei metode indicate de conducerea de partid, îndeosebi o dată pe an în marile unități economice, ca o cale sigură pentru eliminarea neajunsurilor și îmbunătățirea activității respective.

Maria IONIȚĂ

DIN CRONICA ÎNTRECERII

- **Combinatul chimic Craiova,** autorul chemării la întrecere adresată unităților din industria chimică – a reușit ca, prin materializarea unui plan de măsuri vizînd mai buna folosire a capacităților de producție și îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, să realizeze în prima jumătate a lunii ianuarie, în plus, 1 800 tone îngrășăminte pe bază de azot, 230 tone amoniac, precum și însemnate cantități de acetilenă, acid acetic, butanol, poliacetat de vinil și alte produse.

- **Colectivul Combinatului de îngrășăminte chimice „Azomureș"** din Tg. Mureș, una din cele mai mari unități producătoare de îngrășăminte cu azot din țară, a produs peste sarcinile de plan, în prima jumătate a lunii ianuarie, 2 000 tone azotat de amoniu, îngrășăminte suficiente pentru fertilizarea a circa 6 000 hectare. Au fost elaborate, de asemenea, 900 tone amoniac și 1 800 tone acid azotic.

- **Întreprinderile producătoare de materiale pentru construcții de la Fieni, Comarnic, Buzău, Găești, Bucov, Doicești și Rm. Sărat** au produs peste sarcinile de plan, în prima jumătate a lunii ianuarie, o cantitate de ciment, cărămidă, panouri prefabricate și alte materiale din care s-ar putea ridica un complex turistic-hotel pentru 250 de locuri.

- **Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr din Luduș** este a 10-a mare unitate economică din județul Mureș care anunță îndeplinirea sarcinilor de plan pe întregul cincinal. Calcule estimative arată că acest colectiv va realiza, pînă la finele anului, peste prevederile planului cincinal, o producție de circa 80 000 tone zahăr. Numai în prima jumătate a lunii ianuarie întreprinderea a pus suplimentar la dispoziția consumatorilor 450 tone zahăr.

- Anul acesta, beneficiind de un volum de investiții care reprezintă mai mult de 80% din totalul fondurilor folosite în cincinalul 1966–1970, pentru lărgirea fondurilor fixe productive, **industria construcțiilor de mașini grele** își va spori capacitatea de producție cu 54% față de nivelul atins în 1974. Vor fi puse, astfel, în circuitul productiv mai mult de 100 noi obiective, printre care o serie de unități pe noile platforme industriale din Vaslui, Sf. Gheorghe și Zalău.

- Potrivit unor studii operative ale Direcției de specialitate din Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții rezultă că, în prima jumătate a lunii ianuarie, unitățile din acest sector și-au îndeplinit sarcinile de plan, volumul producției globale fiind depășit cu 8,6% față de prevederi.

MARKETING

Creșterea aportului reprezentanțelor economice la promovarea exportului

INVESTIGAȚIE „R.E"

CREȘTEREA în continuare a eficienței activității de comerț exterior, activitate ce condiționează în prezent realizarea a peste o treime din produsul social și venitul național al țării, depinde într-o măsură tot mai mare de adaptarea dinamică la cerințele în permanentă schimbare ale pieței mondiale, de măsura în care producătorii cunosc nevoile actuale și de perspectivă ale partenerilor lor comerciali. O contribuție importantă în această direcție o aduc reprezentanțele economice ale țării noastre în străinătate, care constituie unul din principalele canale de informare asupra piețelor externe, de cunoaștere nemijlocită a pulsului diverselor piețe, a particularităților și tendințelor cererii în diversele zone comerciale.

Prezenta anchetă desfășurată pe bază de chestionar și interviuri directe în rîndul a 100 de cadre de conducere și specialiști din sistemul de comerț exterior și-a propus să descopere rezervele existente pentru perfecționarea activității acestor organisme economice, direcțiile de modernizare a activității lor în concordanță cu cerințele dezvoltării comerțului nostru exterior. Menționăm că circa 50% din eșantion sînt cadre ce au activat efectiv ca delegați permanenți în cadrul reprezentanțelor economice.

● Este folosit eficient timpul de lucru al reprezentanților economici externi?

● Agențiile economice pot realiza cea mai costisitoare parte a activității de marketing — cercetarea de teren. Cum o execută?

● Organizarea fluxurilor informațiilor de piață este tot atît de importantă ca însăși culegerea datelor. Pe cînd un sistem informațional unitar?

● Ce prevede regulamentul de funcționare a reprezentanțelor și agențiilor economice.. în cazul în care există?

ANCHETA a început cu investigarea modului în care este distribuit timpul de lucru al unui reprezentant. Acest timp are, în medie, următoarea structură : a) — Operațiunile tehnice de comerț exterior 4—6 ore ; b) — Activitățile de marketing 0—1 oră ; c) — Activitățile administrative 1—2 ore ; d) — Alte activități 1—3 ore.

Analizînd cauzele ce determină această structură a utilizării timpului de lucru s-a constatat că de multe ori reprezentanții permanenți sînt angrenați în unele activități minore, dar care necesită mult timp ca : intermedierea corespondenței întreprinderilor de comerț exterior cu firmele locale, deși aceasta se poate face tot atît de bine prin poștă, oficiul de translatori pentru delegații temporari ce nu cunosc limba străină de circulație pe piața respectivă, întocmirea de diverse raportări solicitate în mod necoordonat de diverse unități din țară, răspunsuri la solicitări insistente — cu revenire de 3—4 ori pentru urmărirea unor aspecte minore de derulare a contractelor, ce ar putea fi rezolvate direct cu partenerul de către întreprinderea de comerț exterior. Din aceste cauze 48% din cei anchetați declară că nici operațiunile tehnice de comerț exterior nu se derulează întotdeauna în cele mai bune condiții.

Circa 92% din eșantion au arătat că motivul principal pentru care activitatea de cercetare a pieței și cunoaștere a concurenței se realizează într-o mică măsură o constituie „lipsa de timp" și „lipsa unor instrucțiuni precise asupra modului cum trebuie efectuate aceste activități".

Dar pot oare instrucțiunile să suplinească pregătirea sistematică și temeinică în acest domneiu a unor reprezentanți care se presupune că trebuie să fie specialiști ?

În același timp însă, aprecierea anuală a activității acestor cadre este făcută aproape exclusiv funcție de îndeplinirea cifrei de plan și mai puțin după calitatea studiilor de marketing efectuate sau a noilor perspective create.

De multe ori nici întreprinderile din țară care primesc informațiile conjuncturale și de marketing nu le acordă prea multă importanță. Delegații permanenți nu primesc răspuns de la întreprinderile de comerț exterior la materialele conjuncturale pe care le trimit, pentru a putea stabili domeniile de interes ce trebuie aprofundate în lucrările viitoare, modul de prezentare preferat.

Nu există o practică unitară în întocmirea raportului de activitate (respectiv punctele majore care trebuie tratate), de întocmire a studiilor conjuncturale și de marketing și nici o experiență a reprezentanților privind modul de desfășurare a studiilor de marketing.

Volumul materialelor conjuncturale trimise de reprezentanțele economice este încă redus. Spre exemplu, în decurs de un an, numai o treime din acestea au trimis materiale conjuncturale la unitățile cercetate, iar informațiile conjuncturale și materiale culese incluse sau anexate de regulă raportului de activitate trimestrial, nu circulă la toate nivelurile interesate.

Temele pe care și le propun în plan reprezentanții permanenți nu sînt coordonate, corelate și unitar valorificate, fiecare avînd latitudinea să-și stabilească singur obiectivele de cercetare a pieței.

Elaborarea de propuneri privind adaptarea în perspectivă a producției la cererea pieței și perfecționarea organizării distribuției — după cum apreciază 76% din eșantion — este extrem de puțin efectuată. În același timp gradul de considerare de către producători a propunerilor făcute este încă redus, uneori chiar la produse cu perspectivă certă. Aceasta face ca adeseori structura disponibilului de marfă primit ulterior de la întreprinderea de comerț exterior să fie diferită de structura cererii, de unde inerent survin dificultăți de plasare, concesii de preț.

Sistemul informațional către reprezentanțele economice nu funcționează întotdeauna în bune condițiuni, motiv pentru care delegații permanenți nu cunosc care sînt prioritățile și problemele deosebite la un moment dat, tratînd cu egală atenție diversele cereri ale unităților de comerț exterior.

În general se constată o slabă cunoaștere a elementelor de marketing, apreciază 60% din eșantion. Cunoștințele actuale ale delegaților permanenți privind tehnica și tactica de purtare a negocierilor cu partenerii străini au fost apreciate de 56 % din cei chestionați ca „parțiale", iar de 10% ca „puține".

Cunoștințele absolut necesare pentru lucrătorii din comerț exterior care poartă tratative comerciale cu partenerii străini, au fost indicate de cei chestionați în următoarea ordine de prioritate :

I. Limba străină folosită în țara respectivă ;

II. Cunoștințe de comerț exterior ;

III. Cunoașterea caracteristicilor mărfii românești comparativ cu cele ale mărfurilor principalilor concurenți ;

IV. Experiență practică în munca de comerț exterior (3—7 ani) ;

V. Experiență în purtarea tratativelor comerciale ; Cunoștințe privind condițiile de producție a mărfii pe care o negociază.

VI. Spirit comercial.

Dacă derularea exportului este efectuată în general la un nivel satisfăcător — după cum apreciază 69% din eșantion, în schimb publicitatea și reclama comercială se desfășoară într-un mod nesatisfăcător (71% din eșantion), iar cea de „relații publice" între satisfăcător și nesatisfăcător (86% din eșantion).

Se apreciază că modul în care delegații permanenți cunosc piața pe care lucrează se limitează la următoarele proporții :

— Piața produselor pe care le reprezintă	— 61% cunosc puțin și f. puțin
— Firmele potențiale cumpărătoare	— 71% „ „
— Firmele concurente, produsele lor, canalele de distribuire folosite	— 81% „ „
— Cerințele pieței (în vederea adaptării în perspectivă a producției)	— 76% „ „

Majoritatea eșantionului (92%) consideră că delegații permanenți, înainte de trimitere la post, ar trebui pregătiți în ceea ce privește modul de purtare a tratativelor comerciale, atît prin cursuri teoretice, cît și prin simularea negocierilor după principiile jocurilor strategice.

Prelucrarea datelor anchetei a permis evidențierea necesității unor perfecționări în sistemul informațional ce deservește activitatea de comerț exterior.

Căi de perfecționare a sistemului informațional de comerț exterior

FAȚĂ de creșterea și diversificarea exportului în anii următori, apare necesară nu numai extinderea, dar și încadrarea activității de cercetare a pieței externe într-o disciplină de plan, corelat cu planul de export-import.

În acest cadru toate acțiunile de cercetare și prospectare a piețelor externe s-ar desfășura coordonat și planificat, atît ca obiective ce trebuie realizate cu această ocazie, cît și ca înlănțuire cronologică a acțiunilor ce urmează a fi întreprinse. Planul unui program de cercctare a piețelor ar trebui întocmit pe țări și mărfuri, indicîndu-se produsul de prospectat, țara, cine execută aceasta și în ce perioadă etc.

Interviurile punctate cu ocazia anchetei ne permit să formulăm cîteva sugestii privind problematica ce ar putea fi urmărită prin cercetarea de teren în străinătate :

1. Culegerea, prelucrarea și transmiterea operativă către întreprinderea pe care o reprezintă a informațiilor economice de piață și, în mod special, a informațiilor privind prețurile practicate de concurență pe piața țării respective ;

2. Studierea piețelor pe mărfuri, determinarea tendințelor pe termen mediu și scurt ale acestora și aprecierea posibilităților țării noastre de încadrare eficientă a exportului sau importului în aceste tendințe ;

3. Depistarea de noi posibilități de extindere a cooperării economice și tehnico-științifice și elaborarea de propuneri, pentru acțiuni concrete ;

4. Stabilirea de relații tip „public relations“ în vederea îndeplinirii sarcinilor de export-import, cooperare, etc.;

5. Studierea bonității firmelor partenere.

Acest sistem informațional ar urma să funcționeze cu sprijinul delegaților permanenți care să întocmească și să trimită :

— lunar : articole apărute în presă (ziare, reviste etc.), atît prelucrate, cît și neprelucrate, la unitățile de care aparțin și I.N.S.C.I.N. (pentru constituirea băncii de date) ;

— trimestrial : odată cu raportul de activitate — un capitol (separat și detașabil) intitulat : „Aspecte conjuncturale“, care va putea să circule la toate nivelele și care să prezinte aspectele variate ale informațiilor culese de pe piață, folosind următoarele surse :

a) discuțiile cu partenerii comerciali ;

b) discuțiile cu autoritățile guvernamentale ;

c) discuții cu reprezentanți ai camerelor de comerț, asociații ale industriașilor etc. ;

d) vizite efectuate în fabrici și uzine ;

e) tîrguri comerciale, expoziții, broșuri ale concurenților, prospecte ;

f) publicațiile editate de autoritățile vamale, camerele de comerț, bănci etc.;

g) observarea directă a magazinelor de desfacere ale concurenților ;

h) unele materiale privind bonitatea firmelor partenere ;

i) observații și sugestii ale agenților intermediari;

j) materiale nepublicate.

— semestrial : o lucrare micro-studiu, după un plan tematic dinainte stabilit, sau expres solicitată, care să furnizeze unele date necesare fundamentării planului de export și import pe anul următor în domeniul de specialitate.

— anual : titlurile revistelor și publicațiilor de specialitate cu referire la produsele care fac obiectul întreprinderii pe care o reprezintă.

Delegații temporari trebuie, de asemenea, ca, odată cu raportul de activitate, să întocmească separat un capitol intitulat „Aspecte conjucturale“, care să cuprindă informații culese de pe piața respectivă. Acest capitol separat ar putea circula la toate nivelele, funcție de problemele care sînt tratate.

Activitatea delegatului permanent în străinătate trebuie socotită ca satisfăcătoare numai în măsura în care se achită și de aceste sarcini, cu rezultate ce nu pot fi cuantificate imediat, dar care conduc, fără îndoială, la îmbunătățirea deciziilor și creșterea eficienței economice.

Propunerile făcute au avut în vedere numărul de delegați permanenți ai țării noastre care activează în exterior comparativ cu al altor țări și faptul că acesta nu va putea fi majorat decît într-o mică măsură, fiind necesar ca organizarea muncii în cadrul reprezentanțelor economice să fie substanțial îmbunătățită, atribuțiile atît de bine precizate încît atît personalul, cît și timpul lor să fie folosit la maximum și exclusiv pentru dezvoltarea activității noastre de comerț exterior. Cheltuielile pe care statul nostru le face pentru menținerea specialiștilor reprezentanțelor economice din străinătate sînt o parte din venitul național pe care îl produc muncitorii din uzine și de pe ogoare și acești bani trebuie să aducă un plus de eficiență prin schimburi economice internaționale, competitive, eficiente, mereu sporite.

Toma GEORGESCU
Ioan GEORGESCU

CARNETUL CONSUMATORULUI

Pentru confortul locuințelor

Este evident ritmul de creștere a construcțiilor de locuințe, ca și cel de modernizarea celor noi dar și a celor deja existente. Contribuția producătorilor materialelor de construcții este elocventă în acest proces. Dar și în acest domeniu, noul este tot mai prezent. În acest sens, magazinul „TITAN“ — din strada „Doamnei“, București — ne oferă cîteva surprize :

● **Pereți despărțitori, din material plastic.** Fabricați de întreprinderea pentru tîmplărie metalică, din Buzău, aceștia sînt destinați despărțirii interioarelor de locuință. Beneficiind de dimensiuni (înălțime : 2—3,50 m ; lățime : 30 cm ; grosime : 4 cm) care să permită multipoziționarea lor, aceștia sînt ușor montabili, pe principiul „nut și feder“. Avînd partea interioară celulată, pereții sînt ușor de transportat și manipulat. Se produc în culori variate, pe fond de cafeniu, cireș natur, gri uni, gri cu pete albe etc.

● **Placaj din material plastic.** Este un produs oferit de aceeași fabrică, din Buzău, fiind destinat tapisării pereților de interior. Și aceste plăci sînt montabile, pe același principiu „nut și feder“. Beneficiind, de asemenea, de o greutate redusă, acest placaj este comod de manipulat și transportat. Dimensiunile sale : lungimea — 2—3,50 m, lățimea — 10 cm, grosimea — 5 mm.

● **Covor moizotex fono absorbant.** Produs de genul mochetei texturate, acest covor este o țesătură sintetică, pe suport de plastic. Are o multitudine de calități funcționale și estetice, fiind desfăcut în culori variate : albastru, verde, gri, muștar, roșu.

● **Medalioane din ceramică.** Oferite pe un fond de modele naționale, multicolor executate, aceste medalioane servesc, și ele, la decorarea pereților interiori. Dimensiunile : 15×15 cm.

G. H.

Cum este pregătită participarea la un tîrg internațional ?

PENTRU ca un salon să se poată considera „internațional“ el trebuie să dispună de cel puțin 15% expozanți străini și trebuie să primească cel puțin 20% vizitatori din străinătate. Germania federală și S.U.A. sînt profilate tot mai mult spre organizarea de saloane internaționale specializate.

În S.U.A. ministerul comerțului operează o selecție a tîrgurilor considerate importante cu aproape doi ani înainte de data deschiderii lor. După aceea, el organizează o consultare a industriașilor din sectorul sau sectoarele susceptibile de a fi interesate în această acțiunea și întocmește o listă a produselor pe care aceștia doresc să le vîndă. Cu un an înainte de expoziție, ministerul însărcinează agenția economică americană din țară preselecționată cu studierea acestor probleme, studiu care durează 3 luni și are drept scop de a furniza elemente pentru organizarea strategiei expoziției. Documentul final cuprinde în general circa 50 de pagini și furnizează indicații prețioase asupra segmentării fiecărui sector, naturii pieței, posibilitățile de vînzare, beneficiarii potențiali, canalele de distribuție și imperativele tehnice. Aceste studii sînt trimise la centrală și vîndute firmelor interesate.

Apoi ministerul încheie contractele de participare la expoziție cu industriașii americani și organizează operații de domeniul relațiilor publice în străinătate (fișiere profesionale, anchete etc.). Mai tîrziu, cînd tîrgul se încheie, se procedează la o anchetă precisă pentru evaluarea eficacității și rentabilității tîrgului.

În organizarea participării se pornește de la convingerea că **nu este suficient să fii prezent la un salon profesional pentru a-ți putea dezvolta vînzările.** Distribuirea de eșantioane, sau de prospecte unor vizitatori anonimi care defilează în fața unui stand se apreciază că adeseori nu servește la nimic. În schimb dacă participarea la saloane este pregătită cu grijă, expozantul atrage mai mult atenția asupra sa și stabilește contacte cu agenții comerciale, cu cei care importă și cu exportatorii în goana după noutăți, după contracte de reprezentare sau după contracte de licențe.

Hotărîrea de a participa la un tîrg este deci luată numai pe baza unui studiu temeinic în ceea ce privește ținta urmărită și obiectivele comerciale ale întreprinderii. De exemplu, atunci cînd obiectivul este dezvoltarea exportului : clientela vizată va fi constituită din importatori, distribuitori și reprezentanți ai unor societăți comerciale străine. Desigur că va fi necesară o informare asupra procentajului străinilor care vor vizita tîrgul și un portret robot al vizitatorului rezultat prin sinteza sondajelor și anchetelor de marketing.

Odată definit scopul și hotărîtă participarea, expozanții informează imediat, în măsura posibilităților, clientela potențială. Anumiți organizatori de saloane își iau în sarcină o parte din efortul publicitar și de promovare, dar aceasta nu este suficient. Expozantul nu ezită în publicarea de anunțuri în presa specializată (ziare de afaceri sau presă profesională), în organizarea de conferințe de presă cu cîteva zile înainte de deschiderea salonului, sau în trimiterea documentației tehnico-comerciale publicațiilor și bineînțeles prospecte principalilor clienți potențiali.

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

MODELAREA ÎN CONDUCEREA PRODUCȚIEI

CUM POT FI UTILIZATE practic, cu mare randament, tehnicile și instrumentele matematicii economice moderne în procesul de îmbunătățire a activității de organizare și conducere a unităților noastre economice? Deoarece un răspuns exhaustiv, general valabil, la această întrebare este foarte greu de dat, considerăm că exemplele, cazurile concrete de aplicare constituie, în fapt, argumentul și totodată răspunsul cel mai convingător. O demonstrează și proiectul a cărui sinteză o publicăm astăzi, elaborat la întreprinderea de anvelope „Danubiana“, de către DAN STOICA, *absolvent al „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat“ din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“.*

Obiectivele analizei

ÎN CEI PESTE 10 ANI de cînd a intrat în funcțiune, întreprinderea „Danubiana“, cea mai puternică unitate economică din industria de anvelope a țării noastre, a înregistrat creșteri permanente la principalii indicatori economici. Astfel, în actualul cincinal, ritmul mediu anual de creștere va fi de 10,6% la producția marfă, de 6,2% la productivitatea muncii și de 15,3% la rentabilitate. Realizarea obiectivelor de viitor și, în primul rînd, a angajamentului luat de colectivul întreprinderii de a îndeplini sarcinile actualului cincinal în patru ani și jumătate, a făcut necesară concentrarea eforturilor spre găsirea de noi rezerve pentru îmbunătățirea calitativă a activității unității, în special în ceea ce privește aspectele legate de organizarea și conducerea activității de producție. În această direcție au fost luate o serie de măsuri, între care o importanță deosebită o prezintă aceea de elaborare a unui studiu pentru creșterea eficienței economice a activității de producție.

În realizarea obiectivului propus prin studiu — creșterea eficienței economice a activității de producție — s-a procedat la o analiză multilaterală, orientată cu prioritate spre următoarele direcții: 1) utilizarea fondurilor de producție în perioada 1971—1973 și a modului în care ele au fost planificate pentru anii 1974 și 1975: 2) utilizarea extensivă, intensivă și integrală a fondurilor fixe, în dinamică, luînd în considerare structura și starea lor funcțională în fiecare perioadă de timp analizată; 3) utilizarea fondurilor circulante.

Care sînt rezultatele analizei critice întreprinse? Într-o prezentare succintă este vorba de următoarele:

a) Structura producției a influențat negativ eficiența economică de ansamblu, în principal a volumului de beneficii;

b) Reducerea prețului de cost al producției este factorul cu influență pozitivă majoră asupra indicatorilor sintetici de eficiență, alături de creșterea volumului producției fabricate și realizate;

c) S-a înregistrat o utilizare necorespunzătoare a fondurilor fixe din dotare, în special din punct de vedere extensiv. Astfel, pe perioada 1971—1973, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil pentru mai multe grupe de utilaje — inclusiv cele care ocupă o poziție cheie în fluxul tehnologic al întreprinderii, este în continuă scădere, cu toate că timpul efectiv lucrat, în valoare absolută, crește ca urmare a modificării gradului de utilizare a fondului de timp calendaristic;

d) Creșterea constantă, în dinamică, a utilizării fondurilor circulante, concomitent cu o planificare nerealistă a utilizării lor în fiecare an, a avut influențe negative asupra indicatorilor sintetici de eficiență.

Evident, interpretarea corelată a rezultatelor analizei critice a condus la o serie de concluzii preliminare. Prima, evidențiind existența unor rezerve importante din punct de vedere al volumului posibil de producție, subliniază faptul că acestea pot fi puse în valoare pe baza unui calcul de optimizare a utilizării extensive și intensive a fondurilor fixe și circulante pe care le are la dispoziție întreprinderea. A doua, subliniază necesitatea ca indicatorii de eficiență (în special rata generală a eficienței economice) să apară ca un obiectiv central al întreprinderii, ca parte integrantă a strategiei și tacticii conducerii ei.

Căi prioritare de acțiune

TRANSFORMAREA creșterii eficienței într-un obiectiv strategic permanent și de durată al conducerii, implică elaborarea unui sistem adecvat de metode, procedee și instrumente, ca mijloace de transformare a obiectivului strategic în modalități concrete de acțiune în funcție de resursele materiale, bănești și umane disponibile.

În ce direcții trebuie să-și orienteze atenția conducerea întreprinderii pentru ca dezideratele evidențiate să fie împlinite? Studiul întocmit subliniază căile prioritare de acțiune. Este vorba succint de următoarele:

a) Elaborarea pe perioade mai lungi a unor studii de analiză științifică a rezervelor existente, care să permită stabilirea realistă a obiectivelor privind eficiența economică. Întocmite de către compartimentele de specialitate ale unității — serviciul financiar, analiză economică și prețuri — aceste studii este necesar să fie corectate la începutul fiecărui an, ele făcînd posibilă, în fapt, alegerea mijloacelor adecvate de activizare a rezervelor.

b) Întocmirea pe baza analizei critice întreprinse, a studiilor de perspectivă actualizate, a unor programe de măsuri practice pentru îmbunătățirea gradului de utilizare extensivă și intensivă a fondurilor fixe.

c) Avînd în vedere situația înregistrată în perioada 1971—1973, care se caracterizează prin micșorarea ponderii fondurilor fixe active în condițiile creșterii an de an a fondurilor fixe pe total, noile investiții vor trebui foarte atent planificate pentru a asigura o creștere a eficienței economice, în sensul că trebuie orientate prioritar spre grupa fondurilor fixe active.

d) Modul actual de utilizare a fondurilor circulante impune, pe de o parte, ca planificarea indicatorilor utilizării acestora să se facă mai realist în funcție de posibilitățile reale ale întreprinderii iar, pe de altă parte, acordarea unei mai mari atenții lichidării supranormativelor înregistrate la producția neterminată, în special prin programarea în loturi optime a producției în toate sectoarele fabricației, ca și prin urmărirea corectă a executării acesteia.

e) Existența unor rezerve importante din punct de vedere al volumului posibil de producție, element ce influențează puternic rata generală a eficienței economice, ridică o serie de probleme în ceea ce privește modul de planificare a acestuia. Atenția trebuie concentrată, în primul rînd, spre stabilirea în mod științific a sortimentului optim de producție.

Evident, rezolvarea multora dintre aspectele menționate presupune îmbunătățirea calității activității de conducere planificată a întreprinderii. Un loc important în acest context, îl ocupă de altfel introducerea în activitatea practică de conducere planificată a unor instrumente moderne, capabile să ofere rezultate pe măsura așteptărilor.

Conținutul modelului

PENTRU REZOLVAREA unora dintre problemele evidențiate s-a făcut apel la unul din instrumentele eficiente ale matematicii economice moderne: modelarea. În scopul elaborării unui program de producție care să se bazeze pe calculul exact și univoc al capacităților de producția pe fiecare loc de muncă s-a proiectat un model economico-matematic corespunzător.

Pornind de la constatarea faptului că în momentul fundamentării planurilor de producție apar o serie de elemente care nu permit elaborarea unui plan de producție la nivelul capacităților, modelul proiectat stabilește posibilitățile maxime și în același timp optime de producție ale întreprinderii în funcție de condițiile concrete impuse la un moment dat de ansamblul relațiilor dintre întreprindere și celelalte unități din economie. Ca atare, modelul permite stabilirea sortimentului optim de producție atît în funcție de capacitățile existente, cît și în funcție de o serie de factori exteriori sistemului întreprinderii : cererea de produs, posibilitățile de aprovizionare etc.

Folosind metoda programării liniare, modelul proiectat, are ca obiectiv maximizarea utilizării capacităților de producție. El cuprinde 41 de necunoscute, corespunzător deci celor 41 de variante de tipodimensiuni pe care le poate realiza întreprinderea, și 67 de inecuații care definesc plaja de restricții, luînd în considerare o serie de elemente importante : structura producției, numărul de utilaje, indicatorii de utilizare intensivă și extensivă a fondurilor fixe, ansamblul relațiilor întreprinderii cu celelalte unități din economie etc.

De remarcat că modelul a fost astfel proiectat încît să fie rezolvabil pe calculator în condițiile a două variante de soluții :

VARIANTA A. Are ca obiectiv determinarea capacității optime ideale de producție a întreprinderii. Deși nu are o valoare practică deosebită, această variantă evidențiază o serie de aspecte importante comparativ cu varianta II : gradul de corelare în cazul în care se ia în considerare cererea de produse și capacitatea existentă, gradul de depășire a capacității, rezervele de capacitate la majoritatea locurilor de muncă cît și lipsa de capacitate la liniile de profilare B.R.

VARIANTA B. A permis calcularea sortimentului optim de producție în condițiile planului anului 1974 și utilizării maxime a capacităților existente. Ea indică totodată regimul optim de lucru la toate utilajele întreprinderii, oportunitatea realizării unor noi tipodimensiuni, ca și direcțiile în care trebuie acționat în viitor pentru asigurarea unei creșteri cît mai mari a capacității de producție a întreprinderii.

Eficiență, aplicare și generalizare

EVIDENT, folosirea modelului economico-matematic proiectat, nu a permis o antecalculare a eficienței utilizării sale, deoarece el a fost folosit pentru stabilirea condițiilor unei eficiențe planificate, condiții care nu erau prevăzute și cunoscute în mod exact pentru întreaga perioadă a anului 1974. Dar, faptul că el a fost folosit cu succes la stabilirea variantelor planului pe 1974, la alegerea variantei optime, ca și la actualizarea în cursul anului a acestei variante, vorbește de la sine despre eficacitatea sa. Practic, el a permis în primul rînd o abordare științifică a planificării utilizării capacităților de producție, iar, în al doilea rînd, a făcut posibilă o mare rapiditate de acțiune în obținerea diverselor variante optime de plan de producție în funcție de criteriile ce pot fi avute în vedere. Folosirea în viitor a acestui instrument — a fost utilizat și pentru condițiile anului 1975 — va permite concomitent o fundamentare științifică a planului de producție al întreprinderii, o determinare realistă a cererii, ca și o fundamentare științifică a noilor investiții de producție.

Aplicarea proiectului elaborat în condițiile anului 1974 a dat rezultatele scontate. Ea a permis conducerii Centralei Industriale de Prelucrare a Cauciucului și Maselor Plastice să considere modelul economico-matematic pentru optimizarea sortimentului de producție ca un eficient și util instrument de lucru și să ia pe această bază decizia (după completarea acestuia cu o serie de elemente necesare legate de cheltuielile de producție ale unor linii tehnologice etc.) de aplicare a sa în toate întreprinderile centralei, atît pentru determinarea capacităților optime de producție, cît și pentru determinarea producției posibile optime în funcție de un anumit criteriu. Este un exemplu de aplicare rapidă și de generalizare a unui proiect, pe care multe unități din economie trebuie să-l urmeze.

Iulian BĂDIN

SINOPTIC

Curs internațional de analiză a proiectelor industriale

ÎN ZIUA de 20 ianuarie 1975 a avut loc deschiderea cursului de Analiză a proiectelor industriale — prima serie, organizat de Academia „Ștefan Gheorghiu“ — Centrul Internațional CEPECA, Ministerul Finanțelor și Banca de Investiții împreună cu Banca Internațională de Reconstrucții și Dezvoltare (BIRD) — Institutul de Dezvoltare Economică (IDE).

Deschiderea acestui curs a avut loc în prezența tovarășului Florea Dumitrescu — Ministrul Finanțelor, a domnului William Clark — vicepreședinte pentru Relații externe al BIRD, Mihai Diamandopol — președintele Băncii de Investiții, Jan Beiu — prorector al Academiei „Ștefan Gheorghiu“ și Mihail Dumitrescu — decan al Centrului Internațional CEPECA din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“, Frank Lamson Scribner — Directorul cursului din partea BIRD-IDE, Octavian Cezarie — vicepreședinte al Băncii de Investiții, a altor cadre didactice, de conducere precum și a unor specialiști.

Cursul, la care participă un număr de 23 de cadre de conducere și specialiști în domeniul analizei, proiectării, finanțării și realizării investițiilor din țara noastră și 2 specialiști în același domeniu din R.P. Ungară, este primul dintr-o serie care se va realiza pînă în anul 1978.

În desfășurarea acestui curs, susținut de cadre de conducere și specialiști ai BIRD-IDE, ai Băncii de Investiții și Centrului Internațional CEPECA din Academia „Ștefan Gheorghiu“, sînt prevăzute teme — în cea mai mare parte aplicații practice și studii de caz — care se referă la analiza oportunității realizării unor lucrări de investiții industriale, fundamentarea acestora, analiză economico-financiară, studierea preliminară a alocării resurselor, metode și tehnici de finanțare și de calcul a eficienței economice, probleme de conducere și organizare, elemente de metodologie în analiza proiectelor.

Obiectivele economice ale activității tehnico-științifice a intreprinderilor din R. D. Germană

SPECIALIȘTII Ministerului Științei și Tehnicii din R. D. Germană au elaborat o serie de metode de îmbunătățire a activității tehnico-științifice din unitățile subordonate. Potrivit opiniilor și testărilor efectuate, căile principale necesare atingerii acestui scop sînt : (1) Cunoașterea precisă a nivelului actual al eficienței activității de producție, în acest scop fiind necesară, în primul rînd, acordarea unei importanțe deosebite întreprinderilor și combinatelor ; (2) Cunoașterea temeinică a concepției ce stă la baza activității combinatelor și întreprinderilor, pentru a scoate în evidență eventualele posibilități ale creșterii eficienței ; (3) Aprecierea reală a condițiilor externe ale activității economice ; (4) Stabilirea obiectivelor economice în condițiile acordării unei atenții sporite studierii pieței și cererii ; (5) Planul tehnico-științific trebuie să fie elaborat ca parte integrantă a planului general al combinatului sau întreprinderii ; (6) În cadrul pregătirii activității de cercetare trebuie să fie determinate cu precizie răspunderile pentru elaborarea obiectivelor legate de rezultatele economice pe care le-ar putea obține întreprinderea ca urmare a introducerii în producție a rezultatelor cercetării. Se recomandă totodată introducerea unui sistem de stimulente economice pentru introducerea în producție a rezultatelor cercetării tehnico-științifice.

Referindu-se la cazurile cînd apar divergențe între avantajele macroeconomice (pe ansamblul economiei) ce se obțin ca rezultat al activității de cercetare și eventualele efecte negative pentru întreprindere (în special ca rezultat al necesității de a spori costurile și, deci, de a reduce beneficiul) se preconizează introducerea unui sistem eficient de sprijinire a întreprinderilor inovatoare. Apreciindu-se că sprijinirea intereselor economice ale întreprinderii nu trebuie să se reducă la elaborarea unor reguli speciale de stimulare a punerii în producție a produselor noi sau îmbunătățite, se consideră că pentru aprecierea foloaselor macroeconomice este necesară crearea unui sistem de priorități în ceea ce privește dotarea cu mijloace de producție a întreprinderilor inovatoare.

Spațiul cosmic — laborator și uzină

UNII specialiști de la NASA cred că ar fi eficient să se utilizeze vidul și inponderabilitatea din spațiul cosmic pentru prelucrări de materiale care nu ar putea fi realizate pe pămînt. S-ar putea topi și solidifica metale fără ca acestea să absoarbă impurități din recipientele în care în mod obișnuit au loc aceste operații. Astfel, dr. James Bredt socotește că dacă structura cristalină a oțelului ar fi perfectă, acest metal ar putea deveni de 100 pînă la de 1 000 ori mai rezistent decît este acum. Or, mai buna înțelegere a formării structurii cristaline ar fi posibilă dacă s-ar efectua unele experimente în spațiu, iar rezultatele acestora s-ar aplica în producția terestră. Impedimentul experiențelor rămîne însă tot cel economic : costul exorbitant.

PROBLEMA RESURSELOR ENERGETICE ŞI A REZERVELOR DE MATERII PRIME ÎN CONDIŢIILE REVOLUŢIEI ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE (II)

Criza ecologică și problema limitelor

UNII sînt de părere că criza ecologică ar reprezenta o fatalitate, iar alții afirmă că această criză a intervenit pentru că știința nu a fost la „înălțime". Este o aserțiune mult prea hazardată pentru că la o analiză cît de cît sumară va rezulta că nu știința este de vină, deși există și problema dezvoltării insuficiente a științei, ci societatea s-a dovedit a fi fost nepregătită pentru înțelegerea unor adevăruri științifice. Firește, știința nu se dezvoltă în mod egal, există dezvoltarea inegală a științei (o caracteristică a dezvoltării științei de-a lungul mileniilor), cînd o ramură, cînd alta, merge înainte, trage după sine celelalte ramuri, dar nu a existat o dezvoltare absolut paralelă și sincronă a tuturor ramurilor științifice, deși revoluția științifică-tehnică are această caracteristică că a cuprins aproape tot frontul științei, dar nici din acest punct de vedere lucrurile nu se pot absolutiza.

Este foarte mult discutată problema limitelor. Firește, am fi neraționali dacă am nega existența unor limite, dar există limite și „limite". Există limite reale și limite ireale.

Vorbind de limite se pot deosebi trei sfere distincte: e vorba de **tehnosferă,** care are un caracter material, este vorba de structuri, mecanisme și organizarea pentru a face viața mai bună și aici există anumite limite, de ordin material ; este vorba de corelația dintre om și restul vieții organice, de **biosferă;** dar există și o altă sferă care este numită **noosfera** și care este de domeniul inteligenței și al rațiunii. Dacă primele două, sub diferite aspecte, au, la un moment dat, anumite limite și nu putem decît să fim de acord cu această concepție, trebuie să spunem însă că există un domeniu care nu are limite, unde trebuie să apăsăm pe accelerator foarte serios. Este vorba de domeniul cunoașterii – **cunoașterea nu are limite.** Există totdeauna posibilitatea de a rezolva diferite probleme. Inteligența umană a rezolvat de-a lungul mileniilor toate problemele și putem fi convinși că și de acum înainte cunoașterea umană va soluționa toate problemele mari care stau acum în fața noastră și care au caracter global, deși – firește – nu fără greutăți, sinuozități și chiar anumite vicisitudini, inerente oricărui urcuș.

În ce privește cunoașterea și stăpînirea proceselor contemporane există un principiu la care cred că nu trebuie să renunțăm, dar e cazul uneori să-l amendăm. Mă refer, de exemplu, la **relația cauză-efect.** Această relație, care a fost sacrosantă pînă acum, se dovedește a fi o relație simplistă, lineară, cu un raționament pur linear, metafizic, căci realitățile istorice arată că relația lineară cauză-efect trebuie înlocuită cu o **condiționare reciprocă,** deci cu o relație cu caracter dialectic. În relația societate-natură noi am tratat pînă acum numai, sau în orice caz preponderent, influența societății asupra naturii, deci unidirecțional, natura fiind considerată drept un obiect pasiv și exploatat, dar nu s-a avut în vedere „reacția" naturii. E vorba deci de **condiționări reciproce** pentru a stabili un **echilibru corespunzător.** Este nevoie de o reflectare științifică pe scară mondială.

Se pune încă o altă problemă, aceea a corelației dintre **cunoașterea științifică** și **valoarea științei,** căci cunoașterea nu poate fi pusă numai în termeni materiali, deoarece, pe de o parte, cunoașterea nu duce automat la înțelepciune, iar, pe de altă parte, este vorba, în ultimă instanță, nu numai de cunoașterea lumii dar și de înțelegerea propriei esențe umane. Statutul științei este deosebit de complex în etapa actuală a dezvoltării societății, cînd atîtea pericole o amenință, ceea ce pune în fața oamenilor de știință și problema **răspunderii sociale și politice** pentru propria lor activitate. Aceasta indică problema limitelor științei dintr-un alt unghi de vedere ; este vorba nu atît de limitele intrinsece, cît de cele extrinsece.

Cunoașterea științifică, avînd un caracter obiectiv, definește, în cel mai bun caz, doar alternative ; ea nu soluționează însă problemele cu caracter etic pe care știința, în mersul ei ascendent, le pune în fața omenirii ; ea nu cuprinde și aprecieri de valoare (care n-au caracter obiectiv). Dihotomia **cunoaștere-valoare** reprezintă una din marile probleme etice și politice ale contemporaneității și a cărei soluționare pare a fi deosebit de grea ținînd cont de realitățile contradictorii (amintim cazul Einstein, Szilárd – Fermi, cazul Oppenheimer și cazul von Laue), dar care totuși nu trebuie privită cu pesimism, căci istoria acestei corelații (cunoaștere – valoare) indică existența unei filiațiuni logice între ele, ceea ce Jacques Monod denumește „etica cunoașterii". Nu puține discuții au avut loc în anii postbelici pe această temă și nu puțini oameni de știință au ajuns la concluzia că este necesară conjugarea științei și a valorii. Sociologia cunoașterii evidențiază tot mai mult faptul că dacă etica nu derivă linear din știință, totuși concepțiile morale și politice ale unei epoci istorice sînt ancorate într-un fel în însăși știința acelei epoci. Știința nu înlocuiește nici politica și nici etica, dar ea nu poate fi privită în mod total independent de acestea din urmă.

Aceste idei au semnificații universale. Sistemul politic în sine nu ferește și nici nu condiționează în mod automat unele devieri în acest domeniu. Stabilirea unui raport just între **gîndire** și **sentimente** (gîndirea nefiind superioară sentimentelor și nici invers) ar permite ca omul de știință să-și poată stabili sau restabili echilibrul său moral, să facă din acesta un tot unitar. Pericolul ce amenință omenirea din cauza descoperirilor științifice folosite în mod arbitrar, abuziv conferă o actualitate dramatică celebrului avertisment al lui Rabelais : **„Science sans conscience n'est que ruine de l'ame".**

Problema răspunderii sociale a omului de știință este strîns legată de problema **neutralității științei.** Poziția omului de știință american Ernest Chain (premiu Nobel) cu privire la faptul că **„știința ca atare se limitează la studiul descriptiv al legilor naturii și deci n-are nici o calitate morală sau etică"** [1]) conține mult adevăr, dar după Hiroșima și Nagasaki, după împărțirea științei în știința ariană și neariană, după întreaga etapă de dominație a dogmatismului în gîndire problema neutralității științei sau problema neutralității puterii față de știință trebuie privită cu o mai mare atenție.

Este tot mai evident că o știință strîns legată de interesele monopolurilor nu poate fi considerată ca neutră și absolvită de orice responsabilitate. Datorită faptului că alegerea nu este neutră, și știința pe care această alegere o generează își pierde în mare măsură caracterul ei neutru. Ar fi greșit, totodată, de a considera că efectele negative ale științei ar reprezenta o trăsătură a ei intrinsecă. Știința nu duce în mod fatal la dezumanizare. Problema se situează, în ultimă instanță, la nivelul puterii politice, ceea ce arată constrîngerile obiective care apasă asupra științei. Cercetările fundamentale devin, în aceste condiții, tot mai dificile, căci implicațiile lor practice, imediate nu apar ca evidente. Abandonarea ideii neutralității științei, deși tinde spre a pune capăt științei pure, totuși nu înseamnă negarea caracterului obiectiv al științei, a existenței unor legități interne ale dezvoltării sale, fapt ce ne permite să afirmăm că știința poate servi cauza omenirii și nu cauza distrugerii sale.

Numărul acelor oameni de știință care văd că folosirea abuzivă a științei este legată de sistemul politic respectiv este în creștere. Așa, bună oară, cu ocazia unei conferințe internaționale organizată de **British society for social responsibility in science** în noiembrie 1970, la Londra, unul din participanți a afirmat că soluția problemei abordate este legată de **participarea** oamenilor de știință la deciziile factorului politic, dar că **„o asemenea participare sistemul nostru actual nu permite... pericolul potențial al utilizării științei pentru exploatarea și oprimarea oamenilor din lumea întreagă se va menține atîta timp cît sistemul actual din Statele Unite ale Americii nu se schimbă"** [2]). Acest punct de vedere cîștigă teren, deși practic vorbind, nu schimbă cu aproape nimic situația de fapt.

Problema este, firește, deosebit de complexă și extrem de dificil

---

[1]) **E. B. Chain :** The responsibility of the scientist. „New Scientist", october 1970.

[2]) **The social impact of modern biology.** Routledge and Kegan Ltd. London. 1971, p. 232.

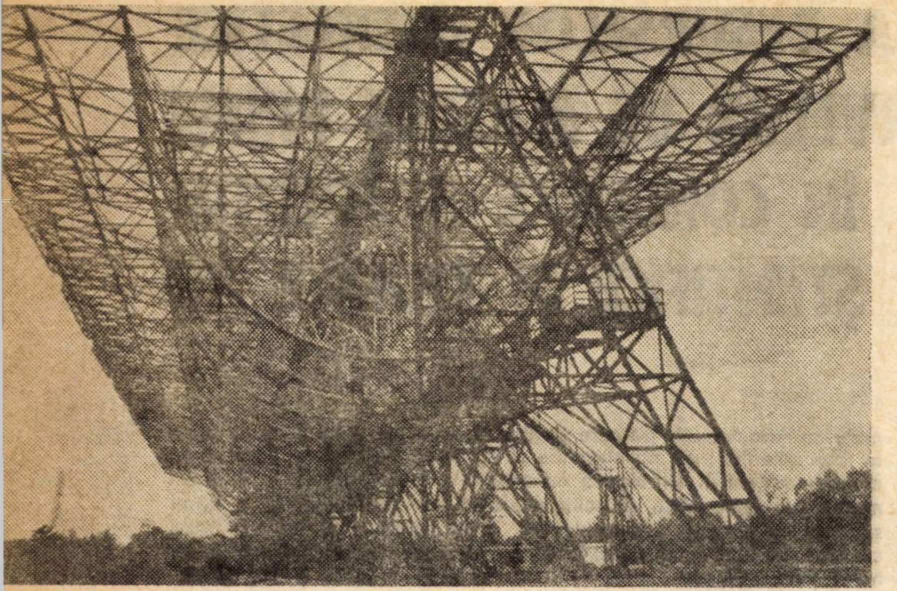

„Revoluția științifică-tehnică a cuprins aproape tot frontul științei..."

de soluționat. Integritatea morală a omului de știință este puternic influențată, determinată de opțiunile puterii politice. Din nefericire între „etica cunoașterii" (a științei) și etica puterii politice există un decalaj de neînlăturat în țările unde exploatarea omului de către om este esența sistemului politic. În acest sens nimic nu s-a schimbat de-a lungul secolelor (gradul de intensitate fiind totuși diferit de la o epocă la alta) și despre care Machiavelli a atras, pentru prima dată, atenția în cunoscuta sa lucrare **Principele.** Știința a încetat a fi o profesie oarecare. Ea influențează puternic soarta omenirii într-un sens sau altul, pozitiv sau negativ.

Marea problemă este, pînă la urmă, aceea a stabilirii unui raport armonios între **știința și puterea politică***. Această corelație între știință, oamenii de știință și oamenii politici, cunoaște, de asemenea, o evoluție de-a lungul mileniilor. În țările capitaliste există o relație de subordonare totală a științei față de puterea politică, știința neavînd absolut nici o independență. Știința este înhămată, de regulă, la carul războiului și la carul intereselor marilor monopoluri internaționale. Or, este evident că marile probleme nu se vor putea soluționa decît atunci cînd între acești doi factori (știința și puterea politică) se va stabili o corelație armonioasă. Soarta omenirii depinde foarte mult, poate în mod decisiv, de această corelație.

Firește, această corelație poate fi înțeleasă în mod diferit. Armonia poate fi înțeleasă nu numai ca rezultatul „contopirii", „integrării" „unificării organice" a celor doi factori, ci și al unei anumite separări. Unii văd soluția în stabilirea ecuației — știința să dispună de aceleași puteri ca și puterea politică, teză ce — deși pare foarte atrăgătoare și logică — prezintă totuși un caracter utopic. Societatea umană va avea întotdeauna nevoie de un sistem de conducere, iar deciziile vor avea întotdeauna un caracter politic.

Soluția ideală o oferă, fără nici o umbră de îndoială, societatea socialistă ajunsă la un înalt grad de dezvoltare și de maturitate, ceea ce — așa cum arăta Lenin — presupune victoria sa pe plan mondial, dar nici această etapă nu constituie un punct terminus, care odată atins, exigențele de mai sus s-ar înfăptui în mod automat. Problema **participării** din ce în ce mai reprezentative și eficiente a oamenilor de știință la deciziile puterii politice cu privire la determinarea direcțiunilor principiale de cercetare și la folosirea noilor cuceriri științifice reprezintă acea magistrală care duce la marele obiectiv strategic al omenirii — știința pusă exclusiv în slujba binelui omului.

Firește, știința nu poate rezolva de la sine orice problemă ; ea nu este, prin sine însăși, atotputernică. Știința există într-o corelație strînsă cu societatea. Studierea aspectelor istorice, sociale, politice, economice, ecologice și filozofice ale științei sînt tot atît de necesare ca și însăși cunoașterea tot mai profundă a logicii interne a dezvoltării sale. Evoluția științei, soluționarea de către ea a marilor probleme actuale ale omenirii (rezervele de materii prime, noi surse de energie, evoluția demografică, alimentația, poluarea și atîtea altele) sînt posibile numai condiționate de evoluția factorului politic. Este evident că îngrădirea puterii economice și politice a marilor monopoluri naționale și supranaționale, lichidarea sistemului capitalist vor fi tot atîtea trepte și în dispariția abuzurilor față de știință. Participarea tot mai activă a oamenilor de știință la scara decizională în socialism va face noul sistem tot mai atractiv, tot mai eficient.

prof. dr. docent ing. Valter ROMAN

---

*) Această problemă a mai fost abordată de autor, în studiile : **„Știința și puterea"**, „Viitorul Social" nr. 1—1972 și **„Știință — politică — viitor"**, „Viitorul Social" nr. 4—1972 și **„Știința, puterea și viitorul"** în volumul **„Știința și marxismul"**. Editura Enciclopedică, 1973.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Apa oceanelor — inepuizabilă mină metaliferă

ÎN PERIOADA penuriei mai mult sau mai puțin pronunțate la o serie de materii prime, privirile specialiștilor se îndreaptă cu interes sporit către potențialul oceanului mondial care ocupă șapte zecimi din suprafața globului. Cercetările și evaluările efectuate pînă în prezent oferă, în această privință, perspective diferențiate. Astfel, în ceea ce privește principalele metale utilizate în epoca noastră, resursele existente în apa mărilor și oceanelor (lăsînd la o parte nodulii polimetalici, ale căror aglomerări au fost descoperite, în unele zone, pe fundul oceanului) sînt minore, față de volumul resurselor de aceleași metale, cuprinse în scoarța terestră (cu excepția aurului). După cum se vede din tabelul alăturat, în apa mării lipsesc cositorul, cromul și plumbul, iar conținutul de aluminiu și fier este în disproporție flagrantă cu conținutul lor în scoarța terestră.

Ultima coloană a tabelului indică, de altfel, că resursele existente în scoarța terestră sînt suficiente pentru acoperirea necesarului de consum al omenirii încă pentru... milioane de ani. Bineînțeles, cifrele respective trebuie considerate sub rezerva perfecționării în continuare a procedeelor de extracție, care să permită extragerea minereurilor de la adîncimi tot mai mari, precum și exploatarea economicește eficientă a zăcămintelor cu un conținut tot mai sărac de metal. Totodată, este necesar să se țină seama și de progresia continuă a volumului extracției, avîndu-se în vedere creșterea susținută a consumului mondial la majoritatea metalelor. Se apreciază, de pildă, că între anii 1800—1910 producția minieră a crescut în lume de 83 de ori, respectiv într-un ritm mediu anual de peste 4% ; de remarcat că într-o perioadă recentă (1958—1973) volumul extracției mondiale de minerale metalifere a sporit cu circa 4,8% pe an.

Metalul	Resurse conținute în scoarța terestră^x	Resurse conținute în apa mărilor și oceanelor	Durata resurselor la ritmul actual de exploatare (în milioane ani)
	(în trilioane tone)		
Aluminiu	15 000	0,14	1500
Aur	0,001	0,006	3,5
Cositor	7	-	25
Crom	36	-	20
Cupru	12,7	0,28	2
Fier	9000	2,8	25
Mangan	180	7	25
Plumb	3	-	1
Uraniu	0,8	0,2	100
Zinc	24	7	6

x Pînă la o adîncime de 2000 metri sub nivelul mării.
Sursa: "Problèmes économiques", nr.1382/1974.

Alta este situația resurselor alimentare. De pe cele cîteva procente din suprafața planetei noastre, cît reprezintă ansamblul terenurilor cultivate, omenirea obține 99% din produsele alimentare consumate, în timp ce oceanul mondial nu contribuie decît cu 1%. Se apreciază că, dacă resursele sale alimentare ar fi mai bine gospodărite și rațional exploatate, contribuția oceanului mondial la asigurarea necesarului de alimente pentru populația în continuă creștere a globului ar putea spori sensibil. Oamenii de știință au calculat — de pildă — că producția pescuitului în mări și oceane ar putea spori de la circa 70 mil. tone anual, în ultimii ani, la 100—120 mil. tone în viitor, iar potențialul alimentar pe care-l reprezintă cele circa 350 miliarde tone de plancton (care se reproduc an de an) încă nu a început să fie luat în seamă, rămînînd neatins.

N. P.

convorbiri economice

cu dr. Emilio Rui
da Veiga Peixoto VILAR
ministrul economiei al Portugaliei

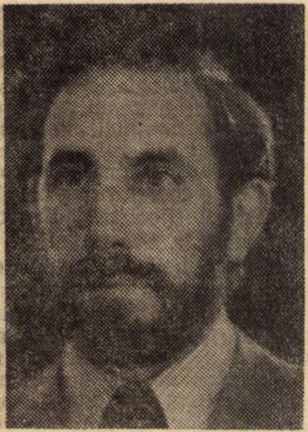

„ÎNFĂPTUIM TRANSFORMĂRI, CREÎND O STRATEGIE ANTIMONOPOLISTĂ“

PE RUI VILAR l-am întîlnit în biroul său din Ministerul Economiei, situat în celebra Praça do Comercio — Piața Comerțului — din Lisabona, una din cele mai frumoase din Europa, în fața căreia Tejo-ul, după ce a străbătut două țări, devine mare pentru a-și dărui apoi apele Oceanului.

M-am adresat lui Rui Vilar știind că una din preocupările fundamentale ale Mișcării Forțelor Armate, ale guvernului provizoriu o reprezintă situația economică a țării, situație ce nu poate fi disociată de grava criză economică moștenită de la regimul fascist, noul regim portughez neputînd rezolva în numai cîteva luni urmările unei dictaturi de aproape o jumătate de secol.

Auzisem vorbindu-se cu insistență la Lisabona, în cercurile politice, dar mai ales în cele ale presei, de un program economic de urgență, la ora aceea în curs de elaborare. La acest program s-a referit, la începutul convorbirii, și ministrul economiei.

— Planul acesta se află încă în curs de elaborare de către un mic grup interministerial prezidat de ministrul de stat, comandantul Melo Antunes, și format din ministrul de finanțe, ministrul problemelor sociale și mine însumi. Considerăm că programul guvernamental formulat în luna mai 1974 trebuie reformulat din două motive. În primul rînd, pentru că acum, după mai bine de șase luni, s-a produs o modificare a condițiilor sociale, economice și chiar politice ale țării, care impun o mai mare claritate a pozițiilor. Pe de altă parte, pentru că perspectivele economice ne obligă să luăm o întreagă serie de măsuri capabile să stăvilească o situație de criză care nu este numai a noastră, ci este o criză a tuturor economiilor occidentale. De aceea uneori acest plan este numit „de urgență“, alteori „plan de tranziție“. Noi credem că el va reprezenta un pas înainte în sensul unei dezvoltări viitoare a economiei portugheze.

● **Mai există, însă, și o altă problemă, la care s-au referit majoritatea personalităților politice pe care le-am întîlnit aici. Este vorba de dualitatea : putere politică democratică — putere economică, ultima aflată, deocamdată, în mîinile monopolurilor și ale marilor latifundiari...**

— Este, într-adevăr, o situație reală. Pe de altă parte, putem vorbi de o importantă modificare : azi în Portugalia puterea politică este independentă de cea economică. Aceasta ne permite să luăm toate deciziile în sensul apărării intereselor poporului portughez.

Evident, sîntem pe cale să înfăptuim transformări, dar trebuie compatibilizată funcționarea sistemului, care este încă un sistem de piață, cu modificările structurale, creînd o strategie antimonopolistă. Toate acestea trebuie făcute cu hotărîre, dar fără a bulversa prea mult funcționarea sistemului. Altfel vom avea dificultăți, periculoase, într-o perioadă de transformări politice, pentru viitorul însuși al țării, pentru democrație.

● **De ce s-a retras Portugalia, la 22 octombrie 1974, din Comitetul de ajutor pentru dezvoltare al O.C.D.E. ?**

— După cum știți, Comitetul de ajutor pentru dezvoltare al O.C.D.E. este un comitet al țărilor dezvoltate care acordă un anumit ajutor țărilor în curs de dezvoltare. Portugalia participa la acest comitet printr-un artificiu juridic : deși fiind o țară în curs de dezvoltare și avînd, deci, nevoie de ajutorul altor țări, Portugalia, din cauza situației sale coloniale, înscria în ajutorul pentru țările subdezvoltate cheltuielile civile din teritoriile coloniale. Era o situație absurdă și de aceea am hotărît să ne retragem din acest comitet.

● **Cum ați defini, în aceste condiții, politica noii Portugalii față de țările în curs de dezvoltare ?**

—Politica noastră externă este o politică deschisă tuturor țărilor. Iată de ce sîntem pe cale să stabilim relații diplomatice cu toate țările lumii. De țările lumii a treia, așa cum spunea președintele Costa Gomes în discursul pronunțat la tribuna Organizației Națiunilor Unite, sîntem mai aproape, poate pentru că am fost o jumătate de veac oprimați. Iată de ce le înțelegem atît de bine aspirațiile și speranțele lor de libertate și independență. Iată de ce există posibilități de a înnoda legături bazate pe o mai bună cunoaștere reciprocă, în condițiile globale în care trăim.

● **Portugalia a participat, în luna iunie 1974, la o reuniune cu reprezentanți ai Pieței Comune. Poate fi considerată această reuniune ca un punct de plecare pentru o eventuală aderare a Portugaliei la Piața Comună ?**

— Nu încă. Cu Piața Comună avem un acord comercial. Reuniunea la care v-ați referit are caracter de rutină, urmărind buna funcționare a acestui acord comercial. Reuniunile de acest fel se referă cel mult la eventualitatea unei lărgiri a acordului la alte domenii. Aceasta nu înseamnă, însă, o modificare juridică a relațiilor noastre cu Piața Comună. Există o clauză — așa-numita „clauză evolutivă“ — care ne permite extinderea acordului comercial spre alte domenii ca : mîna de lucru sau cooperarea tehnică și financiară. Dar aceasta, după cum spuneam, fără a implica o modificare a statutului. Statutul de asociere — ca al Greciei sau al Turciei — presupune o așteptare și negocieri de cel puțin un an și jumătate, doi. Statutul de aderare, de integrare, reprezintă o decizie atît de importantă din punct de vedere politic și național, încît numai un parlament, ales de poporul portughez însuși, o va putea adopta. Și, pe urmă, este o chestiune ce nu depinde numai de voința noastră, depinde și de condițiile economice ale Portugaliei, dar și de cele ale țărilor occidentale. Este, deci, prematur să vorbim de o modificare a statutului nostru în raport cu Piața Comună.

● **Marea certitudine a noii Portugalii născute la 25 aprilie anul trecut se numește decolonizare. V-aș ruga, domnule ministru, să vă referiți, pe scurt, la semnificația procesului în curs al decolonizării.**

— Procesul de decolonizare este, la fel ca revoluția de la 25 aprilie, un proces original, în sensul că nici o altă țară colonialistă nu a realizat o decolonizare precum cea pe care sîntem noi în curs s-o realizăm. Este semnificativ faptul că, într-o perioadă scurtă, am recunoscut Republica Guineea-Bissau ca stat independent și am semnat acordurile de la Lusaka ce au dus la formarea unui guvern de tranziție în Mozambic, în așteptarea obținerii independenței totale, în iunie 1975. (La ora la care Rui Vilar îmi acorda acest interviu nu avusese loc reuniunea de la Mombassa, Kenya, a celor trei mișcări de eliberare din Angola — M.P.L.A., F.N.L.A., U.N.I.T.A. — și, deci, nici negocierile de la Alvor, cu reprezentanții guvernului portughez nu începuseră — n.a.). Este evident că, după un război de 13 ani și după atîția ani de dominație portugheză, procesul decolonizării este un proces complex, presărat cu dificultăți. Important este că există o voință politică clară din partea noastră, pe care au înțeles-o acum toate popoarele africane, precum și faptul că portughezii sînt dornici să participe la crearea unui climat de cooperare și fraternitate cu popoarele africane.

● **Ați primit, în cursul lunii noiembrie, delegația Camerei de Comerț a României care a făcut o vizită la Lisabona și Porto. Cum apreciați, domnule ministru, stadiul actual și perspectivele relațiilor de cooperare între România și Portugalia ?**

— Pe scurt : mai avem încă multe de făcut. Cred că există multe domenii în care această cooperare prezintă un interes reciproc. Și pe urmă, pentru noi, portughezii, dezvoltarea raporturilor cu România, de care ne leagă legături de latinitate, dar și de simpatie față de politica și poziția țării dumneavoastră în lume, are o mare importanță. Tocmai pentru motivele expuse mai sus.

Interviu de
Rodica DUMITRESCU

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

Orizontul de cultură biologică în practica social-economică

Traian GRĂDESCU
Mihai MĂNDĂCHESCU

Deciziile economice în corelație cu necesitățile echilibrului între om și natură.

SÎNTEM contemporani epocii cu cel mai înalt ritm al creșterii, nemaiîntîlnit în istoria omenirii. Progresul cunoașterii este atît de accelerat astăzi, încît paralel cu uzura morală a mașinilor putem vorbi, fără a greși prea mult de uzura morală rapidă a pregătirii noastre științifice, indiferent în ce domeniu de activitate am lucra. Îndemnul la progres, adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în toate documentele de partid, cu deosebire ale celui de al XI-lea Congres al P.C.R., este de fapt îndemnul la cultură, la receptivitate față de știință, care are o însemnătate covîrșitoare în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

La fel ca și în alte domenii ale științei, asistăm astăzi în biologie la înmulțirea disciplinelor din cauza vastelor cîmpuri de investigare a vieții, a faptului că materia vie reprezintă structura cea mai complexă pe care o cunoaștem în univers și că evoluția biologică nu este decît unul din efectele evoluției universului.

Astfel, în științele biologice s-au delimitat și dezvoltat discipline ca biochimia, biofizica, bionica, biologia moleculară (genetica), ecologia, etologia și altele, izvorîte din nevoi teoretice practice și de dezvoltare, cu aplicarea lor în domeniul agriculturii, medicinii etc. Desigur, aceste discipline noi aduc și concepte noi (informație, sistem, nivel de organizare, conexiune inversă) și leagă biologia de fizică, matematică, chimie, cibernetică etc.

Confruntată cu descoperiri epocale, omenirea se află în fața unor probleme majore ca : asigurarea unor surse de hrană, conservarea mediului, combaterea poluării și asigurarea dezvoltării societății, eliberarea omului de munci excesive, evoluția genetică a omului, expansiunea omului în cosmos și altele. În etapa actuală, se poate afirma că recentele descoperiri în domeniul biologiei, pregătesc o nouă revoluție științifică „revoluția biologică“ care va influența poate, în mai mare măsură, viața omului și relațiile sociale decît au făcut-o revoluția mașinismului în secolul XIX sau revoluția tehnico-științifică pe care o parcurgem în zilele noastre și care va putea să declanșeze așa-zisa „revoluție verde“ în domeniul producției agroalimentare.

În perspectiva sfîrșitului acestui secol se preconizează posibilitatea de acționare asupra intelectului și personalității umane, posibilitatea de realizare a hibernării și a comei prelungite, posibilitatea de prelungire a vigorii tinerești precum și a regenerării anumitor organe.

Mai mult decît atît, cele mai îndrăznețe minți contemporane, prognozează deja și o a III-a perioadă a evoluției biologiei moderne, marcată prin cîteva momente mai importante : controlul îmbătrînirii și prelungirea duratei de viață, sinteza de organisme complexe, legături creier-computer, legături creier-creier, imunizarea biochimică generală împotriva bolilor provocate de bacterii și virusuri la om, animale, plante, posibilitatea de a acționa asupra genelor în vederea controlului unor calități și deficiențe ereditare.

Concentrîndu-ne mai mult asupra nevoilor actuale ale orizontului de cultură și corelîndu-le cu practica socială, cu economia națională și profesiunile ce implică o pregătire specială de biologie, trebuie să recunoaștem că pe lîngă populația ocupată în agricultură și zootehnie (circa 45%), muncitorii, tehnicienii, inginerii, medicii și cercetătorii care lucrează în domeniul ocrotirii sănătății, silviculturii, agriculturii, zootehniei, industriei alimentare și apelor au nevoie de serioase cunoștințe de biologie. La aceștia, cultura biologică este parte componentă a culturii de specialitate. Astăzi, nu putem concepe o agricultură științifică care să asigure producția fără a aplica în practică cele mai noi cuceriri în aceste domenii. Nimeni nu se mai îndoiește de implicațiile pe care le au multiplele probleme de biologie în industrie, agrosilvicultură, medicină umană și veterinară etc. De altfel se poate reaminti aprecierea pe care a făcut-o academicianul Ștefan Milcu în lucrarea GÎNDIRI DESPRE ANII DE STUDENȚIE — după care „un minim de cultură biologică este necesar pentru toți cei care într-un fel sau altul decid asupra condițiilor de viață și al viitorului oamenilor“ — ceea ce trebuie să pună în mișcare noi responsabilități pentru reintegrarea biologiei în orizontul de cultură al omului contemporan, indiferent de specialitate. În acest sens pregătirea în domeniul biologiei apare deosebit de necesară pentru economiști, pentru toți ce contribuie la fundamentarea deciziilor economice și îndeosebi a deciziilor de investiții și a celor ce privesc probleme atît de importante și de actuale ca cele ale menținerii unui echilibru armonios între om și natură.

Baza materială—tehnică a învățării în termenii viitorului

PROGRESELE înregistrate cît și perspectivele dezvoltării în viitor a științelor biologice, creșterea rolului acestora în dezvoltarea societății, necesitatea formării noilor generații în pas cu epoca pe care o străbatem pun în fața școlii românești de astăzi multiple probleme, reclamă modernizarea învățămîntului științelor biologice, adaptarea acestuia la cerințele societății noastre socialiste în vederea realizării pe o treaptă superioară a dezvoltării multilaterale a personalității umane.

La aceste prefaceri de înnoire sînt chemate nu numai programele de învățămînt, manualele școlare și procedeele de învățare, ci și programele de dotare cu mijloace de învățămînt și mijloacele de învățămînt în sine. Directivele partidului privind învățămîntul prin muncă și pentru muncă, legarea învățămîntului de practică, perfecționarea metodelor de învățare prin „descoperire“ și „problematizare“, extinderea orelor de laborator, își găsesc ecou și în predarea științelor biologice, acționează asupra modului de utilizare a existentului de mijloace de învățămînt din școli, asupra modului de organizare a laboratoarelor de biologie, precum și asupra orientării producției de mijloace de învățămînt destinate completării acestora. Acestea au căpătat noi valențe în condițiile școlilor de la sate cu prilejul prețioaselor indicații date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Scornicești în toamna anului recent încheiat : „Școala de la sate trebuie organizată pe alte baze, să fie legată de practică — în strînsă concordanță cu profilul agricol sau zootehnic al comunei respective. Școala trebuie să fie principalul laborator de agronomie al comunei, al cooperativei agricole de producție, iar laboratoarele să fie dotate corespunzător, modern. Să se întocmească un program de dotare a tuturor liceelor din comune, astfel încît ele să devină adevărate nuclee de cercetare în chimie, fizică, biochimie și biologie“.

Actuala politică de dotare, elaborată în concordanță cu politica partidului și statului nostru în domeniul educației și învățămîntului, pune accentul pe realizarea unor mijloace care să solicite participarea activă a elevilor la lecții, realizarea unor truse și aparate destinate efectuării lucrărilor de laborator și experiențelor din ce în ce mai complexe, de către aceștia. Această politică face ca în actualele preocupări de dotare să apară și aparatură de laborator de tipul Clinostatului, Pneumatografului Bert, Aparatului Marey, Kimoergorafului, ce se vor asimila și produce în anii următori, alături de produse de genul mulajelor, preparatelor microscopice, incluziunilor în masă plastică transparentă și de planșele de relief. Punerea în fabricație a Retroproiectorului a favorizat și impus necesitatea asimilării planșelor transparente cu tematici diverse în scopul măririi eficienței în predarea unor lecții. Acestea vor veni să completeze tehnica audio-vizuală existentă în școli, diapozitivele, diafilmele și filmele didactice.

Materialele didactice existente oglindesc indirect și evoluția tehnicilor și tehnologiilor de realizare de la mulajele din ipsos sau „pastă de hîrtie“ la cele din masă plastică polimerizată în matrițe sau modelate cu ajutorul tehnicii vacuumului, de la naturalizările în formol la incluziunile în masă plastică transparentă, tipărirea pe folii de policlorură de vinil sau celuloid, utilizarea unor noi rețete din masă plastică înlocuitoare a unor materii prime din import în realizarea componentelor unor produse ca „schelet uman“ sau „colecție de fosile din ere geologice diferite“.

În dorința de a cunoaște mai bine stadiul actual al nevoilor de dotare cu mijloace pentru predarea științelor biologice pe care le are școala românească, întreprinderea „Didactica“ a inițiat și organizat la începutul acestui an, cu sprijinul „Oficiului Central pentru mijloace de învățămînt" și cu concursul inspectoratelor școlare din întreaga țară o consfătuire cu cadrele didactice de specialitate, un dialog producție-învățămînt. Consfătuirea cît și sondajul efectuat la peste 1 000 școli au subliniat necesitatea diversificării în continuare a mijloacelor de învățămînt, în vederea acoperirii unui număr sporit de lecții și lucrări de laborator, precum și faptul că în etapa actuală se impune o mai strînsă conlucrare între cadrele didactice cu experiență îndelungată, cu cercetătorii de specialitate, în vederea determinării temelor și a celor mai eficiente moduri de reprezentare a noilor mijloace de învățămînt din acest domeniu, în vederea integrării mai bune a materialelor didactice în școli, în vederea suplinirii „golurilor" cu emisiuni de televiziune prin programul național de „tele-școală".

Rezultatele acestei conlucrări vor optimiza la maximum procesul actual de asimilare-producere și dotare, vor spori eficiența producției de materiale didactice în general. În acest fel va putea fi evitată repetarea unor manifestări de tipul refuzului școlilor față de anumite mijloace de învățămînt de biologie, înainte de a se acoperi necesarul prevăzut de normativul unic de dotare, pe motivul că nu ar fi necesare. De asemenea, dotarea pe discipline nu se face proporțional cu sumele alocate de la buget, unele dintre acestea — fizica, chimia — fiind favorizate mai ales la nivelul școlilor și inspectoratelor școlare, în dauna predării științelor biologice. În această etapă se impune ca Baza de Aprovizionare și Desfacere, să urmărească distribuirea integrală a produselor pe baza emiterii de repartiții la nivel de județe și eventual școli.

Nu s-a insistat în acest cadru al consfătuirii asupra rolului însemnat pe care îl are profesorul, asupra modului în care trebuie să-și organizeze lecțiile și laboratorul, asupra posibilităților satisfacerii pe plan local a unor nevoi de materiale mai simple, ușor de realizat de tipul ierbarelor, insectarelor, colecțiilor de roci, semințe, nici asupra organizării producerii în ateliere școală a unor mijloace de învățămînt de acest gen, direcții în care sînt mari rezerve pentru ridicarea predării biologiei la un nivel superior.

Ceea ce am vrea să subliniem este cerința lărgirii gamei, cantității și a îmbunătățirii structurii producției de materiale didactice și a ridicării conținutului lor tehnic-științific, în general educațional.

Sub primul aspect avem în vedere cerințele învățămîntului privind crearea unor laboratoare de biologie înzestrate cu aparatura simplă (truse meteorologice, de disecție, microscopie) dar și de tipuri care să devanseze chiar în timp introducerea lor în practică, pentru ca astfel elevul de astăzi să cunoască să mînuiască aparatele prevăzute și proiectate pentru anii ce vin. Asigurarea pieselor de schimb a căror lipsă poate duce la scoaterea din uz a însemnate mijloace de învățămînt în care s-au investit sume importante, este o necesitate la fel ca și crearea de posibilități în cadrul unor prevederi legale, pentru ca școlile să poată să-și procure cu fondurile ce le au aparatura care există în comerțul socialist. Evident că reluarea în discuție a creării unor magazine dacă nu total specializate, în orice caz cu sectoare înzestrate cu materiale didactice, apare ca oportună și necesară față de cerințele școlii românești, care vor asigura și eficiența economică a desfacerii acestor produse.

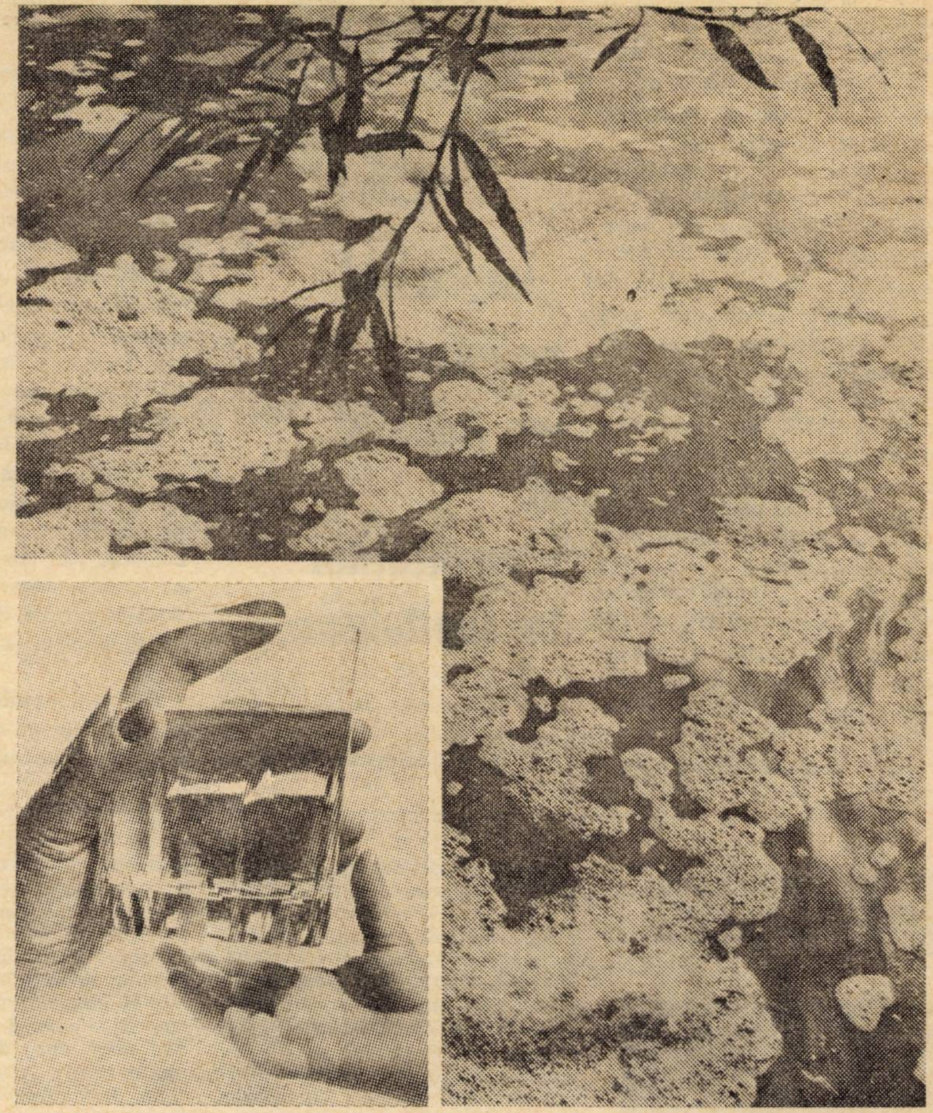

„Să învățăm să conservăm apele fără de care nu poate exista nici viață pe pămînt"

Subliniem încă un fapt care pledează pentru o extindere a producției de materiale didactice: țara noastră are o veche tradiție în acest domeniu, specialiști în producție cu nivel tehnic ridicat și savanți cu renume mondial în biologie care pot asigura o cerere pe planul comerțului mondial din ce în ce mai mare. Chiar în momentul de față produsele românești de acest gen se bucură de prestigiu peste hotare și putem să asigurăm cucerirea de noi segmente ale pieței mondiale, în special în țările în curs de dezvoltare.

Desigur că toate acestea sînt în funcție de conținutul științific al materialelor, de sugestivitatea prezentării, de influența pe care o pot exercita asupra intelectului elevilor și asupra conștiinței lor sociale și general umane. Printre altele, avem în vedere una din problemele cele mai actuale ale umanității și anume protecția mediului ambiant, păstrarea echilibrului biologic în natură, dar care este tratat parțial, sub aspectul relației dintre organismele vegetale și animale în natură, fără a se avea în vedere că în zilele noastre a apărut problema și mai cuprinzătoare a relației om-natură, a primejdiei ca însăși omul (în fapt o componentă a naturii) să-și deterioreze propriul său mediu ambiant, prin intermediul tehnicii poluante, exploatării neraționale a resurselor vegetale și animale, a urbanizării haotice și alte fenomene dăunătoare. A contribui prin toate mijloacele de învățare și propagare a „conștiinței biologice" este astfel o operă de educație, dar și de prevedere cu privire nu numai la asigurarea alimentației omului, a regenerării sale ca individ, ci și ca asigurare a însăși perpetuării speciei umane.

Dat fiind caracterul multilateral pe care-l are producția mijloacelor de învățămînt pentru predarea științelor biologice noilor generații, toți factorii de răspundere: cercetători, proiectanți, producători, pedagogi, cadre didactice — sînt chemați să-și unească eforturile pentru a satisface cît mai eficient cerințele școlii românești contemporane, să dezvolte și să folosească în mod judicios baza tehnico-materială existentă și capacitatea creatoare a lucrătorilor din acest domeniu pentru atingerea obiectivelor pe care și le-au propus, în cadrul de largă perspectivă al Programului partidului nostru.

SCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

„Impozitul negativ" — un paliativ al inegalităților în capitalism

ÎMPREUNĂ cu intervenția în procesul economic de ansamblu în țările capitaliste dezvoltate — cu dirijismul ca să folosim termenul din literatura de specialitate occidentală —, apar tot mai intens idei și tehnici ce își propun să intervină și, bineînțeles, să „rezolve" problemele și conflictele sociale, să „lupte împotriva sărăciei". Milton Friedman lansează o tehnică specială de „redistribuire a veniturilor" care se întemeiază pe conceptul impozitului „negativ" asupra venitului[1]). De la apariția acestui concept (1962), economiștii occidentali au emis numeroase opinii și au efectuat studii referitoare la tehnicile corespunzătoare în politicile sociale. Printre altele, poate fi menționat și faptul că „Family Assistance Plan", adoptat în S.U.A. în 1969, sau „cartea verde", în funcțiune în Anglia, din decembrie 1972, sînt variante ale impozitului negativ.

Ceea ce preocupă în mod special este costul acestui sistem și bineînțeles eficacitatea lui. Este tocmai ceea ce discută cunoscutul economist francez L. Stoléru în studiul său apărut în „Revue Économique"[2]) și comentat în aceeași revistă, de Bernard Bobe[3]).

În esență, impozitul negativ asupra venitului (I.N.) este definit de următorii parametri : G : venitul minim garantat pentru persoanele ce au un cîștig egal cu 0 ; B : pragul de acces (venitul de la care nu se mai face redistribuirea) ; r : coeficientul diminuării avantajelor pe măsura creșterii cîștigurilor. Avantajele sînt diminuate de coeficientul r și ating valoarea nulă la pragul de acces G, astfel $G=rB$.

Un plan de I.N. (impozit negativ asupra venitului) obișnuit are în vedere mai curînd o familie decît un individ și atribuie avantaje mai mari familiilor mai numeroase, deoarece G și B variază în funcție de mărimea familiei în timp ce r rămîne constant.

Deși îl consideră un instrument de „luptă contra sărăciei" L. Stoléru este de părere că sistemul costă foarte mult și în consecință nu poate fi aplicat tuturor familiilor care sînt dincolo de pragul sărăciei și de aici necesitatea stabilirii unui „optim", care are în primul rînd tendința de **minimizare** a numărului de familii ce se găsesc în stare de sărăcie. Dar, oricum, sistemul „costă" mult. Costă mult prin prisma ansamblului economiei capitaliste, în raport cu profitul. Toată discuția eficienței sistemului este raportată la eficiența generală capitalistă.

B. Bobe nu întîmplător insistă asupra faptului că sistemul I.N. se rezumă la un optim parțial și în consecință ignoră optimul global, care ar trebui să aibă în vedere redistribuirea veniturilor în totalitatea lor. Criticile aduse de B. Bobe interpretărilor lui Stoléru se fac de pe aceeași poziție – a intervenției în mecanismul economic și social al capitalismului, în vederea consolidării lui. B. Bobe formulează următoarele idei principale :

a) din punctul de vedere al

fișe

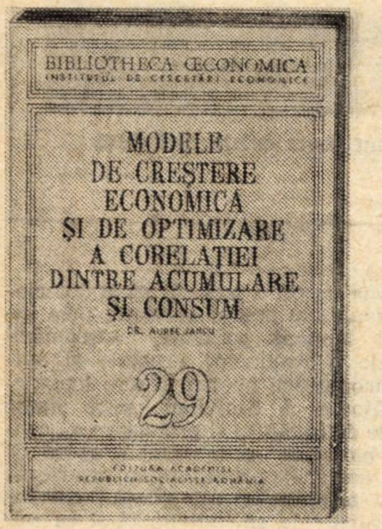
BIBLIOTHECA ŒCONOMICA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE
MODELE DE CREȘTERE ECONOMICĂ ȘI DE OPTIMIZARE A CORELAȚIEI DINTRE ACUMULARE ȘI CONSUM
DR. AUREL IANCU
29
EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● *DUPĂ un studiu introductiv, conceput din dorința de a pune cititorul în temă cu aspectele metodologice generale și cu ideile esențiale ale întregii lucrări – valoarea predictivă a modelelor dinamice în funcție de orizontul de timp, relația orizont de timp-acuratețea predicției și formularea sintetică a unor cerințe ale acumulării valabile pentru țările în curs de dezvoltare – autorul, dr. Aurel Iancu, face o prezentare sintetică a unor aspecte legate de construcția funcțiilor de producție și interpretarea unor parametri specifici, lipsa de substituție a factorilor în unele modele simple de creștere, relaxarea lipsei de substituție, determinarea și interpretarea contribuției factorilor la creșterea producției în condițiile economiei socialiste, interpretarea elasticității de substituție în diferite ipostaze alese, precum și evaluarea metodologică a locului diferitelor modele în formularea unor probleme de creștere. Se face o analiză a rolului progresului tehnic în creșterea economică. Lucrarea (292 p.) cuprinde, în afară de introducere, capitolele : I. Funcții de producție și studiul traiectoriilor variabilelor folosind modele de creștere echilibrată și modele de tip neoclasic ; II. Regula de aur a acumulării ; III. Modele de optimizare a creșterii economice folosind calculul variațional ; IV. Principiul maxim al lui Pontreaghin folosit în construcția modelelor de optimizare.*

Simon Kuznets despre migrația sat-oraș

● *ÎNTR-O culegere de studii publicate în PROCEEDINGS OF THE AMERICAN PHILOSOPHICAL SCIENCE, vol. 118 nr. 1 din 1974, laureatul premiului Nobel pentru economie Simon Kuznets semnează studiul* Rural-urban differences in fertility : an international comparison *(Diferențe în fertilitate între mediile rural și urban : o comparație internațională), în care analizează efectele urbanizării asupra fertilității în condițiile țărilor în curs de dezvoltare. Ar rezulta că fertilitatea în mediul urban este, de regulă, inferioară celei din mediul rural, dar diferența este foarte mică ; în unele țări africane, fertilitatea în mediul urban o depășește pe cea din mediul rural. Combinarea unei fertilități mai scăzute în mediul urban cu tendința de migrație a populației de la sate la orașe ar fi trebuit să determine o reducere a ratei natalității în țările în curs de dezvoltare ; or, aceasta nu s-a întîmplat, ceea ce implică creșterea natalității în mediul urban sau rural, sau în ambele medii, contracarîndu-se astfel efectul depresiv așteptat de la urbanizare.*

Simon Kuznets relevă o diferență interesantă în privința sexului celor în vîrstă aptă de muncă ce migrează de la sate spre orașe. În Asia și Africa migrația citadină este dominată de bărbați — ceea ce se reflectă în proporția mai ridicată a bărbaților de această vîrstă în populația totală urbană decît cea rurală și nici o diferență în aceste proporții la femei. În America Latină și în țările dezvoltate, femeile predomină migrația citadină, determinînd o proporție superioară a femeilor de această vîrstă în populația totală urbană decît cea rurală și nici o diferență în aceste proporții la bărbați.

Independența și petrodolarii

● *LA ÎNTREBAREA din titlul articolului său din LE MONDE (5. XII 1974)* Le nationalisme français au service de l'Europe ? *(Naționalismul francez este în folosul Europei ?) Maurice Duverger răspunde pozitiv. Iată cum prezintă contextul în care problema i se pune și motivarea răspunsului ce-l dă. Peisajul internațional – spune el – este dominat în prezent de două împrejurări majore. Statele Unite și-au redobîndit astăzi o poziție de hegemonie asupra Occidentului, asemănătoare celei din 1945. Desigur, nu din punct de vedere al aparatului industrial, ca în cazul primilor ani postbelici, căci astăzi „Lumea veche dispune de o mașină de producție aproape tot atît de forte ca cea americană". Pe atunci S.U.A. trebuiau să împrumute țărilor Europei occidentale proprii lor bani. Astăzi, cînd aceste țări sînt pe cale de a pierde mijloacele de alimentare (este vorba de petrol) a aparatului lor productiv, S.U.A. pot acționa cu banii altora – ai țărilor producătoare de petrol, depuși în băncile americane –, mărginindu-se să garanteze operația, fără riscuri sau sacrificii mari, chiar cu beneficii bancare substanțiale. Pe această cale S.U.A. își pot asigura dominația asupra celorlalte state dezvoltate, con-*

teoriei economice capitaliste, I.N. nu poate fi detașat de conceptul de suveranitate a consumatorului și de incitare a fiscalității asupra ofertei de muncă (de forță de muncă n.n) ;

b) ideea și aplicația lui I.N. reprezintă un aspect particular ce nu poate fi generalizat ;

c) din punctul de vedere al unei politici de repartiție a veniturilor și a reducerii inegalităților, B. Bobe consideră că este necesar să se sublinieze că I.N. se referă mai curînd la efectele sărăciei și nu la cauzele ei.

Partizanii I.N. echivalează „suveranitatea consumatorului" cu o dogmă, conform căreia fiecare individ din societatea capitalistă decide cum anume să-și cheltuiască veniturile în funcție de preferințe și de constringerile bugetului personal. Dogma constituie în fond premisa de la care se pleacă : o economie de piață, în care toată lumea ar fi egală : atît capitaliștii cît și muncitorii. În mod conștient este exclusă cauza fundamentală a inegalității veniturilor și, în consecință, a inegalităților sociale. În ceea ce privește „incitarea la muncă", ea are legături cu o teză mai veche, conform căreia „săraci sînt cei leneși".

Credem că B. Bobe are dreptate, în principiu, atunci cînd atrage atenția asupra faptului că impozitul negativ de redistribuire a veniturilor, ca idee și aplicație, s-a născut într-un anumit context economico-social, capitalist, caracteristic S.U.A., și în consecință nu poate avea o aplicare generală în toate țările capitaliste dezvoltate. Situația economică și socială din Franța, de pildă, este diferită de cea din S.U.A. În ceea ce privește însă critica pe care o aduce B. Bobe impozitului negativ și anume că el se referă mai curînd la efectele sărăciei și nu la cauzele ei, ea este departe de a fi consistentă și se face în fond de pe aceleași poziții pe care se află și partizanii acestui concept. Comentatorul lui L. Stoléru își exprimă în fond insatisfacția față de eficiența I.N. El îl apreciază ca un instrument de politică economică interesant – care are însă un efect de scurtă durată. Drept urmare, se consideră că el trebuie completat cu măsuri de politică economică cu consecințe pe termen lung cum sînt : pregătirea profesională, reciclarea, politica salariilor și a veniturilor, politica în domeniul construcțiilor de locuințe, a urbanismului, ocrotirea sănătății, asistența socială, imigrarea și emigrarea forței de muncă etc., adică ansamblul problemelor de politică socială. Putem observa încă o dată ceea ce semnalam la începutul acestor rînduri. Preocuparea intervenției în mecanismul de ansamblu, nu numai al economiei, ci al societății capitaliste. Apărătorii de astăzi ai capitalismului sînt perfect conștienți de importanța problemelor sociale, a efectelor pe care le generează mecanismul de exploatare. Și, în ideea menținerii și consolidării acestui mecanism, ei se preocupă de efectele lui sociale, pentru a le diminua, pentru a atenua contradicțiile și eventualele lor consecințe. Deși arată că I.N. se ocupă mai curînd de efectele sărăciei și nu de cauzele ei, la rîndul său B. Bobe nu menționează care sînt aceste cauze. Critica lui se referă doar la instrumentul de intervenție, la eficiența lui și, deoarece această eficiență este apreciată a fi redusă și nici pe departe suficientă, pentru a rezolva „problema sărăciei", cum susține L. Stoléru, comentatorul său reclamă căutarea și a altor instrumente, pentru a-l completa pe cel examinat.

prof. dr.
Eugen PRAHOVEANU

---

[1] Milton Friedman : Capitalism and Freedom, University of Chicago Press, Chicago 1962.

[2] Lionel Stoléru : Coût et efficacité de l'impôt negatif. Revue Économique Vol. XXV nr. 5, sept. 1974.

[3] Bernard Bobe : Commentaires sur „Coût et efficacité de l'impôt negatif". Revue Économique Vol XXV nr. 5 Sept. 1974.

---

sumatoare de petrol. După autor, alianța sub hegemonie americană, spre care par să alunece țările Europei occidentale, ar avea drept urmare destrămarea legăturilor fragile ale Comunității Europene. Naționalismul francez – spune Duverger – încearcă să frîneze mișcarea care împinge lumea veche sub dependență americană.

Departe de a se „demonetiza" aurul își consolidează poziția

● *ÎN articolul cu titlul* The rise in gold's popularity goes on *(Creșterea prestigiului aurului continuă), semnat în* FINANCIAL TIMES *de Gordon Tether, și reprodus de „Problèmes économiques", se susține că autoritățile americane, fiind perfect conștiente de faptul că „menținerea aurului pe scena monetară constituia singurul obstacol în calea triumfului final al imperialismului dolarului, au făcut totul pentru a descrie «degradarea» de către F.M.I. a aurului ca indicele unei accelerări a mișcării de demonetizare". Totuși, afirmă G. T., sprijinindu-se pe o apreciere a revistei lunare „Crédit Suisse", o examinare aprofundată arată că tendința fundamentală are mai curînd un sens invers, mergîndu-se spre o consolidare a poziției aurului în sistemul financiar internațional. În lumea întreagă, încrederea în diferitele monede a fost atît de mult zdruncinată, ca urmare a creșterii inflației în țările occidentale, încît practic nu mai există nici un organism de investiții internaționale care să nu-și sfătuiască clientela să evite orice altă formă de plasament decît aurul sau acțiunile minelor de aur. În perioada 1933—1970 aurul nu a putut șă-și păstreze rolul său de conservare a valorii și de măsură a valorii — în adevăr prețul său a rămas constant, în timp ce nivelul general al prețurilor a cunoscut o creștere de 350 la sută — doar pentru că S.U.A. au abuzat de poziția lor dominantă în economia mondială, împiedicînd exercitarea rolului amintit.*

Revenirea la surse

● *PROF. Raymond Barre, primvicepreședinte al C.C.E., își intitulează* Pour une économie objective *(Pentru o economie obiectivă) un comentariu ce-l face la cartea lui Paul Fabra „L'Anticapitalisme, Essai de réhabilitation de l'économie politique". Apreciind că, în ciuda progreselor sale, „știința economică... pare neputincioasă în a stăpini marile probleme care se pun în fața societăților noastre" R. B. subscrie la propunerea autorului cărții de a se căuta o reabilitare a economiei politice pe calea unei întoarceri la surse și, în special, la gîndirea marelui economist englez David Ricardo. Influența lui Keynes, spune R.B., i se pare lui Fabra vătămătoare prin faptul că atribuie cererii globale rolul determinant în realizarea ocupării depline și deschide astfel calea spre inflația permanentă. „Dar, pentru că problema valorii este miezul oricărei reflecții economice, Fabra impută cea mai mare responsabilitate marginaliștilor, printre ai cărei reprezentanți iluștri a fost și Walras. Respingînd teoria valorii-muncă în folosul unei concepții a valorii bazată pe utilitatea și raritatea bunurilor și substituind nevoia, a cărei apreciere este subiectivă, cantității de muncă, mărime obiectivă și inteligibilă, aceștia au introdus „nedeterminarea" în centrul economiei și s-au angajat pe calea «imaginarului și arbitrariului»". În ciuda unor critici inconsistente la adresa concepției lui K. Marx, ni se pare demnă de semnalat încercarea de a reveni la sursele clasice.*

Economisirea energiei

● *ÎN NR. 40/1973 revista L'USINE NOUVELLE publică recomandările cuprinse într-un raport, elaborat de un grup de experți pentru guvernul francez, cu privire la măsurile necesare pentru combaterea risipei de energie. Printre acestea se numără :*

– restrîngerea publicității care încurajează risipa ;

– orientarea producției către bunuri reparabile ;

— punerea în aplicare a procedeelor de evaluare a performanțelor tehnologiilor actuale sub raportul economisirii energiei și protejării mediului înconjurător ;

– dezvoltarea tehnicilor existente, care consumă puțină energie și materii prime ;

– sprijinirea financiară a cercetărilor și aplicațiilor privind utilizarea unor noi surse de energie ;

– orientarea producției către fabricarea de produse compatibile cu tehnica reciclării ;

– încurajarea, prin mecanismul amortizărilor, a prelungirii duratei de viață a anumitor produse și, totodată, impunerea fiscală a produselor prea efemere ;

– descentralizarea unităților industriale, în funcție de potențialele locale de energie și materii prime.

Aur galben pentru „aurul negru“

PUNCTUL CULMINANT al pasivizării survenite în balanțele de plăți curente ale țărilor capitaliste dezvoltate, ca urmare a declanșării „crizei energetice“, pare să fi fost depășit, în sensul că se schițează o tendință de diminuare a deficitului în a doua jumătate a anului în curs. Dar pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. și pe întreg anul deficitul amintit va continua să se ridice la aproape 40 miliarde de dolari, întrecîndu-l cu circa 1 miliard de dolari pe cel din 1974. O.C.D.E., emițînd previziunea de mai sus, care are desigur o considerabilă marjă de incertitudine, se așteaptă totodată la o oarecare reducere a inegalităților în repartizarea pe țări a acestui deficit (vezi tabelul).

Previziunile citate permit să se constate perspectiva unei deteriorări a balanțelor de plăți curente mai ales în cazul țărilor mici, dar și în cel al S.U.A.

Numărîndu-se în 1974 printre țările cele mai afectate de scumpirea importurilor de petrol, de care rămîne puternic dependentă, Japonia este pe cale de a realiza în acest an performanța de a avea o balanță de plăți curente echilibrată, plățile suplimentare pentru importul de petrol urmînd a fi contrabalansate de creșterea soldului pozitiv de pe urma celorlalte operații comerciale și de îmbunătățirea raportului de schimb la produsele nepetroliere. Italia, altă țară puternic afectată în 1974, este pe cale de a-și reduce deficitul balanței de plăți curente prin îmbunătățirea raportului de schimb, în ciuda unei diminuări a soldului activ al comerțului invizibil, datorită serviciului crescînd al datoriei externe, încasărilor sub așteptări din turismul internațional și de la muncitorii italieni lucrînd în străinătate. Anglia, care înregistrase anul trecut cel mai ridicat deficit dintre țările O.C.D.E., și-l va reduce în acest an, în principal prin îmbunătățirea raportului de schimb la produsele nepetroliere. În cazul Franței, chiar în ipoteza că măsurile de economisire vor reuși să mențină importul de petrol la același nivel ca în 1974, rezultatele favorabile care se așteaptă de pe urma exporturilor (inclusiv de produse agricole) promit o reducere a deficitului balanței de plăți curente în 1975. Pentru Norvegia deficitul balanței de plăți curente se va menține, dar în cazul ei, pe lîngă scumpirea importurilor de petrol, experții O.C.D.E. constată influența importului de instalații de foraj, necesitat de „boom-ul petrolier“ din Marea Nordului. De notat că aceste deficite sînt compensate la nivelul balanței generale de plăți prin intrări de capital.

Soldul balanţei de plăţi curente
a ţărilor O.C.D.E.
(în miliarde dolari)

	1973	1974 (prelim.)	1975 (prev.)
Anglia	-3,11	-9,00	-6,50
Franţa	-0,68	-7,50	-6,25
R.F.G.	4,54	9,00	6,00
Italia	-2,42	-8,30	-5,75
Belgia-Lux.	1,40	0,25	0
Olanda	1,75	1,50	1,50
Celelalte ţări ale C.E.E.	-0,71	-1,80	-1,75
Total C.E.E.	1	-16	-13
Australia - Noua Zeelandă	0,79	-3,20	-2,50
Canada	-0,43	-1,50	-3,75
S.U.A.	0,51	-3,25	-7,50
Japonia	-0,14	-4,75	0
Celelalte ţări ale O.C.D.E.	0,80	-8,80	-11,80
Total O.C.D.E.	2,5	-37,5	-38,5

Sursa: Perspectives éçonomiques de l'O.C.D.E., decembrie 1974, p.65.

Canada este una din țările al cărei deficit de plăți curente se va majora din nou în acest an, și încă în proporții considerabile, după sporul de 1 miliard de dolari înregistrat în 1974 în raport cu anul precedent. Explicația o constituie deteriorarea raportului de schimb paralel cu o accentuare a deficitului balanței invizibilelor. Și Spania trebuie să se aștepte la o ușoară majorare a deficitului balanței de plăți curente, dat fiind că nici o îmbunătățire sensibilă a situației balanței invizibilelor nu va contrabalansa deteriorarea balanței comerciale. O situație oarecum similară se va înregistra și în celelalte țări mai puțin dezvoltate din O.C.D.E. — Grecia, Turcia, Portugalia — în care soldul activ al comerțului invizibil va rămîne staționar, în vreme ce deficitul comercial se va mări, antrenînd o deteriorare a balanței de plăți curente.

Ca și anul trecut, R.F.G. și Olanda vor termina anul 1975 cu o balanță de plăți excedentară, cu mențiunea că în cazul celei dintîi acest excedent va cunoaște o anumită reducere, datorită diminuării soldului activ al balanței comerciale, reflectînd slăbirea cererii externe provocată de încetinirea activității economice în majoritatea țărilor O.C.D.E.

Previziunile O.C.D.E. privind anul în curs scot în evidență că dacă n-ar fi intervenit majorarea — estimată la 76 miliarde de dolari în 1975 față de 1973 — a cheltuielilor nete pentru importul de petrol, soldul balanței de plăți curente a țărilor din O.C.D.E. nu numai că ar fi rămas activ, dar s-ar fi și majorat de la 2,25 miliarde de dolari în 1973 la 21,5 miliarde dolari în 1974 și la 37,5 miliarde dolari în acest an. Dar chiar și în situația în care balanțele de plăți nu ar fi fost împovărate de creșterea cheltuielilor pentru importul de petrol, dezechilibrele între țări ar fi rămas considerabile, mergînd de la deficite de 4,25 miliarde dolari în cazul Canadei la excedente minime în cazul Franței, Italiei și Angliei și la excedente de 14,25—15,50 miliarde de dolari în cazul R.F.G. sau al Japoniei.

Speculațiile pe această temă sînt însă foarte riscate atîta vreme cît cifrele reprezentînd balanțele de plăți curente „ajustate“, adică minus contul sporit al petrolului, includ creșterea exporturilor către țările petroliere (care n-ar fi avut loc în aceeași măsură fără sporirea încasărilor acestora din urmă), ca și efectele creșterii prețului petrolului asupra celorlalte produse energetice, reducerea cererii de import din partea țărilor nepetroliere și scumpirea prețurilor interne ca efect al propagării creșterii prețului petrolului în economie.

În ciuda nivelului foarte ridicat al deficitelor țărilor importatoare de petrol și al excedentelor țărilor exportatoare, mecanismele pieței și aranjamentele oficiale instituite au permis ca aceste deficite să poată fi acoperite anul trecut, nici o țară dezvoltată nefiind în situația de insolvabilitate, iar petrodolarii să poată fi „reciclați“. În privința posibilității acoperirii deficitelor în acest an experții O.C.D.E. manifestă un anumit scepticism, motivat și de posibilitatea unor noi evoluții defavorabile în domeniul economiei și politicii internaționale. De aceea, acțiunile care să asigure eliminarea sau în orice caz diminuarea riscului unor dificultăți financiare legate de deficitele balanțelor de plăți se întreprind pe diverse planuri, atît bi — cît și multilateral. Ultimele luni și mai ales ultimele săptămîni au fost deosebit de bogate sub acest aspect, ținînd seama și de faptul că excedentele țărilor exportatoare de petrol în 1975 se anunță a fi de ordinul

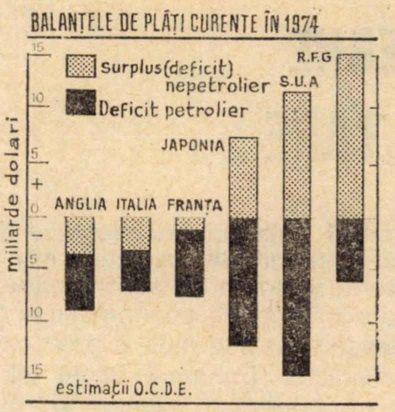

(după „*The Economist*")

a 67 miliarde de dolari, dintre care 50 miliarde în Arabia Saudită, Kuweit şi Iran.

Una dintre cele mai spectaculoase măsuri sub acest aspect — deşi perfect previzibilă în lumina evoluţiei din ultimul timp a evenimentelor — a fost anunţată la 17 ianuarie a.c. la sfîrşitul reuniunii de la Washington a Comitetului interimar al F.M.I. Acest comitet însărcinat cu analizarea diverselor propuneri privind reforma sistemului monetar internaţional a căzut de acord asupra renunţării la preţul oficial al aurului (de 42,22 dolari uncia) care nu mai avea de fapt nici o semnificaţie. Aceasta reprezintă un important pas spre libertatea tranzacţiilor cu aur pentru autorităţile monetare din fiecare ţară membră, aurul fiind astfel pe cale de a deveni o marfă la fel ca oricare alta.

Nu cu multă vreme înainte, în decembrie anul trecut, preşedinţii S.U.A. şi Franţei căzuseră de acord — cu ocazia întîlnirii lor din insula Martinica — asupra posibilităţii contabilizării rezervelor oficiale de aur la preţul pieţei, pentru a mări „suprafaţa financiară" a ţărilor occidentale, principalele deţinătoare ale aurului monetar dar mari importatoare de petrol, în faţa ţărilor exportatoare ale „aurului negru". Pe baza acestui acord de principiu, la 9 ianuarie a.c. guvernul francez decide reevaluarea rezervelor de aur ale Băncii Franţei la un preţ echivalent cu 170,40 dolari pentru o uncie, apropiat de cel de pe piaţa liberă, fără ca aceasta să determine o creştere corespunzătoare a masei biletelor puse în circulaţie de Banca Franţei. Prin această operaţie, cele 3140 tone de aur deţinute de Banca Franţei, contabilizate pînă acum la suma de 4,31 miliarde dolari, au fost înregistrate la suma de 16,63 miliarde dolari, operaţia soldîndu-se deci cu un beneficiu scriptural de 12,32 miliarde dolari S.U.A. Deoarece rezervele de aur şi devize vor fi recalculate la fiecare şase luni pe baza cursurilor pieţei, rezervele monetare ale Franţei au devenit la rîndul lor fluctuante.

Calculele arată că în cazul reevaluării rezervelor de aur ale principalelor ţări capitaliste dezvoltate la actualul preţ mediu al pieţei, rezerve contabilizate pînă de curînd la preţul de 42,22 dolari uncia, valoarea acestora ar urca de la circa 40 la aproape 160 miliarde de dolari, sporind în consecinţă substanţial capacitatea rezervelor monetare de a acoperi deficitele balanţelor de plăţi ale ţărilor respective.

La reuniunea menţionată a Comitetului interimar al F.M.I., pe lîngă majorarea globală a cotelor ţărilor membre la F.M.I. cu 32,5% (şi dublarea cotelor principalelor ţări exportatoare de petrol), tot în vederea sporirii capacităţii Fondului de a acorda împrumuturi s-a ajuns la un acord asupra creării unui fond în valoare de 6—7,5 miliarde de dolari, de care să poată beneficia toate statele membre atunci cînd sînt confruntate cu dificultăţi financiare.

Cu ocazia reuniunilor monetare care au avut loc săptămîna trecută la Washington, miniştrii de finanţe ai „celor 10" au căzut de acord şi asupra înfiinţării unui „capital de securitate" în valoare de 25 miliarde dolari (potrivit aşa-numitului „plan Kissinger") la care vor putea face apel pe termen de doi ani şi numai în ultimă instanţă cele 24 ţări, în general dezvoltate, membre ale O.C.D.E. Acest mecanism de solidaritate financiară între ţările capitaliste dezvoltate urmează să fie alimentat prin contribuţii directe ale statelor membre, în primul rînd ale S.U.A. şi R.F.G., prin linii de credit între băncile centrale sau prin împrumuturi garantate între ţările membre.

Şi de această dată, ca şi anul trecut, rămîne însă în bună parte deschisă problema găsirii mijloacelor de finanţare pentru acoperirea deficitelor balanţelor de plăţi ale ţărilor în curs de dezvoltare. Deficitul total al acestor ţări pentru anul în curs este estimat la circa 30 miliarde de dolari.

Dinu DRAGOMIRESCU

„Am ştiri proaste şi nu mă aştept la aplauze"

„Trebuie să vă spun că starea Uniunii nu este bună" — a afirmat preşedintele S.U.A., Gerald Ford, în mesajul prezentat Congresului S.U.A. la 15 ianuarie. Argumentele pe care le-a expus în sprijinul acestei afirmaţii au cuprins o sferă largă de aspecte ale vieţii social-economice din Statele Unite : milioane de americani nu au de lucru, recesiunea şi inflaţia reduc veniturile altor milioane, preţurile sînt prea ridicate şi vînzările sînt prea lente, deficitul federal va fi anul acesta de aproximativ 30 miliarde dolari, cel de anul viitor — probabil de 45 miliarde dolari, datoria publică va creşte la peste 500 miliarde dolari, „depindem de alţii în ce priveşte sursele noastre de energie".

În acelaşi timp, însă, şeful executivului american s-a arătat optimist în ce priveşte posibilităţile de soluţionare a fenomenelor de recesiune, în lumina progreselor de ansamblu realizate de S.U.A. în ultimele decenii. „La începutul anului 1949, 59 milioane de americani aveau de lucru. Azi, peste 85 milioane de americani au slujbe."

Pentru a se face faţă actualelor dificultăţi, preşedintele Ford a propus printre altele reducerea cu 16 miliarde dolari a impozitului federal pe venit în 1974 şi majorarea imediată a preţului petrolului importat, începînd cu 1 dolar per baril şi mergînd pînă la 3 dolari per baril, peste trei luni. Acestei din urmă propuneri i se adaugă cererea adresată Congresului de a hotărî un „impozit energetic" asupra petrolului şi gazelor naturale folosite de consumatorii particulari, precum şi transferarea în economie a celor 30 miliarde dolari încasaţi anual prin intermediul „impozitului energetic", sub forma de plăţi adiţionale şi credite acordate particularilor, firmelor şi autorităţilor locale. El a propus, de asemenea, majorarea la 12% a creditului pentru impozitul pe investiţii pe timp de un an, în scopul stimulării expansiunii industriale şi al creării de noi locuri de muncă.

„Trebuie să desfăşurăm o campanie simultană pe trei fronturi, împotriva recesiunii, inflaţiei şi dependenţei energetice. Nu avem de ales" — a declarat preşedintele Ford.

El a menţionat că noul său program economic este foarte diferit de cel pe care l-a propus în luna octombrie anul trecut. „Situaţia s-a schimbat... O reducere a impozitelor în scopul impulsionării economiei va însemna, temporar, un deficit federal mai mare... Dar dacă economia noastră nu îşi va reveni rapid, încasările fiscale federale se vor reduce atît de mult încît deficitele viitoare vor fi şi mai mari".

Preşedintele S.U.A. a anunţat, de asemenea, că proclamă un moratoriu de un an pentru orice nou program federal de cheltuieli cu excepţia programelor energetice. „Nu voi ezita să mă opun oricărui nou program de cheltuieli pe care mi-l adresează Congresul". Totodată, el s-a pronunţat pentru „măsuri mai ferme" în vederea dezvoltării accelerate a resurselor energetice carbonifere, nucleare, solare şi geotermice în vederea asigurării independenţei energetice a S.U.A. pînă în jurul anului 1985.

N. I.

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

POVARA DATORIEI PUBLICE EXTERNE A ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ÎNDATORAREA crescîndă a țărilor cu nivel mai scăzut de dezvoltare economică a însoțit evoluția lor în perioada de după cel de-al doilea război mondial. Obținerea de resurse financiare externe, determinată de năzuința acestor țări de a-și accelera ieșirea din starea de subdezvoltare moștenită de la regimul colonial în care fuseseră menținute decenii și secole de-a rîndul, trebuia să se adauge eforturilor proprii, de bază, ca un factor suplimentar de creștere economică. Or, condițiile de acordare a împrumuturilor și ajutoarelor de către țările industriale capitaliste, contextul dezvoltării economice internaționale dominat de acestea, tipul de schimburi comerciale promovate de ele au constituit tot atîtea elemente care au acționat în sensul transformării efectului fluxurilor financiare spre țările în curs de dezvoltare într-o povară crescîndă pentru acestea. În aceste împrejurări modalitățile de finanțare a creșterii economice în țările „lumii a treia" au devenit tot mai mult o preocupare pentru comunitatea mondială. Tocmai în acest spirit, la sesiunea a 6-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., în cadrul „Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale", au fost formulate obiective ca atenuarea consecințelor defavorabile ale serviciului datoriei externe, contractată în condiții împovărătoare, asupra dezvoltării actuale și viitoare a țărilor rămase în urmă, renegocierea datoriilor etc.

Un proces de augmentare

PENTRU CIRCUMSCRIEREA îndatoririi statelor se utilizează îndeobște definiția aparținînd Băncii Mondiale 1), care include aici „datoria rambursabilă creditorilor străini, în devize sau în bunuri și servicii, a cărei scadență — fixată inițial sau prin prelungire — este mai mare de un an și care reprezintă o obligație directă a unui organism public al țării debitoare sau a cărei rambursare este garantată de un astfel de organism".

Relațiile de această natură contractate de țările în curs de dezvoltare au cunoscut în perioada postbelică o extindere continuă. Statistici recente pentru țările la care se referă Banca Mondială scot în evidență atît creșterea numărului de state care au recurs la împrumuturi, cît și creșterea sumelor contractate. În timp ce în anul 1961 un număr de 81 de țări în curs de dezvoltare datorau 21,6 miliarde dolari, în anul 1972 — pentru care datele au fost publicate de curînd — datoria publică externă neamortizată a 86 de țări ajunsese la 99,4 mlrd. dolari. Se poate, de aceea, vorbi mai ales despre persistența unui fenomen de augmentare a îndatorării la nivelul statelor. Mărimea datoriei în anul 1972, pe regiuni, este înfățișată în **tabelul nr. 1.**

Ultimul raport anual al Băncii Mondiale, pe 1974, în care figurează și cifrele citate în tabel, permite să se urmărească evoluția datoriei celor 86 de țări în curs de dezvoltare din 1965 încoace. Pînă în 1972 ea a crescut de 2,6 ori.

Grupînd țările în curs de dezvoltare după un criteriu cum este acela al venitului anual pe locuitor (fără țările mari producătoare de petrol), așa cum a procedat Banca Mondială cu ocazia întocmirii raportului său pe 1974 2), se pot trage unele concluzii cu privire la relația existentă între dinamica datoriei publice externe și nivelul de dezvoltare economică al grupului respectiv de țări. Astfel, dacă ritmul mediu anual de creștere a datoriei neamortizate a fost de 14,7% în perioada analizată, în țările mari producătoare de petrol și cele cu venituri ridicate datoria a crescut într-un ritm de peste 16%, în țările cu venit mediu — de 14,6% și, în fine, în țările cu venituri mici — de 11,0%. De unde se poate conchide, cel puțin pentru această perioadă, că ritmul de îndatorare a fost mai ridicat tocmai în țările care au dispus și de mijloace proprii mai substanțiale. Grosul datoriilor neamortizate a rezultat din încheierea de acorduri guvernamentale bilaterale, a căror pondere era în anul 1972 de circa 49% din total. Un rol important revine de asemenea creditorilor privați (furnizori, bănci și diverși), față de care în același an figurau debite reprezentînd circa 31% din datoria neamortizată. Pe al treilea loc figurează creditele obținute pe bază multilaterală, cu o pondere de circa 20%. Ultimele două surse și-au sporit deosebit de rapid ponderea de la începutul actualului deceniu.

Transferuri nete diminuate

ANALIZA datelor statistice privitoare la aportul de resurse externe cît și la plățile cu titlul de serviciu al datoriei publice scoate la iveală tendințe prea puțin favorabile, mai ales pentru unele grupe de țări. Aceasta se referă înainte de toate la structura sumelor vărsate țărilor în curs de dezvoltare. Ele pot lua fie forma împrumuturilor, în care caz va urma plata de amortizări și dobînzi, fie forma de ajutoare sau alte sume asimilate acestora. Pentru țările în curs de dezvoltare, sub unghiul accelerării ieșirii lor din înapoiere, în care sînt interesate nu numai ele înseși ci întreaga comunitate internațională, ar fi de preferat ca partea nerestituibilă a vărsămintelor să dețină o pondere tot mai ridicată, tocmai ca oglindire a participării țărilor mai dezvoltate la înlăturarea mai grabnică a subdezvoltării. Un alt deziderat ar fi acela ca dobînzile să reprezinte o pondere puțin importantă din serviciul datoriei publice. În sfîrșit, un al treilea aspect îl reprezintă necesitatea ca transferurile nete — sumele vărsate minus serviciul datoriei — să reprezinte partea covîrșitoare a vărsămintelor.

Or, în anii 1965—1972 ritmul mediu de creștere a serviciului datoriei (14,4%) a fost mai mare decît cel al creșterii sumelor vărsate (10,7%). Structura internă a vărsămintelor efectuate de către creditori a fost nefavorabilă datorită sporirii cu predominanță a aportului provenind din împrumuturi. De asemenea, în structura serviciului datoriei (compusă din amortizări și dobînzi) ritmul mediu de creștere a plăților reprezentînd dobînzi, respectiv de 17,5%, l-a depășit pe cel al amortizărilor (de 13,4%). Deci prin acordarea unor sume limitate sub formă de ajutoare și prin perceperea de dobînzi ridicate, transferurile nete — deși au înregistrat creșteri în mărime absolută — au avut totuși o tendință de diminuare relativă — de la

Tabel nr.1

Datoria publică externă neamortizată

Regiunea și țara	mlrd. dolari
Total	99,4
din care:	
- Africa	16,3
Algeria	2,8
Maroc	1,1
Egipt	2,0
Nigeria	1,0
Tunisia	1,1
- Asia de Est	13,8
Indonezia	5,1
Malayezia	1,0
Filipine	1,3
- Orientul Mijl	11,0
Iran	5,9
Israel	3,9
- Asia de Sud	18,4
India	11,7
Pakistan	4,6
- Europa merid.	10,3
Spania	2,1
Grecia	1,7
Turcia	3,4
- Emisfera occid.	29,6
Argentina	3,6
Brazilia	7,7
Chile	3,4
Columbia	2,3
Mexic	4,8
Peru	1,7

Sursa: Banque Mondiale/IDA, Rapport annuel 1974, p.105.

64,1% din totalul sumelor vărsate în 1965 la 54,5% în 1972. S-a ajuns la situația ca, față de un ritm mediu anual de 14,7% de creștere a datoriei publice externe, ritmul sporului transferului net de resurse să reprezinte doar 3,2 %.

Datele din **tabelul nr. 2**, privind grupul de 86 de țări în curs de dezvoltare menționat anterior, evidențiază în mod pregnant diversitatea de situații pe regiuni.

Dacă se analizează datele în raport cu gruparea celor 86 de țări în curs de dezvoltare după nivelul dezvoltării economice **(vezi tabelul nr. 3)**, rezultă deosebit de pregnant necesitatea acută a luării unor măsuri, în special în favoarea țărilor mai slab dezvoltate din punct de vedere ecomic.

Pe cînd sumele vărsate cu titlu de ajutor țărilor în curs de dezvoltare cu venit ridicat au fost în permanență sub nivelul anului 1965, fără să se fi înregistrat oscilații prea mari de la un an la altul, fluxul acelorași sume către țările cu venit redus a cunoscut o tendință de scădere în întreaga perioadă 1966—1970, redresîndu-se apoi din 1971 și — mai ales — din 1972.

Tabelul nr.2

Dinamica aportului de resurse externe şi a serviciului datoriei, pe regiuni, ritmuri medii anuale în perioada 1965-1972 x)

Regiunea	Sume vărsate			Serviciul datoriei externe			Aporturi nete (3-4)	Transferuri nete (3-6)
	împrumuturi	ajutoare	total	amortizări	dobînzi	total		
0	1	2	3	4	5	6	7	8
Africa	14,3	5,4	10,1	17,5	11,8	15,8	8,4	7,9
Asia de Est	22,9	4,3	14,7	20,1	31,0	23,1	13,7	12,4
Orientul Mijlociu	27,8	-3,1	21,8	25,3	27,5	25,7	19,6	18,1
Asia de Sud	-1,5	-6,0	-3,0	12,9	14,4	13,5	-6,9	-10,8
Europa meridională	13,1	1,4	12,3	7,2	18,4	9,9	16,2	15,5
Emisfera occidentală	15,5	1,3	13,5	9,4	16,1	11,1	16,9	17,2

x) Calculat pe baza datelor publicate în raportul pe anul 1974 al Băncii Mondiale, p.114.

Tabelul nr.3

Dinamica aportului de resurse externe şi a plăţii serviciului datoriei, pe niveluri de dezvoltare economică, ritmuri medii anuale în perioada 1965-1972 x)

Niveluri de dezvoltare economică	Sume vărsate			Serviciul datoriei publice			Aporturi nete	Transferuri nete
	împrumuturi	ajutoare	total	amortizare	dobînzi	total		
Țări exportatoare de petrol	27,9	4,0	22,8	26,8	27,9	27,0	21,1	20,1
Țări cu venit ridicat	15,6	-0,8	13,4	10,1	17,1	11,9	15,8	15,4
Țări cu venit mediu	13,1	3,5	8,8	12,9	16,1	13,8	7,5	6,4
Țări cu venit redus	3,2	0,9	2,2	14,8	13,9	14,4	0,5	-1,6

x) Calculat pe baza datelor din raportul Băncii Mondiale pe anul 1974, p.115.

Deoarece pentru aceste din urmă țări s-a înregistrat cel mai mare decalaj între ritmul serviciului datoriei și cel al sumelor vărsate — respectiv de 14,4% față de 2,2%, — în cursul perioadei ilustrate s-a produs o deteriorare a situației la nivelul transferurilor nete (în valoare absolută : de la 2,47 mlrd. dolari în 1965 la 2,22 mlrd. în 1972).

Printre indicatorii folosiți pentru aprecierea stării de îndatorare se utilizează, adesea, raportul denumit „standard al serviciului datoriei“, care stabilește relația dintre volumul acestor plăți și încasările din export[3].

Practic, ponderea serviciului datoriei în valoarea exporturilor poate atinge mărimi de peste 30%. Așa, de exemplu, din datele pe 1972 rezultă că un număr de 7 țări, și anume Uruguay, Egipt, Pakistan, India, Argentina, Mexicul și Afganistanul depășiseră 20%, iar cel mai ridicat nivel a fost înregistrat de Uruguay (37,3%)[4]. În toate aceste țări situația arătată dăinuia de mai mulți ani. Date fiind diferențele considerabile existente între ele în ceea ce privește, atît mărimea produsului național brut pe locuitor, cît și numărul de locuitori, rezultă că nu poate fi stabilită o legătură directă între mărimea serviciului datoriei și indicatorii amintiți.

Perspective şi remedii

CU TOATĂ DIVERSITATEA de situații și în pofida dificultăților pe care le ridică încercările de prognozare în acest domeniu, au fost publicate unele aprecieri[5], bazate pe calcule întocmite de secretariatul UNCTAD. Pentru un grup de 60 de țări în curs de dezvoltare, acestea arată că numărul statelor ce depășesc ponderea de 20% a serviciului datoriei va crește la 17 în anul 1980. Proiecțiile serviciului datoriei externe a grupului de 86 de țări în curs de dezvoltare, incluse în raportul Băncii Mondiale pe 1974, arată că în perioada 1973—1976 suma ce urmează a fi plătită anual cu acest titlu va egala sau va depăși totalul transferului net de resurse din 1972, care a fost de 10 mlrd. dolari. Cheltuielile sporite legate de importul de petrol al țărilor în curs de dezvoltare care nu au extracție proprie vor constitui un factor agravant în acești ani.

Dar alături de deficitele suplimentare provocate în balanțele de plăți ale țărilor „lumii a treia“ importatoare de petrol prin creșterea prețurilor la acest produs, continuă să persiste celelalte probleme, fundamentale, legate de ritmul lent al creșterii economice. Or, una din condițiile accelerării creșterii o constituie sporirea fluxurilor de resurse financiare spre țările în curs de dezvoltare, în condiții care să nu transforme aceste fluxuri într-o povară crescîndă pentru ele.

Problema îmbunătățirii condițiilor de acordare a creditelor și ajutoarelor — sume sporite, prelungirea scadențelor, reducerea dobînzilor — este discutată de mai mulți ani în cadrul diferitelor organisme internaționale, mai ales din sistemul ONU. În propunerile prezentate la cea de a 6-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie-mai 1974, de către „Grupul celor 77“, a fost înscris, printre altele, obiectivul de a se urmări — prin măsurile ce se vor întreprinde pe plan internațional — ca nici o țară debitoare să nu fie în situația de a efectua plăți în contul datoriilor care să depășească 5% din încasările sale din export. În același timp, s-a cerut îmbunătățirea condițiilor de împrumut pentru țările în curs de dezvoltare, prin prelungirea duratei rambursării de la 30 la 50 de ani, prin aplicarea de dobînzi de maximum 3% și prin includerea unei clauze de derogare provizorie. S-a subliniat necesitatea de a se proceda la o modificare radicală a politicii și practicilor de împrumut promovate de către instituțiile financiare internaționale.

Evident, traducerea în viață a acestor cerințe nu constituie o sarcină ușoară, mai ales dacă se ține seama de faptul că situația actuală reclamă soluții urgente. Dacă luăm, spre exemplu, numai nivelul dobînzii, este de remarcat că, chiar și în cazul unei instituții cum este Banca Mondială, ratele medii ale dobînzii la sumele împrumutate de către aceasta pe piețele financiare au crescut de la circa 4% în 1961, la 6,93% în 1973. În aceste condiții numai faptul că banca dispune de venituri din capitaluri proprii și de rezerve i-a permis să limiteze dobînda pentru împrumuturile acordate la 7,25%. La acestea se adaugă în ultimii ani atitudinea tot mai reticentă a unor reprezentanți ai țărilor dezvoltate din Occident față de sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare. De fapt, după cum se știe, fluxurile financiare dinspre statele industriale occidentale destinate „lumii a treia“, și îndeosebi ajutorul public pentru dezvoltarea economică, au de mai mult timp o tendință de scădere în prețuri constante și în corelație cu alți indicatori economici. Or, dacă economia unor țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial suportă actualmente fenomene conjugate de criză economică și de inflație, menținerea tendinței menționate, și cu atît mai mult accentuarea ei, nu ar putea decît să agraveze instabilitatea economiei capitaliste mondiale.

Problema nivelului ridicat al îndatorării multor țări în curs de dezvoltare, consecință, între altele, a regimului de exploatare colonialistă și neocolonialistă pe care l-au cunoscut vreme îndelungată, necesită acțiuni concertate ale comunității mondiale, respectiv intensificarea fluxurilor de resurse financiare, de tehnologii moderne etc. către țările respective. Această problemă se înscrie, astfel — alături de alte fenomene social-economice contemporane — printre realitățile care cer cu insistență instaurarea unei noi ordini economice pe plan internațional.

Carmen ALBU
I.C.E.

---

[1] Vezi „Problèmes de la dette dans la perspective du développement“, N.U., New York, 1974, p. 16.

[2] Țările în curs de dezvoltare cu un venit anual pe locuitor sub 200 de dolari au fost clasificate ca „țări cu venit redus“, cele avînd venitul cuprins între 200 și 375 dolari ca „țări cu venit mediu“, iar cele al căror venit depășește 375 dolari au fost incluse în grupa „țări cu venit ridicat“.

[3] „Debt problems of developing countries“, U.N., New York, 1972, p. 40.

[4] Banque Mondiale / IDA, Rapport annuel 1974, p. 109.

[5] Vezi „Debt problems of developing countries“, U.N., New York, 1972, p. 17.

TENDINTE — CONJUNCTURI

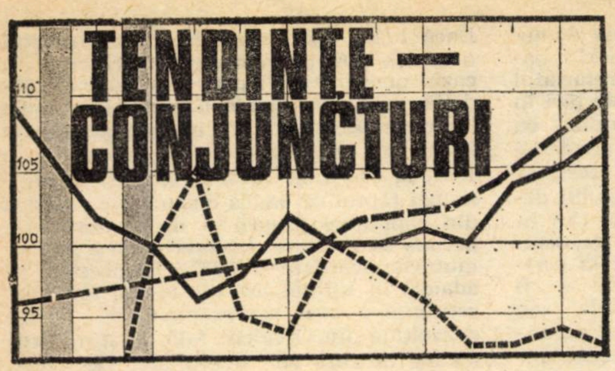

Efectul ascensiunii prețurilor externe

ÎN ULTIMA perioadă de timp, a declarat agenției M.T.I., directorul Băncii Naționale Ungare, prețurile de pe piața mondială la materii prime și energie — domeniu în care Ungaria este deficitară — au sporit în mai mare măsură decît prețurile la produsele exportate de Ungaria. Ca urmare, în anul 1974 raportul de schimb s-a înrăutățit pentru Ungaria cu 13 la sută în comparație cu anul anterior. Pentru acoperirea pierderilor, statul ungar a cheltuit anul trecut peste 50 la sută din sporul venitului național.

După cum relevă într-un articol publicat la 10 ianuarie în ziarul Népzava adjunctul ministrului industriei grele al R.P. Ungare, Adam Juhasz, anul trecut, alături de creșterile importante de prețuri, insuficiența materialelor de import a determinat o serie de uzine chimice din Ungaria să înceteze temporar fabricarea unor produse chimice.

Creșterea prețurilor la materii prime și energie — pe piața mondială — afirmă la rîndul său ministrul de finanțe al Cehoslovaciei într-un interviu acordat ziarului slovac Smena — a costat anul trecut Cehoslovacia aproximativ două miliarde de dolari, fără a genera însă necesitatea unor schimbări structurale în economie.

Producția mondială de cereale în 1975

ÎN ANUL agricol 1974 — 1975 producția de cereale a lumii urmează să fie cu 3 la sută mai mică decît în sezonul trecut, afirmă Secretariatul Commonwealthului. Se așteaptă ca producția de grîu să scadă cu 2 la sută, în timp ce a cerealelor cu bob mare să scadă cu 3—4 la sută.

În emisfera sudică, producția de grîu în Australia este apreciată în jur de 11 milioane tone, față de 11,8 milioane tone anul trecut.

După un început promițător, perspectivele producției mondiale de orz, ovăz și secară s-au deteriorat din pricina condițiilor înrăutățite ale recoltelor nord-americane. Producția mondială de orz, ovăz și secară în 1974—1975 (fără R.P. Chineză) se crede că va fi cu 5 la sută mai scăzută decît cea de 225,3 milioane tone a anului trecut.

Volumul total al importurilor de cereale pe plan mondial în anul agricol 1974—1975 este apreciat în prezent la 117 milioane tone, față de 130 milioane tone în cursul anului precedent.

Fluctuațiile competitivității

REFLECTÎND evoluția ratei inflației, diferențiată de la țară la țară, și fluctuațiile cursurilor valutare (urmărite consecvent de revista noastră la rubrica „Piața monetară internațională"), prețurile produselor industriei prelucrătoare pe piața mondială, respectiv competitivitatea lor, au suferit anul trecut variații procentuale, în unele cazuri destul de importante. Proporțiile lor rezultă din datele de mai jos, publicate de banca new-yorkeză Morgan Guaranty :

Japonia	+15	*Belgia*	— 3
Franța	+4	*Canada*	— 4
Olanda	± 1		
Italia	—1	*Anglia*	— 6
R.F.G.	+ 2	*Elveția*	—10

Obiectivul prioritar al Japoniei — combaterea inflației

RITMUL de dezvoltare a economiei japoneze în anul fiscal care începe la 1 aprilie 1975 va fi de 4,3%, se precizează în raportul prezentat la 28 decembrie 1974, în cadrul unei reuniuni speciale a guvernului, de către vicepremierul Takeo Fukuda, în calitatea sa de director general al Agenției de planificare economică. Raportul menționează că indicele prețurilor la bunurile de consum va crește cu 11,8%. Prognoza pornește de la premisa că importurile vor crește cu 14,2%, iar exporturile cu 15,5%. Se apreciază că importurile de petrol vor fi menținute la nivelul anului fiscal 1973, respectiv la 288 milioane tone.

Raportul consideră anul fiscal 1975 drept „o perioadă de tranziție de la confuzia economică din 1974, care a urmat crizei petrolului, la o economie stabilă" și subliniază că frînarea spiralei prețurilor este sarcina prioritară a cabinetului.

Perspectivele traficului aerian de mărfuri

DUPĂ TOATE probabilitățile, majoritatea companiilor de transporturi aeriene de mărfuri, atît regulate cît și ocazionale, vor înregistra în 1975 un deficit de circa 3 la sută, în ciuda celei mai spectaculoase majorări de tarife din întreaga istorie a transportului aerian, ajungînd pînă la 30 la sută pe anumite linii, declară Knut Hammarskjoeld, directorul general al Asociației de transporturi aeriene internaționale (I.A.T.A.). În 1974 costul transportului de mărfuri pe calea aerului a sporit cu 13 la sută, în vreme ce volumul acestuia a crescut cu 6 la sută, ceea ce potrivit lui K. H. „este mai curînd mediocru în raport cu ritmul de creștere de circa 20 la sută înregistrat în trecut". Majorarea de patru ori a prețului petrolului a costat companiile membre peste 2 miliarde dolari suplimentari.

În acest an traficul internațional aerian de mărfuri va continua să depășească ca importanță pe cel de pasageri, și el afectat de actuala conjunctură economică din Occident.

Creșterea costurilor în agricultura C.E.E.

AGRICULTORII comunitari au suportat o creștere totală a costurilor de producție de 38,6 la sută în perioada 1972—1974, relevă un raport al Comitetului organizațiilor profesionale agricole (C.O.P.A.) din cadrul C.E.E. Aceste cifre nu diferă mult de cele comunicate de Comisia Pieței Comune în raportul său asupra situației agriculturii în 1974. Creșterile respective pe perioada 1972—1974 au fost (în %) de : R.F. Germania 22,6, Franța 40,9, Italia 65,0, Olanda 24,8, Belgia 25,3, Danemarca 38,6, Irlanda 51,0, Anglia 41,3.

Principalul factor de creștere a costurilor de producție în 1973 a fost, conform C.O.P.A., penuria mondială a cerealelor și proteinelor, ceea ce a avut drept consecință o creștere puternică a prețurilor furajelor pentru bovine. În 1974 factorul principal l-a constituit scumpirea prețului petrolului și a îngrășămintelor. Costul energiei, se precizează, a crescut cu circa 63 la sută în 1974, la care s-au mai adăugat și cei 10 la sută din 1973. Costul îngrășămintelor a crescut cu 43 la sută (7 la sută în 1973). La acestea se mai adaugă creșterea nivelului dobînzilor în momentul în care pentru a se face față unei situații dificile, agricultorii sînt constrînși să recurgă în mare măsură la credite.

Majorarea prețurilor la hîrtia de ziar

PRODUCĂTORII finlandezi intenționează să majoreze prețurile la exportul de hîrtie de ziar în R.F. Germania de la 90 mărci / 100 kg în prezent (și 56 mărci / 100 kg la sfîrșitul anului 1973) la peste 100 mărci / 100 kg. În consecință, se apreciază că editorii vest-germani de ziare, care importă din țările scandinave 60% din necesarul lor total de hîrtie de ziar vor trebui să plătească pentru aceasta în anul 1975 cu circa 300 mil. mărci mai mult decît în 1974. Așteptata majorare a prețurilor de către exportatorii finlandezi va fi însoțită de o subțiere a hîrtiei, prin care greutatea hîrtiei de ziar se va reduce de la 52 la 45 grame/mp.

Investițiile petroliere ale S.U.A. în străinătate

POTRIVIT Departamentului Comerțului din S.U.A., în perioada 1974—1975 volumul investițiilor americane în străinătate va crește considerabil față de 1973 datorită în principal menținerii efectelor crizei mondiale a energiei. O creștere deosebit de importantă vor cunoaște investițiile destinate sectorului petrolier, care vor atinge 8,6 miliarde dolari în 1974 și 10,4 miliarde în 1975. Aceste investiții se vor îndrepta în special spre Anglia și Norvegia (pentru prospectarea și valorificarea zăcămintelor de petrol din Marea Nordului), spre Arabia Saudită (vizînd participarea la construirea unor porturi, conducte și rafinării), America Latină, în special Peru și Venezuela, unde s-a obținut o creștere de 40% în 1974 față de 1973, și Canada, unde sporul a fost de asemenea de circa 40%.

De remarcat că în industria prelucrătoare polul de atracție al investițiilor americane în străinătate va fi Japonia, unde în 1974 s-a investit 1 miliard dolari, ceea ce reprezintă o creștere de 68% față de 1973.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

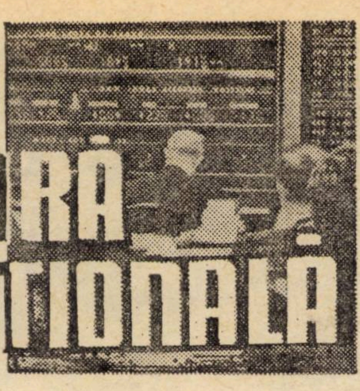

Cursuri

	Curs paritar (central)	28.XII 1973	13.I 1975	17.I. 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 17.I.1975 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-17.I.1975
					Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3730	2,382	+12,05	+13,31	-11,75
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5520	2,5620	+32,14	+26,85	-21,17
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3845	4,385	+ 4,99	+ 7,24	- 6,75
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3540	2,3525	-18,74	+ 1,18	- 1,16
Lira italiană	523,50	607,0	647,30	647,75	-19,18	- 6,29	+ 6,71
Yenul japonez	308,0	280,2	300,65	300,93	+ 2,35	- 6,89	+ 7,39
Prețul aurului la Londra[3]		103,87		173,75	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ATMOSFERA de tensiune și instabilitate existentă în ultima lună pe piețele valutare internaționale s-a menținut și în săptămîna 7—13 ianuarie 1975. Cursurile principalelor valute occidentale au înregistrat oscilații relativ importante la intervale scurte de timp.

Cursul dolarului a continuat să fie supus unor puternice speculații „à la baisse“, relația de curs dolar/marcă vest-germană, dolar/franc elvețian și dolar/franc francez menținîndu-se la cele mai scăzute nivele din ultimul an.

Printre factorii care în ultimul timp au influențat în mod negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale se numără în primul rînd accentuarea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața monetară americană, în condițiile în care acest proces este mult mai lent pe piețele monetare din celelalte țări occidentale. Astfel, autoritățile monetare americane au redus taxa oficială a scontului la 7,25 %, iar unele mari bănci americane au redus dobînda preferențială (prime rate) la 10 % și chiar la 9,75 %. A avut loc o scădere a dobînzilor și pe piața eurodolarilor, ceea ce a influențat, de asemenea, negativ poziția dolarului S.U.A. pe piețele valutare, datorită reducerii atractivității plasamentelor în eurodolari.

Scăderea cursului dolarului pe piețele valutare occidentale se datorește, de asemenea, evoluției nesatisfăcătoare a economiei americane, produsul național brut al S.U.A. înregistrînd în trimestrul IV/1974 o scădere, calculată pe bază anuală, de 9,1 %.

De remarcat că măsurile de redresare a situației economice a S.U.A. prezentate recent de către președintele Gerald Ford au influențat pozitiv, însă pe scurtă durată, evoluția cursului dolarului, nivelul său față de unele valute la finele săptămînii 13—17 ianuarie a.c. fiind superior celui de la finele săptămînii precedente. Totuși, aprecierile cercurilor de specialitate occidentale în legătură cu efectele de durată ale acestor măsuri asupra evoluției cursului monedei americane sînt contradictorii și chiar pesimiste.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutară, în perioada 13 I — 17 I 1975 (niveluri minime și maxime)

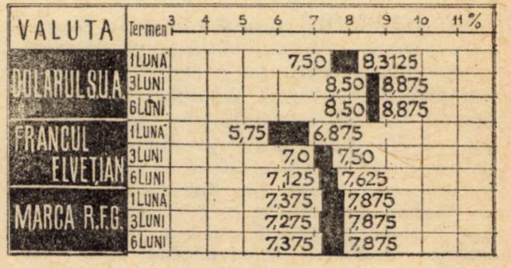

În ultimul timp cursul dolarului S.U.A. a fost influențat favorabil și de intervențiile, ce-i drept moderate, ale unor bănci centrale occidentale pe piețele valutare în sprijinul monedei americane. Banca Națională a Elveției, pentru prima dată în ultimii aproape doi ani, a intervenit în ultimele două săptămîni pe piața valutară pentru a evita scăderea cursului dolarului față de francul elvețian sub nivelul de 2,50 franci = 1 dolar S.U.A., fapt ce ar putea periclita poziția competitivă a Elveției pe plan internațional. Volumul total al intervențiilor Băncii Naționale a Elveției pe piețele valutare s-a ridicat la peste 70 milioane dolari. În același scop Banca Națională a Elveției a cerut băncilor comerciale elvețiene să reducă cu pînă la 50 % volumul operațiilor la termen cu devize. Banca Federală a R.F. Germaniei a intervenit, de asemenea, pe piața valutară pentru a sprijini cursul dolarului, dar fără să reușească totuși să imprime o tendință de întărire de durată a poziției monedei americane.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 17.I.1975

Anglia[x]	11,50%	Israel	6%
Austria	6,50%	Italia	8,0%
Belgia	8,75%	Japonia	9,0%
Canada	8,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	9,0%	Norvegia	5,50%
Elveția	5,50%	Olanda	7,0%
Finlanda	9,25%	Suedia	7,0%
Franța	12,0%	S.U.A.	7,25%
R.F.Germania	6,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• 1979: DEFICIT DE ÎNGRĂȘĂMINTE ?

CONFORM unor estimații ale Asociațiilor producătorilor de sulfat de amoniu din Japonia, producția mondială de îngrășăminte chimice ar urma să sporească de la 36,2 mil. tone (substanță activă) în 1972 la 55,9 mil. tone în 1979. Se apreciază că în ultimul an menționat producția va fi cu circa 5 % sub nivelul necesarului de îngrășăminte, deficitul urmînd a fi mai puternic în America de Nord și de Sud, precum și în Africa, în timp ce în Europa occidentală se va înregistra un excedent.

• PROIECTE VENEZUELENE

DUPĂ CUM a anunțat recent Argenis Gamboa, conducătorul întreprinderii de stat „Corporacion Venezolana de Guayana“, Venezuela intenționează să-și extindă producția de oțel la 21,6 mil. tone în 1980, fapt care va necesita investiții de ordinul a 6—7 mld. dolari. În acel an Venezuela ar urma să devină unul dintre cei mai mari exportatori de oțel din lume (volumul preconizat al exportului fiind de circa 45 % din producția sa de oțel).

• PIAȚA COMUNĂ : TENDINȚE ÎN CONSUM

UN STUDIU întocmit în cadrul Pieței Comune europene asupra evoluției consumului la o serie de produse agro-alimentare, pe ansamblul țărilor membre, ajunge la concluzia că în perioada 1967/68—1977/78 acesta evoluează (+ sau —) după cum urmează :

Produsul	Ritmul mediu anual (%) de modificare a :	
	consumului total	consumului uman
Grîu	—	— 0,3
Secară	— 1,8	— 2,3
Orz	+ 2,5	. . .
Ovăz	+ 0,2	. . .
Orez	— 0,5	— 0,03
Porumb	—	+ 3,3
Cartofi	— 2,8	. . .
Carne de vită	+ 2,0	+ 2,0
Carne de porc	+ 2,3	+ 2,3
Carne de pasăre	+ 4,8	+ 4,8
Carne de oaie	— 1,1	— 1,1
Carne de cal	— 0,9	— 0,9
Brînzeturi	+ 2,3	+ 2,3
Ouă	+ 1,5	+ 1,5
Zahăr	+ 0,9	+ 1,0

Marile victorii în construcția socialistă pe care le-a obținut poporul din R. P. Chineză, așa cum se arată în noua Constituție adoptată de Adunarea Națională a Reprezentanților Populari, se oglindesc în măsură tot mai mare în nivelul de trai al poporului.

Proiecte concrete pentru petrodolari

LA SFÎRȘITUL anului trecut, la Singapore a avut loc o conferință pe problemele energeticii, la care au participat delegați din țările aparținînd bazinului Oceanului Pacific, din țările capitaliste industrializate și din țările arabe producătoare de petrol. După cum s-a arătat la conferință, întrucît numeroase țări din Asia de sud-est dispun de resurse proprii de țiței și gaze, criza energetică nu s-a repercutat asupra economiei lor cu aceeași putere ca în alte zone. Totuși, după cum a subliniat ministrul de finanțe din Singapore, este necesară o soluționare „complexă“ a problemelor ridicate de criză, care să determine atragerea petrodolarilor în țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, reorganizarea sistemului monetar, modificarea condițiilor în care se desfășoară comerțul internațional și echilibrarea balanțelor de plăți externe. Dar, s-a atras atenția la conferință, țările în curs de dezvoltare n-ar trebui să aștepte ca petrodolarii să fie „reciclați“ prin intermediul piețelor financiare de la New York, Londra, Paris, Frankfurt sau Zürich și canalizați către ele sub forma unor împrumuturi condiționate, ci să propună proiecte concrete de investiții la realizarea cărora ar putea participa capitaluri arabe.

Efectele propagate ale crizei

DUPĂ DATE preliminare pentru anul 1974, șomajul în S.U.A. a crescut la peste 6,5 la sută, atingînd cel mai înalt nivel din ultimii 13 ani. Concomitent, cursurile la bursă au înregistrat cele mai scăzute niveluri din ultimii 12 ani. Într-o singură lună numărul celor care caută slujbă și nu găsesc s-a mărit cu circa 460 000 oameni, ajungînd la un total de peste 6 milioane. Rata șomerilor care sînt capi de familie a crescut de la 3,3 la sută în octombrie, la 3,9 la sută în noiembrie, se scrie în revista „Newsweek“. După unele previziuni s-ar putea ca 1975 să fie anul cu cea mai înaltă rată anuală de șomaj după marea criză din 1929, putînd ajunge la 8—9 la sută și chiar mai mult. După cum a declarat ministrul de finanțe al S.U.A. „în mod deschis“, nu se aștepta la o deteriorare atît de rapidă a situației economice. Se pare că și mai puțin se așteptau la așa ceva cei ce îngroașă rîndurile la ghișeele de plasare a forței de muncă, cum sînt de pildă cei din Detroit, din fotografia de mai jos.

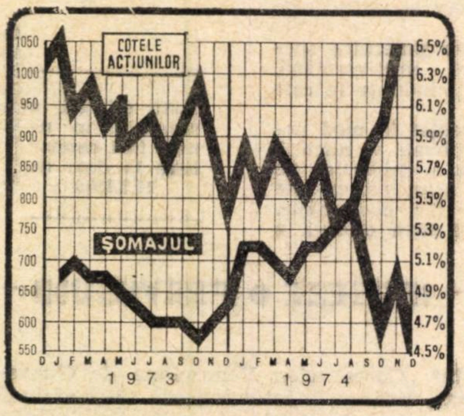

Modelarea consumului

DIRECȚIA Centrală a Societății Economice Poloneze și Școala Superioară de Științe Sociale au organizat o conferință științifică pe tema problemelor politicii alimentare în perspectiva anului 1990, la care o serie de specialiști remarcabili din Polonia au discutat problemele social-economice ale sectorului alimentar și ale ramurilor legate de acesta. S-a evidențiat ideea că, pe baza creșterii salariilor reale în ritm mediu de 4 la sută anual, se creează o nouă situație, în care apare tendința spre promovarea unor modele de consum justificate din punct de vedere social, care să țină seama de modificările apărute în structura acestuia, fapt posibil pe măsura creării bazei materiale de realizare.

În fața societății în care vor fi satisfăcute nevoile de bază ale vieții materiale — a arătat prof. Jozef Pajestka — se va pune problema opțiunii pentru noi valori și bunuri în sfera consumului. Aceasta deoarece politica curentă în domeniul producției și al ofertei trebuie să tindă spre luarea în considerare, pe cît posibil maximă, a cererii pieței, ținînd cont de faptul că în prezent în Polonia alimentația, în sens larg, absoarbe 40—50 la sută din totalul cheltuielilor bănești ale populației.

Reconversiunea centralelor nucleare

CENTRALELE nucleare din lume furnizează în prezent energie electrică, ca produs de bază, și apă caldă, ca produs secundar. În aceste condiții randamentul de utilizare a energiei atomului este scăzut, respectiv de 30—40 la sută. Cercetări efectuate de specialiști suedezi au dus la concluzia că, pe calea inversării priorităților și reducerii într-o oarecare măsură a randamentului de energie electrică, centralele ar putea recupera 70—75 la sută din energia atomului prin intermediul apei calde, iar restul sub formă de electricitate.

curier

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

„Club“ al exportatorilor de minereu de fier

Emilian Diță, Hunedoara — Reuniunea ministerială a țărilor exportatoare de minereu de fier, la care se intenționează crearea unui „club“ pentru coordonarea negocierilor cu țările importatoare, urmează să aibă loc luna aceasta la New Delhi. Ea ar fi chemată să finalizeze consultările preliminare între țările respective în vederea obținerii unor prețuri mai ridicate la minereul de fier, motivate prin creșterea costului exploatării miniere, al transporturilor, precum și prin necesitatea stabilirii unui raport mai echitabil între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale. Vom reveni în numerele viitoare cu prezentarea altor „cluburi“ ale exportatorilor.

Explicația unui deficit

Gheorghe Ștefan, Alba Iulia — În anul 1974 tarifele pentru cursele aeriene ale companiilor din cele 110 țări membre ale I.A.T.A. au sporit cu 27%. În ciuda acestei măsuri și a suspendării sau rarefierii curselor mai puțin rentabile, anul trecut a fost cel mai deficitar din istoria Asociației. Numeroase companii au renunțat să deschidă linii noi. De exemplu, Japan Airlines a abandonat proiectul său de a inaugura o rută spre Brazilia și alta spre Australia.

Principala explicație o reprezintă majorarea prețului carburantului pentru avioane, care, de exemplu în cazul companiei Air France, a crescut de 4 ori într-un an. Ca urmare prețul carburantului reprezintă acum în medie aproape 28% din cheltuielile totale ale companiilor aeriene, față de 12% în 1972. Costul aparatelor a urmat aceeași curbă ascendentă, la fel și cheltuielile de exploatare a aeroporturilor, care în 1974 au sporit cu 25%.

Swap

Paul Ene, Vaslui — SWAP este o operație prin care se achiziționează, la vedere, o sumă într-o anumită valută străină contra echivalentului într-o altă valută (la cursul în vigoare dintre cele două valute în acel moment) și concomitent se vinde, la un anumit termen, suma respectivă de valută străină contra echivalentului în cealaltă valută, calculat la cursul dintre cele două valute cotat pentru termenul respectiv. De exemplu: vînzare de dolari S.U.A. contra franci elvețieni la vedere și răscumpărare la termen a aceleiași cantități de dolari S.U.A. tot contra franci elvețieni, la același curs sau la cursuri diferite. Astfel de operații se folosesc pentru eliminarea riscurilor de schimb la termen sau în scopuri speculative.

O altă formă a operației de swap, cunoscută sub denumirea de operație „à réméré“, practicată mai ales în legătură cu funcționarea acordurilor de cliring, constă în luarea cu împrumut, cu dobîndă, a unei sume într-o anumită valută, debitorul depunînd drept gaj o sumă echivalentă într-o altă valută, calculată la cursul în vigoare dintre cele două valute la data împrumutului. Restituirea împrumutului, la expirarea acestuia, dă loc la restituirea integrală a gajului, independent de fluctuațiile cursului dintre cele două monede care ar fi putut interveni între timp.

Gh. DANIELOPOLU
Banca Națională

Relațiile Iugoslaviei cu Piața Comună

M. Sfetcu, **Reșița** — În ultima vreme Iugoslavia, care are un acord comercial cu Piața Comună, s-a pronunțat pentru folosirea unor forme noi în relațiile economice cu această grupare. Între altele a fost citat interesul comun al celor două părți în cooperarea în domeniul resurselor de energie și de materii prime. S-a arătat că Iugoslavia ar putea oferi un program pe termen lung pentru aprovizionarea țărilor membre ale C.E.E. cu furaje, soia și alte produse similare, de care acestea duc lipsă. Fondurile necesare ar putea fi asigurate, după părerea sa, prin credite sau investiții comune.

Este adevărat că unele măsuri adoptate de Piața Comună afectează foarte mult relațiile Iugoslaviei cu țările membre ale acestei grupări. Numai sistarea importurilor de carne în țările C.E.E. se apreciază că a afectat balanța de plăți a Iugoslaviei cu peste un miliard de dolari.

Forța de muncă în Cehoslovacia

C. Toboc, Dej — În cursul intregii perioade postbelice numărul noilor născuți a marcat în Cehoslovacia o tendință de scădere care a culminat în 1968. În acel an în Cehoslovacia s-au născut 213 007 copii, adică 14,9 copii la 1 000 de locuitori, situînd-o pe unul din ultimele locuri în lume, relevă agenția **Pragopress.** Niveluri mai scăzute s-au înregistrat numai în R.F.G. (14,7), Suedia (14,3), Belgia și Luxemburg (14,2). Încetinirea creșterii demografice s-a manifestat și se manifestă în continuare printr-o scădere a populației în vîrstă aptă de muncă, adică între 15 și 59 de ani la bărbați și între 15 și 49 de ani la femei. Ca urmare, în cursul actualului plan cincinal numai 345 000 de persoane apte de muncă vor mări rîndurile muncitorilor cehoslovaci.

În cursul ultimilor ani numărul noilor născuți a reînceput să crească. În 1972 s-au născut în Cehoslovacia 17,3 copii la 1 000 de locuitori, iar în 1973 18,8. Totuși, această evoluție demografică favorabilă nu se va reflecta în domeniul forței de muncă decît în jurul anului 1990. După cum se apreciază există însă importante rezerve în domeniul utilizării forței de muncă, al repartizării ei mai raționale și accelerării creșterii productivității muncii. Directivele celui de al 5-lea plan cincinal cehoslovac au stabilit ca obiectiv ca 95% din sporul de 28% al venitului național în această perioadă să fie realizat prin creșterea productivității muncii.

Bicicleta în cîștig de viteză

Stere Totoroanță, Băilești — Nu dispunem de date recente pentru întreaga lume, dar ne putem face o idee despre noul avînt de pe piața mondială a bicicletelor urmărind cazul Franței. După ce fusese pusă în umbră de scuter și moturetă, ea reintră în actualitate. În 1974 în Franța s-au vîndut 1 800 000 biciclete, la care trebuie adăugate cele exportate (70 000 numai în Japonia, piață pe care Franța a pătruns pentru prima oară). În 1973 Franța exportase în total 900 000 biciclete, în special peste Ocean. În lume, în ierarhia marilor producători pe primele două locuri se situează S.U.A. și Japonia.

Cooperarea libiano-turcă

Liviu Răspop, Blaj — Printre rezultatele vizitei oficiale a premierului libian Jalloud în Turcia se numără anunțarea participării Libiei la finanțarea unui complex petrochimic în valoare de 600 milioane dolari ce urmează a fi construit în Turcia. Cele două țări intenționează de asemenea să creeze o bancă de investiții comune. Libia va livra Turciei petrol și gaze naturale, în vreme ce 600 000 muncitori și tehnicieni turci ar putea să se deplaseze temporar în Libia. Acordurile încheiate cu acest prilej nu reprezintă decît un început al cooperării dintre cele două țări, a relevat primul ministru libian.

Turismul în Ungaria

G. T. Mureșan, **Cluj-Napoca** — Potrivit unor date statistice preliminare citate de agenția **M.T.I.**, Ungaria a fost vizitată anul trecut de 8,2 milioane de turiști (cu aproape un milion mai mult decît în anul precedent), din care 3,7 milioane în tranzit. 7 milioane din totalul turiștilor erau din țări socialiste, în primul rînd din Cehoslovacia (3,1 milioane) și Iugoslavia (1,2 milioane). Dintre turiștii din țări capitaliste 2/3 proveneau din R.F.G. (370 000) și Austria (340 000).

Anul trecut încasările Ungariei din turismul internațional au reprezentat potrivit datelor preliminare, 100 milioane ruble și 32 milioane dolari.

Autovehicule

Ing. **L. Grecescu**. Satu Mare — 1) Din totalul traficului parizian, 15% revine mijloacelor de transport în comun, 45% autoturismelor și 10% vehiculelor pe două roți. In orele de vîrf ale zilei ponderea deplasărilor cu autobuzul, metroul sau trenul ajunge la 75—80% din total. După ce scăzuse pînă în 1973, aglomerația în creștere a făcut ca transportul cu autobuzul să se bucure din nou de atenție din partea parizienilor. În întregime reînnoit după 1965, parcul de autobuze al Parisului are în prezent vîrsta medie de cinci ani. În ciuda acestui costisitor efort de modernizare, datorită sporirii aglomerației viteza medie de deplasare a autobuzelor pe liniile urbane a scăzut de la 13,5 km/oră în 1952 la 9,8 km/oră în 1973, iar pe cele suburbane de la 18,1 la 13,8.

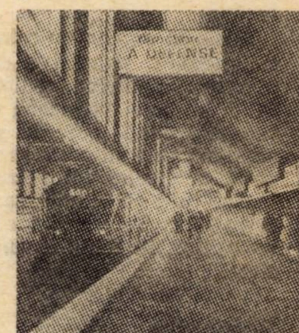

2) Industria constructoare de automobile din Polonia va produce în acest an 286 000 de autoturisme, respectiv cu 40 000 mai multe decît în 1974. Mai mult de trei cincimi din această producție este destinată exportului, pe piața internă urmînd a fi livrate 104 500 de autoturisme, cu 30% mai multe față de anul trecut.

curier

Disciplina

DAN PANTELIMON, București — Potrivit prevederilor legii nr. 1/1970, încălcarea cu vinovăție de către lucrători — indiferent de funcția ce o ocupă — a obligațiilor lor de muncă, inclusiv a normelor de comportare, se poate sancționa și cu retragerea uneia sau mai multor gradații pe o perioadă de pînă la trei luni sau — în cazul celor încadrați la nivelul de bază — diminuarea acestuia cu 5—10 la sută pe aceeași perioadă. În lunile în care acționează această sancțiune, retribuția tarifară de încadrare a personalului este aceea corespunzătoare retribuției diminuate.

Pentru a se da sancțiunea disciplinară este necesară cercetarea prealabilă a faptei, ascultarea lucrătorului vinovat, precum și verificarea susținerilor făcute de acesta. Sancțiunea disciplinară poate fi stabilită în termen de cel mult 30 de zile de la data cînd cel în drept să o aplice a luat cunoștință de săvîrșirea abaterii. În același termen sancțiunea trebuie comunicată în scris lucrătorului sancționat. Termenul maxim de aplicare a sancțiunii este de 6 luni de la data săvîrșirii abaterii.

Litigii de muncă

ALEXANDRU DIACONESCU, Timișoara — Litigiile de muncă se soluționează, de regulă, de către comisiile de judecată, cu excepția litigiilor privind încheierea și executarea contractului de muncă, dacă obiectul lor depășește 5 000 lei. Contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă sînt de competența instanțelor judecătorești. Pentru persoanele cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și pentru directori, directori generali și asimilații acestora din organele centrale, contestațiile împotriva desfacerii contractelor de muncă se judecă de organele administrative ierarhic superioare sau de organele de conducere colectivă.

Aceleași organe au competența să judece contestațiile împotriva sancțiunilor disciplinare, împotriva redistribuirii personalului în cazul reducerii din administrație sau producție, precum și în legătură cu acordarea de trepte de retribuire sau gradații, a diminuării retribuției tarifare și în legătură cu acordarea premiilor și gratificațiilor. Termenul de rezolvare a contestațiilor, în toate cazurile, este de 30 de zile.

Retribuție

VASILE NICULESCU, București — În anexa N IV la legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii s-a prevăzut că muncitorii care, în afara programului de lucru, asigură supravegherea instalațiilor electro-energetice, avînd domiciliul în incinta unității, vor fi retribuiți la categoria imediat superioară celei în care sînt încadrați, cei din ultima categorie fiind retribuiți ca și muncitorii specialiști.

Încadrare

ILIE STĂNCULESCU, Iași — Șoferii care îndeplinesc condițiile prevăzute de reglementările în vigoare și care deservesc autocamioane, inclusiv alte mijloace auto asimilate, cu capacitate de transport mai mare de 24 tone, precum și cei care lucrează pe autobasculante cu capacitate de transport de 3 tone și mai mare, ori care deservesc autobuze pentru transporturi publice, pot fi încadrați în categoria specială de calificare, pe perioada cît deservesc aceste tipuri de autovehicule, fără ca aceasta să constituie o obligație pentru întreprindere.

Retribuția responsabilului de unitate

DAN NICOLAE, Călărași — În cadrul reglementărilor privind retribuția pentru muncitorii din gospodăria comunală și locativă (anexa N. IV la legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii) s-a stabilit că lucrătorii din cadrul subramurii prestări de servicii care îndeplinesc și funcția de responsabil de unitate, au dreptul pe lîngă retribuția cuvenită pentru realizările proprii, la o cotă de pînă la 20% calculată asupra cîștigului realizat de lucrătorii din unitatea respectivă. Suma primită pentru îndeplinirea funcției de responsabil nu poate depăși 25% din retribuția tarifară prevăzută pentru activitatea de lucrător pe care o desfășoară în unitatea respectivă.

Șeful de fermă

CRISTACHE DINU, București — Nu este posibil ca retribuția tarifară de încadrare a șefului de fermă să depășească pe aceea a funcției ierarhic superioare. În cazul fermelor clasificate la un grad superior unității în care sînt organizate, retribuția tarifară a șefului de fermă poate fi cel mult egală cu aceea a funcției ierarhic superioare din cadrul întreprinderii agricole de stat căreia îi este subordonată ferma respectivă.

Sporul de vechime

ION VASILE, Iași — Sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, reglementat prin art. 64 din legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, nu face parte din retribuția tarifară de încadrare. Sumele plătite drept spor pentru vechime neîntreruptă se includ, însă, în baza de calcul a îndemnizației de concediu de odihnă, precum și a drepturilor cuvenite personalului aflat în incapacitate temporară de muncă, în concedii de maternitate etc. Includerea în calcul a sporului de vechime la plata îndemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, este prevăzută în art. 196 din lege, a cărei aplicare este stabilită, cu începere de la 1 februarie 1975.

Îndemnizația pentru conducerea formației de lucru

EMIL NICOLESCU, Craiova — Îndemnizația pentru conducerea formației de lucru prevăzută de art. 70 din legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii se acordă șefului de echipă sau de brigadă care, pe lîngă activitatea de muncitor, răspunde de o formație de lucru. Această îndemnizație, care are caracter de retribuție tarifară reprezintă, de regulă, cel mult 10% din retribuția tarifară pe care muncitorul o primește.

În industria minieră cuantumul îndemnizației este stabilit pe zile lucrate, pînă la 16 lei, pe baza diferențierii prevăzute în regulamentul întocmit de Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, cu acordul organelor competente, iar în exploatările forestiere, îndemnizația este de pînă la 1,3% din retribuția realizată de formația condusă, fără a depăși 400 lei, respectiv 250 lei pentru șeful de echipă și șeful de coloană (hipo sau tractoare).

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Nr. 4 din 24 ianuarie 1975

– Adunările generale ale oamenilor muncii : Democratismul asumării și exercitării responsabilităților **(Bogdan Pădure)** 1
– Participarea oamenilor muncii la conducerea activității întreprinderii **(Radu Siogan)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Modernizarea industriei și dinamizarea creșterii producției materiale (dr. **Vasile M. Popescu)** 4
– Cincinalul – înainte de termen ! Realizarea planului a început sub auspicii bune. **(Stere Gioga, Banu Codru)** 7
– Criterii ale concentrării și specializării producției în pomicultură (dr. ing. **Eugen Jianu).** 10
– Exigențe și implicații ale coordonării controlului în economie **(Maria Ioniță)** 11
– Investigație „R.E." : Creșterea aportului reprezentanțelor economice la promovarea exportului **(Toma Georgescu, Ioan Georgescu)** 13

CONDUCERE – ORGANIZARE

Experiențe în actualitate : Modelarea în conducerea producției **(I. Bădin)** 15

TEORII – IDEI

– Știință-societate : Problema resurselor energetice și a rezervelor de materii prime în condițiile revoluției științifice și tehnice (II) **(prof. dr. docent ing. Valter Roman)** 17
– Convorbiri economice cu dr. **Rui Vilar :** „Înfăptuim transformări creînd o strategie antimonopolistă" (Interviu de **Rodica Dumitrescu)** 19
– Omul-tehnica-mediul. **(Traian Grădescu, Mihai Măndăchescu)** 20
– Școli ● curente ● economiști : „Impozitul negativ" – un paliativ al inegalităților în capitalism (prof. dr. **Eugen Prahoveanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– În actualitate : Aur galben pentru „aurul negru" **(Dinu Dragomirescu).** 24
– Povara datoriei publice externe a țărilor în curs de dezvoltare **(Carmen Albu).** 26

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 66 10
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"

I.S.P.C.A.I.A.
UCUREȘTI — ROMÂNIA
Str. Mendeleiev nr. 21-25
Telex : 011511
Telefon : 143069

Institutul de studii și proiectări de construcții pentru agricultură și industrie alimentară asigură:

— studii tehnico-economice, proiecte de obiective de investiții și utilaje pentru agricultură și industrie alimentară.

— studii de dezvoltare pe ramuri și subramuri precum și detalii de sistematizare a zonelor industriale și studii de amplasament pentru obiective noi.

I.S.P.C.A.I.A. oferă lucrări de consulting, engineering studii, proiectare, asistență tehnică, pentru obiectivele dorite de dv.

Un nume :

Flaro

și cîteva produse :

- articole de scris
  - stilouri
  - pixuri
  - creioane cu fibră
  - creioane cu pastă
  - truse combinate
- accesorii din material plastic și metal, pentru industria textilă
- flori artificiale
- bunuri de larg consum :
  - ace de croșetat
  - ace de siguranță
  - ace navetă
  - ace de cusut

Din cele peste 5 000 realizate de Intreprinderea „FLAMURA ROȘIE"

Flaro
Vega SM

Flaro

«FLAMURA ROȘIE» SIBIU

Str. Rîului, Nr. 33. Telefon 21080, Telex 049–253

Lei 5

646

revista economică

6 7·II 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R MP

AMMONIUM NITRATE 34.5% N

AGRICULTURA ROMÂNEASCĂ

·dinamism·modernizare·eficiență·

ROMÂNIA PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

AGRICULTURA integrată organic în avîntul economiei naționale

ÎNCORPORATĂ organic în complexul economic național, agricultura cunoaște ritmuri înalte de dezvoltare ce caracterizează avîntul întregii noastre economii. Ea constituie o ramură de bază a țării noastre, hotărîtoare pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse alimentare și a industriei cu importante materii prime, dezvoltarea ei ocupînd un loc central în preocupările partidului și statului.

Un factor fundamental al asigurării dezvoltării echilibrate și în ritm înalt, a economiei noastre l-a reprezentat creșterea volumului fondurilor fixe în toate ramurile de activitate, înnoirea și perfecționarea continuă a mijloacelor de producție: structura de „vîrstă“ a acestora reflectă intensitatea procesului de modernizare a întregii economii. În cazul agriculturii, volumul fondurilor fixe a crescut de aproape 2,8 ori în anii construcției socialiste. Adăugînd la acest proces pe cel de reducere a populației ocupate în agricultură rezultă o creștere considerabilă a înzestrării muncii (sub aspect tehnic și ca valoare). Sporirea, cu fiecare cincinal, a volumului fondului de investiții alocat agriculturii, creșterea fără precedent a nivelului acestora în cincinalul 1976—1980 (circa 110 mld. lei, ceea ce depășește de 2 ori volumul investițiilor efectuate în cincinalul 1951—1955 în întreaga economie națională) menține ritmul ridicat de înzestrare și modernizare a agriculturii, constituie o condiție esențială pentru transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

Cum răspunde agricultura la aceste eforturi ?

Producția globală agricolă (graficul nr. 1) a sporit, practic, în aceleași ritmuri cu cele înregistrate de dinamica fondurilor fixe din această ramură. În unele perioade, creșterea producției globale agricole a devansat ritmul de creștere a fondurilor fixe, fapt ce dovedește că acestea au fost utilizate mai eficient.

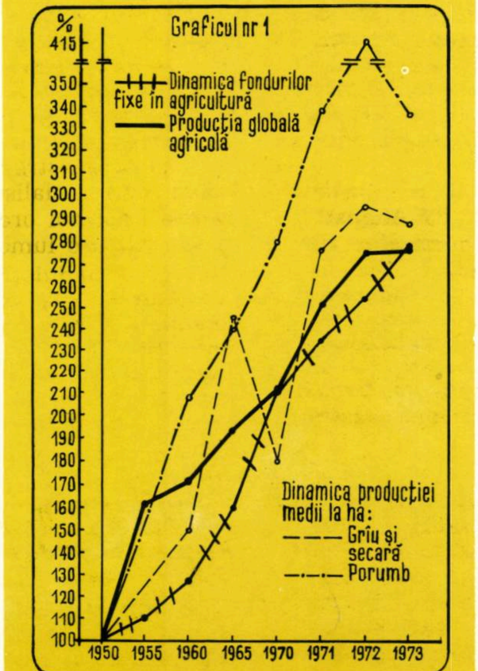

Progresul agriculturii și contribuția ei la avîntul întregii economii este ilustrată și de creșterea producției medii la hectar la principalele produse cerealiere (grîu și porumb — graficul nr. 1) fapt ce a dus la obținerea în primii ani ai acestui cincinal a celor mai mari recolte din istoria sa. Au crescut, de asemenea, așa cum rezultă din graficul nr. 2, și efectivele de animale. Ca urmare, satisfacerea nevoilor economiei cu produse agricole a fost asigurată la un nivel tot mai ridicat, cu tendință de creștere rapidă în cincinalul următor, cînd se prevede realizarea unei producții medii anuale de 18—20 mil. tone cereale.

Acumulările de ordin cantitativ din agricultura noastră, îndeosebi cele din acest cincinal, constituie o bază sigură pentru noi și importante succese. Realizarea sarcinii de creștere a producției agricole cu 25—34$^{0}/_{0}$ în perioada 1976—1980 față de media anilor 1971—1975 presupune angajarea activă și responsabilă a potențialului creator al tuturor lucrătorilor din agricultură, intensificarea contribuției tuturor factorilor, îndeosebi a celor calitativi, de care depinde dezvoltarea și sporirea eficienței întregii activități din agricultură.

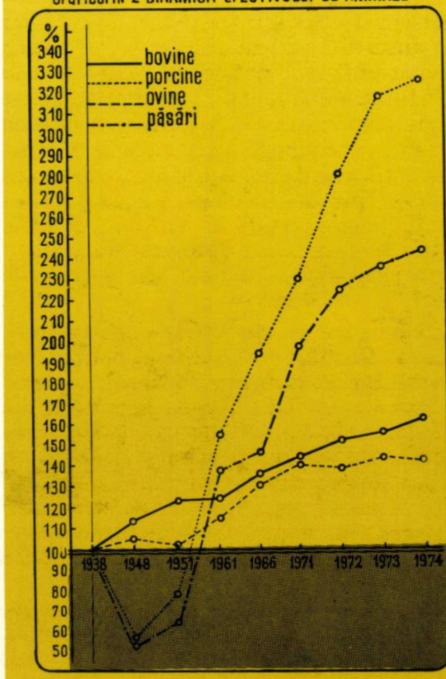
Graficul nr 2 DINAMICA EFECTIVULUI DE ANIMALE

ROȘU NEGRU

DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

PCR
9
Martie

CU SIMȚĂMÎNTUL PARTICIPĂRII ȘI AL RESPONSABILITĂȚII

ACESTE ZILE marchează intrarea campaniei electorale într-o nouă fază. În întreaga țară au loc însuflețite adunări cetățenești pentru desemnarea candidaților Frontului Unității Socialiste în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare. Propuși de cel mai larg organism politic permanent, cu caracter reprezentativ, care reunește, sub conducerea partidului, forțele politice și sociale ale întregii națiuni, candidații sînt oameni care prin întreaga lor activitate și comportare de zi cu zi au dovedit că merită pe deplin încrederea cetățenilor. Profund devotați patriei, partidului și poporului, ei sînt oameni cu un înalt simț al responsabilității sociale, oameni în stare să mobilizeze masele la înfăptuirea unor obiective atît de mărețe și de complexe cum sînt cele înscrise în Programul partidului, în Directivele Congresului al XI-lea, sub semnul cărora se desfășoară prezenta campanie electorală.

Într-o atmosferă de vibrant entuziasm, adunarea cetățenilor din circumscripția electorală nr. 1 „23 August", care include una din puternicele zone industriale ale Capitalei, a propus candidatura tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională, ca expresie a încrederii nețărmurite a maselor largi populare în politica marxist-leninistă a partidului, ce corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii noastre națiuni socialiste.

Susținînd din toată inima propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să-i reprezinte, ca și pînă acum, pe cetățenii din această circumscripție electorală în forul suprem legislativ al țării, cei care au luat cuvîntul la adunare au dat glas înaltei stime, prețuirii și recunoștinței pe care cetățenii de pe întreg întinsul țării o poartă celui mai iubit fiu al poporului român, neobositului luptător pentru progresul și prosperitatea patriei, pentru cauza socialismului, înflăcăratului comunist care de peste patru decenii militează cu un exemplar devotament în rîndurile mișcării noastre revoluționare, cu înaltă responsabilitate patriotică și internaționalistă.

Întîmpinînd cu vie satisfacție această propunere, miile de participanți la adunare — muncitori, ingineri, tehnicieni, economiști, cercetători, profesori — și-au exprimat mîndria de a avea drept candidat în persoana tovarășului Nicolae Ceaușescu un om care și-a pus neprecupețit întreaga viață în slujba poporului, a partidului, a patriei sale și care datorită meritelor și activității sale neobosite a fost investit cu cele mai înalte funcții de partid și de stat.

Exprimînd cu însuflețire sentimentele de profund respect și fierbinte atașament pentru cel care, în fruntea partidului și statului, conduce poporul român în mărețul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, proces indisolubil legat de numele secretarului general al partidului nostru, participanții la adunare s-au angajat cu acest prilej de a munci neabătut pentru transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea al P.C.R., a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru.

Raportînd despre importantele succese obținute în îndeplinirea și depășirea sarcinilor ce le revin, participanții la adunare și-au exprimat hotărîrea de a contribui în măsură sporită, prin noi succese în muncă, printr-o mai mare eficiență, la accelerarea ritmurilor de dezvoltare a țării, calea sigură a progresului și prosperității României socialiste, a bunăstării și fericirii poporului. În acest context, vorbitorii au dat o înaltă apreciere vizitelor de lucru și întîlnirilor sistematice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oameni ai muncii din cele mai diferite sectoare de activitate, prilej de dialog viu și eficient, de cunoaștere temeinică a realității și de mobilizare a aportului nesecat de energie și inițiativă a maselor.

Prin cutezanța sa creatoare, prin entuziasmul în promovarea noului, prin clarviziunea sa politică, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a cîștigat nu numai încrederea, stima și dragostea întregului nostru popor, ci și un înalt prestigiu pe plan internațional. De activitatea sa în fruntea partidului și statului este legată indisolubil și politica noastră externă dinamică, de prietenie cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Printre candidații propuși în aceste zile în adunările cetățenești care au loc pe tot cuprinsul țării se află membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., alți membri și membri supleanți ai Comitetului Central al partidului, exponenți de frunte ai clasei muncitoare, țărănimii cooperatiste, intelectualității, activiști de partid, de stat și obștești, cadre de conducere din economie — bărbați și femei, vîrstnici și tineri români, maghiari, germani și de alte naționalități, oameni al căror prestigiu a fost cîștigat prin fapte, numărîndu-se printre cei mai înaintați membri ai societății noastre.

Semnificativ pentru spiritul de înaltă responsabilitate socială care caracterizează discuțiile din aceste adunări este faptul că ele consemnează angajamente precise atît din partea candidaților cît și a alegătorilor de a marca perioada campaniei electorale prin noi succese în întrecerea socialistă, de a îndeplini exemplar sarcinile de producție în vederea realizării cincinalului înainte de termen.

Actuala campanie electorală evidențiază prin întreaga sa desfășurare largul democratism propriu orînduirii noastre socialiste.

Ca urmare a ansamblului măsurilor inițiate de partid în ultimii ani, dispunem astăzi de un cadru legislativ și organizatoric adecvat participării nemijlocite a oamenilor muncii la conducerea vieții politice și economice, mobilizării tuturor forțelor creatoare ale națiunii la înfăptuirea mărețelor obiective care definesc România viitorului. Căci democrația socialistă nu înseamnă numai largi drepturi și libertăți cetățenești, ci înseamnă și înțelegerea liber consimțită de către fiecare cetățean a răspunderilor sale față de interesele generale ale societății, asumarea unor responsabilități sociale crescînde.

Această responsabilitate socială nu se manifestă numai cu prilejul alegerilor și al pregătirii lor, ea este, și trebuie să fie o realitate cotidiană în lupta pentru înfăptuirea obiectivelor programatice complexe stabilite de partid pentru prosperitatea țării și bunăstarea poporului, pentru înflorirea României socialiste — pentru care sîntem chemați să ne dăm votul la 9 martie.

TRADIȚIE ȘI EFICIENȚĂ ÎN DIALOGUL CONDUCERII DE PARTID CU ȚĂRĂNIMEA MUNCITOARE

EXPRESIE a celui mai viu și mai autentic democratism, **Consfătuirea cu activul de partid și de stat din unitățile agricole socialiste, din domeniul îmbunătățirilor funciare, ale cercetării științifice agricole și din piscicultură** marchează un nou și important moment al dialogului purtat de conducerea partidului și statului nostru cu oamenii muncii din agricultură, constituie o expresie concretă a atenției și grijii ce se acordă acestei ramuri de bază a economiei naționale. Desfășurîndu-și lucrările la numai cîteva luni de la cel de-al XI-lea Congres și la un an de la consfătuirea pe țară din 27 februarie—1 martie 1974, consfătuirea de lucru din aceste zile detaliază răspunderi și mijloace de realizare a sarcinilor mobilizatoare puse lucrătorilor de pe ogoare în ultimul an al actualului cincinal și în întregul cincinal viitor, 1976—1980.

Consfătuirea se înscrie pe linia dialogului continuu, tradițional, dintre partid și țărănimea muncitoare, are semnificația unei noi etape în mobilizarea tuturor resurselor de sporire a producției agricole. Se știe că, dintotdeauna, perspectiva înfăptuirii aspirațiilor de libertate ale țărănimii a fost legată de unirea acesteia cu o altă forță socială, mai bine organizată, cu un spirit revoluționar mai dezvoltat. Singură, cu toate sacrificiile de care a fost în stare, țărănimea nu s-a putut izbăvi pe ea însăși de exploatare. Veacuri la rînd, țărănimea n-a avut un aliat de nădejde. Clasa muncitoare a reprezentat pentru țărănime aliatul de care aceasta avea nevoie, iar partidul celor ce muncesc — forța politică conducătoare. Avînd la bază aceleași idealuri de libertate și progres, alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare se întărește continuu pe măsura asumării unor noi răspunderi în făurirea noii societăți. Astăzi, mai mult ca oricînd, aspirațiile la progres și bunăstare ale țărănimii, ale întregului popor, presupun ridicarea alianței și dialogului național pe cele mai înalte culmi. Consfătuirea din aceste zile constituie o nouă expresie a unității dintre partid și popor, dintre partid și țărănime, o expresie vie a angajării plenare a unei imense forțe politice la progresul rapid al patriei.

Chezășia dialogului dintre partid și popor constă în alianța indestructibilă dintre muncitori, țărani și intelectuali în jurul partidului și, totodată, în amplificarea răspunderilor de clasă, a responsabilităților individuale și sociale.

Imediat după eliberarea patriei, în urmă cu 30 de ani, în perioada înfăptuirii reformei agrare și după înfăptuirea acesteia, dialogul se amplifică, alianța dintre muncitori, țărani și intelectuali se cimentează. Procesul complex, îndelungat de transformare socialistă a agriculturii, început în 1949, a impus tot mai mult dialogul ca metodă practică de atragere a țărănimii la construcția socialismului ; mai tîrziu, adoptarea măsurilor de lichidare a oricărei forme și posibilități de exploatare la sate și la orașe a creat noi condiții de afirmare nemijlocită a muncii creatoare a lucrătorilor de pe ogoare.

În primăvara anului 1962 s-a încheiat procesul de cooperativizare a agriculturii și odată cu acesta a fost consfințită victoria deplină și definitivă a socialismului pe pămîntul patriei noastre. Momentul încheierii procesului de transformare socialistă a agriculturii, sărbătorit printr-o manifestare politică de amploare, coincide cu consacrarea consfătuirii largi, în toate domeniile, dintre partid și țărănime. Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului nostru, dialogul dintre conducerea superioară de partid și țărănime, dintre organele locale de partid și lucrătorii ogoarelor s-a amplificat continuu, s-a diversificat, a devenit o metodă curentă de lucru.

Dialogul permanent purtat de partid cu oamenii muncii îmbracă forme dintre cele mai diverse. În primul rînd, trebuie menționată activitatea neobosită a secretarului general al partidului nostru, care a încetățenit practica dialogului direct pe ogor, în mijlocul vastei scene a muncii. În lan, în ferme, în mijlocul ogoarelor irigate sau pe pășune, pretutindeni, lucrătorii din agricultura de stat și cooperatistă raportează tovarășului Nicolae Ceaușescu realizările obținute, deficiențele muncii lor și ale altora care au datoria să sprijine efortul lor, își însușesc indicațiile și soluțiile date pentru îmbunătățirea muncii și a roadelor. Este semnificativ sub acest aspect faptul că la consfătuire mulți dintre cei care au luat cuvîntul s-au referit pe larg la rezultatele obținute în urma înfăptuirii indicațiilor date de secretarul general al partidului cu ocazia vizitei în unitatea lor. Rezultatele obținute, ca și angajamentele privind sporirea producției agricole luate de lucrătorii unităților vizitate sînt, prin ele însele, cea mai elocventă dovadă a eficienței acestui stil de muncă.

Consfătuirile periodice pe care conducerea partidului și statului nostru le organizează cu cadrele de conducere din agricultură, asemenea consfătuirii din aceste zile, creează un cadru deosebit de favorabil pentru realizarea unui schimb larg de experiență, pentru analiza critică a muncii depuse, pentru dezbaterea căilor și mijloacelor prin care lucrătorii ogoarelor pot produce cantități tot mai mari de produse agro-alimentare.

Consfătuirea din acest an are însă o semnificație aparte prin faptul că se desfășoară în momentul mobilizării tuturor energiilor și resurselor umane și materiale în vederea realizării în cele mai bune condiții a actualului plan cincinal. Realizarea — în perioada 1975—1980 — a unei producții agricole cu 25—34% mai mari decît media anilor 1971—1975 impune adoptarea de pe acum a celor mai ferme și eficiente măsuri de antrenare în circuitul producției a tuturor resurselor.

Metodele de conducere a activității din agricultură promovate de partidul nostru și-au dovedit eficiența în repetate rînduri. Pentru prima dată și-au dovedit eficiența la scara întregii economii principiile și metodele aplicate de Partidul Comunist Român în procesul de transformare socialistă a agriculturii. În întreaga perioadă a cooperativizării agriculturii producțiile agricole și randamentele la hectar și pe cap de animal au sporit continuu, ceea ce constituie o caracteristică pentru țara noastră.

De asemenea, ritmul anual de creștere a producției agricole în actualul cincinal — de peste 5% — și faptul că producția agricolă este de aproape două ori mai mare decît nivelul atins în perioada antebelică arată că metodele folosite în conducerea agriculturii sînt eficiente. Desigur că se poate analiza eficiența dialogului purtat cu agricultorii și grija față de dezvoltarea agriculturii și sub aspectul gradului de asigurare a populației cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, a creării rezervelor sau disponibilităților pentru export. Or, și din acest punct de vedere rezultă că agricultura noastră este capabilă să producă mai mult de la un an la altul, să asigure satisfacerea tot mai deplină a nevoilor sociale.

Ion MANEA

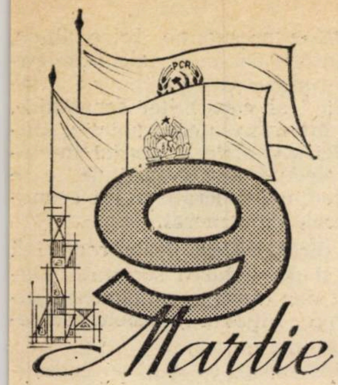

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

DEMOCRATISMUL ECONOMIC ȘI ACȚIUNEA CONȘTIENTĂ ÎN DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE

COMPLEXITATEA fenomenelor social-economice ce caracterizează societatea contemporană în general, societatea socialistă din România în special, conferă oricărui demers teoretic bazat pe ideologia marxistă, posibilitatea și obligația ancorării în realitate, prin negarea dialectică a unor „reprezentări tradiționale" corespunzătoare uneori unor realități trecute, alteori, de la început insuficient argumentate. Problema raportului existență socială — conștiință socială a fost în mod strălucit abordată de clasicii marxism-leninismului, practica socială confirmînd demersul teoretic. Legătura dintre conștiința socială și existența socială nu se manifestă în afara acțiunii legii unității și luptei contrariilor, în afara luptei dintre vechi și nou, ceea ce are importante consecințe pentru practica socială, economică, politică.

Proces complex și de durată, apariția conștiinței socialiste, dezvoltarea și perfecționarea ei, este o consecință a dezvoltării social-economice, dar în același timp și o „cauză" a succeselor deosebite obținute de poporul nostru în făurirea societății socialiste, în înaintarea spre comunism. Programul P.C.R. subliniază rolul deosebit de important al conștiinței socialiste specificînd că numai pe calea ridicării conștiinței fiecărui membru al societății, a perfecționării participării și întăririi răspunderii personale față de interesele generale ale colectivității se va ajunge la realizarea formei superioare, comuniste a conducerii societății de către mase, la făurirea de către popor a istoriei, corespunzător propriei sale voințe.

Comportamentul economic în cadrul relațiilor de producție

FĂURIREA de către popor a istoriei, producerea deliberată a condițiilor sale noi de viață, nu sînt posibile fără ca omul însuși să se schimbe, prin autoformarea propriei subiectivități, lucru posibil doar prin integrarea conștientă în activitatea social-economică. Integrarea în intimitățile procesului de producție a tuturor disponibilităților și funcționalităților umane pe care socialismul și comunismul o presupun, nu este posibilă fără dezvoltarea conștiinței sociale. În măsura în care conștiința socială nefiind o simplă reflectare pasivă a realității, ci avînd un rol activ, sau după cum arăta Lenin în „Caiete filosofice" „nu numai că reflectă lumea obiectivă, dar și o creează", modalitățile concrete și consecințele practice ale dezvoltării și perfecționării ei au o deosebită semnificație teoretică și practică.

În ansamblul formelor conștiinței socialiste un rol tot mai important, am spune hotărîtor, îl are conștiința economică. Rezultat legic al dezvoltării realității social-economice, conștiința economică se manifestă tot mai evident ca un important factor transformator al socialismului în evoluția lui spre comunismul deplin. Este cunoscut că asupra valabilității conceptului „conștiința economică" s-au exprimat și păreri care, direct sau indirect, negau existența conștiinței economice. Nu revenim asupra problemelor, deoarece considerăm că în această dispută, realitatea s-a dovedit mai încăpățînată decît orice construcție teoretică.

Înțelegînd prin conștiința economică un ansamblu de reprezentări, mentalități, valori, idei, cunoștințe și concepții în care se reflectă practica economică a oamenilor, interesele lor economice și care în strînsă legătură cu celelalte forme ale conștiinței sociale determină comportamentul economic al membrilor societății, vom aborda legătura conștiință economică-democratism economic avînd în vedere pe de o parte creșterea conținutului științific al conștiinței economice, iar pe de alta, creșterea rolului activ al conștiinței economice nu numai ca reflectare a prezentului, ci și ca prefigurare și deci accelerare a dezvoltării economico-sociale viitoare.

Realizarea practică a esenței democratismului economic — participarea membrilor societății la conducerea vieții economico-sociale, la abordarea și transpunerea în viață a tuturor hotărîrilor, deciziilor ce privesc interesele generale, este în legătură nemijlocită cu dezvoltarea conștiinței economice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Așa cum fără trecerea relațiilor de producție prin conștiința oamenilor nu se poate înfăptui revoluția socială, tot astfel, perfecționarea relațiilor de producție socialiste în concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție este de neconceput fără participarea conștientă a maselor de făuritori de bunuri materiale și spirituale.

Atragerea și acțiunea conștientă a maselor în sensul cerințelor obiective ale dezvoltării istorice, sînt legate direct de creșterea nivelului de competență politică, profesională și economică, de gradul participării efective și afective la conducerea proceselor social-economice.

Socialismul — orînduire ce se construiește în mod conștient

DIN PROGRAMUL P.C.R. reiese clar unitatea socialismului ca orînduire ce se construiește conștient, cu dezvoltarea democratismului, ritmul procesului economico-social, fiind în dependență directă cu gradul valorificării înțelepciunii colective a maselor. Realizarea problemelor complexe ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea premiselor necesare trecerii la construirea treptată a comunismului, impune creșterea cîmpului și a intensității participării membrilor societății la conducerea vieții economico-sociale. Se poate aprecia că, în țara noastră, participarea la luarea deciziilor economice și a transpunerii lor în viață, are deja un larg caracter de masă. Este rezultatul firesc al intensei activități de ridicare a nivelului conștiinței maselor și, în același timp, de creare a cadrului organizatoric corespunzător.

Consultarea nemijlocită a oamenilor muncii în abordarea programului dezvoltării economico-sociale a țării, a planului național unic, creează posibilitatea ca acestea să corespundă pe deplin realităților economiei noastre naționale. Supunerea dezbaterii organizațiilor de masă și obștești, întregului popor a proiectelor de legi și a proiectelor de dezvoltare economico-socială are profunde implicații prin sugestiile, propunerile făcute, fapt ce creează climatul favorabil realizării deciziilor adoptate, stimulînd emulația colectivă, și întărind rolul economic al statului care se înfăptuiește în condițiile adîncirii continue a democratismului socialist în economie. Semnificative în acest sens sînt adunările generale ale oamenilor muncii, ca și comitetele și consiliile acestora care, dispunînd de largi atribuții, soluționează competent cele mai de seamă aspecte ale activității unităților economice și există un control eficient asupra conducerii întreprinderilor

În același timp, înființarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale asigură confruntarea liberă a opiniilor și soluțiilor menite să contribuie la progresul economico-social, creează condiții reale ca prevederile planului național unic să stimuleze colectivele de oameni ai muncii în folosirea cît mai rațională, completă și eficientă a resurselor țării. Dezbaterea planului în cunoștință de cauză oferă posibilitatea dimensionării corecte a ritmurilor și proporțiilor creșterii economice, punerii în valoare a resurselor în vederea accelerării dezvoltării.

Aceasta nu înseamnă că în raportul dialectic conștiința economică-democratism economic nu există elemente contradictorii. În acest sens, apreciem că existența cadrului economico-organizatoric de manifestare a capacității creatoare a maselor nu este suficientă pentru manifestarea ei practică, în toate domeniile și la toate nivelele. Existența în continuare a unor deosebiri importante între indivizi în ceea ce privește nivelul de cultură și conștiință economică face ca intensitatea și calitatea participării fiecărui membru al societății la conducerea economică să nu valorifice pe deplin și în toate cazurile virtuțile cadrului economico-organizatoric. Această neconcordanță își găsește rezolvarea în procesul învingerii contradicțiilor generale ale socialismului, în procesul dezvoltării continue a forțelor de producție și a relațiilor sociale, al ștergerii deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, dintre sat și oraș, etc. Formarea și cimentarea trăsăturilor conștiinței în general și a celei economice în special, depinde însă în măsură importantă de educația școlară, învățămîntul trebuind să formeze oameni multilateral pregătiți, capabili să înțeleagă cerințele obiective ale dezvoltării istorice.

Schimbările calitative în conștiința economică presupun, pe de o parte, creșterea conținutului științific al teoriei economice, iar pe de altă parte, creșterea gradului în care acest conținut se materializează în comportamentul economic al maselor. Creșterea conținutului științific a conștiinței economice, condiție importantă a manifestării plenare a democratismului economic socialist, prin implicațiile ce le are asupra dezvoltării economico-sociale, este o condiție a progresului social. V. I. Lenin sublinia că „pe măsură ce se lărgește și se adîncește creația istorică a oamenilor, trebuie să crească și proporțiile acelei mase a populației care este un factor istoric conștient“. Factorul conștient devine tot mai mult un element inseparabil al dezvoltării economico-sociale.

Participarea largă a maselor la dezbaterea în cunoștință de cauză a proiectelor dezvoltării economico-sociale a țării noastre și la înfăptuirea lor sînt o expresie a celor arătate mai sus. Democratismul economic nu este un scop în sine, ci mijlocul esențial al emancipării umane, al dezvoltării libere, multilaterale a personalității umane. În același timp, lărgirea democratismului economic urmărește dezvoltarea accelerată a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, ridicarea eficienței întregii activități economice. Numai cunoașterea de către toți membrii societății a realităților economice, a mecanismului de funcționare a economiei, sporirea capacității de analiză și orientare, învingerea contradicției dintre cerințele obiective ale realității și gradul înțelegerii acestora, dau posibilitatea fiecăruia ca, în funcție de locul pe care-l ocupă în diviziunea socială a muncii, să acționeze de așa manieră, încît, eforturile sale să se materializeze în efecte economice și sociale maxime. Faptul că atît hotărîrile de importanță națională, ce privesc interesele generale ale societății cît și cele ce privesc fiecare unitate economică sînt rodul gîndirii și acțiunii colective, constituie o veritabilă școală politică, contribuind la sporirea răspunderii fiecărui cetățean față de destinele țării, la maturizarea trăsăturilor conștiinței economice socialiste. Atragerea oamenilor muncii la pregătirea, dezbaterea, adoptarea și realizarea deciziilor contribuie la dezvoltarea sentimentului dublei lor calități de producători și proprietari, la sporirea simțului gospodăresc a grijii față de bunul mers al activității economice, ceea ce reprezintă o cale de consolidare a conștiinței economice atît la nivelul psihologic cît și la cel al teoriei economice.

Conștiința la nivelul întregii colectivități umane

ÎN ANALIZA relației dintre conștiința economică și democratismul economic nu trebuie avut în vedere numai faptul că forța politică conducătoare a societății noastre, Partidul Comunist creează cadrul corespunzător noilor realități sociale, în vederea participării conștiente a maselor și a dezvoltării conștiinței economice. În condițiile socialismului multilateral dezvoltat analiza și decizia nu pot fi concepute ca un atribut exclusiv al factorilor de conducere, ele devenind în proporție crescîndă o constantă a activității tuturor. Activitatea practică de formare și dezvoltare a conștiinței economice presupune, între altele, aplicarea eficientă a pîrghiilor cointeresării materiale și morale, în vederea îmbinării optime a tuturor categoriilor de interese. Sporirea conținutului științific al conștiinței economice, constituie principala modalitate de învingere a contradicției dintre cerințele obiective ale economiei socialiste și gradul înțelegerii cerințelor istorice de către colectivitatea umană de care depinde în ultimă instanță și eficiența democratismului economic și, prin aceasta, eficiența economică în general.

Există neîndoielnic o legătură directă între forța cognitivă și formarea conștiinței economice și dezvoltarea societății. Oamenii reprezintă factorul subiectiv, dar ei nu sînt elemente pasive ale realității, prin acțiune putînd contribui la accelerarea evoluției istorice.

Dezvoltarea conștiinței economice socialiste, a cărei coordonată esențială o constituie creșterea conținutului ei științific, creează condiții nu numai pentru reflectarea adecvată a realității economice prezente, ci și pentru conștientizarea evoluției istorice viitoare. Un exemplu concludent în acest sens este în prezent Programul partidului care, bazat pe cunoașterea profundă a realităților economico-sociale naționale și internaționale, reflectă fidel atît realitatea în devenire, cît și viitorul prefigurat științific. Pe bună dreptate, se subliniază existența posibilității obiective a devansării realității de către conștiință. Aceasta presupune însă conștientizarea la nivelul fiecărui individ a țelurilor, obiectivelor, a realității, prefigurate științific. Acest lucru, pe deplin realizabil în socialism, conferă conștiinței economice un puternic rol transformator în activitatea practică, proprietarii și producătorii unităților, ai societății socialiste, fiind în același timp și purtătorii inițiativei economice.

Este astfel posibilă perfecționarea continuă a formelor și metodelor de realizare practică a democratismului economic. O expresie elocventă a acestei acțiuni transformatoare prin care esența democratismului economic se manifestă plenar, o reprezintă efervescența economică-politică creată de recentele documente de partid, materializată între altele, în numeroasele chemări la întrecere socialistă din diversele domenii de activitate, în numeroasele inițiative ale oamenilor muncii, ale diferitelor organe colective, de valorificare superioară a resurselor locale, a materiilor prime, de reducere a cheltuielilor de producție etc. De fapt, accelerarea înfăptuirii actualului plan cincinal, este consecința cunoașterii realiste a vieții, a resurselor și posibilităților suplimentare existente, a valorificării rezervelor interne ale fiecărei unități.

Experiența de pînă acum ne îndreptățește să afirmăm că sporirea rolului Marii Adunări Naționale în dezvoltarea și adoptarea legilor țării, a consiliilor populare în rezolvarea problemelor pe plan local, rezultat al măsurilor ce s-au adoptat pe linia perfecționării funcționării organelor reprezentative ale puterii de stat, vor contribui, și în viitor, concomitent cu îmbunătățirea calității celorlalte instituții democratice, la declanșarea energiilor creatoare ale maselor, a inițiativei lor în înfăptuirea Programului partidului. Mecanismul sistemului nostru electoral, votul universal, egal, direct și secret, bază a formării organelor reprezentative ale puterii de stat, reflectarea corespunzătoare în cadrul lor a structurii sociale a țării, constituie elemente ce vor contribui la manifestarea deplină a democratismului socialist. Premise solide pentru creșterea eficienței participării maselor la conducerea socială, le oferă de asemenea organizarea și supravegherea alegerilor de către alegători, răspunderea directă ce revine deputatului ales pentru activitatea desfășurată, examenul susținut de deputat în fața maselor pe care le reprezintă, posibilitatea acestora de a-l revoca înainte de expirarea mandatului organului puterii de stat. În același timp, baza democratică a organelor reprezentative ale puterii de stat, oferă cadrul necesar efectuării de către mase a unui control intens și eficient asupra organelor executive.

Avînd în centrul politicii sale omul, cu nevoile și aspirațiile sale, P.C.R. și-a propus în primul său Program unitar, de perspectivă, o arie largă de preocupări, care, realizate, vor duce la asigurarea deplină a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. În acest sens, pe baza legii electorale, simbol clar al democratizării profunde a vieții noastre politice, se desfășoară în prezent campania electorală a Frontului Unității Socialiste în toate centrele urbane și rurale ale patriei noastre, votul nostru, al tuturor, fiind un vot pentru mersul înainte al societății noastre socialiste. În acest fel se întărește unitatea moral-politică a poporului, se dezvoltă și se cimentează prietenia frățească dintre oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități într-o muncă însuflețită pentru dezvoltarea pe toate planurile și în toate direcțiile a României socialiste.

V. BĂLAȘA
I. POPESCU
asistenți universitari
la Academia de Studii Economice

ANCHETA „R. E.” în 36 de întreprinderi industriale

AUTODOTAREA

DEVENITĂ o preocupare permanentă, organizată din ce în ce mai bine la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale, autodotarea a constituit și constituie cadrul principal prin care au fost și sînt rezolvate multiple probleme impuse de cerințele tehnice ale producției, prin înzestrarea cu mașini, utilaje și instalații realizate prin forțe proprii, valorificîndu-se din plin inteligența cadrelor tehnice, a muncitorilor cu experiență, a întregului colectiv. Se poate afirma, pe drept cuvînt, că autodotarea reprezintă în prezent una din pîrghiile importante de înzestrare tehnică a producției, de gospodărire mai eficientă a fondurilor de investiții ale întreprinderilor. În numeroase cazuri mașinile și utilajele realizate constituie, prin concepția și caracteristicile lor tehnico-funcționale, o creație originală, fiind brevetate ca invenții. Totodată, prin autodotare au fost degrevate mult sarcinile unităților specializate constructoare de mașini privind realizarea unor unicate costisitoare.

Astăzi, la capătul încheierii unui drum lung parcurs pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, se poate aprecia că la succesele dobîndite în creșterea producției și productivității muncii, economisirea unor fonduri de investiții și valutare, ridicarea nivelului tehnic al producției, valorificarea mai bună a materiilor prime, materialelor și combustibilului, o contribuție însemnată a adus-o aproape în fiecare întreprindere acțiunea de autodotare. Pentru a desprinde cîteva din realizările dobîndite pe această linie, perspectiva acțiunii, cît și orientările de viitor privind creșterea aportului ei la ridicarea în general a eficienței activității economice a întreprinderilor, revista noastră a inițiat o anchetă în 36 de întreprinderi industriale. Iată cîteva din problemele desprinse din anchetă, cît și unele propuneri sugerate de interlocutori.

● O acțiune soldată cu rezultate bune, dar care ar putea fi și mai bune ● Creșterea producției, a productivității muncii, concomitent cu obținerea unui important volum de economii materiale și bănești ● Ce atestă experiența acumulată, ce probleme se cer rezolvate în scopul amplificării acțiunii ● Perfecționarea cadrului organizatoric și a sistemului informațional.

1. Ridicarea nivelului tehnic al producției

SPORIREA necontenită a eficienței activității de producție este strîns legată de **nivelul tehnic** la care se desfășoară aceasta, de mobilizarea largă a rezervelor disponibile. Or, în acest scop, mecanizarea producției, modernizarea mașinilor și utilajelor în funcțiune, crearea altora cu o mai mare eficiență, toate la un loc — rezolvate parțial sau în totalitate prin efortul propriu al întreprinderii — înseamnă mari economii de fonduri de investiții, concomitent cu rezolvarea mai operativă a cerințelor specifice diferitelor activități. Din ancheta întreprinsă a rezultat că, în primii 4 ani ai actualului cincinal, au fost proiectate, executate și încadrate în fluxurile tehnologice de fabricație sute de mașini, utilaje și instalații de nivel tehnic ridicat, valoarea acestora fiind de sute de milioane de lei. Iată cum se prezintă situația la primele 12 întreprinderi cuprinse în anchetă, luate în ordinea valorică a realizărilor (tabelul nr. 1).

Datele prezentate sînt, credem, convingătoare, ele atestînd eforturile depuse de colectivele de muncă respective pentru a realiza prin efort propriu sarcini care în alte perioade se rezolvau fie de către întreprinderile specializate, fie pe calea importurilor. În cadrul programelor de autodotare s-au realizat nu numai mașini și utilaje, ci și instalații complexe, linii automate de fabricație, de un înalt randament și nivel tehnic (Întreprinderea de autocamioane și „Tractorul“-Brașov, „1 Mai“-Ploiești etc.).

Dacă adăugăm la aportul direct adus în producție de mașinile, utilajele și instalațiile realizate prin efort propriu și reducerea unor importuri care, în multe cazuri, se ridică la milioane lei valută (tabelul nr. 1), ne apare într-o lumină și mai concludentă faptul pentru care conducerea partidului a indicat și a dat sarcini cadrelor din economie să acorde toată atenția organizării și dezvoltării acțiunii de autodotare. În întreprinderi și centrale industriale au fost stabilite, mai ales în anii din urmă, planuri speciale de acoperirea nevoilor de mașini, utilaje și instalații pentru înlăturarea unor locuri „înguste“. în producție, pentru sporirea randamentelor, creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor. Unele centrale industriale au luat chiar măsuri de specializare a unora din unitățile componente pentru a executa diferitele tipuri de mașini și utilaje sau părți ale acestora, în vederea satisfacerii nevoilor tuturor întreprinderilor subordonate. A fost creat, de asemenea, un cadru propice de colaborare între unități, astfel încît prevederile în domeniul autodotării să poată fi înfăptuite la termene cît mai scurte.

O problemă de certă importanță care a preocupat îndeaproape mai ales întreprinderile, a fost aceea a asigurării bazei tehnico-materiale cît și a forței de muncă necesare și de înalt nivel profesional. În prezent, se poate aprecia că, în multe unități, au fost organizate ateliere speciale pentru realizarea planului de autodotare, creîndu-se condiții ca acestea să funcționeze bine tocmai datorită atenției și sprijinului de care se bucură din partea cadrelor de conducere și tehnice. Așa stau lucrurile, de pildă, la Întreprinderea constructoare de mașini-Reșița unde, în cadrul sectorului cald (turnătorie, forjă, tratamente termice), a fost organizat un sector de autodotare. Mașinile-agregat, care necesită o mare precizie, se execută în sectorul sculărie, iar instalațiile de mecanizare și electrice, în secțiile productive de specialitate. Condiții deosebite pentru desfășurarea lucrărilor de autodotare au fost create la „Tractorul“ și Întreprinderea de autocamioane din Brașov, „1 Mai“-Ploiești, „23 August“ și „Semănătoarea“ din București etc. În toate aceste întreprinderi, cît și în multe altele,secțiile sau atelierele speciale amenajate, dotate cu mașini și utilaje corespunzătoare, cadre de proiectare și de execuție de înaltă calificare, sînt capabile să realizeze volume importante de lucrări la un înalt nivel tehnic.

Important de subliniat este și faptul că asemenea activități nu se desfășoară numai în industria construcțiilor de mașini, profilată în acest domeniu, ci, în multe cazuri, realizările dobîndite pe linie de autoutilare de întreprinderi aparținînd altor ramuri (industria ușoară, construcții industriale, chimie, economie forestieră și materiale de construcții, metalurgică) sînt demne de apreciat, sub raportul caracteristicilor funcționale, economicității, satisfacerii unor cerințe de certă importanță pentru producție.

Firește, sînt și unități în care problemele autodotării nu sînt tratate așa cum se cuvine, și ca urmare, realizările ce se obțin se situează mult sub posibilități. Bunăoară, in întreprinderile unde nu există ateliere speciale de autodotare („Feroemail“, Întreprinderea de utilaj chimic, Întreprinderea „Flacăra“ din Ploiești, Întreprinderea de radiatoare și cabluri-Brașov), iar ansamblele, subansamblele sau piesele se execută dispersat — fie în sculării, fie în celelalte ateliere de producție curentă — lucrurile lasă de cele mai multe ori de dorit din punct de vedere tehnic, influențînd totodată negativ atît realizarea planului de producție, cît și cel de autodotare. Sculăriile, de pildă, acordă, după cum este și firesc, atenție în primul rînd dotării cu SDV-urile necesare produselor curente ale întreprinderilor, iar secțiile productive au întotdeauna în față primatul realizării planului de producție, comenzile pentru autodotare fiind lăsate pe plan secundar.

Înlăturarea acestor neajunsuri presupune **organizarea în întreprinderi a unor nuclee și sectoare speciale de autodotare care, pe de o parte, să fie înzestrate cu mijloace minime de proiectare și execuție, iar, pe de altă parte, să poată coordona întreaga acțiune, astfel ca și sarcinile de plan în acest domeniu să fie realizate la timp și în condiții tehnice și de eficiență cît mai corespunzătoare.**

2. Stimulent în dezvoltarea activității de concepție

O PÎRGHIE principală pentru realizarea programelor de autodotare, o constituie **organizarea temeinică a nucleelor sau grupelor de concepție.** Așa cum a dovedit experiența, acestora le revine îndatorirea nu numai de a adopta cu discernămînt soluțiile tehnice cele mai înaintate în realizarea unor mașini și utilaje cu indici economici și tehnici înalți, dar și să asigure la timp și în bune condiții documentația de execuție necesară. Avînd în permanență sprijinul celor mai experimentate cadre tehnice din întreprindere, aceste nuclee de concepție au posibilitatea să evite încă din faza de pregătire a documentației unele eventuale neajunsuri.

Bucurîndu-se de o asemenea organizare a activității, Întreprinderea „Tractorul"-Brașov, Exploatarea minieră-Anina, Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești și altele au reușit, an de an, să-și realizeze în actualul cincinal programele de autodotare, concomitent cu promovarea unor soluții tehnico-economice valoroase. La Întreprinderea de autocamioane-Brașov — unitate cu o bogată experiență în organizarea activității de autodotare — există un colectiv de proiectare care numără 130 de specialiști. În schimb, la Întreprinderea „Rulmentul", tot din Brașov, unde posibilitatea asigurării de cadre de concepție pentru autodotare este mai redusă, s-a organizat un colectiv specializat în cadrul centrului de proiectare de pe lîngă Centrala industrială. Un alt mod de rezolvare al problemei ni-l oferă Întreprinderea de construcții metalice-Caransebeș. Aici s-a luat măsura, ca din acest an, să se formeze, în cadrul biroului de proiectare al întreprinderii, o grupă specială care să execute proiectele necesare planului de autodotare etc.

Tabelul nr.1

Infăptuirea programelor de autodotare și economiile valutare obținute în întreprinderi, luate în ordinea mărimii realizărilor

Denumirea unității	Valoarea autodotării cu mașini și utilaje (mii lei) 1971-1974 realizări	Valoarea autodotării cu mașini și utilaje (mii lei) 1975 prevederi	Economii valutare estimate (mii lei valută)
Intreprinderea de autocamioane - Brașov	275 000	84 000	300 000
"Tractorul" - Brașov	264 000	103 500	80 710
"Rulmentul" - Brașov	64 951	25 000	7 250
Combinatul siderurgic-Reșița	22 616	11 000	300
Intreprinderea constructoare de mașini - Reșița	43 204	15 940	1 141
Intreprinderea de scule-Rîșnov	16 777	9 000	1 400
Combinatul de prelucrare a lemnului - Caransebeș	13 180	1 120	186
Intreprinderea de construcții metalice - Bocșa	13 083	8 000	1 200
"Oțelul Roșu"-Caraș-Severin	10 127	1 600	3 000
Intreprinderea de șuruburi - Brașov	9 300	13 000	1 300
I.M. Anina	1 460	1 213	1 200
"Feroemail" - Ploiesti	1 176	1 400	1 258

În alte întreprinderi, numărul de proiectanți afectat acestei activități este foarte restrîns și nu poate cuprinde nici pe departe sarcinile ce i se repartizează. La Întreprinderea „Feroemail"-Ploiești, Combinatul de prelucrare a lemnului-Caransebeș și altele, care nu dispun de colective de proiectare pentru autodotare, lucrările se execută de către grupele de proiectare de pe lîngă centralele industriale de care aparțin. Lucrurile ar părea firești, dar întreprinderile respective cît și altele întîmpină greutăți în întocmirea documentațiilor tehnice din cauza supraaglomerării acestora. Problema trebuie rezolvată cu toată atenția pentru ca inițiativele bune ale întreprinderilor să fie sprijinite începînd chiar de la nivelul de conducere al centralei.

Pe lîngă necesitatea elaborării și asigurării la termen și de calitate a documentației de execuție, se impune perfecționarea sistemului informațional asupra realizărilor obținute, pe plan teritorial și pe ramuri, pentru a se evita situațiile în care unele colective își orientează eforturile spre realizarea unora și acelorași mașini, utilaje sau instalații, care în alte locuri au fost definitivate sub aspectul concepției cît și al execuției.

Ministerul Industriei Metalurgice, de pildă, editează un buletin informativ cu lucrări de autodotare executate de întreprinderi. Se editează și buletine informaționale în unele județe, care oglindesc realizările obținute de întreprinderile din teritoriu. Și totuși cazurile de paralelisme în conceperea și realizarea unor mașini și utilaje sînt încă frecvente, întrucît majoritatea ministerelor și județelor nu fac acest lucru. În cadrul anchetei, numeroși specialiști au făcut propunerea ca, pe plan republican, să **se găsească o modalitate pentru asigurarea unui sistem de informare și documentare asupra fișelor cu caracteristicile tehnice, parametrii cît și datele tehnico-economice ale mașinilor și utilajelor proiectate și executate pe linie de autodotare în diferite întreprinderi.** Cei interesați ar putea obține astfel toate informațiile necesare asupra utilajelor în cauză, la nevoie chiar proiectele lor, scurtîndu-se astfel simțitor execuția planului de autodotare.

3. Sporirea eficienței economice

EFORTURILE ce se depun de fiecare colectiv au în vedere, în primul rînd, realizarea unor mașini și utilaje, cu ajutorul cărora să sporească **eficiența întregii activități.**

CÎTEVA DIN EFECTELE ECONOMICE ALE ACȚIUNII DE AUTODOTARE

● Prin potențialul propriu de care dispun (atelierele mecanice, cadrele de concepție și de execuție) întreprinderile reușesc să-și execute singure unele mașini, utilaje sau instalații specifice de care au nevoie și să le pună în funcțiune mai devreme decît dacă le-ar comanda la alți furnizori.

● Industria constructoare de mașini este degrevată de execuția unicatelor, iar în cazul importurilor se realizează însemnate economii de valută.

● Unele mașini și utilaje realizate în cadrul autodotării revin uneori mai ieftin decît cele achiziționate de la industria de specialitate ; în cazul în care un utilaj realizat prin forțe proprii este mai scump, diferența trebuie și poate fi compensată prin sporul de producție rezultat din devansarea punerii sale în funcțiune.

● Autodotarea a adus și aduce o contribuție prețioasă la stimularea gîndirii creatoare, a concepției proprii, la realizarea unor mașini și utilaje originale, multe devenind invenții brevetate.

De aceea, la stabilirea necesității, a costului fiecărui utilaj sau mașini, se iau în calcul efectele asupra producției, productivității muncii, reducerii costurilor de producție. În marea majoritate a cazurilor — la cele 36 întreprinderi la care se referă ancheta — rezultatele economice obținute pe seama autodotării în perioada 1971—1974 sînt edificatoare (în tabelul nr. 2 sînt prezentate efectele obținute de întreprinderi, grupate în ordinea mărimii lor).

Așadar, autoutilarea, privită prin prisma efectelor economice, asigură un grad mare de eficiență care compensează eforturile depuse. La Exploatarea minieră-Anina, de pildă, producția a sporit în ultimii 4 ani — ca urmare a realizării prin efort propriu a unor mașini și utilaje specifice — cu 11,5%, productivitatea muncii cu 14,6%, iar costurile de producție au fost reduse cu 1,57%. Tot așa de concludente sînt și rezultatele înregistrate de Întreprinderea de construcții metalice-Bocșa (creșterea producției cu 20%, a productivității muncii cu 40%, scăderea costurilor produselor cu 5%), Întreprinderea de șuruburi-Brașov (sporirea producției cu 8%, a productivității cu 6%, diminuarea costurilor de producție cu 0,5%) etc.

Experiența confirmă că și în acțiunea de autodotare întreprinderile nu pot efectua, în toate cazurile, întreaga gamă de piese, ansamble sau subansamble necesare unor utilaje ; se ivește necesitatea **cooperării cu alte întreprinderi** care, fie că sînt profilate, fie că au posibilități mai mari sub aspect tehnic și al capacităților disponibile. Întreprinderea „Intex"-Păulești, de pildă, a realizat prin forțe proprii mașini de cusut cu o parte din piese executate în cooperare de Întreprinderea „Nicovala"-Sighișoara. Relații de cooperare bune în domeniul realizării utilajelor din autodotare a stabilit și Întreprinderea de utilaj chimic-Ploiești, cu Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia, „1 Mai“-Ploiești, Întreprinderea mecanică-Plopeni și altele.

În alte locuri însă, cooperarea nu decurge în cele mai bune condiții. Întreprinderea de construcții de mașini-Reșița cooperează la producția unor piese dificile cu Întreprinderea de mașini-unelte și agregate-București, dar întîmpină greutăți din punctul de vedere al livrării diferitelor subansamble la termenul fixat. Această situație își are explicația în aceea că autodotarea prin cooperare, neaducînd nici o contribuție la realizarea indicatorilor de plan ai întreprinderilor colaboratoare, acestea nu sînt interesate în acceptarea unui volum mare de comenzi și nici în executarea lor la termene scurte.

Pentru evitarea unor asemenea neajunsuri, ar fi bine ca și cooperarea pentru autodotare să fie prinsă ca sarcină de plan, în primul rînd, în cadrul întreprinderilor din interiorul centralei; aceasta ar permite o mai bună coordonare pe ansamblul centralei, iar abaterile ivite în respectarea clauzelor contractuale (termene, calitate etc.), ar putea fi soluționate prompt, în caz contrar fiind periclitată îndeplinirea indicatorilor de plan nu numai la unitatea în cauză, ci pe întreaga centrală. În ce privește cooperarea între întreprinderi din alte centrale industriale — indiferent de ramura de care aparțin — se pune și aici problema unei mai atente preocupări din partea centralelor respective, cît și a ministerelor de resort.

Tabelul nr.2

Eficienţa economică a autodotării în 36 de întreprinderi (1971-1974)

-în %-

	Creșterea producţiei	Sporirea productivităţii muncii	Reducerea costurilor de producţie
9 întreprinderi	1o - 2o	11 - 4o	3 - 5
14 întreprinderi	3 - 9	3 - 1o	1 - 2
13 întreprinderi	o,5 - 2	o,5 - 2	sub 1

PRINCIPALELE PROPUNERI ALE ÎNTREPRINDERILOR CUPRINSE ÎN ANCHETA

- **Evidența la nivel de centrale industriale a necesarului de mașini, utilaje și instalații propuse a fi executate prin autodotare de întreprinderile componente. În funcție de experiența căpătată de fiecare colectiv, să se organizeze specializarea întreprinderilor pentru realizarea unor categorii de utilaje, mașini sau instalații.**
- **Organizarea în întreprinderi a unor sectoare speciale de autoutilare, care să coordoneze întreaga acțiune.**
- **Să se dezvolte unități specializate pentru executarea de elemente tipizate — electrice, hidraulice și mecanice — și părți de mașini, pentru a se putea satisface operativ cererile tuturor întreprinderilor.**
- **Stabilirea pentru producția realizată în cadrul autodotării a unui indicator distinct al productivității muncii față de cel pe ansamblul întreprinderii. Aceasta, ținîndu-se seama că, în general, se execută utilaje cu caracter de unicate, care cer un consum mai mare de timp și, deci, afectează nivelul productivității muncii pe întreprindere.**
- **Să se organizeze un sistem special de colectare a fișelor tehnice a produselor executate în cadrul autodotării de către fiecare întreprindere, care să fie publicate anual într-un volum. Acest lucru ar fi de un real folos pentru înlăturarea paralelismelor.**
- **Perfecționarea metodologiei de alocare a fondurilor necesare executării programelor de autodotare, întrucît necesitățile producției impun, în multe cazuri, anumite lucrări neprevăzute la începutul anului. Pentru operativitate, se consideră mai eficientă soluția de atribuire a unui fond global pentru aceste lucrări.**

În legătură cu unele deficiențe în **asigurarea aprovizionării tehnico-materiale** faptele atestă că sînt necesare măsuri pentru îmbunătățirea situației actuale. Conform legislației în vigoare, întocmirea specificațiilor de materiale are loc cu 9—12 luni înaintea începerii unui nou an. În aceste condiții, aprovizionarea pentru executarea proiectelor pentru autodotare întocmite după a doua jumătate a anului, nu mai poate fi făcută, astfel că acțiunea se amînă pe o perioadă de aproximativ 2 ani. De asemenea, o specificație de materiale dată anterior terminării proiectelor nu poate cuprinde toate materialele și, în special, elementele din sistemul de comandă și automatizare, deoarece în multe cazuri soluțiile nu sînt cunoscute la programarea proiectării. Pentru evitarea unei atari stări de fapte ar fi necesară o reglementare prin care întreprinderea furnizoare să fie obligată ca pentru autodotare să livreze, într-un timp relativ scurt, materialele necesare dintr-o cotă afectată special pentru asemenea acțiuni.

Se mai ridică și o altă problemă în legătură cu aprovizionarea tehnico-materială : crearea de posibilități ca fiecare întreprindere care fabrică mașini-unelte prin forțe proprii să-și poată procura unele elemente tipizate. Aceasta le-ar permite să-și concentreze atenția spre diferite accesorii specifice, inclusiv SDV-uri și, ceea ce este mai important, să realizeze autodotarea în

V. BOESCU
L. ȚINTEA
V. ILIE

(Continuare în pag. 32)

COMENTARIU LA UN GRAFIC
DINAMISMUL INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Baza energetică și electrificarea

CREȘTEREA în ritm susținut a producției de energie reprezintă o condiție esențială în procesul făuririi unei economii moderne, dezvoltate armonios.

Considerînd potențialul energetic ca o parte constitutivă deosebit de importantă a patrimoniului național, partidul a stabilit cu claritate, încă în primii ani de după eliberare, sarcina dezvoltării energeticii și electrificării ca punct de plecare pentru întreaga operă de ridicare economică a țării. Politica noastră în acest domeniu, concretizată într-o serie de planuri de lungă durată, a urmărit — și urmărește în continuare — valorificarea superioară a resurselor energetice, reducerea ponderii hidrocarburilor gazoase și lichide în balanța de energie primară, creșterea ponderii energiei hidraulice, cărbunele fiind solicitat să completeze într-o măsură tot mai mare necesarul de energie primară.

O asemenea orientare s-a dovedit pe deplin întemeiată. În anul 1975 consumul intern de energie primară crește de 7,3 ori față de 1950, depășind 84 mil. tone combustibil convențional. Ritmul de creștere a producției de energie primară a fost mult mai accentuat decît în alte țări, ceea ce a permis depășirea, încă cu mulți ani în urmă, a indicelui mediu mondial privitor la consumul de energie primară pe locuitor.

Producția de energie electrică a înregistrat unul din cele mai înalte ritmuri de creștere în perioada pe care o analizăm. La sfîrșitul lui 1975 nivelul acesteia se va ridica la 57,5 miliarde kWh, depășind cu 64% nivelul realizat în 1970, de 7,5 ori pe cel din 1960, de peste 27 ori pe cel din 1950 și de peste 52 ori producția anului 1938. În medie, producția de energie electrică s-a dublat la fiecare cinci ani. Pentru realizarea acestei creșteri au fost alocate însemnate fonduri materiale și financiare, pe baza cărora pe harta țării au apărut mari centrale electrice, printre care hidrocentrala de la Porțile de Fier, o serie de hidrocentrale pe rîurile Bistrița și Argeș, termocentralele de la Craiova, Rovinari, Deva, București, Brazi, Borzești etc., iar altele se află în construcție.

În anii viitorului plan cincinal, odată cu importantele creșteri cantitative, vor continua schimbările în structura resurselor de purtători de energie și în structura producției de energie electrică. Producția de energie electrică, 75—80 miliarde kWh, în 1980 va fi realizată într-o proporție sporită în centrale hidroelectrice (17%) și în termocentrale pe cărbuni (44%), și într-o proporție mai mică față de trecut în centrale pe hidrocarburi (33%). Aceasta ca rezultat al faptului că producerea energiei electrice este proiectată pe utilizarea prioritară a cărbunilor inferiori, a potențialului hidroenergetic al Dunării și rîurilor interioare, iar în deceniul următor și pe energie nucleară.

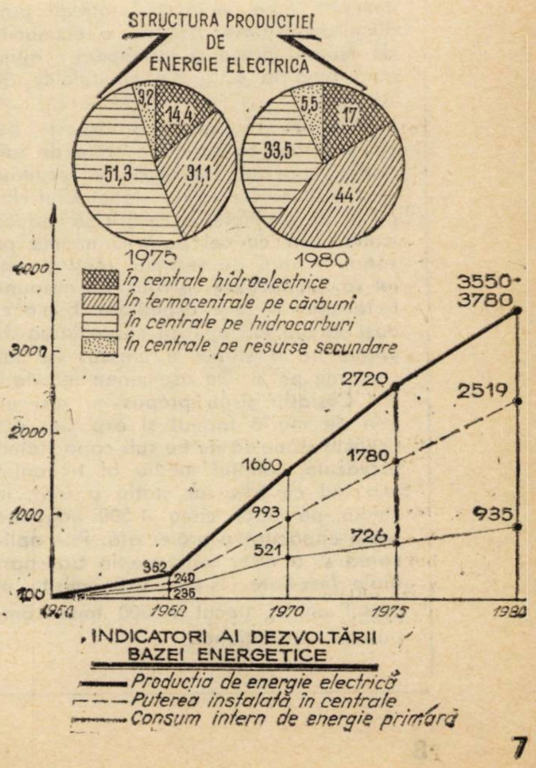

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Ca răspuns la chemările la intrecere pe 1975 adresate de intreprinderile fruntaşe din fiecare ramură, colectivele de muncă din unităţile industriale, de pe şantierele de construcţii, din transporturi şi agricultură işi intensifică eforturile pentru a dobindi noi succese in realizarea actualului cincinal inainte de termen.

CĂRBUNE PESTE PLAN

● Minerii din cadrul exploatărilor Petrila şi Lonea, utilizind cu randament sporit maşinile şi instalaţiile din subteran, au extras zilnic, in cursul lunii ianuarie a.c., intre 200–300 tone cărbune peste prevederile de plan. Datorită depăşirii sarcinilor pe prima lună din acest an, ei au pus la dispoziţia Termocentralelor de la Mintia şi Paroşeni o cantitate suplimentară de cărbune cu ajutorul căreia se pot produce 8 milioane kWh energie electrică.

● Îndeplinind cincinalul încă din primăvara trecută, minerii din cadrul Exploatării de mangan de la Vatra Dornei, lucrează acum în contul lunii octombrie a anului 1976. Se apreciază că la sfirşitul acestui an minerii de la Vatra Dornei vor obţine, peste prevederile cincinalului, o producţie de mangan valorînd 150 milioane lei.

CONSUMURI SPECIFICE REDUSE

● Datorită promovării de noi tehnologii înaintate, reproiectării unor motoare electrice, colectivul întreprinderii „Electromotor"–Timişoara a reuşit să economisească în acest cincinal peste 1 000 tone metal şi să reducă cheltuielile materiale şi de manoperă, în medie cu 350 lei de produs. Tot pe această cale la Întreprinderea „Electrometal"–Timişoara s-au pus în evidenţă importante rezerve interne în producerea unor tipuri de corpuri de iluminat, care, la nivelul întregii producţii industriale, asigură o economie de materii prime şi manoperă, ajungînd pînă la 40% din cheltuielile de fabricaţie.

● Şi în unităţile de transport pe, calea ferată se aplică o serie de iniţiative care se soldează cu rezultate remarcabile. Colectivul staţiei Cluj-Napoca, de exemplu, a hotărît să reducă staţionarea cu cel puţin 5 minute pe vagon şi tură de serviciu, reuşind astfel să depăşească planul cu aproape 6 la sută la tone expediate. Prin aceeaşi soluţie, la Dej-Triaj capacitatea de prelucrare a staţiei a crescut cu 300 vagoane pe zi. De asemenea feroviarii din Coşlariu şi-au propus ca nici un tren de marfă format şi expediat din această staţie să nu fie sub capacitatea prevăzută, tonajul mediu al trenurilor crescînd cu 5%, iar staţia a triat, în medie pe tură, circa 1 500 vagoane peste capacitatea proiectată. Prin aplicarea şi a altor iniţiative în transporturile feroviare s-au economisit în cursul anului trecut 90 000 tone combustibil convenţional.

Conţinut şi dimensiuni

Tehnicitate

APROPIEREA nivelului de dezvoltare al agriculturii de cel al industriei presupune reducerea decalajului în ceea ce priveşte tehnicitatea producţiei, exprimată atît în înzestrarea tehnică a muncii, cît şi în calificarea tehnică a forţei de muncă din agricultură. În condiţiile specifice agriculturii, creşterea înzestrării tehnice a muncii se realizează în principal pe calea mecanizării, automatizării, chimizării, îmbunătăţirilor funciare şi a perfecţionării mijloacelor de muncă vii — plante şi animale — specifice agriculturii.

Ridicarea gradului de tehnicitate a producţiei agricole la nivelul celei industriale, pe baza creşterii înzestrării tehnice a muncii din agricultură, presupune în mod obligatoriu sporirea în ritm rapid a investiţiilor destinate dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii. În scopul realizării programului naţional de irigaţii şi îmbunătăţiri funciare, sporirii bazei tehnico-materiale, care să permită creşterea producţiei agricole la nivelurile prevăzute, Congresul al XI-lea al P.C.R. a hotărît majorarea cu încă 15—20 miliarde lei a investiţiilor destinate agriculturii. La acestea trebuie adăugate investiţiile din ramurile industriale şi din sfera serviciilor care deservesc agricultura (industria constructoare de maşini agricole, industria chimică etc.) şi ale căror activităţi contribuie la tehnicizarea procesului de producţie din agricultură.

Parcul de 125—130 mii tractoare (de care va dispune agricultura pînă la sfîrşitul cincinalului) cu întreg setul necesar de maşini agricole, într-o gamă diversificată şi un grad ridicat de universalitate, va permite generalizarea mecanizării complete şi în zootehnie, iar mai tîrziu, şi în legumicultură. Paralel cu aceasta, se va extinde utilizarea energiei electrice în producţia agricolă, mai ales în domeniul creşterii animalelor şi al irigaţiilor. De asemenea, o contribuţie de seamă în tehnicizarea muncii agricole o va aduce chimizarea, asigurarea unei cantităţi sporite de îngrăşăminte chimice (în substanţă activă) la un hectar teren cultivat (arabil, vii şi livezi) de 250—280 kg (pînă la sfîrşitul cincinalului), ierbicide, substanţe de combatere a bolilor şi dăunătorilor la plante şi animale, ceea ce va situa agricultura noastră alături de cea din ţările dezvoltate.

Amploarea pe care o ia înfăptuirea programului de îmbunătăţiri funciare (irigaţii, desecări, combaterea eroziunii solului etc.) va contribui şi ea la apropierea condiţiilor de muncă din agricultură de cele din industrie încă în acest cincinal. Aceasta va determina o creştere a înzestrării tehnice a muncii agricole pe întreg teritoriul ţării şi va imprima producţiei agricole caracterul de stabilitate, constanţă — caracteristică oricărei activităţi industriale. În aceeaşi direcţie acţionează introducerea în producţie de noi soiuri şi hibrizi de plante, precum şi îmbunătăţirea raselor de animale existente şi crearea de rase noi, de randament ridicat.

Modernizarea şi perfecţionarea mijloacelor de muncă din agricultură necesită însă şi ridicarea tuturor lucrătorilor din agricultură, formarea unor muncitori agricoli cu pregătire multilaterală (policalificare) în domeniul mecanizării, chimizării, lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, zootehniei, în care scop se impune organizarea temeinică a învăţămîntului agricol pentru întreaga ţărănime. Mentalitatea că munca agricolă este o muncă necalificată trebuie să rămînă un atribut al trecutului. Progresul rapid al agriculturii cere ca orice lucrător din agricultură să devină un specialist de înaltă calificare, cu o pregătire în strînsă legătură cu cerinţele agrotehnicii înaintate şi ale practicii agricole moderne.

> PARTIDUL COMUNIST ROMÂN pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, bazată pe folosirea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei. Potrivit prevederilor Programului partidului, întreaga dezvoltare a agriculturii româneşti va urmări intensificarea procesului de transformare a producţiei agricole într-o variantă a muncii industriale. Se poate spune că problema modernizării agriculturii noastre în etapa actuală îmbracă forma industrializării procesului de producţie din agricultură. Industrializarea agriculturii — aşa cum arată şi experienţa ţărilor avansate în realizarea revoluţiei tehnico-

Continuitate şi ritmicitate

CONTINUITATEA, ritmicitatea procesului de muncă din agricultură presupune aplicarea unui larg complex de măsuri tehnico-economice, în rîndul cărora, pe prim plan, se situează organizarea cooperării multilaterale în cadrul agriculturii, precum şi între agricultură şi alte ramuri ale producţiei materiale, îndeosebi industria. Rezervele mari ce se aşteaptă valorificate în această direcţie sînt relevate de faptul că ocuparea unui cooperator numai circa 120 de zile în cursul anului, nu poate asigura realizarea unui nivel ridicat de productivitate a muncii, bază a creşterii veniturilor şi a lichidării disparităţilor în condiţiile de viaţă dintre sat şi oraş. În acelaşi timp, extinderea la sate a unor activităţi industriale — atît de prelucrare a unor produse agricole, cît şi a unor activităţi industriale — prin asocierea cooperativelor agricole cu întreprinderi de stat (atît din agricultură, cît şi din sectoare industriale) va da posibilitatea cooperativelor să-şi investească fondurile în activităţi productive eficiente, să asigure lucrul în tot timpul anului şi să contribuie la creş-

în modernizarea agriculturii

terea nivelului de trai al locuitorilor satelor.

Optimizarea structurilor de producție pe zone și pe fiecare unitate agricolă în cadrul lucrărilor de zonare a producției agricole și îndeosebi dezvoltarea zootehniei (a cărei pondere în producția globală va ajunge la 40% în 1980) va contribui și ea la ocuparea mai completă și mai uniformă a forței de muncă din agricultură.

> științifice contemporane în agricultură — are loc în forme specifice, corespunzătoare particularităților de producție din agricultură, în care influența factorilor naturali nu poate fi înlăturată, ci cunoscută și folosită în interesul modernizării producției agricole. De aceste particularități trebuie să țină seama și politica de lichidare a deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială, în efortul conjugat de a imprima muncii agricole principalele caracteristici ale muncii industriale : **tehnicitate, continuitate și ritmicitate, randament și productivitate ridicată, egalitate în venituri și condiții de viață.**

Randamente și productivitate

RIDICAREA gradului de tehnicitate a procesului de muncă din agricultura românească pe baza introducerii în producție a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane va determina o creștere importantă a randamentelor la hectar și pe cap de animal, caracteristică esențială a unei agriculturi moderne. Acest imperativ este cu atît mai actual, cu cît agricultura românească, cu toată creșterea spectaculoasă a randamentului la hectar la aproape toate culturile agricole, continuă încă să se afle în urma agriculturii din alte țări și în urma propriilor posibilități. Faptul că în cadrul aceleiași gospodării sau în cadrul aceluiași județ sau zone, în unele gospodării se realizează randamente la hectar de 2—3 ori mai mari decît în cele vecine sau faptul că în unele județe cooperativele agricole obțin randamente la hectar mai mari decît întreprinderile agricole de stat (deși condițiile climatice sînt aceleași, iar dotarea întreprinderilor agricole de stat este superioară) arată că nu peste tot lucrările agricole necesare se execută la timp și în bune condiții, iar în zootehnie persistă lipsuri în asigurarea întreținerii animalelor, în îngrijirea pășunilor și fînețelor. De aceea se apreciază că folosirea rațională, cu spirit gospodăresc și cu răspundere a mijloacelor tehnice, chimice și biologice de care va dispune agricultura noastră în cincinalul următor, va permite realizarea unor randamente care ne vor apropia simțitor de nivelurile atinse în țările cu agricultură dezvoltată, marcînd trecerea agriculturii românești pe făgașul industrializării. Astfel, pentru perioada 1976—1980 se prevede realizarea (în medie anuală) a următoarelor randamente la hectar : 3 000—3 150 kg la grîu și secară, 3 500—3 800 kg la porumb, 2 000—2 140 kg la floarea-soarelui, 34 000—36 000 kg la sfecla de zahăr, 19 000—20 000 la legumele de cîmp, cel puțin 10 000 kg la hectar la culturile irigate de cereale. În creșterea animalelor, nivelul de randament pe animal în anul 1980 va reprezenta, la lapte de vacă : 3 300—3 500 în I.A.S. sau 2 200—2 400 în C.A.P., la lînă : 4—4,5 kg în I.A.S. sau 3,3—3,7 kg în C.A.P., la ouă 200—240 bucăți în I.A.S., 180—210 bucăți în C.A.P. La obținerea acestor randamente se are în vedere și faptul că cercetarea științifică din agricultură este capabilă astăzi de a rezolva la un nivel superior problemele ce privesc cultivarea plantelor și zootehnia, punînd bazele unei agriculturi intensive, în care se aplică tehnologii moderne de producție.

Tehnicizarea producției, în condițiile uniformizării folosirii forței de muncă pe baza modernizării structurii de producție din agricultură, va duce la o puternică sporire a productivității muncii, la lichidarea decalajului existent astăzi atît față de țările cu agricultură dezvoltată, cît și față de industria națională. În această direcție va acționa cu deosebită tărie, pe lîngă sporirea producției agricole, transferarea planificată a unui mare număr de brațe de muncă din agricultură în industrie și în alte ramuri ale economiei naționale. Amploarea acestui transfer este atestată de faptul că, față de circa 42% din populația activă cît cuprinde astăzi agricultura, in 1980 va cuprinde numai 27—28%, iar în 1990 doar 12—15%, pondere prin care România se va număra printre țările cu agricultură modernă, de mare randament și productivitate a muncii (de altfel, în cursul cincinalului, pentru prima dată în istoria României, populația ocupată în industrie va depăși pe cea ocupată în agricultură).

O problemă hotărîtoare pentru procesul de industrializare a agriculturii românești este reducerea cheltuielilor materiale de producție, prin creșterea productivității muncii și a randamentelor la hectar și pe cap de animal.

Amplificarea la dimensiuni optime a producției nete agricole presupune reducerea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției globale agricole, în condițiile creșterii absolute a acesteia din urmă. Pentru aceasta însă se impune o asemenea gospodărire a fondurilor fixe, materiilor și materialelor (furaje, îngrășăminte etc.) folosite în procesul de producție agricolă, încît creșterea volumului lor să fie devansată de creșterea producției agricole-vegetale și animale. Pe această linie se înscriu creșterea mai rapidă a părții active a fondurilor fixe productive și

prof. univ. dr. O. PARPALĂ

(Continuare în pag. 10)

AGRORAMA

Influența extinderii acordului global

EVOLUȚIA averii obștești, a fondului de retribuire și a retribuției unei norme de muncă convenționale în ultimii ani la C.A.P. Comana, județul Constanța, a trezit un viu interes în rîndul cadrelor de conducere din alte cooperative agricole. În perioada 1971—1973 averea obștească a sporit cu 6 mil. lei, producția globală a fost în medie, anual, de 940 mii lei la 100 ha, iar fondul total de retribuire, în 1973, de 17 mil. lei. În urma acestor rezultate, pentru o normă de muncă convențională cooperatorii au primit 47 lei (față de 43 lei cît s-a planificat).

Se pune, deci, întrebarea : ce anume a contribuit la dezvoltarea cooperativei ? Argumentele pledează către influența pozitivă a stimulării cooperatorilor prin acordul global, care s-a aplicat în mod predominant pe echipe, pe grupe de familii și pe formații de lucru permanente. Retribuția în bani și natură s-a stabilit numai la cultura porumbului (42 lei, 75 kg porumb și 75 kg grîu pentru fiecare tonă de porumb realizată de cooperatori) iar retribuția în bani la fiecare 1 000 lei producție livrată din celelalte culturi, astfel : 81 lei la floarea-soarelui, 72 lei la soia, 286 lei la tomate.

În felul acesta, cîștigurile anuale au depășit în multe cazuri suma de 20 000 lei.

Cuprinderea motopompiștilor și udătorilor în sistemul de retribuire în acord global a contribuit în mod esențial la creșterea randamentelor la hectar. La rîndul lor, motopompiștii, au realizat venituri medii lunare de peste 2 700 lei în 1973.

Echipele de motopompiști și udători au în primire 45—50 ha irigate. Venitul lunar garantat, în condițiile îndeplinirii sarcinilor, este de 1 500 lei. În cazul depășirii producției planificate ei mai primesc însă echivalentul a 20% din valoarea producției peste plan (în 1973 motopompiștii au primit cu 15% mai mult la retribuirea de bază față de udători pentru că au executat și operația de udare). Crescînd necesarul cooperativei la această categorie de lucrători, s-a impus, în 1973, școlarizarea în comună a încă 64 cooperatori pentru obținerea calificării de motopompist-udător.

Un consiliu intercooperatist la lucru

AMPLASAREA mai rațională a culturilor în cadrul cooperativelor agricole din raza unui consiliu intercooperatist, se dvedește a fi, în sine, fără alte investiții, un factor de sporire a recoltei.

Consiliul intercooperatist Ciortești — județul Iași — pentru a produce mai multe plante de nutreț și plante tehnice, a trebuit să reducă, încă din 1973, ponderea culturilor de cereale de la 67,9% la 59,6%. Reducerea s-a făcut însă concomitent cu amplasarea mai bună a acestora. În urma acestei operații, producția totală de cereale a sporit cu 2%. Spre exemplu, la porumb, suprafața ocupată s-a redus cu 10%, iar producția a crescut cu 6%. La floarea-soarelui, suprafața cultivată a crescut cu 43% însă, prin amplasarea mai rațională, recolta a sporit cu 81%. În prezent, conducerea Consiliului intercooperatist analizează noi posibilități de îmbunătățire a amplasării culturilor.

(Urmare din pag. 9)

diminuarea ponderii investițiilor pentru construcții și alte fonduri fixe care nu participă direct la procesul de producție, fundamentarea economică a consumului de îngrășăminte chimice în funcție de particularitățile de sol, de soi, de tehnologie etc., înlocuirea periodică, la timpul potrivit, a soiurilor și hibrizilor depășiți din punct de vedere al potențialului productiv, îmbunătățirea raselor de animale și crearea de rase noi.

Venituri și condiții de viață

MICȘORAREA treptată, pînă la lichidare, a deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială, dintre sat și oraș, presupune și apropierea nivelului veniturilor lucrătorilor din agricultură de cele ale lucrătorilor din celelalte ramuri și sectoare de activitate. Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, precizează că în etapa următoare se va asigura ridicarea bunăstării țărănimii, dezvoltarea localităților rurale, realizarea unui raport just, echitabil, între condițiile de viață de la orașe și cele de la sate. Corelarea venitului garantat lunar cu alte avantaje și surse de cîștig (în condițiile unei ocupări normale în cursul anului) duce la concluzia că încă de pe acum, veniturile cooperatorilor se ridică la nivelul celorlalte sectoare ale economiei naționale. În 1980, veniturile reale provenite din munca în cooperativele agricole de producție, precum și din gospodăriile personale pe o persoană activă vor crește cu 20—25% față de 1975.

În asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, un rol esențial îl are organizarea și sistematizarea teritorial-administrativă. Realizarea unor centre comunale puternice din punct de vedere economic, bine dotate edilitar, sanitar, industrial și comercial, care să se transforme treptat în centre urbane cu condiții de viață apropiate celor din orașe, crearea a numeroase noi centre orășenești vor asigura ridicarea generală a nivelului de civilizație al satelor.

Acestea sînt, prezentate succint, principalele elemente care definesc procesul de integrare a agriculturii în strategia făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, a unei societăți, care, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în cuvîntarea la încheierea lucrărilor Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste — **„trebuie să fie o societate omogenă o poporului muncitor, în care deosebirile dintre munca industrială și cea agricolă, dintre munca intelectuală și cea fizică vor fi tot mai mici — ca rezultat al ridicării generale a nivelului de cultură și înțelegere, al introducerii tehnicii în industrie și agricultură 1).**

---

1) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntarea la încheierea Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din unitățile de stat și cooperatiste, Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, E.P., 1974, pag. 284.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

AVANSUL PETROLIȘTILOR

● Colectivul schelei — Brăila a terminat cu 5 zile mai devreme forajul primelor două sonde din acest an. Cu un avans similar se vor încheia în curînd și lucrările de săpare a altor două sonde. Aceste prime succese, vin să întregească realizările din 1974, cînd sondorii acestei schele au forat peste prevederi aproape 5 400 m. După rezultatele înregistrate în activitatea de producție, petroliștii brăileni au pășit de mult în cincinalul viitor.

● În prima lună din 1975 colectivul Combinatului petrochimic de la Brazi a obținut o producție suplimentară de benzine, hidrocarburi aromatice și alte derivate evaluată la peste 8 milioane lei.

MAI MULT METAL

● Răspunzînd chemării lansate de metalurgiștii reșițeni, colectivul Combinatului siderurgic de la Hunedoara a elaborat suplimentar în cursul lunii ianuarie mai multe de 1 000 tone metal.

Inovație poate fi și valorificarea cu discernămînt a practicilor tradiționale

Dr. Thomas ODHIAMBO —
Director al Centrului Internaționa
de Ecologie-Kenya

● În documentele Conferinței Mondiale a Populației se menționa că 35% din recolte se pierd în țările în curs de dezvoltare datorită dăunătorilor. Cum apreciați această situație ?

— În realitate nimeni nu cunoaște recoltele potențiale ale țărilor în curs de dezvoltare, după cum nu cunoaște nici pagubele provocate de dăunători. Ceea ce știm este că aplicarea pesticidelor la un moment nepotrivit sau în cantitate nepotrivită duce la creșterea pagubelor prin omorirea dușmanilor insectelor.

În ce privește țările în curs de dezvoltare, ele utilizează 40% din producția mondială de pesticide. Din acestea 80% sînt utilizate pentru recolte „cash" : bumbac, cafea, ceai. Foarte puțin sînt utilizate propriu-zis pentru producția de alimente pentru populație, în special la protecția soiurilor de mare randament de grîu și orez. După părerea mea, țările în curs de dezvoltare nici nu ar avea nevoie de mai multe pesticide. Este într-adevăr necesar un stoc de rezervă — pentru situații deosebite — ex. lăcuste.

Dar ceea ce țările în curs de dezvoltare necesită în realitate este accelerarea trecerii de la combaterea dăunătorilor, la crearea de soiuri rezistente. Exemplu, Institutul Internațional de Agricultură Tropicală din Nigeria a creat un soi de plante de nutreț rezistentă la pestă. În sudul Indiei există o varietate de orez rezistent la numeroase insecte și dăunători. În Filipine s-au înregistrat bune rezultate cu soiul de orez IR — 20 realizat de Institutul internațional de cercetări pentru orez, care deși nu are un randament foarte mare, este în schimb foarte rezistent. Datorită acestei calități a fost preluat și in Bangladesh.

● Cu aceste mijloace se poate realiza îndeplinirea obiectivelor din Planul Mondial Indicativ elaborat de FAO ?

— S-a vorbit mult de o așa-zisă „revoluție verde", dar efectele sale au fost numai parțiale, pentru că nu a fost tocmai o revoluție, ci mai mult aplicarea teoriilor economice despre dezvoltarea agrară în țările industrializate la țări în curs de dezvoltare. Fără să se ia în considerare condițiile ecologice și sociale ale țărilor tropicale nu puteau să fie realizate nici obiectivele ei.

Totuși, cu acest impuls s-au putut identifica realele posibilități de utilizare a cunoștințelor și priceperii populației locale. Trebuie să recunoaștem acum aportul pe care-l aduc multe comunități țărănești și tribale la cunoașterea condițiilor ecologice locale și a modului de exploatare optimă a lor. Multe comunități au dezvoltat și culturi de probă ale căror rezultate sînt foarte bune, fiind propuse pentru extindere în țară. Apoi multe terenuri se dovedesc a fi nepotrivite pentru metodele de cultivare din țările dezvoltate, dar foarte adecvate practicilor tradiționale. Ex. metoda „cultivare zero" care înseamnă fixarea sămînței în sol fără a deranja structura solului și apoi nici-o cultivare suplimentară a solului.

Avantajele sociale ale utilizării unor astfel de metode sînt că : oamenii înțeleg mai ușor noțiunile, sînt mai ieftine, iar recolta reacționează sensibil la îmbunătățirea condițiilor de sol și apă.

Pe scurt metoda propusă de noi înseamnă : 1. înregistrarea și precizarea metodelor de cultivare tradițională ; 2. selecția celor mai productive metode ; 3. îmbunătățirea lor ; 4. recomandarea lor.

Agricultura după metode intensive nu este exclusă, dar cere investiții prea mari, cu rezultate de multe ori imprevizibile în condițiile de climă și sol complet diferite din țările în curs de dezvoltare.

G. I.

CO

CONDUCERE ORGANIZARE

CALIFICAREA MUNCITORILOR

— Puncte de vedere pe marginea rezultatelor anchetei „R.E." privind cadrele noilor unități industriale —

ÎMBUNĂTĂȚIREA continuă a potențialului uman, constituit în principal din muncitori calificați, personal cu pregătire medie și superioară de specialitate, inclusiv persoanele care îndeplinesc funcții de conducere, precum și utilizarea rațională a tuturor categoriilor de personal, trebuie să fie, fără îndoială, două dintre obiectivele majore ale conducerii fiecărei unități economice și sociale, indiferent de ramura din care face parte sau de profilul său de activitate.

Funcție de anumiți factori de influență cu caracter mai general sau specific cum sînt cei ce se referă la : sursele de asigurare a personalului necesar, vechimea unității, complexitatea activităților, gradul de diviziune în muncă, tipul producției, natura și complexitatea produselor, în concretizarea obiectivelor generale enunțate mai sus, fiecare conducere de unitate își formulează în mod concret obiectivele principale și secundare — derivate, odată cu precizarea anumitor priorități, pe categorii de personal sau pe sectoare de activitate, după caz.

Asigurarea necesarului de personal pentru unitățile noi îmbracă o serie de aspecte specifice ; o analiză aprofundată conduce însă la stabilirea unor deosebiri între unități total noi, pe un amplasament distinct sau într-o localitate unde apare pentru prima dată o industrie de un anumit gen și cele ce constituie extinderi sau dezvoltări ale unor unități existente.

ANCHETA efectuată de „Revista Economică“ și publicată în numerele 26 și 27 din dec. 1974 socotesc că a izbutit să-și atingă scopul propus, reușind să prezinte o serie de factori de influență, cu anumite evaluări cantitative, pe baza cărora a putut desprinde o gamă de concluzii interesante și utile pentru cadrele de conducere și specialiștii din unitățile economice.

În cele ce urmează, doresc să încerc a desprinde cîteva din problemele pe care le socotesc deosebit de importante în legătura cu asigurarea cadrelor pentru obiectivele noi, cum ar fi : modul de abordare? mijloacele de care dispune ? ce ar mai trebui făcut peste ceea ce se face în prezent? care sînt factorii responsabili ?

Cum trebuie abordată problema pregătirii muncitorilor calificați ? Ce căi de soluționare se întrevăd ? Ce ar mai trebui făcut peste ceea ce se face în prezent ? Care sînt factorii responsabili ?

Există de pe acum, un consens în a considera că pregătirea profesională a muncitorilor calificați necesari pentru obiectivele noi, pe fiecare meserie în parte, este o problemă cheie. Se poate spune și demonstra cu multe exemple că în acest domeniu s-au realizat progrese însemnate atît în ceea ce privește determinarea pe baze analitice a necesarului pe total și pe meserii, stabilirea surselor de acoperire a necesarului, recrutarea personalului, cît și în legătură cu pregătirea profesională, și integrarea în muncă a noilor lucrători.

Știm astăzi, pe fiecare întreprindere, ca urmare a perfecționării continue an de an a instrumentelor de lucru, necesarul de muncitori calificați pentru anul ce urmează, pe total și pe meserii : prin ce forme de calificare se pregătesc și cîți pe fiecare formă ; cîți sînt de acum în pregătire și cîți trebuie cuprinși în anul 1975 ; cînd trebuie să înceapă fiecare curs și așa mai departe. La nivelul fiecărei unități economice și la nivelurile ierarhice superioare, pe ansamblul economiei, în profil departamental și teritorial, se dispune de o seamă de informații necesare pentru buna conducere a întregii activități privind asigurarea cu forță de muncă. Cunoaștem, de asemenea, o serie de informații, de același fel, pentru perioada 1976—1980. Desigur, toate acestea constituie condiții absolut necesare pentru buna desfășurare a tuturor acțiunilor ce au ca obiect asigurarea forței de muncă ; nu însă și suficiente. Pe de o parte pentru că, în mod firesc, urmează o serie de acțiuni de realizare, iar pe de altă parte, pentru că, tot în mod firesc, trebuie intensificate mereu eforturile pentru perfecționarea metodelor de lucru în acest domeniu.

În aceeași ordine de idei, mi-aș permite să apreciez că întregul cadru existent de forme de pregătire profesională corespunde cerințelor, ținînd seama atît de necesitățile de calificare, cît și de categoriile de oameni ai muncii cărora li se adresează ; se poate spune, de asemenea, că fiecare om al muncii, doritor să se califice într-o meserie, tînăr sau adult, își poate găsi locul potrivit pentru a-și asigura, fie o formare profesională, fie o perfecționare a pregătirii pe care o are.

AM AVUT și am ocazia să discut astfel de probleme cu cadre de diferite specialități din întreprinderi de toate categoriile : cursanți la diferite forme de calificare, muncitori calificați cu experiență, maiștri, conducători de diferite nivele ierarhice etc. La întrebarea, „care apreciați că este cea mai potrivită formă de calificare ?“ răspunsurile sînt diferite și, de regulă, după, ce se continuă discuția cu exemple concrete, în cele mai multe cazuri, răspunsul nu mai este atît de categoric ca la început, pentru o formă de calificare sau alta.

În condițiile ritmurilor înalte de creștere economică, cu care sînt confruntate unitățile economice din țara noastră, socotesc că asigurarea muncitorilor calificați necesari, impune perfecționarea continuă atît a metodelor de abordare a problemei, cît și a mijloacelor și modalităților de acțiune.

. Astfel, de pildă, vorbind despre formele de calificare și eficiența lor, socotesc că cele mai bune rezultate le-au obținut și le obțin acele conduceri de unități care au stabilit programul de pregătire, pe baze analitice, plecînd de la conținutul concret al lucrărilor sau operațiilor, ce se execută pe fiecare loc de muncă sau, după caz, pe grupe de locuri de muncă cu profil identic sau similar. Sub acest aspect unul din factorii hotărîtori socotesc că este gradul de diviziune a muncii ; aceasta atît din punct de vedere al cerințelor de formare profesională, inclusiv a programului de formare și a duratei cursurilor, cît și din punctul de vedere al cerințelor impuse de nivelul productivității muncii în condițiile unor ritmuri înalte de dezvoltare. Funcție de aceasta se pot stabili pe baze obiective, locurile de muncă unde se execută în mod constant una sau două operații ; locurile de muncă unde se execută mai multe operații, locurile unde operațiile se execută mereu pe același produs (reper) sau pe produse (repere) diferite, perioada la care se modifică operațiile sau produsele (reperele) etc. ; pe o astfel de bază se pot stabili, în mod concret, cerințele de pregătire profesională ; din punct de vedere al formelor de calificare ; se poate face o analiză gospodărească a necesarului de cadre calificate care nu se poate confunda cu analiza globală efectuată numai pe meserii sau numai ținînd seama de complexitatea produselor ce se execută. Există tendința, de foarte multe ori, ca plecînd de la complexitatea deosebită, pe drept cuvînt, a unui produs să se tragă concluzii sau să se facă aprecieri globale cu privire la cerințele de calificare ; astfel de concluzii pot fi în general adevărate, dar de cele mai multe ori, numai în parte sau numai pentru anumite categorii de persoane ; pentru altele, dimpotrivă, datorită procesului de diviziune a muncii prevăzut de tehnologia și organizarea fabricației, execuția unor operații este simplă. În aceeași ordine de idei, socotesc că nu se poate vorbi în general despre necesitatea pregătirii complexe sau foarte complexe a unor categorii de lucrători, plecînd numai de la faptul că lucrările pe care ei le execută, pe locul lor de muncă, fac parte dintr-o meserie, care în ansamblul său este, pe drept cuvînt, complexă. Se recunoaște, de către specialiști, chiar fără o evaluare analitică efectuată cu metode de cercetare pretențioase, că, de pildă, meseria de strungar este complexă. Dar, în întreprinderi, ținînd seama de organizarea și tehnologia fabricației, se intîlnesc un număr însemnat de locuri de muncă, pe care se execută în mod constant, una sau două operații simple, încadrate în indicatoarele tarifare de calificare la categoriile 1—2 sau poate chiar 3 de calificare, ale meseriei de strungar ; însușirea executării unor astfel de operații se asigură într-un termen relativ scurt, uneori chiar prin practică pe locul de muncă. Ca urmare, deși meseria este, în ansamblul său, complexă, mi se pare impropriu a spune că în toate cazurile ar trebui asigurată pregătirea muncitorilor calificați, de pildă, prin școli profesionale. Un număr însemnat de astfel de exemple, se poate intîlni la unitățile noi cu producție de serie mare, unde mai ales la montaje, se practică un proces accentuat de diviziune a muncii și unde, de fapt, însușirea metodei de execuție corectă a operațiilor, a preciziei necesare și a ritmului de lucru pe fiecare loc de muncă, se asigură după executarea repetată de un număr de ori a aceleiași operații ; ținînd seama de durata redusă a operației și deci de repetarea ei într-un număr mare în cadrul schimbului de lucru, reiese că, de fapt, calificarea necesară se dobîndește într-o perioadă scurtă de timp, funcție, bineînțeles și de aptitudinile și de îndemînarea fiecărei persoane.

Analizele de detaliu, efectuate în întreprinderi, în legătură cu cerințele și, respectiv, formele de calificare, duc la concretizarea unor metode de lucru, care, în principal, ar trebui să cuprindă următoarele elemente :

a) analiza complexității lucrărilor pe locuri de muncă și stabilirea pe această bază atît a meseriilor, cît și a gradului de diviziune a muncii ;

b) stabilirea locurilor de muncă ce necesită o cunoaștere complexă a meseriei și, respectiv, a acelora ce sînt profilați pentru executarea repetată a unor operații și care, deci, necesită o pregătire specializată, de scurtă durată ;

c) stabilirea concretă a formelor de pregătire profesională, ținînd seama, în principal, de :

— locurile de muncă unde se execută o gamă largă de lucrări, aferente unei meserii ce ocupă, de pildă, peste patru din cele 6 categorii ale rețelei de încadrare ; acestea ar fi rațional să se ocupe, de regulă, cu absolvenți de școli profesionale, licee de specialitate, scoli postliceale ;

— locurile de muncă supuse unui proces accentuat de diviziune a muncii, unde se execută aceleași operații, încadrate în primele categorii ale rețelei tarifare ; acestea ar fi rațional, să se ocupe cu muncitori specializați care, de regulă, se pregătesc prin cursuri de calificare de scurtă durată.

Continuînd cu raționamente de tipul celui de mai sus, ar trebui ca în continuare să se țină seama și de alți factori cum sînt cei ce privesc vîrsta persoanelor ce se califică ; din acest punct de vedere, de regulă, pregătirea profesională a persoanelor adulte este indicat să se realizeze prin cursuri de scurtă durată, cu participarea directă în producție ; aceasta ține seama de perioada mai scurtă necesară pentru însușirea unei meserii, determinată, în principal, de experiența de viață, de o serie de îndeletniciri dobîndite pînă în momentul înscrierii la o formă de calificare.

Vorbind de eficiența formelor de calificare, socotesc că este necesar să se ia în considerare cel puțin trei elemente ce caracterizează gradul de însușire de către un lucrător a procesului de muncă pentru operațiile ce se execută pe locul său de muncă : cunoașterea metodei raționale de lucru, respectarea preciziei impuse și executarea operațiilor în ritm normal de lucru. Indiferent de forma de calificare, aceste elemente, socotesc că sînt absolut necesare pentru a putea aprecia just nivelul de calificare al fiecărei persoane, înțelegînd că fiecare om, pe locul de muncă, trebuie astfel pregătit, încît să dispună de calificarea corespunzătoare pentru realizarea sarcinilor ce îi revin. Analiza eficienței pregătirii profesionale demonstrează însă că de cele mai multe ori, neajunsurile în legătură cu însușirea unei meserii sau a executării unor operații sau lucrări se localizează, mai ales în domeniul ritmului de lucru ; desigur acesta se obține în timp, în funcție de gradul de repetare a operațiilor ; la prima execuție timpul este mai mare și el scade treptat pe măsură ce se însușesc metoda de lucru și deprinderile necesare. Ca urmare, consider absolut necesar ca încă din perioada de școlarizare, la toate formele de calificare, elevii să cunoască durata normată și metoda rațională după care trebuie să execute fiecare operație pe care o învață, respectînd toate celelalte cerințe de tehnologie, precizie, calitate etc. : elevul trebuie însă din perioada de pregătire să-și formeze o imagine clară și corectă asupra organizării raționale a muncii proprii, asupra metodelor raționale de lucru și asupra ritmului de lucru ; calificarea sa poate fi considerată acceptabilă, bună sau foarte bună numai funcție și de timpul în care execută fiecare operație, față de timpul normat respectînd, bineînțeles, toate celelalte condiții de calitate, consum de materiale, regimuri de lucru etc.

Pentru a stabili pe fiecare unitate în parte formele de calificare cele mai indicate, socotesc că se impune din ce în ce mai mult în perioada 1976—1980, o analiză amănunțită a cerințelor de calificare, ținînd seamă, pe de o parte de ritmul de dezvoltare a diferitelor ramuri sau subramuri, iar pe de altă parte de caracteristicile și mărimea diferitelor categorii de resurse de muncă și îndeosebi de vîrsta acestora. Am mai arătat și cu alte ocazii că cea mai mare parte din necesarul de muncitori calificați în perioada 1976—1980, urmează să se asigure din rîndul populației adulte, ce va trebui atrasă în activitatea din întreprinderi și instituții, din forța de muncă ce lucrează în agricultură și din populația casnică. Aceasta înseamnă că, de fapt, fiind vorba de persoane adulte, care depășesc vîrsta școlară, formarea lor profesională se va asigura în mare parte prin cursuri de scurtă durată organizate în întreprinderi. Ca urmare, devine din ce în ce mai necesară perfecționarea acestei forme de calificare, prin care se asigură, de regulă, pregătirea de muncitori calificați pentru a executa o gamă îngustă de operații pe locuri de muncă, profilate, ținînd seama de cerințele diviziunii muncii prevăzute de tehnologia și organizarea fabricației. Totodată se impune organizarea mai bună a formelor de perfecționare continuă a pregătirii profesionale a muncitorilor calificați, prin promovarea unor forme intensive de însușire a cunoștințelor și deprinderilor necesare, pentru ca în perioade, relativ scurte, să poată executa o gamă din ce în ce mai largă de operații din aceeași meserie sau chiar meserii înrudite, asigurînd pe această cale o sporire considerabilă a posibilităților de utilizare rațională a forței de muncă, în condițiile de diversificare și înnoire a produselor, impuse de progresul tehnic contemporan și de cerințele pieței interne și externe.

dr. ing. Cornel HIDOȘ

CUM CONDUCEM

Releul comunicațiilor in programele de perfecționare

SPECIALIȘTII în formarea și perfecționarea cadrelor susțin pe drept cuvînt că la baza ridicării capacității profesionale de ansamblu stă munca de zi cu zi și studiul individual, acesta din urmă fiind o preocupare indispensabilă oricărui lucrător, indiferent de calificarea sau specialitatea sa.

Cu toate acestea, in intreaga lume se consideră că reunirea mai multor cadre intr-un grup — omogen sau eterogen ca experiență sau pregătire (din acest punct de vedere opiniile sint impărțite) — sub indrumarea unui expert instructor la un program de perfecționare profesională, accelerează ritmul de ridicarea calificării, de actualizare a cunoștințelor și amplifică volumul de noțiuni vehiculate și asimilate de cursanți. Explicația este logică : fiecare cursant vine cu propriul său bagaj de pregătire teoretică obținută prin studiul individual și prin propria experiență, la care se adaugă cele deținute și predate de expertul instructor.

În cadrul cursului, potrivit teoriei comunicațiilor, folosind metodele active, se creează dialogul, în care — dacă este bine condus — intră și expertul, ia naștere un releu complex din care, așa cum arată și schema, au de cîștigat — devin „receptori“ — și „elevul“ dar și „mentorul“. Dar, potrivit teoriei combinatorii, această idee ne-ar putea duce la concluzia că succesul cursului crește direct proporțional cu mărimea grupului. Intr-un sens da, dar numai pină la limita posibilității de a antrena în releul discuțiilor pe toți participanții cel puțin odată la fiecare oră. Această intensitate participativă, experimentată de specialiști și dovedită ca optimă, presupune un grup de 12—15 cursanți : la programele care urmăresc dezvoltarea aptitudinilor, mărimea grupului se reduce pină la o treime.

Succesul oricărui program de perfecționare conceput ca sistem de releu de comunicații este condiționat de trei factori esențiali și anume : 1) Capacitatea și abilitatea expertului în minuirea metodelor didactice participative ; 2) Dorința și strădania participanților de a fi antrenați în dialog, de a accelera procesul de integrare a grupului, ca un releu unitar ; 3) Participarea cursanților la dialog nu numai ca elemente receptoare, ci și emitive, ceea ce presupune a asigura fluența comunicațiilor

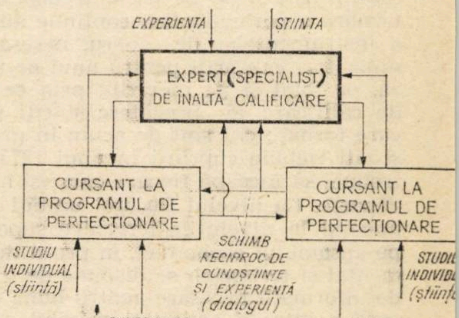
EXPERIENTA
STIINTA
EXPERT (SPECIALIST) DE ÎNALTĂ CALIFICARE
CURSANT LA PROGRAMUL DE PERFECTIONARE
CURSANT LA PROGRAMUL DE PERFECTIONARE
STUDIU INDIVIDUAL (știință)
SCHIMB RECIPROC DE CUNOȘTIINTE ȘI EXPERIENTĂ (dialogul)
STUDIU INDIVIDUAL (știință)
EXPERIENȚA
EXPERIENȚA

nu numai intrebind, ci și transmițind în propriile cunoștințe și experiențe.

Deci eficiența perfecționării profesionale prin programe special organizate depinde foarte mult chiar de „elevi“.

V. A.

Pentru activitatea cadrelor de conducere

UN MODEL „ANTISTRESS”

SÎNT cadrele de conducere suprasolicitate ? Dacă da, care sînt cauzele ? Cum pot fi ele eliminate ? Profesorul dr. Mihail DUMITRESCU, *decan la Academia „Ştefan Gheorghiu”, pe baza studierii unei bogate literaturi de specialitate şi prin sondarea opiniei a 150 de cadre de conducere din economie şi administraţia de stat, aduce precizări importante în această problemă, încercînd să surprindă cauzele şi efectele suprasolicitării, ca şi modul în care trebuie concepută şi practicată conducerea lipsită de suprasolicitare.*

O SINTEZĂ a ideilor exprimate de cei 150 conducători chestionaţi permite să se evidenţieze următoarea machetă a principalilor factori de suprasolicitare a cadrelor de conducere :

- **volum mare de informaţii** de interpretat şi de însuşit, determinat de : existenţa unei corespondenţe abundente, circulaţia neprelucrată şi neselectivă a informaţiilor, necorelarea informaţiilor cu nivelele decizionale, existenţa unor sisteme informaţionale neraţionalizate ;
- existenţa unui **buget de timp aglomerat** de numărul mare de şedinţe, de convorbiri telefonice, de solicitări şi întrevederi neprevăzute, de existenţa unui volum încă mare de acte normative, de practicarea frecventă a controalelor, de numărul mare de semnături ;
- **concentrarea încă mare pe deciziile operative**, imediate şi practicarea în insuficientă măsură a delegării de autoritate ;
- **insuficienţe în pregătire,** mai ales în probleme de organizare, la unele cadre de conducere din unităţi cît şi la colaboratorii acestora ;
- utilizarea în unele întreprinderi a unor **metode de conducere necorelate cu nivelul dezvoltării economico-sociale**, cu dimensiunile actuale ale progresului tehnico-ştiinţific ;
- existenţa în unele situaţii a unui **stil de muncă lipsit de operativitate**, insuficient orientat spre acţiune, birocratic.
- **dificultăţi ce apar uneori în activitatea de planificare şi în cea de aprovizionare** care se transmit spre activitatea de producţie.

Aceşti factori de suprasolicitare, ca şi alţii de aceeaşi natură, au o serie de influenţe negative asupra cadrelor de conducere, asupra activităţii unităţilor, între care mai importante au fost semnalate următoarele :

a) diminuarea capacităţii de comunicare.

b) diminuarea viziunii de perspectivă şi dificultatea de a găsi echilibrul între preocupările pe termen lung (decizii strategice-neprogramate) şi cele pe termen mediu şi scurt (decizii tactice-programate).

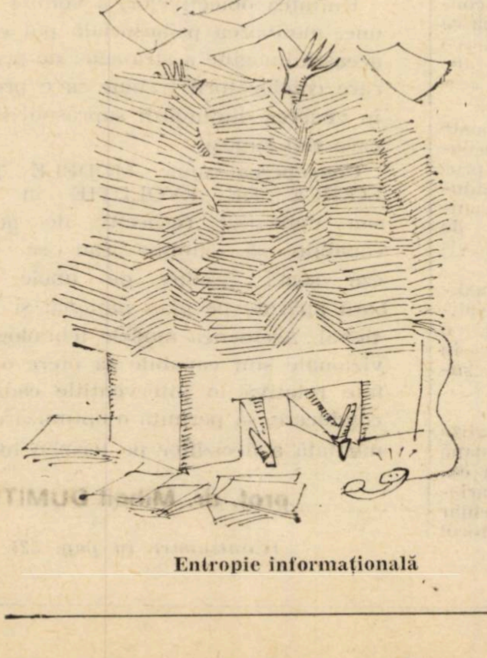

Entropie informaţională

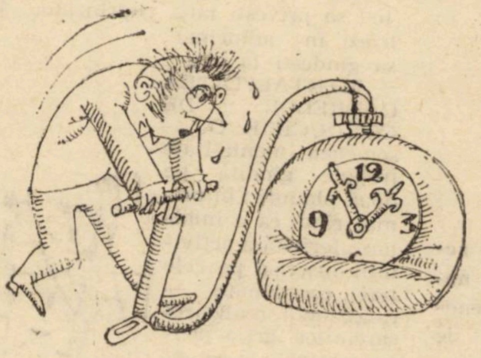

Pană de timp

c) insuficienta preocupare pentru studii, pentru perfecţionare, deci neglijarea celei mai eficiente investiţii, investiţia în om.

Cum putem analiza şi determina gradul de suprasolicitare ? În tabelul de mai jos este redat succint, un întreg sistem de metode utilizabile în acest scop. Există deci o varietate de metode aplicabile în evaluarea suprasolicitării cadrelor de conducere. Elementul esenţial al întregului efort de analiză îl constituie însă măsurile posibile de întreprins.

ÎNTR-O MANIERĂ sau alta, răspunsurile date de cadrele de conducere chestionate, coroborate cu studii mai ample, realizate atît în ţara noastră cît şi în alte ţări, converg către următoarele măsuri mai importante de întreprins.

ORGANIZAREA. Aderînd la constatarea că organizarea este un proces dinamic, se cer întreprinse permanent măsuri de perfecţionare în cadrul unei imagini construite pe termen lung. Organizarea trebuie să caracterizeze activitatea fiecărui conducător, renunţîndu-se la optica după care un anumit compartiment ar trebui să fie însărcinat să realizeze acest lucru. Totodată este indicat să se găsească echilibrul între viziunea globală asupra organizării şi cea realizată la nivelul propriei activităţi. În realizarea acesteia din urmă poate fi avută în vedere următoarea schemă logică :

— **a căuta să fii în permanenţă în formă**, ceea ce presupune sănătate fizică (alimentaţie echilibrată din punct de vedere al conţinutului şi repartizării în timp ; respectarea perioadelor de repaos ; evitarea abuzurilor dopante — cafea, tutun ; asigurarea unor condiţii proprii la locul de muncă, mai ales din punct de vedere al iluminatului) ;

— **practicarea unui stil de lucru activ** ceea ce presupune desfăşurarea muncii într-o stare de spirit stimulativ, care reclamă stăpînire de sine, calm, optimism, exercitarea unei influenţe pozitive asupra ambianţei ; existenţa unei mari capacităţi

METODE DE ANALIZĂ A ACTIVITĂŢII CADRELOR DE CONDUCERE

Metoda	Utilizarea şi caracterizarea metodei	Persoana însărcinată cu aplicarea metodei
Analiza bugetului de timp	— Se utilizează pentru perioade reprezentative şi se poate referi la folosirea totală sau parţială a bugetului de timp zilnic. — Surprinde consumul de timp pe categorii cu un grad de detaliere convenit, oferind indirect o imagine a organizării muncii, a mentalităţilor etc.	— Pentru structura totală a timpului, intervenţia trebuie să aparţină cadrului de conducere respectiv. — Analize parţiale se pot realiza de persoane special însărcinate.
Observările instantanee	— Metodă aplicată mai ales în studierea activităţii unui număr mai mare de cadre de conducere şi pe o perioadă mai mare de timp — oferă o imagine mai generală asupra intervenţiei cadrelor de conducere. Deşi eficientă, se cere combinată şi cu alte analize de detaliu.	— Se realizează de o persoană specializată şi care cunoaşte principalele elemente de caracterizare a muncii conducătorilor.
Metode psihosociologice (ancheta, interviul, chestionare adresate conducătorilor şi colaboratorilor acestora)	— Importante pentru că surprind fenomene mai generale, interviul ca formă de contact direct avînd avantajul că permite şi înregistrarea unor judecăţi de valoare, uneori şi idei de perfecţionare.	— În aceste metode este absolut necesară implicarea unor specialişti psihologi.

de comunicare ; calitatea de a şti să te adaptezi la nou, la elementele de progres, chiar dacă aceasta reclamă un efort intelectual ; cultivarea iniţiativei, inovaţiei, creativităţii.

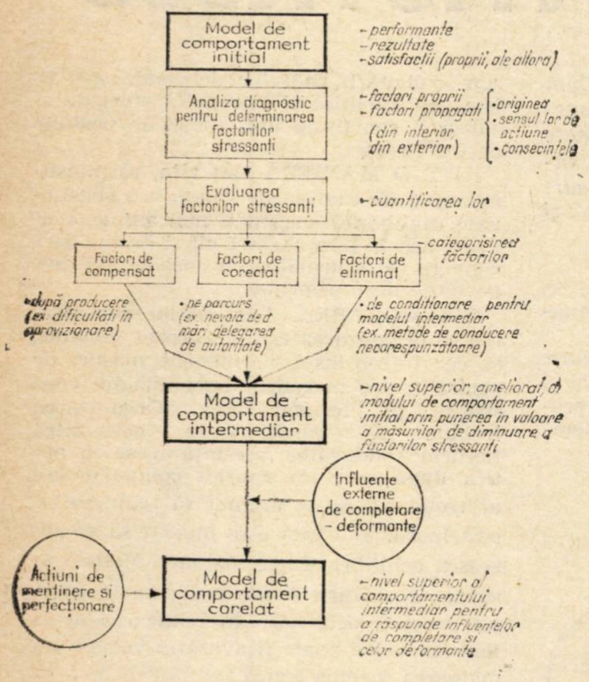
Model de comportament initial
-performante
-rezultate
-satisfactii (proprii, ale altora)
Analiza diagnostic pentru determinarea factorilor stressanti
-factori proprii
-factori propagati
(din interior din exterior)
•originea
•sensul lor de actiune
•consecintele
Evaluarea factorilor stressanti
-cuantificarea lor
-categorisirea factorilor
Factori de compensat
Factori de corectat
Factori de eliminat
•după producere (ex. dificultăti în aprovizionare)
•pe parcurs (ex. nevoia de a măr. delegarea de autoritate)
•de conditionare pentru modelul intermediar (ex. metode de conducere necorespunzătoare)
Model de comportament intermediar
-nivel superior, ameliorat al modului de comportament initial prin punerea în valoare a măsurilor de diminuare a factorilor stressanti
Influente externe
-de completare
-deformante
Actiuni de mentinere si perfectionare
Model de comportament corelat
-nivel superior al comportamentului intermediar pentru a răspunde influentelor de completare si celor deformante

— **a căuta să pregăteşti foarte bine acţiunile de intreprins,** reflectînd asupra necesităţii unei înţelegeri profunde a fenomenelor ; a unei discipline de spirit, de judecată şi de voinţă ; obiectivelor şi soluţiilor optime ; capacitatea de a elabora un plan de muncă din care să nu se evite nominalizarea sarcinilor urgente, esenţiale, a celor delicate, dificile şi obositoare şi precizarea termenelor de realizare.

— **a acţiona eficient pe baza unei pregătiri minuţioase,** ceea ce presupune respectarea celor 5 reguli de aur ale unei acţiuni bune, a fi interesat, a cunoaşte şi a respecta programul, a urmări realizarea acţiunii începute, a avea un ritm bun şi a merge pînă la capăt cu acţiunile. Acţiunea eficientă are în vedere şi acordarea unei mai mari atenţii relaţiilor umane şi o reflectare asupra necesităţii disciplinei personale şi a unei organizări colective raţionale.

— după acţiune, intervenţiile se referă la **controlul realizării obiectivelor ;** interpretarea corectă a rezultatelor, determinarea cauzelor care au generat rezultatele obţinute ; evidenţierea unor concluzii şi învăţăminte pentru acţiunile viitoare.

CONDUCEREA PREVIZIONALĂ. Pentru conducător, atributul de prevedere rămîne esenţial, deoarece facilitează sinteza problemelor, evidenţierea obstacolelor ce trebuie depăşite, creează ordinea absolut necesară în acţiunile concrete. Unul din specialişti în prospectivă, Gaston Buger, a enunţat atitudinile comportamentale în explorarea viitorului : să priveşti departe ; să priveşti larg, cuprinzător ; să analizezi în adîncime ; să gîndeşti la om.

MENTALITATEA CADRELOR DE CONDUCERE. O asemenea mentalitate trebuie gîndită pe două planuri : în primul rînd, ca o îmbinare fericită a activităţii înscrise pe cele trei coordonate — randament, realizarea sarcinilor, grija pentru contacte şi relaţii umane — şi, în al doilea rînd, luînd în considerare aspectul de pluri-disciplinaritate, în contextul căruia cunoştinţele economice s-ar impune a fi reconsiderate.

În ansamblul mentalităţii cadrelor de conducere se impun a fi comentate unele atitudini dominante ale acestora cel puţin pe plan economic şi uman. Pe plan economic aceste atitudini pot fi materializate de ideile de creştere, progres, de reînnoire a tuturor activităţilor întreprinderilor, refuz de a accepta imobilismul, tradiţionalismul, susţinerea profesionalismului, a capacităţii, competenţei şi efortului pentru realizarea obiectivelor.

Pe planul relaţiilor umane nu trebuie scăpate din vedere existenţa unui sistem modern de conducere, a unui efort sistematic de informare, formare şi de comunicare, de susţinere a unei conduceri colective etc. Subliniem în acest sens necesitatea utilizării la maximum a condiţiilor create în unităţile noastre economice prin instituţionalizarea conducerii colective la toate nivelele organizatorice.

— Ce vor de la mine ? !...

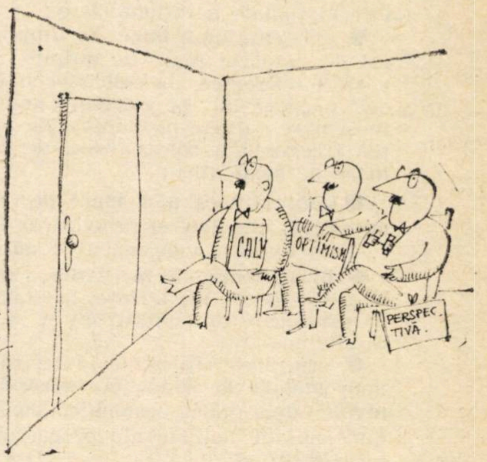
CALM
OPTIMISM
PERSPECTIVĂ

(Desene de Cik Damadian)

METODE DE ANALIZĂ A ACTIVITĂŢII CADRELOR DE CONDUCERE

Metoda	Utilizarea şi caracterizarea metodei	Persoana însărcinată cu aplicarea metodei
Eficienţa activităţii proprii şi a întreprinderii. Rezultate. Climat de muncă	— Metodă de asociat cu toate celelalte. Ea poate caracteriza în final activitatea desfăşurată şi comportamentul în colectiv. Poate ascunde însă variaţii între limite cîteodată largi.	— Poate fi realizată de orice persoană competentă pentru analiza bugetului de timp, cu condiţia să cunoască bine delimitarea atribuţiilor, autorităţii şi responsabilităţi.
Analiza tipologiei decizionale şi a delegării de autoritate	— Problemă importantă, necesar de urmărit, în toate metodele enunţate pentru că oferă imaginea echilibrului intervenţiei curent — perspectivă, măsurînd în acelaşi timp „stress"-ul decizional.	— Metoda se poate aplica de un cunoscător în probleme de conducere şi organizare sau de conducătorul vizat.
Verificarea gradului de sănătate fizică şi psihică	— Obligatoriu de realizat la fiecare 6 luni. Explică atît nivelul de sănătate, cît şi unele manifestări mai greu de înţeles.	— Personal medical pe specialitate avînd o continuitate în observarea subiectului.
Metode comparative, inclusiv cele grafice	— Sub forma diagramelor zilnice ale consumului de timp sau utilizînd etaloane ale propriei activităţi pe perioade anterioare sau ale activităţilor prezentate ca raţionale dintr-o serie de cercetări referitoare la cadre de conducere din aceleaşi domenii sau domenii înrudite.	— Se poate realiza de o persoană instruită din cadrul secretariatului sau chiar de conducătorul vizat.

STRATEGIA DE PROGRES, caracterizată prin dinamism şi spirit ofensiv în conducere, avînd în vedere printre altele : punerea în valoare a funcţiei de creativitate economică ; accentuarea preocupărilor în cercetare tehnologică ; valorificarea politicii inovaţionale, conceperea acţiunilor ca emanaţie a colectivităţii, singura capabilă să-şi asume într-o manieră integrată realizarea acestei strategii de progres.

Unitatea obiectivelor, a voinţei de acţiune, motivarea psihosocială pot completa această imagine a strategiei de progres pe care conducătorii trebuie să o promoveze în vederea diminuării suprasolicitărilor la care sînt supuşi.

Conceperea unor MODELE TEHNOLOGICE DE EVOLUŢIE în ramura sau domeniul respectiv de activitate, capabile să elimine sau să diminueze şocul produs de unele perturbaţii apărute pe plan naţional şi internaţional. Asemenea modele tehnologice previzionale sînt capabile să ofere o stabilitate relativă în intervenţiile cadrelor de conducere, să permită o optimizare fundamentală a deciziilor pe termen lung.

prof. dr. Mihail DUMITRESCU

(Continuare în pag. 32)

TEORII
IDEI

DOCUMENTAR „R. E." ● DOCUMENTAR „R. E." ●

În sprijinul participanţilor la învăţămîntul politico-ideologic şi la programele de reciclare

Creşterea rolului conducător al partidului în societatea socialistă multilateral dezvoltată. Documentele P.C.R. despre rolul şi funcţiile statului socialist în etapa actuală. Dezvoltarea democraţiei socialiste

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN îndeplineşte rolul de centru vital al întregului nostru sistem social. Politica sa fiind o reflectare a tendinţelor obiective ale dezvoltării societăţii noastre, a intereselor clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, cuprinde în mod necesar toate sferele vieţii sociale. Edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea ţării spre comunism constituie un proces complex, unitar şi de durată care presupune unirea eforturilor întregului nostru popor.

Societatea socialistă este concepută ca un sistem cuprinzător, ca o unitate organică a subsistemelor : politic, economic, administrativ etc., sistem care trebuie cuprins în întregime în sfera îndrumării politice conştiente, deoarece dacă unul sau altul din elementele sistemului social rămîne în urmă, apar inevitabil perturbaţii, contradicţii pe ansamblul sistemului. De aceea, relaţiile, interconexiunile subsistemelor constitutive ale societăţii socialiste nu pot fi lăsate pe seama spontaneităţii. În consecinţă, rolul conducător al partidului se exercită asupra tuturor compartimentelor societăţii. O importanţă deosebită are conducerea de către partid a economiei naţionale — domeniul fundamental al întregii dezvoltări.

Creşterea rolului conducător al partidului în dirijarea conştientă a tuturor proceselor sociale – necesitate obiectivă

POTRIVIT concepţiei marxist-leniniste, rolul decisiv în dezvoltarea societăţii îl are producţia materială. Creşterea puternică a forţelor de producţie pe baza ştiinţei şi tehnicii moderne constituie temelia progresului întregii societăţi. Dezvoltarea economiei naţionale are rolul hotărîtor în creşterea nivelului de trai al poporului — ţelul suprem al politicii Partidului Comunist Român, raţiunea însăşi a edificării noii orînduiri. De aceea, dezvoltarea în ritm înalt a economiei naţionale, bazată pe o industrie puternică şi o agricultură înaintată, pe folosirea cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane şi valorificarea superioară a resurselor ţării, pe utilizarea intensivă a întregului potenţial uman şi material, pe o înaltă productivitate a muncii sociale se află situată în centrul activităţii partidului nostru, a organelor şi organizaţiilor sale.

Partidul Comunist Român îşi realizează rolul său conducător prin intermediul unor funcţii şi modalităţi. Funcţia primordială a partidului în înfăptuirea misiunii sale o constituie elaborarea strategiei dezvoltării societăţii noastre.

Dezvoltarea progresivă a societăţii depinde de faptul dacă actele conştiente ale oamenilor corespund cerinţelor legilor obiective. Aceste legi exprimă tendinţa dezvoltării societăţii. Ele reprezintă baza obiectivă a conducerii ştiinţifice a societăţii. De aceea, se acordă o atenţie deosebită cunoaşterii legilor obiective urmărindu-se utilizarea conştientă a acestora, în scopul dezvoltării echilibrate şi unitare a forţelor de producţie, a întregii societăţi, evitării apariţiei de fenomene negative şi disproporţii.

Direcţia în care acţionează legile sociale devine scop conştient al politicii economico-sociale a partidului marxist-leninist. Astfel, Partidul Comunist Român, înarmat cu concepţia ştiinţifică despre societate, descifrînd cerinţele legilor obiective ale dezvoltării sociale, a elaborat Programul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. La elaborarea Programului şi Directivelor au luat parte activă cadrele de bază ale partidului din toate domeniile vieţii economico-sociale. Aceste documente au fost amplu dezbătute în adunările de partid, în conferinţele organizaţiilor orăşeneşti, municipale, judeţene, de către masele largi ale oamenilor muncii ; ele au fost dezbătute pe larg şi adoptate în unanimitate de forul suprem al P.C.R., Congresul partidului. Aşadar, Programul, Directivele, măsurile concrete ce se iau pentru a răspunde necesităţilor obiective sînt acte politice fundamentate ştiinţific. Ele dau expresie înţelepciunii colective a partidului, a conducerii sale ; reflectă sintetic cunoştinţele ştiinţifice, experienţa şi capacitatea creatoare a maselor.

Înfăptuirea liniei politice a partidului necesită desfăşurarea unei vaste activităţi politico-ideologice de ridicare a nivelului general al cunoaşterii şi de educare comunistă a maselor. Aceasta este o altă funcţie a partidului.

În măsura în care se obţin rezultate bune în creşterea conştiinţei socialiste, în ridicarea nivelului de cultură, în înţelegerea de către masele largi ale oamenilor muncii a proceselor economico-sociale, în aceeaşi măsură va creşte participarea lor activă la întreaga viaţă socială. O însemnătate deosebită în acest sens are aplicarea în viaţă a Programului partidului pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi a conştiinţei socialiste a oamenilor muncii. Înfăptuirea sarcinilor stabilite de partid în acest domeniu — îndatorire fundamentală a tuturor organizaţiilor de partid, de masă şi obşteşti, a întregului sistem educaţional al societăţii noastre — determină sporirea contribuţiei celor ce muncesc la transpunerea în viaţă a liniei politice a partidului.

O funcţie a partidului, de care depinde înfăptuirea rolului conducător în societate, constă în unirea eforturilor întregului popor în vederea înfăptuirii programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, în organizarea şi mobilizarea tuturor forţelor naţiunii în vederea înfăptuirii politicii partidului. Participarea poporului la înfăptuirea Programului partidului este nemijlocit determinată de capacitatea lui de a organiza şi pune în mişcare energiile creatoare ale oamenilor muncii pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite.

Din aceste funcţii derivă unele modalităţi concrete ale exercitării rolului conducător al partidului în societate.

— Partidul îşi realizează rolul conducător, în primul rînd, prin stabilirea liniei politice generale concretizată în programele, directivele şi hotărîrile adoptate de organele superioare de conducere, Congresul, Conferinţa Naţională, Comitetul Central şi organele sale executive.

— Conducerea politică a societăţii de către partid se înfăptuieşte, de asemenea, prin organele şi organizaţiile sale, prin activitatea membrilor de partid care „...trebuie să participe la dezvoltarea economico-socială nu din afară, ci nemijlocit dinăuntrul tuturor organismelor economice, sociale şi de stat ale ţării" [1].

— Partidul îşi realizează rolul conducător şi prin cadrele sale ce îndeplinesc funcţii de conducere în toate domeniile de activitate. „Succesele noastre — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — sînt legate nemijlocit de munca sutelor de mii de cadre — la diferite niveluri care înfăptuiesc neabătut politica partidului,..." [2].

— Înfăptuirea rolului conducător al partidului presupune exercitarea controlului de către organele şi organizaţiile de partid în toate domeniile construcţiei socialiste. Controlul asigură cunoaşterea temeinică a modului cum se aplică hotărîrile de partid şi legile ţării, a înfăptuirii prevederilor planului naţional unic de dezvoltare economico-socială. Pentru asigurarea controlului unitar și sistematic asupra activității economice și sociale — pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului — Plenara Comitetului Central din noiembrie 1972 a adoptat măsuri privind înființarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, organ de partid și de stat, precum și consilii de control muncitoresc județene și în unitățile economice.

---

[1] **Nicolae Ceauşescu,** Raport la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, Editura politică, Bucureşti, 1972, p. 41.

[2] **Nicolae Ceauşescu,** Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, Bucureşti, 1974, p. 85.

— Întărirea unității politico-ideologice și organizatorice a partidului constituie o altă condiție esențială a înfăptuirii rolului conducător al partidului.

— Exercitîndu-și rolul conducător în societate partidul dezvoltă legăturile sale multiple cu clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, cu toți cei ce muncesc. Întreaga activitate de edificare a noii orînduiri se caracterizează printr-o legătură indisolubilă dintre partid și masele largi ale poporului român. Programul partidului constituie expresia năzuințelor vitale ale întregii națiuni. Partidul prin organizațiile sale, prin membrii săi întreține un contact permanent și nemijlocit cu toate categoriile de oameni ai muncii.

Rolul statului în societatea socialistă multilateral dezvoltată

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, în cadrul societății noastre acționează un mare număr de organisme care, la diferite nivele ale sistemului social, asigură îndrumarea nenumăratelor compartimente de activitate. Avem în vedere, în primul rînd, statul socialist, ca principal instrument de înfăptuire a politicii economico-sociale a partidului.

În actuala etapă a evoluției țării noastre — și pentru o perioadă încă îndelungată de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere la edificarea comunismului — statul păstrează un rol important în organizarea vieții economico-sociale, a activității cultural-educative, în administrarea avuției naționale[3]. El asigură unirea tuturor eforturilor materiale și umane pentru înfăptuirea programului elaborat de partid.

Puterea de stat socialistă din România în această etapă istorică are următoarele trăsături : puterea de stat are un caracter muncitoresc deoarece clasa muncitoare deține rolul conducător în stat ; este o putere muncitorească-țărănească pentru că la temelia ei stă alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, ridicată pe o treaptă superioară, ca urmare a generalizării relațiilor socialiste în economie ; este o putere populară fiindcă aparține poporului, unit prin comunitatea de interese economice, politice și ideologice a tuturor oamenilor muncii pe baza căreia s-a făurit coeziunea de nezdruncinat a întregului popor ; are caracter suveran, național și unitar pentru că este exercitată de către poporul însuși, fiind expresia suveranității depline a națiunii noastre socialiste, libere și independente ; are un caracter internaționalist și antiimperialist[4]. La baza conducerii vieții economico-sociale, a întregii activități a statului stă principiul centralismului democratic, asigurîndu-se o îmbinare armonioasă a conducerii unitare — pe baza planului național — a tuturor proceselor sociale, a întregii dezvoltări a țării, cu creșterea răspunderii și autonomiei unităților locale, cu participarea activă a maselor la conducerea societății[5]. Statul nostru socialist se înscrie în procesul de integrare tot mai organică în societate prin dezvoltarea continuă a democrației socialiste.

Odată cu evoluția esenței statului cunosc o schimbare și funcțiile sale, ponderea lor. Funcțiile statului oglindesc esența lui. Ele sînt o manifestare, o concretizare a esenței statului. Prin funcțiile statului socialist se înțeleg direcțiile activității fundamentale ale statului determinate de esența și sarcinile lui în diferitele etape[6]. În cadrul funcțiilor interne menționăm, în primul rînd, creșterea amploarei funcției de organizare și edificare a economiei naționale. Prin intermediul statului se înfăptuiește politica partidului de dezvoltare în ritm rapid a bazei tehnico-materiale a societății noastre. O direcție fundamentală o constituie — și în cincinalul următor — dezvoltarea susținută a industriei socialiste, modernizarea structurii ei. Ținînd seama de progresul tot mai rapid al științei și tehnicii contemporane „este necesar — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești"[7]. Concomitent va avea loc dezvoltarea și modernizarea agriculturii, ridicarea considerabilă a nivelului ei tehnic. Stabilirea ritmurilor de dezvoltare a economiei, a proporțiilor dintre diferite ramuri ale economiei naționale, repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării în vederea valorificării depline a resurselor materiale și umane, ridicarea productivității muncii, creșterea eficienței întregii economii constituie, de asemenea, coordonate majore ale conducerii economiei. O altă latură importantă a acestei funcții are în vedere perfecționarea relațiilor economice socialiste, a organizării, planificării și conducerii economiei. În cadrul funcției social-culturale și educative, statul acordă o atenție deosebită dezvoltării științei și învățămîntului, artei și culturii activității ideologice și educării socialiste a maselor, formării omului nou. Preocuparea centrală în exercitarea funcțiilor economică, social-culturală și educativă ale statului nostru constă în grija pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, pentru calitatea vieții.

Ca urmare a lichidării claselor exploatatoare, a înlăturării dominației de clasă în societatea noastră, a încetat să mai existe o funcție distinctă a reprimării de clasă. În actuala etapă a dezvoltării statului nostru, funcția de apărare a orînduirii sociale socialiste, a cuceririlor revoluționare ale poporului are drept conținut apărarea proprietății socialiste, a drepturilor și libertăților cetățenilor, a ordinii de drept și legalității socialiste[8].

Pe plan extern, statul socialist român, pe baza Programului partidului, înfăptuiește funcțiile : de dezvoltare a prieteniei, colaborării și cooperării cu toate țările socialiste ; de dezvoltare a colaborării și cooperării cu statele ce au altă orînduire social-politică ; de apărare a țării împotriva unei eventuale agresiuni imperialiste. România socialistă participă activ în viața internațională. „Putem afirma — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de al XI-lea Congres — că nu există probleme mai importante în viața mondială la care România să nu fi participat într-o formă sau alta, aducîndu-și contribuția la soluționarea lor în interesul tuturor popoarelor, al colaborării internaționale".

Dezvoltarea democrației socialiste

SOCIALISMUL este rezultatul activității conștiente și creatoare a oamenilor muncii. Privită prin prisma marxism-leninismului, democrația socialistă constituie nu numai o parte inseparabilă a socialismului, ci și o necesitate obiectivă pentru făurirea cu succes a noii orînduiri sociale. În concepția Partidului Comunist Român, socialismul trebuie să fie societatea totalei împliniri a personalității umane, în care fiecare cetățean să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată gîndi și acționa nestingherit în folosul dezvoltării societății. Neglijarea și subestimarea acestor aspecte sînt de natură să creeze teren pentru birocratism, abuzuri și ilegalități, fenomene negative, dăunătoare pentru orînduirea socialistă.

Socialismul, prin însăși natura sa, nu poate fi conceput decît ca o societate profund democratică. Subliniind unitatea indisolubilă dintre socialism și democrație, V. I. Lenin scria că : „Socialismul nu este posibil fără democrație", că „proletariatul nu poate săvîrși revoluția socialistă dacă nu se pregătește în vederea ei luptînd pentru democrație", iar socialismul, la rîndul său, nu-și poate consolida victoria și nu poate ajunge la desființarea treptată a statului „fără a înfăptui o democrație"[9]. Astfel, socialismul și democrația sînt de nedespărțit.

Superioritatea calitativă, de esență, a democrației socialiste față de cea burgheză rezidă în faptul că oamenii muncii, organizați și conduși de partidul marxist-leninist, dețin puterea, sînt proprietari — de tip socialist — ai tuturor mijloacelor de producție și bogățiilor țării, își făuresc în mod conștient, pe bază de plan unic, viitorul socialist și comunist. Punerea în valoare a superiorității socialismului ține într-o măsură hotărîtoare de acțiunea conștientă a partidului, poartă „sigiliul" inițiativelor și activității creatoare a maselor. Democrația socialistă se dezvoltă într-un proces continuu, în cursul căruia se conturează formele și modalitățile cele mai adecvate pentru atragerea oamenilor muncii la conducerea treburilor obștești ; perfecționarea continuă a democrației socialiste constituie o cerință logică a mersului înainte al societății noastre.

Partidul pune un accent deosebit pe dezvoltarea democrației în sfera hotărîtoare a activității sociale — producția materială. Dezvoltarea democrației economice, muncitorești, crearea cadrului necesar pentru participarea directă a oamenilor muncii la adoptarea hotărîrilor reprezintă o trăsătură esențială a adîncirii democrației socialiste. Adunarea generală constituie forma prin care oamenii muncii participă nemijlocit la conducerea activității economico-sociale. În cadrul adunării generale, oamenii muncii dezbat și adoptă planurile anuale și de perspectivă, măsurile menite să asigure înfăptuirea lor, exercită controlul asupra organelor de conducere. Pe aceeași linie se înscrie înființarea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii.

---

[3] **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. Editura politică, București, 1973, p. 41.

[4] **Ioan Ceterchi**, Democrația socialistă, Editura politică, București, 1974, p. 20.

[5] **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974, p. 78.

[6] **Dumitru I. Mazilu**, Funcțiile statului socialist, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972, p. 136—138.

[7] **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974, p. 51.

[8] **Ioan Ceterchi**, op. cit., p. 25.

[9] **V. I. Lenin**, Opere complete, vol 30, Editura politică, București, 1964, p. 130.

Semnificație profundă o are practica ce a fost introdusă ca hotărîrile și legile mai importante să fie supuse dezbaterii publice mai înainte ca ele să fie adoptate de organele competente, de partid sau de stat. Dialogul cu masele, practicat sistematic de conducerea de partid, de președintele Nicolae Ceaușescu, întîlnirile de lucru la fața locului în întreprinderi și localități, consfătuirile și conferințele pe domenii de activitate se înscriu în practica generală de a consulta masele, de a dezbate problemele fundamentale ale dezvoltării societății cu toate categoriile de oameni ai muncii, cu întregul popor.

Dezvoltarea democratismului societății noastre duce la întărirea legăturilor partidului cu masele, creează politicii elaborate de partid o bază trainică, întruchipată în experiența și înțelepciunea celor ce o înfăptuiesc, dezvoltă la oamenii muncii capacitatea de a participa efectiv la conducerea vieții economico-sociale, ridică răspunderea lor pentru îndeplinirea hotărîrilor luate. „Numai pe calea dezvoltării continue a democrației socialiste, a participării nemijlocite a oamenilor muncii la conducere — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — se poate asigura construirea cu succes a societății noi ; aceasta este de altfel însăși esența principiului de conducere în socialism“ [10] De aici și atenția pe care o acordă P.C.R. amplificării continue a activității organizațiilor de masă și obștești.

Necesitatea și rolul organizațiilor de masă și obștești derivă din faptul că partidul revoluționar al clasei muncitoare, partidul marxist-leninist, cuprinde numai o parte a clasei muncitoare și anume partea cea mai înaintată, cea mai revoluționară, cuprinde numai pe cei mai înaintați și mai activi oameni ai muncii. Totodată, este necesar să se asigure cadrul organizat pentru participarea conștientă a maselor la edificarea noii societăți — țel comun al tuturor oamenilor muncii, al întregului popor.

Organizațiile de masă și obștești asigură participarea maselor la viața politică, economică, socială, culturală a țării, ceea ce reprezintă o expresie a democratismului societății noastre. Ele sînt chemate să desfășoare o largă muncă politică și organizatorică pentru unirea eforturilor tuturor celor ce muncesc la înfăptuirea programului partidului, să asigure participarea activă a acestora la înfăptuirea sarcinilor construcției socialiste.

Sindicatele, organizațiile largi ale clasei muncitoare, ale oamenilor muncii, sînt chemate să ofere cadrul organizat în care cei ce muncesc să-și exercite drepturile și obligațiile ce le au ca producători și proprietari. Ele participă prin reprezentanții lor, în toate organismele de conducere — în forurile de stat centrale, inclusiv în guvern, și locale, în colectivele de conducere ale unităților economice, de cultură, învățămînt și cercetare. Sindicatele iau parte la elaborarea legilor și măsurilor privind dezvoltarea economico-socială a țării și ridicarea nivelului de trai al poporului. Au un rol important în organizarea participării active a oamenilor muncii la buna gospodărire a unităților, la exercitarea controlului obștesc, la activitatea de îndeplinire a planurilor, le revin răspunderi însemnate în soluționarea problemelor sociale și în aplicarea legislației muncii.

Programul partidului cheamă sindicatele să se ocupe de organizarea calificării profesionale și pregătirii tehnico-științifice a celor ce muncesc, să acționeze pentru întărirea ordinii și disciplinei și spiritului de răspundere în producție, să militeze pentru atitudinea nouă comunistă, față de muncă și avutul obștesc, să desfășoare o largă muncă politico-educativă în scopul ridicării conștiinței maselor, al lărgirii orizontului lor de cunoaștere, pentru formarea omului nou.

Un rol important în societatea noastră îl au femeile. Ele au o contribuție esențială în producția materială și spirituală a societății, în întărirea familiei, în dezvoltarea națiunii, în menținerea tinereții poporului, în creșterea și educarea tinerei generații. Dînd o înaltă apreciere contribuției femeilor la făurirea noii orînduiri sociale, partidul se preocupă de asigurarea condițiilor pentru participarea tot mai activă a acestora la întreaga viață economico-socială, la conducerea societății. Aceasta se va realiza îndeosebi pe calea promovării femeilor în funcții de răspundere, participării lor în diferite organisme de stat și obștești, la soluționarea problemelor legate de condițiile de muncă și viață ale populației.

Îngrijindu-se atît de prezentul, cît și de viitorul patriei noastre, P.C.R. situează permanent în centrul preocupărilor sale formarea și educarea tinerei generații în spiritul înaltelor principii ale comunismului. Tineretul deține o pondere însemnată în întreprinderile industriale, pe șantiere, în activitatea economică-socială, în toate compartimentele societății. Pregătirea maselor de tineri pentru muncă și viață presupune grija societății și a tinerilor înșiși în a-și însuși bogate cunoștințe profesionale și politico-ideologice pentru participarea conștientă și efectivă, alături de întregul popor, la înfăptuirea Programului partidului.

Partidul cere organizației revoluționare a tineretului, U.T.C., școlii, întreprinderii, tuturor factorilor educaționali să desfășoare o activitate susținută pentru educarea tinerei generații în spiritul răspunderii în muncă și al datoriei față de patrie, popor și partid, al internaționalismului socialist. Tineretului i se deschid posibilități tot mai largi de a participa la viața economică și social-politică, de a-și spune cuvîntul în problemele majore ale prezentului socialist și viitorului comunist.

Prefigurînd perspectiva apropierii tot mai depline a claselor și categoriilor sociale în procesul făuririi societății comuniste, Frontului Unității Socialiste — organism politic larg revoluționar, democratic, care unește în rîndurile sale, sub conducerea partidului, toate organizațiile obștești și exprimă unitatea armonioasă a oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate — îi revine, așa cum se arată în Programul partidului, sarcini de mare răspundere în dezvoltarea democrației socialiste, în asigurarea participării la viața politică a tuturor cetățenilor patriei. El este chemat să asigure antrenarea la acțiunile ce le întreprinde a tuturor organizațiilor din care este alcătuit în vederea realizării cu forțe comune a obiectivelor unice ce decurg din Programul partidului.

Alegerile vor demonstra cu puterea faptelor de viață, capacitatea partidului, a organelor și organizațiilor sale de a insufla comuniștilor, tuturor oamenilor muncii pasiune și dăruire revoluționară în opera de edificare a noii societăți. Ele vor constitui un important eveniment politic ; întregul popor, prin votul pe care îl va da candidaților Frontului Unității Socialiste, va manifesta adeziunea deplină la hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C.R., hotărîrea fermă de a înfăptui neabătut Programul partidului, în acest fel, alegerile vor constitui și o afirmare puternică a democrației noastre socialiste, a participării maselor largi de oameni ai muncii la conducerea vieții economico-sociale, la făurirea conștientă a propriului lor viitor.

conf. dr. Ioan TIBERIAN

---

[10] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, în „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“ vol. 5, Editura politică, București, 1971, p. 765.

BIBLIOGRAFIE

- **Programul Partidului Comunist Român** de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Capitolele : „Rolul conducător al partidului în societatea socialistă multilateral dezvoltată“, „Rolul statului în societatea socialistă multilateral dezvoltată“ și „Dezvoltarea democrației socialiste“.
- **Nicolae Ceaușescu** — Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1974, p. 75—91.
- **Nicolae Ceaușescu** — Expunere la primul Congres al Frontului Unității Socialiste, 23—24 mai 1974, Editura politică, 1974.
- **Ilie Verdeț** — Perfecționarea continuă a organizării și conducerii — imperativ al progresului economic și social, în „Era socialistă“ nr. 16/1974.
- **Petru Pînzaru** — Creșterea rolului conducător al partidului — chezășia viitorului comunist al patriei, în „Revista Economică“ nr. 10/1974.
- **G.P. Apostol** — Partidul Comunist — centrul vital al națiunii noastre socialiste, în „Revista Economică“ nr. 23/1974.
- **Petre Velica** — Locul și importanța organizațiilor de masă și obștești în sistemul democrației noastre socialiste. Conducerea de către partid a organizațiilor de masă și obștești, în „Principii și norme ale organizării și activității Partidului Comunist Român“, Editura politică, 1972, pag. 442—458.

NOȚIUNI ȘI CATEGORII ECONOMICE

EFICIENȚA ECONOMICĂ

a) Concept

Eficiența economică constituie o categorie complexă care exprimă într-un mod cuprinzător rezultatele ce se obțin în activitatea economică prin utilizarea mijloacelor aflate la dispoziția întreprinderilor și ramurilor din economie. Potrivit unei accepții larg încetățenite în literatura de specialitate, **eficiența economică este definită ca raportul dintre ansamblul efectelor economice favorabile obținute de pe urma unei activități economice și totalul eforturilor făcute pentru obținerea acestora.** Definiția necesită precizarea conținutului celor doi termeni care se raportează. Noțiunea de **efect economic** oglindește rezultatul activității productive exprimat în unități fizice și respectiv valorice. Dacă în legătură cu rezultatele în expresie fizică nu se ridică probleme, exprimarea valorică a acestora se face prin intermediul mai multor indicatori printre care cei mai importanți sînt : produsul social total, producția globală, producția marfă, venitul național, venitul net al societății (plus produsul), beneficiul etc. Noțiunea de **efort** semnifică un consum de resurse umane, materiale și bănești pentru realizarea unui obiectiv propus. Desfășurarea oricărei activități economice presupune existența celor trei factori de producție : forța de muncă, mașini, materii prime, materiale, combustibili etc. Consumul acestor factori poate fi privit din două puncte de vedere : ca un **consum efectiv** de materii prime și materiale, de fonduri fixe — sub formă de amortizare — și de forță de muncă — reprezentat de fondul de remunerare — reflectat în prețul de cost al producției și respectiv ca un **consum de resurse sub forma alocării (repartizării) lor într-un anumit sector de producție.** În această ultimă accepție, utilizată în definirea conceptului de eficiență, efortul economic reprezintă defalcarea unor resurse economice din totalul resurselor țării pentru diferite acțiuni fără ca aceste resurse să fie cuprinse în categoria, prea îngustă, a prețului de cost.

b) Criterii de apreciere

Întrucît există mai mulți indicatori prin care se pot exprima rezultatele activității economice, ca și eforturile depuse pentru obținerea acestora, problema aprecierii eficienței economice și modul ei de determinare constituie o chestiune viu disputată în literatura de specialitate. Majoritatea punctelor de vedere exprimate converg spre **aprecierea eficienței economice prin intermediul unui sistem de indicatori în care locul central îl ocupă venitul național.**

La nivelul economiei naționale, **parametrul de bază după care se poate aprecia eficiența și dinamismul dezvoltării economice îl constituie ritmul de creștere al venitului național ;** el reprezintă o chintesență a aportului pe care îl aduc resursele suplimentare — materiale, bănești și de muncă — atrase în procesul reproducției lărgite, precum și progresele înregistrate pe linia sporirii eficienței cu care sînt utilizate resursele totale existente la un moment dat la dispoziția societății.

Evaluarea eficienței folosirii resurselor suplimentare atrase în circuitul productiv se poate face prin determinarea :

— sporului de venit național din anul curent față de anul precedent — sau față de anul luat ca bază — care revine la un leu, 100 sau 1 000 de lei acumulare productivă ;

— sporul de venit național ce revine la un leu, 100 sau 1 000 de lei investiții productive ;

— sporul de venit național ce revine la un leu, 100 sau 1 000 de lei spor de fonduri de producție ;

— sporul de venit net al societății care revine la un leu, 100 sau 1 000 de lei investiții productive ; el arată perioada de timp în care societatea își recuperează fondurile alocate pentru investiții din venitul net suplimentar obținut ca urmare a acestora.

Indicatorii care exprimă, într-o formă sau alta, eficiența utilizării resurselor suplimentare destinate reproducției lărgite trebuie completați cu indicatorii **care arată eficiența cu care sînt folosite resursele totale angrenate în procesul producției materiale,** aceasta cu atît mai mult cu cît o parte din plusul de rezultate se datorește utilizării mai bune a resurselor existente la un moment dat la dispoziția societății. Ca urmare, ei dau posibilitatea exprimării mai depline a eficienței economice. Dintre acești indicatori o largă utilizare în practica economică o cunosc :

— venitul național, respectiv producția netă *) care revine la un leu, 100 sau 1 000 de lei fonduri de producție ;

— producția globală, respectiv producția marfă care revine la un leu, 100 sau 1 000 de lei fonduri de producție ;

— venitul net al societății (plus produsul) care revine la un leu, 100 sau 1 000 de lei fonduri de producție ;

— producția netă, producția globală și respectiv producția marfă realizată dintr-o unitate de materie primă supusă prelucrării ;

— nivelul și ritmul de creștere al productivității muncii.

Desigur în activitatea de planificare și conducere a economiei naționale ca și a unităților economice se utilizează și alți indicatori care exprimă diferite laturi ale eficienței printre care : cheltuielile totale de producție, din care cele materiale, la 1 000 de lei producție marfă, prețul de cost al producției, viteza de rotație a mijloacelor circulante etc.

c) Căi de creștere

Ridicarea eficienței economice ocupă în strategia partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism un loc deosebit de însemnat, este considerată unul din factorii de bază ai dezvoltării accelerate a forțelor de producție și sporirii rapide a venitului național. În acest context se remarcă în primul rînd accentul care se pune în documentele programatice adoptate de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, pe îmbunătățirea în continuare a structurii economiei naționale, pe **orientarea cu prioritate a resurselor materiale, financiare și de muncă, spre acele ramuri și sectoare ale activității productive care asigură obținerea celor mai înalte rezultate economice.** Concludent este faptul că în întreaga perioadă pînă în 1990 principalele eforturi de investiții vor fi îndreptate spre industrie, iar în cadrul acesteia spre sectoarele plasate în avangarda progresului tehnico-științific, spre industriile industrializante, concomitent cu susținerea dezvoltării și modernizării tuturor ramurilor producției materiale, factori decisivi pentru progresul general al întregii societăți.

O importanță de prim ordin în creșterea continuă și durabilă a eficienței economice o are **utilizarea deplină, cu înalt randament economic a tuturor factorilor de producție :** forța de muncă, fondurile fixe, materii prime, materiale, combustibili și energie ; aceasta trebuie să se bazeze pe acțiuni conjugate, armonizate care să asigure realmente producții cît mai mari, cu eforturi și cheltuieli minime, o înaltă productivitate a muncii, pe folosirea deplină a capacităților de producție, pe atragerea în circuitul economic și materializarea în produse cu un grad înalt de prelucrare a tuturor materiilor prime și materialelor. În acest fel devine posibilă realizarea unui venit național, a unei producții și venit net al societății cît mai ridicate la o unitate de fonduri de producție, elemente definitorii ale unei înalte eficiențe. Vitale pentru realizarea acestor obiective sînt ridicarea calificării, perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii, întărirea ordinii și disciplinei, a responsabilității sociale pentru gospodărirea fondurilor încredințate de societate, promovarea largă a progresului tehnico-științific în toate sectoarele de activitate, ridicarea calității și a parametrilor tehnico-economici ai tuturor produselor la nivelul celor mai înalte realizări obținute pe plan mondial.

Compararea riguroasă a cheltuielilor cu rezultatele obținute și determinarea — în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă, a căilor concrete care pot să contribuie la sporirea eficienței reprezintă, în esența sa atît o problemă de ordin economic cît și politic, întrucît progresele înregistrate în sporirea eficienței economice se răsfrîng pozitiv asupra ridicării standardului de viață al întregului popor, asupra dinamismului creșterii noastre economice. Ea trebuie să reprezinte o preocupare majoră a organelor și organizațiilor de partid, a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, a tuturor celor ce muncesc.

Cornel IUGA

---

*) Începînd cu acest an producția netă constituie indicator de plan pentru toate ministerele, centralele și întreprinderile din industria republicană. În prezent se fac studii și analize pentru introducerea acestui indicator și în alte sectoare de activitate.

convorbiri economice

cu dr. Jörg BAETGE

profesor la Universitatea din Frankfurt Main (R.F.G.)

„Capacitatea de încadrare într-un colectiv condiție esențială pentru succesul unui conducător“

Născut în 1937, Jörg Baetge a studiat economia întreprinderii la universitățile din Frankfurt pe Main, unde își ia licența în 1964, și Münster, unde își susține doctoratul în 1968, iar în 1972 docența. Din 1973 este profesor la catedra de economia întreprinderii a Universității „J. W. Goethe“ din Frankfurt pe Main.

Dintre lucrările sale amintim : „Despre siguranța și economicitatea formării judecății cu ocazia controalelor" (1969, în colaborare), „Fiabilitatea constatărilor financiare" (1971, în colaborare), „Teoria controlului economic al întreprinderilor" (1974), precum și numeroase articole în revistele de specialitate.

● Care sînt domeniile dv. principale de activitate la Universitatea din Frankfurt ?

— M-am specializat, pe de o parte, în domeniul evidenței contabile și controlului economic, iar pe de altă parte, în cibernetica economică, cercetînd în special posibilitățile de aplicare a acesteia la nivel microeconomic. Și publicațiile mele se înscriu în aceste două domenii. În cadrul preocupărilor mele am încercat întotdeauna să demonstrez posibilitatea folosirii procedeelor matematice pentru rezolvarea problemelor microeconomice. În ultimul timp am aplicat în special metode de simulare pe calculator, pentru a proiecta pe această bază mecanisme de reglare și comandă automată a întreprinderilor în ansamblu cît și a anumitor sectoare ale acestora ca de exemplu producția și depozitarea. Folosesc însă simularea pe calculator nu numai pentru conceperea unor modele de reglare automată, ci și pentru pregătirea studenților.

● Cum se poate aplica simularea pe calculator pentru pregătirea studenților ?

— Am tradus din limba engleză cel mai important joc de planificarea întreprinderilor din cele cunoscute mie pînă acum, și anume jocul INTOP („International Operation Simulation — Simularea operațională internațională). Este vorba de un program de calculator cu care se poate simula o piață cu ofertă oligopolistă a industriei de aparate electrice. Studenții formează mai multe grupuri, iar fiecare grup în parte funcționează la conducerea unei întreprinderi. Caracterul deosebit de realist al jocului cere pentru rezolvarea problemelor întreprinderii o mare capacitate de gîndire, putere rapidă de înțelegere și imaginație plastică. Jocul stimulează în mod deosebit dezvoltarea acestor facultăți.

Complexitatea deciziilor care trebuie luate face necesară o diviziune eficientă a muncii între jucătorii grupului care reprezintă conducerea întreprinderii. În timp ce la curs sau la seminar este posibil un mod de a învăța mai mult pasiv, participantul la jocul de întreprinderi își antrenează aptitudinile de a colabora, de a lucra în colectiv deci, la alcătuirea, coordonarea și realizarea planurilor de investiții, producție, desfacere, finanțare, cercetare și dezvoltare. Tocmai capacitatea de a se încadra într-un colectiv de muncă este o condiție esențială pentru succesul unui conducător într-o întreprindere modernă, cu sarcini multiple, necesitînd o diviziune minuțioasă a muncii.

Prin participarea la jocul de plan, studentul își adîncește cunoștințele sale de contabilitate, finanțe, producție, cercetare-dezvoltare și marketing într-un mod mai viu decît într-un seminar obișnuit. Fiecare grupă de participanți, după calcularea tuturor deciziilor pe calculator, obține un bilanț, diverse informații asupra pieței, ca și o vedere de ansamblu asupra celor mai importante date ale întreprinderii. Pe baza cunoașterii rezultatului fiecărei perioade de decizie, se pot observa apoi căile cele mai bune de ameliorare a deciziilor anterioare, și judeca logica și realismul lor.

● Ce rezultate a dat aplicarea acestei metode ?

— Am utilizat acest joc de plan pînă acum de numeroase ori, atît cu studenți cît și cu conducători care activează deja în practică. Succesul a fost foarte mare. Jocul amintit a găsit atît de mulți amatori încît l-am practicat și la firma „Volvo“, precum și la Curatoriul de raționalizare a economiei vest-germane (R.K.W.) În acest an îl voi organiza și la Academia austriacă pentru cadre de conducere din Graz.

● Pe lîngă activitatea dv. didactică, aveți o activitate susținută de cercetare. Cum se reflectă ea în lucrările dv. cele mai recente ?

— În 1974 am publicat la „Westdeutscher Verlag“ din Düsseldorf o carte despre o teorie de sistem în economia întreprinderii. Tot anul trecut a apărut o altă carte de a mea cu titlul „Teoria controlului în economia întreprinderii“. Aceste două lucrări arată cum se pot interpreta rezultatele obținute și rezolva problemele economice prin prisma teoriei generale a sistemelor și, în special, a teoriei reglării.

În cadrul Universității „J.W. Goethe" din Frankfurt pe Main (R.F.G.) va avea loc la 2 și 3 mai 1975, sub conducerea profesorului dr. Jörg Baetge, un simpozion cu tema „Aplicații ale teoriei sistemelor, îndeosebi ale teoriei reglării, la sisteme sociale și economice“. Scopul urmărit prin organizarea simpozionului îl constituie un schimb de experiență cu privire la noi metode cibernetice de conducere a economiei și a societății și cu privire la încercări corespunzătoare de implementare. Acest schimb de experiență urmează să se desfășoare între oamenii de știință din diferite ramuri ale ciberneticii și practicieni din economie și administrație. Referatele care vor fi supuse discuțiilor sînt așteptate să cuprindă unul sau mai multe din următoarele aspecte ; probleme ale descrierii și explicării operaționale a proceselor cibernetice de reglare a vieții economice și sociale ; elaborarea metodelor cibernetice economice și sociale ; probleme ale implementării metodelor elaborate.

Cu ocazia ultimului simpozion de marketing bazat pe calculatoare, organizat de firma IBM, am ținut o prelegere în fața profesorilor de marketing cu titlul „Un model de reglare pentru politica prețurilor“, apărută și în volumul de lucrări al acestui simpozion, la editura „Moderne Industrie“. Alte studii mai recente privesc „Teoria motivării“ și teoria „Invățării prin exercițiu“. In ultima lucrare am încercat să găsesc, cu ajutorul simulării, modul cel mai eficient în care conducerea întreprinderii poate influența procesul de învățare în cadrul întreprinderii și să arăt că, în practică, nu trebuie să lucrăm numai cu „curbele de învățare“ elaborate în S.U.A., de exemplu la „Boeing“, dacă vrem să atingem scopul nostru în condiții de optimalitate.

● Credeți că rezultatele cercetărilor dv. pot fi aplicate numai într-o întreprindere capitalistă ?

— Nu. Cred că multe rezultate ale cercetărilor de economia întreprinderii obținute în Occident pot fi folosite și în întreprinderile din țările socialiste, și invers. Astfel, acum aproape zece ani am scris o lucrare despre „Contabilitatea fără fracțiuni“ („Pfenniglose Buchfürung“), care a fost tipărită în rezumat în revista „Sozialistiche Finanzwirtschaft“ din R.D.G. Dar acesta este numai un exemplu neînsemnat. Multe probleme de conducere, organizare, calcul și control se pun în general, sub aspect tehnic, în întreprinderile capitaliste în mod asemănător cu întreprinderile socialiste.

In încheiere aș dori să spun că m-ar tenta foarte mult o discuție de specialitate cu colegi și studenți dintr-o țară socialistă. In al doilea rînd, lucrurile foarte interesante pe care le-am cunoscut în ultimii ani despre România, mi-au stîrnit curiozitatea de a cunoaște țara dv. mai îndeaproape.

Interviu de
dr. N. S. STĂNESCU

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Charles Levinson despre firmele multinaționale și inflația mondială

ROLUL firmelor multinaționale în viața economică, în condițiile intensificării inflației și, mai ales, ale „internaționalizării" ei, constituie, în ultima vreme, în țările capitaliste, obiectul a numeroase studii și cercetări economice. Printre acestea, un loc deosebit îl ocupă lucrarea „Inflația mondială și firmele multinaționale" 1) a doctorului în economie și sociologie al universităților din Paris și Toronto, Charles Levinson, unul din conducătorii unei federații internaționale a sindicatelor muncitorilor din chimie și din alte industrii de la Geneva. Ideea centrală a lucrării sale este că „toate economiile moderne (capitaliste – C.B.) sînt atinse de o virulentă inflație, care erodează continuu puterea de cumpărare a muncitorilor și compromite politicile monetare ale guvernelor. Numai firmele multinaționale pot să se acomodeze ei" deoarece, „nefiind supuse decît logicii dezvoltării lor, se joacă cu reglementările statelor naționale, sînt în plină expansiune" și au ajuns „încă de pe acum, ca unele să fie mai puternice decît statele naționale". Calificînd inflația „problemă crucială a societății industriale", Charles Levinson își propune să lămurească, după cum el însuși mărturisește, „cine este responsabil de inflație ? Muncitorii care revendică, pe bună dreptate, partea ce li se cuvine în creșterea economică sau firmele multinaționale care investesc pretutindeni,

în lume, sume din ce în ce mai fabuloase ?".

Autorul arată, argumentînd cu foarte multe date și serii statistice, că gradul înalt de concentrare și centralizare a producției și capitalului, monopolizarea producției unor produse și ramuri întregi de către firmele multinaționale creează acestora posibilitatea să dicteze condițiile realizării producției, să sporească necontenit prețurile, să se sustragă, prin tot felul de mașinații, de sub controlul statului, să facă inofensive măsurile antiinflaționiste ale guvernelor și să intensifice astfel inflația în interiorul țărilor capitaliste. Cu cît firmele sînt mai puternice, scrie Charles Levinson, cu atît sînt mai mari posibilitățile lor de mărire a profitului pe seama ridicării prețurilor mărfurilor. Dacă în trecut prețurile, salariile și investițiile creșteau în perioada de avînt și se reduceau în timpul recesiunii, astăzi, cînd există strînse legături între giganții industriei, prețurile și investițiile cresc în toate fazele circuitului industrial, imprimînd inflației cadențe din ce în ce mai pronunțate.

Apar, de asemenea, **noi tipuri de asociații** între firmele multinaționale din state diferite (de ex. integrarea mondială a operațiunilor companiilor engleză și italiană „Dunlop" și „Pirelli", a companiilor engleză și belgiană „Solvay" și „Laporte", ale lui „Royal Dutch-Shell" și „Unilever" ș.a.) ; **apar noi giganți bancari** care unesc instituțiile financiare ale mai multor țări în scopul păstrării capitalurilor și monopolizării creditării clienților în întreaga lume ; se **micșorează posibilitățile statelor capitaliste în conducerea și controlul economiei** (dovadă, printre multe altele, încercările fără succes ale guvernelor țărilor capitaliste de a stăvili inflația). Cucerind piețele țărilor în curs de dezvoltare și intensificîndu-și activitatea în cadrul lor, firmele multinaționale determină marile companii locale, sub motivul sporirii afacerilor, să exporte capital, ceea ce **dă naștere la contradicții între guvernul național** (interesat să atragă cît mai multe capitaluri în scopul dezvoltării propriei economii) **și firmele particulare,** care, practicînd exportul de capital, se transformă treptat în firme multinaționale. Concernele americane înființează filiale și firme-fiice în Europa Occidentală, cele din țările apusene în S.U.A. Chiar unele state occidentale europene mici dispun de firme multinaționale. După calculele autorului, în 1975, circa 35% din P.N.B. al lumii capitaliste (fără S.U.A.) va fi creat de către filialele și firmele-fiice ale companiilor americane. Unele cercetări și studii de prognoză reliefează că dacă aceste evoluții vor continua, spre sfîrșitul anului 1985 un număr restrîns de companii internaționale vor controla aproximativ 80% din mijloacele de producție ale lumii capitaliste.

Paralel cu creșterea activității

---

fișe

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE

Prof. dr. A. ZAMFIR

marketing
conjunctura și
prospectarea
piețelor
internaționale

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, BUCUREȘTI – 1974

● *MAI buna cunoaștere a cerințelor și situației piețelor de mărfuri, ca și alcătuirea de previziuni conjuncturale juste constituie premise ale orientării raționale a producției de export, ale încheierii unor operațiuni de comerț exterior pe bază de avantaj reciproc. Acestor cerințe își propune să răspundă lucrarea* Marketing, conjunctura și prospectarea piețelor internaționale *a prof. dr. Al. Zamfir, apărută nu de mult în Editura Didactică. În prima parte lucrarea tratează : analize ale conjuncturii piețelor internaționale, anchete motivaționale și tehnici cantitative de marketing, metode de prognoză pe termen scurt, mijlociu și lung. În partea a doua a lucrării sînt prezentate aplicații privind cercetarea pieței și metode de prognoză specifice, studii concrete de conjunctură pe mărfuri (cereale, alimente, textile, lemn, petrol, gaze naturale, produse chimice, metalurgice, mașini și instalații).*

Lucrarea, axată pe programa de profil a cursului predat la Facultatea de comerț exterior, se adresează atît studenților economiști, cît și lucrătorilor din sistemul de comerț exterior.

O societate „bolnavă"

● *CLAUDE JULIEN, redactor șef al publicației* LE MONDE DIPLOMATIQUE, *sub titlul* Rassurer *(A liniști, calma, ridica moralul), publică în numărul din ianuarie a.c., un articol în care se ocupă de destinul planurilor și măsurilor menite să reducă oarecum consumul și, în special, consumul energetic în Occident. Autorul nu consideră liniștitor acest destin, fiindcă factorii politici executivi par ghidați numai de grija de a echilibra balanța de plăți, puternic afectată de creșterea prețurilor petrolului și altor materii prime, pe care țările dezvoltate le consumă cu lăcomie.*

Refuzind orice examen critic al bazelor prosperității Occidentului din ultimii 25 de ani, disculpînd țările avute de orice responsabilitate față de mizeria existentă în „lumea a treia" și respingînd reconsiderarea unui model de dezvoltare care a agravat în mod periculos atîtea tensiuni interne și externe, această politică nu ar putea avea, în cazul cel mai bun, decît rezultate de scurtă durată. „Criza" ar invita, totuși, la însănătoșirea unei societăți bolnave. Dar, „reconversiunea economică", implicînd prea multe riscuri, se continuă ca în trecut, introducîndu-se doar două corective : o sporire a șomajului pînă la pragul maxim tolerabil și o creștere a exporturilor, îndeosebi de armament. Sub asemenea auspicii politico- economice, ne vom regăsi mîine în fața aceluiași dublu dezechilibru : între națiuni avute și națiuni neavute, între cei privilegiați și cei „excluși" din sînul societății așa-numite prospere. Contradicțiile — conchide C.J. — vor atinge un nivel superior, căci nu se poate altfel acolo unde gestiunea se menține în cadrul anumitor interese, iar „plăcerile" nocive ale „societății de consum" rămîn neatinse.

The Economist : cine va supraviețui crizei ?

● *SUB titlul* Who will survive the slump ? *(Cine va supraviețui crizei ?), prestigioasa revistă londoneză* THE ECONOMIST, *nr. 6 853, din 28 decembrie 1974, publică un articol în care prezintă în culori sumbre perspectivele economiei capitaliste în viitorul apropiat. Subtitlul este edificator : „Cea mai prosperă perioadă din istorie s-a terminat. Acum este probabil să intrăm în cei doi ani de mijloc, cei mai critici, ai recesiunii mondiale din perioada 1974—77. Să ținem pregătit echipamentul de salvare".*

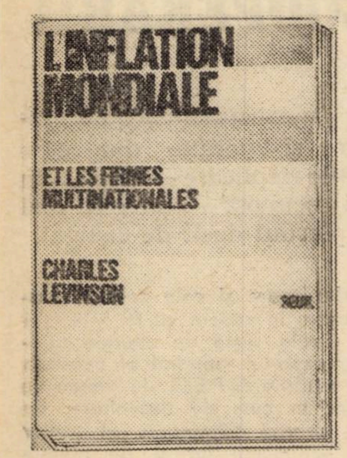

firmelor multinaționale, s-au intensificat în țările capitaliste și teoriile burgheze în legătură cu politica veniturilor, cu dependența dintre inflație și șomaj etc. Referindu-se astfel la teza, larg răspîndită în literatura economică occidentală, potrivit căreia „șomajul ar fi remediul miracol împotriva inflației" și la modelele economiștilor burghezi A. W. Phillips, Richard Lipsey și Michael Parkin din care rezultă că există o strînsă dependență între inflație și șomaj, „că mărirea salariilor este întotdeauna însoțită de creșterea gradului de folosire a forței de muncă sau, altfel spus, că salariile și prețurile cresc și se micșorează împreună", Charles Levinson califică aceste concepții ca „efemere", ca nejustificîndu-se în practică. Referindu-se la politica antimuncitorească a firmelor multinaționale, Charles Levinson subliniază că sporirea numărului șomerilor și intensificarea proceselor inflaționiste sînt urmarea directă a exportului de capital, care permite marilor monopoluri să-și schimbe dimensiunile producției în interior și astfel să păstreze prețurile la un nivel ridicat chiar în perioada micșorării cererii din partea străinătății. Firmele capitaliste se folosesc de măsurile guvernelor pentru apărarea mediului înconjurător pentru a intensifica și mai mult exportul de capital, în special în țările „lumii a treia" (mai puțin poluate), ceea ce intensifică inflația în aceste țări. Întemeindu-se pe date statistice, Charles Levinson arată inconsistența teoriilor unor economiști burghezi potrivit cărora vinovate de declanșarea inflației ar fi, chipurile, sindicatele care cer mărirea veniturilor oamenilor muncii. El arată că inflația își are rădăcinile în creșterea prețurilor și nicidecum în sporirea veniturilor celor ce muncesc. Muncitorii cer mărirea salariului pentru că lor le revine o parte cu totul inechitabilă din roadele create de munca lor, care tinde să scadă tocmai pentru că prețurile cresc continuu.

Ocupîndu-se de „riposta sindicatelor" în fața inflației și de sarcinile mișcării sindicale, Charles Levinson relevă că forma cea mai eficientă de apărare a intereselor celor ce muncesc împotriva consecințelor economice și sociale ale inflației o constituie intensificarea și generalizarea cererilor oamenilor muncii, îndeosebi, cu ocazia încheierii contractelor colective de muncă, pentru „indexarea salariilor după indicatorii evoluției costului vieții". Politica de înghețare a salarilor, de limitare a consumului, de restringere a creditelor dusă de guvernele statelor capitaliste, n-a dat – spune Levinson – rezultatele scontate. Dimpotrivă, ea a permis firmelor multinaționale „să se simtă în largul lor", să ridice prețurile produselor lor în vederea sporirii volumului „cash-flow"*), necesar expansiunii lor continue și realizării programelor de investiții. Prin aceasta ele au intensificat și mai mult inflația.

Charles Levinson reușește, în linii mari, să arate în lucrarea sa rolul firmelor multinaționale în intensificarea inflației și a ofensivei asupra pozițiilor clasei muncitoare, să facă o aspră critică teoriilor burgheze antiinflaționiste și să aducă prin aceasta o contribuție valoroasă la perfecționarea strategiei și tacticii mișcării sindicale din țările capitaliste împotriva inflației. Cu toate acestea, el nu reușește să se detașeze complet de majoritatea tezelor economiștilor burghezi referitoare la inflația provocată de cerere, de costurile de producție etc. Astfel el înscrie printre cauzele inflației și factori ca : dimensiunile insuficiente ale investițiilor de capital, nivelul scăzut al dezvoltării economice a unor țări, creșterea prețurilor mărfurilor, dezvoltarea și internaționalizarea vieții economice, transformările structurale masive din economie ce au loc sub impactul revoluției tehnico-științifice contemporane, deficitul cronic al balanței de plăți, îmbunătățirea „calității vieții", obligațiile sociale crescînde care antrenează sistemele de educație și învățămînt, programele de securitate socială, de investiții ș.a.m.d. Dar el arată că „transformările structurale, firmele multinaționale și investițiile vor fi elemente noi, determinante ale inflației în următorii zece ani". Ele nu vor înlocui în întregime celelalte cauze, dar le vor face relativ mai puțin semnificative în ecuația «inflației»". Subestimînd rolul cheltuielilor militare legate de înarmarea statelor capitaliste, care numai în anul 1974 s-au ridicat la suma de 270 miliarde dolari și acordînd cea mai mare atenție în declanșarea și intensificarea inflației, unor factori nemonetari, Charles Levinson se situează printre economiștii care aparțin unui curent nou în gîndirea economică burgheză, adepți ai inflației „demonetizate".

dr. Constantin BICHI

---

[1] **Charles Levinson**, L'inflation mondiale et les firmes multinationales, Éditions du Seuil, Paris, 1973.

*) Profitul nedistribuit și vărsămintele în contul amortizărilor, folosite ca mijloace de autofinanțare.

În articol se arată că criza economică mondială va supune unor teste dificile cooperarea internațională. De aceea ar fi mai prudent să se caute soluții pe scară națională. Națiunile care vor supraviețui cel mai bine crizei vor combina cea mai scăzută rată a inflației cu cea mai ridicată presiune asupra cererii interne ; ele vor trebui să fie dependente în cea mai mică măsură de comerțul exterior sau să fie cele mai capabile să reducă importurile fără să sufere represalii împotriva exporturilor lor. Programul de supraviețuire națională în decursul probabilei crize economice din perioada 1974—77 va trebui să cuprindă, printre altele, asigurarea cu resurse energetice suficiente produse în țară, un sector relativ mic de comerț exterior, și de industrie prelucrătoare în comparație cu cel al serviciilor precum și o forță de muncă care să crească într-un ritm relativ scăzut.

Corporațiile și subsidiile guvernamentale

● *VOLUMINOASA lucrare* American Enterprise. The Rise of *U. S. Commerce (Întreprinderea americană. Dezvoltarea comerțului S.U.A.), Paul Elek, Unwin Brothers Limited, London, 1973, 730 p., de Clarence H. Cramer, este o istorie economică a Americii, de la colonizare pînă în ziua de azi, avînd drept centru apariția și dezvoltarea marii corporații americane. Cercetarea lui Cramer duce la interpretarea cunoscutului aforism „The business of government is business" (Misiunea guvernului este afacerea) în sensul că în istoria „liberei întreprinderi" americane subsidiile asigurate într-o formă sau alta de guvern trebuie căutate în spatele oricărei dezvoltări economice majore. Autorul ilustrează și aspectele istoriei legate de personalități, de întemeietorii de imperii industriale, de liderii care s-au luptat pentru putere și bani, „pe ale căror acțiuni se sprijină enormul complex al sistemului economic american de astăzi". Dintre capitolele lucrării spicuim: Reglementarea fuziunilor industriale, Originea și natura haosului în transportul american, Controlul puterii, Subsidii, Pămîntul, uz și abuz.*

AMERICAN ENTERPRISE
The Rise of US Commerce
CLARENCE CRAMER

Activitatea de comerț exterior... sub lupă

● *ÎNTR-O recenzie pe care o face B. Boeva în revista* VÎNȘNA TÎRGOVIA, *nr. 12/1974 la cartea* Aussenwirtschaftliche Tätigkeit in Produktions – und Aussenhandelsbetrieben *(Activitatea de comerț exterior în întreprinderile de producție și comerciale), editura „Die Wirtschaft", Berlin 1974, 192 p., se arată că autorii și-au propus să examineze problemele perfecționării organizării și conducerii activității în acest domeniu, ținînd seama de extinderea continuă a diviziunii internaționale a muncii. O atenție deosebită se acordă organizării activității întreprinderii de comerț exterior, sub diferitele sale aspecte, ca : proces de muncă, structură organizatorică, organizarea locului de muncă, organizarea sistemului informațional și a conducerii. Raționalizarea activității de comerț exterior, implică un complex de măsuri economice și tehnice (concentrarea activității pe anumite mărfuri și piețe, standardizarea documentelor de comerț exterior, prelucrarea electronică a datelor ș.a.) În ce privește colaborarea dintre întreprinderile industriale și cele de comerț exterior, autorii apreciază că aceasta trebuie să aibă un caracter permanent, iar schimbul reciproc de informații și conlucrarea să înceapă în etapa cercetării științifice, a alegerii tehnologiei și determinării investițiilor necesare pentru crearea (sau extinderea) unei întreprinderi industriale.*

fișe

ECONOMIE MONDIALA

Producătorii şi consumatorii de petrol

REALITATEA INTERDEPENDENȚEI ȘI DEZIDERATUL COOPERĂRII

PE SCENA economică internațională, destul de tensionată la începutul anului, ultimele săptămîni au fost marcate de încurajatoare luări de poziție, individuale și colective, în favoarea dialogului și cooperării internaționale ca singură alternativă realistă la o înfruntare între țările producătoare și cele consumatoare de materii prime și energie, din care toate părțile implicate — după cum ele înseși recunosc — ar avea mai mult de pierdut decît de cîștigat.

ÎN ACTUALITATE

Consens asupra dialogului

ÎN săptămîna care a trecut a reținut atenția în acest sens comunicatul final al reuniunii de la Alger a miniștrilor de externe, de finanțe și ai petrolului din cele 13 țări membre ale O.P.E.C. În comunicat se precizează că, fiind „convinse de interdependența dintre națiuni și de necesitatea de a promova solidaritatea între toate popoarele lumii printr-o veritabilă cooperare internațională, țările membre ale O.P.E.C. privesc favorabil dialogul dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare și sînt dispuse a lua parte la o conferință internațională, ca aceea propusă de Franța, care să trateze problemele materiilor prime și ale dezvoltării". (După cum se știe, Franța a propus ținerea unei conferințe tripartite, cu participarea țărilor industrializate, a țărilor petroliere și a celorlalte țări în curs de dezvoltare. Totodată, participanții la reuniune au convenit asupra organizării, probabil în ultima săptămînă a lunii februarie, a unei conferințe la nivel înalt a țărilor membre ale O.P.E.C., care să ia în discuție și propunerile pentru o cooperare viitoare cu celelalte țări în curs de dezvoltare, îndeosebi cele mai afectate de criza economică actuală. Punerea la punct a ordinei de zi și elaborarea documentelor de lucru ale conferinței au fost încredințate unei comisii special desemnate în acest scop. Pe lista pentru a fi incluse pe ordinea de zi a conferinței se găsesc și asemenea propuneri ca instituirea unor relații stabile între țările producătoare și cele consumatoare de petrol, afirmarea de către țările O.P.E.C. a dreptului lor asupra propriilor lor bogății naturale și fixarea prețurilor la un nivel „remunerator pentru producător și echitabil pentru consumator".

Pentru o „cooperare solidă și sănătoasă" între țările producătoare și cele consumatoare de petrol s-a pronunțat cu fermitate, printre alții, ministrul petrolului al Arabiei Saudite, Zaki Yamani, arătînd într-un interviu că „o confruntare nu este în interesul nimănui", iar ministrul irakian al petrolului, Tayeh Abdel Karim, a subliniat că după părerea guvernului său „problema energiei nu va putea fi rezolvată decît printr-un dialog, fie în cadrul O.N.U., fie prin intermediul unor conferințe internaționale adecvate". La rîndul său, președintele Egiptului, Anwar Sadat, răspunzînd unei anchete internaționale inițiate de ziarul *New York Times*, a recomandat dialogul între statele arabe și cele vest-europene și S.U.A. drept o cale posibilă pentru depășirea crizei energetice actuale, pronunțîndu-se în același timp pentru utilizarea veniturilor petroliere în beneficiul țărilor producătoare de petrol și al celorlalte țări în curs de dezvoltare.

Este necesar ca „problema energiei să fie abordată într-un spirit de concertare pașnică", ținînd cont de ansamblul intereselor existente, a afirmat Valéry Giscard d'Estaing, președintele Franței, țara inițiatoare a eventualei conferințe tripartite amintite, în vreme ce secretarul de stat al S.U.A., Henry Kissinger, într-o cuvîntare care a reținut atenția, rostită recent în fața „Consiliului pentru probleme internaționale" din Los Angeles, a arătat că țările industrializate nu trebuie să amenințe țările producătoare de petrol, ci să caute să stabilească cu ele un „dialog într-un spirit de bunăvoință și conciliere", și aceasta „dintr-o necesitate evidentă". Pe de altă parte, după cum a anunțat purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Robert Anderson, S.U.A. — care consumă 35% din producția mondială de energie — depun eforturi pentru realizarea, înainte de începerea preconizatei conferințe internaționale în problemele energiei, a unui punct de vedere comun al țărilor consumatoare de petrol.

Interdependența dintre țările producătoare și cele consumatoare este evidentă și de durată dacă avem în vedere că în cele mai multe țări capitaliste dezvoltate principala sursă de energie utilizată continuă să rămînă petrolul, iar exportul mondial al acestuia provine încă în proporție de 85% din țările O.P.E.C., în vreme ce țările petroliere, ca și restul zonelor în curs de dezvoltare, au nevoie de bunurile de investiții și aportul tehnologic al țărilor industrializate pentru modernizarea economiei lor și de piețele de capital ale acestora pentru plasarea excedentului de venituri.

Producția se adaptează

DATELE statistice evidențiază o anumită diminuare a consumului de petrol al principalelor țări capitaliste dezvoltate (vezi rubrica noastră „Tendințe-conjuncturi" din nr. 5/1975), reflectată și în reducerea cantităților importate, dar desigur nu și a costului acestora. Spre exemplu, în S.U.A., deși importul de petrol s-a redus de la 2,307 miliarde barili în 1973 la 2,228 miliarde în 1974, costul său a crescut de la 7,8 la 24,6 miliarde dolari. În aceste condiții, S.U.A. au înregistrat anul trecut un deficit comercial de 3,065 miliarde dolari, al doilea ca mărime în acest secol după cel din 1972.

Deficitul înregistrat de balanța de plăți în condițiile scumpirii petrolului importat a făcut ca Italia să fie anul trecut țara care a recurs la cele mai multe credite din partea Fondului Monetar Internațional, în total 1,675 miliarde drepturi speciale de tragere, din care o parte sub forma „facilităților petroliere" instituite în cadrul F.M.I. Italia a fost dealtfel principala beneficiară a acestor „facilități" (vezi graficul). În cazul Japoniei, în ciuda stăvilirii creșterii consumului de petrol, costul importului a sporit într-un singur an de la 3,6 la 20 miliarde de dolari. În Anglia, tot anul trecut, din totalul de 5,19 miliarde lire sterline al soldului pasiv al balanței comerciale, aproape 3,5 miliarde s-au datorat deficitului petrolier.

Sub raportul producției mondiale de petrol se constată de asemenea o scădere, prima din perioada postbelică. Astfel, în cazul Iranului, diminuarea cererii externe a atras o scădere a producției cu 11% în raport cu media zilnică a anului 1974, tendință care dacă se va menține — așa cum pare probabil — va determina o reducere cu 2,6 miliarde dolari a veniturilor petroliere obținute de Iran în acest an, dînd însă în același timp posibilitatea unei mai bune conservări a resurselor respective. Aceeași tendință se constată și în cea mai mare țară producătoare de petrol din America Latină — Venezuela : ca urmare a măsurilor adoptate de guvern pentru conservarea acestei importante bogății naționale, anul trecut producția medie de petrol a fost de 2976 mii de barili zilnic, cifră inferioară cu 389,7 mii barili celei din 1973.

Referindu-se la relația dintre tendințele producției și veniturile obținute din petrol, care ar întrece cu mult necesitățile imediate ale țării sale – actualmente cea mai mare exportatoare mondială de petrol —, ministrul petrolului al Arabiei Saudite, Zaki Yamani, a spus : „Am putea reduce cu ușurință producția de petrol, dar aceasta ar avea ca rezultat acumularea unor fonduri și mai mari, deoarece prețurile ar crește imediat și, paradoxal, venitul nostru s-ar dubla. Mă îndoiesc că problema acumulării de fonduri poate fi soluționată pur și simplu prin reducerea producției". Ministrul saudit a arătat în acest context că în primul rînd trebuie găsite căile de dezvoltare a industriei țării sale, iar în al doilea rînd trebuie sprijinite țările în curs de dezvoltare, sporind implicit și capacitatea lor de a importa mărfuri din țările dezvoltate. După cum anunța la 25 ianuarie a.c. revista *The Middle East Economic Digest*, programul de dezvoltare al Arabiei Saudite pe perioada 1976—1980 prevede investiții de aproximativ 13 miliarde de dolari în următoarele domenii : rafinării, captarea și lichefierea gazelor, industria petrochimică, a îngrășămintelor, siderurgică, a produselor din aluminiu și a chimiei pentru consumul intern.

Pînă în prezent, chiar și în condițiile unor reduceri ale producției, contitatea de petrol extrasă în lume este suficientă pe ansamblu pentru acoperirea consumului țărilor dezvoltate (abstracție făcînd de stocuri, al căror nivel acoperă între 60 de zile de consum normal în S.U.A. și 72—95 de zile în Europa occidentală, și de petrolul în curs de transport — circa 40 zile de consum). Pe de altă parte, în dorința de a-și reduce dependența de un număr restrîns de state mari producătoare, anul trecut circa 80 de țări ale lumii au făcut explorări în căutarea „aurului negru", unele – cum ar fi Norvegia și Anglia — cu destul succes. Vor mai trece totuși cîțiva ani pînă la obținerea unor producții mai importante.

Petrofinanțe

„AȘA CUM s-a dovedit, scria la 6 ianuarie a.c. săptămînalul *Newsweek*, criza petrolului nu este o problemă a livrărilor insuficiente", ci o problemă financiară. Ea nu s-a terminat, ci abia a început cu ridicarea embargoului instituit în toamna anului 1973, provocînd ceea ce revista americană denumea „cea mai mare redistribuire a averii globale din istorie".

Măsurile financiare luate de țările capitaliste dezvoltate în fața deficitului fără precedent pentru perioada postbelică al balanțelor lor de plăți sînt cunoscute. Una din ele se referă la crearea fondului de „solidaritate financiară" de 25 miliarde de dolari în cadrul O.C.D.E., care urmează acum să fie supusă spre ratificare parlamentelor țărilor membre. Altă măsură vizează constituirea celei de a doua tranșe de „facilități petroliere" — cu dobîndă foarte redusă și accesibilă tuturor celor 126 de țări membre ale F.M.I., în măsura în care sînt afectate de un deficit al balanței de plăți datorită scumpirii importului de petrol — în valoare de această dată de 6,2 miliarde dolari ce urmează a fi obținute de la țările petroliere, deși primele facilități — de 3,75 miliarde — n-au fost integral utilizate (vezi graficul). Deoarece deficitul balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare ar putea să se ridice în acest an la 30 miliarde dolari, față de 22,2 miliarde anul trecut, iar excedentul țărilor petroliere s-ar ridica în 1975 la 75 miliarde dolari, față de 60 miliarde anul trecut, se poate conchide că prin noile facilități F.M.I. va „recicla" numai o mică parte a petrodolarilor.

O altă măsură (despre care am relatat în numerele anterioare) privește posibilitatea contabilizării de către țările occidentale a rezervelor lor oficiale de aur la prețul pieței. Această măsură (pe care Franța a adoptat-o la 9 ianuarie a.c) a fost criticată în țările exportatoare de petrol ca avînd drept rezultat „printr-o trăsătură de condei, o vastă și instantanee redistribuire a averii între națiuni în favoarea celor deținătoare de aur și în defavoarea celor petroliere deținătoare de dolari", „o metodă indirectă de a sustrage petrolului valoarea sa reală" și toate acestea „în ciuda absenței aparente a unei legături directe între aur și dolar", scrie ziarul iranian *Kayhan International*, din 4 ianuarie 1975.

În sfîrșit, este vorba și de măsuri de un gen deosebit, vizînd protecția în fața fluxului sporit al petrodolarilor, așa cum este proiectul de lege introdus, spre sfîrșitul lunii trecute, în Senatul S U.A. și pe baza căruia președintele ar avea dreptul să interzică investitorilor străini achiziționarea unei cote mai mari de 5% din pachetul de acțiuni al unei companii americane. Este, dealtfel, un subiect de preocupare și în cercurile de afaceri din alte țări capitaliste dezvoltate, bunăoară din R.F. Germania. Intuind această reacție, ziarul citat mai înainte scrie că ar fi mai puțin riscant pentru investitorii din țările petroliere de a cumpăra un portofoliu redus de acțiuni într-un mare număr de companii — ceea ce ar fi avantajos ambelor părți — decît de a obține controlul asupra unor companii occidentale de primă importanță.

„FACILITĂȚILE PETROLIERE" ALE F.M.I. ÎN 1974

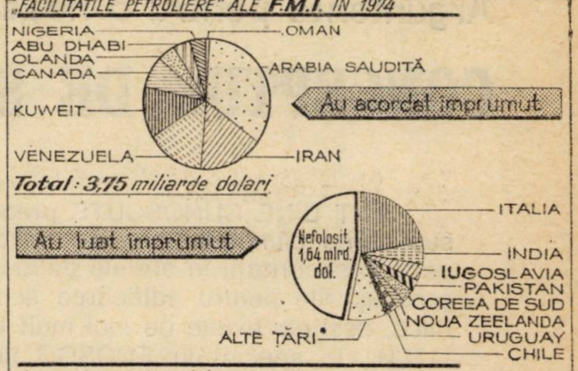

*) 25 țări puțin dezvoltate, numărul total al țărilor care au beneficiat de împrumuturi în 1974 fiind de 33.

(după „The Economist")

În legătură cu prețul actual al petrolului țările O.P.E.C. au condamnat la recenta lor reuniune de la Alger teza potrivit căreia li se atribuie responsabilitatea actualei crize din economia capitalistă, afirmînd prin persoana președintelui Conferinței, Abdelaziz Bouteflika, ministrul algerian al afacerilor externe, că „înghețarea prețului petrolului nu a împiedicat inflația să se dezvolte într-un ritm rapid". Care poate fi ieșirea din această situație ? În nici un caz reducerea prețului petrolului, afirmă ziarul iranian citat : „Energia a fost subevaluată prea multă vreme, și nu există nici o rațiune pentru care țările producătoare de petrol, cum este Iranul, să continue să finanțeze creșterea economică a țărilor industrializate prin epuizarea resurselor lor naturale de neînlocuit".

Evenimentele și luările de poziție din ultimul timp scot tot mai mult în evidență că o soluționare efectivă și durabilă a acestei probleme nu poate fi obținută decît în contextul mai larg al eforturilor pentru lichidarea marilor decalaje din lumea contemporană, al asigurării accesului tuturor țărilor la cuceririle științei și tehnicii moderne și la materii prime — al instituirii unei noi ordini economice și politice internaționale.

Dinu DRAGOMIRESCU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Inflația în Occident: încetinire sau accelerare?

PE ANSAMBLUL celor 24 de țări membre ale O.C.D.E., ultima cifră lunară cunoscută a creșterii prețurilor la bunurile de consum (noiembrie 1974) părea să indice o încetinire a ritmului inflației, fiind de 0,9% față de 1,2% în luna precedentă. Experții organizației apreciază că această situație reflectă nivelarea mai accentuată a cererii globale în țările membre și scăderea înregistrată în perioada respectivă de cursurile materiilor prime industriale. Referindu-se la caracterul „eratic" al variațiilor lunare ale prețurilor, ei exprimă însă părerea că urcarea medie cu 1,1% a acestora, constatată în perioada de trei luni încheiată în noiembrie, constituie un indiciu mai precis cu privire la evoluția fundamentală a situației.

Evoluția prețurilor la bunurile de consum

Variațiuni procentuale față de perioada precedentă, fără eliminarea oscilațiilor sezoniere

	Ritmuri anuale				Ritmuri anuale		
	1973	12 luni încheiate în mai 1974	12 luni încheiate în nov.1974		1973	12 luni încheiate în mai 1974	12 luni încheiate în nov.1974
Canada	7,6	11,o	12,o	Austria	7,6	9,6	9,4
S.U.A.	6,2	1o,7	12,1	Finlanda	11,4	18,1	18,1
Japonia	11,7	23,2	25,8	Grecia	15,5	31,9	15,2
Australia	9,5	13,6	16,3	Islanda	2o,6	32,2	51,3
Noua Zeelandă	8,2	1o,[illegible]	11,5	Norvegia	7,5	8,6	1o,5
				Portugalia	12,9	26,6	25,7
Franța	7,3	13,5	14,9	Spania	11,4	16,3	17,3
R.F.G.	6,9	7,2	6,5	Suedia	6,7	8,6	11,8
Italia	1o,8	16,1	24,7	Elveția	8,7	9,9	9,o
Anglia	9,2	15,9	18,3	Turcia	14,o	19,[illegible]	23,1
Belgia	1o,4	11,6	16,3				
Luxemburg	6,1	8,6	11,4				
Danemarca	9,3	14,2	16,5	Total OCDE	7,9	12,6	14,8
Irlanda	11,4	13,5	2o,o	OCDE Europa	8,6	12,9	14,4
Olanda	8,o	8,8	11,o	Piața Comună	8,3	12,4	14,3

Sursa: O.C.D.E., Communiqué de presse, 4 iulie 1974 și 13 ianuarie 1975

Datele din tabel compară ritmul inflației din țările O.C.D.E. în două perioade de 12 luni, încheiate în mai 1974 și respectiv noiembrie 1974, deci la un interval de 6 luni. Ele indică o tendință de accelerare pe ansamblul țărilor O.C.D.E., în puține dintre acestea manifestîndu-se o tendință opusă. O ușoară influență în sensul majorării cifrelor pe ansamblul O.C.D.E. l-a exercitat modificarea sistemului de ponderare : în cazul primei perioade de 12 luni ponderarea s-a făcut pe baza consumului privat din 1970 și a cursurilor de schimb din 1970, în cazul perioadei a doua — pe baza indicatorilor respectivi din 1973. În cazul diferitelor țări, însă, acest factor nu pare să fi intervenit. Proporțiile accelerării au variat destul de mult de la o țară la alta. Acolo unde s-a înregistrat o încetinire, ea a fost puțin pronunțată, exceptînd Grecia. Experții O.C.D.E. opinează că în viitorul apropiat s-ar putea produce deosebiri crescînde în comportamentul prețurilor din diferitele țări.

I. P.

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

CONCEPTUL DE SECURITATE ECONOMICĂ COLECTIVĂ

SÎNT BINE CUNOSCUTE preocupările pe plan internațional pentru susținerea climatului nou de destindere și colaborare, pentru întărirea păcii și securității în sferele politică și militară. Mai puțin sînt cunoscute preocupările pentru edificarea securității internaționale în sfera economică, deși ele există de mai mult timp. În prezent în cadrul organismelor O.N.U., în special la ECOSOC și UNCTAD, se poartă ample discuții menite să contribuie la precizarea conceptului de securitate economică colectivă, a rolului și aportului acestuia la edificarea noii ordini economice și politice internaționale.

Articolul de față tratează într-o manieră sintetică principalele repere ale acestor discuții, la care România își aduce din plin aportul, la fel ca în toate dezbaterile menite să elucideze fundamentele noii ordini și să intensifice eforturile pentru instaurarea ei.

PUNCTUL DE PLECARE în examinarea conținutului noțiunii de securitate economică colectivă îl constituie Carta Națiunilor Unite care, prin scopurile și principiile sale, dă expresie hotărîrii statelor de a favoriza progresul economic și social al tuturor națiunilor, ca o condiție a menținerii păcii și securității internaționale. Ulterior, în cadrul O.N.U., al organismelor sale, al altor reuniuni economice internaționale, au fost adoptate numeroase documente (rezoluții, declarații etc.) și programe de cooperare care conțin unele prevederi referitoare la conceptul, conținutul și principiile securității economice colective.

1 Securitatea economică colectivă presupune **existența unui sistem de relații economice internaționale** de natură :

a) să ofere garanții depline fiecărui popor că se poate dezvolta liber conform voinței și intereselor sale politice și economice, fără nici un amestec din afară, că niciodată și în nici o împrejurare nu va fi obiectul unui act de agresiune, de constrîngere sau presiune economică, că libertatea și independența sa politică și economică sînt la adăpost de orice pericol ;

b) să asigure participarea tuturor statelor, în condiții de deplină egalitate în drepturi, indiferent de dimensiunea, potențialul, nivelul de dezvoltare sau orînduirea lor social-economică, la examinarea și reglementarea problemelor economice, comerciale și monetare care prezintă interes pentru ele ;

c) să stimuleze dezvoltarea unei largi cooperări economice, industriale și tehnico-științifice internaționale care să permită fiecărei țări valorificarea mai eficientă a resurselor sale naturale, financiare și umane, participarea sa mai activă la diviziunea internațională a muncii, accesul nestingherit la cuceririle științei și tehnicii contemporane ;

d) să favorizeze progresul economic și social al tuturor țărilor și, în primul rînd, al țărilor în curs de dezvoltare, în vederea reducerii și eliminării decalajelor economice și tehnologice care le separă de statele dezvoltate ;

e) să contribuie la înlăturarea discriminărilor și a barierelor de orice fel care grevează relațiile economice internaționale și afectează, în special, dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare.

O politică de securitate economică colectivă reclamă cu necesitate din partea fiecărei țări, în relațiile sale economice cu alte state, respectarea întocmai a principiilor fundamentale ale dreptului internațional, eliminarea intervențiilor, blocadelor și presiunilor economice, a practicilor discriminatorii și a barierelor artificiale din calea schimbului de valori materiale și spirituale, manifestarea dorinței sincere de a colabora cu alte țări pe multiple planuri.

Fiecare țară – fie ea mare, mijlocie sau mică – indiferent de orînduirea ei socială și de continentul pe care se află, poate – și are datoria – să contribuie la soluționarea în spirit constructiv a problemelor cu care este confruntată omenirea contemporană, la consolidarea păcii și colaborării în lume.

„Este necesar, arăta președintele Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, **să se pornească în mod consecvent de la faptul că soluționarea tuturor problemelor complexe – economice și politice – ale zilei de azi nu se poate realiza doar de cîteva state ; rezolvarea lor reclamă în mod imperios participarea activă a tuturor țărilor, cu drepturi egale, depline. În acest context, apreciem că țările mici și mijlocii sînt chemate să joace un rol tot mai activ în afirmarea noilor principii de relații între state și a unei noi ordini economice și politice internaționale".**

2 Securitatea economică colectivă **reprezintă o parte integrantă a securității internaționale, alături de securitatea politică și cea militară.** Securitatea internațională poate fi reală și efectivă numai în măsura în care ea acoperă toate compartimentele vieții internaționale, respectiv politic, militar, economic, social și cultural, între aceste componente existînd, de altfel, o strînsă legătură. „Securitatea internațională – se sublinia în Declarația politică a Conferinței la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Alger, din septembrie 1973 – nu va fi completă decît dacă ea va include o latură economică care să garanteze tuturor țărilor dreptul de a pune în aplicare programele lor de dezvoltare la adăpost de agresiunile economice și de orice alte forme de presiune". În acest scop „țările nealiniate se angajează să întărească acțiunea lor comună pentru a face să prevaleze principiile securității economice în relațiile internaționale".

Ca parte a securității internaționale, securitatea economică colectivă este strîns legată în primul rînd de cea politică. Securitatea economică și cea politică nu numai că nu pot fi practic separate una de cealaltă dar, dimpotrivă, ele se completează și se influențează reciproc. Este o realitate incontestabilă că independența politică a unui stat nu poate fi menținută și asigurată decît dacă este însoțită de dezvoltarea economică independentă a țării respective. Legătura indisolubilă dintre securitatea economică și cea politică rezidă și în faptul că securitatea economică colectivă se bazează pe aceleași principii fundamentale ale dreptului internațional care guvernează relațiile politice dintre state. Blocadele și presiunile economice, practicile discriminatorii și barierele artificiale ridicate în calea conlucrării fructuoase între popoare pot deveni factori generatori de tensiune, suspiciune și neîncredere între state.

3 **Rolul securității economice colective constă** în: a favoriza adoptarea de norme și principii care să guverneze relațiile economice internaționale; a asigura realizarea echitabilă și echilibrată a activităților de cooperare economică internațională; a permite comunității internaționale să facă față prompt și efectiv situațiilor de urgență care apar în relațiile economice internaționale ; a anticipa apariția unor situații dificile pe plan mondial pentru a căror rezolvare este nevoie de măsuri de cooperare internațională.

Securitatea economică colectivă trebuie să contribuie activ : la democratizarea relațiilor economice internaționale ; la eliminarea din viața economică internațională a politicii imperialiste de forța și dictat, a practicilor colonialiste și neocolonialiste, a oricăror forme de dependență și dominație economică străină ; la realizarea unei mai raționale și echitabile diviziuni internaționale a muncii ; la favorizarea progresului economic și social al tuturor statelor și, în special, al țărilor în curs de dezvoltare în vederea reducerii și eliminării decalajelor care le separă de statele dezvoltate ; la stimularea cooperării între state pentru descoperirea și punerea în valoare a unor noi materii prime și folosirea mai eficientă a celor existente, pentru dezvoltarea industriei, agriculturii și a celorlalte sectoare economice ; la intensificarea și diversificarea schimburilor comerciale dintre state; la eliminarea efectelor negative ale perturbațiilor monetare asupra derulării și stabilității schimburilor internaționale ; la facilitarea transferului de tehnologie spre țările în curs de dezvoltare etc.

4 Un obiectiv important al securității economice colective îl constituie **reducerea și eliminarea decalajelor economice, a inechității și discriminărilor** de tot felul existente în raporturile dintre țările în curs de dezvoltare și cele industrializate. Reducerea și, pînă la ur- – sublinia șeful delegației române la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie-mai 1974 consacrată problemelor materiilor prime și dezvoltării – apare astăzi ca o necesitate primordială pentru statornicirea păcii, securității internaționale și progresului general al omenirii. Din păcate, însă, decalajele economice, tehnologice și științifice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu numai că se mențin, dar continuă să se adîncească, spre îngrijorarea profund legitimă a popoarelor.

Între întărirea securității internaționale, dezarmare și dezvoltarea economică independentă a țărilor există o strînsă legătură, astfel încît orice progres realizat în direcția îndeplinirii oricăruia din aceste obiective constituie un progres în atingerea tuturor.

Lichidarea stării de subdezvoltare, în care se mai află o serie de țări, presupune în primul rînd eforturi susținute din partea fiecăreia din aceste țări pentru a pune în valoare, conform intereselor și aspirațiilor vitale ale poporului respectiv, resursele materiale și umane de care dispune. Munca a fost și rămîne factorul primordial care determină dezvoltarea producției materiale, progresul economic și social ; în cele din urmă, hotărîtor este modul în care fiecare popor reușește să valorifice, prin muncă, materiile prime, bogățiile naturale ale țării. Este esențial pentru fiecare țară în curs de dezvoltare să-și orienteze eforturile și să-și folosească resursele pentru dezvoltarea industriei și agriculturii, precum și a celorlalte ramuri ale economiei, să-și asigure pregătirea cadrelor și utilizarea judicioasă a forței de muncă, să creeze toate condițiile necesare creșterii capacității de producere a bunurilor naționale, baza progresului economic și social. Dar „oricît de mari ar fi eforturile proprii – se subliniază în Strategia internațională pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare – ele nu vor fi suficiente pentru a le permite să atingă obiectivele dezvoltării atît de repede cît ar trebui, dacă țările dezvoltate nu le vin în ajutor, punîndu-le la dispoziție mai multe resurse financiare și adoptînd față de ele politici economice și comerciale mai favorabile".

România consideră că reducerea și lichidarea decalajelor care separă statele lumii au o importanță fundamentală pentru întărirea păcii și securității internaționale, politice și economice, pentru progresul general al omenirii. Apreciind că lichidarea stării de subdezvoltare în care se mai află unele țări este una din problemele cele mai importante ale zilelor noastre, cu profunde implicații pentru însăși pacea și progresul omenirii, președintele Republicii Socialiste România Nicolae Ceaușescu a declarat, în numeroase ocazii, că statele avansate au datoria și obligația de a acorda un ajutor mai substanțial și un sprijin mai efectiv eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru a elimina marile decalaje care le separă de țările dezvoltate.

5 Înfăptuirea securității economice colective presupune **așezarea raporturilor economice dintre state pe principiile și normele dreptului internațional**, care consacră drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor în relațiile lor internaționale politice și economice.

Din principiile și normele menționate decurg drepturi și obligații dintre care menționăm cu titlu ilustrativ :

– Deplina suveranitate permanentă a fiecărui stat asupra resurselor sale naturale și asupra tuturor activităților economice. În scopul salvgardării acestor resurse, fiecare stat este îndreptățit să-și exercite controlul efectiv asupra lor și asupra exploatării acestora cu mijloace adecvate propriei sale situații, inclusiv dreptul la naționalizare sau la transferare în proprietate națională, acest drept fiind expresia deplinei suveranități permanente a statului. Nici un stat nu poate fi supus constrîngerilor economice, politice sau de altă natură spre a-l împiedica să-și exercite în mod liber și deplin acest drept inalienabil.

– Dreptul statelor riverane de a dispune de resursele marine aflate în limitele jurisdicției lor naționale și de a participa în condiții echitabile la exploatarea și explorarea teritoriilor submarine și a resurselor acestora ce se află în afara jurisdicției naționale, care constituie patrimoniu comun al umanității.

– Reglementarea și supravegherea activității corporațiilor transnaționale, prin luarea de măsuri în interesul economiilor naționale ale țărilor unde asemenea corporații operează, pe baza suveranității depline a acestor țări.

– Dreptul tuturor statelor, indiferent de mărime, potențial economic și militar, nivel de dezvoltare sau orînduire social-politică, de a participa direct și neîngrădit, pe baza deplinei egalități în drepturi, la rezolvarea problemelor economice mondiale în interesul comun al tuturor statelor, luînd în considerare necesitatea asigurării dezvoltării economice accelerate a tuturor țărilor în curs de dezvoltare.

– Dreptul și îndatorirea fiecărei țări de a folosi resursele naționale în scopul dezvoltării sale economice și sociale, al consolidării independenței naționale și al participării active la cooperarea economică internațională. În același timp, statele lipsite de asemenea resurse au dreptul să beneficieze fără discriminare, pe baza unor înțelegeri reciproc avantajoase, de materiile prime necesare dezvoltării lor economice și sociale, progresului general al omenirii.

– Resursele naturale și, în general, problemele care privesc relațiile economice internaționale, nu trebuie să fie folosite ca mijloc de presiune sau amestec în treburile interne ale altor state. Soluționarea unor asemenea probleme presupune convenirea între guverne a principiilor directoare vizînd folosirea mai rațională a resurselor naționale, ținîndu-se seama de interesele producătorilor și consumatorilor, ale întregii comunități internaționale.

– Între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale trebuie să se asigure un raport echitabil, de natură să contribuie la reducerea decalajelor între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, precum și la valorificarea superioară și eficientă a materiilor prime.

– Dreptul și îndatorirea fiecărui stat ca, în raport cu nevoile și posibilitățile sale, să participe la o cît mai largă cooperare internațională pentru descoperirea de noi surse de energie și materii prime și pentru utilizarea rațională, echitabilă a acestora ; accesul liber, fără discriminare al tuturor statelor, la rezultatele descoperirilor privind noi surse de energie și materii prime și dreptul de a beneficia de avantajele ce decurg din acestea pe baza unor înțelegeri economice rezonabile.

– Extinderea asistenței economice, financiare și tehnice acordate țărilor în curs de dezvoltare, fără nici o condiție politică sau militară.

– Dreptul fiecărui stat de a beneficia de cuceririle științei și tehnologiei moderne ; înlesnirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la rezultatele cercetărilor științifice și tehnologice din țările dezvoltate ; promovarea transferului de tehnologie spre țările în curs de dezvoltare și crearea de tehnologii proprii în aceste țări, adecvate economiilor lor.

Numai respectarea cu strictețe de către toate statele a tuturor acestor principii poate asigura climatul internațional favorabil dezvoltării și înfloririi fiecărei națiuni, numai pe această bază poate avea loc o colaborare fructuoasă între toate țările, se poate edifica securitatea internațională, politică și economică.

6 **Încorporarea într-o Cartă** – adoptată anul trecut de Adunarea Generală a O.N.U. – **a principiilor care guvernează relațiile economice internaționale, a drepturilor și obligațiilor economice ale statelor,** reprezintă un pas deosebit de important în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale, a edificării securității economice colective. Pentru ca popoarele să poată să trăiască în pace și libertate, să se dezvolte de sine stătător, conform voinței și aspirațiilor lor, să beneficieze pe deplin de avantajele cooperării economice, industriale și tehnico-științifice, este nevoie ca această Cartă a drepturilor și obligațiilor economice ale statelor să ofere, prin ea însăși, sau să fie însoțită de măsuri concrete de natură să ofere garanții fiecărei țări că se află la adăpost de orice act de agresiune, presiune sau constrîngere de natură militară, politică sau economică din partea altor state.

În cadrul raporturilor bilaterale pe care le dezvoltă activ și pe multiple planuri cu majoritatea covîrșitoare a statelor lumii, România depune un efort susținut pentru așezarea relațiilor dintre state pe principiile și normele dreptului internațional. Principiile înscrise în documentele semnate de România cu diferite state demonstrează că ele se bucură de o largă acceptare, că există condiții reale ca ele să stea la baza unor relații sănătoase și echitabile între state, că sînt în măsură să contribuie la edificarea și întărirea securității internaționale, politice și economice.

Pentru înfăptuirea securității economice colective, a edificării unei noi ordini economice internaționale, un rol deosebit de important revine dezvoltării cooperării internaționale în domeniile industriei, agriculturii, transporturilor, cercetării științifice și tehnologice, protejării mediului înconjurător, conlucrării fructuoase între state pe multiple planuri – economic, comercial, monetar. În condițiile progresului tehnico-științific contemporan, cooperării economice internaționale îi revine un rol tot mai important în dezvoltarea economică a statelor, în valorificarea superioară a potențialului material și uman de care dispune fiecare țară, în accelerarea introducerii în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, în eliminarea imenselor disparități existente astăzi în lume și în asigurarea prosperității pentru toate popoarele și toate națiunile.

Dezvoltarea cooperării economice internaționale are o mare importanță pentru consolidarea și întărirea independenței economice a țărilor în curs de dezvoltare. În ceea ce o privește, țara noastră își manifestă întreaga solidaritate cu lupta popoarelor împotriva colonialismului și neocolonialismului, dezvoltă o largă colaborare și sprijină eforturile statelor care, eliberîndu-se de dominația și asuprirea străină, acționează pentru dezvoltarea lor economică și socială, liberă și independentă. Actualmente, relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare reprezintă peste 10% din volumul schimburilor economice internaționale ale României. Cu multe din aceste țări s-au pus bazele unor activități de cooperare economică în producție prin crearea de societăți mixte, prin acordarea de asistență tehnică și alte forme de colaborare, menite să contribuie la dezvoltarea industriei din aceste țări și, deci, să creeze condiții pentru extinderea colaborării dintre România și aceste state. Îndeosebi există o dezvoltare largă a cooperării în domeniile petrolier, minier, forestier, agricultură, industria materialelor de construcții și în alte sectoare. Toate acestea au, fără nici o îndoială, o mare importanță economică pentru consolidarea independenței și suveranității statelor respective, pentru afirmarea pe plan internațional a unei politici de egalitate și respect reciproc.

Ion BARAC

TENDINTE — CONJUNCTURI

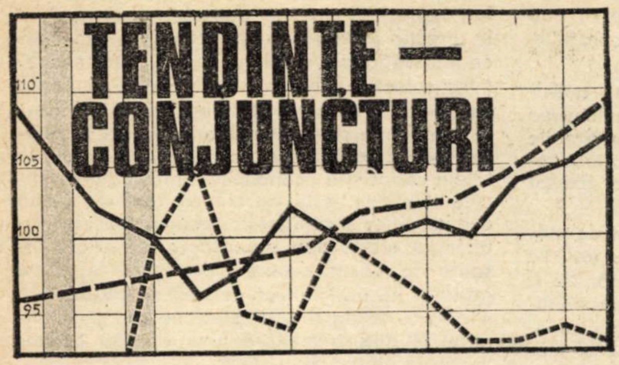

Înviorare și un nou declin la bursa londoneză

DUPĂ ce la 6 ianuarie a.c. indicele Financial Times al acțiunilor la bursa londoneză atinsese cota 146, cea mai scăzută din ultimii 20 de ani, începînd de la 24 ianuarie el a recăpătat o tendință ascendentă. În acea zi, în interval de numai două ore, el a sporit cu 23,2 puncte — cea mai substanțială creștere înregistrată vreodată într-un interval atît de scurt de timp, după cum comentează The Times — atingînd nivelul de 240,2. La 30 ianuarie, indicele respectiv era mai mare de 250.

Printre principalii factori care explică această înviorare observatorii economici au citat decizia Băncii Angliei de reducere a dobînzii minime de împrumut la 11% și în general tendința descendentă a dobînzilor pe plan mondial, ca și constatarea unei tendințe de reducere a deficitului comercial lunar al Angliei care în decembrie a fost de 377 milioane lire sterline, cu 152 milioane lire mai redus decît în noiembrie.

Dar la 31 ianuarie indicele Financial Times a scăzut din nou sub nivelul 240, ca urmare a publicării unei Cărți albe guvernamentale care a reactualizat îndoielile cu privire la perspectivele economiei britanice pînă în 1980.

Explozie de prețuri la îngrășămintele azotoase

ÎN ANUL 1974 a avut loc o adevărată explozie a prețurilor îngrășămintelor azotoase datorită atît deplasării raportului dintre cercere și ofertă, în favoarea celei dintîi, cît și creșterii prețurilor țițeiului. În decursul unui singur sezon (1973/1974) prețurile îngrășămintelor azotoase au sporit de peste trei ori. Nivelul prețurilor în trimestrul III 1974 a ajuns pînă la 370—380 de dolari tona F.O.B. Experții estimează că în 1975 piața va aparține în continuare exportatorilor. Potrivit prognozei Departamentului Agriculturii din S.U.A.; penuria de îngrășăminte chimice se va menține și în anii 1975 și 1976.

Japonia: deficitul balanței comerciale

CONFORM estimațiilor Consiliului japonez de comerț exterior, deficitul balanței comerciale externe a Japoniei pe anul fiscal 1974—1975 (care expiră la 31 martie) se va situa în jurul a 5 miliarde dolari, față de 5,2 miliarde în cursul anului fiscal precedent. Se apreciază că volumul exportului va atinge 58 miliarde dolari (față de 63 miliarde la importuri), un ritm superior mediei urmînd să atingă exporturile de oțel și alte metale, de îngrășăminte chimice, precum și produse ale industriei grele.

Disponibilitățile mondiale de boabe și ulei de soia

SE APRECIAZĂ că în sezonul 1974/75 producția de boabe soia în S.U.A. va însuma 32,7 milioane tone, adică cu 9,7 milioane tone mai puțin decît în sezonul trecut. Totuși, efectele acestei reduceri masive a producției americane asupra disponibilităților de boabe pe plan mondial vor fi atenuate de creșterea producției de boabe soia ce se așteaptă să fie obținută în primăvara anului următor în America de Sud (un spor de 1,8 mil. tone) și în alte zone. Avînd în vedere și nivelul ridicat al stocurilor inițiale, rezultă o reducere de numai 3,06 mil. tone (cu 4,6%) a disponibilităților mondiale totale.

Datorită reducerii producției de boabe soia pe piața mondială, se așteaptă o scădere cu 370 000 tone a producției de ulei de soia. Totuși se apreciază că această reducere nu va afecta în mod deosebit disponibilitățile totale deoarece stocurile mondiale report la 1 oct. 1974 au sporit cu 170 000 tone, astfel că disponibilitățile totale vor scădea de fapt cu numai 200 000 tone.

Excedent de cacao pe piața mondială

F.A.O. estimează că producția mondială de boabe de cacao va continua să crească în 1974/1975, putînd ajunge la 1 470 mii tone (din care 1 038 mii tone în Africa), față de 1 435 mii tone în 1973/1974 și 1 406 mii tone în 1972/1973. O cincime din recolta mondială se va obține în Ghana. Concomitent, volumul măcinărilor de cacao va continua să scadă, cu excepția Africii și a Oceaniei. Pentru sezonul 1974/1975, acesta este estimat la 1 401 mii tone, cu peste 8% sub nivelul sezonului 1972/1973, ceea ce va genera probabil un excedent al recoltei de 69 000 t.

Evoluția turismului în Iugoslavia...

LA O RECENTĂ reuniune a Consiliului pentru turism și aprovizionare din cadrul Camerei de comerț iugoslave s-a arătat că în anul 1974 încasările din turism ale R.S.F. Iugoslavia au atins aproximativ 750 milioane dolari, depășind cu circa 12% încasările din anul 1973. Luînd în considerare și transporturile și alte servicii, totalul încasărilor este estimat la 820 milioane dolari. La reuniunea sus-menționată s-a arătat că numărul vizitatorilor din Europa occidentală, exceptînd Franța, este în scădere, în timp ce acela al vizitatorilor din țările socialiste crește.

...și în Spania

30 MILIOANE de turiști — cu 12% mai puțin decît în anul precedent — au vizitat Spania în 1974 — a anunțat, la Madrid, ministrul informațiilor și turismului, Leo Herrera Esteban. Ministrul spaniol a apreciat că această „criză a turismului" se datorează dificultăților economice cu care sînt confruntate țările occidentale. El a mai precizat că deși numărul turiștilor care au vizitat Spania în 1974 a scăzut, încasările din industria turismului au crescut, în anul în care a trecut, cu 2%.

Perspectivă de sporire a prețurilor agricole în Argentina

AGRICULTURA și creșterea vitelor din Argentina trec printr-o criză serioasă, declară în raportul ei anual Asociația fermierilor din Argentina. Asociația a propus dublarea prețului plafon intern la vitele vii, pentru a pune capăt lichidării stocurilor de vite, precum și sporirea substanțială a prețurilor oficiale la cereale. Aceste măsuri pot fi luate, a arătat Asociația, deoarece prețurile interne din Argentina la carnea de vacă și la cereale sînt de trei pînă la patru ori mai mici decît prețurile mondiale.

Perspectivele creșterii vitelor în Argentina sînt favorizate de faptul că, vitele fiind crescute pe pășuni naturale, carnea este produsă la un preț de cost scăzut, în timp ce în cele mai multe țări majorarea prețurilor la petrol și la îngrășăminte a făcut ca hrănirea vitelor cu furaje cerealiere să fie mai costisitoare.

Regres al producției de uleiuri și grăsimi

POTRIVIT unor estimări ale Departamentului agriculturii al S.U.A., producția mondială de grăsimi și uleiuri va fi în 1975 inferioară cu aproximativ 2 la sută celei realizate în 1974. Experții americani își exprimă temerea că aceasta va avea ca efect noi majorări de prețuri la produsele respective. Producția mondială anticipată este de 44 milioane tone, față de 45,4 milioane tone anul trecut.

Comenzi industriale în scădere

DEPARTAMENTUL comerțului al S.U.A. a anunțat că noile comenzi de produse ale industriei prelucrătoare au scăzut în ultima lună din 1974 cu 8,7%, după o scădere cu 2,4% în noiembrie. Luna decembrie a fost a patra lună consecutivă de reducere a volumului comenzilor pentru industria prelucrătoare americană. La bunurile de uz îndelungat scăderea înregistrată de comenzi a fost de 12,1%, una din cele mai însemnate înregistrate în ultimii ani. Această evoluție a fost observată mai ales în metalurgia de bază, industria automobilelor, metalurgia prelucrătoare. În ramurile producătoare de bunuri de scurtă durată volumul comenzilor noi s-a micșorat în decembrie cu 5,1%. Situația aceasta din domeniul comenzilor coroborează prognoza menționată de președintele Ford cu ocazia prezentării proiectului de buget pe 1975/1976 și în mesajul economic pe 1975, conform căreia anul acesta produsul național brut al S.U.A. va scădea cu 3,3%, după o reducere cu 2,2% în 1974.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	27 I 1975	31 I 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 31 I 1975 față de: cursul central	nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 - 31 I 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3225	2,3435	+13,89	+15,16	-13,17
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,4675	2,4950	+35,69	+30,26	-23,23
Francul francez	4,60414	4,7025	4,2815	4,3250	+ 6,45	+ 8,72	- 8,3
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3833	2,3768	-17,90	+ 2,23	- 2,18
Lira italiană	523,50	607,0	637,00	639,50	-18,14	- 5,08	+ 5,35
Yenul japonez	308,0	280,2	297,20	297,50	+ 3,53	- 5,82	+ 6,17
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	176,75	176,50	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

CARACTERISTICA dominantă a actualei situații pe piețele valutare o constituie instabilitatea pronunțată și generalizată a raporturilor valorice dintre monedele principalelor țări occidentale. În prezent, in condițiile in care in ansamblul țărilor respective continuă să se manifeste puternice tendințe recesioniste, iar rata inflației a atins nivelurile cele mai ridicate din ultimul sfert de veac, această instabilitate creează premisele pentru deprecieri deosebite ale cursului unor valute pe piețele valutare, oferind un instrument puternic țărilor capitaliste dezvoltate in lupta de concurență. Astfel, puternica depreciere a dolarului (pe parcursul unui an deprecierea dolarului față de francul elvețian și marca vest-germană a fost de 28.2% și respectiv 18.3%) permite o sporire considerabilă a competitivității mărfurilor americane intr-o scurtă perioadă de timp nu ca rezultat al unor acțiuni economice concrete — investiții, ridicarea nivelului tehnic al producției, creșterea productivității muncii etc. —, ci ca urmare a simplului joc al piețelor valutare. Dealtfel, in perioada octombrie 1973 — octombrie 1974, în condițiile unei deprecieri aproape continue a dolarului față de diversele valute occidentale, exporturile americane au inregistrat unul din cele mai mari ritmuri de creștere, respectiv de 31,5% față de 22,8% cu cit au crescut exporturile vest-germane, 26,9% exporturile engleze și 20,9% exporturile elvețiene.

Totuși sporirea prețurilor materiilor prime și in primul rind a petrolului a determinat o creștere mai pronunțată a importurilor americane decit a exporturilor (+44,6% in perioada octombrie 1973—octombrie 1974), ceea ce a dus la inregistrarea de către S.U.A. a unui deficit al balanței comerciale de 3,1 miliarde dolari la finele anului 1974, al doilea deficit ca mărime in acest secol.

Anunțul că in anul 1974, pentru prima dată după al doilea război mondial, in S.U.A. s-a inregistrat o scădere a productivității muncii, a dat naștere pe piețele valutare internaționale la noi manifestări de neincredere in dolarul S.U.A., al cărui curs față de majoritatea valutelor occidentale s-a situat în săptămîna 27—31 ianuarie a.c. la cele mai scăzute nivele din vara anului 1973.

Continuarea tendinței de scădere a dobinzilor pe piața monetară din S.U.A., dobinda preferențială (prime rate) fiind redusă de unele bănci americane la 9,25% și chiar la 9%, a contribuit de asemenea, la slăbirea poziției dolarului pe piețele valutare, ca urmare a reducerii și pe această cale a atractivității plasamentelor in dolari.

Relaxarea politicii de credit de către autoritățile monetare americane, ca unul din mijloacele menite a incuraja relansarea activității economice prin ieftinirea creditului și creșterea masei monetare, va duce și in viitor la menținerea unei atmosfere de neincredere in moneda americană pe piețele valutare internaționale datorită efectelor sale inflaționiste.

Slăbirea deosebită a dolarului față de francul elvețian a determinat autoritățile monetare din Elveția să introducă reducerea vinzărilor de monedă națională către străini la nivelul de 70% din volumul acestor vinzări la finele lunii octombrie 1974. De asemenea Banca Națională a Elveției a fost autorizată de a interveni pe piață pentru sprijinirea cursului dolarului și de a bloca contravaloarea in franci a dolarilor cumpărați pe numele băncii vinzătoare intr-un cont nepurtător de dobinzi pe o perioadă de timp stabilită de inseși autoritățile monetare.

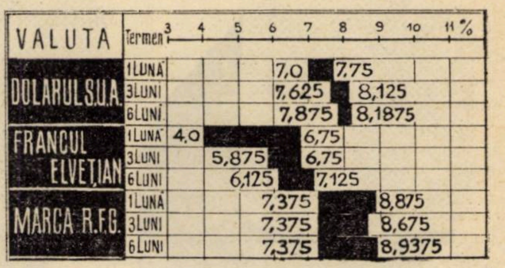

VALUTA	Termen	Nivel minim (%)	Nivel maxim (%)
DOLARUL S.U.A.	1 LUNĂ	7,0	7,75
	3 LUNI	7,625	8,125
	6 LUNI	7,875	8,1875
FRANCUL ELVEȚIAN	1 LUNĂ	4,0	6,75
	3 LUNI	5,875	6,75
	6 LUNI	6,125	7,125
MARCA R.F.G.	1 LUNĂ	7,375	8,875
	3 LUNI	7,375	8,675
	6 LUNI	7,375	8,9375

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 27—31 I 1975 (niveluri minime și maxime).

Scăderea puternică a cursului dolarului din ultimele săptămini atit față de francul elvețian cit și față de alte valute arată clar că măsurile unilaterale, oricit de severe ar fi ele, nu pot constitui un remediu pentru dificilele probleme monetare cu care sint confruntate principalele țări occidentale. Gravitatea situației impune găsirea de soluții concertate care să țină seama de interesele tuturor partenerilor comunității economice internaționale, lucru foarte greu de realizat datorită, in primul rind, intereselor contradictorii ale principalelor țări capitaliste. Este suficient să arătăm că in timp ce pentru S.U.A. deprecierea permanentă a dolarului constituie un puternic stimulent pentru creșterea exporturilor, pentru R.F.G. acest lucru în condițiile unei aprecieri deosebite a mărcii constituie un mijloc de a-și ieftini importurile, de a încuraja intrările de capitaluri străine și un instrument al politicii antiinflaționiste. Pentru alte țări, în primul rind pentru Elveția, deprecierea dolarului și creșterea cursului monedei naționale pe piețele valutare constituie o frînă pentru industria de export și o sursă de alimentare a presiunilor inflaționiste. În acest context se inscriu și dificultățile intimpinate in prezent de realizarea unei ințelegeri intre băncile centrale occidentale in sensul asigurării unei intervenții concertate pe piețele valutare pentru a stăvili deprecierea dolarului.

În condițiile perspectivelor incerte privind evoluția economiei americane, ale accentuării presiunilor inflaționiste, precum și ale dificultății adoptării unor măsuri concertate între principalele țări capitaliste, atmosfera de tensiune și instabilitate pe piețele valutare internaționale se va menține, fapt care va determina in continuare, oscilații importante ale cursului principalelor valute occidentale.

Taxa oficială a scontului in unele țări capitaliste la data de 31 I 1975 : vezi R.E. nr. 5/1975.

Tudor GIURGIU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• R.D.G. : perspectivele construcției de locuințe

NUMĂRUL total al apartamentelor nou construite sau renovate și extinse in R.D. Germană in perioada 1956—1975 se ridică la circa 1,6 milioane. Comparativ cu acest volum al construcțiilor de locuințe, realizat in decurs de două decenii, in următorii 15 ani se prevede realizarea unui număr de 2,8—3 milioane de apartamente. Alături de îmbunătățirea calităților urbanistice ale noilor complexe de locuințe, se prevede ca acestea — in dimensiuni variind între 1 000 și 5 000 de apartamente — să fie amplasate predominant în zona marginală a perimetrului construibil al orașelor. În cursul deceniului al nouălea tot mai multe centre ale orașelor mici și mijlocii vor căpăta o nouă înfățișare, păstrindu-se tot ce e valoros din vechile construcții.

• Țiței : extinderea extracției submarine

SOCIETATEA franceză „Marketing industriel internațional" estima recent că producția de țiței din zăcămintele submarine, care reprezintă actualmente 20—21% din extracția mondială, ar putea să constituie 28% in 1980 și peste 35% în 1985.

Pe de altă parte, Întreprinderea norvegiană Stolt-Nielsen Shipping, corobrind mai multe studii efectuate pe această temă, consideră că, pentru a face față cerințelor de extindere a extracției țițeiului în largul mării, parcul platformelor de foraj de toate tipurile ar trebui să crească de la peste 250 de unități in prima jumătate a anului trecut la peste 440 de unități în anii 1977—1978 și la 600—620 în anii 1981—1982. Se apreciază că, date fiind dificultățile de finanțare si de organizare în zone geografice noi a producției unor instalații atît de complexe, dezvoltarea extracției submarine de țiței ar putea fi incetinită in perioada următoare din cauza insuficienței platformelor de foraj, indeosebi a celor mobile.

bme

robotron

daro

Büromaschinen-Export
GmbH Berlin
D.D.R. – 108 Berlin
Friedrichstrasse 61
REPUBLICA DEMOCRATĂ
GERMANĂ

Aparate, instalaţii, soluţionări de probleme în scopul progresului tehnico-ştiinţific, în toate ramurile economiei

VĂ PREZENTĂM LA LEIPZIG

Oferta noastră : soluţionări practice pentru obţinerea de date, pentru înregistrare şi pentru prelucrare, în toate ramurile economice precum şi multe alte servicii suplimentare.

Special : prezentarea Aparatajului compatibil ESER, din producţia propriilor noastre combinate.

ROBOTRON und ZENTRONIK
VĂ AŞTEPTĂM LA LEIPZIG

Specialişti experimentaţi vă aşteaptă pentru consfătuiri individuale
cu ocazia Tîrgului de Primăvară din Leipzig de la 9 la 16 martie 1975, pe Terenul Tîrgului
Pavilionul 15 (Expoziţie)
Pavilionul 12.12 (Biroul de Export-Import).

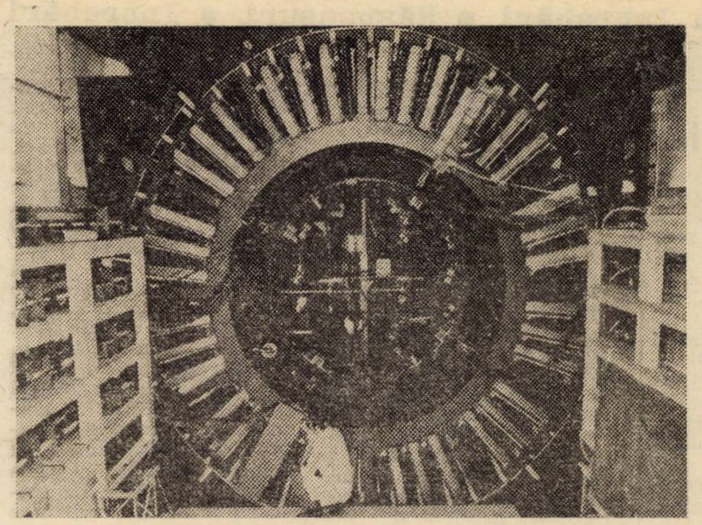

Criza de energie de astăzi obligă oamenii să se gîndească la viitor. În fotografie : **„un cuptor de probă" experimentat în R.F.G.**

Necesarul comparat de energie

FAPTUL că în ultimii ani energia a devenit mai rară și mai scumpă, paralel cu preocupările tot mai intense în legătură cu perfecționarea asigurării resurselor energetice, îndeamnă în mod firesc la reflecții privind nivelul și dinamica consumului de energie în raport cu mărimea produsului intern brut. Datele din tabelul de mai jos, calculate de O.C.D.E., permit să se constate că intr-o serie de țări consumul amintit a început să scadă în 1974, tendință care în cazul Angliei sau al S.U.A. se constată de mai bine de un deceniu.

Necesarul de energie pentru 1 dolar produs intern brut
(în kg echivalent petrol)

Țara	1960	1972	1973	1974*
Canada	...	2,29	2,33	2,39
S.U.A.	2,12	2,08	2,08	2,05
Japonia	1,69	1,79	1,90	1,96
Franța	1,19	1,19	1,27	1,19
R.F.G.	1,78	1,74	1,93	1,83
Italia	0,97	1,71	1,80	1,72
Anglia	2,42	2,15	2,16	2,00
Belgia	2,19	2,30	2,34	2,10
Olanda	1,92	3,14	3,21	3,98

* pe baza datelor din sem. I.

Anul economic 1975 în viziunea unor șefi de stat și de guvern

SUB titlul „Privind înainte la anul 1975", revista americană **Newsweek** publică în numărul său din 6 ianuarie 1975 opinii ale unor oameni de stat :

Gerald Ford, președintele S.U.A. consideră că „inflația, recesiunea și penuria de petrol și alimente" presupun „un grad mai mare de cooperare internațională decît a cunoscut vreodată lumea".

Helmut Schmidt, cancelarul R. F. Germania, este de părere că încasările suplimentare de 60—80 miliarde de dolari ce revin țărilor producătoare de petrol fac ca în țările capitaliste, „în mod temporar, veniturile să nu poată crește în același ritm ca înainte".

Harold Wilson, primul ministru al Marii Britanii, consideră drept problemă fundamentală a noului an „cum poate fi depășită inflația, agravată de creșterea de patru ori a prețului petrolului și de creșterea substanțială a prețului altor materii prime".

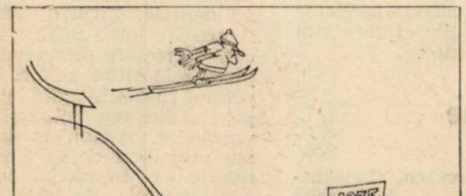

Pierre Trudeau, primul ministru al Canadei, socotește că, pe plan economic, trebuie să se adapteze stilurile de viață „la realitățile dure ale lipsei de energie, penuriei de alimente și poluării mediului".

Roadele creativității

ACTIVITATEA inventatorilor și inovatorilor din R. D. Germană cunoște o amploare crescîndă în ultimul deceniu. După cum rezultă din graficul alăturat, pe ansamblul sectorului de stat din economie, numărul invențiilor și inovațiilor înregistrate a sporit, de la 526 000 în 1964 la 1 274 000 în 1973 (respectiv de 2,4 ori). Mai rapid a evoluat participarea femeilor și tinerilor, numărul invențiilor și inovațiilor făcute de aceste două categorii progresînd de circa 4,7 și, respectiv, 3,5 ori. De menționat că suma avantajelor obținute în economie de pe urma aplicării invențiilor și inovațiilor a crescut, la rîndul ei, de aproape trei ori în intervalul menționat.

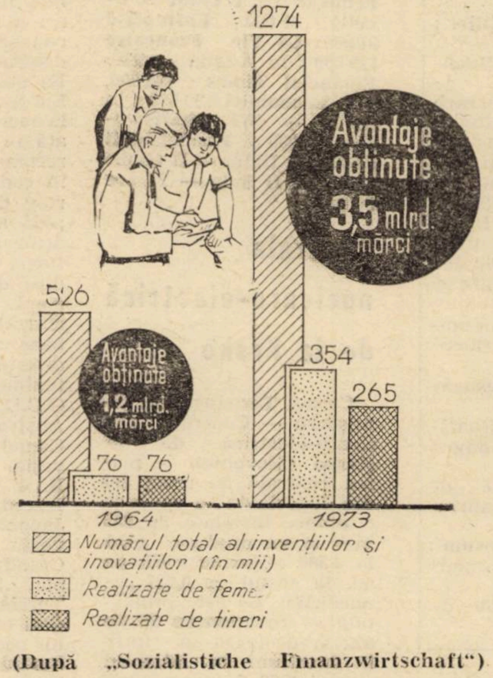

(După „Sozialistiche Finanzwirtschaft")

Petrolul indian

DAT fiind interesul sporit pentru petrol de cînd prețul acestuia s-a majorat, în India a fost întîmpinată cu optimism știrea că un zăcămînt descoperit recent în preajma orașului Bombay, inclusiv în zona litorală, a început să producă zilnic, în luna ianuarie, 2 300 barili de petrol și 23 800 mc de gaze naturale.

După cum a apreciat ministrul indian al petrolului, țara sa, care produce acum 7,2 milioane tone de petrol pe an, ar putea să-și satisfacă integral la sfîrșitul anului 1980 necesarul intern de petrol, evaluat atunci la 35 milioane tone pe an, față de 22 milioane tone de petrol pe an în prezent.

Invers proporțional cu numărul

DUPĂ ANCHETELE cele mai recente, în Statele Unite există circa 31 milioane de acționari. Pentru cîți dintre aceștia posesia unor acțiuni este doar o variantă a libretului de economii și pentru cîți reprezintă avere productivă, se poate deduce din rezultatele unui studiu a trei profesori de la Universitatea din Pennsylvania, publicat în ultimul număr al revistei „Survey of Current Business". Cei mai bogați dintre acționari, formînd 1 la sută din numărul lor total, dețin ceva mai mult de jumătate din acțiuni. Un grup și mai restrîns, și anume de 0,2 la sută din numărul acționarilor, dețin 30 la sută din totalitatea acțiunilor. Dacă referitor la trecut — pînă în 1945 — autorii studiului consideră că răspîndirea deținerii de acțiuni a însemnat o tendință de distribuire mai egală a avuției, pentru perioada de după război concluzia lor este că o asemenea tendință nu acționează.

Anglia și Norvegia — exportatoare de petrol

„ESTE realist să credem că prin eforturi susținute vom putea satisface peste trei ani și jumătate necesitățile noastre de petrol din resurse proprii, iar pînă în 1980 nu numai că ne vom putea asigura tot necesarul, dar vom putea și exporta petrol", a declarat D. Healey, ministrul de finanțe britanic, în mesajul său de Anul Nou publicat de ziarul **The Financial Times** la 31 decembrie 1974. Constatarea se referă la perspectivele oferite de valorificarea zăcămintelor din Marea Nordului. Norvegia ar urma să se găsească în deceniul viitor în aceeași situație, după cum rezultă din graficul de mai jos.

NECESARUL ȘI PRODUCȚIA PROPRIE DE PETROL A ȚĂRILOR DE LA MAREA NORDULUI
(în milioane tone)

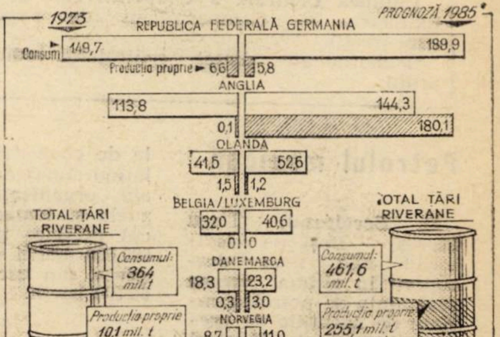

*) Se are în vedere o creștere anuală a consumului de petrol de 2%

(după „Der Spiegel")

Întreprinderi de comerț exterior

Mihaela Mihoc, Liceul economic, Pitești — H.C.M. nr. 1771 din 31 decembrie 1974 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității de comerț exterior stabilește întreprinderile și compartimentele specializate de comerț exterior (afară de cele ale Ministerului Turismului aprobate să efectueze activitatea de turism național) și obiectivele acestora, în următoarea subordonare :

Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele : Auto Dacia* (Brașov) cu filiale în București, Pitești și birou în Cimpulung-Muscel ; Universal Tractor* (București) cu filială la Brașov ; Industrialexport* (București) cu filială în Ploiești ; Uzinexport (București) cu filială în Galați ; Mecanoexportimport (București).

Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii : Mașinexportimport (București) ; Electronum (București) ; Electroexportimport (București).

Ministerul Industriei Chimice : Danubiana (București) ; Chimimportexport (București) ; Petrolexport (București) ; Romchim (București).

Ministerul Industriei Metalurgice : Metalimportexport (București) ; Metarom (București).

Ministerul Industriei Ușoare : Arpimex* (București) ; Confex* (București) ; Românoexport* (București) ; Romsit (București).

Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor : Vinexport (București) ; Prodexport (București) ; Fructexport (București) ; Romagrimex (București).

Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei : Geomin — Întreprindere de cooperare economică cu străinătatea în domeniul industriei miniere și geologiei (București) ; Impexmin (București) ; Rompetrol — Întreprindere de cooperare economică cu străinătatea în domeniul petrolului și gazelor (București).

Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții : Tehnoforestexport (București) cu agenții la Constanța, Galați, Rădăuți și Arad ; Forexim (București) ; Vitrocim (București).

Ministerul Energiei Electrice : Romenergo (București).

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor : Contransimex (București).

Ministerul Comerțului Interior : Mercur (București).

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale : Agroexport (București) ; Terra (București) ; Romconsult — Institutul român de consulting (București) ; Ilexim (București) cu agenție la Rădăuți ; Mineralimportexport (București) ; Tehnoimportexport (București) ; Romtrans (București) cu agenții în București, Episcopia Bihor, Curtici, Galați, Iași, Constanța, Brăila, Giurgiu și Valea lui Mihai ; Navlomar (București) cu agenții în Galați, Brăila și Constanța.

Ministerul Construcțiilor Industriale : Arcom-Antrepriza română de construcții montaj (București).

Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești : ICECOOP (București).

Consiliul Culturii și Educației Socialiste : România Film* — compartiment de export-import (București).

Radioteleviziunea Română : Compartiment de export-import subordonat Direcției plan-organizare (București).

Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum : Eximcoop — Compartiment de export-import (București).

*)subordonate direct centralelor industriale de profil.

Petrolul mexican

D. Seceleanu, Tirgu Mureș — Deși pe teritoriul său s-au descoperit în ultima vreme zăcăminte de petrol apreciate de agențiile de presă ca importante, Mexicul a anunțat oficial că nu intenționează să adere la această organizație, dar dorește să participe la reuniunile O.P.E.C. în calitate de observator și să-și întărească legăturile de cooperare cu țările latino-americane membre ale organizației (Venezuela și Ecuador). Mexicul produce în prezent 600 000 barili de petrol zilnic, din care exportă 50 000 barili.

Legislație

C. Smolenschi, Ploiești, — Impozitul pe avere de care este vorba a fost introdus în R.P, Polonă în baza Legii bugetului pe 1975, în vederea obținerii de mijloace suplimentare de la persoane care au venituri deosebit de mari, pentru realizarea programului larg social. După cum relatează agenția P.A.P., la acest nou impozit sînt supuse persoanele care între 1 ianuarie 1954 și 31 decembrie 1974 au luat și au avut în posesie pe teritoriul R. P. Polone o avere a cărei valoare depășește 700 000 de zloți. Sînt considerate avere : clădirile de locuit, parcelele de construcții și alte suprafețe de teren, care nu sînt suprafețe agricole, garajele și alte construcții, care nu servesc activității de stat, autoturismele (fără cele produse în țările socialiste), iahturi și bărci cu motor (în afară de cele pentru pescuit).

Impozitul pe avere este perceput din totalul valorii averii care depășește 700 000 de zloți, impozitul reprezentînd 10-15% din această depășire, în funcție de mărimea ei. El se poate achita eșalonat pînă la 30 octombrie 1976.

Reviste economice

Silvia Naciu, Timișoara — Tirajul mediu al principalelor ziare și reviste economice vest-europene este : în Franța — **Les Echos** 60 000, **L'Usine Nouvelle** 71 000, **Entreprise** 97 000, **La Vie Française** 129 000 ; în Anglia — **The Financial Times** 193 000, **The Economist** 103 000 ; în R.F.G. — **Wirtschaftswoche** 125 000 și **Handelsblatt** 93 000, în Italia — **Il Globo** 50 000 și **Il Sole — 24 ore** 59 000.

Centrala nuclearo-electrică de la Krsko

Cornel Tărnăuceanu, Timișoara — Centrala nuclearo-electrică de la Krsko (Slovenia) — prima centrală de acest fel din Iugoslavia — va avea o putere instalată de 625 MW și va produce pînă la 4 500 milioane kWh pe an, la costul de 0,227 dinari/kWh. Ea este proiectată să funcționeze 25 de ani și urmează să intre în funcțiune la sfîrșitul anului 1978. Firma americană „Westinghouse" care o construiește va livra reactorul și alte instalații, precum și combustibilul inițial. În continuare, după cum relatează publicația iugoslavă **Review**, centrala va funcționa pe baza uraniului extras dintr-o mină din Slovenia.

Vinul în S.U.A.

T. Roșca, Odobești — Vinul devine tot mai popular în S.U.A. : vînzările de vin au crescut neașteptat de mult, cu 65% în ultimii cinci ani, cu perspective de a spori de încă două ori pînă la sfîrșitul deceniului în curs, pentru a atinge 650 milioane de galloni (1 gallon = 3,7854 litri), relevă un studiu efectuat de Bank of America și citat de ziarul **St. Helena Star.** 70% din vinul desfăcut în S.U.A. provine din statul California. În perspectivă studiul apreciază că vînzările de vinuri din import vor spori mult nu numai cantitativ, ci și ca pondere pe piață. Se constată totodată o orientare crescîndă a consumatorilor spre vinurile ușoare de masă (72% din consumul de vin al S.U.A. în 1974, față de numai o treime în 1960). Pe locuitor, nivelul estimat pentru S.U.A. în 1980 corespunde unui consum anual de vin de 2,9 galloni, față de 29 galloni în Italia sau 28 în Franța.

O. C. D. E.

C. Priceputu, Zalău — Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E. sau, după denumirea engleză, O.E.C.D.), pe care ați intilnit-o citată în nr. 3/1975 al revistei noastre (și de fapt în multe alte numere) a fost creată printr-o convenție semnată la 14 decembrie 1960 la Paris. Ea succede Organizației Europene de Cooperare Economică (O.E.C.E.), creată în 1948. Studiile și recomandările elaborate în cadrul O.C.D.E. urmăresc dezvoltarea mai rapidă a țărilor membre și utilizarea mai completă a forței de muncă, în condiții de stabilitate financiară, ca și expansiunea comerțului mondial pe o bază multilaterală și nediscriminatorie. Țările actualmente membre ale O.C.D.E. sînt : Anglia, Australia, Austria, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, R. F. Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Japonia, Luxemburg, Norvegia, Noua Zeelandă, Olanda, Portugalia, Spania, S.U.A., Suedia și Turcia. O.C.D.E. cuprinde deci cvasitotalitatea țărilor capitaliste dezvoltate. Sediul organizației este la Paris. Iugoslavia participă la activitățile ei cu statut de observator.

Uragane

Gh. Mircescu, Constanța — Nu au fost încă centralizate datele privind daunele pricinuite anul trecut în lume de „starea vremii", dar ele par a fi foarte ridicate. De exemplu, în S.U.A., ca urmare a uraganelor, furtunilor și inundațiilor care s-au abătut în 1974 asupra teritoriului țării, au fost provocate pagube materiale de peste 1,5 miliarde de dolari. Au fost declarate oficial zone de dezastru, 31 din cele 50 de state ale S.U.A., cîteva dintre ele fiind incluse în această categorie chiar de trei ori : Louisiana, Oklahoma și Ohio.

Limbi vorbite

Marin Morărescu, Filiași — Nu este nici o greșeală la mijloc. În Finlanda sînt limbi oficiale atît finlandeza cît și suedeza, dar cea mai larg folosită este prima. În Elveția 70% din populație vorbește germana, 19% franceza și 9% italiana ; limba retoromană, vorbită în unul din cantoanele sale, nu este recunoscută ca limbă oficială. În Luxemburg limba oficială este franceza, dar ca limbă vorbită este larg utilizat un amestec de germană și franceză, iar limba comercială este germana, folosită și de presă.

Comerțul sovieto-japonez

V. Petcov, București — 1) Potrivit unor date citate de agenția **TASS**, în primele 11 luni ale anului trecut volumul comerțului dintre Japonia și U.R.S.S. a fost de 2,236 miliarde dolari, cu aproape un miliard mai mult decît în 1973. Se menționează cu acest prilej că acordurile generale sovieto-japoneze privind colaborarea în dezvoltarea resurselor Siberiei și ale Orientului Îndepărtat semnate anul trecut, a căror realizare a început, vor contribui la o creștere și mai rapidă în viitor a comerțului dintre cele două țări.

2) Elveția nu este membră a F.M.I., nici a O.N.U., dar colaborează strîns cu cele două organizații.

Prețul autoturismelor

H. Simon, Codlea — Deși stocurile cresc, prețul autoturismelor continuă să sporească în țările occidentale. Firmele constructoare motivează această creștere prin scumpirea materiilor prime, în primul rînd a oțelului, și prin reducerea volumului vînzărilor. Astfel, în urma majorării de la 2 ianuarie a.c. în medie cu 3,5%, prețul de bază al celui mai ieftin model „Volkswagen" (1 200) a devenit 6 620 mărci vest-germane. Scumpirea carburanților, a costului reparațiilor și a asigurărilor nu intră desigur în acest calcul.

DIN PRACTICA JUDICIARĂ A COLEGIULUI DE JURISDICȚIE ȘI MINISTER PUBLIC AL CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR

● ANGAJAMENTE DE PLATĂ. EFECTELE ACESTORA DUPĂ EMITEREA TITLULUI EXECUTOR

În baza unui act de sesizare, au fost obligați la despăgubiri printr-o hotărîre a Colegiului de jurisdicție, membrii unei comisii de analiză a penalizărilor dintr-o întreprindere, precum și directorul acesteia, pentru faptul de a fi propus, respectiv aprobat, trecerea nejustificată asupra cheltuielilor de producție a unei sume reprezentînd penalizări pentru neexecutarea integrală a unui contract economic, stabilite printr-o hotărîre arbitrală definitivă. Cei obligați la plată au declarat recurs, cerînd casarea hotărîrii și exonerarea de plată pentru că, între timp, după pronunțarea hotărîrii de fond, membrii unor colective de muncă din subunitățile de producție ale întreprinderii au semnat angajamente de plată și au acoperit aproape în totalitate prejudiciul, ceea ce în susținerea recurenților însemna recunoașterea de către acei angajați a propriilor culpe. Recursurile au fost respinse ca nefondate, motivele invocate, inclusiv cel sus-menționat, fiind considerate neîntemeiate.

Răspunderea materială a recurenților a fost stabilită pentru că în calitatea pe care au avut-o au procedat cu ușurință trecînd asupra cheltuielilor de producție suma penalizărilor plătite de întreprindere, deși erau imputabile, fără a stabili cauzele și responsabilitățile pentru diminuarea patrimoniului unității. Recurenții răspunzînd pentru faptele arătate și consecințele produse în temeiul prevederilor art. 102 alin. 1, 108 alin. 4 și în condițiile stabilite de art. 105 alin. 2. Codul Muncii, iar hotărîrea Colegiului fiind un titlu executoriu pentru unitate, intervenția angajamentelor de plată nu duce nici la nulitatea, nici la caducitatea sa, acestea constituind doar un alt mod de acoperire a pagubei, care nu a fost considerat relevant în soluționarea recursurilor introduse, fiind o problemă de executare.

● COMPETENȚA. UNITATEA SOCIALISTĂ CARE NU MAI ARE PERSONALITATE JURIDICĂ

Potrivit art. 8 lit. d din Legea nr. 2/1973, Curtea Superioară de Control Financiar judecă contestațiile privind pagubele stabilite prin decizii de imputare emise potrivit prevederilor Codului Muncii, pe seama conducătorului unității socialiste cu personalitate juridică, singur sau împreună cu alte persoane, atunci cînd pagubele au o valoare mai mare de 20 000 lei. În urma controlului efectuat la o întreprindere, s-a emis împotriva directorului acesteia și a altor persoane, decizie de imputare pentru recuperarea unei pagube ce depășește suma menționată, produsă atît în perioada cînd unitatea avea personalitate juridică, cît și după pierderea acesteia.

Fiind sesizat cu soluționarea contestațiilor făcute de angajații respectivi împotriva deciziei de imputare, Colegiul de jurisdicție, considerînd irelevantă împrejurarea că la data constatării pagubei unitatea nu mai avea personalitate juridică, a respins ca neîntemeiată excepția de necompetență ridicată de părțile în litigiu. Această soluție se impune deoarece paguba producîndu-se și în perioada cînd unitatea avea personalitate juridică, în situația în care ar fi fost constatată atunci, soluționarea contestațiilor îndreptate împotriva deciziei de imputare ce s-ar fi emis, ar fi revenit, potrivit legii, Curții Superioare de Control Financiar.

Pentru aceste motive, faptul că între timp, ca urmare a reorganizării, unitatea păgubită nu și-a mai păstrat personalitatea juridică, nu este de natură a determina o altă competență de soluționare a unor astfel de contestații.

● COMPETENȚA. PAGUBA CAUZATĂ DE CONDUCĂTORUL UNITĂȚII SOCIALISTE CU PERSONALITATE JURIDICĂ ÎMPREUNĂ CU ALTE PERSOANE

În competența Curții Superioare de Control Financiar a fost dată și judecarea contestațiilor privind pagubele stabilite prin decizii de imputare, emise potrivit art. 107 din Codul Muncii, de organul ierarhic superior pe seama conducătorului unității socialiste cu personalitate juridică, singur sau împreună cu alte persoane, atunci cînd pagubele au o valoare mai mare de 20 000 lei (art. 8 lit. d din Legea nr. 2/1973). Competența Curții Superioare de Control Financiar este deci determinată în cazul prevăzut de art. 8 lit. d din Lege, de împrejurarea că subiectul pasiv al răspunderii materiale îndeplinește funcția de conducător al organizației socialiste cu personalitate juridică prejudiciate și de faptul că paguba are un cuantum ce depășește 20 000 lei.

Totuși, și în situația în care paguba de peste 20 000 lei a fost produsă prin fapta comună a conducătorului unității și a altor persoane, dar numai acestea din urmă au contestat decizia de imputare, operează o prorogare legală de competență în favoarea Curții Superioare de Control Financiar, deoarece judecata urmează a verifica temeinicia și legalitatea imputației cu privire la vina fiecărui participant la paguba imputată, inclusiv a conducătorului unității, numai astfel putîndu-se determina răspunderea fiecăreia dintre persoanele vinovate și măsura în care urmează a răspunde.

● CONSTATARE EFECTUATĂ DE ORGANELE CURȚII. COMPETENȚA

Potrivit prevederilor art. 1 alin. ultim din Legea nr. 2/1973 Curtea Superioară de Control Financiar exercită atribuții jurisdicționale privind răspunderea materială și administrativă a persoanelor care îndeplinesc funcții de conducere în organele centrale de stat, comitetele executive ale consiliilor populare județene, organizațiile centrale cooperatiste și din celelalte organizații centrale obștești, precum și în alte cazuri prevăzute de lege. Din examinarea prevederilor art. 8 din Legea nr. 2/1973 — prevederi care delimitează atribuțiile jurisdicționale ale Curții — rezultă că în cazurile de la aliniatele a, b și d competența de judecată este atrasă de funcția de conducere a persoanelor la care se referă legea, adică de calitatea persoanei. Excepția de la această regulă este prevăzută la lit. c a aceluiași articol, în care caz competența este atrasă de calitatea organului de constatare. Astfel, potrivit acestei ultime prevederi, Colegiul de jurisdicție judecă și hotărăște cu privire la plata de despăgubiri și „alte“ persoane, atunci cînd paguba a fost constatată de organele Curții.

Față de această dispoziție legală și avînd în vedere că regulile de competență materială sînt de ordine publică iar nerespectarea acestora este sancționată ca atare, se reține că ori de cîte ori pagubele au fost constatate de organele Curții procedura de recuperare este cea prevăzută de art. 20 din Lege, adică cea a actului de sesizare a Colegiului de jurisdicție întocmit de șeful secției respective împreună cu procurorul financiar.

În situația în care conducătorul unității socialiste pe baza actului de constatare al organelor Curții a procedat la recuperarea pagubelor pe calea emiterii deciziei de imputare, soluția legală dată în judecarea contestațiilor este de admiterea contestațiilor și anularea deciziei de imputare, investirea Colegiului de jurisdicție în atari situații urmînd a fi făcută numai pe calea actului de sesizare. O asemenea soluție se impune și în cazurile în care constatarea a fost efectuată de Curtea Superioară de Control Financiar prin organele de control ale Ministerului Finanțelor, băncilor și ale inspecțiilor de control specializat ale statului, ori prin personal de specialitate din orice unitate socialistă — delegate de conducerile respective la cererea Curții — deoarece potrivit prevederilor art. 13 din Legea nr. 2/1973 Curtea Superioară de Control Financiar exercită atribuțiile de control financiar atît prin organele proprii, cît și prin cele delegate (atrase) la cererea Curții.

● DISPOZIȚIE OBLIGATORIE. ORGANUL COMPETENT A EMITE DECIZIA DE IMPUTARE.

În conformitate cu art. 28 și 30 din Legea nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar, organele Ministerului Finanțelor și ale băncilor, în îndeplinirea atribuțiilor de control au dreptul să dea organizațiilor socialiste dispoziții obligatorii și cu privire la recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc. În aceste cazuri, executarea dispoziției obligatorii prin emiterea deciziei de imputare trebuie să se facă de cei în drept, în conformitate cu distincțiile prevăzute de art. 107 din Codul Muncii.

Astfel, chiar dacă dispoziția obligatorie a fost adresată conducerii organizației socialiste controlată, în ipoteza cînd paguba adusă avutului obștesc și care urmează a fi recuperată se datorește și vinei conducătorului unității sau altor persoane încadrate în muncă de organul ierarhic superior, decizia de imputare trebuie emisă de acest organ, căruia trebuie să i se înainteze în termen util, dispoziția obligatorie.

Lucrare întocmită de judecători financiari și procurori financiari din Colegiul de jurisdicție și minister public al Curții Superioare de Control Financiar.

(Continuare în numărul viitor)

O CARTE CE NU POATE LIPSI DE PE MASA DE LUCRU A NICI UNUI CONDUCĂTOR DE UNITATE, ECONOMIST, JURIST, INGINER:
„ACTIVITATEA FINANCIARĂ — CONTROLUL ECONOMIC“
Editată de REVISTA ECONOMICĂ

Din cuprins: fondurile întreprinderii și planificarea financiară; creditarea și decontarea între unitățile socialiste; regimul prețurilor; calculul și plata drepturilor bănești; analiza financiară; controlul de partid și de stat; controlul ierarhic operativ și controlul preventiv; controlul financiar intern; răspunderea celor care activează în sectorul financiar și de control; jurisdicții speciale; expertize contabile; recuperarea pagubelor aduse unităților socialiste.

ULTIMELE ZILE ÎN CARE MAI PUTEȚI EXPEDIA PE ADRESA REDACȚIEI O COMANDĂ ÎN CARE SĂ SOLICITAȚI EXPEDIEREA VOLUMULUI PRIN COLET POȘTAL RAMBURS (COSTUL UNUI EXEMPLAR 20 LEI).

AUTODOTARE

(Urmare din pag. 7)

condiții de economicitate sporită. Asemenea elemente realizează Întreprinderea de mașini-unelte din București, dar ea nu satisface pe deplin cerințele și, mai ales, în condiții de operativitate.

4. Cadru organizatoric adecvat

POATE MAI MULT ca oricînd, în prezent, cînd fiecare colectiv de muncă se străduiește să-și îndeplinească cuvîntul dat în întrecerea socialistă — „Cincinalul înainte de termen" — și cînd fiecare caută să asigure o bază cît mai bună activității pentru perioada 1976—1980, se cere impulsionată și activitatea de autodotare. Dealtfel, în chemările la întrecere adresate de unele întreprinderi fruntașe colectivelor de muncă din ramură, se pune un accent deosebit și pe realizarea programului de autodotare.

În toate întreprinderile cuprinse în anchetă care au de realizat sarcini mari în 1975 (tabelul nr. 1), sau de recuperat unele rămîneri în urmă din anii anteriori, s-au făcut pregătiri intense pentru îndeplinirea cu succes a planului de autodotare. La Întreprinderea de construcții metalice-Bocșa, există de pe acum asigurate toate proiectele de execuție. De asemenea, la Combinatul de prelucrare a lemnului-Caransebeș, pe lîngă documentația de execuție sînt asigurate fondurile necesare finanțării lucrărilor și contractele pentru materialele necesare, iar la Întreprinderea „Rulmentul"-Brașov a fost asigurată documentația de execuție în proporție de 80% din plan, a început achiziționarea materialelor și s-au încheiat contractele de cooperare în proporție de 50%.

Principalul constă acum în a se impulsiona în fiecare întreprindere acțiunea de elaborare cît mai grabnică a documentației de execuție și, în acest sens, se cere un sprijin efectiv din partea centralelor industriale. Tot atît de important este să se asigure din vreme materialele necesare și să se încheie contracte ferme de cooperare cu întreprinderile care au de executat ansamble, subansamble sau piesele necesare unor mașini și utilaje.

În lumina experienței căpătate și a neajunsurilor înregistrate în cei 4 ani ai actualului cincinal, se impune a se lua, în continuare, măsuri corespunzătoare pentru impulsionarea acțiunii de autodotare. Se impune, în primul rînd, analizarea modului de organizare a activității pe linie de autodotare în întreprinderile cu cele mai fructuoase rezultate și generalizarea experienței lor. De asemenea, pentru întreprinderile care nu au posibilități, să se asigure condiții corespunzătoare la nivel de centrale pentru întocmirea documentației și chiar executarea unor produse. Multă atenție trebuie acordată realizării integrale a programelor întocmite, astfel încît fiecare obiectiv să poată fi dat în producție cît mai devreme, contribuind astfel la impulsionarea înfăptuirii angajamentelor asumate în întrecere.

ACȚIONÎNDU-SE cu fermitate în toate aceste domenii, se vor asigura condiții optime pentru ca autoutilarea — prin dimensiunile impuse de cerințele creșterii producției și productivității muncii — să contribuie efectiv și în mod substanțial la realizarea cu succes, înainte de termen, a sarcinilor de plan.

ANTISTRESS

(Urmare din pagina 13)

Existența unui SISTEM INFORMAȚIONAL bine pus la punct, care să permită rezolvarea principalelor dificultăți pe care le mai înregistrăm și care se referă la : existența unui volum mare de informații, circulația neselectivă a acestora și necorelată cu nivelele decizionale, vehicularea acelorași informații pe canale paralele, existența unui sistem de evidențe încă neraționalizat în totalitate, utilizarea în mică măsură a metodelor și tehnicilor moderne de prelucrare a datelor.

CLIMATUL ȘI STILUL DE MUNCĂ. Avem în vedere satisfacerea de către cadrele de conducere a unor cerințe care vizează rezolvarea pozitivă a problemelor motivării colaboratorilor pentru a obține un plus de participare, care înseamnă în final o creștere a răspunderii fiecăruia în realizarea sarcinilor, o descongestionare a conducătorilor, o sporire a încrederii conducătorului în colaboratori, simplificarea elementelor de informare și control, o stabilizare în timp și spațiu a unor acțiuni.

În același context și pentru a susține obiectivele amintite, apare necesar un efort de alcătuire a unei echipe de conducere care în timp ar trebui să devină întreaga colectivitate a unei unități, precum și o susținută stimulare a procesului de comunicare.

În ceea ce privește promovarea unui stil de muncă inovator, ținînd seama că acesta este puternic influențat de personalitatea fiecărui conducător, de caracterul, capacitățile și suma conceptelor sale, precum și de faptul că în confruntarea permanentă a conducătorului cu membrii grupului se realizează unele modelări, cu valoare mai generală, ar putea fi evidențiate următoarele trăsături : căutarea și valorificarea eficientă și continuă a noului, orientare în perspectivă, cultivarea responsabilității sociale a actului de inovare (a nu inova de dragul inovării), generalizarea unei opinii, a unui fel de a gîndi și acționa în colectiv.

EDUCAȚIA PERMANENTĂ. Diminuarea suprasolicitării cadrelor de conducere depinde de adeziunea la procesul de educație permanentă, de susținerea dimensiunilor caracteristice ale acestui proces-continuitate, noutate și aplicabilitate — folosirea în mai mare măsură a limbajului științific, utilizarea unor metode și tehnici moderne de conducere, concentrarea asupra eficienței și rezultatelor de performanță superioară, pregătirea și asigurarea în permanență a înlocuitorului, exercitarea autorității oficiale în așa fel încît întregul colectiv subordonat să simtă competența de conducător.

INTERPRETAREA sintetică a elementelor menționate permite să se schițeze un model logic „antistress" pentru cadrele de conducere a cărui punere în aplicare ar determina, pe lîngă creșterea eficienței economice și a utilității sociale a activității de conducere și asigurarea condițiilor de valorificare a întregului potențial uman al societății. Să nu uităm îndemnul secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimat la Conferința Națională a P.C.R. din 1972, în legătură cu realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate : „Înfăptuirea acestui program cere, fără îndoială, eforturi serioase, dar măsurile pe care le preconizăm nu se pot înfăptui și nu dorim să fie înfăptuite prin eforturi fizice, ci prin stimularea gîndirii, a spiritului novator, prin dezvoltarea mișcării de inovații și a cercetării științifice, prin lupta hotărîtă împotriva a tot ce este vechi și perimat, pentru triumful noului în toate domeniile de activitate".

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Nr. 6 din 7 februarie 1975

– Cu simțămîntul participării și al responsabilității 1
– Tradiție și eficiență în dialogul conducerii de partid cu țărănimea muncitoare **(Ion Manea)** 2
– Democratismul economic și acțiunea conștientă în dezvoltarea societății **(V. Bălașa, I. Popescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Ancheta „R. E." în 36 de întreprinderi industriale. Autodotarea **(V. Boescu, L. Țintea, V. Ilie)** 5
– Conținut și dimensiuni în modernizarea agriculturii (prof. univ. dr. **O. Parpală**) 8

CONDUCERE – ORGANIZARE

– Calificarea muncitorilor (dr. ing. **Cornel Hidoș**) 11
– Un model „antistress" (prof. dr. **Mihail Dumitrescu**). 13

TEORII – IDEI

– Documentar „R. E." În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic și la programele de reciclare. Creșterea rolului conducător al partidului în societatea socialistă multilateral dezvoltată. Documentele P.C.R. despre rolul și funcțiile statului socialist în etapa actuală. Dezvoltarea democrației socialiste (conf. dr. **Ioan Tiberian**) 15
– Noțiuni și categorii economice : Eficiența economică **(Cornel Iuga)** 18
– Convorbiri economice cu dr. Jörg Baetge, (Frankfurt pe Main) (Interviu de dr. **N. S. Stănescu**) 19
– Școli – curente – economiști : Charles Levinson despre firmele multinaționale și inflația mondială (dr. **Constantin Bichi**) 20

ECONOMIE MONDIALĂ

– În actualitate : Producătorii și consumatorii de petrol. Realitatea interdependenței și dezideratul cooperării **(Dinu Dragomirescu)** 22
– Argumente pentru o nouă ordine economică internațională : Conceptul de securitate economică colectivă **(Ion Barac)** 24
– Din practica judiciară a Curții Superioare de Control Financiar 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"

Dacia

CUMPĂRĂTORI DIN TOATE CONTINENTELE
solicită produsele marcate
I.T. „DACIA“ – Bucureşti – România

Pentru 1975, Întreprinderea textilă „DACIA“ – Bucureşti, v-a pregătit multiple surprize, sub forma unei bogate palete coloristice şi o mare varietate de modele, dintre care vă recomandăm :

Pentru rochii, tercoturile imprimate – „ROXANA“, „SOLANGE“, „PAULA“, „BOEM“, „RADIANA“ şi terocelurlle imprimate „LAVINIA“, „CASMELA“, „CAMELIA“ ;

pentru impermeabile, ţesăturile – „ANDREI“, „PARDES“, „MIRON“ ;

pentru cămăşi şi bluze, ţesătura „VUCOVA“ ;

ţesături simple şi imprimate pentru garniturile de pat.

- **STABILITATE DIMENSIONALĂ**
- **NEŞIFONABILE**
- **REZISTENTE LA SPĂLAT**
- **UŞOR DE ÎNTREŢINUT**
- **MODERNE**
- **ELEGANTE**

6 calităţi ale unei singure mărci : I.T. „DACIA“ – Bucureşti Tel. 67.21.90

În trecere prin Municipiul Galați, vizitați Magazinul Universal „MODERN“ din Str. Republicii nr. 24, bine aprovizionat cu un bogat sortiment de articole de confecții, încălțăminte, galanterie, tricotaje, marochinărie, electrice, electronice, menaj, produse alimentare etc.

1975 APR 10

Magazinul mai dispune de o braserie, amplasată la ultimul nivel, care vă oferă diverse minuturi, produse de cofetărie, răcoritoare, băuturi fine.

Lei 5

GALBEN ALBASTRU NEGRU

D 646

revista economică

7 14•II 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

R MG

UPETROM PLOIEŞTI
AC 400-B
MADE IN ROMANIA

comerțul exterior – accelerator al dezvoltării

REALIZĂRI '74: RITMURI INALTE IN CREŞTEREA ECONOMIEI NAŢIONALE

Angajamentul și răspunderea agriculturii în dezvoltarea țării

CONSFĂTUIREA activului de partid și de stat din agricultură, din cercetarea științifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură a elaborat, într-o atmosferă de exigență și responsabilitate, un vast program de acțiune pentru dezvoltarea agriculturii noastre.

Organizată la scurt timp după Congresul al XI-lea al P.C.R., din inițiativa și în prezența secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** Consfătuirea a analizat modul de înfăptuire a hotărîrilor privind dezvoltarea agriculturii noastre în acest an și în cincinalul 1976—1980, a dezbătut cele mai importante probleme și sarcini puse în fața agriculturii, a realizat un valoros și util schimb de experiență la scară națională. Practic, consfătuirea la care au participat aproape 8 000 de activiști de partid și de stat din toate sectoarele agriculturii noastre socialiste reprezintă încununarea intensei activități politice desfășurată în perioada premergătoare în cadrul adunărilor generale din cooperative și întreprinderile de stat, consfătuirilor și dezbaterilor pe județe, adunărilor pentru desemnarea candidaților Frontului Unității Socialiste în alegerile de la 9 martie. Aceasta a făcut ca, practic, dezbaterile și măsurile stabilite de Consfătuire să exprime hotărîrea întregii țărănimi cooperatiste, a specialiștilor, a tuturor celor care lucrează în agricultură de a munci mai bine, de a acționa fără preget pentru transpunerea în viață a directivelor trasate agriculturii noastre de Congresul al XI-lea al partidului.

Cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Consfătuirii de secretarul general al partidului pune încă o dată în evidență importanța pe care conducerea partidului și statului nostru o acordă dezvoltării agriculturii și, odată cu aceasta, necesitatea ca sarcinile de producție anuale ce revin unităților agricole să fie realizate integral. Pornind de la faptul că în agricultură prevederile planului pe 1974 nu au fost realizate, că ritmul mediu anual de creștere — de circa 5 la sută — obținut în primii patru ani ai actualului cincinal nu este la nivelul prevederilor planului, că manifestă încă lipsuri serioase în meniul organizării producției c cole, la Consfătuire s-a apreciat producțiile ce urmează a se rec în acest an **„nu sînt mari în rapor posibilitățile de care dispunem ; sînt însă mari față de nivelul real rilor din anul 1974“** [1]**,** că obține unor recolte bune în acest an imp adoptarea unor măsuri ferme în care unitate, de către fiecare spe list, încă din aceste zile.

Direcțiile de acțiune în agricul pentru acest an și pentru perio următoare au fost reafirmate în hotărît la Consfătuirea recentă primul rînd trebuie să se ajungă obținerea unor producții mari de reale, constante — la nivelul tone de cereale pe cap de locu —, ceea ce constituie obiectivul c tral al agriculturii noastre în ci nalul viitor. La aceasta se ada sarcini mobilizatoare în ce prive plantele tehnice, sfecla de zahăr, gumele, viticultura și pomicultura. asemenea, s-au subliniat sarci importante ce revin sectorului z tehnic în perioada imediat ur toare, sub aspectul sporirii efect lor la toate speciile, dar mai ales aspectul sporirii randamentelor cap de animal.

Agricultura noastră trebuie să mai intens angajată în efortul ge ral al economiei de sporire a efici ței prin obținerea unui volum tot mare de produse vegetale și anim prin care să se satisfacă tot mai plin cererea crescîndă a popula nevoile industriei și ale exportului

I.

---

[1] Din cuvîntarea rostită de tovar **Nicolae Ceaușescu** la încheierea Consfăt activului de partid și de stat din agricult din cercetarea științifică agricolă, din do niul îmbunătățirilor funciare și din pisci tură, Scînteia, 9 februarie 1975.

PERMANENȚA DEMOCRATISMULUI ORÎNDUIRII NOASTRE SOCIALISTE

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

STABILIREA datei alegerilor a deschis oficial campania electorală. Într-o succesiune procedurală urmează delimitarea circumscripțiilor electorale, desemnarea candidaților, întîlnirile cu alegătorii, votarea... Dar campania electorală nu înseamnă numai atît. Sub conducerea partidului am învățat să trecem prin filtrul gîndirii și al conștiinței problemele care vizează destinul națiunii. Și responsabilitatea pe care o implică alegerile a transformat campania electorală într-un complex de activități politice și organizatorice. Evaluarea strategică și definirea tactică a obiectivelor devenirii noastre în această etapă le avem întipărite în documente de Congres. Și nu numai aici. Printr-o osmoză pe deplin explicabilă prin sentimentul participării am transferat din aceste documente în minte și în inimă și modalități concrete de scurtare a drumului de la deziderat la realitate. Dominanta o reprezintă preocuparea creatoare a oamenilor muncii pentru depășirea sarcinilor ultimului an al cincinalului și realizarea cincinalului înainte de termen.

În acest cadru au loc largi și aprofundate analize ale activității din sectoare determinante pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor economice ale prezentului și perspectivei. Desfășurate sub forma unui amplu dialog al conducerii de partid cu masele, cu făuritorii bunurilor materiale, ele sînt o expresie a profundului democratism al societății noastre. Acest dialog direct permite evidențierea realistă a rezultatelor obținute de către colectivele din unitățile industriale, agricole și din alte domenii ale vieții economico-sociale, generalizarea rezultatelor bune. Este creat — prin valorificarea complexă și operativă a inițativei tuturor particpanților la procesul producției materiale — un teren prielnic pentru depistarea unor rezerve însemnate și pentru definirea unor modalități concrete de atragere a lor în circuitul producției. În acest sens, recentele consfătuiri cu activul de bază din agricultură și apoi cu cel din comerțul exterior și cooperarea economică internațională convocate din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii, au constituit un adevărat îndreptar, un ajutor prețios în muncă pentru cei implicați direct în activitățile desfășurate în aceste sectoare. Astfel, dialogul specialiștilor din agricultură a fost axat pe problemele legate de realizarea planului din acest an și pe măsurile ce trebuie luate în vederea înfăptuirii în bune condiții a prevederilor cincinalului 1976—1980. Cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea activului de partid și de stat din agricultură, din cercetarea științifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură a reprezentat și de această dată un adevărat exemplu de apreciere realistă, de înaltă răspundere partinică, făcută cu obiectivitate, asupra activității desfășurate într-un sector vital al economiei naționale. Am avut încă o dată imaginea clară, sintetică, a marilor realizări pe care le-am obținut în agricultură în cincinalul actual, a rezervelor însemnate existente, a neajunsurilor și locurilor în care ele se mai manifestă. Pe baza orientărilor formulate în cuvîntarea secretarului general al partidului, participanții la consfătuire au adresat întregii țărănimi o amplă chemare pentru valorificarea deplină a potențialului agriculturii, pentru realizarea în bune condițiuni a tuturor prevederilor de plan.

PCR
9
Martie

Ca o continuare firească, campania de alegeri perpetuează și amplifică dialogul viu, dinamic cu făuritorii bunurilor materiale. Componența largă a Frontului Unității Socialiste, care cuprinde toate categoriile de oameni ai muncii — muncitori, țărani, intelectuali — creează premise pentru manifestarea deplină a democrației socialiste și în cadrul alegerilor. Programul electoral al acestui organism, reflectat în Manifest, este constituit din documentele Congresului al XI-lea al partidului, aprobate unanim și entuziast de întregul nostru popor.

Adevărată „profesiune de credință“ a organizațiilor de masă și obștești, a uniunilor cooperatiste, de creație și profesionale, a consiliilor oamenilor muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare, a tuturor forțelor sociale și politice ale țării, Manifestul Frontului Unității Socialiste acordă, în primul rînd, cea mai mare atenție continuării în ritm intens a politicii de industrializare socialistă, de dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție pe baza cuceririlor științei și tehnicii contemporane. Aceasta va asigura creșterea puterii industriale a țării, dezvoltarea economică a tuturor județelor și localităților patriei. În cadrul Manifestului este precizat faptul că în agricultură se va urmări cu fermitate conservarea și utilizarea rațională a pămîntului, se va înfăptui un amplu program de îmbunătățiri funciare, asigurîndu-se, totodată, mecanizarea completă a lucrărilor agricole, inclusiv în zootehnie. Se va întări, în continuare, proprietatea socialistă — de stat și cooperatistă — care asigură progresul continuu al agriculturii.

Materializarea direcțiilor fundamentale de acțiune, temeinic fundamentate pe realizările prezentului vor permite înfăptuirea, în anii viitorului cincinal, în conformitate cu hotărîrile celui de-al XI-lea Congres, a unui vast program de ridicare a bunăstării oamenilor muncii — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — a fiecăruia dintre noi. Retribuția reală va spori în 1980 față de 1975 cu 18—20%. La sate, veniturile reale provenite din muncă în cooperativele agricole de producție, precum și din gospodăriile personale, vor crește pe o persoană activă cu 20—25%. Se vor mări cu aproape 50% fondurile generale alocate pentru finanțarea acțiunilor social-culturale. Ca rezultat al măsurilor prevăzute, precum și ca urmare a creării a peste 1 milion de noi locuri de muncă, veniturile reale ale populației vor fi în 1980 cu 35—37% mai mari decît în 1975.

În politica externă, Frontul Unității Socialiste se angajează să facă totul și în viitor pentru a contribui activ la cauza dezvoltării colaborării între țările socialiste, a diversificării relațiilor cu forțele progresiste, democratice, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate popoarele lumii. Statul nostru va milita în continuare pentru lichidarea fenomenului subdezvoltării, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, întemeiate pe dreptate și echitate.

Am avut și avem planuri îndrăznețe și știm din proprie experiență că ele prind viață. Cu toții am fost martorii realizării cu succes a programului prezentat poporului în alegerile trecute cu efecte multiple asupra progresului societății, a ridicării bunăstării fiecărei familii, a fiecărui cetățean. Mărturie în acest sens stau și cifrele consemnate în Comunicatul cu privire la dezvoltarea economiei românești în 1974. Este de datoria noastră, datorie de maximă responsabilitate politică și socială, să depunem în continuare toate eforturile pentru realizarea Programului partidului, prevederilor Manifestului, să asigurăm în acest fel prin munca noastră înaintarea fermă a țării pe drumul prosperității.

Bogdan PĂDURE

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

SUPERIORITATEA SISTEMULUI RELAȚIILOR DE PRODUCȚIE SOCIALISTE

PCR
9
Martie

ANALIZA profundă, multilaterală a transformărilor care au loc în cadrul relațiilor de producție socialiste, a direcțiilor principale ale dezvoltării și perfecționării lor, făcută în Programul P.C.R., permite cuprinderea sub toate aspectele sale a complexității întregului mecanism social de producție. Programul P.C.R., prin toate conexiunile sale interne prezintă perspectiva multilaterală a diferitelor forme în care se manifestă relațiile de producție socialiste, a factorilor care le generează și care le supun unui proces continuu de adaptare, de perfecționare.

Potrivit criteriilor științifice ale Programului, avem posibilitatea cercetării sistematice și dezvăluirii în profunzime a conținutului și a direcțiilor perfecționării întregului ansamblu de relații economice și sociale. Totodată, o clasificare riguros științifică și sistematică a relațiilor de producție este de natură să conducă la o mai judicioasă structurare a economiei politice a socialismului, precum și la îmbunătățirea predării și la însușirea ei în condiții mai bune de către cei care studiază această disciplină.

1. Diviziunea muncii și relațiile de producție

DE LA ÎNCEPUT se impune a arăta că în condițiile socialismului deși nu au loc schimbări rapide, esențiale în conținutul și formele de proprietate asupra mijloacelor de producție, totuși relațiile de producție sînt supuse unei continue dezvoltări și perfecționări, unor profunde și permanente transformări. De aici rezultă că în cadrul acelorași forme de proprietate relațiile de producție au un caracter dinamic. Cauza fundamentală a acestui caracter constă în dezvoltarea continuă a forțelor de producție, mai precis în schimbările care au loc în structura proprietății, în diviziunea muncii.

În procesul dezvoltării forțelor de producție avem de-a face cu o evoluție contradictorie a diviziunii muncii. Pe de o parte se adîncește diviziunea muncii sociale din punct de vedere tehnologic, al specializării organizării producției, în timp ce diviziunea socială a muncii are o tendință de restrîngere care va accentua tot mai mult pe măsura apropierii de comunism.

Dacă admitem că în orice orînduire există o diviziune a muncii sociale, care înseamnă în principal împărțirea muncii pe diferite ramuri, unități și subunități, potrivit caracterului specific al activității și al tehnologiilor pe care le utilizează fiecare, fără îndoială că ea continuă să fie prezentă și chiar să se dezvolte în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Dovada dezvoltării diviziunii muncii sociale o constituie specializarea ramurilor, subramurilor și unităților de producție care creează condiții favorabile mecanizării și automatizării, în general progresului tehnic și creșterii pe această bază a eficienței muncii sociale.

Cîn privește diviziunea socială a muncii, dacă ea „presupune dispersarea mijloacelor de producție în mîinile unui mare număr de producători de mărfuri, independenți unul de altul“, dacă ea „pune unul în fața altuia producători de mărfuri independenți, care nu recunosc altă autoritate decît aceea a concurenței“, și dacă ea duce la scindarea societății în clase, atunci sîntem îndreptățiți să afirmăm că o asemenea diviziune socială a muncii dispare în urma desființării proprietății private, în procesul făuririi noii orînduiri sociale.

Pa baza proprietății obștești asupra mijloacelor de producție, a pregătirii multilaterale a indivizilor, a participării tuturor oamenilor muncii la conducerea vieții economice și sociale, dispar evident deosebirile de clasă și se șterg treptat deosebirile esențiale dintre diferitele categorii și grupuri sociale. În condițiile în care toți oamenii muncii au o poziție egală față de mijloacele de producție, ale lichidării treptate a deosebirilor esențiale dintre industrie și agricultură, dintre sat și oraș, dintre munca fizică și munca intelectuală, ale apropierii modului de muncă și de viață, ale înfăptuirii egalității sociale în domeniul repartiției și ale unei mobilități crescînde a forței de muncă, evident că nu mai poate fi vorba de o diviziune socială a muncii, în înțelesul ei de mai înainte, ci de un proces continuu de omogenizare a societății.

Așa cum se arată în Programul partidului nostru „În procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate se va accentua apropierea dintre actualele clase și categorii sociale, va avea loc perfecționarea relațiilor de producție în raport cu schimbările în diviziunea socialistă a muncii, vor dispare treptat deosebirile în condițiile de muncă și în modul de muncă și viață. „Aceste transformări, ce se vor accentua pe măsura edificării făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, vor genera o tot mai mare apropiere între muncitorime și țărănime, între toate categoriile sociale, vor determina întărirea unității și coeziunii întregului popor, omogenizarea crescîndă a societății noastre“.Desigur, că buna desfășurare a vieții economico-sociale va presupune existența în continuare a diviziunii muncii sociale, repartizarea științifică, conștientă a muncii pe diferitele ramuri și sfere de activitate potrivit capacităților și aptitudinilor fiecărui individ pe baza unui plan unic, dinainte stabilit.

În condițiile proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție diviziunea muncii sociale are loc în mod conștient în interesul tuturor membrilor societății. Ea reflectă gradul de separare și de unire în același timp a producătorilor, o îmbinare armonioasă a autonomiei funcționale a unităților economice cu conducerea dintr-un centru unic a întregii economii în funcție de nivelul dezvoltării elementelor materiale ale forțelor de producție și de natura proprietății asupra mijloacelor de producție.

Dezvoltarea contradictorie a diviziunii muncii exercită o puternică influență asupra evoluției în perspectivă a relațiilor de producției socialiste. Diviziunea muncii sociale va continua să se dezvolte constituind condiția de bază a progresului științei și tehnicii, a progresului general al societății. Va dispărea însă actuala diviziune socială a muncii care separă prin deosebiri esențiale diferitele categorii de oameni ai muncii, care subordonează individul unei anumite meserii sau domeniu îngust de activitate. Considerăm că și autonomia funcțională a producătorilor va cunoaște o intensificare, dar în condițiile creșterii rolului reglementării pe plan central a producției și repartiției bunurilor materiale. Crearea centralelor industriale ca mari unități economico-organizatorice, cu atribuții noi în fundamentarea, elaborarea și realizarea planului, în cercetare, proiectare, investiții, aprovizionare-desfacere și export, constituirea asociațiilor intercooperatiste, dezvoltarea cooperării și asocierii unităților socialiste de stat cu cooperativele agricole de producție, elaborarea planului în profil teritorial — toate acestea sînt numai cîteva din măsurile luate în ultimii ani care conduc la creșterea gradului de autonomie a unităților economice și teritoriale, la dezvoltarea continuă a democratismului economic socialist.

Creșterea autonomiei producătorilor presupune încadrarea acestora în efortul general al societății, în realizarea obiectivelor și sarcinilor majore stabilite pe plan central pe baza unei viziuni de ansamblu asupra nevoilor și resurselor existente în fiecare moment dat.

Consider că cercetarea multiplelor aspecte pe care le îmbracă sistemul relațiilor de producție socialiste în procesul dezvoltării multilaterale a societății noastre nu este posibilă fără luarea în considerație a transformărilor care au loc în diviziunea muncii pe fondul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Fără îndoială că natura proprietății asupra mijloacelor de producție este cea care dă conținutul principal și esența raporturilor de producție. Proprietatea sclavagistă, feudală, capitalistă sînt tot atîtea forme ale relațiilor de producție al căror conținut principal îl constituie exploatarea și asuprirea celor ce muncesc de către posesorii mijloacelor de producție. Socialismul a înlăturat vechea proprietate privată și a creat în locul ei proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție în cele două forme ale sale, care a înlăturat pentru totdeauna exploatarea omului de către om, generînd între oameni relații noi de asociere, de colaborare și ajutor tovărășesc.

Proprietatea socialistă — expresie a schimbărilor intervenite în diviziunea socială a muncii — oferă într-adevăr cheia înțelegerii marilor realizări înfăptuite de oamenii muncii în construcția noii orînduiri sociale. Dar, pentru a înțelege evoluția a însăși proprietății socialiste și a transformării ei în proprietate comunistă, a evantaiului larg de aspecte ale relațiilor de producție, a dimensiunilor și structurii diferitelor grupuri sociale, considerăm că nu este suficient să ne oprim numai asupra proprietății, ci, pe fondul acesteia, să fie cercetate în toată complexitatea și dinamica lor formele diviziunii muncii, tendințele schimbărilor care au loc în cadrul acestei diviziuni și care își pun la rîndul lor pecetea asupra raporturilor de producție. În condițiile proprietății socialiste, diviziunea muncii este planificată la scara întregii societăți. Ea separă și reunește pe producători nu numai la nivelul unităților economice, dar și al ramurilor și al economiei în ansamblul său. Repartizarea muncii pe ramuri de producție și sfere de activitate conduce la împărțirea societății socialiste în mari grupuri sociale. Desfășurarea normală și creșterea continuă a producției sociale în socialism presupun asigurarea unor legături științific determinate, planificate, permanente, un schimb continuu de activități între toate grupurile sociale, care participă într-un fel sau altul la producția bunurilor materiale.

Diviziunea muncii în general, care înseamnă împărțirea activității oamenilor în genuri mari de muncă : industrie, construcții, agricultură, silvicultură, transporturi, circulația mărfurilor, știință, învățămînt, ocrotirea sănătății etc., generează relațiile de producție între marile grupuri sociale specializate pe diferitele ramuri de activitate. Revoluția științifico-tehnică contemporană tinde în condițiile socialismului să reducă continuu granițele care delimitează aceste sfere ale muncii sociale, să schimbe proporțiile dintre ele, să apropie conținutul muncii, condițiile de muncă, cuantumul și modul de retribuire a ei.

Pe măsura dezvoltării societății socialiste se intensifică procesul de integrare a cercetării și învățămîntului cu producția, se interferează tot mai mult activitatea economică cu cea politică și socială, devin de neconceput conducerea și desfășurarea eficientă a producției fără o cunoaștere și îmbinare armonioasă a tuturor sferelor vieții sociale.

Diviziunea muncii pe specii și subspecii presupune împărțirea muncii în cadrul fiecărei ramuri pe subramuri și constituirea de unități de producție specializate, de sine stătătoare a căror activitate este indisolubil legată de cea a altor subramuri și unități. Această formă a diviziunii muncii generează constituirea unor detașamente și colective de oameni ai muncii specializate în producerea anumitor produse sau părți ale acestora, care își pot desfășura activitatea lor numai într-o strînsă colaborare. Dezvoltarea și diversificarea continuă a producției adîncesc continuu specializarea producției, diviziunea muncii în detaliu ceea ce conduce la amplificarea subramurilor și întreprinderilor ce concură la fabricarea produsului finit, la stabilizarea legăturilor, a relațiilor fiecărei unități de producție cu alte unități, atît pe orizontală cît și pe verticală. Diviziunea muncii în detaliu ca formă de bază a specializării producției va cunoaște o continuă dezvoltare. Ea stă la baza automatizării și a organizării eficiente a producției în cadrul fiecărei unități cu autonomie funcțională. Ea conduce la ușurarea muncii, creează condiții pentru o mai largă participare a femeilor în producția socială — condiție de bază a realizării în fapt a egalității cu bărbatul — pentru creșterea substanțială a productivității muncii și reducerea timpului de lucru, pentru ridicarea continuă a nivelului de pregătire tehnico-științifică și cultural-educativă a celor ce muncesc. Cooperarea și întrajutorarea în muncă, sincronizarea diferitelor activități reprezintă aici elemente de o însemnătate deosebită pentru realizarea obiectivelor propuse. Creșterea nivelului general de pregătire a lucrătorilor, însușirea mai multor meserii — elemente care se fac simțite în tot mai multe unități — conduc la eliberarea muncitorilor de cătușele vechii diviziuni înguste a muncii, oferindu-le posibilități sporite de participare eficientă la realizarea și conducerea efectivă a producției.

O formă importantă a diviziunii muncii o constituie specializarea pe profesii, care cunoaște o tendință de evoluție oarecum contradictorie. Pe de o parte, progresul tehnico-științific duce la diversificarea și la specializarea meseriilor, la apariția unora și la dispariția altora. Necesitatea de a fi la curent cu cele mai noi descoperiri ale științei și tehnicii impune îngustarea domeniului de activitate, o specializare restrînsă, ceea ce înseamnă de fapt subordonarea individului față de diviziunea muncii.

Pe de altă parte, progresele în domeniul științei, tehnicii și învățămîntului, rezolvarea cu succes a problemelor complexe ale fabricației și ale conducerii producției moderne, adaptarea oamenilor la condițiile producției în continuă transformare fac necesară o pregătire multilaterală a individului și, pe această bază, lichidarea subordonării lui de către diviziunea muncii.

...Conducerea de către societate a producției — arăta Engels — nu se poate realiza cu oameni ca cei de azi... cu oameni care și-au dezvoltat o singură aptitudine a lor în detrimentul celorlalte.... Chiar și industria actuală are din ce în ce mai puțin nevoie de asemenea oameni. Cu atît mai mult presupune industria dirijată în comun, pe baza unui plan, de către întreaga societate, existența unor oameni cu aptitudini omnilateral dezvoltate, oameni în stare să aibă o privire de ansamblu asupra întregului sistem al producției... Tocmai în acest sens converg și măsurile stabilite de partidul nostru pentru pregătirea multilaterală a cadrelor, generalizarea învățămîntului obligatoriu general, apoi liceal, legarea mai strînsă a învățămîntului de producție, restrîngerea numărului de meserii etc. În aceste condiții, specializarea se face în funcție de nevoile producției și aptitudinile individului printr-o pregătire continuă la locul de muncă, inclusiv prin cursuri de specializare de scurtă durată.

Diviziunea profesională a muncii are implicații asupra locului pe care îl ocupă indivizii în procesul de producție, precum și asupra cuantumului repartiției lor.

Diviziunea teritorială a muncii generează relații economice între diferitele comune, orașe și județe, între economia locală și ansamblul economiei naționale. Încadrarea fiecărei localități și județ în cerințele de ansamblu ale dezvoltării economiei naționale potrivit unor criterii economice și sociale, specifice socialismului, valorificarea eficientă și dezvoltarea mai rapidă a potențialului economic al localităților și județelor mai puțin dezvoltate, constituie o premisă hotărîtoare pentru lichidarea vechii diviziuni teritoriale a muncii moștenite de la capitalism, pentru apropierea condițiilor de muncă și de viață ale satului de cele ale orașului, pentru crearea unor condiții materiale egale tuturor cetățenilor.

În sfîrșit, o formă a diviziunii muncii cu largi implicații asupra dezvoltării forțelor de producție în fiecare țară, care extinde sfera relațiilor economice dincolo de cadrul național o constituie **diviziunea mondială a muncii.** Specializarea producției și strîns legat de ea progresul tehnic diferit localizat într-o țară sau alta, asigurarea folosirii eficiente a condițiilor favorabile existente în fiecare țară, precum și a ceea ce s-a creat mai valoros pe plan mondial, organizarea unor serii mari de fabricație, care depășesc nevoile interne, concomitent cu imposibilitatea acoperirii eficiente din resurse proprii ale tuturor produselor necesare societății, toate acestea fac necesară participarea activă a țărilor la circuitul economic mondial.

Relațiile care se stabilesc în cadrul cooperării între diferitele țări reprezintă relații de producție derivate și se deosebesc de relațiile de producție propriu-zise care se desfășoară în cadrul național. Asupra relațiilor economice intertări își pun pecetea actuala diviziune internațională a muncii, natura orînduirii sociale a partenerilor, precum și principiile și modalitățile concrete convenite de ambele părți pentru organizarea și desfășurarea colaborării economice. Țara noastră, extinzînd colaborarea și cooperarea în producție cu alte țări, participînd la organizarea unor întreprinderi mixte de producție cu sediul în țară sau în străinătate, urmărește realizarea unor schimburi de mărfuri și servicii eficiente și stabile în condiții reciproc avantajoase. Deosebirile mari care există în cadrul diviziunii muncii pe plan național și ca atare în nivelul dezvoltării economice a țărilor fac necesară abordarea concretă a efectelor economico-sociale pe care le generează cooperarea în producție cu diferite grupuri de țări socialiste și nesocialiste, dezvoltate, în curs de dezvoltare și slab dezvoltate etc., precum și a diferitelor modalități concrete de cooperare cu acestea. Din cele arătate rezultă că relațiile de producție sînt generate de diviziunea muncii, iar diferitelor forme ale diviziunii muncii le corespund diferite forme de organizare socială a producției.

2. Relațiile de proprietate

CLASIFICAREA relațiilor de producție poate fi făcută pe baza unui mare număr de criterii, fiecare din ele reușind să pună în evidență anumite laturi sau trăsături ale ansamblului de relații economice existente în societate la un moment dat, precum și evoluția dezvoltării lor în perspectivă istorică. Considerăm că o clasificare generală a relațiilor de producție pe fondul diviziunii muncii sociale ar putea cuprinde : relațiile de proprietate ; relațiile de funcționalitate, adică de funcționare a sistemului economic de ansamblu, precum și a subsistemelor sale și relațiile de eficiență maximă a reproducției sociale. La acestea ar trebui să se adauge relațiile economice internaționale — ca formă distinctă de relații izvorîtă din diviziunea mondială a muncii — ca relații de producție derivate. Dintr-o asemenea clasificare ar rezulta că în cadrul relațiilor de proprietate accentul trebuie să cadă pe dezvăluirea proceselor obiective, a legilor și legităților economice, a schimbărilor în structura producției, a societății și a noilor raporturi de producție generate de proprietatea socialistă. Studiul relațiilor de funcționare a sistemului economic socialist trebuie să pună în evidență organizarea socială conștientă a forțelor de producție, mecanismul prin care societatea utilizează legile economice obiective ce acționează în socialism. Cît privește raporturile necesare desfășurării eficiente a activității economico-sociale, acestea vizează îmbinarea factorilor obiectivi și subiectivi în procesul dinamic al producției bunurilor materiale în scopul asigurării creșterii economice, a echilibrului economic și a satisfacerii cît mai depline a nevoilor materiale și spirituale ale membrilor societății, a dezvoltării permanente a personalității umane.

Criteriul general, utilizat larg în literatura de specialitate pentru caracterizarea relatiilor economice dintre oameni, îl constituie natura proprietăţii, respectiv poziţia indivizilor, a claselor faţă de mijloacele de producţie şi de bunurile produse. Proprietatea socialistă conduce la dispariţia unor legi economice specifice proprietăţii private, la apariţia unor legi noi, precum şi la schimbarea conţinutului şi a modului în care acţionează legile generale şi cele comune mai multor orînduiri. Ea schimbă radical scopul nemijlocit al producţiei şi mijloacele de realizare a lui, face necesară şi posibilă conducerea pe bază de plan a întregii vieţi economice şi sociale, determină profunde schimbări în caracterul şi repartizarea muncii sociale, în structura societăţii. Clasele exploatatoare sînt înlăturate, clasa muncitoare devine o clasă nouă, conducătoare în societate, proprietară alături de ceilalţi oameni ai muncii asupra mijloacelor de producţie care aparţin întregului popor, reprezentat prin statul socialist. Ca reprezentant al tuturor oamenilor muncii, statul socialist, dispune de mijloacele de producţie respective reglementînd repartizarea şi modul lor de folosire în conformitate cu interesele întregii societăţi. Ocupînd cea mai înaintată poziţie în producţia bunurilor materiale şi avînd rolul de clasă conducătoare a societăţii, clasa muncitoare participă activ atît în mod direct cît şi prin reprezentanţii săi la conducerea, organizarea şi reglementarea pe multiple planuri a reproducţiei sociale. Administrarea mijloacelor de producţie proprietate de stat este organizată în cadrul unor unităţi cu patrimoniu distinct şi gestiune economică, ale căror colective de oameni ai muncii poartă răspunderea faţă de societate, pentru păstrarea, folosirea şi valorificarea mijloacelor încredinţate.

Ţărănimea cooperatistă stăpîneşte în comun cu ceilalţi oameni ai muncii mijloacele de producţie proprietatea de stat participînd în această calitate la dezbaterea şi adoptarea deciziilor de importanţă majoră pentru întreaga societate. În acelaşi timp, ţărănimea cooperatistă deţine în proprietate de grup mijloacele de producţie ale cooperativelor agricole respective pe care le administrează potrivit legilor ţării, statutului şi hotărîrilor adunării generale a membrilor cooperatori.

În general, după cum se poate deduce din poziţia muncitorului şi a ţăranului cooperator, precum şi din cea a altor categorii sociale, a meşteşugarilor cooperatori, a funcţionarilor din instituţiile publice, a liberilor profesionişti şi în mod deosebit a ţăranului individual necooperativizat, dubla calitate de proprietar şi de producător, deşi este în esenţa comună tuturor, prezintă totuşi o serie de particularităţi care analizate mai profund ne pot conduce la importante concluzii teoretice şi practice menite să accelereze tendinţa generală de apropiere a celor două forme de proprietate socialistă şi de omogenizare a societăţii. Tocmai în acest sens converg măsurile luate în ultimii ani de apropiere a formelor de conducere şi de retribuire a muncii între unităţile socialiste de stat şi cooperatiste, la care se vor adăuga în viitor cele privitoare la apropierea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale satului de cele ale oraşului.

În condiţiile proprietăţii socialiste, vechea diviziune socială a muncii este supusă unor profunde transformări ; se schimbă radical conţinutul muncii şi atitudinea faţă de muncă, producţia şi schimbul de mărfuri capătă un conţinut nou, devine posibilă nu numai cunoaşterea dar şi folosirea conştientă a legilor economice în interesul întregii societăţi.

O latură de mare însemnătate a relaţiilor de producţie o constituie raportul dintre proprietatea personală şi proprietatea obştească, care nici el nu se manifestă în acelaşi fel la toţi membrii societăţii. Proprietatea personală a indivizilor în socialism este dependentă de proprietatea obştească. Dar acest raport nu este automat, ci mijlocit de participarea la o activitate socială utilă, de cantitatea, calitatea şi însemnătatea socială a muncii depuse. Mărimea proprietăţii obşteşti şi deci şi a avutului personal al indivizilor depinde de participarea oamenilor la activitatea productivă, de nivelul forţelor de producţie, de mărimea părţii din venitul naţional destinată dezvoltării şi în general de eficienţa cu care sînt folosite toate resursele societăţii. Societatea socialistă nu permite însuşirea în proprietate personală a unor mijloace de producţie care să fie folosite pentru exploatarea muncii străine. De asemenea, ea nu recunoaşte proprietatea personală însuşită pe căi ilicite.

Cu cît este mai mare productivitatea muncii cu atît societatea socialistă îşi poate permite să aloce o parte mai mare a resurselor pentru creşterea veniturilor personale ale membrilor săi, să reducă timpul de muncă şi să dezvolte sfera diferitelor servicii. În ultimă analiză raportul dintre proprietatea personală şi cea obştească în condiţiile înfăptuirii ferme a repartiţiei socialiste exprimă aportul adus la progresul colectivităţii şi preţuirea de care se bucură din partea acesteia.

3. Relaţiile de funcţionalitate

RELAŢIILE de funcţionare a sistemului economic socialist au la bază structurile economico-organizatorice şi administrative, dimensionarea optimă a muncii sociale repartizate pe diferitele ramuri, subramuri şi unităţi economice chemate să asigure utilizarea eficientă a tuturor resurselor în vederea satisfacerii în măsură tot mai mare a nevoilor întregii societăţi. Funcţionarea întregii economii, ca un mecanism unitar, în care munca socială este repartizată în mod planificat pe diferite sectoare de activitate, presupune un întreg sistem de relaţii de organizare şi conducere care să armonizeze interesele indivizilor şi diferitelor colective de oameni ai muncii cu interesele generale ale tuturor membrilor societăţii. Pe baza cunoaşterii legilor economice obiective, a tendinţelor ce au loc în dezvoltarea forţelor de producţie, Partidul Comunist Român elaborează principiile care călăuzesc relaţiile economice dintre indivizi, dintre diferitele grupuri sociale, precum şi dintre acestea din urmă şi statul socialist ca reprezentant al întregii societăţi. La rîndul său, statul socialist stabileşte cadrul juridic al desfăşurării relaţiilor de producţie, reglementează formele, metodele şi instrumentele concrete de aplicare a politicii economice a partidului

În cadrul relaţiilor de funcţionare a sistemului economic socialist sînt cuprinse relaţiile ce izvorăsc din conducerea planificată a întregii vieţi economice şi sociale, din aplicarea centralismului democratic, a conducerii colective, a gestiunii economice, a cointeresării materiale şi a celorlalte principii specifice socialismului. Aceste relaţii ar putea fi clasificate în : relaţii economice între sistemul de ansamblu şi părţile sale componente (pe verticală) ; şi relaţii economice între diferitele subsisteme aflate la acelaşi nivel ierarhic (pe orizontală) ; relaţii de subordonare unică şi de dublă subordonare ; relaţii de conducere, organizare şi planificare ; relaţii de schimb reciproc de activităţi şi relaţii de retribuire a muncii depuse ; relaţii de cooperare în muncă ; relaţii financiare ; relaţii de aprovizionare-desfacere ; relaţii industriale ; relaţii agrare ; relaţii comerciale etc.

Dezvoltarea continuă a forţelor de producţie, schimbările continue care au loc în diviziunea muncii fac necesară adaptarea continuă a structurilor organizatorice ale economiei la noile condiţii ale producţiei, perfecţionarea continuă a legăturilor şi raporturilor economice în cadrul cărora are loc desfăşurarea normală a vieţii economice şi sociale.

4. Relaţiile de eficienţă maximă a producţiei sociale

O CLASIFICARE a relaţiilor de producţie menită să surprindă îmbinarea raporturilor obiective izvorîte din relaţiile de proprietate cu cele subiective decurgînd din relaţiile de funcţionalitate, organizate conştient de către statul socialist constă în gruparea acestora potrivit principalelor momente ale procesului reproducţiei : relaţii de producţie propriu-zise, relaţii de repartiţie, relaţii de schimb şi relaţii de consum. Obiectivul fundamental al studierii relaţiilor ce au loc în procesul reproducţiei îl constituie asigurarea optimului economic — atît total cît şi parţial — precum şi a echilibrului economic dinamic între diferitele ramuri şi sfere de activitate. A repartiza raţional resursele materiale şi de muncă în cadrul societăţii, astfel încît să se asigure echilibrul economic necesar şi o creştere economică maxim posibilă în condiţiile date, corespunzător intereselor prezente şi viitoare ale membrilor societăţii, constituie după părerea noastră problema fundamentală a teoriei şi practicii economice. Un rol însemnat în rezolvarea acestei probleme îl are utilizarea balanţei legăturilor între ramuri, a modelelor economice. În sfera producţiei o însemnătate deosebită are analiza raporturilor dintre munca productivă şi munca neproductivă, dintre munca pentru sine şi munca pentru societate, dintre produsul social şi venitul naţional, dintre cheltuieli şi venituri. În sfera repartiţiei se evidenţiază aportul diferitelor categorii de oameni ai muncii la progresul societăţii, corelaţiile ce se formează în cadrul repartizării produsului social, al distribuirii şi redistribuirii venitului naţional, scara mărimii veniturilor obţinute, raportul dintre repartiţia după muncă şi repartiţia din fondurile sociale de consum.

În cadrul schimbului, datorită menţinerii producţiei de mărfuri, domină şi în socialism relaţiile marfă-bani. Caracteristicile schimbului reciproc de activităţi se cer a fi analizate însă în condiţiile specifice ale socialismului din care menţionăm a fi mai importante încetarea forţei de muncă de a mai fi marfă, caracterul planificat al producţiei şi circulaţiei mărfurilor, cunoaşterea şi folosirea acţiunii legii valorii pentru asigurarea unor schimburi echivalente, existenţa unei pieţe neconcurenţiale, a contractului economic ca instrument de planificare a producţiei şi schimbului de mărfuri.

În domeniul consumului, principalele laturi ale relaţiilor de producţie pot fi dezvăluite printr-o analiză a reproducţiei forţei de muncă, a raportului dintre consumul productiv şi neproductiv, dintre consumul individual şi cel social, dintre consumul mediu pe locuitor şi consumul diferitelor categorii ale populaţiei.

Studiul relaţiilor de producţie pe ansamblul economiei şi pe faze ale procesului reproducţiei este caracteristic economiei politice şi este menit să sintetizeze legile şi legităţile economice

I. DINU

(Continuare în pag. 10)

ECONOMIE NATIONALA

Cincinalul — înainte de termen!

DIMENSIUNILE REALIZĂRILOR ANULUI 1974

ÎN ACESTE ZILE de intensă muncă creatoare, de efervescență politică și bogată activitate practică cu care întîmpinăm alegerile de la 9 martie a fost dat publicității Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a României în 1974. Întregul nostru popor are astfel posibilitatea să ia cunoștință de evoluția economiei românești în anul care a trecut, de progresele societății noastre socialiste, lansată cu vigoare pe traiectoria înfloririi sale multilaterale. Și, nu există nici o îndoială, încercăm cu toții un sentiment de profundă satisfacție, de mîndrie patriotică pentru tot ceea ce am înfăptuit, pentru modul cum prind viață planurile partidului, planurile noastre. Avem conștiința datoriei împlinite, bucuria că toți cei ce muncesc cu brațele și cu mintea și-au respectat angajamentul de a munci mai bine, de a devansa cît mai mult ziua în care vor raporta partidului, întregii țări îndeplinirea cu mult înainte de termen a actualului plan cincinal.

Studierea mai atentă a datelor și faptelor consemnate în comunicat ne dezvăluie amploarea și multilateralitatea realizărilor, faptul că în 1974 țara noastră a urcat o nouă și importantă treaptă pe drumul socialismului, că România prezintă imaginea unei țări în plin progres material și spiritual. După cum s-a subliniat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 6 februarie, în anul care a trecut s-au înregistrat ritmuri înalte de creștere în toate domeniile de activitate, s-a intensificat procesul de modernizare a producției, iar resursele materiale și de muncă au fost mai bine valorificate; totodată, importante succese au fost obținute în creșterea eficienței economice, în extinderea relațiilor economice cu alte țări, în ridicarea nivelului de trai. Dezvoltarea economiei a avut loc în condițiile stabilității prețurilor, fapt care a contribuit la realizarea unei circulații bănești sănătoase, la întărirea monedei naționale. Într-o perioadă în care criza economică își pune puternic amprenta asupra dezvoltării țărilor capitaliste, economia românească și-a dovedit marea sa vitalitate, realizînd ritmuri înalte de creștere care o situează în continuare printre țările cu economia cea mai dinamică din lume. De altfel, trebuie subliniat faptul că efectele crizei s-au resimțit puțin în economia noastră, ele neafectînd nivelul de trai al maselor.

Sînt parametrii care conturează tabloul deosebit de expresiv al unei economii prospere, dinamice, cu un ritm rapid de creștere, care își perfecționează necontenit structurile economice și sociale în funcție de cerințele stringente ale realizării unei înalte eficiențe economice, ale valorificării superioare a resurselor naturale și de muncă, ale asigurării unor condiții de viață demne de epoca pe care o trăim. Este tabloul unei economii în care principalii indicatori — venitul național, producția industrială, productivitatea muncii, volumul investițiilor și al comerțului exterior, veniturile populației, vînzările de mărfuri, cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului — se situează la niveluri mult mai înalte față de anul anterior, ceea ce face ca, pe ansamblul celor patru ani care au trecut din acest cincinal, să se obțină realizări superioare prevederilor. Este tabloul optimist, generator de încredere în forțele proprii, în cauza partidului, un îndemn la muncă avîntată pentru propășirea economico-socială a patriei.

ANALIZA evoluției economiei românești în 1974 evidențiază, înainte de toate, succesele obținute în procesul făuririi unei industrii puternice, cu un potențial productiv ridicat și cu o structură modernă, adecvată cerințelor economiei naționale. Ca urmare a amplificării și consolidării bazei sale tehnice, a punerii în funcțiune a unor noi capacități de producție, a accentuării acțiunii unor factori intensivi, volumul producției industriale s-a ridicat la 495 miliarde lei, prevederile maxime ale cincinalului pentru anul respectiv fiind depășite cu peste 25,8 miliarde lei. Creșterea cu 15% a producției globale industriale, realizată în 1974, reprezintă de fapt cel mai înalt ritm din ultimul deceniu. În ansamblu, în primii patru ani ai cincinalului s-a realizat o creștere medie anuală de 13,3% față de 11—12% cît era prevăzut. Deosebit de concludent pentru procesul de creștere și de modernizare pe care îl parcurge industria în perioada actuală este faptul că cele mai înalte ritmuri au fost realizate tocmai de către subramurile definitorii pentru promovarea progresului tehnico-științific: electrotehnică — 21,6%; electronică — 30,6%; mașini-unelte pentru așchierea metalelor — 43%; mecanică fină și optică — 44,2%.

Am realizat, în 1974, la o serie de produse, sporuri deosebit de importante: 48,9% la aparate electrice de măsură și control, mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul, 83% la combine autopropulsate, 61,6% la rulmenți, 37,3% la fire și fibre sintetice, 25% la frigidere etc. La fel de însemnate sînt și nivelele absolute care au fost atinse la unele produse: peste 49,3 miliarde kWh energie electrică, peste 8,8 milioane tone oțel, peste 44,5 mii tractoare, 1,4 milioane tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă), 863 milioane mp țesături, 516 mii tone zahăr etc.; în același timp, au fost asimilate și fabricate produse de înaltă calitate, cu performanțe tehnico-economice la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, ceea ce ne oferă o imagine grăitoare a forței industriei, a capacității sale de a înzestra economia cu tehnica cea mai înaintată, de a contribui la creșterea și diversificarea exportului, la sporirea competitivității produselor pe piața externă. Faptul că, pe ansamblul industriei, ponderea produselor noi și reproiectate de la începutul actualului cincinal a reprezentat aproximativ două treimi din producția anului 1974 constituie o expresie a accentuării procesului de înnoire a producției, de întărire a bazei de concepție din întreprinderi și unități de cercetare-proiectare.

	1974 față de		Ritmul mediu de creștere anuală 1971-1974
	1973	1970	
Venitul național	112,5	155,3	11,5
Producția globală industrială	115,0	164,5	13,3
Producția globală agricolă	100,0	131,5	5,5 x)
Investiții din fondurile statului	122,8	163,8	13,1
Volumul comerțului exterior	138,1	217,3	21,4
Numărul de personal	103,4	117.9	4,2
Productivitatea muncii în industrie	106,9	132,2	7,2
Desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist	110,0	136,8	8,2
Veniturile din retribuirea muncii personalului din întreprinderi și instituții	109,3	136,2	8,0
Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat	107,2	140,4	8,9

x) Față de media anuală 1966-1970

Principalii indicatori ai dezvoltării economiei (%)

Odată cu creșterea cantitativă s-au produs noi modificări în structura industriei, atît între ramurile sale, cît și, îndeosebi, în interiorul acestora, în sensul creșterii ponderii ramurilor și subramurilor tehnicii de vîrf, care asigură fabricarea unor produse de complexitate și valoare ridicată. Comparativ cu țările mai dezvoltate din punct de vedere industrial, nivelul producției acestor ramuri continuă să fie mai scăzut în țara noastră, ca și ponderea lor în cadrul industriei; este și motivul pentru care ramurile respective se vor dezvolta în continuare în ritmuri deosebit de înalte.

În cel de al patrulea an al cincinalului a continuat aplicarea programului de dezvoltare a unei agriculturi de înalt randament, de utilizare mai completă și mai e-

- **Cel mai înalt ritm al producției industriale din ultimul deceniu**
- **Economia națională în plin proces de modernizare**
- **Prețuri stabile, circulație monetară sănătoasă**
- **Au fost date în funcțiune integral sau parțial 612 capacități de producție industriale și agrozootehnice principale**
- **Prin reducerea cheltuielilor de producție s-a obținut o economie de 4,6 miliarde lei**
- **Veniturile reale pe un locuitor au crescut cu 5,7%**

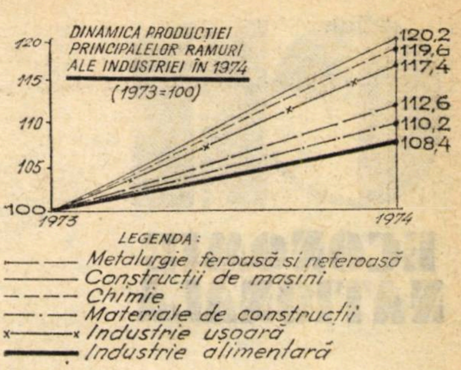

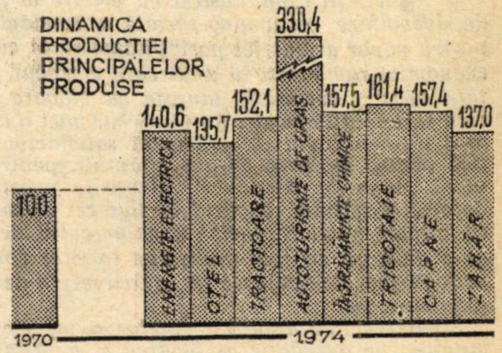

VENITURILE BĂNEȘTI ALE POPULAȚIEI DE LA UNITĂȚILE SOCIALISTE

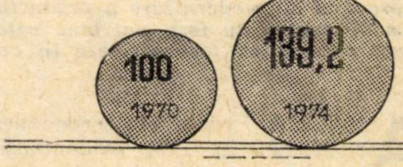

CHELTUIELILE SOCIAL-CULTURALE DE LA BUGETUL STATULUI

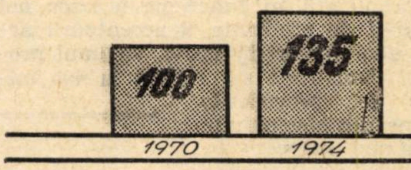

ficientă a potențialului de care dispune această ramură. Eforturile au vizat, în principal, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, realizarea prevederilor programelor naționale de irigații și îmbunătățiri funciare. În 1974 agricultura folosea circa 118 mii tractoare, 920 mii tone îngrășăminte chimice (substanță activă), iar suprafața irigată reprezenta aproximativ 1,4 milioane hectare, bază tehnică deosebit de importantă pentru realizarea unei producții agricole ridicate. Este de subliniat faptul că, deși în anul care a trecut condițiile climatice nu au fost favorabile, producția de cereale și de alte produse agricole asigură satisfacerea nevoilor de consum ale populației și cerințele de materii prime ale industriei și ale altor ramuri ale economiei.

Dezvoltarea în ritm înalt este caracteristică și pentru alte ramuri sau activități economice. Astfel, potențialul economiei naționale a sporit considerabil, prin creșterea cu 28,7% a valorii fondurilor fixe puse în funcțiune ; repartizarea forțelor de producție pe teritoriu a cunoscut o nouă îmbunătățire, ca urmare a sporirii în ritm mai înalt a producției industriale din județele mai puțin dezvoltate (Olt — 44,5%, Sălaj — 36,3%, Teleorman — 35,4%, Iași — 30,2%) ; creșterea cu 38,1% a volumului total al comerțului exterior s-a realizat în condițiile îmbunătățirii structurii exportului ; valoarea producției pe unitatea de materie primă supusă prelucrării a sporit cu 12% la metal, cu 7% la masa lemnoasă și cu 8% la fire pentru țesături de bumbac și tip bumbac.

Progresele economiei, sporirea avuției naționale prin munca fiecăruia dintre noi, au constituit chezășia ridicării bunăstării populației, a satisfacerii într-un grad din ce în ce mai înalt a necesităților materiale și spirituale ale oamenilor. În cursul anului trecut am fost martorii unor măsuri care reliefează cu pregnanță preocuparea partidului pentru prosperitatea întregului popor, faptul că în centrul preocupărilor sale se află omul cu nevoile sale. Astfel, a început să se aplice cea de-a doua etapă a majorării generale a retribuției tuturor categoriilor de oameni ai muncii de la orașe și sate, pe seama căreia personalul din întreprinderi și instituții a obținut în anul trecut venituri suplimentare de 3,6 miliarde lei. Ca urmare a acestei majorări retribuția tarifară minimă a crescut de la 1 000 la 1 140 lei pentru muncitorii necalificați și de la 1 040 la 1 346 lei pentru cei calificați. Veniturile lunare garantate ce se acordă membrilor cooperativei agricole de producție au crescut, la rîndul lor, cu procente de pînă la 25% (în funcție de sectoarele de activitate). În același timp a crescut consumul populației, s-au creat condiții superioare de instruire și ocrotire a sănătății, s-au îmbunătățit condițiile de locuit (numărul total al apartamentelor construite a fost de 107,5 mii).

TOATE ACESTE SUCCESE pe drumul dezvoltării accelerate a patriei, al creșterii bunăstării, maselor, al atingerii unei înalte eficiențe economice demonstrează caracterul științific al politicii partidului, realismul planurilor noastre, însemnatele posibilități și resurse de care dispune economia socialistă, uriașa capacitate de creație a oamenilor muncii, hotărîrea lor de a urma și realiza cu perseverență politica partidului.

Este aceeași hotărîre cu care au purces și la înfăptuirea obiectivelor planului pe acest an, la eliminarea deficiențelor și dificultăților care s-au manifestat în 1974, la recuperarea integrală, cît mai repede cu putință, a tuturor restanțelor care s-au produs, la acoperirea completă a cerințelor diverselor compartimente de activitate. Este înțelegerea faptului că în condițiile interdependenței dintre componentele sistemului nostru economic funcționarea normală a mecanismului complex și unitar al economiei naționale necesită realizarea de către toate verigile sale a tuturor obiectivelor, în mod ritmic, la termenele prevăzute în plan. Aceasta constituie o cerință primordială pentru asigurarea proporțiilor, ritmurilor și echilibrului în economie.

Pornind de la interesele vitale ale patriei, de la necesitatea dezvoltării accelerate a societății românești, partidul a pus în fața tuturor oamenilor muncii sarcina de a-și consacra toată puterea lor de muncă și de creație îndeplinirii obiectivelor planului pe 1975, an de vîrf al actualului cincinal, pe care îl încheiem atît de rodnic, an care prefigurează, în același timp, pe calea deschisă de Congresul al XI-lea al partidului, mărețele perspective ale ridicării patriei, într-o perioadă istorică scurtă, la nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, ale făuririi societății multilateral dezvoltate. Avem certitudinea că întreaga națiune se va dărui cu pasiune realizării acestei sarcini de onoare.

Stere GIOGA

● Rezultate care exprimă marile posibilităţi existente în toate unităţile pentru o mai eficientă gospodărire a resurselor energetice. ● Ce se întîmplă cu întocmirea şi realizarea prevederilor din bilanţurile energetice. ● Acţiuni ferme pentru valorificarea largă a energiei secundare. ● Sînt utilizate eficient capacităţile unităţilor de termoficare ?

BILANŢURILE ENERGETICE ŞI ECONOMIA DE ENERGIE

DEZVOLTAREA economică şi socială a oricărei ţări este nemijlocit legată de consumul de energie ; odată cu creşterea volumului activităţii economice şi, îndeosebi, industriale, se măreşte şi consumul de energie primară şi de energie electrică. De aceea, asigurarea energiei necesare în prezent şi în viitor constituie o preocupare primordială pe plan mondial, cu atît mai mult cu cît resursele clasice de energie (petrolul, gazele naturale, cărbunele) sînt limitate, iar înlocuirea lor cu alte surse de energie la nivelul şi în structura consumului actual, nu este încă soluţionată.

Criza energetică mondială a avut şi continuă să aibă efecte traumatizante asupra economiei unor ţări dezvoltate industrial, mari consumatoare de combustibil şi energie. Ea a condus la fenomene de stagnare economică, de inflaţie, la dezechilibrul balanţelor de plăţi, creşterea şomajului etc. În toate aceste ţări s-au luat şi se iau în continuare măsuri severe pentru reducerea consumului de energie, înlocuirea hidrocarburilor cu cărbune, la unele categorii de consumuri, intensificarea cercetărilor pentru descoperirea de noi surse de energie etc.

Şi în ţara noastră, datorită dezvoltării puternice a economiei, se consumă mari cantităţi de combustibil şi energie. Aplicînd însă o politică fermă de dezvoltare a bazei proprii de materii prime energetice, statul nostru a făcut şi face mari eforturi financiare pentru punerea în valoare a noi exploatări carbonifere şi construirea, pe această bază, de termocentrale, pentru valorificarea potenţialului hidroenergetic etc. Aşa se explică faptul că producţia de cărbune sporeşte de la 3,2 mil. tone în anul 1950 la aproape 27 mil. tone în 1975, producţia de energie electrică — de peste 27 ori, iar cea realizată în hidrocentrale de aproape 60 de ori în acelaşi interval de timp.

Concomitent cu măsurile privind dezvoltarea bazei energetice au fost întreprinse acţiuni pentru gospodărirea cu chibzuinţă a energiei de toate formele, reducerea consumului şi eliminarea risipei. Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1973 şi Decretul Consiliului de Stat nr. 620/1973 cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice şi de folosire judicioasă a combustibililor şi energiei, au stabilit un complex de măsuri în scopul identificării şi valorificării de noi resurse energetice, utilizării cu un randament ridicat a combustibililor, energiei electrice şi termice, gospodăririi şi folosirii raţionale, cu eficienţă sporită a acestora, eliminării risipei, a pierderilor de energie sub orice formă.

Bilanţul pozitiv... putea fi şi mai bogat

CA URMARE a măsurilor luate de conducerea de partid şi de stat şi, pe această bază, a acţiunilor întreprinse de către organele şi organizaţiile de partid, de către ministere, consiliile populare, centralele industriale şi întreprinderi, în cursul anului 1974 s-au realizat importante economii de energie, atît la consumurile industriale, cît şi în celelalte sectoare ale vieţii economice şi sociale. **Consumul de energie electrică a fost anul trecut mai redus cu 4 miliarde kilowaţi ore, iar cel de combustibil cu 1,5 milioane tone faţă de prevederile iniţiale.**

S-au aplicat în practică o mare parte din prevederile Decretului privind economia de combustibil şi energie, îndeosebi cele referitoare la valorificarea resurselor energetice secundare, modernizarea sau înlocuirea arzătoarelor şi instalaţiilor de ardere cu randamente scăzute, întocmirea bilanţurilor energetice ale maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor complexe, consumatoare de energie. Concret, au fost identificate resurse energetice secundare echivalente cu peste 750 000 tone combustibil convenţional. Pe baza activităţii de cercetare desfăşurată de institutele de specialitate din cadrul unor ministere (Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, Industriei Metalurgice şi Minelor, Petrolului şi Geologiei), precum şi a analizelor efectuate de centralele industriale şi de întreprinderi, s-a intensificat acţiunea de modernizare sau înlocuire a arzătoarelor şi instalaţiilor de ardere cu randamente scăzute ; numărul arzătoarelor necorespunzătoare a scăzut în 1974 la mai puţin de jumătate faţă de anul precedent.

Măsurile întreprinse au condus la economii importante în unele sectoare : la producţia de oţel în cuptoare Martin s-au realizat economii de peste 31 000 tone combustibili convenţionali, la producţia de energie electrică în turbine cu abur din centralele Ministerului Energiei Electrice economia reprezintă peste 34 000 tone, iar la producţia de fire şi ţesături din bumbac, circa 92 000 tone combustibili convenţionali.

Cu toate că, în general, rezultatele obţinute reflectă sporirea preocupărilor pentru o mai bună gospodărire a surselor de energie, din controalele efectuate la unele întreprinderi şi centrale industriale a rezultat că există încă numeroase şi importante posibilităţi de reducere, în continuare, a consumurilor de combustibili şi energie, că unele unităţi economice nu au luat măsuri eficiente pentru îndeplinirea sarcinilor ce le reveneau în acest domeniu, fapt ce a condus la importante depăşiri ale normelor de consum. La Întreprinderea de aluminiu Slatina, de pildă, datorită nerespectării procesului tehnologic şi, uneori, datorită şi calităţii necorespunzătoare a materiei prime s-au consumat suplimentar în 1974, faţă de normele de consum, peste 238 milioane kWh energie electrică. De asemenea, la Combinatul siderurgic Galaţi s-au folosit în plus circa 74 000 tone c.c. ca urmare a faptului că nu s-au pus în funcţiune preîncălzitoare de aer de la cuptoarele adînci, iar normele de consum de energie la unele produse au fost serios depăşite. Şi la Combinatul de fibre artificiale Brăila, consumul de combustibil pentru producţia de celofibră a fost mai mare anul trecut cu circa 19 000 tone c.c.

Asemenea exemple pot fi date şi din alte întreprinderi, ele demonstrînd că atît comitetele cît şi consiliile oamenilor muncii din întreprinderile şi centralele industriale respective nu au acţionat eficient pentru reducerea consumurilor de energie, nu au luat toate măsurile pentru curmarea risipei.

O DIMENSIUNE MICĂ... IMPRESIONANTĂ

Reducerea în 1975 cu 1% a consumurilor de energie electrică în unele ramuri mari consumatoare ar conduce la însemnate economii :

– industria metalurgică	73	mil.	kWh
– industria chimică	110	„	„
– construcţii de maşini	35	„	„
– economia forestieră şi materialelor de constr.	45	„	„
– industria energiei electrice	85	„	„

Procedeu eficient de identificare a rezervelor

TEORIA ŞI PRACTICA activităţii energetice au demonstrat că principalul mijloc de stabilire a modului în care energia se consumă eficient în procesul tehnologic, în

Tabelul nr.1

Disponibilităţi de energie termică

	Termocentrala Bucureşti-Sud		Termocentrala Bucureşti-Ves	
	1974	1975	1974	197
1. Debit caloric orar disponibil neutilizat (gigacalorii/oră)	493	617	680	742
2. Economii de combustibil care s-ar fi realizat prin racordarea unor noi consumatori în afara celor prevăzuţi în plan (tone c.c./an)	32 000	18 500	46 400	22 000
3. Valoarea investiţiilor necesare pentru racordarea noilor consumatori (mil.lei)	44	5,1	53	12,5
4. Durata de recuperare a investiţiei din valoarea economiilor de combustibil realizate (ani)	3,5	1,5	3	2

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● **Combinatul siderurgic din Hunedoara** a inscris în cronica întrecerii socialiste în prima lună a anului peste 15 000 tone de fontă, oţel şi laminate peste prevederile de plan. Formaţiile de lucru de la cuptoarele Martin şi electrice, de pildă, au elaborat în medie zilnic cîte 135 tone de oţel peste prevederi, iar laminatorii au livrat suplimentar unităţilor beneficiare din ţară o cantitate de laminate finite echivalentă cu materia primă necesară pentru fabricarea a peste 1 300 de tractoare.

● **Întreprinderea „Electromotor" din Timişoara,** care în 1975 va atinge o producţie de peste 2 ori mai mare decît cea obţinută la începutul cincinalului, a realizat în prima lună cu aproape 18 la sută mai multe produse decît în aceeaşi perioadă a anului trecut. Această creştere este rezultatul intrării în funcţiune a unor noi şi moderne capacităţi industriale, ca şi a sporirii productivităţii muncii, prin extinderea automatizării proceselor tehnologice.

● Muncitorii, inginerii şi tehnicienii **Întreprinderii de poduri metalice şi prefabricate din beton de la Piteşti,** care, pînă la această dată, au un avans în actualul cincinal de 150 zile la producţia globală şi 151 zile la producţia marfă, au realizat, peste sarcinile de plan aferente lunii ianuarie, o producţie suplimentară evaluată la peste 900 000 lei, concretizată în 3 000 traverse placate din beton şi electromecanisme în valoare de 500 000 lei.

CALITATE

● La Săvineşti, la numai 7 luni de la intrarea în funcţiune a instalaţiei de fire covor prin utilizarea unei soluţii uleioase la tratarea fibrelor, calitatea firelor covor a crescut simţitor, iar productivitatea fiecărei maşini de etirat şi texturat s-a triplat. Specialiştii **Combinatului de fire şi fibre sintetice de la Săvineşti** şi-au propus pentru etapa următoare să aducă noi modificări instalaţiei amintite, ceea ce va permite să diversifice, în continuare, gama sortimentală a firelor covor, datorită cărora diferenţa dintre lîna naturală şi cea sintetică va dispare în mod treptat.

ÎNTRĂRI ÎN FUNCŢIUNE

● A intrat în funcţiune un nou şi important obiectiv al industriei constructoare de maşini : Întreprinderea „Tehnoutilaj" din Odorheiu Secuiesc. Acesta este cel de-al 18-lea obiectiv predat beneficiarilor din industrie, de la începutul anului, de către formaţiile de constructori şi montori ale acestui minister.

● Noua instalaţie de fabricaţie a camerelor de aer-auto, intrată în circuitul productiv cu 6 luni mai devreme, în cadrul Întreprinderii „Victoria"-Floreşti, a atins înainte de termen parametrii proiectaţi : 100 000 bucăţi, livrînd în avans beneficiarilor producţia de camere prevăzută în planul pe trimestrul în curs.

---

sensul că se transformă în energie utilă dorită sau se pierde, este **bilanţul energetic**. El dă posibilitatea identificării posibilităţilor şi folosirii raţionale a energiei şi combustibililor de toate formele şi eliminării pierderilor şi risipei. Pe baza bilanţurilor energetice se pot stabili măsurile tehnice şi organizatorice pentru creşterea randamentelor de folosire a energiei la utilaje şi agregate complexe prin determinarea influenţei fiecărui factor tehnic şi energetic asupra consumului de energie. Ele permit, în acelaşi timp, compararea parametrilor cu care funcţionează instalaţia respectivă faţă de parametrii proiectaţi sau cei determinaţi la un moment dat.

Ţinînd seama de importanţa elaborării bilanţurilor energetice, Decretul 620/1973 a prevăzut ca, în cursul anului 1974, să fie întocmite bilanţuri energetice pentru toate utilajele şi instalaţiile consumatoare de energie şi combustibil. Majoritatea centralelor industriale şi întreprinderilor au acţionat energic pentru organizarea activităţii de întocmire a bilanţurilor energetice prin folosirea cadrelor proprii de specialitate, cît şi a unor cadre de la institutele de cercetări şi proiectări, precum şi din învăţămînt. Aşa stau lucrurile, spre exemplu, la Combinatul de îngrăşăminte chimice Turnu Măgurele, Combinatul siderurgic Galaţi, Combinatul de prelucrarea lemnului Focşani, Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila, Intreprinderea de maşini-unelte şi agregate Bucureşti, Întreprinderea „Postăvăria Română“ şi altele. Mai mult, Centrala gazului metan Mediaş a organizat 4 laboratoare mobile care au întocmit peste 400 bilanţuri energetice la diferite întreprinderi.

Pe baza măsurilor stabilite şi a lucrărilor executate sau în curs de execuţie, în urma întocmirii bilanţurilor energetice, unele întreprinderi realizează anual economii importante de energie (Combinatul de celuloză şi hîrtie Brăila — 6000 t.c.c. şi 1,5 mil. kWh, Intreprinderea de materiale de construcţii Turda — 7000 t.c.c., Intreprinderea mecanică de material rulant Paşcani — 3600 t.c.c., Uzina chimică Turda — 2 300 t.c.c. etc.).

Cu toate rezultatele bune obţinute trebuie arătat că, în 1974, s-au întocmit bilanţuri energetice numai pentru circa 80% din instalaţiile prevăzute, ca urmare, în primul rînd, a începerii cu întîrziere a acţiunii (în semestrul I din 1974 s-au întocmit numai circa 16% din numărul anual de bilanţuri).

Sint şi întreprinderi care nu au întocmit nici nu bilanţ energetic ca, de exemplu, Intreprinderea mecanică Ceahlăul din Piatra Neamţ (trebuia să întocmească 4 bilanţuri), Întreprinderea de postav „Proletarul“ Bacău (9 bilanţuri), precum şi unele întreprinderi din industria alimentară. De asemenea, o serie de unităţi economice, deşi au elaborat bilanţurile energetice, nu au stabilit măsurile şi lucrările ce rezultă în urma efectuării măsurilor pentru creşterea eficienţei economice în funcţionarea instalaţiilor.

Permanenţă şi nu campanie

ÎNTOCMIREA bilanţurilor energetice şi realizarea măsurilor şi lucrărilor ce se impun pe baza măsurătorilor nu este o activitate de campanie, ci o necesitate permanentă. Ele trebuie întocmite periodic, anual sau o dată la 2—3 ani, în funcţie de modificările care se aduc instalaţiilor şi periodicitatea lucrărilor de reparaţii mari, care pot influenţa consumurile de combustibil şi de energie, randamentul energetic al agregatelor etc. De aceea, apare necesitatea ca, în fiecare centrală industrială, activitatea de măsurători de bilanţ energetic să fie organizată cu un caracter permanent, cu echipa de măsurători de specialitate, dotată cu aparatura de măsură necesară. Asemenea activităţi trebuie să devină o componentă permanentă a preocupărilor pentru diminuarea consumurilor de energie în toate unităţile economice.

La întreprinderile la care volumul de lucrări justifică organizarea unor grupe proprii de măsurători, este necesar ca acestea să fie înfiinţate, urmînd ca laboratoarele mobile ale centralei industriale să elaboreze bilanţuri energetice numai la unităţile la care volumul măsurătorilor nu justifică organizarea de grupe proprii. De asemenea, este indicată permanentizarea legăturii dintre unităţile de producţie şi institutele de cercetare şi de proiectare, precum şi cu cadrele de specialitate din institutele de învăţămînt superior pentru efectuarea în comun a unor măsurători la instalaţii complexe.

Pentru întocmirea bilanţurilor energetice, elaborarea de studii privind modernizarea instalaţiilor din punct de vedere energetic şi acordarea de asistenţă tehnică de specialitate, ar fi utilă şi studierea posibilităţii organizării pe zone de consum a unor organisme de specialitate (centre, secţii sau laboratoare), care să fie în subordinea centralelor industriale sau a institutelor de cercetare şi proiectare. Ar fi de analizat şi varianta ca asemenea unităţi specializate să fie constituite în cadrul Inspecţiei pentru controlul gospodăririi combustibililor şi energiei. În Republica Populară Polonă, de exemplu, sînt organizate în cadrul Inspecţiei energetice asemenea unităţi care efectuează, pe bază de contract cu unităţile economice, măsurători de randamente, bilanţuri energetice, studii pentru modernizarea instalaţiilor etc.

Valenţe principale...

ale resurselor energetice secundare

RESURSELE energetice secundare reprezintă un important izvor de energie, care trebuie luat în permanenţă în considerare pentru o valorificare cît mai deplină. Ele sînt constituite, în principal, din energia gazelor de ardere rezultate în diferite procese tehnologice (gazele de la furnale, de la cocserii, rafinării, diverse cuptoare, de la turbinele de gaze etc), din condensatul rezultat din aburul utilizat în procesele tehnologice (îndeosebi în chimie, în industria hîrtiei şi celulozei, în prelucrarea lemnului etc) care, datorită impurificării, nu mai poate fi refolosit în cazanele de abur şi se pierde odată cu însemnate cantităţi de căldură etc.

În ţara noastră există de mai mulţi ani preocupări de seamă şi rezultate bune în recuperarea şi valorificarea resurselor energetice secundare. Ca urmare a măsurilor stabilite prin Decretul 620/1973, în cursul anului 1974 s-au intensificat preocupările pentru utilizarea energiei secundare.

ACȚIUNILE largi desfășurate în 1974 pentru mai buna gospodărire și valorificare a energiei electrice și combustibililor s-au soldat, mai ales în sectoarele mari consumatoare, cu rezultate bune. Din datele existente la direcția de specialitate a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe rezultă că s-au economisit 46 094 tone benzine, 659 615 tone combustibili convenționali, 445 702 megawați/h energie electrică și 14 075 tone motorină. Cele mai însemnate realizări au fost obținute de întreprinderile aparținînd ministerelor Construcțiilor de Mașini Grele, Energiei Electrice, Minelor, Petrolului și Geologiei, Industriei Ușoare, Transportului și Telecomunicațiilor etc.

În același timp, din calculele făcute rezultă că, dacă unii mari consumatori de energie și combustibil nu ar fi depășit prevederile la normele de consum, în 1974 s-ar fi putut economisi în plus peste 120 000 tone combustibil convențional și 250 000 megawați/h energie electrică. Între acești consumatori mai puțin gospodari se află o serie de unități aparținînd ministerelor Industriei Metalurgice, Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Chimiei.

Resursele energetice secundare inventariate însumează circa 8,4 milioane tone combustibil convențional pe an. Din acestea se valorifică în prezent circa 67%.

Unele întreprinderi, prin atragerea în circuitul economic a resurselor energetice secundare, au realizat economii importante. Combinatul de fire sintetice Săvinești, de pildă, prin punerea în funcțiune a instalațiilor de recuperare a gazelor reziduale de acetilenă, valorifică o cantitate de energie echivalentă cu aproape 12 000 t.c.c./an. De asemenea, prin darea în exploatare a instalației de recuperare a condensatorului de la aburul utilizat în procesul tehnologic la Fabrica de cauciuc a Combinatului petrochimic Borzești se realizează economii de peste 20 000 t.c.c./an.

Sînt însă și întreprinderi la care continuă să se piardă importante cantități de energie. Bunăoară, la turbocompresoarele de la stațiile de gaze de la Țicleni și Bărbătești, care au fost puse în funcțiune cu mulți ani în urmă, nu este nici în prezent valorificată căldura gazelor de ardere, care au o temperatură de 400°C. Recuperarea acestei energii ar conduce la economii de hidrocarburi echivalente cu peste 18 000 t.c.c./an. La Rafinăria Dărmănești nu se recuperează căldura din apa de răcire a produselor de la cracarea termică, ceea ce conduce la pierderi de circa 12 000 tone combustibil convențional anual.

Pentru valorificarea cît mai deplină a resurselor energetice secundare, este necesar ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele beneficiare, institutele de cercetare și proiectare, unitățile care furnizează utilaje și cele care execută lucrările de construcții-montaj să rezolve cu mai multă solicitudine, operativitate și răspundere problemele multiple care apar și să realizeze la timp sarcinile ce le revin. Se cere urgentată elaborarea studiilor tehnico-economice prin care să se stabilească oportunitatea și soluțiile tehnice pentru recuperarea energiei. Se impune, totodată, realizarea într-un ritm mai rapid a lucrărilor care, pe baza studiilor, au rezultat ca eficiente.

De remarcat faptul că, deși pentru unele lucrări există studii tehnico-economice întocmite, care demonstrează eficiența lucrărilor, acestea nu au fost cuprinse de către ministere în planul pe 1975. Prin efectuarea acestor lucrări, s-ar realiza o economie anuală de circa 250 000 tone c.c. Asemenea lucrări se localizează, în principal, la unitățile din metalurgie, chimie, industria lemnului, celulozei și hîrtiei.

Capacitățile de producție din centralele de termoficare — mai din plin folosite

CENTRALELE electrice de termoficare, datorită producției combinate simultane de energie electrică și de energie termică, realizează consumuri specifice de combustibil sensibil mai reduse comparativ cu producerea separată a energiei termice în cazane montate în centralele termice la consumatori și a energiei electrice în centrale electrice de condensație. Diferența de consum specific de combustibil poate ajunge pînă la circa 30%, ceea ce, raportat la producția anuală de energie din zonele respective, reprezintă însemnate economii de combustibil.

Pornind de la acest considerent principal, asociat și cu alte avantaje ale termoficării, în țara noastră s-au construit centrale de termoficare pe aproape toate platformele industriale mari, precum și în zonele în care consumul urban este ridicat și concentrat. De asemenea, Decretul 620/1973 a prevăzut pentru Ministerul Energiei Electrice, ministerele mari consumatoare de energie termică și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, sarcina elaborării unui program de extindere a termoficării industriale și urbane. Pentru unele centre de consum acest program a fost întocmit, iar pentru altele sînt în curs de elaborare studiile tehnico-economice respective.

Dar această măsură, deosebit de eficientă din punct de vedere al economiei de combustibil, nu își găsește întotdeauna aplicarea în practică la timp. Capacitatea de producție a unor centrale de termoficare construite și puse în funcțiune nu este folosită din plin pentru alimentarea cu energie termică a consumatorilor din zonă, unii dintre aceștia fiind alimentați din centrale termice dotate cu cazane cu randament scăzut, funcționînd cu păcură sau gaze. Centrala electrică de termoficare București-Sud, de pildă, a avut în anul 1974 capacitate pentru o producție de energie termică de aproape 500 gigacalorii/oră, dar această capacitate nu a fost utilizată integral. Și în 1975, deși este prevăzută execuția unor lucrări pentru racordarea de noi consumatori, consumul nu va acoperi integral capacitatea de producție.

O situație asemănătoare este și la Termocentrala București-Vest. În 1974 aceasta, deși nu avea în funcțiune nici un grup de termoficare, dispunea totuși de posibilitatea de a livra energie termică din cazanele de apă fierbinte care au un randament cu

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ECONOMII

● După calculele specialiștilor, numai prin reducerea cu 1 la sută a consumului de cocs la întreaga producție a ramurii siderurgice se poate obține, la nivelul acestui an, o cantitate suplimentară de fontă de 68 000 tone, iar prin diminuarea consumului de oțel lingou cu 1 la sută la producția de laminate finite pline, o cantitate suplimentară de 72 000 tone produse siderurgice.

● Studiile întreprinse relevă existența în siderurgie a unor resurse secundare, economic recuperabile, pentru care au fost începute lucrări de proiectare. În acest context se înscrie și măsura de dotare a halelor industriale cu instalații de vacuumare și turnare continuă a oțelurilor, precum și utilizarea celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, cum ar fi tratamentul sub vid, retopirea sub zgură, tratamentul termic al laminatelor, care vor duce în final la creșterea valorificării metalului.

● În fabricile de pielărie și încălțăminte a fost inițiată o vastă campanie de economisire a materiilor prime și materialelor. Măsurile luate la Întreprinderea „Pionierul" din Capitală, ce vizează reducerea consumurilor specifice, s-au concretizat pînă în prezent în realizarea, din economii, a unei producții marfă în valoare de 500 000 lei. Ca urmare a acestei acțiuni, peste 68 la sută din totalul producției globale a întreprinderii, se confecționează din subproduse din piele, în special șpalturi realizate în tăbăcăria minerală proprie. Pe această cale se economisesc 70 000 metri pătrați piele anual, cantitate din care se pot produce 350 000 perechi de încălțăminte.

● Preocupări similare se înregistrează și la Întreprinderea bucureșteană „Flacăra Roșie", unde au fost realizate economii de mai bine de 400 000 lei. Extinderea metodei de spăltuire dublă a pieilor grele, introducerea în fabricație a branțurilor coratex din celuloză în locul celor din pvc, precum și înlocuirea tocurilor din piei bovine cu cele matrițate din mase plastice vor contribui la realizarea, în acest an, a unui volum de economii estimat la 5 milioane lei.

EXPORT

● Întreprinderea „Victoria"-Florești, unitate care a marcat un avans de aproape un semestru în îndeplinirea cincinalului, a livrat în prima lună a anului beneficiarilor interni și externi un plus de anvelope suficiente pentru echiparea a circa 650 de autovehicule. Succesul cantitativ este corelat cu cel calitativ, produsele întreprinderii prahovene cunoscînd o largă diversificare sortimentală, precum și un plus de rezistență la rulaj.

● Din estimările făcute la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Miercurea-Ciuc, una din cele mai mari unități de acest fel din țară, care a anunțat îndeplinirea sarcinilor de plan pe întregul cincinal, planul de livrări externe urmează a fi depășit pînă la sfîrșitul anului cu circa 138 milioane lei valută.

circa 20% mai mare decît randamentele cazanelor montate la consumatori. În luna ianuarie a.c. la această termocentrală a intrat în probe de exploatare primul grup de 120 MW de termoficare. Cu toate acestea, pînă în prezent nu au fost racordați consumatorii termici care să asigure încărcarea centralei cît mai aproape de capacitatea de producție, astfel încît aceasta să poată funcționa cu eficiența economică proiectată. În tabelul nr. 1 este prezentată sintetic situația disponibilității de energie termică la centralele de termoficare București-Sud și București-Vest.

În 1975 sînt prevăzute în plan și se vor executa o parte din lucrări pentru racordarea de noi consumatori rămînînd însă, în continuare, capacități disponibile pentru livrarea de energie termică, ceea ce necesită executarea și în următorii ani a lucrărilor în rețele de termoficare.

Centrala electrică de termoficare de la Combinatul de prelucrarea lemnului din Drobeta-Turnu Severin, care funcționează cu lignit și adaus de păcură, are în prezent capacitatea să furnizeze energia termică necesară încălzirii a circa 1 500 apartamente, în plus față de consumatorii actuali. Deși problema alimentării cu energie termică a unor consumatori din municipiul respectiv se discută de mai mulți ani, iar din studiile elaborate în 1974 de Institutul de studii și proiectări energetice, cu privire la posibilitățile de alimentare a noilor consumatori, rezultă ca avantajoasă extinderea acestei centrale în comparație cu varianța amplasării mai multor centrale termice de cvartal, nu este definitivată și aprobată soluția pentru dezvoltarea rețelei de termoficare, astfel încît aceasta să poată alimenta într-o primă etapă 1 500 apartamente, iar în etapa următoare să fie extinsă termocentrala cu capacitatea necesară noilor consumatori.

De menționat și faptul că prețul de cost al energiei electrice produse pe lignit este mai mare decît prețul de cost al aceleiași energii produse în centrale funcționînd cu gaze sau păcură, în timp ce prețul de vînzare către consumatori este constant. Acesta este un factor suplimentar care determină furnizorul de energie termică — Combinatul de prelucrarea lemnului din Drobeta-Turnu Severin — să nu fie interesat în furnizarea unei cantități mari de energie termică la consumatorii urbani, deși din punct de vedere al economiei, pe ansamblu, această soluție este mai avantajoasă.

Problema prețului de cost și a prețului de vînzare a energiei termice livrată din această termocentrală ar trebui reexaminată de către organele de specialitate din Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Comitetul de Stat pentru Prețuri și Consiliul popular al județului Mehedinți, pentru a stabili o soluție care să elimine dificultățile privind extinderea termoficării din această termocentrală.

RITMURILE și obiectivele dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1976—1980 impun intensificarea preocupării întreprinderilor, centralelor și ministerelor, a tuturor oamenilor muncii pentru gospodărirea rațională a resurselor materiale. Prin introducerea în producție a utilajelor și tehnologiilor cu randamente termice și energetice ridicate se va asigura în perioada 1976—1980 reducerea consumurilor specifice medii cu cel puțin 20% la combustibil și circa 12% la energie electrică. Aceasta va conduce la realizarea unor niveluri maxime de producție și venit național, cu consumuri minime de combustibil și energie.

ing. Victor PARTENIE

Relațiile de producție socialiste

(Urmare din pag. 4)

obiective, principiile politicii economice, formele, metodele și instrumentele principale prin care se asigură aplicarea în viață a cerințelor obiective ale dezvoltării societății. Aprofundarea diferitelor aspecte ale activității economice concrete, a aplicării în practică a politicii economice are loc prin studierea disciplinelor economice pe ramură, care, pornind de la tezele elaborate de economia politică, cercetează și fundamentează teoretic și practic măsurile ce se impun pentru funcționarea eficientă a diferitelor sfere sau sectoare ale producției bunurilor materiale. Considerăm că disciplinele economice de ramură sau pe domenii de activitate economică au rolul de a studia formele concrete ale relațiilor de producție, modul specific de acțiune și utilizare a legilor economice în ramura sau domeniul respectiv. Acestor discipline li se cere să aibă un caracter predominant aplicativ, să studieze schimbările concrete ce au loc în relațiile economice, tehnice și organizatorice ca urmare a dezvoltării continue a forțelor de producție.

La actualul nivel de dezvoltare a științei și tehnicii, cercetarea fenomenelor economice și cu atît mai mult a ansamblului relațiilor de producție solicită în măsură tot mai mare constituirea de colective interdisciplinare, formate din cadre din cele mai diverse specialități care să răspundă cu exigență și operativitate, cu soluții concrete, novatoare la multitudinea de cerințe pe care dezvoltarea socialistă a țării noastre le ridică în cadrul larg al perspectivelor deschise de Programul făuririi comunismului în România.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Un procedeu eficient de economisire a lemnului

PENTRU întreținerea și menținerea în stare de exploatare a liniilor de cale ferată cu ecartament normal, precum și pentru construcția de noi linii se consumă anual cantități însemnate de traverse din lemn. Materialul utilizat pentru confecționarea traverselor însuma, la nivelul anului 1960, aproape 300 mii m^3 lemn. Trebuie menționat că la producția de traverse se folosește lemn de fag și stejar de foarte bună calitate, materie primă din care se poate obține cherestea superioară.

Dinamica consumului total de traverse c.f. normală - în structura

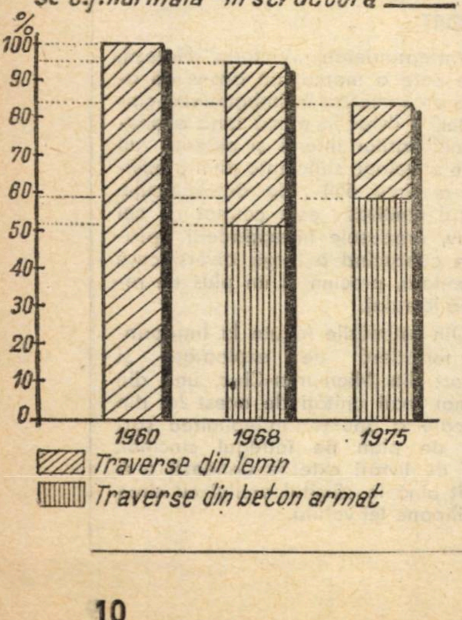

În scopul economisirii masei lemnoase și reducerii cheltuielilor cu întreținerea căii ferate s-a trecut, începînd din anul 1959, la producerea și folosirea traverselor din beton armat. Noul tip prezintă avantajul că are o durată de folosire de 2—3 ori mai mare decît traversele executate din lemn. Avînd în vedere acest considerent, producției de traverse din beton armat i s-a imprimat treptat o dinamică susținută de creștere. În același timp, producția de traverse din lemn a fost continuu redusă. Ținînd seama de durabilitatea mărită a traverselor din beton, precum și de alte considerente, în prezent nivelul producției de traverse în general (din lemn și beton) a fost diminuat. La această situație a mai contribuit, pe lîngă sporirea ponderii traverselor din beton introduse în linii, mai buna impregnare a traverselor din lemn, recuperarea unor traverse de lemn din cele scoase din uz, întreținerea și exploatarea mai atentă a liniilor etc. Cantitatea economisită prin reducerea producției de traverse din lemn a fost folosită la producția de cherestea. La nivelul anului 1975, economia de lemn de la traverse va însuma echivalentul unei producții de cherestea de fag de peste 100 mii m^3.

Ca urmare a acestei acțiuni s-a ajuns ca la reparațiile capitale de linii să se consume în perioada 1971—1974 în medie pe an 800 mii bucăți traverse din beton față de cca. 300 mii bucăți în perioada 1961—1965. În graficul alăturat este arătată evoluția ponderii traverselor din beton armat în totalul traverselor, precum și dinamica necesarului total de traverse.

Acționîndu-se în continuare în acest sens, utilizîndu-se traversele din lemn doar la locurile impuse de siguranța circulației (curbe cu rază mică, terasamente slabe etc.), se pot economisi alte importante cantități de lemn, ceea ce va contribui la sporirea producției de cherestea necesară realizării de articole din lemn cu valoare de întrebuințare superioară.

Opţiuni şi măsuri concrete pentru realizarea sarcinilor ce revin agriculturii

CONSFĂTUIREA *activului de partid şi stat din agricultură, din cercetarea ştiinţifică agricolă, din domeniul îmbunătăţirilor funciare şi din piscicultură a constituit un bun prilej pentru sondarea opiniei unor cadre cu munci de răspundere — din diferite domenii de activitate — în legătură cu participarea lor la Consfătuire, cu misiunea încredinţată de cei pe care i-a reprezentat, cu principalele direcţii în care urmează să acţioneze la întoarcerea în mijlocul colectivului de muncă. Pentru realizarea obiectivului menţionat, revista noastră a adresat următoarele trei întrebări celor cuprinşi în anchetă :*

1. Care sînt principalele realizări cu care v-aţi prezentat la Consfătuire şi cu ce propuneri concrete aţi venit ?

2. Dintre propunerile formulate de ceilalţi participanţi, care consideraţi că este de folos şi în activitatea dvs ?

3. Care consideraţi că sînt sarcinile prioritare ce trebuie soluţionate în domeniul dv. de activitate ?

În continuare redăm sintezele răspunsurilor grupate pe participanţii la anchetă.

ing. **VASILE POPA**
directorul **I.A.S. Tulucești**
judeţul Galaţi

1 Întreprinderea noastră este o creaţie a ultimelor decenii de agricultură socialistă : acolo unde cu numai 10 ani în urmă era o împărăţie a apelor, papurei şi stufului a luat fiinţă una dintre cele mai mari şi mai puternice I.A.S. din ţară. De la înfiinţare, colectivul nostru a realizat 140 mil. lei beneficii, ceea ce reprezintă dublul costului total al lucrărilor de îndiguire şi desecare.

Creşterea producţiei agricole şi a eficienţei activităţii noastre depinde însă tot mai mult de gradul de dotare şi de calitatea maşinilor şi utilajelor, care, după părerea mea, are prioritate chiar faţă de lucrările de irigaţii. De aceea, propun ca întreprinderile furnizoare să poarte întreaga răspundere pentru calitatea maşinilor, iar termenele de garanţie să nu fie doar o formalitate. De asemenea, Institutul central pentru mecanizarea agriculturii trebuie să-şi asume răspunderi depline pentru calitatea şi randamentele maşinilor omologate.

2 Consider că propunerile privind perfecţionarea metodologiei de aplicare a acordului global în întreprinderile agricole de stat şi cele privind cointeresarea materială a lucrătorilor din agricultură vor contribui la îmbunătăţirea activităţii noastre, la reducerea fluctuaţiei, la permanentizarea cadrelor.

3 Întîmpinăm încă multe greutăţi în asigurarea îngrăşămintelor chimice, a erbicidelor, a pieselor de schimb şi a altor materiale strict necesare procesului de producţie. De asemenea, va trebui soluţionată în mod mai corespunzător problema valorificării producţiei legumicole, producătorul suportînd în prezent, în totalitate, pagubele înregistrate în procesul de vînzare-cumpărare.

dr. ing. **DUMITRU BEZNEA**
directorul **Staţiunii experimentale viticole Odobeşti** —
judeţul Vrancea

1 Propunerea cu care am venit la Consfătuire vizează de fapt propria noastră activitate. În condiţiile extinderii mecanizării, a creşterii importanţei noilor tehnologii se impune ca cercetătorii noştri să fie prezenţi în unităţile agricole în tot timpul anului. Totodată, va trebui să cuprindem în acţiunea de aplicare a rezultatelor cercetării toate suprafeţele viticole, inclusiv loturile ajutătoare. Scopul imediat al acestei acţiuni este de a obţine producţii mai mari de struguri, iar în perspectivă, cel de a extinde suprafaţa cultivată cu soiuri pure pentru ca producţia de struguri şi vin să corespundă cerinţelor de astăzi şi de viitor ale consumatorului.

2 Pe lîngă domeniile de cercetare specifice (creşterea rezistenţei la boli şi dăunători a soiurilor cultivate, crearea de soiuri noi, stabilirea de tehnologii specifice de cultură şi vinificare etc.) va trebui să cercetăm şi influenţa pe care aplicarea acordului global o exercită asupra cantităţii şi calităţii producţiei de struguri, asupra gradului de valorificare a potenţialului de producţie al plantaţiilor. Indicaţiile date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu privire la modalităţile de aplicare a acordului global ca şi dezbaterile din timpul Consfătuirii pe această temă ne-au determinat să ne preocupăm mai îndeaproape de rolul cointeresării materiale în creşterea producţiei de struguri şi vin.

3 Principala sarcină care trebuie soluţionată de către cercetarea agricolă, în general, şi de cea viticolă, în special, constă în generalizarea rapidă a noilor tehnologii, a experienţei înaintate în toate unităţile de producţie. Obţinerea unor producţii mari de struguri numai pe loturi mici, experimentale ca şi colaborarea cu un număr restrîns de cooperative agricole sau întreprinderi agricole de stat reflectă numai parţial şi la scară redusă aportul cercetării la creşterea producţiei viticole în ţara noastră. Aşa cum Staţiunea experimentală Lovrin trebuie să contribuie efectiv la obţinerea unei producţii medii de 8 000 kg de grîu la hectar în judeţul Timiş, tot astfel staţiunea noastră trebuie să contribuie la realizarea unor producţii constante, de 10—12 mii kg struguri la hectar, în judeţul Vrancea.

ing. **CORNELIU DASCALU**,
director general al **Centralei Delta Dunării**

1 Lucrătorii din sectorul piscicol al Deltei au obţinut în perioada 1971—1974 unele rezultate bune. Folosind metode noi în Delta Dunării, atît în ce priveşte tehnologia de producere a puietului cît şi de creştere a peştelui în policultură, s-a reuşit să se mărească producţia în unele unităţi amenajate la peste 1 100 kg peşte la hectar.

Propunerile noastre se referă la :

- crearea unei întreprinderi de construcţii-montaj specializată în executarea lucrărilor din Delta Dunării, dotată cu utilajele necesare şi încadrată cu personal tehnic de execuţie, în măsură să recupereze, pînă la sfîrşitul anului 1976, restanţele la amenajările piscicole din actualul cincinal ;
- acordarea de credite pe termen lung pentru finanţarea lucrărilor de refacere a fondului piscicol care necesită o perioadă mai mare de timp şi nu pot fi realizate din fonduri curente de producţie;
- sporirea numărului de locuri la Universitatea din Galaţi pentru a asigura necesarul de specialişti piscicoli în concordanţă cu dezvoltarea acestui sector, iar bursele să fie repartizate pe întreprinderi pentru a putea asigura, pe bază de contract, repartizarea specialiştilor. Avînd în vedere punerea în funcţiune a unor mari suprafeţe amenajate în perioada 1975—1976, propun ca majoritatea absolvenţilor din acest an să fie repartizaţi în deltă.

2 Propunerea formulată în secţia de specialitate privind diferenţierea preţului de vînzare a peştelui din crescătorii pe sezoane, cu condiţia acoperirii cheltuielilor de iernare, este de mare importanţă şi pentru activitatea noastră. De asemenea, propunerea privind crearea de ferme şi întreprinderi specifice activităţii piscicole — de foarte mare importanţă pentru condiţiile de lucru din deltă — în baza normelor de structură ale agriculturii de stat ar permite o mai bună organizare a producţiei, atragerea specialiştilor şi a forţei de muncă în acest sector.

3 Critica severă formulată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la adresa piscicultorilor impune revizuirea întregii noastre activităţi. Pentru refacerea fondului piscicol al deltei am trecut deja la aplicarea unui program de măsuri care cuprinde asigurarea zonelor de reproducere naturală a peştelui şi deschiderea la timp a canalelor şi gîrlelor de alimentare cu apă. Totodată, trebuie să luăm măsuri mai ferme pentru întărirea disciplinei pe şantiere, punerea în funcţiune la timp a obiectivelor, recuperarea restanţelor înregistrate pînă acum, asigurarea întregului necesar de puiet.

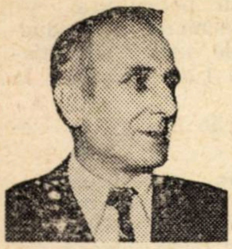

ing. **CONSTANTIN COMAN** directorul **Trustului S.M.A. Dîmbovița**

1 Mecanizatorii din județul Dîmbovița au realizat, pînă la Consfătuire, cea mai mare parte a volumului de reparații planificat. Din acest punct de vedere, declanșarea apropiatei campanii agricole ne găsește mobilizați și pregătiți.

Prima propunere are la bază rolul crescînd ce revine mecanizării în valorificarea deplină a fondului funciar și constă în îmbunătățirea sistemei de mașini destinate lucrărilor de punere în valoare a terenurilor podzolice. Sporirea potențialului productiv al celor peste 62 000 ha de soluri podzolice existente în județul nostru se poate realiza în primul rînd prin mecanizarea completă.

A doua propunere se referă la posibilitatea de perfecționare a colaborării dintre S.M.A. și C.A.P. prin încadrarea și retribuirea inginerilor șefi din consiliile intercooperatiste de către S.M.A. Astfel, ei ar urma să lucreze efectiv alături de cadrele de conducere din S.M.A. și de președinții consiliilor intercooperatiste.

2 Policalificarea mecanizatorilor și a cooperatorilor este de mare actualitate pentru întreaga agricultură. Creșterea gradului de dotare și reducerea forței de muncă ocupată în agricultură — fenomene deosebit de intense în județul Dîmbovița — impune ca fiecare lucrător și specialist să poată pune în mișcare întreaga gamă de mașini, instalații și utilaje aflate în dotare.

3 În primul rînd trebuie stabilite norme fundamentate științific pentru satisfacerea nevoilor foarte diferențiate față de mecanizare în toate sectoarele agriculturii și îndeosebi în zootehnie.

În al doilea rînd, este necesar să se asigure piesele de schimb la timp, de calitate și la toate reperele ; calitatea, termenul de efectuare a reparațiilor, ca și menținerea stării de funcționare a mașinilor depind tot mai mult de piesele de schimb.

ȘTEFANIA IONESCU președinta **Cooperativei agricole de producție Putineiu**, județul Teleorman.

1 După cum se știe, în 1980, producția zootehnică trebuie să reprezinte 40% din totalul producției agricole. În cooperativa noastră am luat măsuri să realizăm această proporție încă în acest an, iar în 1980 să ajungem la 50 la sută. În 1974 veniturile planificate în sectorul zootehnic au fost depășite cu 400 mii lei.

Una din propunerile formulate la Consfătuire constă în crearea posibilității ca unitățile agricole cooperatiste să-și poată procura mijloace mecanice proprii pentru recoltarea și conservarea furajelor. O altă propunere, adresată întreprinderilor de aprovizionare a agriculturii, s-a referit la lipsa pieselor de schimb pentru utilajele existente în bucătăriile furajere și pentru parcul de autocamioane.

2 În dezbaterile ce au avut loc pe secții s-a formulat o propunere foarte utilă : anlizarea posibilităților de a se acorda vechime in muncă lucrătorilor din sectorul zootehnic. În prezent, un lucrător din zootehnie, care an de an realizează 300—400 norme de muncă convenționale se pensionează în aceleași condiții ca și un cooperator care realizează mai puțin de 100 norme convenționale. Mai mult, munca lucrătorilor din zootehnie nu este cu nimic mai puțin calificată ca — de exemplu — cea a lucrătorilor de pe șantiere.

3 La începutul lunii martie a.c. vom introduce mulsul mecanic la întregul efectiv de vaci. Aceasta impune consiliului de conducere și comitetului de partid să desfășoare o muncă politică susținută în rîndul îngrijitorilor pentru respectarea strictă a disciplinei în muncă, pentru însușirea rapidă a acestei tehnologii.

ing. **CORNEL PĂTRAȘ**, șeful fermei pomicole a **I.A.S. Focșani**

1 Colectivul fermei pe care îl reprezint a obținut rezultate foarte bune în acest cincinal. Decernarea de două ori a Ordinului Muncii clasa I ca și ocuparea locului I în întrecerea pe țară a producătorilor de fructe — care consider că trebuie reluată — dovedesc hotărîrea lucrătorilor fermei noastre de a realiza mai devreme prevederile ce ne revin din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.

Prima propunere se referă la crearea unui bazin pomicol în apropierea municipiului Focșani, avînd ca nucleu ferma noastră. Sporirea suprafeței cultivată cu pomi în ferma pe care o conduc — de la 500 ha în 1974, la 600 ha în 1980 — nu reflectă posibilitățile acestei zone de mare perspectivă.

A doua propunere vizează studierea posibilității de planificare a producției de fructe pe hectar și nu pe pom, cum se practică acum. Această modalitate de planificare ar determina creșterea interesului pentru completarea golurilor, valorificarea mai deplină a suprafețelor de teren cultivate cu pomi.

2 Schimbul larg de experiență realizat în timpul Consfătuirii pe marginea aplicării acordului global consider că este de mare importanță și pentru organizarea producției și a muncii în ferma noastră. Modalitățile concrete de aplicare vor fi însă definitivate în urma consultării cu toți lucrătorii.

3 În primul rînd, trebuie să ajungem — chiar în acest an — la administrarea unei tone de îngrășăminte organice la o tonă de fructe. Cînd vom ajunge la aplicarea, an de an, a acestui principiu agrotehnic vom depăși limita actuală de 13—15 tone de fructe la hectar.

MOLNAR EMERIC Erou al muncii socialiste, președintele **Cooperativei agricole de producție Tușnad**, județul Harghita

1 Cooperatorii din Tușnad-sat au raportat conducerii partidului și statului nostru la recenta Consfătuire rezultate bune. Producția globală pe un membru cooperator a fost în 1974 de 52 000 lei, fapt ce a permis ca pe un cooperator, cîștigul mediu activ să crească de la 4 070 lei în 1966 la 14 440 lei în 1974. Pentru rezultatele bune obținute la cultura cartofului, cooperativa noastră a fost distinsă de două ori cu Ordinul Muncii clasa I.

Una dintre propunerile noastre este adresată întreprinderilor care construiesc mașini agricole pentru mecanizarea lucrărilor în zootehnie și pentru întreținerea pășunilor naturale, sectoare în care se consumă încă multă forță de muncă manuală. În mod deosebit solicităm mașina de cosit tip „Reform" care, experimentată în cooperativa noastră, a dat rezultate excelente.

O altă propunere este adresată întreprinderilor care execută lucrările de desecare și regularizare a văii Oltului și din zona Mureșului superior pentru intensificarea acestora. Pentru județul nostru, încheierea acestor lucrări înseamnă punerea în valoare a cîtorva mii de hectare de teren mecanizabil. Pentru urgentarea lucrărilor, locuitorii din această zonă s-au angajat să execute voluntar lucrări în valoare de peste 17 milioane lei.

2 Specializarea cooperativelor și amplasarea rațională a culturilor — propuneri formulate frecvent în timpul Consfătuirii — pot fi înfăptuite mai bine și în cooperativa noastră. În acest scop vom extinde colaborarea cu cercetătorii stațiunii experimentale pentru cultura cartofului din Brașov.

3 Principala sarcină care revine cooperativei noastre, ca și celorlalte unități, este aceea de a spori producția agricolă, de a valorifica mai bine fondul funciar și baza tehnico-materială de care dispunem, de a depune eforturi în continuare pentru creșterea gradului de calificare a cooperatorilor, pentru policalificarea lor.

Anchetă realizată de
Ion MANEA

> „Desfășurarea eficientă a comerțului exterior necesită o bună cunoaștere a situației economice internaționale, a pieței mondiale, a tendințelor și perspectivelor ei, o adaptare rapidă a producției la cerințele pieței externe, ale partenerilor din diferite țări".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU
>
> (Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, mai, 1974)

CUM CONCEPEM ȘI REALIZĂM STRATEGIA DE PROMOVARE A EXPORTURILOR?

O CARACTERISTICĂ esențială a epocii noastre este creșterea gradului de interdependență în dezvoltarea economiilor naționale, ca urmare a adîncirii diviziunii internaționale a muncii, care a condus în mod obiectiv la amplificarea și intensificarea fluxurilor circuitului economic mondial. Astfel se explică faptul că în perioada postbelică în majoritatea țărilor s-a înregistrat un ritm de creștere a comerțului exterior superior ritmului de creștere a venitului național. Aceasta face ca rezultatele activității economice naționale să depindă, în mare măsură, și de modul în care se realizează încadrarea țării în diviziunea internațională a muncii, de locul pe care reușește să-l cucerească țara în angrenajul economiei mondiale, de raporturile de schimb pe care le poate realiza.

Dezvoltarea industrială rapidă, de genul celei realizate în ultimele 3 decenii în România a contribuit la îmbunătățirea poziției țării în diviziunea internațională a muncii, la ameliorarea raporturilor de schimb în comerțul exterior. Dacă în 1938 raportul fizic de schimb în comerțul exterior al României era de circa 8:1, în prezent el tinde să devină 1:1.

Înaintarea pe drumul dezvoltării industriale permite utilizarea plenară a avantajelor diviziunii internaționale a muncii, transformarea exportului într-o sursă de creștere economică. Semnificativ în acest sens este faptul că în actualul cincinal am înregistrat o devansare a ritmului de creștere a producției industriale de către ritmul de creștere a comerțului exterior, ca efect al sporirii potențialului economic al țării, ca efect al industrializării însăși. Plata importurilor noastre se face în prezent, în proporție de peste 50%, cu mărfuri industriale superior prelucrate, din care aproape jumătate sînt mașini și utilaje.

Obiectivele activității de promovare

MENȚINEREA în continuare a unui ritm ridicat de creștere economică este condiționată, avînd în vedere caracterul limitat al piețelor de export și necesitatea menținerii ridicate a ritmului de creștere a importurilor, și de desfășurarea unei politici științifice de promovare a exporturilor.

Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XI-lea al P.C.R. : **„Dezvoltarea economico-socială în ritm intens a țării impune lărgirea schimburilor economice, realizarea unei largi cooperări în producție cu alte state".**

Ținînd seama de caracteristicile dezvoltării forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice, țara noastră a optat hotărît pentru participarea cît mai amplă la diviziunea internațională a muncii. Elocvent în acest sens vorbesc ponderile atinse de export — între 50—75% — în totalul producției unor produse industriale importante, faptul că am depășit media mondială la indicatorul volum al comerțului exterior pe cap de locuitor, cadrul economic și juridic creat în țara noastră pentru dezvoltarea cooperării economice internaționale.

Pentru ca în viitor să nu apară un decalaj între nivelul tehnic al producției de export și formele de promovare a exportului, în special la operațiunile realizate în țările cu economie de piață, decalaj ce ar putea să aducă prejudicii expansiunii comerțului nostru exterior, trebuie acordată o mai mare atenție studierii formelor de promovare utilizate de concurență, modului de prezentare și lansare a produselor în practica comerțului internațional

Care sînt componentele sistemului?

Actualul nostru sistem de promovare a exporturilor are două componente principale : componenta macroeconomică și componenta microeconomică.

Prima vizează activitatea statului socialist de stimulare a producției pentru export și de dezvoltare a relațiilor economice internaționale ale țării. Cea de-a doua, activitatea producătorilor în vederea creșterii competitivității ofertei la export, penetrării și consolidării pozițiilor lor pe piețele externe.

Componenta macroeconomică. Statul socialist în virtutea funcțiilor sale promovează pe plan intern o structură modernă a economiei naționale, bazată pe inovație tehnică și organizatorică, o politică de valorificare superioară a potențialului material și uman al țării, coordonează inițiativa ministerelor economice și centralelor industriale spre dezvoltarea unor noi ramuri cu perspective de export.

În acest cadru **măsurile de stimulare a producției pentru export** pot fi identificate în actele de planificare ce sintetizează și corelează inițiativa unităților economice în domenii ca : fondurile de cercetare-dezvoltare necesare producției de export ; alocarea prioritară de resurse pentru investiții în ramuri cu perspective de export, ramuri ce contribuie la îmbunătățirea raporturilor de schimb cu străinătatea ; specializarea unor unități pentru producția de export ; disponibilul de export pe produse și grupe de produse ; fondurile la dispoziția unităților exportatoare pentru credite de export ; priorități pentru importul de utilaje, materii prime, importuri de completare pentru producția de export.

Reiese de aici responsabilitatea pe care o incumbă actul de planificare, prezentat aici ca o sinteză a unei ample și laborioase munci de cercetare conjuncturală și de marketing, de prognoză tehnologică și economico-socială în vederea fundamentării pe toate treptele ierarhice (întreprindere, centrală, minister, organ central coordonator) a unor obiective viabile, întreaga activitate de planificare presupunînd o preocupare continuă de perfecționare a strategiei. Statul veghează asupra menținerii prestigiului țării ca exportator pe piața internațională, instituind controlul calității producției de export.

Stimularea producției pentru export se urmărește și prin instituirea unor pîrghii economice cum sînt : primele de export (pentru cointeresarea directă a producătorilor), cointeresarea în reducerea cheltuielilor la producția de export (pentru asigurarea competitivității externe a mărfurilor), politica tarifelor vamale.

O altă formă este sprijinirea producătorilor în orientarea producției pentru ex-

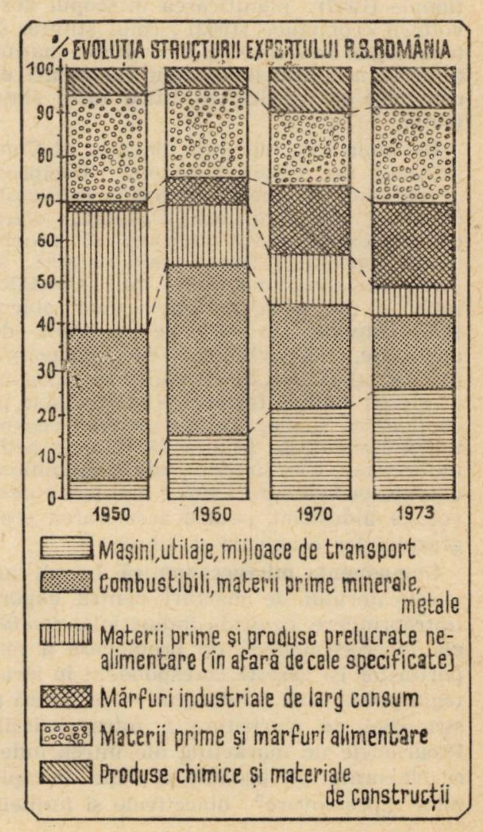

port prin oferirea de studii conjuncturale și de piață (prin intermediul Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaționale, a celorlalte institute de cercetări economice), informații economice și conjuncturale prin intermediul misiunilor diplomatice și agențiilor economice din străinătate, Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, Asociației române de marketing, publicațiilor de specialitate.

Cerinței de promovare a comerțului exterior, respectiv exportului, îi răspunde în bună măsură și **activitatea statului pe linia dezvoltării relațiilor economice internaționale.**

Ea se concretizează spre exemplu în încheierea de către statul nostru de acorduri comerciale și de cooperare economică și tehnico-științifică prin intermediul organismelor sale de reprezentare (Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale). Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale împreună cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România concretizează prin activitatea lor curentă acțiuni de dezvoltare a schimburilor comerciale ale țării prin contactele stabilite și angajamentele încheiate (acorduri, convenții, protocoale). Menționăm pe această linie crearea Comisiilor mixte pentru cooperare economică și tehnică cu un mare număr de state, organisme ce-și concentrează întreaga activitate descoperirii și punerii în valoare a posibilităților de dezvoltare a schimburilor bilaterale, de promovare a cooperării economice sub diverse forme.

Reprezentanții țării noastre se pronunță activ în cadrul organismelor internaționale pentru lărgirea relațiilor comerciale și de cooperare economică și tehnico-științifică, pentru lichidarea barierelor tarifare și netarifare din calea schimburilor economice internaționale. Amintim numai cîteva din inițiativele prezentate de țara noastră în organismele O.N.U. : elaborarea principiilor colaborării economice internaționale (1957) ; planificarea în scopul dezvoltării economice (1963) ; rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state (1970).

România este membru fondator al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. „Programul complex" semnat la București de țările membre ale C.A.E.R., oferă cadrul extinderii colaborării și cooperării economice între țara noastră și țările socialiste membre ale C.A.E.R., inclusiv pe calea realizării unor obiective comune, în diferite domenii de activitate. Activitatea de cooperare în cadrul C.A.E.R. trebuie să asigure creșterea rolului fiecărui partid și stat în conducerea și planificarea propriei economii naționale. Ea trebuie să ducă la acțiuni concrete care să contribuie la sprijinirea eforturilor statelor membre mai puțin dezvoltate industrial, pentru accelerarea progresului lor economic și tehnic.

Componența microeconomică. La nivelul producătorului de mărfuri pentru export (întreprindere, centrală industrială) strategia macroeconomică de promovare a exporturilor își găsește corespondent în strategia promovării produsului — ca latură a strategiei de marketing a întreprinderii. Programele de marketing ale întreprinderii, elaborate pe produse, cuprind în capitolul „promovare" obiectivele și formele acesteia cu eșalonarea corespunzătoare a fondurilor pe acțiuni.

În general, producătorului îi revine sarcina lansării produselor noi sau reproiectate, creării prestigiului întreprinderii, mărcii de fabrică și produselor sale pe piața externă prin forme de promovare ce urmăresc atragerea consumatorului spre produs (cataloage, publicitate prin media pentru produs, publicitate instituțională, relații publice). Întreprinderile specializate de comerț exterior își concentrează atenția îndeosebi spre forme de promovare a vînzărilor ce urmăresc apropierea produsului de consumator (vînzare personală, prezentări de mostre, expoziții, oferte prin poștă, societăți mixte de comercializare etc.).

Alegerea produselor pentru care trebuie desfășurate acțiuni de promovare specifică este făcută pe baza obiectivelor strategiei produsului respectiv : ce produse noi vor fi introduse în nomenclatorul de fabricație și cînd ; ce produse au cererea mai mare ca oferta și necesită demarketing și în nici un caz publicitate suplimentară ; ce servicii, asistență tehnică, engineering, knowhow, consulting vor fi oferite la export.

Strategia de promovare va fi corelată, totodată, cu obiectivele activității de cercetare-dezvoltare pentru a se putea planifica acțiunile publicitare și de promovare a vînzărilor pe fazele acesteia ; respectiv oferta la export de licențe, oferta de cooperare în producție, după tehnologie proprie, oferta de capacitate pentru producție în cooperare după o anumită licență și/sau tehnologie nouă de care nu dispune unitatea economică etc.

Strategia promovării trebuie, de asemenea, corelată cu strategia distribuției. În funcție de obiectivele vînzărilor pe zone și țări trebuie concepute campaniile promoționale cu obiective de genul : cucerirea unor noi segmente de consumatori ; recucerirea unor segmente pierdute ; menținerea clienților actuali ; introducerea pe piață a unor noi produse.

În toate cazurile strategia promovării trebuie corelată cu obiectivele de creștere a rentabilității exporturilor.

Activitatea de elaborare a strategiei promoționale, ca, deatfel, întreaga strategie a comercializării externe (nomenclator, rețele de distribuție, prețuri, condiționare, tehnici comerciale etc.) se sprijină pe fundamentul cercetării de marketing, pe sistemul informațional de marketing al întreprinderii. Mecanismul acestei intercondiționări a fost prezentat pe larg odată cu rezultatele anchetei revistei „Viața economică" „Informațiile de marketing și deciziile în activitatea de comerț exterior", din nr. 11 și 13/1974. Ceea ce amintim cu acest prilej este faptul că tocmai acest element de infrastructură a marketingului — sistemul informațional de marketing, cercetarea de marketing — este încă deficitar la nivelul întreprinderii, ceea ce diminuează într-o mare măsură performanțele întregului sistem de promovare.

PONDEREA EXPORTULUI IN PRODUCȚIA TOTALĂ A UNOR PRINCIPALE MĂRFURI INDUSTRIALE (1973)

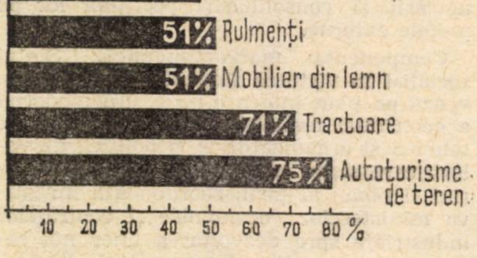

Cum pot fi sporite performanțele ?

CREȘTEREA în continuare într-un ritm susținut a volumului comerțului exterior al țării noastre (cu 72—80% în viitorul cincinal față de actualul cincinal), depășind ritmul de creștere a produsului social și venitului național, incumbă mari responsabilități pe linia promovării exportului.

Vorbind la Congresul al XI-lea al P.C.R. despre continuarea liniei politice de participare activă a României la diviziunea internațională a muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., arăta „**Considerăm că aceasta** (participarea la diviziunea internațională a muncii — n.n) **constituie o necesitate obiectivă pentru progresul economico-social al fiecărei țări — deci, și al României — precum și pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru cauza colaborării și păcii în lume**".

Pregătirea preluării sarcinilor viitorului cincinal a început încă de pe acum prin perfecționările aduse sistemului organizatoric al comerțului exterior, în vederea asigurării unui raport cît mai potrivit centralizare-descentralizare în activitatea de import-export. Totodată, acționînd în sensul hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres al Partidului, s-a creat în cadrul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale un departament specializat pe activități de cooperare, ce coordonează compartimente specializate din marile unități economice. În prezent sînt deja în curs de tratare prin departamentul nou înființat peste 300 de proiecte de cooperare economică internațională, ce vor completa acordurile guvernamentale de cooperare economică internațională — peste 60 – încheiate de țara noastră cu țări de pe toate meridianele. O deosebită atenție se acordă extinderii cooperării economice în producție cu țările socialiste prin realizarea de obiective comune în cadrul Programului Complex, ca și extinderii cooperării economice cu celelalte țări socialiste nemembre ale C.A.E.R., cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate.

Cincinalul revoluției tehnico-științifice va însemna si pentru producția de export o înnoire de mari proporții, o îmbunătățire structurală în sensul extinderii ponderii instalațiilor complexe, mașinilor-unelte și echipamentelor de serie, produselor tehnicii de vîrf (electronică, optică, automatizări), ca și a bunurilor de consum superior prelucrate.

În aceste domenii, în care există o concurență puternică, va trebui să sporim competitivitatea produselor noastre, să acționăm după o strategie promoțională bine gîndită, anvizajînd obiective pe termen lung. Acestor cerințe, exigențe li se poate răspunde pe de o parte prin promovarea cooperării în producție și comercializare, care asigură un ritm alert de înnoire și debușee suplimentare, iar pe de altă parte prin concentrarea unor mai mari eforturi în cercetările conjuncturale și de marketing, în promovarea exportului în general.

Ioan GEORGESCU

(Continuare în pagina 32)

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

Consiliul oamenilor muncii

— Corelaţiile dintre pregătirea membrilor consiliului, posturile ocupate de aceştia, atribuţiile legale şi problemele abordate de consiliu —

ACTIVITATEA consiliilor oamenilor muncii este orientată în două direcţii principale : a) fundamentarea strategiilor şi politicilor de dezvoltare ale centralei şi adaptarea lor la evoluţia condiţiilor micro şi macroeconomice ; b) realizarea de acţiuni economico-organizatorice vizînd indeplinirea cu o eficienţă ridicată a planurilor de dezvoltare a centralei. Aşa cum a rezultat din investigaţiile efectuate în 7 centrale industriale acţionarea cu succes în aceste direcţii este asigurată şi de dimensionarea şi structurarea corespunzătoare a consiliilor. În acest sens, cercetarea efectuată de noi a relevat existenţa mai multor caracteristici structurale demne de reţinut. Astfel, în toate centralele investigate, consiliile oamenilor muncii cuprindeau un mare număr de cadre de conducere şi specialişti reputaţi din unitate şi din afara ei. În medie, în centralele investigate, consiliile oamenilor muncii erau formate din 30,4 cadre, ceea ce reprezintă 87% din numărul maxim al membrilor pe care poate să-l aibă acest organism de conducere colectivă, potrivit legislaţiei în vigoare. O altă caracteristică principală a consiliilor oamenilor muncii o reprezintă structura complexă din punct de vedere al pregătirii componenţilor. Fără excepţie, aşa cum se poate vedea şi din tabelul nr. 1, consiliile oamenilor muncii reunesc atît cadre tehnice cît şi cadre economice cu studii superioare şi — în 43% din centrale — jurişti. (Tabel nr. 1). În consilii este inclus şi personal cu studii medii de specialitate şi, parţial, cu studii medii generale, care posedă însă o bogată experienţă de producţie, în medie 21 ani şi, de regulă, cu foarte bune rezultate în muncă.

Analiza consiliilor oamenilor muncii în funcţie de natura posturilor ocupate de membrii lor relevă preponderenţa absolută a personalului de conducere, care reprezintă în medie peste 90% din totalul componenţilor. Marea majoritate a personalului de conducere este de nivel superior (director general, director, director adjunct, inginer şef şi contabil şef), ceea ce facilitează abordarea într-o viziune de ansamblu a problemelor cu care este confruntată centrala şi unităţile componente.

Tabel nr.1

Corelaţia între pregătirea membrilor consiliilor oamenilor muncii, posturile ocupate de ei, atribuţiile legale ale consiliilor şi problemele abordate şi rezolvate de consiliu

	Tehnice	Economice	Personal	Organizare	Generale	Altele
Gruparea membrilor consiliilor oamenilor muncii după natura posturilor ocupate	21	13	2	1	58	5
Gruparea membrilor consiliilor oamenilor muncii după natura pregătirii lor	82	14	-	-	-	4
Natura atribuţiilor legale ale consiliului oamenilor muncii	7	45	17	28	—	3
Natura problemelor efectiv abordate de consiliile investigate	7	25	14	20	26	8

Examinarea structurii consiliilor oamenilor muncii din punct de vedere al locului de muncă, al componenţilor săi, indică, cum este şi firesc, ponderea apreciabilă a personalului din centrală. O zecime din membrii consiliilor provin din afara centralelor.

O premisă favorabilă pentru luarea în considerare a cerinţelor şi restricţiilor care se ridică, atît la nivelul centralei, cît şi la nivelul unităţilor componente, o reprezintă existenţa unui puternic grup de specialişti din aparatul centralei — aproape 1/3 din totalul componenţilor — cît şi a numeroase cadre de conducere din unităţile componente. Reflectarea acestui ultim aspect o reprezintă faptul că în consiliile examinate s-a asigurat reprezentarea a peste 60% din unităţile componente.

Asigurarea unei imagini mai complete asupra laturii structurale a consiliului oamenilor muncii implică evidenţierea faptului că la reuniunile acestora iau parte ca invitaţi şi alţi specialişti din cadrul centralei sau reprezentanţi ai unor terţe organizaţii, instituţii sau unităţi. După date incomplete, care se referă doar la 4 din centralele investigate, a reieşit că, în medie, la o şedinţă a consiliului oamenilor muncii participă 16,3 invitaţi. În mod firesc, majoritatea acestora — 87% — îşi desfăşoară activitatea în cadrul centralei, în special cadre de conducere din unităţile care nu au un reprezentant permanent în acest organ.

ÎN MOD FIRESC, componenţa oricărui organ de conducere trebuie să corespundă cît mai deplin obiectivelor şi atribuţiilor care-i revin. Examinarea din acest punct de vedere a consiliior oamenilor muncii din centralele industriale cuprinse în eşantionul investigat a relevat şi imperativul asigurării concordanţei necesare între atribuţiile şi componenţa sa. Aşa cum rezultă şi din examinarea datelor cuprinse în tabelul nr. 1, în prezent, deşi sarcinile predominant tehnice reprezintă mai puţin de 1/10 din totalul atribuţiilor circumscrise acestui organ, cadrele tehnice cu studii superioare reprezintă peste 8/10 din totalul componenţilor. Soluţia care se prefigurează este asigurarea unei componenţe mai echilibrate a consiliilor oamenilor muncii din punct de vedere al pregătirii membrilor săi, astfel încît fondul de cunoştinţe de care dispun aceştia să corespundă într-o măsură mai mare obiectivelor planificate. Pentru aceasta este indicat ca în componenţa consiliului oamenilor muncii ale acestor centrale să se includă într-o măsură sporită economişti, schimbare pe deplin posibilă deoarece în unităţile investigate ei reprezintă în medie 10,4%, iar ingineri 25,1% în totalul personalului TESA. Atragerea lor se poate face fie în calitatea pe care o au de conducători ai unor compartimente economice sau de titulari ai unor posturi de execuţie, fie în mod direct prin promovarea lor într-o măsură sporită în funcţii de conducere de nivel superior, ai căror titulari fac parte de drept din aceste organe de conducere colectivă. La originea celei de-a doua propuneri de perfecţionare se află constatarea că, deşi majoritatea componenţilor consiliului oamenilor muncii din aceste centrale sînt cadre tehnice, doar 1/5 din posturile ocupate de ei sînt de natură tehnică (vezi datele din tabelul nr. 1). Printre cei 7 directori generali ai centralelor industriale respective şi 111 directori de întreprinderi cuprinşi în consiliile oamenilor muncii, nu existau decît 2 economişti. Mai mult decît atît, înseşi unele posturi de conducere cum ar fi posturile de director economic sau director comercial a căror natură economică este indiscutabilă, erau ocupate tot de cadre cu pregătire tehnică — cazul CIEA, CIHC, CIROA şi CIPM. Concomitent, se impune ca în consiliul oamenilor muncii să fie cooptaţi şi specialişti în activităţile de organizare şi de personal.

Perfecţionările preconizate mai sus sînt de natură să contribuie şi la asigurarea concordanţei necesare între natura problemelor efective abordate de consiliile oamenilor muncii şi structura profesională a componenţilor acestora. Edificatoare în privinţa necesităţii realizării acestei corelaţii sînt datele din tabelul nr. 1, din care rezultă existenţa unor diferenţe similare celor dintre atribuţiile şi structura profesională a membrilor consiliilor oamenilor muncii examinate. Valori mai ridicate au aceste discordanţe in cazul CIROA, CIPM, şi CIBSA. Îmbunătăţirea structurii profesionale a componenţilor consiliului oamenilor muncii este indicat să fie însoţită şi de completarea pregătirii cadrelor tehnice şi economice cu cunoştinţe organizatorice şi de personal, astfel încît aceştia să fie în măsură să-şi aducă o contribuţie calificată la soluţionarea problemelor abordate de consiliile oamenilor muncii. Facem această propunere întrucît, aşa cum se poate vedea din tabelul nr. 2, aproape jumătate din componenţii consiliilor oamenilor muncii nu urmaseră cursuri de perfecţionare la centrale specializate din afara centralei industriale. Se adaugă faptul că nu toate cursurile se axaseră în măsură suficientă pe însuşirea de cunoştinţe organizatorice, de personal, şi economice, dat fiind că ele aveau în vedere cerinţele postului ocupat de cursanţi în structura organizatorică a unitătii şi nu cele decurgînd din calitatea lor de membri ai consiliului oamenilor muncii. (Vezi tabel nr. 2).

Asigurarea unei structuri pe deplin corespunzătoare implică și reglementarea din toate punctele de vedere a participării specialiștilor din sfera centralei la lucrările consiliului oamenilor muncii. Semnalăm, în primul rînd, numărul redus al specialiștilor din afara centralei care au fost cooptați în consilii. Spre exemplu, în centralele analizate, aceștia reprezentau în medie 10% din totalul componenților consiliului, în trei unități CIPCI, CIEA și CIROA — necuprinzînd decît maximum un specialist din afara lor.

Specialiștii care sînt incluși în consiliu, iau parte foarte rar la reuniunile acestuia. Astfel, la peste 80% din reuniunile consiliilor analizate nu participase nici un specialist din afara centralei industriale. Practic, aceasta înseamnă că includerea de specialiști din afara centralei industriale în consiliu echivalează cu o reducere efectivă a potențialului acestuia, datorită neparticipării lor. Elocventă din acest punct de vedere este situația consiliului de la CIMCL, la care, în condițiile ponderii mari a specialiștilor din afara centralei, 28% din total componenți, s-a înregistrat cea mai mare proporție de absenți la reuniunile sale — în medie 46%.

Chiar și acei membri ai consiliului oamenilor muncii din afara centralei, care iau parte la reuniunile sale, au de cele mai multe ori o contribuție redusă la soluționarea problemelor abordate. Această situatie, s-a întîlnit în toate centralele investigate, cu un plus de intensitate la CIBSA.

Evident, existența unor asemenea situații nu este de natură să fortifice potențialul consiliului oamenilor muncii, ceea ce impune remedierea lor. În acest scop, considerăm că este indicat să se acționeze în mai multe direcții. Astfel, este necesar ca pentru specialiștii incluși în consiliul oamenilor muncii al altor unități, participarea la activitatea acestora să fie înscrisă între sarcinile lor de serviciu. În mod deosebit aceasta reclamă ca la stabilirea încărcării lor cu sarcini să li se asigure și timpul efectiv necesar pregătirii participării la reuniunile consiliului.

O altă perfecționare pe care o considerăm necesară se referă la obligația centralei industriale de a crea condiții pentru ca membrii consiliului din afara ei să se poată informa și documenta temeinic asupra problemelor pe care acest organ urmează să le abordeze. Evident, prima condiție care trebuie îndeplinită constă în trimiterea la timp a tuturor materialelor care vor fi luate în discuția consiliului oamenilor muncii. La sporirea aportului specialiștilor din afara centralei industriale la activitatea consiliului poate să contribuie și crearea posibilităților de recompensare a acelora care se disting în mod deosebit. În acest sens, apreciem că poate fi prevăzută posibilitatea ca organul de conducere colectivă al centralei industriale să aprobe din fondul de premiere anumite sume pentru răsplătirea contribuției aduse de membrii săi din afara unității, evident în cazuri justificate. Considerăm, ținînd cont de eforturile suplimentare pe care le reclamă participarea la activitățile consiliului, că o asemenea modalitate ar fi de natură să contribuie la creșterea sensibilă a aportului acestei categorii de specialiști.

O altă categorie de componenți ai consiliului, a cărei contribuție poate și trebuie să fie amplificată, o constituie reprezentanții oamenilor muncii. În acest scop, considerăm că este necesar să se instituie un sistem de perfecționare a pregătirii reprezentanților oamenilor muncii, care să le dea posibilitatea să-și însușească cunoștințele absolut necesare participării efective la exercitarea atribuțiilor circumscrise consiliului. Necesitatea unui asemene sistem apare mai ales în cazul eșantionului investigat la care reprezentanții oamenilor muncii nu aveau decît pregătire medie sau elementară. În plus, o proporți însemnată dintre aceștia absentează de l reuniunile consiliului, în eșantionul investigat aproape 60%. În aceste condiții, acționînd operativ, unele organizații d partid au luat măsura de a asigura participarea unei părți a reprezentanților oamenilor muncii la unele programe de pregătire, pentru ridicarea nivelului de cunoștințe politice, economice și organizatorice.

Asemenea acțiuni, deși foarte binevenite, nu sînt însă suficiente. Din analize a reieșit că este necesar ca, pornind de la sfera de atribuții circumscrisă consiliulu oamenilor muncii și de la sarcinile care stau în fața centralei industriale, să se conceapă două-trei programe de pregătire a reprezentanților oamenilor muncii, diferențiate în funcție de nivelul pregătirii acestora.

La sporirea aportului reprezentanților oamenilor muncii, la desfășurarea une eficiente activități de conducere a centralei industriale poate contribui și prelungirea duratei pentru care aceștia sînt aleș să facă parte din consiliul oamenilor muncii. Desemnarea acestora în consiliu pentru o perioadă de 4 ani ar avea multiple avantaje : a) aprofundează cunoașterea de către reprezentanții oamenilor muncii a problemelor pe care consiliul trebuie să le soluționeze si implicit crește aportul acestora ; b) asigură valorificarea la un nive mai înalt a cunoștințelor dobîndite prin frecventarea unor programe specializate de perfecționare a pregătirii lor ; c) sînt necesare mai puține resurse și eforturi pentru a asigura perfecționarea pregătirii reprezentanților oamenilor muncii la un nivel corespunzător.

Acționarea în sensul perfecționărilor sugerate, ar asigura consiliului oamenilor muncii condiții superioare realizării importantelor sarcini ce le revin în perioada făuririi societății socialiste multilatera dezvoltate, contribuind, totodată, la perfecționarea în continuare a democrație economice, caracteristică principală a politicii partidului și statului nostru.

dr. Ovidiu NICOLESCU
drd. Ioan BRATU

Tabel nr.2

Indici privind perfecționarea pregătirii membrilor consiliului oamenilor muncii

Unitatea x)	Proporția cadrelor care au urmat cursuri de perfecționare în afara unității (în %)	Proporția cadrelor care au urmat cursuri de perfecționare pe profilul posturilor ocupate în prezent (în %)
CIPM	58	41
CIROA	60	60
CIEA	31	29
CIMCCL	68	66
CIHC	75	75
CIPCI	84.	82
CIBSA	13	13
TOTAL:	57,8	54,8

x) CIPM - Centrala Industrială de Prelucrări Metalurgice-București; CIROA - Centrala Industrială de Rulmenți și Organe de Asamblare-Brașov; CIEA - Centrala Industrială de Electrotehnică și Automatizări-București; CIMCCL - Centrala Industrială de Medicamente, Cosmetice, Coloranți și Lacuri-București; CIHC - Centrala Industrială de Hîrtie și Celuloză-Brăila; CIPCI - Centrala Industriei Pielăriei, Cauciucului și Incălțămintei_București; CIBSA - Centrala Industriei Berei, Spirtului și Amidonului-București.

SINOPTIC

Atestarea cadrelor în întreprinderile sovietice

ÎN Uniunea Sovietică are loc o puternică mișcare pentru recalificarea periodică a tuturor cadrelor de conducere și a specialiștilor de la nivelul întreprinderilor. Totodată, guvernul a decis introducerea atestării și confirmării periodice a cadrelor (vezi Ekonomiceskaia Gazeta nr. 43 1973).

Atestările se efectuează periodic — 3—5 ani — planurile de atestări fiind aprobate de întreprinderea conducătoare, în acord cu comitetele sindicale respective, și trebuie să fie înmînate lucrătorilor cu cel puțin o lună înainte. **Comisia de atestare** alcătuită din cadre de conducere și specialiști calificați, reprezentați ai organizațiilor de partid, sindicale și de tineret, se numește de către conducătorul întreprinderii.

Atestările sint precedate de o **fază de pregătire**. Pentru fiecare lucrător supus atestării, șeful său direct, în colaborare cu organizația de partid, de sindicat și de tineret, întocmesc o caracterizare cu privire la eficiența sa la locul de muncă, rezultatul aducîndu-i-se la cunoștință celui în cauză cu cel puțin o săptămînă înainte de data fixată pentru atestare. Apoi, pe baza rezultatelor obținute în muncă, a îndeplinirii obligațiilor profesionale și obștești, a calităților lucrătorului, comisia de atestare, prin vot deschis, comunică lucrătorului, în prezența lui, una din următoarele aprecieri : (a) face față pe deplin funcției pe care o ocupă ; (b) pentru a face față funcției îndeplinite lucrătorul trebuie să-și îmbunătățească activitatea, îndeplinind recomandările comisiei, urmînd a fi supus în anul următor unei noi atestări ; (c) nu face față funcției ocupate.

Aprecierea activității persoanei supuse atestării împreună cu recomandările comisiei sînt trecute în **foaia de atestare**, care este predată conducerii întreprinderii, în vederea adoptării măsurilor recomandate.

Rezultatele atestării constituie o bază pentru politica de personal desfășurată de întreprindere, conducătorul acesteia putînd proceda la : avansarea lucrătorilor care corespund cerințelor recompensarea celor cu activitate deosebită ; transferarea lucrătorilor care nu au făcut față funcției ocupate (cu acordul lor) în altă funcție corespunzătoare; desfacerea contractelor de muncă a lucrătorilor care nu sînt de acord cu o altă muncă sau încadrare. Transferarea sau desfacerea contractului de muncă trebuie să fie efectuată în două luni de la atestare, după acest termen, recomandarea cuprinsă în atestare pierzîndu-și valabilitatea.

INFORMATICĂ

SOFTWARE-UL sub incidența modificării actelor normative

● La stabilirea termenelor de intrare în vigoare a actelor normative trebuie avut în vedere asigurarea : ● timpului... necesar modificării programelor de prelucrare a datelor ● instrucțiunilor de specialitate, clare complete.

PRELUCRAREA automată a datelor reclamă – după cum se știe – precizia instrucțiunilor, detalierea lor la nivelul care să nu lase nimic la voia întîmplării, claritatea lor desăvîrșită care să nu permită interpretări eronate.

Aceste cerințe sînt impuse și accentuate de caracterul repetitiv al prelucrării automate, de faptul că o instrucțiune greșit interpretată, și programată produce un număr imprevizibil de repetări, determinînd de tot atîtea ori calcule eronate ce pot avea consecințe negative considerabile.

Dat fiind că tot mai multe unități folosesc prelucrarea automată a datelor pe baza unor subsisteme informatice de concepție proprie sau achiziționate, că programele respective sînt uneori supuse unor **modificări importante sau foarte importante ca urmare a modificării prevederilor legale care au stat la baza alcătuirii lor, se conturează necesitatea ca termenul de aplicare a noilor prevederi să fie suficient de larg pentru a permite modificarea programelor, compilarea și testarea lor pe eșantioane destul de reprezentative, eventual chiar printr-o prelucrare completă, ipotetică, care să îngăduie formarea unor convingeri în ceea ce privește calitatea modificărilor introduse.**

În funcție de amploarea modificărilor și de natura acestora sînt necesare modificări în concepția programelor, în structura fișierelor, colectări de noi date, etc. Evident că acestea reclamă timp pentru a fi făcute, și mai ales pentru a fi făcute ireproșabil. Dacă în perioada de introducere a unui subsistem informatic erorile inerente (și am spune și inevitabile) sînt admise și posibile, pentru că se lucrează în paralel, în situația modificărilor unui subsistem în funcție, ele nici nu pot fi concepute, date fiind consecințele grave pe care le pot antrena. După toate greutățile întîmpinate pe parcursul introducerii unei aplicații, al rodării acesteia, apariția unor erori datorate pachetului de programe ca urmare a unor modificări efectuate în pripă și neverificate ar avea urmări, atît asupra compartimentelor pe care le pune în dificultate cît și asupra extinderii viitoare a informaticii în organizația respectivă. Cunoscutele rezerve întîmpinate pe parcursul implantării, depășite la timpul respectiv prin stăruință și convingere, ar cunoaște o puternică recrudescență, argumentele privitoare la lipsa de fiabilitate a sistemelor informatice ar avea o confirmare.

Dacă în ceea ce privește pachetele de programe de concepție și execuție proprie se poate organiza cu relativă siguranță o activitate de întreținere și intervenție, problema se complică în cazul **pachetelor de programe achiziționate**, a căror actualizare este în general contractată cu autorul acestora. Evident că în aceste cazuri intervine, în cel mai fericit caz, un decalaj suplimentar de timp, necesar transmiterii modificărilor respective de la autor la beneficiar. Dacă adăugăm la aceasta posibilitatea ca modificările să se refere la aspecte particulare ale fiecărui beneficiar, care trebuie cunoscute de autorul aplicației, obținem un tablou mai complet al situației. În sfîrșit, dacă luăm cazul unui **program republican** generalizat în toate ramurile, eventual cu variante specifice, putem lesne să ne dăm seama de faptul că durata modificărilor (analiză pe variante, modificări, testări, transmiteri etc.) este foarte departe de a putea fi neglijată, putînd atinge valori uneori foarte importante.

Avînd în vedere **indicațiile privind generalizarea celor mai eficiente subsisteme informatice, existența și rolul BIBLIOTECII NAȚIONALE DE PROGRAME,** (B.N.P.) este de prevăzut că într-un timp relativ scurt vor fi extinse diferite pachete de programe republicane, astfel încît aspectele semnalate vor deveni în curînd subiecte actuale. În această măsură ar fi necesar, cel puțin pentru problemele rezolvate automat într-un mare număr de unități, fie pe baza unor pachete de programe republicane, fie pe bază de programe de concepție locală, ca termenele stabilite de dispozițiile normative pentru aplicarea schimbărilor care impun modificări în programe să fie avizate de I.C.C.I., din punct de vedere al posibilităților tehnice de efectuare. Acest aviz ar avea menirea de a asigura timpul minim indispensabil efectuării corecte a modificărilor, preîntîmpinînd perturbările care ar putea rezulta din imposibilitatea de a efectua aceste modificări în timp util.

Un al doilea aspect important de care trebuie ținut seama în elaborarea diferitelor instrucțiuni normative este acela al detalierii lor suficiente pentru a elimina orice echivoc posibil. Dacă în cazul unor pachete de programe republicane, eventualele lămuriri pot fi cerute organelor competente direct de către B.N.P. sau de către autor, care, introducînd respectivele modificări în pachetele de programe, asigură aplicarea unitară, pe întreaga republică a dispozițiilor respective, în cazul unor aplicații rezolvate local sau executate manual sau mecanizat, insuficienta detaliere determină rezolvarea diferită, neunitară a problemei respective.

La centrul de calcul

al Centralei de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri

Chiar dacă locul acestor **precizări de detaliu** nu este în cuprinsul actului normativ de bază (H.C.M., decret, lege), credem că necesitatea lor nu poate fi contestată. În cazul aplicațiilor republicane, poate că nu ar fi lipsit de interes ca precizările să fie elaborate și pe baza unei liste de întrebări formulate de către I.C.C.I.-B.N.P. sau de către autorul pachetului respectiv de programe. În acest fel precizările ar căpăta un caracter mai complet și ar reduce aria supusă interpretărilor și implicit unei aplicări diefernțiate a dispozițiilor normative.

Un al treilea aspect, nu mai puțin important este acela al asigurării în toate cazurile a bazei de aplicare (instrucțiuni, anexe etc.) a dispozițiilor normative, completă, precisă și la timpul potrivit.

Utilizarea calculatoarelor electronice conduce la centralizarea unor prelucrări la nivel de combinate, trusturi, centrale industriale. Se elaborează normative unificate, nomenclatoare unice, a căror actualizare trebuie asigurată prompt, spre a putea face față în mod corespunzător cerințelor impuse de prelucrarea automată a infromațiilor. Lipsa elementelor necesare are efecte perturbatoare și adesea creează situații foarte greu de depășit.

Astfel, spre exemplu, în cadrul centralei industriale de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri, ca și în alte unități și ramuri ale economiei naționale s-a primit dispoziția aplicării prețurilor reașezate. Nomenclatorul de articole al centralei menționate atinge în prezent cca. 50 000 poziții. Pentru prețurile reașezate au fost editate cataloage de prețuri republicane. Dar la sfîrșitul lunii ianuarie 1975 nu toate întreprinderile centralei au primit aceste cataloage. De asemenea, cataloagele editate nu cuprind toate articolele existente în fișierele constituite, ceea ce conduce la aplicarea parțială și treptată a prețurilor reașezate pe măsura primirii restului de cataloage și a completărilor cataloagelor, proces de lungă durată. În acest fel, operațiile de reevaluare se efectuează succesiv și incomplet, impun modificări în programe și fișiere pentru evidențierea separată a articolelor cărora li s-a modificat prețul față de cele la care aceasta nu s-a putut face și nu permite cunoașterea tuturor implicațiilor acestei acțiuni.

Extinderea necontenită a informaticii, rolul ei în continuă creștere, precizia de care este indisolubil legată, atît ca exigențe la intrare cît și ca rezultate la ieșire impun, credem noi, participarea organelor centrale de informatică ca factor tehnic în procesul de elaborare a dispozițiilor normative, cel puțin în domeniile în care informatica s-a introdus într-o mare parte a economiei.

D. ȘANTA
M. ALEXANDRU

ti
TEORII
IDEI

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

Dezvoltarea economico-socială și edificarea unui mediu înconjurător propice

UNA DINTRE PROBLEMELE cu implicații profunde asupra progresului național, ca și asupra progresului uman general este, fără îndoială, aceea a asigurării unei concordanțe raționale și judicioase între dezvoltarea economico-socială și mediul înconjurător. Prin esența sa, întemeiată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, noua orînduire deține superioritatea incontestabilă în a asigura un raport optim între om și natură.

Avantajele socialismului în această privință nu se realizează însă de la sine; se impune în mod necesar acțiunea factorului conștient, a oamenilor în procesul istoric, potrivit anumitor cerințe obiective.

Conlucrare între om și natură sub un dublu aspect

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN concepe realizarea simbiozei **dezvoltare economico-socială-mediu înconjurător** pe baza unei permanente conlucrări între om și natură ce îmbracă un aspect dublu ; este vorba de o conlucrare al cărei rezultat se evidențiază în **sporirea avuției sociale** — un prim aspect — dar, concomitent, în **asigurarea unei comuniuni tot mai bune între om și natură** — al doilea aspect.

Sporirea avuției sociale, chezășie a propășirii oricărei comunități umane, s-a obținut și se obține numai pe baza producției (reproducției) sociale. În producția (reproducția) socială se creează avuția socială sub forma mijloacelor de existență pentru comunitatea umană și, de la un moment dat, cum a arătat Fr. Engels, și sub forma mijloacelor destinate unor satisfacții suplimentare și dezvoltării [1]).

Fondul material al avuției, oricare ar fi forma socială a acesteia, îl constituie combinațiile dintre materia naturală și muncă : valorile de întrebuințare. Sporirea lui reclamă recurgerea neîncetată și tot mai amplă la două izvoare : natura și forța de muncă. Partidul Comunist Român, în concordanță cu cerințele epocii contemporane, promovează și susține dreptul suveran al fiecărei națiuni de a dispune de bogățiile și resursele ei naturale, ca și de forța ei de muncă, în folosul dezvoltării proprii.

Natura apropriată de către comunitățile naționale conține un dat anterior acestora și, ca atare, are un anumit caracter neantropic. În procesul constituirii avuției sociale natura capătă însă întotdeauna un caracter antropic ; altfel spus, ea poartă amprenta activității comunității umane constituite pe un anumit teritoriu. Și, tocmai pe această muncă se întemeiază, în primul rînd, dreptul suveran al fiecărei națiuni asupra bogățiilor și resurselor ei naturale.

În epoca noastră se afirmă apoi, mai evident decît înainte, și aproprierea naturii accesibile tuturor națiunilor. Este vorba, deocamdată, mai ales de o anumită parte a naturii terestre ; dar, în perspectivă, va fi vorba tot mai mult și de natura extraterestră. K. Marx a intuit în chip genial lucrurile în această privință, atunci cînd a arătat că producția (reproducția) socială constituie o conștientizare a activității vitale umane pe o treaptă din ce în ce mai înaltă, care creează terenul pentru instalarea unei universalități specific umane, anume, universalitatea care face din întreaga natură (cunoscută) trupul „neorganic" al omului (omenirii). Partidul Comunist Român, Republica Socialistă România se pronunță pentru reglementarea strictă a folosirii, în concordanță cu interesele fundamentale ale întregii omeniri, a naturii terestre care nu cade sub incidența proprietății naționale, precum și a naturii extraterestre.

Producția (reproducția) socială este reductibilă la transformarea formelor „materiei naturale", iar, în acest proces, forța de muncă se sprijină pe forțele naturii. Între dezvoltare economică și mediu înconjurător se constituie deci o legătură necesară și în virtutea faptului că orice avuție socială nu poate fi creată, în ultimă instanță, decît cu ajutorul forțelor naturii. Avuția socială nu se poate crea însă — și faptul este hotărîtor — fără muncă și, implicit, fără izvorul acesteia, forța de muncă. În procesul dezvoltării economice, devine necesară astfel stăpînirea mai amplă și mai profundă a naturii propriu-zise, cît și a naturii umane. Fie că este vorba de a dezvolta stăpînirea naturii propriu-zise, fie că este vorba de a dezvolta stăpînirea naturii umane, principalul în aceste procese îl constituie stăpînirea „forței". „Ce altceva e avuția — releva K. Marx — decît deplina dezvoltare a dominației omului asupra forțelor naturii, adică atît asupra forțelor naturii propriu-zise, cît și asupra forțelor propriei sale naturi?" [2]).

Obținerea de cît mai multe victorii umane în stăpînirea naturii este însă condiționată de perpetuarea comuniunii om-natură. Activitatea vitală a oamenilor, activitate conștientizată într-un grad tot mai înalt în producția (reproducția) socială, este pusă în pericol dacă se deteriorează mediul înconjurător, comuniunea om-natură; căci omul nu poate trăi ca oricare altă ființă, dealtfel, decît pe seama naturii.

Pentru a rămîne în comuniune cu natura, și deci a avea un mediu înconjurător propice, omul (comunitățile umane) trebuie să scruteze mai larg și pe termen mai lung urmările victoriilor obținute în stăpînirea naturii. Căci, așa cum observa Fr. Engels, în afara unor efecte favorabile omului, adesea prevăzute, în procesul uman de stăpînire a naturii pot apărea și efecte negative, care submineează unitatea om-natură și, prin aceasta, le anulează pe cele pozitive. Natura „se răzbună" dacă o stăpînim în detrimentul unității respective.

Efectele mai îndepărtate ale acțiunii umane de stăpînire a naturii în contextul producției (reproducției) sociale se grupează în două serii. Este vorba de efecte „firești", adică pur naturale, și efecte sociale. Omenirea a făcut și face progrese considerabile în privința scrutării efectelor „firești", cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane manifestîndu-se din plin și în acest domeniu. S-au făcut progrese remarcabile și în domeniul scrutării efectelor sociale. Fr. Engels evidenția că prevederea efectelor „firești" îndepărtate ale activității productive, deși cu dificultăți serioase, este totuși mai ușoară decît prevederea efectelor sociale îndepărtate ale activității în cauză. Greutățile, și într-un caz și în celălalt, dar mai ales în ultimul caz, se amplifică dacă modul de producție se sprijină doar pe finalități imediate. „Toate modurile de producție de pînă acum — spunea Fr. Engels referindu-se la modurile de producție presocialiste — au urmărit numai efectul utilitar cel mai direct, cel mai apropiat al muncii. Consecințele mai îndepărtate, care se produc mai tîrziu și își fac efectul prin repetare și acumulare treptată, erau complet neglijate" [3]). Observația își păstrează și astăzi valabilitatea pentru modul de producție din țările capitaliste dezvoltate. Căci, în pofida tentativelor sau reușitelor parțiale în materie de prognoză a efectelor sociale îndepărtate, dar mai ales a efectelor „firești" îndepărtate ale activității productive, finalitățile imediate, legate de obținerea unor avantaje individuale cu orice preț, rămîn preponderente în țările respective și oriunde ne aflăm în prezența dominației proprietății private.

Socialismul este chemat, în mod obiectiv, să soluționeze contradicțiile antagoniste constituite în procesul istoric al stăpînirii naturii de către omenire, permițînd dezvoltarea nestînjenită a avuției fiecărei națiuni și perpetuarea comuniunii om-natură în condiții optime. În acest sens a acționat și acționează Partidul Comunist Român, iar documentele sale recente, aprobate de Congresul al XI-lea, dau noi impulsuri și indică mijloace menite să conducă la rezultate din ce în ce mai bune.

Direcţii fundamentale

DIRECŢIILE politicii partidului nostru în domeniul corelativ abordat aici se confundă în mare măsură cu înseşi direcţiile făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism. Totuşi, dintre acestea din urmă, cîteva numai şi sub o orientare aparte, se cuvin a fi reţinute.

1 **Folosirea raţională şi eficientă a resurselor naturale aflate în patrimoniul naţional ocupă un loc primordial.** Pregătind în mod minuţios înfăptuirea acestei direcţii, partidul nostru pune preţ, din capul locului, pe prospectarea (explorarea) resurselor naturale de care dispune ţara, în vederea descoperirii de noi surse de materii prime şi energetice. Acţiunea îşi are centrul de greutate în industrie, dar cuprinde şi agricultura, silvicultura etc.

În complexul acţiunilor avute în vedere aici, un loc central îl ocupă valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor şi surselor energetice. Începutul, în această privinţă, îl realizează însăşi alocarea resurselor. Odată alocate resursele, creşterea valorii produselor obţinute dintr-o unitate de materie primă sau de combustibil capătă o importanţă de prim ordin.

În vederea folosirii raţionale şi eficiente a resurselor naturale, P.C.R. promovează cu stăruinţă utilizarea pe scară largă a înlocuitorilor. De asemenea, se poate spune că atît soluţionarea corespunzătoare a problemei înlocuitorilor, cît şi soluţionarea corespunzătoare a problemei valorificării reziduurilor consumului productiv şi neproductiv capătă o importanţă cu totul excepţională pentru afirmarea economiei naţionale în sens modern, pentru asigurarea unui mediu înconjurător propice.

O mai mare contribuţie aduc, apoi, în această privinţă, refacerea şi dezvoltarea fondului arabil, fondului forestier şi reresurselor de apă, în general refacerea şi dezvoltarea tuturor resurselor naturale regenerabile.

Beneficierea de resurse naturale aflate în uzufructul comunităţii mondiale contribuie la lărgirea bazei proprii de materii prime şi a volumului bunurilor destinate consumului populaţiei, şi se înscrie tot mai mult ca un factor de seamă al folosirii raţionale şi eficiente a resurselor naturale aflate în proprietate naţională. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. insistă asupra intensificării pescuitului oceanic, vizînd apropierea de către naţiunea noastră şi a altor resurse ale oceanului internaţional etc.

După cum se vede, P.C.R. fixează folosirii raţionale şi eficiente a resurselor naturale aflate în patrimoniul naţional un rol de seamă în politica sa de dezvoltare economico-socială şi edificare a unui mediu înconjurător propice, dînd, prin aceasta, importanţa cuvenită faptului că factorii naturali ai mediului înconjurător sînt concomitent surse sau resurse ale dezvoltării economico-sociale, precum şi faptului că modul în care o comunitate naţională se raportează la aceştia are implicaţii asupra propriei ei existenţe.

2 Cu cea de a doua direcţie fundamentală a sa, **prevenirea, limitarea sau combaterea eventualelor efecte dăunătoare provocate de anumite fenomene naturale sau de anumite tehnologii,** politica P.C.R. de dezvoltare economico-socială şi edificare a unui mediu înconjurător propice intră mai vizibil în rezolvarea unor contradicţii care pot tulbura conlucrarea optimă om-natură. Sînt vizate în primul rînd, combaterea inundaţiilor, a secetei şi eroziunii solului. În plus, reaşezarea unor echilibre ecologice ori teratologice.

În legătură cu efectele dăunătoare ale unor tehnologii, se prevede adoptarea unor tehnologii nepoluante şi echiparea anumitor procese de producţie cu instalaţii antipoluante, realizarea şi folosirea unor mijloace de transport nepoluante, producerea de substanţe chimice cu nocivitate cît mai mică şi remanenţă cît mai redusă, neutralizarea efectelor negative ale reziduurilor nerecuperabile, provenite din activitatea de producţie şi consum. O atenţie aparte se acordă limitării zgomotului şi vibraţiilor. Măsurile antipoluante sînt abordate cu precădere **din perspectiva prevenirii noxelor.** Şi pe bună dreptate, fiindcă se ştie că degradarea mediului înconjurător şi, prin aceasta, a factorilor dezvoltării economico-sociale, poate îmbrăca forme ireversibile sau necesită eforturi de refacere extrem de costisitoare. În acelaşi timp, P.C.R. promovează şi măsuri de ordin curativ, înlăturînd astfel consecinţele nocive ale unor dezechilibre în mediul înconjurător provocate în orînduirile presocialiste de exploatatorii interni sau de cei externi, precum şi urmările nedorite asupra mediului natural, ivite în unele locuri din ţară în perioada edificării societăţii socialiste.

Prevenirea, limitarea sau combaterea eventualelor efecte dăunătoare provocate de anumite fenomene naturale sau de anumite tehnologii nu conduc, în mod fatal, la un „tribut“ plătit de naţiune, dacă se are în obiectiv criteriul eficienţei economice şi sociale a acestor acţiuni. Natura nu conţine resorturile reglării spontane a comuniunii cu propriul ei produs — omul. Comuniunea om-natură se poate realiza în mod corespunzător numai pe baza conştientizării activităţii vitale umane în producţia (reproducţia) socială, supusă reglării planice. În acest proces, obţinerea rezultatului dorit se confruntă atît cu „stihiile“ naturii, cît şi cu „stihiile“ umane. Promovarea explicită sau implicită a pasivităţii omului în raporturile cu natura este, prin urmare, tot atît de nefastă ca promovarea explicită sau implicită a desfăşurării unei acţiuni necontrolate asupra naturii.

3 Opera de edificare a unei comuniuni propice între om şi natură se sprijină pe dezvoltarea forţelor de producţie ale societăţii, care are loc în cadrul unor relaţii sociale dintre membrii societăţii. În procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism, mediul social este chemat, în mod obiectiv, să contribuie la conlucrarea tot mai fructuoasă dintre om şi natură. Iată de ce **perfecţionarea relaţiilor economice şi a celorlalte raporturi sociale dintre membrii societăţii noastre socialiste în scopul accelerării dezvoltării forţelor de producţie şi al edificării unui mediu social tot mai propice sporirii avuţiei sociale şi perpetuării comuniunii om-natură** este înscrisă ca o direcţie fundamentală în politica P.C.R. de dezvoltare economico-socială şi edificare a unui mediu înconjurător propice.

O acţiune primordială în cadrul acestei direcţii o constituie, din motive binecunoscute, perfecţionarea relaţiilor de proprietate socialistă. Este locul să relevăm că, aşa cum a arătat K. Marx, o premisă sine qua non a aproprierii condiţiilor obiective ale producţiei sociale — mijloacele de producţie — o reprezintă întotdeauna **populaţia**, comunitatea umană istoriceşte constituită. Iar a doua premisă de acelaşi gen o reprezintă întotdeauna **natuara**, căreia K. Marx i-a relevat calitatea de arsenal ce furnizează atît mijlocul de muncă şi materialul muncii, cît şi locul de aşezare a colectivităţii, adăugînd, în acelaşi timp, că proprietatea reprezintă un mod de raportare a indivizilor nu numai la condiţiile naturale ale muncii, ci şi ale reproducţiei, acestea din urmă căpătînd preponderenţă pe o anumită treaptă a evoluţiei societăţii. Partidul Comunist Român pune mare preţ pe creşterea funcţiei factorului demografic în cadrul societăţii noastre şi ia măsuri în scopul potenţării rolului forţei de muncă ca factor al progresului multilateral al societăţii. Concomitent, face tot ce este posibil în privinţa întăririi aproprierii mijloacelor de producţie pe baza condiţiilor care decurg prioritar din reproducţia socială, în general, în privinţa consolidării şi dezvoltării proprietăţii socialiste, care joacă un rol esenţial în contextul conlucrării om-natură. Perfecţionarea celorlalte componente ale sistemului relaţiilor economice în speţă, perfecţionarea relaţiilor sociale ce se constituie în producţia propriu-zisă, repartiţie, circulaţie şi consum, contribuie, de asemenea, la o mai bună conlucrare om-natură. Să relevăm şi că acelaşi efect pozitiv îl are perfecţionarea relaţiilor de producţie ca un tot unitar, anume, în procesul de ansamblu al producţiei (reproducţiei) sociale ; utilizarea finală a produsului social şi, în special, a venitului naţional, a cărei importanţă hotărîtoare pentru asigurarea dezvoltării noastre economico-sociale rapide şi ridicării nivelului de trai şi civilizaţie al poporului este cunoscută, are implicaţii profunde şi pe planul edificării unui mediu înconjurător propice în ţara noastră. În acelaşi sens converg măsurile referitoare la perfecţionarea conducerii societăţii şi a cadrului juridic de desfăşurare a raporturilor social-economice (inclusiv măsurile destinate perfecţionării cadrului juridic statuat prin legea aferentă protecţiei mediului înconjurător), măsurile hărăzite perfecţionării democraţiei socialiste, aşezării mai puternice a raporturilor dintre membrii societăţii noastre socialiste pe principiile eticii şi echităţii socialiste şi, mai presus de oricare, măsurile îndreptate spre creşterea rolului conducător al partidului.

4 **Promovarea progresului ştiinţific şi tehnic în vederea cunoaşterii şi stăpînirii mai profunde a naturii „neorganice“ şi „organice“, a omului, a raporturilor sociale şi de alt gen dintre membrii societăţii noastre socialiste, precum şi a raporturilor internaţionale** reprezintă, de asemenea, o direcţie fundamentală a politicii P.C.R. în domeniul corelativ de care ne ocupăm aici.

Trebuie relevat că, indiferent dacă e vorba de cele repro-

conf. univ. dr. Virgil I. IONESCU
Institutul politehnic Bucureşti

(Continuare în pagina 22)

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

Peregrinările marxologiei, încotro?

CELE PESTE 13 DECENII care s-au scurs de la primele scrieri ale marxismului reprezintă o perioadă de luptă pentru cucerirea conştiinţei umanităţii. O istorie care s-ar scrie despre drumul de luptă al gîndirii marxiste ar trebui să aibă cel puţin două mari secţiuni – a luptei cu adversarii făţişi-agresivi, şi cu cei siliţi de dialectica istoriei să se travestească în exegeţi-marxişti. În opt din cele treisprezece decenii de gîndire marxistă întemeietorii concepţiei ştiinţifice despre eliberarea naţională şi socială a clasei muncitoare şi, prin aceasta, a întregii omeniri, au desfăşurat un impresionant travaliu critic. De peste cinci decenii, marxist-leniniştii din întreaga lume continuă această luptă de idei, silind pe adversari la defensivă. Desigur, importanţa hotărîtoare a avut-o cîştigarea luptei pe terenul realităţii. După cum se arată în Programul P.C.R. : **„Se accelerează tot mai mult criza imperialismului şi a sistemului capitalist, a cărui sferă de acţiune se îngustează continuu, determinînd ascuţirea contradicţiilor economice, politice şi sociale, evidenţiind astfel tot mai puternic caracterul istoriceşte perimat al orînduirii capitaliste"**.

De peste 125 de ani ideile socialismului şi comunismului au parcurs calea istorică de la coşmarul obsesiv pentru reacţiunea „bătrînei Europe", la uriaşa forţă ideologică internaţională şi puternica forţă materială transformatoare a zilelor noastre, tezaur de acţiune şi gîndire al celor circa 100 de partide comuniste şi muncitoreşti marxist-leniniste din lume, în care se înregimentează fiecare al 50-lea locuitor al planetei !

Una dintre temele preferate ale marxologilor anticomunişti este găsirea de „neconcordanţe" între operele întemeietorilor marxism-leninismului. Este un fapt că toate, absolut toate ideile economice importante au fost elaborate în luptă nu numai cu duşmanii declaraţi de clasă, ci şi cu susţinătorii lor spirituali, care nu rareori invocau pe Marx – contra marxismului, pe Engels — împotriva lui Marx, pe Marx şi Engels – împotriva lui Lenin.

Din confruntările clasicilor marxism-leninismului se poate reţine o constantă metodologică determinantă şi anume : apărarea şi dezvoltarea nu a unor idei sau principii luate separat, apte a fi dogmatizate, ci a esenţei şi perspectivei revoluţionare a concepţiilor lor, precizînd că din marxism-leninism sufletul viu îl constituie metoda dialectică-materialistă, „critică şi revoluţionară" prin excelenţă.

Una dintre expresiile caracteristice pentru ţinuta marxologiei din perioada interbelică ne-o dă John Maynard Keynes, adversar al socialismului, care prefera totuşi în 1926 „socialismul de stat", ca versiune superioară a individualismului, faţă de individualismul liberalismului secolului XIX, corectîndu-se, ce-i drept, la scrierea „Teoriei generale" (1936), cînd considera că socializarea „destul de cuprinzătoare a investiţiilor" nu constituie un argument „favorabil unui sistem al socialismului de stat".

Nu se poate să nu observăm că „atracţia" pentru marxism a preocupat un spirit atît de serios cum era cel al lui Joseph A. Schumpeter. Nu dorim să discutăm în acest context modul în care J.A.S. l-a înţeles, pe K. Marx, dar nu este de prisos să-i remarcăm aprecierea de ansamblu dată operei economice a marxismului de adevărat monument de sîrguinţă teoretică, în care reuşita majoră o reprezintă îmbinarea istoricului cu logicul într-o viziune ştiinţific fundamentată a viitorului.

În eseul său asupra gîndirii economice marxiste J. Robinson recunoştea că în gîndirea universitară (burgheză) predomina pînă în anii '40 o arogantă tăcere faţă de Marx, întreruptă doar, din cînd în cînd, de cîte o notiţă zeflemisitoare „de subsol". J. R. aprecia că economiştii burghezi au ce învăţa şi au ce oferi în dialogul cu marxismul. Revenind la eseul amintit în prefaţa la ediţia a 2-a, J. R. consemnează în 1965 schimbarea intervenită în gîndirea universitară (burgheză) în sfertul de secol scurs : „maestrul" J. M. Keynes devenise „amabil" faţă de eseul Joanei Robinson, gest considerat remarcabil cînd cei mai mulţi pe continent considerau studierea lui K. Marx „pierdere de timp", iar în S.U.A. chiar o „dezonoare".

Desigur, cel de-al doilea război mondial a obligat marxologia la o anumită defensivă. S-a impus treptat tratarea problemelor economice ale socialismului printr-o altă prismă – aceea a comunităţii de procese reglaje şi structuri ale celor două sisteme economice – împrejurare care va genera tentaţia de a „transcende" natura economico-socială a proceselor şi relaţiilor, respectiv deosebirile dintre ideologii şi politici, în spiritul faimoasei viziuni „convergente", devenite după

fişe

ŞTEFAN ARSENE
Perfecţionarea sistemului de preţuri în România
EDITURA POLITICĂ

● *Recent în Editura politică (Bucureşti, 1974, 182 p.), a apărut cartea profesorului dr. Ştefan Arsene,* Perfecţionarea sistemului de preţuri în România. *Folosind experienţa dobîndită în practică, un bogat material bibliografic şi experienţa altor ţări, autorul aduce o contribuţie la dezbaterea unor direcţii de perfecţionare a sistemului de preţuri. Pe lîngă Introducere, cartea cuprinde capitolele : I. Plan-piaţă-preţuri ; II. Funcţiile, principiile, categoriile şi formele preţurilor ; III. Direcţii ale perfecţionării sistemului de preţuri; IV. Prognoza şi planificarea preţurilor.*

Valoare potenţială şi valoare realizată

● *În articolul* Usloviia realizaţii i obşcestvenno neobhodimîe zatratî truda *(Condiţiile de realizare şi cheltuielile de muncă socialmente necesare), publicat în revista* EKONOMICESKIE NAUKI *nr. 1/1975, autorul, V. Zanin, candidat în ştiinţe economice, se ocupă de influenţa pe care o exercită condiţiile de realizare a mărfurilor asupra valorii lor sau, cu alte cuvinte, asupra timpului de muncă socialmente necesar, înţeles în sensul strict al cheltuielilor de muncă. După autor, K. Marx a diferenţiat noţiunea generală a valorii în două varietăţi de sine stătătoare, dar interdependente: a) valoare potenţială sau produsă ; b) valoare realizată. Factorul piaţă nu influenţează şi nu poate influenţa valoarea potenţială, dar el contribuie la determinarea valorii realizate. În felul acesta, influenţa condiţiilor de realizare trebuie legate nu de schimbarea mărimii valorii de producţie a mărfii, ci de trecerea acesteia într-o nouă calitate — în calitatea de valoare realizată. Valoarea de producţie a bunului are propria sa substanţă de muncă, sub forma cheltuielilor de timp de muncă socialmente necesar din punctul de vedere al condiţiilor producţiei. V. Zanin argumentează teza că valoarea realizată are şi ea un substrat de muncă propriu, corespunzînd criteriilor mărimii socialmente necesare.*

Subestimări

● *Sub titlul* Reappraising the seventies : A scenario for survival *(Reevaluarea anilor şaptezeci : Un scenariu pentru supravieţuire), revista americană „Business Week" a publicat în numărul din 14 septembrie 1974 o serie de articole despre perspectivele economiei americane, reproduse de* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *(nr. 1401 din 18 decembrie 1974). Printre altele se apreciază că cel puţin în patru domenii amploarea forţelor în joc a fost subestimată : 1) s-a previzionat o cerere crescîndă de materii prime, antrenînd anumite tensiuni în aprovizionare, dar nu s-a prevăzut boom-ul economic mondial şi dezvoltarea unei economii care să atragă lipsuri de metale, de produse forestiere, alimentare sau pentru hrana animalelor şi, mai ales, de combustibili ; 2) s-a prevăzut ca tendinţa inflaţionistă a preţurilor să continue în viitor cu un ritm mediu anual de 4%, dar nu s-a previzionat o inflaţie explozivă care a lovit lumea în anii 1973 şi 1974 cu ritmuri de 12% în S.U.A. şi la niveluri superioare în alte ţări ; 3) se aştepta o intervenţie crescîndă a organelor publice în domenii cum sînt : calitatea produselor, securitatea şi protecţia mediului înconjurător, dar nu s-a prevăzut amploarea pe care aveau să o ia programele de reglementare, nici costul pe care l-au impus industriei ; 4) s-a previzionat o creştere rapidă a cererii de capitaluri pentru investiţii şi reorganizarea pieţelor financiare pentru a face faţă acestei cereri, dar s-a subestimat suma colo-*

cel de-al doilea război mondial o adevărată teorie a societății industriale (unice), respectiv postindustriale, chiar postcapitaliste, în care s-ar transforma, chipurile, cele două sisteme economice opuse... Încă din anii '40 începe să-și facă loc sub pana liderului școlii neoliberale de la Freiburg-Breisgau, W. Euken, teoria economiei centralizat-dirijate, care reprezenta o altă magistrală de denaturare a socialismului.

Ulterior, s-a trecut la încercarea de a submina istoria și logica marxismului, contrapunîndu-se „tînărul Marx", „filozof" „deschis", „bătrînului Marx", devenit „dogmatic" și „rutinier". S-a încercat, rînd pe rînd, să se opună marxism-leninismului izvoarele sale istorice, să se contrapună părțile sale constitutive una – celeilalte : filozofia – economiei politice, filozofia – socialismului științific.

Prilejul ce s-a oferit pentru începerea dialogului nemijlocit „Est–Vest" a fost folosit pentru a respinge direct sau indirect marxismul, dar și pentru a-l studia cu atenție și a se reclama din opera lui Marx.

Între primele întîlniri Est—Vest, cum a fost cea de la Amsterdam (1956), și ultimele congrese internaționale de economie, filozofie, politologie și sociologie, este o mare distanță în ce privește ținuta marxologiei. Efecte salutare au avut în această privință conferințele, dezbaterile, simpozioanele aniversative, consacrate începînd din 1968 la Paris lui K. Marx, cu prilejul celei de a 150-a aniversări a nașterii, sub egida U.N.E.S.C.O., iar în 1970 și 1971 lui F. Engels și lui V. I. Lenin. Se deschide astfel un „mare dialog internațional" despre locul marxismului în gîndirea științifică actuală.

Locul boicotului și al complotului tăcerii îl iau, treptat, virtuozitățile verbale prin care se disimulează recunoașterile silite. Noile personificări ale marxologiei își fac un titlu de obiectivitate științifică din mărturisirea că îl citesc și îl recitesc pe K. Marx de 4 decenii (Raymond Aron), spre deosebire de J. M. Keynes, ale cărui referiri permiteau impresia penibilă că n-a citit prea multe pagini din marxismul pe care-l persifla obscur. Marxologii zilelor noastre se fac forte să „demonstreze" refuzul obstinat al lui K. Marx de a se număra printre... marxiști (R. Aron și Maxime Rodinson).

Un exemplu revelator pentru gîndirea economică marxologică a zilelor noastre ni-l oferă cel mai popular dintre economiștii americani, laureatul Premiului Nobel pentru economie din 1970, Paul Anthony Samuelson, chiar în ediția a 9-a, jubiliară, a celebrului său **Economics,** care îl recunoaște pe K. Marx ca pe un savant epocal și conchide asupra acutei sale valabilități pentru gîndirea economică a zilelor noastre, mai ales în sensul predispoziției spiritului marxist pentru reconsiderarea critică a analizelor. Să fie, oare, aici un apel, indirect, la autocritica pe care o datorează marxologia operei economice a marxism-leninismului ?

Este evident că acesta nu este un „dar" ce se face marxismului, ci este rezultatul luptei de idei, care a demonstrat cu prisosință falimentul anticomunismului agresiv. Este sigur, de asemenea, că aceasta nu înseamnă „resemnarea" anticomunismului la defensivă, ci doar continuarea puțin glorioasei sale misiuni, dar de astădată în alte ipostaze. K. Marx este prezentat nici mai mult nici mai puțin decît ca precursor al celor mai multe dintre „inovațiile" apologeticii : neocapitalismul, societatea industrială, postcapitalismul, substitutele pentru capitalismul monopolist de stat. Una dintre cele mai recente probe o constituie cartea lui Daniel Bell despre cursul luat în țara „marelui experiment social" – S.U.A. spre societatea postindustrială, în care autorul pretinde să folosească, prin analogie, metoda lui K. Marx de studiere a devenirii societății capitaliste pe exemplul Angliei. O altă tentativă de evocare și invocare a lui K. Marx este cea determinată de anunțarea apariției operei complete a marxismului în 100 de volume... Incercarea de a-l pune pe K. Marx în concertul marii circulații de idei economice actuale este, poate, o „testare" a categoriilor istorice și logice ale marxismului. Dar tocmai aici survine misiunea marxologilor : „a opera" ici-colo, nu rare ori de simplă conveniență, adeseori pentru a conferi conceptelor marxiste semnificații strict literale, ignorînd fondul ideologiei și metodologiei marxiste, dar mai mult decît orice, pentru a smulge marxismului imensa sa forță prospectiv-constructivă, deci pentru a-i submina perspectiva istorică – iată sensul ideologic și metodologic al „operaționalizării" anticomuniste a marxismului !

A deschide dialogul de idei, fără condiții prealabile de abandonare a ideologiei și politicii proprii, a fost, este și rămîne o disponibilitate a marxismului creator. In fața problematicii pe care o pune marxologia care a „renunțat" la prejudecățile anticomunismului agresiv, comuniștii își formulează ipotezele de lucru istorice și logice. Alta este acum problema : diferitele tentative de a calomnia și denatura marxism-leninismul au eșuat. In zilele noastre, și cu atît mai mult în viitor, socialismul și comunismul reprezintă, după cum se scrie în Programul P.C.R. **„realitatea transformărilor pe scara mondială a societății omenești, rezultatul trecerii a tot mai multe popoare pe calea noii orînduiri, al schimbării revoluționare a relațiilor de producție, al înfăptuirii principiilor socialiste de repartiție și de conviețuire între oameni și popoare".**

dr. Ioan CRISTESCU

---

sală de capitaluri cerute simultan de expansiune, modernizarea și respectarea diverselor reglementări oficiale. Nu s-a putut prevedea ridicarea fenomenală a ratei dobînzii, determinînd caducitatea regulilor financiare tradiționale ; nu se putea aștepta prăbușirea aproape totală a ansamblului piețelor financiare, tocmai atunci cînd întreprinderile aveau nevoia imperioasă de a recurge la ele.

● *Sub egida Centrului de științe sociale Iași, Sectorul de cercetări economice al Academiei de științe sociale și politice a Republicii Socialiste România, a apărut de curînd, în Editura Junimea din Iași, lucrarea* Optimizarea activității economice a întreprinderilor *(224 p.). Cartea apare sub redacția dr. Alecsandru Tacu, iar prefața este semnată de prof. dr. Mihai Todosia, directorul Centrului de științe sociale Iași. Lucrarea cuprinde : Funcțiunile de bază ale întreprinderii și corelațiile lor (dr. Victoria Anton) ; Determinarea duratei optime de funcționare a utilajelor după criterii economice (dr. Alecsandru Tacu) ; Optimizarea folosirii utilajelor de producție într-o întreprindere industrială, folosind principiul algoritmului ungar (Alexandru Ciochină) ; Repartizarea optimă a sarcinilor de producție pe mașini în baza rețelelor de transport din teoria grafelor (Cornelia Tacu) ; Programarea optimă a stocurilor în condiții de certitudine și incertitudine (Mihai Haivas) ; Reducerea cheltuielilor de aprovizionare prin metode combinatoriale (Adriana Olaru); Cu privire la analiza legăturilor dintre fenomenele economice și problemele estimării statistice (Doina Știrbăț) ; O cercetare concretă a cererii satisfăcute de bunuri de consum (Tereza Iftime).*

Criză și recesiune

● *Pierre Duharcourt plasează în articolul* Développement de la crise et diffusion de la récession *(Dezvoltarea crizei și difuzarea recesiunii), apărut în* ÉCONOMIE ET POLITIQUE *decembrie 1974, depresiunea economică actuală din Occident în cadrul unei crize economice de lungă durată, ale cărei prime manifestări s-au observat din 1967—1968. S-a manifestat la început un asincronism al fazelor între Statele Unite, R.F.G., Japonia, Franța, pentru ca în 1971 să reapară sincronismul profilelor conjuncturale naționale, din momentul în care recesiunea americană începe să se extindă asupra tuturor țărilor capitaliste. Prăbușirea sistemului monetar internațional se accentuează cu suspendarea convertibilității dolarului, apoi cu devalorizarea sa de fapt în august și decembrie 1971. O înviorare generală se observă în 1972, dar ea duce rapid la o nouă accelerare a inflației. În acest context apare ceea ce s-a numit criza materiilor prime. Dar urcarea prețului relativ al materiilor prime — spune P. D. — nu este un fenomen independent, dimpotrivă un element al crizei capitalismului. În cursul perioadei ce a precedat această criză, deprecierea materiilor prime a fost un factor de susținere a expansiunii, prin scăderea costurilor de producție, asigurarea de profituri mari companiilor petroliere și de impozite substanțiale statelor respective. Dar această situație conținea propria sa negație. Prețul scăzut al materiilor prime, limitînd dezvoltarea producției lor, a produselor de substituție și, încurajînd risipa, trebuia să ducă la răsturnarea raporturilor dintre cerere și ofertă între 1971 și 1974. Dacă scumpirea materiilor prime nu este decît un aspect al crizei, ea este totuși, spune P. D., un aspect destul de important pentru a influența dezvoltarea ei și a marca începutul difuzării unei noi recesiuni.*

fișe

UN MEDIU ÎNCONJURĂTOR PROPICE

(Urmare din pag. 19)

ductibile în timp util sau de cele nereproductibile în timp util, de cele înlocuibile la un termen apropiat sau de cele înlocuibile la un termen îndepărtat, orice sursă de materii prime și energie, ca și totalitatea surselor de materii prime și energetice de care dispune o națiune sau întreaga omenire, are, **sub raportul utilizării social-economice**, un caracter istoricește limitat, fapt ce nu poate fi ignorat în procesul edificării unui mediu înconjurător propice. De aceea, nu în mod întîmplător partidul nostru orientează, în mod prioritar, activitatea de cercetare și de introducere a progresului tehnic spre creșterea potențialului național de rezerve de materii prime și energetice, spre elaborarea unor tehnologii care să conducă la valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse naturale, precum și spre crearea de noi materiale, substitutive. Cercetarea din domeniul fizicii, chimiei, biologiei, matematicii, tehnicii și tehnologiei, științelor economice și sociale etc. contribuie, de asemenea, la stăpînirea mai largă atît a naturii propriu-zise cît și a naturii umane, ceea ce are implicații asupra unei conlucrări propice om-natură.

Documentele P.C.R. subliniază caracterul integrat și global al cercetării și gîndirii științifice. De asemenea, relevă caracterul inseparabil al celor două laturi ale cercetării și gîndirii : latura teoretică, fundamentală și latura practică, aplicativă. Aceste trăsături se impun a fi promovate și în cercetările științifice-tehnice privind edificarea unui mediu înconjurător propice, care vor trebui să se desfășoare într-o strînsă îmbinare cu celelalte domenii, să atragă mai puternic în cîmpul lor toate laturile naturii, vieții și societății, ale universului terestru și ale celui cosmic în general și să obțină rezultate mai ample și mai eficiente nu numai pe plan teoretic, ci și pe plan practic. Se cuvine, dealtfel, a fi luat în considerație faptul că în viitor se va impune tot mai mult difuziunea plenară în știință și cercetare a unui spirit **ambiantologic**, că se va circumscrie din ce în ce mai precis o nouă știință cu caracter inter și multidisciplinar — **ambiantologia** — știința mediului ambiant, și că, în același timp, fiecare altă știință și întregul sistem al științelor va căpăta mai puternic decît pînă acum o funcție **ambiantologică**, fără de care nu mai pot fi apreciate ca eficiente cuceririle cunoașterii umane.

5 În domeniul corelativ analizat aici, **lărgirea schimburilor pe diverse planuri și promovarea cooperării multilaterale a României cu alte state în vederea asigurării dezvoltării economico-sociale a fiecărei națiuni și a întregii comunități mondiale, concomitent, în vederea protejării mediului înconjurător terestru**, constituie o altă direcție fundamentală.

Partidul Comunist Român face din participarea activă și eficientă la diviziunea internațională a muncii o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni.

Eficiența constantă și durabilă a raporturilor multilaterale dintre state este însă condiționată și chiar determinată, în cadrul lumii contemporane, de o transformare în ordinea economică și politică internațională existentă. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea, acțiunile și măsurile menite să asigure instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, reclamă din partea tuturor națiunilor lumii atît **o operă destructivă concertată**, în speță, înlăturarea hotărîtă a relațiilor de inechitate și asuprire, cît și **o operă constructivă concertată**, în speță, instaurarea unor raporturi internaționale judicioase, cu rol fundamental pentru existența și dezvoltarea fiecărei națiuni. În acest context, este evident că statuarea respectării dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale și de a decide în mod suveran asupra folosirii lor, statuarea respectării dreptului fiecărei națiuni la dezvoltarea economico-socială independentă, lichidarea rapidă a decalajelor în dezvoltare, stabilirea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industrializate, accesul tuturor statelor la materii prime și surse energetice, sporirea resurselor alimentare ale popoarelor și a mijloacelor lor tehnico-științifice moderne creează nemijlocit și premisele edificării unui mediu înconjurător propice pentru fiecare națiune și pentru întreaga comunitate mondială.

Nu mai puțină importanță prezintă, pentru dezvoltarea economico-socială a fiecărei națiuni și a comunității mondiale, implicit pentru asigurarea unui mediu înconjurător propice pe plan național și mondial, soluționarea problemei dezarmării generale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare.

Problema edificării unui mediu înconjurător propice la nivel planetar este o problemă complexă, care trebuie să angajeze în soluționarea ei eforturile concertate ale tuturor națiunilor. Este un fapt îmbucurător că **principiul unității organice a mediului natural planetar** a fost admis de către toate națiunile lumii. Conferința Națiunilor Unite cu privire la mediul înconjurător întrunită la Stockholm în anul 1972, a statuat principiul în cauză, la aceasta contribuind și reprezentanții țării noastre. Eficiența edificării unui mediu natural propice pe Terra este însă determinată de dezvoltarea forțelor de producție ale fiecărei națiuni, iar la aceasta contribuie, totodată, lărgirea și perfecționarea relațiilor internaționale pe multiple planuri. Partidul Comunist Român, promovînd larg cooperarea internațională multilaterală, acordă o importanță aparte extinderii cooperării internaționale tehnice, economice și științifice în domeniul protecției mediului înconjurător. România a participat și va participa și în viitor la dezvoltarea colaborării internaționale privind edificarea unui mediu înconjurător propice pe Terra, în cadrul O.N.U., în cadrul continentului european, realizînd aranjamente bilaterale sau mai largi, cu statele vecine și cu celelalte state.

6 În concordanță cu funcția creatoare a factorului uman în procesul istoric, Partidul Comunist Român fixează drept direcție fundamentală a politicii sale, **instruirea și educarea tuturor cetățenilor țării, spre a participa activ, pe măsura posibilităților și capacităților fiecăruia, la înfăptuirea dezvoltării economico-sociale și protejării mediului înconjurător la nivel național și chiar la nivel mondial.**

În acest context, un rol de seamă este atribuit școlii, considerată factorul principal de educare și formare a tinerei generații, a omului în general. Dar sînt avuți în vedere numeroși alți factori educativi și formativi.

La temelia întregului proces de instruire și educare a națiunii, partidul nostru așază teoria marxist-leninistă, ca o călăuză vie în acțiune. În lumina documentelor programatice ale partidului nostru apare necesitatea aprofundării conținutului și formelor de manifestare a conlucrării om-natură, devine necesară îmbogățirea procesului formativ al cetățenilor patriei în scopul servirii dezvoltării economico-sociale și edificării unui mediu înconjurător propice pe plan național și mondial. Un rol principal urmează să-l aibă cunoștințele științifico-tehnice despre folosirea rațională și eficientă a resurselor naturale, cele de **prevenire** a deteriorării mediului natural. La acestea se adaugă cunoștințele științifico-tehnice aferente **limitării** și **combaterii** efectelor dăunătoare ale fenomenelor naturale și ale unor tehnologii, cunoștințe care sînt necesare și ca mijloc de apărare față de difuziunea unor efecte dăunătoare cu caracter natural sau tehnologic pe plan planetar.

Prezintă, de asemenea, o valoare deosebită promovarea în rîndurile membrilor societății a realizărilor științifico-tehnice care dezvăluie forța demiurgică umană în contextul conlucrării om-natură și, concomitent, combaterea concepțiilor apocaliptice, catastrofice și a altor concepții dăunătoare ce vizează propagarea unei așa-zise „spaime ecologice".

O chezășie în asigurarea instruirii și educării cetățenilor patriei noastre în scopul participării la dezvoltarea economico-socială și edificarea unui mediu înconjurător propice o constituie **aplicarea cu cea mai mare strictețe**, de către ministere, centrale, întreprinderi, instituții și de către toți cetățenii țării, **a normelor legale privind protecția mediului înconjurător.** În acest domeniu, nu teama de sancțiune trebuie însă să potențeze conștiința responsabilității. Fiindcă nici o sancțiune, oricît de dură ar fi ea, nu permite o recuperare integrală a deteriorării mediului înconjurător, depășirea, mai ales, a consecințelor nefaste ale ecocidului.

Cadrul de instruire și educare a cetățenilor patriei în domeniul corelativ abordat aici este vast și cuprinde — în plus — o latură instituțională specifică, evidențiată de activitatea multilaterală hărăzită Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător și organelor lui subordonate — comisiile județene și a municipiului București pentru protecția mediului înconjurător — precum și altor organe centrale și locale. Pe acest teren devine însă necesară abordarea mai profundă a impactului între dezvoltarea economico-socială și edificarea unui mediu înconjurător propice, propulsarea mai clară a dublului aspect al conlucrării om-natură. Funcția constructivistă a dezvoltării economico-sociale în materie de mediu înconjurător propice se cere mai larg și mai puternic realizată. Căci nu dezvoltarea economico-socială autentică se află în opoziție cu edificarea unui mediu înconjurător propice, ci limitele și neajunsurile în rezolvarea contradicțiilor pe care le conține aproprierea naturii în scopul sporirii avuției sociale, al progresului uman general.

---

[1]) Fr. Engels, Dialektik der Natur, Dietz Verlag, Berlin, 1952, p. 328—329.

[2]) Karl Marx, Bazele criticii economiei politice (partea I), Editura politică, București, 1972, p. 437.

[3]) Fr. Engels, Dialectica naturii, ESPLP, 1954, p. 181.

Argumente pentru o nouă ordine economică internaţională

APĂRAREA PUTERII DE CUMPĂRARE A PRODUSELOR DE BAZĂ

LA 10 FEBRUARIE A.C. au început la Geneva lucrările sesiunii a VIII-a a Comisiei pentru produsele de bază din cadrul U.N.C.T.A.D. Pe ordinea de zi a sesiunii figurează examinarea situației mondiale actuale în domeniul produselor de bază, precum și probleme conexe cum sînt sistemele de comercializare și desfacere, diversificarea producției în țările furnizoare, indexarea prețurilor. Un punct central al discuțiilor îl va forma **proiectul unui program global integrat pentru produsele de bază**, a cărui elaborare și aplicare a fost preconizată în Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptat de sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din aprilie—mai 1974.

Reuniunea de la Geneva a fost precedată de Conferința țărilor în curs de dezvoltare asupra materiilor prime, care s-a desfășurat la Dakar între 4 și 9 februarie. Cele 110 țări participante au adoptat „Declarația de la Dakar", în care își exprimă convingerea că realizarea emancipării lor economice depline presupune restabilirea controlului asupra resurselor naturale și a celorlalte bogății proprii, ca bază pentru dezvoltarea lor multilaterală.

ESTE UN FAPT rareori contestat că pentru imensa majoritate a țărilor în curs de dezvoltare actualele modalități ale schimburilor internaționale nu sînt cituși de puțin avantajoase. Rapoturile comerciale mondiale sînt imperfecte și neechitabile pentru țările „lumii a treia", atît în calitatea lor de importatori — un exemplu imediat fiind piața internațională a tehnologiilor – cît și în cea de exportatori — în care caz, livrările lor de produse de bază întrunesc toate caracteristicile unui exemplu tipic.

Piața internațională a produselor de bază incluse în tabelul nr. 1 se caracterizează prin ponderea majoritară deținută de țările în curs de dezvoltare în calitate de ofertant și prin cvasi-monopolizarea poziției de beneficiar de către țările dezvoltate capitaliste. În ce privește prețurile, evoluția lor se caracterizează prin fluctuații importante și brutale pe termen scurt cu efecte negative corespunzătoare asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, față de o creștere relativ regulată a prețurilor exporturilor de articole industriale ale țărilor capitaliste dezvoltate. În aceste împrejurări, în perioada dintre mijlocul anilor '50 și sfîrșitul lui 1972, raportul de schimb al țărilor în curs de dezvoltare (fără cele exportatoare de petrol), a scăzut cu 15%.

Într-un raport al Secretarului general al U.N.C.T.A.D. cu privire la indexarea prețurilor, arătîndu-se că urcarea prețurilor la materiile prime în anii 1973—1974 și îmbunătățirea raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare nu reprezintă în fapt decît o întrerupere provizorie a tendinței generale de scădere a raportului de schimb pentru aceste țări, se precizează : „Pentru majoritatea țărilor in curs de dezvoltare se poate deci prevedea o erodare a puterii de cumpărare a exporturilor de produse primare, dat fiind îndeosebi agravarea inflației rapide a prețurilor articolelor industriale pe care aceste țări le importă din țările dezvoltate" (TD/B/503, p. 2).

PORNINDU-SE de la tendințele relevate mai sus și subliniindu-se importanța capitală a acțiunilor internaționale destinate evitării unei noi deteriorări a raportului de schimb, Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale a preconizat elaborarea unui „program global integrat" pentru o gamă largă de produse de bază al căror export prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare. Schema unui astfel de program a fost prezentată pentru prima dată la cea de a 14-a sesiune a Consiliului pentru comerț și dezvoltare (august 1974), sub forma unei note a Secretarului general al U.N.C.T.A.D. Cu acest prilej a fost supus atenției comunității internaționale un sistem de principii și de reguli după care ar trebui să se desfășoare comerțul internațional cu produse de bază. Elementul principal de noutate constă tocmai în conceperea lor sub forma unui program „global" — în sensul că vor fi incluse principalele produse „dificile" al căror export prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare – și „integrat" — în sensul că va fi conceput ca un tot și va putea fi negociat ca atare.

De asemenea, programul preconizat diferă, nu numai conceptual, dar și în structura lui intimă, de alte măsuri de politică internațională privind produsele de bază. Este revelatoare în acest sens paralela cu ultima dintre aceste inițiative — consultările intensive speciale interguvernamentale asupra produselor de bază. Avînd drept scop atingerea unor rezultate concrete și sensibile în materie de liberalizare a comerțului și de politică a prețurilor la începutul anilor '70, consultările organizate în anii 1973–1974 au vizat 15 produse de bază. Desfășurate însă după concepția produs cu produs, ele s-au cantonat în recomandări generale destinate a fi supuse analizei guvernelor.

Căutînd să depășească acest mod tradițional de abordare, programul global integrat pentru produsele de bază se caracterizează prin faptul că :

a) vizează să trateze ansamblul problemelor țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește produsele de bază ;

b) se întemeiază pe un ansamblu comun de principii, obiective, modalități de aplicare și linii directoare ;

c) prevede că, atunci cînd este cazul, se va acționa asupra unor grupe de produse prin mijloace cum sînt stocurile regulatoare, incluzînd mai multe produse, și „primele de completare" internaționale ;

d) mai prevede, de asemenea, că acțiunea asupra fiecărui produs va urmări de aici înainte mai multe aspecte, fiind extinsă atunci cînd este cazul prin măsuri complementare privind comercializarea, promovarea, transformarea, diversificarea și accesul la piețe, alături de politica de prețuri

Programul global integrat este, așadar, o inițiativă în domeniul politicii internaționale a produselor de bază menită, prin principiile și obiectivele sale, să constituie un instrument complex de soluționare a problemelor exporturilor de materii prime ale țărilor în curs de dezvoltare. El se sprijină pe principiul nou al necesității cooperării dintre țările producătoare de materii prime. În cadrul acestei cooperări se poate ajunge la instituirea unui control efectiv asupra prețului produselor, urmînd ca, de pe această bază, să se poarte negocieri cu țările consumatoare, asupra problemelor privind aprovizionarea și celelalte aspecte ale pieței.

Reflectînd poziția țărilor în curs de dezvoltare în acest domeniu, Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale subliniază faptul că comunitatea internațională trebuie să facă tot ce-i stă în putință „pentru a facilita funcționarea

Tabelul Nr. 1

Ponderi în comerțul mondial cu unele produse de bază, 1970

	Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exporturile mondiale	Ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în importurile mondiale	Ponderea produsului în exporturile totale de produse de bază ale țărilor mai puțin dezvoltate	Ponderea produsului în importurile totale ale țărilor capitaliste dezvoltate
Cupru	42,73	91,92	10,9	2,23
Cafea	93,74	92,26	10.9	1,32
Minereu de fier	42,94	91,94	3,8	1,30
Zahăr	68,70	67,20	6,4	0,83
Cacao	85,27	85,81	3,7	0,40
Cositor	77,19	84,26	2,5	0,23
Ceai	80,30	72,13	2,3	0,19
Bauxită	88,00	99,02	0,80	0,16
Minereu de mangan	51,11	94,59	0,40	0,08
Tungsten	33,20	84,14	—	0,06

Sursa : L'indexation des prix. Etude du Secrétariat de la CNUCED. (TD/B/503), Supp. 1/Add. 1/p.9 și TD/B/498, p. 14.

asociațiilor de producători și a favoriza scopurile acestor asociații". Aceasta ar crea condiții pentru „funcționarea cu regularitate a comerțului cu produse de bază, ameliorarea încasărilor din exporturi ale țărilor în curs de dezvoltare și a raportului lor de schimb"

În cadrul lucrărilor Conferinței țărilor în curs de dezvoltare asupra materiilor prime, de la Dakar, s-a acordat de asemenea o mare importanță cooperării dintre aceste țări ca o măsură efectivă pentru lichidarea inechităților persistente din comerțul cu produse de bază.

În acest cadru este de subliniat că, dintre toate elementele pieței internaționale a produselor de bază, prețul a stat și continuă să stea în prim plan al atenției forurilor internaționale, tocmai prin implicațiile lui directe asupra încasărilor în devize ale țărilor în curs de dezvoltare, asupra apărării sau deteriorării raportului lor de schimb. Realizarea în practică a principiilor care au fost enunțate în legătură cu orientarea mai favorabilă a exporturilor de materii prime ale țărilor în curs de dezvoltare este condiționată de realizarea unui obiectiv prioritar : „stabilirea unei legături între prețurile exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și prețurile importurilor lor provenite din țările dezvoltate".

Obiectivul urmărit prin indexare este contracararea transmiterii efectelor inflației în țările în curs de dezvoltare, prin canalele schimburilor lor cu țările occidentale dezvoltate. Este deci vorba de un mecanism prin care să se evite pierderile efective înregistrate de țările în curs de dezvoltare în urma exporturilor lor de produse de bază. În acest sens, este de relevat că înrăutățirea raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare a frustrat aceste țări de circa 10 miliarde de dolari în 1972, adică mai mult decît volumul total al ajutorului public pentru dezvoltare de care au beneficiat în același an (8,4 miliarde dolari).

PUNEREA IN ACȚIUNE a mecanismului de indexare a prețurilor la exporturile de materii prime presupune un proces complex și, probabil, de durată. În principalele sale coordonate, el trebuie să includă în primul rînd selecția produselor care vor fi supuse indexării. Desigur, excluderea unor produse ar putea să apară ca o măsură discriminatorie față de țările în curs de dezvoltare care le exportă. Ea este, totuși, greu de evitat, cel puțin din două motive :

a) în 1973, țările dezvoltate au exportat produse de bază (fără petrol) în valoare de 87 miliarade dolari, adică mai mult decît dublul încasărilor țărilor în curs de dezvoltare din exporturile lor de produse de bază (42 miliarde dolari). O mare parte a pieței internaționale a materiilor prime este deținută deci de furnizorii din țările dezvoltate. În condițiile în care sistemul indexării este conceput să vizeze numai produsele exportate, în totalitate sau în principal, de țările în curs de dezvoltare (acesta fiind un criteriu de selecție adhoc), vor fi excluse din sistem exporturile cu caracter „secundar" pentru unele țări în curs de dezvoltare, cum ar fi carnea de vită și porumbul pentru Argentina, porumbul și orezul pentru Tailanda, orezul pentru Egipt, fructele pentru Maroc ș.a.m.d. Însă caracterul „secundar" apare numai în raport cu volumul global al exporturilor mondiale, în timp ce pentru țara respectivă, importanța lor poate fi covîrșitoare : indexarea ar ocoli 40% din exporturile totale ale Argentinei, 30% din cele ale Tailandei etc ;

Tabelul nr. 2

Ponderea unor produse de bază selectate*) în exportul și importul unor țări, 1970

	Argentina	Brazilia	Ghana	India
Export	1,58	53,97	77,88	21,61
Import	6,60	3,23	4,57	5,98

*) Cupru, cafea, minereu de fier, zahăr, cacao, cositor, ceai, bauxită, minereu de mangan, tungsten, fosfați.

b) indexarea prin regularizarea prețurilor (așa-numita indexare directă) este posibilă numai la produsele a căror ofertă poate fi supusă unui control efectiv. De asemenea, aplicarea unui mecanism care implică principiul „controlul prețurilor prin regularizarea ofertei" este eficientă doar la produsele pentru care cererea în raport cu prețurile este relativ puțin elastică. Sînt ușor de întrevăzut efectele gen „avalanșă", pe care le-ar căpăta volumul exporturilor la care cererea este elastică, dacă ele ar fi supuse unei indexări oarecare.

În mod practic deci, după părerea noastră ,unele produse vor fi exceptate de la indexare. O soluție pentru evitarea discriminărilor de care aminteam ar fi, în acest caz, instituirea pe plan internațional a unui sistem complementar de transferuri financiare. Este vorba de o indexare „pasivă", în care nu se intervine asupra factorilor pieței, de care să beneficieze țările neincluse, în totalitate sau parțial, în indexarea directă și care, potențial, ar suferi pierderi.

Declanșarea mecanismului indexării presupune o acțiune concertată a părților interesate pentru fixarea unui preț de referință echitabil și remuneratoriu pentru producători și consumatori. Totodată, în ideea evitării unei rigidități a structurii sistemului de prețuri determinat de indexare, se impune și negocierea unor modalități de revizuire periodică (de exemplu, din 5 în 5 ani) a prețului de referință, în funcție de condițiile producției și de evoluția pieței.

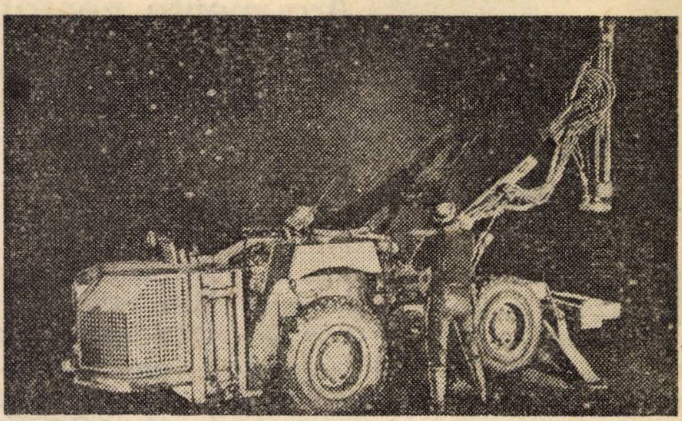

Emanciparea economică a țărilor în curs de dezvoltare presupune redobîndirea controlului asupra resurselor naturale.

Dacă, în ce privește țările exportatoare de materii prime, efectele indexării se traduc printr-o ameliorare a raportului lor de schimb, pentru țările importatoare de materii prime aceasta va însemna, pe termen scurt, o creștere a volumului plăților lor externe. Evident, acest din urmă efect este cu deosebire preocupant pentru acele țări în curs de dezvoltare, care nu exportă, ci importă un volum însemnat de materii prime. Este deci, necesar să se prevadă măsuri vizînd compensarea sau evitarea deteriorării balanțelor de plăți ale acestor țări, prin decizii care să țină cont de proporția materiilor prime indexate importate, precum și de aceea a materiilor prime indexate pe care ele le exportă.

Într-o asemenea perspectivă, pentru produsele prezentate în tabelul nr. 1, plus fosfații, situația s-ar prezenta după cum arată datele din tabelul nr. 2. În eventualitatea unui sistem de indexare asupra acestui grup de produse, este clar că Argentina va fi net dezavantajată comparativ cu celelalte trei țări, India va obține unele avantaje, dar mult mai mici decît Ghana și Brazilia.

Desigur că, dintr-o analiză „cost-avantaje" a indexării, nu vor putea lipsi efectele sale pozitive asupra producției și pieței internaționale a materiilor prime : o ofertă mai stabilă a produselor respective, în condițiile unei reduceri a oscilațiilor prețurilor, o exploatare mai rațională a resurselor minerale epuizabile etc.

Totodată, în planul raporturilor economice mondiale se așteaptă anumite „reacții" pozitive față de indexare în sfera fenomenului inflaționist. Se apreciază că sporirea prețurilor antrenată de indexare nu va depăși creșterea înregistrată de prețurile materiilor prime (fără petrol) în ultimii doi ani. După estimații O.C.D.E., referitoare la acea perioadă, sporirea prețurilor la produsele de bază nu a mărit „indicele implicit al prețurilor cererii interne totale", pe ansamblul zonei O.C.D.E., decît cu un singur procent (O.C.D.E. Perspectives Economiques, iulie 1974, pag. 34).

DEȘI, IN PREZENT, efectele indexării sînt încă greu de prevăzut în amănunt, mecanismul odată pus în funcțiune, ar putea reprezenta un important pas pe calea instaurării unei noi ordini economice internaționale. Principiul pe care indexarea se bazează — fixarea la un nivel predeterminat a prețurilor relative ale exporturilor de produse de bază și ale importurilor țărilor în curs de dezvoltare — înseamnă de fapt materializarea recunoașterii de către toate țările a interdependenței intereselor lor și a posibilității aplicării unor soluții de înlăturare a inechităților din relațiile economice internaționale, atunci cînd voința politică a statelor determină un climat favorabil adoptării acestor soluții.

Aplicarea indexării se poate realiza cu avantaje reciproce numai în cadrul unui sistem de „restricții", de condiții negociate în perspectiva programului global integrat pentru produsele de bază.

Indexarea directă de care aminteam ar implica crearea unor mecanisme prin care să aibă loc o ajustare efectivă a prețurilor, cum ar fi acordurile internaționale pentru produsele de bază, contractele pe termen lung sau asociațiile de producători. Indexarea indirectă presupune construirea și alimentarea unor sisteme de finanțare și adoptarea unor principii de alocare a fondurilor respective, pentru a se acoperi diferențele între prețurile efective de vînzare și cele de referință indexate.

Apreciată ca mai eficientă și cu mai mari șanse de realizare, indexarea directă poate cuprinde un număr mai mare de produse de bază, în condițiile existenței unor acorduri între producători și consumatori privind crearea de stocuri regulatoare, care constituie un mijloc de control al ofertei și, deci, de reglementare a prețurilor.

Dealtfel, trebuie subliniat că controlul prețurilor nu este singurul obiectiv cuprins în programul global integrat pentru produsele de bază. O coordonată inseparabilă a acestuia o reprezintă asigura-

Gheorghe DUMITRU
Cornel VASILIADE

(Continuare în pag. 27)

FACTORII INTERNI ȘI EXTERNI AI EGALIZĂRII NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ÎN SOCIALISM (II)

IV. Forme și acțiuni de colaborare economică internațională

EXTINDEREA colaborării și cooperării economice internaționale are menirea să contribuie la dezvoltarea economică a țărilor participante. Reflectînd cerințele obiective generate de orînduirea socialistă, colaborarea și cooperarea dintre țările membre ale C.A.E.R. sînt chemate să contribuie la accelerarea progresului economic al țărilor socialiste și totodată la stimularea procesului de egalizare a nivelurilor lor de dezvoltare. Considerăm că acest lucru se poate realiza prin folosirea mai intensă a avantajelor unor modalități cum sînt : coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale – apreciată drept principala formă a colaborării ; comerțul exterior, vizibil și invizibil ; acordarea de credite pentru dezvoltare și altele. Ne vom referi la unele căi care ar putea aduce un aport crescînd la țelurile amintite, cum ar fi specializarea și cooperarea internațională în producție, colaborarea tehnico-științifică etc. Toate aceste forme și altele similare, cunoscute mai de mult în practica relațiilor economice dintre țările membre ale C.A.E.R., cuprind în sine numeroase rezerve încă nefolosite pînă în prezent.

Pe de altă parte, creșterea complexității economiilor naționale, precum și a relațiilor dintre acestea, impune ca, pe lîngă intensificarea formelor existente de colaborare între țări, să se utilizeze și altele, corespunzătoare etapei istorice pe care o traversează astăzi țările socialiste și a căror necesitate este evidențiată de practica mai recentă a relațiilor dintre aceste țări. Asemenea forme și metode sînt în măsură, după părerea noastră, să dea noi dimensiuni aportului colaborării internaționale la dezvoltarea și egalizarea economică a țărilor membre ale C.A.E.R. Menționăm dintre ele următoarele :

1 Cooperarea țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul investițiilor, concretizată în crearea de noi capacități de producție pe teritoriul acestor țări în ramurile de vîrf ale economiei. Rambursarea investițiilor partenerilor externi în cadrul acestei cooperări se poate face în produse obținute la aceste capacități sau în alte produse convenite reciproc.

Avantajele pentru țările participante se concretizează în : atragerea unor resurse financiare și materiale externe ; valorificarea superioară a unor resurse naturale interne și satisfacerea nevoilor economiei naționale cu asemenea produse ; utilizarea mai bună a unor resurse de muncă ; asimilarea de tehnologii moderne, avansate etc. Toate aceste avantaje înseamnă de fapt o contribuție la progresul industrial al țării pe teritoriul căreia se construiesc capacitățile, grăbind astfel ridicarea ei la nivelul țărilor cu economie avansată. Pentru parteneri apar avantajele economice ale specializării, ca și cele ce decurg din lărgirea pieței externe de desfacere a unor mașini și utilaje, și ale asigurării unor surse stabile de aprovizionare cu importurile necesare pe termen lung. Amintim, ca o concretizare a acestei forme de cooperare industrială, construirea în țara noastră, cu participarea Uniunii Sovietice, a primei centrale atomo-electrice.

În cadrul cooperării țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul investițiilor, în România ar putea fi create capacități pentru obținerea de produse de înaltă tehnicitate : aparatură de măsură și control, electronică industrială, mașini-unelte, în producția de fire chimice, cauciuc poliizoprenic, produse sodice etc.

2 Tot pe linia colaborării în domeniul investițiilor țările mai puțin dezvoltate pot participa cu mijloacele lor la crearea unor capacități de producție suplimentare în țări socialiste mai dezvoltate, în cadrul unor acorduri de cooperare pe termen lung, pentru asigurarea unor importuri necesare economiei naționale. În schimbul produselor pe care le-ar primi de la capacitățile create prin eforturi comune, țările beneficiare ale importurilor ar putea să pună la dispoziția partenerilor studii și proiecte, să execute construcții industriale și civile, să livreze echipament industrial, materiale și bunuri de consum.

O asemenea formă de cooperare este folosită în relațiile dintre România, U.R.S.S. și alte țări socialiste pentru lărgirea extracției de minereu de fier sovietic și livrarea către țările participante. În cadrul aceleiași forme de cooperare, ar putea fi valorificată cu rezultate eficiente pentru parteneri și experiența, apreciată unanim, a țării noastre în domeniul prelucrării petrolului.

3 Crearea de întreprinderi și societăți mixte de producție cuprinde în sine, după părerea noastră, numeroase posibilități de satisfacere a nevoilor țărilor mai slab dezvoltate, generate de necesitatea creșterii lor economice mai rapide decît a celorlalte țări. Putînd fi create pentru obiective și domenii dintre cele mai variate, societățile mixte de producție sau de comerț realizează o mare elasticitate în identificarea și îmbinarea intereselor partenerilor : atragerea unor surse de investiții, modernizarea produselor prin realizarea unor parametri tehnico-economici superiori, asigurarea unor importuri sau exporturi deosebite etc. Considerăm că experiența națională din ultimii ani, cît și experiența internațională recomandă această formă complexă de cooperare, ca pe una de mare perspectivă. În țara noastră există o legislație care reglementează cadrul general, participarea materială a părților, modul de organizare și funcționare a societății, repartizarea beneficiilor etc.

4 Poate că nici o altă formă a colaborării economice internaționale postbelice nu s-a impus cu atîta vigoare și cu atîtea perspective ca procesul de cooperare și specializare în producție a țărilor. Formă avansată a relațiilor economice externe, acest proces cucerește mereu noi poziții și în colaborarea dintre țările membre ale C.A.E.R. În cadrul C.A.E.R. au avut loc, de-a lungul ani-

Tabelul nr.3

Indicatori	România	Cehoslovacia	R.D.G.	Ungaria
1. Ritmul mediu anual de creștere a prod. (în %)	16,6	8,1	7,6	8,1
2. Ritmul mediu anual de creștere a exportului de mașini și utilaje	15,2	8,1	8,7	10,2
3. Ponderea mașinilor și utilajelor în total export:				
- 1960 ...	16,7	45,7	49,0	38,6
1973 ...	24,4	48,7	51,4	33,4
4. Volumul exp. de mașini și utilaje pe 1 locuitor în ruble transferabile				
- 1960 ...	5,9	57,5	56,5	37,0
- 1973 ...	32,7	146	169,2	102,7

lor, numeroase discuții despre necesitatea, principiile, obiectul, formele, condițiile etc. specializării internaționale în producție. Programul Complex aduce noi contribuții la clarificarea fenomenului specializării, realizînd astfel un consens mai larg în înțelegerea lui conceptuală. Dealtfel, la unele aspecte teoretice ale acestei specializări ne-am referit și în prima parte a articolului. De aceea, în cele ce urmează vom aborda problema dintr-un alt unghi, cel al formelor concrete prin care cooperarea și specializarea internațională în producție pot fi promovate în relațiile economice dintre țările membre ale C.A.E.R.

V. Cooperarea și specializarea internațională în producție și influența lor asupra egalizării

DORIM să subliniem de la început că această formă de colaborare poate fi utilizată, practic, în ramuri de activitate dintre cele mai variate. În mod deosebit însă, ea acționează în construcția de mașini și în chimie. În construcția de mașini, specializarea țărilor membre ale C.A.E.R. a început încă din 1955–1956, ele prezentîndu-se astăzi cu o anumită experiență.

Specializarea, înainte de a fi o doleanță, trebuie să fie o posibilitate reală. O țară, înainte de a se specializa în ceva, trebuie să aibă cu ce participa. Dacă privim problema din acest punct de vedere, rezultă că o țară, cu cît va avea o producție de mașini mai redusă ca volum și structură – celelalte condiții fiind egale – cu atît participarea ei la specializarea internațională va fi mai restrînsă. În această situație s-au găsit țările mai slab industrializate, între ele și România. În 1950, producția pe locuitor a industriei constructoare de mașini reprezenta în țara noastră 9% din cea a R.D.G. și 10% din cea a R.S.C. și U.R.S.S. În 1970, acești indicatori ajunseseră la 24% în raport cu R.D.G. și 25% în raport cu U.R.S.S. În ceea ce privește gradul de diversificare, în România acesta era în 1970 de peste 2 ori mai restrîns decît cel din R.D.G. și R.S.C. De aceea, pentru România participarea la acțiunile de specializare în construcția de mașini trebuie să ducă, după părerea noastră, în același timp la sporirea volumului producției și la diversificarea acesteia, tinzînd spre optimul structural necesar și posibil pentru dimensiunile economiei noastre naționale considerată în lumina evoluțiilor sale în următorii 15–20 de ani.

Un alt aspect îl reprezintă compararea României cu alte țări membre ale C.A.E.R. în ceea ce privește corelația dintre dinamica producției și cea a exportului de mașini și utilaje. Iată acest tablou pentru perioada 1960–1973 (tabelul nr. 3).

Ceea ce interesează, în primul rînd, este corelația dintre ritmurile de creștere a producției și exportului de mașini. Pînă în 1971, această corelație exprima în cazul României un raport subunitar și numai în ultima perioadă a devenit supraunitar. Tocmai aceasta explică în bună parte ponderea mai mică a mașinilor și utilajelor în exportul nostru total, comparativ cu situația existentă în unele țări mai dezvoltate.

Prezintă interes, în al doilea rînd, nivelul comparativ al volumului exportului de mașini și utilaje pe locuitor. În România, indicatorul respectiv este mai redus decît în unele țări socialiste dezvoltate cum este de exemplu R.D.G. (19,5% din cel al R.D.G. în 1973, față de 10,4% în 1960).

Cauzele nivelului mai scăzut al exportului românesc de mașini și utilaje trebuie căutate, după părerea noastră, înainte de toate în domeniul producției. Amploarea influenței acestei cauze poate fi evaluată în termeni generali prin compararea între țări a corelației dintre nivelul producției și cel al exportului de mașini și utilaje socotite pe un locuitor. Rezultatele acestui calcul pentru anii 1971–1973 sînt prezentate în tabelul nr. 4.

În țările cu care se face comparație, multiplii indicatorului exportului față de România sînt considerabil mai mari decît multiplii corespunzători ai producției. Aceasta înseamnă că nivelul producției de mașini și utilaje în țara noastră este într-adevăr o cauză a exportului mai restrîns de asemenea produse, dar în același timp, după cum arată datele, el nu este singura, și, privit comparativ, poate nici principala cauză.

Considerăm că o serie de alte cauze ale acestei situații apar, neîndoielnic, la nivelul colaborării economice internaționale. De exemplu, ponderea mașinilor și utilajelor românești în totalul exportului către țările membre ale C.A.E.R. reprezenta în 1971 doar 29,6%, față de 35% în Bulgaria, 41,9% în Ungaria, 52,2% în Polonia, 57,4% și 59,8% în Cehoslovacia și R.D.G. Pe de altă parte, dacă luăm întregul export de mașini și utilaje efectuat de țările comparate și calculăm cît din acesta a fost realizat pe piața țărilor membre ale C.A.E.R., obținem următoarele niveluri (1970) : 61,5% pentru România, față de 75%–87,5% pentru celelalte țări (75% în Cehoslovacia, 77,5% în Polonia, 80% în R.D.G., 85% în Bulgaria și 87,5% în Ungaria). Rezultă, așadar, că – deși țara noastră are la export un volum mai redus de mașini și utilaje – piața țărilor membre ale C.A.E.R. îi absoarbe o cotă-parte mult mai mică decît în cazul celorlalte țări. Și mai scăzut apare nivelul acestui indicator dacă îl calculăm pe locuitor. Din aceste analize comparative rezultă că exportul de mașini și utilaje al României pe piața țărilor membre ale C.A.E.R. are mari rezerve de creștere, iar specializarea internațională poate contribui la îmbunătățirea acestei situații. O dovadă a acestor rezerve o constituie și faptul că țara noastră realiza la nivelul anului 1970 o bună parte (38,5%) din exportul său de mașini și utilaje pe piețele unor țări terțe, demonstrînd astfel capacitatea competitivă a produselor noastre.

Tabelul nr.4

	Româ-nia	Ceho-slova-cia	R.D.G.	Unga-ria
1. Producția de mașini și utilaje/locuitor, România= 1,o	1,o	3,2	4,1	1,6
2. Exportul de mașini și utilaje/locuitor, România= 1,o	1,o	4,5	5,o	3,o

Diversele aspecte cercetate anterior, cum ar fi : dinamica producției și exportului de mașini și utilaje, nivelul acestora pe locuitor, ponderea exportului de asemenea produse în totalul exportului etc. sînt deosebit de importante, însă ele nu ne dezvăluie decît laturile cantitative ale situației specializării internaționale a României în construcția de mașini. Analiza noastră poate fi și mai edificatoare dacă evidențiem, de asemenea, unele laturi calitative, legate mai ales de structura exportului nostru de produse ale acestei ramuri. Studii mai amănunțite ale unor economiști români au arătat că, în 1971, de pildă, circa 46% din totalul exportului nostru de mașini și utilaje era reprezentat de mijloace de transport și utilaje auxiliare. În același an, aceeași categorie de produse reprezenta în R.D.G. 22% și în R.P.U. 36% din totalul exportului lor de mașini și utilaje. În plus, în cadrul exportului nostru amintit mai sus, o parte însemnată o reprezentau vagoanele de mărfuri și remorcile, care, cu toate perfecționările tehnice ce li s-au adus, rămîn produse caracterizate în general prin consumul lor ridicat de metal și prin proporția redusă a muncii complexe încorporate în ele.

Cît privește prezența în cadrul exportului românesc de mașini și utilaje către țările C.A.E.R. a produselor cu un înalt grad de prelucrare, acestea reprezentau în 1971 numai 5,5%, față de 13% în Polonia și 30% în Ungaria. Utilajele pentru comunicații dețineau în exportul nostru de mașini și utilaje 0,5%, față de 2–12% în alte țări socialiste. Diferențele pe care le semnalăm aici exprimă grade diferite de valorificare a resurselor materiale și umane, ca urmare a gradului, inegal încă, de industrializare a țărilor. Așa, de exemplu, dacă pentru o tonă de vagoane marfă și cisterne se obținea la export (1971) o valoare de 400–500 ruble transferabile, tot pentru o tonă se obțineau : la utilajele pentru industria chimică 1 500–4 000 ruble transferabile, iar la utilajul pentru telecomunicații 1 500 ruble transferabile. România trebuie deci să continue să facă eforturi pentru o specializare a construcțiilor de mașini, care să-i asigure o valorificare superioară a metalului și a muncii. Pentru aceasta, este necesar, după părerea noastră, ca specializarea să cuprindă mai ales producția de mașini și utilaje speciale de înaltă tehnicitate, instalații complexe, tehnologii moderne etc., adică ramurile numite „de antrenare" sau „industrializante", capabile să asigure progresul tehnico-științific în producție. Numai astfel orientată, specializarea internațională în producție poate contribui la o dezvoltare industrială mai rapidă a României decît a altor țări, la ridicarea structurii construcțiilor de mașini, ramură vitală pentru progresul economic al țării, la structurile moderne cunoscute în țările avansate. În final, aceasta înseamnă îmbunătățirea substanțială a locului țării noastre în diviziunea internațională a muncii.

Rezolvarea acestei sarcini, ca parte organică decisivă a procesului de egalizare, necesită în continuare mobilizarea cu consecvență a eforturilor pentru realizarea unei industrii constructoare de mașini moderne și de înaltă eficiență. În același timp, însă, este necesară și sporirea contribuției colaborării economice în cadrul C.A.E.R. pentru realizarea acestei sarcini. Avem în vedere necesitatea ca, în cadrul diverselor acțiuni de specializare internațională, țările dezvoltate să sprijine țările mai slab dezvoltate în optimizarea structurii sortimentale a producției specializate, prin acordarea de asistență tehnică în proiectare, montaj și punere în funcțiune a obiectivelor industriale, în realizarea producției pe piețele externe etc.

AM ÎNCERCAT să evidențiem mai sus diferite forme, metode și acțiuni de colaborare și cooperare economică internațională care pot da expresie unor factori externi ai egalizării nivelurilor economice în socialism. Evident, pot fi menționate și alte forme sau acțiuni din sfera acestor factori, cum ar fi, de exemplu, colaborarea în știință și tehnică, colaborarea în domeniul planificării de către țările interesate a unor produse, grupe de produse și tipuri de producție etc., forme și acțiuni care sînt prevăzute în Programul Complex. În orice caz, chiar din cele arătate mai sus se pot trage cîteva concluzii generale.

În evidențierea și valorificarea factorilor și posibilităților externe sînt interesate în mod obiectiv necesar toate țările membre ale C.A.E.R., pentru că înfăptuirea procesului apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică reprezintă nu numai o sarcină istorică generală a sistemului mondial socialist, ci totodată și o condiție necesară pentru dezvoltarea colaborării reciproce și stimularea în acest fel a dezvoltării mai rapide a tuturor economiilor naționale. Pentru țările mai puțin dezvoltate, însă, egalizarea nivelurilor economice și prevederile din Programul Complex referitoare la factorii externi suplimentari ai creșterii lor economice trebuie privite prin prisma faptului că ele sînt acelea care au trebuit să se angajeze și s-au angajat efectiv la un mare efort pentru lichidarea decalajului economic moștenit.

Acțiunile concrete în cadrul colaborării și cooperării dintre țările membre ale C.A.E.R., dintre toate țările socialiste, sînt chemate să contribuie la sprijinirea eforturilor statelor participante mai puțin dezvoltate industrial pentru accelerarea progresului lor economic și tehnic. Prin aceasta se va releva tot mai evident că socialismul este singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unei vieți economice internaționale cu adevărat echitabile. Relațiile de colaborare de tip nou promovate între țările socialiste sînt o expresie a superiorității incontestabile a socialismului ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale. Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică duc la înflorirea fiecărei economii naționale, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor socialiste, la creșterea forței și propășirea generală a socialismului.

prof. dr. Nicolae BELLI

PRODUSELE DE BAZĂ

(Urmare din pag. 24)

rea cu cheltuieli minime a unei aprovizionări suficiente și regulate cu produsele esențiale prin intermediul unor acorduri și aranjamente internaționale și, în special. a stocurilor internaționale regulatoare de care aminteam.

Desigur crearea acestora implică cheltuieli care nu ar putea fi suportate numai de țările în curs de dezvoltare producătoare de materii prime. Aceasta este, de altfel, și cauza pentru care stocurile regulatoare internaționale nu au fost efectiv formate pînă acum la o serie de produse la care s-au desfășurat negocieri pentru încheierea de acorduri internaționale.

Oglindind particularitățile diferitelor categorii de produse de bază, programaul global integrat conține măsuri diferențiate. Astfel, pentru acele produse la care oferta este dificil de regularizat este indicată încheierea de aranjamente contractuale interguvernamentale, în timp ce pentru produsele nestocabile acțiunea concertată a producătorilor și exportatorilor devine esențială.

În ce privește numărul produselor asupra cărora să se extindă acest program, pînă în prezent s-a stabilit să fie supusă discuțiilor o listă de 20 de produse al căror export furnizează 70% din încasările totale din exporturile de produse de bază ale țărilor în curs de dezvoltare.

LUCRĂRILE efectuate pînă în prezent de Secretariatul U.N.C.T.A.D. în legătură cu studierea măsurilor aadecvate pentru apărarea puterii de cumpărare a produselor de bază reprezintă doar o etapă în eforturile țărilor în curs de dezvoltare de a-și revaloriza potențialul de export. Unele chestiuni de ordin tehnic își așteaptă încă rezolvarea, evaluările consecințelor economice sînt deocamdată provizorii. Dar esențial este că de pe acum comunitatea internațională are o bază riguroasă pentru dezbateri și luări de poziții. Este de așteptat ca într-un viitor cît mai apropiat contactele și aranjamentele între state să ducă la realizarea obiectivelor pe care instaurarea noii ordini economice mondiale le presupune în domeniul comerțului cu produse de bază.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Ritmuri ale industriei chimice

INDUSTRIA CHIMICĂ se prezintă ca una dintre ramurile cele mai dinamice ; în decurs de un deceniu și jumătate (1958—1973) producția sa a crescut — pe plan mondial — de 4 ori, față de o creștere de circa 2,8 ori a întregii producții industriale. Conform statisticilor O.N.U., într-o perioadă relativ scurtă (1963—1970) ponderea sa în ansamblul producției mondiale s-a mărit de la 9,3% la 11,7%.

În ceea ce privește evoluția industriei chimice în lumea nesocialistă, ea este prezentată în tabelul alăturat. Pe ansamblul țărilor respective producția industriei chimice a sporit de circa 3 ori în intervalul 1960—1973, față de o creștere de 2,1 ori a întregii producții industriale. De remarcat că această tendință s-a accentuat chiar în actuala perioadă de recensiune economică în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Datele statistice pe acest grup de țări arată că în timp ce producția industrială s-a majorat doar cu circa 2% în sem. I/1974, producția industriei chimice a sporit cu 5,5%.

Dezvoltarea producției chimice în lumea nesocialistă

(1963=100)

	1960	1970	1973
Pe ansamblul producției industriale	86	152	181
Producția chimică (total)	78	180	233
Din care, în:			
- Japonia	64	271	377
- Olanda	81	288	368
- R.F.Germania	75	208	263
- Italia	66	202	260
- Franța	77	193	257
- S.U.A.	81	157	198
- Anglia	80	157	194

Sursa: O.E.C.D. "Industrial Production. Supplement to Main Economic Indicators" (pe anii respectivi).

Aceasta se explică prin faptul că, în ultimele decenii, dezvoltarea industriei chimice a constituit una din principalele direcții de manifestare a revoluției tehnico-științifice. Ea furnizează mereu noi materii prime industriale și înlocuitori, exercită o influență sensibilă asupra tehnicii și tehnologiei, utilizate în alte ramuri ale economiei. Totodată producția industriei chimice trece, ea însăși, printr-un proces de restructurare continuă, care se exprimă — în linii mari — prin creșterea ponderii produselor chimiei organice, a maselor plastice sau fibrelor chimice, în condițiile micșorării ponderii articolelor neorganice, a îngrășămintelor, lacurilor și coloranților, a acizilor etc.

Cînd examinăm dinamica producției chimice nu putem omite nici modificările intervenite în repartiția ei teritorială. Dezvoltarea mai lentă a industriei chimice în S.U.A. și Anglia, de pildă, a determinat scăderea ponderii acestor țări în producția mondială capitalistă a ramurii, în timp ce Japonia, R.F.G., Italia și Olanda și-au sporit sensibil participarea.

N. P.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

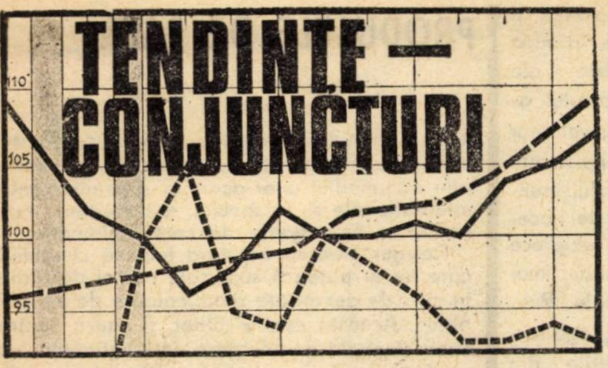

Prețurile internaționale in 1975

POTRIVIT aprecierilor făcute de „Chase Manhattan Bank“, prețurile la cărbune și petrol se vor reduce întrucîtva în 1975 ca urmare a eforturilor principalelor țări consumatoare de a economisi energie, precum și ca urmare a reducerii cererii industriale de energie din cauza conjuncturii slabe. Recesiunea mondială va continua să restrîngă cererea la toate metalele de bază. Prețurile la cupru, plumb și zinc au scăzut puternic în ultimele luni cu toate reducerile substanțiale ale extracției. Stocurile de astfel de metale sînt mari, așa încît se așteaptă ca prețul acestor metale să rămînă scăzut, chiar dacă consumul va începe să crească moderat spre sfîrșitul anului. Experții băncii constată că scăderea cererii pentru aluminiu a obligat pe producători să închidă unele uzine, iar o reducere a prețului este inevitabilă. Deși cererea de cositor va rămîne slabă, prețurile ar putea să depășească minimele înregistrate. Stocurile de nichel sînt încă scăzute, acest fapt putînd să contribuie la o oarecare stabilitate a prețurilor.

Ca urmare a recoltelor slabe în 1974, stocurile de cereale și soia vor scădea la niveluri critice înainte de noua recoltă. În cazul în care condițiile meteorologice în 1975 vor fi favorabile, prețurile la grîu, porumb și soia ar putea să scadă puternic în a doua parte a anului. Prețurile ridicate la furaje au dus la scăderea șeptelului. Ca urmare, în 1975 va scădea producția de carne de porc și de pasăre, de unde va rezulta o creștere a prețurilor la aceste mărfuri. Pe de altă parte, numărul de bovine ce pot fi sacrificate este încă mare, astfel că prețurile la carnea de bovine vor rămîne relativ scăzute. La zahăr, prețurile vor scădea probabil considerabil față de nivelurile record din ultimul trimestru al anului trecut, cu excepția cazului în care în sezonul viitor producția ar fi din nou inferioară consumului. Prețul cafelei ar putea rămîne aproape de nivelul actual, în special datorită eforturilor principalelor țări producătoare pentru reducerea exporturilor. Consumul de bumbac, lînă și cauciuc va continua să scadă, de aceea și prețurile vor scădea probabil în continuare.

Producție staționară de oțel

PRODUCȚIA mondială de oțel a fost în 1974 de 710,11 milioane de tone, în creștere cu 1,9% față de anul precedent. Dar Institutul internațional al oțelului anunță că s-au înregistrat scăderi semnificative ale producției în Marea Britanie — cu 15,8%, Statele Unite — cu 3,3% și Japonia — cu 1,8%. În schimb, pe ansamblul Pieței Comune producția a sporit cu 3,8%. Pentru anul în curs se apreciază că producția de oțel a lumii capitaliste se va situa în cel mai bun caz la nivelul anului 1974.

S. U. A. liberalizează exportul de cereale

DEPARTAMENTUL Agriculturii al S.U.A. a anunțat reducerea controlului asupra exportului american de cereale și soia, introdus în luna octombrie 1974. Exportatorii vor trebui de acum înainte să solicite acordul ministerului pentru orice contract mai mare de 200 000 tone într-o săptămînă, în loc de 100 000 tone ca pînă acum. După cum a indicat Earl Butz, ministrul agriculturii al S.U.A., această măsură trebuie considerată ca o etapă spre liberalizarea totală a schimburilor de cereale. În ultimele săptămîni pe piețele cerealiere se semnalase o scădere destul de sensibilă a cursurilor la cereale.

Comerțul țărilor dezvoltate cu țările O. P. E. C.

ANUL TRECUT, statele petroliere membre ale Organizației țărilor exportatoare de petrol au importat cu mult mai multe mărfuri din restul lumii decît se considera inițial că ele vor putea importa. În cazul S.U.A., un studiu al Departamentului Comerțului evidențiază că exporturile americane către țările O.P.E.C. au sporit anul trecut cu 80% (în prețurile curente), atingînd 8,1 miliarde dolari.

Creșterea importurilor țărilor O.P.E.C. în ritm mult mai rapid decît se sconta inițial, reducerea consumului de petrol al țărilor dezvoltate și experiența pledează — după părerea ministrului de finanțe al S.U.A., William Simon, exprimată în fața Congresului — în favoarea tezei că excedentul veniturilor O.P.E.C. în viitorii ani va fi mult mai redus decît se credea imediat după explozia prețurilor la petrol. Astfel, un studiu al ministerului finanțelor estimează că acumularea financiară maximă a țărilor O.P.E.C., de 200—250 miliarde dolari, se va produce pînă în 1980, plafonîndu-se pînă prin 1985 la acest nivel, apoi începînd să se reducă treptat. Spre sfîrșitul deceniului următor țările O.P.E.C. ar putea să înceapă să înregistreze un deficit al balanței lor de plăți curente.

Această ipoteză diferă de estimațiile Băncii Mondiale datînd din iulie anul trecut, potrivit cărora excedentul veniturilor țărilor O.P.E.C. ar urma să atingă 653 miliarde dolari în 1980 și 1 200 miliarde în 1985.

Diferențierea cursurilor efective

DIN DECEMBRIE 1971, mai ales în condițiile fluctuării libere, cursurile efective ale principalelor monede occidentale s-au diferențiat considerabil, cum arată graficul. Acesta ilustrează grăitor faptul că pozițiile cele mai puternice pe piețele valutare occidentale le dețin în prezent francul elvețian și marca vest-germană, în timp ce printre monedele cele mai slăbite lira sterlină este întrecută doar de lira italiană în ceea ce privește pierderea de teren. De remarcat poziția prea puțin viguroasă a yenului japonez, economia Japoniei cunoscînd în prezent o recesiune accentuată.

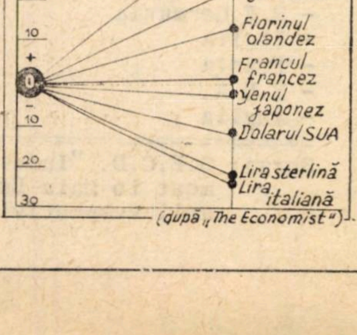

(după „The Economist“)

Extinderea schimburilor anglo-iraniene

RECENTELE convorbiri de la Teheran, dintre responsabili economici iranieni și englezi, s-au soldat cu proiecte a căror valoare însumată va reprezenta probabil peste 500 milioane l. st. (circa 1 200 milioane dolari), a declarat ministrul comerțului al Angliei, Peter Shore. Dintre proiecte se menționează livrarea a 15 nave comerciale cu o capacitate variind între 15 000 și 20 000 tone (probabil din rezerve engleze existente), construirea a 100 000 de locuințe de către firme britanice, electrificarea liniei ferate Teheran-Tabriz cu o lungime de 650 km, precum și un program amplu de formare a cadrelor de tehnicieni. Protocolul comercial mai menționează, printre altele, furnizarea de utilaje industriale de către Anglia, împreună cu know-how-ul aferent, pentru industria petrochimică iraniană, precum și pentru industriile textilă și alimentară.

Stagnare pe piața bumbacului

PREȚUL bumbacului a continuat să scadă în ultimele săptămîni sau a stagnat la niveluri scăzute. În sfera ofertei se constată în aceste condiții o abținere crescîndă din partea producătorilor, în timp ce în sfera cererii regresul este sensibil, ca urmare a recesiunii din industria textilă. Față de conjunctura existentă, observatorii contează cu o reducere accentuată a suprafețelor însămînțate. În raport cu sezonul 1973/74 se așteaptă ca suprafețele să fie restrînse în S.U.A. cu 25—30%, în Mexic cu 40—45%, în Columbia cu 50% și în Orientul Mijlociu cu circa 20% Recolta mondială va scădea în aceste împrejurări cu circa 4 milioane de baloturi (de cîte 480 livre), sau cu 7%. Consumul în sezonul actual este apreciat la circa 59 milioane de baloturi, unul din nivelurile cele mai scăzute de mulți ani.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	3 II 1975	7 II 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 7 II 1975 față de: curs central	nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-7 II 1975
Marca vest-germană	2,669o4	2,6990	2,327o	2,36o5	+13,o7	+14,34	-12,22
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,484o	2.526o	+34,o2	+28,66	-22,28
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,3o7o	4,361o	+ 5,57	+ 7,84	- 7,26
Lira sterlină[2]	2,8952	2,325o	2,389o	2,37oo	-18,14	+ 1,93	- 1,89
Lira italiană	523,5o	6o7,o	636,8o	644,o	-18,71	- 5,75	+ 6,o9
Yenul japonez	3o8,o	28o,2o	297,4o	296,o	+ 4,o5	- 5,34	+ 5,64
Prețul aurului la Londra[3]	-	1o3,87	177,25	174,5o	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ATMOSFERA de instabilitate și nervozitate, care a caracterizat situația pe piețele valutare internaționale in ultimul timp, s-a menținut și în săptămîna 3—7 februarie a.c. Cursul **dolarului**, deși a continuat să se mențină la un nivel scăzut față de principalele valute occidentale, a înregistrat totuși o ușoară redresare spre finele intervalului. Aceasta s-a datorat unui complex de măsuri luate de autoritățile monetare din principalele țări capitaliste, fie pe linia unei intervenții concertate pe piețele valutare pentru sprijinirea monedei americane, fie prin măsuri menite a reduce atractivitatea unor valute cu o poziție puternică.

Menționăm că la începutul lunii, in cadrul unei reuniuni care a avut loc la Londra, băncile centrale ale R. F. Germania, Elveției și S.U.A. au hotărît să intervină în caz de necesitate pe piețele valutare internaționale pentru a menține condiții normale desfășurării tranzacțiilor. Pe parcursul întregii perioade analizate aici băncile centrale occidentale, inclusiv Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A., au intervenit pe piețele valutare, ce-i drept în proporții limitate, ceea ce a contribuit la ușoara redresare a poziției dolarului.

Reducerea taxei oficiale a scontului în R. F. Germania de la 6% la 5,50% și a dobînzii la lombard (dobinda percepută la creditele acordate de banca centrală băncilor comerciale contra gaj de efecte) de la 8% la 7,50% prin efectele lor — imprimarea unei tendințe de scădere a dobînzilor pe piața monetară vest-germană și, implicit, a atractivității plasamentelor în mărci — a contribuit, de asemenea, la redresarea poziției dolarului S.U.A. Aceste măsuri, la care se adaugă măsurile luate în luna decembrie anul trecut și cele luate în luna ianuarie a.c. și care au dus la mărirea lichidității pieței monetare vest-germane cu peste 4,23 miliarde mărci, pe lingă efectele lor stimulative pentru economia R.F.G., ar putea să influențeze în mod favorabil situația pe piețele valutare internaționale. Reducerea dobînzilor pe piața monetară franceză în perioada analizată a influențat de asemenea, alături de factorii menționați mai sus, în mod pozitiv poziția dolarului pe piețele valutare.

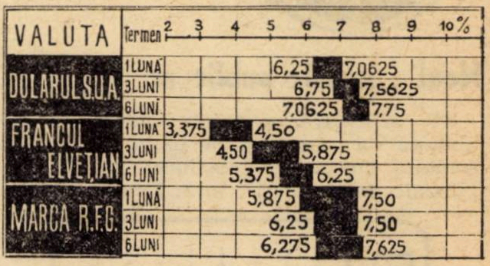

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 3—7 februarie 1975 (niveluri minime și maxime)

Lira sterlină a constituit, alături de dolar, valuta care în ultimele săptămîni a fost supusă unor puternice speculații „à la baisse". Deprecierea sa față de principalele valute în raport cu relația de curs între moneda engleză și valutele respective de la finele anului 1971 — depășind pentru prima dată 22%; aceasta cu toate că, în raport cu dolarul, lira s-a întărit. Poziția lirei sterline pe piețele valutare a fost influențată negativ în primul rînd de anunțarea uneia din cele mai mari pierderi de rezerve valutare de către Anglia într-o singură lună, respectiv 1,03 miliarde dolari în decembrie anul trecut, din care circa 500 milioane de dolari numai ca urmare a intervențiilor Băncii Angliei pentru sprijinirea lirei pe piață. Deși în luna ianuarie a.c. rezervele valutare ale Băncii Angliei au înregistrat o modestă creștere (cu 44 milioane de dolari), ca urmare însă a volumului deosebit de ridicat al împrumuturilor contractate în străinătate de către întreprinderile și instituțiile aparținînd sectorului public (peste 700 milioane de dolari), cursul lirei sterline a continuat să se deterioreze.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 7 II 1975

Anglia[x]	11,o%	Israel	6,o%
Austria	6,5o%	Italia	8,o%
Belgia	8,25%	Japonia	9,o%
Canada	8,25%	Luxemburg	8,25%
Danemarca	9,o %	Norvegia	5,5o%
Elveția	5,5o%	Olanda	7,o %
Finlanda	9,25%	Suedia	7,o %
Franța	12,o %	S.U.A.	6,75%
R.F.G.	5,5o%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Teodor GIURGIU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Perspectivele mineritului

DUPĂ CUM apreciază intr-un raport elaborat de societatea „Frost and Sullivan Inc." asupra dezvoltării industriei miniere, in expresie fizică producția mondială a acestei ramuri va spori de la 5,2 mlrd. tone în 1972 la 7,2 mlrd. în 1982.

Mecanizarea și automatizarea progresivă a procesului de extracție va determina — consideră autorii raportului — menținerea cererii pentru echipament minier, volumul vinzărilor mondiale din 1982 fiind evaluat la 35 mlrd. franci francezi. În ceea ce privește distribuția geografică a cererii de echipament pentru lucrări miniere și construirea tunelelor, piața principală o constituie America de Nord și Europa Occidentală (53% din total), urmate de Orientul Mijlociu și Africa (17%), India și Extremul Orient (15%), America Latină (10%), Australia și Noua Zeelandă (5%).

• Notă de plată pentru poluare

STATELE UNITE urmează să cheltuiască 195 miliarde dolari in cursul deceniului 1973—1982 (40 dolari, in medie pe o familie americană, in 1975) pentru combaterea poluării mediului inconjurător și imbunătățirea calității acestuia — constată un raport al Consiliului federal pentru calitatea mediului inconjurător. Se apreciază că cheltuielile Administrației in acest scop vor contribui cu 1—2% la sporirea costului vieții in S.U.A.

• Proiecte braziliene

CEL DE-AL DOILEA plan național de dezvoltare a Braziliei (1975—1979) prevede investiții (federale și ale statelor federate) de 40 miliarde cruzeiros pentru modernizarea căilor ferate. Printre cele 69 de obiective prioritare in acest domeniu, figurează: achiziționarea a 298 de locomotive și 20 000 de vagoane; construirea a 3 800 km de cale ferată și modernizarea a 10 800 km de linii existente; electrificarea unor tronsoane cu trafic intens, insumind 1 439 km ș.a.

• Japonia: investiții în străinătate

ÎNTR-UN RAPORT al Comitetului pentru comerțul S.U.A.—Japonia se apreciază că suma investițiilor japoneze in străinătate va inregistra o creștere susținută in deceniul următor, respectiv de la 10,3 mlrd. dolari în 1973 la 93,5 mlrd. in 1985. Domeniile de predilecție ale investițiilor japoneze ar urma să fie industria oțelului, a produselor chimice, celulozei și hirtiei, precum și intreprinderile producătoare de echipamente și instalații grele.

• Utilizarea energiei solare în S.U.A.

POTRIVIT unui studiu asupra perspectivelor de utilizare a energiei solare, elaborat de Institutul pentru cercetarea pieței „Arthur D. Little" din S.U.A., in cazul in care utilizarea energiei solare pentru incălzirea și răcirea clădirilor ar fi promovată in mod corespunzător prin subvenții de stat și contribuții aduse de industrie, s-ar putea renunța treptat la importul de țiței in S.U.A. pină la sistarea lui completă incepind din anul 2000. Astfel, in ultimul deceniu al acestui secol balanța de plăți a S.U.A. ar inregistra o economie de 15 miliarde dolari. Se apreciază că vinzările de celule solare și alte aparate pentru valorificarea energiei solare ar putea să atingă in 1985 o valoare de 1,3 miliarde dolari anual.

Noul „inamic public nr. 1“

PE MĂSURĂ ce statele industrializate alunecă tot mai mult pe panta recesiunii, șomajul începe să înlocuiască inflația ca „inamic public nr. 1“, scrie *Newsweek* publicînd graficul alăturat care arată procentul șomajului la sfîrșitul anului 1974 în comparație cu sfîrșitul anului 1973. Această problemă, subliniază revista citată, preocupă oamenii politici și economiștii din întreaga lume occidentală și afectează grav milioane de muncitori pentru care această iarnă este mai grea decît oricare alta de pînă acum. Iar la orizont „nici o rază de speranță“.

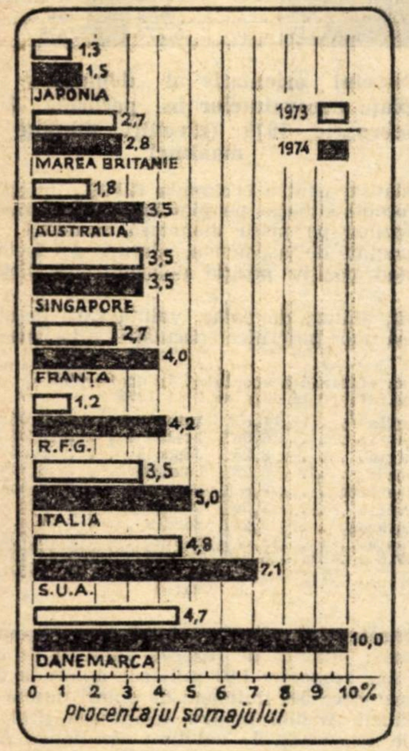

Energia: sugestii de economisire

ENERGIE MATIERES PREMIERES
CAMPAGNE ECONOMIES

ÎNTR-O rubrică specială, destinată popularizării posibilităților de economisire a energiei și purtînd vigneta pe care o reproducem alăturat, revista franceză „L'Usine Nouvelle“ a publicat recent, printre altele, următoarele sugestii :

— reglarea electronică a încălzirii și aclimatizării în complexele de locuințe ar duce la micșorarea consumului de energie cu 12—15% (cu circa jumătate în cazul instalării unor sisteme ultra-perfecționate) ;

— extinderea automatizării în procesele industriale ar asigura economii de 15% din consumul de energie (în medie) ;

— ameliorarea circulației urbane și perfecționarea procesului de combustie în motorul autovehiculelor poate determina economii de carburanți pînă la 20% ;

— înlocuirea televizoarelor vechi (în funcțiune) cu modele noi, perfecționate, ar reduce consumul aferent de energie electrică la jumătate ;

— dezvoltarea telecomunicațiilor pe baza echipamentelor electronice ar permite renunțarea la un mare număr de deplasări, prin organizarea de tele-reuniuni sau teleconferințe ;

— prin obținerea de gaz combustibil din gunoi de fermă (60 mc de gaz per tonă) sau din paie (peste 200 mc per tonă) pot fi acoperite o parte din nevoile de combustibil ale fermelor sau gospodăriilor agricole.

Guineea: valorificarea resurselor naturale

PENTRU a ușura accesul la resursele miniere ale țării și a intensifica exploatarea acestora (îndeosebi a bauxitei și a minereului de fier), guvernul Guineii a încheiat un acord cu o societate din Canada (Sogramcan) privind construirea căii ferate transguineene. Este vorba de o cale ferată în lungime de 1200 km, capabilă să asigure un trafic anual de 50 milioane de tone ; pe lîngă aceasta urmează a fi construite mari docuri în portul Conakry și antrepozite pentru 3 mil. tone minereu de fier și 1,5 mil. tone de bauxită. Se prevede ca ansamblul lucrărilor să fie încheiat pînă la 1980.

Dinamica productivității muncii în industria R. D. G.

ÎN ULTIMELE două decenii productivitatea muncii a cunoscut o creștere susținută în industria R. D. Germane, îndeosebi în prima parte a perioadei. După cum rezultă din graficul de mai sus, dacă în 1955 pentru obținerea unei producții în valoare de 1000 de mărci au fost necesare aproape 70 de ore-muncă, în 1973 consumul specific de muncă a scăzut sub 20 de ore.

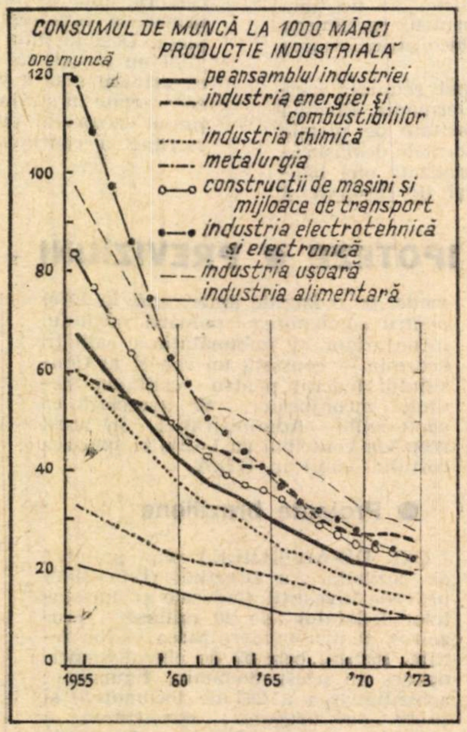

(după „Statistische Praxis“)

Un ritm de creștere deosebit de rapid a înregistrat productivitatea muncii în ramuri purtătoare ale progresului tehnic, cum sînt industria electrotehnică și electronică (de la circa 120 ore-muncă în 1955 la ceva mai mult de 20 de ore) sau cea a construcțiilor de mașini, precum și în industria ușoară. O evoluție mai lentă a productivității muncii se constată, în schimb, în cadrul metalurgiei și mai ales al industriei alimentare.

Dezvoltarea producției de placaj

PENTRU a asigura o mai bună valorificare a resurselor lor forestiere decît aceea prin exportul de bușteni de pildă, țările din sud-estul Asiei și Extremul Orient au dezvoltat considerabil în ultimul deceniu și jumătate industria de panouri din placaj. Este vorba de valorificarea a circa 200 mil. ha de păduri tropicale, cu un înalt potențial de creștere (după opt ani o plantație silvică furnizează 400 mc de lemn la hectar). Se estimează că în 1973 această zonă a produs peste 14,8 milioane mc de placaj (10,4 mil. — în Japonia), din care au fost exportate 3,2 mil. m.c.

Episod nou într-un conflict vechi

RĂZBOIUL latent între cinematografie și televiziune a cunoscut în Franța, luna trecută o violentă recrudescență ca urmare a difuzării pe micile ecrane, de două sau, chiar, trei ori pe săptămînă a unor programe non-stop alcătuite din cîte trei filme — în majoritate noi și de calitate. Reacția cinematografiei a fost promptă. Federația națională a distribuitorilor de filme a dat publicității cifre alarmante : din 1959 și pînă în 1973 numărul anual al spectatorilor din sălile de cinematograf din Franța a scăzut de la 353 la 173 de milioane. Uniunea sindicală a artiștilor a cerut aderenților săi să înceteze imediat orice colaborare cu televiziunea franceză. Ecoul prea puțin puternic al acestui apel este pus în legătură cu faptul că în rîndul actorilor francezi se înregistrează actualmente un procent mediu al șomajului de peste 80%. În fotografia altăurată, Isabelle Adjani — noua super-stea a cinematografiei franceze, una din vedetele pe care boicotarea televiziunii ar fi privat-o de o „sală“ cu 40 milioane de spectatori.

curier

● Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri ●

Comerțul Est – Vest

Dan Liloiu, Lipova — Comerțul Est-Vest, noțiune prin care sînt desemnate de regulă schimburile economice între țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, are încă o pondere redusă în comerțul mondial, mult sub potențialul economic al celor două grupe de țări. Totuși, în ultimii cîțiva ani, această pondere a crescut datorită devansării ritmului de creștere al comerțului mondial — el însuși mai dinamic decît în trecut — de către cel al extinderii schimburilor Est-Vest, după cum se poate constata din graficul alăturat, reprodus după „The Economist". Aceeași tendință s-a menținut și în 1974.

COMERȚUL EST-VEST SPOREȘTE MEREU

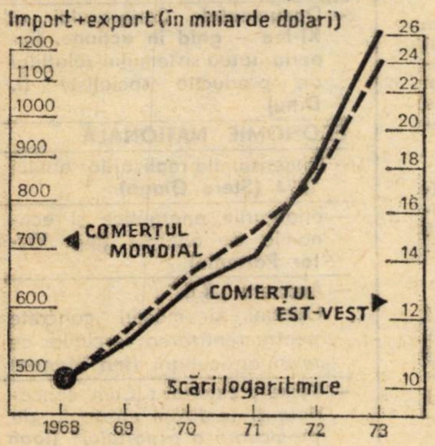

Asociația Internațională de Dezvoltare

Felicia Oancea, Fetești — Asociația Internațională de Dezvoltare (A.I.D.) este o agenție interguvernamentală care acordă împrumuturi în condiții preferențiale țărilor membre cel mai puțin dezvoltate, pentru proiecte de dezvoltare economică de mare prioritate, bine concepute și productive. Împrumuturile în condiții preferențiale sînt acelea care fie au rate ale dobînzii foarte mici, fie au rambursările eșalonate pe un număr mare de ani, fie îndeplinesc ambele condiții. Asociația Internațională de Dezvoltare nu trebuie confundată — cum faceți dv. — cu Agenția pentru Dezvoltare Internațională, care este un organism guvernamental american.

Creată în 1960, A.I.D. este o filială a Băncii Mondiale (B.I.R.D.) și desfășoară activități complimentare împrumuturilor pentru dezvoltare, acordate de Bancă. La sfîrșitul lunii decembrie 1973, A.I.D. număra 112 membri. Toate creditele de dezvoltare aprobate de A.I.D. pînă în prezent sînt rambursabile în termen de 50 de ani și nu au dobîndă. În principiu, după o perioadă de grație de 10 ani, creditele trebuie să fie rambursate în proporție de 1% anual timp de 10 ani, iar pentru următorii 30 de ani, cîte 3% pe an. România este membră a B.I.R.D., dar nu și a A.I.D.

Profituri

Gh. Țugui, Petrila — În ciuda „crizei energetice" marile companii petroliere americane au înregistrat anul trecut o nouă creștere considerabilă a profiturilor. În cazul firmei „Exxon", cea mai mare societate petrolieră americană și a doua în ierarhia marilor firme americane și din lumea capitalistă (după „General Motors"), profiturile au sporit în 1974 cu 28,5% (la 3,14 miliarde dolari). Totalul vînzărilor pe plan mondial ale firmei „Exxon" a sporit anul trecut și mai repede, atingînd 45,84 miliarde dolari, față de 28,51 miliarde în 1973.

Lărgirea listei valutelor utilizate de F. M. I.

B. Parascan, Cîmpia Turzii —. Valutele folosite în operațiile cu F.M.I. sînt mult mai puține la număr (32) decît cele 126 valute care constituie depozitele în valute naționale ale Fondului, pe baza obligației fiecărei țări membre de a vărsa 75% din cota sa de subscripție la F.M.I. în valută națională. (Totalitatea acestor depozite în valutele naționale ale celor 126 țări membre se ridica la 1 decembrie 1974 la contravaloarea a 25,1 miliarde D.S.T., din totalul de 31 miliarde D.S.T. al activelor Fondului). Alegerea valutelor pentru a fi utilizate în operațiile cu F.M.I. (cumpărări sau răscumpărări de valută) se face pe baza unei liste care ține seama de situația balanței de plăți și a rezervelor valutare ale țărilor emițătoare și de mărimea depozitelor Fondului în valutele respective. Această listă se întocmește trimestrial după consultări între directorul general al F.M.I. și directorii executivi reprezentînd țările ale căror valute sînt propuse a fi utilizate. În ultimul timp lista valutelor utilizate în operațiunile de „tragere" efectuate la F.M.I. de către țările membre a inclus și o serie de valute dintre care unele nu au mai fost utilizate pînă acum în asemenea tranzacții, iar altele nu au mai fost utilizate de multă vreme.

Valutele care au lărgit în ultima vreme lista celor utilizate în operațiunile F.M.I. sînt : pesoul argentinian, dinarul bahreinez, sucresul ecuadorian, rupia indoneziană, dinarul kuweitian, dolarul malayezian, rialul omanez, rialul qatarez, peseta spaniolă, dirhamul Emiratelor Arabe Unite și bolivarul venezuelean. Se observă că este vorba de valutele unor țări caracterizate în genere ca fiind în curs de dezvoltare și de valutele unor țări exportatoare de petrol. Includerea lor lărgește partea din depozitele F.M.I. în valute naționale pe care acesta le poate utiliza în tranzacțiile cu țările membre, mărindu-i cu alte cuvinte lichiditatea.

Alternativă feroviară la Canalul Panama

Mugurel Popovici, Cernavodă — Un proiect ca cel la care vă referiți — al unei căi ferate care să preia o parte din traficul de mărfuri actual prin Canalul Panama — există în Mexic. Este vorba de o linie de mare viteză, lungă de 200 km, care ar urma să traverseze regiunea cea mai îngustă a Mexicului — istmul Tehuantepec, între Coatzacoalcos pe litoralul Atlanticului și Salina Cruz pe cel al Pacificului. Costul proiectului se ridică la circa 1 000 miliarde dolari, afectați în bună parte amenajării și echipării în cele două localități a unor porturi gigant pentru traficul cu conteinere. Capacitatea liniei, ce va putea fi parcursă în circa trei ore, s-ar ridica la 100 milioane tone pe an.

Relația cursuri valutare – dobînzi

A. Mitrică, București — Este un fapt constatat că în economia capitalistă tendința de slăbire a poziției unei valute naționale este însoțită în genere de o tendință de urcare a dobînzilor în țara respectivă și invers, o tendință de întărire a unei valute naționale este însoțită de o tendință de scădere a dobînzilor în acea țară. Deprecierea monedei naționale are drept urmare o urcare a prețurilor mărfurilor importate și deci și a prețurilor mărfurilor similare produse în țară. Producătorii unor asemenea mărfuri vor căuta să obțină noi credite pentru a-și lărgi producția. Pe de altă parte, deprecierea monetară reprezentînd o primă la export și deci un stimulent pentru exportul mărfurilor naționale, producătorii respectivi vor căuta și ei să obțină noi credite pentru a-și mări producția. Și într-un caz și în altul, cererea sporită de credite este de natură să provoace o urcare a dobînzilor.

Totodată, perspectiva unei slăbiri a poziției valutei naționale face ca deținătorii de fonduri în monedă națională să caute să le convertească în valută străină, urmînd ca sumele astfel convertite să fie reconvertite în monedă națională după deprecierea acesteia, rezultînd astfel un spor în valoarea nominală a fondurilor inițiale de monedă națională. Se produce în felul acesta o diminuare a lichidității pe piața respectivă și deci o tendință de urcare a dobînzilor. Dar chiar cei care nu posedă astfel de fonduri vor fi tentați să se împrumute la băncile din țara lor, să convertească sumele astfel obținute în valută străină, speculînd asupra deprecierii monedei naționale. Aceasta le-ar permite ca ulterior să reconvertească valuta străină în valută națională la un curs sporit, ceea ce le va da posibilitatea ca după ce își achită datoria la bancă să rămînă cu un beneficiu. Se ajunge astfel la o sporire a cererilor de credite în țara considerată, situație propice unei urcări a dobînzilor.

Pe de altă parte, importatorii de mărfuri străine vor căuta să-și plătească cu anticipație mărfurile pe care au intenția să le importe, pentru a beneficia încă de vechiul curs, mai ridicat, al valutei naționale. Pentru a-și putea achita importurile înainte de realizarea efectivă a acestora și de desfacerea lor pe piață, importatorii vor recurge la credite bancare în monedă națională, cu care să achiziționeze valutele necesare plății anticipate a importurilor. În același timp, exportatorii din țara considerată vor căuta să întîrzie cedarea, contra monedă națională, a valutei realizate din export, pentru a putea beneficia de noul curs sporit pentru valutele străine, recurgînd între timp la prelungirea creditelor primite în monedă națională sau la obținerea unor noi asemenea credite. Fenomenul grăbirii lichidării importurilor și al încetinirii repatrierii contravalorii exporturilor, în cazul țărilor a căror monedă este amenințată de depreciere, contribuie la accentuarea crizei monedei respective. Din punctul de vedere care ne preocupă, fenomenul de mai sus se traduce printr-o sporire a cererilor de credite și deci o accentuare a tendinței de urcare a dobînzilor.

Înseși autoritățile monetare din țara supusă unor presiuni valutare intervin în sensul grăbirii și intensificării urcării dobînzilor, în scopul de a reține în țară capitalurile naționale și de a atrage capitalurile străine, recurgînd la majorarea taxei oficiale a scontului, însoțită eventual și de măsuri restrictive, cum ar fi mărirea depozitelor obligatorii ale băncilor comerciale la banca de emisiune, plafonarea creditelor de reescont acordate de către acestea din urmă sau chiar limitarea cantitativă a creditelor ce pot fi acordate de către băncile comerciale.

În principiu, slăbirea unei monede pe piața valutară este însoțită de o ieșire de capitaluri din țara considerată, de o micșorare a lichidității și de o tendință de urcare a dobînzilor. În sens invers, întărirea unei valute este însoțită de o intrare de capitaluri în țara respectivă, de o majorare a lichidității și de o tendință de scădere a dobînzilor.

Gh. DANIELOPOLU

DIN PRACTICA JUDICIARĂ A COLEGIULUI DE JURISDICȚIE ȘI MINISTER PUBLIC AL CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR

(Urmare din numărul trecut)

● PAGUBA REZULTATĂ DIN INFRACȚIUNE. ÎNCETAREA URMĂRIRII PENALE. CALEA RECUPERARII PAGUBEI.

Conform art. 103 alin. II din Codul Muncii, cind pagubele au fost cauzate unității printr-o faptă ce constituie infracțiune, răspunderea se stabilește potrivit legii penale. In acest caz, in cuantumul pagubelor se cuprind și foloasele nerealizate. Prin urmare, in situația cind organele procuraturii au dispus încetarea urmăririi penale in temeiul art. 10 al. 1 lit. g din Codul de procedură penală, recuperarea pagubei care trebuie acordată integral, dacă este rezultatul unui fapt cu caracter penal, avind la bază o răspundere civilă și nu materială, se va face pe calea acțiunii civile a unității păgubite la instanța judecătorească.

In această situație, dacă concomitent cu sesizarea organelor de urmărire penală, s-a emis decizie de imputare, contestată de cei vinovați, se va dispune suspendarea executării deciziei de imputare și a judecării contestațiilor, pînă la soluționarea acțiunii civile.

● PLATA, CA URMARE A CULPEI, DE DOBÎNZI PENALIZATOARE. IMPUTABILITATE.

Regimul de dobinzi introdus prin H.C.M. nr. 858/1970, privind creditarea pe termen scurt și efectuarea plăților între organizațiile socialiste a contribuit la creșterea rolului dobînzilor ca pîrghie bancară in determinarea unităților economice de a folosi cu mai multă eficiență mijloacele materiale și bănești. Trăsătura caracteristică a acestui regim este acordarea unor credite speciale cu dobindă mai mare unităților economice care, din cauza unor neajunsuri, și-au imobilizat o parte din fondurile normale aprobate, spre a-și continua activitatea dar cu condiția luării unor măsuri de redresare economico-financiară, în scopul incadrării în fondurile normale. În același scop la creditele restante, care oglindesc deficiențe în activitatea intreprinderii, concretizate tot in imobilizări de fonduri, s-au menținut procente de dobinzi mai ridicate.

În situația cind imobilizările produse, ce au determinat plata unor dobinzi cu caracter penalizator, au la bază cauze subiective evidente, se angajează răspunderea materială a organelor de conducere, iar in cazuri determinate și a celor de execuție de specialitate, pe lingă măsurile și sancțiunile prevăzute de legea 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar.

Dobinzile majorate, ca și penalizările sau majorările de intirziere, grevează nejustificat cheltuielile de producție, diminuează beneficiile și, implicit, patrimoniul intreprinderii, astfel că ele constituie o pagubă directă adusă organizației socialiste. Pentru aceste motive, in situațiile in care, după o temeinică verificare, se reține că majorarea dobînzilor este rezultatul unor acțiuni ori omisiuni cu caracter culpabil a unor persoane fizice care poartă răspunderea pentru gospodărirea cu grijă și eficiență a patrimoniului incredințat și de a asigura și dezvolta mijloacele materiale și bănești ale unităților economice, acestea urmează să răspundă material.

Temeiul răspunderii materiale își găsește izvorul in dispozițiile art. 102 din Codul Muncii, in dispozițiile art. 229 și următoarele din Legea finanțelor nr. 9/1972, precum și în art. 42 din Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat

● TRECEREA PE SEAMA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE SAU DE CIRCULAȚIE A UNEI PAGUBE CE FACE OBIECTUL UNEI DECIZII DE IMPUTARE. INADMISIBILITATE.

Conducerea unității care a luat cunoștință de producerea sau existența unei pagube, este obligată, potrivit dispozițiilor legale, să dispună organelor de control financiar intern sau altor organe anume desemnate, să verifice în mod temeinic, realitatea și intinderea pagubei, cauzele care au determinat-o și să stabilească persoanele incadrate in muncă vinovate, în cazurile cind paguba s-a produs din vina și în legătură cu munca acestora. Pe baza acestor constatări, se dispune emiterea deciziei de imputare conform art. 107 din Codul Muncii, cind faptele păgubitoare atrag răspunderea materială. În cazurile în care s-a dovedit că paguba cauzată unității nu se datorește vinei cuiva, aceasta se trece pe seama cheltuielilor de producție sau circulație, cu procedura legală.

Odată ce s-a emis o decizie de imputare care constituie și titlu executor, nu se mai poate lua măsura trecerii pe seama cheltuielilor de producție sau circulație a sumelor cuprinse in decizia de imputare, atit timp cit aceasta nu a fost revocată, deoarece măsura ar echivala cu anularea unui titlu executor, măsură care este de competența organelor de jurisdicție, in afara faptului că în cazurile în care decizia de imputarea a fost emisă de organul ierarhic superior, s-ar ajunge la anihilarea de către organe subalterne, din care pot face parte uneori chiar persoanele obligate, a deciziei organului ierarhic superior, ceea ce este inadmisibil.

PROMOVAREA EXPORTURILOR

(Urmare din pag. 14)

Va trebui valorificat într-o măsură mai mare cadrul favorabil pe care-l generează componenta macroeconomică a sistemului de promovare a exporturilor. Este necesar un spirit și mai accentuat de cooperare între ministerele economice, organele centrale, întreprinderile de comerț exterior, institutele de cercetări și proiectări în vederea realizării exportului de instalații complexe, uzine, deschiderii de șantiere în străinătate, realizării acțiunilor de cooperare etc.

Înnoirea producției de export trebuie urmată, dacă nu precedată de acțiuni de reclamă și de publicitate de tipărirea documentației tehnice de prezentare, elaborarea de prospecte, cataloage, instrucțiuni de exploatare etc., realizate la un nivel grafic și publicitar care să permită prezentarea corespunzătoare a ofertelor de export. În practica mondială cheltuielile de publicitate sînt adeseori denumite „investiții în publicitate“ pentru a sublinia funcția deosebită pe care o are în activitatea generală a întreprinderii.

Se poate aprecia că elaborarea și implementarea unei strategii naționale de promovare ar necesita existența unui compartiment de stat major, de genul „Centrului de promovare a exportului“ recomandat de Centrul de Comerț Internațional U.N.C.T.A.D.–G.A.T.T. pentru țările în curs de dezvoltare, care să sprijine acțiunile celor două componente ale sistemului de promovare, să promoveze marketingul în întregul său ca un mijloc de promovare a exportului, să se preocupe de perfecționarea pregătirii cadrelor din activitatea de comerț exterior.

Integrînd toate aceste elemente, strategia de promovare a exporturilor poate și trebuie să contribuie la sporirea eficienței și lărgirea relațiilor noastre economice externe, la dezvoltarea unor schimburi echitabile, corespunzătoare intereselor tuturor partenerilor, progresului general al economiei internaționale.

---

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Nr. 7 din 14 februarie 1975

– Permanența democratismului orînduirii noastre socialiste **(Bogdan Pădure)** 1
– **Documentele Congresului al XI-lea – ghid in acțiune.** Superioritatea sistemului relațiilor de producție socialiste **(I. Dinu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Dimensiunile realizărilor anului 1974 **(Stere Gioga)** 5
– Bilanțurile energetice și economia de energie (ing. **Victor Partenie)** 7
– **Ancheta „R.E.” :** Opțiuni și măsuri concrete pentru realizarea sarcinilor ce revin agriculturii **(Ion Manea)** 11
– **Comerț exterior :** Cum concepem și realizăm strategia de promovare a exportului? **(Ioan Georgescu)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Consiliul oamenilor muncii **(Ovidiu Nicolescu,** dr. **Ioan Bratu)** 15
– Software-ul sub incidența modificărilor actelor normative **(O. Santa, M. Alexandru)** 17

TEORII – IDEI

– **Omul-tehnica-mediul :** Dezvoltarea economico-socială și edificarea unui mediu înconjurător propice (conf. univ. dr. **Virgil I. Ionescu)** 18
– **Școli ● Curente ● Economiști:** Peregrinările marxologiei, încotro ? (dr. **Ioan Cristescu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

– **Argumente pentru o nouă ordine economică internațională.** Apărarea puterii de cumpărare a produselor de bază **(Gh. Dumitru, C. Vasiliade)** 23
– Factorii interni și externi ai egalizării nivelurilor de dezvoltare economică în socialism (II) (prof. dr. **Nicolae Belli)** 25
– **Tendințe ● conjuncturi** 28
– **Piața monetară internațională** 29
– **Mondorama** 30

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scinteii“

MAGAZINUL BUCUREȘTI
magazinul tuturor
confecții
galanterie
încălțăminte
marochinărie
jucării
confecții copii
pînzeturi
stofe mătăsuri
foto-muzică
articole electrice
MAGAZINUL • UNIVERSAL •

Magazinul Universal „BUCUREȘTI"
Str. Bărăției nr. 2
Vă oferă prin unitățile sale :

- **MAGAZINUL UNIVERSAL**
  Str. Bărăției nr. 2
  deschis zilnic, între orele 7—22
- **MAGAZINUL B.I.G.**
  Piața Sudului — Berceni
  deschis zilnic între orele 6,30—21,30
- **MAGAZINUL BIJUTERIA**
  Calea Victoriei nr. 22
- **MAGAZINUL OLIMPIC**
  Str. Lipscani nr. 21
- **MAGAZINUL CLUB—SPORT**
  Str. Băcani nr. 4
  Desface și pe bază de virament
- **MAGAZINUL „HANUL MANUC"**
  Str. 30 Decembrie nr. 62

Un variat sortiment de țesături din bumbac, lînă și mătase ; tricotaje, confecții și încălțăminte pentru femei, bărbați și copii, televizoare, aparate de radio, biciclete, jucării, articole sportive, bijuterii.
Magazinul B.I.G., vă oferă în plus și articole de sticlărie, porțelan, faianță.

SINTEZA

PRODUCĂTOR : Intreprinderea chimi
că „Sinteza" – Oradea – Şos. Borşului, km
7 – telefon 1.41.30 ; 1.41.31 – telex 34259.

Inol
IDEAL
DERUGINOL
Linoxin
VOPSEA PE BAZĂ DE ULEI
DUROL

INTREPRINDEREA CHIMICĂ „SINTEZA"

vă oferă produse de calitate ireproşabilă

Pigmenţi anorganici
- Albastru de fier
- Oxid roşu de fier
- Oxid negru de fier
- Verde de crom
- Cromat de zinc
- Tetraoxicromat de zinc
- Galben de crom
- Oxid verde de crom

Insecticide organo-fosforice
- Sinoratox (dimethoat) – antidăunător în agricultură
- D.E.F. 25 (ethion) – acaricid
- Carbetox (malathion) – antidăunător în agricultură

Produse de sinteză organică
- Acid acetilsalicilic
- Acid salicilic
- Acid benzoic
- Benzoat de sodiu

Lacuri şi vopsele
- Inol – (email pentru interior)
- Durol – (email pentru exterior)
- Ideal – (email pentru mobilă de bucătărie)
- Linoxin – (vopsele pe bază de ulei)
- Deruginol – (vopsea anticorosivă pentru acoperiş)

Umpluturi diferite (carbonat de calciu tratat, talc microrizat) precum şi

Stabilizatori pe bază de compuşi de plumb, pentru mase plastice pe bază de clorură de polivinil (PVC).

1975 APR 10

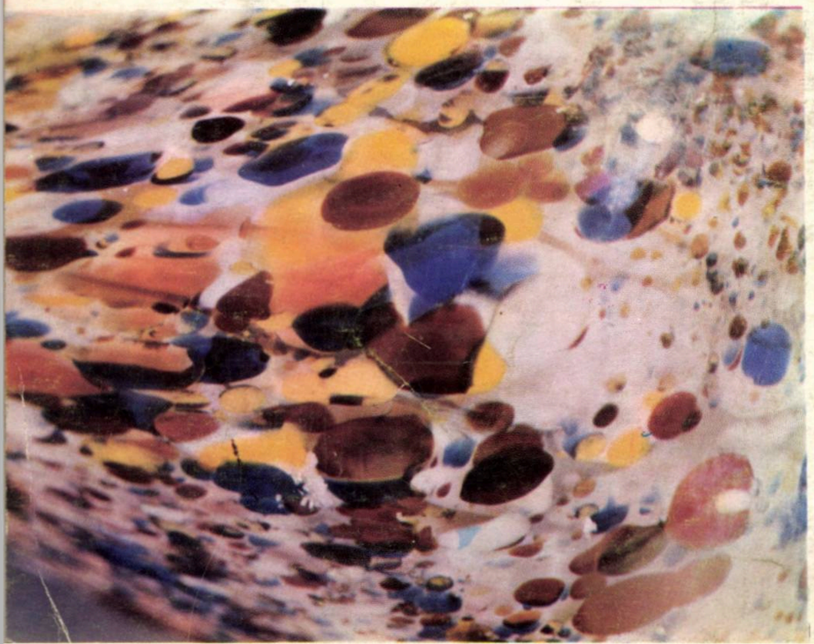

Lei 5

D646

M6

R

revista economică

8 21•II 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA CONDIȚIONEAZĂ "vitalitatea" utilajelor

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Un comerţ exterior dinamic, competitiv şi echitabil

SĂPTĂMÎNA care s-a încheiat a fost marcată de amplul dialog al conducerii de partid și de stat cu lucrătorii din domeniul relațiilor economice și colaborării internaționale, încă o expresie a democratismului ce caracterizează practica de conducere a orînduirii noastre socialiste. Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președinte al Republicii, au fost convocați la București, într-o consfătuire de lucru, șefii misiunilor diplomatice și agențiilor economice românești de peste hotare, directorii societăților mixte din străinătate, cadre de răspundere din domeniul activității internaționale a partidului și statului, comerțului exterior și cooperării economice.

Timp de 3 zile, în ședințele plenare și pe grupe de lucru s-au dezbătut multiplele aspecte ale extinderii relațiilor economice și de cooperare internațională a României, participarea tot mai activă și eficientă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, corespunzător sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În încheierea lucrărilor consfătuirii, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, referindu-se la bogatele realizări ale cincinalului pe care îl încheiem în acest an, a arătat că această perioadă poate fi considerată cea mai dinamică și sub raportul extinderii relațiilor economice internaționale ale țării noastre. Cifrele vorbesc cît se poate de convingător: România întreține azi relații diplomatice și consulare cu 120 de țări, iar relații economice cu peste 130; au fost încheiate în ultimii ani 208 acorduri comerciale de colaborare și cooperare economică de lungă durată, la care se adaugă cele de cooperare tehnico-științifică, culturale, consulare etc. România este membră sau participă la activitatea a 39 organizații internaționale cu caracter economic sau financiar.

Și în cincinalul următor, pe măsura creșterii potențialului economic al țării, va spori volumul schimburilor economice într-un ritm înalt, de natură să permită aproape dublarea lor. Aceasta va însemna creșterea ponderii comerțului exterior (exportului) în produsul social și venitul național, participarea tot mai activă a acestuia la creșterea economică.

Așa cum se sublinia în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu Republica Socialistă România este ferm hotărîtă să participe în mod susținut la activitatea CAER, la înfăptuirea Programului Complex, în scopul accelerării progresului economic și social al fiecărei țări în parte și, totodată, al creșterii forței sistemului socialist mondial în ansamblu.

Acordînd o importanță deosebită extinderii relațiilor economice și de cooperare cu țările în curs de dezvoltare, valorificînd uriașul potențial de colaborare care există cu țările din Africa, Orientul Mijlociu, America Latină, Asia, țara noastră își propune ca ponderea schimburilor economice a acestor țări în comerțul exterior al României să crească pînă în 1980 **la cel puțin** 30 la sută.

> **„Comerţul exterior, colaborarea economică — şi în acest context includ şi cooperarea în producţie — constituie un factor hotăritor pentru dezvoltarea viitoare a ţării noastre"**
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**

Ca o dovadă a consecvenței politicii noastre de colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, prin promovarea activă a principiilor coexistenței pașnice, s-au lărgit mult, în ultimii ani, și relațiile României cu țările capitaliste dezvoltate. Și în viitor se va extinde participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de valori materiale și spirituale cu alte state, fără deosebire de orînduire socială, contribuind prin aceasta la extinderea colaborării între națiuni la cauza păcii în întreaga lume.

Exigența și claritatea cu care au fost discutate multiplele aspecte care condiționează extinderea și dezvoltarea calitativă a comerțului nostru exterior, soluțiile recomandate în cuvîntarea programatică a secretarulu general al partidului, confirmă încă odată importanța pe care o are activitatea de comerț exterior în mecanismul dinamizator al dezvoltării țării

Eficiența schimburilor trebuie asociată cu sporirea competitivității produselor. Dar nu putem crește competitivitatea exportului pe seama prețurilor, după cum nu putem importa cu orice preț. Responsabilii pentru aceste operațiuni trebuie să elimine orice posibilitate de schimburi inechitabile. Creșterile de prețuri la importul de materii prime trebuie să-și găsească corespondent în prețul produselor fabricate cu aceste materii prime și exportate. Dar aceasta presupune să fabricăm produse competitive din punct de vedere tehnic, cu consumuri specifice reduse, cu productivitatea muncii ridicată, cu performanțe ridicate, pentru care să asigurăm servicii post-vînzare la nivel internațional. Trebuie, deopotrivă, îmbunătățită calitatea muncii de comercializare a produselor, cadrele din acest sector trebuind să aibă o pregătire deosebită.

După cum a accentuat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **problema nr. 1 a relațiilor internaționale este colaborarea economică.** În cadrul acestora, un accent deosebit se va pune pe cooperarea în producție. Ritmul vijelios al revoluției tehnico-științifice contemporane impune unirea eforturilor în dezvoltarea forțelor de producție, acces la transfer de tehnologii în toate domeniile producției materiale, acces la materii prime în condiții echitabile. Spiritul profund partinic în care s-au desfășurat lucrările consfătuirii constituie o garanție a faptului că ea va marca o schimbare hotărîtoare în bine a muncii în acest domeniu important de activitate.

I. G.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Manifestul Frontului Unităţii Socialiste

VOTĂM CU SENTIMENTUL RĂSPUNDERII ŞI AL ANGAJĂRII PLENARE

PCR
9
Martie

NAŢIUNEA se pregăteşte de alegeri. Frontul Unităţii Socialiste şi-a desemnat candidaţii pentru alegeri, a dat publicităţii Manifestul său electoral. Au început întîlnirile dintre candidaţi şi alegători, în cadrul cărora şi unii şi alţii, împreună analizează răspunderile ce le revin în realizarea istoricelor hotărîri ale celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, hotărîri însuşite de Frontul Unităţii Socialiste ca propriu program electoral pentru alegerile de la 9 Martie.

Manifestul este chemarea Frontului Unităţii Socialiste adresată alegătorilor, tuturor cetăţenilor ţării, de a participa cu întreaga lor forţă creatoare la înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre comunism. Prezentînd, într-o formă sintetică şi expresivă, obiectivele, strategia acestei cutezătoare opere constructive, modalităţile prin care, în concepţia partidului, a Frontului Unităţii Socialiste, poporul român urmează să-şi construiască propriul viitor, Manifestul îşi îndeplineşte în mod strălucit principala sa funcţie — aceea de a răspunde la întrebarea : pentru ce vom vota la 9 Martie ?

Votînd pentru candidaţii F.U.S., votăm pentru o societate dinamică, deschisă progresului şi umanismului, riguros organizată, o societate care ştie ce vrea, cu obiective clar definite, o societate a eticii şi echităţii, votăm pentru o societate ferită de perturbări, de instabilitate, de dezorientare, de alienare ; votăm pentru o societate a oamenilor muncii, care funcţionează pentru oamenii muncii — societatea socialistă şi comunistă.

Votînd pentru candidaţii F.U.S., votăm pentru o industrie naţională puternică, capabilă să pună în valoare bogăţiile naturale şi umane ale ţării, pentru o agricultură intensivă, de înalt randament şi productivitate , aptă să satisfacă tot mai deplin nevoile alimentare şi de export ale ţării, votăm pentru o economie care să servească complet şi ireproşabil nevoile cetăţeanului consumator, o economie armonios şi multilateral dezvoltată, în care fiecare om muncitor şi cinstit să aibă posibilitatea de a-şi valorifica integral capacitatea de muncă, de a-şi satisface deplin şi raţional toată gama nevoilor sale.

Votînd pentru candidaţii F.U.S., votăm pentru un ritm înalt de creştere economică, aderăm şi totodată angajăm organele puterii de stat ale ţării să acţioneze în conformitate cu politica P.C.R. de alocare, în continuare, a unei importante părţi din venitul naţional pentru dezvoltarea şi perfecţionarea aparatului productiv al economiei naţionale. Am făcut eforturi mari şi am obţinut rezultate excepţionale în anii construcţiei socialiste în ceea ce priveşte ritmul de creştere economică. Am redus substanţial decalajul care ne desparte de ţările dezvoltate ale lumii. Şi, totuşi, venitul nostru naţional pe locuitor este încă mic în comparaţie cu cel al ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Trebuie ca o perioadă de timp să acumulăm mai mult, să prevedem o rată a acumulării mai înaltă. Aceasta este o opţiune fundamentală a politicii noastre economice, înscrisă ca atare în Programul partidului. Este o opţiune bazată pe analiza riguroasă, ştiinţifică şi responsabilă a prezentului şi viitorului României. A opta altfel înseamnă a încălca cerinţele legilor economice obiective, înseamnă a condamna ţara la înapoiere, stare incompatibilă cu demnitatea şi cu puterea noastră de muncă, de creaţie. Nivelul de dezvoltare economică al ţării este condiţia nr. 1 a manifestării plenare a spiritului de creaţie şi a demnităţii cetăţenilor săi.

Votînd pentru candidaţii F.U.S., votăm pentru o economie dinamică, inovatoare, votăm ca cincinalul 1976—1980, cincinalul în care îşi vor exercita mandatul organele puterii de stat alese la 9 Martie 1975, să fie cincinalul afirmării cu putere a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în România. Votăm pentru ca spiritul creator al poporului român să se manifeste cu toată vigoarea, să se finalizeze cu cea mai mare operativitate în produse şi servicii noi care să răspundă integral nevoilor noastre de consum, să îmbunătăţească rezultatele raporturilor de schimb cu străinătatea, să sporească eficienţa întregii noastre activităţi economice. Votăm pentru ca stimularea creativităţii, a inovaţiei, a acţiunii energice şi responsabile pentru introducerea noului în toate domeniile de activitate, să constituie o preocupare, un obiectiv prioritar al organelor legiuitoare pe care le vom alege la 9 Martie.

Prin Manifest, candidaţii Frontului Unităţii Socialiste pentru organele puterii noastre de stat se angajează să acţioneze pentru realizarea obiectivului esenţial intitulat „sporirea eficienţei, ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activităţi economico-sociale". Faptul că venitul naţional şi consumul pe locuitor au crescut rapid şi continuu în toţi anii construcţiei socialiste este o dovadă incontestabilă că a sporit eficienţa activităţii noastre economice. La fel de incontestabile sînt însă şi dovezile care arată că în acest domeniu, al eficienţei, mai sînt încă mari posibilităţi. Nu poate să ne satisfacă raportul existent între ritmul de creştere a venitului naţional şi cel al efortului investiţional, nivelul productivităţii muncii, nivelul consumurilor specifice de materii prime, combustibil şi energie, nivelul stocurilor supranormative, risipa, preţurile pe care le înregistrăm, la unele mărfuri, în relaţiile economice externe etc.

Eficienţa nu este o problemă care priveşte în mod exclusiv economiştii şi cadrele de conducere din economie. Eficienţa este o problemă a întregii naţiuni, a fiecărui cetăţean. La 9 Martie trebuie să votăm cu sentimentul răspunderii şi al angajării plenare de a lupta cu toate forţele şi pe toate planurile pentru eficienţă. Sentimentul acesta trebuie să-l trăim cu toţii, în egală măsură : aleşi şi alegători. În exercitarea drepturilor şi obligaţiilor electorale, fiecare să avem în vedere că nu numai prosperitatea materială, dar şi posibilitatea de a crea şi a ne bucura de valorile culturale, calitatea vieţii noastre însăşi, depinde de eficienţă, de capacitatea de a scoate maximum de utilitate din resursele de care dispunem.

Votînd pentru candidaţii F.U.S., acordăm organelor puterii de stat mandatul de a promova politica externă a Partidului Comunist Român, o politică externă activă, constructivă şi responsabilă, le încredinţăm misiunea de a acţiona neabătut pentru o politică de înţelegere şi cooperare fructuoasă între naţiuni, pentru o ordine politică şi economică internaţională în care fiecare popor să-şi construiască nestingherit destinul pe care şi-l alege, să participe cu drepturi şi răspunderi egale la soluţionarea problemelor lumii contemporane, să-şi aducă întreaga contribuţie la îmbogăţirea tezaurului de valori materiale şi spirituale al omenirii.

CREŞTERE — dezvoltare, creativitate, — inovaţie, eficienţă — bunăstare ; etică — echitate, cooperare — înţelegere — iată numai cîteva dintre cuvintele cheie, concepte-vectori, cu care ne-am obişnuit să definim finalitatea şi conţinutul acţiunilor noastre, viitorul nostru şi modul în care gîndim să ni-l construim. Ele ne exprimă optimismul, angajamentul, răspunderea noastră în faţa obligaţiilor de azi şi de mîine. La 9 Martie vom vota pentru optimism, pentru angajare şi răspundere civică.

Constantin COJOCARU

PCR
9
Martie

Directivele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune

Judeţul Alba pe traiectoria marilor prefaceri economico-sociale

George HOMOŞTEAN
prim-secretar al Comitetului judeţean Alba al P.C.R., preşedintele Comitetului executiv al Consiliului popular judeţean

FĂCÎND RETROSPECTIVA drumului parcurs în cei şapte ani ai existenţei sale, se poate constata cu justificată mîndrie şi satisfacţie că judeţul Alba — străvechi leagăn de istorie a poporului român — a obţinut în toate domeniile de activitate realizări de o amploare nemaicunoscută. Rod al politicii profund ştiinţifice a partidului şi statului nostru, al activităţii neobosite desfăşurate de comunişti, de toţi oamenii muncii din judeţ, aceste realizări se înscriu armonios în tabloul general al marilor prefaceri ale României, în înaintarea sa pe calea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, spre comunism.

Preocupat continuu de perfecţionarea activităţii politice şi organizatorice, a formelor şi metodelor de conducere ale întregii vieţi economice şi sociale, partidul nostru, promotor consecvent al noului, al ştiinţei în toate sectoarele de activitate, a găsit soluţii pentru rezolvarea în chip marxist a marilor sarcini pe care le ridică noua etapă de dezvoltare a patriei noastre. Înfiinţarea judeţelor a constituit pentru noi, ca de altfel pentru multe zone ale ţării, un pas important în valorificarea superioară a resurselor naturale şi a forţei de muncă, pe calea dezvoltării în ritm accelerat a industriei, a celorlalte ramuri economice, îmbunătăţirii continue a nivelului de trai material şi spiritual al maselor.

Cincinalul 1971-1975 — etapă cu cele mai inalte ritmuri in dezvoltarea economico-socială a judeţului

În cadrul politicii ştiinţifice de dezvoltare continuă a forţelor de producţie, de repartizare armonioasă a acestora pe întreg teritoriul ţării, judeţul Alba s-a bucurat de un sprijin concret şi eficient. Sporirea an de an a volumului investiţiilor reflectă concludent grija partidului şi statului nostru în această direcţie. În perioada anilor 1971—1975 judeţului i-au fost alocate pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, a întregii vieţi economice şi sociale, investiţii în valoare de aproape 7 miliarde lei, ceea ce reprezintă mai mult decît totalul fondurilor atribuite în acest scop într-o perioadă de 15 ani, premergătoare actualului cincinal.

Demn de subliniat este faptul că aproape 70 la sută din aceste fonduri au fost orientate spre dezvoltarea industriei — factor dinamizator al progresului în toate sectoarele de activitate. Pe baza fondurilor alocate în acest cincinal, cît şi a celor din anii 1968—1970, de la înfiinţarea judeţului au fost construite aproape 60 obiective şi capacităţi noi de producţie. Harta economică a judeţului s-a îmbogăţit cu unităţi productive cum sînt : întreprinderile de porţelan şi de utilaje din Alba Iulia, combinatele de prelucrare a lemnului din Sebeş şi Cîmpeni, Intreprinderea de accesorii pentru maşini-unelte din Blaj şi altele. De asemenea, s-au construit secţii şi capacităţi de producţie noi la Intreprinderea metalurgică Aiud, Intreprinderea mecanică Cugir, Intreprinderea minieră Baia de Arieş, Combinatul de produse sodice Ocna Mureş, Intreprinderea metalurgică de metale neferoase Zlatna, Intreprinderea de hîrtie Petreşti, Intreprinderea de ciorapi Sebeş. În acest an vor intra în funcţiune noi obiective industriale între care Turnătoria de piese din fontă pentru maşini-unelte, Fabrica de produse lactate din Alba Iulia şi altele.

Intrarea acestor obiective şi capacităţi în exploatare, paralel cu măsurile luate de Comitetul judeţean de partid pe linia creşterii continue a productivităţii muncii, folosirea mai deplină a maşinilor, utilajelor şi suprafeţelor productive, precum şi a fondului de timp, asigură în acest cincinal un ritm mediu anual de creştere a producţiei industriale de aproape 14 la sută, ritm ce se situează la un nivel superior faţă de cele din cincinalele anterioare.

În cadrul acestui cincinal, anul 1975 constituie pentru noi anul de vîrf al producţiei, care implică mobilizarea unor forţe materiale şi umane sporite pentru îndeplinirea sarcinilor care sînt mai mari cu circa 18 la sută faţă de anul 1974. Prin dimensiunile ei producţia anului 1975 vine să confirme succesele obţinute de judeţul Alba pe calea industrializării sale. Aceasta este semnificativ ilustrată şi de faptul că producţia industrială a judeţului Alba în 1975 este de 33 de ori mai mare decît în 1938 şi de 53 de ori în comparaţie cu anul 1948. Edificator pentru progresul industrial al judeţului este şi faptul că în prezent realizăm în numai 11 zile întreaga producţie a anului 1938.

Făcînd o comparaţie cu perioada de început a industrializării, putem afirma că odată cu ritmurile înalte de dezvoltare în toate ramurile, s-au produs modificări structurale în economia judeţului. Dacă, de pildă, în 1950 volumul producţiei agricole era de 2 ori mai mare decît al producţiei industriale, în prezent acest raport s-a schimbat net în favoarea industriei, a cărei producţie este de peste 4 ori mai mare decît cea a agriculturii judeţului.

Mutaţii importante au avut loc şi în structura producţiei industriale. În timp ce în anul 1950 ponderea producţiei unităţilor constructoare de maşini şi ale chimiei reprezenta 26 la sută din volumul producţiei industriale a judeţului, iar cea a întreprinderilor de industrie uşoară şi alimentară 39 la sută, astăzi producţia unităţilor din prima grupă de ramuri reprezintă 53 la sută din total, iar a industriei uşoare şi alimentare 21 la sută. Aceste schimbări au avut loc ca urmare a dezvoltării prioritare a ramurilor hotărîtoare pentru progresul tehnic, pentru industrializarea judeţului. În acest sens subliniem faptul că producţia unităţilor industriei constructiilor de maşini, în comparaţie cu anul 1950, este în prezent de 80 de ori mai mare, iar cea a industriei chimice de 18 ori. Pe baza valorificării raţionale a pădurilor, care reprezintă o bogăţie însemnată a judeţului, producţia de exploatare şi prelucrare a lemnului a sporit în aceeaşi perioadă de 16 ori. Creşterile din aceste ramuri se identifică cu sporurile şi nivelele ridicate care se înregistrează la o gamă largă de produse de importanţă deose-

> **„Pretutindeni se pot constata roadele activității neobosite a celor ce muncesc, care-și făuresc, prin efortul brațelor și minții lor, o viață tot mai demnă, tot mai înfloritoare. La fiecare pas se văd minunatele creații ale poporului, rezultatele afirmării în viață a principiilor socialismului".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R.)

bită pentru economia națională. Dacă urmărim producția de mașini-unelte, observăm că în ultimii 10 ani aceasta cunoaște o creștere de peste 4 ori. În prezent județul Alba dă întreaga producție a țării de mașini de cusut și de spălat rufe, ocupă primul loc la antidăunători și placaje, realizează aproape 50 la sută la producția de sodă calcinată și peste 20 la sută la soda caustică.

Toate acestea sînt o reflectare a eforturilor și activității neobosite desfășurate de oamenii muncii din județ, în frunte cu comuniștii, care, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, în marea întrecere pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, au obținut succese însemnate de la an la an.

Încheind în bune condiții activitatea economică pe 1974, la rezultatele obținute în anii precedenți am adăugat noi sporuri de producție, sarcinile pe cei 4 ani ai cincinalului la producția globală industrială realizîndu-le cu 63 de zile mai devreme, cu o depășire de aproape 1,1 miliarde lei, iar cele la export cu peste 4 luni înainte de termen.

Realizări de prestigiu s-au înregistrat și în primele zile ale anului 1975. Edificator în acest sens sînt succesele de la finele lunii ianuarie a.c., cînd s-a reușit să se încheie un bilanț pozitiv la indicatorii valorici și pe sortimente. Astfel, în perioada amintită, pe ansamblul industriei județului, planul la producția globală a fost îndeplinit în proporție de 102,1 la sută, iar la producția marfă de 103,4 la sută. De remarcat că la acest prim bilanț din anul curent, pe care îl dedicăm alegerilor de la 9 martie, toate întreprinderile din județul nostru și-au îndeplinit și depășit prevederile la indicatorii valorici, ceea ce ne dă certitudinea că și în lunile care urmează vom obține rezultate la nivelul sarcinilor ce ne revin din planul unic de dezvoltare al economiei naționale.

Baza tehnică-materială a agriculturii județului a înregistrat, la rîndul ei, o continuă dezvoltare și modernizare. Pe ogoarele unităților socialiste lucrează în prezent peste 1600 tractoare, mai mult de 700 combine și numeroase alte mașini agricole. Suprafața amenajată pentru irigații va ajunge la peste 7000 hectare, cu 32 la sută mai mult decît în 1970. Ca urmare a acestor măsuri, producția globală agricolă pe județ se prevede să crească pînă la finele acestui an cu 86 la sută față de 1970. Sporuri însemnate se vor obține în zootehnie. În comparație cu 1970, în anul 1975 numărul bovinelor va crește cu 31 000, al porcinelor cu 54 000, iar cel al ovinelor cu 72 000 capete.

Au fost modernizate căile de comunicație din județ, asfaltîndu-se peste 500 km de drumuri naționale și județene, dublîndu-se căile ferate pe distanțele Vințul de Jos — Teiuș — Războieni și Teiuș — Valea Lungă.

În județul Alba s-a construit o puternică bază tehnică-materială. În fotografie : Fabrica de produse refractare.

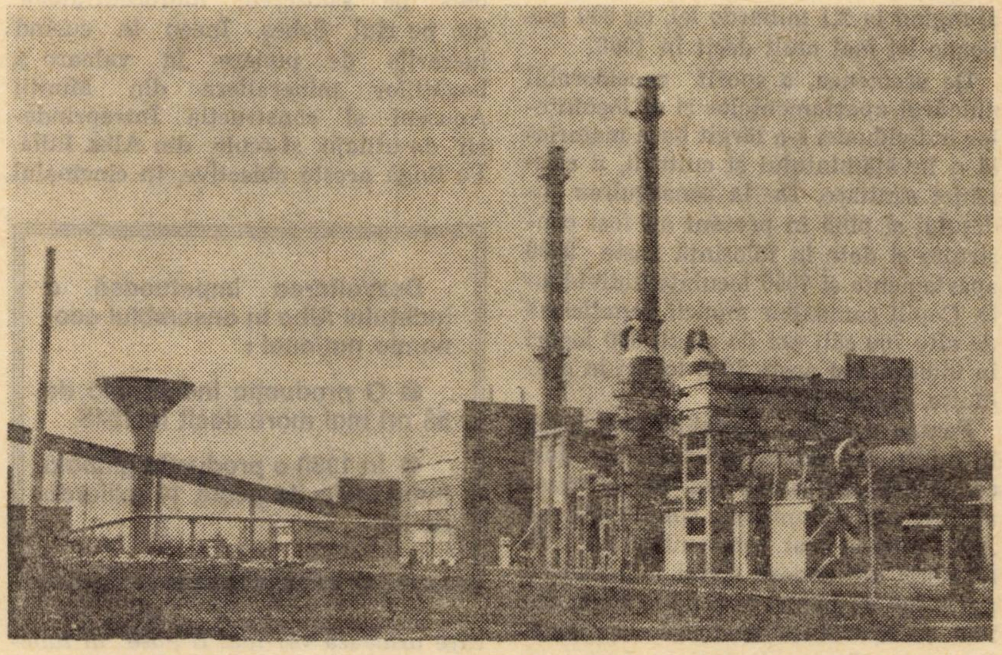

Odată cu dezvoltarea pe multiple planuri a economiei județului, cu modificările de structură ce s-au produs în producția ramurilor, în munca, viața și conștiința oamenilor au avut loc modificări cu un profund caracter înnoitor. Un număr tot mai mare dintre aceștia au fost atrași spre industrie, construcții și alte activități care se desfășoară cu precădere în mediul urban. În prezent în industrie, construcții, transporturi, în sfera serviciilor și alte activități neagricole lucrează peste 60 la sută din populația activă a județului, față de 1968 cînd în aceste sectoare activau numai 46 la sută. Ca urmare a ritmului intens de creștere economică a județu-

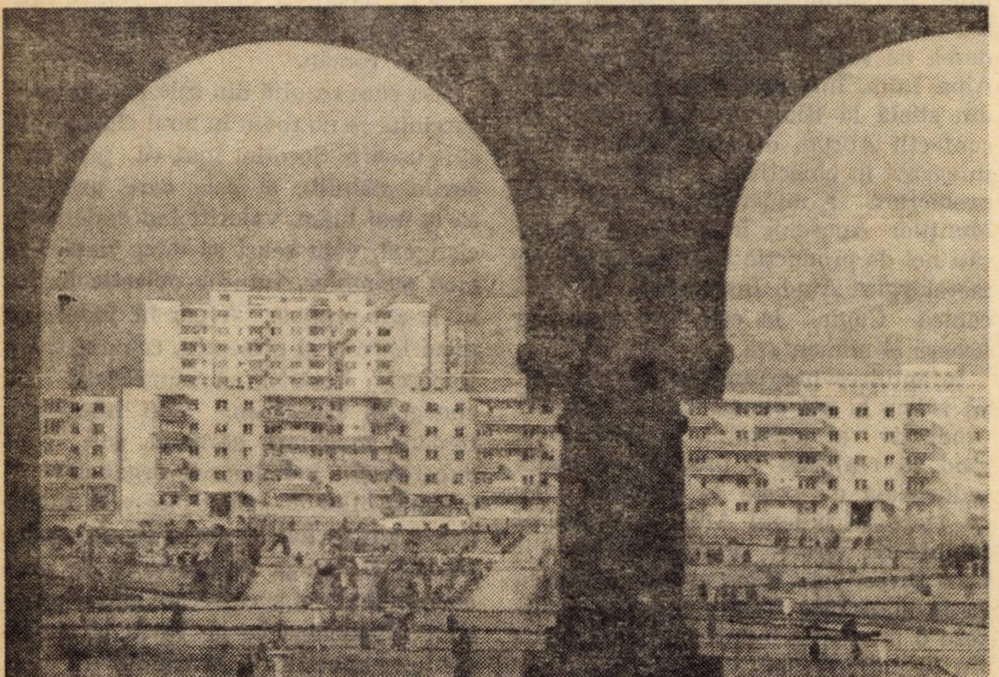

Alba Iulia — un oraș în plină dezvoltare care asimilează armonios mărturiile istorice ale luptei sociale și ale celei pentru unitatea poporului român.

lui, de la înființarea sa au fost create peste 27 000 noi locuri de muncă.

Faptul că populația ocupată în ramurile neagricole este preponderentă, nu este singurul indiciu al mutațiilor calitative care s-au produs. Pentru a avea o imagine completă în acest sens trebuie să arătăm că au avut loc modificări și în structura profesională, în nivelul de calificare a cadrelor. Au apărut meserii noi, de înaltă complexitate, stăpînite de oameni capabili să mînuiască tehnica nouă, să promoveze continuu progresul tehnic și să reînnoiască producția în condițiile unei eficiențe tot mai ridicate.

Urmare firească a dezvoltării economice a județului, nivelul de trai material și spiritual al celor ce muncesc s-a îmbunătățit continuu. Au crescut veniturile bănești ale oamenilor muncii de la orașe și sate prin majorarea retribuției, a pensiilor și ajutoarelor sociale, a alocațiilor de stat pentru copii. A crescut volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist, în 1974 ajungînd la 2,1 miliarde lei, cu 800 milioane lei mai mult decît în 1968.

De asemenea, a sporit considerabil numărul apartamentelor și al locuințelor individuale, s-a lărgit baza materială a învățămîntului și culturii, a asistenței sanitare. De la constituirea județului și pînă în prezent au fost construite și date în folosință peste 9000 apartamente și 7000 locuințe individuale. Copiii oamenilor muncii beneficiază de alte 700 săli noi de clasă, 600 locuri în internate și peste 3000 locuri în grădinițe, cămine și creșe.

Pentru ocrotirea sănătății populației, în multe din satele județului au fost construite dispensare noi, iar la orașe au fost extinse unitățile spitalicești. La Alba Iulia a fost construit și dat în folosință un modern spital județean cu peste 700 de paturi și o policlinică, dotate cu aparatură medicală complexă. Este semnificativ de reținut faptul că față de 1965 cînd unui medic îi reveneau 1132 locuitori, în prezent îi revin 780.

Noi dimensiuni și perspective în perioada 1976-1980

Congresul al XI-lea al P.C.R. a pus în fața întregii noastre națiuni sarcini de însemnătate istorică pentru progresul multilateral al României socialiste în noua sa etapă de dezvoltare. Documentele elaborate de înaltul forum al comuniștilor, primite cu viu interes de oamenii muncii din județul Alba, ca dealtfel de întregul popor, sintetizează magistral obiectivele și direcțiile de urmat în perioada viitoare, a căror înfăptuire va situa patria noastră în rîndurile țărilor dezvoltate ale lumii. Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru în Raportul la cel de-al XI-lea Congres al partidului : **„Corespunzător Programului și Directivelor, obiectivul fundamental al cincinalului 1976—1980 va fi continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, a întregii societăți. În acest scop se vor urmări creșterea în ritm înalt a forțelor de producție, precum și amplasarea lor rațională pe întregul teritoriu al țării“.** Pentru îndeplinirea obiectivului fundamental al cincinalului viitor, a sarcinilor ce revin județului Alba în această direcție, principala noastră atenție este concentrată spre mobilizarea și valorificarea la maxim a întregului potențial material și uman de care dispunem. În perioada 1976—1980 va trebui să realizăm un volum de investiții de peste 14 miliarde lei, ceea ce reprezintă de două ori mai mult decît în actualul cincinal.

Încă de pe acum am început pregătirile pentru asigurarea condițiilor ca noile obiective prevăzute pentru cincinalul viitor să intre în producție la termenele planificate. Se lucrează intens pe șantierele hidrocentralelor de pe rîul Sebeș. Încep în curînd lucrările de punere în valoare a bogățiilor mineraliere din Munții Apuseni și construcția Întreprinderii de utilaje și scule din Alba Iulia. Pe lîngă aceste obiective, în cincinalul care urmează vor mai fi puse în funcțiune Întreprinderea de reparații pentru mașini-unelte speciale și Întreprinderea de suport pentru covoare din Alba Iulia, Întreprinderea de flacoane din sticlă la Blaj, Întreprinderea de confecții Abrud, o uzină metalurgică integrată în obiectivul de exploatare și prelucrare a minereurilor din zona Munților Apuseni, importante capacități noi de producție la Întreprinderea metalurgică Aiud, Întreprinderea mecanică Cugir, la cele de industrie ușoară și alimentară.

Dezvoltarea impetuoasă a județului Alba în ansamblul economic național :

- **● O producție industrială de 53 ori mai mare decît în 1948.**
- **● În 1980 o producție globală industrială de peste 14 miliarde de lei.**

Înfăptuirea programului de investiții va ridica la noi dimensiuni potențialul productiv al județului, în 1980 ajungînd să realizăm o producție globală industrială de peste 14 miliarde lei. În acest fel județul Alba va îndeplini înainte de termen obiectivul stabilit prin Directivele Congresului al XI-lea ca în anul 1980 fiecare județ să realizeze o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei.

Pornind de la un nivel de bază ridicat, creat în cincinalul 1971—1975, producția industrială în cincinalul viitor va continua să crească în ritm susținut care va fi de peste 13 la sută. În ritmuri mai înalte va crește producția unităților miniere și de prelucrare a minereurilor neferoase, ca urmare a valorificării resurselor de care dispunem, a celor producătoare de energie electrică și de construcții de mașini.

Investiții însemnate vor fi dirijate spre agricultură, transporturi și celelalte sectoare productive. Pe baza dotării în continuare cu tractoare și alte mașini perfecționate, a chimizării, amplificării sistemului de irigații și dezvoltării prioritare a zootehniei, producția globală agricolă va ajunge în anul 1980 la aproape 2,3 miliarde lei, sporind cu 25 la sută față de 1975.

În deplină concordanță cu dezvoltarea ramurilor productive, prin grija partidului și statului nostru, în etapa viitoare, oamenii muncii din județul Alba vor cunoaște în continuare binefacerile socialismului. Pentru mai buna servire a populației, vor fi date în folosință peste 64.000 m.p. spații comerciale, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist în anul final al cincinalului viitor fiind de 3,5 miliarde lei, mai mare cu 1,2 miliarde lei decît în 1975. Vor fi construite aproape 15.000 apartamente, un număr însemnat de locuri în cămine muncitorești, creșe, grădinițe și cămine pentru copii, săli de clasă, ateliere și laboratoare școlare. În municipiul Alba Iulia își vor deschide porțile o modernă casă de cultură a cărei construcție a și început și un stadion cu 5000 de locuri. Se va dezvolta baza materială a turismului, ceea ce va permite să punem în mai mare măsură în valoare frumusețile naturale, precum și locurile istorice, mărturii ale marilor frămîntări sociale și ale luptei pentru unitatea națională și independență a poporului român.

Așa cum rezultă din cele de mai sus, sarcinile ce ne revin în noul cincinal nu sînt ușoare. Socotim însă că prin măsurile stabilite și cele care urmează să le mai luăm, valorificînd experiența cîștigată, vom reuși să dăm viață, în mod exemplar, tuturor obiectivelor ce ni le-am propus. Avem în județ oameni harnici și pricepuți, comuniști înflăcărați, hotărîți să muncească cu abnegație și eroism. Toți împreună, români, maghiari, germani, sub conducerea și îndrumarea organelor și organizațiilor de partid, ne vom mobiliza toate forțele și energiile creatoare pentru a adăuga realizărilor de pînă acum noi și noi succese, pe măsura marilor răspunderi ce ne revin și a exigențelor epocii în care trăim.

Funcționarea neîntreruptă și cu randament sporit impune

ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA LA TIMP A MAȘINILOR ȘI UTILAJELOR

DEZVOLTAREA impetuoasă a economiei naționale, prin construirea unor noi capacități de producție, extinderea și modernizarea întreprinderilor existente, au făcut cu putință ca la sfîrșitul anului 1974 fondurile fixe pe economie să totalizeze cca. 800 de miliarde lei. Din valoarea lor, aproape 75% au fost puse în funcțiune în ultimii 10 ani, avînd un nivel de tehnicitate ridicat.

Utilizarea eficientă a acestui valoros potențial productiv, care să se materializeze într-un volum sporit de bunuri materiale și într-o înaltă productivitate a muncii sociale, necesită întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor la termenele scadente și de bună calitate, astfel încît să se asigure funcționarea lor cît mai bună, să se preîntîmpine apariția unor eventuale defecțiuni, care stînjenesc desfășurarea normală a procesului de producție. În acest scop au fost stabilite, mai ales în anii din urmă, măsuri concrete de organizare și perfecționare a acestei activități, concomitent cu alocarea unor fonduri importante pentru efectuarea lucrărilor de reparații. Volumul total al cheltuielilor afectate pentru întreținere, revizii și reparații curente și capitale se ridică la 3—5% din valoarea fondurilor fixe (dintre care numai cele pentru reparațiile capitale reprezintă 30%).

Întrucît reparațiile capitale formează o activitate importantă din categoria întreținerii și funcționării în bune condițiuni a mașinilor și utilajelor, materialul de față își propune să prezinte — îmbunătățirile ce au fost aduse în acest domeniu în anii din urmă, măsurile ce se impun a fi luate pentru perfecționarea în continuare a acestei activități, în vederea valorificării optime a zestrei tehnice de care dispune fiecare întreprindere.

I

ÎN TRECUTUL nu prea îndepărtat — avînd în vedere similitudinea activităților — în majoritatea întreprinderilor industriale lucrările de reparații capitale se executau împreună cu cele de întreținere și reparații curente, de către compartimentele mecanicului-șef și energeticului-șef. Acest mod de organizare a avut și are o serie de inconveniente : tehnicitatea redusă a reparațiilor și adesea prelungirea duratei lor, productivitate scăzută a muncii în aceste sectoare, stocarea de piese de schimb sau distribuirea lor anevoioasă etc.

Pornind de la aceste stări de fapt, unele ministere au luat, în ultimii ani, o serie de măsuri menite să asigure o organizare superioară a acestei activități de maximă importanță pentru buna desfășurare a producției. Una dintre aceste măsuri se referă la **organizarea centralizată în unități specializate a reparațiilor capitale, atît pentru utilajele de serie, cît și pentru instalațiile complexe și liniile tehnologice.** Considerentele principale care au stat la baza organizării întreprinderilor specializate pentru reparații capitale sînt :

— scurtarea duratei reparațiilor, prin posibilitatea creată de a concentra la un obiectiv aflat în reparație capitală, un număr corespunzător de cadre specializate ;

— asigurarea și gospodărirea mai bună a pieselor de schimb ;

— sporirea productivității muncii ;

— eforturi reduse de investiții pentru organizarea întreprinderilor specializate (dotarea lor cu utilaje specifice și mijloace de transport) ;

— o mai strînsă colaborare între unitățile specializate și cele producătoare de piese de schimb etc.

Practica a reliefat că măsurile luate dau rezultate bune, că organizarea unor astfel de întreprinderi specializate asigură condițiile necesare unei activități corespunzătoare din punct de vedere tehnic, cît și al eficienței. Bunăoară, Întreprinderea de reparații de motoare și echipamente electrice din Cîmpina a realizat între anii 1965 și 1974 o creștere a volumului de reparații de peste 45 milioane lei, o producție mai mult decît dublă pe fiecare metru pătrat de suprafață productivă și o productivitate a muncii de peste 50.000 lei. Și în întreprinderile specializate de reparat utilaje pentru construcții se realizează o productivitate a muncii tot mai ridicată an de an, concomitent cu o calitate superioară a lucrărilor și reducerea simțitoare a timpului de staționare a utilajelor la reparații (de la 60 la 14 zile pentru macarale turn și de la 30 la 16 zile pentru automacarale ș.a.). De asemenea, în industria metalurgică, prin organizarea de întreprinderi specializate pentru repararea diferilor agregate, s-a ajuns, spre exemplu, ca imobilizarea pentru reparația capitală a unui cuptor Martin să se reducă în medie cu 7 zile, iar a unui melanjor de 200 tone cu 5—8 zile etc.

● Debut promitător în 1975, prin crearea unui important număr de întreprinderi specializate pentru întreținerea și reparația mijloacelor fixe ● Acțiuni noi pentru rezolvarea necesarului de piese de schimb ● Dimensiunea efectelor în cazul ignorării de către unele unități a regulilor de bună exploatare și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare. ● Cum se poate asigura funcționarea neîntreruptă și la parametrii înalți a mijloacelor fixe? Cu ce rezultate? ● O întrebare pentru factorii de decizie din întreprinderi și centrale: ați stabilit cînd și unde se va efectua reparația capitală a mașinilor-unelte?

Criteriile care au pledat pentru organizarea de unități specializate pentru reparațiile capitale în unele ramuri ale economiei — multe concordă cu atributele și experiența acumulată pe plan mondial — au fost :

— pentru reparațiile capitale ale utilajelor de serie, specializarea de întreprinderi la nivelul economiei, unei ramuri sau pe zone teritoriale ;

— pentru instalațiile și liniile tehnologice complexe, pentru grupele de instalații sau liniile tehnologice similare din punct de vedere constructiv specializarea de întreprinderi de reparații pe ramuri ;

— pentru ramurile deținătoare de instalații și linii tehnologice complexe, specializarea de întreprinderi de reparații pe zone teritoriale.

Ținînd seama de aceste criterii, au fost organizate aproape în toate ramurile economiei naționale unități specializate :

— 8 întreprinderi pentru repararea utilajelor și instalațiilor pentru industria minieră și petrolieră ;

— 2 unități zonale (București și Tîrgu Mureș) pentru reparația utilajelor complexe ale industriei chimice și una la Ploiești pentru utilajele petrochimice și de rafinării ;

— mari unități specializate de reparații de mijloace de transport pe cale ferată, auto și, respectiv, tractoare pentru tot parcul din economie ;

— pentru industria metalurgică întreprinderi de reparat cu profil de construcții-montaj zonale în 3 centre siderurgice (Hunedoara, Galați și Reșița) ;

— pentru unele categorii de utilaje de construcții, întreprinderi de reparații capitale specializate la nivelul economiei naționale, iar pentru alte utilaje numai pentru parcul propriu al unităților industriei construcțiilor etc.

Paralel cu activitatea de reparații capitale, aceste întreprinderi realizează și un volum important de piese de schimb. Aceasta face cu putință să se acopere mai bine nevoile și, totodată, degrevează industria construcțiilor de mașini de realizarea unor importante cantități de piese de schimb, în favoarea sporirii producției de mașini și utilaje.

Pe parcursul activității, ținînd seama de capacitățile disponibile ale unităților specializate, au survenit și alte îmbunătățiri. Unele unități au preluat activitatea de reparații capitale a unor tipuri de mașini și utilaje pentru nevoile întregii economii naționale. Se poate aprecia că noua organizare a reparațiilor asigură prin in-

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚII SUPLIMENTARE

● Prima decadă a lunii februarie a fost încheiată în industria Capitalei cu noi și remarcabile succese în producție. Sarcinile de plan la principalele produse de bază au fost îndeplinite și depășite. Astfel, producția realizată de oțel brut, oțel aliat și aliat superior depășește cu 323 tone sarcinile de plan. La laminatele finite pline, mijlocii și ușoare, creșterile se ridică, de la începutul anului· la peste 160 tone. Aceasta a permis să se obțină producții suplimentare și în industria constructoare de mașini și utilaje tehnologice. De pildă, planul de producție la mașinile și utilajele tehnologice, pentru industria metalurgică pe perioada 1 ianuarie–10 februarie a fost îndeplinit în proporție de 102,2%.În industria electrotehnică și electronică a Capitalei, depășirile se cifrează, de la începutul anului, la aproape 12 milioane lei la mijloace de automatizare electrotehnice și la 17 milioane lei la mijloace ale tehnicii de calcul.

INNOIREA ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI

● Numai pentru procurarea de noi utilaje se vor cheltui în acest an în exploatările carbonifere circa 2 miliarde lei, sumă aproape dublă față de cea alocată în acest scop în 1974. Ca urmare, în cursul anului va spori și zestrea tehnică a exploatărilor din Valea Jiului. Abatajele de la Lupeni sînt în curs de dotare cu 14 transportoare cu bandă, a căror lungime depășește 35 km. Aici vor intra în funcțiune o nouă linie de transport cu bandă și un siloz subteran.

● În întreprinderile constructoare de mașini, cu toate că nivelul produselor noi sau modernizate stabilit inițial pentru sfîrșitul cincinalului a fost atins încă din 1974, colectivele de muncă s-au angajat ca în 1975 să ridice la 67–70 la sută valoarea acestora în totalul producției. Constructorii de strunguri din Arad, de pildă, pregătesc asimilarea a încă 6 noi tipuri de mașini-unelte. Crește, astfel, ponderea unor produse cu randamente superioare, printre care se numără : strungurile revolver cu ciclu automatizat, strungurile paralel cu precizie înaltă de prelucrare și strungurile frontale.

● O importantă acțiune ce se desfășoară pe șantierele de construcții industriale vizează dublarea productivității muncii și urmează să se încheie la finele lui 1977. În scopul atingerii acestui deziderat sînt extinse numeroase tehnologii avansate de lucru. Printre altele se are în vedere generalizarea unor procedee de mare eficiență ca : transportul betonului cu autoamestecătoare și punerea lui în operă cu ajutorul pompelor· folosirea armăturilor din plase sudate pentru confecționarea cofrajelor din panouri tipizate, transportul materialelor în pachete, pe palete sau în conteinere. Se prevede, totodată, o creștere importantă a gradului de profesionalizare a structurii halelor și centralizarea fabricării confecțiilor de metal și lemn.

Tabelul nr. 1

Proporția realizării planului de reparații în 1974

Trimestrul	Număr de întreprinderi analizate	Intreprinderi cu planul de reparații realizat	
		Număr	%
I	216	54	25,0
II	230	85	37.0
III	172	92	53,0

tervențiile prompte și de calitate, prelungirea vieții mașinilor și utilajelor, facilitînd, pe lîngă o bună și lungă funcționare a acestora, o economisire importantă de fonduri de investiții. Sînt, se pare și unele cazuri de exagerări în centralizarea unor activități de revizii și reparații. În transporturile feroviare, de pildă, pentru umplerea, verificarea și repararea estinctoarelor pentru vagoane, s-a organizat o singură stație la București. Faptul acesta atrage după sine un volum foarte mare de transporturi, o perioadă inutilă de imobilizare a aparatelor respective și, implicit, un număr de cel puțin dublu de estinctoare de înlocuire.

II

SĂ DESPRINDEM, pe baza unor analize efectuate de organele de specialitate, modul în care s-a desfășurat activitatea în diferitele ramuri ale economiei în 1974, precum și consecințele ce au avut asupra producției, a îndeplinirii sarcinilor de plan.

O primă constatare este aceea că proporția întreprinderilor care realizează la termenele fixate planul de reparații este în continuă creștere (tabelul nr. 1).

Această situație de ansamblu nu o regăsim ca atare la nivelul diferitelor ramuri. La Ministerul Industriei Chimice, de pildă, dintr-un număr de 35 întreprinderi analizate, 25 și-au îndeplinit planul de reparații (respectiv în proporție de 71%), iar la Ministerul Industriei Ușoare din 29 întreprinderi 21 au respectat planul (deci 72,5%). În alte ministere însă situația este complet diferită din acest punct de vedere. Din 81 întreprinderi analizate la Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, numai 18 și-au realizat planul de reparații, iar la Ministerul Energiei Electrice — 6 din 16 unități analizate.

Această situație negativă se explică în cele mai multe cazuri prin faptul că întreprinderile, urmărind realizarea planului de producție cu orice preț, recurg la măsuri de a folosi în continuare, mașinile, și utilajele, deși ele sînt programate pentru reparații. Și un alt fapt. Deși un plan de reparații judicios întocmit, cu termene declarate în funcție de starea mașinii sau utilajului și cu respectarea întocmai a acestora constituie garanția bunei lor funcționări, totuși unele întreprinderi nici nu aveau întocmite asemenea planuri pe 1974. Așa s-a prezentat situația, de pildă, la un număr de 37 întreprinderi analizate, din care majoritatea — respectiv 23 de unități — aparțineau Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, unde planurile au fost elaborate ulterior. De asemenea, la Întreprinderea de anvelope „Victoria“-Florești nu au fost prevăzute în planul de reparații capitale pe 1974 peste 100 utilaje din fluxul principal de fabricație, deși erau scadente încă din anii anteriori.

În afară de această situație de loc corespunzătoare, s-au adăugat și deficiențe de altă natură, care au avut o influență negativă asupra funcționării unor utilaje, asupra ridicării indicilor lor de utilizare :

— **necorelarea planului de reparații cu cel de producție.** La Întreprinderea de produse cărbunoase — Slatina s-a înregistrat, din această cauză, nerealizarea a 22 reparații curente de gradul I și 11 de gradul II din 292 poziții cuprinse în plan ;

— **neconcordanțe între planul de reparații și cel al numărului personalului afectat pentru realizarea lui.** Față de un personal normat de 674 de cadre, la Întreprinderea „Electrocentrale“-Rovinari au existat numai 288, fapt care s-a reflectat negativ asupra înfăptuirii planului de reparații (în 1973 a fost realizat în proporție de 60%, iar în primele 8 luni ale anului 1974 de numai 58%) ;

— **neasigurarea la timp a pieselor de schimb.** La un număr de 81 întreprinderi analizate din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, piesele de schimb au fost livrate numai în proporție de 24%, iar la Întreprinderea de anvelope „Victoria“-Florești, dintr-un necesar de 9,85 milioane lei piese de schimb pe 1974 au fost asigurate pînă la 1 septembrie piese în valoare de numai 113 000 lei ;

— **neelaborarea instrucțiunilor de exploatare și întreținere și lipsa cărților tehnice** (aduse din import odată cu utilajele) **sau netraducerea lor.** La unitățile analizate s-a constatat că lipseau peste 2 700 cărți tehnice, iar alte peste 2 300 nu erau traduse (îndeosebi la întreprinderile Mi-

În Polonia, organizarea sistemului de reparații este diferențiată, în funcție de complexitatea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, cît și de mărimea întreprinderilor. Spre exemplu, în unitățile din industria chimică sînt trei sisteme de organizare : sistemul complet centralizat, sistemul descentralizat și sistemul mixt.

În toate cazurile, planul de reparații la nivelul unei întreprinderi este elaborat și urmărit în mod centralizat, prin serviciul mecanicului-șef. Din volumul total de reparații al utilajelor tehnologice și instalațiilor, peste 85% sînt executate cu forțele proprii ale ministerului. Din acestea, 63% se execută cu forțe proprii de către unități, iar 22% de întreprinderi specializate la nivelul ministerului sau al centralelor industriale. Ministerul respectiv și-a organizat activitatea de reparații prin întreprinderi specializate pentru : utilaje tehnologice din fabricația îngrășămintelor, produselor petrochimice, respectiv firelor petrochimice ; cazane și echipamente termomecanice din centralele termice și termoelectrice ; lucrări de protecție anticorozivă, de izolații termice.

În cadrul unităților de reparații funcționează și ateliere de fabricație a pieselor de schimb, asigurînd 70—75% din necesar ; 10% se asigură de industria construcțiilor de mașini, iar restul din import. Valoarea costurilor anuale ale lucrărilor de întreținere și reparații se ridică la circa 4% din valoarea fondurilor fixe, iar cea a lucrărilor de reparații capitale la circa 30% din volumul total al reparațiilor.

În Anglia, Franța și Republica Federală Germania, întreținerea și reparațiile capitale la mașini și utilaje se execută în mod centralizat. La uzinele mari din industria chimică, centralizarea este realizată la nivelul complexului, iar la complexe foarte mari ca, de pildă, la BASF din R.F. Germania, aceasta se realizează la nivelul grupurilor de fabrici.

La executarea lucrărilor contribuie un personal numeros din afară, de la întreprinderile specializate cu care unitățile chimice au contracte, fie pentru executarea anumitor lucrări (repararea unui compresor, schimbător de căldură, coloane sau utilaje), fie pentru prestarea unor servicii (întrețineri de drumuri, căi ferate, curățenie) sau prin punerea la dispoziție a unor muncitori pentru o perioadă determinată. Aceste echipe din afara unităților sînt dotate cu automacarale, dispozitive și scule de mînă în număr suficient și de foarte bună calitate. Cheltuielile anuale de întreținere și reparații variază între 3—6% din valoarea fondurilor fixe.

Una din problemele bine puse la punct și care asigură scurtarea termenului și calitatea reparațiilor este asigurarea pieselor de schimb. Achiziționarea acestora se face pe baza normativelor de stoc minim, direct de către magazia centrală de materiale a unității în care se execută reparația. Stocul minim de piese de schimb este înscris cu roșu și se controlează zilnic, iar acolo unde el este atins se comandă un stoc nou de piese, în cantitatea prevăzută în cartotecă la rubrica „necesar". Se procedează așa pentru că piesele de schimb cumpărate sînt de calitate mai bună și mai ieftine, decît cele ce se pot confecționa în ateliere proprii.

nisterului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și ale Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor) ;

— față de prevederile din proiecte, au lipsit din dotarea întreprinderilor 1 463 aparate de măsură și control, n-au funcționat sau au fost defecte 4 436 și nu au fost verificate în termen mai bine de 72 000 aparate. Aceste deficiențe au fost înregistrate, printre altele, la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii.

Situații similare sînt, din păcate, la unele întreprinderi și în acest an. Toate aceste neajunsuri, semnalate cît și altele, pot și trebuie să fie înlăturate sau evitate în viitor. În acest scop se cer luate însă unele măsuri organizatorice : pregătirea de cadre de înaltă calificare, asigurarea de stocuri minime de piese de schimb (mai ales pentru acele organe ale mașinilor care sînt de obicei mult solicitate), organizarea activității de reparații în 2 și 3 schimburi, pregătirea unor subansamble de rezervă pentru utilajele mari etc. Centralele industriale, întreprinderile specializate în reparații, cît și fiecare unitate în parte au datoria de a acționa ferm pentru respectarea graficelor de reparații, de a facilita aplicarea măsurilor stabilite încă din 1974 privind reînființarea serviciilor mecanic-șef și energetic-șef în toate locurile unde condițiile impun aceasta.

III

O SITUAȚIE, am putea spune cu totul a parte, o reprezintă modul în care se asigură **reparațiile capitale la mașinile-unelte.** În majoritatea cazurilor, aceasta se execută în atelierele mecanicului-șef din cadrul întreprinderilor ce le au în dotare. La ministerele cu profil diferit de ramura construcțiilor de mașini, atelierele mecanicului-șef fiind insuficient dotate și încadrate cu personal de specialitate, realizează un număr redus de reparații capitale, în cele mai multe cazuri de calitate scăzută, iar timpul de staționare a mașinilor-unelte la reparații este îndelungat.

Situația aceasta își are explicația și în faptul că din 1970 întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini nu mai execută reparații capitale de mașini-unelte pentru terți, întrucît pe capacitățile respective își realizează sarcini de plan sau pentru autodotare. În aceste condiții, în unele ramuri s-a trecut la organizarea unor unități specializate pentru lucrările de reparații capitale la mașinile-unelte (la Întreprinderea mecanică-Teleajen o secție specializată execută lucrări pentru unele mașini-unelte din unitățile M.I.Ch., Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor a pus la punct organizarea a două unități specializate — pentru aceleași lucrări etc.).

Cu toate acestea, problema nu este nicidecum rezolvată. Dacă avem în vedere parcul de mașini-unelte pe economie, care în cincinalul actual a crescut vertiginos, că numărul celor ce necesită reparații în 1975 fiind de 3 ori mai mare față de 1972 rezultă că, în mod deosebit, pentru menținerea acestor mijloace fixe importante într-o stare perfectă de funcționare, trebuie găsită o soluție optimă.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

MATERIA PRIMĂ – SUPERIOR VALORIFICATĂ

● Colectivul întreprinderii „Semănătoarea" din Capitală a prevăzut ca din metalul ce va fi economisit în acest an prin reducerea normelor de consum să fabrice mașini și utilaje în valoare de peste 18 milioane lei. Totodată, prin modificarea unor operațiuni de prelucrare se va economisi o cantitate de metal echivalent pentru executarea a 15 culegătoare de știuleți de porumb.

● La Întreprinderea română de piele din Timișoara a fost pusă în funcțiune o stație pilot de recuperare a trioxidului de crom din deșeurile rezultate de la prelucrarea pieilor de animale. Această instalație funcționează pe baza tehnologiei elaborate de chimiștii de la Institutul politehnic Timișoara, în colaborare cu cei de la întreprinderea timișoreană. Au fost recuperate pînă acum, pe această cale, peste 3 000 kg substanță activă care va fi folosită în industria chimică, textilă, siderurgică și alte ramuri de producție.

PENTRU CAMPANIA DE PRIMĂVARĂ

Arăturile de primăvară au fost efectuate, în prima jumătate a acestei luni, în proporție de 44% în unitățile agricole de stat și de 35 la sută în cooperativele agricole de producție. Întreprinderile agricole de stat din 10 județe și unități cooperatiste din alte 5 au încheiat arăturile de primăvară. Acțiuni susținute se întreprind pentru fertilizarea ogoarelor, fiind trasportate pe cîmp aproape 8 400 000 t. îngrășăminte.

Am mai putea da, în sprijinul susținerii ideii respective, cîteva aspecte ale situației din unele întreprinderi. Deficiențele în exploatarea, întreținerea și reparația mașinilor-unelte, au determinat ca la un număr de 135 întreprinderi controlate anul trecut de specialiști ai M.A.T.M.C.G.F.F. să se înregistreze pierderea unei producții de peste 440 milioane lei. De asemenea, indicii scăzuți în funcționarea unor mașini-unelte la diferite întreprinderi relieefează pregnant că, stagnările, opririle accidentale etc. se datorează slabei lor întrețineri, neexecutării la timp a reparațiilor capitale (tabelul 2), deficiențe care antrenează după sine pierderi serioase de produc-

Tabelul nr. 2

Principalele întreruperi accidentale înregistrate în funcționarea mașinilor și utilajelor în unitățile analizate în trim. II și III 1974

Unitatea	ore de stagnare a mașinilor	Cauzele întreruperilor accidentale
Intreprinderea de pompe „Aversa" — București	5 712	Urmărirea necorespunzătoare a întreținerii utilajelor
Intreprinderea de piese auto Sibiu	96 705	Nerealizarea planului de reparații și lipsa unor piese de schimb
Intreprinderea de vagoane Drobeta — Tr. Severin	16 705	Neîndeplinirea în totalitate a planului de reparații, slaba organizare a sectorului de reparații
Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" — Piatra Neamț	19 444	Nu s-a înfăptuit planul de reparații și de întreținere a utilajelor
Intreprinderea de mecanică fină București	50 000	Slaba pregătire a personalului și lipsa de preocupare pentru asigurarea pieselor de schimb
Întreprinderea de aparatură electrică pentru instalații Titu	257 700	Slaba calificare a personalului de exploatare și întreținere
Intreprinderea minieră Bocșa	9 018	Defecțiuni mecanice și electrice, ca urmare a neefectuării operațiilor de întreținere și reparații
Schela de foraj-extracție Brăila	1 092	Nerealizarea planului de reparații
Combinatul chimic Făgăraș	9 579	Întreținerea necorespunzătoare
Combinatul de fibre sintetice Iași	112	Reparații de slabă calitate
Întreprinderea pentru prelucrarea lemnului Reghin	9 479	Întreținerea necorespunzătoare a utilajelor-cheie
Intreprinderea de rețele electrice Galați	590	Întreținerea și reparații de slabă calitate

ție, prejudiciind astfel atît întreprinderile în cauză, cît și economia națională.

Pentru înlăturarea deficiențelor amintite, executarea la timp și chiar scurtarea perioadei de reparații, pentru efectuarea lucrărilor de bună calitate, care să ducă la înlăturarea întreruperilor în funcționarea mașinilor și utilajelor, se impune organizarea perfectă a producției și a muncii în compartimentele mecanic-șef și energetic-șef din întreprinderi, pregătirea din vreme a diferitelor ansamble, subansamble sau piese, formarea de echipe omogene organizate în 2 sau 3 schimburi. În același timp, compartimentelor mecanicului-șef trebuie să li se asigure din vreme, din partea întreprinderilor colaboratoare, piesele de schimb, în cantitățile și la termenele stabilite în contractele economice încheiate.

În afară de aceste măsuri **ar fi util ca Ministerul Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, în calitate de producător, să elaboreze un studiu tehnico-economic pentru înființarea în subordinea sa a unei întreprinderi specializate de reparații pentru mașinile-unelte așchietoare de serie.** Destinația acesteia ar fi de a executa reparații pentru toate unitățile deținătoare de asemenea mijloace fixe din întreaga economie — sau numai pentru o anumită zonă a țării, acolo unde există o concentrare mai mare a acestora. Studiul respectiv va trebui să aibă în vedere și varianta ca repararea mașinilor-unelte să aibă loc la sediul întreprinderii specializate sau la locul de utilizare prin sistemul de „service“, completat cu reconsiderarea sistemului de asigurare a pieselor de schimb.

IV

ÎNTREȚINEREA, repararea mașinilor și instalațiilor reprezintă o problemă de certă importanță în angrenajul general, activitate ce trebuie să stea în centrul atenției fiecărei întreprinderi și centrale industriale, ca unul din mijloacele de bază în asigurarea îndeplinirii și depășirii planului de producție. Nerespectarea unor termene planificate pentru întreținere, reparații curente și capitale (fenomen frecvent întîlnit în întreprinderi, cînd sub „presiunea“ îndeplinirii planului la zi unele conduceri de secții sau sectoare nu predau mașinile să fie reparate), atrage după sine scoaterea din funcțiune pe termene lungi a mijloacelor fixe, astfel că ceea ce se consideră că s-a obținut în plus prin folosirea lor peste normative, se transformă în pagubă îndoită și întreită.

Pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a procesului de reparații este necesar ca întreprinderile, secțiile sau atelierele specializate, să dispună de personal de înaltă calificare. Or, și în această privință persistă încă neajunsuri. Conducerile de întreprinderi trebuie să înțeleagă că asigurarea sectoarelor de reparații cu personal bine pregătit, va determina ca intervențiile la mașini și utilaje să fie de bună calitate.

În scopul prelungirii vieții fiecărei mașini, utilaj și instalație, trebuie imprimată o grijă deosebită în exploatarea lor rațională, executarea verificării și reparațiilor curente la timp ; fiecare muncitor care le utilizează, urmărind să scoată cît mai mult de la mijloacele din dotare, trebuie în același timp să le acorde și grija cuvenită în întreținere. Pentru ca unele defecțiuni ce apar în exploatare să fie operativ înlăturate, este nevoie ca în toate schimburile să existe echipe de întreținere și intervenție competente.

În fine, pentru efectuarea în cît mai bune condiții a programelor de reparații, trebuie folosită larg pîrghia cointeresării și anume ca retribuția celor din sectoarele de reparații să se facă în funcție de gradul de îndeplinire a planului întreprinderii. În acest mod, cei ce efectuează reparațiile vor depune maximum de exigență în asigurarea bunei funcționări a mașinilor și utilajelor, în scurtarea duratei lor de staționare pentru reparații.

Așadar, este în interesul fiecărei întreprinderi, al economiei naționale în general să se manifeste responsabilitate și exigență în întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor, găsindu-se în permanență forme cît mai adecvate de organizare, încît timpul de imobilizare a acestora să fie redus la minimum necesar, iar fiecare mijloc fix de producție să fie utilizat la parametrii stabiliți.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

„Incursiune în cincinalul revoluției tehnico-științifice“

Marcînd succesul miilor de lucrători din unitățile Centralei Industriei Confecțiilor, acela de a fi realizat **cincinalul în 4 ani și 2 luni**, ieri, 20 februarie, a avut loc, la București, o sesiune tehnico-științifică, organizată din inițiativa centralei amintite, cu tema : **„Incursiune în viitor, în cincinalul revoluției tehnico-științifice“**. Specialiștii din unitățile productive și de cercetare ale centralei au susținut un număr mare de referate, din a căror problematică reținem : electronica în confecții ; evoluția concepției sistemelor complexe de fabricație pentru industria confecțiilor; transferurile tehnologice din industria constructoare de mașini în industria de confecții; noile materii prime indigene destinate industriei de tricotaje; utilizarea tehnicii electronice de calcul pentru conducerea proceselor de producție din industria de confecții; aplicațiile psihologiei industriale la specificul industriei de confecții; influența factorilor sociali asupra productivității și calității produselor.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

DINAMISMUL INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Industria ușoară

PROCESUL CREȘTERII economiei românești în anii socialismului înglobează într-un tot unitar dezvoltarea armonioasă, echilibrată a ramurilor industriei grele cu a celor producătoare de bunuri de consum. În acest cadru, industria ușoară, care are rolul să contribuie la acoperirea cerințelor crescînde ale populației cu produse industriale de larg consum, a realizat progrese continue, concretizate, în primul rînd, în sporirea în ritm înalt a producției, în diversificarea acesteia, în îmbunătățirea calității produselor.

Pentru evidențierea acestor progrese sînt concludente, următoarele date, care arată creșterea producției în principalele subramuri ale industriei ușoare în 1973 față de 1938 : textilă — de 17 ori, confecții — de 38 de ori, pielărie, blănărie, încălțăminte — 15 ori, sticlă, porțelan, faianță — 41 ori. În anii acestui cincinal volumul producției industriei ușoare se dublează, realizînd un ritm mediu anual de creștere de 14,8% — cel mai înalt ritm atins de această ramură într-o perioadă de cinci ani — față de 10,6% cît era prevăzut prin plan. Odată cu creșterea producției se introduc o serie de tehnologii moderne — neșifonabilitate, hidrofobizare, ignifugare, antimurdărire

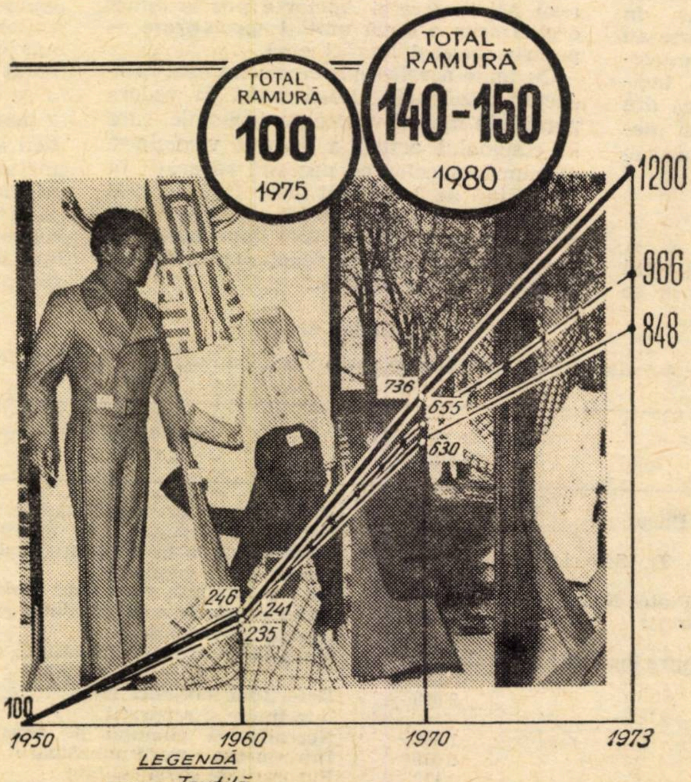

— care conferă produselor caracteristici calitative îmbunătățite.

Pornind de la necesitatea satisfacerii mai depline a necesităților de consum ale oamenilor muncii, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd o creștere de 40—50% a producției industriei ușoare, concomitent cu ridicarea calității la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial și cu asigurarea unei structuri sortimentale care să corespundă cerințelor în continuă schimbare ale consumatorilor. În anul 1980 vom produce 1,4—1,5 miliarde mp țesături, 335—350 milioane buc. tricotaje, 140—145 milioane perechi încălțăminte, ceea ce înseamnă, față de 1975, creșteri de 34—44%, respectiv 29—35% și 36—41%. În cadrul acestor subramuri creșteri prioritare se vor realiza la produsele care sînt mult solicitate, și care, în același timp, asigură un grad superior de valorificare a materiilor prime, cum ar fi țesături subțiri de in-cînepă și confecții din aceste țesături, țesături din mătase naturală, tricotaje din fire și fibre sintetice, încălțăminte cu fețe din piele sintetică, sticlărie de cristal.

La sfîrșitul deceniului industria ușoară va fi o ramură modernă, cu un potențial tehnico-productiv ridicat și o producție diversificată, în stare să asigure în condiții superioare necesitățile în creștere ale consumatorilor.

ANCHETA „R. E."

DIMENSIONAREA NORMELOR DE STOC ŞI A NORMATIVELOR DE MIJLOACE CIRCULANTE (I)

STABILIREA nivelului normelor de stoc și volumului normativului de mijloace circulante, precum și utilizarea eficientă a acestor mijloace au o deosebită importanță pentru fiecare unitate economică, dimensionarea lor corectă creînd premise pentru desfășurarea optimă a proceselor de aprovizionare, producție și desfacere. Totodată, aplicarea în practică a măsurilor prevăzute pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, perfecționarea proceselor tehnologice, reducerea cheltuielilor de producție, accelerarea vitezei de rotație etc. este o condiție a realizării premiselor create prin plan pentru desfășurarea optimă a activității.

Pe aceste probleme am inițiat o anchetă în rîndurile specialiștilor din unități economice și financiar-bancare, considerînd că opiniile și propunerile formulate vor contribui la perfecționarea în continuare atît a unor soluții metodologice, cît și a activității practice din fiecare unitate economică.

Fundamentarea prin calcule analitice

Un interes deosebit s-a manifestat pentru probleme din domeniul normării stocurilor. Aceasta este și firesc deoarece — așa cum prevăd reglementările legale în vigoare — normativele mijloacelor circulante se fundamentează atît pe nivelul sarcinilor de plan privind producția și nivelul cheltuielilor de producție, cît și pe normele de stoc pentru materii prime, materiale, combustibil, produse finite și alte valori materiale.

După părerea unor participanți la anchetă, specialiști din unități economice ale industriei alimentare, metodologia în vigoare nu ridică probleme deosebite și nu necesită modificări în ce privește subramurile industriei cărnii, producției și industrializării sfeclei de zahăr, spirtului, berei și amidonului, tutunului, uleiului și peștelui. Totuși, pentru eliminarea unor greutăți întîmpinate de întreprinderile din subramura industriei laptelui s-a propus ca **după stabilirea intervalului dintre livrări în funcție de anul de bază sau de contracte, să se ia în calculul normativului de mijloace circulante, intervalul mediu.**

De asemenea, în legătură cu indicațiile metodologice din anul 1973 privind mijloacele circulante pentru unitățile economice din industria alimentară care se aprovizionează prin bazele județene de aprovizionare tehnico-materială, potrivit cărora nivelul maxim al stocului curent nu poate depăși necesitățile de consum pe 30 de zile, specialiștii din aceste unități economice **au propus fie majorarea normei de stoc în zile, fie ca analiza stocurilor supranormative să se facă pe totalul elementelor normativului și nu pe fiecare element în parte.** Atrage însă atenția faptul că această propunere a fost făcută pe considerentul că aprivizionarea prin bazele județene se desfășoară foarte anevoios și neritmic, din care cauză nu se poate respecta norma de stoc stabilită.

O problemă specifică privind finanțarea mijloacelor circulante a fost ridicată de **Dumitru Purice**, șef contabil la Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" — Brăila, care consideră că actualele indicații metodologice nu asigură în toate perioadele anului constituirea fondurilor pentru producție, necesare întreprinderilor constructoare de mașini, ce au o activitate de producție de serie mică sau unicate. S-a propus ca **în baza de calcul pentru materii prime și materiale la aceste unități să se includă și diferențele valorice privind consumul dintre trimestrul de plan și trimestrul următor.** În acest fel s-ar asigura din timp fondurile necesare aprovizionării cu materii prime și materiale în condițiile în care acestea trebuie efectuate, în medie, cu cel puțin 90 de zile înainte ca producția să devină marfă.

1. Criterii în aprecierea concordanței formelor noi ale producției materiale cu soluțiile financiare.

2. Normativele existente asigură gospodărirea optimă a mijloacelor circulante ?

3. Un circuit eficient al fondurilor presupune sincronizarea permanentă a încasărilor cu plățile. Ce cauze conduc la asincronism ?

4. Argumente pentru actualizarea bazei de calcul în determinarea necesarului de mijloace circulante.

Dintre propunerile făcute rețin atenția și cele privind : acoperirea **finanțării pieselor de schimb pentru „service" cu mijloace circulante, nivelul normativului respectiv urmînd a fi egal cu valoarea stocului aprobat de forul tutelar pentru perioada de plan ; determinarea normativului pentru producția neterminată pe baza unui coeficient de corectare stabilit pentru un produs reprezentativ dintr-o grupă, urmînd ca acesta să fie aplicat la toate produsele din grupa respectivă, inclusiv la acelea la care producția este stabilită în tonaj, precum și la prototipuri.**

În vederea simplificării actualei metodologii unii specialiști, între care **Gh. Gălășanu**, directorul Sucursalei județene Brașov a Băncii Naționale, și **I. Drăghici**, directorul Inspecției teritoriale financiare de stat Brașov, apreciază că **s-ar putea stabili norme de stoc în zile, la materialele principale, pe ramuri de activitate, abandonîndu-se metoda greoaie care se practică în prezent privind stabilirea intervalului mediu între livrări, care necesită un volum mare de muncă.**

S-a semnalat și faptul că diversificarea producției în industria constructoare de mașini, impusă și de comenzile beneficiarilor externi, a determinat creșterea atît a stocurilor medii la piesele provenite din colaborări cu alte întreprinderi, cît și a stocurilor de producție neterminată, creștere de care nu se ține seama la stabilirea normativului mijloacelor circulante prin metoda sintetică a vitezei de rotație, în calcul avîndu-se în vedere doar modificările intervenite la produsele de bază. Pentru înlăturarea acestui neajuns **s-a sugerat ideea folosirii unui coeficient de corecție aplicat asupra normativului determinat prin metoda analitică, luîndu-se în considerație condițiile noi impuse de diversificarea producției.**

Se pot da soluții general valabile ?

Și în ce privește finanțarea prin normativ a mijloacelor circulante s-au desprins din anchetă unele probleme. Așa, de exemplu, opiniile mai multor specialiști din unitățile economice, printre care citām pe **Stere Stătică**, contabil șef la Intreprinderea de pompe București, converg către necesitatea majorării la mai multe întreprinderi decît în prezent, a proporției de finanțare a stocului curent care, după recalcularea din 1971 se situează, de regulă, la 50% din valoarea stocului curent fizic maxim normat.

Reglementările în vigoare prevăd această posibilitate în cazul în care din documentația ce se prezintă de unități rezultă că este necesară finanțarea într-o proporție mai mare a stocurilor curente normate de materii prime și materiale. Practica arată însă că asemenea documentații nu se întocmesc decît în puține cazuri, cu prilejul recalculării periodice a normelor de stoc și a normativelor de mijloace circulante, iar, în cazuri și mai rare, cînd acestea se elaborează cu ocazia planificării anuale, documentațiile nu sînt complete și ca urmare nu li se pot da curs de către organele ierarhic superioare sau nu pot fi luate în considerare de către organele competente.

Așa s-a ajuns la unele situații ca cele arătate de **I. Grozav**, directorul Inspecției teritoriale financiare de stat Timișoara, cînd s-a creat un dezechilibru între valoarea stocurilor aprovizionate în cadrul normelor fizice stabilite și sursele de finanțare prin normativ.

Și alți specialiști au făcut referire la acest aspect (Gh. Gălășeanu, I. Drăghici, P. Mocanu, directorul Sucursalei județene Iași a Băncii Naționale, N. Hirizan, directorul Sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale). Unii dintre aceștia au propus chiar o proporție de finanțare de 75% din va-

SĂ GÎNDIM ȘI SĂ ACȚIONĂM ECONOMIC!

Dincolo de semantica lui „a realiza"

ÎN diversitatea cotidiană a activităților, în limbajul nostru de zi cu zi, adeseori și mai ales de loc întîmplător, pronunțăm și auzim cuvîntul „realizare" cît și altele din cele ce derivă din această „tulpină", mai ales ca verb conjugat la diverse timpuri, pentru a marca succese în dinamismul creșterii.

A realiza nu este numai un cuvînt ce semnifică „a face", „a executa". Etimologic, obîrșia latină a lui „realiza" — dacă este să o considerăm numai pe aceasta — ne spune că „res" însemnează „lucrul" iar „alias" se traduce „cu alte cuvinte". Dacă nu am face nimic altceva decît să asociem, punînd cap la cap, semnificația acestor rădăcini etimologice, realizare ar însemna „cu alte cuvinte lucrul". În nici un caz însă aceasta nu ne dă libertatea să orientăm limitativ traducerea către „a lucra" sau „a face" sau „a acționa" și nici către „a executa" pentru că, pentru fiecare din acestea — dacă ar fi să operăm tot numai etimologic — lingvistica ne spune că acestea nu sînt sinonime cu „a realiza".

Specialiștii filologi subliniază și ei sensul major al lui „a realiza" explicîndu-l și cu : „a face să devină real, a crea, a cîștiga ceva, a plăsmui o operă de artă, a pune în valoare capacitatea de creație". Explicațiile sînt limitative, nu cuprind și sensul economic. De exemplu ultimele două interpretări sînt atribuite de autorii dicționarelor enciclopedice, creatorilor de opere de artă. Dar oare munca — unica sursă a valorilor sociale, cea mai generală și indispensabilă activitate a oamenilor care condiționează și propulsează dezvoltarea — nu este un act de creație iar subiecții ei nu sînt făurarii bunurilor materiale, ai tuturor celor necesare dezvoltării sociale, intelectuale și existenței oamenilor?

Incontestabil da : munca este o creație, fiecare stadiu al ei presupune potrivit tezelor materialismului dialectic, un proces de consum dar tot conform aceleiași ideologii, nu în toate stadiile diviziunii muncii se obțin valori capabile să satisfacă o nevoie finală, să aibă calitatea de a satisface cerințele valorii de întrebuințare. Ori, așa cum am văzut, etimologic, a realiza însemnează „a face să devină real" dar și „cu alte cuvinte lucruri". Oamenii s-au obișnuit să atribuie semnificația de „lucru" numai acelor structuri materiale care au și o utilitate socială, o valoare de întrebuințare, care au devenit realitate util socială. Prin analogie „a realiza" ne constrînge la a considera realizarea ca act de creație, de plăsmuire, a acelor

Virgiliu ANGHELESCU

(Continuare în pag. 12)

---

loarea stocului curent maxim normat, susținînd — desigur doar ca o părere — că aceasta ar corespunde posibilităților reale de aprovizionare pe care le au întreprinderile. **N. Hirizan** are în vedere că în practică, cuantumul stocurilor efective, ar face necesară majorarea finanțării stocurilor curente la nivelul propus.

De asemenea, **I. Grozav** consideră că **ar trebui urgentată acțiunea preconizată în ultimul timp, de efectuare a unei recalculări generale a normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante,** ținînd seama că de la recalcularea efectuată în 1971 au intervenit schimbări în structura producției și în condițiile de aprovizionare. Totodată, a apreciat că în prezent noțiunile de stoc minim și stoc maxim sînt de domeniul trecutului, în fișele de magazie nemaifiind operate cifrele pe care acestea le exprimă și care nu mai sînt corelate cu normativul valoric aprobat pe total, printre altele și din cauză că întreprinderile nu fundamentează anual cu calcule analitice nivelul normelor de stoc la materiale.

La unele întreprinderi, datorită faptului că stocurile normate au devenit insuficiente, s-a înregistrat și o insuficiență de normativ, concretizată în înrăutățirea capacității de plată. După părerea lui **P. Fluture,** directorul Intreprinderii mecanice de utilaj chimic București, insuficiența normativului a fost suplinită în majoritatea cazurilor prin credite bancare, dar concomitent au crescut și volumul împrumuturilor restante și plățile neonorate către furnizori. Desigur că existența împrumuturilor restante nu poate fi pusă numai pe seama insuficienței de stoc normat sau ne normativ de mijloace circulante, dar putînd exista și această cauză se apreciază că cu greu se poate delimita influența cauzelor subiective pentru eliminarea cărora se impun a fi luate măsuri. Acestea sînt considerentele pentru care **se face simțită necesitatea existenței unui calcul real al stocurilor normate, determinat nu pe bază de coeficient — respectiv viteza de rotație a mijloacelor circulante, — ci analitic, pe fiecare material cu pondere, aceasta fiind singura metodă exactă de calcul, în funcție de care se poate organiza și evidența privind nivelul real al stocurilor supranormative.**

Pe aceeași poziție de susținere a necesității determinării normelor de stoc și a normativelor de mijloace circulante, în fiecare an, prin calcule analitice se situează și **S. Pascariu,** directorul sucursalei județene Maramureș a Băncii Naționale, rezultatele determinării prin calcule sintetice putînd constitui doar un mijloc de control, de confruntare și de analiză în vederea stabilirii unor normative cît mai reale.

Pentru activitatea viitoare se desprind unele concluzii, care, sintetic, pot fi prezentate astfel :

1 Practica economică din țara noastră a relevat necesitatea cu caracter obiectiv a recalculării periodice a normelor de stoc și normativelor mijloacelor circulante, pe bază de calcule analitice, ținîndu-se seama și de factorii care acționează fie în sensul diminuării acestora — extinderea progresului tehnic, îmbunătățirea condițiilor și sistemelor de aprovizionare și desfacere, intensificarea cooperării și specializării între întreprinderi în activitatea de producție — fie în sensul majorării lor — proporțiile tot mai mari și ritmurile tot mai înalte ale desfășurării procesului de producție.

Aceasta nu înseamnă că stabilirea normelor de stoc și a normativului mijloacelor circulante prin calcule analitice trebuie să se facă de unitățile economice numai cu ocazia recalculărilor periodice la inițiativa organelor centrale. Prevederile legale nu interzic, ci dimpotrivă obligă la fundamentarea de către unități a necesarului de stocuri și de normative. În ce privește determinarea normativului mijloacelor circulante, indiferent de metoda utilizată (analitică sau sintetică), aceasta trebuie făcută în așa fel încît normativele să se fundamenteze pe sarcinile de plan privind producția și celelalte activități, pe nivelul cheltuielilor de producție, precum și pe normele de stoc stabilite potrivit dispozițiilor legale.

2 Problema ridicată de unii participanți la ancheta noastră privind proporția de finanțare a valorii stocului curent normat de materii prime și materiale este de fapt de dată mai veche în preocupările organelor de resort. În această privință **nu poate fi indicată o proporție cu caracter general valabil** (50, 70 sau 75$^{0}/_{0}$) **făcîndu-se abstracție de condițiile concrete de aprovizionare și consum din cadrul fiecărei unități economice.** O asemenea soluție cu caracter general ar antrena nejustificat în unele cazuri acordarea de resurse bănești pentru normativ de mijloace circulante fără o acoperire materială în stocuri.

Într-adevăr, problema finanțării stocurilor curente de materii prime și materiale a preocupat și preocupă încă pe specialiști la toate nivelurile. La recalcularea din anul 1971, de exemplu, s-au făcut multiple calcule și analize, iar recent au fost testate de organele centrale de resort metode îmbunătățite de normare a stocurilor pentru materiale și de finanțare a acestora la un număr de întreprinderi. Din aceste analize rezultă că, de regulă, într-o întreprindere, materialele nu se pot afla practic (toate în același timp sau fiecare în parte permanent) la nivelul maxim normat și în aceste condiții normativul aferent stocului curent trebuie să fie egal cu valoarea stocului mediu.

Aici trebuie făcute două precizări, și anume :

● Sînt unități care fac excepție de la această regulă, datorită condițiilor lor concrete de aprovizionare și consum. În astfel de cazuri reglementările metodologice prevăd posibilitatea aprobării de către organele centrale tutelare — cu avizul M. F., M.A.T.M.G.F.F., C.S.P. și băncilor finanțatoare — a unei acoperiri financiare mai mari de 50$^{0}/_{0}$. În anul 1971, de exemplu, astfel de aprobări s-au dat la multe întreprinderi.

● Chiar dacă la un moment dat, pe baza calculelor analitice, rezultă că finanțarea stocurilor normate de materiale nu trebuie să depășească valoarea medie a acestora, ulterior pot interveni unele condiții noi în desfășurarea activității, ca de exemplu : modificarea intervalelor medii între aprovizionări, a capacităților unitare ale mijloacelor de transport etc. Desigur că dacă în asemenea cazuri nu se fac corecturile necesare prin calcule analitice ale normelor de stoc și ale mijloacelor circulante se produc necorelări. Aceasta nu înseamnă că ele sînt generate de metoda de finanțare, ci că nivelele normelor de stoc și de normativ trebuie modificate. Situația trebuie analizată, de la caz la caz, la fiecare unitate economică în parte.

În numărul viitor al revistei vom publica partea a doua a anchetei noastre consacrată problemei stocurilor supranormative.

Maria IONIȚĂ

TENDINȚE ȘI PRIORITĂȚI ÎN FOLOSIREA FONDULUI FUNCIAR

SPORIREA producției agricole este condiționată în tot mai mare măsură de cultivarea întregii suprafețe de teren, de menținerea în circuitul agricol a tuturor suprafețelor, de atragerea în circuitul agricol a noi terenuri. Sarcina, de mare amploare și de mare importanță economică prin implicațiile ei, a fost reînnoită cu toată fermitatea la recenta Consfătuire pe țară a activului de partid și de stat din agricultură. Cu acest prilej. tovarășul Nicolae Ceaușescu, *secretarul general al partidului, a arătat că :* „Trebuie să luăm toate măsurile pentru a pune capăt risipei de pămînt, pentru a reda agriculturii noi suprafețe ! Considerînd că prevederile din Directivele pentru cincinalul viitor sînt minime, trebuie să facem totul pentru a spori suprafața agricolă, îndeosebi suprafața arabilă a țării.“

Revista noastră, va publica în acest an o suită de articole pe tema posibilităților de extindere și valorificare completă a fondului funciar, invitînd cadrele de conducere din toate sectoarele de activitate, specialiștii din agricultură, la o amplă dezbatere pe această temă.

Pentru început, prezentăm o caracterizare de ansamblu a problematicii utilizării fondului funciar elaborată de directorul direcției de specialitate din Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, urmînd ca într-un număr viitor să publicăm opinia acestuia asupra perfecționărilor ce trebuie aduse în acest domeniu.

O serioasă contradicție a timpurilor contemporane

ÎN MOD TRADIȚIONAL, agricultura și silvicultura au constituit principalele forme economice de folosire a terenurilor.

Pe măsura diversificării și dezvoltării activității omenești, au apărut și alte forme economice care au dobîndit — în timp — locuri tot mai importante pe scara necesităților de spațiu, astfel că agricultura și silvicultura au încetat să-și împartă între ele terenurile, trebuind să cedeze permanent din baza lor primordială de producție — pămîntul — pentru a face loc dezvoltării așezărilor populate, industriei, căilor de comunicații ș.a.

În secolul XX, îndeosebi în ultimele trei decenii, dezvoltarea impetuoasă a științei și tehnicii, creșterea de tip „exploziv“ a populației ca și sporirea continuă a nivelului său de civilizație, au determinat, pe plan mondial, restrîngerea ariei terenului agricol pentru a se face loc expansiunii activităților neagricole.

Așa s-a ajuns ca majoritatea statelor lumii, atît cele puternic industrializate, cît și cele care au pășit recent pe calea dezvoltării industriale, să fie confruntate pe plan social-economic cu o serioasă contradicție a timpurilor contemporane : pe de o parte, cerințele de spații necesare dezvoltării progresive a societății, iar pe de altă parte caracterul limitat al întinderii terenurilor. Cu alte cuvinte, pe măsura sporirii nevoilor de produse agro-alimentare, agricultura este nevoită să cedeze din terenurile sale de cultură.

Pentru soluționarea acestei contradicții se concep și se pun în aplicare diverse acțiuni : atragerea în circuitul productiv a noi terenuri nevalorificate, intensivizarea folosirii terenurilor de cultură, protecția, ameliorarea și conservarea unor resurse funciare, amenajarea complexă a spațiilor pentru o justă distribuire a terenurilor între destinatarii economici, legiferarea acțiunii menite să reglementeze folosirea terenurilor sub un strict control din partea statului etc.

Pînă nu de mult, inițiativele și preocupările pe linia gospodăririi raționale a pămîntului se limitau la interesele unor persoane sau a unor colective. Importanța majoră a acestei probleme a făcut ca, în ultimul timp, măsurile de protecție a terenului agricol să depășească limitele unor preocupări particulare, constituind în mod frecvent obiectul politicilor guvernamentale și al examinării lor în cadrul organismelor internaționale specializate.

Este de înțeles că, într-o epocă atît de dinamică și de complexă cum este cea contemporană, găsirea soluțiilor optime de utilizare a terenurilor nu este deloc simplă și nici nu pot fi date formule generale, valabile pentru toate țările, pentru toate zonele. Fiecare țară trebuie să-și adopte politica sa proprie, corespunzătoare specificului său geografic, natural, social-economic, care să se înscrie în coordonatele dezvoltării către care tinde.

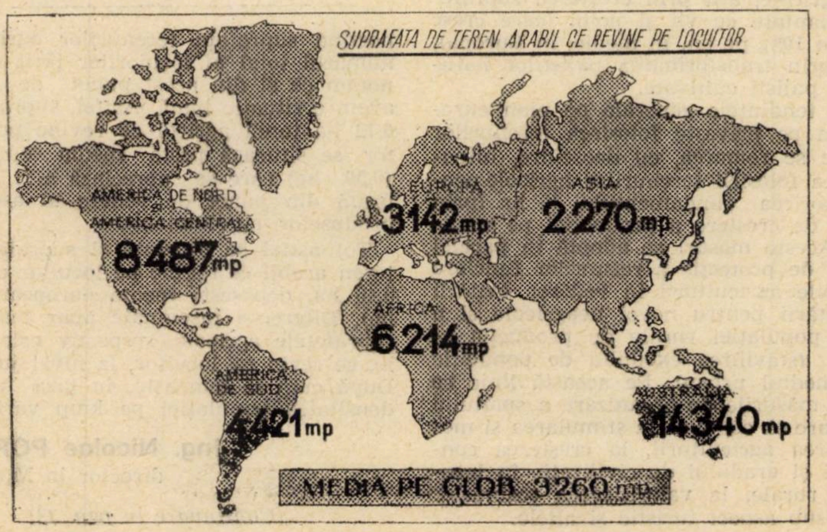

Unde ne situăm comparativ cu lumea și cu Europa?

STATISTICILE ne pun la dispoziție date care relevă că modul de folosire a terenurilor pentru agricultură și silvicultură și evoluția ultilizării lor sînt puternic diferențiate pe glob. Spre exemplu, în Europa, aceste folosințe ocupă împreună peste 60% din suprafața totală a continentului, în timp ce în celelalte continente dețin 1/2 sau chiar 1/3 din suprafața totală : în America de sud 35%, în America de Nord 30%, în Asia 24%, iar în Africa 21%. Este de remarcat că, în Europa, restul terenurilor sînt în marea lor majoritate clădite, existînd suprafețe neînsemnate ce ar putea fi atrase în producția agro-silvică. Pe celelalte continente, suprafețe mari sînt ocupate de terenuri neproductive (marile deșerturi și masive muntoase), existînd posibilități de extindere a agriculturii în cîteva zone geografice mari în America de sud (bazinul Amazonului), în Asia (bazinul Mekongului), în Africa (Sudanul meridional și Africa centrală).

Tabel nr.1

Suprafaţa de teren arabil
ce revine pe un locuitor
în diferite state europene
(în metri patraţi)

Media europeană	314o
Olanda	13o
R.F.Germania	127o
Belgia	164o
Italia	176o
România	455o
U.R.S.S.	925o

Tabel nr.2

Ponderea terenului arabil
în totalul suprafeţei
agricole în cîteva ţări
din Europa

Media europeană	49,5
Franţa	36
Iugoslavia	4o
România	64
Cehoslovacia	72
Danemarca	73
Ungaria	74

Referindu-ne la situația statelor europene, constatăm, de asemenea, o puternică diferențiere a repartiției suprafeței agricole față de densitatea populației. Astfel, față de media europeană de 3 140 mp teren arabil ce revine pe cap de locuitor, unele state dețin mai puțin de jumătate din acestă suprafață medie (tabelul nr. 1). Cu excepția U.R.S.S., unde suprafața arabilă ce revine pe cap de locuitor este cea mai mare, restul statelor europene se situează între 3 500 mp — 4 900 mp teren

SĂ GÎNDIM ȘI SĂ ACȚIONĂM ECONOMIC!

(Urmare din pag. 10

obiecte, deci a acelor lucruri care au o valoare de întrebuințare.

Odată cu adîncirea diviziunii sociale a muncii, oamenii, în activitatea lor, obțin în succesiunea stadiilor producției, obiecte care au o valoare, dar care nu sînt în stadiul de a li se putea confirma o anumită valoare de întrebuințare, deci acea calitate de a satisface o utilitate, un scop final, folosința socială. Ca să nu mai vorbim de situațiile în care ei produc obiecte care nu întrunesc condițiile pentru a primi recunoașterea valorii lor de întrebuințare, fie pentru că nu satisfac exigențele calitative de ordin tehnic – sînt rebutate sau defecte — fie pentru că deși sînt utilizabile, sînt produse în asemenea cantitate încît depășesc nevoia consumului social și devin, deci rămîn neutile și nefolosite. În toate cazurile ele înglobează muncă vie și materializată, au angajat consumuri, au deci valoare, dar nu au valoare de întrebuințare. Valoarea lor nu intră deci în activul social, ci se înscrie în pasiv – în categoria pierderilor pentru societate.

Mi-a fost adeseori dat să aud pronunțîndu-se la nivel de loc de muncă, în ateliere sau secții cuvîntul : „am realizat o producție de..." în cazuri în care produsele obținute erau de fapt numai niște semifabricate, iar în valoarea enunțată se înscria, cu o pondere oarecare, și producție neterminată. Putea fi vorba în aceste cazuri de „producție realizată" ? Incontestabil nu. Științific și obiectiv, în spețele respective era vorba – fără nici un dubiu – de producție executată, deci de un consum a cărui utilitate încă nu a întrunit sufragiul utilului social.

Adesea și nu întîmplător, mi-a fost dat să ascult conducători de întreprinderi și centrale industriale spunînd că am „realizat o producție globală de..." – o valoare într-adevăr impresionantă – pentru ca după aceea să relateze că „valoarea producției marfă vîndută și încasată a fost de..." iar refuzurile pentru calitate și valoarea remedierilor și a reparațiilor în termenul de garanție au reprezentat..."

Unii beneficiari consideră că „au realizat un volum de investiții", înțelegînd prin aceasta cît au cheltuit și nu cît au pus în funcțiune.

Mi-am pus și nu odată, întrebarea dacă eroarea pe care o comiteau lucrătorii respectivi era numai o greșeală de exprimare sau de natură conceptuală, de gîndire (? !). Dacă studiem manualele de economie politică – de la nivel elementar pînă la cel superior — vom regăsi că execuția este numai un moment al ciclului de reproducție, iar realizarea produsului – a mărfii – are loc doar în momentul în care societatea a recunoscut valoarea de întrebuințare a acestuia.

Prin analogie, producția globală nu poate primi atributul de „realizată" ci numai cel de „executată". De asemenea, valoarea producției marfă livrată nu poate fi considerată ca realizată

(Continuare în pagina 14)

---

arabil pe cap locuitor, limite în care se situează și țara noastră.

Este de notat o puternică diferențiere și în privința folosințelor agricole (tabelul nr. 2).

Evoluția suprafeței agricole în perioada 1960—1970, în majoritatea statelor europene, pune în evidență o reducere anuală a suprafeței agricole în limite ce variază de la 1 la 20 mii ha și chiar mai mult : în Portugalia se reduce cu 26 mii ha, în Suedia cu 25 mii ha. Numai un număr foarte restrîns de state europene înregistrează creșteri ale suprafeței agricole, printre care se situează și România.

În ce privește terenul arabil, dacă pînă în 1960 se înregistra o tendință de creștere în zona europeană, în perioada 1960—1970 evoluția suprafețelor — în marea majoritate a statelor — este în scădere, cu procente de pînă la 26%. (tabelul nr. 3). Restrîngerea terenurilor arabile în proporție atît de însemnată se datorează, în principal, scoaterilor din producția agricolă a terenurilor solicitate pentru amplasarea obiectivelor industriale și social-culturale. Media anuală a terenurilor afectate acestor folosințe ajunge în perioada 1960—1965 în Europa la o suprafață de 24 mii ha, România situîndu-se cu o medie anuală de 36 mii ha anual.

Tabel nr.3

Diminuarea suprafeţelor arabile în perioada 1960-1970 în unele ţări europene

	mii ha	% de reducere
Italia	3200	20
Franţa	3200	11
Suedia	547	15
Polonia	900	5,5
R.F.Germania	420	5
Bulgaria	195	4,2
Iugoslavia	210	2,5
România	113	1,1

Se apreciază, ca regulă generală, că în timp ce populația crește cu 1% pe an, terenurile ce se folosesc pentru construcții se extind cu 2,5%.

Pășunile naturale înregistrează o tendință generală de scădere cu toate că, în unele state, se înregistrează creșteri însemnate ale suprafeței ; Franța — 800 mii ha (6%) ; Spania — 784 mii ha (6%); Bulgaria — 439 mii ha (42%), România — 220 mii ha (5%).

Trebuie remarcată, tot ca o tendință generală, și intensivizarea folosirii terenurilor agricole, atît prin creșterea suprafețelor plantate cu vii și pomi (care cresc cu circa 10% pe an, în medie, în Europa), cît și prin transformarea pajiștilor naturale în pajiști cultivate.

Între tendințele generale pe plan european în ce privește folosirea terenurilor agricole se remarcă, cu deosebire, intensivizarea folosirii terenurilor agricole pentru sporirea randamentului la ha (prin măsuri de creștere a producției pe verticală). Aceste măsuri se adoptă în paralel cu cele de protecție a resurselor funciare favorabile agriculturii în vederea evitării dezafectării pentru nevoi neagricole și a legării populației rurale de producția agricolă (stăvilirea exodului de populație către mediul urban). Pe această linie se înscriu măsurile de organizare a spațiului rural care să conducă la stimularea și modernizarea agriculturii, la creșterea confortului și gradului de civilizație în localitățile rurale, la valorificarea resurselor rurale sub aspect turistic și altele.

În stabilirea nevoilor viitoare de spații vitale ale diverselor activități neagricole se caută a se ordona prioritățile în cererile de terenuri, perioadele în care se cer, locurile de amplasare geografică, la luarea deciziilor avîndu-se în vedere resursele existente. Găsirea soluțiilor optime este puternic influențată de datele informaționale de care se dispune. Tehnica modernă a teledetecției, folosind fotografierile aeriene, îndeosebi cele în culori, detecțiile prin sateliți, radarul ș.a. tind să ia locul informațiilor clasice obținute prin măsurători, recensăminte care, de regulă, sînt costisitoare, relative ca exactitate și necesită timp îndelungat pentru executare.

Indici de folosire a terenului.

Evoluția categoriilor de folosință

ÎN ȚARA NOASTRĂ problema gospodăririi raționale a pămîntului a constituit în anii regimului democrat-popular o preocupare de prim ordin. Pămîntul a fost declarat cea mai importantă avuție națională, iar folosirea lui a devenit o problemă de stat, o chestiune de interes național, fiind reglementate prin legi speciale măsurile de folosire, protecție și ameliorare.

Un loc important îl ocupă măsurile pentru folosirea terenurilor în producția agricolă, pornindu-se de la realitatea obiectivă că, în țara noastră, există condiții naturale deosebit de favorabile pentru producția agricolă, agricultura constituind ramură economică de bază.

Care sînt principalele aspecte ale utilizării terenurilor agricole în țara noastră și ce probleme principale se pun în legătură cu mai buna lor gospodărire ?

În România, terenurile agricole ocupă 63% din suprafața totală a țării, situîndu-se peste media europeană (circa 52%), iar în ce privește terenul arabil, acesta ocupă circa 40% din suprafața totală a țării, situîndu-se, și în acestă privință, peste media europeană (circa 33%). Raportînd suprafața terenurilor agricole la numărul total al locuiorilor țării noastre, notăm că și din acest punct de vedere avem o situație bună. Astfel, suprafața de 0,72 ha teren agricol ce revine pe locuitor se situează peste media europeană (0,50 ha) care se apreciază a fi echilibrată din punct de vedere al asigurării produselor agroalimentare.

Tabel nr.4

Suprafaţa de teren agricol pe un locuitor în unele judeţe (în ha)

1. Ialomiţa	1,3
2. Harghita	1,3
3. Tulcea	1,25
4. Dîmboviţa	0,49
5. Bacău	0,48
6. Prahova	0,35

Tot astfel se prezintă și suprafața de teren arabil ce revine pe locuitor care, cu 0,46 ha, depășește media europeană (0,31 ha). Diferențe însemnate apar însă între suprafețele agricole, respectiv cele arabile, ce revin pe locuitor, la nivel județean. După cum se cunoaște, în țara noastră, densitatea populației pe kmp variază de

Ing. Nicolae POPESCU
director în M.A.I.A.A.

(Continuare în pag. 32)

CONDUCERE ORGANIZARE

Cum măsurăm efectele organizării

— Aspecte metodologice ale cuantificării influenței organizării producției și a muncii asupra rezultatelor activității unităților industriale —

CA URMARE a acțiunilor întreprinse de conducerea partidului și statului nostru, organizarea științifică a devenit o preocupare prioritară a factorilor de răspundere din economie, ea stînd la baza a numeroase și energice acțiuni finalizate în îmbunătățirea rezultatelor, sporirea eficienței întregii activități desfășurate în economia națională. Așa cum subliniază sistematic în cuvîntările și intîlnirile sale cu oamenii muncii secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potențialul acestui instrument de raționalizare și de creștere a eficienței este însă departe de a fi fost epuizat, existînd, încă, importante rezerve, concretizate în deficiențe, în disfuncționalități organizatorice, care conduc la pierderi, la risipă de timp, de materiale, de fonduri.

Fructificarea integrală a avantajelor organizării științifice, presupune, ca un element esențial, și posibilitatea măsurării efectelor, a implicațiilor sale asupra rezultatelor, a obiectivelor unităților economice, existența unui sistem de indicatori adecvați. Începînd cu acest număr publicăm o sinteză a ideilor privind conținutul unui astfel de sistem de indicatori[1]*, solicitînd, totodată, specialiștilor din domeniu să-și exprime și să ne transmită opiniile lor, pe care să le putem publica în numerele următoare ale revistei noastre.*

UN FACTOR principal, care condiționează în mare măsură realizarea sarcinilor prevăzute pentru unitățile economice în planurile anuale și de perspectivă, îl constituie perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii. Semnificativ în acest sens este faptul că din totalul măsurilor preconizate de către întreprinderi prin programele proprii de realizarea planurilor de producție, aproape 50% reprezintă cele legate de mai buna organizare a conducerii, a producției și a muncii.

Ținînd seama de importanța acestor elemente care influențează hotărîtor nivelul întregii activități economice a unei întreprinderi, se impune elaborarea bazelor metodologice ale unui sistem de indicatori care să poată caracteriza, pentru fiecare întreprindere, nivelul de organizare a producției și a muncii, precum și de stabilire a influenței acestui nivel asupra rezultatelor activității economice.

Pe baza sistemului de indicatori se poate stabili, într-o primă etapă, **stadiul** de dezvoltare la care a ajuns întreprinderea respectivă în principalele domenii de activitate, comparativ cu elementele normative existente sau cu realizările obținute de alte unități luate drept etalon.

Odată stabilite aceste stadii, cuantificate prin intermediul valorii unor coeficienți definiți și calculați în acest scop, se trece la a doua etapă, de analiză. În cadrul acesteia, urmează să se cuantifice **influența** pe care o are nivelul organizării producției și a muncii asupra creșterii eficienței activității de conducere, prin elementele specifice de organizare care caracterizează, la un moment, întreaga activitate economică a întreprinderii.

Este necesar de menționat că prezentarea factorilor de influență, cei mai importanți, nu exclude posibilitatea ca în funcție de specificul fiecărei întreprinderi să se ia în considerare și alți factori care să contribuie la completarea analizei privind stabilirea nivelului organizării producției și a muncii și a influenței sale. De asemenea, se poate proceda și la excluderea unor factori care nu se încadrează în specificul unității analizate.

1. INDICATORII NIVELULUI DE ORGANIZARE A CONDUCERII

1.1. Coeficientul calității îndeplinirii sarcinilor de către funcțiile și compartimentele de muncă (Kefc).

Acest coeficient caracterizează îndeplinirea la timp de către funcțiile și compartimentele de muncă, atît din cadrul întreprinderii, centralei, cît și din cadrul subunităților de producție, a sarcinilor ce le revin pentru asigurarea folosirii integrale și continue a capacităților de producție, la nivelul proiectat.

Coeficientul calității îndeplinirii sarcinilor se determină pornind de la pierderile de timp de muncă provocate de nerealizarea la timp sau realizarea necorespunzătoare de către funcțiile și compartimentele de muncă, a sarcinilor ce le revin; se calculează la nivelul unei perioade și unei unități (subunități) de producție, raportînd la fondul de timp total aferent perioadei și unității analizate, fondul de timp productiv înregistrat în aceeași perioadă în cadrul aceleiași unități. Fondul de timp productiv este egal cu diferența dintre fondul total de timp și pierderea totală de timp, înregistrată în unitatea (subunitatea) și perioada analizată ca urmare a neîndeplinirii sarcinilor de conducere, legate de activitatea unității (subunității) respective.

Notînd cu :

K.ef.c. = coeficientul calității (eficienței) îndeplinirii sarcinilor de către funcțiile (compartimntele) de muncă ;

t.n.u. = pierderea de timp totală (timpul neutilizat) înregistrată în perioada analizată în unitatea sau subunitățile de producție unde se reflectă îndeplinirea necorespunzătoare sau neîndeplinirea la timp a unei sarcini de muncă ce revine unei funcții (compartiment) în legătură cu activitatea unității (subunității) respective. Timpul se dă în minute, ore etc.

m = numărul sarcinilor de muncă.

t.t.u. = fondul total de timp (timpul total utilizabil) al perioadei analizate corespunzător unității (subunității) respective de producție (în aceleași unități de timp).

n = numărul de unități de producție unde se înregistrează pierderile de timp.

Deci :

$$K.ef.c. = \frac{\sum_{1}^{n} t_{tu} - \sum_{1}^{m} t_{nu}}{\sum_{1}^{n} t_{tu}} = 1 - \frac{\sum_{1}^{m} t_{nu}}{\sum_{1}^{n} t_{tu}}$$

1.2. Coeficientul de stabilitate a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ (Ksc).

Coeficientul de stabilitate a cadrelor într-o anumită perioadă se calculează prin raportarea la numărul mediu scriptic al personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, din cadrul întreprinderii, a acestui număr diminuat cu numărul celor ce au plecat din întreprindere în cadrul perioadei respective fără aprobarea conducerii sau li s-a desfăcut contractul de muncă pentru nerespectarea disciplinei muncii.

Notînd :

Nc.p. = numărul cadrelor plecate din unitate în perioada raportată, fără aprobarea conducerii sau prin desfacerea contractului de muncă pentru nerespectarea disciplinei muncii

Nm.s. = numărul mediu scriptic al personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în perioada raportată ;

---

[1] vezi și „Posibilități de evaluare cantitativă a nivelului organizării conducerii, a producției și a muncii" — autori : P. Isac, P. Frunjină, M. Șerbănescu — în lucrarea „Problemele eficienței organizării științifice a muncii" C. D. P. — Ministerul Muncii, 1974.

SĂ GÎNDIM ȘI SĂ ACȚIONĂM ECONOMIC!

(Urmare din pag. 12)

decît aceea care rămîne după reducerea contravalorii refuzurilor de plată ca și a cheltuielilor pentru remedieri, refaceri, înlocuiri, îndreptățit cerute de clienți în perioada de garanție legală. De aci și concluzia că realizată este numai producția marfă vîndută, încasată și redusă cu cheltuielile postvînzare. Cît privește investițiile, realizate sînt numai cele puse în funcțiune.

A considera ca realizată întreaga producție marfă livrată, întregul volum de cheltuieli de investiții, are un efect deformator nu numai asupra rezultatelor de ansamblu, ci exercită o influență subiectivă, autosugestivă, modifică gîndirea, orientînd-o către „a produce de dragul producției". Cît de acute sînt implicațiile acestui mod conceptual deformator, autosugestiv, ne confirmă investigația făcută timp de zece ani — începînd cu 1958, de un grup de socioeconomiști din țări dezvoltate industrial, care inițial au depistat un număr de peste 11 000 firme capitaliste ale căror conduceri confundau execuția cu realizarea. Dintre acestea, în 1968 nu mai „supraviețuiau" decît circa 80%, restul fiind lichidate, falimentare sau înghițite de alte firme. Interesant însă, la cele „rămase în picioare" în mentalitatea directorilor în funcțiune intervenisera modificări de ordin conceptual, semantic: „execuția" însemna producție, iar „realizarea" semnifica vînzarea efectivă.

Politica statului nostru socialist de dezvoltare a țării în ritm accelerat, presupune în același timp și o perfecționare a pregătirii de ansamblu a tuturor lucrătorilor, dar necondiționat și o dezvoltare a mentalității de masă, o perfecționare a gîndirii economice, pentru folosirea exactă a noțiunilor și categoriilor economice.

Nu este lipsit de importanță pentru un director, pentru un șef de serviciu ca și pentru fiecare om al muncii, ca subiect și scop al producției, să utilizeze corect în limbaj, în gîndire și în acțiunile curente, sensul conceptului de „realizare". Orice deformare a acestei noțiuni economice atrage după sine efecte negative în lanț, pe planul faptelor, al practicii.

Așa cum în repetate rînduri a subliniat secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nici o societate nu se dezvoltă prin ceea ce consumă, ci prin ceea ce creează pentru sporirea necontenită a avuției naționale, materiale și spirituale. Or, tocmai folosirea științifică a noțiunii de realizare vine să orienteze gîndirea nu spre consum pur, ci spre utilul social.

Se impune ca dincolo de semantica lui „a realiza" să înțelegem și să interpretăm directiva înscrisă în Programul partidului, potrivit căreia asigurarea unei conduceri și planificări științifice presupune cunoașterea temeinică a legităților sociale universal valabile, a legilor economice și sociale proprii socialismului, precum și aplicarea lor justă la condițiile concrete ale țării noastre, în concordanță cu Programul partidului.

---

rezultă :

$$Ksc = \frac{Nms. - Nc.p}{Nm.s.} = 1 - \frac{Nc.p.}{Nm.s.} = 1 - Kfe.$$

unde :

$Kfe = \frac{Ncp.}{Nms.}$ = coeficientul de fluctuație al cadrelor.

1.3. Coeficientul folosirii raționale a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ (Kfr. tesa)

Acest coeficient caracterizează gradul de concordanță a structurii organizatorice existente în întreprindere și a numărului efectiv de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ cu cerințele prevăzute, prin normele unitare, pentru ramura respectivă, în ceea ce privește structura tip și numărul de personal.

Coeficientul folosirii raționale a aparatului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ se calculează ca produs între două rapoarte: raportul care reflectă gradul de concordanță a structurii organizatorice a unității (existentă) față de structura tip — indicatorul de structură — și raportul care reflectă gradul de concordanță a numărului efectiv de personal față de numărul rezultat din normativ — indicatorul de personal.

Notînd :

Kfr. tesa = coeficientul folosirii raționale a aparatului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ ;
Ks. = indicatorul de structură ;
Kp. = indicatorul de personal ;

Rezultă :

$$Kfr.\ tesa = Ks \times Kp.$$

unde :

$$Ks. = \frac{Ncn.}{Nc.ef.} \qquad Kp. = \frac{Nn.}{Nef.}$$

Ncn = numărul compartimentelor studiate, prevăzute prin structura tip și care corespund condițiilor normate pentru constituirea lor (ca număr de lucrători) ;
Nc. ef. = numărul total efectiv al compartimentelor ;
Nn. = numărul normat de personal pe unitate ;
Nef. = numărul efectiv de lucrători pe unitate (în cazul în care Nef < Nn raportul lor se consideră a fi egal cu „1").

Indicatorul folosirii raționale a aparatului pe secție, sector, serviciu (Kfr. tas) se determină prin raportul dintre numărul normat al personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în secție, sector, serviciu și numărul efectiv.

$$Kfr.t.a.s. = \frac{Nn.}{Nef.}$$

unde :

Kfr.tas = coeficientul folosirii raționale a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în secție, sector, serviciu.
Nn. = numărul normat al personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în secție, sector, serviciu ;
Nef. = numărul efectiv al personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în secție, sector, serviciu.

2. INDICATORII NIVELULUI DE ORGANIZARE A PRODUCȚIEI

2. 1. **Coeficientul de specializare a producției** (Ksp), caracterizează gradul de omogenitate a producției și caracterul de masă al acesteia.

Coeficientul de specializare a producției se calculează prin raportarea la fondul de timp de folosire a utilajelor în cadrul unei unități de producție și perioadă (schimb sau schimburi de lucru etc.) a valorii acestui fond de timp diminuată cu valoarea fondului de timp aferentă tuturor reglărilor repetate, la toate utilajele, care se fac în cursul perioadei respective.

Notînd :

Ksp. = coeficientul de specializare a producției ;
$\sum tr.$ = suma timpilor consumați în cadrul unei perioade (de ex. un schimb) la toate utilajele unei unități (subunități) de producție, pentru efectuarea de reglări repetate de utilaj-minute ;
T_{UF} = fondul de timp de folosire a unui utilaj în cadrul unei perioade (schimb de muncă) — minute ;
N = numărul de utilaje — bucăți.

Rezultă :

$$Ksp. = \frac{N x T_{FU} - \sum tr.}{T_{FU} x N} = 1 - \frac{\sum tr.}{T_{FU} x N}.$$

Nivelul indicatorului specializării producției (al gradului de omogenitate a acesteia), poate fi exprimat și în funcție de numărul tipurilor de produse sau piese fabricate și de ponderea cu care fiecare din cantitățile de produse din tipul respectiv intervine, ca fond de timp, în cadrul volumului total de timp consumat efectiv pentru realizarea întregului sortiment de tipuri de produse sau de piese luate în considerare.

În aceste condiții, gradul de specializare este maximum (egal cu „1") în cazul în care fondul total de timp aferent unei unități de producție și unei perioade este consumat integral pentru realizarea unui singur tip de produse.

Ținînd seama de cele de mai sus și cunoscînd ponderea în care se situează — sub aspectul consumului de muncă — fiecare tip de produse (piese, subansambluri) în contul volumului total de producție, indicatorul specializării producției se calculează ca o medie ponderată a acestor ponderi. Ponderarea se face de asemenea în funcție de valorile consumurilor de muncă aferente fiecărui tip de producție și de suma totală a acestor valori.

Notînd :

n = numărul de tipuri de produse (respectiv de piese sau subansambluri) executate în unitatea respectivă de producție sau la locul de muncă.
P_{pi}. ponderea tipului respectiv („i") de produse (piese sau subansambluri) în volumul total al producției, exprimată din punct de vedere al consumului de timp, adică :

$$P_{pi} = \frac{t_{pi}.}{T_p} \quad \text{unde:}$$

t_{pi} = volumul de muncă aferent fiecărui tip de produs (piesă etc.) ore normă.
T_p = volumul total de muncă aferent întregii producții-ore normă.

rezultă coeficientul de specializare al executării obiectului (produsului piesei)

$$K_{spob} = \sum_{i=1}^{n} P_{pi} x \frac{t_{pi}}{T_p} = \frac{\sum_{i=1}^{n} P_{pi} x t_{pi}}{T_p}$$

2. 2. **Coeficientul centralizării lucrărilor auxiliare** — $K_{c\cdot l\cdot aux\cdot}$ — caracterizează gradul de specializare a activităţilor auxiliare se calculează ca raport între vonat atît pe fiecare din activităţile auxiliare şi de deservire, cît şi pe ansamblul acestor activităţi.

Coeficientul centralizării lucrărilor auxiliare se calculează ca raport între volumul de lucrări auxiliare şi de deservire care se execută centralizat de către unităţi specializate pentru executarea acestor activităţi şi volumul total al acestor lucrări pe care-l necesită o unitate (subunitate) de producţie într-o anumită perioadă. Volumul de lucrări auxiliare şi de deservire se exprimă, după caz, valoric (lei), în ore normă, număr mediu scriptic de lucrători, tone-km — etc.

Notînd :

$K_{c\cdot l\cdot aux\cdot}$ = coeficientul centralizării lucrărilor auxiliare,

De exemplu :

Q.l. rep. ; Q.l.tr. = volumul de lucrări de reparaţii, respectiv de transport, executate centralizat prin subunităţi de specialitate organizate în cadrul unei întreprinderi.

Q.l.tot.l.rep. ;Q.tot.l.tr. = volumul total de lucrări de reparaţii, respectiv de transport, executate pe total de întreprindere.

Şi în acest caz :

$$K_{c\cdot l\cdot aux\cdot} = \frac{Q.l.rep. + Q.l.tr.}{Q.tot.l.rep. + Q.tot.l.tr.}$$

2. 3. **Coeficientul deplasării (mişcării) raţionale a obiectelor muncii (** ($K_{dep\cdot ob\cdot}$) caracterizează gradul de organizare raţională a deplasării obiectelor muncii (materiale, materii prime, semifabricate şi produse) în timp şi spaţiu. Un nivel înalt al organizării producţiei necesită consumuri minime de timp pentru deplasarea obiectelor muncii în cadrul procesului de transformare a acestora în producţie finită.

2. 3. 1. **Din punct de vedere al organizării în flux a producţiei.** Coeficientul deplasării raţionale a obiectelor muncii se calculează ca raport între volumul producţiei (lucrărilor) exprimat în lei, în ore om-normă etc., care se realizează la liniile de producţie organizate în flux şi volumul total al producţiei (lucrărilor), exprimat în aceleaşi unităţi de măsură, aferent întregii activităţi de producţie a întreprinderii.

Notînd :

$K_{dep\cdot ob\cdot}$ = coeficientul deplasării raţionale a obiectelor muncii ;

Q_p = volumul producţiei (lucrărilor) aferent liniilor de producţie organizate în flux (lei, ore, om-normă etc.) ;

Q_{tot} = volumul total al producţiei aferent întregii activităţi a întreprinderii (în aceleaşi unităţi de măsură).

Rezultă :

$$K_{dep\cdot ob\cdot} = \frac{Q_p}{Q_{tot}}$$

2. 3. 2. **Din punct de vedere al lungimii traseelor parcurse de obiectele muncii şi al duratelor de aşteptare a acestora pe parcursul traseului.**

Coeficientul deplasării raţionale a obiectelor muncii se calculează, din punct de vedere, ca produs între două rapoarte : raportul care reflectă calitatea traseului ales (raportul între lungimea optimă a traseului şi lungimea efectivă a acestuia) şi raportul care reflectă gradul de organizare al lucrărilor pe care le conţine parcurgerea unui traseu — manipulări, depozitări, aşteptări etc. (raportul între timpul optim prevăzut ca durată de aşteptare a obiectelor muncii în cadrul ciclului de producţie, de-a lungul traseului stabilit şi timpul efectiv realizat).

Notînd :

$K_{tr\cdot}$ = indicatorul de calitate al traseului ;

$K_{aş\cdot}$ = indicatorul organizării operaţiilor aferente parcurgerii traseului ;

Rezultă :

$$K_{dep\cdot ob\cdot} = X_{tr\cdot} x K_{aş\cdot}$$

unde

$$K_{tr\cdot} = \frac{L.tr.opt.}{Ltr.ef.} ; \qquad K_{aş\cdot} = \frac{T_{aş\cdot opt\cdot}}{T_{aş\cdot ef\cdot}}$$

L.tr.opt.;L.tr.ef. = lungimea optimă, respectiv efectivă a lungimii traseului.

$T_{aş\cdot opt\cdot}$; $T_{aş\cdot ef\cdot}$ timpul optim, respectiv efectiv de aşteptare a obiectelor muncii în ciclul de fabricaţie (parcurgerea traseului), manipulări, depozitări etc.

2\.3.3. **Din punct de vedere al duratei totale a ciclului de fabricaţie.**

Coeficientul deplasării raţionale a obiectelor muncii, privit sub acest aspect, se calculează cu raportul dintre durata medie a ciclului de executarea produselor şi durata efectivă a ciclului.

Durata totală a ciclului de fabricaţie cuprinde atît operaţiile tehnologice de transport, de control şi de recepţie, cît şi timpul cauzat de eventualele aşteptări, prevăzute sau nu.

Ca atare, o valoare redusă a acestui coeficient, calculat ca raport între durata normată şi efectivă a ciclurilor de fabricaţie atrage atenţia asupra faptului că pe parcursul deplasării obiectelor muncii se consumă un volum important de timp, în cadrul diverselor manipulări, aşteptări, depozitări, care nu se încadrează în timpul tehnologic.

Notînd :

$T_{cicl\cdot m\cdot n\cdot}$ = durata medie normată a ciclului de producţie (ore, min.) ;

$T_{cicl\cdot m\cdot ef\cdot}$ = durata medie efectivă a ciclului de producţie ;

Rezultă :

$$K_{dep\cdot of\cdot} = \frac{T_{cicl\cdot m\cdot n\cdot}}{T_{cicl\cdot m\cdot ef\cdot}}$$

2\.4. **Coeficientul utilizării mijloacelor de muncă** (Ku.m.m.)

Caracterizează indicele (gradul) de utilizare extensivă (din punct de vedere al timpului — Kt.) şi intensivă (din punct de vedere al capacităţii — Kcap) al utilajului de producţie.

Indicele utilizării extensive (în timp) a utilajului (Kt.) se defineşte prin raportul dintre volumul de timp efectiv de funcţionare a utilajului în cadrul unei perioade de timp şi fondul de timp calendaristic aferent acestei perioade, iar indicele utilizării intensive (la capacitatea) a utilajelor (Kcap.) se defineşte prin raportul dintre randamentul efectiv al utilajului înregistrat în cadrul aceleiaşi perioade de timp şi randamentul nominal înscris în fişa utilajului respectiv.

Produsul dintre aceşti doi indici constituie **coeficientul utilizării mijloacelor de muncă.**

Notînd :

Ku.m.m. = coeficientul de utilizare a mijloacelor de muncă ;

K.t. = indicele utilizării extensive ;

K.cap. = indicele utilizării intensive ;

Rezultă :

$$Ku.m.m = Kt.xKcap.$$

unde :

$$Kt. = \frac{Tef.}{Tn.}$$

Tn. = fondul nominal de timp caracteristic de funcţionare a utilajului în cadrul unei perioade, ore ;

Tef. = timpul efectiv de funcţionare a utilajului în cadrul aceleiaşi perioade, ore ;

Rp. = randamentul proiectat al utilajului (conform fişei) în unităţi de producţie pe oră ;

Ref. = randamentul efectiv al utilajului în aceleaşi unităţi de măsură, realizat în cadrul perioadei luate în considerare.

Deci :

$$Ku.m.m. = Kt. \times Kcap. = \frac{Tef.}{Tn.} \times \frac{Ref.}{Rp.} = \frac{Tef. \times Ref.}{Tn. \times Rp.}$$

prof. univ. dr. Paraschiv VAGU
ing. Nicolae HANEŞ

SINOPTIC

Perfecţionarea cadrelor de conducere în Ungaria

PRINCIPALELE sarcini ale Centrului Naţional de Formare a Cadrelor de Conducere, care funcţionează sub îndrumarea Ministerului Muncii din R. P. Ungară sînt definite printr-o hotărîre guvernamentală astfel : „perfecţionarea conducătorilor din administraţia de stat, a conducătorilor întreprinderilor evidenţiate şi din categoria „A", a conducătorilor de tehnică de calcul şi de personal, a instructorilor care pregătesc cadrele de conducere şi formarea rezervelor de cadre de conducere de nivel superior ale întreprinderilor".

Ţinîndu-se cont de învechirea rapidă a cunoştinţelor necesare cadrelor de conducere superioară, acestea sînt reciclate la fiecare cinci ani.

Între 1971—1974, la cursurile centrului au participat aproximativ 2 800 de persoane. În viitor sarcina centrului este de a asigura perfecţionarea la fiecare cinci ani a unui număr de 900 000 de conducători din economie, din care 9 000 cadre de conducere de nivel superior, 90 000 de nivel mediu şi 800 000 cadre de conducere de nivel inferior.

Se apreciază că problemele cele mai grele le ridică perfecţionarea masei mari de conducători ai locurilor de producţie. În vederea soluţionării acestei probleme, cercetările centrului se îndreaptă spre utilizarea mai intensă a mijloacelor tehnice moderne (televiziunea, radioul, cinematograful, videocasetofonul, diafilmele etc.) cu ajutorul cărora se pot organiza programe de instruire eficiente.

Costul calităţii...

REVISTA „American Modernist", critică tendinţa de creştere a cheltuielilor pentru creşterea calităţii, chiar dincolo de optimul funcţionalităţii produselor. Soluţia recomandată este de a se urmări întregul sistem al producţiei, realizîndu-se o conducere integrată a calităţii. Una din componentele principale ale unei asemenea conduceri integrate este identificarea locurilor unde asigurarea calităţii are costul cel mai ridicat. Dintre toate cheltuielile pentru asigurarea calităţii, cele ocazionate de prevenirea defectelor sînt cele mai reduse.

CE ŞI CUM DECID CONSILIILE OAMENILOR MUNCII

STUDIEREA activității consiliilor oamenilor muncii a evidențiat pe lîngă aspecte structurale 1) și o serie de caracteristici funcționale de natură să ofere o aprofundare a cunoașterii mecanismului lor de funcționare.

În ceea ce privește reuniunile consiliului oamenilor muncii, analiza a relevat că, în general, acestea se caracterizează prin abordarea unei problematici relativ ample, în medie peste 5 probleme la o ședință (vezi tabelul nr. 1). Detalierea analizei evidențiază că între centralele investigate există diferențe destul de mari, valoarea maximă a numărului mediu al problemelor abordate într-o ședință consemnată la C.I.B.S.A. fiind de 2,4 ori mai mare decît valoarea minimă a acestui indicator înregistrat la C.I.R.O.A. și C.I.E.A.

Se constată că la nivelul consiliilor oamenilor muncii, discutarea diverselor probleme se concretizează în luarea unui număr important de decizii. În medie, la o problemă abordată se iau 3,5 decizii. Ca și pentru ceilalți indicatori considerați, și în acest caz între centrale se constată diferențe sensibile. Materialele prezentate și discuțiile care au loc sînt finalizate în decizii, în cea mai mare măsură, la C.I.M.C.C.L. și C.I.E.A.

După cum reiese și din examinarea tabelului 2 pe agenda de lucru a consiliilor au fost înscrise în mod expres problemele referitoare la principalele activități care se realizează într-o unitate industrială. Între acestea, mai frecvent au fost abordate aspecte referitoare la activitățile de producție, financiar-contabile și de personal.

O caracteristică principală a activității consiliului oamenilor muncii o reprezintă abordarea cu precădere a aspectelor organizatorice ale activității centralei. În susținerea acestei afirmații se poate aduce nu numai ponderea problemelor organizatorice în totalul problemelor abordate de consiliile oamenilor muncii, ci și caracterul predominant organizatoric a peste 2/3 din deciziile luate de acestea.

O atenție deosebită se acordă în cadrul consiliului oamenilor muncii funcției de control. Așa se explică de ce 1/3 din probleme vizează în mod expres verificarea realizării anumitor obiective, iar 17% din decizii stabilesc de fapt măsuri de urmărire și control referitoare la unele din cele mai importante probleme ce trebuie soluționate. Mai puternic se manifestă această tendință în consiliile C.I.R.O.A., C.I.P.M. și C.I.B.S.A.

Proporția mare pe care o dețin problemele și deciziile cu caracter organizatoric și de control, demonstrează că în prezent consiliile oamenilor muncii au un pronunțat caracter operațional. Cu precădere ele își axează activitatea, așa cum a reieșit din analiza calitativă a problemelor și deciziilor care formează obiectul activității lor, pe probleme curente. Aceasta explică de ce aproape 2/3 din deciziile luate la centralele cuprinse în anchetă se referă la aspecte curente, multe cu caracter rutinier. Colorarul acestei situații îl reprezintă caracterul mai puțin previzional al activității sale. Edificatoare în această direcție este proporția relativ redusă a problemelor și deciziilor de plan, ele reprezentînd ceva mai puțin de 1/8 din totalul activității consiliilor examinate. Orizontul lor se limitează cel mai adesea la un an, fapt ce explică de ce deciziile strategice reprezintă doar 1/4 din deciziile de plan, adică numai 2% din totalitatea deciziilor luate în consiliile oamenilor muncii.

O pondere relativ redusă — sub 15% — o au, în ansamblul problematicii consiliului oamenilor muncii, aspectele referitoare la investiții și la activitatea de cercetare — dezvoltare de natură tehnică, în care se înscriu cele mai multe probleme privind activitatea centralei industriale în viitorii ani.

O PARTE APRECIABILĂ din activitatea consiliilor constă în soluționarea de probleme care ar trebui să fie rezolvate la nivelul biroului executiv sau la nivelul directorului general, directorilor pe domenii sau chiar al șefilor de compartimente. Spre exemplu, 9% din problemele abordate de consiliul oamenilor muncii din centralele industriale investigate sînt prevăzute în mod expres în lege să fie soluționate de biroul executiv. Aceste probleme se referă la aprobarea studiilor tehnico-economice și a proiectelor în faza unică, aprobarea trecerii pe costuri a unor cheltuieli neeconomicoase, aprobarea componenței comitetelor oamenilor muncii din întreprinderi, aprobarea încadrării personalului cu domiciliul la distanțe de peste 50 km., aprobări de transferări de fonduri fixe la alte unități, aprobarea încadrării personalului de conducere 2).

Tabel nr.1

Caracteristici ale activității consiliilor oamenilor muncii cuprinse în anchetă

Indicatori	
1. Număr mediu de probleme abordate într-o ședință	5,2
2. Durata medie a abordării unei probleme	11 minute
3. Număr mediu de decizii ce revin la o problemă abordată	3,5
4. Număr mediu de decizii luate într-o ședință	18
5. Durata medie necesară pentru luarea unei decizii	3 minute
6. Durata medie a unei luări de cuvînt	18 minute

Practic, în toate centralele industriale investigate, evident cu intensități diferite, se manifestă o tendință de „împingere în sus" a soluționării unor probleme, la originea căreia se află „fuga de responsabilitate", aspru criticată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din ministere și instituții centrale din 1974. Aceasta explică, în mare parte, de ce aproape 2/3 din deciziile luate în consiliile oamenilor muncii analizate sînt de rutină, referindu-se la probleme de detaliu, îndeosebi de producție, aprovizionare și personal care, în mod normal, ar fi trebuit rezolvate de către șefii de compartimente și directori. Dintre unitățile cercetate, acest fenomen se manifestă cel mai acut la C.I.B.S.A., C.I.R.O.A., C.I.P.I.I.I. și C.I.R.C., unde 73—75% din deciziile luate de consiliul oamenilor muncii sînt de rutină.

Remarcăm existența unor neconcordanțe între problemele apreciate de conducerile centralelor industriale ca cele mai complexe și dificile în perioada cercetată și problemele care au fost abordate cu precădere la reuniunile consiliilor oamenilor muncii. Astfel, după cum se poate vedea și din tabelul nr. 3, deși problemele referitoare la aprovizionare, investiții și la organizarea de ansamblu a unității sînt apreciate de majoritatea centralelor industriale ca fiind cele mai complexe și dificil de soluționat în perioada analizată, ele au fost abordate cu prioritate de consiliile oamenilor muncii ale centralelor industriale într-o proporție sensibil mai redusă decît alte activități.

Alături de aprovizionare și desfacere, o atenție sporită se impune a fi acordată și aspectelor de bază referitoare la activitățile de cercetare-dezvoltare tehnică și investiții ale căror ponderi le considerăm insuficiente, ținînd cont de problemele care se ridică și de implicațiile majore pe care le au pentru dezvoltarea centralelor industriale. Mai pregnant se impune această problemă la C.I.P.C.I., C.I.B.S.A. și C.I.R.O.A.

LA STABILIREA unor corelații mai judicioase între problemele de care se ocupă consiliul oamenilor muncii, poate să contribuie și diminuarea proporției problemelor incidentale, de redusă importanță, care nu sînt nemijlocit legate de activitățile centralei industriale. Probleme cum ar fi aprobarea componenței diverselor comisii create în cadrul centralei, avizarea unor deplasări externe în interes de serviciu ale cadrelor centralei, reprezintă în medie aproape 15% din totalul problematicii consiliului oamenilor muncii, ceea ce evident este prea mult.

În viitor, o atenție deosebită trebuie să se acorde și exercitării de către consiliul oamenilor muncii a atribuțiilor ce i-au fost conferite prin lege. În prezent, o parte importantă din atribuțiile legale nu-și găsesc deloc corespondent în problemele abordate de consiliul oamenilor muncii, sau într-o foarte mică măsură. Mai pronunțat se manifestă acest fenomen la CIMCCL, CIEA și CIROA, unde atribuțiile pentru care în perioada analizată nu se abordase nici o problemă reprezentau 87%, 83% și respectiv 76% din toate atribuțiile stabilite prin lege.

Sporirea ponderii problemelor care să corespundă sferei atribuționale a consiliului oamenilor muncii trebuie însoțită de diminuarea sensibilă a activității de soluționare a acelor probleme care nu sînt de competența lor. Pe ansamblul eșantionului investigat, acestea reprezentau 34% din totalul problemelor abordate, ceea ce evidențiază apreciabilele rezerve de timp și de efort care au o altă destinație decît cea stabilită de legiuitor.

ÎN ASIGURAREA unei problematici cît mai cuprinzătoare pentru consiliul oamenilor muncii, în concordanță cu atribuțiile conferite prin lege și cu necesitățile reale ale centralelor industriale, atît curente cît și de perspectivă, o contribuție hotărîtoare poate să aducă îmbunătățirea pregătirii și desfășurării reuniunilor de lucru.

Astfel, în vederea asigurării unei activități ritmice, orientate spre soluționarea principalelor probleme cu care centrala industrială este confruntată, este necesară stabilirea din timp a problemelor care vor fi abordate în cadrul ședințelor consiliului oamenilor muncii, precum și programarea lor judicioasă. Sublinierea acestei necesități — cunoscută de majoritatea celor interesați — este oportună întrucît, din unitățile investigate, numai la CIRCA exista un plan anual de ședințe al consiliului oamenilor muncii, care stabilea din timp și problemele principale care vor fi abordate. Faptul că, în celelalte unități, activitatea consiliului oamenilor muncii nu se desfășoară pe baza unui plan bine stabilit, evident că nu este de natură să favorizeze desfășurarea unei activități ritmice. Ca urmare, în 57% din centrale s-au ținut mai puține ședințe ale consiliului oamenilor muncii decît minimum stabilit prin lege.

Tabel nr.2

Structura pe funcții de conducere a problemelor și deciziilor abordate de consiliile oamenilor muncii

	Planificare-prognoză	Organizare	Urmărirea și control	Alte
1.Probleme	12	49	33	6
2. Decizii	12	67	17	4

O cerință de bază care trebuie avută în vedere la întocmirea planului de ședințe o constituie eșalonarea lor judicioasă. Pe această bază se evită atît organizarea prea multor ședințe ale consiliului oamenilor muncii — cazul CIHC, care în perioada analizată a ținut un număr dublu de ședințe — fie, așa cum am arătat, prea puține. În această ultimă situație se evită ca lungi perioade de timp consiliul oamenilor muncii să nu se întrunească. Asemenea situații sînt frecvente în cazul CIMCCL, unde între două ședințe succesive ale consiliului oamenilor muncii s-a înregistrat recordul nedorit de peste 7 luni.

O fază deosebit de importantă în ciclul organizatoric al consiliului oamenilor muncii o reprezintă pregătirea reuniunilor acestuia. Realizarea unei pregătiri adecvate este condiționată, în primul rînd, de elaborarea din timp a materialelor necesare soluționării tuturor problemelor înscrise în ordinea de zi. Accentuarea acestei cerințe este necesară întrucît — cu o singură excepție — CIPM — în consiliile oamenilor muncii ale celorlalte centrale industriale investigate au existat reuniuni la care pentru unele probleme abordate nu fuseseră elaborate materialele pregătitoare absolut necesare.

Valorificarea pregătirii adecvate a consiliului oamenilor muncii are loc în procesul desfășurării reuniunilor care, după cum a rezultat din investigațiile efectuate de noi, mai poate fi îmbunătățit pe multiple planuri. Astfel, realizarea unei pregătiri minuțioase oferă premisa necesară încadrării desfășurării reuniunilor consiliului oamenilor muncii în limite de timp raționale, evitînd ședințele „kilometrice". Stabilirea unei durate optime pentru ședintele acestui organ asigură atît economisirea timpului unor cadre, pentru care acesta este foarte prețios și retribuit la un tarif ridicat, cît și, mai ales, realizarea procesului decizional la un nivel mai înalt, dat fiind aportul crescînd pe care îl pot aduce în astfel de condiții participanții. Rezerve importante de îmbunătățire pe acest plan există în special la CIPCI și CIMCCL, unde în medie o ședință durează 11 și respectiv 7 ore, perioadă sensibil mai mare decît durata medie de 4,9 ore pentru centralele industriale investigate.

Stabilirea unor durate optime pentru ședințele consiliului oamenilor muncii este necesar să se împletească cu o organizare riguroasă a desfășurării procesului decizional, care reprezintă conținutul lor principal. Aceasta presupune, ca pe baza unei selecții riguroase a problemelor și alternativelor decizionale avute în vedere, care sînt cunoscute de către participanți, din materialele primite, să se asigure, în condițiile unei largi participări, o analiză riguroasă, care să se concretizeze în decizii temeinic fundamentate. Subliniem aceste aspecte întrucît analiza mai multor indici pentru reuniunile consiliului oamenilor muncii relevă că, din acest punct de vedere, există încă apreciabile rezerve de perfecționare.

Pentru intensificarea participării membrilor consiliului oamenilor muncii pledează, după opinia noastră, și faptul că în unitățile analizate, întotdeauna deciziile s-au votat în unanimitate, iar discuțiile contradictorii — evident pe bază de argumente — au fost foarte rare. Or, o participare activă, atît profesională cît și „temperamentală", în mod normal generează dispute contradictorii și unele rezerve față de modul de soluționare a unor probleme, ceea ce apreciem că este de natură să contribuie la creșterea nivelului de fundamentare a deciziilor, dovedind nu slăbiciunile acestui organ, ci o angajare intensă în soluționarea problemelor abordate.

Amplificarea participării efective a membrilor consiliului oamenilor muncii, implică totodată și o îmbunătățire pe planul calității și conciziunii intervențiilor. Astfel, apreciem că durata medie a unei intervenții constatată în centralele investigate, de aproape 20 de minute, este prea mare, ca să nu ne referim la reuniunile consiliului oamenilor muncii de la CIEA, unde în medie o intervenție durează peste o jumătate de oră.

Tabelul nr.3

Activități	Proporția centralelor industriale ale căror conduceri apreciază că în perioada 1973-1974 (tr.I) activitățile menționate au ridicat cele mai multe și complexe aspecte de soluționat (în %)	Proporția centralelor industriale ale căror consilii ale oamenilor muncii au abordat cu precădere activitățile menționate (în %)
Aprovizionare	100	43
Investiții	77	28
Organizarea de ansamblu a centralei	57	14
Personal	28	57
Producție	14	57
Financiară	14	57
Desfacere	14	14
Cercetare-dezvoltare		14

REALIZAREA unui proces decizional la nivelul cerințelor pe care dezvoltarea economică în ritm accelerat le ridică în fața centralelor industriale implică, totodată, și fundamentarea mai riguroasă a fiecărei decizii. Ceea ce ne determină să accentuăm asupra acestui aspect este constatarea că în eșantionul cercetat timpul mediu care revenea la o decizie luată de consiliul oamenilor muncii este de aproximativ 3 minute. Apreciem că o asemenea durată este insuficientă pentru complexa activitate de luare a deciziilor care presupune analiza comparativă de către membrii organului de conducere colectivă a alternativelor pregătite în prealabil, îmbunătățirea lor, alegerea alternativei optime, formularea deciziei, stabilirea executanților și termenelor etc. De altfel, acest timp este mai mare decît timpul care efectiv se folosește întrucît el înglobează și perioadele în care în cadrul consiliului se fac informări privind diverse aspecte ale activității centralei sau se comunică indicațiile date de organele ierarhic superioare, diverse organisme de control etc.

O premisă importantă pentru ridicarea nivelului de fundamentare a deciziilor, constă în eliminarea fenomenului de „pasare în sus a sarcinilor și responsabilităților", astfel încît consiliul oamenilor muncii să nu fie pus în situația să ia prea multe decizii, așa cum se produce adesea în prezent. Semnificativ din acest punct de vedere este numărul mare al deciziilor care, în medie, se iau într-o reuniune de consiliu, de aproape 18, în unitățile analizate. În unele unități, cum ar fi CIMCCL, numărul lor este și mai mare — în medie peste 50 la o ședință — ceea ce evident că nu facilitează fundamentarea temeinică a deciziilor.

La toate perfecționările menționate, o contribuție majoră o poate duce îmbunătățirea stilului de conducere al reuniunilor consiliului oamenilor muncii de către directorul general al centralei care este și președintele acestui organ.

Pentru aceasta, este recomandabil ca directorul general să gîndească și să folosească cu mai mult discernămînt și tact, luările de cuvînt pe parcursul reuniunilor. În prezent, se constată că adesea președinții consiliilor abuzează de intervenții. Astfel, la una din ședințele acestui organ de la CIPCI, directorul general a luat cuvîntul de nu mai puțin de 32 de ori, iar la CIMCCL de 22 de ori. O asemenea frecvență de „participare a președintelui consiliului", care uneori este de genul „punere la punct" a persoanelor care ridică anumite probleme, nu este de natură să stimuleze dezbaterea liberă, fără rezerve a problemelor.

AȘA CUM ARĂTA tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în Raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. **„Introducerea principiului conducerii colective — de la unitățile economice, sociale, administrative de jos și pînă la ministere și guvern — are o importanță revoluționară în societatea noastră. Aceasta a dus la creșterea răspunderii și participării active a cadrelor de bază, economice, de partid și de stat, a maselor de oameni ai muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a societății socialiste în ansamblu"**. Aspectele pe care le-am prezentat privind structurarea și funcționarea organelor de conducere colectivă de la nivelul centralelor industriale — birouri executive, consilii ale oamenilor muncii — evidențiază, pe de o parte, faptul că principiul conducerii colective s-a integrat organic în sistemul conducerii unităților noastre economice, el contribuind la îmbunătățirea calității activității de conducere, de decizie, pe de altă parte, că se impun în continuare eforturi pentru perfecționarea organizării muncii noilor organisme, pentru valorificarea integrală a potențialului lor.

dr. Ovidiu NICOLESCU
drd. Ioan BRATU

---

[1] Vezi „Revista economică" nr. 7/1975.
[2] Conform Legii nr. 11/1971, art. 62.

DEZVOLTAREA PERSONALITĂŢII UMANE ÎN ETAPA FĂURIRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE *)

SINTEZA amplă şi totodată largă deschidere în care se cere abordată astăzi dialectica dezvoltării personalităţii umane, în consens cu conţinutul etapei de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, face dificilă orice încercare de a conferi unui articol caracterul de a fi exhaustiv.

Un prim aspect asupra căruia se opreşte analiza noastră priveşte : locul problematicii omului în ansamblul politicii partidului nostru, *unele* semnificaţii ideologice şi filozofice *atît ale preocupărilor teoretice cît şi ale praxisului social-istoric în care se concretizează opţiunile sale strategice de afirmare a personalităţii umane.*

● Omul – produs şi demiurg al relaţiilor sociale

ÎN ACTIVITATEA teoretică şi practic-revoluţionară a Partidului Comunist Român, problematica omului, a locului şi rolului său în progresul material şi spiritual al societăţii româneşti contemporane, constituie axul definitoriu al strategiilor de dezvoltare a noii orînduiri, expresia elocventă a sensului consecvent umanist al obiectivelor programatice de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a ţării noastre spre comunism.

Întreaga retrospectivă a schimbărilor structurale de ordin economic, social şi politic, care au avut loc în ţara noastră în anii revoluţiei şi construcţiei socialiste, totalitatea obiectivelor în care se oglindesc opţiunile exprimate cu rigoare ştiinţifică în Programul partidului nostru privind configuraţia societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism validează fundamentele filozofice ale politicii partidului nostru, potrivit cărora **omul este conceput ca produs al relaţiilor sociale noi şi totodată ca demiurg al acestora.** Redînd această dimensiune esenţială a determinismului istoric ca bază a praxisului istoric, Programul subliniază că societatea socialistă multilateral dezvoltată va deschide cîmp larg afirmării multilaterale a personalităţii umane, valorificării energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conştiente de către popor a propriei sale istorii. Aşa după cum se cunoaşte, fenomenul cu ample implicaţii social-istorice al dezvoltării personalităţii umane în socialism se subordonează unei dialectici procesuale prin elemente distincte de ordin obiectiv şi subiectiv, material şi spiritual, în diferitele etape pe care le urmează maturizarea noii orînduiri. În mod firesc **trăsăturile proprii condiţiei umane, dimensiunile manifestării sale ca obiect şi subiect al istoriei constituie elemente definitorii pentru caracterizarea etapelor de dezvoltare a societăţii socialiste** şi respectiv pentru fundamentarea ştiinţifică a opţiunilor strategice şi tactice ale partidului ca forţă conducătoare a întregii opere de construire a socialismului. O atare considerare relevă **importanţa unghiului de vedere concret istoric** de abordare a afirmării şi dezvoltării personalităţii umane printre ale cărei premise considerăm în primul rînd :

a) Comuniunea intereselor fundamentale ale membrilor societăţii, generată de lichidarea antagonismelor sociale, prin lichidarea relaţiilor de exploatare şi instaurarea relaţiilor de producţie socialiste ;

b) Punerea în funcţiune a unui sistem întreg de instituţii integrate sistemului democraţiei socialiste, al cărui principiu definitoriu este actul participării la conducerea vieţii economico-sociale, fenomen care-şi are geneza în condiţia obiectivă a omului de stăpîn şi producător al avuţiei materiale şi spirituale ;

c) Desfăşurarea amplă la scară macro şi micro socială, individuală şi comunitară a procesului de conştientizare a existenţei social-economice, a raporturilor sociale care definesc esenţa condiţiei umane, de motivare individuală şi socială a acţiunii factorului subiectiv ;

d) Afirmarea treptată şi deliberată la scara întregii societăţi a valorilor proprii umanismului socialist, în ipostaza inedită a dezvoltării omului prin om şi pentru om, a afirmării solidarităţii umane reale şi eficiente.

Interdependenţa şi întrepătrunderea premiselor enunţate mai sus în cadrul dialecticii posibilităţii şi realităţii, a libertăţii şi necesităţii, permit sesizarea în raport cu dinamica societăţii româneşti contemporane a **principalelor caracteristici ale dezvoltării personalităţii umane, dialectica acesteia.**

● Multilateralitatea – concept programatic, definitoriu

O PRIMĂ caracteristică o reprezintă **multilateralitatea.** Analiza acestui concept programatic şi definitoriu pentru strategia dezvoltării personalităţii umane presupune luarea în considerare a diferitelor criterii la care se raportează într-o viziune istorică determinată. Pe planul sintezelor filozofice conceptul de multilateralitate exprimă deopotrivă o imagine afirmativă, constructivă, asupra sensului dezvoltării personalităţii umane, ca şi un sens polemic şi de negare. În această ultimă accepţiune avem în vedere **opoziţia faţă de interpretările simpliste ale determinismului economic şi delimitarea faţă de interpretările pesimiste ale tendinţelor contradictorii, proprii progresului istoric contemporan,** care în anumite condiţii se exprimă în unidimensionalitatea omului, în raporturi dilemice ce constituie tragismul contrapunerii diverselor laturi ale personalităţii umane etc.

Programul, constituind o continuare şi o sinteză generalizatoare superioară a activităţii de pînă acum, oferă arhitectura şi mijloacele materiale şi spirituale de înfăptuire în realitatea socială şi individuală a acestei caracteristici. Nucleul teoretic şi practic, deopotrivă ştiinţific şi ideologic al dialecticii multilateralităţii, **îl reprezintă realizarea omului total în cadrul acţiunii transformatoare, productive, social-politice, cultural-morale, juridice.** În acest sens problematica dezvoltării multilaterale a personalităţii umane implică **depăşirea caracterului teoretic-explicativ, unirea idealului şi aspiraţiei cu atitudinea militantă,** în opoziţie cu contemplarea pasivă. O semnificaţie deosebită dobîndeşte în acest sens sfera domeniilor de manifestare a personalităţii umane, **înfrîngerea limitelor economico-sociale determinate de proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie şi în acest fel posibilitatea realizării disponibilităţilor omului, favorizarea receptivităţii sale faţă de nou,** valorificarea capacităţii sale de creaţie şi inovaţie în planul deciziilor de dezvoltare economico-socială.

Un domeniu revelator pentru multidimensionalitatea personalităţii în socialism îl reprezintă însuşi terenul de manifestare a adîncirii democraţiei socialiste, acesta fiind subordonat nu numai rigorilor eficienţei economice dar şi celor social-umane, în accepţiunea depăşirii treptate a limitelor impuse de diviziunea socială a muncii, inclusiv de diviziunea dintre conducători şi conduşi, dintre activitatea de concepţie şi cea de execuţie. **Dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane dă sens concret înţelegerii omului în filozofia marxistă, ca o unitate de determinări fizice, psihice şi social-istorice, atît în planul dezvoltării speciei cît şi a individului.** Încă în 1844 în Manuscrisele economico-filozofice Marx sublinia că : „omul este în mod nemijlocit o fiinţă naturală“, înţelegînd prin aceasta că „existenţa oamenilor vii aşa cum sînt în realitate adică aşa cum acţionează, cum produc bunuri materiale, deci așa cum se manifestă activ în cadrul anumitor limite“ 1) este condiționată și de unitatea lor cu natura, de satisfacerea unor trebuințe naturale.

---

*) Studiu elaborat pe baza unei comunicări prezentate la sesiunea ştiinţifică a Academiei „Ştefan Gheorghiu“ cu tema : „Factorul om în dezvoltarea României socialiste“.

În efortul actual de elaborare teoretică a unor concepte cum este cel al civilizației socialiste, ca și al contribuțiilor marxismului contemporan la dezvoltarea antropologiei, problema adaptării conștiente a structurilor naturale ale omului la dinamica cerințelor sociale și cu deosebire armonizarea acestor planuri cu implicațiile progresului tehnic și științific constituie o latură indispensabilă a elaborării strategiei de dezvoltare a personalității umane. Dilemele multiple în care se exprimă aceste raporturi în contexte social-politice diferite în lumea contemporană au stimulat poziții filozofice de extremă cum sînt de pildă cele care subapreciind forța economică a omului pledează pentru un biologism excesiv. **Dialectica multilateralității este redată de procesul integralității în sensul creării condițiilor materiale, sociale, politice, juridice și spirituale pentru formarea și dezvoltarea plenară a omului.** „Noi considerăm și am considerat întotdeauna — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat“ 2).

Disjuncția care se mai operează astăzi de către unii filozofi între latura cognitivă și cea normativă este o abstracțiune fără acoperire socială atîta vreme cît nu are în vedere procesul real al dialecticii formării și dezvoltării personalității omului. În acest proces strategia instrucțiunii publice, a educației permanente, a formării trăsăturilor înaintate, a dezvoltării atitudinilor și aptitudinilor ca rezultat al asimilării și promovării conștiente a unui sistem de valori întemeiat pe demnitatea persoanei umane, pe angajarea responsabilă în acțiunea socială și individuală în care se exprimă deopotrivă drepturile și îndatoririle sociale ale omului, sînt trepte și modalități spre realizarea omului total.

În sfîrșit caracteristica de **multilateralitate impune considerarea ei ca un concept prospectiv cu o puternică încărcătură de ideal**, care se realizează treptat în cadrul propriu diferitelor etape ale strategiei de dezvoltare elaborate de partid.

Faptul că națiunea noastră se află în fața unui program de largă perspectivă istorică, în care **multilateralitatea afirmării progresului are drept criteriu esențial omul, ca scop suprem al dezvoltării economico-sociale** și în care se definesc prioritățile în raport cu etapa în care ne aflăm, **conferă idealului de multilateralitate a personalității umane contuturi realiste, robuste și optimiste.**

Dialectica dezvoltării plenare implică specializarea

PE DE O PARTE **exigențele pe care le presupune realizarea omului total sînt redate** cu precădere **în tendința ideală și programatică a dezvoltării plenare a personalității**, iar pe de altă parte **exigențele producției moderne de profesionalizare foarte restrînsă a indivizilor, devin condiția eficienței în orice sector de activitate.** Această ultimă tendință cunoaște o accentuare crescîndă în legătură cu lărgirea considerabilă a ariei de cunoștințe și de aplicare a acestora, și cu faptul că performanțele se pot obține numai prin specializare. Calea spre multilateralitate trece deci obligatoriu prin specializare, competență maximă în domenii delimitate și motivate istoricește de diviziunea muncii. Ca atare întregul sistem educațional în accepțiunea sa cea mai cuprinzătoare va fi chemat să răspundă atît exigențelor revoluției tehnico-științifice care solicită adîncirea cunoștințelor într-un domeniu dat, cu maximum de competență a omului cît și potențarea capacităților creatoare ale individului, dar și dezvoltarea unei personalități deschise spre cultură, artă, cultivarea disponibilităților care să-l facă apt să participe activ și în cunoștință de cauză la luarea deciziilor privind destinul propriu și al întregii colectivități. **Calea soluționării treptate și optime a acestor tendințe contradictorii desigur implică o întreagă perioadă istorică în cadrul căreia se vor petrece mutații calitative în conținutul calificării**, în gradul de mecanizare, automatizare și cibernetizare a proceselor de producție.

Schimbările calitative pe care le va cunoaște timpul liber atît în ce privește ponderea cît și creșterea exigențelor sociale ale societății vor concura la armonizarea acestor tendințe pentru ridicarea competenței profesionale și a pregătirii științifice, a nivelului de cultură generală, paralel cu afirmarea dimensiunii politice a omului.

Dialectica multilateralității omului ridică problema priorității istorice în dezvoltarea componentelor sistemului de valori care exprimă condiția umană în socialism, **locul central pe care îl are valoarea politică ce penetrează în toate ipostazele de existență umană**, conferindu-i conștiința înțelegerii sensului dezvoltării sale, a responsabilităților sociale ce incumbă membrilor societății dubla lor calitate, **iar pe măsura perfecționării vieții sociale și a înaintării spre comunism, creșterea importanței valorilor morale fundamentate pe cunoaștere științifică.**

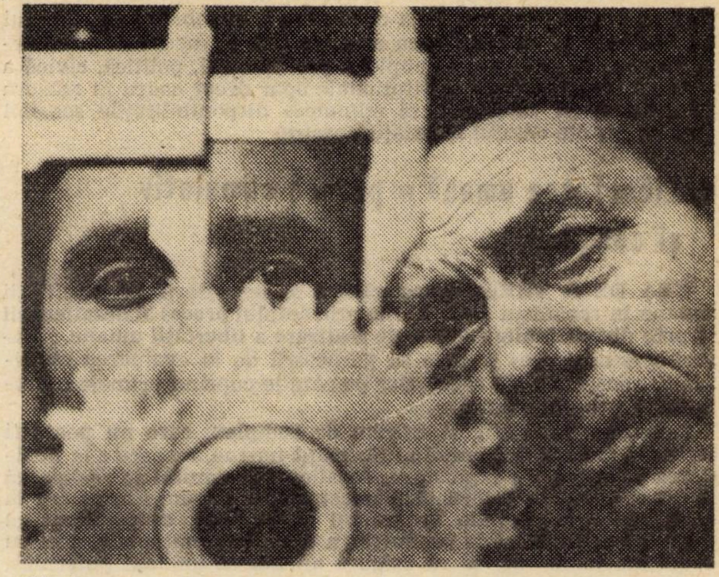

„Idealul de multilateralitate a personalității umane a căpătat contururi realiste, robuste, optimiste“.

Formarea personalității umane — fenomen de masă

O A DOUA caracteristică a personalității umane o constituie **generalitatea.** Fenomenul privește scara socială la care se raportează formarea personalității în societatea noastră socialistă, aducînd tot mai mult în actualitate valoarea metodologică a istorismului gîndirii marxiste, după care **comunismul ca mișcare reală tinde să facă din fiecare om o personalitate.** Pe acest temei trebuie evaluate dimensiunile obiective și subiective ale personalității omului, care pe măsura maturizării orînduirii socialiste capătă semnificații noi în sensul dominării de către om a mediului social și natural, ca și a propriei naturi.

Este indiscutabil că abordarea științifică a raportului omului cu fenomenele universale ale revoluției științei și tehnice contemporane străină atît prejudecăților cît și pesimismului, sau utopiei nu poate fi realizată decît prin raportarea strictă a acestora la specificitatea structurilor social-politice în care evoluează și în consecință nu poate eluda posibilitățile și perspectivele calitativ deosebite ale unor sisteme diametral opuse atît în ceea ce privește scopul cît și mijloacele de realizare a acestora. De aici ponderea covîrșitoare pe care o capătă elaborarea unor soluții concrete care să le dea latura constructivă și militantă a problematicii corespunzător cu stadiul atins, precum și cu perspectivele științific și realist definite de strategiile de dezvoltare. În această lumină caracterul de masă pe care îl dobîndește în etapa actuală și în perspectivă procesul de formare al personalității umane este puternic susținut de interferența unor fenomene socio-profesionale, politice și moral-spirituale. Între acestea, mutațiile care au loc în structura socială a țării, schimbarea statutului socio-profesional, ca un fenomen larg de masă, a ponderii populației pe medii rural-urban, integrarea socială superioară a unor categorii distincte ale populației, cum sînt de pildă femeile, în sfera activității materiale și spirituale permit abordarea dintr-un unghi de vedere concret-istoric, mai amplu, a evoluției personalității umane.

Indicatorii care exprimă dezvoltarea învățămîntului în care este cuprins fiecare al patrulea cetățean al țării, trecerea la învățămîntul general de 10 ani, în perspectivă de 12 ani, dezvoltarea culturii și științei, precum și a mijloacelor de diseminare a acestora, posibilitățile din ce în ce mai largi de opțiune privind alegerea profesiilor și mai ales dezvoltarea furtunoasă a nivelului de cunoștințe politice și participarea pe această bază la diverse forme ale actului decizional, sînt doar cîteva articulații ale tendinței de generalizare a personalității umane în socialism. Terenul democrației socialiste într-o continuă adîncire și perfecționare creează și cîmp liber tendinței de omogenizare a societății în planul participării la conducere a membrilor săi. Gradul de eficiență și autenticitatea acesteia sînt în mod covîrșitor determinate de realizarea complexă profesională, politică, civică a omului, iar structurile instituționale apar drept cadru în măsură să capteze, să valorifice, să stimuleze disponibilitățile sensibil îmbogățite ale omului societății noastre.

● Libertatea umană – proces cumulativ și complex

CEA DE A TREIA caracteristică a dezvoltării personalității umane în socialism se definește prin amplul **proces al dezalienării și prin dimensiunile istorice de realizare a libertății umane.** Analiza acestui proces trebuie să pornească de la evaluarea multiplelor consecințe ale aspectelor pe care le cuprind primele caracteristici enunțate anterior.

Fenomen cumulativ și extrem de complex, care nu poate fi redus la factorii de geneză ai libertății umane, respectiv la lichidarea relațiilor de exploatare, dezalienarea omului se realizează în perspectiva înaintării țării noastre spre comunism, proces în care, așa cum prevede Programul partidului, concomitent cu dezvoltarea forțelor de producție, a economiei naționale, deci cu condițiile materiale, se va asigura afirmarea tot mai puternică, în toate sferele de activitate socială, a principiilor socialismului și comunismului, pe fondul unor perfecționări continue a relațiilor sociale, a transformării exigențelor dezvoltării sociale în mobiluri conștiente de acțiune a omului în toate sferele de activitate. Programul partidului precizează că drumul spre țelul propus este de lungă durată, iar evoluția treptată spre atingerea lui nu poate fi judecată numai la scara generațiilor ci și a indivizilor așa cum trăiesc, cum muncesc în realitate.

În acest spirit se cere apreciată precizarea secretarului general al partidului nostru, care, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, sublinia faptul că dacă nu admitem procente în care se exprimă rebuturile producției materiale, cu atît mai mult nu putem accepta rebuturile care se referă la oamenii societății noastre socialiste. Acesta este și motivul pentru care codul moral al omului societății noastre nu răspunde numai cerințelor de fundamentare teoretică a eticii socialiste ci și unor stringente determinări de ordin normativ, față de care omul se raportează concret în planul aptitudinilor și atitudinilor sale, prin urmare el redă acea sinteză superioară a laturilor cognitive și normative ca suport al dezalienării totale a omului.

Ritmurile și amploarea acestui proces sînt funcție hotărîtoare de asigurarea continuă a unei motivări superioare a activității omului, în care latura economică și cea moral-politică să formeze un tot unitar, în care interesul individual să fie din ce în ce mai amplu și direct exprimat de interesele întregii societăți și reciproc, fapt care explică pe deplin efortul constant al partidului nostru de a conferi tuturor deciziilor un caracter multilateral, economic-social, politic și moral. Și întrucît toate componentele acestui proces sînt determinate de conștientizarea raporturilor dintre om și societate, de angajarea în cunoștință de cauză, este firesc ca motivarea acțiunilor omului la toate nivelele să privească informarea multilaterală și sistematică a sa, asupra sensului hotărîrilor ce se iau, atragerea sa nu numai la înfăptuirea ci și la elaborarea și controlul realizării lor. Așadar, informarea riguroasă și sistematică apare nu ca un inventar de noțiuni redat de aspecte cantitative, ci mai ales ca un mijloc de integrare calitativ superioară, dinamică și conștientă a prezentului omului în perspectiva dezvoltării sale, pentru care optează deliberat și acționează competent pentru a o realiza. În acest fel, conceptul și practica participării maselor la conducerea vieții sociale nu sînt numai o latură a raționalității economice, ci și o cale concretă a dezvoltării personalității umane, o modalitate care dă contururi precise angajării acesteia, a responsabilității sale istorice.

Stana BUZATU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

---

[1] Marx, Engels : Opere, vol. III, pag. 21.

[2] Nicolae Ceaușescu : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. VI, pag. 628—629.

RECENZII

O analiză complexă a problematicii cheltuielilor materiale

CARTEA* dr. Vasile M. Popescu face parte din categoria acelor lucrări care se impun atenției cititorului nu numai prin importanța și actualitatea tematicii abordate, cît mai ales prin calitățile ei intrinseci.

Ceea ce trebuie subliniat de la bun început este ținuta științifică a lucrării, profunzimea analizei, încercarea de a îmbina abordarea teoretică a problemei reducerii cheltuielilor materiale cu examinarea aspectelor de ordin practic. Este evidentă străduința autorului de a analiza complex, sub toate aspectele, fenomenul economic, de a-și spune părerea în legătură cu punctele de vedere exprimate în literatura de specialitate și de a formula opinii proprii. Ancorarea lucrării în realitățile economiei noastre a înlesnit autorului posibilitatea de a formula soluții și propuneri care pot fi utile activității de conducere planificată a economiei naționale.

Din multitudinea problemelor care fac obiectul lucrării (conținutul și evoluția cheltuielilor materiale, corelațiile dintre creșterea produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național, direcțiile principale de micșorare a consumurilor, sistemul de indicatori, influența reducerii cheltuielilor materiale asupra sporirii eficienței economice) ne vom opri asupra cîtorva care ni se par caracteristice pentru maniera complexă de abordare a acestei problematici.

Vom menționa, mai întîi, examinarea amplă a corelațiilor dntre creșterea produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național. Analiza pornește de la cerința ca, în scopul dezvoltării eficiente a economiei naționale, în cadrul corelației dintre indicatorii respectivi, ritmul de creștere a venitului național să devanseze ritmul de creștere a produsului social, în toate ramurile economiei naționale, și nu numai într-una sau în alta, indiferent de ponderea pe care acestea o au în crearea și în dinamica venitului național.

DR. VASILE M. POPESCU
REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE DE PRODUCȚIE ÎN INDUSTRIE

Întrucît asupra acestor corelații își exercită influența, în sensuri și cu intensități diferite, o serie de factori, autorul subliniază necesitatea ca la planificarea ritmurilor de creștere a indicatorilor respectivi să se pună un accent deosebit pe analiza factorilor care acționează în direcții opuse economisirii cheltuielilor materiale și să se releve măsurile eficiente care să contribuie la stabilirea unor ritmuri științifice și, pe această bază, la realizarea unor corelații optime între creșterea produsului social, cheltuielilor materiale și venitului național.

Interesante și utile sînt considerațiile privind semnificația ponderii cheltuielilor materiale și a modificării ei în cheltuielile totale de producție și în valoarea producției. În acest context este fundamentată ideea că, pentru ca tendința de creștere a ponderii cheltuielilor materiale în totalul costurilor de producție să poată fi apreciată ca un fenomen economic pozitiv — expresie a creșterii productivității muncii sociale — ea trebuie să fie însoțită întotdeauna de reducerea consumurilor de materiale pe unitatea de produs, simultan cu micșorarea cheltuielilor totale de producție ale produsului respectiv.

Meritorie, cu contribuții proprii care se cer evidențiate, este încercarea autorului de a elabora un sistem complex de indicatori tehnico-economici și sintetici care să permită aprecierea gradului de utilizare a resurselor, dimensionarea rezervelor interne și alegerea căilor principale de mobilizare a acestora. Este, după părerea noastră, un pas înainte față de indicatorii pe care îi întîlnim frecvent în literatura de specialitate și cei utilizați în practica unităților economice, care caracterizează un număr relativ restrîns de aspecte ale procesului de economisire a materialelor.

Sistemul prezentat de autor constituie un tot unitar, avînd capacitatea de a reliefa conexiunea, interdependența, condiționarea reciprocă a ansamblului de procese ce au loc în cadrul fiecărei întreprinderi pe linia utilizării materialelor. El a fost astfel conceput, încît să oglindească cît mai complet gradul de utilizare și valorificare a resurselor materiale pe fiecare din stadiile sau verigile procesului de producție, începînd cu cercetarea, proiectarea, normarea consumurilor, aprovizionarea, transporturile, elaborarea procesului tehnologic și execuția propriuzisă a produsului respectiv, și, în același timp, să reflecte, într-o formă concentrată, aspectele de ansamblu ale gradului de valorificare a resurselor materiale la nivel macroeconomic.

Fundamentată pe o bogată și variată sursă de documentare, pe o atentă studiere a practicii noastre, a tendințelor care se manifestă pe plan mondial, lucrarea, prima de acest fel în țara noastră, constituie, la rîndul ei, o prețioasă sursă de informații și idei pentru cei chemați să adopte decizii în legătură cu utilizarea resurselor materiale, pentru cercetători, pentru toți cei care se preocupă de această problemă de larg interes economic.

Stere GIOGA

---

*) Reducerea cheltuielilor materiale de producție în industrie. Editura Academiei, București, 1974, 285 pag.

convorbiri economice

cu A. E. ZAENGER

director general adjunct al ONUDI, divizia tehnică de cooperare

„Cooperare bazată pe înţelegerea imperativelor actualei evoluţii internaţionale“

● Este un adevăr axiomatic în zilele noastre că numai prin industrializare ţările în curs de dezvoltare îşi pot cuceri independenţa economică alături de cea politică. Cu toate acestea, ţările în curs de dezvoltare, reprezentînd două treimi din populaţia lumii, contribuie în prezent cu numai o optime la producţia industrială mondială. Ce îşi propune să întreprindă ONUDI pentru lichidarea acestui decalaj ?

— Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI), este, comparativ cu alte instituţii specializate ale Naţiunilor Unite, relativ nouă, fiinţînd din 1966. Nu spun aceasta pentru a justifica o contribuţie modestă la progresul industrial al ţărilor în curs de dezvoltare, deoarece în limitele statutare şi financiare existente, am realizat o maximizare a rezultatelor.

Iniţiativa alocării fondurilor pentru dezvoltare industrială revine în fapt Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) pentru care ONUDI este o agenţie de execuţie. PNUD-ul, care primeşte contribuţiile valutare ale guvernelor, întocmeşte o repartizare a ajutorului pe ţări, în funcţie de populaţie şi venit naţional, de cerinţele formulate de ţările în curs de dezvoltare.

În prezent, în activitatea ONUDI, programele PNUD au o pondere de 80%, restul reprezentînd activităţi desfăşurate în baza programului de asistenţă tehnică O.N.U., tranzacţiilor de servicii contra plată, în special pentru unele ţări cum ar fi Kuweit, Venezuela, sau asistenţă în baza unor contribuţii voluntare.

Pentru a răspunde cererilor de asistenţă tehnică, formulate de ţările în curs de dezvoltare, foarte variate ca tematică şi mod de aplicare, ne-am structurat activitatea pe următoarele programe mari : **politică şi programare industrială** — ce cuprinde asistenţa în formularea strategiilor, planurilor şi politicilor de dezvoltare industrială, în pregătirea, evaluarea şi realizarea proiectelor industriale ; **servicii şi instituţii industriale** — pentru asistenţă la înfiinţarea şi îmbunătăţirea funcţionării întreprinderilor industriale, organizarea cercetării, documentării tehnice, management; **tehnologie industrială** — asistenţă în preluarea, adaptarea şi dezvoltarea produselor în transferul de tehnologii, evaluarea tehnologică a licenţelor, organizarea producţiei, valorificarea superioară a materiilor prime minerale şi agricole, întreţinerea utilajelor, instruirea personalului ; **cooperare tehnică** — realizată sub forma coordonării ansamblului activităţilor ONUDI, încurajării contractelor partenerilor potenţiali din ţările dezvoltate şi în curs de dezvoltare pentru cooperare în producţie, cooperarea băncilor de dezvoltare cu instituţiile financiare internaţionale etc.

Amploarea pe care o capătă aceste programe depinde însă de fondurile disponibile. Spre exemplu, cel de al doilea deceniu al dezvoltării prevedea pentru ţările în curs de dezvoltare o creştere anuală de 6% a economiei, creştere la care statele industrializate urmau să contribuie cu 0,7% din produsul lor naţional brut. Constatăm, cu părere de rău, că au trecut 4 ani ai acestui deceniu şi contribuţia statelor dezvoltate se menţine la un nivel mai mic de jumătate din ceea ce se prevăzuse.

Această situaţie se răsfrînge în mare măsură asupra activităţii ONUDI. În octombrie 1974 ajunsesem într-o situaţie financiară foarte grea, n-am ştiut cu ce vom plăti salariile personalului.

În ciuda acestor greutăţi pot să vă spun că anul 1974 a fost un an de vîrf în activitatea ONUDI. Faţă de 1973 a crescut cuantumul asistenţei tehnice acordate cu circa 27%, întîmpinind, este drept, dificultăţi în recrutarea experţilor, în extinderea secretariatului.

Pentru 1975, spre exemplu, se aşteaptă însă de la ONUDI asistenţă tehnică în valoare de minimum 60 milioane dolari. După estimările actuale, practic nu o vom putea acorda decît pentru 28 milioane dolari.

● Actuala criză economică manifestată în economia capitalistă pe multiple planuri : energie, materii prime, sistem monetar, va impune şi activităţii ONUDI unele restructurări în obiective ?

— Trebuie să admitem că o nouă situaţie se dezvoltă în lume ca urmare a acestor evenimente, care au afectat mult ţările dezvoltate, ca şi ţările în curs de dezvoltare, ce nu au resurse energetice sau materii prime.

Specialiştii din secretariatul ONUDI pot confirma dificultăţile mari cu care au fost confruntate unele ţări datorită crizei energiei, care au afectat, întreaga lor activitate.

Nu putem vorbi însă şi de o modificare a strategiei organizaţiei noastre, a obiectivelor ONUDI. Cum spuneam, programele noastre se elaborează şi se realizează la cererea ţărilor în curs de dezvoltare — ele răspund unor necesităţi mai mult sau mai puţin urgente ale acestor ţări — aşa că obiectivele se menţin.

Sub impactul actualei conjuncturi internaţionale, programele noastre se pot modifica numai în ceea ce priveşte mijloacele de realizare. În legătură cu acest din urmă aspect, aş menţiona faptul că ne propunem să promovăm noi tehnologii, să introducem noi soluţii. Spre exemplu, utilizarea unor noi surse de energie : solară, eoliană etc. ONUDI oferă pentru experimentare ţărilor în curs de dezvoltare echipamente relativ simple pentru transformarea energiei solare, prin încălzirea apei, în energie mecanică sau electrică. O asemenea soluţie este recomandabilă pentru ţări, regiuni, ce beneficiază de soare o mare parte a anului ca Sahel, Senegal, Mali sau Niger. Costul acestor utilaje este convenabil. Probleme apar numai atunci cînd vrei să multiplici de 500 sau 5 000 de ori instalaţia. Încercăm să rezolvăm pe această cale problemele alimentării cu energie a ţărilor în curs de dezvoltare afectate de preţul înalt al carburanţilor pe bază de petrol.

Ne preocupăm, de asemenea, să găsim soluţii economicoase în aprovizionarea cu îngrăşăminte chimice — un alt sector lovit de criza energiei — a ţărilor în curs de dezvoltare.

Aceste probleme au revenit în discuţie cu ocazia recentei reuniuni ONUDI de la Bucureşti, dedicată promovării investiţiilor şi consultărilor tehnologice în industria chimică şi petrochimică a ţărilor în curs de dezvoltare.

Apreciem contribuţia generoasă a guvernului român la realizarea unor proiecte ca cel din Sahelul sudanez, ca şi întreaga activitate a Centrului comun ONUDI/România, axată, de asemenea, pe industria chimică.

● În curînd se va deschide la Lima cea de a doua Conferinţă generală a ONUDI. Ce probleme din agenda actualei conferinţe consideraţi ca deosebit de importante ?

— După cum vă spuneam, am fost anul trecut în pragul crizei financiare. Principala cauză a acestei situaţii este inexistenţa unui fond destinat în exclusivitate dezvoltării industriale. Dacă există un fond pentru problemele populaţiei, unul pentru mediul înconjurător, unul pentru agricultură, unul pentru educaţie şi cultură, în schimb pentru industrie nu există încă unul special. Cred că la această Conferinţă guvernele trebuie să hotărască dacă trebuie extinsă activitatea ONUDI, sau... restrînsă, dacă trebuie să dăm o altă orientare, o altă amploare organizaţiei noastre. Avem în prezent un secretariat bine pregătit, un sistem de asistenţă tehnică bine organizat care, cred eu, merită să fie dezvoltat.

Pe agenda Conferinţei va sta şi o altă problemă importantă : „Principiile şi metodele cooperării internaţionale în domeniul dezvoltării industriale". Lichidarea decalajelor lumii actuale, însăşi coexistenţa statelor industrializate şi a celor în curs de dezvoltare capătă un corespondent practic numai în măsura în care se va putea trece la o cooperare tehnică şi financiară amplă între aceste state, bazată pe principii noi, pe înţelegerea imperativelor actualei evoluţii internaţionale.

Interviu de
Ioan GEORGESCU

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

New-economics-ul și criza economică

ACTUALA criză, care a început să cuprindă într-un ritm vertiginos întreaga lume capitalistă, operează totodată importante reevaluări și demitizări în domeniul ideologiei economice. Este și cazul „new-economics"-ului — varianta americană a doctrinei și instrumentarului de politică economică neokeynesiste.

Neokeynesismul american și-a elaborat și fundamentat concepția de politică economică în anii '60. Elementul specific principal al acestei concepții în comparație cu cea a keynesismului, îl constituie faptul că ea este edificată pe ideea creșterii economice. Neokeynesismul, în varianta „new economics"-ului, pornește de la premisa că intervenția activă a statului în economie nu trebuie să fie redusă la „măsuri anticiclice" ; ea trebuie să fie concepută ca instrument de asigurare a unui ritm optim de creștere, obiectiv ce implică și ideea posibilității unor „măsuri preventive" de „evitare" a marilor dereglări ciclice. Arthur Burns (președinte al Federal Reserve System și fost președinte al Asociației americane de economie) și Walter Heller, unul din principalii arhitecți ai „new-economics"-ului (fost președinte al Consiliului de consilieri economici de pe lîngă Președintele SUA, iar în cursul anului 1974 președinte al Asociației americane de economie,) subliniază într-o formă sau alta trecerea de la orientarea corectivă la orientarea stimulativă.1)

Punctul de plecare al acestei orientări l-a constituit consemnarea și — pentru operaționalizare — determinarea cantitativă a diferenței dintre produsul național brut (PNB) potențial și cel real. Walter Heller explică astfel : „În trecut măsurile pozitive în frontul economic au fost generate aproape exclusiv sau de criză sau de frica de criză... Acum criteriul pentru adoptarea unor măsuri pozitive în domeniul politicii economice îl constituie decalajul existent între PNB potențial și real... Politica modernă este orientată spre lichidarea acestui decalaj... 2). Arthur Okun a fost cel care a elaborat o tehnică a măsurării acestui decalaj 3). O asemenea orientare fixează ca element principal al actelor de politică economică urmărirea constantă a asigurării „echilibrului dintre creșterea posibilităților de producție și creșterea cererii finale" 4). Se poate realiza, principial vorbind, în economia capitalistă contemporană, acest „echilibru economic dinamic" ? Reprezentanții new-economics-ului — Walter W. Heller, Arthur Okun, T. Tobin, G. Ackley, P. Samuelson ș.a. — își bazează elaboratele pe un răspuns afirmativ la această întrebare. Cum se poate realiza acest echilibru ? Prin intervenția activă — spun ei — și permanentă a statului în economie, în primul rînd cu ajutorul instrumentelor fiscal-bugetare. Eficiența acestei intervenții ar fi azi asigurată de posibilitatea determinării cantitative suficient de exacte a parametrilor de coordonat ca urmare a metodelor moderne de calcul și bazei lor materiale — computerele 5).

Reducînd economia la raporturile funcționale dintre o serie de indicatori agregați ; refuzîndu-și analiza concretă a mecanismului efectiv de mișcare a economiei capitaliste contemporane, care implică analiza structurii instituționale și sociale a economiei ; refuzîndu-și astfel, înțelegerea **cauzelor** dezechilibrelor legice ciclice din economia capitalistă, reprezentanții new-economics-ului oferă drept suprem argument al afirmației lor despre posibilitatea principială a „creșterii echilibrate", realitatea parcurgerii de către o serie de economii capitaliste dezvoltate a unor perioade mai lungi de creștere fără crize. J. Tobin (fost consilier prezidențial și președinte — în 1971 — al Asociației americane de economie) afirmă : „recesiunile (crizele) periodice nu sînt trăsături inevitabile ale capitalismului american. Experiența postbelică a Europei și Japoniei demonstrează că tocmai **creșterea** economiei și **nu fluctuațiile** în dezvoltarea ei constituie **principala lege a capitalismului contemporan...**". Iar A. Okun scrie : „Astăzi recesiunile sînt în genere considerate a fi în principiu prevenibile ; ele sînt ca și catastrofele aviatice, dar nu ca uraganele" (p. 33). „Astăzi crizele nu mai pot apare decît ca rezultat al unei politici greșite...". (T. Tobin) Noțiunea „ciclu de afaceri" s-a învechit, afirmă autorul „Economiei politice a prosperității".

Este adevărat că în deceniul ce a trecut S.U.A. nu au cunoscut reduceri ale producției, respective ale PNB, ci numai variații ale ritmurilor de creștere ; că în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate fenomenul creșterii neîntrerupte a fost și mai pregnant decît în S.U.A., iar în Japonia el a durat 25 de ani — pînă în 1973.

Înseamnă aceasta că a dispărut ciclicitatea mișcării economiei capitaliste, așa cum s-au grăbit cu entuziasm să afirme reprezentanții new-economics-u-

---

fișe

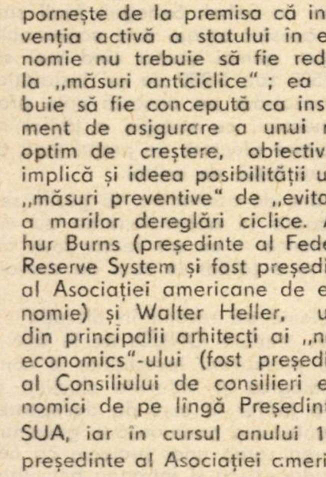
ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
ROLUL CONTRACTELOR ÎN PERFECȚIONAREA RELAȚIILOR ECONOMICE
EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● *În Editura Academiei, sub egida Academiei de științe sociale și politice a apărut lucrarea* Rolul contractelor în perfecționarea relațiilor economice, *de O. Calmuschi, St. D. Cărpenaru, P. Cosmovici, Fr. Deak, M.I. Eremia, V. Gionea, M. Jacotă, M. Mureșan, S. Rosetti, R. Sanilevici, sub conducerea prof. dr. Francisk Deak (București 1974, 252 p.) Volumul este structurat pe următoarele capitole : I. Încheierea contractelor și rolul lor în stabilirea relațiilor economice dintre organizațiile socialiste ; II. Executarea contractelor economice și rolul lor în îndeplinirea sarcinilor de plan ; III. Răspunderea pentru nerespectarea obligațiilor din contractele economice și rolul acestei răspunderi în întărirea gestiunii economice ; IV. Modificarea contractelor economice ; V. Stingerea obligațiilor din contractele economice ; VI. Rolul reglementării juridice a circulației mărfurilor în executarea sarcinilor de plan ; VII. Rolul contractelor în relațiile economice internaționale.*

Utilitatea socială și măsurarea ei

● *În articolul* Țennostnie otnoșeniia v sisteme optimalnogo funcționirovaniia soțialisticeskoi ekonomiki *(Relațiile valorice în sistemul funcționării optime a economiei socialiste), V. G. Grebennikov, O. S. Pcelințev, S. S. Șatalin pun în discuție în revista* EKONOMIKA I MATEMATICESKIE METODI *nr. 1/1975, problema elaborării categoriei de „utilitate socială". După autori, această categorie reflectă practica reală a activității de planificare, deoarece procesul alegerii între alternative implică, în formă neexplicită comensurarea efectelor utile. Deși nu se referă la individ, ci la societate în integritatea ei, funcția utilității sau bunăstării sociale nu dizolvă complet („fără reziduuri") toată bogăția preferințelor individuale, ci există doar ca proces de formare și în același timp de recunoaștere socială a intereselor individuale, de grup, regionale, de ramură ș.a.m.d. În prezent, spun autorii, existența obiectivă a utilității sociale este recunoscută de un număr tot mai mare de economiști, dar se ridică două probleme — a posibilității principiale a măsurării efectelor utile și a formei concrete a unei astfel de măsurări. În literatură aceste două probleme se confundă ; în realitate, chiar imposibilitatea totală de a exprima utilitatea printr-un număr nu ar putea duce la concluzia incomensurabilității principiale a efectelor utile, întrucît chiar și ordonarea diferitelor alternative de plan este o măsurare a utilității sociale. Dintre numeroasele încercări de exprimare cantitativă a utilității, merită, după autori, o atenție deosebită procedeul scalar sau „abstract" — numeric —, precum și cel al „indicatorilor sociali", care își pot compensa reciproc neajunsurile.*

P. A. Samuelson admite o prelungire a recesiunii, dar nu întrevede o nouă mare depresiune

● *Profesorul Paul A. Samuelson prezintă de obicei în* FINANCIAL TIMES *o previziune cu privire la mersul economiei în anul ce urmează. Previziunea de la sfîrșitul anului 1973 se intitula „Producția în scădere iar inflația în creștere". Prognoza din acest an poartă titlul puțin elocvent* A shift of emphasis to fight recession *(O schimbare de accent pentru a combate recesiunea). Autorul se întreabă dacă ieșirea din recesiune va începe în 1975 sau dacă aceasta va degenera într-o „depresiune" mondială, prima după 1930. Fără nici o excepție, spune el, previzioniștii au subestimat serios virulența in-*

lui ? Fie și numai analiza statistică a dinamicii principalilor indicatori macroeconomici ai S.U.A. evidențiază nu dispariția, ci modificarea ciclului, nu apariția erei „prosperității continui", ci complexarea, adîncirea și diversificarea formelor de manifestare a contradicțiilor economiei capitaliste. Ciclul economic **rămîne** o realitate ce nu poate fi eludată. În primul rînd pentru că rărirea crizelor — concretizate în scăderi ale producției și întregii activității economice — nu înseamnă dispariția lor. În al doilea rînd, fluctuațiile periodice mari ale ritmurilor dezvoltării economice sînt ele însele forme de manifestare a ciclicității, ale cărei efecte negative, în multiple planuri, au provocat și provoacă aceeași îngrijorare, în unele privințe chiar mai mare, ca și crizele clasice. Nu este desigur cazul să ne oprim aici asupra modificărilor pe care ciclul economic capitalist le-a cunoscut ca urmare a desfășurării revoluției științifice și tehnice și adîncirii procesului de constituire a Capitalismului Monopolist de Stat. (C.M.S.) Fapt este că aceste modificări, a căror rezultantă a fost o „îndulcire" a curbei ciclului, au fost însoțite de noi fenomene cu efect agravant asupra instabilității economiei capitaliste. Dintre acestea cel mai important este, desigur, inflația cronică. Încă în 1959 P. Samuelson împreună cu R. Solow, în urma unor laborioase analize asupra raportului dintre nivelul creșterii (respectiv șomajului) și creșterea prețurilor în economia S.U.A., conchideau că inflația va continua să crească chiar și în condițiile unei rate crescînde a șomajului [6]). Așa-numita „curbă Phillips", care, pe baza experienței istorice, afirma un raport de inversă proporționalitate între șomaj și inflație, s-a dovedit inoperantă. Căci lupta împotriva inflației necesită limitarea cererii globale iar lupta împotriva șomajului stimularea ei.

În fața acestei noi situații, reprezentanții cei mai activi ai „new economics-ului" — W.W. Heller, A. Okun, G. Ackley, T. Tobin – și-cu afirmat convingerea în posibilitatea depășirii ei printr-o măsură ce exprimă pozițiile cele mai avansate ale neokeynesismului american – introducerea controlului guvernamental asupra prețurilor și salariilor. Mai mult. Pentru a putea stăpîni economia, acest control trebuie să fie permanent : „dacă inflația cronică, proprie economiei contemporane (capitaliste n.n.) poate fi depășită numai prin controlul asupra prețurilor și salariilor, atunci acest control trebuie să fie permanent" [7]).

În 1971, sub presiunea situației tot mai îngrijorătoare, guvernul republican — adept în plan ideologic al doctrinei neoliberale de factură friedmaniană – adoptă măsura preconizată de orientarea adversă, neokeynesistă, introducînd pentru prima dată în istoria S.U.A. în timp de pace, controlul asupra prețurilor și salariilor. Cu ajutorul acestui control și a instrumentelor fiscal-bugetare teoreticienii new-economics-ului sperau că se poate asigura controlul asupra economiei.

Avîntul economic din 1972 părea să îndreptățească această speranță. Dar această iluzie o oferea (ce ironie !) un fenomen specific ciclic : după criza din 1970 și slaba înviorare din 1971, anul 1972 a fost un an tipic de avînt ciclic. Măsurile neokeynesiste l-au favorizat, desigur, dar nu l-au determinat. Eficiența acestor măsuri — chiar dacă li se contestă consecvența aplicării atît pentru 1972, cît și pentru 1973/1974 — este elocvent reflectată de foarte rapida și grava deteriorare a situației economice. În 1974, pentru prima dată în ultimii 28 de ani, PNB-ul Statelor Unite scade cu 2% sub nivelul anului precedent. Și aceasta în condițiile în care și inflația și șomajul cresc rapid : inflația de la un ritm de 3,3% în 1972 la 6,2% în 1973 și 11,7% în 1974, iar șomajul de la 5,6% din totalul forței de muncă în 1972 la peste 6,5% în 1974 pentru a se ridica încă de la începutul acestui an la circa 8%.

Nu numai stagnarea dar nici măcar declinul absolut al activității economice nu mai poate, astfel, asigura blocarea inflației. Este una din particularitățile agravante ale crizei actuale, criza pînă acum cea mai caracteristică a epocii C.M.S. și cea mai gravă prin profunzime și amploare de la dramaticul 1929—1933 pînă azi, criză ce se adeverește tot mai mult a fi nu numai o criză ciclică, ci o evidentă criză de structură a capitalismului.

Realitățile existenței și mișcării economiei C.M.S. spulberă astfel mitul apologetic și naivele speranțe pe care le alimentează, că s-ar fi găsit miraculoasa formulă a unui capitalism al „prosperității" generale, fără crize, fără cicluri. Cu criza economică actuală au intrat astfel în criză și toate concepțiile care afirmau dispariția inevitabilității crizelor.

Vasile PILAT

---

1) Vezi A. F. Burns. P. A. Samuelson, Full Employment, Guideports and Economic Stability, Washington, 1971 (Ed. 2), p. 31 și W.W. Heller, New Dimensions of Political Economy, Cambridge, 1966, p. 61—62.

2) W. W. Heller, The New Look in Economic Policy, p. 5 ; W. W. Heller, New Dimensions in Political Economy, Cambridge, 1966, p. 73.

3) Vezi : Potential GNP : Its Measurement and Significance (1962) In: Arthur Okun, The Political Economy of Prosperity, Washington 1970.

4) A. Okun, op. cit. p. 34

5) W. W. Heller, New Economics : Whither Now ?, p. 1.

6) The Battle Against Unemployment, p. 74—75.

7) The President's New Economic Program. Hearnigs before the Joint Economic Committee, Congress of the U.S. pt 2, Washington, 1971, p. 280.

---

flației în ultima jumătate a anului trecut. Această eroare explică și o a doua — neprevederea unei continuări a „creșterii reale negative" în aceeași perioadă. După ce arată că accentul s-a deplasat de la combaterea inflației la combaterea recesiunii, autorul își exprimă părerea că problemele reciclării legate de petrol, falimentele băncilor și întreprinderilor și un posibil haos politic pot doar să întîrzie Statele Unite în această „cea mai serioasă recesiune mondială" ; totuși nu există evidență în sensul că se va „permite" la zece mii de bănci să dea faliment ca în anii de după 1929 sau că o persoană din patru va șoma în S.U.A. și în R.F. Germania. Oamenii care prevăd o nouă Mare Depresiune în anii '70, încheie P.A.S., pur și simplu nu își amintesc cum a fost marea depresiune din anii interbelici.

Robert Triffin, există pericolul trecerii de la „recesiune" la „depresiune"

● *Sub titlul* „Threat of world depression" warning by Yale economist *(„Primejdia unei depresiuni mondiale" preconizată de un economist de la Yale), Michael Blanden prezintă în FINANCIAL TIMES (29. I. 1975) opiniile exprimate cu privire la criza actuală din Occident de profesorul Robert Triffin, cu ocazia unui recent seminar organizat la Londra de Royal Institute of International Affairs. R. Triffin a afirmat că situația actuală reflectă „falimentul răspunsurilor tradiționale date problemelor economice variabile atît de către mecanismul pieței libere, cît și de politicile intervenționiste ale guvernelor".*

Pericolele actuale au fost descrise astfel : 1. semnele unei recesiuni – sau chiar depresiuni – mondiale se multiplică peste tot ; 2. depresiunea eventuală nu ar putea fi pusă pe seama unor erori deflaționiste ale guvernelor, ci este rezultatul unor rate excesive de finanțare, depășind cu mult capacitățile de producție disponibile ; 3. dezechilibrele de plăți internaționale, provenind acum de la țările exportatoare de petrol, continuă să fie masiv finanțate – cum au fost și în anii precedenți – de ratele inflaționiste ale expansiunii rezervelor monetare mondiale ; 4. politicile intervenționiste, deși reușite în combaterea depresiunii, nu au succes în lupta contra inflației ; economiștii luptă contra depresiunii cu metode care agravează inflația, dar aceasta este, de fapt, una din cauzele depresiunii emergente.

Informația în anul 1985

● *Sub egida Organizației de cooperare și dezvoltare economică a apărut studiul profesorului francez Georges Anderla* L' information en 1985 *(Paris, 1973, 142 p.) consacrat evaluării ofertei și, mai ales, cererii de informație științifică și tehnică, percum și a necesarului de specialiști în informatică, pe o perspectivă îndelungată, ținînd seama de posibilitățile tehnologice previzibile. Dinamica expansiunii cantitative, a informației se datorește atît acțiunii a numeroși factori de creștere, cît și acțiunii unui mecanism de accelerație independent, deoarece, dacă se depășește un anumit prag de complexitate orice schimbare este generatoare de noi nevoi de informație, cerind, cel puțin, sinteza sau „repackaging-ul" vechilor informații. Pentru anii 1985—1987 se previzionează o producție anuală de informații noi echivalente cu de șase sau șapte ori volumul actual, gradul de automatizare a informației crescînd de o sută de ori. După anul 1990, informația „automatică" va deveni regula și informația tradițională excepția. În aceste condiții, problema majoră va fi a concepe și organiza astfel viitoarele sisteme și rețele automatizate încît fiecărui solicitant să i se ofere toate informațiile pertinente, exluzîndu-se toate celelalte. Pentru aceasta va fi necesar un reciclaj sistematic, permanent, continuu și complex al informației, ceea ce presupune ca, imediat după ce a fost obținută, orice informație să fie integrată în stocul de informatică existent, grație unui sistem de clasificare cu fațete multiple.*

fișe

Argumente pentru o nouă ordine economică internaţională

IMPERATIVUL INDUSTRIALIZĂRII

ÎN SĂPTĂMÎNILE care urmează, problemele industrializării ţărilor „lumii a treia" se vor afla din nou pe primul plan al dezbaterilor economice internaţionale. Evenimentul central îl constituie în acest sens a doua Conferinţă generală a O.N.U.D.I. (Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială), care se va desfăşura la Lima, capitala Perului, între 12 şi 26 martie a.c. Această adevărată conferinţă mondială asupra industrializării este chemată să examineze căile şi mijloacele apte să ducă la depăşirea structurii industriale nedrepte, unilaterale a lumii contemporane, moştenire a exploatării coloniale a majorităţii populaţiei globului de către un mănunchi de state capitaliste dezvoltate. Reuniunile pregătitoare care au precedat conferinţa şi documentele care îi sînt supuse spre discutare au scos în evidenţă numeroase şi grăitoare aspecte ale situaţiei existente în prezent în lumea capitalistă în acest domeniu, ale acţiunilor pe care ea le necesită din partea comunităţii internaţionale, aspecte dintre care o seamă întreagă îşi vor regăsi reflectarea în numerele viitoare ale „Revistei economice".

CONFERINŢA ONUDI vine să analizeze modalităţile de lichidare a moştenirii coloniale în domeniul dezvoltării industriale într-un moment deosebit de complex al evoluţiei economiei mondiale, marcat de criza economică şi financiară din ţările occidentale, de implicaţiile crizei energetice, de agravarea situaţiei alimentare mondiale, pentru a nu aminti decît aceste cîteva laturi principale. În asemenea împrejurări devin cu atît mai preocupante perspectivele realizării obiectivelor din domeniul industrializării, incluse în Strategia internaţională pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării (1971–1980), perspective care au fost expuse încă de la început unei anumite marje de incertitudine. Or, pentru depăşirea inechităţilor flagrante ale actualei geografii industriale mondiale ritmurile de industrializare prevăzute în Strategia internaţională a dezvoltării se cer a fi nu numai realizate integral, ci încă accelerate simţitor. Decalajele existente riscă altfel să se adîncească în continuare pe diferite planuri, iar instabilitatea economiei capitaliste mondiale riscă să se accentueze. Considerentele enunţate pledează, implicit, pentru legarea îndeaproape a problematicii industrializării de aceea a creării unei ordini economice şi politice internaţionale, capabilă să favorizeze necesara accelerare a dezvoltării industriale în ţările „lumii a treia". Nu încape îndoială că această optică se va afirma viguros la Conferinţa generală a ONUDI de la Lima, reflectîndu-se în declaraţia şi în planul de acţiune pe care ea urmează să le adopte.

După douăzeci de ani

SERIOZITATEA problemei în faţa căreia se află pusă comunitatea internaţională poate fi desprinsă, în expresia cea mai sintetică, dintr-o singură cifră : **6,9%** – aceasta este ponderea ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în producţia totală a industriei prelucrătoare mondiale. Vastele zone ale Africii, Asiei, Americii Latine în care trăieşte jumătate, dacă nu mai mult, din populaţia globului pămîntesc deţine astfel o parte de peste şapte ori mai mică, proporţional, din producţia unui sector, care, potrivit consensului larg al economiştilor şi al factorilor politici din toate regiunile lumii, este hotărîtoare pentru o dezvoltare economică rapidă, eficientă şi aptă să egalizeze treptat nivelurile naţionale atît de disparate astăzi. Gradul de seriozitate al problemei este ilustrat şi de faptul că ponderea de 6,9%, corespunzătoare primilor ani ai deceniului actual, nu a reprezentat decît un progres foarte neînsemnat faţă de mijlocul deceniului al şaselea cînd ea era de 6,2% din producţia mondială a industriei prelucrătoare (cifra indică situaţia din 1955, deci cu aproape douăzeci de ani în urmă). Actuala pondere a ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, se constată în studiul de bază întocmit de ONUDI pentru Conferinţa generală de la Lima, „sugerează că aceste ţări vor avea nevoie de o perioadă îndelungată de timp pînă ce vor ajunge să desfăşoare o parte mai echitabilă din activitatea industrială mondială, chiar dacă realizează ritmurile de dezvoltare preconizate pentru al doilea Deceniu al dezvoltării" (Industrial Development Survey, Special Issue for the Second General Conference of UNIDO, New York, 1974, cap. I).

În primii trei ani de după 1970, aşa cum se poate vedea în tabelul nr. 1, ţările nesocialiste în curs de dezvoltare au înregistrat în industria prelucrătoare ritmuri mai înalte de creştere decît în medie pe celelalte perioade înfăţişate în tabel. Ele au reuşit, ceea ce este important, să realizeze şi să depăşească în aceşti trei ani obiectivul prevăzut de Strategia internaţională a dezvoltării şi anume un ritm mediu anual de 8%. Pe anii 1971–1973 media efectiv înregistrată a fost de 8,3%, faţă de 7,1% pentru ansamblul industriei prelucrătoare mondiale. Aceste rezultate îmbucurătoare nu trebuie însă să distragă atenţia de la acele faţete ale situaţiei generale care impun evaluarea lor mai circumspectă, îndeosebi în ceea ce priveşte perspectiva. Nu vom putea în spaţiul de faţă decît să amintim în linii mari trei dintre ele.

Tabel nr.1

Ritmuri medii anuale şi anuale ale producţiei mondiale a industriei prelucrătoare, pe grupe de ţări şi zone, 1955-1973 (în procente)

	Ţări în curs de dezvoltare				Ţări capitaliste dezvoltate	Ţări socialiste	Total mondial
	Total	Africa	Asia	America latină			
1955-1960	7,2	8,3	8,5	6,2	4,0	10,7	6,0
1960-1965	6,6	10,6	6,9	5,9	6,4	8,5	6,9
1965-1970	6,2	4,5	5,1	7,2	5,3	8,8	6,4
1971	8,2	19,1	6,7	7,8	1,3	8,4	4,4
1972	8,8	7,8	8,8	8,9	7,2	7,8	7,3
1973	9,5	...	9,7	9,3	9,2	10,2	9,8

Sursa: Industrial Development Survey...,cap.I (anii 1955-1972); U.N.Monthly Bulletin of Statistics, noiembrie 1974 (anul 1973; cifre calculate de noi pe baza indicilor cu baza 1970=100).

Datele de ansamblu cu privire la ponderile şi ritmurile industriei prelucrătoare a ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare lasă în umbră faptul că, în cadrul „lumii a treia" însăşi, prezenţa acestei ramuri este extrem de inegal distribuită, aşa cum arată datele din tabelul nr. 2. În timp ce America Latină deţine constant aproape 55% din producţia industriei prelucrătoare a ţărilor în curs de dezvoltare, Africa – apropiată ca ordin de mărime a populaţiei – rămîne sub 10%, iar Asia – cu o populaţie mult mai numeroasă decît cea a Americii Latine — înregistrează o tendinţă de scădere a ponderii sale care oricum se situează sub 40%. Pe de altă parte, numai patru ţări – una asiatică şi trei sud-americane – dădeau 55% din întreaga producţie a industriei prelucrătoare din „lumea a treia" în anul 1971, iar cele 15 ţări grupate în tabelul nr. 2 (din care 7 sud-americane) dădeau peste patru cincimi din producţie, tendința din perioada ilustrată fiind ca această concentrare să se accentueze. Manifestarea pe tărim industrial a marii majorități a țărilor în curs de dezvoltare este deci limitată la ponderi extrem de reduse. Și nu este vorba nicidecum numai de țări mici sau foarte mici, ci intră aici și asemenea țări cu populație numeroasă ca Nigeria în Africa (circa 70 milioane de locuitori) sau Bangladesh în Asia (circa 73 de milioane). Realizarea obiectivelor celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării în privința ritmului de dezvoltare al industriei prelucrătoare depinde în împrejurările acestea mai ales de creșterile înregistrate în țările cu pondere mare în industria „lumii a treia". „Întrucît obiectivul (Deceniului dezvoltării — n.n.) este doar o medie și întrucît el ascunde realizările diferite ale țărilor luate aparte, se arată în studiul ONUDI ce va fi supus discuțiilor de la Lima, trecerea în revistă și evaluarea dezvoltării industriale în al doilea Deceniu al dezvoltării vor putea da rezultatele cele mai semnificative la nivelul țărilor, mai ales dacă se urmărește să se identifice problemele existente și să se găsească o bază pentru decizii internaționale de politică economică". În orice caz, o constatare care se impune este că geografia industrială a „lumii a treia" mai are vaste zone de „pete albe" chiar pe fondul slabei sale dezvoltări generale.

În al doilea rînd, perspectiva imedictă a ritmurilor de dezvoltare ale industriei țărilor în curs de dezvoltare este sensibil afectată de fenomenele de instabilitate economică și financiară din țările capitaliste dezvoltate. Evoluțiile recente din economia acestor țări, constată studiul amintit al ONUDI, ar putea să modifice tendințele de pînă acum în asemenea măsură încît a evalua dezvoltarea viitoare pe baza realizărilor din trecut ar fi o sursă de serioase erori potențiale. Dintr-o analiză privind economia țărilor membre ale Comisiei economice și sociale a O.N.U. pentru Asia și Pacific (CESAP), spre exemplu, rezultă că agravarea problemelor dezvoltării industriale a acestor țări se manifestă prin fenomene ca utilizarea incompletă a capacităților existente, încetinirea executării proiectelor în curs ca urmare a scumpirii resurselor de materiale importate, dificultățile întîmpinate în obținerea de investiții suplimentare din afară, urcarea navlurilor. Acestea sînt unele dintre consecințele inflației din Occident, ale deteriorării balanțelor de plăți ale țărilor occidentale, ale penuriei și prețului ridicat al alimentelor și îngrășămintelor etc. (Doc. IDO/557, 15 noiembrie 1974). Pe acest fond, autorii studiului ONUDI apreciază că, „recent, desfășurarea evenimentelor internaționale a aruncat o umbră asupra speranțelor puse în al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, și dacă actualele tendințe nu vor putea fi răsturnate, perspectivele industrializării în cadrul celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării sînt într-adevăr nefavorabile" (Industrial Development Survey, Introducere).

Aprecierile de acest gen se referă desigur la măsura în care vor putea sau nu vor putea fi atinse obiectivele Deceniului, în speță ritmul de creștere proiectat al producției industriei prelucrătoare. Se pune însă întrebarea — și aceasta este a treia fațetă a problemei discutate — în ce interval de timp ar putea asigura chiar realizarea ritmurilor proiectate, dacă nu lichidarea, cel puțin o reducere marcantă a decalajelor actuale în sfera industrială. Ne putem face o idee extrapolînd ritmurile efectiv înregistrate în perioade recente. Dacă pornim de la anii 1971–1973 cînd ritmul mediu efectiv, așa cum am văzut, a fost chiar ușor superior celui preconizat prin Strategia internațională a dezvoltării, ajungem la concluzia că în anul 2000 ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în producția mondială a industriei prelucrătoare se va situa de-abia între 9 și 10%. Aceasta ca urmare a faptului că proporția în care ritmul creșterii industriale al acestor țări îl devansează pe cel al țărilor capitaliste dezvoltate și indicatorul mondial respectiv este foarte scăzută. Este vorba de ritmuri la care producția mondială a industriei prelucrătoare se dublează la fiecare 10 ani (7,1% în medie anual), producția respectivă a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare se dublează la 9 ani (8,3%), a țărilor socialiste la 8 ani (9,1%), a țărilor capitaliste dezvoltate la 12 ani (6%). Dacă însă luăm, bunăoară, ca punct de plecare media deceniului 1964–1973 (1963=100), constatăm că industria prelucrătoare a țărilor în curs de dezvoltare progresează într-un ritm anual de 7,3%, față de 7,1%, media mondială, ceea ce înseamnă că practic producția se dublează în ambele cazuri la fiecare 10 ani, iar ponderea actuală a țărilor în curs de dezvoltare pentru a se mări cu 1 procent, ar avea nevoie de circa 75 de ani.

În apărarea industrializării

IGNORAREA unor astfel de realități ale problemei industrializării, privită în perspectiva cuvenită, nu este în nici un caz în interesul țărilor în curs de dezvoltare. La reuniunile pregătitoare pentru Conferința generală a ONUDI de la Lima asemenea aspecte au fost deseori aduse în discuție, și ele vor reveni fără îndoială în atenție în cadrul dezbaterilor Conferinței însăși. Cît privește soluțiile avansate, ele sînt orientate în mod firesc înainte de toate spre accelerarea ritmurilor de industrializare, atît prin intensificarea efortului propriu al țărilor în cauză, cît și prin amplificarea și adîncirea cooperării internaționale, prin sporirea aportului țărilor dezvoltate la reducerea treptată a decalajelor existente.

Tabel nr.2

Repartizarea pe regiuni şi unele ţări a producţiei industriei prelucrătoare în "lumea a treia" (în procente)

Regiuni şi ţări	196o	197o	1971	1972
Regiuni - total	1oo,o	1oo,o	1oo,o	1oo,o
America latină	53,9	54,7	54,5	54,6
Asia	39,4	37,9	37,3	37,3
Africa	6,7	7,4	8,2	8,1
15 ţări - total	77,7	78,o	82,o	...
India	15,7	15,2	16,2	15,8
Brazilia	14,o	14,7	15,2	...
Argentina	12,9	12,o	12,5	12,3
Mexic	8.8	1o,7	11,3	11,3
Indonezia	4,4	2,9	3,2	...
Chile	3,5	2,8	2,9	2,8
Iran	2,8	2,5	2,2	2,4
Columbia	2,8	2,8	3,1	...
Venezuela	2,8	3,3	3,5	3,3
Pakistan	2,6	3,o	3,5	3,3
Filipine	2,4	2,1	2,3	2,2
Egipt	1,8	2,5	2,5	...
Peru	1,4	1,6	1,6	...
Tailanda	o,9	1,o	1,1	...
Maroc	o,9	o,9	o,9	...

Sursa: Industrial Development Survey...,cap.I.

Nu s-ar putea totuși afirma că în lume există o unanimitate de păreri în sensul unor astfel de soluții. O seamă de studii și analize asupra dezvoltării economice care s-au aflat în ultimul timp în dezbaterea unor organisme internaționale semnalează o tendință de a se atribui industrializării tot felul de urmări mai mult sau mai puțin negative, criticii respectivi susținînd totodată, că ea nu și-ar îndeplini rolul de impuls și motor al creșterii economice. Ei reproșează politicilor de industrializare că ar fi dus la o anumită neglijare a agriculturii în țările în curs de dezvoltare, că ar sta la originea hiperdezvoltării zonelor urbane și a decăderii unor zone rurale, că ar fi responsabile de deteriorarea mediului natural — toate acestea fără a fi adus binefacerile scontate, sub forma eliberării importurilor acestor țări de o serie de servituți față de țările capitaliste dezvoltate, sub forma creșterii productivității sociale a muncii, sub forma unei ridicări corespunzătoare a nivelului de trai al maselor etc. Respingînd această „ploaie de acuzații", un document (din aprilie 1974) al Comitetului pentru planificarea dezvoltării, din cadrul Consiliului economic și social al O.N.U., constată : „Aceia care, în țările dezvoltate, nu au contenit să se arate neîncrezători față de industria țărilor în curs de dezvoltare și să înalțe împotriva ei bariere protecționiste, și-au văzut pozițiile consolidate ; un anumit număr de țări furnizoare de ajutor bilateral ezită să ia în considerare nevoile și proiectele industriale" (Doc. E/5478, Comité de la planification du développement, Rapport sur la dixième session, Supplément nr. 4, New York, 1974). Documentul se opune acestor poziții, interesate într-un fel sau altul, și se angajează într-o argumentată „apărare a industrializării", considerînd-o pe aceasta principalul instrument al creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, cheia de boltă a dezvoltării social-economice.

După părerea Comitetului pentru planificarea dezvoltării, expusă în documentul citat, „nu este realist să se spere că industrializarea va permite să se atingă — sau chiar numai că va contribui în aceeași măsură să se realizeze — **toate** obiectivele dezvoltării" (subl. ns.). El consideră însă că „este nedrept să i se impute toate relele care însoțesc dezvoltarea și că mulți dintre criticii ei actuali acționează sub imperiul nerăbdării. Crearea de noi activități industriale și de noi legături între sectoare necesită timp. Acest proces nu poate începe simultan în toate sectoarele și în toate punctele. În țările în care el a început de curînd nu este cituși de puțin rezonabil să se afirme despre o inițiativă sau alta că se află la originea unor noi inechități sau că nu a avut un efect multiplicator, înainte de a se fi așteptat timpul necesar ca inițiativa respectivă să fi putut da roade".

După părerea Comitetului, „industrializarea poate și trebuie să fie considerată în mod explicit ca un efort pentru satisfacerea nevoilor populației. Aceasta, evident, nu inseamnă că se poate recomanda tuturor țărilor adoptarea aceluiași model de industrializare, care să fie independent de dimensiunile țărilor, de poziția lor geografică, de preferințele lor etc., sau că există un tip de strategie industrială aplicabil tuturor fazelor dezvoltării. Dar unele opțiuni industriale par să fie mai compatibile decît altele cu prioritățile al căror scop este de a se obține cît mai repede cu putință rezultate importante în lupta contra mizeriei și a șomajului, priorități care recunosc importanța agriculturii, care vizează să asigure păturilor largi populare un mod de viață mai echitabil și mai omenesc, într-un context de penurie, atît pe plan mondial cît și pe plan național, şi să încurajeze eficiența economică optimală în vederea atingerii acestor obiective" (Doc. E/5478).

Reevaluări şi identitate de interese

DACĂ AM CITAT mai pe larg aceste luări de poziţie ale Comitetului pentru planificarea dezvoltării din cadrul Consiliului economic și social al O.N.U., am făcut-o pentru că se desluşeşte clar în ele concordanța cu vederile reuniunilor pregătitoare pentru apropiata conferință mondială de la Lima asupra industrializării.

Înainte de toate, luările de poziție citate sînt pătrunse de conștiința imperativului industrial, a necesității imperioase a industrializării țărilor in curs de dezvoltare ca mijlocul cel mai eficace pentru ridicarea lor rapidă şi inceperea reducerii treptate a decalajelor existente în lumea contemporană. Pozițiile exprimate reflectă caracterul general și universal al aspirației la dezvoltare industrială în lumea de astăzi. Ele redau totodată dorința de a învăța tot ce se poate învăța din experiențele naționale de industrializare desfășurate de-a lungul mai multor decenii, de a adapta căile și mijloacele industrializării posibilităților și preferințelor poporului din fiecare țară, de a o integra organic intr-o strategie a dezvoltării social-economice corespunzătoare aspirațiilor fundamentale ale poporului. Toate acestea merg mînă în mînă cu recunoaşterea opţiunilor esenţialmente comune ce caracterizează orice proces de industrializare ca atare, după cum la rîndul său procesul larg de dezvoltare social-economică are opţiuni esenţiale comune, una dintre ele fiind tocmai industrializarea.

Vederile exprimate în ultimul timp în legătură cu imperativul industrializării, intre altele și în cadrul reuniunilor pregătitoare amintite pentru Conferința generală a ONUDI de la Lima, mai cuprind un element semnificativ care ar putea să ocupe un anumit loc in dezbaterile Conferinței. Este vorba de idei privind necesitatea delimitării conceptului de industrializare, așa cum a rezultat el din practica țărilor astăzi dezvoltate, de acela care să poată fi considerat ca adaptat cel mai bine nevoilor actualelor țări în curs de dezvoltare. Unul din aspectele acestei delimitări vizează bunăoară înseși mijloacele tehnice pe care trebuie să se întemeieze procesul de industrializare, astfel încît să corespundă posibilităților, obiectivelor imediate şi ulterior sarcinilor de perspectivă specifice ale țărilor în curs de dezvoltare. O altă delimitare vizează înseși țelurile fundamentale ale dezvoltării industriale, conturîndu-se ideea că se impune revizuirea lor. După părerea Comitetului pentru planificarea dezvoltării, exprimată în documentul citat mai sus (E/5478), unul din principalele învățăminte ale ultimelor două decenii constă în aceea că a sosit momentul să se privească într-un mod nou obiectivele fundamentale ale industrializării și metodele aplicate pentru promovarea lor. Fostul director general (pînă la 31 decembrie 1974) al ONUDI, Abdel-Rahman, spunea anul trecut că dezvoltarea nu mai înseamnă astăzi că țările în curs de dezvoltare, urmînd aceeași cale ca și țările dezvoltate, își dublează eforturile pentru a încerca să le ajungă din urmă în domeniul producției industriale. Este vorba mai degrabă de a se reevalua obiectivele atît ale țărilor industrializate, cît și ale țărilor în curs de dezvoltare. „Dacă se acceptă această idee, va trebui nu numai să se adapteze tehnicile la nevoile miliardelor de oameni săraci și înfometați care populează țările in curs de dezvoltare, ci, totodată, să se repună în discuție tehnicile țărilor avansate, căci cele elaborate pînă în prezent sînt în mod vădit «neadaptate» progresului pașnic al omenirii".

Relația astfel evocată între cerințele industrializării țărilor in curs de dezvoltare şi unele evoluții previzibile în legătură cu aceasta în țările dezvoltate este o altă temă care cu siguranță va reține atenția participanților la apropiata Conferință generală a ONUDI. Ideea de bază care, este de nădăjduit, își va croi drum și se va impune este aceea a identității de interese dintre cele două grupe de țări în realizarea imperativului industrial. Rațiunea pentru țările capitaliste dezvoltate de a-și aduce contribuția fără rezerve la realizarea acestui imperativ în țările în curs de dezvoltare este înainte de toate asigurarea şi menţinerea unor premise ale propriei lor prosperităţi. **„Menţinerea decalajelor economice,** aşa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român, **afectează grav însăşi evoluţia economică generală, constituie un factor de îngustare a pieței mondiale, de criză economică, reduce pînă la urmă posibilitățile de dezvoltare și a țărilor înaintate economic. Lichidarea subdezvoltării, egalizarea nivelurilor de dezvoltare ale statelor constituie, de aceea, o necesitate obiectivă a progresului general, inclusiv al ţărilor avansate, un imperativ al colaborării pe baze noi, echitabile intre toate popoarele lumii, al creării condițiilor pentru înlăturarea cauzelor de incordare şi animozitate internaţională, pentru destindere, securitate și pace".** A acționa pentru industrializarea ţărilor în curs de dezvoltare înseamnă – și totodată cere în acest context – a se acționa pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice în lume, care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor.

L. STROJA

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Producţia mondială de petrol

CU UN SPOR de numai 22 milioane de tone sau 0,78 % faţă de anul precedent, extracţia mondială de petrol din 1974 poate fi considerată ca stagnantă pe ansamblu. Observatorii conjuncturii internaţionale atribuie această situaţie inainte de toate unui regres al cererii din partea consumatorilor, sub imboldul măsurilor de economisire luate pretutindeni ca urmare a crizei energetice. Şi în aceste imprejurări, insă, evoluţia extracţiei de petrol nu a fost aceeaşi în toate ţările producătoare, cum se poate vedea din datele tabelului alăturat.

În principala zonă producătoare din lumea nesocialistă extracţia a sporit in 1974 cu circa 2,7%, mai ales datorită politicii Arabiei Saudite şi a Iranului de extindere a ei în continuare. Spre restrîngerea producţiei s-a orientat, dimpotrivă, Kuweitul, unde reducerea a reprezentat aproape 19%. O orientare similară, spre conservarea zăcămintelor petroliere, s-a făcut simţită şi în alte zone producătoare, îndeosebi în Venezuela, dintre ţările sud-americane, şi în Canada. Reducerea extracţiei în Statele Unite este atribuită cel puţin în parte faptului că încă nu s-au realizat aşteptările legate de exploatarea zăcămintelor din Alaska şi a celor submarine. În ceea ce priveşte Libia, diminuarea producţiei este pusă de observatori, între altele, pe seama ofertei abundente de petrol mai ieftin extras în Orientul Mijlociu, ale cărui preţuri compensează cheltuiala suplimentară legată de distanţa de transport mai mare.

(în milioane tone)

	1973	1974		1973	1974
Total mondial din care:	2848	287o	America Centrală şi de Sud	264	247
Orientul Apropiat	1o65	1o94	Venezuela	175	156
Arabia Saudită	365	412	Mexic	23	27
Iran	294	3o1	Argentina	21,4	21,2
Kuweit	138	112	Asia şi Australia	16o	184
Irak	99	95			
Abu Dhabi	62,5	68	Indonezia	66,4	71,5
Europa Occidentală	15,5	16	Australia	18,2	17,9
R.F.G.	6,6	6,3	Africa (fără Egipt)	279	263,5
America de Nord	614	592			
S.U.A.	514	495	Nigeria	1o1	112
Canada	1oo	97	Libia	1o5	77
			Algeria	51	49

N. P.

Țări socialiste

REPERE PENTRU BILANȚUL ECONOMIC 1974

ANUL CARE S-A ÎNCHEIAT nu demult a constituit o nouă și vie ilustrare a superiorității sistemului economic socialist mondial, a trăiniciei fundamentului pe care se desfășoară activitatea social-economică din fiecare țară socialistă în parte. În condițiile unei instabilități accentuate pe piețele capitaliste de materii prime și purtători de energie, ale agravării tendințelor inflaționiste și recesioniste și ascuțirii contradicțiilor sociale în marea majoritate a țărilor capitaliste industrializate, anul economic 1974 s-a caracterizat în țările socialiste printr-o remarcabilă continuitate a ascensiunii dezvoltării economice și a progresului multilateral al societății, în înaintarea spre comunism.

Stabilitatea progresului economic al țărilor socialiste, însemnătatea principială a rezultatelor pozitive obținute în realizarea planurilor de dezvoltare a economiei lor naționale pe anul 1974 apar deosebit de reliefate prin comparația cu evoluția corespunzătoare a țărilor capitaliste dezvoltate. După estimațiile experților O.C.D.E., volumul global al produsului național brut al țărilor membre ale acestui organism a crescut anul trecut doar cu 0,5%, iar într-o serie de țări (Japonia, S.U.A., Anglia) dinamica a fost chiar negativă.

Tabelul de mai jos, care cuprinde datele statistice oficiale, publicate pînă în prezent într-o serie de țări socialiste din Europa, deși incomplet oferă — prin prisma unor indicatori principali — o imagine multilaterală a dinamismului lor economic. Astfel, în general au fost înregistrate creșteri apreciabile în 1974 față de nivelul atins în anul precedent.

Sporul venitului național a oscilat, pentru țările menționate, între 5% și 12, 5%; în toate cazurile, la creșterea venitului național a contribuit în primul rînd dezvoltarea rapidă a industriei. În 1974 sporurile de producție industrială s-au situat între 6,2% în cazul Cehoslovaciei și 15% în cel al României. Anul trecut a marcat pași noi în direcția modernizării industriei, perfecționării structurii sale, înnoirii și diversificării sortimentelor fabricate etc. În ritmuri prioritare, de regulă, s-au dezvoltat industria de mașini-unelte cu comandă-program, industria electronică și de aparatură de automatizare, producția chimică și de utilaje pentru această ramură, industria electrotehnică, mecanica fină și optica ș.a. – adică subramurile de vîrf, hotărîtoare pentru promovarea progresului științific și tehnologic.

O activitate susținută s-a desfășurat, în general, în 1974 în sectorul construcțiilor. În Cehoslovacia acest sector a progresat cu 7% față de 1973, în România producția de construcții-montaj a sporit cu 6,6%, în U.R.S.S. volumul lucrărilor respective a crescut cu 6% ș.a.m.d.

Deși datele statistice privind investițiile capitale efectuate în 1974 în țările socialiste indică ritmuri de creștere diferite, ele reliefează ca o caracteristică generală efortul susținut de modernizare și dezvoltare intensivă a economiilor lor. Sporurile investițiilor sînt însoțite de dinamica susținută a productivității muncii sociale, de regulă cu peste 5% pe an, ridicarea productivității contribuind în proporție de cel puțin 80% la sporul producției industriale (în Ungaria, de exemplu, aproape integral) și al venitului național (în Bulgaria, aproape 97%), Creșterea productivității muncii în ritmuri înalte constituie un fenomen care se impune ca o necesitate obiectivă, exprimînd creșterea eficienței muncii sociale în economiile socialiste. În majoritatea țărilor socialiste prezentate în tabel sporul din 1974 al efectivului muncitorilor și funcționarilor ocupați în economie a fost de ordinul a 1–2%, depășind în Polonia și România cifra de 3%.

Dinamica principalilor indicatori economici

(1974, față de 1973 = 100)

Tara	Venitul național	Producția industrială	Volumul comerțului exterior	Investițiile capitale	Productivitatea muncii	Volumul desfacerii în comerțul cu amănuntul
Bulgaria	107,5	108,5	123,6	136,0 1)	107,0	110,0
Cehoslovacia	105,5	106,2	123,0	108,7	105,4 2)	107,3
R.D.Germană	106,3	107,4	111,0 3)	104,0	106,3 2)	105,9
Iugoslavia	107,0 4)	110,7	154,0 5)	...	...	124,0 5)
Polonia	110,0	112,2 6)	...	125,6	107,0 7)	...
România	112,5	115,0	138,3	122,8	107,0 8)	110,0
Ungaria	107,0	108,2	x	111,0	...	...
U.R.S.S.	105,0	108,0	121,5	107,0	106,5 2)	105,9 9)

1) Fonduri fixe, puse în funcțiune; 2) In industrie; 3) Numai comerțul cu țările membre ale C.A.E.R.; 4) Produsul social; 5) In prețuri curente; 6) In sectorul de stat; 7) In sfera producției materiale; 8) In industria republicană; x Exportul a crescut cu 4%, iar importul cu 18% (în prețuri comparabile); 9) In prețuri comparabile.

Sursa: Statisticile oficiale ale țărilor respective.

O evoluție întrucîtva deosebită a avut anul trecut comerțul exterior al țărilor socialiste, fiind influențat de decalajul dintre creșterea prețurilor la o serie de materii prime și combustibili pe principalele piețe mondiale și evoluția prețurilor la produsele finite și semifabricate. Datorită stabilității prețurilor din țările socialiste, volumul valoric al comerțului lor reciproc a progresat conform prevederilor.

Succese remarcabile au fost obținute anul trecut în toate țările socialiste în domeniul ridicării nivelului de trai al populației. Fapt atestat atît de majorarea veniturilor reale ale oamenilor muncii, de extinderea sensibilă a volumului desfacerii mărfurilor în comerțul intern cu amănuntul (vezi tabelul), a serviciilor prestate populației, cît și de amploarea construcțiilor de locuințe și edilitare, a activității social-culturale etc. În U.R.S.S., de exemplu, au fost date anul trecut în folosință 2,25 milioane de apartamente și locuințe, în România – peste 153 000 de apartamente și locuințe, în Cehoslovacia – 127 000 de locuințe, în R.D.G. — peste 103 000 de locuințe noi sau reconstruite ș.a.m.d.

CARACTERIZAT în majoritatea țărilor socialiste ca un an hotărîtor pentru realizarea ansamblului prevederilor planului de dezvoltare în curs de înfăptuire, 1974 a cunoscut un înalt avînt în muncă al celor mai largi mase de oameni ai muncii, desfășurarea unui amplu efort colectiv pentru depășirea dificultăților și asigurarea avansului continuu spre culmile societății socialiste și comuniste. Caracterul dinamic constant al evoluției economiei țărilor socialiste se confirmă și în prevederile planurilor naționale de dezvoltare pe anul curent. Astfel, România a prevăzut să-și sporească în 1975 venitul național cu 14%, Polonia – cu 9,8%, Bulgaria cu 9%, U.R.S.S. – cu 6,5%, Ungaria, R.D.G. și Cehoslovacia – cu valori cuprinse între 5 și 5,6 %, iar Iugoslavia urmează să-și mărească produsul social brut, obținut în sfera producției, cu circa 6%. În ceea ce privește producția industrială, aceasta urmează să se dezvolte în ritm mai rapid în România, Polonia și Bulgaria, decît – de pildă – în Ungaria, R.D. Germană sau Cehoslovacia. Aceste prevederi — de altfel, ca și cifrele realizărilor pe anul trecut – evidențiază în mod pregnant tendința către dezvoltarea accelerată a unor țări socialiste mai puțin industrializate, în vederea egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor socialiste.

N. POPOV

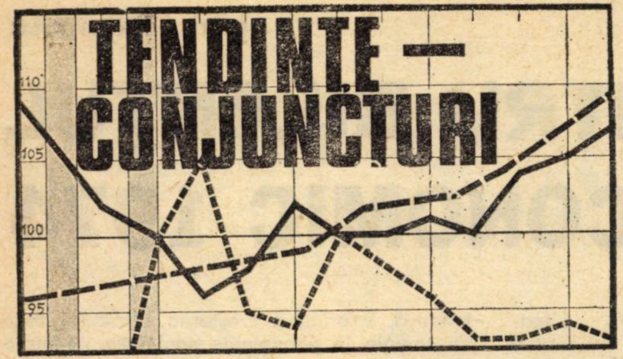

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor la metale

ÎN PRIMA JUMĂTATE a lunii februarie a.c. pe piețele occidentale s-a manifestat o tendință de scădere a prețurilor la o serie de metale, cum sînt cuprul, platina, paladiul, antimoniul, zincul ș.a. Astfel, de pildă, societatea „Texasgulf Inc." din Toronto a anunțat reducerea prețurilor sale pentru barele de cupru la 63,375 cenți (canadieni) per livră în Canada și la 63,625 cenți (SUA) în Statele Unite. Societatea „Hudson Bay Mining and Smelting Co. Ltd" a redus, la rîndul ei, prețul la barele de cupru electrolitic vîndute Canadei de la 68,125 cenți per livră la 63,375 cenți. Pe de altă parte, firma „Engelhard Minerals and Chemical Corp" din New York a informat clienții că reduce — începînd de la 10 februarie — prețul de vînzare la platina neprelucrată la 170 dolari per uncia troy, respectiv o scădere de 20—30 dolari; la același nivel a redus prețul platinei și firma „Rustenburg Platinum Mines Ltd", din Republica Sud-Africană. O reducere sensibilă a prețului antimoniului — de la 1635 franci la 1545 franci per suta de kg — a fost anunțată (de la 28 ianuarie) de Asociația internațională pentru comercializarea metalelor și minereurilor.

Noi unități de măsură pentru prețul petrolului ?

KUWEITUL intenționează să propună țărilor O.P.E.C. ca prețul petrolului să nu mai fie exprimat numai în dolari, ci și în alte valute, anunță surse oficiale din Kuweit. Această propunere urmărește să apere veniturile petroliere ale țării de efectele fluctuațiilor monetare. Numai în luna ianuarie, ca urmare a fluctuațiilor înregistrate de cursul dolarului, veniturile obținute de Kuweit din vînzările de petrol au scăzut cu 8,9%, ceea ce echivalează în fapt cu reducere a prețului la acest produs, se arată într-un studiu guvernamental. Kuweitul cere ca propunerea sa să fie discutată atunci cînd se stabilesc prețurile la petrol la reuniunea O.P.E.C. ce urmează să aibă loc la Alger la sfîrșitul lunii februarie sau începutul lunii martie sau să formeze obiectul unei conferințe extraordinare.

R. F. G. : tendințe în comerțul exterior

ÎN ANUL 1974 exportul R.F. Germania a atins, în prețuri curente, valoarea de 230 miliarde mărci, fiind astfel de peste 2,4 ori mai mare decît în 1968. Importul a crescut de asemenea, dar într-un ritm mai scăzut, ceea ce face ca excedentul balanței comerciale a R.F. Germania să reprezinte la sfîrșitul anului suma record de 51 miliarde mărci. În prezent, ponderea R.F.G. în exporturile mondiale a ajuns la 12%, ea situîndu-se astfel pe locul al doilea (după SUA), înaintea Angliei și Franței. Se apreciază că creșterea cu 15% a prețurilor la export și-a adus și ea contribuția la obținerea importantului excedent al balanței.

Creșterea mai lentă a consumului de produse papetare

LA o recentă conferință internațională, la care au participat reprezentanți ai producătorilor de celuloză și hîrtie din Suedia, Finlanda, Norvegia, Canada și S.U.A., precum și ai unor țări importatoare, s-a făcut aprecierea că în acest an creșterea consumului de produse papetare va fi mult mai lentă decît creșterea medie înregistrată în ultimele două decenii. Conform părerii reprezentantului firmei britanice „Reed Paper and Board Ltd", pe plan european nu se va face simțit un deficit de celuloză, ca urmare a creșterii gradului de utilizare a hîrtiei vechi. În următorii ani se apreciază că 35% din cantitățile de hîrtie consumate vor fi reutilizate, acest procent putînd fi cu ușurință extins la 40%.

Producția mondială de cafea

CONFORM evaluărilor Departamentului Agriculturii al S.U.A. producția mondială de cafea brută se va ridica în sezonul 1974/75 la 79 milioane de saci (1 sac = 60 kg), ceea ce reprezintă cel mai ridicat nivel din ultimul deceniu. Se apreciază că disponibilul de cafea pentru export va reprezenta 58,8 milioane de saci, principalii producători (și exportatori) pe plan mondial fiind următoarele țări din America Latină, Africa și Asia:

Țara	Producția de cafea (mii saci)	
	1973/74	1974/75
Brazilia	14 500	27 000
Columbia	7 800	2 500
Mexic	3 300	3 500
Salvador	2 200	2 200
Ecuador	870	1 025
Coasta de Fildeș	3 285	4 100
Angola	3 500	3 500
Uganda	3 100	3 100
Etiopia	1 700	2 050
Camerun	1 300	1 250
Kenya	1 100	1 100
Republica Malgașă	1 100	1 100
Zair	1 150	1 085
Indonezia	2 750	2 800
India	1 535	1 675

Compromis comunitar

DUPĂ MAI MULTE zile de ședințe-maraton, la Bruxelles miniștrii agriculturii ai Pieței Comune vest-europene au ajuns la un compromis în problema fixării prețurilor comunitare la produsele agricole pentru campania 1975—1976. Noile prețuri sînt superioare, în medie cu 10%, în comparație cu nivelul celor din campania precedentă. Între altele, au fost sporite prețurile la grîu — cu 9%, la zahăr — cu 15%, la carnea de bovine — cu 8,5% și la lapte cu 10,7% (majorare, din care 6% se aplică retroactiv — de la 1 februarie, iar restul de 4,7% de la 1 septembrie). Pentru stimularea producției cărnii de vită, miniștrii au convenit, de asemenea, să acorde crescătorilor de animale ajutoare directe din fondul agricol al C.E.E.

Noile prețuri trebuiau să intre în vigoare la 1 februarie; neadoptarea lor în termenul fixat a fost determinată de divergențele ivite mai ales între concepțiile franceză și vest-germană privind politica comunitară a creșterii prețurilor agricole, realizîndu-se în cele din urmă un compromis.

Statu quo

ULTIMA anchetă efectuată de Institutul național de statistică și studii economice din Franța în rîndul conducătorilor de întreprinderi a evidențiat continuarea încetinirii expansiunii industriei franceze, amorsată anul trecut. După opinia celor chestionați, portofoliul de comenzi se situează la un nivel scăzut, în descreștere, ca urmare a restrîngerii investițiilor pe plan intern și a reducerii cererii din afară. Totodată, stocurile de produse finite se mențin la un nivel apreciat ca fiind cu mult superior celui normal, neexistînd perspective încurajatoare, pe termen scurt, de modificare a situației.

Proliferarea falimentelor

FENOMEN însoțitor al crizei economice actuale din țările capitaliste, falimentele s-au înmulțit considerabil în 1974. Aceasta chiar și în cazul economiilor relativ mai puțin lovite de criză, ca de exemplu cea vest-germană. Numărul falimentelor, cum arată graficul, s-a apropiat în 1974 de dublul celui din 1949 (anul reformei monetare) și al celui din 1967 (an de recesiune). Totodată, el a depășit considerabil toate nivelurile maxime atinse anterior.

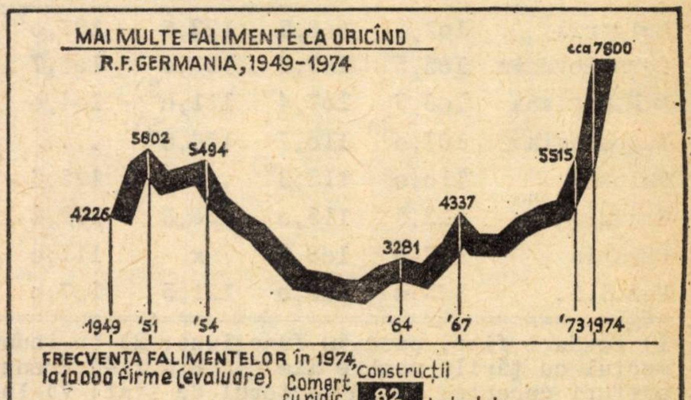

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28.XII.1973	10.II.1975	14.II.1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 11.II.1975 față de :		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-11.II.1975
					Curs central	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3450	2,3225	+14,92	+16,21	-13,95
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5110	2,4675	+37,20	+31,71	-24,07
Francul francez	4,60414	4,7025	4,3300	4,2800	+ 7,57	+ 9,87	- 8,98
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3810	2,3900	-17,45	+ 2,79	- 2,72
Lira italiană	523,50	607,0	642,75	637,50	-17,88	- 4,78	+ 5,02
Yenul japonez	308,0	280,20	295,10	292,50	+ 5,29	- 4,20	+ 4,39
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	173,50	184,0	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

FENOMENELE de tensiune și instabilitate care s-au manifestat pe piețele valutare internaționale in ultimul timp s-au menținut și în săptămîna 10—14 februarie a.c. Cursul dolarului, după ce înregistrase la finele săptămînii anterioare o ușoară tendință de intărire, a fost supus din nou la inceputul perioadei analizate unor presiuni speculative „à la baisse“, inregistrind scăderi sensibile față de majoritatea valutelor occidentale. Pentru a evita o scădere prea accentuată a cursului dolarului, Banca Federală a R.F.G., Banca Națională a Elveției și, se pare, Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. au intervenit pe piețele valutare pentru a sprijini moneda americană. Numai Banca Federală Germană a cumpărat in ziua de 13 februarie a.c. peste 25 milioane dolari. Cu toate acestea tendința de scădere a cursului dolarului nu a putut fi oprită, astfel că la finele săptăminii cursul monedei americane se situa la nivele cu mult inferioare celor de la finele săptămînii anterioare față de principalele valute occidentale.

Slăbirea cursului monedei americane se datorește multor factori intre care în primul rind aprecierilor pesimiste privind perspectivele ieșirii economiei americane, in cursul acestui an, din starea de recesiune pe care o traversează în prezent. Conform ultimelor date disponibile, în trimestrul IV 1974 produsul național brut al S.U.A. exprimat în prețuri constante a întregistrat pentru a treia oară consecutiv o scădere, de 9,1% (calculat pe bază anuală). Producția industrială în luna decembrie 1974 a înregistrat o scădere de 2,8% față de luna anterioară, și de 6,3% față de luna decembrie 1973. În luna decembrie 1974 s-a inregistrat de asemenea o scădere substanțială a comenzilor de bunuri durabile (cu 11% față de luna anterioară) paralel cu o creștere rapidă a stocurilor.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 11—14 februarie 1975 (niveluri minime și maxime)

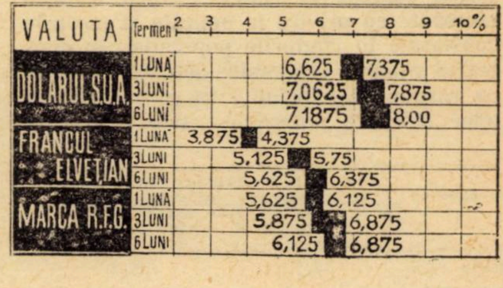

Unele măsuri luate de autoritățile americane pentru relansarea activității economice influențează in mod negativ poziția dolarului pe piețele valutare occidentale. Astfel, reducerea coeficientului rezervelor obligatorii ale băncilor și a taxei oficiale a scontului a influențat și va influența in continuare dobînzile pe piața monetară americană in sensul scăderii acestora, ceea ce va reduce atractivitatea plasamentelor pe piața respectivă și va determina o slăbire a poziției dolarului pe piețele valutare. Aprecierile in sensul că deficitul comercial al S.U.A. in luna ianuarie a.c. ar putea depăși nivelul celui inregistrat in luna decembrie 1974 au influențat de asemenea negativ cursul dolarului in perioada analizată.

Creșterea prețului aurului in perioada analizată cu peste 10 dolari/uncie in urma aprecierilor uneia din firmele cele mai mari care acționează pe piața metalului galben, respectiv Mocatta and Goldsmid Ltd. că prețul acestui metal ar putea oscila in cursul acestui an între 160 și 225 dolari/uncie, a influențat de asemenea negativ poziția dolarului. Dealtfel, deprecierea continuă a dolarului pe piețele valutare, menținerea ratei inflației la un nivel ridicat în majoritatea țărilor occidentale, precum și tendințele recesioniste ce se manifestă in aceste țări ar putea să determine o mărire a plasamentelor țărilor posesoare de fonduri lichide in aur cu consecințe negative asupra poziției monedei americane.

De menționat că in intervalul de timp analizat, poziția dolarului a fost influențată negativ și de hotărîrea Iranului de a renunța la legarea monedei sale naționale — rialul — de moneda americană, măsură menită să protejeze in primul rind incasările din exportul de petrol ale acestei țări.

Taxa oficială a scontului in unele țări capitaliste : vezi „Revista economică“ nr. 7/1975.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Perspectivele pieței S.U.A. de mașini agricole.

O PROGNOZĂ elaborată de Ministerul Comerțului al S.U.A. asupra evoluției pieței interne de mașini și utilaje agricole apreciază că livrările vor crește în acest an cu 5% față de un spor de 9% in 1974. Ținindu-se seama de faptul că vînzările de mașini agricole s-au situat in ultimii ani la un nivel ridicat, iar durata medie de exploatare a acestora este de cel puțin 8—10 ani, se consideră că pînă în 1980 ritmul mediu anual de creștere a livrărilor pe piața internă va fi modest, și anume de 5,2%. Avîndu-se în vedere concurența firmelor vest-germane, braziliene și australiene, un ritm și mai moderat de extindere vor cunoaște exporturile S.U.A. de mașini agricole — de 3,2%, ca și importurile acestei țări de asemenea mașini.

• Australia — prognoză energetică.

ÎN CADRUL unui raport al Ministerului pentru resursele minerale și energetică din Australia se apreciază că necesitățile in energie ale țării vor spori, pînă în anul 2000, în medie cu 5,7% pe an. Autorii raportului consideră că de la inceputul acestui deceniu și pînă la sfirșitul mileniului ponderea gazelor naturale în necesarul de consum energetic al țării va crește de la 4,5% la 20,8%, în timp ce partea petrolului se va reduce de la 49,5% la 43%, iar cea a cărbunelui — de la 40,4% la 35%. În aceste condiții, în pragul următorului mileniu ar urma să fie consumate 13% din resursele actualmente prospectate de huilă, 18% din cele de cărbune brun și 75% din cele de gaze naturale ale țării.

• Orientări în siderurgie.

CONFORM unor estimații, publicate la sfirșitul anului trecut de revista „Metal Bulletin“, capacitățile de producție ale industriei siderurgice din Piața Comună vest-europeană vor crește lent (cu mai puțin de 4% pe an) pînă in 1977, atît la fontă și oțel, cît și la laminate. În ceea ce privește oțelul va spori considerabil capacitatea convertizoarelor cu oxigen și a instalațiilor de producere a oțelului electric, pe seama restrîngerii capacității instalațiilor de tip Thomas-Martin.

(milioane tone)

Produsul	Capacități anuale la inceputul anului	
	1974	1977
Fontă	133,3	149,4
Oțel	183,2	206,1
Laminate	137,8	153,6

Criza și opinia publică

INSTITUTUL național de statistică și studii economice din Franța a publicat recent concluziile asupra ultimei anchete efectuate cu privire la opiniile și pozițiile constatate în rîndurile populației, în contextul situației economice actuale. Corelate cu răspunsurile primite în cadrul anchetelor similare anterioare (vezi tabelul),

Data anchetei	Proporția familiilor (în %) care au răspuns afirmativ la întrebarea:	
	puterea dv. de cumpărare s-a redus în ultimul an?	considerați că această situație este de durată?
noiembrie 1973	37,5	35,5
ianuarie 1974	43,0	60,0
mai 1974	50,5	28,5
noiembrie 1974	57,5	54,0

noile rezultate evidențiază — printre altele — creșterea ponderii atît a familiilor franceze care consideră că situația lor financiară s-a deteriorat în ultimul an, cît și a celor care nu întrevăd o îmbunătățire a situației în viitorul apropiat.

Zestrea hotelieră

DATELE publicate de Uniunea internațională a organismelor oficiale de turism, asupra „zestrei“ de care dispune acest sector de activitate, arată că în 1973 primele o sută de societăți occidentale care posedă rețele de hoteluri integrate însumau peste 1,2 milioane de camere. Dintre societățile amintite, 58 dispuneau de peste 4 000 de camere fiecare, în frunte situîndu-se Holiday Inn, Inc., cu 1 594 de unități hoteliere și 247 540 de camere ; în ceea ce privește repartiția lor geografică 37 de societăți își au sediul social în S.U.A., iar 10 în Anglia. În cercurile de specialitate se apreciază că, în pofida conjuncturii mai puțin favorabile pe piața turistică, majoritatea marilor societăți hoteliere intenționează să construiască numai în cursul anului curent cîteva sute de unități noi.

Trafic întrerupt

RECESIUNEA economică a afectat cel mai grav pe constructorii de automobile, scrie revista „Newsweek“. Pe măsură ce prețul combustibilului a crescut și ritmul vînzărilor a scăzut, aceștia s-au pomenit înconjurați de sute de mii de automobile nedorite. Iar cu fiecare zi ce trece „grămada“ crește.

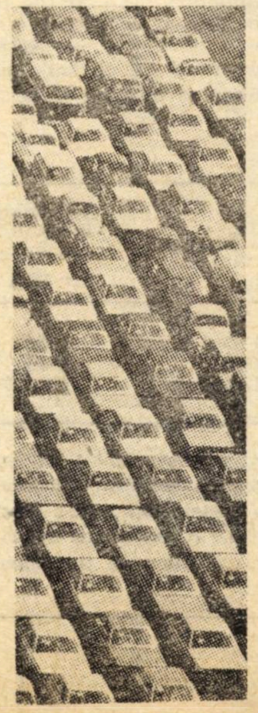

O descoperire... la timp

DESCOPERIREA unor importante zăcăminte de petrol în apele teritoriale ale Braziliei, în dreptul localității Campos, a provocat o vie satisfacție în cercurile politice și economice din această țară. Anul trecut, Brazilia a fost puternic afectată de sporirea prețului petrolului, fiind nevoită să plătească 3 miliarde de dolari pentru acoperirea necesităților sale de carburanți; față de 800 milioane dolari în 1973. Deficitul balanței comerciale a atins cifra record de 4,7 miliarde dolari. Noile zăcăminte — care urmează să fie exploatate de compania de stat „Petrobras“ — vor permite extragerea a 1 milion barili de petrol pe zi, asigurînd pînă la sfîrșitul actualului deceniu satisfacerea cerințelor consumului intern. „Cele mai grave probleme economice ale țării și-au găsit acum rezolvarea“ — a declarat președintele Ernesto Geisel.

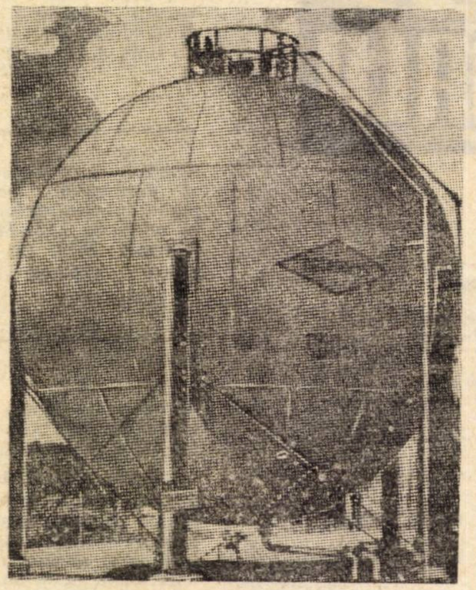

Argumente pentru recuperarea deșeurilor

ÎNCHIDEREA buclei producție-consum-producție are avantajul de a reduce efortul de investiții al economiei naționale, paralel cu o îmbunătățire a calității vieții, afirmă „l'Usine Nouvelle“ în suplimentul său lunar pe ianuarie, aducînd cîteva date concludente în sprijinul afirmației sale. Energia necesară pentru obținerea de metal din minereuri este cu mult mai mare decît cea consumată pentru „reciclarea“ materialelor recuperate din deșeuri. Astfel, pentru a obține o tonă de oțel din minereu sînt necesare 0,5 t combustibil convențional, față de 0,1 t pornind de la fier vechi. Un colocviu recent a dus la concluzia că cererea de materii prime naturale s-ar putea reduce cu 50 la sută dacă s-ar recurge sistematic la reciclare.

Actualmente, în Franța se recuperează 50 la sută din plumbul consumat, 33 la sută din fierul vechi, 37 la sută din hîrtie, foarte puțin din materialul plastic. „Zăcămintele de deșeuri“ rămase sînt bogate și ușor de exploatat : se apreciază că în țările dezvoltate deșeurile solide se ridică pînă la 20 t pe familie, pe an, respectiv, 10 t de deșeuri agricole, 8 t de deșeuri miniere și peste 2 t de deșeuri urbane. Judecînd după deficitul capitolelor respective ale balanței comerciale în cazul Franței, prioritară ar fi economisirea și recuperarea cuprului și hîrtiei. „Dar nici o sursă de economie nu este de lepădat“, conchide revista citată.

Ajutor pentru dezvoltare acordat de țările O.P.E.C.

ȚĂRILE membre ale Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.) acordă statelor slab dezvoltate un ajutor mult mai important decît statele industrializate, a declarat la 6 februarie, la Kuweit, directorul Fondului Kuweitian pentru Dezvoltare Economică Arabă, Abdel Al Hamak. Șase țări arabe producătoare de petrol — Kuweit, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite, Qatar, Irak și Libia — au acordat în 1974, țărilor slab dezvoltate, 5,07 miliarde dolari, adică două treimi din valoarea totală a ajutorului acordat de guvernele statelor exportatoare de petrol, a precizat el. Totodată, el a relevat că Kuweitul ocupă locul întîi în lume în ce privește ajutorul acordat străinătății, 10 la sută din veniturile sale petroliere — adică aproape un miliard dolari — fiind consacrate sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare.

Fermele mici în primejdie

POPULAȚIA ocupată în agricultură în țările Comunității Economice Europene a cunoscut din 1958 pînă în 1972 o profundă restructurare, scăzînd, după cum se arată în revista „Prisma“, de la 18 milioane la sub 10 milioane, din care în R.F.G. chiar la jumătate (de la patru la două milioane). Acest fenomen s-a produs pe seama micilor fermieri puși în fața creșterii decalajului veniturilor lor față de fermele mari : în timp ce plafonul veniturilor pe cap de membru de familie activ în primele a scăzut în R.F.G. sub 7 000 mărci anual, în fermele mari a crescut pînă la 100 000 mărci anual. În fața unei soluții „simple dar brutale“ și anume suprimarea micilor gospodării nerentabile, o parte din țărani încearcă soluția pe care o oferă cooperarea și care îmbracă diferite forme, începînd de la aprovizionare, producție, desfacere și pînă la organizarea de acțiuni colective de protest.

Dificultățile fermierilor mici au sporit și mai mult în ultima vreme. În timp ce prețurile la produsele agrare în R.F.G., în special cele zootehnice, încep să scadă, țăranii sînt nevoiți să plătească prețuri tot mai mari pentru majoritatea mijloacelor de producție, deschizîndu-se din ce în ce mai larg „foarfeca“ prețurilor. Semnificativ este faptul că fenomenul nu este nici în avantajul consumatorului, ci dimpotrivă, al marilor producători și al firmelor intermediare.

Tot mai puțini fermieri în țările C.E.E.

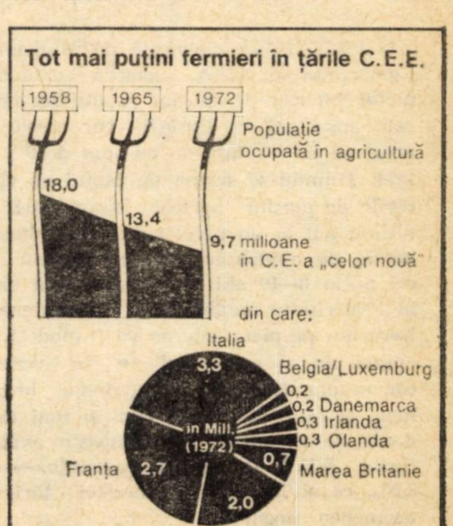

F.M.I. și B.I.R.D.

F. Köcher, Codlea — Fondul Monetar Internațional și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare au fost înființate în același timp pentru realizarea unor scopuri corelate. Actele lor constitutive au fost redactate în iulie 1944 la Conferința monetară și financiară a 44 de țări ținută la Bretton Woods (S.U.A.). Principalele obiective ale F.M.I. — care constau în favorizarea cooperării monetare internaționale, stimularea expansiunii și creșterii echilibrate a comerțului internațional, stabilizarea cursurilor valutare, suprimarea restricțiilor la schimburi și corectarea dezechilibrelor privind balanțele de plăți — completează eforturile Băncii de a sprijini creșterea economică în țările membre prin împrumuturile ei pentru proiecte de dezvoltare productive. Deși B.I.R.D. este o organizație interguvernamentală, ea se bizuie în special pe piețele financiare mondiale pentru asigurarea resurselor sale de capital.

Cele două instituții cooperează tot mai strîns în privința operațiilor și a studiilor pe care le efectuează, țin adunări comune, fiecare o informează pe cealaltă în permanență despre lucrările sale în țările membre. Din cei 20 de directori executivi ai Băncii, trei sînt și directori executivi ai F.M.I.

Televiziune

I. Rămurică, Tg. Frumos. 1) În Piața Comună cea mai densă rețea de receptoare de televiziune există în R.F.G. și în Anglia (299 televizoare la 1 000 locuitori, la 1.I.1972), iar cea mai rară în Irlanda (164), urmată de Italia (191). În afara C.E.E., în Europa occidentală cele mai numeroase televizoare raportate la populație există în Suedia (323).

2) Nu dispunem pentru moment de date privind ansamblul schimburilor mondiale de programe de televiziune și deci nici asupra balanței acestor schimburi în cazul diferitelor țări. Date ale UNESCO evidențiază totuși mărimea exporturilor în cazul a patru țări, despre care se apreciază că furnizează o bună parte din producția de programe care circulă pe piața mondială. Astfel S.U.A. exportă anual 150 000 ore de programe de televiziune, Anglia și Franța cîte 200 000 de ore, iar R.F. Germania, 6 000 ore de programe pe an.

3) Se apreciază că un copil de azi din Franța își va petrece 50 000 de ore, deci aproximativ șase ani din viață, în fața micului ecran, fără ca bilanțul acestei utilizări a timpului să fie neapărat pozitiv, după cum relevă anchetele sociologice. În orice caz, televiziunea rămîne invenția secolului nostru care a modificat în cel mai înalt grad comportamentul social, utilizarea timpului (și nu numai a celui liber) și viziunea omului modern asupra lumii. Un cunoscut raport pe această temă prezentat Senatului american totalizează de aceea nu mai puțin de 2300 pagini...

Pavilioane de complezență

M. Bourceanu, Brăila — Lista țărilor oferind pavilioane de complezență armatorilor din diverse părți ale lumii, care cuprindea pînă acum numai Liberia, Panama și Ciprul, se lărgește. Noua legislație maritimă a Omanului permite armatorilor străini să utilizeze pavilionul acestei țări începînd de la 1 aprilie 1975, cu respectarea anumitor reguli de securitate. Potrivit relatărilor presei internaționale, importanți armatori japonezi și vest-germani au reacționat deja pozitiv la decizia Omanului.

Sindicate

Adrian Revecu, Iași — 1) Cel mai mare dintre sindicatele franceze, Confederația generală a muncii (C.G.T.), a fost creat în anul 1895, iar al doilea — Confederația franceză democratică a muncii (C.F.D.T.) — în 1919. 2) Negocierea contractului colectiv între sindicate și patronat a fost introdusă în Anglia în anii '20, iar în Franța în 1936.

ARCRU

Emilia Țăpușan, Timișoara — Unitatea monetară ARCRU este o monedă de cont calculată de o bancă londoneză pe baza monedelor a 12 țări arabe, în anumite proporții. Prima operație cu această nouă monedă a fost făcută cu o firmă suedeză care a contractat un împrumut la Banca Națională din Abu Dhabi de 12 milioane de dolari, a cărui contravaloare va evolua în funcție de această nouă bază.

Valoarea economică și dietetică a prepeliței

Într-o scrisoare recentă, Stan Bolozan *din Galați ne întreba cum poate să-și valorifice producția de ouă și carne de prepeliță. Pentru formularea unui răspuns complet, redacția noastră s-a adresat Asociației crescătorilor de păsări și animale mici (AVIROM). Datele furnizate depășesc, ca interes, sfera de activitate a crescătorilor de prepelițe și, de aceea, le facem cunoscute cititorilor noștri.*

Considerată astăzi ca o ramură relativ nouă a zootehniei, creșterea prepelițelor are origine milenară.

Creșterea prepelițelor pentru consumul de carne și ouă este cunoscută pe tot globul : în Europa, America, Asia etc. În Europa, primul loc îl deține Italia, care a creat linii proprii, specializate în producția de ouă. În U.R.S.S. și Ungaria se experimentează obținerea unei prepelițe de talie mai mare prin încrucișări între prepelița de decor și cea de ouă, ca apoi, prin selecție, să se ajungă la linii cu producții mari de ouă.

Carnea de prepeliță are o valoare alimentară ridicată. Musculatura scheletică prezintă o structură microscopică a fibrei deosebit de fină și uniform marmorată, ceea ce îi conferă calități deosebite de gust (asemănător fazanului) și frăgezime. Proteina prezintă un grad înalt de digestibilitate. Nefiind o carne grasă, fiind fragedă și avînd un gust plăcut, este folosită drept carne dietetică pentru bolnavii cu afecțiuni cronice digestive, în special hepatice, pentru bolnavii în convalescență, debili, lehuze, boli metabolice, ateroscleroză. Oul de prepeliță este plăcut la gust, cu structură fină și ușor asimilabil. Are o valoare nutritivă ridicată, nu conține colesterol și se recomandă în tratamentul astmului bronșic, anemie, hipertensiune arterială, diabet.

Prepelițele se cresc în spații restrînse, în hale sau încăperi adăpostite, la temperatura de 20°C (pentru asigurarea continuității ouatului). Incubarea se face în instalații electrice sau cu combustibil. Perioada de incubație este de 16-18 zile. Puii se dezvoltă la o temperatură ridicată, de minimum 39° C în primele 10 zile și necesită furaje cu stimuli de creștere. Se cresc în număr mare pe m.p., în cuști de 20 cm înălțime, suprapuse. Datorită cerințelor modeste față de mediu și hrană, creșterea prepelițelor constituie o preocupare de viitor. O baterie de prepelițe ouătoare în gospodărie rezolvă, cu cheltuieli reduse, toate nevoile casnice de alimente proaspete, consistente, energetice, atît de necesare pentru copiii în creștere, ca și pentru persoanele mai în vîrstă.

În țara noastră consumul intern este în curs de formare.

AVIROM încheie contracte cu crescătorii, acordînd furaje conform normativelor în vigoare, proporțional cu cantitatea și calitatea produselor livrate. Comenzile care se fac direct la AVIROM sînt comunicate crescătorilor ce au cantități disponibile, la data solicitată de beneficiar, chiar și extracontractual.

Monede

Gh. Belcin, Mangalia — 1) Țările din Peninsula Arabică și-au creat în anii de după 1960 propriile lor monede. Găsiți în continuare denumirea, anul instituirii și conținutul lor actual în aur fin (în grame) : dinarul bahreinez (1965 ; 1,86621), dinarul kuweitian (1961 ; 2,48828), rialul omanez (1970 ; 2,13281), rialul qatarez (1973 ; 0,186621), rialul saudit (1961 ; 0,207510), dirhamul Emiratelor Arabe Unite (1973 ; 0,186621), rialul Republicii Arabe Yemen (1964 ; 0,829427 potrivit legii de instituire a monedei din 1964, cifră care nu a fost reluată în legea din 1971 cu privire la Banca centrală a țării), rialul Republicii Democrate și Populare Yemen (1964 ; 2,13281). 2) Conținutul exact în aur al dolarului este de 0,736662, iar al mărcii vest-germane de 0,242806 grame aur fin.

R. P. Chineză la tîrguri și expoziții internaționale

B. Truță, Bacău — Din 1972 pînă în 1974 R. P. Chineză a organizat sau a participat la 39 expoziții și tîrguri internaționale în 38 de țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa, America Latină. De asemenea, ea a organizat 29 de expoziții în 27 de țări europene, din America de Nord, Oceania și în Japonia. În același interval, 17 țări au organizat la Pekin, Șanhai și Tientsin 29 de expoziții, după cum arată revista **Pekin Information** (nr. 41/1974).

Un loc bine definit în activitatea de promovare a schimburilor economice ale R. P. Chineze cu străinătatea îl ocupă tîrgul internațional organizat, din 1957 încoace, în fiecare primăvară și toamnă la Canton care a primit, la ultima ediție, inaugurată la 15 octombrie 1974, circa 200 000 de vizitatori, din peste 100 de țări și teritorii ale lumii.

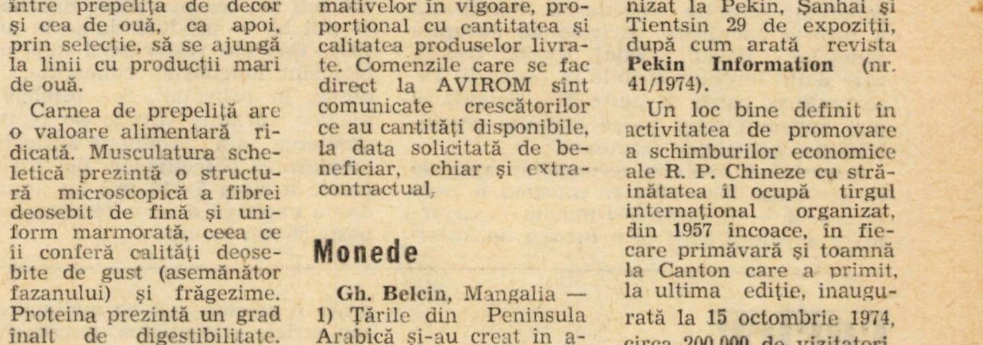

Pavilionul principal al Tîrgului de la Canton

ÎN CURÎND APARE

O CARTE CE NU POATE LIPSI DE PE MASA DE LUCRU A NICI UNUI CONDUCĂTOR DE UNITATE, ECONOMIST, JURIST, INGINER:

„ACTIVITATEA FINANCIARĂ — CONTROLUL ECONOMIC“

Editată de REVISTA ECONOMICĂ

Din cuprins : fondurile întreprinderii și planificarea financiară ; creditarea și decontarea între unitățile socialiste ; regimul prețurilor ; calculul și plata drepturilor bănești ; analiza financiară ; controlul de partid și de stat ; controlul ierarhic operativ — curent și control preventiv ; controlul financiar intern ; răspunderea celor care activează în sectorul financiar și de control ; jurisdicții speciale ; expertizele contabile ; recuperarea pagubelor aduse unităților socialiste.

ULTIMELE ZILE ÎN CARE MAI PUTEȚI EXPEDIA REDACȚIEI NOASTRE O COMANDĂ ÎN CARE SĂ SOLICITAȚI EXPEDIEREA VOLUMULUI PRIN COLET POȘTAL RAMBURS (COSTUL UNUI EXEMPLAR 20 LEI).

NU ÎNTIRZIAȚI ! ASIGURAȚI-VĂ PROCURAREA ACESTUI DEOSEBIT DE UTIL INSTRUMENT ECONOMIC !

Fondul funciar

(Urmare din pag. 12)

la județ la județ, între 30 locuitori/kmp în județul Tulcea și 165 locuitori/kmp în județul Prahova. Cu excepția Municipiului București, unde se înregistrau în 1973 peste 2 700 locuitori pe kmp, pe țară, media era de 87,7 locuitori/kmp. În aceeași perioadă, media europeană era de 94 loc./kmp.

Din acest punct de vedere, un număr de 13 județe dețin peste 1 ha/locuitor teren agricol; alte 16 județe dețin între 1 ha și 0,7 ha (peste media țării) ; iar 16 județe dețin între 0,7—0,3 ha/locuitor teren arabil ; în Municipiul București reveneau 0,02 ha/locuitor teren agricol (tabelul nr. 4).

În ce privește terenul arabil, suprafața ce revine pe locuitor se diferențiază de la un județ la altul : un număr de 18 județe se situează peste media țării, iar 21 județe se situează sub media țării, din care, în trei județe, suprafața de teren arabil este foarte redusă (Prahova și Hunedoara 0,18 ha, Maramureș 0,19 ha). Analiza repartiției terenului arabil pe locuitor evidențiază că, în general, în județele care dețin o suprafață repartizată pe locuitor mai mare decît media țării, configurația reliefului permite executarea mecanizată a tuturor lucrărilor agricole cu excepția județelor Vaslui, Sălaj, Buzău, Galați, care dețin terenuri arabile în proporții însemnate pe pante de peste 20% și unde se pun restricții mari în ce privește accesibilitatea actualelor tractoare.

Examinînd evoluția terenurilor agricole în perioada 1960—1973 se constată o creștere netă — de peste 350 mii ha — ca urmare a valorificării prin lucrări de îmbunătățiri funciare a unor terenuri din lunca Dunării și a rîurilor interioare. Creșterile efective de suprafață agricolă sînt mult mai mari dacă avem în vedere că, în această perioadă, au fost scoase definitiv din producția agricolă, pentru nevoile altor ramuri economice, peste 100 mii ha. Totodată, în perioada 1970—1973, ca urmare a calamităților produse de inundațiile catastrofale, au fost distruse însemnate suprafețe de terenuri agricole.

În aceeași perioadă s-a intensificat producția agricolă atît pe calea sporirii cu peste 240 mii ha a suprafețelor plantate cu vii și pomi fructiferi, a refacerii parțiale a patrimoniului viticol și pomicol existent, cît și prin creșterea suprafețelor amenajate prin lucrări de îmbunătățiri funciare, dintre care, terenurile amenajate pentru irigat dețin o pondere importantă ; suprafața acestora a crescut cu peste 1 milion de ha în ultimii 13 ani. Ca rezultat al intensivizării producției agricole, producția globală a crescut în această perioadă cu 150%, producțiile medii la ha dublîndu-se la principalele culturi cerealiere — grîu și porumb.

Un aspect negativ al utilizării terenurilor agricole îl constituie restrîngerea suprafeței arabile care, în perioada 1962—1973, înregistrează o scădere netă de peste 200 mii ha, cea mai mare diminuare — cu 55 mii ha — producîndu-se în anii 1962—1963. Cauzele restrîngerii suprafeței arabile sînt îndeobște cunoscute, rezumîndu-se, în principal, la : înțelenirea terenurilor arabile situate pe pantele mari, scoaterea din producție agricolă pentru amplasarea obiectivelor de investiții, în medie a circa 7—10 mii ha anual, degradarea excesivă a unor terenuri arabile, de peste 36 mii ha etc.

---

curier

Retribuția

EMIL STĂNCULESCU, București — Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii a menținut reglementarea în vigoare pînă la 1 februarie a.c. Retribuirea brutarilor se face în raport cu timpul lucrat și pe baza retribuției prevăzute pentru lucrările executate și nu în raport cu încadrarea în categoria de calificare a celor în cauză. Retribuția se acordă integral dacă au fost satisfăcute — cantitativ și calitativ — comenzile zilnice defalcate secției de producție.

Stimularea morală

ELENA TEODORESCU, Craiova — Ne cereți precizări cu privire la stimulentele morale prevăzute de legislația muncii care pot recompensa personalul care își îndeplinește în bune condiții sarcinile ce îi revin și care are o conduită ireproșabilă în muncă. În Legea nr. 1/1970, se prevede că acest personal poate fi recompensat cu mulțumirea verbală sau scrisă, evidențierea, înscrierea pe tabelul de onoare, propunerea de acordare a ordinelor, medaliilor și titlurilor distinctive etc.

În afara stimulentelor morale, legislația muncii prevede pentru același personal și acordarea, cu prioritate, a treptelor de retribuire sau a gradațiilor, a gratificațiilor și a premiilor, precum și a altor recompense.

Încheierea contractului de muncă

CARMELIA RUGINĂ, Pitești — Încheierea contractului de muncă pe durată determinată este prevăzută limitativ de Codul Muncii, care stabilește că, de regulă, contractele de muncă se încheie pe durată nedeterminată. În art. 70 alin. (2) din Codul Muncii sînt precizate situațiile cînd se poate încheia contractul de muncă pe o perioadă determinată. De pildă, în cazul înlocuirii titularului unui post care lipsește temporar de la serviciu și căruia unitatea este obligată să-i păstreze postul, pentru prestarea unor munci cu caracter sezonier, precum și a altor activități cu caracter temporar.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Nr. 8 din 21 februarie 1975

– Manifestul Frontului Unității Socialiste. Votăm cu sentimentul răspunderii și al angajării plenare **(Constantin Cojocaru)** 1
– **Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune :** Județul Alba pe traiectoria marilor prefaceri economico-sociale **(George Homoștean,** prim secretar al Comitetului județean Alba al P.C.R., președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Funcționarea neîntreruptă și cu randament sporit impune : Întreținerea și repararea la timp a mașinilor și utilajelor **(V. Boescu, L. Țintea)** 5
– **Ancheta „R. E." :** Dimensionarea normelor de stoc și a normativelor de mijloace circulante (I) **(Maria Ioniță)** 9
– **Să gîndim și să acționăm economic.** Dincolo de semantica lui „a realiza" **(Virgiliu Anghelescu)** 10
– Tendințe și priorități în folosirea fondului funciar (ing. **Nicolae Popescu)** 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Cum măsurăm efectele organizării (prof. univ. dr. **Paraschiv Vagu,** ing. **Nicolae Haneș)** 13
– Ce și cum decid consiliile oamenilor muncii (dr. **Ovidiu Nicolescu,** drd. **Ioan Bratu)** 16

TEORII ● IDEI

– Dezvoltarea personalității umane în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate **(Stana Buzatu)** 18
– **Recenzii :** O analiză complexă a problematicii cheltuielilor materiale **(Stere Gioga)** 20
– **Convorbiri economice** cu **A. E. Zaenger,** director general adjunct, al O.N.U.D.I., Divizia tehnică de cooperare (Interviu de **Ioan Georgescu)** 21
– **Școli ● curente ● economiști :** „New-economics-ul și criza economică **(Vasile Pilat)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Argumente pentru o nouă ordine economică internațională. Imperativul industrializării **(L. Stroja)** 24
– Țări socialiste. Repere pentru bilanțul economic 1974 **(N. Popov)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii“

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ VÎLCEA

Str. 30 Decembrie nr. 5
Telefon 118 29 – 116 25
Telex 251
Rîmnicu Vîlcea

livrează:

PRODUSE DIN MASE PLASTICE

- furtun PCV plastifiat de 3-32 mm diametru
- ghivece din polietilenă pentru sere
- aspersoare colier

MIC MOBILIER DIN LEMN

- scaune de bar din fag și stejar
- mese pentru telefon din stejar
- comode pentru pantofi (tip 290)
- miniseturi
- etajere tip 860-867

PRODUSE DIN METAL

- stilpi telescopici pentru schele construcții industriale

INTREPRINDEREA DE TÎMPLĂRIE METALICĂ ȘI PRODUSE PENTRU CONSTRUCȚII DIN MATERIALE PLASTICE

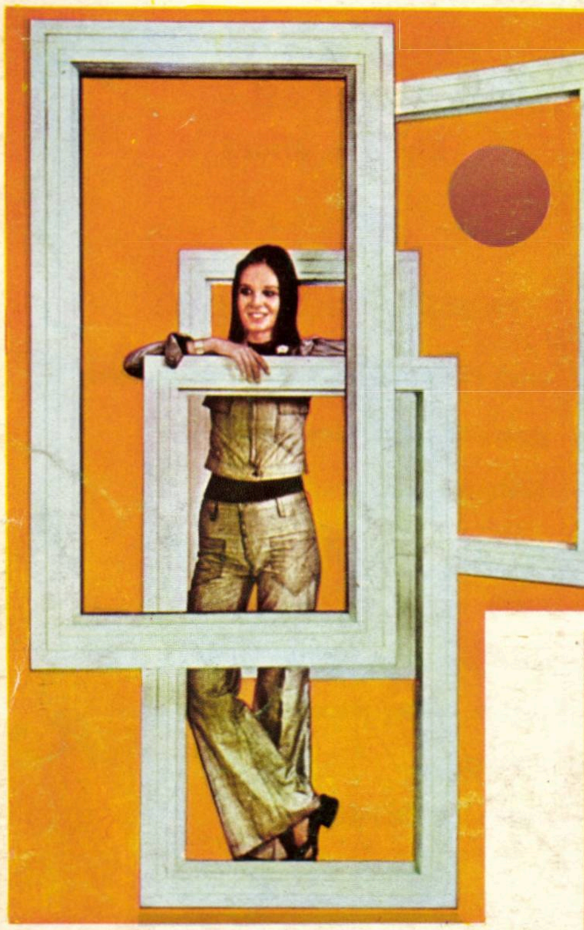

Buzău,
Aleea Industriilor 5
telefon : 1 23 45 —
telex 01184250

1975 APR 10

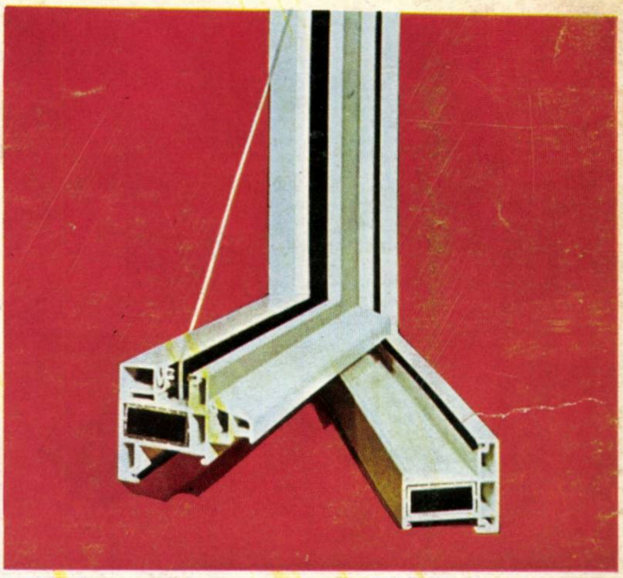

PRODUCE

ȘI LIVREAZĂ

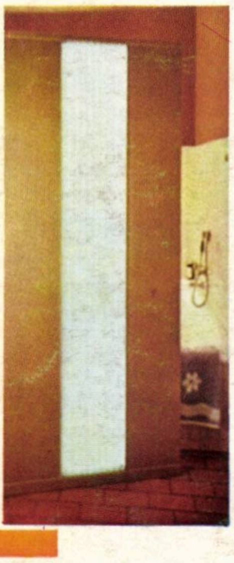

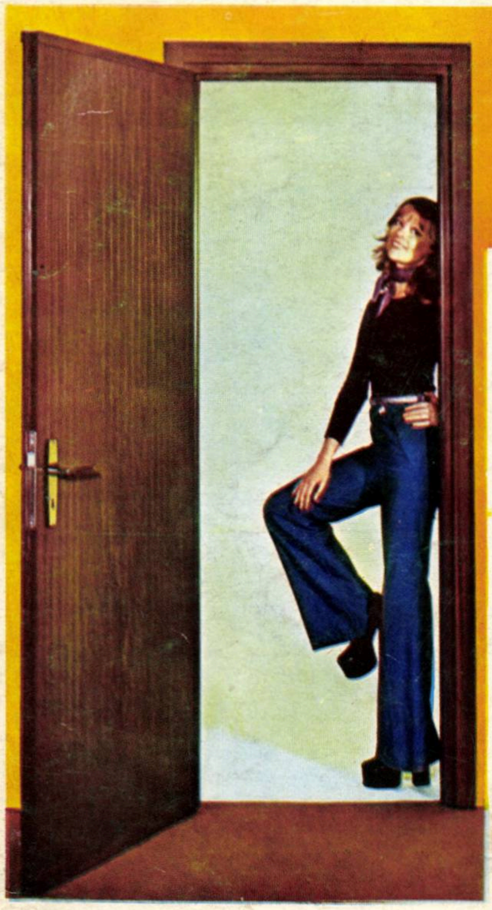

- materiale pentru construcții din materiale plastice :
  - — pereți despărțitori din PVC rigid, într-o gamă variată de culori, în lungimi la cerere
  - — placaje din PVC rigid pentru finisarea pereților pe toată lungimea lor sau parțial ca lambriuri
  - — jgheaburi și burlane din PVC
  - — țevi și fitinguri din polietilenă pentru presiuni de 6—10 atm.
  - — țevi din PVC tip ușor pentru instalații sanitare
  - — profile pentru etanșarea rosturilor la panouri mari la locuințe (profil trident în asociere cu profil echer, profil rost cu talpă).
  - — mînă curentă pentru balustradele scărilor interioare
  - — apărători muche treaptă scară pentru protejarea treptelor din beton aparent.
- uși și ferestre din PVC gata finisate pentru locuințe și construcții social-culturale (intră în producția de serie din anul 1975).
- jaluzele din PVC cu rulou gata finisate.
- ferestre și uși metalice pentru construcții industriale cu geam termopan sau simplu, într-o gamă variată de culori și dimensiuni.
- plăci termoizolatoare din polistiren expandat.

Lei 5

0 646

R

Mb

revista economică

9 28 II 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

6 martie 1945
instaurarea
primului
guvern democratic

O VICTORIE ISTORICĂ ÎN LUPTA PENTRU CUCERIREA PUTERII

PAMANT PLUGARILOR
SINDICALA
TRAIASCA CONFEDERATIA GENERALA A MUNCII

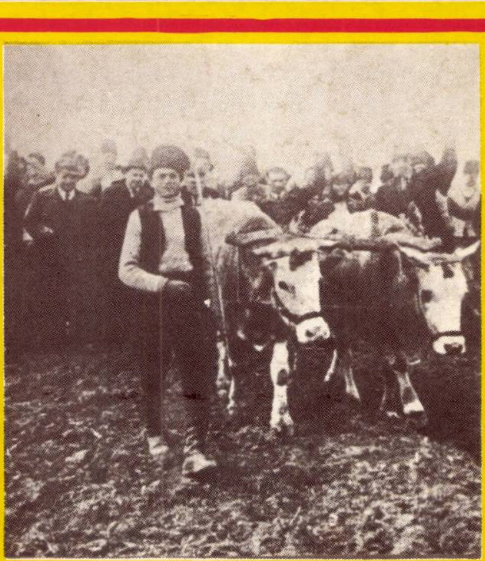

POPULAȚIA CAPITALEI A CERUT ERI INSTALAREA GUVERNULUI PETRU GROZA
Scânteia
ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL al P. C. R.
Trăiască Guvernul PETRU GROZA
Cetățeni
Marile întruniri populare de eri
Guvernul Petru Groza
Populațiunea cere ca guvernul Petru Groza să intre în funcțiune

Judeţele ţării pe traiectoria progresului

BISTRIŢA – NĂSĂUD

RITMURILE înalte pe care le realizează în prezent dezvoltarea economico-socială a judeţului Bistriţa-Năsăud, ridicarea nivelului de viaţă şi civilizaţie al oamenilor muncii din această parte a ţării, ca şi perspectivele strălucite ce i se deschid sînt o urmare nemijlocită a politicii partidului de industrializare socialistă, de amplasare raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul patriei. Pe fondul condiţiilor favorabile create prin îmbunătăţirea organizării teritorial-administrative, judeţului i-au fost alocate investiţii tot mai mari, care au făcut posibilă construirea unor noi şi importante obiective economice şi social-culturale, diversificarea producţiei, înzestrarea întreprinderilor cu tehnică înaintată.

Intrarea judeţului pe făgaşul unei dezvoltări intense s-a realizat abia în zilele noastre, cu deosebire în anii actualului cincinal. Pe teritoriul judeţului îşi desfăşoară activitatea acum o serie de întreprinderi noi — Complexul de industrializare a lemnului, Întreprinderea de utilaje pentru industria materialelor de construcţii şi refractare, Întreprinderea de sticlărie, Întreprinderea de textile neţesute, prima de acest gen în ţară, toate în Bistriţa, Uzina de preparare a minereurilor de la Rodna, Întreprinderea de ţesături extralate Năsăud, Topitoria de la Beclean, a căror construire a determinat o creştere simţitoare a producţiei. Volumul producţiei industriale în anul 1973 era de 9,5 ori mai mare faţă de 1938 şi de şase ori mai mare faţă de 1950 ; în anii acestui cincinal producţia industrială creşte de cca 2,5 ori. În structura producţiei ponderea cea mai mare o deţine industria lemnului (32% în 1973), urmată de industria alimentară (30%) şi de industria constructoare de maşini, a cărei importanţă este în creştere.

Producţia agricolă, care deţine un loc însemnat în economia judeţului, a realizat la rîndul ei creşteri importante — cu cca. 30% în 1973 faţă de 1970. Creşterea este mai accentuată în aceşti ultimi ani, cînd baza tehnică a agriculturii s-a întărit considerabil : numărul tractoarelor în 1973 era de peste patru ori mai mare decît în 1960, iar volumul îngrăşămintelor chimice folosite de peste 2,3 ori în 1973 faţă de 1965. Ritmuri mai înalte s-au realizat la producţia animală, care în 1973 deţinea peste 51% din totalul producţiei agricole a judeţului.

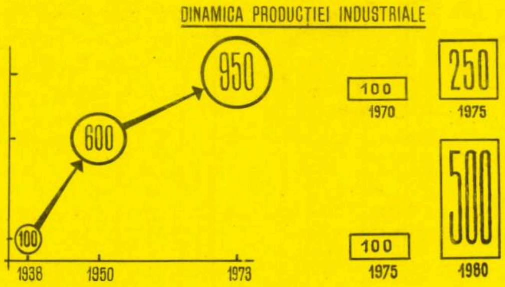
DINAMICA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE

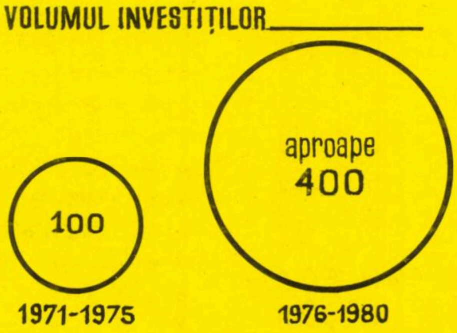
VOLUMUL INVESTIŢIILOR

Dezvoltarea economică, în primul rînd cea industrială, a atras după sine crearea unor condiţii de viaţă superioare pentru oamenii muncii, schimbarea înfăţişării oraşelor şi satelor judeţului. În 1973 lucrau în industrie 16 400 lucrători, cu cca. 60% mai mulţi decît în 1965 ; a crescut, de asemenea, numărul populaţiei ocupate în construcţii, transporturi, învăţămînt, cultură, asistenţă socială, activităţi care cunosc o extindere şi modernizare necontenită. Pentru creşterea nivelului de trai al maselor sînt caracteristice şi următoarele date : retribuţia medie a personalului a crescut cu peste 40% în 1973 faţă de 1965, vînzările de mărfuri, în aceeaşi perioadă, s-au mărit cu cca. 50% iar numărul locuinţelor construite în anii 1966—1973 este de peste 11 700.

Potrivit prevederilor, dintre toate judeţele ţării Bistriţa-Năsăud va cunoaşte în anii viitorului cincinal cel mai înalt ritm de creştere al producţiei industriale, cca. 40%, faţă de 9—10% cît va fi creşterea la nivelul ţării. Un asemenea ritm este absolut necesar pentru a se atinge o producţie industrială nu mai mică de 10 miliarde lei, prevăzută în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. Aşadar, de la două miliarde, la zece miliarde, o creştere de nu mai puţin cinci ori în numai cinci ani ! Sînt ritmurile socialismului, ale industrializării intense a întregii ţări, a tuturor zonelor ţării.

O asemenea creştere, puţin obişnuită chiar în condiţiile dezvoltării accelerate a economiei noastre, solicită intense eforturi financiare. Din acest punct de vedere Bistriţa-Năsăud va fi unul din marii beneficiari ai investiţiilor perioadei 1976—1980 ; prin creşterea de aproape patru ori a volumului investiţiilor faţă de cincinalul anterior, se vor construi 30 de întreprinderi industriale, se vor crea mii de locuri de muncă noi, condiţii superioare de viaţă pentru întreaga populaţie a judeţului. Bistriţa-Năsăud va urca cu rapiditate treptele progresului, spre atingerea dimensiunilor strălucitoare ale viitorului pe care oamenii muncii îl făuresc astăzi cu atîta pasiune.

S. G.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

1945 — 6 MARTIE — 1975

SUB SEMNUL SOARELUI

ZILELE de martie ale anului 1945 au adus, odată cu izbucnirea firelor de grîu de sub mătasea albă a zăpezii, o altă izbucnire, a forței oamenilor acumulate în decurs de milenii, a voinței lor de libertate, a demnității unui popor care se voia stăpîn pe munca, avuțiile și destinul său.

Sub semnul și căldura soarelui, odată cu renașterea naturii, avea să renască din propria sa suferință un popor, o țară, înscriind ziua de 6 martie 1945 ca o dată ce avea să despartă vremurile, cele de obidă și mînie, de cele în care armata muncii și-a luat puterea în propriile ei mîini pentru ca să nu o mai piardă niciodată : **„Victoria istorică de la 6 martie** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul celei de a 25-a aniversări a instaurării guvernului democratic de la 6 Martie 1945 — **a fost rezultatul luptelor revoluționare ale maselor largi populare, desfășurate sub conducerea Partidului Comunist Român pentru lichidarea vechii puteri burghezo-moșierești și făurirea unei noi orînduiri sociale“.**

Ce voiau comuniștii

DUPĂ INSURECȚIA națională antifascistă armată și antiimperialistă din August 1944, Partidul Comunist Român, purtător al concepției celei mai avansate despre lume și viață — materialismul istoric aplicat în condițiile concrete ale acelei epoci de mari încleștări militare, sociale, politice — și-a dovedit clarviziunea și puterea de mobilizare a maselor în jurul celor mai stringente obiective de care depindea însuși viitorul țării și victoria definitivă a revoluției populare :

- continuarea luptei pe frontul militar pentru zdrobirea fascismului, pentru redobîndirea suveranității și independenței României ;
- realizarea unui front politic al forțelor progresiste din țară, sub conducerea P.C.R., front care să ducă la alungarea din guvern a reprezentanților reacțiunii, la instaurarea unui guvern de largă concentrare democratică ;
- organizarea sindicatelor și introducerea controlului muncitoresc asupra producției industriei și a distribuției bunurilor de consum, ca măsură premergătoare naționalizării principalelor mijloace de producție și preîntîmpinarea sabotajului economic exercitat de patronat ;
- împărțirea pămînturilor muncite de țărani printr-o reformă agrară largă, realizată **imediat** de către comitetele formate din țărani ;
- înlocuirea „mașinii de stat“ a fostelor regimuri cu un nou aparat de conducere administrativ, politic, legislativ, odată cu înlăturarea elementelor fasciste, profasciste, colaboraționiste din viața politică și economică a țării și alegerea de reprezentanți demni de încrederea celor ce muncesc.

...era voia țării

SĂ NE AMINTIM sau să vedem cu ochii minții cîteva din faptele acelor vremuri, fragmente dintr-o mare epopee, voința țării însăși de a merge cu orice preț înainte, spre libertate, democrație, progres social :

- la inițiativa comitetului de întreprindere muncitorii de la Uzinele Malaxa înlătură vechea direcție ;
- la chemarea Partidului Comunist Român țăranii din comunele Băilești, Moțătei, Cetate (județul Dolj) trec la împărțirea pămînturilor moșierești și astfel începe înfăptuirea **de jos** a reformei agrare în întreaga țară ;
- pentru înfrîngerea sabotajului și speculei, muncitorii de la Titan — Nadrag — Calan cer naționalizarea industriei grele.
- populația instalează la Turnu Măgurele un nou prefect, după care rînd pe rînd vor fi înlocuiți majoritatea prefecților și primarilor reacționari.
- corpul 7 de armată român a eliberat peste 50 localități din Ungaria și a dat jertfa de sînge a peste 11 000 de ostași la vest de Tisa.
- opt sute de mii de oameni din capitală și din județele Ilfov, Prahova, Vlașca, Teleorman și altele, muncitori în salopete albastre, țărani cu fețele brăzdate de suferință și arse de soare, militari, invalizi de război, intelectuali patrioți, bătrîni, femei, tineri, toți la un loc se adună și forțează mîna regelui pentru acceptarea guvernului Dr. Petru Groza, primul guvern democratic din istoria României.

Toate aceste ipostaze ale patriotismului fierbinte, ale conștiinței de clasă înaintate, ale dîrzeniei și înțelepciunii poporului nostru s-au reafirmat în primele alegeri parlamentare postbelice din 1946 și stau la baza actelor hotărîtoare care au urmat, începînd cu abolirea monarhiei și trecerea pe calea noii orînduiri socialiste.

...de a-și făuri propriul său viitor ca națiune

ÎN FELUL ACESTA, de la Platforma Frontului Național Democratic din 1944 — care exprima năzuințele fierbinți, reale și stringente ale țării în acea epocă de tumult social și de răscruce pentru țară și pentru întreaga umanitate, pe baza căreia s-a consfințit trecerea la o nouă etapă a revoluției populare — și pînă la Programul Partidului Comunist Român din 1944, s-a înscris sub semnul soarelui un întreg anotimp revoluționar : o perioadă de luptă dîrză, de greutăți învinse, de creativitate de mase, de speranțe împlinite, de planuri din ce în ce mai îndrăznețe — pe măsura puterilor noi căpătate de un popor ale cărui vise au astăzi conturul prognozelor realiste, ale cărui aspirații se înmănunchează într-un program concret care dă noi dimensiuni materiale societății românești și noi valori morale omului care, după bucuria victoriei, avea să cunoască bucuria reconstrucției, a vieții.

Astfel, votul pe care poporul român îl va da la 9 martie, în acest al XXX-lea an de la instaurarea primului guvern ales de popor, va fi un vot care validează întreaga politică dusă de Partid în folosul țării și al tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe pămîntul românesc, va fi o adeziune nemijlocită, în deplină cunoștință de cauză, la opțiunile sociale, economice, umaniste din Program privind viitorul României — un viitor strălucit, de aur, așa cum și-l doresc fiii ei.

Vasile PORUMBESCU

PCR
9
Martie

UNITATEA DIALECTICĂ ÎNTRE PRODUCŢIE ŞI REPARTIŢIE ÎN SOCIETATEA SOCIALISTĂ

ÎN CONDIȚIILE creșterii cantitative și mai ales calitative a forțelor de producție, a atingerii unor niveluri ale acestora cu mult superioare celor de azi, legea concordanței relațiilor de producție cu caracterul și nivelul forțelor de producție impune cu necesitate perfecționarea întregului sistem al relațiilor de producție și sociale ce au loc atît în procesul producției, repartiției, schimbului și consumului, cît și între unitățile economice, între membrii societății, precum și între aceștia și societate în ansamblul ei.

1. Relația: producție-repartiție socialistă

CA ELEMENT COMPONENT al sistemului relatiilor de producție, relațiile de repartiție se încadrează și ele în acest raport dialectic și comportă, în genere, aceleași determinări și influențe obiective și subiective în ceea ce privește evoluția și perfecționarea lor continuă.

Repartiția, ca sferă a reproducției sociale, este dependentă de producție și în același timp exercită asupra acesteia un rol activ, întrucît sferele reproducției constituie, sub primatul producției, o unitate dialectică, teză relevată încă de K. Marx, care arăta că: „ o anumită producție determină un anumit consum, o anumită repartiție, un anumit schimb și **anumite relații între aceste momente diferite**“ [1]).

Referindu-ne, în cele ce urmează, la repartiție în sensul ei restrins, adică la repartizarea bunurilor de consum individual, trebuie să arătăm, de la început, că influența repartiției asupra producției se exercită în funcție de modul în care se înfăptuiește repartiția acestor bunuri, de cointeresarea materială a producătorilor direcți în rezultatele muncii lor.

Unitatea dialectică **producție-repartiție** se manifestă concret prin faptul că fiecărui mod de producție îi corespunde un anumit mod de repartiție a bunurilor de consum individual și care se efectuează în conformitate cu scopul nemijlocit al producției, exprimat obiectiv de legea economică fundamentală a fiecărei orînduiri sociale. Astfel, modului de producție socialist îi este proprie o anumită modalitate, specifică de înfăptuire a repartiției bunurilor de consum. Această repartiție socialistă al cărui criteriu este **munca**, decurge obiectiv din proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, din scopul și esența orînduirii socialiste, în care totul este subordonat satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale societății, în ansamblul ei, și ale fiecărui membru al acesteia, în parte. Repartiția după muncă constituie una din legile economice specifice socialismului, care reflectă relațiile dintre membrii societății socialiste stabilite în legătură cu producerea și repartizarea acelei părți a venitului național destinată consumului individual, în raport cu cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii depuse.

Generată de existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, de dubla calitate de producători și proprietari a oamenilor muncii în socialism, precum și de nivelul forțelor de producție, legea economică obiectivă a repartiției după muncă a bunurilor de consum individual acționează pe tot parcursul fazei socialiste a societății și de înaintare spre faza superioară, a comunismului. Profundele transformări revoluționare ce au loc în însăși baza tehnico-materială a socialismului, precum și în structura și suprastructura sa, în această etapă istorică de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, determină o îmbunătățire a repartiției bunurilor de consum individual după criteriul muncii depuse, după principiile eticii și echității socialiste.

Repartiția după principiul socialist a bunurilor și serviciilor destinate consumului individual constituie o pîrghie economică de cea mai mare importanță pentru dezvoltarea și perfecționarea producției, pentru sporirea productivității muncii sociale, mijlocul cel mai de seamă pentru cointeresarea materială a producătorilor socialiști colectivi în creșterea eficienței întregii activități economico-sociale. Relațiile socialiste de repartiție se manifestă ca o puternică forță motrice a dezvoltării și perfecționării forțelor de producție, a sporirii avuției naționale și creșterii sistematice a nivelului de trai.

2. Promovarea consecventă a eticii și echității socialiste

SOCIETATEA SOCIALISTĂ multilateral dezvoltată presupune, alături de dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale și a celei economice, formarea unui om nou, animat de înaltele principii ale eticii și echității socialiste, statornicirea unor relații interumane întemeiate pe respect reciproc și colaborare tovărășească.

Adevărata echitate, ca principiu social de apreciere a relațiilor dintre oameni, de exprimare a dreptății sociale, poate fi înfăptuită numai în orînduirea socialistă. „Desigur, victoria socialismului, exproprierea expropriatorilor și instaurarea proprietății socialiste — arăta în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu — au schimbat baza vieții materiale, au înlăturat inegalitatea economică și politică de clasă, au creat temelia dreptății sociale... De aceea se impune să acționăm în continuare pentru perfecționarea organizării societății, a raporturilor socialiste de producție și a relațiilor dintre oameni, să aplicăm cu consecvență în toate domeniile vieții sociale principiile echității socialiste“ [2]).

Problemele perfecționării sistemului socialist de retribuire a muncii, în spiritul eticii și echității socialiste, au constituit o preocupare constantă a politicii economice a partidului și statului nostru.

Vizînd întărirea acțiunii tuturor pîrghiilor cointeresării materiale și morale a oamenilor muncii, a creșterii răspunderii lor materiale, precum și o mai exactă comensurare a cuantumului muncii și a consumului, sistemul îmbunătățit de retribuire ce își găsește consacrarea pe plan suprastructural, juridic, în **Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii**, întrunește acel ansamblu unitar de principii, metode, forme și instrumente economice menite să asigure transpunerea în practică a cerințelor legii economice a repartiției după muncă a principiilor eticii și echității socialiste: **promovarea** — după cum se arată în Programul P.C.R., — **și mai puternică a principiilor socialiste de muncă și repartiție, retribuirea fiecăruia după munca și contribuția adusă la dezvoltarea societății socialiste.**

Subordonînd întreaga activitate și eforturile de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate scopului suprem de ridicare a gradului de civilizație și cultură al întregului popor, în cadrul perfecționării repartiției după muncă, corespunzător stadiului de dezvoltare a forțelor de producție și nivelului general de pregătire profesională și cultură al oamenilor muncii, se urmărește, ca potrivit principiilor eticii și echității socialiste, să se asigure un raport corespunzător între retribuțiile nete minime și cele maxime. În acest sens, este concludent faptul că în timp ce în 1954, acest raport era în unitățile de stat de 20 la 1, iar în 1965 de 12 la 1, pentru etapa actuală, el este stabilit de 6 la 1. Dacă se iau însă în vedere și veniturile populației provenite din fondurile de consum social, care au crescut de la an la an, ajungînd în 1974, în medie, la 2 270 lei pe un locuitor, raportul dintre veniturile reale cele mai mari și cele mai mici ale lucrătorilor din sectorul de stat este de circa 4 la 1.

Reafirmînd cu tărie acest principiu al echității socialiste, **Programul P.C.R.** subliniază că sistemul de retribuire oferă posibilitatea diferențierii veniturilor, în scopul cointeresării oamenilor muncii în îndeplinirea rolului ce le revine în procesul de producție, evitîndu-se atît apariția unui decalaj prea mare între venituri, cît și orice nivelare mic-burgheză care ar putea avea efecte negative asupra dezvoltării forțelor de producție.

Perfecționarea repartiției după muncă în actuala etapă are în vedere stabilirea unei astfel de retribuții pentru fiecare lucrător, încît aceasta să exprime cît mai corect cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse. Aceste cerințe se înfăptuiesc, prin diferențierea retribuției în funcție atît de calitățile personale cît și de rezultatele muncii fiecăruia, printr-o justă ierarhizare a retribuirii pe ramuri.

3. Forme și instrumente adecvate de măsurare și retribuire a muncii

RETRIBUIREA SOCIALISTĂ după cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii reprezentînd în fapt cunoașterea și utilizarea în practică a legii economice a repartiției după muncă, această activitate conștientă, de politică economică a statului socialist, presupune găsirea și folosirea, în fiecare etapă a dezvoltării socialismului, a acelor principii, forme, metode, pîrghii sau instrumente economico-organizatorice adecvate, care să asigure în modul cel mai fidel înfăptuirea cerințelor acestei legi obiective. Totodată, înfăptuirea cerințelor ei trebuie să conducă la rezolvarea contradicțiilor care se pot manifesta în acest domeniu al bazei economice, la înlăturarea vechiului ce impietează dezvoltarea producției sociale și scopul acesteia de ridicare sistematică a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

În cadrul sistemului nostru de retribuire, partea tarifară — element determinant al retribuției după muncă și principal stimul al ridicării calificării — va deține, în totalul retribuției medii planificate, o pondere de circa 90%, la muncitori și personalul TESA. La retribuția tarifară — se adaugă gratificațiile și premiile din cursul anului, sporul de vechime și, după caz, cele pentru condiții deosebite, precum și indemnizația de conducere pentru cei care dețin asemenea funcții.

Pentru măsurarea muncii personalului de toate categoriile, în vederea stabilirii exacte a raportului dintre retribuție și munca efectuată, Legea prevede folosirea normelor raționale de timp și a normelor de producție așezate pe baze științifice precum și a altor tipuri de norme de muncă sau modalități de precizare a atribuțiilor concrete, a zonelor de deservire sau a sarcinilor de serviciu. Pentru ca normele de muncă să constituie acel instrument de măsurare precisă a muncii fiecărui lucrător este necesar ca acestea să fie bazate pe motivare tehnico-științifică, pe studii și evaluări critice a condițiilor fiecărui loc de muncă. Normarea științifică a muncii presupune luarea în considerare a raționalizărilor tehnico-organizatorice introduse în procesul de producție, a progresului tehnic și tehnologic, a creșterii gradului de instruire profesională a muncitorilor. De aceea, orientarea partidului în acest domeniu constă în generalizarea în toate ramurile și locurile de muncă a normelor cu motivare tehnică și renunțarea la normele statistico-experimentale, stabilite pe baza unor aprecieri statistice, care nu pot servi ca instrument de comensurare exactă a cuantumului muncii și consumului, și în același timp de ridicare a productivității muncii.

În acest scop, Directivele Congresului al XI-lea prevăd ca întreprinderile, centralele și ministerele, în contextul perfecționării organizării producției și a muncii, să acționeze pentru îmbunătățirea **continuă a normării muncii, folosirea eficientă a timpului de lucru, delimitarea precisă a sarcinilor și atribuțiilor tuturor oamenilor muncii, organizarea rațională a locurilor de muncă.**

Dat fiind că mai sînt unități și locuri de muncă, unde există încă rezerve însemnate de muncă vie și materializată neutilizate în mod eficient, organizațiile de partid și sindicale, precum și conducerile administrative au obligația, ca în spiritul documentelor partidului, să transpună în practică toate aceste măsuri stabilite prin lege și regulamente, să împiedice orice risipă și irosire a timpului de lucru. De asemenea, se cer a fi respectate cu strictețe normele și normativele privind sarcinile și atribuțiile concrete ale fiecărui lucrător, indiferent de forma de retribuire aplicată (acord sau regie).

O mare importanță o capătă în acest sens organizarea rațională a locurilor de muncă cu asigurarea cerințelor ergonomice.

În același timp, nu trebuie uitat din vedere faptul că normele de muncă au un caracter dinamic, ele trebuind să țină pasul cu dinamismul producției socialiste în continuă modernizare, cu înnoirea tehnologiilor și a produselor. Neconcordanța unor norme de muncă cu noile condiții reale în care se execută produsele sau lucrările, este păgubitoare pentru societate, deoarece duce la o cheltuire sporită din fondul de retribuire fără o creștere corespunzătoare a eficienței economice.

Sistemul de retribuire statuat prevede ca peste tot unde este posibil și se justifică din punct de vedere economic, să se aplice forme de retribuire în acord, întrucît această formă asigură cea mai corectă retribuire în funcție de realizările obținute în producție.

În cadrul variantelor de acord, o importanță deosebită o capătă în etapa actuală **acordul global** — experimentat în ultimii ani — care și-a demonstrat din plin eficiența dovedindu-se a fi un puternic mijloc de creștere a productivității muncii, concomitent cu sporirea retribuției. Totodată, acordul global practicat pe bază de contract-angajament între formația de muncă și întreprindere în vederea executării unor lucrări în termenele și la parametrii tehnico-economici stabiliți, dezvoltă conștiința economică de producători și proprietari colectivi a celor ce muncesc; membrii formației de lucru fiind obligați să ia în comun toate măsurile de pregătire temeinică a lucrărilor, de respectare strictă a disciplinei în muncă, de întărire a spiritului colectiv de întrajutorare reciprocă și emulație, de gestionare rațională a mijloacelor materiale, financiare și umane de care dispune formația respectivă de muncă. În același timp, autonomia și libertatea colectivului de a găsi soluțiile cele mai indicate pentru executarea lucrării, conform angajamentelor luate mărește simțul de responsabilitate și de creativitate al muncitorilor respectivi. De aceea, se cer create toate condițiile ca acordul global să fie extins și în alte ramuri ale economiei naționale.

Forma de retribuire în acord global capătă o importanță deosebită și în sectorul agricol cooperatist. Experiența și rezultatele obținute în aplicarea ei judicioasă în acest sector demonstrează că această formă îmbină în mod armonios toate categoriile de interese : generale, colective și individuale ale țăranilor cooperatori constituind un factor stimulator al dezvoltării producției agricole. Aplicarea corectă a acordului global în C.A.P. presupune respectarea cu strictețe a unor cerințe și obligații stipulate în contract, atît pentru cooperatori, cît și pentru C.A.P. Nerespectarea acestor obligații, fie din partea conducerilor C.A.P. (cu privire la asigurarea transportului, a îngrășămintelor etc.), fie din partea cooperatorilor (executarea la timp și în bune condiții a lucrărilor) aduce grave prejudicii principiilor socialiste de retribuire și cointeresare. De asemenea, se cer a fi înlăturate o serie de acte de favoritism și subiectivism în repartizarea suprafețelor mai fertile sau mai slab productive pe grupe de cooperatori sau, ceea ce este și mai grav, atribuirea de suprafețe unor cooperatori numai pentru a menține lotul personal, deși ei nu prestează muncă în C.A.P. Numai înlăturarea unor astfel de încălcări și respectarea întocmai a cerințelor impuse de această formă de retribuire conferă acordului global rolul de pîrghie economică. și stimul pentru participarea tuturor cooperatorilor la muncă, folosirea judicioasă a timpului lor de lucru, asigurîndu-se legătura organică între mărimea veniturilor personale și rezultatele finale ale muncii prestate de către aceștia. În acest sens, **Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii** precizează că acordul global va constitui forma principală de retribuire a țăranilor cooperatori.

4. Împletirea repartiției socialiste cu repartiția comunistă

REPARTIȚIA DUPĂ MUNCĂ efectuată potrivit principiului, **„de la fiecare după capacități, fiecăruia după munca sa“** și care reprezintă o necesitate obiectivă în faza inferioară a comunismului, nu înfăptuiește încă egalitatea în sensul repartiției bunurilor după nevoi. Realizarea însă a acestei egalități comuniste reprezintă un proces complex și de durată, condiționat de o creștere puternică a forțelor de producție, de o perfecționare a relațiilor de producție și sociale în ansamblul lor, de dezvoltarea conștiinței și formarea omului nou pentru care munca va deveni o necesitate vitală. „Înfăptuirea repartiției comuniste — după cum se arată în Programul partidului — va reprezenta o încununare a aspirațiilor de secole ale omenirii, instaurarea deplină a dreptății și echității sociale, a umanismului“.

În etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, se vor crea treptat premisele obiective și subiective ale înfăptuirii egalității comuniste. Astfel, pornind de la rolul primordial al dezvoltării forțelor de producție și creșterea potențialului de producție al țării, al alocării în perioada 1976—1990, a unui volum de investiții de aproape 3 000 miliarde lei, venitul național va depăși la sfîrșitul deceniului al 9-lea de 3,5—3,8 ori nivelul anului 1975. Ca urmare a acestei dezvoltări puternice a forțelor de producție și a promovării pe scară largă a progresului tehnico-științific se va amplifica considerabil procesul de omogenizare

lector dr. E. NASTA
conf. dr. G. HORJA

(Continuare în pag. 22)

---

[1] K. Marx — Fr. Engels, Opere, vol. 13, p. 673.

[2] Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Edit. politică, București 1972, p. 648.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

RITMUL ACTIVITĂȚII PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII

ÎN ACEST AN, 40% din sporul producției industriale planificat se va obține în noile capacități ce urmează a fi puse în funcțiune. Ilustrînd proporțiile programului de investiții din ultimul an al cincinalului, mai mare cu 22% decît cel din 1974, această cifră sugerează și dimensiunile sarcinilor ce revin Ministerului Construcțiilor Industriale, care trebuie să dea în exploatare 432 de capacități importante, precum și peste 300 de alte obiective destinate diferitelor ramuri ale industriei și agriculturii (sînt incluse aici și o serie de lucrări care, deși aveau termen de predare în anul trecut, din diferite cauze n-au fost finalizate la timp ori au intrat în funcțiune doar cu o parte din capacitate).

Ce perspective pentru îndeplinirea acestor sarcini oferă startul din perioada care a trecut din 1975?

Principalul obiectiv: scurtarea termenelor de punere în funcțiune

REZULTATELE acestui început de an confirmă angajarea fermă a constructorilor în realizarea în condițiile unei înalte eficiențe a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării. La producția de construcții-montaj, pe prima lună prevederile de plan la nivelul ministerului au fost depășite cu aproape 4 milioane de lei. Realizările se încadrează în dinamica stabilită în vederea executării în trimestrul I a peste 25%, iar în semestrul I — a peste 55% din sarcina anuală.

Un asemenea ritm este imperios necesar din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, cu condiția unei judicioase programări a execuției, producția în expresie valorică are un echivalent în stadii fizice, a căror avansare mai rapidă înseamnă apropierea punerii în funcțiune a obiectivelor. În al doilea rînd, realizarea în prima parte a anului a unui volum de producție cît mai mare va înlesni preluarea sarcinilor suplimentare legate de introducerea ulterioară în plan a unor lucrări care încă nu au indicatorii tehnico-economici aprobați. Totodată, se creează premisele unei bune racordări cu primul an al cincinalului viitor, cînd volumul de construcții va marca o creștere considerabilă.

Din planul de punere în funcțiune pe 1975, un număr de 6 capacități importante au fost realizate — integral sau parțial — încă din anul trecut, cu 2—14 luni înainte de termen, ceea ce a permis să se producă mai devreme decît era prevăzut cantități însemnate de oțel la Balș, aluminiu la Slatina, rulmenți la Bîrlad, utilaj chimic la Rîmnicu Vîlcea, carcase eboșate la Vlăhița, bere la Iași. De asemenea, în perioada 1 ianuarie — 20 februarie au mai fost date în exploatare peste 20 de capacități importante, printre care instalația de cocs din petrol de la Brazi, cea de amoniac de la Tîrgu Mureș, secția de produși clorurați din cadrul Combinatului chimic-Rîmnicu Vîlcea, secția de calcar granulat de la Cîmpulung-Argeș ș.a. Dar alături de aceste realizări în luna ianuarie au existat și o serie de rămîneri în urmă față de plan, unele capacități de producție nefiind puse în funcțiune la termenele stabilite (unitatea de etanolamine Brazi și unitatea de țesături extralate Năsăud). Principala cauză a constat în faptul că beneficiarii nu au asigurat condițiile necesare bunei desfășurări a lucrărilor pe șantiere. Unitatea de țesături extralate-Năsăud a fost pusă în funcțiune în cursul lunii februarie 1975.

Evoluția în continuare cu succes a activității construcțiilor și, în final, a îndeplinirii planului de investiții este condiționată de luarea de măsuri hotărîte pentru îmbunătățirea activității de proiectare, intensificarea ritmului de execuție pe toate șantierele, asigurarea și livrarea utilajelor în concordanță cu graficele de montaj, gospodărirea rațională a utilajelor de construcții și materialelor, întărirea ordinei și disciplinei pe toate șantierele. Cu răspundere și exigență maximă trebuie să acționeze și beneficiarii noilor obiective de investiții, atît pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune, cît și pentru atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor tehnico-economici proiectați.

Din analizele făcute recent la Ministerul Construcțiilor Industriale au rezultat principalele direcții în care trebuie dirijate preocupările în perioada imediat următoare și pe întreg parcursul anului. Se află în curs de definitivare graficele cuprinzînd volumele fizice corespunzătoare pentru asigurarea punerii în funcțiune a obiectivelor, dîndu-se o atenție deosebită capacităților — din plan sau reprogramate — cu termen în primele două trimestre din 1975. Astfel, există create de pe acum condiții pentru începerea mai devreme a producției la secția de discuri sintetizate de la „Triumf"-Cluj-Napoca, la Întreprinderea de sticlărie de menaj din Gherla ș.a. Se acționează pentru completarea forței de muncă la nivelul necesarului și pentru accelerarea lucrărilor de investiții la o serie de unități, printre care la secția de granulit de la Cîmpulung, la cea de caroserii auto de la Mediaș, la cea de utilaj complex de la „Independența"-Sibiu, dezvoltările de la Întreprinderea mecanică-Muscel și Țesătoria din Cisnădie, unitatea de țesături extralate de la Năsăud ș.a., în vederea recepționării lor preliminare în luna martie.

Măsuri speciale de intensificare a ritmului de execuție au fost stabilite pentru o serie de investiții importante și cu volume mari de lucrări, cum sînt întreprinderile de ciment de la Hoghiz și Mintia, laminorul degrosisor de la Întreprinderea de oțeluri aliate Tîrgoviște ș.a., la care realizările se urmăresc zilnic, pînă la nivelul conducerii ministerului. Totodată, au fost stabilite măsuri care obligă trusturile de construcții să-și dirijeze mai bine forța de muncă și mijloacele mecanizate — astfel încît să se lichideze situațiile cînd pe unele șantiere există concentrate mai multe forțe decît cele necesare, iar pe altele se duce lipsă de aceasta.

De ce „suferă" montajele

VOLUMUL montajelor de utilaje tehnologice a scăzut în ianuarie 1975 față de cel din luna precedentă și nu a atins nivelul prevăzut. Dacă, pe platforme cum sînt cele de la Borzești, Craiova, Teleajen, Turnu Măgurele, Mintia ș.a. montorii au depășit programul, în schimb la șantierele din Pitești (platforma petrochimică), Copșa Mică, Tîrgoviște, Valea Călugărească, Govora etc. ei nu și-au putut desfășura din plin activitatea, datorită insuficienței fronturilor de lucru ce trebuiau pregătite de către constructori, și în unele cazuri chiar din lipsa asigurării forței de muncă.

Pentru evitarea unor astfel de rămîneri în urmă este necesară stricta respectare a graficelor coordonatoare, în special a termenelor privind închiderea halelor, turnarea fundațiilor de utilaje, amenajarea căilor de acces pentru aducerea la locul de montaj a echipamentelor grele și cu gabarit mare. Totodată, este nevoie să se accentueze operativitatea în dirijarea formațiilor de montori și a macaralelor speciale de la o lucrare la alta, să se asigure încărcarea lor corespunzătoare, la întreaga capacitate.

Pe de altă parte, cu toată creșterea cantitativă a stocului de utilaje la șantiere, s-au înregistrat și cazuri de întîrzieri față de programele de livrări (Combinatul de îngrășăminte chimice Arad, Unitatea nouă de anvelope Florești, Întreprinderea chimică Valea Călugărească) sau livrări într-o ordine care nu corespunde fluxului tehnologic al montajului (Platforma petrochimică-Pitești ș.a.). Unele obiective cu termene de punere în funcțiune la finele acestui trimestru — de pildă secția de profile îndoite de la Laminorul de tablă-Galați, Unitatea de chimizare a grăsimilor din București, instalațiile de fabricare a mucavalei de la Ghimbav și Vama, ca și Întreprinderea de produse pentru construcții pe bază de polimeri de la Turda și cea de piele sintetică din București (reprogramate din 1974) sînt și în prezent periclitate de lipsa unor utilaje, din țară și din import, care condiționează pornirea fabricației și care trebuiau procurate de către beneficiarii amintiți mai înainte. Unitățile de montaje au primit sarcina expresă de a face toate pregătirile, din punct de vedere organizatoric și tehnico-material, pentru instalarea și rodarea rapidă a utilajelor restante, pe măsura sosirii lor.

Trebuie semnalat, de asemenea, că există situații în care darea în exploatare a noilor capacități este decalată din cauza unor intervenții de ultim moment, făcute de proiectanți și beneficiari, chiar și la lucrări deja executate. Instalația de etanolamină de la Brazi avea termen de punere în funcțiune la finele anului trecut ; nu s-a putut însă respecta nici termenul reprogramat, ianuarie 1975, deoarece procurarea utilajelor s-a prelungit pînă în ultima decadă a lui decembrie, după care beneficiarul a constatat necesitatea unor completări prin lucrări suplimentare. La Combinatul petrochimic-Pitești, instalația de piroliză II — recepționată preliminar de mai bine de un an — a suferit ulterior o serie de modificări și completări solicitate de proiectant (I.P.U.C.), pentru ca, trecîndu-se în sfîrșit la probe tehnologice, să apară defecțiuni la unele utilaje ; în tot acest timp, instalațiile de polietilenă de joasă presiune, etilbenzen, stiren, polimeri și copolimeri stirenici (dintre care unele sînt de mult terminate și recepționate) au așteptat materia primă, adică etilena pe care instalația de piroliză încă nu o fabrică...

Perioada probelor tehnologice reprezintă o etapă de mare importanță în procesul de execuție a unei investiții. Comprimarea acestei perioade, ori de cîte ori ea este posibilă în condiții care să nu afecteze negativ exploatarea ulterioară, înseamnă pentru economia națională cantități suplimentare de produse, atingerea mai devreme a parametrilor tehnico-economici aprobați. O astfel de comprimare nu se poate însă obține atunci cînd se recurge la schimbări tardive de soluții, ca în cazurile citate, sau cînd beneficiarul nu-și rezolvă din timp problemele organizatorice (secția de piese forjate de la Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște). Tehnologiile trebuie bine gîndite încă din faza de cercetare, transpuse corect și la amănunt în proiecte și însușite din vreme de către cei ce urmează să le aplice, mai cu seamă cînd e vorba de întreprinderi noi, produse noi sau de procese de fabricație cu o pregătire complicată.

Predarea documentațiilor...
în întîrziere

O PROBLEMĂ a cărei rezolvare urgentă condiționează direct dezvoltarea în continuare a activității pe șantiere o constituie asigurarea documentațiilor. La finele lunii ianuarie, unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale se aflau în posesia proiectelor de execuție pentru numai 79,6% din volumul de lucrări planificat pe 1975 — proporția variind, pe titulari, pînă la 71% la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și pînă la 91% la Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. O situație deosebită o reprezintă cele circa 200 de lucrări noi, care înseamnă peste 11% din planul ministerului și la care procentul de asigurare cu documentații este de pînă la 65%. De altfel, 16 lucrări noi — din care 10 pentru chimie — nu au încă aprobați nici indicatorii tehnico-economici, pe baza cărora se trece la elaborarea proiectelor de execuție. Lipsesc, într-o serie de cazuri, și alte condiții. Dintre capacitățile și obiectivele din plan, programate să înceapă în primul trimestru din acest an, la un număr de 71 lucrările nu au putut fi atacate pînă la data de 31 ianuarie, neavînd finanțarea deschisă — deoarece au întîrziat fie soluționarea formelor de scoatere a terenului din circuitul agricol (Șantierul naval Tulcea), fie definitivarea unor probleme de utilaj tehnologic (Întreprinderea de izolatori electrici Botoșani) etc. Dacă avem în vedere și faptul că 26 de lucrări noi din rezerva de plan pe 1975, prevăzute să înceapă pînă la 31 martie, nu sînt aprobate pînă acum, rezultă că fiecare zi ce trece pînă la punerea la punct a acestor rămîneri în urmă face să se amîne executarea unei producții de construcții-montaj de cîteva milioane de lei, mărind sarcinile din perioada următoare.

În scopul ameliorării acestei situații au fost întreprinse, de către Ministerul Construcțiilor Industriale, o serie de acțiuni pentru ca împreună cu toți factorii responsabili să se asigure rezolvarea în comun a problemelor de care depinde începerea unora din cele mai importante lucrări noi și dezvoltarea lor la ritmul impus de dimensiunile planului. Astfel de analize urmează a se face, în cel mai scurt timp, pentru investiții cum sînt Șantierul naval Mangalia, modernizarea întreprinderii „Nicolina“-Iași, Întreprinderea de izolatori electrici Botoșani, Fabrica de zahăr Pașcani, Întreprinderea de motoare electrice Sf. Gheorghe etc. Pentru lucrări cu volume mai mici, aceeași operație de coordonare o vor iniția trusturile de construcții, împreună cu organele locale, șefii de proiect, conducerea centralei industriale respective, a beneficiarului, a organelor bancare.

Această practică merită să fie generalizată și permanentizată. Numai o abordare responsabilă a problemelor fiecărei investiții de către toți cei ce concură la realizarea ei va asigura îndeplinirea cu succes a planului de punere în funcțiune a capacităților de producție ce vor mări potențialul economiei noastre în plină dezvoltare.

ec. C. DAMIAN

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL ÎNDEPLINIT

Ca urmare a ritmului susținut în care se desfășoară întrecerea socialistă, în aceste zile premergătoare alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională și în Consiliile populare, noi unități economice anunță îndeplinirea sarcinilor pe întreg cincinalul 1971–1975.

● **„AUTOMATICA“** este prima unitate economică din industria electrotehnică și electronică care a raportat recent îndeplinirea sarcinilor din actualul cincinal. Pînă la sfîrșitul lui 1975, această întreprindere bucureșteană va realiza în plus o producție suplimentară de 775 milioane lei, concretizată în diferite mijloace de automatizare.

● Colectivele de muncă din **BAZINELE FORESTIERE VATRA DORNEI, RĂDĂUȚI ȘI CÎMPULUNG MOLDOVENESC** au atins zilele acestea cotele finale ale actualului cincinal. Îndeplinirea sarcinilor de plan înainte de termen a fost posibilă, în bună măsură, ca urmare a utilizării pe scară largă a procesului de scoatere a arborilor din parchete cu coronament.

● Și **COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII DE UNELTE ȘI PLASE DE PESCUIT DIN JUDEȚUL GALAȚI** și-a îndeplinit recent prevederile din actualul cincinal. Colectivul gălățean va realiza pînă la finele acestui an peste prevederile de plan 160 traulere de pescuit oceanic, 60 tone plase pentru diferite unități de pescuit etc.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ÎNCALȚĂMINTE „ARDELEANA“** – cea de-a cincea unitate din județul Alba care realizează cincinalul înainte de termen – va furniza pînă la finele anului în curs peste prevederi circa 680 000 perechi de încălțăminte.

● Trei unități industriale din județul Sibiu – **ÎNTREPRINDEREA DE GAZ METAN MEDIAȘ, „PROGRESUL“ – ORLAT** și **SECTORUL INDUSTRIAL AL ÎNTREPRINDERII JUDEȚENE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ** au început să lucreze în contul anului viitor. În bilanțul actualului cincinal, cele trei colective vor înscrie o producție suplimentară estimată la 195 milioane lei.

● Prevederile actualului cincinal au fost realizate și de **ÎNTREPRINDEREA „AMBALAJUL METALIC“ DIN TIMIȘOARA.** În afara ambalajelor solicitate de industria chimică și cea alimentară, întreprinderea timișoreană și-a creat un sector pentru producția accesoriilor destinate industriei textile, astfel că producția suplimentară ce se va realiza pe parcursul întregului cincinal se va ridica la 135 milioane lei.

● Colectivul **ÎNTREPRINDERII DE REPARAȚII AUTO-„GRIVIȚA“, BUCUREȘTI** a raportat recent îndeplinirea sarcinilor la producția globală pe întregul cincinal. Dintre principalele realizări ale întreprinderii sînt de reținut : dublarea capacității de producție în 1974 față de primul an al cincinalului, asimilarea, în această perioadă, a boghiului pentru tramvaiul silențios și a caroseriei autobuzului ROMAN de capacitate mică, precum și a unei importante cantități de piese de schimb. Pînă la sfîrșitul anului întreprinderea va obține o producție suplimentară de peste 360 milioane lei.

ANCHETA „R. E.“

DIMENSIONAREA NORMELOR DE STOC ȘI A NORMATIVELOR DE MIJLOACE CIRCULANTE (II)

• Stocurile supranormative: cauze și efecte

Din materialul bogat oferit de participanții la anchetă am selectat părerile și propunerile referitoare la îmbunătățirile ce pot fi aduse actualei metodologii de determinare a stocurilor normate în vederea urmăririi și raportării stocurilor supranormative, pentru a se asigura cunoașterea reală, exactă și operativă a acestora și a se putea lua măsuri în vederea lichidării lor.

Și cu acest prilej participanții la anchetă atît din unitățile economice, cît și din aparatul financiar-bancar, și-au exprimat opinia potrivit căreia unele din problemele pe care le ridică în prezent existența stocurilor supranormative sînt legate de modul în care sînt determinate normele de stoc și normativul mijloacelor circulante. **Ioan Păcuraru**, directorul Intreprinderii județene de construcții-montaj Alba a făcut referiri la necesitatea — de altfel prevăzută de reglementările în vigoare — de a se fundamenta prin calcule analitice necesitățile de stoc și de mijloace circulante.

Totuși, chiar în cazurile în care nu s-ar mai ridica probleme în legătură cu dimensionarea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante, domeniul stabilirii, raportării și valorificării stocurilor supranormative oferă încă situații care se cer analizate în vederea unei mai juste soluționări.

Una din ideile susținute de mai mulți participanți la anchetă a fost aceea de **delimitare mai corectă a sferei noțiunii de stoc supranormativ și imobilizare financiară.** Astfel, **P. Fluture cere o distincție clară între stocurile supranormative care se determină în funcție de valoarea stocurilor fizice normate și imobilizările financiare care se determină față de normativul financiar, în acest fel putîndu-se cunoaște volumul stocurilor supranormative în legătură cu care trebuie să se ia măsurile operative de readucere în circuitul economic.** Totodată, s-a apreciat că **ar fi necesar ca trimestrial toate întreprinderile să raporteze situația stocurilor fără mișcare timp de un an și fără întrebuințare, a comenzilor neincluse în termen la producția neterminată și a produselor necorespunzătoare calitativ sau fără desfacere asigurată. Pentru stocurile care nu pot fi lichidate prin eforturile întreprinderilor s-a propus ca ministerele să aibă obligația de a stabili măsurile ce se impun, în termen de 30 de zile de la depunerea bilanțului.**

Unele păreri interesante a emis **F. Franchini**, directorul Sucursalei județene Alba a Băncii Naționale. Dacă în fișa de magazie a fiecărei materii prime și a fiecărui material s-ar înscrie stocul normat mediu anual, calculat analitic în funcție de necesarul pentru îndeplinirea planului, atunci întreprinderile ar avea — după părerea sa — un instrument operativ de analiză a stocurilor, ar putea dirija eficient aprovizionarea și ar putea evita atît golurile în aprovizionare, cît și formarea de stocuri supranormative.

În ceea ce privește modalitatea de raportare a stocurilor supranormative și alți participanți la anchetă din rîndurile celor care lucrează în întreprinderi au apreciat că ar fi potrivit ca **formularul privind imobilizările financiare în mijloacele circulante, anexă la darea de seamă contabilă trimestrială, să reflecte atît imobilizările financiare la total materii prime și materiale, cît și stocurile fizice la principalele materii prime și materiale devenite supranormative din punct de vedere cantitativ.** O propunere similară a făcut și **C. Dima** directorul Sucursalei județene Brăila a Băncii Naționale. În acest fel s-ar putea analiza concret și lua măsuri operative de redistribuire a stocurilor supranormative la întreprinderile care au nevoie de ele, în cadrul aceluiași minister sau prin intermediul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe. De asemenea s-a reliefat faptul că **deși există „Revista economică“ care săptămînal publică — la cererea întreprinderilor — stocurile supranormative, sau produsele cu desfacere lentă, întreprinderile nu fac uz suficient de această cale de informare, deși ea s-a dovedit a fi extrem de eficientă, atît pentru furnizori cît și pentru clienții potențiali care iau astfel cunoștință de surse de aprovizionare care altfel rămîn necunoscute.**

1. Aplicarea riguroasă a complexului de norme legale privind folosirea judicioasă a mijloacelor circulante.
2. Un scop comun: evidențierea, raportarea și readucerea grabnică în circuitul economic a stocurilor supranormative.
3. Un moment de importanță majoră pentru conducătorii de centrale și întreprinderi: calcularea normelor de stoc și a normativului de mijloace circulante.

Economisire prin mobilizarea mijloacelor materiale și bănești

Gh. Gălеșanu și **I. Drăghici** emit părerea ca **la bazele de aprovizionare și desfacere, la determinarea stocurilor supranormative să se țină seama de depășirile de stocuri menținute la creditare pe motiv că sînt determinate de cauze obiective, spre a se evita să se raporteze drept imobilizări, stocuri de mărfuri creditate de bancă.**

În cadrul anchetei s-au formulat și păreri de reintoarcere la unele instrumente folosite în planificarea financiară înainte de anul 1971. Astfel, **V. Paulini**, directorul Inspecției teritoriale financiare de stat Dolj, consideră că pentru o mai bună urmărire și raportare a stocurilor supranormative ar fi necesar să se reintroducă vechiul formular AB$_2$*), prin utilizarea acestuia, pe de o parte, putîndu-se asigura cunoașterea reală, exactă și operativă a stocurilor fizice, separat, pe fiecare material, iar pe de altă parte putîndu-se lua măsuri pentru valorificarea acestora.

În vederea lichidării stocurilor supranormative **D. Purice**, de la Întreprinderea „Progresul“-Brăila, a emis ideea ca **bazele județene de aprovizionare tehnico-materială și bazele speciale ale ministerelor să fie autorizate să preia toate materialele fără mișcare stabilite lunar de unitățile economice, fie efectiv, fie prin lăsarea lor în custodia întreprinderilor, unde ar urma să fie păstrate un an, timp în care să se analizeze sistematic și permanent posibilitățile pentru utilizarea lor în producție. Pentru acoperirea cheltuielilor de păstrare și depozitare să se aprobe pentru baze cote de cheltuieli speciale. În cazul materialelor care n-au putut fi valorificate după un an de zile de la preluare să se constituie un fond în limita a 3—5% din valoarea acestora, care să fie lăsat la dispoziția bazelor pentru acoperirea cheltuielilor necesitate de valorificarea lor și pentru casarea celor care nu au putut fi vîndute nici după doi ani de la preluare.**

În condițiile reașezării prețurilor de producție și de livrare, foarte mulți participanți la anchetă, din rîndurile specialiștilor din unitățile economice, au apreciat că, începînd cu anul 1975, **este necesară întocmirea de către fiecare întreprindere a unei lucrări analitice de determinare a normelor de stoc și a normativelor de mijloace circulante.** Cu acest prilej ar fi posibil ca mai multe întreprinderi să întocmească documentația prevăzută de metodologia (în vigoare sau îmbunătățită) pentru majorarea în caz de necesități a nivelului maxim de finanțare a rezervei curente și eventual chiar să se fixeze coeficienți diferiți pentru unele materii prime și materiale, în funcție de condițiile reale de aprovizionare.

Pentru a se asigura acoperirea necesităților reale ale întreprinderilor, pe parcursul anului, influențele din modificările de prețuri sînt creditate sub formă de credite pentru creșteri de normativ. Aceste sume se pot determina prin modificarea normativului trimestrelor în cauză la elementele respective (materii prime, materiale), proporțional cu modificarea prețului unitar nou față de cel vechi, fără alte calcule. La începutul anului 1975 ar urma să se întocmească un nou calcul analitic al normelor de stoc și al normativului mijloacelor circulante.

---

*) „Planul de aprovizionare, calculul normelor de stoc și al necesarului de mijloace circulante pentru materii prime și materiale“, conținînd calcule analitice, anuale și pe trimestre.

● Barometrul bunei gospodăriri: solvabilitatea și lichiditatea unității

În cadrul anchetei **P. Mocanu** directorul Sucursalei județene Iași a Băncii Naționale, a apreciat că metodologia actuală de determinare a normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante este bună, ea fiind rezultatul experienței îndelungate a compartimentelor financiar-contabile, de planificare și a organelor de control financiar-bancar. După părerea sa, neajunsurile apar uneori datorită faptului că organele ierarhic superioare reduc nefundamentat cuantumul fondurilor de producție și de circulație necesare unităților economice. Procedîndu-se astfel întreprinderilor li se limitează temporar capacitatea de plată, fapt care le determină să angajeze fonduri suplimentare sub forma creditelor nerambursate în termen, pentru care plătesc dobînzi penalizatoare.

Dacă din sarcinile de plan definitivate, din nivelul cheltuielilor de producție și al normelor de stoc rezultă că unitățile trebuie să majoreze normativul de mijloace circulante, **ministerele și centralele să respecte prevederile legale în vigoare, potrivit cărora atunci cînd aprobă noi sarcini de plan unităților din subordine, trebuie să le asigure și fondurile necesare.**

Totodată, a apreciat că **organele Ministerului Finanțelor și băncilor pot organiza periodic acțiuni de identificare a unor rezerve de fonduri, mai ales la întreprinderile care nu solicită creditele bancare planificate și care au un sold creditor ridicat în contul curent, fondurile temporar excedentare putînd fi mobilizate chiar dacă sînt fundamentate sub aspectul prevederilor normelor metodologice.**

S-au desprins totodată cîteva idei pentru îmbunătățirea planificării financiare la nivelul întreprinderilor și centralelor.

1 **O bună planificare financiară, inclusiv a necesarului de mijloace circulante, se poate asigura numai dacă în momentul întocmirii planului financiar se cunoaște atît volumul exact, cît și structura producției în anul de plan, ca elemente indispensabile pentru calcularea indicatorilor financiari.** Uneori, în perioada de întocmire a planurilor financiare la multe întreprinderi lipsește un plan de aprovizionare real, în funcție de structura sortimentală a planului valoric al producției globale ; în consecință nici necesarul de mijloace circulante nu poate fi dimensionat corect.

În consecință, se impune în mod deosebit necesitatea respectării prevederilor Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a Republicii Socialiste România, potrivit cărora : a) la toate nivelurile, planurile anuale din cadrul planului cincinal trebuie actualizate cu un semestru înainte de începerea execuției și b) indiferent de etapele de elaborare a planurilor anuale, unitățile socialiste sînt obligate să asigure de fiecare dată planificarea pe sortimente și să aibă încheiate contracte economice.

2 Chiar în condițiile în care la întocmirea planului volumul mijloacelor circulante este dimensionat științific, temeinic, cît mai aproape de necesarul real pentru îndeplinirea planului de producție, în cursul execuției intervin modificări care, potrivit reglementărilor în vigoare, ar trebui să fie operate în toate secțiunile planului economic și financiar, impunînd deci și adaptarea corespunzătoare a necesarului de mijloace circulante și rezolvarea problemelor ridicate de eventualele stocuri devenite supranormative.

3 Este de reținut că ministerele și centralele industriale sînt obligate **să asigure odată cu repartizarea sarcinilor de plan pe unitățile în**

DIN CRONICA ÎNTRECERII

EXTINDEREA CULTURILOR IRIGATE

● **CHEMAREA COOPERATORILOR DIN IZBICENI, JUDEȚUL OLT,** de a obține de pe terenurile irigate recolte de 16 000 kg porumb știuleți la hectar a găsit un larg ecou în rîndurile membrilor cooperatori. Analizînd posibilitățile sporite de care dispune acum agricultura cooperatistă, peste 130 de unități agricole s-au angajat să obțină în acest an de pe suprafețe de 20–200 ha peste 15 000 kg porumb știuleți la hectar în culturi irigate. Cele mai multe unități aparțin județelor Olt, Ialomița, Constanța, Tulcea, Galați, Brăila, Ilfov, Teleorman, Timiș și Arad care dețin mari suprafețe amenajate pentru irigat.

COMBATEREA EROZIUNII SOLULUI

● Anul acesta, în țara noastră se vor realiza lucrări de combatere a eroziunii solului pe o suprafață de 188 000 hectare, lucrări care prezintă o importanță deosebită pentru conservarea, ameliorarea și ridicarea potențialului productiv al fondului funciar. In numeroase județe, printre care Buzău, Cluj, Galați, Mehedinți, Prahova, și Vaslui, acțiunile îndreptate împotriva eroziunii au început încă din luna ianuarie. In cadrul lucrărilor, preconizate atît în sisteme mari, cît și în amenajări locale, se realizează plantații și se creează drumuri cu rol antierozional, iar pe terenurile cu alunecări active se efectuează lucrări de modelare.

Industria alimentară

COMENTARIU LA UN GRAFIC
DINAMISMUL INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

ÎN concordanță cu politica partidului de dezvoltare puternică, echilibrată a industriei, a întregii economii naționale, industria alimentară a cunoscut în anii construcției socialiste un proces continuu de creștere și modernizare, îndeplinind astfel importanta funcție de a valorifica cu eficiență ridicată cea mai mare parte a producției agricole pe calea fabricării de bunuri alimentare necesare satisfacerii cerințelor de consum ale populației.

Pentru sporirea volumului producției și îmbunătățirea calității produselor au fost construite, în toate subramurile, numeroase obiective industriale — fabrici de zahăr, de ulei, de industrializare a laptelui și a cărnii, de panificație, de bere, de conserve etc. — dotate cu utilaje și instalații moderne. În anul 1973 volumul producției ramurii depășea de circa 6,6 ori nivelul anului 1938 și cu 72% pe cel al anului 1965. Producem în acest an 822 mii tone carne, 305 mii tone ulei comestibil, 555 mii tone zahăr, fiind create condiții pentru aprovizionarea în bune condiții a populației cu produse alimentare, într-o structură ameliorată an de an, în concordanță cu exigențele sporite ale consumatorilor.

Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., în anii viitorului cincinal industria alimentară va înregistra o nouă și importantă dezvoltare, diversificarea pronunțată a producției, îmbunătățirea calității produselor fabricate. În condițiile orientării spre valorificarea superioară a resurselor interne de materii prime agricole și sporirea substanțială a produselor cu înaltă valoare alimentară se vor produce noi schimbări în structura producției, în sensul creșterii în mai mare măsură a producției produselor cu un aport caloric și, mai ales, proteic ridicat, ceea ce va însemna de fapt mărirea ponderii consumului de alimente de origine animală, concomitent cu reducerea treptată a consumului de cereale.

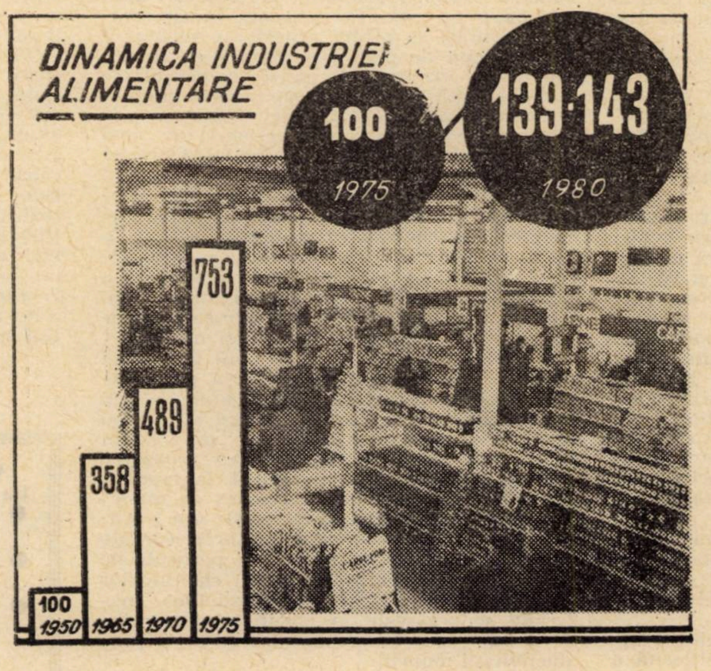

Producția industriei alimentare va crește în perioada 1976—1980 cu 39—43%. În cadrul acestei creșteri globale, o serie de subramuri deosebit de importante pentru alimentația populației vor realiza creșteri mai mari : cu 46—58% la carne, cu 77—88% la ulei comestibil, cu 80% la zahăr. Paralel cu aceste creșteri se va extinde gama specialităților de panificație, a sortimentelor de produse zaharoase, lactate și din carne, a conservelor vitaminizate, dietetice și pentru copii ; se va intensifica producția de semipreparate culinare, în scopul ușurării muncii din gospodăria casnică, va crește ponderea produselor preambalate, se va întări și moderniza rețeaua de depozitare a produselor.

Industria alimentară va face un pas hotărîtor spre asigurarea unei alimentații științifice, raționale, menită să contribuie la dezvoltarea biologică armonioasă a omului.

subordonare şi mijloacele materiale şi financiare necesare în cadrul indicatorilor aprobaţi la nivelul lor. Prin urmare, dacă există răspunderea necesară pentru aplicarea prevederilor legale privind domeniul normării stocurilor şi al mijloacelor circulante la nivelul fiecărei verigi organizatorice, unele probleme ridicate de participanţii la ancheta noastră considerăm că se pot rezolva în cadrul reglementărilor în vigoare.

În unele privinţe se simte necesitatea unor precizări suplimentare metodologice privind, de exemplu, **obligativitatea recalculării anuale a stocurilor normate de materii prime şi materiale cînd au loc modificări în condiţiile de aprovizionare, producţie şi desfacere ; determinarea stocurilor supranormative prin compararea stocurilor existente cu cele normate, atît sub aspect fizic cît şi valoric etc.** Din discuţiile avute cu specialişti din organele centrale rezultă că astfel de probleme, cît şi altele legate de necesitatea fundamentării analitice a stocurilor normate şi a normativelor mijloacelor circulante au făcut în ultimul timp obiectul unor analize aprofundate şi că sînt în curs de elaborare propuneri de soluţionare mai adecvată a lor.

4 Noţiunea de stoc supranormativ apare ca fiind labilă, conţinutul ei sub aspect cantitativ şi implicit financiar depinzînd de nivelul stocului normat — într-o anumită perioadă — la un anumit element al mijloacelor circulante. Pînă la un moment dat, în funcţie şi de metoda folosită în normarea stocurilor — analitică sau sintetică — un stoc poate fi considerat şi înregistrat ca atare în evidenţele unităţilor economice şi financiar-bancare, ca situîndu-se în cadrul normativului şi apoi peste normativ, sau invers, din această clasificare rezultînd însă consecinţe uneori pozitive, iar alteori negative pentru activitatea economico-financiară a unei întreprinderi. Iată de ce **stabilirea judicioasă a normelor de stoc, cît mai aproape de realitatea existentă în fiecare unitate economică are o deosebită importanţă.** Totodată, apare indicat ca şi modului de determinare a stocurilor supranormative să i se aducă unele modificări din punct de vedere metodologic.

5 Pentru a se asigura, pe de o parte, dimensionarea fondurilor materiale şi băneşti la nivelul necesităţilor reale ale întreprinderilor, iar pe de altă parte menţinerea echilibrului material, financiar şi monetar la nivelul economiei naţionale, a devenit necesară **actualizarea normelor de consum, împletită cu o largă acţiune de reproiectare a produselor, astfel încît noile produse să încorporeze mai puţină materie primă, valoarea de întrebuinţare să nu se reducă, calităţile tehnico-economice să crească, iar preţul la consumator să se menţină la nivelul aprobat prin actele normative în vigoare.** Prin reducerea consumurilor specifice s-ar reduce implicit şi normele de stoc, fapt care s-ar reflecta pozitiv în volumul normativelor de mijloace circulante şi în scăderea cuantumului fondurilor financiare necesare întreprinderilor.

6 O problemă cu caracter mai general reieşită din anchetă este aceea a respectării reglementărilor legale cu privire la elaborarea tuturor secţiunilor de plan care au legătură atît cu normele de stoc şi cu normativele mijloacelor circulante, cît şi cu elaborarea acestora din urmă. În legătură cu aceasta trebuie subliniate în mod deosebit următoarele două aspecte :

a) **Pentru ca să se poată ţine seama în planificarea mijloacelor circulante de propunerile unităţilor economice, aceste propuneri trebuie să reflecte necesarul real pentru îndeplinirea planului, fundamentat pe sarcinile de producţie, pe nivelul cheltuielilor şi al normelor de stoc şi nu şi aspecte de gospodărire nejudicioasă a mijloacelor circulante.**

b) Pentru a cunoaşte mai bine condiţiile concrete din întreprinderi, **centralele şi ministerele au datoria să analizeze cu acestea propunerile făcute în cazurile în care consideră că nu pot fi acceptate.**

Desigur, la toate nivelurile, **organele financiare, inclusiv cele de sinteză, trebuie să ţină seama că la stabilirea necesarului de fonduri băneşti au obligaţia, potrivit Legii finanţelor, să analizeze activitatea de ansamblu a unităţilor economice, urmărind ca volumul acestor fonduri să fie bine dimensionat, în strînsă concordanţă cu sarcinile de plan şi cu normele legale care reglementează modul de determinare a necesarului de fonduri, să ia măsuri pentru folosirea cu eficienţă a mijloacelor materiale şi băneşti, pentru prevenirea şi evitarea imobilizărilor de fonduri, pentru accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor, precum şi pentru restituirea în termen a creditelor bancare.**

Maria IONIŢĂ

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Producţia netă pe lucrător, indicator care stimulează progresul tehnic

ÎNCEPÎND cu data de 1 ianuarie 1974 producţia netă constituie indicator de plan pentru toate ministerele, centralele industriale şi întreprinderile din industria republicană. În conformitate cu metodologia de calcul stabilită prin normele legale în vigoare, volumul „producţiei nete“ se determină pornindu-se de la producţia globală în preţuri curente, din care se scad cheltuielile materiale.

După cum se ştie valoarea nou creată — ca expresie bănească a produsului net realizat în unităţile economice din ramurile producţiei materiale — reprezintă sursa principală de formare a venitului naţional. Factorul hotărîtor de creare a venitului naţional este economisirea muncii vii şi a celei materializate pe unitatea de produs.

Atît economisirea muncii vii, prin reducerea cheltuielilor de timp de muncă şi prin realizarea cu aceeaşi cheltuială de muncă a unor produse de calitate superioară, cît şi economisirea muncii trecute, prin reducerea cheltuielilor de materii prime, materiale şi combustibil, pe unitatea de produs, se pot obţine în principal prin îmbunătăţirea proceselor tehnologice şi prin introducerea în procesul de fabricaţie a unor utilaje mecanizate sau automatizate. Dar introducerea tehnicii şi tehnologiilor moderne înseamnă creşterea valorii fondurilor fixe, respectiv a cotei de amortizare pe unitatea de produs, deci creşterea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

Deci introducerea progresului tehnic într-o întreprindere conduce implicit la reducerea volumului total al producţiei nete.

Iată deci că ne aflăm în faţa unei contradicţii :

a) pe de o parte, inteligenţa tehnică a întreprinderilor, ca componentă nemijlocită a vieţii economice, a producţiei, se preocupă să găsească soluţii care să înlocuiască munca fizică, să reducă consumul specific de materii prime şi să asigure prin aceasta atît îndeplinirea sarcinilor de producţie în condiţii mai economicoase, cît şi sporirea eficienţei muncii ;

b) pe de altă parte, factorii de decizie ai întreprinderilor nu sînt stimulaţi să intensifice aplicarea soluţiilor tehnice sau economice care ar putea reduce cheltuiala de muncă vie pe unitatea de produs.

Mai se naşte şi o a doua contradicţie, la fel de importantă, şi anume : o întreprindere dotată cu maşini sau utilaje vechi, cu randamente scăzute, produce un volum mult mai mare de producţie netă decît o întreprindere identică ca profil, capacitate, sortimente şi sarcini de plan, dotată însă cu maşini sau utilaje cu un înalt grad de mecanizare sau automatizare (în conformitate cu normele metodologice de calcul, cu cît fondul de remunerare pe unitate de produs este mai mare cu atît şi volumul producţiei nete este mai mare).

Care ar fi soluţia care să stimuleze întreprinderile în promovarea tehnicii înaintate, în creşterea continuă a producţiei şi a eficienţei economice ? După părerea noastră, de reală utilitate ar fi planificarea şi urmărirea periodică prin dări de seamă statistice a producţiei nete pe lucrător ca indicator principal, şi nu a volumului producţiei nete.

Înlocuirea indicatorului volumul producţiei nete cu indicatorul producţia netă pe lucrător va elimina contradicţiile menţionate mai sus, deoarece reducerea volumului producţiei nete ca urmare a introducerii progresului tehnic nu conduce la micşorarea producţiei nete pe lucrător ci, din contră, la sporirea acesteia (aplicînd teoria lui Marx ca munca vie să scadă mai mult decît creşte cea trecută şi păstrînd neschimbate preţurile curente ale mărfurilor cel puţin pentru perioada de plan, diferenţa dintre reducerea cheltuielilor de muncă vie şi creşterea cheltuielilor materiale se regăseşte în beneficiul întreprinderii, care sporeşte pe măsura creşterii productivităţii muncii).

Producţia netă pe lucrător răspunde deci necesităţii de a avea un indicator care, prin planificarea şi urmărirea realizării lui, să asigure condiţii pentru obţinerea venitului naţional pe locuitor la nivelul stabilit prin documentele de partid. El mai prezintă avantajul că reflectă şi complexitatea medie a muncii cheltuite în fiecare întreprindere.

Introducerea indicatorului producţia netă pe lucrător, ca indicator principal de plan, va stimula şi cointeresa, atît inteligenţa tehnică, cît şi factorii de decizie ai întreprinderilor, ca printr-un efort conjugat să dea un nou impuls acţiunii de autodotare şi, în cadrul acestei acţiuni, de modernizare a utilajelor şi instalaţiilor cu randamente scăzute şi va crea o arie largă de aplicabilitate legislaţiei referitoare la invenţii şi inovaţii.

O analiză mai profundă conduce şi la concluzia că producţia netă pe lucrător reprezintă de fapt eficacitatea, rodnicia cu care este folosită forţa de muncă, adică productivitatea muncii şi că, acest indicator ar putea înlocui şi indicatorul productivitatea muncii calculat pe baza producţiei globale. După cum se cunoaşte, planificarea şi urmărirea realizării producţiei globale orientează centralele industriale ca titulare de plan să prelucreze aceeaşi materie primă în mai multe întreprinderi din subordine, ceea ce conduce la raportarea repetată a producţiei globale, influenţînd prin aceasta nivelul productivităţii muncii.

Dumitru DUMITRU

Centrala viei şi vinului

O NOUĂ RUBRICĂ la dispoziţia dv. care va facilita :

- **Schimbul direct de idei pe teme economice.**
- **Prezentarea experienţei înaintate şi a unor soluţii eficiente.**
- **Evidenţierea unor modalităţi de perfecţionare a activităţii economice.**

Aşteptăm colaborarea dvs.

OILE

.EFECTIVE .RANDAMENTE .EFICIENȚĂ

Unde ne situăm și ne vom situa în raport cu tendințele mondiale, cu propriile noastre condiții

EVENIMENTELE în legătură cu criza de materii prime, cu previziunile mai puțin optimiste privind aprovizionarea pe plan mondial a populației cu produse agro-alimentare, precum și creșterea vertiginoasă a cererii față de produsele industriale de origine agricolă au adus în discuție, în numeroase țări, problema producerii acestora de către agricultură. În acest context, apar cu atît mai semnificative continuitatea și stăruința eforturilor României de a-și asigura — în paralel cu dezvoltarea rapidă a industriei — o puternică bază de materii prime agricole, o aprovizionare a populației mai abundentă de la un an la altul.

Oile au un rol important în acest sens și constituie o avuție națională de preț, avuție care situează țara noastră în rîndul țărilor mari producătoare de lînă și carne de oaie. Cu această temă, revista noastră lansează un alt subiect important de dezbatere, în paralel cu cea privind fondul funciar (vezi caseta în care este formulată problematica dezbaterii).

Într-unul din numerele următoare, prin intermediul unei dezbateri și al unei anchete în rîndul specialiștilor, vom prezenta eforturile și mijloacele îndreptate spre realizarea sarcinilor de creștere a efectivului și randamentelor.

FAPTUL că fiecare din cei peste 21 milioane de locuitori ai țării noastre este un consumator efectiv al produselor furnizate de oi este prin el însuși un indice care reflectă în mod direct importanța economică a acestei specii. Astăzi, știm cu precizie că mai multe oi, cu însușiri biologice ridicate, înseamnă satisfacerea unora din cele mai stringente nevoi de hrană, înseamnă satisfacerea cerințelor crescînde de confort și eleganță vestimentară.

De la oi totul este folositor, nimic nu se pierde. Aceasta nu înseamnă că exploatarea oilor este o activitate rentabilă prin ea însăși. Fiecare dintre produsele obținute de la ovine poate fi considerat, în diferite unități și zone, ca produs principal: lînă, carne, lapte, produși vii, pielicele. În ce privește importanța economică a creșterii ovinelor la nivelul unităților care realizează indicatori de producție ridicați, aceasta se dovedește a fi deosebit de rentabilă. La I.A.S. Cotnari, pentru a da un singur exemplu, s-au obținut, în 1974, peste 10 kg de lînă stas de la o oaie. În același an, veniturile totale realizate de întreprindere din creșterea oilor au fost de peste 9 mil. lei.

La începuturile dezvoltării industriei fibrelor chimice, mulți specialiști s-au grăbit să „prognozeze" scăderea importanței lînei naturale, iar producătorii din unele țări au fost tentați să-și restrîngă turmele sau să le specializeze în producția de carne, lapte etc.

Importanța economică a produselor furnizate de oi a sporit pe piața internă odată cu creșterea nivelului de trai al populației, cu creșterea disponibilităților bănești, cu creșterea gradului de civilizație. Aceste mutații calitative survenite în bunăstarea poporului au influențat în măsură considerabilă însăși dezvoltarea industriei noastre ușoare (cu un ritm mediu anual de circa 14%) și a industriei alimentare (de circa 9 la sută) în actualul cincinal. Dezvoltarea în ritm înalt a acestor industrii în cincinalul următor amplifică importanța economică a creșterii oilor.

România — locul 3 în Europa

ȚARA NOASTRĂ ocupă locul trei în Europa după efectivele de ovine, fiind precedată de Anglia și Spania¹). După producția de lînă realizată în 1972, țara noastră ocupă tot locul trei, fiind precedată de aceleași țări, însă la egalitate cu Bulgaria care, de la un efectiv mai mic (de 10 127 mii capete) obținea — în 1972 — aceeași cantitate de lînă. În țara noastră se exploatează aproximativ 11 la sută din efectivul de oi existent în Europa și se obține aproape 12 la sută din producția europeană de lînă.

Și pe plan mondial România se numără între țările cu efective mari de ovine, ocupînd locul 21 după numărul de oi și locul 15 după producția de lînă. Totodată, țara noastră este și una din principalele țări producătoare de pielicele.

În unele lucrări de specialitate²), se arată că încă în 1925 țara noastră ocupa locul 11 pe glob și al 4-lea în Europa sub aspectul efectivului. În 1939 România trece pe locul 3 în Europa cu 40 ovine pe km² fiind depășită, sub aspectul densității, de Anglia (120) și Bulgaria (85).

Locul ocupat de țara noastră în ierarhia țărilor crescătoare de oi nu este însă pe măsura condițiilor naturale și economice existente. Resursele naționale de furaje, reprezentate, în primul rînd, de cele peste 4,4 mil. ha de pajiști, alături de tradiția milenară a acestei îndeletniciri, sînt departe de a fi valorificate integral.

Evoluția efectivului

ÎN UTIMUL SECOL a existat o tendință netă de creștere a numărului de oi în țara noastră, așa cum rezultă din graficul nr. 1. În evoluția efectivului un moment important l-a constituit anul 1925, cînd s-a exploatat cel mai mare număr de oi în perioada antebelică, de aproape 13 milioane capete. La nivelul tehnic, la gradul de specializare și concentrare a producției agricole de acum o jumătate de secol este de presupus că pajiștile asigurau cea mai mare parte a hranei ovinelor. Oricum, anul 1925 poate constitui un an de referință sub aspectul condițiilor și posibilităților de care dispune țara noastră pentru creșterea oilor.

Anii premergători și de după război au dus la reducerea efectivului, însă nu într-atît încît acesta să nu constituie o bază bună de pornire. Zonarea efectivului de acum 30 de ani, structura de rasă, însușirile biologice n-au fost, desigur, cele mai corespunzătoare, însă din punct de vedere numeric a existat o continuitate deplină. Trei decenii, ca perioadă istorică în îmbunătățirea, corectarea și ameliorarea unor însușiri, au marcat o etapă necesară, utilă

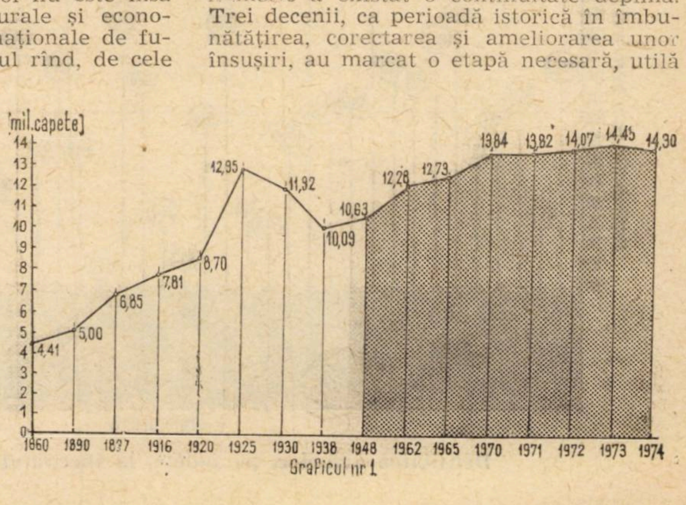

Evoluția efectivului de ovine în țara noastră în ultimul secol

Sursa: Pentru perioada 1860—1970 (2); pentru perioada 1971—1974: Anuarul statistic al R. S. România — 1974, pag. 211.

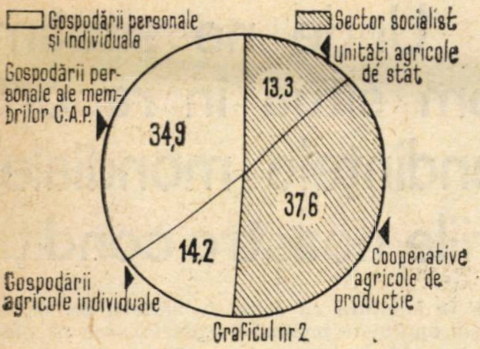

Structura de proprietate a efectivului de ovine la începutul anului 1974

pentru așezarea pe baze noi a unei activități tradiționale.

La începutul anului 1974, efectivul de oi a ajuns la peste 14,3 milioane capete (însă, față de 1973, efectivul a fost mai mic cu 153 mii capete). Tendința de plafonare și chiar de reducere a numărului de oi a fost criticată la Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste din 27 februarie — 1 martie 1974 unde tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că : „...în ultimii ani nu s-au realizat efectivele de ovine și nici producția de lînă planificate. Anul trecut, (1973 — n.n.) numărul ovinelor în cooperativele agricole a scăzut chiar cu circa 87 000 de capete față de 1972".

Efectivul de ovine existent în unitățile agricole socialiste depășește cu puțin pe cel din gospodăriile individuale și personale (graficul nr. 2). Actuala structură de proprietate reflectă de fapt capacitatea de adaptare a ovinelor atît la condițiile de exploatare din mica gospodărie cît și la cele bazate pe noi tehnologii, intensive. De aceea, și în viitor, extinderea efectivului se va realiza în toate tipurile de unități și îndeosebi în sectorul socialist, care poate asigura condiții corespunzătoare cerințelor biologice ale raselor de mare randament. Totodată, ținînd seama că gospodăriile agricole individuale sînt situate în zone necooperativizate, cu însemnate resurse furajere, se poate aprecia că se va realiza o creștere a efectivului și în această categorie de gospodării. Resurse de extindere a efectivului de ovine există în toate categoriile de gospodării.

Repartizarea teritorială a ovinelor, reflectată de indicatorul : număr de oi la 100 ha teren (arabil + pășuni + fînețe) indică un grad ridicat de neuniformitate pe județe (graficul nr. 3). Față de densitatea medie pe țară, de circa 101 oi la 100 ha, (medie depășită doar de cea realizată în Bulgaria — 185 și Anglia — 144), județele se împart, aproximativ, astfel : jumătate peste medie și jumătate sub medie. De exemplu, față de peste 180 de oi la 100 ha în județul Tulcea (singura medie județeană care se apropie de media realizată în Bulgaria) există județe cu mai puțin de 65 oi la 100 ha (Harghita, Ilfov). Cu unele excepții, județele care dispun de suprafețe mai mari de pășuni și fînețe sînt și cele care au efective mai mici la 100 ha, ceea ce poate constitui un indiciu asupra gradului de folosire a pajiștilor.

Înfăptuirea prevederilor din cincinalul 1976—1980, privind ajungerea la 18—20 milioane ovine, ar fi asigurată dacă, față de media actuală pe țară de 101 oi la 100 ha, s-ar realiza o medie de 130 capete. Cum unele județe sînt aproape de această medie (Buzău, Vrancea) iar altele o depășesc cu mult (Tulcea, Constanța, Vaslui) se poate aprecia că media de 130 oi la 100 ha este pe deplin realizabilă.

Zonarea actuală și de perspectivă

ZONAREA producției agricole, indiferent de cultură sau specie de animale, este o problemă complexă : tehnică, economică și socială. În multe unități practica a dovedit că fără nici un fel de cheltuială, prin amplasarea mai bună a culturilor se poate obține o importantă economie de muncă socială. În cazul ovinelor, la nivelul țării, acest adevăr își menține întru totul importanța.

În ultimele trei decenii s-au luat unele măsuri în direcția zonării corespunzătoare a creșterii oilor, ceea ce „a contribuit la modificarea structurii de rasă în sensul sporirii numerice a oilor cu lînă fină și semifină, pe seama restrîngerii efectivului de oi Țurcane... În prezent, circa 48% din efectivul total de ovine se cresc în zona cerealieră, 30% în cea mixtă, iar circa 22% în zonele de pășuni și fînețe. (2).

La problema zonării în perspectivă a ovinelor răspunsurile sînt încă împărțite. Iată, spre exemplu, față-n față, două hărți care prefigurează zonarea în perspectivă a creșterii oilor în țara noastră (fig. 1 și 2). Pe lîngă detaliile conținute în fig. 2, justificate de caracterul lucrării, (3) este de reținut că aceasta indică ca favorabilă pentru creșterea oilor, pentru o rasă sau alta, întreaga suprafață a țării, în timp ce fig. 1 lasă să se înțeleagă că zonele în care este indicată concentrarea efectivului de ovine sînt dealurile subcarpatice și zonele de cîmpie.

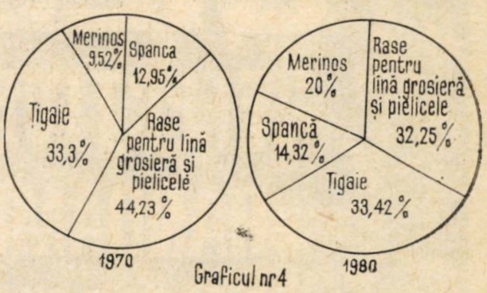

Mutații în structura raselor de ovine

Mutații în structura producției

PRINCIPALELE orientări în creșterea și exploatarea ovinelor în perioada 1970—1980 sînt date de Programul național de ameliorare a ovinelor, care prevede creșterea producției de carne cu 74,8%, de lînă cu 37,5%, de lapte cu 4,4%, și a efectivului cu 24,2%.

Sarcini importante în perioada imediat următoare revin unităților agricole și cercetării științifice în domeniul sporirii producției de lînă. În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Cercetării Științifice și Proiectării se arată că trebuie să se ia **„măsuri hotărîte pentru ameliorarea raselor de ovine, care să ducă la creșterea producției de lînă de 8—10 kilograme"**. La consfătuirea recentă a activului de partid și de stat din agricultură această sarcină este subliniată

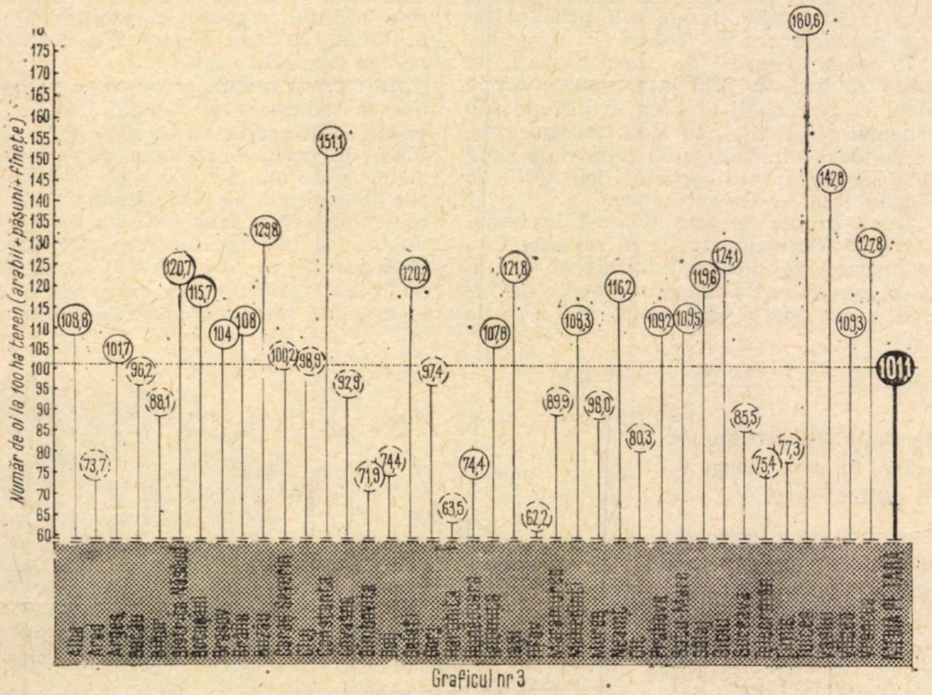

Densitatea ovinelor, pe județe, la începutul anului 1974

AGRORAMA

OVINELE PE GLOB

DIN ANALIZA evoluției efectivelor de ovine pe plan mondial în ultimele două decenii — 1952—1972 — rezultă că numărul acestora a crescut cu peste 38%, iar producțiile de lînă și carne au sporit cu 40—60%.

Evoluția efectivului în ultimul deceniu este însă contradictorie. În țările și regiunile cu condiții favorabile pentru dezvoltarea taurinelor și cu o industrie a înlocuitorilor mai dezvoltă, cum sînt : America de Nord și Centrală, Europa, America de Sud există o tendință de scădere a efectivului de ovine (tabelul nr. 1). În același timp, în țările și continentele care urmăresc echilibrarea rapidă a balanței proteinelor, cum sînt Africa și Asia, efectivele au sporit în perioada 1965—1972 cu 21 și, respectiv, cu 46 milioane ovine.

Criza energetică și de materii prime acreditează tot mai mult opinia că, după bumbac și alte plante textile, urmează să crească și cererea de lînă pe piața monde tovarășul secretar general al partidului, Nicolae Ceaușescu, în sensul că : **„Nu se poate obține o producție de lînă sporită cu oi care, în marea lor majoritate, sînt de talie foarte mică. Este necesar să acționăm serios pentru a crea rase de oi de talie mare".**

Sporirea producției de lînă urmează a se realiza la toate tipurile și calitățile, și îndeosebi la lînă fină și semifină, prin îmbunătățirea structurii efectivului de ovine în 1980 față de cel din 1970 (graficul nr. 4) cît și prin creșterea randamentului pe cap de ovină. În 1980, potrivit prevederilor programului de ameliorare, trebuie să se realizeze un echilibru între rasele producătoare de lînă : oile cu lînă fină și semifină să reprezinte 34% din efectiv, cele cu lînă semifină să-și mențină ponderea actuală — de 34%, iar ponderea oilor cu lînă groasă să se reducă la circa 32%.

Producția de carne de ovină urmează să sporească îndeosebi pe calea îngrășării mieilor și să se mențină astfel procentul de 8—10% cu care carnea de ovină participă la producția totală de carne (se are în vedere și sporirea celorlalte sortimente de carne). Sub acest aspect, specialiștii sînt de părere că producția de carne de ovină poate fi considerată economică numai dacă din cele circa 8 mil. ovine sacrificate anual, jumătate va fi reprezentată de tineretul ovin îngrășat. (În prezent, din cele 8 mil. ovine sacrificate, circa 41% sînt miei de lapte, 21% — miei îngrășați și 38% — ovine adulte).

La problema zonării creșterii oilor, în perspectivă, răspunsurile sînt împărțite...

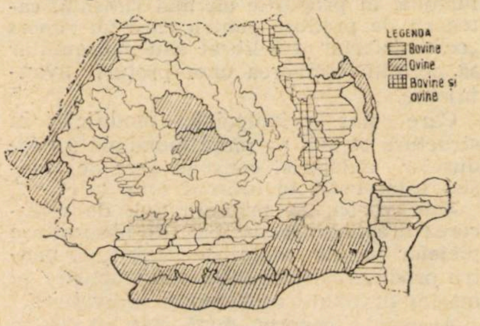

Fig. 1 : Zonalitatea bovinelor și ovinelor — total sectoare.

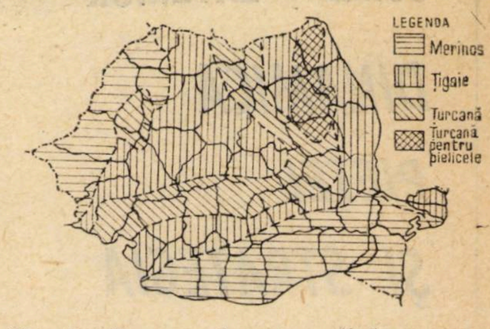

Fig. 2 : Zonarea de perspectivă a raselor de ovine (3)

Sursa la fig. 1 : **Zonarea producției agricole** (Orizont 1990). Lucrarea a fost elaborată de Institutul de cercetări pentru economie agrară și organizarea întreprinderilor agricole socialiste, București, 1973, pag. 47.

Prețurile de valorificare

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor de creștere a producției și efectivului de ovine, desăvîrșirea procesului de zonare și îmbunătățirea calității producției nu pot fi rupte de adaptarea sistemului de prețuri de valorificare la noile cerințe. În condițiile în care prețurile de contractare a lînii nu sînt diferențiate suficient pe zone de producție (recunoscute mai întîi ca zone optime pentru exploatarea unei rase sau obținerea unui produs) procesul de zonare a efectivelor se prelungește în timp, se menține mozaicul de rase pe același teritoriu, ceea ce îngreuiază însăși acțiunea de ameliorare a efectivului. Aplicarea unor prețuri restrictive — în limitele actuale — pentru produsele valorificate în altă zonă decît cea optimă ar grăbi mult concretizarea principiului : rasele potrivite în zonele potrivite. Asemenea prețuri penalizatoare ar trebui aplicate și în cazul valorificării mieilor la greutăți mici.

Îmbinarea măsurilor de cointeresare la nivel zonal cu cele de furajare și exploatare rațională la nivelul unităților și fermelor și cu cele de generalizare rapidă a rezultatelor cercetării științifice și a tehnologiilor noi de exploatare ar putea constitui tot atîtea pîrghii pentru realizarea, înainte de anul 1980, a efectivelor și a producțiilor planificate.

Ion MANEA

---

(1) Sursa : Production Yearbook, Vol. 26., 1972

(2,3) V. Taftă și colectiv : Tehnologia creșterii și exploatării ovinelor, pag. 16—17 și 21, Ed. Ceres — 1973.

„REVISTA ECONOMICĂ" INVITĂ SPECIALIȘTII, CITITORII, SĂ-ȘI SPUNĂ OPINIA ASUPRA URMĂTOARELOR PROBLEME :

- **Cum trebuie acționat pentru realizarea prevederilor programului național de ameliorare a ovinelor adoptat în 1970 ;**
- **Evidențierea mijloacelor de sporire a randamentelor pe cap de ovină la lînă, carne, lapte ;**
- **Conturarea zonelor celor mai potrivite pentru creșterea oilor, pe rase ;**
- **Stadiul diversificării produselor realizate de industria alimentară din laptele de oaie ;**
- **Posibilitățile de cooperare și de asociere între producătorii din zona necooperativizată în creșterea oilor și valorificarea producției ;**
- **Posibilitățile de îmbunătățire a sistemului de preluare a producției de lînă, lapte, miei, pielicele, pici ;**
- **Eficiența prelucrării primare a produselor ovine în cadrul unor secții cu profil industrial, organizate în unitățile agricole și în unele localități rurale.**

Tabel nr.1

Evoluția efectivului de ovine pe glob și pe regiuni (milioane capete)

Regiunea	1961-1965 (media anuală)	1970	1971	1972
Africa	121,9	143,0	142,5	143,3
America de Nord și Centrală	37,3	28,3	27,0	26,3
America de Sud	121,2	123,1	118,8	118,0
Asia	232,7	269,4	274,6	278,8
Europa	134,0	128,4	127,5	127,5
Oceania	211,5	240,4	236,7	222,9
U.R.S.S.	133,9	130,7	138,1	139,9
TOTAL MONDIAL	992,4	1063,1	1065,1	1056,7

Sursa : Production Yearbook, vol. 26. 1972

dială. Aceasta lasă să se întrevadă sporirea, în următorii ani, a efectivului de oi, chiar și în țările în care s-a manifestat o tendință de descreștere sau de stagnare.

Evoluția producției de lînă pe glob reflectă, pe lîngă evoluția efectivului, și mutațiile survenite în structura acestuia ca și tendința netă de exploatare a unor rase cu randamente superioare.

Sub aspectul intensivității exploatării ovinelor este cît se poate de semnificativ faptul că, Australia și Noua Zeelandă — țările care practic furnizează întreaga producție de lînă înregistrată de Oceania — dețin circa 11,5% din suprafața agricolă mondială pe care exploatau, în 1972, circa 21% din efectivul total și furnizau peste 43% din producția mondială de lînă. Australia participă cu 40—45% la exportul mondial de lînă și realizează 40% din venitul său național : o populație de 13 mil. locuitori exploatează un efectiv de peste 160 mil. oi.

Alături de producția de lînă, carnea de ovină are o importanță crescîndă în satisfacerea nevoilor de consum ale populației. Carnea de ovină își dispută locul secund în asigurarea cu proteine de origine animală (după carnea de taurină) cu carnea de porc (tabelul nr. 2). În unele regiuni, cum este Orientul Apropiat, carnea de oaie asigură cea mai mare parte a proteinei de origină animală. În comerțul mondial cu carne de ovină, Noua Zeelandă ocupă primul loc.

Tabel nr.2

Importanța principalelor sortimente de carne din punct de vedere al aportului lor în proteine

Regiunea	Cantitatea de proteine animale pe locuitor și pe zi (grame)	Carne de: taurină	oaie	porc	pasăre	Alte sortimente
		procente				
Extremul Orient	3,3	22	7	45	15	11
Africa	5,5	50	16	3	7	24
Orientul Apropiat	5,7	36	42	0	4	18
America Latină	12,9	64	4	13	6	13
Europa	18,3	39	6	34	9	12
America de Nord	36,9	50	2	22	20	6
TOTAL MONDIAL	9,4	42	5	29	13	11

Sursa : Revue Mondial de Zootechnie, nr. 2, 1972.

COMERȚ EXTERIOR

DINAMICA PIEȚEI ȘI STRATEGIA EXPORTURILOR

AȘA CUM SUBLINIA tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, la recenta Consfătuire cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, **„O problemă, poate cea mai importantă a comerțului nostru exterior este rentabilitatea, valorificarea superioară a resurselor materiale și a muncii poporului nostru“** — și arăta în continuare secretarul general al partidului — **„O latură a creșterii rentabilității comerțului nostru exterior este cea legată de măsurile pentru introducerea în fabricație a unor produse de tehnicitate înaltă, de calitate superioară, care să ducă la valorifcarea corespunzătoare a materiilor prime, forței de muncă, și pe această bază să se asigure obținerea pe piață internațională a unor prețuri corespunzătoare.“**

Pe linia sporirii rentabilității comerțului nostru exterior se înscrie și sarcina ca în actualul și în viitorul cincinal să crească ponderea exportului de mașini și utilaje în volumul total al exportului

RECEPTIVITATEA piețelor externe pentru produsele din nomenclatorul de xport al industriei românești constructoare de mașini, inclusiv pe piețele „de devize libere“, piețe de mare dificultate, disputate de o concurență puternică, cu o competitivitate tehnică ridicată, depinde în mod esențial de măsura în care oferta corespunde structurii, caracterului și exigențelor cererii.

Cererea externă în acest domeniu nu este însă nici constantă pe tipuri, nici imobilă, ca parametri. Ea se modifică în conținut, structură și dimensiuni, manifestînd fie tendințe de modificare lentă și de durată, fie mutații dimensionale și structurale bruște și spectaculoase, ca cele intervenite în perioada extrem de dificilă și agitată pe care o străbate în prezent economia capitalistă.

Analiza, și prin ea cunoașterea perspectivelor de evoluție a cererii externe trebuie să permită o orientare structurală a ofertei de produse ale industriei constructoare de mașini, gîndită din timp, de așa manieră încît această ofertă să se adreseze sectoarelor dinamice ale cererii și să includă, în proporție cît mai ridicată, categorii de produse pentru care un raport „cerere/ofertă“ echilibrat sau supraunitar să permită obținerea unor prețuri avantajoase.

Care sînt principalele modificări în structura cererii pe piața mondială a produselor industriei constructoare de mașini intervenite în ultimul timp ?

Este vorba, în primul rînd, de reducerea drastică a capacității de absorbție a piețelor țărilor capitaliste dezvoltate pentru produse ale industriei constructoare de mașini destinate consumului individual.

Aceasta a generat, după cum se știe, o dramatică supraofertă pe piața automobilelor, soldată cu limitări ale producției, concedieri de personal, reduceri ale săptămînii de lucru plătite, o creștere înăbușitoare a stocurilor de autoturisme nevîndute. După mai bine de 20 de ani de creștere neîntreruptă, volumul vînzărilor de autoturisme în țările capitaliste dezvoltate a scăzut în 1974 cu circa 18%.

Un fenomen similar are loc și în domeniul bunurilor electronice de consum ; de exemplu vînzările de televizoare alb-negru în R.F.G. au scăzut de la 310 mil. dolari în 1973 la 238 mil. dolari în 1974 și se prevede că vor scădea în continuare la circa 219 mil. dolari în acest an, iar în Anglia, față de un volum al acestor vînzări situat la 142 mil. dolari în 1973 s-au realizat 88 mil. dolari în 1974 și este probabil că ele să scadă sub 75 mil. dolari în 1975. În schimb, asistăm la o sporire a cererii pentru televizoarele color, în țările care au emisiuni TV în culori.

Este posibil ca în următorii ani dezechilibrul între cerere și ofertă pentru aceste produse de consum individual să-și reducă intensitatea, dar, piața mondială — datorită capacităților de producție existente în majoritatea continentelor — va rămîne în continuare suprasaturată și puțin receptivă pentru oferta unor producători netradiționali. Investițiile febrile făcute de producătorii capitaliști în perioada de creștere susținută a cererii au generat capacități de producție în acest domeniu care astăzi, cînd povara recesiunii economice capitaliste restrînge puterea de cumpărare a masei de cumpărători individuali, se dovedesc a fi supradimensionate.

În aceste condiții, ale reducerii potențialului de absorbție a pieței țărilor capitaliste, are loc și o dezvoltare intensă a industriei țărilor în curs de dezvoltare, astfel că din ce în ce mai mult nevoile interne ale acestor țări vor fi acoperite din producția internă, ceea ce îngustează foarte mult cîmpul debușeelor de desfacere ale pieței mondiale.

Un cu totul alt aspect îl prezintă însă evoluția cererii de aparatură electronică de uz industrial, de echipament de automatizare și control al fabricației, de aparataj din domeniul informaticii. În aceste domenii tendința fermă de creștere a capacității de absorbție a pieței, înregistrată în ultimii ani, nu a putut fi perturbată de conjunctura general defavorabilă a pieței capitaliste din 1974, iar prognozele sînt unanime în a aprecia o puternică creștere în continuare a cererii.

Așa după cum s-a subliniat în cadrul consfătuirii cu lucrătorii din domeniul comerțului exterior **problema nr. 1 a relațiilor internaționale este colaborarea economică.** Această teză exprimată de secretarul general al partidului, orientează schimburile economice către un larg orizont al specializării producătorilor, în scopul creșterii eficienței, prin valorificarea mai bună a potențialului material, tehnic și uman.

Industria românească constructoare de mașini a ajuns la maturitatea tehnică necesară pentru a concura în mod competitiv domeniile de mare complexitate ale producției de mașini și echipamente, domenii care asigură o valorificare superioară a materiei prime utilizate și o rentabilitate ridicată.

În cincinalul 1976—1980 capacitățile de producție în subramurile de vîrf ale industriei românești constructoare de mașini vor crește în ritmuri mult mai ridicate decît cel al ansamblului ramurii. În 1980 numai electronica și electrotehnica vor deține o pondere de 20% în industria constructoare de mașini, ceea ce va însemna, pe lîngă un grad superior de acoperire a cererii interne, un disponibil de export substanțial amplificat și diversificat.

Considerăm că unul dintre criteriile principale în alcătuirea structurală a acestui disponibil va trebui să îl constituie orientarea către categorii de aparataj electronic și electrotehnic de uz industrial care vor întîlni o piață receptivă, cu dimensiuni ale cererii în continuă creștere chiar în țări puternic dezvoltate industrial (evident în condițiile atingerii unei competitivități tehnico-calitative comparabile cu cea a concurenței).

Modificări actuale și de cererii externe pentru constructoare

De aceea, considerăm că trebuie dezvoltată analiza oportunităților în orientarea acestei laturi a exportului de produse ale industriei românești constructoare de mașini.

În timp ce produsele destinate cumpărătorului individual se adresează unui cumpărător care alege pe criterii subiective (în special tradiția sau notorietatea firmei furnizoare) și este profund influențat de reclama comercială, această barieră psihologică este în mare măsură înlăturată în cazul în care cumpărătorul este un partener industrial care apreciază produsul cumpărat după criterii obiective, avînd posibilități tehnice de testare a produsului respectiv.

Exportul de componente electronice, de elemente de automatizare, de aparataj de măsură și control ca și cel de motoare electrice, rulmenți, subansamble și componente de mașini etc., este de fapt un export de subfurnitură avînd ca benificiari companii industriale care asamblează și comercializează mașini sau instalații. Comerțul internațional cu produse de subfurnitură în construcția de mașini se dezvoltă puternic, iar această amplificare va continua ferm, impulsionată de tendința obiectivă de adîncire a specializării internaționale în construcția de mașini care în prezent trece din ce în ce mai mult și mai evident de la faza de specializare pe categorii de produse la faza de specializare pe tipodimensiuni și subansamble specifice și chiar pe operații tehnologice.

Exportul de subfurnitură este mai puțin afectat de dificultățile privind accesul la rețelele de desfacere de detaliu și ar conduce, de asemenea, la lărgirea considerabilă a gamei sortimentale de produse pentru care producătorul român devine un furnizor tentant pentru mari firme producătoare străine care apelează în mod larg și constant la un număr mare de subfurnizori.

De altfel, succesele obținute pînă în

prezent de exportul românesc pentru produse ca rulmenți sau motoare electrice ilustrează și confirmă cele afirmate mai sus.

Pe drept cuvînt s-a subliniat în cadrul consfătuirii cu lucrătorii din comerțul exterior, că în unele cazuri s-a manifestat tendința unora de „a vinde cu orice preț". Asemenea situații sînt generate mai ales atunci cînd vînzătorul este pus în fața unor produse pe care trebuie să le vîndă, în condițiile unei piețe cu grad mare de saturație. Postura aceasta poate fi înlăturată cu desăvîrșire la toate categoriile de produse, în măsura în care producătorul oferă la vînzare produse, sortimente și tipodimensiuni pentru care cererea este superioară ofertei. Acest principiu este mai intens aplicat în construcțiile de mașini.

Ceea ce trebuie să fie scos în evidență este faptul că actuala situație a pieței internaționale — datorată nu unei conjuncturi accidentale, ci unor cauze de fond — nu va conduce la o diminuare a capacității de absorbție de ansamblu pentru produse ale industriei constructoare de mașini, ci la importante modificări structurale ale cererii. Se apreciază de către specialiști că reacția industriilor occidentale în fața situației create va fi aceea de restructurare, modernizare, accentuare a automatizării, de computerizare a proceselor de producție, pentru a contracara creșterea costurilor de fabricație care le amenință rentabilitatea. Toate acestea vor conduce, în aceste țări, la o cerere deosebit de dinamică că pentru produse ale tehnicii de vîrf. In același timp, crește nevoia de linii tehnologice de fabricație în țările în curs de dezvoltare.

perspectivă în structura produse ale industriei de mașini

Deci **modificările intervenite pe piața externă nu privesc numai dimensiunile și dinamica cererii pentru diferite categorii de produse ale industriei constructoare de mașini, ci însăși structura tipodimensională a fiecărei categorii în parte.**

Vom apela pentru a argumenta această afirmație la exemplul comerțului internațional cu nave maritime comerciale, unul dintre sectoarele cele mai ample și mai dinamice ale comerțului internațional cu mașini și utilaje din ultimele două decenii. Pînă în prezent creșterea cea mai dinamică a cererii și evoluția cea mai spectaculoasă a comenzilor și vînzărilor a fost înregistrată de tancurile petroliere de mare și foarte mare tonaj. Acest domeniu furnizează însă poate cel mai ilustrativ exemplu în sprijinul afirmației că aprecierea cererii de perspectivă nu trebuie să fie bazată numai pe evoluția în perioada trecută, ci pe analiza noilor factori conjuncturali interveniți, pe modificările obiective în structura necesarului pe care evoluția economică de ansamblu le determină.

Datorită creșterii capacității de transport de petrol brut în ritmuri mai ridicate decît creșterea livrărilor de petrol (ca urmare a construcției febrile în ultimii ani de petroliere gigant) și în parte datorită scurtării rutelor de transport, cererea de tancuri petroliere mari a început să se plafoneze în a doua jumătate a anului 1974 și va cunoaște o scădere sensibilă în viitorii ani. Ca să nu mai vorbim despre faptul că unii dintre actualii giganți plutitori petrolieri s-au și reprofilat pe transportul de cereale.

Pe de altă parte însă piața mondială va prezenta o cerere dinamică pentru nave specializate în transportul produselor petroliere prelucrate, datorită faptului că investițiile masive în capacități de rafinare în țările exportatoare de petrol vor converti o parte din ce în ce mai mare a exportului de petrol brut într-un export de produse petroliere prelucrate. Va crește, de asemenea, cererea pentru nave cu încărcare și descărcare rapidă (portcontainere, nave roll-on, roll-of) și cererea de nave tehnice inclusiv cea pentru nave de deservire a platformelor de foraj off-shore.

Industria navală românească ale cărei capacități de producție vor crește în viitorii ani în ritmuri deosebit de ridicate, atingînd în 1980 o capacitate anuală de un milion t.d.w. va avea bune posibilități de export la aceste scări tipodimensionale dacă va fi structurată și pregătită din timp.

UN ULTIM ASPECT privind modificările intervenite în caracterul cererii externe este acela referitor la **modul de comercializare.** În acest sens este cunoscut, de exemplu, faptul că exportul de produse finite ca atare este convertit din ce în ce mai mult — în special pe piața țărilor în curs de dezvoltare — într-un export de tehnologie, know-how, linii de monaj în care se realizează asamblarea locală a produselor exportate, sub formă de C.K.D.-uri. Astfel, este cunoscută tendința legitimă și obiectivă a unui mare număr de țări în curs de dezvoltare, de înlocuire a importului de autovehicule printr-un import de subansamble și piese, asociat cu tehnologia necesară asamblării lor, locale tendință ce se dezvoltă ca un proces amplu, așa cum rezultă din programele de perspectivă a numeroase țări în curs de dezvoltare.

Fenomenul nu este nou, el este binecunoscut, dar, după opinia noastră, industria românească constructoare de mașini a făcut pînă în prezent prea puțin în raport cu posibilitățile și cu sarcinile de export pe care le are, în ceea ce privește pregătirea și realizarea unui export de autovehicule de toate tipurile (autoturisme, camioane, autoutilitare, autobuze etc.) în această formă, ca și prin diverse forme de cooperare și conlucrare în producție. Apreciem că acest segment este și va deveni din ce în ce mai interesant, forma cea mai stimulatoare de comerț pentru ambii parteneri.

INTENȚIA autorului acestui articol nu a fost aceea de a face o prezentare completă a tendințelor de evoluție a cererii de mașini și utilaje pe piața externă, ci aceea de a argumenta, prin cîteva exemple ilustrative, ideea că pentru creșerea fermă preconizată a volumului și eficienței economice a exportului nostru de mașini și utilaje, sînt necesare analize amănunțite ale modificărilor de perspectivă în structura și caracterul cererii externe și pregătirea din timp a unei structuri a ofertei de export orientată către sectoarele cele mai dinamice și mai receptive ale acestei cereri. În acest scop, este necesară integrarea preocupărilor unităților producătoare cu cele de comerț exterior, nu numai în faza de desfacere a produselor la export, ci încă din faza de proiectare a noilor obiective de investiții. Cu aceste argumente, studiile de marketing extern în faza de S.T.E. a fiecărei investiții, se impun ca un instrument indispensabil, de maximă autoritate, dacă nu chiar decisiv.

dr. ing. Iulian DĂNESCU

CARNETUL CONSUMATORULUI

Noi produse pentru fabricarea încălțămintei

FABRICILE de resort din M.I.U. au asimilat în producție, noi sortimente destinate creației de încălțăminte pentru sezonul de primăvară și vară de tipul „argutan". *Dintre acestea reținem :*

● „Clarom"-ul, *o piele sintetică reușită, are toate calitățile care să confere încălțămintei atributele de „comod" și „durabil". Prin proprietățile sale fizico-chimice, prin aspect și calitățile mecanice și igienice, „Clarom" se va impune în lunile viitoare pe piață. Permițind o foarte bună permeabilitate a vaporilor de apă, el asigură o excelentă respirație piciorului. Ineditul procedeului — comparativ cu cel al altor înlocuitori de piele, în care fondul textil era țesătura sau tricotul — constă în faptul că, pelicula de poliuretan este aplicată pe un suport textil, nețesut (o pislă, în fapt). Producător : Întreprinderea bucureșteană pentru fabricarea pielei sintetice.*

● „Difur" — *produs pentru fețe de încălțăminte, acesta este un excelent material purtabil, în sezonul primăvăratic. Procedeul de fabricație constă din aplicarea unei pelicule de poliuretan, pe diftină, obținîndu-se, astfel, un suport de fețe mai rezistent, nu însă și rigid. Interiorul este flaușat.*

● „Silur"-ul — *produs cu caracteristici de fabricație apropiate „difur"-ului, cu deosebirea că, la „Silur", aplicarea peliculei de uretan se face pe silon. Se obține un material foarte comod, intrebuințabil la fabricarea carîmbilor de cisme, fără fermoar (tipul „gipsy") și în marochinărie.*

Produse ale fabricii de nasturi și mase plastice din București, atît „Difur"-ul cît și „Silur"-ul vor răspunde — sîntem convinși — tuturor sufragiilor cumpărătorilor.

● Cauciucul „Levicel" — *este fabricat de întreprinderea de specialitate, din Drăgășani. El va fi utilizat la producția de „platouri" — „en vogue", și în această perioadă — pentru tălpile turnate. Produse în formula „prefabricate", aceste tălpi sînt comode la purtat și rezistente. Prin construcția lor celulară, platourile sînt, însă, și ușoare, ceea ce le conferă un plus de confort.*

Acest tip de talpă permite aplicarea largă a procedeului de fabricație așa numit „tubular", pentru pantofii flexibili și fără branț. În acest context, moda pantofilor „sport" se va impune și în această vară.

CONDUCERE ORGANIZARE

Cum măsurăm efectele organizării (II)

3. INDICATORII NIVELULUI DE ORGANIZARE ȘI NORMARE A MUNCII

3.1. **Coeficientul diviziunii muncii (Kdv.m.)** caracterizează nivelul de specializare a muncitorilor. În cazul unei unități de producție, formele de diviziune a muncii pot fi: pe obiecte; tehnologică; pe operații (în funcție de calificare); funcțională (în funcție de caracterul activității de producție — de bază sau auxiliară).

Executarea în bune condiții a oricăror lucrări se bazează pe o diviziune rațională a muncii, ceea ce impune, indiferent de forma de diviziune, ca realizarea acestor lucrări să fie atribuită acelor muncitori care au stagiul și calificarea corespunzătoare, în conformitate cu prevederile indicatoarelor tarifare de calificare pentru lucrările respective.

Coeficientul diviziunii muncii se calculează, la nivelul unui schimb și unități de producție, raportînd la fondul de timp total aferent schimbului și unității analizate, valoarea acestui fond diminuată cu volumul de timp prevăzut pentru realizarea unor lucrări improprii, care nu rezultă ca sarcină din prevederile fișei de normare (tehnologice) pentru muncitorii din cadrul unității respective.

Notînd:

Kdv.m. = coeficientul diviziunii muncii;

Tnp. = timpul total pentru realizarea de către muncitori a lucrărilor (improprii) care nu rezultă ca sarcină în cursul unui schimb din fișele respective de normare, minute;

Tsm. = durata schimbului de muncă, minute;

n = numărul de muncitori, oameni;

Rezultă:

$$\text{Kdv. m.} = \frac{\text{Tsm. x n} - \text{Tnp.}}{\text{Tsm. x n}} = 1 - \frac{\text{Tnp.}}{\text{Tsm. x n}}$$

3.2. **Coeficientul eficienței metodelor de muncă** (Kef. m. m.) caracterizează gradul de eficiență a folosirii timpului de muncă pentru îndeplinirea muncii respective, prin folosirea celor mai raționale metode de muncă.

Coeficientul eficienței metodelor de muncă se calculează la nivelul unui schimb și al unei unități a producției, raportînd la fondul de timp total aferent schimbului și unității analizate, acest fond diminuat cu fondul de timp ce se consumă suplimentar în cadrul schimbului, de către acei muncitori care nu se situează cu realizările la nivelul muncitorilor fruntași.

Fondul de timp consumat suplimentar se poate stabili și în funcție de media realizărilor pe total unitate, așa cum s-a menționat mai sus.

Notînd:

Kef.m.m. = coeficientul eficienței metodelor de muncă;

t.m.u. = consumul mediu de timp pe total muncitori ai unității de producție, realizat pentru efectuarea unui produs, lucrare, operații etc. (minute/produs, lucrare, operație);

t.m.f. = consumul mediu de timp realizat de muncitorii fruntași ai unității respective pentru realizarea aceluiași produs, lucrare, operație etc. (minute/produs, lucrare, operație);

M = numărul de operații sau volumul de produse (lucrări) realizate în cadrul schimbului în cadrul unității de producție (număr, bucăți, lucrări, operații);

n = numărul de muncitori în unitatea studiată (oameni);

Tsm. = durata schimbului de muncă;

Rezultă:

$$\text{Kef.m.m.} = \frac{\text{Ts.m. x n} - (t_{\text{mu.}} - t_{\text{mf.}})\text{x M}}{\text{Tsm. x n}} = 1 - \frac{(t_{\text{mu.}} - t_{\text{mf.}})\text{ x M}}{\text{Tsm. x n}}$$

3.3. **Coeficientul disciplinei muncii** (Kd.m.) caracterizează mărimea pierderii de timp de muncă, care s-a produs din vina muncitorilor, la nivelul unei unități sau subunități de producție, în cadrul unei perioade de timp (schimb, zi întreagă, decadă etc.).

Coeficientul disciplinei muncii se calculează la nivelul unui schimb de muncă și unități de producție, raportînd la fondul total de timp aferent schimbului și unității respective, acest fond diminuat cu suma tuturor pierderilor de timp care s-au înregistrat de muncitorii respectivi ca urmare a începerii lucrului cu întîrziere, plecării înainte de terminarea programului de lucru, părăsirii nejustificate a locului de muncă, învoirii fără plată etc.

Notînd:

Kdms. = coeficientul disciplinei muncii la nivelul unui schimb de muncă

$t_{\text{int.}}$ = pierderile (întreruperile) de timp de muncă în cadrul unui schimb de muncă aferente unui muncitor, ca urmare a nerespectării de către acesta a disciplinei muncii, minute;

$t_{\text{sm.}}$ = durata schimbului de muncă (minute);

n = numărul de muncitori din cadrul unei unități de producție;

Rezultă:

$$\text{Kdm.} = \frac{\sum_{i=1}^{n} \text{t.s.m.} - \sum_{i=1}^{n} \text{t. int.}}{\sum_{i=1}^{n} \text{t.s.m.}} = 1 - \frac{\sum_{i=1}^{n} \text{t.int.}}{\sum_{i=1}^{n} \text{t.s.m.}}$$

Coeficientul disciplinei muncii la nivelul unei perioade calendaristice de timp și al unei unități de producție se calculează raportînd la valoarea fondului de timp maxim disponibil al perioadei respective, valoarea acestui fond diminuată cu suma tuturor pierderilor de timp de o zi întreagă și în cadrul schimbului, care s-au înregistrat de muncitorii respectivi prin nerespectarea disciplinei muncii.

Notînd:

Kdmp. = coeficientul disciplinei muncii la nivelul unei perioade;

t.int.p. = pierderile de timp de muncă de o zi întreagă și în cadrul schimbului, aferente perioadei respective și unui muncitor, ca urmare a nerespectării disciplinei, în minute;

t.m.d.p. = timpul maxim disponibil aferent perioadei calendaristice și unui muncitor din unitatea respectivă, în minute;

n = număr de muncitori;

Rezultă:

$$\text{K.d.m.p.} = \frac{\sum_{i=1}^{n} \text{t.m.d.p.} - \sum_{i=1}^{n} \text{t.int.p.}}{\sum_{i=1}^{n} \text{t.m.d.p.}} = 1 - \frac{\sum_{i=1}^{n} \text{t.int.p.}}{\sum_{i=1}^{n} \text{t.md.p.}}$$

3.4. **Coeficientul normării muncii** ($K_{n.m.}$) caracterizează eficiența extinderii executării lucrărilor pe bază de norme de muncă fundamentate științific (atît la munca în acord, cît și la munca în regie).

Coeficientul normării muncii se calculează în funcție de procentul pe care-l reprezintă muncitorii a căror muncă (în acord sau regie) se desfășoară pe bază de norme fundamentate științific, în numărul total al muncitorilor din unitatea respectivă și de coeficientul de încordare a normelor aplicate în unitate (atît cele științifice, cît și cele empirice) calculat ca medie pe total unitate (atît pentru munca în acord, cît și pentru cea în regie). Coeficientul normării muncii este rezultatul înmulțirii acestor doi coeficienți.

Notînd:

Knm. = coeficientul normării muncii;
$K_{exns.}$ = coeficientul extinderii muncii în acord și regie pe baza normelor fundamentate științific;
$K_{inc \cdot n \cdot}$ = coeficientul mediu de încordare a normelor atît cele fundamentate științific cît și cele empirice, realizat pe total unitate atît la munca în acord cît și la cea în regie;

Rezultă:

$$K_{n \cdot n \cdot} = K_{exnș} \text{ x } K_{inc \cdot n \cdot}$$

unde:

$$K_{exnș \cdot} = \frac{N_{nș \cdot}}{N_{tot}}$$

$N_{nș \cdot}$ = numărul de muncitori (acord și regie) care-și desfășoară activitatea pe bază de norme fundamentate științific;
$N_{tot \cdot}$ = numărul total de muncitori (acord și regie) din cadrul unității respective de producție.

Coeficientul încordării normelor (tehnice și empirice) aplicate la munca în acord și la munca în regie este egal cu media ponderată a coeficienților de încordare realizați de către muncitorii ce-și desfășoară munca în acord și de către cei ce-și desfășoară munca în regie, în funcție de numărul muncitorilor din fiecare din aceste activități și de numărul total al acestora, aferent celor două activități.

Notînd:

$K_{ac \cdot n \cdot ac \cdot}$ = coeficientul încordării normelor (tehnice și empirice) aplicate la munca în acord;
$K_{inc \cdot n \cdot r \cdot}$ = coeficientul încordării normelor (tehnice și empirice) aplicate la munca în regie;
$P_{ac \cdot}$ = ponderea numărului de muncitori retribuiți în acord (N_{ac}) din numărul total de muncitori ai unității;
$P_{reg \cdot}$ = ponderea numărului de muncitori retribuiți în regie (N_{reg}), din numărul total de muncitori ai unității (subunității);

Rezultă:

$$K_{inc n \cdot} = P_{ac} \text{ x } K_{inc \cdot n \cdot ac \cdot} + P_{reg \cdot} K_{inc \cdot n \cdot reg \cdot}$$

unde:

$$K_{inc \cdot n \cdot ac \cdot} = \frac{1}{I\,N_{\cdot ac \cdot}}$$

$I\,N_{ac \cdot}$ = indicele mediu de îndeplinire a normelor (tehnice și empirice) aplicate la munca în acord.

$$K_{inc \cdot n \cdot reg} = \frac{1}{I\,N_{reg \cdot}}$$

$I\,N_{reg \cdot}$ = indicele mediu de îndeplinire a sarcinilor trasate pentru munca în regie. În cazul în care muncitorii retribuiți în regie primesc sarcinile de muncă sub diverse forme (norme de timp, sarcini de producție, sferă de atribuții și zonă de deservire) indicele mediu de îndeplinire a sarcinilor se calculează ca o medie ponderată în funcție de numărul de muncitori aferent fiecărei forme de normă aplicată și de numărul total al muncitorilor retribuiți în regie. În cazul normei dată sub formă de sferă de atribuții și zona de deservire, valoarea maximă a coeficienților de încordare este egală cu 1 nefiind posibil practic depășirea sferei de atribuții precizată unui executant.

3.5. **Coeficientul gradului de organizare a locurilor de muncă** (K_{olm}) caracterizează concordanța dintre organizarea reală a locurilor de muncă în cadrul unității și organizarea corespunzătoare „normei locului de muncă" care presupune stabilirea pentru locul de muncă respectiv a tuturor condițiilor tehnico-organizatorice optime în conformitate cu realizările științei și tehnicii și experiența existentă în organizarea producției. Norma locului de muncă cuprinde: norma condițiilor de muncă, norma de înzestrare a locului de muncă, norma obiectelor muncii, norma metodelor de muncă, norma de realizare a executantului (calificare, condițiile fizice și psihologie) și norma de muncă.

Indicatorul gradului de organizare a locurilor de muncă este un indicator sintetic al gradului de organizare a muncii (aferent unei unități sau subunități de producție), norma de organizare a locului de muncă cuprinzînd o serie de elemente care pot fi folosite fiecare din ele la stabilirea nivelului de organizarea muncii în anumite domenii, așa cum s-a arătat anterior (ca de exemplu în legătură cu metodele de muncă, normarea tehnică a muncii, condițiile de muncă).

Ținînd seama de cele arătate mai sus, „indicatorul gradului de organizare al locurilor de muncă" se calculează pentru o unitate de producție ca raport între numărull ocurilor de muncă organizate în cadrul acestei unități în conformitate cu „normele locului de muncă", stabilite la nivel de întreprindere sau ramură, și numărul total al locurilor de muncă din cadrul unității analizate.

Notînd:

$K_{o \cdot l \cdot m \cdot}$ = coeficientul gradului de organizare a locului de muncă;
N_{tip} = numărul locurilor de muncă organizate conform „normelor de muncă";
N_{tot} = numărul total al locurilor de muncă din cadrul unității;

Rezultă:

$$K_{o \cdot l \cdot m \cdot} = \frac{N_{tip}}{N_{tot}}$$

4. METODE DE CALCUL AL NIVELULUI DE ORGANIZARE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

CUNOSCÎNDU-SE nivelul la care se găsesc la un moment dat, în cadrul unei unități de producție, factorii care caracterizează gradul de organizare a procesului de producție pe diversele sale părți componente, se poate calcula pentru unitatea și etapa respectivă un indicator general, sintetic, care să caracterizeze nivelul general de organizare a procesului de producție, ca urmare a întregului complex de măsuri ce se practică în domeniul organizării conducerii, a producției și a muncii.

Indicatorii sintetici se pot calcula ca o medie geometrică a coeficienților analitici componenți sau ca o medie ponderată a coeficienților calculați pe grupele respective de factori, ponderarea făcîndu-se în funcție de numărul de personal cu care sînt încadrate sectoarele, secțiile sau compartimentele de muncă respective.

De exemplu, în domeniul organizării producției, o serie de indicatori care reflectă nivelul cantitativ al unor factori de influență aferenți acestui domeniu, au următoarele valori:

Ksp. (coeficientul de specializarea producției) = 0,94
Kcl. aux. (coeficientul centralizării lucrărilor auxiliare) = 0,44
Kdep. ob. (coeficientul deplasării raționale a obiectelor muncii) = 0,70
Ku.m.m. (coeficientul utilizării mijloacelor de muncă) = 0,60

Valoarea lui K.o.p. (coeficientul sintetic al organizării producției) va fi de:

$$K_{op} = \sqrt[4]{0,94 \times 0,44 \times 0,70 \times 0,60} = 0,64$$

Calcularea cu ajutorul ponderilor de influență a coeficienților sintetici dă rezultate mai precise deoarece acest mod de calcul înseamnă aducerea la aceeași bază de referință a indicatorilor analitici. Aceștia, deși sînt de regulă interdependenți și într-o anumită măsură se și completează reciproc, nu sînt totuși omogeni din punct de vedere al conținutului lor, fiecare din coeficienți rezultînd din elemente de conținut și măsurare diferite și de aceea este indicat pentru precizia calculelor să fie aduși la aceeași bază de referință.

Coeficientul care redă gradul de organizare a conducerii, a producției sau a muncii, la nivelul unei secții sau unei întreprinderi se află ca medie ponderată a coeficienților sintetici calculați pe grupele respective de factori, ponderea făcîndu-se în funcție de numărul de lucrători cu care sînt încadrate subunitățile secției sau compartimentele întreprinderii luate în considerare.

Notînd:

K_{oc} = coeficientul sintetic al organizării conducerii producției;
$K_{,p}$ = coeficientul sintetic al organizării producției;
K_{om} = coeficientul sintetic al organizării și normării muncii;
N_i = numărul de muncitori din cadrul subunității „i" pentru care s-au calculat coeficienții sintetici;
n = numărul de subunități;

Rezultă:

$$K_{oc} \text{ (sau } K_{op}, K_{om}) = \frac{\sum_{i=1}^{n} K_{oc} \text{ (sau } K_{op}, K_{om}) \text{ x} N_i}{\sum_{i=1}^{n} N_i}$$

În tabelul de mai jos se indică pe sectoarele unei secții de producție valoarea coeficienților analitici pentru unii din principalii factori din domeniul organizării muncii, cît și valoarea coeficienților sintetici respectivi pe sector și se calculează valoarea coeficientului sintetic care arată, la nivel de secție, **gradul de organizare a muncii.**

Indicatori K_{om}	Denumirea sectoarelor				
	Prese automate	Stanțare	Produse speciale	Produse de larg consum	Semifabricate
1	2	3	4	5	6
$K_{du.}$ (coeficientul diviziunii muncii)	0,92	0,94	0,91	0,96	0,92
$K_{ef.m.m.}$ (coeficientul eficienței metodelor de muncă)	0,95	0,95	0,96	0,96	0,97
K_{dm} (coeficientul disciplinei muncii)	0,89	0,91	0,90	0,90	0,95
$K_{ol.m.}$ (coeficientul organizării locurilor de muncă)	0,93	0,95	0,94	0,93	0,96
$K_{cm.}$ (coeficientul condițiilor de muncă)	0,80	0,82	0,88	0,76	0,82
$K_{nm.}$ (coeficientul normării muncii)	0,97	0,97	0,98	1,00	0,98
Numărul de muncitori	60	70	100	10	20

Nivelul organizării muncii pe secție (K_{om}) va fi:

$$K_{om} = \frac{\sum_{i=1}^{n} K_{omi} \times N_i}{\sum_{i=1}^{n} N_i} =$$

$$= \frac{(0,91 \times 60) + (0,92 \times 70) + (0,93 \times 100) + (0,91 \times 10) + (0,93 \times 20)}{60 + 70 + 100 + 10 + 20} = 0,92$$

Cunoscîndu-se pe lîngă coeficientul sintetic al organizării muncii (K_{om}) coeficientul sintetic al organizării conducerii (K_{oc}) și coeficientul sintetic al oranizării producției (K_{op}) determinați în același mod, se poate calcula nivelul general de organizare al unei unități. Acesta se exprimă prin coeficientul sintetic al organizării conducerii, producției și muncii ($K_{c\cdot pm\cdot}$) ca o mărime medie ponderată a celor 3 coeficienți stabiliți pe domenii de activitate, ponderarea făcîndu-se în funcție de numărul total de lucrători care au fost luați în considerare pentru calcularea coeficienților sintetici respectivi pe domenii de activitate.

Notînd cu N_1, N_2, N_3, numărul de muncitori luați în calcul pentru determinarea coeficienților sintetici K_{oc}, K_{op}, K_{om} (în cazul determinării nivelului sintetic al organizării conducerii — K_{oc} — numărul (N_1) se referă la lucrătorii din cadrul aparatului de conducere și coordonare — ingineri — tehnicieni — funcționari etc.), rezultă conform definiției date, următoarea formulă de calcul pentru coeficientul sintetic al organizării conducerii, producției și a muncii:

$$K_{\cdot c\cdot pm} = \frac{K_{oc} \times N_1 + K_{op} \times N_2 + K_{om} \times N_3}{N_1 + N_2 + N_3}$$

5. INFLUENȚA NIVELULUI DE ORGANIZARE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII ASUPRA ACTIVITĂȚII DE CONDUCERE

EVALUAREA cantitativă a influenței nivelului de organizare a producției și a muncii asupra activității de conducere, cu toată legătura strînsă ce există faptic, nu poate fi determinată prin calcul direct, neexistînd o relație de **proporționalitate directă** între creșterea volumului de producție și eficiența măsurilor luate de conducere (aplicarea unor metode moderne de organizare, implementarea unor noi sisteme etc.). Este necesar în acest caz ca influența să se evalueze cu ajutorul **ponderilor de influență** a coeficienților sintetici stabiliți pe domenii, pentru aducerea la aceeași bază de referință a indicatorilor analitici care-i compun.

Stabilirea ponderilor de influență necesită exprimarea în prealabil, sub forma unei ecuații de regresie, a dependenței dintre nivelul activității de conducere, care este caracteristica rezultativă (considerată variabilă dependentă a funcției) și variația factorilor de influență ai acesteia din domeniul organizării producției și a muncii care au rolul de caracteristici factoriale (variabile independente). Această dependență se calculează ținînd seama de modificările înregistrate la un moment dat de factorii respectivi în cadrul unui grup de întreprinderi cu activitate omogenă. Dependența se poate calcula și în cadrul aceleiași întreprinderi în funcție de variațiile înregistrate în timp de factorii respectivi, cu condiția ca perioada luată în considerare să fie concludentă prin conținutul și dinamica seriei de date pe care le furnizează. Se ia în considerare acea serie de date, în cadrul unei perioade mai mari de timp, care reflectă cea mai puternică corelație între caracteristica rezultativă și cea factorială — corelație redată de valoarea „coeficientului de corelație" — așa cum este acesta definit în metodele statistico-matematice de cercetare a corelațiilor.

Se trece în acest fel la faza modelării dependențelor statistice, formulînd modelul propriu-zis. Din punct de vedere metodologic, problema se reduce la stabilirea formei ecuației de regresie, destinată să descrie relația dintre variabila dependentă și variabilele independente incluse în model. O soluție convenabilă presupune, în primul rînd, înțelegerea esenței și mecanismului legăturii, reprezentarea legității schimbării fenomenului modelat, sub acțiunea factorilor care s-au determinat iar, după aceea, alegerea tipului de funcție adecvat legității sesizate.

Ca urmare, dependența dintre nivelul activității de conducere și nivelul organizării producției și a muncii, se poate exprima sub forma unei corelații multiple de forma unei ecuații de regresie liniară multiplă:

$$Y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + \ldots\ldots\ldots + a_nx_n$$

unde:

Y = nivelul activității de conducere pentru o unitate de producție;

$x_1, x_2 \ldots x_n$ = coeficienții (indicatorii) analitici ai nivelului de organizare a producției și a muncii;

a_0 = termenul liber al ecuației care reflectă influența asupra variabilei dependente — Y — a condițiilor cu caracter constant corespunzătoare factorilor de influență analizați;

$a_1, a_2 \ldots a_n$ = coeficienții regresiei multiple care arată cu cît anume se schimbă variabila dependentă atunci cînd variabila independentă respectivă se schimbă cu o unitate, bineînțeles în ipoteza că ceilalți factori neinclusi în calcul se mențin la un nivel constant.

Pornind de la dependența stabilită între activitatea de conducere și coeficienții analitici ai nivelului de organizare a producției și a muncii se calculează — cu ajutorul unor calcule de corelație ce fac de asemenea obiectul metodelor de statistică-matematică — cota parte (ponderea) ce revine fiecărui factor de influență în cadrul influenței totale datorată tuturor factorilor și reflectată în creșterea eficienței activității de conducere.

În acest caz, indicatorul sintetic al organizării producției (K_{op}) se poate calcula așa cum s-a definit, cu formula:

$$K_{op} = \frac{\sum_{i=1}^{n} K_i \times pi}{100}$$

unde:

K_i = valoarea coeficientului aferent unui factor „I" din grupa factorilor privind organizarea producției;

n = numărul de factori luați în considerare;

pi = ponderea ce revine factorului „i" în creșterea variabilei dependente Y.

Determinarea ecuației de regresie are la bază cunoașterea concretă a unei serii întregi de date statistice, referitor la factorii respectivi al căror caracter de fenomen-efect și fenomen-cauză a fost bine precizat pe baza analizei prealabile ce se impune a se face sub acest aspect și care parcurge obligatoriu următoarele etape:

— identificarea existenței legăturii între activitatea de conducere și anumiți factori prioritari;

— luarea în considerare în primul rînd a factorilor cu acțiune sistematică esențială;

— stabilirea în final a formei matematice care oglindește cel mai corespunzător caracterul legăturii cercetate (liniară sau curbilinie) și care exprimă ca atare cît mai real și relația cantitativă dintre nivelul activității de conducere și nivelul factorilor de influență.

prof. univ. dr. Paraschiv VAGU
ing. Nicolae HANEȘ

1945 — 6 MARTIE — 1975

File de istorie

REFORMA AGRARĂ — înfăptuire fundamentală a revoluției democrat-populare

INSURECȚIA națională antifascistă și antiimperialistă din august 1944 a deschis calea împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională pentru care au militat nenumărate generații de înaintași, a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare și democratice în societatea românească. Încă de la începutul acestei epoci, problema agrară va fi și ea situată pe coordonate noi sub raportul necesității și mai ales al posibilităților de realizare. Acționînd în acest sens, P.C.R. a apreciat că reforma agrară trebuie să fie un obiectiv central al programului forțelor revoluționare. În platforma propusă de Partidul comunist în septembrie 1944 tuturor partidelor și organizațiilor democratice în vederea constituirii Frontului Național Democrat, se sublinia: „Pentru o cît mai grabnică refacere și dezvoltare a țării, se impune satisfacerea celei mai arzătoare și îndreptățite cerințe a țărănimii și anume: înfăptuirea unei largi reforme agrare prin exproprierea marii proprietăți agrare de la 50 ha în sus și împroprietărirea cu acest pămînt a țăranilor fără pămînt sau cu pămînt puțin“.

Concepția P. C. R. cu privire la reforma agrară

Punctul de vedere al P.C.R. privind reforma agrară a fost apoi dezvoltat și concretizat la începutul anului 1945, în condițiile intensificării luptei maselor populare pentru cucerirea puterii politice. Astfel, Programul de guvernare al Frontului Național Democrat din 28 ianuarie 1945, sublinia necesitatea realizării *imediate* a reformei agrare.

Potrivit acestei concepții, însușită de toate celelalte partide și organizații politice și obștești coalizate în Frontul Național Democrat, reforma agrară a constituit o verigă deosebit de importantă în lupta pentru înnoirea democratică a țării și susținerea războiului antihitlerist, pentru refacerea și dezvoltarea economiei naționale. Înfăptuirea ei era menită să aibă adînci consecințe în viața economică și social-politică, să asigure desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice și pregătirea trecerii la socialism. În viziunea P.C.R., reforma agrară reprezenta, totodată, acea transformare economico-socială fundamentală, în cursul căreia țărănimea — care reprezenta atunci aproape 80% din populația României — trebuia să devină și va deveni efectiv, participantă activă la revoluție, alături de clasa muncitoare și sub conducerea acesteia. Tocmai de aceea, reforma agrară inițiată de P.C.R. avea o covîrșitoare însemnătate politică și economică, ea fiind o etapă necesară în evoluția agriculturii și a rezolvării problemei agrare în țara noastră, în făurirea și cimentarea alianței muncitorești, — țărănești.

În condițiile avîntului revoluționar al maselor, partidele burgheze s-au văzut silite să se pronunțe și ele, într-o formă sau alta pentru transformări agrare și chiar pentru o reformă agrară. Dar, sub paravanul unor declarații și promisiuni, cercurile politice burgheze au acționat prin cele mai diverse mijloace împotriva exproprierii moșierilor și împroprietăririi țăranilor. De aceea, înfăptuirea reformei agrare, organizată de P.C.R. în colaborare cu celelalte forțe democratice și revoluționare s-a desfășurat împotriva partidelor burgheze — P.N.Ț. și P.N.L. — și a întregii moșierimi.

Procesul înfăptuirii reformei agrare

Înfăptuirea reformei agrare a început înainte de instaurarea guvernului revoluționar-democrat, încă în toamna anului 1944, cînd în unele locuri țăranii au intrat pe pămînturile moșierilor care plecaseră cu trupele hitleriste sau ale fasciștilor notorii. Acțiunea se va generaliza în luna februarie 1945, după ce Partidul comunist, în strînsă colaborare cu celealte forțe revoluționare și în special cu Frontul plugarilor, a dat cuvînt de ordine să se treacă la ocuparea cu forța de către țărani a tuturor moșiilor expropriabile, în conformitate cu prevederile Programului de guvernare al F.N.D. Pînă la 6 martie 1945, țăranii muncitori, cu sprijinul direct al muncitorilor, au înfăptuit de fapt reforma agrară, punînd stăpînire pe moșii și împărțindu-le, fără să mai aștepte legea agrară, pe care miniștrii burghezi, care dețineau încă poziții precumpănitoare în guvern, o tot amînau.

Acțiunile de ocupare a moșiilor erau de regulă precedate de adunări ale țăranilor care după ce ascultau cuvîntul reprezentanților F.N.D. treceau la împărțirea pămînturilor, în frunte cu membrii comitetelor de reformă agrară, constituite ad-hoc. Sprijinul activ și direct dat de muncitori, de activiștii partidului comunist și ai altor forțe politice progresiste înfăptuirii reformei agrare a asigurat caracterul organizat al acestei acțiuni, a contribuit la creșterea conștiinței politice a maselor țărănești, a încrederii lor în forța clasei muncitoare, în justețea programului revoluționar al Partidului comunist. În lupta comună împotriva moșierimii și burgheziei, pentru pămînt și putere, pentru dreptate socială și libertăți democratice s-a închegat alianța muncitorească-țărănească, făurindu-se astfel forța social-politică hotărîtoare a desfășurării neîntrerupte a revoluției. Guvernul dr. Petru Groza, instalat la 6 martie 1945, va consfinți prin lege în primele momente ale activității sale și apoi va desăvîrși, ceea ce se realizase în perioada anterioară în domeniul reformei agrare.

Potrivit prevederilor legii au fost expropriate terenurile agricole constituind proprietăți ale persoanelor fizice care depășeau 50 ha, și anume pămîntul arabil, livezile, pășunile, bălțile și iazurile artificiale, fie că serveau sau nu pentru pescuit, mlaștinile și suprafețele inundabile. Terenurile agricole aflate în diferite părți ale țării, aparținînd aceluiași proprietar, proprietățile agricole ale soțului și soției, proprietăți ale părinților și copiilor minori, bunurile agricole aflate în coproprietate erau considerate o singură entitate la expropriere .Se expropriau totodată, terenurile și toate bunurile agricole ale celor plecați din țară, cu excepția funcționarilor de stat în misiune sau a prizo-

...La îndemnul comuniștilor, țăranii au trecut la împărțitul pămînturilor moșierești, muncite de ei de-a lungul veacurilor

nierilor şi ostaticilor de război, ca şi pămînturile celor care în ultimii şapte ani consecutiv nu şi le cultivaseră în regie proprie, cu excepţia loturilor pînă la 10 ha.

Semnificaţii şi consecinţe ale reformei agrare

O trăsătură care deosebeşte radical reforma agrară din 1945 de reformele înfăptuite anterior, o constituie *principiul revoluţionar al confiscării*, preluarea de către statul democrat a bunurilor agricole stăpînite de moşieri, fără despăgubirea acestora. Articolul 7 al legii prevedea că toate bunurile agricole expropriate „trec imediat", fără nici o despăgubire, pe deplin în proprietatea statului. Faptul că moşierii nu au primit nici un fel de despăgubiri pentru pămîntul şi inventarul agricol expropriat a constituit o puternică lovitură dată întregii reacţiuni din România. Prin desfiinţarea clasei moşiereşti, aceasta a pierdut o importantă bază materială, ceea ce a slăbit-o considerabil.

Legea a stabilit plata către stat a pămîntului, preţul fiind egal cu o recoltă medie anuală la ha, evaluată în rate care trebuiau achitate în decurs de 10 ani de către ţăranii cu pămînt puţin şi în 20 de ani de către ţăranii fără pămînt. În plus, ţăranii fără pămînt puteau obţine o amînare de trei ani a plăţii primei rate. Tot pentru a veni în sprijinul ţăranilor împroprietăriţi, legea prevedea că plata putea fi făcută, fie în bani, fie în natură. Rezultă aşadar, că suma stabilită pentru plata loturilor date la împroprietărire era minimă, avînd de fapt un caracter simbolic, astfel că nu va greva asupra gospodăriilor ţărăneşti ; de altfel mai tîrziu o mare parte a ratelor restante au şi fost anulate prin legea votată în Marea Adunare Naţională din decembrie 1950.

În total, au fost expropriate 1 468 000 ha din care peste 1 109 000, adică aproape 3/4, au fost împărţite ţăranilor fără pămînt şi cu pămînt puţin, iar restul (peste 359 000 de ha) a intrat în fondul funciar al statului. Tot în proprietatea statului au trecut pe baza legii, 3 130 de tractoare, 1 274 pluguri de tractor, 1 996 de batoze de cereale, 4 321 semănători de cereale şi alte maşini agricole ; acestea au fost puse la dispoziţia ţărănimii muncitoare, organizîndu-se încă din toamna anului 1945, 271 de centre de maşini şi unelte agricole ale statului. O parte din uneltele agricole şi animalele de tracţiune expropriate au fost date ţăranilor împroprietăriţi. Confiscarea inventarului agricol şi punerea lui la dispoziţia ţăranilor a fost o caracteristică esenţială a reformei agrare din 1945. În momentul adoptării legii de reformă agrară, peste 2 000 000 de gospodării ţărăneşti mici şi mijlocii, adică 90% din totalul exploatărilor agricole, nu aveau nici o maşină agricolă. În trecut, lipsa cronică a uneltelor agricole şi a vitelor de tracţiune, în marea majoritate a gospodăriilor ţărăneşti, a constituit una din cauzele principale care au silit pe cei împroprietăriţi prin reforma agrară din 1921 să înstrăineze o parte din pămîntul primit.

Mărimea loturilor de împroprietărire era limitată la 5 ha, în afara cazurilor de strămutare în vederea împroprietăririi în alte regiuni, cînd loturile puteau fi mai mari.

Acordarea dreptului de împroprietărire numai gospodăriilor care posedau sub 5 ha, precum şi limitarea mărimii loturilor de împroprietărire vizau favorizarea ţăranilor fără pămînt şi cu pămînt puţin, înlăturarea sau diminuarea posibilităţilor gospodăriilor chiabureşti de a se mări sau de a se înmulţi. Numărul relativ mare al ţăranilor fără pămînt şi cu pămînt puţin pe de o parte, şi suprafaţa expropriată redusă, pe de altă parte, au făcut ca limitele stabilite de lege să nu fie atinse decît în mod excepţional. În medie, pe ţară, fiecărui ţăran împroprietărit i-au revenit 1,20 ha.

Numărul total al împroprietăriţilor a fost de 918 000 ; s-au creat peste 400 000 de noi gospodării ţărăneşti, iar 500 000 de gospodării cu pămînt puţin şi-au mărit suprafaţa. Atît exproprierea, cît şi împroprietărirea au cuprins şi categoriile vizate din rîndurile naţionalităţilor conlocuitoare. Alături de ţăranii români, un număr de 90 597 de ţărani de naţionalitate maghiară, sîrbă, ucraineană, tătară etc. au primit aproximativ 150 000 ha de pămînt.

Pămîntul atribuit ţărănimii pe baza legii agrare din 1945 se evalua la 32 de miliarde de lei (la cursul stabilizării din 1929), ceea ce echivalează aproape nivelul bugetului anual de stat al României dinainte de cel de al doilea război mondial. Importanţa fără precedent în istoria României a reformei agrare din 1945 nu constă numai în mărimea suprafeţei expropriate şi distribuite ţăranilor şi în valoarea acestei suprafeţe, ci în faptul că a desfiinţat proprietatea moşierească şi prestaţiile semifeudale legate de ea, a lichidat clasa moşierilor care era apreciată drept principala piedică în calea democratizării şi propăşirii economice a României în raport cu ansamblul elementelor exploatatoare, unul dintre stîlpii vechiului regim de exploatare şi asuprire şi, totodată, unul dintre cei mai înverşunaţi duşmani ai aspiraţiilor de libertate şi progres ale maselor populare.

O caracteristică importantă a reformei agrare din 1945 a constituit-o înfăptuirea ei de către înseşi masele ţărăneşti. Potrivit prevederilor decretului-lege de reformă agrară, dezvoltate apoi în regulamentul legii, sarcina de împroprietărire a celor îndreptăţiţi a fost atribuţia comitetelor comunale alese de adunarea ţăranilor lipsiţi de pămînt sau cu mai puţin de 4 ha. Comitetele comunale de împroprietărire urmau să întocmească tabele cu numele ţăranilor îndreptăţiţi la împroprietărire şi să facă parcelarea şi repartizarea loturilor către aceştia.

În calitatea lor de exponenţi a intereselor ţărănimii şi de organe de justiţie revoluţionară, comitetele comunale şi de plasă de reformă agrară hotărau, pe baza dreptului ce-l aveau în virtutea legii, cine să fie expropriat şi cine să fie împroprietărit.

Deschidere spre făurirea agriculturii socialiste

Înfăptuirea reformei agrare de către masele ţărăneşti cu sprijinul clasei muncitoare a avut o importanţă deosebită pentru asigurarea conţinutului revoluţionar al legii. Comitetele ţărăneşti, alese în mod democratic în cadrul adunărilor ţăranilor fără pămînt sau cu pămînt puţin, reprezentau garanţia că lupta hotărîtă dusă împotriva moşierilor şi a uneltelor lor, pentru înfăptuirea reformei agrare să se încheie în favoarea maselor ţărăneşti.

Unite în luptă, clasa muncitoare şi ţărănimea au zădărnicit împotrivirea reacţiunii şi manevrele moşierimii. Legiferarea reformei agrare şi preocuparea constantă a forţelor revoluţionare pentru aplicarea corectă a prevederilor legii, au făcut ca înfăptuirea acestei importante schimbări structurale să aibă loc fără tulburări şi convulsiuni. „Noi — spunea dr. Petru Groza la 24 iunie 1945 — am păşit la înfăptuirea reformei agrare fără vărsări de sînge, fără vreun conac ars, fără vreun boier agăţat de arborele de lîngă castel".

Ţărănimea muncitoare îşi dădea seama că menţinerea pămîntului cucerit, zădărnicirea încercărilor de revenire la vechile stări de lucruri în viaţa satului depindeau în mod nemijlocit de existenţa şi de consolidarea regimului democrat popular, de creşterea rolului clasei muncitoare în viaţa politică a ţării.

Realizarea reformei agrare pe cale revoluţionară de înseşi masele ţărăneşti, cu sprijinul clasei muncitoare şi sub conducerea P.C.R., a sporit fermitatea şi combativitatea maselor ţărăneşti, a însemnat punerea energiilor ţărănimii muncitoare în slujba revoluţiei democrat-populare, ridicarea pe o treaptă superioară a participării acesteia la viaţa politică a ţării.

Forţele revoluţionare, în frunte cu P.C.R. au conceput şi realizat reforma agrară din 1945 nu ca o ultimă înfăptuire în favoarea maselor ţărăneşti, ci ca o bază de plecare a unui program amplu de dezvoltare a agriculturii.

Crearea, în baza legii, a centrelor de maşini şi a fermelor agricole ale statului, rolul tot mai important al clasei muncitoare în sprijinirea maselor ţărăneşti pentru organizarea vieţii satelor şi a producţiei agricole, concretizau orientarea Partidului Comunist Român spre crearea bazelor noilor acţiuni ce aveau să ducă la consolidarea alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănime, la dezvoltarea ulterioară a agriculturii pe calea socialismului. Prin aceasta, reforma agrară din 1945 — completată cu legislaţia ulterioară — rămîne în istoria poporului român nu numai ca actul lichidării definitive a proprietăţii şi clasei moşiereşti, ci şi ca premisă a făuririi unor noi relaţii sociale la sate.

conf. univ. dr. Ştefan LACHE
Academia „Ştefan Gheorghiu"

TEORII IDEI

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Dinamica istorică și viitorul resurselor naturale

● Cunoașterea structurii globului pămîntesc este un proces istoric ● O tendință omniprezentă de reducere a consumurilor ● Tehnologia nu numai consumă, dar și economisește și amplifică resursele ● Mutare continuă a „limitelor" resurselor.

A CONSIDERA totalul resurselor naturale drept o cantitate fixă, iar utilizarea lor drept un consum, care diminuează continuu această cantitate, nu este justificat din nici un punct de vedere. Dacă științele naturii ar cunoaște perfect structura globului pămîntesc (ne abținem de la a lua în considerare resursele cosmosului), atunci într-adevăr geologii ar avea unele temeiuri de a-l privi ca pe un depozit finit din al cărui inventar se scot, într-o cadență mai mult sau mai puțin accentuată, porțiuni de substanță, care nu este înlocuită și, ca atare, s-ar putea prevedea cu o anumită certitudine momentul în care unele sau altele din obiectele inventarului s-ar epuiza definitiv. Faptul că consumarea resurselor naturale este un proces complex, a cărui desfășurare s-a remarcat prin eșecul prognozelor pesimiste, ca și al unora optimiste, prin evitarea unor catastrofe iminente datorită epuizării unor resurse naturale de bază, este cel mai la indemînă mobil, care să ne imboldească să cercetăm mai îndeaproape însăși natura resurselor naturale, caracterul lor. Avem nevoie de o asemenea investigație, printre altele, datorită faptului că ne aflăm în prezența a destul de multe calcule riguroase, care demonstrează aparent irefutabil că specia umană este hărăzită unui sfîrșit nu prea îndepărtat.

Or, chiar dacă ne situăm pe punctul de vedere al științelor naturii, nu este nevoie de o argumentare foarte susținută pentru a convinge pe cineva că, într-o accepțiune simplificată, cunoașterea structurii globului pămîntesc este un proces istoric în sensul, repetăm, simplificat al faptului că această cunoaștere este o funcție de timp și, ca să rămînem la sublinierea simplificărilor extreme cu care operăm aici, o funcție de timpul fizic, pe care ni-l măsoară cu mai multă sau mai puțină precizie ceasornicele și calendarele. Timpul istoric, timpul social, timpul științific, timpul tehnologic sînt alte genuri de timpi, care se scurg într-un alt mod decît timpul fizic.

Dar ideea pe care am dori s-o dezvoltăm în cele ce urmează este că resursele naturale evoluează ca un proces social, cu alte cuvinte evoluția lor este un proces istoric, nu în sensul că cunoașterea structurii globului pămîntesc (și, într-o accepțiune mai largă a întregului mediu înconjurător) se dezvoltă odată cu trecerea timpului. Conceptul de resurse naturale acoperă două domenii diferite și interacțiunea dintre ele : domeniul natural și domeniul social, precum și interacțiunea dintre societate și mediul în care trăiește omul ca ființă socială și mai ales ca ființă economică care își satisface nevoile, ca societate organizată, ca societate orînduită într-un anumit fel, care dispune de un instrument social — el însuși supus evoluției istorice — tehnologia. Din acest punct de vedere ideea explicit sau implicit, dar unanim acceptată, este că resurse naturale sînt numai acele substanțe din mediu care, la stadiul dat al tehnologiei sociale pot fi desprinse din mediu, supuse unei transformări adecvate și utilizate pentru satisfacerea unor nevoi. Și nu numai atît. Această extragere, transformare și utilizare trebuie să satisfacă un criteriu de eficiență economică, în care este conținută ca condiție necesară eficiența tehnică. Drumul dintre mediu și utilizare trebuie așadar, să fie parcurs cu o cheltuială de efort minim posibil sau maxim admisibil. Din punct de vedere istoric acest efort pe unitate de resurse trebuie să scadă în timp.

Acest lucru se cuvine subliniat tocmai acum pentru o mai bună înțelegere a așa-zisei crize a energiei. Se știe, de pildă, că resursele de cărbune fosil sînt suficiente pentru un timp încă foarte îndelungat. Dar starea de „criză" declanșată de o eventuală lipsă de energie nu se datorește iminenței unui deficit general de energie, ci temerii ca nu cumva societățile industriale să cheltuiască pentru obținerea și utilizarea energiei un efort specific comparabil cu cel de acum cîteva decenii. Atît de obișnuite sînt economiile industrializate cu creșterea continuă a eficienței, încît eventualitatea unei recăderi a acesteia din urmă a declanșat o neliniște generală.

Producție și consum: vor putea fi egalate vitezele ?

Tehnologia ca instrument social de acțiune asupra mediului evoluînd ca un proces istoric este limpede că substanțele care intră și ies în și din resursele naturale variază în funcție de evoluția tehnologiei. Cu alte cuvinte, în funcție de progresul tehnic într-un stadiu, să zicem în stadiul 1, o substanță poate să nu fie o resursă naturală, în stadiul 2 să capete acest caracter, pentru ca în stadiul al treilea ea să iasă din sfera resurselor naturale. Desigur lucrurile se petrec întrucîtva mai nuanțat. Unele substanțe sînt cunoscute cu mult timp înainte de a deveni în adevăratul sens al cuvîntului, o resursă, fiind utilizate în scopuri periferice, devin, după realizarea unui ansamblu de invenții o resursă majoră, extrasă, prelucrată și utilizată în proporții mari ca apoi, treptat să fie lent abandonată. De exemplu, în ciuda faptului că au trecut cîteva faze tehnologice de cînd lemnul a fost principala resursă energetică, el este și astăzi utilizat pe alocuri pentru încălzit sau chiar pentru alimentarea unor mașini cu aburi.

Tendința generală a acestei dinamici a resurselor naturale a fost cea de extindere. Lărgirea resurselor antrenate în procesul tehnologic și cel economic a avut loc pe două căi, de care ne vom ocupa ceva mai pe larg în cele ce urmează.

Calea intensivă de extindere a resurselor naturale este remarcabilă prin aceea că tehnologia umană, urmărind ca principal scop creșterea eficienței acțiunii umane asupra mediului, a urmărit și în cursul evolutiei sale moderne, maximizarea efectului util pe unitate de substanță extrasă și prelucrată. Reducerea consumurilor specifice este o tendință care se observă ca un proces istoric în multe domenii ale tehnicii. Literatura prezintă numeroase date care ilustrează acest proces, mai ales în perioadele recente. Aici ne vom mulțumi să prezentăm cîteva date istorice care să sugereze amploarea acestui proces. Astfel, în cazul vapoarelor cu roți, greutatea moartă se reduce între 1835 și 1850 la jumătate, iar între 1855 și 1900, la vaporul cu elice în aceeași proporție. Consumul de căldură pentru producerea unui cal putere de către mașinile cu abur a scăzut de la 11 000 de unități calorice în 1860 la 3 000 în anul 1900, adică la aproape un sfert. 1) Se pot găsi cu ușurință date privind scăderea consumului specific de combustibil pentru producerea unui kWh de energie electrică, a consumului de cocs pentru producerea unei tone de fontă, a consumului de benzină la suta de kilometri de drum, a greutății diferitelor tipuri de mașini 2) etc.

Avînd în vedere proporțiile acestui fenomen, importanța lui pentru eficiența producției sociale în general și mai cu seamă în condițiile în care caracterul limitat

dr Ihor LEMNIJ

(Continuare în pagina 32)

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

A. Koriaghin despre creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție în socialism

SOLUȚIONAREA numeroaselor probleme teoretice și practice pe care le ridică actualmente legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum continuă să stea în atenția economiștilor din țările socialiste.1) În acest cadru semnalăm contribuțiile economistului sovietic A. Koriaghin, aduse în studiul intitulat **Probleme ale teoriei reproducției socialiste**2).

Autorul arată, pe bună dreptate, că stabilirea planificată a proporțiilor optime ale reproducției socialiste n-ar putea fi realizată cu exactitate suficientă dacă nu s-ar proceda la împărțirea științific motivată a rezultatelor producției sociale din punct de vedere al apartenenței la unul din cele două sectoare („secțiuni") ale acesteia. Operația implică, după părerea sa, determinarea „naturii produsului": aceea de mijloc de producție sau de bun de consum; iar, dacă este vorba de servicii, aceea de serviciu legat de mijloace de producție sau de serviciu legat de bunuri de consum.

Printre altele, A. K. respinge propunerile vizînd constituirea serviciilor ca sector („secțiune") aparte și apreciază că acestea aparțin, aproximativ, celor două sectoare („secțiuni") ale producției sociale stabilite de Marx. În fond, economistul sovietic susține dependența mișcării serviciilor de mișcarea mijloacelor de producție și bunurilor de consum, ceea ce ni se pare întemeiat din punct de vedere științific.

Și mai interesante sînt însă incursiunile teoretice ale lui A. K. în legătură cu rezultatele producției sociale, care se obiectivează în mijloace de producție sau în bunuri de consum. Autorul propune disocierea rezultatelor în cauză după „destinația lor economică", idee justificată, fără îndoială. Căci de multă vreme se ia în considerare faptul că anumite produse, îndeosebi agricole, pot avea, în faza producției propriu-zise, o posibilă destinație dublă, fie ca mijloace de producție, fie ca bunuri de consum, dar abia în contextul ansamblului producției (și implicit, reproducției) sociale se conturează natura lor din punct de vedere al apartenenței la sectorul I sau la sectorul II. În al doilea rînd, A. K. relevă că s-ar impune clasificarea produselor după destinația lor economică atît în industrie, cît și în celelalte ramuri ale producției materiale. Conștient de dificultățile realizării acestei clasificări, îndeosebi în ramurile neindustriale, economistul sovietic se ocupă mai întîi de determinarea „naturii produsului" în agricultură, în construcții și în transporturi.

Agricultura, în pofida aparențelor, nu este o ramură particulară a producției materiale în care rezultatele să se obiectiveze preponderent în bunuri de consum. Adevărul putem să-l sesizăm dacă ținem cont de anumite date privind schimbul interramuri în U.R.S.S., pe care ni le prezintă A. K. Astfel, în anul 1966, produsele agricole au mers în proporție de 43,9% spre „tratament industrial", 20,7% spre utilizarea internă ca semințe și furaje și numai 25.7% spre satisfacere directă a trebuințelor populației. Dar din perspectiva produsului social final, agricultura își mai păstrează oare această fizionomie sectorială? Rămîne de cercetat.

În privința construcțiilor, se reafirmă raportarea „unităților de producție" (de bună seamă, în calitatea acestora de organisme tehnico-productive constituite pe baza proceselor de construcții-montaj) la sectorul („secțiunea") I, iar a locuințelor și edificiilor cu destinație culturală etc., la sectorul („secțiunea") II. Iar pentru transporturi, se propune diviziunea în funcție de volumul transportului de mijloace de producție și volumul transportului de bunuri de consum. Cu transportul de călători ce să se facă? Fiind o „translare de persoane", ar trebui trecut la sectorul („secțiunea") II, arată autorul.

Deși încadrarea rezultatelor producției industriale sub raportul apartenenței la un sector sau altul al producției sociale comportă o mai mare ușurință în raport cu alte ramuri economice, totuși dificultățile nu sînt cu totul eliminate nici în acest domeniu. Astfel, spune A. K., energia produsă de centralele electrice n-are o formă concretă diferențiabilă, dar este utilizată și pentru satisfacerea nevoilor producției (propriu-zise), și pentru satisfacerea consumului (în

---

fișe

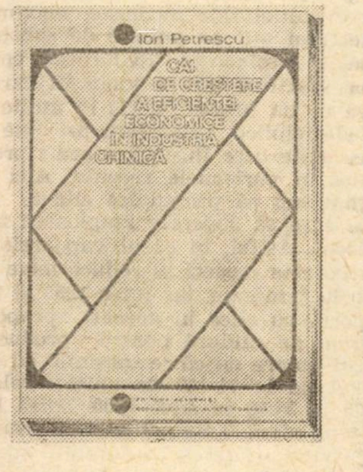

● AUTORUL – Ion Petrescu – *urmărește în cartea* Căi de creștere a eficienței economice în industria chimică, *apărută recent în Editura Academiei Republicii Socialiste România (București, 1974, 224 p.), să relieteze căile și mijloacele care pot contribui la creșterea eficienței economice în întreprinderile industriei chimice, accentul căzînd nu pe tratarea exhaustivă a acestora, ci pe înfățișarea posibilităților practice de a le aplica. Expunerea adoptă criteriul succesiunii logice a fenomenelor economico- financiare ce au loc în întreprinderile chimice: a) cercetarea științifică; b) acțiunea de investiții; c) activitatea de aprovizionare și păstrarea materiilor prime și materialelor; d) activitatea de producție; e) activitatea de desfacere; f) activitatea de conducere.*

Compoziția organică a producției socialiste

● *P. PAVLOV ridică, în articolul* Organiceskoe stroienie soțialisticeskogo proizvodstva *(Compoziția organică a producției socialiste), apărut în nr. 1/1975 al revistei* Voprosi Ekonomiki, *cîteva probleme a căror discutare redacția revistei o consideră binevenită. După P.P., compoziția organică a producției socialiste este un fenomen complex și important nu numai din punct de vedere tehnico-productiv, dar și socio-economic. Este de dorit să se acorde o atenție deosebită studierii ei în cadrul teoriei economice, în predarea economiei politice și economiilor de ramură. Totodată ar fi necesară elaborarea metodicii de calcul a compoziției organice a producției și calcularea ei efectivă. Autorul consideră, printre altele, că pentru calcularea schimbărilor în compoziția tehnică a producției și a schimbărilor determinate de ea în compoziția valorică a producției, se cere evidența în expresie bănească a factorilor materiali de producție puși în mișcare, cu coeficienții de corecție corespunzători, necesari pentru o reflectare bănească exactă a modificărilor ce le suportă acești factori (cu alte cuvinte, în prețuri constante). Același lucru și în ce privește retribuția muncitorilor și sumele ce le revin din fondurile sociale de consum. În acest caz s-ar putea reflecta dependența cheltuielilor societății pentru reproducerea factorilor de producție materiali și umani de schimburile în structura tehnică a producției, de starea forțelor de producție. Dar, din păcate, spune autorul, statistica nu oferă astfel de calcule.*

● *CARTEA* Les systèmes économiques, dans l'histoire et dans la théorie *(Sistemele economice în istorie și în economie) LAROUSSE, Paris, 1975, 348, pag., de K. Polanyi și C. Arensberg, este o traducere din americană, conținînd, în afara contribuției celor doi autori sus-menționați, și contribuția a încă 9 profesori – R. Arnold, F. Benet, A. Chapman, D. Tusfeld, T. Hopkins, W. Neale, A. Oppenheim și H. Pearson și R. Revere. Structurată în trei părți, lucrarea își propune să fixeze limitele istorice și instituționale ale economiilor în care există piețe creatoare de prețuri, precum și să încadreze aceste limite într-o teorie generală a organizării economice. Cartea este precedată de o prezentare amplă, semnată de Maurice Godelier.*

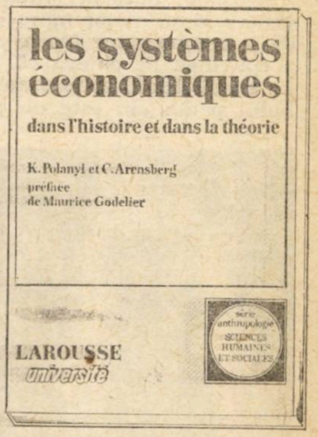
les systèmes économiques
dans l'histoire et dans la théorie
K. Polanyi et C. Arensberg
préface
de Maurice Godelier
série anthropologie
SCIENCES HUMAINES ET SOCIALES
LAROUSSE
université

„Revoluția verde" este viabilă?

● *ÎNTR-UN studiu publicat de* Economic Growth Center *de la* Yale University, *sub titlul* The „green revolution" in recent development experience *(„Revoluția verde" sub prisma unor experiențe recente), 1974, Robert* determinarea unilaterală a acestuia, opozabilă producției propriu-zise).

De dificultăți și mai mari pare a se lovi încadrarea aparatelor, mașinilor, echipamentelor și materialelor livrate de industrie, stabilimentelor științifice. Autorul opinează, concordant transformărilor operate de revoluția științifică-tehnică actuală, pentru considerarea acestora ca mijloace de producție și apreciază că sincrofazotronul, tehnica spațială și altele asemănătoare ar trebui să aibă aceeași apartenență sectorială. Revoluția științifică-tehnică actuală a ridicat noi probleme în legătură cu împărțirea produsului social după natura produsului, între altele, și din cauză că unele procese care țin de producție (propriu-zisă) s-au difuzat în sfera circulației (propriu-zise), precum și în sfera consumului (propriu-zis).

O anumită creștere a sferei muncii neproductive, realizată sub influența actualei revoluții științifico-tehnice, nu desființează acțiunea legii creșterii cu precădere a producției de mijloace de producție, atrage atenția A. K. Fiindcă revoluția în cauză : 1) extinde producția în ramuri industriale vechi (energetică, extractivă) ; 2) dezvoltă diviziunea socială a muncii, specializarea, cooperarea, ceea ce lărgește volumul semifabricatelor ; 3) sporește necesitățile în privința științei obiectivate în mijloace de producție ; 4) impulsionează mecanizarea producției agricole, creșterea parcului vehiculelor de transport, ridicarea nivelului tehnic al proceselor de producție ce au loc în sfera circulației (propriu-zise) și în sfera consumului (propriu-zis) ; 5) intensifică uzura morală a tehnicii și accelerează reînnoirea mijloacelor de producție ; 6) duce la mecanizarea complexă și automatizarea procesului de producție, la folosirea aparaturii de măsură și control, inclusiv a calculatoarelor, pentru reglarea procesului de producție.

În condițiile socialismului dezvoltat, acțiunea legii creșterii cu precădere a sectorului I față de sectorul II se distinge prin faptul că în cadrul primului sector se degajă un grup de ramuri de vîrf care determină progresul tehnic (și implicit, progresul economic) în întreaga economie națională. De asemenea, prin conexiunea ei puternică și eficientă cu acțiunea legii creșterii productivității muncii, precum și cu acțiunea legii economice fundamentale a socialismului, subliniază A. K.

Incursiunile teoretice ale economistului sovietic sînt deosebit de sugestive și, totodată, prefigurative în privința soluționării unor probleme esențiale ale reproducției sociale socialiste. Ele evidențiază complexitatea acțiunii unei legi principale care guvernează acest macroproces și potențează activitatea de folosire conștientă a legii în cauză potrivit condițiilor concret-istorice.

Determinarea științifică a naturii produsului sub raportul apartenenței acestuia la sectorul I sau la sectorul II mergînd pe filonul diviziunii sociale a muncii ar putea duce la rezultate practice surprinzătoare, mai ales dacă ar fi corelată cu procesele care concură la formarea produsului social global și la formarea produsului social final, precum și cu o înțelegere corespunzătoare a producției (reproducției) sociale ca entitate dinamică a celor patru sfere sau momente cunoscute. Nu este lipsită de semnificație precizarea că, atunci cînd studiem acțiunea legii creșterii cu precădere, ne mișcăm în domeniul reproducției produsului social, al primei componente procesuale a reproducției sociale, căreia i se adaugă reproducerea forței de muncă și reproducerea relațiilor de producție, cu care se află în unitate indisolubilă. Încercarea de a inventa sectoare noi, cum ar fi „sectorul forței de muncă" etc. ni se pare că nu poate provoca decît confuzii. Prin aceasta nu respingem însă posibilitatea subîmpărțirii producției de mijloace de producție, a celei de bunuri de consum, ca și a serviciilor legate direct sau indirect de aceste valori de întrebuințare. De altfel, în această privință există un precedent cu titlu de model : împărțirea de către V.I. Lenin a sectorului I în două subdiviziuni. Inspirată ni se pare de asemenea, disocierea operată de economistul român Emilian Dobrescu în lucrarea citată. Perspectivele analiticului nu sînt însă epuizate. Iar ideile promovate de A. Koriaghin ni se par fecunde și sugestive din acest punct de vedere.

dr. V. IONESCU

---

1. La noi, acest obiectiv științific de mare importanță a căzut sub incidența preocupărilor unor economiști de notorietate (vezi, de exemplu, Emilian Dobrescu, **Ritmul creșterii economice**, Editura politică, București, 1968, p. 187—214 ; lucrarea colectivă **Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste**, Editura politică, București, 1969, p. 214—312 ; Ion Trăistaru, **Reproducția socială în condițiile revoluției tehnice-științifice**, Editura politică, București, 1973, p. 79—96 și 120—136). O sinteză în materie a realizat de curînd prof. univ. dr. Gh. Crețoiu (vezi **Economie politică. Manual pentru învățămîntul tehnic superior**, Editura didactică și pedagogică, București, 1974, p. 427—440).
2. Vezi A. Koriaguine, **Problèmes de la théorie de la reproduction socialiste**, in „Sciences Sociales", nr. 1 (15), Moscova, 1974, p. 98—109.

Evenson arată că prin 1970 adoptarea unor varietăți ameliorate de grîu și orez, de înaltă productivitate, a fost apreciată ca fiind capabilă să furnizeze o bază reală pentru sporuri susținute de producții în agricultura țărilor slab dezvoltate. S-a dovedit însă că acest optimism nu avea să fie de lungă durată. După circa trei ani, varietățile înalt productive au dat rezultate sub așteptări, la care s-a adăugat influența unui ansamblu climatic nefavorabil. S-au făcut numeroase cercetări privind varietățile productive de grîu și orez, dar pe spații restrînse așa încît nu pot fi luate ca bază pentru stabilirea avantajului relativ al acestor soiuri în regiuni mai întinse. În studiu se arată că varietățile create în cadrul unor cercetări în Mexic s-au aplicat în zone geografice foarte întinse, care diferă prin natura solului, a climei și alte caracteristici. Analiza a dus, de asemenea, la concluzia că, deși foarte importantă, contribuția soiurilor nu a fost singura în realizarea productivităților ridicate (mai puțin de 20 la sută). Autorul militează pentru intensificarea cercetărilor în țările mai puțin dezvoltate, arătînd, conform calculelor, că un dolar cheltuit pe cercetare agronomică aduce pe o perioadă de circa 12 ani o creștere de 2,50 dolari în țara care a intreprins cercetarea.

Dacă „revoluția verde" nu pare a fi o soluție satisfăcătoare cercetarea perseverentă și aplicată la specificul local poate asigura totuși pași însemnați înainte.

De la uzine „la cheie" la uzine „la produs"

● *EVOLUȚIA caracterului comenzilor la export pe care le primește industria țărilor capitaliste dezvoltate constituie tema articolului* Exporter des usines „produit en main" *(A exporta uzine „la produs") publicat de revista franceză* L'USINE NOUVELLE *(nr. 3/1975). Nu de mult — scrie autorul, Jean Roume — clientela internațională achiziționa, separat, proiecte și echipament. Apoi, cererea s-a îndreptat către fabrici „la cheie", iar astăzi sînt solicitate uzine „la produs".*

Cu toată varietatea clauzelor contractuale legate de ultima formulă, ele pot fi încadrate în sfera lărgită a transferului tehnologic. Este vorba aici nu numai de furnizarea echipamentelor și instalațiilor, a „know-how", ci și de asigurarea formării (uneori chiar a recrutării) personalului necesar, a asistenței tehnice pînă la atingerea parametrilor tehnico-economici prevăzuți în contract, precum și a asistenței comerciale (mergînd pînă la asigurarea plasării la export a unei părți din producția uzinei).

Aceste sarcini noi reclamă, arată autorul, o reorganizare complexă a activității societăților exportatoare de utilaje și instalații, mergînd pînă la crearea — prin coparticipare — a unei societăți de tip nou în cadrul ramurii industriale respective, care să îmbine toate „vocațiile" necesare pentru realizarea contractelor prevăzînd exportul de uzine „la produs".

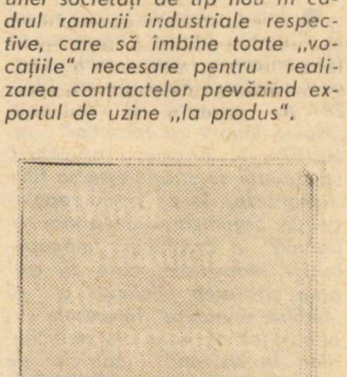

● *EDIȚIA 1974 a anuarului SIPRI (Sockholm International Peace Research Institute), Ed. Almqvist & Wiksell, Uppsala (Suedia), 1974, 526 p, încearcă să prezinte, ca și celelalte ediții (1968/69, 1969/70, 1972 și 1973), situația cursei înarmărilor pe plan mondial și eforturile depuse pentru încetarea ei. Ultimele date se referă la 1973. Bineînțeles, SALT și alte măsuri de control a armamentelor au avut, se spune în prefața volumului, semnată de Frank Barnaby, directorul Institutului, consecințe politice importante și pe termen lung. Ele au contribuit substanțial îndeosebi la îmbunătățirea relațiilor între unele state. Dar, în general, ele nu au determinat o dezarmare efectivă și nici nu au oprit cursa înarmărilor. Se spune, de obicei, că în lumea actuală dezarmarea poate fi obținută doar ca produs final al unui lung proces, între timp lumea fiind nevoită să învețe să trăiască cu arme nucleare. După F.B., această opinie nu ține seama de un element crucial, anume de faptul că progresul extrem de rapid al tehnologiei creează o instabilitate a cărei intensitate crește continuu, făcînd să planeze asupra lumii un risc. Volumul cuprinde următoarele părți : I O trecere în revistă a evenimentelor anului ; II Sporirea înarmărilor în lume ; III Pași înainte în tehnologia înarmărilor ; IV Progresul în controlul înarmărilor și dezarmarea.*

PRODUCȚIE ȘI REPARTIȚIE

(*Urmare din pag. 3*)

a societății, de apropiere dintre clasele și categoriile sociale. În această direcție va acționa în mod deosebit ridicarea generală a gradului de instruire pe baza generalizării liceului și a dezvoltării tuturor celorlalte forme ale învățămîntului public determinînd reducerea continuă a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre munca din agricultură și cea din industrie.

Toate aceste mutații în diviziunea socială a muncii, vor asigura premisele pentru egalizarea șanselor de participare a diverselor categorii de oameni ai muncii la activitatea economico-socială, concomitent cu reducerea decalajului dintre veniturile obținute pe bază de muncă, apropiind astfel cerințele și nevoile de viață ale populației din diferitele sectoare de activitate. Prin urmare, încă în prima fază a comunismului, în socialism se conturează deja unele principii ale treptei superioare, comuniste.

Deși în etapa făuririi socialismului multilateral dezvoltat, cantitatea și calitatea muncii depuse va rămîne, în mod obiectiv, **baza repartiției** pe măsura creșterii avuției naționale, un rol mai important în ridicarea standardului de viață al poporului îl vor avea veniturile obținute din fondurile sociale de consum, fapt ce va însemna tocmai împletirea principiului repartiției socialiste, după muncă, cu principiul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor.

Satisfacerea într-o măsură crescîndă de către societate a unor necesități comune tuturor cetățenilor cum sînt : necesitățile învățămîntului de toate gradele, ocrotirea sănătății, asigurarea materială în cazuri de incapacitate temporară de muncă, pensii de bătrînețe, alocații de stat pentru copii și ajutoare familiale, precum și a altor nevoi cu caracter social-cultural, legate îndeosebi de creșterea, educarea și instruirea tinerei generații, constituie una din direcțiile principale de acțiune înscrisă în programul de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării noastre spre comunism. În acest sens, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd pentru perioada 1976—1980 o creștere a cheltuielilor pentru satisfacerea nevoilor sociale cu peste 50% față de cele din cincinalul 1971—1975. Veniturile reale ale populației urmează astfel să crească în 1980, cu 35—37% față de 1975, iar pînă în 1990, veniturile reale totale pe locuitor se vor mări de 3—3,5 ori față de 1970.

Creșterea elementelor repartiției comuniste, independent de munca individuală depusă, în funcție de cerințele și necesitățile concrete, diferențiate ale dezvoltării și înfloririi personalității umane, ne-o atestă faptul că în anul 1990, fondurile sociale de consum urmează să reprezinte 30—32% din totalurile veniturilor populației, comparativ cu 23—25%, cît reprezentau în 1970, pentru familiile personalului din unitățile de stat și 15—16% pentru familiile de țărani. Preluarea de către societate a unei game largi de atribuții menite să ușureze munca și viața oamenilor, presupune însă în același timp, îndeplinirea ireproșabilă de către fiecare om al muncii a sarcinilor ce-i revin în procesul de ansamblu al reproducției sociale.

Apariția și accentuarea germenilor comunismului în repartiție sînt strîns legate însă nu numai de dezvoltarea bazei tehnico-materiale și sporirea producției de bunuri și servicii, ci și de aplicarea fermă a principiilor repartiției socialiste după muncă, ale eticii și echității socialiste. Oamenilor muncii revenindu-le îndatorirea de a manifesta cea mai mare grijă pentru sporirea avuției naționale, pentru creșterea eficienței economice, pentru combaterea neglijenței și risipei avutului obștesc. În acest sens, Programul partidului subliniază necesitatea combaterii oricăror manifestări de parazitism, de însușire prin abuz, necinste și înșelăciune a rezultatelor muncii altora. Etica și echitatea socialistă impun o luptă intransigentă împotriva oricărui abuz de putere sau trafic de influență, împotriva individualismului și egoismului mic burghez, a tendințelor de subordonare a intereselor generale unor interese particulare, a unor tendințe de a da societății cît mai puțin și de a-i lua cît mai mult. De asemenea va trebui stîrpită cu fermitate orice formă de înșelătorie, mită, speculă, ca și orice sursă de realizare a unor venituri ilicite, în afara muncii sociale utile.

Aplicarea tot mai fermă în practica socială a principiilor eticii și echității socialiste în sfera producției și a repartiției va conduce la ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței economice socialiste, a înțelegerii legităților obiective ale edificării socialismului și comunismului. Eliminarea tuturor atitudinilor și mentalităților retrograde contrare codului moral al comuniștilor, va duce la transformarea tot mai deplină a muncii din mijloc de existență **într-o obligație de onoare pentru toți cetățenii** și apoi treptat pentru o masă tot mai mare a membrilor societății într-o **necesitate vitală** — condiția subiectivă de bază, care, împreună cu cele obiective ce se creează în sistemul forțelor de producție, va determina înaintarea spre comunism și înfăptuirea integrală a repartiției după nevoi.

---

fișe

Un sistem ierarhizat de coeficienți de eficiență

● *Revista* WIRTSCHAFTS-WISSENSCHAFT, *nr. 12/1974, publică studiul lui Siegfried Schmidt,* Zum Kennziffernsystem für die Plannung der Effektivität in der volkswirtschaftlichen Gesamtrechnung *(Despre sistemul de indicatori pentru planificarea eficienței în calculele pe ansamblul economiei naționale), în care se încearcă reliefarea unor idei cu privire la construcția unui sistem ierarhizat de coeficienți de eficiență la nivelul economiei naționale, la baza căruia să stea patru complexe de indicatori : 1) indicatori care caracterizează dezvoltarea pe termen lung a nivelului de trai al populației ; 2) indicatorii dezvoltării productivității muncii și cotei de fonduri ; 3) indicatorii de eficiență a acumulării și investițiilor ; 4) indicatorii de evoluție a costurilor, veniturilor nete și rentabilității.*

Autorul face sugestii pentru o posibilă ierarhizare a indicatorilor, evaluînd semnificația și importanța fiecărui indicator.

Organizarea matricială

● *Într-o recenzie la cartea lui D. Kingdon* Matrix Organization *(Organizarea matricială), London, Tavistock Publications, 1973, 227 p., apărută în buletinul „Novie knighi za rubejom" nr. 10/1974, T. Artemova apreciază că autorul se străduiește să fundamenteze, de pe poziții apologetice, organizarea „cea mai rațională" a conducerii monopolurilor industriale, care să asigure creșterea eficienței și să „îmbine armonios" interesele capitaliștilor cu cele ale muncitorilor. În sistemul matricial de conducere, fiecare subdiviziune a firmei este subordonată atît inelului administrativ superior, cît și conducătorilor nemijlociți ai programului de îndeplinit. Organizarea matricială ar cuprinde așadar două structuri : ierarhia verticală obișnuită, strîns legată de acționari, și „sistemul în care se iau decizii ținîndu-se seama de particularitățile tehnologiei".*

Principiul de bază al acestei organizări este răspunderea limitată și subordonarea inelelor inferioare celor superioare. Întrucît supunerea obligatorie la comenzile organelor superioare afectează independența și inițiativa creatoare a conducătorilor inferiori, D. Kingdon introduce elemente de „descentralizare a răspunderii", fără de care marile monopoluri s-ar găsi în fața pericolului dezintegrării. Aceasta ar fi de trei feluri : segmentare (dezintegrare verticală — dispariția corelației dintre inelele superioare și inferioare) ; disociere (lipsa contactelor dintre inelele aceluiași nivel) ; fragmentare (deformarea tuturor legăturilor organizatorice). După Kingdon, sistemul „matricial" îmbină în mod optim „centralizarea" și „descentralizarea răspunderii". Deși Kingdon prezintă structura matricială ca un mijloc de îmbinare a intereselor muncitorilor cu cele ale întreprinzătorilor, în realitate, spune T. Artemova, ea contribuie la perfecționarea sistemului de exploatare.

Intensificarea contactelor economice româno-britanice

ÎN PERIOADA 18 — 25 februarie a.c. țara noastră a fost vizitată de o delegație a Camerei de Comerț și Industrie din Londra. În cadrul convorbirilor pe care membrii delegației le-au avut la o serie de ministere industriale și societăți de comerț exterior românești au fost examinate posibilitățile concrete de extindere a legăturilor comerciale și industriale între România și Anglia, de stimulare a colaborării și cooperării economice dintre cele două țări.

A fost semnat, la București, un document privind promovarea și extinderea în continuare a legăturilor dintre Camera de Comerț și Industrie din R. S. România și Camera de Comerț și Industrie din Londra. S-a convenit asupra realizării unor acțiuni în perioada 1975–1976, cum sînt : vizite reciproce ale unor misiuni economice, participarea la tîrgurile și expozițiile internaționale găzduite de România, organizarea unor seminarii pe probleme de interes comun și a unei „Săptămîni a tehnicii britanice" la București.

ECONOMIE MONDIALA

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

ROLUL EFORTULUI PROPRIU AL ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

SUBDEZVOLTAREA și adîncirea decalajelor au devenit — în condițiile creșterii interdependențelor economice dintre state — un factor de frînă și instabilitate economică și politică pentru toate popoarele lumii, pentru toate fluxurile economice internaționale, pentru întreaga economie mondială. Actuala ordine economică internațională, care generează decalaje și constituie un suport al adîncirii discrepanțelor între nivelurile de dezvoltare ale națiunilor, nu mai poate dăinui, popoarele devenind tot mai conștiente de anacronismul subdezvoltării în epoca cuceririi cosmosului. Însuși progresul țărilor dezvoltate depinde — ca urmare a interdependențelor crescînde din economia mondială — de lichidarea subdezvoltării, care constituie o direcție principală a instaurării unei noi ordini economice internaționale.

LICHIDAREA subdezvoltării poate rezulta numai din conjugarea propriilor eforturi ale țărilor în cauză și a cooperării economice internaționale, bazată pe structuri reînnoite ale relațiilor economice internaționale, ale cadrului lor instituțional și funcțional. Există o interdependență organică, o unitate dialectică între efortul propriu (factorul intern) și colaborarea economică internațională (factorul extern). Practica arată că în această interdependență **factorul hotărîtor al dezvoltării economice și sociale îl constituie munca proprie și eforturile fiecărui popor.** Aceasta se explică prin faptul că de munca și eforturile proprii depinde folosirea eficientă atît a mijloacelor și resurselor proprii, cît și a avantajelor colaborării economice internaționale, a surselor externe ale dezvoltării.

Conceptul de efort propriu include în primul rînd o astfel de distribuire a produsului social final între **fondul de consum și fondul de dezvoltare** care să poată asigura nu numai reproducția simplă, dar și reproducția lărgită accelerată. Datele arată că în prezent țările în curs de dezvoltare alocă pentru dezvoltare, în medie, doar circa 16% din P.N.B. În spatele acestei medii se ascund însă diferențe destul de mari, inclusiv cazuri de acumulare zero. Creșterea ratei medii a acumulării pînă la circa 20% în 1980 1) – așa cum se prevede în cadrul celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare – este foarte importantă, însă dacă avem în vedere că în țările dezvoltate acumularea este de peste 22% observăm o discrepanță în sursele relative de dezvoltare care dezavantajează suplimentar țările rămase în urmă. De aici rezultă, pe de o parte, necesitatea sporirii efortului financiar extern pentru dezvoltare, iar pe de altă parte necesitatea sporirii și folosirii mai eficiente a acumulării proprii. Se pot menționa în legătură cu aceasta unele direcții posibile ale acțiunilor pentru creșterea efortului propriu și a eficienței folosirii lui, cum ar fi : reducerea cheltuielilor pentru înarmare – în contextul general al unei dezarmări pe plan internațional ; reducerea la strictul necesar a aparatului administrativ ; canalizarea preponderentă a investițiilor spre ramurile sferei productive ; realizarea de reforme financiare, fiscale ce se impun pentru atragerea de noi resurse, în special de la păturile avute ale populației ; dezvoltarea și perfecționarea rețelei de credit și bancare și a caselor de economii, capabile să contribuie la mobilizarea și utilizarea productivă a economiilor etc. Aceste direcții de acțiune, ca și altele – care pot fi foarte variate de la o țară la alta – presupun însă adoptarea unui sistem de priorități în ceea ce privește alocarea resurselor, a unor reforme sociale structurale în domeniul proprietății, al planificării, al repartiției etc.

Un rol important în valorificarea efortului propriu îl are utilizarea cît mai deplină și mai eficientă a celei mai importante avuții a unei națiuni : populația, **forța de muncă.** Țările în curs de dezvoltare dispun în general de forță de muncă, dar gradul de utilizare a acesteia este încă redus, nivelul de calificare este insuficient (ponderea elevilor în populația în vîrstă de 5–14 ani este doar de 39%, iar ponderea cuprinderii în școlile profesionale este și mai redusă) și, în fine, gradul de înzestrare tehnică a muncii este atît de mic încît productivitatea socială a muncii este foarte scăzută. Din constatările de mai sus rezultă evident și căile de punere în valoare a resurselor de muncă : ridicarea gradului de școlarizare și de calificare, crearea de noi locuri de muncă, creșterea nivelului dotării tehnice a muncii. Toate aceste căi însă presupun investiții, tehnologii, cadre etc., cerințe care nu pot fi satisfăcute corespunzător fără un aport substanțial al țărilor dezvoltate, al colaborării și asistenței internaționale în favoarea dezvoltării.

Creșterea economică modernă este imposibilă fără utilizarea conjugată a unor resurse naturale. De aceea, lichidarea subdezvoltării presupune aplicarea unor **programe naționale de identificare și valorificare a resurselor energetice și de materii prime.** Dotarea țărilor în curs de dezvoltare cu resurse energetice și materii prime este deosebit de inegală : unele țări – puține la număr – dispun de bogate cantități de una-două resurse minerale ; altele, majoritatea, nu au încă cercetate geologic și identificate resursele naturale. Și într-un caz, și în altul se impune prospectarea și cercetarea geologică a resurselor, exploatarea lor rațională și valorificarea lor în scopul industrializării și al procurării de mașini, utilaje, tehnologii în cadrul acțiunilor de cooperare. Decalajele în ceea ce privește consumul de resurse energetice și de materii prime între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sînt tot mai mari, în ciuda faptului că ultimele sînt cotate ca țări bogate în astfel de produse.

Criza de resurse energetice și de materii prime lovește și un număr mare de țări în curs de dezvoltare. Avantajele din sporirea prețurilor pe care le obțin țările în curs de dezvoltare exportatoare de țiței, cupru și alte cîteva minerale sînt însoțite de pierderi pentru majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, importatoare de țiței și alte materii prime. De aceea, apare cu atît mai actuală necesitatea stringentă de elaborare și aplicare a unor programe naționale de identificare și valorificare a resurselor naturale din țările în curs de dezvoltare, programe care necesită însă un sprijin substanțial din partea țărilor dezvoltate în ceea ce privește tehnologiile de cercetări geologice, utilajele de exploatare și prelucrare a resurselor, crearea de capacități de prelucrare în cadrul unor acorduri de cooperare pe termen lung. Utilizarea resurselor naturale ca factor al dezvoltării presupune, în același timp, modificări substanțiale în mecanismul schimburilor economice internaționale, cu deosebire în mecanismul prețurilor.

În economia modernă, un factor important al dezvoltării se dovedește a fi **valorificarea plenară și eficientă a pămîntului** ca principal mijloc de producție în agricultură. Agricultura constituie o ramură importantă a economiei naționale, îndeplinind funcții complexe în procesul dezvoltării cum ar fi aceea de sursă de produse agroalimentare pentru populație și de materii prime pentru industrie, sursă de acumulare în actualul stadiu de dezvoltare a țărilor în discuție, precum și mijloc de procurare de valută sau de evitare a cheltuirii de valută. Situația agriculturii și a alimentației în țările în curs de dezvoltare este deosebit de precară, aceste țări devenind – pe ansamblu – importatoare nete de produse agroalimentare. Mulți cercetători au fost tentați să explice decalajele în alimentație prin creșterea populației sau caracterul limitat al suprafețelor agricole. În realitate studiile cele mai recente demonstrează că rezolvarea problemelor puse de creșterea populației – care dealtfel este foarte diferită de la o țară la alta – depinde de accelerarea creșterii economice, în cadrul căreia sporirea producției agricole este chemată să joace un rol important. În ceea ce privește suprafețele agricole, cercetările arată că planeta noastră este capabilă să hrănească o populație de 10 ori mai mare decît în prezent dacă actualele tehnici de producție din agricultura țărilor dezvoltate s-ar utiliza și în agricultura țărilor în curs de dezvoltare.

Din cele de mai sus derivă și căile de depășire a actualelor fenomene de criză agroalimentară : a) sporirea suprafețelor cultivate și a ponderii acestora în totalul suprafețelor cultivabile; b) sporirea randamentelor la ha. Cele două căi exprimă raportul extensiv/intensiv în creșterea producției agricole. Pînă în prezent, în multe țări în curs de dezvoltare sporirea producției agricole s-a realizat preponderent (60%) pe cale extensivă, iar producția la hectar a crescut în foarte mică măsură. Dacă în țările dezvoltate se obțin în medie circa 6 tone producție agricolă la un hectar, în țările în curs de dezvoltare se obține doar circa o tonă la hectar [2]) În aceste din urmă țări se practică încă o agricultură de subzistență, în care un lucrător agricol produce în medie hrana pentru două persoane (una fiind el însuși), pe cînd în țările dezvoltate o persoană ocupată în agricultură produce hrana pentru 20 de persoane (în America de Nord, pentru 50 de persoane). Calea intensivă de sporire a producției agricole are avantajul – printre altele – că eliberează forța de muncă pentru industrie. Dar ea necesită investiții și tehnologii pentru mecanizare, chimizare, irigare, care pot fi realizate, de asemenea, cu sprijinul substanțial al țărilor dezvoltate, pe diferite căi și în forme de cooperare și asistență subliniate la Conferința mondială a alimentației de la Roma, din 1974.

Utilizarea tuturor factorilor de mai sus poate fi pe deplin eficientă pentru depășirea subdezvoltării **numai în condițiile dezvoltării și diversificării industriei în general, a industriei prelucrătoare în special.** Rolul industriei moderne în lichidarea subdezvoltării este determinant, întrucît această ramură face posibilă valorificarea cea mai eficientă a resurselor naturale și umane, restructurarea progresivă a economiei naționale și ridicarea locului acesteia din urmă în diviziunea internațională a muncii. Dezvoltarea industriei presupune însă investiții în utilaje și tehnologii, formarea de cadre, desfășurarea largă a cercetării științifice și a inovației tehnice etc. Toate acestea subliniază încă o dată că efortul propriu în dezvoltarea industriei necesită a fi susținut energic de cooperarea și asistența internațională, de sporirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la sursele de finanțare externe și la tehnologiile moderne.

În conceptul de efort propriu includem, de asemenea, și **activitatea de comerț exterior și cooperare economică externă.** Viața arată că există o strînsă interdependență între nivelul dezvoltării economice și gradul de participare la schimburile internaționale. Pe de o parte, cu cît o țară are o economie mai dezvoltată și mai diversificată, cu atît sînt mai mari posibilitățile, dar și necesitățile încadrării sale în circuitul economic mondial. Pe de altă parte, participarea activă și eficientă la diviziunea internațională a muncii este un factor important al accelerării creșterii economice și lichidării subdezvoltării.

Schimburile economice externe ale țărilor în curs de dezvoltare sînt chemate să contribuie la diversificarea producției, la utilizarea eficientă a propriilor factori de producție, de dezvoltare, să contribuie la dotarea economiei naționale cu resursele deficitare, îndeosebi cu bunuri de investiție și tehnologii moderne, pe care propria economie și structura materială a acumulărilor proprii nu le pot oferi în stadiul dat a dezvoltării.

În perioada 1960–1970, ritmul mediu anual de creștere a exporturilor totale ale țărilor în curs de dezvoltare a fost de 7%, iar cel al importurilor de 6,4%. Obiectivul propus în actualul Deceniu al dezvoltării este de cel puțin 7%. Practic, în perioada 1970–1973 s-a realizat un ritm de circa 9% ; dar acest ritm superior a fost susținut, în principal, de expor-

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Potențial petrolier

REZERVELE prospectate de țiței în lumea nesocialistă au înregistrat anul trecut o creștere considerabilă (cu circa 15% față de 1973), ca urmare a intensificării activității de prospectare și de „omologare" a unor noi zăcăminte. Sporuri semnificative au înregistrat atît țări considerate a fi mai puțin bogate în petrol (Mexic, Anglia, Norvegia ș.a.), ca și o serie de producători tradiționali (Arabia Saudită, Kuweit, Iran, Irak, Abu-Dhabi, Indonezia etc.). Din volumul zăcămintelor, evaluate la peste 82 miliarde tone, peste 62% revin Orientului Apropiat și Mijlociu, zonă care — dealtfel — este și primul producător de țiței din lume (vezi „Revista economică", nr. 8/1975). Dintre celelalte zone cu producție importantă de țiței, mai puțin dotate cu resurse sînt America de nord, America centrală și de sud, precum și Asia de sud-est, Extremul Orient și Oceania.

Se remarcă o ușoară scădere a numărului total de sonde, aflate în funcțiune în 1974, în raport cu anul precedent. Această tendință s-a manifestat îndeosebi în America de nord (Mexic și Canada), în timp ce în Africa, în Asia de sud-est și Extremul Orient sau în Orientul Apropiat și Mijlociu asistăm la creșterea numărului sondelor în funcțiune. Comparînd acest număr cu extracția de țiței, rezultă ample decalaje, pe țări, în ceea ce privește productivitatea sondelor, cu efect direct asupra rentabilității exploatării zăcămintelor respective. Anul trecut, de pildă, în S.U.A. s-au extras — în medie pe o sondă — numai 982 tone, față de circa 4 600 tone în Mexic, circa 8 200 tone în Canada, peste 12 500 tone în Venezuela, aproape 26 400 tone în Indonezia, peste 59 300 tone în Algeria, peste 78 600 tone în Libia, circa 103 000 tone în Nigeria, aproape 162 000 tone în Kuweit, peste 600 000 tone în Irak și Arabia Saudită și peste 800 000 tone per sondă în Iran.

Țara sau regiunea	Rezerve de țiței (mil.tone)[1])		Sonde în funcțiune (unități, la 1 iulie)		Capacități de rafinare directă (mil.tone/an)[1])	
	1973	1974	1973	1974	1973	1974
Total țări nesocialiste	71475,4	82122,8	575209	574075	2667,4	2813,3
Din care:						
America de nord	6453,3	7936,1	530846	528503	789,8	842,7
– S.U.A.	4677,8	4758,7	503505	504000	669,2	710,8
– Mexic	506,8	1911,9	4345	3301	31,2	38,0
– Canada	1268,7	1265,5	22996	21202	89,4	93,9
America centrală și de sud	3919,7	3781,9	26824	26760	326,4	339,0
– Venezuela	1998,6[2])	2141,3[2])	12461	12450	76,6	76,6
Europa occidentală	2144,6	3478,5	4857	4816	905,4	935,8
– Anglia	1373,8	2156,9	63	57	138,1	139,1
Africa	9001,6	9118,6	3016	3777	55,2	61,9
– Libia	3348,7	3493,1	895	979	0,8	3,8
– Nigeria	2703,8	2820,5	898	1088	3,0	3,0
– Algeria	990,6	1005,1	574	826	5,8	5,8
Orientul Apropiat și Mijlociu	47875,0	55048,1	3200	3373	144,0	164,0
– Arabia Saudită	18030,3	22417,6	627	670	21,4	30,5
– Kuweit	8814,2	10026,2	692	692	32,3	32,3
– Iran	8141,1	8955,2	350	369	33,0	39,4
– Irak	4235,0	4696,0	133	156	4,9	8,4
– Abu-Dhabi	2869,3	3941,1	142	160	–	–
Asia de sud-est, Extremul Orient, Australia și Oceania	2081,2	2759,6	6466	6846	446,6	469,9
– Indonezia	1429,0	2041,3	2567	2710	21,4	21,4

1) La sfîrșitul anului. 2) Fără zăcămintele din regiunea fluviului Orinoco

Surse: "Oil and Gas Journal", 31/XII 1973 și 30/XII 1974. (După B.I.K.I., 8/II.1975).

În ceea ce privește capacitățile de rafinare a țițeiului din țările nesocialiste, acestea au sporit în cursul anului trecut cu 5,5% față de nivelul atins la sfîrșitul anului 1973. În domeniul rafinării țițeiului persistă inegalitatea repartiției capacităților pe diferitele regiuni ale lumii. Europa occidentală, de pildă, dispunea în 1974 de capacități de rafinare de aproape 60 de ori mai mari decît volumul extracției proprii de țiței, în timp ce țările din Orientul Apropiat și Mijlociu puteau rafina doar circa o șeptime din cantitatea de țiței extrasă, iar cele din Africa mai puțin de un sfert.

N. P.

turile țărilor în curs de dezvoltare producătoare de petrol. Celelalte țări în curs de dezvoltare, neexportatoare de petrol, au atins un ritm mediu anual de creștere de aproape 7%, unele dintre ele realizînd un ritm chiar mai mic 3).

Realizarea unor exporturi susținute și eficiente depinde de două grupuri de factori : (a) de dezvoltarea și diversificarea producției țărilor în curs de dezvoltare și (b) de conjunctura pieței mondiale, de gradul în care economia mondială și țările dezvoltate creează condiții de susținere a importurilor din țările în curs de dezvoltare. Dar atît producția națională, cît și condițiile internaționale nu au fost pe deplin favorabile, ceea ce a condus la realizarea – de către cele mai multe țări în curs de dezvoltare, neexportatoare de țiței – de încasări valutare modeste și la creșterea datoriei externe. De aici, o dată mai mult, necesitatea accelerării producției naționale și a creării condițiilor internaționale pentru promovarea exporturilor din țările în curs de dezvoltare, în condiții de prețuri cît mai avantajoase.

Efortul propriu îndreptat spre lichidarea subdezvoltării presupune transformări radicale în **însăși structura social-economică** a țărilor în curs de dezvoltare. Viața demonstrează cu prisosință că eforturile materiale, financiare și umane au eficiență diferită – pe planul creșterii economice și al ridicării nivelului de trai – în raport cu organizarea socială, cu ordinea economică și politică internă a țării respective. În acest context, observăm că, în general, capitalismul nu mai poate asigura progresul rapid al forțelor de producție pe plan mondial și că, dimpotrivă, el generează risipă de resurse materiale și umane, crize economice, dereglări și dezechilibre.

EXPERIENȚA țării noastre, a altor țări socialiste care au pornit de la un nivel scăzut de dezvoltare, demonstrează că **socialismul s-a impus ca singura alternativă** capabilă să asigure progresul social-economic, să lichideze, într-un răstimp scurt, starea de subdezvoltare și să creeze condițiile apropierii nivelului de dezvoltare economică de acela al țărilor dezvoltate.

România a mobilizat cu consecvență propriile resurse, alocînd pentru dezvoltare o cotă înaltă din venitul național. Fondul național de dezvoltare, care reprezenta circa 20% la începutul anilor '60, va ajunge la 33–34% în cincinalul 1976–1980. Partidul Comunist Român a pus în centrul politicii sale industrializarea țării ca bază a progresului economic și cultural, a ridicării nivelului de viață al poporului, a dezvoltării multilaterale a societății. Ca rezultat al eforturilor depuse în valorificarea resurselor umane și materiale, al promovării progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, ca și al profundelor transformări sociale, venitul național pe locuitor a crescut simțitor, economia țării s-a dezvoltat, România înaintînd cu pași repezi pe calea progresului și înfloririi sale.

În prezent, numeroase partide politice și forțe sociale din diferite state care pășesc pe calea dezvoltării independente, se pronunță și acționează pentru calea socialistă, văzînd în aceasta imperativul istoric major al asigurării creșterii accelerate a forțelor de producție. Superioritatea socialismului constă – printre altele – în aceea că poate asigura concentrarea în mîinile întregului popor a resurselor materiale și umane, folosirea lor conștientă, unitară și dirijată în condiții de înalt randament, în scopul creării structurilor sociale și tehnico-economice capabile să potențeze eforturile fiecărui popor. „Numai reorganizînd pe baze socialiste industria și agricultura, în cadrul unui plan unic, prin dirijarea nemijlocită de către societate a acestei activități – se arată în Programul P.C.R. – popoarele respective (din țările în curs de dezvoltare – n.n.) vor putea lichida rămînerea în urmă din punct de vedere economic și social, își vor putea făuri o economie de sine stătătoare, se vor putea ridica la nivelul țărilor avansate".

Transformările sociale pe care le presupune trecerea la orînduirea socialistă pot și trebuie să fie realizate de către fiecare popor în parte, întrucît socialismul nu poate fi adus sau impus din afară. În procesul transformărilor socialiste, al instaurării unei noi ordini economice și politice în interiorul țărilor în curs de dezvoltare și al adîncirii colaborării pe multiple planuri cu țările socialiste, ca și cu alte țări ale lumii, socialismul își va afirma tot mai mult superioritatea pe plan mondial.

Lichidarea subdezvoltării este un proces complex, care presupune restructurări profunde în ordinea economică și socială internă, ca și în relațiile economice și politice internaționale. De înfăptuirea consecventă a unor schimbări radicale în aceste domenii, depinde, în mod nemijlocit, eficiența efortului material și uman al popoarelor îndreptat spre depășirea accelerată a rămînerii în urmă sub raport economic.

Așa cum se arată în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., **„accelerarea progresului economico-social trebuie să aibă la bază, în primul rînd, munca, eforturile fiecărui popor și națiuni. În același timp este necesar ca popoarele și țările mai dezvoltate, îndeosebi cele care au realizat această dezvoltare și pe seama asupririi popoarelor slab dezvoltate, să acorde un ajutor mai puternic, mai substanțial în asigurarea progresului economic și social al acestor state. Numai pe această cale se vor putea înfăptui programele de dezvoltare economică și socială rapidă, se vor obține rezultate în lichidarea decalajelor care despart țările avansate de cele slab dezvoltate".**

Pentru a lichida subdezvoltarea nu este suficientă așadar, numai restructurarea social-economică internă, ci trebuie să se înfăptuiască și restructurarea raporturilor economice între state și, în primul rînd, a actualei diviziuni internaționale a muncii. Locul actual al țărilor în curs de dezvoltare în diviziunea internațională a muncii poate și trebuie să fie modificat, atît prin dezvoltarea economiilor lor naționale, cît și prin reorganizarea diviziunii internaționale a muncii ca atare, prin instaurarea unei ordini economice internaționale mai drepte.

prof. dr. C. MOISUC

Munca proprie — factorul hotărîtor al dezvoltării economice și sociale

---

1) International Development Strategy for the Second United Nations Development Decade, A/2626/XV/1970.

2) Population, ressources et environnement, E/Conf./60/50/1974, p. 17.

3) I.M.F. Annual Report 1974.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

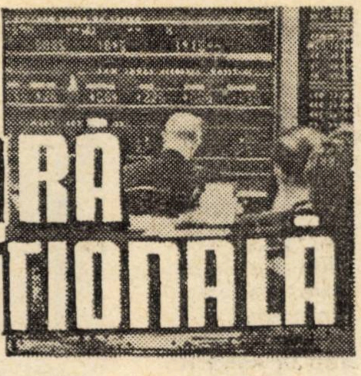

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	17 II 1975	21 II 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 21 II 1975 față de: Cursul central	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 21 II 1975 față de: Nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973–21 II 1975
Marca vest-germană	2,669o4	2,6990	2,315o	2,3o65	+15,71	+17,o2	-14,54
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,464o	2,447o	+38,35	+32,81	-24,71
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,2625	4,242o	+ 8,54	+1o,85	- 9,78
Lira sterlină[2]	2,8952	2,325o	2,3925	2,4o17	-17,o4	+ 3,3o	- 3,19
Lira italiană	523,5o	6o7,o	636,4o	634,1o	-17,44	- 4,27	+ 4,46
Yenul japonez	3o8,o	28o,2o	293,o	289,o	+ 6,57	- 3,o4	+ 3,14
Prețul aurului la Londra[3]	-	1o3,87	182,5o	185,1o	-	-	-

1) revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN SĂPTĂMÎNA 17—21 februarie a.c. pe piețele valutare internaționale a continuat să se mențină o atmosferă de tensiune și instabilitate, cursurile principalelor valute occidentale înregistrînd oscilații importante la intervale scurte de timp. Continuarea tendinței de scădere a dolarului S.U.A. a constituit totuși și în perioada analizată fenomenul dominant al evoluției situației pe piețele valutare internaționale. De remarcat că în această perioadă cursul dolarului a scăzut la nivelul cel mai redus înregistrat vreodată față de florinul olandez (1 dolar = 2,3925 florini) și la cel mai redus nivel din ultimele șapte luni față de yenul japonez.

În cercurile de specialitate occidentale se fac aprecieri în sensul că dolarul ar putea să înregistreze noi scăderi față de yenul japonez. Aceasta datorită, pe de o parte, îmbunătățirii situației balanței de plăți a Japoniei și nivelului ridicat al rezervelor valutare ale acestei țări, de 13,5 miliarde dolari la finele lunii ianuarie 1975, iar pe de altă parte, procentului de revalorizare de fapt al valutei japoneze față de dolar cu mult inferior comparativ cu celelalte valute occidentale (vezi datele tabelului alăturat).

Pentru a evita o scădere prea accentuată a dolarului unele bănci centrale occidentale, printre care Banca Franței și Banca Federală a R.F.G., au intervenit pe piață pentru a sprijini moneda americană, fără a reuși însă să imprime evoluției cursului ei o tendință contrară. La finele perioadei analizate, cursul dolarului față de principalele valute occidentale se situa la niveluri inferioare celui de la finele perioadei anterioare.

Scăderea cursului dolarului se datorește unor factori legați atît de evoluția economiei americane și de perspectivele acesteia, cît și de lipsa unor acțiuni concertate ale autorităților monetare din principalele țări occidentale pe linia asigurării unei stabilități pe piețele valutare.

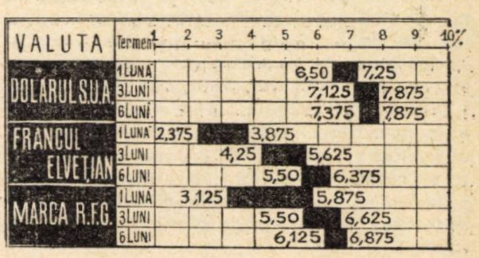

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 17—21 februarie 1975 (niveluri minime și maxime).

Lipsa unor asemenea acțiuni concertate constituie un alt factor care alimentează permanent acțiunile speculative asupra diverselor valute. Astfel, la începutul lunii februarie a.c., băncile centrale din S.U.A., Elveția și R. F. Germania căzuseră de acord să intervină pe piețele valutare pentru a sprijini cursul dolarului. În cercurile de specialitate occidentale se aștepta ca la reuniunea băncilor centrale occidentale de la Basel din zilele de 9—10 februarie a.c. să se ia măsuri suplimentare pe această linie și eventual la acordul respectiv să adere și alte bănci centrale. Datorită divergențelor existente între punctele de vedere ale S.U.A. și ale ansamblului țărilor vest-europene dar și între principalele țări vest-europene, nu a fost posibilă luarea nici unei măsuri concrete, ceea ce a determinat reluarea atacurilor speculative „à la baisse" asupra monedei americane.

Accentuarea tendinței de scădere a dobînzilor în S.U.A., dobînda preferențială (prime rate) fiind redusă de unele bănci americane la 8,75 % și chiar la 8,50 %, fenomen stimulat de măsurile de relaxare a politicii de credit luate de autoritățile monetare americane, a contribuit de asemenea la slăbirea poziției monedei americane pe piețele valutare, dat fiind faptul că procesul de scădere a dobînzilor în țările vest-europene este mult mai lent. Astfel are loc și pe această cale o reducere a atractivității plasamentelor pe piața monetară americană, cu influențe negative asupra poziției dolarului.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 21 II 1975

Anglia	1o,5o%	Italia	8,o %
Austria	6,5o%	Japonia	9,o %
Belgia	8,25%	Luxemburg	8,25%
Canada	8,25%	Norvegia	5,5o%
Danemarca	9,o %	Olanda	7,o %
Elveția	5,5o%	Suedia	7,o %
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,75%
Franța	12,o %		
R.F.G.	5,5o%		
Israel	6,o %		

Dobînda Minimă de Imprumut (Minimum Lending Rate)

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Polonia : forța de muncă

PROGNOZE elaborate de Institutul muncii și treburilor sociale din R.P. Polonă evidențiază tendințe de încetinire a ritmului de creștere, în perioada următoare, a forței de muncă ocupate în economie. Se apreciază că între anii 1971 și 1980 resursele reale de forță de muncă vor spori cu peste 3,1 milioane de persoane, iar în 1981—1990 doar cu 600 000 de persoane. Ca urmare, se scontează ca în deceniul 1981—1990 creșterea producției să fie obținută în proporție de peste 90% pe seama ridicării productivității muncii.

O trăsătură caracteristică a modificărilor structurale în repartiția forței de muncă o va constitui creșterea ponderii serviciilor — respectiv de la 27% în 1970 la 33% în 1980 și la 44% în 1990. Pe ansamblul ramurilor neagricole, acest sector va cuprinde în 1990 mai bine de jumătate din forța de muncă ocupată în economie!

Optimism de scurtă durată

SPERANȚELE pe care și le-au pus cercurile politice și de afaceri din Anglia în perspectivele extracției de hidrocarburi din zăcămintele „off-shore" din Marea Nordului, ale asigurării independenței țării față de importul de petrol, par a fi dezmințite de previziunile mai recente pe termen lung. Astfel, după cum rezultă din estimații publicate de „Midland Bank", resursele descoperite pînă în prezent în sectorul englez al Mării Nordului vor permite să se extragă doar timp de patru ani (1979—1982) peste 100 mil. tone anual, volumul extracției urmînd să regreseze apoi treptat.

Anul	Extracția (mil. tone)
1975	5
1977	50
1979	110
1980	115
1982	110
1984	80
1986	65
1988	45
1990	35

C.E.E. : scăderea extracției minereului de fier.

DUPĂ OPINIA experților comisiei Pieței Comune vest-europene, producția de minereu de fier a țărilor membre va continua să scadă lent în următorii ani, îndeosebi pe seama închiderii unor mine în R.F.G. și Luxemburg. Se apreciază că producția globală a celor șase țări fondatoare ale Pieței Comune ar urma să se restrîngă de la circa 73 milioane de tone în 1973 la 67 milioane în 1977, iar în cazul Angliei capacitatea de extracție a minereului de fier se va reduce, corespunzător, de la 9 la 8 milioane de tone.

INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

vector al progresului tehnic contemporan

FURNIZÎND 39,9% din producția industrială mondială și sporind mai rapid decît aceasta (de 1,21 ori în perioada 1955—1970), utilizînd 28,1% din totalul forței de muncă ocupate în producția industrială mondială, industria constructoare de mașini (care în sens larg o include și pe cea a prelucrării metalelor) prezintă pentru economia mondială și economiile naționale care o compun o importanță mult mai mare decît poate rezulta din aceste cifre. „Fiind în același timp producătoare și consumatoare de mașini și instalații — relevă un studiu consacrat acestei industrii*) elaborat anul trecut de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa —, ea exercită o influență determinantă asupra progresului tehnic. Ea este principalul vector al progresului tehnic și nivelul său de dezvoltare determină în fapt, în mare măsură, nivelul de dezvoltare al industriei și economiei în ansamblul său“. Influența amintită mai sus este evidențiată și de faptul că, în aproape toate țările, în a doua jumătate a deceniului trecut accelerarea sau diminuarea ritmului de creștere al producției industriei constructoare de mașini a atras o majorare sau o diminuare corespunzătoare a ansamblului producției industriale.

Datele din tabelul nr. 1 ne dau o imagine asupra locului preponderent pe care industria constructoare de mașini îl deține în totalul producției industriale într-o serie de țări, atît socialiste cît și capitaliste, paralel cu locul cu totul marginal ocupat de această ramură în industria și economia celor mai multe țări în curs de dezvoltare. Această din urmă concluzie — a existenței unor importante decalaje între nivelurile de dezvoltare a ramurii considerate în diferitele grupe de țări, cu toate consecințele economice, sociale și politice care decurg de aici — se impune cu și mai multă pregnanță dacă ținem seama că în Africa (fără R.S.A.) ponderea construcțiilor de mașini în producția industrială era în 1970 de numai 5,3%, fiind chiar mai redusă decît în 1965, cînd era de 5,9%. Tot o scădere a marcat ponderea amintită în ultima jumătate a deceniului trecut și în Asia (fără țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate din regiune), respectiv de la 9,4% la 9%. Este adevărat că o scădere de la 35% la 33,7% a înregistrat în intervalul amintit și ponderea industriei constructoare de mașini în zona Americii de Nord (S.U.A. și Canada), ca și în cea a A.E.L.S., de la 33,9% la 33%. Dar aceste reduceri — constată experții C.E.E./O.N.U. — nu au o semnificație notabilă, dat fiind locul oricum considerabil deținut de această ramură în totalul producției industriale a zonelor respective. Reține în același timp atenția faptul — semnificativ pentru nivelurile diferite atinse chiar în interiorul lumii în curs de dezvoltare — că în America Latină ponderea industriei constructoare de mașini în producția industrială a zonei (17,7% în 1970) continuă s-o întreacă pe cea calculată pe ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, care era de 12,5%, relevînd existența unui proces mai conturat de industrializare.

Nivelul de dezvoltare al industriei constructoare de mașini ca „industrie industrializantă“ nu poate fi însă desigur judecat numai după ponderea sa în totalul producției industriale. Se impune în acest scop o analiză mai detaliată a însăși structurii producției sale, a ponderii deținute în cadrul ei de ramurile de vîrf ale progresului tehnic — analiză pe care nu ne propunem s-o dezvoltăm în spațiul restrîns al acestui articol. Se poate totuși afirma, în ciuda insuficienței datelor comparabile, că există o tendință de sporire a ponderii producției de mașini și instalații pe seama celei de materiale de transport. În cadrul primei categorii, de o atenție crescîndă se bucură mijloacele de automatizare, aparatura electronică etc. Sub impulsul progresului tehnico-științific modificările structurale în interiorul fiecărei categorii au fost destul de accentuate în perioada analizată.

Tabel nr.1

Locul industriei constructoare de mașini în ansamblul industriei (1955-197o)

	Ponderea industriei constructoare de mașini (în %)					
	în producția industrială			în forța de muncă ocupată în industrie		
	1955	1965	197o	1955	1965	197o
Intreaga lume[1]	28,6	32,1	33,9	23,8	27,o	28,1(2)
din care:						
Țările socialiste europene[3]	24,8	35,1	39,6	31,3	35,1	36,2
Țările nesocialiste din care:	29,7	3o,9	31,3	21,8	24,6	25,7(2)
Țările dezvoltate[4]	31,6	33,3	34,o	28,6	32,8	34,8
Țările în curs de dezvoltare	9,1	11,6	12,5	8,6	11,9	12,9(2)

1) fără R.P.Albania, R.P.Chineză, R.P.Mongolă, R.P.D.Coreeană și R.D.Vietnam;

2) 1969;

3) numai țările membre ale C.A.E.R.;

4) S.U.A., Canada, țările vest-europene, R.Sud Africană, Japonia, Israel, Australia, Noua Zeelandă. Această sferă de cuprindere este valabilă pentru toate tabelele.

Sursa: C.E.E./ O.N.U., Doc.ECE/Engin/3/vol.I.

Tabel nr. 2

Creșterea producției industriale mondiale pe ramuri (1955-197o)

		Ritmul mediu anual de creștere (în%)
	Producția industrială mondială	6,3
	din care:	
I	Industria extractivă	4,9
II	Industria prelucrătoare	6,5
	din care:	
	Produse alimentare, băuturi, tutun,	4,8
	Textile	4,2
	Îmbrăcăminte, încălțăminte	4,2
	Lemn, produse din lemn, mobilă	5,1
	Hîrtie, tipărituri	5,1
	Produse chimice, derivate din petrol și cărbune, articole din cauciuc și din mase plastice	9,2
	Produse minerale nemetalifere	7,3
	Metalurgia de bază	5,2
	Construcții de mașini	7,6
III	Electricitate și gaz	8,5

Sursa: U.N. The Growth of World Industry, New York 197o, vol.I

O caracteristică esențială a dezvoltării industriei constructoare de mașini în ultimele două decenii — care explică de altfel modificările de ponderi în structura de ansamblu a ramurii — o constituie faptul că producția ei a sporit mai rapid decît cea a întregii industrii, și mai repede decît cea a majorității ramurilor industriale (vezi tabelul nr. 2).

După cum rezultă din tabelul nr. 2, ramurile a căror pondere în totalul producției industriale mondiale a crescut în intervalul de 15 ani amintit sînt industria constructoare de mașini (ajungînd la 33,9% în 1970), industria chimică (12,8%), producția de gaze și electricitate (6%) ș.a., ponderea celorlalte ramuri a scăzut. În concluzie, dacă pe ansamblu ramura cea mai dinamică a fost industria chimică, construcțiile de mașini rămîn ramura cu cea mai mare pondere în totalul producției industriale mondiale.

Reține, de asemenea, atenția faptul că ritmul de creștere al producției industriei constructoare de mașini a fost mai rapid și mult mai regulat în țările socialiste europene decît în țările nesocialiste ale lumii, reflectînd efortul deosebit al țărilor din primul grup de a-și dezvolta și moderniza industria și economia în ansamblu. Față de un ritm de 7,6% în medie pe an pe plan mondial în perioada 1955—1970 (o triplare în acest interval), producția industriei constructoare de mașini a sporit cu 12,3% pe an în țările socialiste europene (de 5,7 ori), cu 5,7% în țările capitaliste dezvoltate (de 2,3 ori) și cu 10,3% (de 4,3 ori) în țările nesocialiste în curs de dezvoltare. În intervalul amintit, industria

Tabel nr.3

Raportul între indicele de creștere al producției constructoare de mașini și cel al producției industriale globale (1955-1970)

	1955-1960	1960-1965	1965-1970	1955-1970
Intreaga lume din care:	1,17	1,23	1,19	1,21
Țările socialiste europene	1,30	1,39	1,33	1,34
Țările nesocialiste din care:	1,07	1,13	1,07	1,09
Țările dezvoltate	1,02	1,20	1,07	1,10
Țările în curs de dezvoltare	1,38	1,68	1,05	1,35

constructoare de mașini a țărilor nesocialiste din Asia a sporit cu 20,7% în medie pe an (de 16,6 ori), în primul rînd pe baza performanțelor economiei japoneze, care nu s-au mai repetat în deceniul actual.

Cea mai inegală creștere a producției ramurii de care ne ocupăm s-a semnalat în cazul Americii de Nord. Inegală între diferitele zone geografice și grupe de țări, sporirea producției industriei constructoare de mașini a fost inegală și în timp (10,9% în 1966, dar 4,2% în 1970), devansarea creșterii ansamblului producției industriale rămînînd totuși un fenomen continuu nu numai pe ansamblu (vezi tabelul nr. 3) ci și pentru aproape toate zonele geografice și grupele de țări, cu excepția Americii de Nord, unde cele două ritmuri au coincis. Și mai inegală în timp apare evoluția producției construcțiilor de mașini în anumite țări capitaliste dezvoltate. Astfel, în S.U.A. variația producției ramurii a oscilat între +13,9% în 1966 și —8,6% în 1970, iar în Japonia a oscilat între +1,6% în 1965 și +31% cu numai doi ani mai tîrziu.

În contrast cu aceste oscilații marcate, în România industria constructoare de mașini, devenită în anii construcției socialiste una din ramurile de bază ale industriei, a înregistrat în mod constant ritmuri deosebit de înalte de creștere, întrecute în perioada 1960—1970 doar de cele ale industriei chimice și producției de energie electrică. O asemenea evoluție se constată și în cazul Angliei, Franței, R.F.G., Olandei, Danemarcei, S.U.A., Belgiei etc. În anumite țări, printre care Japonia, R.D.G., Polonia, Italia, Spania, industria constructoare de mașini a fost în deceniul trecut ramura cu cel mai înalt ritm de dezvoltare, iar în alte țări, printre care Bulgaria, Cehoslovacia, U.R.S.S., Suedia, Norvegia, Elveția, construcțiile de mașini n-au fost întrecute ca ritm de creștere decît de industria chimică.

Tabel nr. 4

Repartiția producției* mondiale a industriei constructoare de mașini (1955-1970) (în%)

	1955	1965	1970
Intreaga lume din care:	100,0	100,0	100,0
Țările socialiste europene	18,8	30,9	36,6
Țările nesocialiste din care:	81,2	69,1	63,4
Țările dezvoltate	79,1	66,1	60,3
Țările în curs de dezvoltare	2,1	3,0	3,1

* a valorii adăugate de industria constructoare de mașini.

Grație dezvoltării ei prioritare, în cele mai multe din țările menționate, industria constructoare de mașini se situa în 1970 pe primul loc între ramurile industriei ca mărime a valorii adăugate. Desigur, procentajul indicînd ponderea ei în totalul producției industriale nu era identic în toate țările, ci se deosebea destul de mult, nivelul de 35,9% înregistrat în Anglia fiind printre cele mai ridicate. Printre țările în care ponderea ramurii amintite a marcat cele mai mari creșteri în deceniul trecut, experții O.N.U. menționează Japonia, Polonia, România și U.R.S.S.

Diferențierea geografică a ritmurilor de creștere a producției explică la rîndul său modificările în repartiția pe glob a industriei constructoare de mașini. Cea mai remarcabilă dintre ele o reprezintă fără îndoială creșterea aproape de două ori a ponderii țărilor socialiste europene în producția mondială a ramurii, cu o diminuare corespunzătoare a celei a țărilor capitaliste dezvoltate (vezi tabelul nr. 4). Datele tabelului nr. 4 scot și mai clar în evidență enormul decalaj care separă încă țările în curs de dezvoltare de cele avansate în ramura caracterizată ca „motorul progresului tehnic“ în industrie și în întreaga economie modernă și infimul progres care s-a realizat în reducerea acestui decalaj în cei 15 ani avuți în vedere, din care ultimii zece se suprapun primului Deceniu al dezvoltării.

O analiză mai detaliată relevă încă un fapt semnificativ și anume scăderea ponderii S.U.A. și Canadei în producția mondială a ramurii de la circa jumătate (49,5% în 1955) la 29,8% în 1970, paralel cu o creștere a ponderii țărilor nesocialiste din Asia de la 1,7% în 1955 la 9,2% în 1970, datorită în primul rînd progreselor economiei japoneze. Dacă se exclud din calcul Japonia și Israelul, ponderea zonei scade dintr-o dată la 0,9% în 1970, față de 0,5% în 1955. În schimb ponderea Africii (fără R.S.A.) rămîne la fel de neînsemnată (0,2% în 1970, ca și în 1955), ceea ce confirmă încă o dată concluzia afirmată mai înainte.

Industria constructoare de mașini continuă să se caracterizeze printr-un înalt grad de concentrare într-un număr mic de țări. Datele statisticii O.N.U. relevă că în 1970 primele cinci țări constructoare de mașini — S.U.A., U.R.S.S., Japonia, R.F.G. și Anglia — furnizau 73,8% din producția mondială, iar primele zece țări obțineau în total 85,5% din producție.

Principalul factor al creșterii producției ramurii considerate a fost în perioada analizată cel intensiv — ridicarea productivității muncii, atît pe plan mondial, cît și în toate grupele de țări, cu excepția celor nesocialiste în curs de dezvoltare (vezi tabelul nr. 5). Cu toate acestea, ponderea forței de muncă ocupate în industria constructoare de mașini în totalul forței de muncă din industrie a sporit atît pe plan mondial (de la 23,8% în 1955 la 28,1% în 1969), cît și în toate grupele mari de țări și în toate regiunile geografice.

Într-o serie de țări, industriei constructoare de mașini îi revine primul loc între ramurile industriale și din punct de vedere al forței de muncă pe care o ocupă. Nivelurile de 10—15% din totalul populației ocupate pe plan național sînt cele mai răspîndite. Raportată la forța de muncă ocupată numai în industrie, ponderea respectivă ajunge să reprezinte în unele cazuri cu mult peste 30% : în R.D.G. 44,3%, în Anglia 40,6%, în Suedia 39,1%, în Franța și U.R.S.S. 38,2% etc. Faptul acesta prezintă o importanță cu atît mai mare cu cît în industria constructoare de mașini exigențele față de calificarea forței de muncă sînt mai ridicate decît în alte ramuri industriale și în orice caz în creștere. Datele statistice relevă pentru deceniul trecut o creștere a ponderii muncitorilor nemanuali însoțită de diminuarea corespunzătoare a ponderii muncitorilor mai puțin calificați.

Tabel nr. 5

Ritmul mediu anual de creștere a producției, a forței de muncă și a productivității muncii în industria constructoare de mașini (1955-1969) (în %)

	Producția	Forța de muncă	Productivitatea muncii
Intreaga lume din care:	7,9	3,8	5,3
Țările socialiste europene	12,4	4,4	7,7
Țările nesocialiste din care:	6,3	3,5	4,4
Țările dezvoltate	6,1	2,9	4,5
Țările în curs de dezvoltare	10,5	6,6	4,7

Creșterea productivității muncii este determinată în măsură crescîndă de volumul și desigur și de eficiența investițiilor, antrenînd mărirea fondurilor fixe ce revin pe cap de locuitor. Se cuvine relevat faptul — semnificativ pentru opțiunea hotărîtă în direcția industrializării rapide a țării — că România, cu o medie de 28% pe an a creșterii investițiilor în ramura construcțiilor de mașini în perioada 1963—1969, pentru care statisticile C.E.E./O.N.U. oferă date comparabile, le întrece cu mult pe cele — ele însele ridicate — ale altor țări : Bulgaria 24%, Japonia 20,2%, Ungaria 15,2% etc. În perioada 1965—1970 ritmul amintit ajunsese în țara noastră chiar la 37% în medie pe an, asigurînd astfel dinamismul deosebit al dezvoltării acestei ramuri cheie a economiei moderne, hotărîtor pentru lichidarea decalajului care ne mai desparte de țările avansate.

Ion BARAC

---

*) C.E.E./O.N.U., Le rôle et la place des industries mécaniques et électriques dans les économies nationales et dans l'économie mondiale. New York, 1974.

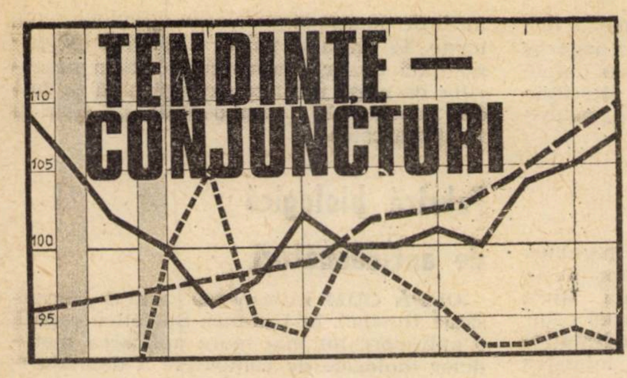

TENDINTE — CONJUNCTURI

Indicele sintetic INSCIN

SPRE DEOSEBIRE de perioada anterioară anului 1970, cînd prețurile internaționale ale produselor de bază prezentau o evoluție relativ constantă pe termen lung, începînd din anul 1971 asistăm la modificări tot mai frecvente în evoluția acestor prețuri, cu importante implicații asupra comerțului internațional.

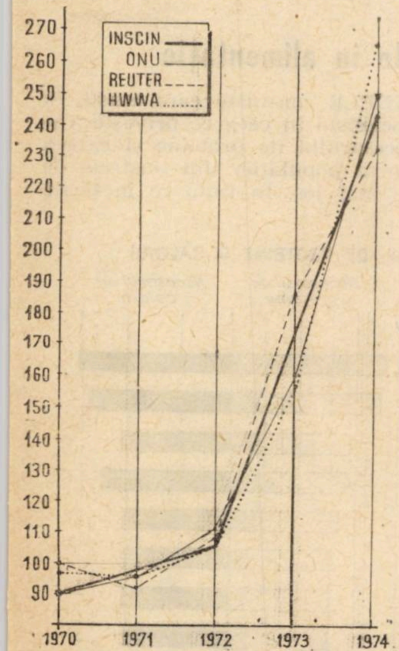

Evoluția comparativă a indicelui INSCIN cu a altor indici de prețuri internaționale (1970—1972=100)

Indicele sintetic INSCIN al prețurilor internaționale ale produselor de bază
în anii 1973-1974 și ianuarie 1975
197o-- 1972 = 1oo

		Indici anuali	Ian.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Iun.	Iul.	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
Indice general	1973	17o,3												
	1974	24o,3	237,5	234,3	236,3	236,3	242,3	241,5	241,4	242,1	238,6	243,3	247,2	238,2
	1975		238,6											
1) Produse alimentare	1973	16o,6												
	1974	23o,8	2o2,1	214,8	213,4	2o6,3	2o7,9	213,o	217,8	227,1	235,9	263,3	297,1	268,2
	1975		264,6											
• cereale	1973	195,5												
	1974	261,5	286,o	3o1,7	276,1	232,6	2o8,9	231,o	25o,6	257,8	255,6	289,5	279,4	266,7
	1975		239,o											
• semințe ol., prod. deriv., grăsimi anim., veg.	1973	15o,2												
	1974	24o,8	2o1,1	2oo,1	212,8	222,4	24o,4	234,3	238,5	247,8	248,7	281,8	284,5	276,7
	1975		261,2											
• animale, carne, prod. anim.	1973	135,7												
	1974	218,3	228,6	126,2	126,1	126,o	127,7	127,7	12o,4	119,7	129,1	133,1	132,9x)	136,ox)
	1975		111,7x)											
• zahăr și prod. tropicale	1973	179,3												
	1974	437,5	247,6	317,o	335,6	351,2	372,7	377,8	396,1	43o,5	47o,7	54o,7	797,8	618,2
	1975		57o,9x)											
2) Combustibili	1973	2o3,2												
	1974	339,8	384,6	337,8	34o,o	322,1	344,o	332,3	327,7	322,2	322,2	331,9	334,7	341,8x)
	1975		342,7x)											
3) Materii prime industriale	1973	162,5												
	1974		2o7,8	211,6	214,7	222,3	225,2	225,3	224,9	224,1	215,4	21o,8	2o4,5	197,9
	1975		199,6											
• minereuri	1973	119,4												
	1974	138,6	129,6	131,9	149,6	145,1	14o,4	143,2	14o,1	139,o	133,7	133,7x)	133,7x)	134,2x)
	1975		134,2x)											
• metale	1973	156,2												
	1974	231,5	2o9,5	218,4	221,3	237,9	243,9	246,2	249,4	249,7	238,5	232,7	221,3	2o9,1
	1975		21o,2x)											
• cauciuc	1973	191,6												
	1974	21o,3	298,7	269,8	263,2	237,7	242,1	2o5,5	188,9	191,o	169,2	163,4	136,4	157,6
	1975		156,5											
• lemn și produse din lemn	1973	177,4												
	1974	232,1	2o8,2	213,5	228,2	232,8	236,1	241,4	234,o	229,7	225,2	228,7x)	233,1x)	237,8x)
	1975		245,6x)											
• fibre animale și vegetale	1973	188,o												
	1974	192,o	252,o	237,4	215,3	2o3,9	19o,o	183,2	184,3	187,3	178,5	164,9	156,7	15o,5
	1975		147,3x)											
• piei	1973	176,9												
	1974	122,3	158,4	153,o	136,4	132,6	135,3	125,7	122,8	118,3	118,1	96,1	9o,o	8o,5
	1975		72,1											

***) Date provizorii pentru : cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, fero-mangan, fero-siciliu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră recoaptă, laminate de cupru, laminate de aluminiu, cherestea de rășinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hîrtie pentru ziar, hîrtie pentru saci, fibre celulozice, porci vii, vite cornute mari și miere.**

Pentru analiza acestor implicații servesc o serie de indici sintetici ai prețurilor internaționale la produsele de bază, printre care menționăm indicele O.N.U. al prețurilor de export, indicii Reuter (Anglia), Moody (S.U.A.) și HWWA (R.F. Germania).

La analiza incidenței evoluției prețurilor internaționale ale produselor de bază asupra comerțului exterior al R. S. România au fost utilizați ,pînă în prezent, indicii mai sus menționați. Dat fiind diferențele existente între structura produselor cuprinse in acești indici și structura comerțului exterior al țării noastre cu produse de bază, indicii respectivi nu reflectă decît parțial influențele modificărilor de prețuri internaționale asupra comerțului exterior al R. S. România cu produsele respective.

Pentru a crea posibilitatea efectuării unor analize cît mai exacte, Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale (INSCIN) a elaborat un indice sintetic al evoluției prețurilor internaționale (cotații de bursă, prețuri de licitații, prețuri de listă de export etc.), construit pe baza structurii comerțului exterior al R. S. România cu produse de bază și denumit indicele sintetic INSCIN. Așa cum rezultă din grafic, alura generală a indicelui astfel calculat nu diferă de aceea a celorlalți indici amintiți.

Metodologia de calcul și structura indicelui INSCIN au fost aprobate de Comitetul Executiv al M.C.E.C.E.I. Indicele este calculat pe baza formulei Laspeyres, prețurile fiind ponderate cu greutatea specifică pe care o dețin produsele respective în comerțul exterior al R. S. România. Indicele cuprinde în calcul un număr de 66 de produse (inclusiv sortimente), repartizate în 11 subgrupe. Acestea reprezintă o pondere de circa 78% în exportul și respectiv de circa 66% în importul R. S. România cu produse de bază. Indicele este calculat cu o periodicitate lunară.

Pentru produsele la care datele de prețuri apar cu întîrziere în publicațiile de specialitate (în special cele care nu se comercializează la burse), în calculul indicelui se folosesc prețurile din perioada precedentă, acestea fiind considerate provizorii pentru perioada curentă. Indicii astfel calculați urmează să fie corectați ulterior, la data publicării prețurilor respective.

Indicele INSCIN arată că tendința de creștere a prețurilor internaționale ale produselor de bază, înregistrată în ultimii doi ani, s-a oprit în luna mai 1974. În a doua jumătate a anului trecut, prețurile au scăzut la majoritatea materiilor prime industriale, în timp ce la produsele agro-alimentare (în special la zahăr, grăsimi și uleiuri) au continuat să crească.

Continuarea recesiunii în economia țărilor occidentale a determinat, la începutul anului 1975, o tendință de scădere generală a prețurilor la toate produsele de bază, cu excepția metalelor și a cauciucului natural, la care prețurile au crescut ușor, această din urmă tendință fiind rezultatul acțiunilor întreprinse de producători pentru restrîngerea producției și a ofertei pe piață.

Sectorul prognoză și eficiența
comerțului exterior
INSCIN

Încetinire în comerțul mondial

ÎN CURSUL anului 1975 volumul fizic al comerțului mondial va putea să înregistreze un spor de circa 4%, apreciază Institutul de economie mondială de la Hamburg în ultimul număr al publicației sale Inter-Economics *(nr. 2 1975). Aceasta va reprezenta o încetinire față de evoluția din 1974 cînd ritmul a fost de 7%, după evaluările aceluiași Institut. Se relevă deplasările însemnate care s-au produs anul trecut în sfera prețurilor internaționale, ducînd la creșteri mult mai însemnate ale volumului tranzacțiilor în prețurile curente. Explozia prețurilor petrolului a fost deosebit de importantă în acest sens, apreciază revista citată, dar și prețurile produselor industriale finite și semifinite au cunoscut sporuri considerabile.*

Comerțul sovieto-francez se extinde rapid

CALIFICÎND drept „excelente" rezultatele colaborării economice și comerciale franco-sovietice, ministrul comerțului exterior al Franței, Norbert Segard, a declarat într-un interviu acordat la 18 februarie agenției TASS că se poate presupune că schimburile comerciale franco-sovietice se vor dezvolta în anii viitori mult mai rapid decît se prevedea în acordul de colaborare economică dintre cele două țări. Inițial se hotărîse ca în 1974 volumul tranzacțiilor să ajungă la circa 4,8 miliarde franci, dar în realitate suma lor totală se apropie de 6 miliarde. Se așteaptă ca în urma vizitei premierului francez Jacques Chirac la Moscova, în martie a.c., schimburile amintite să cunoască un nou impuls.

Permanența grevelor

MIȘCAREA grevistă reprezintă o permanență a vieții sociale în lumea capitalistă. Intensitatea ei variază atît în timp, în funcție de evoluția situației economice, cît și de la o țară capitalistă la alta, în funcție de tradiții, de gradul de concentrare și organizare a clasei muncitoare etc.

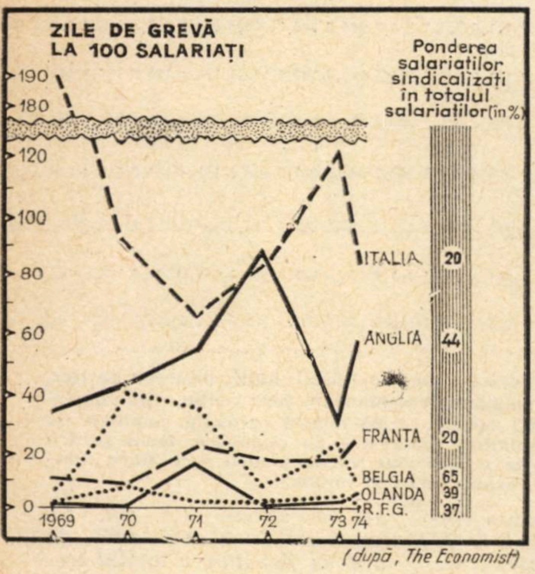

(după , The Economist)

Astfel, de exemplu, în Franța s-au înregistrat în 1968 circa 150 milioane zile de grevă, de două ori mai multe decît totalul zilelor de grevă consemnate în Anglia între 1964 și 1974. În schimb după 1970, în industria franceză s-au semnalat cam tot atîtea zile de grevă cîte în Japonia și numai un sfert din numărul celor înregistrate în Anglia (vezi graficul).

Consumuri comparative de energie

UNUL din sectoarele de activitate cu un consum important de combustibili și energie sînt transporturile. Dar, și în sînul lor există o diferențiere multiplă în raport cu genul transportului (rutier, feroviar, naval sau aerian), precum și cu nivelul de modernizare a mijloacelor de transport utilizate. Astfel, atît în transportul de persoane cît și în cel de mărfuri apar decalaje considerabile — de la un mijloc de transport la altul — în ceea ce privește consumul specific de energie.

În condițiile actualei conjuncturi în domeniul energiei, care reclamă un riguros regim de economii, sînt instructive datele din tabelul de mai jos (în care diferitele consumuri specifice sînt raportate, pentru comparabilitate, la benzină).

Transportul persoanelor	Călător/km pe 1 litru	Transportul mărfurilor	Tonă/km pe 1 litru
Vapor fluvial cu palete	90	Petrolier (de 100 000 t)	288
Autobuz interurban	48	Transport prin conductă	170
Tren de persoane	22	Șlep fluvial	74
Expres internațional	18	Tren marfar (100 vagoane)	72
Metrou	15	Autocamion (40 tone)	18
Autoturism	7	Avion cu turbopropulsor	2,1
Avion cu reacție (707)	5	Avion cu reacție (707)	1,8
Elicopter	2	Elicopter	1,3

Sursa : Plánované hospodárstvi, nr. 1/1975.

O nouă flotă

REPREZENTANȚI a 17 țări din regiunea Caraibilor se vor reuni în luna aprilie, la San José, capitala Republicii Costa Rica, pentru a pune bazele înființării unei companii maritime și comerciale multinaționale, a declarat Ruben Gonzales, ministru adjunct al relațiilor externe al Mexicului. Compania are în vedere formarea unei flote maritime care să preia operațiunile de transport în regiune, efectuate în prezent de firme vest-germane, japoneze, olandeze și italiene.

Din noua organizație au fost invitate să facă parte : Barbados, Columbia, Costa Rica, Cuba, Republica Dominicană, Grenada, Guyana, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaica, Mexic, Nicaragua, Panama, Salvador, Trinidad-Tobago și Venezuela.

Combustibil din deșeuri

ÎN JAPONIA se desfășoară ample lucrări în vederea utilizării deșeurilor drept combustibil. Astfel, în orașul Osaka funcționează o termocentrală (cu o capacitate de 80 mii kW) care folosește anual 110 mii tone de resturi menajere. O centrală electrică similară, care va consuma zilnic pînă la 1,2 mii tone de resturi menajere se construiește în prezent lîngă Tokio.

Două societăți japoneze au elaborat tehnologia de obținere a cărbunelui activ de calitate superioară (trecînd prin faza obținerii de păcură și gaze), din anvelope auto uzate. Pe de altă parte, o fabrică experimentală de prelucrare complexă a deșeurilor de mase plastice extrage pînă la 80% din substanțele combustibile pe care le conțin acestea.

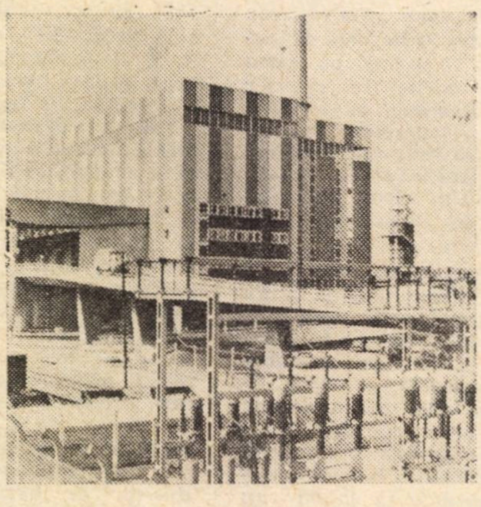

Uzina electrică, care folosește drept combustibil, deșeuri urbane (la Ivry, lîngă Paris).

Fabrică biologică de antidăunători

DUPĂ CUM informează ziarul „Sovetskaia Rossia", în Uniunea Sovietică capătă o extindere tot mai mare aplicarea metodelor biologice de combatere a dăunătorilor în agricultură. Față de instrumentele chimice, acestea se dovedesc a fi mai economice, într-o serie de cazuri mai eficiente și — în general — nepoluante.

În ultimii ani au fost construite o serie de fabrici, care produc, pe bandă rulantă, insecte folositoare omului. De pildă, insecta cunoscută sub numele de trihogramă atacă și distruge (în fază larvară) cîteva zeci de specii de dăunători ai culturilor cerealiere, de bumbac, sfeclă de zahăr, legume, lucernă și pomi fructiferi. S-a calculat că pentru „epurarea" de dăunătorii respectivi a unui hectar de semănături sînt suficiente 30 mii de trihograme, iar a unui hectar de livadă — 100 de mii. Or, o fabrică biologică mare produce zilnic zeci de milioane de ouă ale acestei insecte, fiind deservită doar de 10 oameni.

Decalajele în alimentație

PROFUNDELE contraste care există în lumea nesocialistă în ceea ce privește asigurarea necesarului de proteine și calorii în alimentarea populației sînt ilustrate de graficul de mai jos. În timp ce în țările Americii de Nord și cele vest-europene, consumul mediu pe locuitor depășește sensibil — atît la proteine, cît și la calorii — nivelul considerat normal, în toate celelalte zone, inclusiv o țară dezvoltată din punct de vedere economic cum este Japonia, acest consum se situează sub normă, (vezi liniile verticale întrerupte, din grafic), decalajul fiind cel mai pregnant în Asia de sud și în Africa centrală.

CONSUMUL DE PROTEINE ȘI CALORII

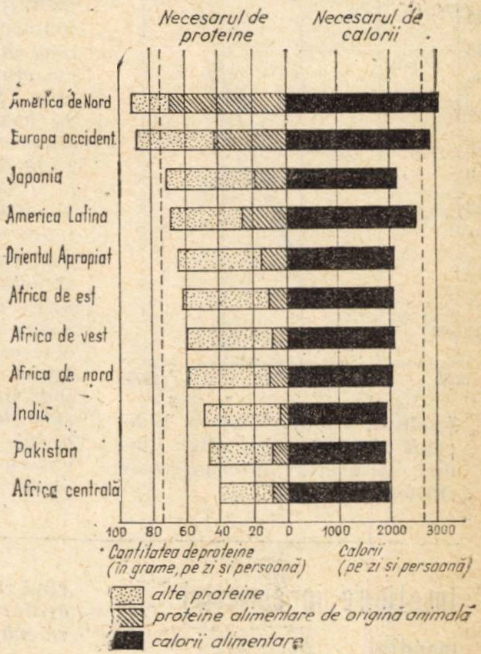

Cursuri fixe și cursuri fluctuante

Nina Dușcă, Ploiești — Prin statutul Fondului Monetar Internațional (F.M.I.), adoptat la Conferința monetară internațională de la Bretton Woods, din luna iulie 1944, s-a prevăzut obligația țărilor membre de a fixa o paritate metalică pentru monedele lor, adică un raport intre conținuturile in aur a două monede, precum și de a menține cursurile monedelor lor, in jurul parității respective, la un nivel de maximum ±1%. Începind de la sfirșitul anului 1958, odată cu introducerea convertibilității valutare pentru principalele valute occidentale și cu intrarea in vigoare a Acordului Monetar European (A.M.E.), cele 17 țări semnatare ale acestui acord au redus limitele lor de intervenție pină la +0,75%.

În urma acordului monetar incheiat la Washington, la 18 decembrie 1971, de către „grupul celor zece“, s-a renunțat in practică la aplicarea **cursului paritar** și s-a trecut la aplicarea unui **curs „central“,** care este cursul unei valute străine, considerată drept valută de referință, stabilit in mod oficial de autoritățile naționale din țara respectivă, curs care nu corespunde conținutului aur, dar care constituie de fapt paritatea reală a acelei monede, in funcție de care sint calculate marjele de ±2,25%, la care băncile centrale respective sint obligate să intervină.

De la inceputul anului 1973 principalele țări occidentale au hotărit să aplice un **curs fluctuant,** care este un curs al valutelor străine variabil, oscilind in funcție de evoluția raportului dintre cererea și oferta de valutele respective și neingrădit de anumite limite de intervenție in jurul parității oficiale, care in cazul de față nici nu există sau este suspendată.

De la 19 martie 1973 monedele unor țări membre ale Pieței Comune, (R.F.G., Belgia, Olanda, Luxemburg și Danemarca), cărora li s-au alăturat și Suedia și Norvegia, au hotărit să fluctueze in comun față de dolarul S.U.A., menținind intre ele un ecart maxim de 2,25%.

Gh. DANIELOPOLU

Populație

Miron Costescu, Roman — 1) Potrivit Anuarului demografic al O.N.U. pe 1973, apărut luna aceasta la New York, populația globului a fost in acel an de 3 860 milioane de locuitori, cu 78 milioane (2,1%) mai mulți decit în 1972. În ipoteza menținerii acestui ritm populația mondială se va dubla in 32 de ani, adică pină în anul 2007. 57% din populația globului trăiește în Asia (exclusiv U.R.S.S., în care trăiesc 5,5% din locuitorii planetei noastre). Cel mai inalt ritm de creștere demografică se semnalează în Africa, dar acesta este și continentul cu cea mai scăzută speranță de viață a populației (sub 40 de ani in 21 de țări), in vreme ce in Suedia speranța de viață atinge 77 de ani la femei și 72 de ani la bărbați. In afară de Suedia, în lume speranța de viață întrece 70 de ani numai in Norvegia, Olanda, Danemarca, Islanda, Japonia și Israel. Nivelul cel mai scăzut al mortalității infantile se inregistrează de asemenea in Suedia (9,6 la mie in 1973), urmată de Finlanda (10,1 la mie) și Norvegia (11,3 la mie). 2) Noțiunile solicitate, și altele, le găsiți explicitate în Glosarul demografic publicat in numerele 9—11/1974 ale revistei noastre, sub semnătura prof. univ. Vladimir Trebici. 3) Recensămintul general al populației care a inceput in Franța la 20 februarie este al treizecelea de după 1801 și al cincilea din perioada postbelică (după cele din 1946, 1954, 1962, 1968). El are și rolul de a permite obținerea de informații privind situația locuințelor (ca mărime și grad de echipare). Primele rezultate vor fi publicate spre sfirșitul anului, iar rezultatele detaliate in semestrul II 1976.

Următorul recensămint va avea loc in Franța in 1981 și pentru prima dată se va desfășura simultan in toate țările Pieței Comune.

Distrugeri pentru menținerea prețurilor

Constantin Haragea, Buzău — Distrugeri de produse alimentare in scopul menținerii unui anumit nivel al prețurilor pe piață au loc și in prezent, in condițiile penuriei acestor produse pe intinse zone de pe glob. Conform datelor furnizate de Comisia Pieței Comune vest-europene, reluate de cotidianul englez **Daily Telegraph,** in țările membre ale acestui organism s-au cheltuit anul trecut 21 milioane de lire sterline pentru lichidarea unor stocuri de fructe și legume. Cele mai mari sume s-au cheltuit pentru preluarea și distrugerea unor cantități importante de pere și mere (in Italia și Franța) ; o soartă similară a fost rezervată unor partizi de piersici, mandarine, portocale, precum și de conopidă și tomate.

Telefonul în lume

Gh. Viziru, Caracal — După evaluările companiei „American Telephone and Telegraph“, la începutul anului trecut in lume erau instalate 336,3 milioane de aparate telefonice, cu circa 23,4 milioane mai multe decit la începutul anului 1973. În medie, la fiecare sută de locuitori ai globului reveneau 8,6 aparate. Repartiția lor pe regiunile și țările lumii nesocialiste este, însă, foarte inegală. In timp ce în S.U.A. se numărau 65 de aparate la o sută de locuitori, în Suedia — 61, in Elveția — 56, in Canada — 53, in Noua Zeelandă — 47, in Danemarca — 41 ș.a.m.d., rețeaua posturilor telefonice din țările in curs de dezvoltare era mult mai rară (circa 0,1 aparate la o sută de locuitori in Birmania sau Zair, circa 0,2 aparate in Indonezia, Etiopia, Liberia sau Nigeria, circa 0,3 in India etc).

G. M. pe locul doi

Alexandru Raulea, Pitești — „General Motors“ a fost intr-adevăr mulți ani cea mai mare companie din S.U.A. și din lumea capitalistă din punct de vedere al cifrei de afaceri, dar in 1974 ea a fost intrecută de „Exxon“ (fost „Standard Oil of New Jersey“), ale cărei cifră de afaceri și profituri au sporit substanțial anul trecut in ciuda crizei energetice. Criza care a atins industria americană a automobilului a determinat in cazul lui „General Motors“ scăderea vinzărilor de la 35,80 la 31,55 miliarde dolari, in vreme ce „Exxon“ a realizat anul trecut o cifră de afaceri de 45,84 miliarde de dolari, ajungind astfel pe primul loc in ierarhia celor mai mari firme din Occident. Scăderea vinzărilor a fost însoțită în cazul lui G. M. și de o reducere cu peste 60 la sută a profiturilor nete, in ciuda majorării prețurilor de vinzare. Pentru anul in curs conducerea celei mai mari companii americane constructoare de automobile nu exclude o agravare a crizei in industria de automobile a S.U.A., iar pe ansamblul lumii consideră probabil că vinzările totale de autoturisme și camioane vor fi de 33 milioane bucăți, adică nu mai mari decit in 1974.

Relații cu țările petroliere

Marin Tupileanu, Găești — 1) În problema aurului vă sugerăm să consultați nr. 28/1974 al revistei noastre, care oferă răspuns la majoritatea întrebărilor dv. 2) Importurile de petrol ale R.F.G. au sporit anul trecut cu 111 la sută, atingind [illegible]9,7 miliarde mărci ; in același timp, creșterea veniturilor țărilor exportatoare de petrol a dus la un spor al cererii de produse industriale vest-germane materializat în sporirea exporturilor R.F.G. către aceste țări cu 73 la sută in 1974. 3) Cunoscuta societate americană de aviație „Pan American World Airways Inc.“, care trece în ultimul timp printr-o serie de dificultăți financiare (pierderi de 81,78 milioane dolari în 1974 față de 18,4 milioane în 1973), va putea să vindă o parte din acțiunile sale Iranului. Informații neoficiale citate anterior de agenția de presă iraniană „Pars“ arătau că Iranul ar dori să achiziționeze circa 13 la sută din acțiunile companiei „Pan Am“, investițiile în acest scop reprezentind in jurul a 230 milioane de dolari.

Africa în economia mondială

Mircea Iordache, Călărași — Africa deține o pondere de numai 1,5% în industria mondială. Dublarea acestei ponderi in următorii 15 ani ar presupune un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de 12%, iar realizarea obiectivelor celui de al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare — un ritm mediu anual de 9%, ambele apreciate recent de fostul director executiv al ONUDI, Ibrahim Helmi Abdel-Rahman, ca obiective greu de atins fără o restructurare a actualei ordini economice internaționale.

Principalele beneficiare ale materiilor prime africane continuă să rămină țările capitaliste dezvoltate. Expresie a marilor decalaje economice din lumea contemporană, materiile prime care asigură consumul pe șase luni al unui locuitor din țările industrializate echivalează cu consumul pe intreaga viață al unui locuitor din țările în curs de dezvoltare.

Cheltuielile de reclamă sînt admise?

La sesizarea unor unități economice, privind anumite cazuri de dificultăți intimpinate în efectuarea propagandei și reclamei economice, redacția noastră a cerut avizul Ministerului Finanțelor, care, prin adresa nr. 2614/13 februarie 1975, ne comunică următoarele :

„Reglementările în vigoare nu interzic unităților economice să efectueze cheltuieli de propagandă și reclamă. Aceste cheltuieli, avînd un caracter administrativ-gospodăresc sînt supuse, începînd cu anul 1975, regimului de planificare și limitare la strictul necesar stabilit de H.C.M. nr. 1397/1974 și Instrucțiunile comune ale M.F., B.N a R.S.R., B.R.C.E. și B.A.I.A. nr. 11.346 1974.

In consecință, unitățile economice pot inscrie în planul cheltuielilor administrativ-gospodărești pe anul 1975 cheltuieli legate de reclamă și propagandă, pe baza unor calcule de necesitate și fundamentare care să reflecte preocuparea pentru realizarea unui regim sever de economii. Potrivit normelor în vigoare, aceste planuri se avizează de organele financiar-bancare și se aprobă de forurile ierarhic superioare ale unităților în cauză.

In situațiile în care, la unele unități economice, organele bancare au considerat că nu se justifică prevederea în planurile de cheltuieli administrativ-gospodărești a unor sume pentru propagandă și reclamă, acestea, dacă nu consideră just punctul de vedere al băncilor, se pot adresa forurilor tutelare, pentru analiză“.

Acest aviz intărește răspunsul publicat de noi in „R. E.“ nr. 2/1975, pag. 29.

RESURSELE NATURALE

(Urmare din pag. 19)

al resurselor naturale a devenit o preocuparte mondială, merită să ne punem întrebarea : care sînt resorturile acestui proces care pare a fi omniprezent în creația tehnică ca și în producția curentă ?

Răspunsul cel mai la îndemînă pentru economist este acela că economisirea materiilor prime face parte componentă din tendința generală de amplificare a efectului cu resurse date, indiferent de natura resurselor. Într-adevăr, agentul economic judecă lucrurile în felul acesta. Numai că agentul economic nu poate realiza în această privință altceva decît să transmită celor care concep, realizează și operează sistemele tehnice, semnalele emise de relațiile economice. Numai creatorul și utilizatorul tehnicii dispune de cunoștințele necesare pentru a realiza economii de substanță. Economiile impuse de agentul economic, fără a fi coroborate cu creația tehnică ar fi dus (și au dus de multe ori) la risipă, și chiar la catastrofe.

De aceea răspunsul trebuie căutat și în logica internă a tehnicii. Aceasta din urmă se interferează în logica economică. Creatorul de tehnică care înregistrează continuu semnalele economice, are, printre scopurile pe care le urmărește, maximizarea efectelor cu resurse date ca pe unul din obiectivele de căpetenie. Ceea ce este însă demn de remarcat este faptul că logica tehnică „pură“ acționează și ea, independent chiar de considerentele economice în sensul economisirii substanței.

De o deosebită însemnătate pentru intensificarea utilizării substanțelor extrase din natură este perfecționarea materialelor industriale de bază, mai buna cunoaștere a proprietăților lor, prin alegerea materialului potrivit pentru fiecare funcție, prin combinarea unor materiale diferite și prin crearea unor materiale noi pe cale sintetică. O utilizare intensivă a substanțelor presupune alegerea materialului pentru fiecare funcție în așa fel încît să nu se utilizeze nici un gram de materiale peste cît este necesar, dar și acest material va fi supus prelucrărilor numai în măsura necesarului și pe porțiunile necesare.

Unul din principiile proiectării moderne a mașinilor care tinde să utilizeze mai intensiv substanța este cel al **simplității maxime**, concretizîndu-se în tendința de a reduce la minimum numărul de piese componente ale unui sistem mecanic. Deși presupune găsirea unor soluții tehnice radical noi, acest principiu poate fi ilustrat prin încercările persistente de a înlocui generarea directă a mișcării necesare, de obicei încercîndu-se de a se ocoli transformarea mișcării de du-te-vino în mișcare de rotație, caracteristică primelor motoare (mașina cu abur și motoarele cu ardere internă clasice). Astfel, în aviație și în navigația cosmică se utilizează pe scară din ce în ce mai largă motoarele cu reacție, dar și în transporturile terestre se încearcă să se impună motoare rotative cu ardere internă (de ex. motorul Wankel sau turbina cu gaze). Principiul reducerii numărului de piese componente și-a găsit variate întruchipări în cele mai diverse sisteme tehnice. Presupunînd problemele adiacente rezolvate, el economisește nu numai materialul constructiv (de ex. oțelul), dar și materialele auxiliare (de ex. lubrifianții). Și, ceea ce este mai important, mărește și siguranța în funcționare. Economiile sînt aici complexe.

Progresul tehnic înregistrează relativ rar modificări de principiu. Explicația acestei rarități relative ar necesita o investigație specială, asupra căreia nu ne putem opri aici. Progresul tehnic este însă continuu datorită a nenumărate perfecționări de detaliu, care converg mereu spre perfecționarea unor soluții de principiu existente. Întreaga istorie a tehnicii mecanice este o ilustrație de mari proporții a inovației perfecționării detaliilor. Gottl-Ottlilienfeld, un economist astăzi uitat, dar care a fost un atent investigator al tehnicii începutului de veac XX, scria : „Rațiunea tehnică ne recomandă să raționalizăm mărunțișurile nu numai pentru că, pe măsura creșterii proporțiilor producției, exploatarea chiar și a avantajelor celor mai mărunte sau suprimarea pierderilor infime se ridică la sume din ce în ce mai mari... La aceasta se mai adaugă și faptul că ocaziile de economii devin din ce în ce mai numeroase, pe măsură ce coborîm pe scara măruntului“.3) Tehnica modernă este în această privință de-a dreptul meschină. Comparînd balanțele legăturilor dintre ramuri pe perioade lungi, Ann Carter arată că însemnata economie de metal realizată în industria americană de prelucrare a metalelor s-a realizat, nu în ultimul rînd și grație reducerii sensibile a consumului de elemente de asamblare (șuruburi, cuie, nituri, splinturi), a căror producție a cunoscut un „sever declin“).4) **(va urma)**

---

1) W.G. Waffenschmidt, Technik und Wirtschaft, Jena 1928. p. 267

2) Vezi de exemplu, Dr. Vasile M. Popescu, Reducerea cheltuielilor materiale de producție in industrie. Editura Academiei, București 1974.

3) Friedrich von Gottl-Ottlilienfeld, Vom Sinn der Rationalisierung, Gustav Fischer-Verlag. Jena, 1929, p. 35.

4) vezi Ann Carter, Structural Change in the American Economy, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1970 p. 125 s. a.

ÎN CURÎND APARE

„ACTIVITATEA FINANCIARĂ — CONTROLUL ECONOMIC“

Editată de REVISTA ECONOMICĂ

Din cuprins : fondurile întreprinderii și planificarea financiară ; creditarea și decontarea între unitățile socialiste ; regimul prețurilor ; calculul și plata drepturilor bănești ; analiza financiară ; controlul de partid și de stat ; controlul ierarhic operativ — curent și control preventiv ; controlul financiar intern ; răspunderea celor care activează în sectorul financiar și de control ; jurisdicții speciale ; expertizele contabile ; recuperarea pagubelor aduse unităților socialiste.

ULTIMELE ZILE ÎN CARE MAI PUTEȚI EXPEDIA REDACȚIEI NOASTRE O COMANDĂ ÎN CARE SĂ SOLICITAȚI EXPEDIEREA VOLUMULUI PRIN COLET POȘTAL RAMBURS (COSTUL UNUI EXEMPLAR 20 LEI).

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Nr. 9 din 28 februarie 1975

— 1945 — 6 martie — 1975 : Sub semnul soarelui **(Vasile Porumbescu)** 1
— Unitatea dialectică între producție și repartiție in societatea socialistă (lector dr. **E. Nasta,** conf. dr. **G. Horja)** 2
ECONOMIE NAȚIONALĂ
— Ritmul activității pe șantierele de construcții (ec. **C. Damian)** 4
— Ancheta „R.E." : Dimensionarea normelor de stoc și normativelor de mijloace circulante (II) **(Maria Ioniță)** 6
— Tribuna economistului 8
— Oile : efective, randamente, eficientă **(Ion Manea)** 9
— Comerț exterior : Dinamica pieței și strategia exporturilor (dr. ing. **Iulian Dănescu)** 12
CONDUCERE ● ORGANIZARE
— Cum măsurăm efectele organizării (II) (prof. univ. dr. **Paraschiv Vagu,** ing. **Nicolae Haneș)** 14
File de istorie: 1945 — 6 martie — 1975. Reforma agrară – înfăptuire fundamentală a revoluției democrat-populare (conf. univ. dr. **Ștefan Lache)** 17
TEORII ● IDEI
– Om-tehnică-mediu : Dinamica istorică și viitorul resurselor naturale **(Ihor Lemnij)** 19
— Școli — curente — economiști ; A. Koriaghin despre creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție în socialism (dr. **V. Ionescu)** 20
ECONOMIE MONDIALĂ
— Argumente pentru o nouă ordine economică internațională. Rolul efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare (prof. univ. dr. **C. Moisuc)** 23
— Piața monetară internațională 26
— Dosar ‚R.E.". Industria constructoare de mașini — vector al progresului tehnic contemporan **(Ion Barac)** 27
— Tendințe — conjuncturi. Indicele sintetic INSCIN 29

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii“

ADESCO
Diaplan
FABRICA DE CIORAPI
șosete
SUPEREXTENSIBILE

MĂRȚIȘOR '75

CADOURI ATRĂGĂTOARE:

- baticuri
- cordoane
- mănuși
- poșete
- ciorapi
- pulovere
- jachete
- confecții texturate
- pantofi
- eșarfe
- papuci de casă

CONFECȚII
LENJERIE

PERLA
Restaurant

DIRECȚIA COMERCIALĂ A JUDEȚULUI VÎLCEA

vă invită în magazinele din municipiu și județ, unde vi se oferă un bogat sortiment de produse, alimentare și nealimentare. De asemenea, în unitățile de alimentație publică, intr-o ambianță plăcută, veți fi ireproșabil serviți cu mîncăruri variate, specifice prin partea locului, pregătite după toate regulile artei culinare.

Lei 5

646

R

MG

revista economică

10 7 III 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

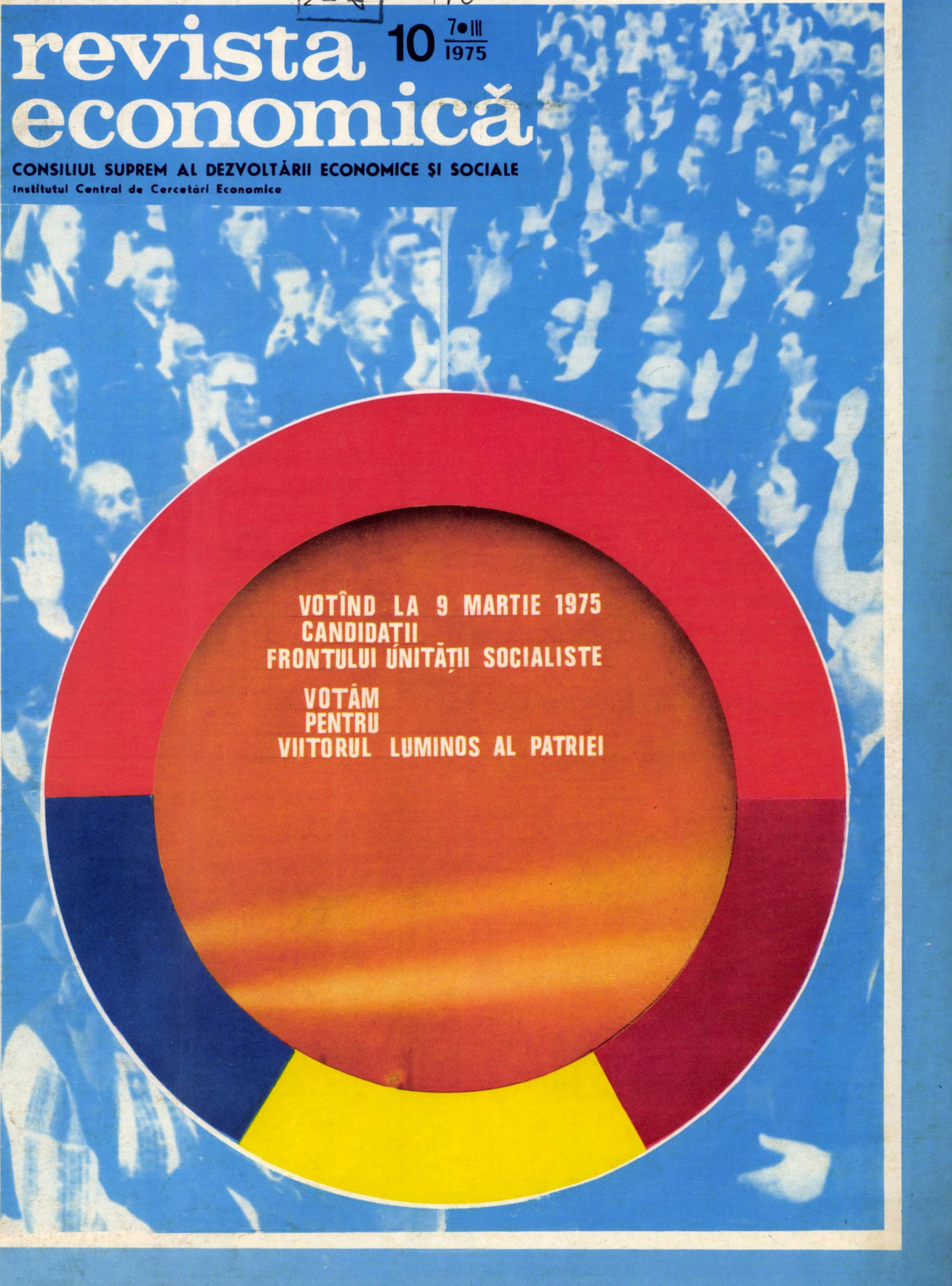

VOTÎND LA 9 MARTIE 1975
CANDIDAȚII
FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE
VOTĂM
PENTRU
VIITORUL LUMINOS AL PATRIEI

România pe traiectoria progresului

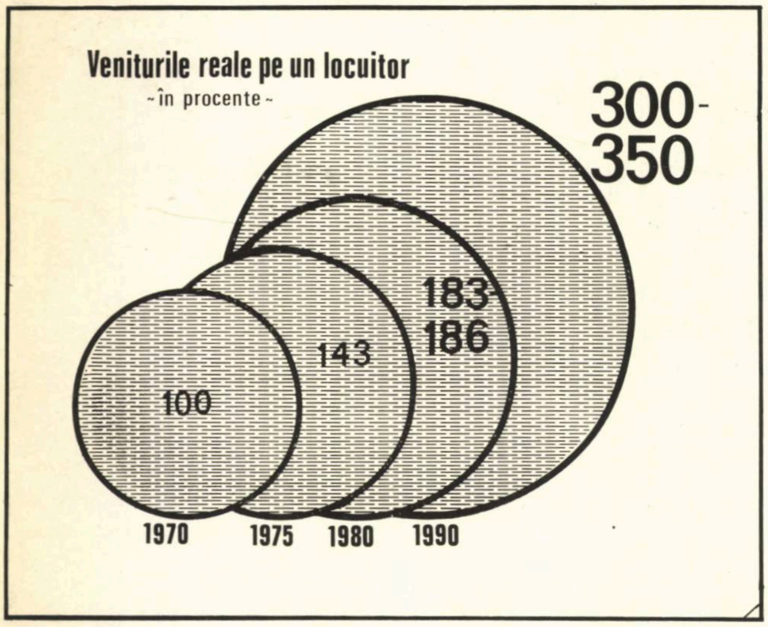
Veniturile reale pe un locuitor
-în procente-

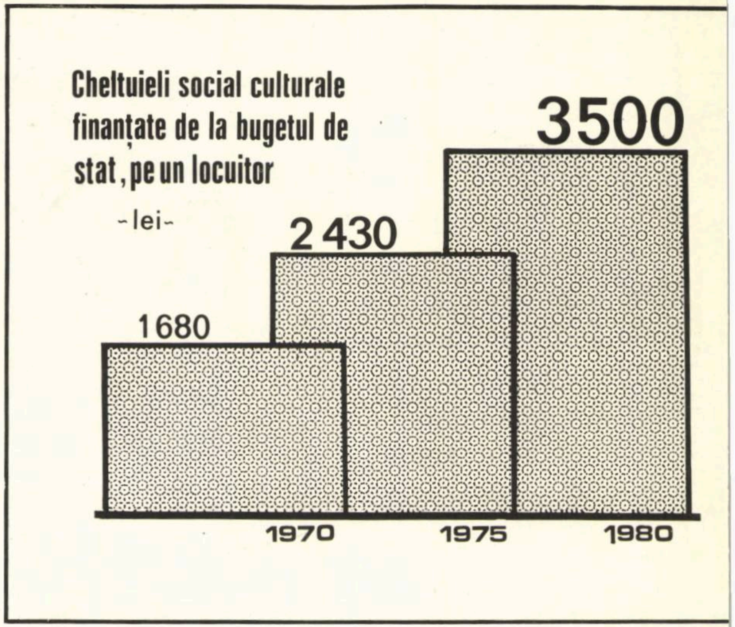
Cheltuieli social culturale finanţate de la bugetul de stat, pe un locuitor
-lei-

„Tot ceea ce s-a înfăptuit şi se înfăptuieşte în ţara noastră este închinat omului, bunăstării sale, afirmării multilaterale a personalităţii umane. Ridicarea nivelului de trai al întregului popor constituie ţelul suprem al politicii partidului nostru, esenţa însăşi a făuririi noii orînduiri socialiste".

(Din Manifestul Frontului Unităţii Socialiste)

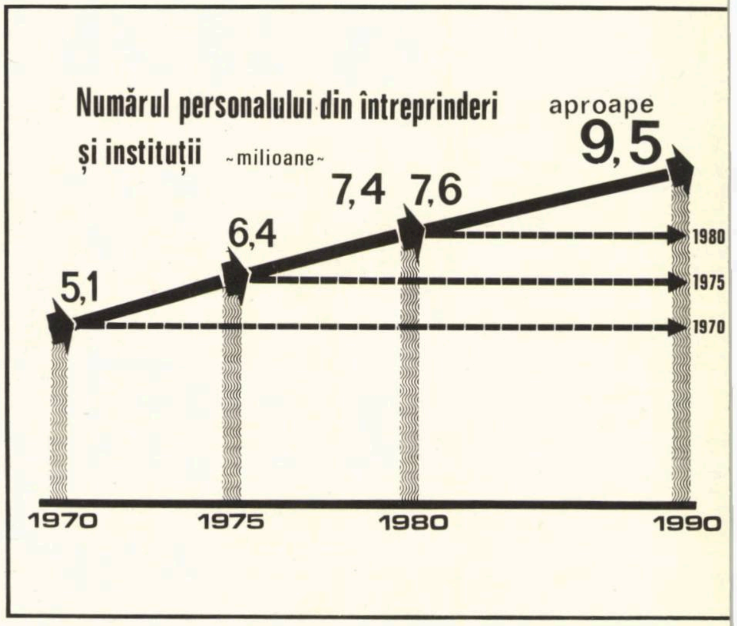
Numărul personalului din întreprinderi şi instituţii
-milioane-

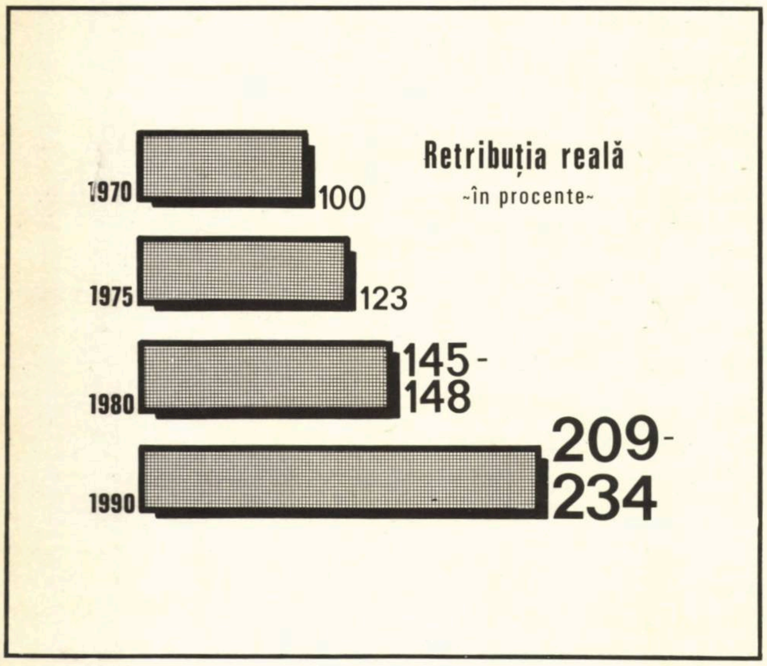
Retribuţia reală
-în procente-

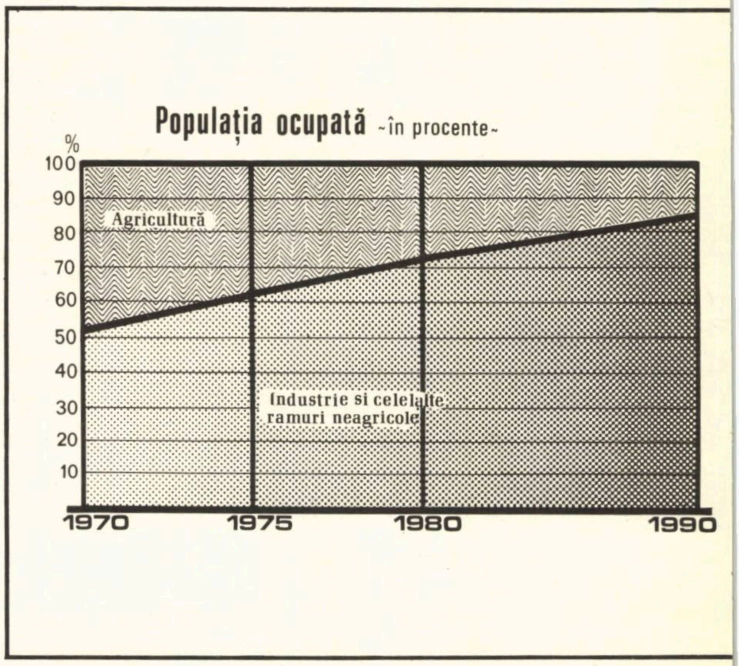
Populaţia ocupată -în procente-

TOTUL PENTRU OM

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

PCR
9
Martie

CUVÎNTUL VREMURILOR ȘI AL VRERILOR NOASTRE

ȚARA ÎNTREAGĂ, toți cei ce sînt fiii acestui pămînt bun și rodnic și trăiesc în spațiul doinelor românești se vor afla din nou în fața urnelor și vor fi acolo ei înșiși, cu gîndurile și certitudinile lor, pentru ca să-și spună cuvîntul asupra vrerilor lor.

O națiune din oțel proaspăt ce-și visează formele de mîine

Pentru ca poporul nostru să ajungă să aibă un cuvînt de spus nu numai în țară, ci și în lume, ca să-și poată afirma deplina independență și suveranitate, ca să-și croiască propriul drum prin muncă în libertate și prin libertatea de a-și alege și făuri viitorul, a trebuit să străbată calea aspră a îndeplinirii năzuințelor sale. Pornind din acele vremuri cînd „oftau cavalele cu patimă aprinsă, înăbușită“, spune un poet al contemporaneității : „Din brațul arborilor răstigniți / cioplit-am noduros toiag / în pribegia lungă spre dreptate“.

În această pribegie lungă în propria noastră țară, a trebuit să trecem peste samavolnicia burghezo-moșierească, peste simulacrele de alegeri și promisiunile fățarnice, demagogice ale candidaților la deputăție brînzovenești, cațavenci, dandanaci, ipătești, care după zicala populară „își țineau cuvîntul cum țin ciinii vinerea“.

A trebuit să alegem un alt drum pe care să meargă țara, și țara, oțelindu-se, a ales drumul socialismului, dreptății, al orînduirii în care fiecare și toți împreună să ne bucurăm de tot ce munca, inteligența, talentul poporului nostru creează.

În noua Românie, de la o platformă electorală la alta, de la o perioadă legislativă la alta, s-au concretizat în fapt nu vorbe fără acoperire, ci planuri concrete cu obiective clare, precizate științific și democratic elaborate — de jos în sus, — vizînd omul și cerințele lui materiale și spirituale.

O consemnare, edificatoare atît asupra semnificațiilor sistemului nostru social-economic cît și ale celui electoral — umaniste în esență și formă — este formulată lapidar în Manifestul Frontului Unității Socialiste :

„Programul prezentat la alegerile trecute în domeniul ridicării bunăstării poporului a fost îndeplinit și depășit, ceea ce se reflectă în îmbunătățirea vieții fiecărei familii, a fiecărui cetățean. Aceasta este rodul eforturilor depuse de oamenii muncii pentru îndeplinirea înainte de termen a cincinalului, al succeselor obținute în dezvoltarea industriei, agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale“.

...cu gînduri curate ca roua acestei dimineți a comunismului

În acel ceas solemn al gîndirii și al depunerii în urnă a votului, va răsuna pentru fiecare cavalul bucuriei de a contribui la apropierea zorilor comunismului, de a-și fi ales în mod deliberat viitorul, într-un consens național prefigurat în Programul P.C.R. și oglindit în Manifestul Frontului Unității Socialiste.

Gîndurile fiecăruia se vor îndrepta spre împlinirile noastre, spre orînduirea spre care înaintăm, nu ca pribegi rătăciți în haosul vieții, ci ca deschizători de drumuri, avînd în frunte pe cei mai buni dintre cei buni, pe cei ce și-au dedicat viața, talentul, energia țelurilor comunismului, exigențelor stringente de astăzi ca temelie a celor de mîine.

Acești oameni vor fi cei pe care îi vom alege la 9 martie, pentru că orînduirea noastră socialistă cere ca vrerea țării să fie lege, iar cei care fac legea să-i reprezinte vrerea.

Primul reprezentant al țării, președintele Nicolae Ceaușescu, a creat un stil nou de conducere, de sudare a legăturilor dintre aleși și alegători, stil care a devenit o parte esențială a democrației socialiste în țara noastră : întîlnirile de lucru direct în întreprinderi, acolo unde se făurește avuția națională ; dialoguri permanente cu oamenii din domeniile științei, culturii, artei, legăturile nemijlocite cu masele populare. Și de data aceasta întîlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu alegătorii au fost tot atîtea prilejuri de examinare profundă a realităților concrete sociale și economice, de confruntare a angajamentelor cu rezultatele, de luare de inițiative, de mobilizare a eforturilor pe drumul socialist ales în mod ireversibil, de exprimare a gîndurilor și aspirațiilor oamenilor.

...și care prin faptele ei dă sens timpului și-l modelează

„Nu precupețiți nimic, pentru ca în deplină unitate, să faceți din România o țară mai îmbelșugată, mai puternică, detașament activ al luptei pentru socialism, pentru pace în lume“ cheamă Manifestul Frontului Unității Socialiste întreaga obște a României, al cărei răspuns îl constituie faptele ei înscrise de pe acum în cronica devenirii societății noastre.

Mîndria cu care noi și noi colectivități au raportat secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndeplinirea angajamentelor întregului cincinal înainte de alegerile din martie, dovedește noua conștiință și sensibilitate obștească față de prezent și viitor, făcînd din timp un aliat, iar acesta devenind o nouă dimensiune a valorii umane, a oamenilor care pot spune, odată cu poetul : „În forța marelui șuvoi / mă regăsesc sporit pe mine“, în forța colectivă a socialismului, în tot ceea ce făurește și se va făuri în țara noastră, în cele înscrise ca certitudini în Manifestul electoral ca expresie a avîntului creator al vremurilor României socialiste.

Vasile PORUMBESCU

6 MARTIE 1945 — REAFIRMARE

SE ÎMPLINESC trei decenii de la 6 Martie 1945. Prilej de noi reflecții istorice, politice, teoretice și practice. Cu cît ne depărtăm de acea epocă de mare densitate innoitoare, începută cu august 1944, cu atît valorile acelor evenimente dobîndesc sensuri mai profunde.

6 Martie 1945 a constituit un prim corolar al marii înaintări pe care a deschis-o insurecția românească. S-a

Un popor care știe prețul libertății

MAREA CONFRUNTARE din perioada 23 August 1944 — 6 Martie 1945, cu accentele din iarna premergătoare instaurării guvernului dr. Petru Groza, era în fond reflectarea zbuciumului profund al acestui popor care-și cerea dreptul de a fi condus după interesele imensei majorități. Nu pentru un regim democratic sui generis se clama în adunările și manifestațiile zecilor și sutelor de mii de demonstranți care cuceriseră strada în ianuarie și februarie. Se demonstra, cerînd o democrație care să răspundă comandamentelor unei națiuni de a ieși la limanul istoriei : independența, libertatea, o economie înfloritoare și cu contribuții la tezaurul civilizației omenirii pe măsura bogățiilor țării și virtuților deosebite ale poporului nostru.

Virtuțile poporului au fost probate în multele secole precedente și despre ele grăiește într-o sinteză măiastră, Programul P.C.R. Atunci însă, în ultima parte a războiului mondial, un mare și greu examen al istoriei se afla în fața națiunii. Era vorba de propriile destine ale României, de locul și rostul său în evoluția postbelică a statelor europene și ale lumii.

A triumfat prin insurecția națională antifascistă armată, ceea ce funciar era drept, adevărat. România a dovedit lumii ce poate un popor care știe prețul libertății, al suveranității. Într-o zi, o țară întreagă, cu armată cu tot, răsturnînd regimul de dictatură aliat Germaniei hitleriste, a trecut alături de statele care luptau pentru zdrobirea celui mai primejdios dușman al civilizației omenirii de la mijlocul secolului douăzeci. Această „trecere“ are o prismă deosebită, creată de uriașa degringoladă de fronturi în tot estul, sud-estul și centrul Europei, de fapt pe principalele fronturi ale celui de-al doilea război mondial, unde Uniunea Sovietică ducea greul uriaș al războiului și nu avea alt stat aliat în toată zona.

Ce fel de popor era acesta care a găsit atîta tărie în propriile rînduri spre a realiza o răsturnare de asemenea proporții ? Ce forță, ce resorturi necunoscute îl împingea înainte pentru ca odată cu angajarea sa totală în războiul de nimicire a armatelor hitleriste, pe teritoriul României și al altor țări, să găsească resurse spre a gîndi, croi și organiza noi rînduieli, al căror conținut viza așezări radical deosebite de cele cunoscute în ultimul veac ?

Întrebările erau obsedante la acea dată pentru toți cei care dinăuntru și din afară nu cunoșteau zăcămintele de energie și inteligență ale poporului român. Răspunsurile se cereau date în niște condiții cu totul aparte : un stat adus în pragul prăbușirii, o economie ruinată de război, o țară subdezvoltată aflată la periferia lumii capitaliste, resursele interne amputate esențial de dependența față de păturile imperialiste pînă la război și secătuite sub zodia jafului Reichului nazist...

Se decidea soarta națiunii

ȘI TOTUȘI acest popor susținea atunci, în acei ani de ultimă încleștare militară mondială, că România se poate înscrie și în războiul pentru definitiva zdrobire a Germaniei hitleriste și într-un curs nou politic, economic pentru deschiderea orizonturilor de ieșire din subdezvoltare și asigurarea unei reale democrații, independențe și suveranități naționale.

Acestea erau fundamentalele probleme și nu altele. Aici se va duce bătălia de salvare a națiunii noastre și a viitorului său, a arătat Partidul Comunist Român, cînd, la cîteva săptămîni de la insurecție, în proiectul de Platformă a F.N.D., arăta direcțiile dezvoltării politice a României în acea etapă. Nu au înțeles partidele burgheziei, deși au fost chemate să se ralieze acestor comandamente.

Marele merit al Partidului Comunist Român stă tocmai în această desprindere de măruntul politicianism și plasarea conduitei sale pe orbita marilor viziuni pentru viitorul acestui popor. De aici capacitatea sa, superioară tuturor celorlalte partide și grupări politice, de a construi o strategie de mare întindere istorică și în cadrul acesteia de a chibzui atent, temeinic, etapă cu etapă tactică, și, fiecare, subordonată țelului strategic.

O asemenea etapă tactică era instaurarea puterii democratice prin contribuția tuturor forțelor politice care puteau să concure la realizarea obiectivelor acelei epoci. Platforma F.N.D. viza tocmai acele verigi de care se puteau prinde toate transformările economice și social-politice ale țării, acute în acel timp : lichidarea resturilor regimului fascist, confiscarea bunurilor economice ale criminalilor și îmbogățiților de război, dezvoltarea ramurilor economice îngrădite de regimul antonescian, reforma agrară prin exproprierea proprietăților mai mari de 50 ha, politica de alianțe și de participare la zdrobirea Germaniei hitleriste.

Era un program deschis tuturor celor care, dovedind adevărat patriotism, puteau contribui la o cît mai grabnică redresare economică a țării și la o democratizare cerută imperios de mase și de interesele României.

Îndeplinirea unui asemenea program al tuturor forțelor democratice raliate într-un front național era stringentă pentru o națiune aflată în condiții deosebit de grele. Era imperativ un anume drum și acela era al înnoirilor progresiste pe toate planurile, în același timp cu suportarea unor extraordinare eforturi de război și existența unor carențe economice deosebit de mari, cunoscute din deceniile anterioare și adîncite de jaful Germaniei hitleriste și războiul alături de această țară.

Atunci, în vara anului 1944, a început în România desfășurarea unui amplu proces revoluționar, cînd țara se angajase alături de Națiunile Unite în crîncenul război antifascist. Această participare departe de a fi simbolică avea loc sub imperativul devenit popular „Totul pentru front, totul pentru victorie“. Cînd un popor dă și înțelege să dea totul pentru front și cînd găsește timp, înțelepciune, inițiativă, dîrzenie pentru a aborda în chip radical nou cele mai vitale probleme ale societății, răspunsurile încep să capete contur. Mai ales dacă sînt cunoscute împrejurările imediate. Vreme de trei ani poporul român a fost prădat și a pierdut, nu din vina sa, valoarea a douăsprezece bugete anuale, cu zonele petroliere superexploatate, cu principalele ramuri industriale subordonate Germaniei, cu grînele țării „vîndute“ axei și cu zeci și zeci de mii de jertfe omenești pe front sau cu marile orașe și centre feroviare distruse de bombardamente.

Era un bilanț încărcat pe care-l moșteneau forțele politice chemate să redreseze viața economică a României. Burghezia, care deținea cele mai importante frîne ale industriei, comerțului, băncilor, transporturilor, a sabotat sistematic procesul de redresare economică a țării.

Revoluție în mers nestăvilit

MAREA MAJORITATE a poporului a înțeles calea pe care trebuie să meargă pentru salvarea țării, unele categorii intuind, îndeosebi țărănimea, altele au avut conștiința proceselor care se petreceau, clasa muncitoare în primul rînd, polarizînd grupări, forțe largi din rîndurile intelectualității, micii burghezii și unei părți a burgheziei.

Din mers, în toamna anului 1944 și iarna lui 1945, se croiau alcătuiri noi, pregătindu-se de la nivelul satului, prefecturilor și pînă la cel al guvernului pluripolitic, genul de regim care să corespundă intereselor majorității poporului.

În asemenea împrejurări, atît de dure pentru națiune, cînd masele cu sacrificii, greu calculabile dovedeau lumii că România poate să-și ia soarta în propriile mîini, că amestecul marilor puteri imperialiste nu este necesar, se găseau membri ai guvernului care să încurajeze sabotarea frontului antihitlerist, sau să amenințe cu război civil cum făcea primul ministru, generalul Rădescu. Politicienii burghezi nu au înțeles poziția delicată în care se afla țara atunci, nici rațiunea unei democrații reale care să asigure independența României și antrenarea maselor la rezolvarea decisivelor probleme ale acelei etape istorice.

„Vrem guvern democrat !“, „Vrem guvern F.N.D. !“, „Jos guvernul Rădescu !“, „Trăiască F.U.M. !“, „Trăiască P.C.R. !“, „Trăiască alianța muncitorilor și țăranilor !“, „Totul pentru front, totul pentru victorie !" erau mult mai mult decît lozinci scandate de masele care manifestau. Erau expresia concentrată a programului unei națiuni care începea să se așeze pe coordonate noi sociale și politice. În jurul unității muncitorești, sub îndrumarea partidului comunist, masele largi ale poporului de la orașe și sate, asigurînd participarea țării la zdrobirea Germaniei hitleriste, cereau un regim democratic care să înfăptuiască deziderațele stringente, cărora li se opunea reacțiunea burgheză și moșierească. Aceasta era traducerea în cîteva rînduri a lozincilor și a programului cu care manifestau masele cerînd un nou guvern în februarie și martie 1945.

Clasa muncitoare a constituit principala forță socială care milita în modul cel mai activ și mai interesat în direcția rezolvării problemelor imediate legate de instaurarea unui adevărat guvern democrat, știind că de acesta depindeau evoluțiile fundamentalelor probleme ale țării. În situația precară a României, secătuită de război, muncitorii au dat dovadă de cel mai autentic patriotism și simț adînc al realităților, lucrînd fără răgaz pentru aprovizionarea frontului și refacerea economiei distruse pînă atunci, fiind prezenți acolo

-A VIRTUȚILOR POPORULUI ROMÂN

instaurat în acea primăvară fierbinte întîiul guvern democratic reprezentînd predominarea puterii clasei muncitoare și a maselor țărănimii. Era mai mult decît expresia luptei pentru putere între reprezentanții maselor populare și ai claselor dominante. Era vorba de opțiunea națiunii, nu atît pentru un guvern și o putere nouă, cît pentru un drum nou. Altfel decît cel de pînă atunci.

unde se resimțeau mai greu șocurile dezastrului și ale lipsurilor din orașe și sate. Cu muncitorii alături au început țăranii să-și aleagă delegații din rîndurile lor și să împartă moșiile, cu muncitorii s-au ajutat să repare uneltele, plugurile, batozele pentru o agricultură adusă, de război, în sapă de lemn. Tot muncitorii reprezentau granitul noii ofensive politice pe care se bizuia partidul comunist în vederea cuceririi pas cu pas de noi redute democratice și pentru împiedicarea războiului civil dorit de reacțiune.

Țărănimea, dată fiind poziția social-economică a imensei majorități a populației satelor, constituia sprijinul de masă cel mai apropiat al clasei muncitoare.

Mica burghezie, cea mai mare parte a funcționărimii, micii negustori, meseriașii și-au dat, în limitele înțelegerii rosturilor prefacerilor revoluționare, aportul la redresarea economică a țării și la procesul de democratizare. Minoritățile naționale exploatate s-au înrolat în frontul mereu mai larg al democrației pentru un regim în care asuprirea națională să nu mai fie posibilă.

Profitînd de menținerea monarhiei și avînd sprijinul unor cercuri occidentale imperialiste, marea burghezie, moșierimea și resturi ale aparatului dictaturii antonesciene căutau să frîneze procesul impetuos de înnoire democratică a țării.

Masele și-au luat în propriile mîini istoria

DECISIVE însă, în procesul revoluționar neîntrerupt, într-o continuă ascendență, au fost tăria partidului comunist, păstrarea inițiativei politice, fără a o părăsi nici un moment oricît de dramatice au fost unele situații, ca de pildă bătălia pentru împărțirea pe cale revoluționară a pămîntului în toamna lui '44 și iarna lui '45, pentru cucerirea organelor puterii locale — primării, preturi, prefecturi, pentru instaurarea primului guvern cu adevărat democratic din istoria României.

Masele luau în stăpînire istoria nemailăsînd ca soarta lor să se decidă după uși capitonate. Din ultimul cătun pînă în Capitală o efervescență generală caracteriza viața socială și politică a României. La Craiova, Constanța, Bacău, Caracal, Timișoara, Tr. Severin, Sibiu, Tr. Măgurele și în alte numeroase orașe, în ianuarie și februarie 1945, au avut loc impresionante adunări ale muncitorilor și țăranilor care cereau ca puterea să treacă în mîinile reprezentanților democrației.

Partidul Comunist Român a aplicat cu deosebită pricepere tactica permanentei ofensive, necedînd nici un moment inițiativa politică, nici cînd, în a doua parte a lunii februarie, primul ministru, generalul Rădescu, a încercat, prin forța armelor, să îndrepte pe un făgaș antipopular cursul istoriei. S-a tras atunci în masa de muncitori și țărani în multe centre ale țării, care au înscris, prin jertfa lor la Craiova, Tr. Măgurele, Constanța, Caracal și alte orașe, hotărîrea de a nu părăsi în nici un fel lupta pentru realizarea regimului dreptății, libertății și demnității naționale. În fața represaliilor armate poporul nu a cedat. Generalul Rădescu a demisionat. Partidul Comunist Român, bizuindu-se pe frontul unic, concomitent cu orientarea pentru a evita orice violențe și tulburări sîngeroase în viața politică a țării, a luat măsuri de siguranță pentru apărarea cuceririlor democratice, înarmînd și înmulțind detașamentele muncitorești. În rîndurile armatei, mai ales ale ofițerilor pe care reacțiunea spera în numele disciplinei să-i manevreze, au început să fie înțelese tot mai bine sensurile confruntărilor politice privind guvernul. Un mare grup de generali și ofițeri superiori a condamnat politic planurile lui Rădescu de a folosi armata împotriva poporului. În cele din urmă, generalul Rădescu fuge peste graniță, iar colaboratorii săi din guvern intră în derută. În primele zile ale lunii martie mii de muncitori combatanți se constituiau în unități armate de ordinul zecilor de mii, care erau gata să intervină în principalele orașe din țară în cazul în care reacțiunea ar fi trecut la atac. În Capitală, numai în cartierul Grivița, pe stadion, erau masați peste zece mii de muncitori înarmați.

La 6 Martie cu mult peste o jumătate de milion de manifestanți au cerut într-un glas, străbătînd centrul Bucureștiului, „Vrem guvern F.N.D.".

La capătul evoluției unor dense evenimente politice care au început din august 1944 și pe suportul unor asemenea desfășurări de forțe ale maselor s-a instaurat la 6 Martie 1945 guvernul democratic condus de dr. Petru Groza. Miniștrii care reprezentau Partidul Comunist, Partidul Social-Democrat, Frontul Plugarilor și alte organizații democratice, cu 12 portofolii și președinția, erau majoritari în guvern, liberalii și țărăniștii disidenți aveau 4 portofolii.

Împliniri și premise social-economice

EVENIMENTUL politic al trecerii la 6 Martie 1945 a puterii în mîinile reprezentanților muncitorimii, țărănimii și burgheziei democratice a fost însoțit de ample și profunde transformări social-politice. Caracterul puterii instaurate în martie 1945 imprimat de predominarea muncitorească-țărănească se găsea sub semnul desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, cînd erau antrenate și unele reprezentanțe ale burgheziei interesate în propășirea democratică a țării. Revoluția în România înainta pe fondul unor realități care caracterizează etapa de sfîrșit al războiului mondial. Forțele politice care au preluat cîrma națiunii în martie 1945 știau că în fața lor se aflau noi și mari bătălii politice, dar dincolo de toate, reorganizarea cît mai rapidă a vieții economice de care depindeau sectoare decisive sociale, administrative, culturale și îndeosebi nivelul de viață al poporului.

Guvernul democratic, prin deplasarea raportului de forțe tot mai evident în favoarea democrației populare, ca urmare a cuceririi principalelor frîne politice în stat, treptat a acordat o atenție sporită laturii constructiv-economice, lichidării haosului economic întreținut și amplificat de burghezia reacționară. Revoluția reconstruia, repara rănile adînci ale războiului, construia din mers așezînd temelii noi economice pentru o țară cu structuri în plină prefacere.

Hotărîrile Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din octombrie 1945, stabileau liniile directoare de înaintare ale revoluției, concomitent cu refacerea economică a țării și așezarea unei noi concepții de dezvoltare a economiei naționale. Înainte, cu mai bine de doi ani, de instaurarea dictaturii proletariatului, P.C.R. elabora planul decenal de electrificare a țării și concepea o politică economică internă care să pregătească pas cu pas intrarea în stăpînirea poporului a industriei, transporturilor, a unor importante sectoare ale vieții economice. Controlul muncitoresc în întreprinderi și Oficiile industriale erau „instituții" rezultate din caracterul nou al puterii democrat-populare și se adăugau treptelor care vor pregăti trecerea la revoluția socialistă.

Puterea democratică, instaurată la 6 Martie 1945, prin tot ce a realizat pe plan extern și intern, prin pregătirea cuceririlor revoluționare din 1946—1947, a reprezentat în istoria României factorul politic, social și economic decisiv pentru noua etapă socialistă și împlinirile României cu adevărat libere, independente și suverane din zilele noastre.

prof. univ. dr. Titu GEORGESCU

TRAIASCA SINDICATUL
MUNCITORILOR MUNCITOARELOR
ARTE GRAFICE
SINDICATUL MUNCITORILOR DIN ALIMENTATIE
CEREM UN GUVERN AL TUTUROR
FORTELOR DEMOCRATICE
UNIUNEA TINERETULUI COMUNIST
CARTEA ROMANEASC
CEREM
VREM GUVERN AL FRONTULUI
NATIONAL-DEM

8 MARTIE 1975

FEMEIA ÎN CONTEMPORANEITATEA ROMÂNEASCĂ

„A trăi în contemporaneitate“ nu este deloc o expresie pleonastică. Aceasta înseamnă a fi la nivelul exigențelor timpului în care trăiești și astfel a răspunde conștient și efectiv — și cu atît mai mult afectiv -- cerințelor societății ; a privi în viitor cu optimismul și speranțele pe care le îndreptățește viitorul societății noastre socialiste.

Femeile din țara noastră participă din plin, nemijlocit la opera de construcție a întregului popor și la crearea viitoarei societăți comuniste, ale cărei dimensiuni materiale și umaniste au fost conturate în Programul Partidului Comunist, pe drept cuvînt numit Marea Cartă a viitorului poporului român.

ELOGIU ȘI SIMBOL

ZIUA DE 8 MARTIE, dedicată femeilor din întreaga lume, este un elogiu al omenirii progresiste și în același timp un simbol.

În țările în care domnește cu putere de lege nescrisă și scrisă exploatarea și discriminarea — un elogiu adus puterii de a îndura suferințele fizice și morale, subnutriția etc. — un simbol al luptei și solidarității dintre oameni pentru sfărîmarea prejudecăților, barierelor sociale și economice, al dorinței de libertate și al hotărîrii de a o obține cu orice preț.

În țara noastră elogiul se îndreaptă spre contribuția adusă la progresul economic și social-cultural al întregii societăți și al familiei, iar simbolul acestei zile este o expresie a libertății, a democrației socialiste în care trăiește poporul nostru, a respectului și dragostei de care se bucură femeile în cadrul familiei, colectivului de muncă, societății socialiste.

La rîndul lor, conștiente de înalta datorie patriotică de a contribui tot mai eficient la mare efort constructiv al întregului popor, pentru prezentul și viitorul României ele își aduc în același timp contribuția, aportul lor direct la lupta femeilor din întreaga lume pentru apărarea drepturilor lor, pentru democrație, libertate, independență națională, pentru pace.

Experiența mișcării muncitorești revoluționare din România stă mărturie faptului că unitatea dintre mișcarea femeilor și lupta clasei muncitoare, conducerea acestei mișcări de către partidul comunist reprezintă chezășia succeselor luptei femeilor pentru eliberarea lor economică și socială. Celebra teză enunțată pentru prima oară de socialistul Charles Fourier că „progresul social și transformările care au loc în societate merg mînă în mînă cu emanciparea progresivă a femeilor“, se dovedește astăzi, pe deplin reală în România. Emanciparea, înțeleasă într-o accepțiune largă și științifică, este posibilă numai în condițiile socialismului, iar în acest caz ea devine una din forțele motrice ale dezvoltării civilizației socialiste. P.C.R. consideră emanciparea femeii ca parte integrantă a emancipării general-umane, proces complex, de durată, economic, social, politic, etic, desfășurat pe toate planurile existenței umane.

Concepția partidului nostru despre rolul femeii în societate își are rădăcinile în ideologia sa, opusă oricărei manifestări de exploatare, asuprire, înjosire a omului de către om. De asemenea, ea reprezintă o dovadă grăitoare a importanței pe care partidul și statul socialist o acordă în mod sistematic și constant afirmării femeii în întreaga viață socială a țării, în dezvoltarea multilaterală a societății. Rolul femeilor din România este conceput ca un tot unitar, realizat pe plan profesional, matern, familial dar și general uman, deoarece bărbatul și femeia sînt forme diferite ale naturii umane și nu grade diferite ale acesteia.

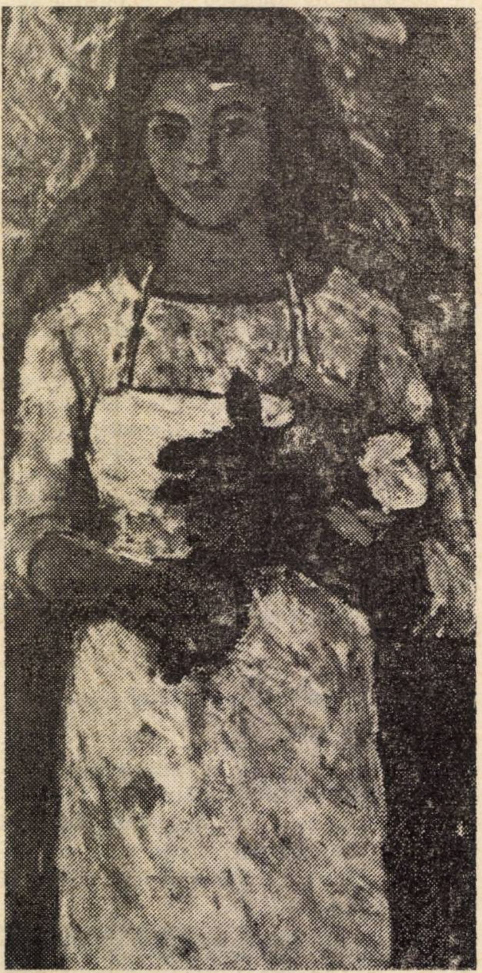

ION PACEA „Muncitoare"

EMANCIPARE — PARTICIPARE

ACESTE MULTIPLE ROLURI ale femeii în contemporaneitatea românească se realizează din ce în ce mai mult în cadrul general al dezvoltării personalității umane în mod conștient și perseverent. Marea masă a femeilor, emancipată odată cu societatea, și-a regăsit condiția umană, și-a creat o viață demnă, își valorifică posibilitățile în cadrul noilor condiții tehnico-materiale ale muncii pe ogoare, în uzine, șantiere și mai ales într-un climat social nou în care meritul, devotamentul în muncă, rezultatele concrete ale muncii își găsesc răsplătire morală și materială.

O dovadă în acest sens este participarea amplă a femeilor ocupate în economia națională, care reprezintă 44,5%, din totalul populației ocupate, pondere printre cele mai ridicate din lume. În totalul personalului, în ramurile economiei naționale, ponderea femeilor reprezintă 33%, iar în industrie 35,5%. După prevederile Directivelor cu privire la planul economico-social, în anii 1976—1980, femeile vor reprezenta 60% din personalul nou încadrat în economie. Este demn de relevat faptul că în prezent ponderea femeilor din totalul personalului calificat este de 24% din rîndul muncitorilor, 41% din personalul tehnico-ingineresc și 48% din funcționari.

Prezența femeii în economie îi atestă calitățile deosebite în diferitele ramuri, de tradiție, cum este agricultura, și cele ale celui mai avansat progres tehnic cum este industria chimică, electronică, automatică, a energiei nucleare, în laboratoare și la catedre, în munca de concepție și de producție.

Saltul de la plug la calculatorul electronic, de la analfabetism la gradul înaintat de cultură făurit de poporul nostru în numai 30 de ani, este cu atît mai spectaculos pentru multe din femeile țării noastre, care într-o singură generație au parcurs drumul unei întregi epoci de progres și emancipare.

PROGRAMUL de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, documentele elaborate și adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. reflectă cu pregnanță faptul că toate obiectivele și sarcinile trasate de partid slujesc progresului, bunăstării patriei, fiecărui cetățean, indiferent de sex, vîrstă și naționalitate. Femeile sînt și ele participante și beneficiare a tot ce s-a realizat și se realizează pe pămîntul țării.

Însuflețite de dimensiunile și sensurile majore ale viitorului națiunii noastre socialiste, în devenirea sa continuă, femeile din țara noastră participă astfel la marele eveniment politic din viața țării, alegerile de deputați în M.A.N. și organele locale ale puterii de stat în deplină cunoștință de cauză. Votul lor acordat candidaților F.U.S. va reprezenta o expresie puternică a adeziunii depline, indiferent de naționalitate, la politica internă și externă a partidului și statului, hotărîrea lor nestrămutată de a se dedica luptei pentru înfăptuirea Programului Partidului Comunist, pentru progres.

dr. Ana GLUVACOV

RITMUL ÎNALT DE CREŞTERE ECONOMICĂ

caracteristică esenţială a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate

OBIECTIVUL fundamental al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintării României spre comunism, stabilit de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, constă în dezvoltarea rapidă a bazei tehnico-materiale, prin creșterea în ritm înalt a forțelor de producție, continuarea cu fermitate a politicii de industrializare socialistă, sporirea producției agricole, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor ramurilor și sectoarelor economice, în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață ale oamenilor muncii.

Ritmul creșterii economice reprezintă una din cele mai importante probleme ale dezvoltării economice și sociale a unei țări. De intensitatea creșterii economice, de caracterul și trăinicia ei depinde în măsură hotărîtoare locul țării respective în economia mondială, în diviziunea internațională a muncii, depinde asigurarea unui nivel înalt de civilizație materială și spirituală. Pentru țara noastră, care a moștenit o economie slab dezvoltată, problema asigurării unui ritm înalt al creșterii economice s-a impus încă de la începutul construcției socialiste, ca o necesitate obiectivă, vitală a progresului economic și social.

„A considera suficient faptul că am lichidat clasele exploatatoare, că am făurit o economie socialistă unitară și relații de producție socialiste — *sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională din 1972,* — fără a ne preocupa de nivelul dezvoltării forțelor de producție ale industriei, agriculturii, științei și culturii ar fi o greșeală de neiertat ; aceasta ar putea să determine încetinirea ritmului dezvoltării țării noastre, ceea ce, așa cum am mai spus, ar condamna România pentru o lungă perioadă de timp la stagnare și, implicit, la rămînerea în urmă“.

Ritmul creșterii este un indicator de maximă sinteză, rezultat al acțiunii concomitente și interdependente a unui număr mare de factori economici, tehnici și social-politici. Marea majoritate a acestor factori influențează intensitatea creșterii prin eficiența cu care este utilizat fondul de dezvoltare, resursele materiale și de muncă, ca și prin structura economiei naționale. Concentrînd ca într-un focar influențele principalelor procese economice, ritmul de creștere reprezintă în același timp un barometru al dinamismului cu care se dezvoltă economia unei țări, un criteriu fundamental de apreciere a caracterului științific al politicii economice.

CARACTERISTICA dominantă a evoluției economiei românești în întreaga perioadă a construirii societății socialiste este ritmul înalt de dezvoltare a industriei, a agriculturii, construcțiilor și a celorlalte ramuri ale economiei naționale. Dinamismul acestei dezvoltări este pregnant pus în evidență de intensitatea cu care a crescut produsul social și venitul național în principalele ramuri ale economiei naționale (tabelul nr. 1).

În primii patru ani ai actualului cincinal ritmul de creștere a venitului național a fost de 11,5 la sută față de 7,7 la sută în perioada 1966—1970.

Semnificativ este faptul că ritmurile înregistrate de țara noastră în toată perioada de edificare a societății socialiste se înscriu la nivelul celor mai înalte realizări pe plan mondial. Ritmul mediu anual de creștere a produsului intern brut a fost în perioada 1961—1971 de 5,2 la sută în Canada, 3,9 la sută în S.U.A., 4,8 la sută în Austria, 4,9 in Belgia și Danemarca, 5,8 la sută în Franța, 4,7 la sută în R. F. Germania, 5,2 la sută în Italia, 5,3 la sută în Olanda, 5,0 la sută în Norvegia, 6,4 la sută în Portugalia, 7,2 la sută în Spania, 4,8 la sută în Suedia, 2,6 la sută în Regatul Unit, 10,7 la sută în Japonia. În aceeași perioadă pe total țări capitaliste dezvoltate ritmul a fost de 4,8 la sută, în timp ce în țara noastră produsul social a crescut cu un ritm de 9,3 la sută, iar venitul național cu 8,1 la sută, România fiind întrecută, dintre țările capitaliste, numai de Japonia[2]).

Situația se menține și pentru perioada 1971—1975, cînd, conform unor previziuni din 1972, ritmul de creștere a produsului intern brut pe total țări capitaliste din Europa se prelimină la 4,8 la sută, iar, cu excepția Japoniei, care și-a prevăzut în continuare un ritm de 10,6 la sută, în restul țărilor dezvoltate ritmurile vor fi între 3 și 5 la sută.

Ritmuri superioare de creștere economică a obținut țara noastră și față de dinamica dezvoltării țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. (tabelul nr. 2).

Față de 1950, în 1973 România înregistrează cele mai mari creșteri la indicatorii analizați. Astfel, investițiile totale ale țării noastre au crescut de 17 ori ; în aceeași perioadă ele au crescut de 10 ori în R. D. Germană, de aproape 6 ori în Cehoslovacia și de aproape 8 ori în U.R.S.S. Venitul național, în timp ce în România a crescut de peste 8 ori, în R. D. Germană s-a mărit de 4,6 ori, în Cehoslovacia de 3,6 ori, în U.R.S.S. de 6,2 ori. Semnificative sînt și ritmurile înregistrate în creșterea productivității muncii din industrie: în timp ce România a realizat un ritm mediu anual de 7,9 la sută, țările mai dezvoltate au obținut ritmuri mai scăzute : R. D. Germană 6,8 la sută, Cehoslovacia 5,9 la sută, U.R.S.S. 6,2 la sută.

Tabelul nr.1

Ritmul mediu anual de creştere a produsului social şi a venitului naţional (1951-1973)x)

Ramura	Produsul social	Venitul naţional
Industrie	12,5	13,6
Construcţii	11,4	11,8
Agricultură şi silvicultură	4,7	3,4
Transporturi şi telecomunicaţii	9,6	12,4
Total economie	9,8	9,6

x) Calculat pe baza Anuarului statistic 1974, pag.5o-51 p.238-239

Realizarea unor ritmuri înalte de creștere economică au făcut posibilă reducerea decalajului care ne desparte de țările industrializate, la producția pe locuitor la unele produse industriale (tabelul nr. 3).

Rezultă că în anul 1971, datorită ritmurilor superioare de creștere, România a redus decalajul relativ la producția de energie electrică și de oțel pe locuitor față de țările dezvoltate industrial. La energie electrică, dacă în 1950 producția României era de 5,7 ori mai mică decît a Cehoslovaciei, în 1971 este de 1,7 ori mai mică; față de R. D. Germană diferențele s-au redus de la 8,1 în 1950 la 2,1 în 1971, față de Italia de la 4,1 la 1,1, față de U.R.S.S. de la 3,9 la 1,7, față de Franța de la 6,3 la 1,5, iar față de S.U.A. de la 20,7 la 4,4 ori. La producția de oțel situația este asemănătoare. Față de Cehoslovacia producția de oțel a țării noastre a fost mai mică în 1950 de 7,4 ori pentru ca în 1971 să fie de 2,5 ori mai mică ; cifrele corespunzătoare pentru celelalte țări sînt : U.R.S.S. 4,4 și 1,5, S.U.A. 17,4 și 1,6, în timp ce producția unor țări ca R. D. Germană, Iugoslavia, Ungaria, Italia a fost depășită de țara noastră în 1971.

În 1974, România a ajuns la o producție de 2 232 kWh energie electrică pe locuitor și la 418 kg de oțel și urmează să atingă, în 1980, 3 125—3 330 kWh și 5 200—5 600 kWh în 1990. La oțel în 1980 se va ajunge la 708—750 kg pe locuitor, iar în 1990 la 1 000—1 080 kg. Aceasta va situa România, din punctul de vedere al acestor indicatori, la nivelul țărilor dezvoltate.

Tendința de apropiere a nivelului de dezvoltare a țării noastre de nivelul țărilor mai dezvoltate industrial implică necesitatea unor eforturi deosebite în continuare pentru a realiza ritmuri superioare de creștere economică, față de celelalte țări. Ritmul înalt de creștere reprezintă calea principală, factorul hotărîtor de lichidare a rămînerii în urmă a României față de țările industrializate, atît din punct de vedere relativ, cît și absolut. **„Creșterea în ritm înalt a economiei naționale,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **va duce la apropierea nivelului de dezvoltare a țării noastre față de statele socialiste mai avansate, față de alte țări dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, prin îndeplinirea prevederilor cincinalului viitor, România va putea depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare“[3]).** Realizarea în continuare a unor ritmuri înalte de creștere economică va crea posibilitatea obținerii unor sporuri anuale ale producției pe locuitor, la principalele produse, asemănătoare cu cele din țările avansate din punct de vedere economic.

Cu asemenea ritmuri de creștere a producției industriale, a venitului național, România se va menține și în viitor printre țările cu economia cea mai dinamică din lume, creînd condiții pentru trecerea ei în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Îmbunătățiri calitative, structurale în domeniul industriei

ODATĂ cu asigurarea unor ritmuri înalte de creștere economică, partidul nostru acordă în continuare o atenție deosebită aspectelor calitative, de modernizare a structurii economice. O caracteristică importantă a politicii economice în această etapă o constituie continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă, accentuarea poziției conducătoare a industriei în ansamblul economiei naționale. Așa cum rezultă din tabelul nr. 4, producția industrială va continua să se dezvolte cu un ritm superior față de celelalte ramuri ale economiei, ceea ce va consolida rolul acestei ramuri de factor motor al progresului economic și social.

Continuînd politica de dezvoltare mai rapidă a ramurilor nemijlocit legate de progresul tehnic contemporan și care asigură valorificarea superioară a resurselor, se prevăd cele mai ridicate ritmuri de creștere pentru industria constructoare de mașini și industria chimică. Astfel, în 1980 ponderea acestor două ramuri va ajunge la 49 la sută în totalul producției industriale, iar în 1990 la 55—60 la sută. Realizarea acestui obiectiv va apropia țara noastră de structura industriei din țările dezvoltate economic.

În 1971, ponderea industriei constructoare de mașini în totalul producției industriale era în Franța de 35,5 la sută, în R. F. Germania de 31,3 la sută, în Anglia de 32,2 la sută, în Japonia de 48,6 la sută, în timp ce la noi în 1973 era de 29,1 la sută ; în același an, 1973, greutatea specifică a industriei chimice era în România de 10,7 la sută, în timp ce în 1971 era în Franța de 13,7 la sută, în R. F. Germania de 19 la sută, în Anglia de 9,4 la sută, în S.U.A. și Japonia de 12,6 la sută [4]).

Tendința de creștere mai rapidă a celor două ramuri ale industriei se menține, potrivit unor studii de prognoză. În S.U.A. se prevede ca pînă în 1982 producția industriei constructoare de mașini să crească de 3,2 ori față de 1970, iar în Franța de 2 ori pînă în 1980, în comparație cu același an, cu un ritm mediu anual de 9—10 la sută, superior cu două procente față de cel al industriei și cu 4 procente față de creșterea produsului național brut. În producția industriei chimice a principalelor țări capitaliste se prevede o creștere în 1985 față de 1965 de aproape 3,6 ori. În contextul acestei dezvoltări apare cu toată claritatea semnificația deosebită a prevederilor din Documentele Congresului al XI-lea al partidului privind continuarea politicii de creștere mai rapidă a celor două ramuri pentru progresul continuu al industriei românești.

În cadrul acestor ramuri, o dezvoltare mai rapidă cunosc subramurile, grupele de produse și produsele de o deosebită însemnătate pentru progresul întregii economii ca : electrotehnica, electronica, mecanica fină, producția de mașini-unelte, utilajele tehnologice de mare complexitate tehnică, mijloacele de automatizare, construcțiile de nave, producția de oțeluri aliate, de aluminiu, industria petrochimică etc.

Subramurile industriei construcțiilor de mașini care au cunoscut, mai ales în actualul cincinal, prin aplicarea unor programe speciale, un dinamism deosebit, continuă și în viitorul cincinal să se dezvolte în ritmuri superioare producției totale a ramurii. Mai elocvent, din punctul de vedere al creșterii calitative, este profilarea acestei ramuri pe un nomenclator de produse prioritare, eficiente și competitive, în concordanță cu nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale. Se prevede creșterea aportului industriei constructoare de mașini la înzestrarea economiei cu produse de înalt nivel tehnic pentru industria chimică, metalurgică, energetică, industria lemnului, alimentară, precum și mașini și utilaje pentru agricultură și transporturi, calculatoare electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială, aparatură de măsură și control, bunuri de consum electrotehnice și electronice. Industria electronică și electrotehnică va ajunge în 1980 la o pondere de 20 la sută în totalul producției industriei constructoare de mașini față de 13 la sută în 1965 și circa 18 la sută în prezent. Această orientare concordă și cu tendințele care rezultă din unele studii de prognoză, din țările dezvoltate industrial.

În cadrul industriei chimice, care are un rol deosebit în valorificarea superioară a resurselor naturale, modificările structurale vizează în continuare accentuarea dezvoltării petrochimiei, prin creșterea mai rapidă a producției de fibre sintetice, de mase plastice și de cauciuc sintetic.

Ritmurile rapide de creștere economică, îmbunătățirea continuă a structurii economiei naționale și a industriei în special, au solicitat și presupun și în perspectivă o lărgire a bazei proprii de materii prime și prelucrarea lor superioară. Merită a fi subliniat caracterul științific, previzionar, al politicii partidului nostru privind eforturile susținute depuse pentru descoperirea de noi resurse, promovarea lor în categoria resurselor industriale și gospodărirea cu maximă eficiență a energiei și combustibililor, a tuturor resurselor materiale.

Încă de la începutul procesului de industrializare s-a urmărit valorificarea rațională a resurselor energetice, folosind pentru producerea energiei electrice combustibilii inferiori și economisind combustibilii superiori lichizi și gazoși pentru utilizări mai raționale, ca materie primă în industria prelucrătoare. Menținînd această orientare și accentuînd, în special după 1965, necesitatea punerii în valoare a potențialului hidroenergetic și a resurselor de cărbuni inferiori, România și-a îmbunătățit structura producției de energie electrică după formele de energie primară folosite.

Astfel, dacă în 1955, 77,4 la sută din producția de energie termoelectrică se realiza în centrale pe bază de țiței și gaze și numai 19,5 la sută pe cărbuni, în 1973 energia electrică produsă pe bază de hidrocarburi scade la 63,1 la sută, iar cea pe bază de cărbune crește la 34,5 la sută. În același timp, a crescut ponderea energiei hidroelectrice de la 7,4 la sută la 16,1 la sută, în totalul producției de energie electrică. Este semnificativ faptul că, în timp ce la noi se realiza o asemenea tendință, pe plan mondial, în țările capitaliste dezvoltate, tendința era de creștere a ponderii producției de energie electrică bazată pe hidrocarburi.

Corelația dintre procesul de modernizare a structurii economice, a industriei și resursele de energie, este pregnant pusă în evidență de creșterea cerințelor de energie electrică odată cu realizarea modificărilor structurale. Din calculele făcute pentru perioada 1955—1973 rezultă că dezvoltarea mai rapidă a industriei în cadrul ramurilor economiei naționale și ridicarea greutății ei specifice în produsul social a determinat o creștere a consumului de energie electrică cu 6,4 milioane kWh. Dacă adăugăm la aceasta influența exercitată de introducerea progresului tehnic asupra creșterii consumului de energie electrică, avem o imagine mai clară asupra gradului de solicitare a bazei energetice în vii-

Tabelul nr.2

Ritmul mediu anual de creştere a principalilor indicatori sintetici în ţările socialiste membre ale C.A.E.R. (1951-1973)

Ţara	Venit naţional	Investiţii totale	Productivitatea muncii în industrie	Producţia industrială	Producţia agricolă
Bulgaria	9,1	11,8	6,8	12,5	4,3
Cehoslovacia	5,8	7,9	5,9	8,1	2,0
R.D.Germană	6,9	10,5	6,8	8,3	3,2
Polonia	7,2	9,9	6,7	10,3	2,9
România	9,6	13,3	7,9	12,9	4,5
Ungaria	5,7	7,0	4,4	8,3	2,4
U.R.S.S.	8,3	9,3	6,2	9,8	4,1

Tabelul nr. 3

Dinamica producţiei de energie electrică şi oţel[x)]

Ţara	Energie electrică				Oţel			
	1950		1971		1950		1971	
	kWh/loc.	Coeficienţi	kWh/loc.	Coeficieţi	kg/loc.	Coeficienţi	kg/loc.	Coeficienţi
ROMANIA	130	1	1927	1	34	1	322	1
Bulgaria	110	0,84	2460	1,2	0,7	0,02	228	0,7
Cehoslovacia	749	5,7	3278	1,7	252	7,4	837	2,5
R.D.Germană	1059	8,1	4073	2,1	68	2,0	313	0,9
Iugoslavia	147	1,1	1435	0,7	26	0,7	107	0,3
Polonia	380	2,9	2133	1,1	101	2,9	388	1,2
U.R.S.S.	507	3,9	3265	1,6	152	4,4	492	1,5
Ungaria	321	2,4	1446	0,7	112	3,2	300	0,9
Franţa	828	6,3	2907	1,5	297	8,7	446	1,3
R.F.Germania	966	7,4	4382	2,2	293	8,6	681	2,1
Italia	530	4,0	2283	1,1	51	1,5	319	0,9
Japomia	541	4,1	3684	1,9	58	1,7	846	2,6
Regatul Unit	1328	100,2	4608	2,3	327	9,6	435	1,3
S.U.A.	2692	20,7	8596	4,4	593	17,4	527	1,6

x) Calculat după Anuarul statistic 1973, p.585,593,603.

tor ca urmare a schimbărilor structurale preconizate. Numai creșterea ponderii industriei chimice în producția industrială cu 4,3 procente în 1980 față de 1973 va determina, după un calcul aproximativ, o creștere a consumului de energie electrică de aproape 3 milioane kWh.

Tabelul nr.4

Dinamica și ritmul mediu anual de creștere a principalilor indicatori

- în % -

Indicatorii	1976-1980		1990	
	1970 față de 1975	Ritm mediu anual 1976-1980	1990 față de 1975	Ritm mediu anual 1976-1990
Produsul social	147-154	8- 9	...	...
Venitul național	154-161	9-10	350-380	9.4-10
Producția globală industrială	154-161	9-10	650-750x)	10,4-11,2
Producția globală agricolă	125-134	4,6-[illegible]6	150-160xx)	8,5- 9,9xx)
Productivitatea muncii în industrie	138-142	6,7- 7,2	230-250	6,1- 6,8
Retribuția reală	118-120	3,4- 3,7	170-190	3,9- 4,7
Volumul desfacerilor de mărfuri	140-145	7,0- 7,1	...	7,5- 8,5

x) Față de 1970
xx) Media anuală în 1986-1990 față de media anuală 1971-1975

Ținînd seama de ritmul înalt al creșterii economice, de faptul că energia și, în special cea electrică, condiționează înfăptuirea prevederilor privind modernizarea structurii industriei, producția de energie electrică se prevede să crească la 75—80 miliarde kWh în 1980 și la 130—140 miliarde kWh în 1990. Modificări importante vor avea loc și în structura resurselor utilizate pentru producerea energiei electrice, caracteristică fiind creșterea ponderii cărbunilor, a energiei hidro și nucleare. În 1990 peste 60 la sută din totalul puterii instalate se va afla în centralele hidroelectrice și termoelectrice pe cărbuni și peste 20 la sută în centralele nucleareelectrice.

Paralel cu aceste îmbunătățiri structurale, o importanță deosebită o au măsurile de gospodărire rațională a energiei și combustibililor, de reducere a consumurilor specifice prin dotarea economiei cu mașini și instalații de mare randament energetic și prin orientarea dezvoltării acelor produse care nu implică un consum mare de energie. În perioada 1976—1980 consumurile specifice medii se vor reduce cu cel puțin 21 la sută la combustibil și cu circa 12 la sută la energie electrică.

Pentru asigurarea bazei de materii prime necesare industriei constructoare de mașini o importanță deosebită are producția metalurgică, în cadrul căreia se prevede o creștere mai accentuată a oțelurilor de calitate superioară și a sortimentelor valoroase de laminate cu un grad ridicat de prelucrare. Ponderea oțelurilor aliate și înalt aliate în producția totală va ajunge la 13 la sută în 1980, față de 6,4 la sută în 1970 și 9,3 la sută în 1975.

Concomitent cu dezvoltarea și modernizarea producției de mijloace de producție a continuat politica de creștere susținută a producției bunurilor de consum. Producția de țesături pe locuitor a crescut în 1974 de 5,4 ori față de 1938, de încălțăminte de 15 ori, de ulei de 14 ori, cea de carne de peste 3 ori, iar cea de zahăr de 4,6 ori. Pe baza alocării unor investiții sporite și a utilizării mai bune a capacităților existente, are loc o intensificare a procesului de dezvoltare a acestor ramuri. Pentru modernizarea producției și a structurii industriei ușoare și alimentare Documentele Congresului al XI-lea al partidului prevăd diversificarea producției, asimilarea de noi produse, ridicarea calității lor și creșterea gradului de industrializare a produselor agricole destinate consumului populației.

Țelul suprem al politicii partidului nostru, rațiunea însăși a construcției socialiste este ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. De aceea, întreaga dezvoltare economică a fost și este subordonată acestui scop fundamental, al asigurării unor condiții tot mai bune de muncă și viață tuturor oamenilor muncii. Ritmurile înalte de creștere economică, datele privind sporirea consumului pe locuitor prevăzute de Congresul al XI-lea vor crea posibilități tot mai mari de satisfacere a cerințelor celor ce muncesc din patria noastră.

Realizarea prevederilor cincinalului 1976—1980 va accentua procesul de modernizare a industriei, de valorificare superioară a resurselor materiale și de muncă, va contribui la introducerea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, la creșterea eficienței economice, reprezentînd o treaptă importantă a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

conf. univ. dr. Dumitru PUGNA

---

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Editura politică, 1973, p. 547.

2) Calculat după „National Accounts of OECD countries 1966—1971", p. 10—15.

3) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Editura politică, 1974, p. 47—48.

4) „Era socialistă", nr. 7/1974, p. 17.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Colectivele de muncă din întreaga țară întîmpină alegerile de la 9 martie cu remarcabile succese în marea întrecere socialistă.

PRODUSE PESTE PLAN

- În ziua de 28 februarie a.c. **Întreprinderea de confecții și tricotaje București** și-a realizat sarcinile pe întregul cincinal. În aceeași zi și-a îndeplinit planul pe perioada 1971—1975 și **Centrala industrială a confecțiilor și tricotajelor,** creindu-se astfel condițiile pentru a realiza pînă la sfîrșitul acestui an o producție suplimentară de cca 20 miliarde lei.

- La **Combinatul siderurgic din Hunedoara** sarcinile de plan sînt depășite în mod constant, înregistrîndu-se cele mai înalte ritmuri de producție atinse pînă în prezent. În cele două luni ale anului, aici cu fost realizate peste prevederi 10 000 tone fontă și oțel. Ridicînd la parametri superiori indicele de utilizare a agregatelor de topire — cuptoarele Martin —, colectivul combinatului a elaborat în fiecare 24 de ore din luna februarie în medie cîte 235 tone oțel peste prevederi.

- **Siderurgiștii de la Galați** au realizat peste plan 45 000 tone cocs metalurgic, fontă, oțel de convertizor și electric, șleburi, laminate finite pline, îndeplinindu-și toate angajamentele aferente perioadei care a trecut de la începutul anului.

- **Muncitorii chimiști din cadrul Combinatului de fire și fibre sintetice de la Iași** au obținut peste prevederile primelor două luni ale anului în curs 75 tone de fire și fibre poliesterice și 305 tone de metanol. De asemenea, unitățile energetice din municipiul Iași au furnizat suplimentar 3 milioane kWh energie electrică.

NOI TIPURI DE PRODUSE

- **Întreprinderea „23 August"** din Capitală a asimilat în ultimul timp noi tipuri de utilaje și instalații complexe destinate liniilor tehnologice ale laminatelor de tablă, țevi și sîrmă din țară. Un set de asemenea echipament industrial, cuprinzînd căi cu role de diferite tipuri, o mașină dublă de împins, mașini de stivuire, o masă rotativă ș.a. a fost livrat recent.

- **Întreprinderea constructoare de mașini din Reșița** a realizat cel de-al 1 600-lea motor Diesel destinat echipării locomotivelor. De-a lungul anilor a crescut nu numai producția unor asemenea motoare, dar și calitatea acestora, ca urmare a îmbunătățirilor tehnice și funcționale aduse de specialiștii reșițeni. Bune rezultate s-au înregistrat și în privința diversificării gamei de motoare Diesel de diferite puteri, destinate modernizării transporturilor feroviare și echipării unor unități industriale.

CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI AL POPULAȚIEI — OBIECTIV SUPREM AL POLITICII P.C.R.

REALIZĂRILE remarcabile obținute de oamenii muncii în dezvoltarea în ritm susținut a potențialului productiv al țării, în creșterea simțitoare a produsului social și a venitului național, se reflectă din plin în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Aceasta constituie obiectivul fundamental al politicii partidului nostru. **„Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane".** Profund umanistă, această politică își găsește expresia în măsurile luate an de an pentru creșterea bunăstării întregului popor.

Indicatori sugestivi

Anul 1974 marchează noi și însemnate înfăptuiri în creșterea în continuare a veniturilor obținute de populație din retribuirea muncii și din fondurile sociale de consum, îmbunătățirea condițiilor de muncă, odihnă și de locuit, sporirea cantitativă și modificarea calitativă a consumului de bunuri și servicii, dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, a ocrotirii sănătății, atestînd odată mai mult, prin elocvența faptelor cît de puternic se identifică politica Partidului Comunist Român cu țelul său suprem, cît de consecvent se traduc în viață măsurile pentru asigurarea unui trai tot mai bun tuturor membrilor societății noastre socialiste. Grija față de om se face astfel simțită permanent printr-o prezență tot mai vizibilă în toate domeniile vieții de zi cu zi a familiilor de oameni ai muncii.

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori care exprimă îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației

	Anul 1974 în % față de . .	
	1973	197o
Numărul populației ocupate	1oo,8	1o2,3
Numărul personalului din întreprinderi și instituții	1o3,4	117,9
Venituri reale ale populației pe un locuitor	1o5,8	131,3
Retribuția medie reală	1o4,4	111,9
Venituri bănești ale țărănimii de la unitățile socialiste	1o7,3	132,8
Cheltuieli pentru acțiuni social culturale de la bugetul de stat	1o7,6	14o,4
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	11o,o	136,8
Apartamente date în folosință din fondurile statului și din credite acordate de stat	1o8,o	114,9
Numărul persoanelor la odihnă și tratament	1o8,6	149,8

Veniturile populației — în continuă creștere

În anul 1974 veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist au fost mai mari cu 39,2% față de 1970; în aceeași perioadă veniturile din retribuirea muncii personalului din întreprinderi și instituții au sporit cu 36,2%.

Un rol principal în creșterea sistematică a veniturilor oamenilor muncii din întreprinderi și instituții îl au acțiunile inițiate și puse în aplicare cu consecvență de partid de majorare succesivă a retribuției pe măsura dezvoltării ascendente a producției materiale.

De la 1 august 1974 s-a trecut la aplicarea celei de a doua etape de majorare a retribuției, pe seama căreia oamenii muncii din întreprinderi și instituții au obținut anul trecut venituri suplimentare de 3,6 miliarde lei; la nivelul unui an întreg aceste venituri suplimentare vor reprezenta circa 23 miliarde lei. Au fost majorate retribuțiile personalului care lucrează în industria ușoară, industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, industria chimică și industria produselor din substanțe abrazive, din cărbune și grafit, industria petrolului, industria extractivă a gazului metan, industria metalurgiei feroase, industria energiei electrice, construcții-montaj, lucrări geologice și de foraj, precum și ale personalului didactic din învățămîntul primar (clasele I–IV). De asemenea, au fost majorate soldele și retribuția personalului Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne. Recent, în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a hotărît majorarea retribuirii mecanicilor agricoli din unitățile agricole de stat, începînd cu data de 1 martie a.c. și nu de la 1 septembrie a.c. așa cum se prevăzuse în cadrul eșalonării generale pe ramură și activități.

Consecvență în aplicarea principiilor eticii și echității socialiste

Consecvent principiilor eticii și echității socialiste partidul a acordat o atenție deosebită sporirii într-un ritm mai accelerat a retribuției personalului cu venituri mici. Astfel, în anul 1974 retribuția tarifară minimă a crescut la 1 140 lei pentru muncitorii necalificați și pentru personalul de serviciu față de 1 000 lei și la 1 346 pentru muncitorii calificați, față de 1 040 lei.

Tabelul nr. 2

Dinamica retribuției medii și minime a personalului din întreprinderi și instituții

– în % –

	197o	1971	1972	1973	1974
Retribuția medie nominală	1oo,o	1o2,6	1o4,5	1o9,o	115,9
Retribuția minimă nominală	1oo,o	1oo,o	125,o	125,o	142,5

Evoluția puterii de cumpărare a veniturilor a fost influențată pozitiv de politica fermă de asigurare a stabilității indicelui prețurilor mărfurilor de consum și a tarifelor serviciilor utilizate de populație. În anul 1974, prin creșterea retribuției medii nominale și menținerea indicelui prețurilor mărfurilor și serviciilor în limitele planificate puterea de cumpărare exprimată sintetic prin retribuția medie reală a sporit cu 11,9% față de 1970. Continuarea în acest an a majorării retribuției în celelalte ramuri ale economiei creează condiții ca retribuția reală să fie în anul 1975 cu 23% mai mare decît în 1970, depășindu-se astfel prevederile cincinalului actual.

Ca urmare a eforturilor statului pentru dezvoltarea agriculturii, a îmbunătățirii sistemului de retribuire a muncii, a măsurilor de majorare a retribuției, veniturile bănești obținute de țărănime din cooperativele agricole de producție și din vînzarea produselor agricole către unitățile socialiste au fost în anul 1974 cu 32,8% mai mari decît în 1970.

Semnificația profundă a creșterii puterii de cumpărare a veniturilor oamenilor muncii apare tot mai puternică prin comparație cu situația existentă în cele mai multe țări occidentale în care se intensifică starea de recesiune economică, criză și inflație, în care creșterea „galopantă" a prețurilor bunurilor de consum afectează nivelul de trai al clasei muncitoare și, îndeosebi, al oamenilor muncii cu venituri mici. Dimensiunea creșterii indicelui de prețuri în anul 1974, prezentată sugestiv de revista italiană „Rinascita", a fost de 25,8% în Japonia, 24,7% în Italia, 20,0% în Irlanda, 18,3% în Marea Britanie, 16,5% în Danemarca, 16,3% în Belgia, 14,9% în Franța, 12,1% în S.U.A., 12,0% în Canada, 6,5% în R.F. Germania etc.

Nivelul de trai al fiecărei familii crește an de an și prin fondurile suportate de la bugetul de stat și din alte fonduri pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale populației în domeniul învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, artei, asigurărilor și prevederilor sociale etc. In anul 1974 cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat s-au ridicat la 47,8 miliarde lei, sumă echivalentă cu volumul tuturor cheltuielilor bugetului de stat din anul 1959.

Tabelul nr. 3

Cheltuielile social-culturale finantate de la bugetul de stat

		197o	1971	1972	1973	1974
I.	Total cheltuieli social-culturale					
	- miliarde lei	34,o	36,6	4o,1	44,4	47,8
	- în %	1oo,o	1o7,6	117,9	13o,6	14o,6
II.	Cheltuieli social-culturale pe un locuitor					
	- lei	168o	1788	1942	2132	227o
	- în %	1oo,o	1o6,4	115,6	126,9	135,1

Consumul populației sub incidența unor schimbări calitative

Sporirea veniturilor oamenilor muncii și a puterii de cumpărare, dezvoltarea și diversificarea producției alimentare și nealimentare, mai buna aprovizionare prin unitățile comerțului socialist au condus la creșterea cantitativă și îmbunătățirea calitativă a consumului populației.

Se remarcă o sporire simțitoare a desfacerilor de mărfuri alimentare și îndeosebi a produselor cu valoare calorică și nutritivă ridicată, ceea ce, a determinat o îmbunătățire a alimentației populației. În același timp s-a asigurat înzestrarea mai bună a familiilor cu îmbrăcăminte, încălțăminte, mobilă, aparate electro-casnice și alte bunuri de folosință îndelungată care asigură un grad sporit de confort și contribuie la creșterea nivelului de civilizație a populației.

Tabelul nr. 4

Dinamica desfacerilor de mărfuri prin comerţul socialist la principalele mărfuri alimentare şi nealimentare

(197o = 1oo)

	1971	1972	1973	1974
Total desfaceri de mărfuri din care:	1o9,o	115,8	124,4	136,8
Carne şi produse din carne	114,4	125,3	129,7	14o,8
Ulei	1o5,5	1o7,6	11o,9	115,3
Unt	1o6,3	116,2	124,4	132,5
Lapte (inclusiv lapte praf şi produse lactate proaspete)	1o5,5	114,7	125,5	135,6
Zahăr şi produse zaharoase	11o,6	114,9	124,3	128,2
Ouă	127,8	137,3	154,7	169,8
Tesături	1o2,4	1o9,7	116,4	126,5
Tricotaje	1o2,3	116,2	131,5	148,7
Confecţii	1o5,o	113,4	126,7	148,4
Incălţăminte	1o6,5	114,7	121,5	13o,2

În perioada 1971–1974 populația a cumpărat din comerțul socialist peste 744 mii frigidere, 1,2 milioane televizoare, aproape 1,5 milioane aparate de radio, peste 340 mii mașini de cusut, aproape 500 mii mașini de spălat rufe, aproape 800 mii mașini de gătit cu gaze și mobilă în valoare de aproape 15 miliarde lei.

Satisfacerea nevoilor populației cu servicii constituie o componentă a nivelului de trai de o tot mai mare importanță. Deosebit de nevoile de servicii ale populației care se acoperă integral sau în cea mai mare parte fără plată pe seama fondurilor sociale de consum – în învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură, prevederi sociale etc. – o serie de necesități sînt satisfăcute prin efectuarea unui important volum de servicii de către unitățile socialiste.

În anul 1974 volumul serviciilor prestate populației de unitățile socialiste a fost cu 53,1% mai mare decît 1970.

Construcția de locuințe se face din plin simțită în peisajul arhitectonic al tuturor localităților țării. Au fost construite orașe și cartiere noi, clădiri noi s-au implantat în toate localitățile în cadrul unui plan de sistematizare consecvent realizat, asigurînd un grad tot mai ridicat de confort și civilizație pentru locuitorii ei. Numai în perioada 1971–1974 au fost construite și date în folosință peste 600 mii locuințe în care s-au mutat aproximativ 2 milioane locuitori, îmbunătățindu-se simțitor condițiile de locuit.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

AVANSUL CONSTRUCTORILOR

● **Constructorii brașoveni,** care lucrează în contul lunii iunie, au dat în folosință noi obiective și au deschis alte fronturi de lucru. Așa, de pildă, pe șantierul întreprinderii „Tractorul", unde se ridică noi lucrări de investiții, constructorii au început lucrările la hala de autoutilări pentru construcția agregatelor. Tot pe acest șantier s-a înregistrat recent un alt eveniment deosebit – a început montajul utilajelor tehnologice ale noii turnătorii de fontă specială.

● **Lucrătorii din cadrul Trustului de construcții montaj Timișoara,** care și-au îndeplinit cincinalul în mai puțin de 4 ani, vor termina în 1975 construcția a peste 4 000 de apartamente, cămine muncitorești cu peste 9 000 de locuri, creșe-grădinițe cu mai mult de 1 660 de locuri, spații comerciale însumînd aproape 8 000 mp, un cinematograf panoramic, mai multe săli de clasă cămine și cantine școlare și alte importante obiective.

● **La Întreprinderea mecanică Nicolina din Iași** au început lucrările de construcții la un nou și important obiectiv, care face parte din planul de modernizare și dezvoltare a unității. Este vorba de noul atelier de sculărie ce cuprinde o suprafață de peste 5 000 de metri patrați. Tot în cunoscuta întreprindere ieșeană se fac pregătiri în vederea începerii lucrărilor de extindere a atelierelor de forjă și turnătorie.

ÎN SCOPUL SPORIRII PRODUCȚIEI AGRICOLE

● **În toate județele** continuă pregătirile pentru desfășurarea în condiții tot mai bune a însămînțărilor și celorlalte lucrări agricole de primăvară. Importante forțe sînt concentrate la pregătirea și fertilizarea terenurilor. Ca urmare, unitățile agricole de stat au realizat arăturile de primăvară pînă la începutul lunii martie pe aproape 70 la sută din suprafețele prevăzute, iar cooperativele agricole pe mai mult de 50 la sută. Cooperativele agricole din județele Ialomița, Constanța, Brăila, Teleorman, Argeș, Dîmbovița și Mehedinți au terminat această lucrare pe toate terenurile ce le vor cultiva în primăvară.

SPORIREA EXPORTURILOR

● Țara noastră se numără printre exportatorii apreciați de tractoare și mașini agricole. Din 1957, cînd a fost livrat la export primul lot de tractoare și pînă acum, pe adresa beneficiarilor din peste 80 de țări au fost expediate mai mult de 160 000 de tractoare. Actualmente, peste 70 la sută din producția de tractoare și circa 40 la sută din cea de mașini agricole este destinată unor parteneri de peste hotare.

Combinatul de prelucrare a lemnului din Caransebeș a îndeplinit prevederile planului de export pe întregul cincinal.

În condițiile dezvoltării fără precedent, pe multiple planuri, a societății noastre, ale modernizării și transformării structurilor economice, ca urmare a politicii demografice a statului au fost adoptate măsuri de ordin economic-social și sanitar de natură să contribuie la stimularea natalității, la scăderea în continuare a mortalității, în special a mortalității infantile și în primii ani ai copilăriei, la întărirea și consolidarea familiei, la o mai rațională dirijare a fluxurilor migratorii interzonale, de dezvoltare fizică și spirituală a omului și asigurare a calității generațiilor viitoare. Ca efect, natalitatea este în prezent de peste 20 la mia de locuitori, mortalitatea generală a scăzut la circa 9 la mia de locuitori, de peste două ori mai mică decît în 1938, sporul natural asigurînd o creștere corespunzătoare a numărului populației.

Notabilă în profunzimea semnificației umane este scăderea considerabilă, de peste cinci ori față de 1938, a mortalității infantile, în acest an înregistrîndu-se cel mai scăzut nivel al deceselor de copii în vîrstă de pînă la un an. Aceasta este o expresie convingătoare a grijii permanente pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, a ocrotirii sănătății, a stării de sănătate a populației.

Mutații în structura forței de muncă

În contextul îmbunătățirii condițiilor de viață ale populației un loc deosebit îl ocupă modificările cantitative și calitative intervenite în nivelul și structura forței de muncă. Creșterea populației ocupate în economia națională, îndeosebi în ramurile neagricole, sporirea simțitoare a numărului personalului din întreprinderi și instituții, distribuirea rațională a forței de muncă între sferele de activitate socială și pe ramuri, ridicarea gradului de calificare a oamenilor muncii sînt coordonate majore ale folosirii depline a resurselor de muncă ale țării, condiție hotărîtoare pentru sporirea productivității muncii sociale, a venitului național, baza sigură a ridicării bunăstării populației.

Tabelul nr. 5

Structura populației ocupate

- în % -

	197o	1971	1972	1973	1974
Total populaţie ocupată	1oo,o	1oo,o	1oo,o	1oo,o	1oo,o
- industrie, construcţii, transporturi, comerţ şi alte ramuri neagricole	5o,9	53,7	56,o	58,o	6o,o
- agricultură	49,1	46,3	44,o	42,o	4o,o

În perioada 1971–1974 populația ocupată în economia națională a crescut cu 2,3%, înregistrîndu-se modificări importante în structura pe ramuri a acesteia.

Un rol tot mai însemnat în procesul muncii sociale revine femeii. Astfel, ponderea femeilor în totalul personalului din economie a fost de 34% în 1974 față de 30% în 1970.

Politica educațională contribuie din plin la făurirea omului cu pregătire multilaterală, participant activ și eficient la dezvoltarea științei și culturii, la însușirea tehnicii moderne, la organizarea științifică a producției și a muncii. Dacă avem în vedere că în instituțiile școlare studiază astăzi peste 4 milioane elevi și studenți, înseamnă că din cinci locuitori unul este cuprins într-o formă organizată de învățămînt. În același timp, a crescut nivelul de cultură generală și de specialitate al muncitorilor. În anul 1974 la 10 000 locuitori reveneau 123 elevi care urmau învățămîntul profesional și 187 elevi în învățămîntul de specialitate.

Condiții superioare pentru afirmarea personalității umane

Programul partidului și Directivele Congresului al XI-lea ale P.C.R. trasează un vast program pentru dezvoltarea în ritm rapid a forțelor de producție și pe această bază a creșterii neîncetate a nivelului de trai. Dinamismul și eficiența creșterii economice prevăzute vor asigura condiții pentru sporirea venitului național, care va ajunge în 1990 la 2 500–3 000 de dolari pe locuitor.

România socialistă multilateral dezvoltată se va apropia treptat de țările dezvoltate din lume, atît din punct de vedere al potențialului economic – ilustrat prin nivelul venitului național pe un locuitor – cît și al ridicării condițiilor de viață ale populației. Aceasta va permite aplicarea unei politici consecvente de ridicare continuă a veniturilor nominale și reale ale tuturor oamenilor muncii, va crea posibilități materiale pentru rezolvarea în condiții tot mai bune a unor probleme sociale cum sînt construcțiile de locuințe, îmbunătățirea dotării edilitar gospodărești a orașelor și satelor, ocrotirea sănătății etc.

Ca urmare a construcției de noi capacități de producție, a dezvoltării și lărgirii întreprinderilor existente, a sporirii numărului unităților de tip industrial în agricultură, a dezvoltării rețelei comerciale și a unităților de servicii și social-culturale, este prevăzut ca un număr însemnat de noi locuri de muncă să se adauge celor existente, permițînd absorbirea întregului spor al populației în vîrstă aptă de muncă utilizabilă, efectuarea de noi modificări în repartizarea populației ocupate pe ramuri în scopul creșterii eficienței utilizării ei. Populația ocupată în agricultură se va reduce continuu, ajungînd în anul 1990 la 12–15% din totalul populației ocupate.

În repartiția venitului național se va acorda o importanță hotărîtoare creșterii veniturilor obținute de populație din retribuirea directă a muncii depuse ; primatul veniturilor din muncă va constitui calea principală în ridicarea bunăstării oamenilor muncii. La sporirea generală a veniturilor populației se va avea în vedere, în același timp, și creșterea veniturilor provenite din fondurile sociale de consum, asigurîndu-se majorarea pensiilor, creșterea alocațiilor de stat pentru copii, a ajutoarelor și asistenței sociale, a fondurilor destinate dezvoltării activităților de învățămînt, de ocrotire a sănătății, culturii, sportului.

Veniturile reale totale vor crește în anul 1980 cu 35–37% față de 1975, iar în anul 1990 față de 1970 de 3–3,5 ori, ceea ce va spori considerabil puterea de cumpărare a veniturilor populației și va atrage îmbunătățirea radicală a consumului de bunuri și servicii. Retribuția medie reală va crește în anul 1980 cu 18–20% față de anul 1975. Desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist vor spori într-un ritm anual de 7,5–8,5%. Creșterea productivității muncii sociale va determina o sporire a timpului liber al populației active, generalizîndu-se pînă în anul 1980 reducerea săptămînii de lucru la 42–44 ore. Un obiectiv principal al politicii de creștere a nivelului de trai al populației îl constituie accelerarea ritmului construcțiilor de locuințe. În perioada 1976–1990 se prevede construirea a 2,5–3,0 milioane apartamente, ceea ce practic va rezolva problema locuințelor în țara noastră, atît sub aspectul asigurării spațiului locativ necesar fiecărui locuitor, cît și al confortului și condițiilor de locuit tot mai civilizate care se vor înfăptui.

Sistematizarea localităților va continua cu mai mare intensitate. Se va crea o rețea de noi centre urbane și se vor dezvolta activitățile economico-sociale în mediul rural.

În viitorul cincinal se va dezvolta simțitor instrucția publică, activitățile culturale, ocrotirea sănătății, cu consecințe pozitive asupra creșterii gradului de instruire și cultură, a îmbunătățirii stării de sănătate și sporirii duratei medii de viață a populației. Realizarea obiectivelor prevăzute în cincinalul următor va duce la o creștere substanțială a potențialului economic, științific și cultural al României, va asigura oamenilor de la orașe și sate condiții superioare de muncă și viață, va contribui la continua înflorire a civilizației socialiste în folosul omului, al întregii societăți.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră va însemna o nouă și superioară treaptă de progres economic și social spre care Partidul Comunist Român conduce neclintit, cu fermitate și consecvență, întregul popor.

dr. Marinache VASILESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Investițiile

ROMÂNIA PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

DEZVOLTAREA bazei tehnico-materiale a socialismului, crearea unei economii înaintate, cu o structură modernă, în concordanță cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, presupun cheltuirea unor importante mijloace materiale și financiare. Opțiunea partidului nostru, determinată în mod științific, de a se aloca o cotă însemnată din venitul național (aproximativ o treime în actualul deceniu) pentru fondul de dezvoltare, permite realizarea unor programe de investiții fără precedent, concomitent cu asigurarea mijloacelor necesare creșterii bunăstării poporului. Astfel, în perioada 1951—1975 volumul total al investițiilor din economia națională se ridică la suma de 1 247 milioane lei, iar în anii viitorului cincinal se vor cheltui, în același scop, potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XI-lea, încă 920—960 milioane lei, sumă care depășește tot ceea ce s-a investit în cei zece ani anteriori.

Pentru creșterea capacității economiei noastre naționale de a investi este sugestiv faptul că aproape 26% din volumul total al investițiilor din perioada 1951—1980 se execută în anii actualului cincinal, iar 44% în anii 1976—1980 ; pentru comparație menționăm că perioadei 1951—1955 îi revin doar 2,7%.

În conformitate cu politica partidului de creștere puternică a forțelor de producție, eforturile principale au fost și vor fi consacrate dezvoltării ramurilor producției materiale, în care scop este alocată partea covîrșitoare a investițiilor din fondurile statului, circa 90%. Repartizarea pe ramuri a investițiilor relieferează ponderea hotărîtoare pe care o va deține și în viitorul cincinal industria, aproximativ 2/3, iar în cadrul acesteia ramurile hotărîtoare pentru progresul economiei — energetica, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia ; împreună, acestea vor deține circa 70% din totalul investițiilor alocate industriei. În agricultură se vor investi circa 110 miliarde, adică circa 9% din volumul de investiții ce urmează a fi realizat în perioada cincinalului.

Pe baza amplului program de investiții, în toate ramurile și sectoarele economiei au fost și vor fi construite importante obiective economice și social-culturale, care contribuie substanțial la valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă ale țării. Numărul capacităților industriale și agrozootehnice mai importante ce vor fi date în funcțiune în perioada 1976—1980, de pildă, se ridică la 2 700. Volumul fondurilor fixe, care în 1974 era de peste 4,8 ori mai mare decît în 1950, va crește cu încă 58% în anii cincinalului următor.

Îndeplinirea la parametrii stabiliți a planului de investiții prevăzut pentru perioada viitorului cincinal va determina amplificarea puternică a avuției naționale, creșterea nivelului general de dezvoltare economico-socială a țării, contribuind la asigurarea bazei tehnico-materiale necesară înfăptuirii programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

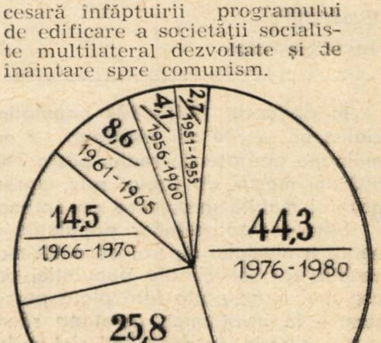

PONDEREA PERIOADELOR CINCINALE ÎN VOLUMUL TOTAL AL INVESTIȚIILOR DIN ANII 1951-1980 (%)

În acest număr publicăm opinia directorului direcției de specialitate din Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor referitoare la tendințele și modalitățile de valorificare superioară a pămîntului. Așa cum am precizat în numărul 8 al revistei noastre — în care același autor a prezentat situația utilizării fondului funciar al țării, comparativ cu cele manifestate pe plan mondial — supunem această temă dezbaterii specialiștilor, tuturor factorilor de răspundere a căror activitate are legătură cu fondul funciar.

MODALITĂȚI DE VALORIFICARE SUPERIOARĂ A FONDULUI FUNCIAR

CE TENDINȚE și ce perspective se întrevăd în privința utilizării terenurilor în general, al celor agricole în special în perspectiva următorilor ani ?

Răspunsul la această întrebare rezultă din Documentele Congresului al XI-lea al partidului, care jalonează direcțiile principale de acționare în problemele folosirii fondului funciar. Astfel, în ce privește folosirea terenurilor agricole, se va acționa în următoarele direcții :

- se va accentua ritmul lucrărilor de intensivizare a folosirii terenurilor agricole, în rîndul cărora un loc important îl ocupă lucrările de îmbunătățiri funciare, astfel ca pînă în 1990 să se ajungă la 4—5 milioane ha irigate, la combaterea excesului de umiditate pe 5 milioane ha, la apărarea împotriva inundațiilor a peste 1,6 milioane ha, la combaterea eroziunii solului pe 4,5 milioane ha. Intensivizarea va fi marcată și prin creșterea suprafețelor plantate cu vii și pomi, prin sporirea continuă a potențialului productiv al solurilor pe calea chimizării, a ameliorării solurilor acide și a celor sărăturate, prin diversificarea tractoarelor și mașinilor agricole, care va permite mecanizarea unei game cît mai variate de lucrări agricole;
- se vor lua măsuri pentru identificarea și atragerea în cultură de noi terenuri, care să asigure creșterea suprafeței arabile cu circa 125 mii ha pînă în 1980, compensînd, în același timp, suprafețele care se scot definitiv din producția agricolă pentru nevoile altor ramuri;
- se va trece la amplasarea rațională în teritoriu a folosințelor agricole și a culturilor agricole, urmărindu-se valorificarea optimă a condițiilor naturale în strînsă corelare cu cerințele economico-sociale;
- vor fi luate măsuri de raționalizare a dezvoltării localităților, prin folosirea intensivă a terenurilor din cadrul acestora, evitîndu-se pe cît posibil extinderea perimetrelor construibile pe seama terenurilor agricole;
- se vor împăduri terenurile excesiv degradate, devenite neproductive, măsură care va contribui la combaterea eroziunii solului și la restabilirea echilibrului hidrologic al unor zone de dealuri și coline ;
- se vor amenaja în scop piscicol terenurile sărăturate, cele inundabile și cu soluri slab fertile.

Posibilități de extindere a suprafeței arabile

ÎN LEGĂTURĂ cu aceste schimbări, sînt dezbătute unele aspecte legate de utilizarea unor terenuri în folosință arabilă, îndeosebi în ceea ce privește posibilitățile de creștere a suprafeței, iar pe de altă parte, structura și amplasarea culturilor.

Rezervele de terenuri pretabile la transformarea lor în arabil sînt suficiente, astfel că prin măsuri realiste, judicioase, prevederea documentelor de partid, privind sporirea pînă în 1980 cu 125 mii ha a suprafețelor arabile va putea fi realizată.

In această privință, principalele resurse le constituie desțelenirea unor pajiști din zonele de șes sau pe pante accesibile lucrărilor mecanizate, care au soluri fertile și defrișarea unor vegetații forestiere din zonele de șes, îndeosebi din incintele amenajate prin lucrări de îndiguiri, desecări și irigații.

Este cunoscut că, în ultimii ani, au luat o dezvoltare însemnată lucrările de îndiguiri și desecări pe rîurile interioare. În multe din incintele astfel amenajate există unele terenuri neagricole (bălți, tufărișuri, drumuri de exploatare ș.a.) care, după terminarea amenajărilor, se transformă în terenuri arabile. Aceste terenuri, în marea lor majoritate, abia compensează suprafețele arabile ce se ocupă de lucrările propriu-zise, de îmbunătățiri funciare (canale, diguri, stații de pompare etc). Dar, în multe incinte îndiguite și desecate, există mari suprafețe de pășuni și fînețe naturale care, după părerea noastră, pot și trebuie să fie transformate în teren arabil, bineînțeles numai acelea care au soluri cu potențial fertil ridicat. În acest fel sînt justificabile cheltuielile efectuate cu lucrările de îmbunătățiri funciare executate pe aceste terenuri care, în medie, se ridică la 7 000 lei/ha.

Evident, transformarea pajiștei în teren arabil necesită cheltuieli suplimentare de amenajare și de producție, dar veniturile nete ce se obțin îndreptățesc exploatarea mai eficientă a terenului în această formă. Pentru a demonstra afirmația mă voi folosi de următorul exemplu. În incinta îndiguită și desecată Hanioș-Vîrșand din județul Arad, din suprafața amenajată de 25 800 ha, specialiștii au identificat 2 025 ha terenuri ocupate în prezent cu pășuni (1 645 ha) și neagricol (380 ha) care se pretează a fi transformate în arabil. În tabelul 1 se prezintă, comparativ, principalii indicatori tehnico-economici realizați înainte și după amenajare în incinta Hanioș-Vîrșand.

Rezultă că folosirea terenului arabil, pe lîngă faptul că asigură dublarea producției de furaje masă verde față de cea obținută de pe pășune, asigură, în același timp, suplimentar, produse agricole de pe urma cărora se obține un venit net anual de 1 200 lei/ha. Calculele arată că cheltuielile făcute cu amenajarea terenului și transformarea lui în arabil (desecări, nivelări, desțeleniri, amendări și fertilizări) se pot recupera într-o perioadă de 7 ani. Astfel de posibilități există în multe din incintele indiguite și desecate din județele Timiș, Arad, Satu Mare, Dolj, Bihor, Teleorman, Ilfov, Iași, Sibiu. În unele dintre acestea, unde lucrările de desecare au fost executate integral și date în funcțiune la termen s-a trecut la transformarea în arabil a unor mari suprafețe de pajiști (de exemplu, în județul Satu Mare — peste 7 000 ha, în județul Timiș — peste 2 000 ha).

Dată fiind situația unor terenuri din incintele desecate, îndeosebi în zona de vest a țării, care prezintă un grad avansat de sărăturare, trebuie avut grijă ca astfel de terenuri să fie menținute în exploatare ca pajiști, transformarea lor în arabil fiind costisitoare și de lungă durată, momentan nefiind eficientă. Pe de altă parte, este de semnalat că, în multe situații, evacuarea excesului de umiditate nu se realizează complet, fiind necesare lucrări suplimentare : gospodărești, șanțuri de scurgere a apelor în canale, nivelări sau chiar reprofilarea unor canale de desecare.

În legătură cu transformarea în arabil a pajiștilor din zonele amintite se pune problema dacă nu ar fi indicată cultivarea lor cu furaje anuale sau perene, pentru a nu se diminua baza furajeră. Proporția în care aceste culturi urmează să o ocupe din totalul suprafeței este o chestiune care trebuie analizată de la caz la caz, în funcție de situația specifică zonei, de efectivele de animale, necesarul de furaje și sursele de acoperire.

O altă sursă de sporire a suprafeței arabile, menționată, o constituie defrișarea unor păduri din zonele de șes, îndeosebi a celor cu valoare economică redusă, situate pe soluri fertile, precum și terenurile ocupate cu vegetație forestieră din incintele îndiguite, desecate și irigate. Spre exemplu, în incinta îndiguită și desecată Sculeni-Trifești, județul Iași, există peste 700 ha de pădure, care ar putea fi folosite mai eficient cu culturi agricole, dîndu-se în schimbul acestei suprafețe, pentru împădurire, terenurile rămase din zona-dig-mal a acestei incinte, precum și alte terenuri neproductive, excesiv degradate prin eroziune și alunecări, de pe pantele repezi din același județ.

Situații similare se întîlnesc în incintele îndiguite și desecate din Lunca Dunării

„Făuritorii" de terenuri agricole la lucru...

unde sînt circa 8 000 ha terenuri cu fertilitate ridicată, ocupate cu plopi și salcie selecționați care, după atingerea vîrstei de exploatabilitate, trebuie defrișate, iar terenurile respective să fie folosite pentru culturi agricole.

Vorbind despre defrișarea unor păduri din zona de șes, aș sublinia și grija pentru prevenirea unor exagerări care vizează defrișarea în totalitate a pădurilor din cîmpie. Sînt binecunoscute influențele pozitive multiple ale pădurii și în aceste zone, atît din punct de vedere economic, cît și al păstrării echilibrului ecologic, al rolului lor recreativ și chiar peisagistic, deloc de neglijat.

Terenurile în pantă și mecanizarea

LEGAT DE VALORIFICAREA eficientă a terenurilor agricole, se ridică problema modului de folosire a parcelelor de terenuri arabile situate pe pante repezi, inaccesibile sistemei de tractoare și mașini agricole existente în dotare. Din evidențele funciare rezultă că circa 250 mii ha terenuri arabile sînt situate pe pante între 30—35%.

Multe din aceste terenuri doar scriptic mai figurează ca teren arabil pentru că, practic, ele sînt pîrlogite de ani de zile ; menținerea lor formală în categoria terenurilor arabile duce la neîndeplinirea planului de cultură al unităților agricole posesoare, la deformarea randamentelor obținute la ha (producțiile obținute de pe suprafața efectiv cultivată se raportează și la aceste terenuri rămase necultivate) și de aici o serie de consecințe negative cu aspect economic și social.

Situația de dispersare a parcelelor, accesibilitatea redusă, stadiul avansat de degradare a solului din cauza eroziunii, lipsa seturilor de mașini agricole adecvate care să poată executa lucrările în condițiile unei agrotehnici antierozionale, lipsa atelajelor fac ca folosirea acestor terenuri pentru culturi de cîmp să fie total ineficientă, valoarea producției obținută neacoperind de multe ori nici cheltuielile de producție, ca să nu mai vorbim de prețul foarte ridicat pe unitatea de produs. Pe de altă parte, an de an se accentuează procesul de degradare și de sărăcire a potențialului productiv al solului produs de eroziune.

Soluția ce trebuie adoptată pentru această zonă colinară constă în îmbinarea rațională a ramurilor de producție agricolă, dezvoltarea creșterii animalelor pe baza surplusului de furaje, de pe urma cărora se vor obține cantități sporite de îngrășăminte organice atît de necesare conservării și sporirii însușirilor productive ale solurilor acestor zone.

Pe de altă parte, există și rațiuni de ordin social care îndreptățesc luarea unor măsuri de conservare a acestor terenuri. Cred că este util să se mențină astfel de terenuri ca o rezervă pentru anii în care creșterea cerințelor de produse agroalimentare va impune folosirea lor în mod mai intensiv. Pînă atunci se va dezvolta baza tehnico-materială, îndeosebi va spori producția de îngrășăminte chimice, se vor diversifica și va spori numărul de tractoare și mașini agricole, capabile să asigure de pe aceste terenuri randamente sporite cu cheltuieli echilibrate, care să facă eficientă exploatarea lor.

În zonele de dealuri și coline se impune ca o măsură urgentă — atît sub aspectul protecției terenurilor înconjurătoare, a restabilirii echilibrului hidrologic al zonei, cît și al valorificării pentru economia națională — împădurirea unor terenuri neproductive, excesiv degradate prin alunecări și eroziuni care, dezgolite de orice vegetație și măcinate de ape, primejduiesc situația și a terenurilor din vecinătate. Împădurirea lor este o necesitate de ordin social-economic, fiind singura soluție de protecție și conservare a acestor terenuri.

Situația — comparativă — a indicatorilor economici în incinta îndiguită și desecată Hanioș — Vîrșand, județul Arad

	Situația înainte de amenajare				Situația după amenajare			
1. Felul culturilor	Suprafața (ha)	Prod. medie (kg/ha)	Prod. totală (t)	Val. prod. (mii lei)	Suprafața (ha)	Prod. medie (kg/ha)	Prod. totală (t)	Val. prod. (mii lei)
- pășune	1645	4075	6703	670	-	-	-	-
- grîu	-	-	-	-	475	2800	1300	1795
- porumb	-	-	-	-	700	3500	2450	2818
- sfeclă de zahăr	-	-	-	-	400	30000	12000	3600
- lucernă masă verde	-	-	-	-	450	25000	11250	1925
- TOTAL	1645	4075	6703	670	2025	-	-	9338
2. Cheltuieli de producție	Supraf.	lei/ha	Total (mii lei)		Supraf.	lei/ha	Total (mii lei)	
- pășune	1645	200	329		-	-	-	
- arabil	-	-	-		2025	3400	6885	
3. Venitul net	-	169 .	341		-	1211	2453	
4. Spor de venit net	-	-	-		-	1042	2112	
5. Cheltuieli pentru transformare în arabil - total	-	-	-		2025	7320	14837	
6. Durata de recuperare a investiției			$\frac{14837}{2112}$ = 7 ani					

Probleme legate de dezvoltarea industriei și a localităților

O ALTĂ GRUPĂ de probleme care se ridică în legătură cu raționalizarea, cu repartiția folosințelor agricole în teritoriu, se referă la apărarea terenurilor agricole împotriva dezafectării destinației lor principale.

Atît legea sistematizării teritoriului și a localităților, cît și cea a fondului funciar (adoptate în anul 1974) departajează spațiul agricol de cel destinat localităților, în condiții care să nu micșoreze suprafața agricolă, prevăzîndu-se o multitudine de măsuri îndreptate în acest scop. Se depun astăzi eforturi mai susținute și de o parte și de alta — agricultori și edili — să se respecte aceste reglementări.

Dar, este previzibilă posibilitatea ca, în următorii ani, agricultura să fie cea care va fi afectată din punct de vedere al terenului, datorită procesului amplu și dinamic al dezvoltării social-economice a țării noastre.

Dezvoltările industriale, de locuințe, amenajările hidroenergetice, modernizarea căilor de comunicații ș.a. au nevoie, în mod obiectiv, de spații ample de dezvoltare.

Trebuie recunoscut că folosirea pentru dezvoltarea acestor obiective numai a terenurilor neproductive nu va fi posibilă. Acest lucru se impune înainte de toate pentru că terenurile neproductive, în cea mai mare parte, sînt dispersate în parcele mici în masivele de teren agricol. Or, se știe că dezvoltările urbane, de regulă, urmăresc să se dezvolte grupat, compact și în mod concentric în jurul actualelor așezări din foarte multe motive de ordin tehnic, economic, social și organizatoric. Tot astfel se știe că, de regulă, localitățile au în jurul lor terenuri care au folosințe agricole dintre cele mai intensive (arabil, grădini de legume, livezi, vii) de foarte multe ori amenajate pentru irigat. În atare situații, este de așteptat ca extinderile urbane să afecteze în primul rînd aceste terenuri fertile și foarte propice agriculturii, și numai arareori să ocupe numai terenuri neproductive și slab fertile. În mod frecvent, terenurile slab fertile și cele neagricole se au în vedere pentru a fi amenajate și redate producției agricole pentru a compensa suprafețele care au fost scoase definitiv din producția agricolă. Dar, pentru ca aceste terenuri să ajungă în situația potențialului productiv pe care le-au avut cele dezafectate, este necesar să treacă multă vreme.

Pe de altă parte trebuie să cunoaștem că se vor epuiza și aceste resurse funciare care, prin amenajare, să recupereze suprafețele scoase din producția agricolă, situație în care deja se află unele județe ca Prahova, Gorj, Vîlcea, Argeș, Caraș-Severin ș.a.

S-au emis unele păreri potrivit cărora va apărea posibilitatea creșterii suprafeței agricole ca urmare a dezafectării în timp a unor localități rurale, prevăzute în studiile de sistematizare. Avînd în vedere termenul în care spațiile respective vor deveni libere consider că, momentan, acestea trebuie trecute în categoria rezervelor.

Urmărind consecvent ideea rezolvării optime a contradicției dintre cererile crescînde de produse agroalimentare și nevoile crescînde pentru spații de extindere necesare celorlalte ramuri în condițiile în care terenul este factor limitativ, se desprinde necesitatea organizării spațiului în mod complex, coordonat și unitar. Pornind de la inventarierea resurselor, a necesităților și pînă la ordonarea priorităților, trebuie să se caute soluții bine gîndite, optimizate.

Toate acestea conduc la necesitatea elaborării cu maximă urgență a unor studii complexe, care să abordeze în mod complet problema utilizării fondului funciar pentru a se asigura o rezolvare într-o concepție unitară și coordonată a repartizării acestuia pe destinații economice. Este o cerință a vieții contemporane, înscrisă pe primul loc și în legea fondului funciar.

Astăzi, deși dispunem de multe informații în acest domeniu ele nu sînt integral prelucrate, interpretate, utilizate. De multe ori, în unele zone, se acționează după principii subiective, „al flerului“ sau al rezolvării de moment a unei situații. Or, este un imperativ ca într-un domeniu atît de important și cu consecințe care vizează viitorul să se acționeze pornind de la o gîndire metodică, științifică, să se respecte cu fermitate prevederile documentelor de partid și legile în vigoare.

Apreciez că dezbaterea organizată de redacție pe această temă este cît se poate de utilă și actuală și consider că rezultatele ei — punctele de vedere, propunerile ce vor fi făcute — vor fi valorificate în mod corespunzător de factorii de răspundere.

ing. Nicolae POPESCU
director în M.A.I.A.A.

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

ADUNAREA GENERALĂ A OAMENILOR MUNCII

CONSTITUIND forma superioară de conducere colectivă a întreprinderilor, un mijloc eficient de participare a muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor, inginerilor, economiștilor, a tuturor oamenilor muncii la rezolvarea problemelor de ordin economic și social, adunările generale ale oamenilor muncii din acest an au avut o însemnătate deosebită, deoarece au concentrat preocupările colectivelor de oameni ai muncii spre mobilizarea rezervelor interne în vederea realizării în condiții cît mai bune a planului și angajamentelor pe anul 1975, a cincinalului înainte de termen, ca o premisă importantă de asigurare a condițiilor pentru îndeplinirea prevederilor directivelor privind dezvoltarea economico-socială a României pe perioada 1976—1980.

Adunările generale au avut ca trăsătură specifică un pronunțat caracter de lucru. Analizînd cu spirit de răspundere activitatea întreprinderilor și a organelor de conducere, oamenii muncii au făcut numeroase propuneri de valorificare mai bună a resurselor materiale și umane ale unităților. Numai în județul Hunedoara, de exemplu, participanții la adunările generale au făcut aproape 5 000 de propuneri, în județul Sibiu 1849 de propuneri, în județul Brașov 2345 propuneri. La Combinatul siderurgic Hunedoara, cele peste 1 000 propuneri făcute de oamenii muncii au completat planurile de măsuri tehnico-organizatorice întocmite inițial de către conducerea combinatului și secțiilor. În marea majoritate a întreprinderilor a crescut numărul oamenilor muncii care au luat cuvîntul și numărul propunerilor făcute în adunările generale. De exemplu, în județul Galați la cele 1371 adunări ale oamenilor muncii s-au înscris la cuvînt 7 263 de oameni ai muncii, care au făcut 4 500 de propuneri. Numărul vorbitorilor a crescut cu 30%, iar al propunerilor făcute cu 20%, comparativ cu sesiunea din vară a adunărilor generale.

DEZBATERILE și propunerile făcute în adunările generale au fost îndreptate spre stabilirea celor mai eficiente măsuri care să asigure îndeplinirea ritmică a tuturor indicatorilor și sortimentelor, îmbunătățirea continuă a calității și a performanțelor tehnice ale produselor, folosirea integrală a capacităților de producție și a forței de muncă, reducerea cheltuielilor materiale și sporirea eficienței economice, punerea în funcțiune și atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați la noile capacități de producție, asigurarea cu forță de muncă calificată a noilor obiective, îndeplinirea și depășirea angajamentelor asumate.

Dovedindu-se mijloace importante de dezvoltare a conștiinței socialiste, adunările generale au dezbătut aspectele referitoare la întărirea ordinei și disciplinei, respectarea programelor de lucru și a tehnologiilor de fabricație față de care, de exemplu, participanții la adunările generale de la Intreprinderea textilă „Dobrogeana"-Constanța, Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești, Intreprinderea de nasturi și mase plastice București etc., au adoptat o poziție combativă, critică, cerînd organelor de conducere colectivă și comitetelor sindicatelor să acționeze cu mai multă fermitate în acest domeniu.

Caracteristica generală a adunărilor a constituit-o dezbaterea responsabilă a problematicii esențiale a secțiilor și întreprinderilor, discuția la obiect și propunerile concrete făcute care au identificat importante rezerve interne, fiind o dovadă grăitoare a interesului pe care oamenii muncii, în dubla lor calitate de proprietari și producători, îl manifestă pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, de care este strîns legată creșterea nivelului de trai.

For de participare a maselor la conducerea economiei

Așa de pildă, la Intreprinderea de mașini grele București, 13 din cele 21 propuneri făcute de participanții la adunarea generală, au fost incluse în planul de măsuri tehnico-organizatorice, estimîndu-se o eficiență de pe urma acestora de 1,8 milioane lei, iar propunerile formulate la Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" se vor solda cu o producție suplimentară în valoare de 10 milioane lei față de 5 milioane cît reieșise inițial din studiile efectuate de conducerea întreprinderii.

Propunerile făcute de participanții la adunările pe secții sau întreprinderi au fost folosite în bună parte pentru definitivarea programelor de măsuri care să asigure îndeplinirea sarcinilor de creștere a productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, precum și a celorlalți indicatori de plan și a angajamentelor în întrecerea socialistă. În cea mai mare parte a întreprinderilor, măsurile stabilite asigură realizarea în întregime a sarcinilor planificate. Sînt totuși unele unități, printre care „Partizanul" și „Proletarul" din Bacău, „Electronica"-București ș.a., unde conducerile nu au reușit să fundamenteze integral sarcinile, îndeosebi la productivitatea muncii și nivelul cheltuielilor de producție, ceea ce impune ajutorul și intervenția imediată a centralelor și ministerelor. De altfel, trebuie spus că, deși unele centrale și ministere cunoșteau din timp greutățile de la unele întreprinderi, nu au asigurat ca delegații lor să ajute, pînă la ținerea adunărilor generale ale oamenilor muncii, la stabilirea soluțiilor corespunzătoare, ceea ce a făcut ca unele probleme să rămînă încă în suspensie.

EXPRESIE a voinței oamenilor muncii de a înfăptui îndemnul partidului privind îndeplinirea cincinalului înainte de termen, angajamentele adoptate în adunările generale ale oamenilor muncii, poartă amprenta puternicului impuls pe care l-au dat întregii activități economico-sociale, documentele Congresului al XI-lea al partidului, sînt un răspuns entuziast, muncitoresc, hotărît la înflăcăratul apel adresat întregii națiuni de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a-și consacra toate energiile, talentul și capacitatea creatoare ridicării patriei pe trepte superioare de civilizație materială și spirituală.

Demn de menționat este faptul că multe colective s-au angajat ca în cinstea alegerilor ce vor avea loc la 9 martie să realizeze însemnate depășiri ale sarcinilor de plan. De exemplu, adunările generale ale oamenilor muncii de la „Automatica", „Tînăra Gardă", Bumbăcăria românească „Jilava" ș.a. din București, au adoptat hotărîrea de a realiza cincinalul pînă la 9 martie, iar de la I.F.E.T. Suceava pînă la 31 martie etc. Colectivul Întreprinderii de utilaj petrolier Tîrgoviște s-a angajat ca pînă la alegeri să producă peste plan 30 automacarale de 5 tone, 10 bucăți instalații de foraj geologic, 300 tone oțel lichid etc., iar cel de la Exploatarea minieră Șotînga să extragă peste plan 3 000 tone cărbune.

ADUNĂRILE generale ale oamenilor muncii din acest an au fost caracterizate de un climat de profund și real democratism, care a asigurat tuturor participanților la dezbateri, posibilitatea de a-și exercita nestingherit, fără nici o reținere, dreptul de a-și spune părerea asupra tuturor problemelor activității economice și sociale, să ia parte la stabilirea tuturor măsurilor care privesc munca și viața colectivelor din unitățile respective.

Măsurile luate, preocupările perseverente ale organelor de partid și sindicale de a facilita manifestarea fiecărui om al muncii în calitatea sa de proprietar, de responsabil pentru bunul mers al întreprinderii, a determinat participarea la dezbaterile din adunările generale a unui număr mare de muncitori, care lucrează nemijlocit în producție, așa cum a fost cazul la Combinatul de articole tehnice din cauciuc și Intreprinderea de motoare electrice din Pitești, „Proletarul"-Bacău și multe altele.

Un capitol de frunte al dărilor de seamă și al dezbaterilor în adunările generale din întreprinderi l-a constituit modul în care au fost rezolvate în termenele prevăzute, propunerile făcute de oamenii muncii în anul trecut. Așa s-a procedat de comitetele oamenilor muncii de la Întreprinderea mecanică de material rulant „Grivița Roșie"-București, Combinatul petrochimic din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Intreprinderea de nasturi și mase plastice-București și multe altele, unde oamenii muncii și-au putut exercita în totalitate dreptul de control, au participat nemijlocit la analizarea modului în care au fost realizate propunerile făcute de ei.

Organele de conducere colectivă, comitetele sindicatelor — cărora le-a revenit răspunderea pentru organizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii — au reușit, în marea lor majoritate, să creeze cadrul favorabil dezbaterilor responsabile și constructive, în spirit critic și autocritic, a tuturor aspectelor — pozitive și negative — legate, atît de activitatea generală a întreprinderilor, cît și de munca desfășurată de comitetele oamenilor muncii. Dările de seamă prezentate adunărilor generale de către organele de conducere colectivă de la Intreprinderea „Proletarul"-Bacău, Intreprinderea mecanică de material rulant-București ș.a., au informat participanții asupra modului cum acestea au condus treburile intreprinderilor și și-au îndeplinit atribuțiile ce le revin prin lege, ceea ce a asigurat o analiză temeinică, profundă a activității organelor de conducere ale unităților, formularea unor critici și sugestii privind îmbunătățirea stilului de muncă al comitetelor oamenilor muncii.

DĂRILE DE SEAMĂ și dezbaterile ce au avut loc au acordat o mare atenție modului în care organele de conducere colectivă și comitetele sindicatelor au realizat prevederile ce le reveneau din contractele colective de muncă pe anul 1974. Totodată, au fost aprobate contractele colective pentru acest an, ale căror proiecte au fost din timp afișate spre a fi cunoscute de toți angajații și a le da posibilitatea să facă propuneri de îmbunătățire.

Se poate aprecia că a existat o evidentă preocupare pentru a se da contractelor colective, potrivit prevederilor din Codul muncii, un conținut concret care să contribuie la organizarea superioară a producției și a muncii, întărirea disciplinei, mobilizarea tuturor eforturilor în vederea îndeplinirii planului și angajamentelor asumate, rezolvarea unor probleme sociale și de viață ale celor ce muncesc. O deosebită atenție s-a acordat prevederilor legate de luarea unor măsuri care să asigure condiții optime de muncă, mecanizarea și automatizarea lucrărilor în vederea reducerii eforturilor fizice și creșterii productivității muncii, înlăturarea sau reducerea noxelor, îmbunătățirea activității cantinelor, construirea unor spații de cazare și cămine pentru nefamiliști, acordarea echipamentului și alimentației de protecție, transportul la și de la locul de muncă, trimiterea la tratament și odihnă etc.

Eficiența adunărilor generale ce au avut loc la începutul acestui an se va reflecta în realizările cu care vom încheia acest ultim an al cincinalului. Rezultatele din primele două luni sînt o garanție că angajamentele asumate pentru acest an vor fi îndeplinite și depășite. Intr-adevăr, majoritatea intreprinderilor și-au îndeplinit și depășit sarcinile ce le reveneau din planul național unic, cele mai bune rezultate fiind obținute de unitățile Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele ș. a.

Este de datoria organelor de conducere colectivă, a comitetelor sindicatelor, ca în perioada care urmează să acorde întreaga lor atenție îndeplinirii angajamentelor asumate, să acționeze prin toate mijloacele de care dispun, pentru realizarea tuturor propunerilor și măsurilor adoptate de adunările generale, asigurînd în acest fel înfăptuirea angajamentelor întregului popor : cincinalul înainte de termen.

Petru DESPOT
prim-adjunct al președintelui Consiliului pentru problemele economice și pregătirii profesionale al Consiliului Central al U.G.S.R.

Cabinetele teritoriale de organizare

Cum difuzează și generalizează înnoirile organizatorice

ÎN ZILELE de 20—22 februarie 1975 a avut loc, la București, Consfătuirea de lucru cu personalul permanent al cabinetelor teritoriale de organizare în cadrul căreia a fost analizată activitatea desfășurată de cabinete în anul 1974 și sarcinile ce revin acestora pe anul 1975. Lucrările Consfătuirii au fost conduse de dr. ing. Ion ROMÂNU, vicepreședinte al Consiliului Organizării Economico-Sociale, care a avut amabilitatea de a acorda revistei noastre interviul publicat în acest număr.

Interviu cu dr. ing. Ion ROMÂNU,
vicepreședinte al Consiliului
Organizării Economico-Sociale

● **Pentru început, v-am ruga, tovarășe vicepreședinte, să definiți, succint, care sînt principalele atribuții ale cabinetelor teritoriale de organizare și cum apreciați că au fost îndeplinite acestea.**

— Cabinetele teritoriale de organizare — județene, municipale, orășenești — în actuala lor formă de funcționare, constituie o creație a Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din iulie 1972, înființarea lor fiind o expresie a preocupărilor sistematice ale conducerii partidului și statului nostru pentru înnoirea și perfecționarea conducerii și organizării întregii vieți economice și sociale a țării. Prin activitatea lor, cabinetele și-au adus o incontestabilă contribuție la introducerea în practica noastră economică a metodelor și tehnicilor moderne de conducere și organizare și, prin aceasta, la sporirea eficienței activității desfășurate de unitățile economice și sociale.

Cabinetele au avut de îndeplinit două atribuții principale : a) răspîndirea, difuzarea noutăților organizatorice, informarea cadrelor de conducere, a organizatorilor din unitățile economice și sociale, cu tot ceea ce este nou și valoros pe plan mondial și național în domeniul conducerii și organizării ; b) organizarea aplicării în practică a normelor organizatorice, participarea directă, nemijlocită la rezolvarea problemelor de organizare din unitățile economice și sociale, depistarea nevoilor, a problemelor concrete de organizare din unități, cunoașterea disponibilului de cadre din teritoriu care stăpînesc știința organizării, și punerea în valoare a acestor resurse prin atragerea specialiștilor la rezolvarea problemelor respective.

Pentru realizarea acestor atribuții, prin eforturile cabinetelor, ale organului lor coordonator de specialitate — Institutul Central pentru Conducere și Informatică — a fost elaborat și utilizat cu succes un număr mare de modalități de acțiune : pentru atribuția de răspîndire a cunoștințelor din domeniul organizării — schimburi de experiență, cursuri de formare și perfecționare, simpozioane, sesiuni de comunicări, consfătuiri, mese rotunde, discuții de grup, expoziții, filme, emisiuni de radio și televiziune, conferințe etc. ; pentru a doua atribuție — analize în unități pentru depistarea locurilor unde se resimte nevoia de perfecționări organizatorice, de regulă în colaborare cu comisiile de organizare din întreprinderi ; atragerea specialiștilor din teritoriu și constituirea lor în echipe pentru elaborarea de studii de organizare cerute de unitățile economice — cu sau fără plată ; încheierea de contracte cu întreprinderile pentru elaborarea de proiecte de organizare și acordarea de asistență de specialitate.

● **Cum apreciați efectele concrete ale acțiunilor inițiate și desfășurate de cabinete ?**

— Unele efecte ale activității cabinetelor pot fi exprimate cu ajutorul numerelor, deci sînt măsurabile, altele — nu. Aceasta nu înseamnă că ultimele nu trebuie promovate de cabinete. Nu putem exprima rezultatele unui schimb de experiență în lei economii sau lei plus de producție, deși un astfel de schimb de experiență poate fi locul și momentul în care ia naștere o idee care se va transforma într-un studiu de organizare cu efecte concrete, măsurabile. De altfel, cred că, treptat, pe măsură ce vom perfecționa sistemele informaționale, vor rămîne tot mai puține activități care să nu poată fi înregistrate și cuantificate. Asta este valabil și pentru organizare.

În ceea ce privește efectele măsurabile, vă pot spune că pe ansamblul studiilor elaborate de cabinete și aplicate în unități economice în anul trecut raportul între cheltuieli și economii a fost de 1 la 4 : cu un leu investit în organizare se obțin patru lei economii. Aceasta arată că organizarea este unul dintre cele mai eficiente instrumente de sporire a eficienței. Raportul de 1 la 4 este o medie pe total cabinete și total studii, la unele studii el este însă mult mai bun. Aceasta înseamnă că raportul poate fi îmbunătățit substanțial.

● Care sînt problemele, obiectivele de eficiență ale unităților economice, la rezolvarea, respectiv realizarea, cărora considerați că trebuie să se facă resimțit cu prioritate sprijinul cabinetelor teritoriale de organizare ?

— Consider că următoarele patru obiective trebuie să stea în atenția cabinetelor în acest an : creșterea productivității muncii ; reducerea cheltuielilor materiale ; modernizarea, reproiectarea produselor ; îmbunătățirea calității produselor și serviciilor. Acestea sînt puncte nodale ale planului unităților economice pe acest an și calitatea muncii cabinetelor va fi apreciată, în primul rînd, după măsura în care ele vor sprijini unitățile să-și realizeze cu succes sarcinile de plan.

Aceasta nu înseamnă restrîngerea cîmpului de acțiune al cabinetelor. Ca linie generală de conduită, s-a dat cabinetelor indicația ca în definitivarea propriilor planuri de activitate, să pornească de la analiza, în fiecare unitate economică din raza lor de acțiune, a modului în care a fost realizat planul în 1974 și a sarcinilor de plan pe 1975; să se evidențieze indicatorii nerealizați pe 1974, cei la care se întrevăd dificultăți de îndeplinire în 1975, astfel încît tematica studiilor, a asistenței de specialitate, a întregii activități a cabinetelor să răspundă exact nevoilor beneficiarilor lor, ale unităților economice.

Tot ca o linie generală de conduită a cabinetelor este și aceea că ele trebuie să răspundă cu maximum de operativitate la toate solicitările organelor locale de partid și de stat, pe lîngă care, de altfel, funcționează. Nu ne putem declara mulțumiți de activitatea unui cabinet atît timp cît organele locale de partid și de stat nu-i resimt pe deplin sprijinul în rezolvarea problemelor, evident organizatorice, cu care ele sînt confruntate.

● În cadrul consfătuirii, mulți participanți la discuții au evidențiat că există mari solicitări din partea unităților economice pentru cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale. Ce responsabilități își vor asuma cabinetele în acest domeniu ?

— Avînd în vedere capacitatea organizatorică a cabinetelor, locul pe care ele îl ocupă în structura organelor locale, prestigiul pe care și l-au cîștigat, cred că ele pot să-și asume responsabilități mai mari în domeniul perfecționării pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile economice din teritoriu. Pentru aceasta, pentru realizarea unor programe de perfecționare de înaltă calitate și eficiență, este necesar să fie atrași și activizați în mai mare măsură specialiști din Consiliul Organizării Economico-Sociale, din Institutul Central pentru Conducere și Informatică, din Academia „Ștefan Gheorghiu“, din instituțiile de învățămînt superior economic și tehnic, ca și din ministerele economice și organele economice de sinteză. Cred că specialiștii de la centru trebuie să meargă mai des în teritoriu, pentru a participa, pe lîngă altele, și la desfășurarea unor consultații și cursuri organizate la nivelul județelor, orașelor, al unităților economice.

● Unele cabinete au obținut rezultate frumoase în aplicarea metodei analizei valorii. La consfătuire s-au făcut multe referiri și propuneri pentru organizarea mai sistematică a aplicării acestei metode...

— Într-adevăr, rezultatele obținute sînt de natură să ne bucure. În legătură cu aceasta aș vrea să fac însă precizarea că nu este bine ca atenția cabinetelor și, în general, a organizatorilor, să se concentreze unilateral asupra unei metode, în cazul în speță — analiza valorii. Trebuie utilizat întregul arsenal de metode și tehnici elaborate de știința conducerii și organizării, evident, în funcție de natura problemelor abordate.

Analiza valorii se dovedește a fi o metodă eficientă în acțiunea de modernizare a produselor, de adaptare a produselor la nevoile consumatorilor, de reducere a cheltuielilor materiale, în general, a costurilor. Ceea ce trebuie făcut este să fie aplicată pe o scară tot mai largă, prin intermediul ei să obținem rezultate concrete, măsurabile, palpabile.

● Atît pe plan central, la nivelul Consiliului Organizării Economico-Sociale, cît și pe plan local, la cabinete, s-a luat inițiativa organizării de întreprinderi, secții, ateliere, locuri de muncă model. În ce fază se află, cum se desfășoară această inițiativă ?

— Au fost obținute unele rezultate bune în această direcție. Apreciez însă că nici cabinetele de organizare, nici unitățile economice, beneficiare, nu au acționat suficient de energic pentru realizarea obiectivelor propuse. De aceea, se impune a fi luate măsuri de impulsionare a acțiunii, de urmărire a ei mai îndeaproape.

● În cuvîntarea rostită în încheierea lucrărilor consfătuirii ați subliniat ideea unei ORIENTĂRI NOI în activitatea cabinetelor. În esență, ce aveți în vedere ?

— Vorbind de o nouă orientare am avut în vedere necesitatea de a se imprima un **caracter mai activ, mai concret** întregii activități desfășurate de cabinete. Aceasta trebuie să se manifeste atît pe planul obiectivelor ce urmează să și le stabilească cabinetele, cît și pe cel al formelor, al modalităților de lucru utilizate.

De aceea consider că o îndatorire primordială a cabinetelor, în această etapă, este aceea de a crea o efervescență locală pentru organizare, cabinetele să devină un for activ de schimb de experiență și de generalizare a experienței înaintate în domeniul organizării.

Interviu realizat de
Constantin COJOCARU

DIN ACTIVITATEA CABINETELOR TERITORIALE DE ORGANIZARE

250 DE MILIOANE LEI BENEFICII SUPLIMENTARE

În anul 1974 cabinetele teritoriale de organizare au predat beneficiarilor 227 studii și proiecte de organizare din care s-au aplicat 185. Eficiența economică prevăzută a se realiza prin aplicarea studiilor și proiectelor respective, confirmată în scris de beneficiari, constă în: 250 milioane lei beneficii suplimentare, o economie relativă de aproape 3 000 de lucrători, importante sporuri de producție și economii de materii prime, materiale, energie etc.

200 LEI BENEFICIU LA 1 LEU INVESTIȚIE

Prin aplicarea unui studiu privind organizarea locurilor de muncă și măsurarea muncii la mașinile de hîrtie de la Întreprinderea de celuloză și hîrtie-Constanța, s-au realizat beneficii suplimentare de 5,4 milioane lei, cheltuielile de implementare fiind de 26 mii lei.

CABINETUL CÎȘTIGĂTOR AL ÎNTRECERII SOCIALISTE PE 1974

Prin aplicarea studiilor elaborate de Cabinetul județean pentru probleme de organizare a producției și a muncii Dolj — care a cîștigat primul loc în întrecerea socialistă dintre cabinete pe anul 1974 — și aplicate în unitățile județului s-au obținut 66 de milioane lei beneficii suplimentare.

ANALIZA VALORII, COSTURILE ȘI COMPETITIVITATEA

Prin aplicarea, la 3 întreprinderi timișorene, a 10 studii, elaborate de cabinetul de organizare al județului Timiș, în care este utilizată metoda analizei valorii, se economisesc peste 20 milioane lei. În același timp este sporit considerabil gradul de competitivitate al produselor unităților respective, așa cum rezultă și din tabelul de mai jos.

	Inaintea studiului de analiza valorii		După studiul de analiza valorii	
Parametrul	Număr de firme care față de Electromotor realizează parametrii:		Număr de firme care față de Electromotor realizează parametrii:	
	Mai buni	Egali sau mai slabi	Mai buni	Egali sau mai slabi
Greutate	15	3	7	11
Randament	lo	8	7	11
Cuplu de pornire	9	9	7	11
Cuplu nominal				

Sporirea gradului de competitivitate la motoarele asincrone trifazate din gabaritul 160 prin aplicarea metodei „analiza valorii“ la Întreprinderea „Electromotor“-Timișoara (compararea unor parametri ai produsului realizat de întreprinderea timișoreană cu cei realizați la 18 firme străine de renume).

TEORII
IDEI

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic
și economic de masă si la cursurile de reciclare

POLITICA P. C. R. ÎN PROBLEMA NAȚIONALĂ

PROGRAMUL de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, ca și celelalte documente programatice adoptate la cel de al XI-lea Congres, sintetizează principiile politicii Partidului Comunist Român în problema națională. Aceste documente acordă o importanță deosebită problemelor privitoare la procesul dezvoltării națiunii noastre socialiste, rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale, la rolul națiunii în societatea contemporană și destinul ei în viitor, ținînd seama de importanța acestor aspecte pentru succesul operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, iar pe plan internațional, pentru activitatea forțelor revoluționare ale epocii contemporane, pentru dezvoltarea colaborării între popoare și asigurarea păcii și securității în lume.

În abordarea problemei naționale și a națiunii, P.C.R. pornește de la adevărul puternic confirmat de experiența istorică că nu poate fi liber un popor care asuprește alt popor. În concordanță cu acest principiu al marxism-leninismului, partidul nostru consideră că existența lumii contemporane sub forma de națiuni și popoare distincte, libere și independente impune necesitatea ca între națiuni și state să se statornicească relații noi bazate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul reciproc al independenței, al dreptului fiecărui popor de a se dezvolta corespunzător voinței sale. Numai în condițiile dezvoltării nestingherite a fiecărei națiuni sînt posibile realizarea unei rodnice colaborări multilaterale, propășirea fiecărui popor și a întregii umanități, asigurarea unei păci trainice în lume.

DOCUMENTAR ECONOMIC

1. Națiunea — formă de comunitate umană. Definiție, trăsături, caracteristici

NAȚIUNEA este o formă de comunitate social-etnică a oamenilor, constituită istoric și care se caracterizează prin comunitate de teritoriu și limbă, de viață economică, cultură și conștiință, prin comunitatea vieții politice. Elementele definitorii ale națiunii sînt, deci, **comunitatea limbii** constituită ca limbă literară — evoluată și exercitînd toate sau majoritatea funcțiilor sociale ale comunicării pe calea limbajului ; **teritoriul stabil**, unitar și constituit istoric, **viața economică** bazată pe o piață unitară, producție de mărfuri și pe existența muncitorului ca tip nou de producător al societății ; **conștiința națională** cuprinzînd atît latura sa ideologică, cît și factura psihică, manifestată în nota dominantă a psihologiei unui popor, în tradiții, obiceiuri și particularități ale modului de trai și ale culturii naționale ; **cultura națională** ca modalitate spirituală de afirmare a personalității națiunii ; **comunitatea vieții politice** organizată în stat. Națiunea nu este o însumare mecanică a tuturor acestor trăsături caracteristice, ci o sinteză a lor, o unitate vie, dinamică, în interiorul căreia toate elementele componente sînt interdependente și funcționale, avînd fiecare un rol bine determinat în existența și dinamica națiunii.

2. Națiune și determinism. Evoluția națiunii — proces determinat legic

O IDEE CENTRALĂ a concepției partidului nostru privind națiunea, căreia Programul îi dă o interpretare clară, marxist-leninistă, se referă la înțelegerea națiunii ca fenomen social-istoric și legic determinat, sub trei aspecte esențiale.

a) Națiunea este determinată de un anumit tip de **relații social-etnice**. În polemica cu Mihailovski, V. I. Lenin a formulat importanta teză teoretică despre tipurile istorice de relații social-etnice : de sînge, teritoriale, teritorial-economice. Această teză pune în lumină faptul că, pe baza acestor tipuri de relații social-etnice, societatea a cunoscut, în evoluția sa, următoarele tipuri istorice de comunitate umane : comunitățile **tribalo-gentilice**, care s-au constituit pe baza relațiilor de sînge ; **poporul** care are la bază relații teritoriale și **națiunea** care se constituie pe baza relațiilor teritorial-economice. Deci, națiunea se formează în momentul cînd dezvoltarea social-economică a comunităților umane impune structurarea acestora nu pe baza relațiilor de sînge sau pur teritoriale, ci **pe baza relațiilor teritorial-economice ca legături interne dintre membrii uneia și aceleiași societăți.**

b) Între națiune și tipurile istorice de comunitate umană care au precedat-o (comunitățile tribalo-gentilice, poporul) există un raport de determinare în sensul că națiunea este continuarea și dezvoltarea firească a tipurilor de comunități anterioare ei. De aceea, în concepția marxistă, formele istorice de comunitate ce au precedat națiunea nu dispar, ci se transformă în comunități naționale, acestea din urmă ducînd mai departe și îmbogățind legăturile economice stabilite între oameni, limba, cultura, tradițiile și obiceiurile etc., formate de-a lungul istoriei.

c) Națiunea nu este o schemă abstractă, ci o categorie vie avînd complexe raporturi dialectice cu societatea. În primul rînd, națiunea este determinată în mod necesar și legic de o anumită treaptă a evoluției societății omenești. Din acest punct de vedere marxism-leninismul apreciază că națiunea a apărut pe o treaptă relativ recentă a evoluției societății, în epoca modernă, și anume, în acea etapă de afirmare a burgheziei ca o clasă progresistă și, odată cu ea, a proletariatului.

Raportul dintre națiune și determinism se exprimă și în faptul că națiunea, la rîndul ei, îndeplinește rolul unui puternic factor de progres și civilizație în lume. Așa cum se consemnează în Programul partidului comunist, „formarea națiunilor și a statelor naționale a jucat un rol de importanță istorică în progresul general economico-social al omenirii“. Ea are un astfel de rol și în evoluția prezentă și viitoare a societății.

O atare înțelegere a națiunii, a importanței pe care o are în evoluția istorică a societății contemporane este **net opusă** aprecierilor a numeroși ideologi nemarxiști după care națiunea ar fi un fenomen social perimat ce nu mai poate juca un rol pozitiv în dezvoltarea societății. P.C.R. consideră că încercările de a limita sau nega rolul națiunii, tendința de a forța desființarea statelor naționale și a trece la formarea unor organisme supranaționale constituie, în esență, o formă nouă de aspirație la dominație asupra altor popoare, o încercare de a masca asuprirea de clasă, de a abate masele populare de la lupta pentru transformarea revoluționară a societății.

Viabilitatea națiunii și rolul ei pozitiv pentru o îndelungată etapă istorică a evoluției societății este un adevăr pe care partidul nostru îl susține pe baza analizei științifice, marxist-leniniste, a realităților societății contemporane, a principalelor tendințe ale evoluției ei prezente și viitoare. Între acestea, Programul consemnează ca semnificative următoarele :

a) formarea de noi națiuni și state naționale, în cadrul popoarelor care și-au cucerit recent independența, arată că procesul formării națiunilor și statelor naționale este departe de a fi încheiat, el neputînd fi nici impus și nici sărit sau ocolit în mod arbitrar. Formarea națiunilor și a statelor naționale independente în țările în curs de dezvoltare care s-au eliberat nu de mult de dominația colonialistă este un proces legic, reprezintă o cerință esențială pentru o importantă parte a lumii și constituie, prin conținutul său antiimperialist și anticolonialist, un puternic factor de progres social, de pace și democrație. Pe această bază, **P.C.R. consideră că revoluționarii, comuniștii, forțele progresiste au datoria să militeze neabătut pentru consolidarea națiunilor, a statelor naționale ce se pronunță pentru dezvoltarea liberă și independentă ;**

b) chiar și în țările dezvoltate unde națiunea s-a constituit cu sute de ani în urmă și a ajuns la deplina sa maturitate, forțele vitale ale națiunii — mișcarea comunistă și muncitorească, masele populare, organizațiile democratice și socialiste, forțele progresiste și iubitoare de pace, precum și sentimentele naționale, năzuințele spre apărarea independenței și suveranității — constituie factori primordiali ai transformărilor democratice și revoluționare, ai progresului social. Ele reprezintă în același timp forțe care apără ferm interesele naționale, elemente esențiale prin care națiunea se manifestă ca un cadru favorabil în care societatea contemporană poate să-și realizeze toate virtuțile și posibilitățile de prosperitate și civilizație. Tocmai de aceea, **lupta tuturor acestor factori pentru salvgardarea independenței și suveranității naționale constituie o parte integrantă a luptei împotriva politicii imperialiste, a dominației și asupririi de clasă, pentru transformarea revoluționară a societății ;**

c) națiunea are de jucat un rol pozitiv, deosebit de important în cadrul orînduirii socialiste. Experiența istorică a victoriei revoluției și construcției socialismului într-o parte însemnată a lumii a demonstrat că națiunea este o necesitate legică pentru izbînda revoluției proletare, pentru victoria deplină și definitivă a socialismului, pentru trecerea la construirea comunismului. Procesele ce caracterizează construcția socialistă dovedesc că **națiunea va constitui pentru un timp îndelungat baza dezvoltării lumii socialiste.**

Înflorirea națiunilor socialiste atestă cu putere că națiunea și statul național sînt chemate să aibă, în continuare, pentru o lungă perioadă de timp, un rol de mare însemnătate în societate, în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru **lichidarea vechilor relații de inegalitate și așezarea raporturilor dintre state pe principii noi, democratice, de egalitate și dreptate națională și socială.**

3. Socialismul și națiunea

NAȚIUNEA își demonstrează rolul său activ, profund revoluționar, în cadrul orînduirii socialiste. Între socialism și națiune se stabilește un raport dialectic de strînsă conexiune și interdependență : națiunea reprezintă, de-a lungul unei întregi etape istorice, baza dezvoltării societății socialiste, a creării condițiilor pentru trecerea la construirea comunismului ; într-un cuvînt, un factor primordial al făuririi cu succes a socialismului și comunismului ; la rîndul ei, societatea socialistă constituie cadrul social-politic, economic și cultural-spiritual cel mai favorabil dezvoltării națiunii, înfloririi ei multilaterale. Prin politica de edificare a noii societăți, P.C.R. asigură condiții optime pentru dezvoltarea pe o treaptă superioară a națiunii române, pentru transformarea revoluționară a conținutului și profilului națiunii însăși. Aceasta, atît în sensul că orînduirea socialistă, prin promovarea progresului multilateral în toate sferele vieții sociale, permite dezvoltarea plenară a națiunii, afirmarea cu putere a caracteristicilor ei fundamentale (comunitatea de viață economică și teritoriu, de cultură și limbă, de conștiință și viață politică), cît și în sensul că, prin procesele revoluționare pe care socialismul le implică, națiunea dobîndește trăsături noi, care o definesc ca un tip superior de comunitate națională, incomparabil mai puternică și mai omogenă decît națiunea burgheză. Sub ambele aspecte, națiunea socialistă se consolidează și se întărește, parcurge trepte superioare de evoluție, se afirmă multilateral, la nivelul cerințelor civilizației contemporane.

4. Dezvoltarea națiunii și internaționalismul socialist

ÎN VIZIUNEA partidului nostru, înflorirea națiunii socialiste și întărirea rolului ei în edificarea cu succes a societății socialiste, ca și procesul legic de apropiere între națiuni pe baza colaborării egale, liber consimțite și a afirmării principiilor noi de relații între ele, reprezintă o realitate obiectivă care generează necesitatea ca partidele revoluționare să facă totul pentru dezvoltarea și afirmarea națiunilor, iar acolo unde partidele comuniste au devenit partide conducătoare, ele trebuie să se manifeste ca cel mai fidel exponent al intereselor naționale și să acționeze pentru dezvoltarea națiunii socialiste. Preocuparea pentru înflorirea națiunii socialiste și a statului național independent nu poate fi opusă preocupării de a dezvolta colaborarea, solidaritatea și întrajutorarea între țările socialiste, grija pentru întărirea națiunii și a statului național nu poate fi opusă internaționalismului proletar, întrucît aceasta duce la întărirea solidarității internaționale și la afirmarea forței socialismului în lume. După cum, solidaritatea și colaborarea dintre țările socialiste, internaționalismul proletar, nu pot fi opuse dezvoltării națiunii și statelor naționale independente, deoarece colaborarea activă, pe baza principiilor comuniste și democratice ale relațiilor dintre state, contribuie la dezvoltarea fiecărei națiuni, la crearea condițiilor favorabile manifestării creatoare a fiecărui popor. Ambele procese se află într-o strînsă unitate dialectică.

Pornind de la aceste considerente, partidul nostru apreciază că, în îndeplinirea misiunii sale istorice, a rolului său politic conducător în societate, va desfășura o politică națională care să asigure în continuare condiții optime pentru dezvoltarea pe o treaptă superioară a națiunii române și a statului național, independent și suveran, aceasta constituind o parte integrantă a luptei pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în patria noastră. Asigurarea condițiilor celor mai favorabile pentru afirmarea națiunii și a statului nostru socialist, pentru întărirea și consolidarea rolului lor activ în progresul întregii societăți este garantată de îndeplinirea sarcinilor prevăzute de documentele istorice adoptate la Congresul al XI-lea al partidului privind creșterea armonioasă a potențialului economic al țării, dezvoltarea științei, artei, învățămîntului și culturii, afirmarea conștiinței socialiste și a principiilor eticii și echității socialiste, participarea tot mai intensă a oamenilor muncii la organizarea și conducerea vieții sociale și lărgirea democratismului, afirmarea unei reale egalități — economice, sociale, politice, culturale — între toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate.

5. Problema naționalităților în socialism

UN ASPECT fundamental al politicii naționale a P.C.R. este rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale, problema naționalităților în socialism. Plecînd de la realitatea istorică generală a existenței în cadrul statelor naționale a unor populații de altă naționalitate, mai mult sau mai puțin numeroase, de la faptul că țara noastră este un stat național unitar în care trăiesc și naționalități conlocuitoare, ca și de la perspectiva că naționalitățile vor continua să existe timp îndelungat, P.C.R. apreciază că preocuparea sa pentru asigurarea deplinei egalități în drepturi a naționalităților conlocuitoare, pentru soluționarea problemelor lor specifice și afirmarea nestingherită în toate domeniile vieții sociale, pentru cimentarea unității și frăției oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, își păstrează întreaga importanță în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii treptate la comunism.

Rezolvarea problemei naționale, egalitatea deplină și unitatea și frăția tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, se materializează în asigurarea condițiilor pentru participarea activă a tuturor cetățenilor la viața economico-socială și la conducerea diferitelor sectoare de activitate, pentru învățămînt în limba naționalităților și folosirea liberă a limbii materne, pentru ridicarea gradului de dezvoltare economică-socială a întregii țări și amplasarea cît mai rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei, pentru afirmarea creației cultural-artistice și științifice în limbile naționalităților, pentru ridicarea nivelului de cultură, cunoaștere și conștiință a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate. Asigurarea tuturor acestor condiții ale afirmării naționalităților conlocuitoare și ale realizării egalității în fapt cu poporul român este o sarcină esențială a politicii partidului nostru, un element component și o parte inseparabilă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism.

În perspectiva istorică a comunismului, în etapa comunismului deplin, națiunea și naționalitățile conlocuitoare vor continua să existe ca entități distincte, păstrîndu-și specificul, chiar dacă se va ajunge la dispariția statelor naționale.

Existența îndelungată a națiunii și naționalităților conlocuitoare se va baza, însă, pe un proces de apropiere între națiuni axat pe o conlucrare a lor intimă și multilaterală, pe înflorirea puternică a fiecărei națiuni, pe promovarea unor relații principiale între ele și pe respectarea intereselor fiecăreia ; pe de altă parte, existența naționalităților conlocuitoare de-a lungul unei întregi etape istorice a evoluției viitoare a societății implică integrarea tot mai deplină a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în **poporul** muncitor unic al societății comuniste. Conceptul de popor **muncitor unic** definește laturile esențiale ale omogenizării care influențează și direcționează evoluția raporturilor naționale în perspectiva istorică a societății comuniste : dispariția deosebirilor esențiale dintre clasele și grupurile sociale, lichidarea treptată a deosebirilor dintre munca fizică și intelectuală și dintre munca agricolă și cea industrială, lichidarea deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, apropierea condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe etc.

Acestea sînt procese majore ce cuprind toate așezările urbane și rurale ale țării, toate clasele și grupurile sociale, pe toți oamenii muncii fizice și intelectuale, industriale și agricole, fără deosebire de naționalitate. Conceptul de popor muncitor unic definește, deci, o nouă treaptă a unității social-economice, politice și naționale a oamenilor muncii, integrarea tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, în procesul de omogenizare tot mai profundă a societății comuniste. Aceasta, concomitent cu păstrarea unor deosebiri între diferitele categorii de oameni ai muncii — în raport cu rolul lor în procesul de producție și în activitatea socială — cu păstrarea specificului național, societatea comunistă caracterizîndu-se nu prin negarea, ci prin recunoașterea acestui specific. Tocmai de aceea, partidul nostru consideră că în procesul firesc de apropierea între națiunile socialiste, iar în cazul națiunii noastre, în procesul de integrare a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în poporul muncitor unic — nu trebuie să se intervină forțat, ci trebuie desfășurată o politică națională care să permită condițiile cele mai bune desfășurării normale a acestor procese, în virtutea legităților firești ce le guvernează.

Pornind de la această concepție revoluționară, P.C.R., prin politica sa, asigură și în viitor creșterea rolului națiunii, al naționalităților conlocuitoare și al statului național independent, afirmarea internaționalismului, trainicia orînduirii socialiste și comuniste în patria noastră.

dr. Elena FLOREA
cercetător științific principal
la Institutul de științe politice
și de studiere a problemei naționale

BIBLIOGRAFIE

1) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, partea VII, pag. 142—153.
2) Nicolae Ceaușescu : Raportul C.C. cu privire la activitatea P.C.R. in perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, 25 noiembrie 1974, București, Editura politică, 1974, pag. 74—75.
3) Nicolae Ceaușescu : Expunere privind rolul și sarcinile F.U.S. in infăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a politicii externe a României de colaborare și pace. 23 noiembrie 1974, in vol : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. X, București, Editura politică, 1974, pag. 254—258.
4) Nicolae Ceaușescu : Cuvintare la ședința comună a Consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, vol. citat, pag. 38—39.
5) Karl Marx, F. Engels, Opere, ed. II, vol. III, București, Editura politică, 1962, pag. 31.
6) Idem, vol. XX, 1965, pag. 393—395, 405—406, 408.
7) V. I. Lenin, Opere complete, ed. II, vol. XXIV, Editura politică, 1964, pag. 129, 148—149, 160—161.
8) Idem, vol. XXV, 1964, pag. 280, 286.

REPRODUCȚIA LĂRGITĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

a) Concept

Reproducția lărgită a forței de muncă, adică refacerea în sens fiziologic a capacității de muncă consumate într-un proces de producție anterior, paralel cu dezvoltarea și perfecționarea capacităților fizice și intelectuale ale oamenilor și asigurarea necesarului suplimentar de forță de muncă pentru producția în creștere, trebuie să asigure munca vie în cantitatea și calitatea corespunzătoare, conform nivelului tehnic actual al mijloacelor de muncă.

Proces comun oricărui mod de producție, reproducția forței de muncă nu se înfăptuiește întotdeauna și peste tot la fel. Chiar dacă are unele trăsături generale comune, ea se particularizează însă în funcție de natura relațiilor de producție, de condițiile social-economice concrete ale etapei de dezvoltare a țării respective. Privită în complexitatea factorilor care o influențează, se pot evidenția și pentru țara noastră unele trăsături specifice ale reproducției lărgite a forței de muncă.

Reproducția lărgită a forței de muncă **calificate**, parte integrantă a procesului de creștere economică accelerată, se concretizează prin sporirea absolută și relativă a muncitorilor calificați, a cadrelor cu pregătire medie și superioară.

Una dintre orientările majore ale politicii P.C.R., privind reproducția forței de muncă calificate constă în corelarea acestei pregătiri cu tendințele previzibile ale progresului tehnic. Această orientare se fundamentează pe faptul că forța de muncă aflată în procesul de formare, va lucra în producție cu tehnica viitorului. Orientarea menționată presupune adaptarea programelor de învățămînt și pregătire a cadrelor la exigențele ultimelor realizări ale științei și tehnicii, precum și luarea în considerare a noilor specialități care apar pe baza adîncirii diviziunii sociale a muncii, a modificărilor din structura economiei.

b) Trăsături

1) Efortul făcut de statul nostru pentru a asigura calificarea forței de muncă necesară economiei naționale, poate fi evidențiat prin structura personalului după gradul de pregătire, așa cum reiese din tabelul nr. 1.

Tabel nr. 1

	Anul	Total personal mil.	Muncitori			Personal cu studii			
			Total mil.	Calificați %	necalificați %	medii		superioare	
						Total	% din total personal	Total	% din total personal
Ec. nat.	1964	4,1	2,9	77	23	457 316	11,1	210 230	5,1
	1970	5,1	3,8	83,6	16,4	750 000	14,7	315 000	6,1
	1973	6,1	4,5	85,6	14,2 *)	1 194 000	19,6	411 000	6,7

*) Numărul muncitorilor necalificați l-am considerat egal cu cel la nivelul anului 1964.

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. 1971 ; Forța de muncă 1965 și 1969 (Culegere de date statistice) ; Comunicatul D.C.S. privind îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a R.S.R. pe anul 1973.

Noțiuni și categorii economice

Datele prezentate evidențiază procesul de creștere a ponderii muncitorilor calificați, acesta sporind cu 8,6% în decurs de 9 ani. De asemenea, se manifestă și tendința de sporire a proporției personalului cu studii medii și superioare în totalul personalului, de la 16,2% în 1964 la 26,3% deci o creștere cu 10,1%.

Asigurarea unei reproducții lărgite a forței de muncă calificată creează condiții pentru o utilizare mai eficientă a potențialului uman și material de care dispune țara noastră, pentru obținerea de rezultate economice superioare.

2) O altă trăsătură a reproducției lărgite a forței de muncă, sub incidența revoluției științifico-tehnice o constituie **modificarea structurii celor ocupați pe cele două sfere ale producției sociale, productivă și neproductivă.** Sensul acestor schimbări il constituie diminuarea ponderii celor ocupați în sfera producției materiale și creșterea corespunzătoare a populației ocupate în sfera neproductivă. Această trăsătură poate fi ilustrată cu evoluția populației ocupate în anii construcției socialiste în țara noastră.

	1950	1960	1970	1973*
— Sfera producției materiale	92,6	91,1	88,1	86,8
— Sfera neproductivă	7,4	8,9	11,9	13,1

*) Pentru transporturi și telecomunicații datele existente în 1973 s-au calculat de autor pe baza proporției forței de muncă din 1970.

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1974.

Trebuie reținut că o asemenea tendință de reducere a ponderii populației ocupate în sfera productivă și de creștere a celei în sfera neproductivă începe să se manifeste de la un anumit nivel de dezvoltare economică. Sporirea proporției populației ocupate în sfera neproductivă reprezintă un criteriu clasic de apreciere a dezvoltării unei țări, criteriu evidențiat încă de Marx. „O țară este cu atît mai bogată, spunea Marx, cu cît populația ei productivă este mai mică în raport cu produsul total... O țară este cu atît mai bogată cu cît la aceeași cantitate de produse populația activă este mai puțin numeroasă în raport cu cea neproductivă. Căci numărul relativ mic al populației active nu ar fi decît o altă expresie a nivelului relativ înalt al productivității muncii“ [1].

Scăderea ponderii populației ocupate în sfera producției materiale s-a realizat în condițiile creșterii absolute a acesteia pe ansamblul economiei de la 8,4 milioane în 1950 la 10,02 milioane în 1974 (adică cu 19,1%) și implicit a măririi celei ocupate în sfera productivă de la 7,8 milioane la 8,7 milioane (adică cu 10,6%). Sporirea populației ocupate în această ultimă sferă s-a efectuat într-un ritm mult mai lent (0,7% în medie pe an) decît cel înregistrat în sfera neproductivă (2,7%) și s-a realizat în principal prin extinderea numărului celor ocupați în industrie.

Adîncirea analizei acestei tendințe, luînd în considerare împărțirea activității social-economice după sectoare de activitate — primar, secundar și terțiar — pune în evidență și alte aspecte ale modificărilor din structura populației ocupate. Pe baza datelor referitoare la țara noastră prezentăm în tabelul 2 modificările structurale menționate mai sus.

Tabel nr. 2

Sectorul *)	1950	1965	1970	1973	1990	diferență în plus și minus 1950—1990
primar	74,3	57,7	49,3	42,2	10—15	— 59,3 la — 64,3
secundar	14,2	25,5	30,8	36,1	50	+ 36,8
terțiar	11,5	17,8	19,9	21,7	35—40	+23,5 la + 28,5

*) Sectorul primar = agricultură și silvicultură ; sectorul secundar = toate celelalte ramuri care, conform metodologiei folosite de statistica R.S.R., sînt incadrate in sfera producției materiale ; sectorul terțiar = sfera neproductivă.

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1973, p. 110, Conferința Națională a P.C.R., 1972 (volum), pg. 469.

Una din tendințele care se manifestă pe plan mondial, prezentă și în structura forței de muncă din țara noastră, este aceea a **reducerii absolute și relative a populației ocupate în agricultură**, paralel cu **sporirea populației ocupate în ramurile neagricole.** La sfîrșitul cincinalului 1971—1975 62% din populația ocupată a țării noastre va activa în industrie și celelalte ramuri neagricole, față de 50,9% în 1970, iar în cincinalul viitor (1976—1980) proporția celor ocupați în aceste sectoare va fi de 72% pentru a ajunge la 80% după 1990.

Creșterea populației ocupate în ramurile neagricole paralel cu scăderea acesteia în agricultură evidențiază aspecte calitative deosebit de importante care se petrec în structura economică și socială a țării.

c) Structura socială

O particularitate a reproducției lărgite a forței de muncă, o constituie **modificarea structurii sociale a populației ocupate.** Consecință directă a politicii partidului nostru de dezvoltare rapidă a forțelor de producție, de industrializare socialistă a țării, de modernizare continuă a economiei naționale are loc creșterea continuă a rolului și implicit a ponderii clasei muncitoare în totalul populației ocupate. Această trăsătură are profunde implicații economice, sociale și politice, vizînd crearea premiselor sociale pentru transformarea în continuare, a societății noastre socialiste. Totodată se creează condiții pentru desfășurarea crescîndă a procesului de ștergere a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală, accentuîndu-se procesul de omogenizare a societății.

Ponderea personalului în populația ocupată

Tabel nr. 3

	1950	1970	1975	1980	1990
— Personal în populația ocupată	25,3	52	62	72	86—91
— Personal industrial în populația ocupată	9,7	21	28,3	40	60

Sursa : Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R.S.R., 1974, p. 61, 63, și a documentelor Congresului al XI-lea al P.C.R.

Schimbările în structura socială a țării vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială — se arată în Programul P.C.R. — la o și mai mare apropiere între clase și categorii sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor.

Caracteristic procesului de reproducție lărgită a forței de muncă din țara noastră influențînd structura socială este și **creșterea proporției** categoriei **de personal** în totalul populației ocupate.

Reflectare a politicii de modernizare a economiei naționale, ponderea personalului s-a majorat continuu, tendință ce se va manifesta și în viitor. Redăm în tabelul nr. 3 modificările intervenite pe acest plan, pe întreaga perioadă a construcției socialiste în țara noastră și pe perioada prognozelor stabilite pînă în 1990.

Creșterea de peste 2,4 ori a ponderii personalului în populația ocupată între anii 1951—1975 s-a datorat efortului făcut de statul nostru pe linia industrializării țării, concretizat în darea în folosință a peste 3 500 de capacități de producție și obiective principale, din care peste 1 700 numai în cincinalul actual (1971—1975). La finele lui 1975, la 1 000 de locuitori, vor reveni 295 de lucrători retribuiți de stat față de numai 130 în 1950, iar în anul 1980 numărul acestora va fi de 330, pentru a ajunge la 380 în 1990.

Dezvoltarea industrială susținută a țării și modernizarea economiei naționale au determinat în perioada 1951—1974 o sporire mult mai rapidă a personalului din industrie comparativ cu totalul personalului, ceea ce a dus la creșterea ponderii personalului industrial în totalul personalului de la 38% în 1950 la peste 48% pentru finele lui 1975. Totodată, intensificarea procesului de industrializare a tuturor zonelor și județelor țării a modificat ponderea personalului industrial în populația ocupată de la 9,7% la 28,3%, pentru aceeași perioadă 1950—1975.

O particularitate a dezvoltării industriale a țării noastre, cu influență asupra reproducției forței de muncă o constituie **sporirea mai rapidă a numărului muncitorilor față de numărul total al categoriei de personal.** Dacă între anii 1951—1973, personalul pe ansamblul economiei a crescut de 2,75 ori și în industrie de 3,05 ori, numărul total al muncitorilor a sporit de 3,73 ori, iar a celor industriali de 3,51 ori. Dinamica mai rapidă a numărului de muncitori a avut drept urmare creșterea ponderii acestora în populația ocupată, la 45,5% în 1973 față de 14,5% în 1950, iar în totalul personalului la 78,3% în 1973 față de 57,8% în 1950.

La menținerea tendinței de sporire mai rapidă a numărului de muncitori față de creșterea numărului de personal își aduce contribuția și procesul de urbanizare a unor localități, de ridicare a potențialului economic al unor județe mai puțin dezvoltate.

Modificările din structura profesională determinate de introducerea progresului tehnic dar și de aplicarea decretului privind normele de personal duc în final la apropierea structurii pe categorii de personal între diferitele sectoare de activitate, apropiere ce vizează mai ales proporția muncitorilor și a tehnicienilor în numărul total de personal.

d) Planificare

Existența relațiilor de producție socialiste face ca reproducția forței de muncă să capete un **caracter planificat**, problemele legate de pregătirea și utilizarea acesteia constituind parte integrantă a planului național unic. În acest sens, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. precizează că — la fiecare întreprindere, centrală, minister și județ, se vor întocmi programe speciale privind pregătirea și perfecționarea cadrelor (pe profesii, specialități și niveluri de pregătire), recrutarea, repartizarea și folosirea acestora în concordanță cu nevoile societății. Planificarea forței de muncă trebuie să se facă în strînsă legătură cu nevoile producției, deoarece între volumul și sortimentul producției, pe de o parte, și cantitatea și calitatea forței de muncă, pe de altă parte, există o legătură de intercondiționare. Astfel, volumul producției ce trebuie realizat determină necesarul de forță de muncă, iar cantitatea și calitatea muncii determină volumul și calitatea producției obținute într-o perioadă de timp cu mijloacele tehnice disponibile.

Dezvoltarea viitoare a țării pe baza progresului tehnic contemporan va impune continuarea procesului de perfecționare și adaptare a forței de muncă la nevoile economiei naționale.

lect. univ. Ioana IOVĂNESCU

---

[1] K. Marx. Teorii asupra plusvalorii, Editura politică, 1960, partea I, pag. 259.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Indexarea în dezbaterea economiştilor occidentali

RITMURILE tot mai accentuate ale inflației în țările capitaliste, eroziunea pronunțată, continuă, a puterii de cumpărare a banilor și, drept consecință, cererile din ce în ce mai insistente ale maselor pentru întreprinderea unor măsuri economice care să le apere veniturile de deprecierile provocate de creșterea vertiginoasă a prețurilor, ca și ineficiența măsurilor antiinflaționiste întreprinse pînă în prezent de guvernele statelor capitaliste, au readus în actualitate mult discutata și controversata problemă a indexării prețurilor, salariilor, veniturilor și creanțelor de tot felul. Revendicările, din ultimii ani, ale sindicatelor muncitorilor și funcționarilor din unele țări capitaliste, ca S.U.A., Canada, Belgia, Olanda, Italia, Suedia, Franța, Anglia, Austria, R.F. Germania, Australia etc., pentru introducerea în contractele colective de muncă cu patronatul a clauzelor privitoare la indexarea salariilor în funcție de evoluția costului vieții, precum și dorința cercurilor de afaceri și instituțiilor financiare de a anihila distorsiunile provocate de ratele înalte ale inflației asupra activității lor și de a restabili încrederea în tranzacțiile economice, îndeosebi în cele încheiate pe termen lung, au făcut din indexare obiectul unor viguroase și ample discuții. Ele se desfășoară, în prezent, atît în cadrul unor organisme și comitete financiare, cît și în literatura de specialitate, fiind purtate de practicieni și experți monetariști de prim rang. La ele sînt antrenați, firește, și un mare număr de economiști teoreticieni cu multă experiență.

Deși părerile cu privire la virtuțile indexării încă nu sînt bine conturate, ba chiar controversate, bazîndu-se pe experiența Finlandei, abandonată în 1967, mai ales, pe cea care se aplică în prezent în Brazilia, cea mai mare parte a economiștilor consideră, totuși, „indexarea un remediu miracol împotriva inflației, un remediu puternic și nedureros", un „antidot" puternic al ei, „un drog capabil să-i spargă digurile"[1]) sau, în cel mai rău caz, o măsură eficientă în lupta pentru atenuarea consecințelor economice și sociale ale inflației. Întrucît „nu este posibil ca inflația să fie împiedicată prin măsuri autoritare – precizează Jean Rivoire – de ce să nu se caute neutralizarea ei prin măsuri mai ușoare ?" ca, de pildă, „majorarea imediată și în aceeași proporție a ansamblului de venituri, de creanțe și de datorii ?". In asemenea condiții, spune el, „nici o persoană n-ar mai avea de cîștigat sau de pierdut de pe urma inflației", iar creșterea prețurilor „n-ar mai avea nici un motiv de a fi; și dacă din întîmplare ea totuși s-ar mai manifesta, aceasta n-ar fi decît o afacere pur contabilă, fără nici o influență reală, deoarece toate patrimoniile, încasările și cheltuielile ar fi majorate în aceeași măsură". Referindu-se la creșterile de prețuri în Anglia și la consecințele lor, Samuel Brittan consideră, de asemenea, că „indexarea este mijlocul de restabilire a încrederii în tranzacții", că țara sa a atins „un stadiu în care indexarea este singura problemă economică care contează ... și că tocmai absența ei este aceea care amplifică vigoarea inflației"[2]). Indexarea este, în concepția sa, mijlocul care facilitează încheierea acordurilor economice, „stimulează afacerile particulare sau publice, și împiedică ca tranzacțiile sau propunerile de afaceri să fie, în cea mai parte, pariuri cu privire la viteza cu care prețurile vor crește". Deși indexarea este o problemă complexă, care presupune utilizarea a două categorii de bani, una pentru efectuarea reglementărilor obișnuite și alta care să servească drept unitate de cont, Samuel Brittan o consideră, „un rău necesar" : principalul este să ai un etalon de referință pentru calculele cerute de afaceri. Indexarea ar putea fi chiar baza pentru înfăptuirea unei reforme bănești mai largi : „Și cine știe ? dacă noi vom reuși să avem o unitate de cont indexată, care să ne dea o satisfacție, poate aceasta din urmă va servi într-o zi ca bază pentru o reformă bănească mult mai radicală". În opinia economistului canadian, Charles Levinson, indexarea este apreciată ca reprezentînd mijlocul care asigură pacea între clasele sociale : „Nu se va asigura pacea socială – spune el – decît legînd direct salariile de prețurile de vînzare cu amănuntul pe o perioadă de timp cît mai îndelungată". O asemenea idee este întîlnită și la profesorul Herbert Giersch de la Universitatea din Kiel care, împreună cu alți șapte colaboratori ai săi, susține că aplicarea indexării ar permite „nu numai eliminarea rapidă a inechităților sociale, ci și secătuirea într-un termen mai îndelungat a inflației". Profesorul J.-G. Mérigot de la Universitatea din Bordeaux I, referindu-se la studiul lui P. Auberger cu privire la experiența braziliană în materie de indexare și la rolul ei în reducerea inflației în această țară afirmă că s-ar comite „o gravă eroare dacă s-ar vedea în indexarea generalizată singurul mijloc de corecție a efectelor inflației"[3]). De aceea, el sfătuiește, pentru a nu se compromite creșterea economică, luarea „graduală" și a altor măsuri de ordin monetar sau bugetar.

O altă serie de economiști și practicieni sînt mai puțin entuziasmați sau chiar sceptici în

---

[1]) Jean Rivoire, L'inflation, Editions France-Empire, Paris .973, p. 128.

[2]) Samuel Brittan, Indexation — now almost the only issue, The Financial Times, 18 aprilie 1974.

[3]) J. G. Mérigot Garantie de revenu, indexation et lutte contre l'inflation, Défence Nationale juillet 1974.

fişe

SIBIU
ECONOMIC AND COMMERCIAL GUIDE

Ghidul economic și comercial al județului

● *Zilele acestea a apărut la Sibiu, ca urmare a unei valoroase inițiative locale, primul ghid economic și comercial județean. In prefața semnată de Oficiul de Comerț Exterior local se subliniază dezvoltarea industrială impetuoasă, pe care a cunoscut-o vechiul centru economic și cultural, faptul că în prezent economia județului (industrie, agricultură, cooperație) oferă pe piața internă și la export mărfuri din aproape toate ramurile.*

Remarcabil pentru această lucrare este densitatea informației, reușind ca într-un număr relativ redus de pagini (140) să realizeze — ca mod de abordare – o inedită prezentare a economiei județului, ca și unele informații asupra sistemului românesc de comerț exterior și cooperare economică internațională, strict necesare partenerului extern.

Ineditul prezentării întreprinderilor sibiene constă în faptul că nu se face o publicitate simplistă a disponibilului de export, ci se încearcă crearea unei imagini de firmă, subliniindu-se tradiția, preocupările pentru înnoirea și perfecționarea continuă a nomenclatorului de producție, și, ținem să remarcăm în mod special, designul ales, îngrijit în conceperea emblemelor de marcă.

Alături de oferta de export găsim și lista importurilor uzuale ca și a acțiunilor de cooperare, făcîndu-se chiar invitație partenerilor potențiali la cooperare și colaborare în producție.

Prin modul în care este conceput, ghidul se remarcă ca un instrument extrem de prețios în promovarea exporturilor, în prezentarea posibilităților de cooperare economică internațională ale întreprinderilor din județ partenerilor externi.

Fără a ignora existența unor cataloage, pliante, prospecte și în celelalte județe, trebuie remarcat faptul că ghidul economic și comercial al județului Sibiu (în 3 limbi : română, engleză, germană) se distinge ca un material publicitar de o factură deosebită, realizat cu acuratețe de conținut și formă grafică ce se impune atenției celorlalte județe, în vederea preluării acestei valoroase inițiative.

Inflația — o formă a impozitului

● *Intr-un editorial publicat în revista* NEWSWEEK, *ian. 1975, sub titlul* Wonderland Scheme *(O schemă din țara minunilor), Milton Friedman critică măsurile luate sau preconizate în S.U.A. pentru a se face față recesiunii. El consideră că reducerile ce se propun în domeniul fiscal nu reprezintă o reducere reală a impozitelor, ci doar o schimbare a formei lor. Aparentul paradox, spune el, provine din refuzul de a recunoaște faptul că costul real al administrației se măsoară prin cheltuielile acesteia, nu prin sumele provenite din impozitele explicite. Cînd guvernul cheltuiește mai mult decît sumele pe care le adună prin impozite explicite, balanța trebuie să fie finanțată și sînt numai două mijloace de a obține aceasta. Unul – crearea de monedă nouă. Și acest mijloc este o impunere, dar o impunere prin inflație. Celălalt mijloc este de a împrumuta de la populație, plătind dobînda necesară pentru a convinge pu-*

ceea ce privește rolul indexării în stăvilirea și reducerea inflației. Ei susțin că introducerea indexării ar fi o manifestare a neîncrederii față de bani, un factor de rigiditate și, din cauză că nu poate fi folosită operativ în funcție de toate modificările care intervin pe planul relațiilor economice interne și externe, ar constitui chiar un ferment instituționalizat de relansare necontrolată a inflației. Mario Enrique Simonsen, noul ministru de finanțe al Braziliei, referindu-se la exemplul țării sale, declara, de pildă, la cîteva zile după numirea sa, în 1974, că indexarea, dacă are un merit, este că „ea asigură o conviețuire pașnică cu inflația", dar că această conviețuire are prețul său : „un coeficient ridicat de realimentare a inflației". O mare parte din economiști consideră că, dacă Brazilia a realizat un progres în reducerea inflației, care n-a compromis, ci, dimpotrivă, a stimulat creșterea economică, aceasta se datorează nu atît indexării, cît măsurilor de ordin financiar și monetar pe care ea le-a folosit concomitent. Reprezentantul școlii monetariste de la Chicago, profesorul Milton Friedman, care vedea numai un singur mijloc de eliminare a inflației și anume „reducerea ritmului de creștere anuală a cantității banilor în circulație", referindu-se la discuțiile care se poartă în jurul indexării, afirmă că unul din avantajele pe care ea le-ar putea avea ar fi diminuarea beneficiilor pe care inflația le-a adus acelora care au știut să profite de ea și, în primul rînd, guvernelor. De asemenea, el susține că discuțiile extrem de ample ce se desfășoară în prezent în jurul indexării mai au și meritul că incită factorii economici și grupurile sociale la „o luptă serioasă împotriva inflației", determinînd pe mulți să-și schimbe vechile concepții și păreri : „din nefericire, la nivelul de inflație la care s-a ajuns, frînarea care ar fi necesară ar provoca efecte economice probabil incompatibile cu menținerea păcii sociale" și acest lucru trebuie gîndit profund atunci cînd se întreprind măsuri de stăvilire și reducere a inflației. „Noi, scrie Milton Friedman, sîntem condamnați la inflație și trebuie, deci, să punem în aplicare un sistem care să-i limiteze ravagiile, în special asupra celor mai puțini avuți, victimele principale ale inflației". Milton Friedman înclina astfel să vadă în indexare a doua componentă a unei politici a cărei piesă conducătoare o constituie încetinirea organizată, suplă, a creșterii cantității de bani în circulație. Economiștii adversari ai indexării, se întreabă dacă „pacea socială" n-ar fi compromisă tocmai prin oscilațiile mărimilor economice care ar rezulta din introducerea indexării și n-ar facea-o chiar incompatibilă cu imperativele creșterii economice și exigențele sociale. Referindu-se la indexarea salariilor, Fritz Kral afirmă că „salariile indexate ar fi, într-adevăr, la adăpostul devalorizărilor, însă consecințele unei astfel de experiențe asupra economiei naționale ar fi, totuși, incerte".

Părerilor foarte contradictorii referitoare la indexarea în sine li se adaugă controverse și mai mari în legătură cu : sfera de cuprindere (obiectul) indexării, modalitatea ei practică de înfăptuire, și, mai ales, alegerea indicilor cu ajutorul cărora să se înfăptuiască indexarea prețurilor, îndeosebi a salariilor. Referindu-ne numai la primul aspect, cei mai mulți economiști limitează indexarea doar la prețuri și salarii. Firește, o asemenea măsură nu poate să înlăture pe deplin efectele economice și sociale ale inflației. De aceea, alți economiști, e drept mai puțini la număr, dar cu vederi mai realiste, consideră că, pentru atingerea scopului propus și „asigurarea păcii sociale", indexarea trebuie să fie generală, adică să fie extinsă (în afara prețurilor și salariilor) la toate felurile de venituri și creanțe, indiferent de forma sau proveniența lor (de stat sau particulare), inclusiv asupra chiriilor, economiilor, impozitelor, taxelor, împrumuturilor de stat, cotelor de amortizare, valorii de rambursat a creditelor, biletelor de bancă ce urmează a fi primite ca salarii etc. Indexarea, generală astfel preconizată corespunde, în concepția acestor economiști, unei strategii de schimbare a hotărîrilor, prin crearea, atît la nivelul cetățenilor, cît și al puterii publice a unei psihologii colective, de încredere „care să rupă inflația". În măsura în care masele vor avea sentimentul că puterea lor de cumpărare este pe deplin salvată, ele nu vor mai avea nevoie să recurgă la cumpărături (ca măsuri de precauție), a căror acumulare intensifică procesul inflaționist. La fel, statele n-ar mai fi tentate la menținerea unor atitudini laxiste față de un fenomen a cărui indexare ar pune capăt tuturor avantajelor pe care le-au avut de pe urma inflației. În felul acesta, scrie, de pildă, profesorul J.-G. Mérigot, „banii vor tinde să se stabilizeze".

Indexarea generalizată este, desigur, o măsură foarte complexă, care ridică o serie de probleme printre care : a) ea nu poate fi efectuată de la o zi la alta, simultan, în toate sectoarele și pentru toate obiectele supuse indexării (inclusiv obținerea banilor de hîrtie ce revin drept salariu) fapt care face din ea o operațiune foarte greoaie care să nu poată ține pasul cu creșterea continuă a prețurilor și, ca atare, este generatoare de inflație ; b) ea nu dă un răspuns precis la două mari probleme și anume : 1) cum vor fi indexate prețurile care se formează pe piața mondială sau, altfel spus, cum vor fi înlăturate influențele prețurilor pentru mărfurile care vin din import și care exercită influență asupra costului vieții, și 2) ce măsuri concrete trebuie întreprinse în legătură cu șomajul în continuă creștere și cu situația celor care sînt șomeri ? Or, pînă în momentul de față nici un economist monetarist n-a studiat aceste aspecte si nu le-a precizat în așa-zisa indexare generală. Punctele de vedere divergente, extrem de numeroase, arătate mai sus, scot în evidență complexitatea problemei, caracterul foarte incert al efectelor care s-ar putea obține, și de aci, pericolul răspunsurilor absolutizante, riscurile unei generalizări premature, ale „transplantării" în grabă a experienței contradictorii a Braziliei la condițiile extrem de diferite din celelalte țări capitaliste.

Ceea ce ni se pare evident este că indexarea nu poate ataca răul de la rădăcină. În cel mai bun caz, ea nu poate fi decît un paliativ.

dr. Constantin BICHI

---

blicul să acorde împrumuturi. Aceasta pare să nu fie impozit, dar în realitate se răsfrînge prin impozite viitoare asupra bogăției actuale. Toată filozofia se reduce pînă la urmă la o schimbare a formei de percepere a impozitelor, în condițiile unei creșteri totale a lor. Dar ceea ce a dus la situația actuală a inflației cu două cifre, au fost tocmai cheltuielile prea mari ale administrației, tipărirea exagerată de bani de hîrtie. Necesară este, după M.F., o reducere reală a impozitelor, ceea ce înseamnă o reducere reală a cheltuielilor, deoarece numai astfel se poate elimina impozitul inflaționist și reduce impozitul explicit.

Metodica planificării progresului tehnic

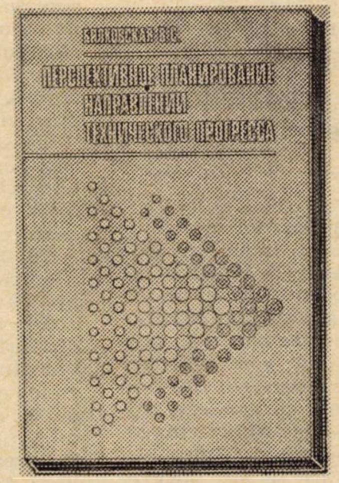

● *În cartea* Perspektivnoe planirovanie napravlenii tehniceskogo progressa *(Planificarea de perspectivă a direcțiilor progresului tehnic), Ed. „Ekonomika", Moscova, 192 p., autoarea, V. S. Bialkovskaia, pornește de la constatarea că revoluția tehnico-științifică cere perfecționarea a numeroase aspecte ale activității economice și îndeosebi a planificării de perspectivă îndelungată. Succesiunea expunerii materialului în monografie este determinată de logica alcătuirii planurilor de perspectivă ale dezvoltării ramurii. Se analizează mai întîi problemele generale, care determină specificul elaborării planurilor. Se expun tezele principale ale metodicii aprecierii nivelului tehnic al producției și ale calculului eficienței economice a investițiilor capitale și ale tehnicii noi. Se analizează problemele perfecționării prognozei și planificării. Eficiența măsurilor recomandate este ilustrată pe bază de materiale din industria construcției de mașini, de produse de consum intermediar, automobile, mărfuri de folosință îndelungată.*

Indicatorii eficienței

● *La rubrica „Schimb de opinii", revista* VOPROSI EKONOMIKI *,nr. 1/1975, publică articolul* Finansovie rîceaghi povișeniia efektivnosti obșcestvennogo proizvodstva *(Pîrghiile financiare ale creșterii eficienței producției sociale), semnat de M. Atlas și I. Zlobin. Autorii arată că, după unii economiști, criteriul cantitativ de eficiență trebuie să fie unic, atît pentru întreaga producție socială, cît și pentru producția de diferite nivele ale economiei (întreprinderi, uniuni, ramuri, regiuni economice). Alți economiști afirmă că în acest scop este necesar un sistem de indicatori interconditionați. După M.A. și I.Z., indicatorii trebuie să fie interconectați dar într-un fel pentru întreaga economie națională și în alt fel pentru întreprinderi (uniuni) separate. Ca indicator generalizator al eficienței producției la nivelul întregii economii naționale poate fi luat raportul dintre volumul sau creșterea venitului național și volumul, sau respectiv creșterea cheltuielilor materiale de producție și a cheltuielilor pentru plata muncii. Pentru întreprinderi (uniuni) ar fi necesar un alt indicator, deoarece, deși ele sînt creatoare de produs net, măsurarea volumului acestuia poartă aici un caracter convențional, întrucît prețurile de producție ale unei întreprinderi (uniuni) sînt mai mari sau mai mici decît valoarea-muncă a lor.*

fișe

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

Dinamica istorică şi viitorul resurselor naturale

(urmare din numărul trecut)

O FORMĂ DE BAZĂ de intensificare a utilizării substanţei în producţia modernă este înlocuirea unor materiale cu altele, a unor materiale de calitate obişnuită cu materiale de aceeaşi natură, dar cu proprietăţi superioare, a unor materiale scumpe cu altele mai ieftine şi diversificarea materialelor. Studii speciale pun în evidenţă nu numai amploarea acestui proces, dar şi faptul că el antrenează toate celulele producţiei 5).

La un moment istoric dat de dezvoltare a tehnicii, omul poate controla dimensiunile mari şi cele mici numai pînă la o anumită limită, determinată de măsura cunoaşterii sale ştiinţifice şi empirice, cunoaştere generată şi purtată pe scară socială. Astfel, tendinţa de intensificare a utilizării substanţei permite să se modereze considerabil creşterea cantităţii de substanţă extrasă din natură şi manipulată în economia industrială modernă. Dacă consumurile specifice ar fi rămas la nivelul de acum un secol, efortul de extragere, transport şi distribuire a materialelor ar fi fost astăzi un multiplu al celui actual, ceea ce ar fi redus considerabil eficienţa întregii producţii sociale.

Pe de altă parte — şi aceasta ne preocupă în mod special în această ordine de idei — intensificarea continuă a utilizării substanţei extrase din natură ne atrage atenţia asupra faptului că dezintegrarea mediului prin extragerea substanţelor sale constituie un submultiplu (în sens fizic) al ritmului creşterii producţiei de bunuri. La aceasta adăugăm faptul că intensificarea utilizării substanţei s-a desfăşurat pînă acum numai în subsidiar, ca element component al tendinţei de a realiza economii în general şi că presiunea conştiinţei că resursele mediului sînt limitate ar putea să accentueze intensitatea de utilizare, să atenueze pesimismul cel mai sumbru în ceea ce priveşte epuizarea resurselor naturale într-un viitor apropiat. Tendinţa de care am vorbit ne permite să întrevedem şi resursele de substanţe naturale necesare pentru creşterea prin industrializare şi a ţărilor în curs de dezvoltare, fie ele mai bogate în resurse naturale, fie chiar şi deficitare în asemenea resurse. Desigur că aceasta ar presupune şi o repartizare mai uniformă a tehnologiei moderne pe suprafaţa globului pămîntesc.

Lărgirea **extensivă** a resurselor, angajarea unor forţe tehnologice noi, mereu mai mari, s-au dovedit a fi calea care a dus la o înmulţire, care în trecut ar fi părut fantastică, a resurselor naturale. Perfecţionarea mijloacelor tehnice a avut efecte foarte diferite în această privinţă. In primul rînd, ceea ce este şi ceea ce nu este o resursă naturală depinde de utilizabilitatea economică a substanţei naturale considerate. Cărbunele fosil a devenit o resursă naturală abia din momentul în care tehnologia a învăţat să-l ardă în mod eficient, în instalaţii corespunzătoare. Căci pentru simpla pregătire a hranei şi pentru încălzirea locuinţei el este mult inferior lemnului. Abia după inventarea cocsului şi a procesului de furnal pe baza cocsului, unii cărbuni au dobîndit o importanţă economică. Cărbunele fosil a devenit o resursă naturală majoră, însă abia după inventarea şi răspîndirea maşinii cu aburi şi a generatorului electric. Într-un cuvînt, abia industrializarea a ridicat cărbunele fosil, ca şi minereul de fier şi o mulţime de alte substanţe minerale la rangul de resurse materiale majore. Odată însă cu antrenarea ţiţeiului în procesele industriale, produsele petroliere fiind din multe puncte de vedere mult mai eficiente, în ultimele decenii importanţa cărbunelui a scăzut considerabil. Deşi trăim într-un climat de criză energetică, nu există indicii ca cărbunele să-şi redobîndească poziţiile pe care le-a deţinut în primul secol de industrializare. Aşadar, asistăm la o contracţie economică a unei resurse naturale, proces invers lărgirii. Desigur, contracţia este un fenomen particular. Necesarul de energie al tuturor ţărilor este în creştere, astfel că cantitatea totală de resurse energetice va continua să crească în ritm rapid, pînă în momentul în care se vor întrevedea limitele absolute ale acestei extinderi.

> ● Perfecţionarea tehnicii determină o creştere a consumului de substanţă naturală, dar şi economii dimensionale ● Resursele — concept nu numai geologic, dar şi economic şi istoric, funcţie a progresului tehnic ● Majoritatea marilor regiuni purtătoare de resurse au fost puse în valoare foarte recent ● Prognozele dau o cunoaştere probabilă, verosimilă, dar nu absolută ; pot interveni factori cu totul neprevăzuţi ● Un imperativ : renunţarea la o economie risipitoare ; repartizarea mai echitabilă a resurselor.

Prin urmare, conceptul de resurse naturale nu este numai un concept geologic sau numai unul economic, ci şi unul istoric, în sensul că o substanţă naturală intră în sfera resurselor naturale, creşte în importanţă, atinge un apogeu, după care tinde să iasă din sfera resurselor. Ceea ce merită precizat, însă, este faptul că ieşirea pare a fi un proces mai lent, mai contradictoriu decît antrenarea substanţelor naturale în sfera resurselor. Astfel, resursele naturale sînt o funcţie a progresului tehnic privit ca proces social-istoric.

Primul pas de extindere, după ce tehnologia a găsit o întrebuinţare unei substanţe din natură, este cunoaşterea zăcămintelor. Această cunoaştere progresează nu numai graţie extinderii teritoriale a operaţiilor de investigare, dar şi datorită creşterii puterii mijloacelor de investigare. Progresele cunoaşterii geologice, progresele aparaturii de penetrare în interiorul subsolului extind cunoaşterea zăcămintelor. De la supoziţiile bazate pe inducţia geologică şi de la pătrunderea mecanică în subsol, s-a trecut la mijloace mai perfecţionate de cercetare a interiorului pămîntului pe baza cunoaşterii unor fenomene fizice noi. Extinderea cunoaşterii zăcămintelor creează două feluri de rezerve : rezerve imediat accesibile, pe baza tehnicii existente şi rezerve pentru o etapă ulterioară, în care tehnica de exploatare va progresa într-atît de mult încît să facă eficientă exploatarea lor. Din această a doua categorie fac parte, după cum se ştie, şisturile bituminoase, care există în cantităţi mari, dar a căror exploatare, la nivelul tehnicii actuale, nu este încă rentabilă.

În sfîrşit, lărgirea rezervelor exploatabile cunoscute creşte rapid datorită progresului tehnicii de exploatare. Aceasta permite accesul în zăcăminte cu totul inabordabile înainte. Una din tendinţele importante este creşterea adîncimii la care se pot exploata zăcămintele. O altă formă de avansare a fost abordarea unor zăcăminte situate în condiţii speciale, cum sînt binecunoscutele zăcăminte de pe platformele continentale ale mărilor.

Astăzi, întreaga opinie publică a lumii este îngrijorată de penuria posibilă de resurse naturale. Această îngrijorare are un anumit temei, pe de o parte datorită faptului că unele zăcăminte sînt concentrate în anumite zone cu suprafeţe relativ reduse, aprovizionarea restului lumii depinzînd în mare măsură şi de situaţia politică şi militară din aceste zone. Pe de altă parte, datorită faptului că nu cunoaştem tehnica viitoare, nu putem face estimaţii cu un grad mare de probabilitate în ceea ce priveşte durata resurselor actuale.

Nu trebuie să uităm că majoritatea marilor regiuni purtătoare de resurse au fost puse în valoare foarte de curînd, după al doilea război mondial. Zăcămintele de ţiţei din Orientul Mijlociu, din Africa de Nord sau din Indonezia au intrat în marile circuite economice mondiale abia după al doilea război mondial şi chiar după destul de mulţi ani după încheierea acestuia. Punerea în valoare a zăcămintelor petroliere din Alaska datează de numai cîţiva ani. Marile regiuni purtătoare de minereu de fier din Brazilia, India, Chile, Coasta de Vest a Africii etc., au şi ele un stagiu economic redus. Acelaşi lucru se poate spune despre unele mari regiuni producătoare de bauxită şi de alte substanţe minerale utile. În Uniunea Sovietică, după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie, centrul

dr. Ihor LEMNIJ

(Continuare în pagina 32)

---

5) D. D. Grigoriev — Naucino tehniceski progress, Ispolzovanie promişlennih Konstruktionnik materialov. „Nauka" Moskova, p. 72.

ECONOMIE MONDIALA

ÎN ACTUALITATE

ONUDI: Conferinţa mondială pentru industrializare

COMUNITATEA mondială este conștientă astăzi, mai mult ca oricînd, de urgența măsurilor pentru ridicarea economiei țărilor în curs de dezvoltare din starea de înapoiere în care a lăsat-o îndelungata stăpînire colonială și pe care caută să o prelungească forțele imperialiste, neocolonialiste. O serie de acțiuni pe plan internațional prevăzute pentru anul 1975 vizează să definească mai precis căile creșterii economice din „lumea a treia", care sînt cele mai apte să o accelereze în vederea reducerii marilor decalaje existente. Cea mai apropiată dintre acțiunile în acest sens este cea de-a doua Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.), care se deschide miercuri, 12 martie a.c. la Lima (Peru). Pînă la 26 martie Conferința va examina nivelul atins și perspectivele industrializării țărilor în curs de dezvoltare, în contextul concret al evoluției celorlalte sfere de activitate economică și al mecanismelor în prefacere ale relațiilor economice internaționale. Urmează să fie adoptate o Declarație și un Plan de acțiune, menite să contribuie la promovarea și accelerarea industrializării „lumii a treia", ca o cale principală pentru eliminarea dezechilibrelor și a tensiunilor actuale, în interesul tuturor popoarelor.

POTENȚIALUL productiv al lumii contemporane, neasemuit de ridicat și bogat, este în același timp, cum bine se știe, extrem de inegal distribuit pe glob — și nu din rațiuni geografice. În lumea nesocialistă, aproximativ un miliard de oameni trăiesc în țări unde media produsului (110 dolari) este de peste 33 de ori mai scăzută decît în țările capitaliste dezvoltate.

Dar și dintre țările al căror produs pe locuitor se situează peste media țărilor în curs de dezvoltare, numai puține îl datorează unei dezvoltări industriale, cele mai multe ocupîndu-și locul grație veniturilor de pe urma sectorului primar al economiei (agricultură și minerit pentru export) sau a sferei serviciilor (de exemplu, turism). Or, aceste activități, și structurile unilaterale ale economiei pe care le reflectă nu asigură de regulă, în condițiile contemporane, nici trăinicia și stabilitatea locului deținut în concertul națiunilor, nici ritmurile necesare de dezvoltare pentru lichidarea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate – ca nivel și ca structură, nici independența de acțiune și decizie în concordanță cu aspirațiile legitime ale fiecărui popor. Asemenea cerințe au fost și sînt esențiale în recunoașterea universală a faptului că industrializarea este un instrument decisiv pentru ridicarea economiei țărilor în curs de dezvoltare la nivelul țărilor avansate, că fără industrializare resursele Terrei, oricît de mari, nu se pot transforma în potențial de producere a bunăstării pentru toate națiunile.

„Într-adevăr, dezvoltarea industriei rămîne calea cea mai promițătoare pe care țările în curs de dezvoltare își pot mobiliza cel mai eficient resursele pentru a pune capăt sărăciei pe plan național", se constată în „Studiul asupra dezvoltării industriale" elaborat de O.N.U.D.I. în vederea Conferinței de la Lima.

PROBLEMATICA pe care Studiul o propune spre dezbatere Conferinței generale a O.N.U.D.I. este axată în bună măsură pe interconexiunile industrializării țărilor în curs de dezvoltare cu alte sfere de activitate economică, fie dintotdeauna legate de ea, fie proiectate în actualitatea zilelor noastre de evoluția generală a economiei mondiale.

Cu titlul de exemplu, se cere amintită problema asigurării resurselor naturale necesare în procesul de industrializare. Este vorba de unul din aspectele fundamentale, perene, ale oricărui proces de acest fel. Dar pentru ca țările în curs de dezvoltare să poată trece la o industrializare accelerată pe front mai larg, așa cum cer gradul lor de rămînere în urmă și tendința decalajelor economice de a se adînci, vor trebui să aibă loc prefaceri importante în domeniul exploatării și consumului resurselor naturale respective. Producția minerală din lumea nesocialistă, chiar atunci cînd extracția are loc în țări în curs de dezvoltare, este în general dominată de societăți al căror stat major se află în una sau alta din țările capitaliste dezvoltate. Mineralele de bază extrase în zonele „lumii a treia" sînt destinate cu precădere exportului, și de obicei în stare brută. Țările capitaliste dezvoltate, pe de altă parte, nu exportă decît o mică fracțiune din propria lor extracție de minerale, deși ea deține astăzi o pondere însemnată în producția mondială, concentrarea consumului acestor resurse în economia lor făcîndu-se și cu prețul unei dependențe crescînde de importul din țările în curs de dezvoltare.

Exercitarea dreptului suveran al acestora din urmă de a-și folosi bogățiile naturale în măsura necesară pentru propria industrializare va trebui deci să atragă după sine, este adevărat, modificări de fluxuri comerciale, dar totodată — lucru și mai important – reașezări și restructurări în relațiile de schimb economic dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Aceasta pentru ca activitatea productivă să se poată desfășura corespunzător și în unele și în celelalte concomitent cu egalizarea relativă, treptată a nivelurilor în sensul căreia este chemată să acționeze industrializarea țărilor rămase în urmă.

Analiza împrejurărilor complexe în care, așa cum se poate întrevedea, va avea să se desfășoare în anii și deceniile ce vin industrializarea țărilor „lumii a treia", este întreprinsă în Studiu și pentru alte aspecte de bază ale problemei. O temă de mare însemnătate a Conferinței mondiale asupra industrializării de la Lima, o va constitui fără doar și poate cooperarea economică internațională, posibilitățile și perspectivele ei, orientarea ei hotărîtă spre lichidarea decalajelor care constituie o sursă permanentă de încordare în lume.

ASPIRAȚIA legitimă a popoarelor din țările în curs de dezvoltare la independență economică, exprimată în afirmarea și exercitarea suveranității depline asupra resurselor naturale, în alegerea propriilor căi de dezvoltare economico-socială, fără nici un amestec din afară, a fost și mai este întîmpinată cu aprehensiune de aceia care se consideră lezați în „drepturi". Dar acestea nu erau altceva decît emanații ale unui regim colonialist, de asuprire și exploatare a unor popoare străine. Într-o comunitate mondială de popoare egale în fața deciziilor menite să hotărască asupra destinelor politice, economice, sociale ale lumii nu poate fi loc pentru astfel de „drepturi". În schimb există un teren imens, practic nelimitat pentru cooperare în vederea făuririi unei ordini internaționale noi, politice și economice, care să excludă orice dezvoltare a unora pe seama și în detrimentul altora. Actuala criză economică și financiară din țările capitaliste nu suspendă valabilitatea acestei constatări — dimpotrivă o întărește. Referindu-se la originile profunde și implicațiile crizei, președinele Nicolae Ceaușescu arăta în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român : *„Aceste stări de lucruri pun cu putere în evidență necesitatea soluționării problemelor pe bază principiilor egalității, cu participarea tuturor statelor, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, a democratizării relațiilor internaționale, a elaborării unor noi norme de drept internațional, corespunzător schimbărilor produse în lume"*.

Toate acestea se aplică și soluțiilor necesare în vederea promovării viguroase, sistematice a industrializării țărilor „lumii a treia", instrument indispensabil al ieșirii lor din starea de subdezvoltare și al ridicării lor spre niveluri economico-sociale compatibile cu treapta de civilizație atinsă de omenire. Evoluția economiei mondiale în această direcție, ca una din orientările ei de bază în ultimul pătrar al secolului nostru, face necesară și stimulează cooperarea internațională pe baze echitabile pentru toți participanții, Rezultatul pe care-l pot sconta țările în curs de dezvoltare de pe urma acestei cooperări este fructificarea maximală a „șansei suplimentare, dacă nu unice" pe care le-o oferă bogățiile lor naturale, „de a promova rapid dezvoltarea lor generală și de a pune astfel la dispoziție popoarelor lor acel minim de bunăstare la care aspiră pe bună dreptate", cum spunea directorul executiv al O.N.U.D.I., Abd-El Rahman Khene, la recenta conferință asupra materiilor prime de la Dakar. Pentru țările capitaliste avansate economic, cooperarea în vederea industrializării va putea să însemne continuarea dezvoltării lor în condițiile unei mai mari stabilități, folosirea mai completă a capacităților lor de producție și de cercetare, a potențialului lor de forță de muncă. Directorul executiv al O.N.U.D.I. arăta că „dacă industrializarea țărilor producătoare de materii prime constituie o șansă pentru dezvoltarea lor, concursul pe care îl pot da țările industrializate în sensul favorizării acestei industrializări constituie o șansă pentru comunitatea internațională în ansamblu, de a se îndrepta spre o lume mai dreaptă și în consecință spre o pace adevărată".

Conferința O.N.U.D.I. de la Lima oferă participanților putința de a dezbate problematica deosebit de importantă care figurează pe ordinea sa de zi, într-un spirit realist și constructiv în folosul tuturor acelora pe care decalajele industriale îi mențin de prea multă vreme la periferia vieții economice moderne.

I. PĂDUREANU

O nouă fază a crizei sistemului capitalist

„RECESIUNE MUTILATOARE"

„SITUAȚIA LUMII contemporane se caracterizează printr-o profundă ascuțire a contradicțiilor economice, sociale, naționale și politice la scară mondială. Se poate spune că ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, care cuprinde toate sferele vieții societății și afectează — într-o măsură mai mare sau mai mică — toate continentele" — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român. Această caracterizare și-a dovedit din plin, în lunile care au trecut de atunci, temeinicia și profunzimea.

Zi de zi, agențiile de presă, observatorii economici, datele statistice sau cifrele de bilanț scot în evidență noi elemente ale caleidoscopului economic occidental ale cărui romburi colorate s-au metamorfozat în diagramele cenușii ale recesiunii.

Particularități noi ale unui fenomen vechi

REȚINE atenția, în situația actuală, faptul că toate statele capitaliste dezvoltate întîmpină dificultăți economice.

Ele sînt afectate de o inflație nemaiîntîlnită ca amploare, care, spre deosebire de cea din anii 1960–1970, are o serie de particularități noi. În primul rînd, ritmurile de creștere a prețurilor sînt fără precedent. În al doilea rînd, inflația, apărută încă în perioada conjuncturii favorabile, persistă în faza recesivă a ciclului economic. Totodată, situația actuală a economiei capitaliste se caracterizează prin creșterea masivă a numărului șomerilor. În ultimele luni, pe măsura accentuării instabilității economiei capitaliste, șomajul tinde să capete din nou caracter de masă. De asemenea, situația din țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial s-a agravat în contextul crizei energetice.

„În 1974 nu s-a înregistrat nici o creștere economică" – scrie săptămînalul londonez, „The Economist" într-un articol intitulat „Cine va supraviețui declinului?". În prezent, constată revista, S.U.A. se află într-o fază de recesiune, produsul național brut scăzînd cu peste 2% față de 1973 și continuînd să scadă. Perioada de 25 de ani de expansiune economică aproape neîntreruptă a Japoniei s-a încheiat, țara înregistrînd o scădere de 3% a produsului național brut. Economia Marii Britanii stagnează, iar Italia se tîrăște dintr-o criză în alta. R.F.G. și Franța întîmpină și ele tot mai multe greutăți, în ambele țări șomajul crește. Țările industriale mai mici au resimțit și ele din plin efectele recesiunii, înregistrînd mari deficite ale balanțelor lor de plăți.

Dacă, potrivit recunoașterii unanime, 1974 a fost pentru lumea occidentală un an rău, nici 1975 nu se anunță a fi mai bun. Dimpotrivă. Prognozele naționale întocmite în țările industrializate, ca și cele elaborate de O.C.D.E., deși adoptă în general un ton optimist, semnalează că recesiunea va continua. Pentru prima oară după război, în toate țările industriale mari ale lumii occidentale producția fie scade, fie crește mai încet decît o permit capacitățile de producție. Pretutindeni șomajul crește. „Este greu de văzut de unde ar putea proveni impulsul unei redresări, scrie revista citată. Puține guverne vor îndrăzni să stimuleze cererea atîta timp cît rata inflației continuă să fie de ordinul a două cifre și atîta timp cît există un deficit petrolier global de 60 miliarde dolari anual. Este mai ușor de anticipat că recesiunea se poate transforma într-un declin, înrăutățindu-se permanent lună de lună, așa cum s-a întîmplat la începutul anilor '30".

Perspectiva unei asemenea evoluții neliniștește cercurile economice occidentale, care o văd deja confirmată de numeroși indici.

EVOLUTIA SOMAJULUI ÎN S.U.A.

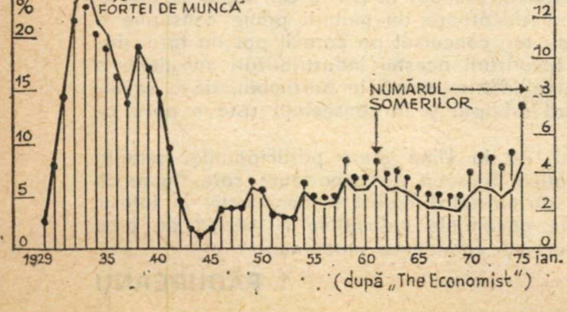

(după „The Economist")

Dosare ale îngrijorării

ÎN ANGLIA, de pildă, deteriorarea activității economice a ieșit clar în evidență în urma anchetei trimestriale efectuate în luna ianuarie de Confederația industriei britanice. Aproape 70% din firmele cuprinse în anchetă s-au declarat mai puțin optimiste decît în urmă cu patru luni în legătură cu situația economică generală. Aproximativ 61% din firme lucrau la începutul acestui an sub capacitate, în comparație cu 56% la ultima anchetă efectuată în octombrie 1974 și cu 50% — în urmă cu nouă luni. Cele 1 328 de firme care au răspuns la chestionarul Confederației industriei britanice constată o scădere generală a comenzilor noi și înrăutățirea perspectivelor exportului, manifestîndu-și îngrijorarea în ce privește posibilitățile de finanțare a dezvoltării și declarînd că nu se așteaptă la un reviriment în domeniul investițiilor în mașini și utilaje. Ancheta efectuată în octombrie constata că 16% din firme își vor limita probabil producția din motive legate de credit și finanțe — cifră care în ianuarie a crescut la nivelul de 19%. Potrivit anchetei, pentru prima dată în decurs de zece ani acest factor este menționat cu preponderență de către firmele cele mai mari. Aproape 75% din firmele care au răspuns la chestionar se așteaptă ca producția lor să fie restrînsă din cauza lipsei de comenzi sau vînzări. În ansamblu 12% din firme au raportat o scădere a valorii totale a comenzilor noi în cele trei luni precedente.

Analizînd într-o suită de articole perspectivele economice ale Europei occidentale și S.U.A., revista „Newsweek" scrie printre altele: „Societatea postbelică a abundenței, a combustibilului ieftin, a consumului crescînd și a risipei a luat sfîrșit. Asemenea restului lumii industrializate, Europa este pusă în fața perspectivei înfricoșătoare a șomajului, a inflației și a unei recesiuni mutilatoare".

Rata șomajului
în cîteva țări ale OCDE,
în % din populația activă civilă

	Media 1962-1972	1973	Media pe 3 luni din sem. II/74[a]	Ianuarie 1975
Canada	5,1	5,6	5,5	6,7
SUA	4,7	4,9	5,7	8,2
Japonia	1,2	1,3	1,3	...
Franța	1,7	2,1	2,3	4,3
RFG	1,0	1,3	3,4	5,1
Italia	3,4	3,5	2,9	5,3
Anglia	2,3	2,6	2,7	3,3
Belgia	1,9	2,3	2,8	5,7
Olanda	1,1	2,3	3,0	5,1
Danemarca	3,2	2,4	5,0	11,8[b]

a Date disponibile în decembrie 1974.
b Decembrie 1974
Sursa: Perspectives économiques de l'OCDE, 16 decembrie 1974; Neue Zürcher Zeitung, colecția; The Economist, 22 februarie 1975.

Termenul de „recesiune mutilatoare" folosit curent în limbajul economiștilor occidentali, este desigur un eufemism menit să protejeze firile prea sensibile de brutalitatea cuvîntului „criză". Dar eufemismele sînt din păcate ineficiente în fața realității. Iar realitatea ne dezvăluie că lumea contemporană este martoră a unei noi faze a crizei sistemului capitalist. Caracteristicile acesteia sînt astăzi evidente: ea cuprinde toate sferele vieții societății și afectează, chiar dacă în grade diferite, toate continentele.

Mărturiile în acest sens abundă în presa occidentală. Sub titlul „Operațiunea supraviețuire" ziarul britanic „The Times" scrie că, în comparație cu 1974, anul 1975 va fi pentru Anglia „foarte greu". După părerea ziarului, există trei probleme cheie ale politicii economice engleze: inflația, balanța de plăți, salariile. „În toate cele trei direcții anul 1975 va însemna o accentuare a manifestărilor crizei: inflația va lua amploare, deficitul de plăți se va ridica la 8 500 milioane dolari, iar conflictul dintre patronat, muncitorime și stat se va intensifica".

În Italia, revista „Europeo" analizează situația economică a țării într-un articol a cărui concluzie ese cuprinsă chiar în titlu: „Mai rău ca în altă parte". „Deficitul balanței de plăți curente s-a ridicat anul trecut, scrie revista, la aproximativ 9 miliarde dolari, iar deficitul administrației de stat — la mai mult de 12 miliarde dolari. Datoriile față de străinătate împovărează bugetul cu o sumă anuală de 1,5 miliarde dolari". Acest tablou al economiei italiene este cel mai dramatic dintre toate cele de după al doilea război mondial".

În R.F.G., ziarul „Die Welt" constata : „De multă vreme situația economică a țării nu a fost atît de nesigură. Numărul șomerilor se plasează la un nivel ce nu a fost niciodată atins în ultimii 15 ani. În perspectivă apropiată se prevăd numeroase noi concedieri și un milion de șomeri. Deocamdată nu se conturează nici un fel de nouă relansare economică". După date mai recente, nivelul șomajului a depășit 1 250 000 de oameni.

Economistul francez Roger Priouret a opus anticipărilor guvernamentale, pe care le consideră prea „liniștitoare", o contraprognoză proprie privind evoluția economiei franceze în 1975. Anticipările oficiale prevăd o creștere economică de 4,2% și o sporire a prețurilor cu 8%. După Priouret aceste previziuni nu se pot realiza, deoarece 1975 va fi pentru Franța primul an, din ultimii 30, de „creștere zero". Această evoluție va fi însoțită de creșterea prețurilor cu 12% și de sporirea numărului șomerilor la 1 milion, față de 700 000 în 1974.

„Inflația își are sursa în sectorul monopolist"

UN PUNCT de vedere interesant asupra cauzelor actualelor vicisitudini ale economiei occidentale îl exprimă economistul american John K. Galbraith. El arată că „inflația își are sursa în sectorul monopolist care este foarte puțin sensibil la restricțiile de credit și la stringerea șurubului pe plan fiscal, prin care guvernele pretind că pot pune capăt inflației. Actualele măsuri antiinflaționiste afectează pe toată lumea mai mult decît afectează marile societăți care continuă să se întărească. Șomajul se extinde, mii de mici întreprinderi dispar deoarece sînt incapabile să-și dicteze prețurile sau să se bizuie pe rezervele lor. Construcțiile sînt paralizate, echipamentele și serviciile publice sînt sacrificate, dar inflația continuă". Constat – afirmă Galbraith – falimentul doctrinei economice neoclasice ; ea postulează adaptarea spontană a producției la nevoi, atunci cînd de fapt sîntem martorii unei situații inverse ; producția de alimente, construcția de locuințe, serviciile sanitare și alte bunuri și prestații necesare tind să fie din ce în ce mai insuficiente, în timp ce producția de mărfuri de care ne putem lipsi (cosmetice, băuturi alcoolice, armamente) este excesivă. „Economiștii au disimulat aceste contradicții ale sistemului, studiind tot mai amănunțit părți din ce în ce mai mici ale întregului. Din cauza copacilor ei nu văd pădurea".

Pe de altă parte, tot mai numeroși economiști din S.U.A. și Europa occidentală sînt tentați să încerce o analiză a evoluțiilor previzibile din 1975 și din anii următori prin analogie cu criza din 1929. Ei consideră că o diminuare a venitului național al țărilor occidentale cu 2–4% în 1975 va determina în continuare, printr-un efect multiplicator, o scădere de cîteva ori mai însemnată a activității economice. Consecințele vor consta în acest caz în adîncirea crizei și în prelungirea ei timp de trei pînă la patru ani.

Profesorul Jean Fourastié grupează în „Le Figaro" asemănările și deosebirile recesiunii actuale cu „marea criză" de acum patru decenii și jumătate. După opinia sa asemănările constau în aceea că ambele sînt crize grave, afectînd țările cele mai dezvoltate și marcînd a ruptură netă într-o evoluție de lungă durată. Cît privește deosebirile, economistul francez relevă că criza din 1929 a fost caracterizată printr-o puternică scădere a prețurilor, cea actuală stă sub semnul inflației ; prima a izbucnit brusc, cea de astăzi a fost precedată de o lungă serie de marasme financiare. Raritatea materiilor prime, consideră Fourastié, este un element major al crizei de astăzi, iar manifestarea sa esențială după aprecierea sa – urcarea prețului petrolului – pune pe primul plan implicațiile sale financiare.

Cert este că întreaga evoluție a situației economice internaționale confirmă pe deplin justețea aprecierilor și concluziilor partidului nostru privind principalele fenomene și tendințe ce se manifestă în economia mondială. Acestea se înscriu într-un proces ce accentuează instabilitatea internațională, creează primejdii pentru securitatea unor state, pentru pacea întregii lumi. Totodată, schimbările care au loc pe plan internațional deschid noi perspective de transformare revoluționară a societății, duc la intensificarea luptei maselor populare pentru apărarea intereselor lor economice, sociale și naționale, a democrației, împotriva politicii imperialiste de forță și dictat. „Actuala criză mondială, care cuprinde toate laturile vieții economico-sociale – arată tovarășul Nicolae Ceaușescu –, demonstrează cu putere că vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impetuoase a revoluției tehnico-științifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare – în interesul maselor largi populare, al progresului – problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană. Societatea omenească este tot mai mult confruntată cu contradicțiile create de orînduirea capitalistă, de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Aceste contradicții se amplifică prin accentuarea decalajului dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate, a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, ca urmare a relațiilor inechitabile de asuprire colonialistă și neocolonialistă".

În lumina acestor aprecieri iese și mai pregnant în evidență faptul că legitățile obiective, dialectica socială, necesitățile progresului societății reclamă făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general. Pornind de la aceste adevăruri fundamentale, țara noastră militează neobosit pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, pentru democratizarea relațiilor internaționale și făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

N. IONESCU

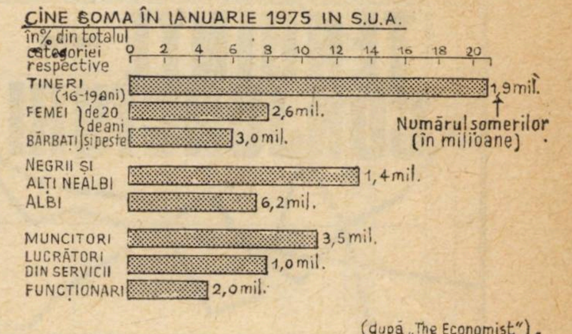
CINE ȘOMA ÎN IANUARIE 1975 IN S.U.A.

(după „The Economist"),

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dinamismul rezervelor de gaze naturale

AȘA-NUMITA criză energetică mondială a avut printre urmările sale și reexaminarea — în cadrul balanței energetice de perspectivă — a rolului gazelor naturale, cărbunelui, energiei nucleare ș.a. Multă vreme frînată de unele dificultăți de transport, stocare și utilizarea gazelor naturale în anumite domenii (comparativ cu alți purtători de energie), prospectarea și exploatarea lor a căpătat avînt în ultimul timp, fiind luate în considerare atît zăcămintele independente de gaze naturale, cît și rezervele însoțitoare ale zăcămintelor de țiței. Astfel se explică faptul că volumul rezervelor prospectate din țările nesocialiste, de pildă, a „săltat" cu aproape o treime la sfîrșitul anului trecut, față de finele lui 1973 (vezi tabelul).

De remarcat că cele mai mari sporuri ale potențialului zăcămintelor de gaze naturale s-au înregistrat în regiuni (Africa, Orientul Apropiat și Mijlociu), în care necesarul de consum al acestora este relativ redus. Mult mai lentă sau chiar nesemnificativă este creșterea rezervelor prospectate în țările din principalele zone consumatoare de gaze naturale din lumea nesocialistă — Europa occidentală și S.U.A.

Ca atare, se apreciază că — în pofida eforturilor susținute de prospectare și valorificare a zăcămintelor proprii de gaze naturale, — dependența țărilor respective de importul de gaze va crește în perspectiva deceniului următor. După calculele publicate de revista „Petroleum Economist", numai țările Europei occidentale vor importa în 1985 circa 150 miliarde mc de gaze. O expansiune rapidă cunosc în prezent în lume transporturile maritime de gaze lichefiate ; inaugurate cu un deceniu în urmă, ele au atins anul trecut un volum de circa 18 miliarde mc.

N. P.

(miliarde mc)

Regiunea sau țara	1973	1974	Sporul rezervelor (în %)
Total țări nesocialiste	36 671,9[1]	48 366,5[1]	31,9
din care:			
America de nord	8 733,7	8 985,2	2,9
– S.U.A.	6 998,9	7 075,0	1,1
– Canada	11 423,5	1 485,7[2]	4,4
America centrală și de sud	2 273,1	2 411,6	6,1
– Venezuela	1 188,6	1 216,9	2,4
Europa occidentală	5 433,5	5 739,9	5,6
– Olanda	2 603,6	2 682,8	3,0
– Anglia	1 415,0	1 415,0	0
Africa	5 310,4	8 913,8	68,0
– Algeria	2 998,2	6 480,7	116,1
– Nigeria	1 132,0	1 273,5	12,5
Orientul Apropiat și Mijlociu	11 844,4	19 136,5	61,6
– Iran	7 641,0	9 339,0	22,2
– Abu Dhabi	353,8	5 660,0	de 16 ori
– Arabia Saudită	1 440,5	1 556,5	8,1
Asia de sud-est, Extremul Orient, Oceania	3 076,8	3 179,5	3,3
– Australia	1 066,9	1 075,4	0,8

1) La sfîrșitul anului. 2) Exclusiv rezervele din zone arctice
Sursa: "Oil and Gas Journal", 31/XII 1973 și 30/XII 1974
(După B.I.K.I., 30/I 1975).

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Indici de prețuri comparați

ÎN ULTIMELE săptămîni mișcarea descendentă a prețurilor internaționale la multe materii prime, exceptînd petrolul, a avut tendința de a se accentua. Evoluția aceasta reiese, în ciuda unor deosebiri vizibile, din principalii indici de prețuri folosiți în țările capitaliste pentru măsurarea mișcărilor amintite.

	Indici		
	Reuter (18.9.1931 = 100)	Moody (31.12.1931 = 100)	HWWA (1952—1956 = 100)
Dec. 1973	1355,1	771,5	226,5
Martie 1974	1422,1	830,5	296,2
Iunie 1974	1277,1	825,9	304,9
Sept. 1974	1237,3	807,3	302,8
Dec. 1974	1193,8	745,7	308,9
17.I.1975	1135,5	685,5	299,3

Deosebirile de evoluție pot fi puse în legătură cu structura mărfurilor folosite pentru alcătuirea indicilor și cu perioada de bază aleasă. Tendința descendentă în ultima perioadă, însă, se poate constata în toate trei cazurile. La recenta conferință de la Dakar a țărilor în curs de dezvoltare s-a apreciat că, față de nivelul de la începutul anului 1974, prețurile materiilor prime nepetroliere au scăzut în medie cu 40%.

Cooperarea R.F.G. cu țările socialiste europene

PRIN SEMNAREA la Bonn, spre sfîrșitul lunii ianuarie a acordului de cooperare economică, industrială și tehnică dintre R.F. Germania și Cehoslovacia, R.F.G. are în prezent convenții de cooperare cu aproape toate țările socialiste europene (ultimul acord care trebuie încă să fie semnat rămîne cel cu Bulgaria). Cehoslovacia ocupă în prezent locul al treilea după U.R.S.S. și Polonia, în privința schimburilor economice ale R.F.G. cu țările socialiste europene. Volumul schimburilor cehoslovaco-vest-germane s-a dublat față de 1968, părțile relevînd posibilitatea extinderii lor susținute în continuare, inclusiv datorită potențialului de export de produse industriale — mașini și bunuri de consum — al Cehoslovaciei. Acest din urmă element este important pentru echilibrarea în viitor a celor două curente de schimburi, în prezent în favoarea R.F.G. Acordul de cooperare semnat recent la Bonn prevede, printre altele, construcția în comun și modernizarea de instalații industriale, producția și desfacerea în comun de produse finite și semifabricate, schimbul de brevete și licențe, de tehnologii și informații tehnice, schimbul de experiență în domeniile standardizării, controlului materialelor și metrologiei.

În anul 1974 țărilor socialiste le-au revenit 5% din importul și 7% din exportul total al R.F.G.

Piața vest-europeană a cherestelei

DUPĂ CUM se subliniază în presa de specialitate, evoluția pieței vest-europene pentru cherestea de conifere se caracterizează printr-o scădere considerabilă a cererii, exportatorii (în principal țările scandinave) întîmpinînd dificultăți în desfacerea producției lor.

Asociația producătorilor de cherestea de conifere din Austria a recomandat chiar firmelor membre să reducă producția cu circa 20%, iar întreprinderile respective din țările scandinave au trecut la săptămîna de lucru incompletă sau chiar la sistarea producției pe perioade de cîteva săptămîni. Această conjunctură determină o tendință de reducere a prețurilor la cherestea de conifere, la încheierea unor noi contracte de livrare. O situație similară există pe piața vest-europeană a cherestelei de foioase ; după opinia specialiștilor o ameliorare a conjuncturii este de așteptat abia în toamna acestui an.

Reluarea importurilor de carne în C. E. E.

ÎN LUNA APRILIE a.c. Comunitatea Economică Europeană își va redeschide granițele pentru importurile de carne de toate categoriile. În prezent, problemele care se pun sînt : limitarea cantității (se menționează cifra de 100 000 tone pe an) și legătura dintre importurile și exporturile de carne din cadrul C.E.E. Ceea ce se are în vedere, a afirmat Pierre Lardinois, președintele Comisiei pentru problemele agricole a C.E.E., vorbind în fața ambasadorilor a opt țări exportatoare de carne, este o perioadă experimentală de tranziție destinată să ofere posibilități cel puțin parțiale pentru importurile de carne, în locul actualului embargo total. Importul, a adăugat el, va fi corelat cu exportul de carne, iar Piața Comună nu va acorda subsidii pentru export. Nu va fi impusă nici o suprataxă de import, dar taxele de compensație tarifară și monetară vor fi menținute.

Producția mondială de cupru în 1974

ÎN CURSUL ANULUI 1974 producția mondială a minelor de cupru a crescut la 7 722 400 tone, potrivit cifrelor preliminare furnizate de Biroul internațional pentru statistica metalelor. Producția mondială de cupru rafinat a crescut cu 2,2%, ajungînd la 8 675 200 tone, iar consumul mondial a scăzut cu 5,2% ajungînd la 8 226 900 tone.

Stocurile mondiale de bumbac continuă să crească

ANUL acesta, suprafața însămînțată cu bumbac în S.U.A. se va reduce cu aproape 4,5 milioane acri (în S.U.A. 1 acru = 0,40469 ha), iar la vară se așteaptă ca stocurile de sfîrșit de an (agricol) să totalizeze aproximativ 5,7 milioane baloturi (în S.U.A. 1 balot = 226,8 kg), față de 3,9 milioane la începutul sezonului agricol.

Se prevede că consumul mondial va fi de aproximativ 59,2 milioane baloturi, față de 61,4 milioane baloturi în 1973—1974 iar stocurile mondiale de bumbac vor crește pentru al patrulea an consecutiv, ajungînd la aproape 30 milioane de baloturi.

Producția și exportul de grîu al S.U.A.

DEPARTAMENTUL Agriculturii al S.U.A. reafirmă recentele prognoze potrivit cărora exportul de grîu al S.U.A. în acest sezon va totaliza aproximativ 1 100 milioane bușeli (în S.U.A. 1 bușel = 27.22 kg), adică aproape 30 milioane tone, în pofida anulării unor comenzi, deoarece anul acesta stocurile de cereale pe plan mondial au continuat să scadă. Recolta totală de grîu a S.U.A. în 1975 ar putea depăși 2 000 milioane bușeli, față de 1 793 milioane în 1974. În acest caz va fi grîu suficient pentru satisfacerea cererii interne (800 milioane bușeli, cît s-a apreciat pentru acest sezon, de la 692 milioane) și pentru stocuri de rezervă.

La rîndul său, producția mondială de grîu în 1974—1975 este estimată la 346,6 milioane tone, a anunțat Consiliul internațional al grîului. Această cifră este inferioară cu 21,7 milioane tone nivelului record înregistrat în anul agricol anterior.

Rezervele petroliere ale Venezuelei în creștere

REZERVELE petroliere ale Venezuelei au înregistrat în cursul anului trecut o creștere cu 4 756 milioane barili față de nivelul atins în 1973, situîndu-se la 18 568 milioane barili. Această creștere considerabilă se datorează în primul rînd faptului că zăcămintele a căror exploatare nu era economică au devenit rentabile odată cu creșterea de cîteva ori a prețului petrolului.

Ministrul minelor și hidrocarburilor, Valentin Hernandez, a arătat că investițiile proiectate pentru industria petrolieră în 1975 se ridică la aproape 2 miliarde bolivari (4,30 bolivari = 1 dolar). În anul în curs producția zilnică de petrol a Venezuelei ar putea coborî sub nivelul de 2,8 milioane de barili pe zi, în lumina politicii de conservare a resurselor naturale adoptată de guvern.

Anul internațional al femeii

FORȚA DE MUNCĂ FEMININĂ ÎN DEZVOLTAREA SOCIAL-ECONOMICĂ

ORGANISMELE internaționale acordă în ultimul timp o atenție tot mai mare locului și rolului femeii în activitatea socială, economică și politică. În cadrul Anului mondial al populației (1974), pe agenda diferitelor manifestări, inclusiv pe cea a Conferinței mondiale a populației de la București, au fost înscrise numeroase teme privind viața și activitatea femeilor de pe toate continentele. În același sens este semnificativă și declararea de către O.N.U. a anului 1975 ca An internațional al femeii. Într-o perspectivă mai largă, problemele privind condiția și statutul social al femeii fac dealtfel parte integrantă din obiectivele celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare.

Materialul de față scoate în evidență cîteva aspecte mai importante ale vieții și activității sociale a femeilor în lumea contemporană.

Decalaje calitative

FEMEILE reprezintă actualmente cu puțin peste jumătate din populația lumii (circa 2,0 miliarde). Această proporție este însă nesemnificativă în afara contextului său social-economic. Resursele de muncă sînt distribuite inegal pe suprafața globului, mai puternic și mai dens fiind populate zonele și țările mai puțin dezvoltate. Configurația geografică a forței de muncă feminine – populația feminină activă din punct de vedere economic – este, după date recente, cea înfățișată în tabelul nr. 1.

Se pune întrebarea: care este gradul de participare a femeilor la activitatea economică și socială? În ce măsură această participare depinde de nivelul dezvoltării economice sau este determinată de alți factori?

Tabel nr.1

Zonele	Numărul femeilor active din punct de vedere economic (milioane)	In procente față de total. populația activă
Total mondial	561,6	100,0
Țări dezvoltate	198,3	35,3
Europa	71,9	12,8
U.R.S.S.	65,4	11,6
America de Nord	34,1	6,1
Japonia	21,6	3,8
Zona temperată a Americii de Sud	3,3	0,6
Australia și Noua Zeelandă	2,0	0,4
Țări în curs de dezvoltare	363,3	64,7
Asia de Est	158,7	28,3
Asia de Sud	142,1	25,3
Africa	45,6	8,1
America Latină	16,2	2,9
Oceania	0,7	0,1

Sursa: Equality of Opportunity and Treatment for Women Workers - I.L.O. Geneva, 1975, Report VIII, p.4

Analiza situațiilor și condițiilor concrete din fiecare zonă geografică sau țară pe baza cifrelor din tabelul nr. 2 (1960 – date efective, 1975 – proiecții) ne permite să conchidem că participarea femeilor la activitatea economică este în funcție de o serie de factori printre care menționăm: a) nivelul general al dezvoltării; b) concepția politică dominantă față de rolul femeii în societate; c) importanța și influența unor factori specifici ca: tradiția, obiceiurile, religia etc. La o primă vedere ar putea totuși să pară că decalajul dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sub raportul participării femeilor la activitatea economică nu este prea mare. În realitate, decalajul este considerabil, fiind însă mai mult de ordin calitativ decît cantitativ. Deosebirile calitative sînt sustrase privirilor prin aceea că în categoria femeilor „active" sînt incluse atît cele ocupate în rudimentara lor gospodărie din țări ale Africii sau Asiei, cele care lucrează în ferma proprie din țările dezvoltate, cît și salariatele în general. Chiar și numai un fapt ca acela că în țări cu populație numeroasă ca India, Bangladesh ș.a. proporția analfabetismului printre femei atinge și chiar depășește 90%, atestă o dată în plus caracterul calitativ al deosebirilor menționate, între proporția femeilor active în țările dezvoltate și cea în țările în curs de dezvoltare.

Participare și structură

CERCETAREA aspectelor generale și a unor niveluri sau proporții medii, globale, cu privire la gradul de participare a femeilor la activitatea economică, deși interesantă, iar uneori chiar edificatoare, nu este totuși suficientă. Se pune întrebarea în ce măsură și în ce direcții (sectoare) este utilizată forța de muncă feminină în diferitele țări. Informațiile de care dispunem ne permit să răspundem în bună parte la această întrebare *). Observăm de exemplu că în unele țări dezvoltate proporția femeilor active din punct de vedere economic este într-o creștere relativ accentuată. Între 1950 și 1968, de exemplu, s-au înregistrat următoarele creșteri ale ponderii femeilor ocupate în economie: S.U.A. – de la 21,8% la 28,8%; Anglia – de la 28,8% la 31,8%; Japonia – de la 33,0% la 37,6%; R.F. Germania – constant 30–31%.

Tabel nr.2

Zonele	Ponderea populației active feminine în totalul forței de muncă (în %)	
	1960	1975
Africa		
Africa de Est	35,4	34,9
Africa Centrală	38,7	37,4
Africa de Nord	6,7	7,2
Africa de Sud	26,1	27,0
Africa occidentală	39,4	38,8
America Latină		
Zona Caraibelor	28,3	28,2
America Centrală	15,3	16,0
America de Sud (temperată)	21,8	22,2
America de Sud (tropicală)	18,0	18,7
America de Nord	31,4	35,0
Asia de Est		
Asia de Est (continentală)	40,7	39,3
Japonia	38,9	39,1
Alte țări asiatice	32,3	31,4
Asia de Sud		
Asia de Sud (continentală)	28,3	27,6
Asia de Sud-Est	37,5	35,9
Asia de Sud-Vest	26,7	25,6
Europa		
Europa de Răsărit	42,4	42,2
Europa de Nord	31,6	33,5
Europa de Sud	25,3	26,4
Europa de Vest	34,1	34,6
U.R.S.S.	51,6	49,3
Oceania		
Australia și Noua Zeelandă	24,9	29,0
Melanezia	40,4	40,5
Polinezia și Micronezia	14,9	16,2

Sursa: ILO - Labour force projections 1965-1985 (first edition, 1971). Part V: World Summary

O caracteristică principală a ocupării forței de muncă feminine în economia țărilor dezvoltate o constituie indicele ridicat de ocupare în grupa sub 21 de ani, scăderea sa pînă în jurul vîrstei de 35 de ani și creșterea din nou după această vîrstă.

---

*) Avem în vedere un excelent studiu de sinteză despre „Evoluția forței de muncă mondiale" elaborat de Centrul de documentare și publicații al Ministerului Muncii, în 1974.

Pe ramuri sau sectoare de activitate, gradul de participare a femeilor este deosebit de variat în economia țărilor dezvoltate.

În industria prelucrătoare ponderea femeilor sub 25 de ani și de 35–45 de ani ajunge la 60% în S.U.A., 90% în Anglia, 61% în Franța, 74% în Japonia etc. În comerțul cu amănuntul sînt încadrate cu prioritate femei în vîrstă de 35—45 de ani, ponderea acestora fiind de regulă mai mare decît cea a bărbaților. Interesant de semnalat ni se pare a fi aspectul participării la muncă a tinerelor fete. Peste 400 mii tinere de 14–15 ani lucrează în S.U.A. ca femei de serviciu, 10% lucrează în sfera deservirii (hoteluri etc.), 5% în magazine și în alte activități similare. Majoritatea lucrează 1–3 ore pe zi, adică în plus față de programul lor de școlarizare. Circa 45% dintre adolescentele din S.U.A. (16–19 ani) lucrează în birouri, 9% ca muncitoare cu calificare medie etc.

Tabel nr.3

Proporția bărbaților și femeilor în economia cîtorva țări dezvoltate

(în % față de totalul lucrătorilor)

	SUA	RFG	Franța	Anglia	Elveția	Japonia
Bărbați	63	64	66	64	66	61
Femei	37	36	34	36	34	39
Total	100	100	100	100	100	100

După cum am menționat mai sus, participarea femeilor-mame la activitatea economică, în funcție de vîrsta copiilor, este relativ însemnată. Cercetări efectuate în S.U.A. arată că lucrează jumătate din mamele cu copii în vîrstă de 6–17 ani, cele cu copii între 3–5 ani lucrează în proporție de 35%, iar cele cu copii sub 3 ani lucrează în proporție de 25%. Din numărul femeilor muncitoare 58% lucrau în 1967 cu program redus. După părerea unor specialiști, în economia capitalistă actuală s-a ajuns la formarea unor proporții stabile între ponderea bărbaților și femeilor care lucrează, de ordinul celor prezentate în tabelul nr. 3.

Menționăm că în România, încă în urmă cu circa un deceniu (1966), ponderea femeilor în populația activă era de 45,2%, adică superioară celei specifice țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

În sfera producției materiale (industrie, construcții, agricultură), femeile dețin o pondere însemnată în multe țări cu economie dezvoltată: în Franța 26%, în S.U.A. 22%, în Elveția 20%, în Anglia 24%, în R.F.G. 30%, în Japonia 38% etc. Mai ridicat este gradul de ocupare al femeilor în sectorul terțiar (sfera serviciilor). Din numărul total al celor ocupați în acest sector, femeile reprezintă: în S.U.A. 47%, în Franța 46%, în Elveția 51%, în Anglia 47%, în R.F.G. 45% și în Japonia 40%. În ramura comerț, parte a sferei serviciilor, proporția femeilor este de: 42% în S.U.A., 43% în Franța, 45% în Japonia, 48% în Elveția, 50% în Anglia, 52% în R.F.G. etc.

În ceea ce privește industria prelucrătoare, se constată ponderi foarte diferite între subramurile ei cît și între țări, cum rezultă din tabelul nr. 4.

Este însă aproape neînsemnat gradul de utilizare a forței de muncă feminine în domeniul activității administrative, de conducere și organizare. Raportul dintre munca masculină și cea feminină, în ceea ce privește specialiștii, în țările capitaliste dezvoltate este în medie de 2 : 1; pentru lucrătorii din administrație și conducere, de 9 : 1; pentru lucrătorii din birouri de 1 : 2 și pentru vînzătorii din comerț, de 1 : 1. Aproape toți specialiștii cu studii medii și superioare din sfera producției materiale a țărilor capitaliste dezvoltate (ingineri, tehnicieni etc.) și majoritatea din ramurile nemateriale ale economiei (medici, juriști, profesori universitari, lucrători științifici) sînt bărbați. Femeilor le revine în domeniul ocrotirii medicale cu preponderență profesia de asistente sau surori, iar în învățămînt cea de învățătoare sau de profesoare în școlile medii.

Inegalități definitorii

DISCUȚIILE despre condiția și funcția socială a femeii sînt tot mai frecvente în ultimul timp, și problema este prezentă pe agenda multor manifestări politice și științifice internaționale. Să examinăm mai întîi raportul clasic și permanent actual: funcție biologică – funcție socială a femeii. Vom constata că acest raport este puternic condiționat de gradul de dezvoltare economică a diferitelor țări. De regulă, și aceasta este o legitate generală, în țările mai puțin dezvoltate femeii îi este rezervată aproape în exclusivitate funcția biologică de reproducere. Datorită ponderii acesteia, celelalte roluri și funcții sociale sînt fie excluse, fie reduse la minimum. Femeile din majoritatea țărilor Asiei, Africii și Americii Latine sînt încă nevoite obiectiv să-și dedice aproape întreaga viață exercitării exclusive a funcției lor biologice de reproducere. Situația este diametral opusă în țările dezvoltate din punct de vedere economic, unde numărul de copii născuți în medie de o femeie este, de pildă, de 2,19 în America de Nord sau 2,28 în Europa, în timp ce în America Latină este de 5,27, în Africa 6,38, în Asia de Sud 6,13. Corelînd asemenea cifre cu faptul că în unele zone ale „lumii a treia" durata medie a vieții nu depășește cu mult cifra de 40 de ani, rezultă un aspect esențial al condiției femeii în țările în curs de dezvoltare.

Tabel nr.4

Ponderea forței de muncă feminine în unele ramuri ale industriei prelucrătoare, în cîteva țări capitaliste dezvoltate

(în % față de numărul total al lucrătorilor)

Ramurile de activitate	SUA	Anglia	Franța	RFG	Japonia
Prelucrarea lemnului și mobilă	16	19	16	17	19
Ind.metalurgică	7	12	9	11	11
Ind.petrolieră	9	...	16	...	15
Construcția de mașini de transport	10	15	17	24	27
Ind.alimentară	25	41	32	40	38
Ind.celulozei și hîrtiei	22	36	34	38	27
Electrotehnica	39	...	37	38	...
Ind.poligrafică	31	31	34	38	...
Ind.textilă	45	50	55	59	66
Ind.piele și încălțăminte	56	54	45	69	30
Ind.confecțiilor	80	80	80	...	...

Un aspect definitoriu al situației femeii îl reprezintă în condițiile lumii contemporane pregătirea pentru viață, instruirea, educarea, formarea profesională. Din acest punct de vedere, femeile din lumea nesocialistă se întîlnesc cu inegalitatea încă din primii ani ai vieții, șansele lor de a se instrui fiind mai reduse atît în mod absolut cît și comparativ cu bărbații, în special în țările în curs de dezvoltare. Fără a intra în detalii reținem doar faptul că, în țările în curs de dezvoltare, în școlile medii fetele nu reprezintă decît cu puțin peste o treime din numărul băieților, iar în școlile de nivel superior (18–29 ani) numai cu puțin peste un sfert.

Contradicțiile specifice economiei capitaliste și mai ales fenomenele de criză care o caracterizează astăzi afectează puternic condiția femeii, lăsînd-o pe aceasta mai frecvent decît pe bărbați fără mijloace de existență. Măsura în care șomajul lovește în ultimii ani forța de muncă feminină, comparativ cu cea masculină, rezultă din cifrele tabelului nr. 5. Aceste cifre nu necesită nici un comentariu.

Experiența ultimelor 2–3 decenii atestă că drumul către realizarea unei depline egalități a femeii, către asigurarea participării ei pe măsura capacităților sale reale la viața economico-socială, trece prin dezvoltarea multilaterală a societății. În acest sens pledează realitățile țărilor socialiste în care exploatarea a fost lichidată, iar afirmarea și dezvoltarea proprietății socialiste în toate sectoarele economiei a înlăturat baza obiectivă a discriminărilor de orice fel, exclude șomajul ca fenomen social. Vorbind despre rolul femeii în societatea românească de astăzi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, a arătat în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al partidului că, **pe lîngă celelalte multiple răspunderi ale lor, „femeile o au și pe aceea deosebit de mare, de a asigura tinerețea permanentă a societății noastre"**. Crearea unei puternice baze materiale a învățămîntului – care în țările socialiste este gratuit la toate nivelurile – permite femeilor, în aceeași măsură ca și bărbaților, să-și însușească profesia sau calificarea pentru care au aptitudini și apoi să o practice în condiții de egalitate în oricare domeniu de activitate. Practica demonstrează dealtfel că această orientare a dat rezultate pozitive și într-o serie de țări în curs de dezvoltare care fac eforturi pentru lichidarea cît mai rapidă a înapoierii lor economico-sociale.

Tabel nr.5

Rata șomajului în rîndul femeilor, comparativ cu cea pentru bărbați, în 1973 (%)

Țările	Rata șomajului	
	Femei	Bărbați
Australia	2,6	1,4
Canada	5,2	4,3
Italia	4,5	2,6
Japonia	1,1	0,9
Porto Rico	12,5	12,7
Suedia	3,1	1,8
Trinidad-Tobago	18,0	10,0
S.U.A.-total	5,5	3,3
S.U.A.-albi	5,0	3,0
S.U.A.-de culoare	9,2	6,5

Sursa: Equality of Opportunity, op.cit., p.17.

Emil MESAROȘ

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	24 II 1975	28 II 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 24 II 1975 față de: cursul central	nivelul din 28 XII 1973	Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-28 II 1975
Marca vest-germană	2,669o4	2,699o	2,2955	2,279o	+17,11	+18,43	-15,56
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,431o	2,394o	+41,42	+35,76	-26,34
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,23oo	4,1625	+1o,6o	+12,97	-11,48
Lira sterlină[2]	2,8952	2,325o	2,4144	2,4247	-16,25	+ 4,29	- 4,11
Lira italiană	523,5o	6o7,o	633,25	627,7o	-16,6o	- 3,29	+ 3,41
Yenul japonez	3o8,o	28o,2o	289,4o	286,6o	+ 7,46	- 2,23	+ 2,28
Prețul aurului la Londra[3]	-	1o3,87	184,oo	181,75	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

CONTINUAREA tendinței de scădere a cursului **dolarului** S.U.A. față de principalele valute occidentale a constituit și în săptămîna 24—28 februarie a.c. trăsătura dominantă a evoluției situației pe piețele valutare internaționale. De menționat că unele bănci centrale occidentale au intervenit pe piețele valutare și în această perioadă, însă în mod sporadic și cu sume modeste pentru sprijinirea cursului dolarului. Astfel, în ziua de 27 februarie a.c., Banca Federală a R.F.G. a cumpărat circa 15 milioane de dolari, ceea ce ridică volumul total al acestor cumpărări de către banca respectivă, în cursul ultimelor două luni, la suma de 285 milioane de dolari. În cursul aceleiași zile, Banca Națională a Elveției a intervenit pe piață cumpărînd în mod excepțional circa 100 milioane de dolari, în felul acesta fiind atins, plafonul de 1,5 miliarde franci fixat pentru anul 1975 unor asemenea intervenții.

Cu toate acestea, tendința de scădere a cursului dolarului nu a putut fi oprită, el situîndu-se față de francul francez, marca vest-germană, francul elvețian și florinul olandez la cele mai scăzute niveluri din ultimele 19 luni, respectiv sub nivelul atins la finele săptămînii precedente (vezi „Revista economică", nr. 9/1975). Informațiile recente asupra evoluției și perspectivelor economiei americane continuă să întrețină o atmosferă de neincredere în dolar. Menținerea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața monetară a S.U.A., dobînda preferențială (prime rate) fiind redusă de unele mari bănci americane la 8,25% de la 8,50, posibilitatea ca Sistemul federal de rezervă să efectueze o nouă reducere a taxei oficiale a scontului, influențează, de asemenea, în mod negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale. Același efect l-au avut și zvonurile relative la faptul că țările membre ale O.P.E.C. ar intenționa să nu mai utilizeze dolarul ca monedă de referință la plata petrolului, urmînd să-l înlocuiască cu D.S.T. sau cu un grup (cocteil) de valute.

Recenta hotărîre a guvernatorilor băncilor centrale arabe de a crea un Fond monetar arab, cu capital exprimat în D.S.T. și cererea lor de a se institui o nouă ordine monetară internațională care să țină seama de interesele țărilor în curs de dezvoltare au influențat, la rîndul lor, poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 24—28 februarie 1975 (niveluri minime și maxime)

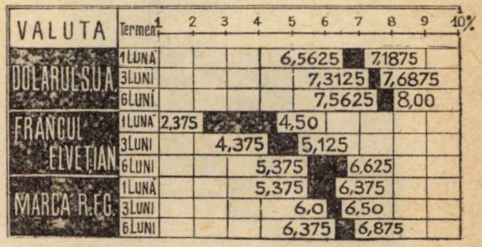

Scăderea deosebită a cursului dolarului față de francul elvețian (nivelul de 2,3 900 franci = 1 dolar înregistrat la mijlocul zilei de 27 februarie a.c., reprezentînd cel mai scăzut nivel atins vreodată de dolar față de moneda elvețiană), ceea ce a antrenat, dealtfel, scăderea cursului acestei valute și față de celelalte valute occidentale, a survenit în urma unei cuvîntări a președintelui Băncii Naționale a Elveției, Fritz Leutwiler, în care acesta s-a referit, între altele, la eventualitatea unor noi măsuri pentru a se evita o revalorizare de fapt prea accentuată a francului față de diversele valute.

Evoluția prețului **aurului** a fost influențată în ultimul timp atît de instabilitatea pronunțată existentă pe piețele valutare occidentale, cît și de unele acțiuni inițiate de țările membre ale Pieței Comune în vederea repunerii rezervelor oficiale de aur ale acestor țări în circuitul financiar internațional. Guvernatorii băncilor centrale din țările respective au elaborat recent un proiect de punere în practică a acordului de la Zeist, încheiat în aprilie 1974 între aceste bănci și care prevedea, printre altele, liberalizarea tranzacțiilor cu aur atît între băncile centrale respective, cît și între acestea și piață. Proiectul are în vedere, însă, ca prin liberalizarea tranzacțiilor cu aur să se evite o eventuală creștere a stocului de aur aflat în rezervele oficiale ale băncilor centrale ale țărilor Pieței Comune, precum și evitarea unor influențe negative asupra pieței acestui metal.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 28 II 1975

Anglia[x]	1o,5o%	Italia	8,o %
Austria	6,5o%	Japonia	9,o %
Belgia	8,25%	Luxemburg	8,25%
Canada	8,25%	Norvegia	5,5o%
Danemarca	9,o %	Olanda	7,o %
Elveția	5,o %	Suedia	7,o %
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,75%
Franța	11,o %		
R.F.G.	5,5o%		
Israel	6,o %		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Teodor GIURGIU

IPOTEZE — PREVIZIUNI

● Repere ale construcțiilor de mașini din Japonia

ÎN CERCURILE de specialitate se apreciază că în anii 1973—1980 producția industriei constructoare de mașini din Japonia va spori anual cu 7,1% (în prețuri constante), iar în perioada 1980—1985 — cu 6,8%. În ritmul cel mai rapid va crește producția de utilaje energetice nucleare, de roboți industriali, de utilaje de birou, de instalații de epurare, precum și de instalații electronice cu destinație industrială.

Pînă în prezent, principalele articole de export ale industriei constructoare de mașini din Japonia erau automobilele, navele și aparatele electrice pentru uz casnic, inclusiv cele electronice. În anii 1975—1985 se prevede diversificarea livrărilor la export, îndeosebi prin sporirea ponderii instalațiilor electronice cu destinație industrială și componentelor electronice.

● Polonia: Programul Vistula

VISTULA este singurul fluviu mare între Atlantic și Caucaz, care n-a fost încă „domesticit" — scria nu de mult revista „Hebdomadaire polonais" (nr. 49/1974). Începînd din acest deceniu și pînă la sfîrșitul secolului, autoritățile poloneze își propun să amenajeze integral cursul Vistulei, pentru a o transforma într-o importantă cale navigabilă (îndeosebi pentru transportul cărbunelui destinat termocentralelor), precum și pentru a proteja terenurile agricole împotriva inundațiilor.

Pe cursul superior al fluviului — pe un tronson de 280 km — urmează a fi construite pînă în 1985 nu mai puțin de nouăsprezece baraje. Pe cursul mijlociu se desfășoară de pe acum lucrările de regularizare, iar pe cursul inferior se prevede construirea altor baraje și efectuarea construcțiilor necesare pentru dezvoltarea rețelei rutiere.

● Reduceri ale consumului de carburanți.

ÎN CERCURILE de specialitate din S.U.A. se apreciază că perfecționările tehnologice realizate de Administrația pentru aeronautică și cercetarea spațiului cosmic (N.A.S.A.) vor contribui la reducerea simțitoare a consumului de carburanți în transporturile aeriene. Aplicarea lor pe plan mondial ar putea permite economisirea, în jurul anului 1990, a aproximativ două milioane de barili de produse petroliere pe zi. După cum s-a arătat recent, cercetările agenției vor fi orientate, între altele, către reducerea greutății aeronavelor prin utilizarea de materiale mai ușoare și către punerea la punct a unor motoare cu randament superior, precum și către elaborarea unor procedee de exploatare a acestora în condiții mai economice.

Spre o rețea alimentară mondială ?

ÎNTRE 10 și 12 februarie la Londra s-au desfășurat lucrările unei conferințe internaționale, convocată la sugestia Conferinței mondiale pentru alimentație (Roma, noiembrie 1974) ; pe ordinea sa de zi a figurat problema creării de rezerve alimentare mondiale, care să fie folosite în regiunile afectate de secetă sau de o gravă penurie de alimente. Reprezentanții celor 19 state participante (printre care Australia, Canada, Japonia, țările Pieței Comune vest-europene, S.U.A. și U.R.S.S.) au căzut de acord ca aceste rezerve alimentare — care urmează să totalizeze 60 milioane tone de cereale — să se afle în păstrarea statele producătoare. Stocurile naționale astfel constituite vor fi încadrate într-o rețea internațională. Se apreciază, însă, că vor fi necesari mai mulți ani pînă se va putea realiza acest lucru. Țările în curs de dezvoltare înțeleg, în orice caz, să se ajute în același timp și ele singure punîndu-și în valoare resursele de care dispun.

Resurse pentru industria chimică

CONCOMITENT cu fiecare tonă de țiței (în medie, în valoare de 8 ruble), extrasă în zona petroliferă din Azerbaidjan, se scot la suprafață și se aruncă — poluînd mediul înconjurător — sute de mc apă de sondă, care conține în soluție materii prime prețioase (în valoare de 300 ruble) pentru industria chimică — scrie ziarul *Soțialisticeskaia industria.* După calculele autorului articolului respectiv, la un debit mediu zilnic de 700 mc de apă o sondă petroliferă în funcțiune aduce la suprafață anual 1 470 tone de sare de bucătărie și circa 900 tone de alți compuși (săruri de potasiu, calciu, magneziu, brom, iod etc.). Valorificarea acestor materii prime ar permite realizarea unei rentabilități ridicate, complexe, ținînd seama fie numai de faptul că o tonă de sare de bucătărie obținută din apele de sondă revine — arată ziarul — de circa douăzeci de ori mai ieftin decît cea extrasă din marele zăcămînt de la Baskunciak.

Cu condiția folosirii raționale...

DUPĂ o avalanșă de previziuni pesimiste privind epuizarea resurselor de materii prime ale omenirii, iată că în prezent încep să-și facă loc și constatări ceva mai optimiste. Într-un studiu recent al Consiliului Securității Naționale al S.U.A., elaborat pentru Casa Albă și Congres, se specifică : „Datele disponibile și ultimele cercetări arată că în scoarța Pămîntului se află materii prime suficiente pentru a se face față necesităților omenirii privind aproape orice material, pînă cu mult după sfîrșitul secolului“. Documentul constată că o serie de evenimente au concurat pentru a face ca lucrurile să pară mai grave decît sînt în realitate. În 1973 s-a înregistrat o creștere simultană a cererii din partea tuturor țărilor industriale importante, ceea ce a provocat lipsuri temporare și a determinat o majorare a prețurilor, declanșînd achiziții speculative, ca modalitate de luptă împotriva inflației. În ce privește perspectivele S.U.A., studiul conchide : „Materiile prime necesare menținerii economiei americane în plină activitate vor fi în cantitate suficientă în anii viitori și disponibile la prețuri rezonabile — cu condiția să se procedeze la o folosire rațională a lor“. Condiție dificilă însă în societatea capitalistă, în care domină criteriul maximului de profit.

Energia incorporată în produse

CONFORM unor calcule efectuate de specialiștii companiilor „Shell“ și „Imperial Chemical Industries“, consumul de energie în producția diferitelor materiale, destinate — între altele — fabricării ambalajelor, este mult mai redus în cazul sticlei, hîrtiei sau cartonului decît, de exemplu, în cel al peliculei de celuloză sau al aluminiului. La nivelul prețurilor și al producției din 1974, situația comparativă este următoarea (costul energiei, în dolari S.U.A.) :

Produsul	Per tonă	Per mc
Clorură de polivinil	230	317
Polietilenă (la presiune joasă)	386	370
Polietilenă (la presiune înaltă)	370	340
Polipropilenă	287	258
Peliculă de celuloză	308	446
Hîrtie și carton	98	78
Sticle	32	77
Aluminiu	392	1 058
Tablă	87	678

Sursa : B.I.K.I., nr. 4/1975, p. 6.

O industrie în plină expansiune

LUPTA împotriva poluării a luat, în ultimii ani, proporții a căror amploare a determinat apariția unei noi industrii în plină expansiune : industria instalațiilor antipoluante. Un studiu elaborat de O.C.D.E. dezvăluie că în perioada 1971—1975 cheltuielile specifice antrenate de controlul și lupta împotriva poluării reprezintă în medie 1% din produsul național brut în șase din cele șapte țări studiate : S.U.A., R.F.G., Marea Britanie, Italia, Olanda și Suedia. Cea de-a șaptea țară — Japonia — a realizat un nivel record de 4%.

După cum subliniază revista *Entreprise,* previziunile pe termen lung indică mari șanse de creștere a investițiilor în acest domeniu. Această expansiune se referă nu numai la echipamentele anti-poluante propriu-zise, ci și la ansamblul aparatelor de măsură, testare și control.

Penetrația capitalului străin în R. F. G.

FAPTUL că R.F.G. se situează printre țările capitaliste cu o economie mai puțin afectată de recesiune constituie un stimulent pentru afluxul de capitaluri în această țară. Anul trecut în R.F.G. au luat ființă nu mai puțin de 396 filiale noi ale unor societăți străine, din care 65 engleze, 62 americane, 49 olandeze, 46 franceze, 22 elvețiene, 21 japoneze etc.

Se apreciază că, în perioada 1961—sem. I.1974, în economia R.F.G. au fost investite în total 38 270 milioane de mărci vest-germane, peste 40% din această sumă revenind capitalurilor originare din S.U.A. Mai bine de trei sferturi din investițiile străine au fost plasate în industrie, îndeosebi în subramuri ca : industria extractivă, prelucrarea petrolului, construcțiile de mașini, electrotehnică, chimie ș.a.

Agricultura Cehoslovaciei

PROGNOZELE referitoare la agricultura Cehoslovaciei prevăd realizarea unui obiectiv care — după cum arată revista *Orizont* — nu de mult părea deosebit de îndrăzneț și anume ca Cehoslovacia să devină independentă în domeniul aprovizionării cu cereale. În anul 1974 s-au recoltat — pentru prima oară în istoria statului cehoslovac — peste 10 milioane tone de cereale (cu 100% mai mult decît acum zece ani), cantitate ce se apropie foarte mult de consumul anual de cereale. În acest scop, și în general al dezvoltării producției vegetale și animale, va continua specializarea și concentrarea producției sub forma unirii cooperativelor agricole pînă la obținerea suprafeței optime, în vederea creșterii randamentelor și reducerii cheltuielilor pe unitate de produs.

În prezent agricultura cehoslovacă acoperă pe deplin cererea de lapte, unt, ouă și carne.

Modul de evaluare a D.S.T.

C. Molovată, București — Cu începere de la 1 iunie 1974, Fondul Monetar Internațional a schimbat metoda de evaluare a drepturilor speciale de tragere (D.S.T.). monedă de cont creată în cadrul F.M.I. și destinată să acopere o parte din nevoile globale de lichiditate internațională. De la alocarea primelor D.S.T. (1 ianuarie 1970) și pînă la sfîrșitul lunii iunie a anului trecut, D.S.T. erau evaluate de F.M.I. în dolari S.U.A., la paritatea dolarului. În ianuarie 1970, un dolar S.U.A. era egal cu un D.S.T. — ambele avînd același conținut în aur —, iar rata de schimb a D.S.T. în raport cu alte valute — marca vest-germană, francul francez, lira sterlină etc. — era egală cu cursul de schimb al acestor valute față de dolar. După ce conținutul aur al dolarului a fost modificat în două rînduri, rata de schimb a D.S.T., față de dolar ajunsese în iunie 1974 la 1,20635 dolari pentru 1 D.S.T. Raportul dintre D.S.T. și alte valute se calcula astfel : dacă cursul de schimb al mărcii vest-germane, de exemplu, era de 2,50 mărci pentru un dolar, valoarea unui D.S.T. în mărci vest-germane se obținea înmulțind 2,50 cu 1,20635 (rata de schimb a D.S.T. în dolari), ceea ce dădea 1 D.S.T. = 3,01588 mărci vest-germane. Implicația era că valoarea dolarului era fixă, în timp ce aceea a celorlalte valute fluctua în jurul dolarului.

Noua metodă de evaluare a D.S.T., la care s-a ajuns în urma modificării poziției internaționale a dolarului în ultimii ani, constă în aceea că valoarea unui D.S.T., exprimată în orice valută, inclusiv dolarul S.U.A., se determină transformînd în valuta dorită fiecare valută componentă dintr-un grup (coș) de 16 valute ce stau la baza determinării valorii D.S.T., folosind cursurile la vedere de pe piața valutară ale valutelor respective în raport cu moneda americană. Grupul (coșul) este format din valutele a 16 țări, care au deținut fiecare, în perioada 1968—1972, în medie peste 1% din exportul mondial de bunuri și servicii. Ponderea fiecăreia dintre aceste valute în componența grupului reflectă în general participarea celor 16 țări la totalul exporturilor mondiale.

Ponderea fiecăreia din cele 16 valute în valoarea D.S.T. este indicată în coloana 1 a tabelului. Aceste ponderi au fost înmulțite apoi cu vechea valoare în dolari S.U.A. a unui D.S.T. (1,20635 dolari), iar valorile în dolari S.U.A. astfel aflate (coloana 2) au fost transformate în valutele componente ale grupului, folosindu-se cursul efectiv din ziua de 28 iunie 1974 al dolarului S.U.A. față de celelalte 15 valute (coloana 3). Rezultatul obținut (coloana 4) arată compoziția actuală a unui D.S.T., compoziție care rămîne fixă.

Astfel, începînd cu data de 1 iulie 1974, valoarea unui D.S.T. este dată de suma celor 16 elemente, menționate în coloana 4 a tabelului. De la acea dată, Fondul Monetar Internațional determină **zilnic** cursul D.S.T. față de fiecare din cele 16 valute.

În acest scop, elementele componente din coloana 4 sînt transformate în dolari S.U.A. la cursul acestei monede față de celelalte 15 valute de pe piețele valutare reprezentative (New York, Londra, Frankfurt și Tokio), iar valoarea totală a unui D.S.T. exprimată astfel zilnic în dolari S.U.A., poate fi utilizată pentru a calcula valoarea zilnică a unui D.S.T., în oricare valută. Luînd ca exemplu situația din ziua de 2 iulie 1974, cînd valoarea unui D.S.T. era de 1,206375 dolari S.U.A. (sau 1 dolar S.U.A. = 0,828930 D.S.T.), valoarea zilnică a D.S.T. exprimată în oricare dintre celelalte 15 valute componente ale grupului (coșului) se calculează foarte simplu. De exemplu : în franci francezi : 1,206375 × 4,8135 (cursul efectiv al francului) = 5,806886 franci pentru un D.S.T. ; în mărci vest germane : 1,206375 × 2,5575 (cursul efectiv al mărcii) = 3,08530 mărci pentru un D.S.T. etc.

De asemenea, se poate afla la fel de ușor valoarea unui D.S.T. și în alte valute, în afara celor 16, pe baza cursului dintre valuta respectivă și dolarul S.U.A.

T. G.

Valutele care intră în compoziția unui D.S.T.	Ponderea	Ponderea înmulțită cu valoarea veche în dolari a D.S.T.	Cursuri de schimb la 28.VI. 1974	Compoziția D.S.T. în unitățile din coloana 0
0	1	2	3	4
Dolarul S.U.A.	33,0	0,400	1,000	0,40
Marca vest-germ.	12,5	0,151	2,548	0,38
Lira sterlină	9,0	0,109	0,418	0,045
Francul francez	7,5	0,090	4,831	0,44
Yenul japonez	7,5	0,090	284,3	26,0
Dolarul canad.	6,0	0,072	0,974	0,071
Lira italiană	6,0	0,072	646,8	47,0
Florinul oland.	4,5	0,054	2,656	0,14
Francul belgian	3,5	0,042	37,97	1,60
Coroana suedeză	2,5	0,030	4,405	0,13
Dolarul austral.	1,5	0,018	0,673	0,012
Coroana daneză	1,5	0,018	6,006	0,11
Coroana norveg.	1,5	0,018	5,444	0,099
Peseta spaniolă	1,5	0,018	60,53	1,10
Șilingul austr.	1,0	0,012	18,32	0,22
Randul sud-afri	1,0	0,012	0,676	0,0082

Economii

T. Pavalache, Medgidia — 1) În 1973 Franța a consumat 116 milioane tone de petrol (ea însăși producînd sub 2 milioane tone pe an), care au acoperit două treimi din necesarul său de energie. Programul adoptat în februarie a.c. de Consiliul francez al planificării energiei prevede ca în 1985, deși redus la 97 milioane de tone, consumul de petrol să reprezinte peste 40 la sută din necesarul de energie al Franței (în loc de 62,3 la sută cît prevedea inițial al VI-lea plan francez). În 1974, consumul global de energie al Franței a scăzut cu 1,6 la sută, iar cel de produse petroliere cu 5,6 la sută, ca prim rezultat al măsurilor de economisire.

Sursele de economisire sînt foarte dispersate și de aceea de multe ori neglijate: se apreciază că jumătate din consumul de energie al industriei franceze este absorbit în sectoare în care energia contează cu mai puțin de 5 la sută din prețul de cost ; reducerea temperaturii în locuințe de la 21°C la 20°C poate economisi în cazul Franței 1,5 milioane tone de petrol pe an ; reglarea corectă a carburatorului și umflarea corespunzătoare a cauciucurilor unui autoturism pot aduce economii de benzină de 25 la sută și respectiv 8 la sută. etc. Prin eliminarea risipei, afirmă oficialitățile, se vor putea obține circa un sfert din economiile preconizate pînă în 1985 ; pentru restul de trei sferturi soluțiile vor trebui inventate sau — dacă există deja — aplicate, pe baza unor investiții.

2) Anul trecut în țara noastră s-au extras 14,486 milioane tone de țiței, cu 1,4 la sută mai mult decît în 1973.

Restructurări în comerțul capitalist

Liviu Măruntu, Orăștie — 1) „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor“ a lui J. M. Keynes există în traducere românească : ea a apărut în anul 1970, în Editura științifică. 2) Ca semnificative pentru restructurările produse în ultimele decenii în comerțul mondial, vă putem oferi următoarele date : în 1953 S.U.A. exportau mărfuri în valoare de 15,6 miliarde dolari, la fel de mult cît Anglia (7,1 miliarde), R.F.G. (4,7) și Franța (4) la un loc. Astăzi R.F.G. se apropie de nivelul S.U.A., iar Japonia și Franța au depășit Anglia, avînd fiecare un volum al exportului reprezentînd jumătate din cel al S.U.A.

Televizoare

Ing. **G. Smeu**, Iași — 1). Aleasă luna trecută în fruntea Partidului conservator din Marea Britanie — ceea ce-i asigură șansa de a succeda ca prim ministru lui Harold Wilson, în caz de victorie a partidului său la eventuale noi alegeri — Margaret Thacher are 49 de ani și a studiat la Oxford, fiind specialistă în drept fiscal. A fost ministru al Educației în 1972. 2). În țara noastră reveneau în 1973 aproape 103 televizoare la 1000 de locuitori, față de numai 3 televizoare la mia de locuitori în 1960 și 73 în 1970. Anul trecut țara noastră a produs 451 000 de televizoare, cu 13,3 la sută mai multe decît în 1973.

Bănci

Viorel Tatușescu, Corabia — 1) Privind sucursala din București a băncii americane Manufacturers Hanover Trust, vă recomandăm să consultați nr. 2 și 5/1974 ale revistei noastre. 2) La Moscova există în momentul de față 14 oficii ale unor bănci occidentale, reflectînd nivelul de dezvoltare atins în comerțul Est-Vest și rolul băncilor respective în finanțarea acestuia. Este vorba de trei bănci americane (Bank of America, Chase Manhattan și First National City Bank), patru bănci franceze (Crédit Lyonnais, Banque de Paris et des Pays Bas, Société Générale de Banque și Banque Nationale de Paris), două bănci vest-germane (Dresdner Bank și Deutsche Bank), una italiană (Banca Commerciale Italiana), una finlandeză și una suedeză. După cum relatează buletinul „Eastern Europe“, publicat de Camera de Comerț și Industrie din Londra, din Anglia sînt reprezentate Barclays Tozer Ltd (un consorțiu de trei bănci) și National Westminster Bank. Alte bănci intenționează să solicite acreditările necesare.

Oficii ale unor bănci occidentale există și în alte capitale ale unor țări socialiste, ca de exemplu la Varșovia (First National Bank din Chicago și Banque Nationale de Paris), la Budapesta (First National City Bank din New York) și la Sofia (Banco di Napoli, reflectare a faptului că Italia este principalul partener comercial occidental al Bulgariei). Se așteaptă ca și bănci din alte țări capitaliste să deschidă asemenea oficii, în special din Japonia, țară care pînă acum nu a făcut acest pas.

3) Băncile sovietice au și ele o serie de filiale în Europa occidentală (la Paris, Zürich, Frankfurt pe Main, iar în curînd și în Luxemburg) și în alte părți ale lumii cum ar fi Beirut și Singapore. Una dintre cele mai recente este Donaubank din Viena, menită să contribuie la finanțarea comerțului dintre Austria, U.R.S.S. și alte țări socialiste europene. Moscow Narodny Bank de la Londra este cea mai veche dintre băncile sovietice din străinătate, fiind înființată în anul 1919.

PUBLICOM
AGENȚIE DE PUBLICITATE PENTRU COMERȚ EXTERIOR

EXPOZIȚIE INTERNAȚIONALĂ DE
CÎNTARE ȘI BALANȚE PENTRU LABORATOR ȘI INDUSTRIE

Expoziția va fi deschisă la Sala Palatului R. S. România, între 11–14 martie 1975.
Orele de vizitare : zilnic 10–16

Expun ultimele noutăți în acest domeniu firme de renume din următoarele țări :

Austria
– BIZERBA WAAGEN GmbH

R. F. Germania
– CARL SCHENK
– SARTORIUS
– PFISTER

Italia
– I.A.G. ELBERG

Iugoslavia
– LIBELLA CELJE

Pentru informații suplimentare adresați-vă la PUBLICOM – telefon 14 75 35.

ÎN CURÎND APARE

„ACTIVITATEA FINANCIARĂ — CONTROLUL ECONOMIC"
Editată de REVISTA ECONOMICĂ

Din cuprins : fondurile întreprinderii și planificarea financiară ; creditarea și decontarea între unitățile socialiste ; regimul prețurilor ; calculul și plata drepturilor bănești ; analiza financiară ; controlul de partid și de stat ; controlul ierarhic operativ-curent și controlul preventiv ; controlul financiar intern ; răspunderea celor care activează în sectorul financiar și de control ; jurisdicții speciale ; expertizele contabile ; recuperarea pagubelor aduse unităților socialiste.

ULTIMELE ZILE ÎN CARE MAI PUTEȚI EXPEDIA REDACȚIEI NOASTRE O COMANDĂ ÎN CARE SĂ SOLICITAȚI EXPEDIEREA VOLUMULUI PRIN COLET POȘTAL RAMBURS (COSTUL UNUI EXEMPLAR 20 LEI).

Resursele naturale

(Urmare din pag. 22)

extracției petroliere s-a mutat de mai multe ori. În primii ani după revoluție, principalul centru petrolier era Azerbaidjanul. După al doilea război mondial, cantitatea cea mai mare de țiței se extrăgea din regiunea Volgăi. În prezent cele mai mari zăcăminte se află în Siberia. Au fost descoperite și puse în valoare numeroase zăcăminte de țiței și de gaze naturale.

Europa Occidentală a fost prin tradiție lipsită de resurse de hidrocarburi. După al doilea război mondial R.F. Germania și Austria au început să extragă cîteva milioane de tone de țiței anual. Olanda a devenit mare producătoare de gaze naturale. În anii din urmă, descoperirea și începerea exploatării zăcămintelor din platforma continentală a Mării Nordului a transformat unele țări vest-europene în producători.

Așadar, ce putem conchide în legătură cu viitorul resurselor naturale ? Mai întîi de toate nu putem eluda faptul că orice prognoză, fie ea un amplu raționament speculativ, este necesarmente infirmă, pentru că în istoria viitoare pot interveni factori cu totul neprevăzuți, fie că ei au existat în situația trecută, dar au rămas neobservați, fie că au apărut mai tîrziu. Nici o anticipație nu se poate elibera de analiza trecutului. Norocul anticipației constă însă în faptul că nici istoria viitoare reală nu poate scăpa de povara trecutului. Viitorul poartă în sine trecutul, dar și trecutul poartă germenii viitorului. Situîndu-se la cumpăna dintre trecut și viitor, datorită unității dintre ele, omul anticipativ își poate construi ipoteze verosimile.

Am văzut deci că tehnologia nu este numai o devastatoare de resurse naturale, ci și o economisitoare și înmulțitoare a acestora. În substanța sa genetică există de pe acum puternice aptitudini adaptive care îi permit să facă față unor situații diferite. Pînă în prezent, componenta economisitoare de resurse naturale a acționat în subsidiar, ca un subprodus al tendinței generale de maximizare a efectelor în cadrul unor restricții date. Aspectul intensiv, al lărgirii resurselor, a acționat pe planul al doilea. Împins pe primul plan, el ar putea să dea rezultate noi, de o amploare mai mare. Aspectul extensiv are încă sfere de aplicare vaste, mai ales dacă ne gîndim la pătrunderea în adîncul scoarței pămîntești sau la transformarea unor substanțe banale în resurse naturale noi.

Sub tensiunea nevoii, omul a știut întotdeauna să-și găsească resursele de inteligență și inventivitate, care să-i permită să rezolve problemele. De aceea, credem că spectrul unei posibile epuizări a resurselor naturale ne va conduce la creșterea potențialului tehnologiei noastre și la mutarea continuă a limitelor resurselor. Nici optimismul roz, nici pesimismul sumbru nu sînt de natură să ne ajute la găsirea soluțiilor. Efortul inventiv continuu, intrat în obișnuința acțiunii sociale, ne conferă certitudinea că limitele pe care ni le impun resursele naturale vor putea fi împinse mereu mai departe. Că aceasta comportă, printre altele, și renunțarea la o economie risipitoare, de tip capitalist, destrămarea unor situații de monopol, o mai mare dreptate în relațiile economice internaționale, nu face decît să indice că amplificarea forței tehnologice a omenirii implică, în unele momente istorice, și schimbarea unor raporturi sociale și politice interne și internaționale.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Nr. 10 din 7 martie 1975

– Cuvîntul vremurilor și al vrerilor noastre **(Vasile Porumbescu)** 1
– 6 Martie 1945 – reafirmare a virtuților poporului român. (prof. univ. dr. **Titu Georgescu)** 2
– 8 Martie – Femeia în contemporaneitatea românească (dr. **Ana Gluvacov)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Ritmul înalt de creștere economică – caracteristică esențială a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate (conf. univ. dr. **Dumitru Pugna)** 5
- Creșterea continuă a nivelului de trai al populației – obiectiv suprem al politicii P.C.R. (dr. **Marinache Vasilescu)** 8
– Modalități de valorificare superioară a fondului funciar (ing. **Nicolae Popescu)** 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Adunarea generală a oamenilor muncii **(Petru Despot)** 13
– Cabinetele teritoriale de organizare – (Interviu cu dr. ing. **Ion Românu)** 14

TEORII ● IDEI

– Documentar economic. Politica P.C.R. în problema națională (dr. **Elena Florea)** 16
- Noțiuni și categorii economice. Reproducția lărgită a forței de muncă (lect. univ. **Ioana Iovănescu)** 18
– Școli ● curente ● economiști : Indexarea în dezbaterea economiștilor occidentali (dr. **C. Bichi)** 20
– Omul ● tehnică ● mediul: Dinamica istorică și viitorul resurselor naturale (dr. **Ihor Lemnij)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– În actualitate : ONUDI. Conferința mondială pentru industrializare **(L. Stroja)** 23
– O nouă fază a crizei sistemului capitalist. „Recesiune mutilatoare" **(N. Ionescu)** 24
– Anul internațional al femeii. Forța de muncă feminină în dezvoltarea social-economică **(Emil Mesaroș)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"

Femina
CIORAPI CU DUNGĂ
ADESGO
Diafan
FABRICA DE CIORAPI
Microm
șosete
SUPEREXTENSIBILE

MĂRŢIŞOR '75

CADOURI ATRĂGĂTOARE:

- ● baticuri
- ● cordoane
- ● mănuşi
- ● poşete
- ● ciorapi
- ● pulovere
- ● jachete
- ● confecţii texturate
- ● pantofi
- ● eşarfe
- ● papuci de casă

„E LUNG PĂMINTUL, BA E LAT..."
DAR POATE FI TELEVIZAT !

Vreți să-i vedeți pe cosmonauți în zbor ?
Vreți să vizionați filme la domiciliu ?
Vreți ca — instalat — confortabil în fotoliu, în compania familiei — să asistați la toate derbiurile sportive ?

OMNIPREZENȚA VĂ ESTE ASIGURATĂ DE UN TELEVIZOR !

Micul ecran este în slujba telespectatorilor de toate vîrstele, bărbați, femei, copii. El vă proiectează în casă filme artistice, piese de teatru, actualitatea în imagini, emisiuni literare, filme documentare și științifice, seriale, emisiuni pentru cei mici etc.

1975 APR 10

olimp ts
venus

Ce puteți face astăzi, nu lăsați pe mîine : cumpărați-vă imediat un televizor, pentru a putea urmări teleemisiunile chiar din seara aceasta.
Vă recomandăm următoarele mărci de calitate :

— Cu diagonala ecranului de 47 cm

● VENUS ● OLIMP ● ARIA

● MODERN

— Cu diagonala ecranului de 59—61 cm

● OPERA ● SATURN ● CLASIC ● DIANA ● ELECTRA

— Cu diagonala ecranului de 65 cm

● ASTRONAUT ● LUX.
TEHNICĂ AVANSATĂ — IMAGINE ȘI SUNET DE CALITATE
ESTETICĂ
FUNCȚIONALITATE

Lei

646

revista economică

11 14 • III 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

„Intr-o singură ființă,
România, vrednic faur,
Își votează candidatul:
VIITORUL COMUNIST"

PENTRU AL ȚĂRII MARE SFAT
CEAUȘESCU-DEPUTAT!
SECȚIA DE VOTA

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

PCR
9
Martie

LEGĂMÎNT DE-A SCRIE-N FAPTĂ AL PARTIDULUI PROGRAM

LEGĂTURILE trainice cu ţara, cu pămîntul ei, de care-şi animă năzuinţele de viitor, fac să vibreze una din coardele cele mai sensibile ale sufletului omenesc. Permanenţa poporului nostru pe acest pămînt de răscruce a vînturilor istoriei a fost determinată de capacitatea lui de a vibra la unison pentru împlinirea idealurilor de libertate şi dreptate socială şi naţională. Eminescu — poet al sensibilităţii româneşti — transpunea fiorul sfînt al dragostei de ţară prin vorbele atît de simple ale lui Mircea: „Eu? Îmi apăr sărăcia, şi nevoile, şi neamul... / Şi de aceea tot ce mişcă-n ţara asta, rîul, ramul / Mi-e prieten..."

Şi tot de aceea, ţara şi-a exprimat, încă o dată prin votul de la 9 Martie voinţa nestrămutată de a-şi uni forţele pentru a merge pe drumul ireversibil spre comunism, spre ridicarea României pe treptele înalte ale civilizaţiei şi progresului, pentru o viaţă liberă, demnă.

Spre comunism vom merge pe drumul descris de Congresul al XI-lea al partidului, iar pentru înfăptuirea lui, în cadrul profundului democratism al orînduirii noastre, poporul şi-a ales în unanimitate reprezentanţii în forurile de conducere locală şi naţională, care să decidă tacticile potrivite fiecărei etape a înfăptuirii strategiei înscrise în Programul partidului.

Într-o lume în care schimbările se succed în ritm accelerat, în care se adîncesc interdependenţele dintre state, iar piaţa mondială este bulversată de multiple crize, este necesară o mare capacitate de adaptare la schimbare urmărind în acelaşi timp cu consecvenţă propriile ţeluri, valorificînd optim propriile posibilităţi şi resurse, pentru a putea asigura ţării condiţii favorabile în diviziunea internaţională a muncii, în economia mondială.

Cu înaltă responsabilitate civică poporul nostru a semnat prin votul acordat candidaţilor Frontului Unităţii Socialiste un

...Legămînt de neodihnă pe-ale epocii mari schele

Legămînt de omenie, de-ndrăzneaţă dăruire, cum spune un poet contemporan. Legămînt de a contribui la creşterea puterii industriale a ţării, la modernizarea agriculturii, la dezvoltarea armonioasă a tuturor judeţelor şi localităţilor patriei, la folosirea cît mai deplină a potenţialului ei material şi uman, la îndeplinirea cincinalului înainte de termen, la înfăptuirea exemplară a cincinalului următor menit să asigure

dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza științei și tehnicii contemporane.

Votul de la 9 Martie a însemnat mai presus de orice o învestire în viitorul comunist al României, o adeziune fierbinte la politica internă și externă a partidului nostru, concepută cu clarviziune și condusă cu exemplară măiestrie de secretarul său general — tovarășul Nicolae Ceaușescu. Politica României de prietenie și solidaritate cu țările socialiste, de colaborare multilaterală cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, se bucură de o înaltă apreciere și stimă pe arena mondială. România militează cu consecvență pentru instaurarea unor relații internaționale noi, bazate pe egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne, pentru crearea unei ordini economice și politice noi, a unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Aceste principii pe care se întemeiază întreaga politică externă a țării noastre corespund pe deplin aspirațiilor celor mai profunde ale poporului român de libertate și dreptate, spiritului său de solidaritate față de cauza socialismului, progresului social și a păcii în lume.

La conturarea profilului propriu structurilor economice ale României moderne, la perfecționarea sistemului său de conducere economico-socială, la înflorirea culturii și civilizației comuniste, la desăvîrșirea chipului moral al omului nou, s-a angajat să participe un popor întreg sudat printr-o profundă comunitate de idealuri și năzuințe, prin atașament neclintit față de destinele țării și nestrămutată încredere în politica partidului. El înțelege bine că împlinirea dorințelor și aspirațiilor sale nu pot fi decît rezultatul propriului fel de a munci, al temeiniciei, solidității și creativității sale. Una din posibilitățile proprii sistemului nostru socialist este tocmai capacitatea sa de a valorifica izvorul nesecat de idei și inițiative, forța creatoare și inovatoare a poporului. Spiritul creator caracteristic politicii partidului nostru constituie un permanent exemplu și imbold pentru dezvoltarea creativității și inventivității poporului. În zilele noastre, mai mult ca oricînd, este necesară adaptarea continuă la realitățile în schimbare, mobilitatea de spirit și acțiune. În domeniul economiei numai capacitatea de adaptare la nou, la tendințele progresului tehnic și ale pieței mondiale sînt de natură să preîntîmpine, pe cît posibil, efectele nedorite pe care le pot exercita asupra economiei noastre influențele conjuncturii mondiale. Preocuparea pentru finalitatea oricăror acțiuni economice, pentru raționalitatea oricărui efort, pentru economicitate și calitate sînt de natură să asigure valorificarea optimă a resurselor, forță competitivă produselor românești. Să ne concretizăm atașamentul față de țară în mîndria de a realiza tot ceea ce întreprindem la parametrii calitativi cei mai înalți, să cultivăm în jurul nostru spiritul de exigență și răspundere pentru punerea în valoare a potențialului creator al națiunii noastre socialiste !

Să ne manifestăm dragostea de țară prin grija pentru viitorul ei, care se pecetluiește prin actele noastre, prin comportamentul nostru de zi cu zi, prin forța viziunii noastre prospective și prin competența și eficiența eforturilor noastre cotidiene, prin spiritul umanist comunist în care educăm cadrele viitorului. Pentru că țara sîntem noi toți : strămoșii care-au fost, noi cei ce îi modelăm chipul de azi și cei ce mîine vor veni să ne urmeze.

Simbol al unității noastre

Istoria civilizației omenești a ilustrat de nenumărate ori **voința unitară a popoarelor ca forță puternică de propulsare pe calea progresului.** Și nu este o simplă coincidență în faptul că popoarele au înscris pagini glorioase ale istoriei lor atunci cînd au avut în fruntea lor personalități care au știut să exprime cerințele istorice esențiale ale popoarelor în epocile respective, și au avut forța de a capta voințele tuturor pentru înfăptuirea năzuințelor de progres, devenind simboluri ale unității de voință a popoarelor.

Adevărat simbol al unității de gîndire și acțiune, de aspirații comuniste de progres, libertate, echitate și dreptate a poporului nostru este astăzi președintele României — Nicolae Ceaușescu. Alegerile de la 9 Martie au dovedit, din nou, permanențele poporului nostru, optimismul robust, credința în tot ce are mai bun, mai înălțător omul, capacitatea sa de a vibra la unison, profundul atașament, încrederea și dragostea nețărmurită față de patrie, față de conducătorul care a făcut ca România socialistă să dobîndească un nume demn în lume, să înscrie în istoria civilizației sale remarcabile pagini de progres economico-social și care i-a proiectat cu forță previzională excepțională traiectul spre comunism.

Prin glasul tovarășului Nicolae Ceaușescu, vibrînd de emoție patriotică, răsună ecourile istoriei și se aud acordurile viitorului, iar prin cuvintele sale se exprimă infinită încredere în oameni, în înțelepciunea lor și admirație față de dîrzenia legendară a poporului român. Vorbind în fața alegătorilor, a întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pronunțat solemnul său angajament și îndemn ce stăruie în inimile noastre : „Voi servi, dragi prieteni și tovarăși, fără preget cauza socialismului și comunismului în România și în lume ! Voi milita neabătut pentru colaborare și pentru pace în lume ! Nu voi face nimic care să dăuneze poporului nostru, și voi face totul ca să împiedic pe oricine să dăuneze intereselor poporului nostru ! Voi servi numai și numai poporul, partidul, socialismul și comunismul !".

Și tocmai de aceea, poporul în întregul său și-a exprimat prin votul de la 9 Martie unitatea de vrere și faptă, încrederea, stima și prețuirea față de partid și de tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a exprimat hotărîrea de a merge neabătut pe drumul României spre comunism, trasat în Programul partidului !

dr. Maria D. POPESCU

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune

VIITORUL — domeniu al initiativei istorice

MOMENTUL istoric de la 9 martie, alegerile de deputaţi în Marea Adunare Naţională şi în consiliile populare delimitează un cadru propice reflexiilor asupra rolului iniţiativei şi voinţei sociale în determinarea viitorului unei naţiuni.

Desfăşurîndu-se în atmosfera de mobilizare a eforturilor pentru ridicarea României pe noi trepte ale progresului, alegerile au permis oamenilor muncii să-şi exercite drepturile lor democratice, să se pronunţe pentru programul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, să hotărască asupra viitorului aşteptat şi realizabil prin propriile lor eforturi. Direcţiile principale de înfăptuire multidimensională a socialismului în perspectiva următoarelor decenii, constituie de fapt substanţa programului electoral al Frontului Unităţii Socialiste, program care dă o expresie larg populară strategiei trecerii societăţii româneşti de la starea de ţară în curs de dezvoltare la starea de stat socialist cu un înalt grad de maturizare a forţelor de producţie, care la rîndul său va condiţiona un nivel superior de civilizaţie. Egalizarea nivelului de dezvoltare a ţării noastre cu cel al ţărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de ţările industrializate dezvoltate ale lumii reprezintă un obiectiv strategic rezultat atît din analiza ştiinţifică a realităţii, cît şi dintr-un act de alegere deliberată a unui anumit drum în istoria de mîine a lumii. Perspectivele societăţii româneşti, al căror contur concret îl găsim în Programul P.C.R. şi în directivele dezvoltării economice şi sociale în următoarele decenii sînt astfel expresia voinţei şi năzuinţei întregii naţiuni.

Determinismul economic și voința colectivă

PROPRIA noastră experiență istorică ne permite să apreciem cu luciditate rolul și funcțiile cercetării viitorului ca instrument al științei conducerii societății socialiste. Avem nevoie de explorarea viitorului întrucît timpul social ne presează. Deciziile luate astăzi, de cele mai multe ori vor da efecte palpabile peste 5, 10 sau 20 de ani. Să nu uităm că pentru a construi o hidrocentrală și a amenaja zona afectată avem nevoie de 5 și chiar mai mulți ani. Orizontul devine și mai îndepărtat în cazul deciziilor care privesc amenajarea complexă a teritoriului, creșterea demografică, noile resurse energetice etc. Dar așa cum demonstrează evoluția practicii sociale, ceea ce pot realiza mijloacele științifice ale cercetării viitorului este de a tatona granița dintre incertitudine și certitudine, de a explora posibilitățile ascunse într-o realitate istorică și de a evidenția urmările posibile în cazul actualizării uneia din ele. În aceste limite ale realismului și spiritului științific, previzibilul rămîne o posibilitate „în sine“ care nu va deveni o realitate „pentru noi“ în afara acțiunii umane. Previzibilul trece „în act“ doar prin inițiativa și voința socială, prin deciziile și activitățile corespunzătoare desfășurate de forțele sociale angajate în realizarea progresului social. Conținutul concret al viitorului, mai exact al prezentului pe care îl vom trăi mîine, decurg astfel din actele noastre sociale, de gradul în care se va manifesta răspunderea noastră față de aceste acte. Cercetarea viitorului nu urmărește să descrie o anumită succesiune de evenimente, rostul ei fiind cu totul altul. Cercetarea științifică pregătește informațiile necesare pentru a acționa, dar alegerea căii de acțiune cade exclusiv pe umerii generațiilor angajate în procesul istoriei. Mijloacele oferite de știința contemporană ne permit să analizăm condițiile și posibilitățile necesare depășirii condițiilor pentru a atinge o anumită stare în viitor, pe care o dorim. Viitorul nu apare astfel în fața noastră ca un drum cu sens unic, ci este larg deschis în fața acțiunii. Rămîne să ne încordăm energia pentru a realiza idealurile care ne orientează. Sîntem astfel departe de ideea că popoarele joacă în istorie roluri dinainte scrise pentru teatrul lumii.

Ce rol poate îndeplini voința colectivă a unei națiuni, a unui popor într-o epocă de triumf a gîndirii științifice, într-o epocă în care conducerea și organizarea socială se realizează pe temeiul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii ? În ce măsură determinismul istoric poate fi corelat cu rolul voinței popoarelor în dinamica progresului ? Am cădea pradă unei concepții economice vulgarizatoare despre istorie dacă am reduce resorturile progresului doar la determinismul de natură strict economică și am exclude rolul politicului, al inițiativei și voinței claselor și popoarelor. Fără îndoială în spatele inițiativei istorice a unei clase sau a unei națiuni se află necesități economice, dar forma concretă pe care o îmbracă acțiunea istorică va depinde de conținutul politic al inițiativei istorice. De altfel, Antonio Gramsci, sublinia că inițiativa politică reprezintă singura expresie a economiei, întrucît orice transformare a prezentului în viitor este produsul aplicării unei voințe colective pentru înfăptuirea unui țel social. Admiterea determinismului ca postulat pentru interpretarea științifică a progresului nu trebuie să transforme istoria într-o schemă prin intermediul căreia viitorul popoarelor și națiunilor este înghesuit într-un tipar preconceput. Desigur, viața ne-a oferit situații în care viziunea mecanicistă asupra evenimentelor a generat erori. Dar, popoarele învață lecțiile istoriei nu pentru a le repeta și face aceleași erori, ci pentru a deschide drumuri noi. Traiectoria reală a unei societăți, departe de a fi rezultatul copierii unui șablon, parcurge un drum inedit care exprimă modul concret în care un popor realizează idealurile sale de progres în acord cu ființa sa proprie.

Propriul nostru viitor se conturează prin întîlnirea cerințelor determinismului istoric cu inițiativa și voința poporului nostru de a acționa într-o direcție adecvată intereselor sale. Ce ar fi fost astăzi România dacă strategia dezvoltării sale s-ar fi întemeiat pe extrapolarea situației de țară eminamente agricolă, dacă trecerea ei din trecut în viitor s-ar fi restrîns la amplificarea potențelor sale agricole. De altfel, o asemenea extrapolare ar fi generat în activitatea economică o puternică criză datorită neconcordanței dintre exigențele unei politici agrare intensive și lipsa unei industrii capabile să preia eforturile cerute de sporirea producției vegetale și animaliere. Dacă astăzi ne aflăm în rîndul țărilor cu o economie dinamică și în plin proces de diversificare, aceasta se datorește nu numai legilor obiective ale dezvoltării socialiste, dar și manifestării inițiativei și voinței populare în stabilirea căilor de progres. Poporul român pășind pe calea industrializării intense și-a schimbat destinul agrar și și-a făurit un nou loc în economia mondială. Ca atare în istorie ca și în biologie teoriile „preformiste“ indiferent de varietatea lor concretă nu au un fundament real, ci reprezintă cel mult forma abstractă pe care o îmbracă dorința unora ca un popor să parcurgă stadii economice și sociale convenabile din motive conjuncturale. Desigur, determinismul economic nu ne permite să ne fixăm orice fel de obiective și să sărim peste etape obiectiv necesare de dezvoltare. Însă, departe de a fi „preformat" viitorul economic, social și cultural al unei națiuni decurge din deciziile luate de forțele social politice ce-și exercită rolul de forțe motrice ale progresului, într-un context istoric.

Actul încărcat de răspundere al opțiunii valorice

VIITORUL social se construiește, nu se așteaptă, ceea ce presupune un anumit grad de libertate în înfăptuirea actelor noastre politice, economice, culturale. Care este expresia esențială a acestei libertăți? Capacitatea de a alege! În fiecare moment important al existenței sociale ca și al existenței personale cînd trebuie să luăm decizii sîntem în situația de a alege.

Actul opțiunii ne permite să sesizăm dimensiunile reale ale efortului de a depăși linia despărțitoare dintre prezent și viitor. Dacă ne adresăm experienței istorice constatăm că evenimentele nu pot fi întotdeauna obiect de opțiune. Evenimentele apar și dispar, în bună măsură în mod imprevizibil producînd adeseori sinuozități în desfășurarea progresului. Dincolo de suprafața în continuă mișcare a evenimentelor am putea însă evidenția tendințele „grele" din economie, viața socială, sau culturală care străbat asemenea unor curenți puternici adîncurile istoriei. Cunoașterea tendințelor, nu ne absolvă de actul încărcat de răspundere al alegerii, pentru că nu putem fi în același timp pentru sau împotriva unei tendințe care își face loc prin masa evenimentelor. A fi pentru sau împotriva unui anumit curs în economie sau viața socială înseamnă a alege între valori. Adevărata libertate în făurirea viitorului începe cu alegerea pe care o facem în domeniul valorilor economice, sociale, culturale, morale, estetice. Opțiunea valorică înseamnă manifestarea deliberată a inițiativei istorice a unui popor. Explorarea evantaiului de posibilități de dezvoltare, evantai desfășurat de cercetarea științifică constituie doar primul pas în explorarea viitorului. Pasul următor îl reprezintă alegerea valorică care va permite trecerea de la virtualitatea unei stări viitoare la actualizarea ei pe plan economic, social-politic, cultural. Ajungem astfel la rolul răspunderii sociale ca revers al inițiativei istorice.

În țara noastră inițiativa istorică aparține clasei muncitoare, care prin partidul ei de avangardă a unit și conduce întregul popor pe calea făuririi unei noi societăți. Opțiunea politică, stadiul atins astăzi de societatea românească a căpătat conținutul concret al procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Direcțiile în care va acționa întregul popor pentru înfăptuirea acestei opțiuni prevăd în principal creșterea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, sporirea pe această bază a producției de bunuri materiale pentru a satisface necesitățile întregului popor, sistematizarea teritorial-administrativă; dezvoltarea proporțională a ramurilor economiei naționale și în acest context orientarea spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate concomitent cu dezvoltarea intensivă a agriculturii.

O opțiune economică și socială cu însemnate repercusiuni asupra dinamicii societății noastre a fost făcută prin hotărîrea ca viitorul cincinal să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele societății românești. O asemenea orientare cere nu numai o sporire substanțială a înzestrării tehnice a economiei, dar și crearea unei voințe colective în favoarea realizării unei cotituri în domeniul calității producției. După etapele în care accentul s-a pus mai mult pe evoluția economică extensivă, intrăm în etapa accentuării dezvoltării intensive și a îmbunătățirii calității producției și produselor. Perfecționarea în continuare a conducerii și organizării activității economico-sociale urmărește utilizarea mai eficientă a tuturor resurselor materiale și umane. Concentrarea eforturilor spre obiectivele calitative ale preocupărilor viitoare în toate domeniile va permite să atingem mai repede și cu cheltuieli materiale mai mici cotele cantitative stabilite pentru următoarele trei decenii de progres economic și social.

Ca rezultat al acestor opțiuni majore se va asigura un ritm înalt al creșterii economico-sociale.

Orientarea în domeniul creșterii potențialului economic al țării nu vizează crearea unei „societăți de consum", a unei societăți obsedate de creșteri cantitative ale producției și ale consumului în sine. Opțiunea socială vizează o orientare diferită în domeniul stabilirii nivelului și structurii consumului. Idealul societății socialiste de mîine este idealul unei societăți capabile să asigure un mediu social demn pentru personalitatea umană. O asemenea orientare produce și o modificare a evantaiului de nevoi umane, prin eliminarea exagerărilor și cultivarea modestiei, echilibrului, în deplin acord cu principiile eticii și echității socialiste promovate în societatea noastră.

Pe lîngă faptul că succesele economice asigură o creștere a retribuției oamenilor muncii, o parte din ce în ce mai mare de nevoi comune vor fi acoperite de societate, din fondurile sociale de consum. În 1974 cheltuielile social-culturale ale statului s-au ridicat la 2 770 lei pe o persoană față de 1 600 lei în anul 1969.

Deși în perioada 1976-1980 creșterea desfacerilor de mărfuri va fi cu 40-45 la sută mai mare față de actualul cincinal, se vor combate tendințele de risipă urmărindu-se asigurarea condițiilor necesare pentru dezvoltarea corespunzătoare a vigoarei fizice și intelectuale a poporului nostru.

Conversiunea prognozelor în programa de acțiune

DISCERNĂMÎNTUL valorilor, fundamentarea deciziilor prin anumite valori care jalonează dezvoltarea noastră în cadrul societății contemporane ne permite să ne manifestăm libertatea de a ne construi propria noastră istorie, să dăm întreaga măsură energiei și capacității creatoare a poporului nostru.

Unul din viitorologii occidentali de mare suprafață, Robert Jungk, mărturisea recent, în cadrul unui interviu dat revistei „L'Expres" (nr. 1 225) că după părerea sa, în momentul de față pe plan mondial există în domeniul prognozei mii de diagnosticieni capabili de critică și analiză, dar ceea ce ne trebuie sînt terapeuții, capabili să ne indice cum am putea acționa adecvat în interesele umanității.

Observație profundă, care ne atrage atenția asupra finalității activității de explorare a viitorului social. Într-adevăr, exercițiile viitorologice care descriu diversele înfățișări posibile ale lumii de mîine în culori optimiste sau pesimiste rămîn sterile dacă nu sînt convertibile în programe de acțiune. O asemenea conversiune este posibilă pe planul dezvoltării economice și sociale în momentul în care cercetarea științifică a viitorului este integrată organic structurii politice a unei societăți, cînd devine element intrinsec al relației conducere-știință. În statul nostru socialist, datorită structurii sale unitare politice, economice și sociale, previziunea este instituționalizată în organisme de partid și stat care facilitează trecerea de la explorarea științifică la elaborarea programelor și planurilor de acțiune în vederea actualizării, a transformării „în prezent" a unui viitor posibil, cuprins virtual în realitatea românească. Se înfăptuiește astfel o unitate organică între cerințele legilor obiective și acțiunea deliberată a poporului nostru. După cum remarca cu mult simț dialectic unul din marii gînditori marxiști Antonio Gramsci, previziunea înseamnă acțiunea creatoare de istorie. „În societate — scria A. Gramsci — „prevedem" în măsura în care acționăm, în măsura în care aplicăm un efort voluntar și deci contribuim concret la crearea rezultatului „prevăzut". Prevederea nu se relevează așadar, ca un act științific de cunoaștere, ci ca expresie abstractă a unui efort pe care-l facem, ca modul practic de a crea o voință colectivă.. "[1]. Acest mod prospectiv de a aborda viitorul care realizează unitatea necesară între explorarea științifică și acțiunea politică practică este singura care poate da semnificație eforturilor desfășurate astăzi în direcția scrutării viitorului social.

După cum ne arată practica socială, conținutul unei politici nu poate fi epuizat prin intermediul termenilor știin-

prof. dr. Sergiu TAMAȘ

(Continuare în pagina 32)

---

[1] Antonio Gramsci, Opere alese, Editura Politică, București, 1969, pag. 109

en

ECONOMIE NATIONALA

SPECIALIZAREA ÎN INDUSTRIE

• Conexiuni • Interdependențe • Perspective

PROCESUL SPECIALIZĂRII producției industriale parcurge în prezent o perioadă de intensificare accentuată, în scopul realizării sarcinilor trasate de partid în legătură cu sporirea continuă a eficienței economice. În aceste condiții, știința economică poate și trebuie să ofere cadrul necesar orientării politicii de specializare industrială pînă în pragul optimalității. O atare colaborare este cu atît mai imperioasă cu cît dezvoltarea specializării este în economia noastră socialistă o mărime planificată.

Dacă studiul științific al specializării este rămas în urmă față de studiul creșterii industriale, aceasta se datorează credem dificultăților de cuantificare ; în timp ce creșterea industrială poate fi relativ ușor măsurată, variațiile specializării afectează cu deosebire valorile de întrebuințare ale produselor, care nu își găsesc totdeauna expresia în prețurile de catalog.

De ce o abordare sistemică a problemei ?

ACEASTĂ dificultate poate fi conturată prin abordarea macroeconomică (graficul nr. 1) a problemei, analizînd specializarea nu în raport cu o întreprindere, ci în raport cu o structură (economie națională, ramură, subramură). O astfel de abordare corespunde totodată caracterului planificat al economiei noastre, precum și interconexiunilor specializării cu o sumă de parametri macroeconomici.

Dacă se consideră nomenclatorul de fabricație al ramurii ca mărime de intrare, iar deciziile de specializare ca mărime de ieșire ale unui sistem putem încerca să definim elementele sistemului, acțiunile și retroacțiunile dintre aceste elemente.

Fig. 1. Macrosistemul cibernetic al regrupării fabricației.

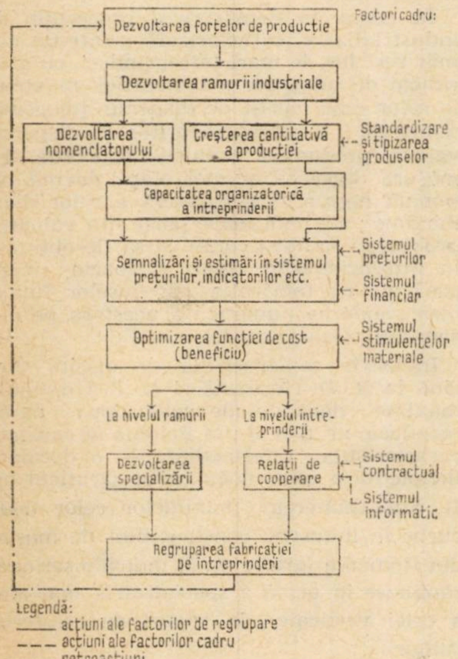
Factori cadru:
Dezvoltarea forțelor de producție
Dezvoltarea ramurii industriale
Dezvoltarea nomenclatorului
Creșterea cantitativă a producției
Standardizare și tipizarea produselor
Capacitatea organizatorică a intreprinderii
Sistemul prețurilor
Sistemul financiar
Semnalizări și estimări în sistemul prețurilor, indicatorilor etc.
Optimizarea funcției de cost (beneficiu)
Sistemul stimulentelor materiale
La nivelul ramurii
La nivelul intreprinderii
Dezvoltarea specializării
Relații de cooperare
Sistemul contractual
Sistemul informatic
Regruparea fabricației pe intreprinderi
Legendă:
acțiuni ale factorilor de regrupare
acțiuni ale factorilor cadru
retroacțiuni

Descrierea sistemului este de natură a permite înțelegerea cauzelor care potențează sau frînează specializarea, constituind deci un instrument de diagnoză și perfecționare.

Dezvoltarea nomenclatorului de fabricație al unei ramuri determină într-o structură industrială cu specializare staționară o creștere a nomenclatorului de fabricație al întreprinderilor. O dată cu aceasta crește și fluxul informațional care trebuie să ajungă la nivelul conducerii pentru a genera decizii de organizare și adaptare. În raport cu acest flux, capacitatea conducerii întreprinderii de a adopta deciziile corespunzătoare comportă restricții cu caracter uman, puțin influențate de tehnica modernă de calcul.

- Ce influențează deciziile de specializare ?
- Factori care potențează sau frînează specializarea...
- Rolul „valorii de semnal" al prețurilor
- Semnificațiile și implicațiile unei conexiuni : specializare-dimensionare

În cazul cînd această capacitate este depășită apar o serie de semnale negative (creșterea prețului de cost, scăderea valorii de întrebuințare a produselor etc.) ; aceste semnale generează la nivelurile de producție noi necesități, iar la nivelurile ierarhice superioare noi decizii de specializare avînd ca urmare reducerea presiunii informaționale la nivel de întreprindere pe seama regrupării fabricației în cadrul ramurii după criterii de omogenitate constructiv-tehnologică mai exigentă.

Valoarea de semnal a prețurilor — de cost și de producție — depinde de proprietatea prețurilor de a exprima avantajul realizat de societate prin fabricarea unui produs într-o întreprindere specializată. Răspunsul decizional la aceste semnale ridică problema „sensibilizării" întreprinderii și întregii economii la variațiile parametrilor preț de cost și valoare de întrebuințare, prin pîrghii corespunzătoare de cointeresare materială.

Rezultă de aici că deciziile de specializare și deci nivelul specializării sînt influențate și de factorii cadru — exteriori procesului industrial — cum ar fi sistemul prețurilor și sistemul cointeresării materiale. Acești factori, la care trebuie adăugat sistemul contractual, influențează specializarea și prin aceea că definesc cadrul relațiilor de cooperare ; influența acestor factori cadru este astfel „proliferată" în toate aspectele regrupării fabricației — fie că țin de specializare sau cooperare. Abordarea specializării ca „parte" dintr-un sistem arată că specializarea și cooperarea se potențează reciproc, specializarea creînd condițiile tehnice necesare cooperării, cooperarea unificînd cu eficiență superioară producțiile separate prin specializare.

În mod firesc facilitatea compunerii produsului prin cooperare condiționează descompunerea fabricației acestuia prin specializare. În lipsa unei atari facilități specializarea structurilor industriale se dezvoltă cel mult orizontal, sub formă de întreprinderi specializate pe produs final, dar cu grad înalt de integrare, ceea ce reduce considerabil sfera și avantajele specializării. Rezultă de aici că tot ceea ce poate influența mecanismul cooperării — ponderea factorilor economici și a intervențiilor administrative în funcționarea acestui mecanism, polaritatea orientată către beneficiar sau furnizor a „pieței", cooperării — influențează deopotrivă „apetența" de specializare a economiei, deciziile de specializare la diferite niveluri.

Fig. 2. Dispersia întreprinderilor constructoare de mașini din R. D. Germană și a valorii producției ramurii pe grupe de mărime a întreprinderilor (1970).

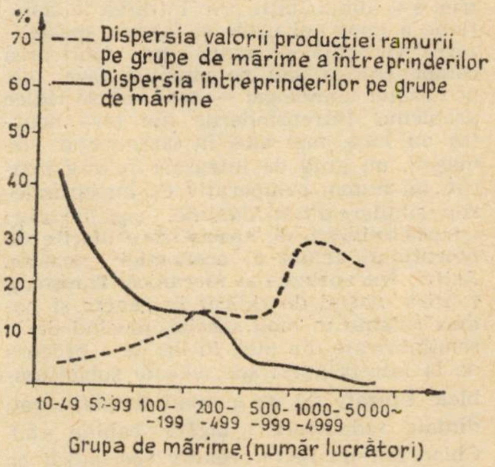

Dificultățile persistente în mecanismul cooperării explică, credem, reținerea unor proiectanți — centrale industriale și organe de avizare față de o specializare mai avansată, îndeosebi pe verticală, a producției.

Corelația specializare-creștere

ABORDAREA sistemică a specializării pune în evidență și corelația necesară între creșterea industrială și diviziunea muncii industriale prin specializare și cooperare. Corelaţia dintre specializare şi creştere înseamnă că, pe de o parte, specializarea trebuie să „meargă" pînă la limita economică permisă de creştere şi că, pe de altă parte, un anumit nivel de specializare industrială poate fi economic pentru o ţară dezvoltată şi neeconomic pentru o ţară în curs de dezvoltare.

Procesul de industrializare socialistă comportă în mod firesc exigenţe de specializare specifice fiecărei etape de creştere. Potenţate de creşterea industrială, specializarea şi cooperarea potenţează la rîndul lor această creştere, ceea ce impune un caracter cibernetic întregului sistem.

Dacă începutul dezvoltării industriale se întemeiază pe întreprinderi cu grad înalt de integrare a fabricaţiei — determinat de lipsa unor furnizori specializaţi — în etapa industrializării competitive devine raţională reducerea gradului de integrare, proliferarea unor întreprinderi specializate orizontal şi vertical, în măsură să asimileze rapid progresul tehnic şi să facă faţă cerinţelor competiţiei internaţionale. S-a calculat astfel că durata asimilării în fabricaţie a unui nou tip de excavator ar putea fi redusă în industria noastră cu cca 40% în cazul cînd ar exista o fabricaţie centralizată de elemente pneumatice şi hidraulice, angrenaje, elemente de frînă etc.

Pentru ţara noastră problema specializării actuale a industriei se pune în condiţiile specifice intrării în etapa industrializării competitive, caracterizată, între altele, printr-o producţie destinată în mare măsură exportului. În această perioadă, aşa cum se subliniază şi în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., trebuie să se elimine tendinţele de a produce de toate, care contravin exigenţelor economiei moderne.

Dacă specializarea orizontală a industriei s-a îmbunătăţit prin intrarea în funcţiune a unor noi uzine şi fabrici, specializarea verticală — axată pe fabricarea componentelor sau pe anumite faze ale procesului tehnologic — continuă să ridice probleme. Întreprinderile din ţara noastră au încă, mai ales în construcţia de maşini, un grad de integrare relativ ridicat, nu numai comparativ cu întreprinderile similare din străinătate, ci şi în raport cu posibilităţile de specializare oferite de potenţialul actual al economiei noastre. Astfel, Întreprinderea mecanică Timişoara fabrică maşini de ridicat în genere şi poduri rulante în mod special, plecînd de la semifabricate din oţel, în loc de a procura de la întreprinderi specializate subansamblele tipizate de uz genreal (cuplaje, roţi dinţate reductoare, lagăre, cabine ş.a.). Chiar într-un sector relativ specializat ca producţia de autocamioane, integrarea este destul de ridicată. Întreprinderea de autocamioane Braşov fabrică integrat cele mai importante subansamble (motorul, cabina, ambreiajele, punţile). Un grad similar de integrare reprezintă şi Întreprinderea de autoturisme Piteşti.

Fabricaţia unor importante subansamble tipizate sau tipizabile nu este concentrată în întreprinderi specializate, fiecare beneficiar uzinînd subansamble de care are nevoie. Astfel, în lipsa unor furnizori specializaţi, întreprinderi de produse finale ca „23 August"-Bucureşti, „1 Mai" Ploieşti, „Progresul"-Brăila îşi confecţionează singure elementele pentru acţionări hidraulice şi pneumatice.

Fig. 3. Dispersia întreprinderilor constructoare de maşini din R. F. Germania şi a valorii producţiei ramurii pe grupe de mărime a întreprinderilor (1969).

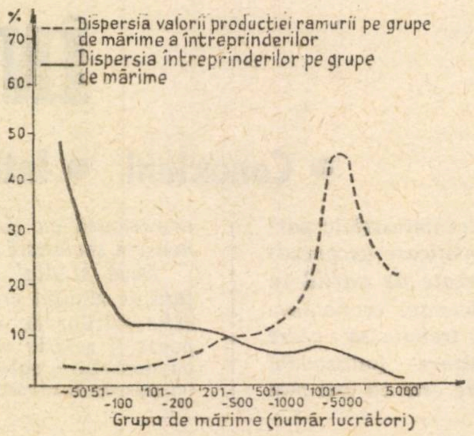

Adeseori specializarea verticală se prezintă sub forma intermediară de secţie — din cadrul unei întreprinderi de produse finale — profilată ca furnizoare de componente pentru diverşi beneficiari. Soluţia este doar aparent mai raţională decît organizarea unei întreprinderi specializate, fie chiar mai mici, întrucît perturbă fabricaţia produsului final, subordonînd, totodată, acesteia, fabricaţia componentelor pentru terţi.

Ca urmare a unei specializări insuficiente — mai ales pe verticală — numărul întreprinderilor care contribuie la realizarea unui produs complex este relativ redus, funcţia de furnizor revenind chiar unor întreprinderi nespecializate. Astfel, produse complexe ca giganticele maşini pentru preluarea minereurilor din depozit sînt confecţionate practic integral de întreprinderea „1 Mai"-Ploieşti, deşi numeroase subansamble tipizate sau tipizabile ar putea reveni unor furnizori specializaţi.

Insuficienţa capacităţii şi numărului întreprinderilor furnizoare mijlocii şi mici în măsură a fabrica componente în serii mici şi refuzul întreprinderilor mari de a accepta comenzi în serie mică suprapune problemei specializării o problemă de optimizare dimensională.

Specializarea şi dimensiunea optimă a intreprinderii

SPECIALIZAREA nu afectează raţionalitatea întreprinderii mari, dar o raportează în criteriul omogenităţii constructiv-tehnologice a nomenclatorului ; restricţiile dimensionale introduse de specializare afectează creşterea nomenclatorului peste un prag de eterogenitate tehnologică, fără a influenţa creşterea pe seama producţiei omogene, supusă unor alte restricţii decît specializarea.

În stadiul actual, metodele matematice de optimizare a specializării unei structuri industriale — definite prin numărul, dimensiunile şi profilul întreprinderilor — păstrează un caracter de studiu deoarece:

— numărul iteraţiilor necesare pentru o aplicaţie ar fi imens, chiar dacă se folosesc metode de cercetare dirijată, permiţînd să se selecteze pe baza anumitor reguli numai unele grupe de iteraţii ;

— formularea funcţiei de cost pentru fiecare produs susceptibil a intra în nomenclatorul întreprinderii este dificilă, ţinînd seama că nomenclatorul produselor, caracteristicile tehnice ale acestora şi consumurile specifice se modifică în timp.

Optimizarea specializării industriale nu poate în nici un caz să se bazeze pe funcţii simple de cost de tipul $y = a + \frac{b}{Q}$ (unde a = costuri proporţionale ; b = costuri fixe ; Q = cantitatea fabricată). Acestea nu reflectă influenţa omogenităţii constructiv-tehnologice a nomenclatorului asupra costurilor fixe, conducînd la concluzia inexactă că o întreprindere este cu atît mai economică cu cît nomenclatorul ei este mai mare. Pentru a surprinde efectele economice ale omogenităţii nomenclatorului este necesar să se folosească funcţii complexe de cost de tipul $y = a + \alpha \frac{b}{Q}$ (unde α = raportul în care se modifică costurile fixe ale produsului în diverse variante de nomenclator ale întreprinderii) ; atari funcţii sînt susceptibile a conduce la întreprinderi specializate.

Principalul ghid pe care ştiinţa economică îl poate oferi practicii în abordarea problemelor specializării la nivel macroeconomic este însă de natură statistică. Astfel, plecînd de la constatarea că în industria constructoare de maşini specializarea implică un număr sporit de întreprinderi profilate pe componente (piese, subansamble, ansamble) sau specializate tehnologic (turnătorii, forje etc.) rezultă că ponderea întreprinderilor mici şi mijlocii în raport cu întreprinderile mari şi foarte mari (dimensiuni corespunzînd de regulă integrării fabricaţiei) ar putea să constituie unul din criteriile de evaluare a gradului de specializare a ramurii.

Pentru o mai bună interpretare a variaţiilor curbei de dispersie a mărimii întreprinderilor se poate utiliza ca referinţă curba de dispersie a valorii producţiei ramurii ; această curbă are o alură uniformă, exprimînd faptul că cea mai mare parte din producţia globală a ramurii este obţinută totdeauna în întreprinderi mari şi foarte mari.

În etapa de demarare a procesului de industrializare, caracterizată printr-un număr restrîns de mari întreprinderi, cu grad ridicat de integrare a fabricaţiei, maximele celor două curbe de dispersie (dispersia numerică a întreprinderilor şi dispersia valorii producţiei ramurii) concordă. Pe măsura depăşirii acestei etape devine raţională decalarea progresivă a celor două maxime ; cea mai mare parte din valoarea producţiei ramurii continuă să fie obţinută în întreprinderile mari şi foarte mari, profilate pe fabricaţia produselor finale, însă ponderea numerică a acestora pe ansamblul ramurii, scade.

Industria construcţiilor de maşini prezină în R. D. Germană şi R. F. Germania maxime decalate ale celor două curbe (graficele nr. 2 şi 3) ; în Polonia se constată caracteristici intermediare — o decalare incipientă a celor două curbe (graficul nr. 4). Suprapunerea maximelor celor două curbe în industria construcţiilor de maşini din România (grafic nr. 5) indică o serioasă rămînere în urmă a specializării, mai ales a celei verticale în raport cu creşterea ramurii.

În unele ţări socialiste industrializate, unde maximele celor două curbe de dispersie mai sînt încă concordante (ca urmare a procesului de concentrare a fabricaţiei) se constată în ultimul timp o tendinţă de creştere a ponderii întreprinderilor mijlocii şi mici. Astfel, în Cehoslovacia numărul întreprinderilor constructoare de maşini avînd sub 500 muncitori

Fig. 4. Dispersia întreprinderilor constructoare de maşini din industria republicană a Poloniei şi a valorii producţiei ramurii pe grupe de mărime a întreprinderilor (1971).

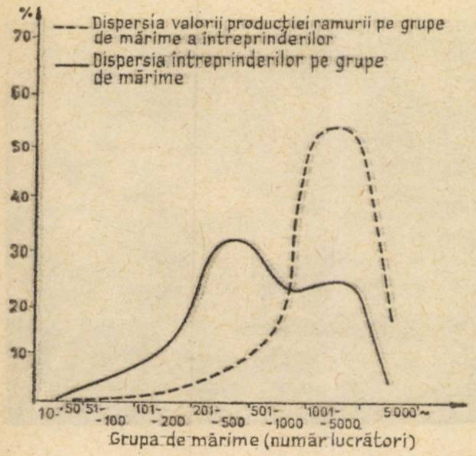

a crescut de peste 4 ori în intervalul 1967—1971, ponderea acestora pe ansamblul ramurii trecînd de la 3 la 8,5% ; în acelaşi interval a scăzut ponderea întreprinderilor cu 1 000—2 500 muncitori de la 26,5 la 17%, iar a celor cu peste 5 000 muncitori de la 9,9%, la 6,5%.

Specificul tehnologic al ramurilor

SPECIFICUL tehnologic al fiecărei ramuri exercită în mod firesc o influenţă marcată asupra specializării, întrucît tehnologiile de fabricaţie prezintă particularităţi diferite la regruparea fabricaţiei.

Procesele de prelucrare mecanică, caracterizate prin substituibilitatea materialelor, transfer fără pierderi energetice şi prelucrări pe maşini-unelte, prezintă facilităţi maxime de recuperare a nomenclatorului între întreprinderi specializate, după criterii de omogenitate constructiv-tehnologică. Dimpotrivă, procesele de combinare chimică şi de amestec fizic, caracterizate prin dependenţă de materia primă sau materiale, pierderi energetice de transfer şi divizibilitate relativ redusă sînt tehnologic apte de concentrare în combinate industriale după criterii specifice de omogenitate combinatorie. Ca urmare tipologia specializării — impusă şi în industria chimică de suprapresiunea informaţională — este mai labilă.

Scheme-cadru de specializare industrială

INDUSTRIA construcţiilor de maşini oferă cele mai mari posibilităţi şi prezintă, totodată, cele mai stringente cerinţe de specializare. Ca urmare procesul de specializare prezintă aici aspecte tipice, fiind chiar posibilă elaborarea unei scheme cadru cuprinzînd în linii mari :

a) întreprinderi specializate orizontal :

— întreprinderi mari şi foarte mari, profilate pe produse finale în serie mare (automobile, tractoare, maşini agricole, motoare electrice etc.) ;

— întreprinderi mijlocii profilate pe fabricaţia de produse finale complexe în serii mici sau ca unicate (maşini-unelte, utilaje tehnologice etc.) ;

— întreprinderi ştiinţifice de prototipuri, cu profil tehnico-ştiinţific, avînd ca obiectiv principal generarea şi valorificarea inovaţiei tehnice.

b) întreprinderi specializate vertical ;

— întreprinderi furnizoare de componente cu destinaţie generală (de catalog) ;

— întreprinderi furnizoare de componente specifice unuia sau mai multor produse finale ;

— secţii specializate în fabricaţia componentelor pentru mai multe întreprinderi, în cadrul unei întreprinderi de produs final ;

— întreprinderi multiscop cu dotaţie universală pentru prelucrarea fabricaţiei reziduale (componente nestandardizate şi netipizate în serii mici) ;

— întreprinderi specializate tehnologic (turnătorii, forje, tratamente termice etc.) ;

— întreprinderi pentru fabricarea SDV-urilor.

În actuala etapă a industrializării noastre creşte raţionalitatea unor întreprinderi de produse finale, cuprinzînd faza iniţială (concepţie şi dezvoltare) şi finală (montaj, încercări) a fabricaţiei. Desfăşurînd un volum mare de cooperare cu furnizorii specializaţi, concentrîndu-şi eforturile asupra unui număr limitat de probleme, o atare întreprindere, ale cărei dimensiuni scad în consecinţă faţă de întreprinderea integrată, va putea să-şi extindă tipodimensional programul de fabricaţie, dispunînd de mai multă elasticitate pentru a susţine competiţia internaţională.

Fig. 5. Dispersia întreprinderilor constructoare de maşini din industria republicană a României şi a valorii producţiei ramurii pe grupe de mărime a întreprinderilor (1972).

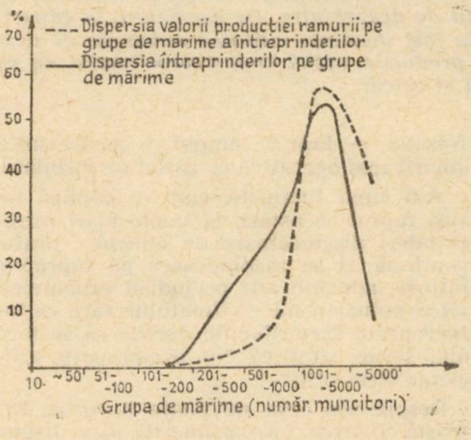

Racordarea între macro şi microeconomic

ABORDAREA sistemică a specializării arată că atît în diagnoză, cît şi pentru îmbunătăţirea procesului de regrupare a fabricaţiei trebuie să se ţină seama de toţi factorii care influenţează acest proces. Caracterul bipolar al procesului de regrupare a fabricaţiei, bazat atît pe decizii centrale de specializare, cît şi pe decizii locale de cooperare ridică problema racordării sferelor decizionale macro şi microeconomice.

Forma concretă a acestei racordări prezintă raţionalităţi diferite de la o etapă la alta. Creşterea industrială, cerinţa unei competitivităţi ridicate, participarea la diviziunea internaţională a muncii generează cerinţe noi de perfecţionare a racordării dintre macro şi micro-economic, dintre deciziile centrale şi iniţiativele locale, folosirea preponderentă în acest scop a pîrghiilor economice.

Specializarea structurilor industriale pe baza unor criterii ştiinţifice şi perfecţionarea în paralel a mecanismului cooperării sînt condiţii pentru ca diviziunea socială a muncii să pontenteze tot mai mult creşterea economiei naţionale.

dr. ing. Şerban ORĂSCU

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CIFRE DE BILANŢ

● La 8 martie, chemarea „cincinalul înainte de termen" a devenit realitate în peste 300 de unităţi economice. Încă din primele două luni ale anului, economia naţională a primit peste prevederile de plan 200 000 t de cărbune, 25 000 t de oţel, 23 000 t fontă şi peste 30 000 t laminate finite pline şi ţevi, 435 autovehicule, 1 800 t fire şi fibre chimice ş.a.

EFICIENŢĂ

● Un calcul recent, evidenţiază faptul că o reducere cu numai 1 la sută a consumului de metal în industria constructoare de maşini ar echivala — la nivelul anului 1980 — cu o producţie suplimentară de circa 32 000 tractoare sau 2 800 de vagoane de călători. Pregătind aceste realizări, în industria constructoare de maşini urmează să se economisească 4,5 t de metal la fiecare 1 milion lei producţie. Ca urmare a reproiectării unor repere, colectivul Întreprinderii mecanice „Muscelul" a obţinut o diminuare a greutăţii autoturismului „Aro" cu circa 40 de kg. La Întreprinderea de motoare electrice din Piteşti s-au creat condiţii pentru realizarea unor economii anuale de peste 80 t prin utilizarea în largă măsură a înlocuitorilor plastici ai metalului.

PREZENŢE NOI ÎN PEISAJUL INDUSTRIAL

● La Întreprinderea metalurgică din Iaşi au intrat în funcţiune două noi capacităţi de producţie : o linie continuă de ţevi sudate longitudinal şi o alta de profile pentru electrofiltre. În felul acesta, producţia întreprinderii ieşene sporeşte în 1975 cu peste un miliard de lei faţă de realizările anului trecut.

● Au început lucrările pentru construcţia unui important complex hidroenergetic cu o putere instalată de 349 MW în Munţii Retezat, pe Rîul Mare. Ca potenţial, noua amenajare se situează pe locul doi, după hidrocentrala de pe Lotru. Barajul, ce se va construi va putea crea un lac de acumulare de 200 milioane mc. Cele două turbine de 167,5 MW sînt de fabricaţie românească.

● La peste 2 100 metri, colectivele de muncă din cadrul unui şantier al Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor lucrează la realizarea noului traseu al Drumului naţional 67 C Oaşa-Sugag, în defileul dintre Munţii Cibinului şi Sebeşului. La execuţia acestei şosele montane se utilizează soluţii tehnice avansate care permit atingerea unui înalt grad de mecanizare şi automatizare a lucrărilor care necesită volum mare de muncă.

REDUCEREA CICLULUI CERCETARE-VALORIFICARE

● Colectivul Institutului de cercetări şi proiectări tehnologice în transport din Bucureşti a atins de pe acum nivelele stabilite prin plan pentru activitatea de cercetare din perioada 1971-1975. Specialiştii au reuşit să reducă durata medie a ciclului de cercetare-valorificare cu 3 luni şi să sporească, totodată, eficienţa de la 5,2 la 6,9 lei pentru fiecare leu cheltuit în munca de cercetare.

ELECTROFILTRELE PRIN „FILTRUL“ EFICIENŢEI ECONOMICE

sau cum pot fi recuperate din „praf“ milioane de lei

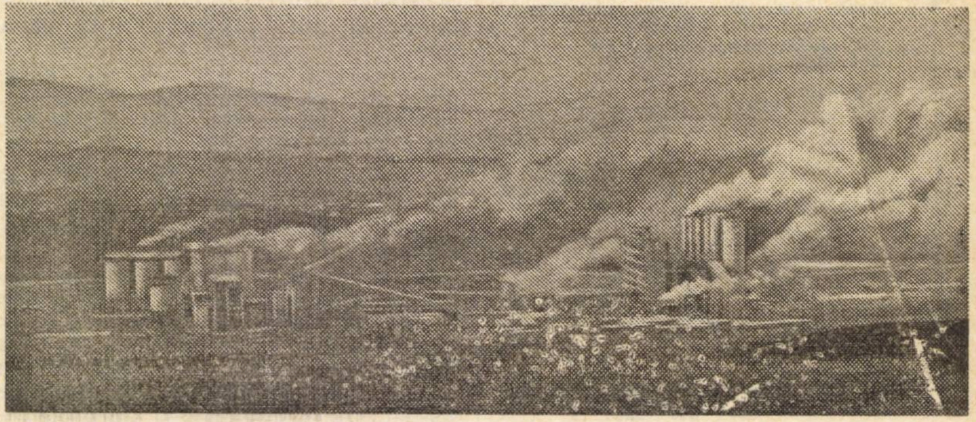

*CERINȚELE INTERNE impuse de volumul mare de construcții, cît și posibilitățile de export, au determinat sporirea continuă a producției de ciment. În acest scop, unitățile mai vechi au fost dezvoltate și modernizate, iar în anii din urmă au fost construite noi linii tehnologice și combinate producătoare de ciment la Medgidia, Bicaz, Turda, Tîrgu Jiu, Aleșd, Cîmpulung, Fieni. Alte noi capacități urmează a fi puse în funcțiune începînd cu anul acesta, la Hoghiz-Brașov și Mintia-Deva. Dezvoltarea capacităților de producție, folosirea lor din plin au permis, așa cum se subliniază și în recentul comunicat al Direcției Centrale de Statistică, ca pro*ducția de ciment realizată în 1974 să fie mai mare cu 137,8% față de 1970. *În viitorul cincinal ea va spori la cel puțin 1 000 kg pe un locuitor față de circa 540 kg pe un locuitor în 1974.*

Noile linii tehnologice și combinate dispun de instalații și aparatură modernă, de înaltă productivitate și, parțial, de instalații de desprăfuire. De asemenea, la capacitățile ce se dau în acest an în funcțiune au fost instalate mijloace automate de desprăfuire pe întreg parcursul procesului de producție, astfel încît microclimatul nu va mai fi afectat de poluare cu praf de argilă și calcar.

Remedii există și totuși... praful persistă

O PROBLEMĂ de un deosebit și larg interes este cea privitoare la recuperarea prafului degajat în diferitele faze ale procesului tehnologic de fabricație a cimentului (la măcinarea materiilor prime — calcar și argilă — arderea clincherului, măcinarea cimentului, însăcuire etc.) care, pe de o parte, provoacă pagube întreprinderilor, iar pe de altă parte, contribuie la poluarea atmosferei. Pentru a preîntîmpina aceste fenomene negative au fost luate, în decursul anilor, o serie de măsuri, parte din ele dovedindu-se eficiente. Astfel, la întreprinderile unde cimentul se realiza numai după procedeul umed (procedeu care permite în mică măsură folosirea prafului recuperat), s-au profilat 1-2 cuptoare de clincher pe procedeul uscat (cazul Întreprinderii de ciment — Turda), care asigură utilizarea totală a prafului recuperat. De asemenea, au fost realizate și introduse diferite mijloace de desprăfuire, a fost intronat în întreprinderi un mai înalt spirit gospodăresc etc.

Tot în rîndul măsurilor luate se află și instalarea de electrofiltre la toate cuptoarele mari de clincher din dotația unităților mai vechi, precum și la toate cuptoarele întreprinderilor noi (Tîrgu-Jiu, Aleșd, Cîmpulung). Aceste instalații permit recuperarea în medie a 90% din materia primă ce s-ar pierde sub formă de praf la cuptoarele de clincher (fără electrofiltre s-ar pierde circa 10% din materia primă consumată), redînd-o producției și înlăturînd în acest fel în bună măsură și poluarea aerului. De menționat că, în prezent, există și o întreprindere specializată în execuția de electrofiltre — la Bistrița-Năsăud, — fapt ce amplifică posibilitatea dotării mai operative cu astfel de instalații.

Așa stînd lucrurile, cum se explică totuși faptul că astăzi, la unele mari întreprinderi producătoare de ciment, praful continuă să se răspîndească pe suprafețe întinse, aducînd atît prejudicii economice, cît și poluarea microclimatului, fără ca intervențiile factorilor de decizie să se facă mai serios simțite? Nu există oare suficiente electrofiltre?

Despre așa ceva nu poate fi vorba. Ele există în toate întreprinderile care dispun de agregate mari, iar pentru achiziționarea lor statul investește sume importante (electrofiltrele costă, în funcție de mărimea lor, între 3 și 8 milioane lei). Explicația este alta : parte din aceste instalații nu funcționează la capacitatea lor proiectată, iar altele, defectîndu-se adeseori, aduc o infimă contribuție la rezolvarea problemei pentru care sînt destinate. Astfel, în unele întreprinderi electrofiltrele existente nu funcționează întotdeauna la capacitatea planificată, randamentul lor este diminuat la 50—60%. Dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că o parte din ele se defectează periodic, datorită atît deficiențelor în conducerea proceselor tehnologice de fabricație, cît și a modului defectuos de întreținere, că pentru reparația lor nu se asigură din timp piese de schimb, din care cauză ele rămîn inactive perioade uneori destul de lungi, putem avea în mare explicația pierderilor de materie primă ce au loc la fiecare întreprindere.

Un electrofiltru instalat la cuptoarele de clincher, pentru a funcționa normal, trebuie să aibă asigurate anumite condiții (debit constant de funcționare a cuptoarelor, temperatură, umiditate și compoziția gazelor între anumite limite prescrise etc.). Uneori aceste condiții nu se asigură. Din această cauză este diminuată puterea de reținere a prafului, astfel încît randamentul filtrelor se reduce la 50-60%. Diferitele neajunsuri existente în funcționarea cuptoarelor de clincher dereglează, de asemenea, mersul electrofiltrelor. Fenomenele respective sînt prezente mai pregnant la întreprinderile de ciment din Medgidia, Tg. Jiu, Aleșd și Cîmpulung.

Cine poartă, așadar, răspunderea pentru nefuncționarea lor, pentru pierderile de materii prime, pentru poluarea, în continuare, a atmosferei din preajma întreprinderilor producătoare de ciment, pentru asigurarea funcționării electrofiltrelor cu randament maxim? Este vorba oare numai de defecțiuni în modul de folosirea acestora ? Sau se poate vorbi și de o serie de defecțiuni în organizarea și conducerea producției, sau, mai ales, de modul în care unii conducători de întreprinderi concep eficiența economică pe baza unor calcule simpliste ? Analizele întreprinse permit un răspuns afirmativ la această ultimă întrebare.

Un „filtru“ pentru strategia producătorului

AM PRECIZAT mai înainte faptul că electrofiltre există în general în toate întreprinderile; dar, totodată, este necesar de arătat că ele nu sînt instalate la toate agregatele și instalațiile care produc praf. Din studiile întreprinse, din convorbirile purtate cu diverșii specialiști, a rezultat că lipsa de preocupare a unor conduceri de întreprinderi pentru extinderea utilizării mijloacelor de desprăfuire este determinată de sporirea cheltuielilor de investiții care, în mod direct, influențează costurile de producție. O asemenea situație o întîlnim, în special, la unitățile care dispun de cuptoare de clincher de capacitate mai mică (300 t/zi). Atît la Medgidia, la Bicaz, la Comarnic cît și la Fieni, unde se află 14 asemenea cuptoare, nici unul nu dispune de electrofiltre, praful de calcar și argilă fiind răspîndit în întreaga zonă învecinată unităților respective.

Pe de altă parte, întreprinderile care dispun de electrofiltre, le-au montat doar la cuptoarele de clincher și nu la toate instalațiile unde, în cadrul procesului tehnologic, se produce mult praf (morile de ciment, însăcuire etc.). Este adevărat că pentru marile întreprinderi din Tg. Jiu, Aleșd și Cîmpulung Muscel există un program de extindere a dotărilor cu mijloace de desprăfuire la toate agregatele unde se produce praf în cantitate mare, dar realizarea lui este eșalonată abia... în anii 1976—1979. Totodată, este prevăzută dezafectarea din întreprinderi a unor cuptoare mici, sau reprofilarea altora (cazul întreprinderii din Comarnic).

Sînt și unele deficiențe în ce privește partea constructivă, de execuție a electrofiltrelor. Deși în prezent există o întreprindere specializată (care execută partea mecanică, în timp ce partea electrică este realizată de alte întreprinderi profilate), nu s-a ajuns încă la formula unui **furnizor general** — în a cărui sarcină să intre livrarea completă a instalației, montajul și asigurarea fiabilității sale.

Este adevărat că, prin grija centralei industriale s-au constituit, la nivelul unor întreprinderi, echipe și ateliere de întreținere speciale pentru electrofiltre. Totodată, centrala are organizat, în cadrul Întreprinderii de servicii tehnice pentru instalații și aprovizionare cu utilaje și piese de schimb (ISTIAUPS), un nucleu de „service“, care execută modificări sau lucrări mai grele de întreținere a electrofiltrelor. Din păcate însă în aceste sectoare sînt puțini oameni cu înaltă calificare. Majoritatea celor ce lucrează la întreținere sînt calificați la locurile de muncă în meserii de mecanici, lăcătuși, electricieni (cu o vechime între 2—5 ani) cînd pentru întreținerea electrofiltrelor se cer cadre cu o înaltă pregătire de electronist, automatist, mecanic și electrician. Problema nu și-a găsit încă o rezolvare, centrala industrială căutînd posibilități pentru continua ridicare a calificării profesionale și evitarea fluctuației cadrelor.

Referindu-ne la acest aspect, trebuie să arătăm că, într-adevăr, cu cît gradul de mecanizare și automatizare este mai ridicat, cu cît instalațiile de desprăfuire cuprind toate sectoarele și utilajele unde se produce praf, cheltuielile pentru investiții devin mai mari, ele afectînd, prin amortismentele ce se percep, prin cheltuielile necesitate de buna funcționare a electrofiltrelor, prețul de cost pe tona de ciment, care poate fi mai ridicat cu circa 15—20%. Avînd însă în vedere efectul pozitiv al acestor instalații asupra recuperării unei importante cantități de materie primă pentru care s-au cheltuit anumite sume de bani, pentru prelucrarea căreia s-a consumat energie electrică și ținînd seama de influențele exercitate asupra eficienței economice a unităților din zonă, cheltuielile pentru aceste investiții (electrofiltre) se justifică pe deplin. Spre exemplu, la un cuptor de 800 t clincher/zi, din cantitatea de 130 tone praf ce s-ar elimina pe coș — se recuperează, cu ajutorul electrofiltrelor, circa 115 tone. **La nivelul unui singur an cantitatea ce se recuperează, în cazul cînd electrofiltrul funcționează la parametrii planificați, valorează circa 1 300 000 lei. La nivelul tuturor liniilor tehnologice existente în întreprinderile producătoare de ciment din țară, calculul estimativ conduce, în cazul utilizării de electrofiltre, la economisirea unei cantități de materie primă a cărei valoare se ridică anual la zeci de milioane de lei.** Dacă la acestea mai adăugăm și cheltuielile determinate de consumul de energie pentru prelucrare, avem o imagine mai elocventă asupra economiilor ce pot fi realizate.

Investițiile pentru electrofiltre, pentru întreținerea lor sînt totuși costisitoare în comparație cu economiile obținute prin recuperarea prafului de ciment. Dar faptul că ele aduc o serie de avantaje nu numai pentru întreprinderile din sectorul de ciment, ci au o influență pozitivă pe un front mult mai larg, le conferă, fără îndoială, o ridicată eficiență socială. Iată, deci, că apare necesară, în primul rînd, instaurarea unor adevărate „filtre“ și pentru modul de a gîndi și acționa al unor conducători de întreprinderi la care primează încă interesele strict locale, și acele îngust concepute, rațiuni economice legate doar de sectorul de activitate, necorelate cu implicațiile economico-sociale la nivelul întregii economii naționale. Aceasta apare cu atît mai necesară cu cît eficiența reală a unor asemenea măsuri poate fi dovedită cu argumentele cifrelor.

Calculele atestă eficiența utilizării electrofiltrelor

REZOLVAREA diferitelor probleme determină — așa după cum am arătat — unele cheltuieli (pentru instalarea de electrofiltre, întreținerea lor, specializarea de cadre etc.) care trebuie suportate la ora actuală din costurile de producție ale fiecărei întreprinderi. Or, fiecare unitate, în strădania sa de a se încadra în costurile planificate, sau pentru a le diminua, caută să valorifice, în primul rînd, acele rezerve care o favorizează în scopul urmărit. Se pare, deci, că soluția includerii complete a acestor cheltuieli în costurile de producție ale întreprinderilor, prezintă dezavantaje. De aceea este nevoie să se reflecteze și asupra altor soluții, care să facă acceptabilă utilizarea electrofiltrelor, mai cu seamă dacă avem în vedere multiplele avantaje social-economice pe care ele le generează.

Așadar, problema privită printr-o prismă îngustă, s-ar părea că nu prezintă prea mare interes. Socotim însă că este greșit a se gîndi astfel. Și există argumente suficiente pentru a susține această afirmație. Existența unei cantități mari de praf în atmosferă dăunează, în primul rînd, vieții utilajelor din industria cimentului, grăbindu-le uzura. Apoi, nerecuperarea prafului, care înglobează cheltuieli pentru măcinarea materiei prime, energie și combustibil pentru arderea sa, înseamnă direct pagubă. În același timp, instalarea electrofiltrelor a necesitat sume însemnate, iar nefuncționarea lor normală, la parametrii proiectați, aduce prejudicii serioase atît în ce privește amortizarea lor la termenele fixate, cît, mai ales, în direcția nerecuperării cantităților de praf în proporția stabilită.

Dacă extindem aspectul problemei, trebuie menționat că poluarea atmosferei cu praf de calcar și argilă, pe lîngă aspectele nocive asupra sănătății oamenilor, afectează serios eficiența economică a întreprinderilor învecinate, agricultura, turismul, mediul ambiant în general etc. Calculele specialiștilor arată, spre exemplu, că în zonele afectate de praf de ciment, erodarea utilajelor din întreprinderile învecinate, are loc cu mult mai devreme decît este normal ; culturile pomicole dau recolte cu 15—20% mai scăzute, iar culturile vegetale cu aproape 25% etc. Pierderile respective, cumulate cu cele directe ale întreprinderilor producătoare de ciment, devin atît de ridicate încît orice calcul făcut conduce, în mod firesc, la concluzia că introducerea de mijloace de desprăfuire la toate instalațiile din industria cimentului este necesară și eficientă.

Direcții prioritare de acțiune

CE TREBUIE să se întreprindă pentru a se înlătura neajunsurile prezentate ? Analiza făcută a scos în evidență, în principal, următoarele :

a. verificarea tuturor electrofiltrelor din toate întreprinderile, repararea celor cu defecțiuni, punerea lor în stare de funcționare normală ;

b. montarea la fiecare electrofiltru a aparaturii de măsură și control asupra parametrilor funcționali și raportarea periodică la centrala industrială a unor date certe în legătură cu această problemă și nu după „ochi“, așa cum se practică în prezent ;

c. cuprinderea tuturor instalațiilor care produc praf în sistemul de electrofiltre sau altor mijloace de desprăfuire care să oprească răspîndirea în aer a prafului de ciment ;

d. organizarea, în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, a unui furnizor general pentru electrofiltre, creîndu-se prin aceasta o responsabilitate unică pentru calitatea lor. Furnizorul unic, împreună cu cei ce le montează din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, să aibă sarcina urmăririi în exploatare a electrofiltrelor, asigurînd la nevoie asistența tehnică necesară;

e. analizarea temeinică a structurii prețului de cost, încît nivelul său să constituie o pîrghie mobilizatoare pentru recuperarea și folosirea de către fiecare întreprindere a întregii cantități de praf ce se pierde;

f. Centrala industrială a cimentului să analizeze posibilitatea dotării cu electrofiltre și a cuptoarelor de clincher mai mici. S-ar înlătura astfel poluarea în unele zone unde întreprinderile producătoare de ciment nu dispun de mijloace de recuperare a prafului.

Socotim că numai o analiză profundă a situației fiecărei întreprinderi și, în funcție de aceasta, stabilirea de măsuri concrete, poate conduce la înlăturarea pierderilor de materie primă ce au loc în prezent și, odată cu aceasta, la evitarea poluării atmosferei. Centrala cimentului, ministerul de resort au datoria de a acționa mai ferm și mai operativ în această direcție, aplicînd și alte măsuri menite să imprime în toate unitățile subordonate o răspundere mai mare în gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale de care dispun.

PROBLEMA analizată nu are un caracter singular, specific doar industriei cimentului. Aspecte similare din multe puncte de vedere se ridică și pentru alte sectoare ale economiei naționale : siderurgie, chimie, lemn etc. De aceea, „Revista economică“ va continua investigațiile, solicitînd și așteptînd cît mai multe opinii din partea specialiștilor, a conducătorilor de unități economice, atît pe linia unei mai depline și eficiente valorificări a materiilor prime și materialelor, cît și pe linia eliminării tuturor surselor posibile de poluare a atmosferei.

Vasile BOESCU

Factorii de creştere a potenţialului productiv al pămîntului în condiţiile intensificării producţiei agricole

FONDUL FUNCIAR

IN CADRUL dezbaterii deschise de „Revista economică“ în problema folosirii raţionale a fondului funciar ne înscriem cu acest studiu privind relaţia dintre procesul de intensificare — diferenţiat pe zone — şi mutaţiile posibile în potenţialul productiv al pămîntului, in amplasarea pe teritoriu a unor culturi agricole importante.

Coordonatele problemei

ÎN CONDIŢIILE procesului de intensificare a producţiei agricole se pune tot mai insistent problema dacă şi în ce măsură fertilitatea artificială — ca efect al progresului tehnic — corectează nivelul fertilităţii naturale. Răspunsul la această problemă reprezintă o cerinţă practică deosebită, întrucît vizează aspecte importante ale politicii economice în agricultură cu privire la planificarea producţiei agricole şi repartizarea mijloacelor de producţie pe teritoriu.

Mijloacele de producţie cele mai active — îngrăşămintele, utilajele, lucrările de îmbunătăţiri funciare — nu numai că contribuie la ridicarea potenţialului productiv al pămîntului dar, datorită efectului lor diferenţiat pe teritoriu şi culturi, solicită şi unele mutaţii importante în repartizarea teritorială a producţiei agricole. În acelaşi timp, cunoaşterea schimbărilor care se produc în potenţialul productiv al pămîntului şi a efectului şi eficienţei mijloacelor de intensificare oferă cadrul necesar de modelare şi optimizare a repartiţiei pe teritoriu a mijloacelor economice, pe fondul combinaţiilor zonale optime ale factorilor de intensificare.

În contextul aspectelor menţionate, precizăm că, în aprecierea efectului factorilor de intensificare asupra potenţialului productiv al pămîntului trebuie să se considere că aportul acestora se referă nu numai la plusul de producţie care se obţine în fiecare an dat, ci la sporirea fertilităţii economice anterioare a pămîntului, respectiv renta diferenţială II, potenţînd an de an nivelul rentei diferenţiale I. Deci, mutaţiile care se produc în plafoanele de producţie anuală a culturilor nu trebuie considerate numai ca rezultat al aportului mijloacelor de intensificare ale anului respectiv, ci şi al contribuţiei efectului remanent al mijloacelor anterioare de producţie.

În acelaşi timp, este necesar să se ţină seama şi de atributul legic al procesului de intensificare a agriculturii, care se referă la raportul — neproporţional — între efortul şi efectul mijloacelor economice, în sensul că, de la un anumit prag de intensificare, unei unităţi de efort nu-i mai revine şi o unitate de efect. Cum atît efectul remanent cît şi aportul relativ mai scăzut al unor mijloace de producţie se diferenţiază, în timp, pe teritoriu, se impune să se cunoască mutaţiile pe care le determină factorii de intensificare în diferitele condiţii naturale ale ţării.

Mobilitatea potenţialului productiv al pămintului

PENTRU a SE RĂSPUNDE problemei modului în care mijloacele de producţie schimbă fertilitatea naturală a pămîntului este necesar să cunoaştem aportul diferit al acestor mijloace — îngrăşăminte, amendamente, irigaţii, desecări, combaterea eroziunii solului — în teritoriu şi la culturile date. În cele ce urmează — în funcţie de rezultatele experimentale existente — ne vom referi numai la efectul diferenţiat al primilor trei factori pe principalele tipuri de soluri şi la cele mai importante culturi cerealiere — grîul şi porumbul.

Întrucît irigaţiile şi fertilizarea terenului determină schimbări structurale în întreg sistemul de agricultură, problema la care ne referim se tratează diferenţiat în cultură irigată şi neirigată, în condiţii de fertilizare şi nefertilizare.

Efectul procesului de intensificare asupra fertilităţii economice a pămîntului în condiţii de neirigare. În scopul asigurării comparabilităţii necesare s-au recalculat rezultatele experimentale în condiţii de neirigare, la un nivel omogen de fertilizare — 200 kg îngrăşăminte chimice substanţă activă la grîu şi 170 kg la porumb.

Pe baza unui fond informaţional vast privind rezultatele experienţelor cu îngrăşămintele chimice pe întreg teritoriul ţării pe o perioadă de 10 ani rezultă că nivelul producţiilor medii în condiţii de nefertilizare, variază pe arealul diferitelor soluri cu 54% atît la grîu cît şi la porumb, exprimînd astfel gradul de diferenţiere a potenţialului productiv al pămîntului la nivelul fertilităţii economice corespunzătoare.

La porumb, pe solurile podzolice cu o capacitate de producţie reprezentînd doar 68% din potenţialul productiv al cernoziomurilor în condiţii de nefertilizare, în cadrul aceleiaşi variante de intensificare, se obţin producţii la un plafon distanţat doar cu 10% faţă de nivelul celui realizat pe solurile cele mai fertile. Este evident deci că, în procesul de intensificare, chiar în condiţii de neirigare, se manifestă o tendinţă de apropiere a nivelului fertilităţii economice a pămîntului, datorită faptului că fertilitatea naturală este potenţată într-o proporţie mult mai mare pe solurile mai puţin fertile de către mijloacele economice de producţie.

Este necesar să menţionăm că aceste rezultate în zonele de deal-munte — cu soluri predominant brune şi podzolice — se obţin în condiţiile în care nu s-au efectuat la dimensiunile necesare lucrările de combatere a eroziunii solului pe terenurile în pantă şi cele de desecare pe teritoriile depresionare.

Aceste rezultate ne conduc la următoarele concluzii cu privire la politica economică vizînd procesul de intensificare al agriculturii pe terenul neirigat.

În primul rînd, se fundamentează teza potrivit căreia, la nivelul factorilor celor mai activi de ridicare a potenţialului productiv al pămîntului, în condiţii de neirigare, efectul îngrăşămintelor chimice, al îngrăşămintelor organice şi al amendamentelor este mai susţinut pe terenurile mai puţin fertile, fapt care contribuie la realizarea unui obiectiv central al politicii agrare privind dezvoltarea armonioasă a agriculturii pe întreg teritoriul ţării, pe calea apropierii potenţialului economic al diferitelor soluri.

Rezultatele obţinute infirmă valabilitatea unei teze care a circulat mult timp în rîndul economiştilor şi a specialiştilor din agricultură, după care mijloacele economice de producţie, inclusiv îngrăşămintele, sînt mai puţin eficiente în zonele de deal-munte decît în zonele de şes. Datele pe care le utilizăm în cadrul acestui stu-

Nivelul de producţie la culturile de grîu
în condiţii de irigare şi fertilizare pe diferite soluri

Solul	Localitatea	Producţia: Neirigat şi nefertilizat (kg/ha)	(%)	Irigat şi fertilizat (kg/ha)	(%)	Sporul: (kg/ha)	pe variantă	faţă de martor
Aluvial	Coţofeni-Dolj	1260	100	4110	100	2850	100	226
Cernoziom castaniu	Jegălia-Ialomiţa	2050	162	4720	114	2670	94	130
Cernoziom puternic levigat	Caracal-Olt	2200	174	4520	109	2320	82	105
Cernoziom castaniu decarb.	Brăila	2690	213	5820	141	3130	110	86
Cernoziom freatic umed	Rosetti-Ialomiţa	2950	234	5140	125	1690	60	57
Cernoziom mediu levigat	Fundulea-Ilfov	3200	254	5620	137	2420	85	75

Nivelul de producţie la culturile de porumb
în condiţii de irigare şi fertilizare pe diferite soluri

Solul	Localitatea	Producţia: Neirigat şi nefertilizat (kg/ha)	(%)	Irigat şi fertilizat (kg/ha)	(%)	Sporul: (kg/ha)	pe variantă	faţă de martor
Cernoziom castaniu decarb.	Brăila	4310	100	10995	100	6685	100	155
Aluvial	Coţofeni-Dolj	4480	104	7930	72	3450	52	77
Cernoziom mediu levigat	Probota-Iaşi	4810	112	7630	69	2820	42	68

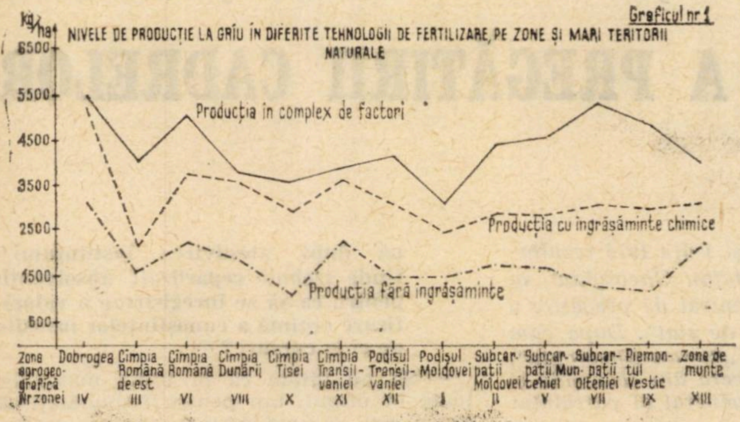

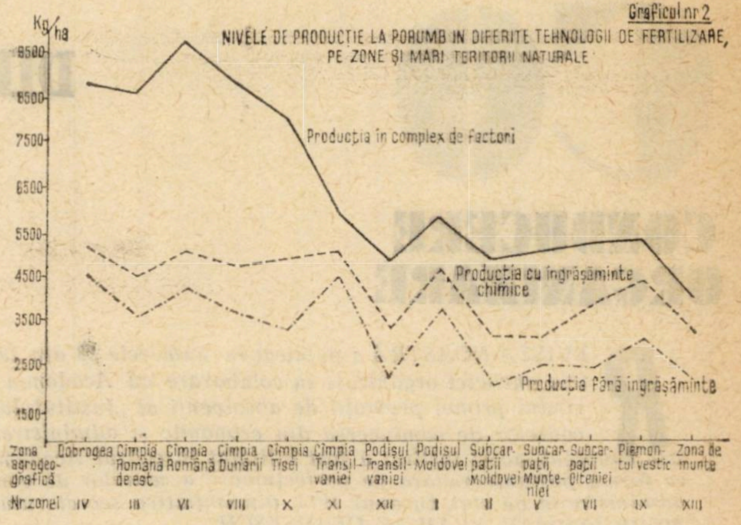

diu — sintetizînd rezultatele pe întreaga rețea a stațiunilor experimentale pe o perioadă de zece ani — învederează că la plafoane identice de fertilizare, sporurile relative sînt evident mai mari, iar cele absolute au o vădită tendință de creștere în zonele mai puțin fertile.

În aceste condiții se impune să se reconsidere concepția de repartizare a îngrășămintelor chimice pe teritoriile neirigate ale țării, în sensul sporirii dozelor în regiunile cu o mai mare altitudine și cu precipitații mai abundente, unde factorul apă, asigurat în mod natural, contribuie la valorificarea mai deplină și în condiții mai economice a acestor importante mijloace de fertilizare.

În legătură cu această problemă, în literatura străină de specialitate se menționează că, în condiții de neirigare, eficiența îngrășămintelor chimice pe teritorii se conjugă cu factorul umiditate naturală. De aceea, în regiunile mai puțin umede, cantitățile de îngrășăminte chimice administrate la hectar sînt cu 30—50% mai reduse decît în zonele umede, iar pe terenurile cu un climat secetos cu 80—90%. Și în condițiile țării noastre acest principiu ar trebui analizat cu mai multă profunzime. Faptul că îngrășămintele chimice dau rezultate superioare în zonele mai puțin fertile în condiții de neirigare doar în combinație cu alți factori de intensificare, evidențiază utilitatea asigurării tuturor verigilor procesului de intensificare pe teritoriile din zonele de deal-munte, respectiv a activității de amendare, combatere a eroziunii solului și desecare.

În sfîrșit, o altă concluzie care se desprinde pe fondul apropierii nivelului potențialului productiv al pămîntului pe teritoriile neirigate, în condiții de intensificare, se referă la necesitatea revederii plafoanelor de producție planificate în sensul tendințelor în care evoluează fertilitatea economică a pămîntului.

Aportul mijloacelor de intensificare asupra potențialului productiv al pămîntului în cultura irigată. În condiții de irigare pe diferitele soluri, în cadrul aceluiași tip de sol — cernoziom — la cultura grîului, sporurile la hectar au o tendință de scădere de la terenurile cele mai puțin fertile spre cele mai fertile ; fenomenul respectiv este mai puțin evident la porumb (tabelele 1 și 2).

Schimbările în nivelurile de fertilitate economică a pămîntului, ca efect al irigațiilor și al fertilizării, determină în medie aproximativ o dublare a producției la grîu și porumb.

Pentru cultura grîului potențialul productiv al pămîntului — diferențiat de la 1 la 2,54 pe terenurile din cadrul tipului de sol cernoziom, în cultură neirigată și nefertilizată — își reduce decalajul de la 1 la 1,41 (în regim irigat și fertilizat) deci aproape la jumătate. Se constată deci că irigațiile contribuie în mod evident la omogenizarea fertilității naturale a solurilor.

Este necesar să precizăm că efectul conjugat al irigațiilor și al fertilizării este cu mult mai mare în condițiile unor doze corespunzătoare de îngrășăminte chimice. Or, folosirea în alte experiențe a unor doze duble de îngrășăminte chimice la cultura porumbului irigat, la Probota — județul Iași, de exemplu, a determinat un spor de 5 650 kg la hectar, deci de două ori mai mare decît la nivelul de fertilizare anterior.

Coroborînd aceste rezultate cu acelea obținute în regim neirigat rezultă că, dacă în condiții de neirigare îngrășămintele chimice sînt valorificate în mod evident mai complet la cultura grîului, în cultură irigată, efectul acestor mijloace economice de producție este cu mult mai mare la porumb.

Aceste constatări ne-au condus în continuare la necesitatea de a confrunta modul în care evoluează potențialul productiv al pămîntului pe teritoriul țării, în condițiile întregului ansamblu al combinațiilor optime ale factorilor care contribuie la ridicarea fertilității economice a acestui principal mijloc de producție din agricultură la principalele culturi cerealiere, pe lotul irigat și neirigat. Astfel de analiză poate evidenția tendințele posibile și necesare de amplasare pe teritoriul țării a acestor principale două culturi, concurente din punct de vedere al cerințelor față de condițiile ecologice.

Concluzii practice privind amplasarea principalelor culturi cerealiere

ÎN CONDIȚIILE unui nivel redus de intensificare, grîul și porumbul — principalele culturi cerealiere — au fost repartizate aproape pe întreg teritoriul țării noastre, în proporții aproximativ egale.

Din diferite considerente, dar nu și în funcție de condițiile ecologice, porumbul a ocupat o pondere mai mare decît grîul în zonele de deal și deal-munte. Dat fiind solicitarea sa multiplă în alimentația umană și în hrana animală, în condițiile unor producții reduse la hectar, s-a căutat să se compenseze nivelurile reduse de recoltă pe unitate de producție prin extinderea suprafeței cultivate. Așa se explică și caracterul extensiv al acestei culturi în regiunile geografice amintite.

Introducerea în proporții tot mai mari în procesul de producție a unor mijloace economice a produs schimbări în potențialul productiv al pămîntului, fapt care se reflectă și în nivelul producțiilor acestor două culturi de bază din agricultura țării noastre (graficul nr. 1 și 2).

Este evident că, la cultura grîului, în timp ce îngrășămintele chimice aplicate singure determină un efect aproximativ egal pe teritoriul țării, în complex cu alți factori de intensificare — cu îngrășămintele organice și amendamentele în zonele de deal-munte sau cu irigații în zonele de șes — aportul lor pe cele trei categorii naturale mari se diferențiază în sensul obținerii unui spor de producție mai mare pe teritoriile mai puțin fertile. Se poate conclude deci că grîul răspunde mai puțin procesului de fertilizare în condiții de irigare în zonele de șes, dar valorifică din plin îngrășămintele chimice pe fond fertilizat cu îngrășăminte organice sau amendat în zonele de deal-munte.

Sub aspectul tendinței de **omogenizare** sau de **decalare** a potențialului productiv al pămîntului, se constată că factorii de intensificare menționați determină o apropiere a nivelurilor de producție pe teritoriul țării la cultura grîului (vezi graficele 1 și 2).

Și la cultura porumbului efectul îngrășămintelor chimice nu se diferențiază în mod deosebit pe teritoriul țării, potențînd în mod relativ egal fertilitatea naturală a pămîntului în fiecare zonă geografică și în ansamblu pe cele trei mari teritorii naturale. Numai că, în cadrul diferitelor combinații de intensificare, aportul îngrășămintelor chimice, aplicate în cultură irigată în zonele de cîmpie, se detașează cu mult de cel determinat de alte combinații de mijloace economice din celelalte zone ale țării.

În acest caz, deci, ca rezultat al procesului de intensificare, potențialul productiv al pămîntului se decalează pe teritoriul țării.

Confruntînd tendințele opuse privind efectul diferențiat pe teritoriu a mijloacelor de intensificare la cele două culturi, respectiv valorificarea superioară de către grîu a îngrășămintelor chimice în combinațiile lor optime cu alți factori de fertilizare pe terenurile mai puțin productive și aportul deosebit al aceluiași principal mijloc de intensificare în cultura irigată

dr. ing. Nicolae BRAȘOVEANU
Institutul de cercetări
pentru economia agrară

(Continuare în pag. 14)

CO

CONDUCERE
ORGANIZARE

DIRECŢII DE PERFECŢIONARE A PREGĂTIRII CADRELOR

REVISTA NOASTRĂ a publicat în numerele 28 din 1974 şi 1 din 1975 rezultatele anchetei organizate în colaborare cu Academia „Ştefan Gheorghiu“ în rîndul primei promoţii de absolvenţi ai „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducerea din economie şi administraţia de stat“. După cum este cunoscut, acest institut a fost înfiinţat în cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu“, ca formă postuniversitară de perfecţionare a cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat, în anul 1971, din iniţiativa secretarului general al partidului nostru tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU.

In legătură cu rezultatele anchetei şi direcţiile de perfecţionare a pregătirii cadrelor de conducere prin intermediul institutului am solicitat un interviu tov. director adjunct Mihail Anastasescu

● V-am ruga să faceţi, pentru început, o caracterizare sintetică a rezultatelor şi utilităţii anchetei.

— Ancheta pe care am organizat-o împreună ne este de mare folos în îmbunătăţirea activităţii noastre a tuturor. **Pentru institut,** concluziile servesc ca parametri de care vom ţine seama în îmbunătăţirea conţinutului şi structurii programelor de învăţămînt, în elaborarea de măsuri pentru mai buna desfăşurare a activităţii noastre didactice. **Pentru ministere, celelalte organe centrale şi pentru unităţile de provenienţă ale cursanţilor** rezultatele pozitive ca şi cele negative, scoase la iveală prin anchetă, constituie, aş putea spune, un preţios îndreptar pentru activitatea de selecţionare şi valorificare a cadrelor trimise la acest curs postuniversitar de perfecţionare. **Absolvenţilor,** ancheta le-a oferit un tablou necesar în cadrul căruia fiecare se poate situa şi poate să-şi pună problema „ce trebuie să facă pentru a-şi valorifica în mai mare măsură fondul de cunoştinţe obţinut şi proiectul elaborat în urma acestor cursuri“. Sintetic vorbind, toţi factorii vizaţi, au avut numai de cîştigat.

Nu trebuie să uităm însă că ancheta s-a adresat primei promoţii. Şi, fără să mă scuz, să „arunc“ lipsurile pe seama începutului, totuşi, trebuie să recunosc faptul că sarcina de a perfecţiona pregătirea unor cadre cu studii superioare şi cu o bogată experienţă în producţie nu este uşoară, că ea incumbă în plus o mare responsabilitate atît pentru noi cît şi pentru factorii împuterniciţi cu selecţionarea cadrelor, mai ales dacă se ţine seama de locul pe care-l ocupă absolvenţii în ierarhia conducerii şi de perspectiva lor în cadrul acesteia.

● Ce se are în vedere, în viitor, pentru realizarea unei mai bune selecţii a cursanţilor ?

— După cum se ştie, Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din octombrie 1971 prevede ca la cursurile institutului nostru să fie admise cadrele care au studii superioare, o vechime în producţie de cel puţin 8 ani, vîrsta, de regulă 40 de ani şi care au acumulat o bogată experienţă în organizarea şi conducerea producţiei şi a muncii, au dovedit o bună pregătire profesională, militează cu fermitate pentru înfăptuirea politicii partidului.

Institutul nostru a urmărit ca cei selecţionaţi pentru a urma cursurile să îndeplinească aceste condiţii. Cu toate acestea, în cele 3 serii de cursanţii care au frecventat pînă acum cursurile, proporţia cadrelor cu funcţii de conducere în ministere şi organe centrale de sinteză, în centrale, trusturi, organe judeţene şi chiar cu funcţii de directori de mari întreprinderi nu a fost suficient de mare. De aceea, Secretariatul C.C. al P.C.R. a stabilit, recent ca, în viitor, pentru cursurile institutului să fie selecţionate cadrele care ocupă funcţii de conducere în unităţi economice (centrale, întreprinderi şi unităţi economice de gradele special, I—V : directori generali, directori generali adjuncţi, directori conducători de unităţi, directori tehnici, ingineri şefi, directori comerciali şi contabili şefi, directori ai direcţiilor funcţionale, şefi de secţii de la marile întreprinderi) din ministere şi celelalte organe centrale şi judeţe (directori generali şi directori generali adjuncţi, directori ai direcţiilor funcţionale, vicepreşedinţi şi secretari ai comitetelor executive ale judeţelor, municipiilor şi oraşelor de categoria I-a). În acelaşi timp, din rîndul şefilor de serviciu va fi recrutat un număr redus de lucrători, şi numai în cazuri bine justificate ; vechimea minimă în specialitate solicitată fiind cea prevăzută pentru funcţiile respective de Legea nr. 12/1971. De altfel, începutul cred că a fost făcut: structura candidaţilor admişi în noua serie — a IV-a — care va începe cursurile în curînd, corespunde acestor cerinţe.

Se are în vedere totodată, pentru seria a V-a, introducerea unei faze de preselecţie, în care cadrele noastre didactice să se deplaseze în unităţile economice pentru a purta discuţii cu viitorii candidaţi, a-i îndruma pentru mai buna lor pregătire în vederea susţinerii examenului de admitere şi alegerea, încă din acest moment, a temei proiectului de absolvire.

Măsurile recent luate de Secretariatul C.C. al P.C.R. subliniază, cred, utilitatea activităţii institutului şi, în acelaşi timp, responsabilitatea care ne-a fost acordată. Iar noi sîntem hotărîţi şi pregătiţi să o ducem la îndeplinire.

O altă direcţie de acţiune pe care de asemenea o avem în vedere, şi pe care aş vrea să o subliniez se referă la faptul că în continuare vom acţiona pentru ca în seriile următoare să fie cuprinse, succesiv, cît mai multe cadre din conducerea aceleaşi întreprinderi sau, pe verticală, din organele superioare întreprinderii — centrală, judeţ, minister — din care sînt recrutaţi cursanţii.

● Ce opinie aveţi în legătură cu posturile pe care absolvenţii le ocupă după absolvirea institutului ? Unde trebuie repartizaţi absolvenţii pentru ca să se înregistreze o valorificare optimă a cunoştinţelor însuşite de ei la cursuri ?

— Să nu uităm că în urma măsurilor luate în ultimii ani pentru îmbunătăţirea organizării şi conducerii unităţilor economiei noastre naţionale s-au petrecut mutaţii importante în numărul şi structura posturilor de conducere, mutaţii care nu puteau ocoli cursanţii noştri — lucrători ai acestor întreprinderi. De regulă, s-a avut în vedere ca funcţiile acestora, în măsura posibilităţilor legale, să fie păstrate. Au fost însă şi unele excepţii, reduse la număr. După cum se ştie una din condiţiile de promovare în funcţiile de conducere in unităţi sau organe centrale este absolvirea institutului (art. 36 şi 45 din Legea nr. 12/1971 privind încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile socialiste de stat). Totul depinde însă, în continuare, de munca, pasiunea şi competenţa dovedite prin rezultate efective de către absolvenţi.

La cea de a doua parte a întrebării răspunsul meu este : în unitatea de unde provin şi în organele ierarhice ale acesteia.

● Cum explicaţi faptul că 59% din cei investigaţi au apreciat că aplică cunoştinţele însuşite „în mică măsură“ sau „deloc“ ?

— Probabil că întrebarea nu a fost fericit formulată. În perioada cursului organizăm evaluări periodice ale gradului de însuşire a cunoştinţelor şi trebuie să vă spun că pînă la absolvire cursanţii sînt supuşi la diverse probe de verificare : lucrări scrise, examene orale, teste, lucrări personale sau în echipă etc. Ca unul care am fost şi sînt în mijlocul cursanţilor, de la admitere pînă la absolvire, şi în multe cazuri sînt în legătură cu ei şi după absolvire, trebuie să vă spun că după parcurgerea programului de învăţămînt se constată la cursanţi un progres vizibil al competenţei lor, în cunoaşterea legilor şi legităţilor economiei socialiste, a politicii partidului şi legislaţiei ţării, în înţelegerea şi interpretarea fenomenelor şi proceselor economico-sociale, în stăpînirea metodelor moderne de organizare şi conducere a întreprinderilor, în modul de a aborda şi soluţiona diversele probleme, în modul în care înţeleg să realizeze cerinţele activităţii de conducere a oamenilor etc.

Fiind vorba de **„cunoştinţe“** este greu de presupus că există vreunul care să le posede şi să nu le aplice. Adevărat că unele metode şi tehnici, din diverse motive, nu pot fi deocamdată aplicate în totalitate în practica curentă a activităţii de conducere a unităţilor noastre economice. Dar, o direcţie importantă a eforturilor cadrelor noastre didactice şi de instruire constă tocmai în a arăta cursanţilor posibilităţile şi modalităţile concrete de utilizare a acestor metode şi tehnici în condiţiile economiei noastre planificate, în a-i deprinde efectiv cu folosirea lor eficace.

● Cum apreciați răspunsurile date de cei chestionați în legătură cu aplicarea proiectelor întocmite ?

— În primul rînd apreciez că lipsește ceva important. Oare titularul proiectului nu are nici un rol în aplicarea sau neaplicarea proiectului ? În al doilea rînd, se cere o precizare : proiectele vin cu soluții de îmbunătățire a activității în cadrul sistemului de conducere pe bază de plan existent și verificat în practica construcției societății noastre socialiste. Că sînt unele greutăți determinate de sistemul (în sens de stil) de conducere al unor cadre, de rutină și nereceptivitate la nou, acestea pot exista fără să fie însă trăsătura caracteristică a conducerii unităților noastre.

● În ce direcții gîndește conducerea institutului să acționeze pentru a ridica nivelul de aplicabilitate și eficiență al proiectelor ?

— Institutul, cursanții, respectiv absolvenții, ca și unitățile beneficiare ale proiectelor sînt cei trei factori care, prin acțiuni conjugate, trebuie să contribuie la ridicarea nivelului de aplicabilitate și la aplicarea efectivă în cît mai mare măsură a soluțiilor preconizate în proiecte.

Pînă în prezent conducerea institutului a acționat pe următoarele planuri în activitatea de elaborare a proiectelor :

— am indicat cursanților să consulte întreprinderile de unde provin asupra problemelor de organizare și conducere care se pun în mod prioritar în fața acestora ;

— pe această bază și ținînd seama de programul de învățămînt și de timpul alocat elaborării proiectului, am reținut tema de care să se ocupe cursantul ;

— temele proiectelor au fost discutate cu fiecare cursant în parte și după ce aceștia și-au elaborat tematicile-cadru le-am dezbătut cu conducerile ministerelor (de regulă la nivelul adjuncților de miniștri) ;

— cursantul a avut obligația de a prezenta tema și tematica în colectivul de conducere al unității ; după aceasta, cadrul didactic însărcinat cu îndrumarea proiectului a avut obligația de a încheia convenție cu unitatea respectivă ;

— cerința majoră fixată pentru fiecare proiect a fost : soluționarea problemei care constituie tema acestuia ;

— în final, înainte de depunerea la institut a proiectului, acesta se dezbate în colectivul de conducere al întreprinderii, se face aprecierea scrisă a lui și, după caz, se întocmește graficul de aplicare a măsurilor preconizate.

Consider că practica de pînă acum, în linii mari, trebuie menținută. Va trebui însă să avem în vedere și alte măsuri, cum ar fi :

— stabilirea temelor de proiect, împreună cu întreprinderea, chiar din momentul selecționării și admiterii la institut ; în cazurile în care avem cursanți de la întreprinderile aparținînd de una și aceeași centrală poate că ar fi utilă concentrarea cursanților în cadrul jocurilor de întreprindere în aceeași unitate economică astfel încît să cuprindem mai multe probleme într-o concepție sistematică ;

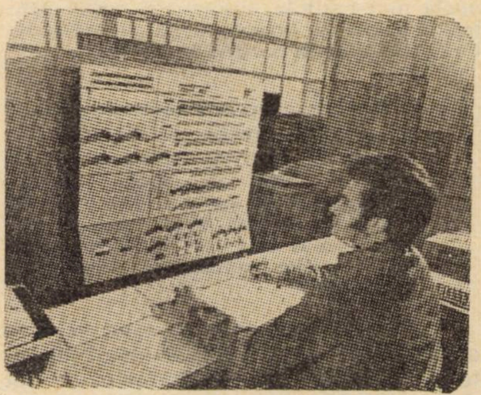

Calculatorul — instrument de lucru obișnuit pentru cursanți

— pentru proiectele de amploare care nu pot fi complet terminate într-o perioadă de trei luni să se asigure continuarea lor, inclusiv prin eforturile de perfecționare și aplicare ale cursanților din seriile următoare ;

— atragerea, în mult mai mare măsură, la această activitate a responsabilității conducerii și personalului din compartimentele de organizare și control din ministere ;

— întrucît absolvenții institutului au dreptul să se înscrie la doctorat fără examen, numai susținînd lucrarea, ar putea fi luată în considerare și ideea ca, pentru înscriere, candidatul să prezinte recomandarea colectivului de muncă în care să se cuprindă și prezentarea stadiului de aplicare a proiectului de absolvire ;

— organizarea, împreună cu fiecare minister, a unor întîlniri periodice cu absolvenții și factorii cu munci de răspundere din întreprinderi și centrale pentru a se examina mersul activității de aplicare a proiectelor, problemele care se ridică și măsurile necesare a fi luate.

— extinderea sistemului de contractare a proiectelor în vederea stimulării și sporirii responsabilității intreprinderilor pentru valorificarea acestor proiecte.

Consider că institutul va trebui să dovedească mai multă operativitate în prezentarea sintetică conducerii superioare de partid și de stat a unor probleme reieșite din proiecte precum și în sesizarea forurilor de resort asupra unor probleme care se cer a fi rezolvate.

Vom gîndi și alte măsuri care să contribuie la stimularea aplicării proiectelor valoroase și avem convingerea că și întreprinderile, centralele, ministerele vor acționa în aceeași direcție fiind în interesul îmbunătățirii activității acestora.

● Cum se va acționa în viitor pentru perfecționarea programelor de învățămînt, a conținutului cursurilor și a modului de predare a cunoștințelor la institut ?

— Planurile și programele de învățămînt ale institutului au fost, serie de serie, îmbunătățite. În acest proces s-a desfășurat o largă consultare a cursanților și absolvenților, a ministerelor și organelor centrale de sinteză economică, urmărindu-se realizarea cît mai deplină a orientărilor stabilite pentru structurarea programelor noastre de învățămînt, prevăzute prin Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din octombrie 1971 cu privire la organizarea Academiei „Ștefan Gheorghiu".

În linii mari, planul de învățămînt pentru seria a IV-a, care începe în curînd cursurile, este construit avînd în vedere următoarea structură : (a) pregătire prin cursuri, dezbateri, aplicații în întreprinderi, institute de cercetări, centre de calcul etc — 7 luni ; (b) elaborarea în echipe, a unor lucrări de diagnostic în unități economice și ale administrației de stat — o lună ; (c) elaborarea și susținerea proiectului de absolvire — 3 luni.

Atît programul de învățămînt cît și materialele didactice sînt concepute și elaborate astfel încît să răspundă noilor cerințe puse în fața cadrelor de conducere prin Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Directivele Congresului al XI-lea, prin cele-

CUM CONDUCEM

Succesul proiectelor de organizare și conducere

CADRELE de conducere din economia noastră națională sînt antrenate permanent în numeroase cursuri și programe de pregătire și perfecționare. în perioada frecventării cărora au obligația să elaboreze o serie de studii și proiecte. Creșterea gradului de utilitate și aplicabilitate al acestora este una din direcțiile spre care se îndreaptă eforturile organelor colective de conducere din unitățile beneficiare, absolvenților, a celor care predau și îndrumă activitatea cursanților. Cum trebuie acționat pentru ca acest obiectiv să fie atins rapid și în cît mai multe cazuri ? O serie de investigații și anchete întreprinse au relevat că următoarele elemente au un rol decisiv :

1. Orientarea temelor proiectelor spre problemele majore ale unităților economice, precizarea strictă a sferei problematice, care de regulă trebuie să fie cît mai restrînsă.

2. Luarea în considerare a vechimii în muncă a cursantului, a experienței sale în domeniul în care va elabora proiectul.

3. Trebuie să existe de la început acordul unanim al tuturor factorilor implicați : conducătorul compartimentului vizat, organul colectiv de conducere a unității economice beneficiare, verigile de coordonare superioară (centrală, minister, organ central de sinteză), organele financiar-bancare, conducătorul proiectului, cursant, care trebuie să acționeze concertat pe parcursul tuturor fazelor tehnologiei de elaborare a proiectului.

4. La proiectarea soluțiilor trebuie să se ia în considerare ansamblul de acte normative în vigoare, sistemul general de conducere și organizare instituționalizat.

5. Temeinicia și multilateralitatea analizei critice sînt premisa și garanția realismului și eficienței soluțiilor.

6. Opțiunea pentru una sau alta din metodele și tehnicile de conducere și organizare trebuie făcută cu mult discernămînt, avîndu-se în vedere posibilitatea efectivă a aplicării în economia noastră, în domeniul respectiv de activitate al unității.

7. Îndrumătorii de proiecte trebuie să fie buni cunoscători ai temelor respective, cu experiență în producție.

lalte documente ale recentului Congres al partidului, prin indicațiile personale ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prin mai buna gospodărire a fondului de timp, prin îmbunătățirea proporției dintre expuneri, dezbateri și aplicații în favoarea acestora două din urmă, prin măsurile luate pentru intensificarea studiului individual, s-a reușit redimensionarea unor moduluri (a căror profundă cunoaștere este absolut necesară conducătorilor de unități) ca : întreprinderea în mecanismul de conducere planificată a economiei naționale, căi și metode de înfăptuire a cerințelor determinate de caracteristica etapei 1976—1980 — cincinalul revoluției tehnico-științifice —, psihologia muncii de conducere, legislație, bazele dreptului comerțului internațional, tehnica operațiunilor economico-financiare cu străinătatea, analiza economică-financiară, informatică și modelarea proceselor economice, prognoză, marketing, noutăți și tendințe în știință, tehnică și tehnologie etc.

Sînt prevăzute pentru fiecare secție a institutului în parte, cursuri de specializare, la alegere, care vor permite cursanților adîncirea unor domenii care-i interesează. Ca și la seriile trecute cursanții au posibilitatea de a urma cursuri de însușire a limbilor străine.

Vom acționa, totodată, pentru atragerea în mai mare măsură a miniștrilor, a cadrelor de specialiști din ministere și organe centrale de sinteză economică, a oamenilor de știință la susținerea programelor de învățămînt ale institutului.

Sîntem preocupați, și am luat unele măsuri pentru realizarea integrării învățămîntului cu cercetarea și producția. Dacă în seriile precedente nu am reușit să atragem cursanții în activități de cercetare, altele decît prin unele referate pe probleme, diagnostic sau proiecte, în prezent, avem un program precis de cercetare, pe care îl vom realiza începînd cu seria IV-a

● Ce mai trebuie întreprins, după opinia dv., pentru sporirea cantitativă și calitativă a relațiilor institut-absolvenți ?

— Sub acest aspect avem multe lucruri de făcut. În Biroul Consiliului de conducere al Academiei s-au discutat, de mai multe ori aceste probleme și sînt unele acțiuni și măsuri deja proiectate. Înscrierea la doctorat a unui număr mare de absolvenți ai seriei a I-a și a II-a este de pildă o formă de continuare a relațiilor absolvenți-institut. De asemenea, avem în vedere organizarea unor întîlniri pe centre, sub forma unor sesiuni de comunicări, schimburi de experiență, conferințe pe probleme de actualitate pe care să le prezinte cadrele noastre la institut sau în cadrul școlilor interjudețene. Vom căuta să asigurăm, în limită posibilităților, informarea absolvenților cu diverse lucrări și publicații care se editează în Academie. Vom apela mai mult la absolvenții noștri pentru a participa la susținerea programului de învățămînt în secțiile institutului.

● Cum apreciați acțiunile revistei noastre în direcția prezentării activității de perfecționare a pregătirii cadrelor din Academia „Ștefan Gheorghiu“ și ce considerați că ar trebui să facem, după opinia dv., pentru a fi mai de folos cursanților, absolvenților, unităților economiei naționale?

— Publicarea în sinteză a unor proiecte ale absolvenților ca și efectuarea de anchete în rîndul acestora considerăm că au fost de un real folos nu numai pentru prezentarea activității de pregătire a cadrelor, dar și pentru promovarea unor soluții, metode și tehnici de organizare și conducere, pentru impulsionarea conducerilor de unități economice în aplicarea proiectelor întocmite de absolvenți.

Anchetele pe care „Revista Economică“ le-a întreprins, așa cum am spus la început, sînt folositoare activității noastre, știut fiind faptul că cea mai bună evaluare a calității muncii de perfecționare a pregătirii cadrelor o constituie rezultatele pe care acestea le obțin la locurile lor de muncă, progresele pe care le înregistrează în activitatea lor.

Considerăm că publicarea în coloanele revistei a unor schimburi de păreri, a unor sinteze ale comunicărilor care vor fi prezentate la manifestările științifice pe care le vom organiza, a unor noutăți bibliografice pe probleme de organizare și conducere vor fi de folos cursanților și absolvenților. Institutul se va preocupa pentru a mări participarea acestora cu materiale necesar a fi cunoscute de cei interesați.

● Vedeți necesară și utilă reluarea anchetei pentru viitoarele promoții ale institutului ?

— Cred nu numai că este necesară dar și utilă reluarea anchetei pentru celelalte serii, asigurîndu-vă de tot concursul și mulțumirile noastre.

Interviu realizat de
Iulian BĂDIN

FONDUL FUNCIAR

(Urmare din pag. 11)

a porumbului în regiunile cu o fertilitate naturală mai ridicată **ajungem la concluzia necesității amplasării grîului într-o proporție mai mare în zonele de deal și deal-munte și a porumbului în zonele de șes.**

O astfel de tendință în reorientarea amplasării grîului și porumbului — ca efect al schimbării condițiilor ecologice pe teritoriu, sub influența factorilor de intensificare — se observă în activitatea practică de planificare pe teritoriu a producției agricole și este și mai pregnant reflectată în lucrările de zonare.

SINTETIZÎND, ajungem la concluzii utile, importante sub aspect practic.

În condiții de neirigare, procesul de fertilizare și amendare determină o tendință de omogenizare a nivelului fertilității naturale a pămîntului pe teritoriul țării. În cultura irigată are loc o decalare pronunțată a potențialului productiv al pămîntului față de cultura irigată. Aceste constatări impun reconsiderarea fundamentării plafoanelor de producție în cadrul planificării teritoriale a producției agricole.

În ce privește folosirea rațională a mijloacelor de producție se relevă aportul lor deosebit în cadrul combinațiilor zonale optime. Optimizarea folosirii îngrășămintelor chimice pe teritoriu presupune următoarea ordine de priorități : 1 — în zonele de șes (în condiții de irigare) ; 2 — în zonele de deal-munte (în cultură neirigată) ; 3 — în restul teritoriului (în regim neirigat).

CUM CONDUCEM

8. Este de preferat ca executarea proiectelor să fie încredințată cadrelor recrutate din unitățile beneficiare, care, după definitivarea și avizarea soluțiilor, să participe direct la implementarea variantelor propuse.

9. Conducătorii proiectelor, ca și cursanții trebuie să aibă în vedere posibilitatea proiectării mai multor variante de soluții, care să ia în considerare atît posibilitatea de aplicare imediată a acestora, dar și pe cea perspectivă, în funcție de dezvoltarea unității, ca și tendințele viitoare ale tehnologiei, diferitelor domenii științifice, produselor, cerințelor beneficiarilor etc.

10. La avizarea finală a proiectelor, trebuie să existe o deplină convergență a opiniilor tuturor factorilor ce și-au dat acordul în faza inițială.

11. Organele de conducere colectivă din unități trebuie să verifice măsura în care fazele de implementare prevăzute pot fi respectate, dacă resursele necesare de alocat sînt disponibile la datele prevăzute, iar responsabilitățile sînt corect precizate.

12. O atenție deosebită trebuie acordată sensibilizării prealabile a lucrătorilor, explicîndu-li-se și motivîndu-li-se necesitatea aplicării noilor variante și metodele propuse prin proiect. În același sens trebuie acționat și pentru crearea condițiilor materiale necesare aplicării la timp, și întocmai a variantelor de soluții.

13. Este deosebit de utilă instituirea unui sistem diferențiat de calificative la absolvire, care să indice cu exactitate destinația proiectului, („bun pentru aplicare“, „bun pentru documentare“ etc.), ca și aducerea acestor calificative la cunoștința ministerelor economice beneficiare.

14. Toți factorii care și-au dat avizul pentru elaborarea și aplicarea proiectului trebuie să fie antrenați efectiv la aplicarea în practică a soluțiilor, la urmărirea rezultatelor.

15. Aplicarea întocmai a soluțiilor din proiect și analizarea pe parcurs a rezultatelor trebuie să stea în permanență în atenția autorului proiectului, dar și a colaboratorilor antrenați în aplicare, deoarece succesul proiectului depinde nu de ingeniozitatea soluțiilor prevăzute, ci de viabilitatea faptică și de eficiența obținută prin aplicarea acestora.

16. Posibilitatea extinderii și generalizării trebuie să fie în toate cazurile întrevăzută de autori, dar ea se cere să fie și în atenția unităților coordonatoare și cabinetelor teritoriale de organizare.

i. b.

CU PRIVIRE LA NATURA ACTUALEI CRIZE A ECONOMIEI CAPITALISTE *)

ANUL 1974 a pus în lumină, cu toată forța, contradicțiile economiei capitaliste, fenomenele de criză putînd fi identificate „cu ochiul liber“. Creșterea economică, stabilitatea monetară, ocuparea brațelor de muncă și echilibrul balanței de plăți sînt laturi ale unui „pătrat magic“ pe care nici practica, nici teoria economică burgheză nu le pot armoniza. Această situație își pune amprenta asupra tuturor domeniilor societății burgheze, reflectîndu-se în mod specific și în gîndirea economică.

Inegalitățile sociale și fenomenele de criză din interiorul fiecărei țări capitaliste se conjugă cu accentuarea decalajelor economice pe scară internațională făcînd și mai vulnerabilă economia țărilor capitaliste și afectînd economia mondială în ansamblul ei. Sînt numeroase fenomenele de criză și există un larg consens în a le recunoaște, dar o mare diversitate în privința interpretării cauzelor, a naturii, a perspectivelor soluționării ei.

În Programul partidului nostru se dă un răspuns științific fundamentat acestor probleme. „Viața arată că imperialismul, capitalismul în general, nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, că politica sa economică duce la risipă de bunuri materiale și de forță de muncă, generează crize de energie, de materii prime, crize economice în general, accentuîndu-se inegalitățile pe plan mondial, împărțirea lumii în bogați și săraci“1).

În Raportul prezentat la cel de-al XI-lea Congres al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu rezervă un amplu spațiu analizei crizei actuale a economiei capitaliste, formulînd o teză de mare valoare teoretică și politico-ideologică : „Se poate spune că ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist care cuprinde toate sferele vieții societății și afectează într-o măsură mai mare sau mai mică toate continentele“2).

Pentru a înțelege natura actualei crize a economiei capitaliste, este nevoie ca, odată cu studierea aprofundată a fiecăreia dintre manifestările ei, acestea să fie situate într-un context mai larg — dimensiunea istorică și dimensiunea prospectivă ale analizei fiind intrinsece metodei marxiste de cercetare.

În cadrul textului de față, nu-mi propun să evoc datele, faptele — atît de numeroase și de cunoscute — care ilustrează manifestările actualei crize, ci să contribuie la explicarea naturii acesteia prin evidențierea „coincidenței“, mai bine zis a împletirii, la începutul deceniului al optulea, a cinci procese distincte.

Evoluția capitalismului monopolist de stat

I Actualul stadiu de dezvoltare a capitalismului, capitalismul monopolist de stat, a atins punctul său critic, adică punctul de la care începe faza sa descendentă tocmai la începutul deceniului opt. Nu numai societatea capitalistă în ansamblul ei dar și fiecare din stadiile sale parcurge o fază clasică, ascendentă și una descendentă, de tranziție. Evoluția de ansamblu a societății capitaliste ar putea fi schițată astfel :

1. **stadiul liberei concurențe**
   a) faza clasică pînă la începutul deceniului al optulea al secolului trecut ;
   b) faza descendentă, de tranziție spre dominația monopolurilor private — ultimul sfert al secolului al XIX-lea ;
2. **stadiul inițial al domniei monopolurilor**
   a) faza clasică — primele două decenii ale secolului XX ;
   b) faza descendentă, de tranziție spre capitalismul monopolist de stat — următorul sfert de secol ;
3. **stadiul capitalismului monopolist de stat**
   a) faza clasică — primul sfert de secol postbelic ;
   b) faza descendentă, de tranziție, începînd cu deceniul al optulea.

Capitalismul monopolist de stat este acel stadiu al capitalismului în care se acumulează premisele ca printr-o fază general democrată să se treacă la organizarea socialistă a producției și a întregii vieți sociale în însăși țările capitaliste cele mai dezvoltate3).

După cum arată experiența istorică contradicțiile dintre forțele de producție și relațiile de producție pot fi rezolvate **fie** în cadrul social dat, **fie** — la un anumit moment al acumulărilor cantitative, prin modificarea unora din trăsăturile esențiale ale orînduirii, dar cu menținerea nucleului ei principal (trecerea de la un stadiu la altul al societății respective) **fie** prin trecerea de la o orînduire la alta, atunci cînd contradicțiile nu mai pot fi rezolvate în cadrul social dat.

Aceste trei ipostaze, în care putem identifica acțiunea legii concordanței relațiilor de producție cu caracterul și nivelul forțelor de producție, sînt evidențiate de întreaga istorie economică.

Evoluția orînduirii capitaliste și trecerea de la capitalism la socialism prezintă un tablou edificator din punct de vedere al raporturilor dintre forțele de producție și relațiile de producție. Stadiul liberei concurențe atinge faza sa clasică pe baza mașinismului generînd în deceniile al cincilea, al șaselea și al șaptelea din secolul trecut un boom puternic ; dar însăși această dezvoltare rapidă, care a generat o acumulare rapidă de capital creează la un anumit moment istoric o limită în calea dezvoltării producției capitaliste și a creșterii profitului, deoarece, concomitent cu creșterea compoziției organice a capitalului are loc accentuarea tendinței de scădere a ratei profitului ; urmează o perioadă de rezolvare capitalistă a contradicțiilor interne ale legilor ratei profitului — dezvoltarea societăților pe acțiuni, exportul de capital, cuceririle coloniale, etc. — adică o fază de destrămare a dominației liberei concurențe și de naștere a dominației monopolurilor.

---

*) Acest studiu va fi supus dezbaterii organizată de laboratorul de economie mondială împreună cu laboratorul pentru studierea progresului istoric la Academia „Ștefan Gheorghiu“, vineri, 14 martie, orele 17,30. Unele din probleme, aci numai schițate, sînt tratate mai larg în lucrarea „Capitalismul monopolist de stat“ aflată sub tipar la Editura politică.

1) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Ed. politică, p. 188.

2) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., București, Ed. politică, 1974, p. 14.

3) Desigur, trebuie subliniat că este vorba de o schemă logică și că fiecare țară înregistrează o evoluție care nu se poate înscrie cu exactitate în limitele cronologice schițate mai sus. Dimpotrivă, istoria a demonstrat că nu este necesar ca fiecare popor să parcurgă succesiv toate stadiile și fazele societăților care s-au succedat de-a lungul timpului.

Verificarea statistică minuțioasă a acestei teze cere o cercetare în sine ; pentru nevoile demonstrării legăturii dintre stadiile orînduirii capitaliste și fazele ciclului secular, m-am folosit de cele mai autorizate cercetări de care dispunem la ora actuală și anume aceea a lui Meddison „Economic Growth in the West“, aceea a lui Denison, privitoare la „Creșterea economică în nouă țări vest-europene“, precum și cercetarea fundamentală a lui Mendelsohn „Istoria și teoria crizelor“ în trei volume. La aceasta se adaugă lucrările lui Haberler și Kendrick, precum și P. Boccara, cu un studiu în „Economie et politique“ din 1973. Asupra legăturii dintre fazele ciclului secular și fazele orînduirii capitaliste am revenit în cîteva rînduri — ultima dată în „Probleme Economice“ nr. 5/1971.

În literatura economică există mai multe puncte de vedere cu privire la ciclul secular.

O prezentare a lor poate fi urmărită în lucrarea lui Hansen „Business Cycles and National Income“, 1951, capitolul prim rezervat studierii naturii ciclului economic. Dintre cele patru explicații principale expuse de Hansen cea mai trainică ni se pare a fi aceea care pune la baza mersului ciclului secular progresul tehnic și investițiile reale pe care le determină curba acestuia. Dar aceasta este numai o latură a explicației. Cealaltă latură și principala, după părerea noastră, este tocmai aceea care leagă mișcarea ciclului secular de natura relațiilor de producție capitaliste și anume este vorba de condițiile valorificării capitalului, ale acumulării lui, problemă tratată de Marx atît în secțiunea a șaptea a primului volum din „Capitalul“ cît și în volumul al treilea, în special capitolul 15. Tocmai mișcarea valorificării capitalului, a ratei acumulării a ratei plusvalorii și deci și a ratei profitului explică, atît perioadele de ascensiune a producției cît și perioadele de recesiune cronică și, totodată, impulsul care marchează trecerea de la un stadiu de recesiune la un stadiu de creștere. Progresul tehnic și investițiile constituie, așadar, doar baza materială a mișcării ciclice determinată în primul rînd de condițiile sociale ale dezvoltării economiei capitaliste.

Caracterul social al forțelor de producție era încă de pe atunci in contradicție cu relațiile capitaliste, dar contradicțiile puteau fi soluționate în cadrul capitalist deoarece acesta dispunea încă de rezerve de dezvoltare, în lărgime și în adîncime, iar **nivelul** real al dezvoltării forțelor de producție și al socializării lor nu conducea încă la forme post capitaliste.

Primele două decenii ale secolului nostru reprezintă faza clasică a dominației monopolurilor, care a fost analizată de Lenin. El a formulat concluzia, confirmată de practică, despre posibilitatea și inevitabilitatea desprinderii treptate din lanțul capitalist a noi și noi țări, și a formulat teza despre tendința transformării capitalismului monopolist in capitalism monopolist de stat. Contradicțiile societății capitaliste au fost ridicate pe un plan superior, au culminat în timpul primului război mondial, iar Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a deschis o nouă eră în istoria omenirii, antrenînd sistemul capitalist în criza sa generală.

Pentru o întreagă epocă istorică a început să coexiste pe scară internațională două forme diferite de producție, cea socialistă și cea capitalistă. În cele două decenii interbelice pe fondul dezvoltării economice rapide a economiei primului stat socialist, au ieșit cu pregnanță în evidență limitele pe care înseși monopolurile le pun în calea dezvoltării producției, generînd stagnarea prelungită și criza deosebit de profundă din anii 1929—1933.

Rezolvarea capitalistă a acestor contradicții a constat în transformarea treptată a capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat, care, în plan strict economic se explică prin sustragerea unei părți masive — (actualmente circa o treime) — din capitalul social, al cărui circuit nu mai este reglementat, exclusiv, pe baza ratei profitului și tocmai prin această sustragere se creează posibilitățile pentru valorificarea celeilalte părți a capitalului social, pentru accentuarea acumulărilor, investițiilor și creșterea profiturilor monopolurilor private.

În faza sa clasică capitalismul monopolist de stat și-a dovedit capacitatea de a integra revoluția tehnico-științifică, de a ține piept ritmului de creștere economică obținut de țările socialiste dar nu a avut capacitatea de a umaniza această creștere, de a o scoate de sub imperiul profitului, de a o subordona satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii, de a asigura ridicarea tuturor popoarelor, ci dimpotrivă a transformat revoluția tehnico-științifică — în sine un instrument de comprimare a etapelor istorice pentru popoarele rămase în urmă într-un instrument de perpetuare și adîncire a decalajelor. Creșterea economică mai accentuată a țărilor capitaliste dezvoltate de-a lungul primului sfert de secol postbelic, adică în faza clasică a capitalismului monopolist de stat a dus capitalismul în pragul unei noi situații, cînd multe din contradicțiile sale nu mai pot fi soluționate în vechiul cadru, nu mai pot fi recuperate prin accelerarea creșterii ; dimpotrivă, accentuarea creșterii în actuala fază creează probleme de o gravitate deosebită — înainte de toate inflația galopantă.

Începutul deceniului actual evidențiază cu putere limitele economice ale capitalismului monopolist de stat, anume că contradicțiile generate de dezvoltarea forțelor de producție nu sînt cu nimic mai puțin grave decît contradicțiile generate de stagnarea economică din perioada interbelică. Și tocmai dezvoltarea accentuată a forțelor de producție din faza clasică a capitalismului monopolist de stat a făcut ca noile contradicții să nu mai poată fi soluționate în cadrul capitalist, ca nivelul acestor forțe de producție să ceară în mod direct o altă organizare socială.

Prima particularitate a actualei crize a economiei capitaliste provine din intrarea capitalismului monopolist de stat în faza sa descendentă în virtutea contradicțiilor interne ale acumulării și reproducției capitaliste precum și ale contradicțiilor capitalismului, ca sistem mondial.

Dialectica ciclurilor economice

II Toate cele trei **cicluri economice** pe care le putem identifica în stadiul capitalismului monopolist de stat — „secular", „decenal" și inflațional — ating punctul lor critic (punctul de la care încep fazele de criză), la începutul actualului deceniu.

1). **Ciclul „secular".** Pe deasupra interpretărilor teoretice diferite, datele arată că în evoluția economiei capitaliste, pe lîngă fluctuațiile conjuncturale și pe lîngă ciclul „decenal" cu cunoscutele-i patru faze poate fi identificat un ciclu de lungă durată, avînd două faze distincte : o fază ascendentă, în care are loc un ritm înalt de creștere, o accentuare a ritmului investițiilor, a profiturilor etc. și o fază descendentă, cînd are loc încetinirea ritmului de creștere, a investițiilor etc. Alternarea acestor două faze poate fi urmărită pe o îndelungată perioadă, dar vom începe de acolo de unde datele sînt mai certe. Astfel, anii 1843—1873 reprezintă o perioadă ascendentă pentru ca următorul sfert de secol să reprezinte o fază descendentă, stagnantă a ciclului „secular". Următoarele două decenii reprezintă din nou o perioadă de accentuare a ritmului de creștere a investițiilor, a profiturilor ; deceniile interbelice pînă în 1938 (și respectiv 1948 cînd nivelul antebelic a fost în linii mari atins) reprezintă o fază descendentă, stagnantă a ciclului „secular". Primul sfert de secol postbelic a reprezentat pentru economia capitalistă ceea ce putem denumi fază ascendentă a ciclului „secular", pentru ca sfîrșitul celui de-al șaptelea și începutul celui de-al optulea deceniu să marcheze, după indiciile de care dispunem pînă în prezent, începutul fazei descendente a ciclului „secular".

Putem constata o „coincidență" frapantă care nu poate scăpa atenției cercetătorilor între fazele ascendente ale ciclului „secular" și fazele clasice ale stadiilor pe care le-a parcurs capitalismul în evoluția sa. Astfel, stadiul liberei concurențe cunoaște faza sa clasică chiar în intervalul 1843—1873, pentru ca sfertul de secol următor să reprezinte faza de tranziție de la dominația liberei concurențe la dominația monopolurilor private ; a doua fază ascendentă a ciclului „secular", pe care am amintit-o mai sus coincide cu faza clasică a stadiului imperialist analizat de Lenin, pentru ca faza descendentă a ciclului „secular" (1918—1948) să reprezinte faza de tranziție de la domnia monopolurilor private la capitalismul monopolist de stat. În sfîrșit, ultima fază ascendentă a ciclului „secular", primul sfert de secol postbelic, coincide cu ceea ce am putea denumi faza clasică a capitalismului monopolist de stat, iar noua fază descendentă a ciclului „secular" pare să coincidă cu ceea ce unii economiști marxiști (în special francezi — de pildă, Paul Boccara) denumesc criza capitalismului monopolist de stat.

Împletirea fazei descendente a stadiului capitalismului monopolist de stat cu faza descendentă a ciclului „secular" reprezintă o particularitate de o deosebită insemnătate a actualei crize a capitalismului.

2. **Ciclul „decenal".** Dacă în fazele ascendente ale ciclului „secular" ciclul „decenal" denumit în mod convențional astfel (deoarece el cuprinde 8—10—12 ani) este mai puțin pregnant și în orice caz fazele lui descendente (adică crizele și depresiunile) sînt mai rare și mai puțin profunde, în fazele descendente ale ciclului „secular" ciclul „decenal" se profilează cu mai mare pregnanță, iar fazele lui descendente ocupă o pondere mai ridicată și au o profunzime mai mare. De altfel, una dintre explicațiile profunzimii deosebite a crizei din 1929—1933 constă tocmai în faptul că ea s-a grefat pe faza descendentă a ciclului „secular" și pe faza descendentă a stadiului monopolurilor private, conjugîndu-se în același timp cu desfășurarea din plin a crizei de ansamblu a sistemului capitalist. Pe de altă parte, dacă în sfertul de secol postbelic ciclul „decenal" la scara economiei mondiale capitaliste a fost mai puțin prezent și dacă în această perioadă sincronismul fazelor ciclului decenal a fost deteriorat sau chiar înlăturat (iar unii economiști, inclusiv dintre cei marxiști s-au grăbit iarăși să declare ciclul și crizele ca fenomen perimat), aceasta se explică tocmai prin faptul că ele s-au grefat pe fazele ascendente ale ciclului „secular" și ale stadiului capitalismului monopolist de stat, contradicțiile fiind absorbite prin accelerarea creșterii economice, pe principiul „echilibrului bicicletei".

Cifrele sînt deosebit de grăitoare : în perioada 1843—1873 au loc 21 de ani de creștere și 10 ani de depresiuni scurte și slabe, pentru ca în 1874—1894 să aibă loc 6 ani de creștere și 15 ani de depresiune. În perioada 1895—1913 avem de-a face doar cu 4 ani de depresiune și cu 15 ani de creștere, în 1918—1939 aproape jumătate din cele 250 de luni au fost luni de depresiune în timp ce în perioada 1950—1970 acest procentaj s-a redus la aproape 20%.

În noua fază în care a intrat economia capitalistă odată cu cel de-al optulea deceniu, putem aștepta o reînvigorare a ciclului decenal, creșterea ponderii crizelor și depresiunilor și chiar o tendință de resincronizare a fazelor ciclului economic mondial capitalist — fără ca aceasta, firește, să însemne desigur o reeditare a modelului crizei din 1929—1933.

Din accentuarea ciclului „decenal" și a posibilității creșterii ponderii fazelor lui descendente decurge o altă particularitate a actualei crize a capitalismului.

3. **Ciclul inflațional.** În faza ascendentă a ciclului „secular" care a urmat celui de-al doilea război mondial, cînd capitalismul monopolist s-a transformat în capitalism monopolist de stat datorită intervenției masive a statului în mecanismul economic. am avut de-a face cu un ciclu de tip nou, care poate fi analizat pe exemplul fiecăreia dintre țările capitaliste dezvoltate : un boom insoțit de inflație, alternînd cu frînarea inflației, însoțită însă de stagnare economică și de creșterea șomajului. Acest ciclu specific a atins punctul său critic — faza stagflației — la începutul deceniului al optulea și de aici decurge o nouă particularitate a actualei crize a capitalismului.

III Spre deosebire de toate cele trei tipuri de crize menționate mai sus, care au o ciclicitate și o bază materială a ciclicității, apar acum o serie de crize care se caracterizează prin absența bazei materiale a ciclicității, avem în vedere crizele de materii prime, de energie etc. Desigur, geneza acestor crize rezidă în ordinea economică instaurată de capitalism, în dezvoltarea unor state pe seama altora, în politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Este, de asemenea, evident, că declanșarea acestor crize agravează în mod dramatic contradicțiile economiei burgheze punînd în evidență limita organizării producției pe baza profitului capitalist. Declanșarea spectaculoasă a acestor crize constituie o trăsătură deosebit de importantă a actualei crize a capitalismului. Pe de altă parte, este totodată evident că aceste crize afectează însăși evoluția economică generală, se reflectă, în ultimă instanță, într-o măsură mai mare sau mai mică, asupra economiei tuturor statelor.

IV Criza economiei capitaliste ca **economie mondială,** constă în esență în faptul că orînduirea capitalistă care în decurs de secole s-a dovedit incapabilă să asigure o dezvoltare echitabilă pentru toate popoarele lumii propulsînd doar cîteva țări, cu prețul spolierii majorității țărilor, în actualul stadiu transformă însăși revoluția tehnico-științifică (care reprezintă — în sine — instrumentul de comprimare a etapelor istorice necesare înlăturării înapoierii economice) într-un instrument de perpetuare și chiar de adîncire a decalajelor economice și tehnologice. Ceea ce este nou este faptul că înseși metropolele, beneficiare de-a lungul secolelor de organizarea capitalistă a economiei mondiale, se găsesc actualmente în fața unor „blocaje“. Pe de altă parte, criza economiei capitaliste ca economie mondială provine din faptul că mecanismul ei de funcționare nu a ținut pasul cu marile mutații care au survenit în configurația economică și social-politică a lumii contemporane, sub influența conjugată a celor trei mari revoluții cărora le sîntem contemporani : revoluția socialistă, revoluția de eliberare națională, revoluția tehnico-științifică, acest mecanism purtînd încă pecetea vechilor stări de lucruri imperialiste și colonialiste. Transformările revoluționare care au avut loc nu pot să nu-și spună, în ultimă instanță, cuvîntul și actuala stare de lucruri, prin lupta forțelor înaintate, va fi înlăturată, cedînd locul unei noi ordini economice internaționale, atît de cuprinzător caracterizate în cele 10 puncte cuprinse în Raportul prezentat la al XI-lea Congres al partidului nostru. Tocmai ca economie mondială, economia capitalistă se dovedește, înainte de toate, istoricește perimată și criza sistemului valutar și a altor sisteme (vamal, comercial, etc.) nu au doar o determinare tehnico-economică și nu în primul rînd o determinare tehnico-economică, ci înainte de toate se datoresc faptului că marile mutații din economia mondială nu și-au găsit reflectarea corespunzătoare în acest mecanism.

Pe bună dreptate, în raportul prezentat la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„Este evident că fenomenele actualei crize economico-financiare, cu toate urmările sale, sînt consecința dezvoltării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări. Aceste stări de lucruri pun cu putere în evidență necesitatea soluționării problemelor pe baza principiilor egalității, cu participarea tuturor statelor, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, a democratizării relațiilor internaționale, a elaborării unor noi norme de drept internațional, corespunzător schimbărilor produse în lume“**[1]. **Criza mecanismului economiei mondiale capitaliste** fundat pe profunde inechități, conferă una din cele mai importante trăsături specifice ale actualei crize a economiei capitaliste.

Noua fază a crizei generale a capitalismului

Toate cele patru crize de natură **economică** amintite mai sus se grefează pe o nouă fază a crizei generale care cuprinde **toate** sferele vieții societății capitaliste și afectează într-o măsură mai mare sau mai mică toate continentele. Importanța tezei despre noua fază a crizei generale cuprinse în documentele programatice ale partidului nostru, este deosebită.

Interpretarea crizei generale a capitalismului în sensul restrîngerii proporțiilor reproducției, etc. s-a dovedit inconsistentă ; viața a demonstrat că, în condițiile capitalismului, însăși creșterea economică mai înaltă conduce, și nu poate să nu conducă, la accentuarea contradicțiilor. Pe de altă parte, sub influența boom-ului din unele țări capitaliste dezvoltate de-a lungul primelor două decenii postbelice a existat și tendința de a abandona conceptul de criză generală ca atare.

Aș remarca, în context, că fazele pe care le parcurge criza generală în desfășurarea sa sînt intim legate atît de stadiile și fazele parcurse de societatea capitalistă, cît și de schimbarea raporturilor de forță pe arena mondială. Începută în anii primului război mondial, declanșată ca atare odată cu victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, criza generală cuprinde, ca primă fază a sa, întreaga perioadă a transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat, încheindu-se cu înfrîngerea Germaniei hitleriste și cu revoluțiile socialiste din cunoscutele țări europene și asiatice. Noua schimbare a raporturilor de forță, determinată de victoria revoluției în China, în celelalte țări socialiste și formarea sistemului socialist mondial, marchează începutul celei de-a doua faze a crizei generale, care coincide cu faza clasică a capitalismului monopolist de stat în țările capitalismului dezvoltat. În decursul următoarelor două decenii au loc mai mari mutații atît pe scară internațională, cît și în interiorul țărilor capitaliste dezvoltate. Victoriile obținute de țările socialiste, destrămarea imperiilor coloniale și apariția unui mare număr de noi state care luptă pentru independență economică și politică, ascuțirea deosebită a contradicțiilor interne și internaționale ale economiei capitaliste, marile bătălii sociale din unele țări capitaliste, îndeosebi la sfîrșitul deceniului precedent, crahul politicii de forță pus în lumină de lupta purtată de poporul vietnamez împotriva agresorilor americani, agravarea crizei în alte domenii au condus societatea burgheză, la începutul deceniului actual în pragul unei noi situații, în care, confruntată cu marile probleme care se ridică în fața omenirii își dezvăluie din plin caracterul istoricește perimat ; criza sistemului capitalist intră astfel într-o nouă fază a sa.

În perioada crizei generale se împletesc și se întretaie două tendințe : aceea a creșterii economice în ritm rapid cu aceea a stagnării ; în unele faze prevalează o tendință, în alte faze — cealaltă. În faza nouă actuală a crizei generale a capitalismului sînt temeiuri să considerăm că se va accentua tendința de stagnare ; dar extremele amintite mai sus în privința interpretării crizei generale trebuie evitate, în speță trebuie avute în vedere și contratendințele, care acționează de fiecare dată și care vor acționa fără îndoială și în actuala fază.

Care sînt perspectivele depășirii actualei crize din economia capitalistă ? În lumina celor tratate anterior, se impune delimitarea cîtorva aspecte. Înainte de toate este vorba de faptul că se împletesc elementele de criză economică ciclică cu elemente de criză structurală ; pe de altă parte, rezolvarea actualei crize comportă atît probleme de ordin intern ale țărilor capitalismului dezvoltat, cît și probleme care se pun la scară internațională, planetară. În condițiile actualei revoluții științifice-tehnice, cînd hotărîrile economice pe termen scurt au repercusiuni de lungă durată, ale accentuării interdependențelor economice dintre state, toate planurile amintite mai sus se interferează, se împletesc tot mai strîns ; totuși ele au și o relativă autonomie, de aceea încercarea de a le privi și separat este justificată.

În primul rînd, actuala **criză ciclică** din economia capitalistă este de presupus că va fi resorbită și că se va reuși să se asigure o intensificare a investițiilor și a creșterii economice față de anul 1974 — începutul anului 1975. Încercarea de a împăca exigențele dezvoltării actualelor forțe de producție cu profitul capitalist ca scop principal al producției va genera în continuare contradicții profunde, care vor măcina mecanismul reproducției și eficiența măsurilor de politică economică preconizate, creînd premisele unor noi crize ciclice. Ținînd cont de faptul că mișcarea fazelor ciclului „decenal“ se va produce pe fondul fazei descendente a ciclului „secular“ și în condițiile accentuării acțiunii ciclului inflațional, măsurile de impulsionare a vieții economice în țările capitaliste dezvoltate este de presupus că nu vor atinge, sub raportul ritmurilor de creștere, performanțele din perioada precedentă, că ponderea fazelor de avînt și înviorare va fi în scădere.

În același timp, faptul că țările socialiste dețin de pe acum circa 40% din producția mondială, dar cu mult mai puțin în schimburile economice internaționale, reprezintă o rezervă importantă pentru extinderea relațiilor economice „Est-Vest“. Ținînd cont de stabilitatea piețelor țărilor socialiste, de dinamismul, echilibrul și planicitatea ce caracterizează dezvoltarea acestora, putem considera că extinderea relațiilor economice Est-Vest va putea constitui un factor cu acțiune contrară stagnării producției în țările capitaliste dezvoltate. Desigur, această împrejurare va constitui totodată un factor de îngrădire și eliminare a monopolului imperialist asupra piețelor internaționale de mărfuri, capitaluri, tehnologii, dînd o nouă perspectivă soluționării problemelor pe care crizele generate de capitalism le ridică în fața omenirii.

De asemenea, după cum cucerirea independenței politice de către un mare număr de noi state în faza precedentă nu a fost un factor de restrîngere a pieței pentru țările capitaliste dezvoltate, în noua fază problemele lichidării subdezvoltării vor putea, într-un anumit context — al instaurării unei noi ordini economice internaționale — să constituie un factor de impulsionare a conjuncturii în înseși țările capitaliste dezvoltate ; în acest sens sumele acumulate de țările producătoare de petrol ar putea conduce atît la accentuarea investițiilor în propriile țări, cu import de utilaje și tehnologii, precum și a investițiilor în țările dezvoltate.

În sfîrșit, programele antipoluare, programele sociale propuse de forțele muncitorești și antimonopoliste vor putea, de asemenea, constitui pîrghii importante ale unei noi expansiuni de durată în țările capitaliste dezvoltate.

Pe plan intern, această nouă fază ascendentă a ciclului „secular“ ar putea însemna, pentru unele țări, o fază de instaurare și dezvoltare a unei democrații noi, în care, așa cum subliniază documentele partidelor comuniste și muncitorești din țările respective, vîrfurile monopoliste vor fi naționalizate, gestiunea sectorului statal va fi democratizată, planificarea va fi scoasă de sub exigențele asigurării profiturilor ridicate pentru marile companii monopoliste.

În alte țări, ar putea fi vorba de o reacție „neocapitalistă“ la cerințele actualelor forțe de producție, de o nouă încercare de adaptare a acestor relații la caracterul și nivelul forțelor de producție contemporane. Nu va mai fi vorba de o nouă fază clasică a unui nou stadiu al societății burgheze, ci de o fază de profunde distorsiuni și contradicții, de o nouă adîncire calitativă a crizei generale a capitalismului.

După cum economia feudală — o economie prin definiție naturală — încerca să se adapteze la cerințele pieței interne și internaționale, la fel și economia capitalistă în această ultimă fază, rămînînd o economie de tip privat, sub impulsul cerin-

prof. T. POSTOLACHE

(Continuare în pag. 24)

---

[1] Nicolae Ceaușescu, „Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român“, București, Editura politică, 1974, p. 34.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Programarea nonliniară şi aportul economiei la dezvoltarea gîndirii matematice

PROGRAMAREA liniară – ca metodă matematică de rezolvare a unor probleme de optimizare – şi-a găsit o largă aplicare în domeniul economic. Din nefericire, realitatea economică nu este totdeauna liniară, adică nu poate fi formalizată matematic recurgînd numai la ecuaţii de gradul întîi. De aici, limitele aplicării programării liniare în economie. Pentru a depăşi acest impas, matematicienii se străduiesc să dezvolte programarea nonliniară.

Este deci evident interesul pe care îl reprezintă pentru economişti recenta lucrare consacrată programării nonliniare a economistului matematician ungur Béla Martos *). Doctor în matematică, Béla Martos are o îndelungată activitate în cadrul unor instituţii economice (printre care şi Comitetul de Stat al Planificării din R.P. Ungară), din anul 1962 fiind conducătorul unui colectiv de cercetare la Institutul de economie al Academiei Ungare de Ştiinţe. Preocupările sale în sfera aplicării metodelor matematice în economie sînt reflectate în articolele publicate despre utilizarea matematicii în planificarea economiei naţionale şi aplicaţiile economice ale teoriei comenzii automate. Totodată, el este redactorul şef al revistei ungare de economie matematică **SZIGMA.**

Cartea lui Béla Martos **Programarea nonliniară. Teorie şi metode** are marea calitate de a oferi economiştilor posibilitatea de a cunoaşte teoria şi metodele programării nonliniare cu un efort relativ moderat (presupunîndu-se cunoscute elemente de teoria mulţimilor şi programare liniară), deoarece nivelul de abstractizare nu este atît de înalt, cum se întîlneşte în lucrările de matematică destinate exclusiv pentru uzul matematicienilor. Autorul reuşeşte să facă accesibilă economiştilor tehnica programării nonliniare, fără să afecteze rigurozitatea ştiinţifică a textului şi fără să economisească demonstraţiile la teoremele enunţate. Totodată, notele bibliografice care însoţesc fiecare capitol informează cititorul despre sursele problematicii respective, indicîndu-i şi alte surse care abordează probleme conexe cu cea tratată.

Metodele programării nonliniare nu au ajuns încă la un nivel de fundamentare teoretică şi la un grad de aplicabilitate practică, comparabile cu cele ale programării liniare. În consecinţă, subscriem la opinia autorului că „programarea nonliniară este un domeniu relativ nou de cercetare cu mai multe probleme nesoluţionate decît soluţionate". Valoarea ştiinţifică a lucrării este sporită prin faptul că Martos are şi contribuţii matematice originale, rezultate ale cercetărilor sale în domeniul programării optime, pe care le introduce în textul lucrării. Evident că, în calitatea mea de economist, nu îndrăznesc să mă refer la conţinutul matematic al lucrării, ci mă voi limita la cîteva reflecţii economice pe marginea ei.

Deşi lucrarea este consacrată programării nonliniare, ea conţine şi probleme privind programarea liniară, fapt explicat de autor prin teza întru totul justificată că „problema de programare liniară este un tip special al problemelor de programare nonliniară. Aceasta este similar cu includerea noţiunii de linie dreaptă în noţiunea de curbă, deşi curba nu este denumită «nonlinie». Deci, în terminologia noastră, **nonliniaritatea** unei curbe nu înseamnă că aceasta **nu trebuie** să fie liniară, ci numai că **nu este necesar** să fie liniară" (p. 41). Semnificaţia economică a acestei teze matematice este deosebit de rodnică, relevînd că nu este corect a trasa o barieră de netrecut între evoluţia liniară şi nonliniară a proceselor economice; liniaritatea devine un caz particular al nonliniarităţii. Dealtfel, ca să treacă peste dificultăţile implicate de nonliniaritatea unor

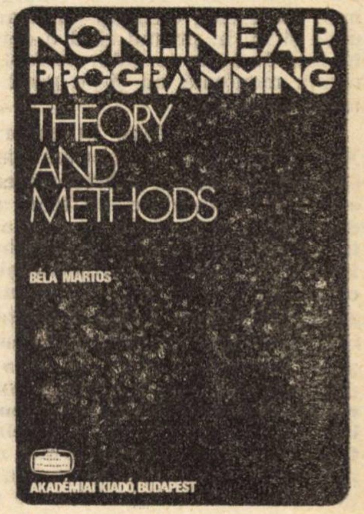
NONLINEAR PROGRAMMING THEORY AND METHODS
BÉLA MARTOS
AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

---

fişe

conducerea modernă în turism

SEMNALĂM o nouă lucrare românească pe tema conducerii moderne, reprezentînd o aplicaţie la un domeniu de activitate dinamic – turismul, o ramură tînără, de perspectivă a economiei naţionale. „Conducerea modernă în turism" (Editura pentru turism, Bucureşti, 1975, 416 p.) suplineşte o simţitoare lacună în literatura de specialitate. Fără a fi didactică, lucrarea reuşeşte să prezinte un evantai larg de probleme ale conducerii turismului. Criteriul de alegere a tematicii fiind: actualitatea ei pentru practica noastră turistică. Autorii, specialişti şi experţi din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu", abordează întreaga complexitate a procesului de decizie, proces în care cunoaşterea şi aplicarea noilor metode şi tehnici de conducere devin o necesitate imperioasă. Sînt prezentate într-o structură unitară, bine închegată: elementele, stilul şi evaluarea eficacităţii conducerii, căile de elaborare a strategiei operaţionale, organizarea într-o concepţie de structură dinamică, deschisă creativităţii şi inovaţiei. Un amplu spaţiu este rezervat — în partea destinată instrumentarului conducerii – marketingului turistic, începînd cu studiul comportamentului, motivaţiei turistului şi pînă la promovarea produsului turistic. Controlul rezultatelor este, de asemenea, abordat pe baza unei profunde cunoaşteri atît a metodelor moderne de gestiune cît şi a nevoilor de perfecţionare a metodologiei ramurii.

În ţările socialiste: o dezvoltare economică echilibrată

● ÎN ARTICOLUL Un niveau equilibré *(Un nivel echilibrat), publicat în* REVUE DE L'ECONOMIE POLONAISE, *nr. 2 (311) din 1975, S. Albinowski apreciază că ţările socialiste ale C.A.E.R. au obţinut în ultimul sfert de veac succese importante în participarea la producţia mondială, în lărgirea cooperării internaţionale, în influenţarea raporturilor mondo-economice, lichidînd în bună măsură înapoierea economică moştenită şi urmărind egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică.*

Ceea ce este mult mai important în dezvoltarea economică de perspectivă a ţărilor socialiste constă însă în modificările structurale, subliniază S.A. Astfel, în timp ce aceste ţări au înregistrat, în perioada 1955–1971, la producţia industriei prelucrătoare şi a industriei extractive ritmuri de 13,7% şi respectiv 10,9%, ţările capitaliste dezvoltate au înregistrat ritmuri de 7,4% şi 3,1%. Întrucît, pentru unitatea suplimentară de valoare a producţiei, investiţia trebuie să fie mai mică în industria prelucrătoare decît în cea extractivă, ţările capitaliste dezvoltate şi-au asigurat cîtva timp o eficienţă relativ înaltă a investiţiilor, precum şi o creştere economică mai ridicată decît înainte, dar, la un moment dat, au intrat în dificultăţi. Problemele cu care se confruntă astăzi ţările capitaliste dezvoltate în legătură cu materiile prime au survenit nu numai fiindcă aceste ţări au practicat în perioada postbelică o gestiune evident de risipă, ci şi fiindcă au neglijat dezvoltarea propriei lor industrii extractive. Iar dacă ameninţarea care emană actualmente din piaţa internaţională a materiilor prime se conturează, cantitativ şi calitativ, mai slab în ţările socialiste, aceasta, conchide S.A., se datoreşte tocmai faptului că aceste ţări au dus o politică de creştere economică armonioasă.

Folosirea simultană a indicatorilor producţiei marfă şi producţiei nete

● ÎN WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT *nr.1 ianuarie 1975, este publicat studiul lui Gerhard Heske* Methodische und praktische Aspekte bei der Anwendung wertmässiger Kennziffern zur Erfassung und Analyse der Produktions — leistung in der Industrie *(Aspecte metodologice şi practice privind utilizarea indicatorilor valorici la determinarea şi analiza producţiei în industrie), în care se abordează problema folosirii simultane a doi indicatori în economia socialistă: producţia marfă şi producţia netă, atît la nivel de întreprindere cît şi la nivelul eco-*

procese economice pe o perioadă mai îndelungată, economiștii matematicieni s-au obișnuit să evite nonliniaritatea, aproximînd curba respectivă prin segmente de dreaptă legate între ele.

Nonliniaritatea nu poate fi însă ignorată în activitatea economică, îndeosebi în calculele de eficiență. Prezumția de liniaritate implică venituri constante indiferent de scara producției ; cînd apar venituri crescătoare sau descrescătoare în funcție de scara producției, este necesar să se treacă la metodele programării nonliniare dacă se caută soluția optimă a problemelor respective.

Prin studiul lucrării lui Béla Martos economiștii vor avea posibilitatea să cunoască acele forme ale funcțiilor obiectiv, precum și ale restricțiilor, pentru care programarea nonliniară oferă algoritme satisfăcătoare de rezolvare a problemelor de optim. Relevăm că există algoritme eficiente pentru cazul funcțiilor obiectiv nonliniare, în cazul liniarității inegalităților care definesc restricțiile. Înțelegerea de către economiști a metodelor programării nonliniare este facilitată de includerea unor exemple instructive numerice de aplicare a algoritmilor de calcul. Desigur că economistul nu se poate substitui matematicianului în soluționarea matematică a problemei de programare, însă el ar trebui să poată susține dialogul cu acesta – condiție indispensabilă în colective de cercetare multidisciplinară.

ESTE UNANIM recunoscut aportul matematicii la dezvoltarea științei economice ; reciproca este acceptată însă cu rezervă. Într-adevăr, istoria științei arată că majoritatea capitolelor matematicii au fost create la „comanda" tehnicii. Este o trăsătură tot mai accentuată a matematicii secolului XX împrejurarea că o serie de capitole ale ei au fost elaborate în legătură directă cu necesitățile economiei, cum ar fi de pildă : programarea matematică în toată complexitatea ei, teoria jocurilor, teoria firelor de așteptare, teoria stocurilor etc. Iată că Béla Martos relevă și contribuția economiei la perfecționarea programării nonliniare : „În primul deceniu al dezvoltării ei (adică, în anii '50) rezultatele din teoria și metodele programării nonliniare erau limitate aproape în întregime la probleme în care restricțiile erau convexe (sau chiar liniare) și funcțiile-obiectiv erau convexe. În anii '60, totuși, s-a recunoscut treptat că, pentru ca majoritatea teoremelor să fie valabile și ca multe din metode să fie aplicabile, se cere numai o proprietate mai slabă a funcțiilor convexe (sau liniare), proprietăți pe care ele le împart cu clase mai largi de funcții. Inspirația a venit de la economia

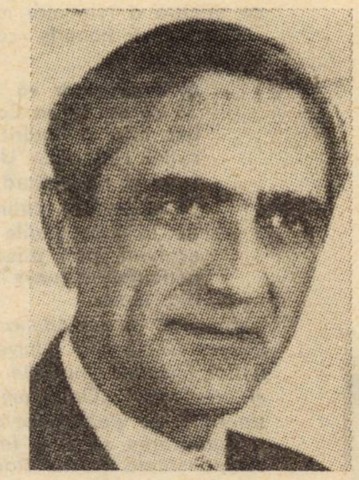

matematică, unde semnificația conceptului de cvasiconvexitate a fost recunoscută înainte de apariția sa în teoria programării nonliniare (p. 44). Într-adevăr, pentru găsirea unor soluții optime la analiza unor cazuri concrete din activitatea economică sînt inutile condițiile restrictive pe care le presupun uneori teoremele abstracte ale matematicii. Experiența economică a autorului i-a permis să sesizeze, mai repede decît matematicienii „puri", posibilitatea „relaxării" unor proprietăți ale funcțiilor (de pildă, condiții de convexitate sau de monotonie), extinzînd astfel sfera lor de aplicabilitate pe plan economic. După părerea noastră, aceasta reprezintă o contribuție substanțială în sfera economiei matematice.

Béla Martos reliefează contrastul dintre condițiile necesare de continuitate ale unei funcții cvasiconvexe și ale unei funcții convexe din **punct de vedere practic** (p. 55). La o problemă de natură economică sau tehnologică se poate aștepta să se întîlnească numai funcții care sînt continue aproape pretutindeni. Funcțiile care nu satisfac această condiție sînt puțin artificiale și dificil de construit. Pe de altă parte, problemele practice implică de obicei o anumită discontinuitate (mai ales datorată indivizibilității obiectelor), ceea ce exclude reprezentarea printr-o funcție convexă. Acesta este unul din motivele pentru care funcțiile cvasiconvexe merită o atenție specială în pofida unor dificultăți de aplicare a lor. După părerea noastră, aceasta reprezintă o contribuție substanțială în sfera economiei matematice.

Lucrarea lui Béla Martos demonstrează convingător că soluționarea problemelor pe care economia le pune matematicii impulsionează progresul ambelor discipline științifice și contribuie la dezvoltarea noii științe care se află la granița dintre ele : economia matematică.

M. HOROVITZ

---

*) Béla Martos. Nonlinear Programming. Theory and Methods, Akadémiai Kiádó, Budapesta, 1975, 279 p.

---

nomiei naționale, susținîndu-se următoarele teze : 1) producția marfă și producția netă trebuie să fie determinate de nivelul economiei naționale în legătură cu echilibrarea produsului social total și a venitului național ; 2) ca indicator fundamental pentru caracterizarea producției, de la nivel de întreprindere pînă la ansamblul industriei, se recomandă în continuare producția marfă industrială, în planificare, în contabilitate și în statistică, deoarece : a) oferă o imagine expresivă a nivelului și dinamicii producției ; b) se poate calcula relativ ușor ; c) se poate determina la scurt timp după încheierea perioadei de producție ; 3) producția netă se poate calcula pentru perioade mai lungi (trimestrial, anual), cu un indicator analitic în contabilitate și în statistică ; 4) pentru ridicarea rolului calitativ al indicatorilor în procesul de conducere și planificare economică este de preferat să nu se lărgească nomenclatorul indicatorilor, ci să se perfecționeze cei existenți.

Aportul serviciilor la venitul național

● *LA RUBRICA „Schimb de păreri" a revistei VOPROSI EKONOMIKI, nr. 2/1975, V. Komarov afirmă, în articolul* Sfera uslug i effektivinost obșcestvennogo proizvodstva *(Sfera serviciilor și eficiența producției sociale), că sursa hotărîtoare a cheltuielilor tot mai mari ale societății pentru dezvoltarea sferei serviciilor este creșterea productivității sociale a muncii în domeniul producției materiale ; permițînd satisfacerea mai amplă a trebuințelor de bunuri materiale cu cheltuieli mai mici, devine posibilă alocarea a tot mai multe resurse materiale și de muncă în sfera serviciilor. La rîndul ei, dezvoltarea acesteia din urmă exercită o influență retroactivă, analizată pe larg în articol, în sensul sporirii eficienței economice a întregului proces de producție. Dar, spune V. K., deși sfera serviciilor aduce o contribuție substanțială la sporirea venitului național și a fondului de consum, acest aport, fie este atribuit în statistica sovietică sferei producției materiale (în cazul caracterului său indirect – învățămînt, servicii medicale etc.), fie este calculat necomplet (în cazul caracterului său direct, deoarece „valoarea" serviciilor este redusă în acest caz la cheltuielile materiale, în timp ce partea cea mai însemnată a ei, legată de cheltuielile de muncă vie, nu este reflectată). Autorul propune să se calculeze „valoarea" serviciilor — la cele cu plată după prețul lor, la cele fără plată după prețul lor de cost social, din care să se scadă cheltuielile materiale.*

Calculul arată că, ținînd seama de această diferență, venitul național al U.R.S.S. ar crește cu 12,5—13%, iar fondul de consum cu 17,5–18%. După autor, această rectificare trebuie făcută, chiar dacă lăsăm la o parte faptul că sfera serviciilor își exercită influența principală asupra producției sociale prin creșterea eficienței muncii în sfera producției materiale.

Spectrul „anilor treizeci"

● *OCUPÎNDU-SE de actuala criză economică din Occident, Michel Bosquet relevă într-un articol, apărut sub titlul* Le spectre des „années trente" *(Spectrul „anilor treizeci"), în revista LE NOUVEL OBSERVATEUR (16—23.II.1975), că în timp ce cercurile patronale și guvernamentale cred, sau se prefac a crede, într-o relansare nu prea îndepărtată (șase luni sau un an) a creșterii economice, experții de pe o parte sau alta a Atlanticului recunosc în prezent că lumea capitalistă a intrat într-o perioadă* depresivă *de lungă durată. Expansiunea aproape neîntreruptă de douăzeci și cinci de ani a luat sfîrșit ca toate cele ce au precedat-o (1848, 1873, 1895, 1913). Vivacitatea fără precedent a expansiunii postbelice a făcut cîtva timp să se creadă că sistemul capitalist a descoperit secretul prosperității nelimitate și că o criză ca aceea din anii treizeci nu se va mai produce niciodată. A fost o eroare, afirmă M.B. Rata șomajului din S.U.A. (8,2%) este egală cu cea din ultimul an antebelic și consilierii economici de la Casa Albă prevăd că cifra de 9% va fi depășită înainte de începutul acestei veri. Deși o ușoară înviorare ar putea interveni cam într-un an, nici o măsură guvernamentală, nici măcar injectarea în 1976 a 70 de miliarde de dolari de deficit bugetar, nu va putea face ca rata șomajului să coboare sub 7,5%. Procesul de reducere a puterii de cumpărare, cu efectul său multiplicator, a și început. Recesiunile marilor țări industriale se vor intercondiționa, adăugîndu-se una la alta sau, mai curînd, multiplicîndu-se.*

fișe

convorbiri economice

cu dr. A. H. BOERMA

O necesitate urgentă: elaborarea unui program pe termen lung de creștere a producției agricole a țărilor în curs de dezvoltare...

Dr. *A. H. BOERMA* s-a născut în Olanda în 1912. În 1934 a absolvit Universitatea de Agricultură Wageningen, fiind specialist în horticultură și economie agrară.

Între 1935—1938 se ocupă în cadrul Organizației Fermierilor Olandei de organizarea cooperativelor agricole și înființarea de școli agricole. Între 1938 și 1946 îndeplinește diferite funcții în aparatul guvernamental, răspunzînd de probleme de alimentație și aprovizionare alimentară.

În 1946 începe activitatea sa internațională, ca membru al Consiliului F.A.O., din partea Olandei, și apoi ca reprezentant regional pentru Europa la F.A O.

În 1960 devine director general adjunct al F.A.O., iar în 1962 director executiv al Programului Alimentar Mondial, organism comun al Națiunilor Unite și F.A.O.

În 1967 a fost ales director general al F.A.O., post pe care-l deține și în prezent ca urmare a reînnoirii mandatului său.

Este doctor honoris causa al mai multor universități.

● Anul viitor va marca împlinirea a 30 de ani de la Conferința de la Quebec care a hotărît înființarea Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.). Dat fiind că activați în cadrul organizației încă de la începuturile ei, v-am ruga să evaluați, prin prisma bogatei dv. experiențe, actuala situație alimentară din lume.

Acum 25 de ani Adunarea Generală O.N.U. adopta Declarația Universală asupra Drepturilor Omului. Unul din articolele declarației proclama: „Orice om are dreptul la un standard de viață adecvat pentru sănătatea și bunăstarea sa și a familiei sale". Printre componentele acestui standard, primul a fost menționat hrana.

Sînt mulți oameni în lume, în special în țările dezvoltate, care privesc aceasta ca o declarație frumoasă. Dar mulți alții, în special în țările sărace, consideră această declarație cu aceleași sentimente, dar ca un obiectiv îndepărtat.

Fapt este că lumea încă nu s-a apropiat niciodată prea mult de punctul în care toți locuitorii săi să poată primi hrană suficientă și adecvată. Nici în trecutul mai îndepărtat, nici în ultimii 25 de ani de cînd s-a adoptat declarația. Ba mai mult, în ultimii ani, după cum probabil știți, situația s-a înrăutățit simțitor. Principalele cauze sînt: reducerea stocurilor mondiale de cereale, ceea ce a mărit dependența de producția unui singur sezon; inflația și creșterea prețurilor ce a dus la sporirea valorii importurilor de cereale ale țărilor în curs de dezvoltare de la 4 milioane dolari în 1972/73 la aproape 10 milioane în 1973/74; creșterea costurilor energiei și efectele propagate ale acestui fenomen (îngrășăminte, mașini etc.)

Deși, poate, aceste evenimente din ultima perioadă au precipitat declanșarea crizei, ele nu constituie cauza esențială a ei. Ceea ce trebuie să avem în vedere în primul rînd este slaba preocupare pentru dezvoltarea agricolă, ca și lipsa banilor pentru a realiza aceasta.

Dacă luăm în considerare ritmul mediu actual de creștere a producției agricole în țările în curs de dezvoltare, se poate estima pentru 1985 un deficit de 80 milioane tone de cereale, deficit care va fi imposibil de acoperit valoric de țările în curs de dezvoltare.

De aici necesitatea urgentă de a se elabora un program pe termen lung de creștere a producției agricole în țările în curs de dezvoltare, necesitatea unor investiții de ordinul miliardelor de dolari, pe an. Aceasta prin efortul propriu, ca și cu asistență externă din partea unor organisme ca Banca Mondială, băncile regionale, a unui fond internațional specializat prin cooperare internațională.

● În prezent se conturează ca un obiectiv al strategiei dezvoltării interdependente a economiei mondiale — securitatea alimentară. Ce eforturi considerați că trebuie depuse la nivel internațional, ca și la cel național.

Noi am fost confruntați cu situații deosebite, spre exemplu în India și Bangladesh, tocmai datorită inexistenței unui sistem pus la punct de securitate alimentară.

În această ordine de idei se impune refacerea stocurilor alimentare în marile țări producătoare pentru a fi pregătiți în eventualitatea unei situații neașteptate. În același timp este necesar să existe o situație centralizată și actualizată continuu asupra nivelului stocurilor prin intermediul unui sistem de informare mondial. Pentru cereale trebuie creată o rezervă mondială de 10—12 milioane tone, care să acopere deficitele înregistrate de unele țări din Asia și Africa.

Bineînțeles că aceste stocuri vor fi constituite, deținute și controlate la nivel național, dar vor fi utilizate prin consultări regulate asupra acțiunilor necesare pentru a soluționa diferitele situații ivite. În realizarea acestui obiectiv un cuvînt greu de spus au marii exportatori de cereale și produse alimentare, dar fiecare țară trebuie să-și constituie propriile sale rezerve, la care să apeleze în primul rînd în caz de dificultăți.

F.A.O. a acordat o mare atenție măsurilor de ajutoare a țărilor în curs de dezvoltare în constituirea propriilor rezerve alimentare. Discuțiile au început încă din noiembrie 1973, cînd Conferința F.A.O. a atras atenția asupra rolului pe care Programul Mondial Alimentar îl poate avea în realizarea acestui obiectiv, dată fiind experiența de 10 ani în distribuția disponibilului alimentar pe beneficiari, în asistența programelor de dezvoltare națională.

Totodată, Banca Mondială și băncile regionale, inclusiv Banca de Dezvoltare Africană și-au exprimat dorința de a finanța elementele de infrastructură ale constituirii stocurilor, ca și cheltuielile pentru formarea inițală a acestor stocuri.

Fondul Monetar Internațional s-a angajat, de asemenea, să sprijine pe termen scurt și mediu balanța de plăți a țărilor în curs de dezvoltare pentru constituirea stocurilor de siguranță. Dar pentru succesul politicii mondiale de securitate alimentară trebuie asigurate și: stabilizarea prețurilor, organizarea mai bună a ajutorului alimentar; o strategie de dezvoltare pe termen lung.

● Așa cum remarca recent președintele Conferinței Mondiale Alimentare, d-l Sayed Marei, în considerarea problemei alimentare mondiale nu se poate face abstracție de eforturile mari făcute de țările în curs de dezvoltare pentru creșterea producției lor agricole, chiar dacă efectele ei au fost într-o mare măsură estompate de creșterea populației. Cum apreciați că ar putea fi amplificat ritmul de creștere a producției agricole în aceste țări?

Și în țări ca India, Pakistan, Bangladesh, Indonezia în care s-a introdus „revoluția verde" au apărut în ultima vreme dificultăți alimentare.

Revoluția verde a însemnat introducerea de tehnologii agricole moderne, bazate pe utilizarea îngrășămintelor, pesticidelor, irigațiilor, mașinilor etc. O tonă de îngrășăminte înseamnă 8 tone de cereale, deci vă dați seama ce înseamnă lipsa pe plan mondial a 1,5 milioane tone de îngrășăminte în prezent.

Actuala lipsă mondială de îngrășăminte și pesticide nu se datorează numai crizei energetice, ci și unei evoluții conjuncturale specifice pe această piață.

Cu cîțiva ani în urmă s-a înregistrat un exces de capacitate în domeniu, ceea ce a făcut ca unele firme să abandoneze producția de îngrășăminte și pesticide. În țările în curs de dezvoltare însă, inutilizarea unor capacități de producție s-a datorat lipsei de energie.

F.A.O. a realizat deja un „pool" al îngrășămintelor pe care intenționăm să-l dezvoltăm în sensul rezoluției Conferinței Mondiale.

Trebuie acționat de asemenea în îmbunătățirea capacităților de depozitare a recoltelor, dezvoltarea transporturilor, dezvoltarea infrastructurii, pregătirea cadrelor. Toate acestea încadrate într-o strategie de intervenție urgentă pentru a nu pierde momentul revoluției verzi.

Interviu de
Ioan GEORGESCU

ECONOMIE MONDIALA

ÎN ACTUALITATE

Țările OPEC: DECLARAȚIA CELOR TREI SOLIDARITĂȚI

DECLARAȚIA solemnă adoptată la încheierea lucrărilor Conferinței poate fi pe drept cuvînt numită Declarația „celor trei solidarități", ea reafirmînd **solidaritatea țărilor membre ale OPEC** în apărarea drepturilor și intereselor lor legitime, **solidaritatea cu celelalte țări în curs de dezvoltare** în lupta lor pentru lichidarea înapoierii economice, **solidaritatea cu ansamblul comunității internaționale** în vederea instituirii unei noi ordini economice în lume, bazată pe deplină egalitate și respect reciproc, pe o largă cooperare, în interesul tuturor popoarelor, al progresului general.

Conferința la nivel înalt a țărilor exportatoare de petrol se înscrie ca o importantă etapă în suita de reuniuni internaționale desfășurate în ultima vreme sau programate a se întruni în perioada următoare, avînd ca obiectiv examinarea diferitelor laturi, ale amplei problematici a energiei, materiilor prime și dezvoltării. După cum se știe, seria acestor reuniuni a fost deschisă de sesiunea extraordinară a O.N.U. din aprilie 1974 care a reliefat pregnant necesitatea reexaminării situației materiilor prime și energiei, în contextul cerințelor dezvoltării și așezării pe noi baze a relațiilor economice internaționale. Pornind de la aceste imperative reuniunea de la Alger a luat în dezbatere nu numai problema petrolului, ci și implicațiile mai largi ale crizei energetice, problemele dezechilibrelor economice aflate în continuă agravare.

PROFUNZIMEA și maturitatea documentelor adoptate de conferință își găsesc deplina explicație în întregul proces de creare și consolidare a OPEC. Înființată în septembrie 1960 de către un grup de 5 state: Arabia Saudită, Kuweit, Irak, Iran și Venezuela, cărora ulterior li s-au adăugat Indonezia, Libia, Algeria, Qatar, Nigeria, Emiratele Arabe Unite, Ecuador, Gabon, Organizația țărilor exportatoare de petrol și-a limitat obiectivele inițial – pe vremea cînd marile companii occidentale dominau aproape integral piața petrolieră – la împiedicarea diminuării veniturilor lor provenite din extracția țițeiului. Treptat, însă, obiectivele au căpătat noi dimensiuni, vizînd sporirea accesului țărilor respective la rezultatele economice ale exploatării propriilor resurse. Totodată, pe măsura adoptării, în majoritatea țărilor membre, a unor ample acțiuni de preluare a controlului asupra propriilor resurse și de utilizare a acestora în beneficiul național, precum și de naționalizare, obiectivele pe care și le-au propus în comun țările OPEC au depășit sfera problemelor tehnico-economice, luînd un tot mai pronunțat caracter politico-economic. Majorarea în ultimul an și jumătate a prețului petrolului de 4–5 ori a dus în același timp la sporirea în proporții însemnate a veniturilor țărilor OPEC provenite din vînzarea țițeiului, determinînd, totodată, o creștere a rolului lor în ansamblul relațiilor economice și financiare mondiale. În acest context trebuie menționat că statele membre ale OPEC resping încercările unor cercuri economice și politice occidentale de a le imputa responsabilitatea crizei economico-financiare care a cuprins lumea apuseană, argumentînd că sporirii prețului petrolului nu-i pot fi atribuite decît maximum 2–3 procente din ritmul mediu anual de 10–15% pe care îl înregistrează inflația pe piețele occidentale.

Nu numai interesul pentru virtuțile petrolului – vertiginos amplificat în ultimii doi ani de reconsiderarea resurselor energetice ale omenirii – explică atenția cu care au fost urmărite în lume lucrările primei Conferințe la nivel înalt a țărilor membre ale OPEC. Întrunită într-un climat de accentuare a complexității problemelor economice și financiare internaționale, de recrudescență a fenomenelor recesioniste în țările occidentale, de persistență a consecințelor crizei energetice, reuniunea desfășurată săptămîna trecută (4–6 martie) la Alger urma să definească poziția acestui important grup de state în frămîntatul și contradictoriul peisaj al relațiilor economice mondiale. Iar opțiunea a fost fără echivoc.

Declarația solemnă adoptată de Conferința de la Alger arată, în acest sens că dezechilibrul care apasă asupra situației economice internaționale actuale s-a agravat ca urmare a inflației generalizate, a încetinirii generale a creșterii economice și a instabilității sistemului monetar mondial, în absența unei discipline și rigurozități monetare. Documentul „condamnă amenințările, campaniile de propagandă și alte măsuri care au mers pînă la a atribui țărilor membre ale OPEC intenția de a submina economiile țărilor dezvoltate". Participanții la lucrările reuniunii au examinat măsurile care ar putea fi luate pentru salvgardarea drepturilor și intereselor legitime ale popoarelor lor, în cadrul solidarității și cooperării internaționale, subliniind că pacea și progresul în lume depind de respectul mutual al suveranității și egalității tuturor națiunilor, conform principiilor Cartei O.N.U. Documentul adoptat „proclamă din nou drepturile suverane și inalienabile ale țărilor asupra proprietății, exploatării și stabilirii prețurilor resurselor lor naturale și respinge orice idee sau tentativă care ar pune în cauză aceste drepturi fundamentale și, în consecință, suveranitatea țărilor lor".

ÎN CERCURILE economice și politice internaționale se aștepta cu interes reacția țărilor OPEC la propunerile privind organizarea într-un viitor apropiat a unei conferințe internaționale care să reunească pe producătorii și consumatorii de petrol. Reafirmîndu-și adeziunea la dialogul, cooperarea și acțiunea concertată pentru reglementarea marilor probleme ce se pun în fața economiei mondiale, reuniunea de la Alger și-a dat acordul de principiu pentru ținerea unei conferințe internaționale „care să reunească țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare". Observatorii de presă remarcă în această formulare faptul că țările OPEC nu concep să se prezinte ca un al treilea grup distinct de state la o asemenea conferință, ci se consideră parte integrantă a ansamblului țărilor în curs de dezvoltare. În acest context Declarația solemnă adoptată apreciază că o astfel de conferință trebuie să acorde o atenție egală atît țărilor dezvoltate cît și celor în curs de dezvoltare, că ea nu se poate limita în nici un caz la tematica energetică, ci trebuie să abordeze în ansamblu problemele materiilor prime ale țărilor în curs de dezvoltare, problema reformei sistemului monetar internațional, precum și „cooperarea internațională în favoarea dezvoltării".

În centrul atenției dezbaterilor și documentelor adoptate de Conferința la nivel înalt a țărilor membre ale OPEC s-au aflat, de asemenea, problemele colaborării și sprijinirii eforturilor de emancipare ale țărilor în curs de dezvoltare. Reține atenția faptul că participanții la reuniune nu s-au limitat, în legătură cu aceasta, la simple declarații de bune intenții, ci au convenit asupra unor acțiuni concrete, printre care : coordonarea programelor lor de cooperare financiară pentru a fi în măsură să sprijine mai eficace cele mai afectate țări subdezvoltate, în special pentru a le ajuta să depășească dificultățile balanței lor de plăți; dezvoltarea accelerată a producției de îngrășăminte pentru a contribui la o mai bună folosire a potențialului economic al țărilor în curs de dezvoltare și pentru a furniza în condiții avantajoase această producție țărilor celor mai afectate de criza economică. Șefii statelor membre ale OPEC întruniți la Alger au atras atenția și asupra responsabilităților ce revin în această privință țărilor industrializate. În documentul adoptat ei declară că „paralel, și în schimbul eforturilor, garanțiilor și angajamentelor care vor fi acceptate de OPEC, țările dezvoltate trebuie să contribuie la progresul și propășirea țărilor în curs de dezvoltare printr-o acțiune concretă, în special pentru realizarea stabilității economice și monetare, ținînd seama în mod corespunzător de interesul țărilor în curs de dezvoltare", subliniind „necesitatea adoptării de măsuri fundamentale urgente în vederea transformării sistemului monetar internațional, pentru a furniza instrumente stabile și adecvate extinderii comerțului, dezvoltării resurselor de producție și creșterii echilibrate a economiei mondiale".

LUCRĂRILE Conferinței de la Alger au scos pregnant în evidență faptul că în epoca actuală a crescut considerabil interdependența economică a statelor, că progresul unora nu poate fi obținut în dauna progresului altora. A ieșit totodată în evidență profunda preocupare a statelor – nu numai membre ale OPEC – determinată de criza economică actuală care constituie o amenințare serioasă pentru stabilitatea și pacea lumii, precum și încrederea profundă în capacitatea comunității internaționale de a instaura o nouă ordine economică, întemeiată pe dreptate și egalitate, care să permită omenirii să înregistreze progrese pe calea cooperării, stabilității și păcii. Apelul lansat de Conferința de la Alger în acest sens proclamă în același timp atașamentul solemn al țărilor membre ale OPEC la aceste obiective vitale.

N. IONESCU

DOSAR „R. E.“

UNCTAD: Bilanț preliminar la jumătatea Deceniului dezvoltării

În luna martie, pe agenda de lucru a organismelor internaționale sînt bogat reprezentate preocupările în legătură cu starea și perspectivele economiei țărilor în curs de dezvoltare, cu locul lor în ansamblul economiei mondiale contemporane. În ce măsură progresează „lumea a treia" spre depășirea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate, pe ce căi concrete se urmărește acest țel, ce obstacole întîmpină – asemenea probleme se dezbat în foruri care reunesc reprezentanți ai tuturor grupelor de țări. Una din manifestări este Conferința mondială asupra industrializării, sub egida O.N.U.D.I., care se desfășoară de la 12 la 26 mar-

Premise amendate

ÎN ANUL 1975 — care pare destinat să marcheze o serie de momente semnificative în evoluția relațiilor economice internaționale — se va consemna și scurgerea unei jumătăți din cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării. Atît realizările cunoscute pînă acum, cît și climatul vieții economice internaționale, deteriorat ca urmare a crizei economice și financiare din lumea capitalistă, sînt de natură să înlăture orice notă festivă din atenția pe care comunitatea mondială o va consacra acestui moment. O insatisfacție dublată de incertitudine par să fie coordonatele esențiale care pregătesc intrarea în cea de-a doua jumătate a Deceniului.

În cadrul circuitului economic mondial, poate mai mult decît oriunde în economie, posibilitatea surprinderii evenimentelor pe plan informațional-statistic este foarte îndepărtată de desfășurarea lor în planul calendaristic. De aceea, considerațiile care se fac acum, la jumătate de drum din cel de-al doilea deceniu de strategie internațională a dezvoltării, se bazează în fapt pe imaginea cuantificată a primei sale treimi. Sublinierea acestui decalaj nu are nicidecum un caracter formal, ci capătă un aspect esențial, obligînd la serioase rezerve atunci cînd se încearcă extrapolarea tendințelor înregistrate în primii ani ai Deceniului.

Accentuarea fără precedent a inflației în țările occidentale dezvoltate, precum și creșterile de prețuri la o serie de produse de bază au agravat într-o asemenea măsură „constrîngerile pe care plățile externe le exercită asupra creșterii economice a unei serii de țări în curs de dezvoltare, încît nu mai este posibil să se aprecieze că politicile preconizate în Strategie, așa cum a fost ea concepută, vor mai fi eficace, cel puțin în deceniul în curs“ (Examen et évaluation, à mi-parcours, de l'application de la Stratégie Internationale du Développement. Rapport du Secrétaire général de la C.N.U.C.E.D. TD/B/530, p. 2).

Pentru a evidenția deosebirile dintre ceea ce a însemnat Strategia dezvoltării în momentul adoptării sale și în primii ani de aplicare, și ceea ce riscă să se întîmple în continuare, este suficient să amintim unele documente deja adoptate și care vizează ajustarea sau modificarea orientării sale. Este vorba de hotărîrea din decembrie 1973 a Adunării Generale a O.N.U., privind convocarea în 1975 a unei sesiuni extraordinare consacrată dezvoltării cooperării economice internaționale (rezoluția 3 172/XXVIII). Această reuniune este destinată să ofere prilejul pentru „a pune în funcțiune un sistem de relații economice mondiale fondat pe egalitatea și interesul comun ale tuturor țărilor“ și de a începe „să se procedeze la modificările de structură necesare și adecvate pentru a face din ansamblul organismelor Națiunilor Unite un instrument mai eficace pentru cooperarea economică mondială și pentru aplicarea Strategiei internaționale a dezvoltării“.

Este vorba, mai ales, de Declarația și Programul de acțiuni privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale care presupun, în fapt, o reconsiderare structurală a Strategiei dezvoltării pentru acest deceniu, tocmai prin apelul la un cadru instituțional nou în relațiile economice internaționale. Raportul Secretarului general al U.N.C.T.A.D. pe care l-am citat mai înainte, consacrat examinării rezultatelor din cadrul celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării „la jumătatea drumului“, se situează foarte net pe această poziție : „Strategia, în concepția sa inițială, viza modificări de politică în cadrul instituțional existent al relațiilor economice internaționale. Or, acest cadru consacra și tindea să perpetueze o relație economică inegală, respectiv dependența economică și subdezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare“ (p. 2—3). Această situație s-a regăsit în contradicțiile dintre țările în curs de dezvoltare și statele capitaliste dezvoltate, în accentuarea fenomenelor de criză din economia mondială. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, „**această criză s-a ascuțit și a luat forme mai deosebite tocmai datorită faptului că în ultimii ani decalajul dintre țările în curs de dezvoltare și statele dezvoltate s-a adîncit, cu toate «deceniile de dezvoltare» de care s-a tot vorbit**“.

Îndepărtarea de obiective

ÎN PERIOADA 1970—1973, un grup de 87 de țări în curs de dezvoltare, pentru care sînt disponibile datele necesare, a atins un ritm mediu de creștere a produsului real apropiat de cel prevăzut în Strategie — cel puțin 6% pe an. În ce privește produsul real pe locuitor, indicele înregistrat a fost de 3%, comparativ cu obiectivul Strategiei care este de 3,5% (vezi tabelul).

Optimismul relativ care poate să se degajeze din aceste date la o primă privire este totuși extrem de fragil atunci cînd se relevă ce se ascunde în dosul cifrelor medii. Pe cît de normal, statistic vorbind, este faptul că deasupra mediei se situează țările exportatoare de petrol și alte cîteva țări care aveau deja un nivel de dezvoltare mai ridicat, pe atît de neconform cu Strategia dezvoltării, este faptul că țările cele mai rămase în urmă continuă să se afle sub media ritmurilor de dezvoltare.

Ba, mai mult, s-a adîncit decalajul dintre ritmurile de creștere. Dacă în perioada 1960—1970, raportul dintre ritmul cel mai ridicat și ritmul cel mai scăzut de creștere a P.N.B. global era de 1 : 2,3 în anii 1970—1973 s-a ajuns la 1 : 3,6. În fapt, deci, membrii grupului zis al țărilor „cel mai puțin dezvoltate“ au progresat în primii ani de aplicare a actualei Strategii mai încet, comparativ atît cu alte țări în curs de dezvoltare cît și cu prevederile Deceniului al doilea al dezvoltării, precum și în raport cu ritmurile înregistrate în primul Deceniu. Este pusă astfel sub semnul întrebării semnificația obiectivelor globale de creștere fixate în Strategie. Dar, lăsînd la o parte această abordare structurală, se poate afirma că, chiar pe ansamblul lor, țările în curs de dezvoltare nesocialiste nu au înregistrat acea creștere economică accelerată pe care o lăsau să se întrevadă politicile incluse în Strategie, în condițiile în care ar fi fost aplicate.

Alături de rezervele existente în ceea ce privește mobilizarea factorilor interni, condițiile și resursele externe ale dezvoltării — asupra cărora vom reveni în continuare — nu au fost puse la dispoziție în măsura posibilului pentru creșterea economică din țările în curs de dezvoltare, demonstrînd că actuala ordine politică și economică internațională diferă încă prea puțin de aceea din perioada în care unele state se dezvoltau pe seama altora. În esență, este vorba de faptul că multe țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină continuă să fie puternic dependente de puterile economice occidentale, de relațiile economice inechitabile stabilite de-a lungul vremii. Nu este întîmplător că experții U.N.C.T.A.D. rețin drept cauze ale infirmării unora dintre ipotezele Strategiei dezvoltării deteriorările care s-au produs în economia mondială după 1970. În fapt, este vorba de trei mari aspecte ale crizei economico-financiare care confruntă lumea capitalistă.

În primul rînd, creșterea economică pe care țările capitaliste dezvoltate au cunoscut-o între 1971 și mijlocul anului 1973 a cedat locul unei relaxări economice (în al doilea semestru 1973) și recesiunii în decursul anului 1974. În timp ce produsul național brut pe ansamblul țărilor O.C.D.E. a sporit cu mai mult de 6% în 1973, creșterea în expresie reală pentru 1974 și 1975, conform studiului publicat de această organizație în decembrie anul trecut, va fi probabil în jur de zero.

În al doilea rînd, acest climat de criză are, pentru creșterea economică a țărilor

tie a.c. la Lima (Peru) și despre a cărei problematică „Revista economică" a relatat mai pe larg în numărul său precedent (10/1975). O altă reuniune importantă sub aspectele amintite mai sus este sesiunea extraordinară a Consiliului U.N.C.T.A.D., care se desfășoară de la 10 la 21 martie a.c. la Geneva și pe a cărei ordine de zi figurează examinarea rezultatelor înregistrate pînă în prezent în înfăptuirea obiectivelor celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Unora din laturile definitorii ale acestei probleme le este consacrat articolul de față.

în curs de dezvoltare, consecințe cu atît mai grave cu cît inflația din țările occidentale se menține la un indice ridicat. Avînd în vedere că unul din canalele de transmitere în exterior a inflației îl reprezintă prețurile de export ale articolelor industriale, se înțelege că, atîta timp cît țările capitaliste dezvoltate nu reușesc să ia măsuri eficace pentru stăpînirea inflației, raportul de schimb pentru un mare număr de țări în curs de dezvoltare se va deteriora în continuare.

În al treilea rînd, această evoluție defavorabilă este întreținută de schimburile bruște și considerabile care s-au produs în raporturile dintre prețurile produselor de bază și prețurile articolelor industriale (la care s-a adăugat sporirea prețului petrolului). Începînd cu a doua parte a anului 1974, iar în unele cazuri încă înainte de mijlocul acelui an, prețurile la numeroase produse de bază, cu deosebire minerale, metale și alte materii prime industriale exportate de către țările în curs de dezvoltare, au reînceput să scadă. Cauza : relaxarea activității industriale din țările capitaliste dezvoltate și ajustările de stocuri — adică, cu alte cuvinte închiderea unui cerc vicios, ale cărui consecințe n-ar putea fi mai bine evidențiate decît prin balanța de plăți a „lumii a treia".

Dintre cele 87 de țări în curs de dezvoltare pentru care am dispus de date, 43 au înregistrat în 1970 o degradare a raporturilor de schimb, iar pentru 23 dintre ele (care grupează circa 40% din populația țărilor în curs de dezvoltare) pierderea a fost mai mare de 10%. De remarcat că, în 1973, țările în curs de dezvoltare (fără cele exportatoare de petrol) au înregistrat un deficit comercial global de 12 miliarde dolari, iar pentru 1974 se estimează un deficit de 20 miliarde dolari (de relevat că numai ceva mai mult de o treime din creșterea costurilor importurilor în 1974 se datorează ridicării prețurilor petrolului). Deficitele din 1974 riscă dealtfel să se agraveze în continuare în 1975, în lipsa unor aranjamente internaționale eficace care să stabilizeze prețurile produselor de bază.

În alt plan, dar tot pe linia resurselor externe ale dezvoltării, este de reamintit că țările membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare al O.C.D.E. s-au îndepărtat tot mai mult de obiectivul transferării anuale a 0,7% din PNB-ul lor sub forma ajutorului public pentru dezvoltare. La începutul anilor '60 nivelul realizat a fost de 0,53%, pentru ca între 1966 și 1969 să fie de 0,40%, iar în perioada 1970-1973 doar de 0,32%. Condițiile și modalitățile ajutorului nu au fost nici ele ameliorate astfel încît să compenseze dificultățile generate de un flux de ajutor pentru dezvoltare cu o valoare monetară care a sporit puțin și cu o valoare reală care s-a diminuat substanțial.

Direcții noi de gîndire și acțiune

ANALIZA succintelor date prezentate mai înainte nu poate pretinde, evident, să constituie un bilanț al aplicării actualei Strategii internaționale a dezvoltării, la jumătatea Deceniului. Realitățile pe care ele le oglindesc sînt în fapt resorturile căutărilor actuale în direcția unor noi politici în domeniul comerțului și al transferului de tehnici, al transformării mecanismului financiar și monetar internațional, al cooperării între toate țările. Adaptarea Strategiei dezvoltării la cerințele celei de-a doua jumătăți a Deceniului își găsește un nou cadru de realizare în contextul inițiativelor și măsurilor privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Căutările amintite mai sus își vor găsi loc fără îndoială, și în cadrul lucrărilor sesiunii extraordinare a Consiliului U.N.C.T.A.D. care au început la 10 martie a.c. la Geneva. Sesiunea evaluează rezultatele de pînă acum ale aplicării Strategiei internaționale a dezvoltării, progresele înregistrate în ceea ce privește aplicarea Declarației și a Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, și examinează problemele sesiunii extraordinare a Adunării Generale a ONU ce va fi consacrată anul acesta dezvoltării și cooperării economice internaționale. Scopul acestei reuniuni și al altora similare este de a crea condiții mai favorabile pentru realizarea țelurilor urmărite în cadrul celei de a doua jumătăți a actualului Deceniu al dezvoltării. S-au conturat în acest sens două mari direcții de gîndire și acțiune în cadrul U.N.C.T.A.D., care ambele afirmă cu tărie necesitatea unor noi principii și mecanisme în relațiile economice internaționale, principii și mecanisme pe care, în marea lor majoritate, țara noastră le-a afirmat și susținut în mod consecvent cu nenumărate prilejuri.

Prima direcție se referă la probleme actualmente în curs de dezbatere în cadrul instituțiilor internaționale, privind relațiile dintre țările în curs de dezvoltare și restul economiei mondiale.

Astfel, în ce privește perfecționarea sistemului a devenit clar că între realizarea obiectivelor dezvoltării și jocul forțelor pieței internaționale — care este de fapt de natură capitalistă — există o incompatibilitate. Ultimele documente întocmite în cadrul U.N.C.T.A.D. nu ezită să afirme că „adoptarea unei concepții mai «dirijate» în problema dezvoltării înseamnă stăpînirea forțelor pieței, în așa fel încît ele să contribuie la realizarea obiectivelor unei noi strategii internaționale a dezvoltării și nu să o înăbușe".

Revizuirea unor orientări ale actualei Strategii a dezvoltării, de care vorbeam la început, presupune în noile condiții modificarea „regulilor jocului" care stau în prezent la baza comerțului, a transferului de tehnici și a sistemului monetar internațional. Unele dintre noile reguli au fost deja inițiate, altele doar formulate.

Vom aminti la început adoptarea Convenției privind un cod de conduită al conferințelor maritime de către Conferința O.N.U. în 1973—1974. Pe bună dreptate, codul de conduită al conferințelor maritime a fost caracterizat drept prima încercare de a se reglementa operațiunile unui grup de întreprinderi private care operează sub forma cartelurilor internaționale. Printre obiectivele și principiile expuse în preambulul Convenției se numără și principiul conform căruia practicile în materie de transport maritim nu trebuie să antreneze nici o discriminare față de interesele nici unei țări, furnizorii și utilizatorii de servicii de transport maritime, ca și „autoritățile competente", trebuie să se consulte reciproc asupra problemelor de interes comun, iar conferințele maritime trebuie să pună la dispoziția părților interesate informațiile pertinente asupra activității lor. Aplicarea prevederilor Convenției este condiționată atît de ratificarea și intrarea lor în vigoare cît mai rapide, cît și de consolidarea poziției țărilor în curs de dezvoltare în cadrul consultărilor cu conferințele maritime.

Dacă Codul de conduită al conferințelor maritime a fost **prima** acțiune realizată în contextul măsurilor care vizează o nouă ordine economică internațională, Programul global integrat pentru produsele de bază este inițiativa **cea mai recentă** și, probabil, cea mai urgentă. Propunerile Secretarului general al U.N.C.T.A.D. în legătură cu acest Program vizează adoptarea unor politici internaționale, „globale" prin gama de produse primare pe care le-ar cuprinde și „integrate" prin aceea că ar fi concepute ca un tot unitar (vezi „Revista economică" nr. 7/1975, p. 23-24). Discutarea lor în cadrul recentei reuniuni a Comisiei U.N.C.T.A.D. pentru produsele de bază a relevat interesul cvasi-unanim pe care le-au suscitat intenția tuturor țărilor de a le examina în detaliu și necesitatea elucidării unei serii de aspecte practice ale aplicării prevederilor Programului, cum ar fi: dimensiunile, costurile și amplasarea stocurilor internaționale de produse de

CRESTEREA ECONOMICĂ A ȚĂRILOR IN CURS DE DEZVOLTARE

1960-1973

	Populația în 1973 (mil)	PNB pe locuitor 1973 a) (dol)	Variația anuală în procente			
			PNB b)		PNB pe locuitor b)	
			1960-1970	1970-1973	1960-1970	1970-1973
Principalele țări exportatoare de petrol	276	310	5,9	7,8	3,1	4,9
Alte țări în curs de dezvoltare	1565	235	5,1	5,3	2,5	2,7
a) exportatoare de articole industriale, aflate în expansiune rapidă	105	715	7,9	7,3	5,0	4,4
b) alte țări:						
– PNB/loc.c) peste 250 dol.	307	530	4,9	6,5	2,2	3,8
– PNB/loc.c) sub 250 dol.	1155	115	4,2	3,0	1,7	0,5
din care:						
trei mari țări d)	748	100	3,9	2,0	1,6	-0,3
țări cel mai puțin avansate	157	95	3,4	2,9	0,8	0,3
TOTAL e)	1841	245	5,2	5,7	2,6	3,1

a) In prețurile anului 1972
b) In expresie reală
c) Valoarea estimativă în 1973 (pe baza prețurilor și a cursurilor de schimb din 1972)
d) Bangladesh, India și Pakistan
e) Fără țările în curs de dezvoltare din Europa de sud și răsăriteană, precum și fără țările socialiste din Asia

Sursa: Rapport du Secrétaire général de la CNUCED (TD/B/530, p.10) bază ; principiile și regulile de intervenție pe piață ; tehnicile și sursele de finanțare ; incidențele Programului asupra țărilor în curs de dezvoltare importatoare de materii prime etc. Lista acestor aspecte este mai amplă, însă Secretariatul U.N.C.T.A.D. apreciază că studiile vor putea fi terminate în cursul acestui an, decizia privind adoptarea Programului global integrat urmînd să fie luată cu ocazia celei de a IV-a sesiuni a U.N.C.T.A.D., programată să aibă loc la Nairobi în mai 1976. De asemenea, un caracter prioritar capătă și elaborarea unui Cod internațional de conduită pentru transferul de tehnici, precum și revizuirea sistemului internațional al brevetelor, care să răspundă nevoii țărilor în curs de dezvoltare de a putea obține, în condiții rezonabile, tehnicile străine care le convin și de a dezvolta la maximum propriile competențe științifice și tehnice.

În cazul exporturilor de articole industriale și semifinite de către țările în curs de dezvoltare, continuă să stea în atenție — datorită slabelor realizări de pînă acum — necesitatea lărgirii accesului la piețe, a facilitării amenajărilor de structură și a suprimării pe cît posibil a practicilor comerciale restrictive. Sistemul generalizat de preferințe este susceptibil de îmbunătățiri în legătură cu produsele vizate, gradul de preferință tarifară acordat, nivelul „plafoanelor“ și volumul contingentelor tarifare preferențiale.

Stadiul acțiunilor trecute în revistă, ca și măsurile necesare vizînd reforma sistemului monetar internațional și asigurarea resurselor financiare externe pentru dezvoltare, dovedesc că pînă în prezent, numeroase țări, îndeosebi statele occidentale cele mai dezvoltate, nu au dovedit interesul cuvenit, care ar fi fost de așteptat din partea lor, în sprijinirea Strategiei internaționale a dezvoltării. Ar fi de menționat, de exemplu, că stabilirea unei legături între crearea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) și resursele financiare adiționale pentru dezvoltare, care să facă parte integrantă din noul sistem, deși, susținută de numeroși membri ai F.M.I., continuă să fie încă o problemă de studiu.

În acest context, intervine cea de-a doua direcție despre care spuneam că se face simțită în cadrul U.N.C.T.A.D. Și anume, pornind de la actualele raporturi economice dintre lumea dezvoltată și cea rămasă în urmă în dezvoltarea sa, și de la necesitatea transformării lor, se afirmă că o nouă strategie a dezvoltării trebuie să urmărească să facă țările în curs de dezvoltare din ce în ce mai puțin dependente de țările dezvoltate. Progresul economic și social al „lumii a treia“ trebuie să depindă în mult mai mare măsură decît pînă acum de consolidarea cooperării comerciale și economice **între țările în curs de dezvoltare înseși.** Se vorbește de o așa-numită „autonomie colectivă“, concept mai larg decît acordurile de integrare sau de cooperare regională și subregională încheiate pînă în prezent de numeroase țări în curs de dezvoltare.

În noile condiții, elementul cel mai dinamic al efortului internațional de dezvoltare va putea fi tocmai cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare, extinsă asupra întregii game de relații economice : finanțe, transporturi, cooperare tehnică, specializare industrială și agricolă. Această „autonomie colectivă“ implică antrenarea lichidităților deținute de țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, precum și formarea și a altor asociații ale producătorilor de produse de bază, de genul O.P.E.C. De asemenea, sînt susceptibile de a fi extinse noi forme de acorduri de plată prin care să se promoveze comerțul între țările în curs de dezvoltare. Sînt deja cîteva exemple în acest sens, cum ar fi : crearea de către șase țări din Asia a Uniunii Asiatice de compensare, care a început să funcționeze oficial în decembrie 1974, două acorduri de compensare de același gen care funcționează de mai mulți ani în America Latină, unul legat de Asociația latino-americană a liberului schimb, celălalt regrupînd țările membre ale Pieței Comune a Americii centrale.

Faptul că „autonomia colectivă“ nu va trebui să însemne „autarhie colectivă“ reiese din sublinierea necesității cooperării pe baze noi între țările în curs de dezvoltare și toate celelalte țări. Un loc deosebit în documentele elaborate de U.N.C.T.A.D. îl ocupă problema cooperării cu țările socialiste. Astfel, dacă cooperarea între țările „lumii a treia“ devine „o condiție de prim ordin a instaurării unei noi ordini economice internaționale“, „cooperarea economică mai strînsă între țările în curs de dezvoltare și țările socialiste va contribui la stabilirea unui sistem comercial global mai «dirijat», ca și la facilitarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare“ (TD/B/530, p. 13 și 41).

România sprijină constant eforturile făcute pentru ca intrarea în cea de-a doua jumătate a Deceniului dezvoltării să aibă loc concomitent cu instaurarea treptată a unei noi ordini economice internaționale, pe care viața o impune cu acuitate. Atingerea obiectivelor Strategiei internaționale a dezvoltării și măsurile privind instaurarea noii ordini politice și economice internaționale se conjugă în acțiunile concertate desfășurate de comunitatea mondială pentru lichidarea decalajelor economice.

Gh. DUMITRU
C. VASILIADE

CRIZA ECONOMIEI CAPITALISTE

(Urmare din pag. 17)

țelor obiective va fi penetrată tot mai mult de plan și de planificare ; elementele de anarhie vor atrage intervenția statală crescîndă, dar în condițiile păstrării profitului ca regulator principal al producției, planul, limitînd în anumite domenii anarhia, o va ridica, în ansamblu, la un nivel mai înalt și cu repercusiuni mai profunde, generînd ceea ce am putea denumi cu un cuvînt **planarhie.**

Care din aceste două „ieșiri“ din actuala criză a societății burgheze va prevala într-o țară sau alta — depinde în mod hotărîtor de **raportul forțelor de clasă, de capacitatea partidelor comuniste și muncitorești de a asigura unitatea clasei muncitoare, a tuturor forțelor progresiste antimonopoliste în lupta pentru înlăturarea dominației oligarhiei monopoliste, pentru instaurarea unei noi democrații, pentru reorganizarea pe baze noi, a producției și a întregii vieți sociale, în interesul maselor muncitoare.**

În al treilea rînd, este vorba de aspectele internaționale ale crizelor amintite. În condițiile accentuării continue a interdependențelor economice între state, disproporțiile și crizele economice, generate de orînduirea capitalistă se reflectă, pînă la urmă, într-o măsură sau alta, asupra tuturor statelor, și de aceea întreaga comunitate internațională este profund interesată în asanarea izvoarelor de dezechilibru — înainte de toate în lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, în democratizarea relațiilor interstatale. „Este tot mai evident că depășirea actualei crize economice care domină viața internațională nu se poate realiza pe baza vechilor norme și principii care au guvernat raporturile dintre state și care au dus în fapt la împărțirea lumii în asupriți și asupritori, în săraci și bogați“ 1).

Formulînd teza despre începutul noii faze a crizei sistemului capitalist, Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la al XI-lea Congres al partidului subliniază că viața internațională contemporană se deosebește radical de perioadele anterioare, în primul rînd datorită existenței sistemului socialist mondial, care deține aproape 40% în producția mondială și care prin succesele obținute în făurirea noii orînduiri sociale, prin politica de pace și colaborare internațională, dă o nouă perspectivă soluționării problemelor complexe în interesul maselor populare, a tuturor popoarelor, al progresului și al păcii. În același sens, acționează prăbușirea imperiilor coloniale, apariția noilor state independente, care joacă un rol tot mai important în viața internațională. Pe toate continentele acționează forțe sociale puternice, fără precedent, care se pronunță cu tot mai multă hotărîre pentru o politică nouă, de progres social, pentru soluționarea problemelor pe o cale nouă, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

Plasînd analiza fenomenelor de criză a capitalismului în context planetar, documentele partidului nostru insistă asupra necesității abolirii vechilor structuri inechitabile din sistemul relațiilor economice mondiale, a instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale.

Așa cum arătam mai sus, diferitele laturi ale crizei actuale a societății capitaliste sînt strîns interferate, după cum sînt strîns legate între ele aspectul intern și cel internațional. Aprecierea de ansamblu asupra tuturor acestor procese, de înaltă ținută teoretică și de mare însemnătate teoretică și politică, este conținută în Programul partidului nostru : „Actuala criză mondială, care cuprinde toate laturile vieții economico-sociale, demonstrează cu putere că vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impetuoase a revoluției tehnico-științifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare — în interesul maselor largi populare, al progresului — problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană. Societatea omenească este tot mai mult confruntată cu contradicțiile create de orînduirea capitalistă, de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Legitățile obiective, dialectica socială, necesitățile progresului societății reclamă sfărîmarea vechilor cătușe care pun în pericol însăși civilizația umană, cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general 2).

---

1) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale. Scînteia, 15 februarie, 1975.

2) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Editura politică, 1975, pag. 188.

Din țările socialiste

Eficiența utilizării repetate a materiilor prime în U.R.S.S.

RIDICAREA nivelului utilizării complexe a materiilor prime permite satisfacerea nevoilor economiei naționale pe seama producției suplimentare obținute, precum și realizarea de economii la investiții, la fondurile valutare, la cheltuielile materiale și de muncă. În cazul Uniunii Sovietice, prin utilizarea complexă a materiilor prime se asigură în prezent — arată autorii unui studiu recent *) — aproape totalitatea metalelor rare, peste 80% din materia primă necesară pentru fabricarea acidului sulfuric, zeci de mii de tone de cupru, plumb și zinc (din minereuri polimetalice) etc. Ponderea valorii producției „însoțitoare“, care se obține suplimentar — alături de cea de bază — prin utilizarea complexă a materiei prime, reprezintă 20% pe ansamblul metalurgiei neferoase din U.R.S.S.

Întrucît accelerarea progresului tehnico-științific (electrificarea, chimizarea, automatizarea s.a.), dezvoltarea în ritm rapid a unor ramuri industriale de vîrf, ca și a sferei activităților neproductive determină creșterea continuă a nevoilor de materii prime, problemele economisirii acestora, ale cercetării metodelor și mijloacelor care să permită micșorarea rolului factorului „materie primă“ în cadrul economiei naționale devin din ce în ce mai actuale. Elaborarea de metode și tehnologii avansate, raționale din punct de vedere economic, pentru reintegrarea repetată în circuitul economiei naționale a deșeurilor care rezultă în cadrul diferitelor stadii ale producției, pentru reutilizarea — ca materie primă — a diferitelor mijloace și unelte de muncă, uzate fizic sau moral, pot fi considerate și în perioada următoare drept una din căile esențiale de economisire a resurselor de materii prime.

Evidențiind întărirea continuă a rolului economisirii muncii materializate, autorii studiului amintit subliniază că de aplicarea în practică a unui amplu program de măsuri pentru utilizarea rațională a materiei prime depinde ridicarea eficienței producției sociale, precum și repartiția venitului național în fond de acumulare și fond de consum. Întărirea continuă a rolului reducerii relative și absolute a consumului de materii prime, materiale și energie în ridicarea eficienței producției sociale se explică, în special, prin creșterea complexității și a costului extracției materiilor prime naturale (de pildă, exploatarea unor minereuri mai sărace în metal necesită operații suplimentare de prelucrare și îmbogățire). Problema se cere abordată în cadrul complex al îmbunătățirii structurii de ramură a industriei (pe seama reducerii ponderii ramurilor extractive care necesită un volum mai mare de investiții și de muncă), al micșorării consumului de materiale pe ansamblul producției sociale, al îmbunătățirii stării mediului înconjurător.

ÎN ANALIZA concretă a modalităților de utilizare repetată a materiilor prime, autorii studiului se opresc îndeosebi asupra metalurgiei, industriei de celuloză și hîrtie, a sectorului energetic.

Folosirea fierului vechi, de exemplu, constituie o sursă importantă pentru ridicarea eficienței siderurgiei și îmbunătățirea utilizării materiei prime feroase. Fierul vechi și fonta sînt aproape interșanjabile în instalațiile pentru producerea oțelului ; dar, în timp ce cheltuiala specifică pentru colectarea și pregătirea unei tone de fier vechi reprezintă 10—12 ruble, investiția specifică pentru obținerea unei tone de fontă poate ajunge la 100—120 ruble. S-a calculat că utilizarea unui procent de 25% deșeuri metalice la turnarea unui milion de tone piese de fontă ar permite realizarea unor economii de circa 50 milioane de ruble, investițiile necesare în acest scop putînd să se amortizeze în decurs de un an și jumătate. Aplicarea acestui sistem pe ansamblul siderurgiei sovietice ar da un efect echivalent cu sporul producției de piese turnate din fontă, planificat pe seama capacităților întreprinderilor noi sau reconstruite.

Luînd în considerare eficiența ridicată a întreprinderilor metalurgice care utilizează drept materie primă metale vechi și deșeuri de metal (eficiență de circa 6—10 ori superioară celei realizate de întreprinderile care lucrează pe bază de materii prime primare), autorii studiului opinează pentru redistribuirea investițiilor capitale, respectiv pentru majorarea celor destinate edificării întreprinderilor din prima categorie. Totodată, ei atrag atenția asupra necesității de a se elabora tehnologii adecvate pentru reutilizarea unor materii prime, de a se asigura o repartiție teritorială rațională a noilor întreprinderi, de a se dezvolta intens o rețea complexă de colectare și aprovizionare cu metale vechi, de a se distribui acestea din urmă între diferitele subramuri ale metalurgiei în funcție de locul unde pot fi utilizate cu maximă eficiență (de pildă, este mai rentabil să se folosească unele deșeuri ale metalurgiei neferoase în siderurgie, la producția de aliaje și oțeluri).

Ample posibilități de mărire a volumului producției prin utilizarea materiei prime „recuperate“ există și în industria de celuloză și hîrtie, ramură care ar putea realiza pe această cale însemnate economii de masă lemnoasă. Se apreciază că fiecare tonă și jumătate de deșeuri de hîrtie și carton, folosită de această ramură, permite economisirea a aproximativ o tonă de masă lemnoasă, iar prelucrarea lor revine cu 70% mai ieftin decît costul celulozei importate și cu aproape 40% decît pasta lemnoasă și celuloza din producția internă. Consumul de hîrtie și carton vechi a crescut de circa două ori în U.R.S.S. în cursul deceniului al șaptelea, dar reprezenta în 1970 doar ceva mai mult de 20% din întregul volum al materiei prime consumate de ramură. Utilizarea în proporții crescînde a hîrtiei și cartonului vechi, ca înlocuitor al materiei prime de bază, nu va reclama în prima etapă importante investiții capitale, fiind necesare în primul rînd mașini de sortat, prese și instalații de purificare și înnobilare.

Importanța raționalizării consumului de combustibil și energie este ilustrată prin faptul că reducerea numai cu 1% a acestui consum pe economia națională a U.R.S.S. echivalează — pentru cincinalul în curs — cu circa 9,5—10 mil. t.c.c., cantitate pentru extracția și transportul căreia se cheltuiesc (în condițiile din partea europeană a țării) aproape 750 mil. ruble. Ținîndu-se seama de faptul că necesarul de consum de energie al economiei naționale crește în ritm susținut, atragerea în circuit a unor resurse secundare, depistarea surselor respective și elaborarea măsurilor necesare pentru valorificarea lor constituie o sarcină de prim rang.

Eficiența utilizării resurselor energetice secundare este determinată — atît la nivel macro-economic cît și la cel micro-economic — de orientarea (sau, mai bine zis, orientările) care se dau acestei utilizări. Abordarea complexă, multilaterală a problemei, luîndu-se în considerare nevoile reale ale fiecărui proces de producție și condițiile specifice zonei respective, determină mărirea cu 15—40% a eficienței utilizării resurselor.

Pe de altă parte, evidențiază autorii, problemele folosirii materiilor prime trebuie corelate cu măsurile de protejare a mediului înconjurător ; acest lucru își găsește expresia, de pildă, în proiectarea la întreprinderile noi a unor procese tehnologice în circuit închis, care să asigure utilizarea completă sau maximă posibilă a tuturor fluxurilor materiale, inclusiv reciclarea aerului și a apei folosite.

UN ROL IMPORTANT în orientarea eforturilor către utilizarea complexă a materiilor prime îl poate juca perfecționarea sistemului prețurilor la produsele rezultate dintr-o asemenea prelucrare. Imperfecțiunile existente în acest domeniu — arată autorii, — determină întreprinderile să se orienteze cu prioritate, la stabilirea planurilor lor de perspectivă, către materia primă produsă de alte ramuri, și nu către folosirea deșeurilor de producție.

Printre cele mai actuale probleme concrete ale extinderii prelucrării complexe a materiei prime, un loc important îl ocupă evaluarea eficienței acestei utilizări prin prisma intereselor economiei naționale. Analiza sistemului de factori care condiționează eficiența utilizării complexe a materiei prime în perioada actuală, precum și elaborarea metodologiei de apreciere a eficienței (ținînd seama de respectivii factori) constituie o condiție imperioasă pentru fundamentarea planurilor și aprecierea rezultatelor aplicării unor măsuri în acest domeniu. Evaluarea corectă a eficienței, adică compararea cheltuielilor și a rezultatelor pe diverse orientări și măsuri de utilizare complexă a materiei prime, devine — așa cum se subliniază în încheierea studiului — o problemă cu ample semnificații practice, care determină sub multiple aspecte eficiența funcționării întregului sistem al producției industriale.

N. P.

---

*) Vezi I. Javoronkova și V. Leksin, Problemele utilizării raționale a resurselor de materii prime, „Voprosî ekonomiki“, nr. 9/1974.

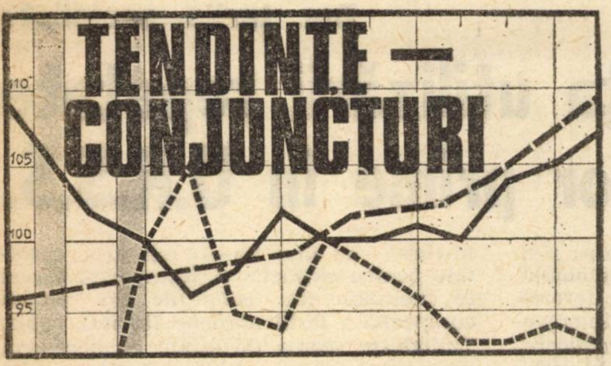

TENDINTE — CONJUNCTURI

Comerțul Est-Vest în 1974

POTRIVIT unor date preliminare prezentate recent de premierul polonez Piotr Jaroszewicz și citate de săptămînalul Polityka, *în 1974 schimburile comerciale ale țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. cu țările nesocialiste au depășit suma de 50 miliarde dolari, față de 21 miliarde dolari în 1970 și 40 miliarde în 1973.*

Reduceri ale extracției de petrol

CA URMARE a diminuării cererii pe piața mondială și pentru a evita o deteriorare a prețurilor, țările producătoare de petrol au procedat în ultimele luni la o accentuată reducere a extracției acestei materii prime. De exemplu, scrie Newsweek, *publicînd graficul de mai jos, Arabia Saudită și-a redus producția cu 6%, iar Iranul cu 8%. Alte state, ca Libia și Abu Dhabi au înregistrat un procentaj scăzut al vînzărilor.*

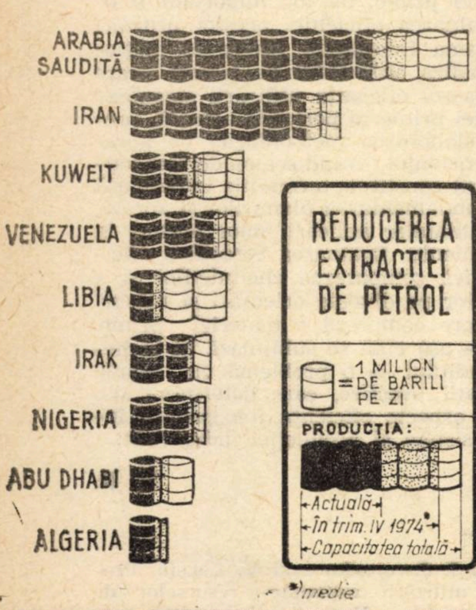

*) medie

(după „Newsweek")

Exportul african

UN RAPORT al Secretariatului Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa (C.E.A.) subliniază că în 1974 exporturile de mărfuri din țările africane s-au ridicat la 38 miliarde dolari, iar importurile la 24,5 miliarde dolari. Depășirea valorică a importurilor de către exporturi este explicată de Comisie prin creșterea temporară a prețurilor materiilor prime pe piața mondială. Pronosticînd continuarea tendințelor inflaționiste în lumea capitalistă în 1975, Secretariatul C.E.A. recomandă țărilor africane între altele să-și extindă substanțial schimburile comerciale cu țările socialiste.

Cauciucul natural: producție, consum, prețuri

PRODUCȚIA MONDIALĂ de cauciuc natural în primele 10 luni ale anului 1974 este apreciată la 2 912 500 tone, în timp ce consumul s-a cifrat la 2 895 000 tone. Producția de cauciuc sintetic a atins în aceeași perioadă 6 135 000 tone, față de un consum de 5 992 500 tone. Stocurile la sfîrșitul lunii octombrie 1974 scăzuseră la 1 752 000 tone.

Cunoscuta firmă americană „Goodyear Tire and Rubber Co." arată că se așteaptă la o creștere a consumului mondial de cauciuc natural în 1975 cu 3%. Potențialul producției de cauciuc natural, plus vînzările din stocurile guvernamentale, sînt considerate mai mult decît suficiente pentru a satisface cererea sporită.

Prețurile cauciucului natural se situează în prezent în jur de 30 cenți per livră (1 livră = 0,453 kg) față de peste 55 cenți per livră la începutul anului 1974. Pentru anul în curs se prevede o medie a prețului de 34 cenți per livră. Se apreciază că consumul de cauciuc natural va continua să crească în restul anilor '70, între altele pentru că cererea de produse de cauciuc în țările mai puțin dezvoltate se intensifică.

Comerțul iugoslavo-american

CAMERA DE COMERȚ a R.S.F. Iugoslavia evaluează la 670 milioane dolari valoarea comerțului iugoslavo-american în 1974. Anul trecut Iugoslavia a exportat în S.U.A. mărfuri în valoare de 316 milioane dolari, adică cu 40% mai mult decît în 1973. Importurile ei din S.U.A. au atins 354 milioane dolari, adică s-au dublat față de 1973. Potrivit aprecierilor Camerei iugoslave pentru promovarea relațiilor economice cu S.U.A., printre mărfurile al căror import din S.U.A. a sporit se numără în special nutrețuri, unele materii prime și utilaje. Iugoslavia a exportat în S.U.A. cupru, oțel și produse din metal, confecții, încălțăminte și altele. O scădere a înregistrat comerțul cu conserve.

Automobilele cehoslovace

PLANUL DE STAT al R.S. Cehoslovace pe 1975 prevede livrarea pe piața internă a 166 000 autoturisme, cu 10,8% mai multe decît anul trecut, din care 80 600 din producția proprie (marca „Skoda"), iar restul importate din diferite țări, printre care și România. În același timp, Cehoslovacia va livra anul acesta în țările socialiste membre ale C.A.E.R. 49 000 autoturisme, iar în țări capitaliste alte 26 000 autoturisme. Vor fi, de asemenea, exportate cîteva mii de camioane și zeci de mii de motociclete.

Acord internațional privind prețul la zahăr?

ȚĂRILE din America Latină și zona Mării Caraibilor, care furnizează peste 50% din exportul mondial de zahăr, vor încerca să creeze o organizație care să influențeze stabilirea prețului la zahărul vîndut de ele pe piața internațională. În acest scop reprezentanții a 28 de țări din regiunile amintite au inițiat o reuniune ce urmează să aibă loc între 21 și 26 aprilie a. c. la Puerto Plata, în Republica Dominicană.

Recesiune în țările O. C. D. E.

SECRETARIATUL Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.) a „reactualizat" la o cotă mai scăzută previziunile privind indicele global de creștere a țărilor membre pentru anul 1975. Potrivit declarației secretarului general al organizației, Emile van Lennep, dacă previziunile inițiale menționau un indice de creștere de 0,5%, în prezent se apreciază că țările din zonă vor cunoaște în mod global o recesiune în acest an. El a precizat că o evoluție ascendentă va avea loc în cel de-al doilea semestru, „dar recesiunea care va fi înregistrată în primele șase luni va fi mai puternică decît ascensiunea care va urma".

Priorități în industria japoneză

DUPĂ CUM se subliniază într-un raport recent al Federației organizațiilor economice „Keidanren" din Japonia, asupra căilor de dezvoltare a industriei japoneze pînă în anul 1980, ridicarea nivelului tehnologic al industriei constituie cheia dezvoltării, în ansamblu, a economiei nipone, recomandîndu-se sporirea investițiilor în programe de cercetări tehnologice. În optica specialiștilor de la „Keidanren", industria japoneză trebuie să acorde prioritate construcției de mașini și industriei chimice, cu un înalt nivel tehnologic și un consum redus de materii prime și energie. Raportul preconizează orientarea și desfășurarea procesului de restructurare a industriei japoneze în strînsă legătură cu evoluțiile economice pe plan internațional, pornind de la premisa că Japonia va trebui să-și asigure, în continuare, din import cea mai mare parte a resurselor naturale necesare, ceea ce presupune dezvoltarea accentuată a comerțului exterior nipon.

C.E.E.: piața cartofului

RECOLTA de cartofi din țările Pieței Comune a crescut în 1974 sensibil față de anul precedent; ea a avut loc pe seama creșterii randamentelor la hectar (în medie, de la 28,4 la 30,9 tone), în condițiile reducerii suprafețelor cultivate în majoritatea țărilor membre. Principalele țări producătoare sînt R.F.G. (14,55 mil. tone), Franța (circa 7,3 mil.), Anglia (6,5 mil.) și Olanda (6 mil.). Se apreciază că livrările sporite în cadrul Comunității ar putea determina o scădere a prețurilor la cartofi, iar exporturile în țări terțe ar putea crește, întrucît capacitatea de absorbție a pieței interne va rămîne practic constantă.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.XII.1973	3.III 1975	7.III 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 7.III.1975 față de: Cursul Central	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 7.III.1975 față de: Nivelul din 28.XII.1973	Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII 1973-7.III.1975
Marca vest-germană	2,66904	2.6990	2,2745	2,3150	+15,29	+16,59	-14,23
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,3960	2,4500	+38,18	+32,65	-24,62
Francul francez	4,60414	4,7025	4,1525	4,1900	+9,88	+12,23	-8,99
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,4325	2,4203	-16,40	+4,09	-3,94
Lira italiană	523,50	607,0	626,80	632,15	-17,9	-3,98	+4,14
Yenul Japonez	308.0	280,20	286.10	285.50	+7.88	-1,86	+1,89
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,3850	2,3703	+17,33	+19,22	-16,27
Prețul aurului la Londra	-	103.87	181.60	179,25	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing

LA ÎNCEPUTUL săptăminii 3—7 martie a.c., dolarul S.U.A. a fost supus din nou unor puternice speculații „à la baisse“, cursul său față de alte valute, cum ar fi francul belgian, florinul olandez, francul francez și marca vest-germană, situîndu-se la cele mai scăzute niveluri înregistrate vreodată. Reluarea atacurilor speculative asupra dolarului s-a datorat atît unor cauze legate de evoluția economiei americane cît și incertitudinilor în legătură cu poziția țărilor membre OPEC privitor la utilizarea monedei americane la incasarea veniturilor petroliere.

În ceea ce privește conjunctura economiei S.U.A. datele pe luna ianuarie a.c. confirmă accentuarea tendințelor recesioniste și a inflației ; producția industrială a scăzut cu 3,6%, iar în perioada octombrie 1974 — ianuarie 1975 scăderea este de 10%. În același timp deficitul balanței de plăți a S.U.A. pe anul 1974 calculat pe baza metodei tranzacțiilor oficiale s-a ridicat la 7,96 miliarde dolari, față de 5,3 miliarde în 1973, iar pe baza metodei lichidității la 18,11 miliarde dolari, față de 7,61 miliarde în 1973.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 3—7 martie 1975 niveluri minime și maxime).

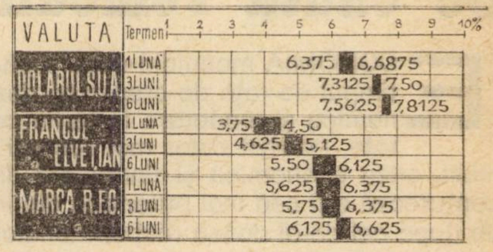

VALUTA	Termen		
DOLARUL S.U.A.	1 LUNĂ	6,375	6,6875
	3 LUNI	7,3125	7,50
	6 LUNI	7,5625	7,8125
FRANCUL ELVEȚIAN	1 LUNĂ	3,75	4,50
	3 LUNI	4,625	5,125
	6 LUNI	5,50	6,125
MARCA R.F.G.	1 LUNĂ	5,625	6,375
	3 LUNI	5,75	6,375
	6 LUNI	6,125	6,625

Conform unor aprecieri, în anul 1975 S.U.A. vor trebui să facă față unui deficit al plăților curente de circa 6—7 miliarde dolari, în timp ce R.F. Germania ar putea să înregistreze un excedent de circa 14 miliarde dolari.

Băncile centrale ale principalelor țări occidentale au intervenit pe piață pentru a sprijini cursul monedei americane pe parcursul mai multor zile, ceea ce a contribuit alături de alți factori la o ușoară redresare a poziției dolarului spre sfîrșitul perioadei.

Redresarea cursului dolarului s-a datorat și ultimelor măsuri luate de principalele țări occidentale pe linia relaxării politicii de credit și a stimulării scăderii dobînzilor. În ultimile două săptămîni autoritățile monetare din Franța, Elveția, Olanda și R.F. Germania au procedat la o reducere a taxei oficiale a scontului în țările respective paralel cu o serie de alte măsuri menite a ieftini creditul. În felul acesta este așteptată o reducere a ecartului existent în ultimul timp între dobînzile de pe piețele monetare vest-europene și piața monetară din S.U.A., ecart care a constituit unul din factorii ce au influențat negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale. De altfel, la 10 martie în S.U.A. taxa oficială a scontului a fost redusă la 6,25%.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 7 III, 1975.

Anglia x)	10,50 %	Italia	8,0 %
Austria	6,50 %	Japonia	9,0 %
Belgia	8,25 %	Luxemburg	8,25 %
Canada	8,25 %	Norvegia	5,50 %
Danemarca	9,0 %	Olanda	6,0 %
Elveția	5,0 %	Suedia	7,0 %
Finlanda	9,25 %	S.U.A.	6,75 %
Franța	11,0 %		
R.F.G.	5,0 %		
Israel	6,0 %		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

De menționat că tendința de scădere a dobînzilor pe piața monetară americană a continuat și în perioada analizată, dobînda preferențială (prime rate) fiind redusă de unele bănci la 7,75%.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

● Perspective demografice

POTRIVIT raportului O.N.U. asupra situației demografice mondiale, publicat recent la New York, populația globului se ridică la 4 290 milioane de locuitori. În condițiile menținerii actualelor ritmuri de creștere demografică, ea va atinge cifra de 15 miliarde de oameni în anul 2075.

Calcule referitoare la populația Americii Latine arată că aceasta urmează să se dubleze în jurul anului 2 000. După cum s-a menționat în preajma inaugurării lucrărilor celei de-a doua conferințe latino-americane asupra populației, actualmente ea este de 316 milioane de locuitori.

● Cuba : 1976—1980

PROIECTUL de directive privind primul plan cincinal al Republicii Cuba (pe anii 1976—1980), care urmează a fi aprobat la apropiatul Congres al Partidului Comunist din Cuba, prevede — între altele — investiții în sectorul construcțiilor în valoare de 11,8 mlrd. pesos, volumul acestora urmînd să depășească în 1980 de aproape 2,5 ori nivelul stabilit pentru anul în curs.

Investițiile vor fi îndreptate cu prioritate în domeniul industriei, urmărindu-se punerea în funcțiune a unor noi întreprinderi chimice, de ciment, de prelucrare a metalelor. Un obiectiv deosebit de important îl constituie prima uzină atomo-electrică din Cuba.

Alocații sporite vor primi învățămîntul, ocrotirea sănătății și construcția de locuințe, în cursul cincinalului următor fiind prevăzut să se construiască, de pildă, 1 200 de școli internate (pentru mai mult de 600 mii de elevi) și circa 200 000 de locuințe noi.

● Anglia : ritmuri lente

„CARTEA ALBĂ“, publicată recent de guvernul englez, asupra cheltuielilor statului pe anii financiari 1974/75—1978/79, preconizează reducerea ritmului mediu anual de creștere a acestora de la 2,75% (conform estimațiilor din luna noiembrie 1974) la 2,25%. Printre principalele capitole de cheltuieli la care sînt de așteptat măsuri de reducere se numără : alocațiile pentru organele locale de administrație, subsidiile pentru menținerea prețurilor la produsele alimentare, precum și ajutorul financiar acordat industriilor naționalizate din Anglia.

Pe de altă parte, conform prognozelor publicate în „Cartea albă“, ritmul mediu anual de creștere a produsului intern brut în Anglia se va situa, în perioada 1973—1979, între 2,5 și 3,5%, iar cheltuielile de consum ale populației vor spori într-un ritm de numai 1,3—2,2%.

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

INSTABILITATEA MONETARĂ ÎN OCCIDENT

Se caută remedii

ECONOMIA mondială este profund afectată în timpul de față de creșterea dezechilibrelor economice și monetare în țările capitaliste dezvoltate. Potrivit celor mai recenți indicatori disponibili, criza economică și financiară din aceste țări se conturează a fi cea mai puternică din întreaga perioadă de după cel de-al doilea război mondial. Aceiași indicatori marchează agravarea deprecierii inflaționiste a banilor, reflectată în creșterea prețurilor la bunurile de consum, pe o lărgime de front și cu o acuitate unică în întreaga istorie a dezvoltării capitalismului în perioadele de pace. Instabilitatea monetară din Occident se infiltrează pe întreaga filieră a relațiilor economice internaționale, alterînd climatul în care se desfășoară ele, provocînd pierderi puternic resimțite multor participanți la circuitul economic mondial. Una din marile probleme ale actualității o constituie deci găsirea de căi și metode pentru combaterea riscurilor instabilității, în condițiile în care vechile forme de organizare a vieții economice internaționale s-au perimat în mare măsură, iar o nouă ordine nu s-a cristalizat încă. Căutările în acest sens pot fi mai bine înțelese în lumina prefacerilor pe care le-au suferit în timp mecanismele de asigurare mai mult sau mai puțin organizată a stabilității monetare în economia capitalistă, înainte de a se ajunge în prezent la măsuri „pe cont propriu" într-o serie de țări occidentale.

STABILITATEA banilor, menținerea intactă a puterii lor de cumpărare, este un principiu fundamental al eticii relațiilor de schimb atît la nivelul național, cît și la cel internațional. Această stabilitate este în esență rezultanta echilibrului dintre masa banilor existentă în circulație și nevoile de bani ale economiei, la o anumită viteză de circulație a banilor.

Cum se realizează acest echilibru ? Sau, mai precis, se poate realiza un asemenea echilibru ?

Dacă facem abstracție de țările socialiste, în care planificarea centralizată a economiei pune la îndemîna statului pîrghiile necesare pentru menținerea stabilității banilor și pentru întărirea puterii lor de cumpărare, experiența țărilor capitaliste dovedește că în ceea ce le privește răspunsul trebuie dat în funcție de o apreciere în timp a posibilităților capitalismului de a realiza echilibrul monetar.

De la echilibrul monetar spontan...

ATÎT TIMP cît lumea capitalistă a utilizat etalonul aur ca bază a sistemelor monetare naționale, stabilitatea relativă a banilor a avut în principiu un caracter automat, întrucît prin modul lui specific de aplicare, el constituia „mîna invizibilă" care restabilea echilibrul monetar de cîte ori era amenințat să se transforme în dezechilibru.

Baterea liberă a monezilor de aur stabilea legătura directă între aur ca marfă și aur ca monedă. Alături de aceasta, libertatea de tezaurizare și destezaurizare a aurului, convertibilitatea nelimitată a semnelor valorii în monezi de aur și circulația liberă a aurului între țări contribuiau la reglarea spontană a cantității de bani în circulație în raport cu nevoile economiei. În cazul apariției unui exces de bani în canalele circulației, o parte din banii de aur se transformau în lingouri, se tezaurizau sau se exportau, iar o parte din bancnote erau convertite la bancă, ieșind astfel din circulație. Echilibrul între existent și nevoi era restabilit. Invers, în cazul apariției unor nevoi sporite de bani ale economiei, particularii transformau la monetărie lingourile de aur în monezi, scoteau din tezaur monezile de aur sau introduceau în circulație monezi de aur din străinătate, iar banca de emisiune era solicitată să acorde mai multe credite, deci să pună în circulație mai multe bancnote. Cît privește libertatea circulației internaționale a aurului, ea a mai contribuit la asigurarea stabilității cursurilor valutare și, prin aceasta, la dezvoltarea pieței mondiale capitaliste.

Generalizarea folosirii aurului ca bază a sistemelor monetare a fost reflexul dezvoltării capitalismului, al necesității consolidării circulației bănești, corespunzător producției și circulației sporite de mărfuri. Transformarea capitalismului liberei concurențe în capitalism monopolist a modificat total condițiile realizării echilibrului monetar.

...la voluntarism și pragmatism

TRECEREA la etalonul aur-devize după primul război mondial a constituit o renunțare la legătura directă între bancnotele în circulație și aurul deținut de banca de emisiune. În structura circulației bănești interne au dispărut monezile de aur și au rămas semnele valorii, bancnotele și piesele divizionare din metale ieftine. Convertirea semnelor valorii s-a limitat la transformarea lor în devize sau valute, adică în mijloace de plată ale altor țări în care bani proprii erau convertibili în mod legal și practic în aur exportabil.

În condițiile lichidării legăturilor dintre circulația bănească și aur a fost lichidat și automatismul echilibrului monetar. El a fost înlocuit cu voluntarismul și pragmatismul în alimentarea cu bani a canalelor circulației. Premisele realizării echilibrului au devenit : pe de o parte, politica băncii centrale și a aparatului bancar în ansamblu de emitere a semnelor valorii numai pe măsura cerințelor circulației, iar pe de altă parte, încrederea deplină a populației în stabilitatea acestor semne. Dacă una din premise nu există – și cu atît mai mult dacă lipseau amîndouă –, echilibrul monetar se transforma în dezechilibru.

Trecerea de la etalonul aur la etalonul aur-devize și ulterior la etalonul dolar a determinat deci o schimbare hotărîtoare a modalităților de menținere a stabilității monetare, în sensul trecerii de la stabilitate ca efect obiectiv al mecanismelor economice, la stabilitatea ca efect al acțiunilor subiective ale autorităților monetare și ale populației.

În consecință, principiul stabilității a fost statuat, pe plan național, în legile monetare ale diferitelor țări, iar băncile centrale au fost chemate ca, prin activitatea lor monetară și de credit, precum și prin activitatea de control asupra operațiilor aparatului bancar în ansamblu, să vegheze la traducerea lui în viață.

În paralel pe plan internațional, stabilitatea relațiilor valorice dintre valute a fost înscrisă printre principiile primului sistem valutar internațional din lume (1944), în timp ce statutul Fondului Monetar Internațional – ca organism central de supraveghere și sprijinire a aplicării acestui sistem – a prevăzut între funcțiile lui pe aceea de încurajare a politicii de stabilitate a cursurilor valutare și a evitării devalorizării banilor în scopuri de concurență internațională.

Profețiile optimiste cu privire la realizarea stabilității banilor și la restabilirea ordinii în relațiile valutare internaționale în urma creării sistemului valutar internațional și a F.M.I., s-au dovedit neîntemeiate. Evoluția evenimentelor a demonstrat incapacitatea convențiilor internaționale de a înlătura carențele etalonului aur-devize care se manifestaseră din plin în perioada dintre cele două războaie mondiale. Deprecierea inflaționistă a banilor într-un ritm lent, „tîrîtor", din deceniul '60 a degenerat în anii din urmă într-o inflație rapid ascendentă, susceptibilă să conducă la faza finală, catastrofică, a inflației galopante. Degradarea progresivă a monedelor din țările capitaliste dezvoltate a devenit unul dintre fenomenele dominante care, împreună cu criza economică, caracterizează în prezent situația economică în lumea capitalistă. Inflația a ajuns într-un stadiu în care nu mai „combate" criza economică, ci este asociată cu criza și, în multe privințe, a determinat-o.

Pe plan internațional, principiul fixității cursurilor și parităților valutare, care străbătea că un fir roșu întregul eșafodaj al sistemului valutar internațional și întreaga activitate valutară a F.M.I., a trebuit să fie abandonat, ca dealtfel toate celelalte principii fundamentale ale sistemului, dovedind de fapt falimentul voluntarismului și pragmatismului ca mijloc de realizare a echilibrului valutar în condițiile date. Soluțiile încercate pentru menținerea stabilității monetare cu ajutorul unor sisteme de norme care să realizeze atît pe plan intern, cît și pe cel internațional, echilibrul dintre masa banilor în circulație și nevoile de bani ale economiei, s-au dovedit neviabile. Așa cum arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, **„depășirea actualei crize economice care domină viața internațională nu se poate realiza pe baza vechilor norme și principii care au guvernat raporturile dintre state și care au dus, în fapt, la împărțirea lumii în asupriți și asupritori, în săraci și bogați. Învingerea crizei economice și soluționarea problemelor complexe care preocupă astăzi omenirea cer așezarea relațiilor interstatale pe baze noi, de deplină egalitate și echitate".** O nouă ordine valutar-financiară nu poate fi concepută decît ca parte integrantă a noii ordini economice și politice mondiale care să-i creeze condițiile de existență.

Modalitățile auto-apărării

CARENȚA sistemelor monetare naționale bazate pe etalonul aur-devize, precum și a sistemului valutar internațional bazat pe același etalon, în domeniul asigurării stabilității banilor și a relațiilor intervalutare a pus cu acuitate problema apărării participanților la schimburile economice de consecințele instabilității inflaționiste a banilor. Se conturează astfel o nouă etapă a încercărilor de realizare a echilibrului monetar : dacă înapoierea la etalonul aur este considerată imposibilă, dacă sistemul de norme monetare internaționale și naționale s-a dovedit ineficient, singura soluție a rămas ca cei interesați să găsească ei înșiși acele căi și metode de autoapărare împotriva daunelor rezultate din instabilitatea banilor, care să ducă la schimburi echilibrate, echitabile. Întrucît actuala instabilitate inflaționistă a banilor este cea mai mare și cea mai răspîndită din 1933 încoace, este firesc ca perioada pe care o străbatem să fie o perioadă de intensă căutare a mijloacelor de combatere a consecințelor acestei instabilități de către înșiși cei interesați.

Evident, aceste încercări au și ele un caracter istoric : ele vor rămîne în actualitate atîta vreme cît nu se va realiza o nouă ordine valutar-financiară care să garanteze echilibrul monetar și valutar, deci să combată inechitățile provocate de instabilitatea monetară.

Instabilitatea relațiilor valorice dintre monede face ca unele persoane fizice sau grupe sociale să obțină mai mult, iar altele mai puțin decît înainte de declanșarea (sau înainte de agravarea) fenomenului inflaționist, **ca efect al inflației.** Transferul inflaționist de venit național se poate urmări pe mai multe planuri și anume :

a) **pe planul veniturilor nominale :** în timpul inflației, persoanele sau grupele sociale ale căror venituri cresc mai încet decît prețurile pe care le plătesc, obțin o parte mai mică din venitul național ca înainte, în timp ce persoanele sau grupele sociale ale căror venituri nominale cresc mai repede, sînt în cîștig ;

b) **pe planul relațiilor contractuale :** partea care s-a angajat să furnizeze o cantitate determinată de produse pierde din cauza deprecierii inflaționiste a banilor, iar partea care s-a angajat să plătească o sumă determinată de bani ca preț al produselor cîștigă. Dacă asemenea contracte sînt încheiate între părți care rezidă în țări diferite, iar moneda convenită este în curs de depreciere inflaționistă, are loc concomitent un transfer de substanță de la țara care livrează marfa la cea care efectuează plata, în măsura în care suma de bani reprezentînd prețul de plătit și-a micșorat puterea de cumpărare pînă la termenul de plată contractual.

În general, inflația tinde să opereze un transfer de venit național între cei care au avuție bănească și cei care au avuție în bunuri materiale, să redistribuie puterea de cumpărare reală – de cîte ori creanțele și datoriile sînt exprimate în sume fixe – luînd de la creditori și dînd debitorilor.

Oricare ar fi planul pe care se operează transferul inflaționist de venit național, un asemenea transfer nu este echitabil. Din această cauză, perioadele de mari inflații, ca aceea pe care o parcurge în prezent lumea capitalistă, sînt în același timp un laborator de soluții pentru combaterea inechităților provocate de instabilitatea monetară.

În privința veniturilor nominale, este firesc ca salariații, pensionarii, micii rentieri, deci grupele sociale cu venituri fixe care constată că aceste venituri nominale reprezintă de fapt venituri reale tot mai mici, să revendice majorarea veniturilor în pas cu deprecierea inflaționistă a banilor. Chiar în ipoteza succesului acestor revendicări, majorarea veniturilor este obținută într-un moment în care ea a „omologat" un grad de depreciere existent în perioada discuțiilor cu patronatul, însă depășit între timp ca urmare a continuării și accentuării procesului inflaționist. În felul acesta, creșterea veniturilor nominale nu se realizează în pas cu scăderea puterii de cumpărare a banilor, ci întotdeauna cu cel puțin un pas în urmă, ceea ce reprezintă o pierdere efectivă, continuă, pentru oamenii muncii.

În cadrul Fondului Monetar Internațional și în afara lui se caută căi și metode pentru combaterea riscurilor instabilității monetare

Cea mai recentă cucerire în acest domeniu, obținută ca urmare a mișcărilor revendicative ale clasei muncitoare în unele țări capitaliste, este recalcularea automată a salariilor la anumite perioade de timp, în funcție de evoluția costului vieții. Deși în felul acesta se realizează o reducere a pierderilor din deprecierea banilor, experiența a arătat că indexarea veniturilor din muncă nu elimină decît parțial redistribuirea venitului național între diferitele categorii sociale, ca urmare a inflației.

Pe planul relațiilor contractuale, apărarea împotriva pierderilor din deprecierea inflaționistă a banilor s-a bazat în trecut pe inserarea în contracte a clauzei aur sau a clauzei valută. În cazul clauzei aur, moneda în care urmau să se facă plățile era definită în contract prin conținutul ei legal în aur. Dacă în cursul îndeplinirii obligațiilor contractuale această monedă se devaloriza, suma de plată se majora automat pentru a corespunde vechii definiții în aur. Întrucît în condițiile crizei valutare actuale unele monede, cum este dolarul S.U.A., au încetat de a mai fi definite în aur, iar o asemenea definiție a altor monede importante din lumea capitalistă a căzut în desuetudine ca urmare a adoptării cursurilor flotante, clauza aur nu mai este inserată în contracte.

O situație similară are clauza valută. Ea apăra în trecut de pierderile cauzate prin deprecierea monedei în care urmau să se facă plățile contractuale, statuînd obligația debitorului de a plăti o sumă mai mare, calculată în funcție de cursul valutei contractuale față de o altă valută considerată stabilă. Deoarece în condițiile actualei inflații generalizate, nici una din principalele monede ale lumii capitaliste nu este stabilă, clauza valută nu-și mai produce efectul stabilizator pe care se conta înainte.

Cea mai importantă încercare – pînă la această dată – de a crea un punct fix de referință, o „stea polară" în relațiile valutare infestate de inflație, o constituie stabilirea din 1974, a valorii provizorii (interimare) a drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) emise de F.M.I., în funcție de monedele unor țări care au o pondere mai mare în exportul mondial de bunuri și servicii, și nu în funcție de dolar ca în momentul creării D.S.T. (pentru unele detalii, vezi „Revista economică" nr. 10/1975, p. 31). În condițiile actuale de instabilitate generală a monedelor capitaliste – ca dealtfel și a prețului aurului – D.S.T. constituie în felul acesta un instrument stabil, un punct de referință care poate fi folosit în vederea rezolvării echitabile a problemei raporturilor valorice dintre monede. Există indicii că, în aceste condiții, clauza aur și clauza valută vor putea fi înlocuite cu clauza D.S.T. sau o clauză similară.

Dealtfel, există și indicii că D.S.T. vor putea lua locul aurului și al valutelor nu numai pentru apărarea echității în obligațiile contractuale, dar și pentru definirea monedelor naționale. Un comunicat al Băncii Centrale a Iranului a anunțat că rialul iranian – legat în trecut de dolarul S.U.A. – va fi definit pe viitor în funcție de D.S.T.

Aceeași idee care a stat la baza creării D.S.T. a fost utilizată la 30 ianuarie a.c. de Turcia, lira turcă fiind devalorizată în funcție de un „coș" de valute vest-europene ; de Organizația țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.) care reflectează la indexarea prețului petrolului în funcție de asemenea de un „coș" de monede sau de produse industriale de bază ; de o bancă din Londra care calculează o unitate monetară stabilită în funcție de un alt „coș" de 12 valute ale unor țări arabe etc.

Desigur, toate aceste căutări pe plan monetar în domeniul realizării unor raporturi de schimb echitabile sînt paliative. Soluția sănătoasă rezidă, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice, în adoptarea unui sistem internațional care să permită o mai mare stabilitate a prețurilor, în constituirea unui organism internațional cu participarea tuturor statelor interesate, care să asigure soluționarea problemelor în interesul tuturor națiunilor, să promoveze activ afirmarea în viață a noilor principii, a noii ordini economice internaționale.

dr. **Costin KIRIȚESCU**

Turismul în schimburile mondiale

DEŞI A ÎNREGISTRAT anul trecut un recul determinat de accentuarea fenomenelor recesioniste din lumea occidentală, turismul se plasează totuşi pe unul din primele locuri în ansamblul schimburilor economice între naţiuni, reprezentînd peste 6% din acestea. Din 1962 pînă în 1973 numărul turiştilor „internaţionali" a crescut vertiginos — de la 81,4 milioane la 215 milioane, în timp ce reţetele realizate de pe urma acestei activităţi au urcat de la 7,8 miliarde dolari la 23,7 miliarde dolari. Pentru a răspunde cerinţelor ridicate de această dinamică dezvoltare, la sfîrşitul anului trecut a fost creată Organizaţia Mondială de Turism. O.M.T. este un organism interguvernamental care îşi propune să furnizeze informaţii calificate şi recomandări tuturor statelor, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, să se constituie într-un forum de dialoguri, schimburi de idei, să elaboreze studii şi previziuni specializate, să organizeze cursuri de formare profesională pentru a contribui la remedierea penuriei — mai ales în ţările în curs de dezvoltare — de cadre calificate necesare acestei „industrii" în plină expansiune.

Foamea

CEEA CE în urmă cu cîţiva ani părea a fi un pericol potenţial a devenit astăzi o realitate — scrie revista „Bulletin Européen". Din 900 milioane de locuitori ai 42 de ţări subdezvoltate (7 în Asia, 32 în Africa şi 3 în America Latină), trei pătrimi suferă cronic de foame şi sînt decimaţi de subnutriţie. Anul trecut, precizează publicaţia, în cele şapte zile cît au durat lucrările Conferinţei mondiale O.N.U. pentru alimentaţie, au murit de foame în lume 10 000 de oameni. Situaţia este atestată şi de faptul că în timp ce gurile de hrănit se înmulţesc fără încetare rezervele alimentare au scăzut continuu.

Valorificarea cărbunelui brun

ZILNIC, în R.D. Germană sînt înlăturaţi 2,7 milioane mc de steril pentru a se putea extrage cele 675 000 tone de cărbune brun, necesare aprovizionării cu combustibil a economiei naţionale şi a populaţiei. În acest scop, celor 100 000 de mineri le stau la dispoziţie instalaţii de înaltă productivitate. Aproximativ jumătate din exploatările la zi se află în prezent în regiunea Cottbus care deţine şi 60% din rezervele de cărbune ale R.D.G. Celelalte exploatări sînt răspîndite în regiunile Halle şi Leipzig.

Cu toate că zăcămintele cele mai avantajoase au fost deja epuizate, există mari rezerve de cărbune brun ale căror straturi au o grosime între 5 şi 15 metri. Inconvenientul principal constă în faptul că straturile se află la o adîncime din ce în ce mai mare (în medie, pentru a recupera o tonă de cărbune trebuie înlăturaţi 4 mc de steril).

În R.D. Germană asigurarea exploatării neîntrerupte a cărbunelui brun constituie o necesitate vitală, deoarece 80% din producţia de energie electrică se bazează pe acest combustibil.

Profilul directorului

REZULTATELE unei anchete, efectuată în rîndul directorilor de întreprinderi din U.R.S.S. şi publicată de revista sovietică „Ekonomika i organizaţia promîşlennogo proizvodstva" (nr. 6/1974) au evidenţiat că vîrsta lor medie este de 47 ani. În ceea ce priveşte profilul activităţii anterioare, 26,9% dintre ei au lucrat în producţie (mai mulţi decît în ţări capitaliste, ca Anglia, Franţa sau R.F.G.) şi numai 4,6% în funcţii economice (mai puţini decît în ţările respective). Două treimi din directorii de întreprinderi din U.R.S.S. au studii superioare ; dintre aceştia 85% au absolvit o facultate cu profil tehnic (pondere mai mare decît în orice ţară capitalistă din Europa), 13% — o facultate economică, iar 2% posedă o diplomă în ştiinţe umanistice (mult mai puţini decît în ţările capitaliste, incluse — pentru comparaţie — în anchetă).

Fuga de New York

DUPĂ CUM relatează Agenţia France Presse, în New York există aproximativ 4 milioane mp de birouri nefolosite, ceea ce reprezintă 18% din suprafeţele construite în acest scop. Cel mai grav afectat de această criză este „World Trade Center", destinat să cuprindă sediile celor mai mari întreprinderi din Statele Unite. La patru ani după darea sa în folosinţă, această construcţie, formată din două corpuri înalte de 400 metri, n-a fost închiriat decît în proporţie de trei sferturi. În plus, întrucît lucrările de construcţie, evaluate la început la 650 milioane de dolari, au atins în final 900 milioane de dolari, recuperarea investiţiei are un handicap suplimentar de 10 milioane de dolari pe an.

Începînd cu anul 1969, numeroase întreprinderi nemulţumite de funcţionarea serviciilor publice şi de creşterea continuă a chiriilor la New York, şi-au mutat sediul la Washington sau în alte oraşe. Promotorii noilor „zgîrie nori" mizează, totuşi, pe demolarea vechilor imobile — 50.000 mp pe an la New York — pentru a-şi putea asigura ocuparea imenselor clădiri din oţel şi sticlă.

„Petrolul în clocot"

SUB ACEST TITLU revista „Newsweek" (25 februarie 1975) publică o hartă a terenurilor din platformele continentale ale Statelor Unite ale Americii cu rezerve posibile de petrol. După cum se menţionează în articol pentru ca S.U.A. să-şi cîştige independenţa în materie de energie este necesar să pună în exploatare vastele zăcăminte de ţiţei şi gaze naturale ce se presupune că se află de-a lungul coastelor Atlanticului, Pacificului şi ale Alaskăi. Posibilitatea deschiderii acestor noi „robinete" de petrol a dat însă loc unei dispute în special în jurul problemei cine deţine dreptul de proprietate asupra acestor zăcăminte, statele federate riverane sau guvernul federal, şi de aici cum să se împartă avantajele rezultate. În acelaşi timp, se pune accentul şi pe latura ecologică, de protecţie a apelor mărilor şi de prevenire a riscurilor decurgînd din poluarea lor cu ţiţei, zăcămintele aflîndu-se la o depărtare de 30 pînă la 200 mile de ţărm şi la peste 300 m sub apă.

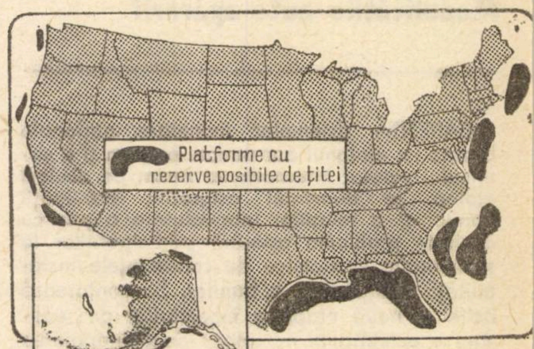

Singapore: politică de atragere a investiţiilor

SINGAPORE — stat de dimensiuni modeste (suprafaţă 581 kmp ; populaţia — circa 2,5 mil. locuitori) — cunoaşte o intensă activitate economică şi financiară, datorită şi poziţiei sale la încrucişarea unor importante căi comerciale între trei continente : Asia, Africa şi Europa. Urmărind să dezvolte — alături de tradiţionala activitate comercială — şi industria, guvernul statului Singapore desfăşoară o politică de atragere a capitalurilor străine. După cum arăta recent revista „L'Usine Nouvelle", la mijlocul anului 1973 volumul global al investiţiilor străine reprezenta 4,8 miliarde franci, capitalurile provenite din S.U.A. avînd o pondere de 37%, din Anglia — 15%, din Olanda — 14% ş.a.m.d.

Rezervele obligatorii ale băncilor

Doina Retevoescu, București — Rezervele obligatorii constituie un instrument foarte des folosit de către autoritățile din diversele țări capitaliste în vederea reglementării lichidității pieței monetare și a nivelului dobînzilor. La determinarea rezervelor obligatorii se poate avea în vedere întregul pasiv al băncilor sau numai valoarea depozitelor. De asemenea, se pot avea în vedere numai unele categorii de depozite sau numai creșterea acestora după o anumită dată etc. Rezervele obligatorii pot fi fixate în procent uniform pentru întreg sistemul bancar sau într-un procent diferit ținînd seama de mărimea diverselor bănci, de situația lor juridică etc. Rezervele pot fi constituite din fondurile lichide ale băncilor sau din alte valori deținute în portofoliul lor și ele pot rămîne la bănci dar fără drept de a fi utilizate sau pot fi depozitate la banca centrală. Fondurile constituite drept rezerve obligatorii de către instituțiile de credit, de obicei, nu sînt purtătoare de dobîndă.

Această măsură — aplicată pentru prima dată în Italia, în anul 1926 — a fost folosită inițial cu scopul de a apăra parțial depozitele efectuate de clienți la bănci de riscul insolvabilității acestora. Acest lucru se justifică prin faptul că investirea unei părți din fondurile administrate de către bănci în valori cum ar fi titluri de stat și depozite la banca centrală contribuie la limitarea riscului pierderii acestor fonduri. Începînd din anul 1930, introducerea și modificarea procentului rezervelor obligatorii sînt folosite ca un instrument destul de eficient de către autoritățile monetare pentru a controla crearea și distribuirea creditului de către băncile comerciale etc.

Sporirea procentului rezervelor obligatorii are drept consecință o reducere a posibilităților sistemului bancar de a acorda credite, în vreme ce o reducere a procentului rezervelor obligatorii va acționa în sens invers.

În practica bancară impunerea și modificarea procentului rezervelor obligatorii sînt considerate ca o măsură alternativă operațiilor de „open market“ *) (vezi „Viața economică“ nr. 15/1974) sub aspectul reglementării lichidității sistemului bancar și implicit a nivelului dobînzilor.

Cu toate acestea, influența celor două măsuri asupra lichidității sistemului bancar este diferită. Astfel, în timp ce rezervele obligatorii interesează toate băncile din țara respectivă, operațiile de „open market“ influențează fiecare bancă în mod diferit în funcție de valoarea titlurilor de stat pe care aceasta le păstrează în portofoliul său sau de măsura în care clienții uneia sau alteia dintre bănci recurg la fondurile păstrate în conturi deschise la acestea, pentru a achiziționa hîrtii de valoare. De asemenea, în timp ce rezervele obligatorii sînt în majoritatea cazurilor nepurtătoare de dobînzi, titlurile tranzacționate pe piața deschisă sînt întotdeauna purtătoare de dobînzi. Între cele două instrumente mai există și alte deosebiri.

T. G.

**) Operații pe piața deschisă : vînzarea sau cumpărarea de hîrtii de valoare de către banca centrală la bursa de valori în alt loc în care se confruntă cererea și oferta.*

Convenția de la Lomé

Prof. **Emil Brătescu,** Constanța — Sub această denumire generică sînt cunoscute acordurile semnate, la sfîrșitul lunii februarie a.c., în capitala Republicii Togo, între Piața Comună vest-europeană (C.E.E.) și 46 de state în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și Pacific (A.C.P.) Acordurile cuprind sferele cooperării economice și financiare, înlesnind liberul acces — fără obligația reciprocității — în statele C.E.E. a 99,2% din produsele exportate de țările în curs de dezvoltare semnatare ale Convenției și stabilind un ajutor financiar către acestea din urmă în valoare de patru miliarde dolari ,pînă în anul 1980. Merită a fi relevat faptul că statele A.C.P. au obținut includerea în textul acordurilor a unei serii de prevederi care le protejează împotriva „prăbușirii“ prețurilor la materiile prime care reprezintă principalele lor produse de export. Pentru a se asigura viabilitatea acestei Convenții, care succede celei, mai restrînse, de la Yaounde, s-a hotărît crearea unor organisme instituționale, printre care un Consiliu ministerial, un Consiliu al ambasadorilor și o Adunare consultativă parlamentară.

Avioane

Răzvan Olinescu, Satu-Mare. — 1) În luna ianuarie a.c. producția de petrol a Iranului a fost cu 10 la sută mai mică decît în decembrie 1974; 2) Iranul a cumpărat în luna februarie a.c. șase din cele 19 avioane Boeing 747 ale companiei Trans World Airlines (T.W.A.) ; pentru echivalentul sumei de 490 milioane de franci. T.W.A. trece în ultima vreme printr-o serie de dificultăți financiare, pentru depășirea cărora a încheiat un acord cu cealaltă mare companie aeriană americană. Pan American, prin care cele două societăți renunță să se mai concureze pe anumite rute. Astfel, Pan American a preluat de la T.W.A. cursele de pe rutele spre și dinspre Frankfurt pe Main și cîteva orașe din Asia, renunțînd în schimb în favoarea T.W.A. la cursele de pe rutele spre și dinspre Paris, Barcelona, Casablanca și Nisa. Un asemenea acord ar fi intrat, fără îndoială, cu un an-doi în urmă, sub incidența legislației americane antitrust. Dar, după cum se vede, în actualele condiții, considerentele de raționalitate au prevalat. 3) Actualul secretar de stat american Henry Kissinger a intrat la Universitatea Harvard în 1947, la vîrsta de 24 de ani, și a absolvit-o în anul 1950. După cum a mărturisit recent unui ziarist, după absolvirea Universității Harvard, Henry Kissinger era pe punctul de a începe să studieze medicina, pentru a deveni psihiatru. A condus seminarii și a predat la Harvard între 1948 și 1955 și apoi din 1957, cînd și-a reluat postul de director executiv al Seminariilor internaționale de la Harvard, pînă în 1969, cînd a intrat în guvern. După cum relatează publicația engleză **Observer Magazine**, printre personalitățile care în decursul anilor au urmat la Harvard seminariile sale se numără actualul președinte al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, pe atunci (în 1954) în vîrstă de 28 de ani și lucrînd la Ministerul Finanțelor, actualul ministru de externe israelian Yigal Allon, ministrul vest-german al cooperării economice Erhard Eppler și fostul premier belgian Leo Tindemans, fostul ministru norvegian al afacerilor externe Knut Frydenlund și alții.

Natalitate

Z. Hagivreta, Beius — 1) Față de situația din 1973 prezentată în nr. 4/1975 privind numărul copiilor născuți vii la 1 000 locuitori în Cehoslovacia (18,8), datele pe 1974 indică o nouă creștere, la aproape 20 la mie, această țară ocupînd în prezent unul din primele locuri din Europa la acest indicator. Ca urmare a acțiunilor întreprinse de stat pentru încurajarea natalității, în 1974 s-au născut în Cehoslovacia 290 000 copii, cu 60 000 mai mulți decît în anul anterior. Un spor important, de la 15 la 18 născuți vii la 1 000 locuitori, s-a înregistrat anul trecut și în Ungaria, tendință care — menținută grație măsurilor adoptate în ultimii ani — va contribui într-o primă etapă la asigurarea reproducției simple a populației, iar mai tîrziu la o creștere lentă a numărului locuitorilor și îmbunătățirea structurii pe vîrste a populației, scrie **Népszabadság.**

2) În țara noastră în 1973 s-au înregistrat 18,2 născuți vii la 1 000 locuitori (16,4 la mie în mediul urban și 19,5 în mediul rural). Nivelul maxim pe țară s-a înregistrat în 1973 în județul Vaslui (24,9 născuți vii la 1 000 locuitori).

A.I.E.

N. Scutelnicu, Turnu-Măgurele. — Despre Agenția Internațională pentru Energie (A.I.E.) ca formă de asociere a țărilor capitaliste dezvoltate consumatoare de petrol am scris în nr. 3/1975. De atunci la A.I.E. a mai aderat și Noua Zeelandă. Norvegia, care s-a retras din A.I.E., participă totuși la lucrările Comitetului director al Agenției în calitate de observator.

Copyright

Smaranda Ciocârlan, A.S.E., București — 1) Prin copyright se înțelege dreptul exclusiv, garantat prin lege — pentru o perioadă definită de timp (de exemplu, în S.U.A., pentru 28 de ani, cu posibilitatea reînnoirii pentru încă 28 de ani) — autorului, editorului sau distribuitorului unei opere literare, muzicale sau artistice de a publica, a vinde, a difuza, a ecraniza, a înregistra etc, această operă sau o parte din ea. Persoana sau firma respectivă este liberă să autorizeze reproducerea operei respective sau a unei părți din ea, eventual contra unei plăți. 2) Congresul economiștilor de limbă franceză are loc anual, începînd din 1926, la inițiativa unor profesori francezi, belgieni și elvețieni. Publicarea referatelor este încredințată în mod tradițional editurii franceze Cujas.

Statistici cinematografice

Liviu Mureșan, Buftea — 1) Este foarte greu de stabilit o ierarhie a țărilor după numărul cinefililor, datorită marilor diferențe de la o țară la alta privind mărimea și structura populației. De aceea, în statistică se calculează un alt indicator și anume spectacole vizionate în medie de un locuitor pe an. Astfel, dacă în Olanda, Japonia sau Egipt revin în medie anual numai 2 spectacole pe locuitor, în Belgia, Suedia, R.F.G. revin 3, în Franța, Anglia sau Polonia — 4, în Italia — 11, în Bulgaria — 13, în Grecia — 15, iar în U.R.S.S. — 19 spectacole. În țara noastră media respectivă este de 9.7, corespunzînd în 1973 unui total de 177,4 milioane spectatori. În 1948 totalul spectatorilor fusese în țara noastră de 41,7 milioane, în 1965 de 204,7 milioane, iar în 1970 de 198,7 milioane. Această evoluție — foarte răspîndită în lumea contemporană — este explicată în literatura economică în primul rînd prin pătrunderea și extinderea rapidă a televiziunii, la care se prezintă săptămînal un număr important de filme. 2) Primul film sonor a fost proiectat la 6 iulie 1928 la New York. 3) Drept anul de naștere al televiziunii este considerat 1926, dar răspîndirea ei pe plan mondial a avut loc în ultimele decenii.

Consiliul Nordic

Vincențiu Mareș, Oradea — Consiliul Nordic este un organism politic consultativ fondat în anul 1952, compus din membri ai parlamentelor și reprezentanți ai guvernelor din Danemarca, Norvegia, Suedia, Islanda și (din 1956) Finlanda, cu alte cuvinte din țările scandinave. Consultările privesc probleme de interes comun ale țărilor respective. Crearea liniilor aeriene scandinave (S.A.S.) este un rezultat al cooperării în Consiliul Nordic.

ERATĂ. În nr. 10 din 7.III.1975 la pag. 10, în „Comentariu la un grafic“, col. 1, în rîndurile 2 și 6 de jos se va citi miliarde în loc de milioane.

Viitorul — domeniu al inițiativei istorice

(Urmare din pag. 4)

ței pentru că am exclude din ea voința colectivă care face din ea un instrument de acțiune reală. Politica convertește în programe de acțiune sugestiile științei și expresia voinței publice în vederea soluționării problemelor economice și sociale cu care sîntem confruntați într-un anumit domeniu de activitate.

Revenim astfel din nou — dar pe alt plan — la aceeași relație esențială între cercetarea științifică a viitorilor posibili și inițiativa istorică care făurește un anumit viitor concret prin politica desfășurată de forțele sociale ale progresului. În condițiile societății românești activitatea de prognoză, întreaga „tehnologie“ de explorare a perspectivelor societății pe termen lung sînt instrumente pentru elaborarea politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii treptate la comunism. Faptul că societatea socialistă românească este astăzi alcătuită din clase și categorii sociale care acționează în strînsă colaborare și unitate și sînt animate de interese supreme comune constituie un factor de certitudine pentru înfăptuirea acestei politici. Aceasta înseamnă în limbajul cercetării viitorului că e necesar să părăsim linia dreaptă a extrapolărilor simple și să trecem la evaluarea schimbărilor de direcție cerute de găsirea și promovarea noului, a creației sociale. Practica istorică arată că investiția e posibilă nu numai în tehnică, dar si în relații sociale.

Idealurile socialismului și comunismului pătrund în conștiința înaintată a oamenilor muncii pe măsură ce se lărgește aria creației sociale, introducînd modalități, forme, practici inedite.

Faptul că viitorul cincinal al dezvoltării noastre economice și sociale este considerat a fi cincinalul revoluției științifice și tehnice constituie o angajare deschisă a poporului nostru pentru nou, angajare care nu trebuie limitată doar la domeniul tehnicii și trebuie să cuprindă și sfera raporturilor sociale. Propriul nostru viitor nu înseamnă lumea de astăzi în alte dimensiuni, ci o lume nouă, rezultată din noile mutații tehnice și sociale care se produc sub ochii noștri.

De aceea, în conducerea proceselor sociale și economice esențialul este de a gîndi și acționa în perspectivă, și de a subordona activitatea curentă obiectivelor fixate pe termen lung. Viitorul nu trebuie construit luînd ca model prezentul , ci prezentul trebuie să fie supus influenței viitorului dorit.

Reacția viitorului ales asupra prezentului are loc în țara noastră în primul rînd prin programul Partidului Comunist Român care jalonează drumul spre comunism. În temeiul programului se elaborează prognozele privind dezvoltarea României în următoarele decenii și planurile pe termen lung chemate să dea viață prognozelor. Conducerii curente îi revin în acest cadru obligații de mare importanță în toate domeniile de activitate. În domeniul economic eforturile actuale trebuie concentrate în direcția valorificării potențialului material și uman al societății noastre în condițiile unei eficiențe ridicate, pentru a închide canalele risipei. În acest context nu e posibil să admitem soluții mediocre, pierderi materiale, doar pentru că ele se produc momentan, iar în perspectivă vom ajunge la o soluționare mai bună.

Alegerea unor tehnologii, stabilirea destinației noilor investiții, pregătirea forței de muncă sînt probleme care rezolvate mediocru dau consecințe negative pe termen lung, greu de contracarat. De aici marea responsabilitate a fiecărui om al muncii pentru felul în care se achită de obligațiile ce îi revin astăzi.

Trebuie să acționăm astfel încît societatea românească de mîine, pe care o construim efectiv prin voința și munca noastră, să corespundă deziderателor, nevoilor poporului nostru. Succesul acțiunii noastre depinde de calitatea activității fiecărui cetățean al țării, de inițiativa și voința pe care o vom manifesta fiecare la locul nostru de muncă pentru a îndeplini obligațiile ce ne revin prin aplicarea în viață a Programului Partidului Comunist Român a Directivelor privind dezvoltarea economică și socială a țării în perspectiva următoarelor decenii.

AGENȚIA PUBLICOM
invită specialiștii români să viziteze
MEDICINA '75
expoziție internațională de instalații, aparatură, instrumente și produse medicale.
Participă firme din :
AUSTRIA
DANEMARCA
ELVEȚIA
FRANȚA
R. D. GERMANĂ
R. F. GERMANIA
ITALIA
IUGOSLAVIA
OLANDA
Expoziția va fi deschisă la Sala Palatului R. S. România zilnic între orele 10—16, de la 18 la 22 martie 1975.
Specialiștii firmelor expozante vor sta la dispoziția vizitatorilor cu material documentar și informații.

revista economica
editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Nr. 11 din 14 martie 1975

– Legămînt de-a scrie-n faptă al Partidului Program (dr. **Maria D. Popescu**) 1
– Viitorul – domeniu al inițiativei istorice (prof. dr. **Sergiu Tamaș**) 3
ECONOMIE NAȚIONALĂ
– Specializarea în industrie. (prof. dr. **Șerban Orăscu**) 5
– Electrofiltrele prin „filtrul" eficienței economice sau cum pot fi recuperate din „praf" milioane de lei **(V. Boescu)** 8
– Factorii de creștere a potențialului productiv al pămîntului în condițiile intensificării producției agricole. Fondul funciar (dr. ing. **Nicolae Brașoveanu**) 10
CONDUCERE ● ORGANIZARE
– Direcții de perfecționare a pregătirii cadrelor (Interviu cu **M. Anastasescu,** director adjunct Academia „Ștefan Gheorghiu") 12
– Cum conducem : Succesul proiectelor de organizare și conducere 13
TEORII ● IDEI
– Cu privire la natura actualei crize a economiei capitaliste (prof. dr. **T. Postolache**) 15
– Școli ● curente ● economiști: Programarea nonliniară și aportul economiei la dezvoltarea gîndirii matematice **(M. Horovitz)** 18
– Convorbiri economice cu dr. **A. H. Boerma,** director general al F.A.O. 20
ECONOMIE MONDIALĂ
– În actualitate: Țările O.P.E.C.: Declarația celor trei solidarități **(N. Ionescu)** 21
– UNCTAD : Bilanț preliminar la jumătatea Deceniului dezvoltării **(Gh. Dumitru, C. Vasiliade)** 22
– Din țările socialiste. Eficiența utilizării repetate a materiilor prime în U.R.S.S. 25
– Tendințe ● conjuncturi 26
– Instabilitatea monetară în Occident — se caută remedii (dr. **Costin Kirițescu**) 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

C. I. P. C. I.

CENTRALA INDUSTRIEI PIELĂRIEI, CAUCIUCULUI ȘI ÎNCĂLȚĂMINTEI

Splaiul Unirii nr. 96, sectorul 5, București, România
Telefon 41 18 30 ; telex 523
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ :

- CONFECȚII DIN PIELE, cu moliciune accentuată
- ÎNCĂLȚĂMINTE DIN PIELE
- ÎNCĂLȚĂMINTE DIN PIELE SINTETICĂ
- ÎNCĂLȚĂMINTE DIN TEXTILE CU TALPĂ DIN CAUCIUC LEVICEL ȘI MICROPOROS
- MAROCHINĂRIE DIN PIELE ȘI ÎNLOCUITORI DE PIELE
- ARTICOLE DE SPORT ȘI PLAJĂ — DIN PIELE, ÎNLOCUITORI DE PIELE TEXTILE CAUCIUCATE
- JUCĂRII DIN MASE PLASTICE
- ARTICOLE DE VOIAJ DIN MASE PLASTICE
- ARTICOLE DE UZ CASNIC DIN MASE PLASTICE
- NASTURI DIN MASE PLASTICE...
- CIZME INJECTATE DIN P.V.C., PENTRU FEMEI ȘI BARBAȚI, ÎNTR-O GAMĂ VARIATĂ DE CULORI ȘI MODELE
- ARTICOLE DIN CAUCIUC : ÎNCĂLȚĂMINTE PENTRU SPORT, PLAJĂ, DE PROTECȚIE, PENTRU LUCRU, ÎN MEDIU RURAL, MEDIU URBAN, DE INTERIOR — ÎN CONTEXTURI NOI

CALITATE MULT SPORITĂ A PRODUSELOR PRIN APLICAREA DE TEHNOLOGII NOI ÎN SECTORUL TĂBĂCĂRIE, ÎN SECTORUL ÎNCĂLȚĂMINTEI, ÎN ACELA AL CAUCIUCULUI, AL PRELUCRĂRII MASELOR PLASTICE.

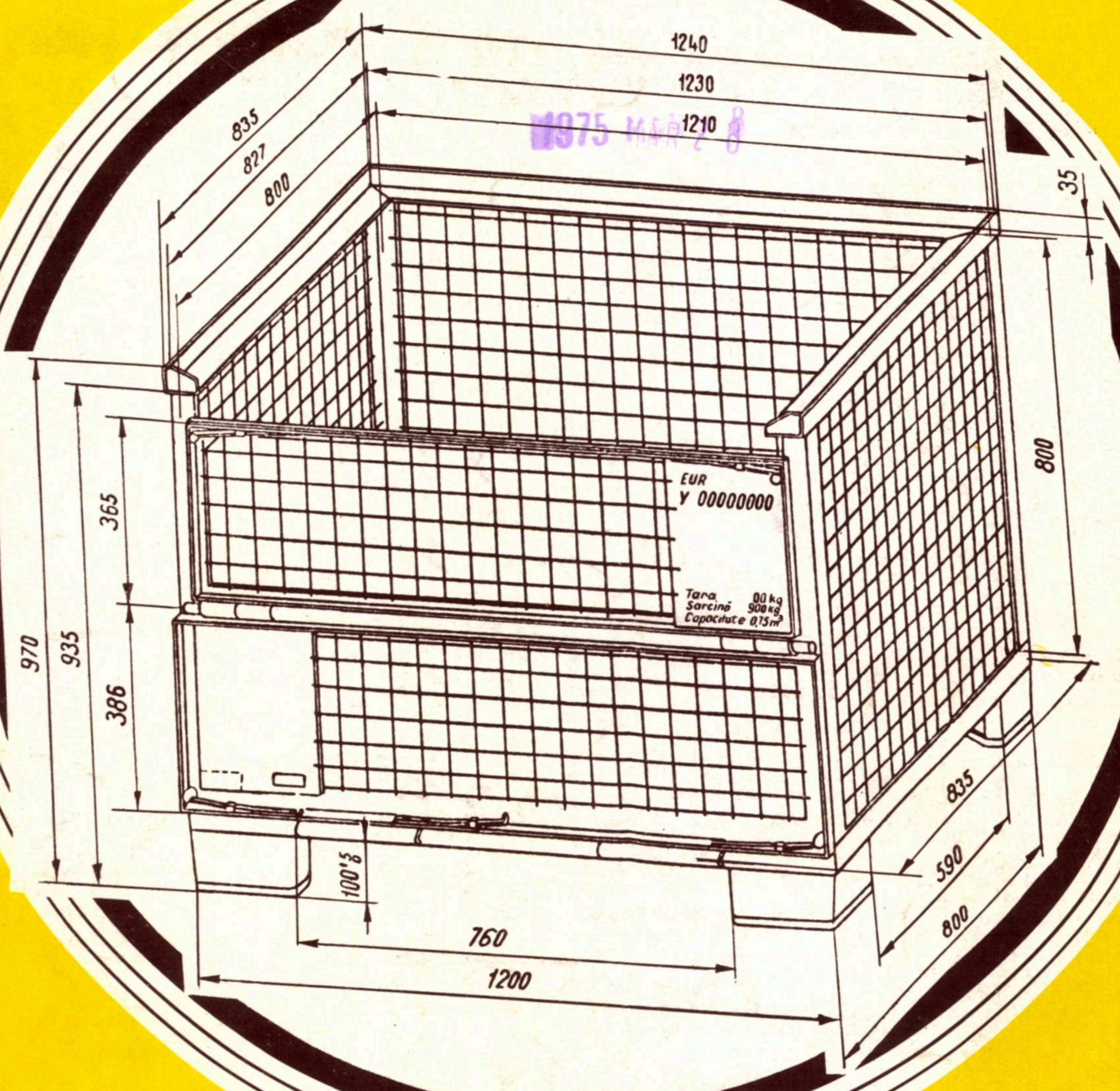
1240
1230
1210
835
827
800
35
800
EUR
Y 00000000
Tara 00 kg
Sarcină 900 kg
Capacitate 0,15 m³
365
386
970
935
100'8
760
1200
835
590
800

1975 MAR 28

Întreprinderea de utilaje — Bucureşti, Str. Chiristigii nr. 8 — 10 sectorul III

Întreprinderea de producţie-prestări Roman, jud. Neamţ, Piaţa 23 August nr. 1

Întreprinderea de producţie-prestări Oradea, jud. Bihor, Piaţa Cazărmii nr. 17

UNITĂŢI ALE COOPERAŢIEI DE CONSUM

produc şi livrează la comandă BOX-PALETE metalice,

tip european, cu patru intrări 800 X 1200 mm. STAS 8635/70

Lei 5

revista economică
12 21 • III 1975
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

D646

Voinţa fierbinte a întregului popor — cel mai iubit fiu al ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, reales preşedinte al Republicii

„Jur să slujesc cu credinţă patria, să acţionez cu fermitate pentru apărarea independenţei, suveranităţii şi integrităţii ţării, pentru bunăstarea şi fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului şi comunismului în Republica Socialistă România!

Jur să respect şi să apăr Constituţia şi legile ţării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democraţiei socialiste, pentru afirmarea în viaţa societăţii a normelor eticii şi echităţii socialiste!

Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie şi alianţă cu toate ţările socialiste, de colaborare cu toate naţiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza deplinei egalităţi în drepturi, de solidaritate cu forţele revoluţionare, progresiste de pretutindeni, de pace şi prietenie între popoare!

Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste şi devotament pentru strălucirea şi măreţia naţiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!“

Reînvestire cu încrederea unanimă a națiunii

ORSZ. MŰSZ. KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

> „Vă asigur, dragi tovarăși, pe dumneavoastră aleșii națiunii în forumul suprem al țării, întregul partid și popor, că voi face totul pentru a-mi îndeplini în cele mai bune condiții misiunea de mare răspundere încredințată, că nu voi precupeți nici un efort in activitatea de unire a energiilor intregii noastre națiuni în vederea înfăptuirii hotărîrilor istorice ale Congresului al XI-lea."
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

POPORUL NOSTRU a trăit zilele trecute momente de mare sărbătoare. Într-o atmosferă entuziastă și într-o unanimitate impresionantă, cu solemnitatea cuvenită marilor evenimente din viața țării, Marea Adunare Națională l-a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în funcția de președinte al Republicii Socialiste România. S-a împlinit, astfel, vrerea țării, dorința întregului popor, s-a pecetluit actul de voință fierbinte al nostru, al tuturor, al muncitorilor, țăranilor și intelectualilor români, maghiari, germani și de alte naționalități, act care se înscrie cu temeinicie în istoria noastră.

Ca un vibrant omagiu al celor peste douăzeci și unu de milioane de cetățeni ai țării adus omului care a dat atît de mult patriei și poporului său, cauzei socialismului, realegerea s-a transformat într-o adevărată sărbătoare națională, într-o sărbătoare a mîndriei și demnității poporului nostru, conștient de menirea sa, încrezător în viitorul său luminos, în partidul său conducător, hotărît să-și afirme drepturile legitime, idealurile nobile de libertate, independență națională și dreptate socială.

Reînvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în cea mai înaltă funcție în stat constituie, înainte de toate, o expresie a profundei încrederi de care se bucură în rîndurile întregii națiuni române, o recunoaștere a contribuției inestimabile pe care cel mai iubit fiu al poporului român a adus-o, cu pasiune revoluționară, tenacitate, curaj și nemărginită dăruire la lupta pentru promovarea intereselor fundamentale de progres și prosperitate ale patriei noastre, pentru triumful măreței cauze a socialismului și comunismului pe pămîntul României. Această realegere constituie, în același timp, garanția continuității mersului mereu înainte victorios al patriei pe calea civilizației socialiste și comuniste, chezășia sigură a traducerii în viață a istoricelor documente adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., a înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului, a creșterii și întăririi prestigiului internațional al României în lume.

Am fost martorii unui eveniment emoționant, cu ecouri profunde în inimile și cugetele noastre, am fost martorii proclamării ca președinte al României a omului care întruchipează cele mai înalte virtuți ale partidului și poporului, care a făcut cel mai mult pentru măreția țării, a omului care de peste patru decenii s-a identificat cu aspirațiile poporului și și-a pus întreaga capacitate de muncă, întreaga viață în slujba propășirii națiunii române. Astăzi este cît se poate de clar pentru toată suflarea românească, pentru fiecare comunist și om al muncii, că realismul politicii noastre interne și externe, aplicate cu fermitate, de partid, orientarea dezvoltării generale a țării, în special după Congresul al IX-lea al partidului, suflul înnoitor, mersul ascendent al societății noastre, afirmarea României pe plan mondial sînt nemijlocit legate de personalitatea conducătorului partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționarul dîrz și clarvăzător, militantul încercat, patriotul înflăcărat și internaționalistul consecvent.

Întregul popor dă o înaltă apreciere contribuției decisive a tovarășului Nicolae Ceaușescu în stabilirea și fundamentarea politicii partidului și statului nostru, în elaborarea tacticii și strategiei dezvoltării economiei românești, găsirii soluțiilor celor mai potrivite pentru perfecționarea organizării economico-sociale, adîncirea democrației socialiste, promovarea principiilor eticii și echității socialiste, formarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane ; este de asemenea binecunoscută și apreciată profunzimea cu care secretarul general al partidului abordează problemele teoretice, capacitatea de sintetizare a experienței construcției noastre socialiste, contribuția sa valoroasă la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare a clasei muncitoare.

Prestigiul de care se bucură astăzi România în lume constituie o consecință firească a politicii sale externe — politică a cărei justețe este pe deplin confirmată de desfășurarea evenimentelor internaționale — un rezultat direct al activității neobosite, desfășurate cu o înaltă consecvență și principialitate de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, pentru colaborare cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru promovarea unor relații de stimă și respect reciproc între state, pentru soluționarea problemelor majore ale umanității, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, democratizarea relațiilor internaționale, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Promotor și apărător consecvent al principiilor care trebuie să guverneze relațiile internaționale, președintele României s-a impus ca o personalitate politică proeminentă a lumii contemporane.

Este în firea neamului nostru să-și prețuiască fiii,

pe marii săi bărbați, pe cei care s-au înălțat din rîndurile sale și-i duc mai departe, cu talentul, energia și capacitatea lor, idealurile, visurile și năzuințele, împlinind prin forța personalității lor împreună cu poporul și în interesul poporului aspirațiile acestuia spre mai bine. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al României socialiste constituie tocmai o astfel de prețuire, de recunoaștere a deosebitelor merite pe care și le-a cîștigat în fața partidului, a poporului, votul Marii Adunări Naționale consacrînd de fapt votul unanim al tuturor conștiințelor națiunii noastre.

Prin aceasta poporul prețuiește totodată strălucitele victorii obținute de țara noastră pe calea dezvoltării economico-sociale, a ridicării bunăstării tuturor celor ce muncesc, prețuiește politica științifică, clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, politică ce se identifică cu aspirațiile cele mai nobile ale națiunii noastre. Întregul popor este mîndru că în fruntea sa se află o asemenea forță politică, un partid, care prin întreaga sa istorie și activitate revoluționară a dovedit că nu are nimic mai presus decît interesele și bunăstarea națiunii noastre socialiste, slujirea cauzei socialismului, comunismului și păcii. Aplicînd în mod creator legitățile generale ale construcției socialiste la condițiile istorice concrete ale țării noastre, elaborînd și transpunînd în practică soluțiile cele mai potrivite pentru dezvoltarea pe multiple planuri a societății românești contemporane, partidul s-a afirmat ca o puternică forță politică ce călăuzește cu fermitate poporul în lupta pentru victoria socialismului, pentru ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație.

Încă o dată această politică și-a găsit o largă adeziune în rîndurile maselor celor mai largi de oameni ai muncii cu prilejul recentelor alegeri pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare, votul de la 9 Martie evidențiind ca o caracteristică esențială a vieții noastre politice și sociale de azi unitatea indestructibilă a poporului în jurul partidului. Modul în care au fost organizate alegerile din acest an constituie o expresie elocventă a dezvoltării pe un plan superior a democrației noastre socialiste, a creării cadrului organizatoric de participare plenară, nemijlocită a maselor populare la conducerea treburilor obștești. Votînd pentru candidații Frontului Unității Socialiste milioanele de alegători și-au manifestat adeziunea față de istoricele documente ale Congresului al XI-lea al partidului, documente care fac parte integrantă din existența noastră cotidiană, călăuzesc în muncă și viață pe fiecare cetățean. În fața celor aleși, a deputaților, a întregului popor, stă acum sarcina de onoare și de mare răspundere de a da viață acestor documente, Programului partidului și Directivelor privind dezvoltarea economico-socială a țării pînă în 1980 și, în perspectivă, pînă la sfîrșitul deceniului următor, de a îndeplini obiectivele programatice stabilite de Congresul al XI-lea al partidului.

Toți cetățenii României socialiste sînt hotărîți să se dăruiască cu pasiune realizării programului partidului, programul devenirii noastre de mîine, să răspundă cu entuziasm chemării înflăcărate a secretarului general al partidului, a președintelui țării, de a face totul pentru măreția și strălucirea patriei. În conștiința noastră va rămîne mereu viu legămîntul pe care conducătorul partidului și statului l-a făcut cu prilejul marii adunări populare cetățenești din 6 martie : **„În ce mă privește, doresc să declar din nou și la această mare adunare populară, în fața întregului popor, în deplină conștiință de răspunderile pe care mi le-au încredințat partidul și poporul, că voi îndeplini cu cinste toate aceste îndatoriri ce-mi revin. Voi face totul pentru a asigura creșterea rolului partidului, a unității sale de monolit. Voi face totul în vederea unirii tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, sub gloriosul steag triumfător al partidului. Voi servi, dragi prieteni și tovarăși, fără preget cauza socialismului și comunismului în România și în lume".**

Această adevărată profesiune de credință a tovarășului Nicolae Ceaușescu, activitatea sa neobosită de zi cu zi în fruntea partidului și statului, pasiunea cu care se dăruiește idealurilor comuniste, devotamentul nemărginit cu care servește interesele supreme ale poporului român, cauza păcii și socialismului în lume constituie pentru fiecare dintre noi, pentru fiecare cetățean al acestei țări un exemplu mobilizator a ceea ce înseamnă a munci și a trăi în chip comunist, un vibrant îndemn la angajarea cu toate forțele în măreața operă de asigurare a progresului și proseprității patriei. În aceste momente care au făcut să vibreze cu forța celor mai puternice sentimente conștiința noastră, națiunea română își reafirmă cu vigoare hotărîrea de a înfăptui neabătut politica partidului, documentele istorice ale Congresului al XI-lea al P.C.R., programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Stere GIOGA

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune

FORŢA PROPULSOARE A INIŢIATIVEI ECONOMICE ÎN SOCIALISM

O LATURĂ inseparabilă a procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate o constituie lărgirea democraţiei. Manifestare a democratismului în acţiune, Congresul al XI-lea al P.C.R. a deschis o amplă perspectivă înfăptuirii plenare a democraţiei socialiste la toate nivelele. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în raportul prezentat la Congres, **„Partidul va milita în mod consecvent pentru adîncirea democraţiei socialiste, asigurînd cadrul organizatoric cel mai propice participării maselor populare la conducerea întregii activităţi economico-sociale, la făurirea în mod conştient de către popor a propriului său viitor“ ¹).**

Accentuarea laturii participative a democraţiei implică însă afirmarea pe un front în continuă extensiune a iniţiativei în toate domeniile şi îndeosebi în economie. În contextul creşterii rolului factorului constient exprimarea liberă şi valorificarea operativă a iniţiativei economice se impun tot mai mult ca una din condiţiile accelerării progresului economic şi social.

Producătorul socialist — subiect al iniţiativei economice

Prin natura sa, iniţiativa este un atribut al activităţii umane, reflectînd cele mai caracteristice dimensiuni ale ei : **creativitatea** şi **inventivitatea.** Un loc aparte în cadrul iniţiativei umane îl ocupă iniţiativa economică.

Iniţiativa economică este o manifestare a relaţiilor social-economice care exprimă idei, propuneri, acţiuni noi în diferite domenii ale activităţii economice : producţie, aprovizionare, desfacere, repartitie, consum, organizare, conducere, planificare, previziune, informatică, control etc. Determinată de nevoia de a raţionaliza eforturile materiale şi umane necesare obţinerii bunurilor şi serviciilor trebuitoare societăţii, iniţiativa economică are ca ţel final îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă. Ea constă în sugerarea, formularea sau proiectarea mijloacelor şi căilor de acţiune, fie în rezolvarea unor probleme ale activităţii economice, pentru care nu există o solutie prealabilă, fie în ameliorarea unei situaţii considerată pînă atunci satisfăcătoare. Sediul iniţiativei economice se află acolo unde apare alternativa : **permanenţă** sau **schimbare, continuitate** sau **modificare.** Ea nu este însă sinonimă cu orice schimbare sau modificare. **Calitatea de iniţiativă economică se asociază propunerilor şi soluţiilor noi, inedite, care se detaşează de cele vechi, nu au un corespondent în trecut.** Iniţiativa economică este alternativa optimă în îmbunătăţirea sau modificarea unor situaţii sau activităţi economice, întrucît ea se identifică cu varianta care are prioritate din toate punctele de vedere : timpul în care a fost formulată, conditiile de aplicare, avantajele economice şi sociale ş.a.

Însemnătatea iniţiativei economice ca formă distinctă a iniţiativelor umane creşte mai ales în condiţiile revoluţiei stiintifico-tehnice, sub presiunea modificărilor rapide ce au loc în structurile de producţie, economice si organizatorice, ca urmare a uzurii morale accelerate a tehnicii, tehnologiei, a cunoştinţelor ştiinţifice şi profesionale. Interesul crescînd fată de initiativele economice se explică şi prin amplificarea rolului acţiunilor de organizare, gestiune, conducere în ridicarea eficientei muncii sociale.

Initiativa economică presupune prioritate în gîndire şi acţiune. Mobilurile, conţinutul, obiectivele, ţelurile şi, adesea, aria agenţilor ei, sînt determinate de relaţiile de productie si îndeosebi de proprietatea asupra mijloacelor de producţie. Posibilitatea de a exprima initiative economice apartine **de fapt** tuturor membrilor societăţii, în măsura în care deţin un asemenea potenţial, ele înscriindu-se în universul activităţii umane, dar valorificarea şi aplicarea lor aparţine **de drept.** deţinătorului mijloacelor de producţie, deoarece transpunerea lor în practică, implică decizie.

Capitalismul cultivă iniţiativa particulară orientată spre consolidarea avutului privat. Ea este o replică la acţiunea coercitivă a concurenţei şi nu are ca mobil absolut progresul, ci profitul. Alienarea muncii şi separaţia dintre decizie şi execuţie îngustează posibilităţile producătorului direct de a se manifesta ca agent al iniţiativei economice.

Înlăturînd exploatarea şi alienarea muncii, socialismul oferă iniţiativei economice cîmp larg de afirmare, conferindu-i atributul de forţă motrice a progresului. Relaţiile de producţie socialiste redînd muncii dimensiunile sale umane, învesteşte producătorul colectiv cu calitatea de **principal subiect** al iniţiativei economice, el încetînd să mai fie doar executant al unor iniţiative străine intereselor şi năzuinţelor sale sau obiect de aplicare a acestora. Fiind prin natura ei un act liber, conştient, progresist, iniţiativa economică se armonizează cu munca lipsită de exploatare, cu echitatea economică şi socială.

Socialismul democratizează iniţiativa economică, extinzînd sfera purtătorilor potenţiali la întreaga colectivitate. În iniţiativele maselor se regăseşte de fapt democraţia socialistă. Ele se presupun reciproc. Nu poate exista democraţie reală fără descătuşarea iniţiativelor, iar acestea nu pot înflori decît pe terenul unei largi democraţii. Comunismul, spunea Lenin, „începe acolo unde muncitorii de rînd, biruind greutăţile muncii, manifestă o grijă deosebită pentru ridicarea productivităţii muncii“ ²).

Socialismul declanşează şi valorifică iniţiativele

Accentuînd necesitatea iniţiativei economice, socialismul creează, totodată, şi posibilitatea extinderii sferei de afirmare şi valorificare a ei, **măreşte libertatea** şi **autonomia de exprimare** a agenţilor ei. Libertatea membrilor societăţii socialiste de a exprima şi aproba iniţiative economice îşi are geneza în poziţia lor egală de proprietari comuni ai mijloacelor de producţie care constituie premisa materială a acestei libertăţi. Afirmarea pe o arie tot mai cuprinzătoare a iniţiativelor economice este asigurată şi de **lărgirea autonomiei unităţilor şi a organelor locale** în cadrul perfecţionării centralismului democratic în ţara noastră. Funcţiile economice tot mai complexe ce revin centralelor, întreprinderilor şi altor unităţi în cadrul procesului unitar al reproducţiei socialiste, impun sprijinirea şi dezvoltarea iniţiativelor economice ale colectivelor de oameni ai muncii.

În aprecierea valenţelor, sensurilor şi implicaţiilor iniţiativei economice trebuie să avem în vedere că ea este o **categorie socio-economică cu un caracter complex,** ce derivă din atributele activităţii umane, din faptul că omul este unitatea biologicului şi socialului. Drept urmare, iniţiativa economică este o categorie care sintetizează determinări obiective, dar si dimensiuni sociale şi spirituale. Ea este o activitate cu multiple laturi în care se reflectă raporturile interumane, precum si o anumită încărcătură afectivă, prin care se alertează şi se valorifică o serie de trăsături psihice : pasiune, vocaţie, dorinţă de afirmare şi perfecţionare, tenacitate, cutezanţă, fluiditate, capacitate de înfruntare a ceea ce este perimat şi deschidere către viitor.

Transformările ce au loc în socialism în caracterul muncii şi înţelegerea corectă a necesităţii că numai munca poate constitui izvorul bunăstării poporului, impulsionează iniţiativele, conduce la raţionalizarea eforturilor si mărirea eficientei economice. În contextul relaţiilor socialiste şi al formării noii atitudini faţă de muncă, iniţiativa economică se **înscrie între principalele valori morale şi etice ale socialismului.** Izvorîtă

---

¹) Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică 1974, p. 48.

²) V. I. Lenin : Opere complete, vol. 39, Editura politică 1966, pag. 22—23

dintr-o necesitate obiectivă, înțeleasă și asimilată conștient și adecvat, inițiativa economică dobîndește caracterul unei valori ordonatoare a activității oamenilor.

Inițiativa în genere și cu deosebire inițiativa economică denotă **originalitate, năzuință spre perfecționare și presupune un comportament critic și autocritic care declanșează un gen de relații interumane, în cadrul cărora subiectul inițiativei se raportează la ceilalți ca premergător, înaintaș al unor idei sau acțiuni.** Inițiativa nu echivalează deloc cu liberul arbitru și nu respinge, ci presupune situarea pe linia cerințelor legilor obiective, a realității concrete, a principiilor ce guvernează relațiile ce caracterizează colectivitatea umană respectivă. Dacă inițiativa nu răspunde comandamentelor realității sau dacă țelurile și sensurile ei sînt distorsionate, e posibilă ivirea anumitor disfuncțiuni în derularea raporturilor de muncă din cadrul colectivului. Unitatea de interese a membrilor societății și relațiile de cooperare care domină în socialism reduc pînă la excepție perspectiva convertirii acestei posibilități în realitate.

Expresie a responsabilității sociale

Exprimarea inițiativei economice în socialism în cadrul sferei prerogativelor proprietarului colectiv constituie, totodată, o **expresie dintre cele mai grăitoare a responsabilității sociale.** Inițiativa economică este o primă îndatorire a fiecărui om al muncii față de conservarea și dezvoltarea avutului obștesc, pentru sporirea eficienței economice. În virtutea înaltei responsabilități pe care și-au asumat-o ca proprietari comuni, subiecții inițiativelor economice pot și trebuie să aibă în vedere activitatea proprie, ca și pe cea a colectivului din care fac parte, sau chiar a altor colective, activitatea de execuție, ca și pe cea de decizie. Responsabilitatea socială a exprimării inițiativei economice nu este însă recepționată adecvat de către toți membrii societății. Se mai manifestă încă din partea unora rezistență la schimbări, la înnoiri.

Diversitatea și complexitatea activității economice, ca și ierarhizarea structurilor organizatorice impun și o **mare varietate a inițiativelor economice,** atît sub raportul purtătorilor și sferei de cuprindere a ei, cît și al modalităților de manifestare concretă.

Inițiativa macroeconomică, parte inseparabilă a democrației societății socialiste, își găsește materializarea în conturarea direcțiilor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, în sarcinile planului național unic, în măsurile de perfecționare a metodelor de conducere și organizare. Ele aparțin conducerii de partid și de stat, ca expresie a năzuințelor și intereselor întregii națiuni care participă larg la dezbaterea tuturor problemelor și care-și spune cuvîntul atît asupra conținutului cît și formelor de realizare practică. Inițiativa la nivel macroeconomic este prin excelență o opțiune politică de mare răspundere, care angajează dezvoltarea în perspectivă a țării. Inițiativele partidului nostru și cele ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt o dovadă elocventă a unității de interese dintre inițiatori și participanții la aplicarea lor. Adoptînd măsuri menite să îmbunătățească radical situația în diferite compartimente ale activității, partidul nostru realizează adeziunea oamenilor muncii, a întregului popor și canalizarea eforturilor într-o direcție unică : ridicarea bunăstării sale materiale și spirituale.

Inițiativele economice manifestate la nivelul unităților exprimă viziunea novatoare a grupului de lucrători ca **inițiative colective** sau ale lucrătorilor, ca **inițiative individuale.** Cadrul unităților economice oferă un teren prielnic manifestării celor mai diverse inițiative economice. Astfel, în adunările generale ale oamenilor muncii, în adunările grupelor sindicale, sau cu alte prilejuri lucrătorii propun măsuri și soluții valoroase pentru rezolvarea diferitelor probleme de ordin economic, cu privire la organizarea muncii și a producției, la desfășurarea fluxurilor tehnologice la modul de utilizare a capacităților de producție, la eliminarea risipei de materiale și de timp de muncă etc. De asemenea, inițiativele lor vizează, cum e și firesc, crearea celor mai prielnice condiții pentru aplicarea unor reglementări organizatorice sau normative. Edificator în acest sens este interesul cu care multiple colective de muncitori au participat la experimentarea acordului global și preocuparea lor pentru găsirea soluțiilor și modalităților ca această formă stimulativă de retribuire să-și poată valorifica plenar potențialul său.

Membrii societății socialiste au posibilitatea să se manifeste ca subiecți ai inițiativelor economice nu numai în calitate de producători, participanți la producția materială nemijlocită, la proiectare, cercetare etc., ci și în calitate de consumatori, beneficiari ai produselor. Inițiativele economice exprimate de pe această poziție pot urmări optimizarea circulației produsului spre consumator, a volumului și structurii sortimentale a desfacerilor, reducerea stocajelor și a blocărilor în circulație, avînd în vedere și reducerea timpului necesar procurării produselor de care au nevoie consumatorii, paralel cu mărirea timpului lor liber. Independent însă de scopul imediat urmărit de purtătorii inițiativelor economice, corespunzător calității lor de producători sau consumatori, scopul final este economisirea muncii sociale, îmbunătățirea gradului de satisfacere a nevoilor.

Corespunzător nivelului la care se exprimă, inițiativele economice au și efecte deosebite ca sferă de cuprindere și ca potențial de inovație și perfecționare. Pe fondul armoniei intereselor individuale, colective și generale, inițiativele economice se interferează și se potențează reciproc : inițiativele lucrătorilor vin în întîmpinarea inițiativelor colectivelor de conducere contribuind la accelerarea procesului de perfecționare a activității economice, iar acestea urmăresc satisfacerea intereselor lucrătorilor. În acest sens o mare însemnătate prezintă conjugarea inițiativelor colectivelor aflate în relații de cooperare pe diverse planuri (aprovizionare, desfacere, producție, proiectare etc.), precum și corelarea țelurilor urmărite de lucrătorii agenți ai inițiativelor economice individuale, cu cele ale unității.

Inițiativa economică se află într-o strînsă interdependență cu inițiativa tehnică, tehnologică, științifică, precum și cu cea politică. Inițiativa economică are menirea de a pune în termenii raționalității economice propunerile și perfecționările în tehnică și tehnologie și chiar de a le declanșa, avînd în vedere eliminarea tendințelor de a subaprecia sau supraevalua eforturile materiale și financiare pe care acestea le solicită și rezultatele economice ce se obțin. Contradicția dintre perfecționările tehnice și raționalitatea economică manifestată adesea în ignorarea eficienței economice a performanțelor tehnice, credem că trebuie soluționată în stadiul inițiativelor și nu în cel al deciziilor de aplicare a lor și cu atît mai puțin în cel al execuției. Nu de puține ori s-au întîlnit situații cînd s-au luat inițiative tehnice de asimilare de produse sau tehnologii noi, de pildă, care, nefiind trecute prin filtrul eficienței economice, au condus la rezultate practice ineficiente.

Fundamentarea științifică

Inițiativa economică trebuie să pornească de la cerințele obiective, să reflecte evoluția în perspectivă a legilor economice, a nevoilor și posibilităților prezente, ca și a celor viitoare. Ea fiind o chestiune de opțiune între continuitate și schimbare, libertatea subiecților inițiativei de a opta pentru modificare trebuie să fie o alegere competentă bazată pe informarea aprofundată asupra domeniului și nu o alegere arbitrară, dictată de fluctuația aspirațiilor și a stărilor psihice, care să conducă la o schimbare de dragul schimbării.

Inițiativa economică se impune astfel prin **realismul** ei. Ea se găsește la hotarul, dintre previziune și decizie, ea fiind forma în care se află acțiunea înainte de a fi aplicată decizia luată pe baza inițiativei. În coordonatele inițiativei economice, decizia există doar ca idee, proiect sau model. De aceea, calitatea deciziei depinde de calitatea inițiativei economice, ea influențînd mai departe calitatea activității și rezultatele economice. Adesea, inițiativa economică se manifestă și în actul deciziei, în modul cum este adoptată sau în organizarea condițiilor pentru aplicarea ei. Purtătorii deciziei, cărora le revine și sarcina de a conduce, prin excelență trebuie să fie și subiecți ai inițiativelor economice, promotori ai înnoirilor. Deși inițiativa economică nu se află într-o relație nemijlocită cu activitatea practică, între ele existînd numeroase elemente

CIRCUITUL INIȚIATIVEI ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

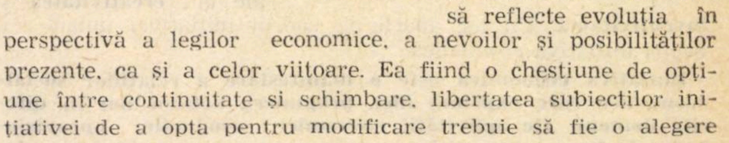
REZULTATE ALE APLICĂRII INIȚIATIVEI
COLECTAREA, SELECTAREA, EVALUAREA ȘI AVIZAREA INIȚIATIVEI DUPĂ CRITERIUL EFICIENȚEI
ACTIVITATEA COLECTIVULUI DE EXECUȚIE
IDEI PROPUNERI
INIȚIATIVE ECONOMICE.
ACTIV. ORGANULUI COLECTIV DE CONDUCERE
DECIZII ALE CONDUCERII

intermediare — acceptarea, crearea cadrului necesar aplicării etc. — totuși calitatea ei influențează și se regăsește, în bună măsură, în rezultatele obținute.

Potențialul de progres al inițiativei economice este dimensionat și de **creativitatea ei.** Subiecții inițiativelor economice pot contribui realmente la perfecționarea și mărirea eficienței activității, dacă propunerile lor sînt creații autentice, reușesc să înlocuiască un model de conducere, organizare etc. bun cu altul și mai bun sau chiar foarte bun. Noutatea și creativitatea constituie de fapt pivotul inițiativei economice, axul său. În condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate și ale trecerii la comunism, afirmarea și aplicarea inițiativelor devin **una din formele principale de manifestare a luptei dintre nou și vechi,** marcînd triumful viitorului asupra trecutului.

Asimilînd tendințele cele mai noi ale progresului, inițiativele economice trebuie, totodată, să dezvăluie și să stăvilească eventualele tentații de a prelua necritic și aplica mecanic, în numele „noutății", modele sau programe valabile în alte situații, dar care nu corespund condițiilor noastre. Prevenirea unor asemenea înclinații se impune nu numai pentru că ele ar putea irosi o parte din munca socială prin aplicarea de „înnoiri" care nu îmbunătățesc nimic, ci și pentru faptul că ele ar putea îngusta manifestarea și exprimarea unor inițiative economice proprii valoroase.

Socialismul, stimulînd și organizînd generalizarea experienței înaintate, promovînd schimbul de experiențe dintre colective, favorizează atît înflorirea inițiativelor, cît și valorificarea pe scară largă a rezultatelor lor. Un rol important în stimularea inițiativei economice revine **progresului în domeniul teoriei economice.** El însuși rezultat al inițiativelor pe planul cunoașterii, progresul științei economice contribuie la generalizarea practicii socialiste, la conturarea conceptelor și categoriilor, permite formularea de principii ordonatoare pentru activitatea practică, asigură fundamentarea științifică a inițiativelor economice concrete, mărind potențialul de progres și eficiența lor. Progresul realizat prin constituirea științei conducerii societății socialiste, ca și a științei conducerii microeconomiei a favorizat și impulsionat exprimarea inițiativelor economice, îndeosebi din partea economiștilor, prin mărirea orizontului lor de cunoaștere, ca și prin înțelegerea mai profundă a responsabilității lor față de problemele economice ale activității la toate nivelele. Rolul științei economice în general și al științei conducerii societății socialiste în fundamentarea inițiativelor economice și acțiunilor de conducere este amplu afirmat de partidul nostru. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, „este necesar ca întregul nostru activ de partid și de stat să înțeleagă că soluționarea marilor probleme ale construcției socialiste cere o înaltă pregătire și competență... însușirea unor cunoștințe temeinice în domeniul ideologic, organizatoric și de conducere pentru a avea posibilitatea înțelegerii și rezolvării corespunzătoare a problemelor tot mai complexe pe care le ridică dezvoltarea construcției economico-sociale în țara noastră" [3]).

În lumina acestor indicații cadrele de economiști trebuie să fie promotori ai inițiativelor privind perfecționarea organizării producției, a muncii și a sistemului informațional pentru reducerea verigilor de prisos și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane de care dispune societatea noastră.

Inițiativa economică are ca finalitate ridicarea eficienței muncii sociale, țel care trebuie să guverneze acțiunea tuturor agenților ei. Asigurarea unei înalte eficiențe a întregii activități este de fapt rațiunea eforturilor pe care le implică afirmarea inițiativelor economice la toate nivelele.

Impactul inițiativelor economice asupra progresului economic și social își are resorturile în caracterul său de activitate prospectivă, orientată prioritar spre viitor. Îmbunătățirile și soluțiile propuse prin inițiative de mai largă amploare se verifică în viitor. De aceea, posibilitățile de exprimare și afirmare a inițiativelor se află în strînsă legătură cu dezvoltarea studiilor de prognoză, întrucît numai pe baza lor pot fi cunoscute realist tendințele evolutive în domeniile organizării, conducerii, informaticii, lansării produselor pe piață etc. Lărgind orizonturile cunoașterii, studiile de prognoză incită la gîndire novatoare, dau impuls inițiativelor. Stimularea orientării tuturor colectivelor de oameni ai muncii spre căutarea soluțiilor de modernizare a structurilor organizatorice, de cunoaștere a viabilității produselor întreprinderilor, de perfecționare a sistemului informațional, de mărire a flexibilității raporturilor dintre unități pentru accelerarea circuitului economic etc. sînt domenii în care inițiativele economice trebuie să se manifeste cu deosebire. Optimizarea activităților în direcțiile menționate implică însă eforturi conjugate, manifestarea de inițiative nu numai pe terenul practicii, ci și al cercetării economice, ale cărei demersuri ar trebui să devanseze și din acest punct de vedere practica. Așa cum se arată în Programul P.C.R., cercetarea științifică trebuie să contribuie la soluționarea mai rapidă a problemelor de care depinde dezvoltarea în ritm înalt a forțelor de producție, creșterea eficienței economice. În același timp, științele economice trebuie să acționeze în sensul cunoașterii legităților dezvoltării sociale și să militeze pentru aplicarea lor la condițiile țării noastre, acționînd astfel pentru dezvoltarea inițiativei atît a economiștilor cît și a tuturor celor ce creează bunurile materiale și spirituale.

conf. univ. dr. Ileana STĂNESCU

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Produse peste plan

● **Colectivul Combinatului siderurgic din Hunedoara** a înscris în cronica întrecerii socialiste cea de a 42 000-a tonă de produse siderurgice realizată peste sarcinile de plan în perioada 1 ianuarie — 16 martie a.c. Ridicînd la cote superioare indicii de utilizare a agregatelor, oțelarii de la cuptoarele Martin și electrice au elaborat, în medie, peste prevederi, în fiecare zi din luna martie cîte 190 tone de oțel.

● **Unitățile industriei chimice din județul Mureș,** care furnizează economiei naționale întreaga cantitate de carbid, aproape o cincime din cea de îngrășăminte cu azot și alte numeroase produse chimice, consemnează noi și importante realizări în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Pînă la 15 martie a.c., aceste unități au realizat suplimentar produse chimice în valoare de 30 milioane lei. Între altele, agricultura a primit, în afara prevederilor, o cantitate de îngrășăminte azotoase cu ajutorul cărora va putea fi fertilizată o suprafață de teren agricol de peste 60 000 ha.

● **La Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin** a fost lansată la apă prima navă înscrisă în planul de activitate pe acest an — un cargou de 23 000 tdw destinat exportului. Alte două vase similare și două tancuri petroliere de 5 000 tone se află în faze avansate de execuție, urmînd să primească botezul Dunării în următoarele luni.

● Printr-o bună exploatare a agregatelor și a debitului energetic al Dunării, anul acesta **energeticienii de la Porțile de Fier** au furnizat zilnic economiei naționale 705 000 kWh energie electrică, reprezentînd echivalentul de producție al unei centrale cu o putere instalată de 30 MW. În următoarele zile, puternica Hidrocentrală de la Porțile de Fier va înscrie în bilanț cifra de 20 miliarde kWh, reprezentînd cantitatea de energie electrică produsă de la intrarea sa în funcțiune și pînă acum.

● **Energeticienii Termocentralei Ișalnița** au ridicat la 15 000 000 kWh cantitatea de energie electrică realizată peste plan de la începutul anului și pînă acum. Succesul acesta a fost posibil ca urmare a măsurilor luate privind mai buna folosire a capacităților de producție ale centralei și creșterea producției de cărbune în structura combustibililor folosiți.

● **La Combinatul siderurgic Reșița** a fost elaborată recent cea de-a 7 100-a tonă de oțel peste prevederile planului la zi, cantitate care reprezintă mai mult de jumătate din angajamentul pe 1975. În prima decadă a lunii martie, siderurgiștii reșițeni au atins cei mai ridicați indici de utilizare a cuptoarelor și a celorlalte agregate siderurgice, realizînd pe această bază în fiecare zi în plus aproape 200 tone oțel.

● **Colectivul Întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Deva** a raportat îndeplinirea și depășirea planului cincinal la export. Avansul cîștigat va permite lucrătorilor din industria forestieră a județului Hunedoara să livreze beneficiarilor externi, pînă la finele anului, produse în valoare de 15 milioane lei valută.

● **Unitățile industriei chimice din județul Bacău,** care furnizează economiei naționale întreaga cantitate de cauciuc sintetic, o treime din cea de substanțe pentru combaterea dăunătorilor din agricultură și peste 20% din producția de mase plastice etc., au livrat suplimentar de la începutul anului și pînă acum mai bine de 110 tone detoxan, 690 tone policlorură de vinil, 152 tone cauciuc sintetic, peste 30 tone gamacid și alte produse.

---

[3]) N. Ceaușescu: Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, Ed. politică, 1972, p. 7

IMPACTUL ECONOMIC AL VALORIFICĂRII MATERIILOR PRIME NATURALE ȘI SINTETICE (I)

M. FLORESCU

REVOLUȚIA științifico-tehnică contemporană reprezintă un salt calitativ spectaculos în istoria cunoașterii naturii și a multiplelor ei resurse. Soluționarea problemelor actuale ale dezvoltării economiei mondiale este în cea mai strînsă interdependență cu posibilitățile extinderii producției cantitative și utilizării calitative a resurselor naturale de bază, cu crearea unor noi materii prime și semifabricate sintetice.

În cuvîntarea rostită la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, tovarășul Nicolae Ceaușescu indica direcțiile spre care se va îndrepta cercetarea științifică în România: „Ținînd seama atît de problemele concrete ale țării noastre, cît și de fenomenele care au loc pe plan internațional, este de înțeles că trebuie să punem pe prim plan orientarea cercetării spre cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale de care dispune România, acordînd o atenție specială descoperirii de noi surse de energie, combustibili, de materii prime, a unor noi surse de apă“ [1]. În același timp secretarul general al partidului sublinia și faptul că „trebuie să intensificăm activitatea pentru crearea pe cale sintetică a unor noi materiale necesare economiei naționale“ [2].

Tabelul nr.1

Durata preliminată a exploatării unor zacăminte[x)]

		1985-1995	2000-2100	2100-2200	2200-2400	2500	3200
COMBUSTIBILI	Cărbune și lignit						x
	Tiței		x				
	Gaz natural	x (?)					
	Uraniu	x					
FIER SI ALIAJE DIN FIER	Fier (zăcăminte conținînd peste 20% fier)				x		
	Mangan			x			
	Crom					x	
	Nichel		x (?)				
	Molibden		x (?)				
	Tungsten	x					
METALE INDUSTRIALE NEFEROASE	Cupru		x				
	Plumb	x					
	Zinc	x (?)					
	Cositor	x (?)					
	Aluminiu			x			
METALE PRETIOASE	Aur	x					
	Argint	x					
	Platină	x					

x) P.&.A.Ehrlich, Population, Ressources, Environnement, Edit.Fayard, Paris, 1972, p.71

Oamenii de știință, tehnologii din industrie, economiștii din toate țările, studiază astăzi, cu prioritate, mijloacele de a găsi soluții viabile pentru a face față problemelor fundamentale legate de gospodărirea rațională a resurselor necesare mersului înainte al economiei mondiale. Direcțiile principale ale acestor cercetări sînt:

— extinderea bazei pentru descoperirea unor noi surse naturale; valorificarea unor zăcăminte greu accesibile sau considerate în trecut ca fiind nerentabile din punct de vedere economic;

— completarea bazei materiale a economiei mondiale prin furnizarea de materii prime sintetice, produse de substituire și de perfecționare a unor resurse naturale.

Extinderea bazei pentru descoperirea resurselor minerale

EVALUAREA stadiului real al rezervelor mondiale de materii prime naturale este pe cît de incertă pe atît de aleatorie și aceasta în ciuda nenumăratelor inventare întocmite de O.N.U. și de organizațiile și institutele specializate.

Dezvăluirea existenței unor noi zăcăminte de amploare este, în lumea capitalistă, legată de speculații de bursă, care pot fi favorabile sau defavorabile anumitor cercuri. În unele cazuri din motive strategice sau politice datele sînt secrete. De aceea, toate aceste inventare zise mondiale pot fi luate în considerație cu o oarecare rezervă.

Graficul nr. 1 oferă o imagine de ansamblu asupra evoluției producției mondiale de energie primară, care poate fi sintetizată astfel:

Creșterea medie anuală mondială a producției totale de energie pe perioada 1949—1973	5,0%
Idem de gaze naturale	8,7%
Idem de țiței	7,3%
Idem de surse hidraulice și nucleare	6,8%
Idem de cărbune și lignit	2,0%

De la izbucnirea crizei petrolului și ținînd seama de rezervele mondiale de cărbune, precum și de progresele științei și tehnicii în construcția și siguranța în funcționare a centralelor nucleare se observă o tendință de scădere a ponderii energiei obținute din gaze naturale și țiței și o creștere accentuată a utilizării cărbunelui și a surselor de energie nucleară.

În ce privește producția mondială a principalelor minereuri necesare producției industriale pe perioada 1949—1973, cifrele absolute la unele dintre acestea putînd fi găsite în graficul nr. 2, dăm mai jos creșterile medii anuale de sporire a producției, ordonate în șir descrescînd:

Aluminiu	14,3%	(1948—1958)
Mercur	14,0%	
Cupru	8,3%	(1956—1972)
Molibden	7,5%	
Azbest	7,4%	
Potasiu	7,0%	
Fosfați	6,7%	(1951—1971)
Nichel	6,7%	
Fier	6,1%	(1948—1973)
Mangan	5,5%	
Magneziu	5,0%	
Cupru	4,7%	(1948—1972)
Crom	4,5%	
Zinc	4,3%	
Plumb	3,4%	
Argint	2,2%	
Tungsten	1,9%	
Antimoniu	1,4%	

Cu titlu de informare în tabelul nr. 1 redăm o estimare a numărului de ani în care se consideră posibilă explotarea cîtorva categorii de combustibili și metale.

Viitorologii americani prezintă de regulă date sumbre. În lucrarea elaborată de P. & A. Ehrlich, se prezintă situațiile posibile în viitor de exploatare a unor resurse naturale. Dacă ar fi să-i credem pe autorii acestor date, ar apare că, în jurul anului 2000, rezervele cunoscute de țiței, gaze naturale, uraniu, plumb, zinc, cositor, vor fi epuizate.

Or, o serie de fapte arată că lucrurile nu stau chiar așa. Să luăm doar un singur exemplu, țițeiul, pentru care în anul 1973—1974 s-a anunțat descoperirea unor noi rezerve de amploare mondială, în U.R.S.S. (Siberia), Mexic, China, Marea Nordului (Anglia, Norvegia), Marea Egee ș.a. la care se adaugă zăcămintele de țiței din Alaska; exploatarea zăcămintelor respective era nerentabilă înainte de 1974, dar ea se dovedește rentabilă la cursul actual al prețurilor. De asemenea, devin rentabile pătrunderile la mari adîncimi, cu foraje de exploatare între 3 000—8 000 m,

---

[1] Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, Editura Politică, 1974, p. 27.

[2] Ibidem, p. 28.

Tabelul nr. 2

Rezervele de țiței în țările membre ale O.P.E.C.A.[x)]

	Rezerve (miliarde barili)	Producția 1973 (milicane barili/zi)	Nr.de ani pentru care există rezerve (pe baza consumului din 1973)
ARABIA SAUDITA	140,8	7,7	51
KUWEIT	72,7	3,1	66
IRAN	60,2	5,9	28
IRAK	31,2	2,0	44
LIBIA	25,6	2,2	32
Emiratele arabe unite: (ABU DHABI, DUBAI SI ALTE CINCI)	25,5	1,5	45
NIGERIA	19,9	2,0	27
VENEZUELA	14,2	3,5	11
INDONEZIA	10,8	1,3	22
ALGERIA	7,4	1,0	20
QATAR	6,5	0,5	31
ECUADOR	5,7	0,2	78

x) Business Week, New York, 13 ianuarie 1975, p.80.

care au evidențiat rezerve uriașe de petrol și gaze naturale.

De altfel, și țările O.P.E.C., care acum cîțiva ani dădeau rezervele lor în țiței evaluate la o durată de exploatare de 20—25 ani, au publicat în 1974 cifre noi, prezentate în tabelul nr. 2, care arată că la nivelul producției din anul 1973, rezervele existente vor permite o extracție mult mai îndelungată.

Pe plan mondial se observă începînd cu 1974—1975 o oarecare stagnare și chiar o micșorare a consumului și o netă sporire a rezervelor cunoscute, o extindere pe scară largă a cercetărilor geologice și geofizice pentru descoperirea unor noi resurse naturale, hidrocarburi și minerale.

După ultimele date disponibile pe plan mondial, în 1953 erau cunoscute doar 3,3 miliarde tone rezerve de petrol, în 1971 ele au ajuns la 86 miliarde tone (din care 48,8 miliarde tone în Orientul Apropiat), iar la 1 ianuarie 1973 rezervele mondiale au crescut la aproximativ 94 miliarde tone.

Tabelul nr. 3

Prognoza consumului mondial de fibre textile și a structurii acestuia[x)]

	1965	1970	1975	1980
Ponderea în consumul global %				
Bumbac	47,8	43,4	38,8	35,3
Lînă	5,8	5,3	5,0	4,7
Fibre artificiale	14,5	13,1	12,5	10,6
Fibre sintetice	8,7	17,1	25,0	31,8
Total, exclusiv fibrele de bast	76,8	78,9	81,3	82,4
Fibre de bast	23,2	21,1	18,7	17,6
Total general	100,0	100,0	100,0	100,0

x) BIKI, supl.4, 1974.

Repartiția neuniformă pe glob a rezervelor de țiței, care determină și diferențe mari și în repartizarea nivelului de extracție, impune o strînsă cooperare între producători și consumatori, care să aibă la bază un raport de echitate între prețul țițeiului și al produselor prelucrate, dreptul popoarelor din aceste țări să folosească resursele naturale pentru propria lor dezvoltare economică și creștere a nivelului de trai.

Ponderea cauciucului natural din total cauciuc (natural + sintetic)[x)]

(%)

	1960-1962	1963-1965	1966-1968	1970	1975	1980
Total mondial	44,1	39,2	36,9	32,3	29	26

x) Predicasts Inc. Cleveland, Ohio, 1972.

Există o mare disproporție între dezvoltarea industriei de extracție a țițeiului și a celei de prelucrare, determinată de politica marilor concerne petroliere și a puterilor imperialiste care au extras cantități uriașe de materii prime ieftine pentru a realiza o puternică industrie de prelucrare, la prețuri foarte ridicate. Țările exportatoare de țiței cunoșteau sărăcia și oprimarea, în timp ce concernele capitaliste și puterile imperialiste se îmbogățeau peste măsură.

Gruparea într-o puternică organizație a țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.) a pus capăt legilor impuse de marile concerne imperialiste. Lupta popoarelor din țările în curs de dezvoltare pentru libertate, independență și progres social, a deschis căile și pentru o folosire rațională a resurselor naturale proprii, precum și stabilirea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și a produselor prelucrate.

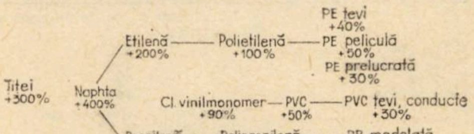

În ceea ce privește alte materii prime, reamintim că tehnica geofizică, îndeosebi cea seismică, geochimică, tehnica batiscafelor și în ultimul timp sateliții artificiali ai pămîntului, au făcut posibilă descoperirea unor resurse minerale de foarte mari proporții pentru industria fierului, aluminiului, cuprului, zincului, plumbului, nichelului și cobaltului.

Apa mării, din care pînă acum se extrăgea îndeosebi sarea de bucătărie, magneziu, brom (80% din consumul mondial) și alge, este pe cale de a deveni un furnizor de amploare de noi și noi resurse naturale. Pe fundul mărilor se găsesc zăcăminte și acumulări de metale grele cu un conținut de 24% mangan, 14% fier, 1% nichel ș.a.

Dar cu acestea nu s-au terminat încă descoperirile de noi resurse naturale pe suprafața globului și în profunzimea lui.

Locul materiilor prime sintetice în balanța mondială a materiilor prime în lumina crizei energiei

DEZVOLTAREA impetuoasă a producției materiilor prime sintetice a determinat o schimbare a ponderii acestora raportată la creșterea exploatării și producției unor materii prime naturale.

Vom da 3 exemple edificatoare : raportul mondial între :

— firele și fibrele sintetice și cele naturale ;

— cauciucul sintetic și cel natural ;

— materialele plastice și unele metale feroase și neferoase.

Deși din punct de vedere fizic, bumbacul și lîna înregistrează creșteri anuale (tabelul nr. 3), structural, în compoziția materiilor prime textile, nu mai pot satisface nici cantitativ — cererile cresc mult mai rapid decît posibilitățile de acoperire a acestora — nici calitativ, ținînd seama de multiplele domenii textile și industriale în care firele și fibrele sintetice sînt net superioare celor naturale.

Tendința rapidă de creștere a folosirii cauciucurilor sintetice (tabelul nr. 4) nu este determinată numai de nevoile de structură, cantitative și calitative, ci și de faptul că s-a reușit prin sinteza cauciucurilor stereospecifice să se realizeze struc-

Graficul nr. 1

PRODUCTIA MONDIALĂ DE ENERGIE PRIMARĂ

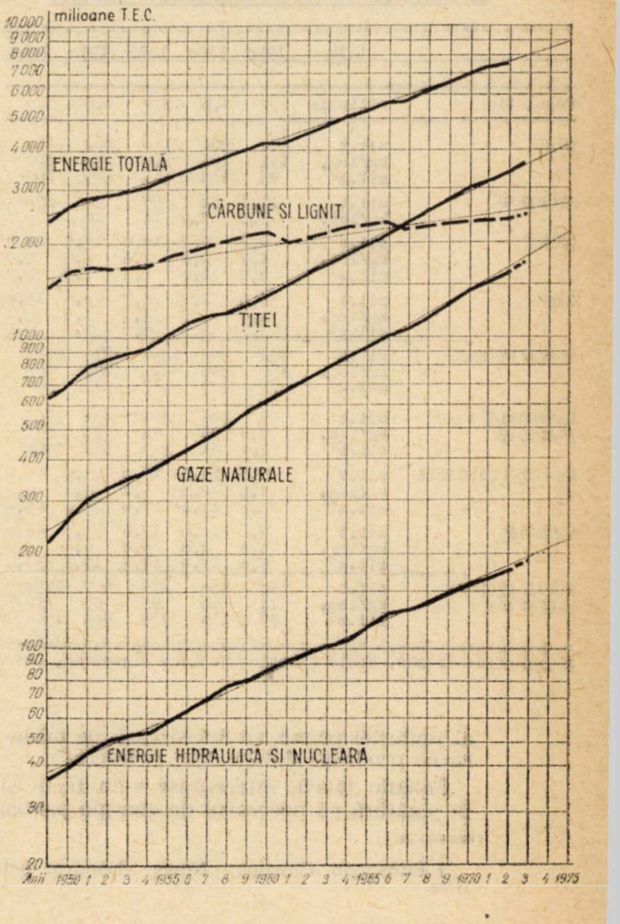

Graficul nr 2

PRODUCTIA MONDIALĂ DE MINEREURI
(exprimat în greutatea metalului conținut)

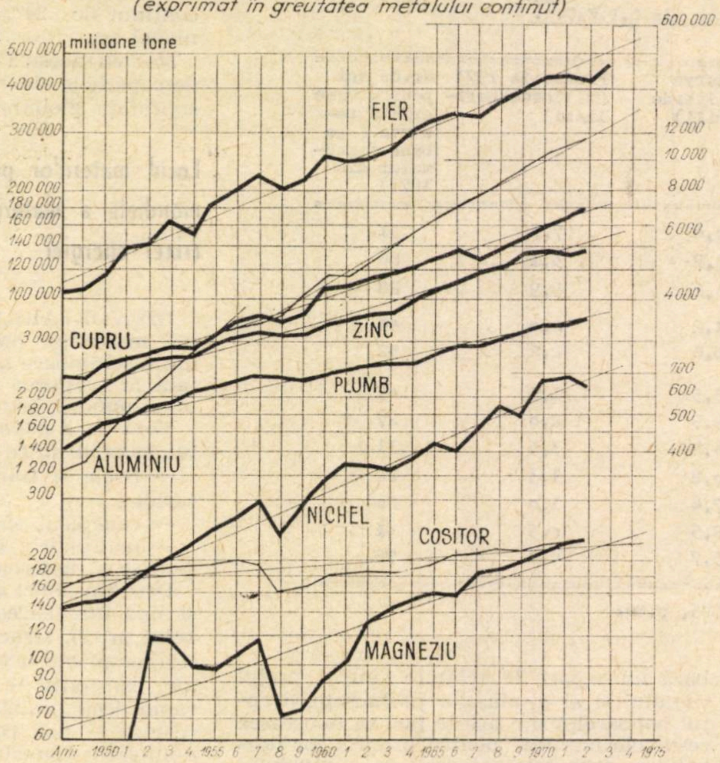

tura macromoleculară a cauciucului natural. În aceste condițiuni cauciucurile sintetice s-au introdus mai rapid și mai profund în producția industrială.

Aceste tabele și prognoze au fost calculate în anii premergători declanșării crizei energetice și triplării — cuadruplării prețului combustibililor. De aceea, este firesc să se pună întrebarea, în ce măsură creșterea pe plan mondial a prețului țițeiului va afecta gradul de competitivitate a materiilor prime sintetice. Să exemplificăm cu materiale plastice finite, al căror preț s-a situat înainte de criza energetică și se situează și acum, în cele mai multe cazuri, la un nivel de concurență cu produse asemănătoare fabricate din alte materiale (lemn, fontă, oțel, iută etc.). Prețul mondial al unor produse ca tuburi și țevi din PVC, saci de polietilenă a crescut în 1974 cu numai aproximativ 30%, în timp ce prețul țițeiului și naftei a săltat cu 300—400%. Studii recente, făcute în 1974 în cîteva țări industrializate, prezintă următoarea schemă foarte grăitoare, care indică că, raportul creșterii prețului produselor, față de acela al materiei prime, se micșorează pe măsură ce produsul devine mai prelucrat[3]).

Tabelul nr.5

Consumul mondial al unor materiale tradiționale în comparație cu cel al materialelor plastice[x])

	U.M.	1970	1980	1985	1990	2000
Populația	miliarde	3,7	4,6	5,0	5,6	7,0
OTEL	mil.t	560	900	1130	1400	2250
	kg/loc.	151	196	226	250	321
	mil.m³	72	115	145	179	287
ALUMINIU	mil.t	11,3	32	55	90	250
	kg/loc.	3,0	7,0	11	16	
CUPRU	mil.t	6,2	9,2	10,0	13,5	20,0
	kg/loc.	1,7	2,0	2,0	2,4	2,9
	mil.m³	0,7	1,0	1,1	1,5	2,2
ZINC	mil.t	5,0	7,2	8,7	10,4	15,0
	kg/loc.	1,4	1,6	1,7	1,9	2,1
	mil.m³	0,7	1,0	1,2	1,5	2,1
TOTAL METALE	mil.t	582	948	1204	1514	2535
	kg/loc.	157	206	241	270	362
	mil.m³	78	129	167	215	384
MATERIALE PLASTICE	mil.t	27	105	240	420	1700
	kg/loc.	7,3	23	48	75	243
	mil.m³	23,4	91	205	365	1480
CAUCIUC SINTETIC	mil.t	5,5	11,5	16,0	23,0	44,0
	kg/loc.	1,5	2,5	3,2	4,1	6,3
	mil.m³	5,8	12,0	17,0	24,0	46,0
TEXTILE	mil.t	7,2	13,0	17,0	24,5	46,0
	kg/loc.	1,9	2,8	3,4	4,4	6,6
	mil.m³	6,0	11,0	14,2	19,5	38,0
TOTAL PRODUSE SINTETICE	mil.t	40	130	273	467	1790
	kg/loc.	11	28	55	83	256
	mil.m³	35	114	236	409	1564

x) Plastics Trends, World Plastics Worket, Cleveland, Ohio.

Calcule foarte interesante s-au făcut și în legătură cu necesarul de energie pentru produse de aceeași utilizare fabricate fie din materiale clasice (hîrtie, oțel galvanizat, sticlă, argilă ș.a.) fie din materiale plastice sintetice (polipropilena, policlorura de vinil).

Din analiza acestor date rezultă că:

— fabricarea produselor din materiale plastice necesită în general mai puțină energie (totală), decît în cazul producțiilor din materiale tradiționale;

— datorită densității mai mici a materialelor plastice față de alte materii prime și semifabricate, datorită unui proces de prelucrare mai simplu, necesar produselor finite, materialele plastice rămîn competitive, în ciuda faptului că majorarea costului materiei prime din care se fabrică a fost mai mare decît la alte materiale.

Tabelul nr.6

Necesarul de energie pentru produse fabricate[x])

Produs	Țiței exprimat în tone necesare ca materie primă și sursă energetică la fabricarea:
	1 milion m² de folie pentru ambalaj
Folie PP	110
Folie celuloză	155
Saci PE	470
Saci hîrtie	706
	100 km de conducte cu diametrul de 1"
Conducte din PP	57
Conducte din cupru	66
Idem din oțel galvanizat	232
Containere din PVC	97
Idem din sticlă	230
	100 km de conducte la drenaj cu diametrul de 4" prevăzute cu fitinguri
Conducte din PVC	360
Idem din azbociment	400
Idem din fontă	1970
Idem din argilă	500

x) European Plastics News, octombrie 1974.

Din aceste motive rămîn valabile tendințele elaborate înainte de criza petrolului, cu atît mai mult cu cît se manifestă acum o mult mai rațională folosire a resurselor naturale de hidrocarburi.

---

[3]) European Plastics News Londra, oct. 1974.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ACTIVITATE INTENSĂ PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

Ritmurile înalte înregistrate, în ultimul timp, pe șantierele țării în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, colaborarea dintre constructori și beneficiari în acțiunea de construcție și utilare a obiectivelor industriale aflate în lucru, au avut ca rezultat punerea în funcțiune a noi capacități de producție, deschiderea de noi șantiere.

● **Pe platforma industrială de la Roman** a intrat în producție, cu întreaga capacitate, secția de fabricat strunguri Carusel de 1 250—1 600 mm. Dotată cu utilaje de înaltă tehnicitate și randament, noua capacitate va asigura o creștere importantă a producției de mașini grele pentru prelucrarea metalului.

● **A doua linie de fabricație a carbonatului de sodiu,** cu o capacitate anuală de 200 000 tone, a fost pusă în funcțiune **în cadrul uzinei de sodă nr. 3** de la Govora. În anul viitor, cînd noua instalație va lucra la parametrii proiectați, capacitatea întreprinderii se va dubla.

● **La Combinatul de lianți și azbociment din Fieni** a fost pusă în funcțiune o modernă fabrică de var, cu o capacitate de producție de 100 000 tone pe an. Constructorii și montorii pregătesc pentru următoarele zile o nouă premieră: moara nr. 2 de ciment, obiectiv la care se fac acum probele mecanice și de presiune.

● **În zona industrială din vestul orașului Botoșani,** unde au avut loc în ultimul timp două importante premiere — punerea în funcțiune a unei fabrici de lapte praf și intrarea în probe tehnologice a Întreprinderii de aparataj electric industrial „Electrocontact" — s-a deschis de curînd șantierul unui alt nou obiectiv: Întreprinderea de șuruburi. Tot în acest an, constructorii botoșăneni vor începe lucrările la trei viitoare unități industriale: Întreprinderea de izolatori electrici în sticlă, Fabrica de mobilă și Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc.

● **Pe platforma industrială de la Borzești** au intrat în stadiu final lucrările de construcție a noii unități de utilaj chimic, care va produce recipiente și coloane de sinteză de mare capacitate. În marea hală monobloc, unde au și fost montate o parte din mașini, se află în lucru utilaje pentru întreprinderile din Teleajen, Pitești, Brăila, Oradea, Slatina și Mărășești, în timp ce Combinatului petrochimic de pe Valea Trotușului i-au și fost livrate primele trei coloane de sinteză. Celelalte două capacități — secțiile de cazangerie și confecții metalice — vor fi puse în funcțiune cu 60 zile mai devreme, urmînd ca în trimestrul următor să înceapă producția.

● **În industria Doljului** și-au făcut debutul industrial primele capacități înscrise în planul de investiții ale acestui an. În orașul Calafat, de exemplu, a intrat în funcțiune o întreprindere unde urmează să se producă 3 000 tone lapte praf și 1 625 tone unt, la „Electroputere" a fost dată în producție o nouă capacitate de 50 motoare electrice pe an de putere medie, iar la Combinatul chimic Ișalnița se află în probe tehnologice o instalație pentru 25 000 kg catalizatori.

Cincinalul — înainte de termen!

CONSUMURI CÎT MAI REDUSE DE COMBUSTIBILI ŞI ENERGIE PE UNITATEA DE PRODUS

● Ce reflectă urmărirea în dinamică a consumurilor energetice pe produs ● Normarea consumului de combustibili şi energie — o acţiune care trebuie să cuprindă toate produsele ● Măsuri eficiente pentru preîntîmpinarea risipei ● În acest an, ample acţiuni pentru economisirea fiecărei tone de combustibil şi kilowat de energie electrică.

Gospodărirea cu maximum de eficacitate *a resurselor energetice primare constituie astăzi, mai mult ca oricînd, o preocupare de prim ordin a cadrelor tehnice şi economice, a tuturor specialiştilor din sfera producţiei materiale. Şi este firesc să fie aşa. Odată cu creşterea volumului activităţii economice şi, îndeosebi, industriale, sporeşte şi consumul de energie şi combustibil, în timp ce resursele clasice de energie (petrol, gaze naturale, cărbune) devin tot mai limitate. In aceste condiţii, micşorarea consumurilor de energie se impune ca o cale importantă pentru reducerea costurilor de producţie.*

Pornind de la calcule temeinice de eficienţă, în fiecare întreprindere s-au iniţiat numeroase acţiuni menite să ducă la diminuarea unor asemenea consumuri prin promovarea de tehnologii mai eficiente, modernizarea acelor produse care consumă multă materie primă şi energie, organizarea mai bună a producţiei şi a muncii, închiderea tuturor canalelor de risipă, prin ridicarea gradului de calificare şi responsabilitate a lucrătorilor etc. Ca urmare a unor astfel de acţiuni, în perioada ianuarie 1971 — martie 1975, în toate ramurile industriei au fost realizate însemnate economii de energie şi combustibili. Bunăoară, la producţia de oţel Martin s-au realizat economii de peste 33 000 tone combustibil convenţional, la producţia de fire şi ţesături de bumbac aproape 100 000 tone, la producţia de energie electrică în turbine de abur din centralele Ministerului Energiei Electrice peste 34 000 tone etc.

Care au fost acţiunile concrete care au permis obţinerea acestor realizări, ce rezerve mai există în diferite sectoare de activitate, ce se întreprinde pentru grăbirea atragerii lor în circuitul economic ?

Eficienţa lărgirii sferei de normare a consumurilor

UNA din acţiunile principale care au condus la realizarea unor importante economii este **normarea consumurilor specifice pe unitatea de produs nu numai la materii prime şi materiale, ci şi la combustibili şi energie electrică.** Faptul prezintă un deosebit interes, intrucît mulţi ani s-a mers pe norme globale — pe grupe de produse sau pe întreprinderi — care nu erau de natură să stimuleze gospodărirea raţională a acestora şi înlăturarea oricăror căi de risipă.

Anul trecut, spre exemplu, au fost urmărite, pe baza unor norme de consum date prin planul de stat pentru combustibili şi energie, 250 produse. Iată cum se prezintă gradul de cuprindere a acestor norme pe ministere (tabelul nr. 1). Pentru acest an, cît şi în continuare, continuă studiile în vederea extinderii normării consumului de combustibili şi energie electrică la marea majoritate a produselor ce se realizează de către industrie.

Existenţa unor norme de consum pe unitate de produs a înlesnit întreprinderilor să adopte măsuri potrivite care să permită nu numai respectarea, ci şi diminuarea lor. Că aşa stau lucrurile, ne-o dovedesc rezultatele obţinute, volumul important de economii înregistrate. Pentru a ilustra evoluţia consumului de combustibil şi energie electrică la realizarea unor produse în anii actualului cincinal, prezentăm în tabelul nr. 2 o situaţie edificatoare.

Datele înscrise în tabelul respectiv ne permit să facem cîteva observaţii :

1. În marea majoritate a cazurilor, diminuarea consumurilor de combustibili şi energie electrică a fost continuă. Această preocupare prodigioasă s-a concretizat în rezultate remarcabile în gospodărirea şi valorificarea mai eficientă a energiei, cu efecte favorabile asupra micşorării costurilor de producţie pe unitatea de produs.

2. Sînt situaţii cînd, deşi faţă de 1970 unele consumuri au fost reduse, ele prezintă totuşi oscilaţii raportate la realizările obţinute într-un an sau altul. Aceasta reflectă, pe de o parte, unele deficienţe apărute în conducerea proceselor de producţie, iar pe de altă parte, lipsa unor măsuri adecvate, aplicate operativ, la toate locurile de muncă unde risipa şi-a făcut apariţia.

Tabelul nr. 1

Gradul de extindere a normelor de consum la energia primară şi energia electrică pe unele ministere

%

Ministerul	Energie primară	Energie electrică
Industriei Construcţiilor de Maşini Grele	83	91
Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii	61	79
Transporturilor şi Telecomunicaţiilor	73	100
Industriei Chimice	67x)	54
Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii	78	60
Industriei Uşoare	96	85
Industriei Metalurgice	68	71
Energiei Electrice	100	100

x) Combustibilul folosit ca materie primă nu este cuprins în această cifră.

3. La diferite produse s-au înregistrat depăşiri ale consumurilor specifice faţă de 1970. În aceste cazuri — e drept, puţine la număr — s-au înregistrat pierderi serioase de combustibil şi energie electrică, tocmai ca urmare a neacordării atenţiei cuvenite acestui domeniu de activitate, considerîndu-se că efectul unor asemenea depăşiri nu influenţează prea mult rezultatele economice obţinute în general. Din păcate lucrurile nu au stat aşa. Dimpotrivă, consumurile suplimentare au contribuit la diminuarea resurselor pe economia naţională, exercitînd în acelaşi timp o influenţă negativă asupra costurilor de producţie, asupra eficienţei în ansamblu a întreprinderilor în cauză.

Care au fost factorii care au determinat reducerea normelor de consum la unele produse şi pe ce căi s-a acţionat în acest scop ?

Rezultate pe măsura acţiunilor întreprinse

DACĂ ANALIZĂM modul în care a evoluat reducerea normei de consum la elaborarea oţelului Martin (t.c.c./t), desprindem că, exceptînd anii 1971 şi 1972 (cînd s-a obţinut o reducere mai mică), în următorii ani şi, îndeosebi în 1974, scăderea a fost spectaculoasă, respectiv de 6% la fiecare tonă de metal elaborată faţă de 1970. Pentru a se ajunge la un asemenea rezultat, întreprinderile siderurgice au acţionat pe mai multe căi : perfecţionarea tehnologiilor de elaborare a oţelului, insuflarea de oxigen în cuptoare pentru accelerarea procesului tehnologic (fapt ce a determinat scurtarea duratei şarjelor în medie cu mai bine de o oră), sporirea cantităţii de oţel obţinute pe fiecare metru pătrat suprafaţă vatră (prin mai buna dozare şi încărcare a cuptoarelor), organizarea la un nivel mai înalt a activităţii atît pe platforma cuptoarelor, cît şi în halele de elaborare a metalului etc. Îndeosebi, la Hunedoara, Reşiţa, Galaţi, Cîmpia Turzii — centre principale ale industriei noastre siderurgice — asemenea măsuri şi acţiuni s-au concretizat în elaborarea unor cantităţi sporite de metal, în condiţiile micşorării sub nivelul prevăzut a combustibililor şi energiei electrice.

Între alte produse la care s-au înregistrat scăderi sistematice ale consumului de combustibil sau energie se numără şi anvelopele, camerele auto, hîrtia şi cartoanele. La obţinerea fiecărui produs, calea de reducere a consumului de combustibil şi energie electrică a fost diferită, în funcţie de condiţiile şi gradul de tehnicitate al fiecărei întreprinderi. În primul caz, de pildă, întreprinderile producătoare de articole tehnice din cauciuc au mers pe linia unei mai raţionale folosiri a aburului, prin asigurarea etanşeităţii tuturor instalaţiilor, prin reutilizarea căldurii aburului uzat etc. ; în cel de al doilea caz — unităţile producătoare de hîrtie au acţionat, mai ales, în direcţia reducerii pierderilor în producţie (diminuarea bracului), introducerii de arzătoare mai economice şi de instalaţii cu randamente mai ridicate etc.

Aşa cum se desprinde din tabelul nr. 2, au fost şi alte produse la care normele de consum de combustibil şi energie au fost serios micşorate în anii cincinalului faţă de 1970. Aceasta se datoreşte în largă măsură faptului că au fost întreprinse, mai ales în ultimii ani, studii aprofundate, întocmindu-se **bilanţuri energetice** prin care s-au stabilit locurile şi produsele unde consumurile specifice sînt mai ridicate, precum şi căile concrete, tehnice şi organizatorice, prin care se va acţiona pe

Tabelul nr. 2

Reducerea consumurilor specifice de combustibil și energie electrică la unele produse în perioada 1971-1975

Produsul	U.M.	1970=100				
		Anii				
		1971	1972	1973	1974	1975 prevederi
Alumina calcinata	t/t	96	98	97	98	83
Oțel Martin	t/t	97	97	91	84	82
Secotă refractară	t/t	100	92	92	86	86
Energie termică din centrale termice	t/Gigacal	100	100	99	99	99
Anvelope și camere (exclusiv prin chimizare)	t/t	76	75	73	72	72
Hîrtie și cartoane 93% uscăciune	t/t	100	98	94	92	91
Produse prefabricate din beton armat (exclusiv tuburile de presiune din beton armat precomprimat)	t/mc	94	88	84	93	91
Var	t/t	100	98	100	96	93
Bere	t/1000 hl	98	92	90	80	79
Oțel electric (MIM)	kWh/t	98	95	97	97	86
Laminate finite pline și semifabricate	kWh/t	110,9	119,0	115,0	110,1	110,5
Țevi de oțel fără sudură	kWh/t	102,4	101,1	99	97	92
Aluminiu electrolitic	kWh/t	94	95	99	100	92
Cărbune extras	kWh/t	101,0	102,2	105,4	98	87
Minereu de fier preluerat (Teliuc)	kWh/t	96	98	96	102,5	94
Oțel electric (MICMG)	kWh/t	101,4	100,5	100,9	99	97
Carbid 260 l/kg	kWh/t	97	101,2	99	97	96
Hîrtie și cartoane 93% uscăciune	kWh/t	104,0	104,5	96	98	95
Minereu neferoase extrase	kWh/t	102,0	104,5	102,0	92	90
Transport cu locomotive electrice (cale normală)	MWh / mil.t.br. km	95	98	91	90	89

etape, modalitățile de gospodărire și valorificare a unor resurse interne etc. Evident, asemenea preocupări, rod al unei activități colective, s-au soldat cu un bun rezultat: în 1974, consumul de energie electrică pe ansamblul economiei naționale s-a redus față de prevederi cu 4 miliarde kilowați ore, iar cel de combustibil cu 1,5 milioane tone.

Cînd nu se acționează organizat, „eficiența" se materializează în... pierderi

PROGRESELE înregistrate în mai buna gospodărire a energiei și combustibilului puteau fi mai mari dacă în toate întreprinderile preocuparea pentru aceasta ar fi fost continuă și, mai ales, dacă ar fi existat peste tot planuri concrete de acțiuni care să prevadă măsuri în stare să ducă la închiderea tuturor canalelor de risipă.

La elaborarea oțelului electric în întreprinderile aparținind de Ministerul Industriei Metalurgice, spre exemplu, consumul specific de kWh/tonă a fost depășit simțitor în 1974, ceea ce s-a concretizat într-un consum suplimentar de 10 588 MWh. (Consumul ar fi fost și mai mare dacă unele întreprinderi nu ar fi obținut economii). Pe primul loc în depășirea normelor de consum specific se situează Întreprinderea de oțeluri aliate-Tîrgoviște cu 16 897 MWh, urmată de Intreprinderea metalurgică Aiud cu 1 089 MWh. Puteau fi evitate aceste depășiri ? Răspunsul este afirmativ. La Tîrgoviște, însă, nu au fost respectate prescripțiile procesului tehnologic, cuptoarele nu au fost exploatate rațional (durate lungi la încărcarea cu fier vechi), obținîndu-se șarje cu greutăți nominale sub prevederi. La Aiud, a fost prelungită durata de încărcare a cuptoarelor, datorită mai ales slabei organizări a muncii, utilizării de fier vechi cu greutate volumetrică mică, nepregătirii suficiente a operațiilor de elaborare etc.

Depășiri ale consumului normat de energie electrică, care au însumat 238 467 MWh în anul 1974 au fost consemnate și la realizarea aluminiului electrolitic. Intreprinderea de aluminiu din Slatina, unde se localizează toată această depășire, explică fenomenul prin aceea că s-au înregistrat numeroase cazuri de nerespectare a procesului tehnologic, fapt ce a făcut ca unele cuve de electroliză să fie exploatate necorespunzător, rebutîndu-se importante cantități de metal alb ; s-au folosit 9–11 anozi pe cuvă în loc de 12 și a fost amînată reparația planificată la 100 cuve, fapt ce a solicitat un consum ridicat de energie electrică ; în plus, a fost utilizată materie primă care nu corespundea întotdeauna din punct de vedere calitativ, impunînd consumuri mai mari de energie etc.

Un alt produs, de data aceasta din industria chimică, la care consumul de energie a fost ridicat, este carbidul. In 1974 depășirea consumului specific de energie la producerea carbidului a fost de 5 211 MWh. La unele neajunsuri proprii înregistrate în funcționarea instalațiilor la întreprinderile specializate (mai ales Combinatul chimic Tîrnăveni), s-au adăugat și greutăți survenite din afară (calitatea necorespunzătoare a materiei prime — calcar, var, antracit), precum și utilizarea de electrozi care, la rîndul lor, nu s-au ridicat la calitatea prescrisă.

Analiza asupra felului cum au evoluat normele de consum de energie și combustibili pe unitatea de produs în anii actualului cincinal și, mai ales, în 1974, evidențiază unele neajunsuri mai pregnante la întreprinderi care aparțin unuia și aceluiași minister. Spre exemplu, unele întreprinderi ale Ministerului Industriei Metalurgice au înregistrat o depășire de 76 929 t.c.c. Aceste pierderi puteau fi evitate dacă s-ar fi eliminat din timp unele deficiențe în producție manifestate, mai ales, la Combinatul siderurgic Galați, care constau în funcționarea sub capacitatea normală a cuptoarelor de la laminorul de benzi la cald din lipsa ritmicității în aprovizionarea cu blumuri, în deficiențele de organizare și la cuptoarele de propulsie și cele adinci care au funcționat fără preîncălzirea aerului de combustie etc. Acestea ca și alte neajunsuri au determinat consumuri ridicate de combustibil convențional, peste cele prevăzute, la laminate finite, semifabricate, laminate și benzi laminate la rece etc.

Situația nu se prezintă satisfăcătoare din punctul de vedere al utilizării combustibilului nici la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele. In 1974, pe ansamblu, el a înregistrat o depășire de 24 528 t.c.c. Prin faptul că, în întreprinderile cu sectoare calde, nu au fost sincronizate, în toate cazurile, operațiunile de încălzire-forjare a pieselor (ceea ce a impus o încălzire repetată a acestora) și nu au fost folosite judicios vetrele cuptoarelor, au fost consumate în plus peste 13 000 t.c.c. Alte peste 11 000 t.c.c. au fost irosite, ca urmare a funcționării de cazane vechi și cu randamente scăzute — cazane ce urmează a fi înlocuite în viitorii ani.

Am dat doar cîteva exemple de produse la care au fost înregistrate depășiri de consumuri de energie și combustibili. Ele nu sînt însă singurele (în 1974 la cărbunele extras s-a depășit consumul cu 24 972 MWh energie electrică, la țițeiul extras 8 330 MWh) și, nu în puține cazuri, elementele care au condus la o asemenea situație, au fost de ordin subiectiv : deficiențe în organizarea activității, utilizarea de tehnologii învechite, neurmărirea permanentă, ci la intervale lungi, a consumurilor etc. Asemenea stări de fapt se cer radical înlăturate, grija pentru o cît mai rațională gospodărire a resurselor energetice primare trebuind să constituie, peste tot, una din preocupările centrale.

Acțiuni ferme pentru diminuarea în continuare a consumurilor specifice

SPORIREA eficienței economice — problemă centrală a dezvoltării industriei în întregul cincinal — se regăsește pregnant în prevederile planului pe 1975, cînd cheltuielile la 1 000 lei producție marfă urmează să scadă la 875 lei. Pentru atingerea acestui obiectiv major, un accent deosebit se cere pus, în primul rînd, pe reducerea cheltuielilor materiale, în cadrul cărora combustibilii și energia electrică au o pondere însemnată.

Pentru a ilustra cît de important este să se micșoreze normele de consum de combustibil și energie, este suficient să arătăm că **reducerea în acest an cu numai 1% a consumului specific de energie electrică s-ar solda cu economii însemnaate la unele produse, cum ar fi** aluminiu, ciment, oțel electric, carbid, sodă electrolitică, care ar însuma aproape 70 milioane kWh.

Dealtfel, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, în 1975 au fost prevăzute, cu unele excepții, scăderi substanțiale ale normelor de consum pe unitatea de produs. In plus, în acest an, în scopul impulsionării acțiunilor de economisire a combustibililor și energiei, s-a stabilit o mai largă cuprindere a normelor de consum la nivel central — de la 250 în 1974 la 850 în 1975.

Desigur, principalul constă acum în a se trece în fiecare unitate productivă și la fiecare loc de muncă la înfăptuirea măsurilor preconizate, la materializarea lor la termenele stabilite sau chiar mai devreme. In multe locuri se cere grăbită acțiunea de înlăturare a cazanelor și a arzătoarelor vechi cu altele cu randamente ridicate. Peste tot, se impune înlăturarea procedeelor învechite, care reclamă consumuri mari de combustibili și energie, și promovate tehnologiile avansate. In sfîrșit — și nu în ultimă instanță — este necesar să se acorde întreaga atenție întocmirii bilanțurilor energetice — sursă importantă de depistare a unor pierderi și de găsire a mijloacelor de a gospodări mai eficient resursele energetice ale țării.

O altă acțiune, care reclamă atenția tuturor colectivelor de întreprinderi, a centralelor industriale și ministerelor este aceea a recuperării și valorificării resurselor energetice secundare. Insemnătatea acestei acțiuni, eficiența ei, sînt pregnant ilustrate de următorul exemplu edificator : **fiecare tonă de combustibil convențional recuperată din resurse secundare echivalează cu 735 kg de păcură sau cu 700 kg de țiței.** Desigur, în această direcție au fost luate unele măsuri. Dar în multe unități ale ministerelor industriei metalurgice, industriei chimice, economiei forestiere și materialelor de construcții, de pildă, nu sînt nici pe departe recuperate în întregime resursele secundare, continuînd să se piardă însemnate cantități de combustibil convențional.

Cerințele economiei naționale impun să se acționeze cu fermitate, pe multiple planuri, pentru gospodărirea rațională a combustibililor și energiei — sarcină de o deosebită însemnătate trasată de Congresul al XI-lea al partidului — pentru diminuarea costurilor de producție, pentru continua sporire a eficienței economice.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

BALANȚE CERTE — GARANȚII ÎN EXTINDEREA CONTRACTĂRII PE TERMEN LUNG

Opinii...

AVANTAJELE stabilirii unor relații trainice în timp, concretizate în încheierea unor contracte de lungă durată, sînt recunoscute de către toți specialiștii din unitățile economice.

Experiența acumulată, precum și realizările bune existente în unele unități în promovarea unor asemenea relații arată că practica încheierii contractelor pe termen lung are toate condițiile pentru o extindere viguroasă. Și totuși... Realitatea arată că, pînă în prezent, încheierea contractelor de lungă durată nu a dobîndit amploarea necesară și posibilă ; mai mult, se poate aprecia că ea prezintă și în continuare o dinamică lentă.

În literatura de specialitate există încercări de a se da anumite explicații acestei situații și de a se sugera o anumită metodologie pentru impulsionarea acțiunii de încheiere a contractelor pe termen lung. Ne vom ocupa în continuare de o opinie răspîndită printre anumiți specialiști, care oferă drept principală explicație a extinderii „timide“ a contractării pe termen lung, interpretarea greșită ce se dă, în unele unități economice, actualului sistem de repartiții, în sensul că repartițiile anuale atrag după sine contracte anuale. Ca o altă cauză este evidențiată și reținerea generată de „nesiguranța structurii planului de producție“, pe o perioadă mai mare de un an la produsele libere la contractare *).

Desigur, sînt propuse și soluționări. Una dintre ele sugerează desfășurarea etapizată a acțiunilor :

— etapa I-a, care să revină în exclusivitate centralelor industriale beneficiare și furnizoare și între care să se încheie contractele pe termen lung (contracte cadru) ;

—etapa a II-a, de încheiere a contractelor anuale prin relații directe între furnizori și beneficiari.

În sprijinul acestor propuneri se aduce argumentul că optica menționată, generatoare de rețineri nu este justificată deoarece repartițiile anuale nu aduc schimbări de fond în relațiile dintre parteneri, ele derivînd din volumul necesar pe o perioadă îndelungată de timp.

Este, desigur, un punct de vedere. Supunînd din nou atenției problema încheierii contractelor pe termen lung, considerăm că în analiza dimensiunilor acestei acțiuni trebuie să pornim de la realitățile prezentului care, în parte, sînt schimbate față de cele de la data apariției Legii 71/1969. De atunci pînă acum au mai apărut alte acte normative (H.C.M. 1011/1972 privind unele măsuri pentru aplicarea Legii contractelor economice nr. 71/1969, Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României ; Decretul nr. 620 cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei din 1973).

...și argumente

ÎN ACEASTĂ lumină, față de propunerile prezentate avem unele rezerve, deoarece din conținutul acestor acte normative rezultă că, la produsele cu repartiții, elementul determinant, funcție de care se încheie contractele, îl constituie balanțele aprobate, pe baza cărora coordonatorii de balanțe emit repartițiile după ce în prealabil au optimizat transporturile.

1. Perioada pentru care se încheie contractul este egală cu aceea în care operează repartiția emisă. Cum repartiția derivă dintr-o balanță aprobată, înseamnă că durata de timp a contractului este egală cu perioada la care se referă balanța. Deci, pentru produsele cu balanțe aprobate de Consiliul de Miniștri și ministere nu este vorba de contracte încheiate numai pe baza înțelegerii dintre centrale. Cum produsele din aceste grupe prezintă importanță mai mare pentru economia națională, ele dau și tonul în privința perioadei pe care se încheie contractele, deoarece de ele depinde, în bună măsură, realizarea producției la produsele din celelalte grupe (cu balanțe aprobate de centrale sau libere la contractare).

2. Se cere menționat faptul că, pe lîngă cantitate, un alt element de bază din conținutul contractului îl constituie furnizorul. De la apariția Decretului 620/1973, la produsele cu repartiții furnizorul nu mai este la libera alegere a beneficiarului, ci este stabilit prin operația de optimizare a transporturilor. Optimizarea transporturilor se bazează pe criteriul consumului minim de energie, adică a transpunerii în viață a acelei variante de transport care dă cel mai mic număr de tone/km. Trebuie subliniat însă că problema este privită la scara economiei naționale și nu numai din punctul de vedere al furnizorului sau al beneficiarului. Ca urmare, în practica aprovizionării au fost obținute unele rezultate pozitive, fără să se țină seama nici de furnizorul tradițional, nici de sursa de aprovizionare cea mai apropiată în optica diferiților beneficiari. Spre exemplificare, prezentăm cîteva din rezultatele optimizării transportului sodei caustice leșie electrolitică pe anul 1974 (harta).

În cadrul acestei optimizări, la Suceava, Iași, Roman, Buzău și Ploiești s-a livrat produsul fabricat la Turda, și nu de la Borzești (Gh. Gheorghiu-Dej), care este sursa

Distanțe pe CFR de la surse la consumatori

Nr. crt.	De la .... (furnizor)	Pînă la .... (beneficiar)	Km	Diferențe
1.	Turda	Suceava	361	120
	Gh.Gheorghiu-Dej	Suceava	241	
2.	Turda	Iași	498	246
	Gh.Gheorghiu-Dej	Iași	252	
3.	Turda	Roman	459	319
	Gh.Gheorghiu-Dej	Roman	140	
4.	Turda	Buzău	473	315
	Gh.Gheorghiu-Dej	Buzău	158	
5.	Turda	Ploiești	404	198
	Gh.Gheorghiu-Dej	Ploiești	206	
6.	Rîmnicu Vîlcea	Tulcea	592	141
	Gh.Gheorghiu-Dej	Tulcea	451	
7.	Rîmnicu Vîlcea	Constanța	480	132
	Gh.Gheorghiu-Dej	Constanța	348	

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Gestionarea avutului obștesc

ÎN ANSAMBLUL măsurilor, al dispozițiilor legale ce se referă la asigurarea preîntîmpinării păgubirii avutului obștesc un loc important revine celor referitoare la gestionarea mijloacelor materiale și bănești. În legătură cu această activitate, care, în fond, vizează toate laturile activității economice și sociale — bineînțeles sub aspectul modului cum sînt gospodărite și utilizate valorile încredințate de societate — Legea nr. 22/1969 reglementează angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea acestora în legătură cu gestionarea bunurilor, precum și celelalte probleme privind gestionarea bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste.

Intrarea în vigoare și aplicarea legii a constituit, prin măsurile luate de unitățile socialiste, un mijloc eficace pentru introducerea ordinii și disciplinei în acest domeniu de activitate. Pe lîngă măsurile întreprinse de către unitățile socialiste, de ministere și celelalte organe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, aplicarea întocmai a acestei legi a stat în atenția Ministerului Finanțelor, care, prin organele sale de inspecție și cu sprijinul organelor de miliție, procuratură și justiție a urmărit respectarea prevederilor legii, efectuînd o serie de verificări în diferite sectoare de activitate, luînd, în cazul abaterilor constatate, măsuri de intrare în legalitate și sancționarea celor vinovați.

Principalele neajunsuri constatate de organele de inspecție, care s-au repetat de la o verificare la alta, se referă la angajarea gestionarilor și anume la faptul că se mai mențin încă în funcții gestionari cu antecedente penale, că mai sînt cazuri în care pentru unii gestionari în funcție nu se cunoaște situația antecedentelor penale, că nu s-au constituit în toate cazurile garanțiile în numerar sau suplimentare ori acestea nu se rețin în cuantumul legal ; în multe cazuri nu s-au luat măsuri pentru acoperirea pagubelor din garanțiile constituite, iar în altele, reîntregirea garanțiilor după acoperirea pagubelor nu se face imediat și în condițiile prevăzute de lege etc.

Desigur că la existența unor asemenea neajunsuri au contribuit o seamă de factori, ponderea lor constituind-o cei subiectivi, legați de lipsa de urmărire riguroasă a respectării legii.

Deși în legătură cu garanțiile dispozițiile Legii nr. 22/1969 sînt categorice, acestea prevăzînd chiar situații potrivit cărora dacă gestionarul nu constituie, nu completează sau nu aduce, după caz, garanțiile corespunzătoare să se procedeze la trecerea sa în altă funcție ori să i se desfacă contractul de muncă, ne aflăm în situația curioasă că nu din vina gestionarilor, ci din cea a conducerilor unităților și a altor angajați ai acestora nu se aplică întocmai legea cu privire la constituirea și reținerea garanțiilor.

Considerăm că în privința garanțiilor se ridică cel puțin două probleme și anume pe de o parte de a analiza în fond care sînt rațiunea, esența și rolul garanției ce se constituie de către gestionari, iar pe de altă parte, în funcție de neajunsurile ce s-au semnalat, să se găsească o modalitate care să asigure în viitor preîntîmpinarea tuturor acestor abateri, iar patrimoniul public să fie despăgubit imediat.

Soluția de principiu pe care ne permitem să o propunem este **să se statueze prin lege obligația pentru fiecare gestionar să depună**

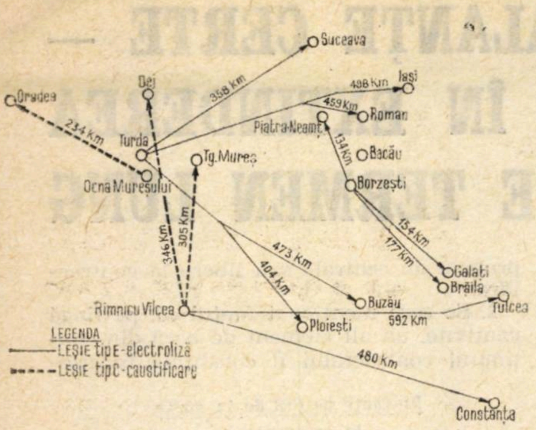

cea mai apropiată pentru acești beneficiari, diferențele de distanță fiind de ordinul a 120—320 km, așa cum rezultă din tabel. De asemenea, la Tulcea și Constanța s-a repartizat producția de la Rîmnicu-Vîlcea, deși sursa cea mai apropiată este Combinatul Petrochimic Borzești.

La sortimentul „sodă caustică leșie de caustificare“ apare același fenomen. Întreprinderile din Tîrnăveni, Tîrgu Mureș și Dej au primit produsul de la Rîmnicu Vîlcea și nu de la Ocna Mureș, iar toată producția acesteia a fost destinată întreprinderilor din Oradea.

Mergînd cu analiza mai în amănunt, constatăm că sînt cazuri cînd furnizorul e schimbat chiar de la un trimestru la altul și chiar de la o lună la alta, deoarece nu există proporționalitate deplină pe an și trimestre între producții și consumuri pe zone de influență. De exemplu, Întreprinderea „23 August“-Cîmpina a fost repartizată la surse astfel : pe trimestrele I și IV la Borzești, iar pe trimestrele II și III la Rîmnicu Vîlcea. Asemenea exemple s-ar mai putea da.

Trebuie spus că, din punctul de vedere al furnizorului, nu totdeauna acesta este cel mai convenabil mod de livrare. De exemplu, Întreprinderea chimică Turda are de livrat la 20 beneficiari, în timp ce C.P. Borzești — numai la 7, deși produsul de la Turda reprezintă numai 40% față de cel de la Borzești. Distanța medie de livrare de la Turda este de 296 km, iar de la Borzești numai de 163 km. Turda transportă și la distanță mai mare și la un număr mai mare de beneficiari, ceea ce reclamă, proporțional mai multe vagoane-cisterne și mai multă muncă din partea lucrătorilor serviciului desfacere și transporturi.

Prin urmare, noțiunea de „cea mai apropiată sursă de aprovizionare“ trebuie privită la nivel macro-economic și ea nu depinde direct de voința părților, ci de rațiuni „macro“, printre care un loc prioritar îl ocupă **consumul minim de energie pe economia națională** pentru executarea transporturilor.

3. Totodată, analizînd lucrurile în lumina legislației actuale, se constată după părerea noastră, că „garanția“ acoperirii necesităților planului o dă balanța, contractul rămînînd totuși un instrument de lucru elaborat în funcție de prevederile balanței. Atunci cînd resursa nu se realizează la nivelul prevederilor balanței — fie din cauza producției, fie datorită sosirii neritmice sau nerealizării importului — contractele se modifică de la un trimestru la altul sau lunar sau chiar la perioade mai scurte. De exemplu, în cursul anului 1974, s-au modificat de cîteva ori contractele la soda caustică leșie — la o parte din beneficiari — datorită nerealizării producției la nivelul balanței. Rezultă clar că economia națională are în primul rînd nevoie de balanțe certe.

Desigur, contractul conferă beneficiarului certitudinea că în caz de neprimire a produselor, are o „acoperire“ legală și poate cere despăgubiri. Dar, analizînd problema în funcție de interesele economiei naționale, contractul nu-i poate asigura obținerea produselor, dacă nu se realizează resursa din balanța în baza căreia a fost emis. Așadar, garanția asigurării aprovizionării tehnico-materiale pe termen lung o dau balanțele, care constituie parte componentă atît a planului anual, cît și a celui cincinal.

Trebuie să fie clar că, potrivit legislației existente, elementele determinante ale unui contract sînt : furnizorul, beneficiarul, cantitatea, calitatea și termenele de livrare. Precizarea lor nu este însă posibilă decît atunci cînd se face actualizarea planului anual. Cel puțin unul din aceste elemente, și anume optimizarea transporturilor, dacă se face pe perioade mai mari decît un trimestru, nu are decît valoare orientativă, la punerea în practică trebuind actualizată în raport de balanțele actualizate, ceea ce ar atrage după sine cheltuieli care nu se mai pot recupera (cheltuielile cu optimizarea se recuperează de la consumatori în raport cu transporturile reale efectuate și nu cu numărul de optimizări făcute anticipat). Or, este foarte greu de presupus, și realitatea de pînă acum o confirmă, că în anul 1975 s-ar putea prevedea exact balanțele anului 1980 (pe an și trimestre), astfel ca în anul 1979 să nu li se mai aducă modificări esențiale.

Cîteva precizări necesare

ȚINÎND seama de aceste aspecte, în special de faptul că prin operația de optimizare furnizorii se schimbă chiar și între trimestre, ajungem la concluzia că, pentru produsele cu repartiții, rolul de contract de lungă durată îl joacă balanțele materiale sintetice aprobate, încheierea contractelor fiind obligatorie din moment ce s-au emis repartiții. Or, într-o perioadă în care anual intră în funcțiune sute de obiective mari, a căror producție se ia în calcul cu mulți ani înainte, este inerent să apară și abateri de la termenele prevăzute de puneri în funcțiune sau pentru atingerea parametrilor proiectați, ceea ce modifică — uneori chiar substanțial — balanțele materiale atunci cînd se face actualizarea anuală a planului. De aceea, considerăm că atenția trebuie îndreptată cu prioritate spre balanțe realizabile, cotele prevăzute în balanțele aprobate constituind garanția asigurării produselor la nivelul ministerelor.

Și pentru a exista distincție între contractul anual (sau pe termen mai scurt), care este aplicabil în toate punctele sale, și cel pe termen lung, al cărui conținut nu este echivalent cu al celui anual, sîntem de părere că ar trebui delimitate ca denumire, în sensul că cel de al doilea să fie denumit contract cadru sau convenție. Încheierea acestuia ar urma să se facă pe baza balanțelor sintetice din planul cincinal și să se refere numai la cantitate și calitate pe ani, fără a se indica furnizorul nemijlocit. Părțile contractante ar trebui să fie cele din balanțele sintetice, respectiv ministerele producătoare și consumatoare. Cu alte cuvinte, contractul cadru sau convenția ar fi niște garanții prin care ministerele producătoare se obligă să asigure ministerelor consumatoare cantitățile prevăzute în balanțele sintetice aprobate, indiferent de la ce furnizor, precizarea acestuia și a termenelor operante de livrare urmînd a se stabili prin contractele anuale. Încheierea contractelor la nivelul ministerelor le va obliga pe acestea să ia toate măsurile pentru realizarea certă a tuturor resurselor din balanțele sintetice la termenele prevăzute.

ec. Cornel SUCIU

Centrala de aprovizionare
și livrare a produselor chimice
București

*) Revista economică nr. 8, 1974.

---

garanția, în cuantumul și condițiile stabilite de lege și instrucțiunile emise de organul tutelar, înainte de luarea în primire a gestiunii ce i se încredințează. Desigur, pentru anumite situații deosebite, spre exemplu pentru gestionari care au o vechime în funcție mai mică de 1—2 ani se poate da un termen de 2—3 luni în care să se depună garanția ; sînt posibile și alte excepții, dar regula generală să fie aceea a depunerii anticipate a garanției. În această privință este de menționat că și în prezent, în condițiile Legii nr. 22/1969, s-au prevăzut situații în care anumite categorii de gestionari sînt obligați să depună garanția stabilită înainte de angajare. Prin această măsură se vor înlătura și alte greutăți și neajunsuri în legătură cu operațiunile prevăzute de lege în legătură cu reținerea garanțiilor, practicile greoaie ce se mențin în special la unitățile comerciale, de transporturi auto și altele unde numărul celor cărora trebuie să li se rețină garanțiile este mare și necesită un volum sporit de muncă pentru aparatul financiar-contabil.

Astfel la art. 13 din Legea nr. 22/1969 se prevede că garanția în numerar se reține în rate lunare de 1/10 din salariul tarifar lunar sau din cîștigul mediu pe o lună, după caz. Deoarece legea nu prevede expres care este calea de reținere — lucru care după părerea noastră trebuie înțeles că se efectuează prin statul de plată — s-a reglementat, prin instrucțiuni emise de Casa de Economii și Consemnațiuni că reținerea, precum și depunerea garanțiilor se efectuează de unitățile socialiste numai în numerar. Practic, în unitățile socialiste această măsură a însemnat schimbarea de fond a operațiunii în sine ; din operațiune de reținere s-a transformat în operațiune de depunere. Casierii, după obținerea retribuției, au obligația să elibereze chitanțe de încasare a sumelor în contul garanțiilor pe care gestionarii le-au depus imediat ce au încasat drepturile ce li se cuveneau din munca prestată.

În legătură cu sumele încasate în contul garanțiilor, legea prevede că acestea se depun de către unitatea socialistă la C.E.C., înscriindu-se într-un carnet de consemnare pe numele gestionarului, carnet care este păstrat de unitatea socialistă în favoarea căreia s-a constituit garanția. În continuare legea prevede că pentru garanția depusă C.E.C. acordă o dobîndă de 1,5% pe an. Din cele de mai sus rezultă că în accepțiunea modului de păstrare a acestor garanții la C.E.C. legiuitorul a considerat că sumele respective au conținutul unor economii depuse pentru care se acordă și o dobîndă, atîta timp cît sumele respective se află pe carnetul de garanție.

După părerea noastră garanția ce se depune de gestionar are caracter de obligație din partea celui în cauză, că aceasta trebuie depusă odată cu încredințarea patrimoniului unității socialiste, de aceea, considerăm că nu se mai poate accepta ideea că asemenea sume au caracterul de economii, deoarece depunerea lor nu se face la cererea depunătorului ; depunerea lor avînd un caracter obligatoriu, trebuie găsită o altă formă de depunere, cum ar fi, de pildă, consemnarea într-un cont la C.E.C. pe numele unității socialiste la care gestionarul este angajat. Aplicarea acestor măsuri este, fără îndoială, de natură să simplifice munca, mai ales în ceea ce privește reducerea numărului mare de carnete de C.E.C. ce se completează în condițiile actuale.

drd. Ștefan CRĂCIUN

PUNCTE DE VEDERE

ORGANIZATORUL — O PROFESIUNE ÎN CURS DE MATURIZARE

ÎN CINCINALUL 1976—1980, pe lîngă dezvoltarea în ritmuri rapide a producţiei materiale, un obiectiv esenţial îl constituie sporirea eficienţei producţiei, ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activităţi economico-sociale. „Valorificarea cu maximum de randament a potenţialului tehnic şi a resurselor materiale — *se subliniază în Directivele Congresului al XI-lea* — impune ca întreprinderile, centralele şi ministerele să acţioneze pentru perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, pentru îmbunătăţirea continuă a normării muncii, pentru introducerea pe scară largă a metodelor şi formelor înaintate, eficiente de conducere şi organizare".

Practica unităţilor noastre economice evidenţiază o realitate: condiţionarea într-o măsură crescîndă a rezultatelor activităţii de organizare de calităţile şi cunoştinţele personalului care se ocupă de realizarea ei. Iată de ce, apare firească sporirea interesului pentru o serie de aspecte cum sînt cele referitoare la calităţile şi cunoştinţele necesare organizatorilor, cele mai propice creşterii eficienţei activităţii de organizare, la modalităţile de formare şi perfecţionare a acestora etc. Sînt elemente pe care le prezentăm cititorului nostru în continuare, aşa cum rezultă ele dintr-o serie de cercetări întreprinse de autor.

Principalul rol în formarea şi mai ales în perfecţionarea organizatorilor îl are sistemul naţional unitar de perfecţionare a pregătirii profesionale a tuturor lucrătorilor, în cadrul căruia ponderea cea mai mare o ocupă Academia „Ştefan Gheorghiu", centrele de formare şi perfecţionare a cadrelor care fiinţează pe lîngă ministere, ca şi instituţiile de învăţămînt superior care organizează cursuri de perfecţionare post-universitare în domeniul organizării.

Analiza programelor de perfecţionare a pregătirii organizatorilor şi a modului lor de realizare a relevat existenţa unor caracteristici principale comune :

a) Toţi cursanţii au o experienţă în activitatea de organizare cel mai adesea între 5 şi 12 ani, care constituie o bază corespunzătoare ce facilitează însuşirea temeinică a conceptelor şi tehnicilor moderne de organizare ;

b) În procesul didactic se foloseşte o gamă variată de metode şi mijloace inclusiv jocurile, cazurile, dezbaterile, aparatura audio-vizuală etc. ;

c) Cunoştinţele, tehnicile şi metodele de organizare au un nivel ridicat de aplicabilitate ;

d) Cursurile pentru formarea şi perfecţionarea specialiştilor înmagazinate se încheie de regulă cu prezentarea unor lucrări, în fapt studii de organizare pentru a căror aplicare cursanţii se reîntorc în unităţile care i-au trimis la şcolarizare.

Desigur, că nu totul este perfect în cadrul programelor de formare şi perfecţionare în domeniul organizatoric. Aşa cum rezultă şi din analiza opiniilor unui număr de 30 de cadre care au urmat astfel de cursuri, mai există încă rezerve de îmbunătăţire atît pe linia adaptării şi organizării lor, cît şi a conţinutului şi metodelor didactice folosite. De remarcat că cel mai bine se prezintă aceste programe din punct de vedere al conţinutului, elementul care determină în cea mai mare măsură eficacitatea lor.

Amplificarea folosirii potenţialului organizatorilor

ASIGURAREA unor organizatori temeinic pregătiţi nu este un scop în sine, ci doar o premisă esenţială pentru realizarea unei eficiente activităţi organizatorice. Ca atare, se pune problema maximei fructificări a cunoştinţelor şi tehnicilor organizatorice dobîndite în cadrul programelor de formare şi perfecţionare.

Ce arată analizele întreprinse ? Între altele că o proporţie încă mare dintre absolvenţii acestora nu aplică studiul elaborat ca lucrare finală. Spre exemplu, 32% din 150 de absolvenţi CEPECA recent chestionaţi au afirmat că s-a renunţat la aplicarea studiului elaborat de ei, iar 17 la sută au implementat doar parţial studiile, renunţîndu-se la finalizarea lor integrală.

Se mai întîlnesc uneori situaţii cînd absolvenţilor unor programe de specializare în domeniul organizării, la întoarcerea în unităţi, li se dau în sarcină alte probleme. Asemenea cazuri există de pildă la Uzina de material rulant-Craiova, Fabrica de tricotaje-Suceava, Fabrica de vată-Buftea etc.

De asemenea, cadrele perfecţionate, chiar şi cele care au urmat stagii de lungă durată, acţionează insuficient de energic pentru difuzarea cunoştinţelor dobîndite şi celorlalţi angajaţi. Doar în puţine unităţi, cum ar fi Uzina „Independenţa" Sibiu sau uzina „Tractorul" Braşov, absolvenţi ai programelor CEPECA au iniţiat şi realizat cursuri de perfecţionare în domeniul organizării pentru personalul care nu beneficiase de asemenea cursuri.

Un profesionist modern: organizatorul

ÎN POFIDA unor deficienţe, se poate aprecia că organizatorii tind să joace un rol din ce în ce mai important în unităţile industriale.

Ultimii 7—8 ani marchează, de altfel, o consolidare a ocupaţiei de organizator — dovadă şi apreciabilele rezultate economice obţinute — care s-a desfăşurat în strînsă legătură cu desprinderea şi fortificarea cunoştinţelor, tehnicilor şi metodelor de organizare ca un domeniu distinct.

În ţara noastră există un număr apreciabil de practicieni care prin formare, activitate şi rezultate se manifestă ca nişte organizatori profesionişti. Fundamentul cristalizării profesiei de organizator îl reprezintă instituţionalizarea unui compartiment cu profil de organizare în toate unităţile industriale, crearea de organisme specializate în organizare şi instituirea unei largi reţele de formare şi perfecţionare în domeniul organizării, toate acestea urmare a aplicării orientărilor strategice şi măsurilor stabilite de P.C.R. în această privinţă.

Care sînt calităţile, cunoştinţele, aptitudinile care trebuie să le aibă cei ce practică profesiunea de organizator ?

Organizatorul este necesar să fie, pe lîngă un specialist de înaltă calificare şi un om politic, care cunoscînd implicaţiile tehnice, economice şi sociale ale proceselor de producţie, trebuie să înţeleagă bine şi sensul politic al acţiunilor sale, să se angajeze activ şi responsabil în exercitarea atribuţiilor ce-i revin, să găsească cele mai adecvate modalităţi de mobilizare a tuturor resurselor pentru realizarea obiectivelor unităţii economice.

După cum se vede din tabelul nr. 1 participanţii la anchetă au plasat pe primul loc între calităţile profesionale ale organizatorilor stăpînirea cunoştinţelor de specialitate — cele organizatorice. Situarea pe prim plan a acestor cunoştinţe şi accentul deosebit pus pe competenţa tehnică şi economică, în egală măsură pentru amîndouă, reprezintă o recunoaştere a faptului că organizatorul exercită o ocupaţie deosebită de cea de inginer sau economist, deşi trebuie să posede apreciabile cunoştinţe economice şi tehnice.

Ovidiu NICOLESCU

(Continuare în pag. 15)

Tabel nr. 1

Nr. crt.	Calităţile şi cunoştinţele pe linie profesională pe care trebuie să le posede un organizator.	Ierarhizarea calităţilor şi cunoştinţelor (pe linie profesională) considerate în funcţie de opţiunile şefilor compartimentelor de organizare chestionaţi	
		Organizator cu funcţie de execuţie	Organizator cu funcţie de conducere
1.	Temeinice cunoştinţe organizatorice	1	1
2.	Competenţă tehnică	2	3
3.	Competenţă economică	2	3
4.	Capacitatea de a se autoperfecţiona continuu	3	3
5.	Studii	3	2
6.	Consecvenţa în realizarea obiectivelor stabilite	4	3
7.	Vechime în unitate	4	4
8.	Capacitatea de a lucra în colectiv	5	3
9.	Vechimea în producţie	5	4
10.	Capacitatea de a propune sarcini concomitent mobilizatoare şi realizabile	6	2
11.	Cunoştinţe psihosociologice	6	5
12.	Trăsături de caracter corespunzptoare	7	5
13.	Cunoştinţe matematice şi statistice	7	6
14.	Capacitatea de a lucra cu oamenii	7	4
15.	Starea sănătăţii bună	8	6

Optimizarea transporturilor pe șantiere

ÎMBUNĂTĂȚIREA activității de aprovizionare este una din preocupările permanente ale conducerilor de unități din economia noastră. Ea capătă o importanță deosebită în cazul unităților de construcții, ca urmare, în primul rînd, a volumului însemnat de materiale și utilaje solicitate de activitățile pe care acestea le desfășoară. Iar una din direcțiile de acțiune majore avute în vedere pentru raționalizarea activității de transport și aprovizionarea în cadrul acestor unități este considerată îmbunătățirea organizării și conducerii. Că este așa o demonstrează și proiectul — a cărui sinteză o prezentăm în continuare, întocmit la Trustul de instalații și automatizări — București, de tovarășul MARCEL DĂNILĂ, absolvent al „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat“ din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“.

Obiective propuse

TRUSTUL de instalații și automatizări București, una din unitățile de bază ale industriei construcțiilor din țara noastră, specializată în executarea de lucrări de instalații electrice, automatizări, încălziri, ventilație și climatizări, își desfășoară activitatea în mari obiective și platforme industriale, între realizările sale din cei 25 de ani de activitate înscriindu-se participarea la punerea în funcțiune a peste 1 400 de mari capacități industriale.

Realizarea lucrărilor de instalații ce formează profilul de activitate al trustului trebuie apreciată atît prin numărul mare de obiective de investiții atacate anual (în medie de circa 200) și valoarea producției, cît, mai ales, prin marea dispersare teritorială a acestora — practic circa 50% din județele țării, ceea ce reclamă aprovizionarea și transportarea unui volum mare de materiale și semifabricate într-o diversitate foarte largă de sortimente, către și de la cele 12 șantiere pe care le are. Cu toate că în ultimii ani s-au obținut rezultate remarcabile — în cincinalul actual față de cincinalul 1960-1965 productivitatea muncii a crescut de circa 2,3 ori iar beneficiul de 2,1 ori — conducerea trustului a apreciat că există încă numeroase rezerve de sporire a eficienței economice a activității desfășurate. Direcțiile de acțiune avute în vedere au fost multiple. Una dintre ele reține însă în mod deosebit atenția. Este vorba de concentrarea eforturilor spre rezolvarea unor probleme pe care le ridică activitățile de aprovizionare și transport, în special ca urmare a incidențelor negative pe care acestea le au asupra unora dintre indicatorii sintetici de eficiență ai activității trustului. În proiectarea soluțiilor de îmbunătățire a activităților de aprovizionare și transport s-au avut în vedere următoarele obiective principale :

1. Reducerea timpului de deplasare a materialelor de la furnizori la șantiere în scopul creșterii vitezei de rotație a mijloacelor circulante prin asigurarea la timp și în cantități suficiente a punctelor de lucru cu materiale.

2. Desfășurarea activității de transport și depozitare a materialelor cu un consum minim posibil de muncă socială.

3 Exploatarea rațională a mijloacelor de transport în vederea obținerii unor niveluri cît mai ridicate de rentabilitate.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

4. Corelarea justă a folosirii parcului auto-propriu cu folosirea mijloacelor de transport auto închiriate și transportul pe calea ferată.

5. Folosirea unor forme mai avantajoase de desfășurare a procesului de aprovizionare și transport.

Ce arată analiza critică ?

PENTRU PROIECTAREA soluțiilor îmbunătățite s-a procedat, în prealabil, la o temeinică analiză critică, care a permis identificarea principalelor aspecte susceptibile de îmbunătățiri. Este vorba, în principal, de următoarele :

1. Aprovizionarea centralizată cu materiale a celor 12 șantiere ale trustului, urmîndu-se în toate cazurile ruta : furnizori-depozitele bazei de aprovizionare-șantiere, în condițiile unei mari dispersii teritoriale a șantierelor și a existenței unui număr redus de furnizori pentru fiecare sortiment de material în parte, ceea ce antrenează o serie de efecte negative pentru activitatea unității. În special : transporturi încrucișate, manipulări suplimentare a materialelor, blocarea unui important volum de mijloace de transport și mecanizare, folosirea unui mare volum de forță de muncă, primiri cu întîrziere a materialelor la șantiere, deteriorarea calitativă a materialelor, solicitarea unor însemnate spații de depozitare, cheltuieli de aprovizionare și transport ridicate etc.

2. Sistemul de aprovizionare practicat conducea la formarea unor importante volume de stocuri de materiale disponibile la șantiere, care, în continuare, solicită efectuarea de transporturi neeconomicoase pentru redistribuirea lor.

3. Practicarea în proporție redusă de către unitate a transporturilor de materiale prin sistemul căilor ferate antrenează cheltuieli suplimentare considerabile ca urmare a nivelului ridicat al tarifelor în vigoare solicitate de utilizarea categoriei de mijloace de transport auto.

4. Sistemul de aprovizionare a șantierelor prin bazele județene de aprovizionare este insuficient utilizat, deși este una din soluțiile eficiente pentru anumite situații.

5. Programarea mijloacelor de transport în cadrul șantierelor se face pe perioade de timp scurte, evidența cheltuielilor de transport ținîndu-se global, ceea ce conducea, în cele mai multe cazuri, la o folosire nerațională a mijloacelor de transport, la cheltuieli ridicate.

6. Gospodărirea și exploatarea independentă, de către fiecare șantier, a parcului auto din dotare, face ca să nu existe o optică unitară, ci modalități de soluționare diferită a problemelor, cu repercusiuni asupra eficienței de ansamblu a activității trustului, asupra calității activității de întreținere și reparații. Atelierele de întreținere și reparații ale șantierelor nu sînt în toate cazurile încadrate cu personal calificat corespunzător, de multe ori autovehiculele trebuind să se deplaseze din șantiere la atelierele centrale de reparații ale trustului, ceea ce înseamnă o creștere a duratei de staționare în reparații, a volumului cheltuielilor etc.

7. Modalitatea utilizată de raportare a activității parcului de autovehicule în „autovehicule-zile“, fără existența obligativității menținerii în funcțiune a indicatoarelor de kilometraj, denaturează conținutul și valoarea „coeficientului de utilizare a parcului“, nereflectînd corect modul de utilizare a timpului de lucru zilnic, facilitînd raportarea denaturată a distanțelor parcurse și cantităților transportate.

Structura și conținutul soluțiilor

DEPĂȘIREA dificultăților semnalate a fost gîndită într-o optică unitară, proiectîndu-se în acest scop un sistem de soluții de îmbunătățire.

Prima grupă de soluții urmărește **raționalizarea organizării și conducerii exploatării parcului de mijloace de transport al trustului** prin : trecerea întregului parc al unității în exploatarea Stației de utilaj-transport, dotată cu un atelier mobil pentru reparații și întreținere ; aplicarea tarifelor republicane pentru prestații, îmbunătățirea activității de evidență a mijloacelor de transport (introducerea evidenței în autovehicol-ore, obligativitatea menținerii în funcțiune a indicatoarelor de kilometraj, instituirea fișelor limită de cheltuieli de transport pe obiective de investiții) etc.

Cea de a doua grupă de soluții privește **o îmbinare rațională a folosirii mijloacelor de transport proprii, a celor închiriate și a transporturilor pe cale ferată.** Se consideră astfel că extinderea transporturilor pe cale ferată, direct de la furnizori sau din depozitele trustului la șantiere, pînă la un procent de circa 25% din volumul anual de transport, poate aduce mari economii prin tarifele scăzute pe care această formă de transport le practică. Închirierea de către subunitățile trustului a autovehicolelor de la alte unități pentru efectuarea transporturilor în șantiere, este o soluție eficientă numai în cazul transporturilor interurbane. Totodată, se propune extinderea parcului de remorci auto și folosirea sa intensivă, ceea ce va permite efectuarea pe această cale a 30% din volumul anual de transport al parcului propriu, în condițiile unor importante economii la prețul de cost.

A treia grupă de soluții a rezultat din **aplicarea metodelor programării liniare pentru optimitizarea activității de aprovizionare și transport.** Astfel, sînt proiectate noi rute, raționale, de transport a materialelor de la furnizori direct la șantierele consumatoare fără a se mai trece prin alte puncte de depozitare intermediare, expedițiile făcîndu-se de către furnizori în vagoane de cale ferată adecvate tonajelor ce vor fi transportate, fie prin mijloace de transport ale parcului auto republican, ceea ce va contribui la : reducerea substanțială a cheltuielilor de transport, eliminarea transporturilor încrucișate, reducerea manipulărilor suplimentare, diminuarea necesarului de spații intermediare de depozitare, scăderea riscului deteriorării materialelor prin manipulări repetate.

În sfîrșit, o ultimă grupă de soluții au ca obiectiv **reducerea stocurilor de materiale disponibile ale șantierelor,** prin instituirea obligativității însoțirii listelor de materiale ce se declară trimestrial disponibile și a justificării cauzelor și factorilor care le-au determinat.

Eficiență și aplicare

ANTECALCULELE întocmite, în structura direcțiilor principale de îmbunătățire proiectate, scot în evidență următoarele :

a) prin mai buna organizare și conducere a activității de transport în cadrul unității se va obține anual **o reducere a cheltuielilor de transport cu 10%,** în condițiile efectuării unor investiții suplimentare mici, economia medie anuală previzionată a se obține pe această cale fiind de peste 1,6 milioane de lei ;

b) ca urmare a creșterii capacității parcului de remorci auto și a folosirii lor intensive se va putea executa 30% din volumul anual de transport, **reducîndu-se costul unitar al unei tone kilometrice cu 35%,** economia medie anuală cifrîndu-se la circa 400 mii lei ;

c) **extinderea transporturilor pe cale ferată pînă la 25% din volumul total de transport** al trustului va conduce la circa 450 mii lei economie anuală ;

d) la rîndul ei, aplicarea metodelor programării liniare în optimizarea activității de transport și aprovizionare, care se poate face fără efectuarea de investiții suplimentare, va permite realizarea anuală a unei economii medii de aproximativ 700 mii lei ;

e) în sfîrșit, economia obtenabilă prin **reducerea cu 20% a stocurilor de materiale disponibile ale șantierelor,** se ridica la peste 100 mii lei anual.

Este vorba deci, de un sistem de optimizare a transporturilor de materiale foarte eficient, care permite obținerea unei **economii medii anuale totale de circa 3,3 mil. de lei,** în condițiile unui **volum de investiții redus — cinca 400 mii lei,** și a unui **termen de recuperare** a acestora foarte convenabil, de numai 1½ luni.

Programul de aplicare a ansamblului soluțiilor de îmbunătățire propuse pentru activitatea de transport a trustului este concentrat sub forma unui plan de măsuri în care sînt stabilite organismele și compartimentele care trebuie să le pună în aplicare, precum și termenele prevăzute pentru implementare. Deoarece calculele de optimizare au fost întocmite numai pentru șapte din grupele de materiale consumate de șantierele trustului (este adevărat că sînt produse care dețin ponderea cea mai mare ca tonaj), se impune adîncirea proiectului prin cuprinderea în calcul și a celorlalte grupe de materiale, evident, prin aceasta, indicatorii de eficiență înregistrînd creșteri corespunzătoare.

Este necesară acordarea, în continuare, a unei atenții deosebite din partea factorilor de conducere ai trustului și ministerului coordonator pentru intensificarea eforturilor în vederea aplicării integrale în cursul anului 1975 a soluțiilor. Și aceasta cu atît mai mult cu cît soluțiile propuse se caracterizează printr-un grad ridicat de aplicabilitate imediată și fără investiții de mare importanță, solicitînd, în special, eforturi pentru o mai bună organizare, coordonare și conducere a activității de aprovizionare și transport, concretizabile în niveluri de eficiență incontestabile. Nu trebuie neglijate însă nici posibilitățile de generalizare pe care le conțin unele dintre soluțiile propuse în proiect.

I. B.

ORGANIZATORUL

(Urmare din pag. 13)

Ca și în cazul celorlalte profesiuni de complexitate asemănătoare și în cadrul profesiei de organizator se întîlnesc diverse specialități. În funcție de acestea există două mari categorii de organizatori : generaliști și specialiști, într-un anumit domeniu sau într-o anumită tehnică. În rîndul organizatorilor care-și desfășoară activitatea în unitățile industriale predomină, de regulă, prima categorie de organizatori. În schimb, în cadrul organizațiilor din afara acestora, specializate în organizare, majoritatea o alcătuiesc organizatori specializați.

De fapt, în perioada actuală, în majoritatea țărilor, exponentul tipic al profesiunii de organizator îl reprezintă organizatorul specialist, care-și desfășoară activitatea într-o unitate specializată în prestarea serviciilor de organizare.

Cercetările pe care le-am întreprins în 14 centrale industriale ne-au dus la concluzia că sfera calităților pe care trebuie să le posede în mod necesar un organizator include în principal 15 elemente (vezi tabelul nr. 1), pe care am încercat să le ierarhizăm în funcție de rolul pe care-l joacă în realizarea acțiunilor de organizare.

În mod firesc, în ansamblul calităților și cunoștințelor profesionale, de specialitate pe care trebuie să le posede un bun organizator, pe primul plan s-au situat cunoștințele organizatorice, 76 la sută din cei chestionați plasîndu-le pe pozițiile 1—3.

În ceea ce privește celelalte calități, se constată că există deosebiri apreciabile, ținînd cont de natura posturilor ocupate de organizator — de conducere sau de execuție. Pentru organizatorii care ocupă posturi de execuție, o importanță mai mare o au calitățile care exprimă competența tehnică și economică, precum și capacitatea de a ține la „zi“ această competență.

În schimb, organizatorii care conduc aceste activități, pun un accent deosebit pe calitățile care asigură dirijarea eficace a oamenilor, (capacitatea de a propune sarcini concomitent mobilizatoare și realizabile, capacitatea de a lucra în colectiv, abilitatea de a mînui oamenii etc.) și prestigiul necesare unor conducători (studii, trăsături de caracter corespunzătoare și vechimea în producție).

De asemenea, se constată că cerințele față de calitățile și pregătirea șefului compartimentului de organizare sînt sensibil mai mari față de cele apreciate ca necesare pentru un organizator cu funcție de execuție.

Evident, ierarhizarea cunoștințelor și calităților pe care trebuie să le posede organizatorul variază în funcție de situația concretă din fiecare unitate economică, de specificul sarcinilor ce-i revin, uneori calități și cunoștințe mai puțin importante, în mod obișnuit, putînd să dobîndească o importanță deosebită. De pildă, în cazul unui organizator care trebuie să asigure o organizare pe baze științifice a liniilor de fabricație în flux continuu, posedarea de cunoștințe statistice și matematice corespunzătoare, are o importanță primordială.

FUNCŢIILE DINAMIZATOARE ALE PÎRGHIILOR FINANCIARE

JALONÎND coordonatele esenţiale ale dezvoltării şi modernizării într-un tempo rapid a economiei româneşti în perspectiva următorilor 20—25 de ani, Programul partidului şi Directivele Congresului al XI-lea, pun pe prim plan al preocupărilor problemele de ordin calitativ, cele de eficienţă, considerate ca factori de bază, propulsori ai accelerării creşterii noastre economice.

În transpunerea în viaţă a Programului partidului de făuire a socialismului multilateral dezvoltat şi înaintare a României spre comunism, sarcini importante revin sistemului financiar şi de credit, chemat să contribuie activ, prin toate mijloacele sale la mobilizarea şi repartizarea resurselor financiare necesare înfăptuirii obiectivelor de dezvoltare economică şi socială, la folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale şi băneşti ale societăţii, la creşterea răspunderii întreprinderilor, centralelor şi ministerelor în buna administrare a resurselor încredinţate şi sporirea vitezei de rotaţie a fondurilor de producţie. „Legităţile obiective şi pîrghiile economico-financiare — se subliniază în Programul partidului — vor trebui folosite în mod conştient în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii, înfăptuirii programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate".[1]

Pîrghiile financiare, întregul sistem de conducere a economiei trebuie să determine, pe căi economice şi nu administrative, punerea mai deplină în valoare a posibilităţilor de care dispun unităţile productive pentru ridicarea eficienţei economice.

1. CONCEPTUL DE PÎRGHIE FINANCIARĂ

Desfăşurarea continuă, în mod neîntrerupt a activităţii productive antrenează alături de însemnate resurse materiale şi umane şi un mecanism extrem de complex de relaţii economice între participanţii la procesul reproducţiei lărgite. În cadrul acestor relaţii, un rol important îl joacă cele care iau naştere în legătură cu repartizarea şi utilizarea venitului naţional, în scopul asigurării dezvoltării rapide a forţelor de producţie şi satisfacerea necesităţilor de consum a membrilor societăţii. O bună parte a relaţiilor de repartiţie apar în procesul planificat de constituire la dispoziţia statului şi a unităţilor socialiste a unor resurse din produsul nou creat ca şi în cel de utilizare a acestora.

Astfel, în procesul prelevării la dispoziţia societăţii a unei părţi din venitul naţional se nasc anumite raporturi între lucrătorii productivi reprezentaţi prin unităţile economice în care îşi desfăşoară activitatea şi stat — ca exponent al societăţii. De asemenea, cu prilejul mobilizării la dispoziţia statului a unei părţi din venitul net creat în unităţile cooperatiste, ca şi a unor venituri ale populaţiei, se ivesc relaţii între stat pe de o parte şi unităţile cooperatiste şi populaţie pe de altă parte. La rîndul său procesul de repartizare a venitului net concentrat la dispoziţia societăţii, sau a unităţilor socialiste generează şi el o serie de relaţii economice. În condiţiile existenţei producţiei de mărfuri şi a acţiunii legii valorii, aceste relaţii îmbracă forma bănească.

Expresia teoretică a relaţiilor economice în formă bănească care iau naştere în procesul repartiţiei produsului social şi în primul rînd a venitului naţional în legătură cu satisfacerea nevoilor generale ale societăţii o constituie categoria economică de finanţe.

Multitudinea şi varietatea relaţiilor economice generate de procesul complex de repartiţie a venitului naţional pentru satisfacerea nevoilor colective ale societăţii fac ca **odată cu categoria economică generală de finanţe să apară şi alte categorii care exprimă anumite laturi ale acestui proces,** printre care : beneficiul, impozitele şi taxele, finanţarea bugetară, creditul, dobînda, asigurările etc. Categoriile financiare, deşi fiecare în parte dă expresie unor laturi a relaţiilor economice de repartiţie, nu coexistă pur şi simplu una alături de alta, ci se află într-o strînsă legătură şi condiţionare reciprocă, formînd sistemul unitar al relaţiilor financiare socialiste. Factorul primordial care îşi pune amprenta asupra acestor relaţii şi care asigură unitatea lor, îl constituie proprietatea socialistă, stăpînirea în comun de către oamenii muncii a principalelor mijloace de producţie. Dealtfel, proprietatea socialistă străbate toate laturile vieţii economice, determină esenţa şi specificul relaţiilor din procesul muncii, a schimbului, repartiţiei şi consumului, constituind baza obiectivă a legilor economice specifice orînduirii socialiste, a categoriilor economice.

Finanţele, toate categoriile financiare în calitatea lor de purtătoare a unor relaţii sociale, sînt chemate să asigure condiţii prielnice pentru dezvoltarea rapidă a potenţialului productiv al ţării, folosirea cu maximă eficienţă a fondurilor în întreaga activitate economică şi socială. **Categoriile financiare sînt integrate organic de partidul şi statul nostru în metodele de conducere a economiei, atît la nivel macro, cît şi microeconomic. Tocmai în această ipostază, categoriile financiare reprezintă în acelaşi timp şi pîrghii economice, al căror rol principal constă în stimularea tuturor unităţilor administrativ-teritoriale şi economico-sociale, în obţinerea unor rezultate cît mai mari şi într-un termen cît mai scurt din utilizarea fondurilor materiale, băneşti şi a resurselor de muncă de care dispun.**

„Categoriile valorice — beneficiul, creditul, dobînzile etc. — pot constitui pîrghii financiare — remarcă pe bună dreptate Iulian Văcărel — numai în măsura în care ele îndeplinesc realmente anumite funcţii economico-financiare, în măsura în care se angrenează organic în mecanismul de conducere economico-socială a ţării, contribuind la soluţionarea, pe baze economice, a unor probleme în condiţii mai bune decît prin metode administrative"[2].

2. INSTRUMENTE DE REGLARE RAŢIONALĂ A PRODUCŢIEI

Evident, pentru a putea să-şi îndeplinească în bune condiţii rolul care le revine, **pîrghiile financiare trebuie astfel concepute încît să se încadreze organic în ansamblul categoriilor economice existente în orînduirea socialistă, să formeze un tot unitar cu acestea şi să contribuie activ la folosirea conştientă a acţiunilor legilor economice obiective.**

Categoriile economice, inclusiv cele financiare ca parte componentă a acestora îşi desfăşoară acţiunea în orînduirea socialistă, în condiţiile conducerii conştiente pe baza unui plan naţional unic de dezvoltare economică şi socială. Întreaga practică a construcţiei socialiste evidenţiază că pîrghiile economice şi financiare nu vin în contradicţie cu necesitatea conducerii unitare, planificate a economiei socialiste, ci, dimpotrivă, pot şi trebuie să fie folosite în scopul reglării raţionale a producţiei sociale, ca instrumente pentru înfăptuirea obiectivelor pe care societatea şi le-a propus să le realizeze într-o etapă sau alta. Economia socialistă nu poate fi şi nu este o economie condusă prin dispoziţii administrative rupte de pîrghiile economice şi nici o economie de piaţă, care funcţionează stihinic, ci o economie în care, folosind ca instrument principal de conducere planul, pîrghiile economice şi financiare sînt utilizate pe scară largă, în mod activ, în arsenalul mijloacelor de dirijare a vieţii economice şi sociale.

---

[1] „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism" — Editura politică, Bucureşti, 1975, pag. 101.

[2] Iulian Văcărel : „Finanţele R.S.R." — Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1974, pag. 335.

În abordarea problemelor rolului care revine pîrghiilor financiare în viața economică, trebuie să se aibă în vedere faptul că la baza conducerii întregii societății stă principiul centralismului democratic. Afirmarea centralismului democratic ca principiu fundamental de conducere a activității economice și sociale este nemijlocit legată de apariția pe scena istoriei a orînduirii socialiste. Desigur, în procesul făuririi societății socialiste, aplicarea în practică a principiului centralismului democratic poartă amprenta stadiului de dezvoltare a forțelor de producție.

Transformările profunde, cantitative și mai ales calitative care au avut loc în economia românească în ultimul sfert de secol, caracterizate prin dezvoltarea viguroasă a forțelor de producție și creșterea gradului de complexitate a economiei, impuneau o analiză critică a formelor și metodelor de conducere, **eliminarea elementelor de centralism excesiv și directivarea administrativă măruntă, acumulate în decursul timpului și trecerea efectivă la un sistem în care, aplicîndu-se cu fermitate principiul ca deciziile hotărîtoare pentru dezvoltarea economică și socială să fie luate de forurile supreme ale partidului și statului, să se asigure realmente atribuții și responsabilități sporite unităților economice, social-culturale și administrativ-teritoriale în buna gospodărire a fondurilor încredințate de societate.**

Răspunzînd acestor cerințe, Congresele al X-lea și al XI-lea, Conferințele Naționale ale partidului din 1967 și 1972 au stabilit măsuri de excepțională însemnătate pentru adaptarea dialectică a principiilor, formelor și metodelor de conducere, organizare, planificare și gestiune la necesitățile și cerințele noii etape de dezvoltare a țării.

Aplicarea în viața economică a programului de perfecționare a condus la realizarea pe un plan superior a sintezei centralismului-democratic, distribuirea rațională a drepturilor de decizie pe toate treptele organizatorice, apropierea efectivă a conducerii de producție, a deciziei de locul înfăptuirii ei, într-un cuvînt, la îmbinarea mai flexibilă a atribuțiilor conducerii centrale, pe baza planului național unic, cu autonomia și răspunderea unităților de bază.

În același timp, lărgirea autonomiei unităților economice și administrativ-teritoriale este indisolubil legată — ca o condiție a finalității ei sociale — de întronarea unei riguroase discipline în toate domeniile de activitate, trebuie să se manifeste în cadrul înfăptuirii obiectivelor și sarcinilor stabilite prin planul național unic. „Autonomia și democrația — arată Ilie Verdeț — nu pot și nu trebuie înțelese ca un drept de a acționa în afara normelor generale care guvernează viața social-economică, a prevederilor planului național. Dimpotrivă, ele își dovedesc eficiența numai în condițiile în care întreaga activitate se desfășoară în limitele unor legi și normative care definesc modul de funcționare, drepturile de decizie, atribuțiile și răspunderile fiecărui organism social-democratic“ 3).

Numai în aceste condiții se poate realiza, practic, în mod efectiv, unirea tuturor resurselor și mijloacelor, într-un efort comun, coordonat și orientat spre înfăptuirea programului partidului de dezvoltare economico-socială a țării. În realizarea acestei cerințe, un rol extrem de însemnat sînt chemate să-l joace pîrghiile economice și finaciare. Beneficiul, prețurile, creditul, dobînda, sistemul de impozite și taxe, cel de cointeresare materială, celelalte categorii valorice sînt chemate să contribuie prin căi și mijloace economice și nu administrative la asigurarea convergenței intereselor generale ale societății cu cele ale întreprinderilor și colectivelor de oameni ai muncii, la stimularea unităților economice în folosirea cu maximă eficiență a fondurilor încredințate de societate.

Desigur, prin lichidarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și instaurarea proprietății socialiste a dispărut caracterul contradicțiilor antagonice dinăuntrul economiei naționale, s-au creat premisele necesare pentru înfăptuirea identității de interese ale oamenilor muncii, întreprinderii și societății în ansamblul său. Realizarea practică a acestei identități nu are loc automat, ea solicită crearea unui sistem corespunzător de organizare a economiei, de pîrghii economice și financiare. Măsurile de perfecționare puse în aplicare după Congresul al IX-lea și în mod deosebit după Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului din iulie 1972 au marcat o etapă nouă în elaborarea și folosirea într-o concepție unitară a pîrghiilor economice și a stimulentelor materiale și morale, în construirea sistemului socialist de conducere și planificare a dezvoltării economiei naționale.

3. PRINCIPALELE DIRECȚII DE ACȚIUNE A PÎRGHIILOR FINANCIARE

Cadrul de acțiune și funcțiile pîrghiilor financiare sînt nemijlocit legate de planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării. Îmbunătățirile aduse în sistemul de elaborare și fundamentare a planului nu reduc, ci dimpotrivă sporesc rolul pîrghiilor economico-financiare în conducerea economiei. Ele au menirea de a asigura concentrarea eforturilor în direcția găsirii acelor soluții care să permită realizarea unor rezultate maxime cu cheltuieli minime în activitatea economică.

În primul rînd, **pîrghiile financiare trebuie să cointereseze unitățile economice, ca printr-o analiză aprofundată a posibilităților pe care le au, să-și asume, încă din faza de elaborare a propunerilor de plan sarcini mobilizatoare — cantitative și calitative — posibile de realizat printr-o folosire deplină a bazei tehnico-materiale de care dispun.** În prezent, după părerea noastră, acest deziderat nu se realizează pe deplin. În parte încă, **sistemul de stimulare actual este axat pe depășirea sarcinilor înscrise în plan,** ceea ce determină unele unități economice, ca prin subestimarea posibilităților reale, să-și dimensioneze indicatorii de plan la un nivel cît mai lesne de atins, să-și creeze, încă din etapa de elaborare a planului, rezerve care să permită depășirea fără eforturi deosebite a sarcinilor planificate.

Eliminarea acestui neajuns s-ar putea realiza după părerea noastră în bună măsură **prin legarea mai strînsă a avantajelor acordate unităților, de creșterile asumate la principalii indicatori de plan, față de anul precedent. În această direcție, s-ar putea avea în vedere ca o parte din sporul de rezultate propus prin plan de unitate și în mod deosebit din beneficiu, să rămînă la dispoziția întreprinderii.**

În cazul în care unitatea depășește beneficiul planificat cota din acesta care rămîne la dispoziția ei să fie inferioară celei prevăzute pentru creșterea planificată asumată. Bineînțeles că **atunci cînd ridicăm problema cointeresării într-o mai mare măsură a întreprinderilor în asumarea unor sarcini calitative mari încă din faza de elaborare a planului, în obținerea unor rezultate mai bune de la un an la altul, avem în vedere condiții comparabile, creșterile propuse a se obține prin forțe proprii, printr-o folosire mai judicioasă a capacităților de producție existente, a materiilor prime și forței de muncă, într-un cuvînt, printr-un plus de investiție în spirt gospodăresc, în organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii.** În acest sens, în cazul în care în anul de plan urmează a intra în funcțiune noi capacități de producție, acestea se vor avea în vedere în determinarea plusului de rezultate față de anul precedent, care trebuie să exprime numai ceea ce se obține, ca urmare a folosirii mai bune a potențialului existent la începutul anului.

Soluționarea acestei probleme prezintă, după părerea noastră o mare însemnătate practică, va contribui la întărirea echilibrului material, financiar și valutar al planului național, întrucît rezervele identificate de unități, pot fi cuprinse în plan, încă din faza de elaborare a acestuia, se poate asigura baza tehnico-materială pentru punerea lor în valoare, iar creșterea de producție propusă poate fi orientată spre satisfacerea cerințelor prioritare ale economiei naționale. Subliniem acest aspect, întrucît practica arată că uneori depășirile de plan se înregistrează la produse și sortimente care nu întotdeauna intră rapid în circuitul economic.

În al doilea rînd, **pîrghiile economico-financiare sînt chemate să exercite în cursul desfășurării efective a activității un rol activ în sporirea eficienței** cu care sînt utilizate fondurile de producție. Desigur, așa după cum am menționat și în alte rînduri, eficiența economică este determinată în măsură hotărîtoare de deciziile privind repartizarea resurselor între diferite ramuri și sectoare de activitate, decizii de competența organismelor superioare de decizie și care sînt materializate în prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială. Fără a constitui unicul criteriu, repartizarea resurselor are în vedere ramurile și sectoarele în care se realizează sau se poate realiza cea mai înaltă eficiență. Fără îndoială că atunci cînd nu intervin rațiuni de altă natură, în repartizarea resurselor destinate reproducției lărgite, se acordă prioritate activităților care permit realizarea unui spor de venit național mai mare la o unitate, 100 sau 1.000 lei investiții.

În același timp, prezintă o deosebită însemnătate folosirea cu maximă eficiență a resurselor în sectoarele și unitățile în care acestea au fost alocate. Chiar dacă resursele au fost în modul cel mai eficient repartizate pe ramuri și unități, aceasta nu conduce automat la obținerea unor rezultate superioare. Se poate întîmpla și practica arată că uneori se întîmplă ca noile capacități puse în funcțiune să nu atingă parametrii stabiliți în proiect, ca nivelul cheltuielilor de producție să fie superioare și să existe însemnate fonduri imobilizate în stocuri peste necesar etc. ca urmare a unor carențe și lipsuri de natură organizatorică, a modului în care este condusă și gospodărită unitatea.

În fond, **eficiența maximă în activitatea economică se poate obține numai atunci cînd repartizarea resurselor în cadrul economiei naționale este optimă, iar folosirea lor în unitățile în**

Cornel IUGA

(Continuare în pag. 22)

---

3) Ilie Verdeț : „Perfecționarea continuă a organizării și conducerii — imperativ al progresului economic și social“ — Era Socialistă nr. 16/1974, pag. 25.

CONCEPTUL DE SISTEM ŞI MECANISM ECONOMIC ÎN TEORIA ECONOMICĂ MARXIST-LENINISTĂ (I)

ELUCIDAREA științifică a conținutului noțiunii de sistem și mecanism economic, atît la nivel național cît și pe planul economiei mondiale prezintă interes pentru teoria economică și practica făuririi economiei societății socialiste multilateral dezvoltate. Totodată, soluționarea acestei probleme va permite evidențierea caracteristicilor, particularităților, precum și formelor concrete de realizare în viața economică, ale acestor categorii, dezvăluind întreaga gamă de relații, conexiuni și intercondiționări care se creează în procesul funcționării economiei naționale, ca celulă, partea economiei mondiale.

În literatura economică marxistă, o serie de categorii și noțiuni economice, care exprimă fenomene și procese economice similare, sau în linii mari convergente ori interdependente — ca: sistem de organizare și conducere a economiei naționale, sau a unor organisme cu caracter internațional, sistem instituțional al organizării și conducerii, mecanism de conducere, mecanism funcțional, mecanism economic etc. — sînt insuficient elaborate atît din punct de vedere teoretico-metodologic, cît și din punct de vedere al sferei de cuprindere al relațiilor pe care le exprimă. Printre acestea, definirea conceptului de mecanism economic, pe baza doctrinei economice marxist-leniniste, la nivel micro- macro și mondo-economic, se înscrie la loc de frunte. În funcție de caracterul relațiilor de producție pe care-l exprimă, există un mecanism economic stihinic, propriu economiei capitaliste și un mecanism economic planificat, specific economiei socialiste. Uneori se confundă noțiunea de mecanism în general, care exprimă latura dinamică, de mișcare, precum și formele concrete de manifestare ale legilor și fenomenelor din cele mai diverse sfere ale științei, cu cea de mecanism economic, care se particularizează prin o serie de elemente specifice. Și în domeniul științelor economice, expresia de mecanism se utilizează în cele mai diverse sensuri; mecanismul legilor economice, mecanismul statului socialist, mecanismul funcțional al economiei socialiste, mecanismul prețurilor, mecanismul financiar, mecanismul conducerii etc. Însă, toate acestea, deși au tangență cu mecanismul economic, se regăsesc într-o formă sau alta în acesta, nu se suprapun cu conceptul de mecanism economic, întrucît exprimă numai unele elemente componente ale acestuia. Deci, de la început se impune să se facă o delimitare clară între expresia mecanism înțeleasă din punct de vedere etimologic sau filozofic — care are în practica curentă cele mai diverse sensuri — și noțiunea de mecanism economic, care are un conținut bine definit în ansamblul legilor și categoriilor economice.

Sistemul global de organizare și conducere planificată a economiei naționale

ÎN VEDEREA stabilirii locului și rolului mecanismului economic în sistemul de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale este necesar să determinăm cît mai exact sfera de cuprindere a fiecărui component al sistemului, să stabilim pe baza relațiilor de dependență și intercondiționare dintre ele și a teoriei sistemelor cibernetice, o ierarhizare a lor. Fără îndoială că noțiunea de sistem de organizare și conducere planificată a economiei naționale are sfera cea mai cuprinzătoare, iar celelalte elemente, structura organizatorică, funcțională, mecanismul economic sînt subsisteme, sînt componente organice ale acestuia. Așa cum scria V. I. Lenin, „întotdeauna există o împărțire a întregului în părți". În cazul nostru, **sistemul de organizare și conducere planificată reprezintă întregul.** Aceasta este premisa metodologică prin care abordăm întreaga problematică a acestei teme.

Orice sistem de organizare și conducere a economiei socialiste sau a unui organism economic internațional presupune, ca o condiție sine qua non, și existența în cadrul acestuia a unor **subsisteme: instituțional, funcțional și economic.** Între sistem și subsisteme există o gamă largă de conexiuni și interdependențe. Această interacțiune nu este simplă, liniară, așa cum s-ar părea la prima impresie, ci de natură dialectică: pe de o parte, fiecare subsistem urmează evoluția, dinamica sistemului de organizare și conducere în toate etapele construcției socialiste, poartă amprenta acestuia; pe de altă parte, are și o formă proprie de mișcare, o anumită autonomie funcțională. Acești doi poli, ai acestui proces economic complex, pot fi convergenți, și în acest caz, sistemul respectiv de organizare și conducere, luat în totalitatea sa, exercită rol de forță motrice în progresul multilateral al economiei socialiste, însă pot fi și divergenți, așa cum s-a întîmplat în unele perioade într-o serie de țări socialiste, fapt ce generează contradicții, care se transformă treptat în frînă a dezvoltării forțelor de producție.

Ceea ce caracterizează măsurile de perfecționare a economiei naționale a țărilor socialiste, întreprinse în ultimul deceniu, ca de altfel și programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R., este tocmai această viziune globală, de sistem, a organizării și conducerii economiei naționale. Prin aceste măsuri, partidele comuniste și muncitorești, precum și guvernele din fiecare țară socialistă au urmărit punerea de acord a sistemului de organizare și conducere cu stadiul de dezvoltare a forțelor de producție, cu cerințele etapei noi pe care o parcurge societatea, cît și crearea unui angrenaj complex, de organizare și conducere planificată a economiei naționale — întemeiat pe conducerea științifică a societății socialiste — capabil să dinamizeze și să pună în valoare, la nivel superior, toate potențialele pe care le conține în sine societatea socialistă.

La baza concepției partidului și statului nostru privind sistemul de organizare și conducere planificată a economiei naționale se află teza, verificată de viață, că formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, stabilite odată pentru totdeauna. De aici și necesitatea perfecționării tuturor componentelor sale, în conformitate cu noile cerințe generate de procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale a societății.

Din cele relatate se desprinde clar concluzia că, perfecționarea unui sistem de organizare vizează deopotrivă toate compartimentele sale, toate subsistemele. Neglijarea sau subaprecierea unui component al acestuia, a unei laturi, poate afecta nefavorabil rezultatele sistemului de organizare și conducere în ansamblul economic național.

Descifrarea sistemului de organizare și conducere planificată a economiei, gruparea componentelor acestuia pe subsisteme prezintă interes nu numai pentru cercetarea științifică teoretică, ci și pentru practica economică. Acest mod de tratare oferă posibilitatea de a se determina mai concret, atît conținutul interacțiunilor și dependențelor dintre toate componentele acestui sistem, modul în care aceasta se comportă în acțiune, în procesul de aplicare, cît și formele de realizare în practică a fiecărui subsistem, individualitatea sa, locul și rolul pe care îl are în mecanismul de ansamblu al sistemului de organizare și conducere. Pe această bază se pot dezvălui factorii, elementele care favorizează sau împiedică funcționarea normală a sistemului, o serie de disfuncționalități generate de unele componente, subsisteme sau părți ale acesteia, care nu sînt suficient de bine sudate, integrate în concepția de ansamblu a sistemului și, în consecință, nu acționează în aceeași direcție. Aceasta înseamnă că în cercetarea și analiza economică, organizarea și conducerea planificată a economiei poate fi abordată fie global, fie parțial, pe subsisteme.

Care sînt principalele componente, precum și sfera lor de cuprindere, grupate pe subsisteme, ale sistemului global de organizare și conducere a economiei socialiste? Clarificarea acestei probleme ne ajută să circumscriem și sfera de cuprindere a conceptului de mecanism economic.

a) **Subsistemul instituțional.** cuprinde întreaga rețea de organizații economice, instituții — de la veriga cea mai de jos, întreprinderea, pînă la organele supreme ale puterii de stat — care constituie osatura organizatorică, cadrul instituțional al sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale.

b) **Subsistemul funcțional** se referă la atribuțiile și competențele, pe nivele, întreprinderi, centrale, ministere, guvern etc.; sistemul de decizie, modul cum sînt reglementate prin acte normative relațiile dintre diferitele verigi ale economiei, dintre unitățile de stat și cele cooperatiste, dintre stat și populație; etapele de elaborare a planului economiei naționale etc. O experiență bogată are țara noastră în reglementarea pe baza unor legi adoptate de Marea Adunare Națională a tuturor laturilor subsistemului funcțional. Acestea constituie temelia subsistemului funcțional al organizării și conducerii planificate în țara noastră.

Mecanismul economic – forța dinamizatoare a sistemului

ÎN LITERATURA economică marxistă, sfera de cuprindere a noțiunii de mecanism economic este tratată diferit: se întîlnesc puncte de vedere care pun semn de egalitate între sistemul de organizare și conducere al economiei naționale și mecanismul economic, incluzînd în sfera acestuia și latura organizatorică și funcțională a economiei socialiste; unii autori rezumă mecanismul econmic, fie la pîrghiile economico-financiare, fie la folosirea legilor și legităților economiei ; alții consideră noțiunea de mecanism economic, ca fiind o categorie specifică economiei capitaliste, care nu poate exprima decît relații stihinice de piață și deci utilizarea acestei noțiuni pentru economia socialistă ar fi improprie, străină de esența relațiilor de producție socialiste.

K. Marx, în opera sa fundamentală, a dezvăluit mecanismul economic al sistemului capitalist de relații, a analizat din unghiul de vedere al mobilului producției capitaliste — profitul maximal — întreg ansamblul de forme și metode de exploatare, de producere a plusvalorii, acțiunea stihinică a legilor economice, relațiile marfă-bani, impulsurile și contradicțiile modului capitalist de producție. În condițiile economiei socialiste, schimbîndu-se esența și caracterul relațiilor de producție, stihia și anarhia — care reprezintă trăsătura definitorie a mecanismului economic capitalist — este înlocuită cu caracterul conștient, planic al tuturor proceselor economice. V. I. Lenin, în lucrările sale publicate după Revoluția din Octombrie a atras atenția în repetate rînduri asupra necesității creării unui nou mecanism economic, corespunzător noilor relații de producție. Încă din 1918 a subliniat necesitatea transformării „întregului mecanism economic de stat într-o mașină unică imensă, într-un organism economic care să funcționeze în așa fel ca sute de milioane de oameni să se conducă după un plan unic“ (V. I. Lenin, vol. 36, p. 6. Ed. Pol. 1965).

Orice sistem de organizare și conducere, după opinia noastră, pentru a putea fi pus în acțiune, aplicat, are nevoie de un mecanism economic. Acesta cuprinde totalitatea formelor și metodelor de organizare și conducere a economiei naționale, de gestiune economică, pîrghiile economice care se utilizează în economie, căile și metodele de folosire conștientă a legilor economice în conducerea economiei naționale. Deci, în mecanismul economic ca subsistem, trebuie să includem o serie de alte mecanisme, financiar, de formare a prețurilor, de folosire a legilor economice, valutar etc. Se știe că în economia socialistă mecanismul economic nu se formează de la sine, ci se realizează conștient de către statul socialist ca organizator și conducător al întregii vieți economico-sociale. Totodată, trebuie arătat că noțiunea de mecanism economic are o particularitate față de celelalte componente ale sistemului, în sensul că el cuprinde atît formele, metodele, instrumentele reglementate prin legislația economică, cît și mecanismele obiective, generate de legile economice. Mecanismul economic — component al sistemului de organizare și conducere a economiei naționale — reprezintă factorul motor, dinamizator al sistemului. De aici și importanța și rolul său covîrșitor.

Un sistem național de organizare și conducere, cuprinde toate sferele economiei naționale, deci, inclusiv relațiile economice externe, formele organizatorice, organizațiile economice și instituțiile, atribuțiile și competențele lor, formele și metodele prin care se realizează politica de relatii economice externe toate acestea fiind de competență strictă a fiecărui stat, fiind un atribut al suveranității naționale.

Alături de mecanismul economic național și în cadrul economiei mondiale, sau a unei părți ale sale, într-o formă sau alta, există un mecanism economic internațional, însă relațiile dintre o economie națională și economia mondială, chiar în condițiile amplificării interdependențelor dintre ele, nu sînt de același gen cu cele din interiorul sistemului economic național. Economia națională, deși este un component al economiei mondiale nu se subordonează nici unui forum internațional, ci, pe baza liberului consimțămînt, a deciziei suverane a forumului suprem național, participă la activitatea unor organisme economice internaționale și la circuitul economic mondial. Tocmai avînd în vedere acest aspect, partidul nostru pornește de la faptul că lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni.

Diviziunea internațională a muncii și mecanismul economic mondial

ECONOMIA MONDIALĂ, privită ca un tot, are un mecanism economic propriu, în sfera căruia intră comerțul, piața și prețurile internaționale, sistemul financiar-valutar internațional, cooperarea economică internațională, legile economice obiective care guvernează schimburile internaționale, categoriile mondo-economice etc. Conținutul mecanismului economiei mondiale este determinat de caracterul diviziunii internaționale a muncii, care reprezintă temelia economică a circuitului economic mondial.

Avînd în vedere structura eterogenă a economiei mondiale, faptul că diviziunea internațională a muncii se detașează tot mai mult de diviziunea internațională capitalistă a muncii, care cu cîteva decenii în urmă era atotcuprinzătoare, și mecanismul economic al economiei mondiale ca sistem are o serie de particularități, care se reflectă atît în principiile care stau la baza relațiilor economice de colaborare între state, cît și în formele concrete prin care se realizează diviziunea internațională a muncii.

Diviziunea internațională a muncii din punct de vedere istoric s-a format în condițiile capitalismului, purtînd deci amprenta relațiilor social-economice specifice acestei orînduiri, a relațiilor caracteristice capitalismului. Diviziunea internațională capitalistă a muncii are loc între țările sistemului mondial capitalist. Diviziunea internațională capitalistă a muncii se întemeiază pe exploatarea de către puterile imperialiste a resurselor țărilor slab dezvoltate, pe inechitate, împiedică crearea în aceste țări a unei industrii naționale proprii. Așa se explică de ce popoarele țărilor slab dezvoltate din punct de vedere economic se ridică cu vehemență împotriva locului rezervat lor în diviziunea capitalistă a muncii, pentru crearea unei economii și industrii naționale, libere de dominația capitalului străin, pentru instituirea unei noi ordini economice internaționale.

Asupra schimbării conținutului diviziunii internaționale a muncii, a caracterului mecanismului economiei mondiale, rolul hotărîtor decisiv l-a avut sistemul mondial socialist.

Crearea sistemului mondial socialist, dezvoltarea și lărgirea continuă a relațiilor de colaborare și cooperare dintre țările socialiste, dezvoltarea vertiginoasă a economiilor naționale ale tuturor țărilor socialiste au condus la formarea între aceste state a unei noi diviziuni internaționale. Diviziunea internațională socialistă creează premisele cele mai favorabile pentru folosirea de către toate țările socialiste a bogățiilor lor materiale și a resurselor de forță de muncă, în vederea dezvoltării accelerate a economiei naținale. În socialism diviziunea internațională a muncii contribuie la dezvoltarea complexă și armonioasă a economiei fiecărei țări, la respectarea proporțiilor celor mai favorabile pentru reproducția lărgită, la echilibrul balanței de plăți. Ea este unul din factorii hotărîtori pentru lichidarea treptată a deosebirilor în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economică a țărilor socialiste.

Diviziunea internațională a muncii este un proces obiectiv, însă în condițiile sistemului mondial socialist, realizarea ei poate avea loc numai pe baza activității planificate, dirijate de statele care participă la această diviziune. Superioritatea noii diviziuni internaționale socialiste a muncii constă tocmai în aceea că se creează cadrul necesar pentru dezvoltarea complexă și multilaterală a fiecărei economii naționale, pentru transformarea industriei în ramura hotărîtoare a economiei naționale în toate țările socialiste, pentru lichidarea decalajului economic care mai există între statele socialiste, pentru afirmarea superiorității socialismului și în domeniul producției materiale. Totodată, trebuie precizat că între diviziunea internațională a muncii, pe de o parte, și componentele sale concrete, diviziunea internațională — capitalistă și socialistă — a muncii există mari interferențe, aproape toate țările, indiferent de natura orînduirii, participă, într-o formă sau alta, la toate fluxurile circuitului economic mondial. Diviziunea internațională socialistă a muncii, prin avantajele pe care le oferă, exercită o influență tot mai puternică asupra diviziunii internaționale a muncii, imprimîndu-i noi trăsături, noi elemente.

Pe fondul diviziunii internaționale a muncii se acționează în prezent pentru crearea unei noi ordini economice internaționale, care să stea la baza sistemului de relații economice între state. Aceasta presupune, atît crearea unui cadru instituțional și funcțional cît și a unui mecanism economic internațional capabil să contribuie la așezarea pe baze noi, echitabile, a relațiilor economice dintre toate statele lumii. Pentru acest deziderat major acționează ferm țările în curs de dezvoltare, țările socialiste.

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale este o coordonată fundamentală a politicii externe a partidului și statului nostru. În Raportul prezentat la Congresul al XI-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, definește cu toată claritatea conceptul și principiile noii ordini economice internaționale. În rezoluția Congresului al XI-lea al P.C.R. se subliniază „necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice bazată pe dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe avuțiile naționale, pe schimburi economice echilibrate, pe asigurarea unui raport just între prețurile materiilor prime ale produselor internaționale, pe accesul liber al fiecărei țări la cuceririle științei și tehnicii moderne“.

În procesul de democratizare a relațiilor economice internaționale, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale, se produc mutații de fond și în conținutul și formele mecanismului economic internațional, sînt eliminate treptat acele trăsături de inechitate imprimate de relațiile de producție capitaliste, de dominația monopolurilor, de diviziunea internațională capitalistă, creindu-se, totodată, un nou mecanism echitabil, corespunzător intereselor tuturor popoarelor lumii, care să contribuie efectiv la lichidarea decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate, la apropierea treptată a nivelului de dezvoltare economică și socială a tuturor popoarelor lumii.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Scepticismul unei medicaţii anti-inflaţioniste

INTRATĂ pe scena economiei ca un „rău" nevinovat, dar necesar, inflaţia reuşise să-şi facă reputaţia unui instrument subtil şi eficient al prosperităţii în economia occidentală. Astăzi, efectele sale „secundare", cumulate timp îndelungat, sînt bine cunoscute. Din stimulent al creşterii, inflaţia a devenit, evident, o frînă a ei. În orice caz, este neîndoios că răul este mult mai adînc şi nu poate fi eliminat printr-o simplă combatere a inflaţiei. Cu atît mai puţin ar putea fi considerată operaţională o strategie care ar viza eliminarea efectelor nocive ale inflaţiei, cu menţinerea aşa-ziselor ei virtuţi stimulative. Un remediu de acest fel ni se pare a fi cel propus de Jean Rivoire, profesor la Centrul de Studii Superioare de Bancă, cadru în conducerea superioară a unei mari bănci franceze şi membru al secţiei de finanţe a Consiliului Economic şi Social[1]).

Considerînd inflaţia „o componentă indisolubilă a progresului economic ...un mijloc de creare a tensiunilor sociale... un factor de injustiţie", care „chiar în doze mici acţionează în profunzime asupra redistribuirii bogăţiilor şi, prin aceasta, asupra comportamentului cotidian al agenţilor economici", inflaţia se traduce, întotdeauna, „printr-un dispreţ faţă de angajamentele asumate". Arătînd că, inflaţia, „alterează profund relaţiile umane" şi că „într-o societate, marcată de inflaţie, viitorul devine ceva inuman", că ea favorizează, tocmai, pe aceia care nu sînt „cei mai utili colectivităţii" Jean Rivoire este ferm convins că ea trebuie combătută". Dar pînă unde ? – se întreabă el. Pînă la anumite „limite rezonabile" sau „să se încerce suprimarea ei totală în scopul instaurării stabilităţii preţurilor ?". Precizîndu-şi opinia în această privinţă (care-l face un adept al keynesismului), el afirmă că reducerea inflaţiei trebuie făcută pînă „la un minimum compatibil cu folosirea deplină a forţei de muncă". Pentru realizarea acestui obiectiv, J.R., prezintă strategia sa de luptă împotriva inflaţiei. Reliefînd deficienţele actualului sistem valutar interoccidental, care „cheamă la realizarea unei noi ordini monetare", J.R. precizează, totodată, că prima măsură de îndeplinit este reducerea pericolului epidemic" şi aceasta cu atît mai mult cu cît „practic, în economiile moderne (capitaliste – C B) comportamentul întreprinderilor acţionează, mai întîi, asupra scăderii producţiei decît asupra preţurilor". Realizarea echilibrului economic poate fi conceput numai printr-o politică de stimulare a spiritului de economisire. Dîndu-şi probabil, seama că în condiţiile creşterii vertiginoase a preţurilor, ale eroziunii puterii de cumpărare a banilor, ale scăderii relative a nivelului de trai al oamenilor muncii şi ale inexistenţei unui regim instituţionalizat de indexare a veniturilor, obţinerea de economii sporite, necesare realizării programelor de investiţii, este dificilă, Jean Rivoire este nevoit, totuşi, să spună că această politică „nu este un panaceu, ci trebuie completată prin politici monetare şi bugetare mult mai suple, mai docile de adaptare la circumstanţele în continuă schimbare", cerute de reducerea „gradualistă" a inflaţiei în diverse perioade. „Politica monetară şi politica bugetară constituie – în opinia sa – elemente de neînlocuit ale oricărei politici antiinflaţioniste". De aceea el supune unei aspre critici concepţiile „monetariştilor" (Leonall Anderson, Milton Friedman, Karl Brunner, Allan Meltzer etc.) şi „bugetariştilor" (Lawrance Klein, Franco Modigliani, Paul Samuelson, Robert Solow şi James Tobin) care văd, exclusivist, unilateral, în fiecare din aceste politici mijloace separate de luptă împotriva inflaţiei. Deşi, în concepţia sa, aceste politici au un mare rol în combaterea inflaţiei, ele „nu sînt totuşi suficiente pentru a-i veni de hac", deoarece, atît moneda cît şi bugetul nu constituie entităţi independente, ci categorii şi instrumente economice legate de toate componentele economiei. De aceea, el afirmă că „ne rămîne deci, în afara politicilor monetare şi bugetare, să găsim alte modalităţi de combatere a inflaţiei". Acestea ar fi : politica preţurilor, politica salariilor sau, după cum afirmă autorul, forma lor rafinată", cunoscută astăzi, sub numele de „politica veniturilor". O altă modalitate : indexarea veniturilor şi creanţelor de tot felul. Toate aceste modalităţi sînt însă explicate şi recomandate a fi aplicate cu anumite rezerve şi mai ales, în funcţie de circumstanţele ce se creează.

Stabilitatea preţurilor, scăderea lor sau încetinirea ritmului creşterii lor sînt prevăzute, în concepţia lui J. R., sub următoarele trei aspecte : blocarea (îngheţarea) preţurilor, scăderea autoritară a acestora şi politica preţurilor.

Blocarea preţurilor nu ar da rezultatele scontate, deoarece întotdeauna există preţuri care nu pot fi blocate cum ar fi, de pildă, cele ale terenurilor de construcţii, ale produselor provenite din import etc. Sectoarele de activitate, care folosesc asemenea produse, riscă a fi confruntate cu o mărire masivă a preţurilor de cost şi de aici, o întreagă presiune asupra statelor, ceea ce le determină, fie să admită unele derogări de la blocarea preţurilor, fie să intervină cu diverse forme de ajutorare ca : înlesniri fiscale, subvenţii, reduceri de tarife vamale etc. Plecînd de la dezideratul folosirii depline a forţei de muncă, blo-

fişe

Controlul şi reglementarea sistemelor economice

● *ÎNTR-O RECENZIE la cartea lui Mihail Dinev,* Metodi i modeli za kontrol i regulirane na ikonomiceskite sistemi *(Metode şi modele cu privire la controlul şi reglementarea sistemelor economice), Ed. Nauka i izkustvo, Sofia, 1974, recenzie apărută în revista PLANOVO STOPANSTVO Nr. 10/1974, semnatarul ei, T. Totev, subliniază că instrumentarul matematic folosit de autor permite aprecierea rapidă şi corectă atît a situaţiei actuale a problemelor controlului şi reglementării, cît şi a evoluţiei lor viitoare, ca funcţii ale conducerii. M.D. a studiat obiectul controlului şi reglementării în mediul lor natural complex, în multitudinea de relaţii şi interdependenţe ; el caracterizează precis funcţiile subiectului care exercită controlul şi reglementarea, dezvăluie cele mai sigure mijloace şi metode care pot fi folosite cu rezultate maxime în conducere. Pe această bază, autorul alcătuieşte un model structural al sistemului de control şi reglementare, face o caracterizare precisă a verigilor care exercită aceste funcţii de conducere, la toate nivelele. Autorul defineşte un şir de calităţi ale sistemului economic : trăinicia, capacitatea de producţie, coeficientul de pierderi etc. Analizînd esenţa controlului ca funcţie a conducerii, M.D. arată că prin control se verifică justeţea unei hotărîri adoptate, calitatea şi aria de cuprindere a ei, se precizează calitatea planificării, gradul de coordonare atins etc.*

Optimizarea revoluţiei ştiinţifice şi tehnice actuale

● ÎN ARTICOLUL Sur la revolution scientifique et technique *(Despre revoluţia ştiinţifică şi tehnică), publicat în L'HUMANITÉ din 21 februarie 1975, I. Rolland propune o definire a conceptului de revoluţie ştiinţifică şi tehnică. După părerea autorului, revoluţia ştiinţifică şi tehnică ar trebui privită, în primul rînd, ca o modificare calitativă intervenită în raporturile dintre forţele productive, pe de o parte, şi între acestea şi procesul de producţie (înţeles ca proces tehnic şi social), pe de altă parte. În consecinţă, spre deosebire de sec. XIX, cînd s-a înregistrat ierarhia producţie-tehnică-ştiinţă, acum am înregistra ierarhia ştiinţă-tehnică-producţie.*

Conceptul „ştiinţă — forţă de producţie directă" (sau nemijlocită, cum se mai spune la noi) ar trebui înţeles în strînsă legătură cu evoluţia statutului ştiinţei, scrie I. Rolland. Încă de la origine ştiinţa a rezultat mai ales din experienţa de producţie şi a contribuit la dezvoltarea forţelor productive. Dar abia în timpul revoluţiei industriale din secolul al XIX-lea se poate considera ştiinţa ca o forţă productivă distinctă şi ca o forţă productivă directă. Caracteristic pentru stadiul actual al evoluţiei ştiinţei este prioritatea acesteia în tripticul ştiinţă-tehnică-producţie, precum şi o mai mare individualizare în contextul entităţii cercetare-dezvoltare, susţine I.R.

Printre marii economişti

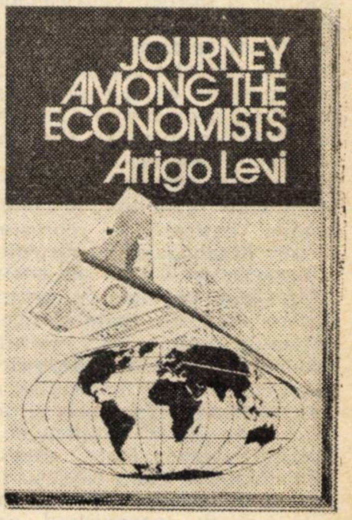

● *CARTEA lui Arrigo Levi* Journy Among the Economists *(Călătorie printre economişti), Alcove Press, Great Britain, 1973, 284 p., este traducerea – cu unele completări ulterioare — a unei cărţi apărute anterior în limba italiană, în care autorul publică interviu-*

carea prețurilor n-ar fi realistă decît în cazul acceptării deliberate a penuriei unor materii prime sau raționalizării lor administrative, însoțite de întreprinderea unor politici monetare sau bugetare foarte restrictive. În cazul în care ele nu pot fi realizate, Jean Rivoire susține că blocarea prețurilor poate să-și atingă scopul numai dacă se acceptă, în același timp, „o oarecare doză de subfolosire a forței de muncă și înghețarea integrală a salariilor și a altor venituri".

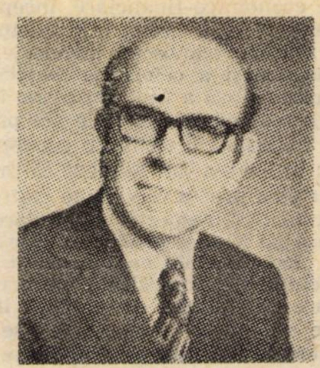

Scăderea autoritară a prețurilor, deși are destui adepți (întrucît statul monopolist are posibilitatea să intervină tot mai activ în viața economică), totuși nu poate să oprească inflația. Cel mult, spune Jean Rivoire, „o scădere autoritară a prețurilor, repercutîndu-se asupra nivelului general al prețurilor, poate să faciliteze lansarea unui plan antiinflaționist datorită impactului său psihologic, rupturii (cel puțin aparente) cu evoluția trecutului. Însă ea nu poate, singură, să fie considerată ca un remediu al inflației".

În ceea ce privește **politica prețurilor,** Jean Rivoire precizează că „în sens larg ea înglobează toate formele de luptă contra inflației. În sens restrîns, ea privește în special, măsurile care, fără să atace cauzele creșterii, vizează creșterea însăși". O astfel de politică se poate duce — în viziunea sa — cu ajutorul înghețării prețurilor și al scăderii lor autoritare, realizabile în două moduri : unul mai **restrictiv** și altul mai **liberal. Modul restrictiv** constă în a supune fiecare mărire de prețuri acordului prealabil al puterii publice, așa cum se practică în prezent în numeroase țări capitaliste pentru prețurile produselor agricole și tarifele serviciilor publice. Însă o astfel de metodă nu ar fi cu adevărat eficace decît dacă ar fi însoțită și de o politică monetară și bugetară restrictivă și „dacă regimul de acord prealabil privește, de asemenea, salariile". În opoziție cu aceasta, **modul mai liberal** de încetinire a creșterii prețurilor constă, în concepția sa, în „stimularea concurenței, deschizînd frontierele (dacă situația plăților externe o permite), interzicînd monopolurile și înțelegerile". Din nefericire, spune el, într-o economie modernă, dominată de monopoluri, de mari firme multinaționale etc. „o astfel de metodă nu este întotdeauna foarte eficientă". De aceea, el adaugă că trebuie dusă „o politică de concertare, care să substituie constrîngerea". O asemenea măsură el o vede în politica veniturilor. În concepția sa, motivul de a fi al politicii veniturilor ar consta : în primul rînd, în a nu stabiliza toate prețurile ci numai media lor ; în al doilea rînd, în proporționarea creșterii veniturilor cu cea a prețurilor ; în al treilea rînd, proporționarea veniturilor să nu se limiteze numai la ansamblul veniturilor, ci la fiecare categorie în parte. De fapt, în practică, spune el, aceasta nu este decît un instrument antiinflaționist printre multe altele, un instrument, cu atît mai dificil de manevrat, cu cît politica prețurilor și indexarea se grefează în mod inevitabil, pe ea. De aceea, în concepția sa, politica veniturilor nu va putea exista mult timp decît dacă va fi însoțită de un regim instituționalizat de indexare. De asemenea, politica veniturilor trebuie să se ducă nu atît asupra salariilor și onorariilor, cît mai ales asupra profiturilor capitaliștilor și să se stabilească periodic scări de prețuri, salarii și onorarii. Însă, o astfel de politică întîmpină riposta marilor monopoluri și o face ineficientă.

Pretinzînd că nu există un remediu absolut contra inflației, ci un ansamblu întreg de remedii, în cadrul cărora fiecare are indicații precise și, de asemenea, contraindicații, el relevă că, în practică, aplicarea lor se face prin : **măsuri structurale,** care pun economia în practică, aplicarea lor în situația de a se apăra, la momentul potrivit, împotriva puseurilor inflaționiste (măsuri de mobilitate pentru : întreprinderi, muncitori, comercianți, consumatori ; de concurență ; de prospectare a pieței, de aprovizionare, de informare economică, de detectare sistematică a mișcărilor de prețuri, de atenuare a repercusiunilor lor, în timp și în spațiu, și de apărare a viitorului prin : încurajarea economisirii și planificarea economică) ; **măsuri permanente,** care trebuie să se adapteze continuu circumstanțelor (politica monetară și politica bugetară, pe de o parte, și politica prețurilor și salariilor, pe de altă parte) și **măsuri excepționale,** destinate, atunci cînd este cazul, „să dea o lovitură brutală inflației" (importuri de șoc, raționalizare autoritară, împrumuturi de stat, înghețarea prețurilor, scăderea lor autoritară, asistență financiară, reformă bănească, reforma sistemului valutar, instaurarea unei noi ordini economice internaționale etc.). În strategia sa antiinflaționistă o atenție deosebită se acordă și **factorului psihologic,** pregătirii sistematice și susținute a publicului. „Acțiunea psihologică, dacă este abil lansată, facilitează punerea în aplicare a unei medicații antiinflaționiste eficiente. Însă dacă lansarea ei se face fără abilitate sau dacă medicația se lasă prea mult așteptată, rezultatele riscă să fie negative".

Dar lupta contra inflației — conchide cu amărăciune Jean Rivoire — este, întotdeauna, o acțiune dificilă, cîteodată, descurajatoare. Ea cere, nu atît perseverență, cît inteligență și abilitate și singura certitudine care poate fi obținută în materie de inflație este că, în condițiile actuale ale economiei capitaliste, „ei nu i se va veni de hac niciodată".

dr. Constantin BICHI

---

1) Jean Rivoire, L'inflation, Editions France — Empire, Paris, 1973, 170 p.

---

rile sale cu economiști de renume mondial, printre care : P.A. Samuelson, W.W. Heller, Milton Friedman, Wassily Leontief, S.G. Strumilin, Alexander Birman, N. P. Fedorenko, V. V. Novojilov, Joan Robinson, Roy Harrod, Nicholas Kaldor, J. K. Galbraith, Jan Tinbergen. Autorul își chibzuiește excursia sa în intenția de a afla în ce măsură progresul științei economice a contribuit la creșterea economică din perioada postbelică. Referindu-se în introducere, precum și în capitolele adăugate la ediția în limba engleză, la situația economică actuală din lumea capitalistă, autorul scrie că ea nu este favorabilă prezentării „economics"-ului (economia politică burgheză) ca o știință a dezvoltării și a bunăstării.

„Explozie educațională" în țările slab dezvoltate ?

● *CENTRUL DE creștere economică al Universității Yale din S.U.A. a publicat studiul profesorului Gary S. Fields.* The Allocation of Resources to Education in Less Developed Countries *(Alocarea resurselor pentru învățămînt în țările slab dezvoltate), în care se încearcă elaborarea unui model care să echilibreze cererea și oferta de cadre cu pregătire superioară în țările slab dezvoltate. Autorul afirmă că în aceste țări a avut loc o „explozie educațională" datorită interacțiunii dintre cererea puternică a populației pentru educație și asentimentul organelor de planificare de a dezvolta sistemul de învățămînt. G. Fields postulează un proces de ajustare al ofertei, potrivit relației :* $\Delta S = n\,(D-S)$, $n < 1$, *adică în orice perioadă de timp, numărul noilor școli de construit* (ΔS)*, reprezintă o fracție a diferenței între cerere (D) și ofertă (S) la începutul perioadei. Se presupune că coeficientul de ajustare variază pozitiv cu gustul societății pentru educație și nivelul venitului național și negativ cu costul de construcție și de funcționare a școlilor. Pentru a se realiza un* echilibru static *în domeniul educației este necesar ca :* $D = S \Leftrightarrow \Delta S = 0$. *Această condiție (a cărei semnificație este încetarea construcției de noi școli) nu este însă suficientă pentru un echilibru stabil. Pentru a se realiza un echilibru dinamic în domeniul educației se introduc în model și alți factori, care privesc : sporul natural al populației, schimbările în raportul dintre salariile pentru munca calificată și cea necalificată, progresul tehnic nonneutru, schimbări în structura cererii pentru diferite categorii de muncitori calificați.*

Depresiune și recesiune

● *DUPĂ PAUL A. SAMUELSON, economia Statelor Unite poate intra într-o perioadă de depresiune ca cea din 1873 sau din 1893, dar nu într-una de tipul celei din 1932. În perioada post-keynesiană — spune el în articolul* A Burns depression ? *(O depresiune Burns ?), apărut în NEWSWEEK din 3.III.1975 — Statele Unite au încetat să mai aibă depresiuni de tip vechi. Autorul consideră că o utilizare corectă a noțiunilor ar cere să se numească* depresiune *orice* recesiune *(cuvînt care la început, admite el, definea una din cele patru faze ale ciclului economic, anume faza de declin care urmează boom-ului, dar care în perioada postbelică a fost folosit ca un eufemism pentru perioadele de scădere a activității economice) care afectează peste 10 la sută din forța de muncă. În acest sens, afirmă P.A.S., economia americană ar putea intra într-o perioadă de depresiune, dar aceasta nu ar putea fi asemănată cu cea din 1932. Aceea ar fi fost de tip Hoover, în timp ce aceasta ar fi de tip Burns. Cu toate meritele lui Burns, Samuelson crede că acesta și-a pierdut, la un moment dat, capacitatea de a măsura riscul inflației și al recesiunii. El ar fi strîns prea tare robinetul monedei, al creditului și, dacă se va intra într-o depresiune – cum a fost definită mai sus–, cauza s-ar afla pur și simplu în astfel de greșeli de politică economică.*

fișe

FUNCȚIILE DINAMIZATOARE

(Urmare din pag. 17)

care au fost alocate se face cu cel mai mare randament, cînd se obțin produse de înalt nivel calitativ la costuri reduse.

Tocmai în acest din urmă domeniu, pîrghiile economico-financiare au un larg cîmp pentru manifestarea rolului lor activ. Un element esențial în această direcție îl constituie **dimensionarea riguroasă a fondurilor alocate unităților economice.** Pîrghiile financiare au menirea de a determina pe căi economice și nu administrative ca întreprinderile să fie cointeresate să asigure realizarea sarcinilor de plan care le revin cu un volum minim de resurse materiale și bănești, să acționeze continuu pentru accelerarea vitezei de rotație atît a fondurilor fixe cît și a mijloacelor circulante. Acest lucru se poate obține, după părerea noastră, prin **stabilirea unei legături directe sau în orice caz mult mai strînse decît în prezent între ceea ce întreprinderile primesc din partea societății și ceea ce sînt obligate la rîndul lor să dea societății**, asigurîndu-se în mod practic realizarea prevederilor Legii finanțelor,

Lipsa unei dependențe între ceea ce primesc întreprinderile din partea societății și ceea ce ele sînt obligate la rîndul lor să dea societății nu ar fi de natură să creeze stimulente necesare pentru folosirea cît mai judicioasă a mijloacelor cu care sînt dotate și obținerea pe această bază a unor rezultate economice cît mai bune. Dimpotrivă, întreprinderile pot fi tentate să obțină realizarea și depășirea sarcinilor planificate, nu pe seama folosirii mai intensive a fondurilor de care dispun, ci pe seama atragerii în circuitul economic a unor fonduri suplimentare. De altfel, este de remarcat că deși în ultimii ani au fost obținute progrese însemnate în utilizarea mai judicioasă a capacităților de producție, indicii planificați de folosire a unor categorii de fonduri fixe nu au atins nivelele prevăzute în plan, însemnate suprafețe construite în scop productiv nu au fost dotate în mod corespunzător, imobilizările în stocuri supranormative au crescut.

Un prim pas pentru eliminarea unor astfel de neajunsuri, pentru stabilirea unei legături mai directe între ceea ce întreprinderile primesc și dau societății, îl constituie introducerea taxei asupra fondurilor de producție, proces care se realizează în prezent etapizat, concomitent cu reașezarea prețurilor de producție și de livrare. Taxa asupra fondurilor ar urma să îndeplinească, după părerea unor economiști, și rolul de normativ minim de eficiență care trebuie realizată prin utilizarea fondurilor de producție.

Stimularea unităților economice în dimensionarea riguroasă și folosirea eficientă a fondurilor productive se poate realiza în bună măsură și prin intermediul creditului bancar, avînd în vedere faptul că acesta este un instrument mai elastic pentru adaptarea operativă a necesităților de fonduri la nevoile desfășurării activității economice. Desigur, aceasta se cere realizat nu numai, și nu în primul rînd, prin creșterea producției de participare a creditului la finanțarea producției și investițiilor, lucru realizat, dealtfel, în ultimii ani, cît mai ales prin **sporirea exigenței și responsabilității organelor bancare și a întreprinderilor în solicitarea și acordarea creditelor.**

Faptul că prin plan se stabilește nivelul creditelor, nu trebuie să conducă la un automatism în acordarea acestora. Este necesar, așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru la conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii „să asigurăm ca băncile să joace un rol mai important în creșterea eficienței și buna desfășurare a activității economico-financiare“ 5). Organele bancare trebuie să-și exercite pe deplin atribuțiile prevăzute de lege, să examineze cu profunzime necesitatea și oportunitatea fiecărui credit solicitat, iar acordarea acestuia să se facă realmente numai atunci cînd rezultă că sînt întrunite toate condițiile pentru utilizarea eficientă a acestuia, cînd unitățile folosesc rațional și deplin propriile fonduri de care dispun. Din acest punct de vedere considerăm că s-au obținut rezultate mai bune în domeniul relațiilor cu cooperativele agricole de producție,

4. CONCORDANȚA ȘI INTERCONDIȚIONAREA PÎRGHIILOR FINANCIARE

Sporirea contribuției pîrghiilor economico-financiare la așezarea întregii activități pe criteriile unei înalte rentabilități, la perfecționarea gestiunii economice și folosirea mai bună a fondurilor implică **armonizarea influenței exercitate de acestea asupra unităților economice, astfel încît prețurile, beneficiul, impozitul, creditul, dobînda, celelalte pîrghii economico-financiare să se completeze, să se intercondiționeze și să nu se contrazică unele pe altele, să se încadreze în mod armonios în întregul sistem al formelor și metodelor de conducere.** În prezent, fără a constitui un fenomen caracteristic, sînt încă cazuri cînd pîrghiile economico-financiare, începînd cu prețurile și terminînd cu impozitele, exercită o influență contradictorie.

Sînt binecunoscute avantajele rezultate din folosirea maselor plastice și a celorlalte materiale înlocuitoare în economie. Ca urmare însă a faptului că nu întotdeauna prețurile acestora sînt riguros corelate cu cele ale produselor pe care sînt chemate să le înlocuiască, unitățile economice manifestă justificate rețineri în utilizarea lor. Evident că în astfel de situații, datorită limitării prin preț a cererii, se restrîng posibilitățile de producție, iar beneficiul, respectiv acumularea bănească totală este mai mică, deși pe fiecare produs ea este mare.

Există unele neajunsuri și în ce privește armonizarea beneficiului și a impozitului pe circulația mărfurilor cuprinse în preț care pot genera contradicții între interesele întreprinderilor și ale societății. Acest lucru se datorește faptului că **interesul economic al întreprinderii este legat nu de acumularea bănească totală, respectiv de rentabilitatea totală, ci numai de acea parte a acumulării bănești care îmbracă forma beneficiului.** Nu întotdeauna ceea ce apare drept rentabil pentru societate este rentabil și pentru întreprindere. Sînt cazuri cînd la anumite produse se realizează o acumulare bănească, respectiv o rentabilitate mare, dar ca urmare a unor cote de impozit pe circulația mărfurilor ridicate, acumularea bănească care rămîne întreprinderii sub forma beneficiului este redusă și ca atare, unitățile producătoare nu sînt cointeresate în fabricarea unor astfel de produse, deși acestea sînt cerute de consumatori. Se poate obiecta că această tendință poate fi contracarată prin faptul că întreprinderile primesc sarcini de plan pentru principalele produse și ca atare ele sînt obligate să le respecte. Nu trebuie uitat însă un lucru și anume faptul că în afara produselor nominalizate, întreprinderile fabrică o serie de produse pentru care sarcinile de plan se dau global și unde considerentele de rentabilitate cîntăresc greu în balanța alegerii unuia sau altuia dintre produsele ce trebuie fabricate. În afară de aceasta, pe măsura sporirii rolului beneficiului în viața economică a întreprinderilor, trebuie să se acționeze asupra acestora nu pe cale administrativă, ci prin măsuri economice.

Eliminarea neconcordanței dintre influența exercitată prin intermediul beneficiului și a impozitului pe circulația mărfurilor, trebuie să fie conjugată și cu alte măsuri vizînd creșterea rolului lor în stimularea unităților în ridicarea eficienței economice. După cum se știe, creșterea beneficiului, a acumulărilor bănești totale se poate realiza în principal prin reducerea costurilor, modificarea structurii producției și mărirea volumului acestuia. Deși în practică aceste căi se utilizează și acționează concomitent, **societății nu-i poate fi indiferent dacă beneficiul suplimentar față de anul precedent sau de cel stabilit prin plan s-a obținut printr-o creștere a producției, prin schimbarea structurii acesteia sau printr-o reducere mai accentuată a costurilor. Evident, că în condițiile în care pe prim plan al activității se pun problemele calitative și pe calea modului de repartizare a beneficiului ar trebui stimulate unitățile pentru găsirea unor soluții care să asigure o valorificare superioară a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei și reducerea consumurilor specifice.**

Impozitul pe circulația mărfurilor îndeplinește în prezent mai mult rolul de a prelua la buget o parte din acumulările bănești și în mai mică măsură de cointeresare a unităților în sporirea producției și a eficienței acesteia. **Fără a diminua cu nimic funcția financiară a impozitului pe circulația mărfurilor, considerăm că ar fi util și posibil să se găsească modalități concrete ca și prin intermediul lui să se orienteze unitățile spre obținerea unei eficiențe în activitatea productivă.** În acest sens s-ar putea examina posibilitatea ca prin intermediul unor cote de impozit diferențiate, să se stimuleze utilizarea pe scară mai largă în producție a deșeurilor și materialelor înlocuitoare sau ca o parte din impozitul realizat din unele activități sau din cel peste plan să rămînă la dispoziția unităților comerciale.

Orientarea în măsură sporită a unităților spre folosirea eficientă a fondurilor de care dispun s-ar putea realiza și prin introducerea în practica de planificare, **în activitatea economică în general, a unor norme și normative minime de eficiență, printre care producția, producția netă, beneficiul etc., ce revin la o unitate de fonduri fixe sau fonduri productive, valoarea producției nete obținută dintr-o unitate de măsură de materie primă supusă prelucrării etc., normative, care să fie folosite în munca de planificare a necesarului de fonduri productive**, a celor de investiții, de stabilirea cantităților de materii prime și materiale etc., în activitatea de analiză economică. Desigur, pentru a putea asigura un caracter operațional în conducerea economiei, normativele de eficiență ar trebui diferențiate pe ramuri, subramuri, precum și pe grupe de întreprinderi omogene și stabilite pe o perioadă mai mare de timp, eventual pe durata unui cincinal.

---

5) Nicolae Ceaușescu : „Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii“, 8 octombrie 1974, Editura politică, București, 1974, pag. 29

INVESTIȚIILE ȘI CRIZA ECONOMICĂ DIN OCCIDENT

DEGRADAREA climatului economic în țările capitaliste, exprimată inițial, în toamna anului 1973, într-o încetinire a ritmului de creștere, s-a accentuat în anul 1974 pentru majoritatea țărilor occidentale dezvoltate, manifestîndu-se într-o seamă de cazuri prin scăderi ale producției industriale și ale produsului național brut. Pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E., ritmul creșterii economice s-a redus de la 6,3% în anul 1973 la circa 0,3% în 1974. În cadrul grupului principalelor șapte țări (Anglia, Canada, Franța, R. F. Germania, Japonia, Italia, S.U.A.) produsul național brut a înregistrat în 1974 o diminuare. Această evoluție continuă și în primele luni din 1975. Prognozele O.C.D.E. indică actualmente că în anul în curs țările membre vor înregistra, ca grup, o nouă stagnare a creșterii economice.

Avînd tendința de a urma, în general, evoluția P.N.B. și fiind foarte sensibile la climatul dominant din economia capitalistă, investițiile au fost și rămîn un barometru al conjuncturii economice din țările respective, al mișcărilor ciclice ale economiei. Articolul de față își propune să analizeze cîteva trăsături principale ale procesului investițional actual din țările occidentale, în încercarea de a reliefa aspecte de mai mare adîncime ale crizei economice din aceste țări.

PRINCIPALA caracteristică a fenomenelor de criză economică din lumea occidentală nu o constituie în prezent proporțiile scăderii producției industriale, a produsului național brut. Evoluția investițiilor, ca barometru al ciclului economic capitalist, reflectă în aceste condiții în special „stagflația", criza de pe piața creditului, dificultățile balanțelor de plăți, alături de înrăutățirea stării de spirit predominante din cercurile de afaceri occidentale.

Dimensiuni și diferențieri

TABELUL alăturat înfățișează evoluția recentă și cea previzibilă pe 1975 a investițiilor în principalele țări capitaliste dezvoltate sub o formă indirectă : aceea a contribuției variației investițiilor la variația produsului național brut. Suma variației celor trei elemente ale investițiilor – în clădiri, instalații și utilaje, în construcția de locuințe și în stocuri – este negativă în 1974 și în cadrul așteptărilor pe 1975 atît în Statele Unite cît și în celelalte șase țări incluse în tabel. În cazul S.U.A., ritmul negativ al P.N.B. în cei doi ani arată că scăderea investițiilor a fost însoțită de diminuarea și a altor elemente ale creșterii economice ; pe ansamblul celorlalte șase țări rezultă că, întrucît ritmul întregului P.N.B. a rămas pozitiv, reducerea investițiilor a fost compensată de alte elemente.

Așa cum se poate observa din tabel, evoluția diferitelor categorii de investiții nu este uniformă. Scăderile cele mai importante le-au înregistrat investițiile în stocuri și cele în noi construcții de locuințe. În principalele țări capitaliste, luate ca un grup, investițiile în capital fix, deși scad sau stagnează și ele în termeni absoluți, au avut evoluția cea mai favorabilă comparativ cu celelalte grupe mari de investiții.

Trebuie precizat că, în prețurile curente, investițiile, în special cele în capital fix, au înregistrat creșteri apreciabile, de peste 10% anual, în perioada 1973–1974 și că această tendință continuă în 1975. Dar creșterea nominală a fondurilor alocate a fost erodată de procesul inflaționist astfel încît, în termeni reali, majorarea investițiilor a fost anihilată sau chiar s-au înregistrat ritmuri negative. Trebuie subliniat că simpla corectare a cifrelor nominale cu ritmul inflației poate introduce erori în aprecieri deoarece creșterea prețurilor la bunurile de investiție nu este aceeași pentru toate aceste bunuri ; în plus, în ceea ce privește mașinile și utilajele este dificil de apreciat cît anume din creșterea prețurilor reprezintă efectul procesului inflaționist și cît îmbunătățirea standardelor și a parametrilor calitativi.

Investițiile în capital fix au cunoscut o deteriorare relativ mai puțin însemnată datorită faptului că consumul privat a înregistrat de fcpt numai o stagnare în S.U.A. și a continuat să crească, deși în ritm simțitor încetinit, în celelalte țări capitaliste dezvoltate. Actualmente sînt indicii că investitorii mizează pe începerea relansării consumului privat din a doua jumătate a anului 1975.

În schimb construcțiile de locuințe, care au scăzut considerabil în 1974, au fost afectate nefavorabil nu numai de scăderea veniturilor reale ale populației, ci și de politica monetară restrictivă a autorităților. Lipsa tot mai accentuată de credite și dobînzile tot mai ridicate, de peste 10–12%, au oprit practic începerea de noi locuințe și au dus la sistarea temporară a activității și la numeroase construcții aflate în lucru.

Investițiile în formarea de stocuri au înregistrat scăderile cele mai accentuate, de 25–50% în 1974, cu tendință de agravare în previziunile pe prima jumătate a anului 1975. Fenomenul se explică prin faptul că stocurile de materii prime și semifabricate constituie indicatorul cel mai sensibil al climatului economic, prima reacție a întreprinzătorilor în fața înrăutățirii perspectivelor de desfacere a mărfurilor fiind aceea de a-și limita aprovizionarea. În anii 1973 și 1974, stocurile de materii prime și semifabricate au fost utilizate din plin pentru onorarea comenzilor anterioare, iar în ultimul timp creșterea prețurilor la materii prime a redus volumul cumpărărilor de astfel de produse.

Contribuţia investiţiilor la variaţia PNB în principalele ţări capitaliste

(variaţia în procente faţă de anul precedent)

	Media 1959-60/1971-72	1973	1974 (prel.)	1975 (prev.) tot anul	sem. I	sem. II
Statele Unite						
Investiţii private, fără constr. locuinţe	0,6	1,4	0	-0,5	-0,5	-0,7
Construcţii private de locuinţe	0,1	-0,2	-1	-0,5	-0,5	-0,2
Formarea de stocuri	0	0,5	-0,5	0,7	-1,2	0,5
PNB	4,1	5,9	-1,7	-2	-2,7	0
Alte şase ţări mari x)						
Investiţii private, fără constr. locuinţe	1,3	1,4	-0,2	0	0	0
Construcţii private de locuinţe	0,5	0,5	-0,5	-0,2	-0,2	0
Formarea de stocuri	0,1	1,0	-0,5	-0,5	-0,7	-0,2
PNB	6,6	7,0	1	2	2	2

x) Canada, Japonia, Franţa, R.F.Germania, Italia, Anglia.

Sursa: Perspectives économiques de l'OCDE, 16, Décembre 1974

Comparînd evoluția investițiilor din perioada 1973–1975 cu cea din timpul a două importante perioade de recesiune postbelice (1956–1958 și 1968–1971), așa cum rezultă din grafic, iese în evidență și mai mult că un element caracteristic al actualelor fenomene de criză din lumea occidentală este reducerea substanțială a investițiilor în special în construcțiile de locuințe. Se poate presupune că atîta timp cît piața capitalistă a creditului se va menține restrictivă, construcțiile de locuințe al căror volum a înregistrat cel mai important regres din perioada postbelică nu vor fi relansate, cu toate implicațiile directe (menținerea scăzută sau scăderea în continuare a cererii de materiale de construcții) și indirecte (scăderea cererii pentru industriile conexe) care derivă de aici. Criza din domeniul construcțiilor, antrenînd, prin efect multiplicator, scăderea producției și în alte sectoare ale economiei capitaliste, riscă să contribuie în final la stagnarea produsului național brut.

Șoc structural

SITUAȚIA pe țări a investițiilor reliefează unele abateri marcante de la tendințele semnalate. Printre exemplele cele mai interesante se numără țările scandinave. Una din cauzele situației deosebite a investițiilor în țările scandinave constă în aceea că, datorită resurselor bogate de hidroenergie, aceste țări au fost afectate mai puțin de scumpirea țițeiului.

În cazul Norvegiei un rol important l-au avut oportunitățile de investiții în exploatările petroliere din Marea Nordului. Datorită, în special, necesităților masive de echipament pentru exploatările petroliere, portofoliul de comenzi al industriei norvegiene pe primele 9 luni ale anului 1974 a fost cu 19% mai mare decît cel pentru perioada corespunzătoare a anului trecut. Se estimează că volumul comenzilor existente la sfîrșitul anului 1974 poate asigura folosirea capacităților industriale cel puțin pentru prima jumătate a anului 1975.

În cazul Suediei, rolul hotărîtor în stimularea investițiilor l-au avut comenzile externe deosebit de ridicate, care în 1974 asigurau peste 56% din portofoliul de comenzi al industriei suedeze.

Diferențieri considerabile cunosc investițiile dacă sînt detaliate pe ramuri de activitate.

Amploarea și complexitatea fenomenelor de criză economică ce au loc în țările capitaliste dezvoltate începînd cu anul 1974 sînt legate de necesitatea unor modificări structurale în industrie, între altele în vederea unei mai bune adaptări la noua configurație a costurilor energiei și materiilor prime. Șocul structural pe care l-a suferit industria țărilor capitaliste dezvoltate se repercutează de pe acum, și mai ales ca perspectivă, asupra orientării investițiilor pe ramuri.

Structura cererii de produse industriale înregistrează modificări importante. Spre exemplu, cererea de materii prime energetice sau de produse consumatoare de energie (automobile etc.) este în scădere sau în plin proces de reorientare (de la țiței spre alte resurse). Vînzările de automobile au scăzut puternic în 1974 în toate țările capitaliste dezvoltate: în S.U.A. cu 35%, în Anglia cu 25% etc. Ca urmare a erodării inflaționiste a puterii de cumpărare a populației, se înregistrează o scădere a cererii pentru unele produse de consum, spre exemplu textile, confecții, încălțăminte, mobilă, televizoare, aparate electrocasnice etc. În schimb, datorită unui șir de factori: investițiilor pentru reutilarea cu echipament care să fie mai eficient din punct de vedere al consumului de materii prime; efortului de utilare cu echipament care să corespundă din punct de vedere al normelor antipoluante în curs de generalizare în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate; investițiilor făcute de unele țări în curs de dezvoltare, în special de țările exportatoare de petrol – cererea de mașini, utilaje, echipament industrial, linii complete de asamblare sau fabricație este în continuă creștere.

Spre exemplu, pe baza unei anchete făcute în rîndul a 124 firme textile japoneze, s-a estimat că investițiile pentru combaterea și preîntîmpinarea poluării, inclusiv în **echipament antipoluant,** în industria textilă din Japonia, au crescut de 1,7 ori în 1974 față de anul 1973, depășind cu mult creșterea investițiilor în echipament nou făcute în această ramură. Conform altor estimări, investițiile „anti-poluare" în economia japoneză s-au dublat în 1974 față de 1973, reprezentînd anul trecut 15% din totalul investițiilor în echipament, comparativ cu 9% în 1973. Se poate aprecia că ramurile industriale legate direct sau indirect de fabricarea produselor antipoluante vor avea o piață bună de desfacere în perioada următorilor ani.

EVOLUȚIA COMPARATĂ A INVESTIȚIILOR ÎN TREI RECESIUNI POSTBELICE, ÎN PRINCIPALELE 7 ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE*

Indici, sem. I = 100

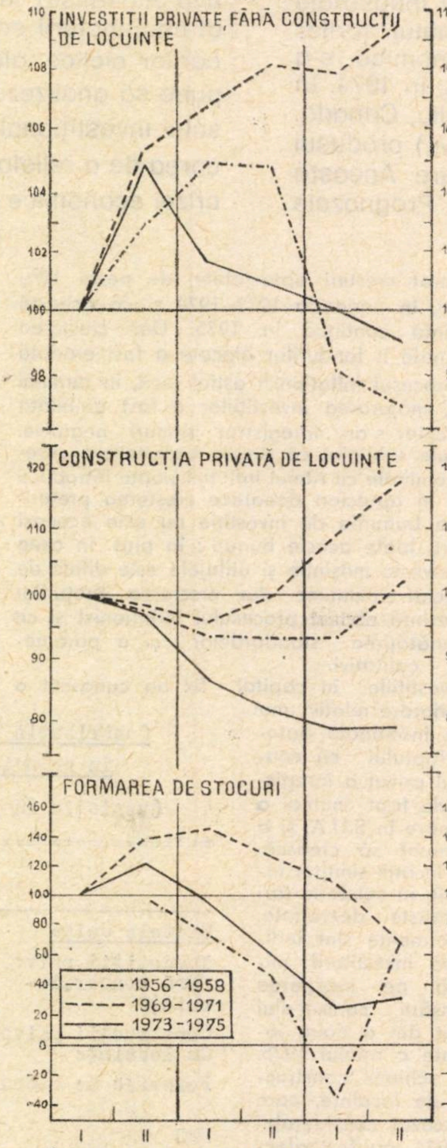

*CANADA, SUA, JAPONIA, FRANȚA, R.F.G., ITALIA, ANGLIA (după Perspectives économiques de l'OCDE, 16 Déc. 1974)

Cheltuielile pentru achiziționarea de **echipamente industriale și linii de fabricație** vor avea în continuare o tendință de majorare, dar cu predilecție în ceea ce privește echipamentul pentru anumite ramuri industriale. Potrivit unui studiu dat publicității de Ministerul Comerțului al S.U.A., în această țară cheltuielile pentru achiziționarea de echipamente industriale vor crește în ritmuri mult superioare mediei în industria petrolului, în industria chimică, în siderurgie, în rețeaua de căi ferate.

Investițiile în **domeniul căilor ferate** au o tendință de creștere și în alte țări. În R. F. Germania, guvernul intenționează să lanseze un vast program de cheltuieli în acest domeniu, în special în vederea electrificării, care se va cifra probabil la circa 15 miliarde dolari pe parcursul următorilor patru ani.

Investiții de o amploare deosebită se întrevăd în **industria siderurgică.** Prognoze recente estimează că deficitul mondial de oțel va crește de la 9 milioane tone în 1975 la 93 milioane tone în 1980; în legătură cu aceasta s-a emis opinia că pentru a satisface integral cererea de produse siderurgice a lumii în anul 1980, va fi nevoie să se investească în perioada 1975–1980 circa 240 miliarde de dolari în noi capacități de producție.

Investițiile în **exploatări submarine** sînt un alt domeniu de perspectivă. În anul 1974 s-a constituit o societate americano-japoneză pentru exploatarea modulelor polimetalice dintr-o zonă situată în Oceanul Pacific, la 1500 km de coasta Californiei. Investițiile masive pentru exploatarea țițeiului în Marea Nordului sînt deja cunoscute. Dezvoltarea industriei petroliere (exploatare și prelucrare) în Norvegia contribuie încă de pe acum la schimbarea rapidă a structurii economiei și comerțului exterior norvegian. Importurile norvegiene de utilaj petrolier, linii automatizate și utilaj electronic sînt în continuă creștere.

Un domeniu important spre care se vor orienta investițiile țărilor dezvoltate este **cercetarea științifică,** mai ales în ceea ce privește descoperirea de noi surse energetice. Se estimează că anual se cheltuiesc în lume în acest domeniu circa 60 miliarde dolari, țările capitaliste dezvoltate avînd ponderea cea mai mare. Sporirea cheltuielilor în domeniul cercetării energetice vizează în special probleme cum sînt: conservarea energiei, producția și utilizarea hidrogenului pentru scopuri energetice, folosirea energiei solare și geotermale etc.

După cum se poate observa, criza energetică și a materiilor prime a mai stimulat investițiile în anumite domenii ale activității industriale în țările capitaliste dezvoltate. Un efect principal al actualelor fenomene de criză economică asupra investițiilor pare a fi în aceste condiții reorientarea lor spre noi domenii, reconsiderarea priorităților.

Mugur ISĂRESCU
Gheorghe NISTOR
INSCIN

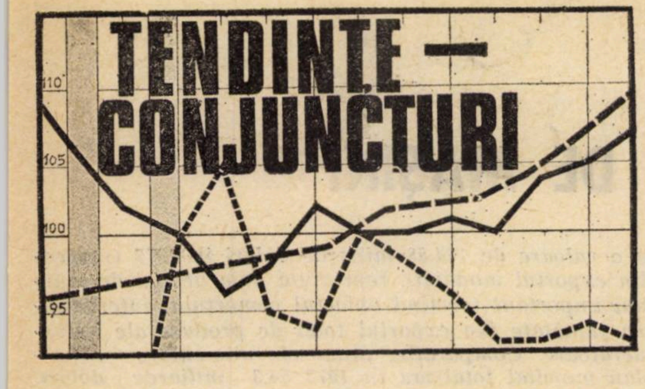

TENDINTE — CONJUNCTURI

S.U.A.: Previziuni pe termen scurt

ECONOMIA americană se află în prezent într-o recesiune pronunțată, iar inflația continuă să se mențină la un nivel considerat „inacceptabil de ridicat“. „Acesta este un trimestru foarte slab — relevă o analiză publicată de economiștii de la Wharton School (Universitatea din Pennsylvania) —, rezultatele ce vor fi anunțate în aprilie vor fi descurajatoare, după cum descurajatoare se anunță și cele din trimestrul II“. În general, analiștii citați prevăd agravarea recesiunii timp de încă șase-opt luni, după care economia americană ar urma să se angajeze pe calea unei înviorări. În consecință și nivelul șomajului, actualmente de cel puțin 8,2%, va continua să mai crească înainte de a începe să se diminueze.

Printre elementele luate în considerare la elaborarea acestei previziuni — care coincide în linii mari cu cea prezentată la 10 martie a. c. la Philadelphia de ministrul de finanțe al S.U.A., William Simon — sînt citate efectele așteptate de la reducerile de impozite și sporirea cheltuielilor statului, cu referire concretă la o serie de tendințe conturate recent. Este vorba de un început de reducere a stocurilor de automobile și alte produse aflate în exces față de cerere, de o încetinire a ritmului de creștere a prețurilor cu amănuntul și de reducerea, pentru a treia lună consecutiv, a indicelui prețurilor cu ridicata, prima din ultimii opt ani. Dobînda preferențială (prime rate) a fost redusă și ea la 7,75% față de 12% în iulie anul trecut, în vreme ce indicele Dow Jones al acțiunilor la bursa newyorkeză a marcat o creștere cu 30% față de nivelul minim atins în 1974. „Nu vreau să spun prin aceasta că ne aflăm pe punctul de a ieși din recesiune“ — a declarat însă cu prudență William Simon.

„Glisare“ în industria construcțiilor din R. F. G.

PUBLICAȚIA „Handelsblatt“ relevă că în 1974 cifra de afaceri a întreprinderilor vest-germane de construcții a scăzut în expresie reală cu 9—10%. Pentru 1975 se anticipează o nouă scădere cu 7,5—8%, pentru 1976 — o stabilizare, iar pentru 1977 — o creștere a cifrei de afaceri cu 3%.

Acordul zahărului

ACORDUL privind achiziționarea de zahăr încheiat între C.E.E. și cele 46 de țări în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și Pacific, (A.C.P.) are trei prevederi esențiale : 1) C.E.E. va cumpăra din țările producătoare respective 1,4 milioane tone de zahăr anual, pe o perioadă de șapte ani ; 2) Piața Comună se angajează să garanteze țărilor A.C.P. un preț similar celui pe care îl asigură propriilor producători ; 3) livrările vor fi eșalonate pe întreaga campanie de recoltare și prelucrare.

Evoluția prețurilor internaționale în luna februarie 1975

ÎN LUNA FEBRUARIE 1975, indicele sintetic INSCIN arată că prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au continuat să înregistreze un ușor declin (cu 2% față de luna ianuarie 1974).

ÎNDICELE SINTETIC INSCIN
al prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S.România în anii 1973-1974 și în lunile ianuarie și februarie 1975

1970-1972=100

		Indici anuali	Ian.	Febr.
INDICE GENERAL (100%)	1973	170,3 x)		
	1974	240,4 x)	237,5 x)	234,3 x)
	1975		233,3 x)	228,1 x)
1) Produse alimentare (21,518%)	1973	160,6 x)		
	1974	230,8 x)	202,1 x)	214,8 x)
	1975		254,1 x)	236,9 x)
- cereale (5,607%)	1973	195,5		
	1974	261,5	286,0	301,7
	1975		239,0	224,6
- semințe ol., prod.deriv., grăsimi anim.și veg. (4,680%)	1973	150,2		
	1974	240,8	201,1	200,1 x)
	1975		261,2	238,5 x)
- animale, carne și prod.anim. (8,211%)	1973	135,7 x)		
	1974	128,3 x)	128,6 x)	126,2 x)
	1975		144,3 x)	145,5 x)
- zahăr și prod.tropicale (3,020%)	1973	179,3		
	1974	437,5	247,6	317,0
	1975		571,0	506,9
2) Combustibili (17,530%)	1973	209,2		
	1974	336,8	384,6 x)	337,8 x)
	1975		342,7 x)	338,7 x)
3) Materii prime industriale (60,952%)	1973	162,5 x)		
	1974	216,0 x)	207,0 x)	211,6 x)
	1975		194,6 x)	193,1 x)
- minereuri (5,150%)	1973	119,4 x)		
	1974	139,4 x)	129,6 x)	131,9 x)
	1975		138,1 x)	138,1 x)
- metale (32,875%)	1973	156,2		
	1974	231,5	209,5	218,4 x)
	1975		203,1	204,3 x)
- cauciuc (1,131%)	1973	191,6		
	1974	210,3	298,7	269,8
	1975		156,5	164,9
- lemn și produse din lemn (13,130%)	1973	177,4 x)		
	1974	231,9 x)	208,2 x)	213,5 x)
	1975		238,7 x)	227,8 x)
- fibre animale și vegetale (7,060%)	1973	188,0		
	1974	192,0	252,0	237,4 x)
	1975		147,3	148,2 x)
- piei (1,606%)	1973	176,9		
	1974	122,3	158,4	153,0
	1975		72,1	72,2

x) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, fero-mangan, fero-siliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă recoaptă, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hîrtie pentru ziar, hîrtie pentru saci, fibre celulozice, porci vii, vite cornute mari, picnic, bacon, șuncă, ouă, unt și ulei de ricin.

Pentru lunile martie-decembrie 1974, vezi "Revista economică" nr.9/1975.

O scădere mai accentuată s-a înregistrat la produsele agroalimentare, în special la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (cu cca 9%) și la zahăr și produse tropicale (cu peste 11%) ; la cereale s-a înregistrat o scădere de 6% în luna februarie față de luna ianuarie a.c.

La combustibili scăderea a fost de mică însemnătate (1%), iar la materii prime industriale prețurile medii au rămas aproape neschimbate față de luna ianuarie a.c. De menționat că în cadrul acestei grupe de produse a avut loc o scădere a prețurilor numai la grupa lemn și produse din lemn (cu circa 5%), în timp ce prețurile au crescut ușor la cauciuc, metale și la fibre animale și vegetale (cu circa 1% la fiecare grupă).

Sectorul prognoze și eficiență INSCIN

Fluxuri de petrodolari

DESCIFRAREA pe trimestre și sumele agregate pe primele 9 luni ale anului trecut arată că, printre destinațiile pe care le capătă încasările țărilor OPEC din vînzarea petrolului, pe primul loc se situează în continuare piața eurovalutelor. În același timp s-au accelerat investițiile în SU.A., Anglia și, mai puțin, în alte țări și în unele organizații internaționale. Ritmul de sporire a rezervelor valutare oficiale ale țărilor OPEC a fost și el considerabil în 1974.

Investiții externe ale țărilor OPEC
(în miliarde dolari)

	1974			
	trim.I	trim.II	trim.III	total 9 luni
Plasamente în:				
Statele Unite	1,00	3,00	4,00	8,00
Anglia	0,75	1,25	2,25	4,00
Piața eurovalutelor	2,75	6,75	6,00	15,50
din care: la Londra	2,50	4,50	3,50	10,50
Alte plasamente x)	1,00	3,00	3,50	7,50
Total	5,50	14,00	16,00	35,00
Sporul rezervelor valutare oficiale	4,50	11,00	8,50	24,00

x) Inclusiv în organizații internaționale.
Sursa: IMF Survey, 3 februarie 1975.

DOSAR „R. E."

COMERȚUL CU PRODUSE ALE INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

O TRĂSĂTURĂ esențială a comerțului mondial postbelic o constituie ritmul său de creștere mai rapid decît cel al producției, expresie a interdependenței economice sporite dintre țările lumii, a contribuției crescînde pe care participarea la circuitul economic mondial o aduce la realizarea producției contemporane. Desfășurîndu-se într-o epocă de veritabilă revoluție în știință și tehnică, comerțul mondial înregistrează ritmul său cel mai dinamic de dezvoltare la capitolul produselor industriei constructoare de mașini, ca element purtător al progresului tehnic. Sporind de peste șapte ori față de anul 1955 și de peste trei ori față de 1963 — mai rapid decît ansamblul exporturilor mondiale, și decît cel al produselor industriei prelucrătoare (vezi tabelul nr. 1) — exportul mondial de produse ale industriei constructoare de mașini, cu o valoare de 124,88 miliarde dolari în 1972 (respectiv 30% din exportul mondial), reprezintă deja grupul de mărfuri cel mai important formînd obiectul comerțului internațional și circa jumătate din exportul total de produse ale industriei prelucrătoare. Comparativ, produsele alimentare exportate pe plan mondial totalizau în 1972 54,3 miliarde dolari, combustibilii 41,2 miliarde, materiile prime 38,9 miliarde, iar produsele chimice 29,1 miliarde dolari.

Analiza care urmează, deși se bazează — pe lîngă anuarele și buletinele statistice curente — pe un studiu publicat de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa) în cursul anului trecut, se referă la date care se opresc, de regulă, la anul 1970, fapt explicabil prin intervalul de timp pe care l-a necesitat prelucrarea lor de către experții O.N.U.*

Capitolul cel mai dinamic din comerțul mondial

DEȘI industria constructoare de mașini este una din ramurile industriale care s-au dezvoltat cel mai rapid (vezi „Revista economică" nr. 9/1975), comerțul cu produsele ei s-a dovedit a fi încă și mai dinamic, ceea ce a avut ca urmare creșterea ponderii din producția acestei ramuri care se realizează pe piața externă, reflectînd o tendință sporită de specializare între țări.

Tabel nr.1

Indicii exportului

(în prețuri curente, f.o.b.)

1955=100

	1965	1972
- Exportul mondial total	166	441
- Exportul mondial de produse ale industriei prelucrătoare	190	668
- Exportul mondial de produse ale industriei constructoare de mașini	212	727

Sursa tabelelor: C.E.E./O.N.U., Le rôle et la place des industries mécaniques et électriques dans les économies nationales et dans l'économie mondiale, New York, 1974; U.N.Monthly Bulletin of Statistics, septembrie 1974.

De asemenea, nu întîmplător, cu puține excepții (dintre care cea mai notabilă este Japonia), principalele țări exportatoare de produse ale industriei constructoare de mașini sînt și principalii importatori de asemenea produse, și încă în proporție crescîndă (vezi tabelul nr. 2). Astfel, comerțul cu produse ale industriei constructoare de mașini între țările capitaliste industrializate a sporit în perioada 1963—1970 într-un ritm mediu anual de 24,5%, în vreme ce exporturile acestora către țările în curs de dezvoltare au sporit în medie cu 15,6% pe an, iar comerțul între țările în curs de dezvoltare (a căror pondere în producția mondială a ramurii nu depășește 2%) rămîne neînsemnat — circa 3% din comerțul mondial cu produse ale industriei constructoare de mașini. Ca urmare, în vreme ce țările industrializate au devenit unele pentru altele cei mai buni clienți, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial cu produse ale ramurii s-a diminuat, în ciuda faptului că, de exemplu între 1963 și 1972, valoarea importurilor lor a sporit de aproape două ori și jumătate.

Principala cauză pentru care țările în curs de dezvoltare n-au beneficiat de pe urma expansiunii susținute a comerțului mondial cu asemenea produse nu este substituirea importurilor cu produse fabricate pe plan național, care n-a acționat decît în cîteva țări și pentru un număr limitat de produse. Deși în deceniul al șaptelea țări ca Argentina, Brazilia (ale căror exporturi au sporit în medie cu 50% pe an), Mexic, India și alte cîteva țări au devenit exportatoare de produse ale industriei constructoare de mașini (atît de produse finite, cît și de piese și componente), acest lucru n-a schimbat situația grupului țărilor in curs de dezvoltare în ansamblul lor. Cauza scăderii relative a participării lor la comerțul mondial este, așa cum constată experții C.E.E./O.N.U., lipsa de devize, în condițiile în care importul rămîne încă principala sursă potențială de aprovizionare cu aceste produse esențiale pentru demararea dezvoltării.

La rîndul său, lipsa de devize a fost agravată de faptul că în vreme ce prețul importului de mașini, utilaje și mijloace de transport din țările capitaliste dezvoltate a sporit (cu 2% în medie pe an între 1955 și 1964 și în total cu 40% în perioada 1965—1970), prețurile de export la majoritatea produselor țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat fluctuații. Această situație s-a tradus prin raporturi de schimb defavorabile țărilor în curs de dezvoltare.

Față de scăderea ponderii țărilor în curs de dezvoltare ca destinație a exportului mondial de produse ale industriei constructoare de mașini, reține atenția creșterea importanței Africii și Orientului Mijlociu în exporturile țărilor socialiste europene.

În ultima perioadă tabloul economiei mondiale s-a modificat în bună măsură față de cel descris de autorii studiului C.E.E./O.N.U., mai ales ca urmare a rolului de prim plan jucat de țările petroliere, ale căror importuri au sporit considerabil. Dar și în acest caz generalizările la nivelul ansamblului țărilor în curs de dezvoltare pot fi înșelătoare.

Deși în perioada 1963—1970 prețurile mondiale la produsele industriei constructoare de mașini au crescut cu 17%, mai rapid decît cele ale ansamblului exporturilor — prețurile la produse alimentare și materii prime sporind mai lent — ele n-au întrecut ca ritm pe cele ale produselor industriale în genere. Ritmul de creștere a comerțului cu produse ale industriei constructoare de mașini rămîne considerabil și în prețuri constante, constatîndu-se chiar o accelerare a lui în perioada 1963—1970 (13,8% în medie pe an) față de a doua jumătate a deceniului șase (10,3%). Rezultat al opțiunii hotărîte pentru industrializare a P.C.R., exportul românesc de produse ale industriei constructoare de mașini a înregistrat în perioada 1963—1970, pentru care dispunem de date comparabile, un ritm de creștere de 16,7% în medie pe an, superior mediei mondiale a acestor exporturi.

Resorturi ale dinamismului

UNA din explicațiile ritmului rapid de dezvoltare a comerțului internațional postbelic cu produsele amintite o constituie reducerea sistematică a tarifelor vamale între țările dezvoltate, mai importantă la capitolul industriei constructoare de mașini decît la produsele industriei prelucrătoare în general. Cu toate acestea, constată experții C.E.E./O.N.U., există încă o serie de obstacole, cum ar fi de exemplu, restricțiile cantitative la importuri, care continuă să stînjenească relațiile comerciale internaționale, deși numărul acestor restricții s-a redus. Există, de asemenea, o serie de forme deghizate de protecționism, de bariere comerciale mai discrete, reprezentate de norme naționale de securitate în funcționare, de anumite specificații tehnice deosebite etc. Dar astfel de obstacole în calea comerțului internațional există nu numai la import, ci și la export, ca de exemplu cele relative la produsele (instalații de telecomunicații, avioane etc.) conținînd piese și componente fabricate sub licență al căror export este interzis pe anumite destinații, fapt reprezentînd o rămășiță a „războiului rece".

Un alt resort esențial al dinamismului comerțului internațional postbelic cu produse ale industriei constructoare de mașini îl constituie specializarea — ca reflex al adîncirii, sub incidența progresului tehnic rapid, a diviziunii internaționale a muncii — cu însoțitorul ei firesc, cooperarea internațională în producție și în comercializare, în forme mai bogate și mai variate decît în trecut, inclusiv prin societăți mixte. De remarcat că în cazul țărilor dezvoltate este vorba de o specializare pe baza unui anumit profil al activității de cercetare-dezvoltare — devenită un factor de prim ordin al creșterii și modernizării producției și exportului — pe fondul unei diversificări a producției ramurii și nu de o concentrare a exporturilor la o gamă redusă de produse, caracteristică stadiilor de început ale industrializării. Un exemplu tipic ni se pare a fi reprezentat de Japonia, devenită între timp o mare exportatoare mondială, în care produsele industriei constructoare de mașini ajunseseră să reprezinte în 1970 40,6% din totalul exporturilor, față de 12,3% în 1955. Deși Japonia exportă o gamă diversă de produse, trei grupe (și anume nave, automobile și aparatură pentru telecomunicații) furnizau în 1970 circa 60% din exportul ramurii. În cazul Italiei, automobilele reprezintă singure aproape un sfert din exportul ramurii, iar ponderea aparatelor electrocasnice în export s-a dublat față de 1955. Alte produse specifice pentru exportul italian sînt mașinile de calculat și de scris și bicicletele.

---

*) „Le rôle et la place des industries mécaniques et électriques dans les économies nationales et dans l'économie mondiale", New York, 1974.

Pentru dependența crescîndă a producției și exportului de produse ale industriei constructoare de mașini, inclusiv sub raportul eficienței, de rezultatele activității de cercetare-dezvoltare este semnificativ faptul că din totalul cheltuielilor naționale de cercetare-dezvoltare industriei respective îi revin, de exemplu, în Anglia, 69%, iar în S.U.A. 80%, ponderea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare în valoarea producției ramurii de care ne ocupăm atingînd 4,6% în Anglia și 8,1% în S.U.A. În cazul anumitor ramuri industriale, cu produse deosebit de complexe, solicitînd o tehnică de vîrf, cum este aeronautica, ponderea respectivă ajunge la 37% în S.U.A. și la 40% în Suedia.

Cercetare și competitivitate

ACCELERAREA progresului tehnic stimulată de creșterea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare are cîteva consecințe deloc neglijabile asupra comerțului internațional cu produse ale industriei constructoare de mașini, inclusiv în ceea ce privește evoluția structurii acesteia, de care ne vom ocupa puțin mai jos. Ea intensifică ritmul uzurii morale, generînd necesitatea reînzestrării tehnice a unor subramuri întregi și antrenînd prin aceasta o cerere susținută de mijloace de producție moderne. Asistăm la apariția unor mașini și instalații complexe, la care nu considerentele de preț stau pe primul plan. O anchetă întreprinsă acum cîțiva ani în Anglia — citată de experții C.E.E./O.N.U. — a permis concluzia că prețul mai avantajos contează cu numai 5% în decizia de a importa echipament de birou, pe primul plan aflîndu-se alte criterii, cum ar fi randamentul, concepția, costul exploatării.

Creșterea producției de mașini, utilaje și instalații, ca și a unor bunuri de folosință îndelungată — caracterizate printr-o elasticitate mai ridicată a cererii în raport cu bunurile de consum tradiționale cum ar fi alimentele, îmbrăcămintea, mobila — pe baza valorificării rezultatelor cercetării-dezvoltării, precum și creșterea cererii de asemenea produse pe piața internațională (practic în primul rînd din partea țărilor dezvoltate) a dus în țările industrializate la tendința, astăzi evidentă, de dezvoltare cu prioritate a exporturilor înglobînd un volum ridicat de muncă complexă și de cercetare, care valorifică superior materiile prime, încît costul kilogramului de material este în medie mai ridicat. O asemenea orientare devine cu atît mai actuală în condițiile creșterii prețurilor și reducerii disponibilităților unor materii prime.

Această tendință a comerțului internațional, firească în epoca de revoluție științifică și tehnică ai cărei contemporani sîntem, evidențiază cu și mai multă acuitate necesitatea intensificării transferului de tehnologie în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, a sprijinirii eforturilor lor de a fabrica și exporta produse cu un anumit conținut de cercetare ca o condiție a evitării agravării în continuare a decalajelor care le separă de țările dezvoltate din punct de vedere tehnic și economic.

Reflectare a tendințelor menționate, sectoarele cele mai dinamice ale comerțului internațional au fost în ansamblu bunurile de investiții care înglobează multă cercetare și utilizează tehnici de vîrf, și bunurile de consum cu elasticitate ridicată a cererii, ca de exemplu televizoarele. Astfel, față de un ritm mediu anual de 14,4% în perioada 1963—1970 al creșterii livrărilor de produse ale industriei constructoare de mașini în cazul principalelor 12 țări exportatoare, exportul primei categorii de bunuri a sporit în medie cu 13,4%, iar al celei de a doua (fiind însă de două ori și jumătate mai mic ca volum) cu 16,8%. Din prima categorie se remarcă dinamismul deosebit al exporturilor de acceleratoare nucleare, tehnică de calcul, echipamente pentru telecomunicații, componente electronice, anumite mașini și aparate electrice, avioane (inclusiv motoare și piese). Celelalte mașini, pentru prelucrarea metalelor, textile etc. ca și cele agricole (inclusiv tractoare) au înregistrat un ritm de creștere mai redus, de 12,3%, sub media exporturilor ramurii.

Deși în ansamblu ponderea materialelor de transport (categorie statistică înglobînd atît mijloace de producție, cît și bunuri de consum) a sporit în perioada de care ne ocupăm, ajungînd să reprezinte 36% din exportul ramurii, în interiorul acestui grup tendințele au fost divergente. În vreme ce exportul de autoturisme a sporit în medie cu 17,8% pe an, materialul rulant, cu excepția locomotivelor electrice, a cunoscut o scădere a ponderii.

Intensificarea exportului de uzine „la cheie“...

DINTRE fenomenele relativ mai noi semnalate în practica comerțului internațional în domeniul industriei constructoare de mașini, dar încă nerelevate ca atare de statistica internațională, experții C.E.E./O.N.U. atrag atenția în mod deosebit asupra intensificării exportului de uzine complexe, „la cheie“, asupra dinamismului comerțului cu piese și accesorii și asupra rolului crescînd jucat de comerțul cu brevete și licențe. Le vom trece de aceea în revistă pe rînd.

Livrarea de uzine „la cheie“ de către un singur furnizor, în locul livrărilor separate de utilaje de către furnizori diferiți, are în vedere de regulă fabricarea unor produse de mare complexitate, fiind însoțită adeseori de vînzarea de brevete, formarea de personal local calificat, furnizarea de piese de schimb și diferite servicii etc. Această formă de comerț este mult utilizată pentru modernizarea industriei chimice, ramură industrială în care structura producției a fost de-a dreptul revoluționată de ritmul rapid al progresului științific din ultimele decenii. În cazul Poloniei, de exemplu exportul de uzine a atins în 1970 o valoare de 167 milioane de dolari (față de numai 14 milioane în 1956), respectiv 12% din totalul exporturilor industriei constructoare de mașini. În același an Polonia a importat uzine în valoare de 64 milioane dolari, reprezentînd 5—6% din importul ramurii. În cazul Bulgariei importul de uzine complete a reprezentat în 1970 182 milioane dolari, respectiv 10% din valoarea importurilor ramurii. Un rol important în extinderea acestei forme de comerț îl joacă creditele. Creditele acordate în acest scop de S.U.A., de pildă, totalizau în 1970 circa 1,5 miliarde dolari. Fluctuațiile în volumul acestor credite se reflectă de regulă imediat în volumul tranzacțiilor efectuate pe baza lor.

Tabel nr.2

Comerțul mondial cu mașini și materiale de transport x)

(în milioane dolari, f.o.b.)

Exporturi către din	Anul	Intreaga lume	Țările capitaliste dezvoltate 2)	Țările nesocialiste în curs de dezvoltare	Țările socialiste din Europa 3)	Europa occidentală	America de Nord 4)	Africa 5)	America Latină	Țările nesocialiste în curs de dezvoltare din Asia
Intreaga lume 1)	1955	17 120	8 100	7 200	1 820	4 900	1 930	1 700	2 190	2 130
	1972	124 480	83 400	26 640	13 410	50 200	26 510	6 340	8 800	11 090
Țările capitaliste dezvoltate 2)	1955	14 540	7 960	6 330	250	4 770	...	...	...	...
	1972	108 730	80 810	23 670	3 310	48 970	25 320	[illegible] 710	8 090	9 640
Țările nesocialiste în curs de dezvoltare	1955	140	30	90	10	20	4	13	6	71
	1972	2 730	1 630	1 060	16	330	1 164	115	325	616
Țările socialiste din Europa 3)	1955	2 440	110	700	1 560	110	...	...	...	...
	1972	13 350	950	1 670	10 060	900	29	495	355	815
Europa occidentală	1955	8 530	5 380	2 900	250	3 980	...	...	...	...
	1976	47 185	38 836	6 399	1 950	28 944	...	...	...	...
America de Nord 4)	1955	5 680	...	2 050		750	1 410	290	1 320	440
	1970	23 135	...	5 339		5605	9 366	476	3 074	1 789
Africa 5)	1955	68	...	54		11	–	54	–	–
	1972	84	15	54	7	14	–	46	2	6
America Latină	1955	10	...	5		2	2	–	5	–
	1972	620	310	305	–	72	229	2	295	6
Țările nesocialiste în curs de dezvoltare din Asia	1955 6)	88	...	73		19	1	1	–	72
	1972	2 020	1 292	696	9	246	933	66	27	600

1) Inclusiv țările socialiste din Asia; 2) S.U.A., Canada, Europa occidentală, Japonia, Australia, Noua Zeelandă, R.Sud.Africană; 3) Țările socialiste membre ale C.A.E.R.; 4) S.U.A. și Canada; 5) Fără R.S.A.; 6) Inclusiv exportul țărilor socialiste din Asia (dar fără comerțul dintre ele).

x) Datorită modului de calcul (includerii sau omiterii unor elemente), totalul nu coincide întotdeauna cu suma elementelor componente.

...de piese de schimb și accesorii...

COMERȚUL cu piese și accesorii, furnizate în măsură crescîndă, datorită specializării, de firme producătoare sau de comercializare distincte de cele care fabrică produsul cărora le sînt destinate, reprezintă unul din compartimentele cele mai dinamice ale comerțului cu produse ale industriei constructoare de mașini. În cazul S.U.A., de exemplu, exportul acestei categorii de produse a sporit în deceniul trecut într-un ritm mediu anual de circa 70%. În condițiile unei concurențe deosebit de intense, prezența lor pe piață constituie o premisă indispensabilă a lansării cu succes a produsului la care vor fi utilizate. Este cunoscut astfel cazul pieselor de schimb pentru autoturismele vest-germane „Volkswagen“, astăzi cea mai vîndută marcă vest-europeană peste Ocean.

Amploarea cunoscută de procesul specializării și cooperării internaționale, potrivit căruia anumite piese sau părți componente ale unor mașini, utilaje, sau instalații sînt fabricate de furnizori specializați nu numai din diverse centre industriale dintr-o țară, ci chiar din diferite țări, explică tendința de sporire a ponderii produselor intermediare în ansamblul exporturilor industriei constructoare de mașini. A devenit aproape de negăsit o firmă care să fabrice toate elementele componente ale mașinilor produse de ea, constată experții C.E.E./O.N.U. Cazul uzinelor „Rolls Royce“ ca firmă specializată care fabrică motoare cu reacție pentru mai multe tipuri de avioane, sau cel al uzinelor „Philips“ fabricînd tranzistori și lămpi, nu sînt decît cîteva dintr-o gamă largă de exemple ce s-ar putea cita.

...de brevete și licențe

ÎN SFÎRȘIT, după cum relevă experiența mai multor țări, comerțul cu brevete și licențe poate aduce o contribuție la apropierea nivelului tehnic și calitativ al produselor industriei constructoare de mașini, la reducerea prețului de cost, la sporirea competitivității produselor respective pe piața internă și externă, desigur cu prețul unui efort valutar, care constituie și principalul obstacol în calea extinderii mai rapide a acestei forme de comerț. El este în schimb stimulat de faptul că în anumite țări 50—60% din totalul brevetelor depuse privesc industria constructoare de mașini.

Una din țările a cărei dezvoltare rapidă a avut la bază inițial o intensă achiziționare și utilizare a licențelor a fost Japonia. Precedat de însușirea cunoștințelor tehnice avansate, importul de tehnologie din țările industrializate continuat cu un efort propriu intens de cercetare a permis Japoniei să renunțe cu succes la importul unor mașini, instalații și aparate în folosul produselor proprii, al căror nivel tehnic l-a atins și uneori l-a și depășit pe cel realizat în țările dezvoltate. O oglindă a acestui fapt este creșterea ponderii Japoniei în exportul mondial al industriei constructoare de mașini de la 1,5% în 1955 la 8,7% în 1970. În Ungaria în ramura amintită erau utilizate în 1970 licențe pentru fabricarea a 53 de produse, reprezentînd 3,3% din producția ramurii. Și exemplele ar putea continua, cu atît mai mult cu cît comerțul cu brevete și licențe nu are un singur sens, multe țări importatoare fiind și exportatoare și invers (R.F.G. nu este singurul exemplu care s-ar putea cita).

Comerțul cu produse al industriei constructoare de mașini este astăzi foarte concentrat. Patru țări — S.U.A., R.F.G., Anglia și Japonia — furnizau în 1970 peste 55% din exportul mondial de asemenea produse, iar 14 țări (cele patru amintite, la care se adaugă Franța, Canada, U.R.S.S. și altele) realizau circa 90% din exportul respectiv.

Metamorfoze în structura geografică

PE FONDUL dezvoltării rapide din ultimele decenii a comerțului cu produse ale industriei constructoare de mașini ale țărilor capitaliste, structura geografică a exporturilor a cunoscut o serie de schimbări, determinate în esență de apariția unor noi exportatori — cum sînt Japonia, Italia (5,4 % din exportul mondial al ramurii în 1970), Canada (5,9%) — paralel cu o diminuare a ponderii furnizorilor tradiționali, în primul rînd a S.U.A. și Angliei, ultima fiind dealtfel întrecută de R.F.G. în 1958 în ce privește exportul de asemenea produse. R.F.G. asigura în 1970 aproape 19% din exportul mondial al ramurii. Ca și Italia, Japonia a avut între țările capitaliste avantajul unei forțe de muncă abundente și în plus, în cazul ei, relativ calificate. În ambele au existat de asemenea multă vreme salarii mai mici decît în restul lumii capitaliste.

Deși de la 49,6% în 1955, ponderea S.U.A. și Angliei luate la un loc a scăzut la sub 29% în 1970, S.U.A. rămîne principalul exportator de produse ale industriei constructoare de mașini dintre țările capitaliste dezvoltate. În cazul S.U.A. scăderea ponderii în exportul mondial a fost însoțită de o creștere puternică a vînzărilor filialelor americane în străinătate (la 26,4 miliarde dolari în 1965), acestea apărînd ca exporturi pentru țara gazdă a filialei și eventual, dacă a fost cazul, ca importuri pentru S.U.A., exagerîndu-le volumul. Dezvoltarea societăților multinaționale — care în goana după profituri caută pe cît pot să ocolească barierele vamale și restricțiile cantitative la import ale unor țări și să realizeze un preț de cost mai scăzut (inclusiv în cazul unor produse înglobînd multă muncă complexă cum sînt cele electronice, subcontractate pe scară largă) — reprezintă un fenomen cu implicații profunde nu numai asupra fluxurilor ce compun circuitul economic mondial, ci și asupra suveranității unor țări, în special în curs de dezvoltare, în care sînt implantate asemenea filiale. Unele societăți multinaționale exportă direct peste o treime din producția lor rețelelor de comercializare dependente de ele din străinătate. În Europa occidentală proporția exporturilor realizate direct de producători depășește în prezent 80%. În cazul unor țări în curs de dezvoltare, marea majoritate a exporturilor de produse ale industriei constructoare de mașini sînt realizate de filialele unor monopoluri internaționale, cărora li s-a subcontractat producția anumitor piese sau componente. Un exemplu îl oferă Portugalia, în care s-au implantat o serie de filiale atrase de nivelul scăzut al salariilor și de apartenența țării la A.E.L.S., zonă în care au fost desființate barierele vamale.

Componentă deosebit de dinamică a comerțului internațional, schimburile de produse ale industriei constructoare de mașini sînt chemate să cunoască o intensificare, pe măsura adîncirii diviziunii internaționale a muncii, în condiții care să respecte interesul și să fie în avantajul tuturor participanților la circuitul economic mondial, care să contribuie la lichidarea subdezvoltării, la cauza progresului și civilizației.

Dinu DRAGOMIRESCU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Cimentul în lume

MATERIAL din ce în ce mai solicitat pe măsura creșterii gradului de industrializare a construcțiilor, cimentul cunoaște o ascensiune continuă, volumul producției mondiale crescînd — în medie anuală — cu 6,2% în deceniul 1963—1973. Acest ritm s-a menținut și în primul semestru al anului 1974. Dintre principalele țări producătoare (vezi tabelul alăturat), sporuri dinamice au înregistrat Japonia, Spania, Brazilia, Mexic, Turcia, în timp ce în S.U.A., R.F.G. sau Anglia, producția de ciment a progresat mai lent.

Întrucît cimentul este mai greu și costisitor de transportat pe distanțe mari, exportul său n-a căpătat anvergură pe plan internațional. În cazul țărilor vest-europene, de pildă, exportul a reprezentat în 1973 circa 6% din producție ; pe primele locuri s-au situat Franța (2,4 mil. tone), R.F.G. (2,2 mil./t), Belgia-Luxemburg (1,6 mil.), Spania, Anglia, Norvegia, Turcia ș. a. Dintre țările socialiste europene, unele sînt exportatoare (U.R.S.S., cu 3 269 mii tone, în 1973, România, cu 1 786 mii tone, R.D.G.), iar altele importatoare (Polonia, Ungaria, Iugoslavia, Cehoslovacia).

Dacă raportăm pe locuitor fie producția internă de ciment, fie consumul său aparent, se observă că țările socialiste se situează — alături de o serie de țări capitaliste dezvoltate (Elveția, Austria, Islanda, Japonia, R.F.G., Italia sau Spania) — pe locuri fruntașe, sensibil deasupra mediei mondiale. Pe de altă parte, însă, în majoritatea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare nivelul producției pe locuitor este cu mult sub media mondială, ponderea acestui grup de țări în producția mondială de ciment fiind doar de circa o cincime.

N. P.

Țara	Producția (mil. tone) 1963	1973	Creșterea (1973/1963, %)	Consumul aparent[1] (kg/loc, 1973)
Total mondial[2]	368	671	182,3	cca 220[4]
Din care:				
U.R.S.S.	61,0	109,4	179,4	438[4]
Japonia	30,0	78,0	260,5	720[4]
S.U.A.[3]	61,6	74,2	120,4	353[4]
R.F.G.	29,2	41,0	140,4	639
Italia	22,1	36,3	164,4	651
Franța	18,1	30,7	170,1	544
Spania[3]	7,2	22,2	310,9	612
Anglia	14,1	20,0	141,5	354
Polonia	7,7	15,6	202,5	513
India	9,4	15,0	160,3	26[4]
Brazilia	5,2	13,3	258,6	131[4]
Canada	6,3	10,1	159,3	456[4]
Mexic	3,8	9,9	263,4	182[4]
România	4,4	9,8	225,5	472[4]
R.D.Germană	5,5	9,6	174,9	565[4]
Turcia	2,7	8,9	333,6	218
Cehoslovacia	5,2	8,4	161,6	618

1) Producția internă + import - export. 2) Fără R.P. Chineză.
3) Exclusiv cimentul natural. 4) Producția pe locuitor.

Sursa:

U.N. Statistical Yearbook, 1972; Monthly Bulletin of Statistics, decembrie 1974; Ejegodnii biulleteni evropeiskoi jilișcinoi i stroitelnoi statistiki, 1973.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	10 III 1975	14 III 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 14.III 1975 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973–14.III 1975
					Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3360	2,3200	+15,04	+16,33	−14,04
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,4880	2,4820	+36,40	+30,94	−23,63
Francul francez	4,60414	4,7025	4,2500	4,2160	+ 9,20	+11,53	−10,35
Lira sterlină[2]	2,8952[2]	2,3250	2,4020	2,4140	−16,62	+ 4,05	− 3,69
Lira italiană	523,50	607,0	636,70	632,30	−17,20	− 4,0	+ 4,17
Yenul japonez	308,0	280,20	286,20	288,20	+ 6,87	− 2,78	+ 2,85
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,3985	2,3735	+17,17	+19,06	−16,01
Prețul aurului la Londra[3]	−	103,87	176,75	178,25	−	−	−

1) + revalorizare (apreciere de fapt); − devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN SĂPTĂMÎNA 10—14 martie 1975, cursul dolarului a fost supus, mai ales în prima jumătate a perioadei analizate, unor presiuni speculative „à la baisse“, ceea ce a determinat unele bănci centrale occidentale să intervină pe piață pentru sprijinirea monedei americane. Slăbirea dolarului a fost mai accentuată față de francul elvețian, marca vest-germană, florinul olandez și francul belgian. În ce privește francul elvețian, evoluția amintită este atribuită în primul rînd discuțiilor care au loc în prezent în legătură cu o eventuală aderare a monedei elvețiene la sistemul fluctuării în comun (așa-zisul „șarpe monetar“).

Aderarea Elveției la sistemul fluctuării în comun ar prezenta, în fapt, pentru această țară o serie de avantaje de ordin comercial, avînd în vedere faptul că peste 45 % din exporturile elvețiene sînt destinate țărilor Pieței Comune, din care circa jumătate țărilor ale căror monede fac parte din „șarpele monetar“; creșterea deosebită din ultimele luni a cursului francului elvețian față de monedele țărilor respective a influențat în mod negativ poziția concurențială a întreprinderilor elvețiene exportatoare. În cazul în care francul elvețian s-ar alătura celor șapte valute care fluctuează în comun (vezi „Revista economică“ nr. 9/1975) s-ar evita, datorită intervențiilor băncilor centrale ale țărilor în cauză, o apreciere sau o depreciere mai mare de 2,25 % a francului față de valutele respective și deci s-ar reduce în același timp pierderile exportatorilor elvețieni. De arătat însă că o asemenea măsură ar comporta riscul unei aprecieri permanente față de dolarul S.U.A. a monedelor ce fluctuează în comun, de unde și o anumită reticență în unele țări față de o asemenea măsură.

Intervenția unor bănci centrale occidentale pe piață pentru sprijinirea dolarului, alături de alți factori, a determinat o ușoară întărire a cursului monedei americane, nivelul său la finele perioadei analizate situîndu-se la cote superioare față de finele săptămînii anterioare. Printre factorii care au influențat pozitiv poziția dolarului se numără și anunțarea unei ușoare încetiniri a creșterii prețurilor cu ridicata în S.U.A. în primele două luni a.c., precum și reducerea deficitului comercial american în luna ianuarie a.c. comparativ cu luna decembrie 1974 (respectiv la 210 milioane dolari, de la 606 milioane dolari).

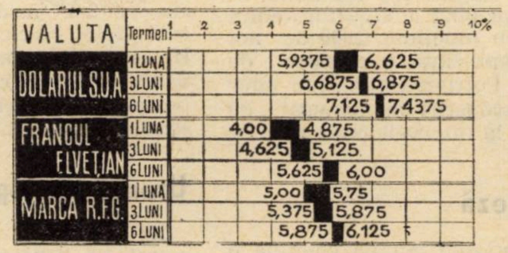

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 10—14 martie 1975 (nivelul minime și maxime).

Accelerarea tendinței de scădere a dobînzilor în Europa occidentală, precum și aprecierile tot mai frecvente din partea unor personalități occidentale a faptului că dolarul S.U.A. este în prezent puternic subevaluat în raport cu unele valute vest-europene au influențat, de asemenea, favorabil poziția dolarului.

Anglia x)	10,25%	Italia	8,0%
Austria	6,50%	Japonia	9,0%
Belgia	7,75%	Luxemburg	7,75%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	9,0%	Olanda	6,0%
Elveția	5,0%	Suedia	7,0%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,25%
Franța	11,0%		
R.F.G.	5,0%		
Israel	6,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 14.III.1975

Măsura luată de autoritățile monetare elvețiene de a obliga băncile comerciale să declare Băncii Naționale toate operațiile la vedere și la termen care depășesc valoarea de cinci milioane dolari, măsură menită a descuraja operațiile speculative ale băncilor respective, a determinat, de asemenea, întărirea dolarului față de francul elvețian.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Un nou exportator de petrol

CONFORM prognozei elaborate de Ministerul industriei din Norvegia, extracția de petrol și gaze naturale în țară (din sectorul norvegian al Mării Nordului) va evolua după cum urmează :

Anul	Petrol (mil. t)	Gaze (mlrd. mc)
1975	12	—
1976	26	10
1977	35	25
1978	44	30
1980	50	34
1982	50—90	45

Ținînd seama de faptul că consumul intern se ridică la 9—10 mil. tone de petrol, Norvegia poate să devină exportatoare încă în cursul acestui an.

• Ungaria : lărgirea extracției cărbunelui

DUPĂ O PERIOADĂ de concentrare a extracției cărbunelui și de reducere treptată a volumului acesteia (de la 31,4 mil. tone în 1965 la 26,5 mil. tone în 1973), în condițiile ridicării gradului de mecanizare a lucrărilor în mine, actuala conjunctură energetică a determinat forurile de decizie din R. P. Ungară să prevadă punerea în valoare a unor noi zăcăminte de lignit.

S-a stabilit, între altele, ca volumul extracției să ajungă la 40 mil. tone în 1980, îndeosebi prin inaugurarea unor noi exploatări de mare capacitate (la Bükkábrány și Nagyegyháza). Se apreciază că 22 mil. tone de cărbune vor fi extrase în 1980 din mine „la zi“, iar 18 mil. tone din mine subterane.

• Perspectivele utilizării energiei solare

ÎNTR-O serie de țări capitaliste dezvoltate, ca S.U.A., Japonia, R.F.G., Franța ș.a. se desfășoară — pe multiple filiere — cercetări privind utilizarea energiei solare, în perspectiva următoarelor decenii. Programul stabilit în acest sens în S.U.A., își propune ca, în anul 2020, soarele să „contribuie“ cu 3—4% din producția de energie electrică, cu 10% din cea de combustibili lichizi, cu 20% din cea de combustibili gazoși și cu 35% din energie necesară pentru încălzitul casnic. Alocații pentru cercetările respective efectuează atît organisme guvernamentale (National Science Foundation, N.A.S.A.), cît și numeroase firme petroliere sau producătoare de energie electrică.

Goana după aur... negru

CRIZA energetică și vertiginoasa creștere a prețului petrolului au declanșat în lume o frenetică goană după „aur negru“, soldată pînă acum — după cum constată observatorii — cu un surprinzător succes. Astfel, în ultimele 18 luni au fost descoperite zăcăminte petrolifere, în cantități asigurînd o exploatare rentabilă, în peste 20 de țări, iar pînă la sfîrșitul anului trecut au intrat în funcțiune 2600 de noi sonde, ceea ce reprezintă o creștere de 20% față de 1973. Potrivit estimărilor unor experți, noile descoperiri au adăugat 30 miliarde de barili la rezervele cunoscute de țiței ale lumii.

O dilemă engleză

DEȘI pînă în prezent Anglia cheltuia o proporție mai mare din P.N.B. pentru cercetare și dezvoltare decît orice altă țară de dimensiuni comparabile, rezultatele economice nu sînt pe măsura așteptărilor, arăta recent Sir I. Maddock, consilier științific principal la Ministerul Industriei. O mare parte din cheltuieli erau alocate cercetării fundamentale în domenii ca astronomia, spațiul cosmic și energia atomică. Dilema în prezent este dacă Anglia își mai poate permite asemenea cheltuieli pe plan național sau dacă trebuie să-și limiteze efortul propriu la cercetări mai modeste, de interes imediat. Sir Maddock înclină spre acest ultim punct de vedere, considerînd că oamenii de știință trebuie să caute în primul rînd răspunsuri la cerințele industriei, ale tuturor ramurilor ei, de la industria alimentară și pînă la aviație, căci se constată că cercetarea fundamentală, deși a adus prestigiu Angliei, nu a ajutat-o în concurența cu alte țări care consacră eforturi mult mai modeste acestor domenii.

Graficul alăturat înfățișează proporția cheltuielilor pentru cercetare în Anglia, în raport cu valoarea producției nete, în 1972.

ANGLIA: VALOAREA PRODUCȚIEI (în cerc) ȘI CHELTUIELILE PENTRU CERCETARE (în afara cercului), ÎN 1972, PE RAMURI ALE INDUSTRIEI (sumele în mil. lire st.

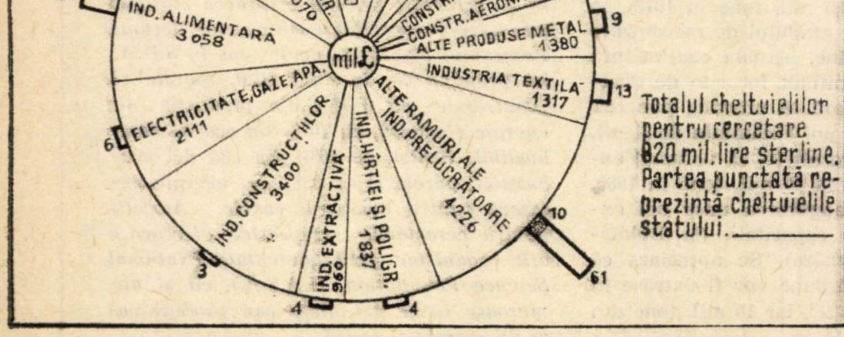

Totalul cheltuielilor pentru cercetare 820 mil. lire sterline. Partea punctată reprezintă cheltuielile statului.

Cuba: sporește producția de energie electrică

DEZVOLTAREA industriei și agriculturii, creșterea ritmului construcției de locuințe în Cuba necesită o sporire permanentă a capacității energetice a țării. În prezent Cuba dispune de centrale electrice cu o capacitate totală de 1 216 MW, de trei ori mai mult decît puterea energetică a țării înainte de revoluție. În acest an, ca urmare a dării în funcțiune a unor blocuri energetice suplimentare și a lucrărilor de modernizare, se va ajunge ca puterea centralelor electrice ale Cubei să crească cu 400 MW. Actualmente se desfășoară lucrările pentru modernizarea și extinderea centralelor electrice existente la Mariela, Havana, Matanzas, Cienfuegos, Nuevitas și Santiago de Cuba. Potrivit planurilor de perspectivă, după 1980 în Cuba va fi construită prima centrală atomoelectrică.

Uraniu din apa mării

ÎN JAPONIA va începe în cursul acestui an construcția unei uzine experimentale de extragere a uraniului din apa mării. Este vorba de deschiderea căii către valorificarea unui potențial evaluat — pe plan mondial — la aproape 4 miliarde tone de uraniu, față de circa 865 000 tone, cît reprezintă rezervele mondiale de uraniu din zăcămintele terestre. Ce-i drept, conform calculelor prealabile, extracția uraniului din apa mării revine de 3—4 ori mai scumpă decît pe calea clasică. Dar, menționează revista „L'Usine Nouvelle“, nu este exclus ca ea să capete importanță începînd din ultimul deceniu al acestui secol, cînd — pe măsura extinderii centralelor nucleare — problema aprovizionării cu uraniu poate deveni acută.

Centru de cercetare a... ambalajelor

ANUL TRECUT în Bulgaria a început să funcționeze un modern centru de cercetare și experimentare în domeniul ambalajelor, creat prin cooperare în cadrul Programului de dezvoltare al O.N.U. Încă în cursul edificării acestui centru au fost puse la punct ambalaje noi, a căror introducere în circuitul economiei naționale a R. P. Bulgaria va permite să se economisească anual peste 5 milioane de lei, peste 50 000 mc de lemn și peste 10 000 tone de metal.

Pașii economiei albaneze

ANUL TRECUT industria albaneză a livrat în patru zile echivalentul întregii producții industriale din 1938, iar în ceea ce privește producția de energie electrică — în numai două zile, relatează revista „L'Albanie Nouvelle“. Industria contribuie cu 56 % la produsul social global al țării, față de 7 % în 1938. Ea a furnizat în 1974 de 219 ori mai mult cărbune, de 87 ori mai mult crom și de 20 de ori mai mult petrol decît în 1938.

Colectivizarea agriculturii a permis realizarea unor progrese însemnate și în acest sector. Astfel, de pildă, suprafața arabilă s-a extins de 2,2 ori, iar în cadrul ei terenurile irigabile au ajuns să reprezinte 56 % (față de 10,5 % în 1938). Cît privește producția agricolă globală, aceasta a sporit de 3,5 ori, față de o creștere de 2,2 ori a populației țării.

O treime din alimentele lumii

APROAPE o treime din producția mondială de plante alimentare este distrusă de dăunători, arată Centrul britanic de cercetări asupra dăunătorilor, chemînd la combaterea lor. Din aceste pierderi 10% se produc pe cîmp, iar restul în depozite sau acolo unde alimentele sînt distribuite. O reducere, chiar și neînsemnată, a acestor pierderi ar fi la fel de utilă ca și defrișarea de noi terenuri pentru culturi sau găsirea de noi metode de cultivare a plantelor, cu avantajul însă că ar fi mult mai puțin costisitoare.

Micșorarea decalajelor

ÎN ULTIMELE două decenii evoluția economiei principalelor țări capitaliste a înregistrat sensibile diferențieri de ritm, mai ales în raport cu S.U.A. Ca urmare, distanța care despărțea aceste țări de nivelul atins de Statele Unite s-a redus considerabil, în special în cazul Japoniei și R.F.G. Totodată, ca nivel al produsului național pe locuitor aceleași țări au depășit Anglia.

(S.U.A. = 100)

	1953	1973
Țări capitaliste dezv.	38,7	64,4
Suedia	47,0	91,6
Canada	72,6	87,4
R.F.G.	29,4	75,3
Franța	41,4	70,1
Japonia	9,4	55,5
Anglia	39,1	46,2
Italia	16,9	41,1

Sursa : „M.E.M.O.“, nr. 1/1975

curier

● Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri ●

G. A. T. T.

Raluca Brăileanu, București — Acordul general pentru tarife și comerț (G.A.T.T. — în versiunea engleză prescurtată) este un tratat multilateral, interguvernamental cu privire la tarife vamale și alte probleme de comerț internațional, încheiat la 30 octombrie 1947 la Geneva de către 23 de state semnatare și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1948. Este, în prezent, cel mai larg cadru instituțional juridic pentru stimularea comerțului internațional, numărul membrilor ajungînd la peste 100. România a participat, sub diferite forme la unele activități ale G.A.T.T. încă din 1957, dar membră cu drepturi depline a devenit în 1971. Printre obiectivele acordului figurează reducerea treptată a taxelor vamale, a restricțiilor cantitative și în general înlăturarea barierelor din comerțul mondial. Principiile care stau la baza activității acestui organism sînt: acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, interzicerea restricțiilor cantitative la import, folosirea consultărilor pentru evitarea prejudicierii membrilor în materie de comerț. Deciziile se adoptă prin consens general sau — cînd acesta nu se realizează — prin vot (fiecare țară are un vot). Pînă în prezent au avut loc șase conferințe tarifare ale G.A.T.T., ultima fiind cunoscută sub denumirea de „runda Kennedy“. Cea de a șaptea — „runda de la Tokio“ — este în curs de desfășurare.

Orașe

Mircea Grigorescu, București — 1) La sfîrșitul anului 1974 populația țării noastre era de 21 142 mii locuitori, cu 225 mii (1,1%) mai mare decît în 1973. Populația ocupată era de 10,1 milioane, reprezentînd circa 48% din populația totală a țării. Ponderea populației ocupate în ramurile neagricole a ajuns la 60% din populația ocupată, față de 50,9% în 1970 și 25,9% în 1950.

2) Dispunem de datele pentru 1973. Numărul cel mai mare de căsătorii la mia de locuitori s-a înregistrat în București (12,3), media pe țară fiind 8,2.

3) La 1 iulie 1973 Bucureștiul număra 1 528 562 locuitori (fără comunele suburbane), adică circa 19% din populația țării. Pe următoarele locuri se situau Cluj-Napoca cu 212 690, Timișoara cu 204 687 și Iași cu 202 052 locuitori (fără comunele suburbane), urmate de Brașov, Galați și Craiova. Față de 21,4% la recensămîntul din 29 decembrie 1930, la 1 iulie 1973 populația urbană reprezenta 42,1% din totalul populației țării.

4) Densitatea populației țării noastre a crescut de la 60,1 locuitori/kmp în 1930, la 87,7 la 1 iulie 1973. În București densitatea populației era de 2 715,1 locuitori/kmp. Județul cel mai dens populat este Prahova (165,7).

„Mecanism corector“

Ing. **Bucur Voican**, București — „Mecanismul corector“, la care vă referiți a fost adoptat de C.E.E. pentru a veni în întîmpinarea nemulțumirilor Marii Britanii care consideră că este prea mare contribuția sa financiară la bugetul Pieței Comune. Prin această inițiativă se creează posibilitatea „corectării eventualelor situații inacceptabile pentru un stat membru“. Comisia C.E.E. va putea propune, astfel, rambursarea anumitor sume statelor membre asupra cărora s-a convenit, potrivit anumitor criterii, că ar fi vărsat prea mult la bugetul Pieței Comune. „Participarea unui stat membru va fi considerată ca excesivă dacă procentajul contribuției sale la bugetul comunitar va fi cu 10 pînă la 20% superior coteipărți a statului respectiv în ansamblul produsului intern brut al C.E.E. Marea Britanie argumenta că pînă în 1980 contribuția sa la bugetul comunitar va fi de 24%, în timp ce cota parte la produsul interior brut nu va reprezenta decît 14%.

Anti-trust

Marin Negoescu, Ploiești — Prima lege antitrust a fost adoptată de Congresul S.U.A. la 2 iulie 1890, fiind cunoscută sub denumirea de „Sherman Act“. Ulterior și alte țări au adoptat asemenea legi. În principiu ele urmăresc interzicerea încheierii unor înțelegeri monopoliste care duc la restrîngerea liberei concurențe și monopolizarea pieței. În realitate, după cum puteți constata frecvent din relatările presei, aceste legi sînt eludate prin diferite mijloace de marile monopoluri, centralizarea capitalului monopolist continuînd fără întrerupere — proces atestat de falimentul sau „înghițirea“ a numeroase firme de proporții mici sau medii, ce nu pot face față concurenței marilor trusturi.

Gestiunea datoriei publice

Gh. Chițimia, Brașov — Gestiunea datoriei publice constituie un instrument destul de des utilizat de autoritățile monetare din principalele țări capitaliste în vederea reglementării lichidității pieței monetare.

Tipul datoriei pe care ministerul de finanțe al unei țări o contractează pentru a acoperi deficitul bugetar, modul în care această datorie este rambursată prezintă o importanță deosebită pentru determinarea nivelului și structurii dobînzilor, precum și pentru reglementarea lichidității sistemului bancar în ansamblul său.

În situația în care ministerul de finanțe trebuie să acopere un deficit bugetar, el poate recurge la fondurile institutului de emisiune sau ale altor instituții speciale — cum ar fi casele poștale, instituțiile de asistență socială și de asigurări etc. sau poate plasa pe piață titluri de stat pe termen scurt sau pe termen lung.

Finanțarea deficitului bugetar prin recurgerea la fondurile institutului de emisiune sau ale diverselor instituții speciale determină o creștere a lichidității existente pe piață și imprimă o tendință de scădere dobînzilor. În situația inversă, în care ministerul de finanțe folosește excedentul bugetar în vederea rambursării datoriei contractate anterior, vom asista la o tendință de creștere a dobînzilor. Desigur, influența modului în care ministerul de finanțe dintr-o țară capitalistă „administrează“ datoria publică asupra lichidității pieței și a structurii și nivelului dobînzilor, este foarte complexă și ar necesita o explicație mai amplă decît o permite spațiul limitat de care dispunem aici.

T. G.

Metrou

Dan Dumitriu, București — Ca mijloc de transport rapid în marile aglomerări urbane, metroul este cunoscut încă din secolul trecut. Cel mai vechi din lume — și intrat în actualitate la începutul acestei luni printr-un accident care a costat viața a 41 de persoane — este metroul londonez, inaugurat în 1863 printr-o linie subterană de 6,4 km. Utilizînd inițial tracțiunea cu aburi, metroul londonez a devenit în 1890 prima cale ferată subterană electrificată. Astăzi rețeaua liniilor sale numără 405 km, din care 144 km în subteran. Adîncimea medie a tunelelor este de 21 m, iar cea maximă de 66 m.

Una din cele mai vechi linii de metro din lume funcționează în capitala Ungariei (din 1896). În urmă cu cîțiva ani la Budapesta s-a inaugurat o nouă linie de metrou, modernă, care trece pe sub Dunăre.

La Paris prima linie de metrou a fost inaugurată în 1900, cu vagoane de lemn. În 1956 a fost pus în circulație primul metro pe pneuri, ceea ce a permis mărirea vitezei prin scurtarea duratei de pornire și oprire, sporirea confortului și reducerea zgomotului. Viteza comercială a metroului clasic este de circa 25 km/oră, iar distanța medie între stații 521 m. La începutul deceniului trecut, metroul parizian avea 344 puncte de oprire, dintre care 122 permiteau corespondența între diferite linii.

De cîțiva ani la Paris se extinde o linie de metrou expres (RER), foarte modernă. O rețea similară, complet automatizată, există în S.U.A., la San Francisco. New York-ul a fost unul din primele orașe din lume dotate cu un metrou aerian (1885). Rețeaua subterană a fost construită începînd din 1904. Pe liniile sale expres viteza comercială este de 37 km/h. Metroul new-yorkez funcționează zi și noapte. Alte orașe din S.U.A. care posedă linii de metro sînt Chicago, Boston, Clevelend și Philadelphia.

La Berlin metroul a fost inaugurat în 1904, iar la Madrid în 1919. Renumit pentru decorul fastuos al interioarelor stațiilor sale, metroul din Moscova a fost inaugurat în 1935, rețeaua fiind de atunci mult extinsă. În U.R.S.S. mai există metrouri la Kiev, Leningrad și în alte orașe.

În Europa metrouri subterane există de asemenea la Stockholm, Atena, Barcelona, Glasgow, Hamburg, Frankfurt pe Main, München, Istanbul, Lisabona, Viena, Oslo, Roma, Milano. În emisfera vestică, există metrouri și la Buenos Aires, Rio de Janeiro, Montevideo, Sao Paulo, Caracas, iar în Japonia la Tokio. Metrouri există sau sînt în construcție ori în fază de proiect în multe alte orașe ale lumii.

Clauza aur

Gelu Piliuță, București — Privind clauza aur și motivele pentru care ea nu mai este inserată în contracte, ca și privind clauza valută și cauzele pentru care ea nu mai produce efectul stabilizator din trecut, vă rugăm să consultați „Revista economică“ nr. 11/1975, pag. 29 (articolul „Instabilitate monetară în Occident“).

Cheltuieli militare

Mircea Căprărescu, Bușteni — 1) Totalul mondial al cheltuielilor militare se ridică în prezent la uriașa sumă de circa 270 miliarde dolari anual, care, folosită în scopul dezvoltării, ar putea da acestui proces un puternic impuls. Repartiția lor geografică este foarte inegală, majoritatea lor fiind efectuate de un număr redus de țări.

Automobile

George Hagiescu, Pitești — 1) Japonia este unul din cei mai mari exportatori mondiali de automobile. În 1974 ea a exportat 1 727 396 de automobile (circa 40% din producție), în valoare de 6,22 miliarde dolari, reprezentînd 11,2% din totalul exporturilor sale. Între firmele exportatoare, pe primul loc a trecut în 1974 „Nissan Motor Co.“, urmată de „Toyota“, „Toyo Kogyo“, „Mitsubishi Motors“, „Honda“ și „Isuzu“. 2) Deși în condițiile actualei crize economice vînzările de automobile au cunoscut o scădere abruptă, marile firme constructoare occidentale continuă să anunțe noi majorări de prețuri, pe care le explică prin majorarea costurilor, inclusiv datorită reducerii vînzărilor. Astfel, începînd de la 3 martie a.c., automobilele „Fiat“ au fost scumpite în Italia în medie cu 8—10%. Este a cincea majorare de prețuri în decurs de un an anunțată de firma din Torino.

curier

Tehnician principal

NICOLAE PARASCHIV, Galați — Poate fi încadrat ca tehnician principal numai un absolvent al liceului de specialitate cu profil tehnic, al școlii de maiștri sau de specializare postliceală cu profil tehnic, care are o vechime de cel puțin 5 ani în funcții tehnice. De asemenea, pot fi încadrați în această funcție și tehnicienii care, fiind muncitori cu înaltă calificare, absolvenți ai școlilor profesionale, au o vechime de 8 ani ca muncitori calificați, precum și cu cel puțin 5 ani în funcții tehnice. În sfîrșit, pot fi încadrați ca tehnicieni principali și muncitorii încadrați în categoria cea mai mare de calificare din rețeaua ramurii din care fac parte care au vechimea minimă în meserie prevăzută la categoria cea mai mare de calificare. Tehnicienii cu cel puțin 5 ani vechime în funcții tehnice, absolvenți ai liceelor de cultură generală pot fi încadrați ca tehnicieni principali numai dacă au absolvit și cursul de specializare cu profil tehnic și au o vechime de cel puțin 5 ani în funcții tehnice.

Cursurile pentru calificarea muncitorilor.

MARIA DICU, Iași — Cursurile de calificare a muncitorilor se organizează, în unul sau două cicluri în funcție de complexitatea meseriei în care se pregătesc. Cursurile de calificare din ciclul I (gradul I) asigură cunoștințele teoretice și practice necesare executării lucrărilor prevăzute în indicatoarele tarifare de calificare, în timp ce cursurile de calificare din ciclul II (de gradul II) asigură însușirea cunoștințelor teoretice și practice necesare executării lucrărilor complexe pentru care se prevede expres necesitatea absolvirii unor cursuri de gradul II.

Retribuire

ION ENE, Craiova — Stimularea materială a responsabililor de unități de prestări servicii se realizează prin acordarea unei cote de pînă la 20 la sută calculată asupra cîștigului realizat de toți lucrătorii din unitatea condusă, fără a se putea depăși 25 la sută din retribuția tarifară proprie. Această sumă se adaugă la retribuția cuvenită pentru realizările proprii, întrucît lucrătorii care îndeplinesc funcția de responsabil de unitate sînt obligați să presteze, în același timp, și o activitate concretă, similară lucrătorilor din unitatea respectivă.

Precizarea grupelor de ramuri

VASILE STATE, București — Stabilirea grupelor de ramuri în funcție de care se retribuie personalul, în care se încadrează unitățile mari, complexe sau cu nivel tehnic deosebit din ramurile ale căror activități sînt cuprinse în mai multe grupe, se face de ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu acordul Ministerului Muncii.

Încadrarea

GH. IONESCU, Reșița — Retribuția tarifară a personalului de conducere și de execuție din aparatul funcțional al unităților teritoriale de statistică se face luîndu-se în considerare retribuțiile tarifare prevăzute în grupa V de ramuri. Prin excepție, pentru funcțiile de tehnicieni din cadrul acestor unități, s-au prevăzut retribuțiile corespunzătoare grupei a IV-a a ramurii.

Vechime neîntreruptă

DOINA COPĂCEANU, Iași — Legea nr. 1/1970 instituie o prezumție legală în favoarea persoanei încadrate în muncă, atunci cînd cere încetarea activității, avînd un copil în vîrstă de pînă la 7 ani. În asemenea situații se consideră că, încetarea activității a fost determinată de nevoia de a asigura îngrijirea copilului.

Dacă puteți dovedi că, atunci cînd ați cerut transferul, motivul care v-a determinat să faceți o asemenea cerere era legat de creșterea copilului în vîrstă — la timpul respectiv — de un an, vi se poate recunoaște îndeplinirea condițiilor cerute de legea susmenționată pentru a avea vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate.

Asemenea dovadă se poate face fie cu cererea de transfer, însăși fie cu acte din care să rezulte necesitatea mutării de la Hîrlău la Iași, în vederea creării condițiilor de îngrijire a copilului.

ÎN ATENȚIA DEȚINĂTORILOR DE AUTOVEHICULE

(persoane fizice și juridice)

Administrația Asigurărilor de Stat — ADAS —

reamintește tuturor deținătorilor de autovehicule că:

LUNI
31
MARTIE

MARTIE						
L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

este ultimul termen de plată a primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto pe anul în curs. După această dată, se plătesc majorări de întîrziere. Nu amînați însă plata pînă în ultima zi!

Indiferent de tipul autovehiculului — cu excepția motociclurilor — se plătește o primă anuală de asigurare de 175 lei de către organizațiile socialiste și de 350 lei de către cetățeni și alte categorii de asigurați, iar pentru motocicluri — 40 lei, respectiv 80 lei.

(8803)

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice
Nr. 12 din 21 martie 1975.

Sumarul nr. 12 din 21 III 1975

– Reînvestire cu încrederea unanimă a națiunii (**Stere Gioga**). 1
– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Forța propulsoare a inițiativei economice în socialism (conf. univ. dr. **Ileana Stănescu**) 3
ECONOMIE NAȚIONALĂ
– Impactul economic al valorificării materiilor prime naturale și sintetice (I) (**M. Florescu**) 6
– Cincinalul, înainte de termen ! Consumuri cît mai reduse de combustibili și energie pe unitatea de produs (**V. Boescu, L. Țintea**) 9
– Balanțe certe – garanții în extinderea contractării pe termen lung (**C. Suciu**) 11
CONDUCERE – ORGANIZARE
– Puncte de vedere : Organizatorul – o profesiune în curs de maturizare (**Ovidiu Nicolescu**) 13
– Experiențe în actualitate : Optimizarea transporturilor pe șantiere (**I. B.**) 14
TEORII ● IDEI
– Probleme ale creșterii economice : Funcțiile dinamizatoare ale pîrghiilor financiare (**Cornel Iuga**) 16
– Conceptul de sistem și mecanism economic în teoria economică marxist-leninistă (**prof. univ. dr. Mihai Părăluță**) 18
– Școli ● curente ● economiști : Scepticismul unei medicații antiinflaționiste (**dr. Constantin Bichi**) 20
ECONOMIE MONDIALĂ
– Investițiile și criza economică din Occident (**Mugur Isărescu, Gheorghe Nistor**) 23
– Tendințe ● conjuncturi 25
– Dosar „R.E." : Comerțul cu produse ale industriei constructoare de mașini (**Dinu Dragomirescu**) 26
– Piața monetară internațională 29
– Mondorama 30
– Curier 31–32

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. **Ion Popa**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 60
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

INTREPRINDEREA DE LIANŢI – BRAŞOV

PRODUCE ŞI LIVREAZĂ PE BAZĂ DE COMANDĂ FERMĂ ŞI CONTRACT

BAZALT

topit şi recristalizat,
produs puternic
anticorosiv

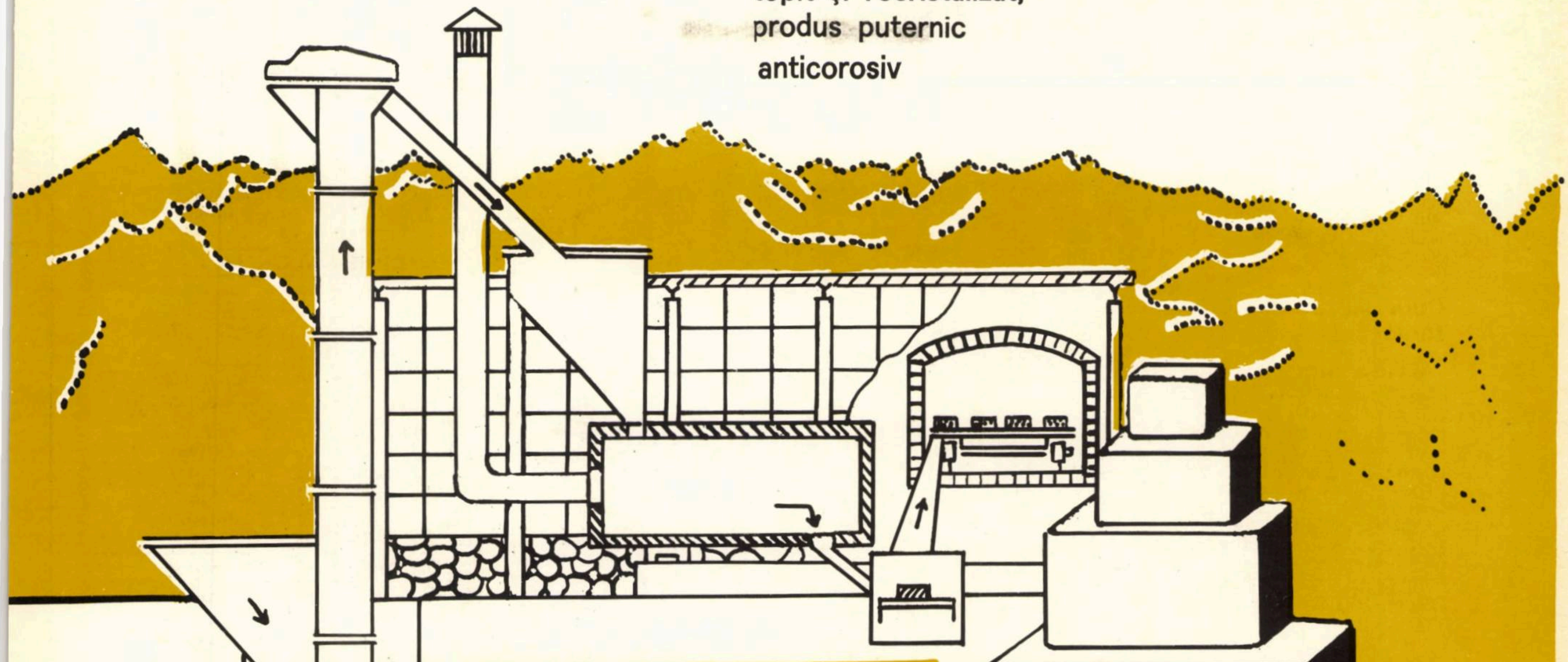

Pentru lucrări în condiţii speciale, întreprinderea livrează chituri de înzidire cu proprietăţi similare celor ale bazaltului, la cererea beneficiarului.

DIMENSIUNI ÎN PRODUCŢIE CURENTĂ:

- 250×250×30
- 250×250×40
- 250×250×65
- 250×125×30
- 250×125×40
- 250×125×65

INDUSTRIA MATERIALE DE CONSTRUCŢII:

- Plăci de uzură pentru căptuşirea jgheaburilor de scurgere a materialelor
- Căptuşirea separatoarelor

CARACTERISTICI FIZICO-CHIMICE

- ● Rezistenţă la uzură — max. 0,59/cm^2
- ● Stabilitate la NaoH 2n — min. 99,5%
- ● Rezistenţă la şoc termic la 100°C, min. 4 cicluri
- ● Temperatură maximă de utilizare 200°C

INDUSTRIA CHIMICĂ:

Căptuşirea rezervoarelor, reactoarelor, canalelor, coşurilor

Acoperirea pardoselilor în medii acide la diferite temperaturi

INDUSTRIA METALURGICĂ

Căptuşirea cicloanelor în fabricile de alumină Căptuşirea jgheaburilor de scurgere la ţunderele laminoarelor

ASIGURĂ ASISTENŢĂ TEHNICĂ PENTRU INIŢIEREA PREPARĂRII CHITURILOR ŞI LA MONTAJ

INTREPRINDEREA DE LIANŢI – BRAŞOV, TEL. 32 480

Str. Carpaţilor nr. 24

I.I.S. „11 IUNIE"

GALAŢI

str. Calea Prutului nr. 50 A

Telefon: 15 221-15 222-15 223 Telex: 015 240

1975 APR 08

OFERĂ O GAMĂ VARIATĂ DE PRODUSE:

- Accesorii metalice pentru industria de marochinărie, incălţăminte şi galanterie
- Ambalaje metalice litografiate, articole de menaj, găleţi zincate
- Mobilier industrial şi tehnologic
- Paturi pentru adulţi şi copii, tîmplărie metalică
- Unelte de grădinărie (lopeţi, greble, cazmale)

Pentru informarea dv. solicitaţi cataloagele de produse ale întreprinderii.

Lei 5

D 646

R M6

13 28 • III 1975

revista economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

valorificarea superioară a materiilor prime

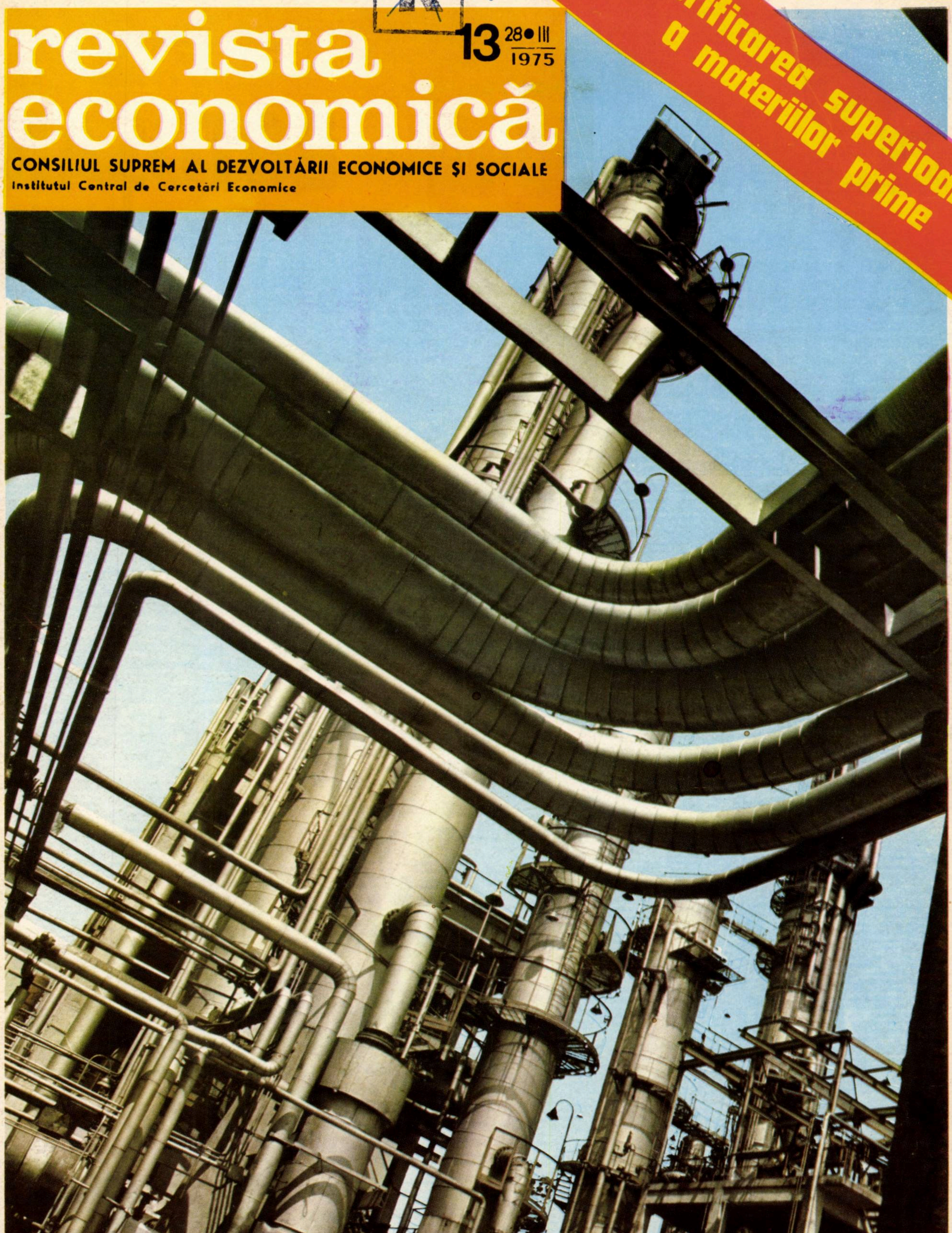

Judeţele ţării pe traiectoria progresului

BOTOŞANI

JUDEŢ cu un bogat trecut istoric şi cultural, locul în care s-a aprins flacăra răscoalei ţărăneşti din 1907, Botoşaniul cunoaşte în anii socialismului transformări înnoitoare, creşterea şi diversificarea activităţilor economice şi, odată cu aceasta, schimbări esenţiale în condiţiile de viaţă ale oamenilor.

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE INDUSTRIALE

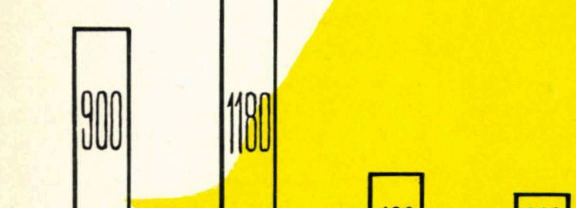

Cunoscut multă vreme ca un judeţ în care agricultura precumpănea în proporţii covîrşitoare, Botoşaniul a fost lansat în zilele noastre pe orbita dezvoltării industriale, singura în stare să asigure folosirea raţională a resurselor naturale şi de forţă de muncă locale, să determine un progres economico-social rapid.

Pentru Botoşani, politica partidului de industrializare, de repartizare teritorială raţională a forţelor de producţie, de dezvoltare multilaterală, sub aspect economic şi social, a tuturor judeţelor ţării, a dat primele roade încă în 1949, cînd au intrat în funcţiune primele mari unităţi industriale: Întreprinderea textilă „Moldova" şi Întreprinderea de confecţii din Botoşani; a urmat apoi construirea unor alte obiective, între care Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr din Bucecea, Întreprinderea de confecţii din Dorohoi, Întreprinderea minieră Miorcani, Întreprinderea de utilaje şi piese de schimb Botoşani, Întreprinderea de corpuri de iluminat Dorohoi, o unitate producătoare de maşini-unelte necesare agriculturii, Întreprinderea „Electrocontact"—Botoşani.

Dacă analizăm dinamica producţiei industriale, vom observa că aceasta s-a accelerat în ultimii ani, depăşind ritmul mediu realizat pe ţară. În anul 1973 volumul producţiei industriale era de peste 9 ori mai mare faţă de 1938, de 4 ori mai mare faţă de 1960, şi cu 50% mai mare faţă de 1970; în anii acestui cincinal producţia creşte de aproape 2,3 ori. Dintre ramurile industriale, cel mai înalt ritm de creştere l-au înregistrat construcţia de maşini, materialele de construcţii, sticlă, porţelan şi faianţă, textilă, alimentară. În aceste condiţii s-au produs şi unele modificări în structura producţiei industriale a judeţului, în sensul creşterii ponderii industriei constructoare de maşini.

În economia Botoşaniului agricultura continuă să deţină încă locul principal, aici realizîndu-se mai mult de jumătate din produsul global al judeţului. Producţia agricolă este în continuă creştere, ca urmare a înzestrării tehnice superioare, a aplicării unor măsuri agrotehnice înaintate. Numărul tractoarelor era în 1973 de peste 3 300, în timp ce în 1938 pe teritoriul judeţului existau numai 100. A sporit, totodată, de peste 2,1 ori în 1973 faţă de 1965, volumul îngrăşămintelor chimice folosite în agricultură şi s-au extins lucrările de îmbunătăţiri funciare. Rezultatul acestor măsuri este creşterea producţiei medii la ha la grîu, porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi, a producţiei medii anuale pe un animal.

PONDEREA INDUSTRIEI ÎN TOTALUL PRODUCŢIEI INDUSTRIALE ŞI AGRICOLE

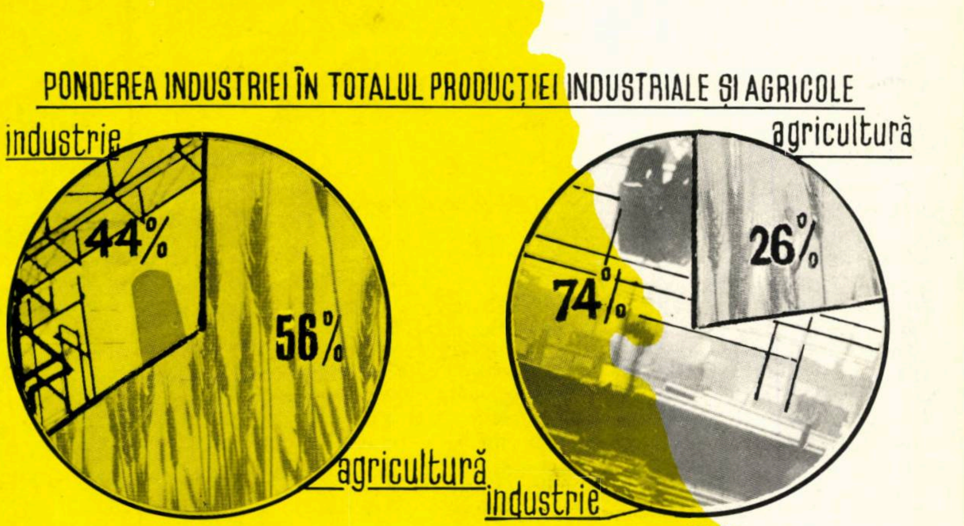

Transformările din viaţa economică s-au răsfrînt în mod firesc şi pe planul condiţiilor de trai ale oamenilor muncii. În Botoşani, unul din judeţele cu excedent cronic de forţă de muncă, a crescut an de an numărul populaţiei ocupate în industrie, în construcţii şi în alte activităţi neagricole, reducîndu-se simţitor numărul celor care migrau spre alte zone. Odată cu creşterea numărului celor care lucrează în aceste activităţi, au sporit veniturile oamenilor muncii din industrie şi agricultură — retribuţia medie lunară a personalului fiind, pe ansamblul judeţului, cu peste 40% mai mare în 1973 faţă de 1965. În numeroase localităţi din judeţ s-au realizat îmbunătăţiri edilitar-gospodăreşti, au fost construite instituţii de învăţămînt, cultură şi asistenţă socială, s-au dat în funcţiune mii de locuinţe.

Viitorul judeţului Botoşani este proiectat în continuare pe dezvoltarea industriei: producţia acestei ramuri va creşte în cincinalul următor de 3,2 ori, într-un ritm mediu anual de cca. 26%. Aceasta va face posibilă sporirea la cca. 74% a ponderii industriei în totalul producţiei industriale şi agricole faţă de cca. 44% în 1974. În perioada 1976—1980 vor fi create aproape 28 000 noi locuri de muncă, se vor construi 12 000 locuinţe din fondurile şi cu sprijinul statului, mii de locuri în creşe şi grădiniţe, noi săli de clasă. Nivelul de trai se va îmbunătăţi în continuare, în pas cu înflorirea economică a meleagurilor botoşenene.

S. G.

PROCESUL DIALECTIC AL DEZVOLTĂRII DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE ÎN ETAPA ACTUALĂ

DIN PERSPECTIVA istoricelor documente ale celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, procesul dezvoltării democrației socialiste în actuala etapă pe care o parcurge țara noastră își dezvăluie cu pregnanță amplele sale dimensiuni și semnificații. Pornind de la analiza cuprinzătoare și profundă a dialecticii noii orînduiri, de la generalizarea experienței proprii și a celei acumulate pe plan internațional Congresul integrează — într-o concepție unitară, de largă perspectivă — democrația socialistă ca o componentă indisolubilă, de maximă însemnătate a operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării spre comunism. „**Sîntem convinși** — arăta la Congresul al XI-lea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **că numai asigurînd realizarea democrației socialiste reale putem înfăptui cu succes Programul partidului, politica sa internă și externă. Pornim neabătut de la principiul marxist-leninist că dezvoltarea democrației socialiste, făurirea conștientă de către popor a propriei sale istorii constituie o necesitate obiectivă a edificării noii orînduiri. Numai împreună cu întregul popor vom asigura victoria societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pămîntul României**"[1]). În același sens, formulînd principiile de bază ale societății socialiste multilateral dezvoltate ca etapă superioară în evoluția societății spre comunism, Programul adoptat de Congresul al XI-lea subliniază că „**dezvoltarea democrației socialiste este un factor esențial și o necesitate obiectivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate**".[2])

Procesul dialectic al afirmării democrației socialiste în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre oferă cercetării un cîmp larg de investigare și generalizare. Între multiplele probleme ce se impun atenției în lumina experienței acumulate și a orientărilor date de cel de-al XI-lea Congres al partidului menționăm pe cele care privesc locul și rolul democrației socialiste în procesul general al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism ; direcțiile de dezvoltare a democrației socialiste, logica sa „internă", componentele, cadrul ei instituțional, valorile pe care le promovează, sfera ei de acțiune ; relația dintre dezvoltarea democrației socialiste și afirmarea personalității ; extensiunea pe care o capătă problematica democrației în activitatea pe plan internațional a partidului și statului nostru ș. a. m. d.

Asupra unora dintre aceste probleme vom încerca să ne oprim în cele ce urmează.

Dezvoltarea democrației socialiste — cerință obiectivă a edificării noii orînduiri

ÎNSEMNĂTATEA relației dintre socialism și democrație a fost subliniată în repetate rînduri de fondatorii comunismului științific. „**Socialismul** — scria V.I. Lenin — **nu este posibil fără democrație sub două aspecte : proletariatul nu poate săvîrși revoluția socialistă dacă nu se pregătește în vederea ei luptînd pentru democrație ; socialismul victorios nu-și poate consolida victoria și nu poate duce omenirea spre dispariția treptată a statului fără a înfăptui o democrație deplină**".[3]) Meritul partidului nostru constă în faptul că el examinează această relație în lumina realităților contemporane, cînd există o experiență variată și considerabil diversificată în edificarea și organizarea noii orînduiri, cînd pe plan mondial se desfășoară pe un front tot mai larg revoluția științifică și tehnică și se înregistrează mutații importante în favoarea socialismului, în condițiile în care teoria și practica democrației au fost și continuă să fie confruntate cu numeroase probleme noi. E necesară în aceste împrejurări o acțiune perspicace de analiză a noilor fenomene ; de soluționare în mod creator, în spiritul concepției revoluționare a materialismului dialectic și istoric, a problemelor ce se ridică, de elaborare a formelor și modalităților celor mai adecvate condițiilor concrete. Este tocmai ceea ce întreprinde prin demersul său Partidul Comunist Român. Cu maturitate și cutezanță revoluționară Congresul al XI-lea cristalizează în problemele democrației numeroase aprecieri și concluzii care răspund nu numai exigențelor și cerințelor propriei noastre dezvoltări, dar și unor comandamente mai largi ale teoriei și practicii revoluționare contemporane.

Astfel, Programul partidului dă un răspuns limpede, profund argumentat, interpretărilor ce tind să estompeze esența, trăsăturile proprii și superioritatea democrației socialiste față de democrația burgheză. **Superioritatea incontestabilă a democrației socialiste față de cea burgheză,** se arată în Program, **ține nu de aspectele formale, ci de însăși esența relațiilor ce caracterizează cele două tipuri calitativ deosebite de orînduiri.** Existența claselor sociale cu poziții și interese opuse și antagoniste, a inegalităților economice, sociale și naționale face cu neputință în condițiile capitalismului realizarea unei democrații reale, în înțelesul deplin al cuvîntului, pentru cei ce muncesc.

Ca urmare, **condiția indispensabilă a unei democrații reale o constituie lichidarea inegalităților economice și sociale de clasă, înlăturarea exploatatorilor, cucerirea puterii de către cei ce muncesc, instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, realizarea repartiției după principiul socialist.** Numai pe această bază se creează condițiile necesare pentru ca oamenii muncii să poată beneficia cu adevărat de roadele muncii lor, de cuceririle progresului și civilizației, să se bucure de drepturi și libertăți garantate material, să se manifeste liber, să-și poată valorifica neîngrădit capacitățile creatoare în interesul lor și al societății. Superioritatea de esență a democrației socialiste rezidă astfel în faptul că oamenii muncii — organizați și conduși de forțe revoluționare proprii — dețin puterea politică, sînt proprietari — de tip socialist — ai mijloacelor de producție și bogățiilor țării, își făuresc, în mod conștient, sub conducerea partidului lor, viitorul socialist și comunist, în concordanță cu interesele și năzuințele lor vitale.

Reliefînd că, în ultimă instanță, **socialismul și democrația sînt de nedespărțit,** concepția partidului nostru insistă asupra caracterului **procesual, dinamic** al acestei relații. Ea dezvăluie faptul că atît socialismul, ca orînduire, cît și democrația socialistă nu sînt entități statice, cu existențe paralele, ci realități în continuă mișcare și devenire care se întrepătrund și se intercondiționează. Experiența istorică atestă că socialismul — ca sistem complex de structuri și relații sociale calitativ diferite de cele ale orînduirilor anterioare — nu se poate constitui dintr-o dată în plinătatea valorilor și funcționalității sale specifice. E necesară o operă vastă, de durată, multilaterală de dezvoltare și perfecționare pe temelii noi a tuturor laturilor, a celor mai adînci resorturi ale vieții sociale. Modalitatea esențială de stimulare și impulsionare a creației istorice a poporului în realizarea idealului comunist, democrația socialistă — necesitate obiectivă în edificarea noii orînduiri — nu este nici ea un dat automat al istoriei. Expresie a comunității intereselor fundamentale, a relațiilor de alianță și strînsă colaborare dintre clasele și grupurile sociale existente, a unității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, democrația socialistă se afirmă și se dezvoltă — ca un ansamblu complex de valori profund umane, de instituții, reglementări și modalități proprii de funcționare a noii orînduiri — ca rezultat al **acțiunii conștiente** a partidului, e opera de creație a forțelor înaintate ale societății ; ea poartă amprenta maturității tradițiilor și experienței politice a clasei muncitoare și celorlalte categorii de oameni ai muncii.

Direcții de dezvoltare a democrației socialiste în actuala etapă

ÎN INDISOLUBILĂ legătură cu cerințele dezvoltării societății, democrația socialistă cunoaște — trebuie să cunoască — ea însăși, **un proces de continuă devenire și adîncire, de îmbogățire a conținutului ei de valori, de extindere a sferei** de aplicare **de inovare și perfecționare a formelor și metodelor de conducere, a modalităților de participare a maselor la soluționarea problemelor pe care le ridică mersul înainte al societății.**

Expresia cea mai puternică a demersului spre dezvoltarea vieții democratice a societății noastre o constituie, **indiscutabil, spiritul profund democratic care stă la baza funcționării și activității Partidului Comunist Român.** Concretizare a principiului centralismului democratic, întreaga viață internă a partidului, metodele și stilul său de muncă, consecvența cu care stimulează inițiativa membrilor săi, constituie o strălucită prefigurare a adîncirii democratismului în întreaga complexitate de organisme și modalități de funcționare ale organismului nostru social.

---

[1]) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1974, pag. 81

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism Editura politică, 1975, p. 130.

[3]) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 30, Editura politică, București 1964, p. 130.

Frontul larg pe care îl angajează demersul partidului pentru dezvoltarea democrației socialiste reprezintă o importantă contribuție la îmbogățirea teoriei și practicii, a strategiei și tacticii de edificare a noii orînduiri. Acest demers dezvăluie valențe noi care îmbogățesc conținutul și sfera de cuprindere a conceptului de democrație socialistă. Ca o replică la punctele de vedere ce consideră că problematica democrației socialiste este epuizată **de deținerea puterii** – politice și economice – de către cei ce muncesc, în teoria și practica partidului nostru, mai ales după Congresul al IX-lea, s-a acordat o atenție deosebită **făuririi și perfecționării cadrului** adecvat funcționării democratice a societății, **instituționalizării** unor forme și modalități menite să asigure participarea reală și eficientă a oamenilor muncii la conducerea vieții sociale. Un accent deosebit s-a pus și se pune pe **perfecționarea întregului ansamblu de relații sociale, interumane,** pe **promovarea valorilor** profund umaniste, proprii noii orînduiri, ca cele ale eticii și echității socialiste, ale demnității umane, libertății și responsabilității sociale. Principiile proprii democrației socialiste, promovate cu fermitate în viata și munca partidului, au cunoscut și cunosc o continuă extensiune în activitatea de stat, în viața și munca organizațiilor de masă și obștești, în domeniul activității economice și sociale, în viața spirituală a societății. Sub conducerea partidului democratia socialistă se afirmă tot mai puternic ca un principiu organizatoric și funcțional esențial al întregului nostru sistem social.

Lărgirea și perfecționarea formelor de participare și a controlului maselor în domeniul activității economico-sociale

ÎN LUMINA experienței parcurse și a direcțiilor de viitor stabilite de Programul partidului o semnificație deosebită capătă accentul ce se pune în actuala etapă pe dezvoltarea democratiei în **sfera hotărîtoare** a vieții sociale, cea a făuririi bunurilor materiale și spirituale. Dezvoltarea democrației **economice, muncitorești,** crearea cadrului necesar pentru **participarea directă** a oamenilor muncii la actul decizional în sfera hotărîtoare a vieții economico-sociale reprezintă o trăsătură extrem de importantă a dialecticii procesului de adîncire a democrației noastre socialiste.

Proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție se constituie și se dezvoltă ca o imensă coproprietate care implică obligația de a fi utilizată în interesul întregii colectivități, al societății. În dubla lor calitate de producători și proprietari, oamenii muncii poartă răspunderea în fața societății pentru felul cum sînt utilizate fondurile materiale și financiare încredințate. Ei au îndatorirea de a se preocupa permanent de bunul mers al unităților în care lucrează. Prin însăși natura sa, proprietatea socialistă implică integrarea organică a celor ce muncesc în activitatea de organizare și conducere, participarea lor la luarea și aplicarea deciziilor, exercitarea unui control sistematic și exigent asupra modului cum sînt duse la îndeplinire sarcinile de partid și de stat. Dimensiune esențială a democrației socialiste, participarea maselor la întreaga activitate de organizare și conducere a producției e menită să pună în valoare pe scară tot mai largă inițiativa, spiritul gospodăresc, să impulsioneze energiile și capacitățile de creație ale celor ce muncesc. Această latură capătă o însemnătate capitală în formarea și dezvoltarea de responsabilități noi, socialiste și comuniste, față de întreg ansamblul de probleme ce se referă la bunul mers al vieții economice și sociale, în dezvoltarea grijii tuturor cetățenilor pentru perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale, pentru eficacitatea cît mai înaltă a întregii activități.

Acestei orientări cu profunde semnificații îi răspund formele si modalitățile variate create în ultimii ani. În rîndul acestora un loc însemnat ocupă **instituționalizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, respectiv cele ale membrilor cooperatori,** forma prin care cei ce muncesc participă nemijlocit la conducerea activității economico-sociale, la dezbaterea planurilor de dezvoltare economico-socială, la discutarea și soluționarea problemelor ce se referă la îndeplinirea acestor planuri, la exercitarea controlului asupra întregii activități. Adunările generale ale oamenilor muncii oferă un cadru adecvat pentru valorificarea inițiativei și înțelepciunii colective în soluționarea problemelor ce privesc accelerarea ritmurilor de dezvoltare, în mobilizarea și valorificarea cît mai deplină și ratională a resurselor materiale și umane. Pe aceeași linie se înscriu **consiliile și comitetele oamenilor muncii** cu rol deliberativ, **consiliile de control muncitoresc, comitetele pe probleme în întreprinderi, comisiile de planificare economică și consiliile pe probleme de export la nivel județean.** Alcătuite din reprezentanți ai oamenilor muncii, ai sindicatelor și organizațiilor de partid și tineret, din cei mai buni specialiști, asemenea organisme variate ca preocupări și profil oferă cadrul pentru participarea eficientă a oamenilor muncii – direct sau prin reprezentanți – la activitatea de conducere, la adoptarea și aplicarea deciziilor.

Semnificații profunde, de ordin principial are, de asemenea, faptul că în tara noastră **a fost institutionalizat** în toate sectoarele principiul conducerii colective, precum și practica ce a fost introdusă ca **hotărîrile și legile mai importante să fie supuse dezbaterii publice** mai înainte ca ele să fie prezentate spre adoptare organelor competente, de partid, sau de stat. **Dialogul larg cu masele cele mai largi,** practicat sistematic de conducerea de partid, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întîlnirile de lucru la fața locului, în județe, întreprinderi, comune, consfătuirile și conferințele pe domenii de activitate (a cercetării științifice, cu activul de partid și de stat, din domeniul agriculturii, finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, cu cadre din învățămîntul superior, cu cei ce activează în domeniul cooperării internaționale și comerțul exterior etc.) se înscriu în practica generală a partidului de a se consulta cu masele, de a dezbate problemele fundamentale ale dezvoltării societății cu **toate** categoriile de oameni ai muncii, cu **întregul popor.**

Aceluiași scop îi sînt subordonate asemenea măsuri ca cele ce privesc crearea unor organisme cu dublă natură, de partid și de stat, între care Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale care, pe o bază larg reprezentativă, să asigure dezbaterea și soluționarea marilor probleme ale evoluției societății noastre în anii următori și în perspectivă.

Noile instituții ale democrației noastre socialiste, ca și ansamblul de principii ce le călăuzesc întăresc rolul conducător al clasei muncitoare în societate, asigură condiții tot mai bune pentru ca întregul popor să participe nemijlocit la conducerea vieții sociale și rezolvarea treburilor obștești. Ele conferă oamenilor muncii posibilități largi de a hotărî direct – în dubla lor calitate de producători și stăpîni ai mijloacelor de productie, ai avuției sociale, – în problemele fundamentale ale conducerii, organizării și repartiției producției, ale gospodăririi întreprinderilor, ale înfăptuirii programului de dezvoltare a societății noastre socialiste. Practica arată că asemenea forme și modalități potențează contribuția maselor în elaborarea și înfăptuirea politicii partidului, fac ca această politică să se bucure de sprijinul unanim al poporului , să fie înfăptuită consecvent.

Democrația socialistă și afirmarea personalității umane

REALITATEA democrației socialiste nu poate fi judecată doar din punctul de vedere al cadrului instituționalizat ; ea ține în mod esențial de asimilarea principiilor, valorilor și formelor democrației de către mase, de transformarea acestora într-un bun al vieții și practicii de fiecare zi. Privind lucrurile din acest punct de vedere este evident că ritmul de afirmare și eficienta democrației, valorificarea cît mai deplină a cadrului de participare instituționalizat se află într-o strînsă relație de intercondiționare cu gradul de pregătire și competență a oamenilor muncii, cu nivelul lor politic și ideologic, cu orizontul de cunoaștere. La rîndul său, prin experiențele și exigențele pe care le implică și prin mecanismul de funcționare, democrația socialistă constituie prin ea însăși un puternic factor de educație, impulsionează și contribuie la afirmarea personalității umane, la promovarea umanismului socialist. Din această perspectivă, întreaga activitate politică, educativă, de formare și întrunire a maselor se constituie ca o coordonată esențială a procesului dialectic de dezvoltare a democrației socialiste. În deplină concordanță cu adevărul că masele, oamenii muncii sînt factorul fundamental al mersului înainte al societății, Programul partidului cere din partea fiecărui comunist, a fiecărui constructor al socialismului să fie un explorator îndrăzneț al noului, să gîndească cutezător, pe baza experienței maselor, să manifeste fermitate în apărarea intereselor supreme ale poporului, să se manifeste ca luptător neînfricat pentru dreptate socială și națională, pentru înfăptuirea aspirațiilor de libertate și independență a tuturor națiunilor, pentru relații noi, democratice, de egalitate și respect între toate popoarele.

Constituind cadrul necesar, adecvat al edificării noii orînduiri, democrația socialistă este, totodată, condiționată în afirmarea sa de nivelul dobîndit al productiei de bunuri materiale si spirituale, de instruirea, experiența și conștiința maselor, de calitatea și eficiența muncii instituțiilor ce-i sînt proprii, de rolul acestora în viața socială. Dezvoltarea ei se realizează în mod egal pentru toate naționalitățile conlocuitoare, în indisolubilă legătură cu dezvoltarea și perfecționarea întregului ansamblu al relațiilor sociale, cu ridicarea economică și socială a tuturor județelor și localitătilor, cu valorificarea cît mai judicioasă a resurselor umane și materiale ale țării. Politica de amplasare a unor noi obiective industriale în județele mai puțin dezvoltate va consolida baza economică pentru manifestarea egalității în drepturi a tuturor cetățenilor țării, va contribui la accelerarea progresului general al României socialiste.

Prefacerile fundamentale și ritmurile înalte de dezvoltare, proprii României socialiste în ansamblu, își găsesc întruchiparea în toate județele și orașele țării. În județele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic ritmul creșterii economice, industriale este aici superior mediei pe țară. Capătă o înfățișare nouă orașele cu tradiție, apar și se dezvoltă noi centre urbane. Se desfășoară un proces larg de îmbunătățiri funciare, irigații, hidroameliorații, de stăvilire a stihinicilor revărsări de rîuri. Se extinde rețeaua așezămintelor de cultură.

Orientînd într-o concepție unitară, cu responsabilitate și demnitate comunistă, efortul pentru dezvoltarea patriei cu preocuparea pentru înflorirea fiecărei localități, creșterea forțelor productive și grija permanentă pentru om, politica partidului înscrie întreaga operă a poporului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism pe traiectoriile cele mai înaintate de progres și civilizație ale lumii contemporane.

prof. dr. Vasile NICHITA
Academia „Ștefan Gheorghiu“

ORSZ. MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

ECONOMIE NATIONALA

Impactul economic al valorificării materiilor prime naturale și sintetice (II)

ROLUL CHIMIEI ÎN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME

REVOLUȚIA științifico-tehnică contemporană cuprinde în sfera ei interacțiunile dintre dezvoltarea științei și tehnologiei cu producția bunurilor materiale, cu consecințe asupra structurii economice și sociale. Așa, de exemplu, în timp ce în trecut unele zăcăminte sărace cu conținut redus de elemente utile erau considerate nerentabile, metodele avansate ale tehnologiei contemporane permit și exploatarea acestor zăcăminte, mai ales astăzi cînd, datorită exploatărilor intensive, zăcămintele bogate în minereuri încep să se epuizeze.

Revoluția tehnologică modernă a realizat schimbări importante în procesele de fabricație a unor produse industriale în scopul cresterii eficienței lor economice. Prin evoluția care s-a realizat în problemele de tehnologie chimică s-a reușit în ultimii ani să se asigure reînnoirea producției într-un timp mult mai scurt ca în trecut.

Problemele majore ce stau azi în fața omenirii în condițiile exploziei demografice și a diminuării treptate a resurselor naturale tradiționale, fac ca această importantă ramură industrială să joace un prim rol în cadrul revoluției științifice și tehnice contemporane.

Rolul industriei chimice în dezvoltarea bazei materiale a societății, ca principală furnizoare de materii prime sintetice de substituire și de înlocuire a unor materii prime naturale, confirmă necesitatea dezvoltării activității de cercetare în domeniul chimiei, de diversificare a acesteia, de punere în valoare a resurselor naturale de materii prime, cum sînt țițeiul și gazele, în mod rațional și eficient.

M. FLORESCU

Prioritate pentru petrochimie

REFERINDU-NE la faptul că România a ales calea unei valorificări intensive și superioare a resurselor sale naturale, avem în vedere în primul rînd rolul preponderent al industriei chimice și posibilitățile acesteia de a prelucra și selecta într-un număr impresionant de componente, care devin materii prime pentru toate ramurile economiei, innobilînd resursele naturale, ridicînd gradul lor de utilitate și valorificare, durata de folosință și finețea produselor, determinînd progresul tehnic în toate ramurile economiei.

Ținînd seama de resursele de materii prime din țara noastră și de sarcinile trasate industriei chimice în documentele de partid privind valorificarea superioară prin chimizare a materiilor prime naturale, planurile cincinale ale industriei chimice au avut în vedere în primul rînd dezvoltarea acelor fabricații menite să asigure o valorificare eficientă a resurselor naturale, concomitent cu satisfacerea necesarului de produse chimice. Astfel, a fost creată și dezvoltată industria petrochimică pe bază de gaz metan și țiței. S-a înregistrat astfel o creștere a gradului de chimizare pentru gaz metan de la 8,3% în 1970 la 16% în 1975, iar pentru fracțiile petroliere lichide și gazoase o creștere de la 5,5% în 1970 la 8,5% în anul 1975.

Pentru perioada 1976—1980, se prevede dezvoltarea în continuare a proceselor bazate pe chimizarea resurselor naturale, astfel încît in 1980 gradul de chimizare să ajungă la 26% pentru gazul metan și 15,3% pentru fracțiile petroliere. Cifrele pot da numai o imagine generală asupra structurii producției, dar ceea ce este la fel de important este nivelul tehnic și noua orientare în domeniul producției de produse chimice.

Paralel cu sporirea cantității de gaz metan chimizat, s-a diversificat gama de produse obținute, a crescut gradul de industrializare și valorificare a acestei materii prime. Întreaga industrie a amoniacului s-a dezvoltat și se va dezvolta și în viitor pe baza cracării gazului metan pentru obținerea hidrogenului necesar fabricării amoniacului, de la care se pornește pentru obținerea îngrășămintelor cu azot (uree, azotat de amoniu, nitrocalcar, sulfat de amoniu etc.), precum și a altor produse cum sînt: rășinile ureoformaldehidice, rășinile melaminice și altele. Din metanol, obținut prin sinteza metanului, se obține aldehidă formică, care stă la baza obținerii unor produse ca: metil metacrilat, acid acetic, rășini fenol formaldehidice, poliformaldehidă și altele. Prin oxosinteză rezultă butanolul și octanolul, produse de bază pentru obținerea majorității plastifianților fabricați azi în țara noastră. Prin piroliză se obține acetilena, care stă la baza unei întregi game de produse valoroase ca: policlorura de vinil, poliacetat de vinil, fibre melana, tricloretilenă. Prin fabricarea acidului cianhidric se obțin masele plastice și rășini sintetice de tipul poliacrilați, copolimeri, precum și o gamă largă de erbicide triazinice. Prin clorurarea metanului se obțin: freonii, necesari industriei de frig și aerosoli, clorură de metil, cloroform și tetraclorură de carbon. Mai recent prin biosinteză fermentativă s-au obținut proteine furajere. Desigur, toată gamă posibilităților de chimizare a metanului nu poate fi epuizată aici. În tabelul nr. 7 se indică gradul de valorificare a metanului, respectiv creșterea valorii produselor față de valoarea gazului metan folosit ca materie primă.

Valorificarea gazului metan

Tabelul nr. 7

	Gradul de valorificare	
Gaz metan combustibil	1	
Acid azotic	6,1	ori
Metanol	6,2	ori
Amoniac	7,6	ori
Îngrășăminte cu azot 100%	13,9	ori
Rășini ureoformaldehidice	23,3	ori
Poliacetat de vinil	27,0	ori

Importanța deosebită a metanului pentru chimizare a determinat ca folosirea lui drept combustibil să devină din ce în ce mai limitată.

Colaborarea strînsă între industria petrolieră și industria chimică a constituit baza științifică și economică pentru completarea și înlocuirea treptată a materiilor prime clasice cu materii prime petroliere. Petrolul și derivatele sale constituie pentru industria chimică o sursă bogată și variată de materii prime, pentru obținerea unor produse noi sau superioare produselor naturale, cu domenii de utilizare practic nelimitate în condiții economice avantajoase.

Posibilitatea chimizării complete a unor produse petroliere, facilitată de revoluția științifico-tehnică ce s-a manifestat în mod deosebit în domeniul acestor tehnologii, a determinat ca pe plan mondial, cît și la noi în țară, petrochimia să cunoască un ritm accentuat de dezvoltare. Prin prelucrarea în cadrul instalațiilor de piroliză a unor produse petroliere, cu o utilizare în prezent limitată, cum sînt fracțiile C_2-C_3 din gazele de sondă și rafinării, de hidrocarburi lichide și benzine, rezultate din rafinării, se asigură azi la noi în țară o largă bază de materii prime pentru marile platforme petrochimice de la Borzești, Ploiești și Pitești.

Valorificarea țițeiului

Tabelul nr. 8

	Gradul de valorificare	
Țiței	1	
Fenol	10	ori
Octanol	12	ori
Butadienă	16	ori
Anhidridă maleică	16,5	ori
Dimetiltereftalat	17,6	ori
Acrilonitril	18,0	ori
Polietilenă	15—20	ori
Cauciuc CAROM	18—25	ori
Policlorură de vinil	18—21	ori
Glicerină	24—36	ori
Alcooli grași	28—37	ori
Cauciuc nitrilic	30,0	ori
Cauciuc butilic	34,0	ori
Polistiren și copolimeri ABS	40—45	ori
Rășini poliesterice	40—120	ori
Polipropilenă	70	ori
Fibre poliesterice	60—90	ori

Semnificativ și concludent este gradul de valorificare a țițeiului prin continuarea chimizării produselor rezultate din rafinării, cînd valoarea produselor chimice obținute crește pînă la 90 ori față de valoarea țițeiului (tabelul nr. 8).

Utilizarea materiilor prime petrochimice obținute din instalațiile de piroliză este orientată în cîteva direcții principale: chimizarea etilenei, chimizarea propilenei, chimizarea fracției C_4 și C_5, producerea aromatelor.

Chimizarea etilenei — criteriu de apreciere a nivelului de dezvoltare a chimiei moderne

CHIMIZAREA etilenei conduce la obținerea unei game foarte variate de produse necesare economiei naționale și ridicării nivelului de trai al populației, paralel cu creșterea gradului de valorificare.

Prin polimerizarea etilenei se obține polietilenă de mică și mare densitate, iar prin oxidare, etilenglicol, etanolamină, detergenți neionici și modificatori pentru fibre. De asemenea, prin diverse alte procedee chimice de hidratare, adiție, clorurare, alchilare și copolimerizare, rezultă o gamă de produse deosebit de importante pentru economia noastră națională, cum sînt: polistiren și copolimeri, policlorură de vinil, anhidridă acetică, solvenți clorurați, tripolimeri, alcool etilic etc.

În tabelul nr. 9 se prezintă creșterea valorii produselor raportată la valoarea etilenei consumată ca materie primă.

Valorificarea etilenei

Tabelul nr 9

	Gradul de valorificare	
Etilenă	1	
Polietilenă	2,7	ori
Produse prelucrate din polietilenă	3,7	ori
Oxid de etilenă	2,5	ori
Etilenglicol	2,9	ori
Policlorură de vinil	5,0	ori
Produse prelucrate din PVC	8,1	ori
Polistiren	9,2	ori
Produse prelucrate din polistiren	21,1	ori

Azi, etilena a devenit cea mai răspîndită și importantă materie primă petrochimică, din care se obțin două din cele trei termoplaste de mare tonaj, polietilenă și polistiren, alcoolul etilic sintetic și etilenglicolul, cu largă utilizare în industria materialelor plastice și rășinilor sintetice, destinate industriei constructoare de mașini, automobile, în special electrotehnică și electronică, în construcțiile de obiective sociale și industriale.

O altă materie petrochimică: propilena

CHIMIZAREA propilenei conduce, de asemenea, la obținerea unor produse deosebit de importante. Prin polimerizarea ei rezultă polipropilena și fibrele polipropilenice, iar prin oxosinteză, plastifianți. Prin amino-oxidare rezultă pe de o parte acrilonitrilul — intermediar de bază la fabricarea fibrelor polinitrilacrilice și a cauciucului nitrilic — iar, pe de altă parte, acidul cianhidric ce stă la baza fabricării erbicidului Pitezin, a stiplexului și a cianurei de sodiu, utilizată pentru metalizări și în industria auriferă. Prin clorurarea propilenei se obțin: solvenți clorurați și epiclorhidrina, intermediar în sinteza glicerinei, precum și a rășinilor epoxi.

Polistirenul și copolimerii AS și ABS, precum și rășinile alilice, poliesterii, poliuretanii și propilenglicolii reprezintă numai o parte din valoroasele produse obținute prin intermediul propilenei, gama posibilităților de chimizare a acesteia neputînd fi epuizată aici. Datele prezentate în tabelul nr. 10 sînt concludente pentru scoaterea în evidență a eficienței valorificării superioare a propilenei.

Valorificarea propilenei

Tabelul nr. 10

	Gradul de valorificare	
Propilenă	1	
Polipropilenă	6,5	ori
Fenol	9,5	ori
Acetonă	11,1	ori
Glicerină	10	ori
Fibră melana	18,0	ori
Confecții din fibră melana	165,0	ori

Componenți cu patru carboni

FRACȚIILE C_4 rezultă atît din instalațiile de piroliză, cît și din instalațiile de prelucrare secundară din rafinării, îndeosebi de la cracarea catalitică și reformarea catalitică. Prelucrarea lor în industria chimică se face în vederea obținerii unor produse valoroase, din care cităm, în mod special, cauciucurile sintetice. Astfel, din n. și i. butan rezultă cauciucurile: butadien-stirenic, poli-butadienic și poli-izoprenic, precum și diverse latexuri. Prin intermediul butadienei se obțin cauciucurile nitrilice, precum și diverse cauciucuri speciale pe bază de butadienă. Din n. și i. butene se obțin metil-etil-cetona, acidul netacrilic, acid butilic terțiar, poliizobutilenă și cauciucul butilic. Gradul de valorificare a unor fracții C_4 în cauciucuri sintetice și în continuare la anvelope și camere de aer este redat în tabelul nr 11.

Valorificarea fracției C4

Tabelul nr. 11

		Gradul de valorificare
Fracție C_4 complexă de la piroliză	- cauciuc butadien-stirenic - cauciuc polibutadienic - cauciuc poliizoprenic - cauciuc butilic	9,2 ori
Fracție n-butan	- anvelope și camere	58,0 ori
Fracție i-butan	- anvelope și camere	66,7 ori

Componenți cu cinci carboni

DIN FRACȚIA C_5, rezultată din benzinele de piroliză, se obține prin separare și purificare izoprenul, care constituie materia primă pentru fabricarea cauciucului poliizoprenic, într-o instalație ce se va realiza pe baza unui proces tehnologic cercetat și experimentat în țară. Viitorul rezervă noi utilizări componenților din această fracție, îndeosebi în cauciuc sintetic de tipul policiclopentenic și rășinile sintetice piperilenice care vor înlocui colofoniu în industria de hîrtie.

Aromate

O VALORIFICARE avansată o cunosc și aromatele (benzenul, toluenul și xilenii) rezultați atît din instalațiile de piroliză, cît și din instalațiile de reformare catalitică din rafinării. Benzenul este utilizat în procesele de alchilare, la fabricarea unor insecticide și erbicide, a anhidridei maleice, a poliesterilor, a caprolactamei pentru fire și fibre sintetice tip Relon, precum și în sinteza altor produse.

Toluenul se folosește pentru fabricarea acidului benzoic, a toluendiizocianatului, la produsele intermediare pentru noua industrie a poliuretanilor cu implicații mari în industria textilă, pielăriei, a mobilei, și mai recent prin dezalchilarea catalitică, la obținerea benzenului.

Ortoxilenul este întrebuințat la fabricarea anhidridei ftalice utilizată în industria plastifianților; paraxilenul este utilizat pentru obținerea dimetiltereftalatului — intermediar la fabricarea firelor și fibrelor poliesterice.

Aromatele sînt din ce în ce mai solicitate pentru obținerea benzinelor cu cifre octanice ridicate fără plumb.

Microbiologia industrială

DISCIPLINA științifică a microbiologiei a dat naștere unui domeniu tehnologic nou care a luat azi o extindere deosebită, datorită în special deficitului mondial de proteine, care anul acesta este apreciat la circa 4 milioane tone, precum și aminoacizi. La noi în țară urmează să se producă, în viitorul apropiat, proteine pe bază de n-parafine, prin cooperare cu societatea japoneză DAINIPON de către societatea mixtă RONIPROT și se studiază, de asemenea, pentru viitor obținerea de drojdie pe bază de metanol și etanol. Un proces industrial de fabricare fermentativă a lizinei a fost realizat prin lucrările de cercetare ale Institutului chimico-farmaceutic din București.

Ridicarea gradului de valorificare a minereului

SAREA constituie azi o materie primă de bază în industria chimică modernă, rezervele de sare pe plan mondial și în special în țara noastră fiind practic inepuizabile. Folosirea acesteia în industria chimică, care acum cîteva decenii se limita numai la obținerea produselor sodice, s-a extins considerabil o dată cu posibilitățile de valorificare a clorului, care, dintr-un deșeu incomod, a devenit azi o materie primă deosebit de valoroasă pentru obținerea unor mase plastice, insecticide, produse clorurate etc.

Datele referitoare la valorificarea celor cîteva produse mai sus-menționate pot da numai o imagine generală asupra structurii producției, dar la fel de importante sînt nivelul tehnic și noua orientare în domeniul producției de produse chimice.

Preocupările specialiștilor din acest sector sînt îndreptate și în viitorul cincinal spre dezvoltarea în continuare a proceselor bazate pe chimizarea resurselor naturale, spre perfecționarea tehnologiilor proprii sau a celor existente pe plan mondial și în special asupra aplicării izotopilor radioactivi și chimiei radiațiilor în industrie. În programul perioadei următoare sînt prevăzute studii referitoare la obținerea pămînturilor rare, prelucrarea concentratelor de pămînturi rare provenite din diferite materii prime și produse secundare, obținerea de oxizi puri ai pămînturilor rare (în amestec și separat), precum și obținerea de diferiți compuși puri ai pămînturilor rare, materiale speciale cu proprietăți deosebite pentru industria electrotehnică nucleară, semiconductori, televiziunea în culori, lasere, industria optică.

Prin chimizarea minereurilor se va urmări valorificarea tuturor substanțelor utile din acestea. Astfel, se prevede valorificarea complexă a piritei prin recuperarea cuprului și a unui minereu de fier cu un conținut ridicat din cenușile rezultate la fabricarea acidului sulfuric și prin recuperarea bismutului și seleniului din gaze. Se urmărește, de asemenea, valorificarea oxidului de magneziu, aluminei și nichelului din serpentine, precum și a potasiului din zăcămintele de la Tazlău.

În perioada 1976—1980 se vor aplica rezultatele lucrărilor de cercetare privind valorificarea sulfului din Căliman, prin construirea unei uzine de mare capacitate pentru obținerea acidului sulfuric.

Dar aceste valorificări de minereuri cu conţinut aşa-zis sărac nu constituie decît un început.

Valorificarea cît mai bună a materiilor prime este una din preocupările statului nostru şi o sarcină permanentă a tuturor celor angajaţi în procesele de cercetare şi producţie. În domeniul industriei chimice însă, această problemă prezintă un caracter permanent şi se impune cu şi mai multă acuitate, mai ales după izbucnirea crizei petrolului, a urcării vertiginoase a preţurilor.

Criza energetică, sau mai corect criza în sistemul de aprovizionare cu materii prime energetice şi industriale, determină ca problema asigurării pe o perioadă de lungă durată a resurselor energetice şi materiilor prime industriale să facă azi obiectul unor studii ştiinţifice, tehnice şi economice de mare amploare.

Întrucît se tinde ca în viitoarele cincinale, produsele petroliere şi gazele naturale să fie utilizate în exclusivitate în domeniul petrochimic, programul prioritar de cercetare, ca şi totalitatea preocupărilor pentru asigurarea şi reînnoirea surselor de energie cuprinde sarcini importante pentru industria chimică, chemată să participe şi la rezolvarea problemelor legate de suplimentarea resurselor de energie.

Reciclarea şi deşeurile — resurse importante de materii prime

CA URMARE, industria energetică urmează să apeleze la alte resurse de origină chimică, în afara celor folosite azi.

Acţiuni energice au fost înregistrate în direcţia rezolvării problemei reziduurilor şi gunoaielor degradabile şi nedegradabile, pentru care simpla depozitare sau incinerare nu mai poate constitui azi o soluţie. Au fost obţinute rezultate bune prin compostarea gunoaielor menajere în vederea folosirii lor ca îngrăşămînt sau pentru separarea unora dintre componente, cum sînt : uleiurile, solvenţii, clorderivaţii, materialele plastice, în vederea returnării lor în circuitul industrial, sub formă de materii prime secundare.

Odată cu manifestările acute ale crizei de energie au fost impulsionate puternic cercetările legate de valorificarea deşeurilor de mase plastice ca sursă energetică. Se ştie că aceasta permite recuperarea lor sub formă de abur sau energie electrică prin ardere, sau sub formă de combustibil gazos sau lichid şi hidrocarburi (etilenă, metan etc.), ca produse secundare prin procedeele de piroliză. Potrivit primelor rezultate obţinute în instalaţiile experimentale, fiecare 5 tone de deşeuri permit obţinerea unei tone de combustibil, iar în cazul unor capacităţi de producţie mari, procedeul de piroliză poate concura cu alte procedee de recuperare.

Pornind de la necesitatea utilizării complexe şi eficiente a resurselor naturale, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd pentru perioada 1976—1980 o valorificare intensă a deşeurilor, care au devenit o importantă sursă de materii prime industriale. O sarcină importantă constă în recuperarea pe scară largă a deşeurilor şi altor materiale nefolosibile, majorîndu-se volumul acestor resurse în viitorul cincinal de 2,8 ori la anvelope reşapate, 2,2 ori la cauciuc regenerat, de peste 2—3 ori la materiale plastice.

Resurse chimice pentru producţia energetică

REALIZAREA UNEI producţii ieftine de hidrogen din apă creează mari perspective ca acesta să devină combustibilul viitorului ; el este totodată şi un purtător de energie uşor de stocat, transportabil la distanţe şi totodată reînnoibil, căci prin arderea lui se formează apa care reintră în ciclu.

Apa constituie o sursă practic inepuizabilă de hidrogen. Astfel, un km^3 de ocean conţine 113 mil. m^3 hidrogen, echivalentul energetic al întregii producţii de ţiţei a ţărilor Golfului Persic pe un an.

Electroliza apei necesită însă surse de energie electrică care să fie la un preţ redus. În acest sens se întreprind cercetări vaste pe plan mondial de a folosi centralele termonucleare pentru producerea pe viitor a energiei electrice necesare obţinerii hidrogenului la un preţ competitiv. În această situaţie hidrogenul va putea fi folosit şi drept carburant pentru motoarele cu combustie internă, avînd o putere calorică de trei ori mai mare decît benzina, fiind în acelaşi timp un combustibil nepoluant.

Noi domenii de perspectivă

DE LA CHIMIE se aşteaptă însă şi alte mari realizări, cu repercusiuni asupra viitorului omenirii. În domeniul colaborării chimiei cu natura, au şi fost făcuţi primii paşi prin asigurarea agenţilor nutritivi pentru piscicultura controlată, agricultura fără sol, obţinerea hranei din alge sau transformarea unor hidrocarburi din gaze şi petrol în proteine folosind microorganismele ca „forţă de producţie".

Participarea industriei chimice la crearea noilor relaţii om-mediu de muncă şi contribuţia sa la producţia materială şi spirituală, determină ca ea să rămînă unul din factorii cei mai activi, nu numai în ridicarea nivelului, ci şi în definirea calităţii vieţii sub toate aspectele ei.

Dezvoltarea industrială a început cu cîteva secole în urmă cu prelucrarea mecanică a metalelor, lemnului, plantelor fibroase etc. şi a continuat în secolele XIX şi XX cu răspîndirea largă a prelucrării chimice a resurselor naturale şi prin sinteză, prelucrarea atomică şi moleculară, macromoleculară şi biomoleculară. A doua parte a secolului XX a cunoscut o a treia fază a prelucrării tehnologice, cea electronică şi fotonică. Aceasta a lărgit şi mai mult căile de folosire a resurselor terrei şi cosmice, pentru producţia energetică şi a bunurilor materiale. Limitarea dezvoltării la resursele naturale clasice a fost greşeala, îndeosebi a economiştilor americani Forrester şi Meadows în elaborarea modelului lor global al sistemului lumea, cu toate că revoluţia ştiinţifico-tehnică şi consecinţele imediate tehnologice, arătau deschiderea unor căi noi spre asigurarea producţiei bunurilor materiale şi a condiţiunilor ecologice normale. Dar fundamental este şi faptul că trăim epoca revoluţiilor sociale care vor schimba faţa Terrei şi a societăţii.

Realizarea unei politici economice de dezvoltare raţională implică necesitatea acordării unei atenţii deosebite ramurilor care hotărăsc nivelul vieţii materiale şi spirituale a societăţii, eliminarea risipei individuale şi sociale, păstrarea unui echilibru ecologic necesar vieţii superioare, o exploatare raţională a resurselor naturale, miniere, energetice şi biologice, desfăşurarea largă a cercetării ştiinţifice şi tehnologice.

Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român şi Programul partidului sînt concepute în acest spirit, ceea ce va asigura înfăptuirea obiectivelor societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism.

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN !

DIN CRONICA ÎNTRECERII

OAMENII muncii de pe întreg cuprinsul ţării întîmpină ziua de 1 Mai cu avînt sporit în întrecerea socialistă, avînd drept scop realizarea planului cincinal înainte de termen.

DEPĂŞIREA SARCINILOR DE PLAN

● Combinatul siderurgic Hunedoara, căruia i s-a conferit titlul de Erou al Muncii Socialiste şi medalia de aur „Secera şi Ciocanul" pentru ocuparea locului I în întrecerea pe 1974, continuă să obţină şi în acest an importante depăşiri ale sarcinilor de plan. Prin ridicarea indicilor de utilizare a agregatelor, pînă la 20 martie au fost obţinute, peste prevederile de plan, 14 000 tone de oţel şi 8 500 tone fontă.

● Întreprinderea electrocentrală Mintia-Deva a realizat de la începutul anului o producţie suplimentară în valoare de peste 16 milioane lei. O contribuţie deosebită în această privinţă a adus-o colectivul Centralei termoelectrice Mintia, care a furnizat pînă la 21 martie 42 milioane kWh energie electrică peste sarcinile de plan.

● Întreprinderea minieră Barza este a patra unitate productivă din cadrul Centralei minereurilor Deva care a anunţat pînă în prezent îndeplinirea înainte de termen a planului trimestrial. Calculele estimative arată că muncitorii, tehnicienii şi inginerii întreprinderii amintite vor încheia activitatea pe primele 3 luni ale anului cu o producţie suplimentară în valoare de peste 2 650 000 lei.

● Un număr de 18 întreprinderi şi unităţi economice din judeţul Prahova au îndeplinit, cu o decadă mai devreme, planul pe primul trimestru al anului, urmînd ca la finele lunii martie să obţină un spor de producţie evaluat la circa 90 milioane lei. Alte 30 de unităţi au cîştigat un avans de aproape un semestru în întrecerea pentru îndeplinirea înainte de termen a actualului cincinal.

● Lucrătorii întreprinderilor producătoare de materiale pentru construcţii de la Buzău, Fieni, Nehoiu, Pucioasa, Rm. Sărat, Comarnic, Bucov şi Găeşti au produs peste sarcinile de plan al perioadei 1 ianuarie — 21 martie cantităţi de ciment, cărămizi, prefabricate, cherestea din care se pot construi aproape 600 de apartamente, precum şi tuburi din azbociment cu ajutorul cărora s-ar putea realiza reţele de aducţie a apei pentru irigarea a circa 1 200 ha teren.

● Un număr de şapte unităţi din judeţul Alba au îndeplinit integral sarcinile de plan stabilite pe perioada 1971—1975. Primii pe judeţ care au raportat acest succes, muncitorii, tehnicienii şi inginerii Uzinei de utilaj minier şi reparaţii din Alba Iulia au realizat peste plan o producţie globală în valoare de aproape 70 milioane lei, iar colectivul Întreprinderii „Ardeleana" din aceeaşi localitate va produce 680 000 perechi de încălţăminte peste prevederile cincinalului, pînă la finele anului 1975.

● 13 unităţi constructoare de maşini grele din judeţul Braşov, care aplică pe scară largă iniţiativa „Micronul, gramul, secunda în slujba eficienţei economice", au obţinut în primele luni ale acestui an economii de metal în valoare de circa 24 milioane lei. Mai mult de jumătate din volumul economiilor a fost realizat de constructorii de rulmenţi şi cei de autocamioane.

STUDII — ANALIZE

ACCELERAREA VITEZEI DE ROTAŢIE A MIJLOACELOR CIRCULANTE

HOTĂRÎRILE Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 19 martie a.c. adoptate în urma analizei rezultatelor obținute în anul 1974 privind realizarea normelor de consum la principalele produse și materii prime, materiale, combustibili și energie, utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor din industrie, îndeplinirea planului de introducere a progresului tehnic constituie un imbold pentru oamenii muncii din toate unitățile economice în utilizarea cu eficiență sporită a mijloacelor materiale, de muncă și bănești pe care le au la dispoziție.

Unul din indicatorii sintetici cu o mare putere de exprimare a gradului de eficiență cu care sînt utilizate aceste mijloace îl constituie viteza de rotație a mijloacelor circulante. Iată de ce în ședința Consiliului de Miniștri din 22 III a.c. s-au adoptat măsuri concrete în îndeplinirea hotărîrilor mai sus-menționate, printre care amintim cele privind buna organizare a procesului de fabricație, realizarea ritmică a producției și folosirea intensivă a capacităților, îmbunătățirea calității produselor, asigurarea aprovizionării tehnico-materiale, încheierea contractelor economice etc., de care depinde în mod hotărîtor și accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

● Pe ansamblul industriei — creșterea numărului circuitelor economice

ÎN PERIOADA care a urmat după primul an din actualul cincinal, producția și mijloacele circulante din industrie au cunoscut o evoluție rapidă, care a ocazionat o circulație mare de valori materiale și bănești. După cum rezultă însă din tabelul nr. 1 volumul mijloacelor circulante a crescut totuși într-o măsură mai mică decît volumul producției. Dacă am transpune datele absolute, care se referă la indicatorii din tabel, în formula cea mai generală a vitezei de rotație (care are în vedere producția vîndută și încasată și totalitatea mijloacelor circulante) am putea constata că față de 1971 în 1972 și 1973, pe ansamblul industriei republicane, a avut loc o creștere a numărului circuitelor economice atît în cazul mijloacelor circulante care se normează, cît și în acela al mijloacelor circulante totale, ceea ce înseamnă în fapt că s-a redus timpul total de circulație a acestor mijloace în cadrul unui circuit. Evoluția vitezei de rotație față de 1971 (durata medie în zile a unui circuit) a mijloacelor circulante efectiv utilizate în 1972 și 1973 este redată în tabelul nr. 2

Tabel nr.1

Evoluţia comparativă a producţiei şi a mijloacelor circulante

- în procente -

Nr. crt.	Indicatori	În anii	Faţă de: 1971	Faţă de: anul precedent
1.	Producţie marfă vîndută şi încasată în preţuri de producţie (exclusiv impozitul pe circulaţia mărfurilor, cuprins în acest preţ)	1972	112,3	
		1973	127,6	113,6
2.	Valoarea medie anuală a mijloacelor circulante care se normează	1972	103,4	
		1973	117,9	113,9
3.	Valoarea medie anuală a mijloacelor circulante totale	1972	103,4	
		1973	118,4	114,9

Deși datele respective nu pot fi considerate ca riguros exacte (ținînd seama de dificultățile ce intervin în calculele în care se operează cu date medii, pe ansamblul unei sfere largi din activitatea economică a țării), ele trebuie considerate ca expresii ale unor fenomene și tendințe certe deosebit de favorabile, care au avut loc pe ansamblul industriei republicane, în domeniul utilizării eficiente a mijloacelor circulante în acești ani ai planului cincinal. Aceasta rezultă și din calculul efectelor accelerării vitezei de rotație în 1972 și 1973 față de 1971 (tabelul nr. 3) concretizate în economisirea unor importante mijloace care astfel au putut fi introduse în circuite suplimentare, contribuind la lărgirea producției și sporirea acumulării bănești.

Totodată, adîncirea analizei pe anumite trepte ale ansamblului industriei republicane nu oferă în toate cazurile aceleași constatări pozitive. Sînt, de exemplu, unele subramuri industriale din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Electrotehnicii, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei în care, pentru producția realizată, în anul 1973 s-a utilizat, în medie, un volum relativ sporit de mijloace circulante față de anul 1972. Aceasta a determinat o anumită încetinire a vitezei de rotație în 1973 față de 1972 pe ansamblul industriei republicane în special la mijloacele circulante care nu se normează.

● Reducerea cheltuielilor de producție — factor de dimensionare a necesarului de mijloace circulante

CONCLUZIILE enunțate în cele ce preced se bazează pe utilizarea formulei vitezei de rotație, care am considerat că satisface într-o mare măsură necesitățile de analiză, dată fiind sfera cuprinzătoare a indicatorilor introduși în calcule, cît și faptul că producția este evaluată în prețuri relativ stabile (prețurile de producție). Aceasta nu înseamnă însă că producția astfel evaluată determină, în întregul său, volumul mijloacelor circulante utilizate. Necesarul de mijloace circulante este determinat de mai mulți factori, printre care, în primul rînd, de volumul producției evaluată în preț de cost. În plus, cînd vorbim de costuri de producție ca bază de stabilire a volumului total al mijloacelor circulante normate, putem avea în vedere : producția globală ; producția marfă fabricată ; producția marfă vîndută și încasată (în funcție de specificul subramurii industriale), iar în cazul normării necesarului de mijloace circulante pe fiecare element în parte, se au în vedere — printre altele — cheltuielile de producție pentru acel element. Determinat în acest fel cu ocazia planificării financiare, volumul total al mijloacelor circulante poate fi raportat la orice alte baze (indicatori) privind producția, sau resursele din care aceste mijloace se acoperă în funcție de natura analizelor ce se fac și de scopul urmărit prin acestea.

Tabel nr. 2

Numărul de zile ale unui circuit mediu al mijloacelor circulante

- în procente față de 1971 -

În anii	La mijloacele circulante care se normează	La mijloacele circulante totale
1972	92,7	93,8
1973	92,7	95,0

De exemplu dacă am raporta stocurile de materii prime și materiale la cheltuielile realizate la acest element, ar rezulta că în anii 1972 și 1973 viteza de rotație s-a menținut la același nivel pe total industrie ; s-a accelerat în cazul unor ministere (Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii) și s-a încetinit în cazul altora. Un asemenea mod de determinare a vitezei (pe elemente) permite, de exemplu, să observăm că în anii analizați s-a încetinit viteza de rotație la producția neterminată ca urmare în special a creșterii ponderii produselor în industria constructoare de mașini cu ciclu lung de fabricație (turbine și cazane de abur de mare capacitate, nave de mare tonaj etc.), tot așa cum o analiză mai atentă a încetinirii vitezei la acest element scoate în evidență și tendința necorectă a unor unități de a crește volumul producției neterminate pentru a realiza producția globală.

Reflectare a măsurilor adoptate de partid și de stat pentru perfecționarea continuă a mecanismului complex al economiei noastre socialiste, pentru creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, reducerea nivelului cheltuielilor de producție a avut în acești ani, alături de accelerarea vitezei de rotație, o puternică forță de influențare asupra volumului necesar de mijloace circulante utilizate. Conjugînd datele din tabelul nr. 4 cu cele prezentate în tabelul nr. 5 și folosind formula vitezei de rotație a mijloacelor circulante utilizate pentru realizarea producției pînă în faza de vînzare și încasare calculele permit să se stabilească următoarea contribuție a celor doi factori la eliberarea de mijloace circulante în anii 1972 și 1973 față de 1971 (tabelul nr. 5).

Rezultă că alături de o contribuție crescîndă a reducerii nivelului cheltuielilor de producție la îmbunătățirea utilizării eficiente a mijloacelor circulante, a avut loc o anumită diminuare a aportului vitezei de rotație.

Această situație este nu numai o urmare a faptului că nivelul cheltuielilor de producție s-a redus într-un ritm mai rapid decît acela al accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante, ci și pentru că aceasta din urmă s-a încetinit în 1973 față de 1972. Dacă, de exemplu, s-ar fi menținut viteza de rotație a mijloacelor circulante din anul 1972 față de costurile producției marfă vîndute și încasate realizate în 1973, eliberarea totală de mijloace circulante față de 1971 ar fi avut loc în proporție de circa 69 la sută pe seama accelerării vitezei de rotație și de circa 31 la sută pe seama reducerii nivelului cheltuielilor de producție și nu de 60 și respectiv 40% cît rezultă din tabelul nr. 5. Analizînd astfel situația mijloacelor circulante utilizate față de costurile de producție, putem concluziona că, în anul 1973, eforturile de reducere a nivelului cheltuielilor de producție n-au fost urmate și de măsuri corespunzătoare pentru corelarea stocurilor cu necesitățile reale, ceea ce a încetinit într-o măsură, viteza de rotație.

Tabel nr.3

Efectele accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante

– în procente față de total –

În anii	Valoarea mijloacelor circulante eliberate în cadrul unui circuit mediu[x)]	Producția marfă vîndută și încasată (în prețuri de producție) obținută suplimentar[xx)]	Acumulări aferente producției suplimentare[xxx)]
1	2	3	4
1972	8,3	7,6	9,3
1973	7,4	7,1	8,8

x) Față de valoarea medie anuală a mijloacelor circulante în anii respectivi

xx) $\frac{\text{Col.2 x numărul de circuite realizat în anii respectivi}}{\text{Valoarea totală a producției marfă vîndută și încasată}}$

xxx) Rentabilitatea realizată la producția marfă totală x col.3

● Măsuri pentru asigurarea capacității de plată a fiecărei unități economice

LA O DIMENSIUNE mai amplă pot fi cercetate efectele încetinirii pe ansamblul mijloacelor circulante a vitezei de rotație, dacă avem în vedere structura stocurilor. La finele anului 1973 stocurile existente se compuneau din circa 49% materii și materiale, piese de schimb, combustibili, circa 32% producție neterminată și circa 19% produse finite. Cu toate că ponderea stocurilor pentru producție era relativ mare, este de menționat că ea se prezenta mai scăzută în comparație cu perioadele anterioare și chiar în comparație cu prevederile planului din acel an. De asemenea, o pondere mai redusă au prezentat stocurile de produse finite, fapt deosebit de pozitiv. În comparație, însă, cu normele și normativele stabilite structura arătată a prezentat unele probleme și anume : în totalul valorii stocurilor supranormative stocurile de produse finite, inclusiv cele facturate și neîncasate, dețineau ponderea (situație apărută ca urmare a unor probleme de desfacere în special la produse din subramura industriei constructoare de mașini), urmînd în ordine stocurile pentru producție și apoi producția neterminată. Unele unități economice care dețineau stocuri supranormative de materiale aveau în același timp și importante obligații de plată neachitate, iar cele cu stocuri de produse finite (în care ponderea au deținut-o cele facturate și neîncasate) aveau deci în evidență, debitori.

Disproporția arătată între ponderea care o dețineau diferitele elemente pentru producție în totalul stocurilor existente și ponderea pe care o dețineau în totalul stocurilor supranormative atestă concluzia că mijloacele circulante (deși constituie o avuție națională sub orice formă ar exista la un moment dat această avuție) se concretizau, la finele anului 1973, în prea mare măsură sub formă de stocuri și debitori. Din punctul de vedere al vitezei de rotație această situație este negativă, deoarece afectează capacitatea de plată imediată a unităților economice (caracterizată prin raportul dintre mijloacele bănești pe care le dețin și obligațiile lor de plată pe termen scurt), deși patrimoniul lor atesta o solvabilitate potențială mai mare.

Desigur, o accelerare a circulației banilor nu se realizează numai prin transformarea cît mai rapidă a stocurilor și creanțelor în forma funcțională de mijloace bănești ; aceasta este foarte important pentru asigurarea capacității de plată a oricărei unități economice. Dar pentru accelerarea vitezei de rotație în ansamblu este necesar ca mijloacele bănești să fie și ele utilizate pentru a mijloci accelerarea mișcării valorilor materiale în procesele economice, pentru a impulsiona creșterea activității de producție. În acest punct al rotației mijloacelor circulante, viteza de rotație are o puternică tangență cu rentabilitatea, în sensul că poate influența creșterea sau scăderea acesteia în funcție de gradul de rapiditate cu care se reiau și se desfășoară procesele economice.

● Accelerarea vitezei de rotație — efect al unor măsuri tehnice și organizatorice

SITUAȚIA arătată a vitezei de rotație pe ansamblul industriei republicane în anii 1972 și 1973 a avut loc în contextul mai multor factori, dintre care o influență evidentă au avut-o aceia care au precedat recalcularea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante din anul 1971, dintre care : avîntul înregistrat de industria noastră socialistă în cincinalul precedent, măsurile legiferate privind perfecționarea organizării și funcționării unităților economice, a relațiilor contractuale, a gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, organizării și funcționării controlului financiar și altele.

Creșterile vertiginoase ale producției în

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN !

DIN CRONICA ÎNTRECERII

REDUCEREA CONSUMULUI DE METAL

● Potrivit unor recente calcule, reducerea cu 1 la sută a consumului de metal în industria constructoare de mașini grele echivalează — la nivelul anului 1980 — cu o producție suplimentară de circa 32 000 tractoare sau 2 800 vagoane de călători. Acționînd în lumina unor asemenea considerente economice majore, în cursul anului trecut, colectivele marilor întreprinderi constructoare de mașini grele au economisit, printr-o judicioasă gospodărire a metalului, peste 15 000 tone de oțel și fontă, urmînd ca în acest an consumul să se diminueze cu 4.5 tone la fiecare 1 milion lei producție.

● Prin reproiectarea unor produse și folosirea unor înlocuitori, constructorii de vagoane de la Întreprinderea „Meva“ din municipiul Drobeta Turnu-Severin au redus consumul de metal cu 54 de tone. De asemenea, colectivul întreprinderii „Semănătoarea“ din București, care a început să aplice norme îmbunătățite pentru consumul de metal și energie, și-a creat condiții ca în acest an din economiile de metal să poată fabrica mașini agricole în valoare de circa 18 milioane lei.

SCURTAREA TERMENULUI DE REALIZARE A INVESTIȚIILOR

● Cu zece zile înainte de încheierea primului trimestru, constructorii tîrgovișteni au realizat în plus lucrări în valoare de 13 milioane lei, materializînd un volum de investiții cu 34 la sută mai mare decît cel realizat în perioada corespunzătoare a anului trecut. Cele mai însemnate rezultate au fost înregistrate pe șantierele Combinatului metalurgic din Tîrgoviște și al celui de lianți și azbociment de la Fieni.

● Lucrările de extindere și dezvoltare a Întreprinderii mecanice din Suceava se află în avans față de grafice. Constructorii de pe acest important șantier s-au angajat ca pînă în luna august să pună în funcțiune primele capacități : atelierul de întreținere, atelierul de construcții metalice și secția de montaj, fapt ce va determina o sporire a volumului producției unității cu 41 la sută față de anul trecut.

● În orașul Întorsura Buzăului din județul Covasna s-a deschis un nou șantier. Aici, un colectiv al Trustului de construcții pentru economia forestieră și materiale de construcții din Brașov va înălța o modernă fabrică de mobilă. Noua unitate, care va intra în funcțiune în cursul anului viitor, va fi una din cele mai moderne unități cu acest profil din țară.

● Cu 30 de zile mai devreme au început lucrările de montaj la viitoarea fabrică de tricotaje tip lînă din orașul Rădăuți. Colectivul de montori s-a angajat să predea beneficiarilor noul obiectiv pînă la 1 mai, cu aproape două luni înainte de termenul prevăzut.

● Muncitorii, inginerii și tehnicienii șantierului nr. 12 Pitești, care desfășoară o susținută activitate de construcții-montaj în cadrul noilor obiective prevăzute a fi puse în funcțiune pe platforma industriei petrochimice din partea de sud a orașului, au raportat îndeplinirea sarcinilor de plan pe întregul cincinal cu aproape 10 luni înainte de termen și cu 15 zile mai devreme decît se angajaseră inițial. Calculele estimative arată că pînă la finele anului în curs, colectivul șantierului amintit va finaliza suplimentar lucrări a căror valoare va depăși 62 000 000 lei.

perioada analizată s-au bazat pe o dinamică importantă a fondurilor fixe cu care a fost înzestrată industria (volumul acestora reprezenta 113% în 1971 ; 125% în 1972 și 140% în 1973 față de anul 1970*) ; numărul întreprinderilor industriale republicane era în 1973 de 1 183*) (chiar în condițiile perfecționărilor organizatorice cunoscute, acest număr a crescut față de anii anteriori, în special în subramurile industriei constructoare de mașini ; materialelor de construcție ; exploatarea și prelucrarea lemnului, textilă etc.) ; productivitatea muncii a crescut în perioada 1971—1973 într-un ritm mediu anual de 7,1% ; în structura costurilor de producție au avut loc modificări de ponderi ale diferitelor elemente ca urmare a perfecționării proceselor tehnologice, creșterii productivității muncii, reducerii consumurilor specifice, modificării structurii producției etc.

Tabel nr.4

Dinamica producției realizate în preț de producție și în preț de cost

– în % față de 1971 –

In anii	Producția marfă vîndută și încasată		Nivelul cheltuielilor
	În preț de producție	În preț de cost	
1972	112,2	llo,3	98,2
1973	127,6	124,o	97,1

În aceste condiții era necesară o revedere a criteriilor de normare a stocurilor și a mijloacelor circulante și o recalculare a acestora în unitățile economice. Această operațiune a avut loc în 1971 și a condus la stabilirea mai justă a stocurilor curente, de siguranță și de condiționare la materii prime și materiale, a stocurilor pentru producția neterminată și pentru produse finite, aducînd în același timp îmbunătățiri și în modul de finanțare a mijloacelor circulante și al așezării pe întreprinderi a acestora. În acest fel, accelerarea vitezei de rotație în anul 1972, cînd de fapt s-au reflectat în plan și în realizări rezultatele acțiunii de recalculare din 1971, apare ca un efect direct al măsurilor de ordin economic și organizatoric luate în anii anteriori de partid și de stat pentru perfecționarea mecanismului economic al țării, măsuri care au stat la baza acelei recalculări. Desigur, aceasta explică într-o măsură și faptul că în anul 1973 au fost mai reduse (decît în anul 1972) posibilitățile de accelerare în continuare a vitezei de rotație, dar cele arătate mai sus în legătură cu efectele unei anumite încetiniri a vitezei de rotație și cu structura stocurilor supranormative de la finele anului 1973, dovedesc că în acest ultim an, după recalcularea din anul 1971, nu s-au luat toate măsurile corespunzătoare care să asigure încadrarea în viteza de rotație a mijloacelor circulante rezultată din recalculare și în acest fel s-au diminuat corespunzător în execuția planului unele din efectele pozitive ale recalculării mijloacelor circulante din 1971.

Stocurile supranormative din unele unități economice continuă să afecteze și în prezent viteza de rotație a mijloacelor circulante. În cuvîntarea rostită la Conferința cu activul de partid și de stat din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: „Asistăm la o oarecare încetinire a vitezei de circulație, cînd normal, în condițiile ritmului înalt de dezvoltare economică a țării noastre, viteza de rotație ar trebui să fie mereu impulsionată. Acest aspect este determinat de imobilizările care au influențe negative asupra circulației monetare, se reflectă în întreaga activitate economică". Ca urmare, rezoluția Conferinței indică — pentru factorii de răspundere — sarcini concrete privind accelerarea vitezei de rotație a banilor, prevenirea formării unor imobilizări în stocuri peste necesar, încasarea creanțelor și a altor drepturi, achitarea la termen a obligațiilor față de buget, bănci și furnizori.

Desigur, recalculările periodice și îmbunătățirea criteriilor de normare la nivel de unitate economică au rol deosebit în dimensionarea necesarului de mijloace circulante și accelerarea vitezei de rotație. Dar sînt încă mulți alți factori de domeniile planificării și execuției care trebuie să fie avuți în vedere.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința sus-menționată, lichidarea fenomenului negativ al imobilizărilor se poate realiza în primul rînd prin activitatea de producție din fiecare unitate — pentru că imobilizările acolo se formează. „Putem evita imobilizările — spunea secretarul general al partidului — printr-o bună organizare și planificare a aprovizionării, printr-o evidență strictă a stocurilor, care trebuie refolosite rapid".

Dimensionare corectă a mijloacelor circulante

ÎN scopul creșterii eficienței economice a utilizării mijloacelor circulante, **consider că la nivel de întreprinderi ar trebui reluată cu hotărîre analiza dimensionării în mod analitic, prin plan, în fiecare an, a mijloacelor circulante, bazată pe fundamentarea analitică a normelor de stoc.**

Trebuie înțeles că nu numai metodologia de planificare financiară obligă la fundamentarea necesarului de mijloace circulante pe fiecare element în parte, precum și a normelor de stoc, ci însăși Legea finanțelor potrivit căreia „Necesarul de mijloace circulante la unitățile economice de stat se stabilește prin normative în funcție de specificul ramurii, pe baza indicatorilor de plan, a normelor de consum și de stoc, precum și a altor elemente de calcul, potrivit dispozițiilor legale... Criteriile de elaborare a normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante se stabilesc de Consiliul de Miniștri".

În condițiile fundamentării corecte a stocurilor normate de către unitățile economice, consider că ar putea fi avută în vedere și **adoptarea unei metodologii care să permită îmbunătățirea mecanismului de corelare a prevederilor din balanțele materiale cu acelea din planurile unităților economice**. În acest scop se simte necesitatea trecerii la măsuri concrete de aplicare a unor propuneri care se discută de mai mult timp, în sensul că stocurile normate de materiale și produse finite, determinate la nivelul unităților economice în perioada de planificare, să fie centralizate anual la nivelul organelor centrale tutelare și să fie apoi transmise de acestea din urmă, spre analiză și aprobare, organele care au competențe de aprobare a balanțelor.

În scopul unei fundamentări mai judicioase la nivelul întreprinderilor a stocurilor normate și a normativelor mijloacelor circulante, **trebuie urgentată definitivarea și aprobarea propunerilor de îmbunătățire în continuare a criteriilor de normare elaborate de mai multă vreme, pe baza cărora să se organizeze o nouă recalculare periodică a normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante.**

Acțiunea de recalculare a mijloacelor circulante la nivelul întreprinderilor trebuie desfășurată, după părerea noastră, cu antrenarea mai concretă a tuturor factorilor de care depinde aprovizionarea, producția și desfacerea ; să fie precedată de o acțiune fermă de punere la punct, între furnizori și beneficiari, a tuturor prevederilor stocurilor și respectarea în execuție a normelor de stoc ; să cuprindă și sfera normelor de consum cel puțin în ce privește materialele cu pondere în prețul de cost, în scopul stabilirii unor corelații cît mai corecte între normele de stoc, planul de aprovizionare și normele de consum ; să se desfășoare într-o perioadă de timp suficientă pentru examinarea și soluționarea completă a problemelor.

Tabel nr.5

Efectele reducerii nivelului cheltuielilor de producție și ale accelerării vitezei de rotație asupra creșterii eficienței utilizării mijloacelor circulante

– în procente față de total mijloace circulante eliberate –

	1972	1973
Total eliberări de mijloace circulante	loo	loo
din care pe seama:		
– reducerii nivelului cheltuielilor la looo de lei producție (circa)	21	4o
– accelerării vitezei de rotație (circa)	79	6o

Cu ocazia modificărilor de plan în cursul anului, propuse de întreprinderi și centrale industriale, precum și a celor efectuate de ministere și centrale pe întreprinderi, potrivit competențelor, **unitatea socialistă care propune sau dispune modificarea de plan să fie obligată legal să prezinte și avizele furnizorilor și respectiv beneficiarilor din care să rezulte că sînt de acord cu modificarea corespunzătoare a contractelor economice încheiate cu unitatea la care urmează să se modifice planul.**

La nivelul întreprinderilor ar trebui, după părerea noastră, ca **nu numai organele financiare, ci și cele care se ocupă de aprovizionarea și desfacerea producției să răspundă direct de situația stocurilor, să fie efectiv atrase în raportarea concretă a acestei situații, iar fiecare pentru domeniul de care răspunde să prezinte, cu ocazia raportărilor, măsurile luate și măsurile de luat pentru evitarea stocurilor supranormative și valorificarea celor existente.**

La nivel central există o asemenea răspundere conjugată a organelor care au sarcini în domeniul gospodăririi stocurilor și utilizării eficiente a mijloacelor circulante și aceasta se realizează în special prin urmărirea în comun și analiza periodică a imobilizărilor financiare în mijloace circulante. În cadrul analizei imobilizărilor se realizează și analiza stocurilor supranormative. Dar la toate nivelurile — de la întreprinderi și pînă la organele centrale —nu există în prezent un sistem de evidență și raportare a tuturor stocurilor supranormative ; sînt încă neclarități în modul de determinare a acestora ; sînt de părere că este insuficientă și incompletă metoda actuală de urmărire a stocurilor supranormative prin evidența și raportarea imobilizărilor financiare. Necesitățile de analiză și lichidare a stocurilor supranormative impun, după părerea noastră, o evidențiere și raportare atît fizică cît și valorică a acestora, în special la nivelul întreprinderilor.

Nicolae SĂVOIU

Ministerul Finanțelor

---

*) Finele anilor. Anuarul statistic al R. S. România, 1974, pag. 53, 75.

CAMPANIA AGRICOLĂ

ÎN CE CONDIȚII SE DESFĂȘOARĂ?

ZILNIC se consemnează date și fapte din activitatea agricultorilor, se raportează ritmuri de lucru, se reeșalonează prioritățile. Pentru desprinderea direcțiilor principale în care trebuie acționat în zilele următoare pe ogoare am adresat tovarășului dr. ing. **Ștefan Apetroaei,** *cercetător principal la Institutul de meteorologie și hidrologie – sectorul de agro-meteorologie – cîteva întrebări. Modul de abordare a unor probleme actuale sînt de natură să intensifice eforturile pentru folosirea fiecărei ore de lucru, a fiecărei parcele pentru ca, în acest an în care sînt trasate sarcini importante agriculturii să se obțină producții maxime în toate unitățile, în toate județele și pe ansamblul agriculturii.*

– Ce considerați că este esențial și, totodată, specific în actuala campanie agricolă ?

– Sub mai multe aspecte, și îndeosebi al umidității și al condițiilor de lucru în cîmp, apreciez că actuala campanie agricolă dispune de condiții dintre cele mai favorabile. Personal apreciez că primăvara aceasta este cu mult mai favorabilă executării lucrărilor agricole decît multe alte primăveri anterioare. Odată cu această apreciere fac și precizarea că oricît de favorabile ar fi condițiile atmosferice și de umiditate ele nu se valorifică în mod automat, de la sine și că depinde de calitatea și operativitatea cu care se execută lucrările agricole pentru ca aceste condiții să fie fructificate integral.

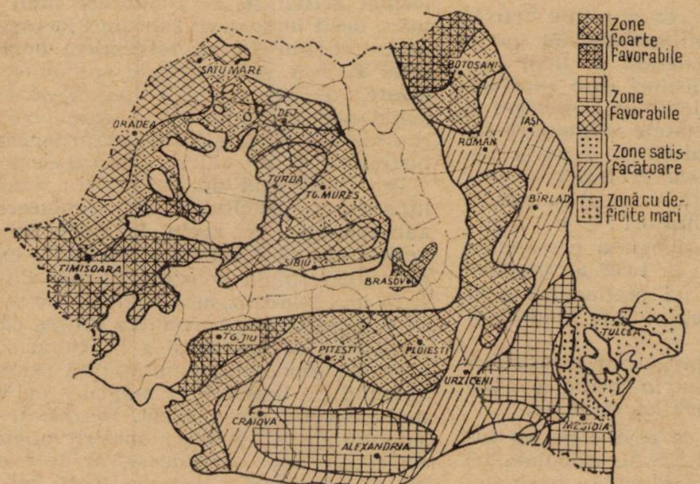

– Condițiile favorabile de lucru caracterizează întregul teritoriu al țării sau numai anumite regiuni ?

– Cu mici excepții acestea se întîlnesc în toate zonele. Dacă analizăm pe harta alăturată rezervele de umiditate accesibilă din stratul de sol 0–100 cm rezultă unele diferențieri care, acolo unde sînt mai puțin favorabile (județele Tulcea și Constanța) pot fi suplinite prin punerea în funcțiune a sistemelor de irigație.

– Cum explicați existența acestor condiții ?

– Situația favorabilă de acum – în ciuda aspectului uscat al vremii din ultimul timp – se datorează condițiilor agrometeorologice din toamnă și iarnă, cînd s-au acumulat rezerve de umiditate accesibile plantelor în proporție de 70–100% din capacitatea pentru apă a solului în majoritatea zonelor. Aceasta a făcut ca în zonele cu exces normal de umiditate în alți ani să nu se înregistreze surplusuri de apă în această primăvară, fapt deosebit de favorabil pentru declanșarea simultană a campaniei, pe întreg teritoriul țării.

În Cîmpia Română însă, rezervele de apă sînt cuprinse între 50–70% din capacitate. Aceasta face să se înregistreze unele deficite de apă în estul Bărăganului și sud-vestul Munteniei, îndeosebi în județul Teleorman, ceea ce impune funcționarea, la întreaga capacitate, a sistemelor de irigații, care pot și trebuie să suplinească deficitul de apă. Precipitațiile căzute în ultimele zile au îmbunătățit în oarecare măsură gradul de aprovizionare cu apă a stratului superficial al solului.

– În concluzie, cum ați putea califica – în acest moment – actualul an agricol ?

— Apreciez că ne putem aștepta la un an agricol bun. Confirmarea calificativului depinde de modul de organizare a muncii în aceste zile și de evoluția în continuare a condițiilor agrometeorologice. Activitatea pe ogoare în aceste zile impune, pe lîngă utilizarea completă a sistemelor de irigații și executarea grăpatului și discuitului ogoarelor de toamnă pentru menținerea apei în stratul de germinație al semințelor, urgentarea celorlalte lucrări, folosirea la întreaga capacitate a tractoarelor și mașinilor agricole, asigurarea celorlalte condiții pentru ca să se ia un start bun în acest an deosebit de important pentru înfăptuirea prevederilor actualului plan cincinal în agricultură.

Interviu realizat de
Ion MANEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Retribuirea muncii în acord

Remunerarea muncii în acord constituie una din formele care capătă o tot mai largă extindere, ea îmbinînd interesele economiei naționale cu cele ale formațiilor de lucru și ale fiecărui lucrător. Realizările obținute de întreprinderi și centrale industriale demonstrează că acolo unde se aplică și se extinde munca în acord (mai ales acordul global) se obțin rezultate bune atît în ce privește îndeplinirea și depășirea productivității muncii planificate, cît și în ce privește creșterea cîștigului individual.

În industria republicană se poate constata creșterea, în ultimii ani, a ponderii **muncii în acord** în volumul total de muncă prestată, de la 49,4% în trim. IV 1972 la 61% în trim. IV 1974, creștere care se regăsește la toate ministerele economice, în mod deosebit la M.M.P.G., M.E.E., M.I.M., M.I.U., M.I.Ch. O proporție ridicată a muncii în acord, la sfîrșitul anului trecut au înregistrat M.E.F.M.C (72,5%), M.I.U. (71,8%), M.T.Tc. (70,9%), M.I.C.M.G. (67,7%), M.I.C.M.U.E. (63,4%). Totodată, un impuls substanțial a căpătat acordul global, care numai în ultimul an a sporit de la 17,2% la 36,1% din volumul total al muncii în industria republicană.

Preocuparea centralelor industriale și a întreprinderilor de a pune în valoare avantajele pe care le oferă organizarea muncii în acord a permis — alături de alte măsuri — ca în 1974 productivitatea muncii realizată pe un lucrător să fie mai mare cu 7% față de 1973. Creșteri de productivitate peste media pe total industrie republicană au obținut în special ministerele cu pondere ridicată în ce privește munca în acord: M.I.U. (108%), M.I.C.M.G. (107,1%), M.I.M. (107,1%), M.E.F.M.C. (105,7%).

Dacă s-ar fi dat pe tot parcursul anului 1974 atenția cuvenită promovării continue a muncii în acord (acolo unde condițiile o permit), s-ar fi evitat desigur situația de a se înregistra unele nerealizări ale planului de productivitate a muncii ca, de exemplu, la M.I.Ch. — 92,6% (ponderea acordului în trim. IV 1974 doar 27%, iar ponderea acordului global 18,8% față de 25,2% planificat) și la M.I.C.M.U.E. — 95,3% (ponderea acordului global în trim. IV 1974 a fost de 24,6% față de 28,8% planificat).

Avînd în vedere sarcinile pe care le au ministerele, centralele și întreprinderile de a ridica în anul 1975 la cote mai ridicate productivitatea muncii, este necesar ca, în continuare, să se creeze condiții corespunzătoare extinderii muncii în acord (și, îndeosebi, în acord global), pentru a utiliza și pe această cale mai deplin forța de muncă și utilajele din dotare, în scopul ridicării eficienței întregii activități economice.

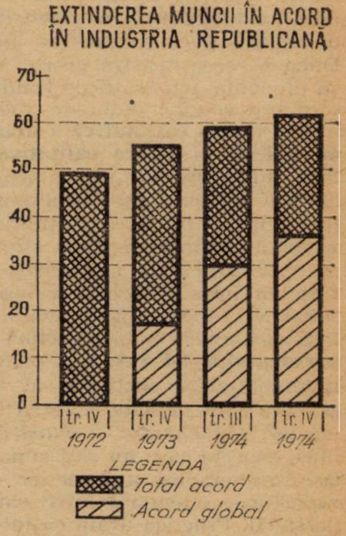

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

Cum măsurăm efectele organizării

CUANTIFICAREA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII DE CONDUCERE A UNITĂȚILOR INDUSTRIALE

ÎN NUMERELE 8 și 9 din 1975, revista noastră a publicat un articol privind aspectele metodologice ale cuantificării organizării producției și a muncii asupra rezultatelor activității unităților industriale. Astăzi, publicăm opinia unui alt specialist asupra problemei în discuție, rugînd în continuare cititorii să-și exprime părerile asupra acestui subiect.

ÎN LITERATURA de specialitate nivelul de organizare a activității de conducere se judecă frecvent prin prisma rapoartelor existente între diferitele categorii de personal : numărul personalului T.E.S.A. la 100 muncitori ; numărul inginerilor și tehnicienilor la 100 muncitori ; numărul de muncitori care revin la un maistru ; raportul dintre personalul T.E.S.A. cu studii superioare și studii medii ; ponderea personalului cu pregătire tehnică, cu pregătire economică și a personalului de altă specialitate în totalul personalului T.E.S.A.

Analiza acestor indicatori permite cunoașterea preocupărilor și a rezultatelor obținute pe linia asigurării unor raporturi raționale între diferitele categorii de personal prin îmbunătățirea structurii organizatorice. Aceste raporturi însă diferă în mod firesc de la o ramură la alta și chiar de la o întreprindere la alta în cadrul aceleiași ramuri, datorită unei multitudini de factori : particularitățile procesului de producție ; gradul de înzestrare tehnică ; gradul de mecanizare și automatizare a lucrărilor de evidență ; volumul sarcinilor de asimilare de noi produse și de modernizare a celor aflate în fabricația curentă etc. Prin urmare, în compararea raporturilor existente între diferitele categorii de personal la diferite întreprinderi, este necesar să se țină seama de toți factorii amintiți.

Fără îndoială, raportul dintre diferitele categorii de personal T.E.S.A. și de muncitori constituie un barometru al gradului de organizare a conducerii întreprinderii. După părerea noastră însă el caracterizează eficiența activității de conducere numai dintr-un singur unghi de vedere, reflectă numai **latura cantitativă a organizării conducerii** nu și **latura calitativă a acesteia.** Ba, mai mult, indicatorii la care ne-am referit nu concretizează complet nici latura cantitativă a organizării conducerii. Este știut faptul că nu este suficientă asigurarea unui raport rațional între diferitele categorii de personal. O importanță deosebită o prezintă însă asigurarea unei **structuri raționale a personalului T.E.S.A.** din punct de vedere al nivelului de instruire, al specialității, precum și o judicioasă repartizare a inginerilor, tehnicienilor și maiștrilor pe schimburi, aspecte care **nu** sînt cuprinse în sfera de caracterizare a indicilor referitori la raporturile existente între categoriile de personal. Practica arată că în condiții asemănătoare din punct de vedere al raportului dintre personalul T.E.S.A. și numărul muncitorilor, există diferențe uneori foarte mari între rezultatele economico-financiare ale activității diferitelor întreprinderi cu profil similar. Toate acestea atestă faptul că rezumarea la analiza raporturilor dintre diferitele categorii de personal înseamnă, de fapt, **îngustarea noțiunii de eficiență a activității de conducere a întreprinderilor.**

Posibilități de apreciere a eficienței conducerii

OPINIA noastră este că **eficiența activității de conducere a întreprinderilor poate fi apreciată și caracterizată în mod sistematic, prin acei indicatori care exprimă** raportul dintre **cheltuielile de conducere și administrație și rezultatele economico-financiare ale întreprinderii.** În această accepțiune, pentru analiza evoluției nivelului eficienței activității economice pot fi utilizați următorii indicatori :

1. Cheltuielile cu retribuirea personalului T.E.S.A. care revin la 1 000 lei producție globală, la 1 000 lei producție marfă sau la 1 000 lei producție marfă vîndută și înacasată ;

2. Cheltuielile cu retribuirea personalului T.E.S.A. care revine în medie la 1 000 lei beneficii sau la 1 000 lei venit net ;

3. Producția medie ce revine pe un lucrător din aparatul T.E.S.A., calculată ca raport între producția globală, producția netă sau valoarea adăugată, obținute de unitatea respectivă, și numărul total al personalului T.E.S.A. ;

4. Cheltuielile de conducere și administrație ce revin în medie la 1 000 lei producție globală, la 1 000 lei producție marfă sau 1 000 lei producție-marfă vîndută și încasată. Considerăm că în **componența cheltuielilor de conducere și administrație este necesar să se includă următoarele elemente de cheltuieli** ocazionate de desfășurarea activității personalului T.E.S.A.: retribuțiile de bază și suplimentare și contribuțiile asupra retribuțiilor personalului T.E.S.A., folosit la nivelul întreprinderii, al secțiilor și atelierelor ; cheltuielile pentru delegații în interes de serviciu; cheltuielile de transfer ; cheltuielile de birou la nivelul întreprinderii și secțiilor de fabricație ; cheltuielile pentru întreținerea și repararea fondurilor fixe și ale obiectelor de uz gospodăresc și administrativ ; amortizarea fondurilor fixe destinate activității de conducere și administrație la nivelul unității și al secțiilor de fabricație ; cheltuielile de laborator, cercetări, experimentări și inovații ; cheltuielile pentru protecția muncii aferente personalului T.E.S.A.; cheltuieli pentru pregătirea și specializarea cadrelor din aparatul T.E.S.A. Din analizele efectuate la unele unități ale industriei costructoare de mașini rezultă că, în totalitatea lor, cheltuielile de conducere și administrație reprezintă cca. 90%, și chiar mai mult, din cheltuielile generale ale întreprinderii, iar în total cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație cca. 30%.

5. Cheltuielile de conducere și administrație ce revin în medie la 1 000 lei beneficii sau la 1 000 lei venit net. Pentru a corespunde mai deplin realității, este necesar să se ia în calculul acestor indicatori **volumul beneficiilor sau al venitului rezultat ca efort propriu.**

În baza celor arătate mai sus, considerăm că **indicatorii care privesc raportul dintre cheltuielile de conducere și administrație și rezultatele economice ale activității au o putere de sintetizare a eficienței activității de conducere mult mai mare decît indicatorii referitori la raportul dintre cheltuielile cu retribuirea personalului T.E.S.A. și rezultatele economice obținute.** Această concluzie apare și mai evidentă dacă avem în vedere extinderea mecanizării și automatizării lucrărilor administrative și de calcul tehnico-economic.

Din complexul de indicatori amintiți, indicatorul **„cheltuieli de conducere și administrație ce revin la 1 000 lei beneficii sau la 1 000 lei venit net“**, exprimă, după opinia noastră, în mod sintetic, și în mai mare măsură eficiența activității de conducere, dacă avem în vedere că posibilitățile de finanțare a dezvoltării economiei naționale sînt indisolubil legate de volumul de beneficii și mai ales de volumul de venit net realizat. De aceea, considerăm ca în vederea sporirii eficienței activității de conducere, ar fi necesar să se acționeze concomitent în următoarele direcții : adoptarea unei structuri organizatorice adecvate cerințelor reale ale conducerii producției, ca număr de personal T.E.S.A., precum și asigurarea unei structuri a personalului T.E.S.A. pe specialități și grade de calificare corespunzătoare ; ridicarea nivelului calitativ al muncii de conducere, concretizată în luarea cu maxim de operativitate a celor mai eficiente decizii privind organizarea producției, ridicarea nivelului tehnic al producției și adaptarea operativă a producției la nevoile beneficiarilor.

Alte considerații

DESIGUR că propunerile noastre nu ar fi complete dacă nu am ține cont de faptul că **activitatea de conducere trebuie privită și pe plan social.** Sub acest aspect, avem în vedere în principal preocupările conducerii întreprinderilor pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă, domeniu în care ele pot acționa în mod direct. Ca atare, indicatorii menționați pot fi completați și cu alți indicatori care să evidențieze preocupările conducerilor de unități pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă, gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de produție etc.

prof. univ. dr. Constantin ȘTEFAN
Academia „Ștefan Gheorghiu“

COORDONATE ACTUALE ALE PERFECȚIONĂRII SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ÎN AGRICULTURĂ

CREȘTEREA însemnată a volumului mijloacelor existente în patrimoniul întreprinderilor, complexitatea proceselor de producție, amploarea gradului de dependență între întreprinderi și ramuri, consecință a specializării și cooperării, determină o nouă orientare în metodele de conducere a proceselor de producție. În cadrul lor un loc important îl ocupă sistemul informațional, perfecționarea acestuia urmînd să se realizeze prin raționalizarea evidenței și introducerea prelucrării automate a datelor, pînă în 1980.

La consfătuirea cadrelor din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii din toamna anului 1974, problema întăririi sistemului de evidență, ca factor esențial pentru gospodărirea rațională și eficientă a resurselor materiale, a fost pusă cu o deosebită acuitate.

Studiul, prezentat în continuare, bazat pe sarcinile trasate la consfătuirea amintită, tratează cîteva din modalitățile de îndeplinire a lor.

Simplificarea: domenii și mijloace

O PRIMĂ problemă care se ridică în procesul de perfecționare a sistemului informațional este aceea a **simplificării.** Se aduc numeroase critici, uneori întemeiate, sistemului greoi de evidență care se utilizează, volumului mare de muncă consumat pentru obținerea informațiilor etc. Observațiile sînt îndreptate aproape exclusiv, asupra contabilității, ca sursă de bază a informațiilor.

Simplificarea sistemului informațional trebuie să afecteze însă toate etapele și acume: colectarea datelor cu ajutorul purtătorilor primari de informații, modalitățile de prelucrare și sistematizarea informațiilor, numărul și structura situațiilor, a rapoartelor de transmitere a informațiilor către cei ce urmează să le utilizeze etc. Iar aceasta trebuie făcută rațional, prin studierea aprofundată a situației reale din întreprinderi, pentru a nu genera consecințe negative. Or, simplificările operate în mai multe etape, pînă în prezent, s-au referit, în majoritatea cazurilor, la reducerea purtătorilor primari de informații în urma cărora se constată că:

● **simplificarea rațională a documentelor nu se poate face peste o anumită limită**. Culegerea informațiilor reprezintă etapa hotărîtoare pentru volumul și calitatea informațiilor finite. Nu se poate concepe existența unor informații de ieșire fără ca acestea să nu fi fost culese și supuse operațiunilor de prelucrare. În principiu, toate operațiunile economice, provocate de mișcarea mijloacelor în cadrul procesului de producție trebuie să fie consemnate într-un document, care să le justifice existența și care, totodată, să cuprindă și o responsabilitate asupra cantității și exactității informației.

● **neîntocmirea corectă și la timp a documentelor** poate avea grave consecințe asupra modului de gestionare a bunurilor, putînd genera proasta gospodărire, lipsuri, sustrageri etc. Spre exemplu, în situația în care produsele recoltate nu sînt consemnate în acte în timpul și la locul recoltării, nu mai există o bază reală pentru cunoașterea exactă a volumului producției obținute și a utilizării ei ulterioare.

● în practica unităților agricole de stat s-au întîlnit situații de **reducere „radicală" a numărului de documente.** După reorganizarea întreprinderilor agricole de stat în anul 1967 au fost suprimate o serie de documente în care se reflectau mijloace materiale bănești. Astfel, n-au mai fost obligatorii: pontajul lucrărilor manuale, pontajul lucrărilor mecanizate, documentele privind evidența și mișcarea efectivelor de animale etc. În asemenea situații, se obțineau observații aproximative ceea ce nu mai conferea realitate și exactitate informațiilor rezultate, nu mai dădea posibilitatea gestionării normale a fondurilor materiale și bănești.

Răspunderea materială a conducătorilor diferitelor compartimente de activitate pentru bunurile pe care le gestionează a impus folosirea, în continuare, a unor documente scoase oficial din uz, care, însă, s-au dovedit a fi de mare importanță practică. S-a creat astfel situația de a nu se realiza o reducere efectivă a documentelor.

Din studiul modului de simplificare a sistemului informațional la nivelul unităților agricole, rezultă și alte aspecte, ca de pildă, volumul mare de muncă consumată pentru întocmirea de situații și rapoarte, pentru transmiterea informațiilor către organele tutelare și alte organisme, solicitate frecvent. Or, nu se poate asigura o reducere a volumlui de muncă solicitat de aceste lucrări dacă nu se stabilesc conținutul și frecvența raporturilor exterioare, care să fie riguros respectate.

Reglementările după reorganizare (1967) nu au fost însă respectate.

Depistarea și înlăturarea informațiilor paralele

ÎN EFORTURILE care se fac pentru simplificarea sistemului informațional o atenție deosebită trebuie acordată depistării și eliminării informațiilor paralele. În principiu, o informație trebuie să fie prezentată o singură dată, chiar dacă este utilizată în mai multe scopuri și de mai multe persoane. Paralelismele în evidență apar în toate etapele fluxului informațional, îndeosebi în etapa de prelucrare sau la nivelul diferitelor compartimente de activitate. În condițiile prelucrării manuale a datelor, informațiile paralele măresc considerabil volumul de muncă, în mod inutil. Cercetarea acestei probleme în unitățile agricole relevă numeroase asemenea situații. Spre exemplu, urmărirea cheltuielilor de producție la nivelul fermelor din întrepridnerile agricole de stat se efectuează prin patru prelucrări succesive.

Informații paralele se constată și la urmărirea produselor. Datele din documentele de recoltare și livrare suportă o primă prelucrare prin înregistrarea cantitativă și valorică în registrul de materiale. A doua prelucrare are loc în registrul pentru urmărirea planului de venituri și cheltuieli (partida producția și veniturile). Prin centralizare, datele sînt trecute în continuare în centralizatorul produselor pe luni și trimestre, ca și în situația recapitulativă pentru calcularea prețului de cost. În contabilitatea întreprinderii produsele sînt înregistrate în conturi analitice și sintetice.

Asemenea paralelisme apar și în sistemul informațional din cooperativele agricole de producție. Spre exemplu, efectivele de animale se urmăreau pe specii și categorii de animale în registrul fermei, apoi într-un sistem de registre pentru fiecare specie și, în sfîrșit, în registre pentru evidența animalelor tinere și în conturile analitice. De la 1 ianuarie 1975 în cooperativele agricole de producție s-a procedat la o restructurare a evidenței operative în multiple scopuri: înlăturarea paralelismelor, mai buna sistematizare a informațiilor, economisirea de hîrtie etc. Pentru evidențierea efectivelor de animale, registrele utilizate pe specii (ovine, porcine, păsări etc.), au fost suprimate și înlocuite cu un singur registru, de urmărire a evoluției efectivelor de animale. Dacă se analizează însă conținutul acestui registru comparativ cu cel al fișelor analitice de conturi, pe specii și pe categorii de animale, se constată că și în urma acestei măsuri mai există informații reflectate de două ori. Intrările și ieșirile de animale în capete și greutăți sînt detaliate în fișă, ceea ce determină o repetare a datelor din registrul amintit și o dimensiune a fișei mai mare decît ar fi necesar. Prelucrările repetate de informații se găsesc și în forma actuală a registrului fermei care are, în prezent, un conținut substanțial simplificat față de variantele anterioare. Partea a III-a a registrului „Realizarea lunară a producției și a cheltuielilor" centralizează informațiile din cele două părți destinate pentru evidența producției și a cheltuielilor. Lunar, totalul producție și al cheltuielior se stabilesc aici și pot fi folosite în analize ca atare, fără transcrierea lor în altă partidă.

Posibilități de unificare a sistemului informațional

ORGANIZAREA sistemului informațional din întreprinderi este determinată de natura și profilul producției, de tehnologiile utilizate, de modul de organizare a producției, muncii și conducerii. Privite sub aceste aspecte între întreprinderile a-

conf. dr. Zamfira JALBA

gricole de stat și cooperativele agricole de producție se constată o mare asemănare. Diferențele care există, se referă la sursele de formare a mijloacelor, la repartizarea veniturilor și retribuirea muncii. Existența acestor deosebiri nu justifică însă diferențele care se constată în sistemul informațional din cele două categorii de unități agricole.

În ultimii ani, în literatura de specialitate și în preocupările celor care se ocupă cu reglementarea sistemului informațional din unitățile agricole, se conturează tot mai mult tendința de tratare unitară a problemelor. Un pas important în această direcție s-a realizat prin introducerea planului de conturi-cadru, elaborat pentru unitățile economice. Cu toate acestea, mai persistă deosebiri, în principal, sub următoarele aspecte : denumirea, conținutul și circuitul purtătorilor primari de informații ; reflectarea operativă la nivelul fermelor și altor compartimente de activitate a bunurilor cu care sînt dotate și a indicatorilor necesari pentru cunoașterea și controlul activității desfășurate ; forma de organizare a contabilității sintetice și analitice, stabilirea volumului și conținutului informațiilor obținute din conturi pentru mijloacele de producție, cheltuieli, venituri etc.

Purtătorii primari de informații utilizați la I.A.S. sînt diferiți de cei din C.A.P., ca denumire, număr, și circuit, cu toate că natura și volumul operațiunilor economice pe care le consemnează sînt identice. Aceste situații se întîlnesc la reflectarea produselor, a materialelor, a mișcării efectivelor de animale etc. Conducerea fermelor de producție și a altor compartimente de activitate necesită existența, la nivelul lor, a unor informații prin care să se urmărească cheltuielile, veniturile, producția etc.

În întreprinderile agricole de stat acești indicatori sînt reflectați în jurnalul pentru urmărirea planului de venituri și cheltuieli, iar la C.A.P. în registrul fermei. În mare, numărul și conținutul indicatorilor sînt asemănători. Concepția de urmărire, în special a cheltuielilor, este însă cu totul diferită. În I.A.S., primul obiectiv îl constituie natura acestora (materiale, retribuții pe categorii etc.). În C.A.P., colectarea cheltuielilor se face pe obiecte de calculație, obținîndu-se în final cheltuielile pe culturi, categorii de animale, ceea ce permite determinarea cu ușurință și a prețurilor de cost pe produs.

La nivelul fermelor, diferențele apar și în privința urmăririi produselor, a veniturilor, care, deși se fac în principal după aceleași criterii, cuprind și elemente diferite de la o întreprindere la alta.

Un alt domeniu important al sistemului informațional din întreprinderile agricole unde, cu toată alinierea la planul de conturi pentru unitățile economice, se mențin diferențe, îl reprezintă contabilitatea. Deosebirile afectează diferite aspecte ale contabilității cum sînt : forma de contabilitate, numărul și conținutul conturilor, organizarea contabilității analitice etc.

Prelucrarea datelor

MODERNIZAREA sistemului informațional presupune utilizarea prelucrării mecanizate și automatizate a datelor ca mijloc important de reducere a volumului de muncă, pentru obținerea de informații complete, necesare controlului gestiunii, fundamentării și elaborării deciziilor. Cu toată gama variată a echipamentelor tehnice de calcul care există în prezent în țara noastră, totuși, în unitățile agricole prelucrarea datelor se face aproape exclusiv manual. În revistele de specialitate sînt publicate studii și încercări pentru prelucrarea mecanizată și automată a datelor în diferite compartimente de activitate. În prezent, Centrul informațional și de calcul al M.A.I.A.A. elaborează pentru Departamentul Agriculturii de Stat proiectul unui sistem integrat de prelucrare automată a datelor la I.A.S. Mogoșoaia, care urmează să se generalizeze și la celelalte întreprinderi agricole de stat.

Pînă la introducerea acestui proiect, a cărui elaborare va dura mai mulți ani, este necesar însă să se treacă la prelucrarea mecanizată și automatizată a unor evidențe care necesită un volum ridicat de muncă, cum sînt, de exemplu, cele privind : exploatarea tractoarelor și a mașinilor agricole, a mijloacelor de transport, evidența muncii și a retribuției etc. Prin prelucrarea datelor cu ajutorul echipamentelor tehnice s-ar putea obține informații operative privind consumul combustibililor și lubrefianților repartizați pe tractor, volumul lucrărilor executate, repartiții, retribuții etc.

Introducerea prelucrării parțiale a datelor are și un important aspect psihologic, pentru acomodarea treptată a econo-

(Continuare în pag. 15)

Pregătiri pentru cel de-al 3-lea Congres mondial de sisteme generale și cibernetică

ÎNTRE 25—29 august 1975 va avea loc la București o manifestare științifică internațională care va reuni un mare număr de oameni de știință din domeniile sistemelor generale și ciberneticii. Aria problemelor ce vor fi abordate, deosebit de vastă, a impus organizarea desfășurării congresului pe cele 7 secțiuni prezentate mai jos. În cele ce urmează, dorim să punem la dispoziția cititorilor unele amănunte pe care le considerăm interesante, legate de acțiunile prilejuite de Congres.

S-a anunțat pînă în prezent că vor participa cu lucrări peste 300 de oameni de știință, cercetători în domeniile amintite, din care circa 200 din străinătate, reprezentînd un număr de 40 de țări, Cele mai multe lucrări anunțate din străinătate sînt din Anglia, S.U.A., U.R.S.S., Ungaria Franța, Italia — între 15 și 30 lucrări.

Dintre secțiunile cele mai solicitate pentru prezentarea de lucrări, menționăm cibernetica economică (56), sisteme și modele cibernetice (52), inteligența artificială (51). Aceste lucrări vor fi prezentate de-a lungul a 5 ședințe rezervate pentru fiecare secțiune și, de asemenea, se preconizează o întîlnire a specialiștilor în cadrul unei mese rotunde și a unui forum deschis, în cadrul cărora să se facă un larg schimb de idei.

Pentru a ilustra problematica congresului dăm cîteva titluri care credem că suscită un interes deosebit, fără însă a epuiza lista lucrărilor ce vor fi prezentate în cadrul secțiunilor.

CIBERNETICA SISTEMELOR ECONOMICE : Considerații asupra modelului cibernetic al noii ordini economice internaționale (România); Legătura directă și inversă în dinamica inflației (S.U.A.); Sistemul informațional al planificării într-o concepție cibernetică (România); Interdependența factorilor economici și noneconomici, măsurabili și nemăsurabili, în analiza dezvoltării (Iugoslavia) ; Modelarea creșterii economice în concepția teoriei sistemelor cibernetice (România); Modele de legătură inversă a politicilor de prețuri în competiția monopolistă (R.F.G.); Analiza sistemică a afacerilor sociale și procesul de coordonare cu autoconducere (Iugoslavia); Modelarea structurală — un ajutor pentru studiul cibernetic al evoluțiilor și al conflictelor într-un sistem complex (Franța).

SISTEME ȘI METODE CIBERNETICE: Feed-Back liniar cu întirziere în problema timpului minim (România); Folosirea modelelor neclasice în problema determinării stării sistemului real bazat pe datele de măsurare (U.R.S.S.); Sisteme și societăți (România); Modelarea micro, macro, meso și multi (Suedia); Rezultate în teoria sistemelor fuzzy (România); Sinteza sistemelor multivariabile în cascadă; Proprietăți algebrice și mecanice ale sistemelor și modelelor cibernetice (Belgia) ; Pentru o abordare semiotică a ciberneticii (România); Despre aplicarea teoriei alocării fuzzy asupra modelării procesului de cercetare a cancerului (S.U.A.).

CIBERNETICA INDUSTRIALĂ : Modelul sistemului energetic în industria chimică (România); Procedeul optimizării adaptice pentru sistemele semnalelor de grafic printr-o modelare multibenzi (S.U.A.); Concepția de realizare a sistemelor de conducere optimală cu calculatorul electronic a unui proces tehnologic cu flux continuu (România); O abordare privind sintezele unor sisteme ierarhice complexe (Bulgaria); Sistem cibernetic pentru conducerea sistemelor de producție (România); Abordarea sistemică a administrării stocurilor (Ungaria); Unele aspecte ale identificării experimentale a sistemului de reglare a tensiunii unui grup generator de mare putere (România); Procese de decizie Markov sensibile la risc cu observarea probabilistică a stării (România).

CIBERNETICA ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR : Cibernetica și mediul înconjurător (România); Exploatarea mediului înconjurător (Polonia); Cibernetica proceselor de hidroameliorație și modele de simulare (România); Simularea pe calculator a unui model al omului și a mediului său înconjurător (S.U.A.).

COMUNICAȚIE, ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI INFORMATICĂ : Sistem educațional integrat pentru pregătirea specialiștilor în cibernetică economică și informatică (România); Reglarea cibernetică a pregătirii (Italia); Despre modelul unui sistem informatic pentru conducerea producției într-o întreprindere constructoare de mașini (România). Spre o formalizare a ciberneticii educației (Canada); Sisteme informatice utilizate pentru prognoza vînzărilor de mărfuri în profil teritorial (România); O abordare cibernetică a prelucrării informa-

ing. C. BILCIU

(Continuare în pagina 32)

TEORII
IDEI

RECONSIDERAREA UNOR MODELE DE ANALIZĂ A CREŞTERII

Sorgintea dificultăţilor

PE UN PLAN GENERAL, se cunosc trei tipuri de contradicţii care fac ca metodele cantitative să nu poată oferi satisfacţie totală în cunoaşterea fenomenelor economice : 1) contradicţia dintre esenţial şi fenomenologic, ceea ce înseamnă că datele pe care le cercetăm, exacte şi corecte fiind, pot să reflcte aspecte de suprafaţă, neesenţiale, nelegate de structura, de esenţa fenomenului ; 2) contradicţia dintre cauzal şi stocastic, în sensul că deducem cauzalitatea din ipoteze probabilistice şi 3) contradicţia dintre raţional şi empiric, relevată adesea prin constatarea că rezultatele metodei deductive vin în contradicţie cu constatările cercetărilor empirice, cunoscut fiind că realitatea este totdeauna mai bogată decît logica.

Primatul analizei calitative faţă de analiza cantitativă, ca o garanţie a elaborării unor modele care să ofere cît mai mare fidelitate în cunoaşterea fenomenelor economice, este unanim afirmat. Sau, într-o exprimare plastică, orice fenomen economic înainte de a fi prins în lanţul matematic, trebuie să fie prins în lanţul logic. Evident însă că, procesul modelării este complex şi dificil, esenţele nelăsîndu-se descoperite cu uşurinţă, abstractizarea neputînd fi dublată de experienţe care să permită desprinderea acţiunii izolate a anumitor factori, ca în domeniul ştiinţelor naturii.

Intervine apoi caracterul dinamic al factorilor, care sub impulsul unor fenomene naturale, demografice, tehnice, sociale, economice şi politice schimbă datele problemei, provoacă mutaţii calitative, structurale, ceea ce complică modelarea.

Lumea contemporană este confruntată cu probleme majore, care pun tot mai accentuat sub semnul întrebării sensul creşterii economice, factorii şi limitele ei. Potrivit opiniei membrilor Clubului de la Roma 1) sînt cinci factori fundamentali care determină şi, în final, limitează creşterea economică : populaţia, producţia agricolă, resursele naturale, producţia industrială şi poluarea. În contingenţă cu oricare din factorii menţionaţi, la o scară mai largă sau mai restrînsă, au apărut contradicţii profunde, care polarizează atenţia atît a specialiştilor, cît şi a factorilor de decizie mai ales în privinţa angajării viitorului în procesul creşterii economice.

Mai este de adăugat şi faptul că orice metodă oferită de econometrie are limitele ei. Orice metodă cantitativă are o anumită putere cognitivă limitată. A depăşi aceste limite, în procesul de pătrundere de la o esenţă mai puţin profundă către alta mai profundă, implică fie completarea cercetării cu alte metode cantitative, fie, acolo unde acestea nu mai pot fi utilizate, apelarea la metode pur raţionale sau intuitive. Este semnificativă în acest sens aprecierea lui Norbert Weiner : „...în absenţa unor metode standard de calcul sigure, rolul judecăţii experţilor în aprecierea factorilor sociologici, antropologici şi economici este atît de mare, încît un novice care încă nu a acumulat uriaşa experienţă însuşită de către experţi, nu are ce face în acest domeniu“ 2).

În lumina acestor succinte consideraţii, urmărind opiniile exprimate în literatura mondială de specialitate, dar, mai cu seamă, teoria şi practica economică din ţara noastră, sugerăm revederea unor modele după care judecăm şi decidem în probleme de creştere economică şi implicit de eficienţă economică.

Într-o formă sintetică, principalele idei pe care le supunem atenţiei sînt următoarele :

— modelele sintetice tradiţionale nu dau satisfacţie din punctul de vedere al urmăririi fenomenelor reale care se petrec în economie ;

— factori care se găsesc pe diverse trepte ale descompunerii pot avea o influenţă importantă sau decisivă şi trebuie puşi în evidenţă (avem în vedere nu numai factorii economici sau materiali — cum sînt denumiţi uneori — ci şi factorii extraeconomici, cum sînt cei culturali, sociali, psihologici etc.) ;

— factorii legaţi de revoluţia tehnico-ştiinţifică au implicaţii multiple şi puternice, care se cer a fi reliefate ;

— factorul uman, ca factor decisiv al procesului de producţie, este util a fi tratat multidimensional (bio-psiho-sociologic) ;

— caracterul limitat al resurselor a luat forme noi, care impun studierea efectelor descrescînde multiple ;

— necesitatea protejării omului şi mediului implică includerea factorilor poluanţi în calculele de creştere şi eficienţă economică ;

— dimensiunile economiei unei ţări mici sau mijlocii (cum este şi ţara noastră) impun abordarea eficienţei în corelaţie cu capacitatea de absorbţie a pieţei interne şi posibilităţile de plasare pe piaţa externă.

Consideraţii succinte pe probleme

1. LITERATURA economică mondială oferă în prezent o multitudine de modele ale creşterii economice. Multe opinii sînt în favoarea unor modele cu un număr restrîns de factori. Gîndirea economică a fost mult timp dominată de ecuaţia Cobb-Douglas, considerat primul model macraeconometric din istorie, în care apar doi factori ai cresterii venitului naţional: forţa de muncă şi capitalul. Funcţia Cobb-Douglas a fost ulterior îmbunătăţită şi completată.

Cunoscutul economist englez N. Kaldor (expert al O.C.D.E.) aprecia ca factori esenţiali ai creşterii economice : creşterea ocupaţiei, creşterea investiţiilor şi a producţiei de bunuri de investii şi creşterea producţiei de export. 3) Se constată omiterea unor factori calitativi, cum ar fi creşterea productivităţii muncii sau creşterea eficienţei economice a investiţiilor, ca factori direcţi.

Şirul exemplelor poate fi continuat, dar ceea ce dorim să punem în evidenţă este faptul că asemnea modele sintetice, care nu pun suficient în evidenţă factorii intensivi ai creşterii şi care nu sesizează anumite fenomene ale realităţii contemporane, cum ar fi influenţa progresului tehnic sau a poluării, nu pot da satisfacţie.

Primul raport al Clubului de la Roma, publicat în anul 1972 sub titlul „Limitele creşterii“, cunoscut şi sub numele de „raportul Meadows“, cuprinde un model mondial al creşterii cu 84 variabile, pe baza cărora s-au alcătuit 480 de ecuaţii. Cu toată extinderea considerabilă a factorilor incluşi în model, concluziile stabilite au generat numeroase controverse, sesizîndu-se o serie de slăbiciuni ale ipotezelor folosite de autori.

În anul 1974 apare raportul Mesarović-Pestel 4), care caută să înlăture o serie de insuficienţe ale raportului precedent, relevîndu-se ideea dezvoltării prin creştere organică, ceea ce înseamnă că lumea nu mai este privită ca o sumă incoerentă de unităţi, ci ca un organism. Este de menţionat că modelul utilizat a necesitat soluţionarea a peste 100 000 de ecuaţii. Numărul mare de ecuaţii utilizate nu înseamnă însă implicit şi reflectarea nealterată a realităţii. Premisele modelării sînt hotărîtoare Proiectul Mesarović-Pestel i se impută, de plidă, ca principal inconvenient, faptul că proiectează creşterea pe termen lung cu criteriile lumii de astăzi 5).

2. Desfăşurarea analizei în profunzime poate reliefa pe diferite trepte factori cu pondere sau de mare însemnătate în perspectivă. Economistul american E. Denison stabileşte 31 de factori ai creşterii venitului naţional în S.U.A., sesizînd şi ponderile lor. Ceea ce a avut mare răsunet este faptul că în fruntea listei factorilor enumeraţi sînt trecute învăţămîntul şi inovaţiile tehnologice pentru perioada actuală, spre deosebire de trecut, cînd peste 50% din creşterea economică a S.U.A. se explica prin creşterea forţei de muncă şi a capitalurilor investite. 6) Denison atrage atenţia asupra faptului că nu poate fi considerată o explicaţie suficientă faptul că productivitatea muncii creşte, ci este important să se descopere şi să se măsoare influenţele factorilor care determină însăşi productivitatea.

În general, se constată că pe o scară tot mai largă se afirmă rolul foarte important pe care îl au asupra creşterii economice o serie de factori indirecţi, cum sînt : îmbogăţirea ştiinţei şi învățămîntului, nivelul de știință de carte și cultură a populației, introducerea de date noi în domeniul tehnologiei etc.

3. Reflectarea progresului tehnic în modelele creșterii economice este una din problemele cu mai mare audiență la economiștii contemporani. Se pot distinge două maniere de abordare : a) sesizarea ca factor independent și cuantificarea influenței sale și b) interpretarea influenței progresului tehnic ca factor indirect cuprins în capitalul fix, de exemplu.

Opinia noastră este de a îndrepta cercetările către studiul complex, multilateral al progresului tehnic și spre poziționarea sa ca factor independent al creșterii economice.

4. Deși teoretic este recunoscut ca factor decisiv, factorul uman este fie omis din modele, fie tratat unilateral. Teoria factorilor de producție a lui J.B. Say — natură, capital și muncă — a fost frecvent criticată ca inadmisibil de restrictivă. Pe de altă parte s-a scos în evidență faptul că pune accentul pe factorul capital, omițînd că și capitalul este un produs al muncii. Chiar în cazul luării în considerație a factorului uman, accentul cade pe latura cantitativă, omițîndu-se aspectele de calitate privind instruirea, gradul de cultură, educație etc.

Anul trecut, în cadrul unui simpozion ținut la Institutul de igienă din București pe tema „Om — alimentație — sănătate — muncă — productivitate“ s-a afirmat cam așa : există trei categorii de factori care acționează asupra productivității muncii : factori tehnici și tehnologici, factori organizatorici și alți factori. Primele două grupe dau 86% din sporul productivității. Restul nu ne interesează. Nu putem împărtăși un asemenea punct de vedere, care omite factorul esențial — forța de muncă — judecat sub două aspecte: a) rolul său în obținerea unui anumit nivel tehnic, tehnologic și organizatoric și b) dimensiunile calitative ale forței de muncă.

Cu privire la dimensiunile calitative ale forței de muncă avem în vedere factorii care determină capacitatea de muncă și care se pot grupa astfel : a) factori biologici), b) factori de alimentație, c) factori psihologici, d) factori fizico-chimici (poluanți) și e) factori sociali. Ultima grupă poate fi dezmembrată, scoțînd în evidență factorii legați de organizarea muncii, de nivelul profesional, de nivelul cultural.

Fiecare din grupele de factori menționați poate fi detaliată cu scopul de a pune în lumină factorii cu acțiune dominantă sau cu tendință de creștere pe o anumită treaptă a descompunerii factoriale.

Sînt de dată relativ recentă încercările pe tema cuantificării contribuției unor factori ca învățămînt, știință, tehnologie, reducerea timplui de lucru, organizarea muncii, modificarea structurii pe vîrste, sexe, condiții sociale etc. la creșterea productivității muncii. Cu ocazia unei discuții pe tema productivității muncii 7) am subliniat că schimbările strcturale privind producția și timpul cheltuit nu sînt abordate și nu sînt cuantificate, deși au un rol important în dinamica productivității muncii.

Grupa factorilor psihologici ocupă încă o pondere relativ redusă în preocupările teoretice și mai ales practice, deși influențele lor sînt importante. Un experiment într-o întreprindere din R.F.G. a scos în evidență o amplitudine a variației în productivitatea muncii de 34 de puncte pe seama climatului psihologic între personalul de conducere și cel de execuție la nivelul unei secții.

În același sens se pot face considerații largi cu privire la factorii sociologici. Se poate aminti faptul că nu sînt puse în modele și nu sînt cunoscute influențe ale unor variabile ca : nivelul de cultură, de educație, de folosire a timpului liber etc.

5. Caracterul limitat al resurselor are implicații multiple în alcătuirea modelelor în economie. Cu privire la resursele de forță de muncă s-au construit modele în care, de pildă, creșterea venitului național este analizată în două variante : a) resursele de forță de muncă sînt nelimitate și b) resursele de forță de muncă sînt limitate.8)).

Cu privire la resursele materiale, mai puțin sînt analizate și reflectate în modele consecințele epuizării resurselor. Apreciez ca unul din marile merite ale celor două rapoarte ale Clubului de la Roma, la care am făcut referire anterior, faptul că în modelele creșterii economice se analizează pe larg corelația dintre ritmul creșterii și caracterul limitat al resurselor. Stadiul în care ne aflăm, în care foamea de materii prime este accelerată de un șir de factori, între care revoluția tehnico-științifică se află pe primul loc, impune o gospodărire parcimonioasă a materiilor prime nerecuperabile și, implicit, alcătuirea modelelor de eficiență economică cu restricții în acest sens. Inevitabil, accentul cade, în aceste condiții, pe valorificarea superioară a resurselor materiale, printr-o serie de căi cum sînt : adîncirea gradului de prelucrare, o proiectare mai bună a produselor, reutilizarea deșeurilor etc.

De la țară la țară intervin aspecte specifice legate de resursele de care dispun, dar intervin și probleme de ordin general desprinse din contextul mondial al utilizării resurselor. Este cazul recent al resurselor energetice, care în mod pregnant a pus probleme multiple ale eficienței, ale creșterii economice.

Faptul că în industria minieră, de pildă, sîntem obligați să exploatăm zăcăminte mai sărace în conținut util trebuie avut în vedere în calculele de eficiență nu numai pentru ramura dată, ci și pentru cele conexe.

Schimbările fundamentale care au loc pe glob în dinamica prețurilor materiilor prime față de dinamica prețurilor produselor manufacturate afectează substanțial calculele de eficiență economică. Asemenea variabile se impun a fi avute în vedere ca tendințe în calculele de prognoză.

6. Problema factorilor poluanți a fost neglijată timp îndelungat. Abia cînd deteriorarea mediului a atins un stadiu îngrijorător în unele țări, s-au întreprins măsuri energice împotriva poluării mediului. În multe calcule de creștere economică factorii poluanți nu sînt prezenți, ceea ce nu mai poate fi acceptat. Progresul tehnic trebuie văzut dialectic, cu reversul său, al apariției factorilor de poluare și acționat de pe poziția intereselor generale ale societății, care solicită măsuri de protejare a omului și mediului. Este implicată deci ideea includerii în modelele de eficiență și a costurilor „antipoluare“ pentru păstrarea echilibrului ecologic. Oricît de costisitoare poate apărea „antipoluarea“, nu trebuie cedat pentru avantaje momentane, creînd daune greu recuperabile sau irecuperabile în viitor.

Efectele activităților poluante pot fi foarte îndepărtate în spațiu și în timp și, în consecință, și în calculele de eficiență economică a măsurilor de combatere a poluării urmează să se ia în calcul atît factorii de timp, cît și cei de spațiu. Este suficient să amintim că, deși Groenlanda se găsește la o mare distanță de orice sursă de poluare atmosferică cu plumb, față de anul 1940 cantitatea de plumb acumulată în ghețurile din această zonă a crescut cu 300% pe an.9))

7. Dimensiunile economiei unei țări, impun parametri și analize specifice în alcătuirea modelelor de eficiență economică. Îmbinarea criteriilor politice, economice și sociale se cristalizează în modelele de creștere economică și de eficiență economică.

Partidul și statul nostru au legat în mod firesc progresul economic și social al țării de industrializare, concepută în sensul dezvoltării prioritare a ramurilor de bază, purtătoare de progres tehnic. Totodată, avîndu-se în vedere cerințele eficienței economice în contextul revoluției științifico-tehnice a fost lăsat cîmp larg cooperării internaționale prin specializarea de produs, pe tipo-dimensiuni.

Dimensiunile economiei țării noastre impun ca în modelele de eficiență să intre studiul pieței interne în prezent și în perspectivă și posibilitățile de plasare pe piața externă în condițiile în care seriile de fabricație dictate de criteriul eficienței depăsesc capacitatea de absorbție a pieței interne. Chiar dacă asigurarea competitivității pe piața internațională implică diversificarea largă a producției și implicit serii mici, se pune problema tipizării pe piese, proiectarea nu de produse individuale, ci de serii unitare și familii de produse.

Cîteva referiri la implicațiile de ordin practic

LA SCARĂ MICRO sau macroeconomică, ante sau post factum, modelele de creștere economică și de eficiență economică, deliberat sau nu, sînt nelipsite în luarea deciziilor. Fenomene care își fac simțite prezența în economie ca abateri de la cerințele creșterii economice, ale progresului rapid, ne obligă să reflectăm și să acționăm.

O serie de insuficiențe ca : neutilizarea unor capacități de producție, imobilizări în stocuri de materiale sau produse, dificultăți în desfacerea unor produse pe piața internă sau internațională, insuficienta satisfacere a cererii pentru unele produse sau servicii, lipsa de rentabilitate a unor produse sau unități, lipsa de eficiență sau eficiența redusă a unor produse în comerțul exterior, risipa de resurse materiale și financiare ș.a.

---

1) Vezi : Donella H. Meadows, Dennis L. Meadows ș.a. — The limits to growth, Universe Books, New York, 1972.

2) Norbert Wiener, Cibernetica, Ed. Științifică, București 1966, p. 51.

3) Vezi : Notes et études documentaires nr. 3546, Paris 17 decembrie 1968.

4) În legătură cu cele două rapoarte ale Clubului de la Roma vezi : Dr. Maria D. Popescu, Clubul de la Roma, Revista Economică, nr. 27/1974.

5) Vezi : Dr. M. Botez, Creșterea organică, conștiința planetară și dilemele dezvoltării, Revista Economică, nr. 28/1974.

6) Edward F. Dennison, The Sources of Economic Growth in the United States and the Alternatives Berfore Us, Supplementary Paper nr. 13 published by Committee for Economic Development, Washington, January, 1962.

7) Vezi : „Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste“, vol. 2, Editura politică, 1971 București, p. 457—460.

ne atrag atenția asupra necesității de a fundamenta pe plan teoretic și de a aplica practic modele de creștere economică și de eficiență economică cît mai riguroase.

Supunem atenției numai cîteva exemple pe care le considerăm suficient de convingătoare. În cursul anului 1973, la inventarierea efectuată la întreprinderi aparținînd la 11 ministere industriale s-au constatat spatii construite neutilizate de peste 200 mii m.p., care urmează a primi o utilizare productivă pînă la finele acestui plan cincinal.

Imobilizările de investiții (cheltuieli aferente investițiilor nepuse în funcțiune, utilaje în stoc, stocuri de materiale și alte elemente materiale) au reprezentat la sfîrșitul anului 1973 peste 22%din valoarea investițiilor realizate în anul respectiv, iar pentru anul 1974 s-au preliminat la 26,8%. Față de anul 1970, procentul imobilizărilor a crescut.

Un accent deosebit se impune în activitatea de fundamentare a deciziilor pe calcul economic, ceea ce vizează în mod deosebit politica de investiții, de asimilare de produse noi, de extinderi de capacități.

În anul 1973 Banca de Investiții a restituit sau a cerut completări la 13,6% din numărul total al documentațiilor prezentate pentru insuficiențe ale analizei eficienței economice a investițiilor. Între deficiențele mai frecvente se constată: neabordarea laturilor economice fundamentale ale investițiilor propuse, nu se acordă atenție suficientă analizei asigurării cu materii prime și materiale, studierii pieței interne pentru desfacerea producției, eficienței la export în cazul unei producții care excede cerințelor interne, nu se pornește de la gradul de folosire a capacităților existente.

Cu privire la studiul complex al factorilor în procesul creșterii economice este de subliniat că în politica sa partidul și statul nostru au urmărit atît valorificarea eficientă a resurselor naturale și umane, cît și rezolvarea unor probleme social-culturale. La amplasarea unor obiective economice s-au îmbinat criteriile de eficiență economică, care joacă un rol primordial, cu politica de ridicare a județelor și orașelor mai puțin dezvoltate. Ca exemplu, putem menționa că Uzina de alumină de la Tulcea ar fi putut fi amplasată în alte localități din țară, unde din punct de vedere economic s-ar fi putut realiza investiția cu o cheltuială mai redusă pe unitatea de capacitate și s-ar fi recuperat într-un termen mai scurt din venitul net total. S-a ales acest amplasament, avînd în vedere, pe lîngă criteriile de eficiență economică, și necesitatea dezvoltării județului Tulcea, care este unul din cele 13 județe al căror potențial economic este sub media pe țară. Situații similare justifică amplasarea altor obiective industriale ca: Fabrica de rulmenți Alexandria, Filatura de fire și sfori Cristurul Secuiesc, Tăbăcăria minerală Corabia ș.a.

Recunoașterea importanței problemei poluării în țara noastră este atestată de recenta legiferare a protecției mediului înconjurător. În documentațiile tehnico-economice ale fiecărei investiții se cere prevederea cheltuielilor necesare pentru realizarea instalațiilor antipoluante sau pentru modificarea unor tehnologii învechite care nu țineau seama de aceste măsuri, cu tehnologii noi nepoluante. De exemplu, la Combinatul chimic Victoria a fost recent elaborată o documentație privind „Extinderea epurării biologice și neutralizarea acidului", în valoare de 40 mil. lei. De asemenea, la întreprinderea chimică „Carbosin" Copșa Mică s-a avizat majorarea valorii investiției „Dezvoltarea producției de negru de fum etapa I-a" ca urmare a modificării tehnologiei de granulare a negrului de fum de la procedeul uscat la procedeul umed, ceea ce aduce, pe lîngă o creștere a producției, și o îmbunătățire a condițiilor de protecție a mediului înconjurător.

După opinia noastră se impune o îmbunătățire substanțială a calculelor de eficiență economică care să stea la baza deciziilor privind investițiile în unități noi, extinderi de capacități, dimensionarea întreprinderilor, asimilarea de produse noi, avînd în vedere:

— elaborarea unor modele complexe, care să nu omită factori esențiali ai creșterii economice (factorul uman văzut multidimensional, progresul tehnico-științific, știința și învățămîntul etc.);

— luarea în calcul a caracterului limitat al resurselor, judecat la scară națională și în context mondial;

— includerea studiilor privind factorii poluanți însoțitori ai investițiilor și stabilirea costului măsurilor antipoluante;

— încorporarea de studii de marketing al pieței interne și internaționale;

— elaborarea și aprobarea de indicatori normați de eficiență economică a investițiilor în toate ramurile și subramurile economiei naționale.

Ideile expuse în acest studiu nu reprezintă decît puncte de pornire, o incitare la cercetări. Nu avem certitudinea că viitorul ne va confirma pe deplin, dar avem sentimentul că am contribuit la stîrnirea gîndirii în căutarea de soluții pentru probleme pregnante cu care sîntem confruntați.

prof. dr. Alexandru GHEORGHIU

---

[8] Vezi, de exemplu, M. Kalecki, Schiță a teoriei creșterii economiei socialiste, Editura științifică, București, 1972.

[9] C.C. Patterson and J.D. Slavia, „Lead in the Modern Environment" Scientist and Citizen, April 1968, p. 66, citat după Donella H. Meadows ș.a. The limits to growth", Universe Books, New York, 1972.

Sistemul informațional în agricultură

(Urmare din pag. 12)

miștilor cu alte mijloace de obținere a informațiilor, provocînd astfel unele mutații în mentalitatea și preocupările lor, pentru pregătirea condițiilor de trecere la prelucrarea automată, integrată.

După opinia noastră, problemele tehnice solicitate de elaborarea proiectelor de prelucrare a datelor cu echipamente tehnice, cu toate dificultățile care există, sînt mai ușor de rezolvat decît cele impuse de implementarea lor în producție. În primul caz, proiectele sînt elaborate de o echipă restrînsă de oameni, cu o pregătire similară sau complementară, care se pot pune mai ușor de acord. În al doilea caz, este vorba de mentalitatea a sute și mii de oameni cu pregătire diferită, care urmează să se convingă pe parcurs de superioritatea noilor procedee de obținere a informațiilor.

Un alt aspect, vizează creșterea volumului de lucrări, care ar duce la utilizarea completă, în trei schimburi, a echipamentelor tehnice existente în dotarea centrelor de calcul sau altor unități. Dacă se are în vedere costul ridicat al tehnicii de calcul, vom vedea că utilizarea completă a capacității de lucru constituie unul din mijloacele importante pentru reducerea costurilor unitare ceea ce ar micșora, în final, sumele plătite de beneficiari pentru prelucrarea datelor.

O nouă optică în utilizarea informațiilor

INFORMAȚIILE sînt rezultatul unor eforturi susținute care se cer depuse pe întreg parcursul fluxului informațional. Culegerea informațiilor brute are loc la locul și în măsura în care se desfășoară procesele de producție, de către cei care conduc nemijlocit această activitate. Purtătorii primari de informații rezultați sînt înaintați, la date fixe, pentru a fi prelucrați în vederea obținerii de informații finite.

Contabilitatea, ca tehnică de reflectare sistematizată a întregii activități economice din întreprinderi și instituții, presupune rigoare și disciplină.

Culegerea informațiilor concomitent cu producerea operațiunilor economice, înscrierea lor în documente fixate anticipat ca avînd un conținut dat, înaintarea la date fixe pentru prelucrare, sînt rigori la care nu se încadrează întotdeauna cu ușurință cei cărora le revin aceste obligații. Fără aceste eforturi și fără disciplină nu se pot obține informații de calitate și la timp pentru a fi utilizate în procesul decizional.

O altă carență care există în acest domeniu o constituie și utilizarea incompletă a informațiilor în procesul de conducere. Desigur că informațiile sînt utilizate, cu precădere, pentru controlul gestiunii bunurilor materiale din patrimoniul întreprinderii. O altă utilizare a informațiilor o constituie întocmirea dărilor de seamă și a altor rapoarte și informări care sînt întocmite și înaintate la anumite perioade organelor tutelare. Fără a minimaliza rolul informațiilor în această direcție, importanța lor trebuie însă deplasată, cu precădere, în procesul de conducere a întreprinderii, a compartimentelor de activitate pentru fundamentarea deciziilor curente și de perspectivă luate la aceste niveluri. Acest deziderat nu se poate realiza însă de la sine și cu ușurință. Printre elementele care pot conduce la aceasta sînt: o mai temeinică pregătire a conducătorilor în probleme de conducere, organizare și sisteme informaționale și, totodată, acordarea unor competențe lărgite în conducerea curentă și de perspectivă a unităților.

O mutație trebuie să aibă loc și în privința gradului de operativitate a informațiilor contabile (sînt formulate uneori obiecții privind caracterul lor tardiv). Printr-o organizare rațională, îmbinată cu prelucrarea datelor cu ajutorul echipamentelor tehnice, informațiile trebuie să se obțină pe întregul parcurs al desfășurării proceselor de producție, pentru a semnala în timp util toate dereglările care se produc față de prevederile programelor stabilite.

CONCEPTUL DE SISTEM ŞI MECANISM ECONOMIC ÎN TEORIA MARXIST-LENINISTĂ (II)

Particularităţile colaborării economice în cadrul C. A. E. R.

ÎN LITERATURA economică marxistă se discută din ce în ce mai mult despre conţinutul şi trăsăturile mecanismului economic al colaborării şi cooperării economice dintre ţările membre C.A.E.R. Fenomen normal, întrucît în ceea ce priveşte conţinutul acestor categorii, cel puţin din punct de vedere teoretic, opiniile, deşi convergente într-o bună măsură, diferă mai ales în domeniul sferei de cuprindere. Ţara noastră, după cum se ştie, participă activ la activitatea C.A.E.R., şi-a adus contribuţia la perfecţionarea întregului sistem al organizării şi funcţionării colaborării economice.

Prima problemă care se pune este : dacă există un sistem de organizare şi coordonare al C.A.E.R. ca organism economic internaţional ? Fără îndoială că da. El decurge, atît din statutul acestei organizaţii, cît şi din Programul complex, sau alte reglementări adoptate în comun de ţările membre. Acest sistem funcţionează aşa cum rezultă din Programul complex, „pe baza respectării suveranităţii de stat, independenţei şi intereselor naţionale, neamestecului în treburile interne ale ţărilor, egalităţii depline în drepturi, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti". Totodată, se precizează că „integrarea economică socialistă se desfăşoară pe baza liberului consimţămînt deplin şi nu este însoţită de crearea de organe supranaţionale, nu afectează problemele planificării interne, ale activităţii financiare şi de gestiune economică a organizaţiilor". Acestea sînt, de fapt, elementele fundamentale ale sistemului de organizare a activităţii C.A.E.R. De aici decurg şi particularităţile sistemului de organizare şi conducere a activităţii C.A.E.R. faţă de sistemele naţionale, legăturile dintre acestea. Iată unele dintre ele :

a. — deşi economia naţională este un component al economiei mondiale, o celulă a acesteia, principiul subordonării părţilor faţă de întreg nu mai funcţionează. De această dată, părţile sînt total autonome ;

b. — principiile centralismului democratic, care constituie temelia oricărui sistem naţional de organizare şi conducere pe bază de plan a economiei, nu mai sînt valabile la nivelul unui sistem mondial, al unui organism economic internaţional ;

c. — conducerea în cadrul unui organism economic internaţional îmbracă forma coordonării planificate a economiilor naţionale, pe baza liberului consimţămînt ;

d. — convergenţa de interese dintre economiile naţionale, constituie elementul decisiv în determinarea unei ţări să participe la orice formă de colaborare şi cooperare economică internaţională sau de integrare.

Deci o ţară sau alta participă la o formă sau alta de colaborare numai în măsura în care aceasta corespunde şi intereselor sale naţionale. De aceea, pentru a se lua hotărîri unanime este necesar să se asigure o convergenţă de interese între toate ţările membre. C.A.E.R.-ul, prin statut, a pus aceste principii la baza organizării şi funcţionării sale.

Prin ce se caracterizează sistemul de organizare al C.A.E.R. şi subsistemele sale — instituţional, funcţional şi mecanismul economic ?

Subsistemul instituţional se referă la structura organizatorică a C.A.E.R. la organizaţiile şi organismele sale, prin intermediul cărora se realizează Programul complex. Subsistemul funcţional cuprinde modalităţile de luare a deciziilor, sistemul de lucru etc., atît al C.A.E.R., ca organizaţie economică internaţională, cît şi ale organismelor sale. Cadrul instituţional şi funcţional al colaborării economice în C.A.E.R. este un proces conştient şi planic reglementat de partidele comuniste şi muncitoreşti din ţările respective. Mecanismul economic al colaborării şi cooperării în cadrul C.A.E.R. are ca sferă formele şi metodele de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naţionale, pîrghiile economice utilizate în practica relaţiilor economice internaţionale, modalităţile de utilizare a unor legi şi categorii economice pentru impulsionarea relaţiilor economice internaţionale dintre ţările membre. Pe baza Programului complex, se află în plin proces de perfecţionare mecanismul colaborării economice care să corespundă într-o măsură tot mai mare stadiului atins în dezvoltarea economiilor naţionale ale ţărilor membre, precum şi complexităţii şi diversificării cooperării economice dintre ţările membre ale C.A.E.R.

În această concepţie, mecanismul economic cuprinde numai o latură a sistemului de organizare şi coordonare, o parte dintr-un întreg. Pe această bază, considerăm că mecanismul economic internaţional al C.A.E.R. nu se confundă cu sistemul de organizare şi conducere al activităţii C.A.E.R. Nu pot fi incluse structurile organizatorice şi reglementările juridice într-un concept economic. Aceasta nu înseamnă că mecanismul economic internaţional nu este legat şi într-o mare măsură dependent de celelalte elemente ale sistemului. De fapt, subsistemul instituţional şi cel funcţional constituie cadrul în care acţionează mecanismul economic. În acelaşi timp, mecanismul economic, este elementul dinamic, care pune în mişcare întregul sistem. De modul de funcţionare şi folosire a acestuia depinde eficacitatea sistemului în ansamblul său.

Această delimitare clară între compartimentele sistemului de organizare şi conducere a activităţii C.A.E.R. prezintă avantaje pentru cercetarea economică, pentru practică. De aici şi concluzia că analiza perfecţionării sistemului de organizare şi conducere a colaborării şi cooperării economice, nu trebuie făcută în general, după criterii globale, ci diferenţiat, acordînd prioritate acelor componente sau elemente ale acestora care, fie că sînt depăşite de stadiul colaborării economice şi în acest caz exercită rolul de frînă, fie că formula adoptată într-un domeniu sau altul nu este cea mai potrivită pentru scopul urmărit, fie că sînt elemente încă neutilizate, nevalorificate în practică.

Perfecţionarea activităţii C. A. E. R. în lumina prevederilor „Programului complex"

C.A.E.R.-ul dispune de un subsistem instituţional şi funcţional corespunzător şi trebuie subliniat că în această direcţie nici pe departe nu au fost epuizate posibilităţile care se desprind din Programul complex şi alte documente convenite în comun.

Statutul C.A.E.R. şi Programul complex, oferă pentru o perioadă îndelungată de timp, cadrul favorabil intensificării relaţiilor de colaborare şi cooperare dintre ţările membre, adaptării sistemului de organizare şi coordonare a activităţii acestui organism sau a unor componente ale acestora la cerinţele noii etape pe care o va parcurge colaborarea economică. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al P.C.R., în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor consfătuirii cu activul de partid şi de stat din domeniul comerţului exterior şi al cooperării economice „Ținînd seama de rolul important pe care îl are activitatea C.A.E.R. pentru realizarea unei colaborări trainice și de lungă durată, este necesar să se acționeze și în continuare pentru perfecționarea activității organelor sale, pentru soluționarea în comun a unor probleme de importanță hotărîtoare privind asigurarea progresului economico-social și dezvoltarea pe calea socialismului și comunismului a fiecărei țări".

În ceea ce privește însă mecanismul economic, există mari rezerve pentru perfecționarea sa, pentru creșterea aportului său la intensificarea și impulsionarea colaborării și cooperării economice. O serie de elemente importante, ale mecanismului economic din cadrul C.A.E.R. sînt insuficient elaborate. Avem în vedere necesitatea perfecționării formelor și metodelor de coordonare a planurilor, utilizarea pe scară mai largă a pîrghiilor valorice, perfecționarea mecanismului de reglementare a problemelor valutare și soluționarea lor în vederea trecerii la convertibilitatea valutelor naționale, așezarea pe baze științifice a prețurilor, folosirea legilor și categoriilor economice pentru fundamentarea unor propuneri în cadrul C.A.E.R. etc. Aici există un cîmp nelimitat de investigație, în care cercetarea economică este chemată să-și aducă din plin contribuția.

La prima vedere s-ar părea că, participarea unei țări la o organizație economică regională cu caracter integraționist presupune și o aliniere a sistemului de organizare și conducere al economiei naționale a țărilor membre. În realitate aceasta nu constituie o condiție pentru realizarea unui program multinațional de colaborare și cooperare economică. Valabilitatea acestei aprecieri este confirmată de situația concretă existentă în toate organizațiile regionale de colaborare și cooperare economică.

Aceasta este numai o latură a problemei. Totodată, o anumită apropiere a sistemelor de organizare și conducere a economiei naționale, care decurge din natura și esența comună a relațiilor socialiste de producție, așa cum este cazul din cadrul C.A.E.R.-ului, facilitează colaborarea și cooperarea economică, creează mediul propice pentru așezarea relațiilor economice dintre țările membre pe baza principiului schimbului echivalent, al echității și avantajului reciproc.

Se știe că sistemul de organizare și conducere al unei economii naționale este dependent de o serie de factori ; natura relațiilor de producție, stadiul dezvoltării forțelor de producție, complexitatea economiei naționale, mărimea teritoriului, numărul populației, gradul de participare la diviziunea internațională a muncii etc.

Trebuie să precizăm că sistemele de organizare și conducere din țările membre C.A.E.R. sînt în linii generale convergente. Deci, există o serie de trăsături comune însă și particularități decurgînd din specificul național care nu afectează extinderea colaborării și cooperării multilaterale. Analizînd necesitatea apropierii, în continuare, a sistemelor naționale de organizare și conducere, luînd în considerare numai cerințele integrării socialiste, înseamnă a subaprecia ceilalți factori, care au o importanță hotărîtoare în stabilirea direcțiilor de perfecționare a oricărui sistem național de organizare.

În abordarea problemei apropierii sistemelor de organizare și conducere a economiilor naționale ale țărilor membre ale C.A.E.R. nu trebuie pierdut din vedere faptul că, colaborarea și cooperarea economică din cadrul acestei organizații reprezintă nu numai unul din fluxurile circuitului economic mondial, ci și că fiecare țară membră participă tot mai activ la diviziunea internațională a muncii, își extinde continuu relațiile economice pe multiple planuri cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu statele capitaliste industrializate. Aceasta este o tendință de durată. Or, o apropiere mai accentuată a sistemelor naționale de organizare și conducere, față de cea existentă în prezent, luînd în considerare numai cerințele colaborării în cadrul C.A.E.R., ar face acest sistem inadecvat pentru colaborarea și cooperarea economică cu restul lumii. O astfel de orientare ar fi valabilă numai în condițiile în care țările membre și-ar propune transformarea C.A.E.R. într-un organism economic închis, renunțarea treptată la participarea la celelalte fluxuri ale economiei mondiale. Dar o asemenea concepție este străină politicii economice în domeniul relațiilor economice externe ale țărilor membre ale C.A.E.R., conținutului și spiritului Programului complex.

Problema care se pune, după opinia noastră, constă în aceea ca fiecare țară socialistă să-și perfecționeze continuu sistemul național de organizare și conducere, mecanismul economic, formele concrete de organizare și conducere, creînd astfel cadrul favorabil dezvoltării eficiente a economiei naționale și a relațiilor economice cu celelalte state ale lumii.

În ceea ce privește relația dintre mecanismul economic național și cel internațional, trebuie precizat că mecanismul economic național, care acționează în fiecare țară, rămîne factorul prim, determinant. Această cerință decurge în mod obiectiv din esența monopolului comerțului exterior. În toate cazurile, dreptul suprem de decizie aparține forurilor supreme de partid și de stat din fiecare țară, care sînt în măsură să stabilească direcțiile de dezvoltare economică ale țării socialiste respective, să hotărască asupra oricărui act de participare la orice formă de colaborare economică internațională.

Aceasta nu înseamnă că mecanismul economic internațional nu are nici o influență asupra celui național. Fiecare țară în dimensionarea, modelarea, perfecționarea mecanismului economic național ține seama și de cerințele colaborării și cooperării economice internaționale, de angajamentele asumate privind participarea la fluxurile circuitului economic mondial. Totodată, avînd în vedere intensificarea interdependențelor dintre economiile naționale, între sistemele naționale de organizare și conducere, și cele internaționale, există influențe reciproce, adaptări liber consimțite.

Avînd în vedere importanța perfecționării mecanismului economic convenit între țările C.A.E.R., precum și sarcinile economice de importanță majoră pentru țările membre, care stau în fața acestei organizații în condițiile crizei energetice și de materii prime, se impune ca și cercetarea economică să acorde prioritate analizei acelor elemente ale mecanismului economic, menite să contribuie la soluționarea unor probleme încă nerezolvate.

Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. „Dezvoltarea activității C.A.E.R. trebuie să urmărească realizarea unor raporturi juste, echitabile în domeniul prețurilor, ținîndu-se seama de legile obiective economice, de tendințele mondiale, combătîndu-se în același timp cu fermitate fenomenele speculative care duc la creșterea și fluctuația prețurilor materiilor prime și produselor industriale, în fapt, la dezorganizarea activității economice, cu grave consecințe pentru fiecare țară. Se impune să se acorde o atenție sporită agriculturii, asigurării unor prețuri corespunzătoare, mai avantajoase pentru produsele agricole. Este necesară accentuarea caracterului democratic al activității C.A.E.R. astfel încît acestea să ofere și din acest punct de vedere un exemplu de relații noi, să contribuie la realizarea unei noi ordini economice internaționale".

Fundamentînd și în viitor colaborarea economică și tehnico-științifică pe principiile marxist-leniniste ale internaționalismului socialist, statornicite în relațiile dintre țările socialiste și asigurînd o largă și fructuoasă conlucrare tovărășească, în spiritul stimei și încrederii reciproce, țările socialiste vor oferi un model înaintat de relații economice internaționale și vor demonstra superioritatea socialismului și în domeniul relațiilor economice internaționale. Promovarea unei astfel de diviziuni internaționale a muncii și a unui asemenea mecanism economic internațional, care să creeze cadrul necesar lichidării decalajelor economice, extinderea și generalizarea noilor principii, relații economice internaționale la scara întregii economii mondiale, reprezintă un imperativ al vremii, o cerință a stimulării colaborării și cooperării internaționale, o condiție a unei conviețuiri pașnice și trainice între toate popoarele lumii.

Prof univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

ORIZONTUL ANULUI 2000 ÎN CERCETAREA UNOR OAMENI DE ŞTIINŢĂ OCCIDENTALI

POATE NICIODATĂ ca pînă acum consideraţiile prospective cu privire la viitorul lumii, şi în special al Europei occidentale nu au întrunit o atît de largă audienţă şi totodată nu au suscitat atît de vehemente controverse. Culegerea de studii **Europa anului 2 000,** realizată sub egida Fundaţiei europene a culturii, cu participarea unor nume prestigioase de savanţi, economişti, filozofi, viitorologi, demografi, eseişti ca J. Tinbergen, laureat al Premiului Nobel 1969, Raghavan Iyer, Bertrand de Jouvenel, Pierre Piganiol, Denis de Rougemont, Jean Fourastié, Nora Federici, Holger Hyden ş.a., încearcă să schiţeze „portretul robot" al unei Europe de care ne desparte numai un sfert de secol, definind partea ce revine factorilor ineluctabili şi cea care aparţine componenţei subiective a opţiunii umane. De la început trebuie arătat că în cîmpul investigaţiei majorităţii autorilor nu intră problematica întregii Europe, ci numai a celei occidentale, ceea ce are drept consecinţă flagranta trunchiere a valorii concluziilor unor astfel de studii.

„Pasivul" progresului tehnic poate fi remediat

Momentul actual poate părea deosebit de rău ales pentru a extrage, din aparenţele destul de haotice ale prezentului lumii occidentale, viziunea arhitectonică a viitorului său. Deşi cartea a fost scrisă în 1972, deci înainte ca simptomele grave ale noii faze a crizei lumii capitaliste să se fi impus cu evidenţă întregii opinii publice mondiale, o mare parte dintre cei ce iscălesc contribuţiile la această lucrare, presimt cu luciditate zguduirile apropiate şi le intuiesc cauzele. Pentru R. Iyer, egoismul celor incapabili de a reflecta serios asupra marilor probleme politice care cer soluţii radicale la scară mondială, rezistenţa lor surdă la logica unei democratizări fără precedent a relaţiilor între naţiuni, mutaţiile în rîndurile unei părţi din tineret care refuză instituţiile şi întreg trecutul istoric, neliniştea profundă de care sînt cuprinşi mulţi din intelectualii din Occident constituie obstacole în exercitarea puterii vizionare, a imaginaţiei creatoare asupra viitorului.

A devenit loc comun în Occident constatarea stării de nemulţumire şi angoasă latentă şi difuză privind perspectivele individului, familiei, societăţii, moralei şi, în fine, a omenirii în ansamblu. Omul modern, care a trecut într-o perioadă scurtă de la mediul natural la mediul tehnic, care este încă dominat de reflexele paleocefalului, este surprins şi deseori traumatizat de un ambiant în rapidă evoluţie. Mediul tehnic, speranţă a secolului XIX şi chiar a primei jumătăţi a secolului XX, constituit ca spaţiu cotidian artificial pentru a fi mai bine adaptat nevoilor şi aspiraţiilor omului, a permis desigur multiplicarea nivelului de trai şi a duratei de viaţă. Dar, dacă în această privinţă speranţele au depăşit previziunile cele mai optimiste, de unde provine deziluzia ? În viziunea unor cercetători occidentali mediului tehnic nu îi recunosc decît rareori meritele, el este în schimb considerat marele responsabil pentru toate defectele vieţii moderne, defecte care în mod obiectiv nu sînt de loc puţine.

Unul din ţelurile cărţii este tocmai cel de a trece în revistă acest pasiv al progresului tehnic şi a cerceta modalităţile de a-l remedia. Conştiinţa că prin aceleaşi metode prin care au fost corectate lipsurile mediului natural, omul poate interveni şi asupra mediului tehnic pentru perfecţionarea sa treptată, aduce în multe din pagini o notă de optimism. Rămîn însă motive de nelinişte şi, în primul rînd, faptul că această tehno-structură a devenit atît de complexă, cu atît de multiple implicaţii şi interdependenţe, încît nu este uşor să fie înţeleasă pe deplin şi deci dominată de om. Opţiunile sînt deci foarte dificile în lumea capitalistă actuală, căci a trecut timpul cînd omul nu avea de luat în considerare decît consecinţele imediate ale actelor sale. Astăzi, orice decizie are, pe lîngă efectele previzibile cunoscute de ştiinţă, şi alte implicaţii (pe care J. Fourastié le numeşte „invitaţi neaşteptaţi"), efecte de a doua şi a treia generaţie. În condiţiile complexităţii lumii moderne occidentale orice decizie are inevitabil şi efecte nebănuite sau considerate neglijabile în momentul adoptării ei, dar care cu timpul

Sistematizarea oraşelor — în perspectiva viitorului şi a responsabilităţii sociale

PUBLICĂM în cele ce urmează scrisoarea primită de la un cititor al „Revistei economice", întrucît ea exprimă interesul şi spiritul de responsabilitate socială nu numai ale autorului, ci ale unui număr mare de cetăţeni ai Capitalei, şi nu numai al Capitalei, faţă de oraşul în care trăiesc, faţă de condiţiile de viaţă pe care le vor avea în viitorul mai apropiat şi mai îndepărtat. Sînt cunoscute eforturile mari pe care statul nostru socialist le face pentru îmbunătăţirea nivelului de trai al poporului, grija deosebită pe care Partidul o acordă ansamblului problemelor legate de satisfacerea cerinţelor umane, şi în care armonizarea mediului construit cu exigenţele materiale şi spirituale ale omului ocupă un loc primordial.

În acest cadru supunem întrebările puse de autorul scrisorii discuţiei specialiştilor în urbanizare şi sistematizarea oraşelor, precum şi a tuturor celor ce doresc să-şi spună cuvîntul.

SÎNT unul dintre cititorii revistei dv. în care apare cu regularitate rubrica „Omul-Tehnica-Mediul". Presupunînd că problemele legate de sistematizarea oraşului, cu toate implicaţiile ei privind sănătatea omului, condiţiile de viaţă şi de muncă pe care le creează, soluţiile tehnice folosite şi eficienţa acestor soluţii pe plan economic şi social, fac obiectul acestei rubrici, pentru unele nelămuriri ale mele — care poate sînt şi ale altora — m-am gîndit să mă adresez dv., cu rugămintea ca, după analiza lor, să-mi comunicaţi raţiunea care stă la baza unor proiecte şi care motivează realizarea lor.

Din schiţa de sistematizare a oraşului Bucureşti, amendată la ultimul proiect privind crearea unei legături între gările C.F. (Nord, Bucureşti mărfuri, 16 Februarie), cu zonele industriale şi cu zona de sud a oraşului, rezultă că se va construi o arteră cu cîte patru fire şi o linie de tramvai pe fiecare sens, şi care va urma traseul : Bd. Titulescu — Piaţa Victoriei — Bd. Ilie Pintilie — Şos. Ştefan cel Mare — Şos. Mihai Bravu.

O astfel de arteră, neobişnuită în inima oraşului, ridică mai multe probleme şi tot atîtea întrebări.

1. Ţinînd seama de faptul că în afară de întreg transportul greu-industrial, pe această cale se va face şi transportul în comun (foarte intens) cu tramvaiele şi autovehiculele, precum şi transporturile cu autoturismele pe cele 10 fire de cale, prima problemă care se ridică este aceea a poluării toxice şi sonore.

Ce fel de influenţe se vor exercita asupra oamenilor ce vor trebui să locuiască în vecinătatea acestei artere ? Ce mediu de viaţă va constitui această super-arteră pentru omul care lucrează opt ore într-un mediu adeseori poluat de zgomotul şi de trepidaţiile maşinilor şi uneltelor de lucru, în aerul birourilor şi în mirosul uleiurilor şi gazelor rezultate din procesul de producţie ?

2. Preocuparea înlăturării nocivităţii provocată de zgomot, gaze şi fum, a făcut ca în întreaga lume astfel de artere să fie scoase din oraşe şi construite la periferia lor.

S-a avut în vedere că pe majoritatea parcursului această nouă arteră va fi distanţată cu numai 400—500 m de cartierul parcurilor şi numai cu 1—1,5 km de cense pot dovedi majore, uneori capitale pentru umanitate și deseori dramatice. Exemplul primului raport al Clubului de la Roma arată că sînt mulți cei care, afectați în sensibilitatea și imaginația lor creatoare de dezacordurile și lacunele în procesul de adaptare al societății, nu văd decît soluții catastrofice ale viitorului. Nu este însă acesta și punctul de vedere al autorilor acestei lucrări, care înclină a considera că nu sînt suficiente motive de descurajare. De ce ? În primul rînd, puțini sînt cei deciși să aștepte pasivi un cataclism și marea majoritate a oamenilor posedă suficientă dorință de viață pentru a prefera efortul în locul atoniei. În al doilea rînd, răul poate fi atenuat, iar reflexiunea prospectivă poate contribui la găsirea soluțiilor. Demersul prospectiv este astăzi indispensabil pentru oricine dorește să trăiască marea aventură a timpurilor moderne, în el se intersectează fantezia cu realitatea, gîndirea cu acțiunea, modul de a trăi cu sensul de a trăi.

După R. Iyer „a avea o viziune a viitorului înseamnă a te agăța de convingerea că, dacă problemele ni se pun, avem energia și voința de a le veni la capăt. A lua ca obiectiv anul 2000, înseamnă a face un act de credință în generația care ne urmează, mai mult chiar decît în a noastră".

„Limbajul orelor" și semnificația sa

CU TOATĂ limitarea geografică și de aici și în ceea ce privește domeniul propus de autorii analizei previzionale, cartea abundă în notații și idei pertinente, uneori frizînd paradoxul, alteori desfășurînd raționamentul pînă la ultimele sale consecințe. Într-un capitol intitulat „Limbajul orelor", Bertrand de Jouvenel demonstrează, în stilul său sclipitor, că dacă este natural ca astăzi expresia edificiului social să fie unanim acreditată în limbaj monetar, moneda fiind instrumentul coerent de măsură al obiectelor și serviciilor, în viitor acest sistem de reprezentare s-ar putea dovedi insuficient.

Timpul, măsurarea lui, conținutul orelor destinate muncii și al celor neutilizate pentru lucru, va căpăta o importanță din ce în ce mai mare. Limbajul orelor se va impune, căci previziunile economice de lungă durată se bazează în esență pe ipotezele creșterii conținutului orei medii lucrate, iar această creștere are drept condiție necesară o schimbare continuă a modurilor de utilizare a timpului lucrat.

B. de Jouvenel face un calcul simplu : ponderea populației active în totalul populației țărilor europene membre ale O.C.D.E. este de circa 40%. Cei ce formează populația activă lucrează în medie 2200 de ore pe an, ceea ce conduce la un număr de 880 ore, lucrate pe locuitor și pe an, pentru crearea produsului național global. Un an de viață are 8 760 ore. Deci raportul dintre timpul lucrat și timpul trăit este, pentru ansamblul populației acestor țări, de 1 la 10. Aceasta reflectă imensa importanță a creșterii „fertilității" orei de muncă, ceea ce face pe economiști să purcedă la anatomia comparativă a muncii naționale, la scoaterea în evidență a diferențelor între repartizarea cheltuielilor de muncă între o țară și alta, disecție care trece de la macroscopic la microscopic, de la națiune la oțelării sau birou. Timpul de muncă este, dup B. de Jouvenel, acea parte a vieții cedată organizatorilor muncii. Dar cine ar putea pretinde că o civilizație se făurește doar în orele în care populația își utilizează timpul de lucru, iar nu prin plenitudinea orelor trăite, care nu pot fi privite numai ca ore de consum ?

De aici interesul cu care cercetătorii (economiști, sociologi, psihologi etc) se apleacă asupra analizei tendințelor ce își fac loc în utilizarea „loisir"-ului. B. de Jouvenel nu cade însă în eroarea celor care, extrapolînd tendințele de creștere a timpului liber, văd în aceasta adevărata împlinire a visurilor individului, considerînd că timpul respectiv i-ar permite să se perfecționeze autoeducîndu-se. Omul nu se realizează prin lecții, ci prin acțiune, iar sentimentul de a se dezvolta, de „a se utiliza pe sine", nu numai de a fi utilizat este cel care îl atașează pe om de munca sa. Dar aceasta nu poate fi, la scară de masă, decît rezultatul unor schimbări social-istorice radicale. În procesul de trecere de la socialism la comunism munca va deveni tot mai mult, pentru fiecare, după cum se arată în Programul Partidului Comunist Român „nu numai un mijloc de asigurare a existenței, ci o necesitate vitală, organică, o condiție a împlinirii umane, o sursă de satisfacție și bucurie". Revine în socialism organizatorilor de activități de a face ca acest sentiment să fie împărțit de cît mai mulți, de a contribui ca munca să fie considerată satisfacție și mîndrie. Este tendința anilor ce vor veni, iar creșterea continuă a consumului de bunuri nu va fi suficientă pentru un astfel de sentiment.

Pentru o civilizație bogată în cunoștințe

ANUL 2 000 va reprezenta indubitabil și o creștere considerabilă a volumului cunoștințelor științifice. P. Piganiol calculează că producția mondială de documente publicate este de circa 10 milioane pe an, adică 260 miliarde de caractere imprimate. O selecție, nu prea severă, poate reține din această masă a mia parte, conținînd cunoștințe demne de atenție. Dacă acestea sînt reduse la informații rezumate, volumul se mai împarte cu 50, rezultînd obligația de a citi circa 5 milioane de caractere anual numai în rezumate. Iar în acest număr nu sînt incluse informațiile de brevet care și ele se ridică la cîteva milioane pe an. Care sînt consecințele creșterii ineluctabile, în ritm probabil accelerat, a volumului de cunoștințe pînă la sfîrșitul secolului ?

Dinamica științei, în condițiile unei mai bune exploatări a rezultatelor obținute, se răsfrînge sub mai multe aspecte asupra oamenilor de știință. În primul rînd, pentru cercetător se dovedește tot mai mult o necesitate de a economisi timpul, de a se organiza mai bine pentru a obține cît mai devreme rezul-

Radu NEGRU

(Continuare în pag. 22)

---

trul orașului și că nu numai cei care locuiesc astăzi în sutele și mîine în miile de apartamente situate de-a lungul acestei artere vor fi loviți de primejdiile nocivității fizice și psihice pe care le naște circulația grea și intensă viitoare, ci chiar cei din Piața Romană, Șosea, Dorobanți, regiunea cinematografului Patria, Universitate etc. ?

3. Care va fi eficiența economică a acestei opere ? Am parcurs traseul noii artere, de la Bd. N. Titulescu și pînă la Piața Muncii și am notat clădirile cu 4—8 nivele care ar urma să fie demolate pentru obținerea lățimii necesară celor 10 fire de cale. Rezultatul statistic al înregistrării este următorul : 42 imobile din care :

20 imobile cu 4 nivele, 14 imobile cu 5 nivele, 3 imobile cu 6 nivele, 2 imobile cu 7 nivele, 3 imobile cu 8 nivele.

Deosebit de acestea, pentru a asigura continuitatea egală a arterei, vor trebui dărîmate o serie de instituții sociale și întreprinderii ca : Spitalul de copii, Teatrul „Ion Vasilescu", Biofarm, întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918" precum și numeroase vaduri comerciale cu tradiție, depozite, farmacii etc.

Toate imobilele de mai sus se prezintă în stare foarte bună, rezistente, bine întreținute, cu o linie modernă, unele chiar elegante, păstrîndu-și toată funcționalitatea. Sînt sigur că unele dintre ele pot fi cu ușurință supraetajate cu două sau chiar trei etaje, dacă nevoile de încadrare, modernizare sau folosirea optimă a spațiului o cer.

Nu am reținut și nu am menționat imobilele cu două și trei nivele, foarte multe dintre ele bune, trainice, frumoase. Demolarea tuturor acestor clădiri, despăgubirile care urmează să fie plătite proprietarilor, debarasarea terenurilor și transportul rămășițelor imobilelor dărîmate implică muncă, cheltuieli considerabile și timp — care se măsoară tot în bani. Dacă acestor cheltuieli de muncă, timp și bani li se adaugă nevoia ca tuturor celor demolați să li se asigure locuințe noi, se naște întrebarea dacă din punct de vedere economic (atît din punct de vedere al cheltuielilor cît și din cel al economisirii de spațiu), noua cale, în forma în care s-a proiectat, este eficient economică.

Sînt cunoscute indicațiile înțelepte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., care atrăgea atenția **„asupra necesității ca acele construcții vechi care își mai păstrează caracteristicile funcționale să fie menținute și încadrate armonios, prin soluții arhitecturale corespunzătoare, în noile ansambluri urbanistice"** (din Cuvîntarea ținută cu prilejul vizitării expoziției de la Sala Polivalentă la 23 oct. 1974, publicată în „Scînteia" din 24 oct. 1974).

4. O altă întrebare care trebuie neapărat pusă este, dacă clădirile rămase (și vor rămîne blocurile noi cu 6, 8 și 10 etaje) sînt astfel construite încît să reziste trepidațiilor circulației grele și intense pe cele 10 fire ?

Cunosc cazul unor străzi, destul de largi, supuse în ultimul timp unor astfel de sarcini, unde pereții imobilelor au început să crape și unde au trebuit luate măsuri pentru abaterea unei părți din transporturi pe alte străzi.

5. O arteră întretăiată (numai pînă la Piața Muncii) de 15 intersecții foarte active (în medie una la fiecare 300 metri), cu stopuri, și în plus de către Piața Victoriei, cu tot traficul ei, poate întreține un flux convenabil, optim, al mijloacelor de transport ? Nu vor interveni mari întîrzieri, întreruperi, stagnări ?

Comparat cu un flux continuu, pe o rută continuă de la marginea orașului, nu ar rezulta — în perspectivă — așa cum se fac întotdeauna socotelile chibzuite, o mare economie de timp, de combustibil, de uzură a mijloacelor de transport și deci o mare eficiență economică ?

Nu știu care au fost calculele care au stat la baza noului proiect. Poate că nu s-au luat în considerație toate datele problemei care să coreleze criteriul economic, argumentul eficiență și grija pentru om. Poate că prin dezbaterea problemei în rubrica ce mi-a dat ideea observațiunilor mele, s-ar putea contribui la îmbunătățirea acestui proiect.

prof. Nicolae POPESCU

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Bronislaw Minc și inflația

BRONISLAW Minc este o prezență permanentă pentru cititorul literaturii economice poloneze, iar schimburile de vederi personale stăruie timp îndelungat pentru că profesorul de la „Szkolaglovna"[1] are în orice clipă un argument pro sau contra punctului de vedere al interlocutorului, menținînd în permanență o tensiune intelectuală prietenească.

În timpul discuțiilor publice din țara sa adoptă o poziție lucidă: fie că este vorba de epistemologie, fie de problemele funcționării economiei socialiste sau de capitalism, o erudiție largă și experiența de viață îi sugerează probabil că în focul polemicii se pot naște idei, dar maturizarea acestora necesită îndelungi reflecții îmbinate cu frecventarea cărților și cercetarea statisticilor. Profesează însă convingerea că numai confruntările de idei pot scoate la iveală adevărurile științifice. Evident că problemele economice ale socialismului nu pot fi rezumate într-o broșură. Ele sînt atît de complicate încît nici strădania unui singur om nici o dezbatere improvizată nu pot să ne ducă la capetele firelor.

În timpul vizitei la București, pe care a făcut-o cu ani în urmă în țara noastră, m-am bucurat de privilegiul de a petrece multe ore împreună. Era veșnic frămîntat de probleme, nu îmi dădeam seama niciodată dacă, privind prin fereastra automobilului, vedea peisajul sau se gîndea la cine știe ce idee științifică. În fiecare seară își nota scrupulos gîndurile adunate peste zi. Este de o spontaneitate neobișnuită. Anticipează mereu gîndurile interlocutorului, se mișcă cu ușurință într-o arie tematică vastă. De altfel, scrie nu numai economie, ci de multe ori trece hotarele propriei sale profesii, făcînd incursiuni în domenii conexe.

În lucrările sale, fiind la curent cu operele a numeroși economiști occidentali, analizează critic și combate tezele șubrede ale acestora, admițînd însă ceea ce izvorăște din cunoașterea faptelor și din raționamentul riguros. Face acest lucru dintr-un punct de vedere marxist, întemeindu-se pe cunoașterea profundă a operelor clasicilor științei economice a clasei muncitoare.

De curînd am răsfoit din nou una din cărțile sale, intitulată „Probleme și direcții ale dezvoltării economiei politice"[2]. Această carte abordează foarte multe probleme, dar printre altele autorul ei se oprește asupra gîndirii monetare occidentale contemporane. Iată o observație care ni se pare deosebit de actuală : „Inflația are o influență dublă asupra creșterii economice (în capitalism, n.n. I.L.) Pe de o parte, mărind profiturile capitaliștilor, ea stimulează creșterea economică. Pe de altă parte, caracterul ei cronic duce la accentuarea ei continuă și la scăderea puterii de cumpărare reală a populației, devenind astfel un factor al așa-numitei recesiuni. Prelungirea inflației poate să silească statele capitaliste la adoptarea unor măsuri deflaționiste de politică economică, care, la rîndul lor, au efecte negative asupra ritmului de creșterea economică" (p. 258—259).

Fără îndoială că actuala criză care a cuprins majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate este un fenomen extrem de complex și studiul ei necesită eforturi mari. Totuși teza de mai sus, enunțată cu mulți ani înainte, poate să contribuie la elucidarea concomitenței inflației și recesiunii, caracteristică crizei actuale. Este tot atît de adevărat că nici măsurile deflaționiste nu ar putea rezolva problemele, așa cum a indicat profesorul polonez, deși credința că inflația și creșterea economică s-ar putea echilibra reciproc prin manevre de politică economică căpătase mulți aderenți printre economiștii occidentali.

Cît privește explicarea propriu-zisă a inflației, Minc susținea următorul punct de vedere: „Cauza adevărată a inflației din țările capitaliste nu este nici gradul înalt de ocupare a forței de muncă, nici creșterea salariilor, ci sînt disproporțiile economiei capitaliste. Aceste disproporții constau în faptul că, date fiind capacitățile de producție, nu sînt suficient utilizate posibilitățile de producere a bunurilor de consum. Aceasta, la rîndul său, se explică prin faptul că profiturile brute de monopol și maximizarea sumei profitului brut nu pot fi

---

CRONICĂ ȘTIINȚIFICĂ

Invitație la dialog

ÎNTR-O recentă lucrare se remarca, pe bună dreptate, faptul că foarte mulți autori din diferite școli deplîng efectele negative ale specializării, demonstrează caracterul direct proporțional al specializării și al vulnerabilității și explică marile catastrofe ale istoriei sau ale biologiei prin caracterul adînc specializat, adaptat dar neadaptabil al speciilor sau societăților. Un strigăt în favoarea cunoașterii globale și integrate opusă punctelor de vedere sectoriale și fragmentate se aude în nenumărate scrieri critice, filozofice sau științifice. Cunoașterea globală și integrată este cu atît mai necesară în abordarea problemelor viitorului.

În cadrul preocupărilor multilaterale care există în țara noastră în domeniul prognozei dezvoltării economico-sociale, se înscrie și activitatea desfășurată de seminarul științific de prognoză economico-socială înființat de Catedra de cibernetică economică din cadrul A.S.E., sub conducerea științifică a acad. prof. Manea Mănescu. Pentru o examinare și cunoaștere multilaterală a fenomenelor economice, în cadrul seminarului se desfășoară un dialog fructuos între economiști, matematicieni și statisticieni, în scopul elaborării unui sistem de modele de prognoză a creșterii economiei românești, care să caracterizeze spațiul economic național și traiectoriile de desăvîrșire a societății socialiste multilateral dezvoltate și ale trecerii la societatea comunistă.

Faptul că încă de la înființarea sa, în cadrul seminarului științific activează, pe lîngă cadre didactice și cercetători de la Catedra de cibernetică economică sau de la alte catedre din cadrul A.S.E., o serie de specialiști de înaltă calificare și cu multă experiență practică din cadrul C.S.P., D.C.S., M.F., C.N.S.T., din cadrul altor ministere economice, al centralelor, precum și cercetători și cadre didactice de la Universitatea București, Institutul central de cercetări economice, Institutul de matematică, Institutul central de informatică ș.a., permite o abordare interdisciplinară a complexului de probleme pe care le ridică prognoza economico-socială.

Seminarul beneficiază în activitatea sa de modelele, metodele și tehnicile puse la punct de cibernetica economică, domeniu în care școala românească are o tradiție de aproape două decenii. Menținerea unei legături permanente cu reprezentanți ai școlii matematice românești permite o avansare mai rapidă în ceea ce privește învingerea unor greutăți legate de tehnica matematică, algoritmele și programele necesare soluționării modelelor elaborate ș.a.

Simpla enunțare a unor teme abordate în cadrul seminarului relevă diversitatea și multitudinea preocupărilor, dimensiunile și continuitatea eforturilor dedicate conceperii unor modele macro și microeconomice originale : „Un model de prognoză a creșterii economice cu luarea în considerare a activității de comerț exterior" (M. Altăr — A.S.E.) – „Un model multisectorial de creștere economică" (I. Muntean — C.S.P.). — „Model unisectorial de prognoză macroeconomică" (V. Topală și colectiv de la C.S.P.) – „Modele de prognoză a dezvoltării economico-sociale a bazinului Mureș" (T. Nict — I.P.T. Tg. Mureș și un colectiv de la Catedra de cibernetică). – „Un model dinamic de prognoză în profil teritorial" (A. Halanay, M. Altăr, C. Arsene, R. Stroe).

Ilustrativă pentru stringența necesității conlucrării dintre economiști, teoreticieni și practicieni, statisticieni și matematicieni, a fost și recenta discuție pe tema : „Probleme privind identificarea funcțiilor de producție macroeconomică pentru economia românească". Această temă necesită discuții teoretice, de principiu asupra concepției generale a modelului, opțiuni asupra categoriilor și indicatorilor cu care se lucrează. Dialogul în care s-au antrenat prestigioși matematicieni, statisticieni și economiști din organismele de sinteză și de la catedre, cercetători științifici, promite să contribuie la găsirea unui mijloc de comunicare și conlucrare interdisciplinară deosebit de fructuos atît pentru progresul teoriei economice cît și pentru practică. Sublinierea remarcabilei activități a acestui seminar științific, organizat de Catedra de cibernetică economică a A.S.E., reprezintă o invitație la extinderea dialogului și participarea mai amplă a economiștilor la această utilă activitate științifică.

„R. E."

realizată decît în condițiile unor prețuri ridicate, inflaționiste și concomitent cu modificări în repartiția venitului național care determină asemenea prețuri. Dacă producția de bunuri de consum ar crește pe baza unui grad mai înalt de utilizare a posibilităților de producție, prețurile ar trebui să fie mai scăzute și suma profitului ar fi mai mică" (p. 265—266).

Cît ne privește, credem că în concomitența inflației cu creșterea economică trebuie luate în considerare unele decalaje de timp dintre creșterea producției de bunuri de consum și procesul investițional. Creșterea economică este însoțită de o vie activitate de investiții. În perioada de construcție și montaj se plătesc salarii pentru cei ce participă la procesul investițional. Dar acestor salarii nu le corespunde încă o creștere corespunzătoare a producției de bunuri de consum care să absoarbă puterea de cumpărare generată de procesul investițional. Acest decalaj fundamental este accentuat de faptul că salariile incorporate în mijloacele de producție care urmează să fie instalate nu au nici ele încă un corespondent în oferta de bunuri de consum.

Desigur că acțiunea acestor decalaje de timp generatoare de inflație poate fi compensată prin diferiți factori care iau naștere în complexitatea legăturilor economice. Căci, dacă acțiunea lor s-ar desfășura în formă „pură", artimetică, nu ar exista posibilitatea unor inflații moderate, „lente", „controlate" etc. Creșterea productivității muncii în producția de bunuri de consum, creșterea eficienței echipamentului productiv în raport cu costul său, creșterea rolului serviciilor care necesită investiții minime sînt probabil factori moderatori ai „inflației de decalaj", care de altfel nu era cunoscută în forma ei „benignă" decît în țările capitaliste dezvoltate.

Combinația actuală dintre recesiune și inflație complică și mai mult posibilitățile de explicație. În efortul de elucidare trebuie atrasă și luarea în considerare a ceea ce în mod curent se numește revoluția științifică și tehnică. Competiția tehnologică a generat în proporții mari o nouă categorie de cheltuieli anticipative cu efect mult întîrziat: cheltuielile de cercetare și dezvoltare. Unele dintre acestea, cum sînt cheltuielile pentru explorarea cosmosului, nu ai nici un corespondent în crearea de bunuri de consum. Salariile plătite în această activitate nu au nici un corespondent, deocamdată nici măcar întîrziat, în producția de bunuri și servicii de consum. De altfel, progresul tehnic contemporan, intens și multilateral, provoacă probabil neconcordanțe economice greu de identificat și de urmărit în economia capitalistă. Este probabil nevoie de un aparat conceptual și metodologic nou, adecvat noii situații.

În legătură cu progresul tehnic trebuie menționat că Bronislaw Minc nu consideră că progresul tehnic ar fi factor de creștere economică și cu atît mai puțin factorul principal. După el progresul tehnic este determinat de stimulente economice. În alt loc el s-a pronunțat în mod categoric în sensul că progresul tehnic nu ar fi, prin el însuși, factor de creștere economică[3]). În cartea pe care o avem în față, autorul scrie cu mai multă prudență: „Analiza factorilor de creștere nu poate accepta inovațiile ca singura sursă de creștere. Această analiză trebuie să fie considerabil mai multilaterală. Ea trebuie să țină seama în primul rînd de influența relațiilor economice asupra întregului proces de reproducție lărgită și, în plus, să cuprindă întregul proces al progresului tehnico-economic, a cărui parte componentă sînt inovațiile" (p. 153).

Într-o prezentare scurtă, ca cea de față nu se pot nici măcar enumera temele pe care le-a abordat economistul polonez. Am amintit totuși cea mai recentă participare a sa la dezbaterea unor probleme de bază ale metodologiei marxiste a științelor sociale[4]).

Asistăm la o dezvoltare intensă a cercetărilor economice. Cît privește cercetarea problemelor economiei socialiste, cărora Minc le acordă partea mai mare a energiei sale investigatoare, studiile se extind și se aprofundează în toate țările socialiste. În Polonia în ultimii ani a avut loc o accelerare a creșterii care a generat probleme noi, pe care mulți dintre economiștii teoreticieni și practicieni polonezi mai tineri încearcă să le abordeze cu o competență la originea căreia stau probabil învățăminte dobîndite la cursurile profesorului sau citite din cărțile și studiile sale.

Ihor LEMNIJ

---

[1]) Szkola glówna planowana i statystyki, principala instituție de învățămînt superior economic din Polonia.

[2]) Bronislaw Minc, Problemy i kierunki rozwoju ekonomii politicznej, Warszawa 1967, 419 p.

[3]) Bronislaw Minc, Postep ekonomiczny, Warszawa 1967.

[4]) Bronislaw Minc. O marksistowskiej metodologii nualk spolecznyh, Nowe drogi 1/1975.

---

fișe

Fundamentarea procesului de fertilizare a agriculturii pe teritoriu

VALOAREA concepției care stă la baza lucrării Repartizarea optimă a îngrășămintelor chimice pe teritoriu și culturi, *de N. Brașoveanu, N. Bogdan, I. Bilaus (Editura Ceres, București, 1974, 172 p.) constă în modul complex de tratare a problematicii chimizării în contextul acțiunii factorilor naturali, economici și sociali.*

O primă teză se referă la faptul că obiectul procesului de modelare și optimizare a repartizării îngrășămintelor chimice trebuie să-l constituie combinațiile zonale optime ale mijloacelor de intensificare și nu îngrășămintele chimice considerate singular, așa cum se procedează curent în activitatea practică și se preconizează adesea în literatura de specialitate. În acest sens, cuantificarea efectului diferențiat pe teritoriu al îngrășămintelor chimice în cadrul combinațiilor zonale optime ale factorilor de producție pe teritoriu și culturi prezintă un interes practic deosebit.

Totodată, în ce privește criteriul de apreciere a aportului îngrășămintelor sîntem de acord cu principiul susținut în lucrare, potrivit căruia eficiența acestor mijloace de intensificare nu trebuie privită prin prisma indicatorilor valorici – al căror nivel este influențat în mare măsură de prețurile în vigoare – cît mai ales din punct de vedere al masei de valori de intrebuințare.

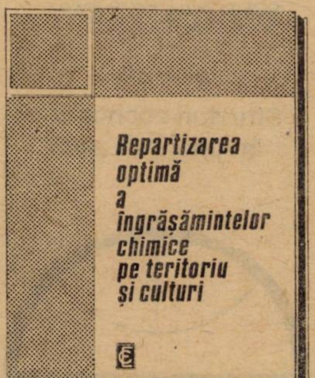
Repartizarea optimă a îngrășămintelor chimice pe teritoriu și culturi
Editura „Ceres"

Aplicabilitatea practică a lucrării are la bază fundamentarea modelului de optimizare a repartizării îngrășămintelor chimice, a balanței acestor mijloace la nivel macro și microeconomic, care stabilește necesarul de îngrășăminte chimice pe feluri de îngrășăminte și în diferite combinații optime cu alți factori de intensificare pe 13 zone agrogeografice și pe județe, la principalele culturi, într-o perspectivă mai îndepărtată. În acest scop se dovedesc deosebit de utile cartogramele necesarului și sortimentului de îngrășăminte.

prof. dr. doc.
D. DAVIDESCU
Membru corespondent al
Academiei R.S.R.

● CARTEA Social efficiency : A concise introduction to wel fare economics *(Eficiența socială : O introducere succintă în economia bunăstării), The Macmillan Press Ltd., London, 1974, 152 p., de profesorul Peter Bohm de la Universitatea din Stockholm, este, în contextul actual din țările capitaliste, o apariție cel puțin inoportună. P. B. o recomandă ca o prezentare scurtă a elementelor principale ale teoriei creșterii economice în condițiile atenuării diferențelor sociale. Mai precis, autorul își propune să trateze (1) cum, și în ce sens, poate fi obținută eficiența socială într-o „economie de piață perfectă", (2) cum pot fi corectate imperfecțiunile lumii reale printr-o „politică de alocare" ; (3) ce relații există între eficiență și politica economică în vederea stabilizării și distribuirii veniturilor și (4) în ce constă criteriul costuri-beneficii pentru investiții publice și alte măsuri guvernamentale specifice. Cartea are, drept premisă, o economie capitalistă, ceea ce, evident, subminează orice efort de atenuare a inegalităților – oricare ar fi metodologia de analiză folosită.*

Prognoză a economiei S.U.A. în 1975

PROFESORUL John A. Cochran publică în buletinul Universității de stat din Arizona, ARIZONA BUSINESS, apărut la sfîrșitul anului trecut, o prognoză a economiei S.U.A. în anul curent. Prognoza, sub titlul National Economic Forecast for 1975 *(Prognoză a economiei naționale pentru anul 1975), consemnează faptul că S.U.A. se află în prezent într-un declin economic sever, care a început în mod lin cam la sfîrșitul anului 1973, dar care a luat o alură abruptă în ultimul timp. După J.A.C., se așteaptă în 1975 o scădere a producției reale de 3–4% în raport cu nivelul ei din 1974. Punctul cel mai scăzut al declinului ar urma să fie atins în trimestrul al treilea al acestui an, după care ar urma creșteri bruște ale produsului real, cu o rămînere în urmă a ocupării forței de muncă din cauza creșterilor substanțiale ale productivității muncii. Rata inflației ar urma să scadă ușor de la 12 la sută la prețurile bunurilor de consum la circa 7–8 la sută în trimestrul al treilea sau al patrulea.*

ORIZONTUL ANULUI 2000

(Urmare din pag. 19)

tatele. Apoi opțiunile prioritare în alegerea strategiei cercetării se impun ca urmare a acumulării cunoștințelor. Se dovedesc indispensabile studiile de conjunctură care definesc axele activității, evaluează pe cele ce merită un efort sporit, fac inventarul problemelor rămase fără răspuns și al celor care ar trebui puse. Necesitatea opțiunilor în domeniul imens al științei atrage după sine în toate țările dialogul între omul de știință și autoritatea politică, pentru ca aceasta să fie informată de posibilitățile ce se creează și pentru a-și acorda sprijinul desfășurării acelor cercetări a căror amploare este de neconceput fără participarea statului.

O concluzie se impune cu evidență : civilizația modernă este enorm de bogată în cunoștințe, dar fiecare individ nu are acces decît la o fracțiune infimă din acestea. O civilizație extraordinar de savantă global, face ca disparitatea între ceea ce știe colectivitatea și fiecare din membrii săi să se agraveze probabil cu timpul. Trebuie dusă cu perseverență, afirmă P. Piganiol, o politică de organizare, îmbunătățire și utilizare a cunoștințelor noastre. Iarăși nu putem să nu ne amintim că Programul partidului nostru prevede în această privință ca soluții asigurarea unui profil larg al învățămîntului general, policalificarea și reciclarea periodică. Este evident rolul uriaș pe care viitorul îl rezervă învățămîntului, formației indivizilor, atît celei inițiale, cît și celei permanente. Căci de pe acum a devenit iluzoriu, dată fiind imensitatea cunoștințelor, a crede că la sfîrșitul studiilor, se poate sista învățătura. La orice vîrstă, fără a înceta exercitarea meseriei sale, omul trebuie să continue să se cultive în domeniile spre care îl conduce curiozitatea sau a căror înțelegere i se pare utilă. Se conturează două misiuni ale educației permanente : pe de o parte, deschiderea continuă, de-a lungul întregii vieți, de noi capitole ale cunoașterii pentru a nu rămîne limitat, străin civilizației sale : pe de altă parte, stăpînirea unor noi instrumente, îmbunătățite de cunoaștere, fie pentru creșterea eficienței muncii, prin reciclare, fie prin schimbarea a însăși muncii, prin reconversiune.

Experiența arată că „omul de studii" este supus unei reciclări permanente și, în mod necesar, rămîne în contact permanent cu progresul ideilor. În schimb „omul de acțiune" riscă ca, din lipsă de timp, să nu-și poată însuși viziuni mai largi. Viitorul va trebui să împletească perioadele de studiu cu cele de acțiune, iar posturile de răspundere să fie ocupate de oameni stăpînind bine atît studiul cît și acțiunea. Apare noțiunea de carieră ciclică în cadrul instituției sau întreprinderii (2–3 cicluri în cadrul unei vieți active), avînd drept consecințe : creșterea rolului direcției (serviciului) de personal în selectarea colaboratorilor și în organizarea reciclării lor, legarea nivelului de retribuție mai puțin de funcție și mai mult de calitățile individului.

Analiza tendințelor prezentului, alternînd cu considerente de natură intuitivă, îi permit savantului olandez J. Tinbergen să formuleze opinii prospective, în majoritate credibile cu privire la piața forței de muncă, ca de exemplu creșterea numărului cadrelor didactice și al cercetătorilor științifici ; limitarea la nivelul actual a numărului de ani consacrați școlarizării și dezvoltarea puternică a formării personalului în cursul activității, prin reciclare periodică, importanța crescîndă a sectorului terțiar al economiei, concomitent cu creșterea ponderii industriilor „chrematice" (adică mari consumatoare de cercetare științifică), în dauna celor „ergotice" ș.a.m.d. Tinbergen consideră că o Europă occidentală de 400 milioane de locuitori în anul 2 000 (ceea ce ar reprezenta o creștere de 60 milioane față de nivelul anului 1965) va consta dintr-o populație activă de 160 milioane locuitori, din care 120 milioane cu calificare de gr. I (studii secundare neterminate), 21 milioane cu calificare de gradul 2 (studii universitare neterminate), 19 milioane cu calificare de gradul 3 (studii universitare terminate). De asemenea, forța de muncă în sectorul primar al economiei va scădea de la 21 ml. la 8 ml., în cel secundar va crește de la 57 la 69 ml., iar în cel terțiar va crește de la 62 la 83 ml.

★

SECOLUL nostru se poate spune că este cel al Casandrelor. De la Jules Verne și H. G. Wells, de la Aldous Huxley și K. Čapek la H. Kahn și G. Orwell, la A. Clark și H. Marcuse, se trece cu ușurință de la science-fiction la social-fiction, viziunile de vis și de coșmar întrepătrunzîndu-se și înlănțuindu-se. Este simptomatic că o carte, la întocmirea căreia au participat unii din cei care peste puțin timp au criticat cu temeinicie concluziile primului raport al Clubului de la Roma, degajă totuși o impresie de neliniște, nesiguranță, în fața problemelor pe care următorii ani le ridică, întocmai unor stînci uriașe, în fața societății capitaliste. Cît de mare este contrastul dintre acesta și sentimentul pe care îl încerca Condorcet atunci cînd scria în „Schiță a unui tablou istoric al progreselor spiritului uman". „Speranțele noastre asupra stării viitoare a speciei umane se pot reduce la aceste trei puncte importante : distrugerea inegalității între națiuni, progresul egalității în interiorul aceluiași popor și, în fine, perfecționarea reală a omului". Aceste cuvinte, scrise acum aproape 200 de ani, le recepționăm ca deosebit de actuale, cu corespondențe în însuși Programul partidului nostru, impregnate de o profundă, neclintită încredere în viitorul omului și omenirii.

NOTE DE LECTURĂ

STRUCTURI ECONOMICE ÎN AMERICA LATINĂ

ANALIZÎND structurile economice ale unei zone întinse din America Latină, despre care s-a scris încă puțin în țara noastră, prof. dr. C. Mecu realizează practic în cartea sa, recent apărută, un compendiu al problematicii creșterii economice în țările în curs de dezvoltare din această zonă. În ultimii ani, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., „s-au dezvoltat puternic relațiile țării noastre cu un număr mare de țări din America Latină, de care ne leagă tradiții istorice, puternice afinități de origine și cultură latină". Ca atare, se poate aprecia că lucrarea satisface o cerință de strictă actualitate, vizînd o sferă largă de cititori : cadre didactice și studenți din învățămîntul economic, economiști și alți specialiști din unități cu activitate de export-import etc.

Concepția autorului cu privire la „structurile social-economice" îi permite să sistematizeze materialul documentar și să-l interpreteze de o manieră interesantă, care-l ferește în mare măsură de o prezentare descriptivistă. El realizează o lucrare cu profunde preocupări de analiză, de interpretare a fenomenelor, oferind totodată un bogat material informativ cu privire la economia și gîndirea economică contemporană din zona analizată, selectat cu grijă și cu competență.

Bogata problematică a lucrării reliefează caracteristici de bază ale economiei unor țări din America Latină sub aspectul nivelului, al structurilor interne, al dinamicii industriilor și altor ramuri economice. Analizele cantitative sînt însoțite de interpretări judicioase, nuanțate, care pun în evidență profunda cunoaștere a realităților economice și social-politice ale întinsei zone analizate.

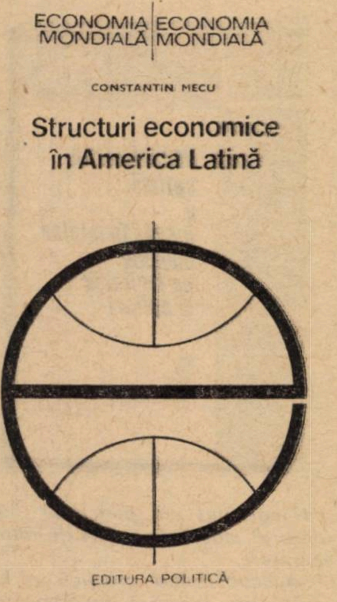

ECONOMIA MONDIALĂ | ECONOMIA MONDIALĂ

CONSTANTIN MECU

Structuri economice
în America Latină

EDITURA POLITICĂ

Autorul acordă, pe bună dreptate, un loc însemnat relațiilor economice externe sub multiplele lor aspecte, comerț exterior, integrare economică latino-americană, investiții străine de capital etc.

Ultima parte a lucrării evidențiază criza structurilor economice tradiționale și prezintă și unele puncte de vedere proprii referitoare la imperativele progresului economic și social.

Meritorie este preocuparea autorului ca, în această sinteză a structurilor economice ale unei largi zone, să evidențieze particularitățile, fenomenele specifice diferitelor țări sau grupe de țări. Analizînd fenomenele creșterii economice în contextul lor social-politic, dr. C. Mecu selectează o serie de concepții și teorii cu privire la zona analizată și unele de largă referință și pentru alte țări în curs de dezvoltare, punîndu-și în valoare totodată propriile concepții.

Interesante sînt și cu un grad ridicat de funcționalitate analizele efectuate de autor cu privire la perspectiva dezvoltării colaborării economice a României cu țările Americii Latine. Cu o ținută științifică remarcabilă, lucrarea : „Structuri economice în America Latină" constituie o reușită a autorului, precum și a Editurii Politice.

prof. dr. Alexandru PUIU

ECONOMIE
MONDIALA

ÎN ACTUALITATE

O. N. U. D. I.: NECESITATEA ACCELERĂRII INDUSTRIALIZĂRII

ÎN CADRUL Conferinței generale a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială, de la Lima, participarea delegației țării noastre s-a situat pe o poziție principială și activă caracteristică întregii noastre politici externe. Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu adresat Conferinței ONUDI a relevat încă o dată că „prin natura și caracterul lor, marile probleme ale lumii contemporane nu mai pot fi dezbătute și rezolvate într-un cadru îngust, limitat, ci reclamă în mod imperios un dialog continuu și o conlucrare activă între toate statele, indiferent de mărime, nivel de dezvoltare, apartenență geografică sau sistem social-economic, luarea în considerare a intereselor fiecărei țări". În cazul concret al problemei dezvoltării industriale, numai pe o astfel de bază poate ONUDI să contribuie la eliminarea decalajelor economice și tehnologice dintre state, la progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă.

UN punct esențial comun dezbaterilor de la Lima este afirmarea solemnă de către țările în curs de dezvoltare a convingerii lor ferme că industriei îi revine rolul de instrument dinamic al creșterii, indispensabil pentru dezvoltarea lor economică și socială accelerată, îndeosebi a celor mai puțin dezvoltate dintre ele. Totodată este exprimată hotărîrea fermă de a promova dezvoltarea industrială, în vederea modernizării economiei și a eliminării tuturor formelor de dominare politică și de exploatare social-economică a țărilor respective.

Repartizarea geografică actuală extrem de inegală, inechitabilă, a activităților industriale în lume a constituit unul din punctele de plecare și un imbold în vederea organizării Conferinței mondiale pentru industrializare. Cele peste 100 de țări nesocialiste în curs de dezvoltare, cu o populație de circa 2 miliarde de oameni, dețin mai puțin de 7% din producția mondială a industriei prelucrătoare. Pe bună dreptate această stare de lucruri este resimțită de țările „lumii a treia" ca intolerabilă în condițiile contemporane, ca depășită în lumina modificărilor pe care le-au cunoscut în deceniile recente raporturile de forțe în lume. Economia mondială capitalistă nu se mai caracterizează astăzi printr-o dependență unilaterală a țărilor în curs de dezvoltare de țările dezvoltate, ci tot mai mult prin interdependența celor două grupe de țări. În asemenea condiții este de neconceput ca primul grup să rămînă doar un furnizor de materii prime în cadrul economiei mondiale, iar cel de-al doilea un furnizor de articole industriale. Încercări de a prelungi artificial existența unei astfel de diviziuni internaționale a muncii, istoricește perimată, ar constitui un pericol nu numai pentru stabilitatea economică a înseși țărilor capitaliste dezvoltate, dar și pentru echilibrul politic al lumii nesocialiste. Grava criză prin care trec actualmente economia și finanțele capitaliste își are una din surse tocmai în dezechilibrele generate de prelungirea în timp a fenomenului de subdezvoltare, de tendința de agravare a acestuia, de întîrzierile în acțiunea necesară de reducere a decalajelor.

La Conferința ONUDI de la Lima s-a cristalizat de aceea, în mod perfect logic, ideea că se impune să se traducă în practică neîntîrziat măsuri pentru sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială. În următorii 25 de ani, adică pînă în anul 2000, acțiunile respective ar urma să ducă la mărirea ponderii menționate la acel puțin 25%. Merită subliniată precizarea inclusă în proiectul de la Alger al Declarației, în sensul că va trebui să se depună eforturi pentru ca creșterea industrială menită să sporească ponderea țărilor în curs de dezvoltare la 25% să fie repartizată cît mai echitabil cu putință între aceste țări.

Din punctul de vedere al ritmurilor de creștere ale industriei prelucrătoare în țările „lumii a treia", va fi evident necesar să se depășească parametrii respectivi recomandați prin Strategia internațională pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării (1970–1980). Se știe că în forma actuală, Strategia internațională a dezvoltării preconizează o creștere medie anuală a industriei prelucrătoare cu 8% în țările în curs de dezvoltare. Înfăptuirea obiectivului ca aceste țări să ajungă la capătul următorului sfert de veac la o pondere de 25% în producția industrială mondială va necesita un ritm mediu anual de creștere de 10% pe ansamblul „lumii a treia".

UNUL din documentele supuse dezbaterilor Conferinței de la Lima (I.D./Conf. 3/19), elaborat în comun de Secretariatul UNCTAD și de Secretariatul ONUDI, aduce unele precizări cu privire la condițiile necesare în vederea atingerii obiectivului cantitativ menționat. Se subliniază îndeosebi că este indispensabil, pe de o parte, să se accelereze în țările în curs de dezvoltare creșterea producției de articole industriale destinate pieței lor interne, pentru ridicarea nivelului de trai al maselor populației, iar pe de altă parte, să se sporească participarea lor la comerțul mondial cu articole industriale, în special la livrările destinate țărilor dezvoltate. În legătură cu acest al doilea aspect, experții apreciază că pentru realizarea ritmului de creștere mediu anual de 10% în industria prelucrătoare a țărilor în curs de dezvoltare, va fi necesar ca livrările lor de produse ale acestei industrii către țările dezvoltate să crească în medie pe an cu 12%, alături de sporirea substanțială a schimburilor corespunzătoare între înseși țările „lumii a treia".

Dezbaterile de la Lima au accentuat viguros necesitatea vitală a suveranității permanente și a controlului efectiv al țărilor în curs de dezvoltare asupra resurselor lor naturale, importanța utilizării depline a potențialului lor uman, a ridicării nivelului general de cultură și civlizație, a sporirii puterii lor colective de negociere în raporturile cu țările dezvoltate. Acestea, la rîndul lor, sînt chemate să procedeze la un examen obiectiv și critic al politicilor lor actuale, astfel încît să ducă la eliminarea sau reducerea obstacolelor tarifare și netarifare din calea importurilor lor din țările în curs de dezvoltare, la transferul de capacități de producție în aceste țări, la furnizarea unei asistențe fără condiții pentru ridicarea lor industrială și general-economică, la abolirea oricăror măsuri discriminatorii față de ele. S-a subliniat în mod deosebit că, pentru crearea noii ordini economice internaționale și pentru realizarea obiectivelor formulate de către Conferința mondială pentru industrializare, este necesar ca țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare să edifice un sistem de negocieri și consultații permanente.

Dezbaterile de la Lima au reafirmat că industrializarea este cheia de boltă a dezvoltării economice contemporane. ONUDI este chemată să joace un rol important în traducerea în fapt a acestei cerințe, în asigurarea dezvoltării pe baze noi a relațiilor economice dintre state în vederea unei noi repartizări mai echitabile, a activităților industriale în lume, în interesul tuturor națiunilor.

I. PĂDUREANU

DOCUMENTAR „R. E."

Resursele energetice mondiale: PREZENT ȘI PERSPECTIVĂ (I)

ÎN CONDIȚIILE civilizației moderne, energetica devenind un factor vital al dezvoltării economice, s-a ajuns să se pună pe plan mondial problema dacă în perspectivă resursele energetice ale globului vor putea face față unei cereri care crește exponențial. În cele ce urmează se încearcă schițarea unei imagini succinte, dar cuprinzătoare asupra evoluției necesarului de energie, precum și asupra dinamicii potențialului de resurse energetice existente pe glob, cu luarea în considerare a perspectivelor atragerii în circuitul economic a unor noi purtători de energie primară, a dezvoltării cercetării științifice și tehnologice în acest domeniu.

Consum în evoluție și înnoire

O TRECERE în revistă a statisticilor și prognozelor evidențiază că se prevăd creșteri rapide ale consumului de resurse energetice. Pe întreaga lume consumul a evoluat de la 1,5 mlrd. tone combustibil exprimat în echivalent cărbune (t.e.c.) în 1925, la 7,2 mlrd. t.e.c. în 1970 și va spori la 27—30 mlrd. t.e.c. în anul 2000. Deși s-au produs anumite modificări în ce privește poziția unor țări și regiuni în consumul energetic mondial, ca, de exemplu, scăderea ponderii Americii de Nord și a Europei Occidentale de la 85,2 % în 1925 la 56,0 % în 1970 sau creșterea ponderii țărilor socialiste de la 7 % la 28,7 %, totuși **în toate regiunile lumii a avut loc o creștere însemnată a consumului de resurse energetice** (global și pe locuitor). Primul loc în consumul de energie pe locuitor îl dețineau în 1970 S.U.A. — cu 11 144 kg echivalent cărbune ; în țările capitaliste din Europa, consumul se ridica în același an la 3 784 kg. Pe ultimele locuri se mențin țările din Africa și țările nesocialiste din Asia, cu un consum energetic pe locuitor sub 312 kg e.c. (unele chiar sub 50 kg.).

Un alt aspect al problemei îl constituie faptul că **sporirea consumului de energie s-a realizat pînă în prezent indiferent dacă țările respective dispun sau nu de resurse energetice proprii.** De exemplu, cu toate că țările capitaliste din Europa dețin numai 1,8 % din rezervele energetice mondiale, ponderea lor în consumul energetic total este de 19,4 % ; există și situații inverse — o serie de țări din Africa de Nord și Orientul Mijlociu, deși dispun de importante resurse energetice, au totuși un nivel al consumului de energie foarte scăzut.

Tabelul nr.1

	Ponderea în consumul mondial de energie			
	1925	1970	2000 (prognoză) varianta I	2000 (prognoză) varianta II
Cărbune	82,9	30,6	17,4	15,7
Petrol	13,3	46,4	30,0	27,0
Gaze naturale	3,1	17,4	15,2	13,7
Energie nucleară	-	2,0	33,3	40,0
Energie hidroelectrică	0,7	3,6	3,0	2,6
Alte surse energetice	-	-	1,1	1,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: Joel Darmstadter și colaboratori, Energy in the World Economy, The Johns Hopkins Press, 1971; U.N., Basic Products and Energy, EC.AD.(XI)/R.3, 21 dec.1973.

În privința legăturii dintre nivelul de dezvoltare economică, pe de o parte, și nivelul consumului, eficiența acestuia, pe de altă parte, datele statistice existente evidențiază următoarele tendințe importante :

a) **cu cît nivelul de dezvoltare economică** (exprimat prin produsul național brut pe locuitor) **este mai înalt, cu atît consumul de energie este mai mare, și invers ;**

b) totodată, **pe măsura trecerii economiilor naționale spre nivele mai înalte de dezvoltare, eficiența consumului energetic sporește.** Astfel, dacă se raportează creșterea procentuală a consumului de energie la creșterea procentuală a produsului național brut pe regiuni ale globului, rezultă că — în deceniul trecut — la un spor de 1 % al P.N.B. a revenit în America de Nord o creștere a consumului energetic de 0,84 %, în Europa Occidentală — de 0,92 %, în țările socialiste europene — de 1,23 %, iar în țările nesocialiste din Asia — de 1,32 %.

Potrivit prognozelor referitoare la dezvoltarea economică a lumii pînă în anul 2000 și ținînd seama de cerințele obiective ale expansiunii mai rapide a economiei țărilor în curs de dezvoltare, reiese că **rolul consumului energetic în dezvoltarea economiei mondiale va trebui să sporească.** Aceasta, în vederea lichidării decalajelor mari care există astăzi între diferitele țări : conform statisticilor O.N.U. regiunile în curs de dezvoltare, care cuprind peste 72 % din populația globului, consumă numai 18 % din producția mondială de energie, în timp ce regiunile dezvoltate, care numără 28 % din populația globului, consumă 82 % din producția respectivă.

Întrebarea care se pune este : vor fi rezervele de resurse energetice clasice în măsură să facă față cererilor tot mai mari de energie ? Dintr-un calcul simplificat rezultă dificultatea deosebită a găsirii unor răspunsuri în condițiile în care problema resurselor energetice se judecă în termenii săi tradiționali. De pildă, în ipoteza în care nivelul consumului de energie pe locuitor din țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa, America Latină și Oceania s-ar ridica la nivelul celui realizat în S.U.A., ar însemna ca rezervele mondiale sigure de petrol cunoscute astăzi, să fie epuizate în circa 3—4 ani, iar dacă consumul din regiunile în curs de dezvoltare s-ar ridica la nivelul celui realizat în Europa Occidentală, rezervele mondiale sigure pe petrol s-ar epuiza în circa 10 ani. Previziuni puțin optimiste găsim și în unele studii elaborate pe această temă de experți occidentali.

Este evident că resursele minerale existente pe glob nu sînt infinite. Totuși, **resursele de combustibili și alte minerale utile nu sînt încă explorate suficient pentru a se putea trage concluzii definitive asupra mărimii lor.**

În primul rînd, nu există tehnici adecvate pentru măsurarea precisă a volumului rezervelor și sîntem foarte departe de a fi epuizat cercetarea subsolului planetei noastre. De exemplu, grosimea scoarței terestre variază între 40 și 65 km. Cu toate acestea, tehnica actuală nu permite exploatarea în mine la adîncimi prea mari, iar forajul pentru descoperirea și extracția unor zăcăminte de țiței și gaze nu depășește, de regulă, adîncimea de 10—11 km. Rare sînt situațiile cînd s-au făcut exploatări la asemenea adîncimi, fie că în condițiile tehnice și economice de astăzi ele sînt prea costisitoare, fie că rezervele comerciale cunoscute sînt suficiente pentru moment sau pentru perspectiva imediată. Există regiuni ale globului foarte puțin explorate (unele în proporție de numai 5—10 %), așa încît ne aflăm încă departe de a ști cu adevărat ce bogății ascunde subsolul, în special cel al mărilor și oceanelor.

În al doilea rînd, structurile energetice sînt într-o continuă și profundă modificare și înnoire, odată cu progresul economic și tehnico-științific, realizat de omenire. De exemplu, acum un secol resursele energetice ușor accesibile, cuprinse în inventarul energetic obișnuit, erau compuse din cărbune, turbă, lemn, forța animalelor și a omului, precum și alte forme de energie proprii economiei tradiționale. Formele de energie utilizate astăzi pe scară largă (petrolul, gazele naturale, uraniul) nu făceau parte, în mod obișnuit, din resursele mondiale energetice. Pentru viitorul previzibil se poate aprecia că inventarul energetic se va modifica substanțial, îmbogățindu-se cu noi resurse, cele clasice modificîndu-și — firește — substanțial ponderea. Schimbarea contribuției diferitelor resurse energetice la balanța mondială a energiei este ilustrată în tabelul nr. 1. (Cele două variante de prognoză iau în considerare ritmuri diferite de creștere a consumului de energie nucleară).

Potrivit estimărilor, energia nucleară, absentă din balanța energetică pînă în deceniul trecut, va deveni în anul 2000 cea mai importantă sursă (33,3—40 %). Celelalte surse de energie noi (șisturile bituminoase, nisipurile asfaltice, energia geotermică, solară etc.) vor căpăta importanță abia după anul 2000. Totodată, după aprecierile specialiștilor în secolul următor în balanța energetică vor fi incluse energia mareelor și cea eoliană, cea rezultînd din fuziunea nucleară, din diferențele de temperatură ale diferitelor straturi ale apei oceanelor, căldura crustei terestre etc.

Rezerve „clasice" și „neclasice"

POTRIVIT estimărilor O.N.U., în 1973 **cărbunele reprezenta 93 %*), petrolul 4,4 % și gazele naturale 2,6 % din totalul rezervelor mondiale de combustibili fosili „clasici“**[1].

Dacă în ultimii 30 de ani creșterea producției de **cărbune** a fost frînată de sporirea competitivității petrolului și gazelor naturale (datorită prețului scăzut al acestora, metodelor convenabile de transport la mari distanțe, precum și calităților lor tehnologice în utilizarea la consumator), în perspectiva următoarelor decenii se creează condiții economice și tehnice adecvate ca acesta să redevină unul din principalii combustibili fosili. Ceea ce va fi posibil și datorită rezervelor foarte mari de cărbune, existente în lume. Într-adevăr, potrivit unor evaluări publicate, rezervele mondiale totale variază de la 5 000 mlrd t.e.c. la 15 180 mlrd t.e.c. Conform acestor date, cărbunele va rămîne una din principalele resurse energetice pentru încă circa trei secole și jumătate, și chiar mai mult. Deși rezerve de cărbune se găsesc în mai multe țări, comparativ cu petrolul și gazele naturale, totuși — potrivit datelor O.N.U. — un număr restrîns de țări dețin o pondere foarte mare în rezervele totale mondiale : U.R.S.S. — 62,66 %, S.U.A. — 17,07 %, R.P. Chineză — 11,46 %, R.F.G. — 1,49 %, Australia — 1,25 %, India — 1,22 %, Canada — 0,96 %, R.S.A. — 0,82 %, Polonia — 0,68 %, Cehoslovacia — 0,24 %, Anglia — 0,17 % etc.[2]

Se consideră că, în viitor, cărbunele va deveni competitiv în raport cu petrolul, însă în următoarele condiții : a) scăderea costurilor de extracție a cărbunelui ; b) scăderea costului transportului cărbunelui la distanțe mari, folosindu-se trenuri de mare viteză și capacitate, mijloace de transport maritime de mare capacitate, conducte cu diametru mare ; c) înlocuirea extracției cărbunelui după metode miniere tradiționale, prin gazeificarea lui subterană ; d) transformarea cărbunilor în combustibili lichizi, la prețuri comparabile. cu ale petrolului.

Informațiile privind rezervele mondiale de **petrol** și **gaze naturale** sînt destul de contradictorii, întrucît aprecierile sînt făcute în perioade diferite de timp, nu au la bază criterii sau definiții unitare și, în cele mai multe cazuri, constituie secrete comerciale sau strategice. Rezervele mondiale sigure de petrol, menționate în publicațiile O.N.U. sau în alte studii, sînt estimate la 91—240 mlrd t.e.c., iar cele de gaze naturale la 50—67 mlrd t.e.c. Într-un studiu publicat în S.U.A. în 1965 se apreciază că totalul rezervelor mondiale (sigure + probabile + posibile) de petrol și gaze naturale însumează 2 100 mlrd t.e.c.

Rezervele cunoscute de petrol și gaze au un grad relativ ridicat de concentrare pe glob. După un studiu efectuat de O.N.U. în 1973, printre țările cu cele mai mari rezerve sigure de petrol se numără Arabia Saudită (20,5 % din totalul rezervelor sigure mondiale), U.R.S.S. (11,4 %), Kuweit (9,9 %), Iran (9,7 %), Algeria (6,6 %), S.U.A. (5,4 %), Libia (4,7 %), Irak (4,3 %) etc., iar printre țările cu cele mai mari rezerve sigure de gaze naturale se numără U.R.S.S. (33,6 %), S.U.A. (14,4 %), Iran (10,6 %), Algeria (5,5 %) ș.a.

În ultimele decenii, cu toată creșterea importantă a extracției, rezervele de petrol și de gaze au sporit totuși mult. Astfel, în timp ce în 1952 rezervele sigure de petrol erau evaluate de experții O.N.U. la 13,3 mlrd. t, în 1973 acestea au ajuns la 90,29 mlrd. t, deci o majorare de 6,8 ori. În Orientul Mijlociu rezervele sigure au crescut de peste 6 ori, iar în regiuni ca Marea Nordului, Alaska, Siberia, America Latină etc. au fost puse în evidență noi zăcăminte de amploare. O imagine de ansamblu asupra ordinului de mărime și a felului cum a evoluat raportul dintre rezerve și extracție ne oferă diagrama evoluției rezervelor sigure de petrol comparativ cu cantitatea extrasă, cumulată începînd de la mijlocul secolului trecut. Dacă vom raporta rezervele sigure de petrol din anii 1950—1971 la producția cumulată de petrol (= 1) vom observa o creștere a raportului de la 1,2 în 1950 la circa 2 în 1971 (vezi graficul).

În timp ce producția anuală mondială de petrol a crescut din 1950 pînă în 1971 de 4,5 ori, rezervele sigure au sporit de 6—7 ori.

Raportul dintre rezervele sigure și cantitatea extrasă anual, raport denumit durata de exploatare a rezervelor (exprimată în ani), se menține relativ înalt pentru petrol (17,4 ani în 1971), iar pentru gazele naturale apare și mai ridicat (în S.U.A. — 20 ani, în Orientul Mijlociu — 900 etc.) Se prevede că în perioada următoare în unele țări și regiuni raportul menționat va scădea, deși se preconizează măsuri sau factori de contracarare ca : îmbunătățirea factorului de recuperare cu circa 10 % ; reducerea ratei de creștere a producției și a cererii de petrol (ca urmare a majorării prețului acestuia) ; sporirea eforturilor de cercetare în domeniul explorării pentru mărirea rezervelor.

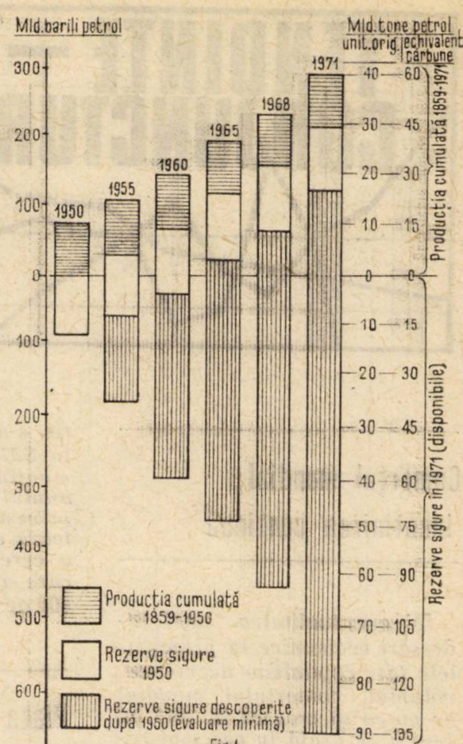

Fig.1

dr. Aurel IANCU

---

*) Din care : cărbunele superior 84,1 %, cărbunele brun 7,9 %, turba 1 %.

[1] ECOSOC. Basic Products and Energy, Ec. A.D. (XI) R 3, 1973.

[2] U.N., World Energy Reserves and Energy Consumption, 1974.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Polonia : evoluții în sectorul agricol și alimentar

CONFORM prognozelor oficiale, ponderea forței de muncă ocupate în sectorul agricol și alimentar va scădea în Polonia de la 40 % din totalul ei în 1974 la 31 % în 1980 și la 27 % în 1990. În cifre absolute, forța de muncă ocupată în acest sector urmează să se reducă cu 1,3 mil. persoane.

Concomitent, va spori simțitor gradul de înzestrare tehnică a acestui sector. Dacă în 1971 valoarea echipamentului tehnic de muncă pe un lucrător se ridica în industria alimentară la 208 mii zloți, iar în unitățile socialiste din agricultură la 209 mii zloți, se prevede că în 1980 — în medie pe întregul sector agro-alimentar — indicatorul respectiv va reprezenta circa 251 mii zloți și în 1990 circa 481 mii zloți. Ca urmare va crește considerabil productivitatea muncii în agricultură, deși ea se va menține în continuare sub nivelul celei din industrie. Se prevede că în 1990 sectorul agro-alimentar, la o pondere de 27 % în totalul forței de muncă și de 26 % în valoarea totală a mijloacelor de producție pe economie, va furniza 22 % din venitul național.

Japonia : orizonturile construcției de mașini

Conform unor estimații efectuate de specialiștii Ministerului Comerțului Exterior și Industriei din Japonia, în deceniul actual producția industriei de mașini, utilaje și mijloace de transport va spori într-un ritm mediu anual de 8,4 %, iar în perioada următoare de 5 ani ritmul se va încetini la 6,8 %. Dintre grupele de produse componente, cele mai însemnate creșteri cunosc roboții industriali, automatele cu destinație comercială și instalațiile pentru combaterea poluării mediului înconjurător. Prevăzînd o cerere susținută pentru această ultimă categorie de utilaje, ministerul amintit intenționează s-o promoveze ca un important capitol de export, începînd din a doua jumătate a acestui deceniu.

Grupa de utilaje	Ritmul mediu anual de creștere a producției (%)	
	1970—1980	1980—1985
Total mașini și utilaje	8.4	6.8
Construcții de mașini cu caracter general	9.0	6.3
— aparatură de birou	10.6	10.1
— roboți industriali	42.9	8.9
— utilaje hidraulice	10.2	9.9
— utilaje de ridicat și transportat	8.0	7.8
— mașini de ambalat	11.0	9.5
— automate pentru comerț	25.7	0
— instalații pentru combaterea poluării	18.6	7.5
Utilaje electrotehnice	9.6	8.4
— aparatură electronică pentru industrie	13.3	11.9
— aparate electrice de uz casnic	8.0	5.7
Mijloace de transport	6.5	4.3
— automobile	6.2	4.3
Articole optice și mecanică de precizie	8.2	8.1

Sursa : B.I.K.I., 4 III 1975

TENDINTE — CONJUNCTURI

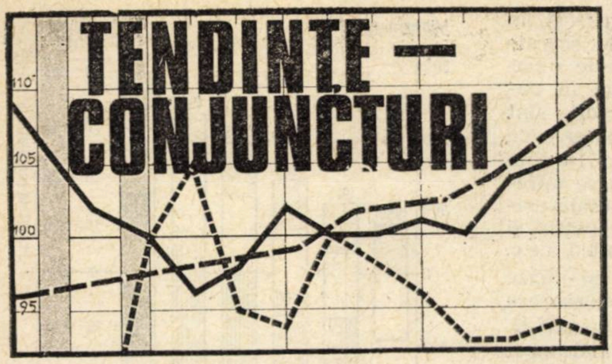

Comerțul mondial: incetinirea continuă

ÎN eventualitatea unei redresări economice în principalele țări capitaliste dezvoltate, volumul comerțului mondial ar putea să crească în 1975 cu 1—3%, se arată în cea mai recentă evaluare a Secretariatului G.A.T.T. asupra situației din acest domeniu. Experții G.A.T.T. consideră însă puțin probabilă o asemenea redresare în semestrul II al anului curent. Ei prevăd că, în absența acesteia, în 1975 se va înregistra probabil pentru întîia oară în perioada postbelică o scădere absolută a volumului comerțului mondial.

Prima evaluare asupra desfășurării comerțului mondial în 1974, publicată concomitent de Secretariatul G.A.T.T., constată că în prețurile curente exportul și importul mondial au însumat 825 miliarde dolari, o creștere cu circa 44% față de anul precedent. Ca volum fizic, însă, comerțul mondial a crescut cu circa 5%. În ceea ce privește structura, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial a sporit în 1974 de la 19% la 25% Din acest total, partea țărilor exportatoare de petrol a fost de 14%, o dublare a ponderii față de 1973 ; țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol și-au văzut ponderea redusă anul trecut de la 12% la 11%.

Aurul in 1975

DUPĂ evaluări din surse bancare engleze, producția de aur a lumii capitaliste s-a redus în 1974 cu 9%, reprezentînd circa 995 tone. În Republica Sud-Africană, principalul producător din lumea occidentală (peste 76% anul trecut), nivelul producției a fost cel mai scăzut din 1961 încoace, înregistrînd o diminuare cu 11%. În Canada producția s-a micșorat cu 10%, dar în S.U.A. și Australia ea s-a menținut aproape de nivelul anului precedent. În ceea ce privește consumul, se semnalează o reducere cu circa 40% a cererii industriale de aur, care a însumat aproximativ 600 de tone.

Piața linii: oferta depășește cererea

DATE preliminarii arată că în 1974, producția de lînă din țările nesocialiste a ajuns la 2,6 mil. tone, crescînd cu 4.5% față de anul precedent. Principalele creșteri au fost realizate de primii doi producători din lume — Australia și Noua Zeelandă :

Țara	1973	1974
	(mii tone lînă nespălată)	
Australia	701.0	772.0
Noua Zeelandă	284.8	304.5
Argentina	179.2	182.0
R.S.A.	111.5	115.0
S.U.A.	72.2	67.4
Uruguay	61.0	64.0
Anglia	49.4	52.2
Turcia	47.3	43.0
Brazilia	36.5	37.0
Spania	36.0	34.0

În ceea ce privește comerțul cu lînă, între țările nesocialiste, acesta a continuat să se restrîngă (după o scădere cu 20% în 1973), evoluție determinată atît de stocurile existente la firmele din industria lînii cît și de concurența fibrelor chimice.

Prețuri in creștere la utilajele de construcții maritime

POTRIVIT estimărilor efectuate de „Northern Offshore“, prețurile la utilajele de construcții maritime au crescut sensibil în ultimii ani. Astfel, prețul mediu al unei macarale plutitoare a crescut de la 6—9 milioane dolari în 1969, la 30—40 milioane dolari în prezent. Prețul navelor pentru instalarea de conducte submarine (la o adîncime de 122 metri) a crescut de la 8—10 milioane dolari la peste 50 milioane dolari, în aceeași perioadă.

Bumbacul: decalaj intre producție și consum

PRODUCȚIA mondială de bumbac în actualul an agricol este estimată la o cifră record de 63,14 milioane baloturi (greutate netă = 217,4 kg), cu aproximativ 1 milion de baloturi mai mult decît în anul precedent. Ministerul Agriculturii al S.U.A., care publică aceste cifre, apreciază că actualul declin al cererii de produse textile și bumbac brut va persista în următoarele 9 luni, înregistrîndu-se o rămînere în urmă a consumului de aproximativ 4 milioane de baloturi față de nivelul producției. Ca urmare, se așteaptă ca stocurile mondiale să crească substanțial și în acest an.

Belgia: Creștere și investiții

CONFORM aprecierii Consiliului economic central din Belgia, produsul național brut al țării va crește în anul curent — în prețuri constante — cu 2%, față de un spor de 4% în 1974. În legătură cu evoluția conjuncturii economice interne, Consiliul apreciază că în 1975 investițiile private de capital în industrie ar putea să se reducă cu 15—20% față de nivelul anului precedent ; totodată, este posibil ca investițiile statului să crească într-un ritm mai viu decît anterior.

Sfecla de zahăr in Europa occidentală

DUPĂ primele evaluări ale suprafeței însămînțate în acest an cu sfeclă de zahăr în țările Europei occidentale, aceasta s-a extins cu circa 15% față de anul trecut, respectiv de la 1847 mii ha la 2 115 mii ha. Această tendință se manifestă în toate țările vest-europene cultivatoare de sfeclă de zahăr, dar mai pregnant în Spania (+56%), Grecia (+48%), Italia (+22%), Danemarca (+19%), Anglia (+11%) ș.a.

Folosirea capacităților de producție in țările capitaliste in regres

ÎNTR-O evaluare a conjuncturii din țările capitaliste la începutul acestui an, publicația D.I.W. — Vierteljahresheft nr. 1-75, constată că gradul de utilizare a capacităților de producție din industrie a scăzut în condițiile crizei actuale în toate țările dezvoltate din Occident (vezi graficul). Ca urmare, volumul investițiilor proiectate a fost afectat considerabil. În principalele țări industriale erau nefolosite la sfîrșitul anului 1974 capacități reprezentînd o producție industrială anuală de circa 120 miliarde de dolari.

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR ÎN INDUSTRIE

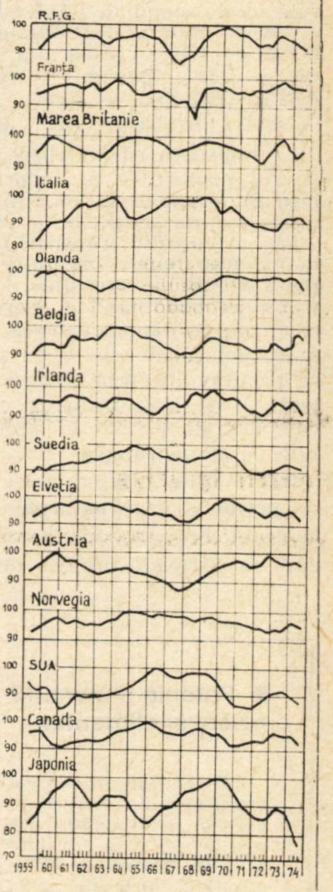

Gradul maxim de utilizare a capacităților = 100

după **DIW**, n. 1—75

TURISMUL INTERNAȚIONAL ÎNTRE FRAGILITATE ȘI ROBUSTEȚE

LEGĂTURILE multiple dintre activitățile turistice și numeroase alte sectoare conferă turismului ca ramură a economiei o sensibilitate deosebită. Crizele sau expansiunile economice, conflictele politice sau sociale, evenimentele din diferitele compartimente ale relațiilor dintre state își propagă efectele și asupra evoluției turismului internațional, amplificînd sau diminuînd fluxurile, redirijîndu-le sau modificînd structurile lor.

Asemenea influențe asupra conjuncturii turistice, cu precădere in sensul reducerii fluxurilor și cu implicații corespunzătoare asupra ramurilor conexe, au exercitat criza energetică declanșată în toamna anului 1973 și continuă să exercite tendința de adîncire a crizei economico-financiare din țările capitaliste dezvoltate în cursul anului 1974. In articolul de față se încearcă, în condițiile unei informații statistice mai parcimonioase și mai puțin unitare decît pentru alte domenii, să se deslușească efectele dimensionale ale acestor influențe și să se schițeze unele modificări de tendințe așa cum pot fi ele intrevăzute actualmente.

CARACTERIZAT pînă nu demult prin ritmuri alerte, ce depășeau pe cele ale principalilor indicatori ai creșterii economice, inclusiv exportul de mărfuri, turismul și-a încetinit începînd din anul 1973 ascensiunea îndelungată din perioada postbelică, atît sub aspectul sosirilor cît și sub acela al veniturilor. In 1974, după cum se poate vedea din datele disponibile pînă în momentul de față pentru o seamă de importante țări turistice vest-europene (vezi tabelul), încetinirea face loc unei scăderi a activității.

În cadrul dinamicii încă ascendente a turismului din 1973 s-au constatat, alături de tendința de încetinire, și anumite restructurări ale fluxurilor turistice. Europa, regiunea care în anul 1973 deținea 73% din totalul sosirilor de turiști, a înregistrat în perioada 1965–1973 o creștere medie anuală mai lentă decît cea pe plan mondial și totodată inferioară altor regiuni cum ar fi Oceania, America de Nord, Africa. S-au detașat însă ritmurile de creștere din țările zonei balcanice unde sosirile de turiști au crescut în aceeași perioadă cu 22,1% în România, cu 17,1% în Bulgaria, cu 12,0% în Iugoslavia, cu 15,1% în Grecia.

Reacții la criză

ÎN PREZENT se întrevede nu numai o încetinire și mai netă a creșterii fenomenului turistic în ansamblu, ci și o accentuare a tendinței de scădere a ponderii Europei în totalul sosirilor de turiști pe plan mondial. De asemenea, anul 1974 a marcat acutizarea sensibilității turismului față de factori aleatorii, mutații în desfășurarea sa în spațiu, precum și în structura formelor de turism practicate. In general anul turistic 1974, considerat în previziunile anterioare crizei energetice și deteriorării conjuncturii din țările capitaliste dezvoltate ca an în care oferta dintr-o serie de țări riscă să nu poată face față cererii, a demonstrat fragilitatea pronosticurilor referitoare la turism în fața perturbărilor economice. Urcarea tarifelor pe liniile aeriene regulate, majorarea generală a costului vieții, creșterea șomajului, planurile de austeritate ale țărilor afectate de criza de combustibil, de perturbările din sistemul monetar etc. cu bulversat previziunile optimiste.

Evoluții ale turismului internațional în cîteva țări vest-europene în 1974, modificarea în % a sosirilor față de aceeași perioadă din 1973

Țara	Surse: OCDE Perioada	OCDE Modificarea	UIOOT Perioada	UIOOT Modificarea
Grecia	5 luni	-13,0	9 luni	-29,9
Spania	5 luni	- 4,7	6 luni	-13,5
Irlanda	6 luni	+ 0,6	9 luni	- 3,5
Italia	3 luni	- 7,7	8 luni	- 7,7
Olanda	3 luni	+ 5,5	6 luni	- 7,8
Portugalia	3 luni	- 0,7	9 luni	-39,9
Elveția[x]	5 luni	- 8,4	9 luni	- 9,3
Austria[x]	5 luni	+ 5,3	9 luni	- 6,2
R.F.G.[x]	3 luni	- 6,0	6 luni	- 7,4

x Innoptări

Sursa: OCDE, Politique du tourisme et tourisme international dans les pays de l'OCDE, 1974; UIOOT, Bulletin technique, Statistiques du tourisme, Evolution du tourisme international, Décembre 1974.

Îngrijorarea provocată de diminuarea sosirilor de turiști în primele 6–9 luni ale anului 1974 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent precum și de micșorarea numărului de înnoptări la bazele de cazare a determinat o serie de țări ca, alături de măsurile valutare restrictive pentru reducerea cheltuielilor în străinătate ale cetățenilor, să adopte și măsuri de stimulare a propriului turism cu scopul de a reține în țară turiștii rezidenți și de a atrage turiști din alte țări. În cadrul O.C.D E., pentru a nu se generaliza practica frînării ieșirilor de turiști, ceea ce ar fi afectat puternic țările primitoare de turiști (zona O.C.D.E. cuprinde atît mari țări primitoare cît și mari țări furnizoare), s-a decis în mai 1974 ca guvernele țărilor membre să se abțină timp de un an de a lua măsuri unilaterale care pot duce la restrîngerea fluxurilor. Acțiunile autorităților s-au axat în principal pe promovarea turismului propriu, pe impulsionarea unor noi forme de turism și recreare, pe acordarea unor facilități de frontieră suplimentare. Astfel, o serie de țări și-au îndreptat atenția spre dezvoltarea turismului de congrese, a turismului social, a turismului rural, spre extinderea croazierelor maritime, încurajarea excursiilor de stimulare etc. Au fost lansate noi tipuri de turism cum ar fi de exemplu așa-numitele „Nostalgie-Reisen" în R.F.G., creîndu-se condiții specifice călătoriilor de acum 50 de ani. În Bulgaria a fost inițiat ca o noutate, destinată mai ales turiștilor germani, „turul Karl May", luînd ca punct de referință cărțile pentru tineret ale acestui binecunoscut autor. In Franța a fost lansată o categorie de vacanțe pentru „cei care practică un hobby", oferindu-se excursii în localități cu specific legat spre exemplu de muzică veche, sculptură medievală, astrologie etc. De asemenea s-au intensificat acțiunile de protejare a turistului în calitatea sa de consumator.

Asemenea măsuri au determinat ca la sfîrșitul anului 1974, conform estimărilor Uniunii Internaționale a Organismelor Oficiale de Turism (U.I.O.O.T.), numărul de turiști sosiți să atingă pe plan mondial 209,2 milioane, cifră numai cu 3% mai mică decît în anul precedent (în 1973 au fost 215 milioane de turiști, o creștere de 9% față de 1972). Această evoluție, plasată în contextul crizei ce se manifestă cu acuitate în lumea capitalistă, demonstrează că turismul a avut de suferit mai puțin decît ar fi fost de așteptat cunoscîndu-se fragilitatea acestei ramuri în fața perturbărilor din celelalte sectoare ale economiei. Veniturile din turism au cunoscut în 1974 o creștere pe plan mondial cu circa 5%, însă pentru interpretarea acestei cifre lipsesc elementele necesare din domeniul prețurilor.

Rezultatele provizorii ale anului 1974 arată, de asemenea, că, exceptînd Europa unde turismul internațional înregistrează o diminuare în primele trei trimestre, imputabilă, mai ales, micșorării numărului de sosiri ale turiștilor americani și a călătoriilor la distanțe medii, celelalte regiuni ale lumii au cunoscut în general o creștere sensibilă a sosirilor și a veniturilor. Astfel, în Africa, Asia, Orientul Mijlociu turismul internațional s-a dezvoltat într-un ritm relativ susținut, înregistrînd într-o serie de cazuri ritmuri de creștere neașteptat de mari în lunile din 1974 pentru care există date comparabile cu 1973 : în Bangladesh sosirile au crescut cu 63%, în Camerun cu 14,5%, în Dahomey cu 28,1%, în Irak cu 10%, în Iordania cu 17,3%, în Liban cu 47%, în Malayezia cu 51%. In Statele Unite unde anul 1974 a fost apreciat ca cel mai dificil an pentru turism după 1945, numărul vizitatorilor străini a crescut totuși cu 9%, în schimb numărul turiștilor americani plecați a scăzut cu 5%, mai ales din rîndul celor cu destinația Europa. De asemenea, s-a constatat o scădere puternică a fluxurilor turistice între țările Americii de Nord. In America Latină și în zona Caraibilor turismul internațional s-a menținut la ritmuri ridicate (Columbia +32,2%, Salvador +33,4%, Brazilia +13,4%).

In țările vest-europene fenomenele de regres al turismului internațional au prezentat intensități diferite, așa cum s-a putut vedea din tabel. Inspre țările socialiste s-a remarcat în schimb, după datele U.I O.O.T., o intensificare a fluxurilor turistice, concretizată în creșterea sosirilor de turiști străini față de anul 1973 (primele 9 luni din anii comparați): în Ungaria +24,6%, în U.R.S.S. +14%, în R. P. Polonă + 14,2%, iar în Cehoslovacia + 30%. Numărul turiștilor străini care au vizitat în anul trecut România a fost cu 15,4% mai mare decît în 1973. In Bulgaria numărul sosirilor a rămas constant. Singurele țări care au înregistrat scăderi ale intrărilor de turiști

Frumusețile turistice ale țării noastre, printre care litoralul ocupă un loc de frunte, au atras in anul trecut 3,9 milioane de vizitatori străini.

străini au fost R.D. Germană (—16,5%) și Iugoslavia (—11%).

Resurse de adaptabilitate

REZULTATELE de ansamblu privind modificarea numărului de turiști pe plan mondial sau chiar pentru fiecare regiune în parte nu sînt suficiente pentru a exprima situația turismului în anul 1974. Sînt necesare precizări privind anumite mutații survenite în interiorul acestei activități.

Din materialele U.I.O.O.T. se desprinde ideea că în ciuda efectelor crizei de carburanți și a marasmului economic occidental turismul dă dovadă de suplețe, adaptîndu-se situației nou create. În sprijinul acestei concluzii este citat între altele faptul că tipurile de turism mai puțin vulnerabile la efectele inflației : turismul de afaceri și congrese, turismul organizat colectiv și turismul de motivație familială au continuat să impulsioneze mișcarea turistică internațională. Îndeosebi călătoriile de afaceri și turismul de congrese reprezintă astăzi una din cele mai dinamice forme de turism. Conștiente de această realitate majoritatea țărilor din America de Nord și Europa și-au construit noi generații de centre de congrese, numărul reuniunilor internaționale sporind considerabil.

O altă trăsătură a turismului în anul 1974 a apărut ca o consecință a creșterii tarifelor de transport. Urcarea lor a influențat traficul turistic la distanțe mari care s-a restrîns în favoarea traficului turistic pe distanță scurtă pentru turismul organizat, mai ales între țări limitrofe. De asemenea, sub aspectul cheltuielilor preferințele turiștilor se îndreaptă în măsură sporită spre bazele de cazare ieftine ce diferă de tipul tradițional. Cazarea în căsuțe, la ferme sau la alți particulari, pe vapoare sau în caravane, în campinguri sau în vehicule cu cușete a reprezentat principala restructurare privind bazele de cazare destinate practicării turismului internațional, furnizînd totodată și temelia pentru o structură mai rațională a prețurilor turistice. Se remarcă îndeosebi tendința turiștilor din țările vest-europene de a-și petrece vacanța în gospodării țărănești (din Austria, Norvegia, Danemarca, Suedia). Concomitent cu aceasta, în ramura hotelieră s-a remarcat în anul 1974 (continuînd o tendință din 1973) o supracapacitate la unitățile de categorie lux din orașele mari, scăderea numărului de înnoptări ca urmare a creșterii tarifelor de cazare, creșterea cheltuielilor de întreținere.

Tendința de creștere a prețurilor în turismul internațional manifestată încă în 1973, s-a accentuat în 1974. Astfel, dacă indicele prețurilor turistice în Statele Unite a crescut cu 7% în 1973 față de anul anterior, în anul 1974 creșterea în raport cu 1973 a fost de 19%. Cea mai mare parte a creșterii acestui indice este datorată scumpirii combustibilului. Prezentăm mai jos componentele principale ale indicelui prețurilor turistice și creșterile procentuale înregistrate în 1974/1973 comparativ cu cele din 1973/1972.

	1974/1973	1973/1972
Combustibil	+36%	+10%
Transporturi publice	+ 8%	+ 3%
Cazare	+ 7%	+ 4%
Masă	+13%	+ 8%
Distracții, agrement	+ 6%	+ 3%

În sfera transporturilor avionul a continuat să dețină și în 1974 primul loc în cadrul mijloacelor de transport turistice. Asociația internațională a transporturilor aeriene (IATA) apreciază că, exceptînd liniile care traversează Atlanticul de Nord, nu s-au înregistrat scăderi ale numărului de pasageri transportați pe celelalte linii aeriene. Unele companii aeriene, ca de exemplu British Airways, au bătut în anul 1974 propriile lor recorduri în ceea ce privește veniturile în devize. Dealtfel din prognozele existente reiese că pînă în anul 1980 traficul aerian va putea crește într-un ritm mediu anual de 9%. În același timp într-o serie de țări transporturile feroviare au stabilit în anul 1974 recorduri privind numărul de pasageri transportați, în detrimentul altor forme de transport, mai ales al transportului rutier. Astfel, administrația căilor ferate franceze a arătat recent că transportul feroviar a fost deosebit de solicitat pe parcursul anului 1974, deoarece este de două ori mai ieftin decît transportul rutier cu autoturismele și de 7 ori mai ieftin decît transporturile aeriene. În general specialiștii consideră trenul ca mijlocul de transport cel mai sigur și mai economic în Europa. De asemenea călătoriile cu autocarele sînt considerate la rîndul lor economice, înregistrînd un volum tot mai mare al cererii. În domeniul turismului maritim domnește o anumită incertitudine datorită creșterii prețului croazierelor și a tarifelor pe liniile regulate.

Dificultățile întîmpinate de turismul internațional în anul 1974 nu au descurajat totuși investițiile în acest domeniu, care s-au îndreptat atît spre industria constructoare de baze de cazare cît și spre industria transporturilor. Ținînd seama de dezvoltarea dinamică a turismului de congrese, s-au construit noi mari centre pentru reuniuni internaționale la Innsbruck (Austria), Helsinki (Finlanda), Montreux (Elveția). O serie de companii aeriene și-au prelungit activitatea de investiții în rețelele hoteliere, luînd participări însemnate care ating pînă la 50%. De asemenea o serie de țări în curs de dezvoltare au inițiat investiții importante pentru construirea unei infrastructuri turistice care să facă față perspectivelor favorabile pe care aceste țări le prevăd în dezvoltarea turismului internațional.

În orice caz creșterea investițiilor în această ramură își are resortul adînc în evaluările după care în Marea Britanie de exemplu 7 persoane din 10 nu au călătorit niciodată peste graniță, iar în S.U.A. 6 persoane din 10 nu posedă pașaport, în timp ce numai 3% din populația de peste 110 milioane de locuitori a Japoniei a călătorit în străinătate, ceea ce denotă existența în continuare a unui potențial încă neexploatat al pieței turismului internațional. Se consideră pe acest fond, că măsurile de stimulare în curs de a fi aplicate în diferite țări din lume vor putea determina atragerea în traficul turistic internațional a noi pături de turiști care s-au abținut de a călători în 1974 din motive legate de limitarea bugetelor lor de vacanță.

Încă din februarie 1975 agențiile de turism din Europa au semnalat o creștere pronunțată a rezervărilor pentru vacanțele de vară. Se constată că turismul extern precede în ordinea preferințelor achiziționarea de televizoare în culori sau a altor articole de consum. Pătrunderea în traficul internațional a unor țări pînă acum mai puțin vizitate din Asia, Africa și alte zone, va atrage în cadrul turismului „de cunoaștere” noi categorii de turiști. De asemenea, acțiunile de cooperare, mai ales în domeniul transporturilor aeriene, vor contribui la dezvoltarea turismului din regiunile în curs de dezvoltare, continuîndu-se aici creșterea numărului de turiști care a debutat în 1974. De asemenea, creșterea numărului sosirilor în scop de afaceri în țările producătoare de petrol va adăuga un plus de intrări înregistrate la granițele acestor țări. Evoluțiile care se întrevăd astfel, după reacțiile moderate la criză înregistrate în 1974, sugerează că turismul internațional posedă însemnate resurse de adaptabilitate care denotă robustețea funciară a ramurii.

Cristiana CRISTUREANU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

TENDINȚA de scădere a cursului dolarului care s-a manifestat în ultimul timp a continuat în cea mai mare parte a săptămînii 17—21 martie 1975, fiind determinată atît de factori legați de evoluția economiei americane cît și de măsura luată de unele țări arabe exportatoare de petrol de a nu mai exprima paritatea oficială a monedelor naționale în dolari, ci în Drepturile speciale de tragere (D.S.T.) ale Fondului Monetar Internațional.

	Curs central	Curs la 28.XII 1973	17.III. 1975	21.III. 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 21.III.1975 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diverse valute în perioada 28.XII.1973 14.III.1975
					Cursul central	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2,56904	2,6990	2,3205	2,3165	+15,21	+16,51	– 14,17
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,4900	2,4870	+36,12	+30,67	– 25,47
Francul francez	4,60414	4,7025	4,1910	4,1965	+ 9,71	+12,05	– 10,76
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,4170	2,4220	–16,34	+ 4,17	– 4,0
Lira italiană	523,50	607,0	631,30	628,40	–16,69	– 3,40	+ 3,52
Yenul japonez	308,0	280,20	286,75	286,90	+ 7,35	– 2,34	+ 2,39
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,3780	2,3685	+17,42	+19,49	– 16,19
Francul belgian	40,3344	41,10	34,36	34,27	+17,69	+1992	– 16,62
Prețul aurului la Londra 3)	–	103,87	177,75	177,50	–	–	–

1) + revalorizare (apreciere de fapt); – devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

Paralel cu o accentuare a scăderii producției industriale în S.U.A., respectiv de 3,6 la sută, în luna ianuarie a.c. (după scăderea de 2,8 la sută în decembrie și 2,5 la sută în noiembrie 1974), a avut loc și o scădere cu 2,8 la sută a comenzilor de bunuri de folosință îndelungată. Conform ultimelor evaluări se pare că pentru întreg trimestrul I a.c. produsul național brut al S.U.A. va înregistra o scădere de circa 10 la sută. Reducerea dobînzii preferențiale (prime, rate) de către unele bănci americane la 7,50 la sută, a influențat de asemenea negativ poziția dolarului, ca și aprecierile ministrului de finanțe al S.U.A., William Simon, în sensul că deficitul bugetar al acestei țări ar mai putea crește considerabil.

Renunțarea de către Arabia Saudită, Kuweit și Qatar de a mai exprima paritatea oficială a monedelor lor în dolari și legarea lor de D.S.T. au determinat unele cercuri bancare să emită părerea că țările exportatoare de petrol ar putea calcula prețul acestui produs și chiar cere plata sa în monedele lor naționale.

Noi incertitudini în ce privește evoluția în viitor a situației pe piețele valutare internaționale a adăugat și acordul de principiu realizat la recenta reuniune a miniștrilor de finanțe ai Pieței Comune privind posibilitatea pentru Elveția de a adera la sistemul fluctuării în comun a unor monede occidentale (așa-zisul „șarpe monetar“). O eventuală aderare a Elveției la „șarpele monetar“ ar putea antrena în viitor o întărire permanentă a valutelor ce fac parte din acest sistem față de dolarul S.U.A.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 21.III.1975

Anglia x)	10,25%	Italia	8,0%
Austria	6,50%	Japonia	9,0%
Belgia	7,50%	Luxemburg	7,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	9,0%	Olanda	6,0%
Elveția	5%	Suedia	7,0%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,25%
Franța	11,0%		
R.G.G.	5,0%		
Israel	6,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate).

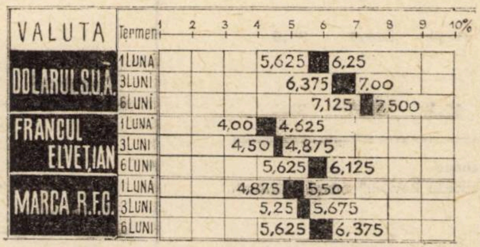

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 17—21 martie 1975 (nivel minim și maxim).

Spre finele perioadei analizate s-a înregistrat o ușoară redresare a cursului monedei americane în principal ca o reacție la unele declarații privind posibilitatea ca într-un viitor nu prea îndepărtat să aibă loc o inversare a actualei tendințe de scădere a dobînzilor în S.U.A. Cursul dolarului a fost influențat favorabil și de aprecierile, tot mai frecvente, din partea unor specialiști și autorități monetare occidentale, inclusiv din S.U.A., în sensul că dolarul este în prezent mult „subevaluat“ față de unele valute occidentale și că în viitor redresarea poziției monedei americane ar fi inevitabilă.

Teodor GIURGIU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dinamica investițiilor în țări socialiste

POLITICA de industrializare, de ridicare a tuturor sectoarelor economiei și regiunilor țării — promovată consecvent de țările socialiste — prevede și, implicit, se realizează prin investiții masive, printr-o amplă activitate constructivă. Acest efort este deosebit de intens în țările socialiste care au moștenit de la vechiul regim un nivel mai scăzut de dezvoltare, utilizarea productivă a unei părți mai mari din venitul lor național constituind o condiție indispensabilă pentru atingerea, în perspectivă, a obiectivului egalizării nivelului de dezvoltare al tuturor țărilor socialiste. Astfel, după cum se poate urmări în tabelul alăturat, R.P. Mongolă și-a sporit investițiile capitale de 29 ori în 1973 în raport cu 1950, România — de 17 ori, Bulgaria — de 13 ori etc., față de 4,7 ori în Ungaria și circa 5,8 ori în Cehoslovacia.

(1950 = 100)

Țara	Total investiții, în anul			Investiții pe ramuri, în 1973				
	1960	1970	1973	industrie	construcții	agricultură și silvicultură	transporturi și comunicații	sfera neproductivă
Bulgaria	403	11 ori	13 ori	15 ori	30 ori	19 ori	998	857
Cehoslovacia	293	461	577	492	10 ori	869	581	568
R.D. Germană	447	911	10 ori	12 ori	33 ori	10 ori	612	709
R.P. Mongolă	14 ori	26 ori	29 ori	34 ori x	...	178 ori	16 ori	14 ori
Polonia	260	531	868	11 ori	25 ori	921	651	621
România	439	13 ori	17 ori	20 ori	12 ori	21 ori	11 ori	12 ori
Ungaria	197	435	473	466	432	11 ori	249	430
U.R.S.S.	329	643	764	692	976	11 ori	636	714

x Inclusiv construcțiile

Sursa: Narodnoie hozeaistvo stran-cilenov S.E.V., Moscova, 1974, pag. 119-121

Dacă examinăm dinamica investițiilor pe principalele ramuri ale economiei naționale, se constată că ritmul cel mai viu de creștere l-au înregistrat, în perioada menționată, investițiile orientate spre reconstrucția agriculturii (în R.P. Mongolă, România, Bulgaria, Ungaria, U.R.S.S.), spre sectorul construcțiilor (R.D.G., Bulgaria, Polonia, Cehoslovacia) și spre industrie (R.P. Mongolă, România, Bulgaria, R.D.G., Polonia).

Activitatea susținută din sectorul propriu-zis al construcțiilor poate fi ilustrată și prin extinderea rapidă a volumului lucrărilor de construcții-montaj: în perioada 1950-1973 acesta a crescut într-un ritm mediu anual de peste 15% în R.P. Mongolă, de peste 12% în România, de 10,5% în Polonia, de 9,7% în Bulgaria, de 9% în U.R.S.S. ș.a.m.d. Realizările menționate au fost obținute datorită ridicării considerabile a gradului de mecanizare a principalelor lucrări de construcții-montaj, datorită măririi continue a productivității muncii, astfel încît ritmul de creștere al efectivului lucrătorilor din construcții-montaj a fost sensibil inferior ritmului de creștere al lucrărilor respective și — în general — al volumului investițiilor capitale.

N. P.

Curba competitivității

PROBLEMA determinării competitivității (pe piața internă și externă) a unei ramuri industriale, sau a economiei unei

Denumirea producției	Indicatorul competitivității (raportul dintre export și import) 1963	1963 = 100 1964-1967	1970 - 1971	1973
Pe ansamblul producției industriale prelucrătoare	2,1	82,1	72,8	56,0
Articole chimice	1,8	88,6	84,0	79,1
Metale și produse din metal[x)]	3,1	86,3	67,5	43,4
Construcții de mașini (cu caracter general)	2,6	74,0	67,6	52,5
Articole electrotehnice	3,3	71,4	50,8	28,3
Mărfuri textile	1,8	91,7	79,6	63,8
Pielărie, articole de blănărie, îmbrăcăminte, încălțăminte	0,8	112,3	120,8	79,6
Producția industriei de prelucrare a lemnului, a hîrtiei și altele înrudite	0,6	95,1	96,8	74,1

x Exlusiv argint și metale neferoase

Sursa: "National Institute Economic Review" (după M.E.M.O. nr.2/1975)

țări constituie de mult obiectul studiului economiștilor pe plan internațional. O metodă relativ simplă a fost propusă, în acest sens, de doi colaboratori ai Institutului național pentru cercetări economice și sociale din Anglia, pornind de la evoluția raportului dintre exportul și importul produselor respective.

Indicatorul propus ilustrează (vezi tabelul) curba descendentă a competitivității industriei prelucrătoare din Anglia în deceniul 1963—1973, scăderea fiind mai accentuată în cazul unor subramuri, ca producția de articole electrotehnice și cea de metale și produse din metal.

Avatarurile profesiunilor

DIN analiza unui recensămînt efectuat în 1970 în R.F.G. rezultă că aproximativ jumătate din populația activă de 24,6 milioane persoane (fără muncitorii străini), lucrează în sectorul serviciilor. Ceva mai mult de 1/3 din cei ocupați lucrau în industria prelucrătoare, iar 8% în agricultură.

Un aspect deosebit de interesant relevat de recensămîntul amintit este evoluția diferitelor profesiuni din sfera serviciilor între 1968 și 1973, variațiile numărului celor care le execută putînd fi urmărite în grafic. În general creșterile cele mai mari au avut loc în sectoarele legate mai mult de progresul tehnic și de construcții, în timp ce profesiunile „tradiționale" și cele mai puțin specializate sînt în scădere.

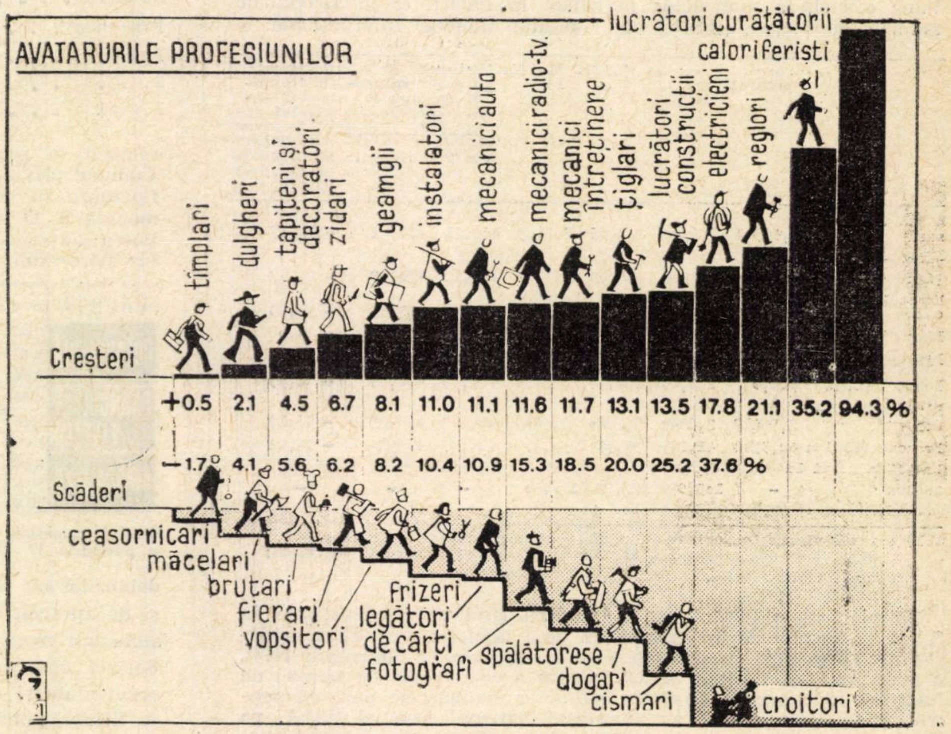

Contraste

DATE recente citate de revista **Croissance des jeunes nations** (nr. 153/1974) prezintă dimensiunile subdezvoltării și ale marilor decalaje din lumea contemporană recurgînd la cîteva comparații mai puțin obișnuite, dar elocvente. În Europa occidentală animalele de casă consumă de zece ori mai mult decît venitul național al Guineei și de peste 60 de ori mai mult decît cel al Botswanei. În Africa numai patru țări au un venit național superior sumei pe care americanii o cheltuiesc pentru animalele lor de casă.

Dacă se compară direct nivelurile de trai ale populației, consumul a 70 de locuitori din Volta Superioară sau Somalia sau a 80 de ruandezi trebuie însumat pentru a echivala cu consumul mediu al unui cetățean american.

Cultura orezului în U. R. S. S.

SUPRAFEȚELE cultivate cu orez în U.R.S.S. au sporit de peste trei ori, iar recolta globală de aproape cinci ori (1,9 milioane de tone în 1974, 2 milioane tone — previziuni pe 1975) față de nivelul mediu din perioada 1961—65. Principalele zone de cultură a orezului sînt Kubanul, R.S.S. Uzbekă, regiunile din sudul Kazahstanului, regiunea Astrahan, Primorie (Orientul Îndepărtat) ș.a.

Navetă aeriană

ÎNTRE implicațiile decurgînd din abandonarea — cel puțin pentru moment — a proiectului construirii unui tunel sub Canalul Mînecii în baza tratatului anglo-francez semnat în noiembrie 1973, se numără și revizuirea proiectelor de dezvoltare a mijloacelor de transport între Insulele britanice și continent. Astfel, compania „British Airways" are în vedere introducerea între Londra și Paris a unui sistem de legături frecvente denumit „navetă aeriană" și experimentat deja între Londra și Glasgow. La rîndul lor, căile ferate britanice au inițiat un program de investiții în valoare de 60 milioane lire sterline, eșalonat pe zece ani, pentru construirea a opt feriboturi, în loc de unul singur cît se prevedea în cazul construirii tunelului.

curier.

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Bursă

Marin Popescu, Oltenița — Cele mai vechi burse din lume au fost cele de la Anvers (1487), Londra (1554) și Amsterdam (1561). Ulterior (în 1595) au apărut bursele din Lyon, cea mai veche din Franța și multă vreme și cea mai importantă, din Bordeaux și Marsilia. Bursa de pe Wall Street din New York („The New York Stock Exchange") — al cărei crah din 1929 a rămas un moment de referință în istoria economică a lumii capitaliste — a fost intemeiată in 1792. În limbajul curent al presei ea este desemnată de obicei sub numele străzii din Manhattan pe care se află situată. La New York există încă două burse de valori. Una din ele este American Stock Exchange, creată înainte de războiul de secesiune și care dispune de o clădire proprie abia din 1921. La început negocierile se efectuau pe stradă, de unde și denumirea bursei respective de Curb Exchange, păstrată pină în 1953. Cealaltă este National Stock Exchange, deschisă in 1962. Împreună, cele trei burse new-yorkeze realizează circa 90% din volumul tranzacțiilor de hirtii de valoare din S.U.A.

Una din cele mai vechi instituții ale lumii capitaliste, bursa ține pasul cu ultimele realizări tehnice in domeniul telecomunicațiilor.

Dintre bursele de mărfuri, cea mai importantă este astăzi cea din Chicago, fondată in anul 1848 de 32 de comercianți din oraș. În 1972 soia — care in secolul trecut încă nu se cultiva în S.U.A. — conta cu peste jumătate din valoarea de 123 miliarde dolari a tranzacțiilor de la bursa din Chicago și cu o treime din volumul de mărfuri tranzacționat, intre care griul ocupă și el un loc important, cotațiile sale de aici servind drept bază în restul lumii capitaliste.

Realizarea unei rețele mondiale de telecomunicații și perfecționarea continuă a acesteia au mărit sensibilitatea burselor și viteza lor de reacție față de evenimentele economice și politice din lumea capitalistă.

Homo oeconomicus

Brîndușa Covaci, studentă, Universitatea din Cluj-Napoca — Termenul latinesc de homo oeconomicus („omul economic"), folosit in special in economia politică clasică burgheză, ilustra o concepție potrivit căreia oamenii sint totalmente individualiști și egoiști, gindind și acționind in exclusivitate in funcție de interesele materiale proprii, intr-o economie a liberei concurențe. „Homo oeconomicus" era capitalistul transformat in prototipul omului societății burgheze.

Astăzi prin „homo oeconomicus" se înțelege mai curind omul care acționează potrivit unor criterii de raționalitate economică.

Expresul japonez

Bebe Mastacan, Adjud — Este adevărat că în ultimele decenii o serie de țări capitaliste dezvoltate au desființat anumite căi ferate datorită insuficientei lor rentabilități in condițiile concurenței crescinde din partea transportului rutier (mai ales pină la declanșarea crizei energetice) și aerian. Dar paralel multe din liniile rămase au fost electrificate și modernizate, iar in citeva țări au fost construite linii noi pentru trenuri de mare viteză și capacitate.

Luna trecută a fost inaugurată o nouă secțiune a liniei ce străbate insulele japoneze, lungă de aproape 400 km, intre Okayama (în vestul insulei Honshu) și Fukuoka (în Kyushu, cea mai sudică dintre insulele mari ale arhipelagului nipon). Noua linie, al cărei cost se ridică la 2,4 miliarde dolari, reduce durata călătoriei intre Tokio și Fukuoka de la mai mult de 11 ore la sub 7 ore.

În general se apreciază că scumpirea benzinei acordă o nouă șansă transportului pe căile ferate, inclusiv sub aspectul construirii unor linii noi.

New Deal

Virgil Ghelase, Comarnic — Prin această denumire (în traducere : „Noua abordare") se înțelege programul de politică social-economică aplicat în S.U.A. in timpul președintelui F. D. Roosevelt, in perioada 1933—1936, pentru a înlătura efectele marii crize economice de supraproducție din 1929—1933 (la instalarea președintelui Roosevelt S.U.A. numărau aproape 14 milioane de șomeri). Măsurile sociale și economice intreprinse în cadrul acestui program — considerat de diverși autori occidentali ca prima încercare de aplicare sistematică a teoriilor expuse ulterior de J. M. Keynes in „Teoria generală a folosirii brațelor de muncă, a dobinzii și a banilor" (1936) — contrastau puternic cu măsurile tradiționale de politică economică americană în asemenea situații, de unde și denumirea de „New Deal". Concret este vorba de o serie de măsuri legislative vizind susținerea cererii de consum ca premisă a inviorării activității economice (prin crearea ajutorului de șomaj, introducerea asigurărilor sociale, lucrări publice pentru folosirea șomerilor, majorarea veniturilor fermierilor printr-un sistem de prețuri garantate in schimbul unei reduceri voluntare a suprafețelor cultivate, reducerea prețului de vinzare al anumitor produse industriale), ample comenzi de stat pentru industrie și oferirea de credite ieftine, devalorizarea cu 40% a dolarului pentru relansarea exporturilor, stimularea construcțiilor de locuințe prin subsidii și garantii publice etc.

Intimpinind încă din anii 1935—1936 o puternică rezistență din partea unor cercuri ale marelui capital, mai multe din măsurile vizind sporirea intervenției statului american in economie au fost declarate neconstituționale de Curtea Supremă a S.U.A. și au fost după aceea, in mare măsură, abandonate.

Totuși „New Deal"-ul a avut o influență considerabilă asupra societății americane, consacrind intervenția sporită a guvernului federal in economie și creșterea consumului de stat ca pîrghie de influențare a mecanismului economic de ansamblu. De asemenea, rolul sindicatelor a căpătat o largă recunoaștere după „New Deal". Influența acestuia s-a făcut simțită și in alte țări capitaliste.

B. I. C. E.

Valeria Cringașu, Alba Iulia — Banca Internațională de Cooperare Economică (B.I.C.E.) a inceput să funcționeze la 1 ianuarie 1964, fiind o organizație economică internațională a țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. Documentul său constitutiv a fost semnat la 22 octombrie 1963 de guvernele Bulgariei, Cehoslovaciei, R.D.G., R.P. Mongole, Poloniei, României, Ungariei și U.R.S.S. Fondul statutar al Băncii este de 300 milioane ruble transferabile, acoperit prin cote ale țărilor participante în raport cu ponderea comerțului fiecăreia in totalul comerțului reciproc. B.I.C.E. efectuează decontările multilaterale ale țărilor membre în ruble transferabile, atrage in conturi și depozite aur și valute liber-convertibile și efectuează operațiuni cu aceste mijloace, creditează pe termen scurt comerțul exterior reciproc al țărilor membre.

Elveția

Gh. Pop, Blaj — 1) Elveția face parte din Agenția Internațională pentru Energie (A.I.E.) ; la 12 martie a.c., camera superioară a parlamentului a ratificat acordul de aderare. 2) Elveția și-a proclamat independența in anul 1499 ; în 1848 s-a transformat intr-un stat federal unitar. 3) Fără a dispune de materiile prime necesare pe teritoriul său, Elveția este o importantă exportatoare de produse ale industriei constructoare de mașini (1,63 miliarde dolari în 1970), realizînd 1,8% din exportul mondial, adică mult mai mult decit ponderea sa în producția mondială a ramurii, care este de 0,4%.

Anglia și Piața Comună

Ștefan Ionescu, Botoșani — 1) Referendumul prin care Anglia urmează să decidă dacă va rămîne sau nu in Piața Comună este prevăzut să aibă loc în luna iunie a.c. 2) În mod oficial Anglia a cerut pentru prima dată inceperea de negocieri pentru aderarea sa la Piața Comună la 9 august 1961 (guvern conservator). Discuțiilor preliminare dintre experții celor două părți le-a pus capăt veto-ul francez din 14 ianuarie 1963, exprimat de generalul de Gaulle, președintele de atunci al Franței. La 11 mai 1967 guvernul englez (de această dată laburist) cere din nou aderarea Angliei la C.E.E. La 27 noiembrie același an guvernul francez își exprimă opoziția, dar Anglia nu-și retrage cererea. La reuniunea la nivel inalt de la Haga (1—2 decembrie 1969), guvernele celor șase țări fondatoare ale Pieței Comune s-au declarat de acord cu deschiderea de negocieri cu Anglia (și cu celelalte țări candidate — Danemarca, Irlanda și Norvegia). Deschiderea oficială a negocierilor a avut loc la 30 iunie 1970 la Luxemburg. La 1 ianuarie 1973 Anglia devenea membră a C.E.E.

Problema participării Angliei la această organizație s-a pus încă în perioada creării Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (C.E.C.O.) — una din predecesoarele C.E.E. creată prin Tratatul de la Paris (19 martie 1951) — și apoi în preajma creării Pieței Comune in baza Tratatului de la Roma (25 martie 1957), dar inițiativa venea atunci din partea țărilor vest-europene continentale.

Tratatul de aderare a Angliei la Piața Comună prevede reducerea treptată a tarifelor in comerțul cu produse industriale dintre Anglia și cele șase țări fondatoare ale C.E.E., in cursul unei perioade de tranziție, pină in 1977, cind vor fi lichidate. Reducerea cumulativă a acestor tarife atinge in anul curent 60% față de nivelul inițial. Tot pentru sfirșitul perioadei de tranziție se prevede și aplicarea tarifului vamal extern comun față de țările terțe care nu au aranjamente speciale cu C.E.E.

În 1974 exporturile către țările Pieței Comune lărgite au reprezentat o treime din exporturile totale ale Angliei ; la importuri proporția a fost similară.

Al 3-lea Congres mondial de sisteme generale și cibernetică

(Urmare din pag. 12)

țiilor nenumerice (Anglia); Modele matematice în analiza sistemelor educaționale (România).

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ : Modele Piaget și Guiașu ca sisteme cibernetice în teoria învățării (România) ; Despre reguli și legi în studiul inteligenței artificiale (Italia); Rețele celulare pentru prelucrarea imaginilor (România); Unele priorități „inteligente“ ale suprafețelor adaptabile (Anglia); Aplicațiile eliminărilor cantitative la implementarea demonstrației teoremelor mecanice (Brazilia); Învățarea la un simplu robot (India).

NEURO ȘI BIO-CIBERNETICA: Investigarea cu ajutorul calculatorului a datelor respiratorii (Ungaria) ; Un model cibernetic al sinapselor catechotalamice (România); Transformatorii de probabilitate ca rețele de neuroni formali (Spania); Simularea undelor electroencefalografice (România); Abordarea prin model matematic a transducției mecano-electrice în corpusculi Pacinian (Italia); Utilizarea unor iluzii optice pentru studiul canalului senzorial vedere (România); Un nou tip de semnale în sistemul nervos și un model matematic logic al rețelei nervoase (U.R.S.S.); Modelarea neuronilor cortexului cerebral (Spania).

Printre manifestările conexe se numără și „Expoziția internațională de calculatoare“, *deschisă în zilele congresului, prima expoziție din țara noastră dedicată prezentării în exclusivitate a echipamentelor de calcul, a noutăților în domeniul mașinilor cibernetice. Pînă în prezent și-au anunțat participarea cîteva zeci de firme producătoare printre care IBM (S.U.A.), ICL (Anglia), Jujitsu (Japonia) și, de asemenea, se vor prezenta echipamentele produse în țările socialiste, ca și produsele industriei românești de calculatoare și echipamente periferice.*

Nu va fi mai puțin lipsită de interes nici „Expoziția de carte“, *care se va organiza în timpul congresului și la care se vor prezenta lucrări în domeniul ciberneticii teoriei sistemelor și automaticii, ciberneticii medicale etc., atît din țara noastră cît și din străinătate. În concluzie, un bun prilej oferit specialiștilor din domeniu de a cunoaște tot ceea ce reprezintă noutate în tehnică și în cercetare.*

PUBLICOM

AGENȚIE DE PUBLICITATE PENTRU COMERȚ EXTERIOR

invită specialiștii români interesați să viziteze

EXPOZIȚIA INTERNAȚIONALĂ

ARMĂTURI '75

care va avea loc în perioada 1–5 aprilie 1975 în București, la Sala Palatului R.S. România.
Participă firmele :

– Hübner – Vamag AG	Austria
– ing. Paul Unger, Armaturen, Mess – und Regeltechnik	„
– Xorela AG	Elveția
– Gachot S.A.	Franța
– Anton und Richter GmbH	R.F. Germania
– Gebrüder Adams, Armaturen und Apparate	„
– BPA Babcock	„
– H. Dewers, Maschinen und Armaturenfabrik	„
– Dilo Gesellschaft Drexler and Co.	„
– Oventrop Armaturenfabrik	„
– Schmitz + Schulte	„

Program zilnic între orele 10–16.
Pentru informații suplimentare adresați-vă la Publicom, tel. 14 75 35.

Știați că ORMIG nu este numai denumirea unui sistem, ci și numele unei intreprinderi ? Aici a fost pus la punct acum 50 de ani procedeul ORMIG, care pînă astăzi este cel mai economic principiu de multiplicare din lume.

Dispozitivele de multiplicare ORMIG imprimă fără culori care să murdărească, în cel mult 7 culori simultan pe hirtie normală. Intr-un timp extrem de scurt se obțin 50, 100, 200 și chiar mai multe copii. Cu ajutorul termografului ORMIG se obține în cca. 4 secunde, de pe o scrisoare sau un desen, o matriță pentru dispozitivul de multiplicat.

Dispozitivul de imprimare ORMIG este folosit în peste 50.000 de fabrici pentru multiplicarea documentației tehnologice. De pe desenele de execuție se pot imprima rapid și fără greșeli toate documentațiile necesare ca : specificațiile de materiale, detalii etc. Se obține o utilizare optimă a timpului de lucru, a materialului și a mașinilor. Timpii de așteptare și rebuturile se reduc la minimum.

ORMIG

Se garantează aprovizionarea cu piese de schimb.
Stăm la dispoziție cu plăcere pentru asistență tehnică. Solicitați documentația noastră de informare 202 Ro 2.
Organisationsmittel GmbH.
497 Bad Oeynhausen – Republica Federală Germania Brunhildestr 18.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 13 din 28 III 1975

Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune
– Procesul dialectic al dezvoltării democrației socialiste în etapa actuală (prof. dr. **Vasile Nichita**) **1–2**

ECONOMIE NAȚIONALĂ
– Impactul economic al valorificării materiilor prime naturale și sintetice (II). Rolul chimiei în valorificarea superioară a materiilor prime **(M. Florescu)** 3–5
– Accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante **(Nicolae Săvoiu)** 6–8
– Campania agricolă: În ce condiții se desfășoară ? **(Ion Manea)** 9

CONDUCERE-ORGANIZARE
– Cuantificarea eficienței activității de conducere a unităților industriale (prof. univ. dr. **Constantin Ștefan**) 10
– Coordonate actuale ale perfecționării sistemului informațional în agricultură (conf. dr. **Zamfira Jalbă**) 11–12

TEORII ● IDEI
Probleme ale creșterii economice
– Reconsiderarea unor modele de analiză a creșterii (prof. dr. **Alexandru Gheorghiu**) 13–15
– Conceptul de sistem și mecanism economic în teoria marxist-leninistă (II) (prof. univ. dr. **Mihai Părăluță**) 16–17
Omul-tehnica-mediul
– Orizontul anului 2000 în cercetarea unor oameni de știință occidentali **(Radu Negru)**
– Sistematizarea orașelor – în perspectiva viitorului și a responsabilității sociale (prof. **Nicolae Popescu**) 18–19
Școli–curente–economiști
– Bronislaw Minc și inflația **(Ihor Lemnij)**
– Cronică științifică, Note de lectură 20

ECONOMIE MONDIALĂ
În actualitate
– O.N.U.D.I. : Opțiune fermă pentru accelerarea industrializării **(I. Pădureanu)** 23
– Documentar „R. E." Resursele energetice mondiale : prezent și perspectivă (I) (dr. **Aurel Iancu**) 24–25
Tendințe – conjuncturi 26
– Turismul internațional între fragilitate și robustețe **(Cristiana Cristureanu)** 27–28
– Piața monetară internațională 29
– Mondorama 30
– Curier 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

INTREPRINDEREA DE LIANȚI – BRAȘOV

Produce și livrează pe bază de comandă fermă și contract

BAZALT

topit și recristalizat produs puternic anticoroziv antiabraziv
Dimensiuni in producție curentă :
– 250×250×30, – 250×250×40, – 250×250×65,
– 250×125×30 – 250×125×40, – 250×125×65.
La cererea beneficiarilor se pot executa și alte forme și dimensiuni pe bază e desene care se vor trata direct cu producătorul.

CARACTERISTICI FIZICO-CHIMICE :

- Rezistență la uzură, max. 0,59/cm^2
- Stabilitatea la acizi (SO_4 H_2 30%) – min. 99,3%
- Stabilitatea la Na OH 2n min. 99,5%
- Rezistență la șoc termic la 100°C min. 4 cicluri
- Temperatură maximă de utilizare 200°C
- Culoare, cenușiu-negru

INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII :

- Plăci de uzură pentru căptușirea jgheaburilor de scurgere a materialelor
- Căptușirea separatoarelor

INDUSTRIA METALURGICĂ :

- Căptușirea cicloanelor in fabricile de alumină
- Căptușirea jgheaburilor de scurgere la țunderele laminoarelor

INDUSTRIA CHIMICĂ :

- Căptușirea rezervoarelor, reactoarelor canalelor
- Acoperirea pardoselelor in medii acide la diferite temperaturi

INDUSTRIA ELECTROTEHNICĂ :

- Căptușirea canalelor de fum, a coșurilor
- Căptușirea instalațiilor de dedurizare a apei.

Pentru lucrări in condiții speciale, intreprinderea livrează chituri de inzi-ire cu proprietăți similare celor ale bazaltului, la cererea beneficiarului.

ASIGURĂ ASISTENȚĂ TEHNICĂ PENTRU PREPARAREA CHITURILOR ȘI LA MONTAJ

Pentru depunerea comenzilor și obținerea datelor tehnice suplimentare, eneficiarii sint solicitați să se adreseze

INTREPRINDEREA DE LIANȚI BRAȘOV
Str. Carpaților 24, Tel. 3 24 80

ÎNTREPRINDEREA DE NASTURI ŞI MASE PLASTICE BUCUREŞTI

str. serg. Postolache nr. 1 — Sectorul 6

1975 MAJ 1 41

Produse de încălţăminte, îmbrăcăminte şi marochinărie din „SILUR", „DIFUR", „SAMUR" şi „IMBUR"

In cadrul diversificării sortimentelor de încălţăminte, îmbrăcăminte şi marochinărie din înlocuitori de piele, ÎNTREPRINDEREA DE NASTURI ŞI MASE PLASTICE-BUCUREŞTI a realizat recent noi sortimente de piele artificială pe bază de poliuretan, lăcuite, semimate sau mate, denumite: „SILUR", „DIFUR", „SAMUR", „IMBUR".

- Inlocuitorii pe bază de poliuretan — prezintă moliciune accentuată, tuşeu plăcut, rezistenţă în purtare.
- „SILUR" şi „DIFUR" — se realizează pe două tipuri de suporturi, respectiv suport din tricot, ceea ce conferă produsului o mare extensibilitate — în special la confecţionarea carîmbilor de cizme — şi suport de ţesătură — folosit la restul încălţămintei.
- „DIFUR" — pentru confecţionarea pantofilor şi sandalelor
- „SILUR" şi „IMBUR" — pentru confecţionarea ghetelor şi cizmelor
- „SILUR", „SAMUR", „IMBUR" — pentru confecţionarea poşetelor şi cordoanelor
- „SILUR" şi „DIFUR" — pentru confecţionarea îmbrăcămintei de primăvară şi toamnă
- „SILUR", „DIFUR", „SAMUR", „IMBUR" — pentru confecţionarea unei game largi de articole de încălţăminte, îmbrăcăminte şi marochinărie
- „SILUR", „DIFUR", „SAMUR", „IMBUR" — se realizează într-o gamă variată de 16 culori.

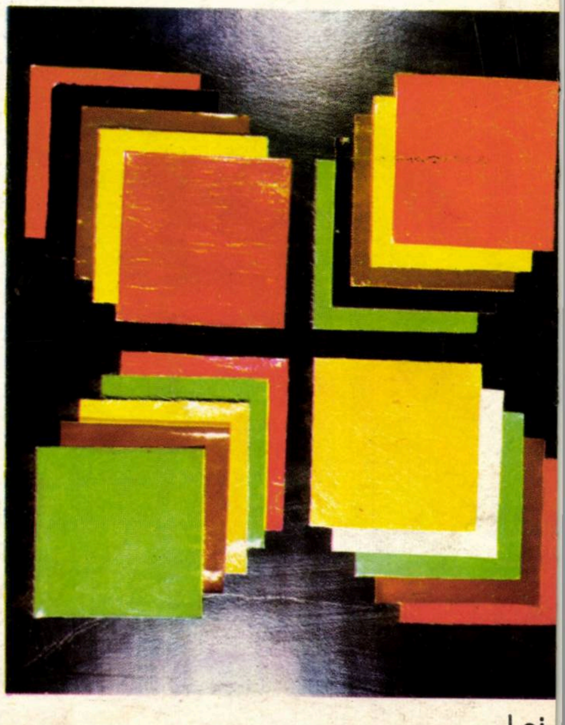

Lei

646

R

MG

revista economică

14 4•IV 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

METALUL

JUDEȚUL BRAȘOV

Județele țării pe traiectoria progresului

BRAȘOV

SITUAT ca poziție geografică în centrul țării, în vechea și frumoasa Țară a Bîrsei, județul Brașov se înscrie printre puternicele zone industriale cu tradiție ale României. Anii socialismului au însemnat pentru Brașov înflorirea fără precedent a potențelor și valorilor sale, dezvoltarea multilaterală, economico-socială, a județului.

În cronica dezvoltării sale actuale, **județul Brașov** a înscris cu majuscule performanțe deosebite: **realizează în numai 5 zile producția din 1938 și în 160 de zile pe cea din 1970.** Acest însemnat progres se datorează, pe de o parte, masivelor investiții alocate de stat pentru dezvoltarea și modernizarea vechilor întreprinderi, construirea de noi capacități, iar pe de altă parte, creșterii an de an a productivității muncii. **În perioada 1948—1974 au fost construite 65 de întreprinderi și secții noi, iar 220 de capacități au fost dezvoltate.** Industria județului, avînd un accentuat profil de construcții de mașini (66,8% din producția globală pe județ), realizează întreaga producție a țării de tractoare și autocamioane, 84,3% din cea de rulmenți, 7,7% din producția de motoare electrice etc. De asemenea, industria brașoveană asigură 88,1% din producția de coloranți și pigmenți organici a țării și 26,8% din cea de materiale plastice și rășini sintetice ș.a.

Dacă în trecut întreprinderile industriale erau concentrate mai ales în orașele Brașov și Făgăraș, astăzi, ca urmare a înfăptuirii politicii partidului de amplasare judicioasă a forțelor de producție, ele sînt prezente atît în noile așezări urbane, cît și în multe centre rurale. Codlea, de pildă, localitate cunoscută îndeobște ca „oraș al florilor" (datorită marilor suprafețe de sere cu acest specific), dispune acum de puternice întreprinderi industriale, profilate pe construcția de mașini, chimie, prelucrarea lemnului etc. Asemănător se prezintă lucrurile și în orașele Săcele, Zărnești, Rupea. Totodată, așezările rurale ca Rîșnovul, Ghimbavul, Bodul etc. au, la rîndul lor, industrii care concentrează importante contingente de forță de muncă. Structura populației ocupate pe ramuri în 1975 este: industrie — 58,3%, construcții — 10,4%, transporturi — 4,9%, alte ramuri 26,4%.

Alături de o industrie dezvoltată, județul dispune de un puternic sector agricol. Investițiile făcute atît de stat cît și de cooperativele agricole în anii construcției socialiste au contribuit la realizarea unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare, la mecanizarea complexă a lucrărilor, cît și selecționarea și creșterea unor animale de rasă, permițînd obținerea unor înalți indicatori de eficiență economică. Suprafața agricolă și arabilă ce revine în medie pe un tractor fizic a scăzut de la 1 340 ha în 1950 la 158 ha în 1973, iar cantitatea de îngrășăminte agricole administrată în sol a crescut de la 2 605 tone (substanță brută) în 1965 la 43 831 tone în 1973. Dezvoltarea intensivă a agriculturii județului a permis obținerea unor producții mereu mai mari. Producția de carne a sporit de la 24,6 mii tone greutate vie în 1938 la 43,6 mii tone în 1973; producția de lînă a ajuns la 570 tone în 1973 față de 273 tone în 1938; producția de ouă de la 24,2 mil. bucăți în 1938 la 114 mil. bucăți în 1973 etc.

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE A JUDEȚULUI BRAȘOV ÎN PERIOADA 1965-1980

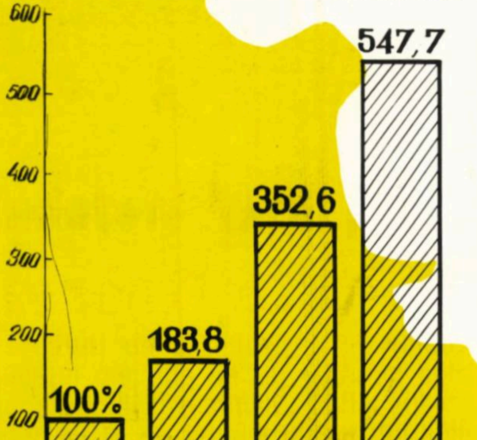

DINAMICA VOLUMULUI TOTAL DE INVESTIȚII REALIZATE ÎN PERIOADA 1965-1975

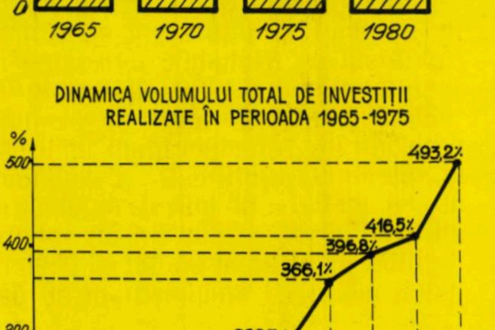

*) plan

Dezvoltarea impetuoasă a județului s-a reflectat puternic și în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al populației. **Numai în perioada 1971—1974 au fost construite 12 800 apartamente, 16 357 locuri în cămine pentru tineret, 1 300 locuri în creșe, 1 060 locuri la grădinițe, 24 săli de clasă, o „cetate a științei" cu o suprafață de 27 650 mp, un spital cu 700 paturi etc.** Orașul de reședință al județului — Brașovul, a devenit un important centru universitar, pregătind pentru nevoile economiei cadre de înaltă calificare, specialiști, cercetători și proiectanți de renume. Pe lîngă dezvoltarea și modernizarea vechii urbe — Brașov, au înflorit și alte localități, astăzi orașe bine cunoscute — Codlea, Zărnești, Rupea, Săcele, Victoria, Făgăraș etc.

Un ritm intens de dezvoltare va cunoaște județul Brașov în anii viitorului cincinal. Se vor construi unități noi constructoare de mașini, chimice, textile și alimentare, iar întreprinderile existente își vor spori simțitor producția prin dezvoltarea capacităților actuale. Acestea vor face ca în **1980 producția globală industrială să fie cu 55,3% mai mare, productivitatea muncii în industria republicană cu 45,5%, livrările la export cu 50,8%, iar desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist cu 54,1% față de realizările anului 1975.** Totodată, se vor construi 22 000 apartamente, 160 săli de clasă, 2 280 locuri în grădinițe, 2 200 locuri în creșe, un cinematograf cu 650 locuri, un spital și o policlinică de copii în Brașov, o policlinică în orașul Săcele etc., ceea ce va permite o ridicare puternică a nivelului de trai al populației.

Oamenii muncii din județ — români, germani, maghiari și de alte naționalități — muncesc înfrățiți și cu abnegație pentru realizarea în fapte a politicii partidului, pentru concretizarea Programului său, convinși fiind că dezvoltarea județului contribuie la întărirea economică a patriei, la ridicarea bunăstării celor ce muncesc.

V. B.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

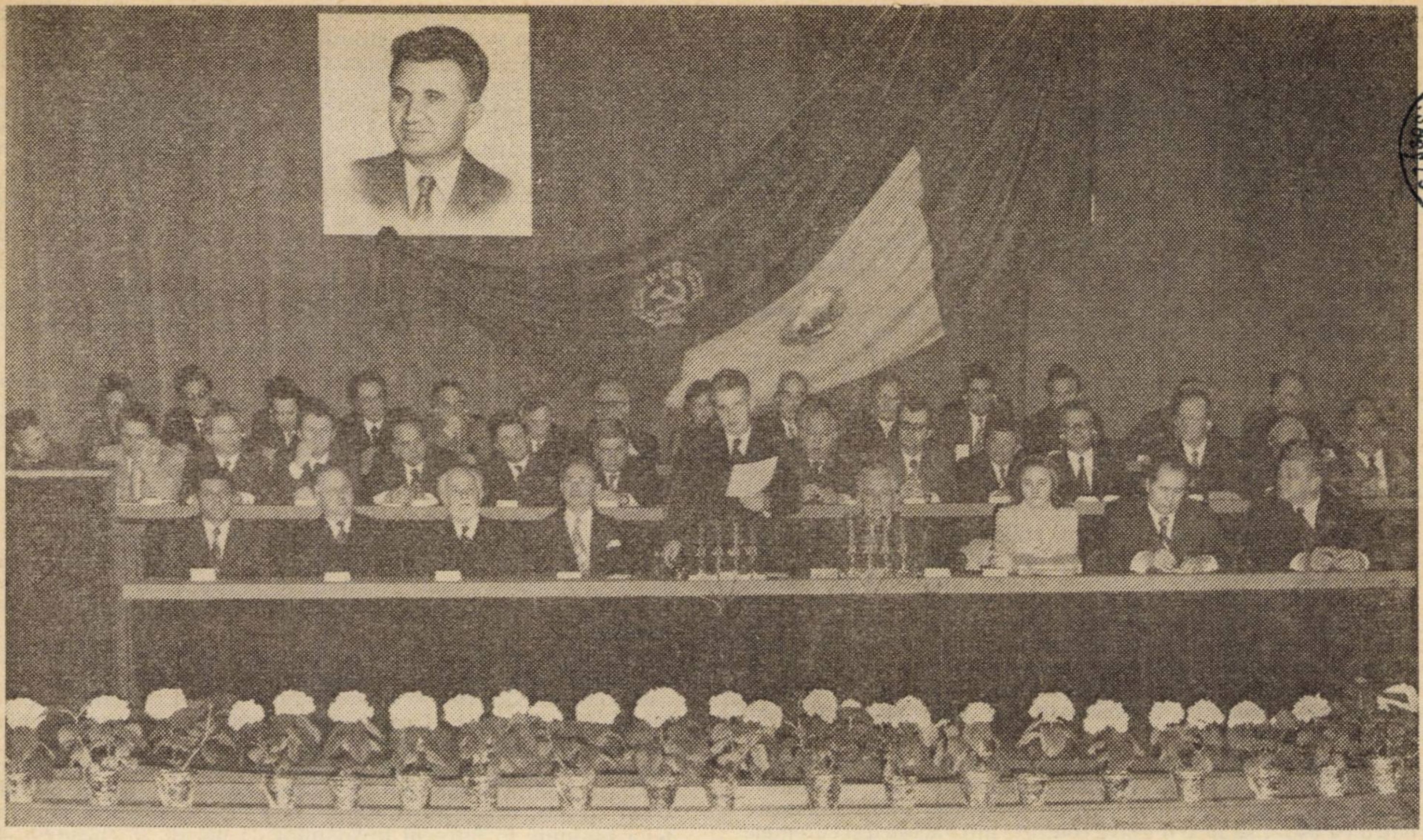

Combativitate revoluționară, spirit creator în întreaga activitate teoretică, ideologică

FORMAREA profilului moral politic al omului nou, făurar conștient al propriei sale istorii, este un proces complex și deosebit de important, căruia partidul nostru îi acordă o atenție permanentă. Documentele partidului nostru, ale Congresului al XI-lea, Programul partidului, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, documentele plenarelor dovedesc consecvența și fermitatea cu care P.C.R. abordează problemele formării conștiinței înaintate a maselor, educării lor în spirit revoluționar. O mărturie elocventă a acestor asidue preocupări o constituie și recenta cuvîntare rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul aniversării a 30 de ani de la înființarea Academiei „Ștefan Gheorghiu".

Spirit militant și novator

CUVÎNTAREA rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la aniversarea Academiei „Ștefan Gheorghiu" cuprinde indicații menite să orienteze întreaga viață politico-ideologică a țării, activitatea de propagandă, învățămînt, cercetare științifică. Prin spiritul creator în care abordează aspecte din cele mai arzătoare ale contemporaneității, cuvîntarea aduce o inestimabilă contribuție teoretică și metodologică la aplicarea materialismului dialectic, la evaluarea problemelor evoluției societății actuale și la modul de interpretare a istoriei.

Ideea fundamentală a cuvîntării constă în sublinierea faptului că ideologia, gîndirea socială și munca de propagandă de la noi nu trebuie să fie sclavele unor dogme sau prejudecăți, ci să aibă forța analizei dialectice a proceselor contemporane și a cauzelor ce le generează pentru a putea face înțelese sensul și direcția dezvoltării. Aceasta cere situarea fermă pe pozițiile marxism-leninismului privind dezvoltarea societății pe baza unor legități obiective care se cer cunoscute și aprofundate, pentru a putea fi înțeles modul în care se manifestă ele în condiții particulare, specifice locului și momentului. Ignorarea acestor cerințe duce la concluzii eronate, la teorii greșite, false, care pot avea repercusiuni negative în munca revoluționară, pot slăbi influența pe care o exercită ideile socialimsului asupra transformărilor revoluționare ale lumii de azi. Este deosebit de important ca interpretarea unor acte și acțiuni din trecut cu caracter imperialist, colonialist, de desmembrare a unor națiuni, de exploatare și asuprire să se facă în mod just pentru că altfel poate alimenta teoriile neocolonialiste și unele forme noi de dominație.

La fel de dăunătoare sînt și unele încercări de a nega sau subaprecia rolul istoric al națiunii în epoca actuală de dezvoltare a societății, în făurirea socialismului și în trecerea spre comunism și care duc la punerea sub semnul egalității a preocupării pentru dezvoltarea și afirmarea națiunii și naționalism. Un asemenea raționament poate duce la slăbirea preocupării pentru afirmarea relațiilor de egalitate între națiuni, în condițiile în care are loc un imens proces de eliberare națională și de formare a zeci de națiuni ca state independente, naționale și poate duce de asemenea la slăbirea colaborării și prieteniei între popoare. Aprecierea partidului nostru este că în actuala etapă și în întreaga perioadă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere spre comunism, națiunea socialistă va avea de jucat un rol important. Egalitatea deplină în drepturi între toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate constituie o necesitate obiectivă pentru mersul ferm înainte pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România, după cum deplina egalitate între națiuni, între toate popoarele lumii constituie chezășia succesului luptei pentru o nouă ordine economică și politică, pentru progres social, pentru victoria socialismului și comunismului în lume.

Din bogăția de idei și indicații referitoare la modul creator și militant, revoluționar de abordare a fenomenelor vieții economice-sociale, desprindem și precizările referitoare la rolul personalităților în dezvoltarea vieții internaționale a zilelor noastre și alte probleme teoretice importante pentru înțelegerea proceselor prin care are loc mersul înainte al societății. În această lumină este relevată importanța tezei marxist-leniniste referitoare la rolul maselor în dezvoltarea progresistă a lumii. Această teză are o mare însemnătate, în condițiile de azi, pentru politica mondială a partidelor comuniste și muncitorești pentru că nu se pot desfășura mișcări democratice fără participarea activă, conștientă a maselor populare.

Amintind faptul că marii teoreticieni ai proletariatului — Marx, Engels, Lenin — au manifestat o atitudine fermă și combativă împotriva oricăror încercări de prezentare a teoriei revoluționare ca o dogmă, și au conceput teoria revoluționară ca o călăuză în acțiune, ca un instrument de luptă, că fiecare dintre ei a îmbogățit-o și dezvoltat-o în raport cu schimbările neîntrerupte ale vieții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat necesitatea imperioasă de a se depune eforturi constante pentru înnoirea continuă a ideologiei clasei muncitoare. Lucrările clasice pot oferi o călăuză de ansamblu însă nu răspunsuri și soluții concrete la întrebările luptei și construcției de fiecare zi. În diversitatea și complexitatea activității revoluționare a fiecărui partid, se impune contribuția creatoare a tuturor partidelor la dezvoltarea creatoare a marxism-leninismului.

O multitudine de probleme ideologice referitoare la cercetarea și abordarea creatoare a fenomenelor complexe ale evoluției societății contemporane se bucură de o tratare la înalt nivel teoretic și profund revoluționar, materialist-dialectic, în memorabila cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Fina nuanțare a analizei, sesizarea limitelor unor aprecieri ale fenomenelor societății contemporane impun o profundă reflexie și oferă un strălucit exemplu cercetării din domeniile științelor sociale și bineînțeles economice. În această ordine de idei, remarcăm judicioasa delimitare la care invită secretarul general atunci cînd îndemnînd la combativitate fermă împotriva anticomunismului care se manifestă ca instrument în mîinile reacțiunii, ale fascismului, ale imperialismului, slujind politica de clasă a acestora, dominația și asuprirea altor popoare, subliniază faptul că : „Nu trebuie să cădem în greșeala de a vedea în manifestarea diferitelor păreri, în interpretarea diferită a unei probleme, în diversitatea formelor de trecere la socialism — care există și vor exista întotdeauna, inclusiv în societatea comunistă cît timp va gîndi omul — tendințe dușmănoase, pe care să le etichetăm drept anticomunism“,

Tendința de etichetare ca anticomuniste a unor curente democratice care nu sînt marxist-leniniste, și care formulează uneori critici la adresa unor partide comuniste este dăunătoare pentru că astfel se face o gravă confuzie între acestea și curentele și grupările politice care reprezintă interesele și ideologia forțelor reacționare și fasciste împotriva cărora trebuie concentrat atacul mișcării comuniste. Aceasta relevă din nou problema alianțelor în perioada contemporană, problemă care are o importanță primordială în asigurarea succesului luptei pentru progres social.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu deschide orizonturi ample gîndirii noastre social-politice, cercetării în științele sociale, ideologiei, pregătirii filozofice a cadrelor. Este o ilustrare elocventă a modului în care ideologia trebuie să țină pas cu procesele reale ce au loc în viața internă și internațională, să se angajeze în interpretarea lor și să dea răspunsuri convingătoare, combătînd teoriile simpliste, dogmatice. Este un prețios exemplu pentru spiritul în care trebuie studiate documentele Congresului al XI-lea, Programul partidului, nu însușind mecanic teze și aprecieri ci folosindu-le drept călăuză în analiza realităților specifice fiecărei etape. Edificarea socialismului în țara noastră, în noua etapă, impune ridicarea proceselor revoluționare pe un plan superior, atît ca mod de gîndire, ca proces de conducere a societății, cît și ca perspectivă a structurii și organizării sociale.

Secretarul general al partidului nostru atrage atenția că esențial este faptul că „Trebuie să învățăm cum să studiem, cum să abordăm problemele în spirit revoluționar, materialist-dialectic, marxist-leninist, spre a găsi continuu soluțiile pe care le impune viața. Numai așa vom fi cu adevărat marxiști-leniniști, și vom rămîne revoluționari tot timpul“.

Combativitatea revoluționară, spiritul militant caracterizează pe deplin această importantă cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care reprezintă un puternic îndemn la analiza fenomenelor noi ale vieții pe baza concepției materialist-dialectice și istorice pentru a putea înțelege atît necesitățile dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, cît și tendințele și direcțiile de dezvoltare a vieții internaționale. Spiritul creator, pasiunea revoluționară pentru nou contribuie la elaborarea în mod just a liniei politice generale a partidului, la desfășurarea cu succes a activității practice în concordanță cu această linie și cu cerințele obiective ale dezvoltării sociale.

Formarea cadrelor în spirit revoluționar

PARTIDUL NOSTRU a acordat încă din anii ilegalității o atenție deosebită formării politico-ideologice a cadrelor și educației revoluționare a maselor. Astfel, numai la cîteva luni de la eliberare partidul a creat o instituție de pregătire în spirit revoluționar a cadrelor. Academia „Ștefan Gheorghiu“, care a aniversat recent 30 de ani de existență, îndeplinește un rol însemnat în pregătirea politică și ideologică a cadrelor de partid și de stat și în cercetarea științifică.

Din 1971 Academia „Ștefan Gheorghiu“, a fost învestită de conducerea partidului cu misiunea de mare răspundere de a asigura pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere, formarea de cadre cu temeinică pregătire marxist-leninistă, apte să aplice cu fermitate în viață linia politică a partidului, să contribuie la dezvoltarea și îmbogățirea creatoare a teoriei și practicii revoluționare și a construcției socialiste. De asemenea, datorită cerințelor sporite pe care le impune dezvoltarea în ritm intens a economiei românești Academia „Ștefan Gheorghiu“ este chemată să asigure înarmarea cadrelor cu știința conducerii, cu temeinice cunoștințe privind planificarea, organizarea și conducerea economiei și a vieții sociale, sistemul informațional economico-social, tehnicile și metodele moderne de analiză și prognoză, de fundamentare a deciziilor.

Structura organizatorică a Academiei a fost adaptată acestor multiple cerințe de formare și perfecționare a cadrelor și de cercetare științifică. Academia și-a amplificat rolul în domeniile cercetării, devenind un for de dezbateri creatoare și de cercetări intense în problemele teoretice ale construcției socialiste în România și ale vieții internaționale contemporane.

În ceea ce privește contribuția la formarea politico-ideologică a cadrelor, aprecierea că practic aproape toate cadrele de conducere, din toate domeniile de activitate, au urmat într-o formă sau alta Academia este de natură să releve imensa răspundere formativ-educativă și politico-ideologică ce revine acestei instituții.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“, „preocuparea constantă a conducerii partidului pentru ridicarea nivelului politico-ideologic al cadrelor, al activului, al tuturor comuniștilor a avut un rol primordial în desfășurarea cu succes a întregii activități de făurire a socialismului, în creșterea rolului de forță politică conducătoare a partidului în toate domeniile vieții sociale. Comitetul Central dă o înaltă apreciere rezultatelor obținute în întregul învățămînt de partid, și îndeosebi, în activitatea Academiei «Ștefan Gheorghiu», și își exprimă convingerea că și în viitor Academia, toate școlile de partid își vor îndeplini cu succes sarcinile de mare răspundere ce le revin în formarea cadrelor de conducere, în ridicarea nivelului teoretic politic și ideologic, pentru a participa activ la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea“.

Prin rolul deosebit de important pe care este menită să-l îndeplinească în viața spirituală a poporului nostru, prin contribuția sa la pregătirea și perfecționarea cadrelor din toate domeniile de activitate și în același timp prin misiunea de for polarizator al cercetărilor în domeniul științelor social-politice, Academia „Ștefan Gheorghiu“ se află, în al patrulea deceniu de existență, în fața unor sarcini de importanță excepțională. În cuvîntarea rostită cu prilejul aniversării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a deschis direcții și orizonturi noi activității didactice și științifice, educativ-politice a Academiei. Paralel cu pregătirea și perfecționarea cadrelor, Academia va aduce o contribuție și mai mare la dezvoltarea științei conducerii economiei și societății prin valorificarea experienței practice și teoretice a cadrelor didactice și a cursanților, în concordanță cu cerințele transformării revoluționare a societății românești. Atît Academiei „Ștefan Gheorghiu“, cît și întregii activități de propagandă și cercetare le revine misiunea de a aprofunda creator schimbările ce au loc în țara noastră fenomenele și transformările revoluționare ce au loc în lumea contemporană. Aceasta pentru că între politica internă și cea internațională a partidului nostru este o strînsă unitate dialectică, pentru că numai dacă ținem seama de tendințele ce au loc în dezvoltarea societății contemporane, în raportul de forțe pe plan mondial putem asigura înfăptuirea cu succes a sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al partidului.

Partidul nostru care a condus cu succes poporul pe drumul făuririi unei Românii socialiste libere și independente, aduce o contribuție activă și originală la analizarea și interpretarea științifică justă a tuturor problemelor care apar ca urmare a schimbărilor revoluționare ce au loc în lume.

Prin interpretarea militantă, creatoare a fenomenelor noi fiecare cercetător și activist în domeniul științelor sociale poate aduce o contribuție mai activă la rezolvarea marilor probleme care frămîntă omenirea și de care depinde evoluția vieții internaționale, poate spori rolul nostru în acțiunea de unire a forțelor progresiste de pretutindeni, a tuturor popoarelor în scopul impunerii unei politici noi, bazate pe egalitate și echitate, la crearea condițiilor pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

dr. Maria D. POPESCU

OPTIMIZAREA CORELAŢIEI VENITURILOR, CONSUMULUI ŞI ACUMULĂRILOR BĂNEŞTI ALE POPULAŢIEI

PROBLEMA majoră a stabilirii mărimilor optime ale fondului de dezvoltare şi celui de consum, a acestor două rezultate ale actului fundamental de politică economică al repartiţiei venitului naţional, se bucură de cea mai mare atenţie şi de cel mai înalt interes în cercetarea economică şi socială, care se reflectă din ce în ce mai pregnant în literatura economică de referinţă din ţara noastră şi din alte ţări. Astăzi, maximizarea raţională a fondului de consum constituie un criteriu cîştigat pentru ştiinţa şi cercetarea economico-socială, pornindu-se de la cerinţa optimizării raportului dintre fondul de dezvoltare şi fondul de consum şi găsindu-şi reflectarea cu caracter de directivă în Programul partidului unde se arată că : „Politica partidului de repartizare a venitului naţional pentru fondul de consum şi fondul de dezvoltare va avea ca obiectiv general atît creşterea şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, înflorirea ştiinţei şi tehnicii, crearea unei baze tehnico-ştiinţifice a societăţii în pas cu evoluţia civilizaţiei mondiale, cît şi satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale şi spirituale în continuă creştere şi diversificare ale maselor largi populare“ [1].

În acest sens politica economică şi socială a partidului urmăreşte maximizarea gradului de satisfacere a cererii raţionale de consum a societăţii, ca un criteriu al dezvoltării, al aplicării legii circulaţiei băneşti, în mod conştient, în corelaţie directă cu circulaţia mărfurilor în economia socialistă.

1. Resurse şi disponibilităţi

TRIPTICUL venituri-consum-acumulare constituie subiect de ample cercetări ştiinţifice de o importanţă deosebită, dată fiind ponderea mare pe care o are consumul în procesul de utilizare de către populaţie a veniturilor şi acumulărilor sale băneşti. Scopul cercetărilor este de a descoperi legităţile care determină raportul dintre puterea de cumpărare a populaţiei şi posibilităţile de satisfacere care după cum s-a arătat, fac din optimizarea consumului criteriul general al dezvoltării economiei socialiste.

Este unanim recunoscută părerea potrivit căreia creşterea veniturilor băneşti ale populaţiei — ca urmare şi pe măsura succeselor construcţiei socialismului — influenţează cererea de mărfuri a populaţiei, a cărei dimensionare necesită cunoaşterea temeinică a structurii consumului şi elasticităţii cererii în funcţie de venit. Se apreciază că simpla confruntare a fondului de cumpărare al populaţiei calculat pe baza balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei cu volumul circulaţiei mărfurilor, ne dă o imagine prea generală pentru a putea măsura, de exemplu, influenţa creşterii veniturilor asupra cererii de mărfuri.

Legătura strînsă dintre mărimea şi structura consumului şi veniturile reale ale populaţiei a fost semnalată încă de K. Marx : „Limitele în care nevoia de mărfuri reprezintă pe piaţă cererea — care diferă cantitativ de **nevoia socială** reală — sînt fireşte foarte diferite pentru diferite mărfuri, mă refer la diferenţa dintre cantitatea de mărfuri cerută şi cantitatea care ar fi cerută dacă mărfurile ar avea alte preţuri sau dacă cumpărătorii ar avea ale condiţii băneşti, respectiv de trai“ [2].

Este neîndoielnică existenţa unei interacţiuni între cererea de consum şi creşterea veniturilor băneşti ale populaţiei. Desigur, indiferent de mărimea veniturilor, prioritate în satisfacerea trebuinţelor o au cerinţele consumului alimentar curent, a căror satisfacere constituie o necesitate biologică şi numai după aceea urmează satisfacerea celorlalte nevoi.

În rîndurile masei cumpărătorilor creşterea veniturilor băneşti acţionează în direcţii diferite : o parte a consumatorilor se îndreaptă spre utilizarea surplusului de venit generat de creşterea acestuia, pentru procurarea de alimente mai scumpe, alţii îşi îndreaptă cererea spre cumpărarea de produse industriale. Concomitent, beneficiară de venituri în număr din ce în ce mai mare, populaţia din ţara noastră îşi orientează o parte din veniturile ei băneşti, pe măsura creşterii acestora, spre economisirea organizată, în vederea diversificării viitoare a consumului şi a ridicării pe trepte superioare a nivelului de trai.

În acest context desigur că nu există şi nu poate exista o corelaţie strict lineară între creşterea veniturilor şi creşterea consumului populaţiei. În locul creşterilor proporţionale au loc creşteri neproporţionale, neproporţionalitatea fiind reprezentată tocmai de **elasticitatea cererii.**

Calculele efectuate au confirmat că pe măsura creşterii veniturilor cresc coeficienţii de elasticitate ai formării şi creşterii acumulărilor băneşti ale populaţiei. În mod deosebit coeficienţii mult mai mari ai elasticităţii economiilor populaţiei demonstrează importanţa pe care o are creşterea veniturilor pentru creşterea capacităţii de economisire a populaţiei.

2. Fondul de cumpărare al populaţiei şi fondul de marfă

UNA dintre cele mai importante corelaţii care se urmăresc în analizele de fundamentare a indicatorilor balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei şi care reprezintă partea din venitul naţional repartizată sub formă bănească populaţiei ca fond de consum individual, este corelaţia dintre **puterea de cumpărare** reprezentată prin fondul de cumpărare al populaţiei şi **fondul de mărfuri** pe care — la nivelul existent şi cel planificat al producţiei bunurilor de larg consum întregită cu importurile planificate de bunuri de consum — statul îl asigură şi îl pune la dispoziţia populaţiei.

Orînduirea socialistă asigură tuturor membrilor societăţii condiţiile necesare pentru creşterea continuă a consumului pe baza creşterii permanente a producţiei materiale, a venitului naţional şi pe această bază, în mod corespunzător, a veniturilor băneşti ale populaţiei. După cum este ştiut, în ţara noastră peste 9/10 din fondul de consum este destinat consumului individual, în funcţie de veniturile băneşti ale oamenilor muncii.

---

[1] Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 88.

[2] K. Marx. Capitalul, vol. III, partea I-a. Editura pentru literatură politică, Bucureşti, 1959, p. 194.

Prin schimbările care au avut şi continuă să aibă loc în structura consumului populaţiei, atît în mediul urban cît şi în mediul rural, se realizează apropieri ale consumului populaţiei din cele două medii.

Schimbările importante care au loc în structura consumului populaţiei se reflectă pregnant şi în extinderea şi diversificarea serviciilor, prin influenţa pe care acestea o exercită asupra modului de viaţă. Este ştiut că în ţările dezvoltate ponderea crescîndă a serviciilor în consumul populaţiei constituie un factor care caracterizează ridicarea nivelului de trai al populaţiei însă în mod inechitabil. Şi în ţara noastră, volumul prestărilor de servicii către populaţie se dezvoltă pe o curbă ascendentă, atingînd în anul 1973 un nivel cu peste 60% mai ridicat decît în 1965, însă în condiţiile retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii prestate.

Concordanţa fondului de mărfuri cu fondului de cumpărare se asigură nu numai global ci şi cu unele posibilităţi de orientare pe grupe de mărfuri ca urmare a întocmirii balanţei pe categorii sociale şi pe medii. Aceasta prezintă o importanţă deosebită atît pentru asigurarea satisfacerii cererii de consum a populaţiei cît şi pentru însăşi planificarea producţiei bunurilor de consum, pe care creşterea şi diversificarea consumului o stimulează, iar cantitativ şi sortimental duce la prevenirea fenomenului de cerere nesatisfăcută.

Politica statului nostru socialist este de a nu planifica creşterea veniturilor băneşti ale populaţiei decît în măsura în care el poate asigura creşterea volumului vînzărilor de bunuri de consum şi al prestaţiilor de servicii către populaţie. În funcţie de raporturile stabilite se planifică nivelul circulaţiei monetare în anul de plan. Statul socialist nu utilizează emisiunea monetară ca un mijloc de finanţare a cheltuielilor bugetare ; banii sînt puşi în circulaţie în strînsă concordanţă cu necesităţile economiei, în limitele stabilite prin plan... Economia individuală, reprezentînd o sumă care variază după structura bugetelor de familie ale diferitelor categorii sociale este un **fenomen economic obiectiv necesar.** Misiunea organismelor de planificare constă în a determina, cu maximă exactitate, suma economiilor individuale, care poate fi colectată de stat şi care nu rezultă din necesitatea de a retrage din circulaţia monetară bani fără acoperire în bunuri de consum, ci din faptul că populaţia nu utilizează integral, în timpul anului de plan, puterea de cumpărare de care dispune din veniturile sale curente. Oricît de bine ar fi organizată colectarea economiilor individuale, ea nu ar putea juca un rol antiinflaţionist, dacă banca de emisiune ar pune în circulaţie cantităţi de bani depăşind cerinţele economiei, dacă s-ar rupe echilibrul între circuitul mărfurilor şi al serviciilor de o parte şi acela al banilor, de alta. Nu trebuie uitat că inflaţia monetară nu stimulează economisirea, ci, dimpotrivă o frînează.

Acest punct de vedere, aplicat practic de Ministerul de finanţe, s-a dovedit corespunzător opţiunilor populaţiei care economiseşte : a) pentru a cumpăra ulterior bunuri de consum de valori mai mari necesare ridicării nivelului de trai ; b) pentru a-şi crea rezerve băneşti fără scop dinainte stabilit, pentru care primeşte dobîndă şi c) pentru că nu găseşte întotdeauna mărfuri pe gustul şi de calitatea dorită. În acest sens menţionăm că existenţa unor stocuri supranormative de produse în magazine nu înseamnă lipsa de fonduri de cumpărare ale populaţiei, ci parţial stocuri nevandabile din cauza uzurii lor morale.

Astăzi primează în toate ţările socialiste teza că utilizarea cu chibzuinţă a fondului de consum contribuie la creşterea bunăstării tuturor oamenilor muncii, iar evoluţia lui ascendentă — pe baza fondului de dezvoltare — exercită o influenţă puternică asupra procesului reproducţiei sociale. Faptul că în socialism, odată cu lichidarea claselor exploatatoare dispare şi categoria de consum parazitar şi că, în aceste condiţii, pentru întîia oară în istorie, fondul de consum revine în totalitate celor care-l creează, **în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producţie şi de producători ai bunurilor materiale,** permite şi asigură îmbinarea armonioasă a intereselor personale ale acestora cu interesele sociale şi cointeresarea lor în creşterea continuă a produsului social şi a venitului naţional.

3. Cerinţele legii circulaţiei băneşti

FONDUL de marfă necesar, corespunzător consumului populaţiei pe care îl mijlocesc banii, nu se stabileşte în funcţie de volumul numerarului la populaţie, ci în funcţie de fondul de cumpărare al populaţiei, calculat pe baza veniturilor băneşti ale acesteia pentru că în procesul circulaţiei măfurilor, populaţia are la dispoziţie o cantitate de bani mult mai mică, în raport cu viteza de circulaţie a banilor. Cu cît viteza de circulaţie a banilor, este mai mare, cu atît un volum dat de venituri băneşti ale populaţiei se achită periodic celor cărora li se cuvine, cu o cantitate mai mică de masă bănească, care este readusă în circulaţie, pe măsura întoarcerii ei la bancă, şi a cerinţelor economiei naţionale.

Deşi sumele retrase dela CEC fac masă comună cu numerarul la populaţie şi se prezintă pe piaţa mărfurilor sub formă de cerere activă de consum, ele nu intră în calculul fondului de marfă necesar, deoarece, sînt acoperite cu depunerile pe care le efectuează populaţia din veniturile curente, care, îmbrăcînd forma depunerilor, nu se prezintă ca cerere de mărfuri decît mult mai tîrziu.

La nivelul macroeconomic numerarul la populaţie materializat sub formă de masă bănească îşi păstrează această formă, în **mod permanent**, cu toate că la nivel individual numerarul acţionează în mod curent în procesul de consum, fiind utilizat la efectuarea cheltuielilor curente.

Creşterea volumului numerarului la populaţie şi în general a volumului întregului numerar în circulaţie este o cerinţă a echilibrului monetar care în orînduirea socialistă nu se realizează de la sine, în mod spontan, ci constituie rezultatul unei acţiuni conştiente, de reglare prin măsuri economice a raportului dintre volumul banilor şi dimensiunile economice ale proceselor pe care le servesc.

Fără această concordanţă, volumul numerarului la populaţie nu ar mai corespunde cerinţelor legii circulaţiei băneşti, fapt care ar conduce la dezechilibru monetar şi apoi la dezechilibru economic. Creşterea, deci, a volumului numerarului în circulaţie este o necesitate a dezvoltării economico-sociale planificate a economiei.

În aceste condiţii, la nivel macroeconomic, numerarul la populaţie este folosit de stat în mod planificat, prin banca de emisiune, ca resursă de creditare a economiei naţionale, îndeplinind astfel o importantă funcţie economică în ansamblul reproducţiei socialiste lărgite.

Asupra creşterii volumului numerarului la populaţie o influenţă deosebită o exercită atragerea, prin economisirea organizată, a unei părţi cît mai importante din partea necheltuită de populaţie din veniturile sale băneşti, precum şi factorul psihologic al încrederii populaţiei în politica partidului şi a statului, în stabilitatea şi tăria sistemului bănesc al ţării.

Utilizarea veniturilor băneşti de către populaţie

— în % —

	Proporţia cheltuielilor faţă de venituri	Partea din venituri necheltuită, destinată creşterii disponibilităţilor băneşti ale populaţiei
1965	96,3	3,7
1966	96,1	3,9
1967	96,4	3,6
1968	96,5	3,5
1969	97,4	2,6
1970	98,3	1,7
1971	96,7	3,3
1972	96,5	3,5
1973	95,8	4,2

SURSĂ: Noile aspecte privind formarea şi utilizarea resurselor băneşti ale populaţiei în anul 1973 (Statistica CEC)

4. Perfecţionarea balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei

PROPORŢIONALITATEA necesară în evoluţia circulaţiei numerarului se planifică şi se urmăreşte prin intermediul balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei şi al planului de casă. Aprecierea acestei proporţionalităţi în mod cît mai exact constituie una din cerinţele şi condiţiile desfăşurării normale a circulaţiei băneşti şi ale asigurării echilibrului monetar în economia naţională.

La stabilirea volumului necesar al numerarului, organele de planificare au în vedere viteza de rotaţie a banilor, în legărură cu care Karl Marx a arătat că o circulaţie bănească mai rapidă are loc ori de cîte ori o masă mai mare de tranzacţii este efectuată cu aceeaşi masă de bani. În acest context, sumele retrase de depunători dela casa de economii **nu afectează soldul general al depunerilor populaţiei.** Aceasta, spre deosebire de depunerile individuale, are astfel, caracter de **redistribuire permanentă** şi, cu această particularitate, **nu are nici o contingenţă** cu fondul de marfă care se interferează numai cu veniturile băneşti curente ale populaţiei, nu şi cu soldul general al depunerilor acesteia, care rămîne în mod permanent în sfera de satisfacere a cerinţelor băneşti ale procesului reproducţiei sociale.

O corelaţie deosebit de importantă, dacă nu prin raportul de mărime, prin natura ei calitativă, este aceea dintre creşterea veniturilor băneşti ale populaţiei în perioada de plan şi creşterea disponibilităţilor băneşti ale acesteia, care reprezintă **partea necheltuită din venituri** destinată de populaţie în cea mai mare parte unor utilizări viitoare în procesul de ridicare a nivelului de trai.

În desfăşurarea reproducţiei socialiste lărgite atragerea în circuitul economic, prin intermediul economisirii organizate, a disponibilităţilor băneşti ale populaţiei constituie una din pîrghiile importante folosite în cadrul măsurilor pentru asigurarea echilibrului monetar al ţării noastre, în care, după cum se ştie, circulaţia bănească este planificată şi îndeaproape controlată.

În aceste condiţii procesul de economisire asigură posibilitatea limitării creşterii volumului numerarului la populaţie la cerinţele monetare ale asigurării desfăşurării normale a procesului de consum.

În sistemul de balanţe, rolul cel mai important care revine balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei este acela de a asigura reglarea corelaţionară a raportului dintre cererea şi oferta de mărfuri şi servicii şi apoi a circulaţiei băneşti cu circulaţia mărfurilor, pentru asigurarea echilibrului monetar. Această reglare se realizează de către organele centrale de sinteză împreună cu Banca Naţională, care, ca centru unic de emisiune şi de casă controlează îndeaproape, în mod permanent, fluxurile băneşti din întreaga economie.

Succesele înregistrate în reglarea constantă a volumului circulaţiei băneşti pentru a corespunde cerinţelor economiei naţionale au adus o contribuţie importantă la creşterea vitezei de circulaţie a banilor şi la asigurarea echilibrului monetar şi economic.

Importanţa balanţei de venituri şi cheltuieli în profil teritorial capătă în contextul de mai sus, o mare importanţă şi ea poate şi trebuie să devină un instrument eficient de fundamentare a deciziei economice-financiare. În acest sens se impun, după părerea noastră, o serie de îmbunătăţiri de conţinut al acesteia.

● În vederea creşterii gradului de utilitate şi a sporirii eficienţei balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei, este necesară menţinerea structurii balanţei pe categorii sociale şi pe medii (urban şi rural) însă îmbunătăţită, prin defalcarea totalului celor **doi indicatori pe cele două medii,** cît şi a fiecăruia din cele două medii pe cele două grupe de categorii sociale (personal şi ţărani). În ambele medii, cele două categorii sociale de populaţie au ponderi diferite şi de aceea este util şi posibil ca ele să fie reflectate în balanţa veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei ca atare.

● În condiţiile complexităţii mult sporite a creşterii economice şi ale implicaţiilor acesteia este necesar ca organele de analiză şi de cercetare economică să găsească în balanţa veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei indicatori sintetici importanţi, în afară de mişcarea numerarului la populaţie. Printre aceşti indicatori sintetici menţionăm şi propunem: — depunerile populaţiei la CEC ; depunerile (cotizaţiile) lucrătorilor şi pensionarilor la casele de ajutor reciproc din instituţii, întreprinderi şi organizaţii ; părţile sociale ale membrilor cooperativelor de credit ; totalul acumulărilor băneşti ale populaţiei ; mişcarea şi soldul creditelor acordate populaţiei pentru : construirea şi cumpărarea de locuinţe proprietate personală, cumpărare de mărfuri cu plata în rate, alte credite acordate populaţiei, credite acordate organizaţiilor economice locale.

● Pentru ca organele conducătoare ale judeţelor să poată analiza mai bine, pe bază de date pe deplin reale, evoluţia indicatorilor care reflectă stadiul şi tendinţa de evoluţie a nivelului de trai în profil teritorial, balanţa veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei în profil teritorial trebuie să reprezinte fidel o parte din mişcările de numerar pe ţară, corespunzătoare **dimensiunilor teritoriale ale judeţelor, nu populaţiei** judeţelor, respective. Pentru aceasta este necesar să se renunţe, în elaborarea structurii balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei şi în metodologiile de calcul pentru stabilirea cantitativă a indicatorilor valorici, la includerea în valoarea aceluiaşi indicator a mişcărilor reprezentînd migraţia de numerar generată de populaţia judeţului de referinţă cu cea generată de populaţia din alte judeţe (vizite din alte judeţe în staţiuni balneoclimaterice din judeţul propriu, deplasări din judeţul propriu în interes de serviciu etc.), acestea urmînd să apară numai în planurile de casă, neinteresînd populaţia judeţului de referinţă.

● Elaborarea de balanţe de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei, separat pentru oraşe şi comune, ar deschide largi posibilităţi de perfecţionare şi de adîncire a studiilor privitoare la cererea de consum a populaţiei, încă în mare parte specifică fiecărui mediu şi fiecărei categorii sociale şi la determinarea cantitativ-sortimentală a necesarului de mărfuri pentru fiecare mediu şi categorie socială, precum şi la ceilalţi indicatori economici în strînsă legătură cu ridicarea nivelului de trai al populaţiei. Mai mult, asemenea balanţe vor putea constitui o pîrghie importantă în mîna organelor puterii locale în exercitarea funcţiilor lor pentru realizarea dezideratului de introducere a principiului gestiunii economice proprii la nivelul oraşelor şi comunelor, în aşa fel încît fiecare unitate administrativ-teritorială să-şi acopere cheltuielile din venituri proprii fără a recurge la dotaţii de la bugetul republican. În acest fel organele locale pot fi stimulate pentru creşterea veniturilor proprii peste cheltuielile planificate şi realizarea de bugete cu excedente, care ar putea fi lăsate la dispoziţia lor pentru dezvoltarea economică şi socială.

Apreciem că aplicarea propunerilor de îmbunătăţire a structurii şi metodologiei de calcul pentru unii indicatori ai balanţei veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei nu va cauza perturbări sau greutăţi nici în elaborarea balanţelor de plan şi de realizări în profil teritorial, nici în elaborarea şi urmărirea planului de casă, ai căror indicatori deşi se interferează, nu se suprapun, balanţa trebuind să se refere **la populaţia judeţului,** în timp ce planul de casă reflectă mişcările băneşti **din cuprinsul judeţului,** luat ca unitate teritorială.

Gh. NICULESCU-MIZIL
doctorand la Academia „Ştefan Gheorghiu“

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

În întreaga ţară se înregistrează — în cinstea zilei de 1 Mai — noi succese în întrecerea socialistă.

OŢEL ŞI CĂRBUNE PESTE PLAN

● **Colectivul combinatului siderurgic Hunedoara,** a realizat în perioada 1 ianuarie — 24 martie a.c. 26 000 tone fontă şi oţel peste plan. În cadrul oţelăriei Martin nr. 2 a fost înregistrat cel mai mare spor de producţie în condiţiile economisirii a 4 000 tone de combustibili, iar colectivele laminoarelor bluming şi de semifabricate au realizat zilnic, în luna martie, cîte 360 tone de laminate peste sarcinile stabilite.

● Minerii au avut o contribuţie importantă la realizările siderurgiştilor. Astfel, din Valea Jiului, de la începutul anului şi pînă acum, au fost extrase peste plan şi trimise spre Hunedoara şi Mintia 6 500 tone de cărbune cocsificabil şi energetic. Colectivele de la exploatările Horăşti şi Leurda din bazinul carbonifer al Văii Motrului au extras ultimele cantităţi de cărbune înscrise în planul primului trimestru. De asemenea, minerii de la Teliuc, care au îndeplinit sarcinile actualului cincinal încă din ultimul trimestru al anului trecut, au livrat în ziua de 24 martie cea de-a 15 000-a tonă de minereu de fier extras peste plan în acest trimestru.

PRODUCŢII SUPLIMENTARE DE ENERGIE

● **Colectivele hidrocentralei de la Porţile de Fier şi termocentralei de la Işalniţa** au ridicat la 70 milioane kWh cantitatea de energie electrică realizată de la începutul anului şi pînă acum peste prevederile planului. La Porţile de Fier a fost realizat aproape jumătate din angajamentul asumat în întrecerea socialistă pe acest an.

PRODUSE NOI

● **Unităţile specializate** au asimilat în fabricaţia curentă de la începutul cincinalului şi pînă în prezent peste 180 de noi tipodimensiuni de maşini-unelte moderne, precum şi 8 tipuri de utilaje dotate cu dispozitive electronice de comandă numerică. Printre realizările recente se numără strungurile automate Saro 42 şi 60, puse în fabricaţie la întreprinderea din Tîrgovişte, şi maşinile de frezat longitudinal cu portal — tip FLP-660, lansate în producţie la Întreprinderea de maşini-unelte din Bacău.

● **În întreprinderile Centralei industriale de tractoare şi maşini agricole** au fost asimilate în acest cincinal peste 100 de noi tipuri de utilaje perfecţionate, destinate în special zootehniei, pomiculturii, viticulturii, irigaţiilor şi desecărilor. Printre ele se numără primele combine pentru recoltatul porumbului ştiuleţi pe terenuri în pantă, plugul semipurtat cu 5 brazde adaptat arăturilor în soluri grele, o nouă grapă cu discuri, maşini pneumatice de stropit şi vrăfuit în vii şi livezi etc.

ÎN CAMPANIA DE PRIMĂVARĂ

● Operaţiunea de grăpat a ogoarelor pentru însămînţările de primăvară se apropie de sfîrşit, atît în agricultura de stat cît şi în cea cooperatistă. Au şi fost însămînţate 863 400 hectare, ceea ce reprezintă 52 la sută din suprafeţele rezervate culturilor din prima epocă. Suprafeţe mai mari au fost însămînţate de întreprinderile agricole de stat din judeţele Timiş, Tulcea, Ialomiţa, Olt, şi de cooperativele agricole de producţie din judeţele Dolj, Olt, Satu-Mare, Tulcea şi Timiş.

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

CUM SE REALIZEAZĂ PLANUL PE 1975?

— Anchetă „R. E." în întreprinderi din industria electronică și de automatizări —

ÎNTRECEREA socialistă pentru realizarea cincinalului înainte de termen conferă valențe noi întregii activități economice. Reprezentînd o nouă treaptă în ascendența social-economică a României socialiste, realizarea prevederilor din această etapă implică, totodată, în fiecare unitate economică, un răspuns concret la întrebarea: cum se îndeplinesc sarcinile de plan și angajamentele asumate pe acest an. Fără îndoială, preocupări de asemenea natură au existat în fiecare an al cincinalului. Ele s-au intensificat în 1975, anul în care, prin munca întregului popor va fi înfăptuit angajamentul national — cincinalul înainte de termen. Către sfîrșitul lunii martie peste 400 de întreprinderi reușiseră realmente să „comprime" cincinalul, încheindu-l încă din trimestrul I al acestui an sau chiar mai devreme.

Preocupată de oglindirea desfășurării întrecerii, „REVISTA ECONOMICĂ" a întreprins recent o anchetă în întreprinderi reprezentative din cadrul industriilor tehnicii de vîrf — automatică și electronică — ale căror realizări reprezintă o importanță vitală în dezvoltarea economiei moderne. Au fost analizate următoarele aspecte :

- **CONCORDANȚA REALIZĂRI — PREVEDERI**
- **CUM POT FI MAI BINE UTILIZATE MAȘINILE ȘI INSTALAȚIILE**
- **DIRECȚII DE ACȚIUNE PRIORITARE**

„Comprimarea" cincinalului

PENTRU A PUTEA CONTURA o imagine realistă asupra eforturilor depuse de analizate, se cere precizat de la început colectivele de muncă din întreprinderile faptul că întreprinderile din domeniul automatizării, tehnicii de calcul și electronicii realizează ritmuri dintre cele mai inalte de creștere anuală a producției. Dar, cu toate că sarcinile acestui an sînt substanțial sporite față de trecut, în marea majoritate a celor 11 întreprinderi care au constituit eșantionul anchetei se înregistrau la 20 martie a.c. rezultate favorabile în îndeplinirea indicatorilor de plan (tabelul nr. 1).

Datele ne arată că indicatorul producției globale și marfă era îndeplinit și depășit într-o serie de întreprinderi, între care : „Automatica" — 102,6% și 103,7%. „Electromagnetica" — 101,1% și 100,1%: Întreprinderea de calculatoare electronice — 101,1% și respectiv 100,1%. Desigur o apreciere efectuată numai după acești indicatori nu este îndeajuns de cuprinzătoare. Iată însă că și nivelul planificat al productivității muncii — pe primele 2 luni a.c. — a fost realizat și chiar depășit (la „Automatica" — 103,4%; la Întreprinderea de cinescoape — 101,5%; la Întreprinderea pentru întreținerea și repararea utilajelor de calcul — 100,6% la „Electroaparataj" — 100% etc.) în timp ce, în aceeași perioadă, nivelul cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă s-a situat sub prevederi („Automatica" — 98,5%; „Steaua electrică" Fieni — 98,1%; „Electronica" — 99,4%; „Electroaparataj" — 99,6%; Întreprinderea de aparate de măsură electronice și industriale — 98,1%). Toate aceste rezultate au determinat încă de pe acum realizarea cincinalului înainte de termen. Astfel, colectivul Întreprinderii „Automatica" — unitate căreia i s-a conferit recent „Ordinul Muncii" clasa I pentru locul I ocupat în întrecerea socialistă pe anul 1974 — a încheiat cincinalul la 12 februarie, iar cel al întreprinderii „Steaua electrică" — Fieni la 18 februarie a.c. În aceeași situație se vor găsi la sfîrșitul lunii aprilie alte două unități industriale — „Electromagnetica" și „Electroaparataj". Aceasta va permite, numai în întreprinderile menționate, realizarea unei producții suplimentare de peste 77 milioane de lei pînă la sfîrșitul anului.

Tabelul nr.1

Realizarea sarcinilor de plan la unii indicatori la 2o martie 1975

(în procente)

Producția globală	Număr de întreprinderi	Producția marfă	Număr de întreprinderi	Productivitatea muncii (2 luni)	Număr de întreprinderi	Cheltuieli la 1ooo lei producție marfă (2 luni)	Număr de întreprinderi
lo2,o-lo5,9	2	lo3,o-lo3,9	2	lo3,o-lo7,9	2	lo3,o-lo8,7	3
lol,o-lol,9	4	loo,o-lo2,9	4	loo,o-lo2,9	7	loo,o-lo2,9	1
loo,o-loo,8	4	9o,o-99,9	3	91,o-99,9	2	98,o-99,9	6
92,o-99,9	1	86,o-89,9	2			95,o-97,9	1

Rezultatele obținute în realizarea indicatorilor de plan analizați, coroborate cu respectarea corespunzătoare a prevederilor din planul fizic, au creat condiții favorabile pentru accelerarea procesului de înnoire și modernizare a bazei tehnico-materiale a producției, pentru sporirea gamei și îmbunătățirea parametrilor aparatajului de automatizare, modernizarea sistemului informațional și al conducerii proceselor tehnologice, diversificarea aparaturii electronice de măsură existente în întreprinderi paralel cu livrarea către fondul pieței și export a unor aparate electronice de înaltă calitate.

Totodată, trebuie subliniat însă faptul că în unele întreprinderi rezultatele obținute nu se situează la nivelul prevederilor planului. Astfel, indicatorul productivității muncii era realizat la 1 martie a.c. la întreprinderea „Electronica" doar în proporție de 91,3%; la „Electromagnetica" 96,6%, în timp ce cheltuielile la 1 000 de lei producție marfă depășeau nivelul planificat la Intreprinderea de piese radio și semiconductori Băneasa, la Intreprinderea de cinescoape și chiar la Intreprinderea „Electromagnetica" București.

Cauzele sînt, desigur, muliple și ele se grefează în principal pe o insuficientă punere în valoare a rezervelor reale materiale și umane de care dispun întreprinderile respective. În depistarea modalităților de înlăturarea lor, ne vom opri numai asupra cîtorva aspecte.

Influențele ritmicității

ESTE ȘTIUTĂ importanța pe care o are ritmicitatea în realizarea sarcinilor de plan. La Întreprinderea „Electronica", în inauarie, realizările decadei I au reprezentat doar 19% din totalul producției obținute în întreaga lună, iar în februarie 20%. Situația s-a îmbunătățit însă în ultimul timp, aceeași tendință favorabilă manifestîndu-se în cadrul Întreprinderii „Electromagnetica".

Chiar și în alte întreprinderi, care au obținut rezultate bune în realizarea indicatorilor de plan, a fost nevoie de eforturi serioase în ultima parte a lunii pentru a recupera, printr-o activitate relativ încordată, nivelul mic atins în prima decadă (Întreprinderea de calculatoare electronice, „Electroaparataj" ș.a.) Deși situația a cunoscut și aici, în continuare, îmbunătățiri, se cer depuse în permanență eforturi pentru o echilibrare a realizărilor pe decade, cu evidente implicații favorabile asupra îndeplinirii sarcinilor de plan.

Utilizarea capacităților: de la realizări...

FOLOSIREA deplină a mașinilor și a timpului de lucru constituie, de asemenea, o pîrghie importantă în obținerea unor rezultate bune în întrecerea socialistă. În multe din întreprinderile analizate, gradul de utilizare al mașinilor și utilajelor depășea la 1 martie nivelul de 85% (tabelul nr. 2). Înscriindu-se în prevederile documentelor de partid referitoare la utilizarea mai rațională a zestrei tehnice din dotare, colectivele din întreprinderile „Electroaparataj" (în februarie, indice 93,2), „Electromagnetica" (89,0), „Steaua electrică" Fieni (89,5) au realizat indicatorii cu mult peste medie.

În paralel însă, se înregistrează și unele niveluri mai scăzute în folosirea mașinilor și a utilajelor în luna februarie. În cazul Întreprinderii de piese radio și semiconductori Băneasa, specialiștii apreciază că aceasta se datorește neritmicității în aprovizionare, precum și schimburilor neprogramate. Aceleași cauze, la care se adaugă și nepregătirea din vreme a forței de muncă cu calificarea necesară, sînt explicații care ne-au fost semnalate și pentru rezultatele obținute în cadrul Întreprinderii „Electronica", Întreprinderii de cinescoape sau chiar al Întreprinderii „Automatica".

Tabelul nr.2

Folosirea mașinilor și a timpului de lucru

Gradul de utilizare a mașinilor (ianuarie și februarie)	% din total întreprinderi analizate		Utilizarea fondului de timp al muncitorilor (februarie)	% din total întreprinderi analizate
	ianuarie	februarie		
85,o - 94,7	36	36	94,o - 97,o	28
65,o - 84,9	36	46	92,o - 93,9	54
55,o - 64,9	28	18	88,o - 91,9	18

Folosirea timpului de lucru al muncitorilor se situează în marea majoritate a cazurilor în intervalul 92,9—97%. S-ar fi putut obține rezultate mai bune în fiecare întreprindere prin reducerea absențelor nemotivate, a învoirilor; cuantumul orelor nelucrate a fost influențat însă și de numărul relativ mare de ore afectat concediilor de maternitate.

Iată deci numai cîteva domenii în care se pare că organizarea producției și a muncii în aceste întreprinderi nu și-a spus încă ultimul cuvînt.

...la factori stimulatori

PE BAZA EXPERIENȚEI acumulate pînă în prezent, în întreprinderile analizate au fost adoptate o serie de măsuri concrete, care vizează în continuare utilizarea mai completă a capacităților de producție. Dintre acestea ne-au reținut atenția :

— Urmărirea încărcării utilajelor mai puțin solicitate, creșterea gradului de utilizare a suprafețelor de producție la I.P.R.S., Întreprinderea de cinescoape ș.a.

— Perfecționarea activității de întreținere și reparare a utilajelor în exploatare. („Electronica", Întreprinderea de calculatoare).

— Asigurarea, pregătirea și creșterea calificării forței de muncă, extinderea muncii în acord global prin întocmirea programelor detaliate pe întreprinderi („Automatica", „Electroaparataj", „Electronica", Întreprinderea de cinescoape, Întreprinderea de aparate de măsură electronice și industriale ș.a.).

— Raționalizarea fluxurilor informaționale în vederea scurtării ciclului de prelucrare a documentației ; folosirea calculatoarelor la evaluarea necesarului de aprovizionat, a stocurilor și a comenzilor. („Automatica", „Electroaparataj" ș.a.).

— Îmbunătățirea calității producției și a produselor, în special a fiabilității, urmărirea și prelucrarea datelor din activitatea de „service", asigurarea continuă, în sortimentele și cantitățile necesare, a pieselor de schimb pentru „service".

Priorități

REALIZAREA în bune condițiuni a sarcinilor de plan pe 1975 impune înfăptuirea unui amplu program de măsuri care vizează o activitate complexă, începînd de la proiect și pînă la utilizarea produsului la beneficiar. Din multitudinea acestor preocupări am considerat utilă, alături de aspectele semnalate, și selectarea cîtorva direcții de acțiune prioritare, care constituie de altfel factori dinamizatori ai întrecerii în întreprinderile analizate.

În domeniul automatizării

1) Introducerea în fabricație și realizarea acelor mijloace de automatizare care servesc optimizării proceselor de producție, precum și reducerii substanțiale a consumului de energie și combustibili la utilizator.

2) Asimilarea unor noi mijloace de automatizare cu randament ridicat în exploatare, precum și a unor aparate destinate direct reducerii consumului de combustibil și energie.

3) Introducerea în fabricație a echipamentelor pentru conducerea proceselor tehnologice cu calculatoare de proces.

4) Tipizarea și unificarea mijloacelor de automatizare, capabile să faciliteze o uniformizare a soluțiilor, reducerea investițiilor, a cheltuielilor de manoperă și de exploatare.

5) Creșterea preocupărilor pentru întărirea sectorului tehnologii de fabricație, realizarea unor dispozitive de testare automată și încercări a producției etc.

6) Introducerea unor planuri de microproducție la institutele de cercetări din acest domeniu, precum și la unele întreprinderi de serie mare pentru realizarea unor serii mici și asimilări de produse.

În domeniul electronicii

1) Creșterea gradului de integrare a aparaturii electronice în sisteme complexe de măsură și control. Va spori în acest fel contribuția sistemelor electronice la conducerea și supravegherea producției.

2) Diversificarea aparaturii electronice de larg consum.

3) Modernizarea și îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali ai aparaturii și sistemelor electronice, sporirea gradului de fiabilitate și de mentenabilitate la utilizator.

4) Sporirea gradului de tipizare al subansamblelor electrice și mecanice din componența produselor.

5) Dezvoltarea microproducției întreprinderilor de serii mari și a institutelor de cercetare.

6) Perfecționarea activității colectivelor mixte de specialiști din producție, cercetare, sporirea asistenței cadrelor de proiectare în procesul fabricației.

Realizarea în bune condițiuni a acțiunilor prezentate, precum și altele, pot și trebuie să contribuie în final la fructificarea superioară a inteligenței tehnico-economice românești, la valorificarea în grad înalt a materiilor prime din țară paralel cu diminuarea importurilor, la afirmarea produselor noastre în circuitul mondial de valori.

Bogdan PĂDURE

METALUL

Polivalențele unei corelații: realizări și cerințe

INDUSTRIA SIDERURGICĂ cunoaște o puternică dezvoltare în țara noastră, atît sub aspectul sporirii producției de metal, cît și al diversificării mărcilor de oțel (se produc în prezent 450) și al tipodimensiunilor de laminate. Concludent este faptul că, numai în acest cincinal, datorită noilor obiective date în funcțiune, cît și ridicării indicilor de utilizare la toate agregatele, producția de oțel crește de la 6,517 milioane tone în 1970 la 10,1 milioane tone în 1975. În prezent cerințele de metal ale economiei sînt în cea mai mare măsură acoperite din producția internă (peste 90%) și numai o cantitate redusă se importă.

Creșterea producției este strîns corelată cu dezvoltarea în ritm accelerat a întregii economii naționale și, în special, a industriei construcțiilor de mașini, ramură mare consumatoare de metal. Pentru ca solicitările acesteia și ale altor consumatori să fie acoperite în cît mai bune condițiuni este necesar ca pe întreaga filieră producător-beneficiar să existe o deplină concordanță, care să permită evitarea situațiilor perturbatorii în verigile acestui lanț, întreaga activitate urmînd să se desfășoare după o planificare și organizare riguroasă, științifică, beneficiarii avînd astfel certitudinea că solicitările lor vor fi satisfăcute cantitativ, sortimental, la timp și în condiții de calitate ridicată.

O investigație recentă pe filiera producție-cerințe relieфează faptul că industria siderurgică românească răspunde tot mai bine solicitărilor de metal, atît pe plan intern, cît și la export. În unele situații apar însă dereglări în mecanism, contractele încheiate cu beneficiari din țară nefiind onorate la termenele fixate, lucru care atrage după sine greutăți în realizarea ritmică a planurilor lor de producție. De ce apar asemenea dereglări ? Ce deficiențe există pe circuitul producător-beneficiar ? Ce măsuri se impun pentru înlăturarea lor ?

● În toate întreprinderile siderurgice, ritm alert în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen, pentru continua sporire a producției de metal ● Scurtarea termenelor de realizare a noilor investiții, folosirea cu indici înalți a tuturor agregatelor, creșterea proporției de scoatere dintr-o tonă de oțel lingou, diminuarea rebuturilor și declasatelor — rezerve importante de sporire a producției de laminate ● Mai buna gospodărire și valorificare a metalului prin micșorarea normelor de consum pe întreaga filieră producător-beneficiar — cerință a ridicării eficienței economice ● De ce din nou despre îmbunătățirea sistemului de desfacere a metalului ?

Ritm corespunzător condițiilor create

DACĂ ANALIZĂM mersul producției doar pe un singur an — 1974, cît și pe primele două luni din 1975 rezultă că, la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice și al întreprinderilor componente ale Centralei siderurgice, s-au obținut nu numai cantitățile de metal prevăzute ca sarcină de plan, ci, la majoritatea sortimentelor, au fost înregistrate însemnate depășiri (tabelele nr. 1 și 2).

Producția de oțel și laminate realizată peste plan este rezultatul eforturilor depuse de siderurgiști în marea întrecere socialistă desfășurată la chemarea partidului pentru realizarea cincinalului înainte de termen și a avut darul de a acoperi mai bine cu materii prime nevoile întreprinderilor și, îndeosebi, ale industriei construcțiilor de mașini.

Dar, așa cum arătam, gama tot mai diversificată de produse solicitată de beneficiari și, în același timp, în cantități tot mai mari, nu a fost acoperită în întregime, unele contracte rămînînd neonorate. Fenomenul acesta apare mai frecvent la laminatele din oțel aliat și țevile din oțel. De altfel, la aceste două sortimente planul pe 1974 nu a fost realizat cu 1 600 tone și, respectiv, cu 37 300 tone. În primele două luni din 1975 situația se prezintă ceva mai bine, dar restanțele din anul trecut nu au fost recuperate încă în întregime. Ce factori au condus la această situație ?

În prim plan se situează lipsa de capacitate de producție adecvată realizării unora din sortimentele de laminate. Practic, pentru a se acoperi nevoile interne, se recurge la importuri pentru o parte din cantitățile necesare de oțel beton, profile grele, profile de uz general, profile ușoare și tablă subțire.

Există, ce-i drept, preocupări stăruitoare din partea factorilor de decizie pentru diminuarea acestor importuri. Așa cum este prevăzut în plan, punerea în funcțiune încă în acest an a unor agregate, în special în sectorul de laminare, va facilita acoperirea din producția internă a unei cantități însemnate de profile de oțel, din import urmînd să se achiziționeze numai acele sortimente care nu sînt eficiente (cantitățile solicitate fiind mici) pentru a fi produse de industria noastră siderurgică.

Dincolo însă de aceste preocupări, trebuie subliniat faptul că au existat și există condiții reale pentru o mai mare diminuare a importurilor și satisfacerea într-o măsură mai mare a cerințelor de metal din producție proprie, **dacă toate investițiile din industria siderurgică ar fi fost puse în funcțiune la termenele planificate.** Există mari întîrzieri, de pildă, la Întreprinderea metalurgică Iași în punerea în funcțiune a două linii de țevi sudate și a unui reductor, care ar putea permite lărgirea gamei sortimentale, la noul laminor pentru profile grele de la Reșița, la laminorul de profile din oțeluri speciale Tîrgoviște etc.

Cauzele întîrzierilor în darea în funcțiune la timp a acestor obiective cît și a altora sînt, în cea mai mare parte, de natură **subiectivă.** Accelerarea ritmului de lucru pe șantiere, rezolvarea achiziționării unor utilaje din import, precizarea cu exactitate a comenzilor la furnizorii interni, îndeplinirea planului de către propriile întreprinderi producătoare de utilaje siderurgice etc. sînt probleme ce se cer urgent rezolvate întrucît de ele depinde respectarea termenelor de finalizare a investițiilor amintite.

Între cauzele subiective care s-au manifestat și se manifestă încă, se numără în unele cazuri și unele defecțiuni în **organizarea muncii**, programarea nesatisfăcătoare a unor sortimente pe diferite agregate de laminare, lipsa unei strînse conlucrări între furnizori și beneficiari, unele abateri în ce privește respectarea proceselor tehnologice (care conduc la apariția de rebuturi și produse declasate), deficiențe în ce privește distribuirea metalului pe clienți etc. Firește, aspectele menționate nu au un caracter general; ele se localizează la cîteva întreprinderi, uneori chiar numai la anumite secții sau sectoare. Dată fiind însă importanța produselor pe care acestea le realizează, consecințele deficiențelor respective se resfrîng și asupra întreprinderilor beneficiare. O analiză aprofundată a cauzelor neajunsurilor respective, care să facă posibilă proiectarea de măsuri și găsirea de mijloace capabile să permită evitarea lor, poate asigura în fiecare întreprindere un ritm mai înalt de producție, 1975 devenind astfel nu numai anul unor realizări de cel mai înalt prestigiu, ci și anul care să creeze o punte solidă de trecere la viitorul cincinal — 1976—1980.

Disciplina contractuală — barometru concludent al activității

REALIZAREA și depășirea planului nu este și nu poate fi un scop în sine. Aceasta pentru că, practic, de nivelul realizării și depășirii sale, îndeosebi la producția fizică, depinde acoperirea nevoilor economiei naționale, asigurarea în bune condițiuni a consumului, respectarea contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi.

Tabelul nr.1

Realizarea planului la Ministerul Industriei Metalurgice în 1974 și în lunile ianuarie și februarie 1975

%

Indicatorii	1974	1975	
		ianuarie	februarie
Producția globală	loo,1	lol,4	lo3,3
Producția marfă	loo,1	loo,3	lol,2

Se poate spune că, în decursul ultimilor ani, o serie de colective de muncă — cele de la Hunedoara, Reșița, Cîmpia Turzii etc. — au căpătat o bogată experiență în domeniul organizării judicioase a activității în scopul respectării riguroase a disciplinei contractuale. Ilustrăm acest fapt printr-un singur exemplu pe care îl socotim deosebit de semnificativ — anume acela al Combinatului siderurgic din Hunedoara.

În această mare unitate a industriei metalurgice s-a încetățenit de mai mulți ani o metodă de lucru eficientă : **conlucra-**

rea strînsă cu clienții și cunoașterea îndeaproape a cerințelor lor atît în ce privește termenele de livrare cît și în direcția precizării cantităților și tipodimensiunilor de metal solicitate. Pe această bază, respectiv a cunoașterii realității și a cerințelor ferme precizate prin contractele economice încheiate, combinatul este în măsură să întocmească un program-cadru de producție, pe trimestre, luni și zile, pe care îl respectă cu strictețe. Totodată, programul cadru dă posibilitate Combinatului să-și eșaloneze producția pe sortotipodimensiuni în cantități care să-i permită, pe de o parte, să folosească cu indici înalți agregatele și forța de muncă și, deci, să obțină o înaltă productivitate a muncii, iar, pe de altă parte, să poată onora, la scadențele stabilite, toate comenzile. Periodic, în cursul anului, se organizează la Hunedoara întîlniri cu marii consumatori de metal, beneficiari ai combinatului, înlesnindu-se astfel rezolvarea de comun acord, operativă, a eventualelor neajunsuri.

Firește, nu se poate spune că alte întreprinderi siderurgice nu se străduiesc să-și achite obligațiile contractuale. Dimpotrivă. Dar uneori ele sînt handicapate de faptul că, cu toate măsurile luate pe linia tipizării produselor, trebuie să realizeze un foarte mare număr de sortotipodimensiuni — diversitate care își pune serios amprenta asupra activității productive, a eficienței sale și, implicit, asupra respectării contractelor economice. Întreprinderea „Republica“ din Capitală de pildă — prin faptul că varietatea de produse solicitate este mare — nu poate să-și organizeze o programare rațională a laminoarelor de țevi. Încercările făcute, care au urmărit cît de cît o optimizare a producției, au avut înrîurire negativă asupra acoperirii unor contracte la diferite sortimente. În bună măsură situația este similară și în cazul Întreprinderii metalurgice Iași (țevi sudate de diferite dimensiuni) și Combinatului siderurgic Galați (în special la tabla groasă). Iată, de altfel, în tabelul nr. 3, cum s-a prezentat situația în 1974 în ceea ce privește respectarea contractelor economice de către cele 3 întreprinderi menționate.

Așa cum se desprinde din datele prezentate, numai cele 3 întreprinderi nu au onorat în 1974 aproape 800 de contracte economice. Lăsînd la o parte faptul că nerespectarea obligațiilor contractuale a avut efecte nefavorabile asupra activității economice a întreprinderilor siderurgice respective prin penalizările plătite — element deloc de neglijat, ținînd seama de accentul care se pune pe sporirea eficienței productive — întreprinderile beneficiare au avut dificultăți în realizarea planului la unele sortimente, periclitînd îndeosebi punerile în funcțiune a unor noi obiective economice.

Pentru înlăturarea pe viitor a acestor nejunsuri ar fi de dorit, întrucît situația o cere, ca atît ministerul, cît și centralele sale industriale, să inițieze o largă acțiune pentru optimizarea producției în sectoarele de bază, astfel încît laminoarele să aibă în permanență cantitatea de lingouri necesare, funcționarea lor să se înscrie la nivelul parametrilor prevăzuți. Aceasta o impune odată în plus necesitatea de a recupera nerealizările din 1974 și, totodată, de a ține pasul cu cerințele din 1975 pentru a acoperi ritmic, la termen, toate obligațiile asumate. Totodată, în fiecare întreprindere se cer luate măsuri ca planul să fie realizat pe fiecare trimestru, lună și decadă nu numai la producția globală, ci și la producția fizică, la fiecare sortiment stabilit.

În același timp este necesar ca Ministerul Industriei Metalurgice, împreună cu Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale, cu celelalte ministere și cu C.S.P., să continue acțiunea de tipizare a producției de oțel și laminate, astfel încît să se reducă cît mai mult cu putință numărul sortotipodimensiunilor. Aceasta ar facilita o desfășurare mai bună a producției în întreprinderile siderurgice, ar crea premise favorabile satisfacerii în mai bune condițiuni a nevoilor economiei naționale de metal și, implicit, respectarea riguroasă a prevederilor contractelor economice încheiate cu beneficiarii.

Rezerve potențiale ce pot și trebuie atrase în circuitul economic

POSIBILITĂȚILE de sporire a producției de metal nu sînt nici pe departe epuizate în întreprinderile noastre siderurgice. Identificarea și valorificarea lor într-un grad tot mai înalt trebuie să constituie o preocupare majoră, căreia fiecare colectiv de muncă să-i acorde o atenție permanentă. Unde se găsesc aceste rezerve și cum trebuie acționat pentru fructificarea lor ?

O primă rezervă, și poate cea mai importantă, constă în **obținerea unor indici din ce în ce mai înalți de utilizare a agregatelor siderurgice,** realizarea unei cantități mai mari de fontă și oțel pe fiecare mc de volum util de furnal, pe fiecare mp suprafață vatră de cuptor, la fiecare laminor. Practic, unele colective de muncă reușesc să facă aceasta, realizînd cu aceleași agregate producții sporite de la o perioadă la alta. La furnalele întreprinderii „Victoria“-Călan, la furnalele și cuptoarele de oțel și laminoarele de la Combinatul siderurgic Hunedoara, la cele din Reșița și Galați, de pildă, au fost obținuți, în decursul actualului cincinal, indici mai ridicați de utilizare decît prevederile.

În acest an, siderurgiștii țării s-au angajat să dea peste prevederile de plan mai bine de 150 000 tone oțel — avînd ca bază pentru aceasta îmbunătățirea în continuare a indicilor de utilizare a tuturor agregatelor. Valorificarea din plin a experienței acumulate, reducerea, în continuare, a duratei șarjelor printr-o mai rațională organizare a muncii pe platforma cuptoarelor, sporirea cantității de metal elaborate în șarje printr-o mai judicioasă încărcare a agregatelor și diminuarea pierderilor la elaborare etc — reprezintă rezerve care, atrase în circuitul producției, pot asigura nu numai îndeplinirea angajamentului, ci chiar depășirea lui.

Proporția „scoaterii metalului“, adică cantitatea de laminate obținută dintr-o tonă de oțel lingou deși a crescut de la 74% în 1970 la 76,6% în 1974, nu se situează nici pe departe la limitele posibilităților. Într-adevăr s-au făcut pe această linie, în anii din urmă, reale progrese, dar dacă avem în vedere faptul că în alte țări acest procent este mult mai ridicat (81,3% în Franța, 84% în Japonia etc.), rezultă că în această direcție va trebui să se acționeze cu mijloace mult mai eficiente, pentru ca partea de metal ce este transformată azi în șutaje sau deșeuri, să devină laminate bune pentru consum. În acest sens ar fi util să se acorde o mai mare atenție promovării unor tehnologii de mare randament (turnarea continuă a oțelului, folosirea instalațiilor de retopire în vid sau sub pat de zgură, utilizarea pe scară mai largă a prafurilor și materialelor termoizolante etc.).

Tabelul nr.2

Depășirile fizice de plan în industria siderurgică realizate în 1974 și în lunile ianuarie și februarie 1975 (în tone)

Produsul	1974	1975	
		ianuarie	februarie
Cocs	80 000	5 200	6 580
Fontă	126 600	12 400	10 300
Oțel	200 000	10 000	13 600
Laminate finite pline	133 000	15 000	15 000
Tablă mijlocie și groasă	19 700	3 000	4 500
Tablă subțire	8 500	100	1 200
Tablă și bandă laminată la rece	39 600	7 252	6 133

O altă rezervă de mărire a producției de metal constă în **respectarea întocmai a rețetelor de fabricație,** în special la cuptoarele de oțel. În general, în toate unitățile industriei noastre metalurgice, pe baza unei largi experiențe în ce privește dozarea încărcăturii, a supravegherii atente a elaborării șarjelor programate — potrivit comenzilor de laminate — se obține oțelul corespunzător. Dar nu puține sînt și situațiile cînd anumite șarje nu corespund parametrilor stabiliți pentru un anumit sortiment. Firește, asemenea șarje nu se pierd, ele fiind utilizate la obținerea altor sortimente de laminate. În schimb nu se realizează la timp unele sortimente planificate, ceea ce are repercusiuni negative asupra respectării la datele fixate a unor obligații stipulate în contractele economice. Din astfel de motive, în prezent, la Întreprinderea metalurgică Iași și Combinatul siderurgic Galați sînt stocuri — la prima de țevi sudate, anumite dimensiuni, la cea de a doua de profile laminate la rece și bandă rulouri — care încă nu au desfacere asigurată, în timp ce alte sortimente nu sînt produse la nivelul solicitărilor.

Apare, așadar, necesitatea întronării unei discipline ferme în producție pentru respectarea întocmai a rețetelor de fabricație în toate cazurile, aceasta constituind o rezervă importantă de acoperire într-o măsură sporită a sortimentelor solicitate de beneficiari.

Pe aceeași linie se situează și problema **sporirii proporției producției superioare** (A) **în totalul producției de laminate, în dauna categoriei inferioare** (B). Întrucît producția de categorie inferioară se menține ridicată se diminuează posibilitățile de acoperire a contractelor, toți clienții doresc și prevăd

Tabelul nr. 3

Numărul contractelor economice nerespectate în 1974 și valoarea lor

Intreprinderea	Număr total de contracte nerespectate	Valoarea (milioane lei)	din care:	
			Numărul contractelor neonorate întreprinderilor constructoare de mașini	Valoarea (milioane lei)
Combinatul siderurgic Galați	152	248,7	7	101,3
Intreprinderea metalurgică Iași	509	107,5	14	5,01
Intreprinderea de țevi Republica	134	60,8	39	11,5

în contracte achiziționarea de produse superioare, de categoria A. Anul trecut Combinatul siderurgic Galați, la tabla groasă, realizînd o producție de peste 8% din tipul B, iar întreprinderea „Republica“ de 7% țevi din oțel tip B (ceea ce la nivelul producției totale a însemnat multe mii de tone) și-au diminuat cu aceste cantități posibilitățile de acoperire la termen a unor contracte. Din practica de pînă acum rezultă că produsele de categoria B nu se livrează pe bază de repartiții, ci direct la solicitarea clienților. Dacă eforturile întreprinderilor siderurgice pentru **calitatea produselor** se vor ridica la nivelul condițiilor existente și, totodată, la cel al cerințelor, atunci proporția de produse de categoria A, va crește în dauna celor de categoria B, creîndu-se, astfel, condiții mai bune pentru livrările de metal prevăzute în contracte, concomitent cu creșterea eficienței economice.

Rezerve însemnate în sporirea producției de metal pot fi puse în valoare și prin **eliminarea într-o proporție crescîndă a pierderilor pe diferitele faze ale procesului tehnologic** și, mai ales, **micșorarea volumului de rebuturi și de declasate.** Și în aceste domenii s-au făcut pași înainte în anii actualului cincinal față de perioadele anterioare. Concludentă în această direcție este evoluția volumului de rebuturi în perioada 1972—1974 (tabelul nr. 4).

Așa cum rezultă din datele prezentate în tabel este pozitiv faptul că în decursul acestor ani se constată — cu excepția oțelului lingou (unde se înregistrează o creștere față de 1972) — o scădere substanțială a volumului de rebuturi, deci, implicit, o diminuare a cantităților de metal pierdut. Procentele respective par oarecum mici dar, ținîndu-se seama de milioanele de tone de metal pe care le realizează industria noastră metalurgică, ele reprezintă, în cantități absolute, mii și chiar zeci de mii tone de metal, care nu pot intra în circuitul desfacerii. Iată cîteva cifre semnificative pentru 1974 : la oțel lingou, rebuturile înregistrate de numai 0,4% echivalează cu o pierdere de peste 32 000 tone ; la laminate (0,15%) și la țevi de oțel fără sudură și țevi sudate (0,16%), cu o producție de mai bine de 22 000 și, respectiv, de 1 600 tone etc. Așadar, minusuri serioase de metal înregistrate din cauza rebuturilor — metal din care constructorii de mașini puteau să execute numeroase produse pentru nevoile economiei naționale.

În ce privește produsele declasate, se poate spune, de asemenea, că volumul consemnat în 1974 nu a fost mare.

Tabelul nr.4

Volumul de rebuturi în perioada 1972-1974 la unele produse de bază

%

Denumirea produsului	Anii		
	1972	1973	1974
- oțel lingou	0,22	0,24	0,40
- laminate	0,26	0,26	0,15
- țevi din oțel fără sudură și țevi sudate	0,30	0,24	0,16

Dar — ca și la rebuturi — pierderile în producție fizică nu sînt deloc de neglijat. Bunăoară, deși la laminate declasate acestea au reprezentat doar 0,19%, ele au echivalat cu o cantitate de mai bine de 12 000 tone, iar la țevi de oțel — unde contractele economice n-au fost onorate în întregime — o pierdere de 1,9% a însemnat o diminuare a cantităților livrate la beneficiari cu peste 19 000 tone.

Vorbind de pierderi pe întreg fluxul producției în industria metalurgică — a căror evitare sau micșorare la minimum ar putea contribui la realizarea unui volum mai mare de produse — trebuie arătat că ele încep uneori chiar de la gura cuptoarelor, acolo unde se plămădește oțelul, continuînd apoi în următoarele faze — la turnarea lingourilor, la transformarea acestora în diferite sortimente de laminate, table sau țevi. Întărirea răspunderii la fiecare loc de muncă, supravegherea atentă a desfășurării procesului tehnologic în toate fazele producției, întărirea disciplinei muncii, reprezintă căi importante de sporire a producției de metal, de ridicare a calității.

Nu mai puțin însemnată în privința bunei aprovizionări cu metal este **creșterea gradului de gospodărire și valorificare a acestuia, diminuarea consumurilor la beneficiari.** Atît în industria construcțiilor de mașini însă, cît și în alte ramuri, se mai practică norme de consum umflate, nu se utilizează înlocuitori acolo unde condițiile permit, se fac aprovizionări după principiul dăunător „să fie, să se găsească“ etc. Toate acestea prezintă neajunsuri care, într-un fel sau altul, grevează asupra acoperirii raționale a nevoilor de metal a tuturor beneficiarilor. Orice acțiune sau inițiativă luată pe linia gospodăririi mai judicioase sau valorificării mai eficiente a metalului constituie tot atîtea posibilități de a acoperi mai bine contractele, solicitările. Pe această linie ar fi util ca în cadrul unor întreprinderi constructoare de mașini să se **reanalizeze structura producției, să se limiteze la strictul necesar fabricarea unor produse care valorifică inferior metalul** (remorcile grele, betonierele, ambalajele metalice etc.). Concomitent, se cer analizate mai riguros procesele tehnologice, în vederea extinderii celor mai economice cum ar fi: debitarea și prelucrarea la rece, turnarea, matrițarea și forjarea pieselor cu adaos redus de prelucrare etc.

Din nou despre necesitatea organizării unei centrale a metalului

PARALEL cu sporirea producției, cu corelarea mai bună a capacităților de prelucrare în diferite sortimente de laminate cu cele de elaborare a oțelului — factori de o deosebită însemnătate pentru acoperirea în tot mai bune condiții a cerințelor, se pune cu acuitate și problema găsirii unui **sistem îmbunătățit de desfacere a metalului.**

Mărirea vitezei de circulație a metalului, dimensionarea și amplasarea judicioasă a stocurilor pe teritoriu, corelată cu necesitatea optimizării programelor de fabricație a întreprinderilor siderurgice, în așa fel încît să se poată utiliza mai din plin capacitățile de producție, a stat permanent în atenția conducerii superioare de partid și de stat, care a analizat atît fenomenele negative apărute în domeniul

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Sporirea productivității muncii

ÎN ENTUZIASTA întrecere în care sînt antrenați oamenii muncii din industrie pentru realizarea cincinalului înainte de termen un obiectiv de seamă îl constituie sporirea productivității muncii. Acest important indicator economic înregistrează, an de an, creșteri sensibile, odată cu perfecționarea bazei tehnice a producției și ridicarea calificării cadrelor. Astfel, în primii 4 ani ai cincinalului nivelul productivității muncii a crescut în industrie cu peste 32% (vezi graficul). De asemenea în primele 2 luni din 1975 prevederile la acest indicator la nivelul economiei au fost realizate.

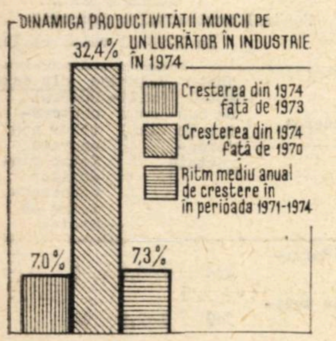

Rezultatele obținute, satisfăcătoare ca medii și pe total, nu reflectă însă în întregime marile posibilități care există pentru realizarea unei înalte productivități a muncii : de multe ori ele ascund o serie de nerealizări la unele întreprinderi și centrale industriale. Chiar la unele ministere care în 1974 au realizat sau depășit prevederile de plan la productivitatea muncii — M.E.E., M.M.P.G., M.A.I.A.A., M.E.F.M.C. — au existat neajunsuri în desfășurarea activității, care dacă ar fi fost eliminate operativ, ar fi dus la rezultate mult mai bune.

Printre cele mai frecvente deficiențe constatate în 1974 și care au exercitat o acțiune de frînare a productivității muncii, sînt de menționat : lipsuri în **aprovizionarea tehnico-materială,** cu consecințe asupra realizării ritmice a producției (Întreprinderea de transformatoare mici Filiași — conductori de aluminiu, cupru emailat, izolatori ; Întreprinderea de mase plastice Buzău — granule de polietilenă ; Întreprinderea „Victoria“ — Timișoara — hîrtie siliconată, țesături, ceară, pigmenți) ; deficiențe în **utilizarea mașinilor și utilajelor** (Întreprinderea metalurgică Bacău — peste 7 mii ore/mașini stagnări ; Întreprinderea de materiale de construcții Călărași — peste 500 ore/mașini stagnări, Întreprinderea de aluminiu Tulcea etc.) ; **utilizarea incompletă și neproductivă a timpului de muncă** (Întreprinderea mecanică Roman — 14 mii om-ore absențe nemotivate, Întreprinderea „Carbosin“ Copșa Mică — peste 1,3 mii om-zile absențe nemotivate, învoiri și concedii fără plată) ; neajunsuri în ce privește pregătirea producției (Șantierul naval Oltenița, Întreprinderea de vagoane Arad, Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui) etc.

Un cadru propice pentru mobilizarea rezervelor potențiale ale sectoarelor și secțiilor de producție îl constituie **programele de măsuri privind creșterea productivității muncii.** Numai că, în unele cazuri, aceste programe au încă un caracter formal, măsurile înscrise în ele negăsindu-și în totalitate concretizare pe locurile de muncă.

Înlăturarea, în toate fazele de producție, a unor neajunsuri de genul celor semnalate este de natură să contribuie la realizarea integrală a sarcinilor de productivitate a muncii de către toate unitățile industriale, să asigure obținerea unor importante sporuri de producție, reducerea cheltuielilor de muncă socială.

DIRECŢII ALE CREŞTERII EFICIENŢEI ECONOMICE ÎN AGRICULTURĂ

PLANUL pe 1975 prevede dezvoltarea în ritm susținut a agriculturii, producția globală agricolă urmînd să înregistreze o creștere de circa $30^0/_0$ față de nivelul anului precedent. În acest an, investițiile din fondurile statului destinate agriculturii însumează circa 18 miliarde lei, din care 2,8 mild. lei reprezintă credite pe termen lung pentru cooperativele agricole de producție. Din fondurile de investiții urmează să se execute amenajări pentru irigații pe o suprafață de 519 mii hectare, astfel încît în anul 1976 să se poată iriga circa 2 mil. ha., să se execute lucrări de desecări pe 175 mii ha și de combatere a eroziunii solului pe 130 mii ha, să se efectueze plantații de vii și pomi, construcții de complexe zootehnice pentru creșterea și îngrășarea în sistem industrial a animalelor. Ca urmare, în 1975, unitățile agricole urmează să obțină importante realizări. În acest scop, așa cum s-a stabilit la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., controlul bancar urmează să-și accentueze caracterul preventiv pentru ca în toate unitățile să se asigure folosirea cît mai eficientă a mijloacelor pentru producție și investiții, încadrarea riguroasă în disciplina de plan și financiară.

PENTRU dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre, potrivit sarcinilor stabilite de cel de al XI-lea Congres al partidului, de o covîrșitoare importanță sînt indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea Consfătuirii activului de partid și de stat din agricultură, din cercetarea științifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură. Sarcinile pe care trebuie să le înfăptuim nu sînt mari în raport cu posibilitățile de care dispunem — sublinia secretarul general al partidului ; înfăptuirea prevederilor planului pe 1975 cere însă măsuri serioase, o muncă intensă din partea fiecărei unități agricole, a fiecărui cooperator, țăran, a tuturor specialiștilor care lucrează în agricultură.

Sprijinul financiar acordat de stat și eforturile depuse de oamenii muncii din agricultură au asigurat în cei patru ani din acest cincinal un ritm mediu anual de creștere de $5{,}5^0/_0$. Totodată, au crescut și veniturile realizate din valorificarea producției, multe unități agricole de stat și cooperatiste înregistrînd rezultate financiare din ce în ce mai bune.

Dacă pe ansamblul agriculturii s-a înregistrat creșterea producției — factor de bază pentru sporirea eficienței economice — există încă un însemnat număr de unități, atît în sectorul de stat, cît și în cel cooperatist, care obțin producții scăzute cu cheltuieli mari, ceea ce influențează eficiența fondurilor avansate de societate.

Fără a minimaliza unele greutăți și condițiile climatice nefavorabile din ultimii ani, consider că înregistrarea unei eficiențe scăzute de unele unități se datorește în primul rînd lipsurilor care se manifestă în folosirea bazei tehnico-materiale, în organizarea producției și a muncii. Dezvoltarea bazei materiale duce desigur și la creșterea cheltuielilor cu amortismentele pentru mașini, utilaje, construcții zootehnice, amenajări pentru irigații. Creșterea cheltuielilor trebuie să fie însoțită, însă, în toate cazurile, de o sporire mai rapidă a producției pentru a se reduce prețul de cost pe unitatea de produs.

O resursă de maximă importanță: utilizarea pămîntului

PENTRU creșterea eficienței economice în agricultură o importanță deosebită o are **folosirea cît mai rațională a fondului funciar care**, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, „reprezintă un bun național, care aparține întregului popor".

În folosirea pămîntului — principalul mijloc de producție în agricultură — se mai mențin încă unele neajunsuri care fac ca an de an să rămînă necultivate unele terenuri sau să fie scoase din circuitul agricol importante suprafețe pentru amplasamente de investiții industriale și agricole fără să se asigure redarea unor noi terenuri agriculturii, potrivit sarcinilor stabilite. În același timp, neexecutarea unor lucrări simple, ca scurgerea apelor, însămînțarea la timp, întreținerea corespunzătoare a culturilor a dus la minusuri importante de producție cu consecințe dintre cele mai nefavorabile asupra situației economice și financiare a unităților agricole respective. Faptul că unele suprafețe cultivate de unitățile agricole sînt degradate cu ocazia unor construcții, electrificări, prin înființarea de drumuri nejustificate, lipsește unitățile respective de importante cantități de produse pentru care s-au cheltuit bani și de la care urma să se obțină o anumită eficiență economică.

- **Cum ne exercităm grija și răspunderea față de folosirea rațională a fondului funciar ?**
- **De ce există decalaje între producțiile prevăzute în STE și cele realizate ?**
- **Deosebirea între condițiile prezentate la avizare și cele de exploatare...**
- **În aceleași condiții, producții și eficiență diferite.**
- **Cum pot fi angrenate mai strîns organele băncii în acțiunea de mobilizare a resurselor ?**
- **Rolul compartimentului financiar-contabil din unitățile agricole în gospodărirea fondurilor.**

Este binecunoscut faptul că suprafața agricolă este limitată. Degradarea acesteia prin neexecutarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare sau prin neglijența unor organe trebuie combătută cu toată tăria, la orice nivel. În această privință consider că trebuie întărită exigența atît a conducătorilor din unitățile agricole, cît și a organelor însărcinate cu administrarea fondului funciar agricol. Un rol important în acest sens revin consiliilor populare comunale, orășenești și chiar celor județene, care trebuie să urmărească cu toată atenția modul în care se folosește fondul funciar, se redau în circuitul agricol suprafețele prevăzute în programele întocmite în acest scop, se execută lucrările de combatere a eroziunii solului. Asemenea probleme ar trebui să facă obiectul unor analize periodice la nivelul consiliilor populare comunale, chiar lunare, dacă situația impune acest lucru, și să se ia măsuri hotărîte pentru înlăturarea neajunsurilor.

Eficiența aplicării tehnologiilor

O IMPORTANȚĂ deosebită pentru creșterea eficienței economice în agricultură o are **extinderea suprafețelor amenajate pentru irigații**, prin care se creează condiții pentru obținerea unor producții ridicate, cu eficiență sporită. Avînd în vedere fondurile importante investite în aceste lucrări, organelor tehnice și economice care lucrează în unitățile agricole ce dispun de amenajări pentru irigații le revin sarcini de mare răspundere în legătură cu întreținerea și exploatarea în mod corespunzător a acestora și realizarea producțiilor prevăzute în studiile tehnico-economice.

Dintr-o analiză efectuată de bancă în anul precedent asupra rezultatelor obținute de unitățile de stat și cooperatiste din 10 sisteme mari de irigații a rezultat că multe unități au obținut producțiile prevăzute în STE sau chiar au depășit aceste producții ; alte unități însă au înregistrat producții la porumb boabe sub 5 000 kg/ha față de 6 000—7 000 kg/ha prevăzute în STE, iar la grîu au obținut circa 3 200 kg/ha față de 3 500—4 500 kg/ha cît s-a prevăzut în STE, datorită unei preocupări insuficiente pentru întreținerea amenajărilor, efectuarea udărilor la timp și aplicarea tehnologiilor specifice culturilor în regim irigat. În legătură cu lipsa de preocupare mă refer numai la un singur exemplu, în care unele unități au obținut producții mari și rezultate financiare bune în timp ce alte unități, din aceeași zonă, cu profil și condiții asemănătoare, au înregistrat nerealizări importante față de plan și rezultate financiare nesatisfăcătoare : I.A.S. Cobadin, jud. Constanța, a obținut, în 1974, pe terenurile irigate la grîu o producție medie de 3 804 kg/ha și la porumb de 5 178 kg/ha înregistrînd de la aceste produse beneficii de 3,7 mil. lei în timp ce I.A.S. Ciocîrlia, din aceeași zonă, a obținut pe terenurile irigate la grîu 2 780 kg/ha și la porumb 3 027 kg/ha, ceea ce nu a acoperit în întregime cheltuielile efectuate.

Este binecunoscută eficiența producției pe terenurile irigate și de aceea se impune ca în acest an să se aplice cu hotărîre programele stabilite privind exploatarea terenurilor irigate pentru a se obține producțiile și veniturile prevăzute. În acest fel vor crește veniturile, iar banii avansați de societate pot fi recuperați la termen.

Realizarea parametrilor prevăzuți în proiect

SARCINI deosebite privind creșterea eficienței economice revin și **în domeniul zootehniei.** Construirea unui număr din ce în ce mai mare de complexe zootehnice de tip industrial, atît în sectorul de stat cît și în cel cooperatist, creează condiții pentru creșterea rapidă a producției, organizarea mai bună a muncii și reducerea cheltuielilor de producție pe unitatea de produs.

Investițiile însă nu se realizează întotdeauna în mod judicios. Reprezintă o adevărată risipă de fonduri faptul că în unele unități se execută construcții pentru vaci și tineret taurin din care o parte nu se folosesc la întreaga capacitate sau nu sînt populate cu animale corespunzătoare, fapt ce afectează direct eficiența economică a acestor obiective și restituirea la termen a fondurilor avansate. Deosebit de aceasta, în unele complexe de vaci, animalele sînt reformate într-o perioadă foarte scurtă, ceea ce nu asigură exploatarea acestora o anumită perioadă considerată minimă pentru recuperarea fondurilor. La avizarea documentațiilor tehnico-economice se specifică băncii de unde se vor procura animalele, ce suprafață se afectează pentru baza furajeră, producțiile prevăzute, precum și modul în care se vor realiza celelalte condiții pentru obținerea parametrilor proiectați. După ce se execută investiția în unele cazuri nu se mai ține seama în suficientă măsură de condițiile prevăzute în studiile tehnico-economice, fapt care, în final, duce la înregistrarea unei eficiențe mai mici.

Avînd în vedere sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat, s-au luat măsuri ca organele băncii să sprijine mai mult unitățile agricole la întocmirea planurilor de producție, venituri și cheltuieli pentru mobilizarea tuturor rezervelor interne. Totodată, eforturile financiare făcute de stat pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale trebuie să se **reflecte în plan prin prevederea unor producții la nivelul parametrilor tehnico-economici proiectați care au stat la baza efectuării investițiilor.** Pe baza unor planuri riguros fundamentate care țin seama de potențialul economic al întreprinderilor și care asigură o eficiență sporită fondurilor alocate de societate vom acționa prin pîrghia creditului pentru a sprijini unitățile agricole în asigurarea fondurilor necesare și a urmări folosirea judicioasă a acestora.

Semnificațiile unei riguroase discipline de plan și financiare

CA și în celelalte ramuri ale economiei naționale, în agricultură se pune în acest an un accent deosebit pe creșterea eficienței economice a întregii activități prin folosirea cu maximum de economie a mijloacelor materiale și bănești în condițiile realizării integrale a indicatorilor economici și financiari. Pentru aceasta este necesar ca în fiecare unitate agricolă să se introducă o riguroasă disciplină de plan și financiară, astfel încît întreaga activitate să se desfășoare numai pe baza prevederilor de plan și în limita fondurilor aprobate. **Nu se poate admite în nici o unitate efectuarea unor cheltuieli de producție în afara prevederilor de plan sau care nu se justifică în mod temeinic din punct de vedere al necesității, oportunității și eficienței și care ar putea conduce la depășirea costurilor planificate.** Atît fondurile proprii cît și creditele bancare trebuie să se stabilească în strînsă concordanță cu planul de producție și să se utilizeze în funcție de modul de realizare a planului pentru a se putea preveni cheltuielile care nu au un corespondent material în producția ce urmează a se obține. Întărirea disciplinei de plan și financiare, creșterea răspunderii în folosirea fondurilor materiale și bănești se impun în mod imperios în fiecare unitate agricolă pentru a se înlătura risipa și cheltuielile neeconomicoase care se mai întîlnesc în unele cazuri.

Grija cu care sînt gospodărite mijloacele materiale și bănești se reflectă în final în situația financiară a unității. Sînt multe întreprinderi agricole care au încheiat cu beneficii activitatea anului trecut, dar mai sînt încă unități care, datorită depășirii costurilor de producție și nerealizării veniturilor planificate, înregistrează pierderi de mijloace circulante. La aceste unități, societatea în loc să primească venitul net planificat este nevoită să aloce fonduri din veniturile altor întreprinderi pentru acoperirea neglijenței și lipsei de răspundere în gospodărirea acestora.

Pentru obținerea unor rezultate cît mai bune este necesară și o **intervenție mai hotărîtă a organelor financiar-contabile din unitățile agricole** în sesizarea unor neajunsuri din activitatea economică care conduc la nerealizarea planurilor de producție și financiare, la depășirea cheltuielilor planificate, la folosirea neeconomicoasă a unor fonduri. Consider că introducerea prețului de cost în cooperativele agricole va permite să se urmărească cu mai multă operativitate nivelul cheltuielilor pe unitatea de produs și pe fiecare element. În acest scop, este necesar ca în fiecare unitate să se efectueze la perioade cît mai scurte, în cadrul colectivului de conducere, analiza principalilor indicatori economici și financiari și să se dispună măsurile ce trebuie să fie puse în aplicare cu toată operativitatea.

Ion RUȘINARU
președintele Băncii pentru Agricultură
și Industria Alimentară

(Continuare în pagina 32)

METALUL

(Urmare din pag. 10)

circulației metalului, cît și cauzele generatoare ale acestora, stabilind, în decursul anilor, măsuri menite să conducă la eliminarea lor. În acest sens și în scopul perfecționării sistemului de aprovizionare tehnico-materială, prin H.C.M. nr. 569/1973 au fost înființate bazele județene de aprovizionare ale M.A.T.M.C.F.F., care au ca sarcină asigurarea cu materiale de uz general, inclusiv de metal în cantități nevagonabile a tuturor consumatorilor, indiferent de subordonarea departamentală a acestora. Totodată, prin același act normativ, în scopul stabilirii unei scheme de relații simplificate și a unei răspunderi precise în domeniul specificării, comandării și contractării metalului, au fost stabilite prin „nomenclatorul de baremuri“ cantitățile-limită de livrare care fac obiectul activității bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială etc.. Pentru optimizarea producției, a stocurilor și a livrărilor către consumatori, au fost menținute în subordinea centralelor și combinatelor siderurgice o serie de baze — 6 la număr.

Sistemul, care a fost aplicat începînd cu semestrul II al anului 1973, deși a dus la unele îmbunătățiri față de situația din trecut, nu a reușit totuși să înlăture toate neajunsurile privind circulația metalului. Unul din acestea este acela că la un însemnat număr de sortotipodimensiuni, cantitățile necesare tuturor consumatorilor la nivelul unui județ nu creează posibilitatea elaborării unor programe optime de fabricație și livrare. Apoi, existența a 46 de baze (40 ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și 6 ale Ministerului Industriei Metalurgice), duce la o dispersare și mărunțire a cantităților de metal pe o rază mare din teritoriul țării, stocîndu-se metal greu de identificat operativ (din lipsă de mijloace adecvate), creînd serioase greutăți atît consumatorilor, cît și producătorilor de metal.

În etapa actuală a dezvoltării țării, a creșterii continue și rapide a cantităților de metal și ținînd seama de orientările generale pe plan mondial în desfacerea produselor, de necesitatea degrevării producătorilor de problemele desfacerii, de armonizare a intereselor producătorilor de a realiza un plan de tonaj mare și sortimente reduse, cît și ale consumatorilor de a obține o gamă largă de sortimente în cantități relativ mici, **se impune crearea unui organism specializat pentru desfacerea metalului.**

Revista noastră a **publicat,** dealtfel, **anul trecut mai multe articole care opinau pentru organizarea unei centrale a metalului,** care să asigure o bună și operativă satisfacere a solicitărilor de laminate de oțel, sporirea vitezei de circulație a metalului, dimensionarea și amplasarea judicioasă a stocurilor pe teritoriul țării, în strînsă corelație cu necesitatea optimizării programelor de fabricație ale capacităților de producție ale industriei siderurgice. Dat fiind că problema respectivă revine din nou în atenție, subliniem încă-o dată unele avantaje, ce ar decurge din crearea unui asemenea organism :

a) coordonarea balanțelor de metal ;

b) cumpărarea integrală a producției interne de metal și a importurilor ;

c) desfacerea metalului către toți consumatorii interni, indiferent de subordonarea lor departamentală ;

d) exportul de produse siderurgice.

Desigur, pentru crearea acestui organism, care ar duce la stabilirea unei scheme de relații diferite de cea actuală, se cer studiate atent toate aspectele, elucidate o diversitate mare de probleme, inclusiv aceea a subordonării sale. O dată creat însă, el ar putea să coreleze mai bine și mai obiectiv multiplele probleme legate de optimizarea producției de metal, de acoperirea în mai largă măsură a necesarului consumatorilor, de diminuarea importurilor și majorarea exporturilor. Firește, în acest caz s-ar putea lua în discuție și numărul de baze unde urmează a se depozita spre desfacere metalul (cel mult 6 și cîteva depozite, în loc de 46 cîte sînt în prezent), fapt ce ar asigura o mai bună gospodărire a acestuia.

Situația prezentă impune aplicarea unor măsuri (variante au fost date) care să conducă la înlăturarea obstacolelor ce mai persistă încă în sistemul de aprovizionare și desfacere a metalului — pentru îmbunătățirea gradului de gospodărire și valorificare a acestuia.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

PERFECȚIONAREA CONDUCERII ACTIVITĂȚII DE APROVIZIONARE

MODUL în care se desfășoară activitatea de aprovizionare condiționează rezultatele pe care le obțin unitățile economice influențînd, în principal, gradul de realizare a planului, nivelul indicatorilor productivității muncii și prețului de cost, eficiența economică de ansamblu. Acest fapt explică de ce realizarea unei aprovizionări cu materii prime, materiale, combustibil și energie în cantitățile, de calitatea, sorto-tipo-dimensiunile și la termenele cerute de ritmul activităților productive, constituie o preocupare ce stă permanent în atenția conducerilor de unități, centrale și întreprinderi. Iar una din căile de acțiune prioritare avute în vedere de acestea, o constituie îmbunătățirea organizării și conducerii procesului efectiv de aprovizionare. Că este așa o demonstrează și proiectul a cărui sinteză o publicăm astăzi, elaborat la Intreprinderea de construcții speciale industriale și montaj — București.

Principale direcții de îmbunătățire

ÎN CEI aproape 25 de ani de existență Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj-București, prin lucrările de investiții-construcții și montaj realizate în ramurile construcțiilor de mașini și metalurgiei, și-a cîștigat un binemeritat renume, atît în țară cît și în străinătate. Amintim doar cîteva din obiectivele industriale reprezentative realizate : Întreprinderea de mașini grele-București, Întreprinderea „Electroputere“-Craiova, Întreprinderea „Progresul“-Brăila, linii de ciment în R.P.D. Coreeană, fabrici de zahăr în Republica Cuba etc.

Ultimii ani evidențiază că atenția conducerii întreprinderii bucureștene a fost concentrată îndeosebi spre descoperirea și activizarea tuturor căilor de sporire a eficienței economice a activității. Iar analizele efectuate au demonstrat că spre subactivitatea de aprovizionare trebuie concentrate prioritar eforturile de perfecționare. Motivele sînt în principal două : ponderea materialelor în totalul cheltuielilor unității reprezintă 62—65% ; în domeniul aprovizionării s-au înregistrat unele carențe care s-au repercutat asupra nivelului indicatorilor sintetici de eficiență. Un calcul sumar arată că reducerea doar cu un procent a cheltuielilor de aprovizionare echivalează cu înregistrarea unui volum anual de beneficii de circa 3—4 milioane lei. Și pentru punerea corespunzătoare în valoare a acestui important filon de eficiență, conducerea întreprinderii a luat numeroase măsuri, între care o importanță deosebită o prezintă aceea de elaborare a unui studiu pentru perfecționarea organizării și conducerii subactivității de aprovizionare.

Atingerea obiectivului general propus prin studiu — perfecționarea conducerii subactivității de aprovizionare — a fost gîndită ca rezultanta realizării concomitente a trei subobiective: a) proiectarea unui sistem informațional rațional și eficient pentru această subactivitate ; b) utilizarea calculatorului în rezolvarea majorității problemelor pe care le implică subactivitatea de aprovizionare; c) reducerea în limitele posibilului a nivelului chltuielilor de aprovizionare, manipulare, transport și depozitare.

Concluziile analizei diagnostic

CARE SÎNT principalele direcții spre care trebuie orientate eforturile de perfecționare a subactivității de aprovizionare ? Diagnosticul efectuat a indicat, în principal, următoarele deficiențe care s-au manifestat în mecanismul aprovizionării unității în perioada 1970—1973 :

1. Unele cazuri de necorelare a termenelor de predare a documentației de execuție cu termenele de fundamentare a planului, coroborate cu aplicarea parțială uneori a prevederilor legii contractelor economice, au generat stocuri supranormative și implicit plăți de dobînzi penalizatoare și penalități.
2. Politica nerațională de lichidare a stocurilor supranormative prin vînzări de materiale fără recuperarea cheltuielilor de aprovizionare, manipulare și transport.
3. Necorelarea în cadrul unității, întotdeauna, a planului de aprovizionare cu modificările ce intervin în planul de producție.
4. Amplasarea nejudicioasă și insuficiența bazelor proprii de producție și aprovizionare au contribuit la creșterea nerațională a cheltuielilor de transport, a căror pondere în totalul valorii materialelor depășea 25%.
5. Neparticiparea sau participarea formală a celorlalte compartimente ale întreprinderiii la fundamentarea și corelarea planului de aprovizionare, ca și la realizarea efectivă a acestuia atunci cînd acest lucru se impunea.
6. Modul defectuos în care uneori subunitățile de producție ale trustului participă la fundamentarea unor necesități operative de materiale sau la punerea în operă a celor deja achiziționate.
7. Lipsa în cadrul trustului a unui sistem informațional cu posibilități eficiente de culegere, transmitere și prelucrare a datelor și informațiilor, conducea la cunoașterea neoperativă a stocurilor, la înregistrarea unor comenzi duble de materiale, ca și la alte inconveniente cu influență directă și puternică asupra eficienței subactivității de aprovizionare.
8. Defecțiunile existente în conducerea, organizarea și funcționarea bazelor de aprovizionare coordonate de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ca și în sistemul informațional dintre acestea și trust.

Soluții diferențiate de perfecționare

DEPISTAREA punctelor susceptibile de îmbunătățire a permis proiectarea ulterioară a soluțiilor de perfecționare a organizării și conducerii subactivității de aprovizionare. De menționat că măsurile de raționalizare au fost gîndite diferențiat, pe niveluri ierarhice, majoritatea însă avînd în vedere posibilitățile reale existente la nivelul unității.

Referindu-ne mai întîi, la căile de îmbunătățire a subactivității de aprovizionare a unității care depind în exclusivitate de factorii de decizie de la acest nivel organizatoric, trebuie să subliniem că, în principal, au fost avute în vedere următoarele :

- **Proiectarea unui sistem informațional rațional pentru subactivitatea de aprovizionare.** Stabilirea concretă și exactă a funcțiunilor și posturilor ce vor reprezenta „nodurile“ noului circuit informațional a permis proiectarea ansamblului de circuite logice pe care trebuie să-l parcurgă datele din momentul colectării pînă în momentul furnizării lor sub formă de informații. O atenție deosebită a fost acordată suporților purtători de informații căutîndu-se : reducerea numărului de documente, raționalizarea conținutului și structurii acestora, crearea posibilităților pentru prelucrarea rapidă a informațiilor. După stabilirea sistemului de stocare și regăsire a informațiilor, a procedeelor de prelucrare s-a putut trece la proiectarea circuitului fiecărui document, realizîndu-se astfel închiderea tuturor laturilor circuitelor informaționale prin documente, determinîndu-se, totodată, numărul optim de exemplare în care trebuie întocmit un document. S-a urmărit în permanență sensibilizarea tuturor cadrelor în probleme de aprovizionare, în citirea schemelor (flaw-chart, scheme de legătură a compartimentelor etc.), fapt ce oferă posibilitatea interpretării rapide a informațiilor. Dacă în situația anterioară trebuiau urmărite, de pildă, 30—40 de pagini, acum, aceleași informații pot fi obținute numai în citirea a 2—3 scheme. Toate acestea au permis, în final, o mai oportună și rațională fundamentare a deciziilor.
- **Implementarea sistemului de programe PEGAS elaborat de Centrul de organizare și cibernetică în construcții.** Analizîndu-se necesitățile de rapoarte pentru întreprindere și subunitățile sale s-au putut stabili prioritățile și, pe această bază, opțiunile pentru prelucrarea pe calculator. Odată cu adoptarea codificărilor la toate elementele (unități, subunități, materiale și rapoarte) prevăzute în sistemul PEGAS o atenție

deosebită a fost acordată determinării necesităților de personal, echipamente de lucru, spații, pregătirii prelucrării pe calculatorul IRIS.

● **Înființarea unei noi baze de producție și aprovizionare** amplasată în zona nord-vest a municipiului București. Ea era necesară atît ca urmare a faptului că cele două baze existente nu făceau față solicitărilor cît și ca urmare a posibilităților multiple de reducere a cheltuielilor de aprovizionare pe care înființarea ei le creează.

Nivelul de eficiență al subactivității de aprovizionare din întreprinderea bucureșteană ar putea fi mai ridicat dacă Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ar proceda la rîndul său la : (a) unificarea metodologiilor de fundamentare a planurilor de aprovizionare tehnico-materială la toți coordonatorii de balanță ; (b) îmbunătățirea activității propriilor sale baze de aprovizionare ; (c) accelerarea elaborării unui sistem informațional modern, rațional, eficient pe linie de aprovizionare tehnico-materială la nivel de economie națională.

Eficiență, avantaje, aplicații

NOUL sistem de conducere și organizare a subactivității de aprovizionare permite obținerea unor considerabile avantaje. Unele din acestea pot fi exprimate în indicatori de eficiență, altele, prin natura lor, nu fac posibil acest lucru.

Referindu-se la cele din prima categorie, proiectul a stabilit următoarele niveluri antecalculate ale unor indicatori semnificativi :

(a) Economii anuale de minimum 1 milion de lei ca urmare a îmbunătățirii condițiilor de aprovizionare din bazele de aprovizionare ale M.A.T.M.C.G.F.F.

(b) Prin aplicarea cu mai multă consecvență a legii contractelor, se vor realiza anual economii de circa 1,8 milioane lei.

(c) Implementarea sistemului PEGAS permite obținerea de economii în valoare de circa 770 mii lei pe an.

(d) Anual, prin înființarea bazei proprii de producție și aprovizionare se pot obține economii la prețul de cost în valoare de 2,2 milioane de lei.

Totalul economiilor anuale maxim posibil de realizat prin introducerea sistemului proiectat de aprovizionare este deci, pe ansamblul întreprinderii, de circa 5,8 mil. lei.

La acestea trebuie adăugate și avantajele necuantificabile, deocamdată, rezultate din îmbunătățirea sistemului informațional al subactivității de aprovizionare, în special ca urmare a introducerii sistemului de prelucrare automată a datelor.

O atenție deosebită a fost acordată în întreprindere și aspectelor aplicării eșalonate a soluțiilor, stabilirii de termene și responsabilități precise, urmăririi aplicării. În prealabil, bineînțeles, au fost create condițiile tehnico-materiale necesare, făcîndu-se, în paralel cu proiectarea sistemului, și sensibilizarea unui număr însemnat de cadre din sistemul de aprovizionare.

Pînă în prezent, aplicarea decurge în general normal, pe parcursul desfășurării diferitelor etape fiind aduse corecturile și îmbunătățirile necesare. Rezultatele obținute sînt apropiate de cele scontate, fiind vorba în acest caz de un exemplu de începerea aplicării rapide a unui proiect, exemplu pe care multe conduceri de unități economice trebuie să-l urmeze.

ing. M. COJOCARU

Cincinalul revoluției tehnico-științifice — cum îl pregătim?

Exigențe ale cercetării, proiectării și organizării

CREATIVITATE, INOVAȚIE, EFICIENȚĂ

ÎN CINCINALUL VIITOR — cincinalul revoluției tehnico-științifice — concomitent cu dezvoltarea accelerată a economiei românești și modernizarea structurilor sale, va avea loc și un veritabil salt în procesele de creativitate și inovație, în legarea mai strînsă a cercetării științifice de producție, în eficientizarea proceselor economice.

Revista noastră își propune să evidențieze modul în care unitățile de cercetare și proiectare concep să abordeze eficient problemele cu care sînt confruntate, gîndesc să acționeze în vederea dezvoltării capacității de creativitate — inovație și perfecționarea sistemelor de organizare și conducere ale unităților economice, pentru a contribui într-o măsură sporită la realizarea unor ritmuri înalte de creștere, la ridicarea eficienței economice.

În legătură cu aceste aspecte am adresat cîteva întrebări directorului Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară — I.P.I.U. — ing. G. COJOCARU.

● **Cum apreciați că este în prezent capacitatea de creativitate a institutului ?**

— Creativitatea este substanța cea mai valoroasă din care se modelează soluțiile definitive. Conducerea activității de concepție se realizează în primul rînd prin studiul în variante multiple a soluțiilor particulare ca și a celor de ansamblu. În acest proces, creativitatea este stimulată prin ridicarea mai sus a unor baremuri în general economice, care se pun fiecărei specialități în parte, astfel ca în cadrul aceluiași mijloc de buget parțial alocat să se găsească o soluție din ce în ce mai eficace. Aceasta este una din căile prin care programăm forța de creativitate.

În același timp, creativitatea este rodul caracterului de echipă și de împrumut de cunoștințe „de peste graniță". Se creează astfel posibilități noi de generalizare care permit adîncirea soluțiilor și depășirea nivelurilor atinse. Stimulăm de asemenea creativitatea prin contacte între specialiști de același nivel din institut, organizate periodic, precum și prin participarea specialiștilor la sesiuni științifice, simpozioane interne și internaționale. Formarea unor grupuri speciale în afara structurii formale de organizare și discutarea în aceste grupuri, în mod permisiv, a unor probleme pentru care grupurile formale nu au găsit un alt mijloc de stimulare specială a creativității. Totodată, începînd cu anul 1974 am trecut la formarea unei bănci de idei.

● **Dar cea de inovare ?**

— Aplicarea de soluții noi cu un grad mai mare sau mai mic de noutate și originalitate este în concepția și conștiința lucrătorilor din proiectare un fapt obișnuit. Ceea ce pentru un alt colectiv reprezintă o „inovație", pentru colectivul de proiectanți reprezintă doar o soluție. Capacitatea de inovare este desigur posibil de exprimat prin numărul inovațiilor aplicate prin mărirea efectelor economice înregistrate. Astfel, în unitatea noastră, în perioada 1970—1975 au fost înregistrate și aplicate un număr de 150 inovații și au fost înregistrate un număr de 50 invenții. La saloanele internaționale (Bruxelles, Viena, Köln, Geneva, Nürnberg) un număr de 9 invenții au fost distinse cu 12 medalii. Aceste invenții și inovații au adus numai în primul an de aplicare peste 30 milioane lei economii.

● **Care sînt principalii factori asupra cărora conducerea institutului și-a concentrat atenția prioritar pentru sporirea capacității de creativitate și inovație ?**

— Este vorba, în principal, de : metode speciale de conducere a activității de concepție care au permis o „planificare a dezvoltării creativității" ; adîncirea organizării echipelor pluridisciplinare ; forțarea fenomenului de „trecere de graniță" ; aprecierea după rezultate ; o bună organizare a informării și vehiculării informațiilor valoroase : participarea la reuniuni specializate : cointeresare prin discuții morale și materiale.

● **În realizarea angajamentelor de îndeplinire a cincinalului înainte de termen în ce direcții s-au orientat eforturile colectivului de oameni ai muncii din institut ?**

— Aici se poate vorbi de două aspecte : (a) terminarea planului cincinal al institutului înainte de termen ; (b) participarea institutului alături de colectivele din M.I.U. pentru ca acestea să realizeze planul cincinal înainte de termen. În ceea ce privește primul aspect, colectivul institutului va termina cincinalul în 4 ani și 4 luni. Dacă o serie de schimbări de plan, independente de voința sa, nu s-ar fi produs, planul cincinal de investiții ar fi fost asigurat în întregime cu documentații încă la sfîrșitul lunii ianuarie 1975. Privind cel de al doilea aspect, trebuie arătat că documentațiile au fost elaborate la termene corespunzătoare, asigurînd un decalaj de 6—12 luni în deschiderea șantierelor, ceea ce a permis începerea la timp a investițiilor, punerea în funcțiune a unora înainte de termene.

● **Probabil că pregătirile pentru a demara viguros cincinalul revoluției științifico-tehnice au început...**

— Pentru noi cincinalul 1976—1980 începe în 1975, pregătirile devansînd chiar acest an, situîndu-se practic în semestrul II al anului 1974. Principalele direcții avute în vedere sînt : dezvoltarea de noi tehnologii pentru utilizarea materiilor prime din țară și pentru producerea de înlocuitori de materii prime ; participarea alături de construcțiile de mașini la realizarea de noi utilaje și linii tehnologice în vederea reducerii efortului valutar ; modernizarea, raționalizarea și optimizarea tehnologiilor existente, în special pentru producția destinată exportului și pentru cea care realizează rămîneri în urmă privind performanțele economice sau calitative ; dezvoltarea de noi sisteme de organizare, informaționale și de decizie, pentru conducerea producției ; aplicarea pe scară largă a proiectelor de studiul muncii, ergonomie, introducerea metodelor moderne de normare cu importante efecte asupra creșterii productivității muncii.

Cu privire la activitatea propriu-zisă de proiectare, sînt prevăzute măsuri care să permită creșterea în continuare a productivității în paralel cu lărgirea gamei de servicii către beneficiari și îmbunătățirea calității acestora : optimizarea multicriterială încă din proiectare a diferitelor soluții ; creșterea numărului de variante de studiu elaborate în condiții de automatizare a prelucrării datelor ; mărirea volumului de informații tehnologice și de organizare pe care le vom transmite prin proiectele noastre.

● **Realizarea întocmai a importantelor sarcini ce vă revin implică probabil reorientări ale strategiei de dezvoltare viitoare a unității dv. ?**

— Într-adevăr, credem că viitorul cere să ne gîndim la unele reorientări strategice ale dezvoltării viitoare a unității noastre. Apreciem că principala preocupare va fi orientarea către export a serviciilor inginerești, pe de o parte, și orientarea către consulting de organizare și informatică, pe de altă parte.

● **Care a fost factorul de competitivitate nr. 1 și cum s-a realizat practic activitatea sa maximă ?**

— Factorul de competitivitate nr. 1 a fost o atitudine intransigentă față de dificultăți — îndreptată spre rezolvarea problemelor pînă la finalizarea efectivă, astfel încît să se poată face rapid transferul din planul conceptului în planul realității. O ofertă tot mai largă de servicii legată de necesitățile partenerilor constituie un alt factor important de sporirea competitivității.

● **Care apreciați că vor fi principalele descoperiri în știința și tehnica viitorilor 25 de ani ce vor afecta strategia unității pe care o conduceți ?**

— În **plan tehnologic**, noi materii prime pentru realizarea produselor care astăzi se numesc textile, vor revoluționa deopotrivă conceptul de filare, țesere, tricotare și confecție în sine. Aceste materii prime, care vor putea fi produse în special pe cale artificială și prin procese continue, vor conduce la tehnologii cu adevărat revoluționare probabil în anii 1995—2000. Extinderea tehnicilor de control numeric în construcția de mașini pentru automatizarea fabricației produselor destinate îmbrăcămintei și încălțămintei, va permite totodată fabricația de serii scurte, realizarea de produse variate în mărimi și sortimente multiple.

Principalele etape strategice ale dezvoltării I.P.I.U. (succint)

(a) 1950—1960 : activitate de proiectare de investiții, utilizîndu-se tehnologii existente sau importate ; activitate de elaborare de studii.

(b) 1960—1965 : activitate de proiectare de investiții, proiectare de utilaj de transport și tehnologie, studii pentru creșterea gradului de organizare și raționalizarea tehnologiilor existente.

(c) 1965—1975 : activitate de proiectare de sisteme de fabricație, proiectare de utilaje și linii tehnologice, proiectare de tehnologii noi și dezvoltarea tehnologiilor, proiectare de organizare sisteme de conducere, sisteme informaționale, activitate de consulting, activitate de export și realizare de instalații complexe în străinătate.

Pe **plan economic** este de așteptat dezvoltarea unor noi tehnologii care să poată folosi game largi de deșeuri pentru fabricarea bunurilor de consum, schimbarea structurii cheltuielilor de fabricație prin reducerea sistematică a costurilor materiilor prime și a manoperei în raport cu cheltuielile pentru concepție, dezvoltarea și promovarea produsului. Tehnici noi de investigare automatizată a nevoilor consumatorilor conectate în circuitul direct cu sistemele de programare a fabricației, vor face ca programarea și reprogramarea să fie realizate pe un circuit cît mai scurt în raport cu consumatorii. Aceste tehnici vor apare pe plan mondial în perioada 1985—2000.

În **planul activității propriu-zise de proiectare de obiective și tehnologie** se întrevăd schimbări importante între care aș aminti : introducerea și lărgirea conceptului de abordare sistematică a procesului de fabricație ; creșterea rolului prelucrării automate a datelor ; extinderea tehnicilor econometrice și adaptarea lor la activitatea de proiectare de investiții și tehnologie etc. Aceste aspecte care vor reprezenta în planul proiectării rezultate ale unor descoperiri în știință și tehnică, pot fi aplicate treptat în perioada 1978—1985—1990.

● **Cum vă pregătiți să răspundeți eficient și oportun acestor mutații ?**

Un răspuns eficient la aceste mutații solicită în primul rînd, așa cum ați sesizat prin întrebarea dv., un efort considerabil de transformare a propriului nostru mod de gîndire. De asemenea, avem în vedere o mai bună organizare a structurilor interne pentru a le face permisive noilor tipuri de sarcini, ca și găsirea unor noi metode pentru stimularea creativității și ofertarea de servicii.

interviu realizat de
Iulian BĂDIN

ORGANIZAREA ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

RAȚIUNILE LOCULUI 1

Pentru realizările obținute în activitatea desfășurată, anul trecut, cabinetul de organizare al județului Dolj *a ocupat locul întîi în întrecerea socialistă. O succintă detaliere a elementelor care au fost determinate în obținerea succesului se impune atît pentru realizarea unui schimb de experiență între cabinetele de organizare, cît mai ales în scopul informării celor interesați asupra unor studii valoroase ce pot fi extinse și în alte întreprinderi.*

Caracteristica dominantă a activității cabinetului a constituit-o **orientarea cu precădere spre analiza, îndrumarea și acordarea de asistență tehnică de specialitate unităților economice din județ, sprijinirea directă, efectivă a acestora în vederea îmbunătățirii organizării activității lor.** Astfel, în 1974, în întreprinderile județului au fost elaborate peste **400 de studii de organizare** a locurilor de muncă, fluxurilor tehnologice, folosirii capacităților și suprafețelor de producție etc., la realizarea cărora o contribuție importantă au adus-o membrii activului obștesc și ai conducerii cabinetului, care au conlucrat strîns și permanent cu conducerile, compartimentele și comisiile de organizare din respectivele unități. De asemenea, folosind un număr de 17 lucrători din activul său obștesc, cabinetul a elaborat în anul 1974, **fără plată, patru studii de organizare** care, în urma implementării, au permis obținerea în respectivele întreprinderi a unui volum anual de **12 mil lei beneficii.** Unul din acestea se remarcă în mod deosebit. Este vorba de proiectul elaborat, prin **aplicarea tehnicii analizei valorii, în vederea raționalizării procesului de realizare a costumelor de bărbați și băieți,** care a permis Întreprinderii de confecții-Craiova să obțină, **la nivelul unui an, un beneficiu de peste 8,5 mil. lei.** Proiectul amintit conține totodată largi posibilități de extindere — la alte produse ale întreprinderii craiovene, și generalizare — la produse fabricate de unități similare din industria confecțiilor. În același timp, trebuie amintit și faptul că din cele **șapte proiecte de organizare elaborate** de cabinet în 1974, **pe bază de contract,** cinci au fost deja aplicate, ele permițînd obținerea a **64 mil lei economii la fondurile de investiții și 2 mil lei beneficii.** Dintre acestea, două se detașează net — cel de **organizare și amenajare a platformei din Lunca Motru pentru depozitarea sterilului din cariera de lignit Lupoaia,** ca și cel de **optimizare a amplasării pompelor în vederea asecării carierei Roșia de Jiu** — atît prin eficiența economică ridicată — peste 60 mil lei economii la fondurile de investiții, prin modalitatea de abordare, cît și prin posibilitățile de generalizare pe care le conțin. Trebuie remarcat în același timp și faptul că **valoarea contractelor respective a fost de numai 288 mii lei, iar efortul financiar de implementare solicitat beneficiarilor de circa 1 mil. lei.** Cifrele probabil că vor părea mai convingătoare dacă adăugăm faptul că ele au fost confirmate în totalitate de beneficiarii respectivi.

Răspîndirea cunoștințelor, promovarea noutăților, generalizarea experienței pozitive în domeniul organizării producției, muncii și conducerii, am putea spune că reprezintă o a doua caracteristică de bază a activității cabinetului din Dolj. În 1974 au fost realizate un număr de **97 de conferințe, cicluri de conferințe, discuții de grup și mese rotunde, 12 schimburi de experiență, 4 simpozioane și alte acțiuni, la care au participat peste 6 000 de muncitori și cadre tehnico-economice din unitățile economice ale județului.** Au fost organizate de asemenea, **fără plată, trei cursuri de instruire de scurtă durată (2—5 zile) în domeniul organizării,** la care au participat circa **230 de cadre.** O atenție deosebită a fost acordată promovării de metode moderne de organizare și conducere, sensibilizării cadrelor in cunoașterea și utilizarea lor. În special este vorba de **tehnica de analiză a valorii, metode psiho-sociologice de conducere, ergonomie,** acțiuni intense depunîndu-se, de pildă, pentru prezentarea detaliată a tehnicii de analiză a valorii la Întreprinderea „Electroputere“, Întreprinderea de confecții-Craiova și la Grupul întreprinderilor de industrie locală-Dolj.

TEORII
IDEI

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic și economic de masă și la cursurile de reciclare

ACTIVITATEA IDEOLOGICĂ ȘI MUNCA POLITICO-EDUCATIVĂ DESFĂȘURATĂ DE P. C. R.

PROGRAMUL partidului, adoptat la Congresul al XI-lea al P.C.R. constituie o strălucită sinteză a realizărilor revoluției și construcției socialiste în țara noastră și a perspectivelor pe care le deschide în următoarele două decenii continuarea procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism. Acest program are menirea de a oferi întregii activități a partidului și a poporului o concepție teoretică și politică unitară care să orienteze activitatea practică în toate sectoarele economico-sociale. El constituie o cartă teoretică, ideologică și politică, o expresie a marxismului creator în România, care înarmează oamenii muncii cu o concepție înaintată despre lume și viață, contribuind la formarea omului nou, însuflețit de idealul comunismului.

Definind obiectivele fundamentale ale dezvoltării României socialiste, programul pune în evidență faptul că una din trăsăturile specifice ale etapei următoare o constituie multilateralitatea, realizarea unor schimbări profunde calitative în toate compartimentele vieții sociale, ceea ce va crea condițiile ridicării pe trepte tot mai înalte a calității vieții materiale și spirituale a societății. Acționînd în mod consecvent, pe linia dezvoltării în ritm rapid a forțelor de producție, a perfecționării relațiilor de producție și a conducerii științifice a societății, a adîncirii democrației socialiste, a ridicării nivelului de trai material și cultural al poporului, partidul acordă în același timp o deosebită atenție activității ideologice și muncii politico-educative.

Desfășurînd o activitate complexă, creatoare în domeniul ideologic, P.C.R. se preocupă permanent de perfecționarea activității pe acest tărîm în funcție de cerințele edificării noii societăți.

Contribuțiile teoretice ale P. C. R. la dezvoltarea gîndirii social-politice contemporane

CARACTERUL dinamic al societății socialiste, transformările rapide care au loc în existența socială și în viața spirituală precum și schimbările revoluționare ce au loc în lume impun adecvarea continuă a teoriei la noile realități. Călăuzindu-se ferm după principiile fundamentale ale marxism-leninismului, ale materialismului dialectic și istoric, partidul nostru pornește de la premisa că teoria marxistă este o învățătură vie, deschisă, militant revoluționară, o călăuză în acțiune. Ea nu reprezintă o sumă de adevăruri definitive, intangibile. „Teoria revoluționară marxist-leninistă — se subliniază în Program — nu este și nu poate fi o concepție închisă, încheiată odată pentru totdeauna ; ea nu este o dogmă, nu poate elabora scheme valabile în orice condiții și pentru orice etapă“. Pornind de la aceste considerente P.C.R. desfășoară o susținută activitate teoretică, dezvoltînd și adecvînd continuu teoria la datele realității, elaborînd valori ideologice și politice noi.

DOCUMENTAR ECONOMIC

Acestea sînt rezultatul activității permanente pe care o desfășoară partidul, de asimilare creatoare a tot ce este valoros în domeniul cunoașterii, în practica social-istorică, de aplicare a principiilor generale ale marxism-leninismului la condițiile concret-istorice din țara noastră. Analiza profundă a realităților sociale, luarea în considerare a tuturor fenomenelor noi care apar în procesul construirii noii orînduiri, generalizarea propriei experiențe revoluționare, precum și studierea experienței construcției socialiste din alte țări stau la baza atitudinii novatoare a partidului nostru în problemele teoretice. Programul P.C.R., adoptat la Congresul al XI, constituie o strălucită afirmare a capacității partidului de a da răspunsuri științifice, realiste la probleme complexe decurgînd din particularitățile edificării socialismului în țara noastră și de înaintare spre comunism, care înseamnă în același timp contribuții teoretice originale care îmbogățesc tezaurul gîndirii marxist-leniniste contemporane.

Un aport esențial, hotărîtor la îmbogățirea teoriei marxist-leniniste, la stimularea întregii activități ideologice și politico-educative l-a adus secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin întreaga sa activitate, pătrunsă de un înalt spirit științific, caracterizată prin intransigență revoluționară și orientare realistă, secretarul general al partidului a contribuit strălucit la sintetizarea teoretică a experienței partidului nostru în construcția socialistă, la elaborarea direcțiilor de dezvoltare a societății socialiste românești, la analiza și interpretarea principalelor fenomene și procese social-politice ale lumii contemporane. Această contribuție de inestimabilă valoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu este concludent exprimată în fundamentarea teoretică și elaborarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism și reafirmată cu profunzime în recenta cuvîntare rostită la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“.

O deosebită importanță teoretică și practică, o are caracterizarea etapei actuale — a societății socialiste multilateral dezvoltate — care surprinde în mod plenar caracterul multilateral, planificat și dialectic al dezvoltării României. Viziunea sistemică în analiza stadiului actual și al evoluției în următoarele decenii ale societății noastre pune în evidență corelarea organică a totalității laturilor vieții sociale, îmbinarea în cel mai înalt grad a factorului economic, politic și uman. În acest context, analiza perspectivelor înaintării spre comunism, precizarea teoretică a atributelor concrete ale societății comuniste în condițiile edificării acesteia în țara noastră constituie un aport de mare însemnătate al Partidului Comunist Român la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare. Abordînd, în lumina concepției materialismului istoric probleme privitoare la rolul partidului, al statului și al națiunii în perioada făuririi socialismului multilateral dezvoltat și al înaintării spre comunism, programul înscrie contribuții teoretice originale. Astfel subliniază creșterea rolului conducător al partidului în toate sferele de activitate în etapa actuală și în perspectivă, el constituind centrul vital al întregii națiuni socialiste care va trebui să asigure conducerea unitară și conștientă a proceselor revoluționare, să acționeze cu hotărîre împotriva vechiului, să sesizeze și să promoveze noul în toate domeniile.

Concomitent, în noua etapă de dezvoltare, partidul nostru va acționa pe linia creșterii rolului statului în conducerea unitară, pe baza planului național, a întregii activități economico-sociale. Combătînd ferm încercările de negare sau subapreciere a rolului istoric al națiunii în actuala epocă de dezvoltare a societății, în făurirea socialismului și în trecerea spre comunism, Partidul Comunist Român subliniază că națiunea va avea de jucat un rol important, atît în întreaga perioadă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cît și multă vreme în societatea comunistă. „De aceea facem totul — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — în cuvîntarea la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“ — pentru a asigura afirmarea cu putere a caracteristicilor noi ale națiunii socialiste, în cadrul căreia nu mai există clase exploatatoare, din care dispar antagonismele de clasă și are loc un amplu și permanent proces de apropiere între clase și categorii sociale, între munca fizică și cea intelectuală, între oraș și sat, de omogenizare a societății“.

Analiza dialectică a realității sociale în dinamismul ei, în interacțiunea laturilor și raporturilor care o compun, dă posibilitatea partidului să sintetizeze în Programul său teze de o mare valoare pentru viitorul construcției socialiste și comuniste a țării : creșterea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, dezvoltarea în continuare cu prioritate, a industriei socialiste ca factor hotărîtor al ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual, dezvoltarea armonioasă proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale și asigurarea unui raport just între industrie și agricultură, asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare care să asigure creșterea bunăstării poporului și totodată realizarea unui ritm înalt de dezvoltare a forțelor de producție, perfecționarea continuă a relațiilor de producție și realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele și relațiile de producție și sociale, perfecționarea formelor și metodelor de conducere și organizare științifică a societății.

Bogată activitate teoretică desfășurată de partid și sintetizată în mod magistral în Program și în celelalte documente adoptate de Congresul al XI-lea cuprinde și alte idei novatoare cu privire la : omogenizarea structurilor sociale din țara noastră, care-și găsește reflectarea în plan conceptual prin elaborarea unui termen fundamental nou, cel de „popor unic muncitor“, ca finalitate istorică a națiunii socialiste ; lărgirea și perfecționarea democrației socialiste, prin accentuarea continuă a rolului democrației directe în procesul înaintării spre comunism ; cunoașterea și soluționarea la timp a contradicțiilor neantagoniste ; ștergerea treptată a deosebirilor dintre sat și oraș pe baza lărgirii procesului de urbanizare a satului și a transformării muncii agricole, într-o variantă a muncii industriale, dispariția treptată a deosebirilor dintre munca fizică și munca intelectuală, sublinierea funcției active a conștiinței socialiste, a principiilor eticii și echității socialiste.

Unul din obiectivele esențiale ale întregii munci politico-ideologice, de formare a omului nou desfășurată de partidul nostru îl constituie educarea tuturor membrilor societății în spiritul patriotismului și al internaționalismului socialist. Participarea activă, cu întreaga energie, capacitate de muncă și pricepere la înfăptuirea programului partidului, la îmbogățirea tezaurului material și cultural al țării, apărarea integrității patriei, a cuceririlor revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității sale, constituie trăsături definitorii ale profilului spiritual al oamenilor muncii, dovadă elocventă a patriotismului lor fierbinte. Partidul Comunist Român cultivă, în rîndurile întregului popor spiritul internaționalismului socialist, manifestînd o preocupare permanentă de a educa masele largi în spiritul solidarității și prieteniei cu popoarele țărilor socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu popoarele care luptă pentru dezvoltarea lor independentă, cu forțele progresiste, antiimperialiste de pretutindeni.

O contribuție substanțială a adus-o partidul nostru, secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, la definirea conținutului și căilor de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale, pornind de la necesitatea schimbării structurilor actuale ale economiei mondiale și a statornicirii unor noi raporturi între state. Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. cuprinde idei noi, constructive privind instaurarea unei noi ordini economice, care relevă capacitatea prospectivă a partidului în analiza evoluției economice mondiale, a relațiilor internaționale în ansamblu, fiind în același timp o expresie a generalizării experienței practicii ample desfășurate de România pe arena mondială.

Activitatea P.C.R. de dezvoltare a conștiinței socialiste a maselor

PARTIDUL nostru acordă o deosebită importanță activității ideologice, muncii politico-educative pornind de la înțelegerea faptului că edificarea noii societăți constituie un proces istoric conștient, la care participă toți oamenii muncii. Cu atît mai mult, în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism se impune conștientizarea cerințelor legilor obiective, masele largi sînt chemate să acționeze în cunoștință de cauză, în concordanță cu legile obiective. De aceea, partidul consideră activitatea ideologică și munca politică educativă ca o componentă esențială a politicii de făurire a noii orînduiri, intensificînd această activitate, orientînd-o pe linia cerințelor practicii, a vieții, și folosind-o ca mijloc pentru formarea conștiinței socialiste, a omului nou.

Pornind de la cerințele noului stadiu de evoluție a României socialiste, P.C.R. a elaborat un amplu program ideologic, ale cărui elemente au fost stabilite de plenara din noiembrie 1971 și de Conferința Națională a partidului din iulie 1972. Aceste elemente sînt sintetizate într-o viziune unitară, dezvoltate creator în Programul Partidului Comunist Român, adoptat la cel de al XI-lea Congres care consacră un capitol amplu activității partidului în domeniul ideologic, al formării omului nou, al statuării în toate sferele vieții sociale a principiilor eticii și echității socialiste.

Însușirea concepției științifice despre lume se arată în Programul P.C.R. — dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor constituie un factor esențial al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism. Activitatea ideologică și politico-educativă a partidului are în vedere că teoria revoluționară a materialismului dialectic și istoric este menită să ajute nu numai la cunoașterea lumii, ci și la înarmarea întregului partid, a militanților săi, a tuturor membrilor partidului cu cunoștințele necesare desfășurării acțiunii conștiente de transformare a societății.

Unul din obiectivele fundamentale ale activității partidului în domeniul ideologic și al muncii politico-educative îl constituie formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a tuturor membrilor societății care sînt chemați să ridice România pe înaltele culmi ale civilizației socialiste și comuniste. Schimbările produse în sfera vieții materiale, au o influență puternică asupra gîndirii oamenilor, dar totodată nivelul conștiinței socialiste influențează într-o mare măsură întregul proces al vieții social-economice. Cu cît nivelul conștiinței socialiste este mai înalt — incluzînd trăsături cum sînt : atitudinea înaintată față de muncă, disciplină, raționala gospodărire a resurselor de materii prime, energie — cu atît gradul de participare activă, responsabilă la construcția economică, socială este mai amplă. Dezvoltînd teza funcției active a conștiinței socialiste, partidul nostru subliniază că formarea și dezvoltarea acesteia presupun transformări în toate formele și la toate nivelurile sale care au loc printr-un complex proces de educație comunistă. Acest proces al transformării și educării comuniste a oamenilor implică :

- însușirea concepției filozofice despre lume a clasei muncitoare — a materialismului dialectic și istoric, care constituie baza ideologică a politicii partidului ; combaterea cu hotărîre a concepțiilor și mentalităților vechi, retrograde, a filozofiei reacționare ;
- studierea și cunoașterea politicii partidului, expresia marxismului creator, care oferă răspunsuri fundamentate la problemele complexe ale dezvoltării prezente și viitoare a țării noastre și stabilește mijloacele și măsurile optime pentru realizarea idealurilor socialismului și comunismului ; în această direcție revine ca o cerință de prim ordin a tuturor organelor și organizațiilor de partid de a intensifica activitatea de studiere a documentelor Congresului al XI-lea pentru cunoașterea și aprofundarea sensurilor majore ale politicii partidului de către toți oamenii muncii ; aceasta trebuie să contribuie la formarea unei înalte conștiințe politice, a unui mod de gîndire revoluționar, militant, combativ și creator, la fiecare membru al societății noastre, care să-i poată angaja permanent la găsirea celor mai bune soluții pe care le ridică viața ;
- ridicarea gradului de cunoaștere, creșterea ponderii elementului știință în ansamblul conștiinței umane, rezultat al ridicării gradului de instruire al oamenilor, determină o sporire a eficienței activității umane, a capacității de înțelegere și de transformare a realității ; însușirea temeinică a cunoștințelor în domeniul unei anumite profesiuni, corelată cu lărgirea continuă a orizontului de cunoaștere și de cultură generală constituie cerințe de prim ordin ale pregătirii fiecărui om în condițiile unei epoci de revoluție tehnico-științifică. Ca expresie a acestor cerințe, programul partidului subliniază faptul că se impune ca o necesitate ca „fiecare să-și ridice pregătirea profesională de specialitate, să-și sporească continuu competența în muncă, însușindu-și tot ce este înaintat în profesiunea sa, atît pe plan național cît și internațional“. De aceea partidul a stabilit măsuri adecvate pentru perfecționarea continuă a învățămîntului de toate gradele, pentru creșterea calificării și realizarea reciclării în toate sferele de activitate.

Partidul acordă o mare însemnătate pregătirii economice a membrilor societății, considerînd-o o componentă obligatorie a oricărei calificări profesionale, de care depinde în bună măsură ridicarea eficienței economice. În condițiile creșterii dinamismului economiei noastre, asimilarea cunoștințelor economice, cunoașterea legilor economice și a mecanismului care permite folosirea lor, formarea și dezvoltarea conștiinței economice socialiste care să ghideze comportamentul economic constituie factori care stimulează activitatea creatoare a oamenilor în procesul economic, participarea lor la conducerea producției, la rezolvarea rațională a problemelor din fiecare întreprindere.

Pornind de la aceste deziderate, P.C.R., intensifică munca politico-ideologică, activitatea educativă, pentru realizarea unei pregătiri multilaterale a oamenilor muncii, ca o condiție primordială a creșterii rolului creator al acestora în desfășurarea și conducerea producției.

Promovarea principiilor eticii și echității socialiste

PARTE INTEGRANTĂ a formării omului nou, care capătă o deosebită importanță și semnificație în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism o constituie afirmarea principiilor eticii și echității în toate sferele activității socialiste. Educarea în spiritul cinstei, al dreptății, al atitudinii socialiste față de muncă și față de avutul obștesc, al colectivismului, al omeniei, al patriotismului și internaționalismului socialist, reprezintă obiective ale programului de educație comunistă, parte organică a edificării socialismului și comunismului. Importanța majoră pe care o acordă Partidul Comunist Român asimilării de întregul popor a valorilor morale socialiste este ilustrată re faptul că la Congresul al XI-lea al partidului a fost adoptat Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste. „Partidul — se arată în Program — va acționa pentru afirmarea deplină în viața socială a principiilor eticii și echității socialiste, pentru realizarea unor raporturi noi între oameni, bazate pe respect, colaborare și ajutor reciproc".

În sfera muncii se afirmă pregnant, datorită politicii partidului nostru, echitatea socialistă care se întemeiază pe faptul că munca este nu numai un drept, ci totodată, o datorie socială și etică, condiția fundamentală de apreciere, stimulare și promovare socială. „Munca — subliniază Programul partidului — va constitui îndatorirea de onoare a tuturor cetățenilor patriei. Fiecare membru al societății va depune o activitatea socială utilă, corespunzătoare capacității și pregătirii sale". Pentru înțelegerea semnificației muncii, a însemnătății sale sociale de către toți oamenii un rol hotărîtor îl are activitatea ideologică și politică desfășurată de P.C.R. pentru dezvoltarea conștiinței socialiste.

În spiritul principiului echității socialiste, al normelor eticii comuniste, fiecare om al muncii este retribuit în funcție de cantitatea și calitatea muncii depuse, de aportul adus la făurirea bunurilor materiale și spirituale ale societății. Primește o aplicare consecventă principiul „retribuției egale pentru muncă egală, de la fiecare după capacități, fiecăruia după muncă". Pe temeiul ridicării continue a nivelului de trai general al întregului popor, prin stabilirea unor măsuri de creștere a retribuției după muncă, prin asigurarea unor proporții corespunzătoare între veniturile maxime și cele minime, sporesc și cheltuielile sociale ale statului, care în dinamica societății noastre vor ocupa o pondere tot mai însemnată în satisfacerea trebuințelor generale ale oamenilor muncii, vor determina creșterea calității vieții.

Un imperativ major al activității ideologice-educative a partidului îl constituie formarea tineretului, a oamenilor muncii în spiritul patriotismului și al internaționalismului socialist. În activitatea de educație socialistă, P.C.R., pune un accent important pe cunoașterea de către oamenii muncii a trecutului de luptă al poporului nostru, a istoriei patriei, a tradițiilor culturii progresiste, a luptelor purtate de clasa muncitoare și de partidul comunist pentru eliberarea socială și națională.

Programul partidului și Codul etic conțin criterii exigente pentru aprecierea felului de a gîndi, a munci și a se comporta a fiecărui individ. Ele dezvăluie că înaintarea pe calea socialismului și comunismului implică competență înaltă, gîndire politică revoluționară, corelate cu o comportare etică superioară.

BIBLIOGRAFIE

*** Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism", Editura politică București 1975, capitolul : Activitatea ideologică și munca politico-educativă a partidului.

Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică. București, 1974 pag. 92—97.

Nicolae Ceaușescu : Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general de cunoaștere și educație socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste, în „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 6, Editura politică 1972, pag. 620—686.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu", publicată în ziarul „Scînteia" din 29 martie 1975.

Cornel Burtică : „Activitatea ideologică — atribut esențial al exercitării rolului conducător al partidului în societate", în „Era socialistă" nr. 5/1974.

Rolul literaturii și artei. Politica partidului de dezvoltare a personalității, de promovare a umanismului socialist

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor care concură la formarea profilului moral, înaintat al omului, la educarea sa în spiritul idealurilor socialismului este condiționată de intensificarea activității ideologice, a muncii politico-educative, de sporirea exigenței în aceste domenii. Pe această linie se înscrie ansamblul măsurilor stabilite de documentele Congresului al XI-lea, în vederea creșterii răspunderii tuturor factorilor educaționali, între care subliniem conducerea unitară a întregii munci politico-educative, desfășurate atît pe linie de partid cît și pe linia organizațiilor obștești, a instituțiilor de cercetare în domeniul științelor sociale, de învățămînt și cultural-educative.

Între mijloacele educaționale cu o mare putere de înrîurire a fizionomiei spirituale a oamenilor, partidul acordă o mare atenție dezvoltării literaturii și artei, care sînt chemate să contribuie prin mijloacele lor specifice la afirmarea concepției înaintate despre lume și viață. Dezvăluind direcțiile dezvoltării lor, Programul P.C.R. precizează că „arta și literatura sînt chemate să dea expresie activității tumultoase desfășurate de poporul român în toate domeniile de activitate, să înfățișeze marile realizări, entuziasmul, optimismul și hotărîrea sa de a merge neabătut înainte".

Partidul va stimula și în viitor creațiile artistice de înaltă ținută umanistă, care pot îndeplini o importantă funcție educativă și care pot ajuta pe oameni să privească mereu înainte, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să mobilizeze poporul la înfăptuirea idealurilor mărețe ale comunismului. Totodată critica de artă trebuie să aibă un caracter militant, comunist și să-și exercite cu consecvență rolul de a promova valori artistice autentice, de a educa masele în spiritul principiilor umanismului socialist. Pentru a-și realiza cu succes misiunea, critica trebuie să se situeze ferm pe pozițiile materialismului dialectic și istoric, să adopte un spirit critic obiectiv, să cultive orientarea realistă a artei, să stimuleze legătura creatorilor cu viața, cu realitățile sociale.

În condițiile edificării noii societăți, presei, radioteleviziunii și celorlalte mijloace de informare în masă le revin îndatoriri tot mai complexe pentru a promova în mod activ ideologia partidului, de a milita consecvent pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, de a contribui la mobilizarea maselor în vederea înfăptuirii programului de dezvoltare multilaterală a patriei. Aceste mijloace de informare în masă trebuie să combată cu fermitate concepțiile străine, idealiste, retrograde și să răspîndească cunoștințele științifice despre natură și societate ; în același timp sînt chemate să analizeze în spirit critic, exigent și principial activitatea din toate sectoarele vieții sociale, să dezvăluie cu curaj lipsurile și neajunsurile, să militeze pentru înlăturarea lor și pentru îmbunătățirea întregii activități.

*

Întreaga activitate ideologică, politică și educativă a partidului se desfășoară avînd ca scop formarea omului nou, capabil să acționeze conștient pentru a contribui la progresul general al societății noastre „În centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism — se arată în Program — se va afla permanent omul — factorul esențial al întregii dezvoltări economice-sociale — satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea neîngrădită a personalității umane". Programul integrează umanismul socialist ca principiu de acțiune în însuși conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, umanismul fiind pentru partidul nostru finalitatea majoră a întregii activități teoretice și practice. Socialismul, prin instaurarea unor relații noi, de colaborare și stimă reciprocă între membrii societății, a creat condiții pentru afirmarea personalității umane, și totodată a unui umanism integral socialist. Aceasta presupune conștientizarea faptului că realizarea fericirii personale nu poate avea loc decît în contextul fericirii întregului popor.

Avînd în vedere multiplele și complexele obiective care stau în fața întregului popor pentru edificarea socialismului și comunismului în România, activitatea ideologică și politico-educativă constituie unul din cele mai importante mijloace ale partidului de transformare calitativă a societății și, în același timp una din pîrghiile de exercitare a rolului său conducător în cadrul națiunii noastre socialiste.

lector univ.
Grigore MARIAN
Academia de Studii Economice

Noţiuni şi categorii economice

SISTEMUL DE PREȚURI

FUNCȚII

Utilizarea categoriei economice preț este determinată de existența producției de mărfuri, de acțiunea legii valorii, prețul fiind expresia bănească a valorii mărfii. Desigur, pe plan național — așa cum se precizează în Programul Partidului Comunist Român — cîmpul și modul de acțiune al legilor producției de mărfuri sînt diferite de cele de pe plan internațional. În economia noastră socialistă prețurile au o deosebită importanță și pentru înfăptuirea cerințelor altor legi economice cum sînt : legea economică fundamentală a socialismului, legea dezvoltării planice proporționale, legea repartiției după cantitatea și calitatea muncii etc. Luarea în considerare a cerințelor acestor legi și utilizarea lor conștientă presupune, în mod necesar, ca o latură esențială a mecanismului de funcționare a economiei naționale, stabilirea organizată și planificarea prețurilor și totodată o politică a prețurilor ca parte integrantă a politicii generale economico-sociale a partidului și statului.

Prețurile îndeplinesc următoarele funcții economice :

a) **funcția de instrument sintetic de măsură ;** în această calitate prețurile sînt utilizate ca instrument de schimb, precum și ca mijloc de calcul, evidență și planificare. Prin această funcție prețurile contribuie la repartizarea planificată a muncii sociale pe ramuri, subramuri și produse, constituie un instrument de măsurare a aportului fiecărei întreprinderi și ramuri la crearea venitului național, precum și de fundamentare a opțiunilor și deciziilor, prin prisma eficienței economice. Pentru a-și putea îndeplini corespunzător această funcție prețurile trebuie să reflecte cît mai real cheltuielile sociale de producție și să fie determinate din punct de vedere al metodei, pentru toate produsele, în același fel.

b) **funcția de instrument (pîrghie) a politicii economice**, respectiv de cointeresare a activității organizațiilor economice în conformitate cu interesele generale ale statului ce își găsește reflectarea în plan. În această calitate prețurile trebuie să determine unitățile productive să utilizeze în modul cel mai economic și rațional resursele materiale, de muncă și financiare, și să orienteze cererea populației în conformitate cu politica de consum. Într-o serie de cazuri, pentru realizarea acestei funcții, prețul poate să se abată de la cheltuielile sociale de producție.

c) **funcția de recuperare a cheltuielilor de producție și de redistribuire a venitului național,** în care calitate prețurile au un rol important ca instrument al organizării gestiunii economice în diferitele unități, făcînd-o dependentă în mod direct de volumul și calitatea rezultatelor activității acestora.

Pentru ca prețurile să-și poată îndeplini corespunzător aceste funcții ele trebuie adaptate periodic în funcție de noile condiții de producție, desfacere și consum din țară și de pe piața mondială. Unui anumit nivel al producției, al productivității sociale a muncii, al venitului național și al repartiției acestuia îi corespunde un anumit nivel al prețurilor. Principiul stabilității prețurilor nu înseamnă rigiditatea acestora, ci punerea lor în concordanță în mod organizat, conform prevederilor de plan, cu noile condiții ce se creează în economie.

CATEGORII

Ținînd seama de stadiile parcurse de la producție pînă la consum și de verigile prin care trec produsele în procesul de circulație a mărfurilor, se folosesc mai multe categorii de prețuri și anume :

— **prețurile de producție** care revin unităților industriale, de lucrări de construcții-montaj, agricole, precum și altor producători pentru mărfurile pe care le produc și le vînd diferiților consumatori ; aceste prețuri trebuie să asigure unităților care lucrează în condiții normale de dotare, organizare și gospodărire recuperarea prețului de cost și „o rentabilitate optimă, reflectînd în mod corespunzător politica de reproducție lărgită, de dezvoltare multilaterală a societății și ridicare a bunăstării întregului popor“1).

— **prețurile de livrare,** la care circulă produsele între diferitele unități socialiste. Aceste prețuri pot fi la nivelul prețurilor de producție, așa cum sînt de regulă prețurile de livrare ale mijloacelor de producție industriale, sau mai mari decît prețurile de producție, cuprinzînd în plus impozitul pe circulația mărfurilor și alte prelevări la bugetul de stat, atunci cînd cerințe ale politicii economice sau ale corelării prețurilor o impun.

— **prețurile cu amănuntul,** la care se desfac produsele către populație ; aceleași prețuri se aplică și la vînzările prin rețeaua comerțului cu amănuntul către unitățile de stat, cooperatiste și alte organizații obștești.

— **tarifele**, care reprezintă prețurile ce se folosesc în domeniul prestărilor de servicii ; în funcție de categoria beneficiarului tarifele au caracter de preț de producție și de livrare, sau de preț cu amănuntul.

STABILITATE

Diferitele categorii de prețuri menționate mai sus pot fi fixe sau limită, precum și unice pe întreg teritoriul țării sau diferențiate teritorial, pe destinații sau categorii de beneficiari, precum și în timp. Între diferitele categorii de prețuri există o strînsă legătură atît în ceea ce privește nivelul cît și a structurii lor. Această legătură însă nu trebuie înțeleasă ca o dependență automată între ele. Datorită funcțiilor lor diferite și caracterului lor planificat, există posibilitatea modificării nivelului unei categorii de prețuri fără ca aceasta să antreneze neapărat sau concomitent modificarea nivelului de prețuri din celelalte categorii. Astfel, reașezarea prețurilor de producție și de livrare nu implică neapărat și modificarea prețurilor cu amănuntul, iar în cazurile cînd această modificare devine necesară, ea se poate efectua mai tîrziu, în funcție de prevederile de plan privind creșterea retribuției reale. „Se va urmări stabilitatea prețurilor de vînzare a bunurilor de consum. Prețurile cu amănuntul nu vor putea crește decît în limita stabilită prin plan, corespunzător politicii de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, concretizată în prevederile Programului partidului, în planurile cincinale și anuale“2).

În anii construcției socialiste și îndeosebi în ultima perioadă Partidul Comunist Român a acordat o mare atenție sistemului de prețuri și perfecționării lui.

Perfecționarea sistemului de prețuri constituie o operațiune complexă și continuă. De o foarte mare importanță pe această linie este actuala reașezare a prețurilor de producție și de livrare care se va încheia în anul 1975, reașezare ce se înfăptuiește pe baza criteriilor cu privire la prețul de cost și venitul net cuprinse în noua legislație de prețuri.

Condiția fundamentală pentru îmbunătățirea în continuare a prețurilor, pentru apropierea lor de nivelul și corelațiile existente în țările cu economie dezvoltată o constituie — așa cum se stabilește în Programul partidului — realizarea producției cu cheltuieli minime, ridicarea continuă a productivității muncii sociale , reducerea cheltuielilor materiale de producție, organizarea științifică a producției și a muncii, avîndu-se în vedere că sporirea și eficiența producției sînt factori hotărîtori ai creșterii avuției naționale.

prof. dr. I. ARSENE

---

[1] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. Editura politică, București, 1975, p. 100.

[2] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 100—101.

ŞCOLI-CURENTE-ECONOMIŞTI

Paul Boccara despre criza capitalismului monopolist de stat

STUDIEREA fenomenelor economice, politice și sociale noi ale capitalismului contemporan constituie o preocupare nu numai a economiștilor și politologilor din țările socialiste, ci și a economiștilor marxiști din țările capitaliste care, observînd „din interior" intensificarea contradicțiilor capitalismului monopolist de stat, dezvăluie esența reacționară a acestuia și precizează, totodată, sarcinile luptei pentru democrație, pentru socialism. Un exemplu în această privință ni-l oferă, de pildă, doctorul în economie Paul Boccara, profesor de științe economice la Universitatea din Amiens, redactorul șef al revistei teoretice a Partidului Comunist Francez „Économie et politique", care a regrupat, selectat și actualizat într-o singură lucrare [1]) o serie de studii fundamentale ale sale cu privire la capitalismul monopolist de stat, apărute în perioada 1966–1973 în diverse reviste. Mai înainte P. Boccara publicase „Traité marxiste d'économie politique : Le capitalisme monopoliste d'État", Paris, Editions sociales, 1971. În noua sa lucrare Paul Boccara tratează o gamă largă de probleme economice și sociale printre care : analiza și teoria capitalismului monopolist de stat ; criza sistemului valutar interoccidental ; criza capitalismului monopolist de stat ; teoria supraacumulării — „devalorizării" capitalului ; perspectivele crizei capitalismului monopolist de stat etc.

Acordînd o atenție deosebită proceselor acumulării capitalului, „devalorizării" lui și finanțării publice a producției marilor monopoluri, Paul Boccara consideră că trăsătura caracteristică a capitalismului monopolist de stat contemporan o constituie criza sa, care reprezintă „un stadiu nou al crizei generale a capitalismului". Printre fenomenele simptomatice ale acestei crize, așa cum se manifestă de cîțiva ani, Paul Boccara menționează următoarele : 1. tendințele accelerării inflației și ale creșterii prețurilor, ale dezorganizării relațiilor valutare, ale intensificării mișcărilor speculative de capitaluri și ale creșterii prețului aurului, adică, într-un sens mai general, criza sistemului valutar interoccidental ; 2. exacerbarea concurenței capitaliste pe piața internațională, dezvoltarea antagonismelor comerciale cu tendințe de veritabile războaie comerciale ; 3. o nouă tendință, în toate țările capitaliste, de sporire masivă a șomajului și de încetinire a creșterii producției, sfîrșitul a ceea ce trecea drept «miracole» economice postbelice și presiunea crescîndă asupra intensificării exploatării muncii, scăderii puterii de cumpărare și a însăși existenței micilor producători ; 4. o lipsă pronunțată, în raport cu amplele nevoi sociale, a progresului cheltuielilor pentru satisfacerea nevoilor colective : de educație, cercetare, sănătate sau a celor legate de cadrul de viață modernă – locuințe, urbanism și transport ; 5. caracterul alarmant în țările subdezvoltate al datoriilor și criza sistemului așa zis «de ajutor public», gravele dificultăți rezultate din inechitatea prețurilor produselor exportate și din amplificarea șomajului ; 6. lupte politice și sociale de amploare, cu conținut nou, o contestare globală a societății capitaliste și aspirații din ce în ce mai mari pentru democrație și socialism. 7. manifestarea, într-un mod nou, în toată lumea capitalistă și, îndeosebi, în S.U.A. a unei crize ideologice și morale profunde, a unei neliniști politice și a unei crize a învățămîntului, a instituțiilor de cultură și de informare și, în special, a unei neîncrederi în special în rîndurile tineretului. Aceste fenomene ale lumii capitaliste contemporane confirmă întru totul tezele din Programul Partidului Comunist Român care subliniază că *„Analiza marxist-leninistă a evenimentelor internaționale atestă cu putere că... ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, care cuprinde toate sferele vieții societății și afectează, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate continentele".* [2]) Explicînd fundamentele economice ale crizei capitalismului monopolist de stat, Paul Boccara arată că, în urma acumulării capitalului are loc „devalorizarea" unei părți a lui, a părții devenită de prisos. Dar, această „devalorizare" a capitalului nu duce la scăderea ratei profitului, ci dimpotrivă „permite ridicarea ratei profitului altor capitaluri, ridicarea însăși a ratei generale și, prin aceasta, reluarea acumulării în proporții lărgite" cu toate contradicțiile și consecințele economico-sociale ce decurg de aici. Intervenția tot mai activă și sub forme variate a statului în economie, arată Paul Boccara, accelerează creșterea acumulării particulare pe baze lărgite.

PREMIILE ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA PE ANUL 1973 PENTRU ECONOMIE ȘI SOCIOLOGIE

După cum s-a anunțat, luni, 31 martie a.c., a avut loc festivitatea de decernare a premiilor Academiei pe anul 1973.

Premiul „Petre S. Aurelian" pentru economie și sociologie a fost decernat următoarelor două lucrări :

CONSTANTIN IONESCU

OMUL
SOCIETATEA
SOCIALISMUL

EDITURA
ACADEMIEI
REPUBLICII
SOCIALISTE
ROMÂNIA

În lucrarea sa, apărută în Editura Academiei, București 1973, 256 p., prof. univ. dr. Constantin Ionescu, analizează configurația socială a României la începutul acestui deceniu, precum și mutațiile survenite, la nivel național și în profil teritorial, cu accent deosebit asupra celor din cadrul claselor sociale, ale populației active și inactive, ale structurii populației ocupate pe ramuri ale economiei, ca urmare a procesului complex de industrializare socialistă, de transformare a agriculturii pe baze noi, de creștere a gradului de instrucțiune.

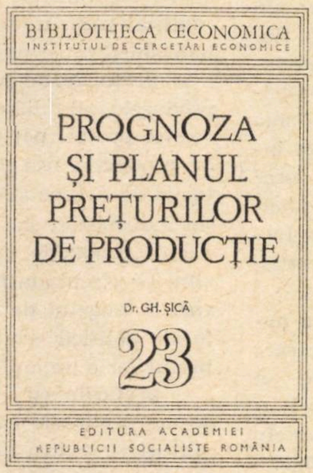

BIBLIOTHECA ŒCONOMICA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PROGNOZA
ȘI PLANUL
PREȚURILOR
DE PRODUCȚIE

Dr. GH. ȘICĂ

23

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Editată în colecția „Bibliotheca œconomică" a Institutului de cercetări economice, cartea dr. Gh. Șică (Editura Academiei, București, 1973, 260 p.) realizează o cercetare în domeniul lucrărilor de prognoză și de planificare curentă și de perspectivă a prețurilor de producție. Autorul argumentează necesitatea introducerii în sistemul informațional din țara noastră a urmăririi evoluției acestor prețuri, mai întîi pe unele grupe reprezentative de produse, apoi pe baza unui sistem de indici și a elaborării unor „șiruri de prețuri".

fișe

Declinul dolarului — implicații

- *Jean Matouk își începe articolul său din* LE NOUVEL OBSERVATEUR, *10-16 martie 1975, intitulat* Chute du Dollar : pas de quoi pavoiser *(Cădere a dolarului : nici un motiv de a triumfa) cu o declarație recentă a lui Arthur Burns, președintele lui Federal Reserve System : „Dolarul este esențialmente o monedă forte". Dar, după cum observă autorul, o lună după ce aceste cuvinte au fost rostite, se putea constata că promisiunile cu privire la anumite măsuri care vor împiedica declinul dolarului nu au fost ținute. Dolarul a mai scăzut cu 3% de la începutul lui februarie. Într-un an scăderea a fost de 20% în raport cu*

Or, tocmai această acumulare sporită „marchează începutul unei noi și lungi perioade : aceea a crizei capitalismului monopolist de stat." Cheltuieli noi și în proporții sporite (pentru cercetare, educație, sănătate și, îndeosebi, pentru înarmare) apasă asupra plusvalorii. La aceeași rată, plusvaloarea nu mai poate să satisfacă nevoile colosale ale capitalurilor monopoliste. De aceea, se produce o ințețire a exploatării, o intensificare a muncii ; se aplică metode de sporire a profitului pe calea creșterii prețurilor și a accelerării inflației, favorizată, mai mult ca oricînd, de finanțarea publică a producției capitaliste. Prelevările publice și resursele bănești destinate finanțării directe a monopolurilor limitează creșterea cheltuielilor pentru satisfacerea nevoilor colective, crescînde ale populației. Creșterea accelerată a prețurilor subminează monedele țărilor capitaliste și intensifică căutările în vederea obținerii de profituri ridicate pe seama recurgerii la speculații monetare, favorizate de existența imensă a capitalurilor lichide, excedentare. Ea provoacă, de asemenea, agravarea tendințelor spre insuficiența debușeelor naționale și internaționale, la supraproducție și șomaj masiv, mult mai greu de resorbit în condițiile creșterii productivității muncii sub impactul revoluției științifico-tehnice contemporane.

Ca urmare, în prezent și, mai ales, în perspectivă se anunță noi mari bătălii de clasă, atît pe plan național cît și internațional. Paul Boccara subliniază că socialismul este singura soluție *de ansamblu și definitivă* a crizei actuale a capitalismului. Pe plan internațional, ieșirea veritabilă din criza capitalismului monopolist de stat depinde de „progresul decisiv al diferitelor forme de tranziție la socialism și la comunism pe scară mondială." În condițiile adîncirii crizei capitalismului monopolist de stat, ale dezvoltării revoluției științifico-tehnice, afirmă Boccara, o soluție a crizei capitalismului monopolist de stat constă în „noul tip de relații internaționale" reciproc avantajoase pentru toate popoarele.

P. BOCCARA
ETUDES SUR LE
CAPITALISME
MONOPOLISTE
D'ETAT
SA CRISE
ET SON ISSUE
économie et politique/éditions sociales

În situația actuală, țările imperialiste se vor strădui să găsească noi forme de intervenție economică, favorizînd, de exemplu, „dominația supranațională în sectoarele de vîrf. Ele se vor strădui, de asemenea, să încetinească progresul țărilor subdezvoltate. Însă ele nu vor putea rezolva criza capitalismului monopolist de stat. Dimpotrivă, ele vor întări opoziția muncitorilor și popoarelor față de dezvoltarea dominației monopoliste supranaționale." De altfel, apreciază Paul Boccara, „capitalismul monopolist de stat este ros de către revoluția științifico-tehnică, atît pe planul intern al fiecărei țări — unde se cere o nouă logică economică – cît și pe plan internațional. Pe planul relațiilor internaționale, revoluția științifico-tehnică cere o planificare a relațiilor tehnologice și științifice, precum și o utilizare a resurselor naturale mondiale, care să excludă risipa lor provocată de exploatarea monopolistă". De aceea, „cercurile conducătoare ale țărilor imperialiste își fac simple iluzii cu privire la posibilitatea ieșirii lor rapide din criză prin efectuarea reformei sistemului valutar interoccidental și amenajarea relațiilor economice internaționale de o așa manieră încît să mențină dominația apăsătoare a capitalismului monopolist de stat asupra raporturilor internaționale." Numai eforturile convergente ale tuturor forțelor democratice și antiimperialiste vor permite să se stabilească noi relații, stabile, care să răspundă, cu adevărat, nevoilor oamenilor. Paul Boccara reliefează că „țările socialiste, prin promovarea rapidă, într-o formă larg planificată, a schimburilor și raporturilor economice și tehnologice cu țările capitaliste dezvoltate, înregistrează, încă de pe acum, succese importante în lupta lor pentru instaurarea unui nou tip de relații economice și tehnologice, în interesul mutual al popoarelor."

Elaborată pe baza învățăturii marxiste, a teoriei leniniste a imperialismului, a lucrărilor marxiștilor contemporani și a experienței mișcării democratice, antiimperialiste din lumea întreagă, cartea lui Paul Boccara prezintă un deosebit interes, constituind un efort de analiză marxistă a noilor condiții politice, economice și sociale ale țărilor capitaliste dezvoltate.

dr. Constantin BICHI

---

[1] Paul Boccara, Études sur le capitalisme monopoliste d'État, sa crise et son issue, Paris, Editions sociales, 1973, 450 p.

[2] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, pag. 185.

---

marca și de 15% în raport cu francul. J.M. se întreabă pînă unde va scădea dolarul și dacă există în această privință o strategie reală deosebită de cea oficială. După autor, cauza căderii dolarului se explică, în afară de deficitul balanței de plăți (export de capital) prin deficitul balanței comerciale („europenii și japonezii vînd mai mult americanilor decît cumpără aceștia de la ei"), prin faptul că încrederea în dolar dispare și țările petroliere caută să se debaraseze de această monedă „fondantă" în schimbul unor bunuri reale (aur, imobile etc.). Trebuie să ne bucurăm de această prăbușire a dolarului ? – se întreabă J.M. Pe termen scurt, da, răspunde el, căci aceasta reduce pentru Europa occidentală factura petrolieră formulată în dolari. Pe termen lung – nu, căci „topindu-se", deviza americană va deveni atît de ieftină, încît mărfurile americane vor putea concura cu succes pe cele ale țărilor occidentale. Ar urma fie devalorizări defensive succesive, fie reacții protecționiste în lanț. „În final – un climat – încheie J. Matouk – destul de apropiat de cel din anii 1930".

Zece evenimente în știința și tehnica poloneză

● *REVUE DE L'ÉCONOMIE POLONAISE nr. 6 (315) din acest an descrie succint cele mai mari zece evenimente petrecute în 1974 în știința și tehnica poloneză. Este vorba de : 1) intrarea în fucțiune a unui reactor atomic de 30 MW ; 2) progrese în domeniul cercetării reacțiilor termonucleare controlate pentru producere de energie ; 3) darea în exploatare a portului septentrional al Gdansk-ului ; 4) deschiderea unei mine moderne de huilă ; 5) descoperirea unor noi zăcăminte de sulf ; 6) elaborarea unui test simplu și rapid pentru depistarea inflamării virotice a ficatului ; 7) elaborarea unei tehnologii cuprifere moderne ; 8) construirea combinelor agricole „Bizon Gigant" ; 9) prima grefă în Polonia a unui stimulator atomic pe cord ; 10) descoperirea unei noi stele, care se află în atenția a cinsprezece observatoare astronomice din lume.*

Ralph George Hawtrey

● *Economistul englez sir Ralph George Hawtrey — specialist în probleme monetare — a decedat de curînd, în vîrstă de 96 de ani, ne informează THE TIMES din 22.III.1975. S-a născut în 1879 și a studiat la Eton, Trinity College și la Cambridge, unde a urmat matematicile. Cunoștințele sale economice nu le-a dobîndit la Cambridge, ci în practica sa în domeniul bancar, ca funcționar superior. A fost membru al Academiei britanice, președinte al Royal Economic Society ș.a. Este considerat unul din promotorii „politicii veniturilor", care a contribuit la integrarea teoriei monetare în ansamblul gîndirii economice burgheze contemporane. El vedea în monedă o unitate de cont abstractă. Considera că ciclul economic este un fenomen esențialmente monetar. Instrumentul operațional pentru reglementarea creditului ar fi, după opinia sa, rata dobînzii pe termen scurt și nu pe termen lung. În primele sale cărți s-a pronunțat împotriva politicii de finanțare a lucrărilor publice ca instrument anticiclic, dar ulterior a revenit asupra acestei poziții, considerînd-o necesară în condiții de depresiune, alături de politica monetară. Sînt apreciate îndeosebi contribuțiile sale la analiza activității sistemului bancar și al monedei într-o economie modernă. Cele mai importante lucrări :* Currency and Credit *(Moneda și creditul),* Capital and Employment *(Capitalul și ocuparea forței de muncă),* The Art of Central Banking *(Arta politicii bancare centrale).*

fișe

A 30-a aniversare a eliberării Ungariei

UN BILANȚ DE SUCCESE ÎN EDIFICAREA NOII SOCIETĂȚII

POPORUL ungar sărbătorește astăzi a 30-a aniversare a eliberării patriei și, cu toate dificultățile întîmpinate pe drumul parcurs, poate privi cu mîndrie îndreptățită la dezvoltarea realizată într-un interval de timp istoricește scurt. Ungaria a devenit dintr-o țară preponderent agrară, rămasă în urmă, o țară industrială. Venitul național este creat astăzi în proporție de 55% în industrie și construcții, de 18% în agricultură, 16% în comerț, 6% în transporturi și 5% în alte domenii.

ÎNAINTE de eliberare, Ungaria se număra printre țările est-europene cu o economie împovărată de rămășițe feudale. Venitul național pe locuitor (300 dolari) se situa sub media Europei centrale. Ritmul de dezvoltare era, în medie, de aproximativ 1—1,5% anual.

Deși în timpul celui de-al doilea război mondial a fost distrusă aproximativ 40% din avuția națională, datorită muncii pline de abnegație a poporului eliberat în 1945 de sub jugul fascist, au fost de ajuns doar cîțiva ani pentru a reveni la nivelul maxim al producției înregistrat înainte de război. Azi țara noastră — datorită folosirii posibilităților oferite de economia planificată și colaborării strînse cu țările prietene — se numără printre țările industriale cu nivel mediu de dezvoltare (venitul național pe locuitor depășește 1 000 de dolari) și este angajată din plin în efortul de desăvîrșire a construirii socialismului.

În a doua jumătate a deceniului al șaselea, procesul de dezvoltare a economiei naționale a căpătat un nou impuls, planificarea centrală fiind legată de folosirea mai activă a relațiilor marfă-bani. Aceasta a avut un efect favorabil nu numai asupra industriei, ci a creat și posibilitățile de încheiere, la începutul deceniului al șaptelea, a transformării socialiste a agriculturii. Și încă în așa fel, încît și în perioada reorganizării acestui sector al economiei producția agricolă a crescut continuu.

La sfîrșitul deceniului al șaselea dezvoltarea economică mai era încă posibilă în primul rînd pe calea extensivă, prin atragerea de noi resurse de forță de muncă; în deceniul al șaptelea, însă, rezervele dezvoltării extensive erau pe cale de epuizare, ceea ce a pus în centrul politicii economice orientarea către dezvoltarea intensivă. În perioada dezvoltării extensive, productivitatea muncii creștea numai cu aproximativ 3,5% pe an, pe cînd în perioada anilor '60 ritmul de creștere depășește 4%, iar în acest deceniu ajunge la 6—7%. Această politică de dezvoltare intensivă va trebui urmată cu consecvență și în viitor.

O DOVADĂ grăitoare a înaintării Ungariei pe calea socialismului și a posibilităților de dezvoltare în viitor o constituie faptul că peste 98% din venitul național se creează în sectorul socialist, din care 70% în sectorul de stat, iar restul în cel cooperatist.

Ca urmare a dezvoltării continue a economiei, a crescut considerabil nivelul de trai al celor ce muncesc; de exemplu, salariul real s-a majorat de peste 2,2 ori față de 1950, iar consumul alimentar pe locuitor a ajuns la 3 250 calorii pe zi.

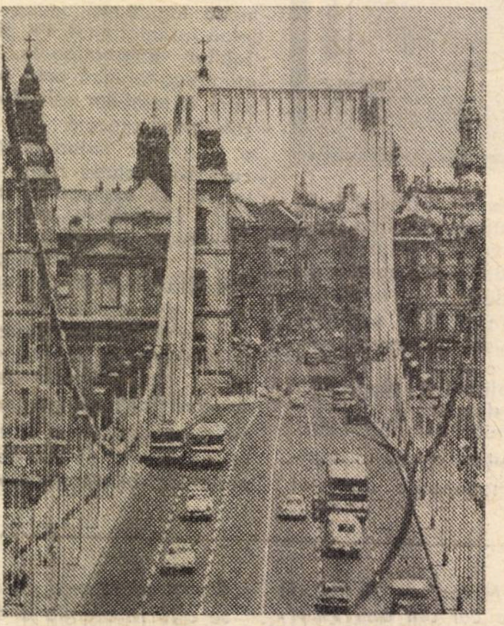

Podurile peste Dunăre sînt una din podoabele capitalei Ungariei

Ridicarea nivelului de trai este ilustrată și de amploarea construcției de locuințe. Numărul de locuințe nou construite ce revin la 1 000 de locuitori a crescut de peste două ori, respectiv de la 3,8 cît era în 1950, la 8,2 în 1974. Îmbunătățirea asistenței medicale este reflectată de creșterea numărului de medici de la 11 la 25 la 1 000 de locuitori. Concomitent a sporit și numărul persoanelor care studiază în învățămîntul superior — de la 33 de mii la 100 de mii.

Fenomenele care au avut loc în economia mondială la sfîrșitul anului 1973 și în 1974 au influențat nefavorabil economia Ungariei, în condițiile rolului foarte mare al comerțului exterior: exportul ajunge să reprezinte pînă la 40% din venitul național. Ungaria este o țară importatoare în primul rînd de materii prime și exportatoare de produse finite. Dar în ultimul an și jumătate prețurile materiilor prime au crescut mult mai rapid decît prețurile produselor finite, prin urmare pentru Ungaria raportul de schimb a înregistrat o deteriorare importantă. Este adevărat că cea mai mare parte a comerțului nostru exterior — circa două treimi — l-am desfășurat cu țările socialiste, unde în 1974 nu s-au produs schimbări însemnate în domeniul prețurilor.

În pofida acestor tendințe, în 1974 economia ungară a continuat să se dezvolte, și chiar într-un ritm mai rapid nu numai față de anii precedenți, dar și față de prevederile planului. Sarcinile cele mai importante au fost îndeplinite și chiar depășite, astfel că în anul trecut venitul național a crescut față de 1973 cu 7%, în loc de 5% cît era planificat. De asemenea, producția industrială a sporit cu 8% în loc de 5—6% cît era prevăzut, iar cea agricolă cu 3,7% (în loc de 2,5%). Deosebit de important este faptul că 90% din sporul producției industriale provine de pe urma creșterii productivității muncii.

Condiții nefavorabile — cele externe și cele climatice — au fost, în linii mari, compensate atît de întrecerea în muncă inițiată în cinstea celui de al XI-lea Congres al partidului, de mobilizarea tuturor forțelor sociale în vederea creșterii producției, cît și de intensificarea relațiilor economice cu țările membre ale C.A.E.R.

CONGRESUL al XI-lea al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, ale cărui lucrări s-au desfășurat recent la Budapesta, a dezbătut și aprobat principalele orientări ale dezvoltării social-economice a Ungariei în perioada imediat următoare, precum și în perspectivă. După cum a arătat la congres primul secretar al C.C. al P.M.S.U., tovarășul János Kádár, cu toate dificultățile externe legate de conjunctura de pe piața mondială există premise pentru ca economia națională a Ungariei să se dezvolte și în anii următori într-un ritm apropiat de cel înregistrat în perioada precedentă. Astfel, printre principalele prevederi ale celui de-al cincilea plan cincinal (1976—1980) figurează sporirea venitului național cu circa 30%, a producției industriale cu 33—35%, iar a celei agricole cu 16—18%; veniturile reale ale populației urmînd să crească cu 23—25%.

Deosebit de importante sînt obiectivele formulate în Declarația-program referitoare la edificarea societății socialiste dezvoltate .în Ungaria și crearea premiselor pentru trecerea la construirea comunismului. Prin îmbinarea rodnică a avantajelor pe care le oferă revoluția tehnico-științifică cu superioritatea organizării socialiste a economiei și societății, prin ridicarea continuă a productivității muncii, este posibil — s-a arătat la congres — ca în următorii 15—20 de ani venitul național pe locuitor să se mărească de 2—2,5 ori față de nivelul său actual. Paralel cu îmbunătățirea continuă a traiului populației, în această perioadă va fi creată baza tehnică și economică necesară pentru trecerea la construirea comunismului în Ungaria.

Făcînd un bilanț multilateral al succeselor obținute în cele trei decenii de luptă și muncă pentru edificarea societății noi, Congresul al XI-lea al P.M.S.U. a constituit în același timp o tribună de afirmare a hotărîrii întregului popor ungar de a nu-și precupeți eforturile pentru făurirea unei vieți din ce în ce mai bune, a unui viitor tot mai luminos.

dr. József GARAM
redactor șef al revistei „Figyelö"
Budapesta

FILIPINELE – O ȚARĂ A INSULELOR

ȚARĂ formată dintr-un arhipelag situat în largul Asiei de sud-est, compus din 7 107 insule din care 880 locuite (dar 11 insule principale concentrează 98% din numărul populației), Republica Filipine și-a cîștigat independența politică în 1946 și depune de atunci eforturi însemnate pentru înlăturarea efectelor îndelungatei dominații coloniale. Nivelul de dezvoltare economică exprimat printr-un venit național pe locuitor de 235 dolari în 1973, unilateralitatea aparatului productiv, insuficienta dezvoltare a infrastructurii economice, participarea sub posibilități la comerțul internațional constituie probleme majore cu care este confruntată țara. Soluționarea lor este concepută în strînsă dependență cu intensificarea eforturilor pentru creșterea gradului de valorificare a însemnatelor resurse naturale – agricole, forestiere, minerale – de care dispune această întinsă țară din Oceanul Pacific.

Principala activitate economică continuă să fie cea **agricolă** în care este antrenată peste jumătate din populația activă (53%, reprezentînd peste 7 mil. persoane în 1973). Agricultura contribuie cu peste 30% la formarea produsului național brut și asigură 75–80% din încasările din export. După cucerirea independenței politice, au fost necesare eforturi – concretizate în extinderea rețelei de irigații, aplicarea de tehnologii avansate, utilizarea unor soiuri de semințe de mare randament – pentru a mări gradul de acoperire a consumului intern și a reduce corespunzător importul de produse agroalimentare, mai ales în condițiile unui spor natural ridicat al populației, de 3,1% pe an. Filipinele produc în condiții meteorologice normale peste 5 mil. t orez anual, ceea ce permite asigurarea autoaprovizionării (în deceniul trecut nivelul producției de orez era de 3,2–4,5 mil.t/an). O altă cultură cerealieră importantă, porumbul (2,013 mil. t în 1972, 1,831 mil. t în 1973), cultivată atît pentru consumul uman cît și pentru hrana animalelor, este destinată pieței interne. Se mai cultivă rădăcinoase, oleaginoase, zarzavaturi, cafea, cacao, ananas, citrice.

Filipinele sînt o importantă exportatoare de produse agricole specifice – copra, zahăr din trestie, banane, tutun, abaca (cînepă de Manila). În 1973 s-au produs 2,3 mil. t zahăr, 1,5 mil. t copra, 64,8 mii t tutun, 124 mii t abaca. Alături de culturile agricole pentru export este de semnalat importanța ca sursă de devize a exploatărilor forestiere (activitate ce concentrează aproximativ o jumătate de milion de persoane), nivelul producției de lemn (aproximativ 12 mil. mc anual) creînd posibilitatea efectuării unor exporturi în valoare de 250–340 mil. dolari anual. În prezent se efectuează ample programe de irigații și de controlare a inundațiilor urmărindu-se totodată, ameliorarea randamentelor la hectar, în principal la cerealele de bază, accelerarea reformei agrare, limitarea exploatării abuzive a pădurilor și stimularea activității de împăduriri.

Sectorul industrial, mai puțin important decît sectorul agricol sub aspectul cuprinderii populației ocupate (11,5% din totalul acesteia) și al participării la formarea produsului național brut (23,1%), este în curs de dezvoltare. Au loc și sînt preconizate unele modificări de structură prin imprimarea unei evoluții mai rapide industriei prelucrătoare, iar în cadrul acesteia, prin creșterea mai rapidă a producției unor ramuri ca : metalurgia feroasă și neferoasă, industria chimică, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului.

Bogatele resurse ale subsolului (minereuri de cupru, fier, crom, nichel, metale prețioase, metale rare, mercur, materiale de construcție, azbest, sulf, cărbune, petrol), încă insuficient cunoscute dar care fac obiectul explorărilor, sînt de natură să asigure baza viitoarei dezvoltări atît a industriei extractive, cît și a unor ramuri de prelucrare. În prezent exploatarea resurselor miniere este concentrată în principal asupra extracției minereului de cupru (aproximativ 60% din valoarea producției miniere), minereului de fier și a metalelor prețioase (aur, argint). Nivelul producției de cupru (221,6 mii t conținut concentrate în 1973) situează Filipinele pe primul loc în Asia. Dezvoltarea în perspectivă a industriei extractive (care, alături de agricultură, furnizează baza producției pentru export) se preconizează să aibă loc, pe de o parte, în direcția intensificării exploatărilor actuale (se intenționează creșterea producției de cupru la 400 mii tone în 1978 și 500 mii tone în 1980), iar pe de altă parte, în direcția diversificării extracției (spre exemplu, se fac intense exploatări petroliere pe platforma mării Sulu).

Industria prelucrătoare are o participare mai redusă la formarea produsului național brut decît agricultura (20,8% în 1973), dar se caracterizează printr-o productivitate de 3,5 ori mai mare. Ca urmare a dezvoltării specifice a agriculturii, cu o mare parte a producției orientată spre export (produse care necesită o prelucrare prealabilă cum sînt trestia de zahăr, nucile de cocos, tutunul), industria prelucrătoare a căpătat o structură caracteristică : industria alimentară, a băuturilor și tutunului contribuie în proporție de 33–35% la valoarea producției industriei prelucrătoare. Anii din urmă au evidențiat o tendință de modificare a acestei structuri prin creșterea ponderii în producția industrială a unor ramuri ca industria chimică (14,8% în 1971), industria textilă (8,1%) etc.

Escolta — principala arteră comercială a Manilei

Condițiile specifice în care are loc procesul de industrializare, obiectivele dezvoltării în perspectivă a economiei filipineze au determinat conturarea, în cadrul **planurilor prioritare de investiții,** a unor proiecte de investiții în industrie axate pe domenii care utilizează multă forță de muncă (industria textilă de exemplu), contribuind la descentralizarea industriei, la promovarea exporturilor de produse prelucrate ; de asemenea, este sprijinită dezvoltarea întreprinderilor industriale mici și mijlocii. Numeroase proiecte se bucură de statutul de „pionierat" (domeniile considerate de importanță primordială pentru dezvoltarea economică a țării) în baza căruia beneficiază de o serie de avantaje.

O problemă de o deosebită importanță pentru dezvoltarea și diversificarea economiei filipineze este construirea unei infrastructuri economice corespunzătoare, întrucît insuficienta ei dezvoltare se resimte încă. Pentru perioada de plan 1974–1977 (ani fiscali) se prevăd importante investiții în acest domeniu (de peste 1 miliard dolari din surse interne și de 664 mil. dolari din surse externe), din care cea mai mare parte va fi utilizată pentru dezvoltarea rețelei de transport (în special a rețelei rutiere), a sistemului de irigații și pentru mărirea capacităților energetice.

În ceea ce privește participarea Filipinelor la **comerțul internațional,** aceasta se caracterizează prin : a) volumul exporturilor (1798 mil. dolari în 1973) reprezintă circa 17% din produsul intern brut, iar ca nivel reprezintă 44 dolari pe locuitor ; b) la export predomină cîteva produse – lemn și cherestea, zahăr, derivate din nuci de cocos, minereu de cupru și concentrate (65–70% din volumul total al exporturilor) ; c) schimburile comerciale se desfășoară în principal cu doi parteneri : S.U.A. (32% în 1973, 30% în 1974) și Japonia (34% în 1973, 27% în 1974), restul țărilor avînd ponderi reduse. Filipinele întreprind în prezent măsuri în direcția diversificării exporturilor, în primul rînd prin creșterea gradului de prelucrare a produselor care acum se exportă în stare brută (lemn, minereu și concentrate de cupru). Planul de priorități în domeniul exporturilor prevede includerea în nomenclatorul de export a unor produse ca : plăci fibrolemnoase, plăci aglomerate, cauciuc crumb, fibre acrilice, produse textile, produse din materiale plastice, produse din piele și cauciuc ș.a., a căror fabricație în vederea exportului beneficiază de un sistem de stimulente. Paralel cu diversificarea exporturilor se urmărește diversificarea surselor de aprovizionare și desfacere. În această direcție Filipinele promovează o politică de intensificare a relațiilor cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza unor principii care să conducă la statornicirea unor relații echitabile între state, a unei noi ordini politice și economice internaționale corespunzătoare aspirațiilor de pace și progres ale popoarelor.

În ciuda depărtării geografice, schimburile economice dintre România și Filipine – între care s-au stabilit relații diplomatice în anul 1972 – cunosc o continuă diversificare, rămînînd încă multe posibilitățile de extindere ținînd seama și de dezvoltarea continuă a potențialului economic al celor două țări .Dialogul la nivel înalt care va avea loc cu prilejul apropiatei vizite în această țară a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, va deschide noi și ample perspective pentru dezvoltarea relațiilor politico-diplomatice, economice, comerciale și cultural-științifice dintre cele două țări, în interesul reciproc ca și în interesul cauzei păcii și înțelegerii între popoare.

Maria DESMIREANU

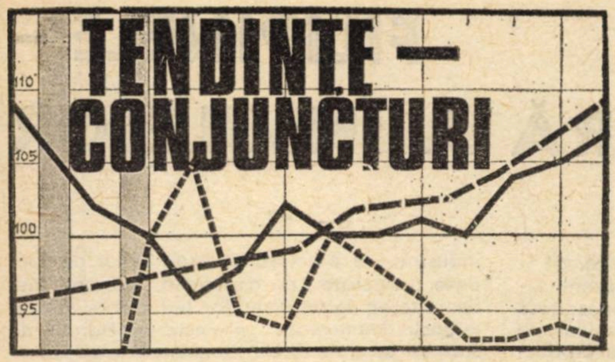

TENDINTE — CONJUNCTURI

Criza economică și comerțul mondial

VALORIC, comerțul mondial a sporit anul trecut cu 44 la sută, atingînd 825 miliarde dolari, dar 90 la sută din sporul valoric s-a datorat creșterii prețurilor. Totuși, creșterea cu 5 la sută a comerțului mondial într-o perioadă cînd în ansamblul lumii capitaliste creșterea economică a fost aproape nulă poate fi considerată un rezultat satisfăcător, apreciază săptămînalul londonez The Economist. În ciuda unui deficit sporit de la 17 la 61 milioane dolari al balanței lor comerciale (vezi graficul), țările capitaliste dezvoltate nu au recurs la măsuri protecționiste severe de genul instituirii controlului asupra importurilor. Însuși deficitul a fost mai mic decît se aștepta inițial.

La rîndul lor, țările exportatoare de petrol au cheltuit pentru importuri 31 miliarde de dolari din încasările lor, față de 20 miliarde dolari în 1973. Datorită acestei creșteri, dar și unei cereri mondiale mai scăzute de petrol, excedentul balanței plăților curente a țărilor O.P.E.C. a fost în 1974 de circa 50—55 miliarde dolari — reprezentînd cam 6,5 la sută din exportul mondial —, atunci cînd previziunile anterioare vorbeau de sume pînă la 80 miliarde dolari. În cazul țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere, deficitul comercial însumat s-a dublat, atingînd 24 miliarde dolari, deși prețurile la produsele exportate de aceste țări nepetroliere au sporit cu 25 la sută anul trecut. Totuși rezervele lor valutare au fost mai puțin afectate decît se credea inițial.

În ceea ce privește comerțul mondial în 1975, „The Economist“ apreciază că și previziunea revizuită recent de O.C.D.E. privind o creștere nulă pe ansamblul țărilor membre trebuie considerată prea optimistă, dată fiind scăderea mare a P.N.B. în trimestrul 1, fără a fi sigur că înviorarea așteptată petru sfîrșitul anului va fi suficient de susținută pentru a echilibra situația. Din acest motiv în țările capitaliste dezvoltate este improbabilă o creștere economică bazată pe sporirea exporturilor conchide revista.

BALANȚELE COMERCIALE
< în miliarde dolari >

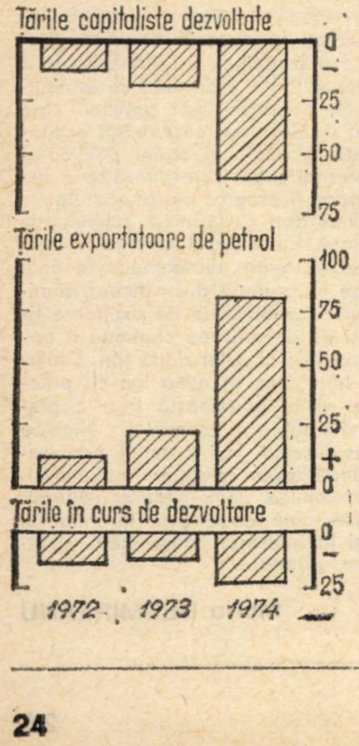

Orizont economic finlandez

RAPORTUL asupra conjuncturii elaborat de Ministerul Finanțelor al Finlandei prevede un ritm de creștere a producției de 2,5% în anul în curs, dată fiind dispariția parțială a factorilor care au limitat sporirea acesteia în 1974. Încetinirea creșterii cererii externe datorită recesiunii din lumea capitalistă va antrena o majorare a deficitului comercial de la 5 la 5,5 miliarde mărci finlandeze. În domeniul produselor forestiere exporturile se vor diminua, în cazul lemnului chiar cu 17%. Importurile Finlandei vor spori în acest an cu 12% (cu 5% cele de materii prime, dar cu 36% cele de bunuri de investiții și cu 17% cele de bunuri de consum).

Printr-un acord cu Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului intrat în vigoare la 1 ianuarie a.c., tarifele vamale în relațiile cu aceasta s-au redus cu 60%.

Suprimarea cauțiunii obligatorii importurilor în Italia

LA 24 MARTIE în Italia a fost suprimată cauțiunea pe care firmele erau obligate s-o verse la importul de produse. Această cauțiune fusese instituită la 20 mai 1974. Echivalentă cu 50 la sută din valoarea importurilor, cauțiunea trebuie să fie depusă la Banca Italiei. Actuala măsură urmează unei îmbunătățiri a balanței italiene de plăți. O altă hotărîre privește modificarea reglementărilor în materie de împrumuturi bancare, pentru a se permite lărgirea creditelor acordate și reducerea dobînzilor.

Perspectivele economiei spaniole în 1975

EXPERȚII Ministerului de Finanțe spaniol apreciază că ritmul de dezvoltare economică a Spaniei în 1975 nu va depăși 4%. Guvernul prevede, între altele, că șomajul se va menține la 2,5% din totalul salariaților, ceea ce reprezintă aproximativ 220 000 de oameni. În 1974 numărul șomerilor înregistrați oficial a fost de 200 000. Se prevede, de asemenea, reducerea cu 3—4% a ritmului de creștere a prețurilor, care în 1974 au sporit cu aproximativ 15%. Pornind de la proiectele de extindere a folosirii resurselor interne, experții apreciază că în acest an se va reuși stăvilirea creșterii importului,, obținîndu-se astfel o îmbunătățire a balanței comerciale. Deficitul balanței de plăți se așteaptă să rămînă la nivelul anului 1974, de 3—3,5 miliarde dolari.

Comerțul exterior al S.U.A.

ANUL 1974 s-a încheiat pentru S.U.A. cu un deficit comercial de 3,1 miliarde dolari, al doilea ca mărime înregistrat vreodată, față de un excedent de 1,3 miliarde în anul precedent. În cea mai mare parte creșterea cu 38% a valorii exporturilor s-a datorat inflației, în vreme ce la importuri sporirea valorii cu 45% ascunde o reducere în fapt a volumului lor cu 10% față de anul precedent. Excedentul comerțului exterior cu produse agricole (12 miliarde dolari în 1974) a continuat să-l întreacă pe cel din comerțul cu produse ale industriei prelucrătoare (7,3 miliarde), deși exportul acestora din urmă a sporit cu aproape 50%. În ciuda reducerii investițiilor în lumea capitalistă, exportul de mașini și utilaje a sporit cu 40%, cererea pentru echipament de nivel tehnic ridicat rămînînd susținută, chiar în condițiile creșterii prețurilor. Categoriile de produse la care s-au înregistrat cele mai importante sporuri au fost calculatoarele electronice, instalațiile de foraj (cu peste 50%), componentele electronice, generatoarele electrice și echipamentul de telecomunicații, de asemenea avioanele civile (export de 3 miliarde dolari, cu un miliard mai mult decît în anul anterior). La produsele agricole, valoarea exporturilor a crescut cu 4,4 miliarde dolari, mai ales pe seama grîului, porumbului, soiei și bumbacului, deși volumul exportului acestora a scăzut cu 10%.

În vreme ce importul de bunuri de investiții a sporit cu 25% (mai ales cel de mașini și de componente electronice de la filialele americane din străinătate), cel de bunuri de consum s-a redus pentru al doilea an consecutiv, datorită recesiunii din S.U.A. și inflației din restul lumii capitaliste. Importul de zahăr, deși cantitativ a sporit cu numai 10%, valoric s-a dublat.

După deficitul comercial de 210,5 milioane dolari din ianuarie a.c., în februarie S.U.A. au înregistrat un surplus comercial record de 917 milioane dolari.

Se extinde cooperarea R.D.G. cu țările capitaliste dezvoltate

ANUL TRECUT comerțul R.D.G. cu țările capitaliste dezvoltate a sporit cu 30% față de 1973. După cum arată Gerhard Bell, secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior al R.D.G., un rol pozitiv în promovarea acestor schimburi l-au avut săptămînile și zilele tehnicii organizate de țara sa în Italia, Anglia, S.U.A., Japonia, care au favorizat și vînzarea de licențe și know-how. În cursul ultimelor zece luni R.D.G. a semnat acorduri comerciale pe termen lung cu Finlanda, Portugalia și Japonia, iar acorduri de cooperare economică, industrială, științifică și tehnică cu Norvegia, Suedia, Austria și Olanda. În felul acesta, R.D.G. are încheiate în prezent acorduri comerciale și economice la nivel guvernamental cu aproape toate țările capitaliste industrializate. Acordurile de cooperare s-au concretizat în 1974 prin aranjamente încheiate de întreprinderi de comerț exterior din R.D.G. cu societăți ca Vöest (Austria) Montedison (Italia), Rhone-Poulenc (Franța) și Guest, Keen și Nettlefolds (Olanda).

DOCUMENTAR „R. E.“

Resursele energetice mondiale:
PREZENT ŞI PERSPECTIVĂ (II)

Evaluarea resurselor de combustibili fosili „neclasici"

PE MĂSURĂ ce costurile extracției combustibililor fosili „clasici“ vor crește iar tehnica va progresa, se vor crea treptat condițiile pentru trecerea la folosirea rezervelor de combustibili „neclasici“ reprezentați de „petrolul greu“, șisturile bituminoase, nisipurile asfaltice. Deși combustibilii „neclasici“ reprezintă importante rezerve energetice, deocamdată se consideră că ele sînt prea scumpe în comparație cu celelalte surse de energie, extracția și folosirea lor nefiind deci avantajoasă din punct de vedere economic.

Dintre resursele de combustibili „neclasici“ o importanță mai mare prezintă **șisturile bituminoase** (petroliere) ; potrivit raportului secretarului ECOSOC, rezervele de șisturi bituminoase se estimează la circa 506 mlrd. t (conținut de petrol) sau la aproximativ 710 mlrd. t.e.c., cele mai mari depozite aflîndu-se în S.U.A. (320 mlrd. t petrol), Brazilia (circa 120 mlrd. t), Canada (23 mlrd. t), Zair (15 mlrd. t) etc. În ceea ce privește **nisipurile asfaltice**, experții O.N.U. estimează rezervele respective la 440 mlrd. t (conținut de petrol) sau 621 mlrd. t.e.c. ; printre cei mai mari deținători de rezerve de nisipuri asfaltice se numără Canada (118 mlrd. t), Venezuela (112 mlrd. t), S.U.A. (circa 84 mlrd. t) ș.a.

Bilanțul consumului și al resurselor de combustibili fosili

PENTRU a cunoaște în ce ritm se vor epuiza rezervele sigure și probabile de combustibili, cunoscute astăzi, se impune o comparare a necesarului prognozat cu rezervele disponibile. Astfel, experții O.N.U. au ajuns la următoarele concluzii importante, în perspectiva anului 2000 :

— rezervele sigure de petrol cunoscute în prezent vor fi epuizate pînă în anul 1995, iar rezervele probabile se vor consuma în proporție de circa 17% pînă în anul 2000 ;

— rezervele sigure de gaze naturale cunoscute în prezent se vor epuiza pînă în anul 1996, iar rezervele probabile și posibile se vor consuma pînă în anul 2000 în proporție de numai 10% ;

— la cărbune se vor consuma pînă în anul 2000 circa 13% din rezervele totale (sigure și probabile) de cărbune superior, aproximativ 19% din cele de cărbune brun, iar la turbă o fracțiune foarte mică ;

— rezervele de combustibili „neclasici“ se vor consuma numai într-o foarte mică proporție.

Experții O.N.U. apreciază că **rezervele mondiale sigure de combustibili „clasici“ vor fi suficiente pentru acoperirea cererii crescînde de energie pînă în anul 2000 și că nu este necesar, deocamdată, să se producă petrol din șisturi bituminoase și nisipuri asfaltice** (ținînd seama de costul ridicat).

Chiar dacă cererea totală de combustibili va progresa într-un ritm foarte scăzut (cu o rată medie anuală de numai 2%), **discrepanța dintre nevoi și posibilități pe plan mondial va apărea evidentă în jurul anului 2010, dacă se confirmă evaluările maxime ale rezervelor de petrol și gaze, sau în jurul anului 2020, dacă crește substanțial eficiența extracției petrolului.** Devine, totuși, tot mai actuală grăbirea realizării unor noi posibilități de obținere a energiei, după cum au demonstrat recentele evenimente ale „crizei“ energetice.

Viitorul combustibililor sintetici

COMBUSTIBILII sintetici pot fi produși fie din material fosil (șisturi bituminoase, nisipuri asfaltice și cărbune), obținîndu-se petrol și gaze, fie din bioxid de carbon și hidrogen (derivați din surse nefosile practic inepuizabile — carbonat de calciu și apă), obținîndu-se, prin sinteză, metanol. Hidrogenul, în mod separat, poate fi folosit și el ca înlocuitor al gazelor naturale și chiar al unor combustibili lichizi.

Deși obținerea combustibililor sintetici în laborator este pusă la punct, totuși producerea lor la scară industrială necesită încă cercetări. În S.U.A. se manifestă un interes deosebit pentru găsirea unor procese tehnologice convenabile de obținere a petrolului și gazelor din șisturi bituminoase, nisipuri asfaltice și, mai ales, din cărbune. Dacă în prezent nici unul din procesele tehnologice nu s-a verificat a fi convenabil, **în deceniul următor se preconizează ca cel puțin transformarea cărbunelui în petrol și gaze să devină acceptabilă din punct de vedere economic.** Aceasta înseamnă că încă din acest secol se va putea trece la transformarea pe scară industrială a cărbunelui în petrol și gaze, deși — după unele păreri — o asemenea măsură ar fi necesară abia după anul 2000.

Ținînd seama de faptul că dintr-o tonă de cărbune se obțin 0,3—0,4 tone petrol, precum și de amploarea rezervelor mondiale de cărbune, rezultă că acesta va deveni, treptat, una din principalele surse de satisfacere a cererii de combustibili.

În ceea ce privește producția pe scară industrială a combustibilor sintetici nefosili se apreciază că aceasta va începe în jurul anilor 2010—2020, mai ales în țările cu consumuri energetice mari și cu rezerve reduse de combustibili fosili. Această cale va putea fi luată în considerare din punct de vedere economic dacă se ține seama de evoluția în perspectivă a prețurilor la combustibilii „clasici“. De exemplu, în Anglia, potrivit calculelor, costul petrolului și al gazelor sintetice obținute din cărbune este în prezent de 3—5 ori mai mare decît cel al combustibililor naturali, iar costul metanolului din carbonat de calciu — de 3 ori mai ridicat decît cel al hidrogenului electrolitic sub formă gazoasă.

După aprecierea specialiștilor englezi, încă la începutul secolului următor în această țară (ca și, probabil, în multe alte țări dezvoltate din punct de vedere economic) vor fi produse și utilizate, în condiții economice, trei categorii de combustibili : a) petrol și gaze naturale ; b) petrol și gaze sintetice din cărbune și șisturi bituminoase ; c) combustibili sintetici nefosili, ca metanolul și hidrogenul. În S.U.A. a fost lansat un program de cercetare și dezvoltare menit să găsească soluții și să demonstreze că încă la sfîrșitul actualului deceniu va deveni posibil, din punct de vedere economic, să se treacă la producerea pe scară industrială a combustibililor sintetici lichizi și gazoși din cărbune, iar în perspectivă — din materiale nefosile.

Luînd în considerare evaluările rezervelor de combustibili fosili și, mai ales, posibilitățile oferite de știință și noile tehnologii de obținere a combustibililor sintetici din materiale nefosile, rezultă că — **pentru o perioadă previzibilă — se vor putea găsi suficiente surse pe glob care să satisfacă cererea crescîndă de combustibili. Se cuvine subliniat faptul că, în viitor, eforturile de investiții, și îndeosebi cele științifice, de cercetare trebuie multiplicate pentru găsirea unor noi soluții și aplicarea lor în practica industrială.** Este evident că fără asemenea eforturi natura va oferi tot mai greu sursele energetice de care societatea are tot mai mare nevoie.

Energia electrică și potențialul nuclear

SOLUȚIONAREA, în perspectivă, a problemei combustibililor — chiar și a celor sintetici — nu înseamnă nicidecum că a fost rezolvată în mod implicit și problema energeticii, în ansamblul ei. Producerea combustibililor sintetici din materiale nefosile implică folosirea pe scară largă a proceselor electrolitice și catalitice. De subliniat că o serie de procese tehnologice de extracție a materialelor în metalurgie și în chimie folosesc pe scară largă electroliza. Acestea, ca și necesitățile casnice, solicită cantități tot mai mari de energie electrică. De exemplu, în prezent în S.U.A. energia electrică reprezintă circa 25% din consumul total de energie; în anul 2000, potrivit unor proiecte, ponderea sa va ajunge la aproximativ 50%. În Europa, ca și în alte regiuni ale globului, se prevede un ritm mediu anual de dezvoltare a consumului de energie electrică mult mai mare decît a consumului total de energie (7,2 — 8,1%, față de 4,5 — 4,8%).

În condițiile apariției și accentuării treptate a discrepanței dintre nevoile crescînde de combustibili fosili și resursele efectiv existente pe glob, se scontează pe o intervenție masivă a unor noi resurse energetice, reprezentate în special de energia nucleară, concomitent cu reducerea la minimum a folosirii hidrocarburilor în industria energiei electrice, urmînd ca acestea să fie îndrumate către industria chimică, în anumite procese tehnologice industriale, în transporturi.

Multe țări manifestă un interes crescînd pentru utilizarea energiei de origine nucleară, considerînd-o ca un mijloc important de soluționare a problemei energetice. Înainte de sfîrșitul acestui deceniu, practic toate țările europene vor dispune de centrale electrice nucleare sau, cel puțin, de programe specifice în acest sens, astfel încît **se așteaptă ca în 1985 în Europa peste 28% din cantitatea de energie electrică să fie produsă în centrale atomoelectrice, iar restul în centrale termice (61%) și centrale hidroelectrice (11%).**

Totuși, folosirea energiei nucleare pe scară mai largă prezintă încă numeroase dificultăți legate de consumurile tehnologice mari de combustibili nucleari în raport cu rezervele cunoscute, de costul ridicat al investițiilor și al combustibilului, de alegerea locului de amplasare a centralelor atomoelectrice precum și de existența unor reziduuri poluante.

În stadiul actual de dezvoltare a tehnologiei, **fisiunea nucleară este aceea care poate juca un rol important în sporirea producției de energie electrică.** Aceasta se poate realiza în două categorii de reactoare : termice și regeneratoare rapide.

În dezvoltarea, pe termen scurt și mediu, a producției de energie electrică de origine nucleară, vor predomina reactoarele termice. Totuși, din punctul de vedere al randamentului combustibilului nuclear, reactorul termic este cu totul necorespunzător, întrucît utilizează, prin fisiunea nucleară, numai 1—2% din energia potențială existentă în uraniu. Cumulînd necesarul de combustibil nuclear pentru producția de energie electrică proiectată pe perioada 1970—2000, rezultă o cantitate ce depășește cu mult rezervele cunoscute (sigure și probabile) de uraniu pe întregul glob, cu costuri de exploatare pînă la 30 de dolari/livra.

De aceea, cercetarea și dezvoltarea tehnologică a reactoarelor nucleare este astăzi orientată cu precădere spre **ridicarea eficienței utilizării combustibilului nuclear prin construirea și folosirea reactoarelor regeneratoare rapide.** Prototipuri ale acestora sînt în construcție sau chiar realizate în unele țări. De exemplu, în U.R.S.S. primul reactor regenerator rapid de 150 MW funcționează din 1972, după care a mai fost construit altul de 600 MW, preconizîndu-se ca la începutul deceniului următor să se treacă la construcția pe scară largă a acestui tip de reactor. În Franța și Anglia au fost construite prototipuri de reactoare regeneratoare rapide de 250 MW și s-a exprimat intenția ca, după verificarea funcționării acestora, să se treacă de îndată la construirea unor reactoare de acest tip cu o putere instalată de peste 1000 MW.

Opinia cea mai răspîndită este că de abia spre sfîrșitul deceniului următor va fi posibilă folosirea eficientă a reactoarelor regeneratoare rapide (din punctul de vedere al costului investiției specifice și al producției de energie electrică). Dar cel mai important este faptul că **acest tip de reactoare face posibilă utilizarea energiei uraniului natural în proporție de 50—75%, față de numai 1—2% la reactoarele tradiționale,** deschizînd totodată calea către exploatarea, mai costisitoare, a rezervelor cu un conținut foarte redus de uraniu — inclusiv cele din apa mărilor și oceanelor — deci practic nelimitate.

Dacă în perspectiva trecerii la reactoare regeneratoare nu se ridică vreo problemă reală în legătură cu epuizarea combustibililor nucleari disponibili pe glob, în schimb **o chestiune foarte serioasă ar putea să devină** — așa cum atrag atenția o serie de cercetători, medici și biologi — **poluarea mediului înconjurător cu elemente radioactive, cu urmări grave și de lungă durată asupra vieții pe pămînt 3)**

O cale tehnologică încă nepusă la punct, dar care ar putea rezolva concomitent

(Continuare în pagina 32)

EXPOZIȚIA SPECIALIZATĂ
de
APARATURĂ DE VERIFICĂRI ȘI ÎNCERCĂRI MECANICE PENTRU METALE, CAUCIUC, PLASTICE, TEXTILE ȘI HÎRTIE
deschisă la Sala Palatului Republicii Socialiste România, între 8—11 aprilie 1975.
Program de vizitare : zilnic între orele 10—16

PARTICIPĂ FIRMELE :
Austria — BRABENDER
— EMCO
— RANK PRECISION INDUSTRIES
Elveția — INSTRON
Italia — EMPRO
Franța — ADAMEL-LHOMARGY
R. F. Germania — HELMUT FISCHER
— GOETTFERT-FEINWERK-TECHNIK
— KRAUTKRÄMER
— SCHENCK
— ULTRAKUST-GERAETEBAU

Informații suplimentare și invitații la :
PUBLICOM — AGENȚIE DE PUBLICITATE PENTRU COMERȚ EXTERIOR
București — Bd. N. Bălcescu 22
telefon 14.75.35

ALTERNATIVE ENERGETICE

ABORDÎND un subiect care rămîne în actualitate, cartea lui Peter Hill și Roger Vielvoye **Energy in Crisis** (Energia în criză), Londra, Robert Yeatman Ltd, 1974, 244 p. urmărește — și reușește — să convingă că este

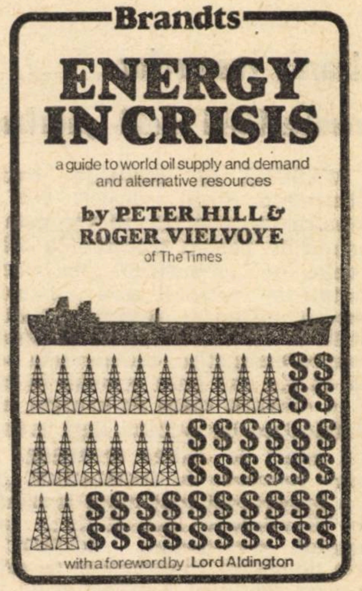

Brandts
ENERGY IN CRISIS
a guide to world oil supply and demand and alternative resources
by PETER HILL & ROGER VIELVOYE
of The Times
with a foreword by Lord Aldington

de o importanță vitală ca învățămintele crizei survenite în 1973—1974 să fie însușite. „Eșecul realizării unei dezvoltări planificate a tuturor surselor de energie ar expune lumea la consecințe cu mult mai mari în deceniul următor“ (p. 221).

Autorii constată că dacă consumul mondial de petrol ar continua să crească în ritmul din ultimii ani, ar fi necesară descoperirea unor zăcăminte de talia celor din Marea Nordului la fiecare doi ani pentru a ține pasul. Necesitatea dezvoltării unor resurse alternative de energie constituie una din principalele concluzii ale lucrării.

Trecînd în revistă alternativele, autorii calculează că în ceea ce privește cărbunele, în anul 2 000 — după extracția pînă atunci a circa 200 miliarde tone — ar rămîne încă rezerve suficiente pentru a acoperi consumul pe încă cel puțin 50 de ani în ipoteza cea mai pesimistă. Dar, constată ei, „rezervele de cărbune, ca și zăcămintele de petrol, nu sînt distribuite în mod egal și o insuficiență ar putea apărea curînd și face Europa, de exemplu, la fel de dependentă de importul de cărbuni ca acum de cel de petrol“.

În ce privește uraniul, un eventual eșec al reactoarelor regeneratoare rapide și răspîndirea celor termice obișnuite ca mijloc de acoperire a necesarului crescînd de energie electrică ar pune la grea încercare resursele cunoscute, ceea ce accentuează și mai mult necesitatea descoperirii unor noi resurse.

În legătură cu energia solară, date citate de autori evidențiază că ea s-ar putea dovedi foarte adecvată în acoperirea necesarului de energie al anumitor categorii de consumatori, de exemplu în sectorul casnic.

O maximă raționalitate a alegerii și eficiență a utilizării resurselor se impune cu acuitate. Este vorba aici și de randamentul scăzut al transformării energiei primare în energie electrică, la care se adaugă pierderile din transport. Autorii apreciază că acum 70% din energia cuprinsă în purtătorii primari se irosește înainte de a ajunge la consumator, care de multe ori o risipește și el. „Cu cît o țară este mai dezvoltată, cu atît există mai multe rezerve de economisire“, afirmă autorii, adăugind în continuare : „Mesajul este clar. Economii masive pot fi realizate dacă politici corecte sînt stabilite de guverne și dacă se fac încercări serioase de a educa pe consumatori să utilizeze cu prudență resursele“.

D. D.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28.XII 1973	24.III 1975	27.III 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 28.III.1975 față de:		Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII 1973–28.III 1975[1]
					Cursul central	Nivelul din 28.XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3320	2,3530	+13,43	+14,70	-12,82
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5100	2,5250	+34,07	+28,71	-22,30
Francul francez	4,60414	4,7025	4,2115	4,2275	+ 8,90	+11,24	-10,10
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,4170	2,4082	-16,82	+ 3,58	- 3,45
Lira italiană	523,50	607,0	630,10	632,0	-17,16	- 3,95	+ 4,11
Yenul japonez	308,0	280,20	287,40	291,10	+ 5,80	- 3,74	+ 3,89
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,374	2,404	+15,69	+17,55	-14,93
Francul belgian	40,334	41,10	34,35	35,40	+13,94	+16,10	-13,87
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	177,25	178,50	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN SĂPTĂMÎNA 24—28 martie 1974, situația pe piețele valutare internaționale a fost relativ calmă. Cursul dolarului S.U.A., după ce a manifestat o tendință de stabilizare în jurul nivelului de 2,32 mărci vest-germane, 2,50 franci elvețieni și 4,20 franci francezi, a marcat o netă tendință de întărire față de majoritatea valutelor occidentale. Această tendință de întărire s-a datorat mai multor factori între care aprecierilor că economia americană ar putea să intre într-o fază de redresare încă din vara acestui an, consecință a ansamblului de măsuri luate de autoritățile americane în această direcție.

Anunțarea rezultatelor deosebit de favorabile ale comerțului exterior al S.U.A. în luna februarie a.c. a contribuit la accentuarea tendinței de întărire a cursului monedei americane în perioada analizată.

Tendința de creștere a dobînzilor pe piața eurodolarilor care s-a manifestat în ultimul timp a influențat de asemenea favorabil poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Deși se apreciază că procesul de întărire a cursului dolarului pe piețele valutare internaționale ar urma să continue, menținerea tendinței de scădere a dobînzilor pe piața monetară americană, precum și posibilitatea accentuării fenomenelor inflaționiste în economia S.U.A. — ca urmare a politicii expansioniste în domeniul creditului și emisiunii monetare în vederea încurajării relansării activității economice — ar putea crea o atmosferă de neîncredere în dolar.

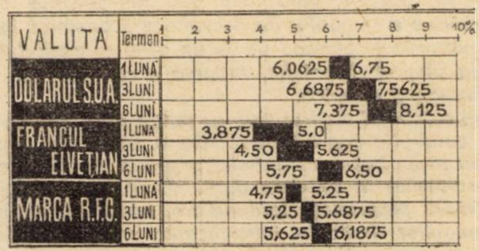

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 24—28 martie 1975 (nivel minim și maxim)

Situația relativ calmă de pe piețele valutare internaționale din ultimul timp este și consecința faptului că operatorii de devize de pe aceste piețe analizează influența pe care o va avea asupra comportamentului diverselor valute eventuala aderare a francului elvețian, francului francez și șilingului austriac la sistemul fluctuării în comun a valutelor occidentale. În unele cercuri de specialitate se apreciază că aderarea Elveției la sistemul fluctuării în comun a unor valute occidentale ar putea antrena o întărire de ansamblu a monedelor participante la sistemul respectiv, fapt ce ar crea noi tensiuni pe piețele valutare, creînd dificultăți în primul rînd țărilor cu monede slabe.

Teodor GIURGIU

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 28 martie 1975

Anglia[x]	10,0%	Italia	8,0%
Austria	6,50%	Japonia	9,0%
Belgia	7,50%	Luxemburg	7,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	9,0%	Olanda	6,6%
Elveția	5,0%	Suedia	7,0%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,25%
Franța	11,0%		
R.F.G.	5,0%		
Israel	6,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Grîul — expansiune și dezechilibru

ÎN POFIDA unei evoluții anuale oscilante, curba producției mondiale de grîu a cunoscut totuși, în intervalul 1964—1974, o tendință ascendentă marcată de un ritm mediu anual de creștere de aproximativ 2,9%. În 1974, volumul recoltei mondiale prezenta un spor absolut de peste 80 milioane de tone față de începutul perioadei menționate. Din cele 1 230 milioane tone de cereale produse pe glob anul trecut, grîului îi reveneau 30%. În producția de grîu pe primul loc se situează țările socialiste (cu 46%), urmate de țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare (cu 35% și, respectiv, 19%).

În cursul anului 1974 cererea a devansat oferta pe piața mondială a grîului, astfel încît prețurile s-au cantonat la niveluri ridicate, iar stocurile au înregistrat o reducere care nu are precedent în ultimul sfert de secol (vezi graficul). La finele perioadei de comercializare din 1974, S.U.A. dispuneau de stocuri de grîu aproximativ de 5 ori mai mici decît nivelul lor corespunzător din campania 1971/'72, respectiv 4,9 milioane de tone față de 23,5 milioane de tone, iar Canada — un alt mare exportator de grîu — 10,2 mil. tone, în raport cu 17,8 mil. tone. După o anumită reducere în primăvara anului trecut, prețurile la grîul exportat de S.U.A. au rămas — către sfîrșitul lui 1974 — la un nivel de aproape trei ori mai ridicat decît la mijlocul anului 1972.

În țările în curs de dezvoltare producția de grîu a continuat să rămînă în urma cererii de consum. În ultimii trei ani în aceste țări producția a stagnat, nedepășind 70 milioane de tone, ceea ce a determinat sporirea importurilor de la 27,6 mil. tone în 1971/1972 la 38,3 mil. tone în 1973/74. În prezent jumătate din exportul mondial de grîu este canalizat spre țările „lumii a treia".

Recoltele de 6—8 ori mai reduse (la hectar) obținute la cultura grîului în țările în curs de dezvoltare, comparativ cu țările capitaliste dezvoltate, se explică nu numai prin structura înapoiată, în general, a proprietății funciare, ci și prin nivelul scăzut al agrotehnicii utilizate. În țările din Asia, de pildă, „revoluția verde" pierde din teren, soiurile de înalt randament nu pot fi valorificate la potențialul lor maxim, datorită imposibilității de a asigura doze optime de substanțe fertilizante.

O anchetă F.A.O. arată că din 140 de țări în curs de dezvoltare, doar 25 utilizează pe scară mare noile varietăți de cereale de înalt randament, iar din acestea numai o treime au organizate sisteme adecvate de producere a semințelor. Se apreciază că țările în curs de dezvoltare ar trebui să producă, începînd din 1979, circa 700 mii tone sămînță de grîu de înalt randament, ceea ce le-ar permite să cultive aceste soiuri pe 60% din suprafața totală însămînțată cu grîu și să reducă, în mare măsură, deficitul lor de grîu.

Dragoș LUCHIAN
Rădăuți

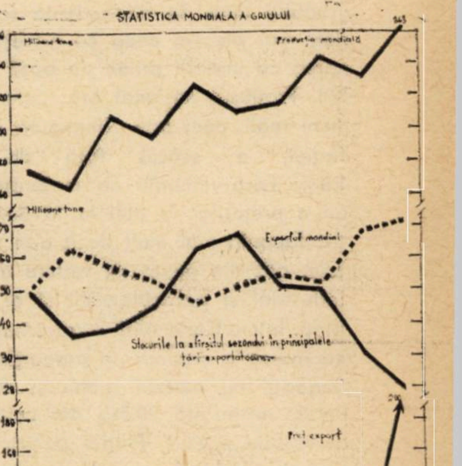

SURSA: Finances et Développement nr. 1/1974 - pag. 26 și Banque Mondiale Rapport 1974 - pag. 125

JAPONIA: ritmuri în schimbare

ACOPERIND numai 0,3% din suprafața globului și avînd o populație de 110 milioane locuitori, Japonia constituie unul din cazurile cele mai semnificative din punct de vedere a ritmurilor de dezvoltare economică în perioada postbelică. Deși lipsită de resurse naturale și pornind de la un nivel al venitului național pe locuitor de circa 80 de dolari la sfîrșitul războiului, Japonia a concurat cu succes cele mai dezvoltate țări capitaliste din Europa și America.

Numai o analiză a întregii vieți sociale ar putea răspunde corect și deplin la întrebarea privind cauzele și condițiile dezvoltării rapide a economiei japoneze. Dacă s-ar schița totuși factorii care au propulsat-o, ar trebuie neapărat menționate transformările social-economice și politice survenite în Japonia după sfîrșitul războiului : înfăptuirea reformei agrare și lichidarea marii proprietății latifundiare, transferul masiv de populație de la sate la orașe, crearea uniunilor sindicale, introducerea unei noi legislații a muncii, înlocuirea bazei tehnice-materiale industriale, distrusă de război, prin crearea de noi întreprinderi dotate cu tehnica cea mai modernă, organizarea unor sisteme de conducere a activității economice deosebit de eficiente, absența cheltuielilor pentru înarmare în bugetul țării. Aceste procese au avut loc în condițiile aplicării unei active politici economice de stat și ale înscrierii Japoniei în diviziunea internațională a muncii sub forme pe cît de specifice, pe atît de eficiente.

Tendințe în activitatea economică

ÎN ULTIMII 25 de ani produsul național brut al Japoniei a crescut în ritmuri medii anuale de peste 10%, ceea ce echivalează cu o dublare a sa la fiecare șapte-opt ani. În decursul acestei perioade s-au înregistrat cîteva momente de scădere a ritmului creșterii economice, pentru ca de fiecare dată acesta să se accelereze din nou. Manifestînd o asemenea tendință susținută de creștere, Japonia a depășit treptat Franța, Anglia și R.F. Germania din punct de vedere al mărimii absolute a PNB. O rată a acumulării de circa 1/3 din produsul național brut a adus Japonia pe locul doi în lumea capitalistă,după S.U.A., în ceea ce privește volumul absolut al PNB. În 1973 PNB pe locuitor se cifra în Japonia la 3 839 dolari.

Criza ciclică ce a cuprins în 1958 aproape toate țările capitaliste nu a afectat în mod practic economia japoneză. Dar în anul 1974, cînd țările avansate din Occident au intrat în cea mai serioasă recesiune din perioada postbelică, Japonia a cunoscut și ea un proces de regres economic, ca urmare a slăbirii factorilor interni ai creșterii economice și gradului înalt de dependență față de exterior, mai ales în ceea ce privește aprovizionarea cu materii prime de bază și combustibili. Produsul național brut calculat în termeni reali, deci prin eliminarea influenței inflației, a scăzut față de 1973 cu 1,8%. Fără îndoială că majorarea de patru ori a prețurilor la țiței în 1973–1974 a afectat Japonia mai mult decît alte țări occidentale, atît din punct de vedere al consumului industrial și particular, cît și al balanței de plăți. Într-o Carte albă a guvernului s-a arătat că industria depinde în proporție de 95% de importul de materii prime și că țițeiul importat reprezintă 99,5% din consumul intern al acestui produs. Plățile pentru importul de țiței au crescut în anul trecut cu 12, 5 miliarde dolari, depășind 19 miliarde.

Nivelul scăzut al activității economice s-a reflectat și în reducerea simțitoare a ritmului de creștere a consumului particular, în condițiile unei rate a inflației de 24,4 în 1974.

Ca urmare a reducerii cererii, atît pe plan intern cît și pe plan internațional, s-a înregistrat o scădere corespunzătoare a producției industriale japoneze, al cărei nivel era la finele lunii noiembrie 1974 cu 13,4% mai redus decît în perioada corespunzătoare a anului 1973. Ramurile cel mai serios afectate de actuala recesiune sînt industria automobilelor, construcțiile, industriile textilă, optică și electronică. Volumul investițiilor particulare scade cu 11,8% în cursul anului fiscal 1974 (1 aprilie 1974 – 31 martie 1975), față de anul fiscal 1973, iar volumul investițiilor publice scade cu 9,2%. Somajul afecta în luna ianuarie 1975 circa 2% din forța de muncă.

Un program economic riguros

ÎN CONTEXTUL situației de criză, care are deopotrivă trăsături ciclice și structurale, autoritățile au adpotat de la primele manifestări ale recesiunii o politică restrictivă cu componente anti-inflaționiste, urmată ulterior de măsuri de relansare a activității economice. Aceasta paralel cu adoptarea unei politici de largă cooperare internațională, îndeosebi în domeniul materiilor prime și semifabricatelor, care să micșoreze riscurile unor viitoare gîtuiri în aprovizionarea din import și să permită Japoniei să restructureze industria națională. Dezvoltarea viitoare a economiei japoneze pare că va avea loc, sub efectul modificărilor structurale ce se întrevăd acum și al climatului economic internațional schimbat, în condițiile unei scurtări a ciclului conjunctural, de la 48 de luni (36 luni de avînt + 12 luni de stagnare, recesiune) la 40 de luni (24 luni de avînt + 16 luni de stagnare, slumpflație) sau chiar mai puțin. După părerea directorului unui prestigios institut de cercetări (Nomura), ritmurile creșterii, în medie anuală, se vor contracta în noile împrejurări la circa 5%, ca și în perioada antebelică (Jiro Tokuyama, „The New Japanese Economy", în Newsweek, 3 martie 1975). Acest fapt este recunoscut, de altfel, și de experții guvernamentali : „Japonia, se spune în Cartea albă cu privire la economie, pe anul 1974, cunoaște acum o perioadă de tranziție istorică spre o nouă etapă de dezvoltare economică, calitativ diferită".

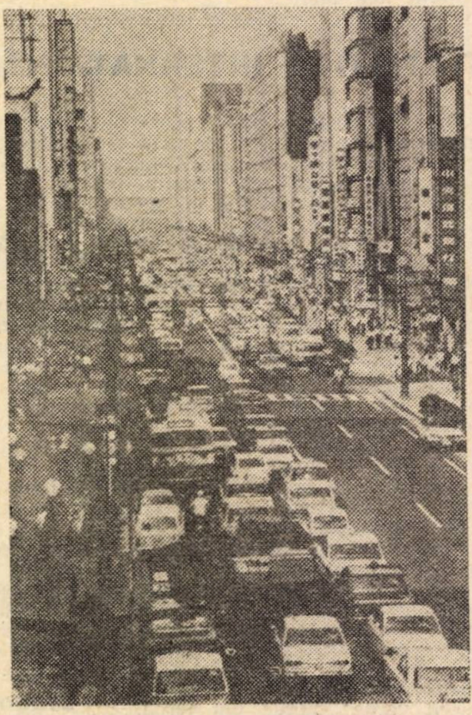

Vedere din Tokio

Urmărind combaterea inflației și relansarea economiei, politica monetară se caracterizează prin reducerea sporului masei monetare de la 20% în 1973 la 12% în 1974, menținerea taxei oficiale a scontului la nivelul de 9% în decurs de 15 luni, restrîngerea lichidității interne și aplicarea unor criterii selective de acordare a creditului, vizînd sprijinirea întreprinderilor mici, cel mai serios afectate de criză, odată cu limitarea creditelor acordate marilor corporații. Efectele acestei politici nu au întîrziat să se arate, ritmul de creștere a prețurilor cu amănuntul contractîndu-se în intervalul decembrie 1974 – martie 1975 la 14% medie anuală, iar nivelul stocurilor a înregistrat o reducere de 1,4% în ianuarie a.c. față de decembrie 1974, prima în decurs de 12 luni.

Bugetul pe anul fiscal 1975/1976, pe care Dieta l-a aprobat cu o întîrziere considerabilă, depășește volumul de 30 000 miliarde yeni (circa 100 miliarde dolari), fiind orientat spre impulsionarea activității productive. Prevăzînd o majorare a cheltuielilor bugetare cu 24,5% față de exercițiul precedent și a investițiilor cu 17,5%, sporuri dintre cele mai înalte din perioada postbelică, bugetul urmează să se încheie cu un deficit redus de la 12,6% din totalul cheltuielilor în exercițiul 1974/1975 la 9,4% în noul exercițiu. Ramurile industriale spre care sînt orientate noile investiții sînt tocmai acelea care se bazează pe importul țițeiului – energetica, rafinarea petrolului și petrochimia. Este semnificativă, în legătură cu aceasta, decizia guvernului de a majora stocul de țiței de la echivalentul consumului pe 60 zile la echivalentul pe 90 zile în decursul anilor 1975–1978.

Rolul comerțului exterior

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că una dintre resursele importante ale creșterii economice în Japonia o constituie comerțul exterior, al cărui volum echivalează cu 21,3% din produsul național brut al țării. În situația de recesiune economică din 1974, o coordonată fundamentală a politicii economice japoneze a constituit-o declanșarea unui ofensive de majorare a exportului și frînare a importului, spre a susține producția cu ajutorul comenzilor externe. În timp ce produsele multor țări vest-europene nu-și mai găseau plasament pe piață, exporturile japoneze au sporit în 1974 în prețurile curente cu 51,8% față de 1973, totalizînd 55 084 milioane dolari, în timp ce importurile au reprezentat 53 540 milioane dolari. Într-un interval de 12 luni – perioadă de criză pentru lumea occidentală – balanța comercială a Japoniei a evoluat astfel de la pasiv la activ. Este semnificativ în acest sens, și totodată edificator pentru competitivitatea poduselor japoneze, că în timp ce producătorii americani și vest-europeni de automobile vedeau stocurile crescînd zi de zi, autoturismele de mic litraj „Made in Japan" găseau piață de desfacere în Europa de Vest și America ; în luna septembrie 1974 exportul acestora era cu 78% mai mare decît cu un an înainte. O situație similară înregistrau produsele chimice și articolele din metal.

În vederea definirii unei politici de cooperare economică pe diverse planuri cu țările în curs de dezvoltare, care dețin circa 43% din schimburile sale comerciale, și dînd dovadă de realism în ceea ce privește configurația viitoare a economiei mondiale, Japonia s-a pronunțat ferm în favoarea stabilirii unei noi ordini economice internaționale. În 1974 această politică s-a concretizat în semnarea unor importante contracte cu diferite țări din Orientul Mijlociu, Asia, America Latină. Pentru a da numai un exemplu : Japonia a încheiat cu Irakul un acord în valoare de 1 miliard dolari, pe baza căruia urmează să se realizeze în această țară o rafinărie de petrol, un complex petrochimic, uzine de îngrășăminte chimice, o fabrică de ciment și o uzină de aluminiu, în schimbul cărora Irakul va livra Japoniei 160 milioane tone țiței brut și produse petroliere eșalonat pe o durată de 10 ani.

În aceeași arie de preocupări s-a înscris și majorarea în 1974 cu 68,7% a asistenței oficiale pentru dezvoltare acordată țărilor „lumii a treia", care a ajuns la 1 354 milioane dolari, într-un an în care o serie de guverne occidentale au procedat la reducerea ei. Asistența acordată vădește între altele interesul Japoniei de a-și permanentiza sursele de aprovizionare cu materii prime și combustibili.

Deși balanța tranzacțiilor invizibile s-a încheiat cu un sold puternic deficitar, ca urmare a creșterii costului navlului, intrările de capital, inclusiv împrumuturile (circa 30 miliarde dolari, din care : 16 miliarde contractați pe piața eurovalutelor, 13 miliarde pe piața americană și 1 miliard din Arabia Saudită), au făcut ca soldul deficitar al balanței de plăți să se cifreze la 6 843 milioane dolari, cu 3,2 miliarde dolari mai puțin ca în 1973.

Premisele unei noi creșteri

FAPTUL că Japonia dispune încă de însemnate resurse ale creșterii economice este rareori contestat chiar și în actuala perioadă de recesiune, după cum se consideră de asemenea că după această recesiune ritmurile anuale în jurul a 10% vor reveni, probabil, din nou în actualitate. În prima parte a deceniului nouă, pe baza unor astfel de ritmuri, după unele opinii, Japonia ar putea depăși S.U.A. din punct de vedere al venitului național pe locuitor, pentru ca după 1990, dacă tendința dintre 1948–1973 ar continua, să ajungă prima putere industrială a lumii capitaliste (vezi The Economist, 4 ianuarie 1975).

Prognozele referitoare la creșterea produsului național brut al Japoniei în 1975, în termeni reali, variază între 3,9% și 7–8%, rata inflației fiind așteptată să scadă la circa 9–10%. Cîțiva factori, pe care enumerarea noastră nu-i epuizează, vin în sprijinul afirmației că economia niponă își recapătă treptat cadența.

În primul rînd, în Japonia ponderea populației active cu înaltă pregătire este una dintre cele mai ridicate din țările capitaliste, ceea ce are o incidență deosebit de mare asupra ritmului inovațiilor și al dezvoltării tehnologice. Deși alocă mai puține fonduri pentru cercetare și dezvoltare decît Franța sau R.F. Germania, Japonia utilizează în acest domeniu de trei ori mai mult personal.

În al doilea rînd, 62% din echipamentul industrial japonez are o vechime de sub 5 ani, în timp ce 65% din echipamentul industriei din S.U.A., de exemplu, are o vechime de peste 10 ani.

În al treilea rînd, în timp ce majoritatea țărilor vest-europene și cu atît mai mult S.U.A. își desfășoară schimburile cu țările în curs de dezvoltare producătoare de materii prime și combustibili prin intermediul societăților multinaționale, din ce în ce mai puțin dorite, Japonia a pornit de la principiul încurajării dezvoltării unor industrii proprii, naționale, în țările „lumii a treia", în interesul ambilor parteneri. Japonia nu deține și nu operează în mod direct societăți de exploatare a materiilor prime în străinătate. În plus, în contextul crizei energiei, Japonia renunță treptat la acordurile sale de aprovizionare cu combustibili prin intermediul marilor firme occidentale, înlocuindu-le cu acorduri guvernamentale de cooperare cu țările producătoare.

Este posibil, în acest context, ca Japonia să devină cel mai important client al țărilor producătoare și exportatoare de țiței, pornind și de la interesul, deja manifestat, al acelor țări de a construi uzine petrochimice, oțelării, fabrici de ciment și porturi pentru operații în apă adîncă, domenii în care tehnologia japoneză este printre cele mai novatoare.

Mai trebuie menționat printre factorii creșterii economice japoneze rolul însemnat al Agenției pentru planificare economică (E.P.A.) organism guvernamental care, facilitînd cooperarea economică strînsă între economia particulară și cea de stat, urmărește realizarea politicii economice a statului, centrată în continuare pe creșterea și diversificarea producției și a comerțului exterior, prin aplicarea unor metode de programare economică.

Remarcînd aceste caracteristici ale înscrierii Japoniei în diviziunea internațională a muncii, care așa cum aminteam nu epuizează toată gama lor, se poate conchide că Japonia are o serie de atuuri pentru a cunoaște o nouă etapă de creștere economică, caracterizată de mutații structurale pe plan intern și de o largă cooperare economică pe plan internațional.

Schimburile comerciale dintre România și Japonia au înregistrat în ultima perioadă de timp o dezvoltare puternică, crescînd în patru ani de aproape cinci ori. Între cele două țări sînt în curs actualmente discuții în vederea lărgirii cooperării în diferite domenii de activitate, existînd încă mari posibilități de extindere a relațiilor economice.

Eugen DIJMĂRESCU
INSCIN

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• R. S. Cehoslovacă : dezvoltarea construcției de mașini pînă în 1990

ÎN 1950, industria constructoare de mașini din R. S. Cehoslovacă asigura 92,3% din necesarul intern de mașini și utilaje, în 1970 — 87,3%, iar pentru 1990 se apreciază un nivel de 67%. Totodată, R. S. Cehoslovacă exportă peste o treime din producția sa de mașini și utilaje și se prevede ca ponderea exportului în producție să crească în următoarea perioadă, ajungînd în 1990 la circa 50%.

Programul de dezvoltare a economiei naționale a R.S. Cehoslovace prevede, între altele, ca ponderea construcțiilor de mașini în producția industrială totală să crească de la 27,3% în 1975 la 31,2% în 1990, iar în volumul total al exportului — de la 53,8% la 61,8%. Se are în vedere creșterea cu precădere a producției următoarelor subramuri principale : construcția de mașini energetice, de mijloace de transport (în primul rînd autocamioane), mașini-unelte (în special mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor la rece), utilaje pentru industria ușoară (cu prioritate pentru industria textilă), tehnică de calcul, instalații pentru reglarea și conducerea automată a proceselor de producție etc.

• Perspectivele consumului mondial de oțel

DINTR-UN STUDIU efectuat de „Irwin Trust Company" (New York) asupra evoluției industriei oțelului pe plan mondial rezultă că ritmul mediu anual de creștere a consumului de oțel se va diminua de la 5,4% în deceniul trecut la 4,5% în deceniul actual. Pe zone geografice și pe țări se fac următoarele estimări asupra dinamicii consumului în deceniul al optulea (sporuri medii anuale, în %) :

Europa occid.	*3,8*
S.U.A. și Canada	*1,8*
Japonia	*5,6*
Țările socialiste din Europa	*5,6*
Orientul mijlociu și Asia de sud-est	*14,0*
America Latină	*8,0*

Se apreciază, între altele, că importurile sînt chemate să satisfacă 8% din consumul total de oțel al Americii de Nord în anul 1975 și 6% în 1980. În ceea ce privește America Latină (respectiv Brazilia, Venezuela și, probabil, Mexic) este de așteptat ca ea să devină un exportator net de oțel, exporturile acestei regiuni fiind estimate la 10 mil. tone în 1980.

Frica de stocuri

„MULȚI economiști se tem că îngrozitoarea tendință de creștere a stocurilor și scăderea vînzărilor va continua și în anul acesta“, constată revista Newsweek (3 martie 1975). Industria automobilelor din S.U.A. are stocuri pentru 92 zile la ritmul actual al vînzărilor, pentru circa 30 de zile mai mult decît este socotit tolerabil ; stocurile de aparate de televiziune în culori ale firmei Radio Corporation of America sînt mai mari cu 11% față de anul trecut, ceea ce a făcut ca o mare uzină a firmei să-și închidă porțile pentru două săptămîni. Filiala firmei Yamaha International Corp. deține cu 50% mai multe motociclete japoneze din import decît are nevoie în mod normal, și cu toate acestea vapoarele descarcă noi loturi.

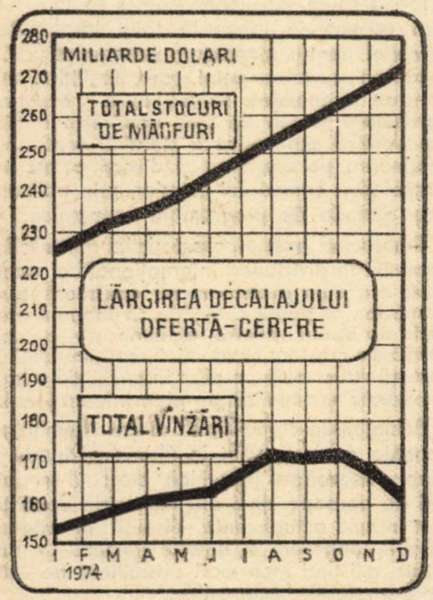

În acest peisaj reprezentat de graficul de sus referitor la S.U.A., aduce o notă mai puțin întunecată faptul că scăderea vînzărilor a înregistrat o oarecare încetinire, în timp ce producția încearcă să-și pună de acord oferta cu situația actuală. În luna februarie a.c. s-a înregistrat pentru prima oară în patru ani și jumătate o scădere a stocurilor în economia S.U.A. Dar, după cum se scrie în revista menționată, într-o economie care tinde să „alunece“ tot mai mult cu fiecare zi ce trece, materializarea scăderii stocurilor prezintă încă multe semne de întrebare.

Modificări în „topul“ siderurgiei

ÎN 1974, „NIPPON STEEL CORP.“ din Tokio și-a păstrat poziția de cel mai mare producător din lumea capitalistă cu 38,48 milioane tone oțel brut, deși producția sa a scăzut cu 6,3% față de 1973. Pe locul doi s-a situat „U.S. Steel Corp.“ (S.U.A.) cu 30,75 mil. t (—3,1%). Corporația americană „Bethlehem Steel“ a trecut în 1974 de pe locul patru pe locul trei, cu 20,21 mil. t (—1,4%). La rîndul său, „British Steel Corp.“ (Anglia), care ocupa locul cinci, a ajuns pe locul patru, cu 19,3 mil. t. Pe locul cinci s-a situat „August Thyssen-Hűtte A.G.“ (R.F.G.) cu 16,88 mil. t (+29,9%), urmată de „Nippon Kokan Kaisha“ (Japonia), cu 16,24 mil. t (+1,2%), „Kawasaki Steel Corp.“ (Japonia) cu 14,91 mil. t (+3,8) și „Sumitomo Metal Industries“ (Japonia), cu 14,59 mil. t (+0,7% față de 1973).

Cererea internă slabă și scăderea livrărilor pentru export au făcut ca în Japonia stocurile de produse siderurgice să crească pentru prima oară la peste 7 milioane tone.

1000 de ani de luptă cu deșertul

STATUL Rajahstan, care reprezintă 11% din suprafața totală a Indiei, era acoperit de păduri întinse pînă acum 1 000 de ani cînd apele și-au modificat cursul lăsînd în urmă o regiune dezolantă, care se întindea sustrăgînd din cultură 30 000 acri de pămînt fertil anual. În prezent se desăvîrșește un proiect de canalizare a rîului Sutlej și de amenajare a unui sistem de irigații de circa 7 000 km care va cuprinde peste 4,3 milioare de acri. Pînă în 1974 s-au recuperat peste 250 000 acri, față de circa 7 500 în 1961.

Concomitent au loc vaste lucrări de îmbunătățiri funciare, întreprinse cu ajutorul experților locali și ai F.A.O. care experimentează diferite metode de curățire a solului, de utilizare a apei și îngrășămintelor și elaborarea de asolamente, în cadrul unor ferme pilot care servesc și ca centre de formare a cadrelor de specialiști în agronomie.

Polonia: balanța agro-alimentară

ÎN ULTIMII 25 de ani Polonia apare ca un exportator constant de produse ale industriei alimentare și importator de produse agricole. Aceasta, mai ales pentru că — avînd un sector dezvoltat de creștere a vitelor (în medie, în 1974 reveneau 63 de bovine și 102 de porcine la suta de hectare terenuri cultivabile) — Polonia nu produce suficiente furaje.

Deși soldul schimburilor de produse agricole este, în general, pasiv, totuși — scrie revista „Perspectives polonaises“ — situația apare diferențiată pe grupuri de țări partenere. În timp ce cu țările socialiste această balanță are un caracter constant deficitar, în cadrul schimburilor cu țările nesocialiste. (și îndeosebi cu țările capitaliste dezvoltate) a rezultat aproape permanent un excedent, exprimat în devize convertibile. Astfel, de pildă, în 1972 excedentul a fost de 420 milioane de zloți-devize (convertibile), utilizate pentru import de mașini, instalații, materii prime etc. din țările respective.

Ceea ce urcă în atmosferă...

...ESTE la fel de important ca și ceea ce cade, se spune în Brazilia și pe bună dreptate. În această țară, în care ritmul de creștere economică este de 9% anual, o gravă poluare atmosferică este contrapartida expansiunii industriale rapide. Statul São Paulo furnizează mai mult de jumătate din producția industrială a țării și este al zecelea centru industrial al lumii. Vaporii nocivi degajați de cele 75 000 coșuri de fabrică ale acestei vaste aglomerații urbane rămîn blocați în vecinătatea imediată, din cauza curenților contrari ai aerului marin rece și a vîntului cald venit din cîmpie.

În urma studiilor întocmite cu ajutorul Organizației Mondiale a Sănătății s-a elaborat un proiect de combatere a poluării în cadrul căruia s-au făcut deja investiții de peste 75 milioane dolari destinate lucrărilor publice de îmbunătățire a mediului ambiant.

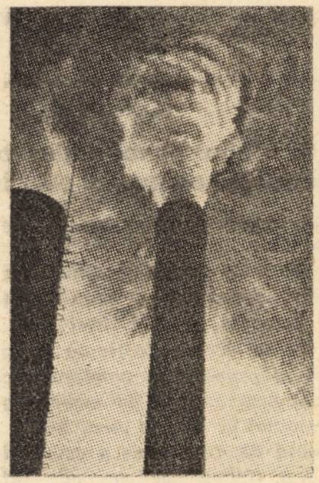

curier

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Costul războaielor

Laurențiu Moga, Sibiu. — În epoca noastră, războaiele, chiar dacă nu depășesc ca durată pe cele din epocile anterioare (s-a calculat, de pildă, că durata medie a războaielor din perioada 1450—1930 a fost de patru ani și jumătate, iar cel de-al doilea război mondial a durat cinci ani, unsprezece luni și o săptămînă), sînt mult mai costisitoare. Nu e vorba aici numai de pierderile de vieți omenești : după calculele demografului și istoricului sovietic Boris Urlanis, în cursul celui de-al doilea război mondial au pierit (din rîndurile combatanților și populației civile) 32 milioane de oameni, respectiv de trei ori mai mulți decît în primul război mondial. La aceasta se adaugă imensele distrugeri provocate în timpul operațiunilor militare.

Pornindu-se de la numărul populației, durata operațiunilor militare, efectivele medii ale armatelor angajate în ostilități și pierderile în rîndul acestora, în Occident s-a calculat chiar și un așa-numit „indice al intensității războaielor“, conform căruia intensitatea războaielor purtate în secolul al XVII-lea a fost de douăzeci și cinci ori mai redusă decît în primele patru decenii ale secolului nostru (excluzînd cel de-al doilea război mondial).

În sfîrșit, după cum arată revista **Perspectives polonaises** (nr. 2/1975), costul războaielor și al înarmării în perioadele de pace a sporit extrem de mult în cursul secolului nostru, respectiv de la 4 miliarde dolari pe an, în medie pe perioada 1901—1914, la 154 miliarde în 1969. O rațiune în plus, dacă mai era nevoie, pentru eliminarea războaielor din viața societății, respectiv a cauzelor care le generează, pentru alocarea imenselor sume consacrate acum înarmării unor scopuri pașnice, între care lichidarea subdezvoltării reprezintă o prioritate.

Decalaje

Mihai Chirică, com. Măgurele, București — Potrivit datelor O.N.U., ca expresie a revoluției științifice și tehnice ai cărei contemporani sîntem, în prezent în lume trăiesc circa 90% din toți oamenii de știință care au existat vreodată. Un fapt care ilustrează marile decalaje existente în lume : 90% dintre acești oameni de știință activează în țările dezvoltate (35% în S.U.A., 6% în Anglia etc) ; cei care lucrează în țările în curs de dezvoltare utilizează numai circa 2% din suma de aproximativ 50 miliarde dolari cheltuită anual în lume pentru cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. Aceste disparități din domeniul cercetării sînt considerate una din cauzele importante ale decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare economică ale celor două grupe de țări, cu atît mai mult cu cît problemele țărilor în curs de dezvoltare se bucură, în general, de o atenție restrînsă din partea cercurilor științifice din țările dezvoltate.

Asemenea constatări au determinat dealtfel comunitatea internațională să adopte în 1971 un plan mondial de acțiune pentru aplicarea științei și tehnologiei în folosul dezvoltării, cu versiuni specifice pentru principalele regiuni în curs de dezvoltare ale lumii.

Suprafața cultivată pe locuitor

Gh. Munteanu, Rîmnicu Sărat — În țara noastră suprafața cultivată care revine pe un locuitor este de aproximativ 0,5 ha (ceea ce înseamnă 2 locuitori la ha). Potrivit datelor Băncii Mondiale, pe glob se constată o diversitate de situații. În unele țări, suprafața cultivată (în ha) ce revine pe locuitor este foarte ridicată : Australia 3,55, Canada 2,03, Coasta de Fildeș 1,80, Argentina 1,07, S.U.A. 0,86, în vreme ce în altele dimensiunile sale sînt extrem de modeste : Japonia 0,05, Haiti, 0,08, Bangladesh, Anglia și R.F.G. 0,13, Indonezia 0,15 etc. Desigur, ceea ce contează nu este numai mărimea suprafeței cultivate ce revine pe un locuitor, ci și gradul de intensitate al agriculturii practicate în țara respectivă și în general posibilitățile ei de a importa necesarul suplimentar de produse agricole, dependent de bogățiile și nivelul de ansamblu al dezvoltării sale economice.

Sub raportul suprafețelor cultivate care revin pe un locuitor ocupat în agricultură, cele mai mari se semnalează în Australia (42,53 ha), Canada (25,4), S.U.A. (21,5), Argentina (7,03), Anglia (4,71) și altele.

Incoterms

Simion Cosma, Luduș — Prin „Incoterms“ (International Commercial Terms) se înțelege interpretarea unitară revizuită în 1953 de Camera internațională de comerț din Paris celor mai importante condiții de livrare a mărfurilor pentru a fi incluse în contractele de vînzare-cumpărare încheiate pe plan internațional, cu scopul de a preveni neînțelegerile decurgînd din interpretările diferite care li se dădeau. Prin eforturile conjugate ale Camerei internaționale de comerț și ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa s-a realizat standardizarea abrevierilor respectivelor condiții de livrare (este vorba de cunoscutele condiții F.O.B., C.I.F. etc.).

În prezent Camera internațională de comerț are în vedere crearea unor noi „Incoterms“ care să țină seama, de exemplu, de exigențele particulare ale transportului aerian, ale transportului combinat și ale celui prin containere. În același timp, ea va continua activitatea de codificare numerică a condițiilor de livrare, mai adecvată prelucrării automate a datelor privind comerțul internațional.

Petrol

Radu Ghiuță, Cîmpina — 1) Arabia Saudită a produs anul trecut 412 milioane tone petrol, față de 365 milioane cu un an înainte, fiind principalul exportator mondial de petrol. Cel mai mare producător mondial au rămas însă Statele Unite (495 milioane tone în 1974), deși extracția lor a scăzut. Pentru amănunte vă sugerăm să consultați rubrica de statistică internațională din nr. 8/1975.

2) Pînă la începutul lunii martie, valoarea creditelor acordate de Fondul Monetar Internațional în cadrul „facilităților petroliere“ instituite la 13 iunie 1974 — ca mijloc de sprijinire financiară a țărilor cu deficite ale balanței lor de plăți în urma majorării prețului petrolului — se ridica la echivalentul sumei de 2383 milioane Drepturi speciale de tragere. De această sumă beneficiază 36 de țări membre ale F.M.I., dintre care cel mai recent Grecia, Haiti, Israelul, Spania și Uganda.

Onassis

Simion Voina, Ostra — În lumea capitalului internațional au apărut în secolul XX, din mijlocul țării cu cea mai bogată mitologie, trei familii — Onassis, Niarchos și Livanos — care, ca în teatrul antic, și-au întrețesut destinele, s-au luptat între ele și pe tărîmul acumulării bogățiilor și în viața lor intimă plină de fast, de întîmplări de multe ori stranii, de cele mai multe ori extravagante. Cel mai notoriu dintre acești magnați capitaliști a fost de departe cel căruia prietenii (dacă a avut într-adevăr) îi spuneau Ari, pe numele său întreg Aristotel Socrates Onassis, al cărui principiu de viață era : „cine nu riscă nu cîștigă“.

Astfel, tînărul care călătorea clandestin acum 50 de ani într-un vapor care îl ducea din Grecia în America și-a început speculațiile cu tutun grecesc, cu țiței, cu avioane, tancuri petroliere (al căror „boom“ l-a intuit încă în 1935), cazinouri, hoteluri etc. Speculațiile amintite au adus acestui om de statură mică o imensă avere evaluată între 300 și 400 milioane dolari. A murit recent, în vîrstă de 69 de ani.

Comerț internațional

Gh. Dănescu, Giurgiu — 1) Aveți dreptate cînd ne semnalați că în nr. 12/1974 p. 30 este vorba de fapt de leva — moneda națională a Bulgariei — și nu de lei. 2) Frederick Dent, noul șef al delegației americane (în locul ambasadorului William Eberle) la negocierile comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. cunoscute sub numele de runda de la Tokio, este una și aceeași persoană cu ministrul american al comerțului. În calitatea pe care o are din februarie 1973 el a vizitat în primăvara trecută și țara noastră, ocazie cu care a acordat un interviu revistei „Viața Economică“. A absolvit Universitatea Yale în 1943. Din 1958 pînă la intrarea în guvern a fost președintele unei firme textile, fiind cunoscut ca un expert în problemele comerțului internațional. În 1967 fusese ales președintele Asociației americane a producătorilor de textile și în consecință principalul purtător de cuvînt al acestei ramuri industriale care cunoaște o serie de dificultăți.

În contextul actualei tendințe de încetinire din comerțul internațional a reținut atenția declarația făcută de Frederick Dent după numirea în această funcție : „Pînă la începutul deceniului nostru, problemele militare și politice erau cele care dominau interesele noastre în străinătate. Mai recent, interesele comerciale au fost cele care au devenit predominante. S.U.A. ca națiune n-au ajuns încă s-o recunoască pe deplin, dar această modificare face necesară schimbarea multor aspecte fundamentale din modul nostru de a gîndi problemele internaționale“. „Comerțul internațional devine tot mai vital pentru Statele Unite“, a conchis Frederick Dent.

Anul internațional al femeii

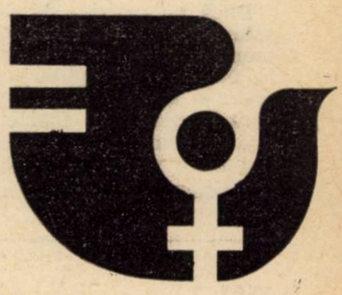

Daniela Caraiman, Brașov — Ziua de 8 Martie a fost sărbătorită pentru prima dată ca Zi internațională a femeii în anul 1911, la propunerea făcută de Clara Zetkin la Conferința internațională a femeilor socialiste de la Copenhaga din 1910. După cum știți, anul în curs a fost declarat de Adunarea generală a O.N.U. ca An internațional al femeii, (a cărui emblemă este reprodusă mai sus), prilejuind înscrierea revendicărilor femeilor din numeroase țări ale lumii pentru egalitate în contextul mai larg al luptei pentru pace și progres economic și social.

Turism

Ion Măzăreanu, Curtea de Argeș — Vă răspundem pe rînd : 1) Anul trecut țara noastră a fost vizitată de 3,9 milioane de persoane, cu 15,4% mai multe decît în 1973 și cu 68,7% mai multe decît în 1970. 2) Vă sugerăm să vă adresați revistei „România pitorească“. 3) Potrivit datelor furnizate de revista **Sputnik** (nr. 1/1975), Uniunea Sovietică este vizitată anual de peste 5 milioane de cetățeni străini venind din 150 de țări ale lumii. 4) În cifrele indicînd numărul participanților la turismul internațional sînt incluși, de regulă, pe lîngă turiștii propriu-ziși, și oamenii de afaceri, participanții la congrese, sportivii, bursierii veniți la studii, pacienții veniți la tratament etc.

Resursele energetice

(Urmare din pag. 26)

problema combustibilului și aceea a poluării radioactive, o reprezintă **trecerea la reactoarele cu fuziune termonucleară.** Ea s-ar putea realiza pe baza folosirii unor combustibili adecvați — deuteriu și tritiu — ca izotopi grei ai hidrogenului și heliului, ca și pe baza altor combustibili potențiali, care nu sînt radioactivi și se găsesc în cantități nelimitate pe glob. Se consideră însă că acest tip de reactoare nu va putea fi realizat înainte de 1990, pentru trecerea la noua tehnologie bazată pe fuziunea nucleară fiind necesare încă mari eforturi de cercetare și de dezvoltare.

Alte surse de energie

DIN BALANȚA energetică potențială fac parte și sursele de energie solară, geotermică, eoliană, precum și mareele. Faptul că în studiile de prognoză privind consumul de energie în perspectiva anului 2000, aceste surse sînt luate în considerare în proporții neînsemnate, se explică, îndeosebi prin aceea că nu au fost încă soluționate unele probleme științifice și tehnologice de sporire a randamentelor energetice și de ridicare a eficienței economice a folosirii lor.

Dacă ne referim de exemplu la energia solară, ea este într-adevăr abundentă și inepuizabilă, totuși prezintă dezavantaje în folosire : neregularitatea fluxului de energie în spațiu și timp, concentrarea (sau intensitatea) foarte joasă a energiei ș.a. Ca urmare, o centrală solară, de exemplu cu o putere instalată de 1000 MW (echivalentă cu aceea a unei uzine electrice ce deservește un oraș de circa 750 000 locuitori) și cu un randament de folosire a energiei solare de 10%, ar acoperi o suprafață de teren de circa 16 mile pătrate. Chiar și în condițiile ridicării randamentului energetic la 25%, s-ar scoate din uz importante suprafețe de teren. Soluția folosirii energiei solare pentru producția de energie electrică ar putea prezenta un anumit interes doar pentru țări cu mari întinderi de terenuri nefolosite și neproductive.

Mai promițătoare pare să fie totuși folosirea energiei solare la sistemele de încălzire și răcire, soluții puse de pe acum în practică în S.U.A., Australia sau Japonia. De pildă, în S.U.A., potrivit unor proiecte, prin folosirea energiei solare în sistemele de încălzire și răcire se va putea economisi în anul 2000 o cantitate de petrol și de gaze în valoare de 3,5 miliarde dolari.

Din cele arătate se poate desprinde concluzia că, în condițiile păstrării în lume a unui echilibru demografic și ecologic rațional, există pe glob suficiente posibilități pentru a satisface necesitățile crescînde de resurse energetice. Pentru aceasta însă se cer eforturi sporite de cercetare și dezvoltare tehnologică din partea tuturor țărilor lumii, extinderea cooperării internaționale în acest domeniu, difuzarea largă a măsurilor care să ducă la evitarea risipei de energie, la folosirea chibzuită a potențialului energetic existent în fiecare țară.

---

[3] Vezi, de exemplu : J. Gofman, Is Nuclear Fission Acceptable ?, Futures, nr. 3/1972 ; D. Geesaman, Plutomium and the Public Health, Presentation at University of Colorado, Boulder, Colorado, 19 apr. 1970 ; A. Weinberg, The Moral Imperatives of Nuclear Energy, Nuclear News, decembrie 1971.

Eficiența economică în agricultură

(Urmare din pag. 12)

În ce privește activitatea aparatului băncii în anul 1975, trebuie să arătăm că pe baza sarcinilor trasate la Conferința cu activul de partid și de stat din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, la Consfătuirea cu cadrele din agricultură și prin alte documente de partid și de stat au fost luate măsuri menite să contribuie la întărirea controlului bancar în vederea prevenirii unor cheltuieli neeconomicoase și asigurării unui echilibru permanent între venituri și cheltuieli. Aceste măsuri urmăresc întărirea spiritului de răspundere în folosirea de către întreprinderi a fondurilor proprii și împrumutate.

La unitățile cu greutăți financiare, organele băncii, împreună cu conducerile întreprinderilor, urmează să analizeze, lunar, situația economică și financiară și să acționeze în vederea lichidării neajunsurilor și restabilirii echilibrului între încasări și plăți. Totodată, banca a luat măsura de a întări controlul preventiv, astfel încît plățile ce urmează a se efectua să fie analizate din punct de vedere al încadrării în prevederile de plan, precum și al justificării sub raportul necesității, oportunității și eficienței economice.

Prin aceste măsuri se urmărește să se asigure o eficiență mai mare în activitatea unităților economice, astfel ca eforturile financiare ale statului să se regăsească în creșterea producției vegetale și animale. Numai în acest fel se asigură progresul rapid al agriculturii, creșterea acumulărilor și, în final, a nivelului de trai.

---

curier

Ocuparea funcției de tehnician

CAROL FAZEKAȘ, Marghita — Absolventul școlii medii tehnice poate ocupa funcția de tehnician, fără nici un stagiu în funcții tehnice, după cum se prevede la pct. 67 din anexa a II-a la legea nr. 12/1971, dacă școala pe care a absolvit-o este echivalentă, prin ordinul Ministerului Educației și Învățămîntului, cu liceul de specialitate cu profil tehnic. Acest absolvent nu poate ocupa o funcție economică medie, deoarece nu îndeplinește condițiile prevăzute de legea susmenționată, pentru încadrarea în funcțiile de planificator, merceolog, contabil sau statistician. Dacă ați absolvit însă școala medie tehnică financiară puteți ocupa asemenea funcții. Calculatorul îndeplinește o funcție administrativă și nu o funcție economică.

Retribuire

DOINA ȘERBĂNESCU, Focșani — Perioada de 10 luni și jumătate lucrată înainte de absolvirea facultății, se socotește ca vechime în muncă. Neavînd însă, cel puțin 12 luni de activitate retribuită, înaintea absolvirii facultății, această perioadă nu se ia în considerare la stabilirea retribuției tarifare ce vi se cuvine.

Absolvenții repartizați la unități situate în alte localități decît ale domiciliului lor, nu se consideră ca fiind transferați în interesul serviciului, astfel că n-au dreptul la concediul plătit de 5 zile lucrătoare, pentru mutarea gospodăriei.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 14 din 4 IV 1975

– Combativitate revoluționară, spirit creator în întreaga activitate teoretică, ideologică (dr. **Maria D. Popescu**) 1
– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Optimizarea corelației veniturilor, consumului și acumulărilor bănești ale populației **(Gh. Niculescu-Mizil)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Cincinalul – înainte de termen Cum se realizează planul pe 1975 ? **(B. Pădure)** 6
– Metalul – polivalențele unei corelații : realizări și cerințe **(V. Boescu, L. Țintea)** 8
– Direcții ale creșterii eficienței economice în agricultură **(I. Rușinaru)** 11

CONDUCERE–ORGANIZARE

– Experiențe în actualitate : Perfecționarea conducerii activității de aprovizionare (ing. **Miron Cojocaru**) 13
– Cincinalul revoluției tehnico-științifice – cum îl pregătim ? Exigențe ale cercetării, proiectării și organizării : creativitate, inovație, eficiență. 14
– Organizarea în sprijinul producției. Rațiunile locului I 15

TEORII – IDEI

– Documentar economic. În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic și economic de masă și la cursurile de reciclare. Activitatea ideologică și munca politico-educativă desfășurată de P.C.R. (lector univ. **Marian Grigore**) 16
– Noțiuni și categorii economice. Sistemul de prețuri (prof. dr. **I. Arsene**) 19
– Școli – curente – economiști : Paul Boccara despre criza capitalismului monopolist de stat (dr. **C. Bichi**) 20

ECONOMIE MONDIALĂ

– A 30-a aniversare a eliberării Ungariei. Un bilanț de succese în edificarea noii societăți (dr. **Iozsef Garam**) 22
– Filipinele – o țară a insulelor **(Maria Desmireanu)** 23
– Documentar „R.E." : Resursele energetice mondiale : Prezent și perspectivă (II) (dr. **A. Iancu**) 25
– Japonia – ritmuri în schimbare **(E. Dijmărescu)** 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii"

INTREPRINDEREA DE LIANŢI — BRAŞOV

Produce şi livrează pe bază de comandă fermă şi contract

BAZALT

topit şi recristalizat produs puternic anticoroziv antiabraziv
Dimensiuni in producţie curentă :
– 250×250×30, – 250×250×40, – 250×250×65,
– 250×125×30 – 250×125×40, – 250×125×65.

La cererea beneficiarilor se pot executa şi alte forme şi dimensiuni pe bază de desene care se vor trata direct cu producătorul.

CARACTERISTICI FIZICO-CHIMICE :

- Rezistenţă la uzură, max. 0,59/cm^2
- Stabilitatea la acizi (SO_4 H_2 30%) – min. 99,3%
- Stabilitatea la Na OH 2n min. 99,5%
- Rezistenţă la şoc termic la 100°C min. 4 cicluri
- Temperatură maximă de utilizare 200°C
- Culoare, cenuşiu-negru

INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII :

- Plăci de uzură pentru căptuşirea jgheaburilor de scurgere a materialelor
- Căptuşirea separatoarelor

INDUSTRIA METALURGICĂ :

- Căptuşirea cicloanelor in fabricile de alumină
- Căptuşirea jgheaburilor de scurgere la ţunderele laminoarelor

INDUSTRIA CHIMICĂ :

- Căptuşirea rezervoarelor, reactoarelor canalelor
- Acoperirea pardoselelor in medii acide la diferite temperaturi

INDUSTRIA ELECTROTEHNICĂ :

- Căptuşirea canalelor de fum, a coşurilor
- Căptuşirea instalaţiilor de dedurizare a apei.

Pentru lucrări in condiţii speciale, intreprinderea livrează chituri de inzidire cu proprietăţi similare celor ale bazaltului, la cererea beneficiarului.

ASIGURĂ ASISTENŢĂ TEHNICĂ PENTRU PREPARAREA CHITURILOR ŞI LA MONTAJ

Pentru depunerea comenzilor şi obţinerea datelor tehnice suplimentare, beneficiarii sint solicitaţi să se adreseze

INTREPRINDEREA DE LIANŢI BRAŞOV
Str. Carpaţilor 24, Tel. 3 24 80

1975 MAJ 14

AEM

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRICE DE MĂSURAT – TIMIŞOARA,

str. Venus nr. 2,
Telefon 3 51 00

PRODUCE

- Contoare electrice monofazate pentru curent alternativ, pentru frecvenţă 50 Hz. cu simplu şi dublu tarif, funcţionînd cu o supraîncărcare pînă la 400% din sarcina nominală.
- Contoare electrice trifazate pentru măsurarea energiei electrice active şi reactive, simplu tarif şi dublu tarif.
- Ampermetre şi voltmetre electromagnetice de tablou pentru măsurători în curent alternativ (cu conectare directă sau prin transformator de măsură).
- Ampermetre şi voltmetre, magnetoelectrice de tablou pentru măsurători în curent continuu.
- Wattmetre şi Varmetre ferodinamice trifazate de tablou (cu conectare directă sau prin transformator).
- Aparate indicatoare de tablou pentru măsurarea mărimilor neelectrice utilizate în schemele de automatizări.

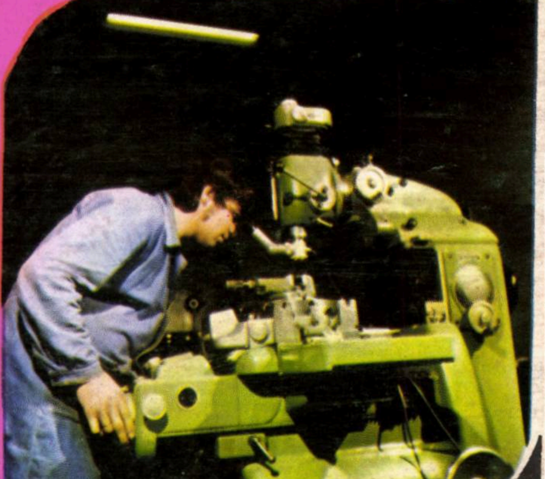

Lei 5

646

revista economică

15 11•IV 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R

INVESTIȚIILE
dinamism, eficiență

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Înalţii soli ai păcii şi prieteniei în „Ţara soarelui răsare"

Vizita preşedintelui României în Japonia se înscrie în cadrul politicii active, promovate de Partidul Comunist Român, de colaborare largă cu toate statele, fără deosebire de orînduirea socială, pentru afirmarea voinţei popoarelor de a fi stăpîne pe bogăţiile naţionale, de a fi libere, de a realiza raporturi bazate pe egalitate, respect al independenţei şi suveranităţii, de neamestec în treburile interne, renunţarea la forţă şi ameninţarea cu forţa în soluţionarea problemelor. Purtînd acest mesaj de pace, prietenie şi colaborare tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au dus tratative rodnice pentru extinderea relaţiilor în domeniul economic, al cercetării şi tehnicii, al cooperării multilaterale.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au fost înconjuraţi cu căldură, prietenie şi cordialitate de poporul japonez, de oficialităţile statului, de toţi cei cu care înalţii oaspeţi români s-au întîlnit şi au purtat discuţii animate de dorinţa comună de soluţionare a tuturor problemelor în interesul progresului şi păcii fiecărei naţiuni.

În felul acesta, vizita preşedintelui ţării noastre a prilejuit extinderea cooperării dintre poporul român şi nipon, creşterea încrederii reciproce, strîngerea relaţiilor de prietenie dintre ele, contribuind în felul acesta la întărirea prestigiului României în Japonia şi în întreaga lume.

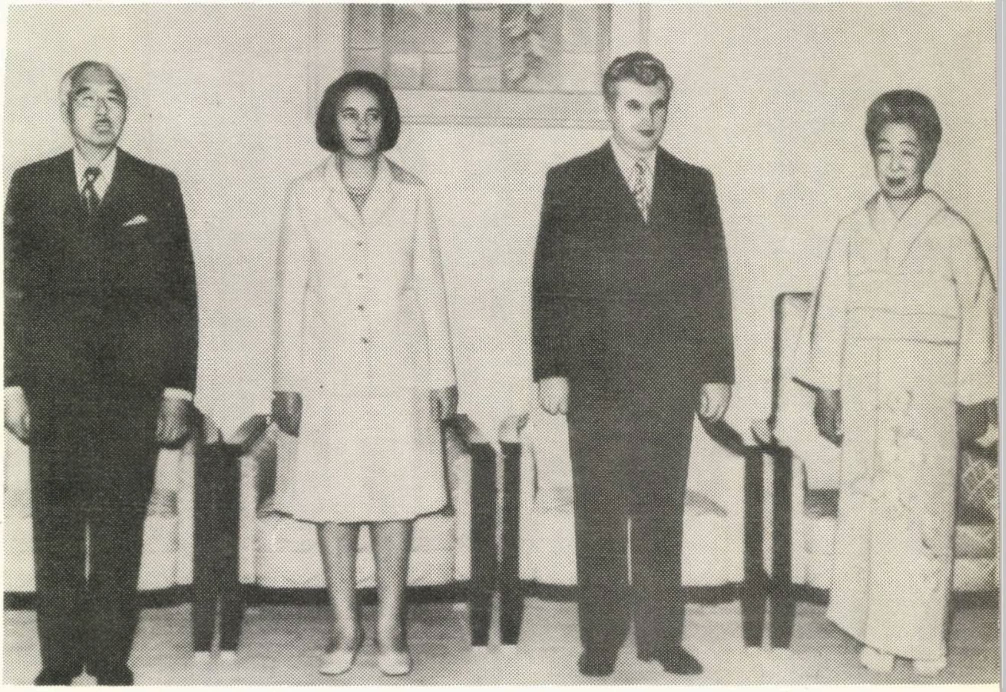

Aspect din timpul vizitei protocolare la Palatul imperial

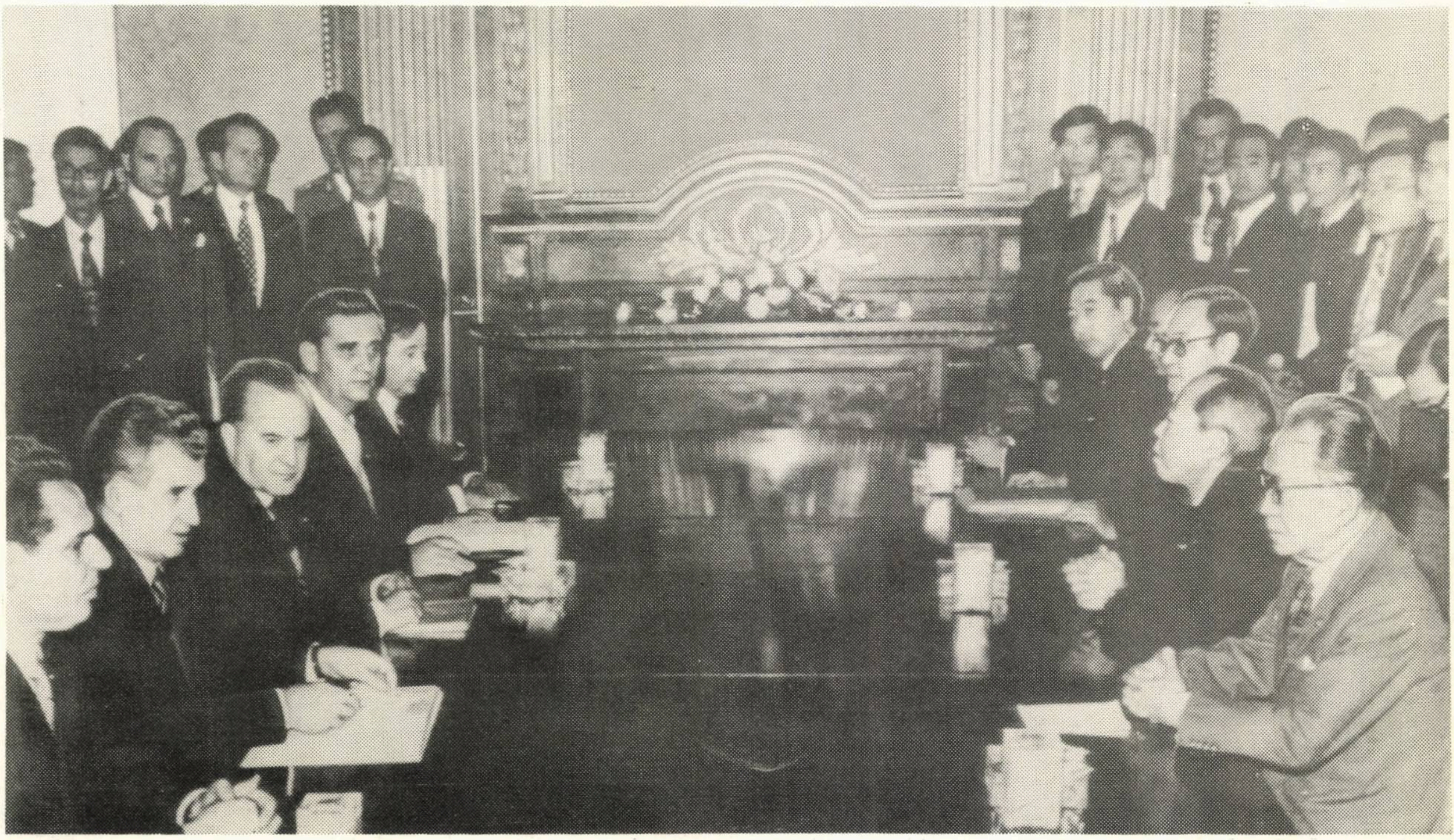

In timpul convorbirilor oficiale dintre preşedintele României, Nicolae Ceauşescu, şi primul ministru al Japoniei, Takeo Miki

DEZVOLTAREA ŞI DIVERSIFICAREA SERVICIILOR — FACTORI DE ÎMBUNĂTĂŢIRE A CALITĂŢII VIEŢII

SOCIETATEA românească, prefigurată în linii generale de Programul partidului, se distinge printr-un profund umanism încadrînd omul într-un perimetru cu noi dimensiuni, care s-au conturat pe măsura progresului acumulat în dezvoltarea economică și socială a țării. Aceasta măsoară pentru prezent și, mai ales, pentru viitor gradul de stăpînire de către om a tehnicii și de introducere a ei în producție, gradul de transformare de către om a științei într-o busolă a producției, nivelul bogătiei țării. Esențial, pe planul progresului social este gradul de realizare a repartiției roadelor muncii respectînd principiile deplinei echități socialiste și de asigurare a unui consum rațional într-o structură echilibrată. În acest cadru se relevă elementele de instruire și elevare a spiritului uman, de menținere a armoniei și sănătății în dezvoltarea fizică a oamenilor, de folosire a timpului liber cît mai util și mai plăcut și alte elemente care — în Program — definesc calitatea vieții poporului nostru, care va cunoaște parametri inalți pe tot cuprinsul țării.

Pentru împlinirea acestor deziderate, serviciilor le revin în perioada de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate sarcini sporite, cantitativ și calitativ, de o mare complexitate economică și socială.

Programul partidului oferă un model de raționalitate, armonie și echilibru în dezvoltarea economică a țării noastre, de realizare a unei structuri moderne și eficiente, într-un sistem în care o mare parte a direcțiilor lui converg spre dezvoltarea serviciilor și mai ales spre transformarea acestui sector într-un însemnat factor de creștere economică și dezvoltare a personalității umane.

O primă premisă a acestui salt în dezvoltarea serviciilor o constituie prevederea din Programul partidului privind creșterea în ritm înalt a venitului național, sporirea continuă a productivității muncii sociale, reducerea cheltuielilor materiale de producție și sporirea eficienței întregii activități economice.

Cu 2 500-3 000 de dolari venit național pe locuitor în 1990, nivelul de dezvoltare al țării se va apropia mult de cel al țărilor avansate din punct de vedere economic, România numărîndu-se printre țările cu venit național capabil să asigure atît progresul general economic al societății cît și creșterea bunăstării întregului popor și satisfacerea în măsură din ce în ce mai mare a nevoilor populației de servicii, atît de consum personal cît și social.

Pe aceste coordonate umaniste în Programul partidului se înscrie ca linie directoare : „Odată cu creșterea veniturilor directe vor spori cheltuielile sociale care vor ocupa o pondere tot mai importantă în satisfacerea cerințelor generale ale populației. Societatea va urmări satisfacerea în tot mai bune condiții — pentru toți cetățenii — a necesităților de învățămînt, ocrotirea sănătății, odihnă, cultură, asumîndu-și într-o măsură tot mai mare sarcina creșterii și îngrijirii tinerei generații, asigurării unor condiții de viață demne pentru bătrîni"1)

> **„În centrul politicii generale a partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism se află permanent omul, factor esențial al întregii dezvoltări economico-sociale, satisfacerea plenară a cerințelor sale de viață în continuă creștere și diversificare, afirmarea neîngrădită a personalității umane. Aceasta va duce la înflorirea tot mai puternică a forțelor creatoare ale națiunii noastre socialiste, la ridicarea pe noi trepte de progres și civilizație a societății românești".**
>
> (Din „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism")

I. Raportul sfera serviciilor — creștere economică

TENDINȚA evidentă pe plan mondial de creștere a părții relative a populației ocupate în alte ramuri decît cele tradiționale (comparată uneori cu revoluția industrială[2]) sau interpretată ca „o transformare a civilizației noastre într-o civilizație a serviciilor"[3]) pune în fața cercetării economice, începînd cu ultimele două decenii, tot mai numeroase probleme.

Este acesta, într-adevăr un fenomen caracteristic economiilor dezvoltate ? Este inevitabilă această migrare a populației ocupate de la agricultură spre industrie și apoi spre servicii, fiind obligatorie parcurgerea celor trei stadii ? Este de natură să accelereze creșterea economică a unei țări, existența unei părți tot mai mari din populația ei activă în ramuri care, pînă nu de mult, erau considerate în întregime „neproductive" ?

Este un adevăr incontestabil că, cu cît o societate este mai dezvoltată, cu atît ea poate întreține în alte activități decît cele direct productive de bunuri materiale o populație tot mai numeroasă, pentru că un nivel dat al nevoilor unei colectivități poate fi satisfăcut cu o cantitate tot mai mică din forța ei de muncă atunci cînd productivitatea muncii crește permanent, în special în ramurile producătoare de așa-zise „bunuri primare". Dependența sferei serviciilor de nivelul dezvoltării economice a unei țări a fost demonstrată și statistic prin corelarea mărimii venitului național pe cap de locuitor cu ponderea populației din sfera serviciilor, observîndu-se că are loc o creștere permanentă și sensibilă a celui din urmă indicator, pe măsura creșterii, cu un ritm mediu mult mai mare a celui dintîi asupra căruia serviciile la rîndul lor acționează direct și indirect. De aceea, în lucrările de analiză comparativă a nivelurilor de dezvoltare economică a mai multor țări, printre indicatorii luați în considerare se numără și populația ocupată în sfera serviciilor, apreciindu-se ca fiind mai dezvoltată aceea dintre țări care înregistrează valoarea cea mai mare la acest indicator.

Dar nu întotdeauna existența unei populații active numeroase în sfera serviciilor reflectă un stadiu avansat de dezvoltare economică a unei națiuni. Condițiile restrictive în utilizarea resurselor materiale și umane de care dispune societatea, determină anumite legități ale dezvoltării diferitelor activități economice în virtutea cărora societatea nu poate dezvolta serviciile în orice condiții, în orice proporții. O pondere foarte mare a serviciilor în economia unei țări poate exprima atît dezvoltarea cît și subdezvoltarea. Problema este în ce grad are loc satisfacerea necesităților populației față de un standard de viață rațional, în ce măsură structurile economice asigură un venit național și pe cap de locuitor corespunzător cerințelor în cadrul unui raport adecvat între acumulare și consum și mai ales a unei repartiții echitabile a plusprodusului național.

Analiza structurii ramurilor de servicii în țările capitaliste dezvoltate oferă însă pe plan social o imagine din care rezultă alături de adevărate industrii ale serviciilor de consum individual și un consum parazitar al păturilor bogate și superbogate, un grad înalt de nesatisfacere pentru o imensă populație tocmai la acele servicii care ar putea realiza progresul personalității umane : învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății. Aceasta, în condițiile în care în multe din aceste țări (S.U.A., Franța, Anglia etc.) statul cheltuiește pentru înarmare mai mult decît pentru educație și sănătate, iar în cadrul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare cele în scopuri militare reprezintă, în S.U.A. de pildă, 40%.

În acest fel, credem că existența și dezvoltarea unui sector al serviciilor cu o structură care să permită influențarea în sens pozitiv în cea mai mare măsură a creșterii economice și îmbunătățirea echitabilă a nivelului de trai material și cultural al maselor este o problemă pe care legea creșterii necontenite a productivității muncii, progresului tehnic și bogăția economică a unei țări nu o poate rezolva de la sine. Este necesară o politică de stat rațională, științific fundamentată, într-o societate ale cărei rațiuni să depășească scopul realizării unor uriașe profituri de către o minoritate de oameni în dauna celorlalți.

În contextul celor scrise anterior, decalajul între dezvoltarea serviciilor în România și în celelalte țări socialiste față de țările capitaliste dezvoltate, de lichidarea căruia se preocupă în prezent toate țările socialiste, se justifică în principal prin eforturile de realizare a unei structuri economice capabile să asigure ritmuri rapide

„Serviciile ocupă un loc important în ansamblul factorilor care influențează calitatea vieții ...

de creștere pentru fiecare țară în parte, punîndu-se problema egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste și a nivelurilor de trai ale populației, concomitent cu lichidarea decalajelor față de toate țările dezvoltate din punct de vedere economic. Este cunoscut că structura sectorială a unora dintre țările socialiste în 1950, cînd acestea erau la începutul îndeplinirii sarcinilor extrem de complexe ale construcției noii orînduiri, era asemănătoare celei din țările capitaliste dezvoltate cu mai mult de jumătate de secol în urmă, iar a altor țări socialiste la un decalaj și mai mare.

În anii care au urmat, sensul mutațiilor intersectoriale ale forței de muncă în țările socialiste a fost în principal de la agricultură spre industrie, a cărei dezvoltare și modernizare – obiectiv fundamental al politicii de construcție economică socialistă – absorbind cea mai mare parte a forței de muncă eliberată din agricultură, a făcut ca procesul creșterii procentuale a populației ocupate în servicii să fie mai lent, cu diferențe de ritmuri de la țară la țară, și după natura serviciilor.

În prezent în toate țările socialiste există o preocupare sporită pentru dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale și de consum personal, pentru ridicarea nivelului lor calitativ, fără însă a fi absolut necesar ca populația care intră în sfera serviciilor, să treacă neapărat mai întîi din sectorul primar în cel secundar, procesul putînd îmbrăca toate formele posibile de tranziție între sectoare.

II. Coordonate ale dezvoltării serviciilor în perspectiva '90

PROGRAMUL P.C.R. – expresie a năzuințelor poporului nostru de perfecționare a întregului sistem economic și social al României, de formare a omului nou cu personalitate multilateral dezvoltată, acordă serviciilor un rol important atît în creșterea economică cît și în asigurarea condițiilor de viață în care fiecare să se bucure de binefacerile progresului tehnic, de relațiile de producție socialiste ridicate pe plan superior, să aibă satisfacția deplină pe care munca, libertatea, echitatea și etica socialistă le promovează. *„Scopul întregii noastre activități economico-sociale* – arată tovarășul Nicolae Ceaușescu – *țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane"**).

Rolul serviciilor, atît al celor sociale (învățămînt, știință, ocrotirea sănătății, cultură și artă), cît și a celor individuale (gospodărirea edilitară și locativă, servicii de reparații, întreținere, servicii turistice, servicii de higienă, servicii care să ușureze munca femeii în gospodărie – curățătorie, spălătorie etc.) este esențial în acest sens, asigurînd satisfacerea necesităților raționale de consum material și spiritual al populației patriei noastre.

Politica partidului în domeniul dezvoltării serviciilor vizează atît cerințele de largă perspectivă cît și cele imediate, posibile de rezolvat în etapa actuală în care se impune cu stringență remedierea unor deficiențe în dezvoltarea mai ales a serviciilor de consum personal. De aceea, în cincinalul 1976–1980, prestațiile de servicii vor crește într-un ritm de 10–11% anual, acordîndu-se prioritate prestațiilor pentru construcții și reparații, gospodărie comunală și nevoile casnice.

Serviciile au o funcție foarte importantă în îndeplinirea în perioada acestui cincinal, a primei etape din prevederile Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale, extinzîndu-se în toate localitățile țării rețeaua comercială, de alimentație publică și de prestări de servicii.

Numai pentru dezvoltarea serviciilor de gospodărie comunală vor fi alocate fonduri de investiții cu 25% mai mari decît în perioada 1971–1975, cea mai mare parte a acestora fiind destinată echipării tehnice edilitare a orașelor, dezvoltării rețelei pentru alimentare cu apă și a altor lucrări de urbanizare pentru îmbunătățirea transportului în comun.

Pentru lichidarea rămînerilor în urmă manifestate în domeniul prestării unor servicii, care au un rol foarte important în ușurarea muncii femeilor, ca cele pentru spălat și curățat chimic, Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație a analizat și adoptat recent un program al evoluției imediate și de perspectivă a acestui sector de servicii, de larg interes ; program care, prin prevederile sale, constituie un punct de plecare pentru dotarea într-un viitor cît mai apropiat a tuturor localităților țării cu asemenea unități.

Numai în acest an, pentru extinderea numărului de unități prestatoare de acest gen de servicii s-au alocat fonduri de investiții de circa 57 milioane lei, prevăzîndu-se pentru întreg cincinalul 1976–1980 un volum de investiții de peste 200 milioane lei, prin utilizarea căruia, numărul unităților de spălătorie și curățătorii se va dubla. La sfîrșitul acestui cincinal, 47 de localități vor avea pentru prima oară, în dotare, spălătorii și curățătorii chimice.

Paralel cu extinderea rețelei de prestări de servicii în toate județele țării se urmărește și diversificarea și modernizarea acestora, lărgirea gamei posibilităților de satisfacere a nevoilor de servicii, urmărindu-se ca în fiecare localitate urbană să funcționeze servicii cu cel puțin 70 de profiluri. O atenție deosebită se va acorda în continuare dezvoltării serviciilor de reparații și întreținere a obiectelor de uz casnic, de prestații la domiciliu.

Serviciile de învățămînt vor asigura în acest cincinal pregătirea – în afară de cadrele muncitorești și medii, a 180–200 mii cadre cu studii superioare. Serviciilor de cultură, artă, li se va acorda o atenție și mai mare decît în trecut, ele fiind chemate să contribuie la folosirea rațională a timpului liber al oamenilor muncii, care va crește paralel cu măsurile de reducere a timpului de lucru săptămînal. Societatea va organiza prin dezvoltarea acestor servicii condiții necesare pentru odihnă cît și pentru educație, pentru acumularea unei bogate informații științifice și de cultură generală, pentru lărgirea continuă a orizontului lor de cunoaștere, aceasta constituind o condiție principală a îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce stau în fața făuritorilor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Totodată, vor fi luate măsuri de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de viață în vederea conservării și întăririi sănătății publice. Pentru aceasta, numai în cincinalul actual, vor fi date în folosință 45 spitale noi cu 23 400 paturi, 41 policlinici, precum și alte unități sanitare, ca stații de salvare, centre hematologice, dispensare rurale.

Prin darea în funcțiune a spitalelor generale cu cîte 700 de paturi în reședințele județului Arad, Botoșani, Brăila, Ilfov, Mehedinți, Sălaj, Sibiu, toate județele vor beneficia de cel puțin un spital modern de mare capacitate. Se va urmări în același timp îmbunătățirea asistenței sanitare în mediul rural, dotarea cu utilaje și aparatură medicală modernă a tuturor spitalelor.

---

*) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R, Editura politică, 1974, pag. 13.

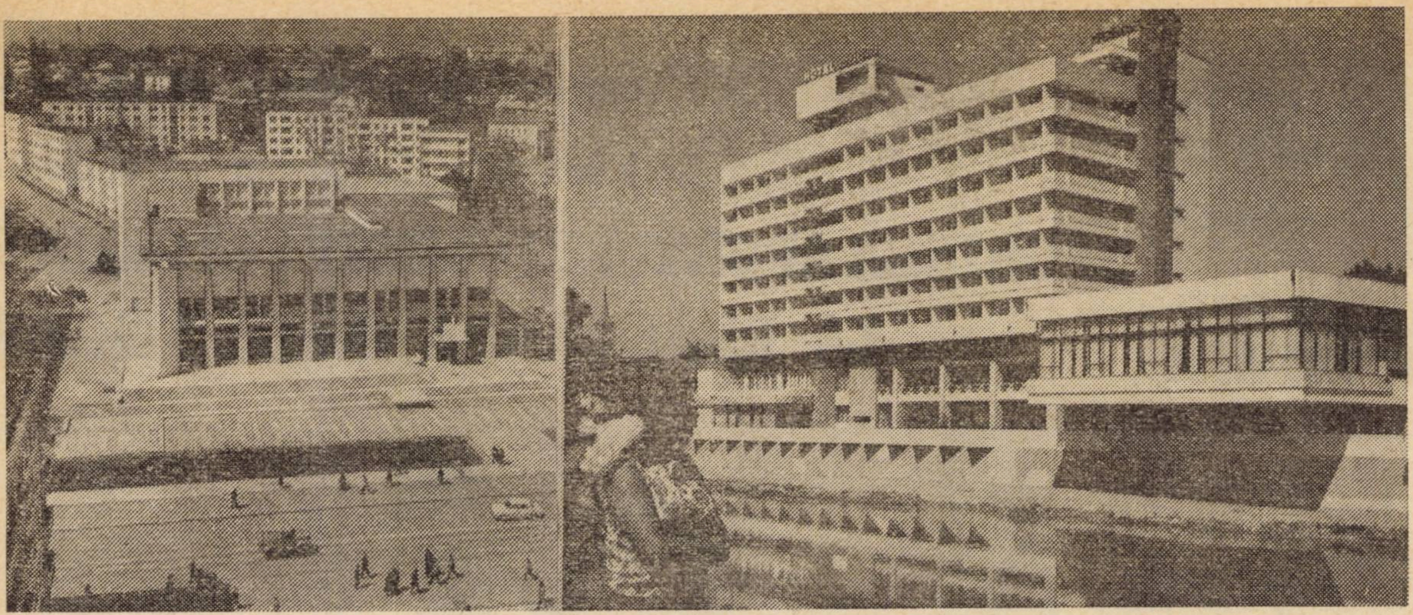
... și asigură satisfacerea multora din trebuințele umane, materiale, biofizice, spirituale, psihice.“

Cu o funcție de o mare însemnătate în creșterea și educarea tinerei generații creșele, căminele și grădinițele, unități importante ale serviciilor sociale, vor spori numeric și din punct de vedere al capacității, și se vor diversifica. În actualul cincinal, se vor asigura 100 000 locuri în creșe, dublîndu-se în felul acesta, pînă în 1980, numărul locurilor existente în prezent, 130 000 locuri în grădinițe și cămine. Faptul că pentru fiecare copil aflat în creșă statul alocă în general anual 6 236 lei iar pentru cel din grădiniță 1 730 lei, reflectă atenția deosebită a partidului și statului pentru dezvoltarea serviciilor sociale care constituie pepiniera celei, mai importante bogății viitoare a țării – forța de muncă.

Reducerea timpului de lucru săptămînal, va impulsiona în mod deosebit dezvoltarea turismului – ramură a serviciilor care cunoaște astăzi, atît în țara noastră cît și pe plan mondial, o dinamică deosebit de accelerată întrecînd, în ultimul timp atît ritmurile creșterii celorlalte ramuri de servicii, cît și al unor indicatori economici sintetici ca : venitul național, producția globală industrială, exportul de mărfuri. De exemplu, în 1972 față de 1965, în timp ce încasările din prestații pentru turiștii străini au crescut de 4 ori, iar cele din turismul intern de 3 ori, venitul național, producția globală industrială și exportul au crescut de aproximativ 2 ori.

De altfel, în perspectiva anului 1990, se apreciază că din procentul de 30% constituind populația ocupată în sfera prestații de servicii, 10% va fi ocupată în prestații turistice, adică 3,5% din forța de muncă totală a țării noastre.

Alături de măsuri menite să ducă la creșterea numărului de unități prestatoare de servicii în mediul urban și rural, partidul a arătat necesitatea de a se face eforturi pentru dezvoltarea bazei materiale a sectorului serviciilor publice, pentru creșterea calității prestațiilor, mai ales intensificînd munca educativă în rîndul lucrătorilor și introducînd forme de control asupra calității serviciilor, pentru respectarea tarifelor, înlăturarea speculanților și tuturor celor care obțin pe orice căi beneficii fără efort propriu, fără muncă.

III. Efectele cantitative și calitative ale dezvoltării serviciilor

CUNOAȘTEREA contribuției fiecărei categorii de servicii la crearea venitului național prezintă o deosebită însemnătate pentru politica repartizării raționale a resurselor materiale și umane de care dispune societatea, așa încît să se creeze un sector al serviciilor cu o structură care să permită influențarea în sens pozitiv, în cea mai mare măsură a creșterii economice.

În țara noastră s-au intensificat în ultimii ani eforturile în direcția identificării contribuției serviciilor la creșterea economică.

Toate măsurile de legare a învățămîntului și cercetării științifice de producție menționate atît în Programul partidului cît și în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la prima Conferință națională a cercetării științifice și proiectării, constituie importante premise pentru orientarea acestor ramuri ale serviciilor în direcția creșterii aportului lor la crearea venitului național în Republica Socialistă România.

În condițiile actuale ale integrării învățămîntului și cercetării cu producția, cuantificarea participării învățămîntului și a cercetării la crearea venitului național capătă noi sensuri, fiind vorba de o activitate, concomitent, de formare, de creație tehnică și de proiectare, dar și de producție de bunuri materiale care intră direct în circuitul economic. Perfecționarea modelelor matematice privind evoluția învățămîntului, structura acestuia, în funcție de progresul tehnic, de evoluția populației, de posibilitățile societății ar avea desigur influențe pozitive în procesul decizional de perspectivă.

Potrivit calculelor efectuate în cadrul I.C.E., de exemplu, pe baza rezultatelor obținute în urma unui fundamentat studiu efectuat de Steliana Pert, se stabilește că circa 50% din venitul național al României între 1960–1970 a fost creat pe seama muncii calificate. Creșterea calificării contribuie în proporție tot mai mare, la sporul venitului național : cu 16% între 1963–1968, cu 22,8% între 1963–1970, cu 30% între 1960–1970.

O contribuție însemnată la crearea venitului național aduc și alte servicii al căror aport nu a fost încă cuantificat în țara noastră, ca de pildă ocrotirea sănătății și asistența socială, servicii care contribuie în mod substanțial la suplimentarea forței de muncă a unei țări.

Se știe că prin politica activă în domeniul sănătății, coroborată cu celelalte laturi ale creșterii nivelului de trai, în țara noastră a crescut media speranței de viață a locuitorilor, s-a micșorat mortalitatea, în special cea infantilă, ceea ce a dus la un fond suplimentar de forță de muncă și astfel la un aport mai mare la creșterea venitului național. Evident că măsurile profilactice și terapia mai eficientă au dus la micșorarea ponderii unor boli profesionale și la recuperarea mai rapidă a celor îmbolnăviți, ceea ce demonstrează eficiența serviciilor sanitare. Nu ar fi lipsită de interes o cercetare privind eficiența economică și socială asupra serviciilor puse în slujba familiei și celor care se oferă femeilor aflate în activități profesionale, în timpul și în afara serviciului, pentru îndeplinirea funcțiilor acestora de ordin biologic și moral-educativ.

Toate acestea sînt aspecte cantitative economice ale unei probleme care în esență – ca finalitate – este socială, ea exprimînd necesitatea, în fond, de a se stabili gradul de creștere a calității vieții prin intermediul acestei activități, puse nemijlocit în slujba omului și satisfacerii cerințelor sale.

În fapt, există o relație directă între cantitatea și calitatea serviciilor și calitatea vieții oamenilor, a celor care le efectuează și a celor care beneficiază de ele. Sînt o serie de încercări pe plan internațional precum și în țara noastră de a se elabora modele ale calității vieții, în care serviciile ocupă un loc important în ansamblul factorilor care o influențează și care asigură satisfacerea multora din trebuințele umane : materiale, biofizice, spirituale, pishice. Cu cît calitatea serviciilor este mai ridicată, mai adecvată progresului tehnic contemporan, exigențelor raționale și posibilităților reale ale oamenilor muncii, într-un moment dat al dezvoltării, cu atît gradul de satisfacție este mai mare, sub aspectul calității vieții, atît în timpul liber, precum și, sub alt aspect, în cadrul relațiilor interumane și al celor cu mediul înconjurător, natural sau creat de societate. Iată de ce abordarea problemei cantității și calității serviciilor prin prisma matricei calității vieții oferă științelor sociale și desigur și celor economice un teren vast de cercetare care, cu atît mai mult în spațiul orînduirii socialiste, poate fi fecund în rezultate și în măsuri practice, pe fondul de largă cuprindere umanistică al Programului partidului nostru.

Steliana SANDU

cercetător la Institutul Central de Cercetări Economice

---

[1] Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, Editura politică, 1975, pag. 79.

[2] V. R. Fuchs — The Service economy — New York, 1968, pag. 2.

[3] Pierre Massé — Le plan ou l'antihazard — Edition Galimard, 1965, pag. 122.

en
ECONOMIE
NATIONALA

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

Investițiile: Dinamism — eficiență

SPORIREA APORTULUI CONSTRUCTORILOR LA REALIZAREA INVESTIȚIILOR

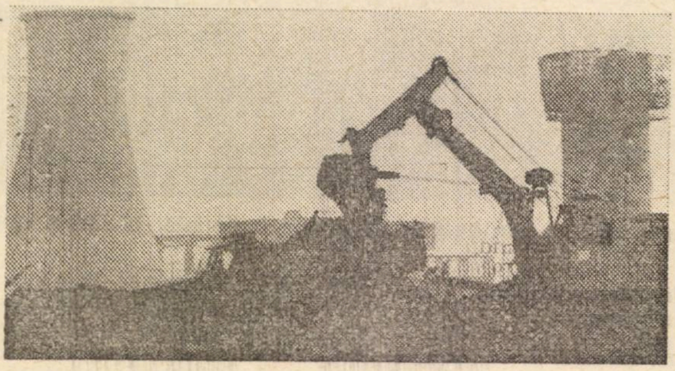

ÎN REALIZAREA obiectivelor de amploare ale dezvoltării noastre economico-sociale, investițiile și sectorul de construcții-montaj au un aport prioritar. Astfel, în cadrul efortului general al colectivelor de oameni ai muncii din întreaga țară pentru realizarea actualului cincinal înainte de termen, și activitatea desfășurată de constructori pe șantiere se înscrie cu succese importante în acest început de an.

Din analiza referitoare la realizările obținute în trimestrul I/1975 de către trusturile de construcții-montaj ale Ministerului Construcțiilor Industriale, de exemplu, reiese că planul producției de construcții-montaj a fost îndeplinit și depășit (100,8%), volumul lucrărilor executate în această perioadă reprezentînd aproape 25% din prevederile planului anual. O serie de trusturi au obținut însă rezultate superioare realizărilor medii ale trimestrului I, reprezentînd față de planul anual 31,3% la Trustul de construcții industriale Brașov; 29% la Trustul de construcții industriale Constanța; 28,4% la Trustul de construcții industriale municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej ș.a.

Activitatea constructorilor în primele 3 luni ale acestui an s-a materializat și în punerea în funcțiune la termen și, în unele cazuri, în devans a numeroase capacități de producție și noi obiective. Printre acestea se înscriu și cele realizate pe șantierele Ministerului Construcțiilor Industriale, din care 13 în devans: capacitățile de la Întreprinderea de vagoane Caracal, de la Întreprinderea de chimizarea grăsimilor București, secția de piese forjate din cadrul Întreprinderii de autoturisme Pitești, cea de confecții metalice de la Întreprinderea de utilaj chimic Borzești ș.a.

Dacă în faza de pregătire a investițiilor un rol important au beneficiarii, proiectanții, furnizorii de utilaje tehnologice și de materii prime, în procesul de execuție propriu-zisă a lucrărilor, perfecționarea muncii constructorilor devine hotărîtoare. Dată fiind importanța acestui din urmă aspect, am urmărit analizarea cîtorva probleme:

- **DOTAREA UNITĂȚILOR DE CONSTRUCȚII**
- **CUM SE UTILIZEAZĂ PARCUL DE UTILAJE**
- **SOLUȚII PENTRU INDUSTRIALIZAREA LUCRĂRILOR.**
- **PRIORITĂȚI ALE SPORIRII EFICIENȚEI ÎN CONSTRUCȚII ÎN PERSPECTIVA ANILOR '80.**

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a șantierelor

APORTUL organizațiilor de construcții-montaj în realizarea obiectivelor de investiții a determinat dezvoltarea într-un ritm rapid a bazei tehnico-materiale a șantierelor în anii actualului cincinal. Au fost alocate ramurii construcțiilor importante fonduri de investiții, volumul realizat în primii trei ani ai acestui cincinal fiind superior celui înregistrat în perioada 1966—1970, iar volumul planificat pentru anul 1975 reprezentînd 158% față de 1970 (tabelul nr. 1). Pe această bază s-a realizat o dezvoltare însemnată a capacității de producție a unităților de construcții-montaj, creșteri importante ale indicelui de dotare.

Caracteristicile principale ale dotării în primii patru ani ai actualului cincinal se pot sintetiza în creșterea însemnată a numărului fizic al mașinilor, utilajelor de construcții și al mijloacelor de transport, concomitent cu sporirea capacității medii a acestora, diversificarea gamei de mașini și utilaje cu parametri tehnici superiori, asigurarea unor mașini specializate de mare capacitate — încărcătoare pe pneuri, buldozere, excavatoare hidraulice, macarale pe pneuri etc. Creșterea în continuare a gradului de dotare a șantierelor — acțiune pentru care sînt prevăzute importante fonduri — va permite mărirea capacității medii anuale totale a mașinilor de construcții la 1 000 de muncitori și apropierea în acest fel de nivelurile înregistrate în alte țări.

Deși pe majoritatea șantierelor utilajele de construcții au fost corespunzător folosite, în unele cazuri reține atenția faptul că utilizarea parcului se situează cu mult sub posibilități. Printre cauzele care au determinat înregistrarea și în anul 1974 a unor indici nesatisfăcători în utilizarea parcului de mașini, utilaje de construcții și mijloace de transport pot fi evidențiate:

- lipsa unor piese de schimb — îndeosebi la excavatoare hidraulice, autobasculante și automalaxoare de beton;
- exploatarea necorespunzătoare pe șantiere a unor mașini și utilaje, datorită neamenajării drumurilor de șantier și a căilor de acces la obiectele de construcții;
- desfășurarea unei activități necorespunzătoare în întreținerea și repararea utilajelor;
- preocupări insuficiente pentru pregătirea și specializarea cadrelor de exploatare.

În scopul remedierii acestor deficiențe s-au adoptat măsuri care vizează îmbunătățirea organizării echipelor de întreținere și revizii de pe șantiere, realizarea reparațiilor capitale ale utilajelor conform prevederilor din grafice, extinderea lucrului în două schimburi, îndeosebi la excavatoare, buldozere, macarale grele, mijloace de transport de mare capacitate. Este urmărită, de asemenea, îmbunătățirea activității de aprovizionare cu piese de schimb și extinderea, acolo unde este posibil, a confecționării unor piese de schimb în atelierele proprii ale trusturilor, creșterea substanțială a volumelor de lucrări ce se vor executa de către stațiile de utilaj și transport, extinderea acordului global etc.

Tabelul nr.1

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale în sectorul construcțiilor, în anii actualului cincinal

– în milioane lei

	1970	1971	1972	1973	1974	plan 1975
Investiții în ramura construcții	3595	4290	4448	4148	4873x)	5700
din care:						
– utilaje și instrumente	3131	3904	4118	3533		
Fonduri fixe puse în funcțiune în ramura construcții	3432	4218	4373	3938		

x) Investiții realizate numai din fondurile statului.

Sporirea gradului de mecanizare a execuției lucrărilor de construcții-montaj a constituit o preocupare de prim ordin. Astfel, în condițiile unei dinamici rapide a producției de construcții-montaj, a creșterii volumelor de lucrări ce au revenit la un milion de lei producție, gradul de mecanizare a lucrărilor a înregistrat creșteri continue (tabelul nr. 2), urmînd să atingă niveluri și mai ridicate în anul 1975.

Tabelul nr.2

Evoluţia gradului de mecanizare a lucrărilor (%)

	Executat mecanizat faţă de total lucrări în antrepriză				
	1965	197o	1971	1972	1973
Lucrări de pămînt					
- săpare	84,6	88,7	88,9	89,3	9o,7
- transport	89,7	92,8	92,9	94,7	94,3
Lucrări de beton (mecanizare complexă)	...	73,5	75,5	77,5	82,8
Manipularea agregatelor	65,6	84,2	85,o	85,5	86,4

Din analiza evoluţiei gradului de mecanizare la un număr mai mare de genuri de lucrări de construcţii reiese că în această perioadă, la noi ca şi în alte ţări socialiste, mecanizarea lucrărilor s-a axat îndeosebi pe înlocuirea într-o proporţie cît mai ridicată a muncii manuale la lucrările grele cu un consum mare de muncă — lucrări de pămînt, de beton, de încărcări-descărcări de materiale de construcţii (tabelul nr. 3). Trebuie precizat însă că programul de dotare nu a fost realizat în totalitate, existînd în unele cazuri rămîneri în urmă în asimilarea unor noi tipuri de maşini şi utilaje, în asigurarea sculelor, dispozitivelor şi mijloacelor de mică mecanizare. Ca urmare, se constată că la anumite lucrări, îndeosebi la cele de finisaje în construcţii (tencuieli, zugrăveli, vopsitorii), creşterea gradului de mecanizare a fost lentă.

PRINCIPALELE TENDINŢE ÎN MECANIZAREA LUCRĂRILOR DE CONSTRUCŢII-MONTAJ ÎN PERIOADA 1976—1980

- **dezvoltarea mecanizării simple la lucrările cu grad de mecanizare redus : finisaje care reprezintă circa 50% din totalul manoperei necesare execuţiei clădirilor de locuit şi social-culturale şi circa 25% la construcţii industriale, săpături în spaţii înguste, fundaţii de adîncime, finisarea taluzelor, săpături de şanţuri ş.a. ;**
- **extinderea mecanizării complexe la unele procese de lucru, îndeosebi la lucrările de pămînt, de betoane, de încărcări-descărcări, prin asigurarea unor complete de maşini care să permită executarea mecanizată a tuturor operaţiunilor ce compun procesul tehnologic. Aceasta va face posibilă trecerea în perspectivă la mecanizarea complexă a execuţiei unor obiecte de construcţii ;**
- **adoptarea unor tehnologii perfecţionate de execuţie a lucrărilor de construcţii-montaj orientate spre mecanizarea într-un grad cît mai ridicat a proceselor de lucru :**
- **perfecţionarea programării execuţiei lucrărilor, astfel încît să se asigure fronturi de lucru corelate cu capacitatea de producţie a maşinilor, utilajelor şi mijloacelor de transport aflate în dotarea unităţilor de construcţii.**

Această stare de lucruri a fost favorizată în trecut şi de lipsa de concentrare a producţiei unor asemenea utilaje în întreprinderi specializate, care să le realizeze în întreaga gamă sortimentală şi în cantităţile necesare construcţiilor. La aceasta s-au adăugat şi întîrzierile în asimilarea în producţie a unor noi tipuri de utilaje şi scule specifice lucrărilor de finisaj (maşini de tencuit, de preparare a materialelor de zugrăveli, vopsitorii şi chituri, aparate de zugrăvit electrice etc.). Aceasta nu explică însă gradul de utilizare scăzut al utilajelor de acest gen aflate pe şantiere.

Necesitatea îmbunătăţirii activităţii a determinat adoptarea — în unităţile producătoare şi pe şantiere — a unor programe complexe de măsuri care se referă în principal la intensificarea ritmurilor de asimilare a maşinilor şi dispozitivelor de finisat şi creşterea producţiei acestora , pregătirea mecanicilor pentru o utilizare corespunzătoare a noilor maşini, elaborarea şi extinderea unor soluţii noi, bazate pe înlocuirea finisajelor umede cu cele uscate (plăci ceramice, tapete, parchete, covoare p.v.c. lipite cu adezivi etc.) ; asigurarea unor noi materiale de finisaj.

Prin complexul de măsuri adoptat se creează premisele realizării prevederilor documentelor Congresului al XI-lea al partidului de industrializare a tuturor lucrărilor desfăşurate în ramura construcţiilor, urmărindu-se în acest sens ca în cincinalul 1976—1980 să se asigure mecanizarea integrală a principalelor procese de execuţie.

Priorităţi în sporirea gradului de prefabricare

DEZVOLTAREA prefabricării construcţiilor a constituit o altă modalitate principală de creştere a industrializării lucrărilor în anii 1971—1974. O influenţă favorabilă în sporirea gradului de prefabricare a avut-o atît extinderea tipizării elementelor şi obiectelor de construcţii, cît şi dotarea unităţilor de execuţie cu un număr mai mare de maşini de ridicat cu performanţe tehnice superioare.

Din analiza evoluţiei gradului de prefabricare reiese faptul că s-au înregistrat creşteri mai însemnate la lucrările pentru clădiri de locuit, social-culturale şi mai reduse la construcţii industriale, alimentări cu apă şi canalizări. La lucrările de construcţii s-a acţionat în principal în direcţia extinderii prefabricării betonului — simplu, armat, precomprimat — precum şi a unor elemente din metal, elemente combinate etc. În acest scop s-a dezvoltat în ritm rapid producţia industrială a prefabricatelor de beton de la 2284 mii mc în 1970 la 3412 mii mc în 1973 (creştere de 149%). O dinamică ascendentă au înregistrat şi volumele de beton prefabricat din producţia secundar-industrială a unităţilor de construcţii, care numai în unităţile Ministerului Construcţiilor Industriale a marcat în anul 1974 o creştere de peste 70% faţă de anul 1970.

Un ritm intens s-a înregistrat şi în creşterea gradului de prefabricare la lucrările de montaje tehnologice şi la instalaţii. Extinderea preasamblării la sol pe şantiere a unor blocuri şi subansamble tehnologice din ce în ce mai mari, asamblarea în unele uzine constructoare a unor părţi componente, de dimensiuni mari, ale utilajelor şi dotarea unităţilor cu mijloace de transport şi de ridicat de capacităţi sporite, au creat condiţii pentru creşterea prefabricării lucrărilor de montaj. La instalaţii, gradul de perfecţionare înregistrat variază în limite mai largi pe genuri de lucrări, un grad mai ridicat obţinîndu-se la lucrările de ventilaţii şi mai redus la lucrările de instalaţii electrice, de încălzire şi tehnico-sanitare, datorită în special soluţiilor foarte variate prevăzute în proiectele de execuţie

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Oamenii muncii din întreaga ţară întîmpină ziua de 1 Mai cu noi succese în întrecerea socialistă. Rezultatele avîntului sporit în muncă se materializează, zi de zi, în importante cantităţi de produse peste plan.

- În primele trei luni ale anului, **industria siderurgică** a furnizat economiei naţionale peste sarcinile de plan aproximativ 18 000 tone cocs metalurgic, 28 000 tone fontă, 38 000 tone de oţel, mai mult de 50 000 tone laminate finite pline din oţel, 1 800 tone ţevi şi tot atîtea tone de aluminiu.

- **Colectivul Întreprinderii de foraj-extracţie Brăila**, care a chemat la întrecere socialistă pe anul 1975 toate colectivele schelelor din ţară, a forat în primul trimestru al anului, peste prevederi, aproape 4 800 metri liniari şi a extras 2,6 milioane metri cubi gaze de sondă şi însemnate cantităţi de ţiţei.

- Lucrătorii **Întreprinderii electrocentrale Mureş**, unitate care asigură 15% din întreaga cantitate de energie electrică a ţării, au furnizat, peste prevederile primului trimestru, 73 milioane kWh energie electrică, în condiţiile reducerii consumului de combustibil convenţional cu peste 1 500 tone. Hotărît să îndeplinească cincinalul înainte de termen, colectivul acestei unităţi furnizează acum energie electrică în contul celei de a II-a decade a lunii decembrie, avans materializat în 3,7 miliarde kWh energie electrică.

- **Întreprinderea „Electroputere" din Craiova** a intrat în cel de-al II-lea trimestru cu o producţie marfă şi globală suplimentară în valoare de 11 000 000 lei, sumă egală cu cea prevăzută în angajamentul asumat în întrecere, în întîmpinarea zilei de 1 Mai.

- **Muncitorii, inginerii şi tehnicienii Trustului petrolului din Piteşti**, care îşi desfăşoară activitatea pe raza judeţelor Argeş, Olt, Vîlcea şi Dîmboviţa, au consemnat în bilanţul realizărilor lor pe primul trimestru al anului în curs însemnate sporuri de producţie. Astfel, depăşind viteza de lucru planificată cu peste 20% şi reducînd timpul neproductiv la aproape jumătate faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, sondorii din sectorul de foraj au săpat suplimentar 6 000 m liniari, ceea ce reprezintă echivalentul a 3 sonde de adîncime medie.

- **Chimiştii Combinatului de la Işalniţa**, care în primul trimestru au obţinut, peste plan, mai mult de 5 000 t îngrăşăminte azotoase în substanţă activă şi alte sortimente, şi-au realizat integral angajamentele asumate pînă la 1 Mai şi circa jumătate din cele cuprinse în chemarea la întrecerea socialistă adresată la începutul anului unităţilor producătoare de îngrăşăminte chimice din ţară. Datorită acestui fapt, chimiştii craioveni şi-au reconsiderat angajamentele iniţiale. La producţia globală, de exemplu, aceştia au hotărît să sporească de la 30 000 000 lei la 50 000 000 lei angajamentul cuprins în chemarea amintită, iar la producţia marfă de la 25 000 000 la 35 000 000 lei, valori ce se vor obţine în condiţiile unor importante sporuri, îndeosebi la producţia de îngrăşăminte.

(la instalații de încălzire 25% în 1974, la ventilații 80%, la instalații electrice 15%, iar la cele tehnico-sanitare 25%).

Prin măsurile adoptate în ultimul timp va fi extinsă tipizarea în proiectarea acestor instalații și se vor dezvolta corespunzător atelierele de pe marile șantiere, creîndu-se în acest mod condiții pentru sporirea în ritm mai rapid a prefabricării elementelor din aceste instalații.

Creșterea continuă a gradului de prefabricare a construcțiilor va constitui și în cincinalul 1976—1980 direcția principală în realizarea unui nivel ridicat de industrializare a lucrărilor, conturîndu-se în acest sens următoarele tendințe :

- extinderea în ritm mai rapid și diversificarea prefabricatelor din producția industrială, concomitent cu ridicarea substanțială a nivelului lor de finisaj ;
- utilizarea pe scară mai largă a elementelor de beton armat cu rezistențe superioare ;
- extinderea elementelor prefabricate combinate (de construcții și instalații și a elementelor spațiale complexe) ;
- realizarea unor ritmuri mai rapide de creștere a prefabricării la clădirile de locuit, civile și la lucrările de instalații.
- fabricarea într-o proporție mai ridicată de către uzinele constructoare a unor blocuri și subansamble mari de instalații tehnologice.

Perfecționarea tehnologiilor de execuție

ÎNCĂ DIN FAZA de concepție s-a realizat în anii acutalului cincinal o mai bună concordanță între soluțiile constructive adoptate și progresul înregistrat în tehnologiile de execuție. De asemenea, în unitățile de construcții preocupările privind perfecționarea tehnologiilor au cuprins o gamă largă de procese de producție — de la fundații pînă la montaje tehnologice, instalații și izolații.

Tabelul nr 3

Gradul de mecanizare la unele lucrări (în 1973)

- în %

	Lucrări de pămînt	Lucrări de încărcări-descărcări	Lucrări de vopsitorii
România	87,1	79,2	41,9
Bulgaria	86,5	89,5	58,7
Cehoslovacia	84,1	80,3	39,1
R.D.Germană x)	93,5	93,8	...
Polonia	96,5	82,1	31,4
Ungaria	86,1	...	34,2
U.R.S.S.	99,2	96,3	73,1

x) pentru 1972

În ceea ce privește lucrările de construcții, se remarcă atenția deosebită care a fost acordată perfecționării tehnologiilor de realizare a betoanelor armate monolite care, cu toată creșterea gradului de prefabricare, dețin încă o pondere importantă în totalul betonului armat, în special la construcții industriale (cca. 71—73% în 1973). Întrucît se apreciază că și în viitor ponderea betonului armat monolit — deși în scădere — se va menține la un nivel ridicat, se vor intensifica preocupările pentru adoptarea unor tehnologii industrializate de execuție a lucrărilor din aceste betoane. De altfel, experiența țărilor dezvoltate industrial arată că pe această cale s-a obținut o creștere a productivității muncii la lucrările respective de circa 3—4 ori mai mare față de tehnologiile tradiționale utilizate anterior. În acest scop vor continua acțiunile de perfecționare a tehnologiilor și de creștere a mecanizării pe întregul lanț al procesului de execuție a betonului armat monolit.

Concomitent s-au intensificat acțiunile privind perfecționarea tehnologiilor de execuție și la alte lucrări de construcții. Astfel la lucrările de finisaj s-a urmărit înlocuirea într-o proporție mai mare a finisajelor umede, care necesită un consum mare de manoperă, cu finisajele uscate, folosindu-se în acest scop materiale aplicate prin lipire cu adezivi ; s-au îmbunătățit tehnologiile de execuție a fundațiilor de adîncime, a betoanelor precomprimate, de glisare etc.

De atenție s-a bucurat și îmbunătățirea substanțială a tehnologiilor privind transportul și manipularea materialelor, urmărindu-se executarea într-o concepție unitară a acestui proces, de la producător și pînă la locul de punere în operă pe șantierul de construcții — deoarece prin utilizarea tehnologiilor tradiționale se înregistrau pierderi însemnate de materiale (la ciment 8—10%, la cărămizi 28—30%). În cincinalul următor urmează să se extindă pe scară largă tehnologiile moderne în acest domeniu, acțiunile fiind orientate către creșterea în ritm rapid a gradului de pachetizare, paletizare și containerizare a materialelor de construcții-montaj, introducerea și apoi extinderea sistemului de distribuire la locul de punere în operă în completuri de materiale, pe activități și părți de obiecte, asigurarea unor mașini și mijloace de transport adecvate proceselor respective.

DIRECȚII PRIORITARE ÎN MODERNIZAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A RAMURII CONSTRUCȚII ÎN CINCINALUL VIITOR :

- **asimilarea și producerea în țară a unor utilaje de construcții de capacități sporite și a unor mașini specializate pentru anumite procese de producție ;**
- **realizarea (asimilare și fabricare) unor mașini pentru orice fel de teren, precum și a unor mașini dotate cu multiple echipamente adecvate executării unor lucrări de volume reduse și în spații înguste ;**
- **creșterea gradului de mobilitate al mașinilor, a universalității acestora, îmbunătățirea parametrilor ergonomici și a fiabilității ;**
- **asigurarea unei game extinse și în cantități sporite de unelte portabile, acționate electric sau pneumatic, specifice executării lucrărilor de asamblare și montaj și celor de volum mic și în spații înguste ;**
- **îmbunătățirea substanțială a exploatării, întreținerii și reparării mașinilor și utilajelor de construcții în scopul creșterii indicilor de activizare, de folosire și de schimb ;**
- **perfecționarea pregătirii mecanicilor și specializarea acestora astfel încît să poată asigura o bună exploatare a utilajelor modernizate și a noilor tipuri ce urmează a se asimila.**

Creșterea productivității muncii

CREȘTEREA continuă a eficienței economice a activității de construcții-montaj a constituit un obiectiv permanent al tuturor măsurilor și acțiunilor adoptate în anii actualului cincinal în întreg sectorul de construcții. Astfel, productivitatea muncii a înregistrat o dinamică rapidă, nivelul din anul 1974 fiind cu 35,4% mai mare față de cel din anul 1970, cu un ritm mediu anual de creștere în perioada 1971—1974 de 7,9%, superior celui înregistrat în alte ramuri ale economiei. Este de subliniat faptul că această creștere s-a obținut nu prin intensificarea efortului fizic, ci prin ridicarea substanțială a gradului de industrializare a producției, prin perfecționarea metodelor de organizare, prin creșterea eficienței în activitatea de conducere a unităților de construcții, prin extinderea muncii în acord global — care, de exemplu, în unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale a crescut de la 30% în anul 1970 la 69,8% în decembrie 1974.

Directivele Congresului al XI-lea al partidului prevăd sarcini sporite de creștere a productivității muncii, nivelul ce va trebui realizat în anul 1980 reprezentînd 150—156% față de 1975 (considerat 100) și o dublare față de anul 1972, cu un ritm mediu de creștere pe perioadă de 8,4—9,4%. Aceasta înseamnă practic că întregul spor al producției de construcții-montaj din anul 1980 se va obține exclusiv pe baza creșterii productivității muncii, numărul lucrătorilor din construcții în anul respectiv urmînd să fie aproape egal cu cel existent în anul 1975. Pentru a se realiza acest ritm vor trebui intensificate acțiunile privind îndeplinirea integrală a întregului ansamblu de măsuri cuprins în „Programul cadru minimal privind dublarea productivității muncii în construcții în următorii cinci ani și scurtarea duratelor de execuție a investițiilor“ din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale. Principalele domenii de acțiune ale acestui program sînt : îmbunătățirea concepției de proiectare a construcțiilor, extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj. mecanizarea operațiunilor de manipulare și transport a materialelor, perfecționarea conducerii și organizării producției și a muncii, întărirea ordinei și disciplinei pe șantiere, ridicarea nivelului tehnic și profesional al lucrătorilor din construcții, creșterea cointeresării și îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață ale constructorilor etc.

Unele rezultate pozitive s-au înregistrat și în ceea ce privește reducerea continuă a cheltuielilor la 1 000 lei producție de construcții-montaj, dar trebuie menționat că ele au fost grevate destul de mult de cheltuieli neproductive — penalizări, amenzi, locații, dobînzi majorate — precum și de gospodărirea necorespunzătoare în unele cazuri a materialelor de construcții.

Întrucît și în cincinalul 1976—1980, sporirea eficienței rămîne o coordonată principală a producției, acțiunile privind creșterea în ritm rapid a productivității muncii, reducerea costurilor de producție, îmbunătățirea calității lucrărilor, folosirea cu randamente superioare a fondurilor fixe de pe șantiere, a tuturor resurselor materiale și umane, se situează în continuare ca obiective prioritare pentru întreaga activitate de construcții-montaj, pentru toți factorii implicați.

A. DRAGOMIR

O preocupare mereu actuală:

GOSPODĂRIREA JUDICIOASĂ A FONDURILOR MATERIALE ŞI BĂNEŞTI

RECENT, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat rezultatele obţinute în activitatea de control financiar-bancar şi a trasat ministerelor, centralelor şi întreprinderilor sarcini pe linia asigurării ordinii şi disciplinei în gospodărirea fondurilor, combaterii oricăror manifestări de risipă, folosirii judicioase a resurselor financiare. Pentru înfăptuirea lor, este necesar să se accentueze latura preventivă a controlului financiar-bancar în vederea utilizării eficiente a mijloacelor circulante şi a fondurilor de investiţii, a fondurilor valutare, pentru încadrarea riguroasă a activităţii financiar-bancare în disciplina financiară şi de plan, în prevederile legale.

Totul pentru un regim sever de economii

ÎN ÎNFĂPTUIREA politicii sale, partidul nostru porneşte de la concepţia că societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune o economie avansată, cu înaltă eficienţă, capabilă să valorifice superior potenţialul material şi uman al ţării.

Creşterea eficienţei economice — problemă centrală a întregii activităţi, pe baza căreia se asigură dezvoltarea rapidă a economiei şi ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al poporului — solicită şi întărirea controlului financiar-bancar, aceasta constituind una din preocupările directe ale conducerii partidului nostru, personal ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului.

O dovadă elocventă în acest sens o constituie lucrările Conferinţei activului de partid şi de stat din domeniile finanţelor, preţurilor şi retribuirii muncii, în care s-au dezbătut într-un spirit critic şi cu exigenţă partinică modul în care activitatea din aceste domenii influenţează procesele economice, precum şi sarcinile şi măsurile ce trebuie luate pentru creşterea continuă a rolului controlului financiar-bancar în economie.

Avem astăzi un cadru organizatoric corespunzător, un ansamblu de legi pentru toate domeniile de activitate economică şi financiară, printre care menţionăm Legea finanţelor şi Legea controlului financiar preventiv, care conferă cadrelor financiar-contabile şi celor de control financiar din întreaga economie instrumente perfecţionate cu care să poată acţiona în mod eficient pentru preîntîmpinarea angajării unor fonduri fără justificare economică, pentru realizarea unui regim sever de economii, într-un cuvînt pentru gospodărirea mai judicioasă a avuţiei naţionale.

Cu toate acestea, dezbaterile au relevat că în unele unităţi au loc încă frecvente cazuri de angajări de fonduri fără justificare economică, imobilizări de mijloace materiale şi financiare, risipă şi lipsă de răspundere în cheltuirea banului public, faţă de care organele de control financiar-bancar nu manifestă suficientă exigenţă în tragerea la răspundere a celor care se fac vinovaţi de slaba gospodărire a avutului obştesc.

Pe bună dreptate spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea ţinută la încheierea lucrărilor Conferinţei activului de partid şi de stat din domeniile finanţelor, preţurilor şi retribuirii muncii că : **„Nu putem să nu atragem atenţia asupra faptului că controlul financiar este, uneori, mai mult constatativ decît preventiv. El se face, de regulă, după efectuarea cheltuielilor şi chiar şi atunci superficial, nu cu un caracter de fond“.**

Iată de ce este necesară întărirea continuă a răspunderii tuturor celor care angajează sau decid utilizarea de valori materiale şi băneşti, pentru exercitarea unui control riguros şi ferm care să ducă nu numai la descoperirea lipsurilor şi neajunsurilor, ci şi la stabilirea măsurilor de îmbunătăţire a muncii. Întărirea controlului financiar în etapa actuală se impune cu atît mai mult cu cît, aşa după cum este cunoscut, cu toate rezultatele pozitive obţinute în economie în anul 1974, în unele sectoare de activitate se menţin o seamă de neajunsuri care au condus în ultimă instanţă la nerealizarea unor indicatori economico-financiari la nivelul prevederilor din plan.

Existenţa acestei situaţii este determinată de insuficienta preocupare din partea factorilor de răspundere din unele întreprinderi, centrale şi ministere şi a organelor financiar-contabile şi de control financiar-bancar pentru gospodărirea eficientă a fondurilor. Să luăm, de exemplu, activitatea de aprovizionare.

Datorită practicii unor întreprinderi de a face aprovizionări, oricum şi oricît, folosind principiul „mai bine să prisosească decît să nu ajungă“. cît şi lipsei de fermitate a unor contabili şefi, se imobilizează fonduri însemnate.

De pildă, sînt unităţi care achiziţionează utilaje neprevăzute în documentaţia tehnică, nerespectînd în acest fel, condiţiile legale de finanţare ; de asemenea, sînt situaţii cînd, datorită unor verificări şi controale superficiale din partea organelor din ministere asupra fişelor tehnice de import întocmite de întreprinderi şi centrale. s-au angajat fonduri valutare şi s-au efectuat aprovizionări peste nevoi, pentru perioade mari de timp.

Sînt şi cazuri cînd unele întreprinderi, în loc să ia măsuri pentru prevenirea formării de stocuri supranormative, fără mişcare sau cu mişcare lentă, să se preocupe efectiv de valorificarea şi lichidarea acestora, folosesc practica de a „vinde“ bazelor judeţene de aprovizionare şi desfacere materiale şi piese de schimb din aceste stocuri fără ca în realitate să iasă din incinta unităţilor în cauză, pentru ca în perioada imediat următoare să le „recumpere“ în cea mai marte parte, plătind sub formă de comision sume destul de importante, cu care se încarcă nejustificat cheltuielile de producţie.

Deficienţele în exercitarea controlului financiar preventiv se reflectă şi în numărul mare de documente respinse la plată, îndeosebi pentru aprovizionări neraţionale, neeconomicoase şi neoportune, datorită, în mare măsură, lipsei de analiză din partea unor şefi de compartimente, precum şi neluării unei poziţii ferme şi hotărîte de către contabilii şefi din unităţi faţă de astfel de situaţii. La acestea trebuie adăugate şi aprobările date, în multe cazuri cu uşurinţă, de către conducătorii unităţilor care, adeseori, fără o analiză atentă a documentelor şi fenomenelor respective, angajează diverse plăţi pentru operaţiuni ce nu sînt oportune, necesare şi economicoase. Din controalele efectuate în domeniul utilizării fondului de retribuire a muncii s-au constatat, de asemenea, o seamă de neajunsuri şi abateri de la dispoziţiile legale în vigoare.

În domeniul investiţiilor sînt încă frecvente atît cazuri de încălcări ale disciplinei financiare şi de plan, cît şi aspecte de utilizare neeficientă a fondurilor alocate în acest scop. Compartimentele de specialitate ale beneficiarilor de investiţii uneori nu dovedesc o cunoaştere temeinică a legislaţiei, alteori o ignoră, iar controlul financiar preventiv nu acţionează cu suficientă competenţă.

Deseori se angajează fonduri şi se fac cheltuieli fără o fundamentare temeinică a oportunităţii şi eficienţei lucrărilor, se execută obiective cărora ulterior li se dă o altă destinaţie decît cea prevăzută în documentaţia tehnico-economică, se irosesc fonduri pentru lucrări care se dovedesc a nu fi necesare sau oportune. Sînt, de asemenea, situaţii în care datorită neasigurării în timp util a tuturor condiţiilor cerute de lege, se încep lucrări de investiţii fără finanţarea deschisă, de multe ori plăţile fiind făcute din fondurile de producţie, sau se execută lucrări de investiţii cu caracter neproductiv, interzise expres prin lege şi care, în mod nelegal, sînt suportate din fondurile de producţie.

Aceste aspecte negative s-au constatat şi în utilizarea fondurilor destinate executării lucrărilor de organizare a şantierelor de construcţii-montaj. Însemnate fonduri de organizare de şantier sînt irosite pentru transporturi nejustificate, determinate de amplasarea spaţiilor de cazare în construcţii provizorii la distanţe mari faţă de punctele de lucru, pentru transporturi peste distanţele legale sau în localităţi urbane. În alte cazuri fondurile de organizare de şantier sînt folosite pentru executarea unor construcţii noi şi amenajări la construcţii existente care nu au nimic comun cu organizarea de şantier propriu zisă. Deseori, cheltuielile efectuate pentru lucrările de organizare a şantierelor depăşesc costurile de deviz, datorită îndeosebi risipei de materiale, utilizării neraţionale a forţei de muncă, unor manipulări neeconomicoase etc., aceasta şi ca urmare a neefectuării unui control financiar preventiv exigent.

O mai mare fermitate şi răspundere trebuie să se imprime controlului financiar preventiv şi asupra cheltuielilor neeconomicoase, al căror nivel este încă foarte ridicat.

Cheltuirea cu eficiență a fondurilor

CONTROALELE efectuate de organele Curții Superioare de Control Financiar și ale Ministerului Finanțelor în anul 1974 au scos în evidență faptul că direcțiile financiare și de prețuri din ministere și celelalte organe și organizații centrale au adus un aport substanțial la introducerea unei mai mari discipline și ordini în folosirea mijloacelor materiale și bănești, în îndeplinirea indicatorilor economici și financiari. În același timp însă, în activitatea compartimentelor respective continuă să se manifeste unele neajunsuri încă din faza de întocmire a lucrărilor de planificare financiară, ca urmare a insuficientei aprofundări a unor situații din întreprinderi, a nemobilizării depline a resurselor existente în vederea stabilirii unor indicatori corelați cu posibilitățile unităților.

Așa, de exemplu, cu prilejul planificării mijloacelor circulante pe unități, unele organe centrale nu acordă în toate cazurile o suficientă atenție analizei documentațiilor primite, din care cauză unele întreprinderi dispun de mijloace mai mari decît nevoile reale, datorită supraevaluării necesarului, iar altele întîmpină greutăți din cauza subevaluării acestuia. De asemenea, în utilizarea creditelor bugetare sînt numeroase cazurile în care organele centrale nu efectuează un control financiar preventiv exigent pentru eliminarea unor cheltuieli nejustificate, îndeosebi asupra documentațiilor privind dotarea cu obiecte de inventar de natura fondurilor fixe.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 2/1973, în anul 1974, Curtea Superioară de Control Financiar a instituit controlul financiar preventiv prin organele proprii la 11 ministere și organe centrale. Din exercitarea acestui control a rezultat că există încă posibilități însemnate pentru o mai rațională folosire a fondurilor ce se administrează la acest nivel ; numai prin acordarea unei atenții deosebite acestei probleme pot fi evitate situații de genul celor care au necesitat oprirea efectuării unor operații sau corectarea acestora atunci cînd nu aveau bază legală sau nu erau eficiente și în acest fel să se obțină disponibilizarea sumelor aferente.

Toate acestea denotă că și la nivelul ministerelor se cere o mai mare exigență din partea organelor de specialitate care propun sau avizează angajarea cheltuirii unor fonduri, în luarea de măsuri pentru evitarea unor cazuri de slabă gospodărire a mijloacelor materiale și bănești.

Identificarea și mobilizarea tuturor rezervelor din unități

UN ROL DEOSEBIT de important revine controlului financiar intern care, potrivit normelor legale în vigoare, are sarcina să asigure controlul gestionar de fond asupra gospodăririi mijloacelor materiale și bănești în vederea identificării și mobilizării rezervelor, prevenirii, descoperirii și recuperării pagubelor. În activitatea desfășurată în anul 1974 de către aparatul de control financiar intern, s-au obținut, pe ansamblu, unele rezultate superioare celor din anul precedent, care în principal se referă la întărirea apărării integrității avutului obștesc, prevenirea producerii de noi prejudicii, reintegrarea în circuitul economic a unor stocuri supranormative sau peste necesar etc.

Problematica abordată în acest articol a făcut obiectul unei consfătuiri de lucru organizate de Curtea Superioară de Control Financiar împreună cu Ministerul Finanțelor la care au participat reprezentanți ai conducerilor ministerelor, organelor și organizațiilor centrale, directori ai compartimentelor financiar-contabile, șefi ai corpurilor de control financiar intern, președinți ai comisiilor financiar-bancare teritoriale și alte cadre cu munci de răspundere în domeniul controlului financiar-bancar.

Aportul acestor organe la buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești nu este încă pe măsura necesităților, în sensul că nu întotdeauna sprijină conducerile unităților în depistarea cauzelor care influențează negativ bunul mers al activității financiar-gestionare și în stabilirea de măsuri pentru prevenirea lor în viitor.

Ministerelor și celorlalte organe centrale le revine sarcina de a lua măsuri pentru repartizarea judicioasă a aparatului de control pe unități, ținînd seama de volumul activității, numărul gestiunilor și situația economică financiară a acestora.

Sînt cazuri cînd la nivelul conducerii unor ministere și unități subordonate nu s-a acordat importanța cuvenită cel puțin încadrării compartimentelor de control financiar intern cu personal calificat și cu experiență, ocupării posturilor vacante, cu cadre tinere, atît de necesare acestei activități. Ba mai mult, uneori organele de control financiar intern au fost folosite pentru alte activități decît cele de control.

Eficiența unui control este determinată în bună măsură de modul în care cadrele de conducere se preocupă de cunoașterea rezultatelor fiecărei verificări, de analiza critică a conținutului actelor de control și de urmărirea valorificării operative a constatărilor, precum și de aplicarea măsurilor stabilite. Or, nu sînt puține cazurile în care în unități și în centrale nu se cunosc în timp util lipsurile și neajunsurile din activitatea compartimentelor și unităților din subordine, cînd nu se valorifică la termen și în bune condiții materialele de control, nu se iau cele mai eficiente măsuri.

O latură esențială de îmbunătățire permanentă a activității de control financiar intern o constituie munca de îndrumare și verificare a aparatului din sistemul propriu fiecărui minister sau organ central. Deși aceasta oferă posibilitatea cunoașterii și influențării directe a muncii, efectuării unor schimburi utile de experiență în folosirea unor metode moderne de control, totuși în prezent acestei probleme nu i se acordă atenția cuvenită.

Orientare, îndrumare și coordonare unitară a organelor de control

ÎN CADRUL consfătuirii s-au făcut o serie de propuneri cu privire la mai buna organizare și funcționare a controlului financiar intern, care, în principal, se referă la :

— concentrarea în nuclee puternice la nivel de centrale a organelor de control financiar intern din întreprinderile în subordine, dar care să-și păstreze locul de muncă în cadrul întreprinderilor respective, formă ce va asigura orientarea, coordonarea și îndrumarea unitară a aparatului și va permite mai buna sa utilizare;

— asigurarea unei independențe depline a activității de control financiar intern, indiferent de compartimentul unde este încadrat și care să fie subordonată direct conducătorului unității ;

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Urmărirea costurilor de producție prin metode perfecționate

CREȘTEREA eficienței activității unităților economice, obiectiv fundamental al perioadei actuale de dezvoltare a economiei țării noastre, impune găsirea unor soluții pentru reducerea continuă a costurilor de producție.

Complexitatea factorilor care concură și influențează direct nivelul costurilor în toate stadiile circuitului economic, face ca prin metodele folosite în prezent în majoritatea unităților industriale pentru planificarea, evidența și calculul costurilor de producție, să nu se poată urmări în mod operativ și evidenția ca atare abaterile ce se produc față de costurile normale.

În același timp, volumul de muncă deosebit de mare impus de metodologia de calcul conduce la determinarea costului producției fabricate cu multe zile întîrziere (10—14 zile) față de momentul în care s-a executat produsul. Ca atare, informarea conducerii unității nu se poate face decît cu mare întîrziere, fără ca aceasta să aibă vreo posibilitate de acționare.

Facem de asemenea remarca că la neajunsurile arătate succint mai sus, se mai adaugă și faptul că, datorită includerii în costul produselor a unor cheltuieli pe calea aplicării unor coeficienți de suplimentare (cheltuieli de transport-aprovizionare, cheltuieli comune ale secției și cheltuieli generale ale întreprinderii), precum și datorită faptului că unele cheltuieli „alunecă" de la o comandă la alta, costul produselor determinat în acest mod nu poate fi cel real.

Ținînd seama de aceste neajunsuri, la Întreprinderea de pompe București s-a introdus, cu bune rezultate, o metodă de calculație a costurilor în sectorul turnătorie și cel de prelucrare mecanică utilizînd elemente ale metodei „standard cost".

Prezentate succint, principalele măsuri adoptate și lucrări ce se efectuează în cadrul acestei metode sînt :

— costurile reperelor fabricate sînt determinate înainte de execuția propriu-zisă și considerate costuri standard ;

— costul standard al fiecărui reper este considerat în același timp și cost efectiv, renunțîndu-se a se mai determina costul real pe bază de postcalcul ;

— costurile directe ale materialelor și manoperei avute în vedere la elaborarea calculației standard sînt bazate pe consumurile prevăzute în documentația tehnică de execuție (fișe tehnologice, rețete de fabricație etc.) ;

— costurile indirecte standard sînt determinate pe baza bugetelor de cheltuieli pentru regia de secție și pentru regia generală a întreprinderii ;

— colectarea costurilor se face pe articolele de calculație prevăzute de „Normele generale pentru planificarea și calcularea costurilor de producție" în mod distinct, evidențiindu-se abaterile înregistrate, pe fiecare articol de calculație și fel de abatere ;

— pentru informarea conducerii asupra

— studierea actualului cadru de obiective obligatorii de control, în sensul micşorării numărului lor şi acordarea unei mai mari independenţe conducătorilor de unităţi în alegerea unor obiective specifice unităţii supuse verificării ;

— posibilitatea efectuării de controale gestionare de fond la perioade mai mari de un an în acele sectoare de activitate unde gospodărirea bunurilor materiale se face în condiţii corespunzătoare.

De asemenea, în scopul îmbunătăţirii calităţii muncii de control, s-a propus să se facă o prelucrare mai temeinică a actelor normative la nivelul tuturor verigilor din economie.

Totodată, se impune cu necesitate verificarea nivelului de pregătire a organelor c.f.i. din ministere, centrale şi întreprinderi şi luarea de măsuri pentru încadrarea în această muncă a unor specialişti cu temeinice cunoştinţe în domeniul financiar şi economic.

Pentru viitor desprindem unele obiective care trebuie să stea în atenţia conducerii ministerelor, a celorlalte organe centrale, a cadrelor financiar-contabile şi de control financiar şi anume :

● Întregului aparat financiar din întreprinderi, centrale şi ministere îi revine sarcina de a acţiona prin toate mijloacele pentru a asigura ca fiecare unitate să îndeplinească şi să depăşească planul de acumulări băneşti, de beneficii, aducîndu-şi în felul acesta contribuţia la constituirea fondurilor generale ale societăţii, la efortul general al naţiunii pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

● Organele financiar-bancare să analizeze şi să verifice cu toată atenţia realitatea datelor înscrise în bilanţul încheiat la finele anului 1974, şi în primul rînd la acele întreprinderi şi centrale care nu au realizat sarcina de beneficii sau au înregistrat pierderi peste cele planificate, precum şi la unităţile care au un volum mare de cheltuieli neeconomicoase.

● Este necesar ca organele de control financiar, cadrele tehnice şi şefii compartimentelor de specialitate să urmărească îndeaproape în unităţi modul în care se desfăşoară aprovizionarea tehnico-materială, dacă aceasta se face în mod ritmic şi în limitele normelor de stoc, dacă se respectă disciplina contractuală, în vederea prevenirii formării de stocuri peste necesar şi imobilizării fondurilor.

● Un obiectiv asupra căruia controlul trebuie să-şi orienteze mai mult atenţia îl constituie creşterea substanţială a productivităţii muncii. În cadrul acţiunilor de control, organele financiar-bancare au obligaţia de a urmări măsurile luate de ministere, centrale şi întreprinderi pentru perfecţionarea organizării producţiei, îmbunătăţirea normării muncii, întărirea ordinii şi disciplinei, eliminarea pierderilor de timp şi a întreruperilor nejustificate etc. şi, totodată, de a urmări verificarea modului în care au fost aplicate normativele unitare de structură privind încadrarea cu personal tehnico-administrativ, modul de gospodărire a fondului de retribuire, analizîndu-se cu toată grija cauzele înregistrării de depăşiri necorespunzătoare.

● În sectorul investiţii-construcţii, o atenţie deosebită trebuie să se acorde urmăririi asigurării condiţiilor pentru începerea la timp a lucrărilor noi, prin întocmirea documentaţiilor tehnico-economice, încheierea contractelor de construcţii-montaj, deschiderea la timp a finanţărilor şi organizarea în condiţii optime a execuţiei lucrărilor pe şantiere.

● Urmărirea creşterii continue a eficienţei comerţului exterior şi limitarea importului la strictul necesar constituie, de asemenea, un obiectiv de seamă al muncii de control.

Un rol deosebit de important în asigurarea bunei utilizări a mijloacelor materiale şi băneşti revine organelor financiar-bancare, începînd încă din faza de planificare a fondurilor, cît şi în efectuarea controlului gospodăririi acestora de către ministere, centrale şi întreprinderi. Se impune ca aparatul de inspecţie bancară să exercite cu preponderenţă controlul înainte de punerea la dispoziţie a fondurilor, prin examinarea riguroasă a conţinutului economic al fiecărui document de plată, în vederea prevenirii angajării unor fonduri fără justificare economică.

Ministerul Finanţelor, prin Inspecţia generală financiară de stat, este necesar să intensifice munca de îndrumare şi verificare a activităţii de control financiar preventiv şi intern din economie, în vederea creşterii eficienţei acestor forme de control. Perfecţionarea în continuare a metodologiei de control pentru aparatul de control financiar intern şi revizorii de gestiune, îmbunătăţirea tehnicilor, formelor şi metodelor de lucru ale acestui aparat sînt menite să contribuie, la rîndul lor la gospodărirea cu eficienţă maximă a patrimoniului unităţilor socialiste.

Severian BEREANU
secretar general al Curţii Superioare
de Control Financiar

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ROLUL CONSTRUCTORILOR ÎN DEVANSAREA INVESTIŢIILOR

ÎN întreaga ţară, activitatea de realizare a investiţiilor prevăzute pentru acest an se desfăşoară din plin. În multe judeţe, colectivele de constructori şi montori raportează darea în folosinţă, înainte de termen, a noi capacităţi industriale.

● **Constructorii de pe şantierele obiectivelor industriale de dezvoltare a Combinatului chimic din Rîmnicu Vîlcea** desfăşoară în ritm susţinut lucrările de finalizare a unor importante capacităţi de producţie. La instalaţia de monomeri nr. 2, şi la cea de policlorură de vinil, ei au început probele tehnologice. Prin integrarea lor în circuitul productiv, actuala producţie de clorură şi policlorură de vinil a combinatului va spori de cinci ori.

● **Noua ţesătorie de mătase din Deva** a început să producă la întreaga capacitate. Intreprinderea este dotată cu războaie de mare productivitate, agregate şi instalaţii moderne de prelucrare şi finisare. Intrarea în circuitul productiv a Ţesătoriei de mătase de la Deva, prima întreprindere de industrie uşoară din acest municipiu, are o semnificaţie majoră pentru dezvoltarea economică a oraşului.

● **Pe cea mai nouă platformă a industriei alimentare din oraşul Reghin, judeţul Mureş,** a intrat în funcţiune o modernă fabrică de prelucrare a laptelui. Conform proiectelor, unitatea va prelucra aproape o jumătate milion hectolitri lapte pe an. În cadrul unităţii va funcţiona o secţie cu o capacitate de 3 000 tone lapte praf pe an, secţii de brînzeturi şi preparate proaspete din lapte.

---

abaterilor înregistrate pe parcursul lunii, acestea sînt urmărite în mod special şi înscrise în „Darea de seamă a abaterilor“ ce se întocmeşte la finele fiecărei decade ; menţionăm că, în situaţia în care este necesară o urmărire a abaterilor la intervale mai mici, acest lucru este posibil a se realiza fără lucrări suplimentare ;

— determinarea costului real al întregii producţii se face la finele lunii, cînd se stabileşte valoarea producţiei fabricată în preţ standard, la care se adaugă sau se scad după caz — în mod proporţional — abaterile înregistrate, aşa cum rezultă din următorul exemplu :

- mii lei -

	La cost standard	Abateri
Sold producţie neterminată la începutul lunii	20 000	+ 500
Cheltuieli efectuate în luna în curs	40 000	+ 700
TOTAL	60 000	+1200
Valoarea producţiei fabricate în luna în curs	30 000	+ 600
Coeficient de abateri		$\frac{1200}{60\,000} \times 100 = 2\%$
Sold producţie neterminată la finele lunii	30 000	+ 600

Introducerea metodei standard-cost a impus elaborarea unor formulare specifice, cum sînt : calculaţia standard pe reper, darea de seamă a abaterilor etc.

Prezentate sintetic, avantajele obţinute prin aplicarea acestei metode sînt :

— determinarea costurilor produselor fabricate într-un timp mult mai scurt şi cu un grad mai mare de exactitate ;

— cunoaşterea abaterilor care apar pe parcursul executării producţiei, oferind conducerii posibilitatea informării operative asupra costurilor în vederea luării măsurilor ce se impun ;

— reducea volumul de muncă necesar pentru planificarea şi calculul costurilor, dînd astfel posibilitatea economiştilor să se ocupe mai mult de analize economice, deosebit de utile în procesul conducerii moderne a economiei ;

— creştea responsabilitatea factorilor de conducere de pe locurile de muncă şi a colectivelor respective prin crearea posibilităţilor de informare asupra abaterilor produse şi de analiză critică, în scopul luării de măsuri pentru înlăturarea lor.

Considerăm că metoda se poate extinde şi asupra celorlalte secţii de producţie ca şi în alte unităţi economice din toate ramurile economiei naţionale. Pe baza propriei experienţe, apreciem că pentru aplicarea cu succes a acestei metode este necesară cunoaşterea în detaliu a principiilor ei şi găsirea soluţiilor concrete pentru aplicarea sa în fiecare unitate industrială, prin adaptarea acesteia în funcţie de particularităţile procesului de producţie.

S. STĂTICĂ
contabil şef
Întreprinderea de pompe Bucureşti

AGRICULTURĂ

EFICIENȚA RECUPERĂRII TERENURILOR ERODATE

PORNIND de la înțelegerea politică, matură a importanței — pentru societate — a înfăptuirii sarcinilor stabilite de conducerea de partid privind folosirea rațională a pămîntului în producția agricolă, ridicarea continuă a fertilității solului, recuperarea și redarea în circuitul agricol a noi suprafețe, protejarea fondului funciar, revista noastră a inițiat în acest an o acțiune amplă, de dezbatere a acestor probleme pentru mobilizarea tuturor rezervelor și adoptarea celor mai eficiente soluții. În acest sens, au fost prezentate experiențe valoroase, argumente, care vor sprijini eforturile îndreptate spre extinderea suprafețelor cultivate, vor contribui la menținerea și îmbunătățirea calității solurilor (a se vedea studiile apărute în numerele 8, 10 și 11 din 1975).

În studiul de față, supunem atenției specialiștilor experiența Stațiunii centrale Perieni privind recuperarea și valorificarea terenurilor erodate — una din rezervele importante de sporire a producțiilor agricole, de creștere a randamentelor și eficienței economice. Modul concret de abordare a studiului, argumentele rezultatelor pledează convingător pentru extinderea acestor valoroase experiențe, a tehnologiilor și recomandărilor specialiștilor de la această stațiune.

Corelația dintre gradul de erodare și efectul economic

DIN SITUAȚIILE statistice rezultă că suprafața agricolă a țării se repartizează, după starea de eroziune, după cum urmează : neerodată 50% ; cu eroziune slabă 23% ; cu eroziune moderată și puternică 21% ; cu eroziune foarte puternică 6%. Principala consecință a stării de eroziune o constituie scăderea nivelului producției. De la principalele culturi agricole practicate pe terenurile erodate sînt obținute, în medie, în comparație cu terenul neerodat, recolte mai mici. Dacă considerăm egală cu 100 producția realizată pe terenurile neerodate, nivelul acesteia se micșorează, pe terenurile aflate în diferite stadii de erodare, la :

- 90% pe terenuri cu eroziune slabă ;
- 75% pe terenuri cu eroziune puternică ;
- 50% pe terenuri cu eroziune foarte puternică ;
- 10% pe terenuri cu eroziune excesivă ;

Rezultă de aici cît de mari sînt pagubele pe care eroziunea le aduce economiei naționale numai prin micșorarea producțiilor agricole.

Pentru prevenirea și combaterea efectului negativ al eroziunii solului pe terenurile în pantă trebuie să se aplice un complex de măsuri care să asigure reținerea și infiltrarea în sol a unor cantități cît mai mari de apă provenită din precipitații, să se ia măsuri de refacere a fertilității solului.

Din cercetările efectuate la stațiunea noastră rezultă că pe terenurile în pantă este necesar să se aplice un complex de măsuri care să asigure folosirea eficientă a terenurilor arabile erodate.

Punctul de plecare: organizarea terenului

PENTRU APLICAREA corespunzătoare a măsurilor de combatere a eroziunii solului este necesar ca în fiecare unitate agricolă să se execute în primul rînd organizarea teritoriului, prin care se stabilesc categoriile de folosință (în funcție de condițiile de relief și pedoclimatice) și modul de organizare interioară în cadrul fiecărei categorii de folosință (care cuprinde forma și dimensiunea solelor, a parcelelor, amplasarea rețelei de drumuri, sortimentul de culturi și asolamentele, precum și măsurile de combatere a eroziunii solului pentru fiecare porțiune de teren în parte).

În ce privește forma și dimeniunea solelor pe terenurile în pantă, acestea variază în funcție de pantă și uniformitatea terenului (tabelul nr. 1). Pentru a se asigura o exploatare corespunzătoare a terenului este necesar ca solele să fie cît mai uniforme ca suprafață și să urmărească fidel conturul terenului. De asemenea, majoritatea drumurilor trebuie amplasate pe direcția curbelor de nivel, firul văilor sau cumpăna apelor, cu lățimi de 4—6 m, în funcție de importanța acestora. Drumurile ce se execută pe curbele de nivel trebuie să se amplaseze la o distanță de 400—500 m. Din cercetările efectuate la stațiunea noastră rezultă că o astfel de organizare a rețelei de drumuri determină o suprafață a lor de pînă la 1% din suprafața totală, ceea ce reprezintă un grad de ocupare neproductivă redus.

Etapa următoare: alegerea sortimentului de culturi

NUMEROASE experiențe au stabilit care este comportarea diferitelor plante de cultură pe terenurile erodate sub aspectul protecției pe care acestea o oferă solului contra eroziunii. În funcție de acestea, culturile au fost împărțite în următoarele grupe :

- culturi foarte bune protectoare contra eroziunii (ierburile perene : graminee și leguminoase) ;
- culturi care oferă o bună protecție a solului (cerealele păioase, leguminoasele și unele culturi furajere anuale) ;
- culturi care protejează slab solul și care nu pot fi cultivate pe terenuri în pantă decît atunci cînd sînt însoțite de măsuri antierozionale (prășitoarele).

Așa cum rezultă din tabelul nr. 2, pierderile de sol în cazul culturilor prășitoare sînt foarte mari, ducînd la o rapidă degradare a acestuia, în timp ce ierburile perene asigură cea mai bună protecție a solului.

Importante rezerve de creștere a producției

ÎNTRUCÎT principalele culturi folosite sînt totuși grîul și porumbul, atenția cea mai mare din punct de vedere al combaterii eroziunii solului trebuie acordată prășitoarelor. Adesea, pe versanți întregi, de sute de metri lungime, cultivați numai cu porumb, în timpul ploilor torențiale se pierd cantități mari de sol, de ordinul sutelor de tone la hectar, iar în punctele de concentrare a apelor apar rigole. Pentru a se micșora efectul eroziunii, este necesar ca pe terenurile cu panta de peste 8% să se practice sistemul de cultură în fîșii, alternînd fîșiile formate din culturi ce protejează solul cu fîșii formate din culturi ce nu protejează solul, de diferite lățimi, în funcție de panta terenului. În cazul cînd prășitoarele ocupă suprafețe mai mari, alternarea acestora se poate face și cu alte culturi ca : orzul, ovăzul, mazărea sau culturi furajere. În cazul aplicării sistemului de cultură în fîșii, eroziunea se reduce de peste 3 ori, iar sporul de producție este de 8—10%. Un alt sistem de cultură antierozional este cel cu benzi înierbate. Pe terenurile cu pantă de peste 20%, cercetările au arătat că metoda cea mai indicată de folosire a acestora este agroterasarea. Această metodă constă în executarea și înierbarea taluzelor agroteraselor și executarea arăturilor cu brazdele către aval, în scopul obținerii unor platforme de terase cu lățimea în funcție de înclinarea versantului. După executarea a peste 9 arături succesive, se obține o reducere a pantei de 25—31%. Este recomandabil ca panta platformelor să fie sub 15%, iar lățimea acestora să nu fie mai mică de 10 m, deoarece sînt neeconomice, taluzele depășind în acest caz 20% din totalul suprafeței. De aceea, agroterasele nu trebuie să se extindă pe pante mai mari de 30%. Prin aplicarea acestei metode, eroziunea se reduce de 2—4 ori, iar producțiile cresc cu 4—34% ; totodată, cresc posibilitățile de executare mecanizată a lucrărilor.

Tabelul 1

Dimensiunile solelor în funcție de panta terenului

Panta (%)	Lățimea (m)	Suprafața (ha)
5 - 10	400 - 200	100 - 70
10 - 20	200 - 100	60 - 40
Peste 20	150	30 - 10

Lucrările, care au ca scop mobilizarea stratului arabil al solului pe terenurile în pantă, pot să determine reținerea apei din precipitații sau să favorizeze scurgerea acesteia în funcție de felul cum sînt executate. Deoarece pe multe suprafețe din aceste zone terenul prezintă denivelări, orientate pe linia de cea mai mare pantă care, pe de o parte, împiedică executarea normală a lucrărilor agricole iar, pe de altă parte, contribuie la concentrarea scurgerilor de apă și deci la amplificarea eroziunii solului, este necesar să se execute nivelarea acestor suprafețe (cu ajutorul plugului sau a mașinilor terasiere). De asemenea, toate terenurile în pantă trebuie arate pe direcția curbelor de nivel. Cercetările au stabilit că acest sistem de arătură influențează favorabil reținerea apei pe versanți și contribuie la micșorarea eroziunii cu 10—20%, determinînd în același timp o creștere a producției cu 10—15%.

Pe lîngă lucrarea de bază a solului, este necesar ca și lucrările de pregătire și semănat să se execute tot pe direcția curbelor de nivel. Din cercetările efectuate rezultă că semănatul pe direcţia curbelor de nivel duce la creşterea producţiei şi diminuarea efectului eroziunii, comparativ cu semănatul din deal în vale. Pentru prăşitoare metoda recomandată este semănatul în rigole (tabelul 3).

Este eficientă fertilizarea terenurilor erodate?

ESTE CUNOSCUT faptul că solurile erodate, pe lîngă lipsa de apă, sînt sărace şi în substanţe nutritive, fapt ce se răsfrînge direct asupra randamentului la ha şi a eficienţei economice. Cercetările efectuate pe solurile erodate şi pe pante de 15—20% au arătat că pe solurile cu eroziune moderată, comparativ cu cele neerodate, producţia la grîul de toamnă a scăzut în medie cu 300 kg la hectar, la orz cu 600 kg/ha, la floarea soarelui cu 240 kg/ha, la porumb cu 360 kg/ha şi la fasole cu 210 kg/ha.

Pe terenurile cu eroziune puternică şi foarte puternică, pierderile de producţie sînt cu mult mai mari, adesea depăşind 1 000—1 500 kg/ha la grîu şi porumb. De aceea, va trebui ca, împreună cu lucrările de reţinere a apei, să se administreze şi îngrăşăminte care pe de o parte contribuie la sporirea producţiei, iar pe de altă parte favorizează creşterea mai puternică a plantelor, ceea ce încetineşte procesul de erodare a solului.

Tabelul 2

Pierderile medii anuale de sol la o pantă a terenului de 24%

Cultura	Cantitatea medie de sol erodat în perioada 1958-1964 (t/ha)
Ierburi anul II (sparcetă)	0,8 - 1,5
Grîu	9,0 -11,0
Mazăre	13,0 -15,0
Ierburi anul I (sparcetă)	15,0 -17,5
Porumb - floarea soarelui	65,0 -80,0

Pe terenurile arabile erodate, administrarea îngrăşămintelor contribuie la reducerea eroziunii solului şi la sporirea producţiei agricole. Prin aplicarea întregului complex de măsuri antierozionale în staţia pilot a Staţiunii Perieni pe o suprafaţă de 2 000 ha, s-au obţinut rezultate foarte bune care, la principalele culturi, prezintă următoarele valori:
porumb 5 000 kg/ha, grîu 3 800 kg/ha,
mazăre 2 100 kg/ha, fasole 1 700 kg/ha,
fîn 4 800 kg/ha, struguri 12 000 kg/ha.

Măsurile preconizate sînt economice şi uşor de aplicat, în condiţiile de dotare tehnico-materială existente în agricultura noastră.

Mărimea producţiilor obţinute la Staţiunea Perieni a determinat — începînd cu anul 1965 cînd s-a aplicat întregul complex de măsuri antierozionale — reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producţie marfă pînă la nivelul a 600—830 lei, ceea ce permite obţinerea de beneficii de 1—4 milioane lei/an. Din datele prezentate rezultă că terenurile erodate sînt capabile să producă în condiţii de eficienţă.

În toate aceste unităţi s-au întocmit proiecte de organizare antierozională a teritoriului şi s-au prevăzut toate metodele care fac obiectul complexului de măsuri antierozionale în vederea creşterii producţiei agricole. Pînă în prezent lucrările au fost executate parţial, conform planului, urmînd ca, pînă la sfîrşitul acestui an, să fie finalizate.

În executarea lucrărilor s-au întîmpinat însă şi greutăţi din cauza lipsei unor sisteme de maşini pentru terenurile în pantă, a îngrăşămintelor chimice şi a seminţelor de ierburi perene. Cu toate acestea,s-au obţinut unele rezultate bune în creşterea producţiei de cereale şi plante furajere. Rezultatele vor fi elocvente însă începînd din anul 1976 şi în anii următori, cînd întregul complex de măsuri aplicat va intra integral în funcţie. Totodată, trebuie să arătăm că faţă de proporţia mare pe care o ocupă terenurile erodate în ţara noastră, măsurile întreprinse sînt nesatisfăcătoare. În acest context ne exprimăm părerea că volumul producţiei agricole va creşte considerabil atunci cînd toate terenurile erodate din România vor ajunge la un potenţial de producţie apropiat sau egal cu cel al Staţiunii Perieni şi a altor unităţi agricole care aplică corect măsurile antierozionale. Pentru aceasta, este necesar desigur, ca şi staţiunea Perieni să fie încadrată cu un număr mai mare de specialişti, care să contribuie nemijlocit la extinderea în producţie a rezultatelor obţinute.

Extinderea rezultatelor în producţie

INIŢIAL, extinderea în producţie a rezultatelor obţinute la Staţiunea Perieni s-a realizat pe calea vizitării staţiunii de numeroşi specialişti, muncitori, ţărani cooperatori, conducători de unităţi agricole, proiectanţi etc. din toate zonele ţării afectate de eroziunea solului; aceştia s-au convins de modul în care trebuie să valorifice terenurile în pantă. Totodată, specialiştii din staţiune au ţinut numeroase expuneri la instruirile organizate la Casa Agronomului din diferite judeţe (Bacău, Vaslui, Galaţi, Vrancea etc.), precum şi la consfătuirile republicane axate pe folosirea raţională a terenurilor erodate.

O cale mai eficientă de extindere a rezultatelor în unităţile agricole apropiate staţiunii a constituit-o organizarea de loturi demonstrative, unde s-au repetat experienţele cu cele mai bune rezultate obţinute în cercetare.

Tabelul 3

Metode de semănat recomandate la cultura porumbului

Metoda de semănat	Producţia-boabe (kg/ha)	Diferenţa (kg/ha)	Sol erodat (t/ha)
Semănat din deal în vale	2100	martor	116,2
Semănat pe curbele de nivel	2170	+ 70	115,7
Semănat în rigole	2300	+ 200	1,5

Pornind de la sarcinile trasate prin Programul naţional de îmbunătăţiri funciare, care prevede executarea de lucrări de combatere a eroziunii solului pe 400 000 ha în 1971—1976 şi pe 800 000 ha în 1976—1980 din investiţii centralizate, am organizat instruirea proiectanţilor din sectorul combaterii eroziunii solului, avînd în vedere faptul că pe toate suprafeţele unde se vor executa lucrări de combatere a eroziunii, măsurile proiectate au la bază rezultatele staţiunii Perieni.

În scopul sprijinirii mai concrete a unităţilor agricole din zonele cu terenuri degradate prin eroziune în aplicarea întregului complex de măsuri antierozionale au au luat fiinţă, încă din 1972, unităţi etalon cu scopul extinderii măsurilor antierozionale în toate unităţile agricole din zonele afectate. În toate unităţile etalon se proiectează şi se aplică toate metodele antierozionale după modelul Staţiunii Perieni. Unităţile model sînt: C.A.P. Zlătunoaia — judeţul Botoşani; C.A.P. Frumuşelu — Bacău; C.A.P. Cărpiniştea — Buzău; C.A.P. Dăneşti şi C.A.P. Ivăneşti — Vaslui şi C.A.P. Bălăneşti — Gorj. În aceste unităţi, proiectarea şi urmărirea execuţiei lucrărilor se face sub îndrumarea specialiştilor de la staţiunea Perieni, iar la C.A.P. Aşchileul Mic, a celor de la Institutul agronomic din Cluj.

Ing. Gheorghe STOIAN
directorul Staţiunii centrale de cercetări pentru combaterea eroziunii solului — Perieni judeţul Vaslui

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum pregătim recolta de cereale

ATENŢIA prioritară ce se acordă culturilor cerealiere în ţara noastră impune ca, de-a lungul anului, în fiecare moment al campaniei agricole să se pună întrebarea: Cum pregătim recolta de cereale din acest an?

Condiţiile favorabile în care se execută lucrările agricole în această primăvară (la care ne-am referit în revista noastră într-unul din numerele anterioare) au permis executarea unui volum însemnat de lucrări, unele fiind încheiate în avans faţă de grafic. Totuşi, două dintre lucrările de bază, hotărîtoare pentru obţinerea unei producţii mari de cereale sînt rămase în urmă, aşa cum rezultă din graficul alăturat: pregătirea terenului pentru semănat porumb şi efectuarea primei udări la cultura grîului.

Trecerea, pe fronturi largi, la însămînţatul porumbului va grăbi desigur executarea lucrărilor de pregătire a terenului, multe din acestea executîndu-se concomitent cu semănatul. Dar, mobilizarea tuturor forţelor, pe o perioadă relativ îndelungată, la executarea lucrărilor din epoca a II-a (între care şi semănatul porumbului) lasă să se întrevadă amînarea efectuării primei udări la grîu. Or, din cel puţin două motive această lucrare nu trebuie amînată: este vorba de cantitatea redusă de precipitaţii căzută în zonele cu culturi întinse de grîu şi de faptul că, datorită temperaturii ridicate, grîul îşi dezvoltă rapid sistemul vegetativ şi, odată cu aceasta, creşte consumul de apă. Deci, şi în continuare sistemele de udare trebuie să funcţioneze din plin.

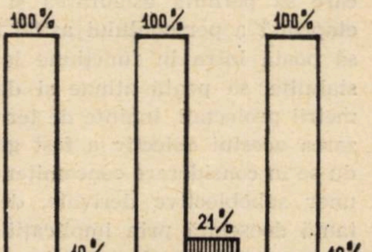

Stadiul executării unor importante lucrări agricole la culturile cerealiere — la 4 aprilie —

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

ASIGURAREA ȘI PREGĂTIREA CADRELOR PENTRU NOILE CAPACITĂȚI

PROCESUL asigurării corespunzătoare cu cadrele necesare a noilor obiective industriale este una din preocupările majore, permanente ale conducerilor de unități din economia noastră națională. Iar direcția principală de acțiune o reprezintă îmbunătățirea organizării și conducerii acestui proces, utilizarea de metode și tehnici eficiente, capabile să permită o fundamentare științifică a sa. Un exemplu concludent îl reprezintă în acest sens și proiectul elaborat pentru secția oțelărie L.D. nr. 2 din cadrul Combinatului siderurgic—Galați, a cărui sinteză o prezentăm în continuare.

Obiective și subobiective

INTRAREA în funcțiune în prima parte a acestui an, în cadrul Combinatului siderurgic Galați a oțelăriei L.D. nr. 2, secție cu o mare capacitate de producție a pus în fața conducerii combinatului problema găsirii din timp a unor soluții eficiente, raționale de asigurarea acesteia cu cadre în numărul, structura (pe meserii și specialități) și de calificarea corespunzătoare. De rezolvarea corespunzătoare a acestei probleme depind intrarea în funcțiune a obiectivului la termenele prevăzute, atingerea întocmai a parametrilor proiectați, integrarea sa imediată în fluxul de producție existent prin corelarea corespunzătoare cu capacitățile de producție din amonte și aval. Iar, numărul mare de personal, solicitat, din care peste 87% muncitori, tehnologia modernă utilizată în cadrul noii secții, ca și natura producției (de masă continuă) făceau ca soluția care se adopta să fie și mai delicată, rezolvarea solicitînd o mare atenție date fiind multiplele și diversele implicații pe care le avea.

Cum s-a procedat ? Între altele, și prin luarea deciziei de elaborare a unui proiect care să permită asigurarea și pregătirea etapizată a personalului astfel încît secția să poată intra în funcțiune la termenele stabilite, să poată atinge și depăși parametrii proiectați, înainte de termen. Realizarea acestui obiectiv a fost gîndită luîndu-se în considerare concomitent, atingerea unor subobiective derivate, de o importanță deosebită prin implicațiile lor. Astfel, s-a urmărit reducerea timpului necesar formării, prin aceasta estimîndu-se a se obține o minimizare a dimensiunii fondurilor solicitate de pregătirea cadrelor. Totodată, s-a căutat ca metodele și modalitățile de pregătire a personalului să facă posibilă obținerea unor niveluri de calificare capabile să permită o productivitate a muncii ridicată, un nivel calitativ înalt al produselor, o diminuare a costurilor de întreținere a mașinilor și instalațiilor, ca și o creștere a gradului de participare la buna desfășurare a activității secției, a simțului de responsabilitate în muncă și, prin acestea, a stabilității lucrătorilor.

Evident, atingerea obiectivului general urmărit, ca și a subobiectivelor implicate făcea necesară utilizarea unor metode și tehnici cît mai eficiente de organizare și conducere pentru asigurarea și pregătirea personalului necesar.

De ce se cer depășite rezultatele anterior obținute ?

FIRESC, în domeniul asigurării și pregătirii personalului exista în combinatul gălățean o experiență, rezultate pozitive, demonstrate, între altele, de masivele puneri în funcțiune efectuate în intervalul 1964—1974. Totuși, ele se cereau, de această dată, îmbunătățite. De ce ?

În principal, analiza critică întreprinsă a demonstrat că, aspectele ce se cer perfecționate privesc următoarele subactivități : fundamentarea necesarului de personal ; eșalonarea pregătirii și încadrării personalului în funcție de etapele realizării investiției ; fundamentarea necesarului de fonduri pentru pregătirea personalului ; stabilirea surselor de asigurare a personalului și cunoașterea disponibilului de forță de muncă activă (din zonă) ; orientarea, selecția și încadrarea personalului în funcție de cerințele posturilor și nivelul de performanță al candidaților ; elaborarea programelor de pregătire cu stabilirea precisă a modulelor fiecărui post ; modalitățile principale de pregătire : școala profesională și cursurile de scurtă durată ; planificarea și organizarea activității de pregătire a personalului și asigurarea bazei materiale necesare.

Gîndirea modalităților practice de perfecționare, pentru fiecare subactivitate în parte, s-a făcut, în condițiile respectării întocmai a cadrului legislativ, prin luarea în considerare a posibilităților existente în combinat, ca și a perspectivelor de dezvoltare a acestuia în viitor.

Conținutul soluțiilor proiectate

PENTRU fiecare din subactivitățile evidențiate ca pretabile la îmbunătățiri, au fost proiectate soluțiile îmbunătățite care, în ansamblul lor, definesc noul sistem de organizare și conducere a activității de asigurare și pregătire a cadrelor. Succint ne vom referi în continuare la cîteva dintre acestea.

Pe baza cunoașterii tehnologiei, a instalațiilor, utilajelor și S.D.V.-urilor folosite de fiecare sector în parte, s-au determinat activitățile ce trebuie executate, procedîndu-se la o ordonare a lor în timp, concomitent precizîndu-se duratele pe care realizarea lor o implică. Au fost apoi definite posturile (amplasament, sferă de cuprindere, complexitate, regim de lucru, poziția postului în structura organizatorică, sarcinile, meseria care poate satisface cerințele postului, rețeaua de retribuire aferentă), și structura organizatorică. Pe această bază a fost stabilit în mod rațional *necesarul de personal* pentru activitatea de bază, activitatea de întreținere și reparații, ca și pentru activitățile conexe obiectivului.

Cunoașterea eșalonării executării investiției, corelată cu cunoașterea potențialului de forță de muncă activă din zonă, a făcut posibilă stabilirea etapelor în care trebuie procedat la pregătirea lucrătorilor, ca și a celor în care încadrarea acestora pe posturi poate și trebuie să fie efectuată. Practic s-a procedat la *precizarea detaliată a modului de eșalonare a încadrării fiecărui lucrător* necesar viitoarei investiții.

După determinarea necesarului de personal pe categorii, și eșalonarea încadrării acestuia în timp, pe baza cunoașterii complexității posturilor și a rețelei de retribuire, s-au putut calcula cu exactitate *fon-*

durile pe care le necesită pregătirea personalului noii secții.

Pentru *stabilirea surselor de asigurare a cadrelor* s-a pornit de la cunoașterea necesarului de personal determinat pe meserii și categorii, a graficului eșalonării încadrării acestuia, ca și a potențialului forței de muncă active disponibile, precizîndu-se pe această bază necesitățile de pregătire prin școala profesională și cursurile de scurtă durată. Trebuie remarcat faptul că au fost prevăzute și eventualele posibilități de redistribuire a personalului în cadrul combinatului.

Pe baza analizei posturilor s-au putut stabili necesarul de cunoștințe, deprinderi și experiența solicitate de fiecare post în parte. Coroborarea acestei analize cu cunoașterea nivelului de performanță al fiecărui candidat — stabilit pe bază de examinare teoretică și practică în raport cu cerințele posturilor (pentru cele principale au fost făcute și examinări psihologice), a făcut posibilă *elaborarea programelor de pregătire.* Prin diferința dintre necesarul de cunoștințe și nivelul de performanță al candidatului, s-a stabilit necesarul de cunoștințe, deprinderi, experiență ce trebuie asigurat pentru fiecare post, fiecare conducător fiind responsabil de pregătirea personalului din subordinea sa, adică de întocmirea programului de pregătire și de realizarea acestuia, el trebuind să aleagă forma și metoda de instruire cea mai adecvată, ca și sistemul de testare a cunoștințelor. O atenție deosebită a fost acordată pregătirii prealabile a conducătorilor (instructorilor), alocîndu-se în acest scop o perioadă de timp de 12 zile și o tematică adecvată. De asemenea, pregătirea materialului didactic s-a stabilit să fie realizată de către instructori pe baza analizei posturilor din subordine și a examinării fiecărui candidat în parte.

Avantaje și eficiență

SISTEMUL proiectat asigură posibilitatea unei fundamentări științifice a planului forței de muncă, a celui de școlarizare, etapizarea pregătirii în concordanță cu fazele de realizare a investiției, ca și necesarul de fonduri solicitat de pregătirea personalului.

Calculele preliminate de eficiență, au scos în evidență posibilitatea realizării, prin implementarea sistemului propus, a unor importante *economii la prețul de cost, de circa 6 milioane de lei,* ca și a unui *beneficiu total anual de peste 15 milioane de lei.* Ele sînt posibile ca urmare a obținerii unor însemnate sporuri de producție (pe seama devansării graficului de realizare a indicatorilor proiectați, reducerii ponderii rebuturilor și a numărului de ore de stagnări și avarii), reducerii cheltuielilor legate de întreținerea și funcționarea utilajelor și a numărului de ore suplimentare, a economiilor înregistrate la fondurile de pregătire a cadrelor.

De remarcat și faptul că proiectul conține *largi posibilități de generalizare* atît la nivel de combinat, cît și la nivel de ramură. Astfel, dacă *la nivelul combinatului* se poate extinde întregul sistem proiectat de organizare și conducere a activităților de asigurare și pregătire a personalului, la *nivelul ramurii* se pot generaliza metodologiile de : stabilire a necesarului de posturi, stabilire a necesarului de fonduri pentru pregătire, eșalonare a încadrării personalului, fundamentare a programelor de pregătire, în plus, putîndu-se lua în considerare concepția generală avută în vedere în cadrul proiectului în legătură cu organizarea și conducerea activităților de asigurare și pregătire a personalului. Rezultatele obținute pînă în prezent în implementarea proiectului sînt de natură să ateste eficacitatea acestor studii și proiecte.

ing. C. MANGIUREA

Zona industrială a orașului Iași

ORGANIZAREA ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

EFICIENȚA ECONOMICĂ A NOULUI

ORIENTÎNDU-ȘI cu prioritate activitatea spre rezolvarea în condiții de eficiență ridicată a problemelor de importanță majoră cu care sînt confruntate întreprinderile, cele două cabinete de organizare ce funcționează în județul Timiș (cel județean din Timișoara și cel orășenesc din Lugoj) au avut în vedere, în primul rînd, **promovarea cu consecvență a metodelor moderne, noi, de organizare și conducere a producției.**

Analizei valorii, tehnică eficientă ce face posibilă concomitent reducerea costurilor de fabricație și îmbunătățirea calitativă a produselor, i-a fost acordată o atenție deosebită de către membrii cabinetelor. După o primă **fază de sensibilizare a lucrătorilor** din unitățile județului (1971 și 1972), cînd s-a procedat la prezentarea prin expuneri detaliate a noii tehnici s-a trecut la **elaborarea de studii și constituirea de grupe specializate** în unele întreprinderi : „Electromotor“, „Electrobanat“, Întreprinderea de prelucrare a lemnului, „Electrometal“, Grupul întreprinderilor de industrie locală etc. Primele rezultate obținute au întrecut așteptările. Astfel, aplicarea tehnicii, în prima parte a anului 1973, numai la întreprinderea „Electromotor“-Timișoara s-a concretizat în obținerea a peste **11 milioane lei economii.** Iar rezultatele înregistrate ulterior au confirmat eficiența economică ridicată la care conduce aplicarea tehnicii de analiză a valorii. Astfel, în 1974, prin extinderea metodei și la alte produse ale întreprinderii „Electromotor“, s-a putut înregistra o **reducere a costurilor de fabricație cu peste 20 mil. lei.** Alte **patru studii de analiză a valorii, elaborate fără plată** de către cabinete, au condus, de asemenea, prin aplicarea în unele unități economice ale județului la o **reducere a costurilor de fabricație la produsele analizate cu peste 1,6 mil. lei/an.** Totodată, pentru 1975, colectivele permanente de analiză a valorii existente în cele șase întreprinderi timișene, și-au propus ca — sub îndrumarea cabinetelor — să analizeze un număr de 15 produse importante.

În preocuparea pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, pentru reducerea cheltuielilor de fabricație și sporirea productivității muncii, tehnica analizei valorii a fost utilizată într-un context mai larg, avîndu-se în vedere și aspecte legate de **estetica industrială** sau **ergonomie.** Astfel, au fost constituite grupe de „design“ la „Electrobanat“ și la Grupul întreprinderilor de industrie locală, care au conlucrat strîns cu grupele de analiză a valorii, realizînd o îmbinare armonioasă a utilului cu frumosul în cadrul produselor supuse modernizării.

În același timp, **promovarea cunoștințelor de informatică și prelucrare automată a datelor** a căpătat un impuls deosebit prin **organizarea cercului specializat** ce funcționează la nivel de județ. S-au creat astfel condiții pentru un avantajos schimb de idei între unități și lucrători, care face posibil preluarea și adaptarea experiențelor valoroase în domeniul utilizării calculatorului fără a se mai recurge la noi programări, costisitoare sub aspect material și financiar.

Concomitent, rezultate deosebite au fost obținute în **acțiunea de organizare a unor locuri de muncă, ateliere, secții, fabrici și întreprinderi model.** Astfel, în 1974 au fost consemnate ca avînd o astfel de activitate : secția sculărie a Întreprinderii mecanice — Timișoara, secția urzit a întreprinderii „Bumbacul“, și atelierul de calapoade de la Întreprinderea din Lugoj. În 1975 în această direcție va fi concentrată în și mai mare măsură activitatea cabinetelor.

Am consemnat aici cîteva rezultate, cu scopul de a ilustra încă o dată importanța preocupărilor pentru introducerea de noi metode și tehnici de conducere, eficiența economică ridicată la care conduce aplicarea acestora și de a facilita, totodată, și pe această cale, un util schimb de experiență în vederea extinderii aplicării unor studii valoroase în întreprinderile noastre.

SINOPTIC

INTEGRAREA CERCETARE — ÎNVĂȚĂMÎNT — PRODUCȚIE

Realizări ale laboratoarelor catedrei de cibernetică economică

INTEGRAREA organică învățămînt - cercetare - producție se realizează în cadrul **Facultății de cibernetică economică și statistică a Academiei de Studii Economice București**, în principal, prin intermediul laboratoarelor catedrei de cibernetică economică. Prin activitatea acestor laboratoare se urmărește, pe de o parte, legarea mai strînsă a învățămîntului de producție și de cercetarea științifică iar, pe de altă parte, sporirea contribuției cercetării științifice la rezolvarea unor probleme cu caracter prioritar ale dezvoltării economico-sociale.

Laboratoarele catedrei participă în procesul integrării cu o puternică bază materială (echipamente mecanografice, minicalculatoare și sisteme electronice de calcul din generația a treia) și de cercetare (circa 80 de cadre didactice și cercetători și peste 600 de studenți fiind cuprinși în echipele comune), rezolvînd **pe bază de contracte de cercetare științifică**, teme de importanță majoră pentru unitățile economice.

Prin acest mod de acțiune se asigură plasarea activității laboratoarelor nemijlocit în viața economică concretă, ceea ce are multiple efecte pozitive pe planul integrării și perfecționării procesului de învățămînt și cercetare, în special prin ancorarea tematicii proiectelor de an și de diplomă în sfera temelor și problemelor de cercetare decurgînd direct din practica economică, prin perfecționarea metodicii predării ca urmare a introducerii unor metode moderne de lucru ca dezbateri de cazuri, teste de analiză etc.

În acest sens s-au obținut rezultate deosebite la marea majoritate a tematicilor de cercetare. Astfel, tema „Modele de prognoză a dezvoltării social-economice a României", dezbătută cu un larg colectiv de specialiști din domeniile planificării, statisticii, finanțelor, cercetării economice, în cadrul seminarului, științific de „Prognoză social-economică", s-a concretizat într-o aplicație a prognozei dezvoltării social-economice în profil teritorial, contractată cu județul Mureș. La o altă întreprindere, prin aplicarea soluțiilor propuse în cadrul temei „Conducerea cibernetică operativă a producției" s-au obținut economii de circa 950 000 lei la cheltuielile de transport intern. De asemenea, se pot cita o serie de aplicații cum sînt : optimizarea transportului produselor petroliere pe calea ferată, conducerea operativă a producției la întreprinderea „Electormagnetica" — București, reducerea consumurilor de materiale în fabricile de mobilă prin optimizarea croirii ș.a.

Cum poate fi utilizat mai bine timpul de lucru al directorului ?

DIN FOTOGRAFIEREA a 400 de ore de muncă a unui mare număr de directori din diferite întreprinderi ale industriei ușoare poloneze, a rezultat că directorii consumă 67% din timpul de lucru în ședințe. Din acest procent, 18% îl reprezintă ședințele cu lucrători din întreprindere, iar 49% cu personal din afara întreprinderii. Cu convorbirile telefonice se consumă 10%, cu munca de birou, studii, rezolvarea corespondenței etc. : 23%.

Prelucrarea rezultatelor investigației și a unor anchete întreprinse în rîndul directorilor a condus la concluzia că pentru creșterea coeficientului de utilizare a timpului de muncă al acestora pot fi avute în vedere următoarele : perfecționarea relațiilor dintre organele ierarhice superioare și cele din subordine și o mai bună ierarhizare a centrelor de decizie ; instruirea în domeniul organizării și conducerii a membrilor ce compun consiliile de conducere ; selecția sistematică a celor care ocupă funcții de conducere : descrierea exactă a posturilor ; sporirea rolului conducerii medii ; reducerea numărului ședințelor și a duratei lor ; înzestrarea directorilor cu un instrumentar modern, adecvat de executare a activităților de conducere și administrative.

CUM CONDUCEM

CONDIȚII ALE REUȘITEI PROCESULUI INOVATOR

INOVAȚIA a devenit o componentă a economiei moderne. Acest adevăr este împărtășit astăzi de toți conducătorii de întreprinderi, majoritatea eforturilor lor fiind orientate spre găsirea celor mai propice căi de reușită a procesului de inovație. Analizele întreprinse asupra mai multor inovații valoroase au condus la depistarea și selectarea unor elemente comune, considerate de specialiști condiții de bază ale reușitei activității inovatoare din întreprinderi. Într-o prezentare succintă este vorba de următoarele :

1. *Inovațiile trebuie* să privească domeniul de activitate al întreprinderii, *să fie deci înscrise organic în contextul politicii sale. Numai astfel unitatea economică respectivă poate face apel la ansamblul competențelor și experienței proprii, să valorifice eficient rezultatele cercetărilor.*

2. *Inovațiile trebuie* să răspundă unor nevoi reale ale pieței interne sau externe, *nevoi pe care întreprinderea trebuie să le sesizeze și evalueze corect și în timp optim.*

3. *Întotdeauna este necesar ca inovațiile* să corespundă unor avantaje bine definite în prealabil. *O calitate mai bună a noilor produse sau tehnologii, un preț sau o distribuție mai favorabilă poate facilita cîștigarea de noi cumpărători sau piețe, sporirea competitivității, permițînd chiar depășirea avantajelor inițial stabilite.*

4. Decizia de a inova trebuie impusă fie de mediu *(procedeu sau produs necompetitiv, calitate tehnică inferioară, o nouă aplicație care solicită specificații diferite etc.)*, fie de întreprindere însăși *care prin politica sa își propune să ofere un răspuns mai adecvat nevoilor, să întărească poziția pe piața externă, să cucerească noi piețe sau cumpărători etc. Conducerea întreprinderii trebuie să sesizeze la momentul oportun aceste nevoi, să planifice realizarea respectivelor inovații, să aloce resursele necesare asigurînd cheltuirea lor în condiții de eficiență.*

5. *Inovațiile se cer* realizate în timpul cel mai scurt posibil. *În acest scop nu trebuie neglijat nici un ajutor exterior : colaborarea cu institute de învățămînt superior, de cercetare, proiectare, cu alte unități de producție cu profil similar, unități de engineering etc. Adesea cooperarea economică internațională poate contribui la rezolvarea unor probleme dificile, în condiții reciproc avantajoase.*

6. *Inovațiile pot conduce uneori la declanșarea altor inovații. Conducerea unităților economice trebuie să știe întotdeauna să ia în considerare* efectul lor cumulativ *și consecințele care decurg de aici.*

7. Formarea și perfecționarea permanentă a personalului, *cultivarea în rîndul lucrătorilor a spiritului de creativitate și inovație, încurajarea inițiativei, trebuie să fie o preocupare majoră a conducerilor de întreprinderi, dat fiind faptul că întotdeauna omul este factorul numărul 1 al reușitei activității de inovare.*

8. *Inovațiile implică adesea* o muncă de mare anvergură care solicită perseverență. *Evident, în timpul acestei vaste activități, rezultatele obținute trebuie permanent confruntate cu obiectivele inițiale, cu evoluția acestora în funcție de piață, de modificările intervenite în plan științific sau tehnologic, de concurență, (cînd este vorba de piața externă).*

9. *Într-o întreprindere dinamică,* spiritul de inovație trebuie să fie permanent. *Nu se inovează la anumite momente precise, ci fiecare moment poate și trebuie să incite la inovație. Pentru aceasta însă trebuie să existe în permanență, în cadrul întreprinderii, o atmosferă de creativitate, concepîndu-se și proiectîndu-se în acest spirit strategia, obiectivele, activitățile și competențele.*

I. B.

TEORII
IDEI

PREMISE TEORETICE ALE ŞTIINŢEI CONDUCERII ÎNTREPRINDERILOR SOCIALISTE

IN ACTUALUL stadiu de dezvoltare a științei, obținerea unor rezultate semnificative în cercetarea fenomenelor și proceselor vieții sociale depinde tot mai mult de măsura în care fundamentele teoretice, perspectivele de analiză și metodele de investigare corespund complexității, dinamismului și particularităților obiectului studiat.

Prin caracteristicile sale, întreprinderea socialistă constituie un organism economico-social cu o structură complexă, cu funcționalități multiple și un comportament specific. Ca atare, cercetarea ei ca obiect al conducerii constituie o condiție importantă, atît în elaborarea teoriei întreprinderii, cît și în definirea formelor și metodelor optime de conducere a acesteia.

Teoria întreprinderii — teren de confruntare ideologică

NECESITATEA definirii marxist-leniniste a întreprinderii socialiste decurge nu numai din rațiuni teoretice și metodologice, ci și din rațiuni ideologice. Într-adevăr, conceptul de întreprindere constituie de multă vreme terenul unor confruntări între teoreticienii marxiști și nemarxiști. Lăsînd la o parte istoricul acestei confruntări, ne vom opri doar la cîteva teze care au o circulație mai largă în momentul de față în literatură de specialitate din occident.

Unul din principalele puncte de sprijin ale teoriilor cu caracter apologetic în acest domeniu îl constituie teza cu privire la pretinsa schimbare a scopului producției capitaliste, în sensul că profitul n-ar mai fi „cauza sau rațiunea comportării și deciziilor unei întreprinderi, ci dovada valorii sale economice“ 1). sau că „profitul nu mai este imoral în condițiile economiei moderne, cînd ar avea loc o metamorfoză a lui, cînd devine o expresie a interesului general“ 2). Desigur, formele și metodele de obținere a profitului au suferit unele modificări în decursul timpului, în sensul că au devenit mai ascunse și mai rafinate. Dar scopul fundamental al producției capitaliste a rămas în esență același — realizarea unei plusvalori cît mai mari prin exploatarea proletariatului. Este istoric demonstrat că schimbarea acestui scop se poate produce numai prin desființarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție și prin cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, adică prin instaurarea unei noi orînduiri sociale, a unor noi raporturi de producție.

Unii teoreticieni din occident caută să estompeze deosebirile esențiale dintre cele două sisteme sociale, susținînd că întreprinderea capitalistă a încetat de a mai fi capitalistă, că, prin funcțiunile ei, ea s-ar apropia de cea socialistă. „Exploatarea și dominația — scria F. Perroux — sînt totdeauna posibile, oricare ar fi regimul economic și social, atît timp cît există stăpîni ai mașinilor și servanți ai mașinilor, elite care au putere asupra cuplurilor oameni-mașini și cupluri oameni-mașini care ascultă“ 3). Autorul citat încearcă deci să demonstreze că progresul tehnic ar aduce modificări de esență în raporturile sociale, ar șterge deosebirile dintre cele două orînduiri. Prin aceasta, el extinde în mod arbitrar condițiile alienării, înstrăinării proletariatului, din capitalism în socialism, generalizează condițiile de depersonalizare a omului specifice orînduirilor bazate pe exploatare.

Alți teoreticieni consideră că deosebirile dintre cele două sisteme sociale fiind doar de natură ideologică și politică și deci neesențiale, în viitoarea societate industrială aceste deosebiri își vor pierde orice semnificație. Reprezentanții teoriei tehnocratice, după care esențială este puterea de gestiune și nu producția, mai ales în condițiile separării capitalului-funcție de capitalul-proprietate, încearcă să prezinte întreprinderea modernă mai mult ca un mod de activitate economică decît ca un sistem de proprietate și profit. „În universul necomunist, — scria J. K. Galbraith — socialismul înțeles ca proprietate publică a întreprinderilor industriale este astăzi o lozincă lipsită de sens“ 4). Se acreditează deci ideea că transformările, care au loc în capitalism și în socialism, sub influența revoluției tehnico-științifice contemporane, ar duce la acumularea progresivă a unor trăsături comune, la o apropiere continuă și apoi la o contopire a lor într-o societate nouă, care va cumula părțile pozitive ale fiecărui sistem.

Conștienți de caracterul inexorabil al ascuțirii contradicțiilor antagoniste dintre proletariat și burghezie, ca și de amplificarea conflictelor sociale din țările capitaliste, unii psihosociologi din occident au lansat o serie de teorii privind „umanizarea întreprinderilor“, „identitatea de interese“ dintre obiectivele firmei și ale salariaților ei ș. a. Teoria „relațiilor umane“, apărută încă în perioada celor două războaie mondiale, urmărește, de fapt, să convingă proletariatul de necesitatea unui atașament total la scopurile întreprinderii capitaliste, a unei activități creatoare, disciplinate, cît mai productive, ceea ce, potrivit acestor teorii, ar corespunde intereselor tuturor părților implicate. Prin aceasta, se încearcă rezolvarea unor probleme de ordin social prin mijloace psihologice. Astfel, studiile lor pornesc de la opiniile și atitudinile muncitorilor față de muncă și întreprindere, de la starea de spirit, aspirațiile și idealurile care îi animă ; sînt cercetate relațiile pe care fiecare individ le întreține cu ceilalți membri ai echipei, cu subalternii și superiorii. Apatia, indiferența și inadaptarea sînt abordate în termeni de comportament, motivație și participare. Teoria „relațiilor umane“ și-a afișat de la început opoziția față de taylorism și fordism și alte sisteme de organizare științifică a producției, preconizînd includerea dimensiunii umane în cadrul acestora. Dar soluțiile oferite în vederea reducerii tensiunilor sociale și pentru eliminarea stărilor conflictuale proprii contextului capitalist de producție n-au găsit un teren favorabil de rezolvare. De aceea, ele s-au dovedit pînă la urmă simple formule socioterapeutice care nici măcar în domeniul organizării nu s-au putut închega într-o teorie eficientă, principiile formulate reducîndu-se, de fapt, la o simplă listă de recomandări pentru comportamentul cadrelor de conducere.

Pornind de la constatarea că în condițiile vieții moderne, potențialul indivizilor este utilizat doar parțial, Douglas McGregor formulează o serie de recomandări privind integrarea personalului, motivarea acestuia la scopurile organizației. În acest scop, el analizează comparativ, două concepții față de utilizarea resurselor umane ale întreprinderii :

1. Teoria „X“ — care consideră că individul (mediu) are o aversiune înnăscută față de muncă și de aceea el trebuie constrîns și sancționat pentru a depune eforturile cerute de realizarea obiectivelor organizației ;

2. Teoria „Y“— al cărui principiu central este integrarea, crearea acelor condiții în care membrii organizației să-și poată atinge propriile lor scopuri cu cel mai mare succes, dirijînd eforturile lor spre reușita întreprinderii 5).

McGregor deplînge faptul că principiile clasice de organizare, care sînt deduse din modele improprii și sînt bazate pe judecăți eronate privind comportamentul oamenilor, continuă să exercite încă o mare influență asupra cadrelor de conducere. De pe pozițiile școlii comportamentale, a „relațiilor umane“, el cercetează oamenii numai în roport cu nevoile organizației, iar soluțiile preconizate se bazează îndeosebi pe elemente psihologice. El nu-și pune problema dacă în condițiile relațiilor capitaliste de producție sînt posibile integrarea, motivarea și participarea, considerînd că pentru realizarea lor este suficientă doar o simplă schimbare a concepțiilor cadrelor de conducere despre autoritate, ierarhie și control.

O poziție similară are și Philippe de Woot, care consideră că reconcilierea scopurilor organizației și a membrilor săi se poate realiza prin adoptarea de noi tipuri de structuri organizatorice, noi atitudini, proceduri și metode de conducere — într-un cuvînt, printr-o reformă a teoriei întreprinderii capitaliste. El preconizează, în acest scop, trei direcții de acțiune : sporirea adaptabilității și flexibilității întreprinderii ; dezvoltarea individului, a potențialului, responsabilității și dinamismului său ; atragerea lucrătorilor la conducere prin diferite forme de participare.

Woot subliniază că în condițiile unui mediu în continuă evoluție, capacitatea de adaptare a întreprinderii devine o problemă de supraviețuire. De aceea, spune el, problema principală nu mai constă în organizarea regularității și rutinei, ci în organizarea schimbării și evoluției prin extinderea descentralizării, adoptarea unor structuri pe proiecte și utilizarea metodelor moderne de gestiune. Adoptarea unei structuri descentralizate, de pildă, ar permite, după părerea lui, extinderea participării și responsabilității și, prin aceasta, satisfacerea exigenței și aspirațiilor unui mare număr dintre membrii organizației. Dar, așa cum arată experiența marilor firme care practică principiul descentralizării, puterea de decizie acordată diferitelor subunități sau cadre de conducere este puternic îngrădită și limitată de strategia și politica stabilite de adunarea generală a acționarilor și consiliului de administrație *).

În legătură cu cea de-a doua direcție de acțiune, Woot pornește de la recunoașterea existenței unei „incompatibilități profunde între exigențele organizației și scopurile membrilor săi“6). Această incompatibilitate, spune el, se manifestă printr-o serie de simptome, ca : absenteism, agresivitate deschisă față de conducere, alienări de tot felul, atitudine pasivă, ostilitate față de participare, lipsă de satisfacții, moral scăzut ș. a. El prezintă următoarele forme pe care le ia alienarea muncitorului în condițiile orînduirii burgheze :

1. alienarea profesională, rezultată din privațiunea de a participa efectiv la producție ;

2. alienarea socială, rezultată din diviziunea muncii, lucrătorul izolat neavînd sentimentul că munca sa îi aparține ;

3. alienarea politică, manifestată prin privațiunea de putere asupra normelor de muncă și asupra controlului produsului său.

Considerînd, în mod eronat, că aceste atitudini și forme de alienare sînt generate de organizare, Woot caută formule perfecționate care să stimuleze potențialul și dinamismul fiecărui individ : conducerea pe bază de obiective, comunicații și informare, munca în grup și conducerea participativă. Autorul consideră deci că înstrăinarea muncitorului în capitalism nu s-ar datora unor factori social-politici, poziției lui față de mijloacele de producție și față de modul de însușire, ci unor cauze organizatorice.

Ph. de Woot arată că participarea muncitorilor la controlul puterii „comportă riscuri“ în condițiile în care lupta clasei muncitoare devine tot mai politică. De aceea, în rezolvarea problemelor legate de putere, conchide el, trebuie adoptată tactica așteptării, a rezolvării lor de la sine, prin intermediul „societății industriale“, al „societății concentrării intereselor“, ș.a.7). Cui folosesc asemenea concluzii, ce interese apără ele — nu este deloc greu de descifrat.

★

PÎNĂ LA ÎNFĂPTUIREA revoluției socialiste, în țara noastră, n-a existat, de fapt, o școală românească privind conducerea întreprinderilor. Diferențierile existente în modul de abordare a conducerii la diferiți autori oglindeau mai curînd influența uneia sau alteia dintre școlile, curentele și tendințele existente în occident decît poziții radical deosebite. Din punctul de vedere care ne interesează aici să urmărim cîteva definiții ale întreprinderii, date de către cei mai de vază economiști din perioada antebelică.

V. Madgearu : „Întreprinderea economică este asocierea sub o comandă unitară a diferiților factori de producție, muncă, capital și forțe naturale, pentru un scop economic anumit, într-o organizație închisă și independentă, al cărui conducător, maestru, fabricant sau oricare alt patron are dreptul să dispună după propria sa chibzuință de forțele date“ 8).

V. Slăvescu : „Întreprinderea în sensul științei întreprinderii este tipul de organizare economică, care, dispunînd de un patrimoniu propriu, urmărește obținerea unei rentabilități pentru capitalurile întrebuințate, ce reiese din activitatea desfășurată și este exprimată în cifrele unui bilanț ce se încheie la epoci de vreme stabilite de legiuitori“9).

Gr. Mlădenetz : „Întreprinderea este formațiunea social-economică (alcătuită din una sau mai multe unități, exploatări tehnico-economice) care permite conlucrarea factorilor economici, formațiune în care stăpînește voința unitară a întreprinzătorului“10).

I. Evian : „Întreprinderea este o exploatare de sine stătătoare condusă de unul sau mai mulți întreprinzători, în care scop ei riscă o parte din averea lor, urmărind realizarea unui cîștig“ 11).

ROMÂNIA

Natură, om, economie

Victor
Tufescu
PROFESOR LA UNIVERSITATEA BUCUREȘTI

ROMÂNIA
Natură • om • economie

NATURA LOCURILOR
POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE OMENEȘTI
GEOGRAFIA PRODUCȚIEI
GEOGRAFIA TRANSPORTURILOR
ȘI SCHIMBULUI DE PRODUSE
GEOGRAFIA TURISMULUI

Editura științifică
BUCUREȘTI, 1974

CUNOSCUT prin lucrări de mare anvergură (ca „Modelarea naturală a reliefului și eroziunea accelerată“, „Subcarpații“ ș.a.) care au creat noi orientări în literatura geografică românească, profesorul Victor Tufescu de la Universitatea din București, prezintă în această nouă lucrare, intitulată simplu **România** *), o geografie completă asupra țării noastre, plină de un dens conținut faptic și de idei. Subliniem în primul rînd aspectul deosebit de important al cuprinderii într-un ansamblu unitar a aspectelor naturii teritoriului (relief, climă, ape, vegetație și soluri, faună), a celor privitoare la populație și așezările omenești, precum și ale economiei, inclusiv a turismului. Realizarea unei asemenea lucrări complexe, cu tratări la fel de adîncite pe un cîmp atît de larg de preocupări, de către un singur autor, este astăzi o adevărată performanță întrucît specializarea pe ramuri ale geografiei a mers atît de departe încît în ultimele decenii nu au mai apărut decît lucrări parțiale : fie de geografie fizică, fie de geografie economică (sau chiar pe ramuri mai mărunte) ceea ce lipsește pe cititor de o vedere integrală și corelativă. Iată de ce considerăm realizarea ei un mare merit din partea autorului, reîmprospătind tradiția unor lucrări geografice complete, de felul celor scrise despre țara noastră de Emm. de Martonne (1930) sau de I. Simionescu (1937). Numai că față de perioada dinainte de război, cînd au fost scrise acele lucrări, ritmul uluitor al înnoirilor produse în țara noastră, face ca ea să prezinte astăzi o geografie mult mai complexă nu numai în latura economică, dar și în problemele populației (îndeosebi sub raportul forței de muncă), în cele ale așezărilor omenești (noile aspecte ale urbanizării, ale sistematizării localităților...), chiar și în înfățișarea fondului funciar, transformat radical.

O altă caracteristică a lucrării profesorului Tufescu, este accesibilitatea ei pentru orice om de cultură, indiferent de specialitate. Aceasta întrucît noțiunile cele mai complicate sînt exprimate clar, într-un stil frumos, atrăgător, am spune clasic, în sensul celui folosit de G. Vâlsan.

Firul conducător al întregii lucrări leagă două idei esențiale : **vechile tradiții** ale poporului cu existența lui multimilenară pe teritoriul patriei de care s-a legat prin cunoaștere apropiată a posibilităților lui (de la cele de apărare pînă la cele de utilizare a tuturor componentelor naturii locurilor : pășuni, păduri, pămînturile de arătură, ape, etc.), precum și tradițiile activităților economice sau social-culturale, cu **ritmul însuflețit al înnoirilor** pe calea progresului și a dezvoltării din epoca actuală. Aceste idei străbat întreaga lucrare, creîndu-i o ambianță însuflețitoare, care dezvoltă simțămintele de mîndrie patriotică pe baza unor certitudini științifice.

Încă din capitolul introductiv, în care se trece peste considerațiile stereotipe, specifice manualelor și cursurilor universitare, cu coordonate matematice care artificializează expunerea, se urmăresc asemenea probleme de fond : integrarea României în spațiul continentului nostru, explicația „insulei“ de romanitate carpato-dunăreană între popoare diferite, interferența influențelor de climă, vegetație, precum și a marilor căi de transport în aceste locuri. Toate surprinse în ceea ce au specific și prezentate într-o formă inedită și plină de interes. Se explică de asemenea, pe baza noilor cercetări, numele țării — România — care prin numele poporului român, coboară în istorie pînă în perioada contopirii daco-romane, în care străbunii romani și-au lăsat mai hotărît înrîurirea asupra conștiinței de apartenență, de filiație a poporului rezultat.

În prima parte a cărții, **natura locurilor** este privită prin caracteristicile care o fac pretutindeni prielnică existenței și activităților umane, din înălțimea pajiștilor alpine, pînă în locurile joase și umede ale deltei și luncii Dunării. Unitatea geografică a teritoriului țării rezultă nu din uniformitate, cum s-a crezut într-o vreme, ci tocmai din diversitatea părților componente care se completează unele pe altele într-o amplă complimentare sub raport economic. Carpații, munți de înălțime mijlocie față

Nu este greu de observat că definiţiile de mai sus abordează întreprinderea în termenii economiei politice burgheze ; teoria factorilor de producţie (V. Madgearu) ; teoria „riscului" întreprinzătorului (I. Evian) ş. a., prin care se camuflează adevărata sursă a plusvalorii.

Perspective de analiză, trăsături şi funcţii caracteristice

ÎNTREPRINDEREA reprezintă o celulă vitală a economiei socialiste, deoarece în cadrul ei se creează principalele valori materiale ce formează avuţia naţională, se manifestă în mod concentrat trăsăturile sistemului economic socialist şi principiile care stau la baza conducerii întregii societăţi. Ea constituie unitatea organizatorică de bază a producţiei de bunuri şi servicii necesare societăţii, obiectivele ei fiind organic integrate în strategia dezvoltării întregii economii pe baza planului unic naţional ; dispune de autonomie operaţională şi funcţională în realizarea sarcinilor ; în sfîrşit, întreprinderea socialistă reprezintă un organism social, în care oamenii muncii participă direct la conducere, în dubla lor calitate de producători şi proprietari asupra mijloacelor de producţie.

Definirea corectă a întreprinderii socialiste ca obiect al conducerii implică analiza pluriperspectivală a acesteia.

Principalele *perspective de analiză* a întreprinderii, obligatorii pentru definirea corectă a rolului, trăsăturilor şi funcţiilor ei, pot fi formulate astfel :

a) conţinutul şi natura activităţilor necesare pentru îndeplinirea scopurilor, a obiectivelor urmărite ;

b) caracterul, formele şi particularităţile muncii desfăşurate în cadrul întreprinderilor şi relaţiile interumane care se nasc în acest context ;

c) locul şi rolul întreprinderii în sistemul de organizare şi conducere al întregii economii naţionale ;

d) natura orînduirii sociale, caracterul relaţiilor de producţie în care acţionează întreprinderea.

Analiza complexă, multilaterală a întreprinderii socialiste în lumina acestor perspective ne dezvăluie *trăsăturile* ei caracteristice, precum şi *funcţiile* principale pe care le îndeplineşte în viaţa social-economică

— ca organism al producţiei materiale de bunuri şi servicii, ca entitate tehnico-economică, cu aparat de producţie dimensionat şi structurat corespunzător obiectivelor şi criteriilor acţiunii eficiente, întreprinderea socialistă îndeplineşte o funcţie economică ;

— ca formă de muncă socială, organizată specific, ca sistem de relaţii interumane structurate pe baza unor norme de autoritate, statute şi roluri, întreprinderea socialistă îşi manifestă funcţia ei social-umană 12).

— ca subsistem al economiei naţionale, cu obiective ce se integrează în valorile de comandă ale sistemului superior, dar care posedă şi mecanisme proprii de reglare a funcţionării diferitelor ei subsisteme, întreprinderea socialistă realizează o funcţie de sistem ;

— în sfîrşit, fiind locul în care se formează personalitatea complexă a oamenilor muncii în spiritul principiilor eticii şi echităţii socialiste, în care se manifestă direct dubla lor calitate de proprietari şi producători, în cadrul unor forme instituţionalizate de participare la conducere, sîntem îndreptăţiţi să vorbim de funcţia ei educativ-politică.

Întreprinderile noastre socialiste au, aşadar, un caracter multidimensional ; ele îndeplinesc următoarele funcţii principale :

— economică ;
— social-umană ;
— sistemică ;
— educativ-politică.

În lumina acestor perspective de analiză, trăsături caracteristice şi funcţii, definirea întreprinderii socialiste ca simplă concentrare de mijloace tehnice, umane şi financiare, sau ca sumă de funcţiuni tehnico-economice (stabilite printr-o cvasiadaptare a vechiului concept fayolist) ne apare cel puţin unilaterală.

Într-adevăr, privite numai ca entităţi tehnico-economice, în sfera relaţiilor de producţie specifice, deosebirile de esenţă dispar, putîndu-se acredita ideea „întreprinderii moderne" în general, care poate fi condusă în mod identic, pe baza aceloraşi

prof. dr. Radu DOAGĂ
Academia „Ştefan Gheorghiu"

(*Continuare în pag. 20*)

---

de ceilalţi munţi ai Europei, fragmentaţi de numeroase văi şi depresiuni, ca şi Subcarpaţii cu care se completează pe margini, departe de a constitui spaţii de „discontinuitate geografică" sau „obstacol" între oameni, cum au căutat să acrediteze în prima jumătate a veacului nostru anumite cercuri interesate geopolitic, s-au dovedit a fi o arie de străveche locuire, de multiplă folosire ca resurse şi meleaguri prielnice de aşezare, ca treceri înlesnite şi ca posibilităţi de apărare.

Întreagă această parte privitoare la relief, climă, ape, la soluri şi vegetaţie, la faună şi ansamblul acestora înscris în „peisajele geografice", introduce rezultatele cele mai noi ale cercetărilor, pune ordine în problemele aflate în discuţie cu o remarcabilă obiectivitate ; peste tot se trece de la elucidarea temelor teoretice la implicaţiile practice (de pildă : problema secetelor, posibilităţile de folosire a resurselor de apă etc). Sub acest raport cartea „România" este un model al genului. Menţionăm şi schiţele panoramice desenate chiar de autor cu mult gust artistic.

Partea a doua privitoare la **populaţie şi aşezările omeneşti** are de asemenea un bogat conţinut faptic. Ea începe prin prezentarea elementelor de ordin demografic legate de raporturile natalitate, mortalitate, spor natural, cu evoluţia lor in timp (sub forma unei sinusoide faţă de etapele specifice) şi răspîndirea in spaţiu (sporurile mari din estul ţării îndeosebi în Moldova, faţă de cele reduse din sud-vest). Se trece la repartiţia teritorială a densităţilor populaţiei, cu diferenţieri explicate prin cauze economice, istorice şi ale naturii locurilor (de pildă muntele înalt sau ţinuturile acvatice şi ale deltei Dunării cu populaţie mai rară, faţă de depresiunile subcarpatice cu multiple resurse şi cîmpiile agricole cu densităţi superioare). Se urmăreşte apoi îndeaproape problema curenţilor de populaţie care se încrucişau în trecut din interese economice, rezultate din apăsarea iobăgiei etc., care au dus la o permanentă corelare reciprocă a locuitorilor ţării, ceea ce explică uimitoarea unitate de grai şi de obiceiuri. Legate de sporul natural diferenţiat regional şi de sporul migrator oarecum compensator, se studiază problemele populaţiei ocupate , ale structurii acesteia, ale mobilităţii îndeosebi în trecerea de la sate la oraşe, cu modificarea raporturilor dintre populaţia urbană şi cea rurală, cu accentuarea urbanizării. O parte destul de consistentă este rezervată prezentării oraşelor (cu principalele etape de apariţie, cu întrepătrunderea zonelor de influenţă şi ierarhizarea lor pe baza teoriei „locului central", cu clasificarea oraşelor etc.) şi a satelor privite în evoluţia lor istorică (creşterea treptată în mărime, procesul de „roire", de părăsire a satelor cu apariţia de **delişti,** cu noile sate create sub numele de **slobozii** etc. pînă la actualitatea sistematizării satelor). Este o parte deosebit de interesantă şi de condensată în conţinut, cu multe idei inedite şi cu reprezentări cartografice foarte sugestive.

Partea a treia urmăreşte **geografia producţiei,** adică industria şi agricultura (separare care reuneşte activităţile primare şi secundare) în care se aduc elemente noi în privinţa definirii dezvoltării ţării pe calea progresului, o interesantă contribuţie legată de armonizarea teritorială a repartiţiei forţelor de producţie, după care se urmăresc principalele coordonate ale industrializării ţării. La ramurile industriei (începînd cu cea energetică, cu metalurgia, chimia etc.) se tratează în integrare verticală sursele de materii prime (menţionăm introducerea celor mai noi exploatări de cărbuni, petrol şi gaze, de minereuri feroase şi neferoase, de substanţe nemetalifere). Se arată ritmurile înalte ale producţiei, afirmarea pe plan mondial cu producţia noastră de oţel, de aluminiu, de produse chimice, de mobilă, etc. Toate acestea urmărite cu date la zi (inclusiv ale planului cincinal 1976—1980) şi ale perspectivelor trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În problemele agriculturii se prezintă etapele dezvoltării istorice a agriculturii de la „moina sălbatică" pînă la agricultura extensiv-cerealieră a secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, cu o analiză minuţioasă a trecerii la agricultura intensivă, specializată, de mare productivitate de astăzi. Se urmăresc aspectele esenţiale ale fondului funciar, ale mecanizării şi chimizării agriculturii, ale creşterii randamentelor. Se subliniază de asemenea trecerea tot mai accentuată spre producţia animalieră şi probleme pe care le ridică zonarea de perspectivă a agriculturii.

Partea a patra se ocupă de problemele transporturilor, comerţului interior, ale schimburilor economice externe, ale turismului. O bogată bibliografie apare la sfîrşitul fiecărei părţi.

Frumos scrisă, adîncit informată ca fond faptic, bine ilustrată, cartea profesorului Tufescu ocupă un loc bine marcat în bibliografia noastră. Ea constituie o preţioasă sursă de informare pentru cei ce lucrează în domeniul economiei, prin perspectiva de ansamblu pe care o oferă asupra ţării noastre. Lucrarea constituie, de asemenea o excelentă sursă de cunoaştere pentru cititorul străin.

La expoziţia anuală de carte din luna februarie a.c., s-a subliniat însemnătatea ei deosebită, în această etapă de uimitoare progrese înregistrate de ţara noastră.

conf. dr. C. MOCANU

---

*) Victor Tufescu : ROMÂNIA ; Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1974, 530 pagini

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Umbrele doctrinei „interesului luminat"

ÎN ULTIMII 10—15 ani societatea capitalistă în general – cea americană în special – a fost tot mai dur confruntată cu numeroase şi cu fiecare zi mai grave probleme economice şi sociale care au culminat cu actuala criză economică care marchează practic, aşa cum s-a subliniat în documentele partidului nostru, un nou stadiu al crizei sistemului capitalist.

Ideologii burghezi şi-au pus, firesc, problema investigării cauzelor care generează numeroasele şi turburătoarele frămîntări sociale ale acestei perioade. O orientare, devenită după cît se pare dominantă, este legată de determinarea rolului „marelui capital".

Imensa majoritate a cercetărilor consacrate analizei structurii instituţionale a economiei S.U.A. pornesc de la recunoaşterea şi consemnarea expresă a faptului că aceasta nu este pur şi simplu o „economie a corporaţiilor", ci o economie a „marilor corporaţii". Puterea marilor corporaţii este „în mod clar, puterea predominantă în societate"[1]) iar rolul lor în economie crucial"[2]).

Care este caracterul acestui rol ?

Literatura economică burgheză a primilor circa 15 ani postbelici, aproape în totalitatea ei, s-a postat pe poziţiile unei apologii fără rezerve a corporaţiilor considerîndu-le drept cea mai importantă creaţie a geniului economic uman, cel mai eficient instrument al creşterii economice[3]). În anii '60 însă, agravarea unora dintre consecinţele economice şi sociale ale modalităţii capitaliste de realizare a creşterii, a generat cu fiecare an o mai bogată literatură consacrată analizei cauzelor dereglărilor şi disfuncţionalităţilor mecanismului economiei capitaliste, analiză care, inerent, a condus la **reconsiderarea** rolului sau „funcţiei sociale" a principalului agent al acestui mecanism – marile corporaţii.

Critica – uneori de o mare vigoare şi forţă demascatoare – a sistemului marilor corporaţii, a devenit în ultimii ani, trăsătura caracteristică a lucrărilor de economie instituţională. Amploarea fenomenului, care a trecut rapid din sfera dezbaterilor „teoretice" în cea a conştiinţei publice şi prin aceasta în domeniul politicii, a impus reprezentanţilor şi apărătorilor fermi ai marelui capital, abandonarea poziţiilor apologeticii absolute. Au fost formulate noi teze, noi doctrine, menite să „legitimizeze" dreptul la existenţă şi să reabiliteze în ochii opiniei publice „funcţia pozitivă" a sistemului corporaţiilor în general, a marilor corporaţii în special. Una dintre acestea este şi „doctrina autointeresului luminat", care şi-a găsit expunerea explicită şi sistematică într-o „Declaraţie asupra politicii naţionale" (A Statement on National Policy) elaborată de Comitetul pentru politică şi cercetare al aşa-numitului „Comitet pentru dezvoltarea economică" (C E.D.)[4]) Aceasta din urmă – format din 200 dintre cei mai importanţi oameni de afaceri ai S.U.A. şi savanţi-economişti, jurişti şi politologi – are drept obiectiv, cum singur se prezintă, elaborarea de „recomandări pentru politica publică şi privată care să contribuie la conservarea şi întărirea societăţii noastre „libere", adică capitaliste.

Doctrina „autointeresului luminat" al corporaţiilor porneşte de la constatarea că modul comportamentului business-ului zilelor noastre a încetat a mai fi identic cu cel presupus de modelul clasic al laissez-faire-ului. „Este larg recunoscut astăzi că autointeresul corporaţiei este inexorabil legat de (implicat în) **întreaga existenţă** a societăţii a cărei parte integrantă este business-ul... ; creşte tot mai mult înţelegerea faptului că corporaţia este dependentă de **bunăvoinţa societăţii,** care poate sprijini sau slăbi existenţa ei prin presiune publică asupra guvernului" (p. 27). Autorii doctrinei constată „creşterea constrîngerilor formale şi informale asupra exercitării puterii corporaţiilor" (p. 21). Noua doctrină afirmă că „este în **autointeresul luminat** al corporaţiilor să promoveze bunăstarea publică pe o cale pozitivă" (p. 27), să aibă un comportament „onest", „etic", „în concordanţă cu valorile umane", în vederea rezolvării „problemelor sociale cu care societatea capitalistă este confruntată : problema sărăciei, discriminării rasiale şi sociale – calificării, instruirii, asistenţei medicale, transporturilor publice, locuinţelor, problema aglomerărilor urbane, şomajului, alienării etc. etc." (p. 21).

Autorii „doctrinei interesului luminat" se străduiesc să-i convingă pe oamenii de afaceri că această „responsabilitate socială" este o componentă a intereselor business-ului însuşi. Acesta trebuie să participe la re-

---

fişe

O analiză a capitalismului monopolist de stat.

ÎN lucrarea sa, apărută zilele acestea, Tudorel Postolache analizează capitalismul monopolist de stat ca stadiu distinct al societăţii capitaliste în

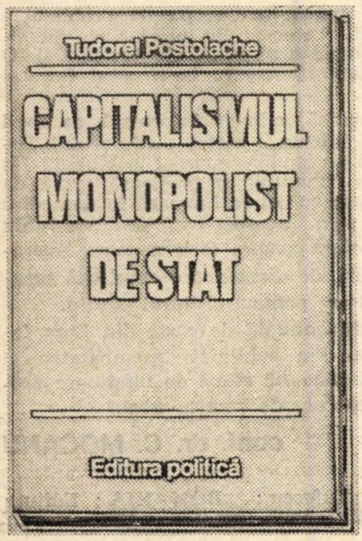

strînsă legătură cu natura şi caracteristicile actualei crize economice din Occident. După părerea autorului, nu numai societatea capitalistă în ansamblul ei dar şi fiecare din cele trei stadii (al liberei concurenţe, al dominaţiei monopoliste şi al capitalismului monopolist de stat) parcurge o fază ascendentă şi una descendentă (de tranziţie). Analizînd factorii de profunzime care generează multiple fenomene de instabilitate care se manifestă cu o forţă din ce în ce mai mare la suprafaţa societăţii burgheze contemporane, autorul defineşte prin capitalism monopolist de stat stadiul actual al capitalismului în care, concomitent cu specializarea crescîndă a forţelor de producţie, sub impulsul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, se accentuează monopolizarea economiei, îngemănarea statului cu monopolurile şi în care, datorită amplelor lupte de eliberare socială şi naţională, conservarea relaţiilor capitaliste capătă o importanţă crescîndă alături de maximizarea profitului. În afara unor consideraţii cu caracter metodologic, se insistă asupra monopolului ca celulă economică de bază a capitalismului, precum şi asupra modificărilor survenite în funcţiile economice ale statului capitalist şi în mecanismul reproducţiei sociale. Se evidenţiază aportul cercetătorilor marxişti din diferite ţări la elucidarea problemelor capitalismului monopolist de stat, precum şi restructurările din gîndirea economică contemporană.

Măsurile anticiclice ar putea agrava inflaţia

SUB titlul Quelques rayons de soleil ne font pas le bon temps *(Cîteva raze de soare nu înseamnă timp frumos), Jay Mc Culley, corespondenta lui LE MONDE în S.U.A., semnează în nr. din 25 martie a.c. al susamintitului cotidian, un articol în care, rezumînd comentariile care se fac asupra conjuncturii americane, afirmă că deocamdată toate duc la întrebarea : curba în „V" sau în „U" ? Cu alte cuvinte, va continua producţia să scadă brusc şi şomajul să se agraveze pînă cînd o intervenţie masivă a statului ar relansa brusc economia sau, după o perioadă de „răcire", marcînd un repaus, curba va lua de la sine o alură rotunjită ? Deşi în industria automobilelor se fac unele reangajări, şomajul a atins 8,2% din forţa de muncă şi se admite oficial că recesiune va antrena noi sectoare, cu posibilitatea ca şomajul să atingă un maximum de 8,5% şi chiar 9% pînă în vara acestui an.*

În timp ce „repriza" pare încă lentă sau îndepărtată, mulţi economişti, printre care Alan Greenspan, şeful consilierilor economici ai preşedintelui, se tem de consecinţele inflaţioniste posibile ale unor măsuri de relansare, cum ar fi crearea de locuri de muncă noi în domeniul public, ajutor pentru construcţii de locuinţe, cumpărarea cîtorva sute de mii de automobile pentru parcul serviciilor publice ş.a., pe care le consideră inutile şi periculoase. Greenspan s-ar teme de un „V", care, după opinia sa, ar însemna o poartă deschisă spre o inflaţie excesivă.

Tendinţe noi în economia mondială

V. TIAGUNENKO consideră în articolul Vîvoz kapitala iz razvivaiuşcihsea stran *(Exportul de* zolvarea problemelor sociale deoarece astfel i se oferă mari **„oportunităţi de creştere şi profit"**.

De ce este necesar acest „apel pozitiv" – cum spun autorii – către reprezentanţii marelui capital şi este oare el real ? Oare capitalul nu-şi cunoaşte suficient de bine interesele ?

De altfel „doctrina" nu solicită practic nici un fel de efort corporaţiilor căci în viziunea ei, participarea tot mai activă a acestora la rezolvarea problemelor sociale urmează să se facă fără a afecta principiul **„profitabilităţii"**. „Perspectiva pozitivă a autointeresului luminat prevede cadrul pentru reconcilierea ameliorării mediului social cu profitabilitatea" (p. 31). Cum ? Simplu. Prin finanţarea de către stat a acţiunilor cu caracter social în care business-ul este antrenat. „Guvernul trebuie să creeze condiţii de piaţă" pentru a antrena business-ul la rezolvarea problemelor sociale căci **„stimularea prin profit** (incentive for profit) **este singura cale practicabilă** pentru eliberarea puterii şi dinamismului întreprinderii private într-o măsură care să o facă efectivă în generarea progresului social" (p. 51) – declară autorii „recomandărilor de politică publică şi privată" ale marelui capital.

De altfel, doctrina „autointeresului luminat" nu urmăreşte atît „iluminarea" businessmanilor. Ea vrea să convingă opinia publică că, între interesele capitalului monopolist şi cele ale societăţii, obiectiv nu ar exista opoziţie, că aceste interese de fapt ar fi convergente, numai că încă nu toţi „oamenii de afaceri" au ajuns să înţeleagă acest lucru.

Această teză fundamentală, pe care este construită şi pe care o afirmă doctrina „interesului luminat" şi care defineşte, conţinutul ei de clasă, ideologic, este infirmată nu numai de realitatea ontică a capitalismului contemporan, caracterizată prin dramatice dereglări ale mecanismului economic şi tensiuni sociale – tocmai ca urmare a opoziţiei ireconciliabile dintre interesele fiecăruia dintre subiecţii capitalului monopolist şi interesele autentice ale popoarelor ; ea este infirmată şi de analiza teoretică lucidă a implicaţiilor pe care uriaşa forţă a monopolurilor o are asupra mecanismului economic. Numeroşi economişti burghezi constată că uriaşa concentrare a puterii în mîna centrelor de decizie privată permite acestora să-şi asigure un control aproape total asupra „mediului economic" şi juridico-instituţional în care activează, să acţioneze în urmărirea propriilor interese, ignorînd „interesele publice". Aşa cum demonstra J.K. Galbraith[5] marile corporaţii controlează preţurile şi costurile, pieţele de mărfuri şi financiare, sursele de materii interne şi într-o importantă măsură pe cele externe, dezvoltarea tehnologiei, volumul şi orientarea investiţiilor, salariile şi chiar statul. Într-o recentă lucrare asupra puterii corporatiilor[6] se afirma chiar că „judecind după practica actuală, definirea guvernului drept comitet executiv al afacerilor burgheziei, este astăzi insuficientă ; mai curînd el trebuie numit filială a corporaţiilor" (p. 176). Acest control generalizat al marilor corporaţii asupra mediului economic, determină „dereglarea mecanismelor de autoreglare", a mecanismului de alocare a resurselor, ceea ce generează dezechilibre în dezvoltarea diferitelor sectoare ale economiei sociale, risipă a resurselor şi agravarea inegalităţii în distribuirea veniturilor.

Alterarea, prin controlul asupra preţurilor, a valabilităţii semnalelor emise de piaţă, are drept consecinţă un dezechilibru practic necontrolabil, între cerere şi ofertă şi implicit o permanentă tendinţă spre recesiune. Intervenţia statală pentru evitarea acesteia sau redresarea economiei este „sursa primă a inflaţiei", care devine o „componentă sistemică" a capitalismului contemporan, cu extrem de ample implicaţii, atît asupra mişcării economiei, cît şi asupra situaţiei maselor. Toate acestea exprimă existenţa „unui conflict sistemic, cum afirmă J.K. Galbraith, între interesul public şi cel al marilor corporaţii" (p. 221). De aceea, depăşirea tuturor gravelor probleme economice şi sociale cu care capitalismul este confruntat, generate de dominaţia marilor monopoluri, nu se poate face, aşa cum subliniază unul din autorii volumului „Corporate Power in America", decît prin lichidarea acestei dominaţii, prin „transformarea radicală" a sistemului economic existent (p. 180—181). Este o concluzie lucidă care infirmînd peroraţiile apologetice despre convergenţa „autointeresului luminat" al marilor corporaţii cu interesele societăţii şi ale progresului social, scoate la iveală ceea ce se ascunde în spatele acestei „lumini"...

Vasile PILAT

---

[1] D. Bell, The Coming of Post-Industrial Society, New York, 1973, p. 270.

[2] Social Responsibilities of Business Corporation, CED, New York, 1971, p. 18.

[3] Printre alţii, pot fi numiţi autori consacraţi ca A. Berle, G. Means, Fritz Machlup, D. Lilienthal, K. Boulding ş a.

[4] Social Responsibilities of Business Corporations. A Statement on National Policy. Research and Policy Committee of the Committee for Economic Development, New York, 1971.

[5] J. K. Galbraith, Economics and the Public Purpose, Boston, 1973.

[6] Corporate Power in America Ed by R. Nader and M. J. Green, New York, 1973.

---

capital din ţările în curs de dezvoltare), apărut în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŞENIIA, nr. 3/1975, că fenomenul menţionat în titlu marchează o tendinţă nouă apărută în economia mondială la sfîrşitul anilor 60 – începutul anilor 70. Înainte doar ţările dezvoltate din punct de vedere industrial erau şi exportatoare şi importatoare de capital, în timp ce ţările în curs de dezvoltare rămăseseră pînă nu de mult doar importatoare. În unele foste colonii şi ţări dependente (Brazilia, Mexico, Filipine, India ş.a.) s-au dezvoltat apreciabil unele monopoluri locale, în spatele cărora stau uneori companii din ţările capitaliste dezvoltate. V.T. analizează apoi în mod special caracterul investiţiilor care au la bază petrodolari aparţinînd ţărilor exportatoare de petrol şi consideră de asemenea ca fiind o nouă tendinţă în economia mondială creşterea investiţiilor în ţările dezvoltate. care au la bază venituri din petrol. Autorul apreciază că o dezvoltare a acordurilor bi şi multilaterale între ţările în curs de dezvoltare pe principiul egalităţii şi avantajului reciproc ar fi în folosul ţărilor în curs de dezvoltare atît exportatoare, cît şi numai importatoare de capital.

Pentru diminuarea decalajului tehnologic mondial

ÎN articolul intitulat Nouvelle vision du transfert des techniques *(O nouă viziune privind transferul tehnicilor) şi publicat în LE MONDE DIPLOMATIQUE din martie 1975, K. Abdallah-Khodja se pronunţă pentru statuarea dreptului ţărilor în curs de dezvoltare de a obţine, pe bază de brevete şi licenţe, transferul tehnicilor moderne din ţările puternic industrializate, în condiţii favorabile, recunoscute şi organizate. „Multă vreme transferată gratuit în decursul istoriei", tehnologia a devenit astăzi, din nefericire, „o marfă vîndută la un preţ excesiv de către un grup de ţări dominante care exercită practic, în materie, un adevărat monopol". Această stare de lucruri permite constituirea de „suprabeneficii" sau de fonduri noi de cercetare, care consolidează dominaţia tehnologică a „ţărilor bogate" şi a celor mai puternice firme multinaţionale asupra ţărilor în curs de dezvoltare. Desigur, răspunsul la „sfidarea tehnologică" îl dă fiecare ţară atunci cînd, prin efort propriu, edifică o economie şi o societate modernă. Dar, tocmai cooperarea internaţională va trebui să asigure, pe termen scurt şi mediu, transferul tehnicilor în condiţii favorabile. Acest transfer nu duce la avantaje unilaterale. El este compensat din plin de amploarea pe care o iau vînzările de echipamente aferente – apanaj încă al ţărilor puternic industrializate.*

Colonialismul şi foamea din Sahel.

ÎN articolul La famine au Sahel : un drame qui était prévisible *(Foametea din Sahel : o dramă care era previzibilă), publicat în SCIENCE ET VIE nr. 690 din martie a.c., Alexandre Dorozynski susţine că sutele de mii de victime, printre oameni şi animale, produse în sudul Saharei pe o suprafaţă de 5 milioane kmp, ce se întinde de la Atlantic la Marea Roşie, au rezultat nu numai din secetă şi „accidente meteorologice", ci şi din „ignoranţă" şi „cupiditate", cu implicaţii de ordin ecologic. După părerea a numeroşi experţi, scrie A.D., deşertificarea Sahelului ar fi început la puţin timp după colonizare. Alături de gospodăriile nomazilor s-au instalat gospodăriile fermierilor sedentari, care au introdus culturi intensive bănoase, ca de exemplu, cultura arahidelor, dar cu efecte ecologice nocive. Pe de altă parte, graniţele constituite de metropole şi restricţiile aferente au împiedicat migraţiile tradiţionale ale nomazilor, ceea ce a dus la efecte de acelaşi gen. Cînd, din 1968, a început seceta, efectele respective, cumulate de-a lungul anilor, au agravat deşertificarea. Viitorul Sahelului ridică probleme serioase, atît de domeniul soluţiilor agrar-tehnice, cît şi de domeniul relaţiilor internaţionale. În acest context, autorul consideră că unele ţări dezvoltate, „care împărtăşesc într-o anumită măsură responsabilitatea catastrofei", trebuie să sprijine, prin mijloace tehnice şi financiare, regiunile saheliene sinistrate.*

Știința conducerii întreprinderilor socialiste

(*Urmare din pag. 17*)

metode și tehnici, indiferent de contextul social-politic în care acționează. Or, de aici și pînă la decretarea managementului ca sistem de conducere universal nu mai este o distanță prea mare (vezi tema a 2-a).

Putem deci conchide că numai printr-o abordare globală, într-o perspectivă multiplă — tehnologică, economică și sociologică — se pot defini pe baze științifice caracteristicile și funcțiile specifice întreprinderii socialiste.

În plan metodologic, această abordare presupune, respectarea următoarelor cerințe (premise) :

1. analiza secvențială a diferitelor ei domenii de activitate să fie îmbinată strîns cu viziunea globală asupra întreprinderii ca unitate social-economică complexă și dinamică ;
2. cercetarea aspectelor tehnico-economice de producție să fie corelată cu investigarea caracteristicilor ei de unitate social-umană ;
3. studiul organizării ei interne să fie legat de ansamblul de relații pe care întreprinderea le are cu mediul exterior, în primul rînd, cu centrala economică în care-și integrează activitatea ;
4. caracterizarea ei ca unitate de muncă bazată pe diviziunea muncii, pe cooperare să fie făcută în strînsă legătură cu influența relațiilor de producție și a factorilor specifici naționali.

Fără a epuiza multiplele aspecte ale analizei întreprinderii socialiste ca obiect al conducerii, considerăm că cerințele expuse mai sus pot servi ca ipoteze de lucru în definirea unei metodologii științifice de cercetare a ei.

Trăsăturile și funcțiile întreprinderii socialiste

Nr. crt.	Perspective de analiză	Trăsături specifice	Funcții îndeplinite	Elemente caracteristice fiecărei funcții
1.	Conținutul și natura activităților necesare pentru îndeplinirea obiectivelor urmărite.	Organism al producției materiale de bunuri și servicii, cu aparat de producție și funcțional dimensionat și structurat potrivit criteriilor de eficiență economică	ECONOMICĂ	Cercetare Asimilare de produse noi Investiții Construcții Producție Aprovizionare Desfacere Financiar-contabilă Pregătirea cadrelor
2.	Caracterul, formele și particularitățile muncii și relațiile care se nasc în procesul funcționării ei	Formă de muncă socială organizată specific ; sistem de raporturi interumane structurate pe baza unor norme de autoritate, statute și roluri	SOCIAL-UMANĂ	Autoritate Ierarhie Motivare Statute Roluri Atitudini Comportament
3.	Locul și rolul întreprinderii în sistemul de organizare și conducere al întregii economii naționale	Subsistem al economiei naționale cu obiective și sarcini integrate organic în rolurile de comandă ale sistemului superior	SISTEMICĂ	Plan de stat Relații pe verticală Organisme de conducere Corelare decizii Control
4.	Natura orînduirii sociale, caracterul relațiilor de producție	Unitate social-economică socialistă în care oamenii muncii participă direct la conducere în dubla lor calitate de proprietari și producători	EDUCATIV-POLITICĂ	Democrație economică Participare la conducere Responsabilitate Educație socialistă

---

1 P. F. Drucker, La pratique de la direction des entreprises. Ed. d' Organisation, Paris, 1957, pp. 37—38.

2 O. Gelinier, Le secret des structures competitives, Ed. Hommes et Techniques, Paris, 1966, pp. 75—76.

3 Fr. Perroux, Industrie et création collective. PUF, Paris, 1964, p. 68.

4 J. K. Galbraith, Le Nouvel État Industrie, Gallimard, Paris, 1968, p. 114.

5. D. Mc Gregor, La dimension humaine de l'entreprise. Collection Hommes et Organisations. Ed. Gauthier-Villars. Paris 1969, p. 41.

* Aplicarea acestui principiu în cadrul marilor firme americane, spune A. G. d'Estaing, se bazează pe „centralizarea deciziilor de politică și a controlului și pe o largă descentralizare de responsabilități și decizii operaționale". Vezi lucrarea : La déscentralisation des pouvoirs dans l'entreprise. Les éditions d'organisation — Paris, 1967, p. 15.

6 Philippe de Woot, Pour une doctrine de l'entreprise. Ed. du Seuil, Paris, 1968, p. 138.

7 Ph. de Woot, op. cit., p. 140.

8 V. Madgearu. Curs de economie politică, ICE, București, 1944, pp. 117—118.

9 V. Slăvescu, Ce este o întreprindere economică, Tip. națională. J. Ionescu, București, 1929, p. 16.

10. Gr. Mladenetz, Întreprinderea în economia actuală, București, Independența economică, 1937, p. 34.

11 I. Evian, Studiul practic al întreprinderilor comerciale și industriale, Curs predat la Cluj, 1934, p. 14.

12 Dimensiunea social-umană a întreprinderii a fost subliniată în ultima vreme atît de economiști cît și de psihosociologi. Vezi : C. Murgescu, Echipa de conducere în unitățile economice, Ed. politică, București, 1971, pp. 11 și 97 ; D. Dumitriu, Conducerea pe bază de obiective a unităților agricole socialiste, în : Sociologia și știința conducerii, Ed. Academiei R.S. România, București, 1962, p. 162 ; Traian Herseni, Psihosociologia organizării întreprinderilor industriale, Ed. Academiei R. S. România, București, 1969, pp. 36—37 ; Honorina Cazacu, Funcțiile uzinei în socialism și unele probleme ale organizării și conducerii, în : Sociologia și știința conducerii, Ed. Academiei R. S. România, București, 1972, p. 109.

---

fișe

O nouă lucrare a lui P.A. Samuelson

APARIȚIA volumului 3 din The Collected Scientific Papers of Paul A. Samuelson *(The M.I.T. Press, Cambridge, 930 p.) ne dă posibilitatea să cunoaștem textul comunicării prezentate la primirea premiului Nobel pentru economie „Maximum Principles în Analytical Economics" (Principii de maximum în economia analitică), în care el expune cîteva aspecte interesante ale teoriei optimului economic, relevind de la început că însăși denumirea științei economice sugerează „economisire" sau „maximizare".*

P.A. Samuelson consideră sterilă încercarea de a forța analogii între conceptele fizicii și ale economiei : „Legi lipsite de sens ca legea conservării puterii de cumpărare reprezintă o imitație falsificată în domeniul științelor sociale a importantei legi fizice privind conservarea energiei ; și cînd un economist face o referință la principiul nedeterminării al lui Heisenberg în lumea socială, aceasta trebuie să fie privită cel mult ca o figură de stil sau un joc de cuvinte, mai curînd decît o aplicare valabilă a relațiilor din mecanica cuantică". Totodată, Samuelson critică abordarea tradițională a teoriei utilității, care „a manifestat semne de degenerare într-o tautologie sterilă. Utilitatea sau satisfacția psihologică abia pot fi definite și cu atît mai puțin măsurate". El consideră că optimul paretian a căpătat semnificație numai după ce A. Bergson a elaborat conceptul de „funcție de bunăstare". Referindu-se la creșterea actuală a rolului științei economice în conducerea întreprinderilor, el își amintește de remarca unui economist din ultima generație, A.C. Pigou, de la Cambridge : „Cine s-ar fi gîndit vreodată să angajeze un economist să conducă o fabrică de bere ?"

DIALECTICA EVOLUŢIEI MONOPOLULUI ÎN CAPITALISMUL CONTEMPORAN

CARACTERISTIC etapei pe care o parcurge capitalismul în prezent este agravarea contradicţiilor economice, sociale şi politice, apariţia pentru prima dată în anii postbelici, după o perioadă de relativ progres, a unor fenomene profunde de criză economică la scara întregului sistem mondial capitalist. Analizînd dialectic relaţia dintre factorii de progres şi regres, generaţi de relaţiile de producţie capitaliste, rezultă că în etapa actuală tendinţele de regres încep să prevaleze determinînd fenomene de stagnare a producţiei, accentuînd procesele inflaţioniste, accelerînd tot mai mult criza sistemului capitalist, evidenţiind tot mai puternic caracterul istoriceşte perimat al orînduirii capitaliste. **„Actuala criză mondială, care cuprinde toate laturile vieţii economico-sociale**, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al partidului, **demonstrează cu putere că vechile relaţii interne şi internaţionale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forţe de producţie, dezvoltării impetuoase a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, nu mai pot oferi soluţii corespunzătoare — în interesul maselor largi populare, al progresului — problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană“ 1).** În acest context, studierea logico-istorică a monopolului, a formelor concrete pe care le-a îmbrăcat şi le îmbracă în diferitele etape ale evoluţiei capitalismului permite să se dezvăluie mecanismul funcţional al economiei capitaliste, să se evidenţieze caracteristicile esenţiale ale fenomenelor şi proceselor economice, să se urmărească drumul sinuos al evoluţiei monopolului pe toate treptele dezvoltării economiei capitaliste în imperialism, să se sesizeze multiplele contradicţii pe care le generează atît pe plan economic cît şi social.

Analizînd dialectica forţelor şi relaţiilor de producţie în procesul dezvoltării modului de producţie capitalist, atît prin prisma impulsurilor de progres, care îşi pun amprenta asupra dezvoltării forţelor de producţie, cît şi a factorilor de regres, a contradicţiilor antagoniste proprii orînduirii capitaliste, se desprinde concluzia că formele de organizare şi realizare a relaţiilor de producţie capitaliste s-au modificat în permanenţă, în funcţie de mutaţiile care au avut loc în dinamica forţelor de producţie, în evoluţia economiei mondiale în ansamblul ei. Ceea ce caracterizează pe acest fond monopolul, aşa cum rezultă din întreaga sa evoluţie istorică în decurs de aproape un secol, este tendinţa sa de adaptare la noile condiţii. Această tendinţă decurge în mod obiectiv din mobilul producţiei capitaliste, din necesitatea asigurării maximizării profitului, a atenuării contradicţiilor reproducţiei capitaliste lărgite, care generează fenomene de instabilitate şi criză economică.

În perioada de după al doilea război mondial, pe fondul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al modificărilor survenite în economia mondială şi în raportul de forţe pe plan internaţional, monopolurile, pentru a-şi asigura în continuare un profit înalt de monopol, au fost nevoite să-şi schimbe strategia, să se adapteze la noua situaţie creată în cadrul economiei mondiale. Monopolul fiind un mecanism în mişcare, exprimă atît trăsăturile de ansamblu ale capitalismului, cît şi cele specifice într-o etapă sau alta. Monopolurile manifestă tendinţa de a se adapta nu numai la noile condiţii de ordin economic, dar şi de ordin suprastructural, la modificările intervenite pe parcursul dezvoltării societăţii capitaliste în structura claselor sociale, în conştiinţa acestora, în formele de manifestare a luptei de clasă. Toate acestea vizează, în primul rînd, mecanismul său de funcţionare, formele sale concrete de organizare şi nu esenţa sa. Totodată, această tendinţă de adaptare se realizează în contextul unor puternice contradicţii atît pe plan intern, cît şi la nivelul sistemului mondial capitalist.

În cele ce urmează ne propunem să ne oprim doar asupra cîtorva laturi ale problematicii atît de variate şi complexe a monopolului, în esenţă asupra relaţiei dintre acesta şi unele aspecte cum sînt dimensiunea unităţilor economice, diversificarea producţiei, statul capitalist, între monopolul „multinaţional“ şi statul naţional.

Relaţia monopol — dimensiune

ACEASTĂ RELAŢIE s-a dovedit pe parcursul evoluţiei monopolului a fi una din cele mai dinamice. Aceasta este şi firesc, întrucît dimensiunea este legată nemijlocit de nivelul dezvoltării forţelor de producţie, de amploarea şi direcţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Relaţia monopol-dimensiune şi procesul de adaptare a proprietăţii privat-capitaliste la noul nivel de socializare a producţiei, eforturile capitalismului de supravieţuire în condiţiile agravării contradicţiei dintre muncă şi capital, dintre interesul îngust al monopolului — profitul maxim — şi interesele generale ale întregii naţiuni, constituie una din laturile importante ale strategiei de durată a monopolului şi ale politicii economice a statului burghez contemporan. Adaptarea dimensiunii la imperativele revoluţiei tehnico-ştiinţifice, fixarea unor strategii şi priorităţi ale acumulării, au constituit preocupări atît la nivelul monopolului cît şi la cel al statului burghez.

Perioada postbelică poate fi considerată ca cea mai dinamică în ceea ce priveşte dimensiunea întreprinderii în toate sferele activităţii economice, inclusiv în sectorul terţiar. Aceasta se datoreşte în bună măsură centralizării capitalului care, în ultimele două decenii, a cunoscut o intensitate deosebită. Astfel, în Franţa, dacă în perioada 1955—1965 au avut loc 1 164 fuziuni afectînd active în valoare de 7,19 miliarde franci, în perioada 1966—1973 numărul fuziunilor se ridică la 1 490 iar valoarea activelor la 41,2 miliarde franci 2). În Anglia numărul întreprinderilor absorbite a crescut de la 940 în 1969 la 1 300 în 1972, valoarea activelor dublîndu-se. Mişcarea de concentrare devine caracteristică şi pentru întreprinderi a căror talie depăşeşte pe cea a întreprinderilor mici şi mijlocii. De pildă, dacă în S.U.A. în 1966 numărul firmelor absorbite cu active de 10 milioane dolari fiecare a fost de 100, în 1968 s-a ridicat la 200. În Anglia în 1972 s-au înregistrat 9 fuziuni implicînd societăţi cu active de peste 50 milioane lire sterline. Aceasta a condus la accentuarea concentrării capitalului, sporind astfel numărul monopolurilor gigant. Dacă în 1901 în S.U.A. exista un singur monopol ce dispunea de un capital de peste 1 miliard dolari, la începutul anilor '20 erau 3, în 1968 — 139, iar în 1974 erau 245.

Rezultanta directă este concentrarea ofertei, a producţiei şi a capitalului în mîinile monopolurilor. De pildă, în S.U.A. în 1973 celor mai mari 500 companii monopoliste le reveneau 65 la sută din volumul total al cifrei de afaceri din industrie, 76 la sută din salariaţi şi 79 la sută din profit 3). În R.F.G., în 1971 celor mai mari 50 monopoluri le reveneau 46,7 la sută din totalul cifrei de afaceri, faţă de 41,4 la sută în 1960, iar dacă se iau în considerare şi vînzările în afara ţării, atunci ponderea se ridică la 51,8 la sută faţă de 42,9 la sută 4). În Anglia celor mai mari 100 întreprinderi monopoliste le reveneau acum 50 de ani 15 la sută din producţia industrială, în 1950 — 20 la sută, în 1973 au atins 50 la sută, iar după unele calcule se apreciază că în 1980 vor produce 2/3 din producţia industrială 5).

Actuala criză economică determină o accentuare a centralizării capitalului, a concentrării producţiei în toate sectoarele economice, afectînd atît întreprinderile mici şi mijlocii, cît şi unele întreprinderi mari şi chiar monopoluri ale căror dimensiuni şi posibilităţi de adaptare sînt mult mai reduse comparativ cu giganţii monopolişti sau care n-au fost capabile să găsească soluţii pentru adaptare. Sînt semnificative datele privind lichidarea unui număr important de întreprinderi, ca, de pildă, în Franţa, unde în primul semestru al anului 1974 s-au înregistrat 8 000 falimente, ceea ce reprezintă o creştere cu 15 la sută faţă de aceeaşi perioadă a anului 1973 (6 945), în R.F.G., în aceeaşi perioadă — 3 521, iar în S.U.A. se apreciază că în anul financiar curent numărul falimentelor va atinge 245 000, ceea ce ar însemna depăşirea cu 37 000 a recordului din anul financiar 1 iulie 1966/30 iunie 1967. O asemenea situaţie pune în evidenţă pe de o parte amploarea consecinţelor acţiunii legii concentrării producţiei pe fondul relaţiilor de producţie monopoliste, iar pe de altă parte, adînci-

---

1) Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Editura politică, 1974, p. 15.

2) Entreprise, nr. 1 003, 1 004/1974.

3) Fortune, nr. 5/1974.

4) H. Tommer, B.RD. — Monopole auf Kurs zur internationalen Dimension, Berlin, 1973.

5) Economie et politique, nr. 243/1974, pag. 126.

rea deosebirilor de interese dintre monopoluri (burghezia monopolistă) și întreprinderile nemonopolizate (burghezia mică și mijlocie).

În contextul actualei crize economice și energetice marile monopoluri caută să treacă greutățile pe umerii clasei muncitoare, concomitent cu o politică a prețurilor care să nu le afecteze profiturile. În S.U.A., de pildă, profiturile celor mai mari 500 companii monopoliste au crescut în 1973 cu 39 la sută față de 1972. În ramura prelucrătoare a petrolului media creșterii profiturilor a fost în 1973 de 53,3 la sută față de 1972, în cea a hîrtiei și prelucrării lemnului de 47,5 la sută, în industria textilă 45,4 la sută, în chimie 39,8 la sută, în industria metalurgică 38,2 la sută, iar în cea a automobilelor de 33,4 la sută. În timp ce monopolurile obțin astfel în continuare profituri ridicate, milioane de oameni nu au de lucru, iar recesiunea și inflația reduc puterea de cumpărare a oamenilor muncii ocupați.

Relația diversificare – monopol

LEGATĂ de relația monopol-dimensiune, de formele noi de organizare a monopolului, și în primul rînd de conglomerat, este și relația diversificare-monopol. Această relație constituie un rezultat direct al amplificării luptei de concurență, al sporirii exigențelor competitivității pe planul cercetării științifice, al strategiei de expansiune pe plan intern dar și extern. În aceste condiții, diversificarea a apărut ca o soluție pentru menținerea nivelului profiturilor și diminuarea riscurilor care decurg fie din conjunctura nefavorabilă a pieței unor produse, fie din activitatea de cercetare. Așadar, concurența desfășurată tradițional pe baza prețului de monopol este însoțită de concurența rezultată din diversificarea producției, din cercetarea științifică, aceasta trecînd chiar pe prim plan. Desfășurată atît la nivelul ramurilor, cît și între ramuri, ea incită monopolurile în lupta lor pentru supremație la o penetrare în cele mai diverse ramuri de activitate. În prezent se observă tendința de pătrundere a monopolurilor în ramuri care, tradițional, constituiau terenuri de confruntare între micii producători. De pildă, înzestrarea tehnică a agriculturii, transformarea acesteia într-o varietate a industriei, a fost însoțită de un intens proces de concentrare a proprietății și de înlăturare a micilor producători, concomitent cu penetrarea incisivă a monopolurilor. Așadar, monopolurile, altădată reținute față de o asemenea ramură, manifestă interes, considerînd-o în contextul revoluției științifico-tehnice o sferă rentabilă de investire a capitalului.

În perioada postbelică monopolurile au căutat să adapteze propriilor lor interese unele structuri mai vechi ale organizării relațiilor economice. Avem în vedere atragerea în sfera lor de activitate a întreprinderilor mici și mijlocii și adaptarea funcționalității acestora la necesitățile producției monopoliste. Întreprinderile mici și mijlocii, nedispunînd de regulă de capitalul necesar pentru a se adapta la noile cerințe ale revoluției tehnico-științifice, sînt dependente aproape total pe plan tehnic și tehnologic de marile monopoluri. Monopolurile le furnizează licențele, le asigură aprovizionarea cu materii prime și desfacerea producției prin includerea lor în programul de producție al monopolului. Posibilitățile de manevră ale acestor întreprinderi sînt foarte reduse, ele fiind obligate să se supună integral strategiei monopolului, să accepte prețurile stabilite de acesta, să se subordoneze total politicii monopoliste. Este cunoscut, de exemplu, că Siemens dispune pe baza acestui sistem de subordonare de circa 30 mii de întreprinderi, Krupp — 20 mii, Daimler-Benz — 17,8 mii etc.

Aceste întreprinderi mici și mijlocii, adaptate la necesitățile producției monopolului, depind de conjunctura produselor acestuia, de restructurările activității sale. Subordonarea unui important număr de întreprinderi mici și mijlocii constituie una din căile de redistribuire a plusvalorii utilizate de marile monopoluri în vederea maximizării profitului de monopol, a reproducției proprietății monopoliste. În aceste condiții se adîncește procesul de diferențiere a burgheziei, se accentuează contradicțiile de interese dintre diferitele sale pături. Această situație face ca o parte a burgheziei, îndeosebi mica burghezie, iar uneori chiar pături superioare ale ei, să se opună unor laturi ale politicii oligarhiei monopolist-statale, alăturîndu-se într-o măsură sau alta forțelor antiimperialiste. Așadar, monopolul, prin strategia sa de a situa pe primul plan profitul, precum și întărirea proprietății monopoliste, contribuie la amplificarea contradicțiilor din interiorul societății capitaliste, la spargerea unității de interese a burgheziei ca clasă.

Revoluția tehnico-științifică contemporană, ritmul rapid al progresului tehnic care caracterizează actuala dezvoltare a forțelor de producție au pus în fața monopolului noi probleme privind strategia dezvoltării, pentru a-și putea menține și spori profitul de monopol. Locul monopolului în sfera producției, în cadrul economiei naționale dar și pe plan mondial, este dependent din ce în ce mai mult de capacitatea de a participa la cercetare și dezvoltare, de rapiditatea folosirii rezultatelor cercetării, de operativitatea în lansarea și producerea de noi produse. V. I. Lenin sublinia, la timpul său, pe bună dreptate, că firmele monopoliste vor introduce progresul tehnic numai atunci cînd prețul de monopol nu va mai putea asigura profitul înalt urmărit și, ca atare, concurența dintre monopoluri va impulsiona introducerea progresului tehnic. Posibilitatea economică de a frîna temporar și artificial progresul tehnic era limitată, așadar, de posibilitatea introducerii progresului tehnic în scopul maximizării profitului în condiții modificate ale concurenței. Această apreciere este valabilă în principiu și astăzi. Trebuie să se țină seama însă de faptul că ambele tendințe se realizează în condiții cu totul schimbate, ceea ce modifică într-o oarecare măsură formele lor de manifestare.

În primul rînd, progresul tehnic are alte dimensiuni și implicații, atît datorită legăturii sale nemijlocite cu producția, cît și datorită influenței sale asupra înseși formelor luptei de concurență, devenind unul din elementele esențiale în determinarea locului monopolului în competitivitatea pe piața internă și externă.

În al doilea rînd, descoperirile, noutățile tehnice capătă tot mai mult un caracter de masă, iar reținerea de a introduce în producție o descoperire sau alta în condițiile unei uzuri morale accelerate afectează înseși interesele proprii ale monopolului. De unde înainte un monopol care domina o anumită ramură putea să-și asigure un profit maxim prin prețul de monopol, în noile condiții de desfășurare a luptei de concurență, deși gradul de monopolizare a crescut, o astfel de strategie este riscantă pentru monopol.

În al treilea rînd, dacă producția capitalistă în etapele anterioare utiliza numai rezultatele finale ale cercetării științifice, în prezent știința pătrunde tot mai mult în întregul proces al producției capitaliste, devenind un moment important al reproducției monopoliste. Prin urmare, lupta de concurență dintre diferitele monopoluri îmbracă din ce în ce mai mult forma „competiției inovațiilor“, se deplasează spre cercetarea științifică, spre capacitatea de a lansa noi procedee tehnologice și produse, firmele monopoliste căutînd să-și asigure pe această cale prioritate pe piață și posibilitatea de a-și vinde produsele la preț de monopol ridicat pînă la apariția noilor concurenți.

În condițiile cînd marile monopoluri monopolizează rezultatele științei și tehnicii, propagarea progresului tehnic avînd loc numai în limitele intereselor monopolurilor, se produc decalaje tot mai substanțiale pe plan tehnic și tehnologic atît la nivelul țărilor capitaliste dezvoltate, cît mai ales între acestea și țările în curs de dezvoltare. Eliminarea acestor decalaje presupune instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să asigure progresul economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă, o politică nouă în relațiile economice și politice dintre state. Dar pentru aceasta este necesară înlăturarea oricăror obstacole ce ar îngreuna colaborarea dintre țări, inclusiv colaborarea pe plan științific, crearea de condiții care să asigure accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne.

În același timp, trebuie subliniat că multe din problemele de ordin economic și social ale statelor dezvoltate, cu repercusiuni și asupra țărilor în curs de dezvoltare, sînt o consecință directă a folosirii de mari resurse financiare și a unor importante rezultate ale cercetării în scop neproductiv din punct de vedere al intereselor societății, în vederea înarmării. De pildă, în S.U.A. 70—80 la sută din totalul subvențiilor de stat destinate cercetării științifice au o orientare militară. Accentuarea limitelor privind dezvoltarea forțelor de producție, combinată cu îngustarea posibilităților de dezvoltare datorită risipei de materii prime și energie, a condus în ultima perioadă la adîncirea contradicției dintre forțele de producție și relațiile de producție, materializată în actuala criză economică.

Relația monopol – stat

PERIOADA postbelică evidențiază pe o scară necunoscută înainte o relație fundamentală și anume relația monopol-stat. Aceasta constituie rezultatul unei multitudini de factori de ordin economic, politic, al accentuării contradicțiilor reproducției lărgite monopoliste. Ea constituie o rezultantă a complicării condițiilor de înfăptuire a reproducției în cadrul nou determinat de desfășurarea revoluției tehnico-științifice, de modificările formelor luptei de concurență, de mutațiile intervenite pe plan mondial.

Actuala revoluție tehnico-științifică este de o asemenea amploare, încît chiar și pentru cele mai mari monopoluri resursele materiale și financiare devin insuficiente. Avînd în vedere elementele de incertitudine proprii cercetării, există, totodată, pericolul ca monopolurile să facă investiții în cercetare care să nu dea rezultatele scontate și să afecteze astfel tendința de maximizare a profitului și chiar poziția și perspectivele monopolului pe piață. Aceasta face ca monopolurile singure să nu poată ține pasul cu ritmul progresului tehnic, creîndu-se astfel un decalaj între ritmul progresului tehnic și posibilitățile financiare ale marilor monopoluri. Încercarea de a atenua această contradicție a condus la o intervenție activă a statului monopolist, prin participarea sa la finanțarea și organizarea muncii de cercetare științifică, crearea unor condiții materiale pentru folosirea rezultatelor științifice-tehnice. De pildă, statul francez finanțează 56,9% din totalul cheltuielilor pentru cercetare, cel american — 62,4%, cel englez — 56,4%, iar cel vest-german — 44,2%. În același timp, o parte importantă din aceste investiții sînt orientate sub formă de subvenții către grupurile monopoliste private.

Datele evidențiază, pe de o parte, adîncirea caracterului social al cercetării, iar pe de altă parte, concentrarea acesteia în monopoluri care ridică obstacole în folosirea largă a realizărilor științei și tehnicii în interesele maselor. În același timp se evidențiază tendința monopolurilor de a subordona tot mai mult cercetarea finanțată de stat intereselor proprii.

Statul influențează direcțiile cercetării, orientează în anumite limite monopolurile private spre anumite ramuri și subramuri, sprijinindu-le pe diferite căi astfel ca profitul de monopol să fie asigurat. Desigur că această intervenție nu este lipsită de conflicte, de contradicții, căci politica statului reflectă de fiecare dată interesele de ansamblu ale orînduirii capitaliste, dar și alte grupuri monopoliste, ca și o parte importantă a burgheziei mici și mijlocii. Intervenția statului burghez în direcția asimilării rezultatelor revoluției științifice-tehnice, a integrării cercetării în producție a condus la accentuarea inegalităților și decalajelor nu numai la scara fiecărei țări capitaliste, ci și pe ansamblul sistemului capitalist.

Desigur că relația monopol-stat nu poate fi redusă numai la acest aspect legat de cercetare, de revoluția științifică-tehnică. Ea este mult mai complexă, evidențiind acele legături intime și multilaterale care se creează între monopol și stat în procesul de adaptare a monopolurilor în vederea maximizării profitului într-o perioadă cînd contradicțiile reproducției îngreunează nu numai valorificarea superioară a capitalului monopolist, dar și desfășurarea normală a reproducției. Aceasta demonstrează limitele intervenției statului monopolist, faptul că în etapa actuală noile forțe de producție reclamă o nouă organizare socială.

Expansiunea „multinațională” a monopolurilor

RELAȚIA monopol-concurență capătă noi dimensiuni la nivelul sistemului mondial capitalist, avînd în vedere gradul înalt de monopolizare a producției și a capitalului, prezența și talia monopolurilor internaționale, dinamica raportului de forțe la scara sistemului mondial capitalist, precum și pe plan mondial. În contextul actualei revoluții tehnico-științifice care a determinat schimbarea rapidă a structurii cererii, creșterea gradului de prelucrare a produselor, sporirea rolului și importanței forței de muncă calificate care nu poate fi găsită în orice zonă a lumii, amplificarea greutăților de găsire a piețelor corespunzătoare structurii producției, ridică în fața monopolurilor internaționale noi probleme, creează cadrul pentru noi confruntări. Confruntarea dintre monopolurile multinaționale, ca expresie a unei „noi etape a mișcării de monopolizare a producției și schimburilor la scara întregii lumi capitaliste“ [6]), s-a transformat într-o trăsătură dominantă a expansiunii economice. Motive de ordin politic, precum și obstacolele din calea circulației mărfurilor ca, de pildă, politica vamală a C.E.E. față de țările terțe au incitat marile monopoluri să pătrundă în diferite ramuri ale țărilor capitaliste. După cum apreciază Henri Claude, se poate vorbi de „o fază nouă a luptei pentru împărțirea și reîmpărțirea pieței mondiale capitaliste, a surselor de materii prime, a sferelor de export de capital, pentru împărțirea și reîmpărțirea mîinii de lucru și a surselor de obținere a plusvalorii“ [7]).

Monopolurile „multinaționale“ trec la asaltarea piețelor nu de la distanță, ci acționînd cît mai aproape de ele, implantîndu-se în producție, pe piețe al căror potențial le asigură, dacă nu imediat, dar într-un viitor apropiat, condiții favorabile de investire a capitalului, de realizare a producției și a profitului înalt de monopol. Desigur că fenomenul nu este nou, dar incisivitatea, amploarea, orientarea geografică după 1955 îi imprimă noi trăsături, generînd și o relație nouă : monopol „multinațional“ — stat național. Această relație exprimă interese contradictorii. Căci firmele „multinaționale“, în realitate, nu înseamnă împletirea intereselor mai multor națiuni. Este vorba de expansiunea unui anumit capital, de o anumită origine, în sfere de activitate ce aparțin unui număr mai mare sau mai mic de țări, venind adesea în contradicție cu interesele țărilor unde s-a implantat.

Extinderea unei asemenea forme de expansiune afectează, fără îndoială, înseși relatiile de schimb dintre statele capitaliste. Transferul unei părți din producție prin intermediul filialelor pe teritoriul altor state se substituie în bună măsură exportului. De pildă, monopolurile din S.U.A. realizau pe piețele externe la începutul acestui deceniu 280 miliarde de dolari, din care 240 miliarde revin producției întreprinderilor din afara granițelor, controlate de capitalul american După unele calcule se apreciază că în 1975 circa 35% din P.N.B. al lumii capitaliste (exceptînd S.U.A.) va fi creat de către filialele și firmele-fiice ale companiilor americane. Semnificativ ni se pare și exemplul societății elvețiene Nestlé, a cărei cifră de afaceri este realizată în anii recenți în proporție de 98% pe seama filialelor din străinătate.

Trebuie avut în vedere că confruntarea între monopolurile internaționale se desfășoară la nivelul celor mai puternice grupuri financiare. Prezența unui număr însemnat de monopoluri americane de talie internațională, precum și ofensiva acestora se fac simțite puternic în lupta de concurență cu partenerii vest-europeni, determinîndu-i să adopte noi strategii. Astfel, în ultima perioadă se intensifică relațiile dintre marile monopoluri vest-europene, mergînd pînă la constituirea unor noi grupuri internaționale.

ASTĂZI, mai mult ca oricînd, monopolurile sînt constrînse ca în strategia lor să țină seama de realitățile contemporane, de mutațiile ce au loc în raportul de forțe pe plan mondial, de forța exemplului țărilor socialiste care au statornicit un nou tip de relații internaționale. Prăbușirea sistemului colonial și constituirea pe ruinele acestuia a unui șir de state naționale independente, care își exprimă dorința de a conlucra cu fostele state metropole pe principii de egalitate, de avantaj reciproc, au determinat monopolurile să-și adapteze strategia la noua situație creată, să găsească noi modalități și forme de colaborare și cooperare. Dependența principalelor țări capitaliste dezvoltate de sursele de materii prime și energetice din țările eliberate de sub jugul colonial le determină să țină seama de condițiile impuse de către acestea din urmă. Desigur că nu poate fi minimalizată tendința monopolurilor de a menține aceste țări sub influența lor, de a obține profituri cît mai mari pe seama acestor state, dar nici nu se poate trece cu vederea acea tendință promovată de un număr tot mai mare de state în curs de dezvoltare, de a-și așeza relațiile lor economice cu toate statele capitaliste industrializate pe baza principiului egalității între parteneri, de a se instaura o nouă ordine economică internațională, tendință care se afirmă tot mai puternic. Presiunea crescîndă pe plan mondial de a se așeza relațiile economice dintre state pe baze mai echilibrate obligă monopolurile să accepte tot mai mult acorduri de cooperare economică pe bază de avantaj reciproc.

Ritmul înalt de dezvoltare a țărilor socialiste, creșterea forței și puterii de influență a socialismului pe plan economic au determinat statele occidentale și, respectiv, monopolurile ca — treptat — să renunțe la vechea politică de blocadă economică față de țările socialiste, să țină seama de realitățile contemporane și să stabilească cu acestea relații de colaborare economică din ce în ce mai ample. Monopolurile, în relațiile lor cu țările socialiste, au fost nevoite să se adapteze, să accepte, în ultimă instanță, așezarea relațiilor pe principiile promovate de către țările socialiste. Modificarea raportului de forțe pe plan internațional în favoarea socialismului, a forțelor progresiste antiimperialiste va conduce la stabilirea unei noi ordini economice care să asigure statornicirea unor relații echitabile între toate statele lumii.

dr. Nedelea PĂRĂLUȚĂ
Academia „Ștefan Gheorghiu“

---

[6]) La nouvelle critique, nr. 70/1974, pag. 60—61.

[7]) Idem, pag. 62.

ECONOMIE MONDIALA

ÎN ACTUALITATE

RECONSIDERĂRI ÎN SENS NEGATIV

CĂ ECONOMIA țărilor Europei occidentale se află într-un moment conjunctural recesiv este o realitate de care vorbesc, ca despre un fapt ce nu mai poate fi nicicum pus la îndoială, chiar și pentru cei mai optimiști dintre oamenii din Vest. „Epoca de creștere rapidă a prosperității a apus definitiv", recunoștea de curînd Wilhelm Haferkamp, unul dintre vicepreședinții Comisiei Pieței Comune.

Dar problema nu este numai a Pieței Comune.

Nu cu multă vreme în urmă, Organizația de cooperare și dezvoltare economică (OCDE), care grupează 24 țări capitaliste, a anunțat că și-a revizuit previziunile pentru 1975. În timp ce în luna decembrie această organizație considera încă posibilă o creștere economică, pe ansamblul țărilor membre, de 0,5% pentru anul care începea, după numai două luni a trebuit să anunțe că „creșterea" va fi negativă, respectiv de pînă la - 1%. Reconsiderarea în sens negativ operată de OCDE, și la un atît de scurt interval de timp, a previziunilor sale anterioare a surprins pe numeroșii economiști vest-europeni, determinîndu-i să se întrebe, dacă în aceste circumstanțe, se mai poate vorbi de o simplă recesiune sau dacă, dimpotrivă, nu este momentul să se recunoască fără reticențe, că economia capitalistă traversează o perioadă de depresiune similară cu marea criză mondială dintre cele două războaie.

Să revenim, însă, la preocupările din Piața Comună.

În baza constatării că „tendințele recesioniste au fost subestimate" la întocmirea „Orientărilor de politică economică pentru anul 1975, Comisia CEE a operat nu demult în acest domeniu unele adaptări substanțiale. Cu noile precizări „Orientările" au fost supuse dezbaterii Consiliului ministerial al CEE din 18 martie a.c. Documentul constata că problema, deja încărcată de dificultăți, de a lupta în același timp și împotriva șomajului și împotriva inflației nu mai poate fi izolată de noul context structural creat, la scară mondială, de consecințele creșterii costului energiei. Se consideră că interdependența crescîndă a țărilor occidentale dezvoltate, și îndeosebi a țărilor membre ale CEE, reclamă, mai mult ca oricînd, o coordonare foarte strînsă a politicilor economice. Degradarea continuă a conjuncturii va avea ca rezultat nu numai un ritm de creștere sub cel al anului 1974, dar și menținerea șomajului la o cotă ridicată. În prezent șomajul, raportat la populația activă, este de 3,5%, iar o schimbare a tendinței în acest domeniu nu se scontează înainte de finele anului în curs.

O dificultate cu care au din greu de luptat țările Pieței Comune o constituie deficitul balanței de plăți. Nu se face un secret din faptul că, în pofida progreselor recent înregistrate în resorbția datoriilor externe, numeroase țări deficitare nu vor fi în măsură, în acest an, să restabilească echilibrul balanței lor de plăți. Pe total, deficitul balanței de plăți curente a Pieței Comune s-a ridicat, în 1974, la 14 miliarde de dolari.

La diferite eșaloane se întreprind eforturi pentru redresarea situației, și nu lipsesc împrejurările cînd se perorează împotriva defetismului, a descurajării etc. Noțiunea de „efort comun" este mai mult decît suprasolicitată. Dar un raport recent asupra aplicării procedurilor puse în practică pe planul realizării convergenței politicilor economice, constată ca aceste politici „sînt departe de a fi avut în toate țările CEE eficacitatea necesară pentru a se ajunge la un grad ridicat de convergență".

Pentru țările occidentale, fie că este vorba de Piața Comună sau de cadrul mai larg al OCDE, epoca obiectivelor și programelor economice ambițioase a cedat locul unei perioade de reconsiderări în sens negativ. Ca o măsură „salvatoare" se face apel, fie chiar în surdină, la măsuri protecționiste care însă, potrivit unei opinii răspîndite în Occident, nu vor face decît să agraveze răul de care suferă organismul economiei capitaliste.

N. POPESCU—BOGDĂNEȘTI
Bruxelles

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Construcțiile navale

DEZVOLTAREA economică din ultimele decenii, afirmarea statelor mici și mijlocii și încadrarea lor mai activă în diviziunea internațională a muncii au determinat o însemnată creștere a relațiilor comerciale internaționale și implicit a necesităților de mijloace de transport. Datele ilustrînd acest din urmă aspect pentru țările nesocialiste sînt redate în tabelul nr. 1. De cîtva timp, recesiunea, inflația și șomajul ce se manifestă în lumea capitalistă, în special în țările dezvoltate, se reflectă pregnant în actuala situație a carnetelor de comenzi din domeniul construcțiilor navale, așa cum rezultă ea din statisticile furnizate de „Lloyd's Register of Shipping", de „Bureau Veritas" și „Journal de la Marine Marchande". Astfel, pe trim. IV 1974 comenzile la șantierele navale erau de 120 milioane TRB, cu 13 milioane TRB mai reduse decît în trim. I 1974 și cu 6 milioane TRB sub nivelul celor din trim. IV anul anterior. Dintre țările care au contribuit la această scădere remarcăm ; Japonia (cu 5 milioane TRB), Marea Britanie (cu 789 543 TRB), Norvegia (cu 529 183 TRB), Spania (cu 490 089 TRB), R.F.G. (cu 489 038 TRB).

Pe țări, totalul comenzilor plasate principalelor țări constructoare de nave pe trim. IV 1974 era repartizat în felul următor (în milioane TRB) : Japonia 52,5, Suedia 9,8, R.F.G. 7,7, Franța 6,5, Marea Britanie 6,1, Spania 6,1, S.U.A. 5,4, Norvegia 3,3, Danemarca 3,2, Italia 3,2, Brazilia 2,9, Belgia-Olanda 1,9 etc.

La acestea se mai adaugă țări al căror portofoliu de comenzi a fost sub 1 milion TRB. Totalul general al acestor comenzi era de 120 704 973 TRB.

Esențială într-o asemenea analiză este și structura acestor comenzi, pe care o redăm alăturat (vezi tabelul nr. 2)

Structura prezentată scoate în relief orientarea proeminentă a construcțiilor navale către petroliere și mineraliere, dar conduce și la concluzia că armatorii, în dorința de a-și facilita găsirea mărfurilor de transportat, au mărit numărul navelor mixte — tancuri și mărfuri în vrac — concomitent cu majorarea numărului navelor specializate (containere, frigorifice, gaze lichefiate și produse chimice).

Imaginea formată pînă în prezent va fi și mai conturată urmărind structura parcului de nave după tonaj.

Din tabelul nr. 3 rezultă că navele gigant, de peste 400 000 TDW, sînt în construcție într-un număr apreciabil, ceea ce demonstrează uriașa revoluție tehnică ce s-a produs în construcțiile navale în ultimii ani. Este adevărat însă că actuala situație de pe piața mondială a petrolului a generat un șomaj destul de pronunțat printre superpetroliere, repercutat și în reducerea numărului comenzilor despre care aminteam la început.

În încercarea de a stăvili sau limita actuala reducere a comenzilor, marile șantiere navale caută să reducă costul navelor, în ciuda inflației. Astfel, societatea japoneză „Ishikawajima Harima Heavy Industries" intenționează să reducă prețul unor tancuri petroliere de 446 500 TDW la aproximativ 20 miliarde yeni (circa 65—70 milioane de dolari).

O altă cale avută în vedere este transformarea unor nave din tancuri în mineraliere. Societatea „Nippon Yusen Kaisha" a obținut de la constructorul său, „Sumitomo Shipbuilding", transformarea unui petrolier de 140 000 TDW într-un mineralier de 120 000 TDW, cu o reducere de preț de 600 milioane yeni (de la 6,6 miliarde la 6 miliarde).

Virgil CĂTUNEANU
Constanța

Tabel nr.1

Nave comerciale lansate la apă[x]
(în mii TRB)

Țara	1965	1970	1971	1972	1973	1974
Japonia	5363	10476	11992	12866	15673	17583
Suedia	1170	1711	1837	1814	2517	2213
R.F.G.	1023	1687	1649	1606	1980	2108
Spania	295	926	916	1142	1568	1426
Franța	479	960	1112	1129	1134	1343
M.Britanie	1073	1237	1239	1233	1068	1262
Danemarca	260	514	806	905	920	1125

[x] Numai nave de 100 TRB și peste.

Tabel nr.2

Repartiția comenzilor pe tipuri de navă, în mii TRB
(la sfîrșitul anului 1974)

Țara	Petroliere	Vrac și petrol	Vrac minereu	Diverse (1)	Nave specializate (2)	Pescuit	Carnet total
TOTAL MONDIAL	86703	4024	13378	7242	6648	600	120704
din care:							
Japonia	42820	1208	5754	1529	771	52	52520
Suedia	8456	647	650	8	21	1	9789
R.F.G.	5113	216	735	917	442	7	7680
Franța	3607	-	-	606	2249	15	6554
M.Britanie	3923	182	1228	610	32	17	6133
Spania	4484	162	571	525	6	199	6082
S.U.A.	3615	-	137	167	1446	12	5456
Norvegia	2299	-	242	133	522	18	3271
Danemarca	2408	-	564	153	1	4	3234
Italia	1961	564	314	161	61	17	3210
Brazilia	779	385	1252	496	-	11	2931
Olanda	1419	-	80	99	70	6	1893
Finlanda	768	-	-	67	317	-	1380
Alte țări	1071	-	71	-	-	-	1145

(1) Pentru navele de mărfuri, nu s-a ținut cont decît de navele de 2000 TRB și peste
(2) Sînt incluse navele pentru transportul de gaze lichefiate și produse chimice.

Tabel nr.3

Repartiția comenzilor pe grupe de tonaj
(la sfîrșitul anului 1974)

Tonajul (în T.D.W.)	Număr de nave
200 000 - 250 000	73
250 000 - 300 000	165
300 000 - 350 000	41
350 000 - 400 000	48
400 000 - 450 000	47
450 000 - 500 000	7
Peste 500 000	14

IORDANIA

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN ECONOMIE

SITUATĂ în peninsula Arabică, Iordania are o suprafață agricolă reprezentînd numai 14% din teritoriul său ; terenurile împădurite ocupă 2%, zona de deșert 51% și alte terenuri 33%. Principalele resurse naturale ale țării sînt fosfații (rezerve certe 300 milioane tone și estimate 1 miliard tone), cuprul (55 milioane tone), minereuri de fier și de mangan (ultimele doar parțial explorate și exploatate).

Agricultura iordaniană, care utilizează circa 50% din forța de muncă disponibilă și asigură mijloacele de subzistență pentru trei sferturi din populația stabilă a țării, participă cu numai 17% la formarea P.N.B. Deși industria (care împreună cu construcțiile furnizează 24% din P.N.B.) are un caracter privat, rolul statului în promovarea activității acestui sector – atît prin asigurarea parțială a resurselor financiare necesare, cît și prin participarea directă în unele ramuri ale industriei – este din ce în ce mai activ.

În 1973 a intrat în vigoare un plan trienal destinat satisfacerii noilor necesități de dezvoltare ale țării. Planul fixează o serie de obiective pe termen lung vizînd dezvoltarea economică și socială. Printre acestea menționăm : crearea a 70 000 noi locuri de muncă și ridicarea calificării profesionale a salariaților, menținerea unei relative stabilități a prețurilor, repartizarea mai echitabilă a veniturilor între diferitele regiuni și grupe ale populației, reducerea treptată a deficitului bugetar și realizarea unei balanțe de plăți echilibrate.

Programul de dezvoltare a țării prevede un ritm mediu anual de creștere a P.N.B. de 9%. Investițiile necesare realizării lui sînt estimate la 179 milioane dinari iordanieni (0,319 dinari iordanieni = 1 dolar, deci aproximativ 561 milioane dolari), din care 99,6 milioane dinari în sectorul public și 79,4 milioane dinari în sectorul privat.

Prima jumătate a anului 1974 – favorizată și de condițiile climatice favorabile – a consemnat o creștere puternică a producției agricole. Pe întregul an se apreciază că recolta de cereale a atins 220 000 t. Dat fiind însă că cererea internă de produse agroalimentare întrece încă simțitor producția, guvernul iordanian a adoptat, începînd cu anul 1972, o serie de măsuri care vizează raționalizarea și consolidarea fermelor agricole, conservarea solurilor, îmbunătățirea echipamentului agricol, modernizarea metodelor agrotehnice, dezvoltarea sistemului de irigații (în special în valea Iordanului) în vederea dublării suprafețelor arabile, construirea de baraje (în valea rîului Ghor), introducerea în cultură de noi varietăți de plante, promovarea cercetărilor în domeniul veterinar și construirea a 15 noi așezări rurale. Pentru reducerea importului de carne și produse animaliere, care se ridică anual la circa 4,5 milioane dinari iordanieni (aproximativ 14 milioane dolari), a fost elaborat un proiect pe cinci ani (1973–1978). Acesta prevede măsuri pentru creșterea producției de carne, ouă, furaje, ameliorarea raselor și creșterea producției de lapte.

În anul 1974 (primele șapte luni) producția industrială a Iordaniei a cunoscut un ritm de creștere de 8,2%, obținut în special pe seama rezultatelor din industria extractivă – respectiv pe seama extracției de fosfați – unde s-a înregistrat o creștere de 44,8%. În aceeași perioadă industria prelucrătoare s-a caracterizat prin creșteri de 6,2% în ramura textilă și 21,5% în rafinarea petrolului.

Fosfații asigură 30% din încasările din export ale țării. Programul de dezvoltare industrială prevede majorarea producției de fosfați de la circa 1,6 mil. t în anul 1974, la circa 2 mil. t în 1975, la 5 mil. t în 1976, și 10 mil. t. în 1980. Luna trecută a fost dată în funcțiune și calea ferată care leagă prin deșert exploatările din sudul țării de portul Akaba, de la Marea Roșie. În perspectivă se prevede construirea unei mari uzine de superfosfați cu o producție anuală de 400 000 t. Redeschiderea Canalului Suez va contribui la lărgirea piețelor de desfacere pentru fosfați din țările europene și unele țări din Asia.

În ceea ce privește producția de potasiu, se așteaptă ca aceasta să atingă în perioada următoare punerii în funcțiune a proiectului de exploatare din regiunea Mării Moarte circa 1 milion t anual. În 1978 sînt așteptate să intre în funcțiune instalațiile pentru exploatarea și prelucrarea rezervelor de minereu de cupru de la Wadi-Araba (în sudul țării) ; obiectivul va avea o capacitate de 30 000 tone cupru pe an.

Industria alimentară și textilă la care s-a adăugat în ultimii ani industria chimică și de rafinare a petrolului (pe baza petrolului importat din Arabia Saudită, căci Iordania nu dispune de petrol pe teritoriul său) reprezintă în prezent ramurile de bază ale industriei prelucrătoare. Guvernul iordanian acordă o atenție specială dezvoltării acestui sector și intenționează să sprijine construirea unor fabrici de conserve și de alimente deshidratate, ca și dezvoltarea industriei maselor plastice și a industriei chimice.

Comerțul exterior joacă un rol important în economia țării, fiind chemat să acopere o parte din consumul alimentar și din necesarul de materii prime al industriei. Mărfurile provenind din cîteva țări arabe beneficiază de o reducere de taxe vamale între 5% și 33%, iar legumele, produsele alimentare și textile sînt complet scutite de taxe vamale. La mărfurile importate din alte țări decît cele arabe, se percep taxe de import care se situează între 3% la carne (plus taxe suplimentare între 9-12%), 30-50% la țesături textile (plus alte taxe de circa 9%) și 100% pentru mărfurile care se produc și în țară (încălțăminte, tricotaje și confecții). Conform datelor publicate de Biroul iordanian de recensămînt și statistică, exporturile au înregistrat în 1973 o creștere de 11% în raport cu 1972, iar importurile au crescut în proporție de 13,5%. În prima jumătate a anului 1974 exporturile s-au cifrat la 17,12 milioane dinari iordanieni (aproximativ 53,7 milioane dolari), creșterea față de întregul an 1973 fiind de 22%. Importurile pentru aceeași perioadă de șase luni au crescut cu 37%, atingînd suma de 73,03 milioane dinari iordanieni (aproximativ 229 milioane dolari). Dezvoltarea exporturilor are la bază creșterea substanțială a exportului de mărfuri tradiționale : fructe (în special citrice), legume (în special tomate), țigări, produse farmaceutice și fosfați. Principalii cumpărători ai produselor de export iordaniene (fosfați, citrice, ciment și produse farmaceutice) sînt : Siria, Arabia Saudită, Kuweit, Iran, Irak. Între principalii furnizori ai Iordaniei se numără în prezent : S.U.A., R.F.G., Argentina, Egipt, Spania și Italia (pentru cereale) ; Tailanda, Brazilia, Polonia, U.R.S.S., R.D.G., Egipt (zahăr) ; Olanda și Danemarca (produse lactate) ; Liban (ouă) ; S.U.A., Malayezia și Indonezia (uleiuri vegetale) ; S.U.A., Anglia, R.F.G., Japonia și Franța (echipamente industriale și aparate electrice).

Schimburile comerciale dintre țara noastră și Iordania se desfășoară în cadrul acordului comercial încheiat în 1968 și au cunoscut o evoluție pozitivă. Astfel, dacă volumul acestora a înregistrat în 1973 o creștere de circa 28% față de 1972, în 1974 volumul schimburilor comerciale dintre țara noastră și Iordania s-a dublat în comparație cu 1973. Principalele produse exportate de România în Iordania sînt : televizoare, diverse tipuri de aparate de radio, tuburi fluorescente, conductori electrici, materiale de construcție, produse textile și încălțăminte, conserve etc. Dar relațiile economice dintre țara noastră și Iordania nu se limitează la schimburi comerciale, ci ele depășesc acest cadru : s-au încheiat contracte pentru construirea în comun pe teritoriul iordanian a unor obiective industriale, trimiterea de specialiști români pentru instalarea și punerea în funcțiune în Iordania a unor utilaje industriale ce poartă inscripția „fabricat în România" ș.a.

Continuarea cu prilejul apropiatei vizite în Iordania a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a dialogului rodnic la nivel înalt româno-iordanian prilejuit de vizita în țara noastră, în ianuarie 1974 a regelui Hussein, dialog care a marcat un moment important în evoluția raporturilor bilaterale, va stimula și mai puternic dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor prietenești româno-iordaniene.

Angela DUȚU
INSCIN

Vedere din Amman

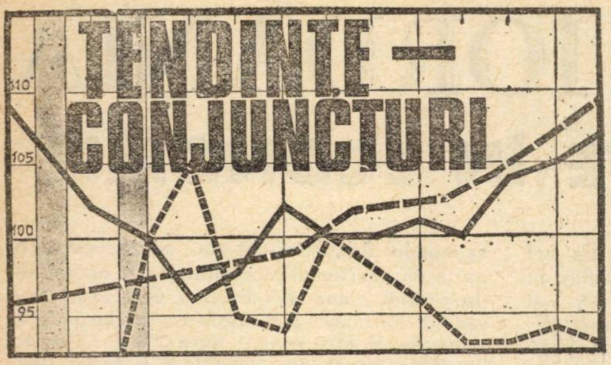

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Ritmuri industriale vest-europene

PE BAZĂ de date furnizate de O.C.D.E., ziarul Le Monde *(2 aprilie) publică graficul de mai jos înfățișînd evoluția producției industriale în patru țări vest-europene. Faptul cel mai important, relevă ziarul, este slăbirea ritmului industriei franceze. În același timp se accentuează scăderea producției în Italia și Anglia. În ceea ce privește industria vest-germană, ea pare să schițeze o redresare, se arată în comentariul ziarului francez.*

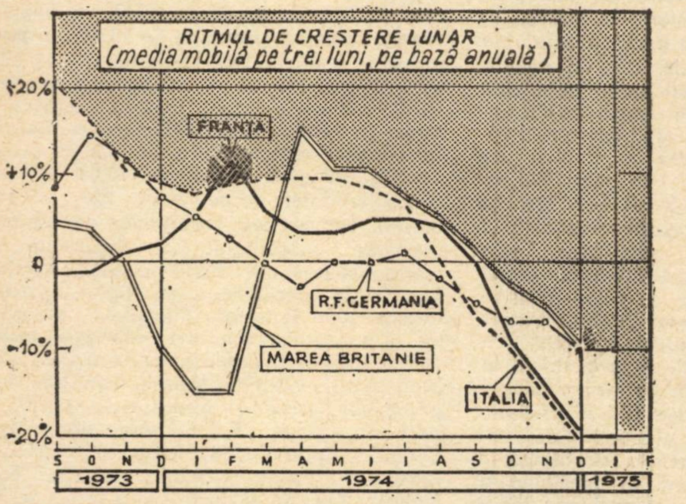

Conjunctura pe piața mondială a lînii

ÎN ACEST AN, prețurile lînii pe piața mondială ar putea să scadă cu circa 34 la sută în comparație cu anul trecut, rămînînd totuși de două ori mai ridicate decît prețurile din anii 1970—1972. Experții apreciază că există deja indicii în sensul unei mai mari competitivități a lînii în raport cu fibrele sintetice.

Trimestrul I în S.U.A.

DUPĂ PĂREREA consilierului prezidențial Alan Greenspan, exprimată în fața Comitetului senatorial pentru buget, atunci cînd datele pe întregul trimestru I/1975 vor deveni cunoscute, ele vor arăta o scădere a P.N.B. în Statele Unite cu peste 10% în termeni reali (față de o scădere de 9,1% în trimestrul IV/1974). Este probabil că șomajul va atinge 9% din forța de muncă și va rămîne la acest nivel în decursul următoarelor cîteva luni. (În martie a.c. șomajul a cuprins 8,7% din populația activă, aceasta fiind a treia lună consecutivă cu un nivel al șomajului de peste 8%). Majoritatea economiștilor americani consideră că activitatea economică va atinge nivelul cel mai scăzut la mijlocul anului sau în trim. III/1975, după care se scontează că economia își va reveni treptat.

Creșterea potențialului economic al Cehoslovaciei

PRODUCȚIA industrială a R. S. Cehoslovace este în prezent cu 30% mai mare decît în 1970, iar recolta de cereale cu aproape 50%, realizîndu-se modificările structurale planificate în primul rînd prin dezvoltarea mai rapidă a construcțiilor de mașini și industriei chimice, a relevat președintele guvernului cehoslovac L. Strougal la recenta sesiune a Adunării Federale a acestei țări. De asemenea, realizările de pînă acum indică că sarcina de construire a cel puțin 500 000 apartamente în actualul cincinal va fi depășită cu circa 90 000.

L. Strougal a arătat apoi că Cehoslovacia trebuie să facă față consecințelor fenomenelor de criză din economia capitalistă și ale creșterii bruște a prețurilor pe piețele nesocialiste. După cum relatează agenția CTK, el și-a exprimat convingerea că folosind mai bine resursele interne, Cehoslovacia va depăși treptat aceste probleme, fără a întîrzia dezvoltarea în continuare și fără a afecta nivelul de trai al poporului. Cehoslovacia achiziționează de pe piețele capitaliste în medie o treime din materiile prime necesare. Dar creșterea prețurilor la majoritatea covîrșitoare a materiilor prime și la alte produse de pe piețele capitaliste nu se reflectă asupra organizațiilor de producție cehoslovace, ca urmare a conducerii planificate a economiei naționale, a arătat vorbitorul. Intreprinderile de producție achiziționează aceste materii prime de la organizațiile de comerț exterior cu prețuri majorate, iar diferența este acoperită de la bugetul de stat. În 1973 această diferență a reprezentat 6 miliarde coroane, iar în 1974 18 miliarde coroane.

Reorientarea investițiilor externe japoneze

ÎN ANII VIITORI capitalul japonez va lua în mai mare măsură calea Statelor Unite și a altor țări industriale și va urma mai puțin decît în trecut direcțiile tradiționale — Singapore, Malayezia, Hong-Kong și alte țări din Asia de Sud-Est. Reorientarea a fost anunțată recent de Elichi Hashimoto, președintele firmei Mitsui & Co,, aflat în Statele Unite în fruntea unei delegații a industriașilor japonezi. În 1974 investițiile directe japoneze în Statele Unite, mai ales în industria prelucrătoare, au însumat 2,5 miliarde dolari, față de 2 miliarde în 1973.

Investițiile în industria Filipinelor

ÎN ANUL 1974, guvernul Filipinelor a primit cereri pentru realizarea de investiții în industria țării în sumă totală de 3 141,2 milioane pesos filipinezi, adică de 3,6 ori mai mult decît în anul precedent. Din suma menționată, investițiile locale se cifrează la 1 552,7 milioane, iar cele de capital străin la 1 582,5 milioane pesos filipinezi (35% din partea unor corporații japoneze, 18% din partea unora americane etc).

Măsuri pentru stabilizarea prețurilor la cauciucul natural

INDONEZIA, MALAYEZIA ȘI TAILANDA au hotărît recent la Kuala Lumpur să creeze în cursul anului 1975 stocuri de rezervă de cauciuc natural, care vor fi folosite pentru stabilizarea prețurilor la această materie primă pe piețele externe și atenuarea dependenței țărilor respective de capriciile conjuncturii. Indoneziei, Malayeziei și Tailandei le revin peste trei pătrimi din producția mondială a acestei materii prime, iar exportul de cauciuc natural constituie o sursă dintre cele mai importante a veniturilor lor în valută. Criza economică din lumea capitalistă a provocat în ultimul timp o scădere simțitoare a cererii de cauciuc natural pe piața mondială. Ca urmare, anul trecut Indonezia de exemplu a fost nevoită să-și reducă producția de cauciuc cu 30%, fapt care s-a repercutat asupra utilizării forței de muncă în această ramură.

Comerțul arabo-american

SCHIMBURILE COMERCIALE între S.U.A. și țările arabe s-au dublat valoric în anul 1974 (totalizînd aproximativ 6,9 miliarde dolari, față de 3,07 miliarde în 1973) și s-au soldat pentru prima oară cu un excedent în favoarea țărilor arabe (de 60,2 milioane dolari, în timp ce în 1973 Statele Unite realizaseră un excedent de 52 milioane). Exporturile americane destinate acestor țări au progresat cu 90,7%, ajungînd la 3 420,5 milioane dolari. Dar importurile americane au crescut și mai rapid (cu 174%), ajungînd la 3 480,7 milioane dolari.

Piața metalelor: prețuri și producții în scădere

GRUPA METALELOR continuă să fie cea mai afectată de reducerile de prețuri la materii prime, care se înregistrează în ultimele luni. Conform indicelui pe care îl publică săptămînal „The Economist“ din Londra, la 2 aprilie (vezi numărul din 5 aprilie al revistei), nivelul prețurilor la metale era cu circa 45% mai scăzut decît în urmă cu un an. Pentru comparație: indicele general al prețurilor la materii prime era, la aceeași dată, cu circa 12% mai scăzut, din care la ansamblul materiilor prime industriale cu circa 36%, iar la fibre textile cu ceva mai mult de 25%. De reținut că, pe de altă parte, produsele alimentare cunosc o ușoară creștere a prețurilor (cu circa 2%) fiind singura dintre grupele mari de materii prime la care se înregistrează o astfel de evoluție.

Situația pe piața diferitelor metale oferă unele elemente explicative. Astfel, după „Neue Zürcher Zeitung“ din 26 martie a.c., cererea la cupru pe piața mondială este în continuare slabă, iar producția încă nu s-a adaptat acestei împrejurări. În ceea ce privește zincul, pe de altă parte, reducerea simțitoare a producției (în proporții de pînă la 25% în unele cazuri) încă nu a dus la consolidarea situației pieței. O conjunctură asemănătoare se constată pe piața plumbului.

DOCUMENTAR „R. E.“

INDUSTRIA SIDERURGICĂ:

structuri, evoluţii, potenţial de dezvoltare (I)

INSTITUTUL internațional al fierului și oțelului (I.I.S.I.), cu sediul la Bruxelles, a evaluat producția mondială de oțel în 1974 la circa 710 milioane tone, în creștere cu 1,9% față de anul 1973. Sporul a fost obținut însă în cea mai mare parte în țările socialiste, pe cînd țările lumii capitaliste și-au mărit producția de oțel pe ansamblu numai cu 0,7% și, după aprecierile aceluiași institut, în condițiile unei mari diversități de evoluții, inclusiv scăderi într-un număr de cazuri. Perspectivele pe termen scurt ale industriei siderurgice din țările capitaliste dezvoltate erau evaluate la începutul anului de către I.I.S.I. ca incerte, prognosticîndu-se în același timp continuarea creșterii ei în țările socialiste și în „lumea a treia“ (Neue Zürcher Zeitung, 23 ianuarie 1975). În ceea ce privește perspectivele pe termen mai lung, o seamă de prognoze sînt înfățișate într-un studiu publicat de curînd de Secretariatul ONUDI, care prezintă totodată importante elemente ale evoluției recente a ramurii. Deși datele utilizate în studiu se opresc la anul 1973, ele mijlocesc o idee mai precisă despre o serie de parametri cantitativi și calitativi ai siderurgiei mondiale și despre potențialul ei de dezvoltare, îndeosebi în țările mai puțin dezvoltate.*

Dimensiunea internaţională

ROLUL SIDERURGIEI în economia mondială reiese înainte de toate din faptul că ea asigură la costuri relativ scăzute cel mai important material de construcție pentru o economie modernă. Produsele siderurgice sînt nu numai indispensabile prin firea lucrurilor în numeroase producții, dar, avînd în vedere soliditatea și durabilitatea lor, sînt considerate a fi mai ieftine decît majoritatea celorlalte materiale de construcție, chiar și în condițiile urcărilor de prețuri din ultimul timp. Importonța lor în cadrul economiei mondiale contemporane reiese, apoi, din fapul că valoarea lor (inclusiv a subproduselor) reprezintă 3–5% din PNB în țările industrializate și poate ajunge la 6–10% în țări care se dezvoltă rapid și unde producția de oțel ține pas cu consumul acestuia. Dacă se iau în considerare utilizările indirecte ale oțelului, ponderile pot ajunge la 20–30% din PNB.

DIAGRAMA FLUXURILOR ÎN INDUSTRIA SIDERURGICĂ MONDIALĂ, 1973

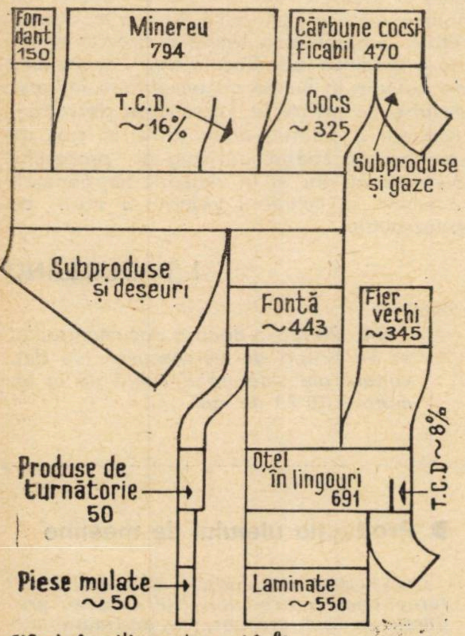

Cifrele în milioane tone și în%
T.C.D=Țările în curs de dezvoltare

După ONUDI, Doc. ID/B/C.3/35/Rev.1/Add.1

- **Produsele siderurgice și utilizările lor indirecte — pînă la 30% din PNB.**
- **Peste 2,5 miliarde tone de produse transportate anual pentru producția mondială de oțel.**
- **Siderurgia consumă 12% din necesarul mondial anual de energie**
- **1,1 miliarde tone de produse siderurgice sau necesare acestei ramuri trec anual prin canalele comerțului internațional.**
- **Decalajele internaționale în producția anuală de oțel pe locuitor: de la cîteva grame, la peste 1 000 kg.**

Mai departe, funcționarea industriei siderurgice necesită manevrarea și transportarea unor cantități uriașe de materiale, ținînd seama că pentru obținerea unei tone de oțel este nevoie de aproape 3 tone de minereu, cărbune cocsificabil, fier vechi și fondant. Pe baza volumului producției din 1973, aceasta înseamnă că a fost necesar să se transporte și să se manipuleze peste 2,5 miliarde tone de materii prime și materiale. O detaliere a acestei cifre (vezi și graficul), arată că ea înglobează 794 mil. t de minereu, 470 mil. t de cărbune cocsificabil, 345 mil. t de fier vechi, 150 mil. t de fondant, la care se adaugă 325 mil. t de cocs și 443 mil. t de fontă. La cantitățile în care se reflectă activitatea industriei siderurgice în 1973 trebuie adăugate firește cele 691 mil. t de oțel în lingouri produse în acel an, și cele 550 mil. t de laminate obținute prin prelucrarea lingourilor.

În cadrul schimburilor internaționale, exportul și importul de minereu de fier, cărbune cocsificabil, produse semifinite și finite ale siderurgiei necesită să fie transportate anual 1,1 miliarde tone.

Valoarea totală a produselor și a subproduselor industriei siderurgice pe plan mondial este evaluată în studiul menționat al ONUDI la 200 miliarde de dolari anual, iar valoarea materiilor prime necesare siderurgiei și a produselor ei care fac obiectul schimburilor internaționale este apreciată la circa 70 miliarde de dolari anual. Aceste mărimi completează constatările din studiu referitor la ordinul de mărime al capitalurilor pe care le necesită ramura. Capacitățile pentru producerea oțelului în lingouri necesită per tonă și an investiții între 400 și 600 de dolari. În plus, și mai cu seamă în țările în curs de dezvoltare, investiții importante sînt cerute de infrastructura aferentă. Dacă o uzină siderurgică integrată cu o capacitate de 1 milion de tone oțel în lingouri va necesita deci investiții de cel puțin 400–600 milioane de dolari, mai trebuie avute în vedere suplimentar fonduri de același ordin de mărime „în amonte“ – pentru asigurarea materiilor prime și a materialelor necesare – și „în aval“ – pentru prelucrarea oțelului. O mare parte din investițiile totale sînt consacrate produselor altor subramuri ale industriei grele – îndeosebi echipamente industriale – ceea ce completează tabloul importanței siderurgiei în economia mondială de astăzi. În același sens se cer reținute exigențele industriei siderurgice față de progresul tehnico-științific contemporan, îndeosebi sub raportul ridicării productivității muncii în această ramură și a calității produselor ei.

Ca un ultim aspect al dimensiunii internaționale a siderurgiei în lumea contemporană se poate menționa faptul că, pe o bază anuală, consumul ei de energie (cărbune, cocs, petrol etc.) echivalează cu 12% din necesarul mondial. Jumătate din capacitatea siderurgică existentă este instalată în regiuni caracterizate printr-un deficit cert în materie de energie, ceea ce demonstrează că și din acest punct de vedere este rațională implantarea de capacități de producție în noi zone.

Geografia inegalităţii

DISPARITĂȚILE în ceea ce privește amplasarea capacităților siderurgice în lume sînt însă intolerabile înainte de toate ca reflectare și concretizare a marilor decalaje dintre

Tabel nr.1

Consumul, producţia şi importul de oţel în ţările în curs de dezvoltare, 195o-1973

	195o	196o	1965	197o	1972	1973[a]
Consum	9715	2o85o	492oo	66758	7787o	8oooo
Producţie proprie	2836	9282	31977	41266	51ooo	55ooo
Importuri (echivalent-lingouri)	6789	11488	17223	25492	2687o	25ooo
Producţia proprie în % din consum	29,2	44,5	64,9	61,8	65,5	69

a Estimări
Sursa: ONUDI, Doc.ID/B/C.3/Rev.1/Add.1

---

*) L'industrie sidérurgique dans les pays en voie de développment. Etude préliminaire de la situation actuelle et des perspectives de développment et de coopération internationale. ONUDI, Document ID/B/C.3/35/ Rev. 1/Add. 1, 23 ianuarie 1975

nivelurile de dezvoltare ale țărilor capitaliste dezvoltate și cele care persistă în „lumea a treia". Nu se poate contesta desigur că țările rămase în urmă în dezvoltarea lor și-au mărit în deceniile recente ponderea în siderurgia mondială. După datele cuprinse în studiul ONUDI, ponderea acestor țări în producția de oțel (lingouri) a fost de 1,5% în anul 1950 și de circa 8% în 1973. Dar concentrarea geografică ce se poate constata în general în producția siderurgică actuală defavorizează înainte de toate țările în curs de dezvoltare. Din producția totală de oțel a lumii, 18 țări asigură nu mai puțin de 91%, iar primele 10 din aceste țări dau 63% din total. Este vorba îndeobște de țări cu producții ridicate pe locuitor – cîteva sute de kilograme anual. Or, dintre țările nesocialiste în curs de dezvoltare chiar și cele mai avansate în domeniul siderurgiei ating rareori 100 de kg, și în total doar 13 țări din Asia, Africa și America Latină și-au creat uzine siderurgice integrate, fie și numai de capacitate modestă. Potrivit datelor prezentate de ONUDI, scara producțiilor naționale de oțel vădește o extremă inegalitate geografică, de fapt însă economică. Iată ce arată o comparație (selectivă) între producțiile din țările capitaliste dezvoltate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare, pe baza datelor pe 1973 :

	Total, mil. t	Pe locuitor, kg
Japonia	119,3	1093
S.U.A.	137,6	653
Canada	13,4	606
Brazilia	7,2	70
India	6,9	12
Egipt	0,3	8
Bangladesh	0,05	1
Indonezia	0,02	0,2
Nigeria	–	–

Experții Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială situează decalajul mediu, dacă se poate spune așa, din domeniul producției de oțel pe cap de locuitor între 577 kg în țările dezvoltate și 20 kg în țările în curs de dezvoltare. Disparitățile pe care le oglindesc datele acestea sînt cu atît mai semnificative cu cît țările în curs de dezvoltare exportă cantități însemnate de materii prime pentru siderurgie spre țările dezvoltate. În „lumea a treia" se extrag anual în jurul a 125 milioane tone de minereu de fier, reprezentînd circa 16% din consumul total de minereu de fier al industriei siderurgice. Întrucît este vorba de minereu cu conținut ridicat de metal, volumul extras în țările în curs de dezvoltare echivalează cu circa 20% din conținutul de fier al producției mondiale de minereu.

„Numeroase țări în curs de dezvoltare, se arată în studiul citat al ONUDI, depun actualmente mari eforturi pentru proiectarea, crearea sau dezvoltarea propriei lor industrii a oțelului, considerată în general ca un sector de înaltă prioritate" (p. 18). Strădaniile depuse nu de astăzi în această direcție au făcut ca raportul dintre producția proprie și consumul de oțel al țărilor „lumii a treia" să fie în prezent mult îmbunătățit față de anii ceva mai îndepărtați din perioada de după al doilea război mondial. Tabelul nr. 1 oferă date concludente în această privință pentru perioada 1950–1973. Creșterea gradului de acoperire a consumului de oțel din producția proprie trebuie văzută firește și în lumina faptului că acest consum continuă să se afle la un nivel foarte scăzut : circa 30 kg pe locuitor anual, în medie pe țările în curs de dezvoltare, după cele mai recente date disponibile. O altă latură a problemei o constituie deosebirile regionale în ceea ce privește gradul de acoperire : acesta este evaluat la circa 73% în ultimii ani pentru America Latină, 56% pentru Asia, dar 12% Orientul Mijlociu și numai 7% pentru Africa. Reducerea acestor discrepanțe, ca și rezolvarea altor probleme legate de inegala distribuire a industriei siderurgice între zonele globului va necesita fără îndoială extinderea și adîncirea continuă a cooperării internaționale în materie, atît între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare cît și între înseși țările „lumii a treia", va necesita continuarea și intensificarea eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Comerțul — revelator al decalajelor

SCHIMBURILE internaționale cu produse siderurgice înseamnă, așa cum s-a arătat mai înainte, deplasarea unor tonaje importante și în creștere. Cantitatea de oțel care a făcut obiectul unor tranzacții comerciale externe a reprezentat 60 mil. t în 1965 și 110 mil. t în 1973. Schimburile de minereu de fier au însumat 265 mil. t în 1970 și 350 mil. t în 1973. Fenomenele din sfera comerțului internațional revelează totodată măsura în care se mențin în producția siderurgică mondială aspecte ale vechii diviziuni internaționale a muncii, pe care noua ordine economică și politică este chemată să o transforme într-un sens mai echitabil pentru țările în curs de dezvoltare.

„Lumea a treia" a participat în ultimii ani cu circa 1/4 din volumul total al comerțului internațional cu oțel și cu ceva mai puțin de 1/2 din volumul schimburilor de minereu de fier.

Importul de oțel, chiar în condițiile cînd scade însemnătatea sa relativă, absoarbe o parte importantă din resursele valutare ale țărilor în curs de dezvoltare. Acest import a însemnat pentru ele cheltuieli evaluate la aproximativ 5 miliarde de dolari în 1972, iar în 1974 s-a cifrat probabil la 8–9 miliarde dolari. Tendința de urcare a prețurilor la oțel a avut un rol cert în această evoluție. Studiul ONUDI citează ca semnificativă dinamica prețurilor de export ale țărilor europene producătoare de oțel, prețuri care în ianuarie 1974 erau de peste două ori mai mari decît în ianuarie 1972, continuînd să crească și după acea dată. Din 1967 prețul mondial mediu al oțelului s-a dublat, după ce între 1960 și 1967 nu crescuse decît în mică măsură.

În schimb, prețul mondial al minereului de fier pe care îl livrează țările în curs de dezvoltare nu a înregistrat decît creșteri moderate. Sporul prețului obținut de aceste țări pentru minereul lor bogat în fier nu a compensat la mijlocul anului 1974 nici o cincime din sporul cheltuielilor cu mîna de lucru și al costului echipamentelor de extracție și al încărcării minereului, se constată în studiul ONUDI. Prețul mondial mediu al minereului de fier, care a scăzut cu 15% în anii 1968–1969, nu s-a majorat de atunci decît într-un ritm modest, de 2–3% pe an. În aceste condiții exportul de minereu de către unele țări în curs de dezvoltare s-a soldat de fapt cu pierderi financiare. Evaluările cele mai recente efectuate în India în această problemă indică o pierdere de 15–20% în raport cu valoarea reală a minereului de cea mai bună calitate. Scoaterea la iveală a acestor manifestări specifice ale decalajelor economice care dăinuie în lumea contemporană întăresc concluzia cu privire la necesitatea dezvoltării accelerate a siderurgiei în țările în curs de dezvoltare, în cadrul mai larg al procesului industrializării lor și al ridicării lor general-economice, al lichidării treptate a stării de subdezvoltare.

I. PĂDUREANU

N.R. *Partea a doua a documentarului se va ocupa de perspectivele de dezvoltare ale siderurgiei mondiale în următorii 10-25 de ani.*

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Centrale atomoelectrice în Polonia.

ÎN PREZENT, Polonia își satisface peste 70% din necesarul de energie prin utilizarea cărbunelui.

Prognozele dezvoltării țării pînă în anul 2000 prevăd o creștere de aproximativ 6 ori a puterii centralelor electrice în funcțiune. Pentru a realiza această creștere, pînă în anul 1990 este necesar ca peste 10% din necesarul de energie electrică să fie satisfăcut de centrale atomoelectrice, iar zece ani mai tîrziu — aproximativ 40%.

Echipamentele necesitate de centralele atomoelectrice vor fi asigurate de Polonia în proporție de 80% din producția proprie. Va fi asimilată producția de turbine cu o putere de 500 MW, iar după aceea de 1 000 MW. Marile centrale atomoelectrice — realizate în cooperare cu alte țări — vor fi amplasate pe cursul inferior al Vistulei și Odrei, pe țărmul mării și în viitor pe mare pe insule artificiale.

• Brazilia : accent pe metalurgia neferoasă

ÎN SCOPUL VALORIFICĂRII zăcămintelor de metale neferoase existente în subsolul țării și reducerii importurilor de asemenea metale (în 1973 valoarea acestui import a depășit de peste două ori valoarea producției interne la metalele respective), guvernul brazilian a aprobat un program care urmărește asigurarea acoperirii necesarului de metale neferoase din producția internă începînd din 1983. Obiectivele privind nivelul producției stabilite pentru anul menționat, sînt : 1374 mii tone de aluminiu, 532 mii tone de cupru, 315 mii tone de zinc, 238 mii tone de plumb și 21 mii tone de cositor. Finanțarea programului, pentru care sînt prevăzute alocații însumînd 38,7 miliarde cruzeiros, urmează a fi efectuată — sub forma unor credite, destinate construcției de noi unități industriale sau extinderii celor existente — de către Banca națională pentru dezvoltarea economică a Braziliei.

• Producția uleiului de măsline

CONFORM estimațiilor Consiliului internațional pentru uleiul de măsline, producția acestei grăsimi (cu destinație alimentară) va spori în deceniul 1975—1985 de la 1,4 mil. tone la 1,7 mil. tone, respectiv cu ceva mai mult de 20%. Se apreciază că principalii producători de ulei de măsline își vor menține în această perioadă pozițiile, cu excepția Italiei care — depășind Spania — va trece pe primul loc în lume.

Țara	1975	1985
		(Mii tone)
Italia	400	475
Spania	410	440
Grecia	192	240
Tunisia	125	165
Turcia	110	140

Anglia: între Commonwealth și CEE

ȚĂRILE Commonwealthului, furnizor și client tradițional al Angliei, și-au pierdut importanța din trecut în relațiile comerciale externe ale acesteia. Locul lor ca partener principal a fost luat de cele opt țări care participă alături de Anglia în C.E.E. În 1958 acestora le revenea mai puțin de o cincime din exportul englez (vezi graficul), în vreme ce către Commonwealth se îndrepta 43,2% din exportul respectiv. În 1974, situația se inversase: partenerii din C.E.E. au absorbit 33,4% din exportul Angliei, de două ori mai mult decît țările Commonwealthului. Reducerea ponderii țărilor din Commonwealth se semnalează și în importurile Angliei, a cărei apartenență la C.E.E. a facilitat penetrarea mărfurilor țărilor în cauză în „Piața Comună".

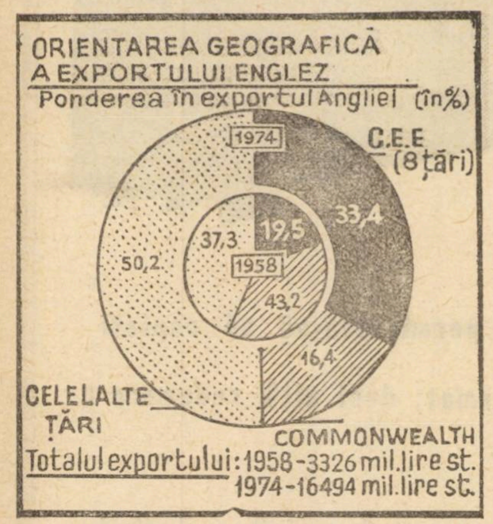

(după „The Economist")

Sărbătoarea vinului

ÎN BULGARIA s-a sărbătorit nu de mult „ziua vinului", care are loc de mai multe secole cu prilejul tăiatului viilor — lucrare care constituie de altfel un element principal al dansurilor acestei zile care simbolizează abundența.

Viticultura este una din principalele ramuri agricole în Bulgaria. Tendința de concentrare și specializare, caracteristică întregii agriculturi, este deosebit de pronunțată în viticultură, existînd multe podgorii mari, între 1 000—6 000 hectare.

Din 143 mii hectare de vii existente în sectorul cooperatist, pe mai mult de 90 de mii hectare munca are un caracter apropiat de cel industrial. Folosind mașini de înaltă productivitate și noi tehnologii s-a ajuns la un necesar de forță de muncă de 60 la 80 oameni/zi pentru fiecare hectar, față de 180-200 în condițiile viticulturii tradiționale.

Anul trecut producția totală de struguri s-a ridicat la peste un milion tone struguri, ceea ce a făcut ca sărbătoarea vinului din anul acesta să-și merite cu atît mai mult numele.

Dinamismul de lungă durată al comerțului internațional

ANALIZÎND evoluția comerțului internațional pe o perioadă mai lungă, începînd cu primii ani ai deceniului al șaselea, revista **The Economist** constată că ritmul de creștere a volumului acestuia (deci abstracție făcînd de creșterea prețurilor) a devansat cu circa 2% pe an pe cel al producției industriale. În cei nouă ani care s-au scurs de la adoptarea reducerilor tarifare din cadrul rundei Kennedy, creșterea anuală a comerțului internațional în termeni reali a fost în medie de 9%. Devansarea amintită — desigur la altă scară — s-a menținut și în 1974, an de criză în economia capitalistă. Semne de întrebare suscită evoluția din 1975, problema fiind care din cei doi indicatori îl va devansa pe celălalt în sensul scăderii.

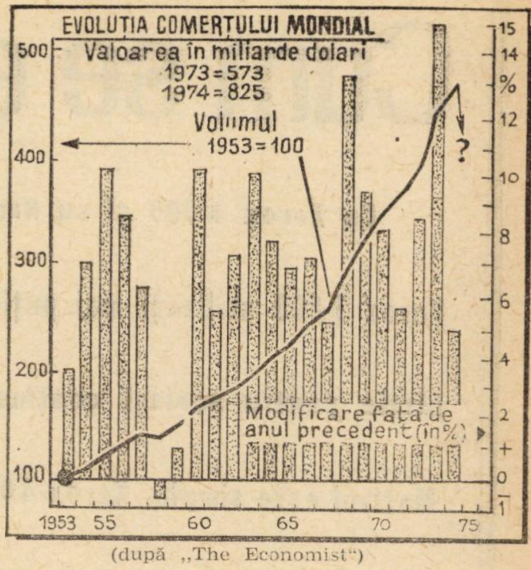

(după „The Economist")

Cheltuielile turiștilor

ÎN CIUDA recesiunii, anul trecut cheltuielile turiștilor americani în Franța, chiar dacă numărul lor s-a redus, au rămas mai ridicate pe cap de turist decît ale celor veniți din alte țări. Date oficiale din Franța, citate de revista **Newsweek**, evidențiază că turiștii americani, deși au rămas în Franța în medie mai puțin de șase zile, au cheltuit în acest interval 300 dolari fiecare. Turiștii vest-germani, într-un sejur de opt-nouă zile, au cheltuit în Franța numai cîte 200 dolari, în vreme ce cei mexicani au cheltuit în medie 400 dolari, dar în nouă zile petrecute în Franța.

Crește ponderea femeilor salariate

CONSTATĂRILE Biroului american de statistică a muncii (B.L.S.), citate de revista **Manpower**, evidențiază creșterea numărului femeilor cu copii care lucrează în afara căminului ca salariate. Între 1970 și 1973, de exemplu, numărul copiilor americani ale căror mame lucrau a crescut cu 650 000, deși în această perioadă numărul total al copiilor americani a scăzut cu 1,5 milioane.

Pentru perioada 1963—1973, datele B.L.S. evidențiază creșterea de la 19% la 29% a ponderii salariatelor printre soțiile cu copii în vîrstă de pînă la trei ani. În 1972 lucrau de asemenea 45% din femeile cu copii pînă la șase ani și 57% din cele cu copii în vîrstă între 6 și 17 ani.

Industrializare în Qatar

ÎN QATAR a început construirea unui combinat siderurgic, în cadrul căruia gazul metan al țării va fi folosit pentru a transforma minereul de fier importat în oțel. Combinatul, a cărui construire va costa 200 milioane dolari, va începe să producă în 1977 și va furniza 300 000 tone oțel anual. Construirea combinatului face parte dintr-un vast program de industrializare cuprinzînd 30 obiective, de la uzine de ciment și îngrășăminte pînă la uzine de aluminiu. Programul este menit să transforme Qatarul într-o putere economică a regiunii, asigurînd țării veniturile necesare și atunci cînd rezervele sale petroliere se vor fi epuizat. După estimările experților, Qatarul va dispune de rezerve de gaz metan încă timp de 100 ani după epuizarea petrolului.

Japonia a depășit R.F.G. la exportul de automobile

ÎN 1973, R.F. GERMANIA se situa încă pe primul loc în exportul mondial de automobile, cu cele 2,3 milioane bucăți vîndute în străinătate. În 1974, exportul R.F. Germania a scăzut la 1,9 milioane bucăți. Pe locul întîi a trecut Japonia, al cărei export a crescut anul trecut de la 2,1 la 2,6 milioane bucăți. În ordine descrescîndă, ceilalți mari exportatori mondiali de automobile au fost anul trecut (în milioane bucăți): Franța (1,5), Canada (1), Statele Unite (0,9), Italia (0,8) și Anglia (0,7).

Mirosul banilor

DACĂ ÎN GENERAL se spune că banii n-au miros, în Africa de Sud zicala este infirmată: banii au puternicul iz al apartheid-ului, în a cărui practică veniturile sînt în funcție de culoarea muncitorilor.

Dacă Africa de Sud este țara cea mai industrializată din continentul african, iar venitul pe locuitor al populației albe este de departe cel mai ridicat față de media din orice țară a Africii — și printre cele mai ridicate din lume —, în schimb venitul pe locuitor al populației africane este printre cele mai scăzute de pe glob.

După evaluările curente, pentru aceeași muncă un muncitor alb primește de 5 pînă la 20 de ori mai mult decît un african. Pragul de pauperism — nivel sub care nu este posibil ca o familie de cinci persoane să-și asigure sănătatea și condițiile minime de trai — este apreciat la 75 rands (105 dolari) lunar. În fapt, în 1970 lucrătorii africani din industrie cîștigau 18-55 rands pe lună, iar muncitorii agricoli mult mai puțin. Ținînd seama că puterea de cumpărarea a banilor a scăzut și că salariile n-au crescut între timp, rezultă că veniturile africanilor au scăzut și că sărăcia, boala și foametea s-au agravat, în special in „rezervații", unde patronatul „scapă" de sub incidența legilor privind salariul minim și plătește pînă la 1/2 din salariile, și așa mici, ale restului africanilor.

Cum se economiseşte hîrtie

Cu Xerox 4 000 şi cu Rank Xerox 7 000 utilizaţi mai puţină hîrtie pentru acelaşi conţinut. Motivul este simplu. Xerox 4000 copiază în mod automat, pe ambele părţi ale paginii, reducînd consumul de hîrtie pînă la 50%.

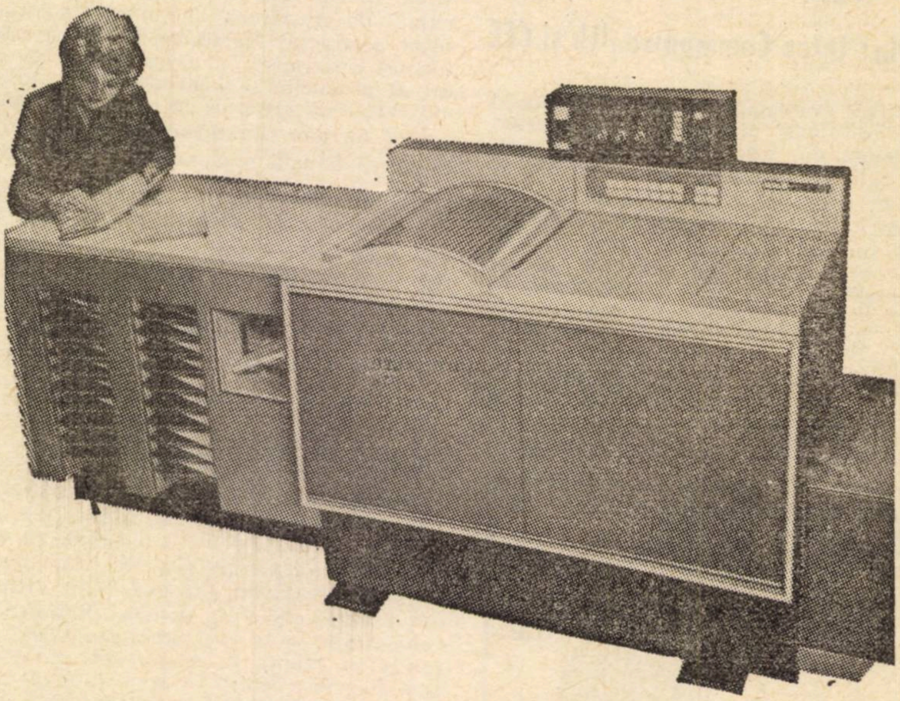

Rank Xerox 7 000 prezintă excelente posibilităţi de reducere, permiţîndu-vă să copiaţi două originale de format A/4 pe o singură copie de acelaşi format; deci altă reducere a consumului de hîrtie cu 50%.

Pe lîngă acestea, cu o simplă operaţie manuală, puteţi reproduce reversul paginii, reducînd consumul de hîrtie cu încă 25%.

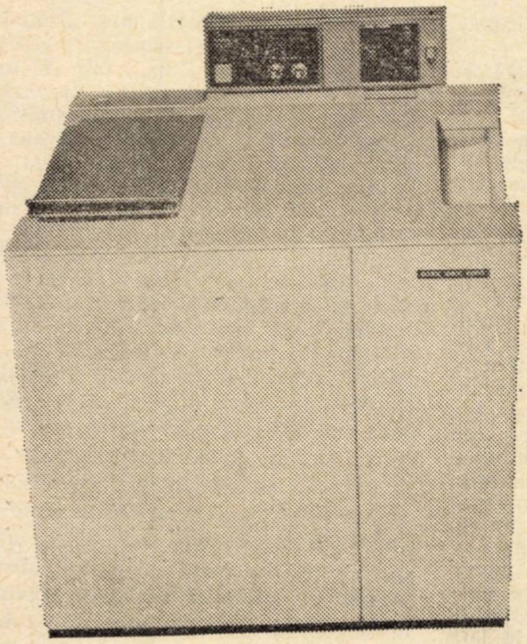

Ambele maşini sînt rapide, uşor de folosit, asigurînd oricînd reproduceri de calitate superioară, pe hîrtie obişnuită.

RANK XEROX

PUBLICOM

CLAUZA NAȚIUNII CELEI MAI FAVORIZATE

Mai mulți cititori ne-au solicitat amănunte pe marginea acordării reciproce la 2 aprilie a.c. a clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile economice româno-americane.

CLAUZA națiunii celei mai favorizate este dispoziția înscrisă într-un acord internațional prin care un stat recunoaște unui alt stat aceleași avantaje și privilegii pe care cel dintîi le-a acordat sau le va acorda oricărui alt stat. Această clauză se aplică în domeniile care sînt indicate în acordurile încheiate : comerț, navigație, situația juridică a persoanelor etc. Reciprocitatea nu este obligatorie. Se disting două forme ale clauzei națiunii celei mai favorizate : a) forma necondiționată și fără compensare, care constă în obligația asumată de fiecare din părțile contractante de a extinde la relațiile dintre ele toate drepturile, avantajele, privilegiile și înlesnirile acordate sau care vor fi acordate unei terțe țări ; b) forma condiționată sau în compensare ; care constă în extinderea condiționată sau în compensație a oricăror înlesniri, avantaje și privilegii acordate sau care vor fi acordate unei terțe țări.

În ceea ce privește România și S.U.A., această clauză a mai fost negociată și convenită de patru ori și anume : în 1881, 1908, 1926 și 1930, fiind aplicată efectiv numai de trei ori : în 1908, 1926 și 1930.

Pentru S.U.A., țările române devin juridic accesibile în 1830, cînd S.U.A. încheie primul tratat comercial cu Imperiul Otoman, din care țările române încă mai făceau parte. Anul 1843 este martorul acostării primului vas comercial american la Sulina, iar în 1859 la Galați se deschide primul consulat american, cu permisiunea domnitorului Al. I. Cuza, care și-a exprimat cu acest prilej dorința de a întreține relații amicale cu poporul american „bazate pe un tratat comercial". În 1861 S.U.A. se situau deja pe locul 9 printre cele 23 națiuni care făceau comerț pe cursul inferior al Dunării. În 1873 se înregistrează la Galați primul import de produse petroliere din S.U.A., expediate de la New York.

Reflectînd interesul sporit al S.U.A. pentru relațiile cu țara noastră, după cucerirea de către România a independenței de stat în 1877, în 1879 se deschide la București o agenție comercială americană.

Pentru Statele Unite încheierea unui tratat comercial cu România începea să devină din ce în ce mai actuală avînd în vedere și faptul că mărfurile americane importate în țara noastră erau supuse unei taxe generale suplimentare de 15%, valabilă pentru toate statele care nu aveau cu ea un asemenea tratat. Ca urmare, în urma negocierilor inițiate de partea americană, a fost semnat la 11 aprilie 1881 la București, în limbile română și engleză, un „Tratat de Comerciu și Navigațiune între România și Statele Unite ale Americei", care includea clauza națiunii celei mai favorizate. O lege privind importul de produse petroliere în România, promulgată în anul următor, a dus însă la refuzul Camerei Deputaților din România de a ratifica tratatul. avînd în vedere că importul de produse petroliere americane în condițiile clauzei națiunii celei mai favorizate ar fi împiedicat dezvoltarea acestei ramuri industriale în țara noastră. De remarcat că Senatul american a ratificat acest tratat și că președintele al S.U.A. l-a semnat. Clauza avea în vedere comerțul, navigația, industria, materia vamală, cetățenii celor două țări și drepturile lor, accesul la justiție, regimul vaselor americane în porturile românești de la Dunăre, în cea mai amănunțită formulare din istoria relațiilor româno-americane. În formularea din 1881 clauza se prezenta sub formă necondiționată și fără compensare.

Ca rezultat al unor noi negocieri, se semnează la 3/16 aprilie 1908, la București, „Convențiunea de Comerț și de Navigație dintre România și S.U.A.". Convenția, redactată foarte succint, guverna comerțul, navigația și industria, în mod automat și necondiționat. Intrarea în vigoare în 1912 a permis o creștere extrem de rapidă a comerțului româno-american în anii care au urmat.

După primul război mondial, se negociază și semnează, tot la București, la 26 februarie 1926, un acord comercial provizoriu, intrat în vigoare în ziua semnării, sub forma unui schimb de scrisori între cele două părți privind clauza națiunii celei mai favorizate în materie vamală. Ca și în celelalte două formulări anterioare, clauza în formularea din 1926 era în formă necondiționată și fără compensare.

Formularea din 1926 avea numai un domeniu restrîns de aplicare, cel vamal în vreme ce pentru dezvoltarea în continuare a comerțului româno-american era necesară o reglementare globală a clauzei. Acest deziderat a fost împlinit la 20 august 1930 cînd a fost semnat la București un aranjament comercial provizoriu, intrat în vigoare la 1 septembrie 1930. În acest aranjament apare pentru prima oară printre beneficiarii clauzei categoria de întreprindere cu personalitate juridică, reflectînd rolul crescînd al societăților în viața economică și în comerțul internațional. Sfera clauzei națiunii celei mai favorizate din 1930 includea comerțul, industria, impozitele, importul, exportul, depozitele, transportul, tranzitul, navigația, taxele de import, formalitățile vamale și aplicarea acestora, procedeele și condițiile de plată a drepturilor vamale, clasificarea mărfurilor, interpretarea tarifelor vamale, procedeele de analiză a mărfurilor, regimul prohibițiilor și restricțiilor asupra importului și exportului. Și de această dată clauza era în formă necondiționată și fără compensare. Marea criză care cuprinsese economia mondială capitalistă întrerupe însă aplicarea clauzei negociate în 1930.

După cum s-a anunțat, la 2 aprilie a.c. s-a semnat la București un acord comercial între România și S.U.A. prevăzînd dezvoltarea și diversificarea în continuare a raporturilor economice bilaterale în baza principiilor cuprinse în Declarația comună a președinților celor două state, din 5 decembrie 1973, de la Washington, precum și acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate. Prin acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate, produsele românești vor putea să concureze pe piața americană în condiții de egalitate cu produsele altor state, ceea ce fără îndoială va favoriza extinderea relațiilor economice și de cooperare dintre cele două țări.

Gabriel CRISTESCU
B.R.C.E.

Banca internațională de investiții

Floarea Nica, elevă, Buzău — Banca internațională de investiții (B.I.I.) este o organizație economică internațională cu caracter deschis a țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. care a început să funcționeze la 1 ianuarie 1971. Țările membre sînt : Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Mongolia, Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S. Sediul B.I.I. este la Moscova. Fondul statutar al băncii este constituit în proporție de 70% din ruble transferabile și de 30% din valute liber convertibile sau aur, prin cote de participare ale țărilor membre în raport direct cu ponderea exportului fiecăreia în totalul comerțului reciproc. Resursele băncii pot fi completate prin vărsăminte ale țărilor interesate în crearea unor fonduri speciale și prin mijloacele pe care banca le atrage de pe piețele valutare internaționale. B.I.I. acordă credite pe termen lung și mijlociu pentru realizarea unor măsuri legate de specializarea și cooperarea în producție, lărgirea bazei de materii prime și combustibil, construirea și reconstruirea de obiective în diverse ramuri, care prezintă interes reciproc pentru dezvoltarea economiilor naționale ale statelor membre. Nivelul dobînzii pentru creditele acordate este diferențiat în raport cu durata acestora și felul valutelor folosite. Pînă în prezent B.I.I. a deschis credite pentru construcția și reconstrucția a 39 de obiective.

Ponderea exportului

Victor Vulpe, București — Cifra la care vă referiți („Revista economică" nr. 14/1975, p. 21) reprezintă într-adevăr **suma** exportului și a importului exprimată în procente din P.N.B. Or, în mod obișnuit rolul comerțului exterior în economia unei țări se exprimă sub forma ponderii exportului în venitul național sau într-un alt indicator similar. Această pondere diferă uneori destul de mult de la o țară la alta, după cum se poate vedea și din grafic. Totuși, pentru un mare număr dintre țările capitaliste dezvoltate ponderea exportului se situează pe o scară relativ limitată, și anume între 20% și 40%. Date comparabile pentru toate aceste țări sînt disponibile numai pentru anul 1972, dar în acest domeniu cifrele nu suferă modificări însemnate de la un an la altul. Cele de mai jos reprezintă ponderea procentuală a exportului de bunuri și servicii în produsul intern brut : Anglia 21,6 ; Australia 16,0 ; Austria 30,5 ; Belgia 43,4 ; Canada 22,4 ; Danemarca 29,4 ; Elveția 32,7 ; Finlanda 27,5 ; Franța 17,2 ; R. F. Germania 21,6 ; Italia 20,4 ; Japonia 10,8 ; Luxemburg 81,5 ; Norvegia 39,9 ; Noua Zeelandă 27,1 ; Olanda 46,1 ; Suedia 24,4 ; S.U.A. 5,3.

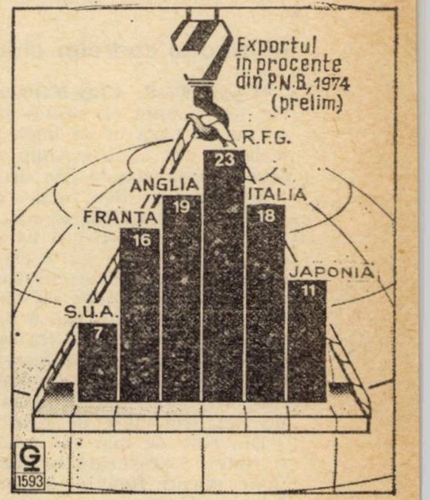

Dragoș LUCHIAN, Rădăuți. — Vă mulțumim pentru materialul trimis, din care am publicat în numărul trecut partea cea mai mare. Așteptăm să ne mai propuneți materiale pe probleme de economie mondială, netratate în ultima perioadă de timp în revista noastră.

ERATĂ. În nr. 14 al „Revistei economice" partea a II-a a articolului „Resursele energetice mondiale : prezent și perspectivă" a fost omisă semnătura autorului — dr. Aurel Iancu — ea figurînd numai în sumarul numărului (pag. 32).

curier

Gruparea autovehiculelor

ILIE STĂNESCU, Timișoara — În aplicarea legii nr. 57/1974, Consiliul de Miniștri a stabilit criteriile de încadrare a autovehiculelor pe grupe, în funcție de care se stabilește retribuția tarifară a conducătorilor auto respectivi. Aceste criterii se referă la capacitatea de încărcare (pentru autovehiculele destinate transporturilor de mărfuri), numărul locurilor pe scaune (pentru autovehiculele destinate transporturilor de persoane) conform celor prevăzute în cartea tehnică sau alt document elaborat de uzina constructoare. În hotărîre s-a prevăzut că autobuzele de tip urban, utilizate în transporturile interurbane, se încadrează în aceeași grupă de autovehicule cu autobuzele de tip rutier din care provin.

Perfecționarea profesională

DAN FANEA, Constanța — La baza perfecționării pregătirii profesionale stă studiul individual. Întreprinderile trebuie să aibă un program de reciclare pentru întregul personal. Programele de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor, organizate în întreprinderi și instituții, se desfășoară, în cea mai mare parte, fără scoaterea de la locul de muncă. Organizarea acțiunilor de perfecționare care necesită scoaterea de la locul de muncă a participanților se face, în limita prevederilor de plan, numai cu aprobarea organelor centrale, respectiv a comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București. Cît privește eficiența participării la aceste programe, vă recomandăm să citiți rubrica noastră „Cum conducem“ publicată în nr. 6/1975.

Retribuția cadrelor didactice

IULIU POP, Cluj-Napoca — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți inginer și că aveți norma de bază la un liceu industrial, în specialitate. În același timp predați ore și la școala profesională din același grup școlar.

Retribuirea dv. este reglementată prin H.C.M. nr. 2841/1968 (anexa nr. 1 A — Notă) care prevede, la pct. 4 că retribuțiile tarifare sînt mai mari cu 2 clase pentru cadrele didactice care au studii superioare complete și predau discipline de specialitate la licee de specialitate. La pct. 5 din aceeași notă se prevede că retribuția tarifară este mai mare cu o clasă, pentru profesorii cu pregătire de inginer care predau la școlile profesionale. Majorarea retribuției nu poate depăși, în nici un caz, trei clase de retribuire.

Din cele de mai sus rezultă că pentru activitatea desfășurată la liceul de specialitate, unde aveați funcția de bază, aveți dreptul la o retribuție mai mare cu două clase, iar pentru orele predate la școala profesională predate peste norma de bază, retribuția cuvenită se majorează cu o clasă.

Reglementările instituite în nota sus menționată se aplică pînă la 1 noiembrie 1975, cînd se vor acorda retribuțiile tarifare prevăzute în legea nr. 57/1974 (anexa nr. 5 — Învățămîntul).

Faptul că ați beneficiat, odată cu celelalte cadre didactice, de majorarea cu caracter general a retribuției, nu poate determina reducerea retribuției cuvenite, prevăzute expres de legislația în vigoare. La timpul său s-a majorat și cuantumul retribuției pentru fiecare clasă de retribuire, nemodificîndu-se alte prevederi ale Hotărîrii nr. 2841/1968.

Vechime în specialitate

ANA JOIȚA, Rm. Vîlcea — Perioada cît ați funcționat în postul de calculator principal, nu se include în calculul vechimii în specialitate economică medie, deoarece această funcție face parte din categoria personalului administrativ.

Întrucît, din luna august 1963, pînă la promovarea, cu examen de diplomă, și încadrarea în funcția de economist (1 martie 1973) ați fost încadrată în funcțiile de contabil și contabil principal, perioada lucrată se poate lua în considerare, în conformitate cu prevederile legii nr. 12/1971, în proporție de pînă la jumătate, pentru promovarea în funcția de economist principal.

Neavînd o vechime în specialitate de cel puțin 8 ani (în funcții economice superioare) nu îndepliniți condiția cerută de legea susmenționată pentru ocuparea funcției de economist principal.

Acordarea gradației

ING. ELENA VIRAG, Timișoara — Fiind încadrată la o unitate de construcții-montaj, la care majorarea cu caracter general a retribuției a fost acordată la 1 august 1974, ne cereți relații cu privire la acordarea gradației, în prezent fiind încadrată la clasa 23 de retribuție, cu 2 480 lei lunar.

Vechimea în gradație vi se socotește de la data cînd ați fost încadrată la clasa 23 de retribuire, respectiv de la 15 iulie 1971. Avînd peste 3 ani vechime, îndepliniți deci condiția cerută pentru trecerea la o gradație superioară, dacă și celelalte condiții sînt îndeplinite. Așa după cum vă este cunoscut conducerea unității **poate** să vă acorde această gradație **fără să aibă însă această obligație**, hotărîrea care urmează să se adopte fiind condiționată și de existența fondului de retribuire planificat.

Retribuție

MARIA FILIP, O.I.F.P.C.A. Botoșani. — Față de reglementările în vigoare în anul 1973, atunci cînd ați fost trecută din funcția de șef serviciu financiar în aceea de contabil principal, în urma aplicării decretului de reorganizare, conducerea unității putea să vă stabilească un număr de gradații, ținînd seama de vechimea dv. în specialitate. Aceasta pentru a vă asigura retribuția tarifară avută anterior reorganizării, avînd o vechime în funcții economice de 13 ani, așa după cum rezultă din scrisoarea dv. Se putea, deci, să vă încadreze în gradația a IV-a și nu la gradația a II-a cum s-a stabilit de organul de control financiar.

Menționăm că, în cazul dv., conducerea unității putea aplica și prevederile legii nr. 12/1971 (art. 64), potrivit cărora organele de conducere colectivă ale unităților pot reduce vechimea minimă totală prevăzută pentru acordarea gradației, cu cel mult 1/5 pentru cadrele care au obținut rezultate deosebite în activitatea profesională.

Maistru

NICOLAE VASILESCU, Tg. Mureș. — În aplicarea legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, trecerea din funcția de tehnician la funcția de maistru se consideră promovare în funcție de conducere. Această promovare determină majorarea retribuției cu două clase de retribuire, în loc de o singură clasă așa cum se prevede la promovarea în celelalte funcții de conducere sau în funcții de execuție. Normarea posturilor de maistru se face pe baza unor criterii speciale altele decît cele avute în vedere la normarea funcțiilor de șef birou, șef atelier, șef secție, șef serviciu etc.

Promovare

CORNELIA ILIEȘ, București. — Școlile tehnice veterinare la care vă referiți sînt considerate școli medii de specialitate. În consecință, tehnicienii veterinari la care vă referiți, avînd cel puțin 5 ani în funcții tehnice, pot fi promovați în funcția de tehnician principal, așa cum se prevede la pct. 67 lit. c și pct. 66 din anexa a II-a la legea nr. 12/1971. Menționăm că, promovarea personalului, în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare, din funcția de tehnician principal, se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 34 din legea nr. 57/1964 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, în limitele normativului aprobat în acest scop de organele competente.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 15 din 11 IV 1975

- Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor — factori de îmbunătățire a calității vieții **(Steliana Sandu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cincinalul — înainte de termen ! Investițiile: Dinamism — eficiență Sporirea aportului constructorilor la realizarea investițiilor **(A. Dragomir)** 4
- O preocupare mereu actuală : Gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești **(Severian Bereanu)** 7
- Agricultură. Eficiența recuperării terenurilor erodate (ing. **Gheorghe Stoian)** 10

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Experiențe în actualitate. Asigurarea și pregătirea cadrelor pentru noile capacități (ing. **C. Mangiurea)** 12
- Cum conducem. Condiții ale reușitei procesului inovator 14

TEORII ● IDEI

- Premise teoretice ale științei conducerii întreprinderilor socialiste (prof. dr. **Radu Doagă)** 15
- Recenzie : România. Natură, om, economie (conf. dr. **C. Mocanu)** 16
- Școli ● curente ● economiști : Umbrele doctrinei „interesului luminat" **(Vasile Pilat)** 18
- Dialectica evoluției monopolului în capitalismul contemporan (dr. **Nedelea Părăluță)** 21

ECONOMIE MONDIALĂ

- În actualitate : Reconsiderări în sens negativ **(N. Popescu-Bogdănești)**
- Statistică internațională : Construcțiile navale **(Virgil Cătuneanu)** 24
- Iordania — realizări și perspective în economie **(Angela Duțu)** 25
- Documentar „R.E.". Industria siderurgică : structuri, evoluții, potențial de dezvoltare (I) **(I. Pădureanu)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii“

Cu o tradiție de peste 100 de ani „Independența" Sibiu produce utilaje în regim de unicate, prototipuri, precum și utilaje de serie, într-o gamă largă sortimentală. Dispunînd de secții dotate cu mașini unelte moderne, poate finaliza produse de diferite complexități din diverse domenii.

EXECUTĂ :

- **utilaje tehnologice pentru industria chimică, prelucrarea țițeiului, stufului, celulozei și hîrtiei; filtre, ventilatoare, propelere, agitatoare etc.;**
- **utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, asimilînd fabricația de cuptoare industriale pentru topirea metalelor, cuptoare pentru tratament termic primar și secundar, mașini de format și de miezuit, instalații de curățit piese turnate, dezbătătoare etc;**
- **utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții și refractare: concasoare giratorice, instalații de sortat agregate, pompe pneumatice cu șurub, maiuri mecanice etc;**
- **unelte pneumatice pentru lucrări miniere: ciocane de abataj, perforatoare pneumatice fabricate atît după concepție proprie, cît și după licența Tampella;**
- **unelte și scule pneumatice diverse pentru mecanizarea tuturor operațiunilor de lăcătușerie, montaj ș.a.: polizoare, mașini de găurit, de înșurubat, ciocane de dăltuit, nituit etc.;**
- **lanțuri cu role:**
  - **cu zale scurte 3/4"—3" pentru utilaje din industria petrolieră, minieră, mașini textile etc.;**
  - **cu zale lungi pentru mașini agricole.**

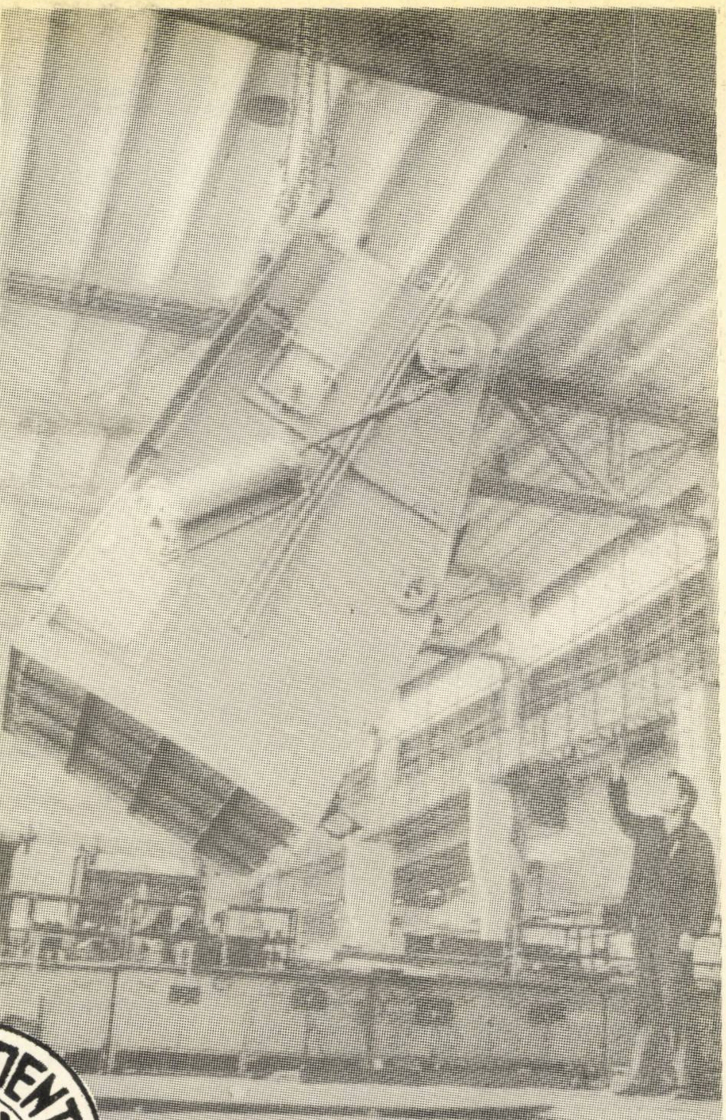

INDEPENDENȚA SIBIU

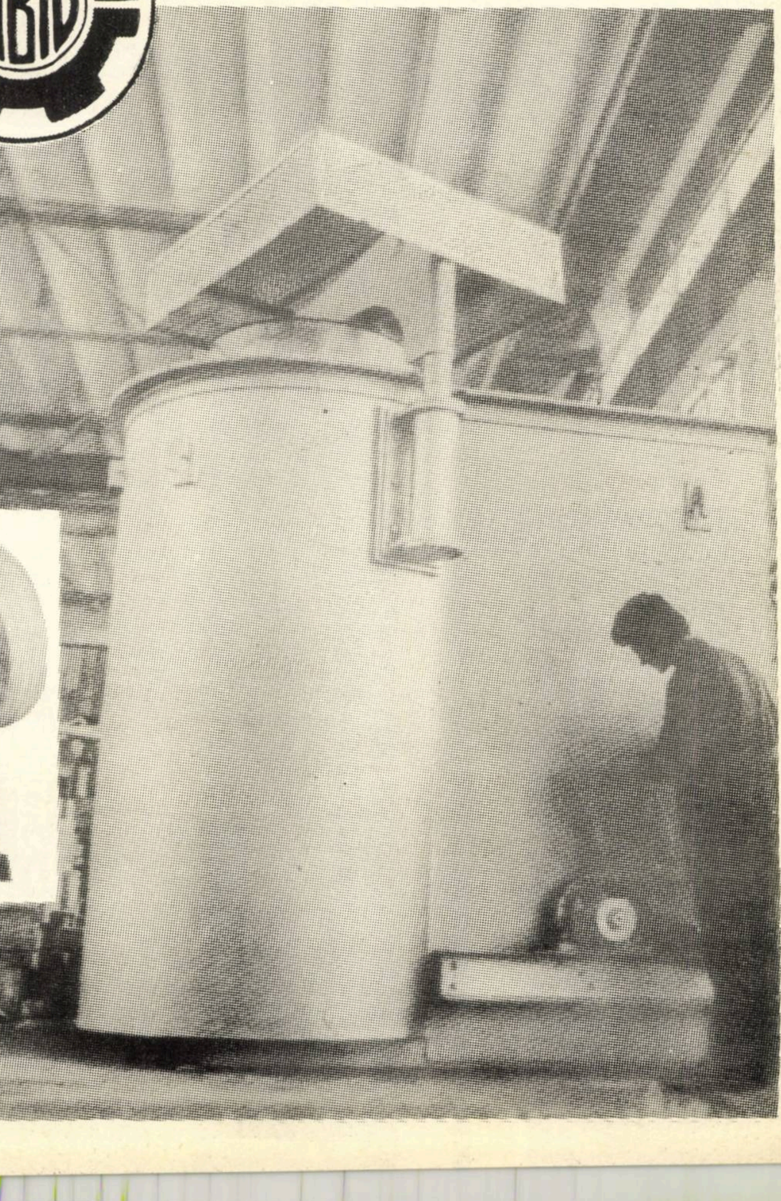

INTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA" SIBIU

Str. Karl Marx nr. 33
Telefon : 2.10.00. Telex : 038275

ROMANIA
IPIU
BUCURESTI

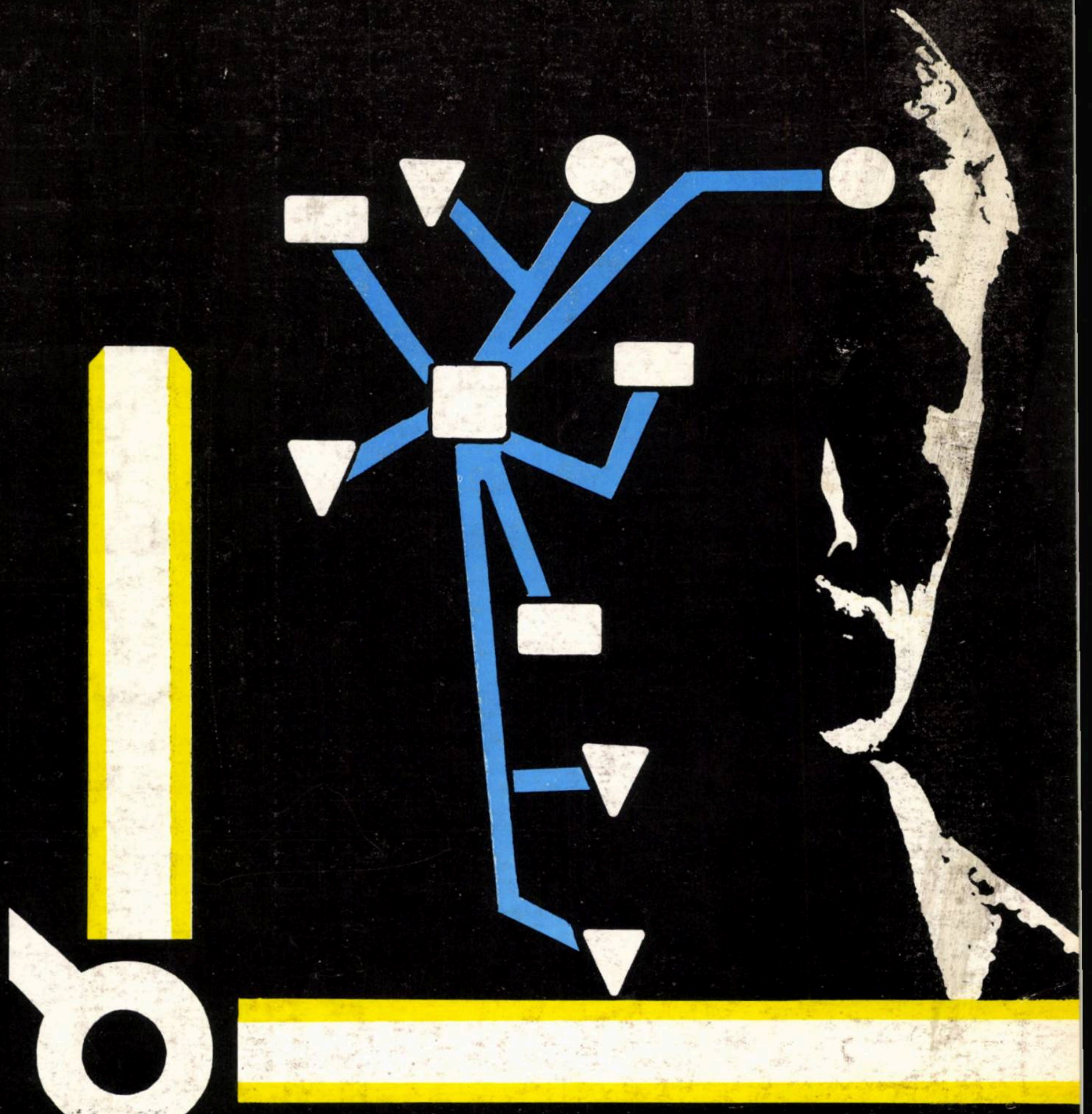

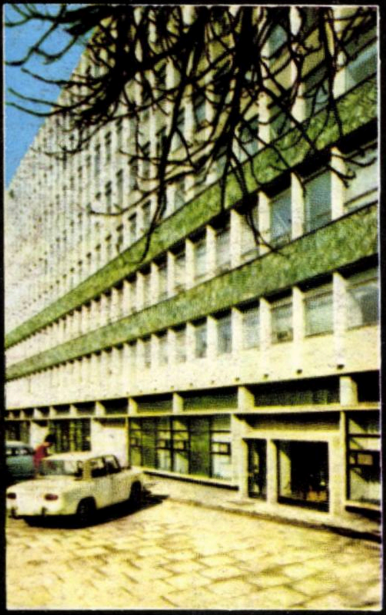

INSTITUT DE STAT PENTRU ENGINEERING ÎN DOMENIILE INDUSTRIEI UŞOARE :

- filaturi, ţesătorii, finisaje pentru in, cînepă, bumbac, lînă, mătase;
- fabrici de confecţii ;
- fabrici de tricotaje ;
- fabrici pentru produse din sticlă, ceramică, porţelan ;
- tăbăcării ;
- fabrici de încălţăminte, marochinărie, blănării ;
- fabrici de cauciuc şi mase plastice ;
- fabrici de bunuri de uz casnic din material plastic şi metal

OFERĂ ŞI LIVREAZĂ :

- instalaţii complexe şi fabrici la cheie ;
- studii de fezabilitate şi tehnico-economice ;
- proiecte ;
- servicii de engineering şi consulting
- licenţe şi tehnologii ;
- asistenţă tehnică şi şcolarizare ;
- management.

1975 MAJ 22

I.P.I.U.

Str. Luterană nr. 12 — Bucureşti — România
Telex : 11371 ipiu r
Telefon 13 10 40

I.C.E. ROMSIT

Str. Ion Ghica nr. 13 — Bucureşti — România
Telefon 14 05 32 şi 13 82 89
Telex : 01 14 49 şi 01 18 55

Lei 5

646

M6

R

revista economică

16 18•IV 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

SPECIALIZARE INDUSTRIALĂ ŞI CREŞTERE ECONOMICĂ

Un mesaj de pace, prietenie şi colabora între popoare cu o profundă semnificaţie internaţională

După ceremonia decorărilor de la palatul Malacanang din Manila

Moment din timpul vizitei în Pakistan

Aspect din întîlnirile de la Amman

EXPRIMÎND preţuirea pentru personalitatea preşedintelui României, tovarăşu
Nicolae Ceauşescu, şi a tovarăşei Elen
Ceauşescu, pentru înfăptuirile ţării noastre
pentru rolul ei dinamic şi constructiv pe arena vieţii politice internaţionale, poporul filipinez i-a primit cu entuziasm pe înalţii reprezentanţi ai României.

Tratativele purtate sub auspiciile rodnic
ale prieteniei, documentele semnate cu prilejul acestei vizite – care va rămîne un mo
ment de importanţă istorică în relaţiile dintr
România şi Filipine – au pus bazele unei co
operări multilaterale între ţările şi popoarel
noastre, pe principiile noi care se afirmă as
tăzi în lume, de egalitate şi respect reciproc
Prin aceasta dezvoltarea colaborării dintr
România şi Filipine are şi o mare însemnă
tate internaţională, exprimînd voinţa celo
două ţări şi popoare de a contribui la cauz
generală a înţelegerii şi conlucrării interna
ţionale, de a asiguro afirmarea în lume a une
noi ordini economice şi politice internaţional

A treia etapă a itinerarului de prietenie
pace şi colaborare al preşedintelui Nicola
Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu a fos
Pakistanul. Avînd loc la doi ani după prim
vizită întreprinsă de şeful statului român î
această ţară, noile convorbiri oficiale au pri
lejuit evidenţierea bunelor relaţii româno-pa
kistaneze, ca şi a largilor posibilităţi pentr
extinderea în continuare a cooperării econo
mice şi tehnico-ştiinţifice dintre România
Pakistan – aşezată pe principiile trainice al
egalităţii, respectului şi avantajului recipro

Dialogul rodnic purtat cu prilejul vizit
preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovar
şei Elena Ceauşescu în Iordania, desfăşurat
în spiritul relaţiilor prieteneşti, de stimă
preţuire reciprocă dintre cele două ţări
popoare, a prilejuit identificarea unor noi p
sibilităţi de extindere a colaborării bilateral
pe multiple planuri.

Bilanţul bogat al vizitelor întreprinse d
preşedintele Nicolae Ceauşescu şi tovarăş
Elena Ceauşescu în aceste zile reprezintă
nouă confirmare a justeţei orientării ferme
politicii externe a României, de deschide
largă spre toate ţările şi zonele globului, d
la cele mai apropiate pînă la cele mai înd
părtate, în folosul cauzei înţelegerii şi coop
rării între popoare.

Rezultatele fructuoase ale acestei noi so
de pace şi colaborare a poporului nostru, a
mosfera de cordialitate şi înaltă stimă care
caracterizat primirea făcută pretutinde
înalţilor oaspeţi români pun în lumină larg
apreciere de care se bucură pe plan intern
ţional marile succese obţinute de ţara noa
tră în realizarea programului său multilater
de dezvoltare. În acelaşi timp ele relevă în
o dată că deosebirile de orînduire şi ideolog
nu constituie un impediment pentru dezvolt
rea unor relaţii prieteneşti, reciproc avant
joase, cînd se porneşte de la interesele vit
le ale popoarelor şi se acţionează ferm
acest sens.

REALIZAREA UNEI AGRICULTURI MODERNE, INTENSIVE, DE ÎNALTĂ PRODUCTIVITATE

DEZVOLTAREA agriculturii — ramură de bază hotărîtoare pentru asigurarea bazei bunei aprovizionări a poporului — în ritmurile şi proporţiile prevăzute de Directivele Congresului al XI-lea al Partidului şi în condiţiile în care se va reduce substanţial forţa de muncă ocupată în agricultură, la 27—28% în anul 1980 şi la 10—15% în 1990, este condiţionată şi presupune modernizarea proceselor de producţie din această ramură, creşterea substanţială a randamentelor. Ca urmare, în cincinalul 1976—1980 şi în perspectivă „partidul va pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne intensive, de înaltă productivitate, care va folosi cele mai noi cuceriri ale ştiinţei".[1]) Ritmul de creştere al productivităţii muncii din agricultură va devansa pe cel care se va realiza în industrie, fapt ce va permite apropierea nivelurilor de productivitate în ce priveşte randamentele şi eficienţa cu care este utilizată munca socială în aceste ramuri.

1. Creşterea mai rapidă a productivităţii muncii în agricultură — necesitate obiectivă

CREŞTEREA productivităţii muncii în agricultura românească, în contextul dezvoltării economice de ansamblu a ţării noastre este deosebit de importantă în etapa actuală, fie şi numai datorită poziţiei agriculturii ca ramură de bază în structura economică a României şi a investiţiilor mari care se fac în prezent şi în viitor pentru creşterea şi dezvoltarea producţiei agricole.

După cum se ştie, creşterea productivităţii muncii în agricultură este expresia concentrată nu numai a introducerii progresului tehnic, ci şi a progresului economic general. Astăzi se recunoaşte din ce în ce mai mult că economiile în care agricultura are un rol însemnat — cum este cazul economiei româneşti — progresul agricol constituie un element strategic în procesul de dezvoltare economică. Din acest punct de vedere este important de ştiut care este raportul, sau mai exact care este legătura între dezvoltarea agriculturii şi dezvoltarea de ansamblu a economiei, corelaţia industrie — agricultură în procesul creşterii, contribuţia pe care pot să şi-o aducă reciproc şi, în acest context, accentul relativ ce urmează a fi pus pe dezvoltarea agrară sau industrială, accent care diferă în funcţie de structura economică pe ramuri şi de etapa de dezvoltare respectivă.

Sporirea productivităţii în sectorul agricol este esenţială, dacă în contextul general al dezvoltării economice producţia agricolă urmează să crească în anumite ritmuri, astfel încît să satisfacă cererea de alimente şi materii prime care însoţeşte procesul de industrializare şi urbanizare. În acelaşi timp urbanizarea şi industrializarea, care presupun transferul de forţă de muncă din sectorul agricol spre cel neagricol, ar fi afectate dacă nu s-ar asigura creşterea în anumite proporţii a productivităţii muncii din agricultură, care la rîndul său să fie rezultatul nu numai al reducerii forţei de muncă ocupate în agricultură, ci şi al creşterii producţiei agricole.

Însăşi sporirea contribuţiei agriculturii la creşterea economică poate fi determinată printre altele de creşterea mai rapidă a productivităţii muncii, deoarece prin evoluţia şi schimbările care pot interveni în productivitatea muncii în agricultură, este influenţată în mod direct evoluţia şi creşterea productivităţii muncii sociale, ca şi eficienţa activităţii economice în general.

Exprimînd matematic această relaţie, pentru o perioadă de timp, cu ajutorul formulei :

$$\frac{P^1}{L^1}-\frac{P^0}{L^0}=\left(\frac{Pa^1}{La^1}-\frac{Pa^0}{La^0}\right)\frac{La^1}{L^1}+\left(\frac{Pb^1}{Lb^1}-\frac{Pb^0}{Lb^0}\right)\frac{Lb^1}{L^1}+\left(\frac{Pb^0}{Lb^0}-\frac{Pa^0}{La^0}\right)\left(\frac{Lb^1}{L^1}-\frac{Lb^0}{L^0}\right),$$

De unde :

P = Venitul naţional
L = Populaţia ocupată
Pa = Venitul Naţional creat în agricultură
Pb = Venitul naţional creat în sectorul neagricol
La = populaţia ocupată în agricultură
Lb = populaţia ocupată în sectorul neagricol.

S. Kuznetz demonstrează în lucrarea sa „Economic growth and structure" că sporirea productivităţii muncii sociale într-o perioadă dată este determinată de incrementul produsului per lucrător în sectorul agricol ponderat cu greutatea specifică a forţei de muncă din sectorul agricol în forţa de muncă totală şi de modificarea greutăţii specifice a forţei de muncă din sectorul neagricol în forţa de muncă totală (de obicei o creştere) ponderată cu diferenţa produsului per lucrător dintre sectoarele neagricole şi agricol la începutul perioadei. Aplicînd formula de mai sus la economia românească, se constată că sporirea productivităţii muncii sociale în perioada 1950—1973 s-a datorat în proporţie de circa 16% creşterii productivităţii muncii din sectorul agricol, în proporţie de circa 80% creşterii productivităţii muncii din sectorul neagricol şi în proporţie de 4% transferului de forţă de muncă din agricultură spre neagricol.

Tabel nr. 1

Evoluţia productivităţii muncii din agricultură comparativ cu sectorul neagricol în total economie x)

1950 = 100

Specificaţie	1955	1960	1965	1970	1973
Productivitatea muncii în agricultură	157,2	171,2	195,3	212,7	328,0
Productivitatea muncii în industrie	178,4	258,5	381,4	571,4	683,0
Productivitatea muncii în sectorul neagricol	178,7	272,0	400,8	540,0	648,0

x) Productivitatea muncii calculată prin raportarea venitului naţional realizat în preţuri comparabile 1963 la o persoană ocupată.

Sursa: Calculat pe baza datelor D.C.S. şi Anuarelor Statistice ale R.S.România 1965 - 1974.

2. Evoluţia productivităţii muncii în agricultură ; cauze — tendinţe

PENTRU evidenţierea raportului dintre productivitatea muncii în agricultură şi dezvoltarea economică, considerăm utilă mai întîi o scurtă privire asupra evoluţiei productivităţii muncii din agricultură în comparaţie cu evoluţia productivităţii muncii din sectorul neagricol, în raport cu factorii care o determină.

Analiza datelor din tabelul nr. 1 — reflectînd dinamismul economiei româneşti în ultimul sfert de veac — relevă o creştere constantă a productivităţii muncii atît pe ansamblul economiei cît şi în ramurile neagricole şi în sectorul agriculturii, creştere determinată atît de introducerea progresului tehnic în toate ramurile economiei naţionale, cît şi de ridicarea continuă a nivelului de educaţie şi instrucţie profesională a forţei de muncă. Cu toate acestea se observă că în perioada analizată între agricultură şi celelalte ramuri ale economiei au existat şi există încă deosebiri esenţiale în ceea ce priveşte dinamica productivităţii muncii. Diferenţele sînt cu atît mai semnificative cu cît spre deosebire de agricultură, în care începînd cu anul 1959 are loc procesul de reducere absolută a populaţiei ocupate, pe total economie şi în celelalte ramuri ale producţiei materiale are loc în întreaga perioadă o

Tabel nr. 2

Decalajul de productivitate între agricultură și celelalte ramuri în perioada 1950-1973

Specificație	1950	1955	1960	1965	1970	1973
Neagricol / agricultură	1,89	2,15	3,01	3,89	4,81	3,75
Industrie / agricultură	3,03	3,44	4,57	5,91	8,14	6,28
Total economie / agricultură	1,23	1,35	1,70	2,25	2,94	2,59

Sursa: Calculat pe baza datelor D.C.S. și a Anuarelor statistice ale R.S.România 1965-1974

creștere absolută a populației ocupate. Aceasta demonstrează că venitul național provenit din agricultură a cunoscut un ritm mai lent de creștere față de cel provenit din celelalte ramuri ale economiei.

Diferențe apreciabile între agricultură și celelalte ramuri ale economiei naționale au existat și mai există și în ceea ce privește nivelul productivității muncii.

Analiza din acest punct de vedere a decalajului de productivitate dintre agricultură pe de o parte și sectorul neagricol, industrie și total economie, pe de altă parte, precum și a evoluției acestui decalaj, reliefează situația expusă în tabelul nr. 2.

Datele evidențiază, în primul rînd, existența unui important decalaj de productivitate între agricultură și celelalte ramuri de activitate. În al doilea rînd, se observă faptul că în perioada 1950—1970 a avut loc o creștere a decalajului, productivitatea muncii în agricultură ajungînd, în anul 1970, să fie mai mică de circa 8 ori decît în industrie, de aproape 5 ori decît în întreg sectorul neagricol și de aproape 3 ori mai mică decît productivitatea muncii sociale. Această tendință de creștre a decalajului de productivitate în perioada amintită a fost determinată de ritmurile diferite de creștere a productivității muncii în sectoarele pe care le-am luat în discuție. Dacă ne referim de pildă la ritmul de creștere a productivității muncii în agricultură, el a fost în perioada 1950—1970 de circa 3,8—3,9% în medie anual, față de circa 8,8% în sectorul neagricol și aproximativ 9,1% în industrie. Decalajul amintit reflectă pe de o parte, rezervele mari existente în agricultură în ceea ce privește creșterea productivității muncii, iar pe de altă parte el este și rezultatul unei oarecare insuficiente atenții acordate pînă în actualul cincinal dezvoltării și modernizării producției agricole. Acest ultim aspect a determinat o creștere nu pe măsura posibilităților mari de care dispune agricultura românească, a producției agricole vegetale și animale. Referindu-se la această problemă tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1970 că „...dacă în general politica agrară a partidului a fost justă, trebuie spus că în realizarea ei în practică s-au săvîrșit greșeli, unele chiar foarte serioase. Principala cauză stă în manifestarea unei anumite subaprecieri a agriculturii în condițiile specifice ale economiei noastre“... Ca urmare a acestei subaprecieri, agriculturii nu i-au fost acordate suficiente mijloace pentru modernizarea proceselor de producție... este necesar să arătăm că mai avem încă multe de făcut pentru a putea spune că am realizat o agricultură modernă multilateral dezvoltată, care să ne asigure an de an producții mai ridicate cu cheltuieli materiale și de muncă minime“ [2]).

Desigur decalajul de productivitate și creșterea acestuia pînă în anul 1970 a avut la bază și alte cauze cum ar fi neconcordanța existentă între prețurile produselor agricole și industriale, ceea ce nu putea să nu afecteze valoric cuantumul venitului național provenit din agricultură, etc.

Trebuie să menționăm faptul că măsurile luate în actualul cincinal pentru intensificarea și modernizarea producției agricole au determinat așa cum reiese din datele tabelului nr. 2 și o sporire mai substanțială a productivității muncii în agricultură precum și manifestarea tendinței de reducere a decalajelor existente între aceasta și celelalte ramuri ale economiei naționale.

3. Factori ai creșterii productivității muncii în agricultură

SPORIREA productivității muncii în agricultura românească în perioada 1950—1973 a avut la bază atît creșterea venitului național creat cît și scăderea populației ocupate în această ramură. Ceea ce constituie un fapt pozitiv în creșterea productivității muncii din agricultură este aportul hotărîtor pe care l-a avut în această direcție sporirea venitului național. Acest lucru se realizează cu deosebire în actualul cincinal în care contribuția creșterii mai rapide a venitului național la sporirea productivității muncii este hotărîtoare. Astfel, dacă în perioada 1950—1970 aproximativ 76% din creșterea productivității muncii s-a datorat creșterii venitului național, în perioada 1970—1972 creșterea productivității muncii în agricultură a fost determinată în proporție de circa 80% de creșterea venitului național creat și în proporție de circa 20% de reducerea numărului populației ocupate în această ramură a economiei naționale. Acest lucru demonstrează că în actualul cincinal eficiența activității de producție din agricultură cunoaște o tendință de creștere accentuată în comparație cu perioada precedentă și că forța de muncă din agricultură devine din ce în ce mai productivă. Semnificativă din acest punct de vedere este și analiza comparativă a ponderii provenienței venitului național și a populației ocupate pe cele două sectoare de activitate.

Tendința de reducere, după anul 1955, a ponderii venitului național provenit din agricultură, în condițiile creșterii absolute a cuantumului acestuia, considerată ca un element de progres, este obiectivă avînd în vedere etapa de dezvoltare a economiei noastre naționale. Ceea ce este important de relevat este faptul că reducerea ponderii populației ocupate în agricultură a fost mult mai accentuată decît reducerea ponderii în venitul național. Dacă în anul 1950 ponderea populației ocupate în agricultură era de 2,7 ori mai mare decît contribuția relativă a ramurii la crearea venitului național, în perioada următoare începe să se manifeste o tendință de apropiere a celor două ponderi, tendință ce se va accentua în perioada următoare.

Tabel nr.3

Structura provenienței venitului național și a populației ocupate pe sectoare de producție

Specificație	1950	1955	1960	1965	1970	1973
Ponderea venitului național provenit din:						
- agricultură	27,8	37,4	33,0	28,9	19,5	18,5
- neagricol	72,2	62,6	67,0	71,1	80,5	81,5
Ponderea populației ocupate în:						
- agricultură	74,1	69,5	65,4	56,5	49,1	42,0
- neagricol	23,9	30,5	34,6	43,5	50,9	58,0

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. 1974, pag.48 și 61.

Unul dintre factorii importanți care au determinat evoluția amintită a productivității muncii din agricultură în comparație cu sectorul neagricol total și industria separat, a constat în diferențele existente în ceea ce privește înzestrarea tehnică a muncii și ritmul de creștere a investițiilor. Dacă ne referim la nivelul de înzestrare tehnică a muncii — exprimat în valoarea fondurilor fixe la sfîrșitul anului pe o persoană ocupată — se observă diferențe de înzestrare care explică după părerea noastră în mare parte decalajele de productivitate. Raportul dintre înzestrarea tehnică a muncii din întreaga economie, industrie și sectorul neagricol pe de o parte și agricultură pe de altă parte, a cunoscut următoarea evoluție:

Deși datele utilizate de noi pentru calcularea înzestrării tehnice a muncii au o anumită doză de aproximație (nu cuprind numai fondurile fixe productive, ci și pe cele neproductive) ele pot ilustra totuși corelația care există între nivelul productivității muncii și nivelul înzestrării tehnice. Scăderea decalajului de productivitate dintre agricultură pe de o parte și industrie sau întregul sector neagricol, pe de altă parte, este și urmarea scăderii decalajului de înzestrare tehnică a muncii dintre agricultură și celelalte ramuri sau sectoare.

Concluzii asemănătoare se pot degaja și din analiza evoluției investițiilor în perioada la care ne-am referit, investiții care constituie de altfel sursa principală de creștere a nivelului de înzestrare tehnică.

Se impune subliniat însă faptul că suita de măsuri luate pentru creșterea producției agricole de către conducerea de partid și de stat în actualul cincinal, printre care pe prim plan se situează creșterea volumului de investiții (aproape egal cu cel realizat în cei 20 de ani anteriori); adoptarea celor două programe naționale de gospodărire rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, îndiguiri, desecări și de dezvoltare a zootehniei; reașezarea prețurilor produselor animaliere etc., și mai ales accentul deosebit care se pune în ultimii ani pe creșterea eficienței producției și reducerea cheltuielilor materiale, au determinat modificări importante nu numai în ceea ce privește creșterea producției dar și în evoluția productivității muncii. Astfel, luind ca bază anul 1970, ultimul an al cincinalului trecut, în anul 1973, an cu condiții climatice nu tocmai normale, productivitatea muncii a crescut în agricultură cu peste 54% (efect atît al creșterii producției cît și al reducerii forței de muncă ocupate) într-un ritm mai rapid față de industrie în care, în același interval, s-a înregistrat o creștere a productivității muncii de aproape 20%, și față de total economie aproape 36%, iar față de total neagricol peste 20%.

Tabel nr. 4

Raporturile de înzestrare tehnică pe perioada 1950-1973

Specificație	1950	1955	1960	1965	1970
Sector neagricol/agricultură	12,21	11,37	10,70	8,31	7,24
Industrie/agricultură	6,48	7,73	8,01	6,89	6,75
Total economie/agricultură	3,90	4,16	4,36	4,17	4,18

Sursa: Calculat pe baza datelor D.C.S. și a Anuarelor Statistice ale R.S. România 1965-1974

Fenomenul este determinat, pe de o parte, de faptul că investițiile efectuate în această ramură de producție, de-a lungul întregii perioade analizate și mai ales în primii ani ai cincinalului actual, încep să dea rezultatele scontate, că organizarea unităților economice și a producției a început să se maturizeze, iar creșterea nivelului de cunoștințe al țărănimii și asigurarea unităților agricole cu cadre de specialiști aduc o importantă contribuție la sporirea productivității muncii și creșterea eficienței producției agricole.

Experiența țărilor dezvoltate din punct de vedere economic a demonstrat că productivitatea muncii în agricultură pe o anumită treaptă de dezvoltare trebuie să crească și crește mai repede decît productivitatea muncii din sectorul neagricol și industrie, acest fenomen fiind consecința atît a creșterii continue a producției agricole cît și a procesului de reducere a forței de muncă ocupate în agricultură.

4. Dezvoltarea agriculturii în corelație și în interdependență cu celelalte ramuri ale economiei naționale

DIRECTIVELE Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 prevăd noi măsuri care vor avea efecte hotărîtoare asupra sporirii mai rapide a productivității muncii din agricultură. Pe prim plan în această direcție se înscriu măsurile pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, pentru care se vor aloca peste 110 miliarde lei, de peste două ori mai mult decît totalul investițiilor pe economie din cincinalul 1961—1965. Totodată, vor crește investițiile alocate ramurilor furnizoare de tehnică și de materiale pentru agricultură (tractoare și mașini agricole, îngrășăminte chimice, pesticide, furaje proteice).

Așa cum se menționează în Programul Partidului, în domeniul agriculturii investițiile vor fi îndreptate spre realizarea vastului program de irigații, desecări, indiguiri, regularizare a cursurilor de apă, a programului național de îmbunătățiri funciare, asigurîndu-se astfel cele mai bune condiții pentru folosirea rațională a fondului funciar și creșterea continuă a producției. Suprafețele amenajate pentru irigații vor ajunge astfel la 3 milioane hectare în 1980 și 5 milioane hectare în 1990 (adică aproape întreaga suprafață posibil de irigat).

Un aport important la sporirea productiei agricole îl va aduce în cincinalul următor cercetarea științifică, introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei, a unor soiuri și rase de animale de înaltă productivitate, precum și măsurile de perfecționare a conducerii unităților de producție și de creștere a nivelului de cunoștințe profesionale a forței de muncă din agricultură.

Toate acestea vor constitui factori decisivi care vor determina ca productivitatea muncii în agricultură să crească simțitor în viitor într-un ritm care se va apropia și apoi va depăși pe cel al productivității muncii sociale și pe cel din sectorul neagricol.

Fenomenul va fi mai degrabă o consecință a dezvoltării de ansamblu a economiei decît o condiție a ei, așa cum am înclina să credem că a fost în perioada de pionierat a dezvoltării economiei socialiste, cînd agricultura a avut un rol hotărîtor în susținerea acumulărilor, a investițiilor destinate în primul rînd industrializării al cărei avînt este binecunoscut. Abia dezvoltarea industriei care a permis și introducerea progresului tehnic în agricultură, paralel cu crearea de noi locuri de muncă în sectorul neagricol, a permis o absorbție a forței de muncă din agricultură în sectorul neagricol. Așadar, am putea spune că fluxul mai mare al forței de muncă din agricultură spre alte ramuri a început odată cu sporirea mai substanțială a producției agricole, deci și a productivității muncii din agricultură și cea a productivității muncii sociale.

În viitor, creșterea productivității muncii în agricultură — consecință a dezvoltării economice de ansamblu a țării — se va realiza nu în primul rînd datorită transferului de forță de muncă din agricultură în ramurile neagricole, ci datorită creșterii substanțiale a producției.

Sporirea producției agricole și prin urmare și a productivității muncii din agricultură constituind o consecință a dezvoltării economice, devine în același timp și strict necesară. Această necesitate este determinată îndeosebi de sarcinile pe care agricultura — ca sursă de materii prime reproductibile — le are în „susținerea“ creșterii economice, dintre care amintim: asigurarea hranei întregii populații, deci și a populației neagricole — crescînde, de către o populație descrescîndă, ocupată în agricultură; acoperirea necesităților crescînde de materii prime agricole pentru industria ușoară, alimentară, chimică, necesități care se modifică odată cu schimbarea structurii pe ramuri a economiei, asigurarea competitivă a produselor agricole românești pe piața externă; protejarea mediului înconjurător etc.

Menționăm, de asemenea, faptul că experiența pe plan mondial a țărilor cu o economie și agricultură dezvoltată arată că la un anumit stadiu de dezvoltare, transferul de forță de muncă din agricultură spre ramurile neagricole se oprește la un anumit nivel, nivel care depinde evident și de structura economică pe ramuri. Or, în acest caz (care încă nu este propriu economiei noastre) singura sursă de creștere a productivității muncii din agricultură, o constituie sporirea substanțială a producției agricole. Intensificarea și modernizarea agriculturii rămîn, în acest context, principala cale de creștere a producției și productivității muncii în agricultură. Intensificarea procesului de producție presupune indiscutabil utilizarea unei cantități din ce în ce mai mari de factori de producție neagricoli în scopul sporirii producției, cantitatea de factori materiali, precum și calitatea forței de muncă, fiind fără îndoială în acest cadru, expresii ale dezvoltării economice generale, ale gradului de industrializare și modernizare a economiei.

Gr. VÂLCEANU
Maria BUCUR
Institutul Central de Cercetări Economice

---

1) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura Politică — București 1975 — pag. 75.

2) Nicolae Ceaușescu „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 4, București, Editura politică, 1970, pag. 675 și 269.

ECONOMIE NATIONALA

SPECIALIZAREA ÎN INDUSTRIE

● DIMENSIUNI ● CRITERII ● EFECTE

PARCURGÎND un proces continuu de dezvoltare cantitativă și calitativă, industria constructoare de mașini din țara noastră deține astăzi o pondere însemnată în totalul producției industriale și al fondurilor fixe și mobilizează aproape o treime din forța de muncă ocupată în industrie.

Puternic dinamizată prin creșterea prioritară a capacităților de producție destinate fabricării utilajelor tehnologice de interes major pentru investițiile din celelalte ramuri, cît și prin abordarea unor domenii noi ale tehnicii, hotărîtoare în evoluția tehnologiei contemporane, industria constructoare de mașini se dezvoltă în ritm susținut — 14,1⁰/₀ medie anuală estimată pentru actualul cincinal. Acest ritm va fi menținut și în perioada următoare, ponderea construcției de mașini în totalul producției industriale urmînd să ajungă în 1980 la 34⁰/₀.

Asigurarea unui ritm înalt de dezvoltare a industriei, hotărîtor pentru avîntul tuturor forțelor de producție, pentru progresul economico-social general al țării, implică în condițiile actuale, perfecționarea structurii industriei constructoare de mașini, în concordanță cu tendințele progresului științific și tehnologic pe plan mondial. În acest sens, construcția de mașini este orientată spre producerea de utilaje tehnologice complexe de mașini și utilaje de mare capacitate, în vederea sporirii aportului acestei ramuri la înzestrarea economiei cu tehnică modernă, și a extinderii, pe multiple planuri, a schimburilor internaționale prin acțiuni de specializare și cooperare în producție ; aceasta în condițiile acordării unei atenții sporite creșterii eficienței economice, prin mărirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, prin valorificarea superioară a metalului și realizarea unei calități la nivelul produselor similare din străinătate.

SE ȘTIE că într-o anumită etapă a construcției socialiste, din necesitatea accelerării ritmului de dotare a ramurilor industriale cu produse specifice construcției de mașini, concomitent cu dezvoltarea capacităților de producție din cadrul ministerelor de specialitate, s-a creat și s-a dezvoltat un potențial industrial cu acest specific și în cadrul altor ministere. Destinat inițial fabricării de piese de schimb, acest potențial a fost utilizat, pe parcurs, și pentru realizarea unor părți componente și echipamente complete, în cooperare cu industria constructoare de mașini, iar mai tîrziu chiar a unor utilaje sau linii tehnologice complexe, pentru nevoile proprii.

De-a lungul etapei amintite, participarea celorlalte ministere economice, altele decît cele specializate în construcția de mașini, precum și a consiliilor populare județene și a cooperației meșteșugărești, la executarea unui important volum de piese, ansamble, mașini și utilaje, a contribuit la asigurarea în mai bune condiții a necesităților economiei naționale. Astăzi, însă, cînd exigențele față de eficiența economică au sporit considerabil și cînd asistăm la o continuă creștere și diversificare a exportului de mașini și utilaje, concomitent cu dezvoltarea cooperării în producție cu țările socialiste și alte țări, cu firme de reputație mondială, se impune **adîncirea preocupărilor pentru optimizarea programelor naționale de fabricație.**

Pornind de la aceste considerente se pune problema luării în continuare de măsuri în vederea încărcării maxime a tuturor capacităților de producție, măririi seriilor de fabricație, concentrării cercetării și proiectării, în strînsă legătură cu necesitățile producției de mașini și utilaje, în final a eliminării paralelismelor în producție și utilizării mai raționale a forței de muncă. Cu alte cuvinte este necesar a se acționa consecvent pe linia **îmbunătățirii profilării și specializării producției** (proces la baza căruia stă acțiunea de unificare-tipizare a produselor), calea de stopare a tendinței, discordantă cu exigențele economiei moderne, de „a produce de toate“, indiferent de costuri.

Pentru ilustrarea consecințelor nefavorabile ale fenomenului de paralelism se impune să amintim situația existentă în anul 1974 în producția de ventilatoare de uz general ; în afară de întreprinderile specializate din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele — „Ventilatorul“ București și Fabrica de ventilatoare Vaslui —, mai executau ventilatoare întreprinderi ale Ministerului Construcțiilor Industriale, Ministerului Industriei Ușoare și întreprinderea „Metalurgica“ București din cadrul Consiliului Popular al Municipiului București, precum și trei întreprinderi ale Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor. Fără a intra în detaliile unei analize comparative a performanțelor tehnico-economice ale ventilatoarelor produse în cadrul unităților celor cinci ministere, evidențiem că, în timp ce M.I.C.M.G. avea capacități de producție parțial neacoperite, întreprinderile M.A.I.A.A. realizau un cost de producție sensibil mai ridicat (25—30 lei/kg) față de întreprinderile din cadrul M.I.C.M.G. (10—15 lei/kg). Situația a fost reglementată prin dispoziția dată de Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice de încetare, începînd cu 1975, a producției de ventilatoare în cadrul M.A.I.A.A., M.I.U. și Consiliul Popular al Municipiului București.

● Unificarea și tipizarea produselor — o etapă importantă în acțiunea de specializare a întreprinderilor ● Efecte economice deosebite prin creșterea ponderii specializării : capacitățile de producție folosite la parametrii ridicați, reducerea costurilor unor produse, sporirea rentabilității întreprinderilor ● Cum se concep acțiunile viitoare — cum se acționează pentru înlăturarea paralelismelor în realizarea unor produse ● Ce rol joacă Consiliul de coordonare a aprovizionării, specializării și cooperării în industria construcțiilor de mașini și metalurgice.

Perfecționarea procesului de profilare și specializare, pe baza unificării și tipizării produselor, realizarea și respectarea strictă a programelor de cooperare — ce rezultă din acțiunea amintită — în vederea sincronizării activității unităților și subramurilor conexe potrivit necesităților dezvoltării și diversificării producției industriale, bunului mers al activității economice în general, necesită un efort colectiv, dar și o gîndire unitară atît a soluțiilor actuale, cît și a orientărilor de perspectivă. Angajarea eforturilor de gîndire și acțiune în procesul de profilare-specializare trebuie făcută în contextul principalelor cerințe ale dezvoltării industriei constructoare de mașini :

— menținerea unui ritm ridicat de creștere, superior ritmului realizat pe ansamblul industriei ;

— ridicarea continuă a eficienței economice a producției ;

— realizarea unui aport valutar, prin creșterea exportului în măsură mai mare decît creșterea producției.

Ținînd seama de aceste cerințe, **orientările de bază în dezvoltarea și profilarea ramurii** constau în :

— abordarea acelor domenii ale tehnicii, hotărîtoare pentru progresul contemporan ;

— selecționarea, pe baza unor programe, a unui număr restrîns de produse, asupra cărora să se concentreze forțele ;

— crearea unei structuri industriale elastice, adaptabile în orice moment unor cerințe diferențiate ;

— creșterea producției realizate în cadrul unor acorduri de cooperare internațională de lungă durată, care să aibă ca efect restrîngerea nomenclatorului de produse realizate în țară și adîncirea, pe această cale, a specializării, implicit mărirea seriilor de fabricație, în condițiile unui schimb avantajos de produse.

Promovarea unor soluții avansate de specializare poate fi însă, adesea, încetinită de lipsa de omogenitate constructivă a produselor, motiv pentru care concluzia logică este că lucrările de profilare și specializare trebuie precedate de o largă acțiune de tipizare-unificare care, în continuare, să se desfășoare în paralel cu acțiunea de specializare. Bineînțeles că **acțiunea de unificare-tipizare a produselor trebuie înțeleasă nu în sensul reducerii numărului tipodimensiunilor de produse, ci, din contră — prin unificarea componentelor unei familii de produse și combinarea logică a acestora — cu un număr mic de componente să se realizeze o largă diversificare a produselor, necesare unor domenii diferite de activitate.**

GRAFIC

PRIVIND EFECTELE ECONOMICE ALE ACTIUNII DE UNIFICARE - TIPIZARE, CONCENTRARE ȘI SPECIALIZARE A PRODUCTIEI DE TURBOAGREGATE CUPRINSE ÎNTRE 2,5 ȘI 10 M.W.

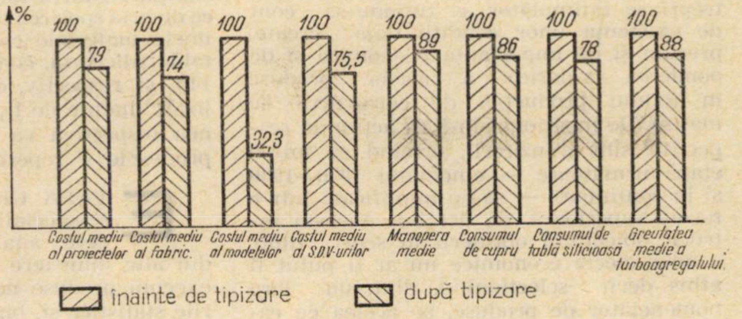

ÎN CONDIȚIILE diversificării continue a producției ramurii constructoare de mașini și ale participării la realizarea acestei producții și a altor ministere economice, în afara celor specializate, demararea acțiunii de tipizare trebuie să se sprijine pe **programe centralizate**, desfășurate pe etape, la elaborarea cărora să se pornească de la „fotografierea“ situației actuale a producției în ramura industriei construcțiilor de mașini și de la analiza profundă a acesteia în comparație cu experiența mondială. De asemenea, programele trebuie să se bazeze pe **elaborarea unor studii pe produse și grupe de produse**, care să trateze problemele de capacități (existente — care trebuie adaptate sau dezvoltate — și cele care trebuie create), de economicitate și competitivitate față de produsele străine similare luate ca etalon (calitate și preț), precum și de posibilitatea de realizare.

Aceste activități cad în sarcina Consiliului de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice, înființat în 1973 din inițiativa secretarului general al partidului. Consiliul de coordonare are menirea — antrenînd organizat specialiștii din ministere, centrale, întreprinderi și institute de cercetări și proiectări — să realizeze politica de dezvoltare armonioasă a celor două ramuri, în lumina ridicării eficienței economice a producției, prin unificare-tipizare, concentrare și specializare a producției. Fără a intra în amănuntele metodologiei de lucru, este totuși necesar a arăta cum se realizează, de către Secretariatul Consiliului de coordonare, etapizarea programelor de realizare a unificării-tipizării și, mai departe, a specializării.

Elaborarea planurilor de acțiune privind tipizarea produselor, profilarea și specializarea producției de construcții de mașini, a fost făcută diferențiat, pe grupe de ministere și organe economice centrale: M.I.C.M.G., M.I.C.M.U.E. și M.I.M., pe de o parte, celelalte ministere, pe de altă parte și, separat, consiliile populare județene, cooperația meșteșugărească și cea de consum.

Indiferent de domeniul de aplicabilitate al programului de tipizare, acesta comportă următoarele faze: **unificarea constructivă a produselor, pe baza studiilor privind nevoile de mașini și utilaje** (sisteme de mașini și utilaje), **pe ramuri de producție** (industrie chimică, minieră, metalurgică, construcții, transporturi, agricultură etc.) ; **tipizarea grupelor de mașini și utilaje ; întocmirea schemelor cinematice ; tipizarea mecanismelor și subansamblelor; tipizarea elementelor componente ale unui produs** (elemente sau organe cu utilizare generală : rulmenți, organe de asamblare, flanșe, organe de îmbinare etc. ; elemente sau organe specifice utilajului).

Vom încerca să ilustrăm această schemă. O grupă mare de produse o constituie mijloacele autopropulsate — autovehicule de uz general, speciale și specializate, solicitate de către beneficiar, la diferiți parametri. În cadrul acestei grupe, referindu-se la tractoarele universale, ar rezulta, din studii, că pentru satisfacerea tuturor beneficiarilor sînt necesare tractoare într-o gamă de 15 mărimi de puteri. Analizînd însă aceste cerințe, se poate ajunge la o reducere rațională a gamei de puteri, pînă la 7 mărimi, care să poată satisface pe toți solicitanții. Pe baza schemelor cinematice ale acestor 7 tipuri de tractoare, acceptate ca tipuri de bază, se identifică mecanismele și subansamblele comune ale grupei, care se vor tipiza : motorul de tracțiune, cutia de viteză, ambreiajul, transmisia cardanică, sistemul de direcție, sistemul de frînare, alte elemente constructive. Se ajunge astfel ca, spre exemplu, la familia de tractoare pe roți de 45 CP (diversificată în 7 tipuri : legumicol, viticol, viticol înălțat, dublă tracțiune, dublă tracțiune roți egale, special și special dublă tracțiune), să se realizeze un grad de unificare, cu tipul de bază — tractorul universal pe roți U 445 — între 70 și 90% ; iar între această familie și familia de tractoare pe șenile provenite din tipul de bază — tractorul universal, pe de o parte și pe de altă parte între grupa de produse diversificată din tractoarele de 45 CP pe roți (motocarul agricol, motostivuitor, tractor frontal, tractor încărcător hidraulic, platformă autoîncărcătoare) un grad de unificare de 40%, respectiv 45—75%.

Materializarea fazelor enumerate conduce la stabilirea profilelor de fabricație pentru : componente, mecanisme și subansamble, produse, utilaje, iar pe această bază se poate trece la specializarea întreprinderilor, care vor fabrica, în exemplul dat, motoare, cutii de viteză, ambreiaje etc., iar una sau două dintre întreprinderile profilate pe fabricarea mijloacelor autopropulsate, respectiv tractoare, vor executa montajul final.

Ținînd seama de stadiul actual, de diversificarea accentuată a producției industriale, Consiliul de coordonare, prin Secretariatul său, a inițiat, într-o primă etapă premergătoare, **inventarierea întreprinderilor cu profil de construcții de mașini pe întreaga economie** (inclusiv cele ale cooperației și industriei locale), **în vederea identificării paralelismelor.** Din această acțiune a rezultat că prima măsură în vederea concentrării și specializării producției, constă în trecerea în subordinea M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E. a șapte întreprinderi aparținînd consiliilor populare județene (s-au făcut propuneri în acest sens).

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

RAPORTEAZĂ ÎNDEPLINIREA CINCINALULUI

PE MĂSURĂ ce ne apropiem de ziua de 1 Mai tot mai multe colective de oameni ai muncii din întreprinderi înscriu în cronica pasionantei întreceri realizarea cotelor finale de producție ale actualului cincinal.

● La 12 aprilie colectivul întreprinderii textile „Aurora“-București a raportat îndeplinirea planului cincinal. Pînă la sfîrșitul anului aici se vor produce, peste prevederi, 14 milioane mp țesături.

● Întreprinderea bucureșteană „Electromagnetica“ a îndeplinit, la 11 aprilie, sarcinile de plan pe întregul cincinal. Avansul obținut creează posibilitatea realizării, pînă la finele anului, a unei productii suplimentare în valoare de 1,162 miliarde lei.

● Colectivul întreprinderii textile „România Muncitoare“ din Cluj-Napoca a raportat îndeplinirea cu 8 luni și 20 de zile mai devreme, a prevederilor de plan pe întregul cincinal. Pînă la finele anului se estimează să se obțină o producție suplimentară de 4,5 milioane metri pătrați țesături peste prevederile cincinalului. Cu această unitate, numărul întreprinderilor industriale din județul Cluj care au îndeplinit cincinalul se ridică la 12.

● Exploatarea Săsar-Baia Mare este a treia unitate minieră din Maramureș ce își înscrie numele în rîndul întreprinderilor care au îndeplinit înainte de termen sarcinile actualului cincinal. Dedicînd acest succes zilei de 1 Mai, minerii de la Săsar s-au angajat să realizeze suplimentar, pînă la finele anului, o producție în valoare de 25 milioane lei.

● Colectivul Întreprinderii de reparații utilaj greu pentru construcții din Ploiești a anunțat zilele acestea îndeplinirea integrală a planului cincinal. Datorită avansului de timp cîștigat, colectivul de aici va realiza pînă la finele anului o producție suplimentară de aproape 200 milioane lei.

PRODUSE PESTE PLAN

● Lucrătorii Combinatului petrochimic Teleajen — unitate căreia la 10 aprilie i s-au decernat „Steagul Roșu“ și „Diploma de întreprindere fruntașă pe ramură“, pentru succesele înregistrate în întrecerea socialistă în 1974 — au furnizat, de la începutul anului pînă la data respectivă, o producție suplimentară evaluată la peste 12 000 000 lei, sumă superioară angajamentului asumat în cinstea zilei de 1 Mai.

● Colectivele exploatărilor miniere Lonea, Petrila, Vulcan și Uricani din Valea Jiului au extras, de la începutul anului și pînă acum, peste prevederile de plan, 35 000 tone cărbune. Sporul acesta s-a realizat pe seama îmbunătățirii organizării muncii în subteran și folosirii cu randament sporit a mașinilor, instalațiilor și timpului de lucru.

● Colectivul fabricii „Tricotex“ din Satu-Mare și-a îndeplinit de pe acum angajamentele asumate în cinstea zilei de „1 Mai“. Datorită acestui succes, calendarul îndeplinirii cincinalului arată ziua de 1 decembrie 1975. Avansul cîștigat se concretizează în peste 1,5 milioane bucăți tricotaje, urmînd ca pînă la finele anului producția suplimentară să sporească cu circa un milion bucăți tricotaje.

Legat de această măsură și în ideea frînării tendinței de realizare în paralel a diverselor produse, a fost inițiat și difuzat un ordin al Consiliului de coordonare potrivit căruia, cu începere de la 1 octombrie 1974, întreprinderile ministerelor economice, ale consiliilor populare și ale cooperației nu mai au voie să însușească în fabricație produse noi, fără aprobarea Consiliului de coordonare, cu excepția mașinilor pentru autoutilare, a pieselor de schimb și a bunurilor de larg consum. De asemenea, nici dezvoltarea capacităților de producție existente sau crearea de noi capacități cu profil de construcții de mașini nu se poate face fără aprobarea Consiliului. Bineînțeles că această limitare creează numai un cadru de acțiune, baza materială a specializării și profilării constituind-o activitatea de unificare și tipizare a produselor.

PORNIND de la studiile de dezvoltare pe familii de mașini și utilaje necesare principalelor ramuri ale economiei naționale, Consiliul de coordonare a aprobat **planurile de acțiune privind tipizarea produselor, profilarea și specializarea producției de construcții de mașini** elaborate de Secretariat, pentru ministerele economice (grupate așa cum am arătat anterior), precum și pentru **tipizarea oțelurilor necesare realizării produselor din industria construcțiilor de mașini.** Acesta din urmă a fost alcătuit pe baza „structurii cadru“ a mărcilor de oțeluri și a produselor metalurgice ce se propun la tipizare, întocmită de Institutul de cercetări metalurgice. De asemenea, Consiliul de coordonare a aprobat programul de aprofundare a lucrărilor de tipizare-unificare și specializare-profilare pe anul 1975, pus de acord cu C.S.P. și inclus în Planul de stat.

Un prim pas în direcția amintită a și fost făcut, înfăptuindu-se unificarea-tipizarea și specializarea producției pentru : elementele pentru construcții și confecții metalice refolosibile, instalațiile și utilajele metalurgice, principalele utilaje tehnologice din industria chimică și a prelucrării țițeiului, mașinile și utilajele pentru construcții industriale și drumuri, mașinile electrice mari, sculele diamantate, sculele pneumatice portative, principalele aparate pentru instalațiile de încălzire-ventilație și condiționare a aerului, locomotivele de manevră și pentru linii magistrale, atelierele, liniile, instalațiile și utilajele pentru turnătorii de piese. Toate aceste acțiuni au primit un cadru legal, prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri și ale Consiliului de coordonare.

În preocupările noastre se află unificarea-tipizarea și concentrarea și specializarea producției pentru : mecanisme de acționare mecanică, turbo-agregatele cu puteri între 2,5 și 12 kW, precum și utilajele pentru industria alimentară, utilajele frigorifice și de condiționare a aerului, arzătoarele și recuperatoarele de căldură, cuptoarele de forjă și tratament termic, echipamentele hidraulice și pneumatice.

Este interesant, din punct de vedere al necesității tipizării și specializării în industria construcțiilor de mașini, să expunem pe scurt situația sectorului de **utilaj alimentar.** La ora actuală, în principalele ramuri ale industriei alimentare, sînt utilizate circa 3 000 tipodimensiuni de utilaje, din care în țară se execută circa 2 000 tipodimensiuni (2 300 în 1980, conform programului de asimilare), de către 17 întreprinderi ale M.I.C.M.G. și 24 întreprinderi ale M.A.I.A.A., C.P.C.P., industriei locale etc. Gradul de tipizare-normalizare la aceste unități este de numai 10%. Prin programul elaborat, care în prima etapă prevede tipizarea a 13 grupe de utilaje din totalul de 33 grupe, se va ajunge la un grad de tipizare-normalizare a producției de circa 35% și la restrîngerea numărului de întreprinderi din M.I.C.M.G. la care se fabrică acestea, de la 17 la 5, restul urmînd a fi reprofilate pe alte grupe. Acțiunile de tipizare-specializare enumerate și finalizate în prima etapă nu au fost întreprinse întîmplător, ci ținîndu-se cont de existența unor condiții deja create, precum și de importanța economică și de ponderea valorică a acelor produse în totalul producției de construcții de mașini. De menționat însă că acțiunile respective sînt tranzitorii, urmînd ca într-o etapă următoare — cincinalul 1976—1980 și în continuare — să fie amplificate într-o formă superioară, de detaliu. Aceasta întrucît obiectivul obținerii în scurt timp, a unor efecte economice nu ar fi putut fi atins decît selecționînd, dintr-un larg nomenclator de produse, pe acelea cu caracteristici tehnico-economice superioare și cu frecvență mare de utilizare și înscriindu-le în nomenclatoare tip, pe baza cărora s-au stabilit producătorii specializați.

Gîndite pe baza studiilor de perspectivă și avînd în vedere realizarea unei concepții unitare în domeniul proiectării și executării produselor, reducerea numărului acestora, concomitent cu mărirea seriilor de fabricație și prin aceasta crearea unor facilități în aprovizionare, restrîngerea nomenclatoarelor de produse existente, ca și a numărului întreprinderilor producătoare, prin acțiunile întreprinse, se soldează cu efecte favorabile, așa cum se demonstrează în fundamentările tehnico-economice ale acestor măsuri. Astfel, unificarea-tipizarea și specializarea-profilarea producției realizate în domeniile prezentate conduc la :

— reducerea numărului de proiecte de la 580 la 133, a sortimentelor de profile metalice de la 81 la 48 și a mărcilor de oțel de la 14 la 10, în domeniul fabricației de elemente de construcții și confecții metalice pentru hale industriale ;

— reducerea numărului de utilaje de la 48 la 22 tipuri, în domeniul metalurgic ;

— reducerea numărului de utilaje folosite în instalațiile chimice, de la 219 la 116 tipuri, a nomenclatorului de materiale de la 363 de mărci de oțeluri și circa 30 000 sorto-tipodimensiuni de laminate, înainte de tipizare, la 84 mărci și 7 500 sorto-tipodimensiuni după tipizare. De asemenea **reducerea numărului de întreprinderi de profil de la 22 la 17.** În acest domeniu, la nivelul anului 1980, ponderea utilajelor tipizate, în total utilaj chimic, va fi de circa 57%.

— economisirea în fabricație de elemente pentru instalațiile de încălzire, ventilație și de condiționare a aerului, a 30 000 tone metal, 40 milioane kWh și 100 000 tone combustibil convențional și economisirea la investiții a 200 milioane lei în perioada 1976—1980.

Privitor la acțiunile a căror finalizare este iminentă, se estimează următoarele efecte favorabile :

— în domeniul mecanismelor de acționare mecanică-reducerea numărului tipodimensiunilor de la 1659 la 594 preferențiale, a consumului de metal cu 1 500 tone pe an, ca și a consumului de energie, pe baza măririi randamentului în exploatare ;

— în domeniul fabricației de turboagregate cu puteri cuprinse între 2,5 și 12 MW — reducerea numărului mediu de piese pe turboagregat cu circa 20%, prin simplificarea sistemului de distribuție a aburului și a sistemului de reglare ; reducerea numărului de repere distincte și a numărului de modele pentru piesele turnate cu circa 70% (prin restrîngerea numărului de tipuri de turbine de la 61, cît se fabrică actualmente, la numai 18) **: a greutății medii a produselor cu circa 10%, a ciclurilor de proiectare și execuție cu 30% și, respectiv, 25%.** În acest caz, efectele economice se pot urmări în graficul ce îl prezentăm.

Așa cum rezultă din graficul prezentat, în urma tipizării turboagregatelor, scad substanțial costurile medii pe fiecare fază, fapt ce duce la sporirea eficienței economice. La unele materiale ca, de pildă, la cupru și tablă silicioasă, consumul specific scade cu 14% și, respectiv, cu 22% față de cele utilizate înainte de tipizare. Iată de ce acțiunea respectivă va trebui extinsă la toate produsele și reperele la care se pretează.

ETAPA URMĂTOARE de profilare-specializare va avea în vedere analizarea întreprinderilor din alte ministere și organe centrale care execută produse neurmărite prin raportările statistice și, bineînțeles, adîncirea specializării și profilării în cadrul ministerelor specializate în construcția de mașini unde, totuși, dat fiind specificul activității, dezvoltarea lor s-a făcut, în bună măsură, în concordanță cu principiile specializării. Este necesar însă să arătăm că principalele ministere constructoare de mașini — M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E. — nu au urmat aceeași cale în procesul de specializare, aceasta datorită unor condiții obiective.

Construcția de mașini grele, avînd de asigurat, într-o perioadă scurtă, baza materială a celorlalte ramuri industriale — în condițiile unui nomenclator foarte variat de produse și în continuă creștere — a trebuit, pe de o parte să apeleze la colaborarea cu celelalte ministere iar, pe de altă parte, în cadrul dezvoltărilor proprii, să se axeze fie pe capacitățile existente cu profil foarte variat de producție, fie să creeze capacități noi, dar cu un grad mare de integrare a producției. Aceasta în timp ce M.I.C.M.U.E., axat pe producția în domenii noi ale tehnicii, neatacate pînă la o anumită dată — producția de mașini-unelte, scule și dispozitive, produse de electronică industrială, aparate de radio și televizioare etc. — a avut încă de la început condiții pentru a-și dezvolta capacitățile în concordanță cu principiile și criteriile de specializare.

Desigur, aceasta nu înseamnă că la M.I.C.M.U.E. problemele de tipizare și specializare se pun altfel, sau că acțiunea este încheiată. Dimpotrivă. Numai că în procesul de tipizare a produselor și specializare a întreprinderilor care aparțin de M.I.C.M.U.E. și M.I.C.M.G. va trebui, date fiind condițiile arătate și complexitatea problemelor, să se dea o atenție deosebită întreprinderilor M.I.C.M.G. Acesta este și motivul pentru care capacitățile de producție care se vor crea în perspectivă în cadrul M.I.C.M.G. au fost gîndite de la bun început ca întreprinderi de strictă specializare, cum ar fi, de exemplu în construcția de mijloace autopropulsate : întreprinderi de cutii de viteză, de axe cardanice, de accesorii auto, de matrițe auto. Acțiunile viitoare vor fi sprijinite pe programele de unificare-tipizare detaliate care, depășind faza de selecționare a unor produse existente, se referă la produsele noi ce urmează a fi asimilate.

Așa cum rezultă din cele prezentate, acțiunile de unificare-tipizare a produselor și profilare-specializare a întreprinderilor, vor cunoaște o desfășurare continuă, pe baza programelor întocmite, constituind preocupări centrale atît în cincinalul viitor cît și în perspectiva deceniului viitor. Rațiunea lor este ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței activității economice, măsurabilă direct prin creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor și scăderea cheltuielilor materiale de producție.

ing. Gh. BRATOLOVEANU

FORȚA DE MUNCĂ, ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL AL ȚĂRII

Calitate și competență

Înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism accentuează deosebit de mult latura calitativă a muncii, necesitatea cadrelor cu grad înalt de calificare.

Calitatea și competența exprimă substanța forței de muncă calificate, fiind, practic, inseparabile ; cunoașterea lor esențială se realizează privindu-le în unitate. Calitatea lucrătorului este dată, înainte de toate, de cunoștințele profesionale ce-i permit îndeplinirea anumitor atribuții sociale în procesul muncii ; ea indică potențialul de muncă, format pe baza unei pregătiri speciale. Dar, nu numai atît. Socialismul cere fiecăruia nu muncă absentă, mașinală, ci activitate în care să se manifeste și însușirile creatoare — tehnico-științifice, talentul organizatoric etc. care-i potențează funcția profesională, făcînd, în același timp, loc tot mai mult progresului, impulsurilor înnoitoare. Societatea noastră are nevoie de oameni care prin activitatea lor să îmbogățească nu numai experiența, ci și înțelepciunea colectivă, care să descopere noul, să perfecționeze, să raționalizeze, procesul muncii, să lupte împotriva rutinei, a conservatorismului. Revoluția științifico-tehnică actuală impune o asemenea afirmare a omului. Dubla calitate a celor ce muncesc, în condițiile noii orînduiri, oferă posibilitatea reală a deplinei lor realizări. Competența este însăși calitatea forței de muncă în acțiune ; ea reflectă capacitatea, priceperea lucrătorului, efectiv în procesul muncii, în îndeplinirea sarcinilor, în concordanță cu cerințele existente.

Nivelul calității și competenței este diferit, de la o etapă la alta, după cum în permanență dinamică se află înseși exigențele exercitării fiecărei munci.

În stadiul de dezvoltare în care ne găsim, mersul înainte impune în toate compartimentele vieții noastre economice realizarea cu competență a sarcinilor. De aceea, „hotărîtor pentru asigurarea dezvoltării în continuare în ritm înalt a țării noastre, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea Programului partidului este ridicarea calificării celor ce muncesc. Iată de ce trebuie luate toate măsurile pentru formarea profesională la un înalt nivel a tineretului, pentru perfecționarea pregătirii întregului personal, împrospătarea — prin reciclare, în concordanță cu prevederile legii — a cunoștințelor tuturor oamenilor muncii, inclusiv a cadrelor tehnice și de conducere“ ¹).

În acest context, învățămîntul are de îndeplinit, în continuare, o mare misiune. În concepția partidului nostru ridicarea nivelului general al învățămîntului, pregătirea forței de muncă, creșterea gradului de calificare și perfecționare profesională a oamenilor muncii constituie factori de care depinde însăși înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la comunism.

Școala — factorul principal de educare și formare a omului

Se disting două laturi fundamentale, inseparabile, ale pregătirii forței de muncă, ce dezvăluie rolul școlii ca factor principal de educare și instruire. Pe de o parte, **pregătirea profesională** de specialitate, în conformitate cu sarcinile dezvoltării economico-sociale a patriei. Ridicarea nivelului calitativ al producției, modernizarea economiei, promovarea științei și progresului tehnic sporesc rolul învățămîntului în formarea forței de muncă. Școlii îi revine, astfel, această funcție, distinctă de restul ramurilor, de a încorpora cunoștințe, de a produce forță de muncă. Pe de altă parte, pentru opera socială practică, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, are însemnătate nu numai capacitatea lucrătorilor de a crea valori de întrebuințare, ci și **pregătirea lor politico-ideologică**, **formarea omului nou**, cu o înaltă conștiință socialistă, cu un larg orizont de cultură. Calitatea umană superioară se reflectă favorabil în comportamentul oamenilor ; ea determină spiritul de răspundere față de rezultatele propriei munci, promovarea echității în viața socială, a raporturilor noi între oameni etc.

Gradul mai înalt de instruire profesională și dezvoltare spirituală generală constituie o **condiție a dezvoltării democrației socialiste și a promovării curajoase a noului.** Calitatea superioară a factorului uman dă efect sporit gîndirii colective, contribuie la realizarea unui deziderat esențial al democrației, anume adoptarea celei mai raționale decizii la fiecare loc de muncă. Voltajul gîndirii științifice, tehnice și organizatorice a lucrătorilor sporește sub înrîurirea pregătirii lor profesionale, a orizontului de cunoștințe în continuă dezvoltare.

Îndeplinirea vastului program de investiții prevăzut pentru perioada următorilor 15 ani, pînă în 1990, impune sporirea necesarului de forță de muncă, o acțiune susținută de formare profesională și educare. În cincinalul 1976—1980 este prevăzută pregătirea profesională a 1,8—2 milioane persoane, prin toate formele de instruire ; se vor pregăti 1550—1700 mii de muncitori calificați și 250—300 mii tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate. Semnificația acestor prevederi iese și mai bine în evidență dacă se fac unele comparații. Astfel, în septembrie 1968, numărul total al muncitorilor calificați era de peste 2,7 milioane persoane ; de astădată, numai într-un cincinal (1976—1980) se vor pregăti mai mult de un milion și jumătate de asemenea cadre, ceea ce vădește ritmul înalt de creștere a masei personalului muncitoresc calificat și, implicit, de lărgire a sferei muncii calificate.

Un element de ordin principial în politica partidului în domeniul forței de muncă îl reprezintă **creșterea rolului școlii în formarea și educarea tuturor categoriilor de lucrători**, în primul rînd prin ridicarea nivelului obligatoriu al pregătirii generale a populației. Pentru caracterizarea intensității procesului de școlarizare a populației sînt edificatoare datele tabelului.

Legarea învățămîntului de producție asigură absolvenților posibilitatea de integrare rapidă în munca social-utilă

---

¹) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., București, Editura politică, 1974, p. 61.

Ca urmare a eforturilor susținute ale partidului și statului pe linia dezvoltării spirituale a populației se constată, în toți anii, o creștere mai accentuată a populației școlare decît a populației totale. Indicele de intensitate a procesului de instruire arată cîte unități de creștere a populației școlare revin la fiecare procent de creștere a populației totale.

În perioada 1976—1980 se va încheia și perfecționa generalizarea învățămîntului de 10 ani (inclusiv prima treaptă a liceului), iar după 1980, pînă în 1990, se va trece treptat la generalizarea celei de a doua trepte a liceului, astfel încît se va asigura cuprinderea întregului tineret în învățămîntul de 12 ani.

De aici se pot desprinde și alte aspecte : a) parcurgerea obligatorie a învățămîntului de 10 ani asigură o **pregătire unitară** — științifică și de cultură generală — **întregului tineret**, indiferent de treapta ulterioară, pe care fiecare o urmează în calificarea profesională — muncitor, țăran-cooperator, inginer, economist, medic, profesor etc. ; b) chiar în cadrul primei trepte a liceului se va asigura și o anumită pregătire profesională de specialitate, încît tinerii să se poată integra într-o activitate utilă societății ; c) desăvîrșirea pregătirii profesionale se realizează prin parcurgerea treptei a doua a liceului sau a altor forme de instruire. Va fi astfel vorba de o calitate mult mai înaltă a factorului uman al producției, a populației țării : oricare cetățean, din generațiile respective, va fi absolvent a minimum 10 și respectiv 12 clase de școală. Saltul calitativ este și mai evident dacă luăm în considerare că, prin cuantumul, structura și calitatea lor, cunoștințele acumulate de absolventul de azi a 10 și respectiv 12 clase de școală depășesc cu mult „bagajul" posedat cu ani în urmă, în vechea orînduire, de o mare parte a celor care alcătuiau atunci categoria intelectualilor.

Observăm, așadar, că începînd cu personalul muncitoresc și țărănimea, calificarea se înfăptuiește prin intermediul învățămîntului, sub multiple forme. **Parcurgerea școlii apare ca o premisă esențială a calificării**, îndemînarea și deprinderea prin repetarea continuă a operațiunilor în activitatea practică se realizează la un nivel mai ridicat atunci cînd se întemeiază pe gîndire științifică.

Perfecționarea instrucției publice de toate gradele

Crearea unui învățămînt eficient, obligă la perfecționări ale formelor, structurii și conținutului procesului instructiv-educativ. Actualitatea perfecționării este impusă în mod obiectiv de însăși dinamica necesităților de forță de muncă, în toată complexitatea lor. Înțelegînd că producția socială, viața în general, va arăta în viitor altfel decît în prezent, modificările, înnoirile sînt inevitabile. Adăugăm la aceasta și necesitatea luării în calcul a uneia dintre particularitățile învățămîntului, anume faptul că efectele activității de astăzi, prestate în școală, se exteriorizează într-o perioadă ulterioară în viața social-economică, sînt destinate nevoii sociale ulterioare.

În lumina Programului partidului și Directivelor Congresului al XI-lea se impun atenției mai multe direcții în care se produc perfecționări în întregul sistem de pregătire a cadrelor.

Una dintre acestea o reprezintă **predarea în școli a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane**, ceea ce duce la ridicarea nivelului învățămîntului. Neîndoielnic, obținerea unei calități superioare a „produsului finit" furnizat de școală impune perfecționări în cadrul procesului „tehnologic" de instruire și educare, la toate treptele, în conținutul cunoștințelor, în întregul arsenal de forme și metode de învățămînt. Efortul pe care-l fac partidul și statul pentru promovarea științei și progresului științific poate fi pe deplin valorificat în funcție de acumularea de cunoștințe moderne, de existența cadrelor calificate.

Un loc deosebit în ansamblul sarcinilor de formare a forței de muncă ocupă legarea tot mai strînsă a întregului învățămînt de producție, deziderat ce izvorăște din însăși rațiunea de a fi a școlii ; numărul, categoriile de specialiști și gradul de instruire profesională trebuie să răspundă întru totul cerințelor, în toată varietatea și întinderea lor.

Evident, această direcție a perfecționării presupune multiple forme de înfăptuire și anumite particularități, în funcție de treapta de învățămînt. Subliniem numai că **integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția** presupune restructurări fundamentale în concepție și organizare. Școala trebuie să asigure, chiar absolventului învățămîntului obligatoriu, posibilitatea de a se încadra într-o activitate social-utilă.

Absolvenții formelor de pregătire specială, personalul muncitoresc, cadre de nivel mediu și de nivel superior, trebuie să aibă capacitatea practică de a îndeplini, de la început, fără dificultăți, funcțiile aferente, să poată avea un rol activ, prețios, în procesul muncii. Școala, prin integrarea ei cu producția și cercetarea va asigura tinerilor nu numai cunoștințe teoretice profesionale solide, dar și deprinderi practice temeinice pentru exercitarea profesiei. Este întrucîtva zdruncinată concepția de pînă acum, potrivit căreia deprinderea în muncă se realiza, de regulă, după absolvirea școlii, în practică, prin exercitarea funcțiilor de muncă. Nu vrem prin aceasta să ignorăm rolul stagiului, al vechimii în muncă, ca factor de consolidare ulterioară a deprinderilor, a calificării.

Intensitatea procesului de instruire

1950=100

	1960	1965	1970	1973	1974	1975
Populația totală	112,8	116,7	124,2	127,7	129,6	130,5
Populația școlară	134,5	177,2	181,2	181,2	190,7	235,8
Indicele de intensitate a procesului de instruire[x)]	2,6	4,6	3,3	2,9	3,0	4,4

x) Raportul dintre procentul de creștere a populației școlare și procentul de creștere a populației totale. Sursa: Anuarul statistic 1974, p.342-345; Anuarul demografic al R.S.R. 1974 p.3; Probleme economice nr.7/1971, pag.134.

Recunoscînd necesitatea legării învățămîntului de practică, nu trebuie să se înțeleagă că școala ar urma să reflecte pasiv cerințele producției. La rîndu-i, școala exercită o mare înrîurire asupra acesteia ; așezată pe temelii științifice, ea constituie un element de avangardă, căci, prin sistemul de cunoștințe pe care le încorporează trebuie să devanseze necesitățile producției, să anticipeze structuri și niveluri de calificare noi și, deci, prin cadrele oferite, să o dinamizeze în toate compartimentele ei. Iată de ce avem de-a face cu o interrelație între învățămînt și practica social-economică.

Pe fondul raportului dintre dezvoltarea economică și învățămînt este de relevat accentuarea diferențiată a rolului formelor de calificare a muncitorilor. De îndată ce în cadrul categoriei de muncitor, funcțiile îndeplinite sînt diferite, sînt „etajate" prin complexitatea lor, înseamnă, în mod obiectiv, că nu toate, deopotrivă, necesită același volum de cunoștințe, aceeași durată de pregătire. Unele sînt cunoștințele și complexitatea lor în cazul electricianului de locomotive Diesel-electrice, strungarului în metale, ale operatorului chimist, ale oțelarului etc, etc., și altele sînt în cazul forjorului, turnătorului, formatorului, macaragiului, vopsitorului, mozaicarului și tîmplarului, al muncitorului forestier etc.

Structura pe forme de pregătire profesională a numărului de muncitori (menționat mai înainte) ce urmează a fi calificați în cincinalul 1976—1980, va fi următoarea : 550—600 mii muncitori — în școli profesionale, 750—800 mii la cursurile de calificare de scurtă durată și 250—300 mii prin învățămîntul liceal. Rezultă că vor avea loc însemnate schimbări : din totalul de muncitori care vor fi calificați, 35,5% vor fi absolvenți ai școlii profesionale și 16,1% absolvenți ai școlii medii, față de 15,8% și respectiv 0,76% cît dețineau, ca pondere, aceste forme de calificare în anul 1968. Este evident progresul ce se va înregistra în privința calității profesionale a personalului muncitoresc. Adăugăm la aceasta că, dacă în septembrie 1968, calificarea prin practică la locul de muncă deținea 55,14% din totalul muncitorilor calificați, acum totalul prevăzut al muncitorilor calificați se va realiza prin intermediul unui sistem de forme de pregătire.

De aici, concluzia : și în viitor vor exista cele mai multe dintre formele de calificare de pînă acum a muncitorilor — școli profesionale, cursuri de calificare, ucenicie la locul de muncă, **însă toate acestea vor fi precedate de parcurgerea învățămîntului obligatoriu de 10 ani**, inclusiv, deci, a primei trepte a liceului. Avem, aci, dovada sporirii rolului școlii în formarea profesională a muncitorului din industrie, a țăranului cooperator, a muncitorilor din agricultura de stat, din comerț, transporturi etc.

O altă direcție a perfecționării învățămîntului din țara noastră, în etapa actuală, o reprezintă **asigurarea unei pregătiri în profil larg**, potrivit cerințelor de dezvoltare modernă a economiei, reducerea în continuare a fărîmițării specialităților. Aceasta constituie astăzi un proces legic pentru toate categoriile de lucrători. Înnoirile rapide și uneori imprevizibile ce au loc în știință și tehnică imprimă un anumit caracter cunoștințelor și deprinderilor de specialitate, în sensul că unele dintre ele își reduc sau își pierd valoarea practică, se uzează moral. În asemenea împrejurări, capătă mare însemnătate stăpînirea în profunzime a cunoștințelor fundamentale teoretice și practice din fiecare domeniu, pregătirea în profil larg. Pe această bază apare posibilitatea perfecționării lucrătorului, a adaptării lui la cerințele muncii, mereu dinamice.

Practica economică arată că specializarea îngustă apare drept una din cauzele principale ale folosirii unui număr mai mare decît necesarul real de cadre în unele locuri de muncă și a reducerii capacității de gîndire și luare a deciziilor de către lucrători. Îmbunătățirile au loc în sensul înlăturării diversificării nejustificate a profesiilor și a meseriilor atît în licee, în școli profesionale, cît și în învățămîntul superior, în cel al realizării de către tineri a unei calificări complexe, al formării unui orizont larg de pregătire profesională.

prof. univ. dr. Constantin ENACHE

O sarcină de permanentă actualitate

ATRAGEREA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC A TUTUROR RESURSELOR

Intr-o economie în plină dezvoltare, ca a țării noastre, mijloacele circulante trebuie să înregistreze o viteză de rotație sporită, care să creeze posibilitatea realizării planului de producție cu fonduri cît mai reduse. Pentru aceasta trebuie evitate imobilizările de mijloace circulante sub formă de materii prime și materiale, producție neterminată, semifabricate și produse finite.

Legislația economică și financiară cuprinde prevederi care să determine întreprinderile să acționeze în vederea scurtării ciclului bani — marfă — bani, prin evitarea stocării valorilor materiale. În etapa actuală, cînd creșterea eficienței economice în întreaga activitate desfășurată în sfera producției materiale este pusă pe prim plan, îmbunătățirea continuă a gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, întărirea spiritului de răspundere față de tot ceea ce reprezintă bun al colectivității sînt elemente esențiale care trebuie să caracterizeze activitatea tuturor colectivelor de muncă.

Pentru a releva modul cum își gospodăresc unele unități economice din municipiul București mijloacele materiale și bănești de care dispun și cum înțeleg organele bancare teritoriale să sprijine activitatea acestora în procesul de aprovizionare, producție și desfacere, să controleze și să asigure cheltuirea cu eficiență sporită a fiecărui leu, revista noastră, cu concursul Sucursalei municipiului București a Băncii Naționale a inițiat o analiză în 10 întreprinderi economice și 4 baze de aprovizionare tehnico-materială asupra modului în care s-a acționat pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, asigurarea folosirii raționale a fondurilor și combaterea risipei, ca premise indispensabile ale prevenirii și lichidării imobilizărilor.

În cele ce urmează, ne vom opri asupra unor aspecte reieșite din analiza efectuată, încercînd totodată să ne spunem părerea asupra cîtorva măsuri care socotim că se impun a fi luate pentru îmbunătățirea în continuare a activității.

Rezultate pozitive în producție, diminuate de imobilizări

GESTIONAREA eficientă a fondurilor, problemă esențială pentru activitatea unităților economice, presupune asigurarea unui flux continuu al acestora în cele trei stadii ale circuitului economic — aprovizionare, producție, desfacere.

Sintetizarea concluziilor desprinse din analiza făcută pune în lumină faptul că măsurile luate pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale au creat premisele ca această activitate să se desfășoare în condiții mai bune, anumite unități economice manifestînd o preocupare activă și cu bune rezultate în această direcție. Totuși, menținerea în unele unități a unor lipsuri în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, în organizarea producției și desfacerii, ca și în respectarea disciplinei contractuale și de decontare determină existența unui volum ridicat al imobilizărilor de fonduri în stocuri supranormative și fără mișcare, de materii prime și materiale, producție neterminată, produse finite etc.

Existența stocurilor supranormative la unele întreprinderi se reflectă în încetinirea vitezei de rotație planificate a unor elemente ale mijloacelor circulante, din care cauză s-au produs stagnări ale acestora în cadrul circuitului economic. La nivelul unor întreprinderi imobilizările au implicat folosirea de fonduri suplimentare, care au dus la apariția creditelor restante și speciale, influențînd negativ, prin cheltuielile cu dobînzile, prețul de cost și rentabilitatea întreprinderilor în cauză.

În ce privește evoluția creditelor cu dobînzi majorate, din datele tabelului nr. 1 se pot desprinde, în principal, trei tendințe îndeajuns de distincte. Prima, care caracterizează îndeosebi activitatea din acest trimestru a unităților „Autobuzul“, „Vulcan“ și „Electronica“, este aceea de reducere continuă a volumului acestor credite, relevînd preocuparea constantă a colectivelor de muncă pentru o gospodărire cît mai judicioasă a fondurilor. A doua tendință, situată la polul opus, care caracterizează îndeosebi activitatea unităților „Semănătoarea“, Întreprinderea de confecții și „Timpuri Noi“ este aceea de creștere a acestor credite, care în cazul primelor două unități s-au dublat, iar în cazul ultimei s-au înșesit, relevînd deficiențe în munca de prevenire a abaterilor de la disciplina de plan și financiară. A treia tendință, caracteristică activității Întreprinderii de pompe și Întreprinderii de mașini grele, relevă creșterea la mijlocul trimestrului a creditelor cu dobînzi majorate și reducerea lor la finele trimestrului sub nivelul celor de la care s-a pornit.

Referitor la plățile restante, cu toate creșterile volumului acestora pe parcursul primelor două luni la unele întreprinderi, la finele lunii martie se observă scăderea lor substanțială și chiar eliminarea lor totală la 9 din cele 10 întreprinderi luate în analiză. Avînd în vedere evoluția creditelor cu dobînzi majorate, acest lucru pare nefiresc, mai ales în cazul ultimelor patru întreprinderi din tabel, însă are o explicație simplă : intervenția creditelor speciale. În cazul întreprinderii „Autobuzul“ creșterea plăților restante se explică, îndeosebi, prin lipsa de normativ acoperitor la s.d.v.-uri, problemă care este necesar să stea în atenția centralei industriale și a ministerului tutelar în vederea soluționării ei cît mai grabnice.

Un aspect reținut din analiză îl constituie faptul că — deși pe ansamblul economiei municipiului București sarcinile referitoare la realizarea măsurilor prevăzute în graficele de lichidare a imobilizărilor în stocuri supranormative, fără mișcare și de prisos, de mărfuri greu vandabile sau fără desfacere asigurată au fost realizate — în unele cazuri menținerea imobilizărilor la un nivel ridicat a fost determinată, pe de o parte, de nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la identificarea și lichidarea pe bază de grafice a imobilizărilor, iar pe de altă parte, de neacordarea de către centrale și ministere a sprijinului necesar. Cu prilejul analizei organele bancare au constatat că la întocmirea graficelor unele unități nu au analizat decît o parte din imobilizări, prevăzîndu-se implicit și măsuri incomplete, care vizau numai lichidarea anumitor imobilizări sau au propus măsuri cu caracter general, fără a se stabili termene concrete de aducere la îndeplinire și persoanele răspunzătoare de urmărirea realizării lor. La Întreprinderea de pompe, din creditele speciale acordate la data de 27 XII 1974 pentru stocuri supranormative de producție neterminată, pînă în prezent s-au rambursat doar 25%, angajamentele pentru 31 martie a.c. fiind de 75% din volumul acordat.

Analiza factorilor organizatorici și economici care au contribuit la menținerea volumului imobilizărilor la un nivel ridicat evidențiază cîteva direcții principale în care ar trebui acționat pentru a contribui la reducerea lor și la îmbunătățirea folosirii resurselor materiale.

Tabelul nr.1

Situația creditelor cu dobînzi majorate și a plăților restante în trim.I. 1975

31.XII.1974 = 1oo

Nr. crt.	Unitatea	Credite cu dobînzi majorate			Plăți restante		
		31.I	28.II	31.III	31.I	28.II	31.III
1.	"Autobuzul"	62,1	69,6	6,1	1oo	113,1	122,8
2.	"Vulcan"	146,2	159,6	31,2	215,6	1o7,9	0
3.	"Electronica"	135,2	92,o	7o,o	0	0	0
4.	Intreprinderea de pompe	1o2,7	141,3	69,2	139,8	117,2	0
5.	Intreprinderea de mașini grele	194,5	297,7	1o4,o	433	99,8	2,5
6.	"23 August"	1o2,6	155,o	121,9	117,4	142,4	0
7.	"Semănătoarea"	1o4,7	2o6,9	195,o	1o83	583	0
8.	Intreprinderea de confecții	168,7	251,5	23o,1	216o	57o	0
9.	"Timpuri Noi"	31o	556	595	23	0	0
1o.	Centrala de medicamente (activitate proprie)	2o7,1	71,3	17o,7	5o,7	54,1	0

Tabelul nr. 2

Situația imobilizărilor la 31.III.1975

31. decembrie 1974=100

Nr. crt.	Unitatea	Total imobilizări	Materii prime și materiale	Producție neterminată și semifabricate	Produse finite
1.	Vulcan"	23,2	122,8	3,8	0,1
2.	"23 August"	70,0	69,0	83,4	4,4
3.	Intreprinderea de mașini grele	77,0	96,7	708	0
4.	"Semănătoarea"	136,0	97,3	296	0
5.	"Timpuri Noi"	162,4	210,4	134,4	0
6.	Intreprinderea de pompe	428	0	3606	23,6

Fundamentarea judicioasă a necesarului de aprovizionat

PRIMA DIRECȚIE, și cea mai importantă în care trebuie să se acționeze este fundamentarea judicioasă a necesarului de materii prime și materiale. Din controalele efectuate de către Sucursala municipiului București a Băncii Naționale a reieșit că în fundamentarea planului de aprovizionare, precum și în urmărirea executării acestuia au existat unele aspecte negative care, în ultimă analiză, s-au reflectat în stocuri supranormative în cursul trimestrului 1 a.c., concretizate îndeosebi în materii prime și materiale. producție neterminată și semifabricate. Din datele publicate în tabelul nr. 2 rezultă săderea totalului imobilizărilor la primele trei unități și creșterea acestora la ultimele trei. La acestea din urmă, și chiar la Întreprinderea de mașini grele, situația imobilizărilor este influențată de creșterea volumului producției neterminate și a semifabricatelor. Concludentă în acest sens este evoluția ponderii acestora în structura imobilizărilor, la 31 martie 1975 comparativ cu 31 decembrie 1974, prezentată în tabelul nr. 3

Datele tabelului respectiv pot constitui un suport de orientare a acțiunilor viitoare pentru lichidarea și prevenirea imobilizărilor, potrivit situației specifice fiecărei întreprinderi în parte. Așa, de exemplu, la întreprinderile „Vulcan“ și „Timpuri Noi“ este necesar să se acționeze mai ales în direcția reducerii stocurilor supranormative de materii prime și materiale, prin intensificarea controlului preventiv asupra aprovizionărilor ; tot la întreprinderea „Vulcan“ se impune întărirea controlului de calitate, în toate fazele procesului de producție. La Întreprinderea de mașini grele și la „Semănătoarea“ se simte nevoia intensificării preocupărilor pentru reducerea volumului producției neterminate și semifabricatelor, prin grija sporită la lansarea comenzilor în fabricație, prin organizarea mai bună a producției și a muncii etc.

Modificările în structura producției și în tehnologiile de fabricație au condus și ele în unele cazuri la imobilizări. Aceasta — fie că au fost dispuse de forurile tutelare, fie că s-au făcut la intervenția beneficiarilor sau chiar a întreprinderii — au dat naștere la importante imobilizări de materiale care au fost deja aprovizionate, sau la producție neterminată, dacă a fost vorba de comenzi începute și decalate ca termen de livrare.

Independent de unii factori obiectivi, considerați ca atare din punctul de vedere al unităților economice în cauză, cea mai mare parte din răspunderea formării și menținerii imobilizărilor în stocuri de valori materiale revine chiar conducerilor întreprinderilor respective. Ne referim în primul rînd la materialele fără mișcare sau cu mișcare lentă ; analiza a scos în evidență faptul că lichidarea lor nu stă în atenția serviciilor de aprovizionare și a conducerii unităților, analizarea acestora trecînd pe plan secundar în perioadele cînd situația financiară este bună și cînd subnormativele de la grupele de materiale cu întrebuințare curentă acoperă valoarea materialelor disponibile. Existența materialelor fără mișcare și de prisos influențează negativ situația financiară a unităților prin plata dobînzilor penalizatoare și excluderea acestora de la creditarea normală și de aceea situația lor trebuie să fie urgent clarificată.

Producția neterminată lansată în fabricație peste posibilitățile de finisare în cadrul ciclului normal de fabricație constituie o altă cauză a imobilizărilor. Aceasta, întrucît lansarea în fabricație se face în vederea executării de producție globală pe seama producției neterminate. De pildă, uzina „Timpuri Noi“ deține imobilizări în producție neterminată de peste 20 000 mii lei.

O mai mare elasticitate în relația întreprindere — bază de aprovizionare

LA MENȚINEREA unui volum ridicat de stocuri au contribuit și unele neajunsuri din activitatea bazelor de aprovizionare tehnico-materială. Creată pentru a prelua de la importatori sau producători (interni) materiile prime și materialele cuprinse în nomenclatoarele aprobate, baza apare ca o verigă ce trebuie să joace un rol foarte important în procesul aprovizionării. În fapt, în activitatea bazelor de aprovizionare se manifestă neajunsuri cu consecințe asupra stabilirii necesarului strict de materii prime și materiale, redistribuirii celor peste necesar.

Unul din neajunsuri îl constituie faptul că necesarul de import departamental nu este cunoscut de baze decît parțial și cu întîrziere, datorită netransmiterii de către beneficiari a fișelor tehnice. La aceasta se adaugă și faptul că cea mai mare parte a materialelor din import nu sosesc în depozitele proprii, ci direct la beneficiar. Baza este pusă astfel în situația de a primi în cont sume pentru materii prime și materiale pe care nu le are evidențiate, datorită atît efectuării recepției de către beneficiari, cît și transmiterii documentelor pentru decontare de către întreprinderile de comerț exterior, cu întîrziere.

Datorită celor de mai sus, baza avînd indicator de plan „desfacere“ cu funcție în multe situații facturează și materii prime și materiale ce nu mai sînt necesare pentru perioada solicitată inițial și astfel se creează stocuri disponibile la beneficiar. Beneficiarul, la scurt timp după plata lor, introduce cererea de a fi preluate ca stocuri disponibile de către bază.

Operațiunea de facturare, preluare și apoi refacturare creează un volum imens de muncă inutilă și de cele mai multe ori denaturează valoarea statistică a indicatorilor. Așa se și explică depășirea substanțială a indicatorilor la Baza de aprovizionare și desfacere a Centralei industriale din cadrul M.I.C.M.U.E., la Baza Centralei industriale de utilaj tehnic, chimic, petrolier și minier, ca și la Centrala de aprovizionare și livrare a produselor chimice din cadrul Ministerului Industriei Chimice.

În cazul cînd baza nu reușește să preia stocurile sau întreprinderea, încălcînd normele legale în vigoare cu privire la materialele dirijate, redistribuie aceste stocuri altor unități din economie, ele fiind consumate în mod nerațional, prin folosirea la unele produse ce se puteau realiza cu materii prime din țară.

Existența unor neajunsuri în domeniul aprovizionării sub aspectul punerii de acord a necesarului cu stocurile existente este determinată de faptul că nu se cunosc stocurile ce prisosesc decît după efectuarea inventarului anual, că cele disponibile se găsesc fie la baze fie la întreprinderile deținătoare și că fișele tehnice se întocmesc la o dată care nu permite punerea de acord.

Pentru înlăturarea în parte a neajunsurilor existente considerăm că ar fi necesar ca :

— indicatorul de plan „desfacere“ să nu fie cu funcție la baze, urmînd ca apre-

Tabelul nr. 3

Structura imobilizărilor

Nr. crt.	Unitatea		Total imobilizări	Materii prime și materiale	Producție neterminată și semifabricată	Produse finite	Debitori	Facturi neîncasate și refuzuri	Alte imobilizări
1.	"Vulcan"	31.XII 1974	100	7,1	32,1	20,6	16,0	24,1	0,1
		31.III 1975	100	35,7	4,6	0,6	5,1	47,6	6,4
2.	" 23 August"	31.XII 1974	100	21,6	54,3	12,8	1,9	9,2	0,2
		31 III 1975	100	21,9	67,0	0,8	1,2	7,3	1,8
3.	Intreprinderea de mașini grele	31.XII 1974	100	12,6	5,8	0.	0,6	60,8	20,2
		31 III 1975	100	15,8	52,9	0	0,3	11,0	20,0
4.	"Semănătoarea"	31 XII 1974	100	44,7	27,8	18,0	0,3	9,1	0,1
		31 III 1975	100	31,8	60,1	0	0,3	7,7	0,1
5.	"Timpuri Noi"	31 XII 1974	100	39,2	58,1	0,1	1,0	1,6	0
		31 III 1975	100	50,4	47,2	0	0,3	2,1	0
6.	Intreprinderea de pompe	31 XII 1974	100	1,5	10,8	10,6	10,9	46,1	20,1
		31 III 1975	100	0	91,0	0,6	0,4	3,9	4,1

cierea activității să fie făcută avîndu-se în vedere contractele încheiate ;

— baza să nu factureze decît materiale care sînt necesare în perioada de plan, urmînd ca pentru decalări de termene sau renunțări să se aplice un sistem de penalizări. S-ar elimina astfel toată munca solicitată cu facturări, preluări, refacturări, analize ale întreprinderilor și organelor de control (procese-verbale, planuri de măsuri etc.) și s-ar cunoaște în mod centralizat stocurile aprovizionate din import peste necesar ;

— pentru stocurile în custodia beneficiarului și necesare producției, pentru a se evita dubla evidență, indisciplina de plăți, neterminarea actelor de recepție etc., la marii consumatori să existe un compartiment al bazei care să evidențieze aceste stocuri (remițînd lunar balanța la bază), să avizeze asupra consumului odată cu prezentarea documentului de plată, să urmărească practicarea prețului legal etc. S-ar evita astfel și vînzarea unor materiale dirijate de către beneficiar către alte unități, s-ar evita confirmarea custodiilor care se face defectuos și cu mari întîrzieri. De asemenea, s-ar elimina cheltuielile cu dubla evidență și corespondența între unități și bază ; bazele ar fi în măsură să obțină date complete și certe asupra situației stocurilor din economie și import.

Bineînțeles că în condițiile propuse, bazelor ar urma să li se asigure fondurile necesare pentru acoperirea acestor stocuri (disponibile sau fără întrebuințare în perioada respectivă).

Condiții optime pentru respectarea contractelor

MĂSURILE adoptate privind organizarea relațiilor contractuale dintre furnizori și beneficiari au adus îmbunătățiri importante în sistemul de aprovizionare și de desfacere. Funcționarea în condiții optime a mecanismului de contractare impune în continuare asigurarea condițiilor necesare pentru respectarea riguroasă a termenelor stabilite, îndrumarea unităților în încheierea contractelor, rezolvarea divergențelor și neînțelegerilor în cadrul termenelor aprobate pentru încheierea contractelor. Or, cu toate că proporțiile de nominalizare a producției în trimestrul I a.c. au fost mai mari decît în trimestrul I 1974, reține atenția faptul că au existat întîrzieri în specificația producției, determinate de nerezolvarea la timp a neînțelegerilor precontractuale, datorită neclarificării posibilităților, căilor și soluțiilor de utilizare rațională a resurselor materiale sau de folosire intensivă a capacităților de producție.

Printre principalele cauze ale formării de stocuri supranormative la produse finite sînt : **lipsa de ritmicitate a producției, defecțiunile de calitate la unele produse, nerespectarea termenelor de livrare prevăzute în contracte**, etc. Trebuie menționat că, uneori, deși cunosc faptul că la unele produse se depășesc stocurile normate, unele întreprinderi continuă totuși să le fabrice în aceleași condiții care le-au creat dificultăți la desfacere, neluînd măsuri de lichidare a cauzelor.

★

Pentru amplificarea rezultatelor deosebite pe care le obțin unitățile economice, prevenirea și lichidarea imobilizărilor trebuie să constituie obiective de prim ordin în preocupările organelor de conducere colectivă ale acestora. În același timp, trebuie sporită contribuția organelor financiar-bancare pentru disciplinarea întreprinderilor în realizarea sarcinilor de plan, respectarea obligațiilor contractuale și de plată în scopul întăririi ordinii și spiritului de răspundere în acest sector important al activității economice.

Maria IONIȚĂ

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN.

● Fabrica de plăci aglomerate din lemn de la Fălticeni este cea de-a 19-a unitate industrială suceveană care anunță îndeplinirea înainte de termen a prevederilor actualului cincinal. Calculele estimative arată că, în avansul de timp cîștigat, colectivul acestei unități va realiza o producție suplimentară în valoare de 208 milioane lei.

● Hotărîți să mențină titlul de colectiv fruntaș în întrecerea socialistă pe țară, dobîndit pentru realizările obținute în anul trecut, minerii de la Vulcan au scos la suprafață în fiecare zi de lucru din luna aceasta cîte 180 tone de cărbune în plus față de sarcinile stabilite, îndeplinind astfel înainte de termen angajamentele asumate în cinstea zilei de 1 Mai.

INTRĂRI ÎN FUNCȚIUNE

● La 12 aprilie a început să producă laminorul de profile mijlocii și ușoare, unul din marile obiective ale Combinatului metalurgic din Tîrgoviște. Laminorul are o capacitate anuală de 250 000 tone laminate și produce profile din oțel carbon de calitate și aliat. Procesul de producție al laminorului este complet automatizat.

● La întreprinderea „Electromotor" din Timișoara a intrat în funcțiune o importantă capacitate de producție. Aici se vor produce motoare electrice cu puteri de 0,5—4 kW, destinate atît beneficiarilor interni, cît și partenerilor de peste hotare.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În industria de prelucrare a lemnului

Cu ce randamente sînt folosite mașinile și utilajele din dotare?

UNITĂȚILE DE PRODUCȚIE din industria prelucrării lemnului au fost înzestrate, an de an, cu mașini și utilaje moderne, de mare productivitate. De utilizarea deplină a acestei importante zestre tehnice depinde obținerea de producții sporite, în condițiile diminuării costurilor pe unitatea de produs. Realizările înregistrate pe această linie în 1974 cît și în perioada ce a trecut din acest an reflectă preocuparea întreprinderilor pentru ridicarea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor, în scopul obținerii unei eficiențe economice cît mai înalte.

În lunile ianuarie—februarie 1975, ca urmare directă a îmbunătățirii indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor, planul de producție a fost depășit la placaj cu 1,5 mii m³, la PAL cu 8,6 mii tone, PFL cu 3,5 mii tone, la mobilă (20 mil. lei) ș.a. Alături de asemenea situații pozitive sînt și altele care dovedesc că nu în toate cazurile problema creșterii indicilor de utilizare a capacităților de producție este rezolvată la nivelul cerințelor actuale. Așa este cazul mașinilor de turnat lac sau preselor pentru aglomerarea așchiilor prin extrudere care, prin indicii de utilizare atinși, ascund încă însemnate rezerve nefolosite. De altfel, cifrele medii, chiar cînd sînt satisfăcătoare pe total sau ca tendință — și cu atît mai mult cînd vădesc o înrăutățire (cazul grupei de mașini pentru fabricarea mobilei) — prezintă totuși, in ultimă analiză, nefolosirea rațională a unor utilaje, rezerve de timp de lucru, insuficient valorificat. În luna februarie a.c., de pildă, timpul neutilizat datorită **reparațiilor accidentale** a fost de peste 2 000 ore-mașini la grupa de utilaje pentru fabricarea furnirelor și placajelor și de peste 3 300 ore-mașini la presele hidraulice. Un alt număr de ore de nefuncționare a utilajelor are drept cauză **neprogramarea schimburilor II și III** (la mașinile de turnat lac peste 12 mii ore-mașini, la presele hidraulice peste 10 mii ore-mașini, la mașinile de derulat peste 1 000 ore-mașini ș.a.).

Diminuarea indicilor de utilizare la unele grupe de utilaje față de perioada corespunzătoare din 1974 se datorește deci unor cauze care, prin măsuri tehnico-organizatorice, puteau fi evitate în totalitate (neaprovizionare la timp cu materii prime, insuficiența forțelor de muncă pentru programarea schimbului II și III, întreruperile accidentale etc). O mai atentă urmărire de către Centrala industrială a prelucrării lemnului a gradului de utilizare a utilajelor din dotarea întreprinderilor ar avea darul de a scoate la iveală și alte rezerve de capacități nefolosite și, în același timp, de a preconiza măsuri de viitor, care să faciliteze în fiecare întreprindere folosirea la un grad tot mai înalt a zestrei tehnice.

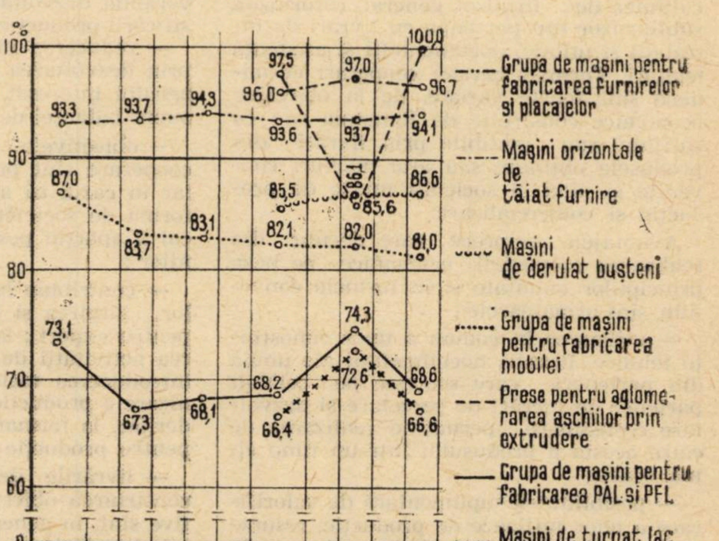

COMERȚ EXTERIOR

COOPERAREA ECONOMICĂ CU CELELALTE ȚĂRI ÎN CURS DE DEZVOLTARE

POLITICA României de sprijin și solidaritate cu popoarele care pășesc pe calea dezvoltării independente își găsește întruchiparea în forme și acțiuni variate de cooperare, începînd cu activitatea reprezentanților țării noastre în cadrul O.N.U. și al organismelor acestuia și pînă la continua extindere și diversificare a relațiilor bilaterale.

Ea însăși țară în curs de dezvoltare, România înțelege preocupările țărilor care sînt confruntate cu probleme similare. Țara noastră a sprijinit și sprijină concret eforturile tinerelor state independente pentru depășirea stării de subdezvoltare și punerea în valoare a bogățiilor lor naționale, pentru lichidarea decalajului economic ce le desparte de statele avansate economic, a acționat și acționează consecvent pentru așezarea pe baze noi a relațiilor economice internaționale.

România apreciază – declara tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, la Consfătuirea din februarie 1975 cu cadrele de răspundere din domeniul activității internaționale a partidului și statului nostru, comerțului exterior și cooperării economice – **„colaborarea cu țările în curs de dezvoltare, de pe toate continentele, atît ca un factor activ în asigurarea progresului economic și social al fiecărei țări, cît și ca o expresie a dezvoltării solidarității în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru lichidarea subdezvoltării și realizarea unor relații noi pe plan mondial, pentru afirmarea cu putere a noii ordini economice și politice internaționale."**

Autorul aduce în acest sens argumente certe ale activității practice de cooperare economică internațională a României cu țări în curs de dezvoltare din diferite zone ale globului, subliniind convergența de interese ale acesor state, posibilitățile și căile de diversificare a domeniilor cooperării economice internaționale a României cu aceste state.

PRINCIPIILE fundamentale care călăuzesc colaborarea economică a țării noastre cu celelalte țări în curs de dezvoltare ca și cu toate celelalte țări ale lumii sînt : respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc.

Pe baza acestor principii, colaborarea economică a României cu celelalte țări în curs de dezvoltare a crescut și s-a diversificat an de an. În prezent, România are legături economice cu 90 de state în curs de dezvoltare, față de numai 30, în urmă cu șaisprezece ani. Schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare au crescut, în perioada 1960—1974, de aproape 9 ori, dinamica lor fiind mai accelerată decît cea a comerțului exterior global. Ca urmare, a sporit și ponderea țărilor respective în totalul schimburilor comerciale ale României, la 13% în 1974, față de numai 4% în 1960, și se prognozează ca în următorii 2—3 ani să crească la 25%, iar în 1980 la cel puțin 30%.

În cadrul relațiilor economice internaționale ale României alături de formele clasice de schimburi comerciale, o amplă dezvoltare cunoaște cooperarea economică, industrială și tehnico-științifică. Cooperarea economică se realizează, în general, prin construirea, cu partenerii locali sau din alte țări, a unor obiective economice și capacități noi de producție în industrie, în care partea română deține după caz calitatea de : furnizor general, cofurnizor, subfurnizor sau participă cu livrări de instalații și utilaje, documentații și asistență tehnică. Formele acestei cooperări economice sînt foarte variate, de la obiective economice construite de România sau cu sprijinul său plătibile prin livrări din produsele obținute sau alte mărfuri convenite și pînă la societăți mixte de producție și comercializare.

Avantajele reciproce care decurg din realizarea cooperării economice pe baza principiilor enunțate și în formele convenite, sînt următoarele :

— utilizarea în comun a unor cunoștințe tehnice, licențe, documentații ale unuia din parteneri, care scutește pe celălalt partener de lucrări de cercetare și dezvoltare costisitoare, permițînd realizarea de către acesta a produsului într-un timp cît mai scurt ;

— posibilitatea suplimentară de valorificare a unor mijloace de producție, resurse naturale, forță de muncă etc. existente la unul din parteneri ;

— utilizarea unor capacități de producție existente, dînd posibilitatea celuilalt partener de a utiliza aceste capacități fără investiții suplimentare ;

— concentrarea de mijloace financiare și materiale ;

— creșterea posibilităților de comercializare a produsului atît pe piața internă a fiecărui partener, cît și la export ;

— obținerea unei scăderi a costului produsului și ameliorarea calității, ceea ce îl face mai competitiv ;

● Aportul cooperării economice internaționale la industrializarea țărilor în curs de dezvoltare.

● Diversificarea continuă pe forme, domenii economice și zone geografice a activității de cooperare economică internațională a României.

● Colaborarea economică cu celelalte țări în curs de dezvoltare — expresie a unui nou tip de relații economice internaționale promovate de România.

— o stabilitate a relațiilor comerciale favorabilă dezvoltării schimburilor și diversificării producției ;

— reducerea importului unor produse prin dezvoltarea fabricației în țara partenerului interesat, cu efecte favorabile asupra balanței de plăți externe ;

— obiectivele economice construite în cooperare sînt proprietatea beneficiarului, iar în cazul că acestea se realizează sub forma de societăți mixte, partenerului local îi aparțin peste 50% din totalul acțiunilor ;

— contribuie la promovarea exporturilor, lărgirea și diversificarea producției pentru export ; la promovarea și dezvoltarea activității de cercetare științifică ; la introducerea metodelor moderne de organizare a producției și conducerii întreprinderilor, la formarea cadrelor de specialiști pentru producție și desfacere ;

— livrările de utilaje pe credit pentru construirea obiectivelor economice respective sînt, în general, rambursate în produsele rezultate, ceea ce asigură desfacerea producției pe termen mai lung ;

— natura și condițiile de restituire a creditului creează o cointeresare materială directă a ambelor părți în reducerea termenului de punere în funcțiune a noului obiectiv, în atingerea cît mai rapidă a parametrilor proiectați, în realizarea unor produse de calitate superioară, din care o parte revin creditorului.

Prin acțiunile de cooperare cu țările în curs de dezvoltare, România își creează surse stabile și pe termen lung de aprovizionare cu materii prime și noi debușee pentru plasarea de mașini, instalații, utilaje și lucrări inginerești, iar țările în curs de dezvoltare își pot valorifica resursele de materii prime și de forță de muncă, pun bazele industrializării prin crearea unor noi ramuri industriale, își diversifică exportul, acoperă într-o mai mare măsură necesarul intern cu produse indigene, degrevînd astfel balanța de plăți de unele importuri etc.

Astfel, România a contribuit și contribuie la industrializarea țărilor în curs de dezvoltare prin transfer de tehnologii încorporate în construirea unor obiective economice din domeniile : minier, petrolier, construcții de mașini, chimie, industrializării lemnului, construcțiilor, industriei textile etc. La asemenea acțiuni întreprinderile românești partenere asigură asistență tehnică în realizarea proiectelor și participă totodată cu instalații și echipamente, utilaje și materiale, documentații tehnice și, uneori, în anumite meserii mai noi, chiar și cu muncitori de înaltă calificare. Rambursarea contribuției părții române se face în produsele obținute sau alte mărfuri convenite.

Dintre acțiunile de acest gen, menționăm : construirea unei instalații de spălare-uscare a concentratelor de fosfați și a a unei rafinării cu o capacitate de 6 milioane tone/an în Siria ; construirea unei fabrici de produse sodice, cu o producție anuală de 10 000 tone, a unei fabrici de acid sulfuric, a unei linii de asamblat tractoare românești și a unui complex de exploatare și îmbogățire a fosfaților în Republica Arabă Egipt ; construirea unei filaturi de bumbac cu o capacitate de 25 000 fuse și a clădirii Parlamentului în Sudan ; construirea unei fabrici de ciment, a unei turnătorii de plumb, a unei fabrici de sape cu role și a uneia de mobilier pentru colectivități în Maroc ; explorări și exploatări miniere și un baraj hidroenergetic în Algeria ; realizarea modernului complex pentru extracția, prelucrarea și transportul minereurilor de fosfați în bazinul

Gafsa din Tunisia; construirea unor rezervoare de petrol și gaze în Republica Arabă Yemen; construirea unei fabrici de ciment în Irak ; executarea unor lucrări de drumuri și canalizări în Kuweit ; construirea unei conducte de petrol (43 km) în Iordania ; construirea unei fabrici de ciment în Liban ; construirea a 2 400 apartamente în Libia ; construirea unei uzine de tractoare, a unor fabrici de pîine și altor obiective industriale în Iran; construirea unor obiective industriale în India ; construirea complexului de industrializare a lemnului de la Betou din R.P. Congo; deschiderea unor zăcăminte de cupru în Chile etc.

O formă mai nouă a cooperării economice cu aceste țări o reprezintă societățile mixte de producție și comercializare. România practică această formă de colaborare și pe teritoriul propriu, întrucît pe această cale se poate realiza atragerea de mijloace financiare, tehnologii și utilaje de înaltă tehnicitate, asistență tehnică etc.

Pornind de la experiența pe care o are în această formă de cooperare, România a căutat să o extindă și la țările în curs de dezvoltare, în colaborare cu acestea constituind pînă în prezent un număr de 21 de societăți mixte de producție, prin care se asigură o valorificare superioară a resurselor țărilor participante și realizarea de unități economice în ramuri ale industriei miniere, industriei ușoare, construcțiilor de mașini, industriei lemnului, agriculturii etc. România urmează să-și asigure prin aceste acțiuni o parte din necesarul de materii prime și să valorifice la export instalații și utilaje, precum și proiecte, studii și alte servicii inginerești.

Dintre societățile mixte create pînă în prezent, menționăm : SCAROMINES pentru prospectarea, explorarea și valorificarea rezervelor de minereuri, hidrocarburi și diamante (Republica Africa Centrală) ; B.R.P.M. pentru valorificarea minereurilor cuprifere de la Ouansimi și Talaat (Maroc) ; KMIL pentru explorarea, exploatarea și prepararea minereurilor de plumb de la Kinagoni (Kenya) ; MOCAMBO pentru explorarea și exploatarea de minereuri cuprifere (Zambia) ; GEOMET pentru explorarea, exploatarea și valorificarea unor zăcăminte de minereuri neferoase (Iran) ; CAROMBOIS și LOROMBOIS pentru exploatarea și industrializarea lemnului (Republica Africa Centrală) ; NIROWI și SEROMWOOD pentru exploatarea și industrializarea lemnului (Nigeria) ; SOMCAROM pentru cultivarea bumbacului și altor plante (Republica Africa Centrală) ; CEMENT de Sibline, pentru construirea și exploatarea unei fabrici de ciment (Libia) ; MAQUINAS HERRAMIENTAS ANDINAS pentru fabricarea de strunguri și mașini de găurit (Peru) etc.

De la începutul anului 1975 și pînă în prezent au fost constituite încă 5 societăți mixte de producție ; 4 în Libia pentru îngrășarea ovinelor, producerea de semințe și material săditor, producerea de pui broiler și pentru lucrări de îmbunătățiri funciare și una în Ecuador, în domeniul industriei chimice.

În afara societăților mixte de producție, România a înființat cu parteneri din țări în curs de dezvoltare 5 societăți mixte de comercializare. Din acestea, 3 sînt în Liban, respectiv : „SOCOMEX“ pentru comercializarea produselor industriale, „PRODACO“ pentru comercializarea produselor agro-alimentare și „MEROL“ pentru comercializarea uleiurilor minerale și altor produse petroliere și petrochimice, una în Grecia „ELPEX“, pentru comercializarea produselor petroliere și una în Israel „DUNAREA“, pentru comercializarea bunurilor de consum.

Construirea de societăți mixte reprezintă o formă uzuală de participație la realizarea unui obiectiv de producție prin aport la capital sau, la nevoie, de credite. Creditele acordate de România sînt avantajoase și constau în special din echipamente, instalații, utilaje, proiecte, studii și asistență tehnică.

Cooperarea economică cu țările în curs de dezvoltare se materializează și în diverse forme de cooperare tehnico-științifică și asistență tehnică, cum sînt :

— Efectuarea de prospecțiuni și explorări pentru punerea în valoare a unor resurse naturale, cu plata prin livrări din materiile prime obținute sau prin alte mărfuri convenite. De exemplu, lucrările de prospecțiuni pentru zăcămîntul cuprifer Cavallo și pentru zăcămintele de minereuri radioactive și wolfram din Algeria, lucrările geologice din Irak etc.

— Trimiterea pentru angajare temporară în țările în curs de dezvoltare a unor consilieri, experți, cercetători științifici, proiectanți, tehnicieni și alți specialiști care lucrează nemijlocit în institute și întreprinderi de specialitate, pe bază de contract ;

— Elaborarea de studii și proiecte, precum și acordarea de asistență tehnică în domeniile industriilor chimice și petrochimice prin Centrul Comun ONUDI — România, a creat la București, la începutul anului 1972, pe baza acordului intervenit între ONUDI și guvernul României. Dintre studiile și proiectele elaborate pînă în prezent, menționăm : un studiu hidrologic pentru Algeria, un studiu meteorologic în Iran, proiectarea unei instalații de calcinare cocs-petrol în Argentina ;

— Acordarea de burse țărilor în curs de dezvoltare, pentru formarea de specialiști în diferite domenii, în institutele de învățămînt superior din România.

Un aport important la realizarea acestor rezultate promițătoare în relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare l-au adus acordurile și înțelegerile încheiate cu aceste țări. Din cele 60 de acorduri și înțelegeri de cooperare la nivel guvernamental, semnate de România cu diferite țări, peste jumătate sînt încheiate cu țările în curs de dezvoltare.

Realizarea acestor acorduri a condus la dezvoltarea și dinamizarea schimburilor economice cu țările respective, a sporit domeniile și gama acestor schimburi.

În majoritatea acordurilor încheiate s-a prevăzut constituirea de comisii mixte care au menirea de a stabili principalele domenii de cooperare, de a examina listele de proiecte de cooperare pe care le propun părțile, de a crea condiții pentru executarea proiectelor respective și de a urmări punerea lor în aplicare.

Majoritatea acestor acorduri au fost semnate cu ocazia vizitelor efectuate, în perioada 1969—1974, de către președintele Nicolae Ceaușescu, în 26 de țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină. Aceste vizite au constituit momente de o deosebită importanță pentru dezvoltarea relațiilor României cu celelalte țări în curs de dezvoltare și au reprezentat un mijloc eficace pentru amplificarea conlucrării fructuoase între România și țările respective, o expresie elocventă a dorinței comune de a dezvolta colaborarea, de a întări legăturile de prietenie și solidaritate dintre poporul român și popoarele țărilor în curs de dezvoltare.

În perspectiva anilor viitori se întrevede o amplificare și diversificare continuă a cooperării economice dintre România și celelalte țări în curs de dezvoltare. La baza acestei perspective stau rezultatele bune înregistrate pînă în prezent, tipul nou de relații pe care România îl promovează în colaborarea cu aceste țări și dezvoltarea impetuoasă pe care economia românească o va înregistra în perioada 1976—1990.

Cooperarea economică și tehnică fiind o formă mai nouă și cu un grad de complexitate foarte ridicat, necesită și o serie de clarificări pe plan internațional. Din categoria dificultăților, pentru a căror rezolvare se impune o mai intensă activitate pe plan internațional, menționăm : diferențele de nomenclatură și caracteristici de calitate, diferențele de norme tehnice și unități de măsură, lipsa unei reglementări internaționale pentru transferul de know-how, neconvertibilitatea unor monede, condițiile de credit, lipsa unui ghid privind contractele de cooperare în producție etc.

Dată fiind importanța crescîndă pe care o are cooperarea economică a țării noastre cu alte țări, la începutul acestui an a fost înființat Departamentul Cooperării Economice Internaționale, căruia îi revine sarcina de a îndruma, coordona și controla această activitate. Împreună cu ministerele și celelalte organe centrale, Departamentul Cooperării elaborează și duce la îndeplinire planurile anuale și cincinale de cooperare ; întocmește programe pe zone și țări ; negociază convenții și protocoale ; asigură pregătirea și desfășurarea comisiilor mixte, constituirea, organizarea și funcționarea societăților mixte ; exportul de uzine și fabrici prevăzute în acorduri guvernamentale etc.

Acest cadru organizatoric și elaborarea planurilor de cooperare vor conduce la promovarea unei activități de cooperare mai susținute, la o pregătire și selecționare mai judicioasă a acțiunilor, la înfăptuirea în condiții mai bune a politicii Partidului și Guvernului în domeniul cooperării economice internaționale.

Pentru a da noi impulsuri activității de cooperare cu țările în curs de dezvoltare se impune, după părerea noastră, creșterea inițiativei în acest domeniu la nivel de întreprindere, centrală și minister, prospectarea sistematică a posibilităților pe care le oferă diferite țări prin studierea atentă a planurilor economice pe care și le propun.

Ion NIȚĂ

STRATEGIA PRODUSELOR NOI PRIN OPTICA CONSUMATORULUI

PROGRAMUL făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate stipulează printre direcțiile în care va acționa partidul în următorii 20—25 de ani că : „O preocupare de prim ordin o va constitui dezvoltarea și modernizarea industriei bunurilor de consum. Se va extinde producția industriei ușoare și altor ramuri industriale nealimentare. Industria de textile, confecții și încălțăminte va trebui să satisfacă în mod optim necesitățile reale, raționale de consum ale întregii populații. Va crește producția de țesături din fire și fibre chimice, se va dezvolta producția de piele sintetică. O atenție deosebită va trebui acordată calității producției bunurilor de consum, diversificării ei, corespunzător cerințelor oamenilor muncii“.

Autorii, pornind de la importanța pe care o capătă în contextul dezvoltării dinamice a economiei noastre produsele noi, prezintă cu titlu de experiență realizările obținute în domeniul lansării produselor noi de Centrala Industriei Lînii în colaborare cu Catedra de Marketing-A.S.E., pe fondul unei cercetări mai ample vizînd piața acestei centrale.

— EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE —

LANSAREA pe piață a unui nou produs constituie o primă etapă a ciclului său de viață. Ea poate să dureze mai mult sau mai puțin în funcție de natura produsului, de gradul său de noutate, dar și de modul în care a fost cunoscută și pregătită piața pentru a primi noutatea.

Denumită uneori, nu fără temei, drept „nașterea“ produsului, aducerea acestuia pentru prima dată în magazine este, în optica modernă a conducerii și desfășurării producției, un moment decisiv dintr-un șir de procese și acțiuni. Astfel, lansarea este precedată de activitatea de proiectare și creație în care se materializează ideea noului produs. Printr-o succesiune de adaptări și reproiectări, se ajunge la un prototip care se consideră că satisface cel mai bine nevoia existentă și cunoscută sau nevoia latentă. Testînd acest embrion al noului produs și adaptîndu-l mai departe, putem avea garanția asigurării debușeului său, suficient de larg și de intens.

În perioada lansării, vînzările sînt mici și cresc destul de lent dar „output-ul“ său trebuie să se concretizeze într-un ritm din ce în ce mai accelerat al vînzărilor. Pentru a se atinge aceste obiective se impune ca, atît lansarea propriu-zisă, cît și acțiunile care o preced, să fie pregătite și realizate în optica satisfacerii cerințelor consumatorului. Ceea ce înseamnă, printre altele, punerea în funcțiune a unui sistem de legături informaționale între producător și piață. Fără o asemenea abordare a legăturii dintre procesul de producție și desfacere, riscul unei decizii nefundamentate este considerabil amplificat.

Stabilirea unor astfel de legături, numai cu ocazia omologărilor și contractărilor, se dovedește insuficientă. Această necesitate capătă o dimensiune aparte la bunurile de consum, cum sînt în cazul pe care-l prezentăm mai jos, textilele, la care ritmul înnoirii este rapid, ca și modificarea gusturilor și preferințelor consumatorilor. În asemenea cazuri nu mai poate fi vorba de o adaptare „din mers“ la cerințe, ci, cercetările de piață, fluxul de informații de la și către consumator, trebuie să fie **anterioare momentului lansării.**

Fig. nr. 1

STRUCTURA EȘANTIONULUI DUPĂ:

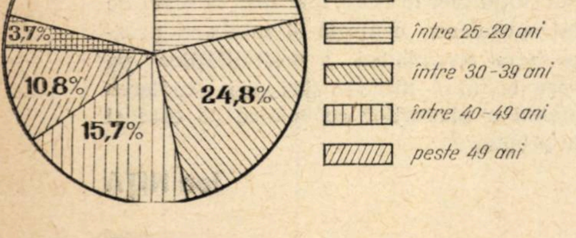

Eficiența situării pe această poziție a fost dovedită și în cazul elaborării unui studiu de marketing care a abordat problematica lansării pe piață a unui nou produs — țesătură pentru costume bărbați (poliester texturat) — produs de Centrala Industriei Lînii. Cercetările de piață au condus la o serie de concluzii care vizează nemijlocit atît activitățile legate de creație, cît și orientarea acțiunilor de promovare și desfacere.

Premisa de bază a cercetării de piață a fost că produsul se afla în faza premergătoare lansării sale pe piață, adică în așa-numita etapă-zero a ciclului de viață. De aici și orientarea studiului pe obiectivul : a) testării acceptabilității produsului de către consumator și b) analizării informațiilor obținute pentru definirea elementelor de bază ale strategiei de lansare.

Deciziile privind politica produsului urmau să se ia prin corelarea imaginii asupra acestuia din punct de vedere al parametrilor tehnico-economici (în fapt, imaginea pe care și-au făcut-o organele centralei, Consiliul tehnico-științific care l-a avizat) cu imaginea pe care și-au făcut-o consumatorii prin confruntarea lor cu mostrele noului produs.

Testarea preferințelor consumatorilor

CONCRET, culegerea informațiilor brute s-a efectuat prin intermediul unui sondaj de piață, pe un eșantion de 1 200 de consumatori, pe baza unui chestionar completat de operatorii de interviu, în magazinele de prezentare și desfacere și în unități reprezentative ale comerțului de stat, unde au fost expuse eșantioane ale produsului (structura eșantionului este prezentată în fig. 1).

Principalii parametri investigați în cazul bunurilor de consum sînt calitățile noului produs, prețul său și modalitățile distribuției optime.

În cazul cercetării de față, aprecierea de ansamblu a **calității noului produs** — este conceptualizată în mintea consumatorilor în primul rînd prin atributul de „frumusețe“. Aproape jumătate din cei anchetați au considerat produsul ca fiind frumos (38,6% din eșantion) și foarte frumos (5,1%).

Datele obținute permit să se tragă concluzia că produsul se adresează tineretului în mod deosebit, fiind însă apreciat favorabil și de populația cuprinsă în grupele pînă la 40 de ani.

Unul dintre factorii determinanți pentru acceptarea de către piață a noului produs îl constituie **prețul.**

Marea majoritate a consumatorilor — 70% — a considerat prețul pentru noul produs „corespunzător“ dacă va fi situat la pragul de 180 lei/ml. Dacă adăugăm la aceasta și pe cei 5,1% pentru care acest preț este „mic“ se poate conchide că pentru trei sferturi din populația cercetată, prețul este unul dintre factorii care ar putea să ducă la impulsionarea acceptării produsului de către piață. Ideea este întărită și de reprezentarea grafică a greutății specifice a fiecărei variante de apreciere (vezi figura nr. 2). S-a obținut o curbă foarte apropiată de repartiția lui Gauss (curbă în formă de clopot). Aceasta înseamnă că pe ansamblul lor, aprecierile sînt centrate — repartizate normal — în jurul nivelului considerat ca „preț corespunzător“. Constatarea ne permite să dăm un grad mai mare de încredere rezultatelor obținute în urma sondării consumatorilor asupra acestui element esențial al noului produs.

Alegerea judicioasă a **modalităților de distribuire** a noilor produse este un alt element determinant pentru succesul lansării lor pe piață, mai ales atunci cînd este vorba de un produs care înainte de a intra în consumul final este supus unor operațiuni de prelucrare. Pentru noua țesătură destinată costumelor bărbătești se impunea să se ia o decizie fundamentată în ce privește introducerea sa pe piață fie sub formă de metraj, fie sub formă de confecții, fie prin ambele căi în anumite proporții.

Sondajul efectuat în rîndurile consumatorilor oferă o bază pentru decizia respectivă, atît sub aspectul cantitativ, al proporțiilor, cît și sub aspectul calitativ, al motivației pentru o formă sau alta de vînzare.

La întrebarea „cum ar dori să se găsească în magazine aceste stofe“, 60% dintre cei intervievați au considerat indicată forma de metraj. Restul de 40% s-au pronunțat în favoarea confecționării articolului înainte ca acesta să fie pus în vînzare. Întrucît Centrala Industriei Lînii își îndreaptă aproape exclusiv producția unor sortimente către fabricile de confecții, poate să pară superfluă o analiză în vederea unei decizii juste în ce privește opțiunea pentru o formă anumită de distribuție.

În schimb deosebit de interesante sînt pentru producător motivele care fac ca populația să caute noua țesătură pentru costume bărbătești în magazinele de țesături, sub formă de metraj. Două treimi dintre cei care au optat pentru această variantă pornesc de la dorința lor de a-și „realiza costume moderne“ (ca stofă, croială, model), dorință întărită de faptul că „croiala costumelor din comerț nu este întotdeauna modernă“ sau pur și simplu, pentru că nu îi satisfac costumele gata confecționate.

Credem că acesta este un argument suficient pentru a susține ideea că introducerea pe piață a noului produs trebuie să se caute a fi realizată sub formă de metraj. Se motivează, de asemenea, preferința pentru metraj prin faptul că industria confecțiilor nu va putea realiza în game foarte largi de mărime modelele (fantezi cu precădere) adecvate acestei țesături (apreciază 13% din eșantion).

Desigur, că după ce produsul va pătrunde pe piață, după ce își va dovedi calitățile pe care le are, o cale eficientă de extindere a pieței vor fi confecțiile.

Argumentele celor care caută noua țesătură sub formă confecționată se referă la :

1) 50% dintre acești consumatori consideră în mod just că materialul confecționat „costă mai puțin“, decît un costum de comandă.

2) Un alt argument este că procurarea unei confecții este mai practică, se poate face mai ușor, cu economie de timp, fapt important pentru 23% dintre consumatorii respectivi.

3) 27% consideră costumele din comerț mai adecvate pentru purtarea zilnică, pentru sezonul de vară, sînt costume „clasice“, mai sobre etc.

Informarea consumatorilor și construcția pieței

UNA dintre problemele importante pe care le implică pregătirea pieței în vederea lansării unui nou produs, o constituie informarea consumatorilor cu privire la noua apariție. Pentru ca fondurile cheltuite în vederea publicității să înregistreze un grad ridicat de eficiență economică și socială, studiul efectuat a avut în vedere și cunoașterea modalităților în care populația se informează cu privire la noile apariții din domeniul țesăturilor, cu privire la posibilitățile de satisfacere a diverselor sale nevoi vestimentare prin sortimentul oferit de rețeaua comercială etc.

Potrivit datelor oferite de eșantionul cercetat, în cadrul populației, un prim aspect ce trebuie subliniat constă în faptul că **sistemul de informare a început să joace un rol important în realizarea actului de cumpărare.** Fenomenul este atestat de faptul că peste 30% din consumatorii potențiali ai unui produs se informează în mod obișnuit asupra noutăților ce le oferă magazinele de specialitate. La aceasta este de adăugat că aproape o treime (32,8%) din virtualii cumpărători nu efectuează actul cumpărării decît după o prealabilă documentare și minuțioasă informare cu privire la posibilitățile de realizare a cumpărăturii respective sub toate aspectele sale (țesături, desen, colorit, preț etc.).

Al doilea aspect se referă la faptul că ponderea celor care nu simt nevoia informației în realizarea actului de cumpărare este extrem de redusă — în eșantion doar 9,9%.

Cele două aspecte relevă importanța publicității în cazul noilor produse. Un produs are puține șanse să fie cumpărat de către populație, dacă aceasta nu este informată în mod corespunzător asupra destinației sale, asupra noutății pe care o prezintă, avantajelor exprimate prin principalii parametri funcționali, prețul, locul unde poate fi cumpărat etc. Ancheta atestă astfel faptul că **programele de promovare,** ce urmează să însoțească produsul la lansarea sa pe piață, avînd un larg auditoriu în rîndul populației, dacă sînt bine concepute vor prezenta și un nivel ridicat de eficiență pentru fondurile cheltuite.

Concludent apare totodată modul în care trebuie să se transmită informațiile. Comunicația nu mai poate fi concepută, în prezent, decît în dublu sens, atît de la consumator la producător cît și de la producător la consumator.

Rezultatele sondajului dovedesc că necesitatea instituirii unui sistem permanent de informare reciprocă producător-consumator, de genul panelului, este resimțită intens de însăși masa consumatorilor. La întrebarea „dacă, în unele magazine, s-ar înființa standuri speciale în care să se prezinte noutăți textile ați dori să deveniți un consultant permanent“ 69,7% dintre cei anchetați s-au declarat de acord să viziteze săptămînal magazinele, pentru a-și consemna părerile, sugestiile și propunerile de îmbunătățire a caracteristicilor produselor expuse.

Fig. nr. 2

DISTRIBUȚIA APRECIERILOR ASUPRA PREȚULUI PE CATEGORII IMPORTANTE DE OCUPAȚII

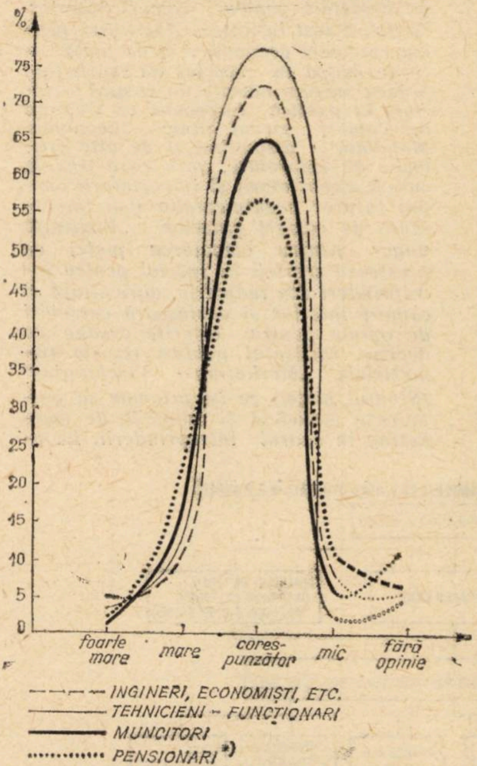

Vînzările de probă

SONDAJUL efectuat în rîndurile populației a reliefat o serie de aspecte care se cer luate în considerare atît de către sectorul creație, cît și de cel de desfacere și a căror rezolvare, impune o strînsă colaborare între ele și cu sectorul de producție.

Cercetarea-diagnostic făcută prin intermediul pieței de probă reprezintă un element foarte util pentru elaborarea deciziilor cu privire la soarta produsului experimentat. Se poate spune că importanța lor este radicală în cazul produselor de extremă noutate ca cel prezentat.

Principalele elemente ce trebuie stabilite pentru vînzarea de probă, sînt : a) perioada lansării ; b) locul lansării ; c) cantitatea de produs ce urmează a fi pusă experimental în vînzare ; d) acțiunile de informare a populației ; e) pregătirea personalului din magazinele de desfacere ; f) urmărirea rezultatelor pieței de încercare Demarajul vînzărilor experimentale tre-

---

AROMAR — un catalizator în activitatea de marketing

ÎN CONTEXTUL preocupărilor de perfecționare a conducerii, organizării și planificării întregii activități economice din țara noastră, Asociația Română de Marketing (AROMAR) și-a concentrat eforturile în cei 4 ani de existență asupra introducerii în practica economică, în mentalitatea și stilul conducerii întreprinderilor a principiului potrivit căruia ciclul de producție începe cu studierea cerințelor interne și externe de mărfuri pentru orientarea investițiilor și structurarea corespunzătoare a nomenclatorului de producție, și se încheie numai în momentul în care produsele au fost valorificate pe piața internă sau externă.

Dacă primii doi ani de activitate a AROMAR au reprezentat o perioadă de sensibilizare și inițiere în problema de marketing, deci preponderent teoretică, ultimii ani au marcat o reorientare evidentă spre desfășurarea de acțiuni legate cît mai direct de nevoile practicii.

Astfel pot fi menționate organizarea de dezbateri, simpozioane, cursuri, uneori cu participare națională, pe teme ca : Prognoză tehnologică și marketing, Sistem informațional și marketing, Metode și tehnici de promovarea exporturilor, Estetică industrială și marketing, Marketingul și protejarea creației tehnice originale românești, Comerțul și cooperarea în domeniul nuclear, Seminarul național de design etc., Consiliul asociației a inițiat elaborarea unor programe de marketing orientative pentru grupe de mărfuri ce prezintă un interes deosebit în exportul țării noastre cum ar fi : camioanele, autoturismele, navele, televizoarele, mobila, confecțiile, produse chimice, de mic tonaj etc.

Aceste programe au fost prezentate și dezbătute de colectivele de elaborare (formate din specialiști ai Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaționale, Ministerul Comerțului Exterior, și Cooperării Economice Internaționale, Academia de studii economice, întreprinderi de comerț exterior) cu cadrele interesate din sfera producției, cercetării, proiectării, programele în formă definitivă fiind puse la dispoziția factorilor de decizie din domeniile respective, în vederea utilizării în activitatea lor curentă și de perspectivă.

Pe linia perfecționării pregătirii cadrelor trebuie menționată organizarea de AROMAR, cu sprijinul filialelor județene Brașov și Timișoara de cursuri intensive de marketing pentru lucrătorii din compartimentele de desfacere, export-import, conjunctură, din întreprinderi și centrale industriale, întreprinderi de comerț exterior, cursuri predate de cadre didactice și specialiști din țară și străinătate, la un înalt nivel științific.

Un eveniment marcant în activitatea asociației l-a constituit Congresul internațional de marketing organizat la București (24—26 iunie 1974) împreună cu Federația Internațională de Marketing (F.I.M.), la care au participat specialiști din 25 de țări și circa 400 de cercetători și specialiști, cadre didactice din țară. Ca o recunoaștere a activității susținute desfășurate de AROMAR, Adunarea generală a F.I.M. a ales pe președintele AROMAR în calitate de vicepreședinte al Federației.

De un larg interes se bucură în rîndul specialiștilor „Buletinul de marketing“ al Asociației, ca și lucrările elaborate de secții cum sînt : „Metode de prognoză și analiză regională în marketing“, „Prognoză tenhologică și marketing“, „Estetică industrială și marketing“ etc. În felul acesta asociația aduce o importantă contribuție la popularizarea experienței pozitive în domeniul marketingului, promovează folosirea în practica întreprinderilor noastre a metodelor și tehnicilor de marketing.

Adunarea generală a Asociației ce va avea loc vineri 25 aprilie a.c. va prilejui adoptarea a noi măsuri privind creșterea contribuției sale la perfecționarea conducerii și organizării producției și desfacerii mărfurilor.

I. G.

buie precedat în mod absolut obligatoriu de cunoașterea rezultatelor testării tehnice a produsului în procesul de confecționare și purtabilitate. Această acțiune a fost inițiată și realizată de către Centrul de cercetări al Centralei industriei confecțiilor, rezultatele obținute permițînd trecerea la etapa următoare.

Subliniem necesitatea ca acțiunea vînzărilor experimentale ale produsului nou să aibă loc în condiții normale ale desfacerii în competitivitate cu celelalte produse similare existente în rețeaua comercială.

Ajustarea programului de lansare și măsuri de realizare

PE BAZA rezultatelor obținute din cercetările efectuate pe piața de încercare trebuie revizuit planul acțiunilor de marketing pentru lansarea comercială a noului produs. Concomitent se va revizui cu atenție prototipul produsului fixîndu-se definitiv calitățile lui și se va organiza programul complex al publicității și promovării.

Asigurarea succesului lansării noului produs depinde de coordonarea activităților de creație, producție și desfacere desfășurate la nivelul centralei și al întreprinderii producătoare. Dat fiind că lansarea se execută în, și, în bună măsură, de către rețeaua comercială, trebuie să se instituie un sistem de colaborare : centrală-comerț, care să urmărească realizarea unui obiectiv particular : introducerea pe piață, în condiții de eficiență a noului produs.

Acest sistem de raporturi între centrală și comerțul cu ridicata și cu amănuntul trebuie să funcționeze în momentul lansării în sensul pregătirii rețelei pentru primirea noului produs. El va trebui însă să se mențină și după acest moment, centrala și întreprinderea producătoare urmărind modul cum se comportă în vînzare și în consum noul produs.

În decursul perioadei de lansare se va urmări ca programele de producție calendaristice să asigure : cantitățile necesare campaniei de introducere — într-o rețea comercială destul de dispersată — cantitățile necesare reaprovizionării ritmice a acesteia, pentru formarea stocurilor în comerțul cu ridicata. O atenție specială se impune să fie acordată controlului calității produsului veghindu-se ca produsele livrate să aibă în permanență aceeași calitate.

În încheiere, subliniem necesitatea acceptării ideii devenită practică în multe țări ale lumii — că asimilarea unui nou produs presupune alături de cheltuielile determinate de cercetare și proiectare și o serie de **cheltuieli pentru introducerea lui pe piață și pentru menținerea competitivității după ce au fost cîștigați consumatorii.**

În faza lansării, cheltuielile se referă îndeosebi la pregătirea pieței și a consumatorilor în vederea preluării noului produs. O parte a acestor cheltuieli se va recupera chiar prin vînzările experimentale, iar restul în continuare prin creșterea volumului vînzărilor. Eficiența acestor cheltuieli se va regăsi totodată în evitarea unor pierderi și cheltuieli neeconomicoase, prilejuite de apariția unor stocuri nevandabile, a unei producții care nu are asigurată desfacerea.

dr. D. PATRICHE
drd. Gh. DUMITRU

SINOPTIC

Cercetarea pieței în orientarea producției

CERCETAREA pieței a căpătat în R.P. Ungară un rol important în sistemul de planificare națională oferind un tablou realist asupra ofertei și cererii, în armonizarea lor, în corelarea pe verticală și orizontală a producției. Cercetările de marketing permit să se elaboreze previziuni asupra structurii cererii bazate pe puterea efectivă de cumpărare în anii următori, și pe baza acestora să se prognozeze oportunitățile de desfacere. În acest fel se creează o sursă esențială de informații pentru planurile de dezvoltare ale economiei naționale ca întreg, ca și pentru ramurile sale. Această interconexiune dintre planificare și cercetarea pieței explică de ce în economiile planificate cercetarea pieței și-a dezvoltat în special funcțiile macroeconomice, spre deosebire de țările cu economie de piață unde în anii '50 cercetarea pieței a devenit un mijloc pentru conducerea întreprinderii, deci la nivel microeconomic.

Creșterea autonomiei unităților socialiste în cadrul conducerii planificate a economiei, a determinat și necesitatea ca acestea să înceapă să-și formuleze cerințe de organizare și utilizare a cercetării pieței. Acesta este motivul pentru care în prezent atît la nivel macroeconomic, cît și la nivel de unitate economică capătă o deosebită însemnătate cercetarea pieței.

La începutul decadei '70 cînd o mare parte a întreprinderilor producătoare au realizat nevoia unei modificări în orientare, s-a înregistrat un impuls în dezvoltarea rețelei de cercetări ale pieței. Este un fapt recunoscut pe plan internațional că instituțiile specializate în cercetarea pieței joacă un important rol în răspîndirea și creșterea eficienței cercetării pieței la nivel de întreprindere. În vederea rezolvării acestei cereri în creștere au apărut în Ungaria noi Institute de cercetarea pieței, pe lîngă cel existent din 1959, specializat pe cercetări pentru comerț interior. Astfel, a fost înființat, „Institutul pentru cercetări economice și de piață“ — ce se ocupă în special de marketing pentru întreprinderile de comerț exterior. El publică împreună cu Camera de Comerț ziarul zilnic „Economia Mondială“, dispunînd și de alte mijloace de informare, prin care ține la curent exportatorii și importatorii asupra tuturor evenimentelor mai importante de comerț exterior. „Institutul ungar pentru cercetarea pieței ce prestează servicii în special pentru întreprinderi din industrie, agricultură și comerț interior și desfășoară cercetări de opinie pentru diferite organe de decizie. Institutul publică revista trimestrială „Marketing— Piackutatas“ (Studiul pieței) ce își propune să promoveze metodele și tehnicile de marketing în cadrul întreprinderii. La acesta se adaugă cercetările de marketing realizate de laboratoarele Universității de Științe Economice din Budapesta, cercetările centrelor de informare și studiul pieței ale ministerelor. Întreprinderile pot solicita de asemenea informații de marketing oficiului Tehnoinform, organizat de Biblioteca Națională Tehnică, Institutului de cercetări economice, Institutelor Oficiului Central de statistică, Centrelor de date ale Oficiului Național de planificare și Comisiei naționale pentru dezvoltare tehnică.

Activitatea din ultimii ani a acestor instituții s-a concretizat în sute de proiecte de cercetare a pieței. Activitatea de cercetare a pieței dispune în Ungaria de o mare varietate de mijloace tehnice moderne : de la calculatoare, aparataj de testare și experiențe de laborator și pînă la panele de sondaj. Capătă teren formele mai complexe de studiere a pieței, de genul metodei, prezentate în schema alăturată. Un accent special se pune pe crearea aparatului de desfășurare a unor sondaje de opinie, anchete prin interviu și chestionar reprezentantive. Pe lîngă rețelele de intervievare de extindere națională, metoda adresării directe prin poștă a dat, de asemenea rezultate bune.

Prezentăm succint mecanismul de cercetare a opiniei de care dispune Institutul ungar pentru cercetarea pieței. Acesta a organizat 8 panele de cîte 2 500—3 000 de familii, care sînt fiecare chestionate de circa 6 ori pe an asupra unor probleme diferite de fiecare dată. Utilizarea concomitentă a mai multor panele permite : a) Intervievarea paralelă — ce conferă o mai mare certitudine valorii parametrilor obținuți din analiza datelor ; b) Creșterea reprezentativității unui segment de consumatori, insuficient cuprins de un singur panel. (În special în cercetarea pieței pentru bunuri ce se adresează unor segmente specifice) ; c) Studierea îndelungată a unor grupuri relativ constante de consumatori permite identificarea unor modele de consum, a unor atitudini și preferințe de cumpărare. Selecția membrilor panelelor este mecanică. Coeficientul de răspunsuri foarte ridicat : 82—85%. Corectitudinea răspunsurilor este verificată prin anchete reduse prin interviu.

I. G.

STRUCTURA METODEI «CERCETĂRII COMPLEXE DE PIAȚĂ» UTILIZATĂ ÎN R.P.UNGARĂ

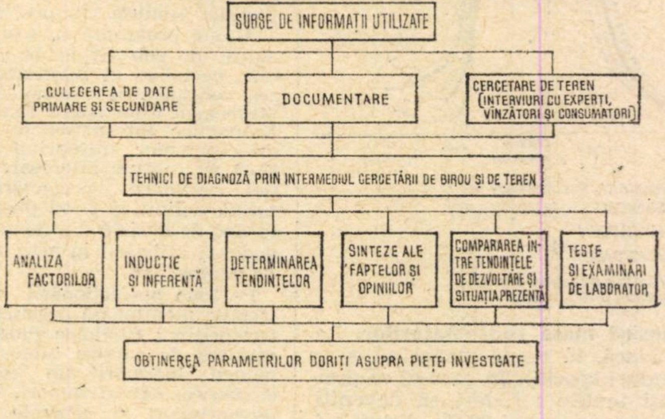
SURSE DE INFORMAȚII UTILIZATE
CULEGEREA DE DATE PRIMARE ȘI SECUNDARE
DOCUMENTARE
CERCETARE DE TEREN (INTERVIURI CU EXPERȚI, VÎNZĂTORI ȘI CONSUMATORI)
TEHNICI DE DIAGNOZĂ PRIN INTERMEDIUL CERCETĂRII DE BIROU ȘI DE TEREN
ANALIZA FACTORILOR
INDUCȚIE ȘI INFERENȚĂ
DETERMINAREA TENDINȚELOR
SINTEZE ALE FAPTELOR ȘI OPINIILOR
COMPARAREA ÎNTRE TENDINȚELE DE DEZVOLTARE ȘI SITUAȚIA PREZENTĂ
TESTE ȘI EXAMINĂRI DE LABORATOR
OBȚINEREA PARAMETRILOR DORIȚI ASUPRA PIEȚEI INVESTGATE

TEORII
IDEI

CU PRIVIRE LA OBIECTUL ŞTIINŢEI CONDUCERII UNITĂŢILOR ECONOMICE SOCIALISTE

IN CONCEPŢIA partidului nostru, asigurarea unei conduceri științifice a întregii societăți și a fiecărui sector de activitate reprezintă o cerință obiectivă a dezvoltării sociale, o condiție a făuririi cu deplin succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Aceasta presupune „cunoașterea temeinică a legităților sociale universal valabile, a legilor economice și sociale proprii socialismului, precum și aplicarea lor justă la condițiile concrete ale țării noastre în concordanță cu Programul partidului" *).

Dezvoltarea puternică a forțelor, a relațiilor de producție și sociale va necesita noi măsuri de perfecționare a mecanismului de organizare și conducere în toate domeniile vieții economico-sociale.

În sectorul economic, aceste măsuri vor asigura: extinderea autonomiei întreprinderilor și centralelor industriale, creșterea aportului lor la fundamentarea sarcinilor de plan; întărirea rolului centralelor ca unități economice de producție, perfecționarea organizării și funcționării organelor colective de conducere, introducerea pe scară largă a metodelor moderne de calcul, analiză și decizie în întreaga activitate economică.

În lumina acestor perspective de dezvoltare, definirea corectă a obiectului științei conducerii unităților economice socialiste prezintă atît o importanță teoretică cît și practic-aplicativă.

Caracterul și natura activității de conducere a întreprinderii, conținutul și funcțiile ei depind de un mare număr de factori obiectivi și subiectivi, tehnici și economici, științifici și social-politici. Elaborarea științei conducerii unităților economice și definirea, pe această bază, a formelor și metodelor optimale de conducere, necesită considerarea judicioasă a acestor factori, interpretarea lor de pe pozițiile învățăturii marxist-leniniste.

Caracterul și natura conducerii producției

PRIMA EXPLICAȚIE științifică asupra conținutului, naturii și rolului activității de conducere a producției în diferite orînduiri sociale aparține lui K. Marx. Cu mai bine de un secol în urmă el arăta că, din momentul în care munca oamenilor capătă un caracter nemijlocit social, activitatea de conducere devine o funcție obiectiv necesară, care are rolul „să asigure armonizarea activităților individuale și să îndeplinească funcțiile generale care rezultă din mișcarea întregului organism productiv" 1).

Privită sub acest aspect, conducerea ne apare sub fațeta ei comună oricărei orînduiri sociale în care munca are un caracter social. Fiind o condiție obligatorie a oricărui proces social de muncă, un element component al acestuia, conducerea devine un factor de producție, un mijloc de sporire a eficienței muncii oamenilor. Este de la sine înțeles că acest factor își sporește influența sa pozitivă în măsura în care formele și metodele de conducere au o fundamentare științifică, respectă cerințele acțiunii eficiente.

Cu totul altfel ne apare conducerea atunci cînd privim fateta ei social-politică, determinată de trăsăturile și legitățile orînduirii sociale în care se exercită, de particularitățile relațiilor de producție dominante. Influența orînduirii sociale asupra conducerii este puternică și de necontestat. Așa cum se cunoaște, în orînduirile împărțite în clase sociale opuse, conducerea producției îndeplinește pe lîngă funcția ei comună, izvorîtă din caracterul social al muncii, și o funcție de exploatare a maselor, de asigurare și întărire a dominației claselor stăpînitoare asupra celor asuprite și exploatate. Referindu-se la conducerea capitalistă, Marx arăta că, datorită faptului că procesul dirijat este în același timp un proces de muncă și un proces de valorificare a capitalului, conducerea îndeplinește și o funcție specifică „de exploatare a unui proces social de muncă și, ca atare, este condiționată de antagonismul inevitabil dintre exploatator și materialul exploatării sale" 2).

Unii teoreticieni consideră că din momentul în care conducerea întreprinderilor nu mai este exercitată în mod nemijlocit de către patron, ci de către diferiți manageri salariați, natura și conținutul acestei activități s-ar schimba, iar raporturile dintre ei ar trebui concepute pe alte baze. „Cum principalii parteneri în producție, scria O. Sheldon, devin tot mai puțin legați de amestecul capitalului în conducerea industriei, nevoia unui mobil și a unui ideal care să interpreteze în mod corespunzător scopul fundamental pentru care există industrie, devine o necesitate comună". Acest scop n-ar mai fi după el profitul, „care devine tot mai îndepărtat și mai desuet", ci „serviciile oferite întregii comunități" 3). Dar, așa cum arăta încă Marx, faptul că activitatea de conducere este sau nu exercitată mijlocit sau nemijlocit de către capitalist, nu schimbă cu nimic lucrurile, nu afectează esența raporturilor de clasă dintre proprietarii mijloacelor de producție și salariații acestora. Sistemul de organizare al conducerii marilor firme capitaliste confirmă acest lucru. Așa cum se cunoaște, în cadrul acestui sistem, directorilor le revin deciziile cu caracter executiv, cele de politică și strategie fiind apanajul exclusiv al consiliilor de administrație și adunării acționarilor, în care cuvîntul hotărîtor îl au deținătorii capitalului.

Managerii nu pot înlocui dreptul de suveranitate al acționarilor, afirmă pe bună dreptate G. Lasserre, deoarece ei sînt ținuți în „laț" de capital. În cazul cînd managerii ar merge prea departe, bunăoară, ar avantaja prea mult pe muncitori, atunci „capitalul se trezește și ei sînt trași brusc de laț..." 4).

Înfăptuirea revoluției socialiste, cucerirea puterii economice și politice de către clasa muncitoare, creează premisele unor schimbări profunde în raporturile sociale, în organizarea și conducerea societății. În aceste condiții, conducerea își pierde funcția sa de instrument de exploatare, devenind o relație calitativ nouă, bazată pe principiile egalității și echității socialiste. În condițiile noii orînduiri apare posibilitatea folosirii conștiente a legilor obiective ale dezvoltării sociale în interesul întregii societăți. dirijării unitare a tuturor sectoarelor de activitate spre scopul strategic fundamental — construirea societății comuniste. „Partidul — se arată în Program — pornește de la faptul că în orînduirea socialistă oamenii nu mai sînt obiectul acțiunii oarbe a legităților sociale obiective: ei sînt chemați să folosească în mod conștient aceste legități. să acționeze în concordanță cu ele, să le dirijeze în scopul dezvoltării societății omenești, corespunzător concepției noi, materialist-dialectice despre lume și viață" *).

Punînd la baza întregii sale activități studierea și cunoașterea acțiunii legilor obiective ale dezvoltării sociale, a realităților din țara noastră, precum și a fenomenelor și proceselor caracteristice epocii noastre, Partidul Comunist Român pornește de la necesitatea conducerii unitare a tuturor sectoarelor de activitate, a canalizării tuturor eforturilor spre atingerea obiectivelor fundamentale ale perioadei pe care o străbatem.

În condițiile socialismului activitatea de conducere a producției, ca și a întregii vieți sociale, își schimbă în mod radical conținutul și funcțiile ; apar forme specifice de organizare și conducere a vieții sociale ; raporturile care se creează între oameni în procesul conducerii sînt întemeiate pe norme și principii calitativ deosebite. Sublinierea acestor deosebiri nu înseamnă, desigur, negarea existenței acelor legități care acționează în toate orînduirile sociale și care exprimă unele trăsături comune ale organizării și conducerii vieții sociale. Dar, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „chiar și aceste legități capătă forme și modalități deosebite de manifestare în raport cu dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, a științei și culturii, cu progresul societății“ **).

În lumina celor spuse mai sus, apare necesară sublinierea următoarelor idei : raporturile de conducere poartă în mod inevitabil amprenta relațiilor de producție și sociale din fiecare orînduire, fiind o formă de manifestare a acestora ; formele și metodele de conducere utilizate într-o țară sau alta reflectă condițiile economice și sociale specifice. Ca atare, considerăm că nu poate fi concepută o disciplină a conducerii unităților economice valabilă deopotrivă pentru capitalism și socialism, fără să negăm, prin aceasta, existența unor elemente comune în domeniul metodelor și tehnicilor de analiză și calcul.

Conducerea unităților economice socialiste ca știință

SUB IMPULSUL prefacerilor înnoitoare care au avut loc în domeniul perfecționării planificării, organizării și conducerii economiei și celorlalte domenii ale vieții sociale, în ultimii ani activitatea întreprinderilor și centralelor industriale a început să facă tot mai mult obiectul unor investigații științifice. Printre rezultatele obținute se înscriu : cercetări empirice privind organizarea și funcționarea diferitelor organe de conducere din unitățile economice ; proiecte privind introducerea sistemelor informatice pentru conducere în cîteva întreprinderi constructoare de mașini ; încercări de modelare a sistemului de legături dintre diferitele verigi organizatorice ale industriei pe domenii de activitate ; operaționalizarea unor elemente și procedee de teoria deciziei, cercetarea operațională, teoria grafelor ș.a.

În mod evident, elementele menționate constituie progrese ale cercetării unităților noastre economice, ale investigării lor cu mijloace științifice. Cu toate acestea, ele n-au fost încă generalizate teoretic, nu formează un sistem de cunoștințe închegat și coerent, pe baza unei metodologii adecvate. Se poate chiar afirma că între teoria și practica conducerii s-a creat un anumit decalaj în favoarea celei de-a doua, practica socială avînd deja un substanțial avans față de nivelul cercetărilor din acest domeniu. Una din principalele cauze care explică progresul relativ modest al teoriei conducerii unităților economice rezidă în faptul că o serie de ipoteze de la care s-a pornit în elaborarea ei s-au dovedit a fi inadecvate realităților noastre social-politice, fie perimate în raport cu fenomenele și procesele generate de revoluția tehnico-științifică contemporană. Una din aceste ipoteze privește însăși definirea întreprinderii ca obiect al conducerii, considerarea ei ca simplă concentrare de mijloace tehnico-materiale, umane și financiare sau ca sumă de funcțiuni tehnico-economice. Tratarea unilaterală a întreprinderii, în afara contextului economic, social și politic în care acționează, estompează deosebirile dintre unitățile economice capitaliste și socialiste. În acest fel, se ajunge inevitabil la părerea că știința conducerii întreprinderii ar avea doar un caracter tehnico-economic, o problematică axată exclusiv pe tehnici și metode.

Teza cu privire la valabilitatea universală a științei conducerii întreprinderilor a fost acreditată în literatura de specialitate prin intermediul termenului de „management“. După cum se știe, managementul ocupă actualmente locul principal în teoria și practica conducerii din țările occidentale. Rezultat al evoluției formelor și metodelor de conducere în S.U.A. timp de mai bine de jumătate de secol, unele elemente ale acestuia au început să fie aplicate, după cel de-al doilea război mondial, și în țările Europei Occidentale. După cum ne mărturisește Oct. Gelinier 5), după perioada 1955—1960 optimismul francezilor și italienilor s-a redus foarte mult în ceea ce privește aplicarea managementului, deoarece s-a văzut clar că nu era vorba doar de cîteva modalități de acțiune, care să stimuleze productivitatea și creativitatea, ci de un sistem global în structuri, concepte și valori. Concluzia la care ajunge autorul citat este aceea că managementul este greu de aplicat în Franța, unde domină structurile tradiționale, alt climat sociologic, de muncă ș.a. Este interesant de semnalat că la aceeași concluzie s-a ajuns și în Japonia, unde se constată o revenire la diferite forme și metode de conducere bazate pe elemente specifice mediului local 6). O primă concluzie pe care putem s-o tragem din aceste experiențe este aceea că managementul nu reprezintă o simplă colecție de reguli și principii aplicabile peste tot, ci un sistem de organizare care reflectă condițiile specifice într-o anumită țară capitalistă.

După cum se cunoaște, nu există o definiție unanim acceptată a noțiunii de management ; majoritatea specialiștilor însă sînt de acord că, principalele sale trăsături caracteristice constau în următoarele :

— constituie un sistem de organizare care urmărește maximizarea eficienței printr-o atitudine de adaptare, de reacție rapidă și de raționalitate ;

— obiectivele principale urmărite sînt profitul și expansiunea („good management for profit and growth“) ;

— întreprinderea se află plasată într-un mediu concurențial, de piață ;

— raporturile dintre salariați se bazează pe concurență, unii față de alții și toți față de piața muncii ;

— relațiile dintre șefi și subordonați sînt așezate pe o puternică dependență personală, insecuritate și tensiune ;

— motivarea salariaților se bazează pe perspectiva carierei, a avansării lor în diferite posturi de conducere.

Din simpla enumerare a trăsăturilor sale principale rezultă că, în calitatea sa de sistem de conducere, managementul conține și o serie de elemente străine naturii relațiilor de producție socialiste, concepțiilor filozofice, politice și juridice pe care acestea se întemeiază.

După părerea noastră, adevărata problemă care se pune nu constă în preluarea sau non-preluarea termenului de management, ci dacă odată cu termenul considerăm sau nu că ar trebui preluat și conținutul acestuia ca sistem de conducere. De altfel, tendința de a considera managementul ca știință a conducerii valabilă pentru toate țările dezvoltate, indiferent de caracterul orînduirii sociale, este tot mai des întîlnită.

La Congresul al XV-lea al Consiliului internațional pentru organizarea științifică (Tokio), unul dintre specialiștii recunoscuți în management, spunea : „Există instrumente și metode de conducere. Există concepte și principii de conducere. Și ar putea chiar să existe o «materie» universal valabilă a conducerii. Desigur că există în toată lumea o funcție generică pe care o denumim «conducere» și care servește același scop în toate societățile dezvoltate“ 7). O idee asemănătoare întîlnim și în literatura noastră de specialitate : „Foarte mulți specialiști din lume în problemele conducerii relevă existența unor principii universale ale conducerii care se regăsesc în toate întreprinderile și în toate țările, constînd dintr-un sistem de valori la toți conducătorii ; este vorba de sarcini specializate, care cer eforturi intelectuale și uneori fizice conducătorilor pentru : a prevedea, a organiza, a coordona și a controla“ 8), fără ca autorul să facă o aplicație la relațiile de producție socialiste din țara noastră. Desigur, procesul conducerii este constituit dintr-un număr de elemente sau funcții a căror îndeplinire echivalează cu exercitarea sarcinilor specifice ale conducătorului. Chiar dacă lista acestor funcții ar fi identică pentru toate țările și pentru toate nivelele de organizare, nu trebuie scăpat din vedere că acesta reprezintă aspectul formal al problemei conținutul acestor funcții, ordinea de prioritate, metodele de îndeplinire a lor, dar mai ales că „sistemul de valori“ în care acționează cei care le îndeplinesc sînt deosebite de la țară la țară, în funcție de condițiile economice și sociale specifice și total diferite, de la o orînduire socială la alta.

O altă ipoteză greșită, strîns legată de prima, în teoria și practica conducerii întreprinderilor este aceea că metodele moderne de conducere pot fi aplicate fără nici o ajustare sau adaptare în orice unitate dotată cu tehnologie avansată, că este suficient să dispui de tehnica implementării acestor metode la „origine“ pentru a obține aceleași rezultate.

Aplicarea experimentală a lor în diferite unități economice din țara noastră nu s-a soldat însă cu rezultate concludente, multe dintre ele înscriindu-se doar ca simple încercări. Astăzi este foarte greu „de văzut“ vreuna din aceste metode în acțiune. De ce oare ? Nu dispunem de întreprinderi înzestrate corespunzător din punct de vedere tehnic ? Sau poate, cadrele de conducere din întreprinderile noastre nu sînt receptive la nou ?

Pentru a răspunde la aceste întrebări să privim mai îndeaproape experimentul de la întreprinderea „Policolor“ din Capitală pentru introducerea conducerii prin obiective, întreprindere care dispune atît de o tehnologie modernă, cît și de cadre pe deplin receptive la perfecționarea metodelor de conducere. Astfel, după o pregătire minuțioasă, cu sprijinul unor consultanți de specialitate, metoda introdusă la una din secțiile principale a fost abandonată la scurt timp. După părerea noastră, principala cauză a fost de natură metodologică, în sensul că metoda n-a fost adaptată conceptual și operațional la sistemul de conducere pe bază de plan și, mai ales, la natura și caracterul relațiilor sociale calitativ diferite în unitățile socialiste față de cele capitaliste. În locul unei sincronizări a obiectivelor stabilite cu angajamentele individuale și colective de depășire a indicatorilor de plan, s-a mers pe un traseu paralel și independent. La baza acestei orientări stă părerea, avansată uneori în manuale și cursuri de specialitate, că între obiective și indicatorii de plan ar exista deosebiri „de esență“, „principiale“. Or, în acest fel, problema este greșit pusă. Între obiectivele planului de stat și indicatorii acestuia nu există deosebiri calitative, deci principiale, primele fiind concretizate prin cifrele de plan. Deosebiri de esență există într-adevăr între obiectivele stabilite în condițiile întreprinderii capitaliste și angajamentele luate la noi în cadrul întrecerii socialiste. Deși ambele se exprimă prin autoobligația obținerii unor realizări superioare normelor sau standardelor obligatorii, motivațiile și sistemele de valori sociale diferă calitativ.

În condițiile întreprinderii socialiste, aplicarea metodei trebuie deci judecată în alți termeni și pe alte baze principiale. Fără o sincronizare a cerințelor ei cu sistemul conducerii pe baza planului de stat și cu atitudinea nouă față de muncă a producătorilor, care sînt concomitent și proprietari asupra mijloacelor de producție, metoda conducerii prin obiective și alte metode moderne de conducere importate din alte părți, care nu se integrează în sistemul relațiilor de producție socialiste, nu au șanse de reușită.

După depășirea unei anumite perioade în care experiența țărilor puternic dezvoltate industrial a fost ignorată aproape în întregime, de cîtva timp se pare că unii specialiști sînt tentați să alunece în cealaltă extremă, a preluării integrale, necritice a unor sisteme și metode de organizare și conducere, care reflectă alte realități social-economice, alte relații de producție și alte concepții politico-ideologice.

A treia ipoteză discutabilă se referă la includerea în obiectul științei conducerii întreprinderii a tuturor domeniilor de preocupări actuale din cadrul unităților noastre economice, respectiv : perfecționarea conducerii producției și a muncii.

Desigur, problemele legate de organizarea producției și a muncii au o însemnătate deosebită pentru ridicarea eficienței economice a activității întreprinderilor noastre în actualul stadiu de dezvoltare a lor și în perspectivă. Sînt binecunoscute, de altfel, rezultatele pozitive obținute pe această linie în perioada care s-a scurs din anul 1967, cînd partidul a inițiat, orientat și condus o adevărată mișcare de masă pentru organizarea științifică a producției și a muncii în toate unitățile economice. Pe de altă parte, nu pot fi negate nici afinitățile dintre cele trei domenii de preocupări. O serie de probleme se pot rezolva optimal numai printr-o conjugare a lor în timp și spațiu, printr-o concertare a mijloacelor materiale, umane și financiare.

Dar aceste afinități nu șterg deosebirile care există între acțiunile de conducere pe de o parte, și cele de organizare a producției și a muncii pe de altă parte. Primele urmăresc asigurarea funcționării fără perturbații a întregului organism, rezolvarea obiectivelor planificate cu un consum minim de resurse, utilizînd în acest scop mijloace specifice (previziune, organizare, coordonare, decizie ș.a.), în timp ce organizarea producției și a muncii are un pronunțat caracter tehnico-organizatoric, adaptat la particularitățile fiecărui proces. De aceea, sîntem îndreptățiți să considerăm că activitatea întreprinderii este studiată de un complex de discipline, fiecare din domeniile menționate constituind obiectul unor discipline distincte[9]).

În aceeași ordine de idei, în literatura de specialitate se discută mult în jurul noțiunilor de organizare și conducere, a conținutului și raportului dintre disciplinele respective. Astfel, unii consideră că știința organizării ar include și problemele de conducere, iar alții vice-versa. Considerăm că discuția are o explicație „istorică“, în sensul că preocupările pentru organizare (la nivelul locurilor de muncă și al atelierelor de producție) au premers celor de raționalizare a conducerii. Într-adevăr, la începutul secolului se vorbea de o mișcare pentru organizarea producției, nu de o știință a conducerii. Apoi, pe măsură ce preocupările teoretice și practice s-au ridicat la nivele și sfere mai mari, a început să se vorbească și de o știință a conducerii. Alte explicații sînt legate de formația și preocupările diferiților autori și chiar de cauze de ordin semantic.

În această discuție, nu trebuie scăpat din vedere că noțiunea de organizare poate avea înțelesuri foarte diferite, în funcție de obiectul la care se referă. Astfel, tehnicile și metodele utilizate în combinarea optimă a mijloacelor de muncă, a obiectelor muncii și a forțelor de muncă pentru obținerea unei eficiențe maxime în folosirea lor, fac obiectul unor discipline specializate[10]).

Dar, problemele legate de conceperea sistemului condus și a sistemului conducător, adică de stabilire a sectoarelor de activitate necesare pentru realizarea obiectivelor urmărite, repartizarea forțelor materiale și umane pe aceste sectoare, stabilirea și distribuirea competențelor decizionale pe diferite organe de conducere ș.a. constituie conținutul organizării ca funcție a conducerii.

După cum se arată în Programul partidului, conducerea științifică cuprinde „toate problemele organizării societății — de la cele privind dezvoltarea economiei, științei, culturii, pînă la cele ce privesc familia și normele de conviețuire socială,

prof. dr. Radu DOAGĂ
Academia „Ștefan Gheorghiu“.

(Continuare în pag. 23)

RECENZII

Rigurozitate în analiza fenomenelor economice

LUCRAREA lui Costache Moineagu,* consacrată corelației între diferitele fenomene economico-sociale, trebuie salutată ca o contribuție binevenită, prin problematica abordată și calitatea tratării ei.

Trebuie menționat în primul rînd modul unitar și logic de prezentare a problemei, într-o viziune mult mai sugestivă și mai ușor de urmărit decît în alte lucrări similare apărute în literatura noastră economică. Fără a subestima rolul intuiției, analizei teoretice și logice de natură calitativă în această activitate, autorul pune accentul pe criteriile cantitative, obiective, de verificare a existenței legăturii mai întîi între variabile și funcțiune și de evaluare apoi a intensității influențelor, deseori neglijate în practica calculelor de corelație ; se formulează dezideratul cuprinderii în model, în măsura posibilităților, dacă nu a tuturor variabilelor (ceea ce constituie o imposibilitate), în orice caz a majorității acelora cu influență semnificativă: „Acolo unde economistul merge pe o cale neumblată, acolo unde el poate să enunțe doar unele ipoteze despre existența dependenței prezumate, trebuie să intervină verificarea statistică a ipotezelor emise ; dar și în astfel de cazuri, primatul îl deține analiza economică“.

Trecînd la cea de a doua fază a modelării dependenței statistice, și anume la formularea modelului propriu-zis, lucrarea analizează mai întîi funcțiile de modelare de aplicație mai frecventă în economie, expunîndu-se după aceea procedeele de stabilire a formei analitice a funcției de regresie proprie dependenței cercetate, atrăgîndu-se atenția asupra faptului că în complexul procedeelor posibile de utilizat trebuie acordată toată importanța verificării ipotezelor privind forma legăturii cu ajutorul criteriilor statistice. Cele două probleme, alegerea variabilelor și stabilirea funcției analitice de modelare, sînt puse de autor pe primul plan, atrăgîndu-se în mod foarte judicios atenția asupra faptului că în procesul selecționării variabilelor și a elaborării modelului, cercetătorul este amenințat de două pericole foarte sugestiv caracterizate de cunoscutul economist-matematician R. Bellman : „Capcana suprasimplificării sau, dacă entuziasmul matematic nu este temperat de bunul simț comun, mlaștina supracomplicării“.

costache
moineagu
modelarea
corelațiilor
în economie

Un obiectiv de bază al lucrării a fost acela de a trata în final valoarea de investigare a modelelor de corelație în problemele de analiză economică și de prognozare. Am sublinia ca o omisiune în cadrul acestui capitol lipsa tratării unei probleme de mare importanță pentru studiile de prognoză bazate pe extrapolare ; este vorba de necesitatea de a se indica mecanismul care trebuie aplicat pentru a fi îndeplinită condiția ca factorii componenți ai mărimii prognozate să aibă la anumite date calendaristice tocmai mărimile stabilite pentru aceștia prin diferite acte normative privind planurile de perspectivă ale dezvoltării economiei. În esență acest mecanism constă în aceea că dintre cei n parametri care caracterizează curba de extrapolare, numai (n-1) se determină prin derivarea sumei patratelor abaterilor, ultimul, al n-lea, fiind determinat prin condiția ca curba de extrapolare să treacă prin punctul reprezentînd mărimea prestabilită prin actul normativ respectiv.

Subliniem ca o caracteristică și un merit special faptul că pe întreg cuprinsul lucrării considerațiile teoretice și de ordin metodologic, sînt bogat ilustrate prin exemplificări, nu convenționale, cum se face de obicei, ci pe bază de situații concrete, în care lucrarea abundă, marea majoritate a aplicațiilor fiind extrase din diferite domenii ale realității economiei noastre naționale; din acest punct de vedere, lucrarea poate fi considerată ca un exemplu de împletire a cercetării cu producția, obiectiv care a constituit o permanentă preocupare din partea autorului.

Toate cele mai sus expuse constituie, considerăm, suficiente motive pentru ca apariția lucrării la care ne referim să fie salutată ca o valoroasă contribuție la ridicarea pe o treaptă superioară a analizei fenomenelor economice sociale și ca un auxiliar prețios al lucrătorilor din domeniul economiei, teoreticieni, cercetători, practicieni, economiști și chiar cadre din învățămînt.

Ion ILIESCU
Institutul de cercetări economice

---

* *Costache Moineagu : Modelarea corelațiilor în economie. Editura științifică, 1974, 197 pag.*

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

La bicentenarul „calului putere“

ÎNTR-UN NUMĂR al binecunoscutei reviste prospective ANALYSE ET PRÉVISION, directorul și fondatorul ei, Bertrand de Jouvenel, face cîteva reflecții de filozofie economică pe tema civilizației „calului-putere", evocînd astfel bicentenarul mașinii cu vapori construite ca urmare a conlucrării dintre inginerul mecanic – om de știință, James Watt (1736—1819), și întreprinzătorul industriaș Boulton în 1774. Acest bicentenar, semnificativ pentru ceea ce s-ar putea numi „noua eră industrială" din istoria capitalismului. este comentat într-o manieră aforistic-satirică proprie acestui binecunoscut cercetător angajat cu luciditate în investigarea viitorului omenirii. B. de J. se înscrie aici într-un amar pamflet alegoric, în rolul calului – emblema pe care J. Watt o alesese pentru marea sa descoperire tehnică, în 1785, ca omagiu de adio principalei forțe motrice folosite de om !

– Cît de mult a evoluat Europa secolului al XVIII-lea, meditează derutat bătrînul cal. Nimic nu-i mai seamănă în ziua de azi ! Limitele puterilor se depășesc mereu.. dar pînă cînd ! Pe vremea lui Thomas Young (1773–1829) nutrețul unui cal echivala cu hrana a trei muncitori. Acum calul trece neobservat. Puțin importă dacă o mașină mînuită de un singur om se cheamă că are 20 de cai putere dar, de fapt, poate avea mult mai puțin decît forța reunită a 20 de cai reali. N-ai ce-i face – randamentele descrescînde se poartă ! Pe vremea lui Robert Owen era o problemă căutarea unui loc potrivit pentru folosirea energiei hidroelectrice a cascadei Cyde. Acum, însă, industria, mașinile trebuie să se răspîndească pretutindeni, indiferent de resurse.

Indignarea face versuri, spunea celebrul Decimus Junius Juvenal, moralistul satiric al lumii latine, lăsînd, testamentar, ilustrului său urmaș din zilele noastre (B. de Jouvenel) porunca sacră de a satiriza imoralul dispreț față de cal (ul-putere), elegantă creație a naturii pentru a-și etala forțele. B. de J. suferă, nostalgic, după echilibrul puterii (care ?) și ne dă în pamfletul său o probă clasică de romantism tîrziu printre economiștii zilelor noastre – și încă în numele viitorului !...

Se știe că F. Engels, în una dintre primele sale lucrări cu tematică economică („Schiță de critică a economiei politice", 1844), făcea bilanțul primei jumătăți de secol de aplicare a celebrei forțe a aburului puse în evidență prin invenția lui J. Watt, afirmînd că *această primă mașină acoperise prin rezultatele sale toate cheltuielile făcute pentru știință în întreaga istorie anterioară a omenirii.* Pentru întemeietorii economiei politice a clasei muncitoare era însă evident că *descoperirea științifică și folosirea ei* în societate sînt două lucruri diferite. Ei știau că societatea capitalistă se aseamănă din acest punct de vedere cu ucenicul vrăjitor, care, dezlănțuind forțele oarbe ale întunericului, nu le mai poate stăpîni ! Într-adevăr, tributul pe care trebuie să-l plătească societatea capitalistă pentru a-și astîmpăra foamea nesăbuită de energie se estimează pentru deceniul '75 –'85 al secolului nostru la circa 85 de miliarde de dolari ! Acest tribut va însemna, desigur, inflație, nefolosirea capacităților de producție, austeritate – dar aceasta numai pentru oamenii muncii. Să fie de vină energia însăși, puterea ei de seducție ? Da și nu. Da, pentru că speculațiile asupra energiei înseamnă o sporire colosală a profiturilor. Însă nu, pentru că puterea energetică în creștere este o necesitate pentru prezentul și viitorul omenirii, care trebuie să știe – atît cum să-și gospodărească resursele de care dispune și să le sporească necontenit, cît și cum să asigure accesul tuturor națiunilor, popoarelor, la aceste resurse, folosind-o rațional, sporind-o, diversificînd-o mereu pentru a o pune la dispoziția tuturor celor care conlucrează la crearea noilor wați, kilowați, megawați.

Există, totuși, în îngrijorarea și

---

fișe

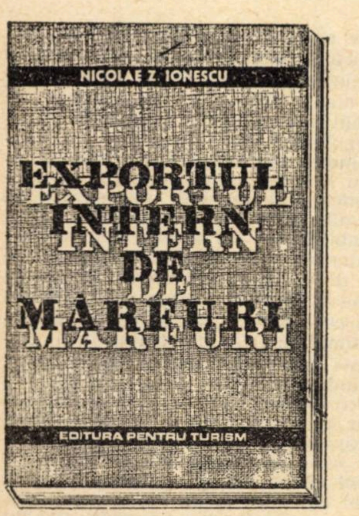

● *Cu un titlu aparent paradoxal, cartea dr. Nicolae Z. Ionescu* Exportul intern de mărfuri *(Editura pentru turism, București 1975, 204 p.) abordează o temă economică de o deosebită actualitate și puțin tratată în literatura de specialitate. Exportul intern de mărfuri se referă – după definiția autorului – la orice vînzare de mărfuri efectuată printr-o rețea comercială – specializată sau curentă – plătită în valută (prin asimilare, în lei obținuți pe baza unui schimb valutar legal) de un cetățean străin – indiferent de țara sa de origine – precum și la vînzarea de mărfuri către un cetățean român, plătită în valută legală dobîndită de acesta. Acest export prezintă o serie de avantaje – vînzarea la preț cu amănuntul, eliminarea transportului în exterior, a intermediarilor, avariilor etc. – iar importanța sa rezultă întrucîtva din cifra de 28 miliarde de dolari încasări din turismul mondial. Capitolele lucrării : Exportul intern de mărfuri ; Fondul de marfă ; Rețeaua unităților comerciale ; Marketingul și exportul intern de mărfuri ; Pregătirea profesională ; Eficiența și rentabilitatea. Cartea mai cuprinde o listă a reglementărilor privind tema cercetată, termenii uzuali cu explicațiile lor, pictograma pentru distingerea unor unități comerciale sau prestatoare de servicii adoptate în unele țări, lista valutelor liber convertibile cu subdiviziunile lor, machete ale documentelor de evidență primară.*

Scade sau crește eficiența capitalului ?

● *REVISTA MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIIA (nr. 3/1975) pune în dezbatere un studiu elaborat de B. Dobrovinski cu titlul* Dinamika kapitaloemkosti : nekotorîe soțialnîe aspectî *(Dinamica coeficientului capitalului : unele aspecte sociale). Coeficientul capitalului — spune B.D. —este unul dintre cei mai importanți indicatori ai eficienței economice. Valoarea sa medie este determinată de raportul dintre mărimea capitalului la sfîrșitul anului și volumul produsului creat cu ajutorul acestui capital în decursul anului. Analizînd date statistice oficiale din Japonia, autorul demonstrează că modificarea coeficientului capitalului poate fi generată nu numai de progrese în eficiența utilizării fondurilor fixe, ci și de corelația ce se formează între nivelul salariului și cel al productivității muncii. Cînd, ca urmare a raportului de forțe care se constituie într-o anumită etapă, capitaliștii reușesc să obțină o „înghețare" a salariilor cu creștere simultană a productivității muncii, sau cînd nivelul salariului crește, dar mai încet decît productivitatea – ceea ce a și fost caracteristic Japoniei —, coeficientul capitalului poate scădea fără ca acest fenomen să poată fi considerat ca un indiciu al creșterii productivității fondurile fixe. B.D. arată că creșterea economică s-a realizat în Japonia vreme îndelungată nu pe calea creșterii productivității fondurilor fixe, ci pe calea acumulării forțate a capitalului, a creșterii exploatării muncii. După Dobrovinski acest fenomen este în anii de conjunctură caracteristic pentru multe alte țări capitaliste.*

Sacrificații recesiunii

● *REFERINDU-SE, în articolul* La relance pour quoi faire ? *(Relansarea, în ce scop ?), apărut în LE NOUVEL OBSERVATEUR din 24-30 martie a.c., la problematica crizei economice din Occident, Michel Bosquet consideră că marile grupuri financiare și monopoliste legate de stat nu sînt deocamdată interesate în ieșirea grabnică din criză. Ele așteaptă ca recesiunea să-și îndeplinească mai întîi rolul ei. De pe la sfîrșitul anului 1972 – spune M.B. – s-a manifestat în Franța și, în genere, în toate țările occidentale, o orientare frenetică spre a cumpăra orice risca să sufere urcări de preț sau să dispară de pe piață, ceea ce a avut drept efect o creștere și mai rapidă a producției. Cînd, în vara anului 1974, s-a produs o saturare inevitabilă a piețelor, industria s-a trezit cu capacități de producție excedentare, în imposibiltate de a le rentabiliza. Crearea din nou a condițiilor de rentabilizare a capitalului și deci de creștere nu este realizabilă în societatea burgheză decît prin a) comprimarea „costurilor salariale" pe calea creării, prin șomaj și inflație, a unui raport de forțe defavorabil clasei muncitoare ; b) distrugerea capacităților de producție (deci a capitalurilor) excedentare printr-o recesiune care ar debarasa economia de întreprinderile necompetitive, sortite falimentelor sau absorbirii lor de către întreprinderi mari. Statul — spune M.B. — și-a luat sarcina de a orienta și de a gira acest proces : apăsînd pe salarii, selectînd supraviețuitorii și victimele crizei ; favorizînd restructurarea și conversiunea industriilor supradezvoltate ; facilitînd, în fine, apariția unor grupuri mari, capabile să-și facă loc în lumea societăților multinaționale.*

neliniștile prospectivei economice nemarxiste temei de meditație ? Desigur, există.

În primul rînd, este cert că, presupunînd posibilă creșterea nelimitată a puterii energetice a omenirii, aceasta ar putea să pună în cauză limitele suportabilității Planetei, așa cum este ea acum. După unele calcule, care desigur extrapolează mecanic anumite date de bază, generalizarea unui anume consum energetic, care este cel al S.U.A., ar însemna topirea calotelor polare și inundarea Planetei...

În al doilea rînd, este cert că în fiecare etapă a dezvoltării cercetărilor energetice trebuie să funcționeze un criteriu de economicitate a folosirii unor resurse energetice sau altora, pentru că, într-adevăr, randamentele lor sînt descrescînde. Și aceasta, indiferent dacă o numim inflație de costuri sau creșterea ponderii consumului intermediar în prețurile mărfurilor și serviciilor, este o realitate.

Dar, desigur, aceste considerații de raționalitate nu pot fi decît apanajul unei societăți sau ale unei noi ordini economice și politice. N-are dreptul moral să reproșeze lumii noastre frenezia puterii energetice o societate care a venit în istorie „pătată de sîngele" țăranilor deposedați de pămînt și proletarizați, al proletarilor exploatați de capital prin forțele „cailor-putere" ai revoluției industriale. Tributul plătit de societatea omenească pentru sporirea forței energetice a capitalismului nu poate fi în nici un caz justificat sau tolerat de o omenire rațională. Dar, oare, așa ceva va fi vrînd să spună pamfletul amar al patriarhului de la „Analyse et Prévision" ? Din păcate, nu ! Purtătorii de cuvînt ai Occidentului capitalist, confruntat cu numeroasele crize ecologice, economice, energetice și de materii prime, care sfîșie viața economică a anilor '70 ai secolului nostru, nu discută viitorul omenirii decît numai dacă el înseamnă într-un fel sau altul supraviețuirea capitalismului. Este un efort de raționalitate demn de o cauză mai bună ! Un răspuns ce i s-ar potrivi și lui Bernard Cazes, care în același număr al revistei amintite se referă tot la problemele crizei energiei : dacă se discreditează ideea „avantajelor comparative", care avantaja pe unii, dezavantajîndu-i pe alții, în numele unei mitice fericiri comune, înseamnă că această idee nu mai corespunde evident noii raționalități economice internaționale. Temerea de „radicalizare politică" a relațiilor economice internaționale este, de fapt, o obsesie mai veche, o teamă de judecata popoarelor, a acelor cercuri care au beneficiat în trecut și beneficiază încă de pe urma a ceea ce reprezintă chiar în contextul actual, elemente ale vechilor stări. Și dacă, la un moment dat, concurența devine nefavorabilă pentru cei care totdeauna și-o adjudecau, ea începe de fapt abia atunci să fie echitabilă pentru cei prea ades defavorizați !

Bertrand de Jouvenel

Trăim, fără îndoială, una dintre perioadele cele mai critice din istoria ultimelor șase-șapte decenii ale orînduirii capitaliste. Primul, al doilea război mondial, cursa înarmărilor, războaiele neocolonialiste, folosirea forței și a amenințării cu forța în relațiile internaționale nu vor rămîne necondamnate de istorie. Atunci însă ceea ce istoria va stigmatiza nu vor fi caii-putere, ci modul neutil și vătămător din punct de vedere social în care au fost utilizați ; o stigmatizare nu în numele unui trecut „fără forță", ci în numele celor cîndva neputincioși în fața „cailor-putere" ai capitalului, care pot și trebuie acum să scrie o nouă istorie.

Alăturîndu-se omagiului adus de Jouvenel primei mari invenții, care a permis progresul industriei, o facem în numele unui viitor în care creșterea forței energetice va fi în pas cu creșterea raționalității umane, cu așezarea relațiilor economice și politice internaționale pe baze noi echitabile. Benefică o astfel de filozofie economică pentru forțele naționale și sociale care vor curăți terenul de reziduurile dezmățului energetic și vor da noi semnificații veșnicului Prometeu menit să încălzească și să lumineze istoria omenirii.

dr. Ioan CRISTESCU

Wallich, Robbins, Haberler : lumea occidentală în „depresiune"

● *O relatare a dezbaterilor de la a cincea Conferință monetară internațională, Claremont (California), la care au participat unii din cei mai renumiți economiști occidentali o face Leonard Silk într-un număr recent din* HERALD INTERNATIONAL TRIBUNE, *în articolul* World Slump ? – It's Already On *(Criză mondială ? – Ea a și început). La întrebarea dacă va exista o depresiune mondială, spune L.S., s-a răspuns categoric : lumea se și află în depresiune. Producția industrială a scăzut în Statele Unite, Japonia și țările occidentale ale Europei în ultimele trei luni cu o rată anuală de 20%. Și tendința va continua un anumit timp. Prof. Henry Wallich, unul dintre guvernatorii Sistemului federal de rezerve, și-a afirmat convingerea că ar fi o greșeală tragică să se piardă bătălia crucială împotriva inflației, lansîndu-se o politică monetară excesiv de stimulativă. Aceasta ar putea determina creșterea ritmului inflației la peste 12 la sută, atins anul trecut. După Wallich, sistemul capitalist este subminat prin măsuri inflaționiste, luate pentru a curma recesiunile : inflația ar determina scăderea profiturilor și prăbușirea întreprinderilor particulare. Apelul tot mai frecvent al întreprinderilor la guvern va transforma „sistemul economic al S.U.A. întocmai ca cel din Anglia, în «capitalism de stat»". Lord Robbins, admițînd că lumea se află în depresiune, se teme mai mult de criza politică mondială. Prof. Gottfried Haberler de la Harvard consideră că flotarea devizelor se va menține pentru un timp nedeterminat, ceea ce nu ar implica flotarea tuturor devizelor celor 126 membre ale F.M.I.*

Modele de alocare a terenurilor urbane

● *ÎN REVUE ECONOMIQUE, nr. 1, ianuarie 1975, Vincent Renard semnează studiul* Allocation des sols urbains : modèles et réalités *(Alocarea terenurilor urbane : modele și realități), în care autorul supune unei analize critice unele încercări de a elabora un model de optimizare a utilizării terenurilor urbane, bazîndu-se în principal pe situația din Franța.*

Primul model sintetic aparține lui Haig, care pune accentul pe costul transportului, a cărui minimizare ar fi criteriul unei structuri urbane optime ; acest tip de analiză a dat naștere la numeroase modele care admit distanța de centru ca principală variabilă de diferențiere a terenurilor, presupunînd funcționarea unei piețe funciare concurențiale.

Tendința recentă constă în construcția de modele cu dominantă normativă, modelul lui Mirrlees fiind cel mai seducător din punct de vedere teoretic. Se presupune că locurile de muncă sînt concentrate într-un punct, iar locuințele sînt dispersate pe un disc al cărui centru se află în acest punct. Toți locuitorii au aceeași funcție de utilitate, care depinde pentru fiecare locuitor de : a) consumul său de bunuri și servicii (în afară de teren) ; b) suprafața terenului ocupată de locuința sa ; c) distanța de la locuință la centru ; d) densitatea de ocupare a terenului în zona ocupată de locuința respectivă.

Vincent Renard se întreabă în ce măsură sînt valabile ipotezele despre funcționarea pieței funciare (comportarea agenților economici, gradul de informație de care ei dispun, caracteristicile bunului „teren"). Presupunînd că economistul ar fi în măsură să definească o alocare optimă a terenurilor urbane, se pune problema în ce măsură legislația existentă permite aplicarea soluției optime.

Sesiunea cercurilor științifice studențești

● *ÎN ZILELE de 10, 11, și 12 aprilie 1975, la Academia de Studii Economice București, la I.P.I.U. și la Uzinexport București au fost prezentate lucrările celei de a XIX-a sesiuni a cercurilor științifice studențești dedicată Congresului al X-lea al U.T.C. și Conferinței a X-a a U.A.S.C.R.*

La sesiune au fost înfățișate cele mai bune lucrări prezentate în cele 34 de cercuri științifice studențești care au funcționat în acest an universitar în A.S.E. În spiritul și pe baza indicațiilor cuprinse în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., tematica cercetării studențești a fost orientată spre problemele majore ale economiei noastre, propunîndu-și să realizeze asemenea cercetări care să aibă aplicabilitate în diferitele ramuri ale economiei naționale, în unități economice și sectoare de activitate.

La această sesiune s-au prezentat lucrări ale multor studenți atrași în cercetarea științifică a catedrelor, pe bază de contracte încheiate cu unitățile economice, ca și unele lucrări ce au abordat teme de interes teoretic mai larg.

Au participat și studenți de la facultățile de științe economice din Timișoara și Iași.

Menționăm prezența specialiștilor din producție în calitate de îndrumători științifici ai lucrărilor prezentate la sesiune și care au asigurat o ancorare mai puternică a lucrărilor elaborate de studenți în realitățile noastre economice.

În încheierea lucrărilor sesiunii s-au decernat premii pentru un număr de aproape 200 studenți, care au prezentat cele mai bune lucrări științifice, premii speciale acordate de C.U.A.S.C.—A.S.E., de consiliile pe facultăți, precum și de diverse întreprinderi și instituții.

fișe

PROGRESUL TEHNIC ȘI RITMURILE ȚĂRILOR MAI PUȚIN DEZVOLTATE

ESTE EVIDENT că pentru a se obține reducerea și lichidarea decalajelor față de nivelul țărilor dezvoltate, în țările mai puțin dezvoltate sînt necesare ritmuri mai înalte de creștere economică decît cele ale acestor țări. Dacă asemenea ritmuri mai înalte sînt asigurate, trebuie să se ajungă în decursul unei anumite perioade de timp la această lichidare a decalajelor. Experiența istorică, între altele și experiența țării noastre, arată că asemenea ritmuri mai înalte sînt nu numai necesare dar și posibile.

Cînd se analizează necesitatea ritmurilor mai înalte de creștere economică în țările mai puțin dezvoltate, trebuie să apelăm în primul rînd la rolul pe care poate să-l aibă introducerea progresului tehnic în această privință. În condițiile actuale progresul tehnic trebuie considerat ca factor esențial al oricărei creșteri economice, neîntrerupte și de lungă durată. Se pune deci întrebarea în ce fel progresul tehnic poate determina, în țările mai puțin dezvoltate, un ritm de creștere mai înalt decît în țările dezvoltate.

Fără îndoială că asemenea ritmuri de creștere mai înalte nu pot fi explicate printr-un nivel mai înalt al tehnicii introduse. Este evident că ideea unui nivel tehnic mai înalt al utilajelor, mașinilor, tehnologiilor introduse în țările mai puțin dezvoltate în comparație cu cele dezvoltate trebuie de la început exclusă, în cadrul raționamentului nostru, un asemenea nivel putînd constitui doar o excepție. Tot ce se poate presupune este că țările mai puțin dezvoltate fac toate eforturile posibile pentru a introduce progresul tehnic de nivel mondial, adică utilaje și tehnologii de nivelul celor ce se introduc în țările cele mai înaintate. Explicarea ritmurilor mai înalte din țările mai puțin dezvoltate trebuie deci căutată presupunîndu-se introducerea unei tehnici aflate la același nivel cu cea introdusă în țările dezvoltate.

Care sînt deci, în aceste condiții, factorii care permit atingerea în țările mai puțin dezvoltate, a unor ritmuri mai înalte de creștere decît în țările dezvoltate?

Se vorbește, de obicei, de existența unor anumite condiții de creștere extensivă care, în țările mai puțin dezvoltate, permit o creștere în ritmuri mai înalte decît în țările dezvoltate. Fără îndoială că ține de însăși definiția țărilor nedezvoltate existența unor rezerve de resurse naturale și de forță de muncă neutilizate. Este vorba deci de o rămînere în urmă a acelor țări și față de propriile lor posibilități. Tocmai această diferență în ceea ce privește gradul de valorificare a resurselor proprii constituie un indicator al rămînerii în urmă a unor țări față de altele. Totodată însă, această rămînere în urmă reprezintă o condiție care permite țărilor rămase în urmă să atingă ritmuri de creștere mai înalte decît cele ale țărilor dezvoltate, înregistrînd astfel pașii necesari pe calea lichidării decalajelor.

Introducerea unor utilaje de un anumit nivel tehnic într-o țară cu forță de muncă disponibilă, va permite angajarea unor forțe de muncă noi care pînă în momentul respectiv nu creau venit național. Introducerea acelorași utilaje într-o țară fără disponibil de forță de muncă nu va fi posibilă decît cu condiția ca forța de muncă necesară să fie transferată din alte locuri de muncă, mai puțin productive, în care ele creau un anumit volum de venit național, e drept mai mic. Presupunînd celelalte condițiuni ca fiind egale, plusul de venit național pe care această forță de muncă transferată îl va crea cu utilajele nou instalate va fi în orice caz mai mic decît venitul național creat în țara mai puțin dezvoltată, cu aceleași utilaje, de forța de muncă pînă atunci neocupată. Este evident că avem de-a face aici cu o condiție extensivă a unui ritm superior de creștere a venitului național. Introducerea unui utilaj de același nivel tehnic va avea ca urmare în țara mai puțin dezvoltată, un ritm mai înalt de creștere decît în țara mai dezvoltată din punct de vedere economic.

PROBLEME ALE CREȘTERII ECONOMICE

Dar rezervele de creștere mai rapidă în țările mai puțin dezvoltate decît în țările dezvoltate nu sînt numai de ordin extensiv. Chiar în cazurile în care nu mai există forță de muncă neutilizată, introducerea tehnicii noi va avea ca urmare ritmuri de creștere mai înalte în țările mai puțin dezvoltate decît în cele dezvoltate. Într-adevăr, punerea în funcțiune a aceluiași utilaj suplimentar se va putea face, atît în țara mai dezvoltată cît și în țara mai puțin dezvoltată, numai odată cu transferarea concomitentă a muncitorilor necesari din ramuri, respectiv din locuri de muncă, cu productivitate mai mică și anume — după cum se poate presupune — în primul rînd din ramurile cu productivitatea cea mai mică. Este, pe de altă parte, indiscutabil că într-o țară mai puțin dezvoltată productivitatea socială a muncii precum și productivitatea în diferitele ramuri luate separat este mai scăzută decît în țările dezvoltate. Avînd în vedere că în ambele cazuri este vorba de introducerea aceluiași utilaj cu același nivel tehnic, se poate deduce că, în principiu, în țara mai puțin dezvoltată plusul de venit național obținut prin introducerea acestui utilaj va fi mai mare decît într-o țară mai dezvoltată. Și în caz de utilizare deplină a forței de muncă există, deci, în țara mai puțin dezvoltată, condiții obiective pentru obținerea unor ritmuri mai ridicate de creștere decît în țara dezvoltată.

Obținerea, în țările mai puțin dezvoltate a unor ritmuri de creștere mai ridicate decît în țările dezvoltate este legată și de structura aparatului de producție din punctul de vedere al vîrstei sale medii. În țările mai demult industrializate funcționează, alături de utilajele noi ce se introduc în permanență în procesele de producție, și utilaje mai vechi rămase din trecut. Ritmul general de dezvoltare va fi deci, privit sub acest aspect, o rezultantă a ritmurilor parțiale determinate de utilajele de diferite vîrste aflate în funcțiune. Cu cît mai mare va fi ponderea utilajelor celor mai moderne în aparatul de producție în funcțiune, cu atît mai ridicat va fi ritmul general de creștere. Or, este de presupus că în țările în care se construiește și se dezvoltă o industrie nouă, ponderea instalațiilor vechi va fi mai mică. Cu cît mai tînără este industria respectivă, cu atît mai puține instalații vechi vor greva ritmul de dezvoltare generală.

Pe de altă parte, un element care permite obținerea unor ritmuri mai înalte de creștere în țările mai puțin dezvoltate este, fără îndoială, faptul că în aceste țări, în cursul unei anumite perioade de timp, nevoile de investiții în vederea înlocuirii fondurilor fixe uzate vor fi mai reduse decît în țările cu industria mai dezvoltată. În fiecare an ies din uz cu atît mai multe fonduri fixe cu cît este mai mare însăși cantitatea de fonduri fixe care funcționează în procesele productive. De aceea o parte mai mare din ceea ce la noi se numește fondul național de dezvoltare economico-socială va putea fi afectată, în țările în curs de dezvoltare, unor construcții noi și lărgirii unor capacități existente, decît în țările cu industrie dezvoltată, care trebuie să afecteze o porțiune mai mare din fondurile lor de investiții, înlocuirii cantităților mai mari de fonduri fixe care sînt scoase din uz.

Inportanța acestui factor poate fi apreciată după însăși evoluția în țara noastră a ratei amortizărilor exprimată prin raportul dintre investițiile destinate înlocuirii fondurilor fixe și totalul fondurilor fixe productive. În perioada 1959—1969, pentru întreg sectorul productiv această rată era de sub 0,04, iar pentru industrie cu puțin peste 0,04 [1]). Calculele preliminare făcute pentru perioada de plan 1971—1975 au condus însă la coeficientul de 0,058 pentru economia națională în ansamblul ei [2]). Ponderea fondurilor de înlocuire în totalul fondurilor productive crește deci odată cu înaintarea țării pe drumul industrializării. Cu cît nivelul de industrializare este mai redus, cu atît nevoile de înlocuire a fondurilor fixe sînt mai mici. Acest lucru permite în mai mare măsură utilizarea fondurilor de investiții pentru construcții noi, determinînd ritmuri mai înalte de creștere.

S-ar părea că cele două elemente de accelerare a creșterii tratate aici se contrazic între ele. Pe de o parte este justificată tendința unei întreceri permanente a utilajelor în vederea creșterii productivității muncii celor ce le utilizează. Pe de altă parte se justifică menținerea în funcțiune a utilajelor pe o perioadă cît mai îndelungată în vederea economisirii de fonduri de investiții care vor putea fi îndreptate spre echipamente noi de producție. Desigur că problema poate fi rezolvată prin calcularea avantajului pe care una sau alta din soluții îl aduce economiei naționale întrucît este vorba de mărimi economice cuantificabile și comparabile.

În mecanismul nostru de conducere economică există dealtfel o formă de cointeresare a unităților economice în prelungirea perioadei de funcționare a utilajelor peste perioada stabilită pentru funcționarea lor normală. Din sumele ce rezultă dintr-o asemenea prelungire, unitățile pot reține pentru nevoile lor o cotă de 15% respectiv 25%. Poate că ar fi indicat ca la același nivel să se implanteze anumite sisteme corespunzătoare de stimulare a progresului tehnic, pentru a se împiedica învechirea aparatului de producție.

---

[1]) Vezi „Probleme economice" nr. 3/1972, p.83

[2]) Vezi Em. Dobrescu, Acumulare și consum, București, 1971, p.121

Pe baza celor de pînă acum s-ar putea încerca un răspuns la întrebarea cu privire la determinarea cantitativă a ritmurilor de creștere economică în țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial.

Se pare că este recomandabil să încercăm mai întîi un răspuns la întrebarea ce ritmuri de creștere sînt posibile în condițiile unor țări dezvoltate, adică ale unor țări care nu dispun de rezervele de creștere suplimentare care există în țările în curs de industrializare. Teoria creșterii economice, așa cum s-a dezvoltat ea în cursul deceniilor pe plan mondial, a elaborat un răspuns în mod general acceptat la această întrebare. Într-o astfel de țară, în care nu există deci forță de muncă disponibilă *) și nici alte rezerve de creștere suplimentare, așa cum am văzut că există în țările mai puțin dezvoltate, creșterea economică ce se poate obține este limitată pe de o parte de rata de creștere a forței de muncă prin sporirea naturală a populației și, pe de altă parte, de rata progresului tehnic. Ritmul creșterii economice nu poate fi mai mare decît mărimea însumată a celor două ritmuri menționate.

Acest ritm de creștere se va obține cu ajutorul unor investiții care vor trebui în așa fel comensurate încît ele să facă posibilă introducerea unor utilaje — avînd nivelul tehnic crescut — în cantitate corespunzătoare și suficientă pentru absorbirea plusului de forță de muncă. Dacă investițiile vor fi mai mari decît cele necesare, creșterea în condițiile date nu va fi mai mare. Vor fi create capacități care nu vor fi utilizate la întreaga capacitate din cauza lipsei de forță de muncă. Dacă investițiile vor fi mai mici, ritmul creșterii venitului național va fi mai mic decît cel posibil de realizat. Vor rămîne neutilizate posibilități de creștere efectiv existente.

Acesta ar fi ritmul de creștere economică necesar și posibil într-o țară industrializată care se dezvoltă normal în funcție de sporirea posibilităților sale de creștere extensivă și intensivă.

În cazul unei țări în curs de dezvoltare, la aceste elemente determinante ale ritmului de creștere vor mai trebui adăugate și celelalte împrejurări specifice economiei acestor țări. Va trebui adăugat în primul rînd ritmul suplimentar ce se obține dacă țara respectivă dispune de forță de muncă neutilizată.

Pentru calcularea acestui ritm suplimentar și a investițiilor suplimentare necesare pentru obținerea lui este nevoie de stabilirea rezervei de forță de muncă existentă peste cea utilizată și peste creșterea ei naturală. Totodată este necesară fixarea unui orizont de timp înăuntrul căruia — în condițiile ritmului progresului tehnic dat — această rezervă de forță de muncă disponibilă urmează să fie absorbită. Să presupunem, de pildă, că absorbirea disponibilului de forță de muncă poate fi făcută printr-o creștere totală a producției (adică a venitului național, respectiv a produsului social) de 20%. Dacă se hotărăște ca acest disponibil să fie absorbit într-o perioadă de 5 ani, ritmul suplimentar de creștere va fi de aproximativ 4% anual, care se va adăuga deci la ritmul inițial stabilit. Această creștere suplimentară va putea să fie obținută doar prin investiții suplimentare care vor trebui în așa fel comensurate încît să asigure acest plus de creștere a producției.

Am văzut mai înainte că în țările cu nivel de dezvoltare economică mai scăzut mai există o rezervă de creștere economică mai rapidă sub forma trecerii forței de muncă ocupate din ramuri mai puțin productive spre ramuri de înaltă productivitate, în special în ramurile noi, dotate cu tehnica cea mai înaintată. Această deplasare a forței de muncă spre muncile de înaltă productivitate are drept urmare o modernizare a structurilor economiei naționale, o sporire a ritmului de creștere. Stabilirea acestui ritm de creștere suplimentar se poate face într-un fel analog cu cel arătat mai înainte. Este necesară în primul rînd calcularea creșterii totale de venit național (respectiv de produs final) ce poate fi obținută prin utilizarea acestei rezerve.

Un asemenea calcul, ca și cel anterior privitor la absorbirea forței de muncă disponibile, se află în cadrul posibilului și nu prezintă nici un fel de dificultăți principiale. În orice caz, el nu este mai greu decît stabilirea ritmului progresului tehnic cu care teoriile creșterii economice operează în mod curent. Această creștere totală este apoi repartizată asupra unui orizont de timp care este ales prin decizie politică. Se obține în felul acesta un ritm anual de creștere suplimentar, care sporește ritmul global de creștere. Și aci este nevoie, bineînțeles, de investiții suplimentare.

Este știut că acest proces de dislocare a forței de muncă privește în mod special agricultura. Se înțelege că desfășurarea lui este condiționată de ridicarea concomitentă a productivității muncii în agricultură. Dar nici un considerent nu ne poate duce la concluzia că această creștere a productivității muncii în agricultură s-ar opri la nivelul care ar asigura doar cantitatea de produs creată înainte de trecerea unei părți din forța de muncă în industrie. Creșterea producției agricole are limite foarte largi. Productivitatea muncii va crește deci în agricultură în ritmuri care vor permite o producție depășind cu mult pe cea inițială. Această sporire parțială de ritm va spori și ritmul global al creșterii economice. Nici acest proces nu poate avea loc fără investiții destinate acestui scop.

Am văzut mai înainte că în țările în curs de industrializare mai există anumite rezerve de creștere suplimentare care rezultă din faptul că vîrsta medie a fondurilor fixe instalate este mai scăzută în aceste țări. Acest lucru permite obținerea unor ritmuri mai înalte, pe de o parte întrucît utilajele mai noi determină o productivitate mai mare a muncii și pe de altă parte întrucît investițiile pentru reutilări sînt mai reduse, sume mai mari putînd fi astfel alocate unor noi capacități de producție.

Se înțelege că avem de-a face aci cu o creștere de ritm care nu are nevoie, pentru înfăptuirea ei, de nici o investiție suplimentară. Împrejurările obiectiv existente în economie fac ca aceleași investiții să determine un ritm mai mare de creștere decît cel care ar putea fi realizat în condițiile unei economii dezvoltate. Este vorba deci de un factor de creștere neinvestițional, avînd un caracter obiectiv.

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România

---

*) Din cauza șomajului existent în proporții diferite în țările capitaliste raționamentul trebuie restrîns la țările socialiste dezvoltate.

Obiectul științei conducerii

(Urmare din pag. 19)

deoarece toate influențează într-o măsură mai mare sau mai mică progresul general“ *).

Prin urmare, conducerea unităților economice ne apare ca domeniu specializat al științei conducerii societății. Ca disciplină științifică ea se preocupă de procesul conducerii întreprinderilor socialiste, dezvăluie conținutul specific al diferitelor lui funcții, metodele și tehnicile prin care se asigură funcționarea optimală a lor. Fără îndoială că știința conducerii unităților economice socialiste mai are nevoie de clarificări, de progrese metodologice, conceptuale. Ele sînt necesare pentru a putea oferi practicii sociale nu „rețete“ de urmat ad-litteram în diferite situații concrete, ci diferite concluzii generalizatoare, reguli și metode pentru o conducere rațională, eficientă. Este evident că și în acest domeniu conducerea este o știință și o artă.

Aceste progrese sînt nu numai necesare, ci și posibile, pentru că dispunem atît de premisa teoretică — concepția generală a partidului despre activitatea de conducere — cît și de elementele practice — experiența pozitivă a cadrelor noastre de conducere.

---

*) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, Editura politică, București, 1974, p. 17.

) **Nicolae Ceaușescu, Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii Societății, Editura politică, București, 1972, p. 11.

1) K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 23, Ed. politică, București, pp. 341—342

2) K. Marx, Fr. Engels, op. cit., p. 313.

3) Oliver Sheldon, The Philosophy of Management, Pit. Pub. Co., New York, 1965, pp. 75—76.

4) George Lasserre, Travailleurs et consommateurs comme entrepreneurs, in L'Entreprise et l'economie du XX-e siècle, vol. 2, 1968, p. 598.

5) O. Gelinier, Le secret des structures competitives, Ed. Hommes et Techiniques, Paris, 1966, pp. 44—45.

6) M. Y. Yoshino, Japans Management, Econ. Verlag, Düsseldorf, Wien, 1970, cap. VII.

7) P.F. Ducker. Rolul conducerii în lumea modernă, în : Probleme actuale ale conducerii întreprinderii, Editura politică, București, 1973, p. 15

8) V. Necșulescu, Conducerea științifică a organizațiilor economice, revista CEPECA, nr. 1/1972, p. 17.

9) Această părere este împărtășită și de alți autori. Vezi P. Vagu și G. Dumitru, Știința conducerii, Ed. didactică și pedagogică, București, 1972, p. 18.

10) Vezi C. Bărbulescu, Știința organizării, Editura didactică și pedagogică, București, 1971, p. 11—12.

PAKISTAN

ÎNNOIRI STRUCTURALE ÎN ECONOMIE

PURTATOR al unei civilizații milenare, Pakistanul cunoaște în ultimii ani un amplu și profund program de reforme, generatoare de schimbări în însăși structura social-economică a societății, înlăturînd vechile și anacronicele structuri coloniale. Au fost naționalizate o serie de mari unități din ramurile de bază ale industriei, a fost pusă în aplicare o nouă reformă agrară, alte reforme structurale, ca cea din sistemul bancar, vizînd mobilizarea resurselor financiare în investiții cu caracter productiv.

Republica Islamică Pakistan, situată în sudul Asiei, are un relief predominant muntos și o climă tropicală în general uscată, cu mari contraste între anotimpuri, dispunînd de o vegetație rară de semideșert în extremitatea sud-estică și de păduri în zona muntoasă, iar ca resurse minerale de zăcăminte de cărbune inferior, cromite, petrol și sare. Aceste condiții au determinat caracterul agrar al economiei pakistaneze.

Structura agriculturii este puțin diversificată: pe terenuri irigate se cultivă orez, grîu, mei, iută, bumbac, ceai, trestie, de zahăr, plante oleaginoase. Se cresc bovine, bivoli, oi. Această structură determină și componența industriei țării — axată în special pe prelucrarea materiilor prime agricole: bumbac, iută, trestie de zahăr, piei, ceai și lemn — precum și cea a exporturilor. Pentru a acoperi cererea internă de produse alimentare și bunuri de consum a unei populații estimate la circa 66,75 mil. locuitori (1973) și care cunoaște un ritm mediu anual de creștere de 3%, Pakistanul recurge și la importuri.

Ultimele două decenii au reprezentat pentru economia pakistaneză o etapă de măsuri economice eficiente destinate mobilizării tuturor resurselor interne în vederea dezvoltării economiei. Printre acestea se înscriu reforma agrară și stabilirea unui sistem al prețurilor de natură să cointereseze corespunzător pe cei ce muncesc pămîntul, măsuri care au determinat pentru prima dată creșterea producției agricole într-un ritm superior creșterii populației.

Tot în această perioadă au avut loc primele eforturi ale Pakistanului în domeniul planificării economice. Planul cincinal început în iulie 1965 a fost primul dintr-o serie de planuri întocmite în contextul unei perspective pe 20 de ani, fiind semnificativ pentru obiectivele pe termen lung ale țării. Principalele obiective ale planului de perspectivă sînt: un ritm de creștere susținut, de 7,2% în medie pe an, menit să asigure creșterea de 4 ori a venitului național pînă în 1985; alfabetizarea generală; folosirea deplină a brațelor de muncă; eliminarea dependenței țării față de capitalul străin. Aceste obiective ale politicii economice se regăsesc în prevederile programelor anuale de dezvoltare care marchează creșteri însemnate de la un an la altul și totodată modificări structurale.

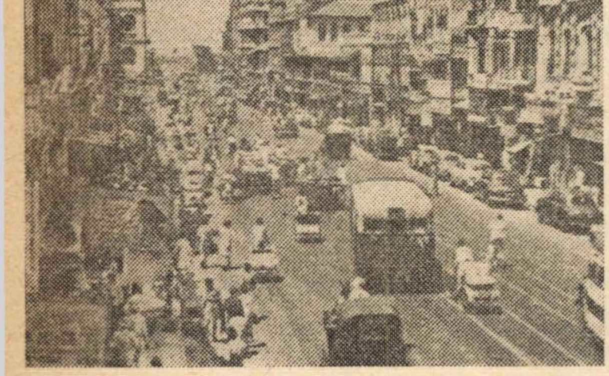

Vedere din Karachi

Astfel, în bugetul pe anul fiscal 1975 (care se încheie la 30 iunie 1975) s-au prevăzut investiții publice și private în valoare totală de 15,4 miliarde de rupii *, ceea ce reprezintă un spor de 50% față de alocațiile anului precedent. Totodată, au fost stabilite 13 sectoare industriale prioritare în care sînt considerate binevenite investițiile private. Dintre acestea cităm: explorările miniere și petroliere, industria îngrășămintelor chimice și alte ramuri ale industriei prelucrătoare (prelucrarea bumbacului și a iutei, industria electronică, industria constructoare de mașini, prelucrarea lemnului) precum și promovarea turismului.

În ciuda unor condiții naturale dificile în anul 1973/1974 (alternarea perioadelor de secetă cu ploi torențiale și inundații), ritmul de dezvoltare a economiei a fost de 6,1%, în special pe seama rezultatelor înregistrate în producția industrială, în activitatea de construcții și în sectorul serviciilor. În aceeași perioadă, agricultura — sector care contribuie cu 36% la formarea produsului intern brut și cu 40% la încasările din export, ocupînd 55% din forța de muncă totală — a fost prejudiciată ca urmare a calamităților naturale. Au fost necesare măsuri guvernamentale de sprijinire, ca subvenționarea culturilor de grîu, trestie de zahăr și bumbac și majorarea suprafețelor irigate cu 16% la trestia de zahăr, 9% la grîu, 6% la bumbac și 1,7% la orez.

Industria a înregistrat un ritm de creștere de 7%, față de sarcina propusă de 12%. La această situație a contribuit pe de o parte reducerea producției de hidroenergie cu 25% (ca urmare a secetei) care a afectat industria cimentului, a îngrășămintelor chimice și a altor ramuri mari consumatoare de electricitate. Pe de altă parte s-au făcut simțite efectele recesiunii din Occident, îndeosebi asupra industriei textile, precum și restrîngerea producției de zahăr cu 20% determinată de faptul că la începutul anului 1973 o parte importantă din suprafețele cultivate cu trestie de zahăr a fost afectată altor culturi.

În afara calamităților naturale, economia pakistaneză a fost confruntată și cu efectele negative ale inflației pe plan internațional, care au agravat dificultățile interne. Astfel, indicele prețurilor cu ridicata a cunoscut creșteri de 19,6% în anul fiscal 1973 și 27,4% în anul fiscal 1974, cu implicații asupra creșterii costului vieții.

Schimburile comerciale ale Pakistanului oglindesc prefacerile intervenite în structura economiei. Eforturile de industrializare se reflectă în creșterea ponderii produselor industriei prelucrătoare în totalul exporturilor de la 35,2% la 44,6% și totodată în sporirea livrărilor pe piața internațională a unor mărfuri ca: produse alimentare, confecții, materiale de construcție, ciment, sîrmă și cabluri, produse electrice.

Nivelul ridicat al importurilor a avut drept consecință o majorare a deficitului balanței comerciale, estimat la circa 750 milioane dolari în anul financiar curent, generat de triplarea prețurilor la importurile de petrol și dublarea celor ale îngrășămintelor chimice.

Situația precară a balanței de plăți face necesară apelarea în continuare la împrumuturi și ajutoare externe (din partea Băncii Mondiale, a Arabiei Saudite și a altor țări) pentru a putea face față finanțării proiectelor de dezvoltare economică. Recent au fost anunțate ajutoare financiare și tehnice din partea R. P. Chineze pentru construirea unei fabrici de hîrtie și a unei uzine de uree; un împrumut guvernamental englez (circa 8 milioane dolari) pentru construirea noului port Quasim la sud de Karachi; un împrumut canadian de 5 milioane dolari pentru achiziționarea de instalații petroliere.

Participarea capitalului străin la dezvoltarea economiei pakistaneze se realizează și pe calea creării unor societăți mixte cum este cazul companiei arabo-pakistaneze pentru transporturi petroliere (capital 42 milioane dolari); compania pentru turism pakistano-elvețiană (Tourism Promotion Services) în care capitalul elvețian are o participare de 50%; o companie mixtă americano-pakistaneză (în care deține o cotă parte și Abu Dhabi) pentru construirea unei fabrici de amoniac; firma vest-germană UDHF participă cu tehnologie pentru producția de acid azotic, azotat de amoniu și azotat de calciu etc. Pe de altă parte acordurile comerciale bilaterale recent încheiate cu U.R.S.S., Polonia, România și cu unele țări africane și din Orientul Mijlociu creează premisele pentru extinderea și diversificarea relațiilor comerciale ale Pakistanului cu aceste țări.

Problemele creșterii schimburilor comerciale și ale dezvoltării cooperării economice și tehnice dintre România și Pakistan au fost examinate și în cursul recentei vizite de prietenie, efectuată în această țară de președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Cu această ocazie cele două părți și-au exprimat convingerea că într-o serie de domenii, mai ales în industria extractivă, construcții de mașini, industria chimică și cea a materialelor de construcții, precum și în domeniul agriculturii, există încă largi posibilități pentru extinderea în continuare a cooperării economice și tehnice, reciproc avantajoase.

Adina GRIGORESCU
Angela DUȚU
INSCIN

---

*) 9,931 rupii = 1 dolar (curs principal de vînzare la 30 noiembrie 1974).

TUNISIA

PROGRAM DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ECHILIBRATĂ

REALIZĂRILE obținute de poporul tunisian în cele aproape două decenii care au trecut de la dobîndirea independenței au dus la apariția pe harta economică a Tunisiei a numeroase obiective economice în industrie, agricultură, transporturi și turism.

Eforturile de dezvoltare și diversificare a economiei sînt concentrate spre îndeplinirea prevederilor actualului plan cvadrienal de dezvoltare (1973—1976), care prevede creșterea economiei într-un ritm mediu anual de 5%, dezvoltarea învățămîntului, formarea cadrelor calificate, numeroase acțiuni cu caracter social-cultural. Opțiunile planului sînt susținute de un efort amplu de investiții, care se ridică la 1,3 miliarde dinari (3,1 miliarde dolari)* asigurate în proporție de 80% din surse interne, iar 20% pe calea creditelor, împrumuturilor și participărilor la capital.

În contextul dezvoltării echilibrate a economiei se prevede realizarea unui vast program de industrializare. Dezvoltarea industriei are la bază existența unor importante resurse minerale și agricole: țiței, fosfați, minereu de fier, plumb, zinc, citrice, măsline, cereale, sfeclă de zahăr etc. Cu o producție anuală de aproximativ 3,5 mil. t. ce urmează să se ridice la peste 6 mil. t. în 1978, Tunisia este al doilea mare exportator de fosfați din Africa (peste 2 mil. t), după Maroc. Producția de țiței, care atinge 5 mil. t. urmează să crească prin intensificarea exploatării zăcămintelor din zonele El Borma (50 mil. t. rezerve), Baharat și a celor submarine.

În vederea valorificării superioare au fost construite în țară rafinăria de petrol de la Bizerta, cu o capacitate de 1,2 mil. t. combinatul siderurgic Menzel Bourguiba, instalațiile pentru producerea superfosfaților din zona industrială Sfax și din orașele Djebel, Djelloud și Gabes, ca și alte capacități în industria textilă și alimentară. Politica guvernamentală de dezvoltare susținută a industriei se va concretiza în următorii ani în construcția unor importante obiective în ramurile petrolieră, siderurgică, chimică, a materialelor de construcții. Urmează să fie construite o rafinărie de petrol cu o capacitate de 6 milioane tone pe an, două unități siderurgice, o uzină de acid sulfuric, la Sfax, cu o capacitate de 750 tone-zi, două fabrici de ciment la Gabes (2 000 tone pe zi) și Thala (3 000 tone pe zi). De asemenea, în industria textilă — una din ramurile de bază ale industriei — care satisface în mare măsură consumul intern și creează disponibilități pentru export, vor fi construite noi capacități pentru fibre și fire sintetice, instalații moderne pentru țesături și confecții.

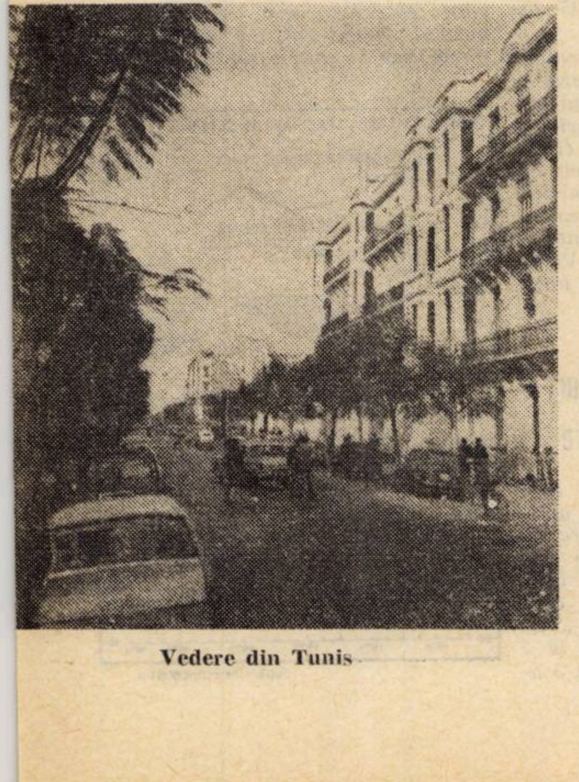

Vedere din Tunis

Un alt sector principal al economiei tunisiene este agricultura, care contribuie cu aproximativ 13% la formarea produsului intern brut. Efortul de modernizare și participarea sporită a statului — traduse prin lucrări de irigații și îmbunătățiri funciare, acordarea de asistență tehnică, utilaj agricol, îngrășăminte, prețuri stimulatorii și, mai ales, aplicarea reformei agrare, care a permis împroprietărirea unui mare număr de țărani — au favorizat creșterea producției agricole. O deosebită preocupare se manifestă în direcția dezvoltării sectoarelor zootehnic (ameliorarea raselor, metode moderne de creștere) și piscicol (construcția a noi porturi de pescuit și dotarea flotei piscicole cu peste 300 de vase moderne).

Valorificarea a noi resurse naturale, dezvoltarea întregii economii vor fi facilitate prin dezvoltarea transporturilor feroviare, rutiere și portuare, în cadrul cărora se remarcă construcția căii ferate Gafsa-Gabes și a portului Gabes, care va deveni cel mai important port comercial al țării.

Un sector important al economiei țării, care contribuie la excedentul balanței de plăți a Tunisiei este turismul. Încasările în devize din activitatea de turism depășesc anual 70 milioane dinari. În scopul dezvoltării turismului, se prevede orientarea investițiilor spre executarea unor importante lucrări de infrastructură: construcția de hoteluri, de instalații electrice și telefonice, conducte de alimentare cu apă etc. Se contează ca, pe măsura intrării în circuitul turistic a noi zone, numărul turiștilor să sporească la peste 1,5 milioane anual.

Comerțul exterior are o contribuție importantă la creșterea economică. Evoluția favorabilă din ultimii ani este evidențiată de creșterea simțitoare a volumului schimburilor comerciale și de continua diversificare a acestora. Dinamismul industriei a fost insoțit de însemnate creșteri la importul de echipament industrial, în special de mașini și utilaje. Totodată, a crescut importul de bunuri de consum alimentare și textile. În 1973 mai mult de jumătate din totalul importului de produse prelucrate a fost format din produse destinate industriei. Structura exportului era dominată în 1974 de țiței, ulei de măsline, fosfați, superfosfați și acid fosforic (în 1960 : cereale și vinuri).

Stimularea industriei pentru export printr-o serie de măsuri guvernamentale favorizează diversificarea continuă a exportului care cuprinde o gamă tot mai complexă de produse metalurgice și țesături textile, covoare, conserve de fructe și legume. „Codul investițiilor“, adoptat în aprilie 1972 acordă o serie de facilități întreprinderilor nou create, a căror producție este orientată spre export. Acestea pot beneficia de împrumuturi din partea instituțiilor financiare tunisiene și sînt scutite de o serie de taxe și impozite. Legea creează cadrul favorabil extinderii cooperării prin constituirea de societăți mixte de producție.

Tunisia promovează intens cooperarea economică, tehnică și științifică în scopul valorificării resurselor naturale, al realizării unor importante obiective economice care, utilizînd procese tehnologice moderne, să contribuie la creșterea și diversificarea producției și la ridicarea nivelului ei calitativ. Tunisia are în vedere realizarea unor acțiuni de cooperare în ramurile energetică, electronică, ușoară, în agricultură, zootehnie, transporturi, construcții civile, lucrări de infrastructură turistică. Primirea de asistență tehnică și participarea la procesul de formare a cadrelor calificate autohtone constituie deziderate ale politicii guvernamentale.

Tunisia promovează o politică de extindere a relațiilor politice, economice, tehnice și științifice cu toate statele. În acest cadru, relațiile de colaborare cu țările socialiste s-au intensificat în mod deosebit în ultimii ani și sînt în continuă dezvoltare.

Între România și Tunisia s-au statornicit relații de prietenie și colaborare pe multiple planuri, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Schimburile comerciale au înregistrat o evoluție ascendentă și o continuă diversificare. România exportă în Tunisia utilaj minier, tractoare, locomotive Diesel-hidraulice, utilaje pentru construcții, produse electrotehnice, chimice și bunuri de larg consum și importă minereuri de fier și fosfați, citrice, plută, piei brute etc. Întreprinderi românești expun un bogat sortiment de produse in cadrul Tîrgului internațional de la Tunis. Cooperarea dintre cele două țări se extinde în sectoarele cele mai variate : industrie (extractivă și prelucrătoare), agricultură, transporturi, formarea cadrelor.

Vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, o efectuează în Tunisia, moment de cea mai mare însemnătate în istoria relațiilor româno-tunisiene, deschide noi perspective colaborării dintre cele două state, contribuie la cauza păcii și destinderii internaționale.

Marcel MOLDOVEANU
INSCIN

---

*) 0,435 dinari tunisieni = 1 dolar.

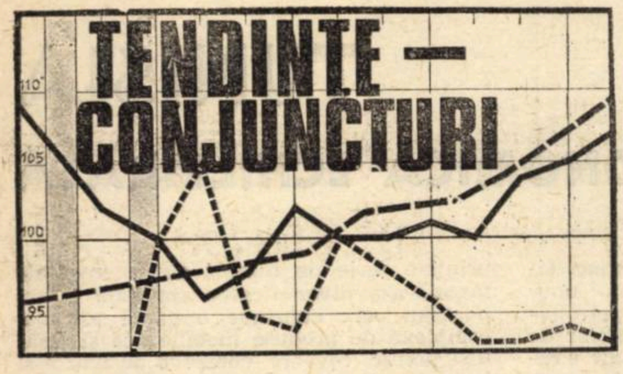

TENDINTE — CONJUNCTURI

INDICELE INSCIN

Evoluția prețurilor internaționale în luna martie 1975

ÎN LUNA MARTIE a.c. prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au continuat să înregistreze un ușor declin. Indicele sintetic INSCIN arată o scădere a acestor prețuri în medie cu 2,5% în luna martie față de februarie a.c.

O scădere mai accentuată (—10,2%) s-a înregistrat la produsele agroalimentare, în special la subgrupele: zahăr și produse tropicale (—21,9%) și semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (—16,9%). De remarcat că prețul zahărului brut a scăzut, în decurs de o lună la bursa din Londra, cu 180 dolari/tonă. La cereale s-a înregistrat o scădere de 6%. La combustibili a avut loc o ușoară creștere a prețurilor de 0,1% ca urmare a majorării prețurilor la benzină și motorină.

La materii prime industriale, prețurile medii au rămas aproape neschimbate față de luna februarie a.c. (s-a înregistrat o reducere de numai 0,3%). De menționat că în cadrul acestei grupe de produse au avut loc ușoare reduceri ale prețurilor la metale și cauciuc (cu circa 1,6%). La subgrupele: lemn și produse din lemn, fibre animale și vegetale și piei, prețurile au crescut cu 0,6%, 2,4% și respectiv 26,7%.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior
INSCIN

INDICELE SINTETIC I.N.S.C.I.N.
al prețurilor internaționale ale produselor de bază in anii 1973-1974 și in lunile februarie și martie 1975

1970-1972= 100*

Categorii de produse	Anul	Indici anuali	Febr.	Martie
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4x)	234,3	236,3
	1975		225,7x)	220,0x)
Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	214,8	213,4
	1975		237,2x)	211,3x)
● cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	301,7	276,1
	1975		224,6	211,3
● semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	200,1	212,8
	1975		238,6	198,3x)
● animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	126,2	126,1
	1975		145,7x)	150,9x)
● zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	317,0	335,6
	1975		506,9	396,1
Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	337,8	340,0
	1975		338,7x)	339,9x)
Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1x)	211,6	214,7
	1975		189,2x)	188,7x)
● minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6x)	131,9	149,6
	1975		142,0x)	142,9x)
● metale	1973	156,2		
	1974	231,5	218,4	221,3
	1975		195,5	192,2x)
● cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	269,8	263,2
	1975		164,9	162,3
● lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	213,5	228,2
	1975		230,0x)	231,5x)
● fibre animale și vegetale	1973	198,0		
	1974	192,0	237,4	215,3
	1975		148,2x)	151,7x)
● piei	1973	176,9		
	1974	122,3	153,0	136,4
	1975		72,2	91,5

*) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, fero-mangan, fero-siliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă recoaptă, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hîrtie pentru ziar, hîrtie pentru saci, fibre celulozice, porci vii, vite cornute mari și ulei de ricin.

Pentru lunile aprilie-decembrie 1974 și ianuarie 1975 ,vezi „Revista economică" nr. 12/1975.

Reducerea producției de petrol în lume

PRODUCȚIA medie zilnică a principalelor țări exportatoare de petrol a scăzut în prezent la 26 milioane de barili, față de 32,5 milioane de barili pe zi în timpul embargoului petrolier din octombrie 1973. Scăderea este mult mai evidentă față de nivelul extracției de acum cîțiva ani, cînd țările producătoare „se aflau la discreția statelor consumatoare", potrivit recunoașterii lui Thomas Enders, secretar de stat al S.U.A. pentru probleme economice.

Reducerea producției se explică între altele prin măsurile de conservare a resurselor petroliere adoptate de o serie de țări mari producătoare din Asia, Africa și America Latină. Scăderea consumului care a contribuit la actuala reducere a producției de petrol este explicată în Occident prin recesiunea din lumea capitalistă, printr-o anumită raționalizare a consumului în condițiile prețului ridicat al „aurului negru", ca și prin blîndețea iernii acestui an. În S.U.A. un plan propus de președintele Ford vizează economisirea unui milion de barili de petrol pe zi la sfîrșitul acestui an și a două milioane la sfîrșitul anului 1977, fără a lua în considerare reducerea consumului datorită recesiunii sau prețurilor ridicate.

Valoarea în dolari a D. S. T. în creștere

VALOAREA unui D.S.T. (Drept special de tragere) — monedă de cont, deci fără o formă materială, creată în cadrul F.M.I. după conferința monetară de la Rio de Janeiro din septembrie 1967 ca activ lichid suplimentar — era înaintea devalorizării monedei americane din vara anului 1972, de 1 dolar S.U.A., respectiv a 35-a parte din valoarea aurului la prețul lui oficial de atunci După devalorizarea dolarului din februarie 1973, care a ridicat prețul oficial al aurului la 42,22 dolari uncia, valoarea unui D.S.T. a ajuns la 1,20635 dolari (a 35-a parte din noul preț oficial al unciei de aur). Începînd de la 1 iulie 1974 valoarea D.S.T. desprinsă de aur, este determinată — zilnic — în funcție de modificările survenite în valoarea unui „coș" de 16 valute mai importante (pentru modul de calcul vezi „Revista economică" nr. 10/1975, p. 30). Din septembrie 1974 și pînă la sfîrșitul lunii martie a. c., potrivit declarației lui Arthur Burns, președintele Sistemului federal de rezervă al S.U.A., cursul dolarului a scăzut cu aproape 7% în raport cu principalele valute occidentale, în special față de francul elvețian și marca vest-germană. Ca urmare valoarea exprimată în dolari a „coșului" de valute pe baza căruia se calculează D.S.T. s-a majorat, 1 D.S.T. echivalînd acum cu 1,25 dolari.

Implicațiile acestei evoluții trebuie privite în legătură cu hotărîrea adoptată în ultima vreme de mai multe țări exportatoare de petrol (Iran, Arabia Saudită, Kuweit și Qatar) de a disocia monedele lor naționale de dolar, exprimîndu-le de acum înainte în D.S.T. Se așteaptă ca Venezuela să adopte și ea o hotărîre similară.

Piața metalelor: prețuri și producții în scădere

GRUPA METALELOR continuă să fie cea mai afectată de reducerile de prețuri la materii prime, care se înregistrează în ultimele luni. Conform indicelui pe care îl publică săptămînal „The Economist" din Londra, la 2 aprilie (vezi numărul din 5 aprilie al revistei), nivelul prețurilor la metale era cu circa 45% mai scăzut decît în urmă cu un an. Pentru comparație: indicele general al prețurilor la materii prime era, la aceeași dată, cu circa 12% mai scăzut, din care la ansamblul materiilor prime industriale cu circa 36%, iar la fibre textile cu ceva mai mult de 25%. De reținut că, pe de altă parte, prețurile produselor alimentare cunosc o ușoară creștere (cu circa 2%), fiind singura dintre grupele mari de materii prime la care se înregistrează o astfel de evoluție.

Situația pe piața diferitelor metale oferă unele elemente explicative. Astfel, după Neue Zürcher Zeitung din 26 martie a. c., cererea la cupru pe piața mondială este în continuare slabă, iar producția încă nu s-a adaptat acestei împrejurări. În ceea ce privește zincul, pe de altă parte, reducerea simțitoare a producției (în proporții de pînă la 25% în unele cazuri) încă nu a dus la consolidarea situației pieței. O conjunctură asemănătoare se constată pe piața plumbului. Producția de aluminiu continuă și ea să scadă.

Industria R. F. G.: Comenzi în scădere

DATE furnizate de institutul de conjunctură IFO din München, oglindite în graficele de mai jos, arată că situația comenzilor este în deteriorare în industria vest-germană, ducînd la scăderea mai pronunțată a gradului de utilizare a capacităților în lunile recente. Un element deosebit de semnificativ îl constituie faptul că subțierea carnetelor de comenzi interne este însoțită acum și de o curbă pronunțat descendentă a comenzilor externe, care în mod normal constituie un suport important al industriei R.F.G.

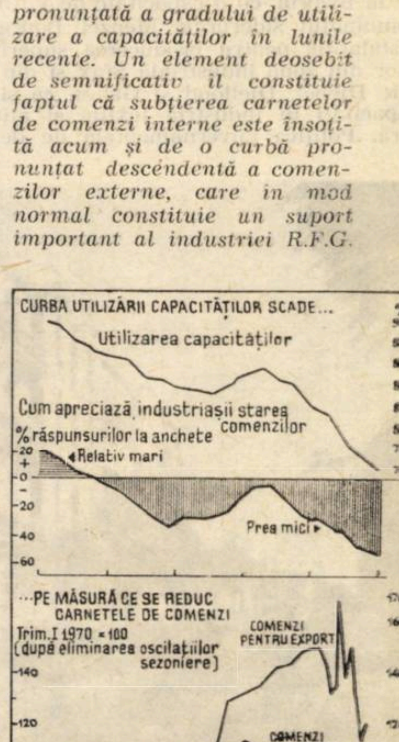

după «The Economist»

DOCUMENTAR „R. E."

INDUSTRIA SIDERURGICĂ: structuri, evoluții, potențial de dezvoltare [II]

FENOMENELE de criză din economia țărilor capitaliste, care au afectat în diferite proporții și industria siderurgică a acestor țări (vezi „Revista economică" nr. 15 din 11 aprilie a.c.), nu au modificat pînă acum aprecierile existente în ceea ce privește potențialul de dezvoltare al ramurii și perspectivele ei pe următorii 10-25 de ani. Experții consideră în continuare că producția și consumul de oțel se vor dezvolta în ritmuri susținute, deoarece nu a apărut și nu se întrevede nici un produs de substituție competitiv. Se apreciază că încă în prima jumătate a deceniului următor producția de oțel va depăși 1 miliard de tone anual. Există totodată prognoze care preconizează că în anii viitori se vor înregistra fenomene de penurie pe piața oțelului deoarece creșterea necesarului de consum devansează extinderea capacităților de producție. Cantitățile de produse siderurgice care fac obiectul schimburilor externe sînt așteptate să crească și ele susținut (Neue Zürcher Zeitung, 1 aprilie a.c.). Toate acestea nu înseamnă firește că piața oțelului va fi scutită în viitor de posibile oscilații conjuncturale.

ZĂCĂMINTELE cunoscute ale principalelor materii prime necesare siderurgiei sînt puternic concentrate din punct de vedere geografic. Minereu de fier se extrage, potrivit statisticilor internaționale, în circa 50 de țări, șapte dintre ele dau peste 70% din întreaga extracție. Același lucru este valabil pentru cărbunele cocsificabil: șase țări dau aproximativ 82% din extracția mondială. Această concentrare a resurselor este una din explicațiile prezenței largi a produselor necesare siderurgiei în comerțul internațional, după cum concentrarea geografică persistentă a producției de oțel este explicația principală a faptului că numărul țărilor importatoare ale acestui produs depășește cu mult 100.

Rațiuni pentru reamplasare

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE consumul de materii prime siderurgice, studiul menționat al ONUDI (doc. ID/B/C. 3/ Rev. 1/Add. 1) citează date după care, pe plan mondial, cantitatea totală de minereu de fier ar urma să crească de la 950 mil. t în 1975 la 1 250 mil. t în 1985, deci un spor de circa 37%. În general regiunile dezvoltate din punct de vedere economic ar înregistra în acest cadru evoluții mai lente decît media mondială, cu excepția Japoniei în cazul căreia sporul ar fi de peste 39%. Consumul regiunilor în curs de dezvoltare este prevăzut conform acelorași calcule să crească de peste două ori mai repede decît media mondială — cu circa 84% —, dar ponderea sa în totalul mondial nu sporește decît de la 11% în 1975 la 15% în 1985. Datele acestea, ca și cele privind consumul de cărbune cocsificabil, de exemplu, denotă că schimbarea structurii geografice a industriei siderurgice riscă să fie în orice caz foarte lentă dacă nu se ajunge la accentuarea simțitoare a tendinței de reamplasare a ramurii pe scară globală.

ORIZONT 2 000:
- Între 1750 și 2 000 milioane tone de oțel
- 31% din producția mondială – în țările în curs de dezvoltare
- 98% din producție – obținute în cuptoare electrice și cu oxigen

Tabel nr. 2

Dinamica producției de oțel în lume, (prognoze)

	1970 (efectiv)		1975		1980		1985	
	mil.t	%	mil.t	%	mil.t	%	mil.t	%
Total mondial din care:	597	100,0	735	100,0	915	100,0	1025	100,0
America de Nord	133,3	22,3	149	20,3	170	18,6	181	17,7
S.U.A.	122,1	20,3	135	18,4	154	16,8	163	15,9
America Latină	13,0	2,2	28	3,8	43	4,7	49	4,8
Brazilia	5,4	0,9	11	1,5	18	2,0	22	2,1
Europa occid.	162	27,2	189	25,7	227	24,8	249	24,3
CEE	138,1	23,2	153	20,8	174	19,1	198	19,3
Asia	120,1	20,2	166	22,6	220	24,0	253	24,7
Japonia	93,3	15,8	128	17,4	160	17,0	172	16,8
India	6,1	1,0	8	1,1	15	1,6	18	1,7
Africa și Orientul Mijlociu	5,4	0,9	9	1,2	13	1,4	18	1,7
R.Sud-Africană	4,8	0,8	8	1,1	10	1,1	14	1,4
Oceania	7,1	1,2	12	1,6	18	2,0	23	2,2

Sursa: ONUDI, doc.ID/B/C.3/35/Rev.1/Add.1

Autorii studiului ONUDI consideră că perspectivele unei astfel de reamplasări – binențeles, în condițiile dezvoltării generale a siderurgiei — se schimbă „încet dar sigur" în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Ei aduc o seamă de argumente în acest sens. Astfel, se citează faptul că în țările cu economie dezvoltată este din ce în ce mai greu de găsit amplasamente avantajoase din punctul de vedere al instalațiilor portuare, al transporturilor, al costului terenului, al apei și al restricțiilor ecologice. Țările în curs de dezvoltare, în schimb, oferă condiții favorabile pentru construirea de mari uzine în apropierea zăcămintelor de minereu și a unor piețe de desfacere. Costul terenului, la rîndul său, este de 5-10 ori mai scăzut în țările în curs de dezvoltare. Un factor suplimentar în avantajul acestora îl constituie zonele cu resurse de apă mai puțin limitate decît în țările occidentale cu economie dezvoltată.

Pe de altă parte, grație progreselor din domeniul tehnologiei, astăzi nu mai este necesară crearea uzinelor siderurgice în apropierea zăcămintelor de cărbune cocsificabil; în furnalele înalte moderne, șarjele de cocs nu mai reprezintă astăzi decît circa 400 kg per tonă, iar reducerea directă prin procedee care permit utilizarea cărbunilor necocsificabili, a gazelor naturale etc. capătă o tot mai largă răspîndire. De asemenea, grație progresului tehnic siderurgia este mai puțin dependentă astăzi de disponibilitățile locale de fier vechi, convertizoarele cu insuflare de oxigen care prelucrează fontă brută fiind mai economicoase decît cuptoarele Martin. În fine, un număr crescînd de țări în curs de dezvoltare pot mobiliza astăzi resursele bănești necesare construirii unor mari uzine siderurgice, „cu sau fără ajutor financiar extern". (doc. ONUDI, p. 22).

Cifrarea investițiilor pe care le va necesita extinderea capacităților siderurgice în anii viitori este legată de numeroase dificultăți, de aceea calculele prezentate în diferite publicații au un caracter pronunțat orientativ. În deceniul în curs capacitatea de producție a siderurgiei mondiale ar putea să crească după unele evaluări cu 300 mil. t, față de 210 mil. t în deceniul trecut (Neue Zürcher Zeitung, 1 aprilie). Studiul ONUDI publicat la începutul acestui an apreciază că din 1965 încoace capacitățile au crescut cu circa 200 mil. t, din care jumătate în ultimii trei ani. În calcularea necesarului global de fonduri de investiții, materiale, mijloace de transport, mînă de lucru etc., autorii studiului pornesc de la presupunerea că el trebuie să corespundă unor capacități noi de circa 33 mil. t în medie pe an în perioada 1974-1980 și de 40 mil. t pe an în perioada 1980-1985. Dacă se ține seama și de investițiile necesare pentru a înlocui capacitățile care ies din funcțiune într-un ritm mediu anual de 17 mil.

Tabel nr. 3

Prognoza producţiei de oţel în lume, 1975-2000

	1975	1980	1985	2000
Producţia mondială, mil.t				
- ritm anual 4%	735	900	1100	2000
- ritm anual 3,5%	735	875	1040	1750
Ţări în curs de dezvoltare, mil.t				
- pentru consumul intern	70	115	165	450
- pentru export	-	5	20	100
- total	70	120	185	550
- în % din prod.mondială	9,5	13,7	17,8	31
Ţări dezvoltate, mil.t	665	755	855	1200
Producţii pe locuitor,kg				
- ţări în curs de dezvoltare	24	38	51	110
- ţări dezvoltate	600	630	720	860

Sursa: ONUDI, doc.ID/B/C.3/35/Rev.1/Add.1

Tabel nr. 4

Ponderea procedeelor siderurgice în lume, 1955-2000, în procente

Anul	Procedeul			
	Cu oxigen	Martin	Electric	Bessemer
Efectiv				
1955	-	74,7	7,7	17,8
1960	3,8	68,5	10,3	17,4
1965	16,4	59,0	12,0	12,6
1970	41,5	38,8	13,8	5,9
1974	53	28	17	1,4
Prognoză				
1980	62,0	17,1	20,0	0,9
1985	65,0	6,5	28,0	0,5
1990	62,0	3,8	34,0	0,2
2000	57,0	1,9	41,0	0,1

Sursa: ONUDI, doc.ID/B/C 3/35/ Rev.1/Add.1 pentru anii 1955-1970 şi 1980-2000; Neue Zürcher Zeitung, 1 aprilie 1975, pentru anul 1974

t, se obţin pentru perioada 1974-1980 următoarele medii anuale, în miliarde de dolari :

– Fonduri de investiţii pentru 50 mil. t pe an (400 dolari per tonă)	20
– Echipamente industriale	13
– Infrastructuri asociate (porturi, căi ferate, material rulant)	5
– Servicii de planificare, concepţie, supravegherea construcţiilor etc.	2,5

În plus, nevoile suplimentare de mînă de lucru, socotind un om pe an pentru 150 t de capacitate, ar reprezenta 300 000 persoane anual.

Primul miliard

ÎN LUMINA condiţiilor schiţate în cele de mai sus, o primă prognoză a producţiei de oţel pe următorii 10 ani (vezi tabelul nr. 2) scoate în evidenţă o anumită creştere a ponderii ţărilor în curs de dezvoltare, dar de amploare relativ modestă. Presupunînd că nivelul producţiei mondiale indicat în tabel pentru 1975 (un spor de 3,5% faţă de nivelul efectiv de 710 mil. t din 1974) nu va fi infirmat de evoluţia reală, prognoza indică o creştere totală cu circa 40% în deceniul 1975-1985. În acest cadru, o serie de ţări şi regiuni cu economie dezvoltată îşi extind producţia de oţel în ritmuri ceva mai lente şi-şi văd ponderea micşorată întrucîtva. Corespunzător, cresc ponderile unor ţări şi regiuni în curs de dezvoltare (în condiţiile în care participarea ţărilor socialiste europene la producţia mondială de oţel apare în prognoza dată cu un nivel cvasistaţionar : 24,8% în 1975 şi 24,6% în 1985). Modificările în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare sînt însă, aşa cum arătam, relativ puţin însemnate. După criteriile de clasificare aplicate de ONUDI, partea acestor ţări va fi în 1980 de 104 mil. t, adică 11,4% din totalul mondial, iar în 1985 de 137 mil. t, adică 13,4% din primul miliard de tone de oţel produs în lume într-un singur an. Reamintim că în anii recenţi ţările în curs de dezvoltare deţin, tot după ONUDI, circa 8% din producţia de oţel a lumii.

Pornind însă de la datele cele mai recente privind construcţia şi proiectele ferme de construire a unor noi uzine siderurgice în ţările în curs de dezvoltare, luînd în considerare şi efectele probabile ale dificultăţilor economice actuale din lumea nesocialistă, autorii studiului menţionat au revizuit cifrele înfăţişate în tabelul nr. 2. Ei extind cîmpul prognozei pînă în anul 2 000 şi introduc două variante de calcul, una bazată pe un ritm mediu anual mondial de 4% şi alta pe un ritm de 3,5%. Varianta din urmă este considerată mai realistă şi, în consecinţă, aceasta este luată în considerare pentru detalierile pe grupe de ţări.

Prognoza revizuită prezentată în tabelul nr. 3 se bazează, în varianta de 3,5%, pe ritmuri de creştere mai diferenţiate decît în prima prognoză. Şi anume pentru ţările în curs de dezvoltare ritmul este de peste 3 ori mai rapid faţă de cel pentru ţările dezvoltate. În aceste condiţii se ajunge în 1985 la o pondere aproape de două ori mai ridicată a celor dintîi în comparaţie cu mijlocul anilor '70, iar anul 2 000 la aproape 1/3 din producţia mondială. Datele privind producţia de oţel a ţărilor în curs de dezvoltare pentru piaţa internă, bazate pe prognoza necesarului propriu de consum, corespund unui ritm mediu anual de 10% în perioada 1975-1980 şi de 7,5% în perioada 1980-2000. Toată prognoza are ca premisă o dezvoltare intensificată a cooperării internaţionale. Producţia totală prognosticată pentru ţările în curs de dezvoltare este apreciată de experţii ONUDI ca reprezentînd obiective minimale, dar cu toate acestea ei consideră că aceste obiective vor putea fi atinse numai cu condiţia unor eforturi considerabile din partea acestor ţări şi a unui sprijin substanţial din partea ţărilor dezvoltate sub formă de fonduri de investiţii, know-how şi debuşee. Cifrele privind producţia pe locuitor sînt de asemenea considerate ca obiective extrem de modeste, deşi echivalează cu reducerea decalajului ţări dezvoltate — ţări în curs de dezvoltare sub acest aspect de la 25 : 1 în 1975 la mai puţin de 8 : 1 în anul 2000.

În primele două luni ale anului în curs producţia de oţel a cîtorva dintre principalele ţări producătoare din lumea capitalistă a continuat să scadă, după datele Institutului internaţional al fierului şi oţelului de la Bruxelles reluate în „The Economist" din 5 aprilie a.c. Cifrele reprezintă producţia însumată din perioada ianuarie-februarie a anilor 1974 şi 1975 şi modificarea în %.

	Mil.tone 1974	Mil.tone 1975	%
CEE	25,70	24,32	- 5
RF Germania	8,63	7,87	- 9
Franţa	4,76	4,14	-13
Italia	3,94	3,99	+ 1
Anglia	3,43x	3,97	+16
Belgia	2,85	2,43	-15
Luxemburg	1,03	0,86	-16
Olanda	0,96	0,95	- 1
Statele Unite	22,07	20,37	- 8
Japonia	18,94	16,92	-11

x Perioada săptămînii de lucru de 3 zile.

Înnoirea procedeelor

TREBUIE ţinut seama însă de faptul că ţările în curs de dezvoltare au şanse de a fi principalii beneficiari ai inovaţiilor tehnologice în domeniul siderurgiei în deceniile următoare. În această perioadă sînt aşteptate noi prefaceri fundamentale în cadrul ramurii, între care cele privind progresul tehnic vor avea o pondere însemnată. Datele din tabelul nr. 4 schiţează înainte de toate procesul de dispariţie a procedeelor Martin şi Bessemer de elaborare a oţelului şi înlocuirea lor cu metode mai adecvate posibilităţilor ţărilor în curs de dezvoltare, de exemplu dacă se are în vedere lipsa relativă de cărbune cocsificabil în aceste ţări. Ascensiunea cuptoarelor cu insuflare de oxigen prognosticată pînă spre sfîrşitul secolului nostru poate favoriza dezvoltarea siderurgiei lor, aşa cum o poate favoriza şi cea a cuptoarelor electrice dealtfel, avînd în vedere potenţialul de producere a electricităţii în ţările în curs de dezvoltare. La aceasta se adaugă perspectivele aşa-numitei „reduceri directe" cu ajutorul hidrocarburilor sau al cărbunilor cocsificabili. Afară de procedeele noi, îşi pot spune cuvîntul în acelaşi sens unele metode mai demult cunoscute şi verificate, care nu au prezentat interes pentru actualele ţări dezvoltate, ca de exemplu tehnicile siderurgice bazate pe folosirea mangalului. Se menţionează în acest sens faptul că în 1974 s-a prevăzut în Brazilia să se producă peste 2 mil. t de fontă în furnale înalte funcţionînd cu mangal.

I. PĂDUREANU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	7 IV 1975	11 IV 1975	Abaterea 1) în % a cursurilor valutelor în ziua de 11 IV 1975 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 - 11 IV 1975
					Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3680	2,3825	+12,02	+13,28	-11,73
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5430	2,5640	+32,03	+26,75	-21,10
Francul francez	4,60414	4,7025	4,2280	4,2300	+ 8,84	+11,17	-10,04
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3740	2,3640	-18,35	+ 1,67	- 1,65
Yenul japonez	308,0	280,2	291,60	290,80	+ 5,91	- 3,65	+ 3,78
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4185	2,4270	+14,59	+16,44	-14,11
Francul belgian	40,334	41,10	35,09	35,31	+14,22	+16,40	-14,08
Lira italiană	523,50	607,0	633,50	634,80	-17,53	- 4,38	+ 4,58
Prețul aurului la Londra 3)		103,87	173,25	172,50	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN PERIOADA 1—11 aprilie a.c., cursul dolarului S.U.A. pe piețele valutare occidentale a avut o evoluție neuniformă, înregistrînd oscilații sensibile de la o zi la alta. Cu toate acestea, tendința generală a fost de consolidare și întărire a cursului monedei americane, tendință care s-a acentuat spre finele perioadei analizate.

O serie de factori de natură economică cum ar fi deficitul crescînd al balanței plăților curente a S.U.A., care se apreciază că se va ridica la circa 6—7 miliarde dolari la finele anului 1975, scăderea accentuată din ultimele săptămîni a dobînzilor pe piața monetară americană, precum și incertitudinile în legătură cu măsurile pe care țările producătoare de petrol intenționează să le ia pentru protejarea veniturilor lor au continuat să influențeze negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale. Cu toate acestea, acțiunea conjugată a mai multor factori a imprimat o tendință de consolidare și întărire a cursului dolarului. Printre factorii care au influențat pozitiv poziția dolarului se numără, în primul rînd, scăderea dobînzilor pe piețele monetare vest-europene, drept consecință a măsurilor de relaxare a politicii de credit luate de către autoritățile din majoritatea țărilor occidentale în vederea încurajării redresării situației economice. Ca urmare a acestor măsuri a avut loc o reducere a discrepanței între nivelul dobînzilor pe piața monetară americană și piețele monetare vest-europene, fapt ce a mărit atractivitatea pieței americane pentru capitalurile străine. Aprecierile în sensul că în viitor ar putea avea loc o nouă creștere a dobînzilor pe piața monetară americană, consecință a recurgerii într-o măsură crescîndă a autorităților la fondurile pieței pentru acoperirea deficitului bugetar (apreciat a depăși 70 miliarde dolari în viitorul exercițiu financiar), precum și apariția unei tendințe de creștere a dobînzilor pe piața eurodolarilor sporesc de asemenea atractivitatea plasamentelor pe piața monetară americană și influențează pozitiv cursul dolarului pe piețele valutare internaționale.

Reducerea presiunilor inflaționiste în S.U.A. în ultimul timp, prețurile cu ridicata scăzînd în luna martie a.c. — pentru a patra lună consecutiv — cu 0,6%, respectiv cu 6,7% în trimestrul I a.c., a contribuit la rîndul său la imprimarea unei tendințe de întărire a cursului dolarului față de valutele ocidentale.

Măsurile luate de autoritățile monetare din Elveția pe linia reducerii posibilităților băncilor comerciale de a efectua operațiuni speculative, prin obligarea acestora să-și echilibreze zilnic poziția în valutele care fac parte din sistemul fluctuării în comun și să declare băncii naționale operațiile la termen cu valute care depășesc cinci milioane de dolari, au determinat întărirea cursului dolarului față de francul elvețian, cu influență și asupra comportamentului dolarului față de celelalte valute occidentale.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 7—11 aprilie 1975 (nivel minim și maxim)

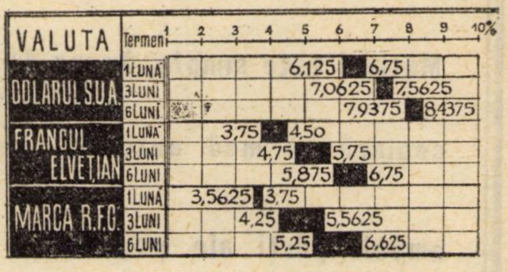

Poziția dolarului pe piețele valutare internaționale a fost influențată favorabil și de atitudinea hotărîtă a Sistemului Federal de Rezervă pe linia sprijinirii cursului acestei valute pe aceste piețe, fapt confirmat și de intervențiile de circa 100 milioane de dolari, împreună cu Banca Federală a R.F. Germania, în ziua de 3 aprilie a.c. cînd moneda americană a fost supusă unor presiuni puternice „à la baisse". Tot pe linia sprijinirii cursului dolarului pe piețele valutare internaționale, Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. (banca centrală), a luat și măsura de a reduce la 4% de la 8% procentul rezervelor obligatorii asupra împrumuturilor contractate de către băncile americane pe piețele străine. Această măsură, în fapt, va reduce costul împrumuturilor contractate de către băncile americane pe piețele străine, încurajîndu-le să recurgă la fondurile de pe aceste piețe, în primul rînd de pe piața eurodolarilor. În aceste condiții, tendința de creștere a dobînzilor pe piața eurodolarilor, apărută în ultimul timp ar putea să se accentueze, influențîndu-se și în felul acesta în mod pozitiv cursul dolarului pe piețele valutare internaționale.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 11 aprilie 1975

Anglia x)	10,0%	Italia	8,0%
Austria	6,50%	Japonia	8,50%
Belgia	7,50%	Luxemburg	7,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	9,0%	Olanda	6,0%
Elveția	5,0%	Suedia	7,0%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,25%
R.F.Germania	5,0%		
Israel	6,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Teodor GIURGIU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Decalaje în comerțul cu produse finite

DATELE REFERITOARE la exportul de produse industriale finite al principalelor 11 țări capitaliste dezvoltate (care furnizau — în 1970 — 76,7% din exportul mondial de asemenea produse) ilustrează o dinamică net diferențiată. Pe ansamblul acestui grup valoarea exporturilor menționate a sporit de 4,2 ori în deceniul 1963-1973. Dar ea a crescut de peste 7 ori în cazul Japoniei, de 5,1 ori în cel al Olandei și de 4,8 ori în cazul Canadei, Italiei și Belgiei-Luxemburgului ; mai lent decît media au evoluat exporturile Elveției, S.U.A. și Angliei. Desigur, dinamica valorii exporturilor de produse finite — atît globală, cît și pe diverse țări — a fost influențată de devalorizările, respectiv revalorizările monedelor țărilor examinate survenite în perioada oglindită în datele tabelului. Acest fapt nu modifică însă, în esența lor, concluziile ce se pot trage.

În primul rînd se constată schimbări ale pozițiilor deținute în ierarhia exporturilor de produse finite : S.U.A. au cedat primul loc R.F.G. iar Japonia a depășit Anglia și Franța, apropiindu-se de primele două țări. În ceea ce privește Anglia, rolul ei în comerțul mondial de produse finite continuă să descrească, ea trecind pe locul cinci între țările capitaliste industriale. Totodată, deschiderea între ponderile țărilor examinate în ansamblul exporturilor de produse finite se menține : în 1963 ponderea maximă — de 22% — o dețineau S.U.A., în 1973 aceasta revine R.F.G. ; ponderea minimă o deține în continuare Elveția (3,4% din total în 1963 și 3,2% în 1973).

Dacă urmărim evoluția prin prisma indicatorului „valoarea exporturilor pe locuitor", rezultă că S.U.A. au trecut de pe locul 9 (printre cele unsprezece țări) în 1963 pe ultimul loc în 1973 (cu un export de 76 dolari și — respectiv — 213 dolari pe locuitor), în timp ce Belgia-Luxemburg și-au menținut primul loc (398 dolari pe locuitor în 1963 și 1821 dolari în 1973). Dintre celelalte țări, progresul cel mai remarcabil l-a înregistrat Japonia, cu toate că nivelul exporturilor sale de produse finite, raportat pe locuitor (circa 52 dolari în 1963 și 322 dolari în 1973) rămîne cu mult sub cel al țărilor vest-europene sau al Canadei. De menționat că în deceniul 1963-1973 decalajul între cea mai ridicată și cea mai scăzută valoare a acestor exporturi pe locuitor în sînul celor unsprezece țări capitaliste examinate a crescut de la 7,7/1 la 8,6/1.

N. P.

Exporturile de produse finite

Tara	1963	1973	1973/1963 (%)
	miliarde dolari		
S.U.A.	14,47	44,73	309
R.F.G.	12,91	60,31	467
Anglia	9,43	25,64	272
Franța	5,84	26,32	451
Japonia	4,95	34,92	705
Italia	3,86	18,58	481
Belgia-Luxemburg	3,82	18,39	481
Canada	2,83	13,71	484
Olanda	2,71	13,85	510
Suedia	2,20	9,43	429
Elveția	2,19	8,74	399
Total	65,21	274,61	420

Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, nr.9/1974.

Cum se economisește hîrtie

Cu Xerox 4 000 și cu Rank Xerox 7 000 utilizați mai puțină hîrtie pentru același conținut.

Motivul este simplu. Xerox 4 000 copiază în mod automat, pe ambele părți ale paginii, reducînd consumul de hîrtie pînă la 50%.

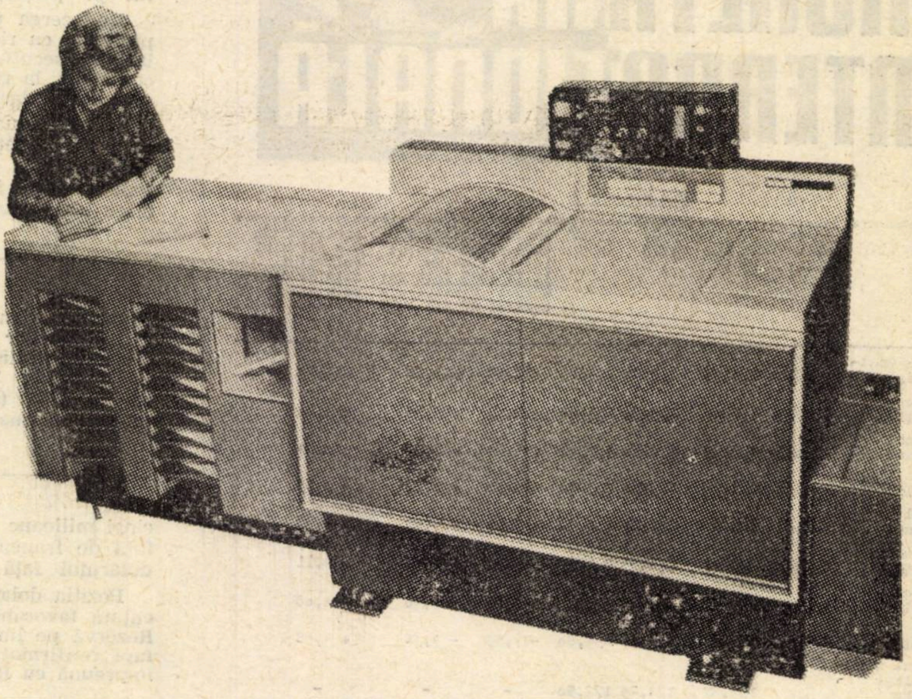

Rank Xerox 7 000 prezintă excelente posibilități de reducere, permițîndu-vă să copiați două originale de format A/4 pe o singură copie de același format; deci altă reducere a consumului de hîrtie cu 50%.

Pe lîngă acestea, cu o simplă operație manuală, puteți reproduce reversul paginii, reducînd consumul de hîrtie cu încă 25%.

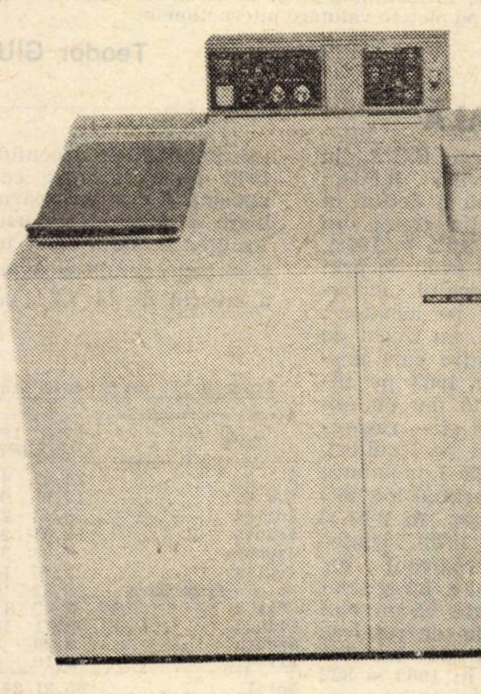

Ambele mașini sînt rapide, ușor de folosit, asigurînd oricînd reproduceri de calitate superioară, pe hîrtie obișnuită.

RANK XEROX

PUBLICOM

Stagflaţia în acţiune

DIN GRAFICUL alăturat se evidenţiază o posibilă evoluţie a economiei ţărilor occidentale în 1975 (după revista L'Expansion), demonstrată pe ipoteze privind creşterea nominală şi reală a produsului naţional brut în mai multe ţări dezvoltate. Astfel, Franţa se plasează în frunte cu o creştere reală a PNB de 3%, Marea Britanie va progresa foarte puţin la PNB real, dar va cunoaşte cele mai mari creşteri de preţuri, iar Italia nu va progresa decît la preţuri. În S.U.A. PNB real va scădea cu 1,5%, dar creşterea preţurilor va fi mai mică decît a multor ţări occidentale. În ciuda diversităţilor situaţiilor, se impune o singură concluzie: stagflaţia contină să acţioneze.

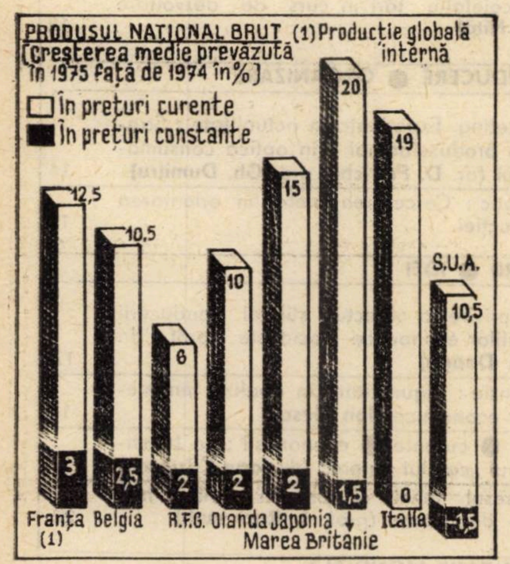

Colaborare în amenajarea Dravei

DUPĂ 18 ani de studii şi cercetări, în 1975 urmează a fi definitivat planul comun ungaro-iugoslav de amenajare şi valorificare a potenţialului rîului Drava.

Aici, pe un sector în lungime de 160 km (comun ambelor ţări) urmează a fi edificate pînă la începutul deceniului următor două baraje şi hidrocentrale, reprezentînd o capacitate de producţie de 1 miliard kWh de energie electrică pe an. În etapa a doua, pînă la sfîrşitul secolului, pe acest sector se prevede să fie construită o cascadă de lacuri de acumulare şi hidrocentrale. În afară de producţia de energie electrică, se va înfăptui regularizarea Dravei, ceea ce va permite protejarea unor întinse suprafeţe agricole de inundaţii şi va crea condiţiile necesare pentru extinderea nagivaţiei pe acest rîu.

Acumulare şi productivitate

CREŞTEREA producţiei şi a productivităţii muncii în Statele Unite este în ultimii ani mai lentă decît în alte ţări industriale mari, în bună măsură deoarece S.U.A. alocă o parte mult mai mică din producţia lor îmbunătăţirii structurii şi extinderii capacităţilor industriei prelucrătoare. Faptul acesta îşi pune amprenta asupra ritmului — mai lent în anii din urmă — de creştere a standardului de viaţă al consumatorului mijlociu american, asupra ritmului mai înalt al inflaţiei şi de asemenea asupra ritmului — mai scăzut — al creării de noi locuri de muncă, deci asupra nivelului utilizării forţei de muncă. Aceasta este pe scurt concluzia unui studiu elaborat în cadrul Ministerului Finanţelor din S.U.A., citat în **International Herald Tribune** (8 aprilie 1975).

În sprijinul acestei teze autorii studiului aduc o serie de cifre. Între 1960 şi 1973 în Japonia rata investiţiilor (fără construcţiile de locuinţe) în produsul intern brut a fost de 10,8% pe an. Cu o rată a investiţiilor de 20% şi respectiv de 18,2%, R.F.G. şi Franţa au înregistrat ritmuri de 5,5% şi 5,9%. Cu o rată medie a investiţiilor de 13,6, ritmul creşterii economice în S.U.A. a fost de 4,1%, iar în Anglia, de 2,9%, în ciuda unei rate mai înalte a investiţiilor de 15,2% în perioada analizată.

Ca urmare, productivitatea muncii — măsurată prin produsul intern brut împărţit la populaţia civilă ocupată — rămîne în S.U.A. cea mai ridicată din lumea capitalistă, dar decalajul faţă de nivelurile din alte ţări dezvoltate se reduce rapid. În 1950 productivitatea muncii în Japonia reprezenta 18% din cea americană, dar în 1960 ea crescuse la 28%, pentru a ajunge în 1973 la 65%. În cazul Italiei, nivelul productivităţii muncii a crescut de la 30% în 1950 la 40% în 1960 şi la 62% în 1973. La rîndul lor, Franţa şi R.F.G. realizau în 1973 circa 80% din nivelul american faţă de numai 60% în 1960.

Viitorul oţelului japonez

ÎN PLINĂ perioadă de recesiune, Japonia elaborează programe de investiţii masive în industria oţelului, echivalînd cu 1,7 miliarde lire sterline (aproape 4 miliarde dolari) numai în perioada 1 aprilie 1975—1 aprilie 1976. Aceste programe de investiţii se înfăptuiesc în ciuda faptului că pentru aceeaşi perioadă se prevede reducerea producţiei anuale de oţel de la 120 milioane tone la 115 milioane tone, exportul reducîndu-se şi el cu 10%. În ce priveşte anii '80 se prevede însă o insuficienţă a capacităţilor de producţie de oţel în lume, datorită investiţiilor actuale neadecvate în Europa şi Statele Unite.

Bombardiere sau locuri de muncă?

O CONTROVERSĂ aprinsă se poartă în prezent în Congresul S.U.A. în legătură cu aprobarea unor fonduri necesare cercetării pentru un nou tip de bombardiere — B1. În cadrul cheltuielilor militare pe anul fiscal curent, care se ridică la 95 miliarde dolari, sumele pentru B1 deţin o pondere importantă. Cînd vor intra în fabricaţie în 1980, cele 244 bombardiere supersonice prevăzute în cadrul programului vor necesita cheltuieli totale de 25 miliarde dolari.

Pe lîngă argumentele strict militare, apărătorii proiectului susţin că bombardierul va constitui „vitamina" de care are nevoie în prezent economia americană. Avionul B1 va fi construit în California şi uzine din alte 48 state vor furniza piese şi subansamble. Peste 69 000 locuri de muncă vor fi create pentru producerea nemijlocită a avionului şi alte 127 000 locuri de muncă pentru lucrări indirect legate de el, ceea ce în condiţiile actuale de recesiune ar fi foarte util, susţin apărătorii proiectului.

În pofida acestor argumente, mulţi senatori şi alţi reprezentanţi ai opiniei publice pun sub semnul întrebării necesitatea unor cheltuieli militare atît de mari în timp de pace, calificînd bombardierul „o armă a războiului rece transpusă fără rezerve în ultimul sfert al secolului XX". Principala întrebare cu largi implicaţii care se ridică însă este aceea, exprimată pregnant de comentatorul ziarului International Herald Tribune: „Mai poate oare economia americană să fie redresată printr-o industrie de pace, sau nu mai putem acţiona asupra ei decît cu rachete, submarine şi bombardiere, pentru a obţine prosperitatea..."

Bulgaria: dezvoltarea producţiei de energie electrică

CU TOATĂ extinderea continuă a producţiei sale de energie electrică (circa 25 mlrd. kWh în 1974), Bulgaria este nevoită să importe electricitate (3,5 mlrd. kWh). Alături de construirea sau mărirea unor termocentrale şi hidrocentrale, accentul se pune de aceea pe dezvoltarea producţiei de energie electronucleară. În cursul acestui an se prevede punerea în funcţiune a celei de a doua tranşe a centralei atomice de la Kozlodui, iar la sfîrşitul actualului deceniu uzinele atomoelectrice bulgare vor furniza anual aproape 12 mlrd. kWh respectiv un sfert din producţia globală de energie electrică a ţării.

Management cu mască

MANAGING DIRECTOR

Delegarea de autoritate ca o metodă a managementului capitalist este tot mai des completată în Occident cu o alta prin care marele „boss" al companiei se informează personal de activitatea împuterniciţilor săi: „deghizarea". Despre ce este vorba, se poate afla din revista „International Management" (aprilie 1975). Astfel, s-a constatat că directorii unei mari companii care participau la o conferinţă în străinătate jucau golf, făceau petreceri în nightcluburi şi se ocupau prea puţin de afacerile companiei. La întoarcere toţi au fost concediaţi. Preşedintele companiei se aflase tot timpul printre ei, deghizat, şi de nerecunoscut.

După spusele unui coafor şi meşter în deghizare din Londra, dacă în urmă cu cîţiva ani printre clienţii săi se numărau doar doi-trei „boss"-i pe an, în prezent aceştia au ajuns la doi-trei pe săptămînă. Coaforul aşteaptă cu încredere ca cifra să sporească neîncetat, pe măsură ce încrederea patronilor în colaboratorii lor apropiaţi scade...

curier

Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri

Volumul informației științifice

B. Dănciulescu, Cluj-Napoca — Problema pe care o ridicați și pe care un organism al O.N.U. o denumește „proliferarea galopantă a documentării științifice și tehnice" este poate și mai convingător ilustrată prin următoarele cifre : se estimează că în 1985 vor apărea circa 200 milioane de articole în reviste științifice, al căror conținut va trebui rezumat și difuzat, iar ritmul actual de creștere a documentării științifice și tehnice în lume este apreciat la 10—13% pe an. Strădaniei oamenilor de știință de a nu se lăsa debordați de această avalanșă de informații i-a venit în întîmpinare în ultima vreme și crearea Sistemului internațional de documentare nucleară, denumit I.N.I.S., al A.I.E.A., un sistem automat de documentare care oferă informații despre tot ce se publică în lume în domeniul nuclear. Un sistem similar, denumit AGRIS, privind știința și tehnologia agricolă, va fi pus la punct în cadrul F.A.O., în conexiune cu INIS.

Lichiditate internațională

Marian Rizescu, Ploiești — Prin lichiditate internațională se înțelege, în sens larg, totalitatea rezervelor valutare ale tuturor țărilor lumii (aur, devize, pozițiile de rezervă la F.M.I. — în cazul celor 126 țări membre — creditele încă neutilizate, inclusiv drepturile speciale de tragere). Existența lor este esențială pentru funcționarea mecanismului decontărilor internaționale și implicit a comerțului internațional.

Petrol submarin

Alexandru Georgescu, Ploiești — 1) În Occident primele platforme fixe de foraj submarin au apărut în anul 1947, în apele puțin adinci ale Golfului Mexic. În prezent se obțin din zăcăminte submarine peste 9 milioane de barili pe zi, adică peste 20% din totalul mondial al extracției. Pentru 1980 se estimează că circa o treime din necesarul mondial de petrol va proveni din exploatarea zăcămintelor submarine, al cărei cost este apreciat în prezent ca fiind de zece ori mai ridicat decît al exploatării pe uscat.

2) Potrivit unor date publicate nu demult în Anglia, rezervoarele avionului supersonic „Concorde" pot încărca 90 tone de carburant, consumul fiind de un litru la 7 pasageri-kilometri, comparativ cu un litru la 31 pasageri-kilometri, în cazul unui „Boeing 747" (jumbo jet).

A. L. A. L. C.

Leonte Condrat, Brăila — Asociația Latino-Americană a Comerțului Liber (A.L.A.L.C., după denumirea în limbă spaniolă) a luat ființă prin „Tratatul de la Montevideo", semnat în 1960 de către Argentina, Brazilia, Chile, Mexic, Paraguay, Peru și Uruguay. În 1961 au mai aderat Columbia și Ecuadorul, iar în 1966 — Venezuela și Bolivia. Urmărind ca țel final crearea unei „piețe comune", Asociația își propune accelerarea ritmurilor de dezvoltare industrială și mai buna folosire a resurselor naționale, crearea unor economii complementare, îndeosebi în domeniul producției industriale, reducerea treptată a tarifelor vamale, crearea unor condiții de concurență egale etc.

Investiții

Marian Duca, Bistrița-Năsăud — Cifrele exacte sînt următoarele : În cursul actualului cincinal, ponderea investițiilor în venitul național a crescut în Polonia de la 20% la circa 29%. Alături de investițiile destinate lărgirii fabricației de mijloace de producție, au sporit și investițiile destinate producerii de bunuri de consum, și anume de 1,5 ori mai repede decît se prevedea în actualul cincinal.

Grenada

Eugen Popescu, Titu — Grenada — țară cu care România a stabilit relații diplomatice la nivel de ambasadă, începînd cu data de 3 aprilie a.c. — este o insulă vulcanică în arhipelagul Antilelor Mici din Marea Caraibilor, cu o suprafață de 344 km^2 și circa 100 000 de locuitori. Capitala țării este St. Georges. Importanța sa economică constă în culturile de banane, cacao, nuci de cocos, bumbac, la care se adaugă pescuitul. A fost colonie britanică (din secolul 18).

Creșterea populației

Dacia Bozan, Moreni — 1) Ritmul anual de creștere a populației globului este de 2,1%, dar el diferă mult de la o zonă la alta. Cel mai rapid ritm de creștere a populației se semnalează în Africa, regiune a lumii în care 39 din cele 45 de țări și teritorii care oferă date au un ritm de peste 2% pe an, iar 9 dintre ele chiar de peste 3%. Situația este asemănătoare în Asia și Oceania, unde 13 țări și teritorii au ritmuri care ating sau depășesc 3%. În schimb, în Europa 22 din 34 țări înregistrează creșteri de sub 1% pe an, iar cinci dintre ele au ritmuri negative, adică populația lor scade.

Minereu de fier

Ing. **Onisifer Dincu**, Călan — 1) Suedia a produs în 1973 34,8 milioane tone de minereu de fier (cu un conținut de metal de 60—65%), dar ea nu este principalul producător mondial. Potrivit statisticilor O.N.U., cei mai mari producători mondiali au fost în anul respectiv U.R.S.S. (216 milioane t, 60%), S.U.A. (88,8 milioane t, 55—60%) și Australia (73,2 milioane t, 65%). 2) Producția de oțel a Suediei a fost în 1973 de 5,67 milioane t, din care o pondere ridicată o reprezintă oțelurile speciale.

Indicele Dow Jones

Iuliu Cociașu, Deva — Indicele Dow Jones al acțiunilor la bursa din Wall Street reprezintă media cursului acțiunilor unor mari societăți (30 la număr în cazul celor industriale, 65 în total), care se publică în fiecare oră într-o ediție a cunoscutului ziar economic american „The Wall Street Journal". De regulă, presa occidentală publică nivelul maxim, minim și de la închidere al acestui indice în fiecare zi cînd bursa funcționează.

Denumirea indicelui, creat în anul 1897, amintește de numele ziariștilor americani Charles Dow și Edward Jones, fondatorii la 1882 ai unei agenții („Dow Jones & Company") care edita zilnic buletine de știri financiare. Succesul acestor buletine destinate oamenilor de afaceri duce la crearea, în 1889, de către aceeași agenție, a ziarului „The Wall Street Journal". Modernizat, el apare și astăzi la New York și în alte orașe americane, comentînd nu numai activitatea la principala bursă de valori din lumea capitalistă, ci și evoluția de ansamblu a economiei americane și mondiale.

Abonamentele pentru străinătate la revista noastră se fac prin ILEXIM — Întreprindere de stat pentru comerțul exterior — serviciul Import-Export Presă, București, str. 13 Decembrie nr. 3, P.O.B. 136—137, telex 226.

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul numărului 16 din 18 aprilie 1975

Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate **(Gr. Vâlceanu, Maria Bucur)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Specializarea în industrie. Dimensiuni – Criterii–Efecte **(ing. Gh. Bratoloveanu)** 4
Forța de muncă în concordanță cu cerințele progresului economico-social al țării (prof. univ. dr. **Const. Enache)** 7
Studii-analize. O sarcină de permanentă actualitate : Atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor **(Maria Ioniță)** 9
Comerț exterior : Cooperarea economică cu celelalte țări în curs de dezvoltare **(Ion Niță)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

Marketing. Experiențe în actualitate : Strategia produselor noi prin optica consumatorului (dr. **D. Patriche,** drd. **Gh. Dumitru)** 14
Sinoptic : Cercetarea pieței în orientarea producției. 16

TEORII ● IDEI

Cu privire la obiectul științei conducerii unităților economice socialiste (prof. dr. **Radu Doagă)** 17
Recenzie : Rigurozitate în analiza fenomenelor economice **(Ion Iliescu)** 19
Școli ● curente ● economiști : La bicentenarul „calului putere" (dr. **Ioan Cristescu)** 20
Progresul tehnic și ritmurile țărilor mai puțin dezvoltate (prof. **I. Rachmuth)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

Pakistan : Innoiri structurale în economie **(Adina Grigorescu, Angela Duțu)** 24
Tunisia : Program de dezvoltare economică echilibrată **(Marcel Moldoveanu)** 25
Tendințe-conjuncturi 26
Documentar „R.E." : Industria siderurgică : structuri, evoluții, potențial de dezvoltare (II) **(I. Pădureanu)** 27
Piața monetară internațională 29
Mondorama 31
Curier : Întrebări ● Răspunsuri 32

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii"

OZANA
SUPER COOP

COOP

VIZITAŢI MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM

Printr-o bogată reţea de unităţi comerciale, cooperaţia de consum aprovizionează cu întregul sortiment de mărfuri — alimentare şi nealimentare — cca. 68 la sută din populaţia ţării, majoritatea din mediul rural.

Pentru a asigura desfacerea unui volum sporit de mărfuri, cooperaţia de consum se preocupă intens de extinderea, diversificarea şi modernizarea magazinelor sale.

In toată ţara au fost date în folosinţă unităţi mari de tip SUPERMAGAZIN şi SUPERCOOP, care desfac o gamă largă de produse : alimentare, confecţii, galanterie, tricotaje, mercerie, cosmetice — parfumerie, încălţăminte, electrice, de menaj cărţi, etc.

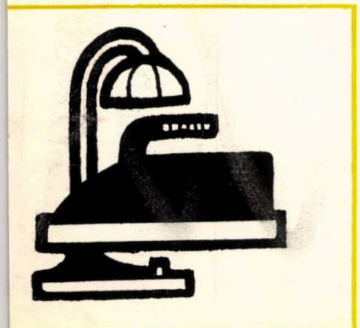

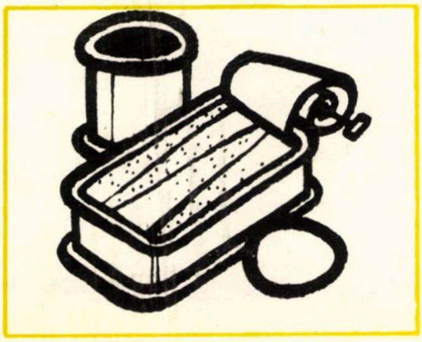

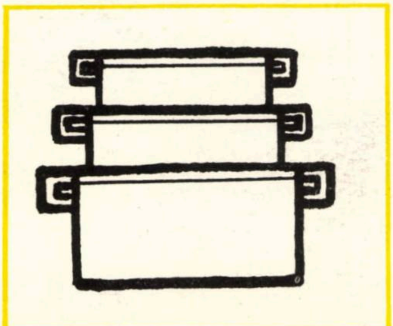

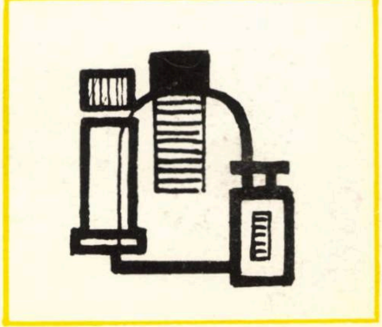

În orice gospodărie :
MAȘINA
de cusut
„ILEANA"
Economisiți timp și bani pentru căminul dv.,
cumpărînd mașina de cusut

1975 MAJ 22

„ILEANA"

Modernă și rezistentă, „ILEANA" execută:

- cusături de tighel din două fire
- coase înainte și înapoi
- tivește
- stopează și brodează

Prețul de vînzare este de :

— 1 800 lei pentru mașina de cusut „ILEANA" tip masă
— 2 500 lei pentru mașina de cusut „ILEANA" tip mobilă

Puteți cumpăra mașina de cusut „ILEANA" și cu plata în 18 rate lunare cu un aconto de 20 la sută din valoare.

De vînzare în toate magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat

Lei 5

646

revista economică

17 25•IV 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R
MG

TRĂIASCĂ
1 MAI
ziua solidarităţii internaţionale
a
celor ce muncesc
ziua frăţiei muncitorilor de pretutindeni

PROGRAMUL
P.C.R.
PROGRAMUL
P.C.R.

În spiritul păcii, prieteniei și colaborării

Vizita oficială a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Tunisia, primirea rezervată înalților oaspeți români de președintele Habib Bourguiba și doamna Wassila Bourguiba, convorbirile purtate cu acest prilej, s-au desfășurat, ca și etapele precedente ale noii misiuni de pace, prietenie și înțelegere a poporului român, sub semnul unor impresionante manifestări de caldă prietenie și profundă simpatie față de România socialistă, al dorinței de colaborare pe multiple planuri dintre cele două popoare, în interesul reciproc, al păcii și înțelegerii internaționale.

CURESTI-OTOPENI

Activitatea remarcabilă desfășurată de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu prilejul vizitei în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia, amplele și rodnicele contacte cu șefii de state și guverne, cu oameni politici și de afaceri, documentele de excepțională importanță semnate, acordurile încheiate au constituit o elocventă confirmare a dorinței țării noastre de a dezvolta relații de colaborare prietenească cu toate statele lumii, indiferent de orînduire socială, mărime sau nivel de dezvoltare, sporind prestigiul de care se bucură România socialistă pe toate meridianele globului, înalta considerație și profundul respect față de personalitatea președintelui său, eminent om politic, luptător neobosit pentru înfăptuirea înaltelor idealuri ale umanității, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

Vibranta manifestare de pe aeroportul Otopeni a exprimat deplina aprobare și satisfacție a întregului nostru popor pentru rezultatele fructuoase ale vizitei, reafirmarea adeziunii și sprijinului său pentru politica internă și internațională a partidului și statului nostru.

Noua întîlnire la nivel înalt românotanzaniană, de la București, cu ocazia vizitei oficiale a președintelui Julius K. Nyerere — care urmează celei din martie 1972 prilejuite de vizita în Tanzania a tovarășului Nicolae Ceaușescu —, documentele oficiale semnate cu această ocazie au marcat un moment de seamă în evoluția relațiilor bilaterale, constituind încă o mărturie pregnantă a hotărîrii țărilor, partidelor și popoarelor noastre de a conlucra mereu mai rodnic, pe multiple planuri, de a-și aduce o contribuție activă la democratizarea relațiilor dintre state, la instaurarea unei noi ordini politice și economice internaționale, la edificarea unei lumi mai drepte și mai bune, care să asigure pacea și dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni.

Vizitele președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia

MUSZAKI KÖNYVTÁR

O NOBILĂ SOLIE DE PACE, PRIETENIE ȘI COLABORARE ÎNTRE POPOARE

INSCRIINDU-SE în orientarea programatică dată politicii externe a României socialiste de Congresul al XI-lea al P.C.R. de amplificare a raporturilor de prietenie și colaborare cu toate popoarele, vizitele oficiale și de prietenie, întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia, prin rezultatele deosebit de fructuoase cu care s-au soldat, ca și prin întreaga lor desfășurare, vor rămîne ca momente de importanță istorică în dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor României cu aceste țări.

Semnificația acestor vizite, a relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și țările amintite depășește însă cadrul bilateral, constituind un exemplu pentru felul cum popoare cu un trecut istoric deosebit, cu orînduiri sociale diferite, situate la distanțe geografice mari, pot să conlucreze pentru realizarea idealurilor de pace, bunăstare și colaborare, pot contribui la promovarea cauzei înțelegerii și păcii între toate popoarele lumii.

Prezență activă, dinamică și constructivă pe scena politică a lumii, România socialistă, ca urmare a bilanțului extrem de rodnic al noii misiuni de prietenie și colaborare întreprinsă de președintele său, și-a sporit și mai mult în această primăvară prestigiul internațional de militantă principială și consecventă pentru democratizarea relațiilor internaționale, instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, în care toate statele, indiferent de sistemul lor politic și social, mărime sau nivel de dezvoltare, să conlucreze activ în scopul asigurării păcii, progresului și prosperității întregii omeniri.

„Poporul japonez — arăta, de exemplu, primul ministru Takeo Miki adresîndu-se președintelui Nicolae Ceaușescu **— cunoaște foarte bine și, în același timp, nutrește sentimente de adîncă stimă față de faptul că Excelența Voastră, domnule președinte, bucurîndu-vă de întreaga încredere a poporului dumneavoastră, v-ați angajat pe plan intern în mod energic în dezvoltarea economiei și industriei Republicii Socialiste România, în creșterea bunăstării poporului român, iar pe plan mondial, în afirmarea principiului suveranității și independenței naționale, al avantajului reciproc, desfășurînd o politică externă activă, pusă în slujba realizării destinderii internaționale, dezarmării, securității și păcii în lume“.**

Deplinul acord și profunda satisfacție pe care poporul român le exprimă față de activitatea remarcabilă desfășurată și cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, apar cu atît mai semnificative dacă ținem seama de realitatea care se impune cu tot mai multă forță, că soluționarea complexelor probleme economice ale lumii de astăzi este nemijlocit legată de o strînsă colaborare între toate statele lumii. **„Complexitatea problemelor mondiale contemporane —** arăta la Tokio tovarășul Nicolae Ceaușescu **— cere ca toate statele, fie ele mari, mijlocii sau mici, să participe activ, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională, la soluționarea tuturor problemelor, în interesul progresului și păcii fiecărei națiuni (...) Viața demonstrează că nu mai este posibil ca doar cîteva țări — oricît de mari ar fi ele — să soluționeze problemele și să dicteze soluții în viața internațională“.**

Punînd în centrul activității sale internaționale colaborarea cu toate țările socialiste, România — pornind de la necesitatea participării active la diviziunea internațională a muncii și de la principiile coexistenței pașnice între statele cu orînduiri sociale diferite — promovează consecvent o politică de extindere a relațiilor cu toate țările, inclusiv cu cele capitaliste industrializate, între care se numără și Japonia.

Vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu — prima vizită întreprinsă de un șef de stat român în Japonia — poate fi considerată, prin rezultatele sale bogate, prin întreaga sa desfășurare, ca un eveniment care trebuie înscris la loc de cinste în istoria relațiilor de prietenie dintre cele două țări.

Așa cum atestă datele statistice, după restabilirea relațiilor diplomatice în 1959, relațiile comerciale româno-japoneze au cunoscut un progres continuu și rapid, de la circa 6,3 milioane dolari în 1960 la circa 240 milioane dolari în 1974. În ultimii trei-patru ani ele au sporit de cîteva ori, astfel încît Japonia este în prezent al doilea partener comercial al României, după R.F.G., între țările capitaliste dezvoltate. În același timp, a început să dea roade și cooperarea economică dintre cele două țări, care — potrivit expresiei lui Shigesaburo Maeo, președintele Camerei Reprezentanților — „s-au remarcat în ultimii ani printr-o dezvoltare rapidă a economiilor lor, atrăgînd admirația tuturor națiunilor lumii“.

Întîlnirile cu maiestățile lor împăratul și împărăteasa Japoniei, convorbirile cu primul ministru japonez, discuțiile cu conducătorii a diferite firme, au dus la concluzia comună că există largi posibilități pentru extinderea în viitor a cooperării economice, tehnico-științifice și culturale româno-japoneze. În ansamblu, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, avem în vedere perspectiva de a ajunge în următorii cîțiva ani la un volum al relațiilor economice reciproce de un miliard de dolari. Semnarea chiar în timpul vizitei a unor acorduri și înțelegeri de cooperare industrială și tehnico-științifică între în-

---

Prețuire față de România socialistă, înaltă stimă și considerație pentru președintele ei

„Aș dori să exprim respectul meu profund față de dezvoltarea remarcabilă din ultimii ani a țării dumneavoastră în domeniile politic, economic, industrial, precum și în cel cultural, pentru eforturile depuse de Excelența Voastră, domnule președinte, împreună cu întregul dumneavoastră popor, în vederea propășirii României".

HIROHITO
Împăratul Japoniei

„Noi, în Filipine, am urmărit cu profund interes progresul României sub conducerea înțeleaptă a președintelui Ceaușescu.

Sintem conștienți că, sub o astfel de îndrumare înțeleaptă, Republica Socialistă România a avansat în căutarea unei lumi în condiții de egalitate, justiție și încredere reciprocă".

FERDINAND MARCOS
Președintele Republicii Filipine

„Ritmul rapid de dezvoltare a țării dumneavoastră în ultimele trei decenii vorbește elocvent despre realizările poporului dumneavoastră. Consacrarea conducerii românești cauzei progresului, viziunea și curajul în afirmarea drepturilor națiunilor mici și mijlocii au cucerit respectul și admirația profundă a tuturor națiunilor iubitoare de pace din lume".

ZULFIKAR ALI BHUTTO
Primul ministru al Republicii Islamice
Pakistan

„Foarte multă lume, căreia ne alăturăm întru totul, vede în dumneavoastră un conducător înțelept și curajos. Urmărim cu admirație și profundă stimă calitățile dumneavoastră deosebite de conducător al țării și al harnicului popor român, progresul multilateral al poporului dumneavoastră spre cele mai înalte culmi ale civilizației. În același timp, apreciem cu multă stimă rolul deosebit pe care îl aveți în realizarea unor adevărate legături de prietenie între popoare, pentru destindere și înlăturarea războiului rece în relațiile Est-Vest".

HUSSEIN IBN TALAL
Regele Regatului Hașemit al Iordaniei

„Atașamentul dumneavoastră pentru suveranitatea națională este egalat de voința dumneavoastră de a promova raporturile de prietenie între popoare și cooperare între națiuni.

Noua viață culturală și dezvoltarea economică pe care ați atins-o nu lasă indiferent pe orice vizitator al frumoasei dumneavoastră țări. În lume, politica activă pe care dumneavoastră o duceți în favoarea păcii și cooperării internaționale conferă României un meritat prestigiu. Tunisia, care vă aduce omagiul său, împărtășește aspirațiile dumneavoastră profunde de pace, în condițiile respectării suveranității și identității fiecăruia".

HABIB BOURGUIBA
Președintele Republicii Tunisiene

CONTRIBUȚII DE SEAMĂ LA DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

JAPONIA

Atît în cursul schimburilor de vederi cu premierul nipon, cît și cu prilejul convorbirilor cu reprezentanți de frunte ai cercurilor de afaceri, precum și în timpul vizitării unui șir de întreprinderi au fost prospectate domenii largi și s-au deschis orizonturi noi relațiilor de colaborare economică româno-japoneze — în domeniile construcțiilor de mașini, construcțiilor navale, chimiei, electronicii, valorificării unor materii prime, agriculturii — inclusiv prin stabilirea unor acțiuni de cooperare în producție, crearea unor societăți mixte, cooperare pe terțe piețe, îndeosebi prin realizarea unor obiective industriale și economice în țări în curs de dezvoltare.

A fost semnat un acord de cooperare științifică și tehnologică în industria metalurgică, cu firmele japoneze „Nishin Steel Co." și „Nisho-Iwai Ltd.".

La Osaka a fost semnată o înțelegere româno-japoneză privind colaborarea în producția și desfacerea de rulmenți speciali și de echipament pentru industria de rulmenți cu compania „Koyo Seiko".

Au fost semnate la Tokio : un acord de cooperare în domeniul construcțiilor de nave și echipamente complexe cu firma japoneză „Ishikawajima — Harima Heavy Industries" (I.H.I.): o convenție privind cooperarea în producția de laminoare cu firma I.H.I. ; un memorandum privind cooperarea tehnică și economică pentru componente electronice profesionale cu grupul de firme „Toshiba" ; un acord de cooperare privind tehnologiile „Mos" și „Lsi" (micromotoare) — cu un grup de companii japoneze de specialitate.

Totodată, între România și Japonia au fost semnate o serie de aranjamente, printre care și cel privind cooperarea în domeniul științei și tehnologiei.

La Tokio a fost semnat un memorandum privind cooperarea bilaterală și pe terțe piețe — în domeniile minier, petrolier, forestier, agricol, precum și în livrarea de echipamente de foraj românești pe terțe piețe — cu compania „Mitsui".

Au fost semnate, de asemenea :

— Acordul cu privire la construirea în România a unor instalații în industria de intermediari pentru coloranți și livrarea reciprocă de materii prime și produse finite, cu firma „Sumitomo Chemicals Co" ;

— Acordul cu privire la construirea în România a unor fabrici pentru producerea firelor și fibrelor poliesterice, cu firmele „Teijin" și „Marubeni" ;

— Acordul privind realizarea în România a unei societăți mixte de producție și comercializare pentru fabricarea hîrtiei sintetice din materiale plastice, cu firmele „Sekisui", „Shibata" și „Sumitomo" ;

— Acordul privind constituirea unei societăți mixte comerciale româno-japoneze, cu sediul la Tokio, încheiat cu firma „Mitsui Bussan" ;

— Acordul pentru livrarea în comun pe terțe piețe de instalații petrochimice, cu firma „Mitsui Toatsu" ;

— Acordul pentru realizarea unor instalații de fabricare a fungicidelor pentru agricultură, cu firmele „Nippon Soda" și „Sumitomo" ;

— Înțelegeri de cooperare privind livrarea de instalații petrochimice, cu firma „Mitsubishi".

În scopul analizării problemelor privind relațiile comerciale și economice dintre cele două țări, părțile au căzut de acord să creeze o comisie mixtă guvernamentală, care se va întruni, alternativ, la Tokio și București.

FILIPINE

Președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Ferdinand E. Marcos au căzut de acord că există condiții favorabile pentru creșterea importantă a volumului schimburilor comerciale bilaterale și extinderea cooperării în domenii ca : explorarea resurselor energetice, energie electrică, industrie chimică, petrochimică și de îngrășăminte chimice, construcții de mașini, cercetare în diferite domenii de activitate și alte ramuri de interes comun.

Exprimînd hotărîrea de a dezvolta, întreprinderi românești și importante corporații nipone constituie o întruchipare imediată de bun augur a acestor orientări.

Așa cum aprecia președintele Nicolae Ceaușescu, **„progresele realizate în dezvoltarea colaborării dintre țările noastre demonstrează că state cu orînduiri sociale diferite — cum sînt România și Japonia — pot conlucra în bune condiții, atunci cînd sînt animate de principiile egalității, respectului și avantajului reciproc"**.

Una din orientările de bază ale politicii externe a României, trasate de Congresul al XI-lea al partidului, o constituie amplificarea și diversificarea în continuare a relațiilor cu celelalte țări în curs de dezvoltare, cu toate statele care acționează pentru dezvoltarea economico-socială independentă. țara noastră văzînd în colaborarea strînsă cu aceste state un factor al progresului general al umanității, al instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, bazate pe justiție și deplină egalitate în drepturi, care să asigure fiecărei țări posibilitatea dezvoltării sale economice independente, suveranitatea și controlul asupra resurselor sale naturale, participarea la cooperarea internațională și accesul la cuceririle științei și tehnologiei moderne. Vizitele întreprinse în continuare de președintele Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia, convergența sau apropierea de păreri la care s-a ajuns și cu ocazia acestora asupra unor probleme fundamentale ale lumii contemporane, între care cea mai acută este cea a subdezvoltării reprezintă forme strălucite de materializare a acestei orientări.

Deși România și Filipinele se găsesc la distanțe geografice mari și au orînduiri sociale diferite, după stabilirea de relații diplomatice cu trei ani în urmă, colaborarea dintre cele două țări s-a dezvoltat în mod rapid. Punînd bazele unei colaborări trainice în domeniile economic, tehnico-științific, cultural, cît și în activitatea internațională pentru pace și colaborare, vizita oficială a președintelui Nicolae Ceaușescu — prima vizită în Filipine a unui șef de stat al unei țări socialiste — și numeroasele documente semnate cu acest prilej au o semnificație mai profundă, care depășește cadrul bilateral. **„Am dori** — arăta președintele Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei sale la Manila — **ca aceasta să constituie un moment istoric al relațiilor dintre România și Filipine, și, totodată, să marcheze un moment important în dezvoltarea relațiilor dintre toate țările socialiste și Filipine"**, subliniind că această vizită contribuie în același timp la promovarea cauzei înțelegerii și păcii între toate popoarele lumii.

Convorbirile avute cu președintele Ferdinand Marcos, cu alți membri ai guvernului, întîlnirile cu reprezentanții cercurilor de afaceri din Filipine au prilejuit un dialog fructuos de lucru, în cadrul căruia au putut fi abordate pe larg diferite aspecte privind dezvoltarea schimburilor comerciale, a cooperării economice și tehnico-științifice între firme și organizații economice din Filipine și întreprinderi industriale și de comerț exterior din România. Astfel, cei doi președinți au căzut de acord că există condiții favorabile oferite de economiile în curs de dezvoltare ale celor două țări pentru creșterea importantă a volumului schimburilor comerciale bilaterale și extinderea cooperării în diferite domenii de activitate și ramuri de interes comun, în spiritul principiilor înscrise în Declarația solemnă comună a celor doi șefi de stat.

În ce privește comerțul reciproc, cele două părți au început deja să acționeze nu numai pentru echilibrarea balanței, dar și pentru o dezvoltare puternică și echilibrată în viitor a acestor schimburi, stabilindu-se în acest sens liste de produse românești și filipineze care să facă obiectul unor activități viitoare. Cele două guverne s-au angajat, de altfel, să favorizeze aceste schimburi prin acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate.

Ca și toate celelalte etape ale noului itinerar de pace și colaborare al președintelui Nicolae Ceaușescu și al tovarășei Elena Ceaușescu, vizita în Filipine a prilejuit exprimarea unei înalte aprecieri la adresa șefului statului român care — așa cum arăta președintele Marcos — **„și-a cîștigat un deosebit prestigiu internațional, arătînd calea care trebuie să ducă la construirea unui pod peste distanțele care despart națiunile dezvoltate de țările în curs de dezvoltare"**. Această vizită a permis, în același timp, exprimarea prețuirii față de bogata activitate a tovarășei Elena Ceaușescu, **„reprezentantă de frunte a științei și a vieții politice românești"**, a prețuirii față de știința românească în general.

Deși de scurtă durată, vizita de prietenie a președintelui Nicolae Ceaușescu în Pakistan, convorbirile oficiale purtate la Karachi — continuare directă a dialogului la nivel înalt început în ianuarie 1973, cu ocazia primei vizite a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Pakistan — au prilejuit exprimarea satisfacției față de evoluția pozitivă a relațiilor dintre România și Pakistan în toate domeniile.

Constatînd că acordurile convenite cu ocazia precedentei vizite și-au demonstrat importanța și utilitatea pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale, cele două părți și-au exprimat hotărîrea de a asigura îndeplinirea integrală și la timp a acestor acorduri.

Apreciind că programele de dezvoltare ale României și Pakistanului oferă toate condițiile pentru a dezvolta pe mai departe o colaborare reciproc avantajoasă, care să contribuie la mersul înainte al celor două țări, președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Zulfikar Ali Bhutto au dat expresie hotărîrii lor de a extinde în continuare aceste relații, pe baza principiilor înscrise în Declarația solemnă comună semnată la Rawalpindi, la 9 ianuarie 1973.

Dînd glas de fapt dorinței reciproc împărtășite, de a impulsiona colaborarea prietenească în multiple domenii, primul ministru Zulfikar Ali Bhutto a spus : **„Sînt convins că în perioada ce va urma, colaborarea noastră crescîndă în domeniile economic, cultural și științific va aduce și mai mari beneficii reciproce popoarelor noastre"**.

Continuare a dialogului rodnic la nivel înalt româno-iordanian prilejuit de vizita în țara noastră, în ianuarie 1974, a regelui Hussein, dialog care a marcat un moment important în evoluția favorabilă a relațiilor bilaterale, convorbirile, acordurile și documentele semnate cu ocazia vizitei oficiale în Iordania a președintelui Nicolae Ceaușescu au deschis o pagină nouă în relațiile dintre țările noastre, evidențiind existența a noi posibilități pentru lărgirea și diversificarea acestor relații în domeniile politic, economic, social, tehnic, cultural și științific, în interesul reciproc al celor două popoare, pe baza principiilor înscrise în Declarația solemnă comună a celor două țări.

Un rol important în elaborarea căilor și metodelor concrete pentru traducerea în viață a proiectelor incluse în programul comun de lucru privind cooperarea economică și tehnică, convenit în timpul vizitei, va reveni desigur Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică și tehnico-științifică. Transpunerea în fapt a acestor noi posibilități pentru lărgirea schimburilor comerciale și a cooperării economice dintre cele două țări a început însă chiar cu ocazia acestei vizite. Întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oficialități economice și oameni de afaceri iordanieni a prilejuit discutarea pe larg a unei serii de aspecte privind concretizarea cooperării între companii iordaniene și întreprinderi românești într-o serie de domenii de interes comun, stabilindu-se și măsuri practice în acest sens.

„**În concluzie** — declara la Amman tovarășul Nicolae Ceaușescu — **pot afirma că vizita s-a desfășurat în condiții deosebit de bune, cu rezultate pozitive în toate domeniile, marcînd un nou moment în evoluția relațiilor de colaborare dintre cele două țări și popoare**“.

Ultima etapă a înaltei solii de pace, prietenie și colaborare a poporului român, întreprinse în mai multe state din Asia, Orientul Mijlociu și Africa, a fost Tunisia. Ca și în etapele precedente, vizita șefului statului român a prilejuit impresionante manifestări de caldă prietenie și profundă simpatie față de poporul român, de prețuire față de România socialistă, de înaltă stimă și considerație față de președintele ei, încheindu-se cu un bilanț din cele mai bogate, ce ilustrează pregnant conținutul ei de lucru.

Prilejuind o largă retrospectivă asupra evoluției favorabile a relațiilor bilaterale, impulsionate de convorbirile rodnice la nivel înalt purtate cu ocazia vizitei președintelui Habib Bourguiba în România în 1968 și de acordurile semnate în ultimii ani, actuala vizită a deschis noi perspective ridicării pe trepte superioare a raporturilor reciproce prietenești, permițînd identificarea împreună a unor noi domenii de colaborare pe multiple planuri. Rezultatele fructuoase ale dialogului la nivel înalt reprezintă o puternică afirmare a voinței comune a celor două țări și popoare de a dezvolta — pe baza principiilor consemnate în Declarația solemnă comună, semnată cu acest prilej — prietenia și colaborarea pe multiple planuri — politic, economic, tehnico-științific, cultural — cu convingerea că un asemenea curs corespunde pe deplin intereselor celor două popoare, cauzei generale a păcii, progresului și înțelegerii internaționale. **„Aceste convorbiri, rezultatele lor** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea vizitei — **s-au concretizat în acordurile și documentele pe care le-am semnat împreună cu președintele Bourguiba, precum și în documentele semnate de membri ai guvernelor român și tunisian, care deschid perspective minunate pentru o colaborare multilaterală între popoarele noastre. Deci, pot spune că vizita și convorbirile avute cu președintele Bourguiba s-au desfășurat cu rezultate foarte bune“.**

Contribuind în mod esențial la inaugurarea unei ere noi în relațiile de prietenie și colaborare dintre România și țările vizitate, documentele semnate cu prilejul recentelor convorbiri la nivel înalt au o semnificație internațională cu mult mai largă decît cadrul bilateral și al relațiilor strict economice, aflîndu-se în consens cu cerințele obiective ale realizării condițiilor pentru instaurarea în lume a unui climat de pace, colaborare și progres, cu obiectivele de bază ale politicii externe a României socialiste, al cărei profund realism a primit încă o strălucită confirmare.

Adeziunea unor țări diferite ca orînduire socială, mărime, nivel de dezvoltare sau zonă geografică — rezultată și cu prilejul acestor vizite — la principiile de politică externă pentru care militează neabătut și România socialistă, atestă încă o dată cu putere de convingere faptul că aceste principii corespund nu numai intereselor vitale ale poporului român, ci și idealurilor înaintate ale întregii omeniri contemporane, contribuind în consecință la recunoașterea și promovarea lor cu tot mai multă vigoare pe arena mondială. Se poate aprecia cu deplin temei că identitatea sau apropierea punctelor de vedere evidențiate cu prilejul acestor vizite asupra unor probleme fundamentale ale vieții internaționale, privind necesitatea lichidării decalajelor între țările în curs de dezvoltare și cele avansate din punct de vedere economic, a așezării pe baze noi, echitabile, a relațiilor internaționale, necesitatea instaurării unei ordini economice și politice, pe care o consemnează documentele semnate cu acest prilej, conferă rezultatelor rodnice ale recentelor vizite o excepțională însemnătate politică.

Un rol esențial este atribuit în aceste documente comune promovării unui curs nou în viața internațională în direcția realizării unei păci durabile în lume prin așezarea raporturilor interstatale pe respectarea și aplicarea strictă a normelor și principiilor universal valabile ale dreptului internațional. Este vorba de independența și suveranitatea națională, deplina egalitate în drepturi a statelor, neamestecul în treburile interne ale altor state, integritatea teritorială și inviolabilitatea frontierelor, inadmisibilitatea dobîndirii de teritorii prin forță, nerecurgerea la utilizarea forței sau a amenințării cu forța, reglementarea pașnică, pe calea tratativelor a problemelor internaționale litigioase, garantarea dreptului sacru al fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale și a dreptului fiecărei națiuni de a participa la rezolvarea problemelor internaționale de interes comun, principii pentru a căror afirmare România socialistă militează în mod activ și consecvent.

Dialogurile purtate la nivel înalt au permis concluzia comună de excepțională actualitate că stabilirea unor relații economice internaționale mai echitabile, precum și lichidarea decalajelor dintre statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare prin asigurarea unui progres economic și social mai rapid țărilor în curs de dezvoltare reprezintă cerințe esențiale pentru pacea și securitatea lumii, pentru ca toate țările lumii să ajungă la niveluri echitabile de dezvoltare. Dialogurile la nivel înalt au confirmat convingerea care se afirmă cu tot mai multă forță pe plan mondial — susținută cu fermitate și de țara noastră — că lichidarea decalajelor existente necesită instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, în locul celei actuale bazate pe inechitate, care să garanteze dreptul fiecărei națiuni la dezvoltarea sa economică, liberă, de sine stătătoare, fără nici un amestec din afară.

Pornind de la pericolul permanent pe care cursa înarmărilor îl constituie pentru pacea și securitatea internațională, documentele care au finalizat aceste convorbiri la nivel înalt subliniază o altă constantă a politicii externe românești — necesitatea imperioasă a unor măsuri concrete și eficiente care să conducă la încetarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării generale, și, în primul rînd, a dezarmării nucleare.

Documentele subliniază importanța creșterii rolului O.N.U., în așa fel încît această organizație — a cărei activitate România socialistă o sprijină în mod consecvent — să poată contribui cu mai multă eficiență la soluționarea problemelor internaționale, la promovarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre țări, a cooperării, păcii și securității în lume.

În documente se exprimă voința părților semnatare de a continua contactele la diferite niveluri, în interesul dezvoltării pe mai departe a cooperării și înțelegerii internaționale.

Deplina satisfacție și legitima mîndrie patriotică a întregului nostru popor pentru rezultatele fructuoase ale vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia sînt însoțite de hotărîrea nestrămutată de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, de a milita neobosit pentru realizarea integrală a acordurilor încheiate, în interesul cauzei păcii și înțelegerii între națiuni.

Dinu DRAGOMIRESCU

←

condiții reciproc avantajoase, cooperarea economică, științifică și tehnică și relațiile comerciale, cei doi președinți au semnat următoarele documente :

— Acordul de bază de cooperare economică și tehnică ;

— Acordul comercial ;

— Acordul de colaborare tehnică și științifică.

A fost, de asemenea, semnat un aide-mémoire privind schimburile comerciale.

În scopul de a facilita îndeplinirea acestor acorduri și identificarea de noi domenii de cooperare fructuoasă între cele două națiuni, acordurile încheiate prevăd înființarea unei Comisii guvernamentale mixte de cooperare științifică și tehnologică și a unei Comisii guvernamentale mixte de cooperare economică, comercială și tehnică.

Cei doi președinți au aprobat, prin semnăturile lor, contractul încheiat între Corporația energetică națională din Manila și Uzinexportimport privind livrarea către partea filipineză a proiectului, echipamentului și instalațiilor pentru o termocentrală de 50 MW, cu combustibil lichid sau cărbune.

A fost semnat un contract privind livrarea unei instalații românești de foraj tip „F 200 — 2 DH3“ pentru adîncimi de 4000 m.

PAKISTAN

Cele două părți și-au exprimat convingerea că există încă largi posibilități pentru extinderea în continuare a cooperării economice și tehnice dintre România și Pakistan, pe baza avantajului reciproc, îndeosebi în domeniile industriilor extractivă, construcțiilor de mașini, chimică și materialelor de construcții, ca și în domeniul agriculturii.

IORDANIA

Președintele Nicolae Ceaușescu și regele Hussein au căzut de acord ca sesiunea viitoare a comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică și tehnico-științifică să aibă loc la Amman, în cursul următoarelor două luni, cu scopul de a elabora căile și metodele concrete pentru traducerea în viață a proiectelor incluse în programul comun de lucru privind cooperarea economică și tehnică, program convenit în cursul vizitei. Cei doi șefi de stat au hotărît înființarea unei societăți mixte pentru comercializarea produselor, cu sediul la Amman, și a unei societăți mixte în domeniul cercetării, explorării și exploatării petrolului.

Ca expresie a dorinței reciproce de dezvoltare în continuare a relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Iordania, cei doi șefi de stat au semnat un acord general de cooperare. În același timp, următoarele acorduri au fost semnate de înalte personalități din cele două țări : program de lucru privind cooperarea economică dintre guvernele Republicii Socialiste România și Regatului Hașemit al Iordaniei, memorandum privind relațiile comerciale, memorandum privind lucrările geologice și de exploatare a fosfaților ș. a. De asemenea, în timpul vizitei s-a procedat la schimbul instrumentelor de ratificare între reprezentanții celor două țări, pentru acordul comercial, acordul de cooperare economică și tehnică și acordul de cooperare în domeniul petrolier semnate anterior.

TUNISIA

În cursul vizitei a fost semnat un acord general de colaborare economică între Republica Socialistă România și Republica Tunisiană. De asemenea, au mai fost semnate următoarele documente :

— Program privind realizarea unor obiective economice în cooperare între întreprinderi românești și tunisiene ;

— Memorandum cu privire la dezvoltarea schimburilor comerciale.

Președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Habib Bourguiba și-au exprimat dorința comună de a fi căutate noi posibilități de extindere și diversificare a cooperării româno-tunisiene în toate domeniile economice, în principal în sectoarele industrial și agricol. În acest scop, ei au reținut posibilitatea realizării de proiecte interesînd: introducerea și dezvoltarea culturii florii-soarelui în Tunisia ; livrarea de instalații pentru foraj-apă ; forajul și rafinarea petrolului în Tunisia. De comun acord, instituțiile specializate române și tunisiene vor studia toate posibilitățile de realizare a acestor proiecte, în interesul celor două părți.

SUB SEMNUL MUNCII ŞI AL SOLIDARITĂŢII

SĂRBĂTORIM în curînd tradiționala zi de 1 Mai, ziua muncii și a solidarității internaționale. O facem cu demnitatea caracteristică poporului nostru, cu sentimente de justificată mîndrie patriotică pentru tot ceea ce am înfăptuit în cei treizeci de ani care s-au scurs de la primul Întîi Mai liber și cu conștiința că trebuie să depunem încă multe eforturi pentru a ridica țara pe culmile înalte ale progresului și ale civilizației socialiste.

Au trecut opt decenii și jumătate de cînd oamenii muncii din România sărbătoresc această zi de luptă revoluționară, de afirmare cu vigoare a solidarității muncitorești internaționale, de eliberare socială și națională, pentru victoria socialismului. Întreaga istorie a clasei noastre muncitoare, de la începuturile organizării sale și pînă la înfăptuirea cu succes a revoluției socialiste, este marcată de manifestările de 1 Mai, care au exercitat un rol important în mobilizarea maselor largi de oameni ai muncii în bătălia pentru o viață mai bună și mai dreaptă. Sub conducerea înțeleaptă a partidului comuniștilor, generația noastră a avut fericirea de a vedea cum prind viață și se înfăptuiesc cele mai îndrăznețe visuri ale poporului, cum se realizează în practică principiile eticii și echității socialiste. **„Idealurile pentru care au luptat și s-au jertfit generații de militanți revoluționari,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **pentru care oamenii muncii au înfruntat cu abnegație și neînfricare represiunile exploatatorilor încă din secolul trecut s-au împlinit : clasa muncitoare a devenit clasa conducătoare în stat, în viața socială s-a întronat principiul deplinei egalități în drepturi între toți cetățenii, poporul este liber și stăpîn pe soarta sa, își făurește în mod conștient propriul viitor, propria sa istorie“.**

> **„Ziua de 1 Mai — măreața sărbătoare a primăverii — a intrat în conștiința popoarelor ca un simbol al uriașei energii revoluționare și al forței innoitoare a proletariatului, a milioanelor de făuritori ai bunurilor materiale, ai progresului și civilizației umane, a cărui misiune istorică este aceea de a dezrobi popoarele de sub jugul exploatării și asupririi, de a asigura clădirea societății noi — a egalității, echității și justiției sociale, a demnității și fericirii omului, la care au visat, de-a lungul secolelor, mințile cele mai luminate“.**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

În anii construcției socialiste au fost obținute succese de însemnătate istorică în toate domeniile vieții economico-sociale ; victoria definitivă a socialismului a deschis calea unor modificări profunde în structura economică și socială a țării, România transformîndu-se într-un stat industrial-agrar, cu o industrie ce se dezvoltă în ritm înalt și cu o agricultură în plin proces de modernizare. Ca expresie a democratismului real al societății noastre, a fost creat un sistem larg de forme și modalități care permit participarea directă, nemijlocită, a oamenilor muncii la conducerea societății. Toate aceste mari realizări, ca și prestigiul de care se bucură astăzi România în lume, confirmă justețea politici partidului nostru, capacitatea sa de a aplica în mod creator la condițiile țării noastre legitățile generale ale construcției socialiste, de a uni și canaliza eforturile maselor largi de oameni ai muncii spre înfăptuirea politicii sale științifice, clarvăzătoare. O astfel de politică, profund patriotică, a cărei concepere poartă amprenta personalității secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, corespunde intereselor vitale ale națiunii și tocmai de aceea întrunește adeziunea și sprijinul total al poporului.

Anul acesta sărbătorim ziua de 1 Mai sub semnul istoricelor documente adoptate de Congresul al XI-lea al partidului, documente care prin caracterul lor științific, prin importanța și spiritul lor novator prefigurează în mod strălucit viitorul patriei, conturează cu claritate imaginea unei Românii angajate cu hotărîre pe traiectoria edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism. Perspectivele luminoase deschise patriei noastre socialiste au înflăcărat inimile tuturor oamenilor muncii, au dinamizat conștiințele și energiile lor creatoare în ampla activitate consacrată accelerării progresului economico-social al țării, sporirii avuției materiale și spirituale a națiunii române, îmbunătățirii condițiilor de viață ale poporului. În întreaga țară se desfășoară o entuziastă întrecere socialistă — cu un profund conținut patriotic — pentru îndeplinirea planului și a angajamentelor asumate, pentru finalizarea strădaniilor întregului popor de a realiza cincinalul înainte de termen. O întrecere pe tărîmul muncii, al creației, cu milioane de participanți, o întrecere care mai mult decît în oricare alt an își propune nu doar simple creșteri cantitative, ci ameliorări sensibile pe planul indicatorilor calitativi, al realizării unei înalte eficiențe economice.

În cinstea zilei muncii, sute de întreprinderi au raportat îndeplinirea sarcinilor de plan pe întregul cincinal, în timp ce un mare număr de județe au avansat substanțial în realizarea cincinalului. 1975 se constituie astfel ca o înaltă și solidă treaptă de pe care vom păși cu încredere și cu spor la înfăptuirea obiectivelor cuprinse în Programul partidului și în Directivele privind dezvoltarea economico-socială a țării în viitor. Prin tradiție ziua Întîiului de Mai semnifică solidaritatea internațională a oamenilor muncii de pretutindeni. Slujind cu devotament și cu abnegație interesele fundamentale ale celor ce muncesc din țara noastră, ale întregii națiuni române, Partidul Comunist Român își îndeplinește în același timp cu cinste rolul de detașament activ al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, al marelui front antiimperialist. O strălucită expresie a tradițiilor internaționale ale partidului nostru, ale clasei noastre muncitoare, a stimei poporului român față de celelalte popoare o constituie politica externă a partidului și statului nostru, politică bazată pe dezvoltarea și întărirea continuă a prieteniei și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste, pe extinderea relațiilor cu toate partidele comuniste și muncitorești, pe dezvoltarea legăturilor de solidaritate cu forțele progresiste și democratice. Totodată, acționînd în spiritul principiilor coexistenței pașnice, România și-a extins relațiile de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. La temelia întregii politici externe a României, a tuturor relațiilor sale internaționale se află principiile respectului independenței și suveranității naționale, ale egalității în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajului reciproc, ale dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, ale renunțării la forță, principii care se bucură de o tot mai largă recunoaștere pe plan internațional.

Liber și stăpîn pe destinele sale, avînd un program clar de acțiune și condus de un partid încercat, întregul popor se dăruiește cu pasiune și înaltă responsabilitate înfăptuirii nobilului ideal de strălucire și măreție a patriei noastre socialiste.

Stere GIOGA

FILE DE ISTORIE

Independența de stat a României — operă eroică a poporului român însuși

INDEPENDENȚA DE STAT a României, proclamată la 9 mai 1877 și cucerită prin lupta eroică a poporului român, a constituit încununarea unui îndelung proces istoric marcat — în cursul veacului trecut — de revoluțiile din 1821, 1848 și de Unirea Principatelor.

Impulsul dat de Unire și de reforma agrară din 1864 dezvoltării forțelor de producție, impunea — ca o necesitate obiectivă a viitoarei dezvoltări economice și politice a țării — pe lîngă înlăturarea relațiilor feudale din agricultură și obținerea independenței de stat. Continuînd să accepte suzeranitatea Turciei, care considera în mod abuziv Principatele ca fiind parte integrantă a Imperiului otoman și îi impunea jurisdicția sa vamală, conform căreia dispozițiile convențiilor comerciale încheiate de Poartă cu alte state se aplicau și țării noastre, România însemna să se condamne la nedezvoltare și la înapoiere, neputînd să-și apere producția internă prin nici un fel de mijloc.

Totodată, prin sumele trimise anual la Constantinopol sub formă de tribut, se întîrzia procesul de modernizare a țării. Procesul de dezagregare a Imperiului otoman s-a accelerat, ca urmare a creșterii mișcării de eliberare națională a popoarelor din Balcani, contribuind la apariția unor condiții externe favorabile năzuințelor poporului român de a ieși de sub jugul dominației otomane.

„România are drept la o viață proprie a sa"

ASPIRAȚIILE de libertate și unitate națională ale poporului român și-au găsit expresie în războiul de independență. „Dorința noastră cea mai vie — scria *Românul* în 14/26 mai 1877 — este de a vedea armata noastră trecînd Dunărea și mergînd să contribuiască la nimicirea unei dominațiuni devenită odioasă întregii lumi“.

Entuziasmul de care era cuprins poporul nostru la gîndul cuceririi independenței era atît de evident încît un corespondent al ziarului parizian „Le Constitutionnel“ la București, scria : „lumea e hotărîtă la cele mai mari sacrificii pentru a cuceri independența“[2]), iar reprezentantul diplomatic austriac în România anunța Viena că la consfătuirile ce au loc în țară se subliniază că „poporul român nu trebuie să lase să-i scape ocazia binevenită de a culege rodul copt al independenței sale politice și în același timp să se apere cu arma în mînă contra îndrăznelii turcești“.[3])

În aceste condiții gruparea liberal-radicală cerea în Cameră guvernului, la 29 aprilie/10 mai 1877, ruperea dependenței față de Poartă și proclamarea stării de război, căci — spuneau ei — România „stat de sine stătător, are drept la o viață proprie a sa“[4]). În presă, răspunzînd unor conservatori care se pronunțau încă pentru menținerea neutralității, cu speranța că independența ne va fi recunoscută de marile puteri fără luptă, în schimbul unor concesii de natură economică, se arăta că, în cucerirea independenței, ultimul cuvînt îl vor avea „milioane cu opincă“, care vor înfrînge pe turci pe cîmpul de bătaie și vor dovedi că „...țara lor România, apărată cu piepturile lor, este și va rămîne pururea un stat de sine stătător“.

Precipitarea evenimentelor interne și externe, în favoarea luptei de eliberare națională, a determinat guvernul, prin ministrul său de externe Mihail Kogălniceanu, să declare la 9/21 mai 1877, în Cameră, independența de stat a României, explicînd că „...în stare de rezbel, cu legăturile rupte, ce sîntem ? Sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare... Am ajuns la scopul urmărit de la 1848 încoace... Așadar d-lor deputați — continua M. Kogălniceanu — nu am cea mai mică îndoială și frică de a declara în fața reprezentanței naționale că noi sîntem o națiune liberă și independentă“[5]).

Declararea stării de război și proclamarea independenței naționale au generat adeziunea maselor populare care erau convinse că scuturarea jugului otoman constituie propria lor cauză, iar obținerea victoriei prin luptă, avea urmări de mare însemnătate pentru țară.

> **„Cucerirea independenței în 1877, plătită cu sînge de ostașii și dorobanții români în redutele de la Smîrdan, Plevna și Grivița, a deschis calea unor noi împliniri ale idealurilor de libertate și progres ale poporului român"**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

Cauza dreaptă pentru care lupta poporul român a avut răsunet pe ambele versante ale Carpaților. Gazeta Transilvaniei, făcîndu-se ecoul românilor din Ardeal, arăta că aceștia sînt solidari cu grijile și bucuriile fraților lor. „Cauza ostașului român — se spunea în nr. din 2 iulie 1877 — e o cauză generală română, iar victoria lui este a întregii națiuni, fie aceasta risipită în orice parte a lumii“. O atitudine similară se întîlnea și în Banat și Bucovina, unde, ca și în Transilvania, se formează comitete de ajutorare — în bani și alimente — a armatei române și de unde vin și voluntari pentru front.

Grele eforturi materiale, dar mai presus de orice — jertfa de singe și vitejia

ÎN PREAJMA izbucnirii războiului pentru independență, situația financiară a țării era dintre cele mai grele. Bugetul anului 1876 se încheiase cu un deficit de aproape 20 milioane lei, iar bugetul pe 1877 fusese prevăzut cu un deficit de 6,7 milioane lei. Condițiile financiare interne și conjunctura internațională nu permiteau contractarea unui împrumut intern sau extern pentru găsirea unor resurse financiare suplimentare, atît pentru echilibrarea bugetului cît și pentru acoperirea cheltuielilor extraordinare necesitate de război. În consecință, în 1876 s-a recurs — pe lîngă găsirea unor noi surse de venit și la reducerea unor posturi de cheltuieli printre care se numără și cheltuielile Ministerului de război, al cărui fond înregistrase o scădere de peste 34% față de anul precedent. Declararea războiului însă determină forurile legislative să repartizeze Ministerului de război pentru anii 1877 și 1878, 32 005 685 lei și respectiv 41 551 975 lei, adică de 2,6 ori și respectiv de 3,3 ori mai mult decît în 1876.[6])

Înzestrarea armatei și punerea ei pe picior de război, ca și cheltuielile necesitate de susținerea războiului solicitau însă sume cu mult mai mari decît cele prevăzute din veniturile bugetare ordinare. În consecință, guvernul a trebuit să găsească și alte resurse financiare suplimentare. Printre acestea un loc însemnat l-au ocupat creditele extraordinare.

Conform datelor furnizate de Înalta curte de conturi, în perioada 1877—1879 au fost deschise pe seama Ministerului de război credite extraordinare în valoare de 53 951 000 lei din care s-au cheltuit efectiv 48 067 444 lei. În cursul anului 1877 s-au votat astfel de credite, în valoare totală de 19,8 milioane lei.[7]) Primul a fost votat de Adunarea deputaților în luna mai sub forma unui împrumut de 10 milioane „spre întîmpinarea cheltuielilor necesare armatei, precum : pentru poliția militară și pentru cheltuielile de orice altă natură, necesare marelui cartier general“[8]).

Emiterea biletelor ipotecare a constituit o altă cale cu eficacitate imediată și fără urmări negative asupra economiei, pentru finanțarea cheltuielilor militare. Garantate cu moșiile statului, ele au fost aprobate pentru suma de 30 milioane lei, din care s-au emis efectiv 25 260 000 lei și s-au utilizat pentru armată 15 449 000 lei[9]).

Aceste sume trebuie completate însă cu valoarea rechizițiilor efectuate și cu donațiile în bani și natură, care au constituit o importantă sursă de procurare a mijloacelor pentru susținerea războiului — întreținerea armatei și asigurarea transporturilor necesitate de front.

În conformitate cu datele furnizate de Comisia socotelilor statului pe perioada 9 aprilie 1877 — 5 august 1878, valoarea donațiilor pentru armată s-a ridicat la 9 247 055 lei[10]). După cum subliniază documentele, suma „nu cuprinde în general decît obiectele oferite în dar guvernului iar nu și ofrandele ce s-au dat mulțime din mînă în mînă soldaților, cum și de-a dreptul deosebitelor societăți particulare pentru înființarea și întreținerea de spitaluri și ambulanțe“, și care sînt considerate „c-au fost cu mult mai numeroase decît ofrandele înscrise prin registrele statului“[11])

În același interval de timp, în baza legii asupra rechizițiilor militare, din 24 aprilie 1877, au fost luate de la populația din comunele rurale și urbane — contra bonuri de rechiziție — cai pentru artilerie

---

[1]) Monitorul Oficial, nr. 27 din 4/16 febr. 1868, p. 166.

[2]) N. Iorga : Războiul pentru independența României. Acțiuni diplomatice și stări de spirit, Buc., 1927, p. 91.

[3]) Documentele războiului independenței, vol. II, p. 449.

[4]) Desbaterile adunării deputaților, ședința din 29 apri./10 mai 1877.

[5]) Ibidem, ședința din 9/21 mai 1877, în Monitorul oficial nr. 118, din 27 mai/8 iunie 1877.

[6]) Datele cu privire la cheltuielile bugetare din : Înalta Curte de Conturi, Declarația generală asupra situației definitive a exercițiului 1875—1878, Buc. 1881, p. 48—57.

[7]) Monitorul oastei pe 1877.

[8]) Decretul nr. 1110 din 10 mai 1877, în : Documentele războiului independenței, vol. IV, p. 240.

[9]) Gh. Dobrovici : Istoricul dezvoltării economice și financiare a României și împrumuturile contractate, 1823—1933, Buc., 1934, p. 104.

[10]) Alexandru Pencovici : Requisițiunile și ofrandele pentru trebuințele armatei române în războiul din 1877—1878, Buc. 1879.

[11]) Ibidem, p. VII.

și cavalerie, alimente și furaje, clădiri pentru cazarea armatei, a bolnavilor și a prizonierilor, obiecte diferite de metal — unelte, căruțe și care cu cai sau boi necesare transportului militar, precum și cărăuși și muncitori cu brațele, evaluate la 11 227 098 lei.[12] Dintre acestea menționăm : 345 587 hl. cereale și legume ; 2 569 775 kg mălai și alte alimente ; 19 181 274 kg fîn ; 66 387 vite etc. S-au mai rechiziționat 264 394 care țărănești, folosite la transporturile necesare trupelor române și alte zeci de mii de care pentru transportul proviziilor armatei ruse. Cu ele au fost prestate în total 1 045 747 zile de lucru, parcurgîndu-se 26 143 677 km.[13]

În afara acestei sume, trebuie avut în vedere și cei 935 557 lei datorați de armată căilor ferate pentru transportul de trupe efectuat și neachitat, în prima jumătate a anului 1878.

Pe lîngă ofrandele și rechizițiile menționate, poporul român a suportat și importante pierderi materiale cauzate de bombardamentele efectuate de trupele otomane asupra localităților de pe malul Dunării și evaluate după război la 6 152 637 lei. Urmele acestor pierderi — neevaluate — au fost simțite de poporul român încă mult timp după terminarea războiului.

În aceste condiții, evaluarea cheltuielilor necesitate de război, făcută de către Mihail Kogălniceanu, la 100 milioane lei, este cu mult inferioară realității, ea reprezentînd de fapt numai sumele destinate armatei și frontului în anii 1876—1878, prin buget.

Poporul român nu și-a cucerit însă independența numai cu eforturi materiale. Pentru a deveni liber și independent, stăpîn în țara sa, el a făcut jertfe supreme pe cîmpul de luptă. Poporul român a participat la războiul de independență cu peste 100 000 de oameni[14], din care 58 700 armată activă, 33 000 milițiile și 5 300 serviciul de ordine și pază a granițelor. Alături de armata rusă, numai la luptele de la Plevna, românii au participat cu o armată compusă din 41 batalioane, 32 escadroane, 18 baterii și 5 companii de geniu și pontonieri, însumînd un efectiv de 38 000 oameni, 108 tunuri și 7 000 cai[15] ; la acestea se adăuga corpul de observație format din 2 divizii, incluzînd 10 batalioane, 8 escadroane și 11 baterii cu un efectiv total de 10 000 oameni, 74 tunuri și 1 400 cai, efectiv care reprezenta jumătate din totalul armatelor aliate de la Plevna.

Aceste cifre demonstrează că războiul ruso-turc din 1877 a găsit România în situația de a putea participa cu propriile sale forțe de luptă și de a aduce o contribuție — în desfășurarea războiului — deosebit de prețioasă, excelent apreciată atît de aliații ruși cît și de observatorii militari neutri. Cererea marelui duce Nicolae, comandantul suprem al armatelor rusești adresată domnitorului României de a interveni cu armata în sprijinul armatei rusești, este semnificativă. „Les Turcs — scria el — ayant amassé les plus grandes masses á Plevna, nous abîment. Prie de faire fusion, demonstration et si posible, passage du Danube que Tu désirais faire. Entre le Jiul et Corabia cette demonstration est indispensable pour faciliter mes mouvements“[16].

Vitejia de care au dat dovadă ostașii români a fost subliniată de corespondenții de presă din mai toate țările europene. Ziarul englez „Daily News“, de pildă, în reportajele sale cu privire la războiul din Balcani arăta că „una din surprizele acestui război a fost neașteptata valoare și vitejie arătată de trupele române, eficacitatea și solidaritatea armatei române“[17], iar ziarul francez „Memorial diplomatique“ preciza : „Osman Pașa reușise să străbată pînă în redutele ruse, care dominau drumul de la Plevna la Sofia și poate ar fi izbutit a trece în acest punct peste liniile inamice dacă bateriile române de la Dolni, de la Etropol, de la Ianola și de la Opanez n-ar fi deschis asupra lor un foc ucigător — pe cînd în același timp, a doua divizie română care ocupa Grivița i se repezea în spate... Preciziunea tirului românilor și impetuozitatea atacurilor avură în această împrejurare critică o influență decisivă“. Apreciind contribuția trupelor române la desfășurarea operațiunilor militare de pe front, ziarul belgian „Le Bien Publique“ sublinia cu deplină îndreptățire, în februarie 1878 : „Românii s-au purtat cu vitejie ; ei au luat o mare parte la împresurarea Plevnei și la înfrîngerea definitivă a lui Osman Pașa, care a hotărît rezultatul campaniei ; ei și-au dovedit în război ca și în pace, dreptul de a exista ca națiune independentă“.

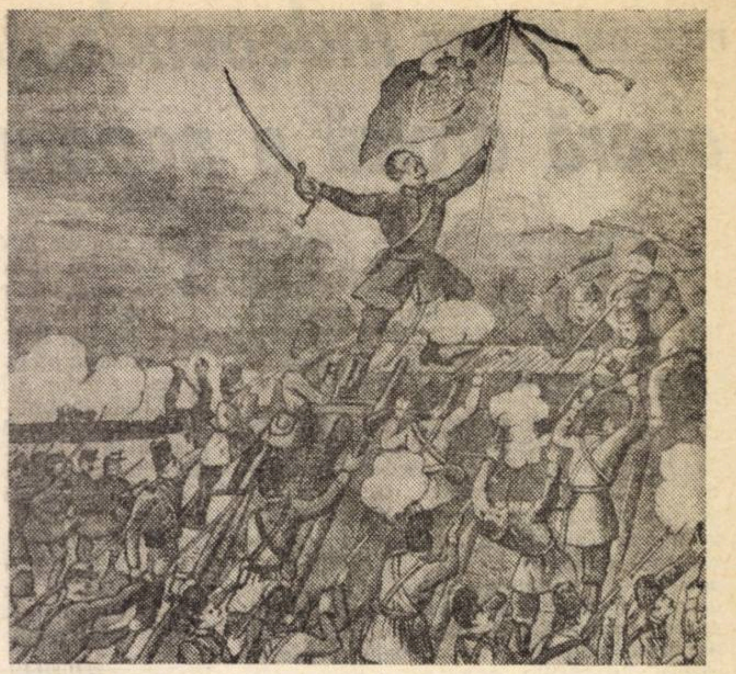
„Sus, sus la parapete !“ (Asaltul redutei Grivița „2“)

În mesajul de deschidere a corpurilor legiuitoare din 15/27 nov. 1877, evidențiind prestigiul de care se bucura armata română, se declara : „...oștile române și-au făcut datoria pe cîmpul de bătaie ; o știe țara, o spun vitejii și puternicii noștrii aliați, o recunosc însăși dușmanii noștri“.

Înfăptuirea năzuințelor de veacuri — deschidere spre viitor

„REZULTAT al luptei- eroice a armatei române împotriva imperiului otoman, al voinței ferme de libertate și neatîrnare a poporului nostru care și-a dovedit încă o dată marea capacitate de luptă — după cum se spune în Programul P.C.R. — dobîndirea independenței naționale a dat un nou și puternic imbold dezvoltării economice și sociale a țării, a exercitat o profundă înrîurire asupra întregii evoluții istorice a României pe drumul progresului social, a permis afirmarea tot mai viguroasă a poporului nostru ca națiune de sine stătătoare“[18].

Cîștigînd egalitatea juridică cu toate statele, România a devenit un stat suveran care a putut să-și dezvolte o politică internă și externă proprie, în conformitate cu necesitățile dezvoltării sale economice și politice, în care nici o altă putere nu avea dreptul de a interveni sau de a-și impune punctele de vedere. În același timp, independența a sporit forța poporului creînd condițiile ridicării pe o treaptă superioară a luptei de eliberare națională, de întregire națională prin unirea Transilvaniei cu România, înfăptuirea firească a năzuințelor seculare de unitate a poporului nostru.

Formarea statului național unitar a avut profunde implicații și asupra vieții economice și sociale a țării. Economia de mărfuri, acumularea primitivă a capitalului, dezvoltarea burgheziei și a proletariatului, au cunoscut amploare, creînd condițiile indispensabile unei economii capitaliste. În perioada următoare însă, cercurile cele mai reacționare ale claselor guvernante din România, au abdicat de la susținerea intereselor naționale și au dus o politică de înfeudare tot mai accentuată a țării față de puterile imperialiste, politică care a culminat cu ocuparea țării de Germania nazistă. Proletariatul industrial, clasa cea mai înaintată a țării, a devenit purtătorul idealurilor celor mai revoluționare ale maselor populare, exponentul aspirațiilor întregului nostru popor spre dezvoltarea țării, spre o viață liberă și independentă. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare din România și-a asumat misiunea de a prelua și duce la izbîndă lupta poporului pentru apărarea independenței și suveranității naționale. P.C.R. are marele merit istoric de a fi inițiat, organizat și condus insurecția națională antifascistă armată din August 1944 și de a fi mobilizat toate forțele populare în lupta pentru înfrîngerea fascismului. Cucerind întreaga putere politico-economică, clasa noastră muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare, după eliberarea țării de sub dominația fascistă, a trecut la construcția unei vieți noi, cu adevărat libere și independente, la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Privind din perspectiva istorică lupta dusă secole de-a rîndul de poporul român pentru cucerirea independenței și suveranității naționale, pentru construirea unei vieți mai bune și mai drepte, trebuie să tragem învățăminte din istoria patriei noastre și să facem totul pentru a asigura făurirea societății socialiste și comuniste în România, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, întrucît numai în acest fel poporul român va putea să-și asigure un loc de cinste, să-și aducă contribuția la progresul și civilizația omenirii.

Constanța BOGDAN
Adrian PLATON
Institutul Central de Cercetări
Economice

---

[12] Ibidem, p. V—VI.

[13] Ibidem, p. VI.

[14] Istoricul războiului din 1877—1878. Participarea României la acest război : Buc. 1887, p. 75.

[15] Ibidem.

[16] Istoria României în date, Buc., 1972 (iulie 19/31) („Turcii adunînd cele mai mari trupe la Plevna, ne copleșesc. Rog faceți legătura, demonstrație și dacă este posibil, trecerea Dunării, pe care ai dorit s-o faci. Între Jiu și Corabia, această manevră este indispensabilă pentru a ușura mișcările mele“.)

[17] Pagini din lupta poporului român pentru independență națională, 1877—1878. Buc., 1907, p. 283.

[18] Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Buc., 1975, p. 34.

Documentele
Congresului al XI-lea —
ghid în acțiune

PROMOVAREA UNUI SISTEM DE FINANȚARE STIMULATIV PENTRU UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FONDURILOR ÎNCREDINȚATE DE SOCIETATE

EDIFICAREA, în perspectiva următorilor 20—25 de ani a unei economii puternice, la nivelul exigențelor societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, impune alocarea unor însemnate resurse materiale, de muncă și financiare pentru creșterea rapidă și modernizarea intensă a forțelor de producție ale țării. Amploarea fără precedent a acestor resurse este evidențiată de faptul că în perioada 1976—1990 pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății noastre se vor investi în economia națională peste 3 000 miliarde lei, de peste 2,4 ori mai mult decît s-a realizat pînă în prezent în toți anii construcției noastre socialiste.

Înfăptuirea acestui program de mare anvergură solicită preocupări continue pentru o astfel de conducere și organizare a activității financiare la nivel macro și micro economic încît să asigure efectiv punerea în mișcare a tuturor pîrghiilor, care pot asigura o dimensionare riguroasă a fondurilor puse la dispoziția unităților de către societate, concomitent cu o astfel de utilizare a lor încît eforturile făcute pentru dezvoltare să rodească plenar, să se materializeze în rezultate cît mai mari și într-un termen cît mai scurt. Așa după cum se subliniază în Programul partidului **„Politica economico-financiară va urmări folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale și bănești ale societății, creșterea răspunderii intreprinderilor, centralelor și ministerelor în buna administrare a resurselor încredințate, sporirea vitezei de rotație a fondurilor de producție și circulație“.** 1)

Pornind de la aceste cerințe, în ultimii ani, și cu deosebire după Congresul al IX-lea și Conferința Națională ale partidului din 1967 s-a desfășurat o intensă activitate pentru perfecționarea sistemului financiar și de credit, pentru eliminarea elementelor de centralism excesiv care s-au manifestat în acest domeniu, pentru găsirea unor modalități de finanțare a unităților care să le determine să-și organizeze astfel activitatea încît mijloacele productive de care dispun să fie folosite cît mai rațional, să-și realizeze sarcinile care le revin din planul național unic de dezvoltare economică și socială cu un volum cît mai redus de fonduri fixe și mijloace circulante. O deosebită importanță pentru așezarea activității financiare pe baze științific fundamentate a avut-o adoptarea în 1972 de către Marea Adunare Națională a Legii finanțelor, prin care s-a creat cadrul normativ necesar pentru **promovarea efectivă în practica economică a unui sistem de finanțare în care posibilitățile de constituire a fondurilor productive necesare unităților să depindă în primul rînd și în măsură cît mai mare de rezultatele economico-financiare pe care ele le obțin.** În strînsă și indisolubilă legătură cu aceasta, s-a reexaminat și modul în care prin intermediul bugetului de stat și al creditului bancar se intervine pentru asigurarea mijloacelor financiare necesare întreprinderilor pentru dezvoltarea și desfășurarea continuă a activității de producție. Examinarea complexă, unitară a acestor probleme a permis să se aducă perfecționări de fond tuturor celor trei componente de bază ale sistemului complex de finanțare : autofinanțare, finanțarea bugetară, creditul bancar.

1. Autofinanțarea, sursa principală a finanțării dezvoltării producției

CARACTERISTICA esențială a perfecționării sistemului de finanțare îl constituie accentul pus pe principiul autofinanțării, principiu care orientează și cointeresează unitățile economice spre obținerea de rezultate economico-financiare care să le permită să-și echilibreze veniturile și cheltuielile. În același timp el răspunde cerinței formulate de partidul nostru ca fiecare unitate să-și aducă un aport sporit la formarea fondurilor de care are nevoie societatea noastră pentru continua dezvoltare a forțelor de producție și satisfacerea altor nevoi obștești. „Trebuie să fie clar fiecărui colectiv din unitățile economice, căruia i s-a încredințat o parte mai mare sau mai mică a avutului general — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii — că poartă răspunderea în fața întregului popor pentru felul cum gospodărește mijloacele, pentru rezultatele pe care le obține și aportul pe care îl aduce prin activitatea sa la creșterea avuției noastre socialiste, la ridicarea bunăstării întregului popor“. 2)

Aplicarea efectivă în practica economică a principiului autofinanțării este de natură să consolideze gestiunea economică a întreprinderilor, să influențeze în mod pozitiv ridicarea eficienței. Este un lucru confirmat de viață că **atunci cînd unitățile sînt puse în situația de a-și asigura pe seama propriei lor activități mijloacele de care au nevoie pentru finanțarea dezvoltării producției, sporește în mod considerabil interesul lor pentru rezultatele pe care trebuie să le obțină, amplifică preocupările pentru dimensionarea riguroasă a fondurilor de producție și creșterea continuă a rentabilității producției.** Acest interes se explică prin faptul că obținerea unor rezultate economico-financiare superioare celor planificate multiplică posibilitățile de dezvoltare, în timp ce nerealizarea indicatorilor financiari planificați afectează în primul rînd constituirea surselor proprii de finanțare a producției. Asigurarea unor posibilități sporite de dezvoltare a întreprinderilor care lucrează bine le cointeresează pe acestea pentru obținerea unui venit net al societății, cît mai mare, dă un puternic imbold tuturor unităților pentru ridicarea eficienței economice. Extinderea autofinanțării a devenit posibilă și ca urmare a faptului că în noile prețuri reașezate, venitul net al societății a fost dimensionat, după cum se știe, în principal, în funcție de fondurile de producție, respectiv s-a avut în vedere necesitatea asigurării resurselor necesare reproducției lărgite, pentru fiecare ramură a producției materiale. Totodată, s-au creat posibilități ca din veniturile proprii obținute de întreprinderi și în special din beneficiu, acestea să-și poată finanța nevoile curente de fonduri, pentru desfășurarea procesului de producție și realizarea anumitor categorii de investiții.

Desigur, **principiul autofinanțării nu poate fi absolutizat,** întrucît necesitățile de dezvoltare a unor ramuri și întreprinderi nu se pot asigura numai din resursele lor interne. Există, și după părerea noastră vor exista și în viitor, ramuri și întreprinderi la care veniturile obținute în anumite perioade sînt inferioare nevoilor planificate de fonduri necesare reproducției lărgite. Astfel, cu titlu de exemplu, arătăm că în 1975 la Ministerul Energiei Electrice necesitățile de fonduri pentru finanțarea investițiilor sînt cu circa 30% mai mari decît totalul venitului net — beneficiu, impozit pe circulația mărfurilor, taxele pe fonduri și teren — și a amortizării, iar la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei cu 10%, în timp ce la cele două ministere constructoare de mașini și la Ministerul Industriei Ușoare beneficiile planificate depășesc cu mult necesitățile de finanțare a investițiilor.

Rezultă deci că se impune în mod obiectiv intervenția statului atît pentru finanțarea, din fondurile centralizate, a necesităților de dezvoltare care nu pot fi acoperite din veniturile proprii ale ramurilor și întreprinderilor, cît și pentru preluarea surplusului de fonduri atunci cînd el apare.

În prezent, **finanțarea dezvoltării fondurilor fixe —** care după cum se știe se înfăptuiesc pe calea investițiilor — se realizează, în raport de natura acestora, astfel :

— construirea de noi întreprinderi, precum și acțiunile importante privind dotarea cu utilaje și mijloace de transport, din fonduri alocate de la bugetul de stat republican sau local, în funcție de subordonarea unităților respective ;

— dezvoltarea, modernizarea, reutilarea, eliminarea locurilor înguste, îmbunătățirea proceselor tehnologice etc. din fonduri proprii ale centralelor și întreprinderilor — amortizări, beneficii, alte resurse proprii — din alocații de la bugetul de stat acordate pentru completarea fondurilor proprii, precum și din credite bancare.

Participarea concomitentă a celor trei surse la finanțarea dezvoltării fondurilor de producție, răspunde, după părerea noastră, necesității asigurării unei creșteri dinamice, echilibrate și proporționale a economiei naționale, — ca bază pentru satisfacerea optimă a nevoilor sociale — întărește răspunderea și cointeresarea unităților în obținerea unor rezultate care să le permită să-și creeze resursele pentru finanțarea propriilor nevoi de dezvoltare, le determină să studieze și să cunoască mai temeinic cerințele economiei, tendințele progresului tehnic și, în funcție de acestea, să-și orienteze dezvoltarea capacităților de producție. Faptul că în prezent peste 45% din totalul investițiilor din sectorul de stat se finanțează din resursele proprii ale întreprinderilor

---

1) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism ; Editura politică, București 1975, pag. 100.

2) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii ; Editura politică, București 1974, pag. 17.

— amortizare și beneficii — comparativ cu circa 35% în 1969, evidențiază că posibilitățile de dezvoltare a capacităților de producție au fost mai strîns legate de eficiența activității fiecărei unități și ramuri.

Analiza modificărilor intervenite în ultimii ani în structura surselor de finanțare a dezvoltării fondurilor fixe arată că odată cu sporirea ponderii resurselor proprii ale unităților s-a înregistrat o diminuare a celor provenite din alocații bugetare și credite bancare.

Dacă reducerea ponderii alocațiilor bugetare pentru finanțarea investițiilor reprezintă după părerea noastră un element pozitiv, nu același lucru putem spune de creditul bancar. Subliniem acest aspect întrucît și în cazul cînd dezvoltarea capacităților de producție are loc pe seama creditului bancar, unitățile sînt obligate să motiveze în mod temeinic oportunitatea fiecărui obiectiv și lucrări ce urmează a se executa. După cum se știe, potrivit Legii finanțelor, acordarea creditului se face numai în cazul în care obiectivele și acțiunile de investiții prevăzute a se realiza asigură obținerea unui beneficiu care să permită rambursarea creditului în cel mult 10 ani de la darea lor în exploatare și se face dovada că există surse certe de aprovizionare cu materii prime, desfacere pentru produsele ce se vor obține, contracte sau comenzi cu termene de livrare a mașinilor, utilajelor, precum și instalațiilor, care asigură punerea în funcțiune a capacităților în cel mult 12 luni de la începerea lucrărilor. Toate acestea sînt de natură să stimuleze realizarea unor lucrări de investiții de înaltă eficiență.

Posibilități sporite pentru cointeresarea unităților în utilizarea cît mai rațională a fondurilor destinate finanțării investițiilor există și în cazul în care acestea sînt asigurate din resursele bugetului de stat. Pentru aceasta se cer însă aduse unele îmbunătățiri în modul de acordare a alocațiilor bugetare.

Astfel, s-ar putea avea în vedere ca și **în cazul dezvoltării și modernizării capacităților de producție,** care nu pot fi finanțate integral din veniturile unităților, **să se stabilească o limită minimă, diferențiată pe ramuri, a proporției de participare a resurselor proprii pentru finanțarea lor, de care să fie condiționată acordarea alocațiilor bugetare.** Punerea efectivă la dispoziția unităților economice a fondurilor din alocația bugetară ar trebui să se facă în raport de gradul de realizare a surselor proprii, ceea ce ar stimula preocuparea unităților pentru îndeplinirea integrală a beneficiului și amortizării planificate.

Încă un aspect legat de modul în care se acordă alocațiile bugetare pentru finanțarea investițiilor : potrivit practicii actuale, alimentarea conturilor beneficiarilor de investiții cu sumele alocate de la buget se face la începutul fiecărei luni la nivelul planificat. În situațiile în care în luna respectivă nu se realizează integral planul de investiții și nici resursele proprii, alocațiile de la bugetul statului — fără a depăși nivelul planificat — participă la finanțarea investițiilor într-o proporție mai mare, suplinind sursele proprii nerealizate, în loc ca în asemenea cazuri să se acode beneficiarilor credite cu dobînzi majorate.

Eficiența efortului făcut pentru crearea de noi capacități de producție sau pentru dezvoltarea celor existente este determinată în bună măsură de perioada de timp care trece din momentul începerii lucrărilor și pînă la punerea lor în funcțiune. Tocmai pornind de la această determinare, au fost stabilite, pentru principalele categorii de lucrări, durate normate în care ele trebuie executate. Realitățile din economie evidențiază că în unele cazuri, datorită insuficientei pregătiri a investițiilor — proiectare, asigurarea utilajelor tehnologice, — a neajunsurilor existente în activitatea beneficiarilor de investiții și a organizațiilor de construcții, aceste durate normate sînt cu mult depășite. Pentru aceasta, ar trebui ca **fondurile bugetare alocate pentru constituirea de noi obiective sau pentru dezvoltări să se acorde numai în cadrul duratei normate de execuție.** În momentul în care s-a depășit această durată, finanțarea bugetară să fie sistată, lucrările urmînd a fi continuate din resurse proprii sau credite cu dobîndă majorată acordate de bancă. Reluarea finanțării bugetare să se facă numai atunci cînd beneficiarul investiției face dovadă că prelungirea duratei de execuție a lucrării se datorește unor cauze independente de eforturile proprii depuse pentru realizarea în termen a investițiilor.

2. Un sistem de finanțare a mijloacelor circulante mai elastic și stimulativ

PERFECȚIONAREA sistemului de finanțare a vizat, așa după cum menționam anterior, și modalitățile de constituire a mijloacelor circulante. Și în acest domeniu este de remarcat preocuparea de îmbinare judicioasă a participării diferitelor surse de finanțare. Dacă în deceniul anterior mijloacele circulante se finanțau din alocații bugetare și credite bancare, în prezent o pondere tot mai mare o are autofinanțarea pe seama beneficiului realizat.

Concepția actualului sistem de finanțare a mijloacelor circulante pornește de la imperativul de a **se asigura ca fiecare unitate să-și desfășoare activitatea cu un volum de fonduri dimensionat corespunzător nevoilor reale de realizare a sarcinilor de plan, fără să se recurgă la atragerea în circuitul economic a unor mijloace materiale bănești peste aceste nevoi.** Desigur, dimensionarea volumului de fonduri de care au nevoie unitățile pentru desfășurarea continuă a activității economice trebuie **să se bazeze în primul rînd pe determinarea riguroasă a necesarului total de mijloace circulante, iar delimitarea participării fondurilor proprii și împrumutate la finanțarea acestora să țină seama atît de specificul diferitelor elemente ale mijloacelor circulante, cît și de cel al diferitelor ramuri de activitate.**

În principiu, potrivit reglementărilor actuale, **necesitățile minime permanente de materii prime și materiale pentru producție — producție neterminată și produse finite — sînt finanțate inițial, la punerea în funcțiune a unităților din fonduri bugetare, iar ulterior creșterile de la un an la altul din resurse proprii și asimilate acestora. Constituirea de rezerve suplimentare de nevoi materiale și acoperirea cheltuielilor de producție sau circulație sezoniere se finanțează din credite bancare pe termen scurt.**

Practica și teoria economică socialistă au demonstrat că folosirea pentru finanțarea mijloacelor circulante a unor surse diferite reprezintă o necesitate obiectivă izvorîtă din specificul circuitului acestora, răspunde cerinței stimulării utilizării cît mai eficiente a resurselor materiale și bănești aflate la dispoziția unităților productive. Pornindu-se de la faptul confirmat de practică, că prin intermediul creditului bancar se creează posibilități sporite pentru adaptarea operativă a necesarului de fonduri la cerințele derulării neîntrerupte a procesului de aprovizionare, producție și desfacere, de identificare rapidă a cazurilor în care în mecanismul economic al unei întreprinderi sau ramuri intervin factori care împiedică desfășurarea normală a fluxului circuitului mijloacelor circulante, măsurile de perfecționare a sitemului de finanțare au avut în vedere creșterea rolului creditului bancar ca factor activ de influențare a proceselor economice.

Dacă necesitatea sporirii rolului creditului pe termen scurt în viața economică a întreprinderilor a fost unanim recunoscută și fundamentată teoretic, atît de economiștii din țara noastră, cît și din celelalte țări socialiste, opinii ca și soluții practice diferite se manifestă în privința părții din mijloacele circulante care trebuie finanțată pe calea creditului. Argumentele teoretice și practice aduse, pledează pentru ca **intervenția creditului să aibă loc pentru finanțarea nevoilor temporare de resurse suplimentare,** urmînd ca mijloacele circulante în cadrul normativului — avînd în vedere caracterul lor stabil și permanent —, să fie acoperite din resurse proprii.

În țara noastră, prin modalitățile practice în care se asigură fondurile din resurse proprii pentru acoperirea normativului, creditul bancar intervine — într-o anumită proporție — și în finanțarea necesităților minime permanente de mijloace circulante. Astfel, creșterile planificate de mijloace circulante față de normativul minim din anul precedent se finanțează din credite bancare care se restituie din beneficiul realizat după încheierea bilanțului anual : adoptarea acestei modalități de finanțare are în vedere cointeresarea unităților în obținerea unui beneficiu cel puțin la nivelul stabilit prin plan, pentru a fi astfel în măsură să-și asigure resursele proprii necesare pentru restituirea creditelor primite și formarea fondurilor de stimulare. De asemenea, întrucît resursele proprii se dimensionează pentru acoperirea normativului aferent trimestrului cu activitatea cea mai redusă, creșterile din celelalte trimestre se finanțează pe seama creditelor bancare.

Dacă în cazurile menționate intervenția creditului bancar are loc pentru asigurarea cu fonduri la nivelul stabilit prin plan, sînt însă situații în care nevoile de credit sînt determinate de anumite neajunsuri existente în modul de determinare a necesarului de fonduri proprii sau în circuitul mijloacelor circulante. Este știut că normativul de mijloace circulante se determină pornind de la stocurile normate de valori materiale, dar nu se suprapune întru totul acestora : el exprimînd valoarea medie a stocurilor existente într-o anumită perioadă.

Practica economică a arătat că stocul maxim dintr-un anumit material se constituie numai în momentul aprovizionării, după care scade treptat pe măsura introducerii lui în circuitul de producție, ajungînd să fie consumat integral în momentul unei noi aprovizionări. Întrucît fiecare întreprindere folosește în procesul de producție o multitudine de materii prime și materiale, care au periodicități și ritmuri diferite de aprovizionare și consum, stocul curent al diferitelor materiale pentru producție reprezintă numai un anumit procent din stocul fizic maxim normat al acestora. Pe această bază s-a adoptat regula ca **normativul mijloacelor circulante aferent stocului curent să se finanțeze numai în proporție de 50% din valoarea lui maximă, putîndu-se depăși limita menționată în cazuri bine justificate.**

Analizele făcute de organele de sinteză economică au arătat că în unele cazuri calculele justificative făcute de întreprinderi pentru finanțarea din fonduri proprii a unei proporții mai ridicate de 50% din stocurile normate nu sînt examinate și soluționate operativ de organele financiare, ceea ce face ca **fondurile acordate în cadrul normativelor pentru constituirea stocurilor de materii prime și materiale să fie inferioare celor efectiv necesare realizării sarcinilor de plan.**

Datorită acestui fapt, stocurile permanente de materii prime și materiale la multe unități constructoare de mașini, se situează aproximativ la nivelul de 75% din normativul aferent rezervei curente, în timp ce finanțarea este asigurată numai pentru 50%. Cazurile menționate evidențiază **necesitatea reeaxaminării prevederii potrivt căreia stocurile curente de materii prime și materiale, determinate pe baza metodologiei în vigoare, să se acopere prin normativul acordat numai în proporție de 50%.** După părerea noastră, stabilirea acestei proporții trebuie să aibă la bază analize și studii amănunțite și în orice caz, ea va trebui să fie stabilită diferențiat pe ramuri și sub ramuri ale industriei, avînd în vedere condițiile reale și specificul proceselor de producție.

Situații asemănătoare au rezultat și la producția neterminată, care datorită diversificării și asimilării în fabricație a unor utilaje și instalații tehnologice complexe, cu ciclul lung de fabricație manifestă o tendință de creștere, creștere care însă nu se reflectă în unele cazuri și în normativul stabilit pentru acest element. La o serie de unități constructoare de utilaje tehnologice, normativul de mijloace circulante aprobat pentru producție neterminată acoperă între 38—80% nevoile reale, lipsa de fonduri care trebuie alocate prin normativ fiind suplinită prin acordarea de credite pentru produsele cu ciclul lung de fabricație ; volumul acestor credite a sporit în ultimii patru ani de peste 4 ori.

Existența unor greutăți în încadrarea în nivelul fondurilor planificate este determinată și de faptul că unele unități pornesc la realizarea planului cu **necorelări între nivelul fondurilor aprobate și necesitățile reale.** Aceste necorelări au la bază, în principal două cauze :

● **În primul rînd,** după cum se știe, determinarea normativului se face odată cu planul de aprovizionare, cu cîteva luni înainte de începerea anului de plan, cînd unele unități, în special cele care produc utilaje și instalații unicate, nu dispun de întreaga documentație tehnică de execuție și nu cunosc în detaliu, cu suficientă precizie, structura producției. Aceasta face ca necesitățile de materii și materiale să se stabilească pe baza unor consumuri informative, de multe ori prin indici de consum la milionul de lei producție globală. Uneori, după ce se cunoaște structura efectivă a producției care urmează a se executa apar diferențe între ceea ce s-a prevăzut în planul de aprovizionare — respectiv ca normativ de mijloace circulante — și nevoile reale, cu toate implicațiile care decurg de aici.

În aceste condiții considerăm că pentru a se asigura concordanța necesară între volumul fondurilor și cerințele realizării planului, **ar trebui ca în primul trimestru al anului, întreprinderile constructoare de mașini, la care producția de unicate deține o pondere însemnată, să aibă dreptul să-și reactualizeze calculele care au stat la baza determinării normativului de mijloace circulante,** iar organele financiare să soluționeze problemele care se ridică în legătură cu asigurarea fondurilor pentru finanțarea producției.

● **În al doilea rînd,** prin planul financiar se stabilesc — și în mod firesc trebuie să se stabilească — sarcini de accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Practica însă a arătat că încadrarea în viteză de rotație planificată solicită o anumită perioadă de timp și nu se poate realiza în decursul unui singur trimestru, mai ales în cazul cînd sarcina de accelerare este mare. De aici decurg pentru unitățile economice greutăți în încadrarea în nivelul fondurilor planificate, îndeosebi în trimestrul I, în care de multe ori la un plan de producție mai mare decît cel din trimestrul IV al anului anterior, fondurile planificate sînt mai mici.

Subdimensionarea prin planurile financiare a necesarului real de fonduri proprii determină unitățile economice să folosească într-o proporție însemnată diferite resurse atrase — beneficii temporar nerepartizate, fonduri de stimulare necheltuite, neachitarea datoriilor față de diverși furnizori — sau credite speciale, fapt de natură să influențeze negativ gestiunea economică, să încarce prețul de cost cu un volum însemnat de dobînzi ; analiza efectuată la unele întreprinderi arată că ponderea cheltuielilor legate de plata dobînzilor bancare și a penalităților pentru neefectuarea la timp a plăților către furnizori a ajuns anul trecut la 3—3,5% din totalul prețului de cost, ponderea fiind de cîteva ori mai mare decît în urmă cu cîțiva ani.

În același timp, întrucît, așa cum am menționat, unitățile sînt obligate să-și desfășoare activitatea cu încadrarea în nivelul fondurilor aprobate prin plan, orice subdimensionare a acestora provoacă greutăți în păstrarea capacității întreprinderii de a face față plăților curente, poate conduce la apariția plăților restante.

Legat de acest ultim aspect, **am dori să menționăm că după părerea noastră, plățile restante denotă în fond existența de fapt a creditului comercial.** Fără îndoială că el apare în mod fortuit și se datorește faptului că în perioada cît o întreprindere se află în situația de jenă financiară, nu este în măsură să-și achite, în termenele legale, contravaloarea materiilor prime, materialelor sau produselor primite de la diverși furnizori ; penalitățile pentru neachitarea mărfurilor reprezintă, am putea spune, o dobîndă pentru împrumutul acordat.

Cincinalul — inainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

IN ACESTE ZILE premergătoare marii sărbători a muncii — 1 Mai — numeroase colective din întreaga țară, angajate plenar în întrecerea pentru realizarea cincinalului inainte de termen, au dobîndit remarcabile succese în producție.

DEPĂȘIRI ALE PREVEDERILOR DE PLAN

● De la 1 ianuarie și pînă la mijlocul lunii aprilie, industria siderurgică a livrat construcției de mașini, peste sarcinile de plan, mai bine de 52 000 tone de laminate finite pline din oțel și țevi, îndeplinindu-și astfel angajamentul asumat în cinstea zilei de 1 Mai.

● Minerii din bazinul carbonifer al Văii Motrului au extras în plus, de la începutul anului și pînă la 15 aprilie, 58 000 tone de lignit. Ei și-au îndeplinit integral angajamentul pe anul în curs. La obținerea acestui succes, o contribuție importantă și-au adus colectivele minelor Horăști, Lupoaia, Leurda și Roșiuța.

● În perioada scursă din acest an, colectivele celor trei puternice unități energetice din Oltenia — Hidrocentrala „Porțile de Fier“ și Termocentralele de la Ișalnița și Rovinari — Rogojelu au furnizat peste prevederi mai bine de 100 milioane kilowați-oră energie electrică.

● Unitățile industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii au realizat în 1975 produse peste plan în valoare de 226 milioane lei. Această sumă se adaugă celor 5 miliarde lei reprezentînd valoarea producției suplimentare de echipamente electronice industriale, aparataj electric de înaltă tensiune, mijloace de automatizare, celule telefonice automate, scule, obținută în primii patru ani ai cincinalului.

RITMURI ÎNALTE PE ȘANTIERE

● Constructorii din unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale au imprimat un ritm înalt de execuție a lucrărilor ; pînă la data de 15 aprilie, ei au realizat circa 29 la sută din sarcinile anuale. Au fost predate beneficiarilor mai mult de 130 noi obiective și capacități de producție importante, dintre care 27 au fost realizate înainte de termenele stabilite prin plan.

● În cadrul Șantierului naval Galați a intrat în probe tehnologice, cu două săptămîni mai devreme, fabrica de oxigen de 500 normal metri cubi oxigen pe oră. Noua capacitate de producție va asigura întreprinderii constructoare de nave întreaga cantitate de oxigen necesară proceselor tehnologice.

Evidențiind unele aspecte negative care se întîlnesc în faza de dimensionare a necesarului de fonduri, nu putem să nu menționăm în același timp că **multe din greutățile financiare pe care le intimpină unitățile economice se datoresc modului în care ele își gospodăresc fondurile de care dispun,** în faptul că, datorită neajunsurilor din procesul de aprovizionare — producție — desfacere, însemnate mijloace materiale sînt imobilizate — uneori timp îndelungat — în stocuri supranormative de materii prime, materiale, producție neterminată sau produse finite, ceea ce reduce viteza de rotație a mijloacelor circulante, diminuează eficiența cu care ele sînt utilizate.

Deși în ultimii ani organele financiar-bancare au acordat un sprijin sporit unităților economice în lichidarea imobilizărilor în stocuri supranormative, organizînd în acest scop numeroase acțiuni de analiză, rezultatele obținute nu sînt în toate cazurile pe măsura eforturilor depuse. După părerea noastră, eficiența acțiunilor întreprinse nu se ridică în toate cazurile la nivelul cerințelor, al posibilităților existente, întrucît **problema imobilizărilor este abordată mai ales prin prisma posibilităților de lichidare, și mai puțin prin cea legată de cauzele de fond ale formării lor** și respectiv al stabilirii și aplicării unor măsuri care să prevină formarea imobilizărilor.

Doresc să subliniez că **neajunsurile existente în dimensionarea și utilizarea fondurilor destinate finanțării activității curente de producție, ca și altele menționate mai înainte își au originea, după părerea noastră, nu în concepția actualului sistem de finuanțare, ci sînt generate, în cea mai mare parte, de carențele existente în aplicarea acestuia, de faptul că nu peste tot cadrul normativ, reglementările adoptate sînt corespunzător aplicate.** Există multiple posibilități ca prin conjugarea eforturilor comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, cu cele ale organelor financiar-bancare, mijloacele circulante de care dispun unitățile economice să fie folosite cu eficiență sporită, ca multe din neajunsurile de azi să rămînă într-un viitor apropiat de domeniul trecutului.

Cornel IUGA

ECONOMIE NATIONALA

CINCINALUL — ÎNAINTE DE TERMEN!

ÎNTREPRINDERILE FRUNTAȘE ȘI OBIECTIVELE PLANULUI

O INVESTIGARE a momentului economic actual evidențiază cu pregnanță ca una din trăsăturile sale de bază intensa activitate ce se desfășoară la diverse niveluri și pe multiple planuri pentru creșterea în ritm înalt a economiei românești, pentru îmbunătățirea performanțelor sale calitative. La îndemnul partidului, al secretarului său general, al înflăcăratei sale chemări adresate de la înalta tribună a Congresului al XI-lea de a munci mai bine, de a face totul pentru înflorirea patriei, pentru ridicarea ei într-un termen istoric scurt la nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, tradiționala întrecere socialistă s-a ridicat pe o treaptă superioară, a căpătat valențe noi, înmănunchind într-un singur tot obiective cantitative și calitative de cea mai mare importanță pentru accelerarea progresului nostru economic.

Imperios necesară, o asemenea mișcare de mare amploare — ale cărei rațiuni sînt pe deplin înțelese de masele largi de oameni ai muncii — prezintă o însemnătate deosebită în contextul eforturilor pe care întreaga națiune le face pentru îndeplinirea înainte de termen a actualului cincinal și crearea în acest fel a unor condiții optime trecerii la realizarea cincinalului viitor.

Calitatea activității economice și, în consecință, amploarea rezultatelor, depind în bună măsură de modul în care fiecare unitate productivă își organizează munca pentru folosirea integrală și la parametri înalți a potențialului material și uman de care dispune, de măsura în care reușește să asigure fructificarea marilor rezerve interne existente, practic, la toate locurile de muncă. În această adevărată întrecere a bunilor gospodari, ai căror beneficiari sîntem în egală măsură cu toții, numeroase întreprinderi au obținut rezultate deosebit de valoroase, pentru care, de altfel, cu aproximativ o lună în urmă au primit înalte distincții. Cunoașterea experienței înaintate a acestor întreprinderi este, fără îndoială, de interes mai larg, întrucît înlesnește generalizarea inițiativelor valoroase și a metodelor înaintate de muncă.

Tocmai pornind de la asemenea necesități, revista noastră a întreprins de curînd o analiză în cîteva întreprinderi fruntașe din Capitală, decorate pentru rezultatele obținute în 1974 cu Ordinul Muncii, în care, pe lîngă rezultatele anului trecut, a urmărit și mersul îndeplinirii planului în perioada care a trecut de la începutul acestui an.

Determinantele locului I: cifrice...

● Ce rezultate s-au obținut în realizarea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate?

Așa după cum a relevat ancheta noastră, toate întreprinderile analizate și-au îndeplinit și depășit principalii indicatori de plan — producția globală, producția marfă și, cu o singură excepție, și productivitatea muncii (tabelul nr. 1). Dar nu numai atît. Atingerea și depășirea prevederilor la producția globală și marfă, asociată cu realizarea planului fizic, au permis economiei naționale să beneficieze realmente de o serie de produse de primă importanță, în conformitate cu cerințele planului, ale consumatorilor productivi sau individuali. În condițiile interdependențelor stabilite între unitățile economice, importanța unor asemenea realizări depășește cadrul strict al întreprinderilor respective, întrucît îndeplinirea obligațiilor lor contractuale a facilitat, din acest punct de vedere, realizarea planului de către alte unități cu care colaborează.

O atenție deosebită a fost acordată sporirii permanente a eficienței cu care se desfășoară procesul de producție. Prin înfăptuirea unor măsuri eficace de raționalizare a consumului de muncă, de folosire a forței de muncă, de eliminare a pierderilor din timpul de lucru, cum și de gospodărire judicioasă a fondurilor materiale și bănești, în primul rînd de micșorare a consumurilor de materiale, în întreprinderile respective productivitatea muncii planificată a înregistrat și ea devansări față de prevederi iar cheltuielile la 1 000 de lei producție-marfă s-au situat constant sub plafonul stabilit prin plan.

Asemenea preocupări, cu caracter permanent și cu profunzime evidentă au constituit și temelia unor importante realizări în ceea ce privește angajamentele asumate în întrecere. Cu toate că valoarea producției globale și marfă pe care s-au angajat să o realizeze suplimentar se înscrie în limite variabile ca pondere în totalul producției, ceea ce poate fi reținut este faptul că peste tot ea a fost realizată, iar în unele cazuri (Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, întreprinderea mecanică de material rulant „Grivița Roșie"), substanțial depășită.

Privite prin această optică, a preocupărilor constante, calitativ superioare, rezultatele obținute demonstrează o abordare complexă a problemelor, cunoașterea și evaluarea realistă a posibilităților, urmărirea zi cu zi a îndeplinirii tuturor indicatorilor de plan, concentrarea eforturilor spre direcțiile principale de acțiune.

...și factoriale

● Care au fost principalele acțiuni care au determinat obținerea locului fruntaș?

Desigur, realizările deosebite obținute în întreprinderile analizate sînt rezultatul unor eforturi susținute, al adoptării și transpunerii în viață a unor programe complexe de măsuri. Fără a neglija importanța fiecărui factor în parte, am considerat utilă, pentru cunoașterea experienței bune acumulate în aceste întreprinderi fruntașe, depistarea principalelor acțiuni care au contribuit la realizarea succeselor menționate.

1. PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII PROPRIU-ZISE A PRODUCȚIEI reprezintă — așa după cum au relevat interlocutorii noștri — principala direcție în care au fost concentrate eforturile. Desigur, sub multiple forme concrete. La întreprinderea „ 23 August", spre exemplu, alături de alte aspecte s-a urmărit perfecționarea programării și urmăririi cît mai judicioase a producției. În cadrul Întreprinderii mecanice de material rulant „Grivița Roșie" a avut loc, pe baza unui program minuțios elaborat, reorganizarea atelierelor în vederea aplicării și extinderii muncii în acord global și, totodată, întărirea compartimentului mecano-energetic prin redistribuirea forței de muncă. Această din urmă acțiune a contribuit activ la perfecționarea reparării și întreținerii utilajelor și instalațiilor, a creat posibilitatea unor intervenții operative pentru înlăturarea neajunsurilor ce apar în desfășurarea proceselor de producție. La Întreprinderea de confecții și tricotaje s-a urmărit și realizat unificarea tehnologiilor de fabricație la principalele produse: costume pentru bărbați, paltoane, pardesie etc.

2. ÎNNOIREA ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI, SPORIREA CALITĂȚII PRODUSELOR au reprezentat, de asemenea, coordonate majore pe care s-a situat activitatea desfășurată în toate întreprinderile analizate. Astfel, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, mecanizarea unor operațiuni cu productivitate redusă au constituit adevărate măsuri prioritare pentru colectivul Combinatului de articole tehnice din cauciuc Jilava. La Întreprinderea mecanică de material rulant, precum și în cadrul Întreprinderii de reparații auto au fost proiectate noi tehnologii, în paralel cu extinderea prin asimilări a gamei de prese fabricate și de produse noi.

3. ÎNTĂRIREA DISCIPLINEI TEHNOLOGICE ȘI A MUNCII a reprezentat un alt factor cu multiple implicații favorabile asupra rezultatelor dobîndite. Un rol

important la sporirea eficienţei eforturilor îndreptate în această direcţie l-a avut şi ridicarea pregătirii profesionale a cadrelor. Calificarea înaltă şi policalificarea muncitorilor au permis nu numai o cunoaştere mai bună a unor operaţii disparate, ci şi a unor întregi procese tehnologice în ansamblu, mergînd pînă la comportarea produselor la beneficiar. Perfecţionarea pregătirii profesionale, alături de desfăşurarea unei intense şi eficiente munci politice şi organizatorice în rîndul tuturor cadrelor, a permis formarea şi consolidarea unei adevărate discipline industriale, situată la nivelul unor unităţi cu tradiţie în domeniile lor de activitate.

Realizări '75

● Cum acţionaţi în acest an pentru reeditarea performanţei din 1974?

Ultimul an al acestui cincinal se înscrie cu ritmuri înalte de creştere a producţiei în toate întreprinderile analizate. Sporul planificat al producţiei globale în 1975 la întreprinderea „23 August", spre exemplu, se cifrează la 16,8%, iar cel al producţiei marfă la 21,2% faţă de realizările anului trecut. Creşteri ale sarcinilor de plan de peste 10% la producţia globală întîlnim şi la celelalte întreprinderi analizate. În condiţiile acestor sporuri substanţiale, la 10 aprilie a. c. prevederile de plan la producţia globală şi marfă pentru perioada respectivă erau în întreg eşantionul anchetei noastre atinse şi depăşite. În ce priveşte realizarea productivităţii muncii şi a cheltuielilor prevăzute la 1000 lei producţie marfă rezultatele cele mai bune s-au obţinut la Întreprinderea mecanică de material rulant şi la Întreprinderea de reparaţii auto (tabelul nr. 1).

Tabelul nr.1

Realizarea sarcinilor de plan

Denumirea unităţii	Producţia globală		Producţia marfă		Productivitatea muncii		Cheltuieli la 1000 lei producţie marfă	
	1974	10 aprilie 1975	1974	10 aprilie 1975	1974	10 aprilie 1975	1974	10 aprilie 1975
Intreprinderea "23 August"	101,0	100,3	101,1	102,3	100,0	98,4	99,4	142,7
Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava	101,6	102,0	102,0	103,4	101,4	101,9	99,9	99,9
Intreprinderea mecanică de material rulant "Griviţa Roşie"	110,5	111,8	110,4	113,6	104,9	102,2	97,5	99,9
Intreprinderea de confecţii şi tricotaje Bucureşti	100,5	100,1	100,2	100,0	100,7	100,2	99,9	99,5
Intreprinderea de reparaţii auto "Griviţa"	105,2	105,3	106,8	106,6	107,4	102,2	96,9	99,1

Cît priveşte angajamentele asumate în întrecere se poate face o remarcă. Gradul foarte mare de realizare, la 10 aprilie a.c., a angajamentelor anuale la producţia globală şi marfă pe 1975, care atingea, de exemplu, la Întreprinderea mecanică de material rulant 188,3% şi respectiv 118,8%, iar la Întreprinderea de reparaţii auto 325,8% şi respectiv 366,4%, dovedeşte că, în unele cazuri, printr-o mai intensă mobilizare a tuturor rezervelor, s-ar putea obţine producţii suplimentare mult mai mari.

Tabelul nr.2

Realizarea angajamentelor

Denumirea unităţii	Producţia globală				Producţia marfă			
	Valoarea angajamentului în totalul producţiei (%)		Gradul de realizare a angajamentului anual		Valoarea angajamentului în totalul producţiei		Gradul de realizare a angajamentului anual	
	1974	1975	1974	10 aprilie 1975	1974	1975	1974	10 aprilie 1975
Intreprinderea "23 August"	0,8	-	119,3	-	0,9	0,7	125,3	41,14
Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava	0,72	0,73	202,7	75,3	0,73	0,74	278,3	127,3
Intreprinderea mecanică de material rulant "Griviţa Roşie"	5,6	1,7	186,2	188,3	5,1	1,7	203,7	218,8
Intreprinderea de confecţii şi tricotaje Bucureşti	30,7	4	...	14,4	30,8	-	-	-
Intreprinderea de reparaţii auto "Griviţa"	5,1	1,7	101,7	325,8	5,8	1,9	115,8	366,4

Principalele acţiuni şi măsuri din cadrul programelor complexe adoptate pentru realizarea şi depăşirea sarcinilor de plan, a angajamentelor asumate sînt orientate spre:

— Creşterea gradului de utilizare a maşinilor şi utilajelor. Faţă de anul trecut, la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, în trimestrul I a.c., indicele de utilizare a maşinilor a sporit cu 6,7%, iar la Întreprinderea mecanică de material rulant cu 1%. În această direcţie, în întreprinderile analizate o importanţă deosebită a prezentat-o extinderea acţiunii de autoutilare, care la aceasta din urmă întreprindere, de pildă, a avut ca obiective realizarea standurilor de probat generatoare, maşini de confecţionat arcuri elicoidale, bancuri de lucru ş. a.

— Utilizarea cu eficienţă sporită a forţei de muncă. Indicele de utilizare a timpului de lucru maxim disponibil al muncitorilor — înregistrat spre exemplu în trimestrul I al acestui an — exprimă o utilizare corespunzătoare a forţei de muncă în multe din întreprinderile analizate (96,1% la întreprinderea „23 August", 95,4% la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, 94,9% la Întreprinderea mecanică de material rulant etc.).

Dificultăţile — generate doar de factori exogeni?

● Înlăturarea căror greutăţi ar permite obţinerea unui loc fruntaş şi în acest an?

— Este vorba, în primul rînd, de dificultăţile create în procesul de aprovizionare tehnico-materială. Întreprinderea „23 August" solicită, pentru asigurarea ritmică a bazei tehnico-materiale în conformitate cu planul de producţie şi ciclurile de fabricaţie a produselor, un sprijin sporit din partea centralei industriale, a M.I.C.M.G. şi a Ministerului Aprovizionării. Un aport sporit din partea conducerii centralei sale industriale apare necesar — conform opiniei specialiştilor de aici — şi în cadrul Combinatului de articole tehnice din cauciuc Jilava pentru asigurarea integrală şi la timp a materiilor prime din import şi a pieselor de schimb.

— Punerea la termen în funcţiune a noilor capacităţi de producţie, atingerea parametrilor proiectaţi la noile obiective, recuperarea eventualelor restanţe înregistrate, reprezintă, de asemenea, un alt deziderat important. Specialiştii din cadrul întreprinderii „23 August", de pildă, apreciază ca necesară urgentarea realizării fizice a planului de investiţii. În acest sens, se cere sporit aportul constructorului, I.C.S.I.M., precum şi al furnizorilor de utilaje tehnologice şi respectarea termenelor de livrare prevăzute în contracte. De asemenea, pentru Întreprinderea mecanică de material rulant este de o importanţă deosebită terminarea lucrărilor de acoperire a traveei de lîngă atelierul de tapiţerie, pentru ca acesta să poată fi reorganizat conform necesităţilor actuale ; în acest scop însă este necesar ca Institutul de Proiectări Căi Ferate să urgenteze predarea documentaţiei.

Fără îndoială, rezolvarea acestor probleme depinde în bună măsură de acţiunea unor factori externi de întreprindere. **Nu trebuie însă neglijat că este necesar ca pe primul plan să se situeze efortul propriu pe care trebuie să-l depună fiecare colectiv de muncă, valorificarea rezervelor interne însemnate care mai există atît în utilizarea zestrei tehnice din dotare, cît şi a factorului uman din întreprindere.**

În întrecere cu timpul

● Cînd veţi încheia cincinalul actual?

Pe baza rezultatelor bune obţinute pînă în prezent, în întreprinderile în care am desfăşurat ancheta s-au obţinut succese importante în acţiunea de realizare a cincinalului înainte de termen. La Întreprinderea de reparaţii auto, de exemplu, cincinalul a fost încheiat la 15 februarie 1975, la Întreprinderea de confecţii şi tricotaje doar cu două săptămîni mai tîrziu, iar la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, la 9 aprilie. Şi la celelalte două întreprinderi rezultatele de pînă în prezent creează garanţii pentru îndeplinirea cincinalului în patru ani şi jumătate.

Experienţa acumulată de către unităţile fruntaşe este, fără îndoială, pozitivă; cunoaşterea şi generalizarea ei este menită să servească interesele tuturor unităţilor productive, economiei naţionale în ansamblul său, realizării obiectivelor economice care stau în faţa poporului.

George STERESCU
Bogdan PĂDURE

SCHIMBĂRI STRUCTURALE ÎN REPARTIZAREA TERITORIALĂ A INDUSTRIEI

ÎNFĂPTUIREA consecventă a politicii Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării a asigurat în perioada construcției socialiste o importantă creștere a producției și potențialului industrial. Paralel cu dezvoltarea industriei și cu modernizarea structurii acesteia pe ansamblul țării, a fost asigurată, în mod treptat, și o structură teritorială armonioasă, eficientă, deceniul actual fiind hotărîtor în traducerea în viață a politicii Partidului Comunist Român de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție, de ridicare a tuturor județelor țării la un înalt nivel de civilizație.

Experiența construcției socialismului în țara noastră arată că în condițiile creșterii volumului de activități și complexității economiei naționale, luarea în considerare a potențialului pe care îl oferă teritoriul la proiectarea și realizarea unei structuri teritoriale armonioase constituie o cerință importantă a epocii actuale. Stabilind strategia dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, Partidul Comunist Român a pornit de la condițiile economice și naturale favorabile existente pe teritoriu și, în strînsă concordanță cu interesele majore ale economiei naționale, a promovat măsurile de natură să creeze premisele necesare dezvoltării industriei în toate județele țării și, în același timp, pentru asigurarea unui cadru organizatoric corespunzător.

Astfel, prin realizarea și dezvoltarea sistemului electroenergetic național și a unui vast program de prospecțiuni geologice și punerea în evidență a unor noi resurse ale subsolului, prin construcția unei întinse rețele de conducte magistrale pentru transportul țițeiului și gazelor, prin modernizarea și dezvoltarea agriculturii, baza energetică și de materii prime a crescut în mod considerabil în toate județele țării, creîndu-se condițiile necesare pentru o puternică expansiune teritorială a industriei. In același timp, s-a acționat pe linia dezvoltării transporturilor și telecomunicațiilor, condiție necesară pentru stringerea și amplificarea legăturilor economice între diferitele unități administrativ-teritoriale.

De asemenea, în contextul măsurilor luate pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, au fost adoptate importante hotărîri menite să asigure un cadru organizatoric mai favorabil pentru desfășurarea activității de planificare economico-socială în profil teritorial. Între acestea menționăm adoptarea noii organizări administrativ-teritoriale a țării, a Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a Republicii Socialiste România, a Legii cu privire la sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale, precum și instituționalizarea activității de planificare economico-socială în profil teritorial și perfecționarea continuă a metodologiei, metodelor și sistemului de relații pentru elaborarea și urmărirea îndeplinirii planului în profil teritorial.

Creșterea ponderii județelor mai puțin dezvoltate în trecut

PÎRGHIA PRINCIPALĂ în îmbunătățirea repartizării industriei pe teritoriu o constituie politica de investiții și respectiv amplasarea noilor capacități de producție.

Ca act de gestiune economică, amplasarea trebuie să asigure noilor unități industriale, condiții favorabile de desfășurare a activității și rezultate economice avantajoase. În același timp repartizarea teritorială a investițiilor și, în mod deosebit amplasarea unităților industriale, ca ramură propulsoare a întregii dezvoltări, incumbă marea responsabilitate a asigurării apropierii între județe în ceea ce privește dezvoltarea economico-socială și nivelul de trai al populației, noile obiective industriale trebuind să se încadreze ca parte organică în viața localităților.

În conformitate cu concepția partidului nostru, la amplasarea obiectivelor industriale criteriile de eficiență economică se îmbină în mod organic cu considerente politico-sociale, luîndu-se în considerare o multitudine de elemente și factori determinanți în obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate, precum și efectele lor economico-sociale în viața județelor și localităților. În acest context, în cazuri de eficiență echivalentă s-a acordat prioritate localităților și respectiv județelor mai puțin dezvoltate.

Pe măsura creșterii posibilităților economiei naționale și în mod deosebit în ultimii ani o parte tot mai mare a investițiilor industriale a fost alocată dezvoltării județelor cu un potențial industrial mai scăzut sau cu un nivel mijlociu de dezvoltare. Dacă în județele și centrele tradițional industriale, cea mai mare parte a investițiilor a fost folosită pentru dezvoltarea, modernizarea și integrarea cu noi secții a întreprinderilor existente sau pentru construirea unor întreprinderi noi de un înalt nivel tehnic, în județele cu un potențial industrial mai scăzut, calea principală pentru dezvoltarea industriei a constituit-o construcția de noi întreprinderi.

Tabelul nr.1

Ponderea județelor în producția industrială globală

Gruparea județelor[x]	Procente din producția globală industrială		
	1960	1965	1973
a) Municipiul București	17.5	17,8	17,0
b) 9 județe cu o pondere de 3,0-8,0% (Prahova, Hunedoara, Brașov, Timiș, Sibiu, Caraș-Severin, Cluj, Bacău și Mureș)	42,4	40,8	35.5
c) 8 județe cu o pondere de 2,0-2,9% (Arad, Maramureș, Neamț, Bihor, Galați, Brăila, Dîmbovița și Suceava)	19,1	17,7	18,3
d) 9 județe cu o pondere de 1,0-1,9% (Argeș, Constanța, Dolj, Iași, Alba, Ilfov, Harghita, Satu Mare și Buzău)	13,1	14,9	18,8
e) 13 județe cu o pondere de sub 1% (Gorj, Vîlcea, Mehedinți, Vrancea, Botoșani, Covasna, Vaslui, Bistrița-Năsăud, Olt, Teleorman, Tulcea, Ialomița și Sălaj)	7,9	8,8	10,4

[x] Gruparea a fost făcută după ponderea județelor în producția globală industrială în anul 1960, tocmai pentru a demonstra progresele realizate de județele în trecut mai puțin dezvoltat.

Pe această bază producția globală industrială a crescut în 1973 față de 1960 de 15,3 ori în județul Ialomița, de peste 14,4 ori în Olt, de 9,4 ori în Argeș, 6,4 ori în Constanța, 9,3 ori în Dolj, 9,5 ori în Galați, 9,9 ori în Iași și 8,6 ori în Teleorman. Creșteri peste media pe țară s-au înregistrat și în alte județe, în trecut mai puțin dezvoltate sau cu un nivel mijlociu de dezvoltare industrială, cum sînt: Bacău, Bihor, Brăila, Buzău, Dîmbovița, Gorj, Mehedinți, Mureș, Tulcea și Vaslui.

O caracteristică a primilor 3 ani ai actualului cincinal constă în faptul că toate județele din categoria de mai sus au înregistrat ritmuri medii anuale de creștere a producției globale industriale superioare mediei de 12,7% :

— peste 20% județele : Buzău, Galați, Mehedinți și Olt;
— 15—20% județele : Argeș, Constanța, Covasna, Dîmbovița, Harghita, Ialomița, Iași, Sălaj, Vaslui, Vîlcea și Vrancea;
— 12,8—15% județele: Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Dolj, Ilfov, Satu Mare, Suceava și Teleorman.

Tendința de creștere a ponderii unor județe mai puțin dezvoltate, în producția globală industrială a țării, manifestată în întreaga perioadă a construcției socialiste, s-a accentuat și generalizat în ultimii ani, devenind o realitate vizibilă. Astfel, cele 22 județe (punctele d și e din tabelul nr. 1) care în trecut aveau un potențial industrial mai scăzut și-au sporit ponderea în producția industriei de la 21,0% în anul 1960, la 29,9% în anul 1973.

Se remarcă accentuarea deosebită în perioada 1966—1973 a creșterii ponderii, în producția globală industrială a țării, a județelor mai puțin dezvoltate.

Numărul județelor cu ponderi mai mici de 1% în producția globală industrială a țării a scăzut de la 13% în anul 1960 la 8% în anul 1973, unele județe în trecut cu un potențial industrial scăzut sau cu un nivel mijlociu de dezvoltare ajungînd în anul 1973 la o producție industrială echivalentă sau chiar mai mare decît cea a unora dintre județele tradițional industriale în condițiile în care și acestea din urmă au înregistrat sporuri însemnate de producție (tabelul nr. 2).

Este de menționat că realizările obținute în anul 1973 nu reflectă în întregime efortul de investiții făcut de economia națională pentru dezvoltarea acestor județe, deoarece multe dintre obiectivele industriale începute în ultimii 2—3 ani au intrat sau vor intra în funcțiune parțial sau cu întreaga capacitate după sfîrșitul anului.

Îndeplinirea și depășirea sarcinilor planului de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1974 reprezintă un important pas pe linia creșterii potențialului industrial al tuturor județelor țării și cu deosebire în unele județe în trecut mai puțin dezvoltate.

Faţă de o creştere medie a producţiei globale a industriei cu 15% faţă de anul 1973, în unele dintre aceste judeţe s-au înregistrat creşteri mult mai însemnate: Olt 44,5%, Sălaj 36,3%, Teleorman 35,4%, Iaşi 30,2%, Tulcea 25,9%, Satu Mare 23,2%, Dîmbovița 22,9%, Neamț 20,4%, Bistrița-Năsăud 20,0%.

Tabelul nr.2

Evoluţia ponderii unor judeţe în producţia globală industrială a ţării

	1960	1973		1960	1973
Galaţi	2,1	4,2	Hunedoara	7,0	4,2
Argeş	1,9	3,8	Timiş	4,1	3,8
Dolj	1,7	3,3	Sibiu	4,0	3,5
Iaşi	1,5	3,0	Cluj	3,4	3,4
			Caraş-Severin	3,8	2,2

Schimbări în structura producţiei judeţelor

DEOSEBIT de semnificativ este faptul că industria, ramura economiei naționale cu cea mai înaltă productivitate, deţine în prezent ponderea cea mai mare în economia tuturor judeţelor ţării. Un alt rezultat calitativ deosebit al procesului de industrializare socialistă a ţării îl constituie puternica expansiune teritorială a ramurilor de bază ale industriei, îmbunătăţirea structurii pe ramuri a producţiei globale realizată pe ansamblul industriei regăsindu-se în toate judeţele ţării. Să analizăm, în această lumină, modificările care s-au produs şi cum se regăsesc ele pe plan teritorial.

Prospecţiunile geologice au pus în evidenţă noi rezerve de ţiţei, gaze, cărbuni, şisturi bituminoase, ceea ce a făcut posibilă o importantă creştere a bazei energetice şi în unele judeţe în trecut lipsite de exploatări. Prin deschiderea noului bazin carbonifer în Oltenia şi a unor noi zone de extracţie a ţiţeiului, prin construirea rafinăriilor de la Gheorghe Gheorghiu-Dej, Brazi, Piteşti, Dărmăneşti şi Suplacul de Barcău, cît şi prin dezvoltarea exploatărilor şi unităţilor de prelucrare existente, producţia industriei combustibilului a crescut într-o proporţie considerabilă, atît în judeţele care dispuneau de o asemenea industrie, cum sînt Hunedoara, Prahova, Mureş, Bihor, Bacău, Buzău, Covasna, Dîmboviţa, Sălaj etc., cît şi în unele judeţe în care industria combustibilului a fost construită în mod practic în anii construcţiei socialiste: Argeş (în ceea ce priveşte extracţia şi prelucrarea ţiţeiului), Arad, Botoşani, Brăila, Dolj, Galaţi, Gorj, Ialomiţa, Ilfov, Mehedinţi, Neamţ, Olt, Suceava, Timiş, Vîlcea etc. Este semnificativ faptul că în anul 1973 în judeţul Argeş se realiza 8,5% din producţia totală de combustibil a ţării, iar în judeţul Gorj 7,8%, în timp ce în 1965 judeţele respective realizau 3,9% şi 3,2%. Industria combustibilului este prezentă astăzi în 30 din cele 39 de judeţe ale ţării.

Prin dezvoltarea extracţiei de ţiţei, gaze şi cărbune, şi trecerea la valorificarea potenţialului hidroenergetic al ţării, sistemul electroenergetic naţional a căpătat o nouă structură teritorială. Este suficient să arătăm că, la sfîrşitul anului 1973, puterea instalată în grupurile electrogene depăşea 1 000 MW în judeţele Dolj, Hunedoara, Mehedinţi şi Mureş, ceea ce reprezintă de peste două ori puterea instalată în România anului 1938 (501 MW), iar alte 7 judeţe aveau 400—900 MW fiecare: Argeş, Bacău, Gorj, Neamţ, Prahova, Vîlcea şi municipiul Bucureşti.

Pe lîngă dezvoltarea centrelor siderurgice existente (Hunedoara, Reşiţa), metalurgia feroasă o regăsim astăzi şi într-o serie de alte judeţe — Galaţi, Buzău, Dîmboviţa, Iaşi şi Neamţ, în care au fost construite noi obiective. Este de remarcat faptul că fiecare dintre combinatele siderurgice de la Galaţi, Hunedoara, Reşiţa (în viitor şi Întreprinderea de oţeluri speciale din Tirgovişte) depăşesc de mai multe ori producţia României anului 1938. Ca pondere creşterea cea mai spectaculoasă a realizat-o judeţul Galaţi, care a dat în 1973 31% din producţia metalurgiei feroase faţă de 5,6% în 1965. Cit despre metalurgia neferoasă, aceasta era localizată în trecut în principal în bazinele de extracţie a minereurilor din judeţele Maramureş, Alba, Hunedoara, Harghita, Tulcea şi respectiv în încă cîteva centre de prelucrare a minereurilor sau a deşeurilor din metale neferoase, între care Baia Mare, Zlatna, Copşa Mică şi Bucureşti. Acestea au cunoscut în continuare o importantă dezvoltare. Prin deschiderea unor noi exploatări de minereuri neferoase la Vişeu, Deva, Rodna, Moldova Nouă, Oraviţa, Fundul Moldovei, Leşul Ursului şi de bauxită în judeţul Bihor, cît şi prin construcţia Întreprinderii de aluminiu Slatina, Întreprinderii de alumină Oradea, şi de curînd din Tulcea, a unor noi secţii şi instalaţii la Combinatul chimico-metalurgic Baia Mare, la unităţile de la Zlatna şi Copşa Mică, a unor noi instalaţii de preparare şi concentrare a minereurilor, repartizarea teritorială a metalurgiei neferoase şi a extracţiei minereurilor neferoase s-a îmbunătăţit, asigurînd ridicarea economică a unor zone şi localităţi în trecut mai puţin dezvoltate. În cadrul ramurii a crescut mai ales ponderea judeţelor Olt (de la 2,3% în 1965 la 24,1% în 1973) şi Bihor (de la 1,8% la 5,9%).

Este cunoscut rolul deosebit al industriei construcţiilor de maşini în dezvoltarea de ansamblu a economiei naţionale. În trecut, această ramură era concentrată în numai cîteva centre industriale — Bucureşti, Braşov, Ploieşti, Sibiu, Timişoara, Reşiţa, Cluj-Napoca, Sibiu şi Arad. Astăzi, în mod practic, construcţia de maşini este prezentă în toate judeţele ţării. Este semnificativ faptul că unele judeţe care în trecut nu dispuneau de nici o uzină constructoare de maşini mai importantă, au deţinut în anul 1973 ponderi însemnate în valoarea producţiei globale industriale a acestei ramuri: Argeş 5,3%, Dîmboviţa 3,0%, Dolj 4,2%, Galaţi 2,2%, Mureş 2,1%, Brăila 1,9% etc, în condiţiile în care industria constructoare de maşini şi-a sporit producţia totală în perioada 1951—1973.

Pentru locul pe care îl ocupă această ramură pe plan teritorial este concludent faptul că în anul 1973 ponderea construcţiei de maşini era de peste 15% în producţia globală a unui număr de 26 judeţe (în 12 judeţe această proporţie urcînd la peste 30%); între acestea se află judeţe care în trecut erau aproape lipsite de fabrici şi uzine constructoare de maşini şi utilaje (cu excepţia unor ateliere meşteşugăreşti sau ateliere de reparat material rulant) cum sînt: Argeş, Bihor, Buzău, Constanţa, Dîmboviţa, Dolj, Gorj, Iaşi, Ilfov, Mehedinţi, Mureş, Olt, Sălaj, Teleorman şi Vaslui.

Mult mai bine repartizată pe teritoriu este astăzi şi industria chimică, ramură care dispune de o bogată bază de materii prime. Coordonat cu nevoile agriculturii şi cererile de export au fost construite combinate de îngrăşăminte chimice la Craiova, Turnu Măgurele, Roznov, Tîrgu Mureş, Arad, Făgăraş, Năvodari, asigurîndu-se o echilibrare pe teritoriu a producţiei şi consumului. Construirea combinatelor petrochimice de la Brazi, Piteşti, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a combinatelor chimice de la Rîmnicu Vîlcea şi Făgăraş, a întreprinderilor de fire şi fibre sintetice şi artificiale de la Săvineşti, Iaşi şi Brăila, a întreprinderilor „Policolor" — Bucureşti, „Colorom" — Codlea, a celei de antibiotice Iaşi, precum şi a numeroase unităţi de prelucrare a maselor plastice, au modificat în mod fundamental repartizarea teritorială a producţiei industriei chimice. În anul 1973, judeţe ca: Argeş, Bacău, Dolj, Iaşi, Mureş, Neamţ şi Vîlcea, în care în trecut chimia era inexistentă sau foarte slab reprezentată, au avut ponderi de peste 4% în producţia globală a acestei ramuri. S-au afirmat, de asemenea, cu ponderi de 1,5—4,1% şi judeţele Bihor, Brăila, Buzău, Constanţa, Teleorman, în care au fost puse în funcţiune sau sînt în curs de realizare importante obiective ale industriei chimice.

În ce priveşte extracţia minereurilor nemetalifere şi produsele din substanţe abrazive, pe lîngă dezvoltarea şi crearea de noi capacităţi în judeţele Cluj, Caraş-Severin, Constanţa, Gorj, Hunedoara, Mehedinţi, Maramureş, Prahova, Timiş, Tulcea şi Vîlcea, au fost deschise noi exploatări în judeţul Suceava, iar la Slatina, în judeţul Olt, a fost construită cea mai importantă unitate de produse cărbunoase, care în anul 1973 a deţinut aproape 21% din producţia globală a acestei ramuri.

În procesul dezvoltării şi modernizării industriei de construcţii s-a realizat o echilibrare pe teritoriu a producţiei şi consumului, ţinînd seama de volumul mare de transport pe care acestea îl impun. În strînsă concordanţă cu programul de construcţii, în mod deosebit cu repartizarea teritorială a construcţiei de obiective economice şi locuinţe, au fost create fabrici de prefabricate din beton armat în majoritatea judeţelor ţării. Dintre acestea le amintim pe cele de la Bucureşti, Craiova, Braşov, Oradea, Iaşi, Cluj, Tîrgu Mureş, Arad, Călăraşi, Constanţa, Roman, Bacău, Piatra Neamţ, Galaţi. În prezent, fiecare zonă geografică a ţării îşi asigură necesarul de ciment, var şi prefabricate, iar fiecare judeţ în parte necesarul de materiale de zidărie, ceea ce a redus în mod considerabil distanţele de transport, asigurînd importante economii.

O contribuţie deosebită la îmbunătăţirea repartizării teritoriale a industriei a adus-o ramura prelucrării lemnului. Amplasarea noilor combinate de industrializare a lemnului ca şi a unor fabrici de mobilă s-a făcut ţinînd seama de volumul mare de transport al masei lemnoase, în oraşe situate avantajos faţă de exploatările forestiere sau căile de transport. Cele 6 judeţe (Cluj, Mehedinţi, Suceava, Brăila, Ialomiţa şi Constanţa) în care în anii construcţiei socialiste au fost construite noile combinate de celuloză şi hîrtie au deţinut în anul 1973 aproape 60% din producţia globală a acestei ramuri.

Ramurile industriei uşoare şi alimentare, care cu investiţii relativ mai reduse şi cu termene scurte de punere în funcţiune au efecte deosebit de active în ocuparea forţei de muncă, îndeosebi a femeilor şi, respectiv, în ridicarea economică a unor oraşe şi creşterea veniturilor populaţiei, s-au dezvoltat atît prin integrarea cu noi secţii şi modernizarea întreprinderilor existente în

Marin CEOPONEA
economist

(Continuare in pag. 24)

„Ceea ce este hotărîtor în formarea copiilor ca oameni înaintaţi ai epocii socialismului şi comunismului este de a sădi în inimile lor iubirea şi respectul faţă de muncă, izvorul celor mai mari şi mai depline satisfacţii, principalul mijloc de perfecţionare umană, de progres social".

(Din cuvîntarea tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** la cea de-a II-a Conferinţă Naţională a Organizaţiei Pionierilor)

Educaţia prin muncă, pentru muncă

MICROCOOPERATIVELE AGRICOLE — UN FACTOR EDUCAŢIONAL EFICIENT

Investigaţie „R. E." în 40 microcooperative agricole de producţie

ANUL ŞCOLAR 1969—1970 va fi reţinut în conştiinţa multor pionieri şi adulţi prin apariţia unei iniţiative deosebit de valoroase : crearea primelor microcooperative agricole de producţie ale pionierilor şi şcolarilor din judeţul Vîlcea. În momentul experimentării, nici cei mai optimişti organizatori nu întrevedeau extinderea atît de rapidă a acestui fenomen : astăzi funcţionează 3 251 microcooperative, cu o suprafaţă totală de teren de peste 8 200 ha.

În cele ce urmează încercăm să răspundem — cu contribuţia unui mare număr de profesori, pionieri, cadre de răspundere din diferite instituţii — la unele întrebări care să faciliteze înţelegerea şi semnificaţiile acestui fenomen :

- ● Ce factori au sprijinit dezvoltarea microcooperării la proporţiile sale actuale ?
- ● Ce reprezintă pe plan educativ-formativ şi economic această experienţă naţională ?
- ● Ce posibilităţi şi resurse de perfecţionare a activităţii se creează pe măsura dezvoltării microcooperativelor ?

PRINCIPIUL educaţiei copiilor prin muncă şi pentru muncă a devenit în ultimii ani principiul de bază, călăuzitor în educaţia tinerei generaţii ; diversitatea formelor în care se transpune în viaţă dovedeşte pasiune, efort, o căutare asiduă de mijloace practice şi eficiente de formare a viitorului cetăţean constructor al comunismului. Între aceste forme, constituirea microcooperativelor agricole de producţie reprezintă un real şi imens pas înainte.

Existenţa a 3 251 microcooperative, în care lucrează aproape 345 000 de copii transformă această formă de pregătire pentru viaţă a tinerei generaţii într-unul dintre cele mai eficiente şi cuprinzătoare sisteme de educaţie practică. Perioada scurtă parcursă de această formă de pregătire de la stadiul de experiment la cel de fenomen generalizat — de circa 5 ani — dovedeşte, înainte de toate, că el se integrează perfect în specificul naţional de educaţie a tinerei generaţii, că răspunde în egală măsură atît unor cerinţe reale de ordin psihopedagogic, cît şi de ordin practic.

Realizări şi realizatori

EXISTĂ întrucîtva o neconcordanţă între dimensiunea realizatorilor şi cea a realizărilor lor ; de cele mai multe ori, realizările sînt mai aproape de cei mari, de părinţi, decît de copii.

Pentru a prezenta cît mai succint experienţa acumulată de pionieri în acest domeniu, am solicitat cadrelor de răspundere din 40 şcoli generale (elevi, pionieri, profesori) să prezinte principalele rezultate şi realizări ale microcooperativelor lor, să evidenţieze experienţe valoroase, cu posibilităţi de extindere, să exprime opinii şi să formuleze propuneri pentru îmbunătăţirea activităţii educative, practice în cadrul microunităţilor. (Pentru uşurarea lecturii, răspunsurile au fost sintetizate în casetele alăturate).

În cele mai multe microcooperative rezultatele obţinute depăşesc semnificaţia unei simple activităţi pionereşti. Iată cîteva exemple.

Microcooperatorii din comuna Gorneşti (Mureş) au obţinut producţii neobişnuite la hectar la cultura cartofului : 62 000 kg/ha la soiul Desireé şi 65 000 kg/ha la soiul Jarla. Aceste randamente i-au determinat pe părinţi — cooperatori de la C.A.P. Gorneşti — să cultive cele două soiuri pe o suprafaţă de 50 ha. În fapt, microcooperativa din Gorneşti poate fi considerată o staţie-pilot unde se experimentează 11 soiuri de cartofi.

În judeţul Suceava, microcooperatorii cultivă 377 ha cu porumb, cartofi, legume, pomi. În comuna Bucecea, prin aplicarea unor metode agrotehnice înaintate şi ca rezultat al unor cercetări proprii s-a obţinut o producţie de peste 40 000 kg de cartofi la hectar. Şi aici a fost individualizat un soi de cartof, denumit soiul „Bucecea", fiind preluat şi de alte unităţi. Tot în judeţul Suceava, pionierii de la liceul din Liteni au obţinut peste 95 mii kg cartofi de pe o suprafaţă de 4,5 ha, iar pionierii din Reuseni au obţinut rezultate deosebite la cultura porumbului, a guliilor şi cartofului. (La microcooperativa din Reuseni s-a instaurat un climat de intensă întrecere cu cooperativa „mare", căreia i s-a decernat de două ori „Ordinul Muncii" clasa I pentru cultura cartofului. Aici, specialiştii au determinat o corelaţie directă, faptică între realizările părinţilor şi cele ale copiilor, un mod concret de înrîurire pozitivă a dragostei faţă de muncă a elevilor).

Ce activităţi dezvoltă pionierii în microcooperative ?

CULTURI : porumb, cartofi, sfeclă (de zahăr şi furajeră), floarea-soarelui, legume, pomi, viţă de vie, plante de nutreţ, plante tehnice, coacăze, trandafiri etc.

ÎN ZOOTEHNIE : creşterea viermilor de mătase, creşterea păsărilor de curte, a porumbeilor, a iepurilor de casă, ovine, porcine.

ALTE SECTOARE : apicultură, amenajarea de eleştee pentru pescuit, activităţi anexe (impletituri).

În judeţul Vîlcea, microcooperatorii din Tîrgu Ginguleşti au realizat un venit de 60 000 lei în 1974 în urma valorificării producţiei de miere (obţinută de la 11 stupi), a iepurilor de casă, a legumelor şi fructelor.

Din aceste exemple, şi din multe altele, rezultă că pionierii şi-au luat „rolul" în serios. Preocuparea lor de a executa lulucrările agricole la timp şi de bună calitate, de a fertiliza terenul în perioadele optime (de multe ori cu peste 20 tone de îngrăşăminte organice la hectar), grija faţă de avutul obştesc dovedesc viabilitatea şi eficienţa sistemului practic de educaţie. Totodată, acesta creează şi cadrul necesar însuşirii şi consolidării unor cunoştinţe şi deprinderi de specialitate. Nici o lecţie teoretică, oricît de bine ar fi fost pregătită, n-ar fi dus la înţelegerea atît de temeinică a sistemului de retribuire în acord global cum a realizat-o aplicarea lui la microcooperativa din Liteni. Dealtfel, satisfacţia muncii şi gradul de înţelegere a utilităţii acesteia sînt foarte ridicate la elevi. (Dintr-o anchetă întreprinsă în rîndul a 500 elevi membri cooperatori din 4 unităţi şcolare a rezultat că 85 % dintre copiii investigaţi efectuează cu plăcere activitatea fizică şi intelectuală depusă în cooperativa şcolară, iar 90 % au menţionat că se ajută între ei în procesul muncii, ceea ce demonstrează că la această vîrstă se manifestă înţelegerea necesităţii muncii colective [1]).

Cum este organizată microcooperativa agricolă ?

ÎN FUNCŢIE de condiţiile şi de posibilităţile locale se încheie o convenţie între cooperativa agricolă şi şcoala generală în care se prevăd: suprafaţa de teren pe care cooperativa agricolă o pune la dispoziţia şcolii, lucrările care trebuie efectuate, producţiile planificate, condiţiile de transport şi valorificare a producţiei etc. Suprafaţa de teren diferă mult de la unitate la unitate ; în cazul celor 40 microcooperative suprafaţa este cuprinsă între 0,3 ha şi 6 ha. Cei mai mulţi din cei investigaţi consideră însă că suprafaţa agricolă optimă este de 3 ha.

Modul de organizare a microcooperativelor este identic cu cel al cooperativei mari. Toate funcţiile sînt îndeplinite de pionieri

În ce constă valoarea educativă a acestui experiment*) ?

1. Formează deprinderea de a munci;
2. Constituie cadrul pentru aplicarea în practică a cunoștințelor de agricultură și biologie ;
3. Oferă posibilitatea însușirii unor cunoștințe precise, unor lucrări. (De exemplu : executarea lucrărilor de întreținere a culturilor, altoirea pomilor și arbuștilor, cultivarea legumelor, gestionarea bunurilor etc.) ;
4. Familiarizează copiii cu tehnica nouă ;
5. Orientează elevii către școli și activități agricole ;
6. Elevii se cunosc mai bine între ei în procesul muncii ;
7. Contribuie la educarea spiritului gospodăresc, a muncii în comun, a spiritului de întrecere ;
8. Elevii învață să prețuiască munca, să gospodărească avutul obștesc ;
9. Se dezvoltă responsabilitatea față de îndeplinirea sarcinilor ;
10. Creează condiții pentru aplicarea și însușirea principiului cointeresării materiale, pentru înțelegerea valorii stimulentelor morale ;
11. Dezvoltă spiritul organizatoric, stimulează imaginația, consolidează o optică pragmatică în abordarea lucrurilor și un gust pentru acțiune și inițiativă ;
12. Oferă copiilor satisfacția muncii concrete, a rezultatelor muncii ;
13. Contribuie la formarea deprinderilor de muncă și conducere colectivă ;
14. Reprezintă un mijloc eficient de pregătire pentru viață ;
15. Contribuie la întărirea prieteniei dintre elevi (în școlile în care învață și muncesc copii de diferite naționalități) ;
16. Contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă a copiilor.

---

*) Tabloul a fost alcătuit pe baza opiniilor exprimate de cei investigați.

și școlari, cadrele didactice și specialiștii cooperativei „mari“ avînd mai mult un rol de consilieri. În unele școli participarea elevilor la activitatea microcooperativei are la bază cererea scrisă a acestora, ceea ce întărește spiritul de răspundere în executarea lucrărilor.

Cum se utilizează veniturile realizate de microcooperativă

ÎN MULTE UNITĂȚI școlare se realizează venituri superioare de la un an la altul nu numai din activitatea depusă în microcooperativă, ci și din alte activități pionierești cu caracter agricol. Se pune deci în mod firesc întrebarea : cum se utilizează acestea ?

În legătură cu acest aspect ar trebui precizat că obținerea de venituri din activitățile practice pionierești nu constituie un scop în sine, dar nici un obiectiv de neglijat. Esențial rămîne rolul educativ al activităților. Totuși, în multe microcooperative veniturile au sporit continuu în urma diversificării activității și pe această cale s-a dezvoltat baza tehnico-materială a școlii.

La Școala generală „Leontin Sălăjan“ din Santău (Satu Mare) veniturile obținute în urma livrării producției agricole au crescut de la 9 000 lei în 1972 la 31 000 lei în 1974. Cei 31 000 lei au fost utilizați astfel :

● pentru dotarea atelierelor școlare	7 000
● pentru înființarea laboratorului de fizică	5 000
● pentru dotarea cu mijloace audio-vizuale	8 000
● pentru procurarea de materiale necesare microcooperativei	5 000
● pentru dotarea bazei sportive	4 000
● pentru alte activități pionierești	2 000
Total	31 000

La această școală, modalitățile practice prin care se realizează venituri cunosc o diversificare continuă : din colectarea și predarea deșeurilor și plantelor medicinale, din activitatea practică desfășurată direct în unitățile agricole, din activitatea cercului foto, iar cea mai mare parte din valorificarea produselor obținute în microcooperativă.

Balanța veniturilor și cheltuielilor microcooperativei agricole din Cherechiu (Bihor) — de la înființare — este întrucîtva asemănătoare și reflectă sporirea capacității de a obține venituri în creștere de la un an la altul : 2 686 lei în 1970 ; 2 970 lei în 1971 ; 4 457 lei în 1972 ; 10 499 lei în 1973 și 11 217 lei în 1974 (total : 31 829 lei). În aceeași perioadă, cheltuielile au fost repartizate astfel :

● mașini și unelte pentru atelier	8660
● dotarea laboratorului și cabinetelor	9079
● echipament și material sportiv	3740
● excursii, activități pionierești	3500
● premierea microcooperativelor	6850
Total :	31 829

În acest an s-a prevăzut să se obțină, prin plan, un venit de 13 100 lei. La această microcooperativă este interesant de urmărit evoluția sectorului zootehnic : în 1972 pionierii au început cu creșterea unui porc și au îngrijit 4 iepuri, 8 păsări de curte și 10 perechi porumbei. În 1974 sectorul zootehnic era constituit din 8 porcine, 17 iepuri, 18 păsări de curte, 2 ovine și 15 perechi porumbei.

În școlile investigate, aproape fără excepție, sumele obținute din activitățile practice sînt utilizate pentru dotarea unor laboratoare, pentru organizarea unor excursii în grup și a altor activități pionierești, pentru procurarea de echipament sportiv, televizoare, magnetofoane, picupuri, pentru procurarea de material săditor, amenajarea de sere și chiar pentru cantină și asfaltarea terenului sportiv.

Rezultă de aici că activitățile practice pot și trebuie să stea la baza creșterii gradului de dotare a școlilor, la cointeresarea elevilor prin premierea lor pentru activitatea depusă sau cu prilejul participării la diferite concursuri școlare, profesionale etc., la intensificarea activităților pionierești în general. Între aceste genuri de activități se stabilește o corelație strînsă, prețuită de pionieri în activitatea zilnică, care propulsează și motivează toate acțiunile cu caracter educativ.

Ion MANEA

Ce propun cadrele investigate pentru îmbunătățirea activității microcooperativelor ?

1. Acordarea unui teren de bună calitate, în apropierea școlii ;
2. Terenul să nu fie schimbat de la un an la altul și nici dispersat în multe trupuri ;
3. Utilajele cu care se execută lucrările să fie dintre cele mai moderne pentru a familiariza elevii cu tehnica viitorului ;
4. Să se asigure semințe cu valoare biologică ridicată ;
5. Asistența acordată de specialiștii cooperativei agricole „mari“ să aibă un rol educativ mai pronunțat ;
6. Să se acorde mai mult sprijin dezvoltării unor microsectoare zootehnice ;
7. Să nu se impună culturile agricole de către cooperativa „mare“ (fără a lua în considerare și opiniile pionierilor) ;
8. Planificarea și evidența muncii să se realizeze pretutindeni de către elevi ;
9. Sporirea numărului de ore afectate lucrărilor practice în agricultură ;
10. Intensificarea schimburilor de experiență între microcooperativele fruntașe ;
11. Să se reglementeze cît mai unitar și elastic modul de utilizare a veniturilor ;
12. Să se extindă sistemul de premiere și cointeresare a microcooperatorilor în muncă ;
13. Să se asigure imprimate simple pentru evidența activităților, pentru contabilizarea veniturilor și cheltuielilor.

Cum trebuie sprijinită activitatea microcooperativelor în viitor ?

Consiliul Național al Organizației Pionierilor a organizat două consfătuiri republicane cu președinții microcooperativelor agricole : prima la Liceul agricol din Dragomirești-Vale și cealaltă la I.C.C.P.T. Fundulea. În cadrul acestor consfătuiri s-au făcut numeroase propuneri vizînd sporirea eficienței activității microcooperativelor, din care am reținut următoarele :

1. Consiliile județene ale organizației pionierilor — la cererea conducerii școlii și a consiliului organizației pionierilor — vor fi sprijinite să înființeze microcooperative în toate comunele și satele unde există cooperative agricole de producție ;

2. Suprafața de teren încredințată microcooperativelor nu va depăși 3 ha ; se va atribui teren fertil, aproape de școală și nu se va schimba amplasamentul de la un an la altul ;

3. Cooperativa agricolă va încheia cu conducerea școlii și consiliul organizației pionierilor un angajament în care se vor înscrie obligațiile reciproce. (Se vor menționa randamentul la hectar, lucrările ce trebuie executate, forma de retribuire — aceeași cu cea prevăzută în Statutul C.A.P. — plata muncii S.M.A., contravaloarea semințelor, a îngrășămintelor etc, modul de valorificare a producției) ;

4. Personalul de conducere din cooperativa „mare“ va sprijini întreaga activitate a cooperativei „mici“, asigurînd toate condițiile pentru obținerea recoltelor planificate ; la cererea consiliului de conducere a microcooperativei, cadrele din C.A.P. vor susține referate, vor efectua aplicații practice în fața pionierilor ;

5. Cooperativa „mare“ va sprijini dezvoltarea unor activități similare în cooperativa „mică“. Pentru dezvoltarea unor microsectoare zootehnice, C.A.P. va pune la dispoziție stupi de albine, iepuri de casă, viermi de mătase și alte efective restrînse de animale ;

6. Cooperativa „mare“ va înlesni efectuarea unor lucrări de cercetare, chiar pe loturile sale experimentale ; membrii microcooperativei vor avea acces la laboratorul cooperativei și vor fi sprijiniți să cunoască și să întrebuințeze instrumentele din dotare.

Aceste propuneri sînt analizate în prezent la nivelul Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și al Consiliului Național al Organizației Pionierilor.

---

[1] Pionierii și munca, Editura politică, București, 1974, pag. 155.

PARTICIPAREA NEMIJLOCITĂ A OAMENILOR MUNCII LA CONDUCEREA UNITĂȚILOR ECONOMICE

Conducerea colectivă: expresie a dezvoltării și adîncirii democrației socialiste

STRATEGIA construcției socialiste implică, concomitent cu dezvoltarea și modernizarea în ritm rapid a forțelor de producție, perfecționarea sistematică a relațiilor de producție, profunde mutații calitative în viața economică și socială. În procesul revoluționar de edificare a socialismului Partidul Comunist Român acționează cu consecvență pentru dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, pentru lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric și legislativ de participare plenară a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea societății, la elaborarea, adoptarea și controlul deciziilor, pe baza unei studieri continue și sistematice a realității, căutînd să pună în concordanță, permanent, formele de organizare și conducere cu cerințele fiecărei etape de dezvoltare. Un loc central în procesul perfecționării îl ocupă **raționalizarea actului de conducere social-economică,** așezarea activității de conducere pe criterii științifice prin utilizarea de metode, tehnici și procedee moderne, eficiente de analiză, decizie și control, **lărgirea cadrului organizatoric și legislativ care să permită, pe baza concepției de conducere unitară a societății, participarea plenară și nemijlocită a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea tuturor domeniilor de activitate, a întregii societăți.**

În domeniul economic — domeniul hotărîtor pentru progresul general al întregii societăți — lărgirea și adîncirea democrației socialiste se manifestă pe multiple planuri, în forme dintre cele mai variate. Liniile directoare cu privire la perfecționarea conducerii, organizării și planificării, elaborate la Congresul al X-lea și conferințele naționale ale Partidului Comunist Român, din decembrie 1967 și iulie 1972, s-au concretizat într-un amplu program de măsuri, în cadrul cărora locul principal l-a ocupat **înființarea organelor de conducere colectivă la toate nivelurile organizatorice ale activității, instituționalizarea, în întreaga economie, a principiului muncii și conducerii colective.** Referindu-se la necesitatea obiectivă a instituționalizării conducerii colective, în raportul prezentat la Congresul al X-lea, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia: **„Viața a demonstrat că, conducerea unipersonală nu mai corespunde actualei etape a sistemului nostru socialist de producție. În condițiile proprietății comune asupra mijloacelor de producție se impune, ca o necesitate obiectivă, realizarea conducerii colective, participarea nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea activității economice“.**

Tabelul nr. 1

Număr total de propuneri făcute în adunările generale ale oamenilor muncii la nivel de întreprindere din ianuarie-februarie 1975 comparativ cu ianuarie-februarie 1973.

Nr. crt.	Județul	Număr de propuneri făcute		Creștere 1975/1973 %
		ianuarie – februarie 1973	ianuarie februarie 1975	
1.	Prahova	3483	4860	139,8
2.	Hunedoara	2221	4964	223,5
3.	Cluj	2659	3050	114,9
4.	Brașov	1896	2345	123,7

Nu vom insista prea mult asupra multiplelor semnificații și valențe ale conceptului de conducere colectivă pe diferitele planuri ale vieții economice, sociale și politice ale actului informațional-decizional, pentru că în literatura noastră s-a vorbit mult despre virtuțile acestui concept. Ne vom referi mai mult la evoluția concretă, în practică, a modalităților de manifestare a acestui concept, la perfecționarea formelor și metodelor în care prinde el viață.

Concomitent cu introducerea muncii colective ca principiu fundamental de conducere a tuturor unităților economice, o atenție deosebită a fost acordată **perfecționării continue a formelor și metodelor concrete** de aplicare în practică, în viață a acestui principiu. Amploarea și complexitatea mereu sporite a sarcinilor construcției socialiste, cerința cunoașterii temeinice a legilor obiective care guvernează progresul multilateral al societății și reglarea conștientă a proceselor vieții sociale, au impus, totodată, perfecționarea activității organelor statului nostru socialist, a organizațiilor de masă și obștești, înființarea de noi organe și organisme capabile să asigure o participare mai largă și mai eficientă a oamenilor muncii din unitățile economice la conducerea activității, realizarea unui cadru organizatoric, a unui sistem unitar al conducerii colective, adecvat, sub aspectul funcționalității și eficacității, cerințelor fiecărei etape de dezvoltare.

Constituind un moment esențial în evoluția conducerii economiei românești, **instituționalizarea conducerii colective, reprezintă o contribuție deosebită a Partidului Comunist Român la îmbogățirea patrimoniului științei conducerii.** Prin experiența căpătată în înțelegerea modalității specifice de aplicare a principiului muncii și conducerii colective în practică, țara noastră a demonstrat o cutezătoare trecere **de la perfecționarea unui principiu, la crearea unei adevărate instituții** în care își găsesc o reflectare mai completă, consecventă natura socialistă a proprietății, dubla calitate a celor ce muncesc — proprietari ai mijloacelor de producție și producători ai întregii avuții naționale — caracterul puterii de stat și al întregii orînduiri sociale.

Adunarea generală — forma superioară a conducerii colective

EXPRESIE elocventă a democratismului orînduirii socialiste, adunarea generală a oamenilor muncii constituie forma principală prin care oamenii muncii participă in mod organizat la conducerea unităților economice. Ca formă superioară a conducerii colective, adunarea generală — organizată în întreprinderi de către comitetele sindicatelor împreună cu comitetele oamenilor muncii, la începutul și mijlocul fiecărui an — asigură participarea în mod organizat și eficient a muncitorilor, maiștrilor, technicienilor, inginerilor, economiștilor, a tuturor oamenilor muncii la rezolvarea problemelor de ordin economic și social, la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea programelor de producție, exercitînd totodată controlul asupra organelor de conducere.

Grafic nr. 1

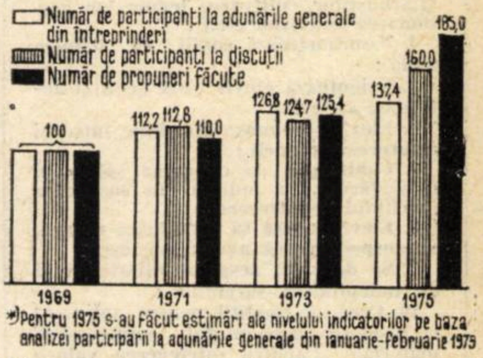

*) Pentru 1975 s-au făcut estimări ale nivelului indicatorilor pe baza analizei participării la adunările generale din ianuarie-februarie 1975

Dinamica unor indicatori ce caracterizează participarea oamenilor muncii la adunările generale la nivelul întreprinderilor

O analiză întreprinsă asupra modului de desfășurare a adunărilor generale din întreprinderile economiei naționale în perioada 1968 (în iulie-august au avut loc primele adunări generale ale oamenilor muncii din întreprinderi) — 1975, a scos în evidență o serie de elemente caracteristice. Într-o prezentare succintă acestea sînt următoarele :

a. Prin adunările generale **se asigură în fapt condițiile participării in mod organizat a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea și soluționarea problemelor complexe ale intreprinderilor noastre socialiste.** Aceasta se realizează prin aceea că în unitățile cu un număr mai restrîns de oameni ai muncii, adunările generale se organizează cu participarea tuturor, iar în unitățile cu un număr mai mare se organizează în prealabil adunări pe secții cu toți oamenii muncii, în cadrul cărora se aleg și reprezentanți pentru adunările generale la nivelul întreprinderilor. Dacă examinăm numărul oamenilor muncii participanți numai la adunările generale la nivelul întreprinderilor (exceptînd pe cele de la secții) rezultă o creștere permanentă, neîntreruptă, în perioada 1968-1975. (vezi graficul nr. 1). La cele 14 sesiuni de adunări generale la nivel de întreprinderi care au avut loc pînă acum au participat peste 11 milioane de oameni ai muncii, în medie, pentru o adunare generală revenind peste 787 mii de oameni ai muncii (vezi graficul nr. 3). O puternică creștere a numărului de participanți s-a înregistrat la adunările generale din ianuarie-februarie 1975, care au depășit cu mult primele adunări generale din iulie-august 1968 (vezi graficul nr. 2), ca și media înregistrată pe întregul interval 1968—1975.

b. **Adunările generale ale oamenilor muncii s-au desfășurat într-un climat de profund și real democratism,** care a asigurat tuturor participanților la dezbateri, posibilitatea de a-și exercita nestingherit dreptul de a-și spune părerea asupra tuturor problemelor activității economice și sociale, de a critica lipsurile manifestate in activitatea întreprinderilor și a organelor de conducere, de a lua parte la stabilirea măsurilor care privesc munca și viața colectivelor din care fac parte. Creșterea an de an a numărului de participanți la discuții, a numărului de propuneri, faptul că tot mai mult în ultimii ani propunerile se referă la problemele esențiale cu care unitățile economice sînt confruntate, abordate sub unghiul eficienței și al dezvoltării de perspectivă, sînt elemente din planul practicii ce demonstrează cu obiectivitatea și forța de convingere a argumentelor pe care le constituie exemplele, profunzimea și realul democratism ce caracterizează adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderile noastre.

c. **Adunările generale au avut un puternic caracter de lucru** crescînd participarea efectivă, competența și eficiența lor. În cuvîntul lor, oamenii muncii au analizat cu spirit de inaltă răspundere activitatea întreprinderilor și organelor de conducere, dovedind un ridicat nivel de conștiință și responsabilitate socială în abordarea problemelor. Numărul de participanți la discuții a înregistrat o dinamică ascendentă, în 1975 fiind de pildă cu 60% mai mare decît în 1969 (vezi graficul nr. 1), și de 2,5 ori mai mare decît cel înregistrat la primele adunări generale din iulie-august 1968, creșterea respectivă devansînd cu mult creșterea indicatorului număr de participanți — 1,9 (vezi graficul nr. 2). În total, la cele 14 sesiuni de adunări generale care au avut loc la întreprinderi, pînă în prezent, au participat la discuții peste 900 mii de oameni ai muncii, ceea ce înseamnă că, la o sesiune a adunărilor generale din întreprinderi au luat cuvîntul, în medie circa 60 mii de oameni ai muncii (vezi graficul nr. 3).

d. **Adunările generale ale oamenilor muncii au fost orientate spre dezbaterea responsabilă a problemelor majore ale activității întreprinderilor**. Luînd cuvîntul, oamenii muncii au făcut numeroase propuneri pentru valorificarea mai bună a resurselor materiale și umane de care dispun unitățile lor, pentru întărirea disciplinei, manifestîndu-și plenar inițiativa creatoare în buna gospodărire a avutului obștesc, dînd dovadă de o înaltă maturitate politică, abordînd problemele într-un spirit critic și autocritic constructiv. Astfel, an de an a crescut indicatorul număr de propuneri făcute de oamenii muncii, în 1975, de pildă, nivelul său urmînd să fie aproape dublu față de nivelul anului 1969 (vezi graficul nr. 1). În întreaga perioadă 1968—1975, la cele 14 sesiuni de adunări generale s-au făcut circa 835 mii de propuneri, revenind deci 60 mii de propuneri la o sesiune (vezi graficul nr. 3).

e. **Preocuparea de indeplinire și depășire a sarcinilor planurilor de dezvoltare economico-socială, de realizare a cincinalului înainte de termen, constituie o permanență a adunărilor generale.** Acest lucru este evident, în primul rînd, prin aceea că în adunările generale au fost dezbătute și aprobate angajamentele în întrecerea socialistă pentru depășirea planului național unic pe anul 1975 și realizarea înainte de termen a actualului cincinal. De exemplu, numai în adunările generale ale oamenilor muncii din județul Brașov au fost luate angajamente pentru realizarea peste plan, în acest an, a 3000 buc. tractoare, 300 autocamioane. 100 000 buc. rulmenți, 500 tone uleiuri minerale, 400 tone îngrășăminte chimice, 10 000 buc. tricotaje, 50 tone brînzeturi și altele.

Adunările generale s-au dovedit a fi și un cadru organizat, deosebit de prielnic, în care este apreciată și cinstită activitatea bună a muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor și celorlalte categorii de oameni ai muncii, care s-au situat în primele rînduri în lupta pentru depășirea planului. Așa, de exemplu, în lunile ianuarie-februarie a.c., la propunerea comitetelor sindicatelor și a comitetelor oamenilor muncii, adunările generale au aprobat acordarea titlului de fruntaș în întrecerea socialistă pentru activitatea desfășurată în anul 1974, unui număr de 168 757 muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri, 26 045 echipe și brigăzi, și 7 403 secții, sectoare etc.

Tabelul nr. 2

Gradul de rezolvare a propunerilor făcute în adunările generale ale oamenilor muncii la nivel de întreprindere,(în ianuarie-februarie 1975,)care privesc nivelurile ierarhice superioare întreprinderii.

Nr. crt.	Ministerul	Număr de propuneri care depășesc posibilitățile de rezolvare de către unități(număr)	Ponderea propunerilor soluționate pînă la 1 aprilie 1975 — Total	din care de către minister	din care de către centrală	Ponderea propunerilor nesoluționate în 1975, în totalul propunerilor	Propuneri în curs de rezolvare (număr)
1.	Ministerul construcțiilor de mașini grele	1933	43,9	40	60	19,1	598
2.	Ministerul construcțiilor de mașini unelte și electrotehnicii		46,6	7	93	10,6	
3.	Ministerul industriei metalurgice		50,1	35,4	64,6	14,0	
4.	Ministerul construcțiilor industriale	173	80,3	80,3	-	-	34
5.	Ministerul agriculturii, industriei alimentare și apelor	1942	70,4(xxx	-	-	12,9	329
6.	Ministerul economiei forestiere și materialelor de construcții	929	82,6	-	-	-	151x
7.	Ministerul transporturilor și telecomunicațiilor	869	15,0	-	-		741(xx

x) inclusiv unele rezolvate parțial și nerezolvabile

xx) inclusiv cele privind dezvoltarea de perspectivă și care vor fi rezolvate în cincinalul 1976—1980

xxx) pînă la 15 aprilie a.c.

Entuziasmul cu care oamenii muncii îndeplinesc angajamentele asumate, preocuparea lor pentru perfecționarea continuă a activității economice, sînt reflectate și în numărul propunerilor făcute în adunările generale din ianuarie-februarie 1975, care numai în patru județe puternic industrializate Brașov, Prahova, Hunedoara, Cluj, a crescut mult față de perioada similară a anului 1973 (vezi tabelul nr. 1).

f. **Sporirea eficienței economice a activității unităților reprezintă un obiectiv principal al adunărilor generale.** Că este așa o demonstrează, în primul rînd, conținutul propunerilor făcute de oamenii muncii. Astfel, la Întreprinderea „Electromagnetica"-București, în adunarea generală din anul acesta s-au făcut propuneri pentru reducerea normelor de consum prin reproiectarea unor produse și înlocuirea unor materiale deficitare, preconizîndu-se a se realiza pe această cale economii de 25 milioane lei. De asemenea, în adunările generale ale unităților de construcții, aparținînd Consiliului Popular al Municipiului București, s-a hotărît scurtarea duratei de execuție a apartamentelor cu 30—90 zile, în vederea realizării peste planul anual a 500 apartamente. În toate județele țării au fost făcute numeroase propuneri care vizează folosirea mai bună a capacităților de producție, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, reducerea cheltuielilor de producție, organizarea mai bună a producției și a muncii.

Grafic nr. 2

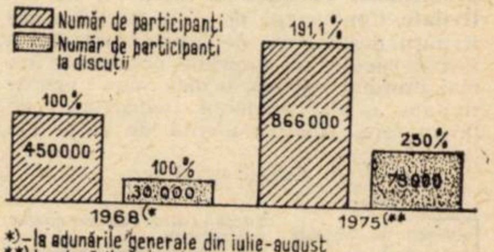

*)-la adunările generale din iulie-august
**)-la adunările generale din ianuarie-februarie

Evoluția numărului de participanți la adunările generale la nivel de întreprindere și a numărului de participanți la discuții : 1968 comparativ cu 1975 (cifre absolute și relative)

Atribuțiile largi în toate domeniile activității întreprinderii, cu care este învestită adunarea generală, inclusiv dreptul de control pe care il are asupra muncii desfășurate de către organul colectiv de conducere, evidențiază faptul că ea ocupă locul central, principal, în conducerea activității economico-sociale din unități, în dezbaterea și soluționarea problemelor care derivă din planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Responsabilități sporite organelor conducerii colective și noi direcții de adincire a democrației

O ALTĂ EXPRESIE elocventă a adîncirii în ultimii ani a democrației muncitorești, o constituie activitatea desfășurată de organele de conducere colectivă în toate unitățile economice — de la ministere, centrale și pînă la întreprinderi. **Comitetele,** respectiv **consiliile oamenilor muncii** sînt organe de conducere colectivă, constituite din cadre cu funcții de răspundere, specialiști cu experiență, reprezentanți aleși ai oamenilor muncii, secretarul organizaţiei de partid, preşedintele sindicatului şi secretarul organizaţiei U.T.C., care asigură participarea indirectă a oamenilor muncii (prin reprezentanţii lor aleşi) la exercitarea în colectiv a atributelor conducerii asupra activităţii economice şi sociale a unităţilor respective în intervalul dintre adunările generale.

Ultimii ani au confruntat aceste organe de conducere colectivă cu probleme tot mai complexe, cu grade de dificultate mai mici sau mai mari, în procesul practic de soluţionare a acestora ele reuşind să-şi definească un **stil de muncă eficient, capabil să asigure cuprinderea tuturor problemelor ce intră în sfera lor de activitate.** Conducerea de către partid a activităţii desfăşurate de aceste organe a fost de natură să imprime muncii lor un mai profund realism, o mai mare operativitate, o mai eficientă capacitate de prognozare. Analiza atentă de către ele a propunerilor formulate în adunările generale, întocmirea în acest scop de programe concrete cu termene şi responsabilităţi precise pentru aplicare, au constituit garanţia operativităţii.

Grafic nr. 3

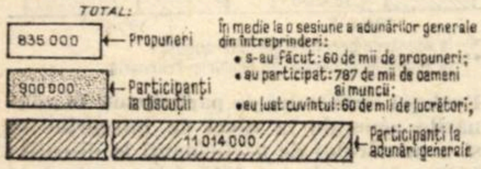

Adunările oamenilor muncii la nivel de întreprinderi 1968—1975

Această operativitate este prezentă, de altfel, la toate nivelurile organizatorice, deci nu numai la nivelul întreprinderilor, ci şi la cel al centralei şi ministerului. Tabelul nr. 2, în care este prezentat modul în care au fost rezolvate în şapte ministere economice propunerile făcute în adunările generale ale oamenilor muncii din ianuarie-februarie 1975, care privesc nivelurile ierarhice superioare întreprinderii, este revelator: în trei ministere — M.C. Ind., M.A.I.A.A., şi M.E.F.M.C., au fost rezolvate pînă la 1 (sau 15) aprilie, între 70—83% din propunerile formulate. De remarcat faptul că la unele ministere, o mare parte a propunerilor în curs de rezolvare, se referă la cincinalul viitor, 1976—1980. Astfel, în cazul M.T.Tc., toate cele 741 propuneri în curs de rezolvare privesc perioada 1976—1980, ele referindu-se în majoritate la măsuri ce necesită fonduri de investiţii prevăzute deja în proiectul viitorului plan cincinal.

Conţinutul propunerilor făcute pentru alte niveluri ierarhice, superioare întreprinderii, evidenţiază maturitatea politică a oamenilor muncii, faptul că ei se preocupă de problemele economice şi sociale majore ale întreprinderilor. În acelaşi timp, natura soluţiilor pe care organele colective de conducere sînt chemate să le adopte, gradul de dificultate ridicat al acestora, multilaterala şi complexa fundamentare pe care ele o solicită, demonstrează capacitatea de conducere de care dispun. Astfel, propunerile făcute în cadrul întreprinderilor constructoare de maşini — aparţinînd de M.I.C.M.G., M.I.C.M.U.E., M.I.M. —, care trebuie rezolvate de către organele colective de la nivelul centralelor sau ministerelor, se referă la mai buna corelare a indicatorilor de plan, asigurarea cu materii prime, utilaje şi piese de schimb, urgentarea unor lucrări de investiţii, sprijinirea în acceptarea unor cooperări interne între întreprinderi, urgentarea pregătirii unor investiţii etc.

Faptul că organele colective de conducere sînt conştiente de înaltele responsabilităţi cu care sînt investite se reflectă nu numai în operativitatea şi maniera în care ele rezolvă problemele, ci şi în modul în care înţeleg să aducă la cunoştinţă rezolvările. Astfel, organele de conducere colectivă din centralele M.E.F.M.C. şi din minister înseşi au comunicat în scris întreprinderilor modul de rezolvare a celor 778 de propuneri făcute la adunările generale din ianuarie-februarie 1975.

Promovînd cu consecvenţă principiul muncii şi conducerii colective, partidul nostru a acordat permanent o atenţie deosebită lărgirii cadrului organizatoric de participare a unui număr mai mare de oameni ai muncii la fundamentarea deciziilor care se iau de organele de conducere colectivă, precum şi la controlul înfăptuirii acestora. Crearea **consiliilor de control muncitoresc asupra activităţii economice şi sociale,** precum şi a **comisiilor pe domenii,** funcţionînd ca organisme obşteşti ale comitetelor oamenilor muncii, sub îndrumarea organizaţiilor de partid din unităţile respective, răspunde pe deplin acestui deziderat. Dacă prin constituirea comisiilor de control muncitoresc al activităţii economice şi sociale din unităţile economice, s-a dat un caracter organizat participării oamenilor muncii la activitatea de control, adîncindu-se controlul asupra problemelor şi fenomenelor economice şi extinzindu-se asupra tuturor celorlalte aspecte ale vieţii sociale, organizarea comisiilor pe domenii are menirea să completeze cadrul care asigură instituţionalizarea muncii şi conducerii colective în unităţile economice, să adîncească democratismul economic, asigurînd o participare mai largă a oamenilor muncii la conducerea unităţilor economice. Cei aproape doi ani şi jumătate care au trecut de la organizarea acestor organisme obşteşti au evidenţiat, prin forţa faptelor, utilitatea lor, descifrînd noi posibilităţi de afirmare a iniţiativelor creatoare ale oamenilor muncii, oferind, pe baza controalelor calitative şi eficiente întreprinse, soluţii şi propuneri corespunzătoare în vederea îmbunătăţirii activităţii.

Sindicatele, aplicînd în viaţă sarcinile încredinţate de partid, de a deveni în actuala etapă de dezvoltare a ţării un cadru organizat de consultare a oamenilor muncii, de dezbatere cu aceştia a problemelor majore de care depinde progresul societăţii noastre, de atragere a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea treburilor statului, acordă o tot mai mare atenţie **adunărilor lunare ale grupelor sindicale.** Viaţa confirmă că în cadrul adunărilor lunare ale grupelor sindicale, la care participă toţi oamenii muncii, se dezbat cu răspundere problemele de la locurile de muncă care privesc îndeplinirea sarcinilor de plan şi angajamentelor asumate, organizarea superioară a producţiei şi a muncii, asigurarea măsurilor de protecţia muncii, educarea oamenilor muncii în spiritul eticii şi echităţii socialiste etc. Numeroasele propuneri făcute de oamenii muncii în aceste adunări, lună de lună, constituie un valoros sprijin pentru conducerea întreprinderilor în soluţionarea problemelor complexe ale unităţilor economice.

Toate cele arătate evidenţiază pe deplin faptul că sensul major al măsurilor luate în ultimii ani, în direcţia perfecţionării sistemului conducerii planificate a întregii vieţi economice şi sociale, îl constituie realizarea unei conduceri dinamice bazate pe criterii ştiinţifice, sporirea eficienţei activităţilor, afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului, dezvoltarea democraţiei socialiste, crearea cadrului organizatoric şi instituţional adecvat pentru participarea oamenilor muncii la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului şi statului nostru.

Amplificarea democratismului in perspectiva făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi inaintării spre comunism

REALIZAREA marilor obiective de dezvoltare multilaterală a ţării noastre, prevăzute în programul partidului, implică asigurarea unei conduceri şi planificări ştiinţifice a tuturor domeniilor de activitate, a întregului organism al societăţii. Iar una din direcţiile în care partidul va acţiona, pentru realizarea acestui deziderat, o constituie **„consultarea largă a colectivelor de muncă din toate domeniile, perfecţionarea continuă a cadrului de participare a maselor la elaborarea şi adoptarea hotăririlor, adîncirea continuă a democraţiei socialiste"** 1).

Promovarea consecventă a conducerii şi muncii colective ca principiu de bază al întregii activităţi economico-sociale, va contribui la valorificarea tot mai largă a gîndirii şi experienţei oamenilor muncii, a celor mai bune cadre, la ridicarea pe un plan superior a întregii activităţi de organizare şi conducere. Adîncirea şi perfecţionarea în continuare a democraţiei muncitoreşti se va realiza, între altele, prin creşterea rolului adunărilor generale din întreprinderi şi instituţii, ca şi prin sporirea rolului comitetelor şi consiliilor oamenilor muncii ca foruri colective de conducere în unităţile de producţie. Un loc important vor ocupa şi în viitor, în sistemul democraţiei socialiste, organizaţiile de masă şi obşteşti, chemate să acţioneze pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în vederea traducerii în viaţă a Programului partidului.

Acţionînd pentru crearea cadrului organizatoric cel mai potrivit participării întregului popor la conducerea vieţii economico-sociale, **Partidul Comunist Român, concepe dezvoltarea democraţiei socialiste ca un factor esenţial şi o necesitate obiectivă în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.**

Chemată să stimuleze şi să pună tot mai deplin în valoare energiile şi elanul creator al maselor, să asigure climatul necesar afirmării plenare a personalităţii umane, accelerării progresului întregii societăţi, dezvoltarea democraţiei socialiste apare ca o parte componentă, importantă a strategiei partidului nostru de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Petru DESPOT
Iulian BĂDIN

---

1) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura politică, Bucureşti, 1975, p. 109.

RITMUL CREŞTERII ECONOMICE — FUNCŢIE DE STRUCTURA SISTEMULUI CIBERNETIC AL ECONOMIEI NAŢIONALE

O MAGISTRALĂ realizare a ştiinţei epocii noastre, numită tot mai insistent **„eră sistemică"** o constituie **abordarea** sistemică a economiei, **realizată pentru prima** dată de Marx în **cadrul metodei materialist**-dialectice, un **instrument puternic de** cunoaştere a realităţii, **a cerinţelor legilor** obiective ale dezvoltării şi totodată — datorită caracterului său direcţionat şi operaţional — de fundamentare multilaterală a coerenţei planului. Valoarea metodei sistemice pentru ştiinţă şi practica economică a căpătat o confirmare strălucită în lucrările ciberneticienilor-economişti români, elaborate în cadrul şcolii create şi animate de către academicianul profesor Manea Mănescu (1).

După cum se ştie, pînă în prezent cea mai eficientă metodă de descriere sistemică a procesului reproducţiei lărgite a produsului social este metoda intrări-ieşiri, mai concret, balanţa legăturilor dintre ramuri. Este cunoscut, de asemenea, că pentru prima dată în ţara noastră, cu ajutorul acestei metode a fost testat echilibrul cincinalului pe perioada 1976—1980. Experienţa internaţională [2] confirmă aplicabilitatea practică şi avantajele indiscutabile ale metodei în condiţiile creşterii continue a complexităţii economiei, ale necesităţii permanente de perfecţionare a instrumentelor şi tehnicilor de organizare, planificare şi conducere.

Una din marile calităţi ale modelului — prin esenţă liniar şi multisectorial — este aceea că poate descrie izomorf procesul real al reproducţiei lărgite a produsului social pe baza unor indicatori statisticoeconomici (care surprind ansamblul determinărilor cantitative şi calitative ale procesului) şi a unor relaţii de echilibru static şi dinamic (care fixează corelaţiile şi interdependenţele de natură statică şi dinamică ale reproducţiei) sub forma unui sistem deschis. Corespondenţa dintre parametrii şi structura modelului cu categoriile fundamentale ale economiei politice este tot mai clar constatată [3]. Ataşîndu-i modelului un sistem de restricţii (limitarea resurselor, a capacităţilor de producţie, a potenţialului de expansiune etc.) şi un sistem de scopuri (venit naţional maxim pe locuitor, structură optimă a producţiei, relaţii economice internaţionale reciproc avantajoase etc.), el se transformă într-un model de planificare optimală, care apoi se poate dezvolta relativ uşor într-o problemă de planificare la mai multe niveluri [4], potrivit cerinţelor conducerii optime a sistemului economic ierarhic şi hipercomplex. Aceste extensiuni depăşesc însă limitele spaţiului de tratare disponibil. Ne vom limita la modelul descriptiv de echilibru static şi dinamic, urmărind să punem în evidenţă noi aspecte ale corespondenţei dintre proprietăţile de structură, de funcţionare eficientă şi de potenţial al creşterii echilibrate.

Problematica este însă atît de vastă, încît în cadrul spaţiului disponibil putem aborda doar două aspecte, şi anume: 1) Legătura dintre ponderea în produsul social total a cheltuielilor materiale, proprietăţile modelului static liniar multisectorial al aparatului de producţie şi potenţialul de reproducere simplă şi 2) legătura dintre necesarul integral specific de investiţii ce asigură creşterea cu o unitate a produsului social total, proprietăţile modelului dinamic liniar al producţiei şi potenţialul de reproducţie lărgită.

Modelul liniar static al producţiei sociale

FUNCŢIONAREA staţionară a sistemului de producţie (SP) necesită (IP) „intrări primare" (forţă de muncă, fonduri fixe, import etc), precum şi (AX) „intrări intermediare" (reprezentînd vectorul producţiei, necesare pentru înlocuirea obiectelor muncii consumate şi reluării la aceeaşi scară a unui nou ciclu de producţie) şi asigură „ieşirea" vectorului produsului total **(X).** Scăzînd din aceasta din urmă consumul intermediar, rezultă **(Y)** vectorul produsului final (valoarea adăugată prin prelucrare) al societăţii (vezi modelul calitativ din fig. 1).

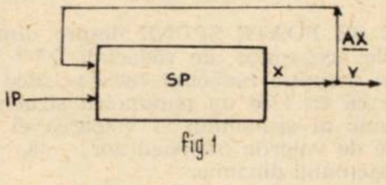

Fig. 1

Modelul cantitativ corespunzător $\mathbf{X} = \mathbf{AX} + \mathbf{Y}$ (în care **A** este matricea tehnologică sau matricea intrărilor directe) are ca soluţie expresia

$$\mathbf{X} = (\mathbf{I} - \mathbf{A})^{-1} . \mathbf{Y}. \qquad (1)$$

Aici apare aşa-numita „inversă Leontiei" $(\mathbf{I} - \mathbf{A})^{-1}$. Elementele ei, interpretate în termeni statistico-economici, după corectarea prealabilă cu matricea unitate $(-\mathbf{I})$ sînt tocmai coeficienţii integrali (totali) de consumuri de obiecte ale muncii. Ele incorporează atît intrările directe, cît şi toate categoriile de intrări indirecte, antrenate de interdependenţele şi legăturile reciproce dintre ramurile sistemului.

Rolul inversei este să surprindă toate efectele directe şi indirecte ce iau naştere în timpul funcţionării sistemului de producţie, să stratifice şi să acumuleze toate „valurile" de propagare şi refractare ce se produc în cadrul sistemului în urma declanşării unor „impulsuri" asupra echilibrului static al „păienjenişului" de interdependenţe (legături directe şi indirecte) dintre ramuri.

Inversa Leontief îndeplineşte în acelaşi timp rolul aşa-numitului **multiplicator matriceal.** Ea caracterizează capacitatea de „multiplicare" a sistemului, explică transferul de cauze în efecte, stabileşte legătura dintre vectorul mărimilor de intrare în sistemul economic şi vectorul mărimilor de ieşire din sistem.

Proprietatea de multiplicare a inversei Leontief apare cu claritate extremă în modelul monosectorial al sistemului economic. În acest caz producţia totală X se împarte în consum productiv x şi producţia finală y, $a = x/X$ este ponderea consumului productiv în producţia totală, astfel că soluţia modelului static fundamental (1) devine:

$$X = (1 - a)^{-1} y.$$

Multiplicatorul $(1—a)^{-1}$ arată în ce raport se află producţia totală şi producţia finală, adică cîte unităţi (în orice caz mai multe decît 1) trebuie să se producă din producţia totală pentru a obţine o unitate de producţie finală. Acest raport, în esenţă, exprimă un criteriu fundamental al eficienţei economice. Reducerea ponderii producţiei intermediare (a producţiei ce se vehiculează prin „sistemul circulatoriu" al procesului de obţinere a bunurilor şi care are justificare numai din punctul de vedere al „ieşirii", al producţiei finale) şi creşterea simultană a ponderii produsului final caracterizează într-o formă sintetică o latură esenţială a întregului sistem al producţiei sociale: capacitatea lui de „multiplicare", capacitatea lui de a transforma resursele utilizate în producţie finală.

Pe bună dreptate, remarca D. Gale [5] că în funcţionarea sa un sistem de producţie, în fiecare ramură componentă, poate produce cel puţin de

$$\rho = \frac{\text{Produs social total}}{\text{Suma cheltuielilor cu materiale}}$$

ori mai mult decît consumă. Avînd în vedere că elementele matricei **A** caracterizează cheltuielile cu materialele, făcute în cadrul unui ciclu de producţie şi că produsele rezultate din acest ciclu se pot reintroduce în producţie sub formă de cheltuieli la începutul următorului ciclu, este uşor de văzut că ρ devine acum ritmul maxim „tehnologic" de creştere cu care se poate multiplica „procesul cu conexiune inversă". Înseamnă că ritmul maxim „tehnologic" de „multiplicare" a sistemului în regim staţionar este cu atît mai mare cu cît: a) produsul social total este mai mare decît suma cheltuielilor cu materiale sau b) ponderea cheltuielilor materiale este mai mică sau încă c) ponderea valorii adăugate (produsul final) este mai mare în valoarea produsului social total.

Structura mai „rigidă" a sistemului de producţie, redată cu o pondere mai mare a cheltuielilor cu materiale reduce deci manevrabilitatea şi posibilităţile de „multiplicare" a producţiei, în timp ce o structură mai „elastică", caracterizată cu o pondere mai mare a valorii adăugate prin prelucrare pe seama consumării mai eficiente a „intrărilor primare" principale

— forţă de muncă, fonduri fixe, importul — măreşte posibilităţile de adaptare şi expansiune.

Iată cum interpretarea cibernetico-economică scoate în evidenţă caracterul profund ştiinţific al obiectivului de seamă al politicii economice, promovat cu consecvenţă de conducerea de partid, de reducere a cheltuielilor de producţie, în primul rînd a cheltuielilor materiale, în aşa fel încît să se îmbunătăţească sistematic raportul dintre partea destinată recuperării cheltuielilor materiale şi valoarea nou creată.

Tendinţa realizată pînă în prezent va continua şi în perioada 1976—1980 cînd ponderea cheltuielilor materiale se va reduce la 55%, iar ritmul creşterii venitului naţional (9—10%) va depăşi ritmul produsului social (8—9%).

Modelul liniar dinamic

MODELAREA sistemică a procesului de reproducţie în mod logic pune problema elaborării modelului reproducţiei lărgite. În explicarea acestui proces apare conceptul de fond naţional de dezvoltare economică-socială (FNDES) ca acea parte a produsului social care exprimă totalitatea resurselor alocate pentru dezvoltarea aparatului de producţie, în vederea asigurării reproducerii la o scară amplificată a întregului produs social.

Este evident că procesul de creare a FNDES, care implică stabilirea raportului dintre acumulare şi consum, nu rezultă producţie.

El este consecinţa unei decizii strategice a sistemului politic, cu rol conducător crescînd în dirijarea evoluţiei întregului sistem social-economic. În rata înaltă de 33—34% a **fondului de acumulare** în venitul naţional, ca principală componentă a FNDES, îşi găseşte expresie grija înţeleaptă a conducerii de partid pentru interesele actuale şi pentru cele de durată strategică ale poporului.

În modelul calitativ apare acum a doua conexiune inversă care se referă la capacitatea de expansiune, lărgire şi restructurare a sistemului, de „accelerare“ a proceselor economice, de mărire a producţiei, de îmbunătăţire a dimensiunilor calitative ale activităţii. Modelul calitativ se figurează ca în graficul următor:

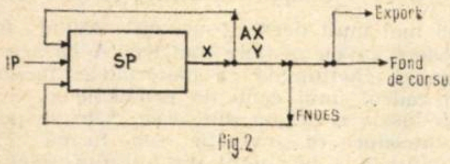

fig 2

Modelul cantitativ corespunzător, în cea mai generală formă, se datorează lui W. Leontief [6]:

$$X_t - A_t X_t - B_{t+1}(X_{t+1} - X_t) = Y_t$$

unde cu indicii t şi t + 1 se specifică perioada curentă şi perioada viitoare, B este matricea coeficienţilor specifici de fonduri de producţie necesari pentru creşterea cu o unitate a producţiei în fiecare ramură.

În soluţia secvenţială a modelului apare matricea

$$\mathbf{U} = (\mathbf{I}-\mathbf{A})^{-1}.\mathbf{B}$$

cu un conţinut economic bine precizat. Într-adevăr, dezvoltînd în serie inversa Leontief:

$$(\mathbf{I}-\mathbf{A})^{-1} = \mathbf{I} + \mathbf{A} + \mathbf{A}^2 + \mathbf{A}^3 + \ldots.$$

(în care elementele matricelor A^2, A^3, ... sînt respectiv coeficienţii de intrări indirecte de ordinul 1, 2 ş.a.m.d.), matricea devine:

$$\mathbf{U} = \mathbf{B} + \mathbf{A}\cdot\mathbf{B} + \mathbf{A}^2\cdot\mathbf{B} + \mathbf{A}^3\cdot\mathbf{B} + \ldots,$$

adică elementele ei cumulează creşterile stocurilor de fonduri de producţie specifice, directe şi cele conexe (de toate ordinele) de provenienţă i, necesare asigurării în perioada următoare a unui spor egal cu o unitate a producţiei în ramurile $j = 1, 2, \ldots, n$.

Deci elementele matricei surprind aspecte noi, majore ale eficienţei economice: ele sintetizează necesităţile specifice de mărire a fondurilor de producţie impuse de cerinţele creşterii.

Întrucît pentru un sistem economic real nedecompozabil inversa Leontief este strict pozitivă, adică $(\mathbf{I}-\mathbf{A})^{-1} > \mathbf{0}$, rezultă că — întrucît $\mathbf{B} \geqslant \mathbf{0}$ (şi în acelaşi timp este nesingulară şi nedecomposabilă — matricea **U** va fi şi ea strict pozitivă $\mathbf{U} > \mathbf{0}$ După cum se ştie, potrivit teoremei Perron-Frobenius [7], o asemenea matrice U are o rădăcină caracteristică dominantă simplă pozitivă λ^*, care — şi numai ea — are un vector caracteristic asociat pozitiv. Pentru sistemele economice concrete λ^* este un număr real.

În soluţia generală a modelului dinamic (3) în timp continuu rădăcina caracteristică dominantă λ^* a matricei **U** îndeplineşte un rol deosebit: modelul continuu, într-un orizont de timp infinit, se comportă în funcţie de valoarea acestei rădăcini, şi anume, în ultima instanţă ritmurile de creştere relativă a tuturor ramurilor devin identice şi egale cu $\rho^* = \frac{1}{\lambda^*}$.

Dimensiunea economică a soluţiei modelului dinamic

CE SE POATE SPUNE despre dimensiunile economice ale rădăcinii λ^*? Din însăşi definiţia rădăcinii caracteristice rezultă că ea este un parametru structural dinamic al sistemului şi valoarea ei depinde de valorile coeficienţilor (a_{ij}) (b_{ij}) ai sistemului dinamic.

Concretizînd vectorul propriu asociat, se pot pune în evidenţă noi aspecte ale semnificaţiei rădăcinii λ^*.
Într-adevăr, vectorul propriu asociat rădăcinii dominante λ^* este vectorul creşterilor producţiei totale pe ramuri ΔX^* Astfel, potrivit definiţiei, se poate scrie identitatea:

$$\mathbf{U}\cdot\Delta\mathbf{X}^* = \lambda^*\cdot\Delta\mathbf{X} \qquad (5)$$

După însumarea cu ajutorul vectorului $1 = (1 \ldots 1)$ a tuturor elementelor identităţii vectoriale (5), rezultă

$$\mathbf{1}\cdot\mathbf{U}\cdot\Delta\mathbf{X}^* = \lambda^*\cdot\mathbf{1}\cdot\Delta\mathbf{X}^*,$$

de unde

$$\lambda^* = \frac{\mathbf{1}\cdot\mathbf{U}\cdot\Delta\mathbf{X}^*}{\mathbf{1}\cdot\Delta\mathbf{X}^*}. \qquad (6)$$

Numărătorul raportului:

$$\mathbf{1}\cdot\mathbf{U}\cdot\Delta\mathbf{X}^* = \mathbf{1}\cdot(\mathbf{I}-\mathbf{A})^{-1}\cdot\mathbf{B}\cdot\Delta\mathbf{X}^*$$

este suma investiţiilor integrale (directe şi conexe) în fonduri de producţie, antrenate de cerinţele menţinerii echilibrului dinamic al sistemului şi necesare realizării sporurilor de producţie pe ramuri, exprimate cu vectorul ΔX^*, în timp ce numitorul este sporul întregului produs social. Deci rădăcina caracteristică dominantă λ^* caracterizează, la un nivel de generalizare maxim, un nou aspect fundamental al eficienţei economice şi anume: ce sumă trebuie investită în fonduri de producţie pe ansamblul sistemului economic pentru a obţine un spor unitar al producţiei. Dacă acest raport, în urma creşterii eficienţei activităţii de investire, se reduce, rădăcina caracteristică dominantă λ^* se micşorează şi ea. Ce efect va avea acest lucru asupra ritmului de creştere a economiei? Întrucît ritmul maxim de creştere echilibrată ρ^* este invers proporţional cu $\lambda^*/\rho^* = 1/\lambda^*$ reducerea investiţiilor integrale specifice sporeşte capacitatea de „accelerare“ a sistemului, posibilitatea lărgirii aparatului de producţie şi ritmul de creştere echilibrată a producţiei. Putem conchide deci că ritmul posibil de creştere economică — fiind evident funcţie şi de proprietăţile de structură ale sistemului — depinde îndeosebi 1) de nivelul atins al eficienţei utilizării resurselor materiale, caracterizat prin valorile coeficienţilor tehnologici (a_{ij}) şi 2) de coeficienţii specifici de investiţii integrale (b_{ij}) necesari pentru a asigura un spor unitar al producţiei în diferite ramuri ale sistemului economic.

Cum valoarea nou creată şi amortizarea fondurilor fixe constituie sursele principale ale formării fondului naţional de dezvoltare economico-socială, rezultă că capacitatea de „accelerare“ a sistemului depinde îndeosebi de eficienţa utilizării forţei de muncă şi a fondurilor fixe.

Creşterea eficienţei economice în toate domeniile de activitate, în concordanţă cu cerinţele obiective ale dezvoltării rapide, constituie unul din obiectivele majore ale perioadei pe care o străbatem. Dintre acţiunile conjugate, aprobate în acest sens, de Congresul al XI-lea al partidului, subliniem unele cum sînt: creşterea rapidă a productivităţii muncii (cu 6,5—7 la sută în medie în industrie), folosirea cu randament sporit a fondurilor fixe, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, intensificarea activităţii de pregătire şi reciclare a cadrelor, valorificarea superioară a resurselor materiale.

Concluziile formulate pe baza modelului dinamic continuu sînt valabile, în general, şi pentru modelul dinamic discret, fără îndoială, mai adecvat descrierii modului de desfăşurare a proceselor economice reale şi efectuării calculelor de prognoză-planificate. W. Leontief [6] demonstrează că convergenţa rezolvării secvenţiale a modelului discret depinde de mărimea rădăcinii caracteristicii dominante λ_* a matricei **U**.

Legătura dintre soluţiile modelului dinamic şi static

ÎN TERMENII analizei matriceale, prin prisma valorii rădăcinii caracteristice a modelului staţionar, putem interpreta şi modelul liniar al reproducţiei simple. În acest caz procesul de reproducere a produsului naţional constă în asigurarea producţiei intermediare necesare realizării unui vector de produs final constant în timp şi în refacerea la aceeaşi scară a aparatului de producţie uzat în cursul funcţionării lui timp de un an. În aceste condiţii matricea **U** se confundă cu inversa Leontief $(\mathbf{U} = (\mathbf{I}-\mathbf{A})^{-1})$ şi, în consecinţă, în soluţia modelului staţionar apare rădăcina caracteristică dominantă a matricei tehnologice K^* care avînd proprietăţi analoage cu cele ale rădăcinii λ^* are şi o semnificaţie economică proprie. El este egal tocmai cu ponderea în produsul social a cheltuielilor materiale

L. TÖVISSI

Continuare în pag. 24)

RECENZIE

O investigație profundă, de certă valoare științifică

ORICÎT AR PĂREA de paradoxal, într-o lume atît de dinamică și de bogată în fapte și evenimente social-politice ca aceea în care trăim, lucrările teoretice de anvergură din domeniul economic sînt puține. Poate și pentru faptul că asemenea lucrări necesită nu simple „viziuni de ansamblu" ci o investigație multilaterală, o atentă forare în adîncuri pînă la punctul care permite desprinderea legităților, surprinderea a ceea ce este esențial pentru înțelegerea mersului înainte al societății. O asemenea lucrare, de certă valoare științifică, este **„Capitalismul monopolist de stat"** a prof. dr. Tudorel Postolache, apărută de curînd la Editura politică. *)

Dacă ar trebui să remarcăm calitatea esențială, definitorie a acestei lucrări, cred că ar trebui să evidențiem înainte de toate modul în care autorul analizează procesele social-economice în spiritul și pe baza documentelor Congresului al XI-lea. Este prima lucrare amplă care dă curs în planul investigației teoretice în domeniul economiei capitaliste contemporane, indicațiilor cuprinse în Programul partidului și în celelalte documente ale Congresului al XI-lea **de a studia noile procese și fenomene social-economice și de a trage de aici concluzii pentru viitor.**

Așa cum se subliniază în Programul P.C.R., imperialismul nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial ; lumea capitalistă contemporană este măcinată de profunde contradicții și inegalități, economice și sociale. „Se poate spune – arată tovarășul Nicolae Ceaușescu – că ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, care cuprinde toate sferele vieții societății și afectează – într-o măsură mai mare sau mai mică – toate continentele" 1). Este firesc, așadar, să ne întrebăm : cum s-a ajuns aici și ce se va întîmpla în viitor ? Tocmai asupra acestor aspecte se oprește lucrarea „Capitalismul monopolist de stat" în care se **analizează trecutul – mai mult sau mai puțin îndepărtat – pentru a desprinde concluzii sau linii care se conturează pentru viitor.**

Teza fundamentală care străbate întreaga lucrare este că **actuala criză a economiei capitaliste este determinată de „coincidența" și împletirea specifică, la începutul deceniului al optulea, a cinci procese distincte :**

I. stadiul actual al capitalismului – capitalismul monopolist de stat – a atins punctul său critic, adică punctul de la care începe faza sa descendentă ;

II. toate cele trei cicluri economice pe care le putem identifica în stadiul capitalismului monopolist de stat – ciclul „secular", ciclul decenal și ciclul inflațional – au atins fiecare din ele punctul critic (de la care încep fazele de criză) ;

III. concomitent și-au făcut apariția crize neciclice de un tip nou, cum sînt crizele de energie, de materii prime etc ;

IV. mecanismul **economiei mondiale capitaliste** a început să se blocheze sub influența contradicțiilor puternice care il macină ;

V. interferența tot mai strînsă între economic, politic, social face ca crizele din fiecare sector să se accentueze sub influența crizei din celelalte sectoare, iar opoziția dintre economic, politic și social să fie dusă pînă la o stare conflictuală (p.10–11). **Analiza capitalismului monopolist de stat este înscrisă organic în acest context și nu ca o categorie economică ruptă din multitudinea de relații și determinări sociale.** Cititorul este astfel introdus subtil în mecanismul capitalismului monopolist de stat – denumit „stadiu actual al capitalismului", cum spune autorul, nu printr-o raportare la el insuși, ci prin conexiunea lui firească cu viața reală.

Practic, autorul demonstrează teza că **„nu numai societatea capitalistă în ansamblul ei, ci și fiecare din stadiile sale parcurg o fază clasică ascendentă și una descendentă, de tranziție"** (p. 11). Argumentele aduse „în plan istoric" se completează cu cele „în plan logic" și împreună duc la concluzia firească, limpede și convingătoare că : **„Împletirea fazei descendente a stadiului monopolist de stat cu faza descendentă a ciclului «secular» reprezintă o particularitate de o deosebită însemnătate a actualei crize a capitalismului"** (p. 16). În lumina acestei teze devin „explicite" formele contradictorii de manifestare a intervenției statului în mecanismul economic, formarea și dezvoltarea contradicțiilor interne ale capitalismului, anacronismele vechii ordini economice internaționale.

A surprinde „modelul" pe care însăși viața l-a impus nu înseamnă a-l absolutiza. De fapt acest lucru demonstrează Tudorel Postolache prezentînd analiza comparată din capitolul II : „Între «model» și analiza comparată". Capitalismul monopolist de stat își are o dialectică a sa proprie, legată de dezvoltarea funcțiilor de producție și a relațiilor de producție din fiecare țară, de evoluția contradicțiilor lui. Tocmai de aceea nu poate fi înlocuită prin nimic analiza concretă. Teza originală, formulată cu claritate, este exprimată astfel în lucrare : **„...nu există și nu poate exista un model unic al capitalismului monopolist de stat. Aspectele specifice ale dezvoltării uneia sau alteia dintre țări nu pot fi ridicate la rang de legități generale, nu putem considera nici una dintre țări luate separat drept model din care să fie desprinse legile generale ale funcționării economiei capitaliste contemporane"** (p. 49).

O contribuție deosebită la analiza mecanismului capitalismului monopolist de stat o aduce autorul prin analiza funcțiilor statului capitalist în trecut și astăzi. Pe baza unui bogat material faptic se demonstrează că în toate țările capitaliste dezvoltate sub raport economic are loc **creșterea gradului de monopolizare,** autorul subliniind că nu e vorba de simple creșteri cantitative, ci de **profunde mutații calitative.** Pe o asemenea bază, analiza funcțiilor capătă substanță ; funcțiile statului nu se suprapun unui eșafodaj artificial, creat ad-hoc, ci rezultă dintr-o evoluție obiectiv determinată de factorii economici. Așa se explică, totodată, continua îngemănare între stat și monopoluri sub care se manifestă capitalismul monopolist de stat (p. 71).

Într-un mod interesant sînt analizate împrejurările în care multe din funcțiile statului burghez apar independent de natura lui de clasă. Problemele producției se pun în termeni noi, care fac ca dirijismul, conducerea centralizată să apară ca o necesitate în condițiile creșterii considerabile a gradului de socializare a producției și a muncii. Ceea ce nu înseamnă că, prin aceasta, se pot depăși limitele societății burgheze impuse de proprietatea privată, anarhia și concurența caracteristice capitalismului.

Procesele și fenomenele social-economice au o logică și o dialectică proprie, care poate fi înțeleasă pe deplin numai dacă în prealabil ele sînt plasate în contextul care le-au dat naștere. Capitalismul monopolist de stat nu face nici el excepție de la această regulă.

Delimitarea capitalismului monopolist de stat este și aici pilduitoare, în forma în care o întrevede autorul lucrării analizate care nu se mulțumește nici aici – ca de altfel nicăieri în lucrare – cu delimitări formale, de circumstanță. El caută și aici elementul stabil, consistent, punctul de referință fără echivoc. Schimbările în raporturile de forțe conduc în mod firesc la ceea ce este esențial : **contradicțiile capitalismului monopolist de stat** (p. 99–107), unul dintre cele mai interesante paragrafe ale întregii lucrări. Merită remarcate după opinia noastră, trei aspecte mai importante : 1) modul în care se face analiza factorilor economici și politici, în sensul că nu se poate înțelege nimic dacă nu sînt „văzuți" în interdependența lor ; 2) legătura cu revoluția tehnico-științifică, fiind marcat și subliniat rolul extrem de contradictoriu al acestui uriaș proces mondial ; 3. formularea contradicției fundamentale a capitalismului monopolist de stat (dar, așa cum ne spune autorul, fără a abandona formularea clasică). Locul istoric al capitalismului monopolist de stat apare evident și în legătură cu **„deformarea** relațiilor de producție capitaliste" – sub impulsul noilor contradicții – „deformare ce se manifestă în procese multiple : dedublarea scopului producției capitaliste, dualismului economie statală-economie privată", generalizarea separării capitalismului ca proprietate de capital, de capitalul ca funcție – toate acestea ca reflectare a dihotomiei plan-anarhie, caracteristică esențială a capitalismului monopolist de stat etc". (p .105–106).

Una din concluziile lucrării se reflectă, fără îndoială, în definiția dată capitalismului monopolist de stat : **„Capitalismul monopolist de stat este acel stadiu al capitalismului în care monopolizarea și contradicțiile tot mai acute ale economiei duc la «etatizarea» acesteia și la dedublarea scopului producției capitaliste** (p. 116).

Se poate spune că lucrarea „Capitalismul monopolist de stat" este un model de regîndire a conceptelor în lumina datelor celor mai noi, a proceselor și fenomenelor social-politice ale lumii contemporane, ceea ce se reflectă în întreaga lucrare inclusiv în ultimul capitol : „Restructurări în gîndirea economică".

Lucrarea — de o înaltă valoare științifică datorită modului creator de abordare a fenomenelor economice și sociale — invită la meditație dar oferă și un interesant instrument de studiu referindu-se la aspecte extrem de complexe și complicate pe care le tratează într-un stil pe cît de atrăgător pe atît de limpede, de unde se vede că din profunzimea autentică a gîndirii izvorăște claritatea ideilor și a exprimării lor.

prof. univ. dr.
Gheorghe P. APOSTOL

---

1) Nicolae Ceaușescu — „Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român", București, Editura politică, 1974, p. 14.

*) Tudorel Postolache — „Capitalismul monopolist de stat", Editura politică, București 1975. (În continuare, referirile la această lucrare vor fi date în text).

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Spre o reapreciere teoretică a esenţei inflaţiei?

POATE OARE gresajul, aplicat la început cu prudenţă, aparent şi temporar benefic în ruajele economiei capitaliste, dar inundînd pînă la urmă nestăvilit mecanismele ei, blocîndu-le, să fie subsumat fenomenului denumit inflaţie? Sau maladia este şi mai gravă?

După cum se ştie, Marx caracterizase inflaţia ca o suprasaturare a canalelor circulaţiei cu bani de hîrtie – peste nevoile exprimate în aur ale circulaţiei mărfurilor. În concepţia sa, evident, inflaţia este imposibilă în condiţiile circulaţiei banilor de aur (argint), deoarece banii intră şi ies spontan în şi din circulaţie, în funcţie de nevoile acesteia; masa banilor care circulă este deci proporţională cu suma preţurilor mărfurilor şi invers proporţională cu numărul de rotaţii ale unităţii băneşti. „O lege specifică circulaţiei banilor de hîrtie nu poate lua naştere – spunea K. Marx – decît din raportul în care se află faţă de aurul pe care îl reprezintă. Şi această lege spune pur şi simplu că emisiunea de bani de hîrtie trebuie limitată la cantitatea în care ar trebui să circule efectiv aurul (respectiv argintul) pe care aceşti bani de hîrtie îl reprezintă simbolic" 1).

Fără să se refere, desigur, explicit, la această lege, raţionamentele economiştilor occidentali par să o implice, căci ei o pun în legătură cu politica economică a statului (capitalist), menită să asigure pe diferite căi, printre care şi cea monetară, creşterea „cererii agregate" în vederea utilizării întregului potenţial al economiei. Într-o discuţie cu Arrigo Levi 2), Walter W. Heller, supranumit şi „tatăl boom-ului" preşedinte al Consiliului consilierilor economici în timpul preşedinţilor Kennedy şi Johnson, încearcă să pună creşterea economică din anii şaizeci exclusiv pe seama principiilor „new-economics"-ului.

Punctul de plecare, explică Heller a fost teoria lui J. M. Keynes, la care s-au făcut ceva adaosuri, în special aplicaţii practice. În esenţă, guvernul trebuie să intervină cu instrumentele sale fiscale – taxe, politică bugetară –, monetare, cu o politică de salarii şi preţuri ş. a. în aşa fel încît să asigure ca întregul potenţial al economiei să fie utilizat, evitînd însă inflaţia. La aluzia pe care i-o face interlocutorul, reluînd cuvintele lui Paul A. Samuelson, că el, Heller, ar fi plecat de la conducerea consilierilor economici „la momentul potrivit", întrucît în continuare conducerea economiei ar fi devenit mult mai dificilă, acesta a răspuns că nu poate fi nici în continuare vreun motiv de teamă: există o relaţie de la cauză la efect prea evidentă şi izbitoare între „modern economics" şi starea economiei. În anii 1960–1968, anii „new-economics"-ului şi ai „economiştilor", nu s-a produs nici o recesiune, în timp ce rata de creştere anuală a fost de 5,2 la sută, iar şomajul a scăzut la 3,2 la sută.

La observaţia că, totuşi, după 8 ani, boom-ul a eşuat în inflaţie, care a dus la recesiune, fostul preşedinte al consilierilor economici admite că s-au făcut „greşeli": anume, s-au aplicat **cu întîrziere,** din considerente politice, măriri de impozite, apoi suprataxa de 10%, atunci cînd oamenii de afaceri se obişnuiseră cu creşterea preţurilor şi nu mai reacţionau în modul aşteptat – prin economisire, ci, dimpotrivă, cheltuind mai mult. Dar medicaţia ce urmează a fi administrată nu se schimbă – doar trebuie aplicată cu un „dozaj fin".

Să fie numai greşeli? Şi poate fi obţinută însănătoşirea în limitele unei astfel de simple soluţii de medicaţie tehnico-economică?

Într-o discuţie la „masa rotundă", organizată de revista MEMO 3), s-au exprimat puncte de vedere uneori divergente, dar toate ajungînd la concluzia că creşterile de preţuri nu se explică doar printr-o politică economică a guvernelor, mai mult sau mai puţin abilă, ci prin modificările structurale ale sistemului capitalist.

După S. Dalin, asistăm în lumea occidentală la o creştere de preţuri care nu poate fi explicată în întregime prin inflaţie. Această concluzie se sprijină pe faptul că în anii postbelici nu s-ar fi efectuat o emisiune exagerată de bani de hîrtie. Între 1950 şi 1965 creşterea masei mărfurilor în S.U.A. ar fi întrecut aproape de două ori masa banilor de hîrtie în circulaţie. Chiar după anul 1972 urcarea preţurilor depăşeşte cu mult creşterea inflaţionistă a banilor de hîrtie. Realitatea este că preţurile au întotdeauna tendinţa de a urca în fazele de avînt ale ciclului, o dată cu depăşirea ofertei de către cerere, şi să scadă în timp de criză, cu

---

fişe

Mihail Florescu
RESURSELE MONDIALE ŞI LIMITELE LOR
editura politică

● *CARTEA* lui Mihai Florescu Resursele mondiale şi limitele lor, *apărută recent în Editura politică, Bucureşti 1975, 184 p., prezintă cu o documentare bogată resursele lumii şi realizează o analiză critică a diferitelor modele ale lumii, elaborate sub egida Clubului de la Roma, precum şi altele. Ea reflectă totodată ecoul stîrnit de aceste modele printre oamenii politici şi de ştiinţă. Admiţînd că, pe măsura dezvoltării economice, industriale şi agricole, problema exploatării raţionale şi a înaltei valorificări a resurselor naturale devine centrală, autorul arată că această problemă nu poate fi rezolvată prin limitarea creşterii economice, ci prin lichidarea subdezvoltării, asigurarea progresului economic-social mai rapid al ţărilor rămase în urmă, prin realizarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale.*

Actuala fază a crizei generale a capitalismului

● *PRIN studiul* La crise, sa nature, son aggravation, *publicat în* L'HUMANITÉ *din 24 şi 31 I 1975, reputatul economist francez Paul Boccara reafirmă şi totodată dezvoltă concluziile sale anterioare rezultate din cercetarea actualei faze a crizei generale a capitalismului.*

Această fază, desemnată cu numele de „criză a capitalismului monopolist de stat", îşi are începutul încă din anii 1968–1970, susţine P.B. Este vorba de o criză de structură, a cărei cauză profundă rezidă în „supra-acumulare", adică în constituirea unui excedent al acumulării capitalurilor de către marile grupuri capitaliste. Agravarea ei recentă se datoreşte persistenţei supraacumulării, iar nu importantei urcări a preţurilor petrolului care a avut loc spre sfîrşitul anului 1973. O mare parte din aşa-numita „factură petrolieră ineluctabilă" reprezintă plata profiturilor extraordinare şi a „costurilor" umflate prin practicile cartelului companiilor petroliere. Căci la sfîrşitul anului 1974, din preţul unei tone de produse petroliere finite numai 28% revenea ţărilor producătoare, pe cînd 37% era prelevat de fiscalitate, iar 35% era acaparat de companii.

Originalitatea crizei actuale ar consta în faptul că intervenţia publică în favoarea monopolurilor nu mai constituie o soluţie. Dimpotrivă, această intervenţie antrenează irosirea resurselor colective, favorizînd supraacumularea monopolistă. În consecinţă, ieşirea din criză nu poate avea loc decît prin instaurarea unei democraţii economice şi politice, care să deschidă calea spre socialism.

Metodologie previzională privind dezvoltarea ţărilor „lumii a treia"

● *REVISTA trimestrială sovietică* SCIENCES SOCIALES, *nr. 1/1975, publică articolul* La méthodologie de la prévision du développement du Tiers Monde, *în care dr. S. Kuzmin relevă importanţa şi posibilităţile previziunii dezvoltării ţărilor aşa-numitei „lumi a treia". Previziunea în cauză, arată autorul, trebuie să fie pregătită de o analiză a datelor iniţiale. Iar această analiză ar trebui să aibă în obiectiv răspunsuri la patru grupe de chestiuni şi anume: 1) referitoare la studiul structurilor socio-economice; 2) formarea legăturilor şi proporţiilor economice; 3) factorii economici externi ai dezvoltării; 4) aspectele teritoriale ale procesului de dezvoltare socio-economică. Apare apoi necesitatea unei abordări de ansamblu, cu care prilej se descoperă interacţiunea complexă în cadrul entităţii globale şi părţilor acesteia. În această fază, teoria sistemelor intervine ca un instrument de prim ordin al analizei previzionale, aplicabilitatea ei fiind realizată cu ajutorul unor indici generali ai sistemului. În plus, studiul raporturilor în interiorul sistemului şi-ar apropia analiza combinatorie care ar permite să se fixeze rolul indicilor instabili. O asemenea metodologie ar depăşi, susţine S.K., dificultăţile pe care le creează previziunii pluralitatea structurilor economice,* depășirea cererii de către ofertă. In condițiile capitalismului monopolist de stat, însă, monopolurile preferă, in perioada crizei, deci în cazul depășirii cererii de către ofertă, să micșoreze volumul producției, dar nu prețurile. Drept rezultat, prețurile ar continua să crească, în ciuda scăderii cererii și a volumului producției. După autor, în toată perioada postbelică, valoarea mărfurilor a scăzut, în timp ce prețurile au crescut – fenomen paradoxal ce se explică prin creșterea enormă a puterii monopolurilor. Avînd cauze foarte variate și complexe, nu ar fi cazul ca fenomenul creșterii prețurilor să fie subsumat categoriei generale de „inflație".

După A. Eidelnant, afirmația că specificul inflației actuale constă în faptul că ea se dezvoltă fără o creștere prealabilă a masei bănești se sprijină pe o metodologie greșită : 1. creșterea circulației mărfurilor cu amănuntul este calculată în prețuri curente, adică inflaționiste și probabil amplificată prin înmulțirea sumei prețurilor mărfurilor cu viteza lor de circulație ; 2. în calculul cantității banilor aflați în circulație nu se ia în considerare viteza lor de rotație. Astfel, în 25 de ani după 1947 circulația de mărfuri cu amănuntul a crescut în prețuri curente cu 352%, in timp ce masa monetară (inclusiv depozitele la cerere) a crescut doar cu 102%. In realitate, însă, circulația mărfurilor cu amănuntul a crescut, în aceeași perioadă, în prețuri constante, numai cu 173%, iar relativa stabilitate a masei bănești este compensată de viteza mare a rotației lor, legată de lărgirea decontărilor fără numerar. Cum emisia de bancnote nu mai ocupă astăzi locul principal, decontările fără numerar depășind cu mult suma celor cu ajutorul mijloacelor lichide de circulație, este evident că un indicator al inflației cum este creșterea fizică a masei bănești este perimat. Sumele imense cheltuite în anii '60–70 pentru înarmări, investiții, infrastructură, apărarea mediului ș. a., care se reflectă într-o cerere sporită fără nici un corespondent sau fără un corespondent imediat în bunuri de consum, încalcă și ele concordanța cerută. In țările europene și în Japonia un rol important l-a jucat inflația importată.

G. Solius respinge teza că și în perioada postbelică s-ar fi produs aglomerarea canalelor circulației cu bani de prisos, dar este de părere că inflația totuși există. Cauzele ei ar trebui căutate însă în sfera producției și nu în circulație, cum ar lăsa să se creadă formula tehnico-monetară a inflației. Astăzi, în condițiile ascuțirii contradicțiilor reproducției capitaliste, statul nu mai fabrică bani, ci mărește impozitele. In timp ce oamenilor muncii aceste impozite le scad veniturile, capitaliștii le compensează prin creșterea prețurilor. O altă cauză a creșterii prețurilor se află în comenzile de stat, la care companiile obțin profituri cu 15–20 la sută peste cele mijlocii, pe calea creșterii prețurilor, cu reacția în lanț pe care o antrenează. Această creștere a prețurilor determină, la rîndul ei, lansări suplimentare de bani în circulație, dar în acest caz nu mai este vorba de o supraaglomerare a canalelor circulației cu bani de hîrtie, ci de o consecință a sumei sporite a prețurilor și în orice caz de un fenomen derivat din creșterea prețurilor și nu determinant al acestora. După autor este necesară, în condițiile actuale, o reapreciere teoretică a esenței inflației – și anume nu pornind de la tratarea ei tehnico-monetară.

Alți participanți, ca L. Krasavina, V. Usoskin, I. Fedorov ș. a., au fost de părere că inflația actuală este un proces multifactorial, legat de militarism, finanțare deficitară, sporirea datoriei publice, expansiunea creditului, „transformarea" acumulărilor monetare pe termen scurt în credite pe termen lung ș.a. fără ca totuși opoziția între tratarea monetară și „productivă" să se justifice, întrucît procesul de reproducție se caracterizează prin unitatea producției și circulației. Inflația se manifestă nemijlocit în sfera circulației, deși rădăcinile ei sînt mai profunde. Circulația bănească reflectă oarecum procesul economic și reacționează la încălcarea proporțiilor acestuia prin aglomerarea sferei circulației cu mijloace suplimentare de plată și, în consecință, prin creșterea prețurilor.

Dacă creșterile de prețuri au fost precedate de o emisiune forțată – deci artificială – sau dacă sporirea mijloacelor bănești a urmat unei creșteri forțate de prețuri – fără suport economic obiectiv – diferența ni se pare de ordin tactic. In esență, fenomenul este același. Oricum, este evident că împletirea monopolurilor cu statul generează factori inflaționiști și s-ar putea ca inflația să fi devenit o trăsătură organică permanentă a reproducției capitaliste actuale. Ea nu mai este astăzi nici un fenomen exclusiv spontan, nici unul exclusiv dirijat. Apariția ei poate fi incitată, dar este incomparabil mai dificil să fie frînată și lichidată. Pentru a realiza aceasta se cere mai mult decît un „fine tuning" (un dozaj fin) : o democratizare a vieții economice, o slăbire a puterii monopolurilor.

Anghel SCHOR

---

(1) Marx, Engels — Opere, vol. 23, Ed. pol., București 1966, p. 14

(2) Arrigo Levi, Journey among the Economists, Alcove Press, 1970, p. 31.

(3) Infliațiia i sovremennii kapitalizm, Kruglii stol ME i M0, Mirovaia Ekonomika i Mejdunarodnîe Otnoșenia, nr. 3, 1975, p. 62-85.

---

constituită din îmbinarea modernului cu antimodernul, specifică țărilor „lumii a treia".

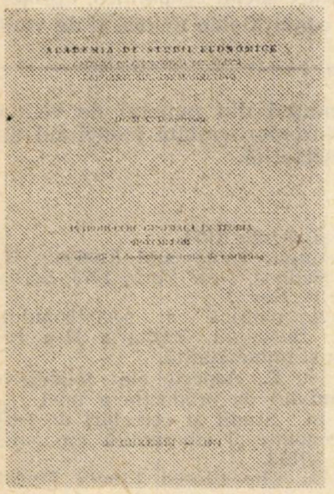

● *O interesantă lucrare de cibernetică economică, constituind o aplicație a teoriei sistemelor în domeniul deciziilor de marketing a fost elaborată în cadrul Academiei de Studii Economice de prof. dr. M.C. Demetrescu.*

Depășind cu mult interesul didactic, lucrarea (325p) aduce în literatura noastră de specialitate aplicații noi ale teoriei sistemelor, în domenii cum sînt : „Deciziile întreprinderii și ale consumatorului" ; „Abordarea sistemică a comportamentului consumatorului" ; „Fluxul proceselor de marketing", „Concepția sistemică a comparării sistemelor de marketing" „Structurarea programelor de marketing" etc.

Mesarovic și Pestel și „factura" petrolului

● *Mihajlo Mesarovic și Eduard Pestel, autorii lucrării* Mankind at the turning point, *considerată ca fiind al doilea raport către clubul de la Roma, împreună cu Barry Hughes și Maurice Guernier, publică, la cererea revistei L'EXPRESS și în cadrul acesteia, în numerele începind cu 24–30 martie 1975, ceea ce revista numește* Le nouveau rapport Mesarovic-Pestel sur les problèmes de l'energie *(Noul raport Mesarovic-Pestel asupra problemelor energiei).*

După autori, chiar în ipotezele cele mai favorabile, factura petrolului nu poate fi redusă în mod sensibil pînă în 1980 ; cel mult cu 15% – și aceasta orice s-ar face. Situația ar începe să se amelioreze – pentru țările consumatoare – numai peste cinci ani. Singurul mijloc real ar fi de a pune la punct noi surse de energie.

In ce privește țările exportatoare, o politică ce pare tentantă, la prima vedere, poate avea efecte pe termen lung opuse celor dorite. Mărimea prețului petrolului, care ar permite țărilor producătoare să-și mărească substanțial veniturile în viitorii 5 ani, ar duce, după douăzeci de ani, la o micșorare a cîștigurilor cu aproximativ 50%, adică la deficit.

Modificarea structurii produslui social

● *S. Nosova observă în articolul* Zakonomernosti izmeneiia stoimostnoi strukturi sovokupnogo obșcestvennogo produkta *(Legitățile modificării structurii produsului social total), apărut în revista* EKONOMICESKIE NAUKI, *nr. 2/1975, că influența progresului tehnic asupra structurii valorice a produsului social este apreciată în mod diferit de economiști. I.A. Kronrod, A.I. Pașkov ș.a. consideră ca legitate creșterea continuă a cotei părți a „fondului de înlocuire". P.I. Moskvin, A. I. Notkin, B.P. Plișevski ș.a. consideră că modificarea structurii produsului social trebuie să se exprime, în prețuri constante, într-o creștere mai rapidă a venitului național. S. M. Nikitin ș.a. nu văd nici o legătură legică între progresul tehnic și schimbarea corelației dintre „fondul de înlocuire" și venitul național. După S.N., aceste opinii variate derivă dintr-o identificare nejustificată – întrucît nu se ține seama de creșterea productivității muncii — între mărimea fondului de înlocuire" și valoarea mijloacelor utilizate în producție. In consecință autoarea nu este de acord cu părerea unor economiști că dinamica reală a raportului dintre fondul de înlocuire și venitul național poate fi urmărită numai în prețuri constante. Intrucît prețurile curente reflectă toate modificările produse în valoarea mărfii, ele ar trebui să exprime corect această dinamică. Dar, observă ea, nu trebuie confundate cheltuielie pentru munca trecută cu fondul de înlocuire. Analiza dinamicii „fondului de înlocuire" în formă pură (valoric și în natură) duce la concluzia tendinței sale de scădere.*

REPARTIZAREA TERITORIALĂ A INDUSTRIEI

(Urmare din pag. 13)

centrele tradiționale, cît și prin construirea unui important număr de obiective noi, amplasate cu precădere în județe și orașe mai puțin dezvoltate sau cu posibilități de asigurare a forței de muncă feminine.

Un rezultat calitativ important al procesului de industrializare socialistă a țării îl constituie schimbarea fundamentală a structurii producției industriale, în sensul creșterii ponderii ramurilor de bază ale industriei, îndeosebi în județele în care în trecut industria ușoară și alimentară, în unele cazuri împreună cu exploatările forestiere, dețineau peste 60—70% din producția lor industrială. Tabloul acestor schimbări fundamentale rezultă în mod elocvent din greutatea specifică a acestor ramuri în producția industrială a județelor realizată în anul 1973 (tabelul nr. 3).

Tabelul nr.3.

Ponderea unor ramuri în producția globală industrială a fiecărui județ în anul 1973

Județul	
Argeș	Construcții de mașini 40,2%, chimie 14,8%
Bacău	Combustibil 14,6%, construcția de mașini 8,2%, chimia 24,6%
Brăila	Metalurgia feroasă 10,3%, construcții de mașini 24,0%, celuloză și hîrtie 10,1%
Buzău	Metalurgia feroasă 13,9%, construcții de mașini 17,2%, chimia 19,3%
Dîmbovița	Combustibil 10,2%, construcții de mașini 51,6%
Dolj	Construcții de mașini 36,8%, chimia 12,9%
Galați	Metalurgia feroasă 59,0%, construcții de mașini 15,4%
Gorj	Combustibil 31,4%, construcții de mașini 16,4%, materiale de construcții 15,6%
Mehedinți	Construcții de mașini 30,1%, prelucrarea lemnului 6,8%
Mureș	Combustibil 7,7%, construcții de mașini 19,2%, chimia 13,8%
Neamț	Metalurgia feroasă 17,0%, construcții de mașini 8,4%, chimia 33,8%
Olt	Metalurgia neferoasă 39,6%, construcții de mașini 20,7%
Satu Mare	Construcții de mașini 33,4%, prelucrarea lemnului 13,2%
Suceava	Construcții de mașini 10,8%, prelucrarea lemnului 26,6% celuloză și hîrtie 11,4%
Teleorman	Combustibil 9,6%, construcții de mașini 23,1%, chimia 29,0%
Vaslui	Construcții de mașini 31,6%, prelucrarea lemnului 6,5%, confecții 30,9%
Vîlcea	Construcții de mașini 5,7%, chimia 45,5%, prelucrarea lemnului 11,9%

Tabelul nr.4

Gruparea județelor după volumul producției globale industriale

Valoarea producției globale industriale	Numărul județelor x)			
	1965	1970	1975	1980
- sub 5 miliarde lei	30	19	6	-
- 5 -10 miliarde lei	6	12	13	-
- 10-15 miliarde lei	3	5	7	17
- 15-25 miliarde lei	-	3	9	12
- peste 25 miliarde lei	1	1	5	11

x) Cuprinde și municipiul București

Potrivit Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă reprezintă factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării. Între obiectivele fundamentale ale etapei următoare de 20—25 de ani un loc central îl ocupă de asemenea sistematizarea teritorial-administrativă și economică, amplasarea rațională a forțelor de producție în întreg teritoriul țării, asigurarea dezvoltării proporționale a județelor și regiunilor și ridicarea gradului de civilizație a întregului popor.

Directivele celui de al XI-lea Congres al partidului stabilesc ca, pe baza aplicării criteriilor de dezvoltare a industriei pe teritoriu, în anul 1980 să se realizeze în fiecare județ o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, în acest scop urmînd ca în județele mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial (Bistrița-Năsăud, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Covasna, Botoșani, Vrancea, Gorj, Ialomița) să se realizeze în perioada 1976—1980 ritmuri medii anuale de creștere a producției globale industriale de 15—25% sau chiar mai mari.

Comparativ cu anii 1965 și 1970, gruparea județelor după volumul producției globale industriale se va modifica în anii 1975 și 1980 în mod esențial, în sensul creșterii deosebite a numărului de județe cu o producție de peste 10—15 miliarde lei (tabelul nr. 4). În această perspectivă numărul județelor cu o producție globală industrială de peste 10 miliarde lei va deveni majoritar încă din anul 1975, în anul 1980 un număr de 10 județe apropiindu-se de nivelul actual al producției municipiului București.

Realizarea prevederilor viitorului plan cincinal constituie o etapă hotărîtoare pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, asigurînd ridicarea fiecărui județ, a României pe o treaptă superioară de dezvoltare social-economică, apropierea satului de oraș în ce privește condițiile de muncă și de viață.

RITMUL CREȘTERII ECONOMICE

(Urmare din pag. 20)

$$K^* = \frac{1 \cdot A \cdot X^*}{1 \cdot X^*}, \qquad (7)$$

rezultat obținut în baza identității $A \cdot X^* = K^* . X^*$, scrise potrivit definiției rădăcinii K^* și a vectorului ce i se asociază $\underline{X}^*$

Inversul lui K^*, adică $\rho = 1/K^*$ este tocmai ritmul maxim „tehnologic“ de creștere, identificat de D. Gale.

Sperăm că prin această schițare sumară am reușit să arătăm că probleme fundamentale de politică economică se pot traduce în limbajul modelării cibernetico-economice, oferind astfel un instrument exact pentru calculele de fundamentare, de testare a echilibrului static și dinamic și de optimizare a traiectoriilor de dezvoltare eficientă a întregului sistem al producției sociale.

ÎN ÎNCHEIERE, se impune formularea a încă unei concluzii importante pentru modelarea creșterii economice. După cum s-a văzut, reproducția simplă (funcționarea în regim staționar) depinde de capacitatea de „multiplicare“ a sistemului, definită prin rădăcina caracteristică dominantă a matricei tehnologice A, egală cu ponderea cheltuielilor materiale în produsul social total. Printr-o definire corespunzătoare a consumului intern productiv se poate asigura ca la orice nivel de agregare a ramurilor din sistem să se obțină aceeași pondere neschimbată a cheltuielilor materiale. Aceasta înseamnă că proprietățile de structură ale sistemului nu au nici o influență asupra funcționării lui staționare, asupra efectelor lui de „multiplicare“.

În schimb, așa cum se poate observa din relația (6), ritmul de creștere ($\rho^* = 1/\lambda^*$) al producției, capacitatea de „accelerare“ a sistemului, încorporînd și „investițiile conexe“, depinde de proprietățile structurale sintetice ale acestuia. Rădăcina λ^* depinde deci nu numai de valorile elementelor matricelor **A** și **B**, dar și de numărul și modul de definire a ramurilor care formează sistemul. Deci modelul dinamic nu este indiferent de modul de definire a structurii sistemului. Modelarea dinamică pune, în consecință, problema optimizării definirii structurii și a optimizării gradului de agregare — dezagregare a sistemului din punctul de vedere al asigurării izomorfismului modelului dinamic multisectorial.

[1.] Scinteia, 3 iulie 1974.
[2.] Input-output Tables and Analysis, United Nations, New York, 1973, Series F, No. 14, Rev. 1.
[3.] Economie politică a socialismului, E.D.P., București, Ediția a II-a revăzută și îmbunătățită.
[4.] Țigănescu E., Aspecte ale modelării programului de producție a unei ramuri, În : Studii și cercetări de calcul economic și cibernetică economică, nr. 3/1973.
[5.] Gale, D., The Closed Linear Model of Production, În : Linear Inequalities and Related Systems, Princeton University Press, Princeton New Jersey, 1956.
[6.] Leontief, W., The Dynamical Inverse, În vol ; Carter, A. P. and Bródy A. Contribution to Input-output Analysis. Procedings oft the Fourth International Conference in Input-output Techniques, Geneva, 8—12 January, 1968. vol. I., North Holland Publ. Comp., Amsterdam-London, 1972.
[7.] Gantmacher, F.R., Teoria matriț, Izd. 2-oe, Nauka, Moscova, 1966.

ECONOMIE MONDIALA

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

ÎNTR-O PERIOADĂ în care dezvoltarea economică a devenit un obiectiv central al tuturor țărilor, cînd raporturile economice și schimburile comerciale se dezvoltă în mod vertiginos, are loc un proces susținut, pe multiple planuri, de definire a unor relații noi de cooperare între state.

În cadrul lucrărilor de la Geneva ale Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, se află într-un stadiu avansat activitatea de definire a obiectivelor și coordonatelor cooperării economice și tehnico-științifice, ca expresie a dorinței și interesului celor 35 de țări participante, printre care și România, de a consolida și diversifica legăturile economice tradiționale dintre toate popoarele continentului.

La Organizația Națiunilor Unite, anul 1974 consemna elaborarea și adoptarea documentului-program cu privire la noua ordine economică internațională așa cum, în același cadru instituțional, s-a adoptat Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor.

Aceasta dovedește că, indiferent de forul în care au loc negocierile și de tematica discuțiilor, statele au simțit nevoia stringentă a adoptării de programe și măsuri care să conducă la instaurarea unor relații economice noi, echitabile, stabile și durabile, de natură să asigure dezvoltarea economică armonioasă a tuturor țărilor.

De-a lungul anilor, raporturile de cooperare pe plan european au cunoscut o ascensiune constantă, contribuind astfel la realizarea obiectivelor de creștere economică stabilite prin planurile și programele naționale ale țărilor continentului. Paralel cu această constatare, documentele Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa subliniază hotărîrea țărilor participante de a dezvolta pe mai departe schimburile comerciale, cooperarea industrială și cooperarea tehnico-științifică, folosindu-se din plin experiența, resursele materiale și umane și capacitățile tehnice de care dispun țările continentului și acționindu-se pentru eliminarea tuturor obstacolelor din calea schimburilor comerciale.

Un obiectiv permanent al cooperării trebuie să fie acela de a contribui la eliminarea treptată și lichidarea totală a decalajelor a căror existență se desprinde din analiza hărții economice a Europei. Într-adevăr, recunoașterea realităților economice de pe continentul european — unde se află țări puternic industrializate și țări în curs de dezvoltare — impune luarea în considerare a intereselor și nevoilor specifice ale acestora din urmă, precum și sprijinirea eforturilor lor în vederea creșterii economice accelerate și a înlăturării treptate a decalajelor.

Dimensiunile dezvoltării economice inegale pe plan internațional sînt prezentate într-un document recent al Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială 1), conform căruia țărilor în curs de dezvoltare, unde trăiește majoritatea populației globului, le revine mai puțin de 7% din producția industrială mondială. Conform aceluiași document, contribuția țărilor în curs de dezvoltare la producția industriei prelucrătoare mondiale trebuie să atingă cel puțin 25% pînă în anul 2000. Programele de cooperare internațională, indiferent de aria lor de cuprindere, trebuie să fie pe măsura acestor constatări și obiective.

Interdependența economică internațională crescîndă pune în fața tuturor țărilor, inclusiv a celor din Europa, necesitatea întreprinderii de eforturi comune, stăruitoare pentru soluționarea problemelor economice majore cum sînt cele privind materiile prime, energia, alimentația, accesul la cuceririle științei și tehnicii, raporturile financiare și altele.

Complexitatea acestor probleme, efectele binefăcătoare ale soluționării lor asupra ansamblului raporturilor economice implică organizarea unei cooperări largi și permanente care să asigure accesul neîngrădit al tuturor țărilor, atît la sursele clasice de materii prime și energie, cît și la tehnicile și procedeele noi de producere a acesteia. Proiectele de interes comun, la care să participe toate țările interesate, pe baze echitabile și reciproc avantajoase, oferă avantaje multiple prin aceea că permit o scurtare a perioadei de cercetare și aplicare în producție, reduc volumul cheltuielilor materiale și financiare și asigură o cunoaștere directă și o difuzare largă a soluțiilor și procedeelor noi de obținere a surselor de energie.

Necesitatea examinării nevoilor și posibilităților de întărire a cooperării interguvernamentale pe plan european, bazată pe o reevaluare a situației economice și politice în regiune și în întreaga lume, constituie un obiectiv principal pentru activitățile viitoare ale Comisiei economice pentru Europa a O.N.U., așa cum rezultă din raportul Secretarului executiv discutat la Sesiunea a XXX-a a Comisiei 2).

Înscriind aceste concepte în documentele sale, Conferința pentru securitate și cooperare în Europa stabilește, totodată, sectoarele cooperării multilaterale și definește măsurile și condițiile de inițiere și realizare a unor mari proiecte economice de interes comun. Materiile prime minerale, energia electrică, energia nucleară, transporturile combinate, inclusiv cele prin containere, înmagazinarea și transportul energiei, economisirea și reciclarea combustibililor și a surselor de energie sînt considerate ca sectoare prioritare pentru punerea în practică a unor astfel de proiecte.

În ultimii ani, cooperarea industrială tinde să ocupe un loc tot mai important în ansamblul relațiilor economice ale țărilor europene. Motivările economice și avantajele acestei cooperări constau în aceea că ea conferă permanență și stabilitate raporturilor economice dintre state, contribuie la dezvoltarea producției industriale și implicit a schimburilor comerciale, asigură folosirea deplină a factorilor de producție, îndeosebi a capacităților de producție și a forței de muncă, oferă posibilități suplimentare pentru transferul de tehnică și tehnologii și permite formarea și calificarea personalului tehnic de specialitate. Alegerea formelor de cooperare industrială (specializarea în producție și în vînzare, modernizarea și automatizarea unităților industriale, livrarea de echipament și instalații a căror contravaloare să fie rambursată în produse, societățile mixte, schimbul de brevete, licențe și „know-how", cercetarea industrială) trebuie să răspundă experienței și obiectivelor economice ale partenerilor astfel ca pe această cale să se asigure creșterea capacității industriale a țărilor mai puțin dezvoltate din Europa.

Progresele fără precedent obținute de știința și tehnologia modernă și efectele binefăcătoare ale aplicării acestora în sectoarele activității economice, determină diversificarea și consolidarea cooperării tehnico-științifice între state și asigurarea, pe această bază, a accesului tuturor țărilor la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Ca și cooperarea industrială, cooperarea tehnico-științifică trebuie să ocupe o pondere mai mare în ansamblul raporturilor economice ale statelor europene. Un obiectiv de seamă al acestei cooperări rămîne, așa cum se preciza în documentele adoptate recent de ONUDI 3), formularea unui cod internațional pentru transferul de tehnologie, corespunzător nevoilor și condițiilor care prevalează în țările în curs de dezvoltare, prin definirea termenilor și clauzelor pentru ca astfel de tranzacții să aibă loc în condițiile cele mai avantajoase pentru aceste țări.

Amploarea și conținutul recomandărilor adoptate de Conferința de la Geneva dau expresie posibilităților multiple de lărgire a cooperării tehnico-științifice între țările continentului și hotărîrii acestora de a pune pe baze permanente și reciproc avantajoase cooperarea lor în acest domeniu. Energia, agricultura, tehnologiile noi și folosirea rațională a resurselor, tehnologia transporturilor, fizica, chimia, tehnica ordinatoarelor, telecomunicațiile, medicina, cercetările în domeniul mediului înconjurător, sînt numai cîteva din sectoarele cărora Conferința le-a acordat o importanță deosebită și un grad înalt de prioritate pentru raporturile de cooperare ale tuturor statelor participante.

Privite în totalitatea lor, aprecierile, evaluările și recomandările Conferinței îndreptate pe un făgaș nou, relațiile de cooperare economică și tehnico-științifică ale statelor europene, creează premisele edificării unor raporturi noi de colaborare multilaterală pe continent.

„Trăind în Europa, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul Comitetului Central al P.C.R. prezentat la Congresul al XI-lea al partidului, **România acordă o atenție deosebită realizării pe continentul nostru a unor noi relații, care să asigure fiecărei națiuni posibilitatea concentrării forțelor în direcția dezvoltării economico-sociale, a progresului, să permită o largă colaborare între toate statele".**

Concepută și realizată pe baza principiilor dreptului internațional care trebuie să guverneze relațiile dintre toate statele, indiferent de mărime, situație geografică, nivelul de dezvoltare sau sistemul politic, economic și social al acestora, cooperarea largă pe plan european poate contribui într-o măsură mai mare la dezvoltarea economică accelerată și la progresul social al fiecărei țări, la instaurarea unei atmosfere de pace și securitate pe continent.

Constantin NIȚA

---

1) ID/Conf. 3/30 din 26 martie 1975.

2) Document E/ECE/875, cap. II, paragraf 3.

3) A doua Conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială, document ID/Conf. 3/30.

TENDINTE — CONJUNCTURI

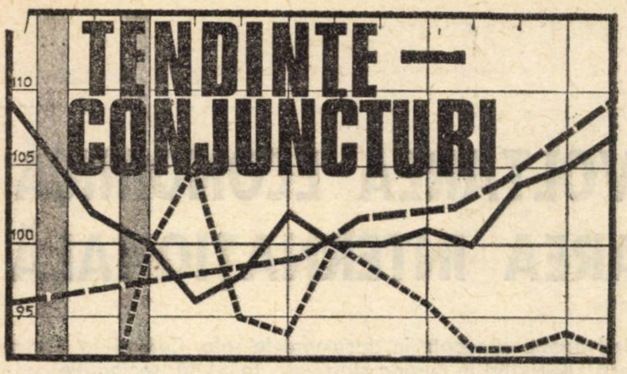

Reducerea producției de oțel în C.E.E.

REDUCEREA consumului intern de oțel și diminuarea cu aproape 12 % a exporturilor spre țările terțe vor antrena o reducere a producției totale de oțel a celor nouă țări din C.E.E. de la 155,8 milioane t în 1974 la 146,5 milioane t în acest an. După cum apreciază Comisia C.E.E. de la Bruxelles care a elaborat această previziune, deși nefavorabile, perspectivele nu sînt totuși considerate atît de sumbre încît să se instituie măsurile prevăzute de tratatul C.E.C.O. în caz de „criză manifestă“ (fixarea de cote de producție, supravegherea riguroasă a schimburilor intracomunitare și limitarea importurilor din țările terțe), măsuri solicitate deja în unele cercuri patronale franceze. Scăderea producției nu se anunță generală în C.E.E.: unele țări, cum sînt Franța, R.F.G. și Olanda, își vor majora intrucîtva producția. In plus, după cum se comentează în cercurile comunitare, asemenea măsuri protecționiste ar atrage critici susținute din partea țărilor terțe în cadrul G.A.T.T.

Scăderi în producția și exportul de automobile

ÎN VREME CE Japonia a vîndut anul trecut pe piața externă cu 27% mai multe automobile decît în 1973, devenind principalul exportator mondial, alți mari producători și-au diminuat exportul, scăderea cea mai substanțială fiind înregistrată de R.F.G. — cu 467 000 vehicule, adică cu 20% față de anul 1973 (vezi graficul). Reducîndu-se cu 22% în 1974, producția vest-germană de automobile a ajuns sub nivelul celei din 1968. În felul acesta, alături de industria construcțiilor, producția de automobile a suferit cel mai mult de pe urma recesiunii din 1974 în R.F.G., marcată prin concedieri, introducerea săptămînii de lucru reduse ca și prin majorări de prețuri. În ultimele săptămîni însă situația pe piața vest-germană a automobilului cunoaște o anumită redresare.

În Anglia producția de automobile s-a redus anul trecut cu 12,2%, o reducere cunoscînd și exportul, în ciuda cursului scăzut al lirei sterline care l-ar fi putut favoriza. Această situație nefavorabilă a continuat în primul trimestru a.c., cînd producția de automobile a fost cu 8% mai redusă decît în trimestrul I 1974. În luna martie a.c. numărul automobilelor noi vîndute (111 450) a fost cu 35% mai scăzut decît în martie anul trecut și cel mai redus din ultimii patru ani.

În S.U.A., țară unde există în circulație 110 milioane de automobile, cea mai mare companie producătoare — General Motors — are în prezent concediați 137 000 muncitori, dintr-un total de 420 000.

EXPORTUL DE AUTOMOBILE (în milioane)

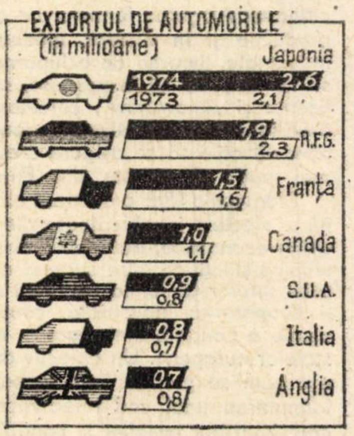

Comerțul R.F.G. cu țările socialiste

ÎN prezent R.F.G. exportă către țările socialiste din Europa și Asia mărfuri în valoare de 16 miliarde de mărci pe an, la fel de mult cît spre S.U.A., a declarat recent la Moscova dr. Hans Friderichs, ministrul federal al economiei R.F.G., cu ocazia inaugurării unei expoziții economice a țării sale la care au participat circa 200 de firme. Schimbul de mărfuri dintre U.R.S.S. și R.F.G. a depășit anul trecut 8 miliarde mărci, creșterea față de 1973 fiind mult mai mare decît cea a ansamblului comerțului exterior al R.F.G., pe seama ambelor curente de schimb, a declarat la rîndul său Otto Wolff von Amerongen, președintele Comisiei economice vest-germane pentru comerțul cu Răsăritul. În prezent U.R.S.S. este principalul partener comercial al R.F.G. din rîndul țărilor socialiste, iar R.F.G. este principalul partener comercial occidental al U.R.S.S.

Pentru acest an, părțile sînt de acord în a afirma că schimburile comerciale dintre ele vor depăși — pentru prima oară — nivelul de 10 miliarde de mărci, de patru ori mai ridicat decît cel din 1970.

Referindu-se la dorința comună a celor două guverne de a dezvolta pe mai departe schimburile de mărfuri reciproc avantajoase, ministrul economiei al R.F.G. a declarat într-un interviu pentru „Stuttgarter Zeitung“, citat de ziarul „Pravda“ (16 martie a.c.) — că „pregătirea și deschiderea expoziției R.F.G. la Moscova au arătat că partenerii noștrii sovietici sînt interesați de îmbunătățirea permanentă a legăturilor economice și politice dintre cele două țări. În această privință între noi există o înțelegere deplină“. După cum a relevat dr. Friderichs, unele proiecte de cooperare sovieto—vest-germane sînt eșalonate să se realizeze pînă în secolul următor, angajînd cele două părți la o cooperare pașnică, durabilă.

Anglia: Atonia cererii

ATÎT cheltuielile de consum ale populației, cît și investițiile întreprinzătorilor particulari continuă să prezinte semne de slăbiciune și necesită toată atenția din partea responsabililor politicii economice, constată experții O.C.D.E. în examenul anual al situației economiei engleze dat publicității la sfîrșitul lunii martie (Etudes économiques : Royaume-Uni. Paris, 27 martie 1975). După o încetinire notabilă în a doua jumătate a anului 1973, consumul privat a înregistrat o scădere în termeni reali în 1974. La apatia cererii interne în 1974 a contribuit puternic evoluția investițiilor (indicatorul „formarea brută de capital fix“) care au scăzut cu circa 2,2% în primul semestru al anului trecut și probabil cu alte 3% în al doilea semestru. Tendința cea mai preocupantă în acest domeniu este socotită de experți cea din industria prelucrătoare.

Perspectivele economiei engleze pe anul 1975 sînt dominate, în viziunea Secretariatului O.C.D.E., de continuarea acestor evoluții. Consumul privat va fi lipsit de vigoare dat fiind că nu este așteptată o redresare a venitului real disponibil al consumatorilor. Se prognostichează o creștere a prețurilor cu amănuntul în proporție de 20% în 1975, față de 16% în 1974. Ținînd seama și de accentuarea fiscalității, puterea de cumpărare a veniturilor are puține șanse să se îmbunătățească. Prețurile bunurilor importate aduc un element suplimentar de incertitudine în acest tablou, avînd în vedere amploarea fluctuațiilor lor recente. De asemenea, în condițiile unei creșteri așteptate a șomajului va scădea rata economiilor populației.

Dintre celelalte componente ale cererii interne, cheltuielile publice vor crește probabil ceva mai repede în 1975, încetinindu-și progresia în cursul anului. Se așteaptă în schimb o nouă și accentuată scădere a investițiilor de capital fix ale întreprinderilor particulare. Un important factor de slăbiciune riscă să fie aici construcția de locuințe, iar investițiile în industria prelucrătoare și în sfera circulației mărfurilor vor fi diminuate și ele considerabil. „Perspectivele evoluției investițiilor în industria prelucrătoare, constată experții, sînt foarte preocupante“.

În ceea ce privește cererea externă, se consideră că avantajul concurențial de care s-au bucurat mărfurile engleze în 1974 pe planul prețurilor se va menține și în 1975, cu o tendință de erodare în cursul anului. În ansamblu se așteaptă ca rezultatele la export să fie aproximativ aceleași ca anul trecut și anume o creștere a volumului fizic cu 1%. Volumul importului va crește relativ lent ca urmare a atoniei cererii interne, dar nu se întrevede o ameliorare a balanței plăților externe. Sub acest ultim aspect perspectivele pe termen mediu sînt însă considerate favorabile în lumina trecerii la exploatarea zăcămintelor de petrol din Marea Nordului.

Confluența unei cereri interne și externe slabe, a unei inflații rapide și a unui important deficit al plăților externe curente ridică numeroase probleme în fața responsabililor politicii economice. Pe primul plan experții O.C.D.E. plasează necesitatea de a se obține încetinirea inflației, persistența acesteia agravînd celelalte probleme. Se consideră necesară totodată stimularea investițiilor și a exportului, două domenii în care redresarea riscă să mai întîrzie în absența unor măsuri corespunzătoare. Principalele accente în materie de politică economică, sînt deci întărirea dispozitivului anti-inflaționist, îndreptat în special contra componentelor interne ale inflației, și completarea dispozitivului de stimulare a investițiilor în industria prelucrătoare și înainte de toate în ramurile ei exportatoare.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	14 IV 1975	18 IV 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 18 IV 1975 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 - 18 IV 1975
					Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,4010	2,3835	+11,98	+13,24	-11,69
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5810	2,5650	+31,99	+26,70	-21,08
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3535	2,3745	-17,98	+ 2,13	- 2,08
Yenul japonez	308,0	280,2	291,00	291,30	+ 5,73	- 3,81	+ 3,96
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4500	2,4240	+14,73	+16,58	-14,23
Francul belgian	40,334	41,10	35,34	35,27	+14,36	+16,53	-14,18
Lira italiană	523,50	607,0	636,80	633,55	-17,37	- 4,19	+ 4,37
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	171,0	169,40	-	-	-

[1] + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); [2] dolari pentru 1 liră sterlină; [3] prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN PERIOADA 14-18 aprilie a.c. cursurile principalelor valute occidentale pe piețele valutare au continuat să înregistreze oscilații, tendința generală fiind totuși de întărire a poziției **dolarului**. Aprecierile în sensul că economia americană ar fi atins punctul cel mai scăzut al recesiunii, după care se așteaptă o reînviorare treptată, ce ar putea să se accentueze spre finele anului, influențează în mod favorabil poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Apariția unei tendințe de creștere a dobînzilor pe piața monetară americană, care se va accentua pe măsură ce Trezoreria S.U.A. va recurge tot mai mult la fondurile pieței pentru finanțarea deficitului bugetar, constituie de asemenea unul din factorii principali care contribuie la întărirea cursului dolarului.

În același timp, incertitudinile în legătură cu dimensiunea deficitului bugetar al S.U.A. în actualul exercițiu financiar și mai ales în cel viitor influențează în sens negativ poziția dolarului pe piețele valutare.

În perioada analizată a continuat tendința de întărire a cursului **francului francez**, în legătură atît cu rezultatele bune înregistrate de balanța comercială franceză în ultimele două luni, cît și cu nivelul încă ridicat al dobînzilor pe piața monetară franceză.

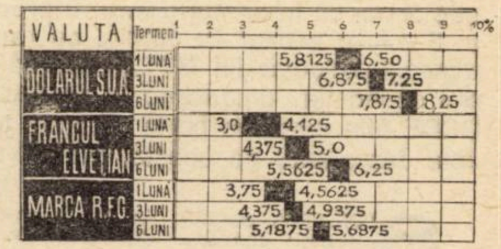

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 14—18 aprilie 1975 (nivel minim și maxim)

La începutul săptămînii analizate, cursul **lirei sterline** față de principalele valute occidentale a scăzut în mod deosebit, procentul mediu de depreciere a monedei engleze față de cursurile centrale ale valutelor respective stabilite la 18 decembrie 1971 atingînd nivelul de circa 22%. Spre finele săptămînii cursul lirei sterline s-a redresat ca urmare a publicării datelor privind bugetul Angliei pentru noul exercițiu financiar (31. III. 1975 — 31. III. 1976), care prevăd unele măsuri ce ar putea determina o reînviorare a economiei engleze și reducerea deficitului balanței comerciale.

Anglia[x]	10,0 %	Italia	8,0 %
Austria	6,50%	Japonia	8,50%
Belgia	7,50%	Luxemburg	7,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8,0 %	Olanda	6,0 %
Elveția	5,0 %	Suedia	7,0 %
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,25%
R.F.Germania	5,0 %		
Israel	6,0 %		

[x] Dobîndă minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 18 IV 1975

Teodor GIURGIU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Perspectivele turbei

UNIUNEA SOVIETICĂ *dispune de rezerve uriașe de turbă, evaluate — după cum arată revista „Planovoe hozeaistvo" (nr. 3/1975) — la mai mult de 160 mlrd. tone, respectiv peste 60% din resursele mondiale. Zăcămintele de turbă ocupă un teritoriu de peste 70 mil. ha, fiind amplasate în principal în Siberia apuseană și în nord-vestul părții europene a U.R.S.S.*

Ținîndu-se seama de puterea calorică mai redusă a turbei, conform schemei de utilizare complexă a zăcămintelor respective în următorii 10—15 ani, în viitor turba va fi folosită la alimentarea unor noi termocentrale doar în zonele care nu dispun de rezerve de cărbune ; de asemenea, se va extinde utilizarea sa pentru încălzitul casnic și pentru nevoi comunale, realizîndu-se astfel economii de cărbune și lemn de foc. În acest scop, se prevede ca în perspectivă producția anuală de brichete și semibrichete de turbă să crească în U.R.S.S. de la circa 6 mil. bucăți la 8—9 milioane.

O largă întrebuințare se preconizează turbei în agricultură, în special ca îngrășămînt, producția respectivă urmînd să crească în viitorul apropiat la 170—180 mil. tone pe an. Pe de altă parte, prin desecarea unor turbării se vor putea pune în circuitul agricol terenuri fertile, evaluate — în cadrul planurilor de perspectivă de ameliorări funciare — la 3,5—4 mil. ha.

● Evoluții demografice

CONFORM *unei anchete efectuate în 19 țări membre ale O.C.D.E. populația lor totală urmează să sporească cu 17% în 1985 față de 1970 ajungînd la 735 milioane de locuitori. Va avea loc un proces de îmbătrînire relativă a populației, întrucît numărul persoanelor tinere (sub 15 ani) va crește doar cu 12%, cel al persoanelor de vîrstă activă — cu 17%, iar cel al persoanelor vîrstnice — cu 22%. Se apreciază că ritmul de sporire a populației va fi mai viu în Canada, Japonia și Olanda, se va situa la o medie anuală în jur de 1% în Anglia, Franța, Irlanda, Norvegia sau S.U.A. și va fi foarte lent (sau chiar negativ) în Belgia, Danemarca, Elveția, R.F.G., Italia, Portugalia și Suedia.*

● Deficitul de hîrtie

DEFICITUL *mondial de hîrtie a fost evaluat anul trecut la 1,5 mil. tone și — afirmă autorii unui studiu elaborat de F.A.O. și P.N.U.D. — poate crește pînă la 16 mil. tone în 1978. După opinia experților respectivi, pentru a preveni o asemenea situație este necesar ca în decurs de patru ani să fie construite nu mai puțin de 150 de fabrici de celuloză și hîrtie, investițiile necesare (inclusiv extinderea exploatărilor forestiere) fiind estimate la 10 miliarde dolari.*

Se apreciază că, paralel cu intensificarea exploatării resurselor forestiere ale Uniunii Sovietice și Americii de Nord, atenția ar trebui să se îndrepte către o mai largă valorificare a pădurilor din țările în curs de dezvoltare (îndeosebi din zona tropicală), care dispun de 55% din suprafața împădurită de pe glob, dar nu furnizează decît 4% din producția mondială de celuloză.

Știați că ORMIG nu este numai denumirea unui sistem, ci și numele unei întreprinderi ? Aici a fost pus la punct acum 50 de ani procedeul ORMIG, care pînă astăzi este cel mai economic principiu de multiplicare din lume.

Dispozitivele de multiplicare ORMIG imprimă fără culori care să murdărească, în cel mult 7 culori simultan pe hîrtie normală. Într-un timp extrem de scurt se obțin 50, 100, 200 și chiar mai multe copii. Cu ajutorul termografului ORMIG se obține în cca. 4 secunde, de pe o scrisoare sau un desen, o matriță pentru dispozitivul de multiplicat.

Dispozitivul de imprimare ORMIG este folosit în peste 50.000 de fabrici pentru multiplicarea documentației tehnologice. De pe desenele de execuție se pot imprima rapid și fără greșeli toate documentațiile necesare ca : specificațiile de materiale, detalii etc. Se obține o utilizare optimă a timpului de lucru, a materialului și a mașinilor. Timpii de așteptare și rebuturile se reduc la minimum.

ORMIG

Se garantează aprovizionarea cu piese de schimb.

Stăm la dispoziție cu plăcere pentru asistență tehnică. Solicitați documentația noastră de informare 202 Ro 2.

Organisationsmittel GmbH.
497 Bad Oeynhausen – Republica Federală Germania Brunhildestr 18.

SITUAŢIA OAMENILOR MUNCII ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

Impactul social al crizei economice

RECESIUNEA continuă să fie fenomenul dominant din economia ţărilor capitaliste în acest sfîrşit de aprilie 1975, şi fiecare zi aduce noi informaţii despre dimensiunile crizei. Astfel, se ştie acum că în primul trimestru produsul naţional brut al S.U.A. a scăzut cu 10,4%, ca rată anuală, faţă de aceeaşi perioadă din 1974. Ponderea de 40% pe care o are economia americană în produsul total al ţărilor OCDE (din care fac parte aproape toate ţările capitaliste dezvoltate) dă acestei evoluţii o semnificaţie suplimentară. În plus, cu toate că prezenţa recesiunii în ţările capitaliste, nu este nicidecum uniformă geografic, implicaţiile şi efectele ei se fac simţite în forme variate şi dincolo de hotarele ţărilor direct lovite — prin restricţii în calea schimburilor, prin închideri de întreprinderi ale companiilor multinaţionale etc. Inflaţia rămîne şi ea pe primul plan al preocupărilor, atît prin eroziunea puterii de cumpărare a monedelor naţionale, cît şi prin incidenţele pe planul comerţului internaţional.

SITUAŢIA socială din ţările capitaliste cunoaşte din plin, în aceste condiţii, impactul unor factori de înrăutăţire a căror acţiune se exercită direct asupra nivelului de trai al oamenilor muncii. Informaţiile statistice privind aceste aspecte, şi îndeosebi dinamica veniturilor reale, sînt deocamdată fragmentare, parţiale. Cu excepţia datelor de ansamblu despre şomaj, care se publică în multe ţări lunar, informaţiile sînt şi în sensibilă întîrziere faţă de evoluţia de fapt. Totuşi, publicaţii cum sînt Anuarul de statistică a muncii al O.I.M., ediţia 1974, şi unele materiale preliminare din presa curentă, conţin cifre şi aprecieri semnificative.

R.F.GERMANIA: modificarea procentuală la unii indicatori faţă de trimestrul corespunzător din anul precedent*

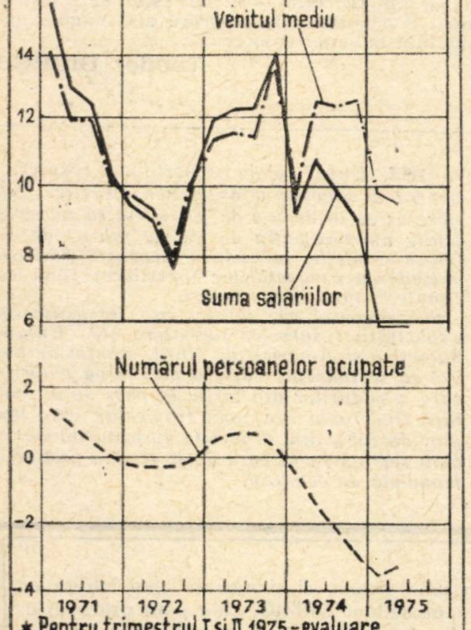

* Pentru trimestrul I şi II 1975 - evaluare.

Potrivit datelor incluse în ultimul Anuar statistic al Organizaţiei Internaţionale a Muncii, creşterea numerică a mîinii de lucru ocupate nu numai că s-a încetinit considerabil în 1974 faţă de anul precedent, dar în circa o treime din numărul ţărilor pentru care există cifre, această creştere a făcut loc unei scăderi. Încetiniri sau scăderi ale nivelului ocupării mîinii de lucru în industria prelucrătoare au avut loc în 1974 în circa trei pătrimi din cele 28 de ţări care au furnizat date la acest indicator Organizaţiei Internaţionale a Muncii. Dacă în ţări ca Austria, Anglia, Australia, Japonia, Olanda scăderea numărului celor ocupaţi în industria prelucrătoare nu a depăşit 1%, în altele — Danemarca, R. F. Germania, S.U.A. — ea s-a situat între 3 şi 5 la sută.

Recesiunea care a redus în 1974 numărul de noi locuri de muncă create în ţările capitaliste, a transformat din a doua jumătate a anului trecut un număr crescînd de salariaţi în şomeri totali sau parţiali. Şomajul a fost în creştere în două-treimi din numărul ţărilor care au furnizat date. Evoluţia aceasta, arată cifrele, a fost de multe ori abruptă, şi într-un şir de ţări capitaliste dezvoltate şomajul a atins niveluri pe care nu le mai înregistrase de la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial sau chiar dinaintea războiului.

Niveluri maxime pentru întreaga perioadă postbelică au fost înregistrate în Olanda, Australia, Franţa încă din ultimele luni ale anului trecut. În Franţa aceasta s-a întîmplat în lunile septembrie-octombrie 1974, cînd numărul cererilor de lucru nesatisfăcute la finele lunii a atins şi apoi a depăşit jumătate de milion. După cele mai recente date oficiale disponibile pentru această ţară, în ianuarie 1975 numărul cererilor nesatisfăcute a fost de circa 700 000, iar în februarie — de 727 500 (la sfîrşitul lunii). În această ultimă perioadă, numărul cererilor de lucru a fost cu circa 65% mai ridicat decît în aceeaşi perioadă din 1974, în timp ce numărul ofertelor de lucru a fost de două ori mai mic. Raportul dintre aceste mărimi, care fusese de ceva mai puţin de două cereri la o ofertă de lucru la sfîrşitul lunii februarie 1974, a atins 6:1 în februarie 1975 („Les indices et résultats mensuels de conjoncture“, supliment la „Problèmes économiques“ din 9 aprilie a.c.).

Niveluri ale şomajului considerate a fi cele mai ridicate din ultimii 40 de ani au fost atinse în Statele Unite. Încă din datele incluse în Anuarul de statistică a muncii al O.I.M. — inclusiv pe decembrie 1974 — rezultă că la sfîrşitul anului trecut fusese atins numărul cel mai ridicat al şomerilor din 1941 încoace. În lunile următoare şomajul nu a contenit însă să crească. Pentru luna martie a.c. statisticile oficiale au consemnat existenţa a circa 8 milioane de şomeri totali, reprezentînd 8,7% din populaţia activă. În momentul de faţă au apărut semne de întrebare în legătură cu prognozele unor oficialităţi americane potrivit cărora nivelul maxim al şomajului în S.U.A. în cursul actualei recesiuni va fi de 9%, după care ar urma să se reducă treptat.

Datele cele mai recente privind folosirea mîinii de lucru în economia americană relevă şi alte două aspecte. Unul din ele este numărul şomerilor parţiali, evaluat în luna martie la 3,9 milioane. Al doilea îl constituie faptul că la calcularea datelor pe martie au fost excluse din statistica şomajului circa 1,8 milioane de persoane, considerate a nu mai fi în căutare de lucru (categoria aşa-numiţilor „lucrători descurajaţi“). Procedeul este privit de către mulţi observatori occidentali ca o diminuare artificială a dimensiunilor reale ale şomajului. Faptul că nu mai puţin de 13 milioane de oameni sînt astăzi în S.U.A. şomeri totali sau parţiali ori s-au resemnat şi nu mai caută de lucru a constituit un şoc pentru opinia publică americană, scria „Neue Zürcher Zeitung“ la 5—6 aprilie a.c.

Printre ţările vest-europene în care nivelul şomajului stîrneşte îngrijorare crescîndă se numără şi R. F. Germania, cu toate că recesiunea a îmbrăcat aici forme relativ mai atenuate. După datele O.I.M.,

INEGALITATE ÎN FAŢA ŞOMAJULUI

Ultimii angajaţi, primii concediaţi — **formularea aceasta lapidară a realităţii discriminărilor de tot felul de pe piaţa capitalistă a muncii s-a verificat nu o dată în lumina cifrelor şi îndeosebi în perioadele de criză economică. Tabelul alăturat ilustrează pe exemplul S.U.A. inegalitatea de care se loveşte populaţia muncitoare nealbă în faţa şomajului. Atît în cazul mediilor anuale cît şi în cazul datelor pe luna octombrie — ultimele disponibile — din ultimii doi ani, rata şomajului este în medie de două ori mai ridicată pentru categoria „Negri şi alţi nealbi“, în comparaţie cu categoria „Albi“. De remarcat că la grupa de vîrstă 16—19 ani rata pentru nealbi depăşeşte simţitor dublul celei a albilor. Este nu mai puţin demn de reţinut faptul că şi tineretul alb (grupa 16—19 ani) este lovit de şomaj de trei ori mai puternic decît grupele de vîrstă de peste 20 de ani.**

Rata şomajului, în procente din populaţia activă civilă

	Medii anuale		Octombrie	
	1972	1973	1973	1974
Total, persoane de 16 ani, şi peste	5,6	4,9	4,6	6,0
Bărbaţi, 20 ani şi peste	4,0	3,2	3,0	4,3
Femei, 20 ani şi peste	5,4	4,8	4,4	5,6
Ambele sexe 16-19 ani	16,2	14,5	14,0	16,9
Albi, total	5,0	4,3	4,1	5,4
Bărbaţi, 20 ani şi peste	3,6	2,9	2,7	3,9
Femei, 20 ani şi peste	4,9	4,3	4,0	5,1
Ambele sexe, 16-19 ani	14,2	12,6	12,4	14,6
Negri şi alţi nealbi, total	10,0	8,9	8,4	10,9
Bărbaţi, 20 ani şi peste	6,8	5,7	5,5	7,4
Femei, 20 ani şi peste	8,8	8,2	7,8	9,7
Ambele sexe, 16-19 ani	33,5	30,2	27,3	34,5

Sursa: Monthly Labor Review, decembrie 1974.

AMPLOAREA GREVELOR

NUMĂRUL DE ZILE DE GREVĂ LA 1000 DE MUNCITORI (IND. EXTRACTIVĂ, IND. PRELUCRĂTOARE, CONSTRUCȚII ȘI TRANSPORTURI)

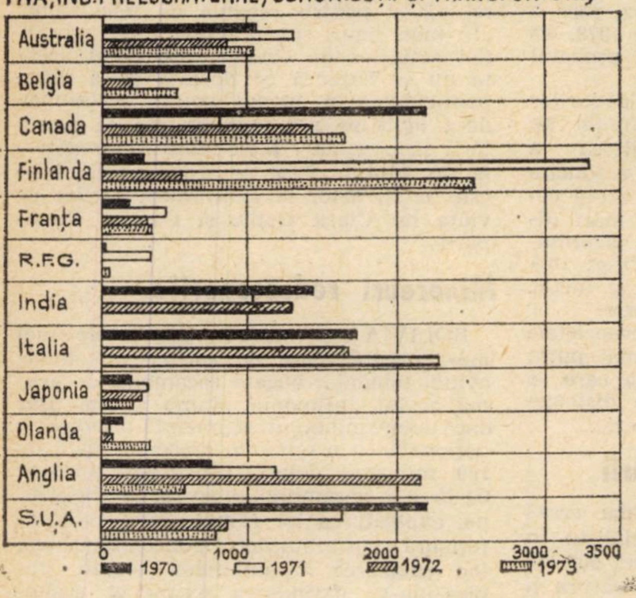

PONDEREA DIFERITELOR ZONE ÎN NR. ZILELOR DE GREVĂ ȘI ÎN NR. MUNCITORILOR PARTICIPANȚI

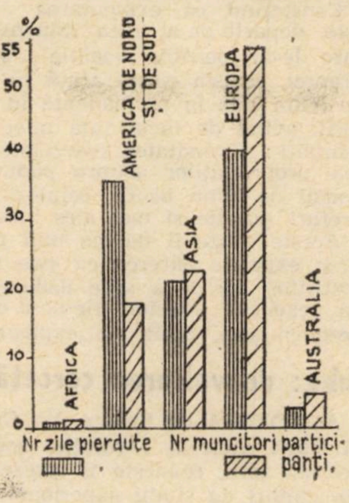

ul decembrie 1974 existau în economia vest-germană aproape 950 000 de șomeri — cifra cea mai ridicată de la începutul anului 1959 —, echivalînd cu 4,2% din populația activă. În lunile următoare șomajul a atins circa 1 200 000 de persoane, pentru ca în martie să se situeze la 1 114 000 (4.9%). Ușoara scădere din martie, cu caracter sezonier, a fost însă mai puțin însemnată decît în luna corespunzătoare din alți ani și, după aprecieri din surse oficiale vest-germane, nu denotă o schimbare propriu-zisă a tendințelor de pe piața muncii.

Experții de la institutul D.I.W. apreciază că, potrivit indiciilor existente, nivelul șomajului nu se va reduce decît foarte lent și că în medie pe anul 1975 este de așteptat să se situeze la 4% din populația activă. La sfîrșitul lunii martie raportul dintre numărul cererilor de lucru și cel al ofertelor era de 4:1, față de aproximativ 3:1 către sfîrșitul anului trecut (D.I.W., Wochenbericht 14—15/75 din 10 aprilie).

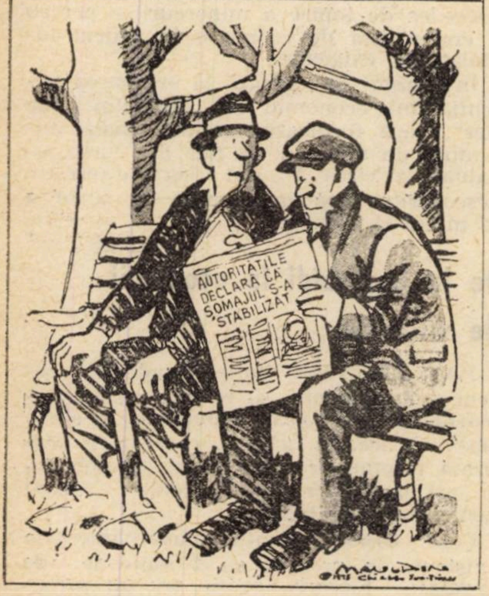
AUTORITĂȚILE DECLARĂ CĂ ȘOMAJUL S-A „STABILIZAT"

„Au dreptate. Văd că am rămas șomer stabil"
(după International Herald Tribune)

Dintre țările Pieței Comune vest-europene, se mai cunosc date cu privire la șomaj pe luna martie pentru Belgia, unde numărul șomerilor totali a fost de 156 000 sau 6% din populația activă (în 1974, în aceeași lună: 96 000 sau 3,8%), și pentru Olanda, unde șomajul afecta circa 200 000 de persoane (față de 133 000 în martie 1974). Evaluări pe ansamblul Pieței Comune vorbesc în prezent de circa 4,5 milioane de șomeri, față de 2,2 milioane cîți au existat în medie în 1973.

Șomajul parțial, ale cărui proporții preocupante în S.U.A. au fost menționate, are o tendință de creștere și în economia unor țări din Europa occidentală. În R. F. Germania el afecta 700 000 de persoane la finele anului 1974, după datele O.I.M., iar în martie 1975 se cifra la 815 000 de persoane. În decembrie 1974 existau circa 500 000 de șomeri parțiali în Franța, ceea ce înseamnă că numărul total al șomerilor atingea 1,2 milioane.

PRIVAREA a milioane de oameni ai muncii de posibilitatea de a-și cîștiga existența este unul din efectele sociale majore ale actualei crize economice din lumea capitalistă. Sistemele de ajutor de șomaj din diferitele țări se dovedesc în cel mai bun caz paliative, iar limitarea în timp a ajutorului conform legislațiilor în vigoare începe să-și spună și ea cuvîntul asupra situației șomerilor cu cît se prelungește mai mult recesiunea. Pe de altă parte, extinderea șomajului se repercutează asupra nivelului de trai al celor ocupați, conform mecanismelor pieței capitaliste a muncii. Efectul este atît direct, de exemplu prin aceea că familii de oameni ai muncii sînt în situația de a trebui să-i întrețină și pe membrii lor rămași fără lucru, cît și indirect, prin afectarea „capacității de negociere" a salariaților. În ambele sensuri, acțiunea șomajului se combină cu aceea a inflației, erodînd puterea de cumpărare a salariilor părții ocupate a populației muncitoare.

Așa cum se constată și în materialele O.I.M., este deocamdată dificil a avea o privire de ansamblu asupra evoluției salariilor în 1974 și cu atît mai mult în lunile mai recente. În condițiile deprecierii inflaționiste accelerate a banilor, salariile nominale au înregistrat creșteri sub presiunea luptei revendicative a oamenilor muncii. Dar de regulă cea mai mare parte a sporurilor nominale a fost absorbită de creșterea prețurilor la bunurile de consum. Potrivit datelor din Anuarul de statistică a muncii, referitoare numai la industria prelucrătoare și numai la prima parte a anului trecut, în șapte dintre țările care au furnizat cifre — printre care Elveția, S.U.A., Grecia — prețurile au crescut mai repede decît salariile nominale, astfel că salariul real al muncitorilor a suferit scăderi de proporții diferite. În cazul S.U.A., din Anuar rezultă o scădere a puterii de cumpărare a salariului săptămînal cu circa 3,8% în septembrie și cu 4,7% în noiembrie 1974, față de lunile corespunzătoare din 1973.

DISCRIMINARE FAȚĂ DE FEMEI

Egalitatea dintre femei și bărbați în ceea ce privește salarizarea este departe de a fi fost realizată în țările nesocialiste — aceasta este concluzia esențială a unui raport al Organizației Internaționale a Muncii care va fi supus celei de-a 60-a Conferințe a O.I.M. prevăzută să aibă loc în luna iunie la Geneva. „Una dintre cele mai flagrante forme ale discriminării față de femei continuă să o constituie plata inegală pentru o muncă de aceeași valoare", se constată în raport. Aceasta, cu toate că convențiile internaționale în materie au fost ratificate de 82 de țări, iar în altele principiul salariului egal la muncă egală este de asemenea acceptat. Situația din industria prelucrătoare a unui șir de țări occidentale dezvoltate este oglindită în tabelul de mai jos. Progresele se lasă așteptate sau sînt foarte lente, constată experții O.I.M. pe baza acestor date.

Cîștigurile medii ale femeilor, în procente din cîștigurile lucrătorilor bărbați

	1963	1973	Decalajul în 1973
Danemarca	68,7	82,3	17,7
Suedia	72,1	83,8	16,2
Australia	69,8	77,9	22,1
Finlanda	66,6	71,6	28,4
Anglia	57,2	6o,7	39,3
Elveția	62,7	65,4	34,6
R.F.Germania	68,7	7o,8	29,2

după I.L.O.Information, martie 1975

Efectul creșterii prețurilor asupra salariilor pentru perioade mai recente, într-un număr de țări capitaliste afectate în diferite grade de recesiune, poate fi dedus dintr-un tabel publicat de revista „The Economist" la 12 aprilie a. c. Dacă confruntarea modificărilor procentuale ale salariilor și ale prețurilor în cursul ultimelor 12 luni la care se referă datele scoate la iveală scăderea salariului real în Italia și S.U.A., aceeași confruntare pe ultimele 3 luni indică reducerea salariului real în R.F.G., Anglia, Olanda, Japonia, în timp ce în Italia, S.U.A. și practic în Franța puterea de cumpărare a salariilor rămîne staționară.

EVOLUȚIILE care se cunosc pînă în prezent, chiar dacă nu pot fi documentate în amănunțime, scot totuși la iveală sensul impactului social al crizei economice actuale din țările capitaliste. Creșterea șomajului, scăderea sau stagnarea puterii de cumpărare a salariilor afectează în modul cel mai direct nivelul de trai al maselor muncitoare. Formele de manifestare ale acestui proces sînt fără îndoială mai variate, mai complexe decît au putut fi sesizate aici. Pe măsura cuprinderii statistice a fenomenului va deveni posibilă și oglindirea acestei complexități.

I. PĂDUREANU

Fenomenul urbanizării în „lumea a treia"

URBANIZAREA în țările care formează așa-zisa „lume a treia“ cunoaște o rapiditate fără precedent în istorie, ponderea populației orașelor ajungînd de la 6 la sută în 1920 la 19 la sută în 1970. Urmînd același curs se prevede ca în 1975 să se ajungă la 23 la sută, iar în 2000 la 31 la sută. Aceasta ar reprezenta un miliard și jumătate de oameni, echivalent cu populația totală a țărilor dezvoltate în anul 2000.

Cauzele acestei evoluții sînt multiple : creșterea accelerată a populației rurale (în perioada 1960—1980 cu peste 700 milioane locuitori), din care o mare parte migrează la orașe, concomitent cu sporul natural al populației urbane care reprezintă o jumătate din creșterea numărului de locuitori din orașe. La rîndul ei migrația spre orașe este determinată, în mare măsură, de decalajul între veniturile ce se obțin în cele două medii, de condițiile mai bune de viață de la orașe, de constrîngerile ce mai există în mediul rural în condițiile coexistenței mai multor sisteme de relații de producție, de la cele tribale la cele capitaliste.

• POPULAȚIA URBANĂ ÎN « LUMEA A TREIA »
(în milioane de locuitori)

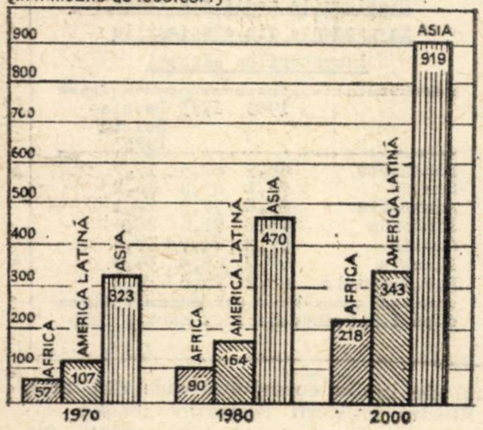

Elementele pozitive ale fenomenului de urbanizare se împletesc cu cele negative, cum ar fi șomajul, lipsa de locuințe, infrastructura insuficientă.

Toate acestea au determinat guvernele diferitelor țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa, America Latină să adopte programe de remedii și de măsuri profilactice cu ajutorul O.N.U., pentru ca urbanizarea în țările interesate să capete un curs echilibrat : crearea de orașe mici și de centre rurale, care să permită populației să dezvolte agricultura și creșterea vitelor, paralel cu industrializarea din centrele urbane.

Bogată în păduri — săracă în lemn

UN SFERT din suprafața Franței este acoperită cu păduri (15 milioane hectare), ceea ce reprezintă 50% din suprafețele împădurite ale țărilor din cadrul Pieței Comune europene. După cum sesizează revista L'Usine Nouvelle (martie 1975), pe „filiera“ lemnului, care începe cu silvicultura și trece prin industriile care prelucrează lemnul, lucrau în 1973 peste 567 000 salariați. Cu toate acestea, alături de petrol, lemnul este „responsabil“ în bună parte de deficitul în creștere al comerțului exterior francez, care a fost de 3,4 miliarde de franci în 1973, 4,5 miliarde în 1974 și va ajunge probabil la 10 miliarde în 1980.

Constatînd că exploatarea pădurilor este departe de a avea dimensiunile pe care le-ar permite bogăția silvică a Franței, revista citată arată că producția de lemn este în permanență în urma cererii, avînd de făcut față unor mari dificultăți : diversitatea esențelor, fărîmițarea proprietăților asupra pădurilor, importul de lemn brut, celuloză și hîrtie, prețuri scăzute și mai ales incerte.

Aceste cauze îi fac pe unii proprietari să-și exprime părerea că este mai puțin costisitor, fie de a arde pădurea care se va regenera ulterior, fie de a o distruge destelenind-o, decît s-o exploatezi...

Cuba: dezvoltarea cercetării

ACADEMIA de Științe din Cuba, creată după victoria revoluției socialiste în această țară, reunește în prezent 600 de cercetători cu studii superioare, cărora li se adaugă 1 200 de tehnicieni. Aceste cadre științifice activează într-un număr de 20 de institute specializate, cele mai fructuoase rezultate ale cercetării aplicative fiind înregistrate în ultimii ani la Institutul de cercetări asupra trestiei de zahăr, Institutul de cercetări fundamentale asupra agriculturii tropicale, Institutul de cercetări asupra solurilor și Institutul de meteorologie. Totodată, menționa recent ziarul „Granma“, în ultimii ani Academia de Științe din Cuba realizează o rodnică colaborare cu instituții similare din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Polonia, România, Ungaria și Uniunea Sovietică, primind un important sprijin tehnic și trimițînd cercetători cubanezi pentru perfecționarea în institute și laboratoare din aceste țări. În cincinalul următor este proiectată, de asemenea, înfăptuirea în comun — în cadrul colaborării bilaterale sau multilaterale — a unei serii de cercetări științifice.

Scenarii pe fondul vieții

LA HOLLYWOOD se derulează un scenariu, dar nu pe ecrane ci în viața celor ce creează iluzia realității în filme: 85 la sută din cei peste 30 000 actori membri ai asociației „Screen Actors Guild“ sînt șomeri, fără șanse de a fi angajați prea curînd și în orice caz nu pentru rolurile pe care și le doresc.

Una din cauze este faptul că din filmele ce se programează la televiziune doar 22—24 filme pe an sînt originale (față de 39 în 1973) și acestea sînt reluate din timp în timp, ceea ce este foarte avantajos atît pentru companiile producătoare, cît și pentru rețeaua de televiziune. „În mod sigur, spune președintele asociației actorilor de cinema, procedeul acesta nu se bazează pe dorința de a place publicului... În modul acesta recesiunea ne-a lovit pe noi încă înainte ca restul țării să o simtă“. Între timp se pregătește un film în care se arată cît de bine este să fii actor la Hollywood, brodat pe viața lui Clark Gable și Carole Lombard...

Minereuri redescoperite

BOLIVIA este una din țările cele mai mari producătoare de cositor din lume, avînd, totodată, bogate zăcăminte de aramă, argint, antimoniu, plumb, și zinc. Dar dacă aceste minereuri reprezintă o industrie națională cu o cifră de afaceri anuală de 100 milioane dolari, constituind aproape 90 % din ansamblul exporturilor boliviene, exploatarea lor rămîne încă mult inferioară posibilităților. Concomitent are loc epuizarea zăcămintelor bogate, impunîndu-se extinderea extracției cositorului în zonele aride și înalte ale munților.

În acest scop a luat ființă nu demult cu ajutorul O.N.U., un institut de cercetări în Anzii bolivieni, la 4 000 m altitudine. În acest institut s-au elaborat noi procedee de topire a minereurilor pentru a crește rata de extracție în cadrul instalațiilor existente.

În prezent se lucrează la evaluarea potențialului economic al „Muntelui de fier“, care formează cel mai mare ansamblu de minereu de fier din lume, evaluat la circa 5% din rezervele terestre descoperite pînă în prezent, în jurul a 42 miliarde tone.

De la Garibaldi la economii de miliarde

PARLAMENTUL italian a adoptat recent o lege menită să reducă drastic numărul agențiilor guvernamentale. Se apreciază că această acțiune, care va fi realizată treptat, ar putea duce la economii de cel puțin 7,5 miliarde dolari anual pentru bugetul italian.

Cele 60 000 agenții guvernamentale existente în prezent au 2 milioane de angajați. Fiecare agenție are un președinte, ceea ce înseamnă că există cîte un președinte de agenție la 900 de italieni. În prezent cel puțin 2 000 din aceste agenții sînt considerate inutile. De pildă : Agenția de ajutorarea veteranilor campaniilor lui Garibaldi (ultima a avut loc cu 100 de ani în urmă), Comisia pentru ajutorarea victimelor erupției vulcanului Vezuviu, Agenția națională pentru distribuirea de medicamente donate de aliați în al doilea război mondial ș.a.

curier

● Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri ●

Pavilioane de complezență

Nic. Manole, Brădet — Prin nave sub pavilion de complezență se înțeleg navele inregistrate într-o țară de către un armator străin. Autoritățile din țara al cărei pavilion este folosit nu exercită un control efectiv asupra vasului respectiv sau asupra companiei care îl deține și, după cum constată experții Organizației Internaționale a Muncii, de fapt, ele nici nu urmăresc să exercite un asemenea control. Echipajul vasului poate avea cele mai diverse naționalități.

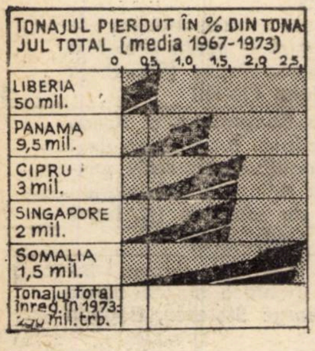

Deși taxele percepute de statele care oferă pavilioane de complezență sînt foarte reduse, mărimea tonajului implicat asigură acestor state încasări valutare importante. Anii din urmă au marcat o creștere rapidă a dimensiunilor flotelor sub pavilion de complezență. Cea mai mare dintre ele este cea a Liberiei, care „deține" 17% din tonajul mondial actual. Ea este urmată de Panama, apoi de Cipru, Singapore, Somalia și Liban. Se estimează că în total circa 20% din flota mondială actuală navighează sub pavilioane de complezență, respectiv circa 5 500 vase cu un echipaj estimat la 200 000 de oameni.

Problema acestor nave este probabil cea mai explozivă dintre toate cele care confruntă astăzi transporturile navale, constată un buletin al O.I.M., relevînd că oamenii care lucrează pe multe din aceste nave sub pavilion de complezență sînt cei mai exploatați dintre marinari, plătiți mult mai prost, beneficiind de drepturi mult mai reduse în ce privește concediul anual, timpul petrecut pe uscat, asigurările sociale etc. În același timp, semnalează buletinul O.I.M., multe din vasele cu pavilion de complezență reprezintă o amenințare constantă pentru securitatea navigației pe mare, datorită neîndeplinirii unor norme minime de siguranță și lipsei unor ofițeri cu o pregătire corespunzătoare. Aceasta este una din explicațiile ratei inalte a accidentelor printre navele sub pavilion de complezență (vezi graficul). „Cu trei ani în urmă — scria săptămînalul francez „Le Nouvel Observateur" (nr. 541/1975) — două petroliere sub pavilion liberian s-au ciocnit în zona Capului Bunei Speranțe. Anchetă. Șapte din cei opt ofițeri de bord nu aveau diplomă. Al optulea avea una, dar era falsă".

În ce privește bunul plac căruia îi sînt supuși membrii echipajelor acestor nave, de multe ori culeși întîmplător de prin porturi, ni se pare semnificativ acest extras dintr-un articol apărut în același număr din „Le Nouvel Observateur": „Cînd unul din acești nenorociți cade bolnav, este debarcat în primul port apărut în cale. Treaba lui mai departe să se descurce pentru a se îngriji. Fără asigurări sociale. Dacă ar vrea să protesteze contra ruperii abuzive a contractului de imbarcare, nu poate s-o facă. Pentru asta ar trebui să ajungă mai intii în Liberia, prin propriile sale mijloace. Așa este legea acestor sclavi moderni: nici o urmărire în justiție nu este posibilă în afara țării de înmatriculare".

Costul extracției de petrol

George Hazganu, Roșiorii de Vede — Potrivit unor recente estimații oficiale americane, costul extragerii unui baril (circa 159 litri) de petrol de pe platforma continentală a S.U.A. se va ridica la 5—7 dolari, iar din noile zăcăminte descoperite în Alaska — la cel puțin 7 dolari. În Marea Nordului aceleași estimații situează costul extracției la circa 5 dolari pe baril, nivel superior celui așteptat inițial.

Energie geotermică

Benone Dinulescu, Slobozia — Incercări de utilizare a energiei geotermice pentru încălzit sau producerea de energie electrică s-au făcut ori sînt în curs de realizare în numeroase țări de pe glob: Italia, Islanda, U.R.S.S., S.U.A., Japonia, Franța ș.a.

În U.R.S.S., de exemplu, o asemenea uzină, amplasată în Kamciatka, furnizează electricitate de zece ani. Alimentată cu apă și abur fierbinte din opt gheizere artificiale, uzina a lucrat pînă în prezent în mod experimental, urmărindu-se printre altele intensitatea corodării agregatelor. Într-o perspectivă îndepărtată, după afirmațiile oamenilor de știință sovietici, întregul necesar de energie electrică al Kamciatkăi (peninsulă cu o suprafață de 350 000 km^2) ar putea fi satisfăcut pe baza resurselor geotermice.

Comerțul maritim mondial

Radu Teodoru, Cîmpina — Pe mările și oceanele lumii se efectuează mai mult de jumătate din traficul internațional de mărfuri. Comerțul maritim mondial cu principalele materii prime și produse alimentare s-a dublat între 1965 și 1974, potrivit datelor Institutului de transporturi maritime din Bremen. În 1974 traficul de petrol brut, produse petroliere, minereu de fier, cărbune, cereale și alte produse nespecificate atingea un volum de 3,27 miliarde de tone, față de 1,632 miliarde în 1965. În același interval, flota comercială mondială a crescut de la 160 391 000 trb la 310 426 000 trb.

Cheltuieli pentru cercetare

Monica Ursache, Iași — Reflectînd rolul crescînd al cercetării-dezvoltării ca factor al creșterii economice, fondurile alocate acestui sector în țările industrializate ating cote tot mai înalte. În R.F.G., spre exemplu, cheltuielile publice pentru cercetare-dezvoltare s-au dublat între 1969 și 1973, ajungînd la 11 miliarde de mărci (din care 1,2 miliarde pentru cerce-

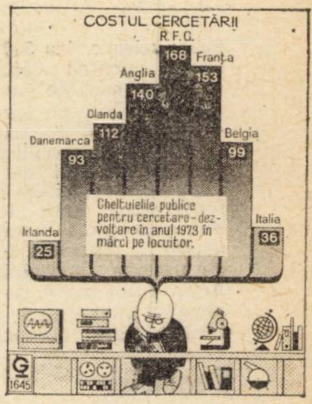

A XXXI-a ediție a Tîrgului Internațional Plovdiv

(3-10 septembrie 1975)

— Plovdiv, al doilea oraș al Bulgariei, loc de întîlnire al specialiștilor în comerțul exterior, al tehnicienilor și oamenilor de afaceri din mai multe țări.

— Tîrgul Internațional de la Plovdiv — una dintre cele mai prestigioase manifestări comerciale de pe continentul european, în care se încrucișează drumurile comerciale ale Europei, Asiei și Africii.

— Orășelul tîrgului se întinde pe o suprafață de 510.000 mp din care partea utilă de expunere ocupă 165.000 mp (interior și în aer liber).

— Ca în cadrul fiecărei ediții, organizatorii oferă toate condițiile pentru încheierea de contracte comerciale, cea mai mare parte a exponatelor fiind cumpărate de întreprinderile de comerț exterior.

— Produsele dv. se vor bucura, desigur, de o bună primire la cea de a XXXI-a ediție a Tîrgului internațional de la Plovdiv.

— În timpul Tîrgului Internațional puteți vizita orașul cu multiple valențe turistice: Plovdiv.

— La cerere se pot organiza pentru specialiști: conferințe și simpozioane cu participare internațională.

Informații suplimentare puteți obține de la:
Direcția Tîrgului Internațional Plovdiv.
Bd. G. Dimitrov 37.
tel.: 5—31—90, 5—31—45, 5—27—22, 5—31—77, 5—31—46.
telegr.: Tîrg Plovdiv.
telex: 044432 Partet BG.

Camera de Comerț și Industrie a R.P. Bulgaria.
Sofia, Bd. Al. Stamboliisky nr. 11-a.
tel.: 87.26.31
telegr.: Torgpalata Sofia.
telex: 22374.

PUBLICOM

Intrebări ● Răspunsuri ● Intrebări ● Răspunsuri

țări nucleare, iar 500 milioane pentru cercetări spațiale), ceea ce inseamnă 168 mărci pe locuitor — nivelul cel mai ridicat din Europa occidentală. Graficul de mai sus permite să se constate existența unor mari deosebiri naționale la acest indicator, deosebiri legate de puterea economică a fiecărei țări dar și de amploarea intervenției statului in acest domeniu.

Denumiri

Dan Codrescu, Galați — 1) Nu este nici o greșeală la mijloc : nu este vorba de două fluvii, ci de unul și același care se numește Congo in R.P. Congo și Zair pe teritoriul și la frontiera Republicii Zair. Asemenea cazuri de denumiri duble se intilnesc și in alte zone ale globului. 2) Prima centrală nuclearo-electrică din Cuba va începe să fie construită în anul 1977 in zona centrului industrial Cienfuegos, după cum a declarat recent premierul cubanez Fidel Castro.

S. F. I.

G. Buzdugan. Brașov — Societatea financiară internațională (S.F.I., sau după inițialele englezești I.F.C.) este o filială a Băncii Mondiale (B.I.R.D.) creată in anul 1956. Ea are ca obiect stimularea expansiunii economice încurajind dezvoltarea intreprinderilor productive din sectorul particular in statele membre, cu deosebire in cele mai puțin dezvoltate, în completarea investițiilor B.I.R.D. Din S.F.I. fac parte 99 de țări și teritorii. Împreună cu B.I.R.D. și Asociația internațională de dezvoltare, S.F.I. formează așa-numitul „grup al Băncii Mondiale". În 1974 investițiile S.F.I. au atins 203,4 milioane dolari (26,3% din costul proiectelor), la care s-au adăugat 466,9 milioane dolari din partea a diferiți investitori și 104,4 milioane dolari fonduri proprii ale intreprinderilor în cauză, în 19 țări în curs de dezvoltare. În perioada 1957—1974, cele mai mari investiții ale S.F.I. s-au îndreptat către siderurgie, urmată de industria cimentului și a materialelor de construcție. Președintele S.F.I. este Robert McNamara. Din S.F.I. face parte, dintre țările socialiste, Iugoslavia, în care se va construi, cu sprijinul financiar al S.F.I., o fabrică de ciment cu o capacitate de 350 000 t pe an.

Furtul de opere de artă

Simona Vlad, Bran — Fără indoială că inflația accelerată din Occident explică recrudescența din ultimii ani a furtului de opere de artă, cunoscute ca un plasament valoros mai ales in perioadele de depreciere monetară. În 1970 in Franța, de exemplu, se înregistraseră 1 260 de furturi de opere de artă ; în 1973 numărul lor ajunsese la 3 500, săvirșite în muzee, castele, biserici („frecventate" cu precădere în ultimul timp, cu atit mai mult cu cit ele sint mai puțin păzite) sau in locuințe particulare. O intreagă rețea subterană de intermediari le preia apoi, pentru a le scoate după citva timp la suprafață și a le vinde chiar... in mod oficial (este cunoscut exemplul unui tablou de tinerețe al lui Salvador Dali, furat cu cițiva ani în urmă de la un muzeu din Zürich, și achiziționat chiar de autor care l-a regăsit întimplător expus spre vinzare într-o galerie). Anumite orașe occidentale au chiar reputația unei specializări în vinzarea de obiecte de artă furate, ca de exemplu Zürich in comerțul cu obiecte de artă grecești.

În încercarea de a stăvili furtul de opere de artă, in Franța poliția judiciară a pus de cițiva ani pe calculator obiectele de artă furate, cu caracteristicile și fotografia lor, informații care sint difuzate și pe plan internațional diferitelor organisme implicate in comerțul respectiv.

Investiții comparative

Liliana Gherase, Cluj-Napoca — În ultimii ani costul investiției într-o centrală nuclearo-electrică a sporit sensibil (în Franța de la 1 152 franci per kW in 1972 la 1 710 franci per kW în prezent și chiar la 2400—3000 franci în S.U.A.), mai rapid decit in cazul termocentralelor pe bază de motorină (unde a ajuns la 990 franci per kW față de 703 franci in 1972). Această creștere mai rapidă in primul caz se explică, pe lingă inflație, prin normele mai severe de siguranță și de protecția mediului introduse în ultima vreme. Ca urmare a ritmului diferențiat de creștere, raportul dintre investiția specifică într-o centrală nuclearo-electrică și cea intr-o termocentrală pe bază de motorină a crescut, de exemplu în Franța, de la 1,35 in 1970 la circa 1,7 in prezent. Cit privește termocentralele pe bază de cărbune, investiția specifică se apropie în S.U.A. de nivelul celei din centralele nucleare.

Țări și orașe

Victor Ionescu, Craiova — Potrivit ultimului Anuar statistic al O.N.U. (cel pe anul 1973), recent apărut, cele mai populate 20 de țări ale lumii sint in ordine : China, India, U.R.S.S., S.U.A., Indonezia, Japonia, Brazilia, Bangladesh, Pakistan, R.F.G., Nigeria, Anglia, Italia, Mexic, Franța, Filipine, Tailanda, Turcia, Egipt, Spania.

Dintre orașe (fără suburbii) cele mai mari sint următoarele (in milioane locuitori) : Șanhai (10,8), Tokio (8,8), New York (7,9), Ciudad de Mexico (7,7), Pekin (7,6), Londra (7,3), Moscova (6,9), Bombay (5,9), Seul (5,4), Sao Paulo (5,2), Cairo (4,9) etc.

De remarcat că dacă in Europa, care este cea mai urbanizată regiune a lumii, în 22 de țări din 28 ponderea populației urbane depășește 50%, în Africa o singură țară (Algeria) întrece acest prag. În Malawi populația urbană este de 5%, în Ruanda de 3%, iar în Burundi de 2%. Pe glob, ponderile cele mai ridicate se înregistrează în Malta și San Marino : 94% și respectiv 92%.

---

curier

Transferare

DANIEL CHICIU, Caransebeș — În situația dv. acordarea transferului in interesul serviciului nu are un caracter obligatoriu, conducerea unității avind dreptul să aprecieze asupra oportunității acestuia. Date fiind motivele care vă determină să stăruiți pentru obținerea transferului, față de refuzul unității, vă puteți adresa organelor ierarhic superioare.

Șef de serviciu

GHEORGHE GAMURANU, Mangalia — Aplicarea normelor de structură prevăzute de Decretul nr. 162/1973 este eronat interpretată de dv. Decretul sus-menționat instituie o limită minimă a numărului de personal în funcție de care se poate organiza un serviciu de către o unitate, fără ca la atingerea acestei limite să fie obligatorie inființarea serviciului respectiv. Celelalte argumente ale conducerii unității sint, de asemenea, intemeiate.

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 25. IV. 1975

Vizitele președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu in Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia. O nobilă solie de pace, prietenie și colaborare între popoare **(Dinu Dragomirescu)** 1
Sub semnul muncii și al solidarității **(Stere Gioga)** 4
File de istorie : Independența de stat a României – operă eroică a poporului român insuși **(Constanța Bogdan, Adrian Platon)** 5
Documentele Congresului al XI-lea – ghid in acțiune. Promovarea unui sistem de finanțare stimulativ pentru utilizarea rațională a fondurilor incredințate de societate **(C. Iuga)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul – inainte de termen ! Intreprinderile fruntașe și obiectivele planului **(George Sterescu, Bogdan Pădure)** 10
Schimbări structurale in repartizarea teritorială a industriei **(Marin Ceoponea)** 12
Microcooperativele agricole – un factor educațional eficient. Investigație „R. E." in 40 de microcooperative agricole de producție **(Ion Manea)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

Participarea nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea unităților economice **(Petru Despot, Iulian Bădin)** 16
Ritmul creșterii economice – funcție de structura sistemului cibernetic al economiei naționale **(L. Tövissi)** 19
Recenzie: O investigație profundă, de certă valoare științifică (prof. univ. dr. **Gheorghe P. Apostol)** 21
Școli ● curente ● economiști : Spre o reapreciere teoretică a esenței inflației ? **(Anghel Schor)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

Dezvoltarea economică și cooperarea internațională **(Const. Niță)** 25
Tendințe ● conjuncturi 26
Piața monetară internațională 27
Situația oamenilor muncii in lumea capitalistă. Impactul social al crizei economice **(I. Pădureanu)** 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție). **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii"

Administrația Asigurărilor de Stat

ADAS

invită cetățenii care au încheiate asigurări de avarii (casco) pentru autoturisme să se prezinte la unitățile ADAS, înainte de expirarea asigurării, pentru a face reînnoirea și pentru a li se stabili reducerile de prime de care beneficiază în astfel de cazuri.

Reamintim modul de acordare a acestor reduceri. La asigurările încheiate pe o perioadă de 1 an, în anii pentru care se face reînnoirea, primele de plată se reduc cu 15 la sută, respectiv 25 la sută sau 35 la sută, corespunzător, după caz, unui an, doi sau trei ani de asigurare anteriori reînnoirii pentru care nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri în baza acestei asigurări de avarii (casco). La asigurările care se încheie sau se reînnoiesc direct la unitățile ADAS, indiferent de perioada asigurării (1 an sau 6 luni) și de modul de plată a primelor (se pot plăti și în 3 pînă la 10 rate anuale) se acordă o reducere de 10 la sută a primelor de asigurare.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ÎNTÎLNIRE
CU
PRIMĂVARA
LA
MAGAZINELE
ROMARTA

1975 MAJ 22

- **ROMARTA** — Calea Victoriei nr. 60-68
- **EVA** — Bl. Republicii nr. 14
- **ADAM** — Piața Palatului
- **ROMARTA COPIILOR** — Calea Victoriei nr. 50
- **LUX** — Calea Victoriei nr. 50

● PRODUSE MODERNE ● CALITATE SUPERIOARĂ ● EXCLUSIVITĂȚI

Lei 5

D646

revista economică
18 2•V 1975
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R
MG

România înflorește cu fiecare primăvară

Județele țării pe traiectoria progresului

BRĂILA

DIN PRIMELE momente ale industrializării socialiste a țării, județul Brăila a cunoscut o dezvoltare impetuoasă, reprezentînd o unitate administrativ-teritorială cu o economie complexă și dinamică.

În trecut economia județului se caracteriza, în special, prin producția agricolă, cultivarea plantelor și creșterea animalelor, industria fiind reprezentată, preponderent, de ramurile alimentară și textilă și prin cîteva unități relativ mici de industrie grea, cu o dotare tehnică înapoiată.

Anii socialismului au schimbat din temelii înfățișarea județului, industria reprezentînd în prezent ramura principală. Fondurile mari de investiții alocate de stat, au permis ca în afara dotării și modernizării unităților vechi să fie construite 18 întreprinderi de industrie republicană, o întreprindere de construcții-montaj, două fabrici de nutrețuri combinate. Printre acestea se numără: Combinatul de fibre artificiale și Combinatul de celuloză și hîrtie de la Chișcani, Complexul pentru industrializarea lemnului, Întreprinderea de confecții, cea de conserve de legume și fructe Zagna-Vădeni ; totodată, a fost mult extinsă și reprofilată întreprinderea „Progresul" și modernizate întreprinderea „Laminorul", Șantierul naval ș.a. Excavatoarele realizate la „Progresul" se bucură nu numai de aprecierea beneficiarilor interni, ci și de aceea a partenerilor străini care le-au cunoscut în primul rînd la tîrgurile internaționale de la Tripoli și Milano, Poznan și Budapesta, Dar es Salaam și Sidney, Bogota și Alger, Paris, München, Salonic etc.

Producția industrială globală a județului a fost în 1973 de 2,4 ori mai mare decît în 1965 și de aproape 20 de ori superioară anului 1950. Județul realiza în 1974 întreaga producție de excavatoare a țării, 23,6% din cea de celuloză și hîrtie. Semnificativ pentru ritmul de industrializare este și faptul că dacă în 1950 producția globală industrială pe locuitor era de numai 1593 lei, acest indicator a sporit în 1973 la 23 800 lei, în condițiile creșterii populației la 368 117 locuitori. Ca urmare directă a profundelor transformări social-economice ce au avut loc în anii construcției socialiste, s-a modificat structura populației ocupate, marcînd o deplasare a forței de muncă din agricultură spre industrie și celelalte ramuri neagricole.

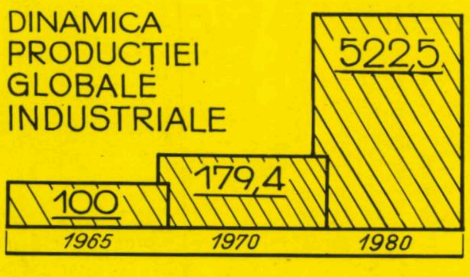
DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE

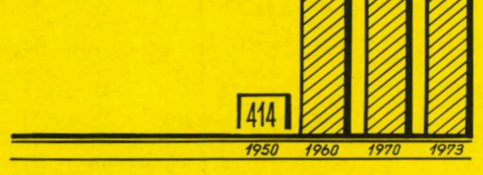
CREȘTEREA PARCULUI DE TRACTOARE AGRICOLE
(unități fizice)

Paralel cu industria s-a dezvoltat mult agricultura, s-a întărit baza sa tehnico-materială. Una din principalele realizări o constituie includerea în circuitul agricol a unor noi suprafețe, prin valorificarea fostei Bălți a Brăilei, cu cele peste 70 000 ha ale sale și cu peste 150 km de dig protector.

Ca urmare a transformărilor și mutațiilor petrecute în industrie și agricultură, ca și în celelalte domenii de activitate, a crescut continuu nivelul de trai, material și spiritual, al celor ce muncesc. Între anii 1961—1973 au fost construite 15 638 apartamente, iar între 1966—1973 aproape 8 400 case noi. Însemnate realizări au fost dobîndite și în domeniul dezvoltării rețelei comerciale, ocrotirii sănătății publice, învățămîntului, culturii.

Județul va cunoaște în perioada 1976—1980 o nouă și puternică dezvoltare pe toate planurile. Ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale va fi de 12,3%, în 1980 urmînd să se realizeze o producție de aproape 19 miliarde lei, depășind de peste 32 de ori nivelul anului 1950. Pe baza investițiilor alocate, se vor pune în funcțiune 35 de obiective industriale și agrozootehnice noi, iar alte 25 de capacități vor fi dezvoltate.

În agricultură, prin extinderea mecanizării, folosirea a 282 kg îngrășăminte chimice substanță activă la ha., atingerea suprafeței irigate de 238 000 ha, se preconizează sporirea producției agricole globale pe întreaga perioadă cu 6,7 miliarde lei față de 1971—1975. Toate acestea vor contribui la dezvoltarea economică și socială a județului, la ridicarea, în continuare, a nivelului de trai al celor ce muncesc.

L. T.

CONTRIBUȚIA ROMÂNIEI LA MAREA VICTORIE ASUPRA FASCISMULUI

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

SĂRBĂTORIM în curind împlinirea a treizeci de ani de cînd fascismul a fost îngenuncheat, de cînd forțele militare naziste au fost zdrobite și steagul victoriei a fost înălțat în numele întregii umanități, al progresului și civilizației.

La 9 Mai 1945 s-a consfințit salvarea omenirii de cel mai groaznic dușman pe care l-a avut vreodată : fascismul — produsul celor mai reacționare cercuri imperialiste, promotorul cel mai înverșunat al practicilor politicii de dominație, asuprire și agresiune. Hitlerismul și aliații săi, Italia mussoliniană și Japonia militaristă au constituit o primejdie de moarte pentru existența independentă a statelor, pentru ființa națională a popoarelor și civilizația omenirii. Cel de al doilea război mondial demonstrează că popoarele sînt de neînvins cînd sînt hotărîte să-și apere libertatea, ființa națională, dreptul de a fi stăpîne pe destinele lor. Pe această aspirație comună a popoarelor s-a întemeiat coaliția antihitleristă din care au făcut parte U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța liberă și alte țări ajungîndu-se la sfîrșitul războiului la 50 de state. În cadrul coaliției antifasciste, rolul hotărîtor, forța fundamentală a constituit-o Uniunea Sovietică, a cărei contribuție a avut o însemnătate esențială în dobîndirea victoriei asupra fascismului.

Frontul germano-sovietic prin întinderea, durata luptelor și intensitatea acestora a constituit principala înfruntare cu fascismul. Acest front a mobilizat în încleștare circa 70% din efectivele hitleriste, și pe acest front au fost nimicite principalele forțe ale Germaniei naziste și ale aliaților ei. Poporul sovietic a pierdut în lupta cu fascismul 20 de milioane de vieți omenești — militari și civili — au fost distruse 1700 orașe, peste 70 000 de comune și sate, 32 de mii de întreprinderi și alte obiective economice.

În epopeea luptelor antihitleriste și-au înscris contribuția și celelalte state aliate. Forțele armate engleze și americane au înfrînt trupele fasciste în Africa de Nord, au debarcat în Sicilia și sudul Italiei, au debarcat în Normandia și au deschis al doilea front. Au participat la lupte forțele armate ale Franței libere. În rîndul popoarelor ale căror state au fost cotropite de naziști s-au constituit forțe armate regulate — iugoslavă, poloneză, cehoslovacă, albaneză, greacă, italiană, bulgară — care împreună cu detașamentele de partizani au contribuit la victoria împotriva nazismului. Lupta împotriva nazismului a fost sprijinită și de armatele unor țări îndepărtate de Europa care s-au alăturat coaliției antihitleriste : Canada, India, Australia, Noua Zeelandă, Africa de sud.

În epopeea antihitleristă au înscris pagini zguduitoare de eroism și spirit de sacrificiu acțiunile partizanilor din țările cotropite.

Evocînd victoria împotriva fascismului trebuie să relevăm și contribuția însemnată adusă de poporul chinez — prin războiul de eliberare a Chinei care a constituit o parte integrantă a luptei popoarelor împotriva fascismului. Alături de tributul greu de sînge dat de poporul chinez (de circa 8 milioane de oameni), popoarele coreean, vietnamez, celelalte popoare din Indochina, din Filipine, din întreaga Asie au dat lovituri grele Japoniei militariste — principalul aliat al Germaniei hitleriste.

Prin efectivele angajate în lupta antihitleristă România s-a situat pe locul al patrulea între țările coaliției antifasciste.

Poporul nostru nutrește o profundă recunoștință față de Uniunea Sovietică, de glorioasele sale armate care au contribuit la eliberarea României și au adus aportul hotărîtor la victoria din 9 mai 1945, el cinstește memoria ostașilor celorlalte țări din coaliția antifascistă, a tuturor celor ce prin eforturile și jertfa lor au contribuit la salvarea omenirii de fascism.

Unitatea de acțiune a statelor și popoarelor în lupta pentru a da riposta cuvenită fascismului reprezintă unul din principalele învățăminte ale istoriei celui de al doilea război mondial. Și dacă în timpul războiului și-au putut da mîna în cadrul coaliției antihitleriste țări cu orînduiri sociale diferite și care se călăuzesc de ideologii diferite, cu atît mai necesară și mai realizabilă apare astăzi conlucrarea statelor în condiții de pace pentru cauza progresului economico-social general și pentru realizarea unei păci trainice.

În noaptea de 8 spre 9 mai 1945, reprezentanții Înaltului comandament al forțelor germane au semnat la Berlin capitularea necondiționată a Reichului, în fața împuterniciților comandamentelor supreme ale Uniunii Sovietice, Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii și Franței. Se prăbușea astfel definitiv tentativa imperialismului german de a robi popoarele, lua sfîrșit cortegiul de crime și monstruozități cu care hitlerismul și-a însoțit existența. Prăbușirea Reichului nazist sub loviturile concentrice ale forțelor antihitleriste a pus capăt celei mai crîncene confruntări militare a secolului al XX-lea, care cuprinsese în vîltoarea sa într-un fel sau altul aproximativ 80% din populația planetei, provocase imense pierderi civilizației umane și curmase zeci de milioane de vieți omenești. Coaliția antihitleristă a obținut astfel o strălucită biruință militară. Zdrobirea fascismului s-a realizat de fapt prin acțiunea hotărîtă a maselor populare, a milioanelor de oameni care au luptat cu arma în mînă ca militari ori partizani, ori au asigurat în spatele frontului baza materială necesară bătăliilor împotriva forțelor fasciste.

Eveniment crucial în istoria poporului român, insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din August 1944, a încununat o îndelungată luptă a forțelor populare în frunte cu clasa muncitoare împotriva fascismului și a dominației hitleriste, a fost rodul activității neobosite, pătrunsă de un adînc patriotism și de grijă pentru soarta națiunii, desfășurată de Partidul Comunist Român.

Încă din primele momente ale manifestării agresivității fascismului în Europa, partidul comunist a adoptat o poziție fermă, chemînd masele muncitoare la rezistență, la acțiune hotărîtă împotriva politicii de dominație și dictat promovate de Germania nazistă. „Noi, comuniștii, care iubim fierbinte poporul nostru — se arată într-un manifest al Partidului Comunist Român difuzat în anul 1935 —, pentru a cărui pîine, pentru a cărui libertate luptăm fără preget și pentru care știm să dăm jertfele cele mai grele, noi, comuniștii știm să stăm în fruntea mișcării pentru apărarea neatîrnării poporului nostru". Este meritul nepieritor al Partidului Comunist Român că, în pofida greutăților, a terorii fasciste a reușit să unească în jurul său cele mai largi forțe democratice, patriotice, să organizeze și să conducă înfăptuirea marelui act istoric de la 23 August 1944.

Încă în seara zilei de 23 August 1944, după arestarea căpeteniilor regimului dictaturii antonesciene, unitățile române au realizat dispozitivul de luptă și au blocat prin foc obiectivele militare hitleriste din București începînd astfel ostilitățile împotriva Germaniei naziste.

Între 23 și 31 august 1944, armata română, care avea un efectiv de peste 460 000 de oameni, cu sprijinul formațiunilor patriotice de luptă, al populației, a reușit să înfrîngă și să captureze trupele inamice din întreaga parte centrală, de sud—est, sud și sud—vest a țării, adică Muntenia, Dobrogea, Oltenia, Banatul, sudul Transilvaniei și Crișana. Peste 56 000 de militari germani, printre care 14 generali și mai mult de 1400 de ofițeri au fost luați prizonieri. A fost scos definitiv din acțiune efectivul a circa 6 divizii germane.

Insurecția s-a desfășurat în timp ce pe frontul dintre Carpații Orientali și Marea Neagră ofensiva sovietică declanșată la 20 august 1944 continua cu succes. Armatele Fronturilor 2 și 3 ucrainene, dind bătălia pentru încercuirea grupării germane, au reușit la 25 august 1944 să închidă definitiv cercul în jurul acesteia. După 26—27 august, această parte a trupelor depășind spațiul dintre cotul Carpaților și Dunăre, a început să străbată partea de sud a țării noastre, zone eliberate de forțele insurecționale române, îndreptîndu-se spre frontierele României cu Bulgaria, Iugoslavia și Ungaria, spre noul front creat de armata română în podișul Transilvaniei și la granița de vest a țării.

La 30—31 august mari unități din această grupare au trecut prin Bucureștiul eliberat de insurecția română. Ostașilor

U.R.S.S. li s-a făcut o primire oficială din partea autorităților statale și au fost aclamați sărbătorește de mari manifestații populare.

Referindu-se la însemnătatea internațională a actului istoric de la 23 August 1944, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : „Prin întoarcerea armelor și angajarea României cu întregul ei potențial, alături de Uniunea Sovietică și aliați, în războiul antifascist, s-a dat o puternică lovitură planurilor strategice ale Germaniei hitleriste. Aceasta a dus la prăbușirea întregului front din sud, a deschis calea înaintării rapide a trupelor sovietice, a accelerat zdrobirea dispozitivului militar al Germaniei în această parte a Europei“.

Toate forțele pentru eliberarea intregului teritoriu național

De la victoria insurecției pînă la 25 octombrie 1944, elementul esențial al cursului evenimentelor militare a constat în lupta armatei române și armatei sovietice, pentru desăvîrșirea eliberării întregului teritoriu al României de sub ocupația hitleristă.

Între 5 și 18 septembrie 1944, armata română a stăvilit o puternică ofensivă germană-maghiară în centrul podișului Transilvaniei, în Banat și Crișana. Prin aceasta a fost zădărnicit planul comandamentului german de a ocupa vastul cap de pod obținut de trupele române la nord și la vest de lanțul Carpaților Meridionali și Occidentali, împiedicîndu-l să-și organizeze, așa cum preconiza, o apărare continuă pe munți, din Slovacia pînă în Iugoslavia și Bulgaria.

În acest interval de timp, armatele sovietice au trecut fără lupte prin trecătorile Carpaților Meridionali, care erau controlate de forțele române, și s-au concentrat în zona de operații din sud-vestul Transilvaniei. Potrivit cerințelor Comandamentului suprem sovietic, la 7 septembrie 1944 s-a hotărît ca forțele armate române să treacă în compunerea operativă a Frontului 2 ucrainean. Cooperînd strîns în lupte și acționînd cu eroism, forțele armate sovietice și române, au zdrobit rezistența trupelor germano-ungare din Banat și Transilvania, eliberînd, pînă la 6 octombrie, o parte însemnată a teritoriului românesc, iar în unele sectoare au alungat inamicul peste graniță. La 6 octombrie 1944, Comandamentul sovietic a trecut la o nouă operație de amploare, care avea să capete denumirea de „Debrețin“. Această operația avea drept scop ca forțele sovietice și române să încheie eliberarea României și, trecînd pe teritoriul Ungariei, să atingă rîul Tisa.

La 25 octombrie 1944, au fost eliberate orașele Carei și Satu Mare. În aceeași zi, trupele române și sovietice au trecut prin lupte, pe teritoriul Ungariei. Cu acest eveniment — zdrobirea rezistenței inamice în zona Carei și Satu Mare — se realizează eliberarea întregului teritoriu al României de sub ocupația fascistă. Ziua de 25 octombrie a devenit o zi de sărbătoare, de cinstire a trecutului de luptă al armatei române pentru libertate și independență națională, pentru eliberarea de sub dominația fascistă, Ziua forțelor noastre armate.

Pe fronturile din Ungaria, Cehoslovacia și Austria

O parte importantă a contribuției țării noastre la înfrîngerea Germaniei hitleriste o constituie participarea activă a armatei române la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei. Începînd de la 8 octombrie 1944 unitățile armatei române, în cooperare cu cele ale armatei sovietice, au luptat pe teritoriul Ungariei, străbătînd-o de la o graniță la alta.

Începînd de la 18 decembrie, în timp ce o parte din trupele sovietice și române mai duceau lupte pe teritoriul Ungariei, forțele de la aripa dreaptă a Frontului 2 Ucrainean, au depășit frontiera ungaro-cehoslovacă. Pe teritoriul Cehoslovaciei, armata română a acționat în cadrul marii ofensive din iarna anului 1945, și în continuare, și-a adus contribuția la realizarea operațiilor „Viena“ și „Praga“. Deși se aflau departe de hotare, în fața cu un adversar înverșunat și în condiții de teren și anotimp deosebit de grele, ostașii români s-au ridicat deasupra tuturor dificultăților, îndeplinindu-și cu eroism misiunile încredințate.

Pe meleagurile Cehoslovaciei, armata română a avut angajate în operații 16 divizii de infanterie, cavalerie și munte ; corpul aerian, cu unitățile sale zburătoare și cele de protecție și de servire de la sol ; artileria antiaeriană — o divizie ; trupele speciale — brigada de căi ferate, subunități de drumuri, pontonieri, aprovizionări etc. Efectivele însumate ale tuturor acestor forțe s-au apropiat de 250 000. Ziua Victoriei din mai 1945 a găsit armata română angajată în lupta cu trupele fasciste în apropiere de Praga.

Luptele duse pe teritoriile Ungariei și Cehoslovaciei au reprezentat o strălucită încununare a contribuției României la înfrîngerea Germaniei naziste și la eliberarea popoarelor de sub jugul fascist, au reprezentat, în același timp, o vie manifestare a solidarității internaționale a clasei muncitoare și a poporului român. Ca și în luptele pentru alungarea cotropitorilor de pe pămîntul patriei, soldații, ofițerii și generalii români au dat în timpul acțiunilor din Ungaria și Cehoslovacia pilde înalte, de virtuți ostășești, de dîrzenie, eroism și spirit de sacrificiu.

O luminoasă pagină de internaționalism au înscris românii care au luptat în cadrul detașamentelor de partizani, ale rezistenței antihitleriste pe teritoriul Uniunii Sovietice, Iugoslaviei, Cehoslovaciei, Franței și altor țări. Antifasciștii români au participat activ la lupta împotriva cotropitorilor hitleriști, văzînd în aceasta forma cea mai potrivită de a contribui la eliberarea României. Activitatea lor a fost, astfel, strîns legată de lupta forțelor democratice din țară, și în același timp, de cea a popoarelor, în a căror mișcare de rezistență s-au înrolat. În fruntea luptei antifasciste duse de patrioții români peste hotare s-au aflat membri ai Partidului Comunist Român, care din diferite motive se găseau în străinătate ; ei au desfășurat activitate revoluționară fie în cadrul partidelor comuniste, în rîndul forțelor de rezistență din țările în care se găseau, ori au sprijinit în mod direct lupta antifascistă a poporului român.

Trupele române ale căror efective însumate au fost de 540 000 de combatanți, au luptat împotriva Reichului fascist timp de aproape 9 luni, din august 1944 pînă în mai 1945, străbătînd circa 1 800 de kilometri. Ostașii români, de toate armele, au luat piepțiș în bătălii 20 de masivi muntoși mai importanți, au forțat 12 cursuri de apă mai mari, au eliberat peste 3 800 de localități, din care mai mult de 53 de orașe importante cotropite de armatele germane.

Un considerabil efort economic

Lupta pentru eliberarea patriei de sub dominația fascistă, ca și participarea armatei române la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, s-au bucurat de sprijinul larg, multilateral al cetățenilor, al tuturor

Înaltă apreciere dată contribuției României la victoria asupra Germaniei hitleriste

(Din declarații și documente oficiale, presă, lucrări istorice)

„Românii au luptat alături de noi cu aceeași dîrzenie, cucerind cu vitejie fiecare metru de pămînt, fiecare nod de cale ferată, fiecare sat“. („Pravda“ din 17 septembrie 1944)

„Istoria războiului pentru distrugerea fascismului va pomeni la locul cuvenit contribuția armatei române la această operă grea, dar salutară pentru popoarele iubitoare de libertate“. („Graiul Nou“ organ al Direcției politice de front a Armatei sovietice din 15 ianuarie 1945)

„Permiteți-mi să vă felicit pentru succesele armatelor române și să le urez continuarea acestor succese în luptele duse împreună cu Armata Roșie“. (Telegrama adresată de I. V. Stalin la 5 aprilie 1945 dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri)

„Armatele române sunt foarte bune și sunt foarte mulțumit de comandanți, de statele majore și de trupe, care sunt brave și gata de orice sacrificiu“. (Din declarația Comandantului Frontului II ucrainean, mareșalul Uniunii Sovietice R. I. Malinovski, făcută ministrului de război român, generalului C. Vasiliu-Răscanu la 13 aprilie 1945)

„Deosebit de pierderea pozițiilor din Carpați, pierderea grinarului și petrolului românesc constituie o altă mare și grea lovitură, in urma căreia armatele ruse vor putea ajunge in cîteva săptămini, in fața Budapestei“. (Din raportul prezentat de generalii Keitel și Guderian adresat lui Hitler)

„Pierderea României înseamnă probabil dispariția rapidă a tuturor vestigiilor dominației Axei în Balcani. Războiul se apropie rapid de punctul său culminant“. („The Cristian Science Monitar“ din 24 august 1944)

România **„contribuie la războiul împotriva Germaniei cu o armată de o importanță de rangul al patrulea, printre cei care luptă împotriva Germaniei“.** („Unita“ din 7 februarie 1945)

„Reichul primește la est o lovitură teribilă. Trecerea României primejduiește toate forțele germane din Grecia, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria și Sudul Poloniei“. („The Evening Star“ din 24 august 1944)

„Acțiunea de la 23 august 1944 a fost unul din evenimentele decisive ale celui de-al doilea război mondial“. („The East European Revolution“, noiembrie 1961, pag. 90) forțelor politice naționale. Partidul Comunist Român s-a dovedit a fi cel mai consecvent îndrumător și susținător al frontului antihitlerist. Atît în cadrul guvernului, cît și în activitatea practică de organizare și dezvoltare a producției de război, de mobilizare a populației la acțiuni de sprijinire a frontului, comuniștii nu au precupețit nimic, au fost tot timpul la datorie. Prin apelurile și manifestele adresate armatei și populației, prin organizațiile și membrii săi, prin presă, partidul comunist a explicat obiectivele patriotice ale războiului purtat împotriva Germaniei hitleriste, a însuflețit unitățile militare de pe front și întregul popor în eforturile de susținere a războiului.

Răspunzînd chemării lansate de partidul comunist. „Totul pentru front, totul pentru victorie !“, masele populare, în frunte cu clasa muncitoare, au muncit cu eroism și abnegație pentru refacerea în termen cît mai scurt a economiei și susținerea frontului antihitlerist. Economia noastră națională a pus la dispoziția frontului român și sovietic toate rezervele de petrol și cărbune, întreaga capacitate a industriei, precum și o imensă cantitate de produse agroalimentare. ,

„Totul pentru front, totul pentru victorie !“ a însemnat practic, pentru România angajarea tuturor ramurilor sale economice în slujba războiului antihitlerist, mobilizarea tuturor bogățiilor materiale ale țării, a tuturor resurselor sale umane, a întregului său potențial științific. Cu toate greutățile rezultate din nivelul relativ scăzut al industriei, înfrîngînd greutățile provocate de jaful hitlerist și de distrugerile de război, prin eforturi supraomenești, poporul român a asigurat îndeplinirea și chiar depășirea în unele domenii a îndatoririlor ce și le asumase.

De importanță primordială au fost eforturile făcute de muncitori, ingineri, tehnicieni și oamenii de știință pentru a se asigura o cît mai bună organizare o armatei române cu tehnică necesară, îndeosebi armament și muniții. În acest domeniu a fost pusă la punct producția și efectiv se produceau pentru armată pistoale și puștimitraliere, muniția necesară armamentului portativ, aruncătoare de mine, tunuri antitanc, muniție de artilerie, o parte din aparatura de tragere, de recunoaștere și observare. De la 23 August 1944 pînă la 9 Mai 1945, armatele române ce luptau împotriva Germaniei hitleriste au fost aprovizionate cu 33 374 tone de muniții și cu cantități însemnate de mine și materiale explozive.

O ramură economică ce a trebuit să facă maximum de efort a fost aceea a transporturilor, îndeosebi căile ferate.

Rețeaua de căi ferate, întregul parc de material rulant existent la începutul lunii septembrie 1944, toate aerodroamele militare și civile, împreună cu instalațiile aferente, stațiile meteo și radio, ca și transporturile rutiere au fost folosite aproape în întregime pentru necesitățile frontului. Din numărul total de circa 53 820 de trenuri care au circulat din septembrie 1944 pînă în februarie 1945, 50 526 au fost trenuri militare. O parte importantă a materialului rulant românesc — 23 000 de vagoane, 322 de locomotive, 8 automotoare — a fost utilizată pentru transporturi militare în afara granițelor țării, în Ungaria și Cehoslovacia.

Transporturile erau solicitate să facă față în același timp unor sarcini mari privind aprovizionarea cu materii prime, transportul produselor finite ale întreprinderilor, readucerea și reinstalarea fabricilor din zonele unde au fost dispersate, a instituțiilor și persoanelor evacuate.

Subliniind caracterul integral al participării transporturilor maritime și fluviale, este necesar să arătăm că România a pus la dispoziția frontului antihitlerist toate navele flotei sale de război și de comerț, atît ale statului cît și ale particularilor. De la 1 septembrie 1944, Comandamentul suprem sovietic a folosit aproximativ 92% din vasele aparținînd statului român — 31 unități de luptă, 93 de vase auxiliare, (navele flotei militare române de la Dunăre și Mare), 608 vase de comerț la Dunăre și 5 unități la mare, toate acestea alături de porturi și instalațiile lor și o parte considerabilă a șantierelor navale.

De asemenea, rețeaua telefonică și telegrafia de care dispunea România, în jur de 20 000 de km a fost utilizată în război în proporție de 70%, permițînd Comandamentului suprem sovietic să cîștige timp necesar instalării propriei rețele și să economisească în același timp propriul său material.

Clasa muncitoare, țărănimea, toate forțele patriotice din România, vital interesate în înfrîngerea definitivă a Germaniei fasciste, văzînd în aceasta o condiție primordială pentru eliberarea întregului teritoriu național, cucerirea independenței țării și înfăptuirea unor adînci prefaceri sociale, începute prin actul istoric de la 23 August 1944, nu numai că au apărat cu prețul a numeroase sacrificii fondurile de producție ale țării, dar, mai mult, au acceptat în mod conștient privațiuni de lungă durată, și-au încordat toate puterile pentru sprijinirea războiului eliberator.

Împreună cu petroliștii, o contribuție însemnată la efortul de război au adus-o minerii din industria carboniferă, îndeosebi cei din Valea Jiului.

S-au manifestat forme impresionante de avînt patriotic al minerilor pentru ridicarea producției, Minerii de la Aninoasa, Petrila, Lupeni avînd de multe ori drept hrană cartofi fierți, cu puterea de muncă slăbită, au prestat în tot timpul războiului antihitlerist cîte două schimburi, dintre care unul voluntar fără plată.

În bazinul carbonifer din Valea Trotușului, muncitorii minieri, aproape complet lipsiți de aprovizionare, cu salariile neplătite luni de-a rîndul au ridicat producția de la 100 de tone cărbune zilnic în septembrie 1944, la 600 tone zilnic în martie 1945. La Comănești pentru a înlocui vagonetele și mijloacele de tracțiune de care duceau lipsă, minerii au folosit pentru tronsportul cărbunelui lăzi trase de ei cu frînghii.

În lupta pentru redresarea economiei naționale și creșterea producției necesare frontului antihitlerist a luat naștere și s-a dezvoltat întrecerea patriotică în cele mai diverse ramuri ale industriei. În industria petroliferă, obiectivele întrecerii au constat în reducerea timpului necesar pentru repararea și punerea în funcțiune a utilajelor și instalațiilor de extracție și de prelucrare a țițeiului care suferiseră distrugeri. Ca rezultat al eforturilor eroice ale muncitorilor petroliști, în perioada septembrie 1944 — aprilie 1945, producția lunară de țiței prelucrat în rafinăriile din județul Prahova a crescut cu 304%. Milioane de tone de benzină, ulei, petrol, motorină au luat drumul frontului român și sovietic. Extracția de petrol a țării noastre a totalizat, în 1945, 4 680 000 de tone.

Dificultățile care au trebuit învinse în efortul economic pentru continuarea războiului alături de Națiunile Unite pînă la înfrîngerea deplină a Germaniei naziste, au fost amplificate de reducerea substanțială a posibilităților participării României la schimburi comerciale internaționale. Ținînd seamă de faptul că cea mai mare parte a exportului României îl constituiau petrolul, cerealele, animalele și

„Din România vin știri bune în multe direcții. Nu vom insista astă seară asupra ajutorului militar atît de însemnat și cu rezultatele atît de excelente date de cele 14 divizii românești pe cîmpul de luptă din est. Vom spune numai ceea ce este evident și anume că acțiunea armatei române a contribuit serios la cucerirea Budapestei și la înaintarea în regiunea Cehoslovacă, tot astfel cum, prin actul de la 23 august 1944, România a contribuit într-o bună măsură la schimbarea situației de pe întregul front răsăritean (...) (Postul de Radio New-York, comunicare din 21 februarie 1945)

„Românii au contribuit cu hrană și cu mari pierderi de oameni la înfrîngerea finală a Germaniei". („Eastern Europe in the socialist World", 1955 pag. 100)

„România a fost prima care a încercat să pună capăt subordonării sale față de Germania" (pag. 193) **„Pentru a înțelege just evenimentele ulterioare, trebuie subliniat că după 23 august unități și mari unități, iar apoi întreaga armată română, au luptat alături de trupele sovietice împotriva trupelor germano-ungare"** (pag. 281) **„Eroismul diviziilor române a fost menționat de șapte ori în ordinele Comandamentului Suprem al Armatei Roșii, iar divizia de voluntari «Tudor Vladimirescu» a fost decorat cu Ordinul «Drapelul Roșu».** (Henri Michel ; „Le seconde guerre mondiale". Tome II, Paris 1969, (pag. 285)

„Intrînd pe teritoriul României, Armata Roșie a găsit în poporul acestei țări nu un dușman de neînfrînt, ci un aliat și un prieten. Poporul român a început să lupte împreună cu Armata Roșie pentru eliberarea definitivă a patriei sale... (pag. 292) (din „Istoria Marelui Război al Uniunii Sovietice pentru Apărarea Patriei" (1941–1945) Vol. IV, Ed. militară a Ministerului Apărării al U.R.S.S., Moscova 1962).

„(...) Ieșirea României din război și trecerea ei de partea coaliției antihitleriste a înrăutățit situația politică, militară și economică a Germaniei fasciste. Aceasta a dus la schimbarea caracterului războiului pe care îl dusese pînă atunci România. Războiul just pentru distrugerea fascismului a provocat în sînul poporului român un uriaș avînt patriotic. Participarea activă a armatei române din primele zile ale insurecției armate a poporului la lupta împotriva trupelor germano-fasciste a grăbit sfîrșitul războiului, a contribuit la îndeplinirea cu succes de către armata sovietică a măreței sale misiuni eliberatoare în Europa de sud-est". (Din lucrarea „România în anii celui de-al doilea război mondial" de N. I. Lebedev, Moscova 1961, pag. 242)

„Luptînd pentru o cauză dreaptă, pentru interese cu adevărat naționale, pentru libertatea și independența patriei lor, unitățile militare și detașamentele patriotice de luptă românești au dat dovadă de un eroism și abnegație cu caracter de masă". (Din lucrarea : „Lupta poporului român pentru instaurarea și întărirea orînduirii democrat-populare 1944–1947 de M. G. Sazino – Editura Academiei de științe a U.R.S.S., Moscova, 1963, pag. 174) lemnul, iar în perioada de care ne ocupăm existau cantități neînsemnate de asemenea produse disponibile pentru export, deoarece erau destinate frontului sau satisfacerii obligațiilor Armistițiului, efectuarea unor importuri de materii prime sau semifabricate era aproape imposibilă. La aceasta s-a adăugat blocarea devizelor în clearing, care se cifrau, la sfîrșitul lunii august 1944, la peste 56 de miliarde de lei. La 31 decembrie 1944, soldul activ în favoarea României al clearingului româno-german era de 52 606 miliarde lei, căruia i se adăugau 5 347 miliarde lei reprezentînd soldul în favoarea noastră al clearingului pe baza căruia se efectuaseră schimburile dintre România și țările ocupate de trupele germane.

În condițiile unei economii de război, cum continua să fie cea a României pînă la sfîrșitul războiului, caracterizată prin îndrumarea întregii industrii spre satisfacerea nevoilor frontului și deci reducerea producției bunurilor de consum destinate maselor cu mult sub nivelul minim, lipsa tot mai mare de asemenea bunuri constituia o „cerere amînată“. Consecințele grave ale acestei situații aveau să iasă la iveală, pe măsura consumării stocurilor și a rezervelor existente la sfîrșitul războiului și în primii ani de după război.

Sacrificiile cele mai mari în lupta împotriva acestor dificultăți le-a făcut clasa muncitoare, forța socială care și-a manifestat în modul cel mai hotărît, voința nestrămutată, energia și puterea ei de muncă, slujirii cauzei nobile a zdrobirii fascismului. În acest sens, o expresie concludentă o constituie munca voluntară, care a luat o mare extindere în acel timp.

Sprijinul multilateral dat luptătorilor de pe front de clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, micii meseriași și alte forțe sociale interesate în zdrobirea hitlerismului, dragostea fierbinte cu care oamenii muncii au înconjurat armata au constituit izvorul principal al eroismului ostașilor români, al victoriilor repurtate de ei pe fronturile de luptă pînă la deplina înfrîngere a Germaniei naziste.

Armata română a fost aprovizionată tot timpul în exclusivitate din țară ; concomitent au fost achitate obligațiile scadente prevăzute de Convenția de Armistițiu încheiată cu Națiunile Unite la 12 septembrie 1944.

În ansamblu, efortul economic al României în războiul antihitlerist, în perioada de la 23 August 1944 pînă la 1 septembrie 1945, cînd unitățile operative au revenit complet în țară, se ridică după o evaluare aproximativă, la 770 de milioane de dolari valută 1938. Dacă la acestea se adaugă valoarea pagubelor și distrugerilor provocate de trupele fasciste în retragere — aproximativ 350 de milioane de dolari, valuta aceluiași an — efortul economic depășește un miliard de dolari, echivalînd cu de peste 4 ori totalul cheltuielilor bugetare ale statului român în anul financiar 1937—1938.

Aprecierea justă a contribuției economice a României la victoria asupra fascismului necesită sublinierea că efortul amintit a fost făcut într-o perioadă relativ scurtă — mai puțin de un an — și avînd o situație economică grea. În ultimele luni ale anului 1944, datorită jafului hitlerist și războiului, producția industrială rereprezenta numai 50% din volumul anului 1938, aproximativ în aceeași proporție scăzînd și venitul național al țării. Din cauza războiului, a desfășurării operațiunilor militare pe teritoriul României situația din agricultură era și ea grea. Moldova, partea de nord a Transilvaniei, Dobrogea nu numai că nu au putut contribui la efortul economic, dar a trebuit în mare măsură să fie ajutate de celelalte regiuni ale țării.

Țărănimea din județele Dolj, Gorj, Mehedinți și Romanați a contribuit la efortul de război al țării cu cantitatea de 284 917 kg de carne, cu 6 807 vagoane de grîu, aproape 1 200 tone furaje și alte produse agricole de mare însemnătate pentru aprovizionarea frontului. La fel, în cursul lunilor ianuarie-martie 1945 județul Sălaj a contribuit la aprovizionarea ostașilor ce luptau împotriva Germaniei hitleriste cu 8 120 tone cereale, 10 500 vite pentru tăiere, 5 000 de porci, 260 tone ulei de floarea-soarelui. Pînă la 11 mai 1945, țăranii muncitori din județul Arad au dat pentru aprovizionarea armatei peste 100 de vagoane de grîu. Cu cantități însemnate a contribuit la sprijinirea frontului și țărănimea din alte județe ale țării.

Efortul economic al României la obținerea victoriei asupra fascismului a afectat în asemenea măsură forțele și resursele interne, încît ani de-a rîndul după terminarea războiului poporul român a trebuit să desfășoare o muncă susținută, plină de abnegație pentru refacerea economică a țării.

Contribuția economică, adăugată contribuției militare, a situat țara și poporul nostru în rîndurile participanților activi la lupta pentru obținerea victoriei asupra Germaniei naziste. Participarea României la lupta împotriva fascismului a grăbit sfîrșitul războiului în Europa.

După cum se știe, potrivit Convenției de armistițiu dintre guvernul român și guvernele Națiunilor Unite semnată la Moscova la 12 septembrie 1944. România a fost obligată să pună la dispoziția forțelor armate sovietice și ale celorlalți aliați mijloacele de întreținere, căile de comunicație și obiectivele industriale necesare desfășurării operațiunilor de război pe teritoriul României, de a preda, ca trofee, materialele de război ale Germaniei și sateliților săi, de a plăti despăgubiri de război Uniunii Sovietice și celorlalte state aliate. Totalul despăgubirilor ce trebuiau plătite guvernului sovietic a fost fixat la suma de 300 000 000 dolari (în valuta 1944).

În afară de aceasta, România a fost obligată să plătească și despăgubiri pentru pierderile pricinuite proprietarilor statelor aliate și cetățenilor lor, pe timpul războiului, inclusiv cele pricinuite de forțele armate ale puterilor aliate pe teritoriul nostru.

O amplă recunoaștere internațională

Contribuția de ansamblu a României la înfrîngerea fascismului s-a bucurat de o binemeritată apreciere pe plan internațional. La 29 septembrie 1944, ministrul de externe al Marii Britanii, A. Eden, declara în Camera Comunelor că „România a dat deja un ajutor substanțial cauzei aliaților“. Iar la 7 ianuarie 1945, radio Londra arăta că : „Dintre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste România se situează azi în al patrulea rînd în ce privește numărul de ostași care participă la bătălia de distrugere a nazismului“. La rîndul său radio New York, sublinia la 18 septembrie 1944 : „Dezastrul german din România a pecetluit soarta armatelor Reichului în Balcani. Prin trecerea României de partea aliaților, drumul de sud-est, care duce la Budapesta, Praga și Viena, este deschis. Este deci legitim ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satisfacție căci România are o contribuție însemnată la grăbirea sfîrșitului. Este o contribuție de care poporul român poate să se felicite“.

La conferința de pace de la Paris din 1946 locțiitorul șefului delegației sovietice, A. I. Vîșinski, remarca : „La 23 august 1944, cînd încă nu se conturaseră perspectivele evoluției ulterioare a evenimentelor și cînd soarta Germaniei hitleriste încă nu se vedea cu suficientă claritate, România a făcut o cotitură hotărîtoare în politica ei externă... Prin acest act România a acordat ajutorul său Națiunilor Unite și în primul rînd Uniunii Sovietice, care a suportat într-o măsură mai mare decît alte țări greutățile atacurilor militare ale Germaniei și sateliților ei. Desfășurarea ulterioară a evenimentelor a confirmat importanța pasului făcut de poporul român“.

Cu același prilej, generalul cehoslovac H. Pika, spunea : „Cred că noi, militarii, vom da ce se cuvine României noi și democratice care, din prima zi a ruperii cu Germania, a aruncat în luptă contra Axei tot potențialul său, atît uman cît și material și economic“.

Deosebit de semnificativă este caracterizarea făcută de ziarul argentinian „La prensa“ din 25 august 1944 : „România nu se limitează la ruperea relațiilor cu Germania. Ea se declară aliata Națiunilor Unite... Consecințele care se pot aprecia, în mod evident, cu harta în față, sînt următoarele :

1. Prăbușirea ocupației germane în Balcani. Bariera dificilă a Carpaților dispare în mod practic, iar rușilor le este deschisă cîmpia vastă a Dunării care duce la Belgrad, Budapesta și Viena și chiar spre Germania. La sud-vest de România se întinde Iugoslavia împînzită de partizanii care țin continuu în șah garnizoanele germane. Mai departe se află Adriatica dominată de către adversarii lor. În mod virtual, este creată o astfel de barieră continuă în nordul Balcanilor care va implica pierderea tuturor forțelor germane din Grecia, Marea Egee și Creta ; evacuarea acestora este de pe acum aproape imposibilă datorită dificultăților în fața cărora se află comunicațiile. Bulgaria, care este înconjurată de România, Iugoslavia și Turcia, desigur că va imita în scurt timp exemplul celui dintîi.

2. Petrolul de la Ploiești rămîne pe de-a-ntregul pierdut pentru Germania, care pe viitor este redusă la precara și costisitoarea producție sintetică, producție care de ani de zile constituie obiectivul preferat al cvadrimotoarelor aliate...“

O victorie a libertății

Victoria finală obținută de coaliția Națiunilor Unite asupra Reichului german, pe lîngă strălucitele rezultate militare dobîndite pe cîmpurile de bătălie, a însemnat deopotrivă și o victorie a libertății, a dreptului inalienabil al popoarelor de a-și făuri singure destinul.

Victoria istorică dobîndită asupra fascismului în cel de-al doilea război mondial a avut consecințe multiple și profunde pentru dezvoltarea social-politică a întregii omeniri. Triumful și consolidarea socialismului în 14 state, însumînd peste 1/3 din populația globului, avîntul mișcării de eliberare națională și prăbușirea colonialismului care au favorizat apariția de noi state independente, amploarea luptei clasei muncitoare, creșterea rolului partidelor comuniste și muncitorești, apariția și manifestarea crescîndă a noi forțe sociale progresiste, democratice și antiimperialiste sînt doar cîteva din trăsăturile definitorii ale evoluției postbelice a societății contemporane.

conf. univ. dr. Ștefan LACHE
academia „Ștefan Gheorghiu“

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

FĂURIREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE — EXPRESIE A MARXISMULUI CREATOR

ÎN LUMINA viziunii realiste, de dezvoltare creatoare a marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre și ale etapei actuale, P.C.R. confruntă înfăptuirile economice, sociale, politice, culturale ale noii orînduiri cu sensurile fundamentale și țelurile finale ale revoluției și construcției socialiste. Problemă de importanță cardinală a teoriei și practicii socialismului științific, stabilirea direcțiilor dezvoltării noii orînduiri este strîns legată de formularea cît mai precisă și cuprinzătoare a obiectivului strategic urmărit.

„Întreaga activitate a Partidului Comunist Român pornește de la studierea temeinică a realităților economico-sociale din țara noastră, are în vedere aplicarea creatoare a adevărurilor universal valabile la condițiile concrete din România. Tocmai datorită acestui fapt, partidul nostru a știut să-și elaboreze linia politică generală, strategia și tactica, corespunzătoare fiecărei etape de dezvoltare a țării noastre, să asigure mersul ferm înainte al poporului pe calea făuririi societății socialiste" 1).

În acest sens, prin prisma experienței de aproape trei decenii ca partid de guvernămînt, apare cu o deosebită claritate valoarea eforturilor și atitudinilor creatoare îndreptată spre determinarea științifică a liniilor de maturizare a societății socialiste, în strînsă legătură cu practica socială concretă. Partidul consideră astfel că noua orînduire are o logică internă proprie de dezvoltare, că ea parcurge etape și faze distincte de înaintare dialectică spre stadii superioare pentru a ajunge la afirmarea atotcuprinzătoare a socialismului, la înfăptuirea deplină a principiilor sale în toate domeniile vieții sociale.

Fiecare dintre aceste stadii constituie momentul calitativ în formarea, maturizarea și dezvoltarea noii orînduiri, în reconstruirea societății în lumina principiilor socialismului. În cadrul acestor stadii organic legate între ele au loc transformări radicale în toate domeniile vieții sociale, atît în condițiile obiective ale vieții umane cît și în cele subiective. Socialismul tinde să realizeze, așa cum spunea Marx, „coincidența între schimbarea împrejurărilor și schimbarea activității omenești sau propria schimbare" 2).

Pînă în momentul de față, în țara noastră, se disting trei stadii de dezvoltare a societății socialiste și anume : a) cucerirea puterii politice și desființarea burgheziei de la orașe ; b) victoria deplină a socialismului ; c) trecerea la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Fiecărui stadiu în dezvoltarea socialismului îi sînt proprii probleme și sarcini specifice, în sensul diversificării progresive a vieții economice, științifice și culturale, al creșterii complexității vieții sociale. Criteriile de delimitare a acestor stadii sînt determinate de condițiile istorice concrete, adică de nivelul concret al dezvoltării relațiilor și structurilor sociale, de nivelul forțelor de producție, de caracterul contradicțiilor sociale și dispoziția acestora, de obiectivele ce decurg în mod necesar din această situație pentru realizarea cerințelor progresului social ș.a.m.d. Definirea stadiilor construcției și dezvoltării societății socialiste, a conținutului fiecărui stadiu are o deosebită însemnătate teoretică și practică deoarece numai plecînd de la o apreciere lucidă a stadiului dezvoltării relațiilor sociale, de la cunoașterea cît mai temeinică a cerințelor și contradicțiilor ce trebuie rezolvate, de la înțelegerea intereselor generale și a celor specifice diferitelor categorii sociale, se poate elabora o linie politică realistă, o strategie și tactică adecvate, o conducere științifică eficientă a vieții sociale. Politica P.C.R., expresie a îmbinării dialectice a cerințelor generale a înaintării spre socialism cu exigențele impuse de condițiile concrete ale țării și ale stadiilor parcurse, a orientat pas cu pas dezvoltarea patriei spre realizarea unor structuri care să corespundă nevoilor țării, progreselor contemporane ale științei și tehnicii.

O fizionomie și trăsături distinctive, într-un conținut propriu

SOCIETATEA socialistă multilateral dezvoltată, stadiul superior al noii orînduiri reprezintă o continuare firească a prefacerilor caracteristice perioadei de trecere de la capitalism la socialism, a procesului de generalizare a relațiilor socialiste în toate domeniile vieții sociale, totodată ea se caracterizează printr-o fizionomie și trăsături distinctive, printr-un conținut propriu. Concepția teoretică și politică a P.C.R. despre noua etapă a construcției socialiste în România, concepție fundamentată în Programul partidului, este larg cuprinzătoare, multilaterală și unitară, izvorînd dintr-o viziune sistemică asupra procesului dialectic al edificării formațiunii sociale a comunismului. În această perspectivă, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate conturează un stadiu superior de maturizare a socialismului în toate compartimentele, de perfecționare a întregii societăți. Direcțiile fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate urmăresc realizarea simultană și în mod unitar a unor multiple sarcini : creșterea puternică a forțelor de producție, crearea unei economii avansate ; amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării ; creșterea productivității muncii sociale ; ridicarea eficienței întregii economii ; dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale ; dezvoltarea intensivă a agriculturii ; înflorirea științei, învățămîntului și culturii ; ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii ; perfecționarea repartiției bunurilor produse de societate în spiritul echității socialiste ; perfecționarea continuă a relațiilor de producție și a organizării societății ; dezvoltarea democrației socialiste ; intensificarea activității politico-educative de formare a omului nou ; crearea condițiilor optime în vederea manifestării tot mai active a fiecărui cetățean în toate sferele vieții social-politice. Procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate presupune, în același timp, satisfacerea mai cuprinzătoare de către societate a unor necesități comune tuturor cetățenilor, accentuarea condițiilor de apropiere dintre munca fizică și cea intelectuală, realizarea unui raport just, echitabil între condițiile de viață de la orașe și cele de la sate, întărirea coeziunii tuturor claselor și categoriilor sociale, ceea ce va determina în perspectivă omogenizarea socială. „În noua etapă de dezvoltare, partidul nostru va acționa, de asemenea, pentru creșterea rolului statului în conducerea unitară, pe baza planului național, a întregii activități economico-sociale. Așa cum se subliniază în Programul partidului, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului nu se pot realiza la întîmplare, la bunul plac ; este necesară o temeinică planificare pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, a tuturor laturilor vieții economico-sociale. Întreaga activitate economico-socială trebuie să se desfășoare pe baza planului național unic, care să asigure unirea eforturilor materiale și umane într-o singură direcție, să asigure triumful — cu cît mai puține greutăți — a noii orînduiri, a comunismului" 3).

Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate este condiționată de desfășurarea unei acțiuni conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate.

În cursul operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate are loc egalizarea nivelului de dezvoltare și a nivelului de trai ale României cu cele al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea de țările industriale dezvoltate ale lumii, se vor lărgi și diversifica schimburile și cooperarea economică cu toate statele, asigurîndu-se participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la circuitul universal de informare științifică, la revoluția științifică-contemporană. Societatea socialistă multilateral dezvoltată — așa cum se arată în Programul P.C.R. — va asigura afirmarea principiilor socialiste în toate sectoarele vieții economico-sociale, manifestarea tot mai deplină a personalității umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspirațiile generale ale întregii societăți. Aceasta va marca stadiul superior al socialismului, va deschide calea trecerii la faza superioară — societatea comunistă.

„Fără nici o îndoială că pentru realizarea acestei orînduiri sînt necesare nu numai mijloace materiale, ci, în primul rînd, transformarea omului. Pînă la urmă, omul este forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume. Omului trebuie să-i acordăm deci toată atenția, transformării lui. Trebuie să asigurăm crearea omului de tip nou, revoluționar, combativ, ferm, care să asigure făurirea noii orînduiri sociale" 4).

Din această schiță privind direcțiile fundamentale de acțiune, așa cum sînt ele formulate în Programul partidului, rezultă că acest document de înaltă valoare teoretică și practică — definind strategia generală și direcțiile tactice ale dezvoltării României în viitor — pune problema noii formațiuni sociale — comunismul — nu ca scop abstract, ci ca mișcare reală a istoriei noastre naționale. În lumina Programului perspectiva înaintării spre comunism se prezintă ca sinteză teoretică și viziune sistemică aplicate creator condițiilor specifice ale genezei noii formațiuni sociale în țara noastră.

În definirea etapei actuale, partidul a pornit de la concepția marxist-leninistă despre formațiunea socială ca stadiu calitativ în dezvoltarea societății, ca ansamblu unitar al relațiilor și proceselor materiale și spirituale, în cadrul căruia rolul definitoriu îl au relațiile de producție specifice, determinate de un anumit nivel al forțelor de producție, și condiționînd, la rîndul lor, o anumită suprastructură.

Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată este conceptul de bază de la care trebuie pornit în cercetarea vieții noastre sociale actuale și de perspectivă, el desemnează obiectul însuși al cercetării, ordonat și dialectic al dezvoltării României. În lumina acestui concept de bază, partidul, studiind profund condițiile dezvoltării țării noastre și generalizînd o vastă și originală experiență revoluționară, a elaborat o teorie închegată, unitară asupra societății socialiste multilateral dezvoltate. Programul P.C.R. ne oferă o imagine esențială a civilizației românești de azi, dar mai ales de mîine.

„O totalitate bogată cuprinzînd o mulțime de determinări"

SE ȘTIE că socialismul și comunismul apar ca înfăptuire a unor programe concrete de acțiune, elaborate în funcție de condițiile istorice concrete din fiecare țară. Noua formațiune socială nu este și nu poate fi rezultatul unui decret, ci consecința unui proces social-obiectiv, conceput și dirijat conștient de factorii subiectivi, în primul rînd de Partidul Comunist, subiectul principal al inițiativei istorice. Este important de reținut aici faptul că Engels, prezentînd în mod sintetic concepția lui Marx asupra socialismului și comunismului, sublinia că aceasta este o orînduire care va da posibilitatea fiecărui membru al societății „să participe nu numai la producerea dar și la repartiția și administrarea avuției sociale și care, printr-o organizare planificată a întregii producții, să sporească într-atîta forțele de producție sociale și produsele create de ele, încît, satisfacerea tuturor nevoilor raționale ale fiecărui om să fie asigurate într-o măsură mereu crescîndă" 5).

În lumina doctrinei ce se degajă din Programul partidului nostru — care constituie marxism-leninismul aplicat la condițiile României — trecerea de la capitalism la comunism constituie un proces revoluționar complex, multilateral și de durată care nu se încheie cu generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie. Dimpotrivă, acest proces de esență revoluționară continuă și se adîncește, parcurgînd diferite stadii de dezvoltare în cursul cărora au loc profunde transformări revoluționare în baza tehnico-materială, în structura socială, în natura relațiilor sociale, în modul de existență și gîndire a oamenilor, în comportamentul și conștiința acestora. Dacă în stadiile anterioare, în funcție de cerințele și sarcinile concrete ale revoluției și conștiinței socialiste și de situația moștenită, în programul transformărilor sociale s-au impus cu prioritate unele sau altele dintre laturile vieții sociale, acum, pe baza rezultatelor dobîndite în soluționarea sarcinilor stadiilor anterioare, partidul apreciază că a devenit posibilă și necesară dezvoltarea armonioasă, complexă și plenară a tuturor domeniilor vieții sociale, a funcționalității întregului sistem social socialist. Din acest punct de vedere concluzia ce se degajă este aceea că societatea socialistă multilateral dezvoltată constituie o etapă necesară a procesului istoric revoluționar de trecere la formațiunea socială comunistă. Valorile și principiile socialismului nu înving pe deplin ipso facto, în toate domeniile vieții sociale și umane prin cucerirea puterii politice și statornicirea noului tip de proprietate asupra mijloacelor de producție. Aceasta constituie doar începutul, premisa pentru un întreg proces istoric de așezare și perfecționare a principiilor socialismului în toate sectoarele vieții sociale, inclusiv în sectorul relațiilor de producție, care nu se nasc de la început pe deplin maturizate.

Concretizînd concepția marxist-leninistă asupra socialismului și comunismului, Programul evidențiază direcțiile în care se va acționa pentru progresul multilateral al noii orînduiri. Așa cum se înfățișează această concepție în Programul partidului ea apare în fapt ca „sinteză a unei serii de determinări", cum se exprima Marx, ca o „unitate a diversității", „o totalitate bogată cuprinzînd o mulțime de determinări" 6).

Programul partidului reprezintă chintesența viziunii politice și teoretice a partidului nostru privind coordonatele edificării și perfecționării orînduirii socialiste în perspectiva trecerii la comunism.

Așa cum se arată în Program „Trecerea de la socialism la comunism va constitui o perioadă istorică mai scurtă sau mai lungă, în raport cu condițiile concrete din fiecare țară, precum și de situația existentă pe plan internațional. Potrivit concepției marxiste, socialismul reprezintă prima fază a comunismului, treapta lui inferioară ; între treapta inferioară și treapta superioară a comunismului nu există însă un zid despărțitor și nici contradicții antagoniste. Între aceste două faze ale comunismului există o strînsă unitate dialectică. Aceasta înseamnă că încă în prima fază, în socialism, se înfăptuiesc unele principii fundamentale ale comunismului. În condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se accentuează realizarea unor principii ale treptei superioare, comuniste. Va avea loc astfel o împletire tot mai strînsă a caracteristicilor celor două trepte în procesul trecerii de la faza inferioară la cea superioară, spre comunism" 7).

Din această caracterizare, conținînd elementele concepției Partidului Comunist Român, referitoare la actuala etapă strategică a construcției socialiste, se degajă o viziune integratoare, multilaterală și unitară, prin excelență sistemică, opusă spiritului reducționist, abordărilor unilaterale, simplificatoare. Programul partidului are în vedere totalitatea diverselor fenomene, relații, tendințe și procese fundamentale ale vieții sociale, înfățișînd societatea socialistă multilateral dezvoltată ca un tot structurat intern, tinzînd spre continua armonizare a subsistemelor componente. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, așa cum apare în viziunea partidului nostru, îmbină în cel mai înalt grad factorul economic, politic și uman, îmbrățișează în mod unitar totalitatea laturilor vieții sociale, ținînd seama de rolul specific al fiecăruia în determinismul evoluției noii orînduiri. Societatea socialistă multilateral dezvoltată se constituie și evoluează ca un sistem dinamic cu un înalt grad de organizare, complexitate și capacitate de autoreglare. În această mișcare ascendentă se evidențiază ca o coordonată esențială definitorie, a noului tip de progres social, rolul conducător al Partidului Comunist Român. Partidul, prin întreaga sa activitate, structurează și sudează societatea, reprezintă liantul ce integrează întreg ansamblul relațiilor și structurilor sociale, el direcționează atît progresul societății în ansamblu, cît și dinamica principalelor componente ale acesteia.

În altă ordine de idei — dar în încheierea acestor scurte considerații — se impune observația că Programul, supunînd unei analize laborioase o arie largă de probleme dă expresie concepției dialectice a P.C.R. asupra corelației dintre general și particular, național și internațional, dintre factorul social de clasă și cel național, dintre viața materială și cea spirituală, dintre existența și conștiința socială, dintre obiectiv și subiectiv, spontan și conștient, dintre acțiunea legilor obiective și activitatea oamenilor, dintre continuitate și discontinuitate în dezvoltarea societății noastre, dintre centralism și autonomie în conducerea societății, dintre individ și societate, dintre libertatea individului și libertatea colectivității ș.a.m.d., dezvoltînd dialectica socială într-o gamă largă de analize teoretice și practic-politice ale evoluției acestor raporturi în procesul împlinirii multilaterale a socialismului și înaintării spre comunism.

Orice referire, cît de succintă, la contribuțiile teoretice originale ale comuniștilor români în ce privește dezbaterea și clarificarea problemelor actuale, ale construcției socialiste, ale vieții internaționale pune în evidență idei de o deosebită semnificație privind rolul activ, dinamic al națiunii ca o categorie care, departe de a fi istoricește depășită, reprezintă pentru o perspectivă îndelungată, în condițiile dezvoltării sale libere, un puternic factor al edificării noii orînduiri, în genere al progresului social, pe baza conlucrării egale între toate națiunile.

„După cum se știe, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea sa la Adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu", partidul nostru pornește în mod ferm de la concepția că în actuala etapă, cît și în întreaga epocă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere spre comunism, inclusiv multă vreme în societatea comunistă însăși, națiunea va avea de jucat un rol important".

Concepția și politica P.C.R. asupra societății multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, constituie o sinteză a spiritului creator al gîndirii teoretice a partidului, reprezintă o expresie grăitoare a dialecticii marxiste aplicată la analiza drumului istoric parcurs de poporul nostru și a direcțiilor dezvoltării societății românești în perspectivă, în contextul lumii contemporane.

lect. univ. Ioan IOSEP
lect. univ. Elena TURTUREA
Academia de Studii Economice

---

1) N. Ceaușescu — Cuvîntare la Adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu", 28 martie 1975, Editura politică, 1975, pag. 7—8.

2) K. Marx-Fr. Engels, Opere, vol. 3, București, Editura politică 1962, ed. a II-a, pag. 576.

3) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu", 28 martie 1975, Editura politică, 1975, pag. 11.

4) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu", Editura politică, 1975, pag. 12.

5) K. Marx-Fr. Engels „Opere alese", ed. a III-a, Editura politică, 1967, vol. 2, pag. 148.

6 K. Marx-Fr. Engels, Opere, vol. 13, Editura politică, 1972, pag. 647.

7) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism, București, Editura politică, 1975, pag. 167.

Cincinalul — înainte de termen !

ÎN FIECARE ÎNTREPRINDERE, LA FIECARE PRODUS CONSUMURI DE MATERIALE CÎT MAI REDUSE

POLITICA ECONOMICĂ A PARTIDULUI nostru are, ca una din trăsăturile definitorii, preocuparea permanentă pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție — condiție hotărîtoare a sporirii rapide a venitului național, dezvoltării accelerate a economiei naționale, creșterii nivelului de viață a poporului. În acest context se înscrie de altfel și analiza concretă, multilaterală, efectuată în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 19 martie a. c. cu privire la modul în care se îndeplinesc sarcinile privitoare la reducerea continuă a consumurilor materiale.

Importanța reducerii cheltuielilor materiale de producție poate fi ilustrată prin aceea că, dacă la nivelul anului 1970 reducerea cu un procent a ponderii acestor cheltuieli în produsul social reprezenta, pe ansamblul economiei, circa 5 mld. lei, în 1975 această valoare atinge aproximativ 9 mld. lei, iar pînă în 1990 ajunge la 30 mld. lei. Reducerea cu 10 % a ponderii cheltuielilor materiale în 1990 față de 1970 va însemna un plus de venit național de aproximativ 300 mld. lei.

La aceste argumente economice majore se adaugă apoi faptul, deloc neglijabil, că pe plan mondial se manifestă fenomene de penurie, determinate de o creștere exagerată a consumului, de o politică de risipă, dar în același timp și de restrîngere relativă a resurselor de materii prime în raport cu creșterea economică generală, concomitent cu o sporire substanțială a prețurilor acestora, și că în întreaga lume, inclusiv în țările bogate în resurse naturale și cu un puternic grad de industrializare, este tot mai mult prezentă preocuparea pentru luarea unor măsuri drastice de economise a resurselor materiale și de energie, pentru diminuarea consumurilor. Experții au ajuns la concluzia cvasiunanimă că, fie că vor sau nu, oamenii se află în fața unui viitor în care spiritul de economie a resurselor va deveni un concept general de viață.

Cu atît mai mult pentru o țară ca a noastră, aflată în curs de dezvoltare, și care și-a propus un program foarte dinamic de creștere economică complexă, problema valorificării la maximum a fiecărui gram de materie primă, a fiecărui kilowatt oră, a economisirii cu cea mai mare rigurozitate a acestora, constituie o cerință obiectivă a creșterii economice, a făuririi bunăstării poporului.

Așa cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ca situația grea din lume să influențeze cît mai puțin asupra dezvoltării economiei naționale, toate resursele interne de materii prime și materiale, de combustibili și energie, și, îndeosebi, cele din import, trebuie să fie gospodărite ca aurul, încît să se asigure atît buna aprovizionare materială a întreprinderilor, cît și stabilitatea prețurilor. Toate acestea impun ca problema economisirii materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei să fie abordată în fiecare unitate economică în toată complexitatea ei, sub toate aspectele, atît prin ridicarea nivelului tehnic al produselor, modernizarea celor din fabricație curentă și, mai ales, asimilarea de produse noi, cu parametri tehnici și economici superiori, cît și prin ridicarea gradului de prelucrare a materiei prime, folosirea de materiale cu caracteristici superioare și de materiale înlocuitoare, perfecționarea continuă a tehnologiilor, înlăturarea rebuturilor, diminuarea costurilor privind ambalarea, transportul și depozitarea materialelor.

Cum să valorificăm mai eficient resursele materiale

SUBLINIEREA unității dialectice între diferitele căi care influențează favorabil cheltuielile materiale, ni se pare cu atît mai importantă cu cît există uneori tendința de a se orienta eforturile în mod deosebit spre o anumită latură a problemei și anume aceea a reducerii consumului specific la un anumit material, pentru un anumit produs dat. Desigur, această cale, reflectată în indicatorii de plan prin dinamica descrescătoare a normelor de consum, prezintă o deosebită însemnătate. Nu trebuie pierdut din vedere faptul că rezultatele ce se pot obține în acest mod sînt limitate și adeseori modeste.

În etapa actuală, cînd în întreprinderi, centrale, ministere, se desfășoară ample acțiuni de mobilizare largă a întregului potențial în vederea realizării cincinalului înainte de termen, **reducerea consumurilor specifice și obținerea unui volum sporit de valori de întrebuințare, în cadrul resurselor materiale planificate, constituie una din principalele căi de ridicare a eficienței întregii activități economice.** În acest context, este important de subliniat că trebuie acordată, în egală măsură, atenția cuvenită tuturor factorilor prin care se poate obține o valorificare mai bună a resurselor materiale :

- **obținerea unui produs aflat în fabricație, cu consumuri specifice de materiale mai mici, prin reproiectarea diferitelor repere sau chiar a produsului ;**
- **ridicarea parametrilor funcționali ai unui produs, astfel încît consumurile materiale raportate la caracteristicile funcționale ale acestuia să fie mai mici decît în situația inițială ;**
- **înlocuirea unui produs cu un altul complet nou, cu parametri superiori și care acoperă, de regulă, o arie mai largă de necesități de întrebuințare ;**
- **înlocuirea unor materiale cu altele avînd caracteristici fizico-mecanice superioare, cu efecte favorabile asupra mărimii consumurilor materiale ;**
- **perfecționarea tehnologiilor de fabricație sau înlocuirea lor cu altele superioare, care asigură reducerea pierderilor de prelucrare, ridicarea gradului de utilizare a materiei prime, eliminarea rebuturilor etc.**

Înnoirea producției, asimilarea de noi produse, ritmul și proprietățile acestui proces au o influență hotărîtoare asupra reducerii ponderii cheltuielilor materiale, diminuării consumurilor de materii prime și materiale, valorificării superioare a acestora, ieftinirii continue a producției. **În construcția de mașini,** de pildă, **se apreciază că reducerea consumurilor materiale se obține în proporție le 70—75% în faza de concepție a produsului și numai 25—30% prin perfecționări aduse pe parcursul produsului sau tehnologiilor.**

Nu poate fi ignorată legătura directă care există între procesul rapid de înnoire a producției și nivelul înalt de dezvoltare atins de țările puternic industrializate. Ciclul de înlocuire a produselor industriale se reduce în mod constant, ca urmare a unui uriaș efort concentrat în cercetarea științifică și aplicativă. Excluzînd materiile prime de bază, la care în mod firesc viața produsului este mai lungă, se estimează că în prezent durata medie de existență a produselor industriale se situează între 5—10 ani. În domeniul mașinilor și utilajelor, durata medie de viață a acestora prezintă pe plan mondial o tendință accentuată de scădere, determinată de apariția unor produse mai eficiente. Figura nr. 1 evidențiază această tendință pentru grupa totală a mașinilor-unelte la care, față de o durată medie de folosire de 30—40 ani la începutul acestui secol, s-a ajuns în prezent într-o serie de țări dezvoltate industrial la aproape 7 ani.

În industria chimică a țărilor dezvoltate, într-un interval de numai 5 ani, 60% din produsele de bază sînt reprezentate de produse noi, asimilate în cadrul acestei perioade și numai 40% sînt mai „vechi" de 5 ani.

Industria noastră socialistă și-a dovedit forța de asimilare, vitalitatea tehnică și economică printr-o sporire puternică a gamei sortimentale, extinsă mereu, an de an, fapt evident atît în ce privește produsele destinate consumului productiv sau echipării industriei, cît și bunurile de consum. În această direcție, este semnificativă pătrunderea tot mai largă a produselor românești cu grad ridicat de industrializare pe piețele externe, ponderea acestora reprezentînd în prezent aproape 70% din volumul exportului, comparativ cu numai 48% în anul 1965.

Prin crearea și dezvoltarea în ritmuri înalte a unor ramuri și subramuri prelucrătoare, care valorifică superior materiile prime și materialele, prin introducerea în practică a unor tehnologii avansate, cu consumuri specifice minime, prin măsuri consecvente de organizare superioară a producției și a muncii în unitățile productive, a crescut constant și în mod sensibil gradul de prelucrare a materiilor prime. Un indice caracteristic, de ansamblu, în această direcție îl reprezintă valoarea produselor industriale obținute prin prelucrarea unității de materie primă supusă prelucrării (minereuri și alte substanțe minerale, combustibili, lemn brut, produse agricole destinate industriei), indice care a evoluat astfel, după unele calcule estimative :

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● **Unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele au realizat de la începutul anului și pînă la 25 aprilie o producție suplimentară evaluată la 2,7 miliarde lei.** Această importantă realizare a constructorilor de mașini grele ridică valoarea producției obținute peste plan, de la începutul actualului cincinal, la aproape 12 miliarde lei, spor concretizat în mari cantități de produse solicitate, atît de economia noastră, cît și la export, ca : tractoare, locomotive Diesel-hidraulice, instalații de foraj, unități de pompare, combine pentru recoltarea cerealelor, poduri rulante, autoturisme etc.

● Acționind sub deviza „Șantierelor patriei mai multe materiale de construcții“, **cimentiștii din Bicaz au livrat, peste prevederi, 3 400 tone ciment, 6 000 tone var și 6 000 m tuburi din azbociment,** depășindu-și cu mult angajamentele inițiale asumate pe acest an în întrecerea socialistă.

● **Lucrătorii din cadrul exploatărilor de sare și produse nemetalifere** au depășit substanțial sarcinile de plan aferente perioadei care a trecut de la începutul anului și pînă acum. Ei au extras în plus aproape 50 000 tone sare și circa 70 000 tone substanțe minerale nemetalifere — nisipuri metalurgice, cretă măcinată, argile caolinoase, feldspat glazurat, bentonite și barită.

● **Întreprinderile de materiale refractare** au livrat industriei metalurgice și constructoare de mașini, peste prevederile curente, mai mult de 1 200 tone produse cu însușiri tehnice și calitative superioare. Importante cantități de cărămizi au fost puse la dispoziția constructorilor de pe șantierele noilor agregate — furnalul nr. 4 de 1 700 mc, a doua oțelărie și baterie de cocsificare de la Galați — precum și celor ce ridică noi obiective pe platformele industriale de la Hunedoara, Reșița, Tîrgoviște și Oțelul Roșu.

RAPORTEAZĂ ÎNDEPLINIREA CINCINALULUI

● **Colectivul Întreprinderii de vagoane din Caracal** — unitate intrată parțial în circuitul productiv cu doi ani în urmă — a raportat îndeplinirea sarcinilor de plan ce i-au revenit în actualul cincinal. Avansul obținut, experiența acumulată de acest harnic colectiv într-un timp relativ scurt, constituie premisele obținerii, pînă la finele lui 1975, a unei producții suplimentare evaluate la peste 1 miliard lei.

● **Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă-Buzău** are un avans de 200 zile în îndeplinirea cincinalului înainte de termen, realizînd, peste prevederile la zi, un volum de producție evaluat la 650 milioane lei. La indicatorul export, planul actualului cincinal a fost îndeplinit în mai puțin de patru ani, unitatea buzoiană livrînd beneficiarilor externi produse a căror valoare depășește 80 milioane lei valută.

	Lei producție industrială/1 000 lei materie primă	Dinamica în %
1965	3 500	100
1970	4 000	114,5
1975 prevederi . .	5 100	141,5

Ce valori poate căpăta metalul atunci cînd este bine gospodărit

ÎNTRE resursele materiale principale folosite în industrie, metalul deține un rol preponderent, ilustrat pe deplin prin aceea că aproape o treime din producția noastră industrială se bazează pe prelucrarea, în diferite forme, a metalului. Avînd în vedere rolul de bază al acestei materii prime în dezvoltarea noastră economică, măsurile de sporire a eficienței, a gradului de valorificare, sînt orientate atît spre creșterea calitativă și diversificarea producției de metal, în funcție de nevoile de consum, cît și spre utilizarea cu maximă eficiență a lui în ramurile consumatoare.

În prezent industria noastră siderurgică produce peste 450 mărci de oțel, care se prelucrează într-o gamă largă, de peste 100.000 sortotipodimensiuni, acoperind peste 90% din necesitățile economiei naționale. Cerința de prim-ordin care se impune în prezent este gospodărirea rațională a metalului, acțiune care trebuie să preocupe în cel mai înalt grad întreprinderile, centralele industriale și ministerele.

Există **rezerve de mai bună valorificare a metalului chiar în cadrul proceselor de producție siderurgică.** Dacă avem în vedere faptul că în țara noastră indicele de scoatere a laminatelor finite dintr-o tonă de oțel brut este cu 5—10% mai scăzut decît în alte țări, în condițiile unei dotări a întreprinderilor noastre siderurgice cu tehnică din cea mai avansată, rezultă care este dimensiunea resurselor ce pot fi puse în valoare. Chiar în acest an, ca urmare a analizelor efectuate, a rezultat că **este posibil ca prin măsurile de reducere a șutajelor, capetelor, declasatelor, respectarea strictă și îmbunătățirea unor tehnologii de turnare, să se majoreze cu 1,5% indicele de scoatere, respectiv să se economisească circa 120.000 tone oțel lingou,** cu influențe nemijlocite asupra consumului de materii prime siderurgice, cocs, combustibil, energie.

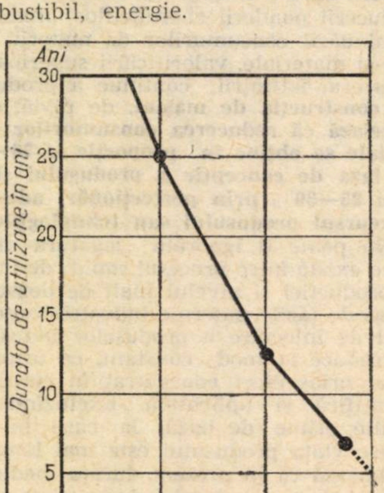

Fig.nr.1. TENDINTE DE MODIFICARE A DURATEI MEDII DE UTILIZARE A MAȘINILOR-UNELTE

În același timp, industria siderurgică poate contribui mai intens la economisirea metalului în consum, prin mularea structurii producției cît mai aproape de profilul consumului, producînd sortimentele și dimensiunile care se cer în economie, livrînd profile, țevi, table și alte produse cu un grad de prelucrare mai avansat, cu rezistențe mecanice superioare, la lungimi fixe și multiple, căci aceștia sînt factori hotărîtori de reducere a pierderilor de metal prin prelucrare. Posibilitățile existente în această direcție sînt ilustrate și prin aceea că raportul dintre valoarea tonei de laminate importate și cea a tonei exportate a fost în ultimii ani de 2·2, fapt ce arată că gradul de valorificare a oțelului în laminate finite este încă scăzut. Eficiența economică a asimilării în fabricație a unor oțeluri de rezistențe superioare este ilustrată în figura nr. 2.

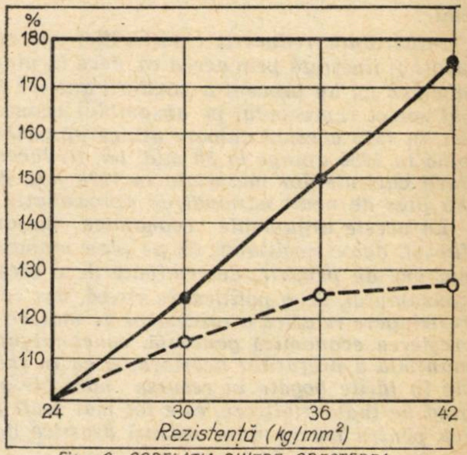

Fig.nr.2. CORELATIA DINTRE CRESTEREA PROCENTUALĂ A REZISTENTEI MECANICE A OTELURILOR SLAB ALIATE ȘI COSTUL PRODUCTIEI ACESTORA

—— creșterea rezistenței mecanice
— — creșterea costurilor de producție

Corelația dintre sporul de cheltuieli la producător (determinată de creșterea calității) și reducerile de consumuri la utilizatori, prezintă un aspect favorabil în special la oțelurile aliate. În figura nr. 2 este redată tocmai această corelație din care reiese o creștere mult mai accentuată a rezistenței mecanice (cu care consumul specific este invers proporțional) decît a costurilor de producție. De aici rezultă că pentru economia națională este avantajoasă folosirea unor oțeluri ceva mai scumpe, dar cu proprietăți care reduc consumul în proporție mai mare decît creșterea cheltuielilor de producție. Astfel, o **prezență în proporție de 10% în plus a unor oțeluri cu rezistențe superioare în totalul consumului intern ar echivala cu economii de metal de ordinul a 20—30 mii tone anual. De asemenea, influența livrării laminatelor la dimensiunile necesare, eliminarea numărului mare de derogări dimensionale și calitative care se dau în întreprinderile prelucrătoare datorită lipsei sortimentelor necesare reprezintă, după unele estimări, economii potențiale de 3—5% din consumul anual de metal.**

Desigur, rezultatele obținute în anii din urmă în industria metalurgică au creat condițiile pentru folosirea mai rațională, în condiții optime, a metalului destinat fabricării de mașini, utilaje și instalații, precum și a celui utilizat în construcții metalice și în alte domenii. **În ultimul deceniu valoarea producției realizată în industria constructoare de mașini dintr-o tonă de metal a crescut continuu. Astfel, dacă în 1965 dintr-o tonă de laminate se realizau produse în valoare de 26 mii lei și în 1970 de 35 mii lei, în 1975 valoarea produselor ce urmează a se obține dintr-o tonă de laminate va fi de peste 45 mii lei.**

Denumirea produsului nou asimilat	U M	Consumul specific de metal raportat la principalele caracteristici funcționale		Coeficientul de utilizare a metalului	
		la produsul nou	la produsul înlocuit	la produsul nou	la produsul înlocuit
Cazan apă fierbinte de 25 Gcal. (cu pereți membrană)	t Gcal. apă fierbinte	4,08	4,82	0,90	0,80
Excavator hidraulic pe pneuri P 601	t m^3 capacitate cupă	31,0	40,2	0,80	0,80
Autocamion cu motor Diesel	kg. t. încărcătură maximă	620	780	0,72	0,70
Autobuz cu motor Diesel	kg. loc pasager	59,3	77,7	0·84	0,83
Frigider electric cu compresor 140 l.	kg./litru capacitate	0·24	0,34	0,85	0,84

Preocupările pentru utilizarea rațională a metalului în construcția de mașini au urmărit în aceeași măsură asigurarea valorificării superioare a acestuia prin îmbunătățirea parametrilor funcționali și a tehnologiilor de fabricație la produsele mai vechi menținute în fabricație, cu efecte atît în ce privește scăderea greutății finite a produsului, cît și a consumurilor specifice și implicit, creșterea coeficientului de utilizare. În această direcție sînt de amintit unele tipuri de cazane, autocamioanele și autobuzele, unele tipuri de locomotive, de mașini-unelte și mașini agricole, frigidere etc., la care, prin reproiectarea unor repere și subansamble, prin extinderea înlocuitorilor și pe seama măsurilor de perfecționare a tehnologiilor s-au obținut numai în perioada 1965 pînă în 1974, reduceri ale consumurilor specifice de metal raportate la caracteristicile funcționale respective, în medie cu 10—20$^0/_0$, iar la unele tipuri de produse chiar cu 35—40$^0/_0$, concomitent cu creșterea coeficientului de utilizare a metalului. Pentru cîteva produse principale, îmbunătățirile sînt pregnant reflectate în cifrele tabelului.

O rezervă importantă – îmbunătățirea structurii producției

EXISTĂ încă suficiente resurse potențiale de reducere în continuare a consumului, de creștere a gradului de valorificare a tonei de materie primă sau material supus prelucrării.

În primul rînd rînd, în domeniul structurii producției, care influențează hotărîtor, în toate sectoarele industriei, asupra consumurilor materiale, sînt posibile îmbunătățiri substanțiale. În cadrul diferitelor ministere, sau chiar în cadrul întreprinderilor din același minister, la produse similare se obțin grade de valorificare foarte diferite, determinate de menținerea în fabricație a unor produse depășite, de supradimensionarea unor produse· aplicarea unor tehnologii diferite, de pierderile tehnologice mai mari sau mai mici, de procentul diferit de rebuturi. Cîteva exemple sînt concludente : la mașini și utilaje miniere, întreprinderile M.I.C.M.G. obțin dintr-o tonă de metal valori cu 23$^0/_0$ mai mari decît unitățile din cadrul M.M.P.G. ; la utilajul tehnologic metalurgic, diferențele sînt și mai mari, gradul de valorificare fiind de 2,7 ori mai ridicat la M.I.C.M.G. decît la M.I.M. Asemenea diferențe sînt și la utilajele destinate industriei lemnului, industriei ușoare, la mașini-unelte prin așchiere· piese de schimb și altele.

Există și alte domenii care, în ce privește gradul de valorificare a combustibililor, evidențiază posibilitățile largi de economisire existente în numeroase întreprinderi. La fabricarea varului, de pildă, în timp ce în industria republicană consumul specific este de 0,163 tone combustibil convențional tona de var, în instalațiile învechite din industria locală se consumă 0·463 t/tonă. De aceea este imperios necesar să se aplice măsurile stabilite de a se sista producția în cuptoarele vechi de tip roman și de a se concentra întreaga fabricație în instalații moderne, adecvate. O asemenea situație poate fi consemnată și la fabricarea cărămizilor, unde diferențele de consum între industria republicană și cea locală sînt de aproape 15$^0/_0$, ceea ce echivalează cu pierderi anuale de ordinul zecilor de mii de tone de combustibil.

Se impune, de asemenea, aplicarea unor soluții constructive, de concepție și a unor tehnologii adecvate, precum și extinderea masivă a înlocuitorilor — PAL și PFL — în industria mobilei, care să conducă la o mai accentuată economisire a materialului lemnos. Este suficient să arătăm că la cheresteaua de rășinoase, de pildă, industria republicană a mobilei obține o valorificare de 130.000 lei/m^3 față de 31.000 lei/m^3 în industria locală, iar la cherestea de fag, indicele de valorificare este de 33.000 lei/m^3 și respectiv 20.000 lei/m^3.

O cale importantă de economisire a resurselor materiale o constituie și creșterea **gradului de utilizare a materialelor**, ridicarea cît mai mult spre valoarea unitară a raportului dintre cantitatea de materiale ce se regăsește încorporată în produsele finite și respectiv cea introdusă în fabricație. Concentrarea eforturilor de concepție a produselor și, îndeosebi, a tehnologiilor, de modernizare continuă a acestora (prin trecerea pe scară mai largă la turnare și forjare de precizie), extinderea utilizării pieselor presate, a folosirii pulberilor presate, înlocuirii pieselor turnate cu piese sudate din laminate feroase, poate aduce un aport însemnat la reducerea consumurilor și, respectiv, a cheltuielilor materiale. Utilizarea metalului în construcția de mașini poate fi îmbunătățită în continuare. Astfel, coeficientul de utilizare a laminatelor este în medie de 0,75—0,8, iar la unele produse chiar 0,5, ceea ce face ca la totalul metalului folosit pierderile anuale în această ramură să depășească 1 mil. tone.

Asemenea posibilități sînt și în celelalte ramuri industriale și, în primul rînd, în industria lemnului· în chimie, textile, pielărie și altele, unde consumurile materiale sînt încă ridicate în comparație cu nivelul tehnic al dotării, cu realizările pe plan mondial.

Norme și normative de consumuri specifice, mobilizatoare

INSTRUMENTUL puternic de direcționare și de control a consumurilor materiale pe care îl reprezintă normele și normativele de consum trebuie să-și aducă în măsură mai mare contribuția la diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili, energie. În fond normele înscrise în plan au un dublu caracter, în care fiecare componentă are un rol deosebit de important :

- pe de o parte, norma sintetizează ansamblul de perfecționări ce trebuie aduse în structura producției și în realizarea fiecărui produs în direcția reducerii consumurilor materiale ;
- pe de altă parte, norma de consum constituie inelul de legătură dintre planul de producție și asigurarea bazei materiale a acestuia· deci un element de însemnătate primordială în realizarea construcției planului.

Din păcate, se mai înregistrează situații în care normele planificate sînt depășite în unele unități, cu efecte nefavorabile asupra echilibrului material al planului. În anul 1974, de pildă, au fost depășite un număr de circa 460 norme de consum principale, care au însumat pierderi în valoare de peste 900 mil. lei, diminuîndu-se prin aceasta efortul altor unități, care au obținut economii la consumuri de aproape 1,2 mld. lei. Astfel, au fost depășite consumurile normate de către unele unități cu 27 mii t metal, 13 mii t cocs de turnătorie, 1 300 t azbest, 1 100 t electrozi, peste 10 000 t amoniac, 2 600 t fire bumbac și altele, îndeosebi în întreprinderi ale MICMG, MICh, MEFMC, MIU.

Îndeplinirea prevederilor de plan privitoare la reducerea normelor și normativelor de consum impune la nivelul fiecărei centrale și întreprinderi stabilirea de atribuții și sarcini precise pentru a asigura corelarea concretă, de detaliu, pînă la secție· atelier și echipă, între prevederile planului de normare și programele de reproiectare a produselor și tehnologiilor, între planurile de măsuri referitoare la reducerile de consum specifice.

CELE CÎTEVA DIRECȚII PRINCIPALE RELEVATE cu privire la posibilitatea reducerii consumurilor de materiale, a stabilirii pe baze științifice a normelor de consum, a economisirii în proporție mai mare a resurselor materiale, schițează doar conturarile unei vaste problematici, ale cărei trăsături concrete pot și trebuie să fie localizate în fiecare unitate economică.

Dispunem de potențialul tehnic și uman necesar pentru a înfăptui în acest cincinal un substanțial progres în valorificarea resurselor materiale și de a înfăptui producția cu consumuri specifice de materiale la nivelul mondial. Pentru atingerea acestui obiectiv major este necesar, însă, să se acorde toată atenția reproiectării, perfecționării produselor și tehnologiilor, introducerii de înlocuitori în toate ramurile industriale, cît și întăririi spiritului de răspundere pe întreaga filieră de producție, pentru gospodărirea și valorificarea judicioasă a resurselor de materii prime, combustibili și energie, cale principală de ridicare a eficienței economice în toate ramurile de producție.

Mircea PÎRJOL

MASELE PLASTICE

produse ale prezentului și viitorului în economia românească

Tendințe pe plan mondial...

DEȘI producția industrială a maselor plastice în lume este relativ recentă, ea datînd din anii de după cel de-al doilea război mondial, totuși aceste materiale sintetice, produse de vîrf ale industriei petrochimice moderne, au căpătat o importanță așa de mare, încît viața de toate zilele nu mai poate fi concepută fără ele. Masele plastice sînt folosite într-un ritm din ce în ce mai susținut în locul materialelor feroase și neferoase, al lemnului, hîrtiei, al pielii, precum și pentru confecționarea de instalații, conducte, materiale de construcții, diverse piese și accesorii în domeniul construcțiilor industriale și civile, în industria chimică și chimico-farmaceutică, în industria mijloacelor de transport, în industria ușoară, industria constructoare de mașini, ca bunuri de larg consum, mobilă, ambalaje etc.

Rolul materialelor plastice în economia modernă este ilustrat de faptul că în ultimele două decenii volumul producției mondiale s-a dublat la fiecare cinci ani, crescînd de la 1,5 milioane tone în anul 1950 la 7 milioane tone în 1960 și la 27 milioane tone în 1970, creșterile medii anuale fiind superioare ritmurilor de creștere ale industriei chimice în general, ceea ce atestă caracterul dinamic al acestei subramuri.

Studiile de prognoză prevăd că această tendință se va menține și în anii următori și că, în ciuda dificultăților datorate prețului ridicat al țițeiului, producția acestor materiale va cunoaște în continuare o dezvoltare susținută (tabelul nr. 1).

...și în România

ACEASTĂ tendință pe plan mondial și-a găsit o puternică reflectare și în dezvoltarea industriei petrochimice din țara noastră și implicit în sectorul de mase plastice și rășini sintetice, producția acestora crescînd în mod exploziv, de la 12,4 mii tone în 1960, la circa 206 mii tone în 1970, fiind prevăzute a se realiza aproape 500 mii tone în 1975 și 1000—1100 mii tone în anul 1980 (graficul nr. 1).

Tabelul nr.1

Producția mondială de mase plastice și rășini sintetice (mii tone)

	1960	1965	1970	1975 (previziuni)	1980 (previziuni
Total mondial	6770	14360	28900	45-55000	90-105000
din care:					
Țările membre CAER		1322	2703	6500-7500	13- 14750
Piața Comună		4084	9060	12-14000	20- 25000
S.U.A.		5300	3500	13-16000	21- 26000
Japonia		1609	4950	9-11000	14- 16000
Anglia		957	1500	2- 3000	4- 5000

Nivelele absolute de producție la mase plastice și rășini sintetice, prevăzute în Directivele Congresului al XI-lea al partidului, înseamnă realizarea în anul 1980 a circa 50—60 kg pe locuitor, ceea ce va situa România, în acest domeniu, în rîndul țărilor dezvoltate din Europa (tabelul nr. 2), asigurîndu-se atît nevoile interne, cît și importante resurse pentru export.

Dezvoltarea producției de mase plastice din țara noastră se caracterizează nu numai printr-o dinamică ascendentă, ci și printr-o diversificare pronunțată a acesteia, avîndu-se în vedere atît dezvoltarea prioritară a polimerilor de mare tonaj (polietilene, PVC, polistiren), cît și realizarea altor polimeri de strictă specialitate, cum sînt rășinile pentru lacuri, cleiuri adezive, rășini sintetice ureo-formaldehidice ș.a.

Evoluția producției de mase plastice și rășini sintetice în cincinalul următor se bazează pe o opțiune prioritară, care prevede creșteri diferențiate între diversele tipuri de mase plastice, corespunzător tendințelor de pe plan mondial, bazate pe tehnologii moderne și consumuri minime de energie, precum și necesității de satisfacere în măsură crescîndă a nevoilor interne și creării unor disponibilități sporite pentru export, ca urmare a integrării din ce în ce mai active a industriei noastre chimice în diviziunea internațională a muncii.

Comparînd structura producției de mase plastice și rășini sintetice ce se va realiza în țara noastră, pe tipuri de produse, la nivelul anului 1975 și mai ales la sfîrșitul acestui deceniu, cu cea din unele țări capitaliste dezvoltate, rezultă că prin prevederile de dezvoltare care stau la baza Directivelor Congresului al XI-lea, această structură se va apropia simțitor de tendința modernă prevalentă pe plan mondial (tabelul nr. 3 — pag. 32). Ponderea principală în producția polimerilor va reveni și în anii următori produselor de mare tonaj, fabricate și în prezent, cu deosebire că va crește mai mult ponderea poliolefinelor (polietilene și polipropilene), în defavoarea policlorurii de vinil (PVC), fapt pe deplin justificat datorită proprietăților superioare și gamei mai largi a acestor polimeri, atît în consumul intern, cît și cererilor de pe piața mondială.

Trebuie subliniat, totodată, că pe linia ridicării eficienței întregii activități economice, cincinalul viitor va marca o preocupare și mai susținută pentru transformarea acestor materiale importante în produse cu un grad superior de prelucrare. În acest sens se prevede realizarea unor importante capacități prelucrătoare de mase plastice în județele Vrancea, Vîlcea, Vaslui, Tulcea, Zalău, ceea ce, alături de dezvoltarea industrială a acestor județe, va avea ca urmare și o creștere importantă a producției de ansamblu a acestor materiale prelucrate, de la circa 270 mii tone în anul 1975, la peste 430 mii tone în anul 1980, simultan cu o diversificare pronunțată a sortimentelor și profilelor realizate de această subramură prelucrătoare a industriei chimice.

Materialele plastice în economia națională

ACEASTĂ orientare de ridicare a producției chimice spre orbite de prelucrare superioare coincide cu necesitățile crescînde de astfel de materiale ale diferitelor ramuri.

În **construcția de mașini**, masele plastice și-au găsit o largă aplicabilitate, înlocuind cu succes numeroase piese și subansamble metalice. Deosebit de apreciate s-au dovedit a fi, de exemplu, în industria de automobile, unde consumul pe plan mondial tinde spre 50—60 kg/autoturism. Ținînd seama că 1 kg de mase plastice înlocuiește circa 3 kg/metal aceasta are ca urmare reducerea greutății automobilelor și mărirea corespunzătoare a eficienței lor energetice. Și în țara noastră numărul de profile din mase plastice pentru mijloace auto a cunoscut o dezvoltare importantă, prevăzîndu-se o dublare a acestuia în 1980 față de 1975. În radioelectronică dimensiunile construcțiilor multor aparate au scăzut considerabil concomitent cu creșterea sensibilității lor și a gradului de automatizare, ceea ce a dus la miniaturizarea lor. Această tendință se va extinde în anii ce vin. În electrotehnică va crește gradul de folosire a maselor plastice prelucrate pentru producția de cabluri și conductori și pentru confecționarea unor sortimente diversificate de aparate moderne de uz casnic.

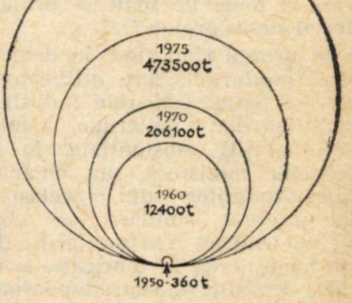

Graficul nr 1 — **Evoluția producției de mase plastice și rășini sintetice în România**

Cu zece ani în urmă, utilizarea materialelor plastice în **construcția de locuințe** era limitată în mare măsură la acoperiri de podele. De atunci, datorită calităților lor, materialele plastice au pătruns puternic în acest domeniu, fiind întrebuințate tot mai mult pentru executarea panourilor prefabricate, pentru tuburi și țevi de construcții, conducte cu rezistență pînă la

MASELE PLASTICE ÎN CONSTRUCȚII

Un număr mai mare de factori au contribuit la pătrunderea materialelor plastice în construcții, pe o piață dominată de materiale convenționale ca : lemnul, sticla, metalele, ghipsul, varul etc. Acești factori sînt în principal următorii :

— **greutatea redusă** ; în medie, componentele din mase plastice cîntăresc aproape de trei ori mai puțin decît cele metalice și sînt ceva mai ușoare decît lemnul. Sub formă expandată, materialele plastice sînt mult mai ușoare decît oricare alt material convențional. Greutatea lor redusă micșorează costurile de transport, permite o instalare mai rapidă, reduce necesarul de echipamente și ieftinește costurile de manoperă pentru instalare ;

— **posibilități mari de diversificare** ; materialele plastice se pretează mai bine decît betonul și lemnul la producerea unor piese uniforme și dimensional stabile, pot fi ușor formate într-o singură piesă cu canturi libere și mai ieftin de executat decît la alte materiale ;

— **durabile** ; materialele plastice sînt considerabil mai durabile decît lemnul, în multe domenii chiar și decît metalele. Sînt rezistente la ardere, ușor de curățat și întreținut, rezistente la zgîrieri, nu se deformează, nu mucegăiesc și nu se corodează. Deoarece colorantul este dispersat în materialul plastic, produsele nu necesită revopsiri și de aceea cheltuielile de întreținere sînt mult reduse.

15 atmosfere, pardoseli sub formă de covoare, tapete lavabile și semilavabile, profile pentru ferestre, pereți despărțitori, luminatoare, elemente sanitare, jgheaburi și burlane, izolații fonice etc.

În industria de **prelucrare a lemnului**, crește preocuparea pentru înlocuirea parțială a acestuia cu mase plastice. Conform datelor statistice, în S.U.A. s-au consumat în anul 1973 circa 400 mii tone materiale plastice în industria mobilei. Tehnica de obținere a unor mobile întregi, gata finisate, printr-o singură operație, a fost recent adoptată și în Europa, iar în țara noastră este prevăzută, în lucrările de fundamentare a Directivelor Congresului al XI-lea, să intre în funcțiune, în anii 1978—1979, prima fabrică de acest gen, cu o capacitate de 10 mii tone/an.

Materialele plastice sînt utilizate la fabricarea mobilei în mai multe funcțiuni fundamentale, și anume : de structură, de construcție, tapițerie, perne, stratificații de pat și ca laminate decorative. Din punctul de vedere al prețului ele sînt competitive cu metalele, dar sînt mai scumpe decît lemnul. Totuși, cheltuielile de fabricație sînt mai mici la materiale plastice decît la metal sau lemn, ultimul cerînd sculptori în lemn, finisori, alți muncitori calificați și montori pentru numeroase piese. **În general se poate aprecia că mobila din materiale plastice poate fi produsă la un cost mai mic decît cea din metal sau lemn.** Orice generalizare, însă, în ceea ce privește competitivitatea, ar putea fi greșită, ținînd seama de diverși factori de conjunctură, de volumul și gradul de automatizare a producției, de evoluția costurilor materiilor prime etc., urmînd ca, **în fiecare caz în parte, să se facă analize atente de costuri, pentru că se dovedește uneori că „înlocuitorul" este mai scump decît produsul înlocuit.**

Pentru viitorul cincinal este prevăzută, de asemenea, realizarea în aceeași perioadă și a primei fabrici din țara noastră de hîrtie sintetică, pe bază de mase plastice, ceea ce deschide noi orizonturi în acest domeniu de mare importanță economică și culturală, ținînd seama și de lipsa din ce în ce mai pronunțată de celuloză pe plan mondial.

Pentru **agricultură** este caracteristică extinderea, atît pe plan mondial, cît și în țara noastră, a folosirii foliei de polietilenă simplă și armată pentru acoperirea serelor și solariilor, pentru căptușiri de bazine și canale pentru impermiabilizarea solurilor, pentru rețele și irigații fixe și mobile din conducte de polietilenă, echipamente pentru dotarea crescătoriilor de păsări și animale etc.

De pe acum, **ambalajele** și tehnica **transporturilor** aparțin domeniilor mari de utilizare ale materialelor plastice, conturate în patru mari grupe de utilizare : folii ; corpuri cave (flacoane, pahare, canistre) ; butelii și cutii ; conteinere mari pentru depozitare, transport și stivuire.

Dintre ambalajele cu dezvoltarea cea mai rapidă în țara noastră, sînt de menționat sacii din polietilenă (circa 38 mii tone în 1975 și circa 70 mii tone în 1980), folosiți în special la ambalarea îngrășămintelor, sării și unor produse chimice, cu importante economii realizate ca urmare a reducerii importului de iută. Butoaiele de diverse dimensiuni întrebuințate la ambalatul unor produse chimice și chiar alimentare, înlocuiesc cu succes pe cele din metal sau lemn. În tehnica transportului sînt în prezent foarte uzuale navetele din materiale plastice pentru diverse produse alimentare, ale căror costuri, deși mai mari decît al celor din lemn, trebuie calculate ținînd seama și de faptul că au o durabilitate de circa 2,5 ori mai mare și greutate de 2 ori mai mică, ceea ce aduce avantaje evidente la cheltuielile de transport. Foliile și pungile din materiale plastice s-au afirmat în cele mai variate ramuri industriale ca materiale de ambalare, principalele avantaje constînd nu atît în costul lor, comparativ cu hîrtia, cît mai ales în durabilitate, rezistență la sfîșiere și impermeabilitate la umiditate, inerție față de agenții chimici, ceea ce le conferă o mare competitivitate.

Caracteristicile menționate fac ca masele plastice să se extindă continuu și în structura producției de ambalaje, de la 15,7% în anul 1970, la 27,1% în anul 1975 și la 28,8% în 1980 (graficul nr. 2), eliberînd cantități importante de materiale deficitare ca lemn, hîrtii și cartoane, metale feroase și neferoase etc. Se estimează că numai în perioada 1971—1975 se vor înlocui, pe această cale, circa 800 mii tone metal, 700 mii metri cubi cherestea, 35 mii tone piele naturală ș.a.

Alături de calitățile lor multiple și larga lor aplicabilitate, practic în toate domeniile de activitate, se constată că mai **există și tendințe de folosire nerațională sau excesivă a maselor plastice.** Costul încă relativ ridicat al acestora, ca urmare a scumpirii materiei prime și a consumului important de energie în fabricarea lor, **face necesară o selecție foarte atentă a gamei lor de utilizare și numai un calcul economic selectiv poate da răspunsul dacă substituirea unui material convențional este sau nu eficientă.**

O atenție deosebită trebuie acordată **recirculării produselor din mase plastice** (folii pentru sere, navete, butoaie), și mai ales refolosirii materiei prime din care au fost confecționate (polietilenă în cazul sacilor). Este evident că numai datorită unei insuficiente preocupări organizatorice pentru predarea sacilor uzați, capacitatea de 3000 t/an polietilenă recuperată de la Buzău nu este decît în mică măsură folosită.

Tabelul nr.2

Producția de mase plastice pe locuitor (kg)

	1965	197o	1975	198o
Anglia	2o,8	25,o	47,7	66- 76
Danemarca	...	...	26,7	34- 4o
Elveția	...	...	16,9	22- 25
Franța	18,1	25,5	49,o	6o- 75
R.F.Germania	45,1	64,7	1o8,7	139-15o
Italia	23,6	27,9	58,2	75- 82
Iugoslavia	2,9	4,6	1o,5	23- 25
România	4,o	9,8	25,9	5o- 6o

MASELE PLASTICE ÎN FABRICAREA AUTOMOBILELOR

Multe dintre dispozitivele suplimentare de siguranță ale automobilelor sînt confecționate în prezent din materialele plastice : acoperiri ale parbrizului (pentru absorbția șocurilor) și rezemătoarelor de braț, ansambluri mai sigure ale volanului, semnale luminoase suplimentare. Acestea nu sînt costisitoare, prezintă o construcție sigură, realizată din materiale plastice expandate, ceea ce facilitează utilizarea lor în proporții sporite. Consumul de rășini stirenice pentru automobile sau mașini de uz casnic a crescut considerabil în ultimii ani. Deoarece rășinile ABS (copolimeri acril-butadien-stirenici) sînt ușoare, lesne de format, ușor de tras în plăci, rezistente și necorosive, au înlocuit cu succes unele utilizări ale metalelor în producția de automobile (garnituri, grătare, conducte și carcase). Consumul de ABS crește de asemenea rapid în producția frigiderelor și altor mașini de uz casnic.

Consumul de polipropilenă în construcția automobilelor va crește rapid în viitorii ani, prin utilizarea acesteia la fabricarea cutiilor pentru baterii, a căptușelilor pentru apărătoare, extinzîndu-se și utilizarea intensă, în locul metalelor, la producerea diverselor componente pentru mașini de spălat vase, aparate de condiționat aer, mașini de spălat rufe etc.

Polietilena de mare densitate va fi mai larg utilizată în industria de automobile pentru confecționarea rezervoarelor de benzină, ca umplutură pentru aripi, plăci de legătură, precum și alte componente ale automobilului. O creștere însemnată a consumului o cunosc poliuretanii folosiți pe larg pentru tapiserii și capitonări ale mijloacelor de transport auto.

Cercetarea științifică deschide noi perspective

UN ROL important în dezvoltarea calitativă a producției de mase plastice în anii ce vin îl va avea cercetarea științifică proprie, care se preocupă în mod susținut de îmbunătățirea continuă a acestor produse. Vor fi realizate, astfel, sortimente cu calități îmbunătățite, pe baza unor noi copolimeri, cu însușiri superioare, cum

dr. Radu COMȘA
C.S.P.

(Continuare în pagina 32)

Investigație „R. E." în 36 unități agricole pe tema :
Cum se înfăptuiește programul național de dezvoltare a zootehniei ?

RESURSELE DE SPORIRE A RANDAMENTELOR ŞI EFECTIVELOR DE OVINE

PROGRAMUL național de dezvoltare a zootehniei în perioada 1970—1980, adoptat la Plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie 1970 cuprinde sarcini de mare importanță nu numai pentru această subramură, ci pentru întreaga economie.

După cinci ani de înfăptuire, actualitatea previziunilor științifice, realiste luate în considerare în momentul fundamentării direcțiilor de dezvoltare a creșterii animalelor în actualul deceniu, a fost accentuată de evoluția cererii față de materiile prime, de orice natură, ceea ce justifică pe deplin întrebări de genul : ● CUM SE ÎNFĂPTUIESC SARCINILE PREVĂZUTE ÎN ACEST PROGRAM ? ● CARE SÎNT FACTORII CARE FAVORIZEAZĂ SAU ÎMPIETEAZĂ ASUPRA REALIZĂRII PREVEDERILOR CUPRINSE ÎN ACEST DOCUMENT ? ● CE RESURSE SUPLIMENTARE POT FI ATRASE LA ÎNFĂPTUIREA LOR ?

Revista noastră a inițiat în acest an o acțiune amplă, de interes mai larg, privind stadiul și modalitățile de înfăptuire a prevederilor programului. În sinteza investigației de față, prin care continuăm acțiunea inițiată în nr. 9 al revistei noastre) punem în evidență realizările unor unități agricole, măsurile și metodele utilizate, ca și opiniile specialiștilor în legătură cu direcțiile în care trebuie acționat pentru sporirea producției de lînă și carne de oaie **).*

Problema decalajelor și a evoluției randamentelor

DE LA 14,3 mil. ovine (1974) efectivul trebuie să ajungă la 18—20 mil. în 1980, ceea ce corespunde unei creșteri medii anuale de aproape 1 mil. capete.

Pentru 1974 și 1975 sarcina de sporire a efectivului a fost întrucîtva amplificată de nerealizările înregistrate în 1973, de peste 150 mii ovine. Așadar, pentru etapa actuală și în perspectiva anului 1980 problema realizării efectivului planificat rămîne una dintre cele mai importante cu atît mai mult cu cît într-o perioadă anterioară de 12 ani (1962—1974) efectivul total de ovine a sporit cu numai 2 mil. În investigația noastră am urmărit însă cauzele care au stat la baza succesului unor unități agricole sub aspectul exploatării eficiente a unor loturi mari de ovine. De aceea, nu insistăm asupra problemei realizării efectivului în perspectivă.

Înainte de a prezenta indicatorii de eficiență și experiențele propriu-zise considerăm utilă analiza, la nivelul țării, pe județe și sectoare social-economice (I.A.S. și C.A.P.), a situației și evoluției randamentelor pe cap de ovină la principalele produse. Din graficul nr. 1 rezultă clar că în perioada 1950—1973 s-au manifestat două tendințe : una constă în sporirea producției de lînă, iar a doua în micșorarea producției de lapte pe cap de ovină. Din punct de vedere biologic specialiștii consideră că este normal ca odată cu sporirea producției de lînă să se diminueze producția de lapte (muls și marfă). Pe respectarea acestei corelații este pusă și posibilitatea intensificării procesului de ameliorare a raselor cu lînă fină și semifină, de intensificare a selecției. Pe plan mondial, dealtfel, de la rasele de mare randament la lînă sau cu prolificitate ridicată nici nu se urmărește producția de lapte. De altfel și unele cooperative de la noi — C.A.P. Cîmpulung Muscel, jud. Argeș — propune ca la ovine să se urmărească numai producția de lînă și carne.

Graficul nr. 1

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI MEDII DE LAPTE ȘI DE LÎNĂ, PE CATEGORII DE UNITĂȚI

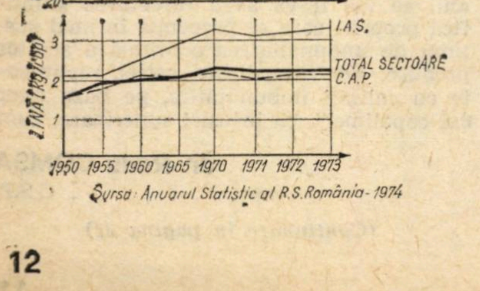

Sursa : Anuarul Statistic al R.S. România - 1974

În aceste condiții se pune deci întrebarea : ar fi economic ca la actualul nivel al producției medii de lînă pe cap de oaie să se renunțe la producția de lapte ? Răspunsul nu poate fi decît negativ și din graficul nr. 1 rezultă temeiul pe care se bazează : producția medie de lapte pe cap de oaie s-a diminuat continuu, în timp ce producția medie de lînă a sporit lent. Dar, chiar și fără acest raționament este evident că evoluția producției medii de lînă pe cap de oaie în perioada analizată este prea lentă.

Sarcina de a ameliora rasele de ovine așa încît să asigure o producție de lînă de 8—10 kg, de a se crea rase de oi de talie mare pentru a produce o cantitate sporită de lînă este cu adevărat mobilizatoare, atît pentru unitățile agricole, cît și pentru cercetarea științifică agricolă dacă se are în vedere nivelul actual al producției medii de lînă de la o oaie, de circa 2,2 kg***) (pe total agricultură) și faptul că în perioada 1950—1973 nivelul acestui indicator a sporit cu numai 0,600 gr : de la 1,600 la 2,200 kg.

Din graficul nr. 2 rezultă diferențe mari între județe în ce privește producția medie de lînă și lapte obținute de la o ovină. (Dacă se analizează atent se distinge o oarecare simetrie între cei doi indicatori : vîrfurile care reprezintă producții mai mari de lînă corespund, în cele mai multe cazuri, cu limitele joase de la producția de lapte, ceea ce confirmă, în parte, corelația prezentată mai sus).

Unități investigate : caracteristici, reprezentare, scopuri

ÎN INVESTIGAȚIA noastră am acționat pe două căi. În primul rînd, am identificat cu sprijinul Centralei de preindustrializare și achiziții 26 cooperative agricole din 14 județe cu efective reprezentative și cu rezultate economice, în general, bune. Din analiza principalilor indicatori în 1974 înregistrați în aceste unități — producția totală de lînă, randamente pe cap de ovină, cantitate de lînă livrată total și pe calități etc. — rezultă că unele cooperative, în aceleași condiții de producție și valorificare, obțin rezultate diferite.

Pe cea de a doua cale am investigat opiniile unor cadre de conducere din unitățile agricole și fermele de exploatare a ovinelor (7 I.A.S. și 3 C.A.P.) privind :

● principalii 3 factori cu care au reușit să se impună în activitatea de creștere a oilor ;

Cauzele care au stat la baza succesului și frecvența cu care au fost menționate

Nr. crt.	Cauza	Frecvența cu care a fost menționată
1.	**Furajarea**	8
2.	**Selecția**	6
3.	**Exploatarea rațională**	2
4.	**Valorificarea tradițiilor locale**	2
5.	**Importanța ca sursă de venituri**	2
6.	**Livrarea unei cantități mari de lînă la cal. I-a**	2
7.	**Cointeresarea materială a lucrătorilor din sector**	1
8.	**Creșterea tineretului pentru prăsilă**	1
9.	**Valorificarea pajiștilor**	1
10.	**Ameliorarea raselor locale**	1
11.	**Măsurile luate pentru îngrășarea mieilor**	1
12.	**Concentrarea efectivelor în ferme specializate**	1
13.	**Mecanizarea unor operații**	1

● principalele 3 direcții în care urmează să acționeze în sectorul de creștere a oilor ;

---

*) Oile : efective, randamente, eficiență — Revista economică nr. 9, 1975.

**) Opțiunea revistei de a deschide această acțiune cu creșterea oilor are la bază sarcina de a se asigura, în cel mai scurt timp, din producția internă, cantități sporite de lînă și carne, necesare unor importante subramuri ale industriei ușoare și alimentare.

***) În calculul producției medii de lînă pe cap de ovină, pe total agricultură, se ia în considerare și gospodăriile populației (personale și individuale) ceea ce diminuează nivelul acestui indicator ; aceste unități livrează la fondul de stat, prin sistemul contractărilor și achizițiilor numai o parte din producția de lînă obținută.

- principalele trei propuneri care să sprijine progresul important și rapid ce se cere de la această specie.

În cele ce urmează prezentăm o sinteză a concluziilor desprinse, grupate pe cele două căi de investigare.

Rasă, casă, masă — un triptic al zootehniei moderne

De ce randamente diferite în condiții similare ?

CELE 26 C.A.P. dețin 2,6% din efectivul deținut de cooperativele agricole. De la acest efectiv unitățile investigate obțin și livrează 4,5% din producția de lînă livrată de cooperativele agricole. Deci, o primă concluzie : în cele 26 cooperative agricole, creșterea oilor are un caracter mai intensiv decît pe ansamblul sectorului cooperatist.

Efectivele în cele 26 cooperative agricole sînt cuprinse între 2150 — C.A.P. Chilad (Timiș) și 20 000 ovine C.A.P. Salonta (Bihor) ; producția medie de lînă pe cap de ovină variază, de asemenea, în limite foarte largi, cuprinse între 1,93 kg — C.A.P. Marașu (Brăila) și 7,37 kg — C.A.P. Șimand (Arad). Este locul să precizăm că unele I.A.S. și C.A.P. obțin producții mult mai mari și menționăm doar unitățile cărora li s-au decernat recent înalte distincții pentru rezultatele obținute în 1974 în creșterea oilor : C.A.P. Salonta (Bihor) — titlul de „Erou al Muncii Socialiste“ pentru că a realizat 71 000 kg sfeclă de zahăr la hectar în terenuri irigate, 265 ouă de la fiecare pasăre, 8,1 kg lînă de la fiecare oaie tunsă și a livrat statului 815 tone carne de oaie și unitățile distinse cu „Ordinul Muncii“ clasa I : C.A.P. Comana (7 kg. lînă de la fiecare oaie tunsă) ; I.A.S. Mihail Kogălniceanu (10,2 kg) ; I.A.S. Medgidia (8,92 kg) ; Stațiunea de cercetări pentru creșterea ovinelor Palas (10,2 kg) toate din județul Constanța. I.A.S. Cotnari — 10,24 kg (Iași) și I.A.S. Tășnad — 7,2 kg (Satu Mare).

În cooperativele investigate producția medie de lînă de la o oaie diferă nu numai de la o unitate la alta (chiar cînd sînt situate în același județ) și de la o rasă la alta ci și în cazul în care există aceeași rasă preponderentă.

Din cele 26 de cooperative, în 18 rasa Merinos a fost preponderentă. În această situație este dificil de explicat de ce unele cooperative obțin peste 7 kg de lînă de la oaie : C.A.P. Șimad (Arad), iar altele circa 2,5 kg, adică de aproape trei ori mai puțin : C.A.P. Rîmnic (Constanța) 2,53 kg, C.A.P. Rahmanu (Tulcea) — 2,66, C.A.P. Bobota (Sălaj) — 2,43 kg. Cooperativele agricole în care rasa preponderentă a fost alta decît Merinos obțin, de asemenea, randamnete diferențiate, chiar superioare randamentelor obținute de unele C.A.P. la rasa Merinos : C.A.P. Chilad (Timiș) a obținut 7,14 kg lînă de la o oaie tunsă din rasa Spancă în timp ce C.A.P. Marașu (Brăila) a obținut, de la aceeași rasă, numai 1,93 kg și C.A.P. Salcia (Mehedinți) — 2,63 kg. Aceeași situație se întîlnește și în cazul cînd rasa Țigaie este preponderentă. C.A.P. Roșiori de Vede (Teleorman) a obținut 5,05 kg lînă de la o oaie, iar C.A.P. Alămor (Sibiu) numai 2,61 kg și C.A.P. Săcele (Brașov) — 2,32 kg.

Diferențele de randament sînt atît de mari încît nu pot fi explicate prin argumente de ordin biologic. Ele sînt determinate de condițiile interne de exploatare și administrare a acestei avuții, de spiritul gospodăresc și de răspundere instaurat în întreprindere. Această concluzie este confirmată pe deplin în cazul celor 26 C.A.P. de modul de valorificare, pe calități, a producției de lînă.

Semnificațiile economice ale calității

ESTE EVIDENT că atunci cînd condițiile de valorificare sînt aceleași pentru toate unitățile agricole cooperatiste, ca preț, calitate, perioadă, livrarea producției de lînă la o calitate mai bună sau mai slabă depinde, în cea mai mare măsură, de unitate. Structura pe calități a producției de lînă depinde în cea mai mare măsură de unitate.

Structura pe calități a producției de lînă livrată de cooperativele agricole investigate reflectă în mod sintetic grija, răspunderea și importanța ce se acordă unei importante surse de venit. În măsura în care se cunosc din timp condițiile de valorificare a unui produs (și trebuie subliniat că stabilitatea prețurilor a favorizat cunoașterea acestor condiții) se pot adopta asemenea tehnologii de producere și preindustrializare încît procentul lînii de calitatea I-a să fie cît mai ridicat.

Din cele 18 cooperative agricole ale căror efective sînt constituite — preponderent — din rasa Merinos numai trei livrează lînă conform unei structuri de calitate considerată corespunzătoare (peste 60% lînă de calitatea I-a) : C.A.P. Pădureni (Arad) — 68,2% ; C.A.P. Valea lui Mihai (Bihor) — 74,3% și C.A.P. Dăieni (Tulcea) — 64,5%. Alte cooperative, care dețin efective din aceeași rasă, livrează lînă de calitatea I-a în proporție de numai 30—40% : C.A.P. Chieșd (30,1%) și C.A.P. Bobota (34.5%) (Sălaj), C.A.P. Sinoe (Constanța) — 38,7%, C.A.P. Cefa (38,3%) și C.A.P. Mădăraș (38,8%) județul Bihor. (În programul național privind dezvoltarea creșterii ovinelor se prevede să se îmbunătățească calitatea lînii, așa încît ponderea lînii la calitatea comercială a I-a să ajungă la 70% din totalul producției. În prezent, ponderea acestei calități este de 55—65%).

Ce implicații are pentru economia cooperativei livrarea în proporție cît mai ridicată a lînii la calitatea I-a ? În primul rînd, prețurile de contractare sînt diferențiate pe calități și rase și cointeresează producătorii să livreze lîna la calități cît mai bune. Dar să luăm un exemplu. Cooperativa agricolă Bobota — județul Sălaj, a livrat 8797 kg lînă în 1974 pe următoarea structură de calitate :

● calitatea	I-a	— 34,5%
● calitatea	II-a	— 18,4%
● calitatea	III-a	— 47,1%

Principalele direcții în care specialiștii din unitățile anchetate își propun să acționeze în viitor

Nr. crt.	Direcția	Frecvența cu care a fost menționată
1.	Furajarea	7
2.	Ameliorarea efectivelor existente cu reproducători de mare valoare biologică	5
3.	Mecanizarea unor operații (în saivane, la recoltarea și transportul furajelor de volum etc.)	4
4.	Ameliorarea pajiștilor	3
5.	Selecția în direcția măririi taliei	2
6.	Recondiționarea oilor tarate	2
7.	Organizarea transhumanței	1
8.	Modernizarea saivanelor	1
9.	Îngrășarea mieilor	1
10.	Înființarea de îngrășătorii proprii pentru berbecuți	1

Graficul nr. 2

PRODUCTIA MEDIE DE LAPTE (—)
ȘI DE LÎNĂ (---) DE LA O OAIE, PE JUDEȚE, ÎN 1973

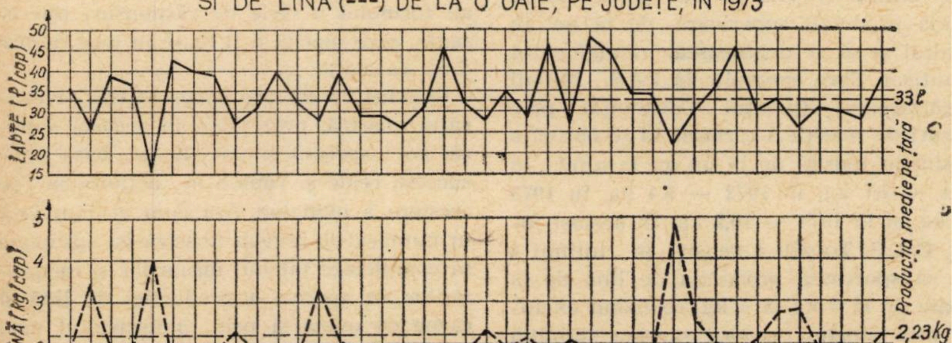

Sursa: Anuarul Statistic al R.S.România - 1974.

La preţul mediu de contractare rezultat din structura menţionată cooperativa a obţinut venituri în valoare de aproape 410 milioane lei. Dacă cooperativa ar fi livrat aceeaşi cantitate de lînă în următoarea structură de calitate posibilă : 70% — cal. I ; 18,4% — cal. a II-a şi 11,6% cal. a III-a, ea ar fi obţinut cu aproape 113 mii lei mai mult.

20 DE PROPUNERI ÎN ATENŢIA CELORLALŢI SPECIALIŞTI ŞI A ORGANELOR IERARHICE PRIVIND DEZVOLTAREA CREŞTERII OVINELOR ÎN ŢARA NOASTRĂ

1. Asigurarea cu reproducători de mare valoare biologică cu care să se acţioneze asupra efectivelor existente ;
2. Asigurarea cu furaje de bună calitate şi în cantităţi suficiente ;
3. Extinderea mecanizării lucrărilor (s-a apreciat că mecanizarea este rămasă în urmă în cazul exploatării ovinelor) ;
4. Urgentarea activităţii de zonare a ovinelor (s-a propus ca la şes să nu se admită producţii de lînă mai mici de 5 kg de la o oaie tunsă) ;
5. Furajarea ovinelor în funcţie de potenţialul de producţie ;
6. Cointeresarea lucrătorilor din sectorul ovin în raport cu efortul, preocuparea, vechimea şi condiţiile de muncă ;
7. Îmbunătăţirea preţurilor de valorificare la lînă şi la carnea de ovină ;
8. Ridicarea potenţialului biologic al raselor existente (prin însămînţări artificiale, selecţie, redistribuirea tineretului ovin cu valoare biologică ridicată între unităţi în loc să fie sacrificat) ;
9. Creşterea efectivelor de ovine în zona deal-munte şi reducerea acestora în zona de şes (după opinia autorului propunerii, acest fapt ar sprijini îmbunătăţirea radicală a însuşirilor productive ale raselor de ovine) ;
10. Creşterea în sistem gospodăresc a unor efective mici, care să valorifice toate resursele furajere secundare ;
11. Gruparea fătărilor în perioada ianuarie-februarie pentru a se obţine miei timpurii ;
12. Creşterea în cele mai bune condiţii a tineretului ovin pentru a înlocui cu succes efectivele tarate ;
13. Valorificarea mai completă a calităţii de reproducător a berbecilor de mare valoare biologică ;
14. Corelarea corespunzătoare — prin plan — a efectivelor de ovine cu suprafaţa de bază furajeră ;
15. Importul unui nucleu de ovine din rasa Polwarth pentru ameliorarea efectivelor din zona submontană ;
16. Concentrarea efectivelor în ferme specializate ;
17. Elaborarea de programe de ameliorare cu precădere pentru lînă şi carne ;
18. Asigurarea de utilaje de mare randament pentru recoltarea şi transportul furajelor de volum ;
19. Reînfiinţarea centrelor judeţene de difuzare a materialului seminal ;
20. Ameliorarea pajiştilor.

În al doilea rînd, abaterile favorabile de la calitatea Stas, constatate după determinarea randamentului lînii la spălare, aduc cooperativelor agricole producătoare un spor de cantitate faţă de cea predată. Cu alte cuvinte, cantitatea de lînă înregistrată poate fi mai mare sau mai mică decît cantitatea fizică predată dacă randamentul la spălare este mai mare sau mai redus faţă de cel prevăzut de Stas. (Din tabelul alăturat rezultă cantitatea de lînă cîştigată sau pierdută de 5 cooperative numai din diferenţa de calitate).

Din cele 26 cooperative, 10 au livrat lînă în aşa-zisul mod organoleptic (aşa cum este tunsă se predă la punctele de colectare ; în cooperativa agricolă nu se depune nici un efort în perioada de exploatare, pentru evitarea impurificării lînii). Aceste unităţi nici nu pierd nici nu cîştigă cantităţi de lînă, însă obţin preţuri scăzute la valorificare. Este sugestiv exemplul cooperativei agricole din Fărcaşele, judeţul Olt, care din 11 567 kg de lînă a livrat — organoleptic — 9,4%, la calitatea I-a şi diferenţa, de 90,6%, la calitatea a II-a.

Denumirea C.A.P.	Cant. de lînă predată (kg)	Rasa preponderentă	Structura de calitate (%)			Diferenţa rezultată (din randament spălare (kg)
			I	a II-a	a III-a	
Pădureni (Arad)	19 612	Merinos	68,2	9,8	22,0	+ 1 265
Rîmnic (Const.)	17 632	Merinos	48,9	32,9	18,2	+ 1 796
Săcele (Braşov)	11 171	Ţigaie	62,6	20,6	16,8	+ 3 504
Bobota (Sălaj)	8 797	Merinos	34,5	18,4	47,1	— 524
Chieşd (Sălaj)	8 083	Merinos	30,1	28,7	41,2	— 312

Din aspectele analizate rezultă că unităţile agricole cooperatiste trebuie să întreprindă în mod individual sau în cadrul intercooperatist acţiuni mai energice pentru sporirea randamentului de lînă pe cap de ovină tunsă şi pentru livrarea producţiei în condiţii cît mai avantajoase pentru economia cooperativei şi pentru economia naţională.

Condiţiile succesului

CADRELE de conducere chestionate susţin că în condiţiile actuale de producţie şi valorificare se poate realiza rapid o dezvoltare şi intensificare a creşterii oilor. Desigur, unele perfecţionări pot fi aduse sistemului actual de valorificare a producţiei, menţionate dealtfel de specialiştii chestionaţi.

Măsurile luate acum în unităţile agricole trebuie să aibă un corespondent precis în 1980 : obţinerea unei producţii medii de lînă pe oaie de 5 kg. Din experienţa unor unităţi rezultă că este posibil să se obţină producţii superioare, de la un an la altul şi să se depăşească randamentul planificat. Spre exemplu, la I.A.S. Mihail Kogălniceanu (judeţul Constanţa) prin măsuri de selecţie s-a reuşit să se obţină o producţie sporită de la un an la altul : în 1971 — 7,7 kg, în 1972 — 9,4 kg, în 1973 9,8 kg, şi în 1974 — 10,2 kg. În acelaşi judeţ, C.A.P. Topalu a reuşit în ultimii 4 ani să sporească producţia de lînă de la o oaie de la 3 kg la 5 kg, realizînd exclusiv prin eforturi proprii sarcina stabilită pentru 1980.

La întrebarea referitoare la cauzele care au stat la baza succesului lor, specialiştii au menţionat — spre surprinderea altor specialişti poate — măsuri extrem de simple şi practice, accesibile oricărei unităţi în care se cresc ovine (vezi caseta 1). În cadrul acestora, acţiunile întreprinse în domeniul furajării şi selecţiei sînt preponderente. Or, tocmai aceste condiţii depind de ceea ce se întreprinde pe plan intern, local, în fiecare unitate agricolă. Cu alte cuvinte, nu trebuie să se înţeleagă că la baza succesului unor întreprinderi în creşterea oilor au stat factori exteriori acestora. Mai mult, în legătură cu furajarea animalelor, la Plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie 1970, care a aprobat programul naţional de dezvoltare a zootehniei, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta că : **„Una din obligaţiile de cea mai mare răspundere ale cooperativelor este aceea de a lua toate măsurile ce se impun pentru a-şi asigura necesarul de furaje pentru hrana animalelor prin forţele lor proprii sau prin dezvoltarea largă în acest domeniu a cooperării intercooperatiste.[1])**

Este cît se poate de semnificativ că şi la a doua întrebare (la care specialiştii trebuiau să indice direcţiile în care îşi propun să acţioneze în viitor în sectorul de creştere a oilor) furajarea ocupă primul loc (vezi caseta 2). De aici se desprinde şi concluzia că modul de planificare a suprafeţelor cultivate cu furaje, de valorificare a păşunilor şi fîneţelor trebuie îmbunătăţite în mod serios şi rapid şi aceasta depinde — ca şi în cazul selecţiei — de calitatea muncii desfăşurate în fiecare întreprindere.

La cea de a treia întrebare, privind condiţiile ce trebuie asigurate, atît în cadrul întreprinderii cît şi pe planul mai larg al activităţii organelor ierarhice, al condiţiilor de valorificare etc., pentru realizarea unui progres important şi rapid în activitatea de creştere a ovinelor, specialiştii au formulat o serie de răspunsuri interesante, care merită a fi luate în considerare (vezi caseta 3).

Concluziile care se desprind din investigaţia noastră, prezentate în această sinteză, pot sprijini şi pot sta la baza unor succese reale şi rapide în activitatea de creştere a ovinelor. Aşa cum arătam însă în numărul 9, revista noastră îşi propune să completeze tabloul măsurilor şi modalităţilor de sporire a producţiei de lînă şi carne de ovină şi prin intermediul unei dezbateri la care vor fi invitaţi să participe specialişti din toate sectoarele de activitate : producţie, cercetare, învăţămînt, organe de sinteză.

Investigaţie realizată de
Ion MANEA

---

[1]) Nicolae Ceauşescu : România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, Editura politică, vol. 4, pag. 691.

Coordonate ale organizării unui sistem informaţional decizional integrat pentru activitatea de comerţ interior

COMPLEXITATEA, volumul, dinamismul şi importanţa economică şi socială deosebită a comerţului interior impune, ca de altfel în toate domeniile, o conducere ştiinţifică adecvată, în concordanţă cu obiectivele ce trebuie realizate. Aplicarea conducerii ştiinţifice nu este o problemă de opţiune, ci o evidentă cerinţă obiectivă a conducerii oricăror procese şi fenomene, cu atît mai imperios necesară, cu cît economiei socialiste îi este specifică coordonarea conştientă, raţională a activităţilor economice şi sociale.

Una din direcţiile principale ale îmbunătăţirii conducerii comerţului interior este perfecţionarea sistemului informaţional.

Ciclul informaţie — decizie — informaţie

DUPĂ CUM CUNOAŞTEM, un sistem informaţional economic nu se organizează şi nu funcţionează pentru sine, ci el trebuie să reprezinte baza pregătirii şi fundamentării deciziei. Acest proces se realizează cu ajutorul informaţiei, în cazul unei întreprinderi, de exemplu, începînd de la nivelul cel mai de jos, respectiv al activităţii operative. Ca atare, informaţia şi decizia coexistă, se condiţionează reciproc din punct de vedere calitativ în orice activitate, inclusiv în cea de comerţ interior. (vezi fig. nr. 1).

Fig. 1 Piramida informaţional-decizională

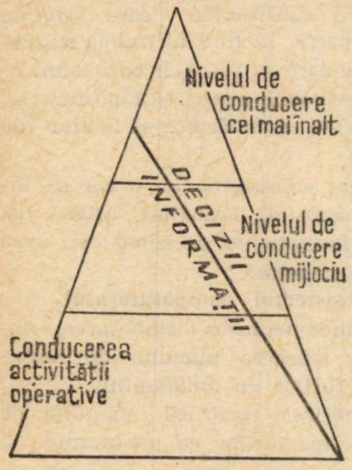
Nivelul de conducere cel mai înalt
Nivelul de conducere mijlociu
Conducerea activităţii operative
DECIZII
INFORMAŢII

Practica arată că pentru obţinerea unor performanţe maxime în utilizare, pentru prevenirea redondanţelor, sistemul informaţional trebuie conceput ca un sistem integrat. Prin integrare înţelegem că sistemul permite folosirea aceloraşi informaţii, de la intrarea lor în formă brută şi pînă la ieşirea lor sub forma unor indicatori, pentru toate nevoile de informare şi luare a deciziilor. Aceasta înseamnă că există un singur sistem informaţional pentru toate compartimentele, astfel că ieşirile de date de la un compartiment sînt intrări de date pentru celelalte. Adaptînd schemele lui E. Reblin, un sistem informational neintegrat şi respectiv integrat s-ar putea reprezenta ca în figura nr. 2 (a, b).

Sistemul informaţional serveşte nu numai pentru fundamentarea deciziilor, stabilirea de variante şi alegerea deciziei optime, ci şi pentru urmărirea aplicării lor şi a efectelor pe care le produc. În acest mod se înfăptuieşte ciclul : informaţie — analiză — variante — decizie — acţiune — rezultat — informaţie, al procesului de conducere. Acest ciclu, care nu este altceva decît sistemul informaţional decizional, se suprapune pe sistemul economic condus, care este cibernetic. În concluzie, sistemul informaţional decizional este un sistem cibernetic.

Fig. 2 a Sistem informaţional neintegrat

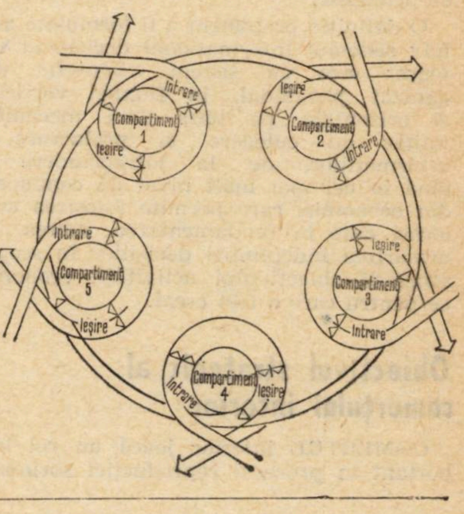

INFORMATICA IN LUME

„SUIS" — Sistemul unic de informare socială al R. P. Bulgaria

- **12 sisteme naţionale de informare integrate într-un sistem unic de informare socială.**
- **Peste zece milioane leva pentru realizarea proiectului primei etape şi 100—120 milioane leva preconizate a se cheltui în cincinalul următor (1976—1980) pentru dotarea cu tehnică electronică a Centrelor teritoriale de calcul.**

CE ESTE, „SUIS" ?

Încă din anul 1971, odată cu crearea Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria, fiinţează pe lingă acesta, un aşa-numit „Consiliu al constructorilor principali ai sistemului unic pentru informare socială". Principala sarcină a acestui Consiliu este să coordoneze activitatea colectivelor din diferite departamente care lucrează la elaborarea concepţiei privind realizarea în R.P. Bulgaria a unui „Sistem unic de informare socială" („SUIS"). Din componenţa lui fac parte conducători ai sistemelor separate (subsistemelor) de importanţă naţională care urmează a fi reunite (integrate) în „sistemul unic" : 1) sistemul de informare automatizat în domeniul planificării pe lingă C.S.P., 2) sistemul de informare automatizat în domeniul creditării şi finanţării al Ministerului Finanţelor şi Băncii Naţionale, 3) sistemul de informare automatizat în domeniul aprovizionării tehnico-materiale al Ministerului aprovizionării şi rezervelor de stat, 4) sistemul de informare automatizat în domeniul muncii şi ocrotirilor sociale al Ministerului muncii şi prevederilor sociale, 5) sistemul de informare automatizat în domeniul conducerii ştiinţei şi al Comitetului pentru ştiinţă, progres tehnic şi învăţămînt superior, 6) sistemul de informare automatizat în domeniul resurselor etc.

Aşa cum este conceput, sistemul unic de informare urmăreşte să răspundă la două mari nevoi ale strategiei de dezvoltare a societăţii bulgare : în primul rînd, nevoii de informare şi, apoi, celei de folosire eficientă, raţională a tehnicii electronice de calcul în fundamentarea deciziilor.

Precedat de anumite modificări în structura organizatorică internă a verigilor care urmează a lucra în „sistem", programul elaborat de introducere în Bulgaria a maşinilor electronice de calculat include măsuri de folosire a calculatoarelor existente, coordonării impulsurilor astfel încît să se elimine posibilitatea introducerii în sistem de calculatoare care nu au un „limbaj comun". În virtutea prevederilor programului, Uniunea economică de stat „Izot" a şi trecut la asimilarea în producţia întreprinderilor sale a unui minicomputer denumit „Izot 310" care urmează a fi folosit ca „terminal intelectual" în reţeaua periferică a sistemului unic de informare socială.

Astăzi există în Bulgaria în fiecare din cele 28 de judeţe ale ţării cîte un centru teritorial de calcul, marea lor majoritate fiind dotate cu unul sau mai multe calculatoare electronice.

Încă din anul 1970, s-au stabilit anumite normative privind modul în care trebuie să se introducă tehnica de calcul în ministere şi în întreprinderile subordonate lor în vederea creării premiselor necesare unificării, în viitor. În acelaşi timp, a început elaborarea proiectului pentru construcţia reţelei de transmitere a datelor. Acestea înseamnă practic o adaptare a sistemului de comunicaţii sau a unei părţi a acestuia la necesităţile sistemului unic de informare. Pentru elaborarea primei etape au fost alocate peste 10 milioane leve, iar pentru dotarea cu tehnică a centrelor teritoriale în cursul cincinalului viitor urmează a se prevedea 100-120 milioane leva.

Ministerul informaţiilor şi comunicaţiilor are ca sarcină în acest sens unificarea treptată a comunicaţiilor, ca tehnologie şi tehnică cu prelucrarea informaţiei cu ajutorul tehnicii de calcul.

Însuşindu-şi experienţa altor ţări în acest domeniu care evidenţiază faptul că maşinile de calcul nu se mai folosesc separat, tendinţa specialiştilor bulgari este de a crea un complex de calcul de mari dimensiuni, incluzînd în el un mare număr de maşini de calcul unite între ele prin reţeaua de transmitere a datelor (de comunicaţii).

În procesul de unificare, s-a avut în vedere asigurarea informării necesare legate de conducere (conducerea economiei şi a altor sectoare ale vieţii interne), ca şi a celei legate de deservirea cetăţeanului — individual sau în grup.

În sfîrșit, întrucît sistemul informațional este subordonat procesului decizional, rezultă că hotărîtor în organizarea lui este obiectivul activității pe care trebuie s-o slujească. Așadar, este necesar ca sistemul informațional-decizional să fie conceput totdeauna pornind de la obiectivele ce se urmăresc.

Fig. 2 b Sistem informațional integrat

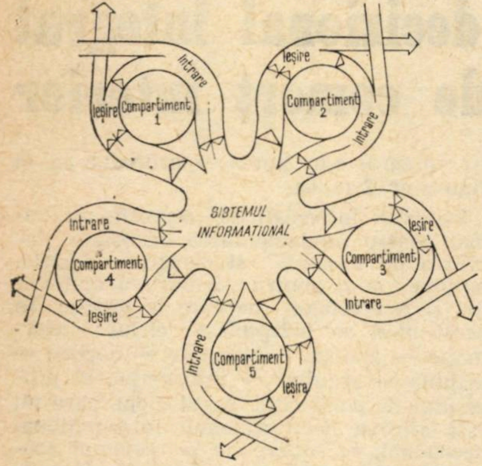

O definiție propunem a fi formulată astfel : sistemul informațional decizional integrat este un sistem cibernetic, organizat piramidal, în fluxuri verticale și orizontale, pe baza unui mecanism unitar de culegere și prelucrare a informațiilor, de la întreprindere și pînă la cel mai înalt nivel de conducere din economie, care permite folosirea acelorași date în fundamentarea, luarea și urmărirea îndeplinirii deciziilor în scopul atingerii obiectivului activității economice pentru care a fost creat.

Obiectivul strategic al comerțului interior

COMERȚUL interior joacă un rol important în procesul reproducției socialiste lărgite fiind punctul final al procesului de producție, ce marchează trecerea mărfurilor în sfera consumului. Prin poziția sa în cadrul reproducției socialiste, comerțul interior are menirea de a contribui nemijlocit prin calitatea serviciilor oferite, la realizarea cerințelor legii economice fundamentale a socialismului, respectiv, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale tuturor membrilor societății. Prin activitatea de comerț interior se satisface majoritatea covîrșitoare a nevoilor de ordin material ale societății. Se poate afirma că activitatea de comerț interior are ca obiectiv strategic contribuția sa cît mai substanțială la creșterea nivelului de trai al populației, fiind astfel în mod organic legată de țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român.

În activitatea de conducere a comerțului interior este necesar să se ia în permanență în considerare consumatorul și nevoile sale. Comerțul interior își poate îndeplini cu atît mai deplin rolul și funcțiile sale social-economice, cu cît consumatorul este mai bine satisfăcut cu bunuri și servicii, corespunzătoare calitativ, în cantitățile și sortimentele solicitate. De aceea, nevoile de consum ale populației, preferințele și gusturile consumatorilor trebuie să constituie un element de prim ordin în orientarea producției de bunuri de consum.

Toate acestea arată, după părerea noastră, ca **decizia fundamentală în comerțul interior** — decizie care caracterizează obiectivul său strategic — **este aceea care se referă la satisfacerea nevoilor de cumpărare ale consumatorilor.** În afara ei, avem de-a face, totodată, cu **deciziile de organizare** a activității comerciale care se pot grupa astfel :

Decizii cu privire la fondul de marfă : Întreprinderea comercială trebuie să cunoască în detaliu toate elementele necesare pentru a lua decizii în ce privește fondul de marfă, astfel ca cerințele cumpărătorului să fie satisfăcute. Informațiile privind fondul de mărfuri sînt multiple. Ele privesc întreaga gamă de probleme ale producției de bunuri de consum care intră în sfera comerțului.

Decizii cu privire la baza tehnico-materială, necesară înfăptuirii legăturii dintre cumpărător și fondul de marfă : Pentru a pune în mișcare fondul de marfă astfel ca acesta să ajungă la cumpărător, este necesar un întreg ansamblu de condiții — personal, depozite, magazine, mijloace de transport etc. — care presupun o multitudine de decizii ce trebuie luate.

Determinarea subsistemelor

STABILIREA clară și precisă a obiectivului, a direcțiilor în care se iau deciziile determină, în ultimă instanță, modul de organizare a sistemului informațional decizional integrat al comerțului interior, pe subsisteme.

Dacă decizia fundamentală este aceea care se referă la satisfacerea nevoilor de cumpărare ale consumatorilor, atunci subsistemul de bază va fi acela care privește cumpărătorul. Imediat apoi urmează ca importanță decizia care privește fondul de marfă. De aceea, al doilea subsistem va fi subsistemul care privește fondul de marfă. În fine, al treilea subsistem este cel care se referă la baza tehnico-materială necesară pentru înfăptuirea legăturii dintre cumpărător și fondul de marfă.

Aceste trei subsisteme ar urma să înglobeze o serie de activități, astfel că sistemul informațional decizional va avea următoarea structură :

A. — **Subsistemul cumpărătorului**

a. 1. Fundamentarea, elaborarea, defalcarea și lansarea planului de desfacere a mărfurilor cu amănuntul.

a. 2. Urmărirea realizării planului de desfacere a mărfurilor cu amănuntul.

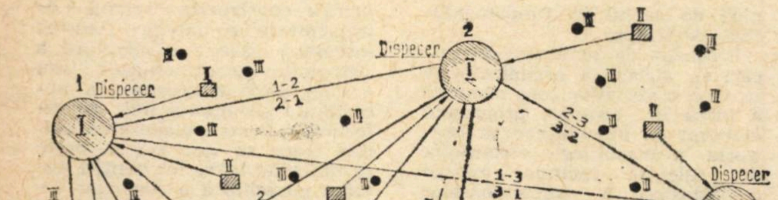
Dispecer
I
1
2
3
4
5
1-2
2-1
2-3
3-2
1-3
3-1
1-4
4-1
2-4
4-2
2-5
5-2
3-4
4-3
3-5
5-3
4-5
5-4
1-5
5-1
SOFIA
C.N.C.
LEGENDA
C.N.C. = Centrul național de calcul
I II III = Treptele «SUIS»
x-y, y-x = Rețeaua de legături între centrale teritoriale

SCHEMA DE LEGĂTURI A SISTEMULUI UNIC DE INFORMARE SOCIALĂ (SUIS)

Nevoile de informare a cetățenilor dețin în „SUIS“ o pondere însemnată. Nu este vorba de informațiile ce i se asigură cetățeanului (unilateral), de mijloacele de informare în masă, ci de cele de care are nevoie în anumite momente ale vieții ; certificat privind starea lui materială, economiile realizate, obligațiile bănești față de stat etc. În acest scop în cadrul Ministerului informațiilor și comunicațiilor s-au unificat serviciile pentru informații clasice (telefon, telegraf, radio, poștă) cu Direcția centrală de statistică sub forma unei Uniuni economice de stat „Prelucrarea cu mașini a informației sociale“. În afara ei a rămas doar Organizația pentru informații tehnico-științifice din cadrul Comitetului pentru știință, progres tehnic și învățămînt superior (CSPTIS).

CE PREVEDE PROGRAMUL DE CREARE A „SUIS“ ?

În perioada septembrie 1971 — mai 1972, Ministerul informațiilor și comunicațiilor a elaborat împreună cu alte ministere și centrale, programul de construire a sistemului unic de informare socială.

Sistemele informaționale departamentale, din care multe nu contează pe tehnica proprie de calcul, ci pe cea existentă în centrele teritoriale, trebuie să se unească, treptat — în sensul de a putea face schimb de informații — în Sistemul unic național.

De aceea una din sarcinile „SUIS“ este de a elabora „clasificatoarele“ necesare creării și funcționării „băncilor de date“, către care se poate adresa un număr cît mai mare de beneficiari (sistem unic de codificare).

O a doua sarcină : crearea unui limbaj informațional de „discuție“ între mașini.

De asemenea prin elaborarea unui sistem unic de păstrare a informațiilor se vor elimina paralelismele în culegerea datelor, prin existența unei evidențe precise și clare, privind : datele ce s-au cules, unde și cum se păstrează.

Rezolvarea tuturor acestor probleme va asigura o unitate informațională a sistemului.

Pentru a nu se culege informații de prisos, a trebuit, mai intîi, să se clarifice ce informații sînt necesare la diverse niveluri de conducere. Aceasta a dat posibilitatea de a se crea în Bulgaria o „schemă de curente reale de informare“.

Cel de al treilea mare grup de probleme pe care și le propune spre rezolvare „SUIS“ este legat de crearea bazei tehnice de construcție a sistemului unic, adică de pregătire a centrelor teritoriale și stabilirea rețelei de legături (fig. 1).

Atunci cînd au fost construite, centrele teritoriale de calcul n-au fost concepute să lucreze într-un sistem unic și, prin urmare, nu a fost foarte clar locul pe care ar trebui să-l ocupe în acesta. Inițial, fiecare centru a fost gîndit să poată

B. — **Subsistemul fondului de marfă**

b. 1. Fundamentarea, stabilirea și contractarea fondului de marfă necesar.

b. 2. Fundamentarea, elaborarea și urmărirea planului stocurilor de marfă.

b. 3. Aprovizionarea cu mărfuri. Urmărirea executării contractelor.

C. — **Subsistemul bazei tehnico-materiale necesare pentru înfăptuirea legăturii dintre cumpărător și fondul de marfă.**

c. 1. Fundamentarea, elaborarea și urmărirea planului forței de muncă și a fondului de retribuire a muncii.

c. 2. Fundamentarea, elaborarea și urmărirea planului de dezvoltare a rețelei.

c. 3. Fundamentarea, elaborarea și urmărirea planului de transporturi.

c. 4. Fundamentarea, elaborarea și urmărirea planului de aprovizionare tehnico-materială.

În cadrul sistemului urmează să funcționeze, în strînsă conlucrare cu cele trei subsisteme, următoarele activități : relațiile financiare și contabilitatea, modelarea matematică și prelucrarea electronică a datelor.

Schematic, sistemul informațional decizional integrat al comerțului interior, propunem să fie reprezentat ca în figura nr. 3.

Fig. nr. 3

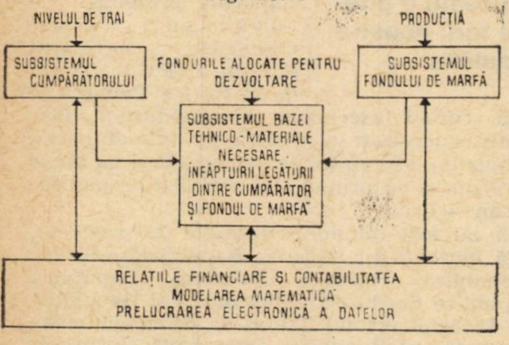
NIVELUL DE TRAI
PRODUCȚIA
SUBSISTEMUL CUMPĂRĂTORULUI
FONDURILE ALOCATE PENTRU DEZVOLTARE
SUBSISTEMUL FONDULUI DE MARFĂ
SUBSISTEMUL BAZEI TEHNICO-MATERIALE NECESARE ÎNFĂPTUIRII LEGĂTURII DINTRE CUMPĂRĂTOR ȘI FONDUL DE MARFĂ
RELAȚIILE FINANCIARE ȘI CONTABILITATEA
MODELAREA MATEMATICĂ
PRELUCRAREA ELECTRONICĂ A DATELOR

Cele trei subsisteme și activitățile din cadrul lor au următoarele caracteristici :

— răspund celor trei direcții în care se iau deciziile în comerțul interior ;

— în fiecare dintre ele se înlănțuie logic toate etapele care se parcurg în desfășurarea fenomenelor ce se petrec în cadrul activității de comerț interior. În acest sens se poate observa că fazele : fundamentare, elaborare, urmărire și raportare se regăsesc reunite. Subliniem în mod expres că urmărirea o înțelegem nu static, ca o culegere de informații, ci dinamic, în sensul de a controla permanent modul în care se înfăptuiesc deciziile luate, intervenindu-se cu măsuri, pe baza datelor culese, pentru realizarea întocmai a deciziilor respective. În această construcție planificarea și statistica constituie părți componente integrate subsistemelor, ceea ce permite ca „cel ce elaborează planul să-l și urmărească".

Subsistemele așa cum au fost formulate mai sus răspund, după părerea noastră, obiectivului comerțului interior care, așa cum arătam, constituie principiul fundamental în organizarea unui sistem informațional.

A construi subsistemele aproximativ corespunzător compartimentelor de muncă existente astăzi, cum ar fi subsistemul de planificare, subsistemul de statistică, subsistemul de aprovizionare etc., înseamnă a nu pune în evidență ceea ce este caracteristic comerțului interior, deoarece în această formulare ele se regăsesc în toate activitățile din economia națională. De aceea, credem că în organizarea sistemelor informaționale, inclusiv pentru alte domenii, proiectanții trebuie să precizeze corect obiectivul activității și să facă abstracție de actuala organizare a compartimentelor de muncă, care ar urma să se regăsească, într-o concepție nouă în noile sisteme informaționale.

Sperăm că modul de gîndire care ne-a călăuzit în realizarea proiectului de organizare a sistemului informațional decizional integrat al comerțului interior, expus succint mai sus, poate contribui la precizarea concepției care trebuie să stea la baza organizării sistemelor informaționale, în general.

Pentru transformarea lui în sistem informațional bazat pe informatică, este necesar, în prealabil, să se stabilească indicatorii necesari, astfel, încît cunoscîndu-se ieșirile, să se determine întregul volum de informații de intrare. Totodată, trebuie elaborați algoritmii de calcul, precum și schemele logice cuprinzînd elementele de intrare, operațiunile de analiză și prelucrare a acestora în cadrul subsistemelor și ieșirile de date pe baza unor metodologii clare de lucru privind fundamentarea, elaborarea, defalcarea și urmărirea planului, stabilirea fondului de marfă necesar și contractarea acestuia etc.

Odată rezolvate aceste probleme, se poate trece la elaborarea formularelor adaptate la prelucrarea pe calculator, la precizarea fișierelor necesare, la organizarea bazei de date și, evident, la stabilirea capacității de prelucrare necesare.

Modul de abordare propus poate constitui, după opinia noastră, „coloana vertebrală" pentru proiectarea sistemului informațional decizional integrat unitar la întreprinderi, direcții comerciale județene, uniuni ale cooperației de consum, Ministerul Comerțului Interior, Centrocoop și pentru comerțul desfășurat de alte ministere și organe centrale. În acest mod s-ar putea înfăptui integrarea sistemului informațional al comerțului interior, atît pe verticală, cît și pe orizontală. El poate fi integrat, în același timp, cu sistemele informaționale din industrie, investiții, transporturi, aprovizionare tehnico-materială și altele, în cadrul sistemului informațional decizional integrat al economiei naționale.

Vasile SMĂRĂNDESCU

---

face de toate. Or, în „SUIS", fiecare trebuie să-și aibă bine stabilit locul. Astfel, creatorii „SUIS" preconizează a avea 3—

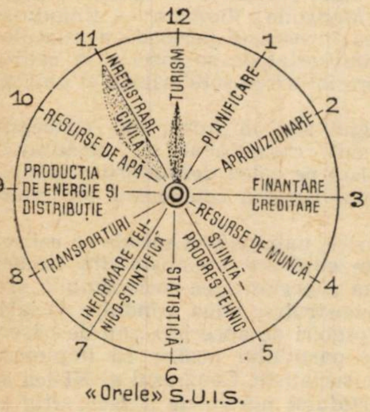

«Orele» S.U.I.S.

4 nivele de transmitere a informațiilor. Prima treaptă va fi treapta „Centrelor de calcul principale", gen „dispecer", legate de rețeaua de transmitere a datelor cu mare viteză, cu posibilitatea ca oricare centru dintre acestea să poată intra în legătura cu oricare dintre celelalte și, în același timp, de a facilita legătura centrelor de treapta a doua cu alte Centre din sistem. Pe a doua treaptă sînt Centre care vor putea intra în legătură numai cu unul dintre Centrele principale și, prin acesta, cu celelalte .

Ținînd cont de obiectivele și sarcinile SUIS, treptat activitatea desfășurată de unele Centre va fi reorientată în funcție de locul pe care-l vor ocupa în sistemul unic de informare. Toate Centrele primei trepte, urmează să se lege cu „Centrul național de calcul" — inima și creierul întregului sistem — în care se vor păstra fișierele de bază ale datelor și care să poată executa rolul de, așa-numit „comutator" de informații. Tot aci se vor lega și cele 12 Centre principale de calcul ale celor 12 sisteme naționale de informare departamentale. La acest Centru în care se înnoadă toate legăturile, va putea să apeleze conducerea de partid și de stat a țării pentru a primi orice gen de informații și în forma completă.

Paralel cu reorganizarea centrelor teritoriale de calcul se construiește rețeaua de transmitere a datelor, adică introducerea unei noi tehnici de comunicații cu numărul necesar de canale.

PRIMELE „BĂNCI DE DATE"

UNUL din primele proiecte elaborate este așa-numitul „subsistem de înregistrare civilă și servire administrativă".

Ce reprezintă acesta ? Pentru fiecare cetățean au fost stabilite circa 30 de date (informații) necesare, cu posibilitatea de a le înnoi, în timp (la terminarea studiilor, căsătorie etc.) și de a le obține rapid sub forma unui document. Ideea de bază a subsistemului nu este de a oferi rapid cetățeanului documentul necesar, ci ca el să fie, treptat, absolvit de a-și mai procura, direct, un astfel de document. De exemplu, la înscrierea sa la examenul de admitere în facultate, cetățeanului i se cer o serie de acte pe care astăzi el singur trebuie să le procure de la diverse instituții de stat. Atunci cînd va intra în funcțiune sistemul, și acest lucru se va întîmpla odată cu recensămîntul populației, cetățeanul va fi scutit de o asemenea pierdere de timp. Instituția care are nevoie de o serie de date le poate procura direct de la Centrul național de informare.

Între cele 30 de date care prevesc cetățeanul, vor fi incluse și informațiile privitoare la calcularea obligațiilor cetățeanului față de stat.

Cel de al doilea subsistem proiectat, rezolvă problemele de informare în domeniul aprovizionării tehnico-materiale. Există un centru de calcul, foarte puternic, dotat cu tehnică japoneză, care deja funcționează. Deocamdată el folosește, în interes propriu, canalele de transmitere a datelor din rețeaua Ministerului informațiilor și comunicațiilor legîndu-se, prin ele, cu cîteva mari depozite de materiale.

Pînă la intrarea în funcțiune a „SUIS", aceste subsisteme separate folosesc direct unele canale, lucru ce nu se va mai întîmpla atunci cînd informațiile necesare subsistemelor vor trece, în totalitate, prin „Centrul național de calcul".

S. AMARIȚEI

TEORII IDEI

În sprijinul participanţilor la învăţămîntul politic şi economic de masă şi la cursurile de reciclare

Politica externă a României – expresie a intereselor poporului nostru, a cerinţelor dezvoltării societăţii contemporane. Relaţiile economice internaţionale şi cooperarea în producţie cu alte state

1. POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI

Coordonatele fundamentale ale politicii externe a României

În raportul la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia următoarele : „Întreaga activitate internaţională a României din această perioadă a urmărit promovarea consecventă a politicii de colaborare și pace internaţională, de dezvoltare a relaţiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, sporirea contribuţiei ţării noastre la inaugurarea cursului nou spre destindere“.

Pe acest temei România militează cu perseverenţă pentru afirmarea și înrădăcinarea în viaţa internaţională a unor principii care să ducă la formarea unei lumi a păcii și colaborării, cum sînt :

— dreptul inalienabil al fiecărui stat la existenţă, libertate, independenţă și suveranitate naţională ;

— dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și alege sistemul politic, economic și social pe care îl dorește și de a se dezvolta corespunzător voinţei și intereselor sale proprii ;

— egalitatea deplină în drepturi a tuturor statelor, fără deosebire de sistem social și indiferent de mărime sau grad de dezvoltare ;

— dreptul suveran al fiecărui stat de a folosi bogăţiile naturale și toate resursele naţionale conform intereselor poporului, de a aplica cuceririle știinţei și tehnologiei moderne și de a obţine avantaj reciproc în relaţiile de colaborare ;

DOCUMENTAR ECONOMIC

— dreptul și îndatorirea statelor, indiferent de sistem social, de a coopera între ele în scopul progresului economic și securităţii internaţionale ;

— dreptul imprescriptibil al fiecărui stat la autoapărarea individuală sau colectivă ;

— obligaţia tuturor statelor de a nu interveni, sub nici o formă și nici un pretext, în treburile interne ale oricărui alt stat ;

— obligaţia strictă a respectării inviolabilităţii frontierelor de stat si a integrităţii teritoriale a altor state ;

— obligaţia statelor de a se abţine de la orice fel de constrîngere de ordin militar, politico-economic sau de altă natură și de la ameninţarea cu forţa sau folosirea forţei, în orice împrejurare și sub orice formă, împotriva altui stat ;

— obligaţia tuturor statelor de a reglementa orice diferend dintre ele exclusiv prin mijloace pașnice ;

— obligaţia fiecărui stat de a respecta drepturile celorlalte state, de a îndeplini cu bună credinţă angajamentele internaţionale asumate în conformitate cu principiile și regulile de drept internaţional.

Ţara noastră consideră că respectarea acestor principii reprezintă o obligaţie a tuturor statelor faţă de toate statele, creindu-se cadrul corespunzător pentru dezvoltarea liberă a fiecărei naţiuni — pentru o conlucrare între state în scopul menţinerii păcii în lume.

La recenta adunare consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atrăgea atenţia asupra faptului că în prezent pe plan mondial se fac frecvente încercări de a prezenta istoria dominaţiei imperialiste, colonialiste, politica de asuprire și jefuire a altor popoare, promovată timp de secole, drept manifestări progresiste care au venit în sprijinul dezvoltării popoarelor asuprite. Dezmembrarea unor state, divizarea arbitrară a unor popoare sînt prezentate, de asemenea, drept expresii ale unor necesităţi istorice, iar rezultatele unor asemenea situaţii artificiale sînt teoretizate și interpretate ca un proces firesc de formare a unor naţiuni distincte.

După cum a subliniat cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu experienţa istorică ne învaţă că dezmembrarea unor ţări, fărîmiţarea unor naţiuni au reprezentat totdeauna o frînă în calea dezvoltării sociale, au împiedicat popoarele să-și afirme cu putere energiile și capacitatea creatoare în lupta pentru progres social, pentru civilizaţie și bunăstare. Pentru asigurarea unor condiţii echitabile de dezvoltare economico-socială tuturor popoarelor este necesară realizarea unei noi ordini economice și politice în relaţiile internaţionale, democratizarea vieţii politice internaţionale.

Dezvoltarea consecventă a prieteniei și colaborării ţării noastre cu toate ţările socialiste

Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., la cel de-al XI-lea Congres al partidului, subliniază cursul ascendent al legăturilor frăţești cu ţările socialiste, concretizat în relaţiile pe linie de partid și de stat în toate domeniile, atît cu ţările vecine, cît și cu ţările socialiste din Asia, precum și cu primul stat socialist de pe continentul latino-american — Cuba.

În ultima perioadă au fost reînnoite tratatele de prietenie, colaborare și asistenţă mutuală cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, cu Republica Populară Bulgaria, Republica Populară Ungară, Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Polonă. S-a încheiat primul Tratat de prietenie, colaborare și asistenţă mutuală cu Republica Democrată Germană, care a deschis o etapă nouă în relaţiile dintre cele două ţări. Au fost semnate 400 de tratate, acorduri, convenţii, instrumente de colaborare bi și multilaterale cu ţările socialiste.

Pornind de la analiza clară a situaţiei internaţionale contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea dezvoltării relaţiilor de colaborare cu ţările socialiste membre ale CAER și participante la Tratatul de la Varșovia și cu celelalte state socialiste — Albania, Iugoslavia, China, Coreea, Cuba, Mongolia, Vietnam — ţinîndu-se seama de faptul că dezvoltarea în această perioadă a relaţiilor noastre de colaborare cu ţările socialiste se înscrie în cadrul politicii generale îndreptate spre întărirea solidarităţii și unităţii ţărilor socialiste.

Forţa socialismului, prestigiul său în lume, în concepţia Partidului Comunist Român, sînt condiţionate de rezultatele obţinute de fiecare ţară socialistă pe calea dezvoltării economico-sociale, de dezvoltare cît mai largă a colaborării lor internaţionale.

Diversitatea de condiţii istorice, naţionale și sociale se reflectă nemijlocit și în formele de edificare socialistă din fiecare ţară și tocmai în aceasta constă superioritatea socialismului și a noilor relaţii între ţările care construiesc noua orînduire socială. Existenţa sau apariţia unor deosebiri de aprecieri, sau de păreri nu trebuie, potrivit concepţiei partidului nostru, să impieteze asupra colaborării dintre ţările socialiste. Congresul al XI-lea al P.C.R. a reliefat hotărîrea partidului nostru de a face totul și în viitor pentru a contribui activ la cauza colaborării între toate ţările socialiste, considerînd că aceasta corespunde pe deplin intereselor poporului nostru, intereselor tuturor popoarelor din ţările socialiste, cauzei socialismului și păcii în lume.

Colaborarea cu ţările în curs de dezvoltare

Una din direcţiile principale ale politicii externe și ale activităţii internaţionale a României socialiste este extinderea și adîncirea relaţiilor sale cu ţările în curs de dezvoltare care au pășit pe calea dezvoltării independente din Africa, Asia, America Latină.

Dezvoltarea raporturilor cu aceste state, reprezintă o contribuţie la progresul fiecăruia dintre aceste state, la reducerea decalajelor economice, la consolidarea și întărirea forțelor antiimperialiste, la afirmarea normelor de legalitate și etică în viața internațională. România acordă sprijin tinerelor state pentru depășirea stadiului subdezvoltării, pentru valorificarea potențialului lor material și uman, susține cauza lor dreaptă de a deveni stăpîne pe bogățiile naționale.

România sprijină cu hotărîre lupta pentru eliberare națională a popoarelor aflate încă sub dominația colonială, lupta popoarelor din Namibia, Rhodesia și Republica Sud-Africană împotriva regimurilor minoritare rasiste, este solidară cu aspirațiile legitime ale poporului palestinian.

Colaborarea cu țările capitaliste

Acționînd consecvent în spiritul principiilor coexistenței pașnice, așa cum se menționează în Raportul la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., am extins în continuare colaborarea cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate. Poziția țării noastre în problemele vieții internaționale a arătat clar multor popoare din diferite părți ale lumii, că la ora actuală dialogul politic între țări cu sisteme sociale diferite, este posibil și are consecințe favorabile întăririi păcii și colaborării în lume.

Partidul nostru așează în mod ferm la baza relațiilor cu toate statele principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne etc. În baza lor a fost extinsă în continuare colaborarea cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Congres : „Sîntem animați de hotărîrea fermă de a acționa și în perioada care urmează, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, pentru intensificarea colaborării multilaterale cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, considerînd că aceasta corespunde intereselor reciproce, cauzei progresului general, păcii în lume".

Securitatea și pacea în Europa

Pentru a înțelege mai clar conceptul de securitate europeană în viziunea partidului nostru, este necesar să pornim de la definiția pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat-o cu ani în urmă, cînd ea a contribuit la inițierea unui program de acțiune pe plan european : „Securitatea europeană reclamă, după convingerea noastră, un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și de măsuri concrete de natură să ducă la excluderea forței din relațiile interstatale, să ofere tuturor țărilor garanții depline că se află la adăpost de orice act de agresiune ; un asemenea sistem va trebui să asigure dezvoltarea pașnică, nestingherită, a fiecărei națiuni, în conformitate cu propria voință, într-un climat de respect reciproc — al independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, deplină egalitate în drepturi a tuturor statelor și popoarelor".

În prezent, eforturile în vederea statornicirii securității și colaborării pașnice pe continent se desfășoară în condiții calitativ noi, cu perspective de a se realiza noi progrese.

În cadrul reuniunii pregătitoare a Conferinței statelor pentru securitatea și colaborare în Europa, ale cărei lucrări au durat pînă în iunie 1973, România a acționat cu energie alături de alte state pentru formularea corespunzătoare a ordinei de zi a conferinței și pentru adoptarea unor principii organizatorice și reguli de procedură care să asigure în fapt egalitatea în drepturi a tuturor statelor participante, indiferent de forța, mărimea sau potențialul lor, de sistemul lor social-politic, de nivelul de dezvoltare economică, de apartenența sau neapartenența lor la blocurile militare existente. Contribuția României se regăsește în acordul realizat privind folosirea metodei consensului în elaborarea și adoptarea soluțiilor în toate problemele dezbătute, precum și în aplicarea principiului democratic al rotației în ceea ce privește deținerea posturilor de conducere și stabilirea locului de desfășurare a diferitelor faze ale conferinței.

Secretarul general al partidului nostru a subliniat în repetate rînduri necesitatea soluționării problemelor litigioase pe calea tratativelor, prin metode pașnice, în contextul în care situația complexă în care se află continentul nostru reclamă concentrarea eforturilor în direcția lichidării oricăror surse de încordare, de război. În contextul asigurării unui climat de pace, securitate și colaborare pe continent, România acordă o atenție deosebită problemelor din Balcani pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă fără trupe și baze militare străine, fără armament atomic.

Partidul și statul român se pronunță pentru reglementarea situației din Cipru pe cale politică, pentru integritatea și suveranitatea acestei țări, pentru negocieri directe între cele două comunități, pentru găsirea unei structuri statale corespunzătoare năzuințelor și intereselor fundamentale ale tuturor ciprioților, inclusiv forma de stat federal, dar aceasta ca urmare a acordurilor și nu ca o măsură unilaterală.

Înfăptuirea dezarmării generale, în primul rînd a dezarmării nucleare

România acordă o deosebită importanță înfăptuirii dezarmării generale și, în primul rînd, dezarmării nucleare, acționînd continuu în vederea realizării acestui obiectiv. Se impune trecerea de la discuții generale despre dezarmare, la măsuri concrete, soluționarea problemelor majore ale eliminării înarmării nucleare.

Pe această linie țara noastră propune un ansamblu de măsuri concrete care pot duce la oprirea înarmărilor. Aceste măsuri constau în : înghețarea și reducerea treptată a bugetelor de război, interzicerea folosirii armelor termonucleare și a altor arme de distrugere în masă ; obligația solemnă a statelor care dețin arme nucleare de a înceta producerea lor și de a trece la distrugerea celor existente ; crearea de zone denuclearizate ; lichidarea bazelor militare străine ; reducerea efectivelor armate naționale ; retragerea trupelor de pe teritoriile altor state ; reducerea trupelor și a armamentelor cu 10—15 la sută — mai substanțial în țările mari, cu armate puternice ; desființarea blocurilor militare-antagoniste, cultivarea încrederii și colaborării, interzicerea propagandei de război ; problema dezarmării să fie de resortul tuturor popoarelor ; informarea opiniei publice asupra activității ce se desfășoară în direcția dezarmării.

Problema dezarmării, fiind de importanță vitală pentru viitorul omenirii, privește în egală măsură toate statele, fie ele mari, mijlocii sau mici. În concepția României, problema dezarmării nu poate fi soluționată decît prin lupta unită a maselor populare, a tuturor popoarelor planetei noastre.

2. RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE ȘI COOPERAREA ÎN PRODUCȚIE CU ALTE STATE

PORNIND de la faptul că în epoca actuală progresul forțelor de producție, al științei și tehnicii constituie motorul ce contribuie nemijlocit la dezvoltarea fiecărei națiuni, la înfăptuirea celor mai nobile aspirații ale acestora spre progres, România s-a pronunțat și se pronunță pentru participarea tuturor statelor, pe baze egale, la circuitul mondial de valori materiale și spirituale.

Dinamismul economiei românești și larga gamă a produselor realizate de industria țării noastre, competitive pe plan internațional cu produsele similare, a consolidat poziția economică a României în lume. Comerțul exterior român a urmat o curbă ascendentă. Astfel, schimburile comerciale ale României în perioada 1950—1973 au crescut de 15 ori, în timp ce comerțul mondial a crescut de 8,3 ori. În perioada 1970—1974, volumul comerțului exterior românesc s-a dublat, exportul pe locuitor crescînd de 2,2 ori.

Relațiile economice și cooperarea cu țările socialiste

În ansamblul legăturilor economice ale României socialiste, locul central îl ocupă relațiile cu celelalte state socialiste, de care țara noastră este legată prin apartenența la aceeași orînduire socială, prin unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale, prin idealurile socialismului și păcii în lume.

În comerțul exterior românesc, acestor țări le revine actualmente o pondere de aproximativ 50 la sută din totalul schimburilor, din care țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. 43 la sută (cel mai important partener comercial fiind Uniunea Sovietică, cu o pondere de peste 21 la sută), iar celorlalte țări socialiste circa 7 la sută (R. P. Chineză deținînd aproape 4 la sută). Din 1960 și pînă în prezent volumul schimburilor comerciale ale României cu celelalte țări socialiste s-a triplat. Numai în ultimii ani (1965—1973), comerțul total (exporturi și importuri) al țării noastre cu Albania a crescut de 2,4 ori ; cu R. P. Bulgaria — de 5,3 ori ; cu R. S. Cehoslovacă — de peste 2,1 ori ; cu R. P. Chineză — de 4,5 ori ; cu R.P.D. Cooreană de 3,2 ori ; cu Republica Cuba — de 9,3 ori ; cu R. D. Germană — de 3,0 ori ; cu R. S. F. Iugoslavia —de 4,6 ori ; cu R. P. Mongolă — de 4,0 ori ; cu R.P. Polonă — de peste 3,0 ori ; cu U.R.S.S. — de peste 1,5 ori ; cu R.P. Ungară — de 2,5 ori ; cu R.D. Vietnam — de peste 1,1 ori.

Schimburile economice și cooperarea în producție cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care acționează pentru dezvoltarea economico-socială independentă

Cu prilejul vizitelor tovarășului Nicolae Ceaușescu în numeroase țări din Europa, Asia, Africa, America Latină, în cursul convorbirilor avute cu numeroși șefi de state și guverne, cu conducători ai unor mișcări de eliberare, dreptul popoarelor de a-și hotărî singure destinul a fost subliniat ca o condiție fundamentală a făuririi unor noi relații în lume, fiind înscris în numeroase documente bi și multilaterale, tratate de prietenie, declarații solemne comune etc.

Sprijinul activ acordat de România mișcărilor de eliberare națională, noilor state suverane, țărilor angajate pe calea dezvoltării de sine stătătoare se bucură de o largă apreciere pe plan internațional.

România întreține relații comerciale și de cooperare economică cu 90 de țări în curs de dezvoltare. Volumul schimburilor cu țările în curs de dezvoltare în perioada 1970—1973 a crescut de șapte ori. În prezent 16 societăți mixte cu participare românească își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare.

Schimburile economice și cooperarea cu țările capitaliste dezvoltate

În spiritul politicii de coexistență pașnică, țara noastră dezvoltă larg relațiile cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Realitățile obiective ale lumii contemporane, în care există state cu orînduiri sociale diferite — exigențele păcii și securității internaționale, implicațiile considerabile ale revoluției tehnice și științifice impun o amplă activitate de colaborare pe arena mondială, participarea susținută la diviziunea internațională a muncii, la circuitul mondial de valori materiale și spirituale.

Pornind de la aceste considerente, România și-a extins continuu colaborarea economică, politică, tehnico-științifică și culturală cu toate statele lumii, inclusiv cu statele capitaliste dezvoltate. Astfel, numai în ultimul deceniu schimburile comerciale ale României cu țările capitaliste dezvoltate au crescut de peste cinci ori. Ponderea acestora în totalul schimburilor comerciale ale țării noastre se situează, în prezent, la aproape 40 la sută.

În vederea dezvoltării pe mai departe, într-un mod dinamic și echilibrat a schimburilor reciproce, România se exprimă pentru extinderea aplicării în relațiile sale cu toate statele occidentale industrializate a tratamentului comercial conform clauzei națiunii celei mai favorizate, pentru eliminarea oricăror obstacole tarifare și netarifare care mai barează calea exporturilor românești către unele din țările respective, pentru lărgirea și diversificarea preferințelor comerciale acordate țării noastre.

Dezvoltarea economică a tuturor statelor. Crearea unei noi ordini economice internaționale

Aprofundata analiză cuprinsă în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. a tendințelor și modificărilor intervenite în lumea contemporană, a subliniat cu pregnanță necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. Pornind de la faptul că noua ordine trebuie să includă transformări profunde în relațiile interstatale, în concordanță cu cerințele tuturor popoarelor, România consideră că acest concept trebuie să includă, în mod necesar, următoarele cerințe : înlăturarea relațiilor inechitabile, a politicii imperialiste colonialiste și neocolonialiste ; noile relații trebuie să se bazeze pe egalitatea tuturor națiunilor, pe dreptul acestora de a decide suveran asupra propriilor bogății ; dreptul fiecărui popor de a se dezvolta independent, fără ingerințe externe ; necesitatea apropierii între nivelurile de dezvoltare ale tuturor țărilor, luarea în considerare a situației specifice fiecărui stat : stabilirea de raporturi echilibrate între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale ; prețurile trebuie să pornească de la necesitatea stimulării activității productive a tuturor popoarelor, favorizînd progresul mai rapid al țărilor slab dezvoltate, asigurarea accesului tuturor țărilor la materiile prime și la sursele de energie, la cuceririle științei și tehnicii moderne ; elaborarea sub egida O.N.U. și a altor organisme internaționale, a unor programe care să orienteze eforturile statelor spre dezvoltarea civilizației umane ; acordarea unei atenții deosebite problemei alimentației, prin acționarea în direcția creșterii rapide a producției agricole și a punerii în valoare a noi surse alimentare ; asigurarea asistenței tehnice și intensificarea ajutorului pentru pregătirea cadrelor necesare înfăptuirii programelor naționale de dezvoltare, în special în statele slab dezvoltate.

Înfăptuirea noii ordini economice și politice poate fi realizată prin concentrarea eforturilor tuturor forțelor sociale înaintate.

Programul P.C.R. abordînd căile instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale exprimă atît realismul politicii externe a României cît și viziunea prospectivă științific fundamentată asupra evoluției economiei mondiale.

3. SOLIDARITATEA INTERNAȚIONALISTĂ A P.C.R.

Tradițiile glorioase ale mișcării muncitorești din România, ale P.C.R. de solidaritate internațională cu forțele revoluționare din celelalte țări

Din Raportul prezentat de secretarul general al partidului nostru la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. rezultă clar că în perioada care s-a scurs de la cel de al X-lea Congres, Partidul Comunist Român a desfășurat o largă activitate internațională. Detașament activ al marelui front revoluționar, antimperialist, partidul nostru întreține și dezvoltă continuu legăturile de colaborare și solidaritate internațională cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernămînt și cu organizațiile politice din țările care au pășit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, cu partidele socialiste și social-democrate, cu toate forțele revoluționare și antiimperialiste de pretutindeni.

Partidul Comunist Român a militat continuu pentru a îmbina armonios îndeplinirea sarcinilor naționale cu participarea activă la lupta pentru progres social, pentru pace și colaborare între popoare. O expresie elocventă a acestei politici internaționaliste o constituie numeroasele contacte și întîlniri, schimburi de păreri ale partidului nostru cu partidele comuniste, socialiste, cu diferite organizații și mișcări din țările care au pășit pe calea dezvoltării independente.

Ca rezultat al faptului că partidele comuniste au ținut seama, într-o măsură mai mare, de problemele concrete din fiecare țară, pornind de la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea, ele au putut obține succese tot mai însemnate, au devenit puternice forțe politice pe plan național, joacă un rol activ în desfășurarea evenimentelor atît din țara respectivă, cît și pe arena internațională.

Principialitatea politicii partidului nostru în relațiile internaționale este științific fundamentată în Program unde se arată că: „în etapa următoare a dezvoltării societății umane — etapă ce se va caracteriza fără îndoială, prin noi și mari transformări revoluționare, sociale și naționale, prin trecerea a noi state pe calea socialismului — întărirea solidarității internaționale, cu toate mișcările revoluționare progresiste, cu partidele comuniste și muncitorești va constitui o orientare permanentă a Partidului Comunist Român. Partidul va acționa neabătut pentru dezvoltarea colaborării internaționale cu toate partidele comuniste și muncitorești, pentru întărirea solidarității în lupta consacrată progresului social, cauzei socialismului și păcii".

În același timp, P.C.R. va acționa în continuare pentru dezvoltarea relațiilor cu partidele de guvernămînt, democratice din țările în curs de dezvoltare, din toate țările lumii. Se va extinde și întări solidaritatea cu mișcările de eliberare națională, în lupta pentru cucerirea deplină a independenței și dezvoltarea economico-socială liberă a fiecărui popor.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raport — ca detașament revoluționar al marelui front al progresului, socialismului și păcii — ținînd seama de tendințele dezvoltării sociale, de faptul că noi și noi popoare pășesc pe calea dezvoltării socialiste, democratice, — Partidul Comunist Român își va face și în viitor datoria, atît pe plan național, asigurînd înfăptuirea neabătută a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism cît și pe plan internațional, contribuind la lupta tuturor popoarelor pentru o viață liberă, independentă, pentru progres și pace în întreaga lume.

C. CANTEMIR

BIBLIOGRAFIE

* * * Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică 1974, pag. 174—184.

Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. Editura politică 1974 pag. 14—41 ; 69—27.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la încheierea lucrărilor celui de al XI-lea Congres al partidului. În „Scînteia" nr. 10039 din 29 noiembrie 1974.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul Comerțului Exterior și cooperării economice internaționale ; în „Scînteia" nr. 10104 din 15 febr. 1974 sau broșură.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Adunarea populară, cetățenească din 6 Martie 1975 din București. „Scînteia" nr. 10121 din 7 martie 1975 pag. 3 col. 2—5.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu" Scînteia nr. 10141 din 29 martie 1975.

Noţiuni şi categorii economice

RETRIBUŢIA MUNCII ÎN SOCIALISM

ÎN CONFORMITATE cu prevederile Programului Partidului Comunist Român de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, paralel cu dezvoltarea forţelor de producţie sînt perfecţionate relaţiile economice. Pe linia acestor preocupări, o deosebită atenţie se acordă studierii legităţilor repartiţiei, iar în cadrul acestora, legii repartiţiei după muncă. Eforturile consumate în acest domeniu s-au materializat în elaborarea unor principii, forme şi metode, pîrghii şi instrumente de politică economică legate de mecanismul de acţiune a legii economice obiective, a repartiţiei după muncă în ţara noastră / reflectate pe plan juridic de legea nr. 57 din 1974, „Legea retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii“ /, precum şi într-o serie de precizări privind formele de manifestare, esenţa şi conţinutul legii şi a unor categorii economice derivate din acţiunea ei, printre care, a categoriei „retribuţia după muncă“.

● Concept

Introducerea conceptului de „retribuţie după muncă“ a fost propusă la Plenara C.C. al Partidului Comunist Român din 25—26 martie 1974, după ce o perioadă îndelungată, atît în ţara noastră cît şi în alte ţări socialiste, pentru desemnarea formei economice a veniturilor obţinute de angajaţi în procesul repartiţiei după muncă s-a folosit categoria economică de „salariu“. „...Să renunţăm la noţiunea de salarizare şi să introducem o noţiune nouă, care să oglindească noile relaţii de producţie — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — ...noţiunea de salarizare oglindeşte de fapt vechile relaţii de producţie, bazate pe exploatare, pe existenţa proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie.“ [1]).

Retribuţia după muncă reprezintă un concept care reflectă, atît prin conţinutul cît şi prin forma sa, schimbările revoluţionare petrecute în situaţia oamenilor muncii, în raportul acestora faţă de mijloacele de producţie şi de rezultatele activităţii economico-sociale. Existenţa ei este strîns legată şi determinată de acţiunea legii repartiţiei după muncă, lege economică specifică socialismului.

Retribuţia este o categorie economică a repartiţiei, a cărei esenţă exprimă relaţiile ce se statornicesc în procesul repartiţiei după muncă a părţii din venitul naţional destinată consumului individual, între locuitorii societăţii socialiste, unităţile social-economice şi stat.

Din punctul de vedere al conţinutului său natural-material, retribuţia cuprinde resursele în formă bănească sau natural-materială obţinute de angajaţii unităţilor economice şi instituţiilor de stat şi a cooperativelor / de consum, credit, meşteşugăreşti şi agricole de producţie / precum şi de membrii cooperativelor de producţie, în funcţie de calitatea, cantitatea şi importanţa social-economică a muncii.

Total deosebit de retribuţie, salariul este o categorie economică specifică repartiţiei capitaliste, forma social-economică în care se înfăptuieşte repartiţia bunurilor destinate consumului oamenilor muncii în capitalism. Salariul este expresia relaţiilor de exploatare, a condiţiilor în cadrul cărora lucrătorul, liber din punct de vedere juridic, este constrîns pe cale economică să producă plusvaloare. Din punctul de vedere al esenţei sale, salariul reprezintă preţul mărfii forţă de muncă. Premisa transformării resurselor destinate oamenilor muncii în salariu este separarea factorului obiectiv de factorul subiectiv al producţiei şi concentrarea lor în mîinile unor proprietari diferiţi. Ca urmare, unirea mijloacelor de producţie, concentrate în mîinile capitaliştilor, cu forţa de muncă implică vînzarea-cumpărarea acesteia din urmă în calitate de marfă. Exploatarea capitalistă se bazează tocmai pe transformarea forţei de muncă în marfă.

● Dimensiune

Retribuţia după muncă şi salariul se deosebesc nu numai din punctul de vedere al esenţei şi naturii lor social-economice, ci şi în privinţa factorilor care determină nivelul şi dinamica lor.

Nivelul salariului este determinat de valoarea forţei de muncă şi de condiţiile de vînzare ale acesteia. Deoarece condiţiile de vînzare ale forţei de muncă sînt, de obicei, favorabile capitaliştilor, preţul forţei de muncă se situează sub valoarea acesteia. Salariul, deşi aşa pare, nu este un venit proporţionat în funcţie de muncă, nu permite participarea la rezultatele muncii, ci preţul forţei de muncă.

Retribuţia după muncă, aşa cum ne arată şi denumirea acestei categorii, este un venit obţinut pe bază de muncă, dimensionat în funcţie de cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii depuse.

În atare condiţii, legătura dintre munca depusă şi retribuţia obţinută va fi directă şi nemijlocită. Fiecare progres realizat în domeniul producţiei, al dezvoltării forţelor de producţie va crea posibilităţi sporite pentru ridicarea veniturilor obţinute pe bază de muncă, pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

Această schimbare radicală are la bază modificarea condiţiilor economico-sociale ale omului muncii, faptul că satisfacerea nevoilor sale, din moment subordonat producţiei în capitalism se transformă în scop al producţiei socialiste. „Politica generală a partidului — se subliniază în Programul Partidului Comunist Român adoptat la cel de-al XI-lea Congres —, edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate au drept ţel ridicarea continuă a bunăstării materiale şi spirituale a întregului nostru popor, sporirea gradului de civilizaţie a vieţii întregii societăţi. Acestui ţel îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naţionale, pentru creşterea venitului naţional.“ [2]).

Legătura directă şi nemijlocită între retribuţie şi nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, respectiv sporirea venitului naţional, caracteristică esenţială a întregii noastre evoluţii în condiţiile socialismului este deosebit de elocventă în promovarea actualului cincinal. Astfel, în timp ce în perioada 1971—1975 venitul naţional sporeşte cu 81%, retribuţia reală creşte cu 24%. Ca urmare a aplicării măsurilor primei etape de majorare generală a retribuţiilor în anii 1971—1973, retribuţia minimă pe economie s-a ridicat în 1972 la 1 000 lei, faţă de 800 cît era la începutul cincinalului. Pe baza înfăptuirii, începînd de la 1 august 1974, a măsurilor celei de-a doua etape de majorare generală a retribuţiei tuturor categoriilor de oameni ai muncii, retribuţia minimă lunară se ridică la 1 346 lei pentru muncitori calificaţi şi 1 140 lei pentru muncitori necalificaţi. În perioada 1976—1990, în condiţiile sporirii venitului naţional de 3,5-3,8 ori, retribuţia reală va spori de 1,7—1,9 ori.

● Cointeresare

Retribuţia după muncă, prin esenţa şi conţinutul său specific socialist, reprezintă o pîrghie economică deosebit de importantă a cointeresării materiale personale.

Condiţionînd obţinerea veniturilor de muncă, dimensionînd partea principală a veniturilor oamenilor muncii în funcţie de cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii, retribuţia după muncă constituie o pîrghie importantă a atragerii oamenilor muncii în activitatea social-economică organizată, de stimulare a lor în obţinerea unor rezultate cantitative şi calitative superioare. Creînd o legătură nemijlocită între munca,rezultatele muncii şi veniturile obţinute, retribuţia după muncă îmbină în mod optim şi satisface în acelaşi timp interesele personale, cele de grup şi sociale. Munca superioară din punct de vedere cantitativ şi calitativ accelerează dezvoltarea forţelor de producţie şi creează condiţii pentru sporirea nivelului retribuţiei, accelerării dinamicii acesteia.

Îmbinarea intereselor prezente la diferite nivele ale societăţii socialiste prin „retribuţia după muncă“ poate fi redată schematic, astfel :

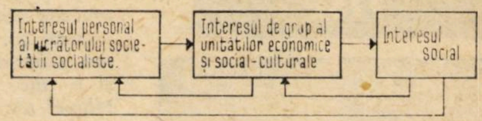
Interesul personal al lucrătorului societăţii socialiste.
Interesul de grup al unităţilor economice şi social-culturale
Interesul social

În condiţiile relaţiilor de producţie socialiste este înlăturată unilateralitatea circuitelor. Legăturile care pornesc de la interesul personal, prin cel de grup, la cel social, sînt însoţite de legături cu direcţie opusă, prin care, de la cel social sau de grup ajungem la cel personal. Trăsătura esenţială a legăturilor dintre aceste interese este tocmai interacţiunea lor multilaterală.

Introducerea noţiunii de retribuire a muncii, înlăturarea conceptului de salariu şi salarizare inadecvate pentru condiţiile socialismului are, aşa cum se subliniază în documentele Plenarei C.C. al Partidului Comunist Român din 25—26 martie 1974, „o mare importanţă principială şi practică“. Pe lîngă faptul că noţiunea de retribuţie creează condiţiile reflectării veridice a unor procese şi fenomene într-un domeniu atît de important ca repartiţia după muncă, ea trebuie să ajute la eliminarea unor mentalităţi învechite privind poziţia faţă de proprietatea obştească, faţă de mijloacele de producţie, mentalităţi derivate din vechile relaţii de producţie, din vechiul sistem de relaţii dintre patroni şi oamenii muncii, dintre capitalişti şi muncitori şi trebuie să contribuie la dezvoltarea atitudinii noi faţă de proprietatea obştească, faţă de muncă.

lect. Ana-Maria LUPAN
Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca

---

1. Nicolae Ceauşescu. Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 25-26 martie 1974, în volumul 9, Editura Politică, Bucureşti, 1974, pag. 128.
2. Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura Politică, Bucureşti, 1975, pag. 88.

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

Reacție anti-macroeconomică în gîndirea occidentală

APARIȚIA unor fenomene economice nemaiîntîlnite în trecut sau neprevăzute, care nu mai pot fi explicate prin teoria economică tradițională și nici soluționate prin aplicarea vechilor clișee de gîndire, determină, cum este și firesc, o anumită derută în încercările de generalizare teoretică. Sînt semne evidente că într-un asemenea **impas** se găsește astăzi teoria occidentală a creșterii economice, care nu își mai poate îndeplini nici funcția utilitaristă de a susține un ritm adecvat al dinamicii economiei capitaliste, nici funcția apologetică de a apăra „virtuțile" modului de producție capitalist, în condițiile intensificării fenomenelor de criză care se manifestă, în prezent, pe multiple planuri, în economia capitalistă.

Marea criză economică din anii 1929–1933 a generat în Occident teoria macroeconomică a keynesismului, care – în opoziție cu liberalismul economiei politice burgheze clasice și vulgare – pleda pentru intensificarea intervenției statului în economie în scopul „relansării" activității economice, al diminuării șomajului. În ce măsură au contribuit efectiv ideile lui Keynes la remedierea situației economiei capitaliste după anul 1933 rămîne o problemă deschisă; adversarii lui Keynes din școlile burgheze de gîndire economică afirmă că pregătirile de război au realizat ceea ce se atribuie „revoluției keynesiste" din gîndirea economică occidentală.

Cert este că, după cel de-al doilea război mondial, ideea „astăzi toți sîntem keynesiști" reflectă o situație dominantă în teoria și practica economică anglo-saxonă, cu puternică rezonanță și în celelalte țări occidentale. Timp de trei decenii a înflorit o teorie a creșterii economice bazată pe o optică macroeconomică care simplifica întreaga dinamică economică la relația reciprocă între un număr redus de mărimi agregate la nivelul economiei naționale: produs național brut, acumulare, consum, ocuparea forței de muncă, productivitatea socială a muncii, investiții. Manipularea acestor indicatori macroeconomici – ignorîndu-se acțiunea obiectivă a legilor economice – era considerată singura modalitate valabilă pentru a înțelege trecutul, prezentul și viitorul economic. Formularea de generalități se făcea în detrimentul unei analize aprofundate a componentelor, ignorîndu-se specificul proceselor complexe ale dinamicii economice și rolul relațiilor de producție, a concordanței lor cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, ca și rolul diferitelor verigi în funcționarea mecanismului de ansamblu al economiei naționale.

Comportarea omului în societate, relațiile dintre oameni în producție, nu și-au găsit locul în aria de probleme abordate. Neglijarea studiului evoluției și nivelurilor prețurilor pe produse, îndeosebi pentru materii prime, nu a permis să se prevadă tendința evoluției prețurilor și consecințele asupra echilibrului economic. S-a uitat că echilibrul macro-economic se realizează în final prin menținerea unor echilibre intersectoriale, astfel că dezagregarea balanței economiei naționale pe ramuri a fost considerată lipsită de interes. Creșterea interdependențelor pe plan mondial a determinat ca și relațiile economice între țări să nu poată fi înțelese numai printr-o tratare globală.

Atît timp cît ritmul creșterii economice era satisfăcător, iar șomajul și inflația se mențineau în limite acceptabile, se glorifica teoria macroeconomică, pe seama căreia se punea reușita politicii economice consacrată evitării crizelor economice. A fost „descoperită" simultan de mai mulți economiști (Joan Robinson, Maurice Allais, Edmund S. Phelps) – „regula de aur a acumulării", menită să lanseze economia capitalistă pe o traiectorie optimă a creșterii economice, caracterizată ca „epoca de aur" – starea ideală a unei economii naționale în care indicatorii macroeconomici cresc în ritm uniform, fără cicluri, fără stagnări, fără recesiuni, generînd „fericirea" întregii societăți.

Este adevărat că unii economiști, nu însă cei care influențau politica economică a statelor, au criticat absolutizarea macroeconomiei. Regula de aur – spunea Wassily Leontief – reflectă proprietățile sistemului de ecuații diferențiale liniare pe care autorii săi l-au ales pentru a introduce puțina evidență empirică pe care și-au bazat deducțiile. Deși formal corecte, ele contribuie foarte puțin la explicarea creșterii economice reale" [1]) Într-un studiu publicat de experții C.E.E./O.N.U. Europa în urmă cu cinci ani despre tendințele și perspectivele structurale ale economiei europene se relevă „preferința exagerată pentru indicatorii macroeconomici de

fișe

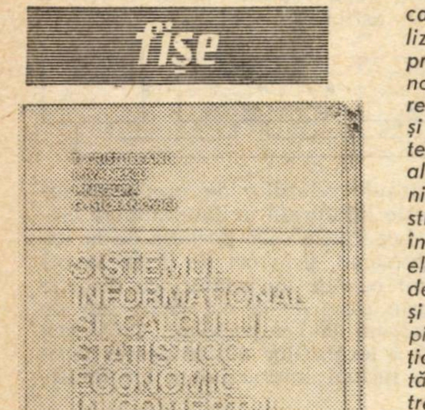

● *Apărută în Editura științifică, lucrarea* Sistemul informațional și calculul statistico-economic în comerțul exterior, *de Titus Cristureanu, Ion Negură, Ion Ivănescu, Gheorghe Stoianovici (268 p.) prezintă pornind de la directivele stabilite de partid pe linia ridicării pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități de comerț exterior și cooperare economică internațională, noile concepții privind sistemul de conducere economică și metodele clasice, ca și cele mai recente, de analiză și prognoză a diverselor procese din cadrul relațiilor economice cu celelalte țări. Aplicarea ciberneticii, informaticii, ca și a altor teorii, principii și tehnici din aparatul metodologic al științei conducerii, în domeniul relațiilor economice cu străinătatea — spun autorii –, înlătură improvizația și rutina la elaborarea planurilor curente și de perspectivă ale exporturilor și importurilor, așează studiul pieței și al conjuncturii internaționale pe temeiul unor cercetări riguroase. Cartea cuprinde trei părți : I. Comerțul exterior în strategia dezvoltării ; II. Conducerea și suportul ei informațional în sistemul relațiilor economice externe ; III. Metode și modele de calcul economic. În anexă se prezintă o schemă de analiză operativă economico-statistică a unei piețe externe existente sau/ și potențiale pentru exportul R.S. România. Un indice de termeni și noțiuni, prezentat în final, conferă în plus lucrării caracterul unui instrument de lucru operativ.*

O lucrare sintetică asupra mecanismului economic sovietic

● *Sub titlul* Réforme économique en U.R.S.S. *(Edition du Progrès, 1974, 325 p.) cîțiva reputați economiști sovietici, anume Anatoli Efimov, Alexei Rumianțev, Nikolai Fedorenko, Tigran Haceaturov, Abel Aganbeghian, Pavel Bunici, Lev Gatovski, Nikolai Droghicinski și Vasili Fedinin, încearcă să lămurească pentru străinătate principalele mutații operate în U.R.S.S. în funcționarea mecanismului economic, începînd din 1966. Pentru a se asigura „supletea planificării centralizate" se spune în lucrare, s-au impus : 1) determinarea compoziției optime și a celor mai bune metode de calcul privind indicatorii generali ai planului ; 2) precizarea locului stimulenților, a parametrilor calitativi și a dimensiunilor cantitative ale acestora ; 3) adaptarea metodelor de conducere a economiei la variațiile stocastice ale fenomenelor economice ivite în condițiile lărgirii autonomiei întreprinderilor ; 4) asumarea de către stat a unor sarcini legate de interesele producătorilor și ale populației în general ; 5) inventarierea trebuințelor sociale și asigurarea satisfacerii ameliorate a acestora.*

Accentul s-a pus pe sporirea rolului metodelor economice, fără să fie omise metodele administrative, precum și cele educative. S-a acordat o atenție sporită formării unor prețuri mai suple și mai operaționale, calculării exacte a beneficiilor, folosirii creditelor, „remunerării resurselor", autonomiei financiare a întreprinderilor ; de asemenea, planificării de perspectivă, teritoriale, aplicării pe scară mai largă a metodelor economico-matematice.

A.I. GUTSTEIN
cibernetica
în reglarea economică a producției

● *Conținutul fundamental al ciberneticii – scrie A. I. Gutstein în cartea sa* Cibernetica în reglarea economică a producției, *tradusă din limba rusă și apărută în Editura științifică* creștere utilizați în mod curent care nu reflectă decît în mod imperfect realitatea" 2).

Previziunile elaborate pe baza unor modele macroeconomice sofisticate, calculate cu tehnica electronică din ultima generație de computere, s-au dovedit a nu fi decît extrapolări cuminți ale tendințelor din trecut, proiectînd în viitor evoluții mai mult sau mai puțin constante ale economiei. Ceea ce s-a întîmplat în perioada interbelică cu faimosul barometru Harvard care indica „timp frumos" în momentul izbucnirii crizei economice din anii 1929–1933, se repetă astăzi cu previziunile recente bazate pe modele macroeconomice de creștere.

A fost suficient ca încincirea prețului petrolului pe piața mondială să facă acută criza latentă de energie din economia capitalistă, pentru ca toate contradicțiile care mocneau ascuns sub fragilul echilibru economic să apară la suprafață și să pună în derută întreaga gîndire economică occidentală. Este foarte semnificativ în acest sens că Alan Greenspan, președintele actual al Consiliului consilierilor economici al lui Gerald Ford, nu este un profesor universitar, cu contribuții în domeniul teoriei economice, ci a venit de la conducerea firmei de consulting „Townsend-Greenspan & Co", fiind un partizan al pragmatismului. Copilul răsfățat al gîndirii macroeconomice occidentale devenise prognoza economică. Atît timp cît dinamica economică nu a fost perturbată, nu era dificil să se elaboreze prognoze optimiste, a căror confirmare ridica prestigiul celor ce le elaborau. Infirmarea actuală a previziunilor optimiste ale dezvoltării economice capitaliste a pus într-o lumină nefavorabilă această activitate ; între altele dificultatea de a prevedea „faptele minore" a contribuit la inconsistența prognozei macroeconomice. Paul A. Samuelson observa că : „Un eveniment microeconomic poate să prezinte tot atîta importanță ca și un depresiv macroeconomic... Modelele noastre macroeconomice de tip Fisher-Keynes nu ne spun cum să tratăm o asemenea restricție microeconomică asupra ofertei și productivității" 3).

Utilizarea modelării macroeconomice pe baza unei concepții teoretice lipsite de consistență științifică nu echivalează cu respingerea, ca atare, a potențelor aplicării modelelor matematice la nivel macroeconomic. În cadrul economiei politice marxiste fenomenele și procesele economice fundamentale sînt abordate la nivel macroeconomic și sînt corect soluționate, pe baza unor modele care simulează fidel realitatea economică. Complexul economic național este unic și indivizibil, secționarea sa în vederea cercetării nu poate evita un anumit grad de convenționalism ; pentru a realiza obiectivul studiului, el poate (și trebuie) să fie abordat atît la nivel macroeconomic cît și la nivel microeconomic. Fiecare mod de abordare reflectă realitatea economică unică printr-o prismă cu un orizont definit de specificul obiectivului de investigație ; abordarea macroeconomică dă o imagine globală de ansamblu, dar estompată, în care se pierd detaliile și se nivelează abaterile, dar se reliefează legitățile fundamentale și corelațiile majore ; abordarea microeconomică dă o imagine detaliată, cît este posibil de completă, despre o secțiune a complexului economic, dar parțială. Marea problemă constă în îmbinarea abordării macroeconomice cu cea microeconomică spre a obține o reprezentare cît mai corectă a tuturor interdependențelor din economie, în devenirea lor continuă, ceea ce nu este posibil decît în cadrul planului economic unic de dezvoltare a economiei naționale.

Ruptura dintre teoria macroeconomică și cea microeconomică din gîndirea occidentală nu este o simplă deficiență metodologică, ci reflectă o fisură existentă în realitate între conducerea la nivel macroeconomic și cea la nivel microeconomic. Creșterea rolului economic al statului în țările capitaliste, care și-a găsit expresia în încercările de planificare a economiei naționale, întîmpină dificultăți tocmai din cauza imposibilității de a transpune în practică o politică economică elaborată la nivel central, care nu găsește și nici nu poate găsi căi adecvate de realizare la nivelul întreprinderilor.

Șocul suferit de teoria macroeconomică occidentală a cauzat o erupție de îndoieli și incertitudini asupra fundamentului științific al „economics"-ului, echivalentul anglo-saxon al economiei politice.

„Ce este în neregulă cu știința economică ?" 4) se întreabă în însuși titlul cărții sale profesorul american Benjamin Ward. Problema fundamentală a lucrării sale este dacă „economics"-ul este sau nu în criză.

Reacția anti-macroeconomică din Occident reflectă impasul gîndirii economice buraheze contemporane, în căutare de noi soluții la vechile tare ale capitalismului. A limita întreaga problemă la controversa macroeconomie-microeconomie nu este decît un artificiu menit să ocolească problema fundamentală a gîndirii economice burgheze contemporane : neputința de a explica și soluționa criza prin care trece în prezent economia capitalistă.

M. HOROVITZ

---

1) Wassily Leontief „Nouvelles perspectives de l'économie politique" in „Problèmes économiques", nr. 1108, martie 1968.

2) Nations Unies, Étude sur la situation économique de l'Europe en 1969, Première partie, New York, 1970, p. 62.

3) Paul A. Samuelson „Lessons from the Curent Economic Expansion", The American Economic Review, mai 1974, p. 77.

4) Benjamin Ward. What's wrong writh economics ?, MacMillan, Londra, 1972.

(216 p.) – nu este aparatul matematic formal, care descrie sistemele și procesele, și nici ansamblul metodelor matematice particulare, ci aparatul conceptual, ideile, abordările și tezele care caracterizează gîndirea cibernetică. Autorul nu examinează metodele de optimizare și modelare care constituie obiectul cercetărilor în domeniul economiei matematice. El încearcă să precizeze zonele de interferență ale ciberneticii cu economia matematică în rezolvarea problemelor complexe de conducere economică a producției. În afara capitolelor referitoare la : problema conducerii și reglării economice a producției ; informația și studiul organizării producției ; adaptarea în comportamentul economic ; organizarea sistemelor de conducere și mecanismele de reglare ; reglarea — proces de adaptare a producției, cartea cuprinde o anexă și indici de materie.

Strategia dezvoltării sociale și economice în Polonia

● *Revista LA POLOGNE CONTEMPORAINE, nr. 2, februarie a.c., reproduce considerațiile economistului polonez Kazimierz Secomski asupra perspectivelor dezvoltării economice a Poloniei în 1975. În acest context, autorul ia în considerare consecințele „crizei combustibililor și energiei", precum și ale „recesiunii din Occident". Noile obiective de plan, adoptate pentru anul în curs, vor contura o politică socială și economică „cu caracter ofensiv", arată K.S. Planul pe anul 1975 va trebui să asigure : 1) menținerea și consolidarea ritmului rapid al dezvoltării ; 2) continuarea modernizării de ordin structural prin perfecționarea proceselor de creștere și ridicarea calității acestora ; 3) depășirea dificultăților externe, legate de agravarea crizei pe piața mondială, ceea ce va reclama înzecirea eforturilor organizatorice, îndeosebi în domeniul comerțului exterior, care este unul din factorii decisivi ai modernizării rapide a economiei naționale, jucînd un rol de seamă în îmbunătățirea calității și structurii producției. În strategia dezvoltării sociale și economice, accentul va cădea pe noile conținuturi economice și sociale ale consumului. Nu va mai fi vorba numai de ameliorarea nivelului de viață individual și al consumului general, ci și de satisfacerea trebuințelor la cel mai înalt grad calitativ. Pentru aceasta se are în vedere lichidarea deficitelor cantitative pe piață, ameliorarea sortimentelor și calității marfurilor.*

O nouă carte a lui Alvin Toffler

● *Alvin Toffler, autorul cărții „Future Shock", apărută acum cinci ani și tradusă în 20*

de limbi, printre care și limba română („Șocul viitorului", Editura politică, 1973), a publicat o nouă carte purtînd titlul The Eco-Spasm Report (Studiu despre ecospasm).

Spre deosebire de „Șocul viitorului", care se referea la dezorientarea produsă de schimbările rapide pe care le trăiește în genere omenirea în prezent, lucrarea recent apărută are în vedere criza sistemului economic occidental. A numi ceea ce se petrece acum numai „depresiune", sau „inflație", sau chiar o combinație a ambelor, ar fi, după Toffler, mult prea simplu. Vechile cuvinte nu ar mai fi adecvate, nici vechile remedii – în particular vechiul „economics". „Eco-spasmul" ar fi totuși mai mult decît o problemă economică. Autorul nu are, după cum o mărturisește, răspunsuri, ci numai „strategii". Una din acestea ar fi să se dobîndească un control global asupra anumitor forțe economice pe care A. T. le consideră acum în afara controlului orcărei națiuni – cum sînt, de exemplu, corporațiile multinaționale. O altă strategie ar fi a „democrației anticipative" – în sensul creării unor organe de planificare regională în probleme de educație, transport, ecologie ș.a. O a treia strategie s-ar referi la stimularea dezvoltării unor noi servicii ca mijloc de asigurare a ocupării forței de muncă. Lumea se îndreaptă — spune A. T. – spre mai multă eterogenitate, varietate, explicate prin faptul că progresul tehnologic determină o tot mai mare diviziune a muncii. Rămîne de văzut dacă remediile lui Toffler vor găsi audiență...

Argumente pentru o nouă ordine economică internaţională

CRIZA DE RESURSE NATURALE: CAUZE APARENTE, CAUZE REALE, CĂI DE DEPĂŞIRE (I)

ECONOMIA mondială contemporană cunoaşte multiple forme de dezechilibre, decalaje economice, tehnologice şi industriale, instabilitatea fluxurilor economice internaţionale, crize economice, financiar-monetare etc, ceea ce constituie expresia grăitoare a crizei structurilor de bază ale economiei mondiale, adică a actualei ordini economice internaţionale. Criza de materii prime şi resurse energetice se înscrie în acest context şi afectează — într-o măsură mai mare sau mai mică — toate statele în virtutea interdependenţelor economice internaţionale. Ea este o realitate care a căpătat o dimensiune preocupantă pentru unele state şi s-a impus în atenţia cercurilor politice, ştiinţifice, economice ca o problemă nodală a economiei mondiale.

Resursele naturale şi creşterea economică

APROAPE toate procedeele moderne de producţie presupun utilizarea conjugată a diferite resurse naturale încorporate, atît în uneltele de producţie, cît şi în obiectele muncii. Resursele naturale constituie astfel un factor indispensabil al creşterii economice, indiferent dacă este vorba de agricultură, industrie, construcţii sau servicii. Interdependenţa dintre creşterea economică şi resursele naturale, dintre societate şi natură, capătă în condiţiile contemporane un caracter deosebit de complex şi multilateral.

În literatura privind raporturile dintre societate şi natură s-au manifestat şi se manifestă două concepţii în egală măsură neacceptabile : a) societatea poate şi trebuie să ia de la natură totul pentru a asigura creşterea economică şi să restituie naturii doar deşeurile ; b) societatea a ajuns în stadiul în care nu mai dispune de resurse naturale şi deci stagnarea economică devine inevitabilă. Am putea spune că aceste viziuni teoretice s-au reflectat şi în politicile economice ale unor state. De fapt ambele concepţii vin în contradicţie cu evoluţia economică reală.

Este inexact a afirma că consumul de resurse naturale este proporţional cu creşterea economică. Astfel, dacă analizăm raportul dintre producţia de materii prime minerale şi evoluţia industriei prelucrătoare constatăm că industria prelucrătoare, în urma sporirii eficienţei sale, devansează industria extractivă.

După cum rezultă din date referitoare la extracţia şi prelucrarea minereurilor metalifere (vezi tabelul), odată cu creşterea industrială, nevoia relativă de resurse scade ca urmare a valorificării superioare şi complexe a acestora. Aceeaşi corelaţie între ritmurile de creştere se observă şi în ceea ce priveşte raportul dintre consumul de resurse naturale şi întreaga producţie naţională. Astfel, analize efectuate pe ţări arată că, odată cu creşterea nivelului de dezvoltare (a venitului naţional pe locuitor), volumul consumului de metale pe locuitor creşte pînă la un punct după care rămîne relativ constant, calculat fie pe locuitor, fie pe unitatea de produs naţional brut (P.N.B.). De exemplu, în perioada 1950—1970 P.N.B. pe locuitor în S.U.A. aproape s-a dublat, dar consumul de oţel pe locuitor a rămas relativ constant, de ordinul a 600 kg pe locuitor. O concluzie asemănătoare se poate trage referitor la alte resurse. „Contrar opiniei curente — se arată într-un document al O.N.U., consacrat analizei resurselor şi populaţiei în lume — consumul de metale pe locuitor în ţările dezvoltate nu creşte după o curbă exponenţială, odată cu creşterea producţiei naţionale“ 1).

Cercetarea tendinţelor pe termen lung arată astfel că, în ciuda faptului că în mod absolut resursele naturale sînt limitate, nu se poate vorbi — din acest punct de vedere — de o limită a creşterii economice. Desigur că semnalele de alarmă trase de teoreticienii „limitelor creşterii“ constituie un îndemn la reflecţii şi acţiune pentru a pune capăt actualei risipe de resurse naturale din unele ţări capitaliste dezvoltate. A limita însă creşterea economică, a industriei, în special în ţările în curs de dezvoltare, înseamnă a permanentiza decalajele economice existente şi a menţine cauzele diferitelor crize cu care se confruntă economia mondială în prezent.

Extrapolarea actualului ritm de creştere a consumului de resurse naturale (circa 5% în medie pe an) nu se justifică decît pentru o perioadă limitată de timp, şi mai ales pentru ţările în curs de industrializare ; pe termen lung însă este de aşteptat în ţările dezvoltate o aplatizare a curbei consumului de resurse naturale pe locuitor, aşa cum se constată de două decenii în S.U.A., de pildă. Această evoluţie va fi accentuată şi de recentele creşteri de preţuri la resursele naturale, ca şi de modificările în tehnicile de utilizare a resurselor. Este de aşteptat să se ajungă în cele din urmă la revoluţionarea modului de gîndire al consumatorilor de resurse naturale, atît la nivel de individ şi unitate economică, cît şi la nivel macro- şi mondoeconomic.

În ceea ce priveşte resursele energetice, observăm de asemenea o creştere a utilizării combustibililor fosili, paralel cu creşterea economică şi în vederea menţinerii ei. Analiza de mai sus, valabilă şi pentru resursele energetice, arată că economia, atît producţia materială cît şi serviciile, cunoaşte o continuă „foame de resurse“, dar consumul acestora nu este este proporţional cu dinamica producţiei şi a populaţiei. Există perspectiva ca — odată cu creşterea nivelului de dezvoltare — consumul pe locuitor, ca şi pe unitatea valorică a producţiei să se stabilizeze, iar la unele resurse chiar să se reducă în mod relativ.

Caracterul dinamic al rezervelor — „pragul“ tehnologic, economic şi ecologic

ÎN CEEA CE PRIVEŞTE cea de-a doua concepţie menţionată mai sus, conform căreia ne aflăm într-o fază a epuizării iminente a resurselor naturale mineraliere, viciul ei de bază constă în caracterul său static, în aceea că face abstracţie de faptul că, paralel cu consumul de resurse şi cu progresul în tehnologiile de producţie, rezervele cunoscute cresc. Acei autori care caută să explice acuala criză de materii prime şi resurse energetice prin caracterul limitat al resurselor naturale comit nu numai o eroare ştiinţifică, dar aduc prejudicii eforturilor de căutare a soluţiilor reale de ieşire din starea actuală de criză.

Este evident că resursele naturale de care dispune omenirea au o limită absolută, dată de înseşi limitele Terrei. Dar această limită este atît de ridicată încît resursele din scoarţa terestră, cercetate prin metode geochimice, ar fi suficiente — la actualul ritm de consum — pentru mii şi mii de ani.

Desigur, limita absolută a resurselor din scoarţa terestră este doar capacitate potenţială pentru omenire. Transformarea capacităţii potenţiale în capacitate efectivă este un proces complex, contradictoriu şi de durată, care presupune depăşirea succesivă a unor „praguri“ care stau în calea exploatării efective a resurselor. Astfel, un factor care condiţionează volumul efectiv al rezervelor şi determină posibilităţile practice de exploatare a resurselor naturale îl constituie nivelul tehnologiei şi dezvoltarea mijloacelor tehnice de extragere şi prelucrare a substanţelor utile din rocile scoarţei terestre. Resursele naturale determinate pe baze geochimice pot să se transforme în rezerve numai în măsura în care se depăşeşte „pragul“ tehnologic. Întrucît orice perfecţionare tehnologică presupune investiţii suplimentare, apare necesitatea de a include şi un alt criteriu în evaluarea resurselor naturale şi anume criteriul eficienţei economice. În principiu, o creștere a prețurilor materiilor prime poate să facă eficientă exploatarea unor resurse cu conținut sărac, greu accesibile, apropiind astfel „pragul" economic al exploatării de „pragul" tehnologic.

Un alt criteriu ce se impune cu tot mai multă forță în aprecierea volumului și posibilităților de exploatare a resurselor naturale este factorul ecologic. Resursele naturale pe care le conține scoarța terestră se află în concentrații variate în ceea ce privește impuritățile nocive, iar diferite tehnici de exploatare pot avea repercusiuni inegale asupra mediului înconjurător. Dimensiunea ecologică în domeniul exploatării resurselor naturale devine un „prag" a cărui mobilitate depinde, pe de o parte, de dezvoltarea tehnicilor de exploatare a resurselor și de protejare a mediului ambiant, iar pe de altă parte, de politicile statelor în domeniul conducerii ecosistemelor industrializate.

Din cele de mai sus rezultă că rezervele de materii prime naturale sînt o mărime dinamică, că ele evoluează pe măsura dezvoltării tehnicilor de cercetare, prospectare și exploatare, precum și în raport cu eficiența economică și ecologică a exploatării în momentul evaluării lor. Desigur că dimensiunea dinamică a rezervelor nu anulează caracterul limitat din punct de vedere absolut al resurselor naturale. Dar a explica actuala criză de materii prime și resurse energetice prin limitele absolute ale resurselor naturale — a căror atingere nu este iminentă — înseamnă a deplasa analiza crizei de materii prime în sfera condițiilor naturale, ceea ce ar duce la ignorarea faptului că soluțiile trebuie căutate în sfera economicului și politicului, a politicilor economice față de resursele naturale, a actualei ordini economice și politice internaționale.

Repartizarea inegală pe glob a resurselor naturale nu poate și nu trebuie să fie un temei al unei ordini economice bazate pe inechitate și decalaje, ci constituie un motiv în plus ca națiunile, statele să coopereze între ele. Dar pentru aceasta este necesar mai întîi ca resursele naturale să intre în suveranitatea permanentă a statelor în solul cărora se află și, în al doilea rînd, să fie puse în valoare — pe calea prelucrării și a industrializării lor — atît în cadrul economiilor naționale ale statelor care dispun de asemenea resurse, cît și în statele deficitare în resurse, asigurîndu-se astfel accesul tuturor statelor la sursele de materii prime pe baze echitabile și în forme de cooperare reciproc avantajoase.

Formele de manifestare și cauzele reale

MULȚI AUTORI care analizează criza de materii prime și resurse energetice se opresc la formele ei de manifestare. O asemenea abordare în mod inevitabil îi împinge la soluții inadecvate. Astfel, o formă de manifestare a crizei constă în penuria unor resurse pentru diferite țări. De remarcat că această penurie nu este generală. Unele țări au deficite de hidrocarburi, dar dispun din abundență de cărbuni. Sînt economii naționale care dispun de anumite materii prime minerale dar au deficite în altele. În fine — și aceasta este situația multor țări în curs de dezvoltare — sînt state care suferă concomitent de penuria de materii prime minerale, resurse energetice și resurse alimentare.

Deficitul unor resurse pentru o țară sau alta nu este un fenomen nou. Elementul nou constă în aceea că, în prezent, deficitele nu mai pot fi acoperite în mod satisfăcător deoarece **mecanismele economice** internaționale s-au deteriorat într-o măsură sau alta, concomitent cu adîncirea decalajelor și interdependențelor în lume.

O altă formă de manifestare a crizei de materii prime și resurse energetice constă în creșterea — în ultimii ani — a **prețurilor** unor produse de bază. Asemenea creșteri s-au înregistrat nu numai la petrol, ci și la alte produse de bază minerale și agricole. Criza însă nu constă în creșterea prețurilor ca atare. Prețurile la produsele industriale și la unele produse agricole cunosc de mai mulți ani creșteri fără ca ele să fi fost interpretate atunci ca fenomene de criză.

Corelația dintre ritmurile medii anuale de creștere a extracției de minereuri metalifere și industria prelucrătoare de metal în lume în perioada 1963-1973

Ramuri	Total mondial	Țări socialiste	Țări capitaliste dezvolt.	Țări în curs de dezv.
1. Producția industriei prel.	6,8	8,4	6,0	7,7
2. Extracția de min. metalifere	4,7	8,6	3,1	3,5
3. Metalurgia de bază	6,2	6,8	5,7	7,6
4. Construcțiile de mașini	8,2	10,9	6,5	11,0
5. Corelația 3:2	1,32	0,79	1,84	2,16
6. Corelația 4:2	1,71	1,24	2,10	3,14

Sursa: După U.N. Monthly Bulletin of Statistics, august 1974.

Alți economiști analizează criza de materii prime prin prisma dezechilibrului **balanțelor de plăți** externe ale unor țări cîndva cu excedente tradiționale. Dar aceste deficite sînt un rezultat al anacronismului structurilor economice mondiale actuale. Desigur că sînt probleme speciale de reciclare a sporurilor de venituri rezultate din creșterea prețurilor la materiile prime, cu deosebire la petrol, în fluxul monetar internațional. Dar această problemă — evident dificilă și cu multe implicații — nu se poate rezolva prin ajustarea superficială a mecanismelor economice internaționale existente.

Problema constă în stabilirea cauzelor reale ale crizei de materii prime și resurse energetice. Disputele în această privință îmbrățișează o tematică foarte variată existînd tendința de a prezenta cauze secundare drept cauze primare și invers, de a nega unele cauze reale sau de a prezenta unele aspecte de profunzime drept conjuncturale etc.

În realitate, observăm o sumă de cauze, unele dintre ele cu acțiune îndelungată, care, acumulîndu-se, s-au declanșat în etapa actuală.

Cauza fundamentală a crizei de materii prime și resurse energetice rezidă în actuala ordine economică internațională bazată pe o diviziune inechitabilă a muncii, pe decalaje economice, pe subdezvoltarea majorității statelor lumii. În condițiile interdependenței crescînde din economia mondială decalajele și subdezvoltarea s-au repercutat pînă la urmă asupra întregii economii mondiale, inclusiv asupra țărilor dezvoltate. „...**Starea de subdezvoltare a unor state** — se arată în Programul P.C.R. — **este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile**" [2]. Jefuirea fostelor colonii nu putea să nu se reflecte pînă la urmă asupra situației generale a resurselor naturale în lume și asupra raporturilor economice internaționale.

O altă cauză a declanșării crizei de materii prime și resurse energetice a constituit-o **foarfecele prețurilor.** Prețurile la materii prime fie că au scăzut, fie că au crescut mult mai încet decît cele ale produselor industriale, ceea ce a însemnat scurgerea în exterior — fără echivalent — a unei părți a venitului național de la țările exportatoare de produse primare spre țările exportatoare de produse industriale.

În condițiile adîncirii decalajului dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate în ultimii ani, creșterea prețului petrolului și al materiilor prime a pus în evidență — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — „**necesitatea unor măsuri hotărîte pentru lichidarea anomaliilor economice pe plan internațional și, în primul rînd, a anomaliilor legate de subdezvoltare**".[3]

Chiar în ultimii ani ai deceniului trecut, cînd s-a conturat o anumită redresare a prețurilor la produsele de bază, foarfecele prețurilor a continuat să funcționeze în defavoarea țărilor exportatoare de produse primare. Asemenea evoluții ale prețurilor, inechitabile pentru țările în curs de dezvoltare, nu puteau să nu ducă pînă la urmă la criza materiilor prime minerale.

prof. dr. Constantin MOISUC

Partea a doua a materialului examinează în continuare problema prețurilor materiilor prime și schițează unele direcții de depășire a crizei de resurse naturale.

---

[1] Population, ressources et environnement, Doc. O.N.U., E/Conf. 60/5/1974, p. 23.

[2] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 179.

[3] Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, Editura politică, 1974, p. 33.

TENDINTE — CONJUNCTURI

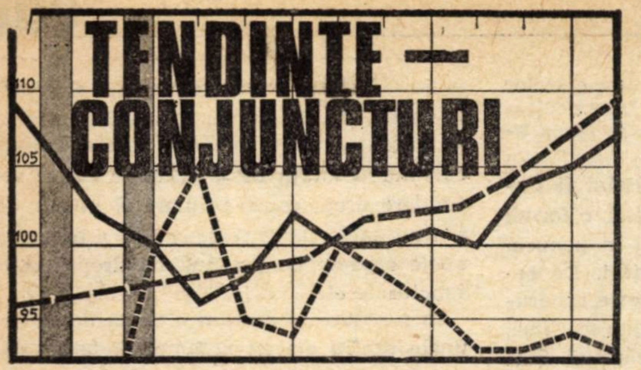

Perspective turistice 1975

CRIZA ECONOMICĂ din lumea capitalistă, măsurile restrictive adoptate în domeniul monetar, fluctuația cursurilor valutare și situația politică încordată din unele zone explică scăderea numărului sosirilor de turiști pe plan mondial la 209 milioane anul trecut, cu circa 3% față de 1973. Aceleași cauze explică redistribuirea într-o anumită măsură a fluxurilor turistice pe glob în 1974, tendința turiștilor de a călători mai aproape, de a sta mai puțin, de a locui în hoteluri mai ieftine și de a mînca mai ieftin, de a cumpăra mai puține amintiri. Pentru anul în curs, previziunile, ca și evoluția de pînă acum indică o continuare a acestei tendințe, în favoarea țărilor considerate mai puțin scumpe. Dacă numărul turiștilor americani care traversează Atlanticul spre Europa (redus cu 15% anul trecut) se va menține relativ scăzut, în schimb se estimează că peste 15 milioane de turiști vest-germani vor pleca peste hotare, majoritatea cu autoturisme. Un număr sporit de turiști ce vor vizita Europa va proveni din Iran.

În ansamblu, se așteaptă ca anul turistic internațional 1975 să fie mai bun decît 1974, dar încă sub nivelul din 1973.

Turismul în Europa

Țara	Milioane de înnoptări ale turiștilor străini		
	1973	1974*	1975**
Italia	73	65	67
Austria	72	68	67
Spania	70	63	65
Franța	44	40	41
Iugoslavia	32	28	30
Irlanda	21	21	22
Elveția	21	19	19
R.F.G.	16	15	15
Grecia	16	11	14

*) Estimări **) Previziuni
Sursa : The Economist, 19—25 aprilie 1975

Inflația și scăderea puterii de cumpărare în Occident

DATORITĂ ritmului accelerat dar totuși diferențiat al inflației, principalele monede occidentale și-au pierdut în ultimii ani o parte destul de mare din puterea lor de cumpărare. Astfel, dacă marca vest-germană mai valora în 1974 numai 76 pfenigi în comparație cu anul 1969, pierzîndu-și cu alte cuvinte aproape un sfert din puterea ei de cumpărare, în același interval yenul japonez și-a pierdut două cincimi din puterea de cumpărare, iar lira sterlină, lira italiană și coroana daneză peste o treime, după cum se poate vedea în graficul de mai jos, reprodus după V.D.I. Nachrichten.

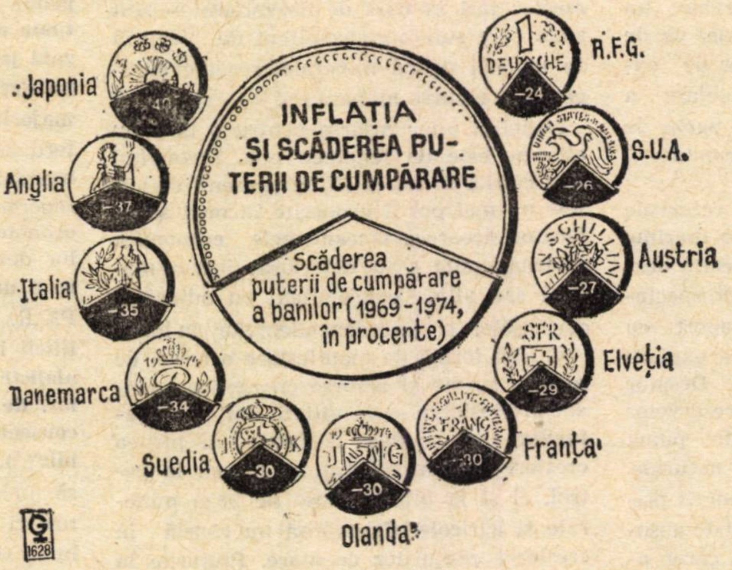

Conjunctura economiei nipone

POTRIVIT unei prognoze date publicității de Ministerul Comerțului Internațional și Industriei al Japoniei, produsul național brut al țării în actualul an fiscal va spori cu 2% în prețuri constante, creștere care ar urma să se accelereze la 5% în 1976 și la 7% în perioada 1977—1980. Această previziune oficială este mai pesimistă în ce privește anul fiscal în curs decît cea a unor surse particulare, care vorbește de circa 3%, dar sensibil superioară celei de 5% anunțate pentru perioada următoare de Takeo Fukuda, vice prim-ministru și director general al Agenției de planificare economică.

Rata șomajului, actualmente 2% din totalul forței de muncă, ar urma să se mențină la acest nivel ridicat pînă la realizarea unei creșteri economice mai însemnate. Pe de altă parte, un studiu al Biroului de statistică relevă că 2 530 000 din cei 51 340 000 salariați japonezi doresc să-și schimbe ocupația, cu 250 000 mai mulți decît în 1971.

Previziunile privind sporirea exportului în anul fiscal în curs au fost revizuite în jos, odată cu știrea că în martie a.c. exporturile japoneze au sporit cu numai 16,4%, reflectare a faptului că în vreme ce exportul de nave a crescut cu 91%, iar cel de oțel cu 55%, cel de automobile a scăzut cu 9%, cel de radiouri cu 33%, cel de televizoare cu 22% etc. Încetinirea ritmului exporturilor japoneze se explică în bună măsură prin restrîngerea vînzărilor în S.U.A. și Asia de Sud-Est, principalele piețe de export ale Țării Soarelui-Răsare.

Cărbune: ascensiunea prețurilor

PREȚURILE la cărbunele cocsificabil exportat din S.U.A. au crescut în perioada martie 1974 — martie 1975 cu mai mult de 50% — informează agenția Reuter. În cazul Japoniei. prețurile la cărbunele american importat de aceasta (25 mil. tone în 1974) au fost majorate de două ori în cursul anului trecut, iar tranzacțiile încheiate pentru anul financiar 1975/76 prevăd o nouă mărire sensibilă a prețurilor respective.

Fibrele textile: schimbare de tendință?

UNELE INDICII îi determină pe observatorii pieței fibrelor textile să creadă că în a doua jumătate a anului în curs situația pe această piață s-ar putea stabiliza sub efectul unui eventual început de redresare a conjuncturii economice din țările capitaliste.

În 1974, pentru prima oară într-un răstimp de 15 ani, s-a înregistrat un regres al consumului de fibre sintetice pe plan mondial. Producția mondială a scăzut cu 3%, relatează „Neue Zűrcher Zeitung", față de o creștere cu 13% în anul premergător. La bumbac scăderea cererii în sezonul 1974/75 este evaluată la peste 2,3 milioane de baloturi, iar exportul se diminuează cu 2,5 milioane de baloturi. Date mai detaliate pentru S.U.A. arată că în 1974 volumul consumului a scăzut la fibre poliesterice cu 10%, la alte fibre sintetice cu 15%, la celofibră cu 20%, la bumbac cu 9%. Prețurile internaționale la bumbac au scăzut la jumătate, concomitent cu creșteri la indicatorii în care se oglindesc costurile de producție. Producătorii s-au orientat în aceste condiții spre alte culturi, de exemplu furaje și soia. În S.U.A. suprafața ce urmează a fi destinată anul acesta bumbacului este cu 29% mai redusă decît în sezonul 1974/75.

În timp ce într-o serie de țări — Brazilia, Mexic, Pakistan, Turcia — se fac eforturi, cu sprijinul statului, de a menține prețul bumbacului, la fibrele sintetice se conturează tendințe de consolidare în așteptarea unei schimbări a climatului conjunctural. Astfel se anunță că unii producători japonezi de fibre sintetice și-au majorat prețurile de referință, iar în S.U.A. se micșorează rabaturile acordate pînă acum.

Canada: între pesimism și optimism

DEȘI pe ansamblul anului 1974 rezultatele economiei canadiene au fost mai bune decît în majoritatea țărilor capitaliste industriale de mărime asemănătoare, prognozele actuale pe 1975 se caracterizează printr-o notă pesimistă. Astfel, se consideră ca nerealist de a se aștepta o creștere reală mai mare de 2%, iar după unii experți este posibil să nu se înregistreze nici o creștere a P.N.B. Inflația ar putea să se încetinească puțin, însă nu sub o rată anuală de circa 10% Cele mai nefavorabile sînt prognozele referitoare la comerțul exterior, domeniu în care aproape toți observatorii se așteaptă la un deficit — primul de 15 ani încoace, și anume de ordinul unui miliard de dolari. Una din cauze o constituie slabele perspective ale unei redresări apreciabile în acest an a conjuncturii economiei S.U.A., țară cu care se desfășoară două treimi din schimburile comerciale externe ale Canadei.

DATE DE PROGNOZĂ

ÎNGRĂŞĂMINTELE CHIMICE

VA PUTEA FI PREÎNTÎMPINAT UN DEFICIT MONDIAL?

LICHIDAREA fenomenului endemic de subnutriţie în numeroase zone în curs de dezvoltare din lume, asigurarea în perspectivă a necesarului de alimente pentru sporul populaţiei globului nostru în condiţiile actualei dinamici demografice, constituie una dintre problemele cardinale, vitale ale contemporaneităţii. O cale certă şi totodată eficientă pentru atingerea acestui scop o reprezintă perfecţionarea continuă a agrotehnicii utilizate — considerată în sensul ei larg, privind ameliorarea soiurilor de plante şi a raselor de animale, ridicarea fertilităţii solului pe terenurile cultivate şi fertilizarea celor considerate în prezent improprii pentru cultură, asigurarea complexului de mijloace (maşini) şi tehnologii, care asigură înfăptuirea ciclului agricol în perioada cea mai favorabilă pentru dezvoltarea plantelor, pentru strîngerea şi depozitarea recoltei cu pierderi minime. Or, tocmai în cea mai mare parte a ţărilor în curs de dezvoltare subnutriţia majorităţii populaţiei merge mînă în mînă cu un nivel scăzut al agrotehnicii, ultimul factor determinînd randamente în medie de cîteva ori mai reduse decît în ţările industrializate.

Apare firească în aceste condiţii, atenţia susţinută acordată în ultimii ani dezvoltării industriei îngrăşămintelor chimice nu numai de către factorii de decizie din diferite ţări, ci şi pe plan internaţional — de O.N.U. şi o serie de instituţii ale sale, ca O.N.U.D.I., F.A.O. sau B.I.R.D. Prognoza expansiunii producţiei de îngrăşăminte chimice, căreia îi revine un loc important în strategia industrială a ţărilor în curs de dezvoltare şi care este pe cale de a deveni unul din sectoarele cheie ale industriei mondiale, reprezintă şi un element fundamental al studiilor prospective privind agricultura.

Balanţă deficitară

STATISTICILE ilustrează caracterul dinamic al producţiei şi consumului de îngrăşăminte chimice pe plan mondial ; în perioada 1966/67—1972/73 acestea au crescut într-un ritm mediu anual de 7,5%.

În ceea ce priveşte situaţia actuală, un studiu elaborat recent sub auspiciile O.N.U.D.I.* o caracterizează astfel : cererea este în continuă creştere, în timp ce oferta de îngrăşăminte şi de materii prime servind la fabricarea lor este cu totul insuficientă, iar preţurile acestor materii prime şi ale produselor finite sînt foarte ridicate.

Datele din tabelul nr. 1 evidenţiază o situaţie bogată în contraste. În anul agricol 1972/73 ţările dezvoltate ale lumii au furnizat circa 86% din producţia mondială de îngrăşăminte, excedentul producţiei faţă de consumul propriu cifrîndu-se la aproape 11 milioane de tone (substanţă activă). În acelaşi timp, ţările în curs de dezvoltare au fabricat doar 14% din producţia mondială şi au fost nevoite să importe 6,3 mil. tone, cheltuind pentru aceasta 1,6 miliarde dolari. La nivelul preţurilor din 1974, aceeaşi cantitate de îngrăşăminte costa 4,5 miliarde dolari, creşterea preţurilor grevînd serios balanţa de plăţi a ţărilor importatoare. Ţările în curs de dezvoltare procură, de altfel, din import nu numai o treime din tonajul îngrăşămintelor consumate, ci şi mari cantităţi de materii prime necesare pentru propria lor producţie de îngrăşăminte, deşi pe teritoriul lor se găsesc importante zăcăminte de asemenea materii prime.

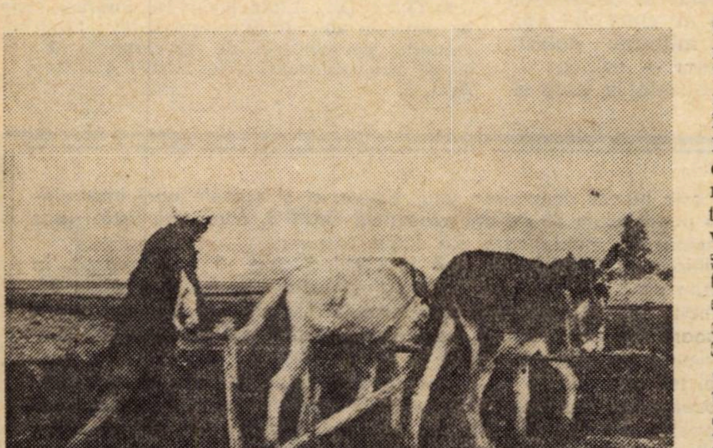

Aceste pămînturi aşteaptă, alături de alte elemente ale tehnicii agricole moderne, efectul fertilizant al îngrăşămintelor chimice

Anul trecut preţurile îngrăşămintelor şi ale materiilor prime servind la fabricarea lor au sporit de aproape patru ori în raport cu nivelul din 1973. Se constată însă că, cu toată creşterea preţurilor şi în pofida dificultăţilor existente în aprovizionarea cu îngrăşăminte, consumul acestora continuă să se extindă rapid. Ceea ce determină pe experţii O.N.U.D.I. să conchidă că, dacă nu vor fi adoptate măsuri practice imediate în acest domeniu, la sfîrşitul actualului deceniu vom asista nu numai la agravarea deficitului de îngrăşăminte în ţările în curs de dezvoltare ,ci şi la apariţia unui deficit pe scară mondială (vezi tabelul nr. 1). Iar în perspectiva anului agricol 1985/86 penuria de îngrăşăminte ar putea deveni şi mai acută.

Previziunile sînt întrucîtva diferenţiate pe diferitele tipuri de îngrăşăminte. Conform documentului amintit, în anul agricol 1980/81 ţările dezvoltate vor înregistra un excedent apreciabil la îngrăşăminte potasice (de 6 mil. tone), unul ceva mai mic la cele fosfatice (de 2 mil.t) şi nu se vor înregistra surplusuri la îngrăşăminte azotoase. În ceea ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, se apreciază că ele vor cunoaşte deficite aproape egale (de 4 mil. t) la toate cele trei tipuri de îngrăşăminte, astfel că — pe plan mondial — situaţia cea mai dificilă va fi în aprovizionarea cu îngrăşăminte azotoase. Presupunînd că ţările în curs de dezvoltare îşi vor putea acoperi acest deficit prin import, se estimează că ele vor trebui să plătească într-un singur an 7,5 mlrd. dolari (la preţurile din 1974).

Un remediu : cooperarea

LA NIVELUL organismelor O.N.U. amintite mai sus, preocuparea de a contribui la remedierea situaţiei existente în producţia şi utilizarea îngrăşămintelor s-a concretizat într-o serie de studii şi analize, menite să furnizeze elementele unei politici mondiale în acest domeniu, în decizia de a elabora — în cadrul F.A.O. — un program internaţional de aprovizionare cu îngrăşăminte privind îndeosebi ţările în curs de dezvoltare care întîmpină dificultăţi valutare, precum şi în alte măsuri similare.

Experţii O.N.U.D.I. trag un semnal de alarmă, arătînd că ar fi necesare eforturi suplimentare pentru a asigura dezvoltarea mai rapidă a producţiei de îngrăşăminte. Anul trecut se aflau în construcţie sau în stadiul de proiect 137 fabrici

Tabelul nr.1

Producția, consumul și balanța îngrășămintelor în lume (milioane tone)x)

Regiunea sau țara	Anul agricol 1972/73 producție	consum	excedent(+) sau deficit (-)	Anul agricol 1980/81 producție	consum	excedent(+) sau deficit (-)
Țări în curs de dezvoltare	11,3	17,6	- 6,3	28,0	40,0	-12,0
din care:						
Asia de sud și răsăriteană	6,3	10,2	- 3,9	12,5	22,0	- 9,5
Asia apuseană	1,8	1,5	+ 0,3	4,0	3,0	+ 1,0
Africa	1,8	2,0	- 0,2	6,0	5,0	+ 1,0
America Latină	1,4	3,9	- 2,5	5,5	10,0	- 4,5
Țări dezvoltate	70,6	59,8	+10,8	100,0	92,0	+ 8,0
din care:						
Europa apuseană	20,4	18,2	+ 2,2	23,5	25,0	- 1,5
S.U.A.	16,6	16,2	+ 0,4	22,0	25,0	- 3,0
Canada	5,3	1,1	+ 4,2	12,0	2,5	+ 9,5
Japonia	3,2	2,0	+ 1,2	3,25	2,75	+ 0,5
Oceania	1,4	1,6	- 0,2	1,75	2,25	- 0,5
Total mondial	81,9	77,4	+ 4,5	128,0	132,0	- 4,0

x) Toate elementele fertilizante, în substanță activă.

Sursa: O.N.U.D.I., Doc.ID/B/C.3/35/Rev.1/Add.2.

de amoniac și 67 fabrici de acid fosforic, prevăzute să intre în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1980, mai mult de jumătate (115) din ele fiind sau urmînd să fie amplasate în țări în curs de dezvoltare. Cu toate acestea în cercurile de specialitate se consideră că situația nu numai că nu se va îmbunătăți, ci — ținîndu-se cont de creșterea rapidă a cererii pentru îngrășăminte — se va înrăutăți chiar. Se apreciază că în timp ce capacitatea de producție a îngrășămintelor azotoase se va mări în perioada 1973—1980 în medie cu 6,5% anual, cererea va spori (între anii agricoli 1972/73 și 1980/81) cu 8,3% anual. Pentru îngrășămintele fosfatice, cifrele corespunzătoare sînt 4,2% și 5,8%, un anumit echilibru între creșterea capacităților de producție și cea a cererii menținîndu-se doar în cazul îngrășămintelor potasice.

În aceste condiții, evoluția previzibilă a balanței îngrășămintelor chimice într-un număr de 101 țări în curs de dezvoltare evidențiază că în 1980 aproape trei-pătrimi din ele vor înregistra deficite la principalele categorii de îngrășăminte : azotoase și fosfatice (vezi tabelul nr. 2).

Or, studiile efectuate demonstrează că, pe ansamblu, țările în curs de dezvoltare posedă în cantități suficiente majoritatea resurselor naturale necesare pentru fabricarea îngrășămintelor. Asia, Africa și America Latină dispun de importante zăcăminte de gaze naturale și țiței, cel puțin 17 țări din Asia și Africa (precum și Peru) au zăcăminte de fosfați naturali, iar cel puțin 11 țări au suficiente zăcăminte de sulf. Ceva mai limitate, în cele trei regiuni menționate, sînt rezervele de minereu de potasiu.

Tabelul nr.2

Regiunea	Ingrășăminte azotoase țări care au un excedent	 își acoperă nevoile	 au un deficit	Ingrășăminte fosfatice țări care au un excedent	 își acoperă nevoile	 au un deficit
Asia de sud și răsăriteană	2	2	14	1	5	12
Asia apuseană	5	4	4	5	1	7
Africa	4	5	36	7	5	33
America Latină	5	2	18	2	2	21
Total	16	13	72	15	13	73

Sursa: O.N.U.D.I., Doc.ID/B/C.3/35/Rev.1/Add.2

În ceea ce privește fosfații naturali, zăcămintele cunoscute ale acestora se repartizau în 1972, după cum urmează (vezi tabelul nr. 3)

În Africa — regiunea cea mai bogată în fosfați naturali — exploatarea acestora a căpătat o mai mare extindere în ultima perioadă, rămînînd totuși la un nivel destul de scăzut : Maroc — 15,1 mil. tone (în 1972), Tunisia — 3,4 mil. t, R.S.A. — circa 2 mil. t, Togo — 1,86 mil. t, Senegal — 1,25 mil. t ș.a.

Valorificarea acestor resurse potențiale pentru producerea de îngrășăminte reclamă, desigur, investiții considerabile, care depășesc deseori posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare. Numai cheltuielile necesare, de pildă, pentru edificarea celor 137 fabrici de amoniac și 67 fabrici de acid fosforic, amintite anterior, sînt evaluate la peste 20 miliarde dolari.

În viziunea experților O.N.U. această problemă atît de acută pentru țările în curs de dezvoltare ar putea fi soluționată pe calea unei largi cooperări, îndeosebi între acelea dintre ele care dețin importante resurse de materii prime specifice și constituie o piață cuprinzătoare pentru îngrășăminte, pe de o parte, și țările bogate în petrol (care dispun de rezerve valutare), organisme bancare și financiare internaționale și naționale etc., pe de altă parte. Se apreciază că pentru a extinde producția mondială de îngrășăminte de la circa 100 mil. tone în 1975/76 la 138 mil. tone în 1980/81 vor fi necesare investiții de aproximativ 40 mlrd. dolari, iar pentru a atinge nivelul necesar al producției în următoarea perioadă de cinci ani vor trebui cheltuite alte 60 miliarde dolari. Investiții de amploare, care — evident — nu pot fi finanțate și realizate la timp și eficient decît prin efortul unei largi cooperări, atît pe plan mondial, cît și regional.

Obiectivul asigurării integrale în perspectivă a necesarului mondial la îngrășăminte nu va putea fi atins — opinează studiul O.N.U.D.I. amintit mai înainte — decît dacă în cadrul cooperării se vor înscrie, în mod eficient, și țările industrializate din lume, aducînd aportul lor de echipament, tehnologie și competență tehnico-organizatorică, contribuind la formarea cadrelor de specialitate în țările în curs de dezvoltare — în ultima analiză, la valorificarea optimă a resurselor acestora pentru ridicarea agriculturii.

După opinia experților F.A.O. deficitul de îngrășăminte al țărilor în curs de dezvoltare în anul agricol 1974/75 însumează 1,5 milioane tone (substanța activă), respectiv circa 15% din consumul lor total de îngrășăminte. În pofida unor progrese realizate în ultimele decenii, în marea majoritate a țărilor din Africa, Asia, America Latină, nivelul consumului de îngrășăminte (la hectar) rămîne de zeci de ori mai scăzut decît, de pildă, în țările Pieței Comune, vest-europene. Or o tonă de elemente fertilizante determină un spor de recoltă de aproximativ opt tone de cereale alimentare. Rezultă că în condițiile actualului deficit al țărilor în curs de dezvoltare se înregistrează o pierdere globală de 12 milioane tone de cereale anual. Un argument în plus în favoarea folosirii tuturor posibilităților pentru sporirea producției de îngrășăminte chimice în lume, înainte de toate în țările în curs de dezvoltare.

Tabelul nr.3*

Regiunea	mil.tone
Africa	18 300
America de Nord	14 600
Asia	4 100
Europa (inclusiv U.R.S.S.)	3 660
Oceania	1 160
America de Sud	830
Total	42 650

N. P.

---

*) O.N.U.D.I., L'industrie des engrais dans le pays en voie de développement : situation actuelle, perspectives de développement et cooperation internationale, ID/B/C.3/35/Rev. 1/ Add. 2.

Știați că ORMIG nu este numai denumirea unui sistem, ci și numele unei întreprinderi ? Aici a fost pus la punct acum 50 de ani procedeul ORMIG, care pînă astăzi este cel mai economic principiu de multiplicare din lume.

Dispozitivele de multiplicare ORMIG imprimă fără culori care să murdărească, în cel mult 7 culori simultan pe hîrtie normală. Într-un timp extrem de scurt se obțin 50, 100, 200 și chiar mai multe copii. Cu ajutorul termografului ORMIG se obține în cca. 4 secunde, de pe o scrisoare sau un desen, o matriță pentru dispozitivul de multiplicat.

Dispozitivul de imprimare ORMIG este folosit în peste 50.000 de fabrici pentru multiplicarea documentației tehnologice. De pe desenele de execuție se pot imprima rapid și fără greșeli toate documentațiile necesare ca : specificațiile de materiale, detalii etc. Se obține o utilizare optimă a timpului de lucru, a materialului și a mașinilor. Timpii de așteptare și rebuturile se reduc la minimum.

ORMIG

Se garantează aprovizionarea cu piese de schimb.

Stăm la dispoziție cu plăcere pentru asistență tehnică. Solicitați documentația noastră de informare 202 Ro/2.

Organisationsmittel GmbH.

497 Bad Oeynhausen – Republica Federală Germania Brunhildestr 18.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	21 IV 1975	25 IV 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 25 IV 1975 față de: Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973–25 IV 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3840	2,3840	+10,96	+13,21	-11,67
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5660	2,5675	+31,85	+26,58	-21,0
Francul francez	4,60414	4,7025	4,1950	4,1700	+10,41	+12,76	-11,32
Yenul japonez	308,0	280,2	291,00	293,30	+5,01	- 4,46	+ 4,67
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4310	2,4240	+14,73	+16,58	-14,23
Francul belgian	40,334	41,10	35,32	35,05	+15,07	+17,26	-13,16
Lira italiană	523,50	607,0	634,75	631,0	-17,03	- 3,80	+ 3,95
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3665	2,3470	-18,93	+ 1,0	- 0,94
Prețul aurului la Londra 3)	-	103,87	168,0	167,0	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt);
2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN PERIOADA 21—25 aprilie 1975, cursul dolarului S.U.A. pe piețele valutare internaționale a avut o evoluție neuniformă, înregistrînd oscilații relativ importante de la o zi la alta. La mijlocul săptămînii **dolarul S.U.A.** a fost supus unor presiuni speculative „à la baisse", cursul său inregistrînd o scădere sensibilă față de toate valutele occidentale. Față de francul francez cursul dolarului s-a situat în ziua de 23 aprilie a.c. la cel mai scăzut nivel din ultimele șapte săptămîni, respectiv la 1 dolar=4,1550 franci. Aprecierile în sensul că măsurile de reinviorare a economiei americane luate de autorități în ultimul timp vor determina accentuarea presiunilor inflaționiste, precum și unele incertitudini legate de viitoarele plasamente ale veniturilor țărilor exportatoare de petrol, au constituit factorii care au creat atmosfera de neîncredere în moneda americană. În ultimele două zile ale perioadei analizate cursul dolarului pe piețele valutare internaționale s-a redresat, fără însă a atinge nivelul inregistrat la începutul perioadei.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 21—25 aprilie 1975 (nivel minim și maxim)

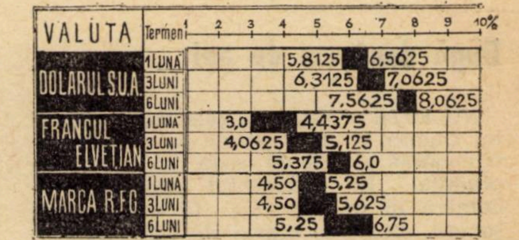

VALUTA	Termen	Minim	Maxim
DOLARUL S.U.A.	1 LUNĂ	5,8125	6,5625
	3 LUNI	6,3125	7,0625
	6 LUNI	7,5625	8,0625
FRANCUL ELVEȚIAN	1 LUNĂ	3,0	4,4375
	3 LUNI	4,0625	5,125
	6 LUNI	5,375	6,0
MARCA R.F.G.	1 LUNĂ	4,50	5,25
	3 LUNI	4,50	5,625
	6 LUNI	5,25	6,75

Reducerea dobînzii la lombard de către autoritățile monetare din R. F. Germania de la 6,50% la 6%, prin efectul său de stimulare a tendinței de scădere a nivelului dobînzilor pe piața monetară vest-germană, alături de măsuri similare luate de alte țări cum ar fi Belgia, Luxemburg, Austria, va influența la rîndul său și evoluția situației pe piețele valutare internaționale. Astfel, scăderea dobînzilor pe piețele monetare vest-europene în condițiile în care pe piața monetară americană are loc un proces de stabilizare și chiar de creștere a dobînzilor va contribui la întărirea poziției dolarului pe piețele valutare.

În perioada analizată **lira sterlină** a înregistrat o scădere a cursului față de majoritatea valutelor, datorită în primul rînd situației economice dificile pe care o cunoaște Anglia. Scăderea se datorează însă și noii tendințe de micșorare a dobînzilor pe piața monetară engleză, manifestată în primul rînd prin reducerea dobînzii minime de împrumut de către Banca Angliei de la 10,0% la 9,75% și a dobînzii de bază de către unele mari bănci engleze. Pentru a evita o scădere prea accentuată a cursului lirei sterline față de principalele valute occidentale, Banca Angliei a intervenit pe piață pentru a sprijini moneda națională.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 25 aprilie 1975

Anglia	9,75%	Italia	8,00%
Austria	6,00%	Japonia	8,50%
Belgia	7,00%	Luxemburg	7,00%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8,00%	Olanda	6,00%
Elveția	5,00%	S.U.A.	6,25%
Finlanda	9,25%		
R.F.Germania	5,00%		
Israel	6,00%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Teodor GIURGIU

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

CÎND AVEȚI VREO PROBLEMĂ
N-O SUBESTIMAȚI
— electrocare și motocare
— electropalane cu cablu și cu lanț
— mașini pentru aranjat stelaje
— poduri rulante cu consolă și stivuitoare
— acumulatoare starter și baterii de tracțiune

Întotdeauna și pretutindeni BALKANCAR vă poate da o soluție

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia,
str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANȚA
COMERCIALĂ
BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

După douăzeci de ani

NU ESTE VORBA de celebrul roman al lui Dumas, ci de o istorie pe cît de contemporană pe atît de tristă din lumea capitalului. În Occidentul capitalist se numără în prezent circa 15 milioane de șomeri, ceea ce reprezintă aproximativ 5% dintr-o populație activă de 310 milioane de lucrători. Șomajul a bătut astfel recordul ultimilor 20 de ani. La aceste cifre trebuie adăugat șomajul parțial : în Franța 1/2 milion, în R.F.G. aproape un milion, în S.U.A. patru milioane.

Printre țările cele mai atinse de șomaj se situează Danemarca, țară care a ajuns deja la două cifre : 10% din populația activă, procent care amenință și Statele Unite. În S.U.A. numărul șomerilor este așteptat să treacă peste 9 milioane, din care 13% din rîndurile muncitorilor negri și 21% din tineri. Cu toate că producția își va încetini ritmul de scădere, șomajul va continua încă o vreme să crească în S.U.A. pînă la sfîrșitul anului 1975.

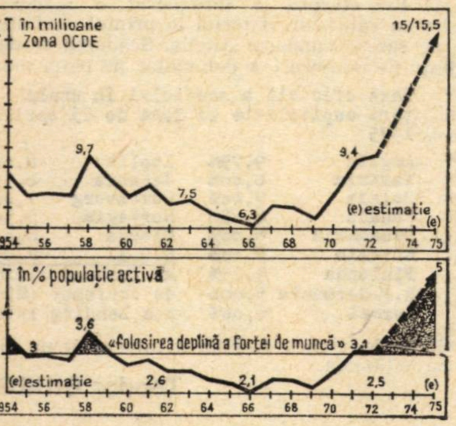

În concepția patronală (vezi L'Expansion, martie 1975) progresia persistentă a șomajului are însă o latură încurajatoare (!?) în condițiile în care, pe măsură ce activitatea economică se va redresa, aceasta va avea consecințe favorabile asupra productivității muncii, ceea ce va influența evoluția prețurilor ducînd la regresia inflației. Cu alte cuvinte, orice rău spre binele capitalului...

Polonia: opțiunea cărbune

INDUSTRIA carboniferă reprezintă o ramură de importanță națională în Polonia ; zăcămintele de cărbune (prospectate pînă la adîncimea de 2 000 m) însumează 155 miliarde tone, ceea ce-i conferă locul patru în lume și primul în Europa.

În perioada postbelică, cărbunele a constituit principalul articol de export și temelia energetică a industrializării țării. Datorită acestei opțiuni, producția de cărbune nu numai că n-a scăzut — ca în alte țări — dar a crescut constant : de la 104 milioane tone în 1960 la 160 milioane tone în 1974, și se preconizează să se extragă 185 milioane tone în 1980. Furnizînd 7% din producția mondială de huilă, Polonia contribuie cu aproape 20% la exporturile mondiale ale acestui produs. În ultimul deceniu și jumătate, sporul extracției de cărbune s-a realizat în întregime pe seama creșterii productivității muncii, prin modernizarea procesului tehnologic în mine. Dacă productivitatea medie (pe zi-muncă) în industria carboniferă poloneză a fost în 1974 de 3 200 kg, în mina „Lenin“, complet mecanizată, ea s-a ridicat la 4 682 kg.

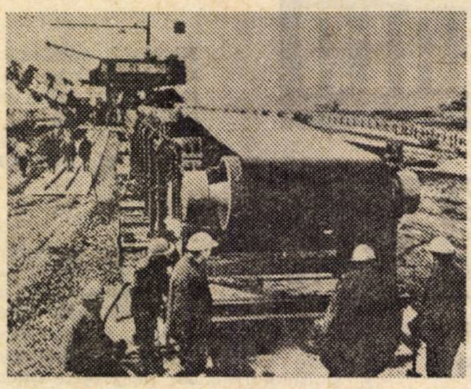

La începutul lui februarie a.c. au fost inaugurate lucrările de deschidere a unui nou bazin carbonifer în estul țării, în regiunea Lublin ; se prevede ca acest bazin să furnizeze în perspectivă 25 milioane tone de huilă pe an, în condiții de înaltă eficiență economică.

Experți în rezolvarea conflictelor...

CONSTATÎND că în statele industrializate din Occident se înmulțesc situațiile conflictogene de ordin tehnic, economic, social-politic, mai mulți oameni de știință din R.F.G. și-au propus să elaboreze metode în vederea reducerii sau chiar eliminării cauzelor generatoare de tensiune.

Pe bună dreptate atenția lor a fost captată, printre altele, de probleme cum sînt repartiția mai echitabilă a produsului social, consecințele sociale și politice ale progresului tehnico-științific și corelarea sistemului de cercetare-dezvoltare cu obiectivele sociale „nu în întregime determinate de o logică interioară a dezvoltării“.

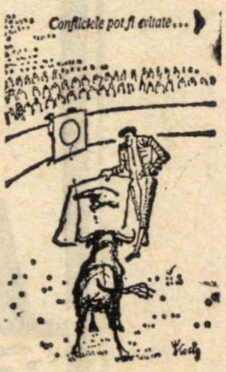
Conflictele pot fi evitate...

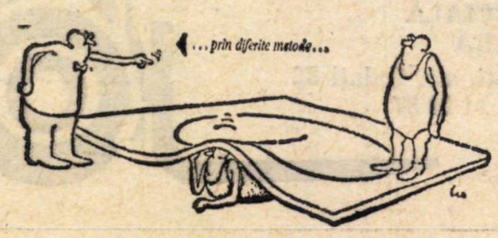
...prin diferite metode...

Rezolvarea acestor probleme presupune însă înlăturarea cauzei fundamentale a situațiilor conflictogene din ce în ce mai acute în sistemul capitalist și anume conflictul organic dintre muncă și capital. Or, acesta nu constituie o temă de cercetare pentru savanții în chestiune. Autorul caricaturilor alăturate, preluate din revista „Prisma“, arată cu mijloacele proprii, cîteva „metode“ prin care se speră că pot fi evitate conflictele în societatea împărțită în clase antagonice...

Flotă fără litoral

DEȘI nu dispune de litoral maritim, Ungaria și-a constituit — mai ales începînd din deceniul trecut — o flotă maritimă compusă din 16 cargoboturi, cărora urmează să li se adauge în perioada 1976—1978 alte cinci nave. Ele au transportat anul trecut (la export și import) peste 2,5 milioane tone de mărfuri, economisind astfel sume importante, care ar fi fost plătite sub formă de navlu. Totodată — informează agenția Budapress — navele ungare efectuează transporturi în contul altor țări între Europa occidentală și America de Sud sau Orientul Apropiat, avînd drept baze principale porturile Pireu, Lattaquia, Beirut și Alexandria.

Muște, căldură și... fosfat

REZIDENȚII spanioli din Sahara obișnuiesc să se plîngă de faptul că acolo nu se găsesc decît muște și căldură și că ar fi dornici să plece acasă. Pe o suprafață de 102 700 mile pătrate, nu se găsesc decît 550 de palmieri, iar agricultura ocupă doar cîteva mile pătrate de teren. Singura așezare omenească mai civilizată este orașul Al-Aiun, capitala unui teritoriu cu o populație de sub 50 000 locuitori nomazi, berberi, arabi, mauri. Ce i-a reținut totuși pe acești europeni în plin deșert ? Fosfatul, descoperit pe neașteptate de căutătorii de petrol — cel mai întins zăcămînt din lume pînă nu demult încă neexplorat, cu rezerve totale apreciate la 1,7 miliarde tone, în valoare de peste 8 miliarde dolari. Spania extrage aici, în prezent, circa 10 milioane de tone de minereu anual, ceea ce explică „rădăcinile“ pe care rezidenții le-au prins în nisipurile Saharei. Dar ele nu sînt suficient de adînci pentru ca vîntul fierbinte al decolonizării să nu poată rezolva și în acest caz, „dezagrementul“ pricinuit de căldură și muște...

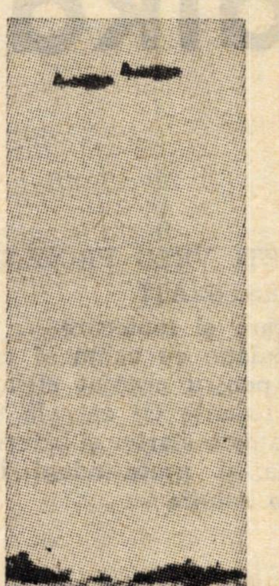

Taxa oficială a scontului

Ion Rădulescu, Craiova — Taxa oficială a scontului este dobinda la care băncile de emisiune din țările capitaliste reescontează de la băncile comerciale din țările lor efectele de comerț (trate și bilete la ordin) obținute de acele bănci prin credite acordate de ele sub formă de scont (adică credite pe termen scurt, la care dobinda este calculată cu anticipație și scăzută din capitalul dat cu imprumut). La acordarea creditelor sub formă de scont, băncile comerciale aplică o dobîndă, adică o taxă de scont, luind ca bază taxa oficială a scontului din țara respectivă, la care aplică o majorare pentru a avea posibilitatea de a reesconta, in caz de nevoie, la banca de emisiune portofoliul respectiv fără a inregistra pierderi. Orientativă pentru nivelul general al dobinzilor pe termen scurt, taxa oficială a scontului poate fi considerată ca dobinda minimă pentru operațiile de scont de efecte de comerț pe piața respectivă.

Taxa scontului suferă pe de o parte acțiunea variațiilor disponibilităților bancare și pe de altă parte acțiunea variațiilor prețului mărfurilor în circulație. Urcarea prețurilor va face mai presantă nevoia de credite pe termen scurt și va tinde deci să provoace o urcare a taxei scontului ; scăderea prețurilor tinde să aibă consecințe inverse.

Această acțiune asupra taxei oficiale a scontului nu are însă un caracter automat. Astfel, cind se ivește o tendință de urcare a taxei scontului pe piață, banca de emisiune poate incerca să i se opună, prin menținerea neschimbată a taxei oficiale a scontului și prin inlesnirile de reescont pe care le oferă băncilor comerciale. De asemenea, banca de emisiune poate încerca să se opună și tendinței de scădere a taxei scontului pe piață, deși succesul unei asemenea acțiuni este mult mai incert.

Taxa scontului suferă, de asemenea, influența variațiilor cursurilor valutare. În ipoteza liberei convertibilități, acțiunea cursurilor valutare asupra taxei oficiale a scontului se exercită prin intermediul variațiilor rezervelor valutare. Atunci cind cursul valutelor depășește limita superioară de intervenție banca de emisiune trebuie să intervină vinzînd valute străine pentru a impiedica această depășire.

În ipoteza neconvertibilității monetare, acțiunea cursurilor valutare asupra taxei scontului se poate exercita în diverse feluri. Astfel, urcarea cursurilor valutelor va putea determina o urcare a prețurilor interne, care — combinată cu mărirea volumului schimburilor — va avea drept rezultat o creștere a nevoii de numerar și deci o tendință de urcare a taxei scontului.

Dacă pronosticurile indică continuarea urcării cursurilor valutelor străine, creditorul va dori să se asigure împotriva unei noi deprecieri a unității monetare naționale și nu va consimți să acorde credite decit pe baza unei dobînzi mai ridicate, conținînd un fel de primă împotriva unei eventuale deprecieri ulterioare a monedei naționale. La rîndul său, debitorul va fi cu atît mai dispus să plătească o dobîndă mai ridicată cu cît perspectivele unei noi urcări a cursului valutelor străine apar mai probabile.

Variațiile taxei oficiale a scontului sint determinate de către banca de emisiune care le utilizează ca un instrument de politică economică în scopul influențării ciclului conjunctural.

Gh. DANIELOPOLU

Platforme de foraj

T. Micu, Moreni — Forajul submarin cu ajutorul platformelor actualmente în exploatare nu depășește de regulă 150 m în adîncime sub nivelul mării. Abia în această vară urmează să înceapă forajul la peste 250 m adîncime, în sectorul norvegian al Mării Nordului, iar în studiu se află realizarea unei platforme cît un teren de fotbal, necesitînd peste 1 milion de tone de oțel, pentru forajul la peste 300 m adîncime în apele calme din largul coastelor Californiei. În prezent se consideră că datorită valurilor, dar mai ales datorită coroziunii, actualele platforme din oțel — a căror reconsolidare a început la numai un an de la instalarea lor — nu vor dura mai mult de un deceniu, în loc de 25 de ani cum se credea inițial.

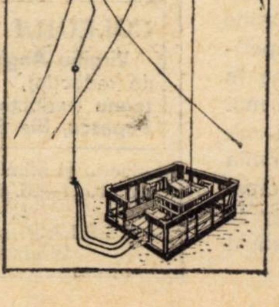

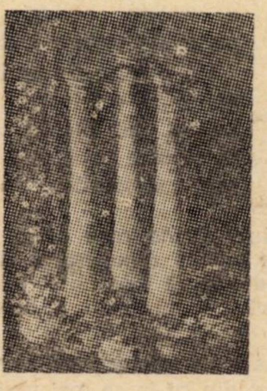

O soluție ar putea fi oferită de platformele din beton, acum în construcție (în fotografia de sus). Ele sint mai puțin afectate de coroziune, pot fi construite în docuri uscate și apoi remorcate pînă la locul de amplasare și costă mai puțin decit cele din oțel.

O altă inovație, aflată în studiu la compania „Exxon", este instalația de extracție plasată pe fundul mării la o adîncime de pînă la 700 m, telecomandată, de la care petrolul și gazele ar ajunge la suprafață printr-un sistem de conducte (fotografia de jos). Potrivit revistei *The Economist*, încercările preliminare au și început.

Unități de măsură

Margareta Comănescu, București — 1) Singura dintre țările industrializate din Occident unde se mai folosesc în mod curent unitățile de măsură anglo-saxone sînt Statele Unite ale Americii. Utilizarea unităților sistemului metric este admisă și în S.U.A. (din 1866), dar abia acum se află în studiu în Congres textele de lege care să o generalizeze.

2) Pentru transformarea simplificată a unor unități de măsură anglo-saxone de uz curent în unități metrice și viceversa, surse americane recomandă următorii coeficienți :

Cunoscînd numărul de:	Se poate afla numărul de:	Inmulțind cu:
inci	milimetri	25
picioare	centimetri	30
yarzi	metri	0,9
mile	kilometri	1,6
milimetri	inci	0,04
centimetri	inci	0,4
metri	yarzi	1,1
kilometri	mile	0,6
uncii	grame	28
livre	kilograme	0,45
tone scurte	tone	0,9
grame	uncii	0,035
kilograme	livre	2,2
tone	tone scurte	1,1

Economia R. P. D. Coreene

S. Popescu, Pitești — Venitul național pe locuitor al R.P.D. Coreene este — potrivit declarației președintelui Kim Ir Sen la Conferința muncitorilor fruntași din industrie la 6 martie a.c. — de peste 1 000 dolari. În ultimii zece ani, producția industrială a țării a crescut într-un ritm mediu anual de 12,8%, iar anul trecut chiar cu 17,2%. Pentru celelalte date solicitate, vă recomandăm să consultați mica enciclopedie „Statele lumii de la A la Z" de H. C. Matei, S. Neguț, I. Nicolae, N. Șteflea, apărută acum citeva săptămîni în Editura științifică și enciclopedică, cu un cuvînt înainte de Mircea Malița.

Cote la F. M. I.

Mircea Florian, Iași — Mărimea cotei de participare (a subscripției) fiecărei țări la Fondul Monetar Internațional determină atît numărul ei de voturi, cît și limita maximă a împrumutului de care poate beneficia din partea F.M.I. Problema redistribuirii acestor cote urmează să fie abordată la reuniunea comitetului F.M.I. însărcinat cu propunerile de reformă monetară, programată la Paris pentru jumătatea lunii iunie. Există propunerea ca valoarea totală a cotelor să fie majorată cu 32,5%, iar ponderea ce revine țărilor petroliere să fie sporită cu 5 pînă la 10% pe seama celei a țărilor industrializate (ponderea celorlalte țări în curs de dezvoltare rămînînd neschimbată). În condițiile actuale, S.U.A. dispun de 20,8% din voturi, Anglia de 8,74%, R.F.G. de 5,02%, Franța de 4,72%, Japonia de 3,79% etc. Conform statutului în vigoare al F.M.I., în problemele fundamentale ale Fondului deciziile se iau cu majoritate de 80%, pentru alocarea de drepturi speciale de tragere este necesară o majoritate de 85% din voturi, iar pentru anumite hotărîri de importanță deosebită — cum este modificarea cotelor de participare la Fond — este necesară unanimitatea.

Mercur

D. Iacobescu, Beiuș — La 16 aprilie la Geneva, a fost adoptat statutul Asociației internaționale a producătorilor de mercur (ASSIMER), elaborat în ianuarie 1975. Din ASSIMER fac parte societăți de stat din mai multe țări producătoare de mercur, și anume Algeria, Spania, Peru, Turcia și Iugoslavia. Nu este exclusă aderarea într-un viitor apropiat și a Mexicului.

După cum au declarat purtătorii de cuvînt ai ASSIMER, asociația nu intenționează să acționeze ca un cartel, ci își propune să apere interesele comune ale membrilor săi, favorizînd cooperarea lor tehnică și aducîndu-și contribuția la raționalizarea producției, acordind în același timp atenție problemelor poluării.

T. V. color

Teofil Petrescu, Reșița — Este adevărat că Italia a optat abia acum în principiu, după nouă ani de oscilații între sistemul francez (Secam) și cel vest-german (Pal) de televiziune în culori, în favoarea acestuia din urmă. Totuși, fără a dispune de o piață internă, Italia a produs și exportat anul trecut 240 000 televizoare in culori in sistemul Pal. Introducerea transmisiei in culori pe două canale ale televiziunii italiene ar costa această instituție o sumă estimată la echivalentul a 20 milioane lire sterline. În privința răspîndirii in lume a principalelor sisteme de televiziune în culori, vă rugăm să consultați rubrica „Întrebări • Răspunsuri" din nr. 26/1974 al revistei noastre.

Uraniu din apa mării

Ovidiu Păun, Radna — Ministerul de finanțe japonez a alocat 130 milioane de yeni pentru studierea unor tehnologii care să permită extragerea uraniului din apa mării, urmată eventual de construirea unei uzine în acest scop. Deosebit de afectată de „criza petrolieră", Japonia dorește să-și accelereze programul de construcție de centrale nucleare. Resursele sale de uraniu nu depășesc însă 7 000 t, în vreme ce necesitățile sînt estimate la 2 300 t pentru acest an și 7 800 t în 1980.

Oceanul ar putea fi o sursă considerabilă de uraniu, rezervele continute în apa mării fiind estimate la 4 miliarde de t, față de 860 000 t pe uscat. Fiecare kg de apă de mare conține însă numai 3 milionimi de gram de uraniu, fiind necesare cu alte cuvinte 1 milion de tone de apă de mare pentru a obține, teoretic, 3 kg de uraniu, de fapt mai puțin dacă ținem seama de randamentul scăzut al procedeelor de extracție. Experții estimează că fiecare livră (0,453 kg) de uraniu astfel obținută ar putea costa între 50 și 65 dolari, adică de 4—5 ori mai mult decît uraniul extras din minele obișnuite.

MASELE PLASTICE

(Urmare din pag. 11)

Tabelul nr.3

Structura comparativă a producției de mase plastice din România cu cea din unele țări capitaliste dezvoltate

	România		Mondial	Anglia	Franța	Italia	RF Germania
	1975	1980	1975	1975	1975	1975	1975
Total	100	100	100	100	100	100	100
P.V.C.	35,8	28,2	20,0	25,8	25,5	26,4	18,4
Polietilenă	24,6	33,8	29,3	22,2	32,5	29,9	22,0
Polipropilenă	-	11,8	6,2	10,7	2,6	8,4	5,0
Polistiren	7,5	6,3	10,2	15,4	12,7	10,6	6,6

ar fi materialele greu inflamabile, cu stabilitate termică și durabilitate superioară, rezistente la intemperii și agenți chimici, transparență mărită ș.a. Vor fi produse, totodată, noi sortimente, îmbunătățite calitativ de polietilenă de înaltă și joasă presiune, tipuri superioare de rășini pentru lacuri și vopsele, melamină și rășini furanice, rășini schimbătoare de ioni, urmînd a fi asimilate noi tipuri de aditivi și stabilizatori care lărgesc domeniile de utilizare a materialelor plastice.

În atenția cercetătorilor este, de asemenea, problema **extinderii sortimentelor de mase plastice armate.** Se știe că masele plastice armate cu fibre de sticlă au căpătat o răspîndire destul de largă, întrucît prin procedeul de armare au fost îmbunătățite considerabil calitățile lor mecanice și rigiditatea. Astfel, rășina poliesterică armată cu fibră de sticlă prezintă un modul de elasticitate, o duritate, o rigiditate și rezistență la tracțiune de 2—4 ori mai mari decît acelea ale rășinii nearmate. Rășinile armate se caracterizează, de asemenea, prin rezistența lor la eforturi dinamice, ceea ce constituie un avantaj important în realizarea unor piese ca : palete de ventilator sau dispozitive de ventilator pentru răcirea motoarelor electrice, piese sau părți de utilaje, ambarcațiuni etc.

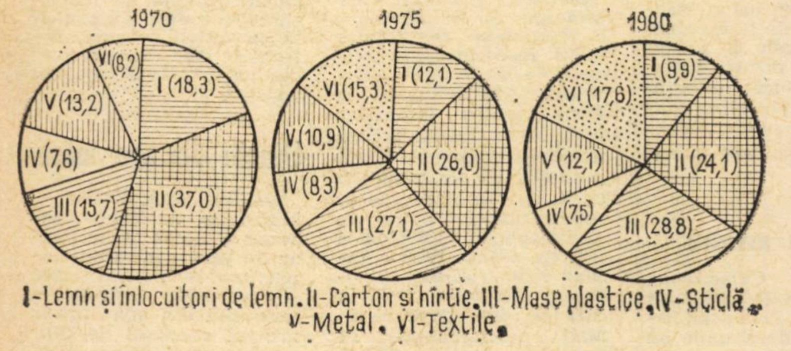

Graficul nr. 2 — **Ponderea maselor plastice în structura producției de ambalaje**

Pentru piese supuse unor solicitări foarte mari, capătă extindere în diverse țări metodele de armare cu fibră de carbon, care conferă acestor materiale un raport de rigiditate/greutate mai favorabil decît al metalelor. Deși fibrele de carbon au un preț încă ridicat, ele și-au găsit aplicabilitate în aviație (paletele suflate ale propulsorului avionului Rolls Royce RB24, paletele rotorului pentru elicoptere, elice de avioane, elice de vapoare ș.a.). Desigur că, pe măsura ieftinirii producției acestor elemente, aplicațiile lor practice vor cunoaște o diversificare însemnată.

Problema înlăturării deșeurilor din mase plastice devine încă de pe acum acută. Practica arderii deșeurilor este azi, desigur, o soluție cu caracter provizoriu și nu poate constitui o rezolvare nici din punct de vedere ecologic, nici din punct de vedere economic.

Un număr din ce în ce mai mare de cercetători sînt antrenați în lucrări care tind să rezolve problema reîntoarcerii deșeurilor în circuitul economic. Au și apărut de altfel firme care oferă instalații industriale pentru recuperarea deșeurilor, însă considerăm că încă nu se poate vorbi de o rezolvare integrală a acestei probleme.

Industria materialelor plastice va trebui să se ocupe din ce în ce mai mult **nu numai de problema producției, ci și de cea a înlăturării produselor sale după utilizare.** Privite în perspectivă, aceste probleme ar putea provoca creșterea cheltuielilor de fabricație, ceea ce ar putea constitui — temporar — o frînă în dezvoltarea în perspectivă a acestor produse.

Semnificativ pentru dezvoltarea industriei noastre de polimeri și mase plastice prelucrate este și rolul din ce în ce mai important al acestora în susținerea exportului de produse chimice. Masele plastice vor reprezenta la nivelul anului 1980 circa 16—18% din totalul exportului de produse chimice și petroliere, față de numai circa 9% în anul 1975. Aceasta oglindește în mod elocvent tendința de creștere la export a produselor cu grad superior de prelucrare, factor hotărîtor în sporirea eficienței acestuia și implicit a întregii activități economice în industria chimică.

În lumina datelor expuse mai sus, credem că se poate aprecia cu deplin temei că masele plastice — aceste produse moderne ale industriei noastre chimice — ocupă un loc din ce în ce mai important în toate sectoarele economiei naționale. Bazate pe calitățile lor multiple, pe progresul tehnic previzibil în perfecționarea acestora, pe posibilitatea de a le obține în cantități sporite și la prețuri competitive, datorită unor tehnologii moderne în instalații cu o capacitate din ce în ce mai mare, aceste produse s-au introdus în circuitul valorilor materiale din economia noastră națională în plin proces de creștere și modernizare, contribuind activ la progresul țării și la ridicarea bunăstării întregului popor.

revista
economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 18 din 2 mai 1975

– File de istorie contemporană : Contribuția României la marea victorie asupra fascismului (conf. univ. dr. **Ștefan Lache**) 1
– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate – expresie a marxismului creator (lector univ. **Ioan Iosep,** lector univ. **Elena Turturea**) 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În fiecare întreprindere, la fiecare produs, consumuri de materiale cît mai reduse **(Mircea Pîrjol)** 7
– Masele plastice, produse ale prezentului și viitorului în economia românească (dr. **Radu Comșa**) 10
– Investigație „R.E." în 36 unități agricole pe tema : Cum se înfăptuiește programul național de dezvoltare a zootehniei ? **(Ion Manea)** 12

CONDUCERE–ORGANIZARE

– Informatică : Coordonate ale organizării unui sistem informațional decizional integrat pentru activitatea de comerț interior **(V. Smărăndescu)**
– Informatica în lume : „SUIS" – Sistemul unic de informare socială al R. P. Bulgaria **(S. Amariței)** 15

TEORII – IDEI

- Documentar economic. Politica externă a României – expresie a intereselor poporului nostru, a cerințelor dezvoltării societății contemporane. Relațiile economice internaționale și cooperarea în producție cu alte state. **(C. Cantemir)** 18
– Noțiuni și categorii economice. Retribuția muncii în socialism (lector **Ana Maria Lupan**) 21
– Școli ● curente ● economiști : Reacție antimacroeconomică în gîndirea occidentală **(M. Horovitz)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Argumente pentru o nouă ordine economică internațională. Criza de resurse naturale : cauze aparente, cauze reale, căi de depășire (I) (prof. dr. **Constantin Moisuc**) 24
- Date de prognoză. Îngrășămintele chimice : va putea fi preîntîmpinat un deficit mondial ? 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

DV. AŢI FĂCUT-O BUCĂŢI...
... NOI SÎNTEM GATA SĂ V-O FACEM LA LOC!

cu o singură condiţie :

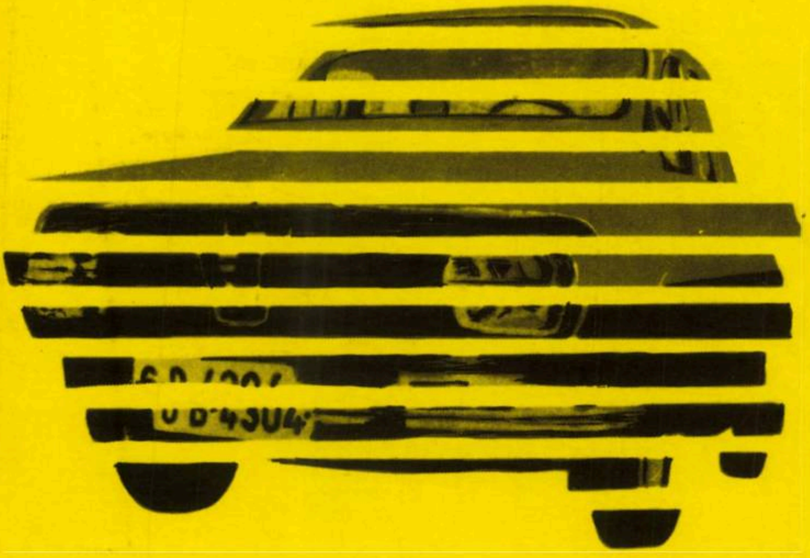

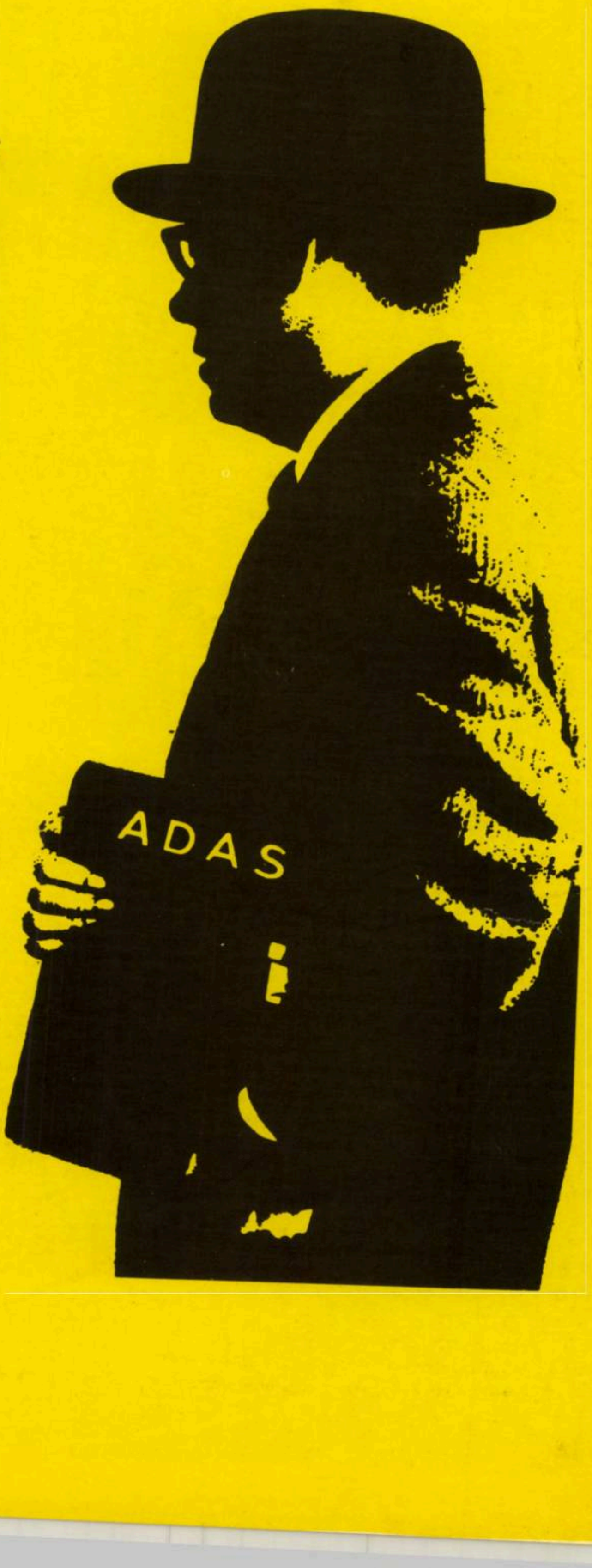

să aveţi o asigurare

DE AVARII (casco)

CARE ACOPERĂ O MULTITUDINE DE RISCURI ŞI PENTRU CARE PRIMA DE ASIGURARE ESTE CONVENABILĂ

Rafinamentul modei actuale impune utilizarea, pentru confecționarea rochiilor de după amiază, de vizită cît și a toaletelor de seară, a țesăturilor din mătase naturală și în amestec cu alte fibre, ușoare și suple tip crêpe de Chine, crêpe Georgette, surah, imprimate într-o varietate mare de desene florale, geometrice, desene cu influențe picturale impresioniste, poantiliste, pensulații etc.

Pentru această categorie de confecții se mai recomandă și voalurile ușoare și transparente : Elvira, Talia, Otilia cît și triplul voal Brîndușa și Zoe uni și imprimat.

Din țesăturile uni și imprimate se mai pot realiza bluze elegante, taioare, garnituri de manșete și gulerașe cu sau fără broderie, funde și eșarfe care conferă îmbrăcăminții o notă distinsă și interesantă.

Magazinele : „Borangicul" – str. Lipscani 38, „Curcubeul" – str. Lipscani 65, „Noutăților" – Calea Victoriei 23, „Caleidoscop" – Bd. Magheru 1–3, „Ruxandra" – Calea Victoriei 114, „Someșeana" – Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 7, „Cireșica" – Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 43, precum și magazinele specializate din țară, au selecționat pentru dv. un sortiment bogat de țesături, baticuri și eșarfe (imprimate și uni) din mătase naturală, într-o mare varietate de desene și culori.

Lei 5

646

revista economică
19 9•V 1975
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R MB

9 MAI
1877-1945
INSCRIPŢII ADÎNCI ÎN ISTORIA ŞI CONŞTIINŢA POPORULUI ROMÂN

SLAVA OSTASILOR ROMANI
MOSTENITORI AI TRADITIILOR
EROICE STRABUNE
LUPTATORI NEINFRICATI
IMPOTRIVA FASCISMULUI
PENTRU LIBERTATEA SI
INDEPENDENTA PATRIEI

Județele țării pe traiectoria progresului

BUZĂU

VIAȚA economică și socială a județului Buzău cunoaște în anii socialismului o diversificare și înflorire fără precedent, sub impulsul politicii partidului de dezvoltare a tuturor județelor țării, de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție. An de an pe harta economică a județului au apărut noi unități industriale și agrozootehnice, care exploatează și valorifică superior variatele resurse ale solului și subsolului, și oferă un amplu cîmp de afirmare inteligenței creatoare a oamenilor muncii. Multă vreme județ cu un surplus de forță de muncă, care migra spre zonele cu activități industriale dezvoltate, Buzăul zilelor noastre își întărește treptat capacitatea de a atrage în activități neagricole un număr tot mai mare de lucrători și, odată cu aceasta, mulți dintre cei plecați se reîntorc pe meleagurile chemate la o viață nouă.

Pentru dezvoltarea complexă a județului statul a alocat în perioada 1951—1975 investiții care se ridică la aproximativ 18 miliarde lei; volumul acestora a crescut în mod treptat, în special în perioada actualului cincinal, cînd s-a investit mai mult decît în cele două decenii premergătoare. Cea mai mare parte a acestor investiții a fost repartizată industriei — 62% în perioada 1966—1970 și 52,4% în primii trei ani ai actualului cincinal. Au fost construite, pe această bază, mari obiective industriale: Întreprinderea mecanică, Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă, Întreprinderea de utilaj terasier, Întreprinderea de geamuri, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice, Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr — toate în Buzău, Fabrica de garnituri de frînă la Rm. Sărat etc.

Construirea acestor întreprinderi a determinat o puternică creștere a volumului producției industriale: de 19,3 ori în 1973 față de 1950, de 6,4 ori față de 1960 și cu 80% față de 1970. Analiza ritmului de creștere a producției ne arată o intensificare a acestuia în cincinalul actual: dacă în perioada 1961—1970 ritmul a fost de 13,5%, în anii 1971—1973 creșterea medie anuală a reprezentat 21,6%. La sfîrșitul anului 1975 producția industrială se va ridica la circa 8,6 miliarde lei, depășind de peste 8 ori nivelul anului 1965; în aceeași perioadă, producția industrială pe locuitor se mărește de 5 ori.

Paralel cu aceasta, au intervenit modificări sensibile în structura producției industriale: s-a micșorat ponderea industriei alimentare, la aproape 23% în 1973 (47,6% în 1950), în schimb a crescut puternic ponderea unor ramuri de bază ale industriei: metalurgia feroasă, construcția de mașini și chimia, care furnizau împreună mai mult de jumătate din volumul producției industriale. Pentru creșterea potențialului productiv al județului este concludent și faptul că ponderea sa în producția globală industrială a țării s-a mărit de la 0,9% în 1965 la 1,4% în 1973. Astăzi în județul Buzău se realizează aproape 12% din producția de zahăr a țării și circa 10% din cea de geamuri.

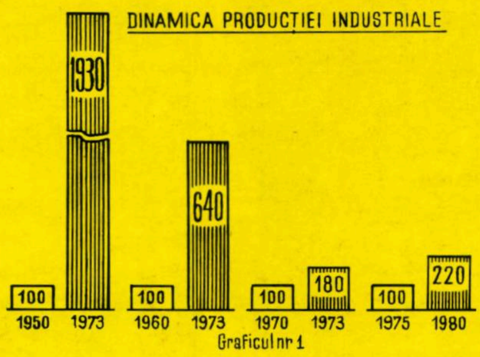

Graficul nr 1

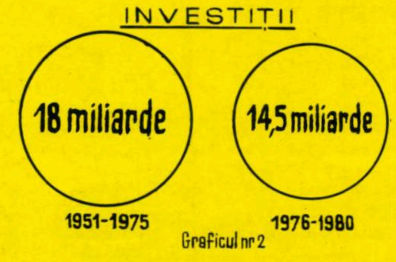

Graficul nr 2

Agricultura s-a dezvoltat mai ales pe linia intensificării producției, al dotării cu mijloace tehnice moderne. În 1973 unitățile agricole dispuneau de aproape 3 200 tractoare (față de 400 în 1950), suprafața arabilă ce revenea la un tractor micșorîndu-se la 18 ha (605 ha în 1950); în același timp, s-au mărit, de peste două ori în 1973 față de 1965, cantitățile de îngrășăminte chimice folosite și s-au realizat importante lucrări de irigații și de combatere a eroziunii solului. Ca urmare, valoarea producției agricole crește cu circa 50% în 1975 față de 1965.

Dezvoltarea economică a județului a exercitat o influență hotărîtoare asupra îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă ale populației. A crescut simțitor numărul celor ocupați în industrie, construcții și alte activități neagricole, s-au mărit veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate, s-a întărit baza edilitară și culturală. Retribuția medie lunară a personalului a crescut cu circa 90% în 1973 față de 1960, iar numărul locuințelor construite în anii 1966—1973 s-a ridicat la peste 25 100.

Cincinalul următor va aduce Buzăului o nouă și puternică dezvoltare, în primul rînd industrială. Prin alocarea unor fonduri de investiții de circa 14,5 miliarde lei, vor fi construite circa 30 de obiective industriale noi și capacități la întreprinderi existente care vor contribui în măsură însemnată la creșterea de peste 2,2 ori a volumului producției în 1980 față de 1975 (ritmul mediu anual de creștere a producției industriale, a județului va depăși de 1,7—1,9 ori media ce se va realiza pe țară). Ramurile principale ale industriei vor deveni construcția de mașini și chimia, care vor realiza la sfîrșitul cincinalului peste 50% din volumul producției industriale (30,2% în 1970). În scopul creșterii potențialului economic al unor localități mai mici, o serie de noi obiective vor fi amplasate la Nehoiu, Berca și Pogoanele, care vor deveni centre urbane, precum și la Berceni, Pătîrlagele etc. Astfel vor fi mai bine puse în valoare resursele materiale și umane, se vor crea condiții pentru ridicarea continuă a bunăstării maselor de oameni ai muncii.

S. G.

1877 • 9 MAI • 1945 • 9 MAI • 1975

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

VICTORIA OMULUI

FLORI, multe şi mirifice flori, peste tot, în cămine şi parcuri, pe bulevarde şi pe uliţe, în poieni şi pe lunci; flori în întreaga ţară care surîd vesel în adierea lunii de mai, lună căreia sensibilitatea poporului nostru i-a dat numele — unic în lume — de „Florar“.

Ne bucurăm astăzi cu toţii de frumuseţea lor, de mireasma dulcelui vînt de primăvară, de fiecare zi pe care o trăim, de libertatea de a înfăptui şi de înfăptuirea speranţelor noastre de libertate. Înconjuraţi de flori, de trandafiri, lăcrămioare, narcise şi liliac, nu am uitat însă că au fost vremuri cînd pămîntul ţării era pîrjolit, cînd duşmanii striveau în picioare florile din grădini şi grînele de pe cîmpuri, cînd dărîmau tot ce le ieşea în cale, cînd însăşi fiinţa naţională era în cumpănă, odată cu destinul ei!

Nu, aşa ceva nu se poate uita: poporul nostru a păstrat întotdeauna amintirea vremurilor de glorie, ca şi de restrişte, pentru ca să-şi oţelească braţul, să-şi apere glia din străbuni, demnitatea ca oameni liberi şi suveranitatea ca ţară.

Un mare istoric de formaţie umanistă, aşa cum a fost Jules Michelet, care dintre străini a pătruns ca nimeni altul în miezul realităţilor sociale şi economice româneşti ale veacului XIX, scria că nu se îndoieşte nici o clipă că poporul român, în ciuda atîtor nenorociri, în ciuda jugului împilării străine, va renaşte, pentru că este însufleţit de simţăminte de care foarte puţine popoare sînt însufleţite: **„ideea simplă şi puternică a trecutului şi viitorului său“.**

Într-adevăr, un popor ca al nostru, care s-a născut ca un popor liber, care a ştiut să lupte pentru ca să-şi păstreze libertatea de-a lungul a aproape două milenii a avut, după trebuinţă, sau laolaltă, iscusinţă, putere, vitejie pentru ca să-şi dobîndească neatîrnarea atunci cînd vremelnic şi-o pierduse, după cum a avut întodeauna forţa morală ca să se regăsească pe sine şi să-şi refacă avutul pîrjolit, să-şi întemeieze rînduielile în propria sa casă, mergînd înainte cu fruntea sus, cu mintea lipede şi cu privirea în viitor.

Aşa a fost în 1877, an de răscruce şi de glorie a României

PRIVIŢI tablourile marilor maeştri ai picturii româneşti, în ale căror opere, atingînd adeseori sublimul, poporul nostru este înfăţişat în peisajul „umanizat“ al ţării noastre, într-o simbioză armonioasă de culori şi sentimente, dar şi în cele mai tragice ipostaze ale existenţei lui: cînd este nevoit să-şi apere libertatea, să facă suprema jertfă, dar nu înainte de a lupta cu străşnicie pentru a-l răpune pe duşman sau a-l face să dea bir cu fugiţii: iată-l în 1878 pe neînfricatul Osman paşa, aproape biruitor şi apoi la Plevna, iată-l cum se predă în mîinile românilor, aşa cum cu veacuri în urmă otomanii fuseseră svîrliţi în bălţile Neajlovului, în apele de sub Podul Înalt, în Rovinele de la Dunăre.

Cumplită a fost, în acel an de încleştare, mînia adunată la un loc a celor obidiţi şi jefuiţi de puterea otomană, a celor ce înduraseră umilinţa jugului străin şi care voiau să fie liberi, să trăiască din munca lor şi din sudoarea frunţii, dar fără să atîrne de nimeni din afară, să facă praf „capitulaţiile“, să nu mai dea tribut în galbeni, fiind gata pentru aceasta — la nevoie — să dea tribut de sînge...

Pentru dreptul României „de a avea o viaţă proprie a ei“, de a fi suverană şi egală în faţa tuturor celorlalte naţiuni ale lumii. a curs mult sînge în redute şi s-au curmat multe vieţi de „dorobanţi de viţă veche“ românească, şi-au dat românii tezaurul ţării şi avutul oamenilor. Vitejia românilor a decis atunci soarta întregului război, lăudată fiind de aliaţii lor şi de întreaga lume.

Cucerirea independenţei de stat a României a fost o luptă crîncenă, o încleştare pe viaţă şi pe moarte susţinută material şi moral de toată suflarea românească, de ambele părţi ale Carpaţilor, aceşti munţi care, departe de a despărţi pe cei ce „de la Râm se trag“, le-a fost tuturor loc de aşezare comună, de apărare, de convieţuire în vremuri bune ca şi de izbelişte.

În 1877, în ziua de 9 a lunii „Florar“ s-a făcut încă un pas fără întoarcere, pe drumul constituirii unui stat naţional unitar ca formă constituţională, dar şi în cugetul şi simţirile întregului popor român. S-a dovedit cîtă îndreptăţire avusese acel prieten al ţării noastre mai sus citat care spunea despre poporul român: **„un popor mic dar care se ridică ÎN ÎNTREGIME e cu mult mai numeros decît cea mai mare armată din lume“.**

Au fost vremuri de lupte, cu duşmanul din afară, pe care poporul nostru le-a cîştigat pe toate, pentru că aparţinea acestui pămînt şi pămîntul i se cuvenea lui.

Lăsînd arma jos, veghind însă spre fruntariile ţării, acest popor vajnic ducea însă mai departe lupta împotriva asupririi „dinlăuntru“, aspră şi nemiloasă, care a aprins vălvătăile răscoalelor ţărăneşti din veacul trecut şi ale marelui pîrjol de la 1907, pornit din satul flămînd numit Flămînzi. Dar, după cum doineşte cu îndreptăţire amară Arghezi, **„Au cîştigat ciocoii războiul lor cu ţara / Şi s-au ales plugarii cu morţii şi ocara“.**

Condiţiile erau acum totuşi schimbate. În lume, ca şi în ţara noastră, îşi făcuse apariţia o nouă clasă socială, clasa muncitoare, însă ceva mai tîrziu la noi tocmai din cauza asupririi otomane şi a fanarioţilor. Din forţele noi căpătate a ieşit astfel la iveală o alta, mai puternică, mai cuprinzătoare, care-şi propunea să ducă eliberarea omului pînă la capăt, împotriva oricărei asupriri şi exploatări — naţionale sau de clasă —, era forţa aprinsă de ideile comunismului.

Purtători ai concepţiei celei mai umaniste despre lume, despre legile istoriei şi ale rosturilor omului în făurirea ei, comuniştii au fost primii care au văzut limpede în complexitatea fenomenelor vieţii de după primul război mondial şi au dat semnalul apariţiei mişcării celei mai obscurantiste a vremurilor noastre, a fasciştilor, a celor ce cu sînge rece se pregăteau să dezumanizeze omenirea, să dezmembreze statele după placul lor, să le aservească pentru totdeauna, iar pe cele care se opuneau să le treacă prin focul bombardierelor, să le calce sub şenilele tancurilor, să le nimicească cu aruncătoarele de flăcări. România a fost printre cele care au cunoscut și dezmembrarea prin odiosul „dictat“ de la Viena și jefuirea bogățiilor sale naționale de către Germania hitleristă și impunerea participării la un război pe care țara nu l-a dorit și nu l-a aprobat niciodată.

Din nou primăvară, din nou biruință

DAR RAȚIUNEA LUCIDĂ a comuniștilor români a condus insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din august 1944, acel august al răzvrătirii împotriva cotropitorului, al întoarcerii armelor spre inimile împietrite ale dușmanilor naziști. O insurecție care a căpătat proporții naționale, care a cuprins o armată, a organizat detașamente neînduplecate de partizani, a mobilizat masele în clocot într-o eroică desfășurare de forțe, de curaj și abnegație.

Lovitură dată fascismului de armata română a fost ca de trăznet, pe cît de neașteptată de dușman, pe atît de puternică și avea să ducă la scurtarea întregului război — în care România devenise a patra dintre țările aliate care și-a adus aportul de sînge și a făcut eforturi materiale de-a dreptul uriașe pentru victorie.

Într-o supremă și înălțătoare încordare, prin acte de eroism și stăpînire deplină a artei militare, românii i-au alungat, la 25 octombrie 1944, de pe teritoriul țării noastre pe fasciștii pe care nu-i dorea nimeni și îi ura toată lumea.

Au lăsat în urma lor ruine și dezastru. Monumentul de la Moisei a fost sculptat cu lacrimile vărsate pentru morții noștri, cu mînia poporului față de asupritori, față de cei ce și-au pierdut condiția umană...

Luna lui Florar 1945 a cunoscut apogeul celei mai înverșunate și mai cumplite bătăli din istoria întregii omeniri, de care avea să depindă însăși destinul ei. Ofensiva de primăvară a forțelor antifasciste strîngea din ce în ce mai mult ca într-un clește imens pe dușman, care se retrăgea cu neputință și furie. În iureșul său neînduplecat, pe pămînt, în aer, pe ape, Armata Roșie dădea lovituri zdrobitoare fasciștilor care plănuiau să facă din țara noastră tranșee imensă de apărare a imensei lor brutalități.

În drumul ei plin de jertfe, oștirea română — luptînd alături de cea sovietică — după izbînzile din țară, din defileul Mureșului, de la Cluj și Careii Mari, și-a continuat victoriile pe cîmpurile de bătălie de la Debrețin, Budapesta, Roznava, Banska Bystrica și altele, toate presărate astăzi cu mii și mii de morminte de eroi români, care și-au făcut datoria față de umanitate.

260 de zile au luptat românii împotriva hitleriștilor după marea insurecție din august 1944, timp în care în cronica de război și în conștiința omenirii s-au întipărit adînc :

- 540 000 de combatanți care au străbătut peste 1 000 de km prin foc, au traversat 17 masive muntoase, au forțat 12 cursuri mari de apă, și au eliberat 3831 localități, dintre care 53 orașe.

- Ostașii români au provocat inamicului pierderi care s-au cifrat la 117 798 prizonieri și 18 731 morți.

- Aproape 170 000 de militari români și-au jertfit viața, au fost răniți și dispăruți — eroi care ni se adresează și ei, ca cei de la 1877 și 1918, cu cuvintele : „Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut jertfa supremă pe cîmpurile de bătălie“.

În focul luptei de eliberare a țării și a oamenilor de sub jugul fascist, prin fumul bătăliilor și în perspectiva istoriei s-a conturat mai limpede pentru poporul nostru necesitatea de a-și croi un alt drum, un alt mod de viață, cel pe care partidul îl arătase cu mult înainte și pe care îl conduceau acum cu măiestrie.

Lupta armată împotriva fascismului se împletea cu lupta pentru instaurarea puterii populare în țară, victoriile plătite cu sînge pe front cu arma în mînă se completau cu înfăptuirea unor legi scrise de țărani și muncitori cu propria lor mînă. Poporului nostru, însetat de libertate și dreptate, i se potriveau în vremea aceea, stihurile lui Arghezi — cîntărețul omului : **„Atunci, întîiași dată s-a deslușit în fum/ Că ți-ai croit nainte și-n slăvi alt rost și drum“.**

Certitudinea comunismului

ASTĂZI, în ziua VICTORIEI, cînd înconjurați de flori, de multe flori, trandafiri, lăcrămioare, narcise și liliac, ne bucurăm din plin de zilele pe care le trăim, ne făurim idealuri cu împlinire certă, rupem o floare din sufletul nostru și o animăm pios și recunoscător, în amintirea eroilor cunoscuți și celor necunoscuți ai luptei pentru neatîrnarea neamului nostru și suveranitatea României, a tuturor celor ce au luptat pentru eliberarea națională și socială a poporului. Gîndurile noastre se duc cu caldă recunoștință spre toți ostașii din țările aliate și prietene nouă, alături cu care armata populară română a luptat umăr la umăr și în primul rînd, spre bravii ostași sovietici, care au luptat pentru cauza comună a libertății, și care și-au vărsat fără șovăire sîngele în marș eroic împotriva cotropitorilor fasciști.

Țara noastră se bucură astăzi de un imens prestigiu în lume, pentru că a luptat cu îndîrjire pentru dreptul ei, de a-și clădi viața prin munca ei, cu forțele ei proprii, cu vocația ei constructivă și aspirația spre pace și bună înțelegere cu toate popoarele lumii.

Știind cît de grea este subjugarea națională și socială, poporul nostru se află alături și acordă tot sprijinul material, politic și moral tuturor celor ce luptă pentru ca să-și cucerească independența de stat și libertatea ca popoare și oameni.

Suferințele îndurate în veacuri de lupte împotriva celor ce voiau să ne copleșească țara cu forța brutală a armelor, omenia poporului nostru și demnitatea națională apărată cu sacrificii neprecupețite, stau la temelia politicii noastre de stat, exprimată cu fermitate, limpezime și ardoare de președintele Nicolae Ceaușescu, **„...este necesar să acționăm cu putere pentru afirmarea noii ordini economice și politice internaționale, a principiilor de deplină egalitate în drepturi, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța în relațiile dintre state. Să acționăm cu fermitate pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, pe bogățiile naționale, de a se dezvolta liber și independent, potrivit voinței și aspirațiilor proprii de bunăstare și fericire“.**

Astăzi, în ziua VICTORIEI OMULUI asupra forței neoamenilor, adăstăm o clipă în semn de reculgere și pornim mai departe, mai sus, mai îndrăzneț, pe drumul omeniei și demnității poporului nostru. Din vîrful înalt al certitudinilor noastre, privim cu dor spre vîrful cel mai înalt al aspirațiilor omenești, spre cel al comunismului, al împlinirilor plenare a condiției umane.

Vasile PORUMBESCU

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune

MODERNIZAREA STRUCTURILOR ECONOMICE NAŢIONALE ÎN CONTEXTUL ADÎNCIRII INTERDEPENDENŢELOR PE PLAN MONDIAL

prof. univ. Roman MOLDOVAN

DIN PERSPECTIVA privind dezvoltarea societăţii româneşti într-un viitor mai îndepărtat — conturată în Programul partidului nostru, precum şi în Directivele Congresului al XI-lea — concretizare a progresului în etapa 1975—1980, se evidenţiază strategia politicii economice şi sociale a ţării noastre caracterizată prin creşterea puternică a forţelor de producţie — pe baza cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice — asigurîndu-se condiţiile dezvoltării multilaterale a societăţii, sporirea continuă a producţiei de bunuri materiale în vederea satisfacerii necesităţilor de consum raţionale ale întregului popor. Întreagă această dezvoltare are loc în condiţiile participării active a României la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informaţie ştiinţifică, la revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană.

În aceste condiţii o problemă centrală în strategia dezvoltării o constituie definirea conţinutului conceptului de modernizare a structurii economice naţionale şi a condiţiilor în care aceasta are loc în ţara noastră, ţinînd seama de creşterea interdependenţelor dintre economiile statelor şi adîncirea diviziunii internaţionale a muncii, ca aspecte ale proceselor caracteristice epocii noastre sub impulsul cerinţelor contemporaneităţii privind lichidarea subdezvoltării şi necesitatea creării unei noi ordini economice şi politice mondiale.

ÎN CONDIŢIILE căii socialiste de dezvoltare — după cel de-al doilea război mondial — în România s-au desfăşurat şi sînt în curs adînci prefaceri de structură a economiei naţionale. Astfel — aplicînd criteriile folosite în mod curent de ştiinţa economică — putem identifica (cu titlu enumerativ) următoarele :

1. Schimbarea locului diferitelor ramuri ale producţiei materiale în produsul social şi venitul naţional şi totodată modificări în structura industriei şi agriculturii, ca ramuri principale ale economiei naţionale.

2. Schimbări în repartiţia teritorială a forţelor de producţie şi cu deosebire a industriei, în condiţiile îmbinării, în mod cît mai judicios, a criteriilor economice cu cele sociale.

3. Creşterea numerică şi realizarea unor schimbări calitative în structura forţei de muncă.

4. Schimbări esenţiale în structura socială a ansamblului societăţii româneşti.

5. Schimbări în nivelul de viaţă.

6. Schimbări în structura exporturilor şi a importurilor, în condiţiile intensificării participării României la circuitul mondial de valori, în care sens dinamica comerţului exterior a devansat pe aceea a produsului social şi a venitului naiţonal. Astfel în comparaţie cu 1950, considerat 100, în 1973 — anul pentru care avem date definitive — volumul comerţului exterior a fost 1 300, venitul naţional 828 şi produsul social 852. A sporit cota-parte a produselor industriale prelucrate în exporturi şi s-a ameliorat structura importurilor. În structura exporturilor, maşinile, utilajele şi mijloacele de transport au crescut de la 4,17% în 1950 la 24,4% în 1973, combustibilii şi materiile prime minerale au scăzut de la 33,75% la 17,31%, materiile prime nealimentare şi produse alimentare au scăzut de la 28,9% la 8,08%, iar mărfurile industriale de larg consum au crescut de la 1,34% la 17,84%. Schimbările structurale se evidenţiază şi mai clar dacă avem în vedere că în perioada dinaintea celui de al doilea război mondial raportul între preţul mediu pentru tona de marfă importată şi cel pentru o tonă de marfă exportată era de 9—10 la 1, deci foarte defavorabil ; în anii construcţiei socialiste s-a modificat treptat, fiind de 5 la 1 în 1951, de la 3 la 2,1 în 1960, ajungînd să fie, în ultimii ani subunitar. Activitatea de comerţ exterior şi de cooperare în producţie deţine circa 1/3 din totalul producţiei.

Acestea sînt realizări deosebit de importante — cu care ne mîndrim pe drept cuvînt — evidenţiate mai ales dacă ne comparăm cu noi înşine. Cu toate acestea, dacă comparăm nivelul dezvoltării noastre cu cel al ţărilor mai avansate din punct de vedere economic, rezultă că, cu toate progresele făcute şi reducerea decalajelor din trecut, există încă în prezent diferenţe mari între România şi aceste ţări, în nivelul şi structura forţelor de producţie — ca venit naţional pe locuitor — ca pondere a populaţiei ocupate în agricultură circa 42% în 1973 —, ca producţie pe locuitor a anumitor produse industriale de bază, — ca structură a exportului şi a importului şi, respectiv, a raportului de schimb în comerţul exterior, — ca productivitate socială a muncii şi, respectiv, raport între valoarea naţională şi internaţională etc. Caracterizînd stadiul de dezvoltare atins, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, spunea la Conferinţa Naţională a Partidului din iunie 1972: „Am obţinut remarcabile succese în toate domeniile activităţii, am lichidat situaţia slabei dezvoltări pe care am moştenit-o, am construit o economie socialistă unitară, dar toate acestea nu înseamnă că România a lichidat decalajul care o separă de ţările dezvoltate din punct de vedere economic“1).

Conceptul de modernizare a structurilor economice şi caracterul său istoric

SCHIMBĂRILE structurale care au avut loc în economia naţională a României, importante în desfăşurarea de pînă în prezent sînt caracterizate ca proces de modernizare — luat în accepţiunea sa cea mai generală — de tranziţie de la tradiţional la modern. De altfel termenul de modernizare, deşi des utilizat, este încă insuficient de precizat în conţinutul său chiar ca elaborat raţional, abstract — ceea ce este desigur explicabil ţinînd seama că orice definiţie nu poate să fie decît strîns legată de condiţiile istorice date. Conceptul de structură economică — la ale cărei elemente caracteristice ne-am referit — se întrepătrunde dialectic cu conceptul de modernizare, primul fiind în fond o finalizare a modernizării, în condiţiile acceptării — ceea ce şi facem — a ideii că aceasta din urmă este în esenţă acţiune.

Cîteva consideraţiuni în legătură cu conceptul de modernizare se cer a se face deoarece acesta, ca acţiune de politică economică, ocupă un loc central în măsurile menite să schimbe structurile, schimbări care evident că se efectuează în condiţiile participării active şi obiectiv necesare a economiei naţionale la diviziunea internaţională a muncii, în vederea accelerării înfăptuirilor, a îndeplinirii obiectivelor ce ne-am propus. Structura economiei ne apare ca un cadru prin care caracterizăm dezvoltarea, iar modernizarea structurii ca un ansamblu de criterii, de puncte de referinţă în funcţie de care se orientează măsurile de politică economică, în general şi, deci, inclusiv şi cele de comerţ exterior şi colaborare economică internaţională, menite să înfăptuiască o structură optimă — în condiţiile istorice date — respectiv să asigure un nivel maxim a eficienţei muncii sociale.

Modernizarea în general şi în contextul problemei de care ne ocupăm în cele de faţă — dezvoltarea economiilor naţionale

---

1) Nicolae Ceauşescu : „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate“, vol. VII, p. 470.

în condiţiile de adîncire a interdependenţelor internaţionale — în special, se evidenţiază clar ca o categorie istorică în cel mai deplin înţeles al acestui termen cu care operăm în condiţiile unor realităţi istorice date, ca bază şi factori asupra şi prin care putem şi trebuie să acţionăm, înfăptuirea ei — a acţiunii de modernizare, implicînd mijloace şi pîrghii ce variază în timp şi spaţiu. Trebuie remarcat de asemenea că vorbim în mod abstract, fără conţinut social real, atunci cînd vrem să caracterizăm modernizarea unei economii doar prin comparaţie cu altă economie luată ca model, cu toate că analizarea unor tendinţe şi manifestări care au avut sau au loc în dezvoltarea altor economii naţionale ne furnizează — desigur — preţioase elemente pentru definirea conţinutului şi pentru orientarea desfăşurării procesului de modernizare din economia în care acţionăm. Aceasta este o consecinţă a faptului că, acceptînd ca o necesitate obiectivă avantajele adîncirii interdependenţelor internaţionale dintre economiile naţionale se impune să ţinem seamă de faptul esenţial că în concret modernizarea este intrinsecă evoluţiei economiilor naţionale, acestea fiind entităţi de sine stătătoare — sisteme organic integrate — participante ale sistemului economiei mondiale.

În mod curent, conceptul de modernizare reflectă dezvoltarea progresistă, creşterea în general, dar adeseori — mai limitat — chiar numai industrializarea. Această dezvoltare — analizată sociologic — semnifică tranziţia de la o societate tradiţională sau predominant tradiţională, spre una nouă, mai modernă. Adeseori vorbind de dezvoltare, avem în vedere expresia sa cantitativă, prin mijlocirea căreia o şi caracterizăm de altfel — ca dinamică şi schimbări de structură — ambele fiind implicate în conceptul de modernizare. În cadrul acestui concept, structura se poate defini static ca un raport cantitativ între ramuri şi subramuri ale economiei şi dinamic ca schimbări care se produc în interiorul acestor structuri sub influenţa unor factori care au un rol activ cum sînt : progresul tehnic, dezvoltarea forţelor de producţie şi, mai important decît acestea, schimbarea relaţiilor de producţie. Aş sublinia, de asemenea, schimbările ce au loc sub efectul unor opţiuni de politică economică cum sînt raportul între acumulare şi consum şi, bineînţeles, locul şi funcţia comerţului exterior în producţia socială şi implicaţiile acestuia pentru profilarea producţiei materiale etc., deoarece conţinutul acţiunii de modernizare este orientat în funcţie de un optim, definit pentru viitoare etape istorice, optim stabilit de forurile de decizie politică şi gîndit ca realizare a ceea ce este mai corespunzător pentru nevoile imediate şi de perspectivă ale societăţii, ale omului.

O componentă esenţială a conceptului şi a acţiunii şi, în acelaşi timp, o funcţie activă în modernizare, este creşterea economică. Aşa cum s-a desfăşurat aceasta în condiţiile societăţii capitaliste îndreptăţeşte, pe drept cuvînt, să fie pusă în discuţie, fiind în prezenţa unei creşteri de dragul creşterii — în speţă a profitului de dragul profitului. Problema care se pune priveşte stabilirea conţinutului creşterii economice, în sensul de a se subordona această creştere cerinţelor sociale imediate şi de perspectivă, pentru că numai în acest fel creşterea economică se poate identifica cu progresul. Sînt tot mai numeroase punctele de vedere şi în literatura nemarxistă — politică, sociologică, economică etc. — ale acelora care cer să se definească conţinutul creşterii economice în funcţie de răspunsul la întrebarea în folosul cui are loc aceasta. Este îmbucurător pentru noi ca economişti şi sociologi marxişti să constatăm cît de departe sîntem acum de viziunea care domina în anii 1950, cînd dezvoltarea era adeseori concepută în principal numai în termeni tehnico-economici, creşterea economică în sine fiind concepută şi acceptată ca un remediu al bolilor societăţii exploatatoare.

Un model dinamic de mobilizare intensivă a resurselor economiei naţionale

DAT FIIND că este o categorie istorică, delimitarea conţinutului procesului de modernizare, în contextul colaborării economice internaţionale se pune în general şi deci şi în noua etapă de dezvoltare a economiei naiţonale — de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate — etapă care va cuprinde cîteva cincinale. Această delimitare priveşte îndeosebi oportunitatea în timp a măsurilor de politică economică, deoarece dispunem de cadrul proiectat al dezvoltării, de un model dinamic al creşterii echilibrate a economiei şi societăţii noastre, care privit ca proces de modernizare are un triplu conţinut:

- cadru al dezvoltării, succesiune de obiective de realizat ;
- orientări, puncte de referinţă ;
- ansamblu de mijloace, de măsuri, menite să ducă la înfăptuirea obiectivelor, respectîndu-se orientările.

Plecînd de la acest conţinut şi analizată ca acţiune, modernizarea implică proiectarea schimbărilor ce vor avea loc în structura economică şi socială pentru perioada de referinţă ; identificarea, preliminarea relativă a proceselor ce se vor desfăşura şi delimitarea factorilor meniţi să acţioneze, precum şi enunţarea unora din principalele măsuri considerate ca necesar a se adopta. Caracterizînd din acest triplu punct de vedere, înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în perioada în care ne referim, dispunem implicit şi de elementele care definesc foarte cuprinzător însuşi procesul modernizării — aşa cum am mai spus — ca un model dinamic al dezvoltării. Convingătoare sînt în acest sens elementele, aşa cum acestea se află înscrise — ca obiective calitative şi cantitative — în Documentele adoptate de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român din noiembrie 1974.

Desigur că procesele şi fenomenele care dau conţinut acţiunii de modernizare sînt multiple, interdependente, formînd un sistem organic integrat, în cadrul căruia o analiză de natură cauzală ne duce la concluzia, la posibilitatea de a putea susţine că, în stadiul de dezvoltare a economiei noastre, acţiunea de modernizare se bazează şi urmăreşte cu predominanţă — ca o caracteristică esenţială cerinţa majoră pusă de practica vieţii sociale — mobilizarea intensivă a resurselor din economie şi societate. Ţinînd seama de această caracteristică predominantă — mobilizarea intensivă a resurselor — credem că putem identifica ca preocupări centrale ale politicii noastre economice, patru procese esenţiale şi anume:

a) sporirea eficienţei în toate sferele de activitate socială.

b) larga aplicare a ştiinţei şi tehnicii.

c) formarea, perfecţionarea cadrelor.

d) lărgirea schimburilor economice şi cooperarea internaţională în producţie, tehnică şi ştiinţifică ; participarea activă la diviziunea internaţională a muncii, ca o componentă inseparabilă în procesul dezvoltării economiei naţionale, necesitate obiectivă pentru accelerarea progresului economic şi social al României.

Elementele parţiale, constitutive ale acestor procese, considerate caracteristice pentru definirea în esenţă a conţinutului acţiunilor de modernizare, le găsim enumerate în Documentele programatice adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. care proiectează dezvoltarea în perspectivă a economiei şi societăţii noastre.

O structură economică modernă, este prin natura ei dinamică şi cu atît mai eficientă cu cît se poate adapta, în general şi implicit, şi la evoluţiile sistemului economiei mondiale, date fiind avantajele participării la diviziunea internaţională a muncii, la circuitul mondial de valori materiale, tehnico-ştiinţifice, culturale. Definirea problemei, a condiţiilor care asigură soluţii eficiente, prezintă desigur dificultăţi ca urmare a faptului că, spre deosebire de perioada trecută, cînd determinante pentru caracterizarea structurilor economiilor naţionale şi însăşi pentru dezvoltarea acestora — implicit a participării la comerţul internaţional — erau materiile prime, azi un rol hotărîtor îl are populaţia activă, respectiv oamenii, nivelul pregătirii lor ştiinţifice şi culturale, dat fiind că în procesul reproducţiei sociale cercetarea tehnico-ştiinţifică, aplicaţiile sale, ocupă un rol din ce în ce mai mare. De asemenea, ţinem seama că interdependenţele dintre economiile naţionale, ca urmare specializării lor crescute şi a multilateralităţii în dezvoltarea lor complexă sînt tot mai variate, diversificate şi mai adîncite.

Trăgînd concluziile din această situaţie şi evoluţie, rezultă că subsistemele, fie zonale, regionale, fie pe domenii de activitate economică, ştiinţifică, tehnică, culturală etc. care se creează pe calea înţelegerii convenite între cei interesaţi — inclusiv cele pe care obişnuim să le denumim integrare — sînt progresive şi pot contribui la dezvoltarea economiilor naţionale numai în măsura în care statele concep înţelegerea, colaborarea, cooperarea, la care au convenit, într-o viziune de intensificare şi lărgire continuă a participării, pe bază de avantaj reciproc, a economiilor statelor naţionale — membre ale înţelegerilor regionale, zonale — la diviziunea internaţională a muncii. Sistemele economice naţionale trebuie deci să fie concepute şi promovate instituţional într-o largă deschidere, în şi spre economia mondială. În aceste condiţii blocurile economice închise sînt în mod evident în contradicţie cu caracterul mondial al interdependenţelor economice contemporane şi prin aceasta pot deveni pînă la urmă piedici în dezvoltarea diviziunii mondiale a muncii.

Toate acestea apar evidente dacă acceptăm — ca un datum al realităţii obiective — faptul că economiile naţionale sînt componentele esenţiale ale ordinii economice internaţionale — aceasta din urmă judecată ca sistem de interdependenţe — în contextul mondial al fluxurilor de valori materiale, ştiinţifice, culturale etc. ce se desfăşoară între ele.

Lichidarea fenomenului subdezvoltării

PREOCUPÎNDU-NE de folosirea avantajelor ce decurg din procesul de adîncire a relaţiilor internaţionale economice, este de reţinut că aceasta implică satisfacerea anumitor necesităţi majore de care este condiţionată însăşi desfăşurarea sa în condiţii tot şi cît mai corespunzătoare economiilor naţionale şi în fond pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale tuturor popoarelor. Avem în vedere în primul rînd lichidarea fenomenului subdezvoltării, reducerea şi desfiinţarea decalajelor în dezvoltarea economică a statelor, numai în acest mod putîndu-se promova o nouă diviziune internaţională a muncii, mai raţională, un comerţ mai echitabil şi reciproc avantajos.

Înfăptuirea acestei cerinţe şi convieţuirea internaţională însăşi implică promovarea trainică în viaţa internaţională a relaţiilor noi, bazate pe egalitatea în drepturi a statelor mari şi mici, respectul suveranității și independenței naționale, renunțarea la intervenția cu forța sau amenințarea cu forța, dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării economice și sociale conform aspirațiilor sale, dreptul sacru al fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile și resursele naționale, dreptul statelor lipsite de materii prime sau surse de energie de a beneficia fără discriminare, pe bază de acorduri reciproc avantajoase, de resursele necesare dezvoltării lor economice și sociale, precum și imperativul ca situația din domeniul materiilor prime, surselor de energie, dezvoltării și în general ca relațiile economice internaționale să nu fie folosite în nici un fel drept mijloc de presiune sau amestec în afacerile interne ale altor state.

Desigur că acestea sînt premise majore și principii de conviețuire, de comportare în relațiile externe și implicit pentru promovarea relațiilor economice internaționale. Pentru colaborarea între țări cu sisteme sociale diferite o cerință de ordin practic privește cunoașterea mecanismului de funcționare a economiei planificate și a sistemului de organizare la nivel macro și microeconomic și concomitent a mecanismului economic din țările cu economie de piață, neplanificată. O atare cunoaștere asigură aprecierea veridică a prevederilor privind dinamica evoluției fenomenelor economice înscrise în planurile de dezvoltare social-economică. Este cazul să ne pronunțăm împotriva părerii greșite a unor economiști occidentali referitoare la gradul și măsura de adaptabilitate a planului — ca prevederi proiectate — la schimbările care au avut loc în procesul desfășurării faptice a fenomenelor economice, să respingem concepția eronată a acestora că planul ar fi un ansamblu de prevederi rigide, iar nu un cadru de referință pentru strategia dezvoltării economice și sociale, cum este aceasta în realitate, în sistemul conducerii planificate a economiei socialiste.

Pentru a folosi, în cît mai mare măsură, în acțiunea de modernizare a economiei naționale, avantajele ce decurg pentru aceasta din adîncirea interdependențelor internaționale, — cu preocuparea de a promova concomitent condițiile care contribuie la edificarea noii ordini economice și politice internaționale, este important să cunoaștem și să luăm în considerare schimbările care au loc în conținutul circuitului economic mondial, cunoscînd că aceste schimbări au rolul unor factori determinanți pentru evoluția procesului diviziunii internaționale a muncii, diviziune care reflectă specializarea economiilor naționale pentru export și — din acest punct de vedere — delimitează, conturează și oarecum caracterizează, în același timp, profilul acestor economii.

În acest sens putem constata existența a două procese, unul de specializare și altul de colaborare, de cooperare, de integrare, procese care evoluează dialectic. Totodată sînt tot mai evidente modificările în sensul accentuării trecerii de la schimburile industrie-agricultură, la schimburi industrie-industrie, de la schimburi materii prime-semifabricate-produse finite la schimburi de produse tot mai apropiate din acest punct de vedere ; se trece de la schimburi cu caracter complementar între sferele producției materiale la schimburi diversificate de producție, tipuri și părți de produse, schimburi de produse cu un conținut reciproc de muncă complexă tot mai ridicat, se tinde la lichidarea diferențelor între valoarea națională și cea internațională a mărfurilor și serviciilor. Nu putem să nu remarcăm că — din păcate — aceste noi trepte în evoluția diviziunii internaționale a muncii se limitează la schimburile economice dintre țările cu economie dezvoltată și diversificată, deoarece majoritatea țărilor lumii, adică țările în curs de dezvoltare, sînt încă în stadii de specializare intersectorială. În sfîrșit, tot ca schimbare în conținutul circuitului economic mondial, menționăm că, odată cu forma tradițională a colaborării economice internaționale, schimbul comercial de produse și servicii, care se menține și se amplifică, se dezvoltă și forme noi — cum sînt cooperarea în producție, în tehnologie. Aceste forme dobîndesc treptat o pondere relativă tot mai ridicată, ca urmare a faptului că astfel de schimburi comerciale, economice, corespund specializării internaționale adîncite, fiind mai corespunzătoare economiilor naționale modernizate sau în proces de modernizare. În ceea ce privește formele de colaborare, constatăm că din ce în ce mai mult colaborarea multilaterală se împletește și se bazează pe formele de colaborare bilaterală. Acestea din urmă își sporesc importanța relativă în condițiile promovării cooperării în producție, ceea ce implică relații de durată, cunoaștere reciprocă adîncită. În sfîrșit, este de menționat faptul că statele organizează și instituționalizează relațiile lor economice, recunoscînd astfel necesitatea și contribuția valoroasă a colaborării economice internaționale reciproc avantajoase, la adîncirea cooperării pe multiple planuri dintre ele.

Mitul teoriei „echilibrului concurenței" în fața legii marxiste a valorii

ÎN CONDIȚIILE în care economiile naționale, desigur deschise ca sisteme, sînt celulele esențiale ale economiei mondiale, teoria economică este solicitată, este confruntată de problemele privind elaborarea criteriilor susceptibile a fi folosite în specializarea internațională. Vorbim de criterii — dat fiind complexitatea problemei în condițiile în care participanții sînt economiile naționale — sisteme complexe, integrate — cu posibilități și necesități de schimb internațional extrem de variate, de diferențiate.

Virtuțile echilibrului concurențial s-au dovedit în realitate a fi vicii atît pe planul intern — al economiilor naționale — cît și pe cel al relațiilor internaționale. La umbra acestui mit, întreținut de teoreticienii economiei capitaliste, teoriile economice care au pretins că au formulat sau formulează criterii de specializare internațională — teoria costurilor comparate și teoria dotării cu factori de producție, ca să amintim de două din cele mai cunoscute — s-au dovedit unilaterale, parțiale, insuficiente și de valoare științifică îndoielnică, aceasta cu deosebire în perioada de după cel de al doilea război mondial, în condițiile schimbărilor politice și economice care au avut și au în continuare loc, schimbări care le-au infirmat, ca valoare de cunoaștere științifică, pretenția de a caracteriza conceptual unele procese, fenomene, legități.

S-a dovedit lipsită de temei — experiența istorică a făcut dovada că ne aflăm în fața necesității obiective a unei noi ordini economice și politice internaționale — și, că nu mai există îndoială asupra falsității asertiunii conform căreia în perspectiva istorică, prin intermediul comerțului internațional s-ar putea ajunge la o apropiere și nivelare a venitului pe locuitor, între diferitele țări. Din contră, s-a ajuns la situația paradoxală — aparent — de a căuta soluții pentru ca dezvoltarea să nu mai dezvolte subdezvoltare. Chiar și economiștii și sociologii nemarxiști susțin tot mai insistent că strategia dezvoltării bazată pe investițiile și tehnologia „occidentală“ are foarte multe lacune ca eficiență socială și umană. Se afirmă tot mai mult punctele de vedere că în economiile din țările în curs de dezvoltare, în care foarte des — după experiența lor — coexistă sectoare „tradiționale“ și „moderne“, acesta din urmă nu întotdeauna impulsionează corespunzător, în sensul transmiterii, a propagării creșterii lor și primului sector — celui tradițional. Sectorul modern prin fluxul capitalurilor, schimburile comerciale, profitul etc. este mult mai „atașat“ metropolei decît economiei în cauză, în general și în special cînd „metropola“ — și aceasta este des cazul — este prezentă prin societățile supranaționale.

În analiza raportului dintre politica comercială și dezvoltare, se susține — și noi credem că în mod just — că deși comerțul este factor important, funcțiile lui se cer tot mai mult a fi integrate și subordonate creșterii pieței interne, industrializării, substituirii importurilor etc. Toate acestea se dovedesc tot mai mult componente esențiale și propulsoarele dezvoltării economice. Sub impulsul unei atari evoluții a diviziunii internaționale a muncii și a unor consecințe ce implică distorsiuni în raporturile ordinei economice mondiale și bineînțeles nu numai în cele economice, se pune problema criteriilor de specializare internațională. Constatăm cu multă satisfacție temeiul științific al teoriei marxiste a valorii, în speță necesitatea așezării la baza elaborării acestor criterii a acțiunii legii valorii în relațiile economice internaționale. Iată de ce pe drept cuvînt în documentele partidului nostru, în indicațiile privind aportul comerțului exterior, sporirea contribuției acestuia la dezvoltarea, la creșterea economică a României, ni se atrage atenția asupra funcției pe care o îndeplinește — pe piața mondială — legea valorii, ni se cere să cunoaștem raportul dintre valoarea națională și cea internațională a produselor ce fac efectiv sau urmează să facă obiectul schimbului internațional. Într-adevăr eficiența activității comerțului exterior — sau din contră transferul în defavoarea noastră a unei părți a muncii sociale pe această cale — are la bază tocmai acest criteriu de apreciere obiectivă. Metodologiile pentru calculul eficienței comerțului exterior sînt elaborate — și desigur că necesită perfecționări și adaptări — avînd tocmai acest fundament științific, — ca metode deja aplicate în practica curentă.

În documentele de partid și de stat găsim prevederi, orientări, indicații pentru activitatea practică concretă de comerț exterior, așezate fiind pe un fundament principial. Această activitate practică are ca suport clar, așa cum se subliniază și în rezoluția Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale ce a avut loc în februarie 1975, activitatea neobosită desfășurată pe multiple planuri de tovarășul Nicolae Ceaușescu, întîlnirile și convorbirile cu conducătorii din țările socialiste și din țările în curs de dezvoltare și din alte țări, tratatele, acordurile, înțelegerile, convențiile de colaborare încheiate cu aceste prilejuri. Toate acestea promovînd relațiile externe ale țării noastre deschid o largă perspectivă dezvoltării comerțului exterior și cooperării României pe plan internațional, asigură baze stabile raporturilor noastre economice cu alte state.

en
ECONOMIE
NATIONALA

Cincinalul — înainte de termen !

REALIZAREA PLANULUI — PREOCUPARE FUNDAMENTALĂ A ÎNTREPRINDERILOR

FIECARE moment din desfășurarea întrecerii socialiste în care sînt angrenate toate colectivele de oameni ai muncii din țară a avut și are semnificații aparte, prilej de consemnare a unor realizări deosebite în producție și de evidențiere a unor întreprinderi fruntașe. La începutul lunii mai din 1975 peste 500 de întreprinderi își realizaseră integral sarcinile pe care le aveau pentru întregul cincinal. Realizări deosebite pe graficul întrecerii au înscris în primele patru luni din acest an și marea majoritate a întreprinderilor din ramurile metalurgiei și construcțiilor de mașini. Fără îndoială, în cadrul acestor realizări de ansamblu, efortul fiecărei întreprinderi este diferit, în funcție de aspectele concrete în care se desfășoară activitatea productivă.

În dorința de a evidenția aportul unităților economice, revista noastră prezintă o analiză întreprinsă în întreprinderile din aceste importante ramuri ale industriei, care a urmărit în principal următoarele aspecte :

- **REALIZĂRI FAȚĂ DE PLAN ȘI ANGAJAMENTE : ÎN ÎNTREPRINDERI...**
- **...ȘI LA NIVELUL RAMURILOR INVESTIGATE.**
- **PROBLEME PENTRU RUBRICA „REZOLVĂRI OPERATIVE".**
- **CLASAMENT '75 ÎN ÎNTRECERE.**

Direcții de acțiune prioritare

INDUSTRIA metalurgică și cea constructoare de mașini, principalele ramuri producătoare și consumatoare de metal, exercită un rol important în dezvoltarea viguroasă a economiei românești și în lichidarea decalajelor care ne mai despart de țările avansate. Pentru îndeplinirea sarcinilor deosebite care revin acestor ramuri în 1975 au fost prevăzute și adoptate în fiecare întreprindere, centrală industrială și ministere planuri complexe de măsuri, a căror coordonată comună o constituie sporirea eficienței întregii activități economice. Desigur, direcțiile de acțiune sînt multiple. Vom prezenta însă pe cele mai caracteristice.

Clasamentul pe trimestrul I a.c. a fost întocmit după următoarele criterii:

— gradul de depășire a planului

— realizarea angajamentelor

În stabilirea locului în clasament al fiecărei întreprinderi s-a procedat asftel :

1. La fiecare dintre indicatorii planului luați în calcul — producție globală, producție marfă, cheltuieli la 1 000 lei, beneficii, export — s-a acordat 1 punct întreprinderii care a înregistrat nivelul cel mai ridicat, 2 puncte pentru următoarea ș.a.m.d.

● S-a totalizat apoi pentru fiecare întreprindere numărul de puncte obținut la indicatorii enumerați, acordîndu-se locul I pentru depășirea planului acelei unități care a totalizat cel mai mic număr de puncte.

● Întreprinderile care au avut nerealizări ale planului la cel puțin un singur indicator nu au fost luate în calcul. Aceasta explică de ce în cadrul centralelor numărul de întreprinderi fruntașe variază.

2. În cazul angajamentelor s-a procedat asemănător, luîndu-se în considerare pentru fiecare întreprindere volumul angajamentului realizat în trimestrul I a.c. în totalul angajamentului anual.

Cumularea punctajelor acordate atît pentru depășirea planului, cît și pentru realizarea angajamentelor a permis întocmirea clasamentului final.

1 În industria construcțiilor de mașini grele o principală orientare a eforturilor a fost îndreptată spre **crearea condițiilor necesare realizării sarcinilor de introducere a progresului tehnic.** Prevederile pe 1975 în cercetare, asimilare, tipizare însumează creșteri însemnate, cu precădere la volumul pozițiilor nominalizate în plan. Pentru aceasta s-a stabilit, de pildă, ca centralele industriale și întrepriderile să contracteze pînă la sfîrșitul lunii aprilie toate subansamblele și materialele necesare realizării prototipurilor și seriilor zero din cooperare pentru planul pe acest an.

Totodată , sub coordonarea Institutului central de cercetări pentru construcția de mașini, institutele tehnologice specializate **elaborează programe de tehnologii tip pentru procesele de fabricație din construcția de mașini.** O sarcină permanentă revine tuturor institutelor specializate și în ce privește întocmirea de propuneri de modernizare a tehnologiilor din întreprinderi — acolo unde este cazul. Răspunzînd unor nevoi concrete, fiecare institut va întocmi cu sprijinul centralelor programe de autodotare pentru standuri de probă și instalații de încercări.

În întreprinderile din cadrul industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii, pentru intensificarea ritmului de modernizare a produselor și îmbunătățirea activității de cercetare, împreună cu Consiliul Național pentru Șiință și Tehnologie **au fost reexaminate programele de cercetări și de asimilare a produselor noi, au fost reduse termenele de realizare a fazelor de asimilare, precum și termenele de finalizare a temelor de cercetare.** Toate acestea au fost și vor fi permanent corelate cu măsuri de economisire și folosire rațională — încă din faza de proiect — a combustibililor și energiei, cu reducerea consumurilor de materii prime.

2 **Asigurarea și pregătirea forței de muncă în numărul și calificarea necesară** realizării sarcinilor de producție pe acest an a constituit de asemenea obiectul unor programe de măsuri. În cadrul acestora preocupările s-au axat pe grupele de probleme care privesc, de exemplu, creșterea și modernizarea bazei materiale a unităților școlare din cadrul M.I.C.M.G., creșterea gradului de integrare a învățămîntului superior cu cercetarea, proiectarea și producția, în general în direcția perfecționării cunoștințelor oamenilor muncii din industria constructoare de mașini. În unitățile construcției de mașini-unelte și electrotehnicii, pentru asigurarea și pregătirea cadrelor necesare unităților noi s-a luat măsura ca odată cu documentațiile tehnice de investiții să se elaboreze graficul de pregătire pe meserii cu res-

Tabelul nr.1

Realizarea principalilor indiçatori de plan în trimestrul I a.c. (%)

Nr. crt.	Indicatorul	MIM	MICMG	MICMUE
1.	Producția globală	lo2,3	lol,o	lol,9
2.	Producția marfă	loo,2	lol,2	98,4
3.	Productivitatea muncii	loo,8	98,1	loo,3
4.	Investiții	lo4,1	lo4,5	lo7,4
5.	Cheltuieli la looo lei producție marfă	+5,9	+3,8	-5,9

ponsabilități concrete pentru unitățile de școlarizare în întreprinderi și centrale industriale coordonatoare.

3 **Îmbunătățirea calității produselor** a prezentat pentru toate colectivele de muncă din întreprinderile analizate un obiectiv central. În construcția de mașini au fost elaborate în întreprinderi programe complexe, punîndu-se accentul pe întărirea controlului tehnic de calitate pe liniile de fabricație și pe înzestrarea cu standuri de probă, aparatură de măsură și control. Au fost stabilite măsuri de recuperare a rămînerilor în urmă la standurile de probă, precum și acțiuni îndreptate spre îmbunătățirea organizării controlului pe faze de operații și a celui final.

În acest scop va trebui intensificată și în aceste unități dotarea cu aparatură de măsură la nivelul cerințelor actuale, folosirea lor corespunzătoare, precum și intensificarea acțiunilor privind urmărirea comportării produselor la beneficiar, organizarea de consfătuiri și schimburi de experiență cu beneficiarii. Pe această bază în unele unități siderurgice se urmărește în acest an realizarea unei ponderi sporite a producției de calitate superioară, reducerea procentelor de rebuturi și a nivelului declasatelor față de situația înregistrată în anul trecut.

4 Pentru industria siderurgică, realizarea în bune condiții a sarcinilor pe acest an are însă și altă dimensiune. Dat fiind numărul mare al obiectivelor noi care condiționează realizarea planului de producție, **respectarea prevederilor de punere în funcțiune la capacitățile cu termene în acest an** a constituit o temă centrală a preocupărilor și la beneficiar. În acest sens au fost adoptate măsuri pentru acordarea unui sprijin operativ unităților de construcții-montaj pentru rezolvarea unor probleme de primă urgență în acest an, printre care pot fi amintite asigurarea cărămizilor refractare pentru bateriile de cocs de la C.S. Galați, asigurarea construcției metalice pentru un cauper la furnalul 7 de la Hunedoara, asigurarea armăturilor pentru lucrările de la Oțelul Roșu etc.

Rezultate pe măsura eforturilor

DESFĂȘURAREA acțiunilor pe multiple direcții de orientare a eforturilor a permis încă din primul trimestru al acestui an realizarea unor rezultate bune la nivelul ramurilor în îndeplinirea indicatorilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecere (tabelele nr. 1 și 2). Întreprinderile din cadrul metalurgiei au depășit prevederile producției globale cu 318 milioane de lei, cele din industria

CLASAMENT ■ CLASAMENT ■ CLASAMENT ■ CLASAMENT ■ CLASAMENT ■ CLASAMENT

Tabelul nr.3

Intreprinderile care s-au situat în fruntea întrecerii socialiste pentru îndeplinirea și depășirea planului pe trim.I 1975 în ramurile industriilor metalurgie și construcții de mașini

(%)

Loc în clasament	Ministerul Centrala Intreprinderea	REALIZARI: Producția globală 1	Producția globală 2	Producția marfă 1	Producția marfă 2	Productivitatea muncii 1	Productivitatea muncii 2	Cheltuieli la 1000 lei prod.marfă ± lei față de plan 1	Cheltuieli la 1000 lei prod.marfă ± lei față de plan 2	Beneficii 1	Beneficii 2	Export 1	Export 2
	Min.Industriei Metalurgice												
	■ Centrala industrială siderurgică												
1.	Intrep."Oțelul Roșu"	104,5	118,0	103,5	89,6	115,6	437,2	-0,5	-	108,1	933,0	109,5	-
2.	Combinatul siderurgic Reșița	103,5	-	103,6	68,7	102,5	-	-0,8	-	148,2	504,0	-	-
	■ Centrala industrială de metale neferoase și rare												
1.	Intrep.de alumină Oradea	104,3	88,0	104,9	119,9	104,8	-	-26,1	-	325,6	814,1	-	-
	■ Centrala industrială de prelucrări metalurgice												
1.	Intrep. "Laminorul"-Brăila	106,9	139,6	107,9	154,9	105,7	114,8	-1,5	94,9	171,2	372,8	102,9	-
2.	Intrep."Cablul Românesc" Ploiești	106,3	88,3	106,2	86,3	104,2	170,1	-9,4	1880,0	110,0	-	105,3	106,7
3.	Intrep.de țevi Roman	103,8	42,6	103,9	45,6	100.9	-	-5,2	-	153,2	449,1	106,4	44,4
	■ Centrala industrială pentru produse refractare												
1.	Intrep.de produse refractare Alba Iulia	109,1	121,9	112,3	187,5	109,2	124,4	-3,4	125,9	131,3	-	-	-
2.	Intrep.de produse refractare "Vulturul" Comarnic	103,1	69,6	106,3	120,6	102,4	54,4	-38,7	595,4	177,8	194,6	-	-
	Min.Ind.Construcțiilor de Mașini Grele												
	■ Centrala industrială tractoare și mașini agricole												
1.	Intrep.de garnituri de frînă și etanșare R.Sărat	108,5	309,8	101,3	-	106,0	-	-4,8	-	107,8	222,3	-	-
2.	Intrep.de piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole Galați	103,1	18,0	102,4	21,6	101,3	-	-3,0	-	100,9	-	-	-
3.	Intrep.mecanică "Ceahlăul" Piatra Neamț	103,5	60,3	100,2	-	100,0	-	-1,8	-	136,8	-	108,3	638,8
	■ Centrala industrială autocamioane și turisme												
1.	Intrep.de piese auto Iași	109,0	249,4	104,9	129,5	100,1	-	-7,5	576,9	116,4	102,3	-	-
2.	Intrep."Automecanica" Moreni	101,1	23,0	101,3	145,5	101,6	37,0	-20,2	-	112,1	325,7	-	-
3.	Intrep."Automecanica" Mediaș	101,0	41,2	101,3	-	101,1	22,9	-4,0	133,3	133,7	-	123,5	-
	■ Centrala industrială utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat												
1.	Intrep.de utilaj alimentar Slatina	102,6	9,8	102,3	-	102,6	-	-9,4	-	100,4	-	-	-
2.	Intrep.de cazane mici și arzătoare Cluj	103,4	48,0	100,7	-	103,5	85,0	-12,4	-	133,1	-	-	-
3.	Intrep.de utilaj pt. ind.mat.de constr. Bistrița	101,5	10,0	100,2	-	101,5	-	-37,2	-	121,2	-	-	-
	■ Centrala ind.de rulmenți și organe de asamblare												
1.	Intrep.de rulmenți Alexandria	102,1	140,0	101,1	230,0	100,0	-	-1,5	-	177,5	353,8	102,9	-
2.	Intrep.de șuruburi Tg.Secuiesc	105,1	66,6	102,3	-	100,0	-	-24,2	-	103,0	108,3	-	-
3.	Intrep.de rulmenți Brașov	100,3	150,0	101,0	35,0	100,3	-	-17,8	-	129,9	-	101,4	-
	■ Centrala industrială construcții navale												
1.	Intrep.mecanică navală Galați	100,8	10,7	100,1	-	100,8	11,0	-0,8	-	519,2	-	-	-
	Min.Ind.Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii												
	■ Centrala industrială de echipament special												
1.	Intrep.mecanică Plopeni	101,4	37,8	100,8	44,2	102,0	-	-0,7	-	114,4	611,6	331,0	-
2.	Intrep."Optica Română" București	106,2	-	102,3	82,8	100,0	-	-45,0	300,0	109,1	106,8	117,5	-
3.	Intrep.mecanică Cugir	101,5	35,2	101,3	-	100,7	-	-12,6	126,0	100,4	2,3	237,9	-
	■ Centrala industriale de mașini și materiale electrotehnice												
1.	Intrep.de fabricație și montaj ascensoare București	102,2	29,4	101,1	1,6	102,6	-	-18.4	-	112,2	1,1	-	-
	■ Centrala industrială de mașini și aparataj electric												
1.	Intrep."Electroceramica" Turda	107,1	65,0	100,8	-	102,8	71,3	-21,1	-	107,0	-	-	-
	■ Centrala industrială de electronică și tehn.de calcul												
1.	Intrep."Conect" București	116,4	58,0	101,2	-	103,4	-	-29,7	-	-	-	-	-
2.	Intrep.IRUC București	102,0	14,0	101,2	-	100,4	-	-2,2	-	124,5	-	-	-
	■ Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări												
1.	Intrep."Automatica" București	104,2	45,5	105,1	49,9	104,7	-	-8,2	-	151,2	-	103,4	-
2.	Intrep.de aparate electrice de măsurat Timișoara	100,1	5,2	102,6	90,7	100,4	45,0	-32,5	-	101,9	68,0	-	-

1) Față de planul trimestrial

2) Față de angajamentul anual.

construcțiilor de mașini grele cu 203 milioane, iar cele din industria construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii cu 227 milioane lei. Depășirile înregistrate s-au materializat pe ansamblul celor trei ministere în realizarea în această perioadă a unei producții fizice suplimentare de 28 769 tone fontă, 38 625 tone oțel, 50 660 tone laminate, 26 excavatoare, 105 vagoane de marfă, 554 autocamioane și tractoare, 109 strunguri, mijloace de automatizare și pentru tehnica de calcul, produse ale industriei de mecanică fină și optică și alte produse. Alături de realizările cantitative, cele calitative vorbesc de la sine despre capacitatea industriei românești de a satisface exigențele beneficiarilor interni și externi, chiar dacă ne referim numai la procesul de asimilare a produselor și tehnologiilor noi, de modernizare a celor existente.

În obținerea acestor realizări globale, aportul întreprinderilor a fost evident diferit. **Tocmai pentru a încerca să evidențiem efortul propriu al fiecăreia, a fost realizată de către comisiile organizațiilor sindicale și conducerile centralelor cu sprijinilor Comitetului Uniunii și al ministerelor o clasificare a întreprinderilor după locul pe care îl ocupă în întrecerea pentru realizarea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate.** În departajarea unităților economice ne-am orientat după nivelul în care au fost realizate prevederile pe trimestrul I a.c. la cei mai reprezentativi indicatori de plan, corelat cu proporția realizării în această perioadă a angajamentului anual.

În tabelul nr. 3 sînt prezentate întreprinderile care s-au situat în fruntea întrecerii socialiste și locul pe care ele s-au clasat în cadrul activității desfășurate.

Printre ele recunoaștem deopotrivă atît unități cu vechi tradiții industriale, cît și prezențe relativ recente în peisajul industrial al țării. Întîlnim astfel Combinatul siderurgic Reșița, dar și Întreprinderea de alumină Oradea, Întreprinderea mecanică Cugir și Întreprinderea de rulmenți Alexandria, întreprinderea mecanică „Ceahlăul“ Piatra Neamț, dar și întreprinderile „Conect“ sau „Automatica“ București. Peste tot aceleași preocupări : depășirea substanțială a producției în condiții de eficiență ridicată.

Tabelul nr.2

Proporția realizării angajamentelor anuale în trim. I 1975 (%)

Nr. crt.	Ministerul	Producția globală	Producția marfă	Beneficii	Export
1.	MIM	38,7	41,1	315,4	73,1
2.	MICMG	15,4	27,3	158,1	24,1
3.	MICMUE	39,1	18,7	-	12o,1

În paralel cu devansarea prevederilor de plan, poate fi menționat faptul că gradul ridicat de îndeplinire a angajamentelor demonstrează că există, în acest an, reale posibilități pentru ca acestea să fie substanțial majorate la multe întreprinderi, în special la cele din centralele de produse refractare, de rulmenți și organe de asamblare, de echipament special.

Alături de rezultatele bune înregistrate, menționate în tabel, nu pot fi omise însă unele nerealizări de plan apărute în această perioadă. La întreprinderile din cadrul M.I.M. planul fizic nu a fost respectat la 6 produse, la M.I.C.M.G. la 18 produse, iar în unitățile M.I.C.M.U.E. la 6 produse, printre care : alumină calcinată, laminate din aluminiu, electrozi siderurgici, mașini și utilaje pentru fabricarea diferitelor produse. Trebuie spus însă că și din acest punct de vedere „aportul“ unor întreprinderi a fost diferit.

● În cadrul metalurgiei, Întreprinderea de oțeluri aliate Tîrgoviște a realizat producția globală în proporție de 79,8%, iar la întreprinderea de alumină Tulcea, cheltuielile sînt depășite simțitor.

● Unele întreprinderi din construcția de mașini grele nu au realizat nivelul de productivitate și de beneficii planificat (Fabrica de șuruburi Bacău — 92 și respectiv 89,5%, Întreprinderea mecanică Muscel — 87,3 și 50,4%) ; la Șantierul naval Oltenița cheltuielile la 1 000 lei producție marfă au fost depășite cu 146,9 lei, iar la Intreprinderea de vagoane Arad cu 42,4 lei.

● Dintre unitățile industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii la „Unirea“-Cluj, Întreprinderea mecanică Sibiu și „Tehnoton“-Iași producția marfă nu a fost îndeplinită, iar cheltuielile la 1 000 lei au fost substanțial depășite (în plus întreprinderea ieșeană nu a realizat nici planul productivității muncii). În rîndul celor fără producția marfă și productivitatea muncii îndeplinită se mai înscriu, pentru această perioadă, Întreprinderea de motoare electrice Pitești și cea de aparataj electric auto din orașul Sfîntu Gheorghe ș.a.

Cauze care sugerează remedii necesare

MULTE dintre nerealizările semnalate ar fi putut fi evitate, dacă s-ar fi reușit din vreme eliminarea unor neajunsuri care mai persistă ; în numeroase cazuri acest lucru era posibil — așa cum experiența ulterioară a dovedit-o — cu atît mai mult cu cît unele din acestea se repetă an de an. Despre ce este vorba ?

1 Ne referim în primul rînd la **deficiențele existente în mecanismul aprovizionării tehnico-materiale.** În acest sens s-au manifestat numeroase greutăți în construcția de mașini grele în ce privește livrarea la termen a unor materiale de către furnizorii din țară (C. S. Galați și Întreprinderea de țevi „Republica“-București), precum și a unor produse din import.

Tot la acest capitol se înscrie și modul defectuos în care mai funcționează uneori colaborarea dintre întreprinderi. Astfel, restanțele la producția de autotractoare cu motor Diesel și autobasculante cu motor Diesel s-au datorat neprimirii unor repere (cabluri de frînă, demaroare, pompe Eaton și altele) de la unitățile colaboratoare. În construcția de mașini-unelte, la strungurile universale cu diametrul peste 600 mm — Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște are o nerealizare ca urmare a deficiențelor în colaborare cu Întreprinderea de strunguri Arad și Întreprinderea mecanică Roman. La receptoarele radio, restanța se localizează la „Tehnoton“-Iași, care a întîmpinat greutăți în asigurarea necesarului, rezistențe și condensatori de la Întreprinderea de componente electronice pasive Curtea de Argeș.

2 Depășirea cheltuielilor de producție prevăzute a fost generată în principal de insuficienta preocupare a ministerelor, centralelor și întreprinderilor pentru fundamentarea programelor și aplicarea măsurilor stabilite în domeniul reducerii cheltuielilor materiale. **Au fost depășite consumurile specifice normate la o serie de produse,** iar din cauza folosirii incomplete a unor mașini și utilaje amortizările pe produs au fost mai mari față de prevederi. Nivelul cheltuielilor de producție a fost influențat nefavorabil și de modificările intervenite în structura producției față de plan cît și datorită menținerii în fabricație a unor produse cu un consum exagerat.

3 **Utilizarea timpului disponibil de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor în trimestrul I a.c. se menține, în medie, la nivelurile realizate în anul 1974,** cu excepția unor întreprinderi din cadrul M.I.C.M.U.E. În unele întreprinderi nu au fost atinși însă indicii planificați.

Din analiza utilizării timpului disponibil de lucru la mașinile-unelte de prelucrare a metalelor rezultă că nu s-au folosit un mare număr de ore mașini, datorită deficiențelor în programarea producției, lipsei forței de muncă calificată, precum și întreruperilor în funcționarea mașinilor. Indicele de utilizare a mașinilor-unelte a fost influențat, de asemenea, de deficiențele în cooperarea în producție.

Înlăturarea operativă a acestor neajunsuri, precum și extinderea experienței bune acumulate în întreprinderile fruntașe, pot crea în toate întreprinderile — încă de pe acum — premise certe pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

ing. Neculaiu MORARU
președinte al
Comitetului Uniunii Sindicatelor din
metalurgie și construcția de mașini

UTILIZAREA EFICIENTĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

Iulian PLOȘTINARU

prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R., președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean

GOSPODĂRIREA judicioasă și utilizarea intensivă a fondurilor fixe productive din toate ramurile economiei naționale constituie o preocupare primordială a partidului și statului nostru, care și-a găsit o nouă și viguroasă ilustrare în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. „Fiecare întreprindere, centrală, minister, se arată în Directive, trebuie să țină o evidență riguroasă a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, a tuturor capacităților de producție și a gradului de utilizare a acestora, luînd măsuri pentru încărcarea completă a fondurilor fixe. În acest scop se va acționa cu fermitate pentru modernizarea utilajelor existente și a tehnologiilor, eliminarea locurilor înguste care limitează folosirea integrală a unor capacități de producție. În mod deosebit vor trebui stabilite soluții pentru utilizarea cît mai deplină a suprafețelor construite, urmînd ca — prin mai buna organizare și raționalizare a fluxurilor tehnologice — să se asigure montarea de utilaje suplimentare care să ducă la creșterea producției. În toate unitățile unde procesele tehnologice permit este necesar să se realizeze lucrul în trei schimburi“[1]).

Această sarcină este de mare importanță dacă avem în vedere faptul că prin alocarea an de an a unei părți însemnate din venitul național pentru investiții, fondurile fixe productive au sporit considerabil, importante și numeroase capacități noi de producție au fost integrate în circuitul economic, paralel cu dotarea și reutilarea celor existente la nivelul tehnicii avansate. Astfel, la sfîrșitul anului 1974, fondurile fixe pe economie totalizau circa 800 miliarde lei, din care aproximativ trei pătrimi au fost puse în funcțiune în ultimii 10 ani, și la un nivel de tehnicitate cerut de cuceririle actuale ale științei și progresului tehnic.

Ca urmare a politicii partidului și statului nostru de dezvoltare a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, de ridicare economică și socială a tuturor zonelor țării, economia județului Mehedinți a cunoscut o continuă creștere cantitativă și calitativă. Volumul producției industriale a anului 1970 este de 8,8 ori mai mare decît cel realizat în 1950, iar cel preliminat în 1975 va fi de 2,6 ori mai mare decît cel din 1970. În prezent județul Mehedinți realizează în numai 14 zile întreaga producție a anului 1938.

Graficul nr. 1

DINAMICA PRINCIPALILOR INDICATORI ÎN INDUSTRIE ÎN PERIOADA 1970-1974

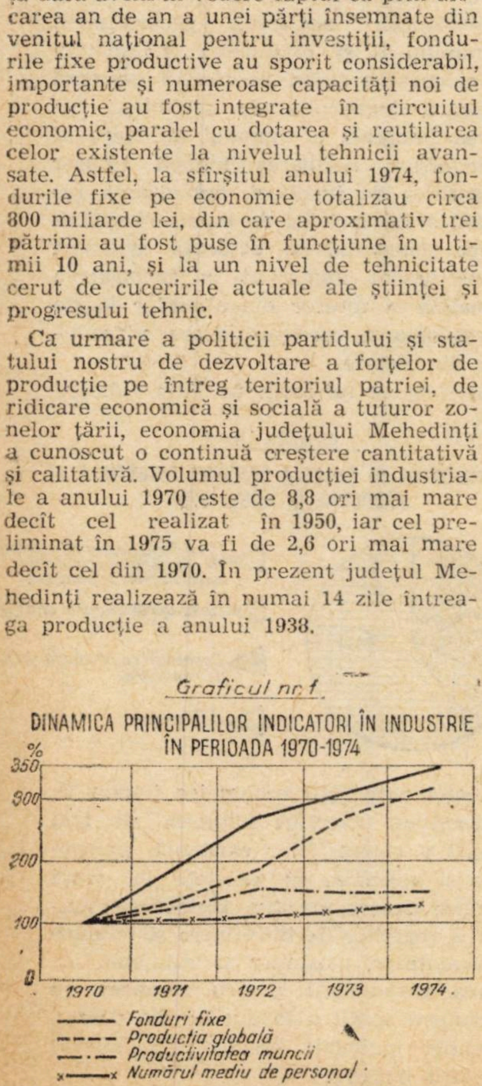

Pentru dezvoltarea economică și social-culturală a județului s-au prevăzut în actualul cincinal investiții de peste 7 miliarde de lei, ponderea continuînd să o dețină industria, iar în cadrul acesteia energia electrică, construcțiile de mașini, celuloza și hîrtia, exploatarea și industrializarea lemnului. Prin realizarea noilor obiective și a dezvoltărilor stabilite, valoarea producției industriale va crește în această perioadă într-un ritm mediu anual de 21,6%, iar ponderea ramurilor celulozei și hîrtiei și a energiei electrice va reprezenta circa 44% din producția industrială a județului (în graficul nr. 1 este prezentată evoluția principalilor indicatori ai industriei la nivelul județului în perioada 1970—1974).

Volumul important al investițiilor care au fost alocate județului au determinat creșterea în proporții considerabile a fondurilor fixe. Numai în perioada 1971—1974, prin intrarea în funcțiune a noi și importante obiective industriale, prin dezvoltarea și modernizarea celor existente, valoarea fondurilor fixe în Mehedinți a crescut de 3,5 ori, cu un ritm mediu anual de 36,6% (structura pe ramuri a producției globale și a fondurilor fixe în industria republicană în anul 1974 este redată în graficul nr. 2). Utilizarea eficientă a acestui valoros potențial productiv cere din partea organelor și organizațiilor de partid, a tuturor colectivelor de muncă din unitățile economice ale județului să ia cele mai potrivite măsuri pentru menținerea mașinilor, utilajelor și instalațiilor în perfectă stare de funcționare, asigurîndu-se buna lor întreținere, efectuarea la timp a reparațiilor, respectarea strictă a disciplinei tehnologice și aprovizionarea corespunzătoare cu piese de schimb.

Pentru valorificarea eficientă a rezervelor, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid au fost întreprinse acțiuni hotărîte în toate unitățile economice care să permită folosirea cît mai deplină a capacităților de producție existente, utilizarea integrală a potențialului instalat, îmbunătățirea organizării producției și a fluxurilor tehnologice, eliminarea locurilor înguste, reducerea timpului de imobilizare pentru reparații accidentale. Ca urmare a unor astfel de măsuri în anul 1974 s-a atins un indice de utilizare a capacităților de producție de 82,2% față de 78,7% în 1973 ; pentru anul acesta se estimează realizarea unui indice cu 6% mai mare decît în 1974.

Analizele de detaliu efectuate în principalele întreprinderi au scos la iveală însă însemnate cantități de mijloace tehnice subutilizate, neutilizate sau cu funcționare sporadică datorită neajunsurilor existente în organizarea și programarea producției, aprovizionarea locurilor de muncă, întreținerea și exploatarea mașinilor, a absențelor și învoirilor de la lucru, a neconcordanței între gradul de dotare tehnică și nivelul de organizare și de pregătire a forței de muncă etc.

Pentru a releifa dimensiunile rezervelor din economia județului rezultate cu ocazia studiului efectuat, ce nu au fost puse în valoare în 1974 ca urmare a neutilizării integrale a fondului de timp maxim disponibil al mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, este suficient să arătăm că acestea sînt echivalente cu peste 12% din volumul producției industriale obținute în acest an.

În cadrul fondului de timp neutilizat la nivelul județului (graficul nr. 3) cea mai mare pondere o dețin în 1974 schimburile neprogramate (55,3%) și neasigurarea cu forță de muncă (20%), care se localizează îndeosebi la unitățile din ramura industriei construcțiilor de mașini (Întreprinderea de vagoane și Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin), care împreună dețin 69% din numărul orelor de nefuncționare pe seama neprogramării producției și 68% din timpul de nefuncționare al utilajelor ca urmare a neasigurării forței de muncă calificată).

Radiografia cauzelor care au făcut să nu se utilizeze un însemnat număr de ore-mașină în 1974 ne duce la concluzia că în marea lor majoritate acestea sînt de natură subiectivă, organizatorică, la îndemîna organelor de conducere colectivă, care, conform hotărîrilor de partid și a legislației în vigoare, au obligația să asigure mobilizarea tuturor factorilor pentru folosirea la un înalt grad de eficiență a resurselor materiale și umane cu care a fost dotată unitatea respectivă. Pornind de la această situație, sub îndrumarea organelor și organizațiilor de partid și cu sprijinul comitetelor județean, municipal și orășenești de partid, în toate unitățile economice au fost organizate colective largi compuse din cei mai buni specialiști care au analizat și prezentat concret în ședințe comune ale organelor colective de conducere concluziile și măsurile ce se impun

---

[1]) Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale pentru perioada 1981—1990. Editura politică 1974 p. 54.

Graficul nr. 2

STRUCTURA PE RAMURI A PRODUCȚIEI GLOBALE ȘI FONDURILOR FIXE ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ ÎN ANUL 1974

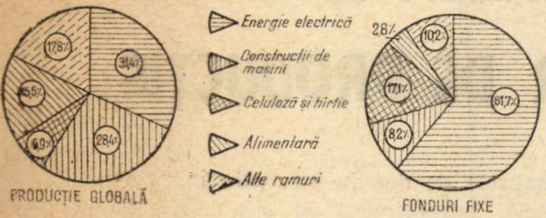

pentru asigurarea realizării creșterilor de plan pe 1975 în principal pe seama capacităților existente, punînd mai deplin în valoare rezervele potențiale.

În urma unor astfel de analize, a reieșit că în acest an indicele de utilizare a capacităților de producție în județ poate fi ridicat la 88,2%, și aceasta în condițiile în care o serie de capacități noi din cadrul Combinatului de celuloză și hîrtie sînt în perioada de atingere a parametrilor proiectați. Din studiile făcute reiese faptul că în anul 1975 sînt create condiții pentru creșterea gradului de folosire a capacităților de producție la majoritatea unităților, din care unele cu pondere hotărîtoare în economia județului. Astfel, s-a stabilit ca la Întreprinderea de vagoane indicele de utilizare a strungurilor și mașinilor de frezat să fie între 91—98% ; la Șantierul naval să se asigure încărcarea optimă a utilajelor în schimburile I, II și III ; la Combinatul de prelucrare a lemnului să se realizeze disponibilizarea unei suprafețe productive de 1 350 m.p., pe seama reorganizării fluxurilor tehnologice, în care se va organiza producție pentru mobilă de artă ; la Combinatul de celuloză și hîrtie s-au prevăzut coeficienți majorați atît față de prevederile din studiul tehnico-economic, cît și față de graficele departamentale la capacitățile ce se află în perioadele de realizare a parametrilor proiectați ; la Întreprinderea de industrializare a cărnii, prin introducerea unor benzi transportatoare în flux se va realiza un spor de producție de 20 mil. lei anual etc.

Graficul nr. 3

STRUCTURA PE CAUZE A FONDULUI DE TIMP NEUTILIZAT LA MAȘINI-UNELTE

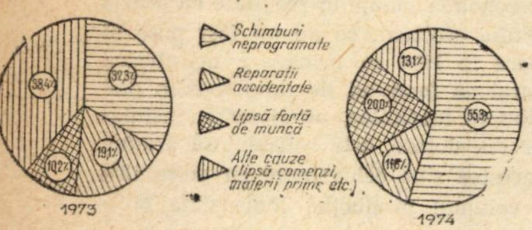

În cadrul analizelor efectuate la nivelul fiecărei unități a rezultat însă că și în 1975 există o rezervă potențială de producție (structura acesteia este prezentată în graficul nr. 4), care prin centralizarea, la nivelul județului, se ridică la 581 mil. lei, din care 59,3%, respectiv 345 mil. lei ca urmare a neasigurării prin plan a forței de muncă și 24,8%, respectiv 144 mil. lei pe seama capacităților care se află în curs de atingere a parametrilor proiectați.

Analizînd rezervele potențiale în folosirea capacităților de producție pe anul 1975, rezultă că acestea se localizează în principal la Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin, în principal ca urmare a unor deficiențe legate de insuficienta preocupare pentru introducerea și aplicarea unor tehnologii moderne de fabricație a navelor, organizarea mai bună a producției și a muncii, generalizarea schimbului II și extinderea lucrului în schimbul III. Gradul de utilizare a capacităților medii la veriga conducătoare este influențat negativ de coeficientul de schimb, care la această activitate este de numai 1,03 ; deci foarte mic față de posibilitățile existente — de peste 2. Alți factori care influențează negativ utilizarea mai bună a capacităților de producție se regăsesc și în realizarea unor cicluri mari de staționare pe cală a navelor, cît și în aprovizionarea în ritm necorespunzător a atelierului de montaj cală cu blocsecții.

Concluzia care se desprinde din studiul efectuat este aceea că există încă multe posibilități de utilizare mai bună a capacităților de producție în toate unitățile, ele regăsindu-se în factorii extensivi, intensivi la care nu trebuie omis a se adăuga un factor cu caracter special — activitatea social-politică. Dacă utilizarea extensivă are un caracter limitat de timpul calendaristic, nu același lucru se poate spune despre utilizarea intensivă, ale cărei posibilități sînt, teoretic, nelimitate — mecanizarea muncilor grele și a proceselor principale și auxiliare cu un mare volum de muncă fizică, automatizarea acestora, ridicarea calificării profesionale a personalului, întărirea organizării și disciplinei în muncă, modernizarea proceselor de producție etc.

Pentru anul 1975 s-a prevăzut realizarea unui indice de utilizare a capacităților de producție de 88,2%, cu 6% mai mare decît în 1974.

Prin îndeplinirea măsurilor adoptate în adunările generale ale oamenilor muncii, pe linia utilizării mai bune a capacităților de producție, în trimestrul I 1975 toate unitățile economice au îndeplinit și depășit planul producției industriale, ceea ce, la nivelul județului, înseamnă o producție suplimentară de 44,3 milioane lei și un ritm de creștere față de aceeași perioadă a anului precedent de 16,6%, fapt ce confirmă punerea mai deplină în valoare a rezervelor existente pe această linie. Sporirea preocupărilor pentru utilizarea mai bună a capacităților de producție rezultă și din faptul că indicele de utilizare al fondului de timp maxim disponibil al mașinilor unelte a crescut la secțiile direct productive cu 2,1%, față de cel realizat în trimestrul I 1974.

Pe această linie au fost obținute rezultate bune la Întreprinderea de vagoane, care a înregistrat în secțiile direct productive un indice de 81,9%, la Combinatul de prelucrare a lemnului — 98,3% la mașinile de tăiat furnire și 97,3% la prese, la Combinatul de celuloză și hîrtie — 94,2% la mașina de hîrtie miez și 79,6% la mașina de carton duplex (în perioada de atingere a parametrilor proiectați).

La Întreprinderea de industrializare a cărnii a fost pusă în funcțiune, prin autoutilare, o bandă de viscerare, o linie de conveer, o ghilotină și un depilator care au condus la eliminarea unor locuri înguste, la utilizarea mai bună a capacităților de producție, îmbunătățirea calității producției, creșterea productivității muncii și asigurarea unui spor de producție în trimestrul I de peste 6 milioane lei.

Utilizarea mai bună a capacităților de producție a constituit o preocupare deosebită și la Combinatul de prelucrare a lemnului Drobeta Turnu-Severin. Prin reamplasarea mai judicioasă a utilajelor în atelierul de furnire estetice a crescut suprafața productivă cu 1 000 m.p., aici fiind amplasate o serie de utilaje asigurînd realizarea a 2 mil. m.p. furnire, corespunzător unei producții de peste 4,5 mil. lei. Acțiunea de reamplasare mai judicioasă a utilajelor continuă în trimestrul II în atelierul placaj și mobilă, ceea ce va conduce la depășirea prevederilor pentru anul 1975 privind utilizarea mai bună a capacităților de producție.

Rezultatele obținute de întreprinderile din județul Mehedinți pe linia utilizării eficiente a capacităților de producție au făcut posibile importante depășiri ale sarcinilor de plan, asigurînd astfel realizarea angajamentului asumat de organizația județeană de partid pentru îndeplinerea înainte de termen a prevederilor actualului cincinal.

În preocuparea noastră viitoare, a colectivelor de studiu, a factorilor de răspundere din unități trebuie să se manifeste mai multă hotărîre și perseverență pentru eliminarea locurilor înguste și completarea cu noi utilaje, reducerea la minimum a timpului de stagnare a instalațiilor, îngrijirea corespunzătoare a utilajelor și reducerea duratei lucrărilor de reparații, respectarea cu strictețe a graficelor de revizie și întreținere, asigurarea cu piese de schimb prin organizarea corespunzătoare a producției și aprovizionării acestora, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, asigurarea forței de muncă necesară majorării numărului de schimburi, folosirea integrală a timpului de lucru al muncitorilor, normarea muncii tuturor categoriilor de lucrători, organizarea rațională a fiecărui loc de muncă, îmbunătățirea sistemului de evidență statistică ca instrument important în cunoașterea și realizarea tuturor operațiunilor legate de exploatarea corespunzătoare a fondurilor din dotare.

Sarcinile ce ne revin pe linia ridicării eficienței activității economice impun ca o necesitate obiectivă folosirea cît mai deplină a capacităților existente, cunoașterea și aplicarea cu strictețe în viață de către fiecare maistru, inginer și muncitor a regulilor de întreținere și mînuire a instalațiilor, mașinilor și utilajelor, întărirea răspunderii pentru folosirea cu randament sporit a fondurilor din dotare, a avuției naționale create prin efortul societății noastre.

Graficul nr. 4

STRUCTURA PE CAUZE A REZERVEI POTENȚIALE DE PRODUCȚIE ÎN ANUL 1975

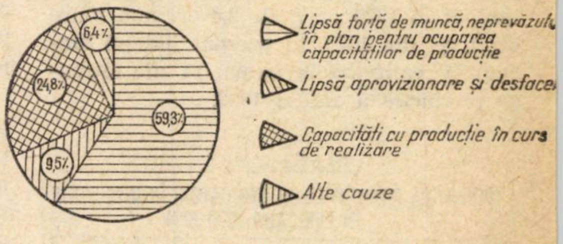

STABILITATEA – CARACTERISTICA FUNDAMENTALĂ A POLITICII PREŢURILOR CU AMĂNUNTUL DIN ŢARA NOASTRĂ

ALĂTURI de venituri, prețurile cu amănuntul constituie un factor important care influențează nivelul de trai. Orice modificare a prețurilor cu amănuntul sau a tarifelor — în condițiile unui nivel dat al veniturilor — acționează nemijlocit asupra cantității de produse și servicii achiziționate pe piață. Aceasta explică „sensibilitatea" pe deplin justificată a populației față de prețurile cu amănuntul, precum și grija organelor de partid și de stat din țara noastră, la toate nivelurile, de a asigura încadrarea evoluției acestora în limitele planificate, în strînsă concordanță cu sarcinile de creștere a nivelului de trai al populației.

O economie dinamică — prețuri stabile

ESTE ASTĂZI un adevăr binecunoscut că economia românească înregistrează an de an o creștere viguroasă, în ritm înalt, o diversificare continuă a producției și îmbunătățire treptată a parametrilor calitativi ai întregii activități. Prin planul național unic se promovează o creștere strict corelată a tuturor indicatorilor economici și sociali, o dezvoltare armonioasă a întregului ansamblu al economiei naționale. În condițiile în care statul nostru dispune de putere decizională și de pîrghiile necesare realizării acestor obiective majore ale construcției socialiste, evoluția prețurilor se realizează în mod planificat. Așa se face că, față de anul 1970, indicele general al prețurilor cu amănuntul și al tarifelor pentru mărfurile și serviciile achiziționate de populație a fost 100,3 în 1971 și 1972, și 100,9% în 1973. Indicele respectiv pentru anul 1974 s-a menținut în limitele planificate.

Cu alte cuvinte, în primii patru ani ai cincinalului în curs, nivelul general al prețurilor cu amănuntul a crescut în România într-o proporție neînsemnată, deși în această perioadă mai ales în ultimul an, economia noastră a trebuit să facă față presiunii inflaționiste a pieței mondiale, concretizată în creșterea substanțială a prețurilor de import la o serie de materii prime și materiale de bază.

Față de această evoluție a prețurilor la noi, în țările capitaliste criza economică și monetară se manifestă, tot mai pregnant, și prin creșterea galopantă a prețurilor. Pe ansamblul țărilor Pieței comune, de exemplu, prețurile la consumator au cunoscut o creștere accelerată în ultimii ani. Față de o rată de 3,5%, considerată „normală" în deceniul trecut, indicele prețurilor la consumator din aceste țări a înregistrat un spor de 8,8% în 1973 și de 13% în 1974. Creșteri nu mai puțin spectaculoase s-au produs și în Japonia și Statele Unite ale Americii, în care nivelul prețurilor la consumator a fost în 1974 cu 25,8% și respectiv cu 12,1% mai ridicat decît în anul precedent.

Nu ne propunem să analizăm aici factorii conjugați care au condus la asemenea creșteri de prețuri și nici efectul acestora asupra puterii de cumpărare a oamenilor muncii din aceste țări. O concluzie se impune, totuși, și anume că în condițiile economiei de piață fluctuația prețurilor este un fenomen obișnuit, care se agravează și ia proporții în perioadele de criză, în ciuda măsurilor de intervenție statală tot mai frecvente. Dacă altădată fenomenul creșterii prețurilor era mai pregnant în țările în curs de dezvoltare, realitatea ultimilor ani atestă că el este tot atît de prezent și în țările cu înalt nivel de dezvoltare a economiei.

Din compararea situațiilor de mai sus se impune concluzia că stabilitatea prețurilor în țara noastră este o realitate de necontestat. Desigur, în măsurarea evoluției prețurilor pe ansamblul economiei există unele imperfecțiuni atît la noi cît și în alte țări ; între metodele de calculare a indicilor prețurilor în diferite țări există anumite deosebiri. Aceasta nu împietează însă asupra stabilității de ansamblu a prețurilor cu amănuntul din țara noastră, decalajelor dintre indicii prezentați fiind destul de grăitoare în acest sens.

Compensarea cheltuielilor suplimentare prin sporirea corespunzătoare a veniturilor

STABILITATEA prețurilor nu înseamnă însă imobilism, nu presupune menținerea neschimbată a prețurilor tuturor produselor. În condițiile unei economii dinamice au loc importante schimbări în condițiile de producție și desfacere. La unele produse progresul tehnic, utilizarea unor noi materii prime conduc la reducerea costurilor. La altele, dimpotrivă, anumite elemente de costuri pot înregistra creșteri de durată. Condițiile concrete ale desfacerii pot, de asemenea, necesita modificarea prețurilor. Ignorarea acestor realități ar face ca prețurile să se rupă treptat de baza lor economică, rolul lor în orientarea consumatorilor ar fi restrîns considerabil.

Desigur, adaptarea prețurilor cu amănuntul la noile condiții de producție și desfacere se face ținîndu-se seama de o serie de priorități sociale, de importanță politică a acestor categorii de prețuri. Eventualele majorări absolut necesare sînt compensate prin reducerea prețurilor la alte produse de importanță similară. Stabilitatea de ansamblu a prețurilor nu exclude, ci presupune mișcări de sensuri contrarii la o serie de produse și servicii. Echilibrarea mișcărilor de prețuri într-un sens sau altul nu este posibilă întotdeauna și de aceea se poate admite majorarea nivelului general al prețurilor în anumite limite rezonabile, cu condiția strictă a compensării cheltuielilor suplimentare ale populației prin sporirea corespunzătoare a veniturilor.

Prin urmare, stabilitatea prețurilor cu amănuntul în țara noastră este concepută și se realizează ca o evoluție a acestora ferm controlată și dirijată de către stat pe bază de plan, corelată cu sarcinile de creștere a nivelului de trai al populației.

Stabilitatea prețurilor cu amănuntul din țara noastră nu este rezultatul unei conjuncturi, ci își are baza structurală în însuși caracterul planic, echilibrat al dezvoltării economiei noastre naționale, în politica economico-socială a partidului orientată spre ridicarea continuă a nivelului de trai al populației. Esențial pentru stabilitatea tuturor categoriilor de prețuri, inclusiv a celor cu amănuntul, este faptul că statul socialist planifică toate laturile procesului de producție, inclusiv costurile și că duce o politică fermă de reducere a lor. Premisele stabilității prețurilor cu amănuntul sînt create încă de la elaborarea planului unic al dezvoltării economico-sociale, prin echilibrarea cererii solvabile cu volumul și structura fondului de mărfuri puse în vînzare și prin stabilirea unor sarcini de reducere a costurilor de producție.

Pornind de la aceste premise, care constituie baza economică a stabilității prețurilor cu amănuntul, pentru asigurarea evoluției planificate a nivelului general al prețurilor cu amănuntul, în practica din țara noastră se utilizează un ansamblu de instrumente specifice ținînd atît de planificarea prețurilor cît și de planificarea producției și desfacerilor.

Politică fermă de reducere a costurilor

ÎNTRUCÎT în condițiile actuale ale înnoirii și diversificării producției apare frecvent un număr foarte mare de sortimente noi, o condiție importantă pentru realizarea stabilității prețurilor este stabilirea judicioasă a prețurilor produselor noi și încadrarea lor riguroasă în nivelul existent. În cazul apariției unor sortimente cu însușiri de întrebuințare superioare comparativ cu produsele similare existente în circuitul economic, se pot stabili prețuri mai mari decît cele existente, corespunzător valorii de întrebuințare sporite, fără ca aceasta să însemne o majorare a prețurilor. Legătura strînsă dintre prețurile cu amănuntul și nivelul de trai a determinat o delimitare riguroasă a competențelor în acest domeniu, pentru produsele și serviciile de bază prețurile stabilindu-se de organele superioare de stat. Pentru restul produselor prețurile se stabilesc de ministere sau centrale, iar în cazul unor articole de mai mică importanță de către organele locale și întreprinderi, pe baza normelor obligatorii stabilite pe plan central.

Un alt instrument de asigurare a stabilității prețurilor cu amănuntul îl constituie sistemul centralizat al competențelor de modificare a acestora. Ținînd seamă de implicațiile social-economice ale prețurilor cu amănuntul, în legislația actuală s-a prevăzut că majorarea lor poate fi făcută numai de către Consiliul de Stat. Prin aceasta se asigură o fundamentare mai temeinică a unor astfel de modificări, prevenindu-se tendințele unor întreprinderi și organe economice de a merge pe calea facilă a majorării prețurilor, în loc să ia toate măsurile de reducere a costurilor și gospodărirea mai rațională a resurselor existente.

Tot în vederea consolidării stabilității a fost introdus sistemul limitelor maxime de prețuri, în sensul că prețul unui sortiment nou nu poate depăși prețul cel mai mare dintre sortimentele cu care formează o grupă sau subgrupă omogenă de produse. Această măsură împiedică creșterea nivelului prețurilor pe calea apariției unor sortimente noi, ale căror prețuri mai mari nu se justifică printr-o valoare de întrebuințare sporită, comparativ cu produsele existente. De fapt gama de prețuri existente în prezent la bunurile de consum permite pe deplin diversificarea în continuare a sortimentației, fără să fie nevoie a se depăși prețul cel mai mare din grupa sau subgrupa respectivă. În cazul cînd dezvoltarea producției și creșterea exigențelor consumatorilor impun fabricarea unor produse mult superioare, la prețuri corespunzătoare, oportunitatea unei asemenea măsuri este apreciată la nivele mai înalte decît stabilirea prețurilor în limitele existente, mergînd pînă la Consiliul de Stat pentru produsele și serviciile mai importante.

Evoluția prețurilor nominale sub controlul statului

MĂSURILE enumerate au o caracteristică comună și anume, aceea că ele asigură conducerea de către stat a evoluției prețurilor nominale. Dar cheltuielile populației pentru procurarea mărfurilor și serviciilor necesare pot fi influențate și de modificarea ponderii diferitelor sortimente de mărfuri în procesul realizării planului. La elaborarea planului s-a avut în vedere echilibrul necesar dintre cererea populației și structura mărfurilor pe nivele de preț. Dacă crește ponderea sortimentelor superioare, cu prețuri corespunzătoare, pe seama sortimentelor mai ieftine, are loc o creștere a prețului mediu care nu corespunde evoluției cererii populației și deci reprezintă în fapt o creștere indirectă a prețurilor. În același sens acționează și nerespectarea concordanței dintre prețuri și calitatea produselor, respectiv degradarea calității acestora fără diminuarea corespunzătoare a prețurilor.

Pentru prevenirea influențelor negative ale modificării structurii sortimentelor asupra nivelului prețurilor, de mai mulți ani s-a trecut la planificarea prețurilor medii cu amănuntul la o serie de bunuri de consum cu pondere însemnată în cheltuielile populației. Totodată, pentru a asigura o structură a fondului de marfă corespunzătoare cererii tuturor categoriilor de venituri, prin planul anual de stat se nominalizează volumul livrărilor către fondul pieței pentru sortimentele de mărfuri cu prețuri mai mici. Acțiunea conjugată a acestor măsuri are un efect pozitiv asupra nivelului general al prețurilor și contribuie la menținerea unei structuri de mărfuri corespunzătoare cererii populației.

Datorită formelor ei multilaterale de manifestare și, mai ales posibilităților limitate de cuantificare, prevenirea și combaterea mișcării indirecte a prețurilor este mai dificil de realizat. Un rol substanțial în acest domeniu îl are controlul stabilirii și aplicării corecte a prețurilor, în care scop a fost înființat în ultimii ani Inspectoratul de Stat pentru Controlul Prețurilor. Pentru combaterea eficientă a mișcării indirecte a prețurilor este nevoie însă de acțiuni de proporții mult mai mari, care presupun participarea largă a organelor obștești și mobilizarea maselor de cetățeni. Evitarea practicării unor prețuri ilegale, asigurarea unei concordanțe stricte între nivelul prețurilor și tarifelor și calitatea produselor și serviciilor necesită crearea unui larg curent de opinie în rîndul populației și o strînsă colaborare între aceasta și organele însărcinate cu respectarea disciplinei de stat în domeniul prețurilor.

Este de relevat un fapt mai puțin cunoscut și anume că de mai mulți ani indicele general al prețurilor cu amănuntul reflectă nu numai mișcarea nominală, directă, a acestora, ci și o parte din mișcarea indirectă. Este vorba de acea parte a mișcării indirecte care — în condițiile sistemului informațional actual — poate fi determinată pe baza prețurilor medii la o serie de produse cu pondere însemnată în consum. Perfecționarea în continuare a sistemului informațional în domeniul prețurilor, folosirea pe scară largă a metodelor economico-matematice și a tehnicii moderne de calcul va permite cuantificarea unei proporții mai mari din mișcarea indirectă ceea ce va contribui la reflectarea mai reală a evoluției prețurilor cu amănuntul.

Factorul primordial în asigurarea stabilității tuturor categoriilor de prețuri îl constituie reducerea în continuare a cheltuielilor de producție, în primul rînd a cheltuielilor materiale. Încă la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atrăgea atenția că: „problema hotărîtoare, de fond, în legătură cu situația prețurilor în economia noastră este scăderea continuă, a cuantumului cheltuielilor de producție, a consumului de materiale și forță de muncă, creșterea productivității muncii, a căror urmare trebuie să fie reducerea continuă a prețului de cost — elementul fundamental de care depinde eficiența întregii economii".

În condițiile dezvoltării în ritmuri înalte a tuturor ramurilor economiei, an de an se atrag în circuitul economic noi resurse de materii prime a căror exploatare necesită uneori costuri sporite. Pe de altă parte au loc majorări generalizate ale retribuției, care numai treptat sînt acoperite pe seama creșterii corespunzătoare a productivității muncii. Apar astfel creșteri ale costurilor în unele ramuri de producție — în special în cele primare. Pentru a nu influența negativ nivelul general al prețurilor, aceste creșteri pot și trebuie să fie acoperite prin reduceri corespunzătoare ale costurilor în special în ramurile prelucrătoare, în care în mod obiectiv are loc un progres tehnic mai rapid.

În condițiile actualei conjuncturi economice internaționale, cînd țara noastră trebuie să facă față creșterii prețurilor pe piața mondială, reducerea costurilor în producția internă constituie un mijloc eficace de contracarare a presiunii prețurilor externe, de sporire a competitivității produselor românești și implicit a asigurării stabilității prețurilor pe plan intern.

Stabilitatea prețurilor cu amănuntul, concepută în contextul dezvoltării dinamice a întregii economii și în strînsă legătură cu creșterea nivelului de trai constituie o trăsătură dominantă a politicii partidului nostru atît în etapa actuală, cît și în perspectivă. În Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. se prevede ca în perioada cincinalului 1976-1980 unei creșteri de 5% a nivelului prețurilor cu amănuntul să-i corespundă o majorare a retribuției medii nominale cu 24-28%, ceea ce va asigura sporirea retribuției reale cu 18-20%.

În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, adoptat de Congresul al XI-lea, printre principiile călăuzitoare ale politicii economice se află înscrisă și stabilitatea prețurilor de vînzare a bunurilor de consum. Totodată, se precizează că prețurile cu amănuntul nu vor putea crește decît în limita stabilită prin plan, corespunzător politicii de creștere a nivelului de trai.

Comparată cu creșterile spectaculoase din țările cu economie de piață, stabilitatea prețurilor cu amănuntul, realizată în practică în țara noastră și statuată în cele mai importante documente programatice ale partidului, apare ca un element ce evidențiază valențele superioare ale orînduirii socialiste. Rămîne desigur, o sarcină pentru economiști, de a perfecționa în continuare căile și metodele concrete de transpunere cît mai fidelă a acestui principiu în practica economică curentă.

dr. C. TUDORAN

Perfecţionări în organizarea producţiei industriale a unităţilor de construcţii

UNITATEA economică de bază în construcţii este întreprinderea sau trustul, care are statut de centrală şi care cuprinde, după caz, grupuri de şantiere, şantiere şi alte unităţi componente sau subunităţi. Datorită complexităţii lucrărilor de construcţii, acestea presupun desfăşurarea concomitentă în cadrul unităţilor de construcţii a unor activităţi industriale, secundar-industriale şi de deservire. Aceste activităţi sînt, de regulă, organizate în cadrul unor secţii, baze, de producţie industrială, baze de producţie sau loturi cu profil auxiliar-industrial, staţii şi baze de exploatare a utilajelor şi mijloacelor de transport. Unele din aceste unităţi sînt organizate în cadrul întreprinderilor şi trusturilor de construcţii, separat de activitatea de construcţii, în special cele de producţie industrială. Altele, sînt organizate ca subunităţi secundar-industriale şi de deservire, în cadrul şantierelor de construcţii-montaj.

Luînd ca punct de plecare acest fapt şi bazat pe cercetarea întreprinsă la mai multe unităţi de construcţii, republicane şi locale cu profil variat (construcţii industriale, civile, de căi ferate, construcţii forestiere etc.), în cele ce urmează ne propunem să abordăm cîteva aspecte privind **modul de organizare şi urmărire a producţiei şi a cheltuielilor de producţie industrială** realizate în ramura construcţii, precum şi posibilităţile de îmbunătăţire în acest domeniu de activitate.

Desfăşurarea unor activităţi industriale în cadrul unităţilor de construcţii-montaj se datorează, în primul rînd, naturii procesului de producţie de construcţii. Astfel, anumite lucrări cu profil industrial, cum sînt cele privind executarea unor confecţii metalice, confecţii din lemn, realizarea unor elemente turnate din beton etc. nu pot fi asimilate decît la punctul de lucru sau în cadrul unor ateliere şi poligoane organizate în şantier sau întreprinderi. Pentru realizarea acestor activităţi, secundar-industriale, în cadrul întreprinderilor de construcţii funcţionează baze de producţie, staţii, poligoane de prefabricate, ateliere.

În al doilea rînd, desfăşurarea unor activităţi industriale în cadrul unităţilor de construcţii se datorează unor factori de natură organizatorică. Ne referim la existenţa — în cadrul unităţilor de construcţii — a unor secţii de cariere şi balastiere, cum este cazul la I.C.C.F. Cluj-Napoca, sau a unor unităţi de materiale de construcţii, fabrici de cărămizi, cum este cazul la Trustul de construcţii Cluj-Napoca, preluate de acesta, în urma unor măsuri organizatorice.

De remarcat este faptul că în unele cazuri activitatea de producţie industrială se realizează independent de activitatea de bază de construcţii-montaj, atît sub aspectul organizatoric, cît şi în ceea ce priveşte urmărirea şi raportarea cheltuielilor de producţie, ajungîndu-se chiar la întocmirea unui bilanţ separat pentru această activitate, aşa cum este cazul la I.C.C.F. Cluj-Napoca pentru producţia industrială din secţia de cariere şi balastiere. În alte cazuri, această activitate este organizată separat sub aspectul executării şi urmăririi producţiei, dar ea este apoi înglobată în bilanţul unităţii de construcţii, ca de altfel şi sub aspectul finanţării, indicatorii financiari nefiind defalcaţi pentru o asemenea activitate, aşa cum este cazul la Trustul de construcţii Cluj-Napoca pentru secţia de producţie a materialelor de construcţii (fabrica de cărămizi). Cît priveşte organizarea activităţilor de producţie secundar-industriale, trebuie subliniat faptul că acestea sînt organizate în baze şi staţii de producţie uneori constituite ca loturi în cadrul şantierelor.

Problema care se pune priveşte gradul în care acest mod de organizare a producţiei industriale sau secundar-industriale din unităţile de construcţii, corespunde necesităţilor de urmărire riguroasă a cheltuielilor de producţie şi, în ultimă instanţă, gradul de eficienţă a acestei producţii.

Din cercetarea întreprinsă am desprins unele aspecte care merită să fie relevate. Ne referim la faptul că, sub aspect structural şi metodologic, dar mai cu seamă practic nu se asigură o delimitare clară între activitatea de producţie de construcţii-montaj, activitatea de producţie secundar-industrială şi activitatea de producţie industrială din unităţile de construcţii-montaj. Aceste categorii de activităţi pot fi întîlnite în aceeaşi unitate de construcţii-montaj, desfăşurîndu-se în forme organizatorice variate. Astfel, sînt cazuri în care producţia industrială de aceeaşi natură se realizează în unele unităţi de construcţii pe bază de indicatori de plan departamentali, în cadrul unor subunităţi specializate, în timp ce, în alte cazuri se realizează în secţii de producţie secundar-industrială, pe baza unor indicatori economici defalcaţi pe plan intern, din planul de producţie al unităţii de construcţii. De asemenea, poate fi subliniat şi faptul că în unele unităţi produse de aceeaşi natură industrială se realizează pe de o parte ca producţie industrială, iar pe de altă parte ca producţie secundar-industrială.

După părerea noastră o interpătrundere a activităţilor din ramuri diferite este inevitabilă. Se pune însă întrebarea dacă această interpătrundere trebuie să fie stimulată şi adîncită. În etapa actuală ponderea producţiei industriale în totalul activităţii economice a unor unităţi de construcţii, depăşeşte 30$^{0}/_{0}$. Dar nu ponderea acesteia în total constituie un neajuns, ci gradul de dispersare a realizării producţiei industrial-secundare, fapt care implică folosirea cu randament scăzut a unor importante resurse materiale, valorice şi de muncă. Mai precis, fiecare unitate de construcţii îşi concepe şi îşi organizează propria bază de producţie industrială sau secundar-industrială, formată din cariere, balastiere, staţii de sortare şi de betoane, poligoane de prefabricate, ateliere de confecţii metalice şi din lemn etc. Exemplul concludent în această privinţă îl oferă unităţile de construcţii din judeţul Cluj-Napoca care dispun de forme organizatorice variate şi multiple în care se realizează producţie industrială, fără o justificare economică în acest sens. Faptul că unităţi de construcţii care activează în aceeaşi zonă îşi organizează subunităţi proprii de producţie industrială şi secundar-industrială generează serioase rezerve în folosirea utilajelor, a mijloacelor de transport şi chiar a forţei de muncă. Aceste rezerve sînt într-o mare măsură legate de gradul de asigurare a frontului de lucru la activitatea de producţie de construcţii-montaj, unde urmează a fi încorporate produsele obţinute din activitatea de producţie industrială.

Ţinînd seamă de tendinţele care se manifestă în industrializarea construcţiilor, de faptul că procesul de producţie de construcţii-montaj devine tot mai mult un proces de montaj, în care creşte gradul de specializare a unităţilor de construcţii, apreciem că actualul sistem de organizare a activităţii de producţie industrială şi secundar-industrială nu răspunde întru totul cerinţelor impuse. În acest context, **apreciem că se impune, în primul rînd, o delimitare clară a producţiei industriale de producţia secundar-industrială, în sensul reducerii acesteia din urmă la un volum strict determinat de nevoile impuse de executarea lucrărilor de construcţii la fiecare punct de lucru.** Întreaga activitate de producţie care nu este legată direct de frontul de lucru şi poate fi realizată în afara acestuia, credem că ar trebui considentă producţie industrială. **După opinia noastră în producţia industrială ar trebui cuprinse rezultatele din activităţi privind : extragerea balastului din balastiere, a pietrei din cariere şi prelucrarea acestora ; prepararea betoanelor şi mortarelor în staţii de betoane ; confecţionarea prefabricatelor în baze şi poligoane de producţie, realizarea confecţiilor metalice şi din lemn cu profil larg, în ateliere, producerea materialelor de construcţii în secţii sau fabrici organizate în cadrul unităţilor de construcţii.**

În ceea ce priveşte organizarea activităţii de producţie industrială din unităţile de construcţii, credem că aceasta ar putea fi separată de activitatea de producţie de construcţii-montaj, urmînd a se desfăşura în cadrul unor unităţi zonale. Mai precis, **considerăm că întreaga producţie industrială de balast, de betoane şi mortare, de confecţionare a elementelor prefabricate şi a altor materiale de construcţii, ar fi util să se realizeze în cadrul unor unităţi de economie locală, judeţene, care ar putea livra produsele lor unităţilor de construcţii care au şantiere deschise în zonă, indiferent de subordonarea acestora.** Între argumentele pe care le mai aducem în sprijinul opiniei noastre subliniem faptul că, de regulă, întreaga producţie industrială şi secundar-industrială din unităţile de construcţii se realizează cu resurse localizate în zona în care se execută lucrările de construcţii. Apoi, faptul că modul de organizare propus ar conduce la valorificarea în condiţii mai bune a resurselor de producţie a materialelor de construcţii (balast, piatră, ciment, lemn etc.), tocmai datorită exploatării lor raţionale în timp. De asemenea, s-ar asigura concentrarea actualelor baze de producţie industrială dintr-o zonă, care la ora actuală sînt folosite sub capacitate, în unităţi economice puternice, care ar deveni furnizori de produse industriale pentru unităţile de construcţii din zonă. Mai subliniem, totodată, faptul că s-ar crea condiţii pentru cointeresarea unităţilor de construcţii în organizarea şi desfăşurarea ritmică a lucrărilor de construcţii, în asigurarea frontului de lucru în mod corespunzător.

Cea de-a doua problemă priveşte **modul de organizare şi urmărire a cheltuielilor de producţie industrială** din unităţile de construcţii. În cazul organizării distincte a unor unităţi de producţie industrială, în cadrul unităţilor de construcţii, care au indicatori economici repartizaţi din planul de stat, cheltuielile de producţie se urmăresc pe produs, de regulă după metodologia utilizată în unităţile economice industriale. Preţul de cost se organizează în acest caz pe produs (metru cub de balast extras din balastieră, metru cub nisip sortat etc.), sau pe grupe de produse. Întrucît această activitate se realizează în cadrul unităţilor de construcţii prin secţii sau baze organizate în acest scop, costurile producţiei industriale sînt grevate atît cu regia (cheltuielile indirecte) subunităţii, cît şi a întreprinderii, ţinînd seama de faptul că uneori în aceeaşi subunitate se realizează atît producţie industrială, cît şi producţie secundar-industrială (aşa cum este cazul la Staţia de producţie industrială şi utilaj de transport Someşeni din cadrul I.C.C.F. Cluj-Napoca, sau la Unitatea de producţie industrială şi depozite Someşeni din cadrul T.C. Cluj-Napoca. Produsele obţinute sînt de regulă livrate şantierelor unităţii de construcţii, la preţuri republicane sau la terţi.

În cazul producţiei secundar-industriale subunităţile respective (loturi, baze etc.) primesc indicatori economici defalcaţi din planul economic al întreprinderii sau trustului. Din cercetarea noastră a reieşit că organizarea urmăririi cheltuielilor de producţie prezintă serioase neajunsuri. Avem în vedere faptul că pentru produsele care se obţin (balast extras, nisip şi pietriş preparat, betoane preparate, elemente prefabricate, diverse confecţii metalice sau din lemn etc.) nu întotdeauna şi, în orice caz, nu la toate unităţile se planifică costurile. Acolo unde costurile se planifică, această planificare nu se bazează pe antecalculaţii pe produs, ci de regulă pe grupe de produse şi are caracter orientativ. De regulă însă se consideră că preţul de deviz al produselor respective (care ar putea fi achiziţionate şi din afară), constituie baremul costurilor planificate, la acest preţ decontîndu-se produsele către şantierele unde se înglobează în operă.

Realitatea confirmă faptul că decontarea acestor produse are loc la costurile lor efective, globale, ceea ce face imposibilă urmărirea eficienţei economice a acestei producţii şi, în acelaşi timp, împiedică regăsirea şi localizarea unor deficienţe care pot exista fie în activitatea de producţie secundar-industrială, fie în activitatea de construcţii-montaj.

Bazat pe asemenea aspecte ale modului de organizare şi urmărire a cheltuielilor privind producţia secundar-industrială, credem că în cazul menţinerii acestei forme organizatorice **ar fi utilă stabilirea costurilor planificate pe fiecare produs care face obiectul producţiei cheltuielile directe, precum şi a celor indirecte. În acest context sîntem de părere că cheltuielile indirecte ale subunităţii şi ale întreprinderii ar putea fi repartizate pe produs în funcţie de coeficientul stabilit prin raportarea cheltuielilor indirecte aferente celor două nivele, la volumul manoperei.**

dr. Lazăr CISTELCAN

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

Cum se înfăptuiește programul național de dezvoltare a zootehniei?

PRODUCȚIA PAJIȘTILOR ÎN JUDEȚUL HUNEDOARA sau virtuțile economice ale „covorului ierbos“

CREȘTEREA ANIMALELOR reprezintă principala ramură de producție agricolă în județul Hunedoara, atît în unitățile socialiste, cît și în gospodăriile țărănești din zona premontană. Factorul care imprimă agriculturii hunedorene un pronunțat caracter zootehnic îl constituie existența unor însemnate suprafețe de pajiști, care reprezintă o importantă sursă de nutrețuri,.

Pajiștile permanente ocupă în județ circa 70% din totalul suprafeței agricole. De aceea, problema ameliorării stării productive și folosirea lor rațională au constituit o preocupare permanentă a tuturor celor care răspund de îmbunătățirea și utilizarea acestui valoros patrimoniu.

ÎN ULTIMUL deceniu s-au efectuat importante lucrări pentru recuperarea terenurilor sustrase producției de nutrețuri. Astfel, prin defrișări de arborete, prin lucrări de ameliorare (nivelări, desecări, combaterea eroziunii etc.) și prin aplicarea unor lucrări de îmbunătățire în complex (fertilizări, refacerea covorului vegetal, tarlalizări etc.), au fost redate în circuitul agricol circa 25 000 ha și puse în valoare alte 12 000 ha.

La început, aceste lucrări s-au executat pe suprafețe mici și cu mijloace modeste. După apariția Legii nr. 8/1971 însă, întregii activități de îmbunătățire a pajiștilor i s-a imprimat un ritm mai rapid de execuție, în concordanță cu necesitatea asigurării unei baze materiale moderne, corespunzătoare dezvoltării și intensificării zootehniei hunedorene.

Aplicînd măsuri energice de îmbuntățire în complex, în funcție de condițiile specifice fiecărei pajiști, s-a reușit ca pe suprafețele ameliorate să se realizeze producții mari de masă verde sau fîn, de o calitate superioară. Acest lucru a permis ca multe unități (care înregistrau deficite în pășuni) să-și acopere în întregime necesitățile de furaje, iar în altele să se creeze posibilitatea sporirii numărului de animale corespunzător cu capacitatea de producție a pajiștilor îmbunătățite.

Deși s-a făcut un important pas înainte în domeniul ameliorării pajiștilor trebuie spus că pășunile și fînețele din județ au rămas încă slab productive, potențialul lor de producție nefiind pus în valoare decît pe suprafețe restrînse (graficul nr. 1). Producția medie pe județ, de circa 8 200 kg masă verde la hectarul de pajiște naturală este mai mare decît producția medie obținută pe țară (de circa 7 000 kg). Totuși, randamentul obținut în județul nostru este scăzut datorită faptului că pe mari suprafețe de pajiști se obțin producții mici, fiind acoperite — parțial sau total — cu diverse esențe lemnoase nefolositoare; problema defrișării acestora de pe pășuni și fînețe este de o deosebită importanță în perioada actuală, deoarece fără executarea lor nu se pot aplica alte lucrări de îmbunătățire, și în special fertilizarea cu îngrășăminte chimice și crearea de pajiști semănate, ceea ce constituie un impediment în realizarea programului județean de îmbunătățire a pajiștilor. În ultimii ani, defrișarea se execută aproape în totalitate din investiții sau din fonduri provenite din taxele de pășunat. Suprafața defrișată anual ajunge la 2 000—2 200 ha, cu un cost mediu de 3 100—3 300 lei la ha executîndu-se manual, lucrarea devine prea costisitoare și necesită multe brațe de muncă.

După unele opinii, pînă la introducerea în practică a unor utilaje și tehnologii noi (mașina de curățat pășuni, mașina de defrișat, folosirea arboricidelor etc.) se consideră că ar fi util să se reducă volumul defrișărilor ce se execută cu bani, iar fondurile să fie utilizate pentru executarea altor lucrări de îmbunătățire pe pajiști, de mai mare urgență și mai eficiente, care să ducă la obținerea unor sporuri de producție imediate.

- **Cum pot fi obținute producții de 3—5 ori mai mari pe aceleași pajiști?**
- **Aspecte economice ale defrișărilor;**
- **Producția de masă verde poate depăși 30 000 kg la ha;**
- **Valențele fertilizării;**
- **Un „concept economic“: optimizarea dozelor de îngrășăminte la ha;**
- **Valoarea economică a unei substituții (pajiști permanent-semănate): 1 la 2—6 ori.**

Tebelul nr.1

Tipuri zonale de pajiști	Producția actuală (kg/ha)	Producția potențială determinată prin fertilizarea cu: $N_{90}P_{40}$	$N_{120}P_{40}$	$N_{120}P_{80}K_{80}$
Pajiști situate pe terase (pe soluri podzolice)	5 720	11 570	12 500	16 300
Pajiști situate pe dealuri	5 050	12 910	14 400	16 260
Pajiști situate în zona pădurilor de fag	5 650	13 400	16 350	19 150
Pajiști situate în zona pădurilor de molid	6 300	14 200	16 700	18 760

Ritmul și volumul defrișărilor poate fi mărit însă prin antrenarea în această acțiune a crescătorilor de animale — beneficiarii direcți ai pășunilor ameliorate. Organizarea în fiecare comună și în fiecare sat de acțiuni susținute și permanente cu toți locuitorii acestora ar crea posibilitatea ca suprafețele sustrase pășunatului să fie readuse în circuitul productiv în cel mai scurt timp.

Corelația: fertilizare — structura floristică

PENTRU SPORIREA rapidă a producției pajiștilor, numeroase experiențe efectuate în zone cu condiții pedoclimatice diferite au arătat că mijlocul cel mai eficace rămîne fertilizarea. Se pot obține, prin fertilizare, producții de 3—5 ori mai mari în comparație cu cele obținute pe pajiștile nefertilizate. Sporul de producție se explică prin particularitatea pajiștilor de a valorifica mai bine îngrășămintele în comparație cu oricare altă cultură. Mai mult, dacă fertilizarea se asociază cu îmbunătățirea structurii floristice a covorului ierbos (prin înlocuirea ierburilor inferioare cu specii mai productive și de calitate mai bună) producția de iarbă poate depăși 30 000 kg la ha.

Aceste două acțiuni — fertilizarea și refacerea covorului vegetal — condiționează mărirea substanțială a producției pajiștilor în etapa actuală în toate zonele. Celelalte lucrări, care se aplică în mod curent, ca: nivelări, curățirile, exploatarea rațională etc. urmează să contribuie la menținerea producției actuale și să împiedice degradarea pășunii.

În județul Hunedoara, cea mai mare parte a suprafețelor de pajiști sînt de tipul Agrostis tenuis (iarba vîntului) care se coasociază cu diferite alte specii. Atît pe cale experimentală, cît și în producție s-au urmărit de-a lungul mai multor ani să se determine — cu ajutorul fertilizării — nivelul producției maxime, ajungîndu-se la rezultatele redate în tabelul nr.1.

Eficiența îngrășămintelor diferă mult de la un tip de pajiște la altul și în funcție de condițiile locale: relief, pantă expunere, natura și bogăția solului, de condițiile de umiditate și de felul îngrășămintelor și de sistemul de fertilizare. Pentru pajiștile din județul Hunedoara, de tipul celor menționate, au fost determinate dozele optime de îngrășăminte care s-au dovedit a fi economice în această etapă de dezvoltare a agriculturii (tabelul nr. 2).

Reiese că pentru îmbunătățirea stării productive a pajiștilor de „Agrostis tenuis“ se pot folosi cu eficiență ridicată doze de

> „Se va asigura folosirea cît mai eficientă a suprafețelor de pășuni și fînețe naturale ; pentru creșterea randamentului pășunilor se vor executa reînsămînțări cu plante mai productive și se vor desfășura pe scară largă lucrări de chimizare".
>
> (Din Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român)

îngrășăminte chimice azotoase în combinație cu doze de îngrășăminte chimice fosfatice de $N_{60}P_{40}$—N_{240}—P_{40}, în raport cu necesarul de furaje al unităților. Aplicarea unor doze mai mari de îngrășăminte nu este recomandabilă, negăsindu-se justificarea economică ținînd seama și de faptul că în județul Hunedoara sînt suficiente suprafețe de pajiști, care pot oferi producții bune de furaje cu cantități moderate de îngrășăminte. Varianta optimă, după cum rezultă din tabelul 2, este cea în care se fertilizează cu $N_{120}P_{40}$.

O tehnologie modernă, de înalt randament: pajiștile semănate

PAJIȘTILE permanente, chiar în cazul aplicării celor mai corespunzătoare tehnologii și a fertilizării cu cantități de îngrășăminte peste limita eficienței economice, au un potențial de producție limitat, atît cantitativ cît și ca valoare furajeră. Și, pentru că nu ne putem mulțumi cu producții moderate, doar îmbuntățite, este necesar să se depășească producțiile actuale de nutrețuri prin crearea de pajiști semănate.

Cei ce se ocupă de ameliorarea pajiștilor trebuie să se orienteze către pajiștile semănate ; treptat, pajiștile permanente vor fi înlocuite cu pajiști semănate, mai productive, cu o valoare furajeră mai ridicată și cu un înalt grad de folosire, atît pentru pășunat, cît și pentru producerea de fîn sau semisiloz. De la această tehnologie modernă vor fi excluse numai pajiștile de altitudine și pajiștile de pe plantele mari, sau cu soluri superficiale. Practica înlocuirii pajiștilor permanente cu pajiști cultivate este aplicată cu rezultate bune în țările cu zootehnie avansată (Elveția, Austria, Franța, R. F. Germania, Anglia, Danemarca).

Urmărind, comparativ producția realizată pe pajiști permanente cu cea obținută pe pajiști semănate, pe același trup, și deci în aceleași condiții, se constată diferențe foarte mari, de 2—6 ori față de producțiile actuale sau cele obținute în condiții de fertilizare (tabelul nr. 3).

Asigurarea hranei animalelor cu masă verde prin pășunat sau administrată la iesle în toată perioada de vegetație constituie o condiție esențială fără de care nu putem spune că baza furajeră este asigurată la nivelul potențialului productiv al animalelor. La acest obiectiv, prevăzut în programul național de dezvoltare a zootehniei, se poate ajunge prin extinderea suprafețelor de pajiști semănate cu specii de ierburi cu conținut ridicat de substanțe energetice și proteice, care în aceleași condiții pedoclimatice și de fertilizare ca și cele aplicate pajiștilor permanente sînt în măsură să asigure nu numai producții superioare de la un an la altul, dar și o mai bună repartizare a nutrețului pe cicluri de pășunat.

Pajiștile permanente, în majoritatea cazurilor, produc în 1—3 cicluri de pășunat, cu maximum de producție în lunile mai-iunie și cu scăderi serioase după jumătatea lunii iulie ; de multe ori producția se reduce aproape complet în august-octombrie.

De pe pajiștile semănate însă se poate obține producția de masă verde în 3—5 cicluri de pășunat și în mod aproape uniform în toată perioada mai-septembrie (dacă se folosesc în cultură specii și soiuri diferite).

În ce privește cheltuielile necesare pentru întreținerea unei pajiști permanente și cele privind înființarea și întreținerea unei pajiști semănate, exprimate pe unitate de produs — kg masă verde — calculele pledează pentru acestea din urmă. Dacă ne referim la exemplele menționate a rezultat că pe pajiștile permanente masa verde s-a obținut cu 0,08 lei/kg, iar pe pajiștea cultivată cu 0,05 lei/kg.

Rezultatele obținute vor stimula extinderea pajiștilor semănate și în județul Hunedoara. Suprafețele de pajiști permanente ce se pot transforma, în perspectivă, în pajiști cultivate, vor fi extinse — acolo unde se întîlnesc condiții naturale și economice corespunzătoare — pînă la peste 18 000—20 000 ha, a căror producție, calculată în medie la 30 tone iarbă la ha, echivalează în producția animală cu 4 600 hl lapte și 28 000 tone carne.

Tabelul nr.2

Varianta	Producția (s.u.-t/ha)	Sporul de producție		Chelt. de producție totale (lei/ha)	Preț de cost pe tona de s.u.	Val. prod. (lei/ha)	Val. spor prod. (lei/ha)	Venit net (lei/ha)	Rentabilitatea (%)
		S.u.-t/ha	S.u. la kg. s.a. (kg)						
N_0P_{40}	2,54	0,30	7,5	602	236	1219	144	617	-18
$N_{60}P_{40}$	4,39	2,15	21,5	940	213	2107	1032	1167	154
$P_{90}P_{40}$	5,47	3,25	24,8	1174	214	2626	1550	1452	192
$N_{120}P_{40}$	6,19	3,95	24,6	1402	226	2971	1896	1569	192
$N_{150}P_{40}$	6,29	4,05	22,4	1584	251	3019	1944	1435	151
$N_{180}P_{40}$	6,70	4,46	20,2	1698	253	3216	2141	1518	141
$N_{240}P_{40}$	7,31	5,07	18,1	1933	264	3509	2434	1576	116
$N_{360}P_{40}$	7,38	5,14	12,8	2392	324	3542	2467	1150	54
$N_{480}P_{40}$	7,10	4,86	9,3	2775	390	3408	2333	633	12
$N_{600}P_{40}$	7,10	4,86	7,5	3125	440	3408	2333	283	-5

Eficiența economică a diferitelor doze de îngrășăminte chimice

P = fosfor substanță activă (s.a.)

M = azot (s.a.).
K = potasiu (s.a.)

S.U. = substanță activă.

Pe pajiștile îmbunătățite și cu producții ridicate nu se mai poate concepe astăzi decît pășunatul dirijat, folosindu-se în acest scop, după posibilități, tarlalizarea pășunii cu garduri fixe, garduri electrice, sau aplicînd pășunatul porționat pentru a se putea folosi întreaga cantitate de iarbă produsă în momentul cînd ea are valoarea nutritivă cea mai ridicată. Practica a demonstrat că folosirea de garduri fixe care au fost extinse în județul nostru nu-și au justificarea decît acolo unde sînt pajiști semănate, de mare randament sau pe pajiștile permanente îmbunătățite, cu o producție de peste 16 000—18 000 kg ierburi la ha, și aceasta repartizată în cel puțin 3 cicluri. În cazul pajiștilor cu o producție mai mică de 16 000 kg la ha și repartizată numai în 1 sau 2 cicluri, construcția de garduri fixe este ineficientă, pentru că costul lor se ridică în medie la 780—800 lei/ha. Această lucrare, înscrisă în planul de îmbunătățirea pajiștilor, trebuie revizuită și reconsiderată în lumina celor arătate mai sus.

Tabelul nr.3

Diferențe de randament în cazul în care se aplică tehnologii diferite

Localitatea	Pajiște permanentă		Pajiște semănată
	Producția actuală	Producția obținută în condiții de fertilizare	
Bogorod	4 260	11 450	26 550
Totia	9 420	19 600	37 400
Pui	5 900	16 700	29 600
Beriu	7 400	18 200	38 650
Turdaș	6 600	12 100	34 300

Graficul nr 1. Structura suprafeței ocupate cu pajiști în jud. Hunedoara după randamentul la ha

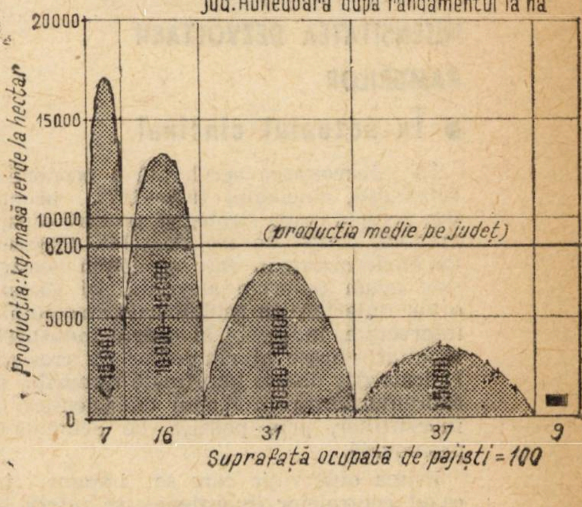

Pentru punerea în valoare a patrimoniului pastoral se alocă anual fonduri importante de la bugetul statului și de către beneficiari. Aceste fonduri trebuie utilizate cu maximum de eficiență. Acțiunea de îmbuntățire a pajiștilor impune luarea în considerare în permanență, a acestui aspect. De aici rezultă necesitatea acumulării unor cunoștințe temeinice de agronomie și economie de către specialiștii care lucrează în domeniul pajiștilor, cunoștințe care trebuie să îmbine armonios problemele de tehnologie ale culturii pajiștilor cu problemele economice ale activității din acest domeniu. Pentru promovarea cu perseverență a noului, trebuie să-și facă loc concepția că și pajiștile pot și trebuie exploatate intensiv.

dr. ing. Eugen CERNELEA

Direcția generală județeană Hunedoara pentru agricultură, industrie alimentară și ape

CONDUCERE ORGANIZARE

ANCHETA „R. E."

32 de directori generali despre:

CENTRALA INDUSTRIALĂ ROMÂNEASCĂ ÎN PERSPECTIVA 1990 (I)

ȚINÎND SEAMA de faptul că dezvoltarea forțelor de producție constituie unul din factorii esențiali ai progresului oriecărei societăți și cu atît mai mult al edificării societății socialiste, partidul nostru orientează cu fermitate și consecvență eforturile poporului spre dezvoltarea în continuare, multilaterală și în ritmuri înalte a forțelor de producție, spre crearea unei economii avansate, moderne, în măsură să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății. În concordanță cu obiectivul fundamental formulat de Programul partidului — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — în viitorii ani se va asigura o dezvoltare impetuoasă a bazei tehnico-materiale a societății, urmărindu-se realizarea unei structuri optime, moderne a economiei naționale, capabilă să ia în considerare în măsura necesară noile tendințe ale progresului tehnico-științific, în scopul valorificării superioare a resurselor țării, al participării eficiente la diviziunea internațională a muncii.

În concepția partidului nostru, modernizarea socialistă a economiei naționale a reprezentat în permanență o condiție esențială pentru realizarea unei creșteri economice dinamice, pentru înfăptuirea reproducției lărgite de tip intensiv. Indiciul cel mai grăitor îl constituie mutațiile care s-au petrecut în ultimii ani în profilul economiei, transformarea industriei în ramură conducătoare, ca și schimbările petrecute în însăși structura acestei ramuri. Consecventă acestei concepții, „strategia creșterii forțelor de producție în perioada pînă în 1990 va urmări făurirea unei structuri moderne și eficiente a întregii economii, valorificarea cît mai înaltă a resurselor materiale și a forței de muncă ale țării“ 1). *Și aceasta, în condițiile în care în centrul politicii economice a partidului nostru se va situa, în continuare,* dezvoltarea accelerată a industriei, *orientată spre valorificarea maximă a resurselor energetice și de materii prime din țară, introducerea de tehnologii moderne și crearea de noi materiale necesare economiei.*

CE RITMURI DE CREȘTERE VOR ÎNREGISTRA, ÎN URMĂTORII 15 ANI, CENTRALELE INDUSTRIALE? CU CE INTENSITATE SE VA ACȚIONA PENTRU ASIGURAREA FACTORILOR DE PRODUCȚIE NECESARI? CARE ESTE RAPORTUL CERERE-OFERTĂ ÎN CAZUL PIEȚEI INTERNE ȘI CE MUTAȚII VOR INTERVENI ÎN EXPORTUL CENTRALELOR? CUM SE GÎNDEȘTE SPORIREA COMPETITIVITĂȚII? ASUPRA CĂROR FACTORI SE VA ACȚIONA ÎN URMĂTORII ANI PENTRU SPORIREA CAPACITĂȚII DE CREATIVITATE ȘI INOVAȚIE? CE DESCOPERIRI ȘTIINȚIFICE ȘI NOUTĂȚI TEHNICE SE VOR PRODUCE PE PLAN MONDIAL ȘI ÎN CE MOD VOR AFECTA ELE DOMENIILE DE ACTIVITATE ALE CENTRALELOR? ESTE SUFICIENT NIVELUL DE PREGĂTIRE ECONOMICĂ PE CARE-L POSEDĂ CADRELE DE CONDUCERE DIN CENTRALE? CUM SÎNT APRECIATE DIFERITELE CENTRALE DIN PUNCT DE VEDERE AL DIMENSIUNII ȘI COMPLEXITĂȚII LOR? Sînt principalele întrebări la care REVISTA ECONOMICĂ a căutat să răspundă, inițiind în acest scop ancheta ale cărei rezultate le prezintă începînd cu acest număr. *

> **„În anul 1990 România se va afla pe o treaptă superioară a dezvoltării sale; în linii generale va fi înfăptuită societatea socialistă multilateral dezvoltată, creîndu-se o bază trainică pentru trecerea la făurirea treptată a societății comuniste în patria noastră".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român)

INTENSITATEA DEZVOLTĂRII RAMURILOR

În actualul cincinal

ÎN dezvoltarea accelerată a economiei românești, cincinalul 1971—1975, primul din actuala etapă strategică pe care o parcurgem, ocupă un loc deosebit. Procesul de modernizare în care economia noastră este acum puternic angajată, își găsește o vie reflectare în schimbările structurale intervenite, îndeosebi în cadrul industriei, rezultat firesc al ritmurilor de creștere ridicate dar diferit imprimate ramurilor și subramurilor, prin modul de orientare a investițiilor, prin politica de acumulare promovată.

Prima observație care se impune, în cazul centralelor investigate, se referă la faptul că **în perioada 1971—1975, majoritatea au înregistrat ritmuri înalte de creștere.** Considerînd ritmul de creștere a volumului producției marfă vîndută și încasată în prețuri constante drept indicator caracteristic al creșterii, observăm că în anii actualului cincinal, **circa 47% din centralele cuprinse în eșantion estimează că vor înregistra, anual, în medie, un ritm de peste 10,1%** (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr.1

Repartiția centralelor investigate, după nivelul ritmului mediu anual de creștere a producției marfă vîndută și încasată (în prețuri constante) în perioada 1971-1990

Nr. crt.	Ritm mediu anual de creștere a volumului vînzărilor (%)	Interval de timp 1971-1975	1976-1980	1981-1985	1986-1990	Media pe intervalul 1971-1990
1.	0 - 5	12,5	12,5	15,7	18,8	14,8
2.	5,1-10	40,6	40,6	50,0	56,2	46,8
3.	10,1-15	25,0	31,2	28,1	18,8	25,8
4.	15,1-20	9,5	6,2	6,2	6,2	7,0
5.	20,1-25	6,2	9,5	-	-	4,0
6.	peste 25	6,2	-	-	-	1,6
	TOTAL:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

O a doua observație: **nivelurile mai mici de creștere (sub 5%) apar normale dacă luăm în considerare specificul domeniului de activitate al centralelor respective** (transporturi feroviare, exploatarea lemnului, extracția țițeiului), politica economică promovată de partid pentru aceste ramuri. Justificate apar și ritmurile de creștere situate între 5—10% înregistrate de unele centrale din industria alimentară (ulei, industrializarea laptelui), ușoară (tricotaje, bumbac, pielărie, cauciuc și încălțăminte), transporturi (auto, feroviare), materialelor de construcții (ciment), extractivă (gaz metan, rafinării) sau metalurgică (prelucrarea și colectarea deșeurilor) etc. Ritmurile de creștere (de 5—10%) pot fi considerate optime pentru respectivele ramuri și subramuri, fiind în funcție de posibilitățile și necesitățile economiei naționale, de prioritățile de dezvoltare în actuala etapă și cerința menținerii unor proporții juste, de cererea pentru astfel de produse manifestată pe piețele externe, de criteriile eficienței.

În sfîrșit, o ultimă observație: **o creștere mai accentuată cunosc industria constructoare de mașini și industria chimică, în special ramurile lor de înaltă tehnicitate care valorifică în mod superior resursele de materii prime și munca socială.** Astfel, centralele industriale de electronică și tehnică de calcul și de mașini-unelte, mecanică fină și scule, realizează ritmuri anuale de peste 25%, centralele de autovehicule și turisme, și de prelucrare a maselor plastice de 20—25%, cele de fibre și fire chimice, de reparații auto de 15—20%.

În cincinalul viitor

ȘI în perioada 1976—1980 o direcție fundamentală a politicii economice a partidului nostru o va constitui dezvoltarea susținută, în ritmuri înalte a industriei socialiste. Subliniind importanța deosebită a realizării sarcinilor din domeniul industriei în viitorul cincinal, secretarul general al partidului nostru arăta: **„Înfăptuirea prevederilor viitorului cincinal în domeniul industriei va avea un rol hotărîtor în asigurarea întregii dezvoltări economico-sociale a țării pînă în 1990“ 2).** În ce ritmuri probabile se vor dezvolta ramurile și subramurile industriei în această perioadă? Ce mutații importante vor interveni? Analiza răspunsurilor primite din partea directorilor generali ai centralelor cuprinse în eșantion evidențiază următoarele aspecte principale:

---

x) La întocmirea chestionarului au contribuit Iulian Bădin, Constantin Cojocaru, Ion Manea, Bogdan Pădure.

● Ce ritmuri de creștere vor înregistra centralele în viitorii 15 ani? ● Ce mutații se vor produce în structura industriei? ● Care sînt strategiile de combinare a factorilor de producție ce se au în vedere? ● Cum este apreciată actuala dimensiune a centralelor? ● Dar gradul de complexitate al activităților lor? ● De ce și cum trebuie sporită pregătirea economică a cadrelor de conducere?

1 **Metalurgia și construcțiile de mașini vor realiza, în continuare, ritmurile de creștere cele mai spectaculoase.** În cazul centralelor investigate de noi, ritmuri de 20—25% vor înregistra, de pildă, Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul, Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule, iar între 10—15% Centrala industrială siderurgică, Centrala industrială de autovehicule și turisme, Centrala industrială de utilaj tehnologic și mașini de ridicat, Centrala de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice și refractare, Centrala industrială de mașini și aparataje electrice.

2 În **industria chimică** ritmurile de creștere vor fi, în general, la fel de ridicate ca în cincinalul actual: 15—20% la fire și fibre chimice, 10—15% la prelucrarea cauciucului, 5—10% la rafinării și petrochimie. O scădere înregistrează prelucrarea maselor plastice (de la 20—25%, la 5—10%), realitate consemnată de altfel, în actuala conjunctură, în toate țările dezvoltate.

3 **Energetica** va cunoaște ritmuri de dezvoltare care vor permite obținerea unei producții corespunzătoare dezvoltării stabilite pentru celelalte ramuri ale economiei naționale. Astfel, energia electrică și termică va realiza un ritm mediu anual de creștere de 5—10%, iar extracția petrolului și a gazului metan de pînă la 5%.

4 În cadrul **industriei ușoare**, majoritatea centralelor investigate (63%) vor înregistra ritmuri anuale de creștere cuprinse în intervalul 5—10%, cu excepția industriei sticlei și ceramicii fine care își va menține ritmul de 10—15% înregistrat în cincinalul anterior, a industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei care va înregistra un frumos salt, din intervalul 5—10% (în perioada 1971—1975) în intervalul 10—15%. Dar, cea mai spectaculoasă creștere o va realiza industria mătăsii, inului și cînepii care, în viitorul cincinal, va marca un ritm anual de creștere de 20—25%, față de 5—10% în cincinalul actual.

5 Centralele din **domeniul transporturilor** vor înregistra în general ritmuri anuale de creștere cuprinse între 5—10%, excepție făcînd în special unitățile de reparații (Centrala industrială de reparații auto, de pildă, va realiza un ritm mediu anual de creștere de 10—15%).

6 În ramurile **industriei lemnului și materialelor de construcții**, ritmurile de creștere variază, fiind mai reduse în cazul exploatării lemnului (pînă la 5%), și mai ridicate în cazul cimentului (5—10%) sau prelucrării lemnului.

7 În cazul **industriei alimentare**, dintre centralele investigate, ritmuri anuale de creștere ridicate vor înregistra Centrala organizării producției și industrializării sfeclei de zahăr (15—20%) și Centrala uleiului (10—15%), nici o centrală neestimînd scăderi ale ritmului de creștere față de prioada anterioară.

Dezvoltarea în ritmurile previzionate de conducerile centralelor investigate) va permite accentuarea poziției conducătoare a industriei în economie, aceasta urmînd să dețină în anul 1980 o pondere determinantă în crearea venitului național, un rol primordial în înfăptuirea reproducției socialiste lărgite. Iar ritmul mai rapid de creștere pe care-l vor înregistra unele dintre ramurile și subramurile industriei, în special construcțiile de mașini și chimia, va permite accentuarea procesului de modernizare a structurii acesteia, de valorificare superioară a resurselor naturale și utilizarea eficientă a potențialului de muncă al țării, contribuind corespunzător la introducerea masivă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale.

● În perioada 1981—1990

CONTINUAREA fermă a politicii de industrializare socialistă reprezintă, în concepția partidului nostru, factorul primordial al dezvoltării forțelor de producție, al progresului economic și social al țării și în perspectiva de după 1980. Ritmurile ridicate de creștere pe care previzionează să le realizeze centralele investigate de noi în cincinalele 1981—1985 și 1986—1990 sînt un argument considerabil în sprijinul afirmației făcute. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, 25—35% din centralele investigate previzionează că vor atinge ritmuri medii anuale de creștere de peste 10,1%. Orientarea consecventă și în continuare, spre dezvoltarea cu prioritate a ramurilor și subramurilor tehnicii de vîrf este atestată de nivelurile de creștere ridicate — peste 15,1% — pe care estimează a le obține, de plidă, Centrala de electronică și tehnică de calcul, Centrala de mașini-unelte, mecanică fină și scule, sau între 10,1—15% de către Centrala industrială de mașini și aparataje electrice, Centrala industrială siderurgică, Centrala industrială de rafinării și petrochimie, Centrala industrială de fire și fibre chimice. Evident, în ansamblu, ritmurile de creștere din perioada 1981—1990, chiar cele din cincinalul viitor, vor fi ceva mai mici decît cele din perioada 1971—1975, dar aceste dimensiuni nu trebuie privite izolat, în sine, ci prin luarea în considerare a nivelurilor la care ele se raportează, atunci cînd sînt calculate (1985, 1980 sau 1975), progresiv mai înalte față de nivelul 1970 sau 1965.

LISTA CENTRALELOR CARE AU PARTICIPAT LA ANCHETĂ

Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat; Centrala industrială de autovehicule și turisme; Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant; Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul; Centrala industrială de mașini și aparataje electrice; Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule; Centrala industrială a energiei electrice și termice; Centrala cimentului; Centrala de exploatare a lemnului; Centrala industrială siderurgică; Centrala de prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare; Direcția generală autonomă a petrolului și gazelor; Centrala gazului metan; Centrala industrială de fire și fibre chimice; Centrala industrială de prelucrare cauciuc și mase plastice; Centrala industrială de rafinării și petrochimie; Centrala industriei articolelor casnice și utilajelor tehnologice; Centrala industriei confecțiilor; Centrala industriei sticlei și ceramicii fine; Centrala industriei tricotajelor; Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei; Centrala industriei bumbacului; Centrala industriei mătăsii, inului și cînepei; Centrala de preindustrializare și achiziții; Centrala de transporturi auto; Centrala industrială de reparații auto; Regionala de căi ferate-Brașov; Regionala de căi ferate-Galați; Regionala de căi ferate-Cluj; Centrala industrializării laptelui; Centrala uleiului; Centrala organizării producției și industrializării sfeclei de zahăr.

Tabelul nr.2

Ierarhizarea factorilor de producție după intensitatea cu care au fost indicați

Nr. crt.	Denumirea factorului de producție	Frecvența indicării factorului			Frecven medie i dicată intervalul 1971-19
		1976-1980	1981-1985	1986-1990	
1.	Calitatea (calificarea) forței de muncă	10x)	8	6	8,00
2.	Cantitatea necesară de materii prime, materiale, combustibil și energie	5	6	6	5,66
3.	Nivelul tehnic al utilajelor	4	6	5	5,00
4.	Cantitatea forței de muncă	5	2	7	4,66
5.	Alți factori de producție	2	5	4	3,66
6.	Calitatea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei	3	2	3	2,70
7.	Volumul necesar de utilaje	3	3	1	2,30
	Total:	32	32	32	x

x) Adică 10 din cele 32 de centrale investigate au indic
că în perioada 1976-1980 este necesar să-și concentre
în primul rînd atenția asupra factorului "calificarea
forței de muncă".

Se cuvine remarcat și faptul că, ritmurile înalte înregistrate în ultimii ani, în special în actualul cincinal, în ramurile și subramurile industriei constructoare de mașini, vor permite ca în unele perioade din următorii 10—15 ani, temporar deci, centrale din industria ușoară (Centrala industriei sticlei și ceramicii fine, Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei, Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii) sau alimentară (Centrala organizării producției și industrializării sfeclei de zahăr) să se dezvolte în ritmuri anuale foarte ridicate, care depășesc media pe economie națională și chiar nivelul înregistrat de industria constructoare de mașini. Un exemplu: Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii va înregistra în viitorul cincinal un ritm mediu anual de creștere de 20,1—25%. De asemenea, toate centralele menționate, după 1980, vor realiza ritmuri de creștere cuprinse în intervalul 10,1—15%.

● În întregul interval 1971—1990

Dezvoltarea cu prioritate, în ritmuri înalte a industriei socialiste, reprezintă deci o caracteristică a întregii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Această concluzie este îndreptățită nu numai de elementele analitice evidențiate deja, ci și de indicatori medii, sintetici, cum este de pildă cel ce reflectă repartiția centralelor investigate pe grupe de ritmuri anuale de creșere previzionate, în întregul interval 1971—1990. Ce arată acest indicator? De pildă, 38,4% din centralele industriale investigate înregistrează în intervalul de 20 de ani analizat un ritm mediu anual de creștere (estimat) de peste 15,1%; în același timp, 46,8% din eșantion realizînd ritmuri (previzionate) cuprinse între 5,1—10%, și că numai 14,8% din centralele anchetate înregistrează un ritm mediu anual (estimat) de pînă la 5%. Să nu uităm însă că, în acest din urmă caz este vorba de subramuri ca : transporturile auto și feroviare, extracția petrolului sau a gazului metan.

STRATEGII DE UTILIZARE A FACTORILOR DE PRODUCȚIE

ANALIZA dinamică a economiei pune, pe lîngă problema intensității dezvoltării, adică a ritmului de creștere, și problema utilizării tot mai eficiente a factorilor de producție. Numai luarea în considerare a acestora sub dublu aspect — cantitativ și calitativ — face posibilă completarea imaginii asupra ritmului dezvoltării economice, înțelegerea acestuia și, în același timp, permite evidențierea manierei în care conducerile de centrale gîndesc să acționeze pentru asigurarea și combinarea cît mai eficientă a factorilor de producție, astfel încît să fie posibilă realizarea ritmurilor de creștere proiectate în condiții de sporire a eficienței economice.

În condițiile revoluției tehnico-științifice, CALITATEA RESURSELOR UMANE, nivelul de educație și instrucție profesională capătă o importanță deosebită, devenind unul din factorii decisivi ai creșterii economice. Analiza răspunsurilor primite din partea centralelor investigate (la întrebarea : „Care dintre factorii de producție considerați că vor ridica cele mai dificile probleme, asupra cărora considerați că va trebui să vă concentrați în primul rînd atenția în perspectiva cincinalelor viitoare ?") confirmă faptul că, în mod deosebit, în viitoarele două cincinale, problema calificării forței de muncă va fi problema numărul unu pe care conducerile de centrale o vor avea de rezolvat. De altfel, frecvența mare cu care este indicat acest factor, în toate cele trei intervale de timp analizate, face ca în clasamentul general al factorilor de producție (vezi tabelul nr. 2), el să ocupe detașat locul 1 (fiind indicat în medie de 8 centrale). Este evident că, în economia românească a viitorilor 15 ani, o condiție fundamentală a asigurării reproducției forței de muncă la un nivel calitativ superior și a adaptării ei la necesitățile modernizării o constituie instruirea și formarea profesională, permanenta ridicare a nivelului de cunoștințe al întregii populații. Modul și rapiditatea cu care sistemul național de pregătire și perfecționare profesională se va adapta cerințelor progresului tehnico-științific, modernizării economiei, vor condiționa eficiența utilizării resurselor umane și, implicit, a celorlalți factori și condiții ale producției.

Ponderea factorilor intensivi în creșterea economică a țării noastre va spori în următorii 15 ani. Astfel, abstracție făcînd de grupa „alți factori de producție", factorii intensivi de creștere ocupă ponderi de peste 50% în toate cele trei cincinale analizate : peste 60% în 1976—1980, peste 64% în 1981—1985 și peste 50% în 1986—1990. **În medie, pe ansamblul perioadei 1976—1990, factorii intensivi ai creșterii vor ocupa o pondere de peste 57 %.** În afara calității resurselor umane, care la rîndul ei reprezintă mai mult de jumătate în cadrul acestei grupe de factori, nivelul tehnic al utilajelor și al tehnologiilor utilizate, calitatea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, ocupă locuri importante atît în clasamentul general (3 și respectiv 6) cît și în clasamentele parțiale (pe intervale de timp). Astfel, dacă în cincinalul viitor „nivelul tehnic al utilajelor și al tehnologiilor utilizate" ocupă, ca ordine de prioritate, locul 4, în cincinalul 1981—1985 el va ocupa locul doi-trei (la egalitate cu factorul „cantitatea necesară de materii prime, materiale și combustibil") pentru ca din nou să revină pe locul 4 în cincinalul 1986—1990. Uzura fizică și morală accelerată, în condițiile revoluției științifico-tehnice, este unul din cauzele importante, care determină locul său în ierarhia factorilor de producție, menținîndu-l totodată constant în atenția conducerilor de centrale. Permanentul efort de modernizare a economiei, de îmbunătățire a calității produselor, de ridicare a nivelului tehnic și de perfecționare a tehnologiilor de fabricație, care se împletește cu obiectivul sporirii eficienței și competitivității, impun acordarea unei atenții corespunzătoare de către cadrele de conducere din centrale factorului „calitatea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei".

Cum este și normal, nu sînt neglijați nici factorii extensivi ai creșterii economice. Astfel, în cincinalul viitor, conducerile de centrale apreciază că pe locurile 2—3 în ierarhia factorilor de producție, se situează — cu aceeași frecvență de alegere — doi factori extensivi : **cantitatea necesară de materii prime, materiale, combustibil și energie** și **cantitatea resurselor de muncă.** Și în celelalte două cincinale, de altfel, acești factori ocupă locuri importante în clasamentul factorilor de producție, în perioada 1986—1990 situîndu-se chiar pe primele două locuri. Indicatorul sintetic „frecvența medie indicată în intervalul 1971—1980" confirmă această situație, cei doi factori apărînd pe locurile 2 (cantitatea necesară de materii prime, materiale, combustibili și energie) și respectiv 4 (cantitatea resurselor de muncă).

Acest fapt atrage atenția sub mai multe aspecte. În primul rînd, este subliniat caracterul în general limitat al acestor resurse, dificitar chiar, costul lor ridicat. În al doilea rînd, este scoasă în evidență necesitatea precizării unor restricții științifice, riguroase atunci cînd este vorba de repartiția lor pe ramuri, ca și de consumul lor pe unitate de produs. În al treilea rînd, este indicată necesitatea unei planificări științifice a consumului lor, în cadrul căreia o atenție deosebită trebuie să se acorde utilizării cît mai raționale, cît mai eficiente. În sfîrșit, această situație, caracteristicile resurselor analizate, subliniază cu putere de ce, în viitorii ani, accentul în activitatea economică trebuie să cadă pe factorii calitativi, în primul rînd pe sporirea productivității muncii, pe mai buna distribuire a forței de muncă pe ramuri de activitate și în teritoriu, pe perfecționarea învățămîntului de toate gradele, pe calificare și recalificare, pe completarea și înnoirea continuă a cunoștințelor.

Observăm totodată că, deși apare în clasamentul general pe ultimul loc, factorul **„volum necesar de utilaje și tehnologii"** are importanța sa în cadrul preocupărilor conducerilor de centrale, în special în viitoarele două cincinale. Este o situație normală dacă ținem cont de caracteristicile principale pe care această categorie de resurse le are : parcul este limitat, nestocabilitate și cost ridicat de achiziționare și întreținere. Iată de ce programele de alocare și utilizare au o importanță deosebită și în acest caz.

Evident, studierea factorilor de producție apare incompletă dacă se are în vedere numai aspectul analitic, parțial. Cercetarea integrată, sintetică se impune. Ea relevă faptul că în fiecare caz în parte este necesară proiectarea unor strategii optime de alocare și utilizare a resurselor care să ia în considerare concomitent : cantitatea posibilă și necesară de alocat din fiecare resursă, posibilitatea substituirii, intensitatea și modul de repartizare a resurselor pe activitățile de executat, necesitatea elaborării unor programe optime în care funcția-obiectiv să fie un indicator de eficiență referitor la utilizarea resurselor. Numai astfel, obiectivele de dezvoltare propuse vor fi atinse în ritmurile planificate, în condiții de eficiență economică și socială maximă.

DIRECȚII DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII

DEȘI ancheta noastră nu a urmărit în mod deosebit și în primul rînd evidențierea completă a direcțiilor în care conducerile de centrale consideră că trebuie să se acționeze pentru îmbunătățirea, în viitor, a organizării lor, două din întrebările puse au vizat și un asemenea obiectiv. Prima dintre ele a urmărit să depisteze opinia directorilor generali în legătură cu **dimensiunea actuală a centralei** pe care o conduc ; a doua, aprecierea referitoare la **gradul de complexitate al activităților centralei** (acesta fiind determinat, între altele, de diversitatea tehnologiilor utilizate, a produselor fabricate, de dispersia teritorială a unităților componente). Tabelele 3 și 4 redau prelucrarea răspunsurilor primite. Principalele concluzii care se degajă din interpretarea lor sînt următoarele :

Tabelul nr.3

Opinia directorilor generali privind dimensiunea actuală a centralelor

Dimensiunea centralei este:	Opinia favorabilă (%)
- Prea mare	21,80
- Optimă	68,70
- Prea mică	9,50
Total eşantion	100,00

a. **Majoritatea directorilor generali de centrale apreciază că dimensiunea centralelor pe care le conduc este optimă (68,70%), iar gradul de complexitate al activităților este corespunzător (78,10%).** Totodată, concomitent, în 65% din cazuri, dimensiunea este apreciată ca optimă, iar gradul de complexitate al activităților drept corespunzător.

b. **Nici un director general de centrală nu apreciază că activitatea acesteia este prea specializată.**

Tabelul nr.4

Opinia directorilor generali privind gradul de complexitate al activităților centralelor

Activitatea centralei este:	Opinia favorabilă (%)
- Prea complexă	21,90
- Corespunzătoare	78,10
- Prea specializată	-
Total eşantion	100,00

c. **În peste 21% din centralele investigate se apreciază că dimensiunea acestora este prea mare,** iar activitatea prea complexă. Din analiza combinată, luînd în considerare dimensiunea ca și gradul de complexitate al activităților centralei, rezultă că : în unele cazuri (Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant, etc) deși gradul de complexitate este apreciat ca fiind corespunzător, dimensiunea este considerată prea mare ; în alte cazuri (Centrala industriei articolelor casnice și utilajelor tehnologice, Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei, Centrala industrială a energiei electrice și termice, Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule, Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat) atît gradul de complexitate cît și dimensiunea sînt apreciate ca fiind prea mari.

d. **Peste 9% din directorii generali apreciază că centralele pe care le conduc au o dimensiune prea mică :** într-un singur caz centrala fiind considerată, în același timp, și prea complexă (Centrala de prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice şi refractare), iar în două cazuri fiind apreciată existenţa unei dimensiuni prea mici în condiţiile unui grad de complexitate corespunzător (Centrala industrială siderurgică şi Centrala organizării producţiei şi industrializării sfeclei de zahăr).

e. **Într-un singur caz, deşi dimensiunea este apreciată ca optimă, gradul de complexitate este considerat ca fiind prea mare :** Centrala industrială de prelucrare a cauciucului şi maselor plastice.

Evident, în măsura în care se dovedesc întemeiate şi în condiţiile dezvoltării de perspectivă, îmbunătăţirile organizatorice evidenţiate vor trebui efectuate la timp, pentru a putea fi satisfăcute în mod corespunzător cerinţele de funcţionalitate şi eficienţă pe care mecanismul centralei le implică.

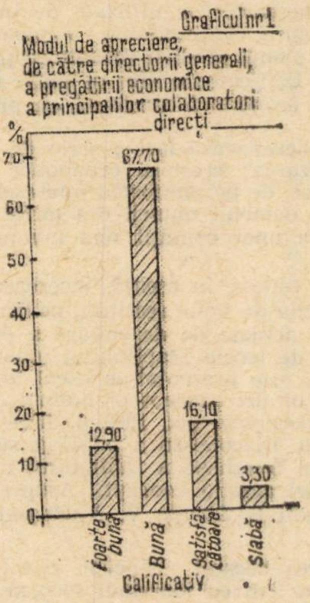
Graficul nr 1

Aşa cum rezultă din experienţa de pînă acum a unităţilor economiei noastre, **folosirea metodelor moderne de conducere a activităţilor reprezintă o sursă importantă a creşterii economice, a asigurării competitivităţii.** În condiţiile dezvoltării economico-sociale a ţării pe baza planului naţional unic, viitorii ani vor confrunta, în şi mai mare măsură, conducerile de centrale cu problema introducerii şi adaptării rapide a celor mai noi metode de conducere, capabile să asigure, concomitent cu creşterea economică proiectată şi o eficienţă ridicată, o competitivitate sporită. Acest fapt implică cerinţe sporite în direcţia unei **pregătiri economice adecvate a tuturor cadrelor, în primul rînd a celor de conducere.** Iar diferitele cursuri de pregătire şi perfecţionare trebuie să ia în mai mare măsură în considerare aceste cerinţe, cu atît mai mult cu cît, aşa cum rezultă dintr-o întrebare special adresată directorilor generali de centrale, circa 20% apreciază drept satisfăcătoare şi slabă pregătirea economică actuală a colaboratorilor lor direcţi (vezi graficul nr. 1).

Iulian BĂDIN

În numărul viitor vom prezenta noi aspecte rezultate din prelucrarea anchetei : Care este raportul cerere-ofertă în cazul pieţei interne ? Ce mutaţii vor interveni în exportul centralelor ? Cum se gîndeşte sporirea competivităţii ?

---

[1] — Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura politică, Bucureşti, 1974, p. 78.

[2] Nicolae Ceauşescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, Bucureşti, 1974, p. 53.

Din programul manifestărilor expoziţionale, găzduite de România, în anul 1975

Între 11-18 mai, la Bucureşti — TIBCO '75

PARTICIPAREA românească la marile confruntări expoziţionale internaţionale a căpătat noi valenţe de cînd Bucureştiul a devenit — el însuşi — un centru expoziţional recunoscut pe piaţa mondială. Astfel, meleagurile româneşti — vechi obîrşii comerciale, aflate la întretăierea drumurilor Europei — au devenit loc de întîlnire a partenerilor de comerţ internaţional, marcînd, şi în acest fel, prestigiul României socialiste, pe arena internaţională.

În legătură cu această complexă activitate, desfăşurată sub aspect organizatoric de Întreprinderea de tîrguri şi expoziţii, tovarăşul ing. REMUS BRAD, *directorul acesteia, a avut amabilitatea să ne răspundă la cîteva întrebări.*

● Tovarăşe director, v-am ruga, mai întîi, să vă referiţi la noutăţile pe care le înregistrează programul manifestărilor expoziţionale cu participare internaţională pe care le organizaţi în acest an.

— În ciuda faptului că Bucureştiul figurează — ca tîrg internaţional periodic doar din 1970, an în care a fost inaugurată prima ediţie a Tîrgului Internaţional Bucureşti, TIB '70, profilat, după cum se ştie, în principal, pe maşini-unelte, electrotehnică, electronică, energetică şi metalurgie — capitala României a reuşit, deja, să-şi cîştige notorietate, pe toate meridianele lumii, atrăgînd, de la un an la altul, tot mai mulţi expozanţi străini, interesaţi în dezvoltarea relaţiilor economice cu România şi cu alte ţări din zonă, reflectînd ca atare, forţa de atracţie, mereu crescîndă, a pieţei româneşti şi a partenerilor români. Aceşti primi cinci ani au fost, pentru noi, ani de continue căutări, în vederea perfecţionării şi diversificării activităţii noastre de promovare, programele expoziţionale îmbunătăţindu-se, de la un an la altul, pînă la găsirea actualei formule : primăvara (în luna mai) se organizează anual „TIBCO“ (Tîrgul Internaţional Bucureşti pentru Bunuri de Consum) — manifestare specializată în utilaje şi echipamente pentru industria uşoară, produse ale industriei chimice şi bunuri de consum industriale şi alimentare — şi toamna (octombrie) — în anii cu soţ — „TIB“ (Tîrgul Internaţional Bucureşti), al cărui profil a rămas identic. În toamna anilor fără soţ (tot în octombrie), vom organiza, începînd din acest an, Expoziţia Internaţională tehnică „TEHNOEXPO“, profilată pe echipamente pentru agricultură, industrie alimentară şi ambalaje, industrie forestieră şi de prelucrare a lemnului, industria mobilei, transporturi, construcţii şi alte instalaţii.

Pot afirma, deci, că organizarea celor două tîrguri internaţionale şi a expoziţiei amintite este de natură să acopere, în fapt, principalele ramuri ale economiei noastre naţionale. În acest an, îşi vor deschide aşadar porţile : TIBCO '75 — manifestare aflată la cea de a doua sa ediţie — şi „TEHNOEXPO“ '75 — la prima sa ediţie.

● Ce ne puteţi spune despre actuala ediţie a TIBCO ?

— La actuala ediţie a TIBCO — ce se inaugurează peste cîteva zile — expozanţii îşi vor putea etala produsele, pe o suprafaţă totală de 17 000 mp, în 14 pavilioane, toate amplasate la complexul expoziţional din Piaţa Scînteii. Deşi — reamintesc — ne aflăm doar la cea de a doua ediţie a TIBCO, şi-au anunţat participarea oficială — cu pavilioane reprezentative — un număr de 8 ţări : Cehoslovacia, Cuba, R. D. Germană, Bulgaria, U.R.S.S., Polonia, R.F. Germania, Italia şi Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei. Vor fi de asemenea prezente numeroase firme individuale din Anglia, Elveţia, Japonia, Portugalia, Iugoslavia, Liban şi Nigeria. În total, vom putea saluta — ca expozanţi — mai bine de 120 firme, din 17 ţări.

Expozanţii români aparţinînd unui număr de 10 ministere şi organizaţii economice centrale (M.I.U., M.I.Ch., M.I.C.M.U.E., M.A.I.A.A., U.C.E.C.O.M. ş.a.m.d. vor prezenta ultimele realizări ale industriei româneşti de profil. Asistenţa operativă a oaspeţilor noştri este pregătită, în sensul realizării tuturor serviciilor solicitate, de către aceştia — de la construcţia standurilor şi pînă la livrarea mobilierului. Biroul de presă îşi va începe activitatea mai devreme, iar începînd cu ziua deschiderii expoziţiei vom edita un buletin de informaţii, în 3 limbi.

În ce priveşte finalitatea participării, la „TIBCO '75“, a expozanţilor români şi străini, îmi exprim convingerea că intensa activitate comercială pregătitoare, a întreprinderilor româneşti de comerţ exterior se va solda, şi în acest an, cu tratative fructuoase şi tranzacţii de valori importante.

● În toamnă, vom avea, deci, o premieră — „TEHNOEXPO“ '75. Ce amploare va cunoaşte această expoziţie ?

— Reacţiile favorabile ale diverşilor invitaţi, de peste hotare, ne fac să credem că şi această manifestare se va înscrie în lista succeselor româneşti, în domeniu. Deşi termenul de înscriere la acest tîrg nu a expirat, încă (manifestarea urmînd a avea loc între 13—21 octombrie), pînă în prezent, s-au înscris, deja, cu participări oficiale — în afara ţărilor socialiste europene, Austria, Anglia, Olanda, R.F.G., Finlanda şi Israel. Peste 50 firme din alte ţări — printre care : Elveţia, Belgia, Danemarca, Italia, Franţa etc. — şi-au manifestat, şi ele, dorinţa de a lua parte, ca expozanţi independenţi. Interesul suscitat pînă în prezent este de bun augur.

● Ce alte acţiuni mai figurează pe agenda d-voastră, rămînînd, în sfera expoziţiilor organizate în ţară.

— În luna iunie a.c., complexul nostru va găzdui o expoziţie reprezentativă a întreprinderilor din Ungaria, producătoare de aparate de măsură şi control — în organizarea firmei de comerţ exterior „METRIMPEX“. De asemenea, întreprinderea noastră va organiza, în august a.c., expoziţia de cibernetică, acţiune ce va avea loc, în paralel cu Congresul internaţional de cibernetică, găzduit — după cum se ştie — la Bucureşti.

Manifestările de care am amintit nu încheie însă capitolul. De pildă, sîntem în tratative cu mai multe firme şi organizaţii străine care intenţionează să organizeze, în România, o serie de expoziţii economice în acest an.

Interviu de **George HAŞEGANU**

OMUL - TEHNICA - MEDIUL

SUBIECTUL ECONOMIEI POLITICE

VORBIM în mod curent despre obiectul economiei politice, despre factorii ce au acționat în ultimele decenii asupra extinderii acestui obiect, a conținutului său, a sferei de cuprindere dar uneori ne scapă din atenție subiectul acestei științe, în numele cui vorbim.

Ca știință socială, economia politică nu se adresează în general, ea vizează anumite relații și interese ce afectează direct ființa umană. Și aceasta, întrucît ea pune în centrul atenției, în contextul unor relații sociale de producție date, comensurarea — în ultima instanță — a posibilităților și necesităților materiale și spirituale ale societății în ansamblu și ale omului în particular. Văzută din acest unghi poziția omului în gîndirea economică suferă modificări sensibile de la o orînduire social-economică la alta.

În societățile împărțite în clase antagoniste, gîndirea economică exprimată de reprezentanții claselor exploatatoare în funcție de interesele de clasă și de condițiile din diferite timpuri și-a format în genere o viziune deformată asupra rolului omului. În antichitate, chiar și unei minți geniale ca a lui Aristotel sclavia nu i s-a părut — după cum se știe — o instituție necorespunzătoare existenței umane. Mai mult, în orînduirile în care jefuirea maselor avea loc în principal prin măsuri extraeconomice, ca, de exemplu, în feudalism, ierarhizarea poziției umane capătă o consacrare legală sau cutumiară, cu toate prerogativele și consecințele cunoscute pe plan suprastructural.

Ideologia burgheză, la începuturile ei, a intrat în istorie ca o reacție puternică împotriva unei asemenea abordări a ființei umane, reacție desfășurată deopotrivă sub flamura preceptelor filozofice sau religioase. Ea a trecut însă atunci în extrema contrarie, tratînd interesele umane, și în cadrul acestora cele economice, ca fiind independente de existența claselor sociale și a antagonismelor în care evoluau. Considerînd drepturile și libertățile omului ca derivînd din legile „naturale“ ideologia burgheză a acționat în conformitate cu interesele vitale ale clasei pe care o reprezintă, clasă interesată să atragă de partea ei masele populare împotriva nobilimii feudale. Pe măsura înăspririi conflictelor de clasă, a apărut însă din ce în ce mai evident — cum sublinia încă Engels în Anti-Dühring — că așa-zisele legi eterne ce acționau în economie, deduse din „natura omului“, aveau în fapt în vedere ca „om“ pe „tîrgovețul care tocmai se transforma în burghez“.

Principalele teze ale economiștilor clasici burghezi, ca să nu mai vorbim de economiștii vulgari ce le-au urmat — deși formal păreau a fi o critică — în fapt aduceau osanale unui nou idol „homo oeconomicus“. Clasicii marxism-leninismului au subliniat în repetate rînduri că acest „homo oeconomicus“, văzut mai îndeaproape, nu era decît expresia cea mai evidentă a rapacității burgheze. În analiza concretă a unor procese esențiale, gîndirea economică burgheză, preluînd, din considerente de clasă, aparența drept esență, înlătură cu totul din cîmpul vizual al cercetării relațiile interumane în producție. Cu prilejul studiilor sale asupra fetișismului mărfii, al banilor, al capitalului, Marx a demonstrat magistral, că în definirea unor asemenea categorii economice, relațiile sociale de producție erau în fapt substituite prin relații între lucruri. În însuși acest mod de abordare își găsesc deja reflectare tendințele de dezumanizare a omului în capitalism, de reificare, prin estomparea ființei umane în raport cu instituțiile sociale pe care ea însăși le-a constituit și care i se opun apoi ca niște creații misterioase. Procesul de alienare a ființei umane capătă treptat, odată cu instaurarea societății capitaliste o amploare și o complexitate necunoscute în trecut.

Este meritul incontestabil al marxismului că a abordat problemele creșterii economice pentru prima oară în istorie ca un proces în care omul apare nu numai ca obiect, dar și ca principalul subiect și scop ce stă la baza acestei creșteri, că a privit deci omul ca ființă eliberată de exploatare. În gîndirea marxistă, problema satisfacerii necesităților materiale și spirituale ale întregii societăți și ale fiecărui membru în parte capătă adevărata ei dimensiune. În acest context, teoria economică marxistă denunță tarele diviziunii capitaliste a muncii, care în zilele noastre a atins formele „omului unidimensional“, pledînd pentru formarea omului multilateral instruit și educat, cu o cultură tehnică și spirituală superioară.

Substratul teoriei „capitalului uman“

AR fi, desigur, greșit să se creadă că în condițiile capitalismului contemporan ideologii acestuia ar fi renunțat cu desăvîrșire la arsenalul lor teoretic demascat cu mai bine de un secol în urmă în înfruntarea cu marxismul. Faptele atestă că, paralel cu diversificarea modalităților utilizate de burghezia imperialistă pentru a-și asigura continuitatea exploatării, se amplifică și preocupările pe planul gîndirii economice prin care este susținut acest demers. Edificatoare sînt și noile tendințe ce se manifestă în gîndirea economică burgheză cu privire la om.

Asemenea tendințe se concretizează într-o serie de teze de genul celor privind „umanizarea“ creșterii economice și prin care se încearcă să se justifice, de pe platforma intereselor burgheze, succesele obținute de oamenii muncii din țările capitaliste în lupta pentru crearea unor condiții mai favorabile de vînzare a forței de muncă.

Un alt grup de tendințe vădesc, în esență, încercarea de a reformula unele teze în funcție de noile realități, pentru a răspunde mai „eficient“ etapei actuale de dezvoltare a capitalismului. Este vorba mai ales de teoria „capitalului uman“. Un scurt istoric al acestei teorii este prezentat în eseul lui B. F. Niker, „The historical roots of the concept of human capital“, (The Journal of Political Economy, oct. 1966 p. 481—500). În țara noastră, economistul Gh. Diaconescu a publicat sub titlul „Contribuții la critica teoriei burgheze a capitalului uman“ o interesantă sinteză a evoluției acestui concept). Asupra lui au publicat în țara noastră studii L. Stroja, V. Krasnasenski și alții.

În legătură cu dezvoltarea acestui concept, merită, cred, amintit că economistul englez Alfred Marshall socotea în 1890 — cînd și-a publicat „The Principles of Economics“ — că, deși „ființele umane, din punct de vedere abstract, matematic sînt incontestabil capital, cînd este vorba însă de piață, noțiunea devine nerealistă“ (citat după ediția Mac Millan Co. New-York 1959, pag. 705—706). După șapte decenii economistul american T. W. Schultz susține, dimpotrivă, că... „numai includerea capitalului uman în totalul capitalului poate explica faptul că rata întregului capital față de venitul național nu scade“. („Reflexions on investiment in Man“, in „The Journal of Political Economy“. supliment, oct. 1962, pag. 1—2). După cum se știe, teoreticienii „capitalului uman“ au ajuns la această teză, încercînd să explice izvorul „surplusului“ de creștere a venitului național (denumit și „factor rezidual“) peste cel datorat factorilor de producție „clasici“- : capitalul, munca și pămîntul.

Prin urmare, în justificarea „factorului rezidual“ s-a pornit de la formula trinitară a „factorilor de producție“, a cărei inconsistență științifică și esență de clasă au fost relevate pe larg de Marx în volumul III al „Capitalului“. Dar formula trinitară este doar punctul de pornire, întrucît teoria „capitalului uman“ țintește mult mai departe, încercînd — în ultimă instanță — să susțină „dispariția“ proletariatului ca o clasă socială și, continuînd raționamentul „dispariția“ în fapt a claselor sociale antagonice.

Tocmai datorită acestei noi „optici“ asupra poziției omului în economia burgheză contemporană, ca deținător al „capitalului intelectual“ această teorie a găsit un deosebit răsunet la susținătorii unor teze ca : „democratizarea capitalului“, „revoluționarea veniturilor etc.

Teoria „capitalului uman“ este în același timp o variantă a „partenerismului“, teorie diversionistă a burgheziei monopoliste, potrivit căreia în prezent capitaliștii și muncitorii ar fi „parteneri“ în deținerea mijloacelor de producție, și respectiv, la împărțirea rezultatelor.

Este, desigur, regretabil că această „teorie“, avînd o deosebit de largă circulație în gîndirea economică occidentală nu apare ca un termen distinct în „Dicționarul de economie politică“ apărut anul trecut.

Gîndirea economică socialistă și poziția omului

ÎN GÎNDIREA economică socialistă, după cum am mai menționat, omul ocupă o poziție radical deosebită. Această situație

prof. dr. Dan GRINDEA
Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 24)

IPOSTAZELE UMANE ÎN CONDUCEREA ECONOMIEI

SE ȘTIE că un postulat esențial al construcției societății socialiste îl constituie faptul că orice activitate de conducere, de orientare a unei acțiuni în domeniul vieții economice, sociale și politice are loc întotdeauna în strînsă interdependență cu problematica umană. Astfel, în Programul P.C.R. se subliniază faptul că în procesul conducerii științifice a tuturor compartimentelor societății se pune în centrul întregii politici a partidului și a statului **omul** „factorul determinant al întregii dezvoltări sociale, aceasta în vederea satisfacerii cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție“ 1).

Subiect — obiect — scop

PRIVIT în generalitatea sa, actul de conducere — oricare ar fi domeniul în care se manifestă, economic, social, politic — se consideră a fi un act de „orientare“, de determinare a acțiunii indivizilor integrați sistemului dat spre scopul dorit.

Rezultă că întregul act de conducere se concentrează în direcția găsirii formelor și metodelor celor mai potrivite în vederea determinării sensului acțiunii indivizilor integrați sistemului, pe acea traiectorie care asigură realizarea scopului exprimînd o valoare economică sau socială pentru societate.

Se știe că realizarea acestor valori (scopuri) — de orice natură ar fi ele, economice sau politice — prezintă un caracter absolut necesar pentru că prin ele întregul sistem social global funcționează și devine viabil, asigurînd în final atingerea acelor obiective generale, pe care și le-a propus prin ideologia și prin caracterul structurilor sale de organizare, a relațiilor sale sociale și de producție. Însuși efortul continuu de optimizare a deciziei și în general a conducerii se concentrează în special asupra elaborării acelor metode și tehnici capabile să asigure acea determinare și orientare a acțiunii indivizilor integrați spre atingerea obiectivelor date.

Considerăm însă că — privit dintr-o perspectivă mai largă, a societății — procesul de conducere a ansamblurilor sociale din societatea socialistă — în special a celor economice — are un caracter mult mai complex prezentînd unele aspecte, mai ales cu caracter metodologic ce merită a fi supuse unei analize și dezbateri atente.

Luat în sensul de mai sus procesul conducerii s-ar pune într-un mod unilateral și anume ca un simplu proces de determinare a indivizilor umani care interacționează în sistem, considerați ca elemente de acțiune, executanți, ca o gestiune a „brațelor de muncă“ integrate ansamblului, în ultimă instanță conducerea avînd rolul de a manipula — prin diverse metode și tehnici — comportamentul și acțiunea acestor indivizi umani în vederea realizării cu necesitate a obiectivelor propuse. Ar decurge de aici că în procesul conducerii se operează o distincție între nucleul de conducere pe de o parte, cu drept decizional asupra manevrării sensului acțiunii indivizilor din sistem și masa indivizilor componenți ai ansamblului care se comportă ca simpli efectori.

Sub acest aspect acea teorie a conducerii și organizării unităților economice, de la H. Fayol pînă la, inclusiv, Peter Drucker și Maynard excelează în precepte metodologice și tehnici care își propun modalități concrete de a determina economicește și a influența din punct de vedere psihologic modul de acțiune a forței de muncă, a masei de brațe de muncă chemată să se comporte în așa fel încît să amplifice nivelul obiectului unității economice în cauză cît și al societății însăși și anume profitul. În această accepție actul de conducere își are izvorul într-un punct exterior intereselor acestei mase, iar nivelul decident ridicat prin structura autorității ierarhice undeva deasupra acestei mase de executați care trebuie doar să ducă la îndeplinire decizia, este separat de valorile și aspirațiile specifice ale celor conduși, conducerea avînd funcția de a le determina activitatea acestora prin decizii și dispoziții obligatorii. De altfel, definind procesul de conducere și analizînd diversele sale funcții și atribute, această teorie a organizării și conducerii interpretează decizia însăși în termeni de „comandă“, comanda fiind considerată atributul de bază pentru asigurarea succesului conducerii. Această imagine care străbate din tratarea actului de conducere ca proces de pură determinare este proprie în cea mai largă măsură preocupărilor cu caracter managerial în societatea împărțită în clase cu interese antagonice. Omul este tratat aici ca un simplu element acțional, manevrabil, orientabil, ca obiect al conducerii în vederea realizării unor scopuri considerate de sistem ca necesare.

În perspectiva problematicii conducerii sistemelor economico-sociale din societatea socialistă această concepție metodologică a actului de conducere este unilaterală și vine în contradicție cu valorile umane și principiile ideologice de bază ale construcției socialiste. De aceea, tratarea procesului de conducere din punctul de vedere al modului în care poate și trebuie să se manifeste omul în acest act este absolut necesară atît pentru elaborarea metodologiei operaționale specifice științei conducerii societății socialiste cît și pentru eventuala reconsiderare critică a ansamblului de metode, tehnici și procedee specifice preocupărilor manageriale cu posibilă utilitate practică pentru conducerea unităților noastre.

În fapt, în procesul complex al conducerii socialiste, omul se recunoaște în egală măsură în toate cele trei ipostaze specifice în care individul se poate desfășura în acest act și anume :

- în calitatea sa de coproprietar al mijloacelor de producție apare în procesul conducerii ca participant la elaborarea deciziei, deci ca **subiect** al actului de conducere ;
- în calitatea sa de producător se realizează în ipostaza de element acțional și anume în procesul traducerii deciziei în practică, deci și ca **obiect** al conducerii ;
- în sfîrșit, el se recunoaște și în **scopul**, în obiectivul pe care îl urmărește această conducere atît la nivelul întregii societăți cît și la nivelul unităților sale economice și sociale de bază și anume în calitate de beneficiar al unui mod de organizare socială care își propune să se constituie ca „mijloc“ (inclusiv economicul și deci și beneficiul care nu e nicidecum o valoare ultimă) în vederea realizării finale a individului uman ca scop.

În timp ce în societatea unde se manifestă interese de clasă antagoniste masa de oameni se recunoaște **numai** în calitatea de efectori, de elemente orientate, cărora decizia și scopul acțiunii lor le sînt străine, în societatea socialistă, individul uman poate și trebuie să se desfășoare plenar în toate cele trei aspecte cardinale ale procesului de conducere. De aceea abordarea metodelor și tehnicilor proprii conducerii științifice a societății socialiste, precum și subsistemelor sale economico-sociale componente, este necesar să aibă loc într-un mod structural deosebit.

Aceasta pentru că actul de conducere în sistemele socialiste de acțiune nu urmărește numai performanțe în sine (beneficiu) indiferent de mijloacele utilizate în procesul de conducere. Aici, scopul nu scuză în nici un fel mijloacele și metodele puse în operă tocmai pentru că realizarea scopului însuși al societății socialiste — dezvoltarea multilaterală a personalității umane — este funcție de natura mijloacelor folosite. Altfel spus, succesul actului de conducere în societatea socialistă se măsoară nu numai la nivelul performanței în sine ci și în **cîtimea** de realizare pe care a cîștigat-o omul în acest proces — în calitatea sa de subiect, obiect și scop — pe calea dezvoltării personalității sale multilateral și în primul rînd în **modul** în care se realizează ca sursă de creativitate și acțiune practică.

Plecînd de la principiul că întreaga activitate revoluționară pune în centrul ei omul, că procesul de construcție a societății socialiste își propune să „asigure cele mai bune condiții pentru afirmarea personalității umane, a forței creatoare a fiecărui individ“ 2) înseamnă că, în întregimea lor, scopurile sistemelor noastre de acțiune sînt impregnate de această valoare umană pe care tindem a o realiza și că deci mijloacele utilizate trebuie să-și propună ca prin ele însele să susțină atingerea acestui scop.

Productivitate — personalitate — condiții sociale

AICI se ridică o problemă metodologică deosebit de importantă pentru conducerea științifică a societății socialiste și a unităților sale economice-sociale de bază, care se exprimă prin aceea că acest act de conducere trebuie să surmonteze dificultăți de ordin tehnic și metodologic mult mai grele decît demersurile de tip managerial.

Sub acest aspect știința conducerii în societatea socialistă își propune să rezolve sarcini mult mai dificile și anume ea trebuie să asigure nu numai ridicarea nivelului de performanță economică a sistemelor de conducere la nivelul celor din țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial și chiar să le depășească, ci ea trebuie să se înarmeze cu metodologia capabilă să asigure ca această creștere să aibă loc **concomitent** cu realizarea din ce în ce mai deplină a individului uman și a personalității sale.

Știința conducerii societății socialiste exprimă postulatul concepției noastre marxiste care arată că socialismul este societatea care trebuie să depășească capitalismul nu numai sub

Haralambie ENE
Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI–CURENTE–ECONOMIŞTI

Metodele statistico-matematice şi descifrarea istoriei economice

(În abordarea unor cercetători sovietici)

LA MOSCOVA, la Tartu, la Tomsk şi la Leningrad, cercetători de prestigiu ca I. D. Kovalcenko şi .I I. Kahk, împreună cu nu mai puţin prestigioşii lor colegi, V. A. Ustinov, L. V. Milov, B. N. Mironov ş.a., s-au impus, în ultimii ani, în cercurile de specialişti din Uniunea Sovietică, printr-o stăruitoare şi fecundă acţiune de folosire pe scară întinsă a metodelor statistico-matematice şi a calculatoarelor în cercetarea istorico-economică*) Explicată pe larg de protagoniştii înşişi, această acţiune a fost reclamată atît de cerinţele actuale, curente, cît şi de cele de perspectivă ale dezvoltării ştiinţei istorice în general şi a istoriei economice în particular în Uniunea Sovietică. În prezent sarcina esenţială care stă în faţa cercetătorilor istoriei constă în elaborarea de studii în care să se elucideze legile şi particularităţile proceselor istorice. Pentru aceasta se cere o extindere simţitoare a bazei documentar-informative, formularea de noi probleme, analizarea mai nuanţată a naturii proceselor şi fenomenelor istorice, ca şi a legăturii cauzale dintre ele. Metodele tradiţionale de cercetare devin neîndestulătoare şi ineficiente. Completarea lor cu metode moderne, statistico-matematice, apare astfel ca o necesitate obiectivă. Şi, o dată cu folosirea largă a acestor metode, se creează şi posibilitatea reală de folosire a calculatoarelor în cercetarea de specialitate.

Mai ales că materialul informativ de care dispune astăzi cercetătorul istoric este atît de voluminos, încît o prelucrare a lui „manuală" sau „tradiţională" devine, în numeroase cazuri, aproape imposibilă. Autorii consideră metodele amintite ca instrumente de investigaţie a caracteristicilor cantitative a proceselor şi fenomenelor istorice. Baza obiectivă o constituie unitatea organică, indestructibilă a aspectelor calitative şi cantitative proprii tuturor evenimentelor istorice. Uneori se obiectează că noile metode cantitative ar duce la formalizarea excesivă a cercetării şi la simplificarea proceselor istorice. Obiecţiile se consideră ca nefondate. Faptul în sine că se folosesc în aceste metode operaţii statistico-matematice complicate nu duce automat la pericolul pomenit. Folosirea celor patru operaţii de aritmetică în cercetarea istorică poate formaliza fenomenul studiat tot aşa de bine ca şi în cazul utilizării matematicilor superioare. Esenţial este ca analiza cantitativă să nu fie privită ca un scop în sine, ci ca un mijloc de a degaja caracteristici cantitative necesare elucidării specificului calitativ al proceselor şi fenomenelor istorice cercetate. Utilizarea cît mai cuprinzătoare a metodelor statistico-matematice în cercetarea istorico-economică, ca în oricare alt domeniu de cunoaştere ştiinţifică, nu creează automat o nouă disciplină (în speţă o „istorie matematică" !) şi nici nu înlocuieşte alte metode de cercetare. De aici concluzia firească că orice ştiinţă, inclusiv istoria economică, îşi are propriile sale metode prin care se evidenţiază legităţile proceselor studiate şi că utilizarea metodelor statistico-matematice au o capacitate euristică limitată în cercetarea istorică. Aceasta înseamnă că istoricul, chiar dacă deţine suficiente date şi fapte cantitative, nu poate folosi metodele matematice fără nici o restricţie. Mai întîi el recurge la ele numai în cazul cînd alte metode şi procedee specifice cercetării istorice sînt insuficiente pentru cunoaşterea mai aprofundată a fenomenelor. Apoi metodele matematice corespund numai anumitor condiţii, cîmpul lor de aplicabilitate fiind circumscris la cazul care concordă cu aceste condiţii. Aceasta presupune că în prealabil se evidenţiază posibilităţile de aplicare a unei metode sau alteia la datele cercetate şi se verifică validitatea indicilor obţinuţi. Cu alte cuvinte metodele statistico-matematice pot fi utilizate în cercetarea istorico-economică în limite strict definite, stabilite cu precizie de fiecare dată, iar pentru a asigura fiabilitatea rezultatelor se impun verificări speciale.

Studiile specialiştilor sovietici atestă că metodele pomenite au fost aplicate pentru soluţionarea a două genuri de probleme. Primul priveşte necesitatea reconstruirii **tipice** a proceselor şi fenomenelor studiate prin analiza datelor parţiale, cu scopul de a obţine caracteristici generalizate ale respectivelor procese şi fenomene. Cel de-al doilea gen de probleme vizează posibilitatea dezvăluirii **legăturilor cauzale** între fenomenele cercetate, pentru care scop se încearcă degajarea interdependenţei diferiţilor factori şi determinarea rolului lor relativ într-un proces sau altul studiat.

În primul caz s-a aplicat me-

---

fişe

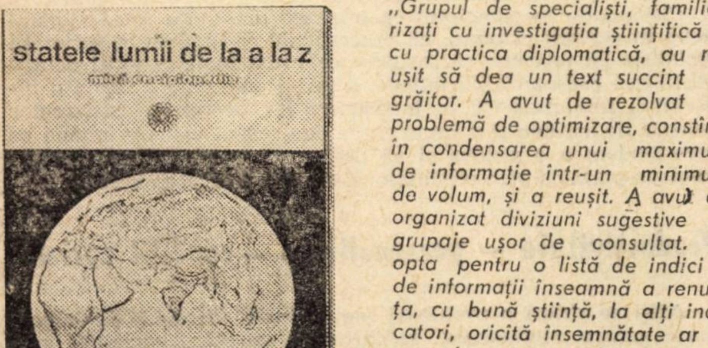

● *Lucrarea* Statele lumii de la A la Z, *apărută zilele acestea în Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1975, 448 p. (autori : Horia C. Matei, Silviu Neguţ, Ion Nicolae, Nicolae Steflea) este, cum o arată şi subtitlul volumului, o mică enciclopedie, prima de acest gen în ţara noastră, o carte de referinţă menită să ofere o imagine sintetică şi totuşi cuprinzătoare a tuturor statelor lumii, precum şi a teritoriilor dependente şi neautonome existente astăzi pe glob.*

Aşa cum arată prof. Mircea Maliţa, în Cuvînt înainte, „Grupul de specialişti, familiarizaţi cu investigaţia ştiinţifică şi cu practica diplomatică, au reuşit să dea un text succint şi grăitor. A avut de rezolvat o problemă de optimizare, constînd în condensarea unui maximum de informaţie într-un minimum de volum, şi a reuşit. A avut de organizat diviziuni sugestive şi grupaje uşor de consultat. A opta pentru o listă de indici şi de informaţii înseamnă a renunţa, cu bună ştiinţă, la alţi indicatori, oricît însemnătate ar avea ei pentru o privire a specialistului într-un domeniu anume... Editori şi autori, merită aprecieri pentru alegerea judicioasă pe care au făcut-o şi pentru rezultatul de incontestabilă actualitate".

V. Perlo despre criza economiei capitaliste

● *Revista* MEJDUNARODNAIA JIZN, *nr. 3/1975, publică sub titlul* Krizis kapitalisticeskoi ekonomiki *(Criza economiei capitaliste) un articol al cunoscutului economist american V. Perlo. Spre sfîrşitul anului 1974, spune autorul, în ciuda ascuţirii ei, inflaţia a trecut pe locul al doilea, primul fiind ocupat de criza de supraproducţie. Producţia, care a început să scadă din ultimul trimestru al anului 1974, va continua să se reducă cel puţin în toată prima jumătate a anului 1975, iar economiştii înclină spre opinia că, după ce scăderea va înceta, producţia se va menţine la un nivel scăzut mult timp, fără să facă loc unei înviorări. Criza determină o scădere, deşi neuniformă, a preţurilor la majoritatea tipurilor de materii prime. Dată fiind răspîndirea ei simultană în toată lumea capitalistă, un nou val de scăderi ale producţiei industriale, în raport cu cele ce vor avea loc într-o perioadă sau alta a anului 1975, s-ar putea produce. Aceasta nu este inevitabil şi nici foarte probabil, dar pentru prima oară de 30 de ani există o atare posibilitate. Reducerea în S.U.A. a impozitelor corporaţiilor şi sporirea cheltuielilor militare ar ridica deficitul bugetului federal în 1975/76 la peste 50 mld. dolari, ceea ce ar avea ca rezultat o nouă „prăbuşire a creditului" pe piaţa capitalurilor sau o emisiune suprainflaţionistă de hîrtie-monedă. Politica de confruntare cu ţările producătoare de petrol din Orientul Apropiat creează pericolul ca mijlocul de ieşire din criza de supraproducţie să devină o criză mai ameninţătoare războiul.*

„Exodul creierelor" şi drama reintegrării

● *Sub titlul* Avec leur tête pour seul bagage, *ziarul* LE MONDE *din 25-28 martie a.c. confruntă şi comentează, prin mijlocirea lui Nicolas Vichney, anumite puncte de vedere, îndeosebi ale unor oficialităţi din S.U.A. şi India, în legătură cu migrarea internaţională a oamenilor de ştiinţă şi a altor specialişti, cunoscută sub numele de „brain drain" (exodul creierelor). Alegerea este simptomatică. S.U.A. reprezintă principala ţară beneficiară a imigraţiei în cauză; astfel în 1971 şi 1972 s-au înregistrat acolo 13 102 şi respectiv 11 323 cercetători ştiinţifici şi tehnicieni imigranţi. Dintre aceştia, 83‰ au provenit din ţările în curs de dezvoltare. India, cu 1/3 din acest procent, dă cea mai mare contribuţie la „exod". În prezent ar exista în S.U.A. 1 800 000 de cercetători ştiinţifici şi ingineri imigranţi.*

În ultima vreme, India şi alte ţări în curs de dezvoltare favorizează recuperarea specialiştilor pe care i-a pregătit. „Pămîntul făgăduinţei" (mai ales în aceşti ani de criză) e gata să se elibereze de musafirii ademeniţi de visuri. Dar greutăţile reintegrării sînt multiple, între altele şi fiindcă imigrantul nevoit să apuce drumul reintoarcerii şi-a toda selectivă și alcătuirea unor serii dinamice, în cel de-al doilea analiza coeficienților de corelație și de regresie. Asemenea probleme, ca și altele, menționate în prezentare au stat în ultimii ani și în atenția cercetătorilor din țara noastră. O parte din rezultatele lor au fost valorificate în reviste ca „Studii", „Magazin istoric" ș.a. Un moment important l-a constituit Simpozionul româno-englez de aplicații matematice în cercetările istorice, ținut la Constanța, în 1972. În ambele genuri de probleme menționate mai sus s-a creat posibilitatea de a se aprofunda cercetarea unor probleme, obținîndu-se răspunsuri univoce, care într-o abordare tradițională-clasică nu ar fi dus decît la concluzii ipotetice sau ilustrative.

O etapă nouă este marcată de formularea de probleme care nu pot fi soluționate decît prin aplicarea metodelor statistico-matematice și folosirea mașinilor de calcul. Studiul procesului de formare al pieței naționale unice prin analiza corelativă a prețurilor constituie un exemplu concludent. În această privință, specialiștii sovietici, pornind de la experiența pozitivă întreprinsă de E. Sereni care a cercetat tema pe cazul Italiei, au obținut rezultate încurajatoare în investigarea situației din Rusia de-a lungul sec. XVIII–XX. I. I. Kahk a mai formulat o problemă, similară prin metoda ei de soluționare cu cea precedentă. Din teoria generală se știe că superioritatea marilor proprietăți funciare asupra micilor exploatări țărănești nu începe să se afirme decît la un anumit nivel de dezvoltare a capitalismului în agricultură. Randamentul mai ridicat al marilor proprietăți constituie indicele cel mai grăitor. Folosind metoda corelației, I. I. Kahk a cercetat relațiile dintre randamentele pămînturilor semănate în marile proprietăți și în cele ale țăranilor din Estonia la mijlocul sec. al XIX-lea. El a arătat că pe atunci randamentul din prima categorie de pămînturi nu era mai mare decît în cea de-a doua, ceea ce l-a făcut pe autor să conchidă că exploatarea capitalistă în agricultură era atunci încă puțin răspîndită.

Specialiștii sovietici apreciază că, la ora actuală, una din sarcinile urgente care se pune istoriei socio-economice este de a identifica și formula procesele și fenomenele care se pretează la o tratare în exclusivitate prin metode statistico-matematice și de a pune la punct procedeele de aplicare a lor.

Un domeniu tradițional de folosire a metodelor statistico-matematice în cercetarea istorico-economică îl constituie demografia istorică. Și aici crearea unei tehnici de calcul modern a dat posibilitatea să se lărgească considerabil cîmpul cercetărilor. Metoda „reconstruirii istoriei familiilor" a căpătat o răspîndire și importanță mare. N. Palli a aplicat-o pentru analiza istoriei familiilor țărănești estoniene din sec. XVII și XVIII, iar I. D. Kovalcenko și V. Ustinov pentru descrierea istoriei exploatărilor țărănești din Rusia centrală în prima jumătate a sec. XIX-lea.

Prin intermediul unei analize factoriale A. Ruusman a întreprins o interesantă investigație a recesămîntului agricol din 1939 din Estonia burgheză, cu care prilej a descifrat factorii care au contribuit la migrația țăranilor la oraș.

Multe alte metode și procedee de statistică și matematică – ca de exemplu analiza probabilistică – sînt azi în studiu pentru a fi adaptate și aplicate în cercetările de istorie economică.

Se investighează și noi modalități de abordare a problemei aici relatate. Spre pildă, analiza cantitativă și folosirea calculatoarelor în cercetarea **textelor.** Se știe că numeroase aspecte ale evoluției istorice sînt studiate pe bază de texte adică de documente descriptive. Analiza acestor texte prezintă mari dificultăți. În depășirea lor se preconizează apelul la metodele matematice și la serviciile calculatorului. Dar procedeele de aplicare concretă nu au fost încă puse la punct. Dificultatea cea mai mare constă în aceea că istoricii nu știu încă să traducă în caracteristici cantitative acele aspecte ale vieții sociale care privesc viața politică, intelectuală etc. și care aspecte sînt atestate de surse. Toate actele umane au o consecință obiectivă, respectiv o anumită incidență asupra cursului evoluției istorice.

În principiu orice modificare, sau aproape orice modificare a cursului evoluției sociale poate fi măsurată și teoretic se admite că aproape toate manifestările vieții sociale pot fi exprimate cantitativ. Cu alte cuvinte, este vorba de a explora metodele de evaluare cantitativă a aspectelor vieții sociale care la ora actuală sînt doar descrise. Se consideră că realizarea unei astfel de estimări constituie sarcina cea mai complexă și mai grea pe care specialiștii sovietici o au de soluționat. Dar nu și insolubilă. Modelarea unor aspecte și manifestări ale evoluției istorice caracteristice organismului social în ansamblul său ar putea fi o cale ce se preconizează.

dr. Gh. DOBRE

---

*) Vezi : I. D. Kovalcenko. O primenenii matematiceskih metodov pri analize istoriko-statisticeskih dannih. Istoriia S.S.S.R. v. I, 1964 ; A. V. Ustinov. Primenenie vicislitelnih mașin v istoriceskoi nauke, 1964 ; I. I. Kahk. O primenenii matematiceskogo analiza s pomoșciu elektronno vicislitelnih mașin pri izucenii nekotorih problem obșcestvenno-ekonomiceskogo razvitiia v Estonii pervoi polovini XIX veka, 1970 ; I. D. Kovalcenko Méthodes mathematiques et statistiques dans l'histoire économique. Sciences Sociales nr. 2/1970.

---

profilat activitatea și deprinderile în funcție de alte cerințe decît ale dezvoltării patriei sale.

GH. ENACHE · V. PUCHIȚĂ · GH. CÎRLIGEL
contabilitatea în industrie

● COMPONENTĂ *reprezentativă a sistemului informațional, contabilitatea – spun Gh. Enache, V. Puchiță, Gh. Cîrligel în cartea lor* Contabilitatea în industrie, *Editura științifică, București, 324 p. – nu constituie un scop în sine, ci un mijloc de cunoaștere documentată, aprofundată și multilaterală a proceselor și fenomenelor care au loc în cadrul unităților economice, sursa principală de obținere a informațiilor necesare fundamentării deciziilor. În afara unui capitol general privind organizarea și conducerea contabilității în întreprinderile industriale, celelalte zece capitole ale lucrării tratează teme specifice, cum ar fi : organizarea contabilității mijloacelor fixe, a mijloacelor circulante, a muncii prestate și a retribuției, a cheltuielilor de producție, a fondurilor, creditelor, realizării producției, a investițiilor, întocmirea bilanțului.*

Procesul formativ și șomajul tineretului

● *Revista* SCIENCE & VIE *nr. 692 din mai 1975, publică sub semnătura lui François Harois-Monin, articolul intitulat* Que peut-faire un jeune pour échapper au chômage ? *(Ce poate face un tînăr pentru a scăpa de șomaj ?). Potrivit datelor oficiale, numărul șomerilor sub 25 de ani s-a ridicat în Franța, în decembrie 1974, la peste 330 000 persoane. Ponderea feminină în acest total a fost de 58%. Dintre tinere, n-aveau nici o calificare 46% iar dintre tineri, 34%. Șomajul nu trebuie pus numai pe seama crizei economice, susține F. H.-M. El se construiește și în legătură cu procesul formativ inadecvat. În consecință, se preconizează o reformă a învățămîntului secundar și superior, conform căreia statul să ia unele măsuri de stimulare a anumitor orientări profesionale, să organizeze anumite stagii de preformare remunerată etc. Astfel s-ar încerca o adaptare a forței de muncă la cerințele pieței acesteia. Sînt încă numeroase cauze economice care împiedică angajarea tinerilor. Se citează cazul întreprinderilor mici și mijlocii, care nu sînt în măsură să suporte cheltuiala unei perfecționări profesionale de care ar putea beneficia, pînă la urmă, concurentele lor – marile întreprinderi. Oricum, căutarea unei prime ocupații are nu numai implicații economice, ci și de ordin social. Fiindcă refuzul de care se lovesc tinerii care vor să muncească, dar nu găsesc unde, acționează ca un adevărat traumatism în pragul vieții active.*

„Noua școală" de la Cambridge

● THE ECONOMIST *din 22 martie 1975 publică sub titlul „The New Cambridge" („Noul Cambridge") o prezentare a concepției membrilor grupului de politică economică de la Cambridge – o nouă școală de economiști englezi – care afirmă că guvernele trebuie să acorde o atenție mult mai mare împrumuturilor pe care le efectuează trezoreriile lor. Pentru o conducere rațională a economiei naționale, noua școală susține că este necesar ca statul : a) să opteze pentru un obiectiv pe termen lung privind surplusul sau deficitul balanței de plăți externe (în condițiile ocupării integrale a forței de muncă), potrivit sumei pe care Anglia poate să-și permită să o împrumute și vitezei cu care decontările externe pot fi iarăși echilibrate ; b) să deducă din aceasta surplusul financiar generat de sectorul particular ; c) să ajusteze treptat balanța dintre cheltuieli și impozite, astfel încît să rezulte deficitul sau surplusul necesar din partea sectorului public. Resursele necesare pentru echilibrarea balanței de plăți externe vor fi astfel disponibile în mod automat. Nivelul șomajului ar depinde de măsura în care resursele eliberate vor merge în producția pentru export sau de substituire a importurilor ; în caz contrar, va rezulta șomajul. Pentru orientarea resurselor, se impune fie devalorizarea, pentru a face competitive exporturile, fie un control fizic asupra importurilor. În condițiile actuale, din cauza presiunilor inflaționiste, noua școală propune un control al importurilor.*

fișe

SUBIECTUL ECONOMIEI POLITICE

(Urmare din pag. 20)

decurge din dubla calitate pe care o capătă în noua orînduire de proprietar și producător al avuției naționale și, de aici, din însuși scopul nemijlocit al producției socialiste ; satisfacerea în măsură tot mai mare a nevoilor materiale și spirituale ale societății și a fiecărui membru al ei. Problema armonizării complexului de interese — generate, pe de o parte, de faptul că societatea socialistă mai poartă încă o perioadă de timp elemente ale vechii orînduiri iar, pe de altă parte, de însuși procesul dezvoltării socialismului — a ridicat pe primul plan necesitatea cunoașterii cît mai exacte a nevoilor ființei umane ca obiect și subiect principal al acțiunii economice, politice și sociale. Pe același plan a apărut necesitatea descoperirii și mobilizării tuturor resurselor în vederea satisfacerii optime, în fiecare etapă istorică a acestor nevoi. Așa se explică și faptul că în socialism întregul sistem al legilor economice obiective, principiile și metodele de acțiune, în pofida unor contradicții neantagonice, inevitabile dezvoltării, converg toate în aceeași direcție : totul pentru oamenii muncii. În aceeași direcție converg întregul sistem de conducere și organizare a vieții sociale și economice, întregul eșafodaj instituțional, întreaga orientare în domeniul educației, științei și culturii.

Aceste trăsături se reflectă pregnant și în conținutul nou al categoriilor economice. Astfel, economia politică a socialismului vede în **muncă** nu numai activitatea de transformare a naturii de către om în interesul acestuia, ci și o modalitate de perfecționare continuă a ființei umane, în scopul dezvoltării ei plenare. **Forța de muncă** nu este privită pur și simplu ca un element al forțelor de producție, dar și ca unicul factor de creativitate și inventivitate în cadrul acestora. **Productivitatea muncii** în afară de raportul tehnic ce îl exprimă, apare în primul rînd, ca un raport social, în care se interferează preocuparea pentru creșterea producției cu preocuparea pentru ridicarea nivelului de calificare și cultură a întregii națiuni. **Beneficiul** este conceput nu numai ca un excedent ce rezultă după acoperirea cheltuielilor întreprinderii din veniturile proprii, ci și ca o pîrghie financiară de cointeresare materială colectivă a oamenilor muncii. Deși **repartiția** în socialism se supune cerințelor legilor economice obiective, în realizarea ei se ține seama, în același timp, de principiile de etică și echitate socialistă.

În acest context ar fi de menționat că nu întotdeauna în lecțiile de economie politică este suficient scoasă la iveală în mod concret noua poziție a omului în economia socialistă. Ne referim îndeosebi la asemenea teme cum ar fi „Baza tehnico-materială a socialismului“ sau „Fondurile de producție“ în care deseori factorul om și însemnătatea rolului său sînt mai mult presupuse decît incluse. Chiar și acțiunile unor legi economice, în dorința sublinierii caracterului lor obiectiv, sînt uneori prezentate abstract, deși ele nu ar putea exista în afara activității umane. Optica umanist-socialistă, specifică întregii concepții marxist-leniniste și marcată puternic în toate expunerile secretarului general al partidului nostru, ne obligă să înlăturăm tendințele tehniciste în analiza acțiunii legilor economice, a categoriilor economice etc.

În evidențierea poziției omului în societatea socialistă, teoria și gîndirea economică din țara noastră găsește un model și un sprijin de o inestimabilă valoare în Programul Partidului Comunist Român adoptat de Congresul al XI-lea. Acest document istoric subliniază cu deosebită tărie că în centrul întregii activități revoluționare a partidului, al operei însăși de edificare socialistă au stat permanent ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, satisfacerea cerințelor de viață ale oamenilor muncii, bunăstarea și fericirea omului, împlinirea multilaterală a personalității umane.

În obiectivele fundamentale ale etapei următoare a istoriei României socialiste, prevăzute în Program, un loc de prim ordin ocupă poziția omului față de muncă, a legăturii dintre cantitatea și calitatea muncii, pe de o parte, și nivelul veniturilor obținute, pe de altă parte, stabilirea unui raport rațional între veniturile mici și veniturile mari, urmărindu-se asigurarea satisfacerii necesităților raționale ale tuturor cetățenilor. În procesul satisfacerii acestor necesități se prevede, în același timp, împletirea într-o măsură crescîndă a principiului repartiției după muncă cu principiul repartiției comuniste.

Străbătînd întregul conținut al Programului, grija față de om și rolul omului în societatea socialistă sînt puternic proiectate prin ansamblul de măsuri preconizate în direcția dezvoltării și diversificării formelor de participare a maselor la conducerea producției și întărirea permanentă a democrației economice, perfecționarea modalităților de cointeresare materială și morală, paralel cu sporirea răspunderii sociale a tuturor membrilor societății.

„Fără nici o îndoială — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la a 30-a aniversare a Academiei „Ștefan Gheorghiu“ — **că pentru realizarea acestei orînduiri sînt necesare nu numai mijloacele materiale, ci, în primul rînd, transformarea omului. Pînă la urmă, omul este forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume. Omului trebuie să-i acordăm deci toată atenția, transformării lui. Trebuie să asigurăm crearea omului de tip nou, revoluționar, combativ, ferm, care să asigure făurirea noii orînduiri sociale“** [3]).

Înfăptuirea acestui țel presupune o uriașă muncă pe care întregul popor este hotărît să o depună sub conducerea partidului. În acest context, gîndirea economică este chemată nu numai să sublinieze locul omului în socialism dar și să-l pregătească pentru a face față acestei misiuni mărețe.

IPOSTAZELE UMANE ÎN CONDUCEREA ECONOMIEI

(Urmare din pag. 21)

aspect economic, pe planul producției și productivității, a performanței deci, ci și în ceea ce privește condițiile sociale ale dezvoltării individului uman.

Astfel se detașează o chestiune metodologică esențială pentru știința conducerii în socialism și anume necesitatea rezolvării la nivelul practicii — printr-un efort intens de elaborare a unui ansamblu specific de metode și tehnici de conducere operațională — a condițiilor care să ducă în acelaș timp atît la creșterea nivelelor performanțelor individului în procesul de producție, în sistemele economice conduse cît și la realizarea sa ca personalitate multilaterală, dezvoltată.

O analiză mai atentă ne arată că — de fapt — cheia dezlegării acestei duble dificultăți metodologice este în directă legătură cu însuși modul în care privim manifestarea omului în procesul concret al muncii sale productive. Actul de conducere a tuturor ansamblurilor economico-sociale din societatea socialistă are acum posibilitatea — datorită structurilor noastre de orînduire — să se bazeze pe principiul conform căruia în activitatea sa productivă individul uman nu este numai o sursă de energie, o simplă forță de muncă, ci mai ales un posesor al unui izvor nesecat de creativitate pe care este **interesat** acum, atît din punct de vedere economic, social și politic cît și din punctul de vedere al necesității de manifestare liberă a personalității sale creatoare, să o pună în operă, să o concretizeze.

Astfel, în perspectiva tratării din punctul de vedere al principiilor orînduirii noastre a individului uman, în procesul de producție, în calitatea sa de personalitate complexă cu potențialități multiple, se schimbă însăși perspectiva activității de conducere, a metodologiei ei și mai ales a rezultatelor pe care le poate obține. De aici deducem că, din punctul de vedere al tehnicilor și metodelor utilizate în activitatea de conducere a unităților economico-sociale din societatea noastră socialistă, aceasta trebuie să se diferențieze esențial de cea specifică demersurilor de timp managerial. Datoria noastră constă tocmai în a pune în valoare potențialitățile reale ale individului uman în societatea noastră, prin elaborarea acelui ansamblu atît de necesar de principii, metode, procedee și tehnici specifice cu **caracter operațional** pentru conducerea sistemelor și subsistemelor economice concrete, ansamblu care să ne permită realizarea salturilor de performanță economică prin mijlocirea și cu scopul realizării finale a omului ca personalitate multilaterală.

---

[1]) Programul Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974, pag. 70.

[2]) Programul Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974, pag. 169.

ECONOMIE MONDIALA

A 30-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII CEHOSLOVACIEI

AMPLOAREA CONSTRUCȚIILOR CAPITALE

LA 30 DE ANI de la eliberarea țării, R.S. Cehoslovacă poate fi comparată, fără exagerare, cu un imens șantier de construcție. Pentru construirea de întreprinderi industriale, mine, termo și hidrocentrale, obiective din domeniul transporturilor și al agriculturii, locuinte, școli și spitale, obiective sociale, culturale și sportive se investesc anual în medie circa 30% din venitul național. Este vorba de sume imense, care în perioada 1949–1973 au totalizat 1393 miliarde coroane. Volumul anual absolut al investițiilor capitale se mărește, desigur, în concordanță cu creșterea venitului național. În 1973 pentru construcții capitale s-au alocat 120 miliarde coroane, adică aproape de zece ori mai mult decît în 1948. Aceste investiții contribuie la multiplicarea avuției naționale, în primul rînd a așa-numitelor mijloace fixe ale economiei naționale ; valoarea lor a ajuns la sfîrșitul anului 1973 la aproape 1 740 miliarde coroane, adică a crescut de 2,5 ori.

Investițiile determină ridicarea gradului de ocupare a populației, iar prin aceasta și creșterea veniturilor reale globale. Prin construcția de obiective social-culturale ele contribuie nemijlocit la ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației. Totodată, în R.S. Cehoslovacă investițiile capitale sînt astfel orientate încît să corespundă cerințelor omogenizării economice și sociale a întregului teritoriu.

În sfera producției, investițiile au avut chiar de la început menirea să soluționeze trei probleme fundamentale : dezvoltarea producției pe ansamblul țării și întărirea potențialului economic ; reorganizarea structurală și calitativă a economiei ; ridicarea din punct de vedere economic a regiunilor rămase în urmă.

Cînd se analizează creșterea producției, este necesar să se țină seama de faptul că, deși este o țară mică (suprafața 128 000 kmp ; populația 14,7 milioane locuitori), Cehoslovacia avea încă înainte de război un nivel destul de ridicat de dezvoltare economică și că, prin urmare, sporirea de opt ori a producției industriale comparativ cu situația antebelică este într-adevăr remarcabilă. Tocmai amploarea construcțiilor capitale a permis Cehoslovaciei ca în prezent să producă în mai puțin de șase săptămîni tot atîtea produse ca în întregul an 1937. Edificarea de noi uzine metalurgice, constructoare de mașini, producătoare de bunuri de larg consum etc. – unele dintre ele numărîndu-se printre cele mai mari din Europa în ramura respectivă și avînd, uneori, un personal de zeci de mii de lucrători – a contribuit la situarea Cehoslovaciei, în momentul de față, printre țările cu un înalt nivel de dezvoltare a industriei. În 1975 producția de oțel a Cehoslovaciei urmează să atingă 14 milioane de tone, ceea ce înseamnă că – pe locuitor – îi asigură locul trei pe plan mondial. Tot astfel, și la producția de ciment, energie electrică, la extracția de cărbune, precum și la producția de încălțăminte, textile și alte mărfuri, Cehoslovacia ocupă – calculat pe locuitor – un loc de frunte în clasificarea mondială.

Datorită orientării raționale, eficiente a investițiilor, se modifică rapid și marea producție agricolă de mărfuri. Realizarea unor mari exploatări agricole cooperatiste, ferme de stat, crescătorii de vite cornute, porci și păsări, stațiuni de mașini și tractoare, sisteme de irigații și lucrări de ameliorări funciare, silozuri de mare capacitate și uscătorii pentru furaje conferă producției agricole un caracter industrial. Cehoslovacia a ajuns de pe acum să-și acopere necesarul de consum din producția proprie la unt, ouă, lapte și – în linii mari – la carne. În 1974 recolta de cereale a depășit 10,5 mil. tone, existînd toate premisele pentru ca țara să devină independentă de import și în acest domeniu. O contribuție esențială la aceasta a adus-o construirea de fabrici pentru producerea îngrășămintelor chimice ; în prezent, consumul de îngrășăminte chimice pe un hectar de teren agricol se ridică la 220 kg (substanță activă).

POLITICA promovată în domeniul investițiilor a determinat modificări structurale adînci în ramura hotărîtoare a economiei naționale – industria. De exemplu, dacă în 1937 ponderea industriei alimentare în ansamblul producției industriale era de 33,2%, iar cea a industriei produselor de larg consum – de 26,9%, în 1971 – în condițiile creșterii absolute a producției în ambele ramuri –, partea lor a scăzut la 15,8 și, respectiv, 16,4%. Construcțiile de mașini au devenit ramura hotărîtoare a industriei, contribuind cu 30% la întreaga producție industrială (față de 11% în 1937) – pondere aproximativ egală cu cea existentă în statele cu o industrie dezvoltată a construcțiilor de mașini. Dezvoltarea construcțiilor de mașini a permis desfășurarea industrializării la un nivel comparabil cu cel mondial și introducerea tehnicii înaintate în toate celelalte ramuri ale economiei naționale.

Dacă întreaga Cehoslovacie are aspectul unui imens șantier, constatarea este cu atît mai valabilă pentru partea răsăriteană a țării – Slovacia. Aici a fost concentrată o parte relativ mai mare a construcțiilor capitale, urmărindu-se ca nivelul general de dezvoltare al Slovaciei să atingă într-un interval de timp cît mai scurt pe cel existent în regiunile cehe. În numeroase direcții scopul amintit a fost deja atins, tocmai datorită anvergurii construcțiilor capitale. Numai în cadrul industriei slovace au fost construite, în anii postbelici, 330 de uzine mari și mijlocii, care au furnizat locuri de muncă pentru aproximativ 450 000 de oameni (Slovacia are în prezent 4,7 milioane de locuitori). În apropiere de orașul Kosice a fost înălțat uriașul Combinat metalurgic din Slovacia răsăriteană, ale cărui capacități de producție sînt în continuă extindere. După încheierea lucrărilor de construcție, acest combinat va produce circa 4 milioane tone oțel (înainte de război, întreaga Cehoslovacie producea 2,5 milioane tone).

Concomitent cu vasta operă de edificare economică, în principal a industriei, sume importante au fost alocate pentru construcția de locuințe, de obiective medicale, culturale, obștești și sportive, precum și alte instituții. Din 1946 și pînă la sfîrșitul anului 1974, în R.S. Cehoslovacă au fost construite 934 mii de apartamente noi, moderne. Numai în perioada 1948–1971 au fost înălțate școli noi pentru mai mult de un milion de elevi. Electrificarea întregului teritoriu al țării a fost încheiată încă în 1960, iar practic, întreaga rețea de șosele din Cehoslovacia a fost modernizată (fiind prevăzută cu îmbrăcăminte tare). Au apărut orașe noi, întregi cartiere de locuințe, în care funcționează magazine universale, policlinici, case de cultură și baze sportive.

Ca volum, construcțiile capitale ating nivelul cel mai înalt în actualul cincinal (1971–1975), fiind alocate în acest scop 520 miliarde de coroane. Numai capacitatea centralelor electrice construite în cursul acestui cincinal se ridică la 3 700 MW. A fost terminată construcția primei centrale atomice cehoslovace și a început construirea altor două uzine. Pe rîuri se ridică noi hidrocentrale și bazine de acumulare pentru alimentarea cu apă a industriei și populației. În Moravia de nord se construiește o importantă fabrică de automobile, care va livra și în alte țări socialiste autocamioane „Tatra", cunoscute în întreaga lume. Pentru populație au fost construite în ultimii patru ani 465 mii de apartamente. La Praga a fost dată în exploatare prima linie a metroului, a cărui construcție se desfășoară în continuare în ritm accelerat. Totodată, Cehoslovacia participă la proiecte de investiții, comune mai multor țări socialiste, asigurîndu-și pe această cale livrări de minereu, de alte materii prime și produse finite.

Indicatori ai dinamicii economiei naționale

	1974 / 1937
Venitul național	de 4,6 ori
Producția agricolă	+ 40%
Producția industrială	de 9,3 ori
– energie electrică	de 13,6 ori
– cărbune	de 3,2 ori
– fontă	de 5,3 ori
– oțel	de 5,9 ori
– ciment	de 7,1 ori

ÎN PLANURILE de perspectivă se prevede continuarea investițiilor capitale, îndeosebi în domeniul energeticii atomice și industriei chimice, precum și în sectorul construcțiilor civile. Ca volum al construcțiilor realizate în perioada postbelică, Cehoslovacia se situează printre țările cele mai dezvoltate din lume. În prezent, atenția este concentrată asupra sporirii eficienței construcțiilor capitale, asupra ridicării acestora la nivelul cerințelor actuale ale progresului tehnico-științific, asupra concentrării mijloacelor disponibile la cele mai importante obiective, în vederea scurtării termenelor în care acestea vor începe să servească scopului pentru care au fost concepute.

Jan NOVAK
expert economic Praga

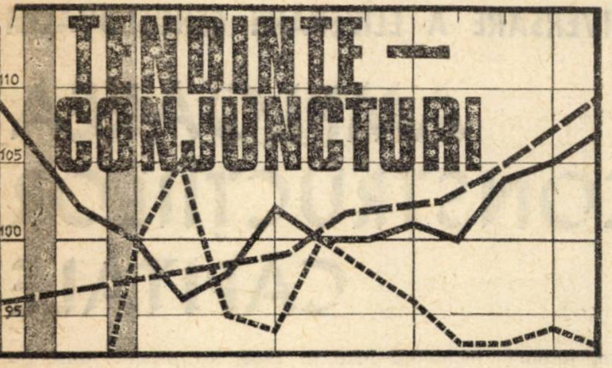

TENDINTE — CONJUNCTURI

Rezerve de aur și de devize în creștere

POTRIVIT datelor furnizate de Uniunea bancară elvețiană. rezervele de aur și devize ale țărilor nesocialiste s-au cifrat la sfîrșitul anului 1974 la 218 683 milioane dolari, față de 183 848 milioane în 1973. Rezervele au crescut în special pe seama sporirii celor ale statelor membre ale O.P.E.C., care au atins 46 415 milioane dolari, în comparație cu 14 593 milioane în 1973, reprezentînd 21,2% din suma totală a rezervelor, față de 7,9% cu un an înainte.

Rezervele țărilor capitaliste dezvoltate, în ciuda influenței „crizei energetice“, au crescut și ele într-o oarecare măsură, însumînd 141 029 milioane dolari, față de 139 151 milioane dolari. Rezervele țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol s-au cifrat la 31 239 milioane dolari, în comparație cu 30 104 milioane dolari în 1973.

În același timp, anul trecut datoria externă a Italiei, Angliei, Franței și Japoniei a crescut cu aproximativ 25 miliarde dolari, pe seama împrumuturilor contractate de aceste țări pe piața eurovalutelor, față de F.M.I. și față de țările producătoare de petrol.

Potrivit ziarului Die Welt *(29 martie), la sfîrșitul anului 1974 țările nesocialiste cu cele mai mari rezerve de aur și devize erau (în miliarde dolari): R.F.G .— 32,7; S.U.A. — 16 ; Arabia Saudită — 14,3 ; Japonia — 13,5 ; Franța — 9 ; Iran — 8,4 ; Anglia — 7,9 ; Elveția — 7,6 ; Olanda — 7,2 ; Venezuela — 6,5 ; Italia — 6,4.*

În Anglia, Ministerul Finanțelor a anunțat că în martie a.c. rezervele oficiale ale țării au sporit cu 53 milioane dolari, totalizînd 7,12 miliarde dolari. Această creștere, precizează ministerul, a oglindit în special adăugarea la rezerve a unor împrumuturi de 39 milioane dolari contractate în străinătate de către sectorul public. Dacă se scad aceste împrumuturi, se observă că rezervele nu au înregistrat decît o creștere de 14 milioane dolari, care totuși este prima începînd din septembrie 1974.

Producția de cacao boabe

PRODUCȚIA mondială de cacao boabe din sezonul 1974/75 este evaluată, în cercurile de specialitate, la 1456 mii tone, respectiv o creștere de mai puțin de 1% față de sezonul precedent. Această creștere se datorează în special recoltei bune obținute în Ghana, Africa rămînînd în continuare principala zonă producătoare (cu 983,5 mii tone) ; producția de cacao boabe a Americii Latine se situează sub nivelul celei din anul precedent, îndeosebi ca urmare a scăderii recoltei în Brazilia și Ecuador.

În ceea ce privește prelucrarea boabelor de cacao, se estimează că volumul total al acesteia se va micșora în 1975 față de anul precedent. Reducerea cantităților prelucrate va avea loc mai ales în principalele zone consumatoare — Europa occidentală și America de Nord (cu 6—7%), în timp ce în Africa urmează să sporească sensibil.

Japonia : exportul de instalații complete

VALOAREA exporturilor japoneze de instalații și utilaje complete s-a ridicat în anul fiscal 1974/1975 la circa 3 miliarde dolari, depășind cu aproximativ 50% nivelul anului precedent — estimează Ministerul comerțului internațional și industriei din această țară, subliniind că procentul mare de creștere se datorează în bună parte majorării generale a prețurilor. Deși Japonia contribuie cu circa 6% la exportul mondial de echipament complet, evoluția cererii este diferențiată : dacă la începutul acestui an situația era relativ favorabilă în domeniul utilajelor electrice grele, al instalațiilor complete pentru siderurgie, pentru producția de ciment și zahăr, în schimb avea loc o scădere accentuată a comenzilor din partea industriei chimice.

Se apreciază că competitivitatea acestor produse japoneze s-a deteriorat în ultimii doi ani, atît ca urmare a creșterii mai rapide a cheltuielilor de producție (decît, de pildă, în S.U.A. sau R.F.G.), cît și efectelor inflației sau ale revalorizării yenului. Pe de altă parte, după opinia unor specialiști în materie — chiar dacă au sau vor avea loc unele oscilații pe plan regional — capacitatea pieței mondiale de instalații complete manifestă tendința de extindere.

Opinii față de o nouă revalorizare a mărcii vest-germane

De la începutul anului curent, cererea de produse industriale vest-germane s-a redus neîncetat, deși în prezent acest proces s-a atenuat în raport cu ultimul trimestru al anului 1974. În timp ce comenzile interne s-au stabilizat la nivelul lor din decembrie 1974, comenzile pentru export au înregistrat o scădere puternică. După părerea institutului de cercetări conjuncturale D.I.W., tendința economiei vest-germane este predominant recesivă, și din noile date de la începutul anului nu apare vreun indiciu prevestind o redresare.

O nouă consolidare a cursului mărcii vest-germane ar putea avea efecte negative asupra exporturilor vest-germane în climatul actual de concurență mai intensă pe plan internațional. Iată concluzia la care ajunge în acest context institutul citat care precizează că, spre deosebire de perioadele anterioare caracterizate printr-o puternică expansiune economică pe plan mondial, noi majorări de prețuri la mărfurile vest-germane — prin intermediul unei modificări în sens ascendent a cursului mărcii — ar fi de natură să ducă la o scădere rapidă a vînzărilor în străinătate.

Piața azbestului

DUPĂ CUM ARĂTA recent revista canadiană „Asbestos“, în primele luni ale acestui an cererea le azbest cu fibră lungă pe piața țărilor capitaliste depășea în continuare oferta, paralel cu apariția de surplusuri la unele categorii de azbest cu fibră scurtă. Se constată o reducere a volumului achizițiilor la unele tipuri de azbest, utilizate la fabricarea de materiale pentru industria de automobile și în industria materialelor de construcții. Ținîndu-se seama că nivelul consumului de azbest cu fibră lungă se menține ridicat, se apreciază că cererea va fi — în ansamblu — superioară ofertei în cursul întregului an 1975.

Cursuri de schimb: evoluții divergente

ÎN PRIMELE LUNI ale anului 1975 cursurile de schimb ale principalelor monede vest-europene au continuat să evolueze în mod accentuat divergent. Graficul publicat de DIW (Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, Wochenbericht 14—15/75) ilustrează fenomenul pe o perioadă de doi ani. În acest interval s-a manifestat în primul rînd distanțarea în măsură diferită a unor monede față de dolarul SUA, unele îmbunătățindu-și cursul relativ (șilingul austriac, francul francez, grupul valutelor cu fluctuare concertată) în timp ce altele au înregistrat o deteriorare relativă (lira italiană). În al doilea rînd, cum se poate vedea din partea inferioară a graficului, s-au diferențiat simțitor și evoluțiile din cadrul Pieței Comune vest-europene. Experții DIW pun în legătură această situație cu dificultățile întîmpinate de țările Pieței Comune în domeniul coordonării politicii lor economice.

EVOLUTIA CURSURILOR FAȚĂ DE DOLARUL SUA. Cursul principal din fiecare perioadă=100 2)

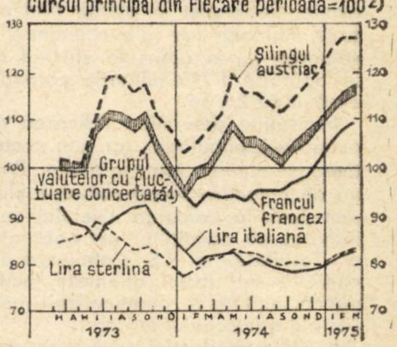

EVOLUȚIA CURSURILOR IN CADRUL GRUPULUI VALUTELOR CU FLUCTUARE CONCERTATĂ ȘI MODIFICAREA REZERVELOR VALUTARE

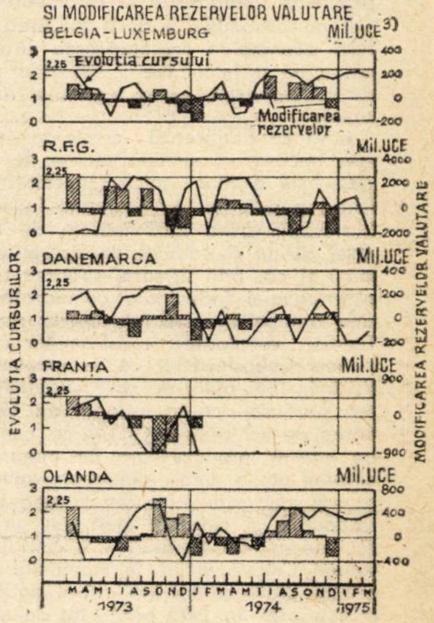

---

1) Francul belgian, francul luxemburghez, marca vest germană, francul francez (pînă la 19-I-1974), florinul olandez, coroana norvegiană, coroana suedeză.

2). A ieșit la 19-I-1974 din grupul valutelor cu fluctuare concertată.

3) Unități de cont europene

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

CRIZA DE RESURSE NATURALE: CAUZE APARENTE, CAUZE REALE, CĂI DE DEPĂȘIRE (II)

UN FACTOR deosebit de important care a dus la declanșarea crizei de materii prime este **risipa mare și îndelungată de resurse naturale.** Prețurile reduse la materiile prime — impuse de țările dezvoltate — au favorizat utilizarea nerațională a resurselor de materii prime, iar pe plan teoretic au contribuit la susținerea de către diferiți ideologi occidentali a tezei „societății de consum". Criza de materii prime și resurse energetice „evidențiază într-un mod pregnant — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — falimentul așa-zisei societăți de consum, faptul că ea a devenit de fapt o societate a risipei, pe care o recunosc astăzi înșiși liderii lumii capitaliste“ 5) Viața arată că orice risipă, indiferent de domeniu sau de nivelul de dezvoltare al țării, pînă la urmă se răzbună, în sensul că tocmai această risipă mărește consumul pînă la o limită la a cărei atingere societatea intră în stare de criză.

Prețurile derizorii la unele materii prime și resurse energetice au contribuit la insuficienta prospectare și exploatare a acelor resurse naturale care, deși mai puțin accesibile și deci mai costisitoare, pot deveni importante rezerve naturale pentru societate. Aceeași politică de prețuri promovată de monopolurile internaționale a condus la o structură irațională a consumului de resurse energetice. În timp ce în balanța energetică mondială utilizarea hidrocarburilor creștea (relativ și absolut), extracția și consumul de cărbune în unele țări capitaliste dezvoltate a scăzut în mod absolut. În perioada 1929—1973 ponderea cărbunilor în balanța energetică mondială a scăzut de la 79,4% la 30,8%, iar cea a hidrocarburilor (țiței și gaze naturale) a crescut de la 19,7% la 66,6%. Este o structură energetică evident nerațională, în mare parte determinată de raportul inechitabil între prețurile diferitelor hidrocarburi.

Din analiza prețurilor mai putem desprinde și o altă cauză a actualei crize de materii prime și resurse energetice : descurajarea economică a inovațiilor și a aplicării lor în practică în domeniul tehnologiilor moderne privind noile surse de materii prime și resurse energetice. Astfel, utilizarea resurselor de energie cu potențial mult mai bogat decît cel al hidrocarburilor — energie solară, a mareelor, nucleară, a fost continuu frînată direct sau indirect de prețurile reduse ale țițeiului, cărbunelui și altor combustibili fosili.

Inflația și instabilitatea monetară, inclusiv tendințele de devalorizare a „valutelor cheie“ (dolarul S.U.A. și lira sterlină) au creat o atmosferă de nesiguranță pentru producători în ceea ce privește puterea viitoare de cumpărare a banilor încasați din vînzarea unor resurse naturale deficitare. Deprecierea banilor ca urmare a inflației galopante din țările capitaliste dezvoltate a determinat unele state exportatoare să încetinească extracția unor resurse naturale care constituie o bogăție națională neregenerabilă. Încetinirea ritmului de extracție, echivalînd cu o îndreptățită stocare a resurselor în așteptarea unei mai mari stabilități monetare și financiare, s-a reflectat inevitabil asupra volumului ofertei în sensul reducerii lui în condițiile creșterii cererii, raport ce a determinat — alături de factorii enunțați anterior — creșterea prețurilor pe piața internațională.

Măsuri de încetinire a producției în țările dezvoltate au fost determinate de efectele dăunătoare ale unor activități de extracție și prelucrare a diverselor resurse naturale asupra **mediului ambiant**, ca urmare a lipsei unor tehnici adecvate de purificare și protejare a mediului. În multe țări dezvoltate (Japonia, S.U.A.) organele de stat, sub presiunea opiniei publice alarmate de creșterea gradului de poluare a mediului, au încetat să acorde autorizații de deschidere a unor mine ori fabrici de preparare a unor concentrate de minereuri sau chiar au decis sistarea activității unor întreprinderi existente de acest gen. Întreprinderile private au neglijat investițiile în tehnologii antipoluante, lăsînd această grijă aproape exclusiv pe seama bugetelor de stat, adică a contribuabililor.

Activitatea monopolurilor internaționale constituie un alt factor care a dat crizei de materii prime dimensiunile pe care le-a atins. Cele mai multe zăcăminte de resurse naturale din țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate sînt exploatate de monopoluri ale căror profituri cresc o dată cu dezechilibrul dintre cererea și oferta la resursele naturale. Activitățile speculative de stocaj de resurse din partea unor monopoluri, în așteptarea creșterii prețurilor, și sporirea pe această cale a profiturilor lor au contribuit la accentuarea fenomenelor de criză și instabilitate.

Există, așadar, o seamă de cauze interdependente care au stat și stau la baza actualei crize de materii prime și resurse energetice. Este evident că punctele de vedere privind ierarhizarea importanței acestor cauze pot diferi de la un guvern la altul, de la o organizație internațională la alta, de la un cercetător la altul. Trebuie totuși menționat că în literatura de specialitate se reflectă — cu accente și interpretări diferite — toate aceste cauze, care sînt reale și deosebit de complexe.

În orice caz, criza de materii prime și resurse energetice trebuie privită în contextul general al fenomenelor de criză și instabilitate din economia mondială. „Este evident că fenomenele actualei crize economico-financiare, cu toate urmările sale, — se arată în Raportul C.C. al P.C.R. prezentat la Congresul al XI-lea al partidului — sînt consecința dezvoltării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări“. 6).

Direcții de depășire a stării de criză

DEOSEBIRILE de opinii în ceea ce privește originile crizei de resurse naturale se reflectă inevitabil și în propunerile avansate de diferiți autori și diverse organisme naționale și internaționale privind soluțiile pentru ieșirea din criză, pentru depășirea ei.

În formularea căilor de depășire a actualei crize de resurse naturale, ca și a altor crize care au loc în economia mondială contemporană trebuie pornit de la premisele social-economice care le generează. Capitalismul se face răspunzător direct de fenomenele de criză și instabilitate economică. „Viața arată — se relevă în Programul P.C.R. — că imperialismul, capitalismul în general, nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, că politica sa economică duce la risipă de bunuri materiale și de forță de muncă, generează crize de energie și de materii prime, crize economice în general, accentuează inegalitățile pe plan mondial, împărțirea lumii în bogați și săraci“7).

Soluționarea problemelor societății contemporane necesită acțiuni hotărîte și imediate în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale, în cadrul căreia trebuie să-și găsească rezolvarea și actuala criză de resurse naturale. Comunitatea internațională și guvernele pot și trebuie să acționeze pe diferite planuri în direcția depășirii unor faze acute ale crizei. Eforturile conjugate în acest sens constituie o necesitate obiectivă în condițiile unei economii mondiale formate din state cu orînduiri sociale diferite, cu niveluri inegale de dezvoltare, cu interese economice specifice.

O asemenea acțiune conjugată a întregii comunități internaționale necesită a fi realizată în scopul lichidării subdezvoltării și a decalajelor economice în lume. Căile de realizare a acestui obiectiv sînt multiple și cunoscute. Între acestea un rol important îl are trecerea tuturor bogățiilor naționale, inclusiv a resurselor naturale, în suveranitatea permanentă a statelor și folosirea lor ca una din sursele de lichidare a subdezvoltării.

Avînd în vedere că resursele naturale exploatate sînt în mare parte transportate în prezent în țările dezvoltate, unde este concentrată industria prelucrătoare, apare necesitatea dezvoltării industriei prelucrătoare în țările în curs de dezvoltare. Aceasta ar fi o cale importantă de îmbunătățire a condițiilor de valorificare a resurselor naturale ale țărilor în curs de dezvoltare, de creare de noi locuri de muncă și de sporire a venitului național. Unele țări dezvoltate — cum este Japonia — au pornit pe această cale din considerente de reducere a gradului de poluare, deosebit de ridicat, în centrele lor industriale. Desigur, nu ar putea fi considerate acceptabile soluții care nu ar face altceva decît să transfere problema poluării din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare. Programele de valorificare a resurselor naturale în țările în curs de dezvoltare — la care participă activ și România prin acțiuni de cooperare — constituie însă una din soluțiile care pot conduce la creșterea venitului național creat în aceste țări, contribuind la lichidarea subdezvoltării și astfel la înlăturarea uneia dintre cauzele care stau la baza ac-

prof. dr. Constantin MOISUC

(Continuare în pagina 32)

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DECALAJELE ÎN LUMEA NESOCIALISTĂ CONTINUĂ SĂ SE ADÎNCEASCĂ

— Noi evaluări ale produsului pe locuitor —

ÎN MOMENTUL de față datele cele mai recente privind produsul pe locuitor al țărilor nesocialiste se referă la anul 1972 — bineînțeles dacă avem în vedere date bazate pe o metodologie unitară și pentru un număr suficient de mare de țări pentru a permite comparații internaționale. Unele cifre există și pentru anul 1973, dar comparabilitatea lor este mai limitată, ca și cuprinderea geografică dealtfel. Pentru toate evaluările din acest domeniu trebuie socotit în orice caz valabil ceea ce constată și Banca Mondială în ultima ediție (1974) a Atlasului său, și anume că ele au doar „caracter indicativ" și „trebuie să fie interpretate cu o anumită prudență", nefiind decît „expresia aproximativă a unor tendințe și condiții economice și sociale medii".

Datele pe 1972 furnizate de Atlasul Băncii Mondiale se referă la 175 de țări și teritorii din lumea nesocialistă, dintre care 110 țări cu o populație de peste 1 milion de locuitori. Ca o inovație față de edițiile anterioare, în Atlas se încearcă o grupare a țărilor nesocialiste după mărimea produsului național brut pe locuitor (tabelul nr. 1). În aprecierea subîmpărțirilor din cadrul grupului țărilor în curs de dezvoltare trebuie ținut seama desigur că ele sînt oarecum unilaterale, nu se bazează pe criterii complexe. Reține însă atenția faptul că în grupul cu cel mai mic produs pe locuitor trăiesc aproape un miliard de oameni, jumătate din întreaga populație a țărilor în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, PNB mediu pe locuitor din întregul grup al țărilor în curs de dezvoltare este de peste 13 ori mai mic decît media respectivă din țările capitaliste industriale, iar în grupul cu sub 200 dol./loc. decalajul este de 33 : 1 în favoarea țărilor industriale. Decalajul global dintre cele două grupuri de țări nesocialiste poate fi exprimat pe baza tabelului nr. 1 și astfel : la o populație aproape de 3 ori mai mare, țările în curs de dezvoltare au un PNB total aproape de 5 ori mai mic decît cele dezvoltate.

Comparații în timp nu se pot face pe baza datelor absolute din Atlasul Băncii Mondiale, dar evaluînd efectele ritmurilor de dezvoltare calculate pe țări experții Băncii ajung la concluzia că „diferența între venitul pe locuitor al țărilor bogate și cel al țărilor sărace continuă să crească" (p. 5). Rămînerea tot mai mult în urmă a numeroase țări în curs de dezvoltare și creșterea decalajului se verifică în lumina ritmurilor calculate de Bancă pentru 110 țări nesocialiste pe perioada 1960—1972 : Dacă luăm în considerare primele 20 de țări în ordinea mărimii PNB pe locuitor, deci țările cele mai dezvoltate, indicatorul a crescut în medie pe an cu peste 3% în 16 cazuri și cu 2—3% în celelalte patru. În schimb, dintre ultimele 65 de țări în aceeași ordine (deci cu cel mai scăzut PNB pe locuitor) numai 16 au înregistrat un ritm mediu anual de peste 3%, alte 15 — între 2% și 3%, iar 34 — sub 2%. Din ultima categorie aproape 20 de țări nu și-au putut mări produsul pe locuitor decît cu mai puțin de 1% anual ori au cunoscut scăderi ale lui.

Tabel nr.1

Populația, PNB total și PNB pe locuitor în țările nesocialiste în 1972

	Populația, (milioane)	PNB, (miliarde dolari)	PNB pe locuitor, (dolari)
Țări în curs de dezvoltare	1845	509	280
Exportatori de petrol	275	73	270
Peste 375 dol./loc.	356	263	740
200-375 dol./loc.	272	72	260
Sub 200 dol./loc.	942	101	110
Țări industriale	662	2427	3670

Sursa: Wolrd Bank Atlas, 1974, p.8. PNB în prețurile din 1972, populația de la mijlocul anului.

Produsul pe locuitor se prezintă sub forma unei game destul de întinse de valori și înăuntrul fiecăruia din cele două grupuri de țări, desigur în limitele unor ordine de mărime cu totul diferite, ca urmare a discrepanțelor dintre nivelurile de dezvoltare caracteristice ale celor două grupuri. Pentru țările capitaliste industriale, Organizația pentru colaborare și dezvoltare economică a publicat de curînd datele pe 1972 referitoare la produsul intern brut pe locuitor al celor 24 de membri ai organizației. Scara valorilor la acest indicator (PIB = PNB minus soldul tranzacțiilor externe ale fiecărei țări) este de aproape 6 : 1, respectiv de la 5 643 dolari în cazul S.U.A. la 952 dolari în cazul Portugaliei, făcînd însă abstracție de Turcia cu cei 446 dolari PIB/loc. cîți avea în 1972, sau de peste 12 : 1 dacă se ia în considerare și această țară. După datele O.C.D.E. (publicate în martie a.c.), dintre cele 24 de țări membre numai Suedia mai depășea în 1972 nivelul de 5 000 de dolari (în prețurile acelui an). Între 4 000 și 5 000 se situau Canada, Danemarca, Elveția și R.F. Germania, iar între 3 000 și 4 000 Australia, Belgia, Franța, Islanda, Luxemburg, Norvegia și Olanda.

O comparație în timp în ceea ce privește ierarhia țărilor capitaliste industriale la indicatorul produsul pe locuitor, care nu este posibilă pe baza datelor citate ale O.C.D.E., poate fi încercată recurgînd la cifre nu de mult publicate de Biroul de statistică al O.N.U. Aceste cifre, apărute în numărul pe ianuarie 1975 al Buletinului statistic lunar al O.N.U. „ca răspuns la numeroase cereri de statistici de acest fel", cum se relevă în subsolul tabelului respectiv, se referă la PIB și sînt exprimate, la fel ca în celelalte surse citate pînă aici, în dolari S.U.A. și în prețurile curente. Datele O.N.U. se remarcă prin aceea că într-o serie de cazuri ajung pînă în 1973 și permit comparații cu anul 1969. Pe de altă parte, însă, unele țări au furnizat cifrele conform Sistemului de contabilitate națională actualmente în vigoare, altele conform sistemului mai vechi abolit acum cîtva timp ; corectările nefiind posibile, rezultatul comparațiilor va trebui să fie privit cu rezerva corespunzătoare.

Procesul inflaționist accelerat și-a spus cuvîntul încă din 1973 asupra cifrelor absolute : S.U.A. apar în statistica citată a O.N.U. cu un PIB pe locuitor de 6 167 dolari din acel an. Raportînd la acest nivel considerat egal cu 100 cifrele pentru alte țări capitaliste dezvoltate și aplicînd procedeul la datele pe alți doi ani obținem imaginea unor modificări elocvente de situații în perioada 1969—1973 (tabelul nr. 2). Un grup de țări — Canada, Danemarca, Elveția, R.F.G., Suedia — se apropie mult de nivelul S.U.A.. Tendința de apropiere se manifestă de fapt în toate cazurile. Pe de altă parte, unele țări cunosc o rămînere în urmă relativă. Anglia, de exemplu, este depășită ca raport față de S.U.A. de către Austria, Noua Zeelandă, Finlanda și este ajunsă din urmă de Japonia. Franța rămîne în urmă față de Elveția și Danemarca, dar îndeosebi față de R.F.G., care dealtfel depășește și un număr apreciabil de alte țări. Ceea ce frapează deosebit de mult în cifrele tabelului nr. 2 și ar cere o analiză separată este rapiditatea modificărilor de poziții relative, survenite într-un răstimp atît de scurt, de numai cîțiva ani. S-ar cere răspuns nu numai la întrebarea, datorită căror factori și prin ce mecanisme toate modificările au avut loc în dauna poziției relative a S.U.A., dar și la întrebarea ce rol a avut de exemplu evoluția cursurilor de schimb în perioada dată în amploarea modificărilor.

În ceea ce privește produsul pe locuitor în țările nesocialiste în curs de dezvoltare, datele citate ale O.N.U. oferă prea puține elemente de apreciere de ansamblu. Se poate încerca desigur determinarea unor poziții relative pornind de la cifrele pentru diferite țări. Calculele arată că chiar față de S.U.A., care așa cum s-a văzut mai sus au avut cel mai lent ritm de creștere al PIB pe locuitor dintre țările capitaliste industriale, poziția unor țări în curs de dezvoltare nu a cunoscut schimbări substanțiale, decalajele continuînd să fie foarte mari. Confruntarea cu datele pentru țările capitaliste industriale care s-au dezvoltat mai rapid decît S.U.A. ar fi bineînțeles dezavantajoasă în și mai mare măsură țărilor în curs de dezvoltare.

Tabel nr.2

Produsul intern brut pe locuitor al unor țări nesocialiste, în raport cu S.U.A.

1969-1973

	In procente față de PIB/loc.al SUA=100		
	1969	1971	1973
Anglia[a]	43	48	50[b]
Australia[a]	60	63	67[b]
Austria	38	43	61
Belgia	52	60	66[b]
Canada[a]	77	84	88
Danemarca[a]	63	68	89
Elveția	62	75	85
Finlanda	44	48	60
Franța	61	62	67[b]
RFG	56	70	92
Grecia	21	23	30
Irlanda	26	30	35
Italia	34	37	41
Japonia	36	43	50[b]
Norvegia[a]	55	64	78
Noua Zeelandă	43	50	53[b]
Olanda[a]	48	55	72
Suedia[a]	81	87	93[b]

a După Sistemul de contabilitate națională nou, ca și datele pentru SUA

b Anul 1972.

Sursa: Calculat după U.N.Monthly Bulletin of Statistics, January 1975, Special Table E.

I. P.

R.D.G. la TIBCO '75

BUNURI UTILE TUTUROR

„Vermona" aparține lumii noi a sunetului

Rapida dezvoltare tehnică este caracteristică pentru secolul 20. Centrul de construire a instrumentelor muzicale din R.D.G., partea superioară a Vogtlandului — s-a înscris în orbita acestei revoluții tehnice. Amplificarea sunetelor cu ajutorul electronicii este unul dintre principiile moderne adoptate aici. Grație acestui principiu s-a născut VERMONA.

VERMONA ET 6—2

- orga tranzistorizată
- orga cu cea mai mare gamă de variație a sunetelor.
- Orga premiată cu „medalia de aur" — Leipzig 1974.

Cine dorește să asculte farmecul melodicității sale realizat prin nenumăratele comoferă Întreprinderea de comerț poate vizita standul expozițional al R.D.G. din cadrul TIBCO '75. Orgile VERMONA ET 6—2 ca și ET. 3 pot fi audiate zilnic. VERMONA va fermeca pe oricine prin abundența de efecte moderne în domeniul melodicității.

VERMONA este oferită la export de întreprinderea de comerț exterior „DEMUSA". Din nomenclatorul întreprinderii :

- Orgile VERMONA (ET 6—2 și ET 3)
- Amplificatoare tranzistorizate.
- Combina „Regent 600 G" destinată în special muzicii vocale.

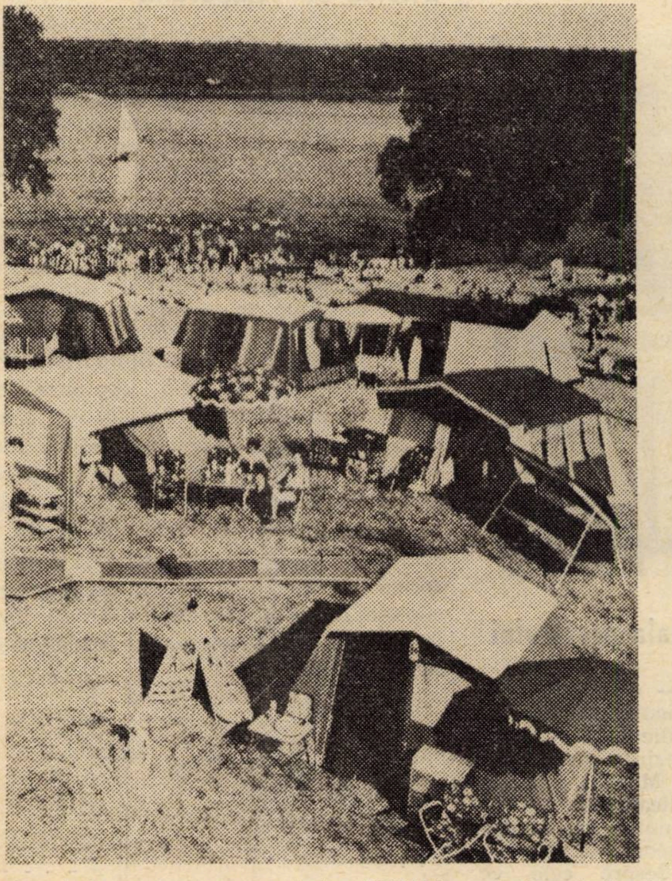

Întreprinderea de comerț exterior UNION prezintă articole din metal, bunuri de consum din domeniul tehnic și mai ales articole de sport și ștrand. La București se expun, printre altele, o barcă pliantă pentru 2 persoane ca și motorul lateral pentru barcă, tip „Tümmler", alături de jocuri badminton și diferite undițe de pescuit.

TÎRGUL DIN LEIPZIG
R.D.G.
31. 8. – 7. 9. 1975
„Pentru un comerț mondial
și pentru progres tehnic"

Aparatul multilateral de fotografiat: PRAKTICA VLC

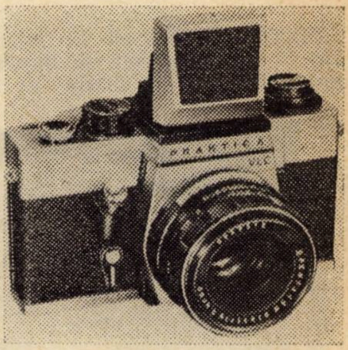

Printre noutățile pe care le oferă Întreprinderea de comerț exterior „Kamera Film—Export—Import" la TIBCO '75 se găsește și aparatul PENTACON PRAKTICA VLC, pentru film redus, cu oglindă vizoare. Aparatul multilateral de fotografiat are două calități prețioase pentru practica fotografică : un set interșanjabil de vizoare precum și un sistem de reglare electronică a expunerii.

„SPECIMA 25" – un automat pentru curățătoria rapidă

În mod deosebit atenția vizitatoarelor din România va fi atrasă de un exponat din cadrul expoziției colective a R.D.G. și anume : Automatul „SPECIMA 25". El face parte din programul de export al întreprinderii de comerț exterior UNITECHNA, fiind fabricat de întreprinderea de stat pentru construcții speciale de mașini din Eisenach.

Universalitatea automatului „SPECIMA 25" este cunoscută în cercurile de specialiști fiind apreciat pentru marea eficacitate în curățirea industrială cît și în curățătoriile rapide. În industria tricotajelor „SPECIMA 25" reprezintă de ani de zile un ajutor prețios.

Productivitatea ridicată rezultă, printre altele, și din capacitatea de dirijare a unui număr variat de programe. Optimizarea duratei de uscare se face printr-un dispozitiv cu comandă. Automatul dispune de un filtru durabil de multișanjare pentru evacuarea solvenților.

Cosmetica selecționată pentru piața românească

Întreprinderea de comerț exterior CHEMIE EXPORT—IMPORT este prezentă la TIBCO '75 — în centrul expoziției R.D.G. cu un bogat sortiment de produse ale chimiei ușoare, care cuprinde articole cosmetice, chimicale, menajere și produse pentru întreținerea auto.

Printre articolele cosmetice se numără parfumurile RAFFINESSE și PLAUENER SPITZE produsele de VEB Berlin-Kosmetik. Recomandăm de asemenea produsele DESO-SPRAY, INTIM SPRAY, dar și DEO-FEMME și DEO-MAN, care au obținut medalia de aur la Tîrgul INCHEBA de la Bratislava.

Totodată este prezentată, o gamă largă de preparate pentru baie, cosmetică pentru plaje și produse pentru întreținerea părului.

Pentru gospodărire este expusă o paletă variată de aerosoli de cea mai bună calitate, ca spray-ul pentru lustruirea mobilei, pentru curățirea geamurilor, spray-uri pentru piele și pentru impregnare.

Pasionații automobilului vor alege cu interes produsele de întreținere auto, prezentate de VEB „Aerosol-Automant". Aceasta oferă prin Întreprinderea de comerț exterior „Chemie" preparate ca: antiruginol, lacuri auto, dizolvanți gudron, preparate pentru protecția cromajului, sau pentru lustruitul caroseriilor auto toate sub formă de spray-uri.

Umbrele și pălării oferite de Textilcommerz

Luna mai ne aduce zile frumoase de primăvară, dar nu uitați de viitoarea toamnă cu burnițele sale.

Întreprinderea de comerț exterior Textilcommerz vă oferă, de aceea, o gamă variată de umbrele pliante moderne pentru femei și bărbați, cît și umbrele viu colorate pentru cărucioare de copii.

În afară de aceasta „Textilcommerz" prezintă în cadrul TIBCO '75 o colecție interesantă de pălării pentru bărbați.

Vîrsta a patra a activității bancare

SE CONSTATĂ că în viața bancară din țările capitaliste se lărgește fenomenul înființării de filiale în străinătate.

În „top“-ul marilor bănci occidentale figurează în frunte, First National City Bank (F.N.C.B.) din New York ; aceasta are 700 de filiale, bănci asociate și birouri de reprezentare în străinătate, care contribuie cu 50 la sută la depozitele F.N.C.B. și cu 60 la sută la profiturile sale. Firma engleză Barclays Bank, deși are 1 700 filiale în întreaga lume, este a doua ca mărime a capitalului bancar și a operațiunilor sale. Băncile japoneze cîștigă din ce în ce mai mult teren. Astfel printre primele 10 bănci capitaliste se afla în 1973, banca Daiichi-Kangyo (ca total capital și valoare a depozitelor), iar șase bănci japoneze figurau printre primele 20, ceea ce arată că bancherii niponi sînt noi veniți pe scena financiară internațională, dar cu forțe in creștere rapidă.

În Occident se apreciază că procesul extinderii activităților bancare peste hotarele propriei țări corespunde stadiului al patrulea de dezvoltare a unei bănci. În ordine stadiile ar fi : 1) limitarea la finanțarea activităților comerciale și la unele tranzacții pe termen scurt ; 2) investiții și împrumuturi mai mult pe termen mediu și lung ; 3) trecerea la activități mai complexe, inclusiv leasing și consulting ; 4) pătrunderea în sfera creditului de consum, efectuarea de operațiuni peste hotare.

Progresia desfacerii prin automate

CONFORM datelor publicate de Asociația firmelor japoneze care fabrică automate comerciale, parcul acestora aflat în funcțiune în Japonia a sporit de la 290 mii unități în 1965 la 2 400 mii unități în 1974. Volumul vînzărilor efectuate cu ajutorul automatelor crește rapid, find evaluat la 1 000 miliarde de yeni în 1974. Se extinde continuu și sortimentul mărfurilor vîndute după acest sistem, incluzînd în prezent peste 60 de denumiri (bilete de tren, țigări, băuturi, cafea, pîine, ziare ș.a.). O consecință este faptul că, paralel, a crescut cererea publicului pentru moneda divizionară cu valori de 10, 50 și 100 yeni, numărul acestor monede puse în circulație fiind sporit anul trecut de 4,6 ori, de 1,7 și, respectiv, de 2,8 ori.

U. R. S. S.: participare feminină

ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ femeile reprezintă 53,7% din populație și 51% din efectivul total de muncitori și funcționari. Anul trecut numărul femeilor salariate a ajuns la 51,2 milioane. Femeile reprezintă 85% din personalul ocupat în sectorul ocrotirii sănătății, asigurărilor sociale și culturii fizice, 73% — în domeniul învățămîntului și culturii, 63% — în aparatul de conducere a statului și economiei, 49% — în industrie etc.

Ponderea persoanelor cu studii medii și superioare (la o mie de persoane ocupate în economia națională) a devenit practic egală pentru femei și bărbați : 739 și, respectiv, 737. Două cincimi din numărul lucrătorilor științifici din U.R.S.S. sînt femei (aproximativ 440 000, față de numai 59 000 cu două decenii în urmă), iar numărul femeilor care poartă titlul de doctor sau candidat în științe se ridică la circa 84 de mii.

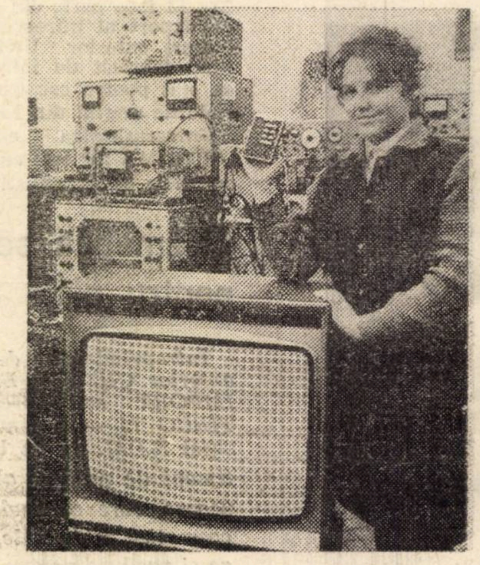

Medicamentele și boala profitului

NOILE medicamente — după cum rezultă dintr-o anchetă făcută de ziarul „Le Monde“ (16—19 aprilie a.c.) — costă prea mult, fără să reprezinte un interes terapeutic corespunzător. Medicii prescriu totodată prea multe medicamente, pentru ca să nu „piardă“ prea mult timp cu pacienții și pentru că adeseori nu sînt suficient de informați despre cele ce prescriu.

Dacă asupra faptului că industria și comerțul de medicamente — și parțial medicii — suferă de boala profitului există o părere deja formată, în Franța se pune problema cercetării științifice în acest domeniu. Se menționează faptul că în 1970 industria farmaceutică se situa pe locul trei ca mărime relativă a cheltuielilor pentru cercetarea științifică (față de cifra de afaceri), după industria aerospațială și cea electronică. Se constată însă că adeseori medicamentele noi nu comportă molecule originale, ci sînt doar asociații noi de molecule cunoscute sau derivate ale lor.

Boom-ul caprelor

„WALL STREET JOURNAL“ își avertizează cititorii că nu este vorba deloc de o glumă, ci de o realitate verificată istoric : în cuprinsul statisticilor economice din S.U.A. a intrat de multă vreme un indicator fără greș — „indicele caprei“. De cîte ori apare o criză economică mai pronunțată, cînd costul vieții crește vertiginos, apare acest boom al caprelor al căror lapte este aproape de două ori mai ieftin decît cel de vacă, ajuns la vînzarea cu amănuntul. Acum, ca și în 1929, numărul caprelor a crescut de cîteva ori, iar cererea de iede este din ce în ce mai mare.

Cu toate avantajele pe care caprele le aduc ca seismograf al economiei, ca valoare nutritivă a laptelui lor, precum și ca animale „sociabile“, se scrie în ziarul amintit, ele prezintă și o serie de neajunsuri, behăind cînd nu trebuie și fiind cam stricătoare. Se așteaptă ca numărul lor să crească totuși în continuare...

Dilemă contemporană

OMUL singur în mijlocul unui ocean de mașini și care visează la o insulă fără complicațiile vieții moderne, este o temă frecventă a literaturii sociologice, economice și chiar umoristice din ultimii ani în Occident (a se vedea caricatura de mai jos).

Cauzele dorinței de „însingurare“ sînt căutate în suprapopulația marilor metropole, în poluarea aerului, pămîntului, alimentelor, în relațiile dintre oamenii în grabă continuă, în viața devenită din ce în ce mai tehnicizată. Fuga de realitate nu este însă o soluție, ci dimpotrivă. Problema este ca printr-o evaluare mai strictă a consecințelor progresului tehnic și a urbanizării excesive, ambele fenomene să fie stăpînite, dirijate în folosul omului și al umanității. Aceasta pune însă o problemă și mai profundă, a schimbărilor bazei economice și a transformării societății însăși, ceea ce presupune cu totul altceva decît izolarea de oameni și pasivitate în fața fenomenelor vieții...

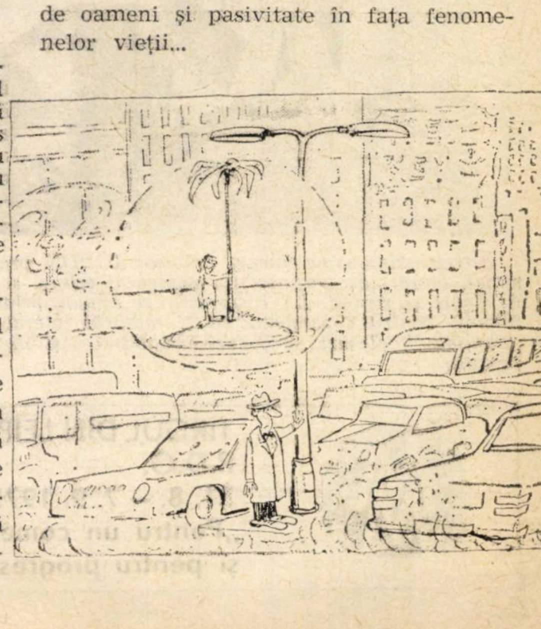

curier

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

CURSURI VALUTARE FIXE, FLOTANTE, FLUCTUANTE

Actuala perioadă de mare instabilitate monetară, caracteristică îndeosebi pentru țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, a creat o serie de situații inedite care au trebuit să fie identificate și etichetate, atît pentru scopurile vieții practice, cît și pentru cele ale cercetării. În felul acesta, vocabularul de specialitate s-a îmbogățit cu numeroși termeni care înainte de criza sistemului monetar internațional nu aveau o rațiune de existență. Noutatea lor face însă adeseori, ca ei să nu fie înțeleși în adevărata lor semnificație, sau să fie confundați unii cu alții.

O pereche de asemenea termeni, generați de actuala instabilitate a relațiilor valorice dintre monede, este aceea a cursului „flotant" și „fluctuant". Ambii termeni exprimă actualele condiții în care cursurile valutare cunosc ample oscilații provocate de o depreciere inflaționistă a monedelor diferită ca intensitate de la țară la țară, ca și de capacitatea diferită de rezistență a economiilor naționale față de fenomenele de recesiune sau de criză. În vorbirea curentă, între acești doi termeni nu se face nici o distincție, deși conținutul lor nu este identic.

Astfel, ca noțiune, cursul „flotant" este la antipodul cursului „fix", prevăzut de actualul statut al Fondului Monetar Internațional ca obligație generală a statelor membre. Ca multe alte prevederi ale acestui statut, cursul fix al valutelor a fost și el recunoscut ca incompatibil cu realitățile actuale, astfel încît a devenit o relicvă istorică atît din punctul de vedere al experienței țărilor occidentale, cît și al normelor statutare ale F.M.I., cu toate că statutul acestui organism nu a fost pînă acum abrogat.

Diferența fundamentală dintre cele două feluri de cursuri nu este atît aceea care rezultă din însăși denumirea lor, ci faptul că ele sînt determinate de două feluri diferite de abordare a problemei cursurilor valutare de către stat, prin politica lui monetară.

Cursul fix este efectul unei politici de intervenție a statului pe piața valutară (vînzare de valute din rezerva oficială în cazul unei cereri sporite, cumpărare în cazul invers), deoarece numai pe această cale se poate încerca într-o economie capitalistă să se realizeze o fixitate a cursurilor. Intervenția este justificată de convingerea că dezvoltarea economiei și îndeosebi a schimburilor economice internaționale găsește în cursurile fixe un stimulent indispensabil.

Cursul flotant presupune, dimpotrivă, lăsarea liberă a mecanismului pieței, înlăturarea intervenționismului de stat. Sistemul cursurilor flotante a fost adoptat în ultimii ani de principalele state occidentale, recunoscîndu-se implicit că într-o perioadă de criză nici o intervenție a statului nu poate garanta în timp fixitatea cursurilor, oricît de mari ar fi sacrificiile făcute.

În practică, statul intervine adeseori pe piață și în condițiile flotării libere a cursurilor, nefiindu-i indiferent nivelul la care pot ajunge aceste cursuri. Intervenția este de data aceasta ocultă și comportă utilizarea unor fonduri valutare mai reduse. Ea transformă flotarea „curată" în flotare „murdară".

Cursul valutar „fluctuant" se situează ca noțiune între cursul „fix" și cel „flotant". El poate „flota" liber pe piață, însă numai între anumite limite „fixe". Dacă încearcă să le depășească, statul intervine pe piață („limite de intervenție"). Statutul F.M.I., stabilind principiul fixității cursurilor, a permis totuși oscilația acestora în jurul parității, de plus sau minus 1% între anii 1944 și 1971 și de ± 2,25% după 1971. Prin urmare, F.M.I. a introdus de fapt principiul cursurilor fluctuante, cu limite de fluctuație convenite.

În concluzie : cursurile fixe rezultă din intervenția statului pe piață, cursurile flotante se formează liber, iar cursurile fluctuante se formează de asemenea liber, însă numai în cadrul unor limite convenite.

dr. C. KIRIȚESCU

Satelitul artificial indian

Gh. Dobrescu, Tulcea. — 1) Primul satelit științific artificial indian lansat la 19 aprilie a. c. în U.R.S.S. cu ajutorul unei rachete sovietice, destinat studiului Soarelui și al ionosferei, cîntărește 360 kg și poartă numele unui matematician și astronom indian din secolul V — Ariabat. La pregătirile pentru lansarea acestui satelit, precizează agenția T.A.S.S., au luat parte oameni de știință din India. Potrivit relatărilor presei internaționale, India a devenit în felul acesta a zecea „putere spațială" a lumii. Costul pentru India al acestui prim satelit experimental a fost estimat la 6 milioane de dolari.

2) Brazilia a produs anul trecut 1 milion de automobile. Alte țări latino-americane cu o producție mare de automobile sînt Argentina și Mexicul.

3) Unele țări au introdus și „clasa a treia" la avioane. Chiar recent Consiliul aviației civile din S.U.A. a aprobat înființarea unei „clase a treia" în unele avioane. Ca urmare, prețul unei călătorii cu avionul în această clasă între anumite orașe din S.U.A. se va situa sub cel al unei călătorii cu trenul sau cu autocarul pe rutele respective.

Lesotho

Const. Filipescu, București — Lesotho — țară cu care România a stabilit relații diplomatice la nivel de ambasadă începînd cu data de 1 mai 1975, în scopul dezvoltării relațiilor de prietenie și cooperare — este un regat constituțional cu o suprafață de 30 355 km² și o populație de circa 1 milion de locuitori, formînd o enclavă în Republica Africa de Sud. Capitala țării este orașul Maseru (29 000 locuitori). Devenind protectorat britanic în 1868 sub numele de Basutoland, Lesotho își proclamă la 4 octombrie 1966 independența de stat, rămînînd membru al Commonwealth-ului. Relieful țării este format din podișuri înalte, dispuse în trepte, și din munți culminînd la 3 482 metri. Principale produse de export: lînă, mohair, diamante, animale, Lesotho, împreună cu Botswana și Swaziland, formează o uniune vamală și monetară cu Africa de Sud, moneda țării fiind randul. Este membru al O.N.U. și O.U.A. din anul 1966.

Piața Comună

F. Bratu, Tg. Mureș. — Pentru a cunoaște stadiul în care se află proiectul de uniune economică al Pieței Comune vest-europene dăm cuvîntul raportului unei comisii de experți creată în cadrul acestei organizații și condusă de Robert Marjolin, fost vicepreședinte al Comisiei. „Europa (țările membre ale C.E.E. — n. n.), se afirmă în raport, nu este acum mai aproape de o uniune economică și monetară decît era în 1969, cînd a fost lansată această inițiativă. De fapt, dacă a existat vreo mișcare, aceasta a fost regresivă. În ultimii 25 de ani politicile economice și monetare naționale nu au fost niciodată mai discordante, mai divergente ca astăzi".

Comerțul cu arme

Virgil Costescu, Lugoj. — Date totalizate pe plan mondial citate de revista **Intereconomics** (nr. 4/1975) situează cheltuielile militare efectuate în lume între 1963 și 1973 la peste 2 500 miliarde de dolari, sumă ale cărei dimensiuni — abstracție făcînd de pericolul constant pe care-l reprezintă pentru pacea și securitatea lumii — apar cu atît mai uriașe dacă ținem seama de amploarea fenomenului subdezvoltării la a cărui combatere ar fi putut contribui.

La rîndul său, exportul de arme pe plan mondial a sporit de la 4,4 miliarde dolari în 1963 la 8,7 miliarde în 1973. În total, în perioada 1964—1973 valoarea armelor făcînd obiectul comerțului internațional s-a ridicat la 58 miliarde dolari. Principalul exportator mondial de arme au fost în 1973 S.U.A. (4,7 miliarde de dolari). Din Europa occidentală cei mai mari exportatori de arme au fost în același an Franța (450 milioane de dolari) și Anglia (315 milioane).

Dimensiunile fondurilor sustrase utilizărilor pașnice de care lumea contemporană are atîta nevoie accentuează și mai mult necesitatea imperioasă a unor măsuri concrete și eficiente care să conducă la încetarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării generale, în primul rînd a dezarmării nucleare.

Apa în lume

Horia Dumbravă, Călărași — Considerată de obicei drept o resursă inepuizabilă a naturii, apa nu este totuși disponibilă în cantități suficiente în anumite regiuni ale globului, în vreme ce necesitățile de consum sporesc continuu. Astfel, pentru ridicarea randamentului la hectar și extinderea suprafețelor cultivate, F.A.O. recomandă sporirea suprafeței irigate pe plan mondial cu 48% în următoarele două decenii, acțiune al cărei cost estimativ se ridică la 36 miliarde de dolari. În anul 2000 irigațiile vor necesita 4 250 miliarde mc de apă. În privința necesităților casnice, Organizația Mondială a Sănătății a calculat că îndeplinirea prevederilor celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării, deși ar presupune un considerabil efort exprimat printr-o investiție estimată la 13,2 miliarde dolari, ar asigura un acces rezonabil la apă potabilă pentru numai 25% din populația rurală a globului în 1980. O creștere continuă a necesarului de apă se așteaptă din partea industriei, inclusiv în țările în curs de dezvoltare.

Deoarece cantitatea totală de apă existentă pe planeta noastră nu poate fi sporită, experții O.N.U. consideră că pentru a preveni apariția unei crize mondiale a apei în următoarele decenii, o evaluare și gospodărire judicioasă a disponibilităților și a necesităților de consum de apă devine indispensabilă. Considerînd că rolul esențial în această privință revine politicilor naționale, O.N.U. a luat inițiativa de a propune organizarea sub auspiciile sale a unei Conferințe a apei (la Buenos Aires, în aprilie-mai 1977) pentru a discuta măsurile ce ar trebui întreprinse la nivel național, regional și internațional pentru evitarea apariției unei „crize a apei". Alături de o evaluare cuprinzătoare a resurselor și necesităților de apă în următoarele decenii, ce va fi efectuată prin cooperarea unui număr de agenții ale O.N.U. cu Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, Conferința propusă ar urma să treacă în revistă tehnologiile disponibile pentru o sporire maximă a gradului de utilizare și reutilizare a apei, în special în țările în curs de dezvoltare. Propunerile diferitelor guverne în vederea Conferinței ar urma să fie mai întîi discutate la o serie de întîlniri regionale în cursul anului viitor, în colaborare cu comisiile economice regionale și agențiile specializate ale O.N.U.

Pe această temă, vă sugerăm să consultați și cartea lui Raymond Furon „Problema apei în lume", apărută în traducere românească în 1967 în Editura Științifică, chiar dacă de atunci datele problemei au mai suferit modificări.

Criza de resurse naturale

(Urmare din pag. 27)

tualei crize de materii prime și resurse energetice.

Stabilirea unui raport just între prețurile la materiile prime și la produsele industriale se impune ca o cale însemnată prin care comunitatea internațională poate acționa în direcția atît a instaurării unei noi ordini economice internaționale, cît și ca o soluție la actuala criză de materii prime. Prețurile materiilor prime, ca și cele ale produselor industriale, trebuie să reflecte legitățile obiective care guvernează schimburile economice, adică să țină seama atît de valoarea de întrebuințare a produselor, cît și de valoarea determinată de munca necesară pentru producerea lor. În actualele condiții, s-a arătat în Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al XI-lea al partidului, aceste prețuri trebuie să favorizeze progresul mai rapid al țărilor slab dezvoltate. Desigur că realizarea unui raport echitabil între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale nu înlătură necesitatea de a se asigura stabilitatea prețurilor în economia mondială. În această privință România s-a pronunțat pentru stabilirea unui raport echitabil între prețuri științific fundamentate, pentru adoptarea unui sistem internațional care să asigure stabilitatea prețurilor pentru o perioadă dată și constituirea unui organism internațional — la care să participe toate statele — chemat să asigure ordinea echitabilă și stabilitatea necesară în domeniul prețurilor.

Creșterea prețurilor la materiile prime și stabilirea unui raport echitabil cu prețurile la produsele industriale au consecințe multiple asupra dezvoltării tuturor economiilor naționale și asupra relațiilor economice internaționale. Atît pe termen scurt, cît și pe termen lung, aceste prețuri sînt de natură să stimuleze cercetarea, prospectarea și exploatarea unor zăcăminte considerate în trecut ineficiente ca urmare a conținutului sărac de substanță utilă, a condițiilor grele de accesibilitate etc., activitatea productivă și valorificarea superioară a resurselor naturale în țările în curs de dezvoltare posesoare de asemenea resurse. Pentru țările dezvoltate importatoare de resurse naturale, prețurile ridicate la materiile prime pun o serie de probleme privind balanța lor de plăți. Pe termen lung, însă, creșterea și stabilizarea prețurilor la materiile prime — concomitent cu stabilizarea prețurilor la produsele industriale — are efectul binefăcător de stimulare a progresului tehnic în domeniul utilizării raționale a resurselor naturale.

Promovarea unor programe naționale de gospodărire rațională a resurselor naturale se conturează ca o cale de acțiune conjugată a tuturor factorilor care concură la extragerea și utilizarea resurselor naturale. O asemenea politică, așa cum rezultă din acțiunile adoptate deja de diverse state, presupune lichidarea risipei de resurse naturale, promovarea unui sistem de reciclare a resurselor, folosirea deșeurilor reutilizabile, reducerea consumurilor specifice, dimensionarea și adaptarea structurii economice, cu deosebire la nivelul nomenclatorului de produse, la necesitățile unui consum rațional de resurse naturale, miniaturizarea produselor etc. De remarcat că însăși scumpirea materiilor prime — rezultat al stabilirii unui raport mai just cu prețurile produselor industriale — va obliga societatea, unitățile economice și organele de decizie la mai buna gospodărire a resurselor naturale pe calea reciclării lor. Creșterea și neutilizarea deșeurilor de resurse naturale este o expresie atît a risipei, cît și a unei atitudini disprețuitoare față de mediul înconjurător. În cazul unor prețuri rațional stabilite la materiile prime — corespunzător condițiilor concrete din fiecare țară — se va putea impulsiona atît reciclarea resurselor, cît și protejarea mediului înconjurător. „Nu s-au văzut niciodată obiecte din aur aruncate la groapa de gunoi“ 8). subliniază un savant francez. Fluxul dintre om și natură trebuie să fie reciproc și echilibrat atît cantitativ, cît și calitativ.

Promovarea și stimularea multilaterală a progresului tehnic în direcția diversificării surselor de energie și creării de înlocuitori sintetici s-a impus ca o soluție de bază pe termen lung. Prețurile reduse la combustibilii fosili lichizi au constituit una din cauzele principale care au făcut necompetitive tehnologiile bazate pe alte surse de energie. În același timp, huila și lignitul au fost subapreciate, iar șisturile bituminoase aproape că nu și-au găsit o utilizare eficientă. Petrolul, cărbunele și gazele naturale sînt pe de altă parte materii prime inestimabile pentru industria chimică. În toate aceste domenii noile tehnologii sînt chemate să asigure diversificarea surselor de energie, utilizarea eficientă a combustibililor fosili, reciclarea deșeurilor și protejarea mediului înconjurător, constituind în același timp un element fundamental în strategia depășirii crizei de resurse naturale.

Un rol important este chemat să-l joace cooperarea economică internațională, atît pentru lichidarea subdezvoltării, cît și pentru a face față consecințelor negative ale acestei crize asupra economiei mondiale. Realizarea reformei sistemului monetar și restructurarea relațiilor monetare și financiare internaționale pe principii noi, echitabile ; organizarea unor schimburi comerciale care să se bazeze pe securitatea economică și garantarea respectării acordurilor ; dezvoltarea acordurilor de produse în care să se reflecte interesele tuturor participanților la schimburile economice internaționale ; asigurarea accesului în condiții echitabile și pe baze reciproc avantajoase la realizările științei și tehnicii moderne ; reciclarea masei monetare în circuitul economic mondial ; acordarea de ajutor țărilor în curs de dezvoltare lipsite de resurse naturale ; creșterea rolului O.N.U. în organizarea cooperării economice internaționale, în promovarea unui nou tip de relații între state bazat pe principiile dreptului internațional sînt tot atîtea acțiuni capabile să creeze și să întrețină un climat favorabil rezolvării crizei de resurse naturale.

Programul P.C.R., adoptat la cel de-al XI-lea Congres al partidului, cuprinde o concepție clară atotcuprinzătoare, atît asupra necesității instaurării unei noi ordini economice internaționale, cît și asupra căilor de soluționare a complexelor probleme cărora trebuie să le facă față comunitatea economică internațională. Poziția României socialiste în problema crizei de materii prime și resurse energetice găsește un ecou favorabil în diferite foruri internaționale datorită faptului că țara noastră pleacă de la realitățile istorice și de la cerințele progresului economico-social atît ale fiecărei economii naționale, cît și ale economiei mondiale în ansamblul ei.

---

5) Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniul finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii, Editura politică, 1974, p. 33—34.

6) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică 1974, p. 34.

7) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică 1975. p. 183.

8) Bertrand de Jouvenel, Sur la croissance économique Analyse et prévision, vol XIX/1972, p. 1173.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 19 din 9 V 1975

1877 ● 9 Mai ● 1945 ● 9 Mai ● 1975. Victoria omului (**Vasile Porumbescu**). 1

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Modernizarea structurilor economice naționale în contextul adîncirii interdependențelor pe plan mondial (prof. univ. **Roman Moldovan**). 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul — înainte de termen ! Realizarea planului — preocupare fundamentală a întreprinderilor (ing. **Neculaiu Moraru**) 6

Utilizarea eficientă a capacităților de producție (**Iulian Ploștinaru**) 9

Stabilitatea — caracteristica fundamentală a politicii prețurilor cu amănuntul din țara noastră (dr. **C. Tudoran**) 11

Tribuna economistului 13

Experiența în actualitate : Cum se înfăptuiește programul național de dezvoltare a zootehniei ? Producția pajiștilor în județul Hunedoara sau virtuțile economice ale „covorului ierbos" (dr. ing. **Eugen Cernelea**) 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

Ancheta „R.E.". 32 de directori generali despre : Centrala industrială românească în perspectiva 1990 (I) (**Iulian Bădin**) 16

TIBCO '75 19

TEORII ● IDEI

Om — tehnică — mediu ● Subiectul economiei politice (prof. dr. **Dan Grindea**) ● Ipostazele umane în conducerea economiei (**Haralambie Ene**) 20—21

Școli ● curente ● economiști : Metodele statistico-matematice și descifrarea istoriei economice (În abordarea unor cercetători sovietici) (dr. **Gh. Dobre**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

A 30-a aniversare a eliberării Cehoslovaciei. Amploarea construcțiilor capitale (**Jan Novak**) 25

Tendințe ● conjuncturi 26

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională : Criza de resurse naturale: cauze aparente, cauze reale, căi de depășire (II) (prof. dr. **Constantin Moisuc**) 27

Statistică internațională : Decalajele în lumea nesocialistă continuă să se adîncească 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

IMPORTANT!

NOI ÎNLESNIRI LA CUMPĂRAREA TELEVIZOARELOR

Plătind un acont de numai 15%, iar restul în 24 de rate lunare, televizoarele pot fi cumpărate de cetățenii care lucrează în cadrul organizațiilor socialiste, de membrii cooperativelor meșteșugărești, de membrii cooperativelor agricole de producție, de pensionari, precum și alte categorii de cetățeni.

Magazinele de specialitate vă oferă următoarele tipuri de televizoare: VENUS, OLIMP, ARIA, MODERN, cu diagonala de 47 cm; OPERA, SATURN, CLASIC DIANA, ELECTRA cu diagonala de 59—61 cm; ASTRONAUT și LUX cu diagonala de 65 cm.

Prezentate în casete furniruite, cu linie modernă, televizoarele sînt receptoare multicanal, au imagine și sunet de calitate și prezintă o mare stabilitate în funcționare.

Recom

Rafinamentul modei actuale impune utilizarea, pentru confecționarea rochiilor de după amiază, de vizită cît și a toaletelor de seară, a țesăturilor din mătase naturală și în amestec cu alte fibre, ușoare și suple tip crêpe de Chine, crêpe Georgette, surah, imprimate într-o varietate mare de desene florale, geometrice, desene cu influențe picturale impresioniste, poantiliste, pensulații etc.

Pentru această categorie de confecții se mai recomandă și voalurile ușoare și transparente : Elvira, Talia, Otilia cît și triplul voal Brîndușa și Zoe uni și imprimat.

Din țesăturile uni și imprimate se mai pot realiza bluze elegante, taioare, garnituri de manșete și gulerașe cu sau fără broderie, funde și eșarfe care conferă îmbrăcămintii o notă distinsă și interesantă.

Magazinele : „Borangicul“ – str. Lipscani 38, „Curcubeul“ – str. Lipscani 65, „Noutăților“ – Calea Victoriei 23, „Caleidoscop“ – Bd. Magheru 1–3, „Ruxandra“ – Calea Victoriei 114, „Someșeana“ – Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 7, „Cireșica“ – Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 43, precum și magazinele specializate din țară, au selecționat pentru dv. un sortiment bogat de țesături, baticuri și eșarfe (imprimate și uni) din mătase naturală, într-o mare varietate de desene și culori.

Lei 5

646

revista economică

20 16•V 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R
MG

APELE- surse ale vieţii, resurse ale economiei naţionale

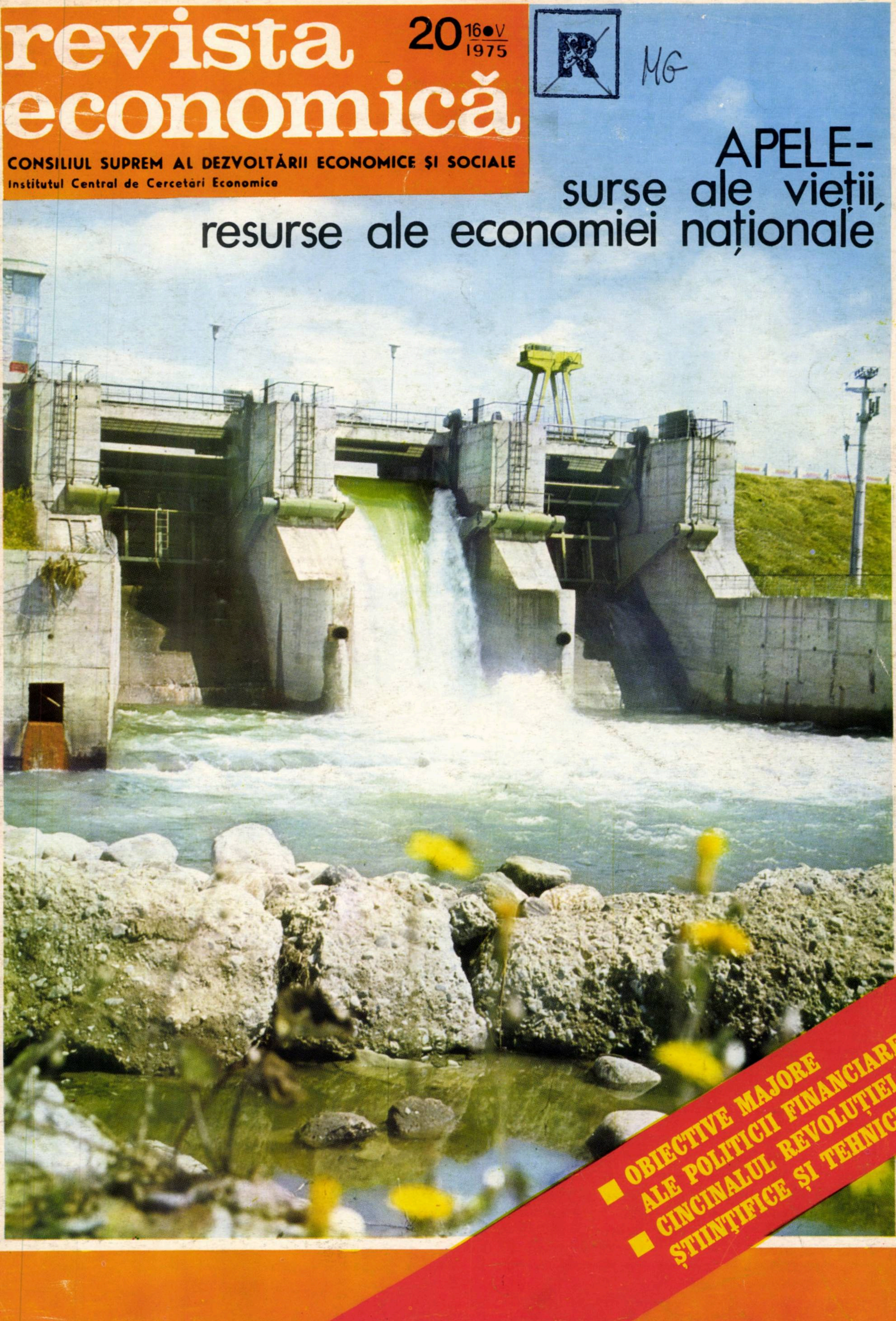

- OBIECTIVE MAJORE ALE POLITICII FINANCIARE
- CINCINALUL REVOLUŢIEI ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE

9 MAI 1877 – 1945

Invincibila forță a popoarelor care luptă pentru independență și suveranitate națională

„Avînd deplină încredere în forța maselor populare, a popoarelor de pretutindeni, privim cu profund optimism viitorul. Sîntem convinși că poporul român își va asigura, prin munca și lupta sa, un loc tot mai demn în rîndul țărilor socialiste, în rîndul tuturor națiunilor lumii .

Să ne angajăm și în această zi să slujim cu credință partidul, poporul, cauza socialismului și a păcii, să facem totul pentru ridicarea națiunii noastre pe culmi tot mai înalte de civilizație, bunăstare și fericire".

NICOLAE CEAUȘESCU

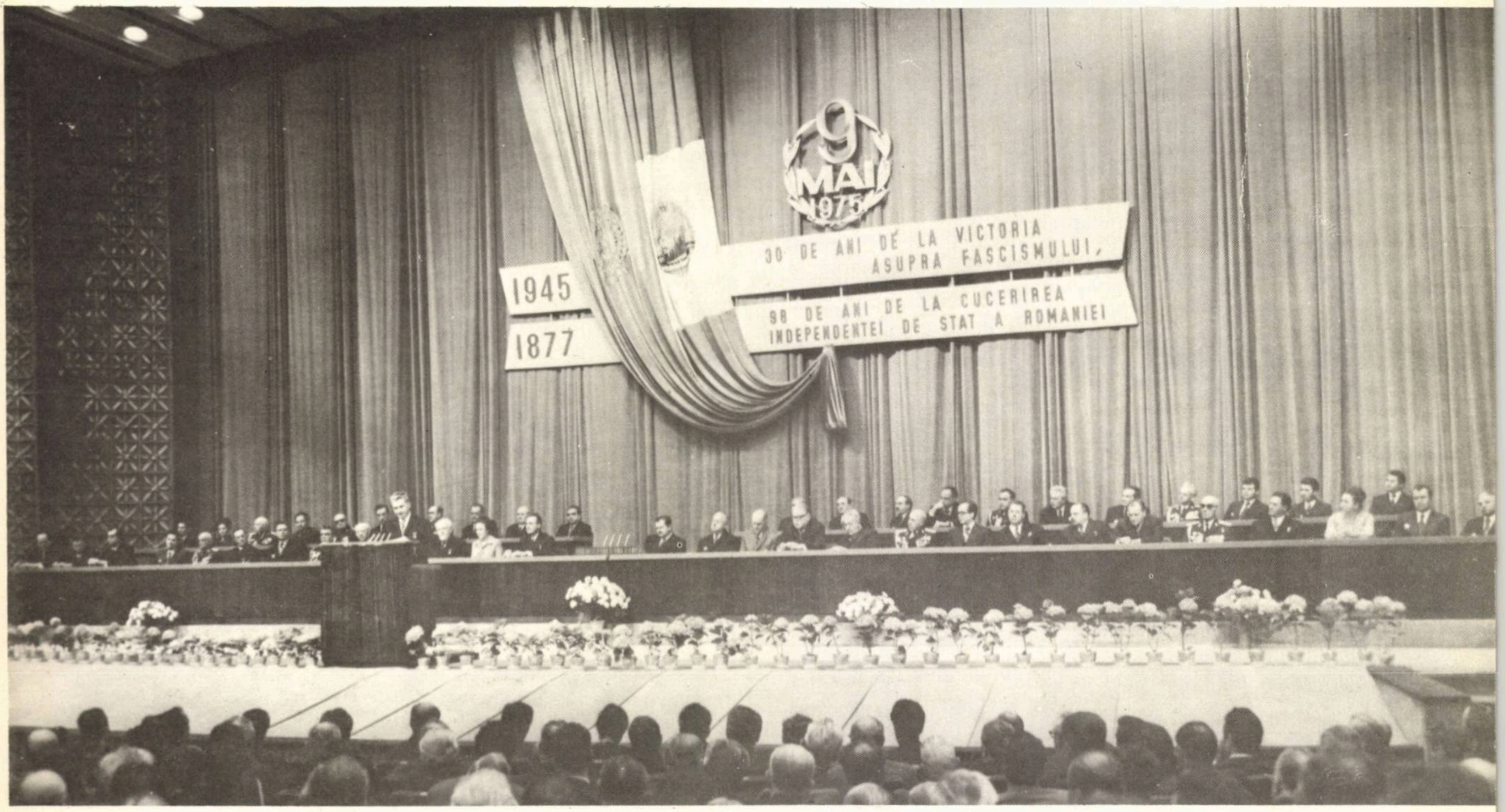
9 MAI 1975
30 DE ANI DE LA VICTORIA ASUPRA FASCISMULUI,
98 DE ANI DE LA CUCERIREA INDEPENDENTEI DE STAT A ROMANIEI
1945
1877

Intr-o atmosferă plină de entuziasm, la adunarea festivă din Capitală care a avut loc cu prilejul implinirii a 30 de ani de la victoria asupra fascismului și 98 de ani de la proclamarea independenței de stat a României, s-a reafirmat recunoștința poporului nostru față de toți cei ce au luptat pentru eliberarea patriei de sub jugul dușmanilor cotropitori, voința intregii națiuni de a merge tot inainte pentru triumful socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Dînd glas sentimentelor țării noastre, cu care se confundă și pe care o reprezintă in mod strălucit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat in cuvintarea sa emoționantă faptul că astăzi stă in puterea popoarelor de pretutindeni, să-și impună voința pentru lichidarea vechii politici de inegalitate și asuprire, pentru realizarea unor raporturi noi de colaborare activă pe calea progresului economico-social al fiecărui popor, să asigure făurirea unei lumi mai drepte și mai bune in care fiecare națiune să se bucure de posibilitatea de a se dezvolta corespunzător aspirațiilor sale.

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune

OBIECTIVE MAJORE ALE POLITICII FINANCIARE

Florea DUMITRESCU
ministrul finanţelor

ÎN ULTIMELE LUNI, întreaga noastră naţiune a trăit evenimente care s-au înscris cu litere de aur în marea carte a istoriei României socialiste — Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, alegerile de la 9 martie 1975 pentru organele puterii de stat, deschiderea primei sesiuni a noii legislaţii a Marii Adunări Naţionale. Aceste evenimente au consacrat — în numele şi din voinţa întregului partid, a întregului popor — realegerea celui mai iubit fiu al patriei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în înaltele funcţii de secretar general al Partidului Comunist Român şi preşedinte al Republicii Socialiste România, realegere care constituie chezăşia viitorului strălucit al ţării, ridicarea bunăstării şi fericirii întregii noastre societăţi.

Congresul al XI-lea al P.C.R. a adoptat — după cum se ştie — documente de importanţă capitală pentru întreaga desfăşurare viitoare a vieţii economice, sociale şi politice a ţării : Programul atotcuprinzător de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a ţării spre comunism, adevărată cartă fundamentală ideologică şi politică a partidului, precum şi Directivele privind dezvoltarea economico-socială a României în perioada 1976—1980 şi în perspectivă pînă în 1990.

Contribuţia inestimabilă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea acestor documente programatice a făcut ca ele să poarte pregnant amprenta prestigioasei personalităţi a secretarului general al partidului, reliefînd, o dată mai mult, înaltele sale calităţi de comunist, de mare conducător : clarviziune politică, luciditate ştiinţifică, spirit novator, patriotism înflăcărat, internaţionalism consecvent.

Elaborarea şi adoptarea acestor documente au pus în evidenţă, totodată, democratismul propriu societăţii noastre socialiste, atragerea unor mase tot mai largi, practic a întregului popor, la conducerea societăţii, confirmîndu-se unitatea indestructibilă a naţiunii în jurul partidului, a secretarului său general. Programul partidului ca şi Directivele întruchipează în felul acesta înţelepciunea şi voinţa poporului român. În acelaşi timp, adeziunea unanimă la aceste documente creează certitudinea transpunerii lor în viaţă de către clasa muncitoare, de ţărănime, de intelectualitate, de întregul popor fără deosebire de naţionalitate, care văd în realizarea obiectivelor stabilite înfăptuirea propriilor lor năzuinţe şi aspiraţii.

În cadrul obiectivelor prevăzute în Programul şi Directivele adoptate de Congresul al XI-lea, o preocupare fundamentală **este creşterea eficienţei în întreaga noastră economie.** În acest context se situează, ca o componentă esenţială, **sporirea rolului finanţelor, al băncilor în mecanismul complex al conducerii economiei naţionale.** Constituie un fapt cu deosebită semnificaţie, care marchează tocmai acest aspect, înscrierea în Programul partidului a unui capitol distinct privind politica financiară şi a preţurilor, ceea ce amplifică în măsură accentuată responsabilitatea întregului aparat financiar-bancar, pe toate treptele organizatorice ale economiei naţionale.

Obiectivele şi sarcinile de ordin financiar prevăzute în Program nu privesc însă numai aparatul financiar. Constituie un adevăr incontestabil că faptul financiar este parte intrinsecă a faptului economic-social, că orice act de decizie sau execuţie în domeniul economic-social îşi are reversul sau consecinţa lui financiară. Văzute prin această prismă, obiectivele politicii financiare privesc în deplină măsură pe toţi factorii decizionali sau de execuţie, la toate nivelurile şi în toate domeniile vieţii economice şi sociale. În lumina prevederilor Codului principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste, fiecare om al muncii trebuie să-şi pună permanent întrebarea cît de eficientă este activitatea sa, ce contribuţie economico-financiară aduce la dezvoltarea avuţiei naţionale, la propăşirea patriei.

Pentru înfăptuirea obiectivelor şi sarcinilor prevăzute în Program în domeniul finanţelor au fost create condiţii propice ca urmare a aplicării hotărîrilor Congresului al X-lea şi ale celor două Conferinţe Naţionale ale partidului cu privire la **perfecţionarea organizării, conducerii şi planificării economiei naţionale.** Există astăzi un ansamblu de legi-cadru, care îmbrăţişează întreaga viaţă economică şi socială : cercetarea şi proiectarea, investiţiile, activitatea de aprovizionare, producţie şi desfacere, sectorul social-cultural, administraţia de stat etc. Printre aceste legi-cadru se situează Legea finanţelor şi Legea controlului financiar preventiv, care au creat un sistem corespunzător pentru desfăşurarea în bune condiţii a activităţii financiare. În prezent, ca urmare a noului cadru juridic, aparatul financiar-bancar are mai multe atribuţii, mai multe instrumente de acţiune, mai multă autoritate, dar şi mai multe răspunderi în ce priveşte dezvoltarea economico-socială, reducerea costurilor de producţie şi sporirea rentabilităţii, creşterea eficienţei în general.

Programul partidului prevede că **„pe baza dezvoltării economiei naţionale se va acţiona în continuare pentru consolidarea cursului leului, întărindu-se puterea lui de cumpărare atît în ţară, cît şi în raport cu alte monezi. Se va acţiona consecvent pentru ca, corespunzător creşterii producţiei de bunuri materiale şi întăririi cursului leului pe plan naţional şi internaţional, să se poată trece, în perspectivă, la convertibilitatea leului în raport cu alte monezi".**

Înscrierea în Program a unor obiective majore cum sînt **întărirea sistematică a monedei noastre naţionale şi trecerea în perspectivă la convertibilitatea leului** se bazează pe o ştiinţifică motivare economică, întrucît crearea premiselor convertibilităţii este sinonimă cu înfăptuirea unui întreg ansamblu de măsuri privind dezvoltarea economică în condiţii de înaltă eficienţă şi de echilibru general. Realizînd convertibilitatea leului, vom putea derula mai operativ schimburile noastre economice cu străinătatea, vom putea comensura mai direct capacitatea economiei noastre şi eficienţa în raport cu situaţia din alte ţări, luînd noi măsuri pentru sporirea eficienţei activităţii noastre economice.

Trecerea la convertibilitatea leului nu reprezintă, însă, o simplă măsură de ordin monetar ; ca atare, ea nu presupune numai realizarea unor condiţii monetar-financiare. Convertibilitatea presupune în primul rînd asigurarea unei producţii de mărfuri care să satisfacă cerinţele consumului intern şi ale exportului, ca volum, structură şi parametrii tehnico-economici. Calitatea produselor trebuie să se situeze la un asemenea nivel, încît acestea să se prezinte pe pieţele externe cel puţin la înălţimea produselor similare aduse pe piaţă de alte ţări. În acelaşi timp, trebuie să se reducă cheltuielile de producţie în scopul realizării competitivităţii externe a mărfurilor, în sensul apropierii nivelurilor costurilor interne de producţie de nivelul celor înregistrate în ţările avansate din punct de vedere economic.

La acestea se adaugă şi condiţii de ordin monetar-financiar, cum ar fi : întărirea puterii de cumpărare a leului în raport cu alte monede, implicit şi perfecţionarea cursurilor valutare, accelerarea vitezei de rotaţie a masei monetare, asigurarea şi menţinerea în timp a echilibrului balanţei de plăţi externe şi a unei rezerve valutare corespunzătoare etc. Totodată, este necesară luarea unor măsuri organizatorice, efectuarea de studii şi cercetări temeinice în acest domeniu, perfecţionarea succesivă a metodelor, a instrumentelor de măsurare a puterii de cumpărare a leului în raport cu cea a altor monede.

Analizînd condiţiile ce se cer pentru trecerea la convertibilitatea leului, iese în evidenţă faptul că ele constituie, fiecare în parte, obiective, sarcini de bază înscrise în Programul partidului şi în Directivele celui de al XI-lea Congres, a căror înfăptuire va conduce şi la apropierea României de ţările dezvoltate din punct de vedere economic. Aceste condiţii nu se pot realiza imediat, ci ele se edifică zi de zi, lună de lună, an de an, prin acumularea succesivă a realizărilor obţinute de oamenii muncii sub conducerea partidului.

Rezultatele înregistrate în anii care au trecut, îndeosebi în anul 1974, sarcinile stabilite pe 1975, pe perioada 1976—1980 şi în continuare ne îndreptăţesc să considerăm că premisele trecerii la convertibilitatea monedei noastre naţionale vor fi îndeplinite. Este semnificativ faptul că în cincinalul pe care îl parcurgem vom înregistra un ritm mediu anual de creştere a venitului naţional care se situează printre cele mai înalte pe plan mondial şi care, pentru prima oară, devansează ritmul de creştere a produsului social. Se prevede ca acest fenomen cu implicaţii profund pozitive să se menţină şi în cincinalul 1976—1980.

Dezvoltarea noastră economică s-a realizat şi se va realiza

în continuare în condițiile creșterii eficienței economice, sporirii volumului producției și venitului net obținut cu o unitate valorică de fonduri investite, ridicării ratei rentabilității. Din analiza pe bază de bilanț a rezultatelor economice-financiare la nivel macroeconomic reiese că, în perioada 1971—1974, ritmul de creștere a efectelor economice a fost superior celui de creștere a efortului pentru obținerea lor, astfel :

	ritm mediu anual de creștere 1971—1974 %
Efecte :	
— venit național	11,6
— venit net al statului (în condiții comparabile)	12,9
Efort :	
— fonduri fixe ale statului (media anuală)	10,8
— fonduri de retribuire	8,0

Pe baza rezultatelor obținute în activitatea productivă, a măsurilor luate pentru mai buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești **a fost asigurat permanent echilibrul financiar și monetar**, s-a realizat o circulație bănească sănătoasă, s-a asigurat stabilitatea de ansamblu a prețurilor. Resursele financiare mereu sporite ale statului — în anul 1975 ele sînt de peste 1,8 ori mai mari decît în 1970 — au asigurat și vor asigura în continuare satisfacerea nevoilor economice și sociale, potrivit prevederilor planului național unic.

Realizarea sarcinilor prevăzute pe anul 1975, a înaltelor ritmuri de creștere economică stabilite pentru perioada 1976—1980, impune mobilizarea integrală a potențialului material, financiar și uman al națiunii, urmărirea perseverentă a folosirii judicioase, raționale a tuturor mijloacelor materiale și bănești, asigurarea unei ordini și discipline riguroase, realizînd — ca expresie sintetică a eforturilor depuse — o eficiență înaltă a activității economico-sociale, în toate domeniile : producție, investiții, cercetare-proiectare, comerț exterior etc., în toate unitățile.

Atenție sporită stimulării factorilor ce determină creșterea rentabilității

CRISTALIZÎND toate laturile cantitative și calitative ale activității, oglindind toate realizările pozitive, dar și neajunsurile ce intervin, venitul net, iar în cadrul său, **beneficiul — ca cel mai dinamic element al venitului net — constituie un criteriu foarte sintetic de apreciere a eficienței activității unităților economice**, a ramurilor economiei naționale. Fără îndoială că volumul absolut al beneficiului nu reprezintă în sine un astfel de criteriu. Beneficiul trebuie comparat cu efortul făcut pentru obținerea lui, deci trebuie raportat la volumul fondurilor de producție folosite de întreprinderea sau ramura respectivă.

Factorii care influențează variația beneficiului sînt binecunoscuți : factorul cantitativ, respectiv volumul și structura fizică a producției, și factorul calitativ — costurile cu care se realizează această producție. Urmărind realizarea riguroasă a planurilor de producție, trebuie, deci, să ne preocupe în măsură mult sporită **nivelul cheltuielilor de producție, asupra căruia să se concentreze întreaga noastră atenție.**

În această privință, am realizat progrese în anul 1974, cînd în industria republicană cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă s-au redus cu 12 lei față de anul precedent. Totuși analizele pe bază de bilanț ce au avut loc, începînd cu fiecare întreprindere și terminînd cu analiza efectuată de Consiliul de Miniștri pe fiecare minister în parte și pe ansamblul economiei naționale au scos în evidență existența unor neajunsuri : menținerea unor produse sau tehnologii învechite care reclamă consumuri mari de materiale, nerealizarea parametrilor proiectați (producția, nivelul cheltuielilor materiale, productivitatea muncii etc.) la unele obiective, depășirea unor norme de consum, înregistrarea unui volum mare de rebuturi și cheltuieli neproductive etc.

Aceasta a făcut ca, pe ansamblul industriei, dar mai cu seamă în industria chimică, metalurgică și extractivă, costurile să depășească nivelul planificat, îndeosebi în ceea ce privește cheltuielile materiale. Depășirea acestora nu înseamnă numai o simplă cheltuială bănească, ci un consum material efectiv, care ar fi putut fi folosit pentru obținerea unei producții suplimentare.

Cîtă importanță prezintă micșorarea cheltuielilor materiale rezultă și din faptul că reducerea cu un procent a ponderii acestor cheltuieli în produsul social, pe ansamblul economiei, echivalează cu o creștere a venitului național de 8 miliarde lei în anul 1975 și de 13 miliarde lei în anul 1980.

Este deci o datorie patriotică a tuturor factorilor de răspundere din întreprinderi, centrale, ministere economice, **să acționeze ferm pentru reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale**, să aducă la îndeplinire în mod riguros programele stabilite, potrivit indicațiilor conducerii de partid, și măsurilor adoptate de Marea Adunare Națională și de Consiliul de Miniștri pentru raționalizarea consumului de materii prime, combustibil, energie, să asigure respectarea riguroasă a normelor de consum stabilite, aplicarea programelor privind asimilarea produselor noi, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, extinderea folosirii înlocuitorilor, instaurarea unui regim strict de economii, evitarea oricăror forme de risipă.

Dispunem, într-adevăr, de resurse materiale și financiare din ce în ce mai mari. Totuși, ele sînt limitate, pe cînd cerințele și nevoile sînt practic nelimitate. Se impune deci o selectare riguroasă a acestor cerințe, limitarea lor la strictul necesar. **„Să nu uităm nici un moment** — spunea, tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de-al XI-lea Congres al partidului — **că nici o societate, nici un popor nu poate consuma mai mult decît produce“.**

La gospodărirea cît mai rațională a tuturor mijloacelor materiale de care dispunem ne obligă și fenomenele cu care sîntem confruntați pe plan internațional : inflație, creștere continuă a prețurilor, îndeosebi la combustibil și materii prime, ceea ce impune restrîngerea la minim a consumurilor, pentru a reduce în felul acesta importurile și a valorifica superior resursele proprii.

În afară de cheltuielile materiale, costurile de producție sînt puternic influențate de cheltuielile cu munca vie, **de nivelul productivității muncii** care, potrivit prevederilor Programului partidului și ale Directivelor, trebuie să marcheze o creștere simțitoare în toate ramurile și subramurile economiei.

Indicele de corelare dintre creșterea productivității muncii și creșterea înzestrării cu fonduri fixe pe un lucrător din industria republicană

	Creștere 1974 față de 1970 %	Ritm mediu anual de creștere 1971—1974 %
Productivitatea muncii pe un lucrător	132,4	7,3
Înzestrarea cu fonduri fixe pe un lucrător	130,0	6,8
Indice de corelare	1,07	

Și în această privință s-au înregistrat o serie de rezultate bune, oglindite și în faptul că în anii 1971—1974 productivitatea muncii în industria republicană a avut un ritm mediu anual de creștere superior celui al înzestrării cu fonduri fixe pe un lucrător. Totuși, datorită nerealizării la termen a volumului de producție proiectat pentru unele capacități noi, neajunsurilor existente la unele unități privind aprovizionarea tehnico-materială, utilizarea mașinilor și utilajelor, precum și a timpului de muncă, organizarea producției și a muncii, calificarea unor lucrători etc., nivelul planificat al productivității muncii nu a fost atins la o serie de întreprinderi.

Pentru realizarea în 1975 și în continuare a sarcinilor privind creșterea productivității muncii în toate domeniile, este necesar să se ia măsuri în vederea ridicării în continuare a ponderii forței de muncă în sectoarele direct productive, introducerii pe scară largă a tehnologiilor moderne de producție, perfecționării organizării producției și a muncii, extinderii formelor de retribuire în acord global, întăririi continue a disciplinei în muncă.

Cu prilejul reașezării prețurilor de producție și de livrare, s-a făcut o analiză adîncită a costurilor la fiecare produs și s-au stabilit măsuri pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale și a celorlalte costuri, pentru asigurarea încadrării în nivelul planificat al cheltuielilor de producție. Trebuie să acționăm cu toții, în mod hotărît, ca aceste măsuri să fie aplicate riguros în fiecare ramură, centrală, întreprindere.

Randament înalt al fondului național de dezvoltare

ȚINÎND SEAMA de legitățile dezvoltării economice, de cerințele concrete ale economiei românești, partidul a urmărit în mod consecvent repartiția judicioasă a venitului național pentru fondul de consum și pentru fondul național de dezvoltare economică și socială, astfel încît să se asigure **creșterea concomitentă a celor doi parametri esențiali care caracterizează gradul de dezvoltare a unei țări : nivelul de trai al populației și potențialul productiv al economiei naționale.** Această orientare politică fundamentală se reflectă și în planul de dezvoltare pentru cincinalul următor, în care se va aloca pentru fondul de dezvoltare 33—34 la sută din venitul național.

Se cunoaște faptul că **cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare va fi folosită pentru realizarea de investiții**, care în cincinalul următor se vor ridica la aproape 1 000 miliarde lei. Volumul important al fondurilor destinate dezvoltării, cu deosebire înfăptuirii programului de investiții, sporește răspunderea titularilor și beneficiarilor, proiectanților, constructorilor, furnizorilor de utilaje, organelor financiar-bancare.

În procesul de planificare și avizare se cere manifestarea unei griji deosebite pentru dimensionarea cît mai rațională a cheltuielilor destinate fiecărui obiectiv de investiții, pentru obținerea unor rezultate economice și financiar-valutare cît mai ridicate la fiecare leu investit.

În vederea realizării la timp a obiectivelor de investiții, precum și a producției și rentabilității proiectate, este necesară pregătirea temeinică și la timp a documentațiilor, organizarea exemplară a lucrărilor de construcții-montaj și a probelor tehnologice, asigurarea utilajelor și a cadrelor necesare. Se vor evita astfel imobilizările de fonduri în investiții neterminate, precum și nerealizarea la termen a parametrilor proiectați la unele capacități noi din industrie, agricultură și alte ramuri, care afectează eficiența fondului de dezvoltare, întîrzie realizarea producției și a acumulărilor bănești scontate a se obține de la noile obiective.

O economie în plină dezvoltare are nevoie în mod obiectiv de o creștere a stocurilor materiale, necesare asigurării fluxului continuu al producției mereu sporite. Desigur, că această creștere a stocurilor trebuie realizată în limitele strict necesare. Nu se poate, însă, trece cu vederea că, la unele întreprinderi, **sume importante sînt imobilizate în stocuri de valori materiale peste necesar**, mai cu seamă stocuri supranormative de produse finite și mărfuri, localizate îndeosebi la unități din industria construcțiilor de mașini, industria chimică, industria ușoară, industria materialelor de construcții și altele. Pe lîngă faptul că asemenea imobilizări scot din circuitul economic anumite valori materiale, ele sînt totodată generatoare de credite restante ce dau la rîndul lor naștere la dobînzi majorate care încarcă prețul de cost.

Să acționăm, deci, într-o mai mare măsură, pentru dimensionarea stocurilor materiale la strictul necesar, pentru aprovizionarea ritmică și în cadrul normelor de stoc, în fiecare întreprindere, pentru asigurarea desfacerii la intern și la export, pentru respectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare. Numai în acest fel vom putea îndeplini sarcina trasată de conducere cu privire la accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, ceea ce în fapt înseamnă sporirea eficienței acestora ; pentru a înțelege mai bine acest lucru, se poate arăta că accelerarea cu o zi a vitezei de rotație a mijloacelor circulante în industria de stat echivalează în anul 1975 cu o eliberare de fonduri de aproape 1,4 miliarde lei.

Cetățenii țării știu și simt în viața lor de zi cu zi că **statul alocă**, în afară de resursele pentru fondul național de dezvoltare, **sume deosebit de importante pentru fondul de consum**. Numai fondul de retribuire al lucrătorilor din unitățile socialiste pe anul în curs este planificat la peste 154 miliarde lei, retribuția medie lunară urmînd să ajungă la 1 870 lei, drept consecință a încheierii acțiunii de majorare generală a retribuțiilor.

Pentru ca efortul făcut de stat privind alocarea unor asemenea sume importante în vederea creșterii veniturilor oamenilor muncii să se fundamenteze în toate cazurile pe rezultate economico-financiare corespunzătoare, este necesar ca în fiecare unitate să se ia măsuri care să asigure folosirea judicioasă a fondurilor de retribuire, o corelație corespunzătoare între creșterea producției și a acestor fonduri, între creșterea productivității muncii și cea a retribuției medii.

Sume deosebit de importante sînt alocate **fondului de consum social**, în special acțiunilor social-culturale. Numai din bugetul de stat se vor cheltui pentru acestea în anul în curs aproape 52 miliarde lei, fonduri care în anii 1976—1980 vor crește cu circa 50 la sută față de perioada 1971—1975.

Pentru ca fondurile alocate să contribuie în întregime la creșterea sistematică a nivelului de trai material și spiritual al poporului, se impune ca toate instituțiile din acest sector (din domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii și artei etc.), să administreze cu cea mai mare eficiență sumele alocate, precum și dotarea materială a fiecărei unități, astfel încît orice leu cheltuit din aceste fonduri să genereze cît mai multe utilități sociale.

Imperativul creșterii eficienței relațiilor economice externe

ÎN CONDIȚIILE contemporane, **instaurarea deplină a conceptului de eficiență se pune cu deosebită acuitate în domeniul comerțului exterior, al cooperării economice internaționale.** Trebuie să ne preocupăm intens de înfăptuirea politicii partidului de extindere continuă a relațiilor noastre economice și de cooperare în producție cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu țările dezvoltate. Această extindere trebuie să fie asociată cu preocuparea primordială privind asigurarea creșterii rentabilității comerțului exterior, valorificarea superioară a resurselor materiale și a muncii poporului nostru, realizarea importurilor la prețuri corespunzătoare. Aceasta se impune cu atît mai mult, cu cît participarea noastră la circuitul economic mondial se desfășoară în perioada actuală în condițiile crizei economice și monetare occidentale.

Este necesar să veghem permanent și cu deosebită atenție ca perturbațiile economice externe să nu influențeze negativ economia românească, cu alte cuvinte ca relațiile noastre economice cu străinătatea să se deruleze în condiții de eficiență. De aceea, pentru fiecare tranzacție, pentru fiecare operațiune, trebuie stabiliți indicatorii de eficiență, trebuie calculat, în prețurile externe curente, beneficiul în valută la fiecare produs destinat exportului.

Totodată, este necesară sporirea grijii, la încheierea contractelor, pentru stabilirea judicioasă a monedei în care se încheie contractul, includerea de clauze care să asigure încasarea la timp a prețului mărfurilor — inclusiv al celor vîndute pe credit — și care să contracareze influențele negative determinate de modificarea prețurilor și a cursurilor valutare, de deprecierea unor monede. Odată încheiate contractele, ele trebuie respectate cu strictețe, întrucît nerespectarea lor determină imobilizări de fonduri, plăți nejustificate în lei și valută, care în ultima instanță afectează balanța de plăți externe.

O cerință obiectivă de ordin economic o constituie și **obținerea unei eficiențe superioare în acțiunile de cooperare, inclusiv în activitatea societăților mixte**, care trebuie să contribuie mai substanțial la echilibrarea balanței de plăți externe și la acoperirea nevoilor de materii prime ale economiei, să asigure un randament sporit al fondurilor investite de țara noastră. Trebuie depuse toate eforturile pentru ca societățile mixte cu profil comercial să aducă o contribuție mai mare la valorificarea mărfurilor noastre de export, să realizeze o rentabilitate corespunzătoare. În cazul societăților mixte de producție care, în majoritate, se găsesc în faza de investiții, este necesară intensificarea lucrărilor, în vederea evitării imobilizării fondurilor investite.

Trebuie să facem totul pentru ca **bunul renume pe care l-am dobîndit pe plan internațional să-l consolidăm și să-l amplificăm.** În această privință, o contribuție decisivă este adusă prin activitatea neobosită, desfășurată cu înaltă competență, cu abnegație și dăruire de sine de secretarul general al partidului, prin prestigiul deosebit de care președintele României se bucură pe plan internațional și care a fost încă o dată confirmat în mod strălucit, cu prilejul recentelor vizite în Japonia, Filipine, Pakistan, Iordania și Tunisia. Faptul că poporul român nu a avut niciodată atîția prieteni ca astăzi, este meritul de neprețuit al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Creșterea răspunderilor sistemului financiar-bancar

FAȚĂ DE CERINȚELE dezvoltării multilaterale a economiei naționale, a întregii țări, sarcini deosebite, răspunderi mult sporite revin în mod obiectiv sistemului financiar-bancar, întregului aparat începînd de la Ministerul Finanțelor și centralele băncilor, de la organele financiare ale ministerelor și comitetelor executive ale consiliilor populare și pînă la compartimentele financiare din centrale, întreprinderi și instituții.

Sarcina primordială a aparatului financiar-bancar este de a acționa cu toate mijloacele de care dispune pentru a **asigura realizarea unei eficiențe înalte** în absolut toate domeniile de activitate, începînd cu activitatea de cercetare-proiectare și de investiții, trecînd apoi la cea de producție și desfacere, atît la intern cît și la export, și terminînd cu toate acțiunile finanțate de la bugetul statului : acțiunile social-culturale, activitatea administrației de stat etc.

În vederea asigurării unei înalte rentabilități a activităților productive, organele financiar-bancare trebuie să fie permanent preocupate de reducerea costurilor de producție, prin folosirea judicioasă a capacităților, restringerea consumurilor materiale, sporirea productivității muncii, înlăturarea oricăror cheltuieli neproductive care grevează producția. O atenție deosebită va trebui acordată asigurării desfacerii producției, neadmițîndu-se fabricarea unor produse care nu au desfacerea asigurată pe bază de contracte la intern sau la export.

În procesul elaborării planurilor financiare, precum și în cursul executării acestora, aparatul financiar-bancar, împreună cu conducerile întreprinderilor și centralelor, cu specialiștii

(Continuare în pag. 13)

ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ●

ECONOMIE
NATIONALA

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN PROCESUL CREŞTERII ECONOMICE

STRATEGIA dezvoltării noastre economice conferă problemelor creşterii eficienţei un loc de prim ordin. Opţiune perfect explicabilă dacă ţinem seama de faptul că important este nu numai cît se produce, dar şi cum se produce, cu ce cheltuieli de muncă vie şi materializată se realizează o anumită producţie. În etapa actuală a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, cînd participarea economiei româneşti la schimbul de valori materiale pe plan mondial cunoaşte o extindere considerabilă, creşterile cantitative sînt şi trebuie să fie însoţite, mai mult decît oricînd în trecut, de accentuarea laturilor calitative, a proceselor intensive ; eficienţa economică se impune tot mai mult ca un criteriu esenţial în aprecierea modului de desfăşurare a activităţii de producţie, determinant în adoptarea opţiunilor şi a deciziilor privitoare la dezvoltarea economiei.

În cadrul acestor preocupări pentru realizarea dezvoltării noastre economice în condiţii de eficienţă sporită, o însemnătate deosebită prezintă ridicarea susţinută a productivităţii muncii în fiecare ramură, în fiecare întreprindere.

Este cît se poate de evident că creşterea productivităţii muncii exercită o influenţă complexă şi marcantă asupra unor laturi vitale ale vieţii economico-sociale ; este suficient să menţionăm, între altele, contribuţia hotărîtoare a sporirii productivităţii muncii asupra creşterii producţiei şi a venitului naţional, asupra micşorării cheltuielilor de producţie pe unitatea de produs, asupra îmbunătăţirii continue a bunăstării celor ce muncesc. „Cu cît este mai mare productivitatea muncii, spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu cît bogăţiile naţionale sînt valorificate la un nivel mai înalt, cu atît se creează posibilităţi mai mari pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale întregii populaţii, concomitent cu înfăptuirea în ritm rapid a reproducţiei lărgite" [1].

Dacă ne-am referi, de pildă, numai la contribuţia productivităţii muncii la sporirea volumului producţiei, constatăm că creşterea cu 1% a productivităţii muncii echivalează cu un spor al producţiei industriale de :

- ● CIRCA 200 MILIOANE LEI ÎN 1950
- ● 650 MILIOANE ÎN 1959
- ● 1,5 MILIARDE ÎN 1965
- ● 2,9 MILIARDE ÎN 1970
- ● PESTE 5 MILIARDE ÎN 1975
- ● 10 MILIARDE ÎN 1980.

Ar mai trebui aici adăugat faptul că, potrivit unor calcule, în marea majoritate a judeţelor ţării creşterea productivităţii muncii reprezintă factorul cel mai important în realizarea cincinalului înainte de termen. O astfel de evoluţie se încadrează în concepţia partidului nostru potrivit căreia sporirea producţiei, creşterea în general a economiei, trebuie să se realizeze nu prin eforturi fizice, nu printr-o intensificare a muncii, ci mai ales printr-o investiţie de inteligenţă, prin valorificarea competenţei tuturor cadrelor din economie, prin afirmarea iniţiativei creatoare a oamenilor muncii.

Pornind tocmai de la astfel de considerente documentele partidului nostru subliniază că sporirea în ritm înalt a productivităţii muncii constituie unul dintre obiectivele şi sarcinile principale ale dezvoltării economiei naţionale în perioada actuală, cît şi în perspectivă.

Ţinînd seama de toate aceste aspecte REVISTA ECONOMICĂ a întreprins o analiză într-un număr de 30 întreprinderi reprezentative din toate ramurile industriei, urmărind să realizeze printr-un studiu amplu o imagine sintetică asupra problematicii complexe a productivităţii muncii, o analiză structurală a factorilor cu influenţă preponderentă în acest proces, corelaţiile ce s-au stabilit în dinamică între productivitatea muncii şi alţi indicatori, rezervele existente şi modul concret în care pot fi ele mobilizate pentru o sporire şi mai rapidă a productivităţii muncii.

În acest număr :

- ■ **DINAMICA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII**
- ■ **CONTRIBUŢIA LA SPORIREA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE**
- ■ **IMPLICAŢII ÎN DINAMICA UNOR CORELAŢII:**

1. Fonduri fixe — producţie globală
2. Fonduri fixe — număr de lucrători
3. Productivitate — fonduri fixe

Evoluţii la nivelul industriei...

UN PRIM PLAN îl constituie evoluţia fenomenului analizat la nivelul ramurii industriale.

Investigaţia noastră a evidenţiat faptul că în primii patru ani ai cincinalului productivitatea muncii pe un lucrător în industria republicană a crescut în medie cu circa 7,3% anual (tabelul nr. 1) ; cele mai importante creşteri au fost obţinute în 1973 (9,1%), pentru anul 1975 fiind prevăzut un spor şi mai mare — 10,3%. Este de observat în acelaşi timp o intensificare a ritmului de creştere a productivităţii muncii, în fiecare an — cu excepţia anului 1974 — realizîndu-se un spor superior anului anterior. La sfîrşitul anului 1974 nivelul productivităţii muncii în industria republicană pe un lucrător era cu 32% mai mare faţă de 1970.

În comparaţie cu aceasta, în perioada respectivă, dinamica numărului mediu scriptic al personalului din industria republicană a fost mai lentă, în medie de 5,7%, nivelul anului 1974 depăşind cu 25% pe cel din 1970.

Cel mai înalt ritm de creştere în anii la care ne referim l-a înregistrat producţia industrială — 13,3% medie anuală — reprezentînd un spor de 64% în 1974 faţă de 1970, ca expresie a continuării dezvoltării intense a acestei ramuri, a economiei naţionale în general, a valorificării rezervelor interne existente în întreprinderi.

Cît priveşte sporul producţiei realizat pe seama creşterii productivităţii muncii, evoluţia acestuia a marcat de asemenea o creştere continuă în primii trei ani ai cincinalului : de la 54,5% în 1971 la 62,4% în 1972 şi 63,2% în 1973 ; această dinamică este întreruptă în 1974, singurul an din acest cincinal cînd pe seama productivităţii muncii se realizează aproape jumătate din sporul producţiei industriale (situaţia a fost determinată în bună măsură de neîndeplinirea planului la Ministerul Industriei Chimice, în cadrul căruia se realizează o productivitate a muncii de aproape două ori mai mare decît media pe industrie). Potrivit prevederilor planului, în 1975 contribuţia productivităţii muncii la creşterea producţiei se va situa la un nivel de aproape 62%, ilustrînd aportul sporit al factorilor intensivi la creşterea economică a ţării noastre.

Rezultatele, în general pozitive, nu reflectă totuşi pe deplin posibilităţile oferite de actuala dotare a industriei noastre, de marele număr de întreprinderi noi, înzestrate cu maşini, utilaje şi instalaţii de înalt randament, la nivelul celor mai bune realizări de pe plan mondial, şi nici de creşterea gradului de calificare a forţei de muncă — a cadrelor muncitoreşti, tehnice şi inginereşti, a cadrelor economice.

Deşi creşte în ritm înalt, productivitatea muncii în ţara noastră — ca nivel — se situează în urma unor ţări dezvoltate din punct de vedere economic. Faptul este

Tabelul nr.1

Dinamica unor indicatori ai dezvoltării industriei

Indicatori	1971	1972	1973	1974	1975
Producţia globală industrială (1970=100)	112	125	143	164	188
Fondurile fixe (1970=100)	113	125	140	162	186
Productivitatea muncii în industria republicană pe un lucrător (1970=100)	106	113	123	132	146
Dinamica numărului de personal în industria republicană (1970=100)	105,1	109,7	115,8	125,0	133,5
Sporul producţiei realizat pe seama creşterii productivităţii muncii în industria republicană	54,5	62,4	63,2	48,4	61,6

---

[1] Nicolae Ceauşescu, România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 535—536.

- **● O ANALAZĂ a evoluției unor indicatori caracteristici în perioada 1971—1975**
- **● O ANCHETĂ DE OPINIE în rîndul a peste 50 de specialiști cu privire la strategia creșterii productivității muncii**
- **● EFORT-EFECT prin prisma unor corelații semnificative**
- **● O INVITAȚIE adresată specialiștilor, tuturor cititorilor noștri de a-și exprima opiniile în legătură cu problemele semnalate.**

binecunoscut și nu vom insista aici asupra lui. Ceea ce vrem să subliniem acum este că pentru micșorarea decalajelor care ne despart de țările respective, sarcină deosebit de importantă pusă în fața economiei naționale de partid, este absolut necesar să fie mobilizate însemnatele rezerve care există practic în toate unitățile productive. Punerea lor deplină în valoare este de natură să contribuie la accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii, la sporirea contribuției acesteia în realizarea sporului producției industriale.

...și al întreprinderilor analizate

DE LA ÎNCEPUT trebuie să precizăm că principalele tendințe care s-au manifestat la nivelul ramurii — ritmul înalt al creșterii volumului producției industriale și al productivității muncii, evoluția mai lentă a numărului de personal, realizarea — în general — în cea mai mare parte a sporului producției pe seama productivității muncii, precum și o serie de corelații, cum ar fi cea dintre dinamica producției și dinamica fondurilor fixe — le regăsim ca tendință și la nivelul întreprinderilor analizate, cu o serie de diferențe explicabile atunci cînd analiza este localizată la o întreprindere sau alta.

Din analiza evoluției unor indicatori determinanți pentru nivelul productivității muncii în întreprinderile analizate (tabelul nr. 2) poate fi conturată o caracterizare sintetică, dar în același timp complexă a fenomenului analizat, prin prisma mai multor indicatori și a unor corelații stabilite între aceștia, prin proporțiile creșterilor realizate în fiecare an. Chiar și la o analiză sumară observațiile pe care datele respective ni le înlesnesc sînt multiple. De aceea în cele ce urmează ne propunem să le scoatem în evidență pe cele mai semnificative, completînd, firește, informația cu elemente pe care ni le furnizează situațiile concrete din întreprinderi.

1 Aspectul care se impune a fi relevat, de la bun început, este acela că **dinamica accelerată a producției la întreprinderile analizate** (spor de peste 70% în 1974 față de 1970) **s-a obținut paralel cu creșterea într-o proporție însemnată a productivității muncii** — cu aproape 44% în primii patru ani ai cincinalului.

O serie de întreprinderi au înregistrat însă creșteri mult mai mari ale volumului producției și ale productivității muncii. De pildă, în comparație cu mediile realizate la nivelul eșantionului, volumul producției în 1974 față de 1970 a crescut la Întreprinderea de aparate de măsură electronice și industriale de 2,7 ori, la Întreprinderea de confecții Focșani de 2,1 ori, la Întreprinderea „Balanța“ Sibiu de 2,1 ori, la Întreprinderea de cinescoape București de 1,8 ori, la Întreprinderea de ciorapi „Apollo“ București de 1,9 ori etc., iar nivelul productivității muncii cu 68% la Întreprinderea textilă „Suveica“ București, cu 62% la Întreprinderea mecanică Sibiu, cu 57% la Întreprinderea de aparate de măsură electronice și industriale București, cu 73% la Întreprinderea de reparații auto București etc.

2 Pe ansamblu, an de an **mai mult de jumătate din sporul producției industriale a fost realizat pe seama creșterii productivității muncii,** în timp ce la unele întreprinderi contribuția acesteia a fost substanțial peste medie : Întreprinderea de mecanică fină Sinaia — 73%, „Tehnometal“-Timișoara — 74%, Întreprinderea de medicamente și coloranți „Sintofarm“ București — 78%, Întreprinderea de postav Azuga — 90%, Întreprinderea „Mătasea populară“ București — 78% etc. Localizarea analizei la nivelul întreprinderilor ne arată că în majoritatea acestora devansarea îndeplinirii cincinalului se bazează în principal pe creșterea productivității muncii.

Este cît se poate de limpede ce a însemnat pentru întreprinderile respective, pentru economia națională în ansamblul său faptul că factorul preponderent al sporirii producției îl constituie creșterea productivității muncii, ce cantitate însemnată de forță de muncă a fost economisită și îndreptată spre activitățile unde aceasta este intens solicitată. Cum la fel de limpede apare și cerința ca în toate întreprinderile și centralele industriale preocupările pentru sporirea productivității muncii, pentru reducerea consumului de muncă pe unitate de produs să fie intensificate. Nu trebuie pierdut nici un moment din vedere faptul că, în ultimă instanță, creșterea productivității muncii constituie măsura cea mai expresivă și cuprinzătoare a eficienței cu care este cheltuită munca socială.

3 **Planul productivității muncii la întreprinderile analizate a fost îndeplinit și depășit, la nivelul anului 1974 gradul de realizare a acestuia fiind de 105%.** Această medie, utilă desigur, dacă vrem să urmărim evoluția fenomenului la nivelul eșantionului, ascunde totuși diferențele destul de mari care există între întreprinderi din acest punct de vedere, faptul că în timp ce unele întreprinderi au realizat depășiri mari ale planului, altele înregistrează nerealizări.

Pentru oglindirea mai fidelă a acestei situații să apelăm din nou la date. Din tabelul nr. 3 rezultă că aproximativ două-treimi din numărul întreprinderilor analizate și-au depășit sarcinile de plan. Cea mai mare parte a acestora — 64% din total — se situează în grupa 100,0—104,9%, în timp ce 10% din întreprinderi au realizat depășiri de peste 5%.

În schimb o serie de întreprinderi nu și-au realizat planul, din diferite motive (neintrarea în funcțiune a unor capacități, defecțiuni în funcționarea utilajelor, lipsuri în aprovizionarea tehnico-materială, deficiențe în acordarea asistenței tehnice, nerealizarea normelor de muncă, nerealizarea unor obiective din planul de măsuri tehnice-organizatorice etc.), asupra cărora vom reveni. Printre cele cu însemnate rămîneri în urmă în 1974 se numără : Întreprinderea „Înfrățirea“ Oradea (87,4%), Întreprinderea de autoturisme Pitești (94,3%), „1 Mai“ Ploiești (95,1%), Întreprinderea de confecții Focșani (95,7%). Aceste rezultate, sub posibilitățile unităților respective, au exercitat o influență negativă asupra dinamicii productivității muncii la nivelul unor ministere. Dacă toate aceste întreprinderi, dacă în general toate întreprinderile din industrie ar fi realizat productivitatea muncii la nivelul planificat, sporul acesteia la nivelul economiei naționale ar fi fost mult mai mare și implicit ritmul de creștere al producției ar fi fost superior.

4 **Dacă urmărim dinamica numărului mediu scriptic de lucrători** rezultă **că indicatorul respectiv atinge valoarea de 124,2% în 1974 față de 1970, dinamică ce corespunde practic celei înregistrate la nivelul ramurii.** Cum producția globală în aceeași perioadă a crescut cu peste 70% (indicele de devansare a creșterii numărului mediu scriptic de către creșterea productivității muncii fiind de 2,8%), se poate trage concluzia, în bună măsură întemeiată, că sporul de forță de muncă a fost solicitat de creșterea mai rapidă a producției (planul a fost depășit atît la producție cît și la număr de lucrători). Dacă o astfel de concluzie este valabilă în general, în unele cazuri ea este infirmată dacă luăm în calcul și productivitatea muncii.

Situația existentă într-o serie de întreprinderi ne arată că sporul producției a fost realizat uneori în principal pe seama creșterii numărului de lucrători, contribuția productivității muncii fiind redusă. Concludent din acest punct de vedere se prezintă lucrurile la întreprinderea „Înfrățirea“-Oradea, la care în 1974 numai 27% din sporul producției s-a obținut pe seama productivității muncii (în condițiile în care planul la acest din urmă indicator nu s-a realizat) : aici s-a înregistrat însă o creștere foarte mare a numărului de personal (cu 64,6% față de 1970), numărul mediu scriptic planificat în 1974 fiind depășit cu 15,7%. Situația a fost oarecum asemănătoare și la Întreprinderea de autocamioane Brașov, unde sporul producției s-a obținut doar în proporție de 38% pe seama productivității muncii ; reținem și aici faptul că planul productivității muncii nu a fost realizat, în schimb numărul mediu scriptic planificat a fost depășit. Este de menționat că în anumite cazuri numărul mediu scriptic al personalului a depășit prevederile între altele și pentru că întreprinderile au menținut un efectiv de muncitori mai mare pentru recuperarea unor restanțe sau pentru obținerea unor sporuri suplimentare de producție în primul rînd pe

Tabelul nr.2

Evoluția unor indicatori determinanți pentru nivelul productivității muncii în actualul cincinal (în întreprinderile care au format eșantionul anchetei)

(%)

Indicatori	1970	1971	1972	1973	1974
Productivitatea muncii planificată (în dinamică)	100,0	112,7	122,4	135,2	143,6
Proporția îndeplinirii planului productivității muncii	–	101,4	102,2	104,3	105,0
Producția globală (în dinamică)	100,0	115,1	128,9	151,2	170,5
Numărul mediu scriptic de lucrători (în dinamică)	100,0	105,9	111,0	120,5	124,2
Numărul mediu scriptic de lucrători (realizat față de plan)	–	101,3	98,5	104,1	104,6
Sporul producției pe seama creșterii productivității muncii	–	50,9	57,2	55,1	58,0
Valoarea fondurilor fixe (în dinamică)	100,0	111,1	121,2	131,0	152,3
Producția globală la 1000 lei fonduri fixe (în dinamică)	100,0	103,6	106,3	115,4	111,9
Producția globală la 1000 lei fonduri fixe (realizări față de prevederi)	–	98,9	103,8	101,8	101,4

seama unui număr mai mare de muncitori și nu pe seama creșterii productivității muncii.

Bineînțeles, există o serie de situații determinate, de pildă, de o suplimentare a planului, cînd numărul mediu scriptic al lucrătorilor trebuie să crească peste cel planificat. Practica planificării noastre nu exclude nicidecum o asemenea posibilitate. **Dar pentru ca o astfel de situație să poată fi apreciată în mod pozitiv este absolut necesar ca ea să se concretizeze în mod efectiv într-o sporire proporțională a producției, în condițiile în care productivitatea muncii cel puțin se menține la nivelul prevăzut.**

Semnificația unor corelații

INTRODUCEREA în analiză și a altor date din tabelul nr. 2 sau care pot fi calculate pe baza acestora este de natură să permită o apreciere mai riguroasă, prin prisma mai multor indicatori, a eficienței activității întreprinderilor, în strînsă corelație cu evoluția productivității muncii. Ne vom opri mai pe larg asupra :

- raportului dintre valoarea producției globale și valoarea fondurilor fixe, indicator concludent pentru aprecierea eficienței fondurilor fixe ;
- raportului dintre valoarea fondurilor fixe și numărul mediu scriptic de lucrători (dinamica înzestrării muncii cu fonduri fixe) ;
- corelației dintre creșterea productivității muncii și cea a fondurilor fixe.

Perioada pe care o analizăm — primii patru ani ai actualului cincinal — se caracterizează, între altele, prin eforturile deosebite ale economiei naționale pentru construirea unor noi unități industriale, pentru extinderea și consolidarea bazei tehnice a producției, fapt care a dus la o substanțială creștere a volumului fondurilor fixe : la cele 30 de întreprinderi analizate creșterea este de 52,3% în 1974 față de 1970. Deși înaltă, această creștere rămîne inferioară sporirii producției — 70,5% în perioada respectivă, ca expresie a măririi eficienței fondurilor fixe. Indicele de devansare a creșterii volumului fondurilor fixe de către cel al producției reprezintă 1,34. Aceasta înseamnă că, sub influența constantă a introducerii în producție a cuceririlor științei și tehnicii, a progresului tehnic, **se manifestă, pe o perioadă mai lungă, o tendință de creștere a producției industriale pe unitatea de fonduri fixe, în condițiile în care productivitatea muncii a sporit și ea mai repede decît înzestrarea muncii cu fonduri fixe.** După cum arată datele din tabel în perioada la care ne referim producția globală la 100 lei fonduri fixe s-a mărit cu aproape 12%.

Tabelul nr.3

Indeplinirea planului productivităţii muncii, pe structură, la nivelul eşantionului în 1974

Realizări faţă de plan (%)	% din total întreprinderi analizate
85,o- 89,9	3
9o,o- 94,9	1o
95,o- 99,9	13
1oo,o-1o4,9	64
1o5,o-1o9,9	1o

Corelațiile analizate prezintă desigur o anumită importanță pentru ilustrarea tendinței de creștere a eficienței fondurilor fixe, dar nu au capacitatea de a reflecta pe deplin dacă această eficiență se situează la nivelul eforturilor consacrate întăririi bazei tehnice a producției. Acestui scop îi servește mult mai bine analiza situației și prin prisma **corelației dintre creșterea productivității muncii și cea a fondurilor fixe,** care înseamnă de fapt corelația dintre producția globală, numărul de lucrători și fondurile fixe. Privite sub acest unghi lucrurile nu mai apar tot atît de favorabile, întrucît în perioada la care ne referim fondurile fixe au crescut ceva mai repede decît productivitatea muncii, fapt care arată ce mari rezerve au întreprinderile pentru accelerarea creșterii producției pe baza actualei dotări tehnice, printr-o mai bună utilizare a capacităților de producție existente.

Situația nu este, bineînțeles, aceeași în toate întreprinderile, numeroase fiind cele în care productivitatea muncii crește mai repede decît fondurile fixe. Iată, de pildă, cum au evoluat cei doi indicatori în cîteva cazuri concrete în 1974 față de 1970 : la Întreprinderea de accesorii mecanice pentru industria textilă București productivitatea muncii crește cu 44%, fondurile fixe cu 17% ; la Întreprinderea mecanică Cîmpina creșterile sînt 41%, respectiv 23%, la Întreprinderea de confecții Vaslui 52% și 3%, la întreprinderea textilă „Suveica"-București 68% și 44% etc. În multe alte întreprinderi însă, care au avut sarcini mari de dezvoltare, și au fost dotate deci cu un volum important de fonduri fixe, ritmul creșterii productivității muncii a fost inferior celui al fondurilor fixe. La întreprinderea „Balanța" Sibiu, de pildă, la o creștere de aproape trei ori a volumului fondurilor fixe, productivitatea muncii a sporit numai de 1,5 ori, în timp ce la „Înfrățirea"-Oradea volumul fondurilor fixe a crescut de 2,6 ori, iar productivitatea muncii într-o proporție cu totul neînsemnată. O situație nesatisfăcătoare din acest punct de vedere există și la alte întreprinderi, între care la cea de autocamioane din Brașov și de mecanică fină din Sinaia.

În toate aceste din urmă întreprinderi sînt de mare actualitate problemele folosirii mai bune a capacităților existente (la întreprinderea din Brașov indicii de utilizare a mașinilor în ultimii doi ani au fost cu 13—14% sub nivelul planificat), ale atingerii parametrilor proiectați la noile capacități, aceasta fiind una din condițiile esențiale ale sporirii producției și productivității muncii în concordanță cu creșterea potențialului lor productiv.

Desigur, problema aprecierii cu rigurozitate a calității rezultatelor pe care le obține fiecare întreprindere în acest domeniu, a măsurii în care acestea folosesc toate posibilitățile de a realiza o înaltă productivitate, a determinării, pentru fiecare caz în parte, a unor soluții eficiente, este deosebit de complexă și pentru redarea ei corectă este nevoie de cunoașterea exactă și foarte amănunțită a situațiilor concrete din întreprinderi, de evaluarea și luarea în considerare a tuturor interdependențelor care se stabilesc în procesul dezvoltării lor. Analiza întreprinsă ne-a permis să reliefăm cîteva tendințe care se manifestă cu constanță, dintre care cea mai importantă este aceea a creșterii continue, în ritm înalt a productivității muncii în întreprinderile industriale, pe fondul unor preocupări sporite pentru îmbunătățirea în general a rezultatelor calitative ale activității economice. Corelațiile care s-au stabilit între productivitatea muncii și alți indicatori sintetici demonstrează în același timp că în întreprinderi există încă importante posibilități pentru o mai deplină folosire a condițiilor create în scopul obținerii unor rezultate superioare.

Cunoașterea și generalizarea experienței bune acumulate de către numeroase întreprinderi reprezintă o necesitate pentru fiecare unitate economică. În acest sens, ancheta noastră a urmărit și realizat în continuare nu numai o identificare a rezultatelor obținute pînă în prezent, ci și o analiză complexă a cauzelor care creează încă în prezent obstacole în realizarea integrală a sarcinilor de plan la acest indicator. Au fost identificate, și localizate totodată, prin consultarea largă a unui mare număr de specialiști din întreprinderi, rezerve importante de sporire a productivității muncii, precum și direcțiile principale în care se cer orientate în viitor eforturile pentru înlăturarea lor.

*

În ansamblul dezvoltării noastre economice actuale anul 1975 reprezintă un moment cu semnificații deosebite și însemnătate primordială pentru materializarea eforturilor întregului popor consacrate îndeplinirii cincinalului înainte de termen. În atingerea acestui obiectiv, care va avea o mare importanță și pentru punerea temeliilor necesare trecerii la realizarea sarcinilor trasate în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., problema îndeplinirii integrale a prevederilor privitoare la sporirea productivității muncii rămîne în continuare, în toate întreprinderile o problemă de maximă actualitate.

Stere GIOGA
Bogdan PĂDURE

Într-unul din numerele viitoare ale revistei, un răspuns la întrebările : CE relevă un clasament în dinamică al factorilor de creștere ? CUM a fost utilizată zestrea tehnică din dotare ? DAR factorul uman ? CÎND devine ritmicitatea producției o preocupare „neritmică" ? CARE este eficiența programelor de sporire a productivității ? UNDE trebuie orientate cu prioritate eforturile în întreprinderi ?

MOBILA – produs care dinamizează întreaga industrie a lemnului

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R. prevăd ca industria lemnului să se dezvolte pînă în 1980 cu un ritm mediu anual de 6—7%. Această dezvoltare urmează să aibă loc în condițiile în care masa lemnoasă exploatată trebuie să se încadreze în cota normală de creștere anuală a pădurii ; sporirea producției va trebui să aibă loc, așadar pe seama ridicării gradului de industrializare și prelucrare a masei lemnoase.

Mobila și, îndeosebi, cea în sortimente de calitate superioară asigură, așa cum dovedește practica, o valorificare ridicată a masei lemnoase, a altor materiale, cît și a manoperei, conferind fiecărui metru cub de lemn valori dintre cele mai înalte. Este unul din motivele pentru care în anii postbelici această industrie a căpătat o puternică dezvoltare în numeroase țări, ritmuri înalte de creștere prevăzîndu-se și în viitor.

Ritmuri, tendințe

ÎN CADRUL industriei de exploatare și prelucrare a lemnului, producția de mobilă a realizat unul din cele mai înalte ritmuri de creștere : **într-o perioadă de 25 de ani** (1951—1975) **producția de mobilă din țara noastră a crescut de circa 157 de ori**, în timp ce producția globală a ramurii s-a mărit de circa 9 ori. În cincinalul 1976—1980, potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., producția de mobilă va atinge 12—13 miliarde lei, ceea ce înseamnă o **creștere de aproape 200 ori în 1980 față de anul 1950** (în același interval producția industrială a ramurii crește de peste 12 ori). Ca urmare, ponderea producției de mobilă în totalul producției globale a ramurii va spori substanțial, ajungînd să reprezinte la nivelul anului 1980 circa 40% (graficul nr. 1).

Pentru atingerea unor asemenea nivele, o parte tot mai mare a investițiilor destinate sectorului de prelucrare a lemnului a fost repartizată industriei de mobilă, ceea ce a permis ca în intervalul 1960—1972 să fie date în funcțiune în industria republicană 23 de întreprinderi noi de mobilă corp și mobilă curbată, cu capacități anuale cuprinse între 10 000—30 000 garnituri convenționale, respectiv 600 000 de scaune fiecare. În perioada actualului cincinal alte unități se vor adăuga celor existente la sfîrșitul anului 1970, pe lîngă dezvoltarea și reechiparea unor întreprinderi vechi — aduse în situația de a lucra în regim de cel puțin 2 schimburi.

Datorită acestui efort de investiții, punerii în valoare a bogatului potențial tehnic, mobila a devenit produsul principal al ramurii, influențînd structura sortimentală și nivelele de producție la unele materiale lemnoase. Astfel, a crescut mult producția unor materiale lemnoase care intră în componența mobilei : plăci (PAL și PFL), ca înlocuitoare parțiale de cherestea, plăci înnobilate, furnire estetice, placaj ș.a. Totodată, creșterea foarte dinamică a producției de mobilă a determinat accelerarea ritmului de dezvoltare la unele industrii care trebuie să asigure diverse materiale : stofe de mobilă, țesături de bumbac, lacuri și vopsele, adezivi, feronerie specifică, materiale abrazive, hîrtie și cartoane pentru ambalaj, unele produse chimice ș.a.

Dezvoltarea producției de mobilă în România a avut loc în situația în care principalele țări producătoare de mobilă din lume au înregistrat ritmuri susținute de creștere la acest produs și își propun în continuare asemenea ritmuri. Iată cum se prezintă evoluția producției de mobilă (exprimată în dolari S.U.A.) la principalele 11 țări producătoare din lume, pe un interval de 18 ani și, comparativ, producția din România (tabelul nr. 1)

Ritmul dezvoltării producției de mobilă în țara noastră, superior ritmurilor realizate în alte state, a făcut ca România să ocupe treptat un loc de frunte în ierarhia țărilor producătoare de mobilă din Europa și pe plan mondial. Astfel, în anul 1962 România ocupa locul 12 în Europa și locul 16 în lume ; după patru ani (1966) — locul 10 în Europa, pentru ca, în prezent, să ocupe locul 8 în Europa și locul 12 în ierarhia mondială, locuri care, potrivit prevederilor, vor fi menținute și în viitor.

Din tabelul nr. 1 reiese că marile țări producătoare de mobilă de acum 10—12 ani își mențin la rîndul lor pozițiile și în anii viitori. Ca proporții în producția mondială America de Nord (S.U.A. și Canada) deține o pondere de circa 35%, țările Pieței Comune europene — circa 26%, iar țările socialiste europene circa 11%.

Unele țări — și nu numai din cele cu resurse forestiere bogate — au dezvoltat puternic producția de mobilă, atît pentru consum propriu, cît și pentru export, depășind cu mult producția și costul pe locuitor din perioadele anterioare. În alte țări, cu toată creșterea producției proprii, asigurarea unui consum ridicat de mobilă pe locuitor s-a făcut și se va face, în continuare, pe baza importurilor. Evoluția producției și a consumului de mobilă pe locuitor la principalele țări consumatoare din lume este redată în graficul nr. 2.

Tabelul nr.1

Dinamica producției de mobilă

(în dolari S.U.A.)

Țările	1962	1966	1976	1980	%		
					1966/1962	1976/1962	1980/1962
S.U.A.	2976	4200	9000	11200	141	302	376
R.F.G.	784	1394	3500	5000	177	446	637
Japonia	262x)	690xx)	2140	2740	263a)	817b)	1046c)
Franța	400	616	1780	2193	154	445	548
Italia	400	543	1581	1926	136	395	481
U.R.S.S.	479	655	1465	1830	138	306	382
Canada	316	400	1276	1750	126	404	554
Anglia	350	472	935	1350	135	267	385
Belgia-Luxemburg	84	200	500	675	238	595	803
Suedia	115	177	420	540	154	365	470
Olanda	85	139	370	500	163	435	588
România (în mil.lei)	1881	3383	10300	12000-13000	180	547	640-691

x) Anul 1960
xx) Anul 1968
a) 1968/1960; b) 1976/1960; c) 1980/1960

Factorii favorizanți ai creșterii producției și consumului

PENTRU A DA RĂSPUNS la întrebarea : ce factori au condus și conduc la creșterea producției și consumului de mobilă, va trebui să avem în vedere situația economică în lume, imediat după cel de al doilea război mondial, elementele care au facilitat acest lucru. Printre cei mai importanți factori menționăm :

a) **dezvoltarea construcției de locuințe**, îndeosebi în țările care au suferit distrugeri de pe urma războiului, dar nu numai în acestea. Mutarea în locuințe noi e însoțită, de regulă, de achiziționarea de mobilier nou, de aceea construcția de locuințe stimulează consumul de mobilă ;

b) **ridicarea nivelului de trai în mai toate țările lumii**, ca urmare a progresului general al societății omenești. În România nivelul venitului național pe locuitor în 1972 a reprezentat o creștere de aproape 6 ori față de anul 1950. Un efect direct al sporirii veniturilor maselor largi consumatoare îl constituie creșterea disponibilităților bănești pentru achiziționarea de obiecte de uz îndelungat în cadrul cărora mobila ocupă un loc important. Un exemplu concludent îl constituie situația din S.U.A., unde ponderea cheltuielilor pentru

Graficul nr. 1

PONDEREA PRODUCȚIEI DE MOBILĂ ÎN TOTALUL PRODUCȚIEI GLOBALE A INDUSTRIEI DE EXPLOATARE ȘI PRELUCRARE A LEMNULUI (%)

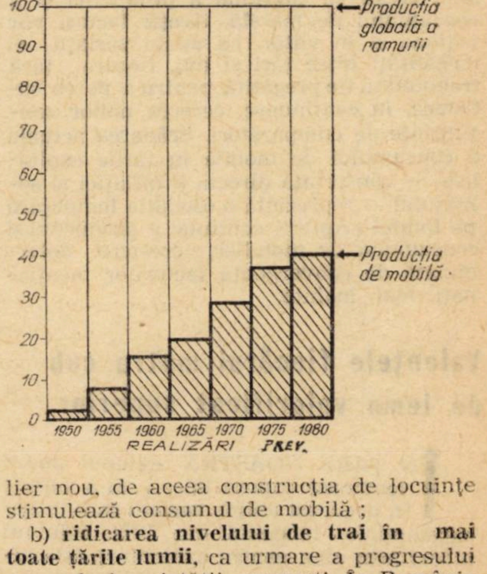

mobilă în bugetul unei familii crește de la 7% în 1971, la 19% în 1980 ;

c) **creșterea populației globului**, proces în care se află toate statele și care are o dinamică inegală și fluctuantă, dar permanentă. În zilele noastre, sporul absolut al populației globului este în medie de aproape 200 000 oameni zilnic față de circa 120 000 cît era acum 25 ani. Acest spor determină o creștere a cererii și consumului de bunuri de folosință îndelungată și, implicit, de mobilă ;

d) **dezvoltarea turismului**, care a dus la dezvoltarea industriei hoteliere, și, în legătură cu aceasta, a consumului de mobilă adecvată ;

e) **diferențierea continuă a producției de mobilier** : de la mobila de lux (stil sculptată, din lemn masiv etc.) la mobila populară (strict funcțională, nepretențioasă), deci mobilă pentru toate categoriile de cumpărători, ținînd seama de nivelurile lor de venituri, de gusturi, tradiții, preferințe, necesități. Unele facilități acordate de organele comerțului din multe țări ale lumii la achiziționarea de mobilier (plata în rate, acont relativ mic, posibilitatea de a cumpăra și piese izolate) au contribuit la situația ca mobila de serie mare să devină treptat un bun de larg consum, la îndemîna unui număr din ce în ce mai mare de cumpărători, care nu mai au pretenția de a achiziționa o mobilă menită să servească familia pe parcursul întregii vieți.

Tabelul nr.2

Indicatori ai activității din industria lemnului (196o = 1oo)

	1965	197o	1975	198o
Volumul masei lemnoase exploatate	113,8	112,6	1o7,7	1o7,4
Producția globală a ramurii	185	254	344	461
Producția de mobilă	263	481	857	1o29-1115
Valoarea producției obținute dintr-un mc de material lemnos	165	229	316	45o

Principalii factori menționați au acționat cu intensități diferite în toți cei 30 de ani de la terminarea războiului, determinînd creșterea continuă a producției și a consumului de mobilă. Acești factori vor acționa și în viitor, cu unele variații și inegalități între țări și ani, fiecare țară trebuind să fie pregătită pentru a putea satisface, în continuare, cererea noilor contingente de cumpărători. Scăderea actuală a consumului de mobilă în țările capitaliste — consecință directă a inflației și șomajului — reprezintă o oscilație temporară pe fondul creșterii continue a producției și consumului de mobilier, creștere determinată de convergența factorilor menționați mai înainte.

Valențele fiecărui metru cub de lemn valorificat superior

ÎN ȚARA NOASTRĂ volumul masei lemnoase supusă tăierii nu a suferit în decurusl anilor variații cantitative substanțiale. Începînd din 1974 volumul alocat prin plan pentru exploatare este încadrat în posibilitatea normală anuală a pădurii, situație care se menține și pentru viitor. Cu toate acestea, producția industrială a înregistrat și va înregistra creșteri substanțiale de la an la an. O astfel de evoluție este posibilă numai prin sporirea ponderii produselor superioare și, îndeosebi, a mobilei, așa cum reiese din tabelul nr. 2.

Evoluția indicatorului „valoarea producției obținute dintr-un m^3 de material lemnos arată că în perioada 1960—1980 nivelul acestuia va spori de peste 4 ori, elementul determinant în această creștere fiind producția de mobilă. Puține alte produse din lemn (instrumente muzicale, ambarcațiuni sportive) dau acestei materii prime o valoare unitară mai ridicată decît se obține prin încorporarea ei în mobilă.

Lemnul cu prelucrarea cea mai simplă (de mină, de construcții rurale etc.) nu permite obținerea de pe un metru cub decît a unei valori mici — în jur de 300 lei. Dacă lemnul gros de o anumită calitate (bușteni) este prelucrat industrial în cherestea, valoarea unitară ce se obține variază între 430—615 lei, în funcție de specie. Plăcile — PAL și PFL — care utilizează materie primă inferioară, dar înglobează adezivi, fac să crească valoarea lemnului la 800—900 lei/m^3. Panelul și placajul — la care se folosește materie primă de calitate deosebită — asigură o valorificare în jur de 1 000 lei/m^3. Furnirul de stejar, ce utilizează bușteni de calitate superioară, ridică valoarea lemnului la peste 1400 lei/m^3. Produsul uși — ferestre clasice, care înglobează multă manoperă și are pierderi de material lemnos, datorită prelucrărilor succesive pe care le suferă ridică valoarea unui metru cub de lemn la circa 1800 lei. Față de aceste nivele de valorificare, mobila face un salt spectaculos pînă la 5 000 lei/m^3 (graficul nr. 3). Deci, **la mobilă, fiecare metru cub de material lemnos încorporat în produs sub formă de cherestea, plăci** (simple și înnobilate), **furnir, placaj, panel etc. se regăsește în producția globală la o valoare mult mai ridicată decît în cazul celorlalte produse de masă ale ramurii.**

Valoarea unitară de 5000 lei/m^3 este o medie a întregii producții de mobilă corp și este puternic diferențiată pe grupe de mobilier. Valoarea cea mai ridicată se obține la **mobila stil**, la care se înglobează foarte multă manoperă, de înaltă calificare și materiale valoroase (feronerie, lacuri, furnire exotice, lemn de calitate). Un exemplu în acest sens îl constituie situația existentă la Întreprinderea de prelucrare a lemnului „23 August" din Tg. Mureș, la care valoarea unui metru cub de lemn cuprins în mobilă ajunge la 10 000. lei. Explicația acestui nivel ridicat derivă din faptul că mobila valoroasă (sculptată, cu intorsie, în stil rustic, colonial, flamand etc.) reprezintă peste 50% din producția totală de mobilă a întreprinderii.

Din cele prezentate rezultă că prin creșterea susținută a producției de mobilă și, în cadrul ei, a mobilei cu conținut ridicat de manoperă, se asigură valorificarea superioară a lemnului și creșterea continuă a producției globale a ramurii, chiar în situația în care tăierile de masă lemnoasă reprezintă cota normală anuală a pădurii care, pe o mare perioadă de timp, rămîne aproximativ constantă. În acest sens, planul pe 1975 prevede ca valoarea produselor obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă exploatată (volum net) să crească cu 6,8% față de anul 1974.

Pozițiile cîștigate se cer menținute și consolidate

RIDICAREA permanentă a veniturilor populației și, îndeosebi, ritmul intens imprimat de statul nostru construcției de locuințe, au făcut ca desfacerile de mobilă la fondul pieței să sporească an de an. Astfel, vînzările din anul 1973 (peste 3,5 mild. lei) au fost de peste 70 de ori mai mari decît cele din anul 1950, urmînd ca în anul 1980 să crească cu 50-55% față de anul 1975.

Graficul nr. 2

PRODUCTIA ȘI CONSUMUL DE MOBILĂ PE LOCUITOR (în dolari

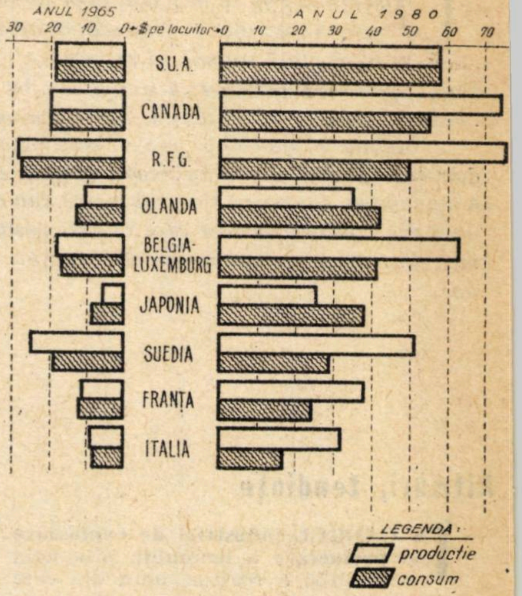

Creșterea exigenței consumului intern în ceea ce privește sortimentația, calitatea, prezentarea și desfacerea mobilierului fac necesară conjugarea eforturilor tuturor factorilor care contribuie la obținerea acestui produs, avîndu-se în vedere :

— **proiectarea unei game sortimentale cît mai largi de mobilier**, ținînd seama de diversificarea cerințelor și gusturilor populației, de modă, cu luarea în considerație a materialelor noi,moderne în scopul măririi gradului de confortabilitate și utilitate, îmbunătățirii aspectului estetic general ;

— **perfecționarea tehnologiilor de fabricație**, spre a se obține o mobilă frumoasă, trainică, cu finisaj aspectuos și rezistent, pe calea întăririi controlului pe fazele de lucru, recepționării exigente a tuturor materialelor prime, asigurării unor stocuri de condiționare la materialele lemnoase.

— **ambalarea corespunzătoare a fiecărei piese, a fiecărei garnituri** și extinderea sistemelor moderne de manipulare și transport a mobilei cuprinzînd întregul circuit producător-beneficiar (de exemplu paletizarea — containerizarea), astfel ca marfa să ajungă la cumpărător în stare perfectă.

Graficul nr. 3

VALOAREA CE REVINE PE METRU CUB DE MATERIE PRIMĂ LEMNOASĂ PRELUCRATĂ ÎN DIVERSE PRODUSE (ÎN SITUAȚIA PREȚURILOR REAȘEZATE)

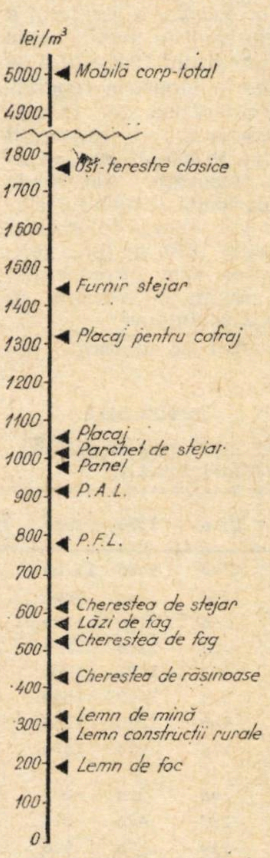

Cealaltă destinație de bază pe care o capătă mobila este **exportul**. În 1960 volumul acestuia era de 61,9 mil. lei, valoare care ne situa pe locul 12 între țările exportatoare de mobilă. După numai 5 ani (1965), exportul la acest produs crescuse de 4 ori.

În 1973, livrările efective de mobilă la export s-au ridicat la 826,2 mil. lei, de 13 ori peste nivelul realizat în anul 1960.

În ierarhia marilor exportatori de mobilă, România ocupă în prezent locul 6, după R·F. Germania, Belgia, Luxemburg, Italia, Canada, R.D. Germană, înaintea unor țări ca Franța, Anglia, Olanda, Suedia, S.U.A. ș.a. Ca o recunoaștere a prestigiului de care se bucură mobila românească pe piața internațională, a reputației mărcii „MOBIROM“, Întreprinderea exportatoare Tehnoforestexport a primit în 1971 „Premiul internațional de promovare și prestigiu — exportul de mobilă, industrializarea lemnului“.

Eficiența ridicată ce se obține prin livrarea acestui produs la export (mai ales în cazul sortimentelor de calitate superioară), justifică orientarea dată pentru viitorul plan de a spori cantitatea de mobilă destinată exportului, fără a se neglija consumul intern. Acest lucru va face ca România să rămînă, în continuare, pe locul 6 între țările exportatoare de mobilă, cu tot impulsul care se prevede că va fi dat exporturilor la acest produs de către celelalte țări cu o industrie de mobilă dezvoltată, cu tradiție, bine implantate pe piața internațională. Destinînd cantități din ce în ce mai mari de mobilă la export, a crescut ponderea acesteia în cadrul producției totale de mobilă, de la circa 20% în anul 1960, la circa 60% în anul 1980.

Gustul și preferințele pentru mobilă sînt vizibil diferențiate după zonele geografice și moda piețelor locale. Astfel, zona Europei de nord și a celei centrale solicită mobilă modernă, cu linii drepte, în culori variate, din lemn în combinație cu metal și sticlă, dar și mobilă stil și rustică. Zona Europei de sud solicită în mod predominant mobilierul modern și contemporan, acceptînd furniruirea cu folii plastice, dar pretinzînd accesorii metalice de calitate. În zona Americii de Nord predomină stilul clasic Early American (colonial), precum și stilurile mediteraneene clasice. Ca notă generală, se întrevede o creștere a preocupării pentru aspectele funcționale ale produselor, precum și creșterea cererii pentru mobilierul destinat instituțiilor și întreprinderilor (restaurante, magazine, hoteluri, școli, birouri, săli de spectacole etc).

Toate aceste caracteristici, tendințe, orientări, stiluri și gusturi trebuie prospectate și studiate atît de organele comerțului, cît și de întreprinderile producătoare, spre a se putea ține seama de ele la proiectarea și executarea mobilei. Numai astfel vom menține și dezvolta pozițiile și prestigiul cîștigat pe piața mondială a mobilei.

Specializarea — cale pentru optimizarea proceselor de producție

Față de creșterea prevăzută pentru desfacerile de mobilă la intern și la export, în condițiile îmbunătățirii structurii acesteia (graficul nr. 4) și ale ridicării eficienței economice, măsurile vizînd asigurarea bazei tehnico-materiale trebuie completate cu altele organizatorice, care să confere întreprinderilor producătoare de mobilă capacitatea tehnică și organizatorică de a putea face față exigențelor înalte ale oricărui cumpărător, din orice țară, de la orice firmă străină. Două, în special, sînt măsurile organizatorice de maximă eficacitate care trebuie promovate ferm : este vorba de **specializarea și de cooperarea în producția de mobilă.**

Continua diversificare a cererii (în 1955 industria republicană producea circa 400 modele de mobilier, în prezent realizează peste 2 000 și există tendință de dublare) a impus în mod stringent specializarea producției, care permite extinderea mecanizării și automatizării proceselor tehnologice, trecerea la producția de serie mare a unor repere și subansamble. Specializarea trebuie adîncită în continuare, pe grupe de produse, precum și pe alte criterii, astfel :

a) **Mobila Corp,** care reprezintă ponderea cea mai mare a producției, trebuie să fie specializată pe grupe de mobilier (stil, modernă, rustică, contemporană) * pe clienți și pe relații. **Specializarea pe clienți** ar putea avea în vedere principalele țări importatoare, (Anglia, Olanda, Franța, Austria, R.F.G., Țările Scandinave, S.U.A.) sau unele firme mari cumpărătoare de mobilier românesc. Specializarea pe clienți și relații are avantajul cunoașterii mai exacte a pretențiilor cumpărătorilor privind linia și calitatea mobilei, și, în plus, asigură programe de producție de lungă durată, cu consecințe economice favorabile.

a) **Mobila de bucătărie, hotelieră și de administrație,** care va avea o dinamică de creștere pînă în 1980 de 254% față de 1970, respectiv 154% față de 1975. Ținînd seama de condițiile de exploatare ale acestor tipuri de mobilier, executarea lor se va face în mare măsură pe linii automate din plăci înnobilate (emailate, melaminate, furniruite cu folii din PVC), caracterizate prin estetică ridicată și ușurință în întreținere. Mobilierul hotelier și administrativ se execută în prezent pe capacitățile existente de mobilă corp, dar se prevede specializarea a 2 fabrici în anii viitori, pentru a se putea răspunde cît mai bine la solicitări.

c) **Scaunele,** a căror producție va fi specializată pe următoarea structură sortimen-

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Diversificarea produselor în industria alimentară

INDUSTRIA alimentară a înregistrat în acest cincinal rezultate remarcabile în procesul diversificării produselor și tehnologiilor. O reflectare sintetică este redată de evoluția principalilor indicatori ai fenomenului diversificării producției (vezi graficul).

În afara faptului că toți indicatorii înregistrează creșteri însemnate de la an la an, trebuie subliniat și un alt aspect, foarte important : cifrele planificate au fost îndeplinite sau depășite. În mod firesc, în cadrul activității de înnoire și modernizare a producției, atenția oamenilor muncii din această ramură a fost concentrată prioritar spre **asimilarea în fabricație de noi produse ;** în acest sens, creșterile înregistrate de indicatorul „ponderea produselor noi în valoarea producției globale“ sînt edificatoare : de circa 6 ori în 1973, de 6,1 ori în 1974 și de 6,7 ori în 1975 față de realizările anului 1971 (considerat ca bază). Trebuie remarcat totodată faptul că patru din centralele ramurii, comparativ cu realizările din 1971, vor depăși în acest an media : Centrala industrializării cărnii (711,7%). Centrala de bere, spirt și amidon (778,1%), Centrala uleiului (1 022,0%).

Dar, nici **aspectul modernizării produselor aflate în fabricație** nu a fost neglijat, indicatorul „ponderea produselor reproiectate în valoarea producției globale a ramurii“ urmînd să crească de 2,2 ori în 1975 față de 1971.

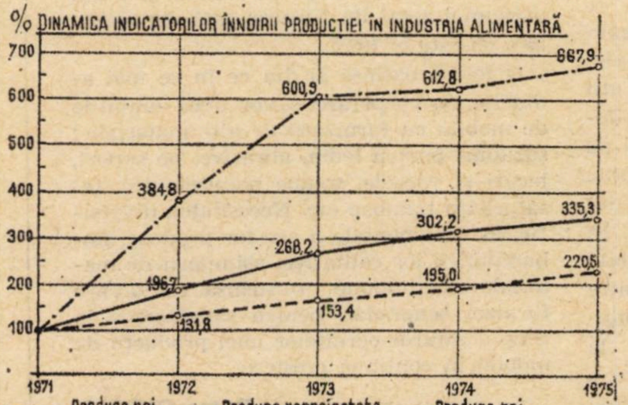

Indicatorul sintetic „ponderea produselor noi și reproiectate în valoarea producției globale“ a depășit ca nivel al realizărilor în fiecare an cifrele planificate (în 1974, de pildă, creșterea a fost de peste 3 ori față de 1971). Trei centrale se detașează net sub acest aspect : Centrala berei, spirtului și amidonului, Centrala producției și industrializării cărnii (ultima a depășit nivelul realizărilor anului 1971 de peste 7 ori în 1974 și a preliminat o depășire de peste 17,6 ori în 1975).

Rezultatele obținute nu pot fi însă pe deplin și în totalitate satisfăcătoare, unitățile productive trebuind să-și intensifice în mai mare măsură eforturile în direcția unei mai largi diversificări a producției, pentru a satisface în și mai bune condițiuni exigențele consumatorilor, pentru a ridica nivelul de competitivitate al produselor pe care le exportă.

tală : scaune curbate și stil colonial (la 6 fabrici), scaune tîmplărești (la 3 fabrici) și scaune pliante (la 2 fabrici). Această specializare va fi completată cu specializarea parțială pe relații : export est (la 4 fabrici) și export vest (la 2 fabrici). Specializarea va permite unele îmbunătățiri tehnologice și constructive care vor duce la creșterea eficienței producției : utilizarea de subansamble mulate și de elemente din plastic și metal, precum și reproiectarea soluțiilor constructive vizînd reducerea consumului de material lemnos.

e) **Tapițeria** urmează a fi executată în mod specializat de către unele unități pe principalele grupe : semifabricate de tapițerie (miezuri elastice, covoare împîslite, capse, arcuri, plase metalice), subansamble și unele elemente (saltele, perne etc), mobilier exclusiv tapițat. Este de menționat că produsele de tapițerie vor fi prelucrate de fabricile de mobilă spre a fi montate pe piesele de mobilă tapițate — în cadrul cooperărilor ce există între fabrici.

f) **Elementele ornamentale și funcționale pentru mobilă** urmează să se execute în unitățile noi ce vor fi date în funcțiune în anii viitori. Se au în vedere elemente ornamentale din mase plastice, simple și metalizate, înlocuitori de furnire și altele, obținute prin procedeele injecției, turnării și centrifugării.

g) **Sertarele se vor realiza** pe liniile automatizate de panouri, ca producție de serie mare, cu efecte economice favorabile. Se va urmări, totodată, reducerea numărului de repere și îmbunătățirea aspectului lor estetic și funcțional.

Specializarea, aplicată după criterii raționale, va favoriza promovarea progresului tehnic (producerea de mobilier din panouri modulate, pe linii specializate, cuprinzînd prelucrarea, finisajul, montajul), fabricarea unor elemente (spătare, plăci de mese, plăci de dulapuri de bucătărie, sertare) prin procedeul mulării așchiilor și protejarea cu filme impregnate, realizarea de elemente ornamentale din lemn prin frezare combinată și sculptură în relief ș.a.

Cooperare în forme cît mai variate

MOBILA fiind un produs complex, realizarea ei nu poate fi concepută fără existența unor forme variate de cooperare atît între unitățile specializate pe diferite subansamble și repere, cît și cu furnizorii de materiale. Prin cooperarea între unitățile de mobilă se pot pune în valoare mai deplin avantajele specializării producției. În legătură cu creșterea producției de mobilă tapițată, se va extinde cooperarea între unitățile de mobilă corp și cele de tapițerie. Evoluția volumului de cooperare la unele elemente de tapițerie, ca urmare a dezvoltării de noi capacități în perioada 1976—1980, va fi următoarea : la saltele și semifabricate cu 131%, iar la perne din poliuretan cu 140% față de 1975.

Cooperarea va cuprinde și alte piese necesare realizării unui produs așa de complex cum este mobila. Prin darea în funcțiune a unor capacități adecvate, se va asigura cooperarea pentru elemente mulate : sertare, elemente funcționale și de susținere (cadre, legături, console etc.). De asemenea, se vor realiza cooperări cu înlocuitori de furnire (mai multe milioane de m^2 din materiale plastice), precum și cu elemente funcționale și ornamentale din plastic. Prin darea în funcțiune a liniilor de sertare, unitățile de mobilă corp vor beneficia de cooperarea cu altele care vor avea linii de sertare, într-un volum de 3 ori mai mare în 1980 față de 1975. De mare utilitate vor fi și cooperările privind scaunele tîmplărești pentru garniturile de mobilă, care vor putea ajunge în 1980 la circa 95% din totalul necesarului.

O importanță deosebită va căpăta în cincinalul următor adîncirea cooperării între întreprinderile de mobilă și cele furnizoare de materiale lemnoase. Acest gen de cooperare va duce la reducerea normelor de consum de materiale lemnoase, prin aceea că întreprinderile de mobilă, în loc să primească materiale brute (cherestea, plăci, furnire, placaj etc.), vor primi semifabricate din lemn la dimensiuni și calități mai apropiate de cele finale reducînd prevederile de croire și prelucrare. Prin creșterea volumului de semifabricate de cherestea de la 30% în anul 1975, la 75% în 1980 — din totalul consumului de cherestea pentru mobilă — norma de consum de cherestea de fag se va reduce, în aceeași perioadă de la 26 m^3/1 mil lei, la 20 m^3/1 mil lei.

Graficul nr.4

STRUCTURA PRODUCTIEI DE MOBILĂ ÎN ROMÂNIA

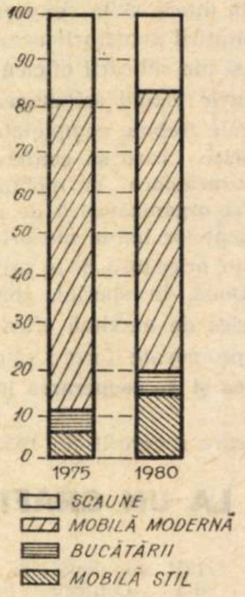

Cooperarea care se va dezvolta între întreprinderile de mobilă și cele de furnire se va axa pe livrarea furnirelor îmbinate, care vor reprezenta în 1980 circa 80% din consumul total de furnire, față de numai 20% cît este în 1975.

O formă extinsă și din ce în ce mai adîncită de cooperare o vor avea unitățile de mobilă cu furnizorii de alte materiale : șuruburi pentru lemn, abrazive, pe suport, lacuri și vopsele, spume poliuretanice, țesături tip bumbac etc. Necesitatea diversificării sortimentale a acestor produse, îmbunătățirii lor calitative, asimilării de materiale noi impune o strînsă conlucrare furnizor-beneficiar, pentru satisfacerea la timp a tuturor cerințelor unei producții de mobilă în continuă creștere.

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

Cincinalul — inainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

● **METAL PESTE PLAN.** In intervalul 1 ianuarie—8 mai a.c. **industria siderurgică a elaborat peste sarcinile de plan circa 90 000 tone de fontă și oțel.** La Combinatul din Reșița, de unde a pornit în acest an chemarea la întrecere către toți siderurgiștii, au fost elaborate suplimentar 16 000 tone de oțel, cantitate care depășește substanțial angajamentul asumat pe intregul an. La rîndul lor, metalurgiștii de la Hunedoara au ridicat ștacheta realizărilor, punînd suplimentar la dispoziția economiei naționale 54 000 tone oțel și laminate, ceea ce inseamnă îndeplinirea și depășirea angajamentului anual.

● **NOI OBIECTIVE DATE IN FUNCȚIUNE.** După cum rezultă din datele centralizate **la Ministerul Construcțiilor Industriale, in primele patru luni ale acestui an pe șantierele de investiții s-au realizat aproape 34% din sarcinile anuale ale planului de construcții-montaj.**

In această perioadă **au fost puse in funcțiune un număr de 153 noi obiective și capacități de producție ale industriei și agriculturii** — din care 22 inainte de termenele stabilite. Printre cele mai importante capacități, intrate în circuitul productiv al economiei, se numără : laminorul de profile mici și mijlocii de la Tîrgoviște, instalația de negru de fum de la întreprinderea „Carbosin" din Copșa Mică, Uzina de sodă nr. 3 de la Combinatul chimic-Govora, oțelăria de 100 tone lingouri de la Întreprinderea de osii și boghiuri-Balș.

● **MAȘINI ELECTROMECANICE DE CALCUL.** De pe banda de montaj a intreprinderii „Electromureș" din Tg. Mureș **a ieșit recent mașina electromecanică de calculat cu seria 100 000.** Din 1970, cînd au fost livrate primele loturi de asemenea mașini, întreprinderea tîrgmureșană și-a dezvoltat mult capacitatea de producție. A fost pusă astfel in funcție o modernă unitate specializată in care se produc peste 30 000 mașini de calcul electromecanice anual.

● **ȚESĂTURI DE MĂTASE.** In timpul scurt care a trecut de la intrarea in funcțiune la întreaga capacitate, **Întreprinderea de țesătorie din Deva a produs, peste sarcinile de plan, 16 000 mp țesături de mătase.**

● **METALE NEFEROASE.** De la începutul anului și pînă la 8 mai a.c. **lucrătorii din industria minieră au livrat suplimentar mai mult de 2 800 tone metale neferoase.** Rezultatele obținute se datoresc utilizării cu randament sporit a utilajelor și altor măsuri de ridicare a productivității muncii. Pînă la 8 mai cinci unități din cadrul Centralei metalurgice și minereurilor neferoase Baia Mare și-au îndeplinit integral sarcinile cincinalului.

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR

DOMENIULUI transporturilor, în calitate de „subsistem motor" al mecanismului economiei naționale, îi revin — în lumina Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. — sarcini multiple, ale căror dimensiuni sînt racordate la cele ale obiectivelor dezvoltării noastre. Și în cincinalul viitor, activitatea de transporturi va continua să se dezvolte, volumul total al traficului intern de mărfuri exprimat în tone/km urmînd să crească cu 30—32% în 1980 față de anul 1975, iar cel maritim de 2,5—2,8 ori.

La dimensiunile cantitative trebuie adăugate perfecționările de structură. Astfel, transporturile pe calea ferată vor deține un rol tot mai important în cadrul sistemului general de transport. Traficul pe calea ferată va crește atît pe seama dotării cu mijloace de transport noi și moderne, cît și prin utilizarea superioară a parcului existent. Pentru o adevărată optimizare a activității în transporturi, documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd, pe lîngă creșterea capacității și extinderea procedeelor moderne de transport, lărgirea capacităților de transbordare, precum și accelerarea ritmului de expediție, evitarea încrucișărilor și transporturilor la distanțe mari, sporirea vitezei comerciale în ansamblu.

Cum trebuie, deci, acționat pentru ca transportul pe calea ferată să se încadreze mai bine în tendința — și necesitatea — maximizării eficienței economice în acest domeniu ?

Perfecționarea cadrului organizatoric

OPTIMIZAREA activității desfășurate în transporturi reprezintă una dintre problemele esențiale, de mare actualitate, ale economiei moderne românești. În principal, optimizarea activității din acest sector presupune găsirea celor mai adecvate soluții pentru ca :

- ● transporturile să se execute pe distanțele cele mai scurte, cu mijloacele cele mai adecvate ;
- ● să se minimizeze cheltuielile de energie ;
- ● să fie asigurată utilizarea cît mai deplină și eficientă a diferitelor categorii de mijloace de transport ;
- ● intervalul de timp în care se desfășoară să fie cît mai scurt, pentru a se evita imobilizările.

În mod firesc, toate aceste exigențe se regăsesc și în politica de optimizare a transportului pe calea ferată. Între alte acțiuni, poate fi amintit studiul referitor la optimizarea transporturilor pe calea ferată la principalele materiale de masă, aprobat în 1970 de conducerea superioară de partid. Încă de pe atunci a fost prevăzută efectuarea calculelor de optimizare pentru transportul pe calea ferată a unui număr de 35 de produse și grupe de produse din metalurgie, chimie, industria petrolieră, a lemnului și materialelor de construcții, la produse de carieră, balastieră, precum și la unele produse agricole.

Continuitatea și amplificarea unor asemenea preocupări, poate fi subliniată — alături de alte măsuri adoptate pe parcurs — și de acțiunile declanșate de prevederile Decretului cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei. A fost formulată prevederea ca ministerele, organele centrale și locale, coordonatorii de balanțe, furnizorii de materii prime și materiale, să efectueze toate calculele de optimizare a transporturilor înainte de încheierea contractelor economice de livrare a materiilor prime și materialelor de masă pe rute optimizate după criteriul minimizării distanței medii de transport pe fiecare produs și sortiment, în așa fel încît să permită și realizarea unei economii însemnate de energie la nivelul întregii economii naționale. Ele se fac anual, trimestrial, sau lunar, după caz. Desigur, aceste prevederi nu creează un cadru rigid. Spre exemplu, cînd apar modificări cerute de adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială sau de alte cauze coordonatorii de balanță și toți furnizorii au obligația de a efectua și atunci calcule de optimizare a transporturilor sau de a le actualiza pe cele existente.

Graficul nr. 1

DINAMICA UNOR INDICATORI CARACTERISTICI ÎN TRANSPORTUL OPTIMIZAT DE MĂRFURI PE CALEA FERATĂ

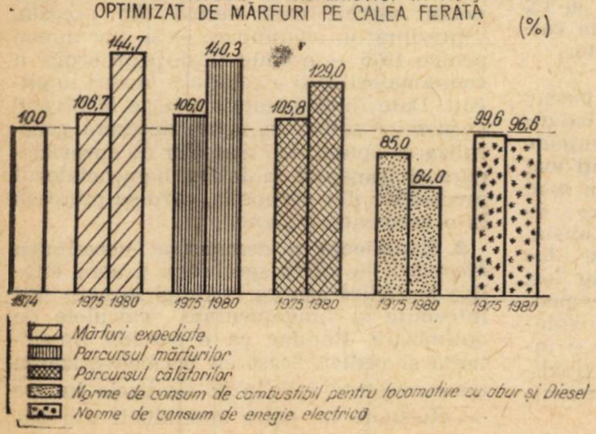

Tabelul nr.1

Evoluția volumului transporturilor pe calea ferată în relații optimizate la unele materiale

Denumirea produsului	1972		1973		1974	
	% din totalul producției	% din totalul transportului feroviar	% din totalul producției	% din totalul transportului feroviar	% din totalul producției	% din totalul transportului feroviar
Zgură de fier granulată	84	84	100	100	100	100
Calcar calibrat pt.ind.siderurgică	71	71	100	100	100	100
Lignit sortat	26	35	64	86	59	88
Acid sulfuric	-	-	29	59	27	100
Sodă caustică	-	-	31	59	25	63
Benzină	56	65	63	79	62	82
Motorină	44	56	52	73	53	76
Lemn rășinoase pt. celuloză	24	25	51	88	51	88
Ciment M 400	92	94	85	87	77	99
Var pentru construcții	-	-	51	59	62	66
Agregate de carieră	-	-	63	85	63	87
Agregate de balastieră	14	16	65	82	65	85

Crește volumul transporturilor, scade distanța medie...

CA URMARE a aplicării consecvente în practică a tuturor acestor prevederi, volumul mărfurilor transportate optimizat a crescut an de an reprezentînd, la nivelul anului 1973, spre exemplu, circa 37% din totalul cantităților vehiculate pe calea ferată. În continuare, și în anul 1974 volumul acestor transporturi a crescut cu circa 20% — stabilindu-se ruta minimă pentru 42 de produse, iar distanța medie de transport a crescut concomitent cu 19,5% față de realizările din 1973. În acest fel, a fost posibilă realizarea unei economii de 18 700 tone combustibil convențional, de 1 780 vagoane de 28 tone și totodată reducerea cheltuielilor de transport cu 18 milioane lei față de 1973. Edificatoare în acest sens sînt și rezultatele studiilor întreprinse în 1974 de către Ministerul Aprovizionării în colaborare cu Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. Așa cum reiese din tabelul nr. 1, specialiștii au putut să demonstreze, cu ajutorul cifrelor, faptul că volumul transporturilor optimizate pe calea ferată a crescut simțitor în dinamică, în întreaga perioadă 1972—1974, atît față de volumul producției, cît și față de volumul pe calea ferată.

În paralel, o atenție deosebită a fost acordată sporirii exigențelor în analiza modului de întocmire și fundamentare a calculelor de optimizare. Ca urmare a adîncirii unor astfel de analize în 1974 au fost eliminate transporturi neraționale însumînd milioane de tone/kilometri, care ar fi condus la cheltuieli suplimentare de transport de 14,3 milioane lei și la un consum de combustibil estimat la 2 240 t.c.c. Cîteva exemple de materiale la care rutele neoptimizate au fost eliminate din planurile lunare de transport sînt prezentate în tabelul nr. 2.

În acest an, pe baza calculelor de optimizare întocmite, volumul de transport în relații optimizate — la produsele comparabile cu 1973 și 1974 — a crescut (graficul nr. 1), iar distanța medie de transport a scăzut pe ansamblu cu 4 km. Aceste rezultate favorabile au permis să se prevadă prin plan realizarea în 1975 a unei economii de combustibili de 20 416 t.c.c., reducerea parcului de vagoane cu 1950 buc. (în echivalent vagoane de 28 tone) şi a cheltuielilor de transport cu 129,9 milioane lei.

Influenţele utilizării parcului de material rulant

DESFĂŞURAREA cu eficienţă sporită a activităţii în transportul de mărfuri pe calea ferată este în corelaţie directă cu creşterea parcului de vagoane, modernizarea sistemului de tracţiune şi cu utilizarea mijloacelor din dotare. Unităţile de transport vor fi dotate cu un număr sporit de vagoane de marfă, tracţiunea cu aburi va fi înlocuită cu cea electrică şi dieselizată (graficul nr. 2), asigurîndu-se în acest fel sporirea traficului pe calea ferată şi creşterea indicilor de utilizare a materialului rulant. Totodată, în întreprinderile de transport se acţionează, pe baza unor programe complexe de măsuri, în direcţia extinderii tehnologiilor moderne de transport — paletizare, box-paletizare, containerizare, transcontainerizare etc. — a perfecţionării proceselor tehnologice de exploatare a parcului, mecanizării operaţiilor de încărcare-descărcare şi manipulare a mărfurilor, întocmirii mai judicioase a graficelor de circulaţie.

Alături de realizările bune obţinute în majoritatea unităţilor specializate (volumul mărfurilor transportate în transcontainere a depăşit prevederile planului cu circa 60 la sută, viteza comercială de secţie a sporit în 1974 cu 3 la sută faţă de 1973, iar greutatea medie brută a trenurilor de marfă cu 1,5 la sută), trebuie semnalat totuşi faptul că nivelul de utilizare a unei tone capacitate din parcul de vagoane marfă se află încă sub posibilităţi. Astfel, spre exemplu, staţionarea medie a vagoanelor la încărcare-descărcare a depăşit în anul trecut nivelul înregistrat în anul 1973. Ca urmare, în 1974 s-a plătit un volum mare de locaţii, ceea ce a avut implicaţii nefavorabile asupra preţului de cost (21 milioane lei la întreprinderi din cadrul Ministerului Construcţiilor Industriale, 16 milioane lei la Ministerul Industriei Chimice. 26 milioane lei la Ministerul Industriei Metalurgice ş.a.). De asemenea. cursa „în gol“ a vagonului de marfă a depăşit cu 0,5 la sută procentajul înregistrat în anul 1973.

Aspectele prezentate reprezintă tot atîtea argumente pentru atenţia ce trebuie acordată, în continuare, activităţii de optimizare a transporturilor, ca sursă importantă de economisire a combustibililor şi energiei, de reducere a nivelului de cheltuieli şi utilizare mai raţională a mijloacelor de transport.

Ce „obstacole" persistă?

REALIZĂRILE bune obţinute în domeniul şi ca urmare a optimizării transporturilor, puteau fi mai bune, dacă s-ar fi reuşit eliminarea în mai mare măsură a unor deficiente, care nu au permis valorificarea integrală a resurselor existente în acest sector.

● O primă categorie o constituie cazurile în care nu s-au elaborat calcule de optimizare a transporturilor pe calea ferată pentru toate produsele de masă din nomenclatorul aprobat. Astfel, în anul 1973, pentru unele din cele 35 de produse şi grupe de produse nu au fost efectuate calcule de optimizare în cadrul Ministerului Industriei Chimice (uree granulată, superfosfat şi azotat de amoniu), Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor (porumb). Asemenea situaţii s-au înregistrat în unele unităţi şi în 1974. Centrala industrială de rafinării şi petrochimie Brazi, din cadrul Ministerului Industriei Chimice, de exemplu, nu a elaborat calculele de optimizare a transporturilor pentru semestrul II 1974 la ţiţei, iar pentru anul în curs le-a făcut cu mare întîrziere.

Trebuie precizat însă că o asemenea situaţie a fost favorizată în special în perioada 1970—1973 şi de faptul că au fost acceptate — de către unele unităţi ale Ministerului Transporturilor si Telecomunicaţiilor — propuneri din planul de transport deşi nu s-au prezentat concomitent şi rezultatele calculelor de optimizare pentru materiile prime şi materialele de masă supuse acestui regim. Au existat astfel anumite staţii şi halte C.F.R. care au preluat spre transport astfel de mărfuri, fără a verifica existenţa calculelor de optimizare.

● În alte situaţii, coordonatorii de balanţă au încheiat contracte economice înainte de elaborarea calculelor de optimizare. Un exemplu în acest sens este edificator. Direcţia Generală din cadrul Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii a cerut unităţilor din subordine să contracteze livrarea produsului pentru anul 1974 pînă la 30 IX 1973, dată la care nu erau efectuate calculele de optimizare a transporturilor.

Graficul nr. 2

DINAMICA STRUCTURII TRANSPORTULUI FEROVIAR

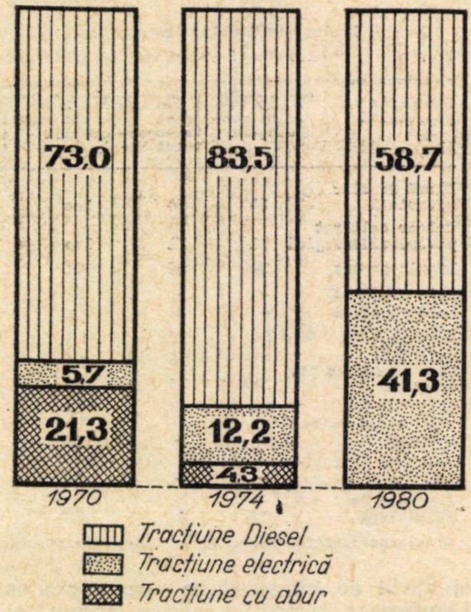

● Totodată, au existat — şi din păcate mai există încă — coordonatori de balanţe care manifestă tendinta de a supune optimizării unele produse în cantităţi mai mici decît cele care se transportă în mod efectiv menţinînd distanţe lungi de transport, spre exemplu pentru ciment, blocuri ceramice, cărămizi, lemn de foc ş.a. Desigur, asemenea propuneri au fost restituite coordonatorilor de balanţe pentru refacere ; nu trebuie uitat însă volumul important de ore-muncă irosite şi întîrzierile provocate în acest fel în finalizarea lucrărilor şi pregătirea operaţiunilor de transport..

● În unele cazuri, anumite calcule de optimizare nu au fost valorificate sau respectate. Exemple nu lipsesc nici în acest domeniu. În anul 1974, de pildă, s-au înregistrat depăşiri ale distanţei medii optimizate din aceste cauze la brichete de cărbuni (8720 mii tone-kilometri), la acid sulfuric (33 075 mii tone-kilometri), la uree granulată (13 182 mii tone-kilometri), superfosfaţi (30 910 mii tone-kilometri), var pentru construcţii (18 000 mii tone-kilometri) ş.a.

● În utilizarea parcului de vagoane de marfă s-ar fi putut obţine indici mai ridicaţi şi prin perfecţionarea modalităţilor de lucru ale tuturor organelor specializate ale căii ferate, fie prin stabilirea unor orientări mai judicioase ale curenţilor de vagoane goale de la locul de descărcare spre alţi beneficiari, fie prin întreţinerea şi repararea la un nivel calitativ superior a mijloacelor de transport, precum şi a utilajelor de mecanizare a proceselor de exploatare. Totodată, însă, se poate aprecia că aceste curse în gol au fost favorizate şi de practica unor întreprinderi de a renunţa la transporturile stabilite iniţial, solicitînd ulterior alte rute, număr suplimentar de vagoane, orientîndu-le chiar către alţi beneficiari.

Sarcini importante revin în continuare şi conducerilor unităţilor industriale, tuturor factorilor responsabili pentru întărirea disciplinei contractuale, asigurarea personalului de manipulare necesar pentru o desfăşurare continuă a procesului de încărcare-descărcare, precum şi a procurării şi întreţinerii în bune condiţiuni a utilajelor specifice acestor operaţiuni. Înlăturarea neajunsurilor semnalate, precum şi a altora care se mai manifestă, sînt de natură să confere operaţiunii de optimizare a transporturilor adevăratele sale valenţe, cu implicaţii pozitive în întreaga economie naţională.

Spre „optimizarea"... optimizării

ÎN URMA aspectelor prezentate se poate afirma că în operaţiunea de optimizare a transporturilor s-au depus eforturi evidente de îmbunătăţire de la an la an, că experienţa tuturor factorilor implicaţi s-a îmbogăţit substanţial. Continuitatea preocupărilor de perfecţionare în acest domeniu a făcut ca, pentru 1975 şi perioadele următoare, pe baza rezultatelor obţinute pînă acum, să fie adoptat un complex de măsuri concrete care să operativizeze atingerea obiectivelor stabilite.

1. Au fost astfel extinse — începînd din trimestrul II 1974 — nomenclatorul produselor de masă şi au fost stabiliţi coordonatorii de balanţă care elaborează calculele de optimizare a transporturilor la ţiţei, pirită, sodă calcinată, blocuri ceramice şi cărămizi, calcar pentru industria chimică, a zahărului ş.a. Îndeplinirea întocmai a noilor sarcini care derivă din aceasta, reprezintă în continuare — şi nu numai pentru 1975 — o obligaţie de prim ordin a coordonatorilor şi a celorlalţi factori implicaţi. Date fiind avantajele certe la nivelul economiei naţionale, apare necesară generalizarea optimizării traseelor de aprovizionare şi transport la întreg nomenclatorul produselor din economie, care se pretează la o asemenea acţiune.

2. Experienţa a demonstrat necesitatea efectuării de către specialişti a unor analize periodice asupra modului în care sînt întocmite şi fundamentate calculele de optimizare. Rămîne ca o sarcină importantă şi pentru acest an permanentizarea unor exigenţe sporite în analizele lunare — efectuate de către specialiştii din ca-

Tabelul nr. 2

teriale la care rutele neoptimizate corespunzător
fost eliminate din planurile lunare operative de transport

– în milioane tone kilometri –

umirea materialului	Distanța eliminată pe care era prevăzut un transport neoptimizat
ă calcinată	199,127
ă caustică	34,000
teni rășinoase pt.gater	505,059
teni de fag pt.gater	1976,121
n de rășinoase pt.celuloză	936,000
n de foc	2596,484
ent M 400	1530,487
ent P 400	1598,265
ămizi și blocuri ceramice	405,000
pentru construcții	0,278
u	2804,061
umb	792,000
area soarelui	347,180
clă de zahăr	445,000

drul Ministerului Aprovizionării și Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor împreună cu coordonatorii de balanțe — privind propunerile de plan operativ de transport depuse de unitățile economice, pentru eliminarea totală a relațiilor de transport contrare programelor de optimizare.

3. În vederea extinderii tehnologiilor moderne de manipulare și transport, a fost elaborat de către Ministerul Aprovizionării un program special privind dezvoltarea paletizării, pachetizării, containerizării și transcontainerizării pentru anul 1975 și perioada 1976—1980, care are în vedere creșterea volumului mărfurilor vehiculate în acest sistem la 12,5 milioane tone în 1975 și la 50 milioane tone în 1980.

Au fost stabilite, totodată, sarcinile în domeniul cercetării și asimilării în fabricație a utilajelor necesare mecanizării operațiunilor de încărcare, descărcare și depozitare. De altfel, tot în acest scop, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, în colaborare cu celelalte ministere economice, a adoptat măsuri concrete în cadrul unor acțiuni importante privind extinderea circulației trenurilor transcontainerizate, paletizarea transportului de mărfuri efectuat în curenți stabili, mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare. Specialiștii în transporturi au definitivat, totodată, normativul privind organizarea activității expeditorului unic care să asigure efectuarea transporturilor din poartă în poartă.

Aplicarea tuturor acestor măsuri a fost, de asemenea, corelată cu necesitățile reale de folosire mai judicioasă a parcului rulant și de economisire a combustibililor și energiei, în contextul cărora se va îmbunătăți considerabil structura principalilor indicatori din transporturile feroviare.

4. În desfășurarea în continuare a unei intense activități în domeniul optimizării transporturilor, un eveniment marcant l-a constituit ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din luna decembrie 1974, care a relevat necesitatea de a se trece la încheierea acțiunii de raionare și optimizare a transporturilor de mărfuri și a aprovizionării tehnico-materiale. În îndeplinirea acestei sarcini, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării și Ministerul Transporturilor au organizat o largă acțiune de analiză și de stabilire a soluțiilor optime pentru fluxurile de transport și raionare a aprovizionării, pornind de la unitățile productive de bază din fiecare județ și pînă la ansamblul economiei, concretizată într-un studiu care vizează în principal :

● analiza critică a situației actuale a fluxurilor de transport, de aprovizionare-desfacere, pe întreprinderi și pe materii prime și produse finite care se aprovizionează sau se desfac de către fiecare unitate economică. Vor putea fi evidențiate încă din această fază care sînt traseele lungi de transport, neraționale și care ar putea fi eliminate prin găsirea unor surse mai apropiate, concomitent cu estimarea efectului economic al soluțiilor propuse atît în ce privește distanțele, cît și cheltuielile de transport ;

● urmărirea centralizată de către ministerele coordonatoare de balanță sau care au în subordine coordonatorii de balanță a situației actuale a fluxurilor de transport de la fiecare producător către beneficiarii din teritoriu, și la scara economiei naționale.

● elaborarea unui nomenclator de produse și grupe de produse în vederea extinderii transportului în relații optimizate.

Pe baza acestor acțiuni și a analizei critice a situației actuale, ministerele coordonatoare vor trebui să stabilească în continuare — dacă va fi cazul — noi relații optimizate pentru transporturi și să ia măsuri cu privire la adaptarea și corectarea unor repartiții și contracte, începînd chiar cu semestrul II din 1975. Ulterior, urmează să se permanentizeze acest sistem de optimizare a transporturilor și de raionare a aprovizionării în fiecare an de plan, prealabil încheierii contractelor.

În contextul desfășurării tuturor acestor acțiuni, considerăm că s-ar obține o sporire substanțială a eficienței, dacă s-ar avea în vedere și următorul aspect :

● Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor să nu preia de la ministere, organe centrale și locale, propunerile de plan transport fără rezultatul calculelor de optimizare, iar șefii stațiilor și haltelor C.F.R. să nu preia pentru transport nici un produs din cele supuse optimizării — dacă nu figurează în planul primit de la Direcția mișcare și comercială din Ministerul Aprovizionării.

Dat fiind că în unitățile de transporturi se experimentează în acest an ca principal indicator al activității desfășurate „veniturile brute în transporturi“, se poate aprecia că există o motivație în plus în stimularea satisfacerii în tot mai mare măsură a cererilor beneficiarilor și implicit în eficientizarea întregii activități desfășurate. Aplicarea operativă în practică a măsurilor prezentate, precum și a altora, sînt de natură să contribuie la sporirea aportului transporturilor la efortul general al întregului popor de a realiza cincinalul înainte de termen.

C. MOCANU
D. STRUNGARU

OBIECTIVE MAJORE ALE POLITICII FINANCIARE

(*Urmare din pag. 3*)

acestora, va trebui să urmărească **creșterea rentabilității tuturor întreprinderilor, tuturor produselor.** Totodată, organele financiare trebuie să conlucreze mai strîns cu celelalte organe din unitățile economice la fundamentarea și elaborarea planurilor de investiții, de producție, de aprovizionare-desfacere, de export, să participe efectiv la urmărirea realizării exemplare a acestor planuri, la stabilirea pe parcurs a măsurilor necesare pentru asigurarea realizării indicatorilor economico-financiari planificați.

Față de exigențele actuale, se impune continua perfecționare a stilului și metodelor de muncă ale aparatului financiar-bancar, care trebuie să dovedească mai multă fermitate în combaterea lipsurilor, să acționeze mai operativ în soluționarea problemelor ce se ivesc pe parcursul executării planurilor, să desfășoare o activitate de îndrumare sistematică a unităților.

În mod deosebit, se cere ca aparatul financiar-bancar să intervină preventiv, înainte de producerea efectelor negative. În acest scop este necesară întărirea controlului preventiv al organelor financiare din ministere, centrale, întreprinderi, accentuarea caracterului preventiv al activității organelor bancare, cu prilejul acordării creditelor, efectuării decontărilor, eliberării fondurilor de retribuire și a altor fonduri etc.

În general, prin mînuirea corespunzătoare a pîrghiilor financiare, prin exercitarea riguroasă a controlului preventiv și a celorlalte forme de control, prin asigurarea unei evidențe exacte și operative, aparatul financiar-bancar-contabil și de control va trebui să acționeze permanent pentru folosirea în cele mai bune condiții a fondurilor materiale și bănești ale societății, pentru asigurarea respectării legalității, pentru întărirea ordinii și disciplinei în toate sectoarele.

FOLOSIND cu simț de bun gospodar, cu randament sporit, fondurile de investiții, de producție, toate mijloacele financiare din economie, evitînd orice formă de risipă, de cheltuire nerațională a banului public, vom asigura creșterea sistematică a venitului național și — pe această bază — a patrimoniului statului, a întregii avuții naționale, vom întări puterea de cumpărare a monedei noastre, vom crea succesiv condițiile pentru trecerea la convertibilitatea leului.

Dacă în trecut se spunea despre România, cu referire la darurile cu care a înzestrat-o natura, că este o „țară bogată“ astăzi perspectivele creșterii continue a avuției noastre naționale, forța de muncă de care dispunem, hărnicia poporului nostru, clarviziunea și fermitatea cu care partidul făurește rosturile viitoare ale națiunii noastre, constituie chezășia că România va deveni, spre folosul tuturor cetățenilor ei, o țară cu adevărat bogată în valori materiale și spirituale, făurite prin munca neobosită a unui popor liber, independent.

CONDUCERE ORGANIZARE

ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ●

32 de directori generali despre:

CENTRALA INDUSTRIALĂ ROMÂNEASCĂ ÎN PERSPECTIVA – 1990 (II)

ÎN NUMĂRUL 18 din 9 mai a.c. au fost publicate primele aspecte rezultate din prelucrarea anchetei inițiată de REVISTA ECONOMICĂ într-o serie de unități economice cu statut de centrală. Obiectivul urmărit l-a constituit evidențierea modului în care conducerile de centrale și-au proiectat strategiile de dezvoltare în perspectiva viitorilor 15 ani, depistarea direcțiilor principale de acțiune prin care se urmărește accelerarea creșterii, sporirea eficienței economice și competitivității, în condițiile integrării tot mai accentuate a progresului tehnico-științific în mecanismul dezvoltării.

Cea de a doua parte a anchetei prezintă sintetic o serie de elemente referitoare la : proporțiile în care sînt acoperite necesitățile interne prin produsele fabricate de centralele investigate ; dinamica și structura activității de comerț exterior a centralelor ; preocupările orientate spre sporirea nivelului de competitivitate.

Cum sînt acoperite necesitățile interne de produse?

RITMURILE ridicate de creștere pe care le înregistrează centralele investigate confirmă faptul că sporirea continuă a producției, modernizarea structurii sale, ridicarea calității au ca obiectiv principal, satisfacerea într-o măsură tot mai mare a necesităților interne, a consumului productiv și individual, o participare cît mai activă la diviziunea internațională a muncii. Cercetînd primul aspect, și anume modul în care se estimează că vor fi satisfăcute nevoile de consum ale economiei naționale, ale populației, prin produsele fabricate de către centralele investigate, în perioada 1971—1990, am putut ajunge la cîteva concluzii principale.

1. Se estimează o reducere progresivă în timp a cazurilor în care nevoile interne de produse, bunuri și servicii depășesc posibilitățile efective de producție ale centralelor investigate. Această tendință este un rezultat firesc al progreselor înregistrate în procesul de dezvoltare progresivă a industrializării socialiste. În același timp, trebuie remarcat că tocmai procesul creșterii economice rapide, industrializarea, modifică continuu și substanțial dimensiunile și structura nevoilor economiei naționale, iar ridicarea nivelului de trai pe cele ale consumatorului individual. Acest aspect dă o nouă dimensiune constatării, iar analiza principalelor produse din această categorie permite și alte observații. Astfel, dacă în cincinalul 1971—1975, în această grupă întîlnim, în primul rînd, produse solicitate de ritmul și amploarea dezvoltării industriale (echipamente : mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, utilaje tehnologice, componente electronice, mașini de ridicat și transportat, cazane industriale, turbo și hidroagregate ș.a. ; materii prime, materiale și combustibil : țiței, gaze, produse gaterate etc ; ca și unele produse de larg consum — realizate în ramurile industriei alimentare și ușoare), în cincinalul următor, pe lîngă estimarea unei reduceri cantitative a dimensiunilor acestei grupe se previzionează și o modificare de structură, profilul grupei fiind dat acum, în mai mare măsură, de produsele materii prime, materiale și combustibili, diminuîndu-se, în același timp, ponderea produselor echipamente. Ultimele două cincinale ale perioadei analizate, ca urmare a dezvoltării puternice a industriei, a modernizării și diversificării structurilor, a ritmului de creștere mai înalt imprimat subramurilor sale de vîrf, scot în evidență o schimbare radicală, în categoria produselor analizate înscriindu-se acum, în exclusivitate, combustibili și unele materii prime. Evident, este vorba numai de produsele cercetate de noi din cadrul acestei categorii. Prin mecanismul planificării se urmărește permanent fundamentarea economică și echilibrarea raportului producție-desfacere (inclusiv importul și exportul), avînd în vedere obiectivele de creștere prestabilite, necesitățile în continuă dezvoltare și diversificare ale economiei, ca și posibilitatea acoperirii lor din producție internă în condiții de eficiență economică sporită, ca și creșterea participării economiei noastre, în condiții de competitivitate, la circuitul mondial de valori.

● În ce proporție sînt acoperite necesitățile interne la principalele produse fabricate de centralele investigate? ● Ce corelații rezultă din analiză și cum pot fi ele interpretate? ● Ce elemente conferă dinamism activității de export a centralelor? ● În ce direcții se manifestă tendința de modernizare a structurii exportului? ● Ce factori converg spre obținerea unui nivel de competitivitate ridicat? ● Calitatea produselor reprezintă în cincinalul 1976—1980 factorul de competitivitate numărul 1. De ce? ● Ce înseamnă capacitatea de a depista și dobîndi la timp noi piețe și cumpărători ● Cum pot fi combinați principalii factori ai competitivității și ce înseamnă caracterul dinamic al acesteia?

2. În timp, se estimează o creștere tot mai mare a cazurilor în care nevoia internă de produse și servicii este acoperită în foarte mare măsură din producția realizată în centralele investigate. Pentru a rămîne numai în domeniul cifrelor, vom observa, de pildă, că în perioada 1986—1990, numărul produselor și serviciilor din această categorie este de 4 ori mai mare decît al celor din perioada 1971—1975. În primul rînd, trebuie să notăm că este vorba de produse și servicii care prin natura lor se încadrează în mod obiectiv în această categorie : prestații de transport feroviar, piese de schimb auto, energie electrică, energie termică etc. În al doilea rînd, constatăm o creștere considerabilă a numărului produselor destinate consumului individual : produse de încălțăminte, din bumbac, alimentare, zahăr și produse zaharoase, brînzeturi ș.a. În același timp, se înregistrează o creștere, în cadrul categoriei analizate, a ponderii producției de echipamente, materii prime și materiale, rezultat firesc al procesului dezvoltării ramurilor industriei de vîrf (mecanica fină, electronică, petrochimie, siderurgie etc.), a capacității acestor ramuri de a acoperi în tot mai mare măsură din producția lor internă necesitățile estimate de astfel de produse, mecanismul planificării noastre avînd în vedere, în acest scop, posibilitățile interne de materii prime, costul acestor produse pe plan mondial, o anumită tradiție și experiență cîștigată, criteriile eficienței. Subliniem totodată că, o mare parte din produsele acestei categorii sînt destinate pieței externe, că pentru multe dintre ele, în proporții diferite, se are în vedere și utilizarea importului în acoperirea nevoii interne, evident, în măsura în care el se manifestă ca necesar sau/și rentabil.

3. Ca urmare a efortului de a dezvolta în continuare capacitățile industriale ale țării în mod selectiv, îndeosebi la produsele la care piața internă și externă prezintă un grad de absorbție mai ridicat și la care există condiții de realizare la un nivel înalt de eficiență, în fiecare cincinal, așa cum rezultă din anchetă, crește proporția produselor destinate exportului.

În medie, în fiecare interval de timp (cincinal) analizat, pentru circa 1/4 din produsele cuprinse în eșantion se estimează că posibilitățile de producție pot să depășească într-o mai mare sau mai mică măsură nevoile consumului productiv și individual intern. Evident, și aici trebuie să avem în vedere că în optimizarea corelației respective mecanismul planificării ia în considerare în primul rînd criteriile eficacității, dovada cea mai concludentă constituind-o faptul că toate centralele investigate ale căror produse se înscriu în această categorie estimează, în același timp, că produsele respective sînt și vor fi în foarte mare măsură solicitate la export.

Ca o concluzie generală poate fi menționată **necesitatea fudamentării cît mai temeinice și în viitor a studiilor previzionale și de marketing elaborate de către centrale, astfel încît acestea să constituie un**

element tot mai activ în fundamentarea prognozelor și planurilor de dezvoltare ale unităților economice, să ia în considerare în mai mare măsură posibilitățile unei cît mai bune utilizări a capacităților și suprafețelor de producție existente, înlocuirea unor produse deficitare sau scumpe pentru diminuarea importurilor, mai buna corelare a balanțelor de materiale și produse, sporirea preocupărilor pentru innoirea și diversificarea rapidă a produselor și tehnologiilor, pentru sporirea competitivității lor și creșterea eficienței activității acestor unități.

Dinamism și modernizare in comerțul exterior

PORNIND de la premisa că **„lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă de dezvoltare a fiecărei națiuni“** [3], o necesitate obiectivă pentru progresul economic și social al țării noastre, Partidul Comunist Român a proiectat strategia edificării societății socialiste multilateral dezvoltate luînd în considerare posibilitățile de amplificare a relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu alte țări, intensificarea participării țării noastre în condiții de eficiență și competitivitate tot mai ridicate, la diviziunea internațională a muncii. O parte din întrebările chestionarului nostru au avut ca obiectiv nemijlocit **surprinderea modului în care conducerile centralelor investigate gîndesc elaborarea propriilor strategii de export**, încadrarea organică a acestora în strategiile de ansamblu ale unităților lor, ca și în politica generală de comerț exterior și cooperare internațională promovată de partidul nostru.

Una din întrebările anchetei a avut de altfel următoarea formulă : **„Care este și cum estimați că va evolua ponderea medie a exportului centralei dv. în volumul producției marfă ?“** Prelucrarea răspunsurilor primite este prezentată în tabelul nr. 5 Interpretarea acestor răspunsuri, combinată cu analiza lor în dinamică a permis evidențierea unor elemente caracteristice, tipice pentru strategia generală de export a țării noastre. Ne vom referi în continuare, succint la principalele aspecte.

În primul rînd, este evidențiat faptul că **exportul ocupă un loc important în activitatea centralelor noastre, iar în perspectiva următorilor 15 ani, acest loc se va amplifica progresiv.** Cifrele susțin această afirmație. În intervalul 1971—1990 mai mult de jumătate din centralele investigate estimează că vor înregistra un volum anual de export care reprezintă peste 20% din volumul total al producției marfă peste 12% din unitățile cercetate previzionînd chiar că acest volum va reprezenta, anual, peste 40,1%. În același timp, **numărul centralelor care nu au activitate port este redus**, practic fiind vorba de unități care din motive obiective sau datorită specificului activității nu pot efectua o astfel de activitate. Tendința de amplificare treptată a importanței exportului în ansamblul activității centralelor poate fi argumentată prin **mutațiile care intervin în evoluția ponderii volumului exportului în totalul producției marfă.** Astfel, se constată, în perioada după 1975, o scădere puternică a numărului centralelor la care exportul ocupă o pondere de 0—10%, de la 27,5% în actualul cincinal, la 17,2% în cincinalul 1986—1990, ca și a numărului celor la care ponderea exportului în volumul producției marfă este cuprins în intervalul 10,1—20%. Concomitent, înregistrează creșteri diferite celelalte grupe de centrale, îndeosebi cele la care exportul reprezintă 40,1—50% și peste 50% din volumul producției marfă. Pentru a interpreta corect aceste creșteri ale volumului exportului trebuie să nu pierdem din vedere faptul că ele au loc pe fondul altor creșteri, similare sau chiar mai puternice, pe care le înregistrează volumul producției centralelor ca urmare a ritmurilor accelerate de dezvoltare imprimate. Luînd în considerare și acest aspect, în mod normal, creșterile absolute pe care le înregistrează exportul vor apărea mai însemnate.

Toate acestea demonstrează faptul că politica de dezvoltare în perspectivă a țării noastre are în vedere o permanentă deschidere a economiei noastre spre o largă colaborare internațională, o participare activă, tot mai intensă la diviziunea internațională a muncii, la comerțul mondial, la cooperarea economică, științifică și tehnică externă.

Un alt aspect rezultat din prelucrarea anchetei evidențiază **tendința tot mai puternică de îmbunătățire a structurii exportului centralelor.** Cîteva elemente justifică și concomitent explică rațiunile acestei tendințe. Astfel, dacă în cincinalul 1971—1975 se constată că mai mult de jumătate din totalul centralelor investigate care estimează că volumul exportului va reprezenta între 20—25% din volumul total al producției marfă sînt unități economice din ramurile construcțiilor de mașini și chimiei, în cincinalele următoare greutatea specifică a acestor unități economice va oscila între 53—60%. Observăm înscrierea tot mai accentuată a economiei noastre în tendințele mondiale de a asigura o creștere mai puternică a exportului de produse de înalt nivel tehnic, deci care valorifică în mod superior potențialul uman, material și tehnologic al țării. Această tendință, care se va amplifica în cincinalul următor, va căpăta noi dimensiuni după 1980 cînd creșteri însemnate față de perioadele anterioare vor înregistra : Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul. Centrala industrală de mașini și aparataje electrice, Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat, Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant, Centrala industrială de rafinării și petrochimie, Centrala industrială de fibre și fire sintetice etc., ca și o serie de centrale din industria ușoară : Centrala industriei sticlei și ceramicii fine, Centrala industriei articolelor casnice și utilajelor tehnologice, Centrala tricotajelor, Centrala industriei confecțiilor.

Cum este gindită realizarea competitivității

PARTICIPAREA tot mai activă a economiei noastre naționale la diviziunea internațională a muncii, în condițiile tendinței de permanentă modernizare și eficientizare a exportului, implică o adaptare adecvată la mecanismul pieței mondiale, o capacitate tot mai puternică de confruntare cu alte economii, în special din punct de vedere al productivității muncii și calității produselor, o sporire a competitivității economice internaționale a țării noastre. În ce direcție sînt orientate eforturile conducerilor centralelor noastre atunci cînd se urmărește sporirea competitivității ? Acest aspect am căutat să-l surprindem formulînd — în cadrul chestionarului anchetei — întrebarea : **„Asupra căruia dintre factorii de competitivitate gîndiți că trebuie acționat în primul rînd pentru reușita în relațiile comerciale externe ?“.**

Ce evidențiază prelucrarea răspunsurilor primite ? Rezultate cifrice sînt prezentate în tabelul nr. 6, iar asupra cîtorva dintre concluzii ne oprim în continuare.

În primul rînd, reține atenția faptul că **în cincinalul 1976—1980 factorul de competitivitate nr. 1 îl constituie CALITATEA PRODUSELOR.** Nivelul de înzestrare tehnică, dezvoltarea puternică a cercetării științifice, gradul ridicat de pregătire profesională a forței de muncă sînt principalii factori care vor permite și în același timp vor face necesară concentrarea atenției conducerilor de centrale spre creșterea substanțială a nivelului calitativ al produselor destinate exportului, ca o condiție esențială a competitivității lor. Conducerile de centrale, prin maniera în care și-au proiectat strategiile de dezvoltare demonstrează că sînt perfect conștiente de importantele sarcini care le revin, de faptul că, **„fiecare produs românesc de export va trebui să se caracterizeze printr-o calitate ireproșabilă, astfel încît să facă față cu succes exigențelor mereu crescînde ale pieței externe“** [4]. Faptul că elementul „calitatea produselor“ este gîndit de către conducerile centralelor investigate ca un component organic principal al competitivității îl demonstrează și locul doi ocupat de acest factor atît în ierarhia generală a factorilor de competitivitate, stabilită pentru întreaga perioadă 1976—1990, cît si în ierarhia parțială întocmită pentru cincinalul 1981—1985. De altfel, și în cincinalul 1986—1990, calitatea produselor ocupă un loc de frunte în ierarhia factorilor de competitivitate, locul 3, la foarte mică distanță (o opțiune) de factorul indicat pe locul 2 în acest interval de timp — „capacitatea de a lansa pe piață produse noi“, care ea însăși presupune că include și noțiunea de calitate superioară.

Tabelul nr. 5

Repartiția centralelor investigate în funcție de ponderea medie ce se estimează că o va deține exportul în volumul producției marfă

Nr. crt.	Ponderea exportului - % (grupe)	Intervalul				Indicator mediu pentru intervalul 1971-1990
		1971-1975	1976-1980	1981-1985	1986-1990	
1.	0	-	3,5	6,9	6,9	4,3
2.	0 -10	27,5	20,8	17,2	17,2	20,7
3.	10,1-20	27,5	17,2	24,1	24,1	23,3
4.	20,1-30	20,8	37,8	20,8	20,8	25,0
5.	30,1-40	13,8	13,8	17,2	13,8	14,7
6.	40,1-50	6,9	-	6,9	10,3	6,9
7.	peste 50	3,5	6,9	6,9	6,9	6,0
	TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pe ansamblul intervalului de timp analizat — 1976—1990 — ca și în ultimele două cincinale din cadrul său (1981—1985 și 1986—1990) se estimează că factorul nr. 1 de competitivitate îl reprezintă „capacitatea de a depista și cîștiga noi piețe și cumpărători“. Acest fapt rezultă nemijlocit din preocuparea conducerilor centralelor pentru sporirea volumului comerțului nostru exterior, pentru modernizarea structurilor sale, pentru ridicarea nivelului său de eficiență și competitivitate. El reliefează că un loc central în strategia de comerț exterior a centralelor noastre îl ocupă alături de creșterea exporturilor actualelor produse pe piețele existente și alte două aspecte : a) diversificarea piețelor — căutarea de noi piețe pentru produsele existente ale centralelor ; b) diversificarea produselor — crearea de noi produse și căutarea de noi piețe pentru desfacerea acestora.

În condițiile revoluției științifico-tehnice este evident că un rol deosebit revine în cadrul competitivității elementului : **„capacitatea de a lansa pe piață produse noi“.** Acum, crearea de noi produse pentru înlocuirea celor existente sau complet noi dezvoltarea și lansarea lor pe piețe, determină în mare parte menținerea și lărgirea piețelor cîștigate, cucerirea sau crearea de noi piețe, garantînd totodată prioritatea în stabilirea prețului și posibilitatea obținerii de beneficii suplimentare considerabile. Sesizarea importanței acestui element în textura competitivității, explică a-

Tabelùl nr.6

Ierarhia previzionată a principalilor factori de competitivitate

Nr. crt.	Denumirea factorului	Numărul de centrale care au indicat respectivul factor			
		În intervalul			În medie pe intervalul 1976-1990
		1976-1980	1981-1985	1986-1990	
1.	Capacitatea de a depista și cuceri la timp noi piețe și cumpărători	12	12	12	12,00
2.	Calitatea produselor	13	6	7	8,66
3.	Capacitatea de a lansa pe piață produse noi	2	6	8	5,33
4.	Capacitatea de a produce la un nivel de preț competitiv	2	5	2	3,00

legerea sa de către conducerile centralelor investigate **pe locul trei în clasamentul general al factorilor de competitivitate și pe locul doi în clasamentele parțiale intocmite pentru cincinalele 1981—1985** (aici el întrunește același număr de puncte — 6 — cu factorul „calitatea produselor") **și 1986—1990.**

În sfîrșit, între principalii factori de competitivitate conducerile centralelor cercetate situează și **„capacitatea de a produce la prețuri competitive".** Ultimul loc ocupat de acest factor în toate clasamentele — generale sau parțiale — reflectă, în primul rînd, mutația care a avut loc pe piața mondială în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, cînd alte elemente trec înaintea elementului preț în relația dintre cerere și ofertă, avînd rol decisiv în modelarea ei. În același timp, menținerea acestui element evidențiază faptul — normal — că el nu este și nici nu poate fi neglijat, ci dimpotrivă luat în considerare, evident pe măsura importanței lui în configurația finală a competitivității.

Subliniind că cei patru factori sînt complementari, dorim să scoatem în evidență faptul că rezultanta lor — competitivitatea — poate fi obținută de către o unitate economică prin combinarea lor în diverse modalități.

Analiza centralelor cuprinse în eșantion care au optat pentru unul sau alții dintre factorii de competitivitate pune însă în evidență unele elemente, posibil de luat în considerare într-o anumită măsură în formularea unor concluzii, în adoptarea unor strategii de dezvoltare, a unor substrategii de export. Succint este vorba de următoarele :

a. Cea mai mare parte a centralelor reprezentînd ramurile de bază ale industriei — construcțiile de mașini, chimia, energetica și metalurgia — aleg drept factori prioritari de competitivitate „capacitatea de a depista și cîștiga la timp noi piețe și cumpărători" și „capacitatea de a lansa pe piață produse noi".

b. În cazul centralelor aparținînd de ramurile industriei ușoare și alimentare, ordinea în care sînt aleși factorii de competitivitate este următoarea : 1 — calitatea produselor ; 2 — capacitatea de a produce la prețuri competitive ; 3 — capacitatea de a lansa pe piață produse noi. Remarcăm faptul că, în toate cele trei cincinale, elementul „calitatea produselor" ocupă în permanență locul 1 (fie singur și detașat, ca în viitorul cincinal, fie împreună cu alți factori, „capacitatea de a depista și cîștiga noi piețe și cumpărători").

c. Centralele care în toate cincinalele analizate înregistrează ritmurile de creștere cele mai înalte — peste 15,1% pe an — au optat în proporție de : peste 61% pentru factorul „capacitatea de a depista și cîștiga noi piețe și cumpărători" ; peste 23 % pentru „capacitatea de a lansa pe piață produse noi" ; aproximativ 8% atît pentru „capacitatea de a produce la preturi competitive", cît și pentru „calitatea produselor".

d. În cazul centralelor investigate la care ponderea medie a exportului în volum total al producției marfă depășește 31%, se înregistrează următoarea ierarhie a factorilor de competitivitate : 1 — calitatea produselor — ales de aproape 30% dintre respectivele centrale ; 2—3 — capacitatea de a depista și cîștiga noi piețe și cumpărători și capacitatea de a lansa pe piață produse noi — sînt indicați de cîte 25% dintre centrale ; 4 — capacitatea de a produce la prețuri competitive — este indicat de aproximativ 20% din centralele respective.

Principala concluzie care se desprinde din analiză se referă la faptul că alegerea factorului nr. 1 de competitivitate — care imprimă profilul strategiei de export proiectate — ca și modul de combinare a diferiților factori componenți, este în funcție de o multitudine de elemente, între care un loc important îl ocupă (în cadrul elementelor de natură economică) : nivelul tehnic al utilajelor productive, vechimea ramurii, dimensiunea și ritmurile producției, dimensiunea și ritmurile exportului, raportul cerere-ofertă și nivelul de preț, intensitatea concurenței, ritmul de înnoire caracteristic ramurii, destinația finală a produsului — consum productiv sau individual. Modul în care trebuie combinați factorii competitivității și mai ales factorul principal, luînd în considerare elementele arătate, subliniază faptul că, capacitatea de confruntare pe piața mondială depinde, concomitent și în primul rînd, de nivelul productivității, de cheltuielile de producție, de eforturile de cercetare și competitivitatea tehnică a produselor, de nivelul calității produselor, de modul de conducere și organizare a activității de comerț exterior, toate acestea subliniind, în același timp, și **caracterul dinamic al competitivității,** care, de asemenea, nu trebuie neglijat.

B. IULIAN

---

(3) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura Politică, București, 1975, p. 174.

(4) Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura Politică, București, 1974, p. 70.

Într-unul din numerele viitoare vom prezenta noi aspecte rezultate din prelucrarea anchetei : care este capacitatea de creativitate și inovație a centralelor și pe ce cale poate fi ea stimulată; care sînt principalele incidențe ale progresului tehnico-științific asupra activității centralelor și în ce direcții se manifestă ele ; plaja invențiilor posibile; concluzii.

Matematica — instrument eficace de abordare a evenimentelor economice

ÎN ZILELE noastre, **matematica**, își face tot mai mult simțită prezența în cîmpul de cercetare al științelor sociale, în general, al celor economice, în special. Explicația acestei penetrații este complexă și nu ne propunem în nici un caz elucidarea ei. Credem însă, că un aspect se cere subliniat. „Nevoia" de matematică este generată în mare parte de largile posibilități pe care le oferă instrumentarul ei pentru abordarea științifică a fenomenelor și proceselor, a laturii cantitative a evenimentelor economico-sociale, în raționalizarea activităților umane care au un scop precis determinat prin prisma criteriilor optimalității și eficienței.

În plan strict economic, **cercetarea operațională** este una din ramurile matematicii care capătă o tot mai mare importanță în special în domeniile analizei, planificării, organizării și conducerii. Varietatea, multilateralitatea și complexitatea metodelor cercetării operaționale creează largi posibilități cercetătorilor, specialiștilor, cadrelor de conducere pentru a soluționa, prin prisma optimului, problemele pe care le ridică practica economică, cu prioritate cea productivă. Iar unul dintre marile avantaje al acestor metode — care invită la generalizarea utilizării lor — îl constituie faptul că fac posibilă abordarea problemelor cu un foarte mare număr de soluții, rezolvarea rapidă a acestor probleme prin alegerea variantei de soluție apreciată ca optimă în funcție de condițiile luate în considerare.

În ultimii ani asistăm la o puternică **proliferare a lucrărilor din domeniul cercetărilor operaționale,** procesul în sine ilustrind, de fapt, pe lingă interesul pe care acestea l-au trezit pe plan teoretic, și rapiditatea cu care ele și-au dovedit utilitatea in planul practicii. Fenomenul este puternic prezent și în spațiul românesc. Între lucrările prestigioase din domeniul cercetărilor operaționale apărute în ultimii ani, ne reține atenția **„Matematica organizării"** a profesorului **Mircea Malița și Corneliu Zidăroiu.** Valoarea și interesul stirnit în rîndul cititorilor este ilustrat între altele, de traducerea lucrării în limba engleză și de apariția recentă a celei de-a doua ediții în limba română (1).

Concepînd ansamblul metodelor cercetării operaționale ca punct de plecare al constituirii unei noi științe, **„teinologia"**, înțeleasă ca **„știința organizării factorilor care concură la un rezultat urmărit, astfel ca cerințele optimizării să fie satisfăcute"**, a cărei sferă de aplicare se va extinde de la domeniile economiei și producției (spre care este orientată cu prioritate în prezent) și la alte sfere de activitate umană, autorii, se opresc în cadrul lucrării, asupra unora dintre modele și metode, căutind să surprindă astfel elementul — liant al noii discipline științifice. Efortul lor este polarizat de fapt de două mari grupe de probleme, tratate în cadrul lucrării în două părți distincte. Prima are ca obiect **problemele de optimizare** : programe liniare și neliniare, programe dinamice, programe stochastice, elemente de teoria jocurilor și a grafelor. Este vorba în acest caz de un set unitar de metode ale cer-

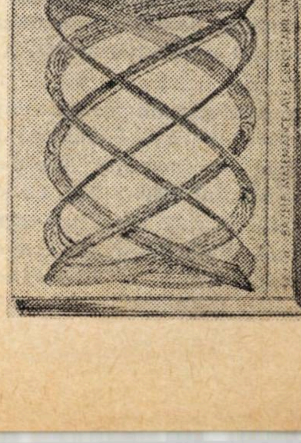

Organizare și creativitate

Interviu cu Andrei POPESCU, director al Fabricii de ciorapi și tricotaje „Apollo" — București *)

● **Tovarășe director, conduceți o întreprindere care în ultimii ani a obținut realizări remarcabile în îndeplinirea sarcinilor ce i-au revenit din planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării. Din cîte știu, veți realiza în mai puțin de patru ani și jumătate actualul plan cincinal. Cu siguranță, în această direcție au acționat nu unul, ci mai mulți factori. Dintre cei ce țin de calitatea conducerii unității, care apreciați a fi fost esențial ?**

— Esențială mi se pare crearea în unitate a unui climat de muncă propice creației, participării active a întregului personal la realizarea sarcinilor ce ne-au fost încredințate. Am beneficiat de situația favorabilă că foarte multe cadre de conducere din întreprinderea noastră au absolvit unul sau altul dintre programele diverselor centre ale sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului din unitățile socialiste, sistem constituit prin aplicarea Legii nr. 2/1971. Prin intermediul acestor programe au fost însușite cunoștințe și deprinderi a căror aplicare în practică ne-a ajutat în stimularea și valorificarea producției de idei, în organizarea muncii organelor de conducere colectivă, în general, în mai buna organizare a conducerii unității noastre.

Aș vrea însă să subliniez ideea că un climat de angajare puternică a personalului unei unități la realizarea sarcinilor acesteia nu poate lua naștere și nu se poate dezvolta decît pe fundamentul solid al unei organizări ferme, în care să fie clar și riguros stabilite atribuțiile fiecăruia, unde fiecare să știe precis și complet de ce răspunde el și cei cu care colaborează, în care oamenii să fie apreciați după contribuția lor efectivă, fiecare să fie „plantat" acolo unde merită și unde dă cel mai bun randament. Noi am realizat un sistem de organizare care răspunde acestor cerințe. Creația și participarea înfloresc în condiții de ordine și disciplină, nu în haos și improvizație.

Să vă dau un exemplu. Vedeți această foaie volantă, „foaia roșie" cum o numim noi. Titlul ei este „Notă de sesizare". Observați, sus în dreapta, scris mare : „numai pentru director". Nu are decît patru puncte și poate fi completată de orice lucrător din unitate. Cele patru puncte sînt : 1 — numele celui ce sesizează și problema sesizată ; 2 — compartimentul ce trebuia să rezolve problema ; 3 — persoana care trebuia să rezolve ; 4 — de cînd se cunoștea problema ce trebuia rezolvată.

La trei astfel de sesizări, ajunse la mine, și verificate a fi corecte, cel care n-a rezolvat „problema" suportă consecințele. Această „foaie roșie" este un excelent și eficient mijloc de acțiune practică. Dovadă : problemele sînt rezolvate operativ, exact acolo și de către cel ce trebuie.

● **În felul acesta ați rezolvat și mult disputata problemă a delegării de atribuții...**

— Da, dar nu numai pe această cale. O influență deosebit de favorabilă a avut, în această direcție, și introducerea acordului global. În unitatea noastră procentul de extindere a acordului global este de 97%. Pe lîngă multe alte avantaje pe care acesta le are asupra activității unei unități economice, se numără și descongestionarea bugetului de timp al conducerii superioare și sporirea spiritului de răspundere la nivelul conducerii directe a producției. Din avalanșa de probleme care se tot împingeau în sus, astăzi, la conducerea unității ajung foarte puține, într-adevăr cele ce necesită competența acestui nivel, celelalte fiind rezolvate operativ, la nivelul formației de lucru.

● **Care au fost cele mai dificile probleme cu care ați fost confrunat în ultimii ani și cum le-ați rezolvat ? Ce învățăminte pot fi trase de aici pentru viitorul cincinal ?**

— Pe prim plan aș plasa problemele din domeniul desfacerii produselor și cel al asigurării cu cadre al noilor capacități.

Mai exact, nu în domeniul desfacerii ca atare, ci în cel al planificării volumului și structurii vînzărilor noastre. A existat și există o relativă lipsă de mobilitate și operativitate în concretizarea sarcinilor ce privesc volumul fizic al diferitelor produse, în punerea de acord a acestora cu sarcinile valorice. Să vă explic. Pentru anul în curs, în vederea îndeplinirii cincinalului mai devreme, față de prevederile inițiale, a sporit volumul valoric al producției ce trebuie realizat de întreprinderea noastră. Noua sarcină este realistă, în sensul că dispunem și de capacitățile necesare și, cu siguranță, că, pînă la urmă, vom găsi și cui să vindem produsele noastre. Din păcate, cifra a fost definitivată cu mult după termenul la care noi am contractat producția pentru acest an.

Insuficienta preocupare pentru o cît mai exactă previzionare și insuficienta sincronizare la diferite nivele în acest domeniu, au ca urmare nu numai faptul că trăim sub presiunea temerii că nu știm cui vom vinde produsele, dar și aceea că ajungem, efectiv, în situația de a imobiliza importante fonduri în stocuri de produse, cu toate consecințele ce decurg de aici.

Și dificultățile întîmpinate în asigurarea cu cadre a noilor capacități se datoresc tot insuficientei capacități de previzionare și lipsei de operativitate în clarificarea sarcinilor, a ceea ce trebuie făcut. De exemplu, se hotărăște dezvoltarea unei capacități de producție. Datorită întîrzierilor în obținerea avizelor necesare, concret în deschiderea finanțării, ajungem în situația că timpul care ne rămîne la dispoziție pentru pregătirea cadrelor este insuficient. De aici consecințele : se apelează la tot felul de improvizații, se întîrzie punerile în funcțiune, nu se realizează în termen parametrii proiectați.

● **Tovarășe director, ce trebuie făcut, asupra căror factori considerați că trebuie acționat pentru sporirea capacității de previzionare, pentru mai multă mobilitate și operativitate în acest domeniu al planificării, și, în general, în domeniul conducerii unităților economice ?**

— Mai întîi — știința, știința previziunii, a conducerii economice. Nu o să facem niciodată previziuni exacte, afirmînd în dreapta și în stînga că trebuie să previzionăm. Este necesar să învățăm previziunea și s-o utilizăm eficient în practică. În al doilea rînd, se impune — cum, de altfel, deseori a subliniat secretarul general al partidului nostru — a fi întărit simțul de răspundere al cadrelor și organelor de conducere de pe toate nivelele, în sensul asumării și rezolvării cu operativitate a problemelor pe care le ridică viața. Așa cum v-am spus, acordul global a întărit substanțial spiritul de răspundere jos, la nivelul formațiilor de lucru. Este timpul să ne gîndim la modalități adecvate de a întări mai mult și spiritul de răspundere al cadrelor din planificare, aprovizionare, a celor ce au sarcini pe linia asigurării unităților productive cu personalul și cu fondurile necesare etc., în general al cadrelor și organelor de conducere.

● **Care este cea mai importantă deficiență ce se resimte în prezent în activitatea cadrelor de conducere din unitățile economice ?**

— Dispunem astăzi de cadre foarte bine pregătite din punct de vedere profesional, politic, ideologic, etic. Domeniul care a rămas relativ în urmă, în care se resimt cele mai mari lipsuri și în care fiecare poate acționa, este, după părerea mea, cel al organizării propriului timp de muncă. Foarte mulți conducători nu știu, nu reușesc să-și organizeze într-un mod judicios și eficient ziua de muncă. Din această cauză sînt depășiți de probleme, de viață : fie nu pot cuprinde toate problemele, fie le abordează cu întîrziere.

● **Cum ați acționat dumneavoastră pentru eliminarea acestei deficiențe ?**

— În trei direcții prncipale : 1 — delimitarea strictă a atribuțiilor mele și ale colaboratorilor ; 2 — delegarea largă a propriilor atribuții ; 3 — instituirea unui sistem rațional de informare, nu după scheme abstracte, ci în nemijlocită legătură cu atribuțiile concrete pe care mi le-am asumat ca director și președinte al consiliului oamenilor muncii.

● **La începutul discuției ați subliniat influența favorabilă exercitată de climatul de muncă asupra capacității de creativitate și inovație a unității. Concret, cum este organizată activitatea de producere și valorificare a ideilor de produse noi pentru unitatea dvs. ? Apreciați că aceasta este forma cea mai adecvată de organizare ? Dacă nu, ce îmbunătățiri întrevedți în această direcție ?**

— Avem în unitate un atelier de proiectări tehnologice, care se ocupă — în mică măsură — și de creația de noi modele de ciorapi. Foarte multe dintre modelele noi cu care ne prezentăm pe piață nu sînt creația acestui atelier, ci a unui număr mare de lucrători din diferite compartimente ale unității. Am adoptat în unitate această concepție modernă privind creativitatea : toți lucrătorii au capacitate creativă, deci toți trebuie s-o aplice, să producă idei noi pentru îmbunătățirea tehnologiilor și produselor noastre. Asta a depins de noi și considerăm că am făcut o treabă bună. Cred însă că în cincinalul următor, cel al afirmării în țara noastră a actualei revoluții tehnico-științifice mondiale, trebuie făcut mult mai mult. Din punct de vedere organizatoric, consider că este absolut necesară crearea unui nucleu puternic de creație de produse noi la nivelul centralei industriale — cu mijloace tehnice și personal care există în unități — singurul capabil să asigure alinierea produselor din sectorul nostru la realizările și exigentele producției și pieței mondiale.

Constantin COJOCARU

**) La scurt timp după acordarea acestui interviu, tov. Andrei Popescu a fost promovat în funcția de director general adjunct al centralei din care face parte fabrica „Apollo" ; s-a creat astfel o condiție ca realizările menționate și propunerile formulate să prindă viață pe ansamblul întregii centrale (N.R.)*

---

cetării operaționale, care permit, în condițiile formulării diferite a resurselor, combinarea acestora de o manieră care să asigure atingerea obiectivelor prestabilite în condiții de optimalitate. Partea a doua, prezentînd problemele **de natură statistică :** analiză dispersională și factorială, controlul statistic al calității, elemente ale teoriei echipamentului, de teoria așteptărilor și de teoria stocurilor, caută să întregească elementele oferite în partea întîi. Insistînd deci pe modalitățile cele mai eficace care pot fi utilizate în vederea menținerii stărilor realizate de optimalitate a sistemelor, oferă posibilități de detectare în timp optim a factorilor perturbatori, cărora de cele mai multe ori le este conturat, prin diverși parametrii, profilul.

Predominanța caracterului aplicativ al lucrării este asigurată prin concomitența prezentării clare, a conținutului metodelor, înfățișării posibilităților ei practice de aplicare, delimitării sferei și profunzimii domeniului de utilizare, descrierii și ilustrării principalilor algoritmi. Bibliografia selectivă ce însoțește fiecare capitol oferă celor interesați — economiști, ingineri, matematicieni, studenți, în general cadre care desfășoară actualmente sau în perspectivă o activitate de organizare și conducere — posibilitatea de aprofundare a temelor tratate.

I. B.

(1) Mircea Malița, Corneliu Zidăroiu : Matematica organizării, Ediția a II-a, Editura Tehnică, București, 1975.

TEORII
IDEI

CINCINALUL REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE –

O treaptă hotărîtoare a progresului multilateral al României socialiste

CONFIGURAȚIA proceselor proprii lumii contemporane rezultă în mare măsură din tendințele generate de revoluția socialistă, pe de o parte și de revoluția științifică și tehnică pe de altă parte. De aceea se manifestă un interes crescînd pentru mutațiile din știință și tehnică, pentru interferența acestora cu marile transformări de ordin social și politic care modifică înfățișarea de azi și de mîine a planetei. Țara noastră este total angrenată în aceste procese revoluționare. Creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a vieții sociale constituie, după cum se subliniază în Programul P.C.R., una din direcțiile prioritare în care va acționa Partidul Comunist Român pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, cincinalul 1976—1980 fiind în acest sens, caracterizat ca un cincinal al revoluției științifice și tehnice în țara noastră.

În aceste condiții, înțelegerea profundă a dimensiunilor, conținutului, mecanismelor și tendințelor proprii revoluției științifice și tehnice depășește limitele preocupărilor teoretice, căpătînd o semnificație practică stringentă. Răspunzînd acestor solicitări, oamenii de știință români manifestă un rol activ în analiza acestor procese. Lucrările românești consacrate revoluției științifice și tehnice se caracterizează printr-o largă deschidere, prin încercări meritorii de a surprinde mutațiile ce se produc în dezvoltarea societății contemporane. Un prim element definitoriu ce se desprinde în cadrul acestor analize se referă la faptul că revoluția științifică și tehnică se înscrie în rîndul acelor procese contemporane pe care datorită dimensiunilor și manifestărilor le denumim tot mai frecvent **fenomene globale.** Cuprinzînd în sfera sa de acțiune întreaga planetă, această revoluție generează fenomene noi care implică toate statele și popoarele. Luînd în considerare acest aspect global, planetar studiile românești au schițat tendințele care își croiesc drum formulînd și sugestii pentru crearea condițiilor necesare ca rezultatele pozitive ale acestor mutații să fie accesibile tuturor.

Un proces care penetrează toate laturile vieții sociale

PROBLEMA abordată prezintă un interes științific intrinsec, dar care devine realizabil numai prin măsuri politice și economice adecvate pe plan național și internațional. Stabilirea unui nou tip de relații politice și economice internaționale constituie — în acest context — un deziderat fără de care nu este posibil ca toate națiunile și popoarele să se bucure de urmările revoluției științifice și tehnice în deplină libertate și egalitate. În cadrul acestor preocupări un loc major îl ocupă relația dialectică dintre desfășurarea revoluției științifice și tehnice pe plan mondial și procesul concret de realizare a progresului. Dezvăluirea modului concret în care se realizează rolul acestei revoluții de **forță motrice a progresului umanității în general și a progresului socialist în special,** permite analiza mutațiilor care condiționează procesul înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate, care condiționează ridicarea la un nivel mai înalt a întregii activități de construcție socialistă. Revoluția științifică și tehnică produce nu numai mutații în tehnică și tehnologie, dar modifică structurile sociale și contribuie la creșterea gradului de funcționalitate a societății. Ultimul aspect își găsește expresia în dinamica structurilor organizatorice și de conducere, în perfecționarea mijloacelor de urmărire, măsurare și evaluare a performanțelor economice și sociale, în progresele realizate pe calea modelării perspectivelor dezvoltării umanității, a societății socialiste în particular.

În dezacord cu interpretările simplificatoare, tot mai mulți cercetători români consideră revoluția științifică și tehnică atît un proces de dimensiuni planetare, cît și un **fenomen care penetrează toate laturile vieții sociale.** Dimensiunile și conținutul ei depășesc sfera științei și tehnicii. Sîntem în fața unei revoluții în industrie, a unei revoluții în energetică, dar și în fața unor mutații în procesele economice, în structurile socio-profesionale, în comunicația umană, în cultură, care toate influențează esența umană. Fără îndoială, esența umană, departe de a fi imuabilă, evoluează, iar astăzi, dinamica ei este impulsionată nu numai datorită relațiilor social-economice, ci și datorită revoluției științifice și tehnice prin acțiunea ei asupra „conștiinței tehnice“ a oamenilor, asupra lumii produselor utilizate de om, asupra gamei de cerințe, asupra valorii științifice, artistice etc. În contrast cu acest mod dialectic de abordare mai întîlnim autori care tratează unilateral natura și implicațiile revoluției științifice și tehnice. De pildă, explicîndu-se termenul „Revoluția științifică și tehnică“ se afirmă în „Dicționarul Economic“ (Editura Politică, 1975) că aceasta are un „caracter multilateral“ care își găsește expresia în faptul că ea cuprinde... toate elementele forțelor de producție ! În continuare, se susține că aplicarea rezultatelor revoluției științifice și tehnice face ca știința să fie forță de producție ; că între ea și ritmurile creșterii producției s-a stabilit o legătură directă și eficientă. Acest mod de prezentare, uneori unilateral este expresia unui „economocentrism“ dăunător prin implicațiile pe planul practicii sociale. Construirea unei imagini corecte cu privire la dimensiunile reale și tendințele profunde ale acestei revoluții contribuie la formarea de noi atitudini la factorii decizionali, dă o anumită substanță activității decizionale. Justifică reorientări motivaționale în procesul de elaborare a deciziilor, conturează noi soluții de utilizare eficientă a resurselor materiale și umane ale țării. De fapt revoluția științifică și tehnică răstoarnă nu numai perspectivele de ordin material, economic sau social, ci înnoiește conținuturile de gîndire, atitudinile, criteriile de apreciere. Fără exagerare se poate spune că revoluția științifică și tehnică a accelerat uzura morală a tehnicii, a structurilor organizatorice, dar și a unor adevăruri acceptate pînă astăzi.

Raționalitate tehnică — economică – ecologică

CONȚINUTUL revoluției științifice și tehnice este pus în evidență de obicei prin raportarea la revoluția industrială din secolele trecute. Considerăm că acest demers este justificat doar în parte, și anume, în măsura în care ne permite să înțelegem „cînd“ și „cum“ a început revoluția științifică și tehnică contemporană.

Majoritatea analizelor acestor fenomene consideră că esența și finalitatea revoluției științifice o constituie procesele de automatizare și cibernetizare. Urmărind trecerea de la mașinism la automatizare mulți cercetători au considerat că pot întrezări și încheierea revoluției științifice și tehnice contemporane în momentul proliferării automatizării atît în sfera producției și serviciilor cît și în sfera conducerii economice și sociale. Un asemenea deznodămînt, previzibil la orizontul cîtorva decenii, decurge logic din premisele analizei. După părerea noastră, „logica“ aceasta își are punctele sale de sprijin în tehnica și tehnologiile „mașiniste“. Evoluția istorică de la unealtă la mașină și de la aceasta la ansamblurile de mașini automatizate constituie verigile unui anumit mod de raportare a omului la forțele naturii. În aceste verigi există deosebiri calitative, iar diferențele se stabilesc în limitele aceleiași modalități de transformare a obiectelor naturii în produse utile, transformare înfăptuită cu ajutorul principiilor fizico-chimice.

La mijlocul deceniului opt, constatăm însă că modalitatea „mașinistă“ de realizare a producției nu este unica posibilă. În momentul de față revoluția științifică și tehnică se află la ora înnoirii sale interne, la ora cînd procesul trecerii de la mașinism la automatizare nu-i epuizează conținutul și tendințele. Faptul nou care își croiește drum cu vigoare crescîndă este „biologizarea“ și „ecologizarea“ producției și nu numai a producției.

Un domeniu în care trecerea de la principii fizico-chimice la mecanisme „biologice“ de acțiune se dovedește a avea urmări spectaculoase îl constituie însăși organizarea și conducerea activităților economice. În condițiile actuale unul din obstacolele care se ridică amenințător în fața progresului general al umanității este poluarea. Faptul că procesele de producție moderne duc la acumularea de deșeuri, la reziduuri care nu-și găsesc întrebuințarea și modifică negativ balanța raporturilor dintre om și mediu, constituie un rezultat direct al organizării lineare a producției. Procesul de producție este de regulă, deschis și univoc, parcurgînd în linie dreaptă drumul de la materie primă la produsul util și la deșeuri. Produsul util, la rîndul său, după epuizarea valorii sale de întrebuințare inițiale devine adeseori deșeu, un obiect — tratat în mod greșit ca fiind lipsit de orice valoare de întrebuințare și care se aglomerează în mediul ambiant.

Adoptarea de principii ecologice și totodată de raționalitate economică mai larg concepută în organizarea producției ar echivala cu trecerea la producții de tip „ciclic“, fără deșeuri și deci fără poluare. Un asemenea model întîlnim în natură unde nu există deșeuri și poluare.

Progresele viitoare în domeniul automatizării vor fi, la rîndul lor, condiționate de succesele obținute de biologie. De pe acum se întrevede posibilitatea reală de a introduce componente biologice în sistemele electronice de calcul. În curînd, noua generație de computere se va deosebi de generațiile anterioare prin faptul că va fi formată din „hibrizi“ care vor conține pe lîngă structuri fizice și structuri biologice.

În sfîrșit, remarcăm, în treacăt, și posibilitățile ce se deschid într-o perspectivă mai îndepărtată în domeniul energiei. O mare parte din dificultățile pe care le va întîmpina omenirea în obținerea unor cantități sporite de energie vor putea fi depășite prin descifrarea mecanismelor biologice de transformare a energiei solare în alte forme de energie.

Tendințele care își croiesc drum astăzi deschid astfel perspectiva utilizării tehnologice a unor forme nemecanice de mișcare a materiei care va amplifica efectele automatizării și cibernetizării într-un context nou. Considerăm, deci, că este încă devreme pentru a încheia discuția cu privire la momentul și formele în care se va încheia revoluția științifică și tehnică contemporană.

Prin filtrul relațiilor de producție socialiste

SOCIALISMUL constituie terenul firesc pentru dezvoltarea deplină a tuturor implicațiilor revoluției științifico-tehnice întrucît socializarea mijloacelor de producție și desființarea structurilor de clasă antagoniste a înlăturat obstacolele de natură obiectivă care ar fi putut frîna desfășurarea noilor tendințe ale progresului social. Acest teren obiectiv permite ca pe planul acțiunii sociale, în țara noastră să devină posibilă realizarea dezideratelor revoluției științifico-tehnice prin **Programul cu caracter global** al partidului, care capătă viață prin voința întregii societăți, prin **planificarea complexă socio-economică** care transformă proiectele în realități, prin **caracterul umanist al opțiunilor** făcute pe termenul lung al dezvoltării economice și sociale, caracter umanist care garantează, împotriva aberațiilor tehnocrate, democratizarea proceselor de conducere necesară îndeplinirii voinței populare.

De altfel punerea în valoare a superiorității orînduirii socialiste nu se realizează de la sine, impune o activitate susținută de studiere temeinică a realităților istorice în fiecare etapă în vederea conducerii societății în conformitate cu tendințele și cerințele obiective ale dezvoltării sociale. Revoluția științifică și tehnică generînd automatizarea nu este prin ea însăși un proces automat. Consecințele ei nu se manifestă direct, ci prin „filtrul social“ reprezentat de relațiile de producție ale societății, de raporturile social-politice dominante. Putem înțelege corect acest fenomen renunțînd la ideile despre progres ca o mișcare rectilinie, de la simplu la complex. În primul rînd, revoluția științifică și tehnică își realizează astfel funcția ei de forță motrice a progresului social ca **un proces pulsatoriu și nicidecum liniar.** Caracterul de proces pulsatoriu își găsește expresia în faptul că pașii făcuți în domeniul cunoașterii științifice, avînd implicații în practica socială, nu au loc simultan, ci la intervale mai mici sau mai mari, inegalitatea lor nepermițînd încă stabilirea unei periodicități. De aceea, mutațiile pe care le produce revoluția științifică și tehnică se produc periodic și impulsionează inegal dezvoltarea diferitelor zone ale tehnicii și tehnologiilor, diferitelor ramuri ale economiei și diferitelor sectoare ale vieții sociale.

De asemenea, deși prin dimensiunile ei revoluția științifică și tehnică are un caracter mondial, desfășurarea ei este nesincronă. Mozaicul situațiilor concrete regionale sau locale din diferite continente și țări contribuie la îngroșarea sau estomparea anumitor trăsături sau aspecte concrete ale acestei revoluții, la desfășurarea ei în ritmuri diferite, la realizarea în grade diferite a exigențelor ei în diferite sfere ale societății. Ca atare este necesar să abordăm multilateral raportul dintre general și particular în înfăptuirea diferitelor procese caracteristice revoluției științifice și tehnice, să studiem căile concrete de realizare a exigențelor sale în raport cu structura și gradul de evoluție a unei societăți. Acest ultim aspect privește direct edificarea socialismului în România deoarece au fost necesare eforturi mari pentru a parcurge distanța istorică care despărțea țara noastră la începutul revoluției socialiste de alte țări, aflate pe alte trepte ale progresului istoric.

Una din problemele concrete ale dialecticii general-particular în dezvoltarea revoluției științifice și tehnice în țara noastră o constituie învingerea decalajului tehnologic în raport cu țările puternic dezvoltate. Soluția adecvată țării noastre, verificată în practică o constituie continuarea importului de tehnologie, cu un efort mărit substanțial în domeniul cercetării științifice proprii. Orientarea spre tehnologii moderne nu constituie însă cheia întregii problematici a unei țări în curs de dezvoltare. După cum demonstrează viața, creșterea rapidă a forțelor de producție în condițiile specifice țării românești cere o corectă alegere între tehnologiile de vîrf, tehnologiile intermediare și tehnologiile autohtone care au o tradiție în viața economică și socială a țării noastre. Problema aceasta este deosebit de complexă, dar de rezolvarea ei depinde, în bună măsură, succesul acțiunii de depășire a fazei de țară în curs de dezvoltare.

După cum se remarcă, un aspect specific al implementării realizărilor revoluției științifice și tehnice în condițiile noastre îl constituie raportul între calitatea (fiabilitatea) produselor și timpul social de muncă. Existența unui procent mare de rebuturi, durata mică de viață a produselor, dezvoltarea slabă a serviciilor necesare industriei moderne și lansării pe piață a produselor de folosință îndelungată sînt cîteva din cauzele care pot provoca pierderi sociale, frînări în calea procesului de angajare pe drumul deschis de revoluția științifică și tehnică. Pentru a se reduce aceste pierderi, pentru a învinge multiplele obstacole în calea folosirii mai eficiente a resurselor noastre, partidul nostru a trasat sarcina realizării unei cotituri hotărîte în direcția obținerii unei înalte calități a tuturor activităților. În acest scop nu sînt suficiente mijloacele educative și nici factorii de stimulare materială. O cotitură în această direcție se poate face prin reorientarea atitudinilor noastre în problemele de eficiență, de cost, de înțelegere a structurilor economiei moderne.

Toate aceste preocupări solicită din partea tuturor membrilor societății noastre socialiste o intensă preocupare pentru perfecționarea structurilor organizatorice și de conducere, în cadrul larg al democrației și eticii noastre socialiste.

Cercetarea și tehnica viitorului

STUDIUL acestor fenomene concrete ne arată că revoluția socialistă și revoluția tehnico-științifică cu toate că sînt procese diferite din punct de vedere calitativ, se interferează într-o manieră pozitivă, cu condiția unei reacții adecvate a factorilor subiectivi ai dezvoltării, reacții care își găsesc expresia concentrată în politică.

În Programul partidului nostru sînt luate în considerare două șiruri de procese care, deși se întrepătrund, nu-și pot pierde identitatea. Pe de o parte, socialismul se poate construi doar pe baza celor mai înaintate realizări ale revoluției științifice și tehnice, pentru a se atinge un anumit grad de maturitate economică și socială ; pe de altă parte, procesele care își croiesc drum în socialism deschid curs larg procesului de umanizare a societății.

În ce privește primul aspect cercetarea științifică este stimulată în special în domeniile ce pot influența activ dinamica producției. Rezolvarea unei asemenea situații este perfect posibilă în condițiile unui stat de mărimea României. În domeniul promovării invenției pe plan tehnic și social diferențele dintre statele mari și statele mici nu trebuie considerate sursa unui decalaj crescînd. Prin potențele sale intelectuale țara noastră poate realiza străpungeri spectaculoase în știință și tehnică cu urmări favorabile pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei și societății.

Realizarea acestor performanțe cere însă o grijă sporită pentru orientarea și utilizarea corectă a forțelor științifice care sînt concentrate pe direcțiile cele mai favorabile realizării unui progres substanțial. Politica științei și tehnologiei devine astfel o componentă esențială a politicii generale a statului nostru socialist, politică chemată să fructifice maximal resursele materiale și umane ale țării.

În acest sens cunoașterea tendințelor prin care se exteriorizează conținutul complex al revoluției științifice și tehnice contemporane permite selectarea direcțiilor principale de interes,

prof. univ. Sergiu TAMAȘ
Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 22)

ŞCOLI — CURENTE — ECONOMIŞTI

SENSUL UNOR REEVALUĂRI STRATEGICE

ÎN DOMENIUL ideologiei marelui capital semnele unor restructurări şi reevaluări strategice impuse tot mai imperios de agravarea contradicţiilor economice şi sociale au început să apară în a doua jumătate a deceniului trecut. Tonul „autocritic" şi propunerile de „ameliorare", „reformare" sau „transformare" a structurii unor relaţii sau practici comportamentale ale instituţiilor economice şi sociale sau ale sistemului în ansamblul său, au devenit treptat tot mai frecvente şi mai cuprinzătoare. Şi chiar dacă ele sînt, obiectiv sau deliberat formale, lipsite funciar de vreo valoare practică-operaţională pentru a putea căpăta atributul de programe politice, chiar dacă sînt concepute în scopuri pur propagandistice – în spiritul nu lipsitelor de o anumită eficienţă „practici de persuasiune" – ele au totuşi o semnificaţie socială. Ele atestă că amploarea şi gravitatea problemelor cu care capitalismul zilelor noastre este confruntat au atins acel nivel la care conştientizarea manifestă, ca premisă pentru impunerea unor transformări, nu mai poate fi evitată. Cu atît mai mare este semnificaţia unor atari programe reformatoare cînd ele sînt afirmate chiar de către reprezentanţii nemijlociţi ai marelui capital. Este desigur şi motivul pentru care cartea lui John Rockefeller al 3-lea **(A doua revoluţie americană *)** a suscitat interesul tuturor celor preocupaţi de stadiul şi caracterul frămîntărilor actuale din S.U.A., ale capitalismului contemporan în general.

Însuşi titlul cărţii lui J.R. este semnificativ. El reflectă elocvent necesitatea pe care sînt nevoiţi s-o recunoască explicit chiar şi reprezentanţii cei mai proeminenţi ai marelui capital de a iniţia, în vederea evitării unei adevărate revoluţii, măsuri reformatoare.

John Rockefeller consideră că acum, la 200 de ani de la prima revoluţie americană, S.U.A. parcurg etapa unei noi revoluţii, a cărei „vitală" importanţă pentru sistemul capitalist este subliniată în termeni alarmanţi : în cazul că nu se va merge pe calea acestei revoluţii, sprijinind-o a se realiza, va trebui „să suferim consecinţele" (p. 16). „Rezultatul final ar putea fi un total crah al sistemului" (p. 38).

J. R. apelează la serviciile vitalizatoare ale conceptului de „revoluţie" pentru construcţia teoretică pe care o avansează, încercînd totodată să-şi liniştească cititorul burghez, conservator, a cărui alergie congenitală la simpla pronunţare a acestui „cuvînt de spaimă" l-ar putea deruta în privinţa adevăratei sale poziţii. Numele de Rockefeller, precizează el, nu este cunoscut ca revoluţionar, ci conservator, republican din punct de vedere politic (p. 7). „Revoluţia în curs de desfăşurare nu este violentă, destructivă, ci ...pozitivă, umanistă. Sensul şi scopul ei este umanizarea societăţii noastre actuale".

Rockefeller consideră că în etapa actuală nimeni nu mai poate face abstracţie, fără riscul de a contribui la crahul sistemului capitalist, de marile şi gravele lui „carenţe" şi „incongruenţe". De aceea, el şi lansează un apel patetic pentru adoptarea unei atitudini lucide şi active a marelui capital. „Eu caut să conving pe fiecare din noi să devenim personal şi pozitiv implicaţi în marea dramă a timpului nostru şi nu să ne simţim victime obosite şi impotente ale forţelor impoderabile. Antidotul dispersării constă în a te implica..." (p. XV). Iar a fi implicat înseamnă a contribui la „desfăşurarea revoluţiei".

Problemele sînt : drepturile civile, distribuirea bogăţiei sociale şi a venitului, şomajul, sărăcia, inflaţia, aglomerările urbane, transporturile, asistenţa medicală, sistemul educaţional, poluarea, obiectivele producţiei, sistemul muncii şi birocraţiei ca factori ai alienării etc. „Aceste foarte serioase probleme ale societăţii noastre sînt fie create de sistemul nostru economic, fie intim asociate cu el" (p. 79). Toate aceste „aspecte critice" afirmă J. R., sînt rezultatul faptului că între sistemul de valori cu care a debutat societatea americană acum 200 de ani, formulat în Declaraţia de independenţă, şi sistemul de valori ce s-a constituit treptat în practica relaţiilor social-economice, a survenit un **divorţ**. Este divorţul, consideră el, dintre idealurile umanitare de egalitate, justiţie, libertate ale revoluţiei americane şi implicaţiile revoluţiei industriale : concurenţa, piaţa, creşterea economică neorientată, aroganţa de a domina natura, tendinţa de a-l privi pe muncitor ca mijloc de producţie şi nu ca fiinţă umană, tendinţa de a aprecia profitul şi proprietatea mai presus decît

---

*) John D Rockefeller The second american revolution, New York, 190 p.

---

fişe

analiza-diagnostic a unităţilor economice

Nicolae Oprea
George Pleşoianu

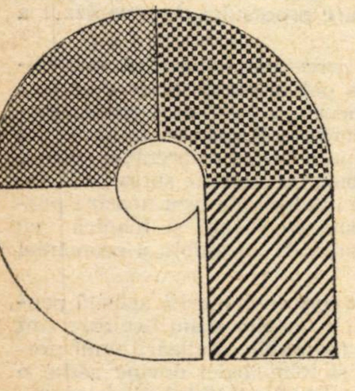

● *Recent, în Editura ştiinţifică şi enciclopedică Bucureşti, 1975, a apărut lucrarea* Analiza – diagnostic a unităţilor economice *(232 p.), semnată de Nicolae Oprea şi George Pleşoianu, specialişti ai Centrului de perfecţionare a pregătirii cadrelor de conducere din economie şi administraţia de stat, din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu".*

După un capitol de introducere, în care este prezentată unitatea economică ca un sistem de organizare şi conducere ce poate fi cercetat cu ajutorul analizei-diagnostic în următoarele trei capitole sînt expuse : esenţa, principiile şi obiectivele analizei-diagnostic a unităţilor economice ; tipologia analizelor-diagnostic ; metodologia de lucru în elaborarea analizei-diagnostic. În ultimul capitol sînt prezentate rezultatele unui număr mare de aplicaţii ale metodei în diferite ramuri ale economiei noastre naţionale (construcţii de maşini, industrie extractivă, industrie prelucrătoare, construcţii, agricultură).

Tratînd pentru prima dată la noi în ţară problema analizei-diagnostic, lucrarea – aşa cum se subliniază în prefaţa semnată de prof. dr. Mihai Dumitrescu – se adaugă unor lucrări apărute în ultimii ani, care pornind de la tezele teoretice deosebit de importante ale partidului nostru în domeniul ştiinţei conducerii, completează eforturile şcolii româneşti de conducere.

La baza preţurilor utilitatea socială sau munca ?

● *Combătînd teza acad. N. P. Fedorenko, conform căreia mecanismul valoric socialist are o „natură socio-economică specifică" şi că, în consecinţă, în socialism „la baza preţurilor stă utilitatea socială", N. Şehet argumentează în articolul* Trud – materialnaia osnova ekonomiceskih otnoşenii *(Munca – baza materială a raporturilor economice), apărut în revista VOPROSÎ EKONOMIKI, nr. 2/1975, că munca este baza materială a oricărei formaţii economice. Economia socialistă nu exclude producţia de mărfuri iar munca – spune autorul – nu stă numai la baza producţiei de mărfuri. Cînd produsul social va pierde forma de marfă, munca va continua să stea la baza producţiei şi, aşa cum arăta Marx, atît pentru individ, cît şi pentru societate, multilateralitatea dezvoltării, a consumului şi a activităţii depinde de economisirea timpului, orice sistem economic reducîndu-se în ultimă instanţă la economia de timp : „Chiar dacă s-ar presupune că procesul mecanizării şi automatizării producţiei se va perfecţiona atît de mult, încît în raport cu forţele naturii, greutatea specifică a muncii să rămînă neînsemnat de mică în crearea valorilor de întrebuinţare, totuşi, dintre toate forţele care concură la crearea avuţiei sociale, singura forţă specific socială va rămîne munca. Aprecierea oricărui efect util se va face întotdeauna în raport cu economisirea de muncă. Şi în condiţiile sociatăţii comuniste, măsurarea cheltuielilor de muncă va fi necesară pentru repartizarea muncii sociale între diferitele sfere, subdiviziuni şi ramuri. N. Şehet nu este de acord nici cu părerea unor economişti (V.M. Batîrev ş.a.) că, pînă la urmă, în socialism, preţul se va transforma într-o apreciere planică nevalorică. Timpul de muncă va continua să rămînă o categorie economică, iar „preţul planului optim" va fi determinat, în ultimă instanţă, de cheltuielile de muncă socialmente necesare.*

Ritmul creşterii şi calificarea forţei de muncă

● *Analizînd evoluţia mai recentă şi eficienţa sistemului de calificare şi recalificare a forţei de muncă în Anglia, articolul* How Britain trains *(Cum se instruieşte Marea Britanie), apărut în revista THE ECONOMIST din 19–25 aprilie 1975, constată că insuficienţa forţei de muncă calificate în perioadele de boom a constituit un important factor de limitare a ritmului creşterii economice în această ţară şi de sporire a importurilor, în vreme ce în perioadele de depresiune a agravat problema şomajului.*

omenia. „Noi nu mai putem tolera în continuare două seturi de valori care sînt în conflict deschis, unul dominînd asupra celuilalt... Continuarea tendințelor actuale va conduce societatea noastră la dezastru..." (p. 37). De aceea este necesar să promovăm un nou sistem real de valori, în concordanță cu cel al primei revoluții, contracarînd tendințele actuale „prin programe de acțiune în vederea rezolvării problemelor" sociale și economice cu care societatea americană este confruntată. S-ar realiza astfel o revoluție care va conferi capitalismului american un „caracter uman".

Cum arată și ce trebuie făcut pentru realizarea „capitalismului uman"? În primul rînd, el „reține multe din trăsăturile de bază ale capitalismului cunoscute astăzi – libera întreprindere... o sănătoasă competiție, rolul pieței... dar într-un nou context, în care ultima măsură a succesului economic vor fi... valorile umaniste" (p. 80). Cum ar fi posibilă realizarea acestei „congruențe" autorul, evident, nu dă răspuns.

Realizarea „capitalismului uman" ar presupune:

1) schimbări în domeniul distribuirii bogăției. J. R. consideră că „Cele mai importante măsuri includ impozitele progresive asupra veniturilor și taxe de moștenire, cuplate cu programe filantropice și guvernamentale destinate celor dezavantajați din punct de vedere economic" (p. 81). De asemenea, ar contribui la ameliorarea situației, extinderea participării muncitorilor, prin deținerea de acțiuni, la capitalul întreprinderilor în care lucrează. Mecanismul capitalist de distribuire a veniturilor – „retribuția factorilor – munca și capitalul" – care în virtutea naturii sale însăși determină adîncirea procesului de polarizare a bogăției, cum magistral a demonstrat-o Marx, rămîne neatins. Sub acest aspect „revoluția" lui J. R. se reduce la un reformism moderat, menit să mai reducă din nemulțumirea „periculoasă pentru sistem" a păturilor celor mai nevoiașe ale populației.

2) schimbarea caracterului muncii, care actualmente nu constituie un factor de cointeresare și participare afectivă a muncitorului în procesul muncii, prin „încurajarea și renașterea spiritului meșteșugăresc", mai apropiat de „nevoile și aspirațiile umane". Eludînd cauzele sociale – relațiile de producție capitaliste – ale procesului de „alienare" a muncii, substituindu-le prin „specificul muncii industriale", J. R. nu depășește „bunele sale intenții", neoferind, de fapt, nici o perspectivă profund resimțitei nevoi de „umanizare" a muncii.

3) în domeniul „țelurilor economice naționale" (p. 87-88) este necesar să se treacă, afirmă teoreticianul „capitalismului umanizat", de la creșterea cantitativă la cea calitativă, care să implice o ordonare a priorităților creșterii în favoarea serviciilor sociale – transporturi publice, asistență medicală, învățămînt, construcții de locuințe, îmbunătățirea mediului cultural-artistic etc. Reluînd în această problemă idei de largă circulație în literatura economico-socială americană, J. R. pledează pentru construirea unor noi indicatori economici și sociali, capabili să reflecte nivelul calitativ al existenței umane, actualmente denaturat în adulatul dar atît de puțin expresivul PNB pe cap de locuitor.

4) cel de-al patrulea domeniu și cel mai critic, în care sînt necesare schimbări majore, este cel al sărăciei. Apreciată drept „o tragedie umană" pentru cei afectați și „o pierdere economică și socială pentru întreaga societate" (p. 88), problema sărăciei este abordată de J. R. de pe pozițiile unui umanism abstract. Instrumentul rezolvării ei este considerat a fi „venitul anual garantat" și acțiunile filantropice.

Va putea fi depășită sărăcia pe aceste căi dacă mecanismul care a generat-o și o generează iminent este menținut? Naivitatea a fost din totdeauna un teren fertil pentru apologetica ideologiei burgheze. Învățămintele pe care istoria le-a oferit însă masei celor asupriți fac ca acest teren să se îngusteze tot mai mult.

Realizarea unor schimbări în aceste „principale domenii" poate fi asigurată, prin continua creștere a „responsabilității sociale a corporațiilor", prin creșterea rolului statului în „stimularea inițiativei private" (p. 173-177), prin „privatizarea unor funcții și responsabilități" ale guvernului (p. 109) și „descentralizarea" activității organelor publice.

Evidențiind existența în practica politicii economice și sociale din S.U.A. a acestor procese, J. R. cere intensificarea lor și subliniază „flexibilitatea, energia și inventivitatea ce caracterizează sectorul privat" (p. 109-110). El cere astfel o cît mai mare eliberare a capitalului de îngrădirile pe care statul, în virtutea funcției sale de „manager al sistemului", este nevoit să i le impună uneori pentru realizarea unui deziderat ce depășește interesele fiecărui subiect economic capitalist în parte – securitatea sistemului. Pledoaria pentru „umanizarea capitalismului" reprezintă astfel o pledoarie pentru totala libertate a capitalului, în primul rînd, a marelui capital. Programul de „reformare" a capitalismului este astfel de fapt un program de întărire a mecanismelor generate de relația de capital. Caracterul nerealist al unei asemenea teorii, bazate, este adevărat, pe recunoașterea gravelor dezechilibre economice și sociale ale capitalismului american și pe afirmarea exclusiv formală a unor pioase deziderate umanitariste, este evident „Soluțiile" preconizate demonstrează, odată în plus, că în cadrul capitalist ele nu-și pot găsi soluția.

Vasile PILAT

Printre rațiunile rolului sporit pe care statul a fost nevoit să și-l asume în ultimii ani în procesul recalificării forței de muncă revista menționează scoaterea acestuia de sub influența variațiilor specifice ale ciclului conjunctural englez cunoscute sub numele de „stop-go" (perioadele de depresiune atrăgeau cu regularitate scăderea masivă a numărului celor care se calificau, de unde insuficiența forței de muncă calificate în următoarea fază de avînt, cu implicațiile amintite la început), lărgirea sferei calificării pentru facilitarea transferului de la o întreprindere la alta în caz de necesitate și stimularea calificării pentru meseriile cele mai solicitate.

În acest an sînt cuprinși în cursurile de calificare organizate de guvern circa 60 000 de muncitori, de trei ori mai mult decît în 1971. În același timp revista constată că sistemul de recalificare rămîne totuși inadecvat actualului ritm al schimbărilor din industrie și mai ales celui previzibil. O prognoză a C.E.E. indică că pînă în 1985 un muncitor din opt va trebui să se recalifice, trebuind create pentru aceasta capacitățile dar și mentalitățile necesare

Exportul de capital și declinul pe termen lung

● *DUPĂ viitorologul Edmund Stillman, care semnează în PARIS MATCH (29 III 1975) un articol cu titlul* L'Angleterre meurt *(Anglia moare), dacă evoluția actuală a Marii Britanii se menține (creștere economică anuală medie de 2,8% în ultimii 18 ani iar în 1974 de 1%, aproape 1 milion de șomeri, 19% rata inflației și 23–25% previzională pentru 1975), ea va fi devansată în 1980 de aproape toate celelalte țări membre ale O.E.C.D. Conform opiniei autorului, aceste cifre exprimă o tendință istorică, care și-ar avea explicația în credința, înrădăcinată de-a lungul a cîtorva secole de succese, că lucrurile se vor rezolva de la sine. Ar exista un fel de detașare aristocratică de practică. În timp ce în consiliile de administrație din R.F.G., Franța, Statele Unite, frecvența inginerilor în consiliile de administrație ale întreprinderilor este mare, în Anglia – țară de „proprietari funciari" – așa ceva este o raritate. Începînd de la mijlocul secolului al XIX-lea, imperiul britanic s-a transformat într-un sistem comercial închis în el însuși, lăsînd drum liber autosatisfacției, evitînd orice concurență din partea țărilor europene sau a Statelor Unite. Orientarea financiară spre exterior este motivul pentru care infrastructura industrială nu a fost dezvoltată în interior. Așa se explică de ce această țară care, între altele, a inventat radarul, a descoperit penicilina, a construit primul avion cu reacție pentru călători, este obligată astăzi să importe toate conductele necesare exploatării petroliere din Marea Nordului. Din cele 44 de platforme petroliere prevăzute, 42 sînt construite de firme străine – în special germane și japoneze. E. Stillman crede că Anglia va găsi totuși în ea resursele necesare pentru o redresare.*

Inflația și monopolul

● *În articolul intitulat* Inflation ständiger Begleiter des Imperialismus *(Inflația – însoțitor permanent al imperialismului) și publicat în revista DIE WIRTSCHAFT, ediția A nr. 7 din 2 aprilie 1975, dr. Lothar Kruss încearcă să fixeze cauzele principale ale inflației din economia capitalistă. Prețurile de monopol s-ar constitui în cauză a inflației numai dacă acționează pe piața de stat în ritm rapid de dezvoltare. În ce privește producția monopolist-privată de armament și cumpărările statale de armament, acestea sînt scoase din procesul de reproducție, în timp ce banii plătiți pentru ele circulă în continuare. Subvențiile acordate monopolurilor private prin intermediul bugetului de stat se află în continuă creștere. Ele permit profituri ridicate. În fine, inflația actuală din țările capitaliste dezvoltate trebuie legată de finanțarea deficitară a cheltuielilor bugetare de stat. Statul încearcă să se achite de obligațiile aferente datoriei publice nu numai prin noi împrumuturi, ci făcînd uz de dreptul de emisiune monetară și de posibilitatea de a pune în circulație bani fără acoperire, prin intermediul băncilor sale. Toate aceste cauze, susține autorul, se completează reciproc și fiecare în parte constituie un produs al capitalismului monopolist de stat.*

CINCINALUL REVOLUŢIEI ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE

(Urmare din pag. 19)

motivarea opțiunilor. Schimbările structurale în economie și viața socială sînt o expresie a acțiunii revoluției științifice și tehnice. Sub presiunea schimbărilor ce au loc se formează și se dezvoltă puternic sectorul terțiar, al serviciilor ca o condiție a progresului rapid economic și social. Totodată se profilează și sectorul cuaternar al științei și învățămîntului ca răspuns la rolul prioritar pe care îl capătă știința în dezvoltarea generală a societății. Mobilitatea socială crescîndă își găsește expresia în modificarea spectrului profesiilor, în schimbările profesionale pe care trebuie să le suporte cetățenii, în uzura morală a instituțiilor și în general a structurilor organizatorice. Totodată au loc modificări calitative în sfera organizării și conducerii economico-sociale. Un prim fapt, demn de remarcat este realizarea conducerii automate a proceselor de producție (secții de convertizoare, complexe chimice, hidrocentrale etc.) În același timp are loc proliferarea mașinilor de calcul pentru gestiunea economică și socială eliberîndu-se o parte din forța de muncă angajată în obligații administrative și reducîndu-se substanțial timpul social necesar realizării operațiilor de evidență și control. Se remarcă trecerea de la tehnologii bazate pe modificarea formei substanțiale, la tehnologii întemeiate pe schimbarea structurii atomice și moleculare. Se conturează și posibilitatea unor tehnologii cosmice. În strînsă legătură cu aceste mutații se desfășoară revoluția biologică. O expresie a acestei revoluții este pătrunderea profundă în „cosmosul celular“, descifrarea pe această cale a mecanismelor genetice și constituirea „ingineriei genetice“ care permite intervenții planificate în sfera vieții. Progresele realizate vor permite crearea de noi specii de plante și animale avînd caracteristici și o productivitate corespunzătoare necesităților de viitor ale omenirii. De asemenea devine posibilă corectarea defectelor genetice ca mijloc de îmbunătățire a sănătății omului.

Amplificarea spectrului de resurse materiale și energetice — reprezintă o manifestare majoră a modului în care revoluția științifică și tehnică acționează ca forță motrice a progresului. Pe prim plan se situează cercetările privind obținerea de materiale cu proprietăți dinainte stabilite prin modelarea structurii intime a substanțelor. Se deschide astfel un nou capitol în domeniul materialelor sintetice care va duce modificări importante în modul de a aborda problema resurselor. O preocupare dominantă rezidă în căutarea unor noi căi de înlocuire a resurselor energetice nerenovabile (cărbune, petrol, gaze) prin explorarea posibilităților de a exploata energia nucleară și în perspectivă energia solară.

În sfîrșit, consemnăm deschiderea de noi perspective pentru stimularea proceselor economice și sociale în perspectiva termenului lung ceea ce modifică substanțial procesele de planificare, prin apariția unor noi mijloace de stocare și prelucrare a informației sociale puse la dispoziția factorilor de decizie.

Progresele realizate de cucerirea cosmosului exercită o acțiune „feed-back“ asupra progresului tehnic economic, social și cultural terestru. Desprinderea de pămînt și cercetarea altor corpuri cosmice constituie o premisă pentru noi forme de activitate productivă principial diferite de cele desfășurate în condițiile terestre. Deja avem primele produse obținute în condițiile laboratoarelor cosmice, produce care au caracteristici imposibil de realizat pe pămînt. Pătrunderea în cosmos a revoluționat și comunicațiile umane. Sîntem în pragul realizării sistemului unic de telecomunicație mondială prin utilizarea de sateliți care va permite mutații semnificative în dezvoltarea culturală a omenirii. De altfel în domeniul culturii proliferarea televizoarelor portative, a casetofoanelor, a videocasetelor și videodiscurilor contribuie la realizarea unor unități semnificative care fac ca fenomenul de culturalizare să capete noi semnificații. Trecerea de la televiziunea publică și televiziunea în circuit închis, la televiziunea „personală“ pe baza videocasetelor va permite o accelerare și o democratizare a procesului de culturalizare imposibil de atins cu mijloace clasice. Un nou impuls va fi dat culturii de masă atunci cînd tehnica computerelor se va cupla cu mijloacele moderne de transmitere a imaginilor într-un mod accesibil maselor largi prin intermediul instalării la un preț scăzut a „terminalelor“ la domiciliu. În sfîrșit devin previzibile noi forme de „democrație electronică“, ca urmare a interconectării în moduri diferite a tuturor acestor mijloace moderne de transmitere, recepție și înmagazinare a informațiilor.

Casetofoanele, videocasetele, videodiscurile nu sînt doar instrumente de cultură (și implicit de destindere) ci și instrumente de producție în calitate de componente de automatizare a mașinilor unelte, instalațiilor complexe, componente purtătoare a programelor de lucru. În afară de aceasta, ele „industrializează“ învățămîntul și cercetarea științifică contribuind mai eficace și mai rapid decît cărțile la conectarea cunoștințelor de practică.

Umanizarea progresului tehnic

ÎN FAȚA COMPLEXITĂȚILOR progresului social contemporan devine evident că revoluția științifică și tehnică nu poate fi o soluție în sine, un panaceu pentru nevoile actuale ale umanității. Problemele fundamentale ale progresului social nu sînt în ultimă instanță de natură științifică sau tehnologică „pură", ci probleme ale guvernării, ale conducerii societății.

Conducerea politică se află în sfera de activitate umană asupra căreia apasă întreaga greutate a răspunderii pentru viitor. La aceasta contribuie și caracterul bivalent al acestui proces revoluționar. Fiecare pas pe calea revoluției științifice și tehnice poate permite nu numai obținerea de efecte pozitive, dar și de urmări negative sau care ascund potențial un pericol pentru progresul general al umanității.

Succesele fizicii moderne au drept revers arma nucleară; cuceririle biologiei implică și arma microbiană ; capsula cosmică este și un aparat de purtat rachete nucleare ; controlul climatului permite și modificarea deliberată a mediului ambiant ca armă de luptă ; automatizarea și cibernetizarea au generat în afară de computere și avionul fără pilot utilizat în scopuri militare, raza lasser revoluționează comunicațiile umane și, în același timp, permite dirijarea fără greș a proiectilelor spre țintă în orice condiții de vizibilitate ș.a.m.d. Aceste efecte ambivalente devin palpabile și pe plan economic și social. Nevoile crescînde de resurse pentru progresul înregistrat în domeniul tehnologiilor moderne implică în sine și noi mijloace cum sînt blocarea de resurse și provocarea de crize energetice. În raport cu natura contradictorie a revoluției științifice și tehnice se conturează pregnant rolul conducător al politicii în dirijarea acestui proces revoluționar. Politica poate amplifica efectele sale pozitive sau dimpotrivă poate simula anumite tendințe negative. În acest domeniu, științificul și ideologicul se interferează în moduri diferite în dependență de natura relațiilor sociale dominante într-o societate dată.

Conducerii politice a societății îi revin obligații majore de a hotărî asupra direcției strategice principale a progresului social, de a găsi soluțiile lucrative pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă societatea, de a dirija progresul tehnic numai în folosul general al omenirii. Acest ultim aspect are o importanță covîrșitoare. După cum se remarcă, pe bună dreptate, în dezbaterile ce se desfășoară în legătură cu aceste probleme, trebuie să se țină seama nu numai de exigențele revoluției științifice și tehnice, dar și de exigențele societății față de revoluția științifică și tehnică. Finalitatea tuturor acestor tendințe nu trebuie să fie realizarea unei societăți-robot, a unei societăți automatizate, așa cum adeseori se descriu perspectivele evoluției sociale în condițiile capitalismului. Socialismul urmărește umanizarea progresului tehnic și a relațiilor sociale și, în acest sens, se impune stăpînirea proceselor caracteristice revoluției științifice și tehnice pentru a le utiliza în vederea perfecționării relațiilor umane. Implementarea realizărilor acestei revoluții trebuie să ducă, pe de o parte, la creșterea gradului de raționalitate în organizarea vieții sociale, dar, în același timp, să contribuie la creșterea gradului de libertate colectivă și de libertate individuală. Sistemul de criterii pentru aprecierea progresului tehnic să cuprindă pe lîngă criteriile economice propriu zise și criterii de ordin axiologic, de ordinul valorii politice, sociale, culturale. Programul Partidului Comunist Român dă în acest sens o rezolvare de principiu prin afirmarea unui sistem de valori diametral opuse pseudovalorilor societății capitaliste. Includerea în Program, alături de îndrăznețele obiective economice ce urmează a fi îndeplinite în următoarele trei decenii, a unui curajos plan de perfecționare continuă a relațiilor sociale în spiritul eticii și echității socialiste ne dă măsura acțiunii de conectare a valorilor sociale la progresul revoluției științifice și tehnice contemporane. Ceea ce ne propunem să realizăm nu este o societate hipertehnică, ci o societate în care omul să fie stăpîn deplin al tehnicii. Cu alte cuvinte, ne propunem să trecem de la mecanizarea omului la umanizarea tehnicii. O asemenea răspundere și-a asumat-o partidul nostru cînd prin Programul său, adoptat de Congresul al XI-lea, a trasat liniile directoare de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism și a stabilit ca viitorul cincinal să fie un cincinal al revoluției științifice și tehnice puse în slujba omului, a întregii societăți.

FUNDAMENTAREA ECONOMICĂ ÎN GOSPODĂRIREA APELOR ŢĂRII

GOSPODĂRIREA APELOR este bine conturată ca un sistem interdisciplinar complex de activități, care, prin dirijarea distribuției în timp și spațiu a debitelor surselor de apă — de diverse calități — urmărește satisfacerea cît mai deplină a necesităților sociale, economice și ecologice, pe care societatea le manifestă în legătură cu apele. Ca ansamblu de activități specific, ce se desfășoară pe baza și în cadrul diviziunii sociale a muncii și în care sînt cuprinse, în diverse variante de organizare socială, atît unități specializate, cît și unități cu caracter mixt, gospodărirea apelor apare ca ramură a economiei naționale. Importanța ei pentru societate devine din ce în ce mai mare, pe măsură ce formele neorganizate, nedirijate, de exploatare a resurselor de apă cunoscute, sau de combatere locală a efectelor dăunătoare ale apei răspund din ce în ce mai puțin satisfăcător cerințelor creșterii economico-sociale continue.

În Republica Socialistă România, gospodărirea apelor se dezvoltă într-un ritm susținut, coordonatele dezvoltării ei moderne fiind precizate printr-o serie de documente de partid și de stat, de acte legislative și normative, apărute în ultimii 5 ani : recentele Directive ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, rezervă un paragraf aparte pentru „Gospodărirea apelor și protecția mediului ambiant“, așa cum găsim și în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism ș.a.

Gestionînd debitele surselor de apă pentru a satisface cerințele **folosințelor de apă *)**, combătînd prin lucrări și măsuri specifice efectele dăunătoare ale apelor (în primul rînd ale inundațiilor) și totodată urmărind protecția cantitativă și calitativă a resurselor naturale de apă, gospodărirea apelor trebuie să se coordoneze cu numeroase activități din alte domenii, cum ar fi sistematizarea teritoriului, protecția mediului înconjurător, funcționarea zonală a industriei și agriculturii și, desigur, dezvoltarea economiei naționale în ansamblul ei. Această coordonare poate fi asigurată prin aplicarea consecventă, în domeniul gospodăririi resurselor de apă, a unei concepții unitare, teoretice și de acțiune, care să fie bazată pe specificitatea multiplă — tehnică, economică, socială și ecologică — a proceselor care au legătură cu apele, concepție care trebuie, totodată, să se integreze organic științei și politicii economice generale caracteristice actualei etape a construcției societății socialiste în Republica Socialistă România.

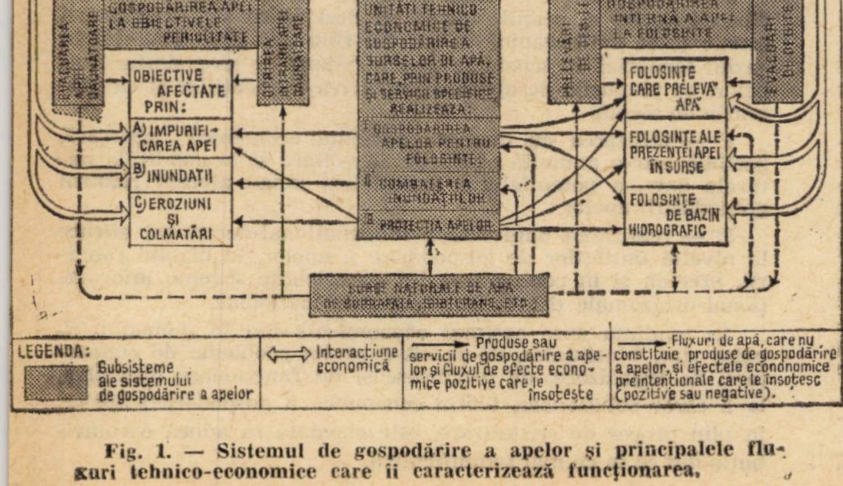
ALTE SISTEME SOCIAL-ECONOMICE
REFOLOSIREA DEBITELOR
GOSPODĂRIREA APEI LA OBIECTIVELE PERICLITATE
EVACUAREA APEI DĂUNĂTOARE
OPRIREA INTRĂRII APEI DĂUNĂTOARE
OBIECTIVE AFECTATE PRIN:
A) IMPURIFICAREA APEI
B) INUNDAȚII
C) EROZIUNI ȘI COLMATĂRI
UNITĂȚI TEHNICO ECONOMICE DE GOSPODĂRIRE A SURSELOR DE APĂ, CARE, PRIN PRODUSE ȘI SERVICII SPECIFICE REALIZEAZĂ:
I GOSPODĂRIREA APELOR PENTRU FOLOSINȚE;
II COMBATEREA INUNDAȚIILOR
III PROTECȚIA APELOR
PRELEVĂRI DE DEBITE
GOSPODĂRIREA INTERNĂ A APEI LA FOLOSINȚE
EVACUĂRI DE DEBITE
FOLOSINȚE CARE PRELEVĂ APĂ
FOLOSINȚE ALE PREZENȚEI APEI ÎN SURSE
FOLOSINȚE DE BAZIN HIDROGRAFIC
SURSE NATURALE DE APĂ DE SUPRAFAȚĂ, SUBTERANE, ETC.
LEGENDA:
Subsisteme ale sistemului de gospodărire a apelor
Interacțiune economică
Produse sau servicii de gospodărire a apelor și fluxul de efecte economice pozitive care le însoțește
Fluxuri de apă, care nu constituie produse de gospodărire a apelor, și efectele econonomice preintenționale care le însoțesc (pozitive sau negative).

Fig. 1. — Sistemul de gospodărire a apelor și principalele fluxuri tehnico-economice care îi caracterizează funcționarea.

I. Sistemele de gospodărire, ca entități specifice

CONCEPTUL modern fundamental, care permite tratarea echilibrată și unitară a problemelor de gospodărire și utilizare a resurselor de apă, este **sistemul de gospodărire a apelor** (fig. 1), definit ca unitate formată din : o sursă, sau un ansamblu de surse de apă, cu lucrările de amenajare, de gospodărire a apelor aferente, la care se adaugă lucrările de utilizare a apei, sau de combatere a efectelor dăunătoare ale apei, proprii beneficiarilor gospodăririi resurselor respective.

În cazul în care lucrările de amenajare a surselor lipsesc, gospodărirea apelor se realizează prin măsuri de coordonare și control, fiind vorba de un sistem de gospodărire a apelor în regim neamenajat.

În proiectarea, organizarea și conducerea acestor sisteme, se pot identifica, pentru fiecare în parte, probleme de **necesitate** și probleme de **eficiență** — tehnică, economică, socială și ecologică, ale funcționării sistemului ; importanța relativă a acestor probleme este variabilă în timp și determinată de structura concretă a fiecărui sistem și de legăturile sale cu sisteme exterioare de diferite naturi.

Problemele necesității și eficienței economice, pot fi formulate, în primul rînd, cu privire la efectele economice favorabile realizate prin funcționarea sistemelor de gospodărire a apelor ca verigi ale structurii economice, prin care se repartizează resursele de apă între diferitele unități ale economiei, sau prin care se evită pagube la aceste unități, dar totodată trebuie formulate ținînd seama de eforturile financiare (investiții și cheltuieli) implicate de realizarea și exploatarea sistemelor respective.

Cu aceste observații, ca efecte economice ale gospodăririi și folosirii apelor, se pot desemna toate acele efecte pe care aceste activități le exercită asupra rezultatelor producției de bunuri materiale și ale prestării de servicii, precum și asupra desfășurării relațiilor de producție și schimb economic.

Efectele economice favorabile (pozitive), realizate prin gospodărirea și utilizarea rațională a resurselor de apă, constau în principal în : a) asigurarea apei necesare desfășurării eficiente a diferitelor activități de creare sau schimb al unor valori economice (acest gen de efecte înglobează, în primul rînd, evitările de pagube din lipsa debitelor) ; b) evitarea pagubelor (exprimabile monetar, sau nu), care ar apărea ca urmare a acțiunilor dăunătoare ale diferitelor categorii de ape asupra unor obiective social-economice ; c) o serie de avantaje economice indirecte (în lanț), obținute ca urmare a asigurării unor alte efecte favorabile, economice, sociale sau ecologice (ca, de exemplu, avantajele economice decurgînd din asigurarea unor condiții de igienă publică în centrele populate, a condițiilor de salubritate în lungul cursurilor de apă, sau a unor posibilități de agrement acvatic etc.).

Efectele economice, favorabile sau negative, datorate fenomenelor care au loc în sistemul de gospodărire a apelor, se manifestă fie direct, încorporate în rezultatele activităților beneficiarilor din sistem, fie indirect, prin intermediul unor conexiuni inverse și al legăturilor dintre acești beneficiari și restul economiei.

După cum ilustrează fig. 1, în principiu, fluxuri de efecte economice (marcate cu linie continuă) însoțesc mișcarea apei gospodărite, ca și pe a celei negospodărite (marcate cu linie întreruptă), ori de cîte ori această mișcare se îndreaptă către obiective social-economice.

Fluxuri de efecte economice pozitive însoțesc, prin definiție, rezultatele utile ale activităților de gospodărire a apelor, rezultate care reprezintă **produsele și serviciile de gospodărire a apelor** și care, în mod oficial, își găsesc locul în actuala Clasificare generală a produselor și serviciilor din Republica Socialistă România (grupele 219 și 814), alături de produsele și serviciile altor ramuri și subramuri economice.

Cele trei sub-ramuri de activitate ale gospodăririi apelor — gospodărirea apelor pentru folosințe, combaterea inundațiilor și protecția apelor — realizează produse și servicii specifice, de care, de obicei, beneficiază simultan mai multe obiective social-economice, o parte din produse fiind și utilizabilă succesiv (recirculare, sau refolosire internă a apei — cînd reutilizarea se realizează la un același obiectiv, iar refolosire externă — cînd apa este reutilizată de obiective diferite). Valoarea produselor și serviciilor de gospodărire a resurselor de apă se transformă astfel în fracțiuni ale valorii producției diferitelor obiective care utilizează apa, ori în pagube evitate — deci în valori economice pozitive în raport cu situația de neamenajare — în cazul obiectivelor afectate de apă.

În acest mod are loc integrarea materială, în circuitele economiei naționale, a valorilor economice create de munca materializată și munca vie din unitățile de gospodărire a apelor.

II. Costul apei în actualitate

ASPECTELE integrării valorice la care ne-am referit, pot fi cunoscute prin studii care, la scară microeconomică, să aprofundeze aplicativ determinarea efectelor economice ale apei asupra obiectivelor social-economice iar la scară macroeconomică, să analizeze, de exemplu, efectele variației resurselor de apă în cadrul modelului balanței legăturilor între ramuri, mărimea acestor resurse fiind important a fi considerată atît ca variabilă endogenă a modelului (caz în care se poate ajunge la determinarea necesarului total de apă pe ansamblul economiei, în diferite etape sau variante de dezvoltare economico-socială), cît și ca variabilă exogenă (caz în care se evidențiază ipostaza de factor limitativ al creșterii, în care pot apărea resursele de apă) ; tot de pe seama studiilor macroeconomice se poate aștepta estimarea fundamentată a contribuției ramurii gospodăririi apelor la crearea venitului național.

În ce privește aspectele financiare ale schimbului de activități dintre unitățile de gospodărire a apelor și unitățile altor ramuri ale economiei naționale, se remarcă încă o situație particulară, în raport cu cazul, general în prezent, în alte ramuri ale economiei, în care schimbul economic echivalent se realizează prin intermediul prețurilor și tarifelor (de tipul de prețuri de producție), ceea ce creează premise elementare pentru autogestiunea unității producătoare, mișcarea produselor și serviciilor de la producător către beneficiar fiind dublată, în cazul respectiv, de mișcarea contravalorii financiare a acestora, de la beneficiar spre producător.

Deși legislația în vigoare prevede funcționarea unităților de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, sau de gospodărire a apelor, ca unități economice de producție avînd gospodărie chibzuită, rentabilizarea unităților de gospodărire a apelor constituie încă o problemă nerezolvată în practică, din mai multe cauze, dintre care se evidențiază aici :

● practica tradițională, pe de o parte, a gratuității pentru apa din surse neamenajate, sau a unor prețuri mici pentru apă în regim amenajat, iar, pe de altă parte, a unor subvenții compensatorii de la buget (de 40—80 la sută pentru a acoperi cheltuielile sistemelor hidrotehnice de gospodărire a apelor) ;

● variația în timp, pentru un același sistem, a volumului anual de apă dat de surse (aleatorismul hidro-meteorologic natural) ;

● variația în timp a cerințelor și, implicit, a livrărilor de apă pe ansamblul sistemului, ca urmare a nesincronizării, inevitabile tehnic, dintre darea în folosință a unei noi capacități de producție (amenajări) de gospodărirea apelor și atingerea nivelului de dezvoltare proiectat pentru beneficiarii de folosință din sistem ;

● ponderea mare (50 + 90 la sută pentru diferite sisteme) pe care cheltuielile convențional constante o au în structura prețului de cost total în acest domeniu, ceea ce menține cheltuielile la un plafon ridicat, chiar cînd livrările sînt deosebit de reduse.

Metodologiile privind determinarea prețului de cost și stabilirea de prețuri de livrare și tarife, pentru produse, respectiv servicii de gospodărire a apelor, realizate în cadrul unor studii finalizate în 1973 la Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Gospodărirea Apelor, au fost elaborate pornind de la prevederile generale ale legii privind regimul prețurilor și tarifelor în Republica Socialistă România și conțin propuneri complexe, menite să soluționeze, pentru domeniul gospodăririi apelor, două din aspectele financiare fundamentale ale gestiunii economice socialiste : recuperarea cheltuielilor și asigurarea unui beneficiu adecvat realității economice, pentru unitățile producătoare.

Propunerea vizează concomitent asigurarea unor instrumente financiare pentru politica economică în domeniul apelor, aplicabile în cele mai variate situații care apar în legătură cu valorificarea și protecția resurselor de apă. În acest sens, s-a avut în vedere că, pentru a putea funcționa ca mijloace de conducere, formele de plată trebuie să realizeze cointeresarea materială a unităților conduse, fie în varianta premială, în care stimulentul economic este reprezentat de informația despre un beneficiu posibil, fie în varianta sancțiunii financiare, în care stimularea se exercită prin informația despre un cost suplimentar (care ar afecta venitul net al unității, venind în contradicție cu interesele economice ale unei gestiuni proprii), furnizată conjugat cu informații privind condițiile de evitare a costului respectiv. Modul de funcționare a formelor de plată aplicabile în domeniul apelor, ca pîrghii economico-financiare pentru conducere, este exemplificat, în principiu, în fig. 2, în care raționalizarea comportamentului unei folosințe de apă este tratată ca o problemă cu două niveluri de conducere : primul nivel de conducere, propriu unității social-economice care utilizează apa, primește mesaje privind plățile pentru apă, de la un al doilea nivel de conducere, de competențe bine delimitate, care îndeplinește rolul de organ de stabilire a prețurilor sau a altor categorii de plăți.

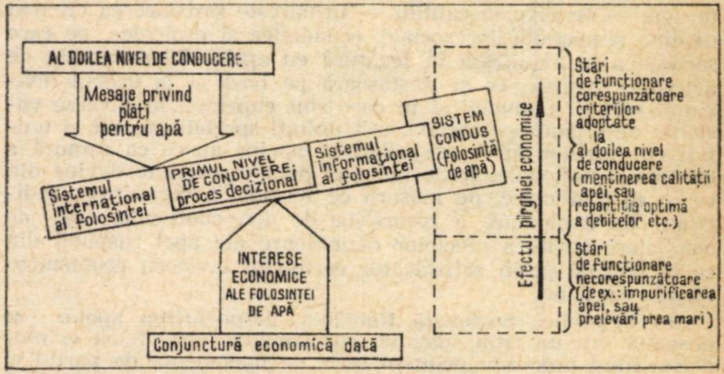
AL DOILEA NIVEL DE CONDUCERE
Mesaje privind plăți pentru apă
Sistemul internațional al folosinței
PRIMUL NIVEL DE CONDUCERE; proces decizional
Sistemul informațional al folosinței
SISTEM CONDUS (folosință de apă)
INTERESE ECONOMICE ALE FOLOSINȚEI DE APĂ
Conjunctură economică dată
Efectul pîrghiei economice
Stări de funcționare corespunzătoare criteriilor adoptate la al doilea nivel de conducere (menținerea calității apei, sau repartiția optimă a debitelor etc.)
Stări de funcționare necorespunzătoare (de ex.: impurificarea apei, sau prelevări prea mari)

Fig. 2. — Ilustrarea aplicării principiului pîrghiei economico — financiare ca mijloc de conducere în domeniul apelor.

Desigur, creșterea, calitativ nouă, a rolului mijloacelor economico-financiare de conducere, în cadrul sistemului de mijloace de conducere aplicat în domeniul apelor, nu ar constitui un scop în sine, ea fiind pusă, în socialism, în slujba ideii de realizare a optimului social-economic la nivelul economiei naționale, printr-o eficiență maximă pe ansamblu. Acestei idei globale a macrooptimului social-economic, care neagă pe „homo oeconomicus" capitalist, afirmînd societatea socialistă multilateral dezvoltată, i se subordonează cu necesitate conceptul de optim social-economic în problemele apelor (optim parțial, relativ), cît și ideea de eficiență în gospodărirea apelor. În acest mod, optimului social-economic în gospodărirea apelor, ca stare spre care aceasta trebuie să tindă, i se pot atribui următoarele caracteristici principale, care apar ca transpuneri sau condiționări ale coordonatelor esențiale ale optimului social-economic global :

1° — criteriul economico-social pe baza căruia se definește starea de optim pentru gospodărirea apelor ;

2° — echilibrul economic parțial, manifestat în interiorul ramurii gospodăririi apelor și prezent în relațiile dintre aceasta și celelalte ramuri ale economiei naționale (ceea ce înseamnă concordanță între cerințele de apă și resursele de apă, între cheltuieli și venituri, între resursele de forță de muncă și necesitățile gospodăririi apelor, din punct de vedere cantitativ și al calificării cadrelor etc.) ;

3° — echilibrul economic în profil teritorial, între gospodărirea apelor și ceilalți factori ai dezvoltării și funcționării zonale (ceea ce înseamnă în primul rînd corelarea planului în profil teritorial cu schemele de amenajare, de gospodărire a apelor, cu planurile de apărare împotriva inundațiilor și cu planurile de secetă) ;

4° — utilizarea cu maxima eficiență economică necesară, posibilă într-o anumită etapă de dezvoltare și în condițiile naturale date, a potențialului material și uman aferent ramurii gospodăririi apelor ;

5° — realizarea unui sistem informațional-decizional eficace la nivelul unităților de gospodărire a apelor, la nivelul ramurii, precum și în conlucrarea lui cu celelalte sisteme informațional-decizionale din cadrul economiei naționale.

În tendința spre optimul economico-social în domeniul apelor sînt, bineînțeles, de rezolvat multe probleme de cunoaștere, de organizare, de conducere și de funcționare operativă, la a căror soluționare, teoria economică a gospodăririi apelor, în plin proces de cristalizare, este chemată să aducă o contribuție din ce în ce mai semnificativă.

III. Interconexiunea dintre gospodărire, conducere și economie în domeniul apelor

INTEGRÎNDU-SE în mod necesar în contextul conducerii și desfășurării activităților de gospodărire a apelor (fig. 3), teoria economică a gospodăririi apelor trebuie să realizeze cunoașterea efectelor și cauzelor specifice dinamicii respective, precum și cunoașterea posibilităților de a o organiza, a o dirija. Această cunoaștere își găsește forma adecvată valorificării în elaborarea unui sistem de reguli și procedee, care realizează normarea modului de acțiune economic eficientă, mod care trebuie pus la dispoziția sistemului de conducere din domeniul apelor, în cadrul căruia, prin aplicare, este valorificat efectiv. Desigur, normarea modului de acțiune economic eficiente este o problemă de perfecționare permanentă, a cărei rezolvare trebuie să aibă în vedere și structura argumentelor sociale și a celor ecologice, din care pot decurge restricții pentru valorificarea economică.

Pentru a asigura condiții de obținere a informațiilor realiste necesare conducerii științifice a proceselor de gospodărire a apelor și pentru a asigura premisele propriei sale perfecționări pe baza unor asemenea informații, teoria economică a gospodăririi apelor trebuie să realizeze și normarea cunoașterii concrete, incluzînd metodologiile de observare, înregistrare, colectare, raportare și interpretare a datelor economice referitoare la fenomenele de gospodărire și utilizare a resurselor de apă.

Informațiile economice concrete (fig. 3), privind fluxurile 3 și 4, care leagă sistemul operațional de gospodărire a apelor de restul economiei naționale, privind procesele economice 5 la beneficiari, privind fluxul 6 de produse și servicii de gospodărire a apelor, privind procesele 8 de gospodărire a apelor și multe altele, au o importanță excepțională, fără valorificarea lor, conducerea și teoria economică neputînd păstra o concordanță satisfăcătoare cu realitățile sistemelor. Avînd în vedere acest fapt, considerăm că trebuie să se acționeze cu perseverență pentru includerea mai multor categorii de informații economice (investiții, preț de cost, pagube produse la inundații, pagube posibile pe niveluri ș.a.) în banca de date de gospodărire a apelor în curs de constituire, precum și pentru o organizare a fluxului informațional capabilă să întrețină fondul de date economice privind gospodărirea apelor, ce s-ar forma în acest mod.

Se menționează că, în mai multe din problemele economice ale gospodăririi apelor, pe care expunerea de față le-a schițat numai în principiu, s-au elaborat numeroase studii, de către secția de cercetare pentru economia apelor din Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Gospodărirea Apelor, în perioada 1968—1974. Multe dintre aceste studii au fost realizate în cadrul prevederilor Programului prioritar privind protecția și valorificarea resurselor de apă (1971—1980), care includ studii cu tematică de economie de ramură și pentru perioada 1976—1980. Aceasta va crea condiții pentru lărgirea și aprofundarea studiilor teoretice și aplicative pe unele linii tematice actuale, tinzîndu-se ca fiecare categorie de fenomene ale dinamicii valorilor economice din domeniul apelor să fie tratată într-o abordare teoretico-aplicativă unitară și modernă, pe care figura 3 o schematizează prin parcurgerea a patru faze corespunzînd aspectelor : I) informații economice — II) cunoaștere — III) normare — IV) practică, după care, diferențele în evoluția sistemelor (caracteristicile diacronice ale sistemelor), transmise prin conexiunea inversă care trebuie întreținută între practica sistemului și teoria lui economică, determină reluarea continuă, la un nivel superior, a abordării aspectelor respective, cu menținerea concordanței dintre model și sistem.

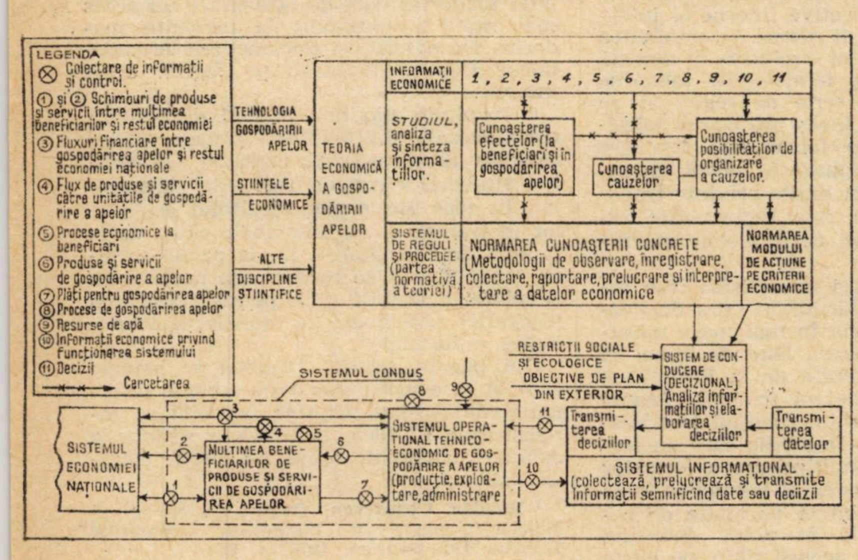
LEGENDA
⊗ Colectare de informații și control.
① și ② Schimburi de produse și servicii între mulțimea beneficiarilor și restul economiei
③ Fluxuri financiare între gospodărirea apelor și restul economiei naționale
④ Flux de produse și servicii către unitățile de gospodărire a apelor
⑤ Procese economice la beneficiari
⑥ Produse și servicii de gospodărire a apelor
⑦ Plăți pentru gospodărirea apelor
⑧ Procese de gospodărirea apelor
⑨ Resurse de apă
⑩ Informații economice privind funcționarea sistemului
⑪ Decizii
Cercetarea
TEHNOLOGIA GOSPODĂRIRII APELOR
ȘTIINȚELE ECONOMICE
ALTE DISCIPLINE ȘTIINȚIFICE
TEORIA ECONOMICĂ A GOSPODĂRIRII APELOR
INFORMAȚII ECONOMICE
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
STUDIUL, analiza și sinteza informațiilor.
Cunoașterea efectelor (la beneficiari și în gospodărirea apelor)
Cunoașterea cauzelor
Cunoașterea posibilităților de organizare a cauzelor.
SISTEMUL DE REGULI ȘI PROCEDEE (partea normativă a teoriei)
NORMAREA CUNOAȘTERII CONCRETE (Metodologii de observare, înregistrare, colectare, raportare, prelucrare și interpretare a datelor economice
NORMAREA MODULUI DE ACȚIUNE PE CRITERII ECONOMICE
SISTEMUL CONDUS
RESTRICȚII SOCIALE ȘI ECOLOGICE
OBIECTIVE DE PLAN DIN EXTERIOR
SISTEM DE CONDUCERE (DECIZIONAL) Analiza informațiilor și elaborarea deciziilor
SISTEMUL ECONOMIEI NAȚIONALE
MULȚIMEA BENEFICIARILOR DE PRODUSE ȘI SERVICII DE GOSPODĂRIREA APELOR
SISTEMUL OPERAȚIONAL TEHNICO-ECONOMIC DE GOSPODĂRIRE A APELOR (producție, exploatare, administrare
Transmiterea deciziilor
Transmiterea datelor
SISTEMUL INFORMAȚIONAL (colectează, prelucrează și transmite informații semnificînd date sau decizii
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

Fig. 3. — Integrarea cercetării problemelor economice în contextul conducerii și desfășurării gospodăririi apelor.

ȚINÎND seama de stadiul actual al dezvoltării gospodăririi apelor, de cerințele dezvoltării în perspectivă a economiei naționale, precum și de procesul continuu de perfecționare a mijloacelor și metodelor de conducere pe ansamblul societății noastre socialiste, se poate considera că, în domeniul apelor, în proximul viitor, eforturile de perfecționare, sub aspecte de geneză economică, este necesar să se axeze cu precădere pe următoarele direcții principale :

a) Apropierea, în maxima măsură posibilă, de optimul social-economic, la nivelul ramurii gospodăririi apelor și la al fiecăruia dintre sistemele de gospodărire a apelor, inclusiv — subordonată acestei tendințe — căutarea unor forme de organizare din ce în ce mai eficiente.

b) Introducerea, dezvoltarea și perfecționarea unui sistem de pîrghii economico-financiare, conceput ca unul din sub-sistemele esențiale ale sistemului mijloacelor de conducere din acest domeniu, și aplicat atît în vederea atingerii unor scopuri economice, cît și a unora sociale și ecologice.

c) Adoptarea în ritm susținut, pe baza unei adaptări adecvate, a metodelor moderne ale organizării și conducerii științifice, creșterea rolului aplicațiilor cercetării operaționale și ale modelării matematice în proiectarea, planificarea și conducerea operativă a activităților.

d) Asigurarea premiselor organizatorice și materiale necesare trecerii în domeniul apelor la sistemul de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, cu integrarea informațiilor economice în fișierele băncii de date de gospodărire a apelor.

e) Dezvoltarea sistematică a disciplinei economice de ramură a gospodăririi apelor, ceea ce implică, printre altele : 1° — aprofundarea în general a studiului aspectelor economice legate de procesele specifice domeniului apelor ; 2° — aprofundarea cunoașterii efectelor economice pe care lipsa debitelor și, pe de altă parte, inundațiile le generează la nivel micro și macroeconomic ; 3° — cercetarea fundamentală privind comparabilitatea, în cadrul proceselor de decizie, a efectelor de naturi diferite (economică, socială, ecologică etc.) legate de mișcarea naturală a apei, de gospodărirea și de utilizarea ei ; 4° — dezvoltarea unor forme de analiză și planificare economică adecvate pe deplin gospodăririi apelor, în strînsă legătură cu necesitățile autogestiunii în acest domeniu etc.

Pe măsura creșterii cerințelor de apă ale economiei naționale și a valorii bunurilor ce trebuie protejate de acțiunile dăunătoare ale apelor, problemele economice ale gospodăririi apelor capătă o importanță din ce în ce mai mare, iar caracterul lor specific le asigură un loc aparte în ansamblul problemelor economice.

Soluțiile economico-financiare adoptate în domeniul gospodăririi apelor pot aduce un aport substanțial la corectarea, la perfecționarea unora din practicile economice, dar pentru aceasta este necesar ca gospodărirea apelor să se manifeste prin manevrarea unor mijloace economice și financiare distincte, adecvat proporționate, ca și celelalte ramuri economice, cu care interacționează.

Creșterea ponderii factorului economic, în rezolvarea problemelor referitoare la satisfacerea necesităților de apă ale folosințelor și la combaterea efectelor dăunătoare ale apelor, **nu** este contradictorie, prin natura sa, în raport cu creșterea ponderii factorului social, de necesitate, și a celui ecologic, putîndu-se realiza o corelare armonioasă între aceste trei creșteri, cînd ele au loc toate prin micșorarea elementelor arbitrare, a celor întîmplătoare, sau a celor subiective.

Dezvoltîndu-se pe un drum propriu, dar extrăgîndu-și principiile din economia politică socialistă și în strînsă coroborare cu celelalte discipline economice socialiste, teoria economică a gospodăririi apelor se încadrează cu necesitate în grupul științelor economice de ramură din corpul actualului sistem socialist al științelor economice, alături de alte discipline economice de ramură, cum ar fi economia industriei, economia agrară, economia protecției mediului ș.a.

dr. ing. Const. PÎRVULESCU
ing. D. I. Ovidiu POPESCU

---

*) Expresia „folosințe de apă“ are înțelesul de unități social-economice care utilizează apă. Această noțiune este mai generală și mai corectă decît cea de „consumatori“, deoarece folosirea poate avea loc cu sau fără consum fizic de apă (exceptînd pierderile).

ECONOMIE MONDIALA

Argumente pentru o nouă ordine economică internaţională

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE CĂTRE ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

PROBLEMELE accesului liber al tuturor ţărilor la tehnicile moderne de producţie, ca şi cele pe care le ridică accesul la sursele de energie şi de materii prime, presupun convenirea între guverne a unor reguli precise de conduită, care să ţină seama de interesele întregii comunităţi internaţionale. Un rol distinct revine, în acest context, colaborării internaţionale în domeniul tranzacţiilor cu tehnicile moderne, inclusiv în ceea ce priveşte tehnicile de valorificare a materiilor prime şi a unor noi purtători de energie.

Instituirea unui sistem de reguli reciproc avantajoase şi reciproc acceptate pentru desfăşurarea unui flux de mărfuri şi servicii se impune ca unul dintre principiile reclamate de instaurarea noii ordini economice internaţionale, găsindu-şi concretizări specifice în domenii dintre cele mai diferite ale relaţiilor dintre ţări. După elaborarea şi adoptarea codului de conduită al conferinţelor maritime, în atenţia organismelor internaţionale stă codificarea transferului de tehnici, a activităţii societăţilor trans- sau multinaţionale, a relaţiilor dintre state privind mediul înconjurător şi resursele oceanului planetar.

PROGRAMUL de acţiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale vizează extinderea aplicabilităţii conceptului de cod, atît pe verticală cît şi pe orizontală, atît ca sferă cît şi ca intensitate. În ultimă instanţă, se va putea realiza un sistem închegat de norme.

Conceptele, mai mult sau mai puţin noi, care se dezbat în prezent în forurile internaţionale, de la acela foarte larg de „securitate economică colectivă“ (ca un complement necesar al securităţii politice) şi pînă la acela cu aplicare sectorială — codul de conduită — exprimă în fapt spiritul nou al recunoaşterii interdependenţelor din lumea contemporană.

Acesta este contextul de ansamblu în care trebuie văzute semnificaţiile unui cod de conduită internaţional pentru transferul de tehnologii.

În cele ce urmează, autorii şi-au propus să delimiteze, din multitudinea de aspecte politice, economice şi sociale ale cerinţei instaurării unei noi ordini internaţionale în domeniul colaborării ştiinţifice şi tehnice, pe cele susceptibile să facă, în scurt timp, obiectul unor dispoziţiuni instituţionale, să constituie elementele unui cod internaţional de conduită.

Nevoia de abordare secvenţială şi sectorială

În cadrul relaţiilor internaţionale, nu multe sînt domeniile cu care termenul de decalaj se asociază mai brutal ca în cazul tehnologiei. În plan cantitativ, decalajul în acest domeniu este notoriu şi nu are nevoie de prea mulţi indicatori pentru a fi evidenţiat. Ca o componentă a decalajelor generale dintre ţările avansate şi cele rămase în urmă, decalajul tehnologic se particularizează însă prin importanţa deosebită a aspectelor calitative şi subiective.

Mecanismele de funcţionare a canalelor comerciale de transfer al tehnologiei, în particular către ţările în curs de dezvoltare, sînt extrem de imperfecte. Beneficiarii nu pot acţiona cu adevărat ca parte contractantă în condiţiile : absenţei informaţiei primare în ţările în curs de dezvoltare asupra avantajelor relative ale tehnologiilor disponibile şi asupra opţiunilor alternative ; complexităţii şi extremei eterogenităţi a tehnologiei, în contrast cu alte mărfuri, ceea ce face ca preţul să fie fixat cu dificultate ; structurii pieţei, mai monopolistă decît în cazul altor produse etc.

În ultimă instanţă, condiţiile unui contract de transferare a tehnicii depind de capacitatea de negociere a părţilor. Este uşor de imaginat poziţia dificilă în care se află întreprinderile din ţările în curs de dezvoltare, în condiţiile în care corporaţiile multinaţionale sînt printre principalele instituţii prin care tehnologia, în variatele sale forme, este transferată de la o ţară la alta. În cazul S.U.A., ele deţin circa 90% din fluxul net de redevenţe şi alte încasări ale firmelor americane.

Dacă decalajul tehnologic este rezultanta unor procese obiective interne şi internaţionale, nu poate fi negată însemnătatea deosebită a factorului subiectiv în această materie. Accesul la tehnologiile moderne este îngrădit de o serie de reguli şi de practici, după cum însăşi utilizarea tehnicii dobîndite într-o formă sau alta are loc, pentru ţările rămase în urmă, cu însemnate restricţii. În multe privinţe transferul de tehnologie este reglementat într-un grad mai înalt decît pieţele mărfurilor tangibile.

Aceste reglementări nu satisfac însă interesele şi dorinţa ţărilor în curs de dezvoltare de a beneficia în mai mare măsură de tehnica modernă. Este de ajuns să ne referim la Convenţia de la Paris asupra patentelor, încheiată în 1883. Atunci patentele deţineau rolul esenţial în transferul de tehnologie. Deceniile care au trecut au cunoscut o multiplicare a formelor şi canalelor de transfer al tehnicilor, ceea ce s-a reflectat şi într-o varietate de reglementări naţionale în acest domeniu, foarte eterogene. În acelaşi timp, pe harta politică şi economică a lumii au apărut ţările în curs de dezvoltare, de nevoile cărora Convenţia nu avea cum să ţină cont.

Prin urmare, actuala ordine în domeniul transferului de tehnici — ca segment al ordinii generale politice şi economice — nu este în măsură să asigure satisfacerea unei cerinţe esenţiale a timpurilor noastre : „accesul tuturor statelor la cuceririle ştiinţei şi tehnicii moderne — ţinînd seama de faptul că lichidarea subdezvoltării, progresul rapid al tuturor naţiunilor nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane“[1]).

Căutarea şi acceptarea de noi reguli pentru transferul de tehnici este una din expresiile concrete ale paşilor ce trebuie făcuţi în direcţia noii ordini economice internaţionale. Pornind de la ideea generală după care noua ordine nu-şi poate valida trăsăturile decît în măsura în care ea vădeşte un grad considerabil de armonizare între cerinţele dreptului şi realităţile practicii[2]), ne exprimăm părerea că fiecare domeniu va cunoaşte particularităţi definitorii. Totodată, fiind de acord cu cei care afirmă multidimensionalitatea şi globalitatea noii ordini în planul principial, credem că realitatea impune o abordare secvenţială şi sectorială în planul operaţional. Cerinţele dezvoltării forţelor de producţie în ţările slab dezvoltate, crearea unor structuri economice moderne nu conduc de la sine la instituirea unui nou mecanism de transfer internaţional al tehnologiei ; soluţia nu va putea fi găsită şi aplicată automat, la un moment dat. Pornind de la acest obiectiv, vor trebui iniţiate o serie de măsuri şi, în acelaşi timp, la el se vor raporta acţiunile deja în curs de desfăşurare în diferite organisme internaţionale.

Acumularea iniţiativelor

DE PESTE UN DECENIU şi jumătate, comunitatea internaţională se preocupă activ de instituirea unor reguli care să permită ţărilor în curs de dezvoltare un acces mai rapid şi neîngrădit la tehnicile moderne. Dezbaterile şi documentele organismelor O.N.U. dovedesc pe deplin acest interes.

O rezoluţie adoptată în 1961 de Adunarea Generală (1 713 [XVI]) pentru primul Deceniu al dezvoltării exprima necesitatea studierii efectelor legislaţiei brevetelor. În 1964 apare studiul „Rolul brevetelor în transferul de tehnologie către ţările în curs de dezvoltare“, iar la prima sesiune U.N.C.T.A.D. se evidenţiază necesitatea „explorării posibilităţilor pentru adoptarea legislaţiei referitoare la transferul tehnologiei industriale“.

Din păcate, primul Deceniu se încheie fără să se concretizeze vreo acţiune internaţională. Ultima acţiune notabilă se înregistrează în 1965, la a XX-a sesiune a Adunării Generale, cînd s-a cerut continuarea studiilor asupra „gradului de adecvare al practicilor naționale și internaționale pentru transferul tehnologiei brevetate și nebrevetate către țările în curs de dezvoltare“.

---

[1] **Nicolae Ceauşescu**, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1974, p. 35

[2] **I. Voiculescu**, Principiile raporturilor între state şi imperativul instaurării unei noi ordini internaţionale. Era socialistă, nr. 24/1974, p. 17

Conștiința urgenței unor soluții a căpătat o formă complexă în paragraful 64 al Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu : „Țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, precum și organizațiile internaționale competente vor elabora și implementa un program pentru promovarea transferului de tehnici către țările în curs de dezvoltare, care va include, printre altele, revizuirea convențiilor internaționale asupra brevetelor, identificarea și reducerea obstacolelor în calea transferului tehnicilor, facilitarea accesului... la tehnologia brevetată și nebrevetată în termeni și condiții echitabile și rezonabile, facilitarea utilizării tehnologiei transferate... în scopul susținerii acestor țări în atingerea obiectivelor comerciale și ale dezvoltării, dezvoltarea tehnologiilor corespunzătoare structurii productive a țărilor în curs de dezvoltare și măsuri de accelerare a dezvoltării tehnologiei interne“.

Acum, la jumătatea deceniului 1970—1980, bilanțul realizării prevederilor din paragraful citat nu este pe deplin satisfăcător. Multe au rămas în stadiul de deziderat fiindcă comunitatea internațională nu a dispus de un instrument practic care să permită respectarea echilibrului just și echitabil între diferitele interese economice în joc în cadrul unui transfer de tehnologie și care să țină cont de nevoile particulare ale țărilor în curs de dezvoltare, prin intermediul unor dispoziții speciale în favoarea lor.

Rezoluția 39 (III) a U.N.C.T.A.D. cerea, în aprilie 1972, studierea bazelor posibile ale unei noi reglementări internaționale care să orienteze transferul de tehnici brevetate si nebrevetate din țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare.

În același an, Camera de Comerț Internațională oferă o alternativă — „Ghidul pentru investițiile internaționale“. Însă chiar din prefață se poate înțelege că nu era vorba de o alternativă optimă : „Dacă anumite recomandări pot să privească în mod special investițiile într-o țară în curs de dezvoltare, ghidul se aplică într-o manieră generală tuturor investițiilor directe, oricare ar fi originea și destinația lor“[3]).

În septembrie 1973, șefii de stat ai țărilor nealiniate întruniți la Alger cer în Declarația economică „adoptarea unui cod internațional de conduită care să guverneze transferul de tehnologie de la țările dezvoltate la țările în curs de dezvoltare, ținînd cont de independența acestora din urmă“.

Necesitatea acestui cod este în continuare subliniată în alte rezoluții și recomandări ale organismelor internaționale (Grupul interguvernamental pentru transferul de tehnici al U.N.C.T.A.D., Comitetul consultativ al Națiunilor Unite pentru aplicarea științei și tehnologiei, Consiliul interparlamentar ș.a.), fiind una din măsurile prevăzute în Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, precum și în Declarația celei de-a doua Conferinte generale a O.N.U.D.I. de la Lima. În sfîrșit, la cea de a 23-a întîlnire a Conferintei Pugwash (aug./sept. 1973) s-a decis constituirea unui grup de lucru pentru elaborarea unui proiect de cod de conduită, a cărui redactare a fost încheiată în aprilie 1974[4]). De menționat că la 5 și 6 mai a.c. s-a întrunit la Geneva un grup de experți sub egida U.N.C.T.A.D., cu participarea reprezentanților a 43 de țări, pentru analizarea acestui proiect.

Proiectul unui instrument juridic multilateral

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că documentul va face în continuare obiectul unor dezbateri aprinse, prilejuind expunerea de puncte de vedere diferențiate în funcție de gradul de dezvoltare al țării respective, dar și în funcție de unghiul de abordare : politic, economic, tehnico-juridic. În ceea ce ne privește ne vom situa în cele ce urmează cu precădere pe planul economic.

În concepția autorilor proiectului citat, codul de conduită pentru transferul de tehnici ar trebui să îmbrace forma unui instrument juridic multilateral, conținînd norme minimale obligatorii, care să fie negociat și adoptat pe plan internațional. O astfel de inițiativă internațională se impune cu atît mai mult cu cît țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare aplică în transferul de tehnici legi, reglementări și proceduri naționale, deci diferite. Codul ar duce la evitarea conflictelor de reglementare și la accelerarea unui transfer de tehnici ordonat.

Caracterul acestui cod — de instrument multilateral internațional — iese și mai bine în evidență dacă este comparat cu instrumentele multilaterale limitate sau regionale, cum este cazul Deciziei 24 a Pactului Andin, care lasă povara reglementării în întregime pe seama importatorilor de tehnologie (TD/B/AC. 11/12, par. 148).

Conceptul de „transfer de tehnici“ care stă la baza codului are, practic, cea mai largă sferă posibilă, incluzînd toate tranzacțiile referitoare la transferul de tehnici, indiferent dacă acestea fac obiectul unui drept de proprietate sau dacă sînt liber disponibile, oricare ar fi forma juridică a transferului și oricare ar fi părțile în cauză (întreprinderi private, instituții de stat, regionale sau internaționale).

Prezentarea domeniului de aplicare ne permite să vedem că este vorba de un instrument radical pentru domeniul în discuție îmbrățișînd : acordurile de licență asupra brevetelor, certificatelor de inventator, modelelor, mărcilor și denumirilor comerciale ; acordurile de licență asupra furnizării de know-how și de cunoștințe tehnice sub formă de planuri, grafice, modele etc, și asupra formării personalului ; acordurile asupra furnizării de planuri generale sau detaliate pentru instalarea și exploatarea de uzine și de echipamente ; cumpărările de mașini, materiale, bunuri și materii prime, atunci cînd sînt incluse în tranzacții care implică un transfer de tehnici ; acordurile de cooperare industrială și tehnică de orice fel, inclusiv subcontractele internaționale și furnizarea de servicii de gestiune și comercializare ; transferurile de tehnici legate de crearea și exploatarea filialelor 100 la sută sau a altor societăți afiliate și întreprinderi cu participare mai mult sau mai puțin importantă la capital.

Alături de fixarea domeniului de aplicare, proiectul de cod mai tratează despre : obiective și principii ; relațiile între furnizori și beneficiari ; garanții acordate de furnizori și de beneficiari ; acțiunea guvernelor, legi aplicabile la reglementarea diferendelor și jurisdicția competentă ; organizații internaționale ; acordarea unui tratament special țărilor în curs de dezvoltare ; aplicare și revizuire.

Fără a ne propune aici o analiză de ansamblu a proiectului de cod, ne vom limita la sublinierea unor aspecte care ni s-au părut susceptibile de reflecții.

1 la sută din brevetele lumii

OBIECTIVUL principal al clauzelor care definesc relațiile dintre furnizorii și beneficiarii de tehnici îl constituie înlăturarea restricțiilor care stau în calea accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnologie (a se vedea o prezentare a acestor restricții în Revista economică nr. 26/1974, p. 22).

Făcînd distincția între tehnicile brevetate și cele care nu fac obiectul unui drept de proprietate, proiectul de cod pune din nou, în mod implicit, problema sistemului de brevete. Achiziționarea și utilizarea tehnicilor de către țările în curs de dezvoltare sînt puternic influențate de jocul sistemului internațional de brevete, care conferă drepturi de proprietate și control asupra tehnicilor deținătorului brevetului. Vînzătorul de tehnici exercită cel mai adesea, pe această bază, un cvasi-monopol.

Din cele 3,5 milioane de brevete existente, numai circa 200 000 (adică 6 la sută) au fost eliberate de către țările în curs de dezvoltare ; dintre acestea, 5/6 sînt deținute de străini. Deci numai 1 la sută din totalul mondial de brevete aparține de fapt țărilor în curs de dezvoltare. Mai mult, circa 90—95 la sută din brevetele eliberate de țările în curs de dezvoltare nu sînt utilizate niciodată în producția acestor țări, majoritatea fiind exportate pentru protejarea poziției comerciale a societăților multinaționale care dețin drepturile de proprietate ale tehnicilor vizate[5]).

Exercitarea drepturilor deținătorilor străini de patente în țările în curs de dezvoltare a fost facilitată de legislația națională, care în general este conformă cu art. 2 și 3 ale Convenției de la Paris. Aceste articole stabilesc principiul tratamentului național egal pentru cetățenii țărilor străine membre ale Uniunii internaționale pentru protecția proprietății industriale. Cu cîteva excepții, chiar și țările în curs de dezvoltare membre ale Uniunii au încorporat această prevedere în legile lor naționale asupra brevetelor.

Alături de măsurile pentru crearea și dezvoltarea infrastructurii tehnice și științifice, revizuirea sistemului internațional al brevetelor este o condiție a funcționării unui viitor cod de conduită pentru transferul de tehnologie. Altfel, prevederi importante sînt amenințate : se știe că atunci cînd noile tehnici sînt obținute prin intermediul unui acord de licență sau al investițiilor străine care implică exploatarea brevetelor, redevențele și plățile pentru servicii tehnice, alături de costurile indirecte, de cele „ascunse“ etc., constituie o grea povară și, în fapt, un factor restrictiv în calea transferului de tehnici către țările în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, suprabeneficiile obținute din vînzarea tehnicilor alimentează fondurile noi de cercetare ș.a.m.d.[6]).

Alegerea tehnicii adecvate

ÎNLĂTURAREA restricțiilor nu este un scop în sine, ci trebuie să permită țărilor

C. VASILIADE
Gh. DUMITRU

(Continuare în pagina 32)

---

[3]) Guide pour les investissements internationaux, C.C.I. 1972, pp. 5—6

[4]) „Report of the Working Group on Code of Conduct on Transfer of Technology“ (TD/B/AC.11/L.12)

[5]) „Examen de la mise en oeuvre des mesures de politique générale envisagées dans la stratégie internationale du développement“ (DT/B/530/Add.1, Deuxième partie, p. 86)

[6]) **K. Abdallah-Khodja**, Nouvelle vision du transfer des techniques, Le Monde diplomatique, martie 1975.

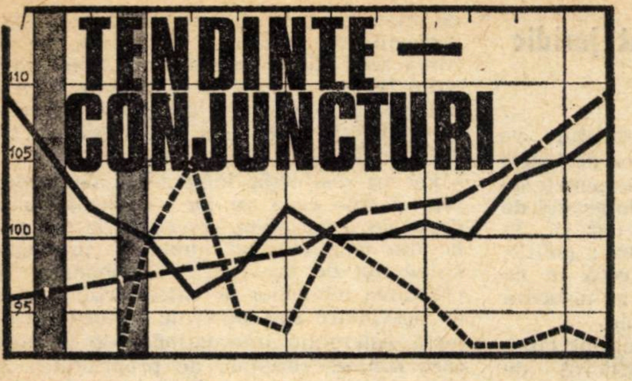

TENDINTE — CONJUNCTURI

Francul francez a revenit în „șarpele monetar"

Franța a hotărît la 9 mai a.c. reintegrarea monedei sale grupului monedelor vest-europene care fluctuează în comun față de dolarul S.U.A., menținînd între ele un ecart maxim de 2,25% (așa numitul „șarpe monetar"). Grupul a fost creat la 19 martie 1973 de monedele R.F.G., Franței, Belgiei, Olandei, Luxemburgului și Danemarcei, cărora li s-au alăturat Suedia și Norvegia. La 19 ianuarie 1974, francul francez fusese însă nevoit să părăsească acest grup în care cursurile sînt sprijinite de băncile centrale ale țărilor partenere la atingerea limitelor de intervenție.

Reintegrarea francului la grupul „celor șapte" este o urmare a redresării situației economice a Franței și aprecierii monedei sale din ultimul timp (vezi rubrica „Piața monetară internațională").

Anticipări 1975

INSTITUTUL de cercetări economice din Hamburg (HWWA) apreciază că pe ansamblul anului 1975 recesiunea din țările capitaliste dezvoltate se va accentua (vezi graficul). Cu toate că 10 din cele 13 țări cuprinse în grafic vor înregistra conform acestei prognoze ritmuri pozitive, scăderea produsului național brut al S.U.A. cu 4% influențează hotărîtor cifra pe ansamblu datorită ponderii ridicate pe care continuă să o dețină această țară în economia lumii capitaliste. Detașarea de „pluton" a Norvegiei, cu o creștere anuală prognozată de 4,5%, este atribuită boom-ului său petrolier actual. „În ansamblu însă, conchide săptămînalul vest-german VDI -Nachrichten după care reproducem graficul, vremurile ritmurilor înalte de creștere au trecut. Lumea occidentală va trebui să se obișnuiască în viitor cu un ritm de dezvoltare mai modest".

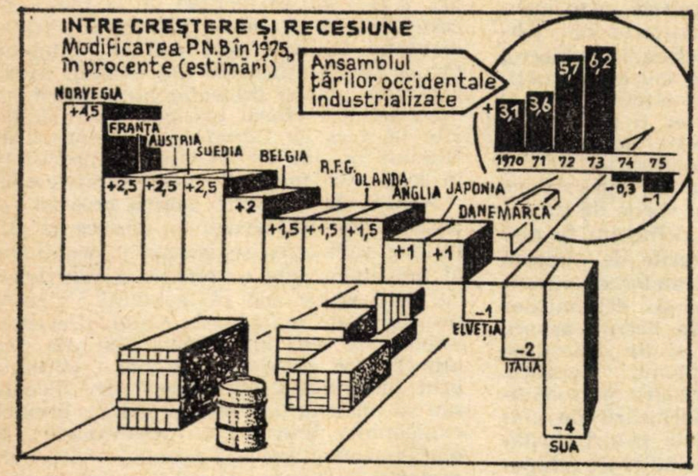

Prioritățile conjuncturii austriece

„ANUL 1974 s-a aflat sub semnul luptei împotriva inflației fără ca obiectivul deplinei utilizări a forței de muncă să fie uitat. Astăzi se pune problema de a lupta împotriva șomajului fără ca inflația să devină prea puternică", a declarat recent ministrul de finanțe austriac H. Androsch. La începutul lunii martie a. c. în Austria 63 000 de salariați (2,8% din total) nu aveau de lucru, alte zece mii erau afectați de reducerea orarului de muncă cu scăderea corespunzătoare a salariului, iar un raport al Institutului de cercetări economice din Viena evidenția că ritmul de creștere a P.N.B. de 2,5% așteptat pentru 1975 nu ar putea fi atins fără adoptarea urgentă a unor măsuri de încurajare a investițiilor. Ca urmare, la 7 aprilie a. c. guvernul austriac a dispus deblocarea a 12 miliarde de șilingi (circa 8,5% din bugetul federal) pentru investiții pînă la sfîrșitul anului în scopul relansării economiei țării, între care 5 miliarde reprezentînd credite oferite industriei cu dobînda considerată avantajoasă de 7,5%. De această măsură vor beneficia în principal industria constructoare de mașini, precum și construcțiile care cunoscuseră o scădere sensibilă a activității. Se prevede, de asemenea, intensificarea construcțiilor rutiere.

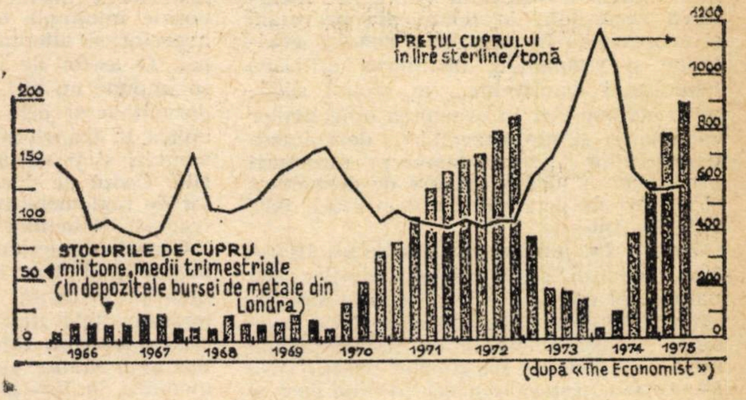

(după «The Economist»)

Măsuri pentru reducerea stocului mondial de cupru

LA 15 APRILIE a.c. cele patru țări — Zair, Zambia, Chile și Peru — membre ale Consiliului interguvernamental al țărilor exportatoare de cupru (CIPEC) și-au redus producția pe o perioadă nedefinită cu încă 5%, pe lîngă reducerea de 10% decisă în noiembrie 1974. Totalul de 15% al reducerii corespunde, potrivit ministrului zambian al minelor și industriei, unei diminuări a producției lor cu circa 800 000 tone pe an. El a arătat că măsura aceasta vizează diminuarea actualului surplus mondial de cupru apreciat la circa 600 000 t, în valoare de aproximativ 1 miliard de dolari. Cea mai mare parte a acestui surplus (250 000 t) este deținută de Japonia; alte 194 000 t se află în depozitele bursei de metale din Londra. La rîndul său, „Rio Tinto Zinc", monopol care dispune de mine de cupru mai ieftin de exploatat în Africa de Sud, Papua — Noua Guinee și Australia, încearcă de cîtva timp crearea unui consorțiu care procurînd o sumă de 300 milioane dolari să achiziționeze o parte a stocurilor de cupru existente pentru a declanșa o evoluție a prețului în direcția contrară, a creșterii, refuzînd însă în același timp să urmeze acțiunea de reducere a producției întreprinsă de țările CIPEC.

Stabilizare a prețului la aluminiu

POTRIVIT firmei vest-germane „Metallgesellschaft", se prevede o scădere a prețului mondial al aluminiului datorită sporirii numărului producătorilor. Caracterul pieței — afirmă reprezentanții acestei firme — este pe cale de a se schimba profund, dat fiind că marile societăți nu mai sînt capabile să exercite un control efectiv asupra evoluției acesteia.

În prezent, există 37 de țări producătoare de aluminiu față de 21 de țări în 1955, iar numărul lor va crește și mai mult. Țările producătoare de petrol se pregătesc să-și sporească capacitatea de producție a aluminiului cu 1,4 milioane tone în cursul următorilor 5 sau 7 ani, prin construirea a șase noi uzine de aluminiu. Capacitățile prevăzute sînt următoarele: Iran — 350 000 tone; Irak — 150 000 t; Kuweit — 150 000 t; Arabia Saudită — 300 000 t; Qatar — 150 000 t; Abu Dhabi — 150 000 t; Algeria — 150 000 t.

Ținînd seama și de capacitățile existente, după 1980 totalul producției de aluminiu a țărilor din Orientul Apropiat și Mijlociu ar putea ajunge astfel la circa 1,8 milioane tone pe an.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	5 IV 1975	9 IV 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 9 IV 1975 față de: Cursul Central	Nivelul din 28 III 1973	Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973-9 IV 1975
Marca vest-germană	2,669o4	2,699o	2,372o	2,35oo	+13,58	+14,85	-12,93
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,55oo	2,5o9o	+34,93	+29,53	-22,8o
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,1235	4,o69o	+13,15	+15,57	-13,47
Yenul japonez	3o8,o	28o,2o	29o,15	291,2o	+ 5,77	- 3,78	+ 3,93
Florinul olandez	2,78117	2,826o	2,4125 4)	2,398o	+15,98	+17,85	-15,43
Francul belgian	4o,334	41,1o	35,11	34,85	+15,74	+17,93	-15,2o
Lira italiană	523,5o	6o7,o	631,5o	627,25	-16,54	- 3,23	+ 3,34
Lira sterlină 2)	2,8952	2,325o	2,339o	2,3245	-19,71	- o,o22	+ o,o21
Prețul aurului la Londra 3)	-	1o3,87	163,5o	166,o	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) în ziua de 6 mai 1975.

ÎN PERIOADA 5—9 mai a.c. pe piețele valutare internaționale au apărut noi fenomene de tensiune, cursurile principalelor valute occidentale înregistrînd oscilații sensibile de la o zi la alta și chiar pe parcursul aceleiași zile.

Accentuarea tendinței de scădere a cursei **lirei sterline** față de principalele valute occidentale a constituit caracteristica principală a evoluției situației pe piețele valutare. În ziua de 9 mai a.c. lira sterlină a înregistrat cel mai ridicat procent de depreciere față de principalele valute occidentale, în raport cu paritățile stabilite în decembrie 1971, respectiv 24,4%. Deteriorarea poziției lirei sterline se datorește în primul rînd situației economice dificile pe care o traversează în prezent Anglia, situație caracterizată prin accentuarea inflației, a cărei rată s-a situat la peste 25% în trimestrul I a.c., creșterea numărului șomerilor care a depășit cifra de 1 milion în condițiile accentuării tendințelor recesioniste.

Aprecierile în sensul că autoritățile monetare din Anglia ar intenționa să lase lira sterlină să se deprecieze cu încă 5%, respectiv să atingă un nivel de depreciere de circa 30% față de paritățile stabilite la 20 decembrie 1971 pentru a spori în felul acesta competitivitatea exporturilor, au accentuat atacurile speculative „à la baisse" asupra monedei engleze. Incertitudinile în legătură cu rezultatele referendumului care va avea loc la 5 iunie cu privire la rămînerea sau ieșirea Angliei din Piața comună influențează de asemenea negativ poziția lirei sterline pe piețele valutare. De menționat că Banca Angliei a intervenit pe piețele valutare, deși în mod sporadic și pentru sume relativ modeste, pentru a sprijini cursul lirei sterline fără a reuși totuși să oprească tendința de slăbire a acestei valute. În același scop, Banca Angliei a majorat dobînda minimă de împrumut de la 9,75% la 10%, iar ministrul de finanțe Denis Healey a dat repetate asigurări că nu dorește să aibă loc o depreciere în continuare a lirei sterline.

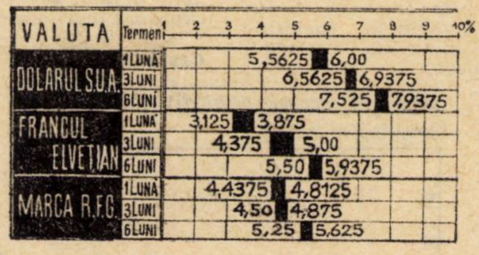

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 5-9 mai 1975 (nivel minim și maxim).

În perioada analizată a continuat și tendința de slăbire a cursului **dolarului** pe piețele valutare, tendință apărută încă spre finele lunii aprilie a.c. La sfîrșitul zilei de 9 mai a.c. ,cursul dolarului față de marca vest-germană se situa la 2,3517, cel mai scăzut nivel de după 2 aprilie a.c., iar față de francul elvețian relația de curs era de 1 dolar = 2,5090 franci, cea mai scăzută de după ziua de 21 martie a.c.

Anunțarea faptului că produsul național brut al S.U.A. a scăzut în trimestrul I a.c. cu 10,4%, după scăderea de 9% din trimestrul IV-1974, iar producția industrială în luna martie a.c. a scăzut a șasea lună consecutiv a constituit principalul factor care a influențat negativ evoluția cursului dolarului pe piețele valutare.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 1o mai 1975

Anglia x)	1o,oo%	Italia	8,oo%
Austria	6,oo%	Japonia	8,5o%
Belgia	7,oo%	Luxemburg	7,oo%
Canada	8,25%	Norvegia	5,5o%
Danemarca	8,oo%	Olanda	6,oo%
Elveția	5,oo%	S.U.A.	6,25%
Finlanda	9,25%		
R.F.Germania	5,oo%		
Israel	6,oo%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate).

Întărirea deosebită a cursului **francului francez** atît față de dolar cît și față de majoritatea valutelor occidentale a constituit o altă trăsătură caracteristică a evoluției situației pe piețele valutare internaționale. Printre factorii care influențează în mod favorabil poziția francului francez se numără în primul rînd, intrările importante de devize în Franța ca urmare a unor importante comenzi primite din partea țărilor arabe producătoare de petrol, cît și nivelul mai ridicat al dobînzilor pe piața monetară franceză comparativ cu celelalte piețe monetare occidentale. Rezultatele bune înregistrate de Franța pe linia restabilirii echilibrului comerțului exterior, excedentul comercial în trimestrul I a.c. fiind de circa 982 milioane franci față de un deficit foarte ridicat în 1974, precum și unele rezultate incurajatoare pe linia reducerii presiunilor inflaționiste influențează de asemenea favorabil cursul francului francez pe piețele valutare.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Bulgaria: baza chimică a agriculturii

CONFORM previziunilor, producția de îngrășăminte chimice se va dezvolta rapid în cincinalul următor, respectiv de la 1,1 mil. tone în 1975 la 1,8 mil. tone în 1980. În acest scop, toate fabricile existente vor fi modernizate și-și vor extinde capacitățile, urmînd să pună accentul pe producția de îngrășăminte granulate, concentrate și complexe. În ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor chimice în agricultură, se prevede că aceasta va atinge, în medie, 300 kg/ha în 1980 și 400 kg/ha în 1990.

În ceea ce privește pesticidele, se apreciază că chiar prin punerea în funcțiune (în 1976) a unităților industriale aflate în prezent în construcție, Bulgaria nu va reuși să-și acopere necesarul de consum din producția proprie și va fi nevoită să sporească importul de pesticide din țări socialiste.

Comerțul cu gaze lichefiate

CONFORM unui studiu, publicat nu demult de revista „Petroleum Economist", necesarul de consum de gaze lichefiate va crește continuu în țările capitaliste pînă la sfîrșitul actualului deceniu, fapt care va determina și expansiunea considerabilă a comerțului internațional cu acest produs. Se prevede că deosebit de rapid vor spori importurile de gaze lichefiate ale S.U.A. și Japoniei, care sînt de altfel principalii consumatori de gaze lichefiate din lume.

(mil. tone)

	1973	1980
Total import țări nesocialiste	8,0	20—30
— S.U.A.	1,4	7—11
— Japonia	5,1	10—17
— Alte țări	1,5	3— 5

Orientul Apropiat și Mijlociu va rămîne și în viitor principala zonă exportatoare de gaze lichefiate din lume (4,3 mil. tone în 1973 și 14—27 mil. în 1980). Se estimează, pe de altă parte, că — paralel cu extinderea comerțului cu gaze lichefiate — va crește și capacitatea totală a navelor metaniere, respectiv de la 2,46 mil. mc la începutul anului 1974 la peste 7 mil. mc în 1980.

Mauritania : program decenal

GUVERNUL Mauritaniei a elaborat un program decenal de dezvoltare economică și socială, menit să contribuie la realizarea independenței economice a țării. Printre obiectivele prevăzute a fi construite în următorii zece ani se numără o întreprindere pentru prelucrarea țițeiului, și o uzină metalurgică la Nouakchott, o topitorie de cupru, o fabrică de zahăr ; de asemenea, se va construi o șosea în lungime de 1 000 km (între orașele Nouakchott și Nema) și un sistem de irigație în valea Gorgol. Totodată, guvernul Mauritaniei va aplica o politică de reglementare a importurilor, pentru a stimula dezvoltarea producției proprii de bunuri de consum, și va lăsa porțile deschise pentru investițiile străine în economia țării.

DOCUMENTAR „R. E."

Aurul azi

TOTALUL cumulat al aurului extras în lume de milenii şi tezaurizat sau prelucrat şi utilizat în diverse scopuri reprezenta la sfîrşitul anului trecut 77 100 tone (vezi graficul nr. 1, reprodus, ca şi cele care urmează, după **The Economist**). Această cantitate corespunde — potrivit calculelor săptăminalului vest-german **VDI Nachrichten** (nr. 10/7 martie 1975) — greutăţii unui cub de aur cu latura de 16 metri. Valoarea sa, la preţul de la sfîrşitul anului trecut, era estimată la 1144 miliarde de mărci (circa 460 miliarde de dolari), reflectînd sporirea de aproape patru ori a preţului metalului galben în ultimii ani, explicată prin creşterea cererii de aur ca valoare de refugiu în condiţiile unei inflaţii accelerate, în vreme ce producţia sa a cunoscut o reducere.

După 1970, cînd depăşise 1 400 tone, producţia anuală de aur a lumii capitaliste a început să scadă pentru a atinge anul trecut 995 tone, cel mai redus nivel de după 1958, în vreme ce preţurile pe piaţa liberă au inregistrat în mai multe rînduri niveluri record, apropiindu-se de 200 dolari uncia.

Principala ţară producătoare de aur din lumea nesocialistă este Republica Africa de Sud (2/3 din producţia totală), urmată în ordine de Canada, S.U.A., Japonia, Australia, Ghana, Filipine, Rhodesia, Columbia, Zair, Mexic. Anul trecut, producţia de aur a R.S.A a fost de sub 800 tone, nivelul său maxim fiind atins în 1970 (peste 1000 t). Pentru anul curent se aşteaptă o nouă scădere a producţiei R.S.A., urmînd apoi ca aceasta să crească din nou la 850 t în 1980 şi 900 t în 1985, pentru a reintra apoi în declin. În ultimii 90 de ani în R.S.A. au fost epuizate circa 80 de mine ; acum funcţionează circa 40 de mine, majoritatea la 1600—3200 m adîncime, în care este utilizată mai ales populaţia de culoare. Costul punerii în exploatare a unei noi mine este estimat în prezent la peste 140 milioane dolari.

Graficul nr. 2

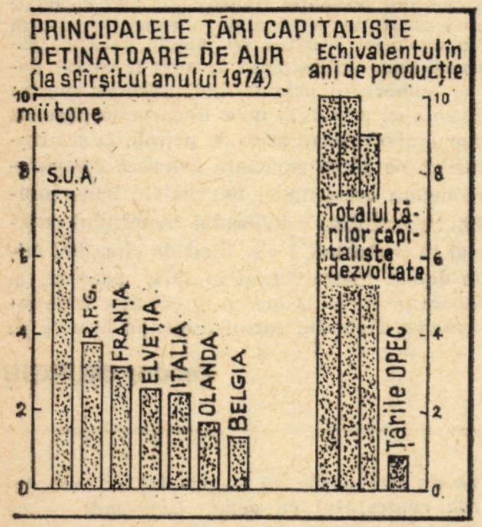

Principalii deţinători de aur sînt ţările capitaliste dezvoltate în frunte cu S.U.A. — aşa cum rezultă din graficul nr. 2 — care dispun de stocuri echivalente cu aproape 30 de ani de producţie. În schimb, ţările din O.P.E.C. nu numai că deţin stocuri reduse de aur, dar chiar şi-au redus achiziţiile directe pe piaţa aurului în ultimii ani, în ciuda creşterii încasărilor lor în devize. Astfel, Iranul are rezerve oficiale de aur în valoare de numai 155 milioane dolari, Arabia Saudită şi Kuweit — de 130 milioane fiecare etc.

Ţările petroliere dispunînd de rezerve oficiale reduse de aur, posibilitatea asupra căreia s-a căzut de acord spre sfîrşitul anului trecut, a contabilizării rezervelor oficiale de aur la cursul pieţei libere, de cîteva ori mai ridicat decît fostul curs oficial al metalului galben, reprezintă un avantaj numai pentru ţările capitaliste dezvoltate cu rezerve importante de aur. De aceea, ţările petroliere şi-au exprimat îngrijorarea faţă de deprecierea dolarului — şi implicit a încasărilor lor valutare din export — pe care o antrenează o asemenea operaţiune contabilă.

Graficul nr. 1.

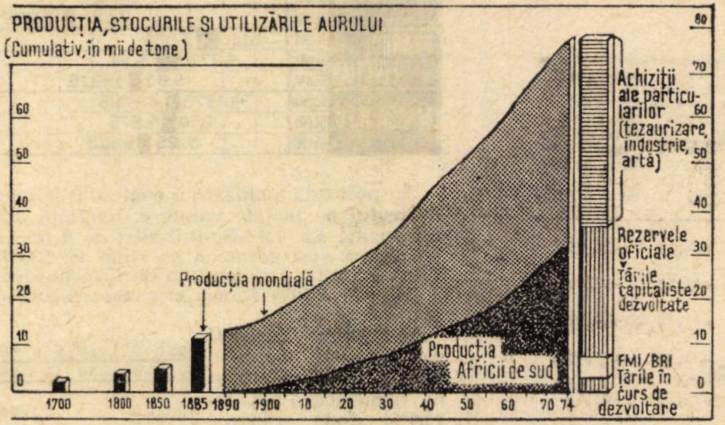

Ţările dezvoltate rămîn principalul deţinător al rezervelor oficiale de aur ale lumii capitaliste, dar ultimele decenii — şi cu deosebire cele postbelice — au fost martorele unor substanţiale schimbări în distribuţia geografică a acestor rezerve. Dacă în 1928 S.U.A. reprezentau principalul deţinător al rezervelor oficiale de aur din lumea capitalistă, iar în 1948 ajunseseră să deţină trei sferturi din acestea, în anii care au urmat s-a înregistrat o reducere substanţială a ponderii S.U.A. şi o creştere a celei a Europei occidentale, care a întrecut-o pe cea a S.U.A. (vezi graficul nr. 3).

Deşi în ultimii ani rezervele oficiale de aur ale lumii nesocialiste au sporit, ponderea lor în totalul rezervelor monetare ale acesteia s-a diminunat substanţial, odată cu crearea în cadrul F.M.I. a drepturilor speciale de tragere (supranumite „aurul-hîrtie") ca lichiditate internaţională suplimentară (vezi graficul nr. 4).

Analiza graficului nr. 5, consacrat utilizărilor aurului, scoate în evidenţă o scădere puternică în ultimii ani (cu 80% numai în 1974) a cererii de aur pentru bijuterii, scădere considerată o consecinţă a preţului ridicat al aurului şi a inflaţiei, deşi reflectă probabil într-o mică măsură şi o orientare sporită a bijutierilor spre argint urmînd moda. Datorită de asemenea mai ales inflaţiei, dar într-o anumită măsură şi neîncrederii generate de fluctuaţia cursurilor valutare, se constată şi o sporire vădită a interesului pentru lingouri (ale căror dimensiuni au căpătat o mai mare varietate în gama minoră), ca şi pentru monede şi medalii de aur. Se ştie că în ţările capitaliste dezvoltate, datorită costului ridicat al manoperei (2/3 pînă la 3/4 din costul total), bijuteriile reprezintă numai în mică măsură un refugiu în faţa inflaţiei.

Graficul nr. 3

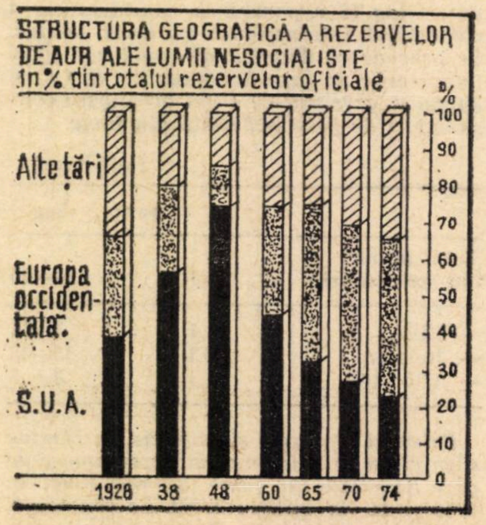

Graficul nr. 4

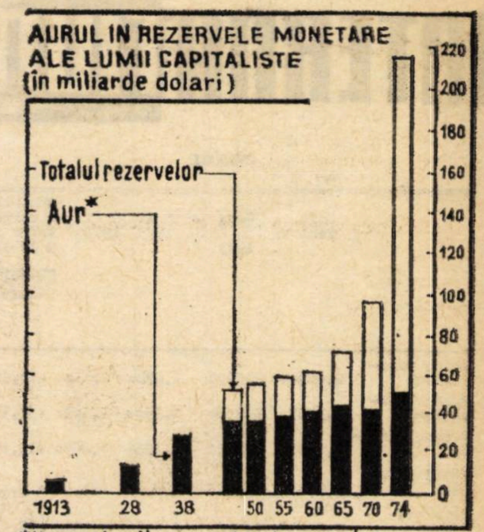

*) La preţurile curente ale aurului monetar

Graficul nr. 5

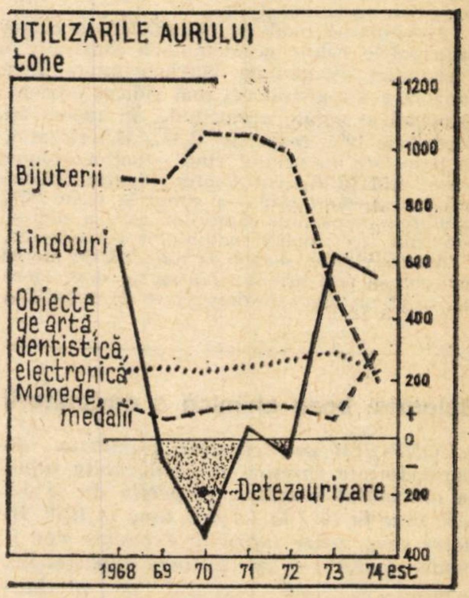

Dacă artele decorative (ceramică etc.), industria electronică şi dentistica reclamă cantităţi relativ reduse de aur, în schimb cererea în sensibilă creştere de monede şi medalii de aur a antrenat o majorare a cantităţii de aur achiziţionat în scopul acoperirii ei. „The Economist" (22 martie 1975) apreciază că tonajul aurului prelucrat sub formă de monede şi medalii în 1974 a sporit de patru ori faţă de anul anterior. Dintre cele cîteva monede de aur care domină piaţa mondială, cea mai solicitată este krugerrand-ul sud-african, conţinînd o uncie de aur fin. Pentru acest an se aşteaptă o producţie de 7,8 milioane bucăţi din moneda amintită, faţă de 3,2 milioane în 1973. Din producţia de aur a R.S.A., 30% capătă această formă.

Dinu DRAGOMIRESCU

Premieră printre marii exportatori

ANUL 1974, an de criză în economia lumii occidentale, a fost aparent un an de vîrf al exporturilor ţărilor capitaliste, atingînd cifra (estimată) de 753 miliarde dolari. Dacă se corectează datele scăzîndu-se majorările inflaţioniste ale preţurilor, rămîne o creştere de 5% — cifră considerată o adevărată „premieră“ pentru perioada postbelică, fiind cel mai redus spor înregistrat în aceşti ani.

Din graficul alăturat (reprodus după revista „Prisma“) rezultă însă şi o altă premieră : prezenţa între marii exportatori a doi noi veniţi — Arabia Saudită şi Iranul, — ceca ce se explică prin locul pe care-l ocupă aceste ţări în producţia mondială de petrol.

Exportul mondial 1974: 753 miliarde dolari

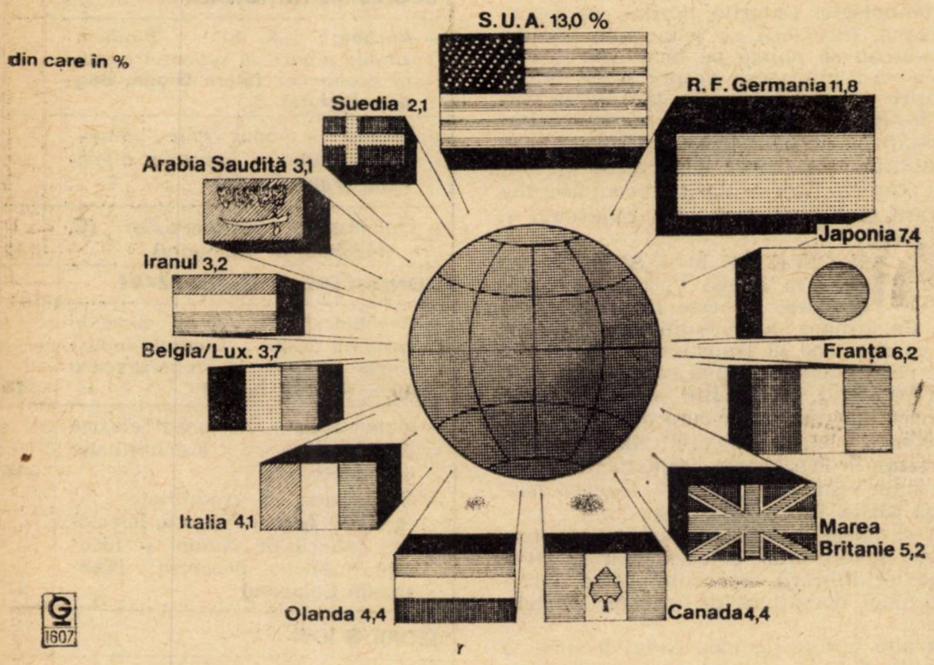

Ungaria: perspective energetice

ZĂCĂMINTELE de gaze naturale, prospectate în prezent în Ungaria permit să se extragă cîte 6 mlrd. mc. pe an în următorii 15—20 de ani. Totuşi pentru a face faţă nevoilor crescînde se preconizează importul anual al unei cantităţi aproape egale de gaze naturale din U.R.S.S. (în cursul următorului deceniu), precum şi extinderea activităţii de prospectare geologică. Se apreciază că în anii '80, gazele naturale vor acoperi aproximativ 20% din necesarul de energie al economiei ungare.

Costurile intervenţiei

INTERVENŢIA militară a S.U.A. în Indochina, a cărei zădărnicie a fost zdrobitor atestată prin victoria luptei popoarelor din Vietnamul de Sud şi Cambodgia pentru libertate şi independenţă a constituit totodată o grea povară pe umerii contribuabililor americani. Publicînd graficul de mai jos, calculat după surse oficiale ale Ministerului Apărării al S.U.A., revista engleză „The economist“ subliniază că acum, după ce a căzut cortina peste drama intervenţiei americane în Indochina, în faţa Administraţiei şi a Congresului S.U.A. stau numeroase probleme economice stringente care au fost neglijate vreme îndelungată.

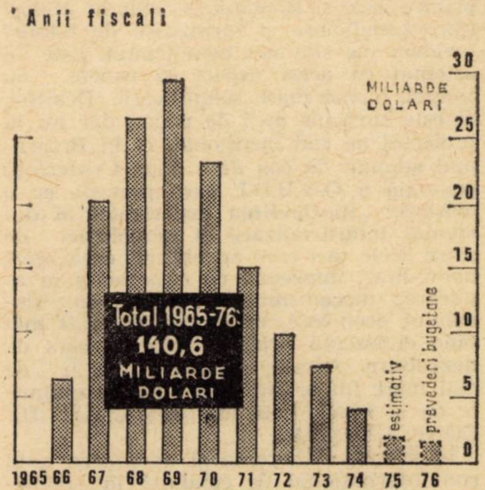

Emanciparea — între vorbe şi fapte

ÎN ŢĂRILE membre ale Pieţei comune, femeile continuă să fie supuse unui regim discriminatoriu pe plan economic şi social — afirmă preşedintele Comisiei C.E.E. pentru problemele sociale, Patrick Hillery, care întreprinde în prezent un turneu în capitalele celor nouă state membre pentru a convinge guvernele respective să aplice într-un ritm accelerat măsuri vizînd redresarea acestei situaţii.

După cum se constată din tabelul alăturat, publicat de revista The Economist, în patru ţări ale C.E.E. ponderea şomerilor în rîndul femeilor este mai ridicată decît ponderea lor în forţa de muncă. Totodată, alături de muncitorii imigranţi, de persoanele handicapate şi de tineret, femeile sînt cel mai afectate de inechităţile privind condiţiile de salarizare şi şansele de promovare.

Forţa de muncă feminină

	În % din totalul forţei de muncă	În % din numărul şomerilor
Belgia	34,5	50,4
Marea Britanie	37,2	17,4
Danemarca	41,2	22,1
Franţa	36,9	50,7
R.F.G.	36,9	40,3
Olanda	25,9	19,3
Irlanda	26,0	22,5
Italia	27,8	36,8

Polonia în lume

CA URMARE a dezvoltării susţinute a economiei sale, Polonia se situa anul trecut pe locul zece în lume, atît la producţia industrială, cît şi la cea agricolă. La o serie de produse poziţia sa este şi mai avansată. De pildă, ea este al doilea producător din lume la vase de pescuit, secară şi cartofi ; ocupă locul trei în producţia de vagoane de marfă, sulf elementar, colza şi in ; locul patru în producţia de ovăz locul cinci în cea de huilă şi lignit, precum şi de sfeclă de zahăr; locurile şase şi şapte în producţia de lapte şi, respectiv, carne de porc ; este al optulea producător de maşini pentru construcţii de clădiri şi rutiere ; al nouălea producător de oţel şi acid sulfuric. În ceea ce priveşte participarea Poloniei la comerţul mondial, deşi aceasta este relativ modestă, se apreciază că în anul în curs volumul schimburilor externe va reprezenta circa 20 miliarde dolari.

Ziua „M“ a trecut...

CÎND A DECRETAT, la 25 februarie a.c., ziua „M“, adică ziua începerii procesului trecerii Angliei la sistemul metric, guvernul britanic spera ca pînă la sfîrşitul anului, 75% din măsurile britanice să se înscrie în coordonatele sistemului metric. Dar metamorfoza se produce mult mai anevoios decit se anticipa. În luna mai, peste 80 la sută din mărfurile britanice sînt încă evaluate în unităţi de măsură „imperiale“. Această întîrziere ameninţă să creeze mari dificultăţi comerţului exterior al ţării, se afirmă în cercurile guvernamentale. Astăzi în lume sînt 99 de state care aplică sistemul metric, 45 care sînt în curs de trecere la acest sistem şi 5 state „nemetrice“. Exporturile Marii Britanii sînt orientate în proporţie de 99% spre state care fie aplică de multă vreme sistemul metric, fie sînt pe cale de a-l aplica.

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE

(Urmare din pagina 26)

în curs de dezvoltare alegerea tehnicii celei mai adecvate. Proiectul de cod formulează ca unul dintre principii și obiective: „asigurarea exercitării responsabilității care incumbă furnizorilor și beneficiarilor de tehnici de a adapta tranzacțiile lor comerciale în acest domeniu, ca și fluxurile de tehnici liber disponibile, la dotarea relativă cu factori a țărilor care se află la niveluri diferite de dezvoltare economică și nevoilor de dezvoltare ca și capacității de absorbție a fiecărei țări".

Acest principiu se regăsește și la capătul garanțiilor pe care furnizorul de tehnici trebuie să le ofere. Este vorba de un mod nou de a pune această problemă întrucît astfel nu numai beneficiarul, dar și vînzătorul tehnicilor vor fi interesați ca tehnica ce se transferă să fie adecvată nevoilor.

Extrema conciziune a formulărilor din proiectul de cod este susceptibilă de discuții pe marginea sensului și conținutului termenului „tehnică adecvată", mai ales dacă se are în vedere legătura cu „dotarea cu factori" a țării. Aici există riscul de a se absolutiva contrapunerea: tehnică intens utilizatoare de muncă — tehnică intens capitalizată.

După părerea noastră, soluția la această ecuație — transferul tehnicilor care să asigure ocuparea populației — nu este unică, pentru că nici criteriul de împărțire a tehnicilor, utilizat mai sus, nu este unic. Alegerea tehnicii adecvate trebuie să se facă în contextul obiectivelor de dezvoltare, al strategiilor de industrializare și, bineînțeles, al unor obiective sociale. Însă structurarea tehnicilor trebuie văzută în funcție și de alte criterii. Alegerea tehnicii trebuie făcută și în contextul unei industrializări orientate spre exportul de produse industriale sau spre înlocuirea de importuri. Și aici aprecierile absolutizante pot fi păgubitoare.

Să luăm de exemplu Mexicul, care, într-o perioadă recentă (1965—71), și-a sporit exporturile de produse industriale cu 21,5 la sută anual. Ca și în cazul altor țări în curs de dezvoltare, acest ritm foarte rapid a fost determinat de exportul de mărfuri a căror fabricare necesită multă forță de muncă. Adevărul este că o parte apreciabilă a exporturilor mexicane (lucru valabil și pentru o serie de țări din alte zone) este formată din comerțul din zona de frontieră: montajul de elemente importate în Mexic din S.U.A. și apoi reexpediate în S.U.A. Se poate considera că este vorba de un transfer de tehnologie? Avem de-a face aici cu așa-zisul transfer de tehnologie rezultat în urma integrării verticale a firmelor multinaționale prin folosirea de enclave de prelucrare și asamblare a componentelor. În urma unor astfel de operațiuni, țările în curs de dezvoltare pot avea unele avantaje: posibilitatea de a participa pe o piață în expansiune pentru bunurile de export și de a-și asigura ocuparea mîinii de lucru. Însă, întrucît în acest caz transferurile de tehnologie au loc în principal cu scopul ca furnizorul să aibă acces la forță de muncă ieftină, cu nivel de calificare scăzut, contribuția reală a transferului la formarea de cadre calificate este doar periferică[7]. Nu sînt puține cazurile limită, de așa-zis non-transfer, legate de proiectele de tip enclavă în care know-how-ul de bază și calificarea legate de procesul de producție nu sînt niciodată transferate cetățenilor țării respective.

O atenție mai mare acordată problemelor obținerii tehnicii adecvate ni se pare utilă, întrucît condițiile actuale ale pieței nu sînt de natură să permită atingerea acestui obiectiv. Forțele pieței nu exercită asupra producătorilor de bunuri capitale, asupra firmelor de engineering sau instituțiilor de cercetare, o presiune suficientă pentru ca acestea să adapteze producția de echipament și procesele tehnologice la condițiile economice și sociale din țările în curs de dezvoltare. În prezent, cea mai mare pondere în fluxurile internaționale de tehnologie o dețin țările industrializate, ponderea țărilor în curs de dezvoltare nestimulînd cheltuielile cerute de adaptările uneori radicale, care sînt necesare.

De principiul obținerii unei tehnici adecvate trebuie să fie deci strîns legate adaptarea și dezvoltarea tehnicilor dobîndite. Una din garanțiile furnizorului înscrise în cod este ca „pe toată durata acordului beneficiarul să fie informat și să intre în posesia tuturor perfecționărilor aduse tehnicii în cauză". Prin aceasta se pune capăt unui tip de non-reciprocitate larg răspîndit în acordurile de transfer de tehnologie. Datorită poziției de cvasimonopol, furnizorii de tehnologie insistau și reușeau să oblige pe beneficiari ca aceștia să-i informeze despre orice îmbunătățire adusă tehnologiei, fără ca la rîndul lor să se oblige și ei să comunice îmbunătățirile pe care le-au realizat. Astfel, licențiatul este privat de accesul la roadele cercetării-dezvoltării licențiatorului la care el a contribuit prin redevență și alte plăți.

ÎN CELE DE MAI SUS ne-am oprit la cîteva probleme care dovedesc că este imperios nece-
2. Ca urmare a efortului de a dezvolta
sar ca acel cod al transferului de tehnici care va fi adoptat să țină cont — așa cum face proiectul în discuție — de nevoile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare. Acordarea clauzei „licențiatului celui mai favorizat în tranzacțiile comerciale internaționale relative la tehnici, la care participă țările în curs de dezvoltare", precum și unele măsuri cu caracter de tratament preferențial, creează premise favorabile echilibrării raportului între partenerii unei operațiuni de transfer de tehnici.

În altă ordine de idei, codul trebuie să aibă flexibilitate pentru a-și extinde incidența nu numai asupra tuturor cazurilor existente în prezent, dar și asupra noilor situații care se pot ivi. Astfel, încă de acum, cîteva țări în curs de dezvoltare — printre care și România — sînt în același timp beneficiare și furnizoare de tehnici (evident ele sînt net beneficiare). Este de așteptat ca acest aspect să capete, cu timpul, o mai mare semnificație. Dealtfel, el este surprins încă de acum, dar nu în proiectul de cod menționat, ci în Programul adoptat de cea de-a doua Conferință generală a O.N.U.D.I. care prevede ca o măsură: „Răspîndirea experienței în domeniul industrializării și tehnologiei de către acele țări care au obținut deja acest know-how, împreună cu experiența în aplicarea mecanismului legislativ în domeniul economic, cu scopul de a fi mai bine cunoscută printre țările în curs de dezvoltare. Aceste cunoștințe pot fi de mai mare importanță decît acelea obținute de la zonele cele mai dezvoltate" (ID/CONF. 3/30, p. 18).

În sfîrșit, elaborarea și adoptarea unui cod internațional de conduită în domeniul transferului de tehnologie pune cu o și mai mare acuitate problema instituțiilor naționale corespunzătoare pentru a se valorifica la maximum existența acestui instrument.

Pe plan internațional țările în curs de dezvoltare — ca beneficiarii cei mai interesați într-un transfer rapid și liber al tehnicilor moderne — promovează consecvent ideea potrivit căreia codificarea, care este prin excelență opusul dezordinii, are menirea să devină și în acest domeniu un element de construire a noii ordini economice internaționale.

---

[7] „Major issues arising from the transfer of technology to developing countries" (TD/B/AC.11/10/Rev.1, p. 30)

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 20 din 16 V 1975

– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Obiective majore ale politicii financiare **(Florea Dumitrescu,** ministrul finanțelor) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Ancheta „R. E.": Productivitatea muncii în procesul creșterii economice **(Stere Gioga, Bogdan Pădure).** 4
– Mobila – produs care dinamizează intreaga industrie a lemnului **(Petre Cioclu)** 7
– Optimizarea transporturilor **(C. Mocanu, D. Strungaru)** 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Ancheta „R.E." – 32 de directori generali despre: Centrala industrială românească în perspectiva 1990 (II) **(B. Iulian)** 14
– Matematica – instrument eficace de abordare a evenimentelor economice 16
– Organizare și creativitate. Interviu cu **Andrei Popescu,** director al fabricii de ciorapi și tricotaje „Apollo"-București **(Constantin Cojocaru)** 17

TEORII ● IDEI

– Cincinalul revoluției științifice și tehnice – o treaptă hotărîtoare a progresului multilateral al României socialiste (prof. univ. **Sergiu Tamaș)** 18
– Școli ● curente ● economiști: Sensul unor reevaluări strategice **(Vasile Pilat)** 20
– Fundamentarea economică în gospodărirea apelor țării (dr ing. **Const Pirvulescu,** ing. **D. I. Ovidiu Popescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Argumente pentru o nouă ordine economică internațională. Transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare **(C. Vasiliade, Gh. Dumitru)** 27
– Tendințe ● conjuncturi 28
– Piața monetară internațională 29
– Documentar: Aurul azi 30
– Mondorama 31

COLEGIUL DE REDACȚIE:
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

C.I.P.C.I.

CENTRALA INDUSTRIEI PIELĂRIEI, CAUCIUCULUI ŞI ÎNCĂLŢĂMINTEI

Splaiul Unirii nr. 96, sector 5. Bucureşti
Telefon 41 18 30 ; Telex 523

PRODUCE ŞI LIVREAZĂ :

- Încălţăminte din piele
- Încălţăminte din piele sintetică
- Cizme injectate din P.V.C., pentru femei şi bărbaţi, într-o gamă variată de culori şi modele
- Încălţăminte din textile cu talpă din cauciuc levicel şi microporos
- Confecţii din piele, cu moliciune accentuată
- Marochinărie din piele şi înlocuitori de piele
- Articole de sport şi plajă — din piele, înlocuitori de piele, textile cauciucate
- Articole din cauciuc : încălţăminte pentru sport, plajă, de protecţie, pentru lucru, în mediu rural, mediu urban, de interior — în contexturi noi.
- Articole de blănărie.
- Jucării din mase plastice
- Articole de voiaj din mase plastice
- Articole de uz casnic din mase plastice
- Nasturi din mase plastice...

Calitate mult sporită a produselor prin aplicarea de tehnologii noi în sectorul tăbăcăriei, în sectorul încălţămintei, în acela al cauciucului, al prelucrării maselor plastice.

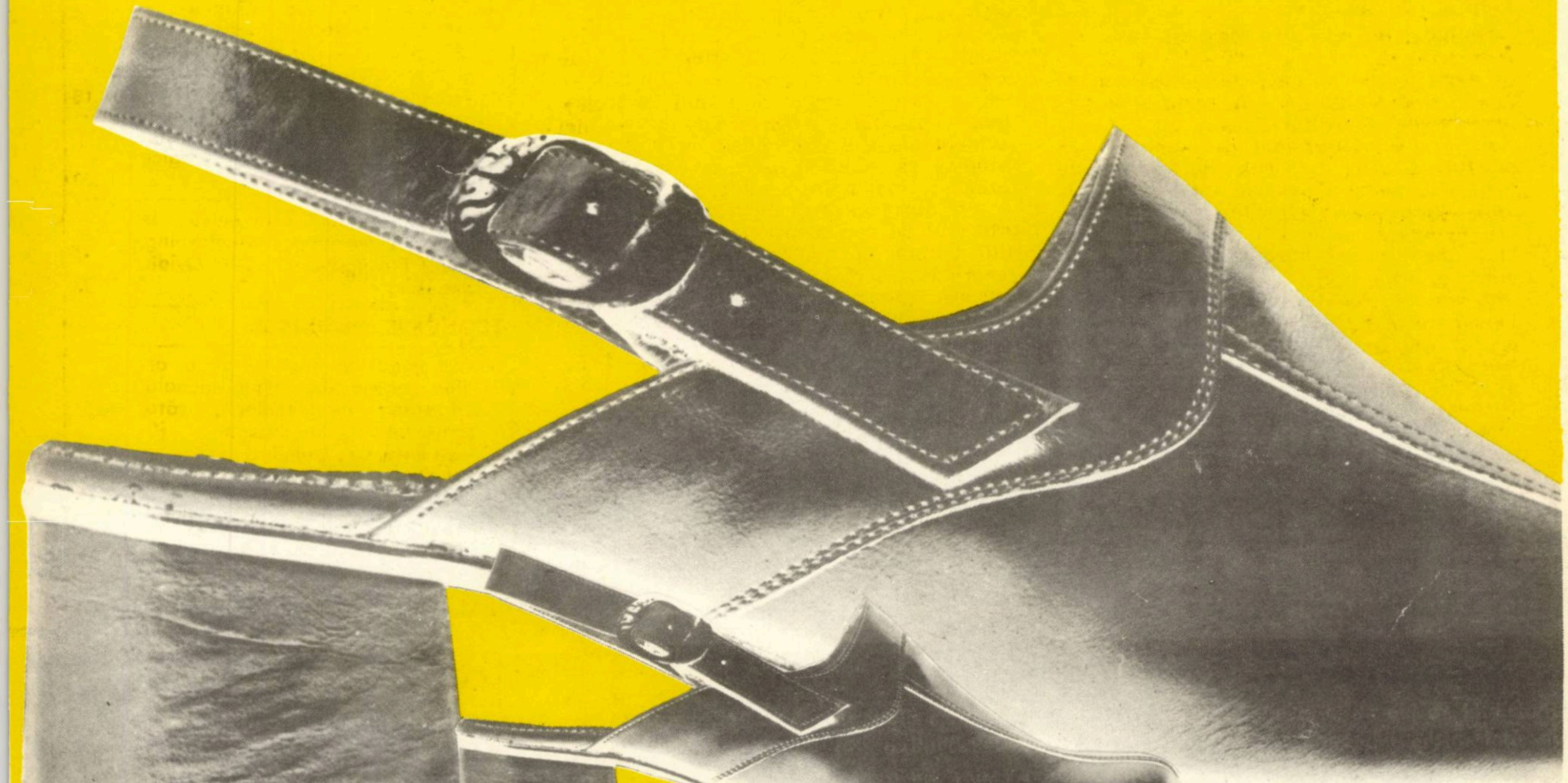

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE INDUSTRIE LOCALĂ A JUDEȚULUI BRAȘOV

Fabrica METALOCHIM Brașov

Secția Confecții Codlea

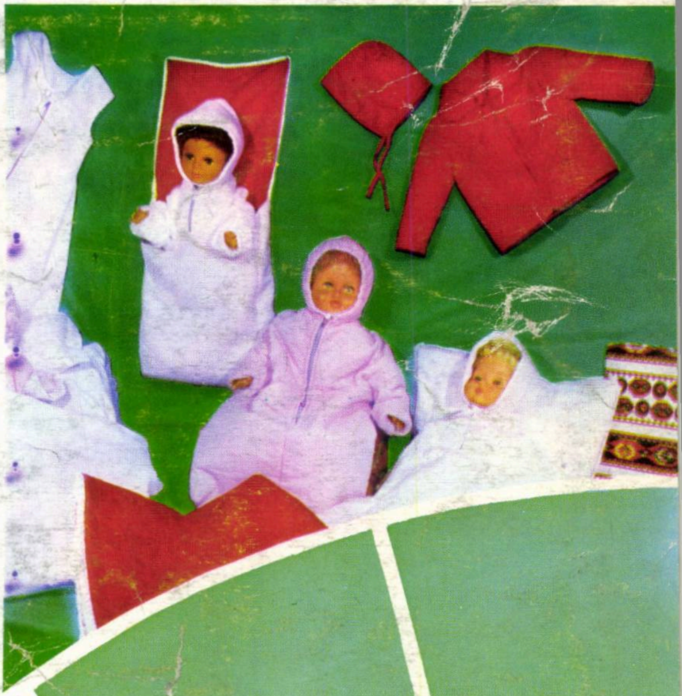

oferă organizațiilor comerciale

- Articole pentru nou născuți
- Articole de galanterie
- Articole sport din P.V.C.
- Articole cosmetice din P.V.C.
- Confecții textile pentru copii

1975 IUN 0

Informații suplimentare și comenzi se primesc la adresa:

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE INDUSTRIE LOCALĂ
BRAȘOV

Str. Traian Grozăvescu Nr. 7
telefon 1-48-11 telex 12229

Lei 5

646

66

revista economică

21 23 V 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 146

CONSTRUCȚIILE ȘI TEHNICA NOUĂ

- încotro se îndreaptă omenirea ?
- cooperarea industrială – relații, sisteme, interconexiuni
- perspectivele recesiunii în occident

JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN

CARAȘ-SEVERIN

ANII construcției socialiste au determinat schimbări profunde și pe meleagurile județului Caraș-Severin. Multe din vechile așezări au devenit centre industriale importante ale țării, participînd tot mai mult la circuitul valorilor materiale.

Economia județului și-a axat dezvoltarea pe cîteva industrii specifice cum sînt cea a fierului, mineritului, exploatării lemnului etc. — industrii bazate pe resursele proprii de materii prime. De altfel, datele existente atestă că la Anina, Bocșa, Reșița, Oravița, meșteșugul producerii fontei în cuptoare înalte, a oțelului în cuptoare Martin, ca și a laminatelor, era cunoscut și practicat cu peste un secol în urmă.

Județul și-a dobîndit însă adevăratele sale valențe, vitalitatea, abia după eliberarea țării și, mai ales, după naționalizarea principalelor mijloace de producție. Masivele investiții alocate de stat, ca urmare a politicii partidului de industrializare a țării, au permis dezvoltarea fără precedent a industriilor de tradiție (siderurgia și mineritul), concomitent cu altele cum sînt ; construcțiile de mașini, industria de prelucrare a lemnului, industria bunurilor de consum. Au fost create puternice centre miniere la Moldova Nouă și Anina, au fost reconstruite și dezvoltate furnale, oțelăria și laminoarele de la Reșița, oțelăria și trăgătoria de bare de la Oțelul Roșu. Au fost, totodată puternic modernizate și dezvoltate capacitățile de producție de la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, Întreprinderea de construcții metalice Bocșa. În anii din urmă au fost construite întreprinderi noi la Caransebeș (de construcții metalice și un combinat de prelucrare superioară a lemnului), fabrica de preparate de carne Reșița, de brînzeturi la Bozovici, etc În prezent, industria județului este unică producătoare de motoare Diesel pentru locomotive electrice și Diesel, de generatoare de puteri mari pentru hidrocentrale, de poduri rulante și unele tipuri de macarale, diferite mărci de oțeluri superioare.

Promovarea consecventă a politicii de industrializare socialistă, baza dezvoltării economiei, a progresului general, a permis județului să realizeze **în 1973 o producție globală industrială de peste 4 ori mai mare decît în 1965. Comparativ cu 1970 producția va fi în 1975 cu 37,9% mai mare, iar în 1980 cu circa 64%, față de 1975.**

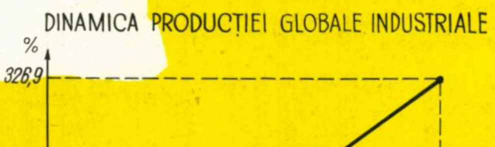

Graficul nr. 1

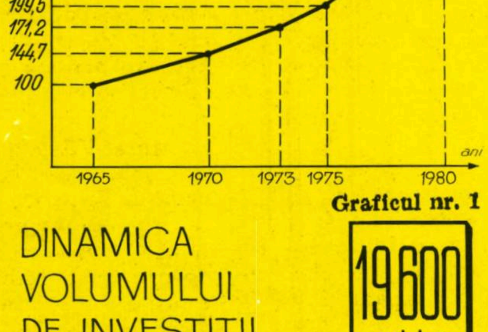

Graficul nr. 2

O dezvoltare însemnată a marcat și agricultura județului. În cadrul întreprinderilor agricole de stat și cooperativelor agricole au fost organizate mari ferme pentru creșterea animalelor și păsărilor, au fost plantați pe mari suprafețe pomi roditori, viță de vie etc. Mecanizarea lucrărilor, administrarea de îngrășăminte chimice, utilizarea de semințe de înaltă productivitate asigură sporirea an de an a producției agro-alimentare. **Nivelul producției globale agricole era în 1973 mai mare față de 1965 cu 17,6%, iar în 1975 de peste 2 ori față de 1970, urmînd ca în 1980 să înregistreze o creștere cu 24,1% față de 1975.**

Faptul că întreaga politică economică și socială a partidului este subordonată ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului își găsește o strălucită confirmare și în realitățile prezente astăz în județul Caraș-Severin. **Numai în perioada 1971—1974 au fost construite circa 6 800 apartamente cămine de nefamiliști pentru 1 400 locuri, un spital, o policlinică, un hote la Caransebeș, un cinematograf panoramic și un hotel la Reșița ; o casă de cultură și un hotel la Oravița, o casă de cultură la Oțelul Roșu, no construcții în zonele turistice și balneare — Herculane, Semenic etc.**

Ca urmare a condițiilor create astăzi, în economia județului, populația ocupată depășește 200 000, din care majoritatea lucrează în industrie și agricultură. În decursul anilor au avut loc mutații calitative ale forțe de muncă — ponderi însemnate avînd industria siderurgică și cea constructoare de mașini.

O perioadă fertilă pentru dezvoltarea în continuare și în ritm susținut a județului, o va reprezenta noul cincinal 1976—1980. Potrivit studiilor și prevederilor existente, pe raza județului urmează a se construi și dezvolta, pe baza alocării unor însemnate fonduri de investiții, noi capacități industriale (la Reșița — o fabrică de tricotaje de bumbac și una de confecții, Întreprinderea de reductoare, dezvoltarea și modernizarea Întreprinderii constructoare de mașini și a Combinatului siderurgic ; la Caransebeș, Moldova Nouă, Anina, Herculane, se vor construi unități ale economiei forestiere, industriei ușoare, alimentare etc). Noile capacități de producție vor permite creșterea considerabilă a numărului lucrătorilor angajați în industrie, concomitent cu realizarea unui nomenclator diversificat pe produse. De asemenea, vor continua și mai intens acțiunile edilitar-sociale, construindu-se în toate așezările județului mii de apartamente (peste 13 000), hoteluri, cinematografe, complexe sanatoriale, săli de clasă, săli de sport, grădinițe și creșe de copii, spații comerciale etc.

Prin dezvoltarea sa fără precedent, atît prezentă cît și de perspectivă, prin realizările din economie, pe plan cultural și social, județul Caraș-Severin se va număra și în viitor între zonele cu o dinamică ascendentă a realizărilor, aducînd astfel o contribuție substanțială la propășirea și înflorirea României socialiste.

V. B.

375 DE ANI DE LA UNIREA ROMÂNILOR SUB MIHAI VODĂ VITEAZUL

LUPTĂ DE VEACURI PENTRU UNITATE ÎN LIBERTATE

POPORUL ROMAN s-a născut pe pămîntul Daciei odată cu codrii și cu apele ei, s-a înfrățit cu munții și cu cîmpiile și a rămas neclintit împreună cu ele de-a lungul veacurilor.

Apartenența și permanența românilor pe acest pămînt au păstrat vie conștiința originei lor daco-romane, au imprimat valențe spirituale care aveau să le dea tărie de caracter, omenie, demnitate și, mai ales, o aprigă dorință de libertate pe care și-au apărat-o cu atît mai îndîrjit cu cît asuprirea din afară sau dinăuntru era mai grea, mai lacomă, mai crudă.

Poate că nimic altceva nu simbolizează mai grăitor permanențele românești decît orașul cu viață lungă — Alba Iulia (Apulum) în vîrstă atestată documentar de 2 000 de ani — și voievodul, de scurtă dar strălucită domnie — Bravul Mihai.

Sărbătorim un voievod și un oraș de numele cărora este legată realizarea voinței românilor de unitate, independență și suveranitate națională, voință exprimată lapidar de Mihai Viteazul : **„nu-mi las nimănui țara și patria“.**

Mihai Viteazul, răspunzînd unei cerințe istorice fundamentale și-a fixat și realizat obiectivul măreț al vieții sale și al maselor populare din cele trei provincii românești, restaurarea deplină a drepturilor suverane și a independenței românilor, unirea lor într-un singur stat — obiectiv vital pentru însăși dăinuirea poporului român.

Un oraș și un domnitor intrați în legendă, ale căror nume sînt de nedespărțit, prin faptul istoriei și prin idealul pe care-l reprezintă : unitatea și independența poporului român, neîntinate de vicisitudinile prin care a trecut ; hotărîrea lui de a-și apăra dreptul la existență ; cumplita lui forță în a-și recîștiga libertatea atunci cînd vremelnic și-a pierdut-o.

Acum 375 de ani, Mihai Viteazul, reunind sub sceptrul său țările românești, făcîndu-și intrarea triumfală în orașul pentru noi etern, Alba Iulia, a întruchipat toate aceste năzuințe și virtuți românești, spunînd ostașilor săi : **„a venit vremea** (românilor) **de a se lupta puternic pentru libertate“.**

I-a fost dat astfel orașului Alba Iulia să se făurească odată cu poporul român — care, ridicîndu-se pe sine ridica și orașul, — unul din cele mai vechi leagăne ale lui — la rang de capitală de voievozi, cunoscînd deopotrivă vremurile de izbînzi ca și de adînci suferințe ale românilor din Dacia transilvană, care se vroiau stăpîni în propria lor țară și în care primiseră cu omenie pe cei veniți din depărtări și se așezaseră alături și împreună cu ei.

În 1600 orașul trăia zilele glorioase ale biruinței, cînd Mihai Viteazul realiza **„ visarea mult iubită a voievozilor cei mari ai românilor“** devenind „Domn al Țării Românești. al Ardealului și a toată țara Moldovei“.

Animați de nesecata sete de libertate, acei minunați ostași ai lui Mihai, după cum relatează admirabilul său istoric — Nicolae Bălcescu — „sufereau în tăcere marșurile cele mai repezi, osteneala și foamea cumplită, trăiau din entuziasm și glorie, urmîndu-l pe marele lor conducător, umblînd și izbind cu iuțeala trăsnetului“.

Cu o asemenea armată și cu aceeași iuțeală pătrunde Mihai în Moldova, unde 15 000 de ostași, punîndu-și cușmele în vîrful lăncilor „cu mari strigări de bucurie“, trecură în tabăra lui Mihai.

Iată-l acum pe marele voievod trecînd biruitor pe sub poarta cetății — adevărat Arc de triumf — avînd în mînă fulgerul cu care băgase groaza în dușmani la Călugăreni și Șelimbăr, urmat de armata lui credincioasă, aclamat de un popor înlăcrimat de bucurie, și care-l așteptase ca pe un eliberator ce îi îndreptățise speranțele.

...un drept sfînt al națiunilor

AICI, la Alba Iulia — mai mult ca în orice altă parte — Mihai Viteazul s-a dovedit o mare personalitate a istoriei, de factură multilaterală și progresistă : om politic vizionar, diplomat iscusit, strateg desăvîrșit și gînditor umanist. Mihai „simțise“ necesitatea istorică de a da românilor din Ardeal libertatea din iobăgie și proprietate asupra pămîntului, „chezășie a acestei libertăți“, și se gîndea să le dea românilor drept de reprezentare în dieta din Ardeal, dar împrejurările din epocă, pericolul unei coaliții militare dușmane împotriva lui și propria lui ezitare, îl împiedicaseră s-o facă, trecînd, după aceea, 250 de ani de impilare națională și socială pentru ca românii să le obțină cu alte mari sacrificii.

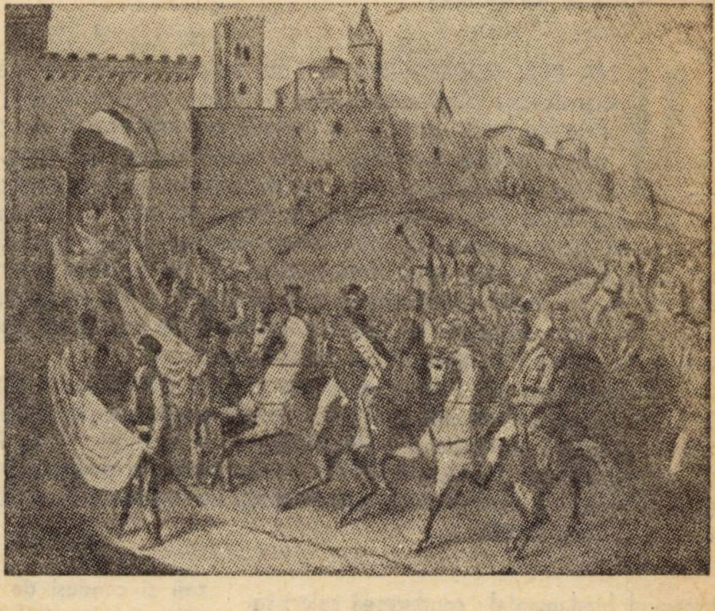

Mihai Viteazul — strălucit militar, „Macedon al nostru“ cum îi spuneau ostașii lui — întrevăzuse posibilitatea radicală, ca să apere statul unitar românesc și „să desmădulеze crăiia Poloniei, fărădelege împotriva sfîntului drept al națiilor, care din norocire — spunea cu mîndrie Bălcescu despre eroul Mihai — nu întină atunci sabia română, rămînînd ca să fie (în veacul XIX-lea) povara rușinoasă a crailor Europei“. Nici după aceea sabia românească nu avea să atingă suveranitatea altor popoare asupra țărilor lor, considerînd-o inalienabilă ca și pe a sa proprie.

Scriind „România supt Mihaiu Voievod Viteazul“ Nicolae Bălcescu a ridicat primul și cel mai înălțător monument în cinstea bravului domnitor, monument măiestrit de un istoric patriot și luptător — înscris ca și Mihai pe linia permanențelor românești — înflăcărat și viteaz ca și Mihai, pe măsura eroului lui, dar pe coordonatele anilor revoluțiilor de la 1821 și 1848. **„Eroul va cădea** — scrie el în opera pe care n-a apucat s-o termine, întocmai ca și Mihai care n-a avut răgazul să termine opera de consolidare a statului ce-l unificase, în viața lor la fel de scurtă — **dar va adăuga un nume glorios mai mult la șirul martirilor unității naționale, iar izbînzile lui vor lumina calea generațiilor viitoare și o zi va veni, cît de tîrziu, cînd ursitele glorioase ce el le-a visat pentru nație se vor împlini“.**

Mai tîrziu Alba Iulia avea să cunoască, după un veac, zilele de răzmeriță, de răbufnire a viforului din sufletele românilor, zilele de lupte îndîrjite duse de ei sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan, împotriva unei nobilimi pe cît de lacome și trufașe pe atît de crude și nemiloase. Ecourile suferințelor acestor țărani-voievozi au răzbătut cu tărie dintre zidurile celulelor în care au fost sfîrtecați, pătrunzînd adînc în inimile tuturor românilor, pentru că

Vasile PORUMBESCU

(Continuare în pag. 4)

Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune

PARTIDUL — DINAMIZATOR AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE

UNA DIN PREOCUPĂRILE majore actuale ale partidului nostru o constituie perfecționarea continuă a organizării și conducerii economiei naționale — o necesitate obiectivă ce decurge din faptul că România se află într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice — edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, perioadă în care se produc modificări esențiale în baza tehnico-materială, în structura și suprastructura societății. În elaborarea măsurilor privind conducerea planificată a activității economico-sociale, partidul a pornit întotdeauna de la concepția materialist-dialectică și istorică, de la faptul că fiecărei orînduiri sociale, fiecărei etape de dezvoltare a societății îi corespunde o anumită formă de organizare și de conducere.

Înfăptuirea marilor sarcini ale etapei următoare impune participarea tot mai largă a maselor populare, a întregului popor la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului. „**Partidul** — se subliniază în Programul adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. — **va acționa pentru crearea cadrului organizatoric cel mai potrivit participării întregului popor la conducerea vieții economico-sociale**" [1].

Principiul fundamental: conducerea colectivă

VIAȚA NE DEMONSTREAZĂ că adaptarea și perfecționarea sistematică a formelor de organizare și metodelor de conducere la cerințele realității în continuă dezvoltare sînt de natură să contribuie la accelerarea progresului economic. Dimpotrivă, subestimarea realităților, rămînerea în urmă pe tărîmul organizării și conducerii duc — mai devreme sau mai tîrziu — la apariția unor fenomene negative care creează greutăți mersului înainte al economiei, al întregii societăți. De remarcat este faptul că **activitatea pentru îmbunătățirea organizării și conducerii economiei are loc în condițiile în care economia noastră se dezvoltă în mod accelerat, cînd producția industrială se dezvoltă în ritmuri ce se inscriu printre cele mai inalte din lume.** Aceasta creează posibilitatea ca hotărîrile adoptate de partid să fie rezultatul unor studii temeinice, a experienței dobîndite în anii construcției socialiste și totodată a consultărilor largi și fructuoase cu oamenii muncii, a experimentării fără grabă, fără presiunea unor dificultăți economice, în mod treptat, după verificarea lor în practică — examenul decisiv care dă girul oricăror acțiuni întreprinse.

În ansamblul măsurilor luate în ultimii ani de conducerea de partid și de stat — pentru perfecționarea organizării și conducerii economiei — o importanță deosebită are introducerea principiului conducerii colective. „La baza întregii activități de stat — se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — va sta principiul conducerii și muncii colective, care asigură îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor. Promovarea consecventă a acestui principiu va contribui la valorificarea tot mai largă a gîndirii și experienței oamenilor muncii, a celor mai bune cadre economice, tehnice, științifice, la ridicarea pe un plan superior a întregii activități de organizare și conducere a producției, a vieții sociale" [2]. **Aplicarea principiului conducerii colective are ca temei obiectiv proprietatea socialistă și cerințele producției moderne.**

● Prin natura sa, socialismul nu poate fi conceput decît ca o societate profund democratică. Superioritatea calitativă, de esență, a democrației socialiste față de cea burgheză constă în faptul că oamenii muncii, **organizați și conduși de partidul marxist-leninist,** dețin puterea, sînt proprietari — de tip socialist — ai tuturor mijloacelor de producție și ai bogățiilor țării, își făuresc în mod conștient pe baza unui plan unic, prezentul socialist și viitorul comunist. **Proprietatea socialistă constituie baza materială a apariției drepturilor oamenilor muncii de a participa efectiv la organizarea și conducerea economiei.**

In procesul de perfecționare a organizării și conducerii activității economico-sociale desfășurat sub conducerea politică a partidului un „rol important a avut crearea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii — organe colective de conducere a tuturor unităților de producție. Introducerea principiului conducerii colective — de la unitățile economice, sociale, administrative de jos și pînă la ministere și guvern — are o importanță revoluționară in societatea noastră" [3]. Aceasta a dus la creșterea răspunderii și participării active a cadrelor de bază, economice, **de partid și de stat,** a maselor de oameni ai muncii la conducerea tuturor sectoarelor economico-sociale, a întregii noastre societăți. Prin crearea organismelor colective de conducere democrația economică a căpătat un conținut mai concret; se asigură condiții pentru o mai deplină exercitare de către oamenii muncii a drepturilor ce le revin în dubla lor calitate de producători și proprietari, le sporește răspunderea pentru buna gospodărire a unităților economice respective.

● În condițiile dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale, întreprinderile și centralele se găsesc în fața unor probleme de o asemenea complexitate, încît este imposibil ca un singur om — oricît de vastă ar fi pregătirea și experiența sa — să le poată cuprinde și soluționa cu competența și promptitudinea dictate de exigențele vieții economice moderne. Or, **promovarea consecventă a principiului conducerii colective permite cuprinderea și rezolvarea acestor multiple probleme,** înlăturarea arbitrariului în luarea deciziilor; permite fructificarea experienței cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale, a specialiștilor și a oamenilor muncii, sporirea eficienței conducerii vieții economico-sociale. In documentele adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea asigurării participării la activitatea de conducere, pe toate treptele, a celor mai bune cadre, a celor mai pricepuți muncitori, tehnicieni, ingineri, țărani și alți lucrători, specialiști, oameni cu experiență și spirit gospodăresc, care dovedesc inițiativă și răspundere în muncă, în administrarea bunului poporului

● Instituționalizarea principiului conducerii colective reflectă caracterul științific, creator al concepției partidului nostru cu privire la perfecționarea formelor și metodelor de conducere. În țara noastră, **aplicarea principiului conducerii colective are o serie de trăsături originale concretizate in: caracterul deliberativ care presupune manifestarea directă a membrilor organelor de decizie, nu o poziție consultativă care să lase conducătorului individual putere de a hotărî; caracter generalizat, în toate unitățile și la toate nivelele de organizare; instituționalizarea formelor de conducere colectivă; interferență de activități și interese care subliniază legătura interdependentă între hotărîrile care privesc activități de dimensiuni diferite pentru subsisteme și sisteme parțiale situate la niveluri de organizare diferite; componența organelor de conducere** [4]. Consiliile de control muncitoresc asupra activității economico-sociale și comisiile pe domenii au menirea să completeze, să facă mai eficient cadrul organizatoric în soluționarea problemelor economico sociale.

Caracterul creator al conducerii politice

ESENȚIALUL in etapa actuală este ca formele organizatorice existente să fie valorificate din plin, în așa fel încît aceste organisme să-și exercite plenar atribuțiile și competențele acordate prin lege, să fie înlăturate unele manifestări ale formalismului ce mai există in activitatea acestora, să sporească răspunderea lor in conducerea eficientă a întregii activități, în atragerea maselor de oameni ai muncii în îndeplinirea sarcinilor. „Perfecționarea activității comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale — se arată în Programul partidului — va asigura îmbunătățirea continuă a organizării și conducerii unităților economice, promovarea largă a muncii colective in sfera hotărîtoare a activității sociale — producția materială" [5]. Dacă prin natura și caracterul lor aceste noi structuri organizatorice favorizează dezvoltarea democrației economice, afirmarea ei în practică nu poate fi decît **rodul unei activități intense și creatoare desfășurate sub conducerea organizațiilor de partid.**

Fiecare organizație de partid în sfera sa de activitate exercită conducerea politică a vieții economico-sociale, urmărește și controlează înfăptuirea în bune condiții a sarcinilor ce decurg din programele de dezvoltare economică și socială elaborate de partid. **Organizația de partid, exercitîndu-și rolul conducător, coordonează eforturile conducerii întreprinderii cu ale celorlalte organisme sociale în vederea rezolvării problemelor, a eliminării paralelismelor, determină sporirea** contribuției **tuturor factorilor în înfăptuirea obiectivelor propuse.** Ea corelează și urmărește – pe baza planurilor de muncă – preocupările curente și de perspectivă ale organelor de partid (comitet, birou) ale comitetului oamenilor muncii, ale organizației sindicale, ale organizației U.T.C. ș.a O dată cu sporirea atribuțiilor și competențelor unităților – întreprindere, centrală, unitate administrativ-teritorială – crește rolul conducător al organelor și organizațiilor locale de partid, ale organizațiilor de partid din unitățile economice corespunzătoare cu complexitatea sarcinilor de îndeplinit la nivelul respectiv. Toate acestea impun cu necesitate perfecționarea continuă a activității organizațiilor de partid, integrarea lor tot mai deplină în activitatea întreprinderilor, adaptarea metodelor lor de muncă la noile condiții.

---

[1] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 130.

[2] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 119.

[3] Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, Ed. politică, București, 1975, p. 64.

[4] Mihail Dumitrescu. „Analele Academiei „Ștefan Gheorghiu", vol. 3, București, 1974, p. 80.

[5] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 124.

Participarea nemijlocită a secretarilor organizațiilor de partid la conducerea întreprinderilor – ca membri de drept ai comitetelor oamenilor muncii – este o expresie a creșterii rolului conducător al organizațiilor de partid în aceste unități economice. Se poate spune. fără a greși, că situația nouă în care se află secretarul comitetului de partid are un dublu efect : pe de o parte, elementul esențial îl **constituie integrarea mai deplină a organizației de partid în activitatea economico-socială acționind mai bine pentru aplicarea liniei politice a partidului,** pentru înfăptuirea exemplară de către comitetul oamenilor muncii a rolului și atribuțiilor ce-i revin. Pe de altă parte, se asigură cunoașterea mai temeinică a problematicii economico-sociale a întreprinderii de către organizația de partid și ca urmare **sporirea eficienței activității ei politice.** Dar pentru ca acestea să se realizeze cu succes, secretarului de partid i se pretinde să se manifeste activ, să participe cu toate drepturile și obligațiile în comitetul oamenilor muncii. Secretarul de partid trebuie să-și asume răspunderea pentru hotărîrile care se iau. **„Autoritatea lui va depinde de felul cum va munci ; trebuie însă să-i fie clar fiecăruia că autoritatea se cîștigă nu stînd în afara problemelor, ca observator, ci numai pătrunzînd în miezul lor, acționînd pentru rezolvarea corespunzătoare a acestora și unind în acest scop toate forțele întreprinderii, ale comuniștilor și oamenilor muncii" 6).** Acest lucru este obligatoriu pentru toți membrii de partid ; ei sînt datori să acționeze cu fermitate pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului din interiorul organismelor din care fac parte – inclusiv din comitetul oamenilor muncii. Astfel **se asigură o îmbinare mai concretă a muncii politice cu activitatea de înfăptuire a sarcinilor economice,** iar organizațiile de partid sînt angajate mai direct în soluționarea problemelor economice. Tot în acest sens, uneori, cele mai importante probleme economico-sociale ale activității întreprinderii se examinează în ședințe comune de lucru ale comitetului de partid (sau biroului său) și ale comitetului oamenilor muncii. Aceasta nu înseamnă contopirea celor două organisme. Dimpotrivă, fiecare își aduce propria contribuție la soluționarea problemelor ; măsurile economice sînt însoțite de măsuri politice concrete și eficiente.

Participare efectivă — simț de răspundere personal

IN NOILE CONDIȚII cînd secretarul organizației de partid este membru de drept al comitetului oamenilor muncii el răspunde solidar cu ceilalți membri ai acestui organism pentru deciziile ce se iau, pentru întreaga activitate a acestui comitet. Mai mult, **secretarul este membru al comitetului oamenilor muncii în calitate de reprezentant al organizației de partid,** el exprimă poziția organului de partid, a tuturor comuniștilor din întreprindere. Prin aceasta crește responsabilitatea secretarului, a comitetului de partid, a întregii organizații. De aceea problemele ce urmează să fie dezbătute în comitetul oamenilor muncii sînt uneori studiate din timp de comisiile pe probleme (în marile unități economice unde funcționează astfel de comisii), discutate în comitetul de partid sau în biroul său. Aceasta constituie o experiență pozitivă ce se cere generalizată.

După cum se știe, din comitetul oamenilor muncii mai fac parte, președintele comitetului sindicatului, secretarul organizației U.T.C, reprezentanții oamenilor muncii și alte cadre cu funcții de răspundere, specialiști. **Ei trebuie să participe activ la soluționarea problemelor majore ale întreprinderii, să justifice prezența lor în acest organism în calitate de reprezentanți ai unor organizații, de conducători ai diferitelor sectoare de activitate.** Organizația de partid (comitetul, biroul său), în virtutea rolului și funcțiilor ei, este chemată să conducă – folosind metode specifice – toate organismele sociale ce funcționează în unitatea respectivă, inclusiv organizațiile de masă ce sînt autonome față de conducerea întreprinderii și, evident, față de director ; să militeze ca toți membrii comitetului oamenilor muncii să se edifice asupra problemelor ce se analizează, să-și formeze opinii fundamentate, să participe efectiv la activitatea de conducere.

Organizației de partid îi revine obligația să imprime comitetului oamenilor muncii o serie de **trăsături specifice activității organelor de partid cum sînt : consecvență în aplicarea principiului conducerii și muncii colective, lărgirea continuă a democrației, dezvoltarea spiritului critic și autocritic, urmărirea perseverentă a înfăptuirii hotărîrilor adoptate, promovarea poziției ferme împotriva atitudinilor necorespunzătoare față de muncă și avutul obștesc, receptivitatea față de nou, față de cuceririle științei și tehnicii.** Partidul nostru concepe înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială nu pe seama intensificării efortului fizic, ci în principal pe seama creșterii eficienței economice, a promovării mai rapide a progresului tehnic în producție, extinderii mecanizării și automatizării, organizării pe baze științifice a producției și muncii în fiecare întreprindere. Ca urmare organele și organizațiile de partid din întreprinderi au datoria să orienteze în tot mai mare măsură eforturile spre modernizarea producției, fructificînd gîndirea științifică, tehnică și economică, experiența pozitivă proprie, precum și realizările cele mai valoroase obținute pe plan mondial ; ele trebuie să determine comitetele oamenilor muncii să informeze sistematic colectivele de lucru din întreprinderi asupra măsurilor ce s-au luat, să organizeze și să controleze înfăptuirea lor. Analizele și dezbaterile în adunările de partid exercită o puternică influență asupra organismelor de conducere. **Controlînd activitatea de ansamblu a comitetului oamenilor muncii organizația de partid are datoria să urmărească felul în care își îndeplinește obligațiile fiecare membru al acestuia.** In această ordine de idei apare reală nevoie ca atît directorul cît și ceilalți membri ai comitetului oamenilor muncii să informeze în adunările generale ale organizației de partid, în plenare ale Comitetului de partid despre modul cum își îndeplinesc atribuțiile. Totodată, este necesar ca în organizațiile de bază să se analizeze modul în care șefii atelierelor, secțiilor, serviciilor își îndeplinesc sarcinile, să se analizeze stilul și metodele lor de muncă ; să se ocupe îndeaproape de ridicarea nivelului lor politic și ideologic. În sistemul nostru social, **răspunderea profesională și cea politică formează o unitate indisolubilă.** Conducătorii, indiferent de funcțiile pe care le au în organele de conducere, ca membri ai unei unități socialiste **„...au datoria –** așa după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu **– să acționeze nu numai ca organizatori ai**

---

6) Nicolae Ceaușescu. România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Ed. politică, București, 1971, p. 504.

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL ÎNDEPLINIT

- Colectivul Exploatării miniere Săsar-Baia Mare, care s-a situat printre primele unități maramureșene cu planul cincinal îndeplinit, raportează acum un nou succes : extracția celei de-a 21-a mie tonă de minereu peste plan, rezultat care înseamnă de fapt îndeplinirea angajamentului asumat în întrecerea socialistă pe întregul an.

- Întreprinderile industriale din Ploiești au intrat în cea de-a doua jumătate a lunii mai cu o producție globală suplimentară al cărei volum este evaluat la 150 milioane lei. Un număr de 20 unități lucrează de pe acum în contul anului 1976, creîndu-și astfel condiții favorabile ca pînă la finele acestui an să realizeze o producție de bunuri maeriale superioară cu peste un miliard lei celei planificate.

- Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujeana" este cea de-a 20-a unitate industrială din județul Cluj care a îndeplinit planul cincinal. Cîștigînd un avans de peste 7 luni, colectivul combinatului va realiza pînă la sfîrșitul anului o producție suplimentară de 560 milioane lei.

- Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Baia Mare și-a îndeplinit sarcinile actualului cincinal. Potrivit angajamentului asumat, pînă la sfîrșitul anului colectivul va depista, în afara prevederilor, un milion tone minereuri neferoase, cu un bogat conținut în metale nobile. Totodată, va realiza peste plan 3 000 metri galerii și 8 000 metri de foraje.

PRODUSE PESTE PLAN

- Pînă la jumătatea lunii mai oamenii muncii din întreprinderile industriale ale județelor Mureș și Harghita au realizat peste prevederile de plan o producție globală evaluată la 150 milioane lei. Ca atare, la dispoziția economiei naționale au fost puse, suplimentar, însemnate cantități de produse chimice, mașini și utilaje, energie electrică, produse electrotehnice, mobilă, bunuri de consum și altele.

- Continuînd seria succeselor în întrecerea socialistă, colectivul Întreprinderii de sîrmă din Buzău a furnizat peste prevederi economiei naționale, pînă la jumătatea lunii mai, electrozi și alte produse din sîrmă în valoare de 20 milioane lei. Această sumă întrece substanțial angajamentul pe întregul an, fapt care face ca avansul de timp în realizarea cincinalului să se ridice la un semestru.

- Laminorul de tras țevi la rece, intrat în funcțiune cu cîteva luni în urmă, pe platforma metalurgică de la Roman, a atins performanțe tehnice superioare. Pe acest laminor s-au realizat țevi și burlane de foraj ale căror caracteristici tehnico-funcționale corespund celor mai exigente norme tehnice internaționale. Noul laminor este dotat cu utilaje realizate de industria românească.

- Acționînd sub deviza „șantierelor patriei mai multe materiale de construcții", în primele patru luni și jumătate ale anului întreprinderile de specialitate din județul Neamț au livrat suplimentar șantierelor 7 500 tone ciment, 62300 tone var, 1 500 mc prefabricate din beton și peste 35 000 cărămizi și blocuri ceramice. Cu ajutorul acestor cantități suplimentare de materiale s-ar putea construi peste 100 apartamente.

producției, ci și ca activiști politici, ca militanți pentru înfăptuirea politicii partidului și statului" 7).

Democrație — inițiativă

IN DOCUMENTELE Congresului al XI-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea continuării neabătute a procesului de amplificare și adîncire a democrației economice. Realizarea acestei cerințe extrem de importante presupune **continuarea in mod susținut a eforturilor organizațiilor de partid pentru a determina pe fiecare membru al comitetului sau consiliului oamenilor muncii să înțeleagă atît semnificația acestui proces, cît și, mai ales, esența lui, adică să înțeleagă răspunderea ce ii revine și să participe efectiv la intreaga muncă a organismului de conducere din care face parte.** Cercetările ne demonstrează că acest proces nu decurge lin și fără greutăți. El afectează unele practici inrădăcinate, rutina unor cadre și chiar unele interese înguste ale acestora ; la toate acestea, se mai adaugă, nu arareori, insuficienta pregătire a unora din reprezentanții oamenilor muncii. De aceea măsurile luate în unele unități pentru pregătirea acestora, merită să fie studiate, iar cele valoroase să fie generalizate Experiența ne arată că reprezentanții oamenilor muncii, îndeosebi acolo unde există preocupare atît pentru ridicarea nivelului de pregătire cît și pentru informarea lor operativă cu problemele ce se cer rezolvate de către comitetul oamenilor muncii — dovedesc inițiativă, vin cu soluții adecvate și acționează perseverent pentru îndeplinirea lor. Multe inițiative concrete privind îndeplinirea planului cincinal înainte de termen în întreprinderile respective au pornit de la aceștia.

Organizațiile de partid militează pentru funcționarea democratică a organismelor colective de conducere a unităților, pentru ca reprezentanții oamenilor muncii, ai organizațiilor de masă, ceilalți membri ai comitetului oamenilor muncii să-și poată expune nestingherit părerile și să se asigure soluționarea propunerilor justificate ale acestora.

● Mecanismul elaborării și fundamentării planurilor – elaborarea proiectelor de plan în mai multe variante, confruntarea lor, dezbaterea acestora cu masele – permite alegerea variantei optime, cunoașterea indicatorilor pe o perioadă mai îndelungată, nominalizarea producției, încheierea de contracte, luarea măsurilor eficiente pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite. Se remarcă experiența pozitivă a unor comitete de partid care informează cu regularitate comisiile pe probleme, birourile organizațiilor de bază, comuniștii asupra deciziilor organelor de conducere ; acest lucru permite organizațiilor de partid să mobilizeze oamenii muncii la îndeplinirea sarcinilor, să efectueze un control riguros al aplicării deciziilor la locul de muncă.

Instituționalizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii a amplificat activitatea organizațiilor de partid din unitățile economice. **Organizațiile de partid orientează comitetele și consiliile oamenilor muncii ca in adunările generale să prezinte acei indicatori care oferă o imagine clară asupra situației intreprinderii.** Deosebit de important este ca in adunările generale să se creeze condițiile necesare pentru ca oamenii muncii să formuleze soluții și propuneri de îmbunătățire a activității, astfel incît **acest for de conducere să reprezinte voința și gindirea intregului colectiv, un mijloc democratic de participare a maselor la actul de decizie ;** adunarea generală constituie și un mijloc de control al maselor, implicit și al organizației de partid, asupra modului in care se materializează politica partidului, in care comitetul oamenilor muncii își îndeplinește sarcinile ce decurg din aceasta.

In multe unități economice s-a incetățenit practica, ce se cere generalizată, ca **in adunările organizațiilor de partid, in plenare ale comitetelor de partid, în ședințe de birou, membrii comitetelor oamenilor muncii, șefii de secții, maiștri ș.a. să informeze asupra stadiului de îndeplinire a hotăririlor adunărilor generale, a modului in care se soluționează propunerile făcute de către oamenii muncii in aceste adunări.**

Organizațiile de partid militează ca **adunările generale ale oamenilor muncii prin întreaga lor activitate să devină unul dintre cele mai fertile terenuri pentru afirmarea rolului conducător al clasei muncitoare, pentru dezvoltarea personalității oamenilor muncii, expresie vie, concretă a politicii partidului de adîncire continuă a democratismului socialist.** Dezvoltarea democrației muncitorești, creșterea sentimentului oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naționale, întărirea răspunderii acestora față de gospodărirea unităților economice, participarea lor la conducerea vieții economico-sociale constituie obiective esențiale ale politicii partidului, laturi inseparabile ale dezvoltării multilaterale a societății noastre socialiste pe calea spre comunism.

conf. univ. Ioan TIBERIAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

---

7) Nicolae Ceaușescu. România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6. Ed. politică, București, 1972, p. 910.

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

NOI CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

● De la inceputul anului și pînă in prezent, constructorii și montorii argeșeni au pus in funcțiune 17 noi capacități de producție. Printre acestea figurează o serie de obiective importante, cum sînt Fabrica de polietilenă de joasă presiune a Combinatului petrochimic din Pitești, liniile tehnologice de rezistențe cu peliculă metalică și cu peliculă de carbon din cadrul Întreprinderii de componente electronice pasive de la Curtea de Argeș, o serie de noi capacități în cadrul Întreprinderii de autoturisme, Combinatului de articole tehnice din cauciuc și Întreprinderii de stofe „Argeșana".

PENTRU NEVOILE CONSUMATORILOR

● Magazinele comerciale au pus în vinzare, pentru sezonul cald, o largă și variată gamă de articole vestimentare. Dintre acestea se remarcă noile modele de rochii, bluze, fuste, pantaloni pentru femei și adolescente din țesături de in și poliester, uni sau imprimate, finisate superior. Asemenea materiale sînt ușoare, răcoroase, nešifonabile, lesne de intreținut.

● Altă categorie de articole mult apreciată de cumpărători cuprinde rochii, taioare, seturi și bluze pentru femei, cămăși și costume pentru bărbați și adolescenți, din fire sintetice sau in amestec cu bumbac și in, purtind linia modei acestui an. Unele din aceste produse, mai ales cele pentru femei, au aplicații din broderie, ceea ce le conferă o eleganță deosebită.

● La actuala ediție a T.I.B., ramura confecțiilor a fost reprezentată de peste 2 000 de exponate realizate in cele 27 intreprinderi ale centralei de profil. Diversificarea sortimentală a constituit caracteristica esențială a întregului lot de confecții expus. În standuri s-au găsit noi articole de îmbrăcăminte pentru copii și adolescenți, pentru sport și turism, pentru mediul rural, haine de protecție și altele. Costumele, rochiile de zi și de seară, pardesiele și taioarele, într-un cuvînt toate produsele care au făcut obiectul expoziției au fost realizate după concepții îndrăznețe de modă, anticipînd in mare măsură evoluția acesteia în sezonul viitor.

Luptă de veacuri pentru unitate în libertate

(Urmare din pag. 1)

toți vroiau dreptate, egalitate ca națiune și libertate ca oameni — idee pe care au asimilat-o în ființa fiecăruia, în permanența unei spiritualități formate în decursul întregii lor existențe.

Pe cîmpul care avea să se numească „al lui Horia", nu departe de locul supliciilor lui, aveau să se adune în 1918 peste 100 000 de oameni cerînd și votînd Unirea Transilvaniei în cadrul Patriei Mume.

...în veacul împlinirilor

Astfel, abia după veacuri și veacuri de zbucium, de răni încrustate pe trupul țării și al oamenilor ei, istoria — expresia voinței maselor populare — și-a spus cuvîntul hotărîtor și definitiv în veacul împlinirilor — în favoarea poporului, a drepturilor sale inalienabile. Conștiința apartenenței și permanenței naționale pe pămîntul României s-a amplificat, în cel de al XX-lea secol prin formarea conștiinței socialiste, prin rînduieli care astăzi corespund deplin viziunilor celor mai înaripate ale luptătorilor pentru suveranitatea națională, pentru eliberarea socială, pentru conviețuirea frățească cu naționalitățile conlocuitoare și cooperare rodnică cu toate statele lumii.

Sintetizînd învățămintele istoriei și voința generațiilor contemporane, marele gînditor umanist și neînfricatul luptător, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aducînd laude celui ce a fost simbol al voinței poporului nostru de a-și păstra independența și suveranitatea — voievodului Mihai Viteazul — a subliniat datoria ce avem **„să nu uităm niciodată că ceea ce s-a înfăptuit prin lupta și sîngele înaintașilor noștri trebuie păstrat și apărat cu sfințenie (...)** Consider că e bine de reamintit aici, la Alba Iulia, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, că datorită politicii marxist-leniniste a partidului nostru, a fost rezolvată pentru totdeauna problema națională, în sensul asigurării egalității depline în drepturi între toți cetățenii României, fără deosebire de naționalitate. Înfrățiți, oamenii muncii au cucerit puterea, construiesc socialismul, muncesc pentru făurirea orînduirii celei mai drepte — orînduirea comunistă în România".

Alba Iulia răsună astăzi de glasurile oamenilor liberi, înfrățiți între ei pentru totdeauna, cît timp vor fi munții și codrii, cîmpiile și apele...

ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII ȘI TEHNICA NOUĂ

INFĂPTUIREA vastului program de industrializare, de dezvoltarea economică a țării, *a necesitat și necesită, în continuare, eforturi susținute din partea diferitelor compartimente ale economiei și, în special ale celor din construcții-montaj pentru sporirea ritmului de execuție a noilor obiective, scurtarea termenelor de punere în funcțiune, diminuarea continuă a costurilor prevăzute în devizele de lucrări. Aceste eforturi au fost și sînt larg sprijinite de măsurile ce se iau în fiecare an de către stat, prin fondurile repartizate, pentru sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor, dotarea șantierelor de construcții cu tehnica nouă. Elocvent în acest sens este faptul că* numai în acest cincinal au fost alocate ramurii construcțiilor pentru achiziționare de mașini, utilaje și scule peste 17 miliarde lei.

Totodată, pentru o cît mai bună și eficientă coordonare a eforturilor de dotare a șantierelor cu tehnica nouă, a fost întocmit un program special, cu sarcini și termene precise, de asimilare și execuție a unui important număr de mașini și utilaje de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerul Construcțiilor Industriale. Importante măsuri au fost prevăzute în scopul dezvoltării concepției proprii atît în proiectarea cît și execuția diferitelor mașini și utilaje specifice activității de pe șantiere, astfel încît să se reducă la minimum posibil achiziționarea de licențe și importurile.

Acum, cînd pe baza realizărilor deosebite dobîndite în acest cincinal au fost fixate pentru perioada următoare sarcini mai mari și mai complexe, este necesar, credem, să fie trecute în revistă experiența acumulată, să vedem cum s-au cheltuit fondurile puse la dispoziție, la ce nivel de dotare cu tehnica nouă se află șantierele noastre de construcții ; în lumina acestor constatări, factorii de decizie urmează să stabilească încotro să fie îndreptate eforturile în viitor pentru ca noile sarcini privind investițiile să fie înfăptuite mai bine, mai repede și în condiții de eficiență sporită. Așadar, o incursiune în acest domeniu la capătul cincinalului pe care-l încheiem în acest an, completată cu unele elemente sugestive pentru perioada 1976—1980.

I. Creșterea gradului de mecanizare — efect al eforturilor industriei autohtone

O PRIMĂ CONSTATARE edificatoare : **pe toate șantierele de construcții, atît pe cele industriale, sau agro-zootehnice cît și pe cele ale obiectivelor social-culturale, a crescut considerabil gradul de mecanizare al lucrărilor,** ca urmare a dotării neîntrerupte cu mașini, utilaje, aparatură și scule la un nivel ridicat tehnic, realizate în cea mai mare parte de industria noastră. Numai în dotarea trusturilor de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale se află în prezent sute de excavatoare, tractoare de diferite puteri, pe care sînt fixate diverse unelte ajutătoare pentru execuția diferitelor lucrări, automacarale și macarale mobile pe pneuri și șenile, centrale de beton, betoniere în stații centralizate și betoniere individuale, sute de autobasculante de diferite mărimi etc. Această zestre tehnică a permis creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, înlocuirea unui volum însemnat de muncă manuală, tradițională în construcții, cu cea mecanizată (tabelul nr. 1).

Firește, dotarea tehnică complexă este rezultatul activității desfășurate pe linia asimilării și diversificării producției de mașini, utilaje și scule atît de unitățile specializate ale celor două ministere constructoare de mașini, a celor aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale, cît și a celor din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. **Din totalul de 120 poziții stabilite în programul de dotare a șantierelor pentru acest cincinal pînă la începutul anului 1975 au fost realizate 86** (31 M.C.Ind., 30 MTTC, 32 MICMG și MICMUE). De remarcat faptul că **multe din noile mașini și utilaje asimilate sînt de concepție proprie, situîndu-se, din punct de vedere al performanțelor, la nivelul tehnicii mondiale.** Folosite pe șantiere, cele mai multe se comportă bine, constructorii avînd un sprijin efectiv în creșterea ritmului activității, în sporirea eficienței muncii (tabelul nr. 2).

Este, totodată, necesar de subliniat faptul că dacă luăm ca punct de reper situația mecanizării lucrărilor de construcții industriale în urmă cu circa 6—7 ani, putem desprinde mai ușor, mai concludent, progresele înregistrate, eforturile făcute atît pe linia investițiilor, a organizării activității, cît și în direcția promovării de concepții proprii în realizarea de mașini și utilaje specifice. În ce se concretizează, de fapt, aceste progrese ?

● **Organizarea de institute specializate de cercetări și proiectări.** Ministerul Construcțiilor Industriale dispune în prezent de două asemenea institute (INCERC și Institutul de cercetări și proiectări aparataje, mașini și utilaje de construcții), iar Ministerul Construcțiilor de Mașini Grele — principalul furnizor — de un institut la Brăila (Institutul de cercetări și proiectări mașini și utilaje pentru construcții) cu o filială la Iași. Fiecare din aceste institute desfășoară o activitate prodigioasă, avînd domenii distincte în care acționează.

● **Profilarea și specializarea unui număr de întreprinderi pentru fabricarea mașinilor și utilajelor specifice șantierelor de construcții.** În cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele : Întreprinderea „Progresul"-Brăila are 3 linii de fabricație specializate în realizarea de excavatoare, rulouri compresoare, echipamente pentru tractoare (buldozere, scarificatoare, defrișatoare, de săpat gropi și plantat stîlpi etc.), Întreprinderea mecanică „Nicolina"-Iași (realizează utilaje pentru prepararea, transportul și punerea în operă a betoanelor, sisteme pentru construcția și întreținerea drumurilor și utilaje forestiere), Întreprinderea „Steaua Roșie"-București (produce betoniere de tipuri și capacități diferite), Întreprinderea mecanică Mîrșa și Automecanica Mediaș (execută autobasculante, autobetoniere etc.).

Întreprinderi specializate cu caracter de construcții de mașini au fost organizate și în cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale — Centrala de mecanizare pentru construcții industriale, care are în subordine 5 unități (specializate în construcția de utilaje și reparația pe grupe și familii a mijloacelor mecanizate din dotare).

Tabelul nr.1

Proporția mecanizării unor lucrări de construcții în actualul cincinal

%

Denumirea lucrării	ANII				
	1971	1972	1973	1974	1975 (plan)
1. Mecanizare complexă					
- lucrări de pămînt	82	82	82	84,5	85
- lucrări de betoane	94	94	96	96,6	96
- prepararea betonului și mortarului	94	94	96	96,0	96
2. Mecanizare simplă					
- săparea pămîntului	85	85	88	88,0	89
- încărcări-descărcări materiale de construcții	77	78	78	80,6	82
- încărcări-descărcări agregate	87	88	88	89,0	88
- vopsitorii	0,9	29,5	38	44,4	...

Profilarea și specializarea unor întreprinderi în construcția de mașini, utilaje, scule și aparatură pentru șantierele de construcții permit ridicarea gradului de tehnicitate, înfăptuirea programelor de asimilări și modernizări prevăzute, reducerea costurilor de producție. De altfel, parte din produsele ce se realizează de industria noastră, ca urmare a nivelului lor tehnic și constructiv, se și exportă în diferite țări ale lumii.

● **Suplețe și mobilitate în definirea cerințelor solicitate de șantiere, în funcție de introducerea tehnologiilor noi.** Dacă la începutul actualului cincinal pentru acoperirea necesarului de dotare a fost elaborat **un program cadru de asimilare și modernizare**, la nivelul Ministerului Construcțiilor Industriale, cu participarea principalilor furnizori de mașini și utilaje, acesta a suferit în fiecare an modificări, în funcție de noile cerințe ale șantierelor, de necesitatea înlocuirii unor utilaje uzate și cu randament scăzut. Au fost analizate periodic atît de beneficiari, furnizori, cît și direct de utilizatori, diferitele cerințe, calitatea unor mașini și utilaje, multe din propunerile reieșite devenind măsuri concrete care au stat la baza perfecționării și ridicării parametrilor unor mașini și utilaje. S-au creat în acest mod condiții propice pentru **o concepție unitară** în stabilirea și realizarea noilor produse.

II. „Răspunderi" fără responsabilitate și termene decalate

FĂRĂ A MINIMALIZA cîtuși de puțin rezultatele bune dobîndite, experiența pozitivă acumulată, ne propunem să reliefăm și unele deficiențe manifestate în îndeplinirea programului de dotare a șantierelor cu tehnică nouă, tocmai în scopul de a contribui la eliminarea lor cît mai grabnică, pentru ca eficiența eforturilor ce se depun să fie cît mai ridicată, avînd în vedere faptul că în domeniul construcțiilor productivitatea muncii în perioada 1973—1978 va trebui, conform sarcinilor trasate de partid, să fie dublată.

Tabelul nr.2

Corelatia între creșterea gradului de dotare, volumul de construcții-montaj și productivitatea muncii (1971-1975)

1970=100

	1971	1972	1973	1974	1975 (plan)
Dinamica creșterii gradului de dotare	106,33	105,84	114,77	133,81	128,13
Dinamica sporirii volumului de construcții-montaj	108,27	124,07	135,06	130,42	142,28
Dinamica sporirii productivității muncii	106,91	117,76	127,74	138,46	154,68

Dacă am lua, spre exemplu, numai numărul celor 34 de poziții de plan nerealizate pînă în prezent (parte din ele nu au fost și nici nu vor fi atacate nici în acest an) — deci aproape o pătrime din prevederi — firesc ne putem întreba : de ce s-a ajuns la o asemenea situație, cine și de ce nu și-a respectat obligațiile ?

În prim plan se situează **responsabilitatea cu care unele întreprinderi** aparținînd celor două ministere constructoare de mașini **își realizează sarcinile ce le revin.** Nu numai faptul că nu s-a trecut la asimilarea unor produse, dar chiar la multe din cele realizate termenele prevăzute au fost prelungite cu 1—3 ani. Între utilajele care nu au fost realizate — și care puteau aduce o contribuție mare la mecanizarea lucrărilor — se numără printre altele : macaraua pe pneuri, cu o capacitate de 16 și 25 de tone, buldozerul pe pneuri de 180 CP, macaraua turn cu braț orizontal de 45 t-m, ruloul compresor-vibrator de 6 t etc.

Așa cum arătam mai înainte, la unele produse care se fabrică în serie (macaraua de 7,5 tone instalată pe tractorul S 651 — realizată de Întreprinderea mecanică Timișoara, macaraua pe pneuri autopropulsată de 10 tone și excavatorul pe șenile cu diverse echipamente fabricat de Întreprinderea „Progresul"-Brăila, centrala de beton cu malaxor de 750 litri-45 mc/oră, realizată de Întreprinderea „Nicolina"-Iași, autobasculanta de 10—12 tone cu benă specială — 24 CP — produsă de Întreprinderea mecanică-Mîrșa etc.), termenele prevăzute pentru realizarea lor au fost depășite cu 1—3 ani. De ce acest lucru ?

Din explicațiile primite de la beneficiari și de la furnizori, a rezultat că **s-au întîmpinat greutăți în asigurarea unor materiale de import, au trebuit înlăturate unele neajunsuri reliefate în perioada de experimentare a produselor, s-au cerut uneori îmbunătățiri de documentații și proiecte etc.** Evident, din ansamblul neajunsurilor nu poate fi lăsat la o parte, în primul rînd, **beneficiarul** (respectiv Ministerul Construcțiilor Industriale), **din vina căruia unele documentații tehnice au fost date executantului incomplete, s-au schimbat unele poziții de plan cu altele noi prea tîrziu, după ce s-a ajuns în faza de prototip, nu totdeauna cu o suficientă justificare, întîrzieri în comandarea și ridicarea produselor etc.**

Dar, o principală cauză a acționării cu încetineală în realizarea programului de dotare a șantierelor de către furnizorii de utilaje a fost și este legată de **mărimea seriilor solicitate de beneficiari.** Unele din întreprinderile furnizoare își fac, pe drept cuvînt, anumite calcule de eficiență, căutînd să-și rezolve problema prin găsirea de noi beneficiari interni și externi și, în funcție de nivelul cerințelor certe, acționează mai repede sau mai încet în asimilarea noilor produse și trecerea la producția de serie. De altfel, trebuie arătat că în planul lor de producție, întreprinderile specializate mai au de realizat utilaje și mașini pentru diferiți beneficiari din alte ramuri. Așa stînd lucrurile, de multe ori aceștia dau prioritate execuției produselor ce le asigură realizarea cu eforturi mai mici a principalilor indicatori de plan, fapt ce explică și „plimbarea" unor produse ce urmează a se realiza, de la o unitate la alta.

Pornind de la această stare de lucruri, se poate pune pe drept cuvînt întrebarea : de ce atunci cînd s-a întocmit programul de dotare al șantierelor, care poartă semnăturile unor cadre de decizie cu mari răspunderi, nu s-au adîncit diferitele aspecte favorabile sau mai puțin favorabile ale asimilării și fabricării unor produse din punct de vedere al eficienței ? Dacă se proceda în acest mod s-ar fi eliminat din capul locului diferitele neajunsuri, s-ar fi elaborat studii și investigații aprofundate pentru găsirea celor mai adecvate căi pentru soluționarea cerințelor constructorilor. De altfel, pe parcurs, volens-nolens s-a și ajuns pentru unele utilaje (dar cu întîrzieri de 2—3 ani), fie la importuri, fie la asimilarea unor produse (bineînțeles cu eforturi mai mari), de către întreprinderile specializate ale Ministerului Construcțiilor Industriale.

Se mai practică și un alt mod de tergiversare a asimilării unor noi tipuri de mașini și utilaje. La un număr important din acestea, **aproape 20—30% din aparatura necesară este prevăzută să fie achiziționată prin importuri de completare.** Sînt cazuri cînd, într-adevăr, asemenea situații nu pot fi evitate. Din păcate, această practică tinde însă să-și facă loc tot mai mult pentru a acoperi de fapt unele deficiențe care periclitează termenele stabilite de asimilare. Atît în cazul respectiv, cît și în cel privitor la creșterea listei utilajelor ce se impun a fi aduse din import, consecința a fost cheltuirea neeconomicoasă a unei părți din fondurile de dotare alocate șantierelor pentru tehnica nouă.

Pentru evitarea pe viitor a unor asemenea neajunsuri ar fi necesar ca atît forurile executive, cît și colegiile celor două ministere constructoare de mașini (MICMG și MICMUE) să analizeze cu toată răspunderea modul în care centralele industriale, întreprinderile specializate s-au achitat de obligațiile și responsabilitățile asumate față de șantierele de construcții și, în funcție de stările de fapt constatate, să ia măsuri urgente de rezolvare a tot ceea ce se mai poate încă pînă la sfîrșitul acestui an. Și pentru că de acum se pun bazele viitorului program de dotare, prin asimilări și modernizări de mașini și utilaje, să se adîncească studiile și investigațiile astfel încît **programul cadru** ce va fi concretizat să poată purta pecetea unei „răspunderi" cu deplină responsabilitate, să se stabilească noi măsuri de adîncire a specializării întreprinderilor producătoare.

III. Zestrea tehnică și nivelul utilizării ei

PENTRU CA REZULTATELE activității constructorilor să se înscrie pe o linie mereu ascendentă, este necesar în prim plan, ca **întreaga tehnică din dotare să fie cît mai bine gospodărită și folosită la capacitatea sa maximă.** Problema capătă o mai mare dimensiune, dacă avem în vedere faptul că în prezent nivelul de dotare al șantierelor este destul de ridicat, fiecare trust și întreprindere de construcții dispunînd de zeci de utilaje și mașini de tot felul.

În decursul anilor, ca urmare a unor măsuri luate, au fost dobîndite unele rezultate bune în acest domeniu. Dacă comparăm indicii de utilizare și coeficientul de schimburi realizate în anii 1972 și 1973 față de 1971, constatăm că la o serie de utilaje de bază s-a înregistrat o dinamică ascendentă. Astfel, de pildă, **la excavatoare,** în 1972 s-a obținut un randament mai mare cu peste 1 700 mc/mc cupă, iar în 1973 mai bine de 2 200 mc/mc cupă. La **buldozere** în 1972 s-a realizat un spor de randament de peste 450 mc/buc. și în 1973 de mai bine de 720 mc/buc. Folosirea mai bună a mijloacelor de mecanizare a lucrărilor, a avut o înrîurire pozitivă atît asupra accelerării ritmului de lucru pe șantiere, cît și asupra perioadei de realizare a unor obiective industriale importante.

În partea a doua a anului 1973 a fost desființat Trustul de mecanizare-București, care coordona centralizat activitatea de gospodărire a tuturor utilajelor și mașinilor grele specifice construcțiilor, iar acestea au fost repartizate celor 10 trusturi de construcții ale ministerului, în funcție de volumul de lucrări anuale pe care le au de executat. Așa cum demonstrează faptele, acest lucru n-a fost și nu este de natură să ducă, în toate cazurile, la creșterea eficienței folosirii utilajelor și instalațiilor. De altfel, acest fapt se reflectă direct atît în scăderea indicilor de utilizare a unor utilaje, cît și în diminuarea coeficientului de schimb. **La excavatoare, în 1974 față de 1973, s-a înregistrat o scădere a randamentului de aproape 4 500 mc/cupă, la macarale turn cu 836 t/t capacitate. Coeficientul de schimb în aceeași perioadă de timp a scăzut la primul utilaj de la 1,33 la 1,14, iar la macarale de la 1,39 la 1,23 etc.**

Situația este oarecum explicabilă, dacă ținem seama de faptul că la orice trust de construcții, la începutul lucrărilor, cerințele de utilaje sînt mari, pentru ca, apoi, pe măsură ce construcțiile se apropie de sfîrșit, unele mașini și utilaje să devină disponibile și să stea imobilizate un timp mai mult sau mai puțin îndelungat. Acesta este un prim aspect, care merită luat în considerare. Apoi, se nasc și situații cînd o serie de utilaje, prisosind pe unele șantiere în unele perioade (date fiind fazele de lucru la care s-a ajuns) să fie absolut necesare altora, fie pentru a putea demara în bune condiții lucrările, fie pentru a accelera ritmul la unele faze. În dirijarea acestora în mod operativ spre șantierele respective, trusturile pe care le au în dotare nu sînt întotdeauna interesate, mergînd pe principiul profund dăunător intereselor economiei naționale, mai bine să stea utilajele în eventualitatea că se vor mai naște unele cerințe pentru realizarea planului propriu de construcții-montaj, decît să fie nevoite apoi să le ceară din nou și să piardă astfel un timp prețios.

Au mai apărut pe parcurs și alte neajunsuri. Unele trusturi găsindu-se în situația de a nu avea fondurile necesare reparării unor utilaje, acestea au rămas timp foarte lung în inventarul lor, întrucît numai acelea care sînt în stare bună de funcționare au putut fi transferate altor unități (cazul Trustului de construcții Timișoara, unde în 1974 au stat numeroase utilaje aproape un an de zile nefolosite, întrucît nu a dispus de fonduri pentru repararea lor). Un alt inconvenient — și se pare destul de serios — este acela că odată ce un trust dă disponibile unele utilaje și mașini, personalul care le-a deversit (respectiv mecanicii) se transferă în alte locuri de muncă din raza județului unde își au locuințele și familiile. De aici, o serie de complicații : pe de o parte, un număr mare de mecanici este repartizat la alte întreprinderi (în 1974—1975 circa 4 000), ca apoi, la un interval de cîteva luni (aceasta este determinată și de unele modificări ale planului de construcții), să se caute, acolo unde s-au transferat utilajele, personal corespunzător. Și aceasta, cu consecințe destul de mari (cadre pregătite în pripă, utilaje care stau cîteva luni pînă ce se pregătesc mecanici etc.), mai ales asupra realizării planurilor de construcții-montaj, a productivității muncii, a costurilor.

În situația dinaintea anului 1973, trusturile și întreprinderile de construcții, trebuiau să încheie contracte cu Trustul de mecanizare-București pentru închirierea unor utilaje și să plătească prestațiile efectuate. Acestea le determinau să fie mai circumspecte, să analizeze temeinic cerințele reale, pentru a nu avea imobilizate, în anumite perioade, fonduri fixe productive și să-și încarce inutil costurile de producție. Pe de altă parte, exista o mai mare mobilitate în a se dirija diferitele utilaje și mașini în mod operativ spre acele trusturi și șantiere care aveau nevoi stringente, în funcție de cerința și natura lucrărilor, mecanicii, angajați însoțind utilajele în orice punct al țării unde erau programate. Aceasta asigura o mai mare responsabilitate în exploatarea rațională a mașinilor și utilajelor, cei ce le aveau în grijă dovedind maximum de exigență în întreținerea și utilizarea lor.

Așadar, situația respectivă demonstrează că mecanismul actual nu este cel mai corespunzător, necreînd nici pe departe condiții favorabile pentru buna gospodărire a parcului de utilaje grele și mecanisme și utilizarea lor la maximum de capacitate. Problema a fost, de altfel, analizată în mai multe rînduri de cadrele de specialiști din Ministerul Construcțiilor Industriale, în sensul de a se găsi o soluție, o formă organizatorică adecvată care să rezolve favorabil situația. Printre altele, **s-a opinat pentru organizarea unor unități specializate pe marile platforme industriale, încît acestea să permită o dirijare rapidă, la cerințele stringente ale unor șantiere, a diferitelor utilaje și mașini, ori de cite ori apar variații de plan de construcții-montaj.**

Concluzia la care s-a ajuns merită a fi studiată de către factorii de decizie la nivel central, pentru a se găsi o soluție cît mai corespunzătoare, capabilă să satisfacă operativ cele două deziderate majore : pe de o parte, șantierele să aibă la dispoziție, atunci cînd nevoile o impun, utilajele și mașinile grele de care au nevoie, iar pe de altă parte, să se evite imobilizarea lor, care prejudiciază serios efectele economice.

IV. Lipsa unor piese de schimb...: o fatalitate?

FOLOSIREA EFICIENTĂ a parcului de mașini și utilaje existente, prin obținerea unor indici înalți de utilizare, presupune, totodată, **o bună întreținere și reparare** a acestora. Satisfacerea cerințelor respective, impuse de necesitatea sporirii productivității muncii și grăbirea ritmului de construcții, solicită, în primul rînd, depunerea unei activități stăruitoare din partea organelor de conducere colectivă de pe șantiere pentru calificarea și policalificarea cadrelor, precum și pentru desfășurarea unei intense munci politico-educative pentru întărirea spiritului de răspundere a celor care deservesc diferite utilaje sau instalații. În al doilea rînd, este absolut necesar să se asigure din vreme — în funcție de normativele și normele de consum fixate — necesarul de piese de schimb, aferente efectuării reparațiilor la termenele planificate.

Pe linia înfăptuirii acestor coordonate majore, au fost întreprinse în anii din urmă acțiuni complexe. În perioada actualului cincinal au fost calificate, prin forme variate de instruire, sute de cadre, iar alte sute și-au ridicat nivelul de cunoștințe profesionale. De asemenea, pe linia aprovizionării cu piese de schimb, prin forțele proprii ale șantierelor, trusturilor și întreprinderilor profilate ale Ministerului Construcțiilor Industriale, au fost executate importante cantități de piese de schimb, iar altele au fost recondiționate, economisindu-se astfel importante cantități de metal. **Numai în primii 4 ani ai cincinalului actual, Ministerul Construcțiilor Industriale și-a asigurat, prin forțe proprii, piese de schimb în valoare de 650 milioane lei.** Desigur, în ambele direcții, rezervele și posibilitățile n-au fost nici pe departe epuizate. Este necesar ca, și în continuare, să se depună străduințe, astfel încît să se creeze condiții optime ca utilajele și timpul de lucru al acestora să fie cît mai din plin folosite, prin întreținerea și repararea lor corespunzătoare.

Dar, la unele piese de schimb șantierele întîmpină serioase greutăți în procurarea lor. Ministerul Construcțiilor Industriale are în dotare circa 1 100 autovehicule ROMAN-DIESEL, din care peste 90% autobasculante și autocamioane de mare capacitate. Pînă la sfîrșitul acestui an, parcul urmează să ajungă la 1 450 bucăți. Dar din lipsa unor piese de schimb staționează un mare număr de astfel de autovehicule, influențînd negativ realizarea ritmică a sarcinilor de plan, în special pe marile platforme industriale.

Pentru acest an, Ministerul Construcțiilor Industriale a prezentat bazelor specializate ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, încă în trimestrul I 1974, necesarul de piese de schimb din producția internă în valoare de circa 10 milioane lei, în condițiile lipsei de cataloage de piese de schimb și de normative de consum. După apariția normativelor de consum și pe baza parcului real de autovehicule ROMAN-DIESEL, ministerul a înaintat direct, în semestrul II 1974, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor (în calitatea sa de coordonator de balanță de piese de schimb pentru aceste utilaje), un necesar suplimentar de circa 30 milioane lei. Așadar, în total piese de schimb în valoare de 40 milioane lei.

De menționat că pînă la 1 aprilie a.c. nu se contractaseră decît piese în valoare de 10 milioane. În urma unor demersuri noi, a reieșit că Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele mai poate contracta 55% din cererile neasigurate pentru reperele asimilate în producția internă. De asemenea, din stocurile proprii ale Centralei industriale de autocamioane și autoturisme Brașov s-au asigurat un minimum de 30 seturi de piese de schimb principale pentru repararea motoarelor de 135 CP în vederea diminuării parcului inactiv. Centrala a motivat că, datorită întîrzierilor intervenite în livrarea unor mașini-unelte, nu poate suplimenta contractările de piese de schimb la cutia de viteză necesare autovehiculelor dotate cu motoare de 135 și 215 CP.

Apoi, ținînd seama că pentru aceste motoare unele piese nu sînt asimilate în producția internă, Ministerul Construcțiilor Industriale a cedat Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor o parte din valută pentru a se aduce de la furnizorii externi piesele de schimb necesare. Dar M.T.Tc. a asigurat abia o cincime din valoarea acestor piese.

Desigur, lucrurile nu pot rămîne așa ; se impune luarea unor măsuri urgente. În primul rînd, **Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele să asigure, prin M.T.Tc., contractarea și livrarea întregului necesar de piese de schimb la reperele asimilate.** Apoi, **Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să dispună ca bazele sale teritoriale să livreze, cu prioritate, șantierelor Ministerului Construcțiilor Industriale cantitățile de piese de schimb contractate.** Totodată, este necesar ca M.T.Tc. să acționeze pentru contractarea imediată și cu termene de livrare cît mai scurte piesele de schimb la nivelul fondurilor valutare cedate de Ministerul Construcțiilor Industriale.

Pentru îmbunătățirea în viitor a situației privind asigurarea pieselor de schimb pentru autovehiculele amintite, se impun a fi luate eventual și alte măsuri, în special de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale. Ținînd seama de faptul că asigurarea pieselor de schimb este îngreunată și prin dispersarea lor la cele 6 baze specializate ale acestui minister, **ar fi util să se studieze posibilitatea ca pentru perioada 1975—1976, derularea, contractarea și livrarea pieselor de schimb** (numai pentru această marcă de autovehicule) **să se facă printr-o singură bază — și anume : Baza specializată de aprovizionare și desfacere cu utilaje de construcții, piese de schimb și materiale — București.**

AȘADAR, alături de experiența bună ce se cere extinsă și dezvoltată, sînt și unele neajunsuri ce vor trebui analizate de toți factorii implicați pentru a fi înlăturate și evitate pe viitor. Pentru ca sugestiile și propunerile rezultate din această analiză să fie în atenția celor interesați, ne permitem a le reda succint :

- **Elaborarea programului de asimilare și de modernizare a mașinilor și utilajelor pentru dotarea șantierelor de construcții să se facă pe baza unor studii și investigații adîncite, fiecare prevedere avînd justificarea necesității și oportunității, precum și precizarea răspunderilor pentru înfăptuire.**

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 32)

COOPERAREA INDUSTRIALĂ — UN MECANISM SUSCEPTIBIL DE ÎMBUNĂTĂȚIRE

● Relații ● Sisteme ● Interconexiuni ●

Producția industrială *presupune, pe de o parte, un anumit grad de* diviziune *a muncii între întreprinderi specializate, pe de altă parte,* recompunerea *acestei munci sub formă de produse finale — pe baza relațiilor de cooperare dintre întreprinderi. Cooperarea poate fi, deci, privită ca* funcția de relație *aferentă unei structuri specializate a ramurilor industriale sau, altfel spus, ca o* „pasarelă de legătură“ *între* structura ramurilor *— definită prin numărul, dimensiunea și profilul întreprinderilor — și* structura produsului final, *definită prin subansambluri și piese.*

În pas cu dezvoltarea industrială

RELAȚIILE de cooperare se înscriu în sfera mai largă a relațiilor economice dintre întreprinderi ; ele se caracterizează printr-un acord tehnic **fin** între beneficiar și furnizor, legat de încorporarea unei părți de produs sau de proces tehnologic realizate la furnizor în ansamblul produsului sau procesului tehnologic realizat de beneficiar. Ca urmare, procurarea unui subansamblu, cum sînt cuplajele magnetice, de pildă, constituie un act de cooperare, deoarece implică o concordanță de detaliu cu caracteristicile ansamblului în care urmează să fie încorporat, pe cînd procurarea unui profil laminat din oțel, care nu reclamă o atare concordanță, constituie un act de aprovizionare. În mod firesc „tehnicitatea“ cooperării crește în cazul componentelor specifice unui anumit produs final (de exemplu pompa de injecție în raport cu motorul respectiv) și este mai redusă în cazul componentelor de uz general (rulmenți, organe de îmbinare etc.).

Deși cu un caracter tehnic mult mai marcat decît alte relații economice, cooperarea pune în cauză **același mecanism fundamental** al relației beneficiar-furnizor. Analiza, diagnoza și îmbunătățirea cooperării ridică, în principal, probleme de ordin general specifice relațiilor economice și, în subsidiar, probleme specifice implicațiilor tehnice ale cooperării.

Cooperarea constituie o condiție de bază pentru scăderea prețului de cost al produselor și pentru creșterea valorii lor de întrebuințare ; ciclul de asimilare a produselor noi se scurtează și, în aceeași măsură, crește adaptabilitatea întreprinderii la cerințele pieței interne și internaționale. În acest context, relațiile de cooperare ne apar astăzi ca un factor de potențare, respectiv de frînare a creșterii industriale în funcție de volumul și fiabilitatea lor și, deci, ca un obiectiv principal al măsurilor de îmbunătățire a mecanismului economic.

În angrenajul cooperării — perfecționări necesare

ACTUALA etapă de industrializare străbătută de țara noastră se caracterizează, între altele, printr-un nomenclator extins de produse, din care multe deosebit de complexe, ceea ce reclamă relații de cooperare cu volum mare, sigure și operative. În raport cu aceste cerințe, relațiile de cooperare prezintă încă unele deficiențe. În ce constau de fapt acestea ?

La produsele de bază ale construcției de mașini valoarea adăugată de întreprinderea de produs final este în medie de 60—80%, ceea ce reflectă un grad ridicat de integrare a fabricației și un volum redus de cooperare. Întreprinderile care cooperează la fabricarea unor produse complexe sînt relativ puține la număr, iar adeseori obiectul cooperării nu corespunde specializării lor.

În numeroase cazuri stabilirea relațiilor de cooperare implică o filieră relativ complicată de **contacte contractuale și extracontractuale.** Contactele precontractuale dintre beneficiar și furnizor sînt urmate adeseori de contacte între furnizor și organele sale superioare, motivate de necesitatea asigurării unor materiale și semifabricate impuse de realizarea relației de cooperare. Această **prelungire a ciclului contractual** proiectează uneori relația de cooperare într-o perspectivă aleatorie ; ea impune, pe de altă parte, beneficiarului estimarea necesarului de cooperare într-un moment mult devansat față de începutul perioadei de plan, cînd sarcinile proprii nu sînt cunoscute cu suficientă precizie. Din această cauză apar o serie de neajunsuri care îngreunează procesul de cooperare dintre întreprinderi. Anul trecut, de pildă, unele unități din județul Brașov nu și-au putut realiza toate lucrările propuse tocmai din cauza greutăților întîmpinate pe linie de cooperare la procurarea unor subansambluri, deoarece nu au cunoscut în totalitate și la momentul necesar, lucrările pe care urmau să le execute — situație care este departe de a constitui o excepție.

Analizele efectuate asupra desfășurării cooperării dovedesc, pe de altă parte, că **neîndeplinirea obligațiilor asumate de către un furnizor are un efect în lanț.** Astfel, Întreprinderea de mașini electrice — București întîmpină greutăți în realizarea ritmică a sarcinilor de plan din cauza nelivrării la timp de către Întreprinderea „Timpuri Noi“ a motcarelor S-18, cauzată la rîndul ei de deficiențele manifestate de către un alt furnizor în livrarea conform prevederilor din contracte a magnetourilor.

Formarea relațiilor de cooperare este frînată și de **distorsiunile sistemului de prețuri.** Prețul de catalog cuvenit furnizorului este deseori mai ridicat decît costul fabricației interne la beneficiar. Ca urmare, acesta preferă să realizeze prin forțe proprii ceea ce de fapt societatea produce mai ieftin într-o întreprindere specializată. Din această cauză reducerea prețului de cost al multor produse complexe se da-

---

TIBCO '75

O SĂPTĂMÎNĂ DE ACTIVITATE FRUCTUOASĂ

● În 7 zile — 150 000 de vizitatori, dintre care peste 20 000 — specialiști.

● Actuala ediție TIBCO '75 cu o sferă mai largă de prezentare...

● Un volum de 2 ori mai mare de contracte românești încheiate la export și import.

MANIFESTARE excepțională care își cîștigă, de la un an la altul, o autoritate incontestabilă, pe piața internațională a produselor de larg consum, TIBCO '75 și-a închis, porțile. Vizitat cu interes, deopotrivă, de marele public și de specialiști — în decursul celor șapte zile, Tîrgul a avut mai bine de 150 000 de vizitatori, dintre care peste 20 000 oameni de afaceri și tehnicieni, TIBCO '75 a beneficiat, de asemenea, de prezența a numeroși reprezentanți de firme, din 17 țări, din Europa, Africa, America Latină și Asia. Prilej de etalare a realizărilor tehnico-economice obținute de către participanți, această prestigioasă acțiune expozițională a reprezentat, totodată, și o excelentă ocazie de întîlnire între partenerii de afaceri români și străini, de fructuoase negocieri și încheiere de contracte.

În legătură cu aceste aspecte — de ordinul eficienței imediate, și de perspectivă a celei de a doua ediții a TIBCO-ului, tov. **Aurelian RĂDULESCU** — directorul comercial al Tîrgului — a avut amabilitatea să ne ofere cîteva detalii.

— Trebuie să precizez, încă, de la început că comparativ cu ediția sa precedentă, TIBCO '75 s-a distins printr-o varietate mai largă de bunuri de consum expuse. Astfel, pe lîngă grupele de produse, care au fost prezente și la sesiunea din 1974 — adică : textilele, confecțiile, tricotajele, pielăria, blănurile, încălțămintea, sticlăria și ceramică fină, articolele pentru uz casnic, mobila și produsele chimice — TIBCO '75 a mai prezentat și o serie de vehicule pe două roți, pentru turism, instrumente și materiale pentru dotarea și amenajarea școlilor, spitalelor și hotelurilor, aparate și instrumente pentru microlaboratoare școlare, ambalaje ș.a.. De asemenea — au fost expuse mașini și utilaje pentru producerea bunurilor de larg consum. Această sferă lărgită de expunere pe lîngă satisfacția dată vizitatorilor de-a aprecia o gamă mai largă de produse, a oferit noi posibilități de negociere și contractare. În toată această perioadă de timp, întreprinderile românești participante la Tîrg au fost contactate de sute de oameni de afaceri, reprezentînd peste 400 de firme — parte dintre ele, chiar expozante la TIBCO '75, parte invitate pentru tranzacții comerciale. Aceste contacte multiple s-au finalizat **într-o serie de contracte, a cărui volum este de două ori mai mare comparativ cu realizările obținute în ediția trecută a Tîrgului.**

R. — **Contextul de lucru de la actuala sesiune a lui TIBCO a fost de natură, deci, să creeze — cum spuneați, relevînd ultima cifră a afacerilor realizate, în acest an, comparativ cu 1974 — un cadru mai mult decît propice pentru exporturile românești. Vă rog, ca atare, să faceți cîteva referiri concrete, în acest sens.**

— Evident, rezultatele au fost pe măsura așteptărilor ; mai torează exclusiv părţii fabricate intern, cea procurată prin cooperare contribuind, dimpotrivă, la creşterea preţului de cost (unii furnizori înregistrînd, datorită preţurilor de catalog, beneficii exagerate).

Un alt impediment îl constituie şi **sistemul indicatorilor de plan.** Acesta nu incită îndeajuns furnizorii la folosirea maximală a capacităţilor de producţie, la maximizarea portofoliului de comenzi. Pentru acoperirea planului, unii furnizori optează pentru comenzile cu rentabilitatea maximă, refuzînd pe celelalte, chiar în cazul cînd dispun de capacitate disponibilă. În fine, **absenţa unei etici comerciale** la personalul tehnico-administrativ al furnizorului îngreunează adeseori contactele umane, factor de care depind, după unii autori, 40 la sută din şansele unei cooperări.

Rezultă, aşadar, următoarele neajunsuri în angrenajul cooperării industriale :

- dominarea „pieţei cooperării“ de către furnizor, cu subordonarea intereselor beneficiarului ;
- adaptabilitate redusă a furnizorului la cerinţele pieţei ;
- motivaţie preponderent tehnică şi arareori economică a iniţiativelor de cooperare ale beneficiarului ; acesta recurge la cooperare cînd se află în imposibilitatea tehnică absolută de a fabrica. iar nu în urma evaluării avantajelor celor două alternative — fabricaţie internă şi cooperare ;
- frecvenţa intervenţiilor administrative în mecanismul cooperării.

Neajunsurile cooperării **au servit nu o dată ca argument în favoarea extinderii gradului de integrare al întreprinderilor şi a mitului dimensional.** Respingînd de plano o atare soluţie de natură a frîna însăşi creşterea industrială, **ştiinţa economică** este chemată să-şi spună cuvîntul în perfecţionarea mecanismului cooperării. În acest scop este necesar să se ia în considerare relaţia de cooperare ca parte dintr-un sistem, alcătuit din subsisteme şi caracterizat prin interconexiuni. Tehnica, ştiinţele juridice, sociologia sînt, de asemenea, chemate să contribuie la această perspectivă de ansamblu pluridisciplinară.

Profilul şi dimensiunea furnizorilor

O PRIMĂ măsură pentru îmbunătăţirea cooperării industriale este **dezvoltarea specializării verticale a ramurilor prin înfiinţarea de noi întreprinderi furnizoare,** specializate organologic în fabricaţia de componente (piese, subansambluri, ansambluri) sau tehnologic în realizarea unor faze tehnologice (de exemplu, turnătorii, secţii de tratament termic etc.) Este necesar ca la proiectarea noilor unităţi industriale să se ţină seama de **cerinţa armonizării structurii ramurilor,** de stabilizarea unor relaţii de cooperare optime în cadrul şi în afara ramurii — dimensiunea şi profilul optim al întreprinderilor rezultînd ca o consecinţă.

Deosebit de importantă este **rezolvarea problemei aprovizionării** cu piese turnate şi forjate pentru activitatea de autoutilare, unde lipsa de furnizori pentru asemenea piese frînează direct buna desfăşurare a proceselor de producţie. Cooperarea reclamă şi **existenţa unor întreprinderi multiscop,** mijlocii şi chiar mici, dotate cu maşini-unelte universale, care să poată prelua diverse „mărunţişuri“, degajînd în mod corespunzător atît întreprinderile de produse finale, cît şi pe furnizorii specializaţi. Asigurarea unei proporţii raţionale între întreprinderile furnizoare de diverse mărimi va face să existe şi furnizori interesaţi economic în satisfacerea comenzilor în serie mică şi chiar de unicate. Un rol mult mai important decît în prezent poate să revină în această privinţă industriei locale şi cooperaţiei meşteşugăreşti, ca furnizoare de componente pentru industria republicană. În acest scop, este de luat în considerare că gradul actual de concentrare al acestor unităţi cu nomenclator eterogen de fabricaţie limitează posibilităţile lor de cooperare.

Amplasamentul teritorial

AMPLASAMENTUL teritorial al întreprinderilor furnizoare trebuie să ţină seama şi de exigenţele cooperării. Importantă este **apropierea geografică** de beneficiar a furnizorilor de subansambluri grele sau de componente specifice unui anumit produs final (care reclamă colaborarea şi controlul continuu al beneficiarului pe parcursul fabricaţiei). Atari zone, cum este zona Braşovului pentru autocamioane şi tractoare, combină într-un sens avantajul distanţelor scurte specifice integrării, cu avantajele legate de specializare. Amplasarea unor întreprinderi furnizoare în jurul întreprinderilor de produs final este de natură a elimina neajunsurile supraaglomerării urbane ; aceste întreprinderi furnizoare ar permite încadrarea populaţiei agricole în activităţi industriale, cu investiţii reduse, fără strămutări de domiciliu şi fără dezavantajul marilor cheltuieli conexe impuse de investiţiile industriale urbane.

Cadrul normativ

IMPORTANŢA cadrului normativ al cooperării industriale rezultă din aceea că determină :

- durata şi caracterul ciclului de contractare ;
- modalităţile de racordare a contractelor economice la planul economic central ;
- interesul economic al beneficiarului şi al furnizorului de a coopera.

Cadrul normativ este alcătuit din următoarele subsisteme principale : subsistemul contractual, subsistemul stimulentelor materiale, subsistemul preţurilor. Pe măsura intensificării procesului de industrializare apar noi necesităţi care impun perfecţionarea cadrului normativ în concordanţă cu necesităţile în continuă transformare ale economiei naţionale.

Rezultă, ca atare, obligaţia ştiinţelor economice de a fundamenta soluţii de perfecţionare a cadrului normativ corespunzător exigenţelor fiecărei etape de industrializare, ţinînd seama de faptul că **„formele şi metodele de conducere şi organizare socială nu sînt** — după cum arăta tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU — **imuabile, stabilite odată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecţionate în pas cu schimbările ce se produc în viaţă, cu sarcinile pe care le impune procesul obiectiv al dezvoltării materiale şi spirituale a societăţii“** *).

Subsistemul contractual

LA NIVELUL economiei, cooperarea însumează un mare număr de iniţiative locale, condiţionîndu-se reciproc în baza unui efect de antrenare şi decalate ca atare în timp. Astfel, acţiunea de cooperare a

---

mult, au fost, chiar, cazuri cînd le-au şi depăşit. Mă gîndesc, de pildă, la o serie de contracte, din domeniul confecţiilor, produselor chimice şi a maselor plastice. **„Confex“**-de pildă, a exportat articole de îmbrăcăminte pentru bărbaţi, femei, şi copii — într-o sumă globală deosebit de importantă — într-o serie de ţări, precum Marea Britanie, Franţa, Elveţia, R.F.G., Olanda, Israel ş.a. **„Chimimportexport“** — altă întreprindere românească de export, cu realizări cu totul deosebite, la acest Tîrg — a vîndut medicamente, coloranţi, lacuri, vopsele, cosmetice ş.a., unor firme dintr-o serie de ţări cu vechi tradiţii şi experienţă în domeniu, precum : Elveţia, Marea Britanie, Italia, R.F.G., Franţa, Austria, Olanda, Liban, Iugoslavia, Irlanda, Israel, Iran etc. Reţin, de asemenea, atenţia realizările întreprinderii **„Danubiana“**, reprezentanţii acesteia au reuşit să încheie contracte însemnate, pentru exportul de anvelope şi articole din mase plastice în R.D.G., Iran, U.R.S.S., R.S.C., Franţa, R.F.G., Marea Britanie, Spania, Turcia, Elveţia ş.a.

Notez, de asemenea, alte cîteva realizări : ţesături, tricotaje şi alte textile — în Belgia, Marea Britanie, Canada, S.U.A., Israel, Elveţia, R.F.G., Cipru, Olanda, Austria etc. ; încăţăminte, articole de „camping“, marochinărie, articole de mase plastice — în Suedia, R. D. Vietnam, R.F.G., Canada, Israel, Marea Britanie, Statele Unite ; diverse articole de uz casnic, sticlărie şi articole de menaj, porţelanuri, maşini textile — în Iordania, Marea Britanie, R.F.G., Iran, Statele Unite, R.S. Cehoslovacă ş.a. Articolele electrice — exportate de către **„Electronum“** au avut şi ele o căutare apreciabilă. S-au vîndut, astfel, tuburi fluorescente, dispozitive pentru corpurile pentru iluminat fluorescente, aparate TV ş.a. — în R.P.D. Coreeană, Coasta de Fildeş, Olanda, R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonia, U.R.S.S. etc.

Întreprinderile de resort au desfăcut, de asemenea, produse alimentare — în Italia, Franţa, Spania, Olanda, Austria, R.D.G. ş.a., mobilă, — în Danemarca, R.F.G., Elveţia, materiale pentru construcţie — în Libia, covoare orientale, artizanat — în Italia, R.F.G., Grecia, Canada, Marea Britanie, Italia, R.P.D. Coreeană etc. Lista poate continua, în orice caz.

R. — **TIBCO '75 a fost, fără doar şi poate, şi o bună ocazie pentru importatorii români — ocazie, ca atare, pentru partenerii din străinătate, de a-şi desface propriile produse, în ţara noastră. Ce ne puteţi spune, în legătură cu acest aspect ?**

— Cît priveşte importurile româneşti, întreprinderile interesate au efectuat şi ele, importante achiziţii din străinătate, comparativ cu anul precedent. Am în vedere, de pildă, coloranţii şi produsele textile — din R.F.G., Italia şi Iran, articolele electrocasnice, magnetofoanele, casetofoanele, microfoanele, aparatajul de înaltă şi joasă tensiune, piese pentru schimb pentru aparatură electrică şi electronică, deja, existentă, în ţară — din R.S. Cehoslovacă, R.D.G,. U.R.S.S., R.P. Polonia, Marea Britanie, R.F.G., Jajonia, Franţa, Austria etc. ceasurile, articolele pentru sport şi vînătoare, articolele de galanterie, băuturile. instrumentele medicale — din U.R.S.S., Iugoslavia, Bulgaria, R.D.G., Polonia etc., aparatele şi materialele foto, AMC-urile şi instrumentele muzicale — din U.R.S.S., R.D.G., R.P. Polonia, R.S. Cehoslovacă, R.F.G.

R. — **Cum apreciaţi utilitatea, în perspectivă a manifestărilor de tip TIBCO ?**

— Atari manifestări sînt, în orice caz, fructuoase. Pot aprecia că actuala sesiune a Tîrgului — ca şi cea precedentă, de altfel — s-a dovedit a fi un excelent cadru de perfectare de noi afaceri, pentru dezvoltarea colaborării reciproc avantajoase între partenerii, participanţi. Faptul că, contactele de la TIBCO '75 au iniţiat şi noi afaceri — care depăşeau limitele calendaristice ale tîrgului — este un argument, în plus, pentru a privi favorabil perspectivele acestei manifestări.

George HAŞEGANU

beneficiarului 1. influențează planul întreprinderii 2 ca furnizoare ; în mod necesar întreprinderea 2 va trebui — pentru a-și îndeplini obligațiile de furnizor către 1 — să coopereze cu întreprinderea furnizoare 3 ș.a.m.d. Aceste relații, care formează numeroase **lanțuri de cooperare**, apar succesiv la momentele t12, t23, t34 etc., reprezentînd pe economie zeci de mii de momente decalate în timp ; numărul lor este cu atît mai mare cu cît economia este mai dezvoltată.

În raport cu inevitabila complexitate a lanțurilor de cooperare și cu decalarea în timp a relațiior care le compun, posibilitățile de cuprindere ale planului central sînt limitate. Acesta nu poate cuprinde decît un număr redus de verigi și momente principale ținînd de produse considerate esențiale pe economie. Ca urmare, se admite în teoria și practica planificării că planul central nu poate cuprinde decît relațiile de cooperare considerate esențiale, lăsînd pe celelalte în seama mecanismului contractual.

Îmbunătățirea cooperării implică, deci, o racordare funcțională între macro și microeconomie, care să simplifice contactele precontractuale, de natură a implanta întreprinderilor interese economice și posibilități tehnice sporite pentru a coopera. O racordare funcțională între planul central și contractele economice presupune stabilirea unui nomenclator de obiective de cooperare de importanță deosebită pentru care planul central este generator de contracte de cooperare, urmînd ca pentru restul produselor — reprezentînd marea lor majoritate — contractul dintre părți să fie generator de plan la nivel de întreprindere. Într-o atare concepție, soluțiile de echilibrare a balanțelor implicate de relația de cooperare sînt de cele mai multe ori posterioare contractului economic de cooperare și nu opresc încheierea sa — ținînd seama că **relația de cooperare constituie consecința obiectivelor înscrise în planul central.**

O atare „elasticizare“ a ciclului contractual presupune nu numai existența unor capacități suficiente, ci și **o politică rațională de stocuri de componente, semifabricate și materiale cu desfacere asigurată.** Logistica modernă a întreprinderilor este inseparabilă de existența unor stocuri ușor mobilizabile la furnizor și în rețeaua comercială — costul imobilizării acestora trebuind să fie raportat la costul mult mai mare al întreruperilor în producție, al stocurilor supranormative formate la beneficiar și al prelungirii ciclului de asimilare la produsele noi. Organizarea unor stocuri raționale este de natură a mări mult fluența relațiilor, reducînd riscurile de penurie de care beneficiarul „se apără“ în prezent prin măsuri contrarii interesului economic general, precum investiții neraționale pentru mărirea gradului de integrare a fabricației și acumularea de stocuri supranormative. Pentru a se limita cererile pentru livrări din stoc se poate aplica o majorare a prețului curent de livrare, astfel ca beneficiarul să fie interesat material să-și estimeze necesarul în cît mai mare măsură înainte de începerea perioadei de plan.

Contracte — cadru de cooperare pe termen lung

RELAȚIILE de cooperare au adeseori un **caracter de durată,** impus fie de eșalonarea în timp a fabricației, fie de caracterul repetitiv al livrărilor. **Dacă legislația în vigoare reglementează contractele economice bilaterale pe termen lung** — avînd ca obiect livrări sau prestații — **ea lasă nereglementate contractele care organizează cooperarea pe termen lung**, creînd condițiile preliminare pentru buna ei desfășurare. În această categorie intră **contractele-cadru de cooperare** — care și-au găsit o largă aplicare în R. D. Germană — și **contractele de coordonare.**

În practică, faptul că întreprinderile nu își cunosc cu suficientă precizie planul de producție de perspectivă constituie în general o piedică pentru stabilirea relațiilor de cooperare pe termen lung. Ca atare, perfecționarea instrumentelor juridice legate de acest gen de cooperare și în mod deosebit reglementarea contractelor — cadru de cooperare este strîns legată de crearea condițiilor care să stimuleze utilizarea lor.

Contractele-**cadru,** numite astfel deoarece servesc drept cadru unor viitoare contracte economice de cooperare cuprind măsuri pentru : specializarea și extinderea capacităților de producție, asimilarea produselor noi, îmbunătățirea calității, standardizarea și tipizarea produselor, cercetarea pieței în comun, cointeresarea materială a furnizorilor etc. **Contractele cadru de cooperare pun în fața întreprinderilor nu obligații sancționate juridic, ci sarcini a căror îndeplinire asigură fiecărei părți o dezvoltare concordantă.** Altfel spus, **ele permit să se prevină formarea de locuri înguste în desfășurarea viitoare a cooperării.**

Experiența altor țări a arătat că aceste contracte, deși „bona fide“ — lipsite de sancțiune juridică — reprezintă o pîrghie destul de eficace pentru organizarea cooperării pe termen lung și totodată un ghid deosebit de util pentru organele de conducere și sinteză economică la elaborarea planului central de producție și investiții.

Asociațiile de intreprinderi colaboratoare

ÎN TOT mai mare măsură fabricarea produselor complexe unește eforturile mai multor întreprinderi răspunzătoare, **una** pentru produsul final, **celelalte** pentru subansamblurile sale principale. Relațiile de cooperare nu mai au în acest caz un caracter bilateral, ci plurilateral ; mai mult decît atît, ele presupun o oarecare subordonare organizatorică a întreprinderilor furnizoare — în ce privește fabricația produsului respectiv — față de întreprinderea de produs final în calitate de coordonatoare.

Reglementarea juridică a acestei subordonări legate de produs, care interferează cu subordonarea ierarhică a întreprinderilor, ridică probleme destul de dificile. Aceste dificultăți pot fi evitate așezînd cooperarea bazată pe coordonare, pe temeiul unui nou tip de contract — **contractul de coordonare** — sau pe temeiul **contractului de asociație.** Această concluzie este întărită de faptul că consiliile coordonatoare instituite de H.C.M. 177/1960 și-au găsit o aplicare restrînsă — produsele complexe continuînd a fi fabricate în economia noastră în majoritatea cazurilor pe bază de cooperare bilaterală între întreprinderea de produs final și diferiții ei furnizori fără a se putea organiza un colectiv activ de producători axat pe produs sau pe o grupă de produse, care să urmărească concepția, fabricația și desfacerea produsului.

Asocierea întreprinderilor pe durată determinată în vederea fabricării și livrării de instalații complexe (de serie mică sau unicate) sau pe grupe de produse a dat bune rezultate în R.D. Germană și Ungaria. **Asociațiile de cooperare** (o întreprindere poate intra în mai multe asemenea asociații) au **sarcina de a urmări și realiza un nivel tehnic cît mai ridicat al produsului final, precum și respectarea graficului calendaristic stabilit în comun.** În cadrul unei atari asociații, întreprinderea coordonatoare este investită prin însuși contractul de asociație cu competența decizională necesară ; ea răspunde de competitivitatea produsului final realizat prin cooperare.

Subsistemul de cointeresare materială

PENTRU a cointeresa atît pe furnizor cît și pe beneficiar la o politică de cooperare în concordanță cu interesul general sînt necesare :

● o pîrghie care să transmită efectul pozitiv al cooperării, respectiv cel negativ al integrării fabricației asupra rezultatelor economice globale ale întreprinderii ;

● o pîrghie care să lege retribuția colectivului de oameni ai muncii de rezultatele economice ale întreprinderii. Corelarea remunerării cu beneficiul întreprinderii (de exemplu cu indicatorul beneficiu net la 1000 lei fonduri de producție) — stabilit în baza unor normative de rentabilitate pe o perioadă mai lungă — răspunde acestor obiective. Ea este de natură a cointeresa deopotrivă :

— **pe furnizor,** la folosirea maximală a capacităților de producție, chiar pe seama acceptării de comenzi cu rentabilitate mai redusă ;

— **pe beneficiar,** la eliminarea investițiilor implicate de integrarea nerațională a fabricației.

Merită luată în considerare și propunerea ca din beneficiul obținut de pe urma unui produs final complex să poată fi stimulat și furnizorul, mobilizîndu-l astfel nu numai la îndeplinirea obligațiilor contractuale, ci și la perfecționarea autonomă a părților sale de produs.

Subsistemul prețurilor

PENTRU ca opțiunile beneficiarului între fabricație internă și cooperare să conducă la reducerea costurilor sociale este necesar ca acesta să fie sensibilizat — prin intermediul prețurilor— la avantajul economic obținut de societate prin fabricația specializată. Această cerință poate fi îndeplinită cu ajutorul unor **prețuri dinamice regresive** — aplicate de furnizor — care să scadă odată cu reducerea costurilor de fabricație și cu uzura morală a produsului. Implementarea unui astfel de sistem de prețuri presupune ca fondul de stimulare materială a întreprinderii să fie format din două părți : o parte care crește mai lent în funcție de volumul beneficiului net și alta care să crească mai repede în funcție de reducerile de preț efectuate. Prețurile dinamice sînt recomandate în sfera cooperării și de legea prețurilor și tarifelor din 1971 ; aplicarea lor implică însă o reconsiderare a metodologiei de stabilire a indicatorilor planului valoric de producție.

*

Cele prezentate dovedesc că îmbunătățirea cooperării industriale se înscrie în contextul mai larg al perfecționării continue a mecanismului economic. Influențată de un mare număr de factori, cooperarea industrială poate fi îmbunătățită numai acționînd concomitent asupra tuturor acestor factori. O atare acțiune este de natură a mări nomenclatorul și volumul cooperării, a orienta piața cooperării după necesitățile beneficiarului, a asigura relațiilor de cooperare fluența, siguranța și operativitatea impuse de o economie modernă.

dr. ing. Șerban ORASCU

---

*) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Editura politică, 1968, p. 520—521.

ANCHETA „R.E." ÎN 117 COOPERATIVE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

FORȚA DE MUNCĂ — factor principal al progresului economic (I)

INVESTIGAREA unor fenomene majore, de larg interes social, de către presa noastră economică — cu ajutorul unor instrumente moderne și eficiente, cum sînt ; anchetele, cercetarea fenomenelor pe eșantioane reprezentative, studiile și analizele de „cazuri", dezbaterile — dau posibilitatea descifrării și cunoașterii mai în detaliu a fenomenelor și proceselor economice, facilitează desprinderea unor tendințe și mutații în structura acestora, a unor direcții de acțiune. Asemenea materiale asigură — cu alte cuvinte — o bază mai fundamentată pentru evidențierea unor semnificații sau concluzii cu incidență pe planul perfecționării activității practice, bazată pe o analiză mai profundă.

Utilizarea metodelor moderne de investigare este cu atît mai utilă în cercetarea fenomenelor din agricultură cu cît în această ramură aplicarea procedeelor moderne de conducere și organizare, ca urmare a introducerii tehnicii noi, impun cu prioritate studierea efectului lor economic. Prin ancheta de față, continuăm o preocupare mai veche de cercetare a resurselor dezvoltării din punct de vedere al forței de muncă, — ca factor principal al progresului economic. Studierea acestei laturi a resurselor dezvoltării în anul premergător trecerii la cincinalul revoluției științifice și tehnice poate constitui o contribuție utilă, importantă la precizarea căilor și condițiilor în care agricultura trebuie să participe mai intens la progresul economico-social al țării

O componentă a creșterii economice – conversiunea forței de muncă

CÎTEVA PRECIZĂRI prealabile se impun. Forța de muncă constituie principala forță de producție a societății, și așa cum a arătat Marx — cel mai prețios capital este omul. Grija și preocuparea pentru asigurarea condițiilor normale privind reproducția lărgită a forței de muncă în societatea socialistă devine un important vector al dezvoltării economice-sociale. Procesul reproducției forței de muncă este privit în societatea noastră ca un proces de refacere a capacității de muncă a populației apte de muncă, din punct de vedere cantitativ și calitativ.

Dar trebuie să ținem seama că reproducția forței de muncă se desfășoară în țara noastră în condițiile unor mutații profunde. În ultimii ani a avut loc o scădere vertiginoasă a ponderii populației ocupate în agricultură. Acest proces se manifestă în toate țările care se află în plin progres economico-social, decurgînd din înseși legile creșterii economice. În fiecare etapă a dezvoltării însă, fenomenul reducerii populației active din agricultură trebuie să aibă loc în limite și proporții diferite pentru a nu împiedica procesul normal al reproducției în agricultură. De aici decurge și necesitatea stabilirii planificate a unui optim demografic, optim ce trebuie corelat cu fenomenele economice și sociale la nivel macro și microeconomic.

Într-o asemenea viziune se cere evidențiat faptul că Partidul Comunist Român consideră politica în domeniul dezvoltării și utilizării forței de muncă ca parte integrantă a politicii generale de dezvoltare economică și socială. Procesul de trecere a populației agricole în sectorul secundar și cel terțiar, determinat de cerințele creșterii și modernizării economiei naționale, se desfășoară în mod planificat și în condițiile ridicării nivelului de trai al întregii populații. Acest proces necesită o perioadă mai largă de timp, fiind corelat cu politica de industrializare socialistă, aspect pus în evidență, în primul rînd, de faptul că în agricultura noastră populația ocupată a scăzut de la 65,4% în 1960 la circa 40% în 1974.

Tabelul nr.1

Repartizarea cooperativelor investigate pe zone de fertilitate

Total	din care:					
	Zona I-a	Zona a II-a	Zona a III-a	Zona a IV-a	Zona a V-a	Zona a VI-a
117	28	26	19	2o	11	13

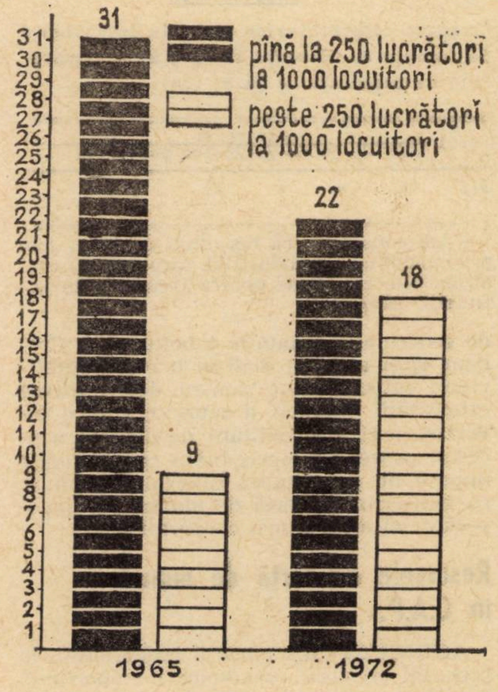

Graficul nr. 1 : **Mutații în gruparea județelor după numărul de lucrători la 1 000 locuitori**

Ponderea populației ocupate în agricultură nu este uniformă pe tot cuprinsul țării, ceea ce impune luarea unor măsuri de absorbire a forței de muncă excedentare în mod diferențiat. În 1972, de pildă, ponderea populației ocupate în agricultura județului Brașov (din totalul populației ocupate) era sub 14% : în 5 județe era cuprinsă între 30—35% ; în 6 județe între 40—45%, în 6 județe între 45—50% și în 19 județe era de peste 50%.

În cincinalul următor se va accentua creșterea ponderii forței de muncă din industrie și celelalte ramuri neagricole. În 1980 va lucra în industrie, celelalte ramuri neagricole peste 72% din populația activă a țării. Se va realiza astfel, pentru prima dată, preponderența numerică a oamenilor muncii din industrie în totalul populației active. Ponderea populației active în agricultură va fi de circa 28 la sută în 1980 și de 12—15% în 1990. Corelarea procesului de reducere a forței de muncă ocupate în agricultură cu gradul de mecanizare a lucrărilor agricole reprezintă, în aceste condiții, cerința esențială a creșterii producției și productivității muncii în agricultură. Mai mult, tendința de reducere a forței de muncă ocupată în agricultură poate fi apreciată ca un fenomen pozitiv numai în contextul respectării acestei corelații. De altfel, această reducere va avea loc treptat și cu intensități diferite. (În țările dezvoltate se manifestă de mulți ani fenomenul de stabilizare a ponderii populației ocupate în agricultură la circa 5—10% din totalul populației active).

Repartizarea rațională a industriei pe teritoriul țării constituie un factor de echilibrare pe județe a afluxului de brațe de muncă din agricultură spre industrie și celelalte ramuri neagricole, de atenuare a navetismului și de creștere a veniturilor populației. În acest context trebuie pusă în evidență directiva de a se realiza pînă în 1980 o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei în fiecare județ, ceea ce va determina un „reflux" al forței de muncă către județele aflate în plin proces de industrializare, va contribui la „fixarea" forței de muncă în cadrul județului și va accelera însuși procesul de reducere a forței de muncă ocupată în agricultură. Totodată, creșterea numărului de lucrători la 1 000 de locuitori exprimă ca indicator îmbunătățirea gradului de participare la muncă a populației apte, dar și sporirea numărului de familii țărănești în care există membri ocupați în industrie. Așa, de pildă, dacă în 1965 în 31 de județe reveneau la 1 000 de locuitori pînă la 250 lucrători și numai în 9 județe peste 250, în 1972 reveneau pînă la 250 lucrători în 22 județe și peste 250 lucrători în 18 județe (graficul nr. 1).

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., reducerea substanțială a populației ocupate în agricultura țării noastre în perioada 1976—1990 **„... va avea puternice implicații de ordin economic și social, determinînd schimbări fundamentale în întreaga structură a patriei noastre"**. De asemenea, realizarea în practică a prevederilor cu privire la sistematizarea teritoriului va asigura crearea a 300—400 noi centre orășenești, spre care se va îndrepta o mare parte din forța de muncă activă eliberată din agricultură. Astfel, ca rezultat **„...al dezvoltării pe baze moderne a industriei, cît și a agriculturii și celorlalte ramuri, al introducerii mijloacelor de mecanizare și automatizare a producției, al ridicării nivelului general de pregătire a populației, se va desfășura pe scară crescîndă procesul de ștergere trep-**

tată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală, accentuîndu-se omogenizarea societății“.[1]

Realizarea acestor proiecte de viitor va asigura nu numai folosirea rațională a forței de muncă eliberată de agricultură în procesul creșterii economice de ansamblu, ci va constitui și un mijloc eficace de prevenire a aglomerării exagerate a populației în orașele și centrele industriale existente, de luptă împotriva poluării mediului înconjurător. Abia în această perspectivă devine pe deplin realizabilă ideea lui Engels, exprimată în Anti-Dühring, unde arată că : „...desființarea antagonismului dintre oraș și sat nu numai că este posibilă, dar ea a devenit de-a dreptul o necesitate pentru producția agricolă și, pe deasupra, pentru sănătatea publică. Numai prin contopirea orașului cu satul poate fi înlăturată actuala otrăvire a aerului, a apei și a solului...“[2]).

Dezvoltarea forțelor de producție în țara noastră va produce în continuare mutații profunde în structura populației. Aceste aspecte se cer a fi studiate pe baza deslușirii tendințelor ce se manifestă în diferite zone ale țării la nivele macro și microeconomice și a sarcinilor ce decurg din Directivele Congresului al XI-lea și Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Ancheta „R.E.“ : scop, mijloace, caracteristici

MUTAȚIILE rapide și profunde care survin în structura forței de muncă din agricultură, implicațiile și semnificația acestora, transformă acest proces într-unul din cele mai caracteritice și reprezentative fenomene economice ale societății noastre în actuala etapă. Valențele acestui fenomen, sub aspectul intensității cu care se desfășoară, sînt multiple și sînt analizate în primul rînd prin prisma consecințelor sale asupra procesului de producție agricolă. Totuși, pe lîngă problematica specifică forței de muncă din cooperativele agricole investigate (referitoare la structura acesteia la începutul anului 1975 — pe vîrste, pe sexe, pe specialități) am solicitat și obținut și informații privind consumul de norme de muncă pe sectoare (vegetal, zootehnic anexe — servicii), privind condițiile și cuantumul retribuirii muncii în raport cu rezultatele obținute, privind domeniile în care lucrează și către care se orientează cei care pleacă din agricultură, privind cauzele migrării și formele de pregătire și calificare a cooperatorilor etc., ceea ce lărgește considerabil sfera cercetării de față. Analiza aspectelor menționate în dinamică (în perioada 1971—1974), credem că va permite o fundamentare mai riguroasă a concluziilor noastre, privindu-le totuși sub rezerva reprezentativității eșantionului, sau a unor interpretări cu un grad ridicat de subiectivism, slăbiciuni aproape inerente unor asemenea cercetări.

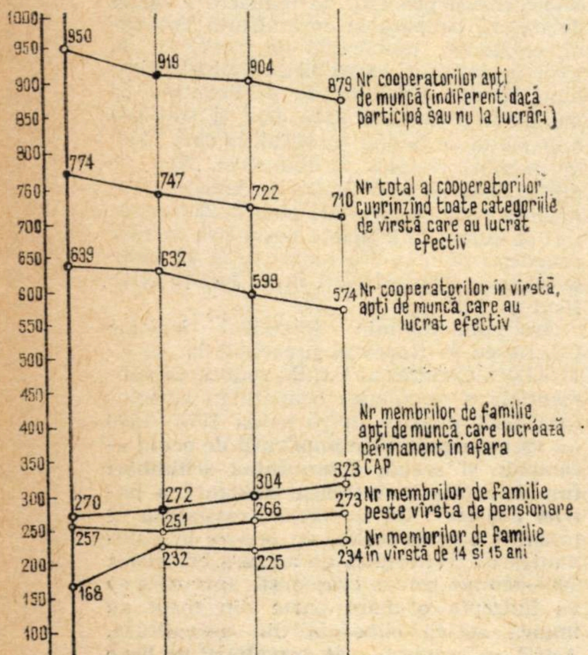

Graficul nr. 2 : **Evoluția resurselor de forță de muncă — pe categorii — în medie la 1 000 cooperatori**

Repartizarea celor 117 cooperative agricole pe zone de fertilitate este redată în tabelul nr. 1 ; din acest punct de vedere am urmărit să asigurăm o reprezentare cît mai uniformă. Tendința de descreștere a numărului acestora de la zona I-a la zona a VI-a dovedește că am satisfăcut această cerință și totodată comparabilitatea datelor referitoare la rezultatele de producție.

Pentru a asigura o bază cît mai bună determinării și comparării intensității fenomenului de reducere a forței de muncă am cuprins cooperative agricole din toate județele țării, numărul acestora fiind între 2 și 10 unități. În același scop, am solicitat cooperativelor investigate să precizeze distanța la care sînt situate față de reședința de județ*). Repartizarea cooperativelor investigate din acest punct de vedere este redată în tabelul nr. 2. Credem că și aici am realizat o reprezentativitate satisfăcătoare pentru determinarea intensității migrării, a cauzelor care o favorizează și a modalității de dirijare a acestui proces în concordanță cu cerințele impuse de dezvoltarea celorlalte ramuri, cu necesarul de forță de muncă în perspectivă al agriculturii cooperatiste.

Tabelul nr.2

Gruparea cooperativelor agricole investigate în funcție de distanța la care sînt situate față de reședința de județ (km)

Total	din care:				
	0-25	25-50	50-75	75-100	peste 100
117	26	38	31	15	7

*) Am considerat că reședința de județ este principalul centru industrial, care asigură condițiile cele mai bune pentru încadrare în activități neagricole.

Resursele de forță de muncă în C.A.P.

AGRICULTURA noastră îndeplinește în procesul creșterii economice o importantă funcție social-economică nu numai prin sporirea participării la crearea venitului național și la asigurarea cu produse agroalimentare, ci și prin eliberarea unor însemnate resurse de muncă necesare dezvoltării altor sectoare. Pentru faptul că populația rurală a reprezentat peste trei sferturi din populația țării, iar în prezent circa 40% din acestea, a fost și este socotită o importantă resursă a dezvoltării. În acest context, trebuie subliniat și rolul politic pe care țărănimea l-a jucat și îl joacă în procesul dezvoltării sociale, proces înfăptuit pe baza alianței muncitorești-țărănești. Nu se poate concepe, mai ales în prima etapă a industrializării, o dezvoltare economică rapidă fără o agricultură capabilă să producă surplusuri de alimente necesare populației neagricole și o reproducție lărgită a forței de muncă : în procesul dezvoltării de ansamblu, agricultura este, dealtfel, singura ramură care eliberează forța de muncă.

Întrucît cea mai mare parte din populația activă din agricultură se află în cooperativele agricole, putem afirma că acestea constituie și în perspectivă un mare rezervor de forță de muncă pentru dezvoltarea industriei și a altor ramuri neagricole. Acest fapt permite prin el însuși accelerarea progresului economic (venitul național sporește nu numai pe calea creșterii productivității muncii, ci și pe calea creșterii volumului de muncă vie, a atragerii în producția materială de noi contingente de lucrători sau crearea de noi locuri de muncă în ramuri cu un nivel al productivității muncii mai ridicat, cum este industria).

Resursele de forță de muncă în agricultură, ca și în celelalte ramuri ale economiei se formează prin sporul natural al populației, mișcarea migratorie, creșterea gradului de calificare, modificarea structurii profesionale în favoarea profesiunilor legate de progresul tehnic, sporirea capacităților fizice și intelectuale ale oamenilor etc. De aceea, cunoașterea resurselor de muncă de care dispune fiecare cooperativă agricolă de producție se impune atît pentru determinarea necesarului de forță de muncă pentru efectuarea tuturor lucrărilor agricole la timp, cît și pentru stabilirea surplusului ce poate fi eliberat pentru activitățile din asociațiile intercooperatiste, unitățile create prin asociere între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole, din întreprinderile agricole de stat, din unitățile industriale etc. Determinarea resurselor de muncă ocupate în agricultură, mai ales în cooperativele agricole, atît sub raport numeric cît și structural, constituie unul dintre cele mai importante jaloane ale planului de perspectivă. La întocmirea balanțelor forței de muncă a multor județe cooperativele agricole participă cu cele mai însemnate resurse de muncă.

În cursul anului 1974 resursele efective de forță de muncă în cooperativele investigate, exprimate prin indicatorul „numărul total al membrilor cooperatori care au lucrat“ cuprinzînd toate categoriile de vîrstă : cooperatori în vîrstă aptă de muncă, bătrîni, tineri etc., a fost de 80 943 persoane ; față de 1971, această cifră este mai mică cu aproape 9000 persoane. Deci, la nivelul eșantionului nostru, numărul mediu anual al forțelor de muncă eliberate în perioada 1971—1974 a fost de 2250 persoane.

Apreciem că reducerea forței de muncă în cooperativele investigate este prea lentă. Aceasta este confirmată de faptul că cei peste 80 000 cooperatori au lucrat în 1974 cu puțin mai mult de

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

(Continuare în pag. 32)

Redacția „Revistei economice“ mulțumește pe această cale tuturor cadrelor de conducere din cooperativele agricole care au colaborat la investigarea acestui fenomen, precum și celorlalți specialiști care au contribuit la desăvîrșirea acțiunii noastre.

---

[1] Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990.

[2] Fr. Engels, Anti-Dühring, E.S.P.L.P. 1955 pag. 329.

[3] I.C.E.A.O.I.A.S : Productivitatea muncii în agricultură. Factorii sociali care o influențează (caiet de studii nr. 50, Buc. 1973, p. 15)

Un barometru pentru producător: MAGAZINUL DE PREZENTARE

1700 de consumatori își spun părerea asupra modului cum își îndeplinește funcțiile magazinul de prezentare al industriei ușoare „Cocor“

ÎN ansamblul conceptelor moderne ale conducerii, marketingul ocupă un loc extrem de important ca mijloc de reglementare a interacțiunilor dintre producție și consum. Importanța marketingului este sporită în industria ușoară de faptul că aceasta oferă produse masei largi a populației țării, consumului colectiv.

Așa cum prevăd Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, „Producția industriei ușoare va crește de 1,4—1,5 ori, ridicînd calitatea la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan internațional, asigurînd o structură sortimentală adecvată cerințelor în continuă schimbare ale consumatorilor. Producția se va caracteriza printr-un grad ridicat de mobilitate și adaptabilitate la cerințele pieței interne și externe“. Aceste sarcini implică structurarea activităților de promovare și desfacere pe care le desfășoară producătorii din industria ușoară într-un sistem complex de marketing, care să sensibilizeze și să modeleze programele de producție la manifestările concrete ale cererii de mărfuri, permițînd astfel satisfacerea mai bună a acestor cerințe, ca și valorificarea la un nivel superior a materiilor prime.

Tabelul 1

Vîrsta	Coeficienți de corelație informațională între "vîrstă" și "scopurile vizitei": Cumpărare	Informare
15 - 19 ani	o,738	o,846
2o - 29 ani.	o,982	o,991
3o - 39 ani	o,892	o,781
4o - 54 ani	o,888	o,756
55 și peste	o,272	o,241

Acest sistem trebuie să exprime o perfecționare a legăturilor producției cu piața, a relațiilor care apar la nivelul întregului sistem de marketing al industriei ușoare cu alte sisteme, relații care condiționează penetrarea pe piață a produselor din această ramură.

Fluxurile de mărfuri și informații pentru producția industriei ușoare formează sistemul prezentat în graficul nr. 1. În acest sistem magazinele de prezentare joacă rolul de instrument operativ la dispoziția producătorului, pentru a prelua în mod rapid schimbările structurale ale cererii de consum. Privite din acest unghi magazinele de prezentare ale industriei sînt, așadar, componente importante ale mecanismului de autoreglare ce asigură pe canalele cele mai scurte feed-back-ul necesar funcționării acestui mecanism complex. Constatăm că modul în care își realizează funcțiile magazinele de prezentare influențează capacitatea de autoreglare a sistemului. Aceste funcții capătă o importanță majoră în cazul unui magazin de prezentare de tipul „Cocor“, reprezentativ pentru industria ușoară.

În acest context, Ministerul Industriei Ușoare a lansat o amplă cercetare cu scopul de a investiga modul în care magazinul „Cocor“, își exercită funcțiile, direcțiile în care trebuie acționat pentru perfecționarea activității acestui magazin, imaginea pe care consumatorii o au asupra magazinului, căile de perfecționare a structurii ofertei. Pentru realizarea atît a obiectivului sus-menționat, cît și a altor obiective care privesc activitatea magazinului „Cocor“, Ministerul Industriei Ușoare a solicitat colaborarea Laboratorului de Marketing al Academiei de Studii Economice, concretizată în îndrumarea metodologică a unei cercetări prin sondaj efectuată de către studenții anului IV ai Facultății de Cibernetică Economică și Statistică.

Interesul pentru această cercetare apare la dimensionarea reală, dacă avem în vedere că magazinul „Cocor“ ne poate oferi o imagine sintetică a întregii game sortimentale a producției ramurii industriei ușoare. De asemenea, magazinul amintit mai prezintă ca particularitate și faptul că exercită o atracție nu numai asupra bucureștenilor, avînd un public numeros și divers provenit din alte centre urbane și rurale.

Complexitatea cercetării a impus utilizarea unei mari game de metode statistico-matematice care țin de domeniile eșantionării, prelucrării și centralizării, analizei multivariate etc. Printre aceste metode un plus de originalitate l-a adus metoda corelației informaționale (vezi caseta), cu ajutorul căreia au fost analizate răspunsurile obținute de la cei peste 1 700 de vizitatori ai magazinului, intervievați.

O primă funcție care a fost analizată cu ajutorul corelației informaționale a fost aceea a modului în care sortimentele existente în raioanele magazinului satisfac cerințele segmentelor de vizitatori care vin la „Cocor“ cu scopul de a cumpăra sau de a se informa. Corelațiile sînt prezentate în tabelul nr. 1 :

Se remarcă faptul că, atît pentru cumpărători, cît și pentru cei ce vin să se informeze, cea mai mare corelație o înregistrează grupa de vîrstă 20—29 ani și aceasta deoarece gama de produse oferită de către Cocor este în general de linie modernă, iar tineretul este categoria de populație cea mai sensibilă la nou. De altfel, acest segment constituie 47% din totalul vizitatorilor. Pentru celelalte vîrste coeficienții de corelație scad în proporție destul de mare, pentru ultima grupă devenind total nesemnificativi. Aceasta nu înseamnă că „Cocorul“ nu trebuie să aibă în vedere cuprinderea în gama sa sortimentală a unor produse de linie clasică care să se adreseze grupelor mari de vîrstă. Dar rezultă în mod evident concluzia că magazinul „Cocor“ trebuie să insiste mai mult în realizarea funcției de aprovizionare permanentă cu mărfurile necesare conform profilului magazinului și structurii pe grupe de vîrstă a vizitatorilor, în marea majoritate tineri și să-și îndeplinească și funcțiunea sa de lansare a produselor noi și a liniei modei.

Tabelul nr.2

		Coeficienți de corelație informațională RI*	RI**
Frecvența vizitelor	1 dată	o,9o6	
	2-3 ori	o,916	
	4-5 ori	o,964	
	peste 5 ori	o,989	
Luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei			o,956

RI* = coeficient de corelație informațională între "informare" ca scop al vizitei și "frecvența vizitelor".

RI**= coeficient de corelație informațională între "informare"ca scop al vizitei și "luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei".

Un indicator semnificativ pentru modul de servire asigurat de magazin este numărul de vizitatori care vin să se informeze și devin cumpărători, încadrîndu-se astfel în segmentul clienți noi atrași de către Cocor. Pentru caracterizarea acestui indicator s-au calculat corelațiile informaționale între valorile caracteristicilor : „informarea“ ca scop al vizitei ; „Frecvența“

Graficul 1

SISTEMUL CIRCULAȚIEI PRODUSELOR ȘI INFORMAȚIILOR ÎNTRE PRODUCĂTOR ȘI PIAȚĂ ÎN CADRUL INDUSTRIEI UȘOARE

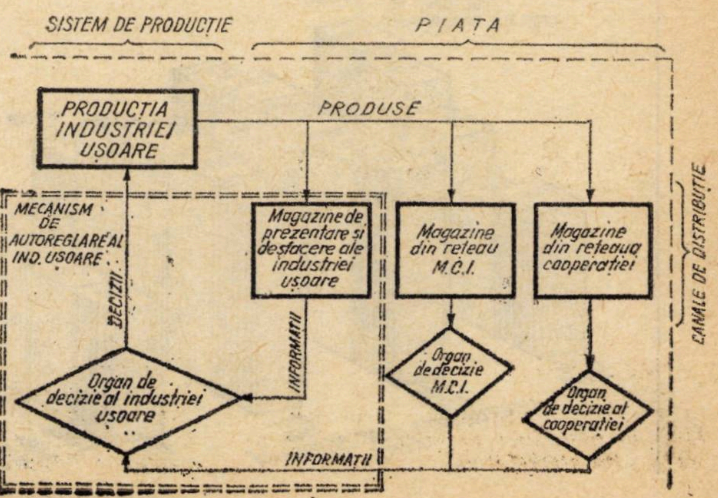
SISTEM DE PRODUCȚIE
PIAȚA
PRODUCȚIA INDUSTRIEI UȘOARE
PRODUSE
MECANISM DE AUTOREGLARE AL IND. UȘOARE
Magazine de prezentare și desfacere ale industriei ușoare
Magazine din rețeaua M.C.I.
Magazine din rețeaua cooperației
CANALE DE DISTRIBUȚIE
DECIZII
INFORMAȚII
Organ de decizie al industriei ușoare
Organ de decizie M.C.I.
Organ de decizie al cooperației
INFORMAȚII

FUNCȚIILE MAGAZINELOR DE PREZENTARE

- cercetarea cererii de consum a populației ;
- orientarea producției spre satisfacerea cantitativă și calitativă a cererii de consum ;
- îndrumarea și educarea gustului și exigențelor cumpărătorilor ;
- prezentarea și popularizarea produselor noi ;
- aprovizionarea permanentă cu mărfurile necesare desfacerii potrivit profilului și rolului magazinului ;
- pregătirea mărfurilor și a utilajului, a ambianței necesare bunei desfășurări a procesului de vînzare și activității de cercetare a preferințelor consumatorilor ;
- vînzarea mărfurilor către populație printr-o servire atentă și competentă.

vizitelor la Cocor și „luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei". Rezultatele sînt prezentate în tabelul nr. 2.

Pe baza acestui tabel se poate afirma că magazinul „Cocor" are o mare putere de atracție, coeficienții de corelație informațională fiind foarte mari și crescînd în raport cu creșterea numărului de vizite. Această creștere semnifică faptul că acest magazin și-a creat realmente în rîndul consumatorilor imaginea de magazin etalon, cu un dinamism mare al schimbărilor sortimentale în gama de produse, care își realizează funcția de informare permamentă a cumpărătorilor. Că acest dinamism este foarte bine primit o indică și faptul că o mare parte din cei ce vin să se informeze devin cumpărători (RI** = 0,956), decizia de cumpărare fiind luată în magazin, ca urmare a faptului că au fost atrași de produsele văzute.

În continuare analiza a fost adîncită prin studiul caracteristicilor cererii în funcție de puterea de cumpărare a vizitatorilor magazinului „Cocor". În acest scop am calculat corelațiile informaționale între „Venitul mediu pe persoană" și „suma de bani cheltuită la „Cocor" cu prilejul vizitei. (vezi grafic nr. 2).

Din grafic rezultă, în ansamblu, corelații informaționale directe și intense între cele două caracteristici. Sistemul de coeficienți mai cuprinde și un aspect de mare importanță și anume variațiile care au loc în structura sumelor cheltuite în raport cu venitul mediu pe o persoană. Aceste variații sînt reflectate elocvent de graficul 2.

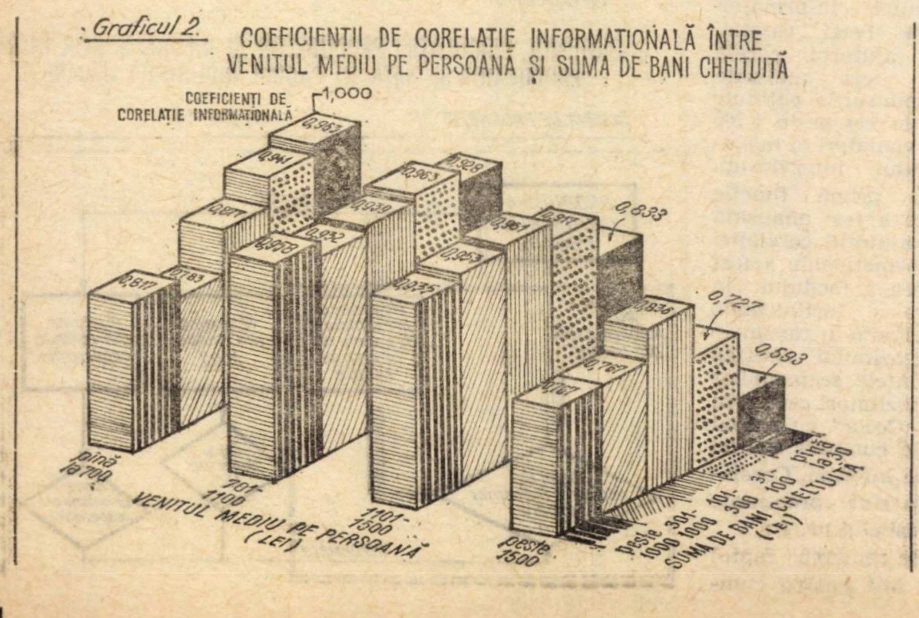

Graficul 2. COEFICIENTII DE CORELATIE INFORMATIONALĂ ÎNTRE VENITUL MEDIU PE PERSOANĂ ȘI SUMA DE BANI CHELTUITĂ

Se observă că pentru grupele de venit de pînă la 1 500 lei lunar, cheltuielile manifestă o elasticitate mare în sensul că pe măsură ce cresc veniturile are loc o deplasare a preferințelor cumpărătorilor către produse de valoare mai mare. Această legitate nu mai este însă confirmată și de vizitatorii cu venituri de peste 1 500 lei lunar, corelațiile informaționale pentru aceștia fiind mult mai mici, unele chiar nesemnificative. Acest lucru este posibil deoarece pentru grupa de venituri sus-menționată eventualele cheltuieli cu produsele oferite de „Cocor" devin inelastice în raport cu creșterea venitului mediu pe persoană, aceștia dorind să cumpere produse pe care nu le găsesc în acest magazin sau nu corespund exigențelor și gusturilor lor.

S-a înregistrat însă și un segment de cumpărători care nu sînt satisfăcuți de produsele și serviciile oferite de magazinul „Cocor". Acești vizitatori „nu au cumpărat" cu prilejul vizitei, deși au luat decizia de cumpărare „înainte de vizită" ca urmare a faptului că „au vizitat alte magazine" înainte de a intra la „Cocor" și nu au găsit produsele căutate. Dar, deoarece nici la „Cocor" nu au găsit ceea ce au căutat vor „vizita alte magazine" după ce vor părăsi magazinul. Corelația între aceste patru categorii de răspunsuri este foarte mare $RI_4 = 0{,}931$. Identificarea acestui segment de vizitatori a constituit un obiectiv important al cercetării pentru că include în opiniile lui tendințele noi ale cererii. În același timp se poate trage concluzia necesității îmbogățirii sortimentului în magazin, în ceea ce privește tendințele noi ale modei.

În cadrul anchetei au fost solicitate intervievaților opinii despre **modul în care poate fi îmbunătățită organizarea servirii, prezentarea mărfurilor, ambianța existentă.**

O mare parte din răspunsuri (60%) se referă la **îmbunătățirea aprovizionării**, această activitate trebuind să fie unul din obiectivele de bază ale magazinului. În acest sens se impune ca preocupare permanentă a conducerii magazinului, diversificarea sortimentului, precum și asigurarea permanentizării prezenței în magazin a produselor.

O altă grupă de propuneri se referă la **îmbunătățirea organizării magazinului** (8%). Ex. : multiplicarea indicațiilor privind identificarea raioanelor în scopul unei mai bune informări a vizitatorilor, o mai rațională repartizare a numărului de vînzători pe raioane, o mai bună utilizare a spațiului. Legate de acestea, aproximativ 7% din vizitatori fac propuneri privind înființarea de noi raioane. In majoritate aceste propuneri se referă la necesitatea înființării unui raion de stofe metraje, și a unui raion de cosmetice.

Metoda corelației informaționale

METODA cu aplicație foarte mare pentru fenomenele socio-economice, corelația informațională este un domeniu al analizei multivariate. Introdusă pentru prima dată de academicianul Octav Onicescu, corelația informațională se caracterizează prin aceea că surprinde legătura dintre structurile a două sau mai mult fenomene la nivelul frecvențelor acestora. Această particularitate permite caracterizarea interdependențelor și în cazul variabilelor calitative, fără a mai necesita operații premergătoare de scalare.

Generalizarea corelației informaționale se prezintă astfel — se dau un număr „m" de factori structurați după același criteriu în „n" stări de structură și dacă se notează probabilitatea de apariție a stării „i" (i = 1,2,...n) pentru factorul „j" (j = 1,2,...m) potrivit schemei următoare :

	factor 1	factor 2	factor j	factor m
starea de structură 1	p11	p21	pj1	pm1
starea de structură 2	p12	p22	pj2	pm2
starea de structura i	pli	p2i	pji	pmi
starea de structură n	pln	p2n	pjn	pmn

unde :

$$\sum_{i=1}^{n} p_1 i = \sum_{i=1}^{n} p_2 i = \cdots = \sum_{i=1}^{n} p_j i = \cdots = \sum_{i=1}^{n} p_m i = 1$$

atunci corelația informațională este raportul :

$$RI_{2,3,\dots,m} = \frac{\sum_{i=1}^{n}\left(\prod_{j=1}^{m} pji\right)}{\sqrt[m]{\prod_{j=1}^{m}\left(\sum_{i=1}^{n} pji\right)}}$$

Față de metoda corelației clasice, metoda corelației informaționale prezintă două avantaje și nume :

— se poate aplica și la domeniul caracteristicilor calitative. Cu alte cuvinte se pot efectua corelații între variabile calitative, cum ar fi de exemplu corelația între variabila „Informare" ca scop al vizitei și variabila „Luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei", sau între variabila calitativă și una cantitativă, ca de exemplu corelația între variabilele „Frecvența vizitelor" și „Informarea" ca scop al vizitei.

— rapiditate mai mare în calcul atît pentru corelația simplă, cît mai ales pentru cea multiplă.

ÎN concluzie se poate aprecia că magazinul „Cocor" își realizează în mare parte funcțiile de magazin de prezentare. Astfel, **funcția de cunoaștere** și **cercetare a cererii** de consum a populației a fost îndeplinită prin însăși cercetarea efectuată, care a relevat o serie de particularități în manifestarea cererii pentru produsele industriei ușoare. De exemplu, pentru produsele de încălțăminte, „Cocor"-ul va trebui să determine producția să-i livreze o gamă diversificată de modele, culori și mărimi, în pas cu evoluția pe plan mondial a modei. Aceste

Constantin BOB
Laboratorul de marketing
Academia de Studii Economice

(Continuare în pagina 32)

CONCEPȚIA ȘI IMPLEMENTAREA UNUI SISTEM INFORMATIC INTEGRAT LA NIVEL DE CENTRALĂ INDUSTRIALĂ

MĂSURILE luate în ultimii ani, în vederea perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, măsuri care implică și îmbunătățirea sistemului informațional economico-social, prin utilizarea tehnicii moderne de calcul, au preocupat de mai mult timp conducerea Centralei industriei articolelor casnice și utilajelor tehnologice (C.I.A.C.U.T.), preocupare reflectată și în rezultatele bune obținute în întreprinderile centralei, pe linia prelucrării datelor de echipamente de mică și medie mecanizare. Aceste realizări au permis ca la scurt timp după Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 21 aprilie 1972, referitoare la introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, să înceapă în centrală lucrările de proiectare și implementare a sistemului informatic C.I.A.C.U.T. În prezent, Centrala dispune de un Centru de calcul electronic care urmează a fi dotat în cursul anului 1975 cu un calculator Felix C-256, iar în cadrul întreprinderilor subordonate funcționează 12 oficii și stații de calcul.

În cele ce urmează sînt prezentate cîteva aspecte legate de activitatea practică de proiectare și implementare a sistemului informatic integrat al C.I.A.C.U.T., unul din primele sisteme de acest fel realizate în țara noastră, care considerăm că prezintă interes pentru un cerc mai larg de specialiști din domeniul informaticii.

Concepția de proiectare

ÎN ANUL 1972 s-a luat decizia proiectării și implementării în unitățile C.I.A.C.U.T. a unui sistem informatic la nivel de întreprindere (microsistem) cu posibilitatea de extindere începînd cu 1976 la nivel de Centrală (macrosistem). Obiectivul major urmărit îl constituie creșterea eficienței economice în principalele sectoare de activitate prin prelucrarea sistematică a datelor și furnizarea operativă de informații corecte, pe baza cărora să se poată lua decizii fundamentate. Se știe că realizarea unui asemenea sistem de conducere este dificilă și de lungă durată, necesitînd echipamente moderne de culegere și prelucrare a datelor, un software de aplicații complex și o largă participare a personalului de specialitate pe toată durata proiectului. În stabilirea cerințelor și modului de realizare a unui sistem informatic, subliniem ca esențial urmărirea obiectivelor în corelație cu condițiile concrete ale unității economice și experiența colectivului implicat în această acțiune.

Corespunzător celor două tipuri principale de producție puse în evidență în cadrul C.I.A.C.U.T. ; producția utilajelor tehnologice și cea a articolelor casnice, sistemul informatic la nivel de întreprindere, a fost preconizat să fie realizat în două variante. În aceste condiții caracterul unitar al sistemului este asigurat de generalitatea proiectelor, ce oferă posibilitatea implementării în condițiile specifice ale fiecărei întreprinderi din Centrală.

La elaborarea proiectelor, au participat și participă în toate fazele (analiză, proiectare logică, construire, experimentare și implementare) alături de personalul Centrului de calcul, analiști și programatori din cadrul oficiilor și stațiilor de calcul din unitățile reprezentative. În proiectarea noului sistem realizăm, de asemenea, o colaborare fructuoasă cu specialiștii Institutului Central pentru Conducere și Informatică (I.C.I.), concretizată în lucrări de calitate, în mare parte originale.

Sistemul unitar proiectat în comun la nivel de centrală, oferă o serie de avantaje :

- **pune la dispoziția întreprinderilor un instrument modern de conducere, care nu ar putea fi realizat cu forțele proprii ; la rîndul lor întreprinderile, în calitatea de coautoare, sprijină implementarea proiectului ;**
- **scurtează durata și micșorează efortul de proiectare ;**
- **stabilește rapoarte și documente de evidență primară comune pentru toate întreprinderile centralei, realizînd implicit și raționalizarea fluxului informațional ;**
- **stabilește legături directe între centrală și unități printr-un sistem unic de raportare ;**
- **oferă posibilitatea dotării unităților cu echipamente de culegere și prelucrare a datelor pe baza cunoașterii cerințelor sistemului ;**
- **permite coordonarea activității legate de prelucrarea automată a datelor din întreprinderi, cu eficiența corespunzătoare.**

Sistemul informatic al centralei este structurat modular, acoperind la nivel de subsistem funcțiunile : producție, comercial, financiar-contabilitate și personal. Fiecare subsistem este la rîndul său divizat în aplicații care deservesc activități de planificare și de urmărire, acestea din urmă asigurînd legătura inversă în cadrul sistemului.

SUBSISTEMUL PRODUCȚIE. Determinate în funcționarea întreprinderii, activitățile de producție necesită prelucrarea complexă și operativă a unui volum uriaș de date, care în condițiile manuale este practic nerealizabilă, Calculatorul electronic, cu performanțele de care este capabil, **își găsește în acest domeniu cea mai eficientă utilizare.** Dacă echipamentele mecanografice, cu posibilitățile lor limitate au fost și sînt utilizate în principal în evidența contabilă sau calculul retribuției, utilizarea calculatoarelor electronice în rezolvarea problemelor de acest gen nu se justifică. În consecință, în cadrul sistemului informatic al centralei subsistemul „producție“ compus din aplicațiile de: pregătirea contractării și planificarea producției, programarea fabricației, lansarea comenzilor în fabricație și urmărirea realizărilor producției, este considerat prioritar, cu toate greutățile de proiectare și implementare pe care le ridică.

Subsistemul este proiectat în două variante potrivit specificului producției : pe de o parte produse de serie mică și unicate, cu o structură complexă reprezentabilă printr-o arborescență pe mai multe nivele, ciclu lung de fabricație de ordinul lunilor, circa 20% din nomenclator fiind întotdeauna în curs de asimilare — pentru utilaje ; pe de altă parte, serie mare, cu caracter repetitiv, produsul finit simplu cu un ciclu scurt de fabricație — de ordinul zilelor — pentru articole casnice.

Lipsa unor pachete de programe adecvate a impus proiectarea integrală a subsistemului „producție“ de către colectivul mixt Centrală—I.C.I. Experimentarea unor pachete de firmă cum ar fi CLASS—IBM sau ORDO—C.I.I., destinate programării operative a fabricației, la unele întreprinderi, nu o condus la rezultate concludente, în parte datorită unor cerințe impuse, ca de ex : organizarea și gradul de detaliere a documentației tehnice, necesarul de memorie externă, consumul ridicat de timp calculator, etc. cît și lipsei de asistență tehnică la adaptarea acestor pachete la condițiile concrete ale întreprinderilor noastre. Spre exemplu, considerăm că pot fi obținute rezultate mai bune, într-o primă fază, prin elaborarea unor programe de fabricație decadale (pentru utilaje) sau lunare articole casnice), pornind de la criterii de optimizare la nivel de reper, față de ordonanțarea zilnică preconizată de pachetele amintite.

SUBSISTEMUL „COMERCIAL“ prin aplicațiile de planificare și urmărire a aprovizionării, gestiunea stocurilor și urmărirea desfacerii, are ca obiectiv asigurarea bazei de materiale, materii prime a producției, desfacerea acesteia, urmărind respectarea strictă a obligațiilor contractuale. În strînsă legătură cu subsistemul producție, aplicațiile de aprovizionare și gestiune stocuri, au condus la împărțirea materialelor în 2 grupe : materiale principale, dispuse în magazii distincte, pentru care se urmărește zilnic în cadrul sistemului informatic intrările, consumul și stocul, și materiale auxiliare pentru producție, pentru care se ține o evidență pe echipamente de mică și medie mecanizare.

SUBSISTEMUL FINANCIAR-CONTABILITATE, cuprinde calculul prețului de cost și analiza principalilor indicatori economici, care prin situații lunare de sinteză și excepție, furnizează conducerii așa numitul tablou de bord, oglindă a funcționării întreprinderii. Atît subsistemul comercial cît și cel financiar-contabilitate sînt proiectate într-o versiune comună pentru utilaje și articole casnice, facilitate oferită de independența aplicațiilor față de organizarea datelor în cadrul bazei de date.

BAZA DE DATE constituită din înregistrări de date, între care există legături logice și fizice (lanțuri) organizate în fișiere pe suporți magnetici care permit accesul direct și imediat la informații, baza de

SCHEMA SISTEMULUI INFORMATIC C.I.A.C.U.T.

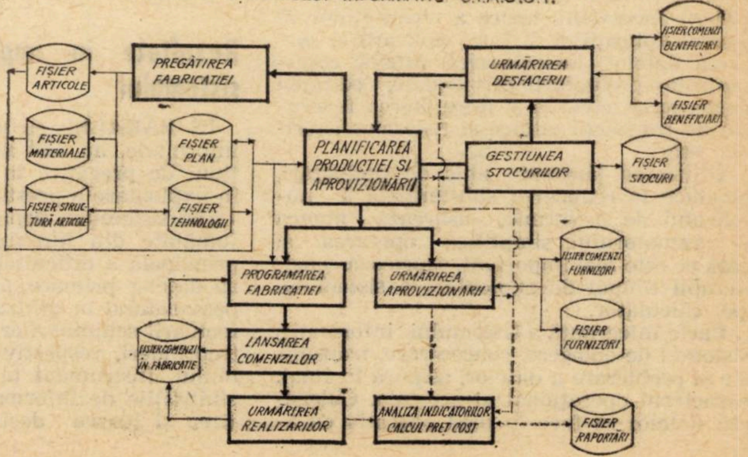

date a sistemului informatic al centralei asigură unicitatea păstrării datelor pentru toate aplicațiile sistemului. Principalele fișiere ale bazei de date (varianta utilaje tehnologice) sînt : articole, materiale, structură articole, tehnologii, plan, comenzi în fabricație capacități, utilaje, comenzi furnizori și beneficiari, stocuri, raportări și dicționar.

La stabilirea structurii și modului de organizare al fișierelor s-a ținut seamă de utilizarea acestora în cadrul prelucrărilor, urmărindu-se reducerea duratei acestora, ușurarea elaborării pogramelor și folosirea software-ului existent.

De exemplu, pentru necesitătile de prelucrare ale subsistemelor producție și comercial, s-a stabilit o structură de fișiere înlănțuite în sens SCF (Système de Chainage de Fichiers CII) compusă din fișierul de articole-fișier principal, fișierele de structură articole și fișierele comenzi-beneficiari. Între înregistrări există lanțurile : structura articolului, utilizarea articolului, componența comenzii la nivel de articol, cererea unui articol.

Față de modul clasic de gestiune al bazei de date și de acces la informațiile conținute, în cadrul proiectului C.I.A.C.U.T. a fost elaborată concepția interfeței utilizator-bază de date, care conduce la un nou mod de abordare a activității de proiectare și construire a întregului sistem. Interfața utilizator-bază de date, se realizează la 2 nivele, gestiunea structurilor de date și gestiunea fișierelor. Transferul de informații între utilizator și primul nivel de interfață, se face prin intermediul structurilor de date. O structură de date constă dintr-un element de referință și din datele aferente acestuia (se precizează că aceste date pot face parte din fișiere diferite). Ca exemple de elemente de referință se pot considera următoarele date : material, material+magazie, articol, articol compus + articol competent, etc. Fiecărei structuri de date i se asociază un cod de operare la nivel de utilizator (citire, introducere, modificare, stergere, etc.). Transferul de informații între primul si al doilea nivel de interfață, se face la nivel de înregistrare proprie fiecărui fișier. Interfața utilizator-bază de date permite modificarea ulterioară a conținutului și a organizării fișierelor bazei de date fără a afecta programele sau aplicațiile deja elaborate, asigură securitatea datelor prin accesul numai la informațiile solicitate și ușurează scrierea programelor aferente aplicațiilor, întrucît nu este necesar ca programatorul să cunoască sistemul de gestiune al bazei de date, în general dificil de însușit.

Avantajele „lanțului unic” în prelucrare

CU MULTĂ ATENȚIE este privită problema optimizării prelucrărilor și operării acestora pe calculator. Întrucît un număr mare de prelucrări din cadrul aplicațiilor sînt de același tip, a fost conceput un lanț unic de prelucrări, la nivel de sistem, constituit din programe generale și din programe specifice aplicațiilor. Programele generale, oferă utilizatorului o serie de facilități, prin ele realizîndu-se conversia de suport și conversia în format standard propriu sistemului C.I.A.C.U.T. a datelor, stabilirea succesiunii logice a tranzacțiilor în cadrul aplicațiilor și între aplicații și sortarea datelor, interclasarea datelor corespunzător prelucrării privilegiate, editarea rapoartelor, crearea și întreținerea fișierului de tranzacții zilnice și fișierelor istorice, etc.

Utilizarea lanțului unic de prelucrări, conduce la reducerea substanțială a numărului de programe, ușurează munca programatorului, simplifică operarea și ceea ce este mai important, scurtează considerabil timpul de exploatare a sistemului pe calculator.

Parte integrantă a sistemului informatic, sistemul de culegere, concentrare, transmisie și prelucrare a datelor, asigură în final, caracterul operațional al acestuia. Culegerea datelor se face în mod operativ cu ajutorul unor terminale instalate în secțiile de producție, magazii, servicii. Întreprinderile Tehnometal, Metaloglobus, AMIT, pentru care se asigură serviciul de prelucrare a datelor în centrală, au fost dotate cu echipamente de tipul RP și Ti-100 F Olivetti, iar celelalte întreprinderi cu mașini de tipul Ascota KBLB, FC 15, FC 30. Sistemul Ti-100 F, cu posibilități de calcul, memorare și imprimare locală, de prelucrare a datelor la tastatura numerică sau prin citirea cartelelor perforate are terminalele conectate la un concentrator cu ieșire pe bandă perforată. Prin facilitățile amintite la care se adaugă siguranța în funcționare, aceste echipamente și-au găsit o utilizare eficientă în cadrul aplicației de urmărire a producției.

ETAPIZAREA PROIECTĂRII ȘI IMPLEMENTĂRII SISTEMULUI INFORMATIC C.I.A.C.U.T.
(NIVEL ÎNTREPRINDERE, TIP UTILAJE TEHNOLOGICE)

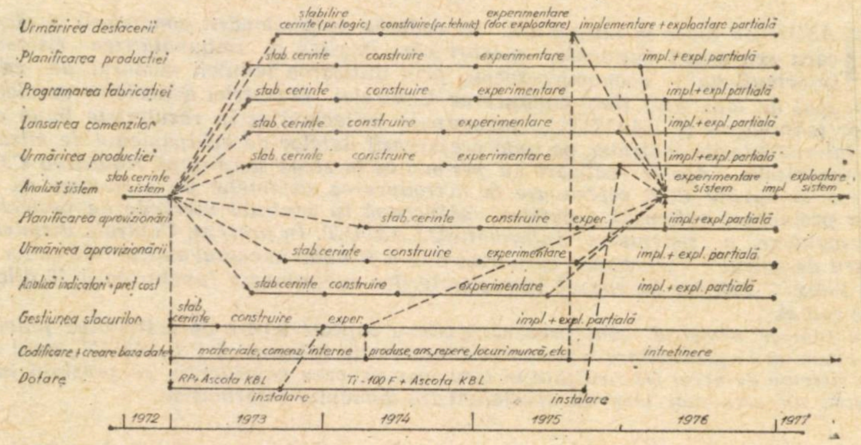

În ceea ce privește prelucrările, sistemul a fost proiectat în ideea utilizării calculatorului electronic Felix C-256 cu o configurație standard, extinsă prin includerea calculatorului satelit Cellatron 8205 Z, existent în dotarea unităților de calcul din centrală. Acesta din urmă este utilizat la validarea tranzacțiilor, prelucrarea parțială a unor date în vederea prelucrării ulterioare a rezultatelor la calculatorul central, emiterea unor situații a căror elaborare pe calculatorul central, nu se justifică.

Într-o etapă viitoare de dezvoltare a sistemului, bazată pe prelucrarea „on-line“ a datelor, se prevede dotarea Centralei cu terminale conversationale și realizarea unui sistem de teletransmisie între centrală și întreprinderi.

Ca o concluzie a celor expuse, am dori să scoatem în evidență complexitatea și noutatea problemelor ridicate de proiectarea unui sistem informatic, ceea ce conferă activității, un pronunțat caracter de cercetare. Totodată menționăm lipsa unor pachete de programe tip, realizate la nivel de ramură sau subramură economică.

Rezultate în implementarea sistemului

ÎN PARALEL cu proiectarea sistemului informatic, au fost inițiate o serie de acțiuni de pregătire în vederea introducerii în exploatare a acestuia. Se știe că proiectarea sistemului reprezintă mai puțin de jumătate din întreaga acțiune. Ponderea principală a dificultăților revine organizării datelor primare, pregătirii și antrenării personalului în utilizarea noului sistem, efectuării schimbărilor organizatorice în întreprinderi, respectiv implementării sistemului. Instrument al conducerii prin posibilitățile de informare rapidă, de pregătirea și luarea deciziei pe care le oferă sistemul informatic, nu poate fi implementat fără participarea activă a conducerii, cheie a reușitei acestei activități.

În condițiile prelucrării automate a datelor codificarea datelor este o problemă importantă, de rezolvarea ei în bune condiții și în timp scurt, depinzînd în mare măsură succesul aplicațiilor proiectate. În cadrul C.I.A.C.U.T. s-a considerat nerațională utilizarea codificării republicane (aceasta fiind folosită doar în relații cu exteriorul) întreg procesul de codificare fiind modulat pe specificul întreprinderilor. Sistemele de codificare folosite sînt în mare parte semnificative, ușurînd astfel activitatea de codificare. În prezent, pe baza principiilor de codificare elaborate la nivel de centrală, a fost realizată în majoritatea întreprinderilor codificarea materialelor, locurilor de muncă și utilajelor și este în curs de finalizare codificarea produselor și componentelor acestora.

În vederea obținerii unor rezultate rapide, care să contribuie la creșterea interesului pentru proiect, s-a prevăzut proiectarea și implementarea aplicațiilor în etape, prin realizarea unui sistem parțial care să permită dezvoltarea lui ulterioară prin integrarea de noi aplicații. Aceasta este posibil datorită bazei de date comune și interfeței utilizator-baza de date. La stabilirea succesiunii aplicațiilor s-a urmărit devansarea aplicațiilor de urmărire față de cele de planificare și programare, proiectarea în paralel de aplicații cu caracter operațional și decizional, implementarea cu precădere a aplicațiilor pentru care s-au asigurat toate condițiile (vezi graficul PERT).

În prezent, marea majoritate a aplicațiilor sistemului informatic C.I.A.C.U.T. sînt în curs de experimentare, unele fiind chiar în exploatare. Rezultatele de pînă acum, concretizate în elaborarea unor situații de urmărire a aprovizionării, gestiune stocuri și analiza indicatorilor, au condus la degrevarea personalului din compartimentele respective de o serie de sarcini, la reorganizarea gestiunilor, raționalizarea fluxului informațional, simplificarea sau desființarea unor documente de evidență. Există condiții ca în viitorul apropiat, prin implementarea în special a aplicațiilor de producție, sistemul informatic al C.I.A.C.U.T. să-și dovedească eficiența, devenind indispensabil în buna desfășurare a activității întreprinderilor.

Victor DUNCA
Centrul de calcul C.I.A.C.U.T.

TEORII
IDEI

ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ OMENIREA?

Necesitatea unei viziuni globale asupra relaţiilor om – tehnică – natură – societate

O VIZIUNE REALISTĂ şi în acelaşi timp optimistă asupra perspectivelor de dezvoltare a societăţii omeneşti este cuprinsă în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. : în Programul partidului şi în Raportul prezentat Congresului de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. De asemenea, România este binecunoscută pe arena mondială pentru politica sa militantă, consecventă, de aşezare a relaţiilor internaţionale pe baza unor principii de echitate şi respect al dreptului şi libertăţii popoarelor, al avantajului reciproc în relaţiile dintre state. În planul politicii interne, România dispune de o concepţie clară despre finalitatea dezvoltării economice, concretizată în conceptul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în care se urmăreşte satisfacerea cerinţelor raţionale de trai ale poporului şi înflorirea personalităţii umane precum şi conservarea mediului natural al ţării pentru protejarea căruia s-au adoptat legi şi programe de măsuri corespunzătoare.

Pe baza acestei concepţii umaniste, care se înscrie pe linia cerinţelor obiective ale progresului economico-social, general, de un optimism robust şi realist şi de încredere în forţele şi capacităţile popoarelor de a se angaja pe calea progresului general, am încercat, în cele ce urmează, să contribuim la formularea unui răspuns la întrebarea „încotro se îndreaptă omenirea ?“.

ÎNTR-UN MOMENT în care se adînceşte tot mai mult cunoaşterea specializată, cercetarea naturii şi societăţii cu mijloacele matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, sociologiei, politologiei, economiei etc., etc., se resimte tot mai acut nevoia de sinteze, de abordări interdisciplinare şi pluridisciplinare ale fenomenelor. Încercarea de a privi pe cît posibil mai cuprinzător sensurile şi direcţia evoluţiei vieţii economice şi a civilizaţiei pe pămînt, de a descifra tainele progresului economico-social, răspunde necesităţii de a dezvălui implicaţii noi ale unor adevăruri cunoscute, posibilităţi neabordate, orizonturi de cuprindere mai largi ale cunoaşterii lumii, în scopul acţiunii pentru schimbarea ei.

Or, într-o perioadă de accelerare a schimbărilor este bine să descifrăm sensurile şi implicaţiile lor de ansamblu şi în acelaşi timp să păstrăm simţul realităţii şi al proporţiilor în evaluarea faptelor, a evenimentelor, a tendinţelor şi direcţiilor dezvoltării societăţii omeneşti, întrucît exagerările de orice fel nu sînt de natură să asigure obiectivitatea cunoaşterii şi eficacitatea acţiunii.

Dacă vorbim de accelerarea schimbărilor din ultimele decenii este bine să le raportăm la istorie pentru că numai astfel avem o viziune mai realistă a proporţiilor şi fenomenelor. Faţă de vîrsta de milioane de ani a omului, numai de aproximativ 10 000 de ani el a devenit sedentar, a început să practice agricultura şi a început să clădească civilizaţii. Deci omul a acţionat o perioadă istorică extrem de scurtă din totalul existenţei sale ca specie în mod organizat şi conştient asupra naturii pentru a obţine de la ea cele necesare traiului. Or, tocmai în dezvăluirea scopului fundamental al producţiei şi al diferitelor moduri de producţie, pe diferitele trepte ale civilizaţiei, stă cheia înţelegerii evoluţiei sale viitoare.

Marx şi Engels au adus, cum este bine cunoscut, contribuţii hotărîtoare în această privinţă. Noul mod de gîndire de inestimabilă valoare — materialismul dialectic şi istoric — a demonstrat ştiinţific caracterul unitar, coerent, organic al vieţii economice şi sociale, a explicat raporturile foarte complexe dintre formele principale ale vieţii materiale şi spirituale, factorii determinanţi ai schimbării relaţiilor de producţie pe diferite trepte de dezvoltare şi direcţiile de evoluţie ale societăţii omeneşti. Teoria filozofică, politică şi economică a marxismului este un instrument de aprofundare a realităţilor contemporane şi a posibilităţilor de progres economico-social. Ea a fost concepută ca mijloc de cunoaştere a realităţilor şi călăuză în acţiunea revoluţionară de schimbare a lumii. Schimbarea în ritm accelerat a aspectelor vieţii economico-sociale din ultimul secol impune aplicarea creatoare a metodei materialist-dialectice la analiza noilor fenomene, a raporturilor noi de forţe de pe arena mondială, a particularităţilor de evoluţie ale progresului economico-social în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi ale adîncirii diviziunii internaţionale a muncii.

Tendinţelor de generalizare a tehnicilor şi tehnologiilor (electricitatea, telefonia, fotografia, televiziunea, automobilul, avionul, produsele chimice, medicale etc.), de mondializare, de fapt, a mărfurilor şi tehnologiilor, le corespund mondializarea problemelor economice şi ale conjuncturii economice internaţionale, mondializarea pericolelor dezechilibrului ecologic, mondializarea problemelor evoluţiei economico-sociale. Complexitatea şi multitudinea problemelor practice ale vieţii economice internaţionale, adîncirea decalajelor, criza economică, monetară, de resurse etc, pun în cauză unele aprecieri anterioare, unele teorii ca cele ale creşterii, factorilor creşterii etc., etc. Strînsa conexiune a proceselor economice cu evoluţia social-politică şi cu progresul tehnico-ştiinţific fac imposibilă abordarea problemelor economiei mondiale numai prin prisma ştiinţelor economice. Or, progresul tehnico-ştiinţific, al cunoaşterii cosmosului şi microcosmosului, a dus la o adîncire atît de exagerată a specializărilor pe domenii stricte încît adesea se pierd din vedere esenţa fenomenelor vieţii economico-sociale, finalitatea şi determinările sale. S-a ajuns adesea la viziuni parţiale, sectoriale, unidimensionale, locale, pierzîndu-se din cîmpul de observaţie întrepătrunderea şi intercondiţionarea tot mai accentuată şi mai ales coerenţa de interese în privinţa evoluţiei pe termen lung a omenirii în ansamblul ei, faptul că trăim într-o eră planetară.

Ritmul în care se modifică economia lumii contemporane face tot mai necesară — aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Adunarea festivă de la Academia „Ştefan Gheorghiu“ — dezvoltarea creatoare a teoriei materialist dialectice şi istorice, generalizarea realităţilor noi pentru a putea dezvălui natura vieţii economice concrete şi imediate, structura ei, tipurile de ordine şi de corelaţii existente între fenomene. Conceptul de nouă ordine economică internaţională la baza căreia se cere să fie aşezate principiile complexe formulate de preşedintele României şi care de mulţi ani au intrat în practica relaţiilor internaţionale ale ţării noastre, este necesar să fie aprofundat prin mijloacele ştiinţelor social-politice şi în primul rînd, economice. Acest concept de nouă ordine economică internaţională conţine idei de mare anvergură politică, sensuri ideologice şi filozofice înaintate, profund umaniste care corespund pe deplin cerinţelor obiective ale progresului economico-social general şi celor mai nobile aspiraţii şi năzuinţe ale popoarelor spre libertate şi dreptate naţională şi socială, intereselor de mare perspectivă ale tuturor popoarelor de a convieţui paşnic pe planetă, de a dura o ordine corespunzătoare noilor realităţi şi exigenţe de progres şi echitate. Experienţa arată în mod convingător că, în ciuda oricăror dificultăţi de moment, omenirea se înscrie pe traiectul unei evoluţii dialectice, pe tendinţa de generalizare a progresului economico-social. De aceea este necesară amplificarea eforturilor de aprofundare a modalităţilor concrete prin care structurile economice ale statelor să se adapteze cerinţelor înscrierii lor într-o ordine mondială economică şi politică nouă, raţională şi echitabilă. Acest proces nu înseamnă însă ştergerea caracterului distinct, ca entităţi de sine stătătoare, al economiilor naţionale, topirea lor într-un ansamblu amorf, ci, dimpotrivă dezvoltarea economică a tuturor statelor.

În ţara noastră aspectele economice şi politice ale făuririi noii ordini economice internaţionale constituie preocupări de studiu pentru numeroase instituţii şi cercetători. O amplă şi fructuoasă dezbatere teoretică interdisciplinară asupra implicaţiilor evoluţiei către o nouă ordine economică internaţională a organizat Academia „Ştefan Gheorghiu“ în anul 1974, iar revistele „Era socialistă“, „Contemporanul“, „Lumea“ publică studii ce adîncesc diferitele aspecte ale problemelor. „Revista economică" publică aproape de un an un ciclu de studii și documente în rubrica „Argumente pentru o nouă ordine economică internațională".

În ultima vreme apar tot mai frecvente opinii ale unor savanți, oameni politici sau publiciști care sesizează pericolele pentru teorie și pentru practica economico-socială ale cercetării fragmentare, strict specializate a fenomenelor și propun o abordare globală a realităților lumii contemporane. În organismele O.N.U. și în alte organisme internaționale tinde să se acrediteze ideea că o seamă de probleme economice, sociale și politice nu mai pot fi rezolvate, în fond, decît prin măsuri adoptate pe bază de colaborare și cooperare între state la nivel planetar. Se conturează și preocuparea de a se aborda cercetările asupra viitorului economico-social al lumii într-o **viziune globală** — singura în măsură să reflecte corect realitățile caracterizate de adîncirea interdependențelor economice mondiale.

Faptul că în fața comunității internaționale se găsește o masă de resurse naturale care nu sînt nelimitate (combustibili fosili, terenuri fertile, apă, păduri, minerale, vînat, pești) și că omul însuși este un element al naturii cu un loc și rol delimitat în schimburile de materii și energie ale naturii impune adoptarea unei atitudini de profundă solidaritate față de gestionarea resurselor, de difuzarea progresului tehnico-științific pentru a se asigura progresul economico-social general al omenirii. Concretizarea operativă a conștientizării responsabilității și solidarității umane față de impulsionarea progresului economic general este necesar să se reflecte în adoptarea de măsuri de asigurare împotriva riscurilor mari de bulversare a echilibrelor.

Ceea ce apare necesar în momentul de față este elaborarea unor modele — soluții axate pe concepția despre o nouă ordine economică internațională asupra imperativului căreia și-au dat adeziunea toate statele membre ale O.N.U., soluții care să răspundă cerințelor obiective ale progresului economico-social general și în același timp să asigure conservarea echilibrului natural al Planetei.

O contribuție la sensibilizarea opiniei publice mondiale asupra acestei necesități aduc și cercetările referitoare la perspectivele de dezvoltare pe termen lung ale omenirii. Atît rapoartele Clubului de la Roma cît și alte lucrări sintetice au drept trăsătură comună viziunea oarecum simplificatoare asupra realităților și sînt — în măsură mai mare sau mai mică — impregnate de pesimism.

O modestă încercare de abordare (fără pretenții de a fi exhaustivă), a realităților economico-sociale, și a posibilităților de soluționare a unor probleme acute ale zilelor noastre s-ar putea reda schematic printr-un tablou ce caută să surprindă corelațiile dintre Om — Tehnică — Natură și Societate (prezente și posibile în viitor) în perspectiva unei noi ordini economice internaționale *.

Premise și finalități umane

ÎN EVALUAREA ESENȚEI și particularităților fenomenelor vieții economice contemporane, a relațiilor economice mondiale, este important să pornim de la faptul că civilizația terestră se înscrie în anumiți parametri naturali strict determinați de condiția sa biofizică, de ciclul geochimic al vieții. În această lumină se cere evaluată multitudinea determinărilor și interdependențelor dintre om-tehnică-natură-societate și dintre toate statele lumii. Marea diversitate și multitudinea stărilor conflictuale și a crizelor economice își au obîrșia atît în procesele prin care omul acționează asupra naturii folosindu-se de forțele imense ale tehnicii actuale, cît și în natura relațiilor de producție din diferite state, în decalajele de dezvoltare economică și în inechitatea relațiilor dintre colectivitățile statale.

Dacă luăm în considerare forța militară destructivă de care dispun astăzi statele și pericolul ca într-un conflict armat generalizat omenirea să dispară ca speță apare evident interesul general al omenirii de a-și rezolva contradicțiile pe calea tratativelor, înțelegerii și colaborării.

Implicațiile adîncirii decalajelor în dezvoltarea economică, asupra evoluției economico-sociale atît a statelor dezvoltate industrial cît și a celor în curs de dezvoltare face ca dintr-o perspectivă medie și îndelungată interesele tuturor statelor în acest domeniu să devină coerente. Necesitatea gestionării raționale a resurselor naturale ale planetei și a conservării echilibrelor economice este, de asemenea, imperioasă și nu poate fi realizată decît printr-un consens al tuturor statelor, prin colaborare și cooperare internațională.

În pofida diferențierilor — și ele fundamentale — de sistem economico-social și politic, problemele comune ale agravarării decalajelor, ale unor condiții naturale ale planetei ce afectează viața popoarelor din orice orînduire socială se cer analizate cu obiectivitate și rezolvate pe calea colaborării și cooperării internaționale în condiții de coexistență pașnică. Ținînd seama de însemnătatea și complexitatea problemelor evoluției sociale a omenirii, a problemelor trecerii popoarelor spre socialism și comunism, ale schimbării modului de producție în diferite țări (în prezent capitaliste dezvoltate, sau aparținînd lumii a treia) în acest studiu ne-am propus să nu abordăm aceste probleme ci să ne rezumăm **strict** numai la perspectivele evoluției relațiilor dintre om-natură-tehnică-societate și dintre state (indiferent de orînduire social-politică) în condițiile instaurării unei noi ordini economice internaționale.

În ipoteza în care comunitatea umană devine conștientă de responsabilitatea și solidaritatea sa în rezolvarea problemelor esențiale cu care o confruntă viitorul s-ar putea avansa ideea necesității adoptării unor măsuri menite să ducă la:

1. Așezarea relațiilor omului cu natura pe baze raționale: de economicitate și respectare a legităților ciclului geochimic al vieții;

2. Realitatea obiectivă a existenței economiilor naționale, cerințele și particularitățile fiecăreia, nevoile concrete și specifice ale accelerării forțelor de producție și creării unei baze tehnico-materiale în fiecare țară impun așezarea relațiilor dintre state pe baze raționale, echitabile prin integrarea în diviziunea internațională a muncii a tuturor statelor pe baza democratizării relațiilor, a principiilor eticii și echității, prin generalizarea progresului tehnico-științific, prin stimularea dezvoltării economico-sociale a fiecărui stat și respectarea aportului său specific la dezvoltarea de ansamblu a economiei mondiale, la stimularea perfecționării relațiilor sociale.

Orice abordare rațională a realităților economico-sociale contemporane este necesar să pornească de la esența relațiilor dintre **om** și **natură** în procesul de producere a bunurilor necesare traiului cu ajutorul uneltelor, a **tehnicii** precum și de la relațiile dintre state.

Pe bună dreptate, B. de Jouvenel critica știința economică burgheză pentru că nu dispune de mijloace și nu ia în calcul laturile fundamentale ale elementelor prin care natura participă la producția materială și asigură condițiile de viață ale omului. În fapt, prea adesea calculul economic omite natura. Activitatea economică urmărește exclusiv economia de muncă și nu se preocupă în măsură suficientă de economia de resurse care sînt limitate în natură, iar politica de prețuri duce adesea la irosirea acestora. Prin aceasta economia exclude din calcul și prejudiciile aduse mediului natural. Această viziune arată B. J. uită două lucruri: că producția purcede pornind de la materii luate din Natură și cu concursul forțelor luate de la Natură.

K. Marx a evidențiat cît se poate de clar cele două roluri ale naturii în procesul de producție, subliniind că ea furnizează obiectele muncii și forțele concurînd la realizarea produselor. În producție, arată Marx, omul nu poate să procedeze decît așa cum procedează natura însăși, adică să schimbe numai formele materiilor. Mai mult încă, în această muncă de transformare el este încontinuu ajutat de forțe ale naturii. Munca nu este deci singurul izvor al valorilor de întrebuințare pe care le produce, adică al avuției materiale. Munca este tatăl acesteia, cum spune Wiliam Petty, iar pămîntul este mama ei.

Paradoxal, dar progresele cunoașterii științifice au condus la o supraevaluare a posibilităților omului de a domina natura și la ignorarea unor legi ale acesteia, ceea ce a provocat degradarea unor elemente ale mediului, a cărei continuare poate periclita echilibrul ciclului biochimic al planetei și însăși existența speței umane. Unul din motivele principale care a condus la această stare de lucruri a fost acela că scopul fundamental al producției capitaliste a rămas în esență, același — realizarea unei plusvalori cît mai mari, prin exploatarea proletariatului și exploatarea nerațională a naturii. Timp de secole progresul tehnic a fost orientat exclusiv spre creșterea productivității muncii, netinîndu-se seama de faptul că se iroseau cantități uriașe de materii și energii luate din natură. Ignorarea contribuției elementelor naturii la producția materială și nesocotirea legilor biochimice ale naturii au dus la acumularea unor mari cantități de deșeuri (dintre care unele nu se încadrează în ciclul natural) și la poluarea solului, aerului, apelor.

O a doua deficiență a teoriei economice burgheze a constat în neluarea în considerare a însuși scopului producției materiale: nevoia socială. Evaluarea și cunoașterea nevoii sociale, a finalității creșterii economice însăși nu au constituit o preocupare pentru economia politică burgheză interesată exclusiv de perfecționarea mecanismelor de stoarcere a plusvalorii, de creștere a profitului capitalist. Orientarea progre-

---

*) Tabelul nr. 1. Relația Om — Tehnică — Natură — Societate în perspectiva unei noi ordini economice internaționale reprezintă schița inițială a unui scenariu ce se află în curs de perfecționare în vederea publicării detaliate într-un volum.

Relația OM — TEHNICĂ — NATURĂ — SOCIETATE

în perspectiva unei noi ordini economice internaționale

Tabelul nr. 1

Perspectiva de analiză	Trăsături caracteristice	Funcții îndeplinite	Efecte	Direcții de acțiune	Perspective pe termen mediu	pe termen îndelungat
	1	2	3	4	5	6
Viziune globală, sistemică 0	● Natura — sistem geofizic și biochimic autoreglat ● Omul — element component al ciclului naturii — ființă socială. ● Interdependența între om — natură — societate ● Interdependența între state cu orînduiri sociale diferite.	● Planeta — mediu al vieții în general — al omului ca ființă socială — sursă de materii prime și energie ● Creșterea economică și progresul social	● Mondializarea creșterii economice și sociale, adîncirea interdependențelor ● Probleme comune ale societății omenești ● Finalitatea socială a creșterii economice	● Conștientizarea responsabilității tuturor statelor — față de destinul locuitorilor planetei ● Generalizarea progresului economico-social ● Democratizarea relațiilor politice și economice internaționale ● Extinderea colaborării și cooperării internaționale	● Restructurarea ansamblului conștiinței și acțiunii sociale bazate pe solidaritate și responsabilitate ● Coexistență pașnică între toate statele ● Accesul tuturor popoarelor la resursele Terrei în condiții de reciprocitate și egalitate ● Coordonarea dezvoltării omenirii în spiritul respectului față de libertatea statelor și de legile naturii	● Generalizarea progresului economic și tehnico-științific. ● Integrarea armonioasă a omului și societății în ciclul autoreglat al vieții ● Crearea unei civilizații avansate, statele trăind în armonie și respectînd restricțiile legilor naturii
Economică I	● Interrelația om — natură în procesul muncii ● Unealta — mijloc de creștere a forței productive a muncii ● Sisteme economico-sociale diferențiate: — bazate pe proprietate privată — bazate pe proprietate socială comună ● Sisteme social-economice naționale	● Natura — obiect al exploatării resurselor vegetale, animale, minerale și energetice ● Omul — factor de producție — în formațiunile nesocialiste — forță de muncă exploatată — în socialism — proprietar, producător și beneficiar	● Raporturi de clasă — antagoniste în capitalism — neantagoniste în socialism ● Creșterea interdependențelor economice ● Decalaje în dezvoltarea economică a statelor	● Satisfacerea cerințelor raționale ale tuturor oamenilor. ● Model autoreglat de valorificare optimă și integrală a materiilor, resurselor energetice și a creativității umane în socialism. ● Structuri economice naționale diferențiate și complementare ● Așezarea la baza schimburilor economice a principiilor echității și avantajului reciproc ● Dezvoltarea cooperării economice internaționale	● Realizarea unei noi ordini economice internaționale ● Diviziune mondială a muncii rațională, eficientă, echitabilă ● Creșterea interdependențelor și amplificarea cooperării economice interstatale ● Extinderea prognozei. ● Lichidarea subdezvoltării și a decalajelor flagrante	● Integrarea structurilor economice naționale în cadrul ordinii noi economice și politice internaționale ● Eliminarea conflictelor și a decalajelor economice între state.
Științifică tehnică II	● Omul — creator al științei și tehnicii cu ajutorul cărora cunoaște și folosește forțele naturii ● Natura — model de inspirație al creației științifice și tehnice ● Raport dialectic între progresul științific, tehnic și civilizație.	● Extinderea ariei de cunoaștere a naturii și legilor ei ● Asigurarea inovației necesare dezvoltării economico-sociale ● Punerea în acțiune a unor uriașe energii ale naturii	● Acumularea unor mari forțe științifice și tehnice ● Inegala distribuire pe glob a forțelor tehnico-științifice ● Pericolul folosirii neraționale a științei și tehnicii ● Irosirea resurselor, poluare. ● Acumularea unor mari forțe de distrugere militară.	● Realizarea de tehnologii care să valorifice integral materiile și energia ● Generalizarea progresului tehnico-științific pe glob prin transferul liber de tehnologii ● Sistem informațional de orientare a științei și tehnicii spre aprofundarea cunoașterii micro- și macrocosmosului și a legilor ce guvernează ciclul vieții pe Terra	● Creșterea contribuției la asigurarea cerințelor raționale de viață ale întregii populații. ● Acoperirea necesarului de energie prin diversificarea resurselor și utilizarea economicoasă	● Știința și tehnica instrumente dirijate exclusiv spre progresul întregii omeniri. ● Dezvoltarea multilaterală a personalității umane cu latura esențială — creativitatea
Ecologică III	● Unitate indisolubilă între Om — Tehnică — Natură — Societate. ● Limite geofizice și biochimice ale acțiunii cu mijloace tehnice asupra naturii ● Interdependențe între dezvoltarea economico-socială a diferitelor zone ale planetei	● Natura — asigură condițiile indispensabile vieții ● Omul și Societatea — modifică mediul natural și îl adaptează nevoilor sale ● Restricții impuse de legile autoreglării sistemului eco-social	● Efecte pozitive — implantarea de infrastructuri ale civilizației ● Efecte negative — modificarea echilibrului natural, a proporțiilor dintre regnul vegetal și animal — modificarea în unele zone a echilibrului termic și compoziției chimice a apei, aerului, solului	● Condiții raționale de viață pentru oameni și facilitarea comunicațiilor între zone ● Controlul sever al tehnologiilor pentru a preveni și înlătura poluarea chimică, fizică, termică a solului, apei, atmosferei ● Realizarea unor infrastructuri de armonizare a interdependențelor dintre Om — Tehnică — Natură — Societate, optimizarea sistemului	● Procese productive nepoluante ● Extinderea zonelor verzi ● Conceperea unor așezări umane cu condiții optime de muncă, odihnă și dezvoltare multilaterală a personalității umane	● Lichidarea completă a efectelor poluării și degradării mediului ● Înlăturarea multor boli și dezvoltarea armonioasă a ființei umane

sului tehnic în direcția mecanizării și automatizării proceselor de producție a adus prejudicii și dezvoltării personalității umane, spiritului său de creativitate. Tocmai de aceea, exigențele socialismului față de revoluția științifică și tehnică se îndreaptă către finalitatea acesteia, urmărind umanizarea progresului tehnic și a relațiilor sociale, iar creșterea economică este îndreptată exclusiv spre crearea unor condiții materiale raționale de viață pentru toți oamenii și de dezvoltare multilaterală a personalității umane.

În încercarea de a da un răspuns la întrebarea : care ar putea fi configurația lumii și perspectivele ei evoluînd într-o nouă ordine economică internațională, nu se poate porni decît de la acceptarea ipotezei dezvoltării progresului economico-social într-o lume care acceptă regulile și principiile incluse în Declarația O.N.U. referitoare la noua ordine economică internațională. Deci pe acest fundal încercăm să descifrăm **esența relațiilor dintre om — tehnică — natură și societate** și perspectivele evoluției acestora.

Mondializarea progresului și solidaritatea umană

ÎN SCHIȚĂ se încearcă prezentarea sintetică a relațiilor de strînsă interdependență ce caracterizează lumea contemporană. Printr-o perspectivă integratoare sistemică se obține o privire generală, globală care face posibilă dezvăluirea faptului că universul la toate nivelurile și în toate celulele organizării sale, pe toate planurile sale este autoreglat, conducîndu-se după legi obiective de dezvoltare. Modelul lumii ca sistem armonios organizat („Principiul unificator este acela că descoperim organizare la toate nivelele“ cum spunea L. von Bertalanffy în General System Theory, pag. 49) poate contribui la întărirea simțului proporțiilor și al respectului față de natură și de legile generale ale vieții și societății. Tocmai de aceea în schița propusă (0/1) pornim de la caracterizarea Naturii ca sistem geofizic și biochimic autoreglat, iar a Omului ca element component al ciclurilor naturii (ca formă a materiei vii superior organizată) și în același timp ca ființă socială. Această poziție determină relații de dublă interdependență : pe de o parte între om, natură și societate și pe de altă parte între diferitele state.

În această perspectivă, planeta îndeplinește funcția de mediu — suport al vieții în general și a omului ca ființă socială și în același timp de sursă de materii și energie. Iar incidența creșterii economice asupra progresului social apare evidentă.

Efectele actuale ale relațiilor om — tehnică — natură — societate se reflectă în mondializarea creșterii economice și sociale și în adîncirea interdependențelor. Mondializarea proceselor și tehnologiilor duce la apariția unor probleme comune întregii societăți omenești. Caracterul diferit al orînduirilor sociale face ca efectul creșterii economice să se răsfrîngă în mod deosebit în plan social ; în socialism, omul cu nevoile sale este rațiunea însăși a producției materiale, el reprezintă finalitatea creșterii. În societatea bazată pe proprietate privată asupra mijloacelor de producție efectele creșterii economice se răsfrîng în mod inegal și inechitabil asupra membrilor societății.

Printre direcțiile de acțiune (0/4) semnalăm faptul că acuitatea problemelor cu care viitorul confruntă comunitatea umană impune cu necesitate conștientizarea responsabilității tuturor statelor față de destinul întregii populații a globului. Pe această bază de solidaritate și responsabilitate s-ar putea adopta măsuri comune menite să asigure generalizarea progresului economic. Iar ca premisă ar fi necesară urgenta democratizare a relațiilor politice și economice interstatale, extinderea colaborării și cooperării. Evaluarea perspectivelor dezvoltării economico-sociale a statelor pe termen mediu și lung este o acțiune dificilă și complexă, de aceea orice redare schematică riscă să pară hazardată. O imagine mai amplă și nuanțată a acesteia se poate obține prin integrarea perspectivelor de dezvoltare privite prin prisma subsistemelor economic, tehnico-științific, ecologic. În viziunea globală sistemică pe termen mediu s-ar putea avansa ipoteza posibilității de a se realiza o restructurare profundă a ansamblului conștiinței și acțiunii sociale bazate pe solidaritate și responsabilitate în scopul realizării unei coexistențe pașnice între toate statele, deschiderea accesului liber pentru toate popoarele la resursele Pămîntului și Oceanului planetar, în condiții de raționalitate și egalitate. Este posibil de realizat o coordonare la nivel planetar a dezvoltării omenirii în spiritul respectului față de libertatea tuturor statelor și în același timp față de legile naturii.

Pentru o prognoză pe termen îndelungat putem lua în calcul perspectiva generalizării progresului tehnico-științific.

S-ar putea imagina existența unei lumi cu civilizații avansate în cadrul cărora statele ar trăi în armonie valorificîndu-și optim propriile posibilități materiale și valențe spirituale, ar cunoaște și respecta restricțiile impuse de legile naturii.

Perspectiva economică de analiză

DAR, REVENIND LA REALITĂȚILE IMEDIATE, să încercăm să descifrăm din tabel diagnosticul realităților economiei mondiale abordat printr-o perspectivă de analiză limitată : cea economică (I). Și din această optică este necesar să subliniem, în prim plan, interrelația dintre om și natură în procesul muncii. Consemnăm unealta, tehnica și tehnologia — ca mijloace de creștere a forței productive a muncii — a căror perfecționare continuă a impulsionat progresul economic. Apoi, existența unor sisteme economico-sociale diferențiate : bazate pe proprietate privată și bazate pe proprietate socială-comună. Pe parcursul istoriei s-au constituit sisteme economico-sociale naționale.

În perspectiva economică de analiză natura îndeplinește funcția (I/2) de obiect al explorării și exploatării resurselor vegetale, animale, minerale și energetice, iar Omul pe cea de factor de producție. În formațiunile nesocialiste întîlnim omul ca forță de muncă exploatată, iar în socialism el se află în ipostază de proprietar al mijloacelor de producție și de producător precum și de beneficiar al bunurilor produse. Consecințele acestei poziții diferențiate se reflectă în raporturi de clasă — antagoniste în societățile bazate pe proprietate privată și neantagoniste, de colaborare și întrajutorare în socialism. Evoluția economico-istorică a dus la existența unor grave decalaje în dezvoltarea economică a statelor, la menținerea unor state ce includ majoritatea populației globului în condiții de dezvoltare economică rudimentară, care nu asigură nici minimul condițiilor de existență.

Creșterea interdependențelor economice dintre state este determinată de : complementaritățile în privința resurselor, de adîncirea specializării prin progresul tehnico-științific, și de generalizarea acestuia, de apariția unor probleme comune.

În domeniul economic o direcție fertilă de acțiune ar putea fi urmărirea lichidării diferențelor mari de dezvoltare economică dintre state în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai ale tuturor oamenilor și lichidarea focarelor de foamete, a subdezvoltării. **Pentru orînduirea socialistă s-ar putea imagina un model autoreglat de valorificare optimă și integrală a materiilor, resurselor energetice și creativității umane prin conceperea unor poli de industrializare integratori care să permită repartizarea optimă și rațională a forțelor de producție pe teritoriu concomitent cu evitarea oricărei irosiri de materii și resurse energetice, evitarea unor transporturi încrucișate și să valorifice operativ capacitatea de perfecționare a proceselor tehnologice concomitent cu perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Prezentarea acestui model implică o amplă argumentare astfel încît îi vom consacra un studiu separat.**

În peisajul unei noi ordini economice internaționale bazate pe echitate și dreptul la dezvoltare liberă și independentă a tuturor statelor apare necesară orientarea structurilor economice ale statelor în direcții care să le permită valorificarea deplină a propriilor lor resurse materiale, avantaje decurgînd din așezarea geografică, a posibilităților de contribuție proprie originală la progresul economic al omenirii, și să le confere posibilitatea de a se integra în circuitul economic mondial cu roadele eforturilor propriilor popoare. Și în această privință sînt necesare argumentări mai ample pentru a putea demonstra ideea necesității unei noi diviziuni internaționale a muncii care să elimine avantajele și prioritățile dobîndite pe bază de forță, de exploatare a resurselor altor state. Conceperea unor profiluri de structuri ale economiilor naționale diferențiate și complementare care să asigure înscrierea pe linia progresului economic și tehnico-științific a tuturor statelor și în același timp să pună în lumină valențele de creativitate specifice, tradiționale ale fiecărui popor, oferind șanse egale de dezvoltare prezintă o deosebită importanță strategică și tactică în efortul de realizare a unei noi ordini economice internaționale.

Desigur că între direcțiile de acțiune așezarea la baza schimburilor economice internaționale a principiilor echității și avantajului reciproc și pe această bază dezvoltarea amplă a cooperării economice internaționale ocupă un loc esențial. Printre perspectivele pe termen mediu s-ar putea evalua ca posibilă înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale cu corolarele sale — adîncirea interdependenţelor şi amplificarea cooperării interstatale. Pentru armonizarea încadrării structurilor economice ale tuturor statelor în noua ordine economică mondială apare necesară extinderea preocupărilor de prognoză economică, demografică, tehnico-ştiinţifică.

În cadrul ordinii economice noi s-ar putea într-adevăr înscrie un gen de diviziune mondială a muncii raţională, eficientă şi în acelaşi timp echitabilă. Abia pentru o perspectivă îndelungată s-ar putea prevedea existenţa unui mecanism mondial **perfecţionat** în care să se integreze structurile economice naţionale într-o armonioasă ordine economică şi politică. Eliminarea conflictelor economice ar putea favoriza apropierea dezvoltării economice a tuturor statelor.

Evaluarea consecinţelor progresului tehnico-ştiinţific

DAR CUM ORICE ABORDARE parţială văduveşte realitatea de aspectele sale complexe şi interdependente încercăm să ne situăm în perspectiva de analiză ştiinţifică tehnică (II). În acest sens Omul este privit ca făuritor al ştiinţei şi tehnicii cu ajutorul cărora investighează, cunoaşte şi foloseşte unele forţe ale naturii. Natura ar putea fi considerată drept model de inspiraţie pentru creaţiile ştiinţifice şi tehnice, Omul îndeplinind funcţia de extindere continuă a sferei de cunoaştere a mediului natural şi a legilor sale şi de asigurare a inovaţiei necesare dezvoltării economice şi sociale. Apare necesar să subliniem aici faptul că s-a ajuns la punerea în acţiune a unor uriaşe forţe şi energii ale naturii. La nivelul actual de progres tehnico-ştiinţific este necesar să evaluăm cu luciditate consecinţele revoluţiei ştiinţifice-tehnice şi perspectivele ei.

În primul rînd, se cere remarcat că s-au acumulat mari forţe ştiinţifice şi tehnice şi că au apărut profunde decalaje între state în privinţa forţelor ştiinţifice şi tehnice de care dispun. Se conturează tot mai evident primejdia utilizării neraţionale sau iresponsabile a cuceririlor noi ale ştiinţei şi tehnicii ale căror implicaţii profunde nu sînt încă percepute în întreaga lor amploare.

Ceea ce apare însă evident este faptul că orientarea unilaterală a tehnologiilor duce la risipă uriaşă de materii şi energie, la degradarea şi poluarea mediului, la alienare. Perfecţionarea tehnicilor şi tehnologiilor militare a dus la acumularea unor mari forţe de distrugere.

Orientarea cercetării ştiinţifice şi tehnice spre finalităţi social-umane raţionale (II/4) ar putea conduce la realizarea de tehnologii care să valorifice integral şi să recicleze materiile, să folosească cu chibzuială energia şi să diversifice resursele energetice. Ca exigenţă a noii ordini economice internaţionale apare necesitatea unei coordonări a eforturilor în vederea generalizării progresului tehnico-ştiinţific pe glob prin transferul liber de ştiinţă şi tehnologii.

O direcţie importantă de acţiune apare şi crearea unui sistem informaţional de orientare a ştiinţei şi tehnicii spre aprofundarea cunoaşterii micro şi macrocosmosului şi a legilor ce guvernează ciclul vieţii în univers. Concomitent s-ar putea găsi căile pentru asigurarea acoperirii necesarului de energie prin diversificarea resurselor — în special prin folosirea celor ce nu se epuizează — şi prin utilizarea aplicaţiilor celei de a doua legi a termodinamicii în domeniile conservării şi transportului energiei. Dacă în perspectivă medie apare puţin probabilă lichidarea decalajelor de dezvoltare ştiinţifico-tehnică dintre state datorită diferenţierilor extreme din zilele noastre, poate fi totuşi plauzibilă lichidarea decalajelor flagrante.

În sfîrşit, putem, credem, să ne permitem să sperăm că ştiinţa şi tehnica vor fi — într-o perspectivă pe termen lung (II/6) dirijate exclusiv spre crearea de condiţii optime de trai pentru toată omenirea. Personalitatea umană, dezvoltată armonios şi multilateral va putea avea ca trăsătură esenţială — creativitatea.

În încrederea sa nemăsurată în forţa de creaţie tehnico-ştiinţifică proprie se întîmplă ca omul să uite adevăruri elementare ca acelea că natura îndeplineşte funcţia de asigurare a condiţiilor indispensabile vieţii şi că Omul şi Societatea acţionează pentru modificarea mediului natural şi adaptarea acestuia la nevoile sale în continuă evoluţie. Funcţia restrictivă îndeplinită de legile autoreglării sistemului eco-social nu poate fi subevaluată fără a impieta asupra înseşi echilibrelor naturii. Consecinţele creşterii economice şi ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice sînt în general binecunoscute şi adesea privite numai în aspectele favorabile De aceea am considerat util să prezentăm în schiţă (III/3) atît efectele pozitive (Implantarea de importante infrastructuri ale civilizaţiei) cît şi pe cele negative (Modificarea echilibrului natural al proporţiilor dintre ponderea regnului vegetal şi animal şi — Modificarea în unele zone chiar a echilibrului termic şi a compoziţiei chimice a apelor, aerului, solului). În funcţie de nivelul şi gradul de afectare în sens negativ a echilibrelor ecologice, precum şi echilibrelor dezvoltării economice a diferitelor state apare necesară sincronizarea eforturilor la nivel mondial în direcţia unor acţiuni solidare şi raţionale ce se înscriu în cerinţele obiective ale legilor naturii şi ale legilor progresului economic general. Sesizarea a ceea ce este esenţial pentru umanitate în ansamblul său, a interesului general permite orientarea acţiunilor în direcţia creării unor condiţii raţionale de viaţă, pretutindeni pe glob, şi facilitarea comunicaţiilor între zone. Se impune imaginarea unor noi modalităţi de concepere a infrastructurilor care să permită armonizarea interdependenţelor dintre om — tehnică — natură — societate, să optimizeze eco-sistemul. S-ar putea astfel evita aglomerările urbane exagerate, alienante, mutilarea armoniei şi frumuseţilor naturii. În acest scop se impune cu stringenţă instaurarea la nivel mondial şi naţional a unui sistem sever de control al tehnologiilor pentru a preveni şi înlătura poluarea chimică, fizică, termică, a solului, apelor, atmosferei precum şi lichidarea cursei înarmărilor care alimentează acumularea pe Pămînt şi în spaţiul cosmic a unor cantităţi de materiale destructive deosebit de ameninţătoare pentru viaţa tuturor locuitorilor planetei.

Într-o perspectivă medie orientarea raţională pe bază de finalităţi umane a tehnicii ar putea conduce la conceperea şi realizarea de procese productive integrate nepoluante şi deosebit de eficiente — din punct de vedere economic (al economiilor naţionale şi economiei mondiale), tehnic şi în acelaşi timp ecologic.

O optică realistă asupra naturii va permite extinderea zonelor verzi multiplicînd resursele alimentare şi, în acelaşi timp, creînd o ambianţă estetică şi fiziologică optimă pentru dezvoltarea fiinţei umane.

Prin evaluări sistemice integratoare şi pe bază de respectare a finalităţilor social-umane s-ar putea ajunge (prin eforturi corelate ale tuturor statelor şi prin studii pluridisciplinare) la imaginarea şi construirea unor aşezări umane care să asigure condiţii optime de muncă şi odihnă, de înflorire multilaterală a personalităţii umane. S-ar crea cîmp liber înfloririi spirituale a tuturor popoarelor, valorificării specificului şi tradiţiilor culturii şi artei populare, atît de bogate şi variate în toate zonele globului.

Pregătite astfel ar putea să se întrevadă la orizontul mai îndepărtat posibilităţile creării unei civilizaţii superioare în care ar putea fi lichidate multe din dificultăţile cu care este confruntată omenirea azi şi, în acelaşi timp, s-ar putea înlătura complet efectele poluării şi ale degradării mediului, s-ar putea înlătura multe boli şi suferinţe, iar personalitatea umană va putea cunoaşte o dezvoltare amplă, liberă şi armonioasă.

CONŞTIINŢA solidarităţii şi responsabilităţii comune faţă de evoluţia omului şi societăţii în viitor constituie un puternic îndemn la conlucrare între toate statele pentru a asigura un climat de pace şi înţelegere şi cooperare internaţională. Noile raporturi de forţe de pe arena mondială, avîntul nestăvilit al mişcării de eliberare naţională şi socială, dimensiunile riscurilor unor confruntări militare de mari proporţii, demonstrarea în practica vieţii contemporane a imposibilităţii de a mai supune prin forţa armelor alte popoare, constituie argumente convingătoare în sprijinul ipotezei optimiste care consideră că omenirea trebuie să lupte pentru a impune adoptarea unor decizii mature şi responsabile pentru a se orienta spre o politică de pace şi colaborare. Înţelegînd în profunzimea lor tendinţele prezentului şi sesizînd cu perspicacitate cerinţele obiective ale legilor progresului economic şi social general, preşedintele României socialiste a lansat apelul generos la înţelegere între state şi conlucrare, la eforturi sincronizate pentru realizarea ţelurilor umaniste ale progresului întregii omeniri. Schema prezentată aici a fost inspirată tocmai de mesajul umanist al gîndirii socialiste româneşti, impregnată de respect faţă de aspiraţiile de libertate naţională ale popoarelor, de o mare disponibilitate de înţelegere a intereselor reale ale oamenilor, de dragoste şi respect faţă de valorile şi frumuseţile naturii şi de un puternic simţ al dreptăţii şi echităţii sociale.

dr. Maria D. POPESCU

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Eseuri cu privire la relaţiile economice internaţionale

UNUL din caietele Institutului francez de studii economice aplicate (ISEA), seria Relaţii internaţionale2), a fost consacrat discuţiei unor scheme, modele şi teorii referitoare la restricţii şi obiective în relaţiile economice internaţionale. Raţionalitatea economică nemarxistă în astfel de probleme ca influenţa cooperării, a societăţilor multinaţionale asupra comerţului dintre ţări, îndeosebi între ţări cu sisteme economico-sociale diferite este pusă în discuţie, cu scopul vădit de a „testa" ce mai rămîne valid şi ceea ce trebuie abandonat sau măcar rejudecat în lumina noilor realităţi internaţionale.

Pare semnificativ că studiul introductiv semnat de responsabilul seriei, Jean Weiller, dezbate tocmai problemele cooperării în condiţiile coexistenţei sistemelor economico-sociale diferite, examinînd în acest context relaţiile economice interstatale, interfirme şi între state şi firme. Dincolo de aspectele metodologice şi operaţionale ce se pot invoca, atrage atenţia circumspecţia **ideologică** pe care o manifestă autorul, atunci cînd evocă necesitatea formulării unor principii de integrare (p. 1112), ca şi atunci cînd recunoaşte dificultăţile, care fac adeseori integrarea economică imposibilă şi pretind să i se găsească echivalente, substituente... J.W. cantonează de aceea discuţia în zona cooperării, care reprezintă avantajul de a putea rezolva dezechilibrele ce se ivesc fără a se recurge la subordonările „greu de evitat" în condiţiile integrării între parteneri de forţe inegale (p. 1114).

Cooperarea este preferabilă, după opinia lui J. W., din ce în ce mai mult în relaţiile economice dintre sistemele economico-sociale diferite, deoarece astfel se pun în evidenţă şi se rezolvă probleme comune. (Autorul nu scapă ocazia să noteze că impasul energetic din ultimii ani a resuscitat nostalgia francezilor pentru acorduri bilaterale!). Dar, transcenderea sistemelor economico-sociale impune, observă cu îndreptăţire J.W., şi depăşirea unei anumite logici practicate cîndva în relaţiile economice dintre ţări ! (p. 1119). Teoriile comerţului internaţional formulate în urmă cu secole sau decenii, în condiţiile istorice cînd diviziunea economică internaţională capitalistă era unică sau oricum dominantă, par în prezent, de orizont prea îngust, deoarece anticipările, cel puţin în perspective medii, sub forma planurilor de dezvoltare au devenit în ţările virtual partenere un instrument uzual. În ceea ce priveşte preferinţele de doctrină, apreciază J. W., ele converg spre deschiderea mai largă, multilaterală, progresivă, fără, desigur a se neglija relaţiile bilaterale multiple şi la toate nivelele — între firme (inclusiv multinaţionale), guverne, firme-guverne. Observînd posibilităţile reale de deschidere internaţională mai largă, J. W. previne, totuşi, că precauţiile rămîn un atribut al acestor demersuri, inclusiv în domeniul vocabularului cu care se operează !

O noutate metodologic-operaţională în materie pune în discuţie Gérard Lafay, şef de secţie de analiză economică multinaţională în grupul internaţional de studii prospective al Franţei, prezentînd fundamentele conceptuale şi structura contabilă a unui model de prezentare Simulată a Operaţiilor Economice Internaţionale Multinaţionale (prescurtat, ţinînd seama de ordinea cuvintelor în limba franceză — MOISE). Iniţiat în 1966, după cum ne spune autorul, de Michel Courcier acest model reprezintă una dintre „piesele" celui de al VI-lea plan francez pentru orizontul anului 1980, un proiect, deci, de perspectivă medie pentru schimburile comerciale multinaţionale, ale Franţei — simulînd, totodată, repercusiunile acestora asupra tuturor economiilor naţionale implicate. Pentru G. L. entitatea „piaţă internaţională" nu există decît pentru anumite materii prime — pentru cea mai mare parte a mărfurilor există mulţimea pieţelor naţionale, într-un fel sau altul conectate. Comerţul internaţional este deci rezultanta unor astfel de conexiuni. Analog unei alte „piese" a planificării franceze (modelului FIFI, al conexiunilor fizico-materiale şi financiare dintre firme), modelul MOISE are în vedere o anume tipologie a pieţelor : pieţe autarhic-autonomizate, pieţe concurenţial-deschise şi pieţe absorbite-dominate. Pentru a demonstra cît de iluzorie este piaţa liberului schimb, autorul menţionează că din totalul volumului comerţului mondial de produse finite, 5% se face în pieţe „libere" restul se face în pieţe mai mult sau mai puţin conectate, în care, aşa cum va arăta într-un studiu următor P. Messerlin, peste 50% din comerţul ţăriior industrializate se face cu „produse intermediare". Metodologic vorbind, în model se disting trei forme de comerţ între ţări : comerţul exterior (puternic protecţionist prin contingentări), comerţul internaţional (caracteristic după cel de al doilea război

---

fişe

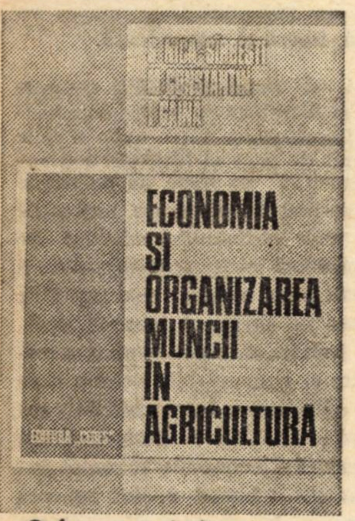

● *În procesul dezvoltării şi creşterii economice a agriculturii combinarea factorilor tradiţionali de producţie presupune noi proporţii (determinate de caracterul mobil al optimului economic). Stabilirea acestor proporţii în practica şi teoria economică implică aplicarea unor tehnologii moderne de producţiei implementarea unor metode superioare de organizare, recomandate de cercetarea ştiinţifică. Acestea sînt raţiunile pentru care o nouă lucrare în acest domeniu poate contribui la completarea instrumentarului de conducere pe baze ştiinţifice a producţiei agricole.*

Lucrarea profesorului univ. dr. S. Nica-Sirbeşti, lectorului univ. M. Constantin şi I Găină : Economia şi organizarea muncii în agricultură *(apărută în* Editura „Ceres", 1975, 232 p.) *prin modul de abordare şi conţinutul său, structurat pe cinci capitole :* Studiul muncii ; Normarea ştiinţifică ; Organizarea ştiinţifică a muncii ; Retribuirea muncii în unităţile agricole ; Aprecierea nivelului şi a eficienţei economice a acţiunilor de organizare ştiinţifică a muncii *– răspunde cerinţelor practicii. Fiind concepută ca un studiu de sinteză în domeniul respectiv ea se adresează „deopotrivă specialiştilor din producţie, din proiectare, cercetare şi învăţămînt", răspunde în formă şi conţinut cerinţelor acestora, de ordin practic şi teoretic.*

Natura corporaţiilor „multinaţionale"

● *În* Mejdunorodnie monopolii i mejdunarodnaia torgovlia *(Monopolurile internaţionale şi comerţul internaţional), de P. Hvoinik, apărut în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŞENIA, nr. 4/1975, autorul evidenţiază, printre altele, ceea ce consideră a fi deosebirea radicală dintre conceptul mai vechi de „monopol internaţional" şi conceptul actual de „corporaţie multinaţională". Primul concept-tipic pentru perioada antebelică – se referă la gruparea unor capitaluri independente din diferite ţări şi are în vedere operaţii internaţionale cu precădere în domeniul desfacerii. Astfel de uniuni există evident şi astăzi, însă ele au trecut pe al doilea plan. Trăsătura caracteristică a operaţiilor majorităţii giganţilor industriali actuali – spune autorul – este caracterul internaţional, dar de astă dată nu după criteriul originii capitalului, ci al spaţiului său de acţiune.*

Accentul nu se pune acum pe întrebarea de unde, ci pe încotro. Imensa majoritate a actualelor monopoluri „multinaţionale" reprezintă un capital care nu este deloc multinaţional, ci îşi are originea într-o singură ţară, efectuîndu-şi însă producţia în multe ţări. Faptul că o parte din capital aparţine şi unor acţionari din alte ţări nu schimbă în esenţă situaţia, deoarece controlul financiar, productiv, tehnologic, al patentelor, licenţelor şi altele aparţine de regulă, integral sau în principal, capitalului particular din ţara companiei-mamă. P.H. consideră necesară sublinierea acestei distincţii cu atît mai mult cu cît la unii autori, printre care şi sovietici, se mai constată ecouri ale interpretării depăşite a manopolurilor internaţionale.

Robert Solow : inflaţia redistribuie, recesiunea scade veniturile

● *Comentînd un recent studiu al cunoscutului economist Robert Solow, Hobart Rowen scrie în articolul* Inflation's Winners and Losers *(Cei care cîştigă şi cei care pierd de pe urma inflaţiei), apărut în HERALD INTERNATIONAL TRIBUNE (29 aprilie a.c.), că, după profesorul de la Massachusetts Institute of* Technology*, numai tendinţa de creştere a preţurilor nu ar fi un motiv de alarmă. Dacă toate preţurile ar creşte în mod proporţional cu aceeaşi rată, „preţurile relative" nu s-ar schimba şi nimeni nu s-ar simţi nedreptăţit. Dar în lumea reală nu exis-*

mondial și în proces de largă liberalizare) și comerțul mondial (strict între firme — naționale și multinaționale — particulare). Circuitele comerciale externe sînt grupate în model în „clase" care desemnează circuitele caracteristice sistemelor economico-sociale diferite și în „familii", care desemnează tipurile specializate de fluxuri comerciale : mărfuri finite prelucrate (circuitul combinat), materiile și materialele destinate prelucrării industriale (circuitul constrîns) și restul mărfurilor agroalimentare și serviciilor (circuitul dublat). Rezultă o anumită dispersie a fluxurilor, care, evident, face necesară cuantificarea factorilor de influență. Dar mulțimea factorilor microeconomici de influență face imposibil de folosit calculul statistic. Modelul se oprește în fața acestor dificultăți, mulțumindu-se să grupeze fluxurile comerciale pe ramuri și țări după o metodologie și cu o ponderare operațională convențională, imaginînd rețele naționale și internaționale nu mai puțin convenționale. Toate acestea sînt apoi tratate în spectru contabil.

Dezbaterea cea mai consistentă din punct de vedere teoretic pare însă cea referitoare la mișcarea de idei în jurul teoriilor consacrate pînă în prezent ale comerțului internațional. Alain Parguez pune în discuție teoriile neoclasice, iar Jovan Pavlewski teoria ricardiană și modelul cunoscut sub numele Heckscher-Ohlin-Samuelson, completat, corectat sau criticat de Leontief-Fisher-Kessing ș.a. Rezultă cu prisosință o notă generală de scepticism față de toate elaboratele discutate, o rejudecare a **fundamentelor** acestor modele, scheme, teorii ale comerțului internațional, pornind chiar de la sorgintea lor — libera concurență, calificată de Charles Gide încă în 1919 ca război economic agresiv. Astfel, A. Parguez consideră că teoriile neoclasice respective sînt incapabile, deoarece sînt incoerente, disipate în universul microeconomic, să explice echilibrul în condițiile intervenției monedei, inclusiv al intervenției Băncii Centrale (de emisiune monetară). P. Messerlin la rîndu-i acuză teoriile nemarxiste ale comerțului internațional că nu pot integra fluxurile de semifabricate... Jovan Pavlewski expune larg criticile adresate teoriilor de orientare concurențială de la A. Smith la P. A. Samuelson. Introducerea în discuție a „capitalului uman" de către T. W. Schultz, a capitalului „generator de flux de producție" de către I. Fisher, a testărilor făcute, începînd din 1965 de D. B. Kessing, care grupează fluxurile de mărfuri în primare și finite, muncile în trei grupări de munci necalificate și două de munci calificate, considerînd coeficienții tehnici ai partenerilor la tranzacție identici și a altor testări care dovedesc larg îngustimea de orizont a respectivelor modele, scheme și teorii — toate aceste restricții, rezerve sau pur și simplu respingeri dovedesc că gîndirea economică nemarxistă trebuie să-și pună acut problema revizuirii premiselor din care-și extrage raționamentele. Lărgirea orizontului care este căutată se profilează însă, după J. Pavlewski, nu atît în sensul adăugării de noi elemente de judecată, cît în sensul elucidării cauzalității. Una dintre premise, pînă la urmă însă criticată și ea, este așa-zisa cerere reprezentativă formulată de suedezul Steffan Burenstam Linder, care susține, **diametral opus concepțiilor clasice,** „ortodoxe", tradiționale din filiația A. Smith — P. A. Samuelson, că pentru obținerea avantajului comun țările partenere în comerț trebuie să aibă o **structură analogă,** dacă nu identică, similară, altfel spus, să aibă venituri pe locuitor cît mai apropiate (p. 1341). Criticile adresate teoriei lui S. B. Linder — după care, în această accepțiune, comerțul dintre țări devine o varietate a comerțului intern, exportul devenind un scop în sine, ori că venitul pe locuitor nu este o mărime pe deplin semnificativă, ca și obiecția că testarea empirică devine neconcludentă pun și această „inovație" a anilor '60 sub semnul îngustimii de orizont.

Explicația îngustimii de orizont a teoriilor economice nemarxiste ale relațiilor economice internaționale în general, ale comerțului între țări în special, se află în însăși îngustimea de orizont a orînduirii capitaliste, inclusiv în sfera relațiilor respective. Pînă la urmă, finalitatea producției și circulației capitaliste de mărfuri se mărginește la apropierea supramuncii în interesul îngust al exploatatorilor — atît în planul relațiilor economice interne, cît și în al celor externe. Și dacă trebuie, într-adevăr, ceva schimbat în paradigmele, în premisele teoriilor economice respective, trebuie schimbată finalitatea acestor teorii. Altminteri, senzația de dezabuzare pe care o încearcă exegeții nemarxiști lucizi este doar expresia indirectă a reacției tot mai ferme de respingere a tipului de ORDINE economică și politică pe care-l consacră capitalismul. Cu cîtă putere dn convingere răsună precizarea — fermă — făcută în Raportul prezentat celui de al XI-lea Congres al Partidului de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care arată că „noua ordine (economică internațională n.n.) nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou — chiar dacă ar fi de aur".[3] Este de înțeles că o nouă ordine economică internațională va genera și noi reflecții de raționalitate. Pînă atunci „autocritica" lucidă a vechilor teorii și teoreticieni creează doar condiții suplimentare pentru ca noile concepții să se impună mai repede, mai sigur.

dr. Ioan CRISTESCU

---

[1] Nicolae Ceaușescu. Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1974, p. 14.

[2] Economie et sociétés, tome VIII, nr. 8-9, 1974.

[3] Nicolae Ceaușescu. Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1974, p. 34.

---

tă o inflație „pură". Nivelul general al prețurilor crește, însă și decalajul dintre costul diferitelor bunuri și servicii începe să se mărească. Inflația determină, așadar, o redistribuire a veniturilor care poate fi dezastruoasă pentru foarte mulți. În 1973 cei săraci erau loviți mai mult, deoarece prețurile alimentelor au crescut de aproximativ trei ori mai repede decît indicele prețurilor bunurilor de consum, iar cei săraci cheltuiau pentru hrană o parte mai mare din veniturile lor. În medie, însă, puterea de cumpărare creștea. În 1974 situația a fost diferită. Puterea de cumpărare medie a scăzut brusc, cei care pierd depășind pe cei care cîștigă. Dar, spune Solow, cauza a fost de astădată recesiunea și nu inflația. Politica guvernamentală ar trebui orientată, cel puțin momentan, spre maladia a cărei soluție se caută : problema principală nu ar mai fi inflația, ci restaurarea puterii de cumpărare pierdute – de 9 la sută în ultimii doi ani.

Industria și învățămîntul

● *Recenzînd, sub titlul* Université – industrie : resserer les liens *(Universitate – industrie : să strîngem legăturile), un raport elaborat pe această temă de Consiliul național al patronatului francez, Michel Dumont subliniază – în revista L'USINE NOUVELLE, nr. 15/1975 – ideea că nu poate fi vorba de o transformare a învățămîntului dacă aceasta nu se operează mai întîi la nivelul corpului didactic. În acest scop sînt preconizate două măsuri, și anume : generalizarea stagiilor efectuate de cadrele didactice în întreprinderi și multiplicarea posturilor ocupate de cadre didactice asociate, adică profesori proveniți din întreprinderi. În ceea ce privește posibilitățile de „ameliorare continuă a modalităților de integrare a studenților în viața activă", raportul recomandă următoarele măsuri : a) o bună pregătire a studenților pentru tipurile și metodele de muncă pe care i le-ar putea încredința industria ; b) alegerea precisă a nivelului de inserare a absolvenților în economie și c) asigurarea unei evoluții controlate și adaptate a structurilor profesionale.*

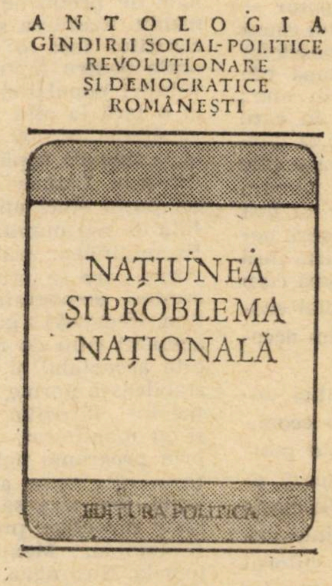
ANTOLOGIA
GÎNDIRII SOCIAL-POLITICE REVOLUȚIONARE ȘI DEMOCRATICE ROMÂNEȘTI
NAȚIUNEA ȘI PROBLEMA NAȚIONALĂ
EDITURA POLITICA

● *Editura politică, consecventă în susținerea seriei „Antologia gîndirii social-politice revoluționare și democratice românești", a dat la iveală un volum dedicat națiunii și problemei naționale, reflectînd roadele gîndirii progresiste din România de la începutul secolului al XVII-lea pînă în zilele noastre. Avem de-a face cu o culegere de texte reprezentative din operele și documentele oficiale, în care se abordează problema originii și unității poporului român, a luptei sale pentru independență și suveranitate, în care străbate ideea fundamentală a rolului progresist al națiunilor în dezvoltarea de pînă acum a societății și al aceluia de mare însemnătate pe care națiunea și statul național îl au de jucat pentru multă vreme de acum înainte, întărirea lor fiind o necesitate legică obiectivă. Semnalăm structura acestei interesante selecții documentare : I. Națiunea și factorii constituirii ei ; II. Conștiința originii și continuității, a unității și independenței naționale a poporului român ; III. Umanism, democrație, raporturi naționale ; IV. Patriotism, solidaritate cu celelalte popoare ; V. Națiunea și socialismul.*

Autorii culegerii (ai căror responsabili sînt Damian Hurezeanu și Elena Florea) oferă un material de studiu unei arii largi de cercetători, inclusiv celor economiști.

ECONOMIE MONDIALA

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

CONȚINUTUL ECONOMIC AL POLITICII DEMOGRAFICE

ÎN ultimul timp a cîștigat tot mai mult teren concepția după care dezvoltarea economică și ameliorarea vieții presupun un complex de acțiuni concrete vizînd cele mai importante aspecte ale realității sociale, inclusiv cele demografice. Această orientare, justă și realistă, este demonstrată în practică, pe plan internațional, de un număr de strategii și programe prin care se urmărește în mod deliberat modificarea unor variabile, în special cu caracter economic. Sînt cunoscute în acest sens Programul indicativ mondial provizoriu pentru dezvoltarea agriculturii inițiat de F.A.O., Programul mondial de asigurare a folosirii forței de muncă inițiat de O.I.M., Planul de acțiune pentru mediul înconjurător, Planul mondial de acțiune pentru aplicarea științei și tehnicii în sprijinul dezvoltării elaborat sub egida O.N.U., Planul internațional de acțiune în vederea promovării progresului femeii. Într-o perspectivă mai largă, trebuie menționată Strategia internațională a dezvoltării din cadrul celui de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare. Este evident că toate aceste strategii și planuri urmăresc modificarea variabilelor economice și numai în mod secundar a celor demografice.

Alături de acțiunile avînd caracterul și conținutul celor de mai sus, recent au apărut și preocupări în legătură cu necesitatea influențării și modificării și a variabilelor demografice. Astfel poate fi explicată și geneza, de dată mai recentă, a Planului mondial de acțiune al O.N.U. în domeniul populației, adoptat în cadrul Conferinței mondiale a populației care a avut loc la București în august 1974. Există, de asemenea, în practica internațională acțiuni sau strategii similare, dar cu un caracter mai limitat, care vizează aceleași obiective în zone geografice distincte (de exemplu) diferitele acțiuni de așa-zisa „planificare familială“ etc.).

Cum pot fi apreciate aceste acțiuni în contextul preocupărilor actuale pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale ?

1 După părerea noastră, între conținutul măsurilor sau acțiunilor menționate la început — cele cu profil economic — și cele cu caracter demografic nu se poate trage o linie precisă și categorică de demarcație. Fără a intra în amănunte, reamintim că în nici o țară din lume nu s-a confirmat în practică teoria după care evoluția poate fi influențată prin măsuri exclusiv „demografice“. Admițînd pentru un moment că independent de dezvoltarea economică, s-ar reuși într-o zonă sau țară a lumii încetinirea ritmului reproducerii populației, prin aceasta nu s-ar realiza mai multe bunuri materiale, ci ar scădea — însă numai *temporar* — numărul consumatorilor. Din această cauză acțiunile vizînd modificarea variabilelor demografice nu pot fi privite după părerea noastră ca avînd o valoare în sine ; ele au valoare numai în măsura în care se integrează în contextul general al dezvoltării. În literatura de specialitate este adesea citat cazul Japoniei unde, precum se afirmă, variabilele demografice au fost influențate și modificate prin măsuri neeconomice. Aceste afirmații nu rezistă însă la o analiză mai atentă întrucît, după cum se știe, după al doilea război mondial economia Japoniei s-a dezvoltat în ritm accelerat.

Punerea în concordanță a evoluției demografice cu cerințele dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări nu este posibilă decît prin măsuri care afectează eesența însăși a acestei dezvoltări. Semnificativă ni se pare în acest sens opinia autorilor raportului „Populația și viitorul Statelor Unite“, înaintat președintelui S..UA. în 1972 din care cităm : „Ne complacem în a crede că transformarea valorilor sau a sistemului politic nu este necesară și că măsuri ca educația demografică și îmbunătățirea informației și a serviciilor de reglementare a fertilității vor rezolva problema populației noastre. Dar aceasta nu o vor rezolva deoarece ele nu merg pînă la fondul relației dintre om și natură, dintre om și societate“ (pag. 21). Quod erat demonstrandum : orice politică demografică este condiționată sub aspectul eficienței de conținutul său economic, de modul în care sînt rezolvate problemele de bază ale vieții indivizilor și a familiei.

2 Diferitele planuri și strategii intitulate „mondiale“ sau „internaționale“, pentru a acționa asupra unor situații de fapt, trebuie să fie aplicate sau executate în mod concret pe plan sau la nivel național. Nu există o problemă mondială a populației, de exemplu, ci un mare număr de probleme naționale în acest domeniu. Reunirea sau însumarea lor nu va constitui însă o problemă mondială cel puțin pentru faptul că sensul și ritmul evoluției populației este apreciat diferit de la o țară la alta. Se poate demonstra diversitatea acestei probleme limitîndu-ne la o singură zonă geografică. Fie aceasta America Latină. În această zonă găsim cel puțin cinci atitudini (oficiale) diferite față de așa-numita problemă a populației. Exemplificăm arătînd că există aici : guverne care se pronunță în favoarea unei creșteri demografice mai rapide (Argentina, Uruguay) ; guverne care consideră că actualul ritm de reproducere a populației este acceptabil și că statul nu trebuie să stabilească norme și obiective în acest domeniu (Brazilia, Peru) ; guverne care și-au manifestat intenția de a interveni prin programe naționale spre a obține efecte ulterioare asupra evoluției populației, dar care se abțin de la formularea unor obiective precise în acest domeniu (Columbia, Mexic, Costa Rica, Guatemala, Nicaragua, Panama) ; guverne care intervin activ pentru a susține programe speciale de planificare a familiei (Venezuela, Paraguay) ; guverne care aplică o politică generală de reducere a natalității (Salvador, Republica Dominicană, Honduras). Șirul exemplelor ar putea fi continuat și, desigur, ar apărea aspecte noi, mai cu seamă dacă ne-am referi și la alte continente (Asia, Africa în special).

Prin urmare, marea diversitate de condiții specifice diferitelor țări determină și atitudini diferite față de problema populației, care este în esență o problemă economică, *o problemă a dezvoltării economico-sociale.*

Revenind la cele spuse mai sus cu privire la aplicarea în practică a unor planuri și strategii „internaționale“ sau „mondiale“, putem afirma că în condițiile unei atari diversități, ar fi cel puțin hazardat să se conceapă abordarea sau rezolvarea globală sau unitară a problemelor respective. Sarcina acestei rezolvări revine guvernelor naționale, cu luarea în considerare a condițiilor specifice, a posibilităților reale și a obiectivelor dezvoltării economico-sociale de perspectivă. Sarcina sau contribuția organismelor internaționale nu poate fi însă neglijată. Acestea, și în primul rînd O.N.U., au rolul de a iniția și a coordona metodologic elaborarea unor planuri și strategii, precum și acordarea de sprijin material și organizatoric în funcție de necesități și de posibilități. Aplicarea în practică a prevederilor planurilor și strategiilor mondiale se realizează în asemenea condiții cu respectarea deplină a principiilor suveranității naționale a statelor și a intereselor acestora. În acest spirit a fost, dealtfel, elaborat și adoptat și Planul mondial de acțiune în domeniul populației.

3 Semnificația unor planuri și strategii mondiale în domeniul populației considerate în contextul preocupărilor pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale este, în condițiile descrise mai sus, deosebită.

În primul rînd, întrucît rezolvarea problemei populației nu poate avea loc decît ca urmare a dezvoltării economice, acestei dezvoltări trebuie să i se acorde prioritate. Aceasta înseamnă că pentru țările în curs de dezvoltare de primă importanță este, în cadrul colaborării cu celelalte țări, ajutorul și asistența cu caracter financiar, tehnic, științific etc. pentru dezvoltarea ramurilor de bază ale economiei. Ajutorul și asistența care se acordă la cerere țărilor în curs de dezvoltare pentru acţiunile de planificare a familiei nu pot în nici un caz reprezenta o soluţie a problemei subdezvoltării. Acest fapt a fost, dealtfel, larg recunoscut cu ocazia Conferinţei mondiale a populaţiei de la Bucureşti.

În al doilea rînd, aşezarea relaţiilor economice dintre state pe principiile echităţii şi avantajului reciproc ar reprezenta o însemnată contribuţie la soluţionarea problemei populaţiei în fiecare din ţările în curs de dezvoltare. S-ar deschide astfel mai largi posibilităţi pentru acestea de a afecta mijloace materiale mai importante pentru instaurarea şi formarea noii generaţii, pentru ocrotirea sănătăţii şi în general pentru îmbunătăţirea calităţii vieţii. Exemplul României care în cursul unei perioade egale cu mai puţin decît durata unei generaţii în sens demografic (circa 30 de ani) a rezolvat cu succes problema populaţiei, este un argument în acest sens.

În al treilea rînd, afirmarea deplină în practică a noilor principii ale relaţiilor politice dintre state bazate pe respectul drepturilor suverane şi al independenţei statelor indiferent de mărimea lor, este chemată să le confere acestora şi posibilitatea elaborării unor măsuri de politică demografică corespunzătoare propriilor lor interese. Nu rare sînt încă în prezent cazurile în care, privindu-se aşa-numita problemă a populaţiei la nivel mondial, se trag concluzii generale din care rezultă că pentru rezolvarea ei ar fi necesar ca unele ţări să-şi reducă ritmul creşterii populaţiei lor. Aceste consideraţii fiind făcute în mod abstract, este evident că nu se ţine seama de faptul dacă una sau alta din ţările vizate are sau nu interes în preconizata reducere. În legătură cu aceasta poate fi amintită teoria numită a „resurselor globale“, a lui Lester R. Brown, care uită de imposibilitatea exploatării şi utilizării acestora în comun de către toate ţările lumii în etapa actuală 1). Atîta timp cît există state naţionale, cu condiţii şi în stadii diferite de dezvoltare social-economică, vor exista şi atitudini diferite faţă de problema populaţiei. Ideea cu privire la resursele mondiale care ar putea fi exploatate în comun nu contribuie decît la complicarea problemei.

4 În ultimele două-trei decenii majoritatea ţărilor dezvoltate (din Europa, în special) au acordat o atenţie sporită căilor şi metodelor economice de influenţare a evoluţiei demografice. Cîteva exemple pot fi edificatoare în acest sens. După mai mult de un secol de declin demografic, Franţa este în prezent printre puţinele ţări care au o pondere a tineretului (sub 15 ani) mai ridicată decît în urmă cu circa 4 decenii. În acest scop au fost afectate mijloace materiale considerabile, a fost în mod consecvent sprijinită şi încurajată familia cu copii. Alt exemplu : în numai circa un deceniu, R. P .Ungară care avea cea mai scăzută natalitate din Europa (circa 13% în urmă cu vreo 10 ani) a realizat cu ajutorul măsurilor economice de influenţare o redresare considerabilă a acesteia (circa 17,8% în prezent). Acelaşi lucru se poate afirma şi despre situaţia în domeniul respectiv existentă în R. S. Cehoslovacă, unde cu ajutorul măsurilor economice s-a reuşit ridicarea natalităţii la un nivel printre cele mai înalte din Europa.

România, ţară socialistă în curs de dezvoltare, poate constitui, de asemenea, un exemplu. După al doilea război mondial mortalitatea a fost redusă în mai puţin de un deceniu la aproximativ jumătate. Aceasta este o realizare extraordinară pe plan mondial. De asemenea, durata medie a vieţii a crescut în România în mai puţin de patru decenii de la 42 de ani la peste 68 de ani, în condiţiile în care pe plan mondial aceasta mai este încă de numai 58,9 ani, iar în cele mai dezvoltate ţări se menţine în jurul valorii de 71 de ani.

Aceste realizări — atît în ţările menţionate mai sus cît şi în România — nu ar fi fost posibile fără o dezvoltare accentuată a economiei în general. Faptul că în România populaţia a crescut în ultimii ani cu circa 1% în medie anual nu a reprezentat un impediment pentru dezvoltare. Dimpotrivă, aceasta creează premise favorabile pentru evoluţia sa în viitor : reducerea ritmului de îmbătrînire şi lărgirea volumului contingentelor de producători (tineret) va avea, după cum atestă practica multor ţări, o influenţă pozitivă pe plan economico-social.

Luînd în considerare ideile, concepţiile şi orientările cele mai recente în domeniul politicii demografice, se poate spune că asistăm în prezent la o confruntare între două tendinţe principale. Exponenţii uneia dintre ele consideră că rezolvarea problemei complexe a populaţiei este posibilă numai în contextul mai larg al dezvoltării economico-sociale. La această orientare experienţa multor ţări, inclusiv cea a României, ne permite să subscriem fără rezerve. După exponenţii celei de-a doua tendinţe problema ar consta în creşterea prea rapidă a populaţiei lumii în ansamblu, deducîndu-se că, în consecinţă, ar fi necesare mijloace şi măsuri de frînare sau de încetinire. Fără a fi adepţii unei creşteri nelimitate şi neraţionale a populaţiei, creştere care dealtfel nu este un scop în sine, considerăm totuşi că soluţiile pentru problema, fie şi „mondială“, a populaţiei nu pot fi reduse la frînarea ritmului de creştere a acesteia.

O corelare a creşterii demografice cu necesităţile şi posibilităţile fiecărei ţări, cu volumul şi gradul de exploatare a resurselor naţionale şi cu obiectivele dezvoltării social-economice constituie singura cale justă care oferă un răspuns la această problemă.

Emil MESAROŞ

---

1) Vezi Lester R. Brown, The Human Interest, New York, 1974, p. 75 ş. urm.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

Decalaje în domeniul invenţiilor

ACTIVITATEA generatoare de invenţii şi inovaţii constituie impulsul promotor al progresului în diferitele domenii ale ştiinţei şi tehnologiei, ale economiei, reflectînd totodată preocuparea existentă, efortul uman şi material orientat în această direcţie. Chiar dacă datele asupra numărului invenţiilor realizate într-o ţară sau alta nu reprezintă decît un indicator parţial al efortului menţionat, trebuind a fi corelate cu importanţa comparativă (socială şi economică) a fiecărei invenţii, cu evaluarea efectelor aplicării sale, totuşi asemenea statistici oferă o imagine a decalajului existent între ţările capitaliste dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare în privinţa unuia dintre cei mai de seamă factori ai accelerării mersului lor înainte.

Din tabelul alăturat, care include 14 ţări capitaliste industrializate şi un număr egal de ţări în curs de dezvoltare (pentru care există publicate date complete), rezultă că în 1973 în cadrul primului grup erau în vigoare de peste 16 ori mai multe brevete decît în cadrul celui de-al doilea. În ceea ce priveşte totalul brevetelor naţionale, decalajul este şi mai pronunţat, respectiv de circa 62 ori. Deşi numărul brevetelor acordate variază, uneori considerabil, de la an la an, rămîne totuşi semnificativ faptul că în 1973 în Suedia au fost acordate mai multe brevete naţionale decît în ansamblul celor 14 ţări în curs de dezvoltare din tabel (printre care India, Brazilia, Argentina, Filipine, Iran ş.a.). În timp ce unele ţări capitaliste dezvoltate înregistrează o pondere ridicată a contribuţiei naţionale la brevetele acordate (în Japonia, brevetele naţionale reprezentau 73,1 la sută din totalul celor acordate în anul 1973, în S.U.A. — 69,4 la sută, în R.F.G. — 46,8 la sută, în Franţa — 38,7 la sută etc.), în Malawi sau Uganda această pondere era nulă, în Zambia — de 0,6 la sută, în Zair — de 4,8 la sută ş.a.m.d. Chiar dacă în Brazilia ponderea contribuţiei naţionale se apropie de cea din S.U.A., numărul brevetelor naţionale acordate în prima ţară a fost de 332 ori mai redus decît cea de a doua. Trebuie menţionat, însă, că şi în ţările capitaliste dezvoltate de proporţii mai mici ponderea brevetelor naţionale scade sensibil, întrucît aceste ţări — neavînd posibilitatea de a desfăşura cercetări în multiple domenii — se specializează în unele şi recurg la importul de brevete, în altele.

Între ţările capitaliste dezvoltate se constată şi o diferenţiere în ceea ce priveşte atenţia acordată înnoirii, îmbogăţirii portofoliului de brevete (în vigoare). Sub acest aspect, dintre ţările menţionate în tabel pe primul loc se situează Australia (care şi-a înnoit în 1973 mai bine de o cincime din numărul total al brevetelor în vigoare), urmată de Finlanda (19,9 la sută), R.F.G. (19,4 la sută), Suedia, Norvegia, Olanda etc., în timp ce în S.U.A., de pildă, gradul de înnoire a fost redus (7,4 la sută).

Amploarea comparativă a efortului depus pentru realizarea sau achiziţionarea de brevete noi este mai bine ilustrată prin raportarea numărului brevetelor acordate la venitul naţional al ţărilor respective. În acest caz, calculele efectuate pentru o serie de ţări în privinţa cărora există date comparabile, evidenţiază că decalajul — de pildă, în ceea ce priveşte brevetele naţionale — apare mai scăzut. Astfel, în 1973 în R.F.G. au fost acordate 36,6 brevete naţionale la un miliard dolari venit naţional, în Finlanda — 24,3, în Norvegia — 17,4 ş.a.m.d. în timp ce în Costa Rica indicatorul respectiv era de 9,5 brevete, iar în Maroc de 4,9 brevete.

Tara	Brevete acordate în 1973 total	din care naţionale	din care străine	Brevete în vigoare la sfîrşitul anului 1973
Anglia	39 844	9 357	30 487	252 485
Australia	11 670	764	10 906	56 745
Austria	7 763	1 217	6 546	57 588[1,2]
Belgia	15 633	1 227	14 406	129 672
Canada	21 246	1 218	20 028	403 615
Danemarca	2 729	304	2 425	17 496[2]
Finlanda	1 370	373	997	6 880
Franţa	27 939	10 817	17 122	397 905[2]
R.F.G.	23 934	11 191	12 743	123 552[2]
Japonia	42 328	30 937	11 391	278 343
Norvegia	2 509	284	2 225	14 997
Olanda	3 268	383	2 885	20 776[2]
S.U.A.	74 139	51 501	22 638	1 003 114
Suedia	10 751	2 045	8 706	60 890
Argentina	4 265	1 234	3 031	72 840
Brazilia	229	155	74	42 928
Costa-Rica	73	13	60	1 046
Filipine	735	58	677	4 706
India	1 334	365	969	30 906
Irak	92	27	65	510
Iran	670	73	597	11 353
Malawi	56	–	56	758
Maroc	333	22	311	2 649
Mauritania	27	2	25	105
Uganda	41	–	41	2 325
Uruguay	161	18	143	1 979
Zair	147	7	140	3 745
Zambia	180	1	179	1 759

1 Situaţia la 30 iunie 1973. 2 Inclusiv brevetele suplimentare.

Sursa: B.I.K.I., 27/III 1975.

N. P.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

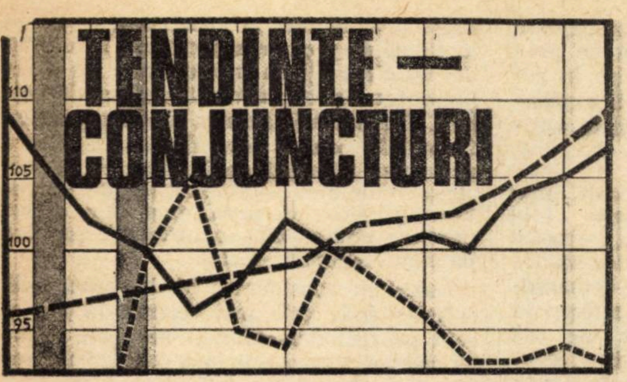

EVOLUȚIA PREȚURILOR INTERNAȚIONALE ALE PRODUSELOR DE BAZĂ ÎN LUNA APRILIE 1975

TENDINȚA de scădere a prețurilor produselor de bază a continuat și în luna aprilie a.c. Astfel, indicele sintetic INSCIN arată că prețurile produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au scăzut în luna aprilie cu 7,1% față de luna ianuarie și cu 1,3% față de martie a.c. O scădere mai importantă (—2,2%) s-a înregistrat la produsele agroalimentare. De remarcat că scăderea înregistrată la această grupă de produse de la începutul anului este de aproape 19%. Prețurile la zahăr și produse tropicale au marcat în luna aprilie cea mai accentuată scădere (—12,5%). Prețurile la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale, care în luna anterioară marcaseră un declin, au înregistrat în luna aprilie o creștere de 3,8%.

La combustibili a avut loc o ușoară creștere a prețurilor de 0,5% ca urmare a tendinței ascendente a pieței pentru benzină și motorină. Grupa materii prime industriale a înregistrat în medie un declin al prețurilor cu 1,9% față de luna anterioară. În cadrul acestei grupe prețurile diverselor produse au evoluat diferențiat. Prețurile la piei și fibre animale și vegetale au înregistrat creșteri de 25,6% și respectiv 5,9%. În schimb prețurile la minereuri, metale, cauciuc și lemn și produse din lemn s-au diminuat cu 0,2%, 3,9%, 7,0% și respectiv 1,8%.

INDICELE SINTETIC INSCIN

AL PRETURILOR INTERNATIONALE ALE PRODUSELOR DE BAZĂ CUPRINSE IN NOMENCLATORUL DE EXPORT-IMPORT AL R.S.ROMANIA IN ANII 1973-1974 SI IN PERIOADA MARTIE-APRILIE 1975

1970-1972 =100

Categorii de produse	Anul	Indici anuali	Martie	Aprilie
INDICE GENERAL	1973	17o,3		
	1974	24o,4	236,3	236,3
	1975		22o,2 a)	217,3 a)
1. Produse alimentare	1973	16o,6		
	1974	23o,8	213,4	2o6,3
	1975		211,3 a)	2o6,6 a)
- cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	276,1	232,6
	1975		211,3	21o,5
- semințe oleaginoase, produse derivate, grasimi animale și vegetale	1973	15o,2		
	1974	24o,8	212,8	222,4
	1975		198,3	2o5,8
- animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	126,1	126,o
	1975		15o,9 a)	153,1 a)
- zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	335,6	351,2
	1975		396,1	346,5
2. Combustibili	1973	2o9,2		
	1974	336,8	34o,o	322,1
	1975		339,9 a)	341,6 a)
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	214,7	222,3
	1975		189,o a)	185,4 a)
- minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	149,6	145,1
	1975		142,9 a)	142,6 a)
- metale	1973	156,2		
	1974	231,5	221,3	237,9
	1975		192,2	184,7
- cauciuc	1973	191,6		
	1974	21o,3	263,2	237,7
	1975		162,3	15o,9
- lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	228,2	232,8
	1975		233,o a)	228,7 a)
- fibre animale si vegetale	1973	188,o		
	1974	192,o	215,3	2o3,9
	1975		151,7	16o,6
- piei	1973	176,9		
	1974	122,3	136,4	132,6
	1975		91,5	114,9

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cherestea de rășinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hîrtie pentru ziar, hîrtie pentru saci, porci vii și vite cornute mari.
Pentru lunile anterioare vezi "Revista economică" nr.16/1975.

U. R. S. S.: dezvoltarea comerțului exterior

ANUL TRECUT volumul comerțului exterior al Uniunii Sovietice s-a ridicat la circa 40 miliarde ruble, depășind simțitor nivelul stabilit pentru sfîrșitul actualului plan cincinal. Ca pondere, pe primul loc se situează schimburile comerciale cu țările membre ale C.A.E.R. (însumînd 19,4 mlrd. ruble), urmate de schimburile cu țările capitaliste dezvoltate (12,4 mlrd.) și cele cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare.

Comerțul U.R.S.S. - țări-vest-europene

(milioane ruble)

Tara	197o	1974
Total	3674	9623
din care:		
R.F.G.	544	22o9
Finlanda	531	154o
Italia	472	1137
Franța	413	941
Anglia	641	89o
Belgia	149	6o3
Olanda	223	571
Suedia	235	436
Austria	155	34o

În ceea ce privește evoluția comerțului cu țările capitaliste dezvoltate (o creștere de 2,7 ori în anii 1971—1974), ziarul Pravda *arăta recent că se poate vorbi în prezent de o nouă etapă a relațiilor economice și comerciale dintre U.R.S.S. și acest grup de țări. În cazul țărilor vest-europene ea se caracterizează nu numai prin volumul ridicat al schimburilor și ritmul rapid de extindere a acestora (vezi tabelul), ci și prin trecerea la colaborarea complexă, de mari proporții și pe termen lung, desfășurată — de regulă — pe baza unor acorduri interguvernamentale de colaborare economică, tehnică și industrială (de pildă, cu Finlanda, Franța, Austria, R.F.G., Italia, Anglia etc.).*

Investițiile în economia S. U. A.

EXPRIMÎND adîncirea recesiunii, nivelul șomajului în S.U.A. a crescut în aprilie a.c. la 8,9%, cel mai ridicat nivel din ultimii 34 de ani, deși totalul forței de muncă utilizate a crescut și el, pentru prima oară în ultimele șapte luni. Capacitățile de producție în industrie sînt utilizate în proporție de 68%, cel mai scăzut nivel din perioada postbelică, fapt care duce, în același timp, pe observatori la concluzia că grație capacităților disponibile inflația ar putea fi stăvilită într-o măsură în primele luni de înviorare a activității economice.

În acest climat conjunctural, principalele corporații americane și-au redus planurile de investiții în noi utilaje și instalații, prevăzîndu-se un spor de numai 5% (în prețuri curente) față de anul precedent, mult sub creșterea de 12% care se prevedea în toamna anului trecut. Dacă se elimină influența creșterii prețurilor, sporul amintit devine de fapt o reducere cu 5%. Firmele siderurgice prevăd o sporire a investițiilor lor cu 53%, iar cele aerospațiale cu 26% în vreme ce industria automobilului — puternic afectată de reducerea vînzărilor (cu 13% în aprilie) — urmează să-și reducă investițiile cu 19%. Pînă în 1978 industria prelucrătoare își propune să aloce 56% din investiții modernizării și reutilării capacităților de producție, inclusiv sub aspectul reducerii poluării și a noxelor, și 44% — construirii de noi capacități.

Zahărul — estimații recente

RECENT, Departamentul Agriculturii al S.U.A. a revizuit estimarea precedentă a producției mondiale de zahăr în anul agricol 1974—1975, în sensul reducerii acesteia cu 1,5%, respectiv la 79.8 milioane de tone (recalculat în zahăr brut), față de 80,5 mil. în 1973—1974. Se consideră că principalii producători din lumea nesocialistă vor înregistra următoarele producții de zahăr: Brazilia — 7,4 mil. tone, S.U.A. (inclusiv insulele Hawai) — 5.12 mil., Mexic — 3 mil., Franța — 2,93 mil., Australia — 2,92 mil., R.F.G. — 2,5 mil., R.S.A. — 1,91 mil.

Totodată, firma „Woodhouse Drake and Carey Ltd.“ apreciază că viitoarea recoltă de zahăr din țările Europei occidentale va fi afectată de condițiile climatice nefavorabile din iarnă și primăvară. După unele surse, această scădere ar putea fi compensată de creșterea producției de zahăr în acest an în țările socialiste din Europa.

În ceea ce privește consumul mondial de zahăr în sezonul actual, acesta este apreciat de Departamentul Agriculturii al S.U.A. la 80 mil. tone (cu 0,6% în plus față de 1973—1974); este de așteptat o reducere a consumului de zahăr în S.U.A., Japonia și Canada.

Europa occidentală: PERSPECTIVELE RECESIUNII

RECENT s-au desfășurat la Geneva lucrările celei de-a 30-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, organism regional chemat să stimuleze cooperarea economică și tehnico-științifică între toate țările continentului. Lucrările acestei sesiuni, la care au luat parte țările europene, S.U.A. și Canada, au avut ca fundal evoluțiile politice pozitive în Europa și în lume și — în același timp — actualele fenomene de criză economică în lumea occidentală.

Pe lîngă investigarea unor căi și modalități noi de extindere a cooperării economice între țările regiunii, sesiunea și-a concentrat atenția asupra situației economice prezente și de perspectivă din Europa. Dezbaterile la acest capitol au evidențiat preocuparea țărilor occidentale față de actuala recesiune economică, precum și interesul pentru soluții — atît pe plan național cît și internațional — de depășire a situației existente. În acest context, la sesiune a fost relevat faptul că economiile naționale ale țărilor socialiste s-au dezvoltat și în ultima perioadă pe baze stabile, ceea ce creează posibilități sporite de promovare a relațiilor economice, tehnico-științifice și comerciale cu aceste țări. Cifra de 40 miliarde dolari pe an, reprezentînd valoarea schimburilor comerciale dintre țările socialiste și cele occidentale din zona C.E.E./O.N.U., cifră citată de Secretarul executiv al Comisiei la deschiderea sesiunii, este deosebit de semnificativă. Așa cum s-a arătat în cadrul lucrărilor sesiunii, încurajînd dezvoltarea schimburilor și a cooperării economice între țările cu sisteme sociale diferite din zonă, pe baza egalității în drepturi și a avantajului reciproc, C.E.E./O.N.U. va putea contribui în continuare la ameliorarea climatului politic internațional.

Angrenaj cu sens schimbat

UNUL dintre documentele de bază examinate de sesiune a fost studiul întocmit de Secretariatul C.E.E./O.N.U. intitulat „Economia europeană în 1974“. Primul său capitol este dedicat, în cea mai mare parte, unei analize a evoluției recente și a perspectivelor economice imediate ale țărilor occidentale industrializate.

După o perioadă de înviorare ciclică („mini-expansiune“), datînd de la mijlocul anului 1972, în majoritatea țărilor vest-europene ritmul de creștere a început să slăbească spre sfîrșitul anului 1973, ca urmare a gîtuirilor existente în diferite sectoare de producție și a politicilor restrictive aplicate în încercarea de a frîna inflația. În același timp, creșterea prețului petrolului a mărit gradul de incertitudine a perspectivelor economice și a accentuat tendințele recesioniste — se arată în studiu.

Producția a continuat, însă, să crească în primul semestru al anului 1974 și se credea că evoluția se va menține și în lunile următoare. În realitate, impulsurile creșterii s-au epuizat în cursul celui de al doilea semestru al anului trecut, cînd „angrenajul ciclului economic a început să se învîrte în sens invers“. Forța profundă și puterea de penetrație a recesiunii care se făcea din ce în ce mai simțită au fost subestimate de către țările în cauză, supraestimîndu-se totodată durata perioadei de expansiune — scriu autorii studiului. În semestrul II 1974 în aproape toate țările Europei occidentale ritmul de creștere a scăzut, în unele dintre ele fiind nul sau chiar negativ. În perioada cînd se desfășura sesiunea C.E.E./O.N.U. (a doua jumătate a lunii aprilie a. c.), producția industrială tindea în continuare spre plafonare sau scădere, iar șomajul se menținea la niveluri ridicate.

Ritmul de creștere al produsului național brut în țările capitaliste industriale din Europa occidentală a fost în 1974 jumătate din cel înregistrat în 1973, iar numărul șomerilor a crescut cu 1,5 milioane. Prețurile la bunurile de consum au crescut în medie cu circa 14% în 1974 față de 1973, sporurile oscilînd — pe țări — între 7% și 19%. Indicele prețurilor la produsele de bază calculat de UNCTAD, era în 1974 cu peste 30% superior celui din anul precedent. Creșterea prețurilor la petrol a costat Europa occidentală aproape 40 miliarde dolari. Rezervele monetare oficiale ale țărilor din Europa occidentală au crescut în 1974 numai cu 0,8 miliarde dolari față de 1973, în timp ce în 1973 crescuseră cu 18 miliarde dolari față de 1972. Un număr de 13 țări industrializate din Europa occidentală au totalizat în 1974 un deficit al balanței de plăți de 18 miliarde dolari. Dacă dintre ele se exclude R.F.G., care a avut un excedent de 5,5 miliarde dolari, deficitul se cifrează la aproximativ 23,5 miliarde dolari.

Trăsăturile recesiunii

TABELUL nr. 1 oferă date sugestive asupra evoluției unor indicatori de bază ai economiei țărilor capitaliste dezvoltate în cursul anului trecut.

Cu toate că situația era diferită de la o țară la alta, se pot desprinde, așa cum se arată în studiul C.E.E./O.N.U., anumite trăsături comune ale recesiunii din 1974, și anume:

1. Recesiunea care a cuprins țările Europei occidentale poate fi considerată mai gravă decît cea din 1967. Dacă atunci ritmul de creștere al produsului național brut în cele 13 țări occidentale industrializate incluse în tabelul nr. 1 a scăzut la aproximativ 3%, în 1974 acesta era de 2% (creșterea producției industriale era de 1,6 și, respectiv, de 1,2%). În 1967, semnele de înviorare economică erau vizibile înainte de sfîrșitul anului; la începutul anului 1975 perspectivele rămîn incerte.

2. Tendința în domeniul producției a fost în 1974 aproape aceeași în toate țările menționate: după ce a continuat să crească în primele luni ale anului, producția a înregistrat scăderi în ultimele luni (cu amplitudini diferite de la țară la țară).

Cel mai grav au fost afectate de fenomenele de criză industria de automobile și industria construcțiilor. Declinul în sectorul construcțiilor (în special în construcția de locuințe) a constituit — în majoritatea cazurilor — unul din principalii factori ai recesiunii, contribuind substanțial la creșterea șomajului. În timp ce în alte perioade de criză acest sector economic era folosit de către guverne ca un instrument de politică anticiclică, datorită utilizării mult mai ușoare a capitalurilor și a resurselor de forță de muncă, mobilizate în perioadele cu conjunctură favorabilă de alte ramuri (fapt întîmplat și în timpul recesiunii din 1967), în 1974 acest sector s-a comportat diferit. Ceea ce se explică, între altele, prin creșterea prețurilor la locuințe, în timp ce resursele financiare ale familiilor erau erodate de inflație. În plus, politica monetară a fost mai restrictivă, comparativ cu situațiile anterioare.

3. Tendințele recesioniste au fost accentuate în unele țări de politicile, în general restrictive, aplicate pentru a contracara efectele inflației și a stăvili degradarea balanțelor lor de plăți, puține fiind cazurile în care politica economică avea elemente de stimulare a expansiunii.

4. Dinamica producției a fost afectată și de volumul, foarte moderat, de formare a stocurilor. În majoritatea țărilor variația stocurilor s-a repercutat asupra evoluției cererii interne.

5. În cea mai mare parte a țărilor examinate întreprinderile au încetat să mai efectueze investiții în 1974, privînd economia de un factor care — în perioadele anterioare — a fost principalul motor al relansării.

6. Evoluția nefavorabilă din sfera producției a fost însoțită de o tendință simi-

Tabelul nr. 1

Indicatori economici pe 1974

Tara	Industria prelucrătoare[a]		Forța de muncă ocupată		Excedentul sau deficitul balanței de plăți (în % din P.I.B.)	
	A	B	A	B	1973	1974
Anglia	-2,0	-3,0	-0,6	-0,8[b]	-1,7	-4,6
Austria	5,6	0,5[b]	-0,4	1,1[b]	-1,3	-1,7
Belgia	6,0	3,5[b]	..	..	2,4	1,4
Danemarca	..	..	-1,0	-5,4[c]	-1,8	-3,3
Elveția	2,5	..	-0,6	-0,9	0,8	0,1
Finlanda	5,0	..	1,1	4,3[b]	-2,2	-5,2
Franța	3,0	-2,5	1,7	1,0[c]	-0,3	-2,3
R.F.G.	-1,5	-6,5	-2,7	-5,0	1,3	2,5
Irlanda	..	..	..	..	-2,3	-8,9
Italia	4,0	-8,5	..	..	-1,7	-5,0
Norvegia	3,5	2,0	0,3	-0,2	-1,8	-5,0
Olanda	2,5	-2,0[b]	-0,5	-0,2[c]	3,0	1,5
Suedia	6,0	2,0	1,6[d]	2,0	2,5	-1,1
Canada	3,0	-1,0	3,7	2,2[c]	-0,4	-1,3
S.U.A.	-1,0	-4,5	-0,2	-3,5	–	-0,3

A = Modificări procentuale în 1974 față de 1973 (medii anuale)
B = Modificări procentuale în trimestrul IV 1974 față de trimestrul IV 1973.
a = Estimări (rotunjite). b = Octombrie-noiembrie.
c = Septembrie. d = Calculat după indicii de ocupare a forței de muncă; 3,2% - dacă se consideră ansamblul sectorului, așa cum este definit în bugetul național.
Sursa: Doc.CEE (XXX)/1.

lară în domeniul folosirii forței de muncă. Totuși șomajul a crescut mai mult decît se prevedea, sub efectul puternicei încetiniri în industria de automobile și în construcții, al diminuării extrem de reduse a gradului de ocupare a femeilor și al refluxului lent al muncitorilor străini.

Înainte de redresare — continuă înrăutățirea

ESTE PROBABIL — estimează autorii studiului — că recesiunea se va agrava încă înainte de a apare primele semne ale redresării, cele mai recente anchete asupra industriei în diverse țări evidențiind o înrăutățire a situației.

Această prognoză are în vedere indicatori semnificativi, cum ar fi portofoliul de comenzi, nivelul stocurilor de produse finite etc. Faptul că stocurile de produse nevîndute cresc, iar numărul comenzilor scade din ce în ce reflectă în continuare o diminuare a cererii și, ca atare, o accentuare a recesiunii.

Anchetele asupra proiectelor de investiții arată că, în 1975, în majoritatea țărilor examinate, va avea loc o încetinire a ritmului de creștere economică sau chiar o diminuare absolută a acestuia. Ilustrative în acest sens sînt datele din tabelul nr. 2.

Ca urmare a persistenței unor factori cu efect contractant, în special în domeniul politicii monetare și fiscale în 1975 producția reală va fi probabil — în medie — cu mult mai coborîtă față de potențial, decît în 1974. Ritmul de creștere al producției în cele 13 țări occidentale industrializate va fi în 1975, probabil, cu o jumătate de punct inferior celui din 1974 fără să depășească însă 1% sau 2% în diferite țări. Pentru Anglia și Elveția se prevede chiar o diminuare a produsului național brut, precum și o posibilă accentuare a acestei tendințe în S.U.A. Cu excepția poate doar a Norvegiei, nu este de așteptat ca vreo țară să cunoască o expansiune mai rapidă în 1975 comparativ cu 1974. În ceea ce privește șomajul, acesta ar putea să progreseze în continuare pînă în 1976, dacă tendința menționată în industria de automobile și în sectorul construcțiilor nu se va modifica.

Și alți indicatori, care iau în considerare date prospective asupra producției, programelor de investiții și asupra încrederii pe care o manifestă antreprenorii și populația cu privire la viitor, par a evolua defavorabil în 1974 și la începutul lui 1975. Către finele anului 1974 indicatorii referitori la încrederea consumatorilor și proiectele de achiziționare a unor bunuri de consum de lungă durată atinseseră nivelul cel mai scăzut, înregistrat pînă în prezent, iar o anchetă efectuată în țările Comunității Economice Europene (Piața comună) a evidențiat opinia majorității consumatorilor că situația lor se va înrăutăți în continuare, principalul motiv al pesimismului fiind teama de șomaj.

Se desprinde astfel concluzia că, pe termen scurt, conjunctura va continua să se înrăutățească cel puțin în primul semestru al anului 1975. Cu toate acestea, relevă studiul — există șanse de îmbunătățire a situației către sfîrșitul anului 1975. Printre factorii, care ar trebui să-și exercite efectul stimulator în sensul relansării expansiunii, se numără reconstituirea stocurilor, cheltuielile sectorului public și — eventual — creșterea consumului privat.

Relansare și noi incertitudini

EFECTELE stimulatorii pe care contează majoritatea țărilor vest-europene, de pe urma aplicării unor măsuri de politică economică, monetară și fiscală cu caracter stimulator, nu se vor face simțite dintr-o dată, ci treptat în cursul anului 1975. În ceea ce privește consumul privat, este dificil de prevăzut cum va evolua acesta deoarece tendința spre economisire este puternică drept urmare a progresiei șomajului. Se consideră că Franța și Canada ar putea să cunoască o accentuată înviorare a activității economice în semestrul doi, iar posibilitatea relansării economiei ar apărea către sfîrșitul anului și în R.F.G. ; aceasta constituie un factor important pentru relansarea economiei celorlalte țări din Europa occidentală. În Statele Unite, prin faptul că recesiunea este mai puternică, și perspectivele înviorării economice par a fi mai îndepărtate.

Încetinirea activității de comerț exterior care a început în principalele țări occidentale în 1974 se va extinde anul acesta în cea mai mare parte a lumii capitaliste. Ca urmare, schimburile externe ale țărilor Europei occidentale vor juca un rol mult mai redus sau chiar nul în susținerea activității economice. Chiar dacă țările producătoare de petrol își vor menține și în 1975 tendința de a spori importurile din această zonă, ele nu reprezintă decît circa 12% din totalul exporturilor Europei occidentale în afara regiunii.

Tabelul nr.2

Investițiile publice și particulare
(modificarea anuală a volumului față de anul precedent, în %)

Tara	Anul	Investiții publice[a]	Investițiile întreprinderilor particulare[b]
Anglia	1972	-3,5	5,0
	1974	-4,8	0,4
	1975	4,4	–
Belgia	1972	4,5	2,2
	1974	2,5	7,0
	1975	2,0	-2,0
Franța	1972	5,4	8,2
	1974	5,5	4,7
	1975	2,7	4,5
R.F.G.	1972	-4,9	1,5
	1974	10	-8,5
	1975	5	-0,5
Norvegia	1972	13,7	2,9[c]
	1974	1,5	21,4[c]
	1975	3,8	-1,5[c]
Suedia	1972	7,0	8,0
	1974	..	4,0
	1975	-1,5	2,0

a = Investițiile administrației centrale.
b = Fără construcțiile de locuințe. c = Fără construcția de nave și inclusiv explorarea petrolului.

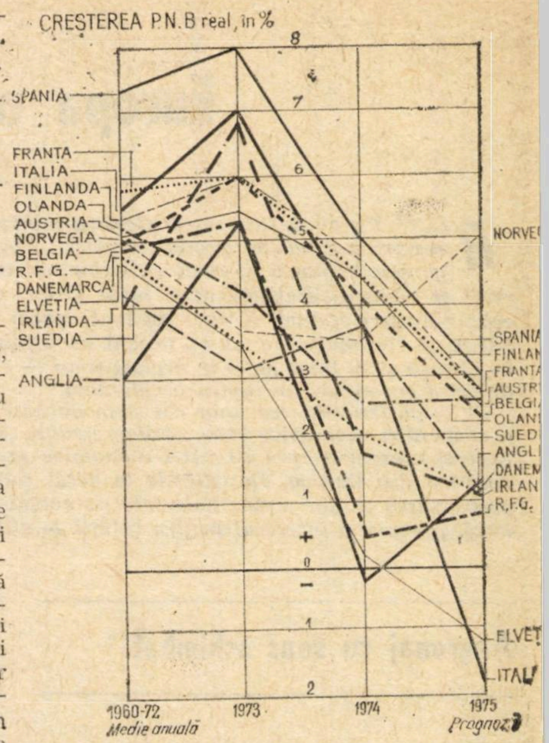

(după „The Economist")

Perspectivele de a exporta în altă parte a lumii sînt mai puțin încurajatoare. Piața țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol (piață importantă pentru Europa occidentală, întrucît absoarbe mai mult de 25% din exporturile sale în afara zonei) este plină de incertitudini. Dacă anul trecut creșterea puternică a cererii de import din partea acestor țări a fost determinată îndeosebi de ascensiunea prețurilor la produsele de bază, pe anul în curs deficitul global al balanțelor lor de plăți este estimat la 30 miliarde dolari (cu 7 miliarde mai mult decît în 1974) ; prin urmare nu se poate conta pe sporirea volumului exporturilor către aceste țări, în afară de cazul cînd asistența financiară acordată lor ar cunoaște o creștere excepțională. Totodată, nu este de prevăzut nici o extindere importantă a volumului schimburilor între țările Europei occidentale.

În 1974 deficitul balanței comerciale a țărilor Europei occidentale a fost, în general, mai redus decît s-a prevăzut inițial în lumina majorării prețurilor la produsele petroliere. Evoluția menționată s-a datorat, într-o anumită măsură, îmbunătățirii raportului de schimb (dacă se exclude petrolul), tendință care s-a accelerat către sfîrșitul anului trecut și se menține în 1975. Ținînd seama de acest lucru, se apreciază că — chiar dacă importurile de petrol vor continua să greveze asupra balanței comerciale a țărilor Europei occidentale — soldul se va îmbunătăți în 1975 (mai sigur în cazul țărilor mari — Anglia, Franța, Italia, R.F.G.). În ceea ce privește balanța de plăți externe, situația acesteia se va ameliora într-o măsură mai mică, întrucît plățile către țările membre ale O.P.E.C., legate de investițiile efectuate de ele în țările Europei occidentale, vor spori sensibil față de 1974.

Referitor la prețurile produselor de bază se așteaptă ca în 1975 acestea să fie mai mult stabile ; cu excepția bunurilor alimentare (și a unor produse ca aluminiul, minereul de fier, fosfații etc.), se va înregistra o tendință de scădere a prețurilor în cea mai mare parte a anului.

Inversarea acestei tendințe se va afla în strînsă dependență de momentul în care s-ar face simțită o înviorare a economiei țărilor Europei occidentale ; ea ar influența în primul rînd prețurile metalelor.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

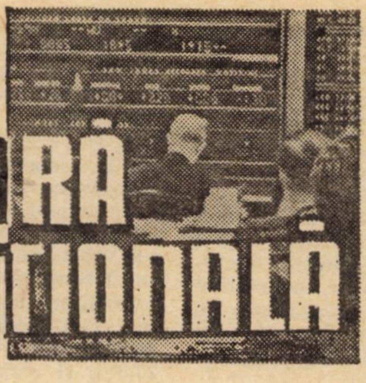

Cursuri

	Curs central	Curs la 28 XII 1973	Curs la 12 V 1975	Curs la 16 V 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 16 V 1975 față de:		Abaterea 1) în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 - 16 V 1975
					Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3545	2,3535	+13,40	+14,68	-12,80
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5100	2,5200	+34,34	+28,96	-22,46
Francul francez	4,60414	4,7025	4,0810	4,0580	+13,45	+15,88	-13,70
Yenul japonez	308,0	280,20	291,15	291,35	+ 5,71	- 3,82	+ 3,98
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4030	2,4060	+15,59	+17,45	-14,86
Francul belgian	40,334	41,10	35,35	34,92	+15,50	+17,69	-15,03
Lira italiană	523,50	607,0	629,30	627,80	-16,61	- 3,31	+ 3,43
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3000	2,3050	-20,38	0,86	+ 0,70
Prețul aurului la Londra 3)	-	103,87	165,15	165,75			

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN SĂPTĂMÎNA 12—16 mai a.c., pe piețele valutare s-au manifestat în continuare fenomene de tensiune, cursurile valutelor înregistrînd oscilații relativ importante. Menținerea tendinței de scădere a cursului lirei sterline și, într-o anumită măsură, a cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a constituit trăsătura principală a evoluției situației pe piețele valutare internaționale.

Lira sterlină a continuat să fie supusă unor puternice atacuri speculative „à la baisse" și în perioada analizată, nivelul de depreciere a acestei valute față de principalele valute occidentale în raport cu paritățile stabilite în decembrie 1971 depășind, pentru prima dată, în prima jumătate a săptămînii nivelul de 25%.

Agravarea recesiunii economice în Anglia — ca urmare a efectelor restricțiilor de credite, a creșterii prețurilor și a bugetului deflaționist, aprobat în luna aprilie a.c., precum și posibilitatea înrăutățirii climatului social în această țară ca urmare a creșterii numărului șomerilor, în prezent la peste un milion, constituie factorii principali care influențează negativ poziția lirei sterline pe piețele valutare internaționale.

Situația dificilă a lirei este legată și de incertitudinile în legătură cu rezultatele referendumului de la începutul lunii iunie a.c. cu privire la rămînerea sau ieșirea acestei țări din Piața Comună.

În vederea frînării deprecierii prea accentuate a monedei naționale, Banca Angliei a intervenit pe piața valutară cumpărînd cantități importante de lire sterline, uneori chiar de nivelul a 200—300 milioane de dolari pe parcursul unei singure zile. Această măsură, precum și anunțarea rezultatelor balanței comerciale pe luna aprilie a.c. (un deficit de 665 milioane de dolari), mai puțin defavorabile decît se aștepta în fapt, au contribuit la o ușoară redresare a cursului lirei sterline spre finele perioadei analizate.

Cursul **dolarului S.U.A.** a fost supus, mai ales în prima jumătate a intervalului analizat, unor atacuri speculative „à la baisse", cursul său înregistrînd scăderi importante mai ales față de francul francez, francul elvețian, marca vest-germană și francul belgian. Unele bănci centrale occidentale (Banca Franței, Bundesbank, Banca Națională a Elveției) au intervenit pe piețele valutare pentru a evita o depreciere prea accentuată a cursului dolarului față de monedele naționale.

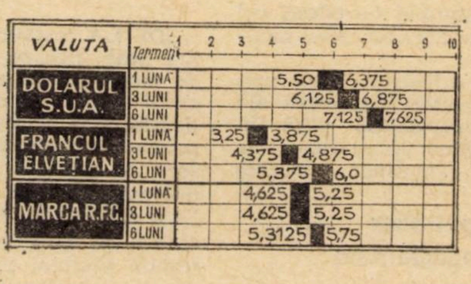

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 12—16 mai 1975 (nivel minim și maxim)

Cursul dolarului a fost influențat negativ atît de unii factori de natură psihologică cît și mai ales de evoluția nesatisfăcătoare a economiei americane. În luna martie a.c. producția industrială în S.U.A. a scăzut a șasea lună consecutiv, indicele situîndu-se cu 12,1% sub nivelul din luna martie 1974, iar cererea de credite din partea economiei este în scădere. În aceste condiții unele mari bănci americane au redus dobînda preferențială (prime rate) la 7,25%, de la 7,50%, iar Sistemul Federal de Rezervă a redus taxa oficială a scontului la 6,0%, pentru a stimula și pe calea ieftinirii creditului redresarea economiei.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 17 mai 1975

Anglia x)	10,0 %	Italia	8,0 %
Austria	6,0 %	Japonia	8,50%
Belgia	7,0 %	Luxemburg	7,0 %
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8,0 %	Olanda	6,0 %
Elveția	4,50%	S.U.A.	6,0 %
Finlanda	9,25%		
R.F.Germania	5,0 %		
Israel	6.0%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Spre finele săptămînii analizate cursul dolarului s-a redresat ușor, ca urmare mai ales a anunțării unei reduceri a deficitului balanței de plăți a S.U.A. în primul trimestru a.c.

Teodor GIURGIU

întrucît cele ale materiilor prime agricole reacționează, în general, cu întîrziere. Se apreciază, așadar, că fluctuația medie de la un an la altul a prețurilor produselor de bază nealimentare (fără petrol) va fi negativă în 1975. În ceea ce privește prețurile medii la produsele alimentare primare, este puțin probabil ca ele să scadă în 1975 ; majorarea lor — dacă se va produce — va fi oricum mai mică decît în 1974.

Creșterea prețurilor la bunurile de consum și servicii a înregistrat o încetinire considerabilă către sfîrșitul anului trecut ; se estimează că tendința va persista în cursul acestui an, cu excepția Austriei și Norvegiei, unde se prevede o accentuare a creșterii prețurilor. Autorii studiului apreciază că relaxarea tendințelor inflaționiste în 1975 se datorește unor factori pur conjuncturali și nu constituie o dovadă că inflația a fost stăvilită. Într-o serie de țări din Europa occidentală, redresarea producției ar putea să meargă mînă în mînă cu o creștere a prețurilor de ordinul a 10% la sfîrșitul anului 1975. Mai mult, dacă într-un an — doi țările industrializate din Occident vor reuși să intre într-o nouă fază de expansiune economică, există riscul, aproape inevitabil, ca inflația să se reactiveze.

Față de cele arătate mai sus, în studiul C.E.E./O.N.U. se relevă că pentru relansarea activității economice în țările analizate ar trebui să intre în acțiune, într-o strînsă interdependență, factori cum ar fi : reconstituirea stocurilor, sporirea participării sectorului public la relansarea economiei, o politică monetară și fiscală care să stimuleze construcția de locuințe și consumul privat, promovarea exporturilor către țările producătoare de petrol, stabilizarea prețurilor la produsele de bază și o eventuală creștere a acestora la produsele industriale.

În prezent, apreciază autorii studiului C.E.E./O.N.U., este posibil să se stimuleze în același timp consumul și investițiile, dar după părerea lor este deosebit de important să se dea prioritatea cuvenită celor din urmă, deoarece ar putea avea rapid un efect motor și multiplicator pentru sectoarele economice. În acest sens guvernele țărilor interesate sînt invitate să coopereze pentru a promova noi structuri de investiții și, prin aceasta, noi curente de schimburi internaționale.

Este firesc ca în actuala conjunctură să sporească interesul statelor vest-europene, al cercurilor de afaceri respective pentru intensificarea relațiilor economice cu țările socialiste. Pentru extinderea schimburilor comerciale reciproc avantajoase, a colaborării și cooperării pe termen lung dintre state europene cu sisteme social-economice diferite, stabilitatea dezvoltării economice a țărilor socialiste oferă o temelie de nădejde.

I. ȘIMON
N. DINU

Şocul petrolului pe unde lungi

DINTRE resursele cele mai disputate ale Terrei, petrolul constituie o problemă nu numai la ordinea zilei de astăzi, ci și de mîine. În ciuda teoriilor după care situația materiilor prime, slăbirea conjuncturii, evoluția costurilor, a prețurilor și șomajului evoluează într-un ciclu pe „unde scurte", realitatea și prognozele dovedesc, cel puțin în unele secvențe ale economiei mondiale, contrariul.

Așa, de pildă, sînt calculele făcute privind necesarul și resursele de petrol ale țărilor din Europa occidentală pînă în 1985, publicate împreună cu graficul de mai jos în revista „Prisma". Statele din această zonă își pun mari speranțe în zăcămintele de țiței din Marea Nordului, cu toate că dependența față de țările exportatoare de petrol din Orientul Mijlociu nu va putea fi lichidată nici pînă în 1985. Lucrările de prospectare și exploatare necesită sume uriașe, peste 200 miliarde mărci R.F.G. în deceniul următor, timp în care producția proprie, deși va crește de peste 10 ori, nu va asigura din consum, și el în creștere substanțială, decît ceva mai mult de 1/4, importul urmînd să scadă cu mai puțin de 10%.

Viitorul petrolier al Europei occidentale

Țiței în mil. tone

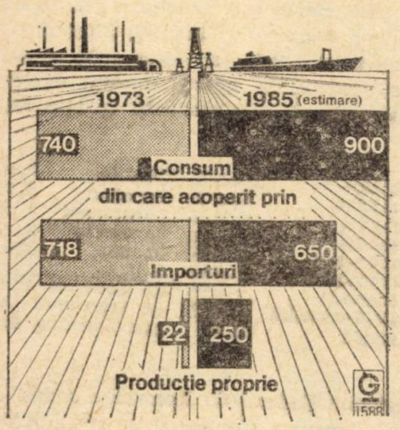

R.P.D. Coreeană: metamorfoza construcțiilor de mașini

INAINTEA eliberării țării, în 1944, industria constructoare de mașini din R.P.D. Coreeană era o ramură puțin dezvoltată (contribuia doar cu 1,6% la întreaga producție industrială) și cu o structură înapoiată, fabricînd în special unelte agricole simple. Dezvoltarea rapidă a construcțiilor de mașini după eliberare a permis încă în 1949 sporirea ponderii sale în producția industrială globală la 8.1% apoi la 15,3% în 1953 (în ciuda distrugerilor provocate de război), la 21,3% în 1960, iar în prezent această ramură ocupă ferm un loc preponderent în cadrul economiei naționale.

Odată cu reconstrucția și dezvoltarea sa, industria construcțiilor de mașini s-a modernizat continuu, ajungînd în etapa automatizării și telecomandării proceselor tehnologice. Concomitent, a avut loc o continuă diversificare și ridicare a nivelului tehnic al producției R.P. D. Coreeană fabricînd motoare de 2500 CV (cu turație mijlocie) și 3000 CV (cu turație mare), nave comerciale de 14 000 tone, locomotive diesel de 2500 CV, mari ventilatoare de înaltă presiune (de 120 mii mc/zi), uriașe transformatoare de 200 mii kVa și numeroase alte utilaje și instalații.

Profituri frauduloase

„DE LA instaurarea embargoului petrolier arab, fiecare american a fost frustrat de mai bine de patru dolari în medie de către industria petrolieră din țara sa" — dezvăluia nu demult Administrația federală pentru energie, în urma efectuării unei serii de anchete privind profiturile frauduloase realizate de monopolurile petroliere din S.U.A. Anchetele au dus la concluzia că, pe întreaga filieră (de la extracția țițeiului și pînă la desfacerea produselor petroliere), societățile respective — profitînd de criza energetică — au încasat în mod nejustificat de la consumatorii americani 861 milioane de dolari, sau chiar mai mult. Semnificativ este faptul că, pînă la sfîrșitul primului trimestru a.c., organismul guvernamental amintit a determinat societățile petroliere să restituie sau să renunțe la încasări în sumă totală de 612 milioane de dolari.

Elveția în ceasurile crizei

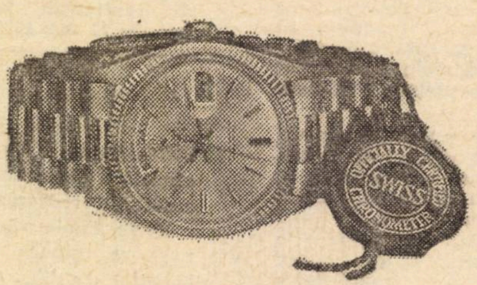

O VESTE „stranie" circulă pe coridoarele financiare ale țărilor occidentale. După cum relatează ziarul „The Times", Elveția, care pînă în prezent nu s-a afiliat nici unei organizații economice sau financiare internaționale, a făcut cerere pentru a deveni membră a așa-numitului „șarpe" monetar vest-european — sistem prin care se menține stabilă paritatea valutară între țările aderente. Cererea este pusă în legătură cu situația economică a Elveției care are de făcut față unor probleme economice severe, puse de dependența acesteia față de veniturile din exterior. Sectoarele cele mai greu lovite sînt industria ceasurilor și turismul.

În decembrie 1974, ultima lună pentru care există date, vînzările la exportul de ceasuri au scăzut cu 23% față de 1973. Elveția exportă în medie pe ultimii ani 97% din producția proprie de ceasuri și deține 40% din vînzările pe piața mondială.

R. F. G.: disparități în venituri

DINTR-UN raport publicat nu demult de Oficiul federal pentru statistică din R.F.G., numărul femeilor măritate care intră în serviciu pentru a spori veniturile familiei crește an de an. Dacă în primăvara 1971 ponderea femeilor măritate, angajate într-o muncă remunerată, era de 36% din totalul acestora, în anul următor cifra respectivă era de 38%, iar în primăvara anului 1973 se ridica la 39%.

Sondajele efectuate au arătat că în martie 1973 ponderea persoanelor care aveau un venit lunar net de 1 200 mărci sau mai mult reprezenta 43,2% în rîndul populației masculine ocupate și doar 10,2% în rîndul celei feminine (discrepanța fiind mult mai profundă la categoria „muncitori" — 23,8%, și respectiv, 0,8%). Proporția scăzută a femeilor cu venituri mai ridicate se explică, între altele, și prin faptul că, avînd de făcut față sarcinilor familiale, o parte din ele caută și obțin servicii cu orar redus.

Geografia puterii patronale

ÎNTR-O analiză-anchetă făcută în Franța se subliniază deplasările noii „geografii a puterii" în cadrul așa-zisei reforme a întreprinderii, a noii ierarhii a competențelor, prin care se încearcă a adapta trecutul la prezent și nu a schimba prezentul în funcție de viitor. Reținem cîteva din reflecțiile lui Jean Dubois, autorul anchetei la care ne referim, publicată nu demult în revista „L'Expansion".

- Managerul poate să facă să se creadă că întreprinderea însăși (respectiv angajații ei) decide singură obiectivele în funcție de echilibrele proprii ; nu este decît un camuflaj destinat să ascundă adevărata lui înfățișare. El își datorează puterea apartenenței sale la clasa conducătoare al cărei reprezentant este.
- Dominația a avut întotdeauna o dublă înfățișare, cea a represiunii și cea a persuasiunii. Întreprinderea își rezerva pînă în prezent arma seducției pentru uzul extern, adică în relațiile cu clientela. Ea o întrebuințează astăzi pentru a convinge — adică a învinge pe cei care îi consideră „inamicul din interior" — salariații — împotriva cărora nu găsesc astăzi decît armele psihologice.

Patronatul de fapt are de făcut față unei arme redutabile, solidaritatea sindicală, acțiunile organizate care mobilizează cu adevărat „spiritele și voința lucrătorilor".

S. U. A.: avansul automobilelor importate

PONDEREA automobilelor importate în totalul vînzărilor auto din Statele Unite a crescut abrupt, de la 16,6% în trim. IV/1974 la 21,1% în trim. I/1975. Numai o singură dată pînă în prezent partea importurilor a depășit 20% în desfacerile totale de automobile (în august 1971). În trim. I/1975 vînzările de automobile produse în Statele Unite au scăzut și ca cifră absolută. Explicația care se dă curent avansului automobilelor importate constă în aceea că, în pofida eforturilor de adaptare ale producătorilor americani la cerințele actuale pentru automobile mai mici, cu consum mai redus de benzină, automobilele vest-europene continuă să prezinte avantaje în acest domeniu. Un exemplu este noul tip de Chevrolet-Nova 1975 în cazul căruia 1 galon de benzină (=3,785 l) este suficient pentru a parcurge 21 mile (= circa 34 km), în timp ce în cazul lui Volkswagen Rabbit 1 galon este suficient pentru 38 mile (= circa 61 km).

Sistemul de cotare a valutelor în cont în R. S. România

În conformitate cu art. 4 al Decretului nr. 124 din 17 martie 1970, Banca Națională a Republicii Socialiste România stabilește și publică, potrivit legii, cursul oficial în lei al valutelor. Prin art. 6 al H.C.M. nr. 147 din 26 ianuarie 1952, cursul valutelor față de leu se fixează pe baza conținutului legal în aur fin al leului (de la 1 februarie 1954 acesta este de 0,148 112 g) și al conținutului legal în aur fin al valutelor respective (sau în cazul în care valutele nu au un conținut legal în aur, pe baza cursurilor monedelor liber convertibile stabilite de autoritățile din țările respective). De la 1 iunie 1953, în România se aplică un curs unic pentru valute, atît la cumpărare cît și la vînzare.

Banca Națională cotează oficial : valutele țărilor socialiste, valutele liber convertibile ale unor țări nesocialiste, precum și valutele neconvertibile ale unor țări nesocialiste cu care țara noastră are acorduri de plăți, cu condiția ca regimul de cursuri din țara respectivă să aibă un caracter bine definit și ca moneda acelei țări să prezinte un oarecare caracter de stabilitate.

Astfel, Banca Națională cotează oficial 41 de valute, publicînd cel puțin o dată pe lună, în ziarul „România liberă", o listă de cursuri pentru valute în cont (adică cecuri, scrisori de credit, ordine de plată etc.) întocmită după principiul obișnuit al cotării directe, prin care se arată cîți lei fac 1 unitate sau 100 unități de monedă străină.

Cursul oficial în lei al valutelor în cont se stabilește astfel :

a) Pentru dolarul S.U.A. și pentru valutele neconvertibile cotate de către Banca Națională (cu excepția rupiei indiene, care este legată de lira sterlină printr-un curs fix și fluctuează pe piața monetară împreună și în același sens cu ea, față de celelalte valute), cursul oficial în lei se stabilește pe baza raportului dintre conținutul în aur fin al valutei respective și conținutul în aur fin al leului, sau — în cazul în care valuta respectivă nu are o paritate metalică — pe baza raportului dintre cursul dolarului S.U.A. față de valuta respectivă și față de leu.

b) Pentru valutele liber convertibile (cu excepția dolarului S.U.A.), marca finlandeză, peseta spaniolă și dinarul iugoslav, cursul oficial în lei se stabilește pe baza raportului dintre cursul mediu la vedere al dolarului S.U.A. față de valuta respectivă înregistrat pe piața țării în cauză și cursul oficial în lei al dolarului S.U.A., valuta americană fiind moneda de referință. Cursul în lei astfel stabilit se modifică în cazul cînd valutele de mai sus înregistrează variații în raport de dolarul S.U.A. de peste ± 2% față de ultimul curs stabilit în lei.

În baza protocolului la Convenția multilaterală din 8 februarie 1963 semnat la Praga, se aplică — de la 1 aprilie 1963 — pentru valutele țărilor socialiste (cu excepția dinarului iugoslav și a pesoului cubanez) cursuri speciale cu primă sau rabat pentru anumite plăți necomerciale. Aceleași cursuri sînt aplicate și la cumpărările și vînzările de valută efectivă a țărilor socialiste respective (adică bilete de bancă și monede metalice avînd putere circulatorie în țara de origine), în măsura în care asemenea operații sînt permise de dispozițiile în vigoare. Aceste cursuri sînt stabilite în mod convențional.

De la 2 octombrie 1974, la cumpărarea și vînzarea valutelor țărilor capitaliste și a dinarului iugoslav se aplică o primă de 141,45% la cursul oficial în lei pentru unele operații necomerciale (pentru lista acestor operații vezi „Revista Economică" nr. 2/1975). Prima de 141,45% se aplică și în cazul decontării categoriilor de plăți arătate mai sus prin conturile de cliring cu țările capitaliste și cu Republica Cuba.

În scopul sprijinirii ministerelor, centralelor și întreprinderilor, banca comunică, la cererea telefonică sau în scris celor interesați, cursul valutelor în lei.

Pentru sistemul de cotare a valutelor efective în țara noastră, vă rugăm să urmăriți numărul viitor.

Gh. DANIELOPOLU

Conferința Commonwealth-ului

Rodica Manolescu, Focșani — Comunicatul dat publicității (vezi **The Times**, 8 mai a.c.) la sfîrșitul recentei conferințe a Commonwealth-ului, care a reunit la Kingston (Jamaica) pe primii miniștri ai țărilor membre. relevă că participanții au recunoscut în unanimitate „necesitatea de a se lua măsuri imediate în vederea creării unei noi ordini economice internaționale mai raționale și mai echitabile".

La Conferință, la care erau reprezentate și 22 de țări în curs de dezvoltare semnatare ale Acordului de la Lomé cu Piața Comună vest-europeană (care oferă acestor țări unele garanții, chiar dacă limitate, privind prețurile de export), nu s-a ajuns la un acord privind stabilizarea prețurilor unor produse interesînd țările în curs de dezvoltare membre ale Commonwealth-ului, așa cum propusese de exemplu Michael Manley, primul ministru jamaican. Pentru analizarea acestei probleme practice, și a altora, Conferința a hotărît crearea unui grup restrîns de experți care să elaboreze „un program cuprinzător și complex de măsuri practice vizînd lichidarea decalajului dintre țările bogate și cele sărace. Aceste măsuri vor avea ca scop promovarea dezvoltării și sporirea transferului real de resurse către țările în curs de dezvoltare, între altele în domeniile producției, distribuției și schimbului de produse primare și secundare, ca și de servicii".

Viitoarea Conferință a șefilor de guverne ai țărilor Commonwealth-ului va avea loc la Londra la jumătatea anului 1977.

Reglementări comunitare

Ștefan Pleșa, București — Valoarea noii unități de cont a Pieței Comune adoptată recent de miniștrii de finanțe ai celor 9 țări membre — în locul celei vechi definite prin 0,8886 grame aur fin, care a fost abandonată în condițiile fluctuării generalizate — este calculată zilnic de Comisie în funcție de evoluția pe piețele valutare a cursurilor monedelor țărilor membre, formînd un „coș" monetar cu o structură fixă. Ponderea fiecărei monede în acest „coș" a fost stabilită în funcție de produsul național brut și de participarea fiecărei țări la comerțul comunitar. Ponderile stabilite sînt de : 27,3% marca vest-germană, 19,5% francul francez, 17,5% lira sterlină, 14% lira italiană, 9% florinul, 7,9% francul belgian, 3% coroana daneză, 1,5% lira irlandeză, 0,3% francul luxemburghez.

O propunere anterioară viza utilizarea ca monedă de cont a drepturilor speciale de tragere, care reprezintă de asemenea un „coș" de monede. Valoarea acestuia însă depinde în proporție de 55% de monede din afara C.E.E. în primul rînd de dolar, a cărui participare este de 33%.

Noua unitate de cont comunitară, folosită pentru început pentru operațiile Fondului european de dezvoltare și ale Băncii europene de investiții, ar urma să fie utilizată în perspectivă și în alte domenii putînd să devină un „mijloc însemnat de plăți internaționale", potrivit aprecierii lui Jean-Pierre Fourcade. ministrul de finanțe al Franței.

Recuperarea deșeurilor menajere

Petre Gandrabura, Rădăuți. — În condițiile rarefierii unor materii prime, atenția crescîndă acordată de specialiști posibilităților de recuperare a celor conținute în deșeurile menajere este de înțeles. Conform unei evaluări publicate de revista **L'Usine Nouvelle**, cele 11 milioane tone de deșeuri menajere produse în 1973 în Franța conțineau materiale utilizabile în valoare de 4 miliarde franci, respectiv o cincime din deficitul balanței comerciale a țării.

Recuperarea materiilor prime conținute în deșeuri menajere se efectuează, în general, pe două căi principale : extragerea directă din deșeuri brute și incinerarea acestora, cu prelucrarea ulterioară a arsurii și cenușii rezultate (se apreciază că o tonă de arsură conține metale în valoare de 50—100 franci, iar o tonă de cenușă — de 120—210 franci). În prezent funcționează în lume o serie de instalații pentru trierea (pe cale uscată sau umedă) automată a deșeurilor menajere și separarea metalelor de sticlă, fibre de celuloză etc. S-a calculat că nivelul optim al rentabilității unei asemenea instalații se atinge atunci cînd ea este proiectată pentru o colectivitate urbană de circa un milion de persoane (capacitatea minimă rentabilă fiind pentru 300 000 de persoane). În ceea ce privește instalațiile care funcționează pe principiul incinerării deșeurilor, acestea pot deveni rentabile pentru colectivități de cel puțin 400 000 de persoane, iar în cazul orașelor cu un milion de locuitori (400 000 tone deșeuri tratate anual) pot da — după opinia specialiștilor — beneficii apreciabile.

Conducta transalaskiană

Ion Bănică, Găești. — După o întîrziere de cinci ani, conducta petrolieră care va traversa Alaska de la Prudhoe Bay pînă la portul Valdez a început să fie construită. Ea va avea o lungime de 1 284 km și va fi gata pînă la sfîrșitul anului 1977. Costul ei se va ridica la 6 miliarde dolari (respectiv aproape 4,7 milioane de dolari kilometrul) — față de numai 900 milioane cît se estima în 1969. Prin conductă vor putea fi transportate zilnic 1,2 milioane barili de petrol în 1978 și în jur de 2 milioane barili în 1980.

ERATĂ : În nr. 19, pag. 13, semnătura autorului se va citi **dr. Lazăr Cisteleoan.**

ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII ȘI TEHNICA NOUĂ

(Urmare din pag. 7)

● **Pentru nerealizarea unor prevederi ale programului** (ne referim, mai ales, la cazurile subiective), **cei în culpă să fie penalizați potrivit daunelor provocate și obligați să asigure resursele de furnizare a utilajelor respective.**

● **Să nu se admită importuri de utilaje și mașini sau de completare decît în cazurile bine justificate și numai după ce beneficiarii și furnizorii au epuizat orice posibilitate de a le realiza prin eforturi proprii.**

● **Să se analizeze anual sau la perioade mai scurte stadiul înfăptuirii programului de dotare și, în funcție de necesități, să fie readaptat, respectiv completat cu noi poziții sau să se renunțe la altele ce sînt depășite din punct de vedere al performanțelor.**

● **Să se adîncească specializarea întreprinderilor constructoare de mașini și utilaje specifice construcțiilor, să se studieze posibilitatea ca atît întreprinderile specializate cît și Institutul de cercetări și proiectări existent să fie integrate într-o centrală industrială.**

● **Să se facă o analiză minuțioasă la fiecare poziție de plan a posibilităților de diminuare a costurilor unor utilaje la furnizor, în care scop se impune promovarea unor tehnologii mai eficiente și utilizarea de materii prime din resursele autohtone.**

● **Reanalizarea modului de utilizare a parcului de mașini și utilaje din dotare, Ministerul Construcțiilor Industriale propunînd, în funcție de experiență și rezultatele dobîndite, forma cea mai adecvată și eficientă de organizare.**

● **Pentru rezolvarea situației create în legătură cu piesele de schimb — atît din producția internă cît și din import — ar fi util să se analizeze cu discernămînt de fiecare dată cererile (ținîndu-se seama de prevederile normelor și normativelor de consum), iar cantitățile aprobate să fie livrate la termenele și în sortimentele stabilite.**

FORȚA DE MUNCĂ

(Urmare din pag 12)

162 mii ha teren arabil (reveneau deci unui cooperator circa 2 ha teren arabil, ceea ce este foarte puțin. Media de 2 ha se apropie de media calculată pe țară — de circa 2,3 ha. Or, în condițiile unei mecanizări complexe a muncii în agricultură, „încărcătura“ cu teren arabil poate ajunge și la 25 ha pe un lucrător. (Pentru a se ajunge la o asemenea „încărcătură“, în condițiile în care se menține ritmul actual de reducere a forței de muncă în cooperativele chestionate, ar trebui să treacă peste 30 de ani).

Fenomenul de reducere a forței de muncă ocupată în agricultură, fiind un proces real, caracteristic economiilor dinamice, în care progresul tehnic se introduce rapid și pe scară largă, constituie în același timp cauza și efectul intensificării mecanizării lucrărilor agricole. Datorită corelației directe ce se stabilește între ritmul de reducere a forței de muncă și gradul de mecanizare a lucrărilor, procesul de reducere trebuie corelat nu numai pe ansamblul agriculturii (cooperatiste sau de stat) sau numai la nivelul județului ci în cadrul fiecărui consiliu intercooperatist și chiar a fiecărei cooperative agricole și întreprindere agricolă de stat. În felul acesta, deficitul de forță de muncă care se constată în perioadele în care în mod obiectiv se suprapun lucrările agricole poate fi redus.

Atît în investigația noastră cît și în alte studii3) corelația menționată nu se poate comensura încă sub aspectul încadrării sau depășirii limitei normale față de gradul de mecanizare existent și există suficiente temeiuri pentru a afirma că acolo unde se manifestă o lipsă de brațe de muncă în perioadele de vîrf, ea este cauzată tocmai de desfășurarea necoordonată — într-un sector de producție sau altul, la nivelul unei zone sau a alteia — a procesului de înzestrare tehnică a muncii cu necesarul de brațe de muncă și cu suprafața agricolă.

La nivelul celor 117 cooperative investigate, evoluția resurselor de forță de muncă în perioada 1971—1974, în medie, pe o cooperativă este redată în graficul nr. 2. Am considerat sugestiv acest mod de prezentare pentru evidențierea și înțelegerea dimensiunilor procesului de reducere a forței de muncă la nivelul eșantionului nostru de cooperative agricole. Interpretarea graficului, practic, trebuie să pornească de la analizarea celor două tendințe : de reducere a unor categorii de lucrători și de sporire a altora. Din grafic rezultă că în cazul eșantionului studiat se reduc tocmai acele categorii care sînt utile unităților agricole și sporește numărul celor care influențează nefavorabil structura pe vîrste a forței de muncă a cooperativelor cuprinse în eșantion. (De la o zonă la alta și de la o cooperativă la alta acest proces se desfășoară cu intensitate diferită, fiind influențat de condiții economice și sociale specifice, asupra cărora vom reveni în partea a II-a a anchetei).

MAGAZINUL DE PREZENTARE

(Urmare din pag. 14)

trei motive de necumpărare dețin majoritatea în totalul motivelor de necumpărare și pentru confecții, intervenind în plus caracteristica specificului de vîrstă.

Demn de menționat este faptul că majoritatea cumpărătorilor s-au declarat satisfăcuți de serviciile oferite de către vînzători, precum și de calitatea produselor industriei ușoare.

O altă funcție pe care „Cocor“-ul va trebui s-o realizeze mult mai pregnant este aceea **de îndrumare și educare a gustului și exigențelor cumpărătorilor.** Importanța sporită a funcției sus-menționate reiese din faptul că un segment important de vizitatori îl constituie cei care vin să se informeze și care frecventează cu consecvență magazinul cu acest scop. Acestor vizitatori „Cocor“-ul trebuie să le ofere un mod de prezentare și de informare asupra noutăților industriei ușoare la nivelul cel mai înalt al exigențelor, ca mijloc practic de educare a gustului cumpărătorilor, de realizare a funcției sale.

De asemenea, „Cocor“-ul trebuie să asigure **o cît mai bună pregătire a utilajului** pentru buna desfășurare a acțiunilor procesului de vînzare. Această funcție este absolut necesară, ea ținînd de crearea unei ambianțe cît mai bune, care la rîndul ei creează vizitatorului o impresie favorabilă. Ea determină o creștere substanțială a renumelui „Cocor“-ului în rîndul populației căreia i se adresează.

Cele cîteva propuneri menționate sînt menite să aducă îmbunătățiri de ansamblu ale activității magazinului „Cocor“, realizarea lor însemnînd un aport adus bunei serviri a populației, dar și un imbold de a spori numărul magazinelor de prezentare, cu funcțiile și prestigiul acestora.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 21 din 23 mai 1975

375 de ani de la Unirea românilor sub Mihai Vodă Viteazul. Luptă de veacuri pentru unitate în libertate **(Vasile Porumbescu)** 1

– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Partidul – dinamizator al activității economice (conf. univ. dr. **Ioan Tiberian)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Șantierele de construcții și tehnica nouă **(V. Boescu, L. Țintea)** 5

— Cooperarea industrială — un mecanism susceptibil de îmbunătățire. Relații. Sisteme. Interconexiuni. (dr. ing. **Șerban Orăscu)** 8

— Ancheta „R.E.“ în 117 cooperative agricole de producție. Forța de muncă — factor principal al progresului economic (I) (dr. **Letiția Zahiu, Ion Manea)** 11

— Comerț interior. Un barometru pentru producător: Magazinul de prezentare. **(Constantin Bob)** 13

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Informatică: Concepția și implementarea unui sistem informatic integrat la nivel de centrală industrială **(Victor Dunca)** 15

TEORII-IDEI

– Încotro se îndreaptă omenirea ? Necesitatea unei viziuni globale asupra relațiilor om-tehnică-natură-societate (dr. **Maria D. Popescu)** 17

— Școli ● curente ● economiști: Teoria costurilor comparative într-o nouă variantă (dr. **Ioan Cristescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Argumente pentru o nouă ordine economică internațională. Conținutul economic al politicii demografice. **(Emil Mesaroș)** 24

— Tendințe ● conjuncturi 26

— Documentar „R.E.“. Europa occidentală : Perspectivele recesiunii **(I. Șimon, M. Dinu)** 27

— Piața monetară internațională 29

— Mondorama 30

— Curier 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

NOI ÎNLESNIRI LA CUMPĂRAREA TELEVIZOARELOR

Televizoarele din producția internă pot fi cumpărate cu plata în 24 rate, cu un aconto de 15%, indiferent de mărimea retribuției tarifare nete, a pensiei sau a altui venit din muncă, de către personalul permanent din organizațiile socialiste, membrii cooperativelor meșteșugărești, pensionari membrii cooperativelor agricole de producție, precum și de către alte persoane fizice ca : membrii uniunilor de creație, membrii colegiilor de avocați și ai altor asociații similare, angajații asociațiilor de locatari etc.

Acontul și rata lunară pe tipuri de televizoare sînt următoarele:

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Prețul televizorului	Aconto de 15%	Rata lunară (la 24 rate)
VENUS OLIMP	47 cm	2 870 lei	431 lei	105 lei
MODERN	47 cm	3 050 lei	458 lei	110 lei
SATURN DIANA OPERA ELECTRA	59 cm	3 500 lei	525 lei	125 lei
CLASIC	59 cm	3 530 lei	530 lei	125 lei
OPERA 2 DIANA 2	61 cm	3 550 lei	533 lei	126 lei
ASTRONAUT LUX	65 cm	3 960 lei	594 lei	140 lei

Prezentate în casete furniruite, cu o linie modernă, televizoarele sînt receptoare multicanal, au imagine și sunet de calitate și prezintă o mare stabilitate în funcționare.

ORICE DAR PENTRU COPII, UN PRILEJ DE BUCURII

Alegeți pentru copilul dumneavoastră, din largul sortiment de costume p.n.a., cămăși, bluze, pantaloni (lungi sau scurți), rochițe, compleuri, costume de baie ; de tricotaje, șosete, și ciorapi 3/4 sau de lenjerie și îmbrăcăminte pentru noii născuți, ori din bogata sortimentație de încălțăminte (ghete baby, ghete soliflex sau sandale), toate acestea remarcîndu-se prin varietate de culori și modele, comoditate și aspect modern.

1975 JUN 18

Lei

646

revista economică

22 30 V 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 116

UNIREA simbol al luptei poporului nostru pentru independența și suveranitate

ZILE ISTORICE ÎN DEZVOLTAREA COLABORĂRII FRĂŢEŞTI ROMÂNO-COREENE

INTREGUL popor român a întîmpinat cu deosebită satisfacţie şi bucurie, cu calde sentimente frăţeşti vizita oficială în ţara noastră a delegaţiei de partid şi guvernamentale a R.P.D. Coreene, condusă de tovarăşul Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, preşedintele Republicii Populare Democrate Coreene. Moment de excepţională însemnătate în cronica relaţiilor româno-coreene, această vizită a constituit o nouă contribuţie remarcabilă la amplificarea cooperării pe multiple planuri şi întărirea prieteniei şi colaborării frăţeşti dintre cele două ţări şi popoare. În persoana înaltului oaspete am salutat pe eminentul conducător al eroicului popor coreean de care poporul nostru se simte legat printr-o indestructibilă prietenie şi solidaritate internaţionalistă, prin comunitatea de orînduire, de ideologie, prin ţelurile comune ale făuririi noii orînduiri, prin lupta comună pentru triumful idealurilor socialismului şi păcii.

Vizita preşedintelui Kim Ir Sen în Republica Socialistă România, ca şi vizita întreprinsă în 1971 de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Republica Populară Democrată Coreeană, amplele şi rodnicele convorbiri purtate de cei doi şefi de state, documentele şi acordurile semnate deschid perspective tot mai largi colaborării multilaterale şi solidarităţii militante dintre partidele şi ţările noastre, în interesul celor două popoare, precum şi al cauzei generale a socialismului, progresului şi păcii în întreaga lume.

CERINŢE ECONOMICE OBIECTIVE ALE DESĂVÎRŞIRII UNITĂŢII STATULUI NAŢIONAL ROMÂN (I)

LA 28 MAI întreg poporul nostru a sărbătorit împlinirea a 375 de ani de la înfăptuirea, pentru întîia oară, după secole de restrişte, a unirii politice a românilor de pe ambele părţi ale Carpaţilor într-un singur stat. Uniţi prin relaţii economice neîntrerupte, prin acelaşi grai şi port, prin conştiinţa originii comune şi prin arzătoarea aspiraţie spre libertate şi unitate naţională, românii din Ţara Românească, Transilvania şi Moldova şi-au văzut împlinit visul în anul 1600 sub sceptrul viteazului Mihai apărătorul şi eliberatorul ţărilor române de sub opresiunea imperiului otoman. Partidul Comunist Român, continuatorul celor mai nobile tradiţii revoluţionare, de libertate socială şi naţională, a iniţiat sărbătorirea acestui important eveniment al istoriei poporului nostru. Aniversarea celor 375 de ani de la Unirea sub Mihai Viteazul, impresionanta cuvîntare rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Alba Iulia, ilustrează strălucit faptul că dăinuie de-a pururi în mintea şi inima poporului român prinosul recunoştinţei pentru înaintaşii care s-au luptat vitejeşte pentru apărarea pămîntului sfînt al ţării, pentru unitatea şi libertatea ei. Mîndru de tradiţiile sale de luptă pentru libertate şi independenţă, poporul nostru este unit într-o singură suflare în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care îl conduce cu înţelepciune pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi al comunismului pe pămîntul României.

Unitatea de viaţă economică a românilor de-a lungul veacurilor şi mileniilor a stat în permanenţă la baza consolidării conştiinţei lor naţionale şi a ideii de unitate şi independenţă. În cele ce urmează publicăm prima parte a studiului dr. Ioan Tiberian referitor la caracterul complimentar al economiei celor trei ţări române şi continuitatea legăturilor economice dintre ele.

CERCETAREA istoriei dovedeşte că ţările române de pe ambele versante ale Carpaţilor, Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, s-au dezvoltat de-a lungul secolelor în strînsă legătură una cu alta, ca urmare a unităţii geografice, a unităţii economice, a formelor de viaţă materială şi spirituală comune, a unităţii poporului român şi a limbii sale. Pe acest temei au apărut şi s-au maturizat trăsăturile naţiunii noastre. Închegarea naţiunii române, ca şi procesul de desăvîrşire a unităţii de stat a poporului nostru au o temelie obiectivă în permanenţa legăturilor economice, politice şi culturale între ţările române, legături care au reprezentat osatura în jurul căreia s-au ridicat şi consolidat conştiinţa de sine, cultura naţională, o activitate politică îndreptată spre transpunerea în viaţă a idealului independenţei şi unităţii naţionale. Dezvoltarea economică unitară a constituit factorul esenţial ce a determinat unirea ţărilor române, desăvîrşirea unităţii statului naţional unitar român. „Cea dintîi unire a românilor — scria Nicolae Iorga — a existat, cînd în capul cărturarilor nu răsărise această idee, în unitatea perfectă a vieţii economice, aşternută pe unitatea perfectă a vieţii generale şi Ardealul a intrat şi el în această viaţă prin intercirculaţia românească ; un singur corp, un singur sistem, am zice vînos, prin care străbate acelaşi sînge viu“ 1). Unitatea economico-socială a ţărilor române s-a făcut simţită în decursul istoriei lor prin unitatea de dezvoltare în ansamblu, prin unitatea dezvoltării relaţiilor sociale de producţie, prin complimentaritatea economiilor lor şi schimbul pemanent de mărfuri, precum şi prin preocupările economice comune ale poporului român.

Comunitatea de viaţă economică a naţiunii române s-a accentuat în condiţiile epocii moderne, odată cu dezvoltarea relaţiilor capitaliste de producţie, reprezentînd astfel continuitatea în condiţiile epocii burgheze a unor legături economice statornicite de-a lungul secolelor între toate provinciile româneşti. Procesul dezvoltării comunităţii economice pe teritoriul patriei noastre s-a intensificat îndeosebi după unirea Principatelor în 1859 şi reforma agrară din 1864.

Cercetarea legăturilor economice reciproce dintre cele trei ţări române — în perioada 1848—1918 — ne demonstrează necesitatea obiectivă a desăvîrşirii unificării statului naţional român. Economia celor trei ţări române ajunsese în acel stadiu în care înaintarea ei pe drumul progresului era posibilă numai într-un tot unitar, în cadrul unui stat naţional. Această cerinţă obiectivă şi-a găsit expresia în activitatea politică şi ideologică pentru unitate şi independenţă naţională, pentru înfăptuirea cadrului economic naţional şi politic cel mai propice dezvoltării poporului român.

> **„Desfiinţarea graniţelor artificiale între cele trei ţări române se impunea tot mai evident ca o necesitate de neînlăturat. Datorită economiei lor complimentare, legăturilor de schimb intense statornicite istoriceşte, ţările române nu se mai puteau dezvolta în continuare decît într-un tot unitar, într-un stat unic, liber şi independent“.**
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**

Cerinţele economice obiective ale necesităţii unirii Transilvaniei cu vechea Românie sînt atestate în mod plenar de documentele vremii : Rapoartele Camerelor de comerţ şi industrie din Transilvania, documente ale unor asociaţii cu caracter economic de pe teritoriul patriei noastre, rapoartele consulilor români de la Viena şi Budapesta, dezbaterile parlamentare din Bucureşti, documentele Congresului secuilor din 1902, publicaţiile apărute în ţara noastră (în limba română, maghiară, germană), comunicările statistice oficiale maghiare ; de asemenea, lucrările de specialitate — apărute în trecut şi îndeosebi cele scrise în anii orînduirii socialiste în care sînt oglindite diferite aspecte ale acestei realităţi.

R*elaţiile economice intre provinciile româneşti îşi au geneza în condiţiile naturale proprii teritoriului naţional.* Pe un teritoriu restrîns ce se caracterizează prin complexitatea reliefului şi a celorlalte condiţii naturale, patria noastră dispune de variate bogăţii ale solului şi subsolului. Diferenţierea solului ţărilor române şi diversitatea produselor lui au constituit baza naturală a diviziunii sociale a muncii, stimulîndu-l pe om, prin alternarea condiţiilor naturale în mijlocul cărora a trăit, să-şi înmulţească nevoile, aptitudinile, mijloacele şi metodele de muncă şi totodată să dezvolte schimbul de produse între diferite regiuni de munte, deal şi şes. Acest lucru a fost înlesnit de reţeaua hidrografică unitară. Toate rîurile principale de pe teritoriul patriei noastre — cu excepţia Dunării — străbat radial munţii, dealurile şi cîmpiile. Văile acestor artere au oferit omului din cele mai vechi timpuri o reţea de drumuri naturale care au uşurat legăturile dintre aşezările omeneşti, schimbul de mărfuri între cele trei ţări române.

L*egăturile economice neîntrerupte ce se dezvoltau continuu, se bazau pe caracterul complimentar al economiei ţărilor române.* Vicisitudinile istorice care au culminat cu ultimul val al popoarelor migratoare (pecenegii, cumanii şi mai cu seamă tătarii), manifestate în special pe teritoriile româneşti de la est şi sud de Carpaţi, au provocat o considerabilă rămînere în urmă a dezvoltării economiei. Această pecete a rămînerii în urmă a ţărilor române în comparaţie cu state din Apus, iar în cadrul teritoriului naţional, a Moldovei şi Ţării Româneşti faţă de Transilvania, s-a amplificat prin căderea sub dominaţia otomană în primul rînd a Moldovei şi Ţării Româneşti, iar mai tîrziu şi a Transilvaniei. În aceste condiţii, Transilvania a jucat rolul unui „atelier“, care aproviziona celelalte două ţări române cu produsele meşteşugăreşti necesare. Materiile prime — îndeosebi metalele — şi uneltele meşteşugăreşti, contribuiau la progresul meşteşugurilor în Moldova şi Ţara Românească, iar uneltele agricole — fiarele de plug, sape, coase, seceri — la cel al agriculturii. Armele aduse din Transilvania aveau menirea, după cum arăta Ştefan cel Mare într-o scrisoare trimisă braşovenilor prin anul 1476, „ca să ne fie împotriva păgînilor, căci avem nevoie de ele“

Prin dezvoltarea sa meșteșugărească după datele privind cantitatea și valoarea schimbului de mărfuri, Brașovul a deținut locul cel mai însemnat între orașele care au mijlocit schimbul de mărfuri între țările române în secolele XIV—XVI. La comerțul între țările române desfășurat prin mijlocirea Brașovului participau cele mai multe dintre orașele din Țara Românească, Moldova și Transilvania. La schimbul de mărfuri dintre Transilvania și Țara Românească desfășurat în secolul al XVI-lea prin mijlocirea Sibiului, luau, de asemenea, parte peste 30 de orașe și sate din Țara Românească, precum și localitățile transilvănene îndeosebi din actualele județe Sibiu, Brașov, Hunedoara, Alba și Mureș. Un rol important în schimbul de mărfuri între Transilvania și Moldova l-a avut Bistrița. Ca urmare a strînselor relații care s-au închegat între Transilvania, Țara Românească și Moldova prin mijlocirea Brașovului, Sibiului și Bistriței, aceste orașe au devenit în decursul secolului al XVI-lea elemente constitutive ale pieței interne comune în formare a celor trei țări române.

Legăturile multilaterale tot mai strînse dintre cele trei țări românești și formarea unui centru economic spre care gravitau acestea au reprezentat o puternică forță ce acționa pentru constituirea unui stat unitar. O pleiadă de personalități de seamă ale istoriei poporului nostru s-a situat în fruntea luptei pentru unirea forțelor celor trei țări românești. În bătăliile pentru libertate conduse de Mircea cel Bătrîn, Ioan de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Petru Rareș găsim prezente forțe unite din cele trei țări române. La sfîrșitul secolului al XVI-lea densitatea legăturilor economice între țările române, necesitatea unității de acțiune în războiul de eliberare antiotoman și stadiul formării conștiinței unității de neam și limbă a poporului român, au făcut posibilă prima unire politică a românilor în perioada de la 1599—1601 înfăptuită sub Mihai Viteazul — personalitate care a întruchipat în mod strălucit aspirațiile de independență și unitate ale poporului român — care a reunit sub sceptrul său „Țara Românească, Transilvania și toată țara Moldovei“ după cum s-a intitulat și a rămas în istorie.

Dominația străină, rană a veacurilor, a avut repercusiuni deosebit de negative asupra economiei țărilor române. Principatul Transilvaniei și-a păstrat autonomia pînă la încheierea pactului dualist între clasele dominante din monarhia austro-ungară. În același timp însă, obligațiile față de Poartă, iar mai tîrziu față de imperiul habsburgic, s-au resimțit asupra vieții economice, îndeosebi asupra dezvoltării industriei din Transilvania. Subordonarea din ce în ce mai mult a acestei provincii românești intereselor claselor dominante din imperiul habsburgic, a determinat „periferizarea“ ei economică. Produsele industriei ardelene își găseau foarte greu piețe de desfacere în apus. De pildă, Maria Tereza luase măsuri ca toate mărfurile cu grad mai înalt de prelucrare din Ungaria, Transilvania și Banat „care sînt trimise în țările germane ale Coroanei“ să fie „supuse, ca și mărfurile străine, cu 30%, nu mai puțin“. În același timp, fabricatele din aceste țări germane care erau trimise în Ungaria, Transilvania și Banat erau impuse numai cu 5% [2].

Viața economică a Transilvaniei a fost condiționată de posibilitatea aprovizionării cu materii prime de peste Carpați și totodată de valorificarea aici a propriilor produse. Astfel, diviziunea socială a muncii — diviziune care n-a avut caracter absolut — a determinat complimentaritatea schimbului de mărfuri între țările române, influențat și de constanta necesității unei cooperări între oameni de aceeași origine și cu aceleași aspirații naționale. Deci, *în pofida granițelor artificiale, pe teritoriul național s-a constituit o unitate economică.* În anul 1838, spre exemplu, comerțul total al Transilvaniei cu Țara Românească și Moldova reprezenta 2 995 091 forinți la export și 4 157 095 forinți la import. În același an, comerțul total al Transilvaniei cu Ungaria și cu provinciile austriece era de 89 144 forinți la export și 172 408 forinți la import. [3] Exportul spre Ungaria și provinciile austriece reprezenta în anii 1837—1838 abia 2—3% din exportul îndrumat spre Țara Românească și Moldova, în timp ce importul din Ungaria și provinciile austriece varia între 4 și 8% din importul făcut din Muntenia și Moldova.

În formarea și dezvoltarea comunității de viață economică un rol deosebit de important l-a avut caracterul unitar al poporului român. Feudalismul a ridicat, îndeosebi în țările apusene, bariere vamale, politice și, mai ales, a legat pe țărani de pămînt. La noi — și în condițiile fărîmițării feudale — boierii erau subordonați domnitorilor într-un grad mult mai înalt decît cei din Apus suveranilor lor și deci izolarea a fost mai puțin efectivă ; legătura de pămînt s-a făcut mai tîrziu și chiar după aceasta strămutările de locuitori au continuat. Contactul permanent între locuitorii din diferitele regiuni ale patriei noastre a determinat dezvoltarea unitară a limbii [4], a favorizat dezvoltarea comunității de cultură. Locuitorii din toate regiunile patriei noastre se înțelegeau cu ușurință, lucru ce asigura, la rîndul său, dezvoltarea legăturilor multilaterale, atît economice, cît și de altă natură, între țările române.

Un rol activ în formarea comunității economice l-a jucat în decursul istoriei transhumanța oierilor ardeleni dincolo de Carpați. Deplasările păstorilor cu numeroasele lor turme au format de-a lungul timpurilor o rețea densă de linii de comunicații, dintre care unele au devenit drumuri comerciale. Mulți dintre oierii transilvăneni se statornicesc peste Carpați, unde întemeiază o serie de localități. Din cele mai vechi timpuri, numeroasele trecători ale Carpaților au fost traversate în ambele sensuri de țărani, negustori, cărturari etc, îndeplinind rolul unor artere vii prin care pulsa viața economică pe teritoriul patriei noastre. Mai mult de 30 pasuri de largă circulație, prin văile și peste culmile Carpaților, au înlesnit legăturile strînse între cele două părți ale arcului montan. Harta drumurilor comerciale între țările române avea înfățișarea unei „frunze“ cu nervurile răsfirate în toate direcțiile. Pe lîngă drumurile principale oficiale, țările române erau legate prin multe alte treceri peste Carpați, de numeroasele „cărări ascunse“, de „Drumul oilor“ și altele.

Dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste, care impunea intensificarea schimbului de mărfuri, cerea formarea unei rețele de drumuri moderne, mult mai eficiente. Se intensifică lupta pentru construirea căilor ferate care deschideau perspectiva unor legături rapide între zonele economice principale ale Transilvaniei și vechii Românii. Astfel, Camera de comerț și industrie din Arad a cerut cu insistență legarea Văii Jiului prin strîmtoarea Surduc cu România ; sibienii acționau pentru construirea liniei ferate Arad-Sibiu și de aici prin strîmtoarea Turnu Roșu spre vechea Românie, iar Camerele de comerț și industrie din Cluj și Brașov au reușit să obțină construirea liniei Oradea-Cluj-Brașov-Pasul Timișului. „S-ar putea spune că această problemă vitală pentru viitorul economic al întregului Ardeal n-a lipsit de pe ordinea de zi a Camerei din Brașov trei decenii de-a rîndul pînă la 1 decembrie 1879, cînd joncțiunea cu vechea Românie prin pasul Timiș-Predeal a devenit un fapt împlinit“ [5], la un an după joncțiunea liniei ferate de la Vîrciorova. Un rol deosebit de important au îndeplinit orașele — îndeosebi Brașovul, Sibiul și Bistrița, situate la porțile de cea mai intensă circulație între țările române — în dezvoltarea legăturilor economice reciproce.

Legăturile economice dintre Transilvania și vechea Românie în perioada de la instaurarea dualismului austro-ungar (1867), cînd Transilvania își pierde ultimele rămășițe ale autonomiei sale și pînă în 1876 cînd a început aplicarea Convenției comerciale dintre Austro-Ungaria și România, studiate pe baza documentelor vremii, îndeosebi ale celor întocmite de Camerele de comerț și industrie din Transilvania și a datelor statistice oficiale maghiare demonstrează că, în pofida încercărilor claselor dominante de a orienta fluxul economic al Transilvaniei spre zonele centrale ale imperiului și a frîna raporturile economice cu vechea Românie, aceste legături s-au dezvoltat totuși, datorită cerințelor obiective.

După cum rezultă din documentele cercetate, singura piață pentru produsele industriei prelucrătoare transilvane, exceptînd mărfurile destinate consumului local, era vechea Românie. Aici se „exporta“ peste o șeptime din valoarea totală a produselor acestei industrii. Calculele efectuate de noi, pe baza datelor statisticii oficiale maghiare, arată că în perioada 1867—1872 prin oficiile vamale ale Transilvaniei au fost aduse în România produse în valoare medie anuală de peste 5 622 000 florini. În același timp de aici se aduceau vite, produse animaliere (îndeosebi lînă și piei), precum și cereale. Din România au fost trimise în Transilvania, în perioada amintită, mărfuri în valoare medie anuală de circa 9 925 000 florini. Valoarea mărfurilor „exportate“ de România era, așadar, de aproape două ori mai mare decît a celor „importate“ din Transilvania.

Din vechea Românie se aduceau materii prime necesare unor serii de ramuri ale industriei transilvane, ea constituind principalul debușeu pentru produsele acestei industrii. Astfel, în perioada menționată lîna și pieile reprezentau 48,7% din valoarea mărfurilor aduse din România. Aceste produse prelucrate în întreprinderile transilvane se valorificau pe întreg teritoriul național. Ponderea articolelor confecționate din lînă și piele reprezintă 56,66% din valoarea mărfurilor trimise în România. În aceeași perioadă, în Transilvania se aduceau din România vite (28,28%) și cereale (8,95%) necesare industriei de pielărie, industriei alimentare (îndeosebi cea a morăritului, spirtului și de prelucrare a cărnii), precum și pentru

dr. Ioan TIBERIAN

Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 32)

---

[1] Nicolae Iorga, Elemente economice în cultura românească. Conferințe și prelegeri, vol. I, București, 1943, p. 53.

[2] Rezoluția Mariei Tereza la raportul Cancelarului suprem al Cancelariei secrete aulice și de stat Chotek, din 22 octombrie 1770, H.K.A., Viena, Commerz. Fasz., rot. 947, fila 31—39, 46, 47 mss. Orig. german (microfilm existent în Arhivele Statului, București).

[3] Kövary Laszlo, Erdelyorszag Statisztikaja (Statistica Transilvaniei), Cluj, 1847, p. 278—280 ; Dr. O. Jickeli, Der Handel der Siebenbürger Sachsen in seiner geschichtlichen

[4] Al. Graur, Unitatea limbii, în vol. Unitatea și continuitate în istoria poporului român, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968, p. 99—103.

[5] N.G.V. Gologan, Cercetări privitoare la trecutul comerțului românesc din Brașov, București, 1928, p. 80.

KÖNYVTÁRES ORSZÁGOS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

ECONOMIE NATIONALA

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE (II)

ELEMENT determinant în procesul creșterii noastre actuale și în perspectiva economico-socială clar definită de documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., sporirea în ritm înalt a productivității muncii angrenează un mecanism cu componente multiple. În prima parte a anchetei întreprinse pe această temă (Revista Economică nr. 20 din 16 mai 1975) am prezentat o „radiografie" a ansamblului de repere ce caracterizează evoluția productivității muncii în actualul cincinal. Avînd în vedere complexitatea problemei, *continuăm, pe baza investigațiilor noastre, cu o prezentare analitică a factorilor care au contribuit în cea mai mare măsură la sporirea productivității muncii, insistînd asupra problemelor care apar în organizarea proceselor de producție din întreprinderi. Analiza în dinamică facilitează desprinderea unor* tendințe caracteristice *pentru această perioadă, și oferă totodată probabilități demne de luat în considerare asupra evoluției lor ulterioare. Prezentarea influenței acestor factori în sporirea productivității muncii în întreprinderile care au format eșantionul anchetei, sugerează* direcții utile și necesare de acțiune, *cu aplicabilitate largă, în acest an și în cincinalul următor pentru sporirea eficienței economice.*

ÎN ACEST NUMĂR :

- ■ UN CLASAMENT ÎN DINAMICĂ AL FACTORILOR DE CREȘTERE
- ■ STUDIILE DE ORGANIZARE — ÎNTRE ELABORARE ȘI APLICARE
- ■ INTRODUCEREA TEHNICII NOI — UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR EXISTENTE
- ■ NORMAREA MUNCII — PRODUCTIVITATE
- ■ RELAȚIA OM — ORGANIZARE — TEHNICĂ

Modificări în clasamentul factorilor de creștere

ASUPRA NIVELULUI productivității muncii în întreprinderi acționează un complex de factori. Evidențierea celor mai importanți, în contextul modificării contribuției lor în dinamică la sporirea productivității în perioada 1971—1975, la nivelul eșantionului anchetei (tabelul nr. 4) permite conturarea unor aspecte caracteristice.

1 **Pe primele locuri se situează, în fiecare an, perfecționarea organizării propriu-zise a producției și a muncii, precum și dezvoltarea bazei tehnice a producției.** Contribuția cumulată la sporirea productivității a măsurilor care se încadrau în acești factori a fost substanțială, situîndu-se (în medie) în 1971 la 75%, iar în 1975 la 65%. Este rezultatul nemijlocit al efortului substanțial făcut de economia națională pentru dotarea întreprinderilor cu mijloace tehnice moderne, cu un randament înalt, al gospodăririi mai raționale a potențialului existent, al organizării superioare a proceselor de producție.

• CLASAMENT • CLASAMENT • CLASAMENT

Tabelul nr.4

Factori de sporire a productivității muncii în întreprinderile analizate

Clasament în 1973	Factori	Contribuții la sporul productivității				
		1971	1972	1973	1974	1975
1	Perfecționarea organizării propriu-zise a producției	0,30	0,33	0,36	0,39	0,41
2	Lărgirea și dezvoltarea bazei tehnice a producției (investiții pentru noi dotări, introduceri de noi tehnologii și perfecționarea celor existente)	0,45	0,40	0,34	0,29	0,24
3	Sporirea calificării cadrelor	0,09	0,12	0,13	0,15	0,17
4	Modificări ale structurii producției	0,07	0,04	0,05	0,03	0,03
5	Alți factori (specializare, cooperare etc)	0,09	0,11	0,12	0,14	0,15

2 **În clasamentul nostru, pe primul loc se situează în 1971 dezvoltarea bazei tehnice a producției (cu o pondere de 45%), în timp ce în 1975 în fruntea clasamentului se află perfecționarea organizării propriu-zise a producției și a muncii** (cu o pondere de 41%).

Cînd au avut loc aceste schimbări ? Ancheta noastră permite să evidențiem faptul că, intrînd într-o relativă dar constantă scădere din 1970, ponderea măsurilor privind dezvoltarea bazei tehnice a producției păstrează totuși pînă în 1972 supremația. Începînd din 1973 perfecționarea organizării ocupă și își consolidează locul I, în timp ce dezvoltarea bazei tehnice a producției pierde puncte în dinamică.

Desigur, nu este vorba de un simplu joc al cifrelor pe hîrtie. Faptul are semnificații deosebite, reflectînd **schimbări în înseși modul de a proiecta modalitățile de realizare a sporului de productivitate a muncii.** Pînă nu de mult cu ocazia investigațiilor întreprinse pe această temă aveam ocazia în cele mai multe cazuri să constatăm că sporirea productivității muncii era, în cea mai mare măsură, gîndită prin prisma creșterii gradului de dotare ; treptat, însă, sub incidența puternicelor mutații calitative, accentuate spre sfîrșitul acestui cincinal, creșterea productivității muncii este concepută tot mai mult — de către specialiști — pe seama intăririi contribuției factorului organizatoric, în măsură să pună în valoare prin efort propriu rezervele existente.

Fără îndoială, aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin că se manifestă o tendință de încetinire a ritmului de înnoire a producție în întreprinderile analizate. Dimpotrivă, strategia dezvoltării noastre economice asigură promovarea pe scară largă și intensivă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ceea ce va permite ca în continuare aportul progresului tehnic în sporirea productivității muncii să fie deosebit de important. O asemenea orientare este atestată și de ritmul înalt în care crește densitatea peisajului industrial, în care se realizează înnoirea, modernizarea produselor și a tehnologiilor, de creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție.

3 Creșterea continuă a contribuției calificării cadrelor, a specializării și cooperării în producție, corelată cu ascendența în clasament a perfecționării organizării producției și a muncii și a conducerii proceselor economice întregește concluzia că în general **aportul factorilor calitativi este tot mai substanțial de la an la an.** Factorul organizatoric și implicit cel uman și-au consolidat în concepția specialiștilor din tot mai multe întreprinderi un rol preponderent în sporirea productivității muncii.

Organizarea — de ce pe locul I

ESTE EVIDENT că o cuantificare riguroasă a aportului fiecărui factor la sporirea productivității muncii trebuie privită în fiecare întreprindere sub rezerva specificului activității desfășurate. Ceea ce rămîne însă perfect valabil în toate cazurile este faptul că o sporire a preocupărilor pentru perfecționarea organizării producției și a muncii ca factor esențial de creștere a productivității muncii a fost și rămîne în continuare necesară datorită importantelor rezerve interne care mai există în acest domeniu.

Ele se regăsesc **încă din faza de concepție și proiectare a măsurilor privind perfecționarea organizării.**

Coeficientul de creativitate organizațională cu influențe directe asupra productivității muncii, calculat ca raport între costul studiilor aplicate într-un an față de altul, a înregistrat în dinamică sporuri continue. Plecînd de la premisa că studiile aplicate au reprezentat necesități reale și soluționări utile pentru întreprinderi, se poate trage concluzia că a crescut aportul personalului aferent compartimentului de organizare în ridicarea productivității muncii. Această observație își sporește expresivitatea prin corelarea cu creșterea înregistrată de numărul de studii aplicate privind sporirea productivității muncii (tabelul nr. 5) în întreaga perioadă 1971—1975.

Coeficientul de aplicabilitate (numărul de studii aplicate într-un an față de numărul celor elaborate) se situează însă la un nivel mediu destul de scăzut (0,82). Nivelul acestei medii se datorește faptului că în timp ce la unele întreprinderi coeficientul de aplicabilitate în 1974 este ridicat, atingînd nivelul 1,00 (Intreprinderea „1 Mai“ Ploiești, întreprinderea „Balanța“ Sibiu, Intreprinderea „Înfrățirea“, Oradea, Întreprinderea de mecanică fină Sinaia), la altele acesta se situează cu mult sub medie (Întreprinderea mecanică Cîmpina — 0,18, Intreprinderea „Tehnometal“ Timișoara — 0,71 etc.).

Desigur, eficiența studiilor de organizare, din punctul de vedere al influenței pe care o exercită asupra productivității muncii, poate fi privită prin prisma mai multor indicatori. Luarea în considerare a evoluției acestora în ansamblul lor ne arată, odată cu rezultatele pozitive certe obținute pînă în prezent, însemnatele rezerve existente, faptul că dinamica aportului studiilor de perfecționare a organizării poate fi accelerată în conformitate cu necesitățile impuse de ritmurile înalte de creștere a productivității muncii.

Tabelul nr.5

Studii de organizare cu influență directă asupra productivității muncii

Număr de studii	1971	1972	1973	1974
Elaborate	141	167	196	203
Aplicate	116	134	166	174

Cauzele pentru care unele studii nu se finalizează sau aportul lor la sporirea productivității muncii nu este pe măsura eforturilor sînt, fără îndoială, multiple. Ne vom opri însă doar asupra unui singur aspect. Întreprinderile motivează neaplicarea unor studii de perfecționare a organizării prin : schimbarea structurii planului, modificarea ulterioară a condițiilor de producție la locul studiat, lipsa personalului specializat și a fondurilor de investiții, insuficiența unor metode de cuantificare și urmărire a activităților, reamenajarea unor suprafețe de producție etc. Se pune, însă, în mod firesc întrebarea : atunci cînd se proiectează întocmirea studiilor nu se cunosc situațiile concrete existente în întreprinderi ?

Practica demonstrează că realizarea multor studii nu necesită un timp atît de îndelungat încît în întreprinderi să se producă modificări atît de însemnate, care nu puteau fi prevăzute și luate în considerare. Adeseori, însă, **alegerea și acceptarea elaborării studiilor are o doză de formalism, nu se studiază de la bun început, aprofundat, condițiile existente, nu se realizează acea conlucrare absolut necesară între întreprindere, centrală, minister, pentru asigurarea cerințelor pe care le ridică alegerea și apoi implementarea studiilor.**

Concluzia se impune de la sine : fie că sînt întocmite de colective din întreprinderi, fie de cabinetele teritoriale de organizare sau de alți specialiști studiile de organizare trebuie **să fie astfel alese încît aplicarea lor să nu fie stînjenită în nici un fel de eventuale modificări de plan sau de altă natură, să aibă asigurate toate condițiile pentru realizarea lor așa cum au fost concepute, pentru ca și eficiența preconizată să se realizeze întocmai.** La aceasta se adaugă, firește, necesitatea alegerii spre studiere tocmai a problemelor **majore** ale producției, de care depinde ameliorarea sensibilă a indicatorilor de eficiență.

Ritmicitate-productivitate sau subtilitățile unei corelații

INFLUENȚE specifice importante asupra productivității muncii exercită **ritmicitatea producției.** Nimeni nu contestă faptul că, într-o perioadă de timp (lună, trimestru), chiar în condițiile unei producții neritmice planul productivității muncii poate fi realizat și uneori depășit. Ba mai mult, practica a demonstrat că utilizînd aceeași dotare — tehnică și umană — se poate realiza într-o decadă aproape jumătate din producția unei luni.

Cu toate acestea neritmicitatea exercită în mod cert influențe negative asupra productivității muncii. Dacă realizările fiecărei decade s-ar situa la nivelul înregistrat în cea de-a III-a sau la o cotă apropiată — și acest lucru este posibil în marea majoritate a întreprinderilor analizate — planul producției și respectiv productivității muncii ar fi substanțial depășite. Problema care se pune este aceea ca toți factorii implicați (conducerea întreprinderii, furnizorii de materii prime, forul tutelar etc.) să-și sporească eforturile pentru crearea încă de la bun început a tuturor condițiilor favorabile necesare realizării unei producții mai mari în prima parte a lunii față de situația actuală.

În majoritatea covîrșitoare a întreprinderilor care au format eșantionul anchetei eșalonarea sarcinilor a fost făcută corespunzător încă din faza de planificare. În dinamică se observă (tabelul nr. 6) o tendință de continuă perfecționare a dozării raționale prin plan a eforturilor. Pot fi semnalate însă și unele neritmicități în eșalonare sau în faza de realizare a sarcinilor de plan. Spre exemplu, în medie la nivelul eșantionului s-a realizat în prima decadă doar 24,2% din producția fiecărei luni, în timp ce în decada a III-a s-a obținut peste 45% din volumul producției (în anul 1974). Fără îndoială realizările din numeroase întreprinderi sînt în fiecare an mult mai bine echilibrate pe decade, iar la altele situația s-a îmbunătățit simțitor în dinamică. Au rămas însă în continuare — și situația s-a perpetuat și în 1975 — unele întreprinderi în care disproporția considerabilă între realizările obținute pe decade în cadrul lunii (Întreprinderea de confecții Focșani, cea de medicamente și coloranți „Sintofarm“ — București, „Electrobanat“ — Timișoara, Întreprinderea „Autobuzul“ — București ș.a.) ar trebui să îndemne cadrele de răspundere nu numai la reflecții, ci în primul rînd la acțiuni hotărîte pentru eliminarea cauzelor producției „în asalt“ (deficiențe în aprovizionare și cooperare, pregătire insuficientă a producției, nerespectarea termenelor de punere în funcțiune la unele capacități ș.a.).

Rezervele unor surse „clasice"

ÎN STABILIREA strategiei de acțiune în perioada următoare o deosebită importanță prezintă analiza contribuției organizării la sporirea producției și respectiv a productivității muncii prin prisma utilizării mai raționale și eficiente a capacităților de producție existente.

● **Utilizarea mașinilor** a cunoscut, în medie, la nivelul eșantionului o dinamică ascendentă în întregul cincinal cu excepția anului 1972 (tabelul nr. 7), indicele respectiv ajungînd la 84,9% în 1974, cu 2,4 puncte peste nivelul realizat în 1971. Creșterea este importantă și ea s-a repercutat asupra sporirii producției și productivității muncii. Pentru acest an nivelul planificat este de 85,4%. În atingerea unui nivel mai înalt de utilizare, în toate întreprinderile analizate au fost adoptate și aplicate în fiecare an programe complexe de măsuri, dintre care pot fi reținute : generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III (Întreprinderea mecanică Sibiu, Întreprinderea „1 Mai“ Ploiești, Întreprinderea „Electrobanat“ Timișoara, Întreprinderea de ciorapi și tricotaje „Apollo“ București) ; realizarea unei întrețineri și reparări a utilajelor de calitate sporită, conform graficelor, precum și asigurarea pieselor de schimb necesare (Întreprinderea „Tehnometal“ Timișoara, „Autobuzul“ București, Întreprinderea „Viscofil“ Popești-Leordeni ș.a.), mai buna pregătire a fabricației.

Generalizarea unor asemenea acțiuni, alături de adoptarea unor măsuri specifice reprezintă o contribuție importantă la înlăturarea cauzelor de utilizare necorespunzătoare a mașinilor și utilajelor (tabelul nr. 8), favorizînd în acest fel o punere mai bună în valoare a rezervelor de sporire substanțială a producției fără efort investițional suplimentar și deci de creștere accentuată a productivității muncii prin efort propriu. Ținînd seama de faptul că în 1975 aproximativ 60% din sporul producției industriale se va realiza pe seama capacităților de producție existente și că productivitatea muncii urmează să crească cu 10,3% în comparație cu anul trecut, rezultă cu pregnanță rolul important ce revine folosirii la un grad superior a capacităților de producție pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor respective.

● **Folosirea timpului de lucru al muncitorilor** demonstrează faptul că în marea majoritate a întreprinderilor analizate **forța de muncă a fost — în dinamică — tot mai eficient folosită**, ceea ce a permis ca în aceste unități economice sporul de productivitate să fie cu mult peste ritmul de creștere a numărului mediu scriptic de lucrători.

Se poate face însă o remarcă. În unele din întreprinderile analizate există serioase rezerve în utilizarea timpului de lucru. Se menține încă ridicat volumul pierderilor de timp datorate întreruperilor în producție (cauzate mai ales de deficiențe în aprovizionare, în întreținerea și repararea utilajelor), învoirilor și concediilor fără plată, absențelor nemotivate (Întreprinderea de cinescoape, Întreprinderea „Mătasea populară“ și Întreprinderea textilă „Suveica“ din București, Întreprinderea de autoturisme Pitești). Nu trebuie omis din vedere faptul că orice pierdere de timp se repercutează nemijlocit asupra volumului producției și, în final, asupra productivității muncii. Cîtă importanță prezintă această problemă pentru calitatea activității economice rezultă fie și numai din faptul că, la nivelul industriei, într-un singur minut se realizează în acest an o producție industrială de circa 1,1 milioane lei.

Tabelul nr.6

Ritmicitatea producției în întreprinderile analizate

(%)

		1971	1972	1973	1974
Planificată pe trimestre	I	22,5	23,5	23,0	24,1
	II	23,9	24,4	24,0	24,7
	III	25,6	24,6	26,0	24,8
	IV	28,0	27,5	27,0	26,4
Realizarea producției pe decade	I	23,3	25,3	25,0	24,2
	II	33,8	31,5	31,1	30,7
	III	42,9	43,2	43,9	45,1

O mai bună utilizare a timpului de lucru se poate realiza, între altele, și prin **reducerea indicelui de fluctuație a forței de muncă**. Este cît se poate de evident că un nivel ridicat al fluctuației influențează negativ în primul rînd latura calitativă a procesului de producție. Pe lîngă o pregătire de specialitate corespunzătoare, experiența în producție, în aceeași întreprindere, reprezintă o condiție indispensabilă pentru formarea unui muncitor de înaltă calificare. În aceste condiții apare necesară o mai intensă preocupare din partea tuturor factorilor interesați pentru asigurarea stabilității cadrelor, între altele și prin îmbunătățirea operativă a condițiilor sociale ale lucrătorilor acolo unde aceste probleme nu sînt încă rezolvate.

Normarea — o influență „de calitate“

EFECTE deosebit de importante asupra creșterii productivității muncii au avut și preocupările pentru îmbunătățirea continuă a activității de normare a muncii. **Normele de muncă elaborate au fost mai bine fundamentate și au oglindit mai corespunzător cantitatea de muncă efectiv necesară pentru anumite lucrări, au contribuit la raționalizarea numărului de personal necesar, la utilizarea mai bună a mijloacelor de producție și a timpului de lucru.** Spre sfîrșitul perioadei analizate, în 1974 spre exemplu, nivelul calitativ ridicat al activității de normare a muncii, ca și sporirea coeficientului mediu anual de îndeplinire a normelor s-au reflectat puternic în importantele sporuri de productivitate obținute: la nivelul eșantionului anchetei productivitatea muncii a crescut cu circa 8% față de 1973, în timp ce media anuală a îndeplinirii normelor a crescut cu 0,54 puncte. Toate aceste observații trebuie corelate, de asemenea, cu faptul că se constată în dinamică o tendință de reducere a numărului lucrătorilor care nu și-au realizat normele, în paralel cu o creștere relativ lentă a celor care își depășesc normele. Dacă ținem seama și de faptul că îndeplinirea sarcinilor a fost mai bună la locurile de muncă în acord față de cele în regie, apare normală intensificarea preocupărilor pe care le-am constatat în toate întreprinderile pentru extinderea muncii în acord global.

Tabelul nr.7

Eficiența utilizării unor mijloace de sporire a productivității muncii

		1970	1971	1972	1973	1974	1975
Utilizarea mașinilor și utilajelor	dinamică	100,0	110,0	107,0	110,4	112,2	116,0
	realizat	-	82,5	81,3	83,5	84,9	85,4
Folosirea timpului de lucru al muncitorilor	dinamică	100,0	106,3	112,9	107,1	113,3	115,4
	realizat	-	93,7	94,0	93,9	94,3	95,7

Trebuie remarcată și creșterea, în ultimii ani, a rolului normelor de muncă ca instrument de planificare, fapt oglindit în toate întreprinderile analizate, în sporirea eforturilor pentru determinarea și normarea cît mai rațională a consumului de muncă pe produs. S-au înregistrat, de exemplu, reduceri de consumuri de muncă la ansamblarea tubului cinescop cu 10,4% (Întreprinderea de cinescoape București), la autocamioane „ROMAN“ în medie cu 3,2% (Întreprinderea de autocamioane Brașov) ș.a. Totodată, nu trebuie omise nici măsurile adoptate pentru elaborarea și aplicarea în cadrul planurilor de normare a muncii a unor normative și norme unificate pe economie și pentru creșterea ponderii lor în volumul total de activitate, pe baza cărora s-au obținut importante economii de manoperă.

Tot atît de adevărat este însă faptul că investigațiile noastre au reliefat existența sau menținerea în dinamică a unor deficiențe atît în activitatea de normare a muncii, cît și de aplicare a acestora în practică. Pentru înlăturarea lor efectivă se cer întreprinse în continuare acțiuni operative pentru analiza și perfecționarea sitematică a normelor de muncă, a activității de normare a muncii, printre care rețin atenția următoarele:

- punerea mai operativă de acord a normelor de muncă cu influențele favorabile ale promovării în ritm rapid a progresului tehnic;
- folosirea mai intensă a normelor de muncă ca instrument de valorificare a rezervelor de creștere a productivității muncii încă din faza de programare a producției;

Tabelul nr.8

Cauze ale nivelului scăzut de utilizare a mașinilor în unele întreprinderi

- Schimbarea structurii sortimentale
- Lipsă de forță de muncă calificată
- Deficiențe în aprovizionare
- Neconcordanța lucrărilor executate cu gradul de calificare al forței de muncă angajate
- Intreruperi neplanificate în cadrul schimbului
- Schimburi neprogramate
- Uzura utilajelor
- Lipsa de personal calificat pentru secții auxiliare

- restrîngerea normelor uzinale, mai largi și introducerea unei discipline severe pentru respectarea normelor și normativelor unificate. Întărirea disciplinei tehnologice și a muncii, ridicarea conștiinței fiecărui lucrător în parte trebuie să se manifeste și prin sporirea eficacității sistemului de urmărire a timpului lucrat;
- examinarea mai operativă a normelor de muncă atunci cînd depășirea se datorește creșterii îndemînării executanților;
- elaborarea și aplicarea consecventă a normelor de muncă pentru întreg personalul remunerat în regie.

Fenomenele semnalate ar trebui să se afle mai mult în atenția colectivelor din întreprinderi, pentru sporirea în continuare a aportului factorului organizatoric și uman la realizarea și depășirea indicatorilor de plan și la creșterea continuă a eficienței activității desfășurate.

Stere GIOGA
B. PĂDURE

Într-un număr viitor al revistei, concluziile anchetei noastre cu privire la:

- **PROGRAMELE DE PRODUCTIVITATE ÎN ACȚIUNE. Există în toate întreprinderile? Cum acționează? Reprezintă instrumente de conducere? Cum sînt față de planurile M.T.O.?**
- **MODALITĂȚI CONCRETE DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII. Sinteza opiniilor specialiștilor.**

TRIBUNA ECONOMISTULUI

O sugestie pentru mai buna organizare a activității de investiții

ÎMBUNĂTĂȚIREA activității din domeniul investițiilor presupune, după părerea noastră, între altele, și stabilirea unei responsabilități unice în realizarea acestora.

După cum se știe, în prezent, trei factori concură și răspund de realizarea investițiilor din industria constructoare de mașini : beneficiarul, proiectantul și constructorul. Propunerea noastră vizează trecerea unei mai mari responsabilități la proiectant, care devine astfel un antreprenor general ce predă la cheie, către beneficiar, noile investiții. În acest fel, beneficiarul este absolvit atît de procurarea utilajelor și a echipamentelor, acțiune pe care o desfășoară în momentul de față în cele mai multe cazuri cu destule greutăți privind competența tehnică, cît și de supraveghere a lucrărilor, operațiune care se efectuează, de asemenea, în condiții de multe ori necorespunzătoare. În această optică beneficiarul ar transmite, pe bază de contract, către proiectant sarcina de realizare a investiției. Acesta din urmă urmează să preia și să gospodărească toate fondurile pentru realizarea fizică a investiției, eșalonează corespunzător lucrările de construcții, investiții și montaj, încheie contracte cu întreprinderile de construcții-montaj, contracte pentru utilaje, instalații complexe și echipament și stabilește probele și dările în funcțiune.

Beneficiarului îi rămîne ca sarcină principală, înainte de darea în funcțiune a investiției, asigurarea și calificarea forței de muncă, problemă care, uneori, datorită aglomerării de atribuții, este lăsată pe planul al doilea. În perioada premergătoare punerii în funcțiune, beneficiarul poate să ia asupra sa o serie de lucrări de finisare și să participe direct la reglaje și probe tehnologice, cu personalul propriu. De asemenea, beneficiarului îi revine sarcina de a asigura aprovizionarea tehnico-materială în vederea producției.

Constructorul, la rîndul său, trebuie să execute în termen lucrările pe care le contractează cu proiectantul (antreprenorul general), fără a mai fi factorul conducător în realizarea unei investiții pe care în prezent o privește numai ca valoare globală de construcții-montaj. Această din urmă optică îl lipsește actualmente pe constructor de posibilitatea de a urmări și scopul final al investiției, care este acela de a produce gama de produse proiectată în cantitățile, la calitatea și prețul de cost proiectat.

Prin propunerea de față, care vizează și perfecționarea organizării unui institut central de proiectări, în atribuțiile și competența proiectantului ar urma să intre, în vederea predării investițiilor la cheie, și : contractarea de lucrări de investiții ce se predau la cheie ; gospodărirea fondurilor de investiții pentru obiectivele contractate ; contractarea de utilaje tehnologice, S.D.V.-uri, echipamente mecanice și electrice ; contractarea de lucrări de construcții, instalații și montaj ; supravegherea permanentă a tuturor lucrărilor de execuție ; predarea investiției gata pentru intrarea în producție ; asistența tehnică pentru atingerea parametrilor proiectați.

În principal, în schema de organizare se introduce, pe lîngă directorul tehnic, care coordonează activitatea de proiectare și asistență tehnică, un director comercial, care preia activitatea financiară și de planificare precum și cea legată de contracte.

Apar, totodată, și șefii de lucrări (șefii de proiect), subordonați nemijlocit directorului, directorului tehnic sau comercial. Șefii de lucrări, numiți prin ordinul ministrului, vor avea atribuții complexe și vor răspunde de lucrare (obiectivul de investiție) în fața conducerii ministerului și a organelor locale de partid și de stat, de care aparține obiectivul din punct de vedere al amplasării teritoriale, de la lansarea S.T.E.-ului pînă la darea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați.

Prin ordin intern se nominalizează toate persoanele din diverse compartimente, servicii și colective care participă direct la contractarea, proiectarea și asistența tehnică pentru fiecare obiectiv de investiții. Proiectanții de diverse specialități, pe timpul execuției, trec la secția de asistență tehnică, al cărei loc de muncă îl constituie șantierele de execuție. În acest fel se rezolvă parțial și „problema“ încadrării cu cadre de specialitate a lucrărilor investițiilor din provincie. După terminarea și darea în funcțiune a obiectivului, aceștia se întorc la secțiile respective de proiectare.

Titu R. DOCTOR
Institutul de proiectări construcții de mașini

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL REALIZAT

● Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana“ este cea de a 20-a unitate industrială din județul Cluj care a îndeplinit planul cincinal. Va fi realizată pînă la sfîrșitul anului o producție suplimentară în valoare de 560 milioane lei.

● Numărul unităților industriale sucevene care au raportat pînă acum îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe perioada 1971—1975 se apropie de 30.

PRODUSE PESTE PLAN

● De la începutul actualului cincinal, în cadrul Combinatului siderurgic de la Hunedoara au fost realizate peste sarcinile de plan mai mult de 900 000 tone fontă, oțel și laminate. Formațiile de lucru care deservesc cuptoarele Martin și electrice au elaborat în perioada care a trecut din 1975 o cantitate suplimentară de oțel echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a peste 5 600 de tractoare.

● La Combinatul siderurgic Reșița, care a adresat chemarea la întrecere către siderurgiștii țării, a fost elaborată cea de-a 60 000-a tonă de produse siderurgice peste prevederile planului anual. Mai mult de jumătate din această cantitate de metal a fost realizată de oțelari și laminatori, care în acest fel și-au îndeplinit angajamentul asumat pe întregul an.

● În luna mai, minerii de la Vulcan, Lonea și Uricani au extras zilnic cîte 255 tone de cărbune cocsificabil și energetic peste plan. În total au fost extrase aici 36 000 tone cărbune peste prevederi în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă la 20 mai a.c.

● La Centrala industrială pentru produse refractare a fost elaborată cea de-a 2 000-a tonă de produse refractare peste prevederi. Muncitorii, inginerii și tehnicienii au reușit să furnizeze, de la începutul anului și pînă la 20 mai a.c. peste prevederi produse în valoare de aproape 30 milioane lei.

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE

● În județul Timiș au fost construite în primele patru luni din 1975 numeroase obiective industriale și agricole. Printre acestea se numără unitatea de elemente galvanice din cadrul Întreprinderii „Electrobanat“ și una de motoare electrice la Întreprinderea „Electromotor“ Timișoara, Fabrica de lapte praf Sînnicolaul Mare, precum și alte capacități.

CAMPANIA AGRICOLĂ

● În aceste zile întreprinderile agricole de stat au intensificat lucrările de reparare a combinelor și a celorlalte mașini care vor fi folosite în apropiata campanie de recoltare. Pînă în prezent, aproape 80 la sută din combinele și presele de balotat paie sînt pregătite să intre în lanuri.

● Întreprinderile agricole de stat au concentrat mijloacele mecanice pe cîmp, în vederea executării lucrărilor de întreținere a culturilor. Ca atare, pînă la 20 mai, prima prașilă a fost efectuată la floarea soarelui pe 91 la sută din suprafața cultivată. În 16 județe, această lucrare a fost terminată. La cartofi, prima prașilă a fost realizată în proporție de 80 la sută, încheindu-se în 10 județe, printre care Brăila, Bacău, Neamț, Satu Mare și Cluj.

REZERVE POTENȚIALE PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

REDUCEREA costurilor de producție, în contextul creșterii eficienței economice în sfera producției materiale, este una din căile principale ale procurării resurselor financiare menite să asigure dezvoltarea economiei noastre în ritmuri susținute. La recenta ședință comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Consiliului de Miniștri s-a trasat ca sarcină ministerelor, centralelor industriale, tuturor unităților productive de a acționa energic pentru încadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor de producție, să lichideze imobilizările în stocuri de producție și de utilaje în vederea evitării tuturor cheltuielilor neeconomicoase. De aceea, în unitățile de producție, acțiunii de reducere a prețului de cost și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs trebuie să i se acorde mai multă atenție, atît de către cadrele economice, cît și de cele tehnice, această activitate trebuind să fie ridicată la nivelul sarcinilor actualului plan cincinal. Organele de conducere din întreprinderi, centrale, ministere au datoria să acționeze cu fermitate pentru a asigura introducerea unui regim sever de economii, întărirea disciplinei de plan și financiare, înlăturarea pierderilor și risipei, sporirea continuă a rentabilității și, pe această bază, a veniturilor societății.

Analiza efectuată de Revista economică cu sprijinul Inspecției teritoriale financiare de stat Brașov în domeniul reducerii costurilor totale de producție și a cheltuielilor materiale de producție a dezvăluit faptul că în numeroase unități economice există încă rezerve însemnate, care pot fi mobilizate prin elaborarea de programe de măsuri pentru diminuarea și eliminarea pierderilor pe seama utilizării mai eficiente a materiilor prime și materialelor, folosirii depline a capacităților de producție, ridicării productivității muncii, reducerii și eliminării cheltuielilor neeconomicoase.

REALIZĂRILE din trimestrul I 1975 atestă faptul că acolo unde s-au luat măsuri și a existat o preocupare susținută pentru reducerea costurilor totale de producție s-au obținut și rezultate pozitive (vezi tabelul nr. 1). Din analiza datelor respective rezultă că :

1. Din cele 16 unități economice investigate, 14 s-au încadrat în nivelul cheltuielilor totale planificate la 1 000 lei producție marfă, 12 dintre acestea realizînd reduceri însemnate. Planul cheltuielilor totale n-a fost realizat doar la Întreprinderea chimică Rîșnov și Întreprinderea de autocamioane Brașov. În sume absolute, economii mai mari la 1 000 lei cheltuieli totale au obținut întreprinderile : „Hidromecanica“ (16,2 lei), Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș (17,3 lei), Combinatul de prelucrare a lemnului Brașov (19,2 lei) și Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești (13,8 lei).

2. Aceste economii ar fi putut fi și mai mari dacă s-ar fi realizat o reducere, pe măsura posibilităților existente și a cerințelor actuale, a cheltuielilor materiale. Din tabel rezultă însă că în timp ce 8 întreprinderi au redus aceste cheltuieli, alte 6 întreprinderi le-au depășit.

3. Unele întreprinderi ca : „Răsăritul“, „Rulmentul“, Fabrica de hîrtie Ghimbav și Fabrica de stofe Brașov ar fi reușit să reducă și mai mult cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă dacă, concomitent cu preocuparea pentru reducerea cheltuielilor materiale, ar fi acordat toată atenția și reducerii cheltuielilor cu munca vie.

Respectarea strictă a normelor de consum

O atenție deosebită în elaborarea programelor de reducere a costurilor de producție s-a acordat încadrării în normele de consum prevăzute în plan și reducerii în continuare a normelor de consum pentru materii prime și materiale. Astfel, la Întreprinderea de coloranți „Colorom“ — Codlea cheltuielile materiale au scăzut cu 19 lei la 1 000 lei producție marfă în urma măsurilor luate pentru reducerea consumului normat de materii prime și materiale și prin adoptarea unor norme de consum pentru materii prime mai mici decît în anii precedenți. La Întreprinderea de scule Rîșnov reducerea costurilor planificate (exclusiv influența prețurilor reașezate) se datorează aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice privind reducerea normelor de consum, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, folosirea înlocuitorilor, materializate într-o influență valorică pozitivă de 582 mii lei la cheltuielile totale.

Cu toate aceste rezultate, trebuie arătat că mai sînt încă unități economice care au depășit normele de consum. La Întreprinderea chimică Rîșnov depășirea costurilor planificate a fost determinată de funcționarea defectuoasă a instalației de auxiliari acrilici pentru industria textilă, la care s-au înregistrat consumuri de materii prime în valoare de 2 890 mii lei, fără să rezulte producție marfă corespunzătoare. În perioada care urmează, se impune organizarea unor analize temeinice privind cauzele care au generat depășirea normelor de consum, precum și revizuirea acelora care nu mai corespund tehnologiilor actuale.

Cheltuielile neeconomicoase pot fi reduse

În activitatea de reducere a cheltuielilor materiale, ca și a costurilor totale de producție, la Centrala industrială de tractoare și mașini agricole s-a manifestat mai multă grijă pentru diminuarea și lichidarea rebuturilor și cheltuielilor neeconomicoase (vezi tabelul nr. 2).

Deși din datele prezentate rezultă o creștere a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în trim. I 1975 față de cele realizate la 31 decembrie 1974, acestea sînt urmarea, îndeosebi, a reașezării prețurilor de producție și de livrare la produsele siderurgice, abrazive, chimice și vopseie. În privința imobilizărilor, față de 31 decembrie 1974, în luna ianuarie s-a înregistrat o creștere în valoare de 22 546 lei ; în urma măsurilor adoptate de conducerea unității, aceste imobilizări s-au redus considerabil — la 5 712 mii lei la 28 februarie și respectiv la 4 100 mii lei la 31 martie 1975.

O tendință asemănătoare manifestă și cheltuielile neeconomicoase. Ca un aspect pozitiv relevăm faptul că pe linia reducerii cheltuielilor administrativ-gospodărești în anul 1975 față de 1974 s-a luat măsura diminuării acestora cu 10%. Pentru reducerea în continuare a cheltuielilor neeconomicoase este imperios necesar să se realizeze analize pe fiecare categorie în parte pentru a se cunoaște temeinic cauzele care le-au determinat și a se putea stabili măsurile necesare pentru prevenirea unor asemenea cheltuieli care grevează costurile de producție. În același timp, conducerile unităților este necesar să acționeze ferm pentru îndeplinirea programelor de măsuri elaborate pentru realizarea de economii de cheltuieli și să urmărească riguros planurile de cheltuieli administrativ-gospodărești. În plus, după părerea unor specialiști din cadrul centralei sus-amintite, **este necesar ca „Normele metodologice“ ale B.N.R.S.R. să fie îmbunătățite**, în sensul ca la pct. 45 **să se prevadă și alte cazuri de acordare a creditelor pentru nevoi temporare cu dobînzi normale.** Așa este cazul stocurilor supranormative de materiale și producție neterminată rezultate în urma modificărilor în structura planului de producție sortimental, impuse de satisfacerea cu promptitudine a comenzilor destinate exportului pentru care în prezent se acordă credite speciale purtătoare de dobînzi majorate.

Influența modificărilor de structură sortimentală

Din materialul bogat pe care l-a oferit problematica abordată în cadrul analizei întreprinse de revistă desprindem ca factor cu influență uneori negativă și schimbarea sortimentelor pe parcursul execuției planului. Un exemplu concret este în măsură să pună în lumină modul în care se realizează această influență. Întreprinde-

Tabelul nr.1

Realizarea cheltuielilor planificate la 1000 lei producție(trim.I 1975 x)

Plan = 100

Denumirea întreprinderii	Cheltuieli totale	din care: cheltuieli, materiale
Răsăritul Brașov	99,1	96,5
Tractorul Brașov	100,0	100,0
Autocamioane	100,1	102,4
Rulmentul	98,0	76,1
Hidromecanica	97,8	95,3
Șuruburi Brașov	98,8	101,1
Unelte și scule Brașov	98,9	104,1
Scule Rîșnov	99,9	99,6
Electroprecizia Săcele	99,7	100,0
Colorom Codlea	100,0	101,9
Chimică Rîșnov	100,7	109,3
Utilaj chimic Făgăraș	97,8	100,7
Combinatul de prelucrare a lemnului	97,9	98,6
Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești	98,4	95,9
Hîrtie și carton ondulat-Ghimbav	99,9	98,9
Stofe Brașov	99,9	99,4

x) Realizările nu conțin influențele din reașezarea prețurilor de producție și de livrare.

rea de stofe — Brașov produce un sortiment variat de țesături pieptănate și cardate; din calculele preliminate făcute pentru trimestrul I 1975 a rezultat o depășire a nivelului cheltuielilor de + 52,9 lei la 1 000 lei producție marfă care influențează corespunzător nerealizarea beneficiilor planificate.

Decalarea comenzilor interne a determinat întîrzieri în realizarea contractelor cu fabricile de confecții și I.C.R.T.I.-uri, pentru care s-au plătit dobînzi penalizatoare. Astfel, în trim. I 1975 s-au plătit 5 milioane lei penalizări la beneficiarii interni și 3,5 milioane lei dobînzi bancare, sume care au afectat prețul de cost cu 20 lei, din 52,9 lei cît reprezintă nerealizarea. În plus, includerea de noi sortimente în planul pe 1975 a necesitat cheltuieli suplimentare pentru punerea la punct a utilajelor și achiziționarea unor piese de schimb pentru războaiele noi intrate în funcțiune. În același timp, trebuie să remarcăm rezultatele slabe obținute de sectorul filatură, care din lipsă de înlocuitori corespunzători de materii prime a folosit lînuri curate, care au scumpit amestecurile, ceea ce a diminuat sensibil rentabilitatea. De altfel, pe ansamblul activității, la unii indicatori de eficiență se semnalează nerelizări importante.

În vederea redresării situației, conducerea unității a luat o serie de măsuri, dintre care amintim:

- pentru lichidarea imobilizărilor în fire pieptănate și produse finite s-au constituit colective care vor urmări și analiza periodic, pe bază de grafice, modul cum se realizează acțiunea, la termenele prevăzute;

- s-au luat măsuri pentru analiza și urmărirea periodică a dispozițiilor de amestec și calculul preliminar al acestuia pentru încadrarea în plan a costurilor materiilor prime;

- se vor urmări toate articolele la care s-au depășit consumurile, în vederea încadrării acestora în limitele celor planificate; de asemenea, s-a prevăzut redistribuirea unor stocuri de fire disponibile, precum și solicitarea de plafoane de credite pentru fire și produse finite.

Tabelul nr. 2

Evoluția indicatorului "Cheltuieli la 1000 lei producție marfă" și a rebuturilor

Indicatori	Față de plan				Trim.I 1975 față de 31 XII 1974
	Trim.I	ianuarie	februarie	martie	
1. "Cheltuieli la 1000 de lei producție marfă" (total)	+7,83	-0,02	+3,06	+18,20	+ 5,75
din care:					
-cheltuieli materiale	+6,66	+0,37	+4,25	+13,64	+ 4,74
-cheltuieli muncă vie	+1,17	-0,39	-1,19	+ 4,56	+ 1.01
2. Rebuturi	-2,21	+0,44	-1,70	- 5,63	-72,58

Măsuri eficiente pentru asigurarea creșterii productivității muncii

Identificarea posibilităților de reducere a cheltuielilor cu munca vie pe unitatea de produs a constituit un alt domeniu supus unei largi investigații în cadrul analizei efectuate, întrucît reprezintă o importantă rezervă potențială. Un număr mare din unitățile luate în analiză au înscris în activitatea lor adoptarea de măsuri eficiente pentru creșterea productivității muncii, prin folosirea mai judicioasă a forței de muncă și prin optimizarea raportului între diferitele categorii de personal, în sensul creșterii numărului de angajați direct productivi, îmbunătățirea normelor de muncă, organizarea mai bună a producției și a muncii, îmbunătățirea indicilor de utilizare a fondului de timp, creșterea calificării etc. Astfel, cheltuielile cu munca vie pe unitatea de produs la Combinatul de prelucrare a lemnului Brașov au scăzut continuu atît în cursul trim. I 1975, cît și față de 31 decembrie 1974. Aceeași tendință o întîlnim și la Întreprinderea de unelte și scule — Brașov. La Întreprinderea de coloranți „Colorom“ — Codlea în trim. I a.c., prin creșterea productivității muncii, s-au diminuat cheltuielile cu munca vie la 1 000 de lei producție marfă cu 12,6 lei. La Întreprinderea „Rulmentul“ comparativ cu sarcinile planificate economiile realizate în trim. I a.c. la „cheltuieli totale la 1 000 de lei producție marfă“ însumează 3 802 mii lei, din care economiile realizate pe seama cheltuielilor cu munca vie reprezintă cea mai mare parte (3 759 mii lei). De aceea, considerăm că un obiectiv asupra căruia conducerile unităților trebuie să-și concentreze atenția îl constituie creșterea substanțială a productivității muncii. În acest scop este necesar să se urmărească măsurile adoptate privind perfecționarea organizării producției, îmbunătățirea normării muncii, întărirea ordinii și disciplinei, eliminarea pierderilor de timp și a întreruperilor nejustificate.

Folosirea deplină a capacităților de producție

Din analiză a rezultat că în numeroase unități s-a urmărit cu grijă realizarea sarcinii stabilite de partid cu privire la folosirea deplină a capacităților și spațiilor de producție. De pildă, la Întreprinderea de coloranți — Codlea, beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe a crescut cu 18,1 lei, ca urmare îndeosebi a folosirii intensive a capacităților de producție, reducerii perioadelor de stagnare a fondurilor fixe, generalizării schimbului II și extinderii schimbului III. Astfel de preocupări sînt reflectate și în programele de măsuri ale altor unități din județ, dar ele nu sînt în totalitate traduse în fapte. De exemplu, deși Întreprinderea „Electroprecizia“ — Săcele a redus prețul de cost (exclusiv abateri legale) sub prevederile planului, ceea ce în valori absolute reprezintă 437 mii lei, totuși, a înregistrat cheltuieli neeconomicoase determinate de întreruperile în producție în sumă de 363 mii lei. Menționăm că pierderile din întreruperi în cursul trim. I a.c. au depășit media realizată în anul 1974, fiind datorate unor cauze diferite (vezi tabelul nr. 3).

Cele mai mari creșteri ale cheltuielilor neeconomicoase s-au înregistrat din cauza mașinilor defecte și lipsei reperelor la montaj, care au determinat apariția unor locuri înguste. Din discuțiile purtate cu specialiștii din întreprindere a rezultat că există posibilitatea diminuării sensibile a acestor cheltuieli și chiar înlăturării lor pînă la sfîrșitul anului

Gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și bănești

Sarcinile deosebite prevăzute pe linia creșterii eficienței economice reflectate în reducerea cheltuielilor, în creșterea beneficiilor și rentabilității sînt pe deplin realizabile.

În atingerea acestor obiective majore, conducerile unităților economice, aparatul financiar contabil și de control financiar-bancar este necesar să aducă o contribuție sporită pentru prevenirea angajării unor fonduri fără justificare economică, combaterea și eradicarea fenomenelor de imobilizare a unor mijloace economice, înlăturarea oricăror manifestări de slabă gospodărire și de risipă a fondurilor, realizarea unui regim sever de economii în toate sectoarele de activitate. În această etapă se impune întărirea continuă a răspunderii tuturor celor care angajează sau decid utilizarea de valori materiale și bănești, exercitarea unui control riguros și ferm care să ducă nu numai la descoperirea lipsurilor și neajunsurilor, ci și la stabilirea măsurilor de îmbunătățire a muncii. Redăm mai jos cîteva direcții care ar fi necesar să stea în atenția conducerilor unităților economice luate în analiză.

1. Reducerea volumului relativ mare de imobilizări de fonduri materiale și bănești existente în multe din unitățile analizate, care a generat serioase greutăți în desfășurarea normală a procesului de producție și în realizarea sarcinilor de plan. Existența acestei situații, în numeroase cazuri, se datorează insuficientei preocupări din partea factorilor de răspundere din întreprinderi și a organelor financiar-contabile pentru organizarea și exercitarea controlului financiar preventiv, nefuncționării în bune condiții a mecanismului plan-repartiție-contract, existenței unor credite restante însemnate asupra cărora s-au calculat dobînzi penalizatoare care au încărcat cheltuielile de producție.

2. Diminuarea și lichidarea cheltuielilor neeconomicoase, al căror nivel — așa cum a rezultat din analiză — se menține încă ridicat la numeroase unități. Aceste cheltuieli influențează negativ ridicarea nivelului planificat al cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă, determinînd nerealizarea sarcinii de beneficiu. Este necesar ca organele de conducere din unitățile economice, precum și cele financiare să analizeze cu simț de răspundere cauzele unor astfel de cheltuieli, în vederea prevenirii lor și tragerii la răspundere a persoanelor vinovate.

3. Identificarea și mobilizarea rezervevelor, prevenirea, descoperirea și recuperarea pagubelor — ca obiective majore ale controlului financiar intern, imprimîndu-se acestuia un caracter operativ și constructiv în vederea găsirii soluțiilor pentru rezolvarea concretă a problemelor, lichidarea cît mai rapidă a lipsurilor și îmbunătățirea radicală a întregii activități.

4. Perfecționarea organizării producției, îmbunătățirea normării muncii, eliminarea pierderilor de timp și a întreruperilor nejustificate în scopul creșterii substanția-

le a productivității muncii, folosirii judicioase a fondului de retribuire și eliminării depășirilor necorespunzătoare ale acestuia.

5. Efortul pentru scăderea costurilor de producție să fie judicios repartizat pe toate perioadele anului, încît să se asigure realizarea și depășirea indicatorilor economico-financiari în mod ritmic.

În urma controalelor efectuate la unități de către organele financiar-bancare, precum și a analizării constatărilor la nivelul Consiliului județean al controlului activității economice și sociale Brașov s-au luat o serie de măsuri, a căror aplicare va contribui la îmbunătățirea indicatorilor luați în analiză în perioadele următoare. Dintre aceste măsuri menționăm, în principal, următoarele :

- Conducerile întreprinderilor, sub controlul organizațiilor de partid, urmează să treacă la analiza temeinică a cauzelor depășirii normelor de consum, în special la metal, lemn, ciment, combustibil și energie de orice natură, precum și la revizuirea normelor de consum care nu mai corespund tehnologiilor de fabricație actuale.

În legătură cu consumurile de combustibil și energie electrică, urmează să se țină seama de Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 noiembrie 1973, precum și de prevederile Decretului nr. 620/1973, îmbunătățindu-se corespunzător programele de măsuri întocmite pentru aplicarea acestor prevederi, de importanță covîrșitoare pentru dezvoltarea în continuare a economiei naționale.

Tabelul nr.3

Structura cheltuielilor neeconomicoase rezultate din întreruperi

	Cheltuieli neeconomicoase la 1000 lei producție marfă	
	1974 (în lei)	trim.I 1975 (în lei)
Reglaj mașini	0,13	0,16
Lipsă materiale	0,03	0,18
Mașini defecte	0,24	0,37
Lipsă repere la montaj	0,04	0,89
Lipsă S.D.V.	0,09	0,30
Total	0,53	0,90

- Deoarece procentul mare de rebuturi se datorește, în principal, neluării măsurilor pe linia urmăririi realizării sarcinilor înscrise în planurile M.T.O., pentru reducerea acestora, conducerile întreprinderilor și organizațiile de partid vor analiza cauzele neaducerii la îndeplinire în totalitate a măsurilor stabilite și vor completa planurile M.T.O. cu noi măsuri, mai ales în sectoarele calde și de prelucrări mecanice, unde se folosesc utilaje și S.D.V.-uri cu un grad mare de uzură morală și fizică și unde există o calificare necorespunzătoare a forței de muncă, se folosesc unele materiale necorespunzătoare calitativ, nu se respectă tehnologiile prescrise etc.

Este absolut necesar să se analizeze rebuturile pe fiecare produs, fază și operație de lucru, localizîndu-se cauzele chiar pe atelierul, echipa și angajatul care le provoacă, iar în urma unor discuții largi cu factorii de răspundere să se găsească cele mai bune soluții tehnologice și organizatorice de prevenire a unor astfel de situații nefavorabile în desfășurarea producției.

- Organizațiile de partid și conducerile unităților economice vor întreprinde, cu sprijinul specialiștilor, studii pe locuri de muncă în legătură cu indicatorul productivității muncii. În mod deosebit urmează să se revizuiască normele de muncă, acolo unde acestea nu mai corespund și unde se înregistrează disproporții mari între gradul de îndeplinire a normelor și a productivității muncii. De asemenea, se vor lua măsuri ca întregul personal să fie folosit rațional, iar pentru muncitorii indirect productivi să se elaboreze normative concrete pe oameni și meserii.

Se impune, în același timp, ca locurile de muncă care reclamă un volum mare de muncă manuală să fie în atenția organelor de specialitate, în vederea mecanizării și automatizării operațiilor de încărcări, descărcări, manipulări, transporturi etc.

Maria IONIȚĂ
Ion DRĂGHICI
Brașov

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Consumurile de materiale în construcții

ACȚIONÎNDU-SE pe linia indicațiilor date de conducerea de partid și de stat privind introducerea unui regim sever de economisire a principalelor materii prime și materiale, în proiectarea și realizarea construcțiilor industriale, s-au obținut în anii din urmă rezultate bune. După cum rezultă din grafic, în decursul actualului cincinal, consumurile (raportate la 1 milion lei valoare a lucrărilor de construcții-montaj), la lucrările executate de Ministerul Construcțiilor Industriale se reduc cu 28,7% la laminate feroase pline (din care cu 25,2% la oțel-beton), cu 21% la ciment, cu 49,1% la cherestea de rășinoase.

Au fost adoptate soluții mai raționale de realizare a construcțiilor prin asimilarea de noi tipuri de elemente și structuri prefabricate, extinderea gradului de utilizare a acestora, ca urmare a folosirii pe scară mai largă a proiectelor-tip, îmbunătățirea metodelor de calcul, eliminarea exagerărilor în dimensionarea și finisarea clădirilor etc. Gradul de prefabricare a betonului armat a fost, în anul trecut, de 27%, iar din cantitatea totală realizată, betonul precomprimat — care încorporează mai puțin metal și ciment — a reprezentat 15,5%. S-a ajuns astfel ca halele integral prefabricate să dețină o pondere de 46% din suprafața totală a halelor construite în 1974 ; raportat la volumul acestora, 38% sînt hale etajate cu structură prefabricată din beton armat.

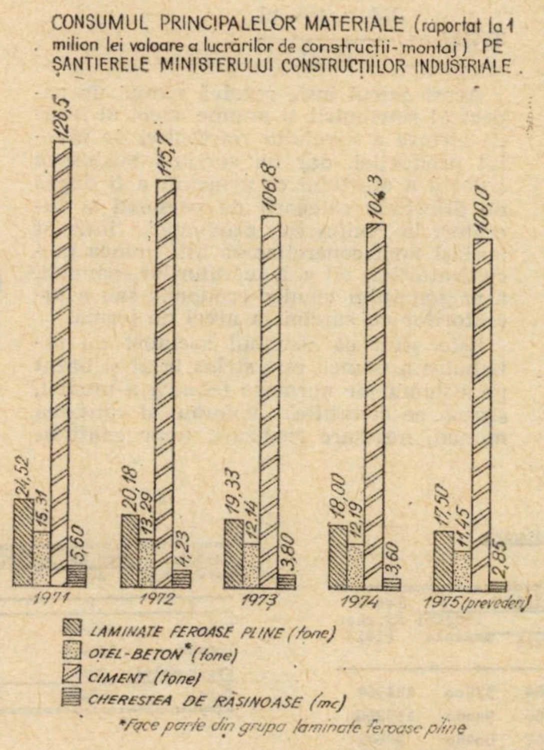
CONSUMUL PRINCIPALELOR MATERIALE (raportat la 1 milion lei valoare a lucrărilor de construcții-montaj) PE ȘANTIERELE MINISTERULUI CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE.

*Face parte din grupa laminate feroase pline

În execuție s-a insistat în mod deosebit și s-au creat condițiile tehnico-materiale pentru utilizarea unor tehnologii bazate pe un înalt grad de industrializare a lucrărilor. Astfel, au fost omologate cîteva tipuri de cofraje cu caracter universal și cu un număr mare de refolosiri posibile, din care există în prezent, în dotarea unităților Ministerului Construcțiilor Industriale, o cantitate de circa 125 000 mp — suficientă pentru realizarea într-un an a unei suprafețe cofrate totale de 2,5 milioane mp, cu un consum specific redus de material lemnos.

Datorită promovării progresului tehnic și mai bunei gospodăriri a materialelor, **pe ansamblul Ministerului Construcțiilor Industriale s-a economisit anul trecut, față de necesarul rezultat din proiectele de execuție, o cantitate de 9520 tone de ciment, 7 556 tone de metal** (din care 3110 tone de oțel-beton), **2 552 mc de cherestea.**

Există posibilități de a se obține, în continuare, rezultate mai bune, dacă avem în vedere, de pildă, aportul pe care-l va aduce aplicarea cercetărilor și a proiectelor-tip elaborate pînă acum în institutele specializate sau care urmează a fi realizate în cincinalul viitor. Se estimează că unitățile de execuție ale Ministerului Construcțiilor Industriale vor reduce consumurile de materiale principale cu :

		1975	1976—1980
● ciment	(t)	2460	191 105
● metal	(t)	859	18 618
● lemn	(mc)	3931	130 056

O contribuție însemnată la realizarea acestor economii o pot aduce industria lemnului și materialelor de construcții, industria metalurgică, proiectarea, cît și unitățile de execuție, prin livrări de noi materiale mai economice, elaborarea de proiecte cu gabarite reduse și amplasarea utilajelor în aer liber, generalizarea tehnologiilor noi și aplicarea lor corectă pe șantiere.

În sprijinul aplicării corecte a acordului global în agricultură

TARIFELE DIFERENȚIATE

ÎN VEDEREA îmbunătățirii activității desfășurate de lucrătorii din agricultură, în contextul experienței și a bunelor rezultate obținute pe această cale în cooperativele agricole de producție, prin H.C.M. nr. 658 din 19 mai 1973 s-a trecut la retribuirea muncii în acord global și în întreprinderile agricole de stat. Această hotărîre, alături de celelalte măsuri privind perfecționarea organizării producției și a muncii din unitățile agricole, duce la o mai bună folosire a resurselor materiale și umane, la sporirea pe această bază a producției, în condițiile reducerii consumurilor de muncă vie și materializată, la creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice a întregii activități din întreprinderile agricole.

Prin legarea strînsă a retribuirii muncii de rezultatele obținute în producție, acordul global constituie o pîrghie importantă a cointeresării materiale a lucrătorilor în creșterea și dezvoltarea economică a agriculturii socialiste. În acest sens, autorii acestui studiu propun utilizarea unui nou mod de calcul a retribuției cuvenite diferitelor categorii de personal.

Metodologia actuală. Deficiențe

DUPĂ cum se știe, în orînduirea socialistă acționează legea repartiției după cantitatea și calitatea muncii, ca o necesitate obiectivă în asigurarea cointeresării materiale personale a lucrătorilor. Din acest punct de vedere, acordul global reprezintă o metodă de adîncire și perfecționare a sistemului de repartiție, asigurînd o îmbinare armonioasă a sistemului de interese și nevoi personale cu sistemul de interese și nevoi ale societății socialiste în ansamblu. La baza tuturor formelor de retribuire a muncii, utilizate în socialism, trebuie să stea cerința fundamentală a retribuirii după cantitatea și calitatea muncii depuse de fiecare membru al societății. În acest context, considerăm că forma actuală de aplicare a acordului global în întreprinderile agricole pe bază de tarife unice (care se aplică, de altfel, și în C.A.P.), nu este de natură să respecte integral cerințele legii economice privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii.

Calculul tarifelor unice la unitatea de produs sau la 1 000 lei producție, pentru diversele categorii de lucrători din cadrul formațiilor colective de muncă organizate în acord global, duce la omogenizarea retribuției, prin redistribuirea cheltuielilor cu forța de muncă între aceste categorii. Un exemplu în acest sens este edificator *).

În metodologia actuală, în cazul cînd toți lucrătorii din fermă alcătuiesc o singură formație angajată în acord global se calculează tarife unice pe fiecare produs la nivelul fermei.

Considerînd că ferma dispune de o suprafață de 1 000 ha repartizată pe 3 culturi (grîu, porumb și floarea-soarelui) cu suprafețe aferente de 600 ha, 220 ha și respectiv 180 ha, la care s-au planificat producții medii de 3 100 kg/ha, 4 000 kg/ha și 2 200 kg/ha, rezultînd producții totale planificate pe culturi de 1 860 tone la grîu, 880 tone porumb și 336 tone floarea-soarelui, valoarea manoperei (tabelul nr. 1) se calculează prin ponderarea suprafețelor aferente celor trei culturi cu consumurile specifice de zile-om la hectar pentru lucrări mecanice (1,2 z o/ha grîu ; 1,6 z o/ha porumb și 1,5 z o/ha floarea-soarelui) și a lucrărilor manuale (1,5 z o/ha grîu, 12,0 z o/ha porumb și 8,0 z o/ha floarea-soarelui) și cu tarifele de plată pe zi om corespunzătoare lucrărilor mecanice și manuale.

Fondul de retribuții comune (tabelul nr. 2) pentru centrul fermei se calculează prin ponderea retribuției tarifare lunare a personalului tehnico-economic (șef de fermă — 3 250 lei, economist 2 675 lei, tehnician 1 720 lei) și a muncitorilor cu atribuții la nivelul fermei (mecanic de întreținere 1 650 lei) cu numărul de luni ale anului, rezultînd un fond total de retribuții comune planificat pentru centrul fermei de 111,5 mii lei.

În cadrul actualei metodologii, calculul *„tarifelor unice pe produs“* la nivelul fermei se face prin raportarea *„fondului de retribuire total planificat“* pe fermă repartizat pe culturi la *„producția planificată“* pe culturi (produse) după formula :

$$T/UM = \frac{Fd.\ r.\ tot.\ pl.}{P.\ pl.}$$

Acest calcul însă, rezolvă numai un aspect al retribuirii și anume acela al legării strînse a nivelului retribuției de nivelul producției, dar nu sprijină evaluarea corectă a efortului ce urmează a fi depus de diferitele categorii de personal și lucrători la realizarea producției, întrucît același tarif concretizează atît munca mecanizatorilor, cît și a lucrătorilor manuali, a personalului tehnico-economic sau a lucrătorilor cu sarcini la nivel de fermă.

Este știut că sistemul socialist de retribuire a muncii este strîns legat și bazat pe sistemul de normare tehnică a muncii, sistem ce cuantifică volumul și calitatea muncii, necesare realizării unor cantități aferente diverselor categorii de lucrători. Or, folosirea de tarife unice în retribuirea muncii pune semnul egalității între munca concretă prestată de diferitele categorii de lucrători și personal, muncă ce se diferențiază, atît sub raportul calificării, cît și prin complexitatea ei, complexitate cerută de diversitatea lucrărilor necesare realizării producției. A accepta egalitatea între diferitele categorii de lucrări este greșit și nici posibil, întrucît lucrările agricole se deosebesc între ele prin cerințe diferite privind calificarea, experiența și îndemînarea lucrătorilor ce urmează a le executa.

De pildă, un lucrător necalificat dintr-o fermă de culturi de cîmp, care execută lucrări manuale, nu va putea efectua lucrările mecanice pe care le execută mecanicul agricol, după cum acesta din urmă nu va putea presta munca tehnicianului, a economistului, sau a șefului de fermă. Dealtfel, sistemul de normare științifică a muncii are ca finalitate stabilirea de tarife diferite de plată pe lucrări, fapt ce confirmă opinia enunțată mai sus și care trebuie să constituie, în fond, punctul de plecare al tarifelor diferențiate, ce se impun a fi calculate pe categorii de lucrători și personal în locul tarifelor unice. Trebuie menționat de la început că folosirea tarifelor diferențiate nu afectează esența acordului global privind legarea retribuției de producția realizată, ci constituie o modalitate de adîncire și perfecționare a acestuia în sensul sporirii cointeresării și răspunderii materiale, proporțional cu locul în producție și cu munca prestată efectiv de fiecare categorie de lucrători agricoli.

Metodologia propusă. Avantaje

PORNIND de la aceste considerente, față de metodologia actuală exemplificată mai înainte, calculul tarifelor trebuie făcut *diferențiat* pentru mecanizatori, lu-

Tabelul nr. 1

Valoarea manoperei (Fondul de retribuire directă - planificat)

Cultura	Fond de retribuire directă (lei)					Total fd.retr (lei)
	lucrări mecanice				lucrări manuale	
	Fd.direct abs.	%	Fd. în regie^x	Total		
Grîu	61920	53,6	22244	84164	37800	121964
Porumb	30272	26,3	10914	41186	94080	135266
Fl. soarelui	23220	20,1	8342	31562	60480	92042
Total	115412	100,0	41500	156912	192360	349272

x) Fondul de retribuire în regie al mecanicilor agricoli se stabilește în funcție de numărul acestora, retribuția medie de încadrare și numărul de zile în care se efectuează lucrări în regie (exemplu: transport, reparații etc.)

Tabelul nr. 2

Calculul tarifelor unice pe fermă

(lei)

Cultura (produsul)	Fond de retrib.directă Abs.	Fond de retrib.directă %	Fond de retrib. comună	Total fd. de retrib.plan.	Prod. planif. (tone)	Tarif unic (lei/t)
0	1	2	3	4(1+3)	5	6(4:5)
Grîu	121964	34,9	38913,50	160877,50	1860	86,50
Porumb	135266	38,7	43150,50	178416,50	880	202,75
Fl.soarelui	92042	26,4	29436,00	121478,00	396	306,75
Total	349272	100,0	111500,00	460772,00	x	x

După metoda actuală

După metoda propusă

Tabelul nr. 3

Calculul tarifelor diferenţiate

(lei)

Cultura (produsul)	Fond de retribuire			Prod. planif.	Tarife diferenţiate (lei/tonă)			Tarif unic
	mecanizatori	lucrători manuali	centrul fermei		mecanizatori	lucrători manuali	Centrul fermei	
0	1	2	3	4	5(1:4)	6(2:4)	7(3:4)	8(5+6+7)
Grîu	84164	37800	38913,50	1860	45,30	20,30	20,90	86,50
Porumb	41186	94080	43150,50	880	46,80	106,90	49,05	202,75
Fl.soarelui	31562	60480	29436,00	396	79,70	156,72	74,33	306,75
Total	156912	192360	111500,00	x	x	x		x

Tabelul nr. 4

Fondul de retribuire cuvenit pentru producţia realizată

(lei)

Cultura	Producţie (to)		Tarif unic lei/to	Fd. de retrib.		Diferenţă de primit
	Planif.	Real.		Pl.	Cuvenit	
0	1	2	3	4(1x3)	5(2x3)	6(5-4)
Grîu	1860	1920	86,50	160877,50	166080	+5202,50
Porumb	880	935	202,75	178416,50	189571	+11154,50
Fl.soarelui	396	378	306,75	121478,00	115951	-5527,00
Total	x	x	x	460772,00	471602	+10830

Tabelul nr. 5

Repartizarea fondului de retribuire cuvenit pe categorii de lucrători în cazul tarifului unic

(lei)

Categorii	Fd. de retrib. planif.	Avans	Reţinut	Coef.de retrib.	Sumele cuvenite la finele anului	Diferenţă de primit
0	1	2	3(1-2)	4	5(2x4)	6(5-3)
mecanici agricoli (90%)	156912	141221	15691	(0,162)	22878	+ 7187
lucrători manuali (90%)	192360	173124	19236	(0,162)	28046	+ 8810
Centrul fermei:						
- personal teh.ec. (80%)	91700	73360	18340	(0,162)	11884	- 6456
- muncitori (90%)	19800	17820	1980	(0,162)	2887	+ 907
Total	111500	91180	20320	(0,162)	14771	- 5549
TOTAL GENERAL	460772	405525	55247	(0,162)	65695	+10448 x

x) Micile diferenţieri de calcul se datoresc coeficientului de retribuire care necesită a fi calculat cu multă precizie, respectiv cu un număr mare de zecimale.

Tabelul nr. 6

Repartizarea fondului de retribuire cuvenit pe categorii în cazul tarifelor diferenţiate (lei)

Cultura	Tarife diferenţiate			Depăşirea sau nerealiz. de plan (to)	Suma cuvenită la finele anului			Total
	Mecanici	lucr. manuali	centrul fermei		mecanici	lucr. manuali	centrul fermei	
0	1	2	3	4	5(1x4)	6(2x4)	7(3x4)	8(5+6+7)
Grîu	45,30	20,30	20,90	+60	+2721	+1221	+1260	+5202
Porumb	46,80	106,90	49,05	+55	+2580	+5887	+2688	+11155
Floarea-soarelui	79,70	152,72	74,33	-18	-1437	-2750	-1340	-5527
Total	x	x	x	x	+3864	+4358	+2608	+10830

crătorii manuali şi personalul cu atribuţii la nivelul fermei (centrul fermei).

Tarifele diferenţiate se calculează ca un raport între fondul de retribuire planificat pe culturi (şi în cadrul lui pe categorii de lucrători şi personal) la producţia planificată pe culturi (produse).

Din datele tabelului 3, rezultă că prin calcularea tarifelor diferenţiate, este reflectată mai fidel nu numai diferenţierea acestora pe culturi (produse) în funcţie de producţia planificată (lucru reflectat şi în metodologia actuală), dar şi efortul şi complexitatea acestuia ce urmează a fi depus de diferitele categorii de lucrători în vederea realizării producţiei planificate. Determinarea tarifelor diferenţiate se poate face şi prin aplicarea ponderii fondului de retribuire planificat, diferenţiat pe categorii de lucrători şi personal, în total fond de retribuire planificat pe culturi (fond ce stă la baza calculului tarifelor unice) asupra tarifului unic pe culturi, întrucît tariful unic pe produs reprezintă o sumă a tarifelor diferenţiate pe categorii de lucrători şi personal în acel produs, iar suma fondurilor de retribuire planificate pe categorii este egală cu fondul de retribuire total planificat pe culturi (produs).

Metodologia propusă este aceeaşi şi atunci cînd există mai multe formaţii organizate în acord global în cadrul fermei sau se calculează tarife la 1 000 de lei producţie, calculul tarifelor făcîndu-se, în acest caz, diferenţiat pe formaţii, iar în cadrul formaţiilor pe categorii de lucrători. Finalitatea metodologiei propuse îşi găseşte reflectarea şi în implicaţiile economice şi sociale privind retribuţia cuvenită la finele anului lucrătorilor angajaţi în acord global.

Continuînd exemplul luat în studiu, considerăm următoarele producţii realizate la finele anului de membrii formaţiei de muncă şi anume : de 1 920 tone la grîu, 935 tone la porumb şi 378 tone pentru floarea-soarelui (producţiile medii fiind de 3 200 kg/ha, 4 250 kg/ha şi, respectiv, 2 100 kg/ha). (Calculul fondului de retribuire cuvenit pentru producţia realizată — tabelul nr. 4 — se poate face şi cu ajutorul tarifelor diferenţiate, rezultatele fiind aceleaşi ca şi în cazul folosirii tarifului unic pe produs, deoarece acesta din urmă este egal cu suma tarifelor diferenţiate pe categorii în cadrul produsului). În timpul anului muncitorii primesc 90% din contravaloarea lucrărilor executate, iar personalul TESA 80% din retribuţia tarifară.

Coeficientul de retribuire se determină după formula :

$$X = \frac{Fd.\ r.\ c. - SA}{SA}$$

$$\frac{471.602 - 405.525}{405.525} = 0{,}162$$

unde : Fd. r. c. = fondul de retribuire cuvenit ; SA = sumele acordate ca avans în timpul anului.

Se observă clar că retribuţia cuvenită la finele anului este repartizată inechitabil între categoriile de lucrători, plusul de retribuţie datorat depăşirii producţiei la grîu şi porumb revenind în întregime muncitorilor (mecanicii agricoli, lucrători manuali şi muncitori cu atribuţii la nivelul fermei), în timp ce nerealizarea producţiei planificate la floarea-soarelui este suportată exclusiv de personalul tehnicoeconomic. (tabelul nr. 5). Nu mai este cazul să demonstrăm că un asemenea mod de calcul nu reflectă satisfăcător legătura nemijlocită între efortul depus şi rezultatele muncii, implicit retribuţia nu are la bază în suficientă măsură cantitatea şi calitatea muncii prestate.

Retribuţia cuvenită pe categorii de lucrători şi personal — în cazul folosirii tarifelor diferenţiate — este redată în tabelul nr. 6. (Avansurile şi reţinerile sînt aceleaşi în cazul ambelor metodologii. În ambele metodologii am considerat încadrarea lucrătorilor în cheltuielile planificate la 1 000 de lei producţie).

Înlocuirea sau completarea tarifelor unice cu tarife diferenţiate pe categorii de lucrători şi personal, ca şi renunţarea la folosirea coeficientului de retribuire (ce constituie un artificiu ce poate duce la calcule suplimentare şi inexactităţi), constituie soluţia reală, optimă, de acordare a unei retribuţii corespunzătoare cantităţii şi calităţii muncii depuse. Tarifele diferenţiate înlătură deficienţele actualei metodologii, insuficient fundamentată. În acest sens, exemplul dat este elocvent ; el reflectă fidelitatea cu care tarifele diferenţiate determină oscilaţiile retribuţiei în funcţie de oscilaţiile producţiei realizate corespunzător muncii prestate şi rezultă clar că diferenţele pe care lucrătorii urmează a le primi la finele anului sînt direct proporţionale cu producţia realizată, cu volumul şi calitatea muncii efectuate de fiecare categorie de lucrători şi personal.

Considerăm, în concluzie, că propunerea noastră de a utiliza în aplicarea acordului global din agricultură tarife diferenţiate de plată (la unitatea de produs sau 1 000 lei producţie, pe categoriri de lucrători participanţi la realizarea producţiei) poate constitui un material de reflecţie pentru organele de decizie, întrucît răspunde într-un mod mai cuprinzător — decît metodologia actuală — cerinţei imperioase de înfăptuire în practică a echităţii socialiste în procesul de repartiţie.

prof. univ. dr. Sabin Nica-SÎRBEŞTI
asist. univ. Arghir NĂSTASE

---

* Exemplul este ipotetic, el avînd rolul de a sublinia deficienţele actualei metodologii. În acest exemplu nu sînt luate în calcul unele elemente ale producţiei, ca : producţia secundară şi producţia neterminată, fapt care nu schimbă cu nimic aspectele de principiu ale metodologiei puse în discuţie.

Articolele publicate în „Revista economică", consacrate analizării diferitelor probleme de mare actualitate ale practicii noastre economice, cu idei, sugestii și propuneri de perfecționare a activității, stîrnesc un interes justificat în rîndurile specialiștilor și conducătorilor din întreprinderi, centrale și organe de sinteză. Acest interes se reflectă și în opinia pe care aceștia și-o exprimă în scrisorile adresate redacției pe marginea diverselor probleme ridicate în paginile revistei noastre.

Întrucît multe din răspunsurile primite prezintă un interes mai larg, conturează mai bine cadrul problemelor sau completează și concretizează o serie de propuneri, unele dintre acestea le vom publica în paginile revistei.

Electrofiltrele prin „filtrul" eficienței economice

„R.E." nr. 11/4 III 1975

Combinatul pentru lianți și azbociment — Bicaz

ARTICOLUL publicat în „Revista economică" aduce în discuție o problemă mult dezbătută în literatura tehnică și economică de specialitate. Relația dintre industrie și mediul înconjurător privită sub aspectul determinării condițiilor de viață și de muncă ale oamenilor sau sub aspectul influenței nocive a emanațiilor de praf asupra terenurilor agricole, plantelor și animalelor și asupra prețului de cost al cimentului este importantă în general, dar însemnătatea ei este diferită de la o întreprindere la alta, în funcție de cantitatea de praf ce se produce, de cea care se captează, sau de natura terenului, a culturilor etc.

Producătorii de ciment sînt de acord că problema trebuie să-și găsească o rezolvare de altfel și acțiunile întreprinse în ultimii 15 ani dovedesc preocuparea lor în această direcție. S-a ajuns la un progres evident în dotarea întreprinderilor de ciment cu instalații de desprăfuire și s-au produs mutații în concepția despre această problemă.

Observațiile din articolul amintit privesc, parțial, și C.L.A. Bicaz. Combinatul nostru are în dotare electrofiltre la toate cuptoarele de clincher. Acestea au un randament de 92—99% și funcționează în 97—100% din timpul de utilizare al cuptoarelor. Praful colectat de electrofiltre este recuperat integral prin reintroducerea în cuptoare.

Toate instalațiile producătoare de praf — mori, uscătoare, concasoare, mașini de însăcuit — sînt dotate cu instalații de desprăfuire (baterii de cicloane, filtre cu saci), care funcționează tot timpul cît agregatul deservit este în funcțiune. Există organizate echipe specializate în reparația, întreținerea și exploatarea electrofiltrelor cît și pentru celelalte instalații. Avem un program de eliminare a celorlalte surse de praf — insesizabile din interiorul fabricii — dar care deteriorează condițiile și diminuează capacitatea de muncă a lucrătorilor.

Situatia prezentată reliefează că problema prafului la C.L.A. Bicaz este rezolvată în general. Dar nu sîntem deplin satisfăcuți. Există, destule soluții nefructificate încă, pentru eliminarea în mai mare măsură și chiar totală a prafului atît în interiorul cît și în vecinătatea întreprinderilor producătoare de ciment. Acestea privesc atît atitudinea față de problemă, cît și dotările cu instalații moderne de desprăfuire.

Cit privește atitudinea față de problemă, ea nu se pune — după părerea noastră — ca în articolul amintit. Nu credem că există conducători de întreprinderi care să nu poată suporta din prețul de cost și amortismentul instalațiilor de desprăfuire, chiar dacă acestea ar reprezenta 10—25% din fondurile fixe ale fabricii. Atitudinea se referă la modul de organizare, urmărire a activității de exploatare, întreținere, reparații ale instalațiilor de desprăfuire.

În ceea ce privește dotarea cu instalații moderne de desprăfuire, ea presupune investiții considerabile și într-adevăr nu se poate face pe seama prețului de cost. Situația sub acest aspect, fiind clară, Centrala cimentului București a întreprins studii cu privire la dotarea fabricilor cu instalații de desprăfuire. Investițiile necesare sînt însă, importante, ceea ce a determinat eșalonarea lucrărilor pînă în 1980, fără să cuprindă toate unitățile. Au prioritate unitățile mari și din vecinătatea unor centre mai populate : Turda, Tg. Jiu, Cîmpulung Muscel; C.L.A. Bicaz poate după 1980. Pînă atunci urmează să rezolvăm unele probleme prin resurse interne.

Atenția acordată de reviste dv. problemei o considerăm utilă, ea servind la sporirea preocupărilor în fiecare întreprindere.

ing. Vasile MANOLACHE
director

Fabrica de ciment „Stînca", Brăila

ANALIZÎND situația din fabrica noastră în legătură cu problemele dezbătute în articolul dv., vă comunicăm că în unitatea noastră există un electrofiltru montat la un cuptor de clincher cu o producție mică. Praful recuperat este introdus din nou în procesul tehnologic. Randamentul de filtrare al acestui electrofiltru este de circa 90 %. Și celelalte mijloace de desprăfuire de care dispunem funcționează corect, mai puțin filtrele cu saci. Cauza nefuncționării corecte a filtrelor cu saci o constituie calitatea inferioară a pînzei de filtru. În prezent, se fac unele experimentări la C.L.A. — Medgidia cu diferite tipuri de pînze de filtru, pentru a se găsi soluția optimă. În concluzie, pentru evitarea prăfuirii de către fabricile de ciment, opinia noastră este următoarea :

— să se asigure aparataje de rezervă pentru electrofiltrele produse în țară. Aceasta, deoarece majoritatea tipurilor au în componența lor aparataje electrice și electronice provenite din import. Aparataj electronic de rezervă nu se găsește, iar procurarea lui durează extrem de mult.

— Centrala cimentului — să organizeze cursuri cu maiștri și ingineri pentru a fi specializați în problemele de exploatare, întreținere și depanare a electrofiltrelor ;

— I.I.S. Electrotehnica — București, atunci cînd livrează beneficiarului un agregat de electrofiltru, să trimită și documentația (scrisă și desenată) mai amănunțit, iar pentru aparatajul importat, să indice țara și firma producătoare și cu ce se poate asimila din producția indigenă ;

— în școlile profesionale, liceele industriale, școlile de maiștri, care au profil electrotehnic, să se predea elevilor cursuri cu privire la funcționarea, exploatarea și întreținerea electrofiltrelor ;

— industria textilă să treacă cît mai repede la producerea unei pînze de filtru, conform cerințelor industriei de ciment ;

— în fiecare întreprindere producătoare de ciment să existe specialiști cu o pregătire corespunzătoare care să răspundă de desprăfuire ;

— respectarea graficului de revizie și reparație a utilajelor de desprăfuire și a disciplinei tehnologice ;

— etanșarea tuturor izvoarelor de prăfuire.

Ing. Ioan Popa MILEA
director

Dumitru CONSTANTINESCU
ing. principal energetic

Centrală pentru desfacerea metalului

„R.E." nr. 4/28 VI 1974 și nr. 14/4 IV 1975.

ÎN **cursul anilor** 1974 și 1975, în cîteva numere ale „Revistei economice" au fost publicate articole în care specialiști din diverse ramuri de activitate și-au exprimat și motivat opiniile privind necesitatea organizării unei **Centrale specializate pentru desfacerea metalului.** Fiind întru totul de acord cu multe din aceste puncte de vedere, în cele ce urmează vă expunem opinia specialistilor din Directia de aprovizionare și desfacere din M.I.C.M.G.

De la început precizăm că **sîntem de acord cu înființarea acestui organism,** indiferent cum s-ar numi și indiferent cărui organ ierarhic superior i-ar fi subordonat. Un asemenea organism trebuie însă să fie împuternicit să soluționeze unele probleme care în prezent generează dificultăți în aprovizionarea cu metal a întreprinderilor constructoare de mașini. În principal, problemele care trebuie să-și găsească urgent rezolvarea prin înființarea centralei metalului, ținîndu-se seama de faptul că întreprinderile constructoare de mașini reprezintă marele consumator intern, sînt :

a) o mai mare operativitate în programarea în productie a cererilor beneficiarilor si emiterea repartițiilor pentru cantitățile specificate :

b) acoperirea cu repartitii, integral și la termen, a tuturor sortimentelor solicitate de beneficiari, prin specificatiile de materiale depuse și eliminarea metodei practicate în prezent de a se contracta la import, cu livrare în aceeași perioadă de timp pentru care sînt necesare în procesul de fabricatie :

c) determinarea unor furnizori ca : Întreprinderea de tevi „Republica" București și Combinatul siderurgic Galați etc. de a acorda termene de livrare, calendaristic lunare, pe fiecare tipodimensiune și nu cum se practică în prezent (C.S. Galați acordă termen de livrare data de 10 ale lunii următoare pentru luna precedentă, iar Întreprinderea de țevi „Republica" București acordă o defalcare cantitativă lunară per total contract) ;

d) înființarea în cadrul Centralei de desfacere a metalului a unui serviciu căruia să-i revină numai sarcina de a urmări efectiv realizarea sortimentală și la termen a prevederilor contractelor economice care, în prezent, prezintă foarte multe carențe, întrucît unii furnizori, și, în special, bazele județene de aprovizionare tehnico-materială din subordinea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Întreprinderea de tevi Republica Bucuresti și Combinatul siderurgic Galati, nu livrează integral și la termen, pe tipodimensiuni, cantitățile contractate ;

e) o mai mare elasticitate și operativitate din partea întreprinderilor siderurgice furnizoare, în readaptarea planului de producție și, implicit, a contractelor încheiate, potrivit modificărilor ce se solicită de întreprinderile beneficiare ;

f) determinarea furnizorilor de a asimila urgent în fabricație acele dimensiuni și mărci de oțeluri care figurează în STAS-urile în vigoare și totuși în prezent se aduc din import ;

g) pentru mai multă operativitate în derularea contractelor economice externe (import-export), **actuala întreprindere de comerț exterior „Metalimportexport" să fie subordonată Centralei de desfacere a metalului.**

Am expus cîteva aspecte și considerațiuni care, dacă nu-și găsesc rezolvarea prin organizarea centralei de desfacere a metalului, înființarea unui asemenea organism nu este justificată. Am făcut această subliniere deoarece considerăm că rolul principal căruia trebuie să-i corespundă organizarea și înființarea centralei de desfacere a metalului este acela de a satisface prompt cererile beneficiarilor, de a înlătura stagnările în procesul de fabricație, de a controla și repune în circuitul economic valori materiale stocate la diverse întreprinderi, contribuind în acest fel la dezvoltarea impetuoasă a economiei noastre nationale.

ing. I. POPESCU
director general adjunct
M.I.C.M.G.

32 de directori generali despre:

CENTRALA INDUSTRIALĂ ÎN PERSPECTIVA — 1990 (III)

ÎN NUMERELE 19 și 20 din luna mai a.c. au fost publicate o parte din aspectele rezultate în urma prelucrării anchetei inițiată de REVISTA ECONOMICĂ într-o serie de unități economice cu statut de centrală. Obiectivul urmărit l-a constituit evidențierea modurilor în care conducerile de centrale și-au proiectat strategiile de dezvoltare în perspectiva viitorilor 15 ani, depistarea direcțiilor principale de acțiune prin care se urmărește accelerarea creșterii, sporirea eficienței economice și a competitivității, în condițiile integrării tot mai accentuate a progresului tehnico-științific în mecanismul dezvoltării.

Ultima parte a anchetei prezintă, alături de o sinteză a principalelor concluzii desprinse, și o serie de noi elemente referitoare la : principalele descoperiri științifice care vor apărea pe plan mondial și modul în care ele vor afecta domeniul de activitate ale centralelor ; ramurile cercetările științifice implicate în realizarea descoperirilor previzonate ; plaja invențiilor probabile.

„Construim societatea nouă în epoca celor mai mari descoperiri ale științei și tehnicii, a desfășurării furtunoase a revoluției tehnico-științifice contemporane. Această mare operă constructivă nu se poate realiza decît pe baza celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane“.

NICOLAE CEAUȘESCU
Cuvîntare la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării — 25 octombrie 1974

Știința și tehnica — factori de modelare strategică

ÎN OPTICA directorilor generali ai centralelor investigate, atingerea ritmurilor de creștere estimate, a nivelurilor de eficiență și competitivitate scontate este condiționată de maniera în care se realizează procesul de integrare în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, facilitîndu-se astfel transformarea nemijlocită a acestora în factori de accelerare a progresului economico-social. Preocuparea de a cunoaște și gîndi asupra principalelor descoperiri științifice și noutăți tehnice ce se vor produce pe plan mondial, într-o largă perspectivă, de a selecta pe cele care afectează în mai mare măsură domeniul de activitate a centralelor, de a le localiza în timp în condițiile unor grade de probabilitate cît mai ridicată, face posibilă o proiectare cît mai adecvată a strategiilor de dezvoltare. Ea facilitează, de asemenea, orientarea corespunzătoare a activității interne de cercetare și inovație spre temele care permit valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispunem, ca și a potențialului științifico-tehnic, indicînd domeniul și momentul în care sînt necesare importul de licențe sau cooperarea științifică externă.

Una dintre întrebările chestionarului anchetei a fost enunțată astfel : **„Care apreciați că sînt principalele trei descoperiri științifice ce vor avea loc pe plan mondial în viitorii 15 ani și vor afecta în mod deosebit domeniul de activitate al centralei ? Indicați și momentul probabil al apariției lor“.** Centralizarea răspunsurilor, gruparea lor în funcție de conținutul și obiectivul descoperirii, ca și repartizarea lor pe intervalele probabile de apariție sînt prezentate în tabelul nr. 7. (Evident, am avut în vedere numai descoperirile din domeniul cercetărilor aplicative, ele permițînd de altfel gruparea după criteriul menționat). Interpretarea răspunsurilor a facilitat următoarele **concluzii** principale :

a) **Descoperirile științifice aplicative care au drept obiectiv crearea de noi tehnologii, deosebite de cele cunoscute** care să permită valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse, reducerea substanțială a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, obținerea de produse de calitate superioară, eficiente, **ocupă ponderea cea mai mare în numărul total al principalelor descoperiri estimate pentru perioada 1976—1990 (circa 41%).**

b) **Crearea de noi mașini utilaje, instalații și aparate de mare randament, în cea mai mare parte automatizate, polarizează în al doilea rînd atenția conducerilor de centrale în viitorul cincinal, ca și în cincinalul 1986—1990.**

c) **Descoperirea de noi materii prime și materiale, apte să substituie materialele scumpe și deficitare, găsirea de noi surse energetice,** reprezintă preocuparea numărul 1 în cincinalul 1981—1985 (peste 43% din descoperirile științifice de această natură sînt localizate aici), ea nefiind însă neglijată nici în celelalte intervale de timp analizate. Descoperirea de noi resurse energetice, de noi combustibili este prioritar concentrată în ultimele două cincinale ale intervalului analizat, din totalul de 15 descoperiri științifice estimate a avea acest obiectiv, aproximativ 87% fiind previzionate să apară acum.

d) **Descoperirea de noi produse și găsirea de noi utilizări pentru produsele existente,** atrage, distinct, mai puțin atenția, interpretarea corectă trebuind însă să ia în considerare faptul că și celelalte categorii de descoperiri se finalizează în ultimă instanță tot în produse, fie că acestea se numesc mașini, utilaje, materiale, aparate etc., pentru o unitate economică sau alta.

e) **Repartiția descoperirilor științifice pe intervale probabile de apariție este neuniformă.** Un salt mai mare îl înregistrează numărul de descoperiri cu apariție probabilă în ultimele două cincinale analizate. Neuniformitatea de apariție prezentă și în cazul analizei de structură, pledează pentru o **incontestabilă „maturizare“ progresivă a științei.**

f) **Analiza indicatorilor sintetici**, „număr total de descoperiri estimat pentru **1976—1990**“ și „număr mediu de descoperiri pe fiecare cincinal“, completează imaginea formată anterior, evidențiind faptul că **impactul științei asupra dezvoltării economice este tot mai puternic**, el centrîndu-se prioritar pe domeniul mijloacelor de muncă și tehnologiilor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor de producție, prin aceasta determinînd în primul rînd, intensitatea și multilateralitatea progresului social, confirmînd faptul că tot mai mult știința este unul dintre factorii majori care modelează modul nostru de trai și determină viitorul nostru.

„Care vor fi cele mai importante trei noutăți tehnice (invenții) care apreciați că vor apare pe plan mondial și vor afecta domeniul de activitate a centralei ? Indicați intervalul probabil de apariție“, a fost o altă întrebare din chestionarul anchetei. Răspunsurile primite sînt detaliat prezentate în tabelul nr. 8, fiind grupate pe ramurile de care

Tabelul nr.7

Conținutul și structura principalelor descoperiri științifice probabile pe plan mondial în perioada 1976-1990

Nr. crt.	Categoria de descoperiri științifice	Număr total de descoperiri estimat pentru 1976-1990	Repartiția numărului total de descoperiri pe intervale probabile de apariție			Număr mediu de descoperiri pe cincinal
			1976-1980	1981-1985	1986-1990	
	TOTAL	101	25	37	39	30,66
1.	Tehnologii noi, deosebite de cele tradiționale	41	9	13	19	13,66
2.	Noi materii prime, materiale și surse energetice	29	5	16	8	9,66
3.	Mașini, utilaje, instalații și aparate de mare randament	23	8	5	10	7,66
4.	Produse noi și noi utilizări ale produselor existente	8	3	3	2	2,66

Tabelul nr. 8
Principalele noutăți tehnice (invenții) probabile pe plan mondial în următorii 15 ani și care vor afecta domeniile de activitate ale centralelor investigate

RAMURA INDUSTRIALĂ	DENUMIREA INVENȚIILOR ȘI REPARTIZAREA LOR ÎN INTERVALELE PROBABILE DE APARIȚIE		
	1976—1980	1981—1985	1986—1990
Construcțiile de mașini	Motor termic nepoluant alimentat cu un nou tip de combustibil	Motor termic nepoluant alimentat cu un nou tip de combustibil	Autovehicule cu pernă de aer pentru transport greu
	Noi echipamente electronice de calcul	Noi tehnologii de sinteză în industria petrochimică	Aplicarea pe scară largă a tracțiunii electrice la autovehicule
	Noi utilaje tehnologice pentru fabricarea echipamentelor de calcul electronic	Palete din materiale neferoase	Utilizarea energiei nucleare în transporturi
	Noi materii prime și materiale pentru industria electronică	Compresoare supersonice	Utilizarea plasmei drept combustibil în siderurgie
		Noi utilaje tehnologice pentru fabricarea echipamentelor de calcul electronic	Reactoare cu vas de presiune din beton precomprimat
Chimie	Fire și fibre sintetice cu mare capacitate de absorbție a apei	Noi polimeri filabili cu însușiri analoage fibrelor naturale	Producerea de fire și fibre sintetice din materii prime anorganice folosite în industria textilă
		Prelucrarea maselor plastice direct din monomeri	Fabricarea de anvelope radiale cu rețele cord poliamidic de tip „Kevlon" utilizînd fibra B în locul cordului metalic
		Utilizarea fibrelor din sticlă la articolele tehnice din cauciuc cu inserție	Descoperirea și utilizarea de noi combustibili
		Fabricarea de proteine din petrol	
		Producerea de noi mase plastice	
Energe	Descoperirea de aparate pentru utilizarea combustibilului cu randamente sporite	Realizarea de produse care permit o valorificare superioară a gazului metan	Descoperirea de metode economice pentru transportarea gazului metan la distanțe mari
	Realizarea de metode și agenți noi, de mare eficiență, pentru creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcămînt	Realizarea de metode și agenți noi, de mare eficiență, pentru creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcămînt	Realizarea de metode și agenți noi, de mare eficiență, pentru creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcămînt
	Descoperirea de utilaje și materiale pentru foraj-extracție, cu performanțe superioare	Descoperirea de utilaje și materiale pentru foraj-extracție, cu performanțe superioare	Descoperirea de utilaje și materiale pentru foraj-extracție, cu performanțe superioare
		Folosirea altor surse nucleare pentru producerea energiei electrice	Producerea energiei electrice prin utilizarea energiei solare
		Folosirea combustibilor solizi inferiori pentru producerea energiei electrice	Folosirea altor combustibili nucleari pentru producerea energiei electrice
			Folosirea combustibililor solizi inferiori pentru producerea energiei electrice
Siderurgie		Noi aliaje de oțel cu caracteristici mecanice sporite	Procedeu economic de reducere directă a minereului de fier
			Reacția termonucleară dirijată
Ciment și exploatarea lemnului		Transportul aerian al lemnului în ramura exploatării	Procedee noi de mărunțire a materialelor utilizate la fabricarea cimentului
			Noi procedee de chimizare a lemnului
Alimentară	Metode noi pentru conservarea produselor lactate pe timp îndelungat	Transportul pneumatic al laptelui de la ferme la fabricile de prelucrare	
	Folosirea materialelor ușoare și ieftine, nerecuperabile pentru ambalarea și prezentarea produselor	Soiuri de sfeclă cu conținut mai bogat în zahăr, adaptate la irigat	
		Conducerea automată a întregului proces de fabricare a laptelui	
Transport auto și feroviar	Locomotive cu turbine cu gaze pentru transportul pasagerilor	Centrale termice pe bază de combustibil solid, cu randament peste 50 %	Vehicule cu consum de hidrogen
			Vehicule cu acumulatori electrici
	Autocamioane și autobuze cu pernă de aer	Aparate de înregistrare complexă pentru parcurs, consum, încărcătură, timp	Electromobile cu randament și performanțe sporite
Ușoară	Procese continui, complexe de finisare în industria mătăsii, inului și cînepii	Finisarea produselor de mătase, in și cînepă în solvenți organici	Înlocuirea țesăturilor prin tricotaje și nețesute
	Descoperirea de noi fire chimice pentru industria tricotajelor	Combinarea tehnicii de țesere cu cea de tricotare pentru realizarea materialelor textile	Filare fără fus.
	Realizarea de materiale eficiente pentru procesele de finisaj în industria tricotajelor	Procedee de valorificare superioară a deșeurilor de cauciuc și piele	Articole de îmbrăcăminte nețesute
	Utilaje cu randamente mari pentru tricotat și imprimat	Chimizarea fabricării încălțămintei	Înlocuitori de piele cu proprietăți igienice superioare
	Istalație electronică pentru mărirea și micșorarea tiparelor și calcularea consumurilor specifice de materie primă (industria confecțiilor)	Descoperirea de noi fire chimice pentru industria tricotajelor	Descoperirea de noi fire chimice pentru industria tricotajelor
	Mașini textile de mare randament și productivitate, neconvenționale, altele decît cele cunoscute în prezent	Realizarea de materiale eficiente pentru finisarea tricotajelor	Realizarea de materiale eficiente pentru finisarea tricotajelor
		Utilaje cu randamente mari pentru tricotat și imprimat	Utilaje cu randamente mari pentru tricotat și imprimat
		Noi procedee, complet diferite de cele tradiționale, pentru fabricarea produselor din sticlă și ceramică fină	Adaptarea treptată a proceselor termice de topire și ardere, din industria sticlei și ceramicii fine, la noile surse energetice
		Instalații automate de croit pe bază de comandă numerică pentru industria confecțiilor	Realizarea de noi tipuri de cuptoare pentru industria sticlei și ceramicii fine, cu randamente termice superioare
		Mașini textile de concepție nouă care vor înlocui pe cele clasice, suprimînd parțial sau total producerea acestora	Ansamblarea detaliilor croite (în industria confecțiilor) prin sudare (cu ultrasunete și curenți de înaltă frecvență)
			Introducerea de mașini automatizate pentru urmărirea funcționării mașinilor textile
			Automatizarea completă a tehnologiilor din industria ușoară

● Care este structura principalelor descoperiri științifice cu caracter aplicativ ce-și vor face probabil apariția în viitorii 15 ani ? ● Dar plaja invențiilor probabile ? ● Ce sarcini și priorități impune cunoașterea acestor elemente sferei cercetării științifice ? ● Dar ramurilor producției industriale ? ● Fizica, chimia și cibernetica — principalele ramuri științifice, chemate să contribuie la promovarea masivă a progresului științific și tehnic. De ce ? ● Automatizarea — coloana vertebrală a tehnicii viitorilor ani. ●

aparțin centralele investigate și, în același timp, pe intervalele probabile de apariție. Principalele concluzii care se desprind din analiză sînt — într-o formulare succintă — următoarele :

a) **Orientarea către tehnica cea mai nouă, cea mai modernă, reprezintă o opțiune consecventă în cadrul politicii economice a fiecărei ramuri, în fiecare cincinal analizat în parte.** Astfel, în construcțiile de mașini, în sfera principalelor noutăți tehnice probabile s-ar putea situa în zona : în **cincinalul viitor** — motoare termice nepoluante alimentate cu un nou tip de combustibil sau noi utilaje pentru fabricarea echipamentelor electronice de calcul ; în cincinalul **1981—1985** — compresoare supersonice și noi motoare termice nepoluante alimentate cu un nou tip de combustibil ; iar în cincinalul **1986—1990** — autovehicule cu pernă de aer pentru transport greu și utilizarea plasmei drept combustibil în siderurgie. Exemplele pot continua și pentru celelalte ramuri ale căror centrale au fost investigate : chimia, siderurgia, energetica, industria ușoară, industria alimentară, cimentul și explorarea lemnului, trasportul auto și feroviar. Subliniem că este vorba de **descoperiri științifice care probabil vor apărea pe plan mondial în etapa 1976—1990.**

b) **Repartiția noutăților tehnice** (invențiilor) pe intervale probabile de apariție scoate în evidență o concentrare tot mai accentuată a acestora în ultimele două cincinale investigate. Este o evidentă simetrie între progresul tehnicii și progresul științei, cel de al doilea devansîndu-l și condiționîndu-l pe primul, în același timp, situația reflectînd și o sporire corespunzătoare a gradului de cultură și civilizație, ambele elemente confirmînd faptul că **realizarea creșterii este gîndită ca un progres cantitativ.**

c) Cea mai mare parte din noutățile tehnice (invenții) ce se estimează că vor apare pe plan mondial în următorii 15 ani, conturează **profilul progresului tehnic** al acestei perioade, evidențiind că în cadrul fiecărei ramuri sau subramuri industriale obiectivul prioritar îl reprezintă perfecționarea și înnoirea tehnologiilor, deci a acelor mijloace de muncă ce contribuie cel mai mult la sporirea producției, la valorificarea superioară a resurselor naturale și a potențialului de forță de muncă, la realizarea de produse rentabile, competitive, cu parametrii calitativi ridicați. Predominate, în toate intervalele analizate, în majoritatea ramurilor, sînt **tehnologiile chimice și nucleare.** În același timp, o altă concluzie care se degajă din analiza categoriei mașini, utilaje, instalații și aparate, în primul rînd, se referă la faptul că **automatizarea este coloana vertebrală a tehnicii viitorilor ani.**

Toate cele arătat demonstrează cu forța de convingere a cifrelor și exemplelor, că realizarea obiectivelor creșterii în viitoarele cincinale este condiționată, în mod hotărîtor, de creșterea aportului științei și tehnologiei, care se manifestă tot mai mult ca o forță nemijlocită de producție, evidențiind de ce este necesar, în primul rînd, **„ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești“** 5).

Priorități în sfera cercetării științifice și a producției industriale

CUNOAȘTEREA principalelor descoperiri științifice cu caracter aplicativ și a principalelor noutăți tehnice (invenții) care se vor produce pe plan mondial în următorii 15 ani, ai intervalelor lor probabile de apariție, a conținutului și deci direcției în care ele afectează domeniile de activitate a centralelor industriale investigate, prezintă o importanță deosebită și sub alte aspecte decît cel al modelării strategiilor de dezvoltare ale ramurilor și subramurilor. Ea permite, de pildă, formularea mai clară a sferei și conținutului „cererii“ adresate ramurilor cercetării științifice, stabilirea priorităților atît în domeniul cercetărilor științifice fundamentale de perspectivă (pure și orientale), al celor aplicative, cît și în domeniul dezvoltărilor experimentale (tehnologice sau simple). În același timp, se creează largi posibilități pentru cunoașterea necesităților dezvoltării principalelor ramuri industriale implicate în realizarea efectivă a descoperirilor științifice și invențiilor, a posibiltăților existente și de perspectivă, pentru corelarea rațională, în condiții de eficiență a acestora.

Analiza domeniilor știnței implicate în primul rînd și nemijlocit în realizarea descoperirilor științifice și a invențiilor apreciate ca probabile în intervalul 1976—1990 a permis întocmirea tabelului nr. 9. Ce concluzii se desprind din analiza sa.

Tabelul nr.9

Domeniile științei implicate în primul rînd și nemijlocit în realizarea descoperirilor științifice și a invențiilor apreciate ca probabile în intervalul 1976-199o

Nr. crt.	Ramura științei	Număr total de solicitări exprimate (intensitatea solicitării)	Structura și intensitatea solicitărilor exprimate			
			Tehnologii noi	Noi materii prime, materiale și surse energetice	Mașini, utilaje, instalații și aparate de mare randament	Produse noi și noi utilizări ale produselor existente
1.	Fizică	66	25	15	22	4
2.	Chimie	58	24	24	2	8
3.	Cibernetică	29	9	–	18	2
4.	Matematică-logică	25	11	–	14	–
5.	Geologie	2o	3	14	2	1
6.	Biologie	5	3	2	–	–
	TOTAL	2o3	75	55	58	15

Tabelul nr.10

Principalele ramuri industriale implicate în realizarea descoperirilor științifice apreciate ca probabile pentru perioada 1976-199o

Nr. crt.	Ramura economică	Număr total de solicitări exprimate	Structura și intensitatea solicitărilor exprimate			
			Tehnologii noi	Mașini, instalații, utilaje și aparate	Materii prime, materiale și surse energetice	Noi produse și noi utilizări ale produselor existente
1.	Electronică	28	17	11	–	–
2.	Energetică-electrotehnică	22	1	6	15	–
3.	Chimie	18	1o	–	8	–
4.	Construcții de utilaj tehnologic, și mașini pentru diverse ramuri	16	12	4	–	–
5.	Industria ușoară	6	–	–	1	5
6.	Metalurgie	4	1	2	–	1
7.	Industrie alimentară	4	–	–	2	2
8.	Alte ramuri	3	1	–	2	–
	TOTAL	1o1	42	23	28	8

1. **Cercetarea în domeniul fizicii** are pe ansamblul intervalului cercetat rolul cel mai important în fundamentarea întregii activități de cercetare, în realizarea descoperirilor științifice și a invențiilor probabile. Intensitatea solicitării ei (apreciată după criteriul conținutului și scopului) este repartizată diferit pe structura descoperirilor științifice și a invențiilor probabile : în cazul tehnologiilor, ca și în cel al mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor ea este cel mai mult solicitată dintre toate ramurile științei ; în cazul materiilor prime, materialelor, surselor energetice, ca și în cel al noilor produse sau al noilor utilizări ale produselor existente, ea ocupă de asemenea un loc de frunte — locul doi.

2. **Cercetarea în domeniul chimiei** are sarcini deosebit de importante, ocupînd locul doi pe ansamblul intervalului (58 de solicitări) iar, în structură, locul întîi la materii prime, materiale și surse energetice, ca și la produse noi și noi utilizări ale produselor existente.

3. **Cibernetica**, una din științele cele mai tinere, ocupă un interesant loc trei în clasamentul general, iar, în structură, chiar locul doi în cazul mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor. Evident, automatizarea, informatica, pătrunzînd tot mai adînc în spațiul producției, în organizarea și conducerea proceselor de muncă și producție, determină sporirea solicitărilor față de cibernetică, situarea ei pe locuri de frunte în viitorii ani în locul altor ramuri tradiționale ale științei.

Iulian BĂDIN

(Continuare în pagina 32)

---

5) Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura Politică, București, 1974, p. 55.

ORÎNDUIREA SOCIALISTĂ —
un nou sistem de valori economice, sociale şi umane

PERIOADA relativ scurtă, a celor aproape trei decenii în care Partidul Comunist Român a iniţiat şi condus procesul făuririi noii orînduiri sociale, a corespuns şi cu etapa creării unui nou sistem de valori economice, sociale şi umane.

Congresul al XI-lea al P.C.R. constituie o nouă şi strălucită ilustrare a capacităţii partidului de a adopta cele mai corespunzătoare hotărîri pentru viitorul naţiunii noastre socialiste. Programul — carta fundamentală ideologică, teoretică şi politică a partidului, a întregului popor, stabileşte pe temeiuri ştiinţifice obiectivele, direcţiile şi mijloacele de acţiune pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism, pentru edificarea pe pămîntul României a celor mai înalte şi autentice valori economice, sociale şi umane.

Conţinutul şi spiritul Programului reflectă rolul decisiv, personalitatea creatoare a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Prin gîndirea şi fapta sa, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a imprimat întregii activităţi de partid, ca şi ansamblului vieţii economico-sociale un accentuat dinamism, a făcut să pătrundă şi să se afirme din ce în ce mai larg în toate sferele societăţii noastre un suflu înnoitor, **aspiraţia spre autodepăşire, principiile eticii şi echităţii, ale ordinei, responsabilităţii şi disciplinei — valori de o inestimabilă semnificaţie socială.**

Prin perspectiva larg deschisă afirmării civilizaţiei socialiste şi comuniste, Congresul al XI-lea al P.C.R. dă un nou impuls creaţiei istorice a socialismului în ţara noastră. Strategia revoluţionară ce va fi realizată în viitorii ani şi care va determina ridicarea României pe noi culmi ale culturii şi civilizaţiei socialiste este profund creatoare ; ea se întemeiază pe valorile esenţiale, pe cerinţele legilor generale ale construcţiei socialiste, analizate nu mecanic, abstract, nu prin formule şablon, ci în mod concret, în strînsă dependendenţă de actualul stadiu de dezvoltare economico-socială a ţării noastre.

Programul partidului a deschis drumul valorificării superioare a potenţialului de creativitate al orînduirii noastre. Prefacerile calitative ce urmează a avea loc în sistemul valorilor socităţii noastre, în următorul sfert de secol, vor situa România în rîndul ţărilor înaintate ale lumii. Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism constituie punctul de concentrare maximă, de **reflectare fidelă, consecventă a valorilor şi scopurilor nobile a celor care au săvîrşit revoluţia şi înfăptuiesc ferm idealurile noii orînduiri.**

Programul are raţiuni şi motivaţii valorice, temeiuri social-politice revoluţionare şi ştiinţifice, care trebuie puse în relief, pentru ca toate prevederile sale să fie înfăptuite. În acest sens o sarcină majoră a activităţii teoretice-ideologice, cît şi a cercetării din ştiinţele sociale este studiul constituirii şi afirmării sistemului de valori proprii orînduirii socialiste.

Problematica valorilor societăţii noastre este profund semnificativă pentru caracterizarea civilizaţiei româneşti de azi, dar şi, mai ales, a celei de mîine.

● Societatea şi valorile

ÎN CONCEPŢIA materialist dialectică şi istorică, valoarea constituie o determinaţie fundamentală a fiinţei umane, care apare în procesul raportării permanente a realităţii la aspiraţiile, dorinţele şi năzuinţele sale.

În cadrul practicii social-istorice, oamenii făuresc valori, modele de gîndire şi acţiune care corespund aspiraţiilor concrete determinate, dar în acelaşi timp ei se autorealizează prin valori. Cu cît sporeşte capacitatea de valorizare cu atît devine mai activă funcţia creatoare a omului. Capacitatea de valorizare este nemijlocit determinată în esenţa sa de natura relaţiilor sociale de producţie. Fiecare orînduire socială a impus constituirea unui sistem de valori specifice, consonant cu interesele economice şi social-politice fundamentale ale claselor dominante în societate. Făurirea unui nou sistem de valori nu se desfăşoară linear, fără conflicte, tensiuni, ci prin mutaţii sociale revoluţionare.

În sistemele sociale întemeiate pe proprietate privată, valorile create prin activitatea umană, datorită exploatării omului de către om, inegalităţii sociale şi dependenţei majorităţii faţă de minoritate, nu constituie un domeniu al afirmării disponibilităţilor umane, al totalităţii indivizilor, ci un domeniu al înstrăinării lor de produsul muncii, de actul producţiei şi de esenţa lor umană. Munca exploatată nu permite afirmarea la scară socială a individului uman, ca personalitate multilaterală capabilă de a-şi creea şi asimila valori.

Capitalismul contemporan a accentuat la extrem fenomenul înstrăinării, ridicînd în prim-plan cultul randamentului pentru randament, înstrăinarea omului în procesul consumului, fetişizarea bunurilor dorite, transformarea lor în scop al vieţii, în însemne ale valorii omului, „manipularea“ trebuinţelor şi motivaţiilor de către mecanismul „impersonal“ al sistemului capitalist, lipsirea oamenilor de posibilitatea reală de a decide. În prezent se agravează criza sistemului său de valori, se ascut contradicţiile profunde dintre valorile materiale şi cele spirituale, dintre ideal şi real, dintre starea de drept şi cea de fapt, etc. Se confirmă astfel pe deplin aprecierile lui K. Marx, cu privire la om şi valorile create de el **în condiţiile capitalismului** şi anume că **„în mod direct proporţional cu valorizarea lumii lucrurilor are loc devalorizarea lumii omului“** [1]

Socialismul elimină aceste conflicte, uneori dramatice pentru societate şi individ, stabilind un raport armonios, deşi nu lipsit de contradicţii, al valorilor. În constituirea unui nou sistem de valori, socialismul întreprinde o operă conştientă de mare anvergură, care rezidă atît în crearea unei noi culturi şi civilizaţii, cît şi în înlăturarea treptată a înstrăinării oamenilor muncii în raport cu valorile, dînd totodată un conţinut şi un sens nou valorilor general umane. Întruchiparea vie, sintetică a unui sistem nou de valori, orînduirea socialistă — creaţie istorică conştientă — caracterizată în esenţă prin deţinerea puterii politice de către clasa muncitoare şi de către ceilalţi oameni ai muncii, prin proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie şi dezvoltarea planificată a economiei şi a întregii vieţi sociale reprezintă cadrul propice pentru constituirea şi realizarea celor mai înalte idealuri umane, a valorilor care fac posibilă umanizarea omului, a relaţiilor interumane. Afirmarea valorilor economice, sociale şi umane are loc în condiţiile revoluţionării şi perfecţionării continue a modului de producţie, a structurii de clasă, a relaţiilor social-politice, a instituţiilor sociale, a modului de trai, precum şi a tuturor elementelor componente ale conştiinţei sociale. Schimbările structurale care caracterizează societatea noastră pe plan socio-economic, politic şi spiritual s-au realizat şi se realizează în funcţie şi pe baza unor opţiuni valorice exprimate de politica realistă şi ştiinţifică a partidului. **Noile valori nu apar de la sine, spontan ci în mod conştient, din iniţiativa şi sub conducerea directă a partidului.**

Socialismul creează în procesul dezvoltării sale valori materiale şi spirituale care îmbină în mod organic momentele obiective şi subiective ale realităţii socialiste, care exprimă „coincidenţa între schimbarea împrejurărilor şi schimbarea activităţii omeneşti sau propria schimbare“. [2]

Pentru fundamentarea unui nou sistem de valori, socialismul procedează la modificarea omului şi în primul rînd a lumii sale, a relaţiilor sale multiple ; economice, politice, morale, etc.

■ Cea mai importantă mutaţie cu adînci repercusiuni în statutul şi fizionomia valorilor societăţii socialiste o constituie, **formarea, afirmarea şi dezvoltare modului de producţie socialist.** Principala condiţie pentru afirmarea valorilor societăţii socialiste o reprezintă amplificarea vieţii economice. De aceea partidul nostru a desfăşurat o largă activitate politică şi organizatorică în vederea formării şi dezvoltării unei vieţi economice unitare, a făuririi unei economii naţionale, orientată către dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie şi industrializarea socialistă în ritm susţinut a ţării, spre modernizarea tuturor ramurilor economiei naţionale. Menirea cea mai înaltă a valorilor economice, a activităţii productive în socialism este făurirea unei vieţi mai bune, mai fericite.

■ Făurirea modului de producţie socialist a dus la **lichidarea scindării naţiunii noastre în clase cu interese opuse,** antagoniste şi a conferit tuturor membrilor societăţii calitatea dublă de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători ai bunurilor materiale, a creat premisele pentru omogenizarea societății. Preocupările stăruitoare ale partidului nostru pentru creșterea continuă a gradului de omogenizare socială, pentru lichidarea oricăror manifestări de inechitate socială, de încălcare a legilor țării și pentru adîncirea democrației socialiste reprezintă pîrghii importante care au contribuit la afirmarea și consolidarea întregului sistem de valori al națiunii noastre socialiste.

---

[1] K. Marx — Fr. Engels : Opere vol 21 Editura politică — Bucureşti. 1965, pag. 98.

[2] K. Marx — Fr. Engels : Opere vol. 3, Editura politică, Bucureşti, 1962, Ediţia II-a pag. 575.

■ Calitatea de proprietar și producător a oamenilor din societatea noastră a determinat schimbări profunde în conținutul și caracterul muncii. **În procesul muncii se verifică și se redimensionează profilul uman al constructorilor noii societăți**. Schimbările revoluționare din sfera muncii au o deosebită semnificație pentru întreaga sferă a valorilor, deoarece munca și în primul rînd activitatea materială de producție explică nu numai ce este omul, dar mai ales motivează ce devine el în procesul realizării și dezvoltării esenței sale sociale.

● Stadiul superior de creație și dezvoltare a valorilor

MUTAȚIILE fundamentale care au avut loc în structura și configurația societății noastre au dus la o efervescență creatoare a națiunii noastre socialiste. S-au creat condițiile pentru afirmarea nestînjenită pe un plan mai înalt a potențelor și virtuților creatoare ale poporului, ceea ce contribuie la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, la **așezarea deplină a relațiilor dintre oameni pe baza valorilor și idealurilor socialismului și comunismului.**

Pe fundamentul trainic atins în dezvoltarea și structurarea modernă a societății noastre, Partidul Comunist Român situînd în permanență în centrul politicii sale — omul — valoare supremă a societății socialiste a elaborat, în programul adoptat la Congresul al XI-lea, noi sarcini și obiective economico-sociale menite să ridice la dimensiuni tot mai înalte calitatea vieții sociale și individuale. Politica științifică a partidului oferă un cadru larg, nelimitat de acțiune pe linia creației de noi valori și de asimilare a valorilor create și prin aceasta perfecționării continue a societății. La stabilirea liniilor de progres continuu a valorilor societății noastre, partidul pornește de la necesitatea primordială a creșterii puternice, în continuare a forțelor de producție, a făuririi unei structuri economico-sociale tot mai moderne și eficiente în stare să valorifice la un nivel mereu mai înalt resursele materiale și umane de care dispunem.

Amploarea și ritmul înalt al dezvoltării forțelor de producție este însoțită de o amplă activitate de perfecționare a relațiilor economico-sociale. Cadrul structural, relațional va fi adecvat permanent la noile situații obiective. **În procesul perfecționării relațiilor economice și sociale, oamenii vor dobîndi noi posibilități de afirmare eficientă pe planul creației de valori și al trăirii valorilor.**

Societatea socialistă multilateral dezvoltată realizează nu numai un nivel foarte ridicat de dezvoltare economică, ci și un întreg sistem de valori care exprimă cele mai profunde aspirații de realizare umană. În aceste condiții oamenii muncii nu mai sînt simpli producători de bunuri materiale și spirituale, ci devin personalități multilateral dezvoltate, dobîndesc o nouă dimensiune valorică.

În legătură organică cu dezvoltarea susținută a forțelor de producție și perfecționarea continuă a relațiilor economico-sociale, Programul partidului definește conținutul nou pe care societatea noastră îl conferă muncii — valoare de primă importanță în societatea socialistă. Munca devine o îndatorire fundamentală, de onoare pentru fiecare cetățean. „În societatea socialistă multilateral dezvoltată — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt create condițiile materiale și spirituale pentru înfăptuirea deplină a principiilor socialiste de proprietate și repartiție. Munca devine tot mai mult o necesitate și o datorie de onoare... Pe această bază se asigură satisfacerea tot mai deplină a cerințelor materiale și spirituale — determinate în mod științific — ale întregului popor“.[3]

Pentru ca munca să devină o valoare care să producă avuție, bucurii și satisfacții, să educe și să formeze oamenii, trebuie să fie creatoare și utilă societății și individului. În acest sens, partidul relevă că înfăptuirea programului de dezvoltare multilaterală a țării cere o muncă de maximă productivitate și randament, creatoare și novatoare. În sistemul de valori al socialismului, o semnificație deosebită o au valorile științei, deoarece o economie modernă de înaltă eficiență, așa cum este prefigurată economia românească de mîine în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. — se întemeiază în cel mai înalt grad pe știință, pe capacitatea de a asimila rapid tot ce apare nou și valoros în știință și tehnică. În această privință, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești“[4]. Știința își va spori considerabil efortul la dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, la creșterea și perfecționarea valorilor materiale și spirituale. Se creează condiții ca pe temeiul mecanizării și automatizării, toți oamenii muncii să aibă un larg orizont de calificare și cunoaștere științifică. **Prin pătrunderea științei în toate domeniile vieții sociale se produc mutații de conținut și de sens în sistemul valorilor ce caracterizează profilul spiritual al omului de azi.** Pentru ca știința să-și realizeze valențele sale formative trebuie să fie integrată într-o viziune filosofică, politică și etică profund umanistă.

Noile dimensiuni ale activității economice în etapa actuală și sporirea eficienței muncii sociale vor determina creșterea continuă a venitului național, ceea ce va asigura o puternică bază materială pentru ridicarea nivelului de trai la cote din ce în ce mai înalte, condiție hotărîtoare pentru afirmarea plenară a valorilor socialiste și a personalității umane. În aceste condiții, concomitent cu fundamentarea rațional științifică a necesităților materiale, vor trece pe primul plan trebuințele culturale, care vizează împlinirea personalității, înflorirea întregii vieți spirituale a societății.

Pe fondul transformărilor înnoitoare din economie și din structura socială, al îmbunătățirii substanțiale a condițiilor de muncă și de viață, a gradului de pregătire culturală și de specialitate, ca și a modului de gîndire a tuturor claselor și categoriilor sociale se va înregistra un mare avans în direcția omogenizării societății noastre, a formării poporului muncitor unic, sudat prin aceleași interese și aspirații fundamentale. **Procesul omogenizării societății din punct de vedere al condiției umane materiale este însoțit de un proces de diferențiere spirituală, de personalizarea din punct de vedere al condiției umane subiective.** Se produc mutații de fond în sistemul și ierarhia valorilor.

Condițiile socio-economice ale societății socialiste multilateral dezvoltate stimulează ascendența valorilor morale în sistemul noii civilizații. Pentru prima dată în istoria societății noastre valorile de dreptate și echitate încep să aibă o fundamentare economică și o motivare științifică. În procesul general de dezvoltare a conștiinței socialiste pe primul plan se situează valorile politice, științifice și morale. De aici rezultă o pondere sporită a activității politico-ideologice pentru educarea oamenilor muncii în spiritul concepției revoluționare despre lume și viață, pentru promovarea valorilor și idealurilor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Procesul formării și dezvoltării valorilor societății noastre se desfășoară în condițiile luptei dintre vechi și nou. Afirmarea noului, a tot ceea ce este autentic valoros, corespunzînd intereselor maselor largi, se realizează din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist Român. Înlăturarea vechiului, a tot ceea ce devine perimat, conservator în sistemul vieții economico-sociale, a, relațiilor dintre oameni și triumful noului, constituie un deziderat major al întregii politici a partidului, și o latură esențială a manifestării rolului său conducător în societate.

Activitatea politico-ideologică desfășurată de partid și de întregul sistem educațional, are ca obiectiv generalizarea trăsăturilor conștiinței socialiste la toți membrii societății, sădirea în comportamentul fiecărui cetățean a atitudinii socialiste față de muncă și de calitatea ei, față de proprietatea socialistă, față de îndatoririle sociale, o justă înțelegere a raportului dintre drepturi și obligații, de combatere a risipei, a indisciplinei, a tendințelor de parazitism, de înavuțire fără muncă. Generalizarea la toți oamenii muncii a trăsăturilor specifice omului nou, cu o înaltă competență profesională, pătruns de spirit revoluționar, capabil să înlăture vechiul, și să promoveze noul, se poate realiza numai prin creșterea combativității, a fermității în munca ideologică și mobilizarea întregului popor la activitatea creatoare, de înfăptuire plenară a principiilor socialismului și comunismului.

Formarea omului nou reprezintă condiția esențială și scopul fundamental al proiectelor îndrăznețe ale partidului de creare și afirmare a valorilor civilizației socialiste și comuniste. „Fără nici o îndoială că pentru realizarea acestei orînduiri — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu nu sînt necesare numai mijloace materiale, ci, în primul rînd, transformarea omului. Pînă la urmă, omul este forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume. Omului trebuie să-i acordăm toată atenția, transformării lui. Trebuie să asigurăm crearea omului de tip nou, revoluționar, combativ, ferm, care să asigure făurirea noii orînduiri sociale.“[5]. Programul Partidului Comunist Român confirmă și consacră ca fapt și ca tendință rolul crescînd al conștiinței, al personalității umane în sistemul valorilor societății socialiste și comuniste.

lect. univ. Ioan IOSEP
lect. univ. Marian GRIGORE
Academia de Studii Economice

---

[3] Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. Editura politică București, 1974 pag. 100, 101.

[4] Nicolae Ceaușescu : „Raport la cel de al XI Congres al P.C.R., Editura politică, București, 1974, pag. 51.

[5] Nicolae Ceaușescu : Cuvîntarea la Adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“, Editura politică, București 1975, pag. 12.

CONCEPTUL DE CONDUCERE A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE ÎN ROMÂNIA

(Elemente definitorii)

ÎN OPȚIUNILE vizînd soluționarea problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea economico-socială a României, orientată în direcția realizării unei economii cu o structură modernă, conceptul de conducere, adecvat condițiilor din țara noastră capătă o importanță majoră. Caracteristicile relațiilor de producție socialiste conferă planificării un loc deosebit, în contextul unității dialectice a atributelor ce conturează conducerea activității economico-sociale și o firească prioritate în acțiunile ce se întreprind pentru perfecționarea conducerii, în toate compartimentele de activitate.

Elementele definitorii ale conceptului de conducere, în condițiile dezvoltării economico-sociale a R.S. România au fost evidențiate în mai multe rînduri de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R. ; aceste indicații direcționează investigațiile ulterioare pentru conturarea treptată a unui concept românesc de conducere a activității economico-sociale. În contextul lucrărilor celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român problemele privind perfecționarea conducerii au fost dezbătute pe larg, în strînsă legătură cu obiectivele majore ale strategiei dezvoltării economico-sociale a României.

Înfăptuirea cu succes a marilor sarcini de dezvoltare multilaterală a patriei, prevăzute în Programul partidului **„impune măsuri hotărîte pentru asigurarea unei conduceri științifice a societății, indispensabile dezvoltării armonioase a tuturor sectoarelor de activitate. Totodată, este necesară o planificare corespunzătoare în vederea dezvoltării proporționale a diferitelor domenii economico-sociale, evitării apariției unor disproporții sau rămîneri în urmă între ele. Asigurarea unei conduceri și planificări științifice presupune cunoașterea temeinică a legităților sociale universal valabile, a legilor economice și sociale proprii socialismului, precum și aplicarea lor justă la condițiile concrete ale țării noastre în concordanță cu Programul partidului“[1]).**

Pornind de la aceste indicații, conturarea conceptului românesc de conducere a activității economico-sociale și reliefarea implicațiilor planificării în acest cadru, necesită examinarea categoriei conducere din mai multe puncte de vedere, în condiții care să poată oferi o imagine cît mai completă a acestei probleme extrem de complexe. În acest cadru de preocupări, sugerez cîteva direcții de abordare, de natură să evidențieze elementele definitorii ale conceptului de conducere a dezvoltării economico-sociale în România :

— conducerea ca activitate continuă în procesul dezvoltării economico-sociale ;

— conducerea sub aspectul conținutului ; atributele conducerii ;

— conducerea ca unitate a fazelor unui ciclu al procesului de conducere.

A. CONDUCEREA CA NECESITATE OBIECTIVĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ABORDAREA conducerii din acest punct de vedere permite reliefarea trăsăturilor comune ale acesteia în diversele orînduiri social-economice, precum și cele specifice orînduirii noastre socialiste. Ca element al suprastructurii, conducerea activității economico-sociale este determinată în trăsăturile ei fundamentale de caracteristicile bazei pe care o servește. În consecință nu putem vorbi de o formă de conducere valabilă pentru toate orînduirile social-economice, ci de forme diferite de conducere sub aspectul conținutului și al scopului într-o orînduire sau alta. Este evident că relațiile de producție constituie factorul determinant al formelor și caracteristicilor conducerii. De aici, necesitatea delimitării trăsăturilor definitorii ale conducerii activității economico-sociale în condițiile realităților economiei noastre socialiste și abordarea critică selectivă a ceea ce poate fi utilizat din experiența altor țări pentru perfecționarea procesului de conducere din România în funcție de etapele dezvoltării prin care trecem.

Principiile de orientare în activitateta economico-socială, fiind o materializare a conceptului de conducere, sînt determinate de caracteristicile relațiilor de producție și au în mod necesar un conținut social-economic diferit de la o orînduire la alta.

Dintre multiplele elemente definitorii ale conducerii activității economico-sociale în România, desprinse în cadrul abordării acestei categorii ca necesitate obiectivă a dezvoltării, sînt de menționat următoarele :

● **rolul crescînd al factorului conștient** în contextul dezvoltării economico-sociale, în mecanismul general obiectiv al acțiunii legilor economice. Faptul că cerințele acestor legii se fac simțite în procesul activității oamenilor, în formele de conducere, marchează importanța deosebită a cunoașterii acțiunii lor, ca premisă a fundamentării științifice a opțiunilor în conducerea întregii vieți economice-sociale din țara noastră. Legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, prin conținut, cerințe și interdependențe cu celelalte legi economice obiective, permite reglarea conștientă a proporțiilor în funcție de nevoia socială, asigurarea în permanență a unui echilibru economic dinamic. Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale — elaborează obiectivele strategice și tactice ale dezvoltării, potrivit cerințelor etapei respective.

Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale — desfășoară o intensă activitate organizatorică, politică, ideologică, unește eforturile maselor largi ale oamenilor muncii, ale întregului popor, în vederea realizării obiectivelor strategice și tactice ale dezvoltării economico-sociale, potrivit cerințelor etapei de dezvoltare respective. În acest context, perfecționarea continuă a celor două laturi ale principiului centralismului democratic, constituie o cerință esențială a îndeplinirii rolului partidului de forță politică conducătoare a întregii vieți economico-sociale. Adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile și comitetele oamenilor muncii și alte organisme, expresie a formelor democratice de conducere, asigură cadrul organizatoric adecvat pentru întărirea continuă a legăturilor partidului cu masele largi populare.

● **principiul centralismului democratic**, în condițiile perfecționării continui a celor două laturi ale acestuia, stă la baza conducerii întregii vieți economico-sociale din țara noastră. Adîncirea democrației socialiste potrivit lucrărilor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. formează o coordonată esențială în acțiunile ce se întreprind pentru realizarea prevederilor Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism ;

● **planul național unic** constituie instrumentul principal prin care se asigură conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale, orientarea eforturilor întregului popor în direcția realizării obiectivelor strategice și tactice stabilite de partid ;

Sistemul de proporții și corelații ale planului național unic de dezvoltare economico-socială reflectă cadrul de desfășurare a procesului reproducției socialiste lărgite, interdependențele dintre fazele acestuia, în condițiile luării în considerare a cerințelor majore ale etapei de dezvoltare, respective. **„În noua etapă de dezvoltare, partidul nostru va acționa, de asemenea, pentru creșterea rolului statului în conducerea unitară pe baza planului național, a întregii activități economico-sociale. Așa cum se subliniază în Programul partidului, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului nu se pot realiza la întîmplare, la bunul plac ; este necesară o temeinică planificare pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, a tuturor laturilor vieții economico-sociale[2]).**

Pentru aceasta se urmărește :

— asigurarea continuității în planificare, principiu a cărui materializare se asigură printr-o îmbinare organică a prognozelor pe termen lung cu planurile de perspectivă și cu cele anuale, în condițiile unor soluții adecvate privind conexiunile dintre previziune și realizare, elemente hotărîtoare ale realismului în planificare ;

— existența unui sistem informațional al planificării privind dezvoltarea economico-socială. În acest context sînt de remarcat măsurile adoptate în ultimul timp de către Comitetul de Stat al Planificării pentru perfecționarea sistemului informațional, în concordanță cu cerințele actuale ale conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale ;

— organizarea unui control sistematic și riguros asupra îndeplinirii sarcinilor stabilite prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, ceea ce permite punerea în valoare a unor noi rezerve în scopul intensificării ritmului de creștere a economiei și înlăturarea eventualelor neajunsuri semnalate în procesul realizării planului ;

— creșterea eficienței întregii activități economice, materializată la nivel macroeconomic prin creșterea mai rapidă a venitului național în comparație cu creșterea produsului social, precum și printr-un sistem de indicatori care permit comensurarea rezultatelor obținute cu eforturile depuse la nivelul fiecărei unități economice, al ministerelor, al județelor, precum și la scara întregii economii naționale.

● **conceptul integrat al categoriei conducerii,** în sensul luării în considerare a complexității și interdependenței diferitelor domenii ale vieții economico-sociale, al cuprinderii tuturor problemelor organizării societății, de la cele privind dezvoltarea economică pînă la cele privind știința, cultura, normele de conviețuire socială, deoarece fiecare dintre acestea influențează progresul general. Conceptul integrat vizează de asemenea conducerea ca unitate dialectică a mai multor atribute ;

● **conducerea și munca colectivă** care asigură îmbinarea răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia la elaborarea, adoptarea și realizarea hotărîrilor, constituie principiul de bază a întregii activități economico-sociale.

B. CONDUCEREA SUB ASPECTUL CONȚINUTULUI ; ATRIBUTELE CONDUCERII

SUB ASPECTUL conținutului categoria conducere apare ca un sistem integrat al unității interdependente a mai multor atribute a căror delimitare poate îmbrăca diverse forme.

Analiza dezvoltării economico-sociale permite evidențierea stadiului atins și a interdependențelor dintre fenomenele social-economice, examinate într-o viziune sistemică, corespunzătoare științei moderne a ciberneticii. Deși această analiză este prezentă și în celelalte atribute ale conducerii, totuși, evidențierea distinctă a acestui atribut este motivată și de următoarele fapte :

● dispunînd de rezultatele analizei dezvoltării economico-sociale și examinînd factorii de influență ai acesteia (interni și externi) conducerea de partid exercită așa-numita „comandă socială“, elaborează strategia și tactica în conformitate cu cerințele concrete ale perioadei respective, orientînd astfel întreaga activitate practică ;

● realismul dezvoltării economico-sociale necesită ca însăși „prevederea“, ca un alt atribut al conducerii, să aibă ca suport inițial cunoașterea stadiului de dezvoltare din diversele compartimente de activitate, a aspectelor pozitive și a neajunsurilor semnalate ;

● în conceptul cibernetic, ultima fază a unui ciclu de conducere (este vorba de așa-numita conexiune informațională inversă), informația degajată pe baza analizei și a controlului asupra realizării deciziei, trebuie să formeze prima fază a ciclului de conducere următor. Această „conexiune“ are profunde implicații în întregul proces de conducere a activității economico-sociale.

Prevederea dezvoltării economico-sociale are ca punct de plecare Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Societatea socialistă poate fi privită ca un sistem dinamic, complex, global, cu multiple interdependențe între sistemele și subsistemele componente, precum și în interiorul fiecăruia dintre acestea. În acest fel, obiectivul sistemului, starea viitoare către care tind eforturile conjugate ale întregului nostru popor — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — se înscrie drept criteriu de comparare a deciziilor luate în procesul dezvoltării economico-sociale, în sensul integrării acestora în acțiunile vizînd înaintarea către realizarea stării viitoare a sistemului. Privite din acest unghi de vedere, în fond, deciziile adoptate în diversele domenii de activitate economico-socială sînt decizii politice prin însuși obiectivul cărora le sînt subordonate.

Prognozarea oferă posibilitatea conturării evoluției previzibile a fenomenelor social-economice, în condițiile examinării mutațiilor ce se întrevăd în diviziunea internațională a muncii și progresul tehnico-științific pe plan mondial și a implicațiilor ce decurg din acestea pentru dezvoltarea economico-socială a României. Prognozele pe termen lung oferă multiple alternative pentru deciziile politico-economice cu caracter strategic.

Planificarea dezvoltării economico-sociale formează un atribut esențial și inalienabil al suveranității naționale. Planul național unic asigură orientarea întregii dezvoltări economico-sociale în direcția realizării obiectivului strategic fundamental al politicii partidului nostru, în condițiile reflectării corespunzătoare a realităților economico-sociale ale fiecărei etape.

Rolul crescînd al programelor speciale ca elemente de fundamentare a lucrărilor privind elaborarea planurilor de perspectivă conduce la necesitatea includerii acestora în atributul de prevedere, împreună cu planurile respective. Pentru planul de perspectivă 1976—1980 s-au elaborat circa 200 programe speciale pentru probleme vizînd cercetarea științifică și tehnologiile de fabricație, dezvoltarea capacităților de producție, baza energetică și de materii prime, precum și investițiile necesare, modernizarea producției, asigurarea forței de muncă, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, consumul populației, optimizarea stocurilor de mărfuri din comerț etc.

Organizarea structurilor social-economice vizează adaptarea structurilor în concordanță cu obiectivul sistemului și cerințele dezvoltării în etapa respectivă. În cadrul acestui atribut pot fi menționate printre altele următoarele acțiuni :

— organizarea funcționării ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor și unităților sociale, elaborarea normelor unitare de organizare a ministerelor și a celorlalte organe centrale de stat ;

— organizarea formelor de participare a maselor la conducerea activității economico-sociale, expresie a democrației economice muncitorești socialiste (comitetele și consiliile oamenilor muncii, adunările generale ale oamenilor muncii etc.) ;

— organizarea sistemului informațional.

Elaborarea și coordonarea măsurilor în vederea reașezării deciziilor cu privire la dezvoltarea economico-socială vizează în principal următoarele acțiuni :

— elaborarea de programe de măsuri pentru realizarea prevederilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială de către toate ministerele, unitățile economico-sociale, consiliile populare județene etc. ; mobilizarea maselor largi ale populației prin organizațiile de partid, la îndeplinirea acestor programe ;

— delimitarea atribuțiilor ce revin fiecărui lucrător la locul de muncă respectiv și coordonarea activității întregului colectiv al unităților economico-sociale, în vederea realizării sarcinilor ce revin acestor unități, în contextul dezvoltării economico-sociale ;

— elaborarea de programe și coordonarea acțiunilor vizînd pregătirea politico-ideologică și profesională a cadrelor din diversele compartimente ale activității economico-sociale.

Analiza economică și controlul îndeplinirii deciziilor privind dezvoltarea economico-socială vizează în principal următoarele acțiuni :

— urmărirea sistematică a modului de realizare a planului național unic de dezvoltare economico-socială, pe ansamblu, pe ramuri de activitate, pe ministere, pe unități economico-sociale, pe județe etc. ;

— analiza modului cum se desfășoară procesul de conducere a activității economico-sociale, în cadrul unor consfătuiri organizate de conducerea de partid și de stat (ex.: Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centralele industriale și întreprinderi ; Conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuirii muncii etc.) ;

— analiza modului de realizare a eficienței economice în cadrul diverselor întreprinderi, centrale industriale, ministere etc. ;

— realizarea controlului activității economico-sociale de către organele de partid, organele puterii de stat (Marea Adunare Națională, Consiliul de Stat, consiliile populare) organele controlului muncitoresc, organele administrației de stat (Curtea Superioară de Control Financiar, ministere și alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare), inspecțiile centrale de control specializat ale statului, controlul obștesc.

C. CONDUCEREA CA UNITATE A FAZELOR PROCESULUI DECIZIONAL.

ABORDAREA conducerii activității economico-sociale din acest punct de vedere reflectă caracterul continuu al acesteia în sensul înlănțuirii unui ciclu de conducere cu altul, precum și importanța informației aflată în diversele stadii de prelucrare, pentru conducerea sistemelor dinamice complexe.

Procesul de conducere izvorît din necesitatea dezvoltării, este în același timp și un proces de perfecționare. Pentru atingerea obiectivului sistemului, conducerea acumulează experiență, perfecționează indicatorii, calitățile de adaptare și posibilitățile de realizare a elementelor și ale sistemului în ansamblu. Acest fapt conferă conducerii activității economico-sociale calitatea de sursă obiectivă a dezvoltării în general. În acest cadru de preocupări, materializarea hotărîrilor adoptate de cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român cu privire la acțiunile vizînd perfecționarea conducerii, va spori simțitor contribuția acestei categorii la dezvoltarea economico-socială a țării noastre, potrivit programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

prof. dr. Alexandru SOBARU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

---

1) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975, pag. 106.

2) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“. 28 martie 1975. Editura politică, București, 1975.

ŞCOLI – CURENTE – ECONOMIŞTI

Firmele multinaţionale în dezbaterea economiştilor occidentali

PRINTRE problemele mult discutate în ultima vreme în literatura economică occidentală un loc deosebit îl ocupă firmele multinaţionale. Numai în ultimii 5 ani, de pildă, societăţilor „globale", „transnaţionale", „internaţionale" sau „multinaţionale", după preferinţele semantice ale autorilor, li s-au consacrat sute de broşuri, articole şi studii, precum şi numeroase teze de doctorat şi lucrări critice voluminoase, în care îşi spun opiniile economişti ca : S. E. Rolfe, R. Lattes, J. Polk, J. H. Dunning, G. Grégory, J. W. Vaupel, P. Laurent, Howard V. Perlmutter, R. D. Richardson, Raymond Vernon, André-Paul Weber etc. „Fenomenul de internaţionalizare a întreprinderilor – arată André-Paul Weber – a luat, încă de pe acum, o asemenea amploare că, după unii observatori, economia mondială va fi, în curînd, dominată de 100–150 mari firme internaţionale avînd fiecare o cifră de afaceri superioară sumei de 5–6 miliarde dolari". După estimările lui J. Polk, fondate, în special, pe valoarea activelor deţinute de întreprinderile americane cu interese în străinătate, pe volumul producţiei lor, pe evoluţia lor, observată pînă acum, în materie de investiţii, în anul 1985, 300 de întreprinderi multinaţionale vor asigura aproximativ 70% din producţia manufacturieră a lumii nesocialiste. „Vom fi astfel – spune André-Paul Weber – pe calea de a aborda o nouă epocă a capitalismului, caracterizată prin instalarea întreprinderilor gigant care vor juca un rol hotărîtor în viaţa economică". 1)

În literatura occidentală expresia „firmă multinaţională" n-are o accepţiune universală şi, juridic, firme multinaţionale nu există. În engleză, pentru a le indica, se folosesc mai multe expresii sinonime : „multinational corporation", transnational corporation", „international corporation", „multinational business entreprises" etc. Termenul de întreprindere multinaţională este întrebuinţat adesea cînd producţia respectivă în exterior atinge un volum important în raport cu producţia totală (de obicei 25–30%). S. E. Rolfe, dimpotrivă, sugerează ca fiind importante în definire mijloacele de producţie existente în străinătate şi consideră ca „multinaţionale" întreprinderile care au instalaţii de producţie în mai mult de şase ţări. O definiţie similară este propusă şi de J. W. Vaupel. De asemenea, de Raymond Vernon. 2) În afară de acest criteriu, S. E. Rolfe mai propune să se aibă în vedere şi greutatea specifică a „activităţii în exterior", înţelegîndu-se prin ea, în mod exclusiv, fie ponderea din totalul activelor societăţii, fie procentul vînzărilor sale, al veniturilor şi al mîinii de lucru. Astfel de definiţii nu lămuresc prea mult, deoarece rare sînt firmele care dau ansamblul de informaţii care ar permite caracterizarea lor. În plus, recurgerea la tot felul de variabile economice modifică numărul întreprinderilor care ar putea fi considerate ca multinaţionale. Alţi autori reţin, în special, atitudinea cadrelor de conducere.

Pentru Howard V. Perlmutter este multinaţională orice întreprindere care, avînd „interese" în străinătate, integrează „supravegherea" mondială în deciziile sale. Pe baza acestor criterii, el distinge trei tipuri de firme multinaţionale : etnocentrice, policentrice şi geocentrice. **Firmele multinaţionale etnocentrice** controlează în mod riguros, de la sediul lor (locul firmei mamă), sucursalele şi filialele lor din străinătate. Marile decizii sînt luate de către cartierul general (firma mamă) şi orice flux de informaţii, de sfaturi, de recomandări şi de ordine pleacă de la centru spre unităţile din exterior. Ţările în care operează firma etnocentrică sînt de regulă considerate ca instabile şi pline de riscuri ; conducerea şi sarcinile sînt asumate numai de cadrele naţionale ale ţării de reşedinţă. Privit istoric, orice firmă multinaţională este la origine (iniţial) etnocentrică. La **firmele multinaţionale policentrice** operaţiunile privind filialele externe devin numeroase şi complexe. Sediul central nu mai poate să urmeze toate schimbările care survin în străinătate. În aceste condiţii se realizează o anumită descentralizare a conducerii şi o autonomie relativă a responsabililor şi conducătorilor locali. **Firmele multinaţionale geocentrice** sînt aşa-numitele firme mondiale. Este vorba aici de o organizare complexă, ale cărei elemente sînt interdependente ; filialele şi sucursalele din străinătate iau parte la elaborarea deciziilor firmei mamă. Pentru unii autori primul pas spre firma geocentrică constă în adunarea şi utilizarea unei elite cosmopolite de cadre de conducere, recrutate din toată lumea pentru ocuparea posturilor de conducere. Strategia definită este mondială. Unii autori arată că în tipologia propusă de

---

fişe

Mihai Viteazul Culegere de studii

● *Fără îndoială că apariţia acestei culegeri de studii, în zilele cînd ţara noastră sărbătoreşte 375 de ani de la prima unire politică a românilor realizată sub Mihai Vodă Viteazul, este un act de cultură dar şi de patriotism, care este apreciat de cititori la înalta sa valoare ştiinţifică şi general umanistică. Istoricii de prestigiu care au contribuit la această culegere – ai cărei redactori coordonatori sînt Paul Cernovodeanu şi Constantin Rezachevici – răspund la o problematică multiplă, prezentînd personalitatea complexă a admirabilului voievod care a fost un om politic cu viziune politică europeană, un vizionar şi în acelaşi timp un mare patriot ; un strateg care se situează printre marii ostaşi ai lumii, o personalitate progresistă care a „făcut" istorie răspunzînd cerinţelor istoriei. Găsim astfel în acest volum (editat de Editura Academiei Republicii Socialiste România. 1975, 279 p), rezultatul celor mai noi cercetări, pe baza documentelor vremii privind : gîndirea politică a lui Mihai Viteazul şi etapele elaborării planului de unire a ţărilor româneşti, concepţia militară a lui Mihai Viteazul, descrierea unora din strălucitele lui fapte de arme, analiza exegetică a unora din scrierile despre voievod în letopiseţe sau lucrări moderne, date interesante despre familia lui etc.*

Culegerea de faţă realizează cu succes ceea ce şi-au propus autorii, de a integra în circuitul ştiinţific fie materiale documentare noi, fie o viziune nouă asupra informaţiei deja existente, înlesnind înţelegerea adecvată a mobilurilor şi împrejurărilor istorice care au dus la „împlinirea gîndurilor" lui Mihai Viteazul şi ale poporului român, chiar dacă pentru o perioadă scurtă, dar deschizătoare de speranţe şi perspective ce aveau să se realizeze după veacuri de lupte pentru libertate şi independenţă naţională şi socială.

Ziua economistului

● *La 11 mai a.c. la Sofia, într-un cadru solemn a fost sărbătorită pentru prima oară „Ziua Economistului", fixată – printr-o decizie a Biroului Politic al C.C. al P.C. Bulgar — pentru prima duminică de după 5 mai (ziua de naştere a lui Karl Marx). Adresîndu-se – la adunarea festivă care a avut loc cu această ocazie – celor o sută de mii de economişti din Bulgaria, academicianul Evgheni Mateev a subliniat că stabilirea Zilei economistului reprezintă o înaltă apreciere a aportului pe care-l aduc la edificarea societăţii socialiste dezvoltate în patria lor. Totodată, s-a arătat că în etapa actuală principala cerinţă care se ridică în faţa ştiinţei şi practicii economice este aceea de a contribui la creşterea rapidă a productivităţii sociale a muncii a eficienei economice şi rentabilităţii producţiei.*

Perfecţionarea conducerii şi planificării economiei face tot mai necesară abordarea complexă a problemelor care urmează a fi soluţionate, ridică rolul economiştilor în diferitele ramuri ale economiei naţionale. În legătură cu aceasta, revista „Ikonomiceski jivot" atrăgea atenţia economiştilor că munca lor nu reprezintă doar o activitate economică, ci are şi un caracter politic (prin traducerea în viaţă a strategiei globale a partidului), social (prin scopul urmărit — asigurarea satisfacerii multilaterale a nevoilor omului) şi ideologic (prin contribuţia la formarea omului nou).

O reţetă care se lasă aşteptată

● *După aproape 18 luni de „contracţie economică" – scrie Thomas E. Mullaney în articolul* Awaiting right prescription to end recension *(În aşteptarea unei reţete corecte pentru a pune capăt recensiunii), apărut în* INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE *din 12. V. a.c. – Statele Unite se zbat încă în incertitudine. Există un dezacord fundamental cu privire la modalitatea cea mai bună de a scoate ţara din cea mai lungă şi mai profundă recesiune*

H. V. Perlmutter noțiunea de „interes în străinătate" este lipsită de preciziune.

R. D. Richardson prezintă, la rîndul său, o clasificare destul de apropiată, care pune în evidență un proces de evoluție : întreprinderile care pătrund pe piețele externe se angajează pe un drum care trece, succesiv, din stadiul de întreprindere internațională la stadiul de întreprindere multinațională (sau plurinațională), transnațională și, însfîrșit, supranațională. În **întreprinderea internațională** operațiunile cu caracter internațional sînt regrupate într-un departament separat, care depinde direct de conducere ; acest departament examinează strategiile posibile în vederea penetrării pe piețele internaționale. În **întreprinderea multinațională** operațiunile privind departamentul extern – organizarea, politica ce urmează a fi aplicată etc. – sînt puse pe același plan cu cele ale departamentului național: direcția este gata să repartizeze resursele societății fără să se îngrijească de frontierele naționale în scopul de a atinge obiectivele pe care și le-a fixat. Deciziile rămîn subordonate părerii conducătorilor rezidenți în țara în care există firma-mamă. **Intreprinderea transnațională** este o societate multinațională administrată și posedată de persoane de origini naționale diferite. În acest caz, deciziile scapă din optica națională fiind subordonate interesului de firmă. **Intreprinderea supranațională** ar fi întreprinderea transnațională juridic denaționalizată. Ea ar urma să fie înregistrată pe lîngă un organism internațional care ar asigura controlul său și căruia ea îi plătește un impozit.

P. Laurent, combinînd ansamblul criteriilor expuse, în parte, de autorii citați mai sus, consideră că imaginea ideală a întreprinderii multinaționale ar presupune patru condiții : 1. capitalul social să fie repartizat între două sau mai multe țări ; 2. conducătorii să aparțină la diferite națiuni ; 3. producția să fie realizată în numeroase țări, alegerea centrelor de producție fiind determinată în funcție de perspectivele cererii și de condițiile de producție ; 4. finanțarea investițiilor să supună punerea profitului în dependență de diferențele de costuri de capital pe diferite piețe de capitaluri oricare ar fi ele, naționale sau internaționale.

Indiferent de tipologia și modalitățile clasificării lor, un lucru este cert : **motivul fundamental al expansiunii unei societăți multinaționale în străinătate este același ca și al unei societăți capitaliste naționale și anume obținerea de beneficii cît mai mari posibile și rezistarea, în perspectivă, la condițiile de concurență.** Astfel, întreprinderile investesc în străinătate pentru că vor să elimine consecințele nefaste ale barierelor vamale în calea dezvoltării exporturilor lor; pentru că este mult mai eficient să producă pe piețele consumatorilor, deoarece prețurile materiilor prime, ale mîinii de lucru și al nivelului dobînzilor la capitaluri sînt mai scăzute decît pe teritoriul național de origine. Investițiile în străinătate corespund încă și unei griji de repartizare a riscurilor.

Indiferent de modul de pătrundere pe piețele externe **firmele multinaționale încalcă suveranitatea statelor respective.** Tocmai de aceea ele sînt supuse astăzi unei serioase critici. Printre numeroasele critici care li se aduc, unele argumente considerăm că trebuie reținute : **prin simplele transferuri de capitaluri, întreprinderile multinaționale pot să provoace noi crize monetare; marile firme multinaționale contribuie la formarea unei diviziuni internaționale a muncii forțate și prin aceasta pot să nu aducă o contribuție la cooperarea internațională ; ele dezvoltă, de regulă, o structură ierarhizată și repartizează beneficiile intr-un mod inegal ; opoziția și uneori disproporția între puterea economică a firmelor multinaționale și cea a guvernelor naționale apare intolerabilă și justifică reacții de apărare din partea autorităților publice ; întreprinderile multinaționale își creează pe teritoriul altor țări, după bunul lor plac, instituții care nu sînt supuse legilor naționale.**

„Cifra de afaceri a lui General Motors – sublinia Raymond Vernon – depășește astăzi produsul național brut a 130 de țări ale lumii. Mai puțin de 200 din cele mai importante firme ale S.U.A. sînt implantate în șase țări diferite. Activitatea lor reprezintă aproape jumătate din comerțul exterior american și aproximativ 80% din investițiile S.U.A., în străinătate". **Aceste fapte spune Raymond Vernon, zdruncină din temelii relațiile economice internaționale.** De aceea el se întreabă : „se poate fonda întotdeauna o analiză a comerțului mondial pe avantajul comparativ al națiunilor cînd o parte crescîndă a deciziilor de producție sînt luate de firme transnaționale ? Băncile centrale ale țărilor mai pot fi ele încă responsabile veritabile ale parităților monetare de îndată ce principalii operatori pe piețele de schimb aparțin grupelor multinaționale ? De aceea, după cum subliniază André-Clément Decoufle, care a prefațat lucrarea lui Raymond Vernon, este inevitabilă creșterea în anii următori a eforturilor „destinate să găsească mijloacele de ripostă... împotriva acestor noi forme de agresiune a capitalismului avansat cum sînt manifestările multinaționale ale puterii firmelor".

dr. Constantin BICHI

---

1) André-Paul Weber. Les firmes transnationales, în **Les sciences de l'action**, Hachette, Paris, 1973, 204—229

2) Raymond Vernon, **Les entreprises multinationales. La souveraineté nationale en péril.** Calmann-Lévy, Paris, 1973, 345 p.

---

din ultimele patru decenii și de a-i aduce pe oameni înapoi la munca productivă. Opiniile conservatoare înclină spre răbdare și o doză moderată de stimulenți adiționali fiscali și monetari, în timp ce oamenii cu vederi liberale pledează pentru o finanțare mai mare de către stat a programelor pentru crearea de locuri de muncă, de ajutorare a șomerilor, precum și pentru o relaxare mai mare a politicii monetare. Singurul punct de acord între specialiști ar fi că economia S.U.A. este încă profund dezechilibrată si că, deși strategii administrației au afirmat că se așteaptă la un reviriment rapid, impresia generală este că nici ei nu sînt convinși că în curînd vor veni zile mai bune. Ultima cifră privitoare la numărul șomerilor era încă în creștere, dar optimiștii atrag totuși atenția asupra vitezei și proporțiilor reducerii stocurilor de mijloace de producție.

Șomajul și teama de viitor

● *Marea criză din anii'30 a economiei capitaliste a fost însoțită de o scădere alarmantă a natalității, care nu mai permitea nici reproducția simplă a populației, relevă cunoscutul demograf, economist și sociolog francez Alfred Sauvy în articolul* La Peur de l' homme *(Teama de om), publicat în revista* L'EXPANSION *(nr. 84, aprilie 1975). Dacă atunci acest fenomen al psihologiei sociale nu era greu de explicat, scrie A.S., nimeni nu a lămurit încă de ce un efect depresiv analog se constată în prezent. Survenită după o lungă perioadă de creștere demografică, scăderea natalității în întreaga lume capitalistă (cu excepția Japoniei) începută într-un an fără istorie ca 1964 – precede de această dată cu mult depresiunea economică, șomajul ridicat actual sau apariția „faimosului raport cvasiastrologic al Clubului de la Roma", pe care îl consideră „mai aproape de misticism decît de știință".*

Autorul tinde să explice actuala scădere a natalității prin concepția eronată asupra utilizării forței de muncă destul de răspîndită astăzi – calificată drept „un contrasens fundamental și seducător" — după care „numărul locurilor de muncă este limitat în sine și constituie un fel de patrimoniu care trebuie ocrotit și împărțit".

După opinia lui A.S., acuitatea problemelor demografice din anumite țări a exercitat un efect depresiv asupra natalității din țările capitaliste dezvoltate.

CONCEPȚIA ECONOMICĂ A LUI ȘTEFAN ZELETIN

● *O recentă apariție în Editura Academiei reține atenția. Este vorba de lucrarea* Concepția economică a lui Ștefan Zeletin, *a dr. Dumitru Mureșan, care reprezintă în peisajul publicisticii noastre de specialitate o importantă contribuție la studierea gîndirii economice din România perioadei postbelice. Utilizînd metodologia marxistă de cercetare, materialismul dialectic și istoric, autorul procedează la stabilirea locului operei lui Șt. Zeletin în istoria gîndirii economice românești, evidențiind atît poziția de clasă a acestuia, situarea sa pe pozițiile intereselor oligarhiei financiare, edificatoare pentru înțelegerea modului în care sînt gîndite geneza, caracterul și perspectivele societății românești moderne, cît și poziția acestui sociolog, filozof și economist, față de marxism. Studiul monografic, cu puternică tentă critică, reușește în cele trei capitole (Cap. I – Activitatea și opera pe fondul realităților economico-sociale, politice și ideologice ale epocii ; Cap. II – Geneza și dezvoltarea capitalismului în România ; Cap. III – Caracterul, structura și perspectivele economiei românești după primul război mondial) să elucideze momentele amintite, să demonstreze caracterul reacționar al orientării generale a lui Șt. Zeletin și să surprindă totodată și unele elemente pozitive ale concepției acestuia.*

fișe

CU FAȚA SPRE VIITOR

„CEL MAI MARE LUCRU în viață — spunea nu fără temei Romain Rolland — este să-ți faci datoria". Este datoria civică elementară, dar și esențială, a cărei împlinire dă sens însăși vieții. Pentru Mircea Malița, această datorie, cu dimensiuni și sensuri multiple, își soarbe seva dintr-un neastîmpăr intern permanent, care-l împinge mereu spre cunoaștere. În acest cadru general trebuie considerată și cartea sa „Idei în mers", apărută nu de mult și epuizată, din păcate, înainte să aflăm bine de publicarea ei.

Prin Idei în mers, Mircea Malița semnează un nou act de creație în literatura noastră eseistică și științifică. Spunem „un nou act", pentru că această carte — deși se înscrie, cu semnificație de continuare și completare, în prestigioasa serie de eseuri începută în 1969, prin Cronica anului 2000, și adăugată apoi prin cele 3 volume ale Aurului cenușiu (1971, 1972 și 1973) — se individualizează printr-o tematică proprie. Tocmai această tematică, tratată într-o manieră alertă, de înaltă ținută științifică și literară, alimentează conținutul general al cărții, caracterul și trăsăturile mesajului ei. Lectura ne convinge că „Ideile, deși nu au realitate materială au identitate tangibilă. Ele pot fi văzute în mers". Cele aproape 50 de eseuri inseriate în carte, alcătuiesc împreună o demonstrație penetrantă a faptului că **ideile pot și trebuie să fie văzute în mers.** Altfel nu poate fi vorba de luciditate și legitimități în orientarea deciziei sociale. „Ideile în mers, ne mărturisește autorul, sînt răspunsuri la evenimente, la lecturi și la întrebări proprii". Sînt, de fapt o expresie a gîndurilor care-l frămîntă și-l îndeamnă la cugetări, pe care în mod generos ni le împărtășește și nouă pe calea scrisului. „Să cugeți — spune V. Hugo — iată adevărata biruință a sufletului !" Dar biruința supremă a celui angajat pe acest drum nu survine decît atunci cînd cugetările sale, aceste veritabile flori ale spiritului, sînt scrise, pentru că altfel le ia vîntul. Tocmai această atitudine, pe care autorul dorește și o realizează, determină umanismul luminos și constructiv al creațiilor sale.

Ideile în mers așadar, își au geneza în reflecțiile autorului asupra marilor probleme ale condiției umane contemporane. Căpătînd valențele unor adevărate paradigme, care domină gîndirea epocii noastre, aceste probleme structurează conținutul și orientarea generală a lucrării prin succesiunea celor patru mari diviziuni : I. Paradigmele viitorului : II. Două paradigme fantastice ; III. Zece unghiuri, zece viziuni și IV. Paradigmele formației umane. Acestea însă nu ne pot da decît o imagine foarte generală asupra orientării tematice a cărții. Una mai exactă ar putea rezulta numai din evidențierea problemelor aflate în sediul intern al fiecărei diviziuni. Din motive de spațiu ne vom limita doar la o privire selectivă asupra problematicii prin optica economicului. Dar există, oare, în Idei în mers, vreo problemă din care autorul să nu fi „stors" și **valențele sale economice?** Sau vreo problemă strict economică din care să nu fi dedus zonele sale filozofice ? Răspunsul este categoric nu și vedem în acesta unul din meritele reale ale cărții pe linia utilității sale.

Volumul debutează cu un eseu despre Multilateralitate și armonie. Pornind de la concepția partidului nostru în această problemă, autorul discută și **fundamentează conceptul de multilateralitate și armonie ca o trăsătură definitoric a dezvoltării întregii noastre societăți socialiste** în noua ei etapă istorică. Autorul privește această concepție și prin prisma surprinderii experienței noastre în comparație cu cea din alte țări pentru a evidenția modul și măsura în care gîndirea noastră se înscrie în curentele de gîndire universală avansate. Dar ideea de multilateralitate și armonie nu se oprește aici. Ea străbate ca un îndemn prin toate paginile cărții. În consonanță cu programul dezvoltării societății noastre și cu un reflex condiționat al revoluției tehnico-științifice contemporane, ideia multilateralității și armoniei concepute în limitele necesarului și posibilului dă conținut rațional dezideratului formării unei personalități umane, eliberată de servituțile tehnicii mecanice și capabilă de adaptare la noile condiții, antrenate de tehnica mașinilor cibernetice. În convingerea autorului, școlii îi revine aici rolul de „vioara întîia" finalizat în crearea unui nou concept de calificare.

Problemele viitorului ocupă un loc aparte în carte. Cele 10 paradigme ale acestuia ne îngăduie să cunoaștem, într-o formă scurtă și convingătoare, principalele tendințe și probleme cu care va fi confruntată omenirea în următoarele decenii. Efortul de sinteză este evident. Pentru a face acest lucru, autorul a trebuit să cunoască lucrări în care se desfășoară gîndirea umană contemporană în domeniul viitorologiei, și să ne prezinte momente semnificative din dinamica acestei gîndiri. Aceasta însă n-a fost suficient. El a trebuit totodată să adauge contribuții proprii pentru definirea clară și inteligibilă a tendințelor și problemelor amintite.

Regăsim aceste valențe în scrutarea de către autor a fundamentelor generale ale tehnicii viitorului, ale funcțiilor și rolului școlii, ale profilului agriculturii, ale instituțiilor etc., etc. Reținem spre ilustrare, datorită implicațiilor sale economice, fundamentele tehnicii viitorului. Asociate sugestiv uriașului, și piticului din poveste, primul ca simbol al puterii iar al doilea ca simbol de înțelepciune, aceste fundamente sînt cele ale tehnicii energiilor mari și cele ale tehnicii energiilor mici. Dacă primele multiplică enorm forța fizică a omului, secundele multiplică inteligența acestuia. La rîndul lor, aceste fundamente se concretizează în cîteva categorii mari de **inovații tehnice posibile :** a) noi surse de putere ; b) noi progrese în automatizare, calculatoare și cibernetică în general ; c) ameliorări sensibile ale performanțelor materialelor ; d) tehnici derivînd din progresele biologiei și studiul sistemului nervos și e) capacități crescute de a transforma mediul ambiant și de a amenaja mediul uman.

În mod similar se pune și problema încercării de a estima funcția rolul științei în viitor. În pofida răbufnirilor contradictorii care însoțesc discuțiile în jurul acestor probleme, „crește neîncetat și peste tot în lume — scrie autorul — ponderea științei în formarea tinerelor generații". Constatarea trebuie încorporată că idee călăuzitoare în orice program național de formare a cadrelor, deci și de dezvoltare social-economică. În tendința ei de a căpăta proporții de masă, știința își schimbă și formele sale de organizare : activitatea de cercetare artizanală, individuală și spontană este înlocuită prin marea întreprindere științifică de tip industrial. Pînă la sfîrșitul secolului, spune autorul, viața omului va avea beneficii directe prin cercetarea masivă a următoarelor cinci domenii : **atom, celulă, creier-calculator, ocean** și **cosmos.** Sînt domenii conturate încă de astăzi. Motivul promovării crescînde a cercetărilor în aceste domenii este evident : ele sînt surse de putere și avuție, cu implicații sesizabile și pe planul politic, pentru că schimbă balanța raporturilor dintre sate.

Pentru a cunoaște viitorul, autorul se întoarce de fiecare dată spre trecut. Acestuia i se încorporează și prezentul, odată încheiat. Procedînd în acest fel, paradigmele viitorului sînt o ilustrare a convingerii că, așa cum plastic se exprima G. Enescu, „singurul progres care poate influența profund viitorul este cel care crește din trecut". Autorul însă nu concepe viitorul ca o simplă extrapolare a trecutului. Analiza atentă a acestuia îl conduce la identificarea și preluarea focului său nu și a cenușei pentru că numai acest foc poate pătrunde mai departe în viitor. De aceea, o altă concluzie importantă constă în necsitatea de a ne ocupa încă de astăzi de această pătrundere, ceea ce înseamnă că **făurirea însăși a prezentului trebuie îndreptată cu fața spre viitor.**

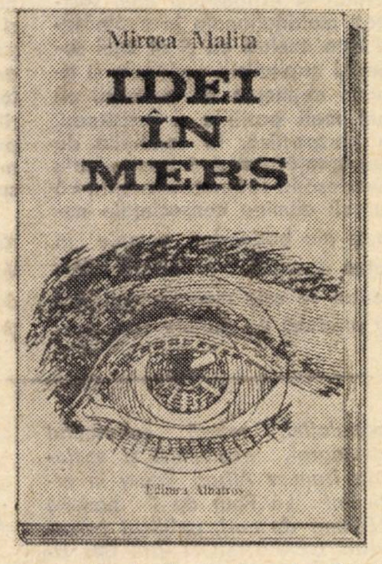

Partea centrală a lucrării aduce în discuție zece viziuni actuale de largă circulație internațională, aparținînd unor cugetători, diferiți ca profil și convingeri, dar recunoscuți ca personalități proeminete în lume. Trecerea în revistă a acestor viziuni prilejuiește autorului prezentarea nu a unui tablou documentar — informativ, ci a unei noi dezbateri de conținut cu o largă rezonanță științifică. Înzestrat cu o vedere clară, suplețe în gîndire și un pătrunzător discernămînt, M. Malița se apropie de cele 10 viziuni într-o manieră nuanțată, fără să le accepte, dar și fără să le respingă în bloc. Este o adevărată „provocare" a spiritului să-l însoțim pe autor, de această dată în calitate de comentator, pentru a trece împreună prin filozofia și istoria octogenarului Toynbee, autor între altele, al tezei organizării politice mondiale ; prin gîndirea speculativă a lui Marcuse, autorul cărții „Omul unidimensional", pe care „studenții eretici" o țineau sub braț în 1968 cînd au asaltat Sorbona ; prin concepția lui Meluhan, după care nu conținutul mesajelor produce noi aptitudini percepționale, ci modul de transmitere al acestora ; prin gîndirea generoasă a lui Buckminster Fuller, un arhitect pasionat și preocupat pînă la absorbție de sinergie, care concepe un viitor cu multe elemente optimiste, dar neancorate în realitate și nerealizabile ; prin concepția lui Fourastié, despre un viitor dominat de civilizația terțiarului ; prin gîndirea lui Skinner despre tehnologia compartamentului omului, a lui Jouvenel despre „futuribles", a lui Galtung despre „structurile păcii", a lui Gvișiani despre Organizare și sistem. Analiza critică a premiselor teoretico-metodologice a modelelor globale, patronate de Clubul de la Roma, încheie analiza întreprinsă asupra celor zece unghiuri, zece viziuni ale viitorului.

Turul de orizont al autorului asupra paradigmelor formației umane ridică mai departe interesul cititorului pentru conținutul cărții. Foamea de informații, Casca informatorului, Știința informației și Arta informării sînt nu simple eseuri, ci tot atîtea argumente pentru înțelegerea importanței crescînde, încă de pe acum, a informaticii. Ca și matematica, una din credințele statornice ale autorului, și informatica ne invadează pur și simplu existența materială și spirituală zilnică. Consecința ? Noi potențe creatoare pentru om. Și sîntem numai la început. Nu putem însă să nu vedem încă de astăzi, că **viitorul apare de neconceput fără legarea lui, pînă la contopire, de matematică și informatică.**

Ideile în mers se citesc pe nerăsuflate ; nu poți lăsa cartea din mînă pînă n-o termini. Nevoia de sinteză însă ne pune în fața întrebării : Există o ideie centrală a cărții ? Răspunsul, credem, că este și **da** și **nu.** Nu, pentru că lucrarea abordează cîteva probleme centrale din vasta problematică a omenirii. Și da, pentru că dincolo de fiecare eseu, întrezărim marea problemă a spiritului uman, care cum se exprima și H. Taine, „orice drum ar lua, este pretutindeni cunoașterea legilor și cauzelor", și pe această poziție, autorul se străduiește să descopere în noianul de evenimente forțele permanente și generatoare ale noului.

Marile probleme ale spiritului uman contemporan reprezintă, așa dar, ideia centrală a cărții. Problemele sînt însă din diferite domenii și fac obiectul unor științe specializate foarte precise. Dar Mircea Malița nu le abordează de pe poziția numai a unei științe, să zicem, ca economist sau sociolog, ca politolog sau psiholog, ca arhitect sau inginer etc. nu le abordează nici măcar numai ca matematician sau informatician. Autorul ne apare cîte „puțin" din toate acestea. Așa se face că, **trecînd pe limitele înguste ale specialității fiecărui domeniu,** el caută și găsește zonele de interferență generală cu materialismul dialectic și istoric de pe poziția cărora își construiește toate judecățile și valorile.

Nu putem încheia recenzia fără a aminti grija autorului preocupat de valorificarea creației spirituale naționale și încadrarea acesteia în noile curente de gîndire universală.

— **prof. dr. Nicolae BELLI**

ECONOMIE MONDIALA

Țările în curs de dezvoltare LA JUMĂTATEA DECENIULUI

BILANȚUL primei jumătăți a celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, efectuat recent cu prilejul celei de a VI-a sesiuni extraordinare a Consiliului UNCTAD, arată că problemele subdezvoltării, departe de a fi fost rezolvate, sînt de natură să solicite în continuare întreaga atenție a țărilor în cauză ca și a comunității internaționale în ansamblul său. Decalajul dintre țările dezvoltate și țările „lumii a treia“ a continuat să crească. Pornind de la această constatare generală — desprinsă din aprecierile țărilor în curs de dezvoltare la sesiunea amintită, ca și din concluziile Secretariatului UNCTAD și ale altor organisme ale O.N.U., din documentele prezentate cu ocazia evaluării preliminare a îndeplinirii obiectivelor Deceniului „la jumătatea drumului“ — articolul de față încearcă să contureze o imagine sintetică a situației economice actuale a „lumii a treia“.

Creșterea sub așteptări a P. N. B.

O IMAGINE semnificativă pentru caracterizarea situației economice a țărilor „lumii a treia“ este dată, sintetic desigur, de nivelul și ritmul creșterii produsului lor național brut (P.N.B.). Strategia internațională a dezvoltării pentru al doilea Deceniu preconizează un ritm de creștere de cel puțin 6% a P.N.B. „cu posibilitatea de a fixa un nivel mai ridicat pentru a doua jumătate a Deceniului, după examinarea generală a realizărilor la mijlocul acestuia“.

Or, o constatare se impune de la început : majoritatea țărilor în curs de dezvoltare și, în special, cele mai puțin dezvoltate dintre ele n-au înregistrat progresele urmărite prin Strategie.

Mai înainte de a prezenta concret evoluția P.N.B. este însă util de văzut care au fost condițiile economice generale în perioada analizată. Expansiunea activității economice și în special a producției industriale în 1972 și primul semestru din 1973 în țările capitaliste dezvoltate — principalele beneficiare ale exporturilor țărilor în curs de dezvoltare — au fost printre elementele favorizante ale creșterii veniturilor din export ale acestora din urmă. Reducerea ulterioară a ritmului creșterii economice în țările dezvoltate de la 6% în 1973 la aproape zero în 1974, conjugată cu instabilitatea economică și inflația, a avut drept consecință reducerea cererii de produse provenind din țările în curs de dezvoltare, ceea ce a contribuit, desigur, la reducerea veniturilor acestora și astfel la diminuarea resurselor afectate pentru dezvoltare.

În aceste condiții este deopotrivă de semnificativă și utilă o comparație a rezultatelor înregistrate de țările „lumii a treia“ cu obiectivele actualului Deceniu ca și cu rezultatele celui anterior (vezi tabelul nr. 1).

Chiar și o analiză sumară a datelor statistice conduce la concluzia că obiectivul global (un ritm mediu anual de creștere a P.N.B. de cel puțin 6%) n-a fost atins în întregime. În timpul anilor '60, P.N.B. global al țărilor în curs de dezvoltare a crescut într-un ritm mediu de 5,2% pe an. Creșterea s-a accelerat spre sfîrșitul deceniului (6,2%), pentru ca să se încetinească puțin în 1971—1972 (circa 5%), să atingă un nivel record în 1973 (7,1%) și apoi să scadă din nou la circa 5% anul trecut. Pe ansamblul primilor trei ani (1971—1973) ai celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării ritmul mediu anual al creșterii P.N.B. global a fost de 5,7%.

Dar, așa cum constată un recent raport al Secretariatului U.N.C.T.A.D. *, „tendințele fiind extrem de divergente între principalele tipuri de țări în curs de dezvoltare, consultarea doar a rezultatelor medii pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare nu servește la nimic“.

Datele tabelului nr. 1 arată că progresul global de pînă acum s-a obținut mai ales pe seama rezultatelor țărilor exportatoare de petrol, ale țărilor exportatoare de produse industriale și ale altor țări în curs de dezvoltare cu un venit relativ ridicat — adică tocmai grupurile de țări care au beneficiat de o sporire a puterii de cumpărare a exporturilor lor. În ceea ce privește țările mai puțin dezvoltate, o seamă dintre ele au înregistrat în ultimii ani o scădere a ritmului de creștere a P.N.B. (de exemplu Sudan, Republica Centrafricană, Mali, Senegal, R.P.D. Yemen, Iordania, Afganistan)

În mod deosebit rezultatele înregistrate nu numai de grupul țărilor în curs de dezvoltare cu un venit pe locuitor de sub 250 dolari, ci și de întreaga „lume a treia“, au fost afectate de ritmul de numai 2% al creșterii P.N.B. în primii trei ani ai actualului Deceniu al dezvoltării înregistrat în India, Pakistan și Bangladesh, care luate împreună grupează 40% din populația totală a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare. Spre comparație, în țările mari exportatoare de petrol trăiește 15% din populația respectivă, iar în cele exportatoare de produse industriale — numai 5%.

Rezultatele obținute sînt și mai defavorabile sub aspectul P.N.B./locuitor. Strategia preconizează un ritm mediu anual de creștere a P.N.B. pe locuitor de 3,5%, de asemenea „cu posibilități de sporire în timpul celei de-a două jumătăți a Deceniului“.

După acest criteriu, țările în curs de dezvoltare cu venituri mai ridicate au atins pe ansamblu obiectivul preconizat de Strategie, în timp ce țările cu venituri mai reduse au înregistrat, în medie, o creștere aproape nulă în perioada 1970—1973. Datele tabelului nr. 2 relevă că 29 de țări în curs de dezvoltare, reprezentînd 45% din populația „lumii a treia“, au înregistrat o scădere efectivă a produsului real pe locuitor. Este adevărat că, în același timp, alte 28 de țări au înregistrat o creștere anuală a produsului pe locuitor de peste 3,5%, dar ele nu reprezintă decît 24% din populația „lumii a treia“. De remarcat că, în anii '60, numai 5% din populația țărilor în curs de dezvoltare se găsea în țări cu produsul pe locuitor în scădere.

Tabelul nr.1

Bilanț al primilor ani ai celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării

	Ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare	din care:					
		Principalii exportatori de petrol	Toate celelalte țări în curs de dezvoltare				
			Total	Țări exportatoare de produse industriale	Celelalte țări		
					Total	Țări cu un P.N.B./loc.de peste 250 dol.	Țări cu un P.N.B. loc.de sub 250 dol.
Populația (în mil. loc., în 1973)	1841	276	1565	103	1462	307	1155
Venitul pe loc. (în dol., în 1973, la preț. din 1972)	247	312	236	713	202	529	115
Ritmul mediu anual de creștere (în %):							
- P.N.B.: 1960-1970	5,2	5,9	5,1	7,9	4,5	4,9	4,2
1970-1973	5,7	7,8	5,3	7,3	4,8	6,5	3,0
Obiectiv 1970-1980	6,0						
- P.N.B. pe locuitor: 1960-1970	2,6	3,1	2,5	5,0	2,0	2,2	1,7
1970-1973	3,1	4,9	2,7	4,4	2,3	3,8	0,5
Obiectiv 1970-1980	3,5						

Sursa tabelelor: UNCTAD, doc.TD/B/530/Add.1, p.11-12

Fapt care conduce pe autorii Raportului citat la concluzia că „disparitatea creşterii veniturilor pare să se accentueze după anul 1970".

Dacă se admite ca un criteriu al sărăciei absolute un venit de 75 de dolari pe locuitor, statisticile a 40 de ţări, reprezentînd circa 70% din populaţia ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, arată că jumătate din populaţia lor totală trăia cu un venit de acest ordin şi aproximativ 1/3 avea un venit sub 50 de dolari pe locuitor, rezultat direct al ritmului scăzut de creştere a P.N.B.

Dar — semnalează experţii U.N.C.T.A.D. — chiar acest mod de măsurare a rezultatelor „nu redă decît parţial imaginea repartiţiei avantajelor care decurg din efortul de dezvoltare, căci ar fi necesare informaţii detaliate asupra repartiţiei veniturilor în interiorul fiecărei ţări în curs de dezvoltare şi asupra evoluţiei sale în timp". Or, majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare abia acum încep să adune şi să publice date de acest fel. Totuşi, după unele date parţiale rezultă că ponderea populaţiei avînd un venit inferior acestor praguri ale sărăciei extreme depăşea o cincime în 24 din ele, în vreme ce în alte 12 ponderea respectivă trecea de jumătate.

Insecuritatea economică şi dezvoltarea industrială

DIFERITE EVOLUŢII recente au arătat că economia marii majorităţi a ţărilor în curs de dezvoltare, mari şi mici, suferă de absenţa unei securităţi economice dintre cele mai elementare. Numeroase ţări nu au capacitatea de a face faţă schimbărilor rapide din economia mondială.

Tabelul nr.2

Repartiţia populaţiei ţărilor în curs de dezvoltare după ritmul mediu anual de creştere al produsului real pe locuitor

	Ritm pozitiv							Ritm negativ		
	8% şi peste	5,5-8%	3,5-5,5%	Obiectivul 3,5%	2,5-3,5%	1,5-2,5%	0-1,5%	-1,5-0%	-4%- -1,5%	sub -4%
1960-1970										
Numărul ţărilor	3	8	17		16	25	18	8	3	2
In % din populaţia totală	0,4	4,4	8,2		11,9	18,2	51,8	4,0	0,8	0,3
1970-1973										
Numărul ţărilor	6	5	17		15	10	17	15	9	5
In % din populaţia totală	4,2	9,6	12,4		9,9	7,4	11,3	41,8	2,4	1,0

Cauza principală a persistenţei şi agravării acestei insecurităţi economice ţine de nivelul lor scăzut şi ritmul lor redus de industrializare. În multe ţări ritmul dezvoltării industriale — care în deceniul trecut fusese de 5,2% în medie pe an — s-a accelerat la începutul anilor '70. Producţia industriei prelucrătoare pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare a crescut cu 8,2% în 1971, 8,8% în 1972 şi 11,2% în 1973, estimările experţilor consemnînd şi pentru anul trecut o creştere chiar puţin mai accelerată. Aceste cifre arată totuşi că ţările în curs de dezvoltare au luat un start bun şi că menţinerea actualului ritm al dezvoltării producţiei industriale ar putea permite realizarea obiectivului Strategiei.

În diferite regiuni în curs de dezvoltare, ritmul creşterii producţiei industriale a fost diferenţiat. Astfel, în America Latină el a sporit regulat în cursul anilor 1955—1972, atingînd în primii ani ai deceniului actual obiectivul prevăzut de Strategie. În Africa, ritmul a fost mult mai neregulat, dar creşterea din 1972 a fost aproape de prevederi. În Asia ritmul de creştere a fost de peste 15% în 1973, tendinţă manifestată şi în 1974.

Cifrele medii luate în considerare, chiar pe zone, maschează însă mari inegalităţi ale nivelurilor dezvoltării industriale a diferitelor ţări ; numai 18 ţări (între care India, Brazilia, Argentina, Iran, Filipine, Egipt, Maroc ş.a.) sînt aproape sau depăşesc obiectivul Strategiei, realizînd peste 85% din totalul producţiei industriale a ţărilor în curs de dezvoltare, în vreme ce activitatea industrială în celelalte peste 100 de ţări ale „lumii a treia" este încă extrem de redusă, în condiţiile în care lor le revin mai puţin de 15 procente din totalul amintit.

Cu toate aceste ritmuri realizate în primii ani ai actualului deceniu, ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în totalul mondial al producţiei industriei prelucrătoare a sporit extrem de lent (la 6,2% în 1955, 6,7% în 1972 şi circa 7% în 1974), nivel apreciat ca descurajant de scăzut dacă se compară, de exemplu, cu ponderea ţărilor capitaliste dezvoltate. Creşterea amintită a nivelului nu a ameliorat decît într-o mică măsură capacitatea lor de a-şi acoperi necesarul intern de produse industriale.

O serie de progrese s-au obţinut totuşi în diversificarea şi extinderea gamei de

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Nigeria : orientări pînă în 1980

ÎN luna aprilie a.c. a început aplicarea celui de-al treilea plan de dezvoltare economică a Nigeriei (pe anii 1975/76—1979/80) ; acesta prevede investiţii globale de 30 miliarde nairi, din care două-treimi le vor reprezenta capitalurile private. Se apreciază că în perioada amintită produsul naţional brut al ţării va creşte, în preţuri constante din 1974/75, în medie cu 9,1% pe an.

Principala atenţie este acordată dezvoltării industriei (investiţii prevăzute — 6 miliarde nairi) şi transporturilor (4,1 miliarde). Obiectivul fundamental urmărit în domeniul industriei îl constituie acoperirea din producţia proprie a necesarului intern de produse petroliere şi petrochimice, celuloză şi hîrtie, zahăr şi o serie de alte articole. Partea esenţială a alocaţiei în sectorul transporturi va fi destinată lărgirii şi modernizării reţelei rutiere din ţară. În ceea ce priveşte agricultura (investiţii totale — 1,4 mlrd nairi), se prevede îndeosebi extinderea culturilor de cereale, plante rădăcinoase, palmier de ulei, arbore de cacao ş.a.

Investiţii substanţiale (2 mlrd. nairi) sînt destinate traducerii în viaţă a programului de dezvoltare a învăţămîntului, care prevede — între altele — cuprinderea a 7,4 milioane de copii în ciclul primar.

Opţiuni revizuite

PERSPECTIVELE dezvoltării rapide a energeticii nucleare în S.U.A., în cadrul programului de investiţii pentru asigurarea independenţei ţării de importul de energie, sînt pe cale a se îngusta atît sub efectul încetinirii expansiunii consumului de energie electrică, cît şi — mai ales — din cauza majorării continue a costului centralelor nucleare, a dificultăţilor legate de finanţarea construcţiei acestora. După cum relata nu demult revista „L'Usine Nouvelle", în timp ce cu un deceniu în urmă investiţia specifică era de 400 dolari per kW de capacitate instalată, în prezent ea a ajuns la 600—700 dolari.

Astfel, în 1970 Comisia pentru energie atomică (reorganizată între timp) din S.U.A. prevedea pentru anul 1982 o capacitate totală instalată în centrale nucleare de 150 000 MW ; în 1973 se avansa cifra de 120 000 MW, iar la sfîrşitul anului trecut în cercurile de specialitate se aprecia că în 1982 capacităţile electronucleare nu vor depăşi 90—100 mii MW. După unele calcule, nerealizarea în 1980 a unei capacităţi electronucleare de circa 25 000 MW (respectiv a 25 centrale de 1 000 MW fiecare), va necesita ca suplimentar să se ardă zilnic în S.U.A. — pentru producerea cantităţii corespunzătoare de energie electrică — cîte 700 000 barili de petrol.

Grecia : industria de prelucrare a lemnului

ÎN Grecia se preconizează efectuarea unor investiţii masive (500 milioane de drahme) în perioada 1975—1980 în industria de prelucrare a lemnului ; construirea unei serii de fabrici de cherestea, placaj, plăci fibrolemnoase, de ambalaje din lemn, mobilă etc. ar permite acestei ramuri — în prezent cu capacităţi de producţie insuficiente şi cu echipament în parte învechit — să facă faţă cererii crescînde de articole de lemn pe piaţa internă. În cercurile de specialitate se apreciază că Grecia va trebui să importe cea mai mare parte a echipamentului necesar pentru modernizarea industriei de prelucrare a lemnului, deoarece industria autohtonă constructoare de maşini nu poate furniza decît utilaje relativ simple.

produse fabricate de industria țărilor în curs de dezvoltare, dar și ele diferențiate de la o zonă sau țară la alta, cele mai mici fiind semnalate de regulă în țările africane.

Pe ansamblu se poate aprecia că cele mai dinamice ramuri ale industriei prelucrătoare au fost metalurgia prelucrătoare, industriile confecțiilor, pielăriei și încălțămintei, hîrtiei și tipăriturilor, în vreme ce ramuri cu o pondere mai importantă în structura de ansamblu a producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare cum sînt industriile alimentară și textilă au înregistrat o creștere sub medie.

Creșterea industrială a unei țări depinde, într-o largă măsură, de resursele naționale, de strategia și de politica de industrializare aplicată de către guvernul său, de mărimea populației. Rareori însă acești factori au acționat simultan în anii recenți în țările în curs de dezvoltare și au avut drept consecință dezvoltarea accelerată a industriei. Așa se face că dacă judecăm prin prisma contribuției industriei prelucrătoare la formarea P.I.B., doar în cîteva țări exportatoare ponderea acesteia atinge 25%. Datorită acțiunii divergente a diverșilor factori, în marea majoritate a țărilor „lumii a treia“ ponderea industriei reprezintă abia 20% din P.I.B.

Mergînd mai departe, către izvoarele creșterii economice înregistrate de țările în curs de dezvoltare în anii din urmă, se constată că pe ansamblul lor rata acumulării a sporit într-un ritm sensibil mai rapid decît cel prevăzut în Strategia internațională a dezvoltării (care este de 0,5% pe an), astfel că ponderea „formării brute de capital“ în P.I.B. depășise în 1973 obiectivul de 20% fixat pentru 1980. Principalii factori stimulatori în această direcție sînt considerați în general a fi fost creșterea încasărilor din export și a producției industriale, și în mai mică măsură sporirea producției agricole.

Decalajele existente între țările în curs de dezvoltare atît ca mărime a ratei acumulării cît și ca tendință a evoluției acesteia au continuat nu numai să existe, dar chiar s-au accentuat, în sensul scăderii ratei acumulării în țările care acumulau oricum puțin și al creșterii ei relativ puternice în țările cu o rată mai ridicată, între care nu se numără numai țările petroliere. Astfel, se apreciază că în circa $^1/_5$ din țările în curs de dezvoltare rata acumulării s-a situat sub 10% în perioada 1971—1973, iar în jumătate din ele rata acumulării s-a diminuat. De remarcat că în peste 50% din ele venitul pe locuitor se situa sub 100 dolari. Într-o altă cincime, rata acumulării a depășit în această perioadă 25%, înregistrînd o creștere, inclusiv în două din cele trei țări în curs de dezvoltare (Arabia Saudită, Kuweit, Libia) care acumulează peste 50% din P.I.B. În 1970 venitul pe locuitor era mai mic de 300 dolari numai într-un sfert din acest grup de țări, care cu cîteva excepții (Coasta de Fildeș, Panama, Singapore), erau toate exportatoare de petrol sau diferite minerale. Se poate astfel trage concluzia că de regulă acumularea sporește odată cu creșterea venitului pe locuitor.

Măsura în care obiectivele industriale au fost atinse a depins desigur și de politicile economice urmate de guvernele respective, diferite de la o țară la alta, în domeniul comercial, monetar și fiscal, ca și în materie de atragere de licențe, controlul prețurilor și distribuției.

George POPESCU

Partea a doua a articolului se va ocupa de rezultatele obținute în agricultură, comerțul exterior și ajutorul pentru dezvoltare.

---

* „Nouvelles orientations des politiques internationales en matière de commerce et de développement“ (doc. TD/B/530/Add. 1), p. 9.

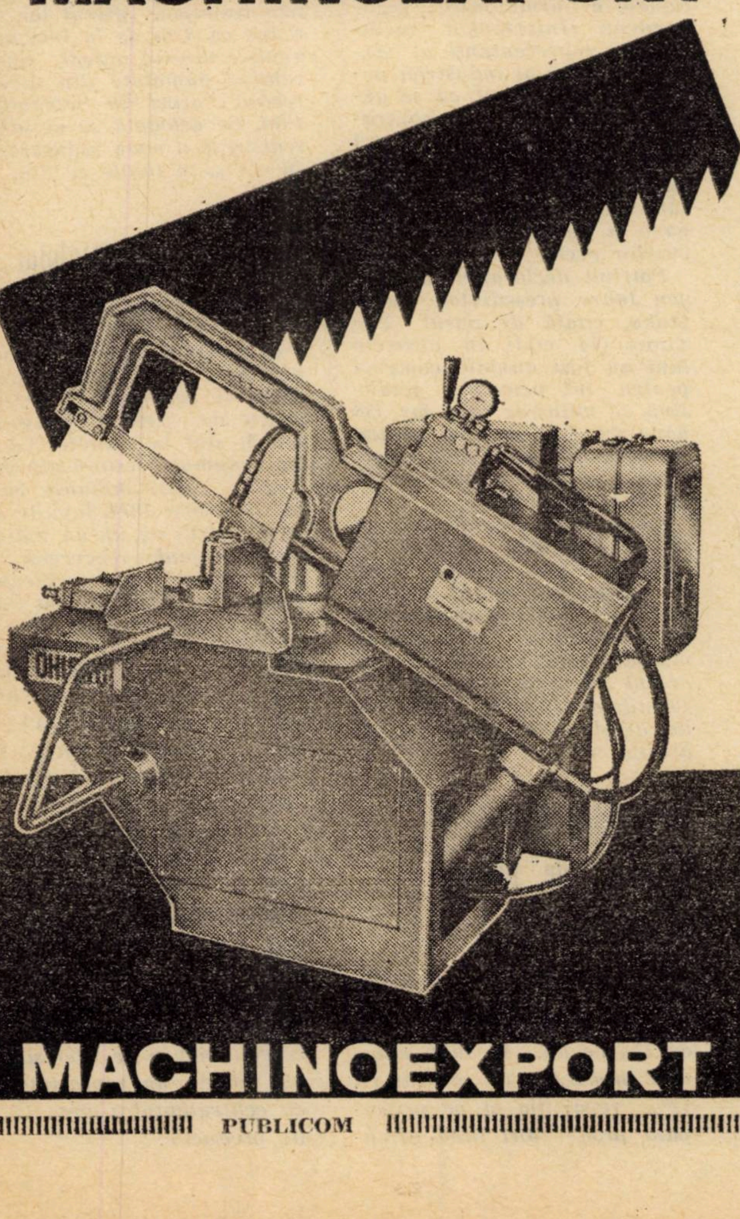

MACHINOEXPORT

BULGARIE

Exportator :

MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21
Telex : 022—425

Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

FERĂSTRĂU MECANIC ON—163—01

Ferăstrăul mecanic ON—163—01 se folosește la tăierea profilurilor rotunde, drepte și corniere în metale feroase și neferoase, în cele mai obișnuite dimensiuni. Poate executa tăieturi oblice pînă la 45°. Transmisia complet mecanizată îndeplinește toate mișcările de lucru și avans.

ON—163—01 este o mașină de greutate redusă și ieftină și se poate folosi oriunde este nevoie de operații de tăiere, deoarece se manevrează foarte ușor. Se recomandă în special pentru utilizarea în întreprinderi mici, ateliere etc.

Caracteristici tehnice :

1. Secțiunea maximă de tăiere :	
— rotundă	∅ 170 mm
— pătrată	∅ 150×150 mm
2. Secțiunea maximă de tăiere sub 45°	∅ 110 mm
3. Lungimea ferăstrăului	350 mm
4. Cursa pînzei	100 mm
5. Numărul de curse duble ale pînzei	160 curse duble/min
6. Puterea motorului electric principal	0,75 kW
7. Greutatea totală	300 kg

PUBLICOM

TENDINȚE — CONJUNCTURI

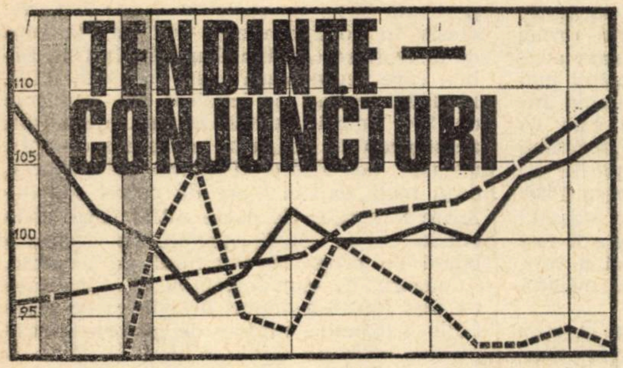

Deficitul balanței plăților curente ale C.E.E.

DEFICITUL pe anul în curs al balanțelor de plăți curente ale celor nouă țări formînd Piața Comună vest-europeană ar urma să se reducă în acest an la circa 5 miliarde de dolari, a declarat la Basel, în fața membrilor Societății de statistică și economie, Wilhelm Haferkamp, membru al Comisiei C.E.E. Anul trecut deficitul respectiv al C.E.E. a fost de 13 miliarde de dolari, față de un nivel de 20 miliarde de dolari așteptat inițial. Potrivit declarației citate, „țările Pieței Comune au depășit șocul inițial al crizei energetice", reușind să finanțeze marile deficite ale balanțelor lor de plăți.

În preajma redeschiderii Canalului Suez

REDESCHIDEREA — proiectată pentru începutul lunii iunie a.c. — a Canalului Suez pentru navigația internațională a stîrnit un interes susținut, îndeosebi din partea țărilor mediteraneene. Deși se apreciază că traficul său nu va depăși, în prima perioadă, 150 milioane tone (4—5% din volumul transporturilor maritime mondiale), redeschiderea canalului va avea un efect de comprimare asupra nivelului navlurilor în transportul petrolului, și așa aflate în scădere în ultimul timp. Întrucît actualmente prin canal nu pot tranzita decît nave cu un tonaj maxim (cu încărcătură) de 60 000 tone, în cercurile de specialitate se consideră că de avantajele redeschiderii sale vor beneficia în primul rînd transporturile de mărfuri „uscate", efectuate în general cu nave de tonaj mai mic decît petrolierele.

Perspectivele pe care le oferă redeschiderea Canalului Suez, precum și adîncirea albiei sale în viitor, vor constitui, în zilele de 16—18 iunie a.c., obiectul unei reuniuni, la Genova, a reprezentanților porturilor de pe țărmul nordic al Mediteranei.

Ungaria: comerțul cu țările socialiste

DUPĂ CUM INFORMA recent agenția „Budapress", acordurile încheiate de Ungaria cu celelalte țări socialiste prevăd o creștere a schimburilor reciproce de mărfuri cu 11% în 1975 față de nivelul atins anul trecut (în prețurile din 1974). Exporturile ungare către aceste țări vor însuma 2 442 milioane de ruble (+8%), iar importurile — 2 204 milioane (+14%). Pe cîteva țări creșterile se prezintă astfel (în %):

Țara	*Export în*	*Import din*
U.R.S.S.	*9,3*	*8,1*
R.D.G.	*15,0*	*23,0*
Cehoslovacia	*—*	*10,0*
Polonia	*3,0*	*13,0*
Bulgaria	*4,0*	*13,0*
România	*...*	*50,0*

În ceea ce privește volumul comerțului ungaro-iugoslav, acesta sporește în cursul anului curent cu 26%; extinderea schimburilor este prevăzută și cu Albania, R. P. Chineză, Mongolia, R.P.D. Coreeană și R. D. Vietnam.

Diferențele — uneori considerabile — între ritmul creșterii importurilor și exporturilor R. P. Ungare din și în țările socialiste se explică prin dorința părții ungare de a echilibra balanța comercială cu aceste țări, în general excedentară în anii precedenți. În cazul schimburilor româno-ungare (a căror valoare totală urmează să crească cu 40% față de 1974), se prevede o echilibrare a balanței pînă la sfîrșitul anului, partea ungară sporindu-și îndeosebi achizițiile de mașini și echipament de transport, agricol, pentru lucrări publice etc. Pentru realizarea obiectivelor prevăzute, la 20 mai a.c. a fost semnat la Budapesta un protocol privind intensificarea schimburilor de mărfuri dintre cele două țări.

Franța: între relansare și șomaj

ÎN LUNA IUNIE cînd mulți absolvenți din Franța vor părăsi băncile școlilor, numărul tinerilor șomeri va crește substanțial, ajungînd la 700 000. După date oficiale, numărul total al șomerilor se ridică în prezent la 770 000, din care 40% sub 25 de ani. După afirmațiile liderului socialist F. Mitterrand, cifra este în realitate considerabil mai mare, atingînd 1 milion (fără a-i socoti pe cei care lucrează cu orar redus). După aprecierea primului ministru al Franței, Chirac, șomajul va continua să crească pînă la sfîrșitul anului. Guvernul nu intenționează să adopte măsuri de relansare a economiei pînă ce ritmul inflației nu va scădea sub 10%.

Scădere pe piața navlurilor la transportul de petrol

CA URMARE a unei scăderi a navlurilor la petrol, calificată drept „dezastruoasă" de armatori reprezentînd 75% din tonajul mondial al petrolierelor proprietate particulară, participanții la reuniunea din luna mai a.c. de la Tokio a Asociației internaționale a armatorilor independenți (Intertanko) incluzînd și reprezentanți ai marii finanțe și ai industriei petroliere, au relevat că se găsesc în situația de a contramanda numeroase comenzi pentru noi petroliere, paralel cu sistarea temporară a utilizării unui mare număr de nave și accelerarea casării vaselor vechi.

Potrivit declarației lui Jorgen Jahre, președintele Intertanko, citată de ziarul The Times *(14 mai), în ultimele luni au fost anulate comenzi pentru 102 petroliere totalizînd 25 milioane tdw, iar 358 nave au fost retrase pentru moment din circulație, altele urmînd să aibă aceeași soartă în viitorul apropiat.*

Potrivit celui mai recent studiu de piață publicat de „Shipping Consultants", flota de petroliere neutilizată a sporit cu 9 milioane tdw față de luna aprilie, atingînd 28 milioane tone, previziunile indicînd un total neutilizat de 40 milioane tone în cursul celui de-al doilea semestru al acestui an.

Surplus al ofertei și reduceri de prețuri la fosfați

ÎN TIMP ce în perioada 1964—1973 extracția de fosfați în lume a sporit, în medie cu 7% pe an, în 1974 volumul producției a crescut cu 12%, repartiția ei pe principalii producători fiind următoarea (estimații pe 1974, în milioane tone):

Total	*109.8*
din care:	
S.U.A.	*41.2*
Maroc	*19,3*
Tunisia	*3,9*
Ins. Nauru	*2,5*
Togo	*2,5*
Senegal	*2,0*
Sahara occid.	*2,0*

Sursa: B.I.K.I., nr. 39/1975

Totodată, menținerea cererii pe piața fosfaților a determinat majorarea prețului de export al acestora într-o serie de țări ca Marocul, Iordania, Senegalul ș.a.

Potrivit rezultatelor unui studiu de piață, efectuat de societatea „Dynachim" și cuprinzînd 31 de furnizori și 150 de principali beneficiari, în ultimele 18 luni prețul fosfaților naturali a crescut de la 14 la 68 dolari per tonă. Se apreciază, totuși, că perspectiva unui surplus al ofertei, de circa 2 milioane tone, pe piața mondială în acest an ar putea să ducă la o reducere a prețului fosfaților naturali cu cel puțin 15% pînă la sfîrșitul anului și la o revenire la prețuri negociate.

În ce privește îngrășămintele fosfatice, prețul lor s-a redus cu 33% de la începutul anului, nivelul actual reprezentînd jumătate din nivelul record atins în septembrie 1974. Se așteaptă ca el să înregistreze o nouă reducere, de 10—15%, în lunile ce vin.

Eroziunea potențialului de hidrocarburi în S.U.A.

CONFORM unor aprecieri publicate de Institutul american al petrolului, rezervele sigure de țiței și gaze ale S.U.A. sînt în scădere. La țiței, volumul acestora era evaluat la 34.25 miliarde barili în decembrie 1974, față de 35.3 mlrd. barili cu un an înainte, iar volumul rezervelor de gaze naturale (în echivalent gaze lichefiate) — la 6.35 mlrd. barili, respectiv cu 100 milioane de barili mai puțin. Evoluția menționată (confirmată și de estimațiile altor instituții de specialitate) are loc în pofida faptului că numărul forajelor de prospectare efectuate de companiile americane pe teritoriul S.U.A. a crescut în 1974 cu 18,9% față de 1973, anul trecut nefiind descoperit nici un zăcămînt de amploare. În aceste condiții, apreciază specialiștii din institutul amintit, la ritmul actual al extracției rezervele sigure de țiței și gaze ale S.U.A. nu reprezintă decît echivalentul a circa 12 ani de producție.

SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA – PÎRGHIE A SCHIMBURILOR COMERCIALE POLONO–ROMÂNE

In istoria relațiilor economice și comerciale polono-române de după război două date au o importanță deosebită. Este vorba în primul rînd de anul 1958, care a marcat inițierea livrărilor reciproce de bunuri pentru investiții, pe o scară apreciabilă pentru totalitatea schimburilor de mărfuri, și în care și-a început activitatea Comisia guvernamentală polono-română de colaborare economică. Cea de-a doua dată este anul 1973, cînd au fost inițiate lucrările de coordonare a planurilor economice ale celor două țări și, de asemenea, s-au încheiat primele contracte importante de specializare și cooperare.

Se poate afirma că intensificarea colaborării și a schimburilor dintre țările noastre a fost influențată, în principal, de doi factori : modificarea structurii tradiționale a schimburilor de mărfuri prin cuprinderea mașinilor și utilajelor, precum și lărgirea acestei structuri cu mărfurile rezultate din specializare și cooperare. Trebuie doar adăugat faptul că acești doi factori au rezultat din amplele procese de industrializare, înfăptuite în cele două țări frățești.

Procesele amintite au determinat elementele fundamentale ale schimbului de mărfuri dintre țările noastre. Astfel, exportul polonez cuprinde, printre altele, traulere și motoare de nave, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor și a lemnului, mașini și utilaje pentru construcții și lucrări de drumuri, mașini textile, instalații electrotehnice și utilaje miniere, ca și o serie de materii prime și articole industriale de larg consum. În schimb, România furnizează Poloniei de mulți ani mașini și utilaje ca : material rulant (inclusiv excelentele locomotive Diesel), mașini-unelte, mașini agricole etc., produse petroliere, mobilă și, de asemenea, numeroase produse alimentare. România socialistă este în prezent al 11-lea partener comercial al Poloniei, iar Polonia — al 9-lea partener comercial al României.

După cum se știe, cooperarea în producție oferă deosebite posibilități de stimulare a creșterii volumului schimburilor comerciale reciproce. Numai în cursul anului trecut au fost încheiate 8 acorduri de cooperare și specializare în domeniul producerii unor materii prime, al industriei chimice, constructoare de mașini și navale. O deosebită importanță pentru viitorul colaborării economice dintre Polonia și România au acordurile de lungă durată sau cuprinzînd clauze de prelungire pe termen lung. Acestea sînt : acordul privind livrările de cupru și semifabricate din cupru între anii 1974—1985 din Polonia, în contrapartidă cu livrări echivalente de aluminiu și semifabricate din aluminiu din România ; acordul similar privind livrarea de cărbune cocsificabil din Polonia, în contrapartidă cu produse petroliere, petrochimice și siderurgice din România ; acordul privind specializarea și livrările reciproce de antidăunători pînă în anul 1980 ; acordul privind specializarea bilaterală în producția de articole farmaceutice în anii 1973—1975 (cu posibilitatea de prelungire pînă în anul 1980) ; acordurile de specializare și cooperare în domeniul mașinilor-unelte, al navelor ș.a.

La recenta sesiune, a X-a, a Comisiei guvernamentale polono-române de colaborare economică au fost semnate o serie de noi acorduri, printre altele în domeniul industriei constructoare de mașini și chimice, iar în viitorul apropiat ambele părți prevăd semnarea a peste 20 de acorduri, mai ales în industria constructoare de mașini electrice, care — după cum se știe — este una dintre cele mai moderne ramuri economice. Se prevede ca schimburile comerciale polono-române să crească în cincinalul următor la peste 2 miliarde ruble, ceea ce va reprezenta o creștere de circa 2 ori comparativ cu prevederile actualului cincinal. Totodată, se preconizează ca ponderea mașinilor și utilajelor în schimburile reciproce să reprezinte minimum 50%, din care livrările în cadrul specializării și cooperării — circa 25%.

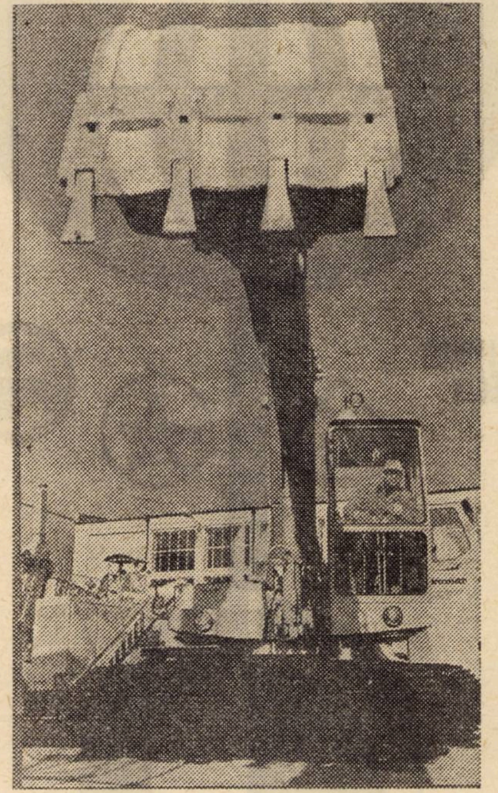

Asemenea utilaje poloneze pentru construcții sînt prezente la numeroase tîrguri internaționale

Trebuie menționat faptul că, pe lîngă asemănarea structurilor economice și a nivelului tehnic realizat, există încă o premisă care favorizează dezvoltarea relațiilor polono-române în domeniul producției. Mă refer la similitudinea strategiilor de dezvoltare ale celor două țări, constînd, între altele, în considerarea comerțului exterior și — mai cuprinzător — a colaborării economice internaționale drept unul dintre factorii de bază care dinamizează dezvoltarea economică și stimulează progresul tehnic. Realizarea acestei strategii în perioada 1971—1974 a avut ca rezultat în Polonia creșterea venitului național aproape cu 50%, iar a producției industriale — cu peste 50%. Concomitent s-a înregistrat un ritm foarte înalt al dezvoltării comerțului exterior (în medie cu 21,5% pe an), precum și creșterea cu peste 60% a fondurilor fixe din industrie, în condițiile unei apreciabile diminuări a vechimii lor. După cum este știut, procese similare au loc în România socialistă.

Partea polonă dorește să participe activ la sporirea ponderii României frățești în diviziunea internațională a muncii ; există multe domenii care oferă posibilități de cooperare neexploatate încă, deși sînt interesante. România a obținut rezultate însemnate în domeniul petrochimiei, în construcțiile de mașini și de locuințe, în arhitectură, în construirea de obiective hoteliere și turistice, în producția de aparatură și echipament medical. La rîndul ei, Polonia a atins nivelul mondial de modernizare în producția de mașini și utilaje pentru construcții și lucrări de drumuri, de sisteme de automatizare pentru mine, în proiectarea și construirea de nave și echipament naval. Acestor ramuri de producție le revine rolul de a deveni domenii de bază în cooperarea în producție polono-română, ceea ce ar putea aduce avantaje însemnate ambelor părți interesate.

Problema cooperării industriale este strîns legată de alte două probleme : cea a colaborării tehnico-științifice și cea a informării economice reciproce. Întreprinderea unor acțiuni efective de cooperare presupune existența unui program comun de cercetări și studii tehnico-științifice de lungă durată și — într-o măsură mult mai mare — a fluxului sistematic de informații referitoare la realizările economice și tehnologice ale partenerului. În ceea ce privește relațiile româno-polone, în acest domeniu rămîn încă destule de făcut. Cu toate că în practică au fost inițiate multe teme comune de cercetare, totuși această colaborare a avut pînă acum un caracter mai degrabă sporadic ; în momentul în care intră în joc cooperarea, activitatea de cercetări comune trebuie să capete un caracter sistematic, să se desfășoare conform unui program elaborat în comun. Același lucru se poate spune despre cunoașterea reciprocă a realizărilor și posibilităților economice. Participarea de pînă acum a părții române la Tîrgul internațional de la Poznan, precum și participarea Poloniei la Tîrgul internațional de la București ar putea fi în momentul de față lărgite prin alte forme de promovare, încît aceasta să devină un dialog economic de lucru, permanent.

Avînd în vedere rolul ce revine — în domeniul informării și promovării acțiunilor cu caracter economic — colaborării dintre Camera Poloneză de Comerț Exterior și Camera de Comerț și Industrie a R.S. România, precum și sarcinile ample în domeniul schimburilor reciproce, prevăzute pentru cincinalul următor, cele două instituții au semnat recent un acord privind extinderea acestei colaborări. Acordul deschide calea stabilirii unor canale permanente pentru fluxul de informare economică, constituind un important pas înainte față de situația existentă pînă acum.

Realizarea acestui acord va contribui la extinderea și adîncirea relațiilor bilaterale ce unesc economiile țărilor noastre, activitatea ambelor Camere constituind un aport remarcabil la dezvoltarea viitoare a relațiilor economice dintre Republica Populară Polonă și Republica Socialistă România.

dr. Wlodzimierz WISNIEWSKI
președintele Camerei Poloneze
de Comerț Exterior

norma
MARS
ZKL
TECHNOPLAST
CALEX
SFINX
meva
KOH-I-NOOR DĚČÍN
TESLA
EXPORT IMPORT

OMNIA

BRATISLAVA

APARATE ŞI ECHIPAMENTE MENAJERE

- Frigidere cu compresor
- Maşini de spălat
  - Maşini de spălat veselă
- Robinetărie pentru apartamente
- Căzi emailate
- Aparate pentru încălzit
- Maşini de tricotat şi de cusut
- Radio-receptoare
- Televizoare
- Magnetofoane-dictafoane
- Lanterne de buzunar şi corpuri de iluminat
- Articole de camping

APARATE PENTRU MANIPULARE ŞI RIDICARE RULMENŢI ŞI LAGĂRE NETEDE.

OMNIA, 899 32 Bratislava
Dunajská 4
R. S. Cehoslovacă
Telex : 92226, 92227

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.XII 1973	20.V 1975	23.V 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 23.V.1975 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973-23.V.1975
					Cursul central	Nivelul din 28.XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3495	2,3340	+14,35	+15,64	-13,52
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5130	2,4850	+36,23	+30,78	-23,54
Yenul japonez	308,0	280,20	291,90	290,90	+ 5,88	- 3,68	+ 3,82
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4060	2,4020	+15,78	+17,65	-15,00
Francul belgian	40,334	41,10	34,90	34,69	+16,27	+18,47	-15,60
Lira italiană	523,50	607,0	626,60	623,80	-16,08	- 2,69	+ 2,77
Lira sterlină[2]	2,8952	3,3250	2,3045	2,3242	-19,72	-0,005	+ 0,003
Francul francez	4,60414	4,7025	4,0550	3,9980	+15,16	+17,62	-14,98
Prețul aurului la Londra[3]	-	103,87	166,75	172,60	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN PERIOADA 20—23 mai a.c. pe piețele valutare internaționale a continuat să existe o atmosferă de tensiune și incertitudine, caracterizată prin oscilații relativ importante ale cursului principalelor valute capitaliste. Cursul dolarului și al lirei sterline a continuat să slăbească în special față de francul francez și într-o anumită măsură și față de celelalte valute capitaliste.

Slăbirea cursului **dolarului** s-a datorat atît factorilor legați de evoluția și perspectivele nesatisfăcătoare ale economiei americane cît și noilor manifestări de scădere a dobînzilor în S.U.A. în urma recentei reduceri a taxei oficiale a scontului în această țară. Astfel, unele mari bănci americane au redus dobînda preferențială (prime rate) la 7,25% și chiar la 7%, existînd aprecieri că această dobîndă ar putea să scadă chiar sub 7% în vederea încurajării pe această cale a procesului de reînviorare a economiei. Aprecierile în sensul că balanța comercială a S.U.A. în luna aprilie a.c. ar prezenta un deficit a influențat de asemenea negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Față de francul francez cursul dolarului s-a situat la un moment dat la nivelul cel mai scăzut din ultimele 22 luni (1 dolar = 3,9925 franci), fapt ce a determinat Banca Franței să intervină pe piață pentru a sprijini cursul dolarului. Numai în ziua de 20 mai a.c. Banca Franței a cumpărat circa 100 milioane dolari fără a reuși totuși să oprească scăderea dolarului față de franc.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 17—21 mai 1975 (nivel minim și maxim).

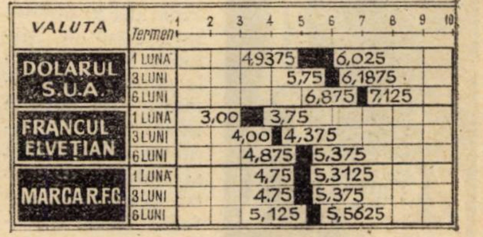

Măsurile luate în perioada analizată în R.F. Germania pe linia încurajării relansării economiei — reducerea taxei oficiale a scontului la 4,50% de la 5% și a dobînzii la lombard, paralel cu reducerea procentului rezervelor minime obligatorii pe care băncile comerciale trebuie să le constituie la banca centrală, prin efectul lor asupra dobînzilor pe piața monetară vest-germană — au contribuit, mai ales spre finele perioadei analizate, la o anumită stabilizare a cursului dolarului față de marca vest-germană.

Recenta reducere a taxei oficiale a scontului în Elveția a contribuit la rîndul său la o anumită stabilizare a cursului dolarului și față de francul elvețian.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 25 mai 1975

Anglia[x]	10%	Italia	8%
Austria	6%	Japonia	8,50%
Belgia	7%	Luxemburg	7%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8%	Olanda	6%
Elveția	4,50%	Suedia	7%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6%
Franța	10%		
R.F.Germania	4,50%		
Israel	6%		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Teodor GIURGIU

DATE DE PROGNOZĂ

Perspectivele comerțului mondial

Tabelul nr.1

	Volumul (miliarde dolari, în prețurile din 1970)		Creșterea medie anuală în perioada 1970-1980 (%)	Ponderea în venitul național (= 100)	
	1970	1980		1970	1980
Exporturile	311	640	7,5	8,7	10,7
Turismul mondial	15	50	12,4	0,5	1,1

ÎNTR-O încercare de sinteză a prognozelor elaborate în diferite țări din lume cu privire la evoluția comerțului mondial pînă la sfîrșitul actualului deceniu, publicată în revista polonă „Gospodarka planova", se apreciază că ritmul de extindere a exporturilor îl va depăși pe cel al creșterii venitului național (însumat). Totodată, expansiunea exporturilor va fi — la rîndul ei — depășită ca ritm de sporirea volumului vînzărilor efectuate de către companiile internaționale în afara granițelor țării în care-și au sediul. Dar cel mai rapid se dezvoltă comerțul invizibil sub forma activităților turistice, volumul încasărilor respective urmînd să se mărească în actualul deceniu de circa 3,3 ori (vezi tabelul nr. 1).

Concomitent au loc modificări în structura exporturilor mondiale, prognozele ajungînd la concluzia că tendințele manifestate anterior se vor menține și în perioada pînă în 1985. Datele din tabelul nr. 2 ilustrează scăderea în continuare a ponderii valorice a materiilor prime, produselor alimentare și combustibililor — în ansamblu, de la 36,7% în 1970 (sau 50% în 1955) la 24,3% în 1985. În mod corespunzător crește participarea altor grupe de mărfuri, respectiv articolele chimice, mașinile și utilajele, alte produse industriale. De remarcat că cea mai rapidă expansiune în decurs de trei decenii o cunosc exporturile de mașini și utilaje, a căror pondere urmează să se majoreze de la 18,7% în 1955 la 37,3% în 1985, aceasta devenind cea mai importantă grupă de mărfuri în cadrul comerțului internațional.

Tabelul nr.2

Structura exportului	1970	1985
Total export din care:	100,0	100,0
- materii prime	11,6	7,1
- produse alimentare	15,8	10,5
- combustibili	9,3	6,7
- articole chimice	7,6	9,4
- mașini și utilaje	27,3	37,3
- alte mărfuri industriale	28,4	29,0

N. P.

Un nedorit loc I

Charles Heidsieck
un champagne
qui aime se faire appeler
par son prénom.
Charles
CHAMPAGNE
Charles Heidsieck
REIMS
BRUT

FRANŢA ocupă un nedorit loc I în lume în ce priveşte consumul de alcool raportat la numărul de locuitori — a precizat recent ministrul sănătăţii al acestei ţări, doamna Simone Veil. Efectele acestei „supremaţii" (pe locurile următoare situîndu-se Portugalia şi Italia) sînt dintre cele mai nefaste. Peste 3 milioane de cetăţeni francezi suferă de alcoolism cronic. În 1973, 20 000 de persoane au decedat de alcoolism şi ciroză. Pe lista neagră a reverberaţiilor acestui fenomen — prezentată de Simone Veil — figurează şi alte cifre elocvente : 15% din accidentele de muncă şi 17% din crime au o legătură cauzală directă cu alcoolismul căruia îi revin, de asemenea, 10% din accidentele de circulaţie. În totalul consumurilor alcoolice ale Franţei, vinul deţine o pondere de 70%.

„Medalii" în cursa rentabilităţii

CRIZA economică, accentuată în anul 1974, şi neliniştea care persistă în lumea occidentală în momentul de faţă privind evoluţia costurilor energiei şi ale materiilor prime, a preţurilor de desfacere, a beneficiilor, toate acestea pun din plin problema competiţiei între ţări şi întreprinderi şi a rentabilităţii diferitelor ramuri, subramuri, produse în comparaţie cu alte ţări producătoare şi exportatoare. Din clasamentul alăturat, întocmit de revista „L'Expansion" se pot vedea, pe ţări şi ramuri industriale, cîştigătorii de „medalii" (1,2,3,) care evidenţiază rentabilităţile cele mai mari : Anglia cu cîte 3 medalii (1,2,3) la textile şi la alimentaţie ; Franţa cu cîte 2 medalii (1,3) la produsele pneumatice, construcţii de locuinţe, comerţ. Franţa se situează pe locul 1 la automobile, siderurgie, mecanică, iar Anglia la chimie, farmacie şi cosmetică, metale neferoase etc. ; R.F.G. nu apare în clasament cu nici o medalie de aur şi cu foarte puţine de argint şi bronz, iar Italia nu are nici un fel de medalie...

Întrucît „deşertul" crizei economice occidentale nu a fost încă traversat, deţinătorii de capital şi interese în diferitele ramuri şi ţări îşi pun întrebări în legătură cu rezultatele viitoare ale cursei rentabilităţii care prezintă obstacole încă neprevăzute.

	Marea Britanie	Franţa	R. F. G.	Alte ţări
Automobile		①	② ③	
Echipamente auto	①	②	③	
Produse pneumatice	②	① ③		
Chimie	① ②		③	
Farmacie - cosmetică	① ③	②		
Textile	①②③			
Siderurgie		①	③	② (Lux)
Metale neferoase	①	③		② (Belg)
Mecanica	②	①		③ (Elveţia)
Construcţii electrice	① ②			③ (Suedia)
Hîrtie-carton	②	③		① (Suedia)
Construcţii clădiri-lucrări publice	②	① ③		
Comerţ	②	① ③		
Alimentaţie	①②③			
Total medalii	19	13	5	5

U.R.S.S. : paşii automaticii

EXTINDEREA şi adîncirea automatizării proceselor tehnologice, a mecanizării lucrărilor care necesită un efort fizic deosebit constituie principala orientare în ridicarea productivităţii muncii în industria U.R.S.S. — factor pe seama căruia urmează să se obţină în actualul cincinal 87—90% din sporul producţiei industriale.

Un rol important în progresul automatizării revine elaborării şi aplicării sistemelor automatizate şi automate de conducere a proceselor tehnologice (S.A.C.P.T.), cu ajutorul maşinilor electronice de calcul. Pentru perioada 1971—1975 a fost prevăzută crearea a circa 700 de S.A.C.P.T., din care 417 funcţionau deja la începutul acestui an, îndeosebi în sectorul energetic, în industria chimică şi petrochimică, în metalurgie. Practica a demonstrat eficienţa lor superioară, investiţiile necesare amortizîndu-se — în medie — în 1, 2 ani. După opinia specialiştilor, introducerea pe scară largă a S.A.C.P.T. în economia Uniunii Sovietice necesită în continuare o serie de lucrări pregătitoare, cum sînt : stabilirea nivelurilor raţionale de automatizare a proceselor şi agregatelor, a ritmului în care să fie introduse aceste sisteme, fixarea unor norme specifice diferenţiate privind investiţiile pentru automatizare, precum şi tipizarea proceselor tehnologice şi a utilajelor respective (ţinînd seama de cerinţele automatizării).

Dolari „Mona Lisa"

DUPĂ cum relatează „International Herald Tribune", în curînd vor apărea pe piaţa financiară americană „dolari" cu chipul arhicunoscut, pictat de Leonardo da Vinci, al Monei Lisa. Este vorba de biletele de bancă pe care le va emite First Women's Bank, prima bancă a femeilor, care va lua fiinţă în toamna acestui an şi care va avea ca obiectiv principal efectuarea de operaţiuni financiare cerute de clientela feminină. Dealtfel preşedintele acestei bănci este tot o femeie (din ilustraţie), pe numele său Madeline McWhinney. Noua bancă doreşte să facă o concurenţă redutabilă băncilor „tradiţionale" care nu ţin seama de structura clientelei şi de psihologia ei.

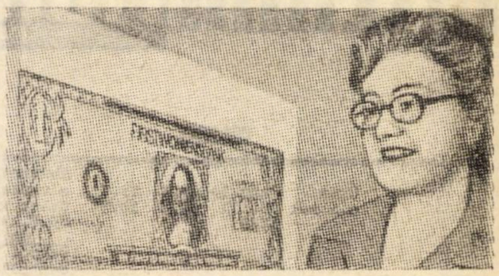

Responsabilii poluării

SUBSTANŢELE nocive care poluează atmosfera, constată publicaţia vest-germană VDI- Nachrichten, însumează anual circa 200 kg pe fiecare locuitor al R.F.G. Dar, oarecum suprinzător, din totalul de 14 milioane tone anual, numai 13% se datorează industriei, cum se poate vedea din grafic. Cea mai mare pondere printre responsabilii poluării o deţine circulaţia, emisiunea de gaze de eşapament reprezentînd un volum de circa 3 ori mai mare decît cel al substanţelor nocive datorate centralelor electrice sau gospodăriilor. Datele globale citate nu pot fireşte să arate cum se diferenţiază gradul de poluare pe teritoriul ţării, în funcţie de climă, densitatea circulaţiei, gradul de industrializare, combustibilul folosit de centralele electrice etc.

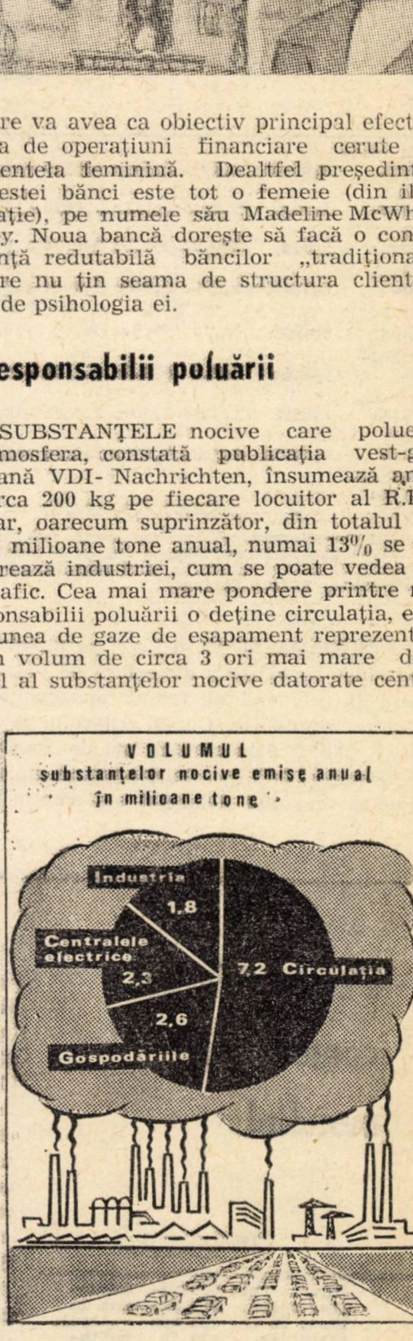

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

Sistemul de cotare a valutelor efective în R. S. România

În conformitate cu art. 32, lit. g, al Statutului Băncii Române de Comerț Exterior, aprobat prin H.C.M. nr. 1485 din 6 iulie 1968, B.R.C.E. stabilește regimul de cumpărare a valutelor străine efective (adică al biletelor de bancă și monedelor metalice străine avînd putere circulatorie în țara de origine).

Valutele efective ale țărilor nesocialiste care nu sînt cuprinse în lista de cursuri a Băncii Naționale a Republicii Socialiste România pentru valutele în cont nu se cumpără în principiu. Ele pot fi totuși primite pentru a fi trimise la valorificare pe o piață externă (Elveția — Zürich), decontîndu-se ulterior cedentului contravaloarea în lei la cursul oficial cu prima de 141,45% a valutei (franci elvețieni) care a rezultat din această valorificare.

Se cumpără imediat (ferm) numai valutele efective ale țărilor nesocialiste pentru care există o cotație a cursului valutei în cont, precum și valuta R.S.F. Iugoslavia. Valutele efective respective se împart în două grupe :

a) Valutele efective care pot fi trimise în țara de origine, pentru ca ele să fie creditate într-un cont convertibil sau într-un cont de cliring (conform prevederilor regimului valutar din țările monedelor respective, sau ale regimului convențional de plăți cu țara noastră), sînt cumpărate imediat (ferm) în mod nelimitat, la cursul oficial cu prima de 141,45% stabilit pentru valuta respectivă în cont. În această categorie intră : lira sterlină, șilingul austriac, dolarul canadian, coroana daneză, francul elvețian, francul francez, marca vest-germană, coroana norvegină, cu excepția bancnotelor de 500 și 1000 de coroane norvegiene, florinul (guldenul) olandez, dolarul S.U.A., coroana suedeză și marca finlandeză.

b) Valutele efective care nu pot fi trimise în țara de origine pentru ca sumele respective să fie creditate într-un cont convertibil, sau într-un cont de cliring, se cumpără de asemenea imediat (ferm) în mod nelimitat, dar nu la cursul oficial în vigoare pentru valuta respectivă în cont, ci la anumite cursuri speciale de cumpărare (plus prima de 141,45%). Categoria acestor valute efective străine cuprinde valutele nesocialiste din lista de cursuri pentru valutele în cont a Băncii Naționale a Republicii Socialiste România, cu excepția celor de la litera a de mai sus.

În ceea ce privește dinarul iugoslav efectiv, el se cumpără imediat (ferm) numai în limita sumei admise de persoană la export de către autoritățile iugoslave, la cursul oficial cu prima de 141,45%.

Cursul special de cumpărare în lei nu are la bază cursul oficial al valutei respective în cont, ci cotația pe piața externă (Elveția — Zürich) a biletelor de bancă, care de regulă este inferioară parității monedei considerate, din care se scade 3% pentru acoperirea eventualelor diferențe de curs și a spezelor necesitate de trimiterea la valorificare în străinătate (Elveția — Zürich) a valutelor respective. Cotațiile pe piața Zürich sînt consemnate în listele de cursuri pentru valutele efective care se primesc de la băncile elvețiene.

Modificarea cursului special în lei se face : lunar, atunci cînd se constată variații în listele de cursuri primite din Elveția de cel puțin 2% în plus sau în minus, față de cursul inițial de bază ; în orice moment, atunci cînd cursul la Zürich scade sub 3% față de cursul inițial de bază.

Gh. DANIELOPOLU

Curtea Internațională de Justiție

G. Stănculescu, Giurgiu — Curtea Internațională de Justiție — căreia i-a fost supus recent litigiul privind Sahara Occidentală — este principalul organ judiciar al O.N.U. Ea are sediul la Haga și este alcătuită dintr-un corp de 15 judecători independenți aleși în mod separat de Adunarea Generală a O.N.U. și de Consiliul de Securitate ținîndu-se seama și de criteriul cetățeniei (nu pot fi doi judecători de aceeași cetățenie). În competența C.I.J. intră numai litigiile interstatale. În fața Curții nu pot fi aduse litigii între particulari și state și nici între persoane particulare ca atare. Statutul C.I.J. prevede că jurisdicția sa nu este obligatorie întrucît ea poate judeca numai acele litigii asupra cărora există asentimentul tuturor părților în diferend, hotărîrile sale fiind în acest caz obligatorii. Cu alte cuvinte, o caracteristică fundamentală a activității C.I.J. constă în aceea că nu are competență să judece decît cauzele pe care statele au convenit să i le supună. Acest organ nu are dreptul să examineze probleme de competență internă a statelor. La cererea O.N.U. sau a instituțiilor sale specializate Curtea dă avize consultative în probleme juridice. Carta O.N.U. indică drept părți la Statutul Curții toate statele membre ale O.N.U., putînd deveni de asemenea părți toate statele care acceptă statutul C.I.J.

Țigări

Vlad Romanescu, Rîmnicu Sărat. Producția de țigări continuă să progreseze — poate mai lent, dar constant (în perioada 1971-1973 într-un ritm mediu anual de circa 4%). Cel mai mare producător mondial rămîn S.U.A. (644,2 miliarde țigări în 1973, din care 41,5 miliarde pentru export). În 1973 consumul de țigări în S.U.A. era de 4 157 bucăți pe locuitor. Dintre țările nesocialiste, pe locurile următoare se situau Japonia (267,8 miliarde), Anglia și R.F.G. Printre țările care dezvoltă intens în prezent această producție se numără Olanda, Pakistan, Filipine, Brazilia.

Experții constată că se accentuează orientarea consumatorilor către țigările cu filtru, care reprezintă mai mult de trei pătrimi din producția de țigări a unui mare număr de țări. Dar chiar și cu filtru — așa cum au atras atenția cercetările recente — nocivitatea țigărilor rămîne foarte ridicată.

Comerț și dezvoltare

Vasile Ladariu, Iași — 1) Cea de a patra Conferință mondială pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD) va avea loc la Nairobi, capitala Kenyei, în luna mai 1976. Precedentele conferințe mondiale avuseseră loc la Geneva, New Delhi și Santiago de Chile în 1964, 1968 și respectiv 1972. 2) Primul secretar general al UNCTAD (1964—1969) a fost economistul argentinian Raúl Prebisch, după care a urmat Manuel Perez-Guerrero, din Venezuela. Actualul secretar general al UNCTAD este Gamani Corea, cunoscut economist din Sri Lanka. Născut în 1925, la Colombo, a făcut studii universitare în orașul natal, apoi în Anglia — la Cambridge și la Oxford.

Autoturisme

Anca Lăzărescu, București — 1) Reflex al actualelor dificultăți în desfacerea automobilelor (care după părerea lui Umberto Agnelli, directorul general al firmei „Fiat“, nu vor dispare înainte de 1976), marile firme automobilistice vest-europene s-au angajat pe calea diversificării, fără a renunța la profilul lor de bază. Astfel, „Regia Renault“ s-a lansat în producerea de biciclete, motorete și în construcția de utilaje, în vreme ce „Fiat“ se orientează spre lucrări de infrastructură : șosele, poduri, spitale, amenajări turistice, transporturi.

2) În condițiile actualei recesiuni, pentru a asigura o anumită reducere a investițiilor, și deci a prețului de cost, are loc o restrîngere a gamelor de fabricație. Astfel, „Fiat“ își construiește strategia pentru anii următori în jurul a două modele de bază — unul mic și altul mijlociu, concepute însă pentru o durată de funcționare mai mare.

3) Dispunem de date pe exemplul Franței. Potrivit revistei **L'Expansion** (aprilie 1975), durata medie de viață a unui autoturism este în această țară de ordinul a zece ani, cu un parcurs mediu anual de circa 11 500 km, considerat mai scăzut decît în alte țări vest-europene.

Interpol

Cecilia Mașut, Sinaia — 1) Conferința mondială organizată cu prilejul Anului internațional al femeii va avea loc la Ciudad de Mexico între 19 iunie și 2 iulie a.c. 2) „Interpol“ este de fapt adresa telegrafică, devenită în 1956 denumirea prescurtată oficială a Organizației internaționale a poliției criminale, cu sediul în suburbia pariziană St. Cloud. Ea numără în prezent printre membrii săi 117 țări (între care și România), care colaborează pentru îndeplinirea scopurilor pentru care a fost creată organizația, în conformitate cu principiul respectării suveranității naționale a fiecărei țări.

Printre infracțiunile care fac obiectul urmăririi prin Interpol se numără furtul, jaful armat, crimele, deturnările, fraudele financiare și bancare, falsificarea de titluri și documente, falsificarea de bani, traficul de droguri etc.

F.M.I.

Mircea Sbierea, Tîrgoviște — Reuniunile anuale ale Fondului Monetar Internațional au loc doi ani la rînd în capitala americană — unde se află sediul F.M.I. — iar în al treilea an în capitala unei alte țări membre, potrivit tradiției în luna septembrie. De fapt este vorba de sesiuni comune ale Consiliului guvernatorilor F.M.I. și ale Consiliului guvernatorilor Băncii Mondiale. Reuniunea din acest an este programată a avea loc, ca și cea de anul trecut, la Washington, și anume între 1 și 5 septembrie. Acum doi ani reuniunea anuală a F.M.I. se desfășurase în capitala Kenyei, Nairobi.

În ce privește punctul de vedere al României în problemele ce formează obiectul activității F.M.I. — ca instituție specializată din sistemul O.N.U. în care țara noastră a devenit membră în decembrie 1972 — vă rugăm să consultați în special nr. 18/1974 al „Revistei Economice“.

O descriere amplă a obiectivelor și a mecanismului de funcționare al F.M.I. găsiți în revista „Viața economică“ nr. 2/1973.

Laborator spațial

A. Georgescu, Ploiești — 1) Laboratorul orbital Spacelab construit de S.U.A. în colaborare cu unele țări vest-europene va fi astfel conceput încît să poată adăposti oameni de știință care nu au făcut decît un antrenament limitat, de cîteva luni, pentru zborul în cosmos. N.A.S.A. nu exclude eventualitatea ca unele din echipajele care vor zbura și vor lucra în acest laborator spațial să fie feminine. La centrul spațial din Huntsville, Alabama, patru femei — conducătoarea grupului fiind o matematiciană, Doris Chadler — se antrenează în acest scop de la jumătatea anului trecut. Se crede că primele femei americane vor zbura în spațiul cosmic după 1980. Prima femeie care a zburat în cosmos a fost sovietica Valentina Tereșkova, în 1963.

2) Spre deosebire de autovehiculele de multe alte mărci produse în Occident, aflate în prezent în stocuri din cauza crizei care a cuprins o bună parte a lumii occidentale, pentru luxoasele limuzine „Rolls-Royce“ cu patru uși continuă să existe o perioadă de așteptare de doi ani pentru satisfacerea comenzii. Peste jumătate din producția firmei engleze amintite este destinată exportului.

Cerinţe economice obiective

(Urmare din pag. 2)

consumul populaţiei. Alte ramuri industriale şi anume, industria extractivă, metalurgică, a materialelor de construcţii, a lemnului, a hîrtiei, a sticlei, ceramicii ş.a. îşi aveau baza de materii prime în Transilvania ; produsele lor găseau pieţe de desfacere în vechea Românie.

Cu toate încercările de a frîna relaţiile comerciale ale provinciei de peste munţi cu vechea Românie şi de a orienta schimburile economice spre zonele vestice ale imperiului, tendinţă accentuată după instaurarea dualismului austro-ungar, între anii 1867—1872, valoarea mărfurilor trimise din Transilvania în România a crescut de la circa 4 677 700 florini la 5 828 686 florini, iar a celor primite aproape s-a dublat, şi anume de la 8 200 000 florini la peste 15 022 000 florini 1). Sporirea substanţială a schimbului de mărfuri se explică prin intensificarea dezvoltării capitaliste a Transilvaniei şi vechii Românii în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Statisticile oficiale — după cum rezultă din unele documente ale vremii — nu au reflectat însă întreaga amploare a comerţului cu România, deoarece cantităţi importante de mărfuri nu erau transportate peste Carpaţi prin punctele de vamă oficiale, nefiind deci înregistrate. În aceleaşi documente, se atestă că prin munţii Carpaţi era un continuu „du-te-vino de păstori şi negustori". De aceea, se poate aprecia, fără a greşi, că valoarea mărfurilor schimbate între Transilvania şi vechea Românie, era mai mare decît cea calculată după datele oficiale.

În ciuda faptului că Transilvania era sub ocupaţia habsburgilor, iar România era încă dependentă (pînă în 1877) de imperiul otoman, schimbul de mărfuri dintre ele avea un caracter constant şi dens, iar comunitatea de viaţă economică continua să se dezvolte.

---

1) Atît cifrele absolute cît şi procentele menţionate au fost calculate pe baza datelor statisticii oficiale maghiare. La întocmirea calculelor s-au folosit următoarele izvoare : „Hivatalos Statisztikai Kozlemenyek" Kiadja a Foldmveles-Ipar-es Kereskedelmugyi Magyar Kiralyi Minisztерium Statisztikai Osztalya. I Evfolyam IV. Fuzet, Pesten, 1863 (Comunicări statistice oficiale. Editate de Ministerul Agriculturii, Industriei şi Comerţului al Regatului Maghiar. Secţia Statistică, anul I, caiet IV, 1868). p. 60—111 ; Ibidem, an III, caiet I, 1870, p. 108—159 ; Ibidem, an IV, caiet III, 1871, p. 196—235 ; Ibidem, an V, caiet III, 1872, p. 114—159 ; Ibidem, an. VI, caiet V, 1873 ; Ibidem, an VII, caiet IV, 1874, p. 192—255.

Centrala industrială

(Urmare din pag. 15)

4. **Matematca şi logica,** ocupă locul patru şi, totodată, în structură, locul trei atît în cazul tehnologiilor, cît şi în cel al maşinilor, utilajelor, instalaţiilor şi aparatelor.

5. **Cercetarea geologică,** ocupă locul 5 în clasamentul general, ea fiind orientată în special spre descoperirea de noi surse energetice şi noi combustibili, spre noi rezerve de combustibili şi surse de energie convenţională. De altfel, 14 din cele 20 de solicitări exprimate pentru această ramură au tocmai acest obiectiv.

6. În sfîrşit, locul şase în clasament, îl ocupă **biologia** ea fiind implicată atît în realizarea de noi tehnologii cît şi în realizarea de noi materii prime şi materiale.

Evident, ierarhizarea rezultată din datele anchetei are un caracter foarte relativ, ţinînd seama de subiecţii care au făcut alegerile şi zonele lor de interese. De exemplu, privind lucrurile dintr-o altă perspectivă, pe primul loc s-ar putea situa biologia sau noile discipline ca biofizica şi biochimia. De asemenea, în realizarea descoperirilor ştiinţifice, a noutăţilor tehnice (invenţii) intervin practic mult mai multe domenii ale cercetării ştiinţifice. Oprindu-ne la principalele ramuri ale ştiinţei, implicate mai mult în realizarea descoperirilor, am vrut de fapt să subliniem că este necesară orientarea din timp a cercetării, alegerea obiectivelor de mare importanţă, stabilirea priorităţilor, concentrarea raţională, a capacităţilor materiale şi umane disponibile spre valorificarea cît mai superioară a resurselor pe care le avem.

Interesantă ni s-a părut şi depistarea măsurii în care principalele ramuri industriale trebuie să fie implicate în realizarea efectivă a descoperirilor ştiinţifice, apreciate ca probabile pentru perioada 1976—1990. Analiza întreprinsă a permis întocmirea tabelului nr. 10 şi, totodată, sublinierea următoarelor concluzii principale :

(a) **Industria electronică, construcţiile de maşini şi utilaj tehnologic, chimia,** sînt în primul rînd chemate să-şi aducă un substanţial aport în **realizarea de noi tehnologii** în pas cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii.

(b) **O dezvoltare corespunzătoare a electronicii, energeticii, electrotehnicii, construcţiilor de utilaj tehnologic şi maşini, metalurgiei,** implică necesitatea **realizării de maşini, instalaţii, utilaje şi aparate noi,** pentru susţinerea introducerii şi difuzării largi a progresului tehnic şi tehnologiilor avansate.

(c) O participare masivă implică din partea **energeticii, electrotehnicii şi chimiei,** dar şi din partea industriei **alimentare, uşoare, a agriculturii** etc., **realizarea de noi materii prime şi materiale** capabile să le înlocuiască pe cele scumpe şi deficitare şi să contribuie la reducerea substanţială a cheltuielilor materiale, crearea de noi surse energetice.

(d) Sarcini importante revin, în special, industriei uşoare, construcţiilor de maşini, chimiei, industriei alimentare şi metalurgiei, în **realizarea de noi produse** şi noi utilizări ale produselor existente.

(e) Luînd în considerare nivelul indicatorului „număr total de solicitări exprimate" pentru realizarea descoperirilor ştiinţifice estimate ca probabile în intervalul 1976—1990, observăm că **ierarhia principalelor ramuri industriale implicate este următoarea : 1 — industria electronică ; 2 — energetica şi electrotehnica ; 3 — chimia ; 4 — industria constructoare de utilaj tehnologic şi de maşini pentru diverse ramuri ale economiei naţionale.**

★

Ultima parte a anchetei va prezenta, în numărul viitor, alături de concluziile sintetice, şi o serie de aspecte în legătură cu capacitatea de creativitate şi inovaţie şi căile de stimulare.

---

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ŞI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr-ului 22 din 30 mai 1975

— Cerințe economice obiective ale desăvîrșirii unității statului național român (I) (dr. **Ioan Tiberian**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Ancheta „R.E." — Productivitatea muncii în procesul creșterii economice (II) (**Stere Gioga, B. Pădure**) 3
— Studii-analize : Rezerve potențiale pentru reducerea cheltuielilor de producție (**Maria Ioniță, Ion Drăghici**) 7
— Agricultură : În sprijinul aplicării corecte a acordului global-tarifele diferențiate (prof. univ. dr. **Sabin Nica-Sîrbești,** asist. univ. **Arghir Năstase**) 10
— Ecouri la materialele publicate în „R.E." 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Ancheta „R. E." . 32 de directori generali despre : Centrala industrială în perspectiva — 1990 (III) (**Iulian Bădin**) 13

TEORII ● IDEI

— Ideologie — politică — educație. Orînduirea socialistă — un nou sistem de valori economice, sociale și umane (lect. univ. **Ivan Iosep,** lect. univ. **Marian Grigore**) 16
— Conceptul de conducere a dezvoltării economico-sociale în România (prof. univ. **Alexandru Sobaru**) 18
— Școli ● curente ● economiști : Firmele multinaționale în dezbaterea economiștilor occidentali (dr. **Constantin Bichi**) 20
— Recenzii. Mircea Malița : Idei în mers (prof. dr. **Nicolae Belli**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țările în curs de dezvoltare la jumătatea Deceniului (**George Popescu**) 23
— Tendințe ● conjuncturi 26
— Specializarea și cooperarea — pîrghie a schimburilor comerciale polono-române (dr. **Wlodzimierz Wisniewski**) 27
— Piața monetară internațională 29
— Mondorama 30
— Curier 31

COLEGIUL DE REDACŢIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 Bucureşti

Combinatul Minier „SUCEAVA“ Gura Humorului

telefon: 116, 203, 376, 416, 540

ANGAJEAZĂ

muncitori mineri calificaţi sau necalificaţi, în vîrstă de 18 - 50 ani, apţi pentru munca în subteran.

Unitatea asigură posibilităţi de calificare în meseria de miner şi alte meserii specifice, prin cursuri de gradul I şi II.

Pentru muncitorii mineri calificaţi sau după absolvirea cursurilor de calificare, unitatea asigură cazare familiilor în apartamente cu încălzire centrală, în centrele miniere Ostra şi Broşteni. Pentru tineri şi muncitori necalificaţi, se asigură cazare în cămine de nefamilişti.

Angajaţii beneficiază de 3 mese la cantină contra-cost, decontarea transportului la angajare, echipament de uzură şi protecţie conform normativului.

Retribuţia se asigură în acord, după cum urmează:

Specialitatea	Retribuţie tarifară lunară	Spor special (la sută)	Spor de noapte (la sută)	Spor de progresivitate	Cîştig mediu lunar
Muncitori necalificaţi pentru subteran	1 757 - 2 150	10	15	350	2 400
Mineri	2 626 - 3 060	10	15	650	3 800
Ajutori mineri	2 320 - 2 728	10	15	550	3 550

Informaţii suplimentare se primesc zilnic verbal şi la telefon, la birourile de personal de la Combinatul Minier Gura Humorului şi Exploatarea Minieră Leşu Ursului cu sediul în comuna Ostra, judeţul Suceava.

ORICE DAR PENTRU COPII, UN PRILEJ DE BUCURII

Alegeți pentru copilul dumneavoastră, din largul sortiment de costume p.n.a., cămăși, bluze, pantaloni (lungi sau scurți), rochițe, compleuri, costume de baie ; de tricotaje, șosete, și ciorapi 3/4 sau de lenjerie și îmbrăcăminte pentru noii născuți, ori din bogata sortimentație de încălțăminte (ghete baby, ghete soliflex sau sandale), toate acestea remarcîndu-se prin varietate de culori și modele, comoditate și aspect modern.

Le

D 646

revista economică

23 6 VI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R MG

PROMOVAREA RELAȚIILOR ECONOMICE EXTERNE

finalități, metode, eficiență

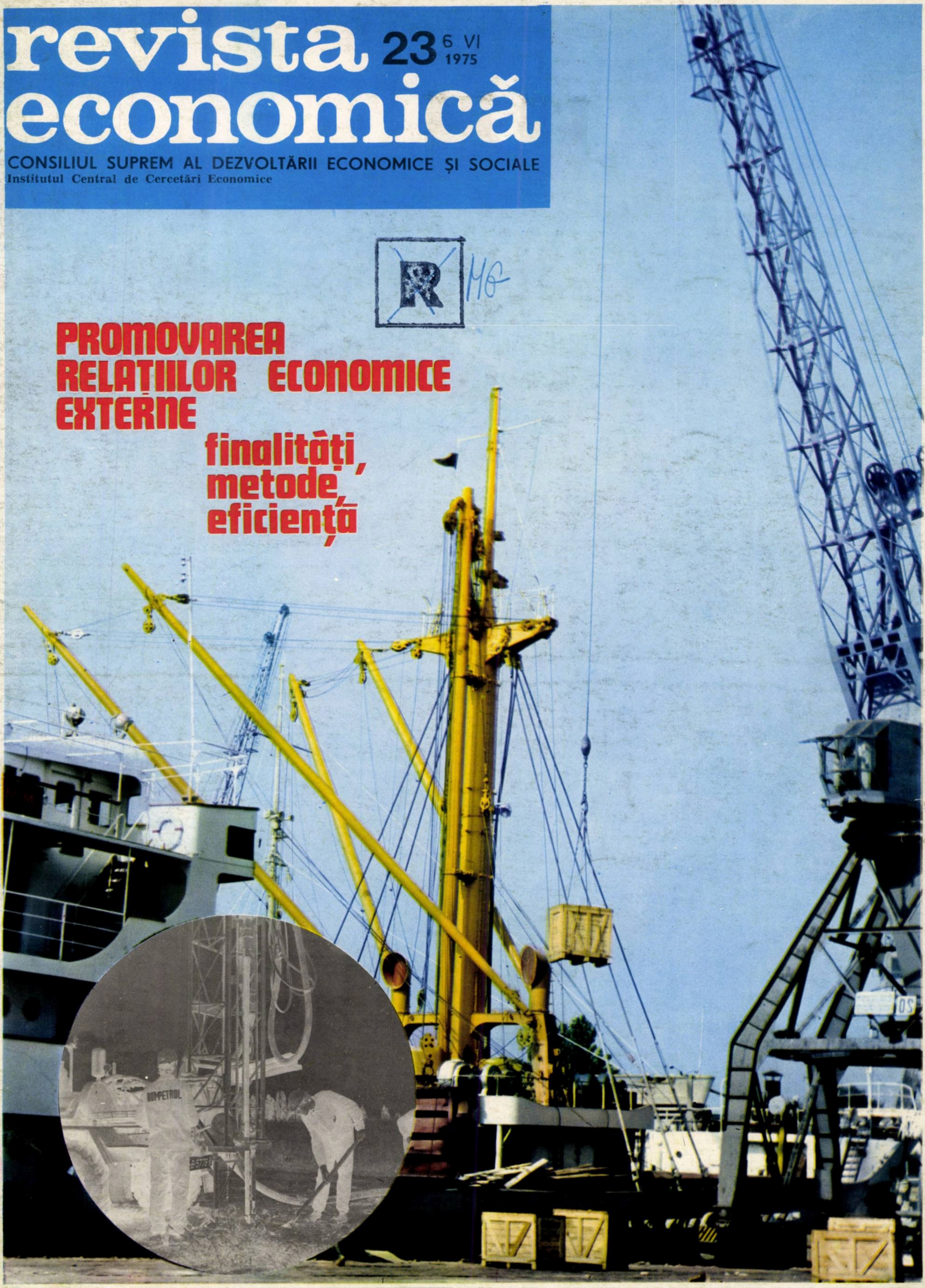

CLUJ

JUDEŢUL CLUJ

RETROSPECTIVA oferă cîteva coordonate semnificative pentru dezvoltarea economico-socială a acestui ţinut cu îndelungate tradiţii industriale şi culturale. Bogatele tradiţii industriale ale judeţului Cluj erau „valorificate" în perioada antebelică prin dezvoltarea prioritară doar a industriei uşoare, alimentare, a materialelor de construcţii şi extractive. Pe ansamblu, ponderea producţiei industriale în producţia totală a judeţului reprezenta circa 30% în 1938.

Anii socialismului au determinat — şi în acest judeţ — profunde mutaţii calitative în profil economic. Ca urmare a volumului sporit de investiţii alocat în dinamică — din care peste 50% destinat anual dezvoltării industriei — încă din 1953 industria a devenit ramura preponderentă a economiei clujene. Această tendinţă s-a accentuat în continuare, astfel încît în 1971 producţia industrială a avut o contribuţie de 79% în producţia globală a judeţului, pondere care a înregistrat în dinamică sporuri substanţiale. În cei 30 de ani de construcţie socialistă au fost edificate peste 20 de puternice unităţi economice, au fost modernizate şi dezvoltate vechile capacităţi de producţie. Au fost puse în funcţiune numeroase obiective: Întreprinderea „Carbochim", „Tehnofrig", Întreprinderea de confecţii „Flacăra" la Cluj, cea de mobilă IPROFIL şi Combinatul de celuloză în Dej, Complexul de prelucrare a lemnului la Gherla etc.

Odată cu transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei judeţului, prin dirijarea investiţiilor spre ramurile industriale de bază s-a modernizat şi structura producţiei. În 1970 metalurgia feroasă trece pe primul loc în volumul producţiei globale industriale, depăşind pentru prima dată industria alimentară.

Anul 1973 conturează o nouă modificare calitativă importantă în structura producţiei industriale — pe care studiile de prognoză o accentuează pe viitor — concretizată în ascendenţa accelerată a producţiei industriei constructoare de maşini spre locul I în rîndul ramurilor industriei judeţului. Amploarea dezvoltării devine mai sugestivă prin apelul la date comparative. În 1974 producţia anului 1948 se realiza în numai 12 zile, în timp ce în ansamblul economiei naţionale judeţul ocupa locul 1 la producţia de substanţe abrazive, 2 la cea de antibiotice, minereu de fier extras şi încălţăminte de piele, 3 la ciment, celuloză şi produse zaharoase. În continuare se va accentua ponderea industriei în producţia totală a judeţului, prevăzîndu-se o creştere a volumului producţiei industriale în 1975 de circa 2 ori faţă de 1970, şi de 3 ori în comparaţie cu 1965. Strategia dezvoltării în cincinalul viitor — prin alocarea în continuare a investiţiilor cu prioritate în industrie — va permite menţinerea unui spor ridicat al producţiei industriale (cu 60% în 1980 faţă de 1975).

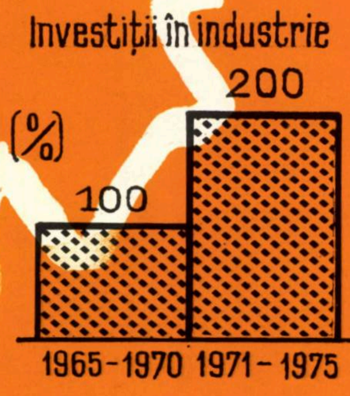

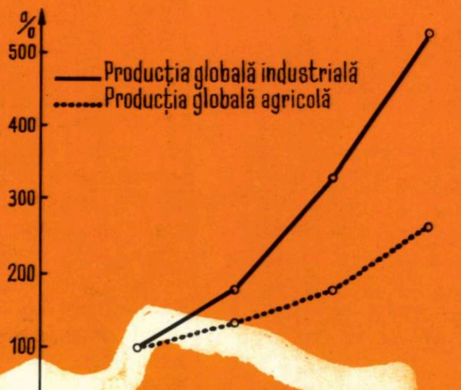

Agricultura judeţului se prezintă ca o ramură în plin proces de modernizare, cu o accentuată tentă de dezvoltare intensivă. Creşterea accelerată a producţiei globale agricole (183%) în 1975 şi 264% în 1980 faţă de 1965 a însemnat luarea în considerare a unui complex corelat de factori: asigurarea unui parc de tractoare şi a întregului set de maşin agricole care au permis un grad r dicat de mecanizare a procesului d producţie (în 1974 reveneau 80 h pe un tractor), asigurarea necesarului de îngrăşăminte, insecticide, ierbicide, biostimulatori, utilizarea c eficientă a fondului funciar.

Dezvoltarea în cincinalul viitor urmăreşte o creştere prioritară a producţiei zootehnice, iar în cadrul producţiei vegetale o astfel de proiectare a structurii culturilor încît să s asigure un asolament raţional î care cerealele să fie preponderente.

Creşterea permanentă a venitulu naţional, concomitent cu sporire fondului de consum au asigurat a de an posibilităţi sporite de satisfacere a necesităţilor populaţiei. Î paralel cu sporirea veniturilor di retribuirea muncii, populaţia judeţului a beneficiat de venituri tot ma mari şi din fondurile sociale d consum, folosite atît pentru sprijinirea materială a membrilor societăţii, cît şi pentru finanţarea uno acţiuni de interes general: ocrotire sănătăţii, ridicarea nivelului de instruire a populaţiei, răspîndirea culturii şi artei etc.

Obiectivele industriale, agricole, de prestări de servicii şi social-edilitare prevăzute, vor crea condiţii pentru transformarea unor localităţi ca Gilău, Călăţele, Aghireşu, Apahida, Mociu, Bonţida, în centre social-economice puternic dezvoltate. Alături de ele Clujul, Huedinul, Turda, Gherla sau municipiul Dej vor cunoaşte în continuare o dezvoltare economică susţinută.

Clujul este moştenitorul unei bogate şi valoroase tradiţii culturale, reprezentînd pentru Transilvania ceea ce înseamnă Iaşul pentru Moldova. Învăţămîntul de cultură generală, profesional, tehnic de specialitate a cunoscut în anii noştri o puternică dezvoltare. La acestea se adaugă modernizarea învăţămîntului superior în institute şi facultăţi în care se desfăşoară şi o bogată activitate de cercetare ştiinţifică.

Clujul reprezintă un exemplu tipic — alături de numeroase alte judeţe ale ţării — de modul în care valenţele socialismului se îmbină şi potenţează tradiţii istorice, sporind aportul fiecărui judeţ la edificarea viitorului comunist al patriei.

B. P.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

11 IUNIE 1948

SEMNIFICAȚIILE ACTULUI REVOLUȚIONAR AL NAȚIONALIZĂRII

ERA LA ÎNCEPUTUL VERII ANULUI 1948. La 11 iunie steagurile purpurii împodobiseră fațadele întreprinderilor vestind întregii țări o nouă și importantă cucerire a clasei muncitoare, care se adăuga șiragului de victorii inaugurate de insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din August '44 : venise ziua „Marii preluări", a naționalizării principalelor mijloace de producție, eveniment de însemnătate primordială în istoria patriei noastre. A fost un act profund revoluționar, cu o semnificație politică deosebită, înfăptuit de clasa muncitoare, în frunte cu avangarda sa, partidul comuniștilor, care a creat importante poziții socialiste în economia națională.

Astfel prindeau viață vechile idealuri ale poporului nostru, care figurau la loc de cinste încă în programul primului partid revoluționar al clasei muncitoare din România, elaborat cu peste opt decenii în urmă : „Numai prefacerea mijloacelor de producție... din proprietatea privată a unei clase în proprietate socială a societății întregi și prefacerea producției de mărfuri în producție socialistă condusă pentru societate și prin societate, numai această prefacere poate face ca producțiunea în mare și rodnicia din ce în ce mai mare a muncii să fie, în loc de izvor de sărăcie, de apăsare, de nesiguranță, de înjosire, un izvor de bunăstare și dezvoltare armonioasă în toate privințele".

Cea mai mare parte a avuției naționale — bogățiile solului și subsolului, mijloacele de producție din industrie și transporturi, băncile și societățile de asigurări — au intrat, prin naționalizare, în stăpînirea muncitorilor, ale întregului popor, care a devenit proprietarul a tot ceea ce hărnicia și inteligența sa au creat de-a lungul secolelor. Odată cu aceasta porțile fabricilor și uzinelor s-au închis pentru totdeauna în fața celor ce se considerau stăpîni pe veci ai economiei românești, în fața celor puțini, îmbogățiți prin sudoarea maselor largi de oameni ai muncii.

În anii aceia marile evenimente se succedau cu rapiditate ; era ritmul impus de revoluția socialistă, de necesitatea comprimării timpului, a realizării cît mai grabnice a acelui „mîine" pentru care luptaseră decenii de-a rîndul cei mai buni fii ai patriei. Timpul începea acum să lucreze pentru cei mulți, pentru viitorul care căpăta contururi tot mai precise și de care ne apropiam cu pașii gigantici ai revoluției socialiste. La mai puțin de șase luni de la preluarea deplină de către clasa muncitoare a puterii politice, erau smulse definitiv de sub dominația exploatatorilor și principalele pîrghii economice. Se înfăptuia astfel prima mare acțiune, cu caracter decisiv, întreprinsă de statul socialist, care a dus la lichidarea exploatării omului de către om în sectoare vitale ale economiei naționale și a creat premisele necesare modificării profilului economic al țării. **„Primul act care a avut un rol hotărîtor în desfășurarea revoluției socialiste,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **l-a constituit trecerea principalelor mijloace de producție din industrie, la 11 iunie 1948, în mîinile poporului ; naționalizarea a deschis o etapă nouă în istoria relațiilor de producție din țara noastră, a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector de stat în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale".**

Asigurînd trecerea în proprietatea întregului popor a principalelor mijloace de producție și creind astfel premisele pentru industrializarea socialistă, pentru progresul rapid și multilateral al forțelor de producție, naționalizarea a pus în același timp bazele unui nou tip de relații, socialiste, între oameni. Exproprierea exploatatorilor și instaurarea proprietății socialiste au modificat baza vieții materiale, au dus la înlăturarea inegalității economice și politice de clasă, creind o temelie solidă pentru afirmarea dreptății sociale. Clasa muncitoare, producătoare a tuturor bunurilor materiale, a căpătat conștiința de proprietar al mijloacelor de producție, conștiință pe care și-a afirmat-o cu vigoare încă în ziua naționalizării : **„de azi înainte noi, muncitorii, conducem, noi administrăm bunurile care ne aparțin nouă, poporului",** iar **„cîștigul se va întoarce la noi, sub formă de fabrici mai multe, școli, spitale, bunuri mai multe de tot felul".**

Dubla calitate de producător și proprietar presupunea însă **obligații și răspunderi** deosebite. Că știe să muncească bine și cu pricepere — clasa noastră muncitoare o dovedise de mult. Acum trebuia să-și dovedească priceperea și în conducerea economiei, în gospodărirea judicioasă a avuției naționale, a acelei avuții care de-acum înainte va servi nu îmbogățirii și huzurului unei minorități, ci propriilor sale interese, înfloririi multilaterale a vieții materiale și spirituale a celor mulți. **A fost un examen al maturității și al încrederii pe care clasa muncitoare, ca în atîtea alte rînduri, l-a absolvit cu succes.** Dispensîndu-se fără regret de vechii patroni, cei care pînă mai ieri mînuiau strungul sau ciocanul au fost instalați în posturi de directori, de conducere a activității economico-financiare ; manifestînd o înaltă responsabilitate politică și animați de un profund spirit patriotic, cei cărora li s-a încredințat de către partid sarcina să conducă fabricile, uzinele au asigurat o funcționare normală a acestora, confirmînd pe deplin, în bătălia pentru sporirea producției, încrederea ce le-a fost acordată.

Perioada care a trecut de la naționalizare nu este lungă, dar este suficientă pentru a demonstra **viabilitatea acestui act irevocabil, capacitatea clasei muncitoare de a conduce destinele acestei țări.** Istoria i-a dezmințit crunt pe cei ce proroceau instaurarea haosului în întreprinderile naționalizate, prăbușirea economiei românești. Deținînd atît puterea politică, cît și cea economică, aplicînd în mod creator principiile generale ale construcției socialiste la condițiile concrete ale țării noastre, partidul și statul au elaborat un vast program de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului, de consolidare și generalizare a relațiilor de producție socialiste, de îmbunătățire a condițiilor de viață și de muncă ale celor ce muncesc. Drept rezultat România socialistă se înfățișează astăzi ca un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică ce se dezvoltă în ritm intens pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres. Industria — ramura conducătoare a economiei — va avea la sfîrșitul acestui an o producție de peste 37 ori mai mare decît în anul naționalizării. Paralel cu sporirea producției au fost asimilate numeroase produse de înalt nivel calitativ, care satisfac în condiții tot mai bune cerințele economiei naționale. S-a îmbunătățit în același timp nivelul de trai al oamenilor muncii, au crescut veniturile din retribuții și din fondul social, s-a intensificat procesul de instruire și culturalizare a maselor. Timpul lucrează pentru cei mulți...

În prezent eforturile și energiile creatoare ale întregului nostru popor sînt consacrate îndeplinirii înainte de termen a sarcinilor actualului plan cincinal. De pe întreg cuprinsul țării sosesc vești care arată că, desfășurînd cu entuziasm o impresionantă întrecere socialistă, sute de colective de întreprinderi au devansat realizarea cincinalului, au ridicat calitatea activității economice. De pe această treaptă, mai înaltă, a dezvoltării noastre economice pornim cu încredere în traducerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea al partidului, în realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Stere GIOGA

CERINȚELE ECONOMICE OBIECTIVE ALE DESĂVÎRȘIRII UNITĂȚII STATULUI NAȚIONAL ROMÂN (II)

GRANDIOASA adunare populară de la Alba Iulia — consacrată istoricului eveniment al primei uniri politice a țărilor române realizată sub Mihai Viteazul și a împlinirii a două milenii de la atestarea documentară a orașului ce avea să fie prima capitală a țărilor reunite sub sceptrul legendarului „domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei" — a constituit un prilej emoționant, de înaltă cinstire a tuturor celor ce au luptat și și-au dat viața pentru cauza libertății naționale și sociale, pentru făurirea unei Românii puternice, libere și independente.

Participarea la această evocare a gloriei străbune, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — care întruchipează în mod strălucit năzuințele cele mai înalte și voința fermă a întregii noastre națiuni — a constituit o reafirmare a voinței nestrămutate a tuturor celor ce trăiesc în țara noastră, de a păstra și duce mai departe cuceririle înaintașilor noștri pe tărîmul politic, social, economic, pe drumul făuririi civilizației socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

În cuvîntarea sa — subliniată de ovațiile tuturor celor prezenți și ascultată cu profund interes de întreaga țară — tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că ceea ce a caracterizat întotdeauna, de-a lungul secolelor, viața și luptele românilor, au fost legăturile strînse, permanente între voievodatele de pe teritoriul Transilvaniei, apoi dintre Țara Românească, Moldova, Transilvania și Dobrogea. **„Trebuie să spunem cu tărie** — a arătat secretarul general al partidului — **că păstrarea acestor legături și comunități nu ar fi fost posibilă dacă între toate aceste teritorii, între populația care a locuit de milenii aici nu ar fi existat o strînsă unitate din toate punctele de vedere. Este bine să spunem aceasta acum, pentru a lua aminte și anumiți istorici care preamăresc dominația imperialistă, cotropirea popoarelor și care încearcă să jignească națiunea română".**

Faptele istoriei dovedesc din plin necesitatea obiectivă a unirii politice a țărilor române, într-un singur stat centralizat. În studiul pe care îl publicăm în acest număr (continuare din numărul precedent al revistei noastre), dr. Ioan Tiberian aduce mărturii ale documentelor vremii, românești și străine, prin care se confirmă continuitatea comunității de viață economică a românilor în decursul timpului și în pofida oricăror impedimente.

EVOLUȚIA legăturilor economice dintre Transilvania și vechea Românie în anii 1876—1886 din perioada Convenției — pe 10 ani — încheiată în 1875 între România și Austro-Ungaria și care a deschis drumul semnării unor convenții similare în anii 1876—1877, precum și a unor aranjamente comerciale cu alte state — ilustrează aspirația și lupta pentru cucerirea independenței de stat a României de sub suzeranitatea opresoare a imperiului otoman. Convenția din 1875 a favorizat dezvoltarea comerțului dintre cele două state. În primii ani ai aplicării ei s-au dezvoltat și legăturile economice dintre țările române; schimburile între Transilvania și vechea Românie primesc un nou impuls. Totodată, Convenția vamală, intrată în vigoare la 1 iunie 1876, a adus excepționale avantaje exportului de produse industriale austro-ungare în România și a intensificat, în schimb, importul de cereale și vite. Astfel, convenția contravenea intereselor latifundiarilor maghiari. Sub presiunea moșierimii maghiare, cercurile conducătoare ale imperiului austro-ungar au luat măsuri privind reducerea importului de vite, piei, lînă și cereale din România. Acest lucru a avut repercusiuni negative asupra unor ramuri întregi ale industriei transilvane și asupra unor domenii ale economiei din vechea Românie. În cercurile comercianților și industriașilor transilvăneni închiderea graniței cu România, care s-a făcut mai simțită de la sfîrșitul anului 1877, era considerată ca „cea mai mare calamitate... Pentru industria și comerțul transilvănean — se subliniază într-un raport al Camerei de comerț și industrie din Brașov — nu poate fi concepută o apăsare mai mare decît aceste interziceri. La noi nu există o dorință mai generală și mai adînc simțită decît reîntoarcerea la comunicația liberă cu țara vecină (România — n.n.) de care bunăstarea noastră economică este strîns și profund legată“[1]). În raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj, întocmit în colaborare cu reprezentanții Camerelor din Brașov și Arad, se scrie că „din productele noastre industriale mai bine de 14% sau a șaptea parte trece în România“. În continuare, se apreciază că aceste mărfuri sînt confecționate „conform cu trebuințele populației din acea țară, cu care sîntem în legătură de sute de ani, ele sînt avizate a se vinde exclusiv pe piețele acelei țări și nici că se pot vinde pe alte piețe“. Se subliniază că în interesul industriei Transilvaniei „...întreținerea legăturilor comerciale cu România are o însemnătate deosebită“[2]).

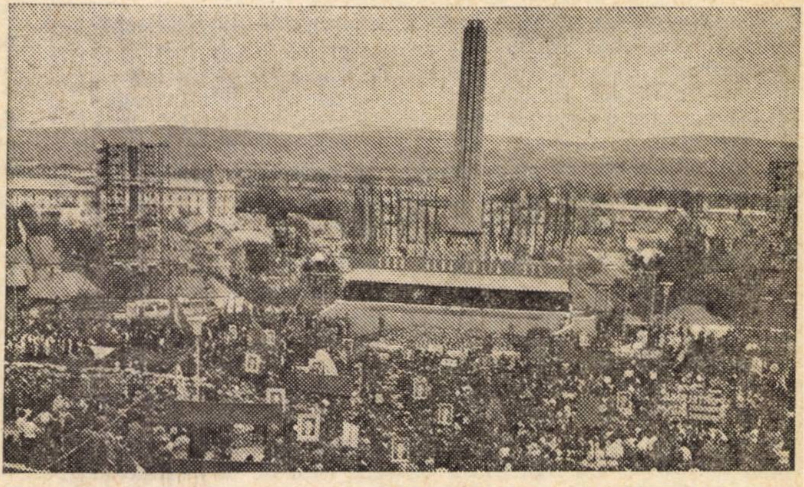

ALBA IULIA 1975 — emoționantă evocare și cinstire a luptătorilor pentru eliberare națională și socială, pentru unirea românilor într-un singur stat independent și suveran.

DATORITĂ caracterului obiectiv necesar, legăturile economice între Transilvania și vechea Românie și-au manifestat din plin capacitatea de rezistență și în momentele cele mai grele, din anii războiului vamal dintre Austro-Ungaria și România (1886—1891). Dovada cea mai convingătoare „a inoportunității acestei lupte economice și am putea spune a imposibilității ei — consemna în raportul său Camera de comerț și industrie din Cluj — e oferită de mulțimea de date care rezultă din traficul nostru feroviar cu țara vecină“[3]), de continuare a legăturilor dintre cele două părți ale teritoriului național românesc, în pofida măsurilor politico-administrative arbitrare luate de monarhia austro-ungară. În aceste condiții grele, au fost utilizate noi forme adecvate situației. Astfel, o parte din vitele care în perioada anterioară erau „exportate“ din România în Transilvania, prin vămile ei, erau trimise acum prin Serbia[4]). De asemenea, unele mărfuri din Transilvania se trimiteau, alături de produse ale industriei austriece, în Germania, Olanda sau Elveția unde erau „naturalizate" și exportate în România ca produse ale economiei acestor țări[5].

---

[1] Bericht der Handels-und Gewerbekammer in Kronstadt über die Gewerbe — Handels und Verkehrsverhältnisse... für die Jahre 1878 und 1879/Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov, privind situația industriei, comerțului și circulației mărfurilor..., pe anii 1878 și 1879/Brașov, 1882, p. 34. În continuare vom utiliza pentru rapoartele Camerelor de comerț și industrie numai traducerea românească a textului prescurtat.

[2] Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj, supliment la nr. 11 și 12. Publicat în „Buletinul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor“, București, I (1885), p. 176.

[3] Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj pe anii 1886—1889, Cluj, 1890, p. 12.

[4] Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj pe anul 1891, Cluj, 1892, p. 23—26.

Dificultățile economice cauzate de restrîngerea forțată a legăturilor între cele două părți ale teritoriului național român au determinat transferarea mai multor fabrici și ateliere meșteșugărești peste munți, în vechea Românie. Odată cu industriașii, au trecut munții — de cele mai multe ori împreună cu familiile — și un însemnat număr de muncitori, meseriași, calfe, ucenici, indiferent de naționalitate[6].

Războiul vamal a dovedit că cercurile conducătoare ale monarhiei, în pofida eforturilor lor, n-au reușit să creeze o coeziune economică între diferite regiuni ale imperiului ; mai mult chiar, aceste măsuri au adîncit și accentuat forțele centrifuge. Orientarea firească a economiei transilvane înspre sud și răsărit nu a putut fi întoarsă în sens contrar. Mărfurile din Transilvania aveau stringentă nevoie de piața din vechea Românie, căci cu excepția materiilor prime — rîvnite de capitaliștii din apusul imperiului habsburgic — și a unor produse semifabricate, ele nu-și găseau debușeul acolo. Împrejurarea că se „exporta" aproape numai în vechea României... „respectiv lipsa totală a unui mare comerț către părțile îndepărtate ale Austro-Ungariei a avut ca urmare că articolele industriale transilvănene au o atît de lamentabil de mică desfacere în comitatele Ungariei"[7]. În același timp, imperiul austro-ungar n-a putut împiedica dezvoltarea industriei din vechea Românie. Ca urmare a măsurilor adoptate de către statul român privind protejarea și încurajarea industriei naționale, ritmul ei de dezvoltare a crescut în pofida multor greutăți. Dificultățile de aprovizionare și desfacere din perioada 1886—1891 au ușurat pătrunderea capitalului străin în economia Transilvaniei, îndeosebi în industria extractivă, siderurgică și textilă.

Pierderile suferite de industria și comerțul austro-ungar, precum și dificultățile economice și fenomenele demografice negative (emigrarea populației din Transilvania spre vechea Românie și spre alte țări și continente) au determinat guvernul Austro-Ungariei să reînceapă tratativele cu România. **Măsurile cercurilor conducătoare ale imperiului habsburgic de a scinda unitatea economică a teritoriului național românesc nu au produs rezultatul scontat.** Clasele dominante din Austro-Ungaria s-au străduit în zadar prin măsuri arbitrare să întrerupă dezvoltarea legăturilor economice dintre Transilvania și vechea Românie. În anul 1891 se pune capăt în mod oficial războiului vamal, fapt salutat de comercianții, industriașii și meșteșugarii de toate naționalitățile din Transilvania. Cercurile de afaceri din Transilvania își manifestau în mod insistent dorința de a se încheia o convenție nouă, de durată și reciproc avantajoasă. Ele preconizau să se facă investiții de capital în „întreprinderi care să fabrice astfel de produse cărora pe lîngă o desfacere corespunzătoare în interior să le fie asigurat exportul eficient în România"[8]. Prin intensificarea schimburilor economice cu vechea Românie, industriașii ardeleni căutau să atenueze dezavantajele fabricilor din Transilvania față de cele maghiare și austriece care le concurau puternic pe piața locală, lucru înlesnit evident de granițele vamale comune. „Cete întregi de agenți comerciali ai celor mai mari fabrici din Austria au vizitat și cele mai mici sate din patria noastră — se spune într-un raport al Camerei de comerț și industrie din Brașov — și au vîndut mărfuri la prețuri derizorii"[9].

O ANALIZĂ amplă a situației economice dificile, ca urmare a diminuării legăturilor economice firești dintre Transilvania și vechea Românie, este cuprinsă în documentele Congresului Secuilor, care a avut loc în 1902 la Tușnad. În aceste documente se demonstrează convingător — îndeosebi cu date din regiunile unde locuiesc și secui — că dezvoltarea industriei transilvane are nevoie de piața din România ; se afirmă categoric că „nu se poate concura cu piețele din Apus datorită distanțelor mari care încarcă cheltuielile de transport", în timp ce vecinătatea vechii Românii reprezintă un mare „avantaj pentru industria din secuime"[10].

Industria alimentară din Transilvania avea mare nevoie de materii prime din vechea Românie, dar pentru cerealele românești taxa de import era prea mare. De asemenea, tarifele căilor ferate pentru transportul mărfurilor pe teritoriul Transilvaniei erau foarte ridicate. „Un avantaj incalculabil pentru morile din Budapesta față de morile din provincie — constată Camera de comerț și industrie din Oradea — este că ele prelucrează grînele românești și sîrbești, produse care sosesc mai ieftin la Budapesta decît la morile din Oradea"[11]. De asemenea, din cauza greutăților de aprovizionare cu porumb de peste Carpați suferea și industria de spirt din Transilvania. Ca mijloc de a opri scumpirea cărnii, se cerea cu insistență să se aprobe importul de vite din România. Reprezentanții cercurilor de afaceri din Transilvania apreciau că pentru tratativele cu România importul de vite și cereale ar fi constituit „cel mai bun obiect de negociere" pentru obținerea de înlesniri la exportul de produse industriale. Industriașii transilvăneni urmăreau cu cel mai viu interes ca odată cu reducerea taxelor vamale asupra produselor agricole aduse din vechea Românie să obțină scutiri sau reduceri de astfel de taxe la mărfurile ce le „exportau" aici. Totodată scumpirea produselor agricole, îndeosebi a cerealelor, presupunea înrăutățirea condițiilor de viață ale muncitorilor și intensificarea acțiunilor lor pentru sporirea salariilor, ceea ce însemna ridicarea costului fabricatelor, restrîngîndu-se astfel posibilitățile burgheziei transilvane de a-și desface mărfurile. De aceea, în condițiile concurenței copleșitoare a industriei din centrul imperiului, ale creșterii nemulțumirilor diferitelor categorii de salariați, ale acțiunilor revendicative tot mai frecvente ale muncitorilor, capitaliștii din Transilvania erau interesați ca — în această direcție — la unele alimente de larg consum prețurile să nu crească. De pildă, nevoia imperioasă de porumb, atît pentru producția industrială, cît și pentru necesitățile aprovizionării populației, i-a determinat pe fabricanții transilvăneni să protesteze energic împotriva proiectului de sporire a taxelor vamale la porumbul importat din România. Această urcare de taxe vamale o considerau ca „nemotivată, problematică și primejdioasă". Taxele vamale ridicate asupra produselor agricole din vechea Românie au reprezentat un avantaj pentru moșieri, în același timp ele au contribuit la scăderea nivelului de trai al salariaților și au favorizat emigrarea.

„Istoria însăși a confirmat justețea și necesitatea obiectivă a actului săvîrșit de Mihai Viteazul...

...Ideea unirii țărilor românești, idealurile formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei nu au putut fi ucise niciodată, pentru că ele sînt adînc împlîntate în înseși sîngele, în conștiința și spiritul întregului nostru popor!"

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎN rapoartele Camerelor de comerț și industrie din Transilvania se demonstra că cercurile conducătoare din vechea Românie doresc încheierea unei convenții reciproc avantajoase[12]. Într-un raport al Camerei de comerț și industrie din Brașov se scrie : „Cine urmărește atent atitudinea în probleme economice a oamenilor politici români, care au un rol determinant în statul vecin, nu poate tăgădui că ea nu este și nu poate fi prietenoasă față de năzuințele noastre de export"[13]. Din cauză că Austro-Ungaria nu a acceptat importul de vite din România și a fixat taxe vamale ridicate la cerealele românești, schimburile de mărfuri între Transilvania și vechea Românie au fost stînjenite. Totodată, la distribuirea cotelor de materii prime, atît cartelurile cît și guvernul maghiar nu luau în considerare, în măsura necesară, fabricile din Transilvania. De pildă, din totalul cantităților de țiței aduse din România, contingentul repartizat rafinăriilor din Transilvania era absolut insuficient ; din această cauză ele nu funcționau cu întreaga lor capacitate. De aceea, Camera de comerț și industrie din Brașov adresîndu-se Ministerului comerțului maghiar cerea „ca la împărțirea contingentului pretențiile îndreptățite ale rafinăriilor din Brașov să fie considerate în măsură mai mare ca pînă acum"[14]. Este semnificativ că aceste cereri s-au repetat în fiecare an, pînă la izbucnirea primului război mondial. Camerele de comerț și industrie din Transilvania s-au adresat guvernului din Budapesta cu numeroase plîngeri împotriva limitării posibilităților de aprovizionare a întreprinderilor de pe teritoriul circumscripțiilor lor cu cărbune, fier brut ș.a. (ce se obțineau în Transilvania), în favoarea celor din zonele centrale ale imperiului. „Exportul" de cărbuni în România a scăzut și mai mult. Camera de comerț și industrie din Arad în raportul său pe anul 1902 consemna că acest produs a fost deposedat de jumătate din piața sa naturală de desfacere și numai atunci se poate aștepta înflorirea bazinului carbonifer din Valea Jiului cînd „obstacolul artificial al transportului în România — taxele vamale ridicate — vor fi desființate și Valea Jiului va fi legată cu o cale ferată directă, prin pasul Surduc, la rețeaua Căilor Ferate Române"[15].

---

[5] Raportul consulului general din Budapesta, partea comercială, intocmit în 1890, 7/19 noiembrie. În : Raporturi economice ale legațiunilor și consulatelor României, București, Seria IX, 1891, noiembrie, p. 62.

[6] A brassai kereskedelmi — es iparegysület (Asociația comercială și industrială din Brașov). Memoriu nr. 50, înaintat, în iulie 1886, ministrului maghiar al agriculturii, industriei și comerțului, semnat de Grof Schweinitz Gyula, Könignesz Janoș, Szterny Joszef. (Arhivele Statului București, Colecția microfilme din R. P. Ungară, rola XXIX, Arhiva Națională a Ungariei, fond Ministerul Comerțului K ; 231, doc. 1997/1886).

[7] Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1889, Brașov, 1890, p. 8.

[8] Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1893, Brașov, p. 6.

[9] Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1895, Brașov, 1896, p. 83—84 ; Raportul Camerei de comerț și industrie din Cluj pe anul 1892, Cluj, 1893, p. 30.

[10] A Székely Kongreszus szervezete, tagjainak nevsora, tárgyalása és határozatai (Organizarea, lista membrilor, dezbaterilor și hotărîrile Congresului secuiesc). Dat. la tipar de Buday Barna, secretar principal al congresului, Budapesta, 1902, p. 282.

[11] Raportul Camerei de comerț și industrie din Oradea pe anul 1893, p. 66.

[12] Proces-verbal al ședinței plenare din 2 decembrie 1913 a Camerei de comerț și industrie din Timișoara, p. 235.

[13] Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1902, p. 2.

[14] Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov pe anul 1910, Brașov, 1911, p. 72.

[15] Raportul Camerei de comerț și industrie din Arad pe anul 1902, Arad, 1903, p. 37.

Dezvoltarea industriei din Transilvania, îndeosebi în ultimele două decenii ale existenței imperiului austro-ungar, a avut loc în condițiile procesului de concentrare și centralizare monopolistă a forțelor de producție din Austro-Ungaria, ale pătrunderii masive a capitalului austriac, maghiar, german ș.a., ale creșterii dependenței economice a Transilvaniei față de capitalul monopolist străin. Cele mai însemnate mine și fabrici din Transilvania aparțineau monopolurilor străine. Acest fapt, ca și politica economică a claselor dominante ale Austro-Ungariei **de sustragere masivă și permanentă a mijloacelor de acumulare de pe teritoriul Transilvaniei în interese străine, au frînat puternic dezvoltarea economiei acestei provincii românești.** Rezultatul politicii de subordonare a economiei Transilvaniei intereselor claselor dominante ale acestui imperiu reiese din statistica oficială maghiară întocmită în anul 1910. Astfel, din 6 423 întreprinderi industriale cu peste 20 muncitori care se găseau pe teritoriul regatului Ungariei, capitala singură adăpostea 1 296, în timp ce Transilvania poseda abia 382. La începutul secolului al XX-lea, în Transilvania salariul mediu reprezenta doar 66,2% față de salariul din regiunea Budapestei. O situație asemănătoare a existat în salarizarea muncitorilor agricoli. Astfel, din datele statisticilor oficiale maghiare rezultă că muncitorii din Transilvania, indiferent de naționalitate, aveau o condiție inferioară în raport cu cei din zonele centrale ale imperiului. Mai mult, orînduielile nedrepte ale monarhiei austro-ungare puneau în inegalitate pe muncitorii români, chiar și în întreprinderile din Transilvania. Angajarea muncitorilor români în fabricile mari, înzestrate cu utilaj tehnic superior, era îngreunată. Potrivit recensămîntului din anul 1910, în Transilvania doar 29,9% din numărul muncitorilor ocupați în fabricile din industria mare erau români.

În primul deceniu al secolului al XX-lea, procesul transformării capitaliste a agriculturii se accentua și a dus la ascuțirea contradicțiilor sociale. Din totalul gospodăriilor cu pămînt puțin, sub 2,5 ha și al gospodăriilor lipsite de proprietate, în proporție de circa 70% erau românești, circa 19% maghiare, circa 6% germane și circa 5% reprezenta alte naționalități. Proprietatea funciară între 50—500 ha era repartizată astfel : circa 21% românilor, circa 61% maghiarilor, circa 17% germanilor și circa 2% altora. Proprietatea mare de peste 500 ha, circa 85% aparținea maghiarilor, circa 8% germanilor, circa 6% românilor și 1% altor naționalități. Analiza datelor statistice duce la constatarea că proprietatea funciară era concentrată în mîinile marilor moșieri maghiari ; marea majoritate a moșierimii era maghiară. Majoritatea țărănimii era de naționalitate română ; peste trei pătrimi din populația rurală românească era alcătuită din categoria țărănimii sărace, semiproletare și proletare. Lupta pentru o dreaptă împărțire a pămîntului însemna în același timp lupta pentru eliberarea națională. Lupta maselor țărănești din Transilvania la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea se caracterizează prin fermitate și îndîrjire, atît împotriva moșierilor, cît și a organelor locale ale puterii de stat.

DUPĂ instaurarea dualismului austro-ungar (cînd Transilvania își pierde ultimele rămășițe ale autonomiei sale și, îndeosebi după izbucnirea războiului vamal) **în fiecare an mii de transilvăneni emigrau în vechea Românie.** Din studiile unor specialiști maghiari rezultă că în anul 1900 în România erau așezați 200 000 de „supuși austro-ungari“ 16). **În măsura în care se accentuau exploatarea și asuprirea populației din Transilvania sporea și numărul emigranților din această provincie. Astfel, în perioada 1899—1913, conform datelor statistice oficiale maghiare, din Transilvania au emigrat 341 876 persoane. Această cifră reprezenta 6,7% din numărul total al populației Transilvaniei din anul 1910 17).**

De-a lungul secolelor direcția emigrării populației din Transilvania o constituia teritoriul patriei noastre situat în sud și est de Carpați. (În decursul istoriei, emigrări au avut loc și în sens invers). La începutul secolului al XX-lea, treptat, s-a conturat și o altă direcție și anume în America. Astfel, din statisticile oficiale ale vremii, rezultă că în perioada 1905—1913 majoritatea emigranților (236 378 persoane) s-au îndreptat spre S.U.A. Subliniem că și în această perioadă nivelul emigrărilor spre vechea Românie continua să se mențină ridicat (97 722 persoane) 18). Menționăm totodată, că din rapoartele Camerelor de comerț și industrie și din alte documente ale vremii rezultă că **numărul celor ce emigrau din Transilvania, îndeosebi spre vechea Românie era sensibil mai mare ; statisticile oficiale maghiare n-au cuprins pe cei care treceau în România fără pașaport.**

LEGĂTURILE economice între Transilvania și vechea Românie se desfășurau, în perioada de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea pe fondul agravării contradicțiilor din imperiul austro-ungar. Dezvoltarea popoarelor avea loc într-un conflict tot mai ascuțit cu sistemul dualist. Toate organele statului austro-ungar erau mobilizate pentru înăbușirea manifestărilor politice și sociale ale maselor populare. Se creaseră anumite interese comune între toate clasele și păturile națiunii române, împotriva oprimării naționale — chiar dacă interesele de clasă ale unora și ale altora erau diferite sau opuse. Toate forțele sociale asuprite erau cointeresate în lupta comună împotriva claselor dominante ale monarhiei austro-ungare. Monarhia habsburgică se mai menținea, își mai prelungea agonia numai datorită armatelor ce mărșăluiau pe teritoriile imperiului, păturilor suprapuse de birocrați care din fotoliile lor susțineau orînduielile nedrepte, clerului care servea monarhia și a aparatului coercitiv, a denunțătorilor și a altora ce se tîrau la picioarele stăpînilor lor. Și cu cît opresiunea era mai mare, cu atît erau mai puternice și tendințele centrifuge față de imperiul plurinațional anacronic.

Mai slabă numericește, totodată și ca poziție economică, burghezia română se străduia să spargă îngrădirile ce-i fuseseră impuse de clasele conducătoare austriece și maghiare. Dar singură nu era capabilă să obțină această schimbare a condițiilor sale de existență și de activitate. De aceea, ea a făcut apel la sprijinul maselor, îndeosebi al țărănimii, care era interesată și ea în lupta împotriva nobilimii ce nu-i satisfăcuse dorința de pămînt, revendicare cuprinsă în programul elaborat de reprezentanții burgheziei. Astfel, condițiile social-economice au permis burgheziei să-și însușească rolul conducător în lupta de eliberare națională. Odată cu dezvoltarea capitalistă a Transilvaniei s-a ridicat și o intelectualitate care a devenit purtătoare de cuvînt a luptei de eliberare națională.

În dezvoltarea ideii de unitate națională, a necesității unirii țărilor române într-un singur organism politico-social, un rol esențial l-a jucat comunitatea de viață spirituală. Atît la vechea Românie cît și în Transilvania, personalități și organizații culturale au desfășurat o intensă acțiune pentru a demonstra legitimitatea aspirațiilor naționale ale poporului român.

UN FACTOR care a contribuit la intensificarea luptei de eliberare națională a fost afirmarea pe arena politică în provinciile românești a clasei muncitoare, a mișcării muncitorești, proces care devine mai marcant din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Constituirea statelor naționale, ca aspect esențial al soluționării problemei naționale, căpătase o mare acuitate în preajma și în timpul primului război mondial, cînd, ca urmare a dezvoltării relațiilor economice capitaliste, a formării unor noi națiuni, afirmării culturii și conștiinței naționale la numeroase popoare, imperiile multinaționale nu mai puteau dăinui. Înăsprirea asupririi naționale în timpul primului război mondial a accentuat lupta de eliberare națională, ridicînd-o la nivelul unei largi mișcări revoluționare burghezo-democratice, care-și punea drept obiectiv separarea de statul habsburgic a fiecărei națiuni asuprite, dobîndirea independenței și formarea de state naționale unitare sau desăvîrșirea acestui proces acolo unde fusese început, dar nu încheiat, ca în cazul României. Antanta a înfrînt puterile centrale din punct de vedere militar. Dar mișcarea revoluționară din Austro-Ungaria și Germania și mișcarea de eliberare națională au constituit principalii factori care au determinat-o să renunțe la menținerea monarhiei austro-ungare.

Revoluția burghezo-democrată din februarie 1917 din Rusia, prăbușirea țarismului și descompunerea armatelor imperiale au fost semnalul unor reacții în lanț. **Victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și ieșirea Rusiei din război, proclamarea de către șeful guvernului sovietic, V. I. Lenin, a dreptului națiunilor la autodeterminare, au constituit un puternic stimulent al luptei de eliberare a popoarelor.** Criza politică a Austro-Ungariei se apropia de deznodămînt. Revoluțiile burghezo-democratice de pe teritoriul imperiului anacronic au dus la crearea unor noi state naționale independente și unirea unor popoare asuprite cu statul național existent.

FORMAREA statului național unitar român este rezultatul unui îndelungat și inevitabil proces de dezvoltare istorică, rod al luptei întregului nostru popor, însuflețit de năzuința seculară a unității. La chemarea Consiliului Național Român — constituit din reprezentanți ai Partidului Național Român și ai social-democrației române — cei peste 100 000 participanți au proclamat la Alba Iulia, într-o atmosferă de puternică însuflețire, unirea Transilvaniei cu România.

Într-o telegramă către guvernul român, trimisă în numele sfatului guvernamental revoluționar ungar, Bela Kun scria : „...Guvernul trecut n-a admis propunerile dv., menținîndu-se pe baza așa-zisului drept istoric, care își trage dreptul oprimării viitoare din oprimarea din trecut. În prima zi a venirii noastre la putere, noi am renunțat la acest principiu. Am declarat în repetate rînduri că nu ne menținem pe principiul integrității teritoriale, iar acum vă aducem la cunoștință acest lucru și în mod direct, anume că recunoaștem fără nici o rezervă toate pretențiile dv. teritoriale naționale...“ 19).

Legăturile economice între țările române de pe ambele versante ale Carpaților au fost determinate de necesități obiective, ce își au sursa în condițiile istorice, economi-

conf univ. dr. Ioan TIBERIAN

Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 32)

---

16) Arhivele Statului București, Colecția microfilme din R. P. Ungară, rola 69, C. 28, 175, 244—258. MOL-ME, K 26, 1900-XII-305.

17) Calculat după „Magyar Statisztikai Közlemények Uj Sorozat“, vol. 67. (Datele au fost calculate de Iosif Adam pentru teritoriile administrative ale comitatelor din anul 1910).

18) Ibidem.

19) După : Desăvîrșirea unificării statului național român, București, Editura Academiei, 1968, p. 437.

ECONOMIE NATIONALA

Specializarea industrială și creșterea economică

RAȚIONALIZAREA PRODUCȚIEI ȘI CONSUMULUI DE METAL

Este demonstrat, *atît de experiența mondială, cît și de cea proprie, că realizarea unei eficiențe economice ridicate în construcția de mașini își găsește rezolvarea și prin adîncirea continuă a procesului de profilare și specializare a întreprinderilor, în principal pe baza unificării și tipizării produselor. Realizarea în condiții economice maxime a producției de mașini și utilaje, pe baza unor componente tip — sau ceea ce în mod curent se definește prin „sistemul Baukasten“ — necesită o dublă participare : pe de o parte, cea a cercetătorilor și proiectanților constructori care, corelîndu-și eforturile de gîndire și creație, să rezolve inventiv partea funcțională și constructiv-tehnologică a mașinilor și utilajelor cerute de diverse domenii de activitate, într-o gamă de produse cît mai diversificată, dar realizate dintr-un număr cît mai mic de componente tip ; pe de altă parte, participarea celor care pun la îndemîna constructorilor de mașini materiile prime, în cazul de față* metalul. *Altfel spus, această participare înseamnă* „tipizarea metalului“ *sau corect exprimat,* tipizarea mărcilor de oțel și a tipodimensiunilor de produse din oțel.

În acest context, este firesc să ne punem întrebarea : este rațională această tipizare, *contribuie ea, alături de tipizarea produselor, la obținerea efectelor economice scontate,* duce ea la raționalizarea producției ?

Se poate afirma că, în orice condiții, dar mai ales în etapa actuală cînd, atît pe plan intern, cît și în lume, asigurarea resurselor materiale și în primul rînd, a metalului constituie o problemă de prim ordin, că judicioasa lor gospodărire a devenit o chestiune de politică de stat, răspunsul la întrebarea pusă este categoric : DA ! După această anticipare a răspunsului, să încercăm să adîncim, atît cît este necesar, cîteva detalii ale problemei.

● Standardele — oglindă a progresului tehnic

ACTUALMENTE, mărcile și produsele de metal — și ne limităm doar la cele feroase (semifabricate pentru forjare, profile pline și fasonate laminate la rece și la cald, sîrme laminate și trefilate, table laminate la cald și la rece, țevi de toate categoriile) — sînt reglementate, calitativ și dimensional, prin **standarde, norme interne sau departamentale, cataloage** și, în cazuri foarte rare, **prospecte uzinale.**

Toate aceste reglementări, realizate în zeci și sute de măsuri și sortimente, indispensabile fabricării de mașini și utilaje, pe lîngă faptul că reprezintă, ca volum, o culegere impresionantă de date, au și o serie de inconveniente ; în anumite condiții, chiar dacă nu constituie o piedică, ele pot frîna sau încetini introducerea în proiecte și, deci, utilizarea noilor sorturi de metal, pe care industria metalurgică le asimilează într-un ritm superior celui de înnoire a normelor și standardelor. Ca atare, **standardele și normele nu au o calitate primordială pe care ar trebui să o aibă, aceea de sursă de informare imediată pentru proiectanți**. În plus, pe parcursul perioadei de la elaborarea lor și pînă la utilizatori, standardele și normele sînt supuse tuturor canoanelor prilejuite de tipărire care, efectuîndu-se pe bază de comenzi, determină tiraje limitate, în general sub nivelul cerințelor, de altfel imprevizibile. La toate acestea trebuie să adăugăm că nici **sistemul de informare bazat pe cataloage** (elaborate, publicate și difuzate prin centrele de documentare ale ministerelor de resort) **nu reușește să asigure informarea operativă a beneficiarilor asupra produselor metalurgice nou asimilate.**

Cele afirmate constituie, desigur, aspectul formal al problemei și, de fapt, mai mult critica sistemului de informare prin standarde, norme interne și cataloage.

Problema, sau problemele de fond sînt altele.

Standardele (STAS-urile) privind materialele feroase — avem în vedere nu numai mărcile de oțel din care sînt executate produsele metalurgice, dar în special tipodimensiunile pe care le cuprind — nu constituie programe de fabricație ale întreprinderilor ministerului de resort (M.I.M.), astfel că acestea nu au obligația de a realiza toate tipodimensiunile de produse prevăzute. Acest lucru nu este însă o noutate întrucît, precum se știe, dimensiunile curente de fabricație, în cazul unor grupe, se indică cu caractere îngroșate sau se delimitează prin linii orizontale, reprezentînd sarcini obligatorii. Dar, există și o altă categorie pentru care în STAS-uri se face mențiunea că anumite grupe de tipodimensiuni se pot fabrica la cererea beneficiarului în deplin acord cu producătorul.

Această situație conduce la o greșeală frecventă din partea proiectanților care, în dorința legitimă de a folosi cît mai judicios metalul, **prevăd în proiecte dimensiuni de produse și chiar sortimente de oțel care nu se fabrică în mod curent.** Se ajunge, astfel, la imposibilitatea materializării imediate a proiectelor, dar de cele mai multe ori la **derogări** care înseamnă, de regulă, depășirea normelor de consum. Iar dacă în cazuri justificate producătorul acceptă să realizeze alt sortiment decît cel curent, pe lîngă întîrzierile în execuție, este afectat prețul de cost atît la furnizorul de metal, cît și la beneficiar — constructorul de mașini.

Reținem, deci, ideea că STAS-urile, deși țin seama de cele mai multe ori de experiențele similare străine, sau sînt aliniate la normele internaționale (I.S.O.) perpetuează în atenția proiectanților un număr foarte mare de calități de oțel (mărci) într-o gamă sorto-dimensională de ordinul zecilor de mii, ambele nejustificate nici de frecvența reală de utilizare și nici de o eventuală necesitate de asimilare.

● Consecințele unor neajunsuri și căile de remediere a lor

PENTRU a ilustra cele arătate să ne oprim la ceea ce a rezultat dintr-o analiză recentă efectuată în acest sens la 10 mari unități din ramura construcțiilor de mașini : metalul utilizat pentru realizarea producției era repartizat pe un număr de 328 de mărci de oțeluri, regăsite în 26 000 tipuri și dimensiuni de semifabricate și laminate. Parcurgînd acest impresionant inventar de produse, s-a constatat că **abia 4 mărci de oțeluri au putut fi regăsite în consumul celor 10 întreprinderi, iar 60 la sută pînă la 90 la sută, și chiar mai mult din tipo-dimensiunile inventariate abia dacă reprezentau 1 la sută din consumul total al întreprinderilor respective.** Această situație a atras după sine serioase implicații atît în ce privește aprovizionarea, cît și în direcția asigurării ritmicității producției, creșterii productvității muncii etc.

Se mai ridică însă și o altă problemă și anume aceea că STAS-urile indică, la capitolul calitatea produsului, numai anumite condiții generale care trebuie respectate fără a sesiza și răspunderile pe această linie, ce revin atît proiectanților și furnizorilor de metal, cît și beneficiarilor, în calitate de realizatori ai mașinilor și utilajelor. Astfel stînd lucrurile, **tipizarea în domeniul mărcilor și al produselor din oțel urmărește nu o simplă**

Tabelul nr. 1

A. Utilaje chimice	Insinte de tipizare	După tipizare
1. Mărci de oțeluri din care:	363 (100%)	85 (23,5%)
- inoxidabile	41 (100%)	12 (29,2%)
- refractare	19 (100%)	3 (15,4%)
- criogenice	4 (100%)	1 (25%)
- aliate cu nichel	5 (100%)	2 (40%)
2. Tipodimensiuni	30000 (100%)	7500 (25%)
B. Construcții metalice	**In valabilitate pînă la 31 XII 1973**	**Prevăzute în catalogul de tipizate, în valabilitate de la 01.I 1974**
1. Profile "I","U" și corniere	81 (100%)	48 (59%)
2. Table groase	22 (100%)	14 (63,5%)
3. Mărci și clase de calitate	14 (100%)	10 (71%)

Restrîngerea numărului de mărci de oțeluri și de tipodimensiuni de produse din oțel rezultat ca efect al tipizării principalelor utilaje pentru industria chimică și a elementelor pentru construcțiile mecanice

reeditare a STAS-urilor ci, pornind de la analiza frecvenţei de utilizare — determinată statistic — a mărcilor şi produselor din oţel, să rezolve o serie de probleme de fond, de stringentă actualitate, care se pot sintetiza în :

- **raţionalizarea consumului de metal** prin restrîngerea numărului de mărci şi tipo-dimensiuni de produse de oţel, întrucît dispersarea actuală pe un număr imens de sorto-tipodimensiuni a consumului intern de metal nu este justificată de situaţiile concrete de utilizare (de subliniat că dispersarea sortodimensională a metalelor este mult mai mare decît cea constatată la ancheta realizată în cele 10 întreprinderi şi că, pe lîngă cele cîteva sute de mărci de oţel fabricate în ţară, construcţia de maşini importă încă alte cîteva sute şi acestea dispersate într-o mare diversitate de produse) ;
- **mărirea, prin această restrîngere, a gamei sortotipodimensionale, a seriilor de fabricaţie** şi, deci, ridicarea rentabilităţii producţiei de semifabricate pentru forjare şi de laminate ;
- **realizarea unei game sortotipodimensionale de produse din oţel care, deşi restrînsă, să acopere marea majoritate a nevoilor construcţiei de maşini** cu garanţia că întreaga gamă se înscrie în programul de fabricaţie permanent al furnizorului de metal (M.I.M.) ; acesta devine astfel obligat să asigure în ţară toate mărcile şi dimensiunile de produse tipizate ;
- **eliminarea rezonabilă a importului de metal prin înlocuirea oţelurilor superioare achiziţionate din străinătate** care, de cele mai multe ori, sînt în cantităţi mici, dar într-o mare varietate (vor fi menţinute la import numai acele oţeluri care nu au un corespondent intern şi a căror asimilare în ţară nu este rentabilă, sau acele oţeluri pentru care, în condiţii speciale de utilizare, furnizorul intern nu poate acorda garanţiile de calitate) ;
- **precizarea în standarde şi norme, alături de sortimentele calitativ-dimensionale, a garanţiilor tehnice pentru oţelurile tipizate ;**
- **punerea la îndemîna proiectanţilor a unui material de informare prompt, în concordanţă cu ritmul rapid de asimilare de către industria metalurgică a unor noi mărci de oţeluri şi** eliminarea posibilităţii de folosire de către proiectanţi a oţelurilor din categoria celor „exceptate în fabricaţie".

Dacă acestea sînt, în mare, scopurile urmărite, să vedem care sînt căile concrete de realizare a tipizării mărcilor şi tipodimensiunilor de oţel.

Unificarea şi tipizarea mărcilor de oţeluri

ACŢIUNEA trebuie demarată — şi s-au făcut de acum o serie de paşi în această direcţie — pe domenii de activitate ale ramurii constructoare de maşini, adică pe domenii de utilizare (construcţii de hale industriale, utilaje tehnologice pentru industria chimică, instalaţii termotehnice, mijloace autopropulsate etc.) şi trebuie să se desfăşoare concomitent cu acţiunea de unificare-tipizare a produselor din domeniul respectiv. Mergînd pe această cale, se are în vedere, pornind de la standardele existente, eliminarea tuturor mărcilor şi dimensiunilor de semifabricate şi profile din oţel care nu au implicaţii tehnice sau economice în realizarea maşinilor şi utilajelor existente sau posibil a fi executate. Spre exemplu, analiza sortotipodimensională a oţelurilor folosite pentru realizarea principalelor utilaje tehnologice din industria chimică şi prelucrarea ţiţeiului (tipizate printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniştri) a dus la concluzia că toate condiţiile tehnologice şi de rezistenţă ale utilajelor respective pot fi satisfăcute cu un număr de 85 de mărci de oţeluri diversificate în 7 500 tipodimensiuni, în loc de 363 mărci şi, respectiv, 30 000 tipodimensiuni existente înainte de tipizarea utilajelor. De asemenea, în acţiunea de tipizare a elementelor pentru construcţii şi confecţii metalice (tipizate şi ele printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniştri) s-a putut reduce substanţial numărul de profile, de grosimi de table şi de mărci de oţeluri utilizate. În tabelul nr. 1 se pot urmări aceste efecte.

De la bun început acţiunea de restrîngere, pe domenii de activitate, a tipodimensiunilor de produse din oţel şi, deci, tipizarea ca modalitate a restrîngerii gamei de produse din oţel, a fost criticată ca fiind fără efect şi chiar nerealizabilă, motivîndu-se că dacă se poate renunţa, spre exemplu, la 33 de profile laminate din cele 81 folosite la construcţiile metalice înainte de restrîngerea gamei, aceste 33 de profile se pot regăsi ca necesare în construcţiile din industria chimică sau din alt sector iar, în final, vor rămîne, asamblînd necesităţile de profile laminate din diverse domenii, tot atîtea cît se foloseau şi mai înainte. Mai mult, chiar dacă pînă la urmă se va reuşi o oarecare restrîngere dimensională a produselor laminate, proiectanţii nu vor putea alege, datorită numărului restrîns de produse, acele profile care duc la realizarea unor construcţii uşoare în condiţiile de rezistenţă cerută şi, în acest fel, se vor depăşi normele de consum, se va face risipă de metal.

Tabelul nr. 2

Marca de oţel	STAS sau normă	Semifabricate pentru forjare	Profile laminate		Profile trase	Sîrme		Table groase	Benzi laminate	Ţevi
			pline	fasonate		laminate	trase			
1. Oţeluri din categoria A										
OL 37-2K	500-68									
OL 37-4K	500-68									
2. Oţeluri din categoria B										
R 37	2883-75									
R 44	2883-75									
■										
■										
■										
3. Oţeluri din categoria C										
■										
■										
■										

PRODUSE

Nu poate fi împărtăşit desigur un astfel de punct de vedere din mai multe motive : **în primul rînd,** nu se poate imagina că mărcile şi tipodimensiunile de laminate din oţel utilizate în construcţia halelor industriale de mari dimensiuni, unde condiţiile de rezistenţă impuse sînt din cele mai severe, nu pot fi tot aşa de bine folosite şi la construcţiile portante pentru utilajele chimice ; **în al doilea rînd,** la construcţiile metalice este posibil ca, variind elementele geometrice, să poată fi utilizat în mod convenabil un număr restrîns de profile, fără supradimensionări etc. etc.

Dar, pot spune cei ce nu împărtăşesc ideea necesităţii şi eficacităţii restrîngerii sortotipodimensionale a oţelurilor, construcţiile metalice nu constituie singurul domeniu de utilizare a oţelului. Şi aici răspunsul este asemănător : nu s-a putut încă demonstra că, de exemplu, oţelurile folosite în construcţia de automobile — şi gama de mărci şi dimensiuni necesare este destul de mare — unde prevederile de rezistenţă, de gabarit şi de greutate sînt din cele mai severe, nu pot fi aceleaşi cu cele utilizate la construcţia de maşini-unelte, la mecanisme etc. ; ba, dimpotrivă. Numai că existenţa unui sortiment mai restrîns de produse din oţel cere un efort mai mare de gîndire, cere poate uneori schimbarea concepţiei de proiectare sau chiar a concepţiei tehnologice.

Structura-cadru şi programele de fabricaţie

AM ARĂTAT că tipizarea mărcilor şi dimensiunilor de produse din oţel porneşte de la necesităţile fiecărui domeniu de activitate al ramurii constructoare de maşini ; dar problema capătă conturul real numai axind-o pe ceea ce în limbajul de specialitate se numeşte „structura-cadru a mărcilor şi produselor metalurgice". Ce este această **„structură-cadru" ?**

Evitînd a da o definiţie care ar fi nesemnificativă, vom scoate în evidenţă caracterul de instrument de lucru al ei, descriindu-i conţinutul. Alcătuirea „structurii-cadru" porneşte de la clasificarea oţelurilor în funcţie de domeniul de utilizare al lor ca, spre exemplu, oţeluri pentru construcţii metalice destinate în special execuţiei structurilor portabile de orice fel, de regulă sudabile (ferme metalice, stîlpi de susţinere, elemente de închidere a halelor industriale, rezervoare, containere, confecţii metalice de orice fel) (A) ; oţeluri pentru aparate sub presiune în care se vehiculează de cele mai multe ori şi fluide carogive, la temperaturi ambiante sau temperaturi ridicate — oţeluri supuse controlului I.S.C.I.R. (B) ; oţeluri destinate fabricării de mecanisme, transmisii de putere, organe de motoare, organe de asamblare — oţeluri care, de regulă, se folosesc în stare de tratare termică (C) ; oţeluri pentru scule aşchietoare capabile să confere acestora rezistenţă ridicată la uzură în condiţii de solicitare termică (D) etc. Aceste oţeluri, ca produse metalurgice, se prezintă sub formă de semifabricate pentru forjare şi diverse laminate la cald şi la rece (profile, table, ţevi, sîrme).

Cele două coordonate ale „structurii-cadru" sînt, deci, mărcile de oţel grupate pe domenii de utilizare şi produsele metalurgice sub care se prezintă, aşa cum se vede în tabelul nr. 2.

În acest tabel, sau în această „structură-cadru" fiecare producător din ramura construcţiilor de maşini trebuie să se înscrie cu mărcile de oţeluri şi formele de produs metalurgic pe care le foloseşte în mod curent sau pe care le anticipează a le folosi în proiectele de produse viitoare cuprinse în schema de unificare-tipizare a maşinilor şi utilajelor. Atunci cînd în „structura-cadru" beneficiarul nu regăseşte o marcă de oţel, fie pe motivul că furnizorul de metal consideră ca inutilă menţinerea ei în „structură", fie că oţelul este din categoria celor importate, acest oţel sau oţeluri se evidenţiază separat (pe bază de fişă), urmînd ca producătorul, pe baza caracteristicilor fizico-mecanice şi a garanţiilor tehnice cerute de beneficiar, să propună echivalarea cu oţeluri indigene sau să decidă menținerea lor la import.

Constatăm că „structura-cadru", alcătuită de un organ specializat (I.C.E.M.), pe baza unei anchete pe ansamblul construcției de mașini, restrînge de la început numărul de mărci și produse din oțel față de STAS-uri, depășind astfel, calitativ, etapa de început a acțiunii de tipizare, aceea de restrîngere a nomenclatorului de oțeluri, separat pe domenii de activitate.

Prin centralizarea, la proiectantul de produse metalurgice, a tuturor acestor date, inclusiv a dimensiunilor de produse, se poate stabili nomenclatorul minim dar necesar de produse metalurgice, care se pot asigura în țară cu toate garanțiile de calitate solicitate de proiectanți și, separat, nomenclatorul de oțeluri admise la import, într-o anumită etapă, pînă la luarea unei decizii de asimilare a lor, decizie condiționată de existența unor condiții de producție rentabile.

La încheierea acțiunii prezentate, de fapt însăși acțiunea de tipizare a produselor metalurgice, se propune a se elabora și publica nomenclatorul mărcilor de oțel admise a fi utilizate (atît oțeluri produse în țară, cît și admise din import), pe domenii de utilizare.

Redactarea și publicarea nomenclatoarelor urmează a se face pe fișe de material și produs care să se elaboreze și să se difuzeze de către întreprinderile producătoare tuturor beneficiarilor interni și, în special, institutelor de proiectări. Acest sistem va asigura intrarea mai rapidă în circuitul economic al produselor siderurgice asimilate în țară, ca urmare a informării operative și directe a beneficiarilor asupra gamei de produse livrabile sau potențial livrabile de către întreprinderile din cadrul M.I.M.

Legat de această „structură-cadru" și de noul sistem de informare asupra produselor metalurgice în fabricație, trebuie să evidențiem că la alcătuirea lui se are în vedere etapizarea preferențială a înscrierii în „structură" a oțelurilor ce se propun la tipizare în funcție de importanța domeniului de utilizare, urmînd ca acțiunea să se desfășoare atît pe baza analizei situației existente, cît și pe elaborarea unor propuneri de decizie pentru viitor.

Altfel spus, sistemul propus trebuie privit ca o structură dinamică, elastică, adaptabilă în orice moment situațiilor ivite. Aceasta înseamnă că atunci cînd se constată că prin folosirea unuia sau altuia din oțelurile cuprinse în „structura-cadru" nu mai conferă produsului în care este încorporat metalul, caracterul competitiv ca greutate, funcționalitate, tehnologie, preț de cost, aceste oțeluri vor trebui scoase rapid din nomenclator și înlocuite cu altele, corespunzătoare. Acesta este modul de interpretare a caracterului dinamic al „structurii-cadru" care, în nici-o situație, nu trebuie să fie o frînă în calea competitivității produsului, ci dimpotrivă.

● Eficiența — barometrul intregii activități

DESIGUR, utilitatea oricărei acțiuni și, deci, a tipizării mărcilor și produselor de oțel nu poate fi demonstrată decît prin raportări economice între situația trecută ce se propune a se schimba și situația viitoare, prefigurată prin măsurile ce se hotărăsc astăzi. Întreaga acțiune trebuie să aibă la bază asemenea măsuri care să asigure înfăptuirea prevederilor din Directivele partidului cu privire la planul cincinal 1976—1980, potrivit cărora **în industria metalurgică, prin îmbunătățirea structurii producției și extinderea procedeelor avansate să crească gradul de valorificare a metalului, astfel incit în 1980 valoarea laminatelor obținute dintr-o tonă de oțel lingou să fie cu circa 10% mai mare ca în 1975.** Cit privește **industria construcțiilor de mașini**, ramură care consumă cea mai mare parte din producția de metal a țării Directivele prevăd **să fie promovate tehnologii moderne de prelucrarea metalului, să se urmărească reducerea** gabaritelor și miniaturizarea produselor, concentrîndu-se eforturile de cercetare și proiectare pe un nomenclator de produse prioritare în vederea ridicării continue a performanțelor acestora. Creșterea nivelului tehnic al produselor și îmbunătățirea structurii de producție vor trebui să ducă la sporirea substanțială a gradului de valorificare a metalului.

Așadar, acțiunile desfășurate în prezent vor trebui să-și spună cît mai grabnic cuvîntul, în sensul ca atît în **metalurgie —** ramură furnizoare de metal, cît și în **industria construcțiilor de mașini,** principalul beneficiar al metalului — eficiența economică să crească, prin folosirea deplină a potențialului existent, prin ridicarea continuă a gradului de valorificare a metalului. Bunăoară, **numai prin reducerea consumului de metal în faza de proiectare la turbinele de 3—12 MW au rezultat, ca urmare a restrîngerii numărului de tipuri de conductori pentru bobinaj de la 4 la 3, o economie la cupru de 14%, la tablă silicoasă de 22% etc. De asemenea, ca urmare a ansamblului de măsuri luate pentru tipizarea utilajului respectiv, cît și a metalului încorporat în el, greutatea sa se reduce cu 9,5 tone** (22,74% la fierul stator, 6,35% la fierul rotor, 14,88% la cuprul înfășurător). O altă consecință favorabilă a tipizării o reprezintă și simplificarea aprovizionării, în sensul că se solicită o gamă sortimentală mai mică, creîndu-se astfel posibilitatea achiziționării în totalitate a materialelor necesare. Acest fapt dă putința constructorilor de mașini să execute diferite repere prin croiri combinate, diminuînd pierderile de metal în medie cu 10%.

În ce privește industria siderurgică, faptul că prin tipizarea mărcilor de oțel se reduce gama sortimentală, agregatele de bază pot fi folosite mai rațional, obținîndu-se indici înalți de utilizare a lor. Astfel, **la laminoarele discontinui sau parțial discontinui, perioada de schimbare a unei caje pentru trecerea la un alt profil diferit de cel laminat anterior, duce îndeobște la o stagnare în funcționare de la o oră la 8 ore, ceea ce echivalează cu nerealizarea a sute de tone produse ; la un tip de laminor de sîrmă cu o producție de 10—15 tone pe oră, nerealizarea tot din cauza schimbărilor dese de profile, este de 80—120 tone produse într-o săptămînă, iar la un laminor de profile grele (de 40 t/oră) este de mai bine de 120 t într-un schimb.** Este concludent, deci, numai prin enumerarea acestor exemple, că tipizarea mărcilor de metal are o înrîurire pozitivă atît la producător cît și la consumator, prin realizarea unui volum important de economii.

Desigur, este prematur a se face acum aprecierea valorică a tuturor efectelor economice ce se scontează prin măsurile luate în direcția tipizării oțelurilor, cu atît mai mult cu cît această acțiune, încredințată pentru corecta ei dirijare colectivelor de specialiști din industria metalurgică, este în plină desfășurare. Ceea ce merită reținut este faptul că modul acesta de rezolvare a problemei tipizării oțelurilor oferă garanția satisfacerii dezideratelor expuse anterior și că schițarea cadrului de rezolvare a fost etalată cu convingerea că ea va grăbi adeziunea unui număr cît mai mare de specialiști care, subscriind ideii, să-și aducă contribuția, fie ea și critică, la accelerarea finalizării unei acțiuni care interesează în cel mai înalt grad economia națională.

ing. Gh. BRATOLOVEANU

Cincinalul — inainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

ÎNTRECEREA socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen canalizează eforturile colectivelor din întreaga țară spre obținerea unor rezultate cît mai bune în activitatea productivă, îndeplinirea încă de pe acum a angajamentelor anuale și obținerea unor importante producții suplimentare.

CINCINALUL LA COTE FINALE...

● Petroliștii din unitățile Trustului Tg. Jiu au extras în aceste zile ultimele cantități de țiței prevăzute în planul actualului cincinal ; pînă la sfîrșitul acestui an se vor extrage 1 500 000 tone țiței peste plan.

● La 30 mai a.c. minerii de la exploatarea Girla, din bazinul carbonifer Rovinari, s-au alăturat celor 14 unități economice din județul Gorj care au raportat pînă în prezent îndeplinirea sarcinilor de plan din cincinal. Rezultat firesc al unei importante creșteri a productivității muncii, această realizare de prestigiu face posibilă extragerea pînă la sfîrșitul anului a unei cantități suplimentare de lignit de peste 1 500 000 tone.

● Industria orașului Anina, reprezentată de întreprinderi miniere, forestiere, de transporturi etc. și-a îndeplinit în mai puțin de 4 ani și cinci luni sarcinile planului cincinal. Pînă la finele anului, colectivele uităților economice din acest centru industrial al județului Caraș-Severin vor livra în plus față de prevederile cincinalului produse în valoare de peste 110 milioane lei.

● Colectivul de muncă de la Întreprinderea mecanică de material rulant „Grivița Roșie" raportează îndeplinirea cincinalului, angajindu-se să obțină pînă la finele anului o producție suplimentară de 230 milioane lei.

PRODUCȚII SUPLIMENTARE LA PRODUSE DE BAZĂ

● Începind din luna mai a.c., oțelarii de la Combinatul siderurgic Galați au elaborat cea de a 10 000-a tonă de oțel peste prevederile planului. Depășiri importante au înregistrat colectivele de cocsari, care au furnizat o cantitate suplimentară de peste 3730 tone cocs metalurgic, furnaliștii care au înregistrat o depășire de aproape 2200 tone fontă elaborată, colectivele laminorului de benzi la rece și ale laminorului de tablă groasă. Prin aceasta, sporurile de producție înscrise de la începutul anului de siderurgiștii gălățeni însumează 105 000 tone oțel, fontă, cocs metalurgic și laminate.

● Combinatul siderurgic Reșița a elaborat de la începutul cincinalului și pînă la sfîrșitul lunii mai, mai mult de 650 000 tone produse siderurgice, sporul de metal obținîndu-se pe seama utilizării cu randament mărit a capacităților productive, reducerii duratei de elaborare a șarjelor.

● La Întreprinderea de strunguri din Tîrgoviște a început fabricația noilor tipuri de strunguri automate „Saro 42" și „60" care, de la început, au atins un grad de integrare de 70 la sută — procent prevăzut pentru a doua jumătate a anului în curs.

● La Întreprinderea de vagoane Arad a intrat în fluxul de producție vagonul de marfă cu numărul 3000, cifră care depășește pe cea înscrisă în planul la zi pe ultimul an al cincinalului. În același timp, au fost introduse în producția de serie mai multe tipodimensiuni de vagoane cu performanțe constructive și funcționale ridicate, destinate transporturilor feroviare din țară cît și exportului.

STUDII — ANALIZE

OPTIMIZAREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

REZULTATELE remarcabile obținute în dezvoltarea economico-socială a țării noastre, curba ascendentă a dezvoltării întregii economii, care reflectă cotele înalte ale laturilor cantitative și calitative ale procesului economic actual și de perspectivă impun, în mod obiectiv, accentuarea rolului factorilor de creștere a eficienței economice.

În cadrul măsurilor convergente de optimizare continuă a raportului dintre eforturile financiare și rezultatele obținute, un rol maxim revine reducerii sistematice a cheltuielilor de producție, în principal a celor materiale, mijloc important și eficient de obținere a unor rezultate financiare superioare la fiecare loc de muncă.

Ce relevă analiza comparativă a costurilor

REDUCEREA consumului de metal, cocs, energie electrică, carburanți, bumbac, piele etc. pe unitatea de produs prezintă o importanță covîrșitoare atît pentru gestiunea întreprinderilor, cît și pentru întreaga economie națională. În condițiile convulsiei prețurilor externe la materiile prime de bază, realizarea producției cu un consum mai redus de materii prime și materiale are drept rezultat scăderea corespunzătoare a efortului valutar necesar achiziționării importurilor, obținerea unei producții sporite de bunuri din aceeași cantitate de materii prime, asigurîndu-se, și pe această cale, posibilități de satisfacere într-o proporție mai mare a cerințelor interne și ale exportului.

După cum se știe, în actualul cincinal reducerea cu numai un procent a ponderii cheltuielilor materiale în producția industrială reprezintă 12,2 miliarde lei — din care peste 3 miliarde lei în 1975 — în timp ce în cincinalul 1976—1980, la același nivel de reducere, volumul economiilor crește la circa 21 miliarde lei, ceea ce scoate în evidență importanța care trebuie acordată acestei probleme de către toți factorii de răspundere din fiecare întreprindere, începînd cu concepția și proiectarea investițiilor, stabilirea tehnologiilor, organizarea procesului de aprovizionare și producție și terminînd cu valorificarea producției la intern sau la export. Asigurarea unei înalte eficiențe a producției trebuie să pornească în mod inevitabil de la **analiza cheltuielilor de producție, a factorilor care influențează nivelul acestora, a găsirii soluțiilor de optimizare a cheltuielilor, de reducere a lor la nivelul realmente necesar pentru obținerea producției.**

În prețul de cost se reflectă în mod sintetic modul cum se desfășoară procesul de aprovizionare și producție, tehnologiile folosite, gradul de utilizare a capacităților de producție și a fondului de timp, abaterea consumului de muncă vie și materializată față de prevederile de plan, cheltuielile neeconomicoase înregistrate, calificarea participanților la procesul de producție, preocupările pentru diversificarea și îmbunătățirea calității producției etc.

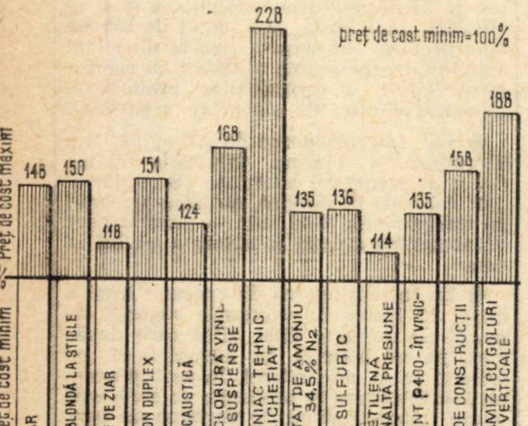

Graficul nr 1 CHELTUIELILE DE PRODUCȚIE MINIME ȘI MAXIME LA UNELE PRODUSE

Factorii cu acțiune directă asupra cheltuielilor de producție sînt cunoscuți. Cu toate acestea, nu puține sînt cazurile în care „termometrul“ cheltuielilor de producție indică temperaturi „febrile“ la o serie de unități economice, cele mai vizibile fiind la produsele identice fabricate de mai multe întreprinderi, care se realizează însă cu costuri foarte diferite de la o unitate la alta. În astfel de cazuri, **analiza comparativă a cheltuielilor de producție pe unități trebuie să ducă nu numai la identificarea cauzelor care generează discrepanță între costuri, respectiv la precizarea „diagnosticului“, ci și la prescrierea unui „tratament“ specific,** care să contribuie la micșorarea decalajului dintre costurile individuale și cele medii la nivel de ramură sau subramură.

Cît de importantă este o astfel de analiză se desprinde în mod evident din datele prezentate în graficul nr. 1, care reflectă pendulul cheltuielilor de producție — ca limite minime și maxime — la unele produse fabricate de mai multe întreprinderi.

La unele produse din cele menționate în grafic, ponderea producției realizate cu cheltuielile cele mai ridicate **este scăzută**, nedepășind 1—3%, în totalul producției respective (carton duplex produs de I.H.C. Scăeni, acid sulfuric și amoniac tehnic lichefiat, ambele produse de Combinatul de îngrășăminte chimice Victoria etc.), ceea ce ridică problema dacă producția acestora nu poate fi realizată în alte unități, la care cheltuielile de producție sînt cu mult mai scăzute. La alte produse însă (sodă caustică — producător Combinatul de produse sodice Govora, polietilenă de înaltă presiune produsă de Combinatul petrochimic Pitești, hîrtie ziar produsă de C.C.H. Bacău, ciment produs de întreprinderea din Cîmpulung etc.), unitățile care înregistrează costuri maxime **participă cu cantități importante în producția totală,** astfel că reducerea cheltuielilor de producție la aceste unități va influența în mod sensibil prețul de cost mediu și rentabilitatea produselor menționate.

În cazurile exemplificate diferențele între cheltuielile de producție apar la produse care nu comportă tehnologii complicate, a căror fabricație nu are caracter de noutate, nu necesită colaborări și care, în același timp, sînt fabricate în cantități mari. Sînt ușor de imaginat diferențele care pot apare între cheltuielile de producție la produsele de înaltă tehnicitate, de modă etc., fabricate, de regulă, în cantități mai reduse, la care nu există o experiență îndelungată de producție și la care reînnoirea permanentă sau îmbunătățirea continuă a performanțelor tehnico-funcționale constituie cerințe de prim ordin ; la acestea se mai adaugă, în cele mai multe cazuri, participarea în proporții diferite a colaborărilor.

Este de subliniat că evantaiul larg deschis al cheltuielilor de producție, așa cum se desprinde din grafic, rezultă după analiza critică a prețului de cost efectuată cu ocazia lucrărilor privind reașezarea prețurilor de producție și livrare. Este evident că prin a lăsa lucrurile să meargă de la sine se ajunge la deteriorarea situației existente, proliferarea acesteia și la alte produse sau unități economice, ceea ce intră în conflict cu obiectivul reducerii permanente a ecartului dintre cheltuielile de producție pe unități, care trebuie să se realizeze pe fondul general al reducerii costurilor la un nivel care să reflecte eforturile făcute de stat pentru dotarea economiei cu tehnica și tehnologia cea mai avansată, pentru ridicarea calificării tuturor oamenilor muncii.

Pornind de la analiza științifică a raportului între posibilitățile economiei naționale și rezultatele obținute cu privire la cheltuielile de producție pe unitatea de produs, documentele de partid au scos în evidență în repetate rînduri că problema de fond a economiei noastre o reprezintă prețul de cost, nivelul ridicat al cheltuielilor de producție în unele ramuri, subramuri sau unități economice. Aceasta impune luarea unor măsuri hotărîte pentru scăderea continuă a prețului de cost, îmbunătățirea calității producției și obținerea unei înalte rentabilități a producției.

Unele cadre de conducere din unitățile economice ar fi dorit ca astfel de probleme să fie rezolvate pe seama majorării prețurilor de producție și de livrare, în cadrul operațiunii de reașezare a acestor prețuri. **În fapt s-ar fi ajuns la soluția ca prețurile reașezate să fie stabilite pe baza costurilor marginale, ceea ce ar fi constituit o încurajare a gospodăririi neeficiente a fondurilor materiale și bănești, ar fi creat un automatism, nejustificat economic, de acoperire prin preț a cheltuielilor de producție, la toate unitățile.**

Rezolvarea simplistă a acestei probleme, pe seama creșterii prețurilor de producție, a artificializării acestora, ar fi constituit o soluție nefundamentată economic, care s-ar fi transformat într-o frînă în procesul identificării posibilităților de scădere a cheltuielilor de producție și de obținere a unei eficiențe superioare în primul rînd pe seama activizării factorilor calitativi, care influențează în mod direct și nemijlocit eficiența economică.

Eliminarea costurilor exagerate

REAȘEZAREA prețurilor de producție și de livrare **nu și-a pus ca obiectiv asanarea situației financiare a întreprinderilor care lucrează necorespunzător, ci, dimpotrivă, mobilizarea unităților economice, prin intermediul prețurilor de producție, pentru eliminarea costurilor exagerate,** cu influențe pozitive asupra reducerii cheltuielilor medii la nivel de ramură. Reașezarea prețurilor de producție și de livrare pe baza cheltuielilor de producție medii la nivel de ramură, analizate în spirit critic, dă posibilitatea evidențierii cu mai multă ușurință a abaterilor de la cheltuielile medii recunoscute, la un moment dat, ca fiind necesare pentru obținerea unei anumite producții.

Pentru a ilustra diferențele mari între cheltuielile de producție prezentăm, spre exemplificare, prețul de cost pe unități economice și prețul de cost mediu la nivel de ramură care a stat la baza prețurilor reașezate, la cîteva produse (vezi graficul nr. 2).

Din grafic se desprinde că stabilitatea prețurilor de producție pe baza prețului de cost marginal, al unităților cu cele mai ridicate costuri, ar fi dus nu numai la majorarea nejustificată a prețurilor de producție, ci și la realizarea de beneficii exagerate de către unele unități, ceea ce nu ar fi stimulat reducerea continuă a cheltuielilor de producție. Este evident că o astfel de soluție ar avea ca efect stimularea sporirii volumului beneficiilor în primul rînd pe seama depășirii cantitative a producției care se poate realiza cu mai puține eforturi decît reducerea cheltuielilor de producție.

Rentabilitatea producției prezintă o curbă inversă față de cea a prețului de cost. O curbă ascendentă a rentabilității trebuie să se realizeze însă pe seama scăderii continue a cheltuielilor de producție și nu prin stabilirea unor prețuri de producție majorate în mod nejustificat.

În cazurile exemplificate atrage atenția faptul că dispersia prețului de cost este foarte diferită de la un produs la altul și de la o ramură la alta ; la zahăr și cărămizi verticale această dispersie este mult mai accentuată decît la ciment, oscilînd între 88,7% și 131,5% și respectiv 57,2% și 142,2% față de prețul de cost mediu la nivel de ramură, în timp ce la ciment limitele extreme sînt 80,4% și 108,1%. Totodată, numărul întreprinderilor care depășesc prețul de cost mediu și procentul de depășire a acestuia este mult mai ridicat la fabricile de zahăr și cele de cărămizi cu goluri verticale. Se desprinde cu acuitate necesitatea micșorării permanente a decalajului dintre prețul de cost maxim și prețul de cost cel mai redus, ca mijloc de sporire a rentabilității ramurii respective. Acțiunea de reducere a costurilor nu trebuie să se înțeleagă că se limitează numai la unitățile cu costurile cele mai ridicate ; ea privește în egală măsură toate unitățile economice, întrucît rezerve de reducere a cheltuielilor de producție există la fiecare loc de muncă.

Din grafic se observă cu ușurință că un număr de 6 întreprinderi de zahăr (46%) depășesc prețul de cost mediu la nivel de ramură cu 3,1%—7,8%, ceea ce scoate în evidență că este posibilă înlăturarea acestei diferențe, astfel că o reducere a prețului de cost la unitățile în cauză va influența în mod sensibil prețul de cost mediu la nivel de ramură. La ciment numai două unități depășesc prețul de cost mediu cu 4,6% și respectiv 8,1%, acestea contribuind însă în mod hotărîtor la formarea prețului mediu. La cărămizi cu goluri verticale un număr mare de întreprinderi depășesc prețul de cost mediu, la nivel de ramură, preț de cost mediu care este influențat de costurile mari ale acestor unități. Adoptarea unui spirit critic, combativ, față de costuri nu se poate limita numai la elaborarea lucrărilor de reașezare a prețurilor de producție, deoarece reducerea cheltuielilor de producție nu constituie o sarcină de campanie, ci are un caracter permanent, care se accentuează pe măsura creșterii complexității economiei naționale.

În aprecierea acestei acțiuni trebuie avut în vedere că dacă după reducerea costurilor la întreprinderile cu cheltuielile de producție exagerate nu se realizează o apropiere de prețul de cost cel mai scăzut, va continua să existe o anumită diferență față de noul preț de cost mediu la nivel de ramură, astfel că se impune de la sine continuarea acțiunii de micșorare la maximum a diferenței între costurile minime și maxime. De aici rezultă interacțiunea dintre prețul de cost individual și prețul de cost mediu : primul determină nivelul celui de-al doilea, iar, la rîndul său, acesta din urmă impune luarea de măsuri pentru reducerea costurilor individuale. **În condițiile stabilității prețurilor de producție acest proces de apropiere a cheltuielilor de producție individuale de cele realmente necesare pentru obținerea producției constituie mijlocul principal de creștere a eficienței producției, de sporire a rentabilității.** Se creează, totodată, premisele pentru reexaminarea prețurilor de producție ca urmare a schimbării relației stabilite la un moment dat între prețul de cost mediu la nivel de ramură și prețul de producție.

Legea privind regimul prețurilor și tarifelor prevede, ca principiu, adaptarea mai operativă a prețurilor de producție la noile condiții din economie, eliminîndu-se imobilismul acestor prețuri. Elasticizarea sistemului prețurilor de producție, care are în vedere modificări de nivel în ambele sensuri, are loc pe fondul general al scăderii cheltuielilor de producție, bază sigură a stabilității prețurilor în economia noastră.

De aceea, rezolvarea problemei referitoare la creșterea rentabilității producției, la eliminarea pierderilor care se mai înregistrează la unele produse, situație incompatibilă cu economia noastră modernă, trebuie să aibă loc în primul rînd pe seama **efortului propriu al fiecărui colectiv,** de reducere a cheltuielilor de producție, și nu pe seama majorării nejustificate a prețurilor de producție. Existența unor costuri individuale care depășesc cu mult media pe ramură trebuie să constituie un semnal de alarmă cu privire la modul de utilizare a capacităților de producție, a tehnologiilor folosite, consumurile specifice realizate, calitatea producției obținute, condițiile de aprovizionare și desfacere etc.

Importanța unor astfel de sarcini majore rezultă în mod pregnant și din **Hotărîrea Marii Adunări Naționale** din 30 octombrie 1974 care fixează direcțiile principale de acționat pentru reducerea mai accentuată a consumurilor de materii prime și materiale : îmbunătățirea procedeelor tehnologice, reproiectarea din punct de vedere funcțional și tehnologic a produselor, aplicarea unui regim sever de economii de materii prime și materiale, stabilirea la toate consumurile productive a unor norme riguros fundamentate și întărirea controlului aplicării acestora.

Măsurile care trebuie luate se referă atît la eliminarea „vîrfurilor“ în prețul de cost realizat de unele întreprinderi, cît și la reducerea cheltuielilor de producție în toate unitățile economice, cu influențe pozitive asupra prețului de cost mediu la nivel de ramură și respectiv asupra rezultatelor financiare ale fiecărei întreprinderi.

În afară de scăderea, pe unitatea de produs, a consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, utilizarea rațională a capacităților de producție, o atenție sporită trebuie acordată eliminării cheltuielilor neeconomicoase (penalizări, dobînzi, amenzi etc.), reducerii la maximum a rebuturilor și totodată a cheltuielilor indirecte care, în multe cazuri, „apasă“ cu greutate asupra prețului de cost. Cheltuielilor indirecte, aprovizionării de la cele mai apropiate surse, folosirii celor mai economicoase mijloace de transport, precum și reducerii cheltuielilor de încărcare-descărcare și a pierderilor pe timpul transportului sau depozitării, li se acordă adesea o importanță minoră, deși nu puține sînt cazurile cînd astfel de cheltuieli „mușcă“ cu lăcomie din beneficiul întreprinderii.

De aceea se impun eforturi conjugate, din partea tuturor factorilor de răspundere, ca la fiecare loc de muncă să se obțină o reducere a cheltuielilor de producție în concordanță cu posibilitățile actuale ale economiei noastre.

Generalizarea experienței pozitive la unitățile cu profil similar

ANALIZA comparativă a cheltuielilor de producție cu care se realizează aceleași produse la diferite unități economice oferă nu numai posibilitatea stabilirii cauzelor costurilor nejustificate economic, ci și generalizării experienței înaintate a unor unități economice și la celelalte unități cu profil similar. Obiectivul scăderii cheltuielilor de producție nu poate fi limitat însă la produsele cu caracteristici identice, fabricate de mai multe întreprinderi ; el vizează toate unitățile economice, indiferent de importanța produselor fabricate, de volumul producției sau de destinația acesteia.

În afară de mijloacele de analiză devenite clasice cu privire la cauzele nivelului ridicat al cheltuielilor de producție, se impune tot mai mult compararea costurilor nu numai pe plan intern, ci și internațional, respectiv cum se plasează cheltuielile de producție interne, la un anumit produs, cu cele care se realizează la nivel mondial. Această comparație, care este foarte dificil de realizat, nu trebuie înțeleasă că privește numai partea din producție destinată exportului. A considera că pentru produsele destinate exclusiv consumului intern „nu sînt probleme“ din lipsa posibilităților de comparare pe plan național (datorită poziției de unic producător a unor întreprinderi) sau a existenței unei rentabilități satisfăcătoare, înseamnă a contribui la încetinirea sau, mai mult, chiar la stagnarea procesului de găsire a unor noi posibilități de scădere a cheltuielilor de producție, negarea existenței unor progrese pe plan mondial în ce privește tehnologiile de fabricație, caracteristicile tehnico-funcționale etc.

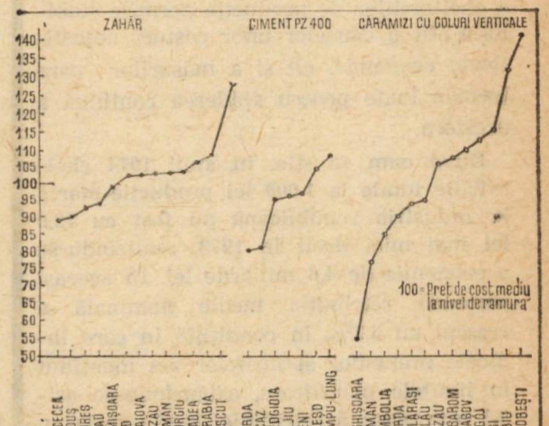

Graficul nr 2 Situația prețului de cost pe întreprinderi comparativ cu prețul de cost mediu la nivel de ramură

Pornind de la această necesitate, în ultima perioadă se folosesc tot mai mult și comparațiile cu costurile internaționale folosind unii indicatori specifici de exprimare a eficienței comerțului exterior cum ar fi cursul de revenire, calculul prețului de cost și al rentabilității în valută etc., care pot furniza unele indicii cu privire la productivitatea muncii pe plan național comparativ cu cea mondială, la produsele analizate.

Acești indicatori nu pot asigura însa elementele necesare unei analize temeinice, ci semnalează numai posibila existență a unei diferențe de productivitate. În condițiile instabilității prețurilor externe rezultatul este viciat și de factorii conjuncturali, de fenomenul inflaționist. Creșterea galopantă a prețurilor interne din țările occidentale, care apasă tot mai mult pe umerii maselor populare, conducînd la înrăutățirea permanentă a condițiilor de viață ale clasei muncitoare, se resimte într-o măsură tot mai mare și în sporirea prețurilor de export.

Potrivit estimațiilor Fondului Monetar Internațional *) prețurile de export ale țărilor occidentale industrializate au crescut numai în perioada aprilie 1973—aprilie 1974 cu 24%, față de o creștere de 16% cît s-a realizat în trei ani anteriori și 22% pe întreaga perioadă 1960—1970. Fenomenul inflaționist din țările occidentale influențează într-o măsură tot mai mare economia acestor țări și totodată ansamblul economiei mondiale.

În condițiile economiei noastre, în care prețurile sînt stabile, efectuarea analizelor cu privire la posibilitățile de reducere a cheltuielilor de producție permite stabilirea atît a cauzelor unor costuri nejustificate economic, cît și a măsurilor care trebuie luate pentru scăderea continuă a acestora.

După cum se știe, în anul 1974 cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană au fost cu 12,0 lei mai mici decît în 1973, realizîndu-se o economie de 4,6 miliarde lei. În aceeași perioadă retribuția medie nominală a crescut cu 6,3%, în condițiile în care indicele prețurilor și tarifelor s-a menținut în limitele planificate, asigurîndu-se astfel o creștere a retribuției medii reale cu 4,4%.

Aceste realizări demonstrează cu pregnanță importanța realizării producției planificate cu un volum cît mai redus de cheltuieli, efectele economico-sociale ale reducerii sistematice a cheltuielilor de producție. De aceea, trebuie investigate toate canalele de irosire a unor fonduri materiale și bănești, proasta gospodărire, care încarcă în mod nejustificat cheltuielile de producție.

Formele, metodele, tehnicile și procedeele folosite pentru stabilirea efectului forței de impact a costurilor asupra rentabilității sînt diferite și se perfecționează în concordanță cu cerințele asigurării unei înalte eficiențe în întreaga economie. Important este să se stabilească măsurile ce trebuie aplicate pentru reducerea cît mai mult a acestei influențe, ceea ce impune, așa cum subliniază documentele de partid, să se acționeze cu hotărîre, la fiecare loc de muncă, pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, îmbunătățirea calității produselor și gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești pe care societatea le-a pus la dispoziția unităților economice.

G. NICOLESCU

---

*) „Criza sistemului capitalist — manifestare a vechilor structuri și relații în viața economico-socială internă și internațională" de prof. univ. dr. Niță Dobrotă. Lumea nr. 6/1975.

PUNCTE DE VEDERE

PERFECȚIONAREA VIRĂRILOR DE SUME PRIN CONTURILE BANCARE

APLICAREA ÎN PRACTICĂ a complexului de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, prevăzută de documentele de partid și de stat din ultimul timp, a implicat lărgirea atribuțiilor ce revin unităților socialiste, concomitent cu creșterea răspunderilor pentru îndeplinirea lor.

În acest cadru, centralele și alte unități economice organizate pe principiul gestiunii economice încheie contracte cu furnizorii de materii prime, materiale și alte elemente necesitate de desfășurarea activității lor, precum și cu unitățile socialiste cărora urmează să le vîndă produsele fabricate. Părțile contractante, potrivit normelor legale în vigoare, inclusiv Legea finanțelor, pot stipula în contracte și modalitățile concrete de stingere a obligațiilor reciproce ce le revin.

Ținînd seama de specificul activității desfășurate, inițial, cît și pe măsura efectuării virărilor de sume între conturile deschise de bănci unităților socialiste, ca părți contractante, băncile au sarcina urmăririi și analizării eficienței formelor și instrumentelor folosite, iar în caz de ineficiență, obligația determinării acestora pentru adoptarea celor mai adecvate, care să conducă la accelerarea circuitului documentelor și a vitezei de rotație a mijloacelor materiale și bănești. În același timp, cu prilejul efectuării operațiilor prin conturile deschise la bănci, unitățile bancare au sarcina exercitării controlului bancar asupra folosirii mijloacelor proprii și împrumutate reflectate în conturile deschise la ele, atenție deosebită acordînd controlului bancar preventiv.

Pentru ca băncile să poată îndeplini în condiții optime sarcinile ce le revin în această privință, se impune necesitatea denumirii corecte, adecvate naturii și sferei de cuprindere a operațiilor de virări de sume ce au loc între conturile părților contractante. Din aceleași motive se impune denumirea adecvată și delimitarea corespunzătoare realității, a formelor de instrumentele folosite, deoarece numai în aceste condiții controlul efectuat de bănci, cu prilejul efectuării operațiilor prin conturi, reușește să fie influent, în sens pozitiv, asupra activității titularilor de conturi respectivi.

Denumire corectă: „viramente"

VIRĂRILE de sume din conturile unităților socialiste în cele ale unităților socialiste furnizoare, prilejuite de livrările de mărfuri, executările de lucrări sau prestările de servicii, au drept efect stingerea obligațiilor beneficiarilor de mărfuri, lucrări sau servicii, față de furnizorii de mărfuri, executorii de lucrări sau prestatorii de servicii.

Achitarea obligațiilor de această natură a fost practicată, vreme îndelungată, sub denumirea de „decontare". Întrucît stingerea obligațiilor poate să aibă loc, deși într-o măsură redusă, și prin folosirea numerarului din circulație, denumirea de decontare, reprezentînd virările de sume între conturile deschise la bănci, a fost completată cu noțiunea „fără numerar", devenind astfel „decontare fără numerar". Astfel, noțiunii de decontări fără numerar i-a fost atribuită o sferă mai largă, incluzîndu-i-se și operații ce nu vizează stingerea unei obligații, cum sînt, spre exemplu, sumele reprezentînd finanțarea economiei naționale, acordarea de credite și altele.

În ultimul timp, s-au manifestat preocupări pentru găsirea unui termen adecvat de denumire a acestor operații. Urmărindu-se reducerea, prin denumire, a sferei de cuprindere, în funcție de natura operațiilor de virări de sume prin conturile bancare, vizînd stingerea obligațiilor rezultate din livrarea de mărfuri, prestarea de servicii și executarea de lucrări, în locul noțiunii de decontări fără numerar a căpătat o tot mai largă accepțiune noțiunea de „plăți fără numerar". Comparată cu denumirea anterioară, noțiunea de plăți fără numerar apare mai adecvată, deoarece reușește să realizeze limitarea la natura operațiilor amintite. În același timp, relevăm însă faptul că limitarea se realizează mai mult decît este necesar, trecîndu-se astfel de la o extremă la alta, respectiv de la o sferă prea largă, la o sferă prea restrînsă. În timp ce sfera prea largă nu presupunea inconveniente prea mari, sfera prea limitată implică neajunsuri ce se impun a fi neapărat soluționate.

Un neajuns în sensul limitării exagerate a sferei de cuprindere a denumirii de plăți, rezultă din faptul că ea este unilaterală. Aceasta apare în mod evident din comparația actului de vînzare-cumpărare a mărfurilor, în baza căruia se instituie obligația cumpărătorului față de furnizor, cu operația de plată, respectiv de încasare a valorii mărfurilor, al cărei efect se concretizează în stingerea obligației acestuia. În timp ce actul de instituire a obligației este bilateral (vînzare-cumpărare), actul stingerii obligației este unilateral, așa cum rezultă din denumirea adoptată în ultima vreme, rezumîndu-se numai la plată. De aici ar rezulta că cumpărătorul plătește fără ca furnizorul să încaseze, ceea ce nu ar avea rațiune și nici nu corespunde realității.

Dată fiind ponderea lor redusă, operațiile cu numerar nu pot fi un criteriu de referință pentru denumirea operațiilor efectuate prin conturi. Dimpotrivă, operațiile efectuate prin conturi, datorită ponderii lor mari, pot constitui criteriu de referință pentru denumirea operațiilor cu numerar. Aceasta însă numai în cazul în care operațiile cu numerar nu ar avea o denumire proprie. În realitate operațiile cu numerar avînd o denumire proprie, adecvată și bine delimitată, necesitatea unei denumiri corecte, adecvate și delimitate în baza unei noțiuni proprii, și nu prin recurgerea la criteriul de referință opus, se impune nu numai în cazul virărilor de sume între conturile bancare.

În consecință, după opinia noastră, denumirea de plăți este utilă, dar nu suficientă. Pentru a nu fi unilaterală, așa cum s-a relevat anterior, se impune ca să fie completată cu denumirea de încasări, devenind astfel „plăți-încasări“. Deoarece plăți-încasări pot fi efectuate, atît cu numerar, cît și prin conturi, cele realizate prin conturi pot fi denumite în baza unei noțiuni proprii, dar insuficient de adecvată, ca fiind „plăți-încasări prin conturi“. Deși corectă, această denumire o considerăm insuficient de adecvată pentru motivul că este voluminoasă și din această cauză greoaie.

Întrucît plățile-încasări prin conturi nu sînt altceva decît virările de sume din conturile cumpărătorilor sau plătitorilor, în conturile furnizorilor de mărfuri sau beneficiarilor de sume, pentru reflectarea în denumire a realității, a conținutului propriu-zis al operațiilor efectuate, ele ar putea fi denumite în mod corespunzător. Totodată, urmărindu-se adoptarea unei noțiuni cît mai simple și corespunzătoare, sîntem de părere, că cea mai potrivită ar fi denumirea de „viramente“.

Delimitare strictă între forme și instrumente

ÎN CE PRIVEȘTE viramentele, se poate considera că noțiunea de formă vizează totalitatea elementelor componente considerate în mod unitar, ce caracterizează o anumită modalitate de efectuare a lor, deosebind-o astfel și delimitînd-o de alte modalități existente sau posibile. Spre deosebire de noțiunea de formă, noțiunea de instrument reprezintă mijlocul prin intermediul căruia are loc virarea de sume prin conturile bancare, de o anumită formă sau modalitate, recurgîndu-se în acest scop la formulare sau documente.

Formele de viramente au fost și sînt denumite acceptarea și acreditivul. Criteriul după care se face distincția între cele două forme este, în principal, măsura în care viramentele au loc pe bază de consimțămînt sau fără consimțămîntul plătitorului.

În ce privește acceptarea, ca formă de virament, considerăm că aceasta nu se justifică, cu atît mai mult cu cît criteriul pe care se bazează este consimțămîntul plătitorului. Aprecierea aceasta pornește de la faptul că, consimțămîntul de efectuare a plății ca principal principiu de efectuare a viramentelor, cu care se confundă de fapt acceptarea, nu poate individualiza o formă de virament, partea din întreg, deoarece, dacă ar fi așa, nu ar mai fi principiu. Cu alte cuvinte, dacă consimțămîntul este un principiu, se regăsește în toate formele de virament, deci și în cadrul acreditivului, ceea ce face ca acceptarea să nu se mai deosebească de acreditiv.

În aceste condiții se impune ca formele de virament să reprezinte aspecte diferite, care să se reflecte și în denumiri corespunzătoare. Pentru a răspunde acestei necesități, considerăm că formele de virament nu trebuie să se deosebească în funcție de acceptare, respectiv consimțămînt, deoarece aceasta reprezintă un element comun. Ele pot să fie considerate că diferă, așa cum este de fapt realitatea, în funcție de documentația folosită, circuitul acesteia, urmărirea asigurării efectuării plății, necesității de adîncire a controlului bancar, toate acestea reflectate în situații distincte de efectuare a viramentelor din inițiativa cumpărătorului sau plătitorului și a unității băncii sale sau din inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă și a unității băncii acestuia.

Ținînd seama de aceste criterii, formele de virament se pot împărți, după părerea noastră, în modalități de efectuare a viramentelor din inițiativa cumpărătorului sau plătitorului prin banca sa și modalități de efectuare a viramentelor din inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă, prin banca la care își are deschise conturile sale.

Efectuarea viramentelor din inițiativa cumpărătorului sau plătitorului vizează reducerea la aproximativ jumătate a circuitului documentelor bancare, cu consecințe corespunzătoare în ce privește accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor bănești, recurgîndu-se în acest scop la dispoziția de plată și cecurile de virament pe care se pune accentul în ultimul timp, după opinia noastră în mod justificat.

Întrucît modalitatea efectuării viramentelor din inițiativa cumpărătorului sau plătitorului include eventualitatea lipsei de inițiativă a acestuia, datorită faptului că cel interesat în încasare este furnizorul sau beneficiarul de sumă, în practică se recurge, de asemenea, și la modalitatea de virament din inițiativa celui interesat. Această modalitate presupune inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă, concretizată în întocmirea și introducerea la banca sa a dispoziției de încasare sau a facturii-talon, al căror circuit începe de la banca acestuia și se continuă la banca plătitorului, dublîndu-se astfel circuitul documentelor bancare.

Prelungirea circuitului documentelor constituie un inconvenient ce are drept consecință amplificarea nejustificată a activității bancare. Ea este însă admisă, deoarece forma de virament concretizată în modalitatea de efectuare din inițiativa furnizorului sau beneficiarului de sumă, antrenează banca în urmărirea asigurării efectuării plății, ceea ce se realizează ca urmare a adîncirii controlului bancar prilejuit de această modalitate de virament.

Considerarea celor două forme de virament se justifică și din punct de vedere al necesităților impuse de tendința de utilizare și extindere a efectuării viramentelor cu ajutorul calculatorului electronic al sistemului financiar-bancar, pentru rezolvarea cărora este necesară, din motive de simplificare și ordonare a multitudinii de forme și instrumente de virament, concentrarea lor în situații centralizatoare cuprinzînd modalitățile de efectuare a viramentelor și instrumentele adecvate, inițiate de furnizor sau beneficiar de sume.

În concluzie, preocupările de perfecționare a viramentelor, manifestate în ultimul timp, au condus la îmbunătățiri sensibile a modului lor de efectuare, reflectate corespunzător în normele metodologice în vigoare și Legea finanțelor. În același timp, se impun atenției unele posibilități de perfecționare în continuare a viramentelor, sub aspect teoretic și practic metodologic, de natura celor subliniate anterior.

conf. univ. dr. George ȘOVEI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Productivitatea muncii în construcții

LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ A P.C.R. din iulie 1972 s-a trasat sarcina ca într-o perioadă de 4—5 ani productivitatea muncii în construcții să fie dublată. Ca urmare, întreprinderile și trusturile de construcții-montaj au luat, în urma unor analize și studii efectuate în diferitele sectoare productive ale activității lor, măsuri pentru a pune cît mai deplin în valoare întregul potențial tehnic și uman din dotare. Rezultatele obținute în anii 1973 și 1974, precum și în trim. I 1975, confirmă previziunile în legătură cu evoluția productivității muncii pe linia îndeplinirii sarcinii trasate de partid.

Pentru realizarea integrală a productivității muncii planificată pe 1975 este necesar ca toate ministerele și consiliile populare județene care au în subordine întreprinderi de construcții și montaj să urmărească îndeaproape utilizarea cît mai intensă a utilajelor de construcții — element hotărîtor în creșterea productivității muncii. Din analiza perioadei trecute reiese că unele întreprinderi și trusturi de construcții-montaj au obținut indici de utilizare intensivi sub nivelele planificate ca, de exemplu, la excavatoare și buldozere — Consiliul popular județean (C.P.J.) Arad, M.I.M., M.M.P.G., cilindri compresori — C.P.J. Timișoara, M.C. Industriale, betoniere și stații de betoane — M.C. Industriale, M.I.M., C.P.J. Caraș-Severin, macarale turn — C.P.J. Teleorman, C.P.J. Harghita, parcul auto etc.

Neutilizarea la capacitatea prevăzută a utilajelor de construcții face ca ponderea lucrărilor executate manual din totalul lucrărilor executate să se mențină încă ridicată. Astfel, la lucrările de săpare, circa 10% din volum se execută încă nemecanizat, iar la alte categorii mari de lucrări (betoane, manipularea agregatelor ș.a.) ponderea activității nemecanizate depășește abia 40%. Se înțelege că remedierea acestor situații reprezintă tot atîtea rezerve potențiale de creștere a productivității muncii.

Prin atragerea tuturor rezervelor în circuitul economic și, în special, sporirea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții, utilizarea cît mai eficientă a forței de muncă, productivitatea muncii planificată pe 1975 poate fi nu numai îndeplinită ci și depășită, concomitent cu creșterea ritmului de execuție și de dare în funcțiune a noilor obiective.

EVOLUȚIA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE UN LUCRĂTOR ÎN ACTIVITATEA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ (ANTREPRIZĂ) (1970=100%)

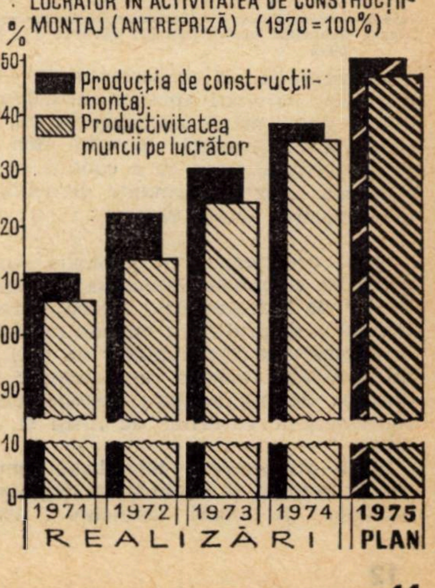

COMERŢ EXTERIOR

STUDII-EXPERIENŢE: „Rompetrol“

O STRATEGIE DINAMICĂ ÎN COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ

> **„Trebuie să fim pătrunşi de ideea că realizarea cu succes a prevederilor Programului şi Directivelor adoptate de Congresul al XI-lea este nemijlocit legată de extinderea tot mai largă a colaborării internaţionale cu ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială. Comerţul exterior, colaborarea economică — constituie un factor hotărîtor pentru dezvoltarea viitoare a ţării noastre“.***
>
> NICOLAE CEAUŞESCU

Caracteristici ale ofertei

ACTIVITATEA de extracţie şi prelucrare a hidrocarburilor în România este cunoscută de foarte multă vreme. Experienţa căpătată de-a lungul anilor de către specialiştii români în domeniul petrolului şi gazelor s-a impus lumii întregi. Este cunoscut spre exemplu că în urmă cu 120 de ani a intrat în funcţiune prima distilerie românească, iar Bucureştiul a fost primul oraş din lume iluminat cu petrol lampant.

După cel de-al doilea război mondial în domeniul petrolului şi gazelor s-au alocat importante fonduri pentru dezvoltarea industriei extractive, a cercetărilor geologice de identificare a noi rezerve, pentru creşterea şi diversificarea capacităţilor de prelucrare, pentru proiectarea de noi tipuri de utilaje petroliere de înalte performanţe. Astfel, în ultimii 25 de ani industriei extractive i-au revenit 20% din totalul investiţiilor industriale.

Nevoile în continuă creştere de combustibili, pentru metalurgie, energetică şi alte ramuri industriale, nevoile de materii prime pentru petrochimie au condus la dezvoltarea rapidă a tuturor sectoarelor de activitate din industria extractivă de ţiţei şi gaze, începînd cu prospectarea geologică şi geofizică pînă la foraj, extracţie, transport-depozitare şi distribuţie.

Condiţiile specifice în care s-a dezvoltat industria românească de ţiţei şi gaze, structura mineralogică a subsolului au impus utilizarea unor metode moderne de lucru la nivelul tehnicii mondiale cum ar fi : forajul cu jet şi optimizarea regimului de foraj (în activitatea de foraj) injecţia de abur supraîncălzit şi combustia subterană (în activitatea de extracţie).

Tabelul nr. 1

Evoluţia rezervelor şi a producţiei mondiale de ţiţei

– în milioane tone –

	1939	1950	1960	1970	1972
Rezervele mondiale	4414	11004	41863	86534	90378
Producţia mondială	270	525	1051	2336	2599

Surse: Elements statistiques. Pétrole 72. Paris, 1973

In cercetarea şi proiectarea de utilaj petrolier, activităţi aproape inexistente în trecut, s-a urmărit introducerea cu tenacitate şi consecvenţă a celui mai înalt progres tehnic, ceea ce a condus la înregistrarea unor performanţe deosebite în modernizarea acestei ramuri :

a) *În cercetare :* metodologia studiilor geologice complexe de evaluare a perspectivelor de hidrocarburi ; interpretarea calitativă a diagrafiilor ; metode matematice în exploatarea zăcămintelor de ţiţei ; studii privind reologia noroaielor şi introducerea de noi aditivi ; metode noi de combatere a viiturilor de nisip şi multe altele.

b) *În proiectare :* tehnologii complexe pentru forajul şi punerea în exploatare a sondelor de mari adîncimi ; exploatarea zăcămintelor de ţiţei şi gaze prin metode secundare ; sistem de degazolinare prin termoabsorbţie (brevetat în mai multe ţări) ; proiectarea sistemului de conducte magistrale pentru transportul de ţiţei şi gaze la scară naţională etc.

Paralel, s-a dezvoltat foarte mult industria constructoare de maşini, utilaje şi instalaţii complexe necesare industriei extractive şi prelucrătoare de ţiţei şi gaze. O singură precizare este edificatoare pentru nivelul atins de România în acest sector şi anume faptul că ţara noastră ocupă locul 3 în lume (după S.U.A. şi U.R.S.S.) — în ce priveşte producţia de utilaj petrolier şi locul 2 (după S.U.A.) în ce priveşte exportul de maşini şi utilaje petroliere (vezi tabelul nr. 2).

Aceste realizări remarcabile constituie, în acelaşi timp, premise solide în conceperea unei politici adecvate de comerţ şi cooperare economică internaţională a României în acest domeniu.

Ca oportunităţi externe menţionăm: procesul obiectiv de dezvoltare interdependentă a lumii contemporane în care economiile naţionale sînt împinse spre o tot mai strînsă colaborare economică. În acest context, necesităţile ţărilor în curs de dezvoltare de a-şi valorifica cît mai eficient resursele lor naturale, pe calea dezvoltării unei industrii extractive şi de prelucrare proprii se conjugă pînă la un anumit grad cu nevoile României de materii prime energetice, domeniu în care resursele naturale sînt depăşite tot mai mult de necesităţile mereu crescînde de combustibili ale industriei noastre, astfel că diferitele forme de colaborare promovate de ţara noastră — inclusiv formula românească de cooperare în două faze — asigură o conlucrare reciproc avantajoasă între parteneri. Aceste modificări substanţiale, atît pe plan intern cît şi pe plan internaţional, au dus în mod inevitabil la unele restructurări în modul de abordare a pieţei externe.

Experienţa căpătată de specialiştii români de-a lungul anilor în industria petrolului şi gazelor i-a impus întregii lumi, dar acţiunile de cooperare prin care era pusă în valoare această experienţă se desfăşurau dispersat de către mai multe întreprinderi.

Nevoia de a concentra acest potenţial şi-a găsit expresie în crearea în aprilie 1974 a întreprinderii „Rompetrol“, puternică unitate de cooperare economică cu străinătatea, care este abilitată să prezinte peste hotare oferta completă de instalaţii, engineering, know-how şi asistenţă tehnică de care dispune România în domeniul industriei petrolului şi gazelor.

Valorificarea optimă a potenţialului naţional în acest domeniu, a impus „Rompetrol“ ca un partener interesant, în diferite forme de cooperare în domeniul petrolului şi gazelor, adecvate evoluţiei dinamice a pieţei internaţionale în acest sector.

Conjunctură favorabilă

TREBUIE precizat de la început că efectele „crizei energetice“, ce s-a manifestat pe plan mondial, au fost dintre cele mai favorabile asupra industriei petroliere, în sensul că a repus în atenţia economiştilor eventualitatea deteriorării raportului resurse/consum de ţiţei şi au impulsionat activitatea de prospectare de noi resurse, de reevaluare a poziţiei faţă de zăcămintele sărace sau greu de exploatat.

În ciuda aşa-zisei „crize a petrolului“, statisticile arată că rezervele cunoscute de ţiţei au crescut permanent, iar în anumite perioade mult mai rapid decît producţia (vezi tabelul nr. 1).

La aceasta trebuie adăugate posibilităţile deosebite pe care le oferă exploatarea imenselor zăcăminte de şisturi bituminoase apreciate la peste 100 000 miliarde tone echivalent cărbune.

Limitarea consumului de ţiţei, însă, se impune în orice caz, în mod relativ, dacă avem în vedere că deşi ţiţeiul reprezintă numai 4% din zestrea energetică a planetei, el ocupă în balanţa energetică mondială primul loc, cu o pondere de aproape 50%. O asemenea situaţie a fost facilitată de rentabilitatea mai scăzută a cărbunelui, îndeosebi în raport cu fostele preţuri ale petrolului, restricţiile antipoluante în utilizarea cărbunelui şi dificila acomodare a industriei cărbunelui la fluctuaţiile conjuncturale, ca şi de lipsa de competitivitate a energiei nucleare comparativ cu ceilalţi combustibili.

Se consideră că apariţia „crizei petroliere“ nu este legată de o diminuare efectivă şi bruscă a rezervelor de ţiţei cunoscute, ci de imposibilitatea exploatării acestora în condiţiile avantajoase existente pînă acum cîţiva ani, urmare a consolidării poziţiei ţărilor producătoare şi exportatoare de ţiţei, a căror poziţie a devenit hotărîtoare în cadrul tranzacţiilor comerciale.

Reacţia ţărilor capitaliste dezvoltate a fost pe de o parte începerea unor căutări febrile de înlocuitori ai ţiţeiului şi gazelor naturale, pe de altă parte mobilizarea tuturor rezervelor energetice de care dispun, inclusiv zăcămintele sărace, întocmind în acest scop ample programe de cercetare şi exploatare. Influenţa acestei orientări asupra pieţei utilajului petrolier a fost foarte puternică în sensul restrîngerii simţitoare a disponibilului de export, în special al S.U.A., principalul exportator mondial de utilaj petrolier în favoarea consumului intern.

Companiile naţionale, recent create în ţările în curs de dezvoltare producătoare de petrol, pentru o mai bună valorificare a zăcămintelor de ţiţei în propriul lor interes, evită, pe cît posibil, companiile petroliere internaţionale în stabilirea de noi acorduri de exploatare pentru a nu mai perpetua condiţiile contractuale dezavantajoase impuse cu ani în urmă de acestea. De aceea, companiile naționale caută colaborarea unor firme independente din țări capitaliste sau socialiste care să contribuie cu experiență și utilaj adecvat, eventual sub formă de asociații în societăți mixte de prospectare — cercetare sau producție, la punerea în valoare a bogățiilor lor naturale.

---

* (Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu şefii misiunilor diplomatice şi agenţiilor economice româneşti de peste hotare, cu cadrele de răspundere din domeniul activităţii internaţionale a partidului şi statului nostru, comerţului exterior şi cooperării economice)

Tabelul nr. 8

Exporturile principalelor țări producătoare de utilaj petrolier

Tara	Export în mil.dol.			Pondere față de total în %		
	1962	1970	1974 1)	1962	1970	1974 1)
S.U.A.	121	223	396	55,5	63,8	56,1
R.S.România	38,6	44,5	112	17,7	12,8	15,9
U.R.S.S.	32,2	24,5	104	14,7	7	14,8
Franța	6,3	15,6	19,8	2,9	4,5	2,8
Anglia	6,5	13,4	17,5	3	3,8	2,5
R.F.G.	2,1	10,6	15,5	0,9	3,5	2,2
Austria	0,8	3,8	4,4	0,4	1,1	0,6
Italia	1,9	3	6,1	0,9	0,9	0,9
Olanda	–	2,2	6,5	–	0,6	0,9
R.P.Polonă	1,2	1,6	1,8	0,5	0,5	0,3
Suedia	4,7	1,3	1,7	2,1	0,4	0,2
RS Cehoslovacă	0,3	1,3	2,4	0,1	0,4	0,3
Japonia	0,3	1,1	15,2	0,1	0,3	2,1
RP Ungară	1,1	0,8	1,4	0,5	0,2	0,2
RD Germană	1,1	0,6	0,8	0,5	0,2	0,1
Belgia-Luxemburg	–	0,4	0,7	–	0,1	0,1
RP Bulgară	–	1,1	–	–	0,3	–
Total general:	218,2	349,1	705,8	100,0	100,0	100,0
din care:						
Țări capitaliste dezvoltate	143,7	274,7	483,4	65,8	78,6	68,5
Țări socialiste	74,5	74,4	222,4	34,2	21,4	31,5

Sursa date: "Piața utilajului petrolier", INSCIN
1) date preliminare

Formele colaborării pot să difere, de la concesionarea de perimetre insuficient explorate și cercetate, unor firme străine ce se angajează pe risc propriu să continue investigațiile, și pînă la finanțarea asistenței tehnice necesare rezolvării unor probleme de cercetare, producție sau dezvoltare a industriei prelucrătoare de țiței și gaze.

Rețeta succesului în cooperare: inițiativă și elasticitate

PORNIND de la aceste noi fenomene apărute pe piața internațională, întreprinderea „Rompetrol" a trebuit încă de la înființare să procedeze la o analiză aprofundată a caracteristicilor pieței de lucrări și servicii petroliere, a politicii economice a diverselor țări producătoare de petrol, a programelor de dezvoltare în perspectivă adoptate de diverse țări în acest domeniu.

O primă concluzie pentru activitatea „Rompetrol" desprinsă din studiul pieței a fost aceea că cererea de instalații complexe, lucrări și servicii va spori, în condițiile scăderii disponibilului de export al altor producători.

Experiența tehnică, potențialul de producție de utilaj petrolier, ca și principiile ce stau la baza relațiilor economice externe ale țării noastre fac ca România să fie un partener interesant de cooperare pentru țările în curs de dezvoltare în construcția de obiective „la cheie", în acordarea de asistență tehnică pentru utilajele livrate în domeniul industriei petrolului și gazelor. Faptul că utilajul petrolier produs în România a fost în cea mai mare măsură aliniat normelor internaționale (A.P.I.) îi conferă o competitivitate sporită. De asemenea, „Rompetrol", ca întreprindere de stat corespunde întru totul cerințelor și condițiilor companiilor naționale petroliere din țările în curs de dezvoltare, deoarece este un partener ce tratează sincer, corect, cu multă înțelegere și respect pentru interesele acestor țări.

Cooperarea în domeniul prospectării și cercetării geologice, în producția de țiței și gaze sub forma *societăților mixte*, constituie o preocupare majoră a întreprinderii. În această formă de cooperare în producție partea română își aduce aportul la capitalul social prin finanțarea livrărilor de utilaje din țară și acordarea de asistență tehnică. Aportul la capitalul social al partenerului este constituit de obicei din fonduri pentru plata salariilor, chiriilor, taxelor, impozitelor precum și pentru unele importuri de completare. Reies de aici avantajele acestei forme de cooperare pentru ambii parteneri, contribuind pe de o parte la dezvoltarea industriei naționale în statele producătoare de petrol și simultan la valorificarea mașinilor și utilajelor produse de industria românească, a experienței tehnice a specialiștilor români.

CARTE DE VIZITĂ A „ROMPETROL"

Întreprinderea de cooperare economică cu străinătatea „Rompetrol" a fost înființată la 1 aprilie 1974, în subordinea Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei și are ca obiect de activitate :

1. **Cercetări geologice**
   a) **Prospecțiuni geologice :** observații geologice ; cartografie geologică de detalii cu stabilirea de hărți la diferite scări ; interpretarea datelor aero-foto-grametrice și stabilirea de hărți geologice corespunzătoare.
   b) **Prospecțiuni geofizice (terestre și marine)** gravimetrice ; seismice ; tratament analogic și (sau digital) al datelor seismice.
2. **Studii și proiecte**
   a) **Studii preliminare și de sinteză :** evoluția perspectivelor de hidrocarburi ; proiecte de lucrări de cercetare ; proiecte de exploatare a zăcămintelor de petrol și gaze naturale ; fizica zăcămintelor ; studii de fezabilitate pentru conducte, depozite și instalații de distribuție de produse petroliere și gaze.
   b) **Analize complexe de laborator :** petrofizice ; palentologice (micro și macrozone) ; sedimentologie ; geochimice ; mineralogice ; conținut în hidrocarburi.
3. **Foraj extracție**
   executare de foraj la mari adîncimi ; investigarea găurilor de sondă ; materiale și servicii pentru noroiul de foraj ; cimentarea coloanelor ; încercări de producție în găuri și coloane ; perforarea, acidizarea, fisurarea ; reparația și reactivarea sondelor de producție (Work-Over) ; recuperarea secundară.
4. **Construcții petroliere**
   schele petroliere ; conducte pentru transportul țițeiului, produselor petroliere și gazelor ; baze mecanice și de reparații a echipamentelor și materialului tubular petrolier.
5. **Prestări de servicii**
   engineering și expertize asigurate de specialiști de înaltă calificare, avînd o mare experiență în industria de petrol și gaze ; asistență tehnică pentru gama de lucrări în domeniul industriei de petrol și gaze ; instruirea și formarea de cadre tehnice de specialitate în industria petrolieră ; activitate de achiziții în industria petrolieră și gazelor.

O altă formă de cooperare, relativ mai nouă, prin care acționează „Rompetrol" pe piața externă este : *angajarea de lucrări în perimetre petroliere pe risc propriu* în alte țări în curs de dezvoltare. Această formă de cooperare, pentru prima dată utilizată de o întreprindere românească de comerț exterior, scontează pe excelenta capacitate tehnică a specialiștilor români în depistarea și punerea în exploatare a zăcămintelor de hidrocarburi, care apoi sînt exploatate împreună cu partenerul local.

Deși privită mult timp cu rezervă de întreprinderile noastre, datorită riscului pe care-l comportă, această formă de cooperare s-a extins, cuprinzînd o gamă largă de lucrări și servicii.

Construirea de obiective „la cheie" este un alt domeniu de activitate al „Rompetrol". În calitate de furnizor general la export „Rompetrol" coordonează proiectarea și construirea unor instalații de separare și tratare, proiectarea și construcția unor parcuri de rezervoare ; proiectarea și montarea de conducte de țiței și gaze ; operarea complexă în calitate de contractor general a unor schele de petrol și gaze ; pregătirea unor cadre de specialiști, atît la locul de muncă, cît și în instituțiile de învățămînt mediu și superior de specialitate din țară.

Această activitate permite la rîndul său promovarea unei alte forme de colaborare economică — *asistența tehnică* — domeniu în care „Rompetrol" și-a intensificat continuu activitatea la solicitările partenerilor externi. Astfel, construcția unor obiective „la cheie" în R.A. Yemen și Iordania a antrenat acordarea de asistență tehnică în aceste țări, ca și în numeroase alte țări din Orientul Apropiat, Africa de Nord și America Latină.

În concluzie, se poate aprecia că *strategia de acțiune a Întreprinderii de cooperare economică cu străinătatea „Rompetrol" are ca dominante :*

— *diversificarea pe zone,* țări și parteneri a relațiilor de colaborare economică și tehnico-științifică.

— *specializarea* pronunțată a activității ce-i permite evitarea intermediarilor în tratarea cu partenerii externi.

— abordarea cu curaj a unor *forme variate de cooperare economică,* paralel cu diversificarea ofertei, fiind în unele cazuri deschizătoare de drum prin modul în care a știut să vină în întîmpinarea cererilor partenerilor săi externi.

— încheierea de *acorduri și contracte pe termen lung,* reciproc avantajoase de largă perspectivă.

Saltul calitativ pe care l-a marcat întreprinderea „Rompetrol" de la înființare, în extinderea comerțului și cooperării în domeniul industriei petrolului și gazelor este sintetic exprimat de cîteva cifre :

— față de anul 1973, „Rompetrol" a încheiat în cursul anului 1974 contracte într-un cuantum valoric cu 375% mai mare.

— valoarea lucrărilor pe perimetre, prestărilor de servicii, livrărilor de utilaje — contractate cu termen de execuție după 1975 reprezintă circa 70% din volumul contractelor încheiate în 1974.

Pentru a putea utiliza oportunitățile pe care le deține în actuala conjunctură internațională, „Rompetrol" trebuie să prezinte o ofertă competitivă cu cea a companiilor multinaționale ce exercită o acerbă concurență, directă sau prin intermediari, pe piața petrolului și utilajului petrolier.

Fiind un pionier al cooperării „Rompetrol" a întîmpinat și mai întîmpină unele dificultăți legate de cooperarea internă în producerea utilajelor și instalațiilor sau în crearea disponibilităților de finanțare, dificultăți ce ar putea fi pe viitor evitate prin precizarea cadrului legislativ al relațiilor interne furnizor — întreprindere de comerț exterior pe linia cooperării.

Se impune, de asemenea, ca „Rompetrol" să facă într-o mai mare măsură cunoscute peste granițe capacitatea și experiența specialiștilor români, potențialul românesc în domeniul industriei petrolului și gazelor, multitudinea de lucrări și servicii oferite, formele diverse de cooperare în care dorește să acționeze, potrivit intereselor și avantajelor reciproce, prin apelarea la o gamă mai largă de forme de promovare, prin desfășurarea unor eforturi publicitare mai ample.

Ioan GEORGESCU
Ștefan IONESCU

32 de directori generali despre:

CENTRALA INDUSTRIALĂ ÎN PERSPECTIVA — 1990 (IV)

IN NUMERELE 19, 20 şi 22 din luna mai a.c. au fost publicate o parte a aspectelor rezultate din prelucrarea anchetei iniţiate de REVISTA ECONOMICĂ într-o serie de unităţi economice cu statut de centrală. Obiectivul urmărit l-a constituit evidenţierea modului în care conducerile de centrale şi-au proiectat strategiile de dezvoltare în perspectiva viitorilor 15 ani, a direcţiilor de acţiune prin care se urmăreşte accelerarea creşterii, sporirea eficienţei economice şi a competitivităţii în condiţiile integrării tot mai accentuate a progresului tehnico-ştiinţific în mecanismul dezvoltării. Ultima parte a anchetei prezintă noi aspecte referitoare la capacitatea de creativitate şi inovaţie a centralelor investigate, la căile de stimulare a acestora, cît şi o succintă sinteză a principalelor concluzii.

Creativitate şi inovaţie

GÎNDIND asupra strategiilor de dezvoltare, conducerile centralelor investigate sînt în acelaşi timp conştiente de necesitatea adaptării lor permanente şi rapide la schimbări, la cerinţele generate în principal de revoluţia ştiinţifică şi tehnică contemporană, de faptul că se impune acordarea unei atenţii tot mai mari **inovaţiei** sub toate formele ei.

„Cum apreciaţi că este în prezent capacitatea de creativitate a centralei, exprimată prin numărul şi utilitatea ideilor noi ale lucrătorilor ?". Centralizarea răspunsurilor, prezentată în tabelul nr. 11, permite constatarea că, deşi aproximativ 55% din directorii generali investigaţi apreciază ca „foarte mare" şi „mare" capacitate de creativitate a centralei pe care o conduc, restul de circa 45% o apreciază ca fiind încă „prea mică" sau „foarte mică". Pe ministerele coordonatoare ale centralelor investigate situaţia este următoarea : dacă în Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii şi Ministerul Energiei Electrice, toţi directorii generali ai centralelor investigate apreciază ca „mare" capacitatea de creativitate, iar în Ministerul Industriei Uşoare şi Ministerul Industriei Metalurgice 75% împărtăşesc această opinie (în aceste două ministere întîlnind de fapt şi singurele unităţi unde capacitatea de creativitate este apreciată ca „foarte mare" : Centrala Industriei Tricotajelor şi Centrala Industrială Siderurgică), în celelalte ministere cercetate, directorii generali apreciază capacitatea de creativitate a centralelor analizate ca fiind numai în proporţie de 25—50% „mare".

Tabel nr. 11

Opinia directorilor generali despre capacitatea de creativitate a centralelor

Capacitatea de creativitate este:	Opinie favorabilă(%)
- foarte mare	3,20
- mare	51,70
- prea mică	41,90
- foarte mică	3,20
TOTAL:	100,00

Dacă în privinţa aprecierii capacităţii de creativitate gradul de subiectivitate poate fi uneori foarte ridicat, nu acelaşi lucru se poate spune despre aprecierea capacităţii de inovaţie, în acest caz existînd indicatori cantitativi mai precişi de măsurare, ca, de pildă, numărul de idei aplicate, efectele economice ale aplicării lor etc.

Ce arată centralizarea răspunsurilor la întrebarea : **„Cum apreciaţi că este în prezent capacitatea de inovaţie a centralei, exprimată prin numărul de idei aplicate şi mărimea efectelor economice ale aplicării acestora ?"**. Că, de pildă, numai în peste 32% din centralele investigate capacitatea de inovaţie este „mare" şi „foarte mare" şi în proporţie de aproximativ 65% „prea mică".

Stimularea creativităţii şi inovaţiei

FOLOSIREA diverselor modalităţi de stimulare a capacităţii de creativitate şi inovaţie, a capacităţii de elaborare a ideilor noi, ca şi pe cea de acceptare şi implementare a acestor idei sub forma proceselor, produselor şi serviciilor, constituie una din preocupările de viitor principale ale cadrelor din conducerea centralelor investigate.

La întrebarea : **„Asupra căror factori apreciaţi că trebuie concentrată în primul rînd atenţia în următorii 10—15 ani, pentru sporirea capacităţii de creativitate şi inovaţie ?"**, toţi directorii generali au precizat conţinutul direcţiilor de acţiune pe care le au în primul rînd în vedere. În tabelul nr. 12 este prezentată centralizarea răspunsurilor primite. Iar, analiza conduce la concluzia că toate căile indicate sînt în cea mai mare parte dependente nemijlocit de conducerea unităţilor economice, în primul rînd centrale şi întreprinderi, de ele depinzînd atît maniera diferenţiată, cît mai raţională şi eficientă de utilizare a pîrghiilor de cointeresare a personalului, ridicarea nivelului de pregătire şi cît mai corectă selecţie şi încadrare pe posturi a acestuia, ca şi perfecţionarea organizării şi conducerii.

Tabel nr. 12

Ierarhizarea factorilor ce se au în vedere în următorii 10-15 ani pentru sporirea capacităţii de creativitate şi inovaţie.

Clasament	Denumirea factorului	Ponderea centralelor din eşantion care au optat favorabil (%)
1.	Utilizarea cît mai raţională şi eficientă a pîrghiilor de cointeresare a personalului	37,50
2.	Permanenta perfecţionare a organizării şi conducerii unităţilor economice	25,00
3.	Ridicarea nivelului de pregătire profesională a lucrătorilor	18,75
4.	Cît mai corecta selecţie şi încadrare pe posturi a personalului	10,75
5.	Alti factori	8,00
	TOTAL	100,00

Concluzii

PRELUCRAREA şi interpretarea răspunsurilor primite la principalele întrebări ale anchetei, a permis enunţarea următoarelor concluzii finale :

1. **MANIERA PREVIZIONALĂ** de conducere este o caracteristică permanentă a unităţilor din economia noastră naţională. Concepînd dezvoltarea într-o largă perspectivă, conducerile centralelor abordează în acelaşi timp în toată complexitatea lor vastitatea problemelor creşterii alegîndu-şi de fiecare dată căile de acţiune în cunoştinţă de cauză, elaborîndu-şi strategiile cele mai adecvate, integrate organic în politica economică a ramurii, în strategia de ansamblu a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism.

2. Atingerea obiectivelor creşterii economice este proiectată în condiţiile stabilirii pentru diferitele ramuri şi subramuri a unor **RITMURI DIFERENŢIATE, OPTIME**, în general ridicate, dar mai înalte în cazul ramurilor şi subramurilor industriei de vîrf.

3. Strategiile de utilizare a factorilor de producţie au în vedere **COMBINAREA FACTORILOR EXTENSIVI CU CEI INTENSIVI**, în proporţii care variază de la ramură (subramură) la ramură (subramură), de la cincinal la cincinal, creşterea progresivă în timp a ponderii factorilor intensivi, în condiţiile în care, în medie, pe ansamblul perioadei analizate (1976—1990) preponderenţa lor este asigurată.

4. Preocuparea pentru **ÎMBUNĂTĂŢIREA ORGANIZĂRII ŞI CONDUCERII** centralelor, în vederea adaptării lor rapide, din mers, la mutaţiile pe care le generează pe diverse planuri revoluţia ştiinţifico-tehnică, are în vedere, între altele, promovarea de metode moderne eficiente de conducere, aşezarea organizării pe baze ştiinţifice, dimensionarea optimă a centralelor şi asigurarea unui grad corespunzător de complexitate al activităţilor integrate în centrală, utilizarea tuturor pîrghiilor de stimulare a creativităţii şi inovaţiei.

5. Diversificarea producţiei industriale, creşterea mai accelerată a ramurilor tehnicii de vîrf, permit o **MULTILATERALĂ SATISFACERE A NEVOILOR INTERNE** prin produsele fabricate în centrale, concomitent, facilitînd o **SPORIRE CONSIDERABILĂ A EXPORTULUI**, o substanţială îmbunătăţire a structurii sale.

6. Vector important al substrategiei de export a centralelor, **REALIZAREA COMPETITIVITĂŢII**, este gîndită diferenţiat, în general însă elementele forte care-i imprimă configuraţia fiind : capacitatea de a depista şi cuceri noi pieţe şi cumpărători, calitatea produselor, capacitatea de a lansa pe piaţă produse noi, capacitatea de a produce la un nivel de preţ competitiv.

7. Integrarea organică rapidă şi complexă a **PROGRESULUI ŞTIINŢIFICO-TEHNIC** în textura creşterii economice este dominanta întregii dezvoltări de viitor a economiei şi societăţii noastre.

Iulian BĂDIN

ESTIMAREA GRADULUI DE ORGANIZARE A MUNCII

DEZVOLTAREA economico-socială implică acordarea unei atenţii tot mai mari perfecţionării metodelor de organizare a muncii, corespunzătoare cerinţelor vieţii şi schimbărilor continue ce au loc în societate. În realizarea obiectivului stabilit de Programul partidului nostru — „promovarea largă în munca de organizare şi conducere a societăţii — inclusiv a proceselor şi fenomenelor sociale — a metodelor moderne de analiză, decizie şi prelucrare automată a datelor“ — *o deosebită importantă o prezintă evaluarea prealabilă a gradului de organizare a muncii. Prezentăm în continuare un punct de vedere asupra acestei probleme invitînd specialiştii să-şi spună, în continuare, opiniile.*

Obiectivele organizării ştiinţifice a muncii

ORGANIZAREA ştiinţifică a muncii presupune adoptarea unui complex de măsuri şi desfăşurarea unor acţiuni şi activităţi organizatorice menită să asigure, în principal : îmbunătăţirea procedeelor şi metodelor de muncă şi deservirea optimă la fiecare loc de muncă ; realizarea unor condiţii de muncă care să satisfacă într-un grad cît mai ridicat cerinţele fiziologice, igienice şi estetice ale executanţilor ; perfecţionarea normării muncii pe baza aplicării metodelor moderne de normare ; crearea şi menţinerea condiţiilor optime de protecţia şi securitatea muncii ; cooperarea în cadrul procesului de muncă pe baza diviziunii muncii dictată de nivelul de dezvoltare al tehnicii organizării muncii ; alegerea celor mai adecvate forme de retribuire a muncii pentru cointeresarea materială a lucrătorilor.

Realizarea acestor obiective fundamentale are loc în cadrul unui proces continuu, prin acţiuni şi activităţi specifice organizării muncii. Satisfacerea integrală a cerinţelor acestor obiective este o tendinţă generală şi permanentă fără a se putea afirma că este un punct superior limită. Această situaţie este determinată de dinamismul dezvoltării forţelor de producţie, precum şi de ritmul perfecţionării metodelor şi tehnicilor de organizare a muncii.

Precizarea obiectivelor ne permite să reliefăm şi care sînt principalele acţiuni de organizare a muncii ce trebuie incluse într-un calcul de estimare a gradului de organizare a muncii. Într-o prezentare succintă este vorba de : organizarea locurilor de muncă ; modul de asigurare a condiţiilor ergonomice ; normarea muncii ; protecţia şi securitatea muncii ; diviziunea muncii ; formele de retribuire a personalului.

Indicatorii gradului de organizare a muncii

PENTRU caracterizarea fiecărui aspect al organizării muncii s-a procedat la inventarierea acţiunilor specifice de organizare şi exprimarea lor cu ajutorul unui indicator statistic. Prin alegerea acţiunilor sintetice de organizare, a mijloacelor de măsurare a lor, s-a urmărit satisfacerea următoarelor cerinţe :

— delimitarea acţiunilor specifice de organizare a muncii pe grupe omogene din punct de vedere al măsurilor şi metodelor necesare desfăşurării lor ;

— alegerea unor indicatori uşor de determinat şi capabili să caracterizeze sintetic fiecare acţiune de organizare ;

— limitarea mărimii indicatorilor între 0 şi 1, prin modul de calcul, ca urmare a faptului că nivelul planificat sau efectiv al fiecărui indicator se compară cu nivelul său optim ;

— nominalizarea activităţilor şi acţiunilor de organizare a muncii să fie omogenă şi din punct de vedere al mijloacelor necesare corectării situaţiilor existente.

Gradul de organizare al muncii se poate estima pe baza indicatorilor pe acţiuni, urmînd schema logică de calcul redată în fig. nr. 1.

Indicatori globali şi parţiali pe acţiuni ale organizării muncii şi modul lor de calcul sînt cuprinşi în tabelul nr. 1. (Din lipsa de spaţiu nu au fost prezentaţi indicatorii referitori la diviziunea muncii (gradul de extindere a organizării muncii în formaţii de lucru, gradul de extindere a polideservirii, coeficientul gradului de specializare a locurilor de muncă, gradul de concordanţă între categoria lucrărilor şi cea a executanţilor) şi formele de retribuire (gradul de extindere a muncii în acord, gradul de extindere a muncii regia retribuită).

Indicatorii parţiali ce caracterizează fiecare acţiune de organizare a muncii, permit gruparea măsurilor în cadrul fiecărei acţiuni de organizare a muncii, fiind uşor de calculat şi oferind o detaliere semnificativă a activităţii de organizare. Considerăm că indicatorii parţiali menţionaţi nu sînt limitativi, ei putînd fi extinşi sau putîndu-se renunţa la unii din ei, în funcţie de specificul ramurii sau proceselor de muncă pe care le analizăm.

Foarte importantă este însă menţinerea, în orice situaţie, a nivelului optim al indicatorilor ca bază de comparaţie pentru calculul valorii lor.

Indicatorul sintetic al gradului de organizare a muncii

CONSTRUIREA indicatorului sintetic are la bază indicatorii globali pe acţiuni ale organizării muncii. Din punct de vedere al modului de calcul el poate fi determinat cu ajutorul următoarelor relaţii :

$$k_m = \frac{km_1 + km_2 + km_3 + km_4 + km_5 + km_6}{6}$$

sau

$$k_m = \sqrt[n]{\Pi\, k\, m_i};$$

Considerăm însă că, din analiza detaliată a acţiunilor de organizare se poate constata aportul diferenţiat pe care acestea îl aduc la organizarea şi perfecţionarea organizării muncii. Din acest motiv sîntem de părere că indicatorul sintetic al gradului de organizare a muncii trebuie să fie construit prin ierarhizarea indicatorilor globali pe acţiuni, care intră în calculul lui, prin acordarea de grade de importanţă în funcţie de aportul direct pe care fiecare acţiune îl aduce la întregirea activităţii de organizare a muncii. Astfel, vom obţine următoarea expresie pentru indicatorul sintetic :

$$k_m = \frac{\sum_{i=1}^{n} k_{mi} \times g_i}{\sum_{i=1}^{n} q_i}$$

în care : gi = gradul de importanţă acordat fiecărei acţiuni de organizare

n = numărul acţiunilor de organizare considerate.

Mărimea coeficienţilor de importanţă poate fi stabilită pe baza aprecierii unui număr mai mare de specialişti din acest domeniu sau prin observări statistice repetate care să permită evidenţierea corelaţiei ce există între diferitele acţiuni organizatorice şi gradul de organizare a muncii. În ambele cazuri valoarea acestor coeficienţi trebuie revizuită periodic pentru a se reliefa, eventualele modificări ale locului şi rolului pe care acţiunile de organizare îl au în perfecţionarea organizării muncii.

Efectele organizării muncii

PENTRU caracterizarea completă a gradului de organizare a muncii este necesară urmărirea efectelor perfecţionării organizării muncii, deci a creşterii valorii indicatorului sintetic. Acestea pot fi incluse în una din următoarele două grupe :

Efectele economice, care pot fi sintetizate, de fapt, cu ajutorul unui singur indicator, şi anume : creşterea productivităţii muncii. Aceasta nu înseamnă că am restrîns foarte mult aria efectelor economice ale organizării muncii, ci doar că am definit acel efort care este intermediarul nemijlocit al celorlalte efecte. Astfel, economiile la fondul de retribuire, reducerea preţului de cost, scurtarea duratei ciclului de fabricaţie şi multe altele, care pot fi efecte ale organizării, se realizează numai nemijlocit, prin creşterea productivităţii muncii. Deci, considerăm că, efectul nemijlocit, şi în acelaşi timp scopul căruia îi sînt subordonate integral acţiunile de organizare a muncii îl reprezintă creşterea productivităţii muncii. Pentru calcule detaliate de eficienţă economică a diverselor măsuri de organizare se pot calcula şi efectele pe care le are creşterea productivităţii muncii asupra unor indicatori sintetici ai activităţii economico-productive, cum ar fi preţul de cost, beneficiul etc.

Fig. 1

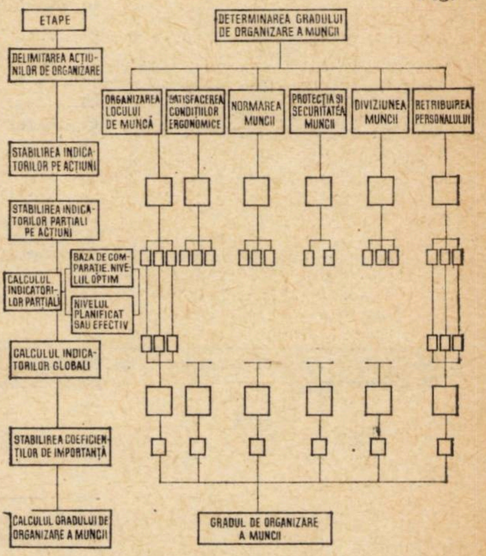
ETAPE
DETERMINAREA GRADULUI DE ORGANIZARE A MUNCII
DELIMITAREA ACŢIUNILOR DE ORGANIZARE
ORGANIZAREA LOCULUI DE MUNCĂ
SATISFACEREA CONDIŢIILOR ERGONOMICE
NORMAREA MUNCII
PROTECŢIA ŞI SECURITATEA MUNCII
DIVIZIUNEA MUNCII
RETRIBUIREA PERSONALULUI
STABILIREA INDICATORILOR PE ACŢIUNI
STABILIREA INDICATORILOR PARŢIALI PE ACŢIUNI
BAZA DE COMPARAŢIE. NIVELUL OPTIM
CALCULUL INDICATORILOR PARŢIALI
NIVELUL PLANIFICAT SAU EFECTIV
CALCULUL INDICATORILOR GLOBALI
STABILIREA COEFICIENŢILOR DE IMPORTANŢĂ
CALCULUL GRADULUI DE ORGANIZARE A MUNCII
GRADUL DE ORGANIZARE A MUNCII

Schemă logică de determinare a gradului de organizare a muncii.

Efectele sociale, în cazul aprecierii gradului de organizare a muncii, au aceeaşi importanţă ca şi efectele economice. Măsurile, metodele şi tehnicile folosite pentru perfecţionarea organizării muncii vizează în aceeaşi măsură atît creşterea productivităţii cît şi îmbunătăţirea condiţiilor şi climatului de muncă, aceasta datorită locului şi rolului factorului uman în procesul de producţie.

Îmbunătăţirea condiţiilor materiale de muncă şi trai, satisfacerea cerinţelor ergonomice, crearea unui climat sănătos de muncă etc., sînt premise ale menţinerii şi dezvoltării capacităţii psihice şi fizice a omului care îl fac mai util unităţii respective.

Considerăm că, determinarea gradului de organizare a muncii, după metodologia prezentată şi completarea acestuia cu efectele economice şi sociale ale perfecţionării organizării muncii permit aprecierea calitativă atît în ansamblu cît şi în detaliu a activităţii de organizare a muncii.

lector I. DĂNĂILĂ
lector I. MIHAI
Univ. din Timişoara

Tabelul nr. 1. Indicatorii gradului de organizare a muncii

Nr. crt.	Indicatori ai acțiunilor de organizare a muncii și modul de calcul	Indicatorii parțiali ai acțiunilor de organizare	Semnificația notațiilor
	1	2	3
1.	Coeficientul organizării locurilor de muncă (k_{m1}) $k_{m1} = \frac{\Sigma k_{m1i}}{n}$	a) Gradul de înzestrare tehnică a locurilor de muncă ($k_{m1.1}$) $k_{m1.1} = \frac{N_{1\,op}}{N_1}$	$N1_{op}$ = numărul locurilor de muncă la care înzestrarea tehnică este la un nivel optim. N1 = numărul total al locurilor de muncă. n = numărul de aspecte luate în considerare la determinarea gradului de asigurare a locurilor de muncă
		b) Gradul de deservire a locurilor de muncă ($k_{m1.2}$) $k_{m1\cdot 2} = \frac{N_{1\,d}}{N_{1\,d\,max}}$	$N_{1\,d}$ = numărul locurilor de muncă la care deservirea se face de către personal specializat sau mecanizat $N_{1\,dmax}$ = numărul locurilor de muncă la care deservirea se poate organiza cu mijloace mecanizate sau de către personal specializat.
		c) Gradul de solicitare a executanților ($k_{m1.3}$) $k_{m1.3} = \frac{N_{1\,n}}{N_1}$	$N_{1\,n}$ = numărul locurilor de muncă la care poziția de lucru și efortul executantului sînt normale
		d) Gradul de utilitate a miinilor și mișcărilor ($k_{m1.4}$) $k_{m1.4} = \frac{\Sigma t_b}{\Sigma t_{op}}$	t_b = timpul de bază t_{op} = timpul operativ
2.	Coeficientul gradului de asigurare a condițiilor ergonomice (k_{m2}) $km2 = \frac{\Sigma k_{m2i}}{n}$	a) Gradul de asigurare a condițiilor de iluminat ($k_{m2.1}$) $k_{m2\cdot 1} = \frac{N_{1\cdot i\,op}}{N_1}$	$N_{1\cdot i\,op}$ = numărul locurilor de muncă la care s-a asigurat iluminatui optim.
		b) gradul de asigurare a condițiilor de temperatură ($k_{m2\cdot 2}$) $k_{m2\cdot 2} = \frac{N_{1t\cdot op}}{N_1}$	$N_{1t\cdot op}$ = numărul locurilor de muncă la care se asigură temperatura optimă.
		c) Gradul de asigurare a purității aerului ($k_{m2\cdot 3}$) $k_{m2\cdot 3} = \frac{N_{1a\,op}}{N_1}$	$N_{1a\,op}$ = numărul locurilor de muncă la care se asigură condiții optime privind puritatea aerului.
		d) Gradul de asigurare a condițiilor normale de zgomot și vibrații ($k_{m2\cdot 4}$) $k_{m2\cdot 4} = \frac{N_{1\,z\cdot op}}{N_1}$	$N_{1\,z\cdot op}$ = numărul locurilor de muncă la care se asigură condiții optime de zgomot și vibrații.
3.	Coeficientul calității normelor de muncă (k_{m3}) $k_{m3} = \frac{\Sigma k_{m3\,i}}{n}$	a) Gradul de extindere a sistemelor de normative de timpi predeterminați. ($k_{m3\cdot 1}$) $k_{m3\cdot 1} = \frac{p_m}{p_m\,max}$	p_m = ponderea locurilor de muncă la care timpul de muncă este determinat pe baza normativelor de timpi predeterminați (MTM, WF) $pm\,max$ = ponderea maximă a locurilor de muncă la care normarea pe baza timpilor predeterminați este eficientă (se impune).
		b) Coeficientul extinderii normativelor republicane și departamentale ($k_{m3\cdot 2}$) $k_{m3\cdot 2} = \frac{p_r}{p_r\,max}$	pr = ponderea planificată sau efectivă a locurilor de muncă la care se aplică normative republicane sau departamentale în totalul locurilor de muncă existente $p_r\,max$ = ponderea maximă a locurilor de muncă la care se pot aplica normative republicane sau departamentale în totalul locurilor de muncă.
		c) Indicele coeficientului de variație a dispersiei gradului de îndeplinire a normelor ($k_{m3\cdot 3}$) $k_{m3\cdot 3} = \frac{C_v}{C_{va}}$ cînd $C_v < C_{va\,i}$ $k_{m\cdot 3\cdot 3} = \frac{C_{va}}{C_v}$ cînd $C_v > C_{va\,i}$	C_v = coeficientul de variație a dispersiei gradului de îndeplinire a normelor de muncă. planificat sau efectiv C_{va} = coeficientul de variație al dispersiei gradului de îndeplinire a normelor de muncă admis (prestabilit)
4.	Coeficientul securității și protecția muncii (k_{m4}) $k_{m4} = \frac{\Sigma k_{m\cdot 4i}}{n}$	a) Coeficientul gradului de extindere a procedeelor automatizate de protecția muncii ($k_{m\cdot 4\cdot 1}$) $k_{m\cdot 4\cdot 1} = \frac{P_{pa}}{P_{pa}\,max}$	P_{pa} = ponderea planificată sau efectivă a locurilor de muncă la care protecția muncii este asigurată cu mijloace automatizate. $P_{pa}max$ = ponderea maximă a locurilor de muncă la care este posibilă introducerea mijloacelor automatizate de protecția muncii.
		b) Gradul de izolare a locurilor de muncă periculoase sau la care se depășesc limitele admise privind noxele. ($k_{m\cdot 4\cdot 2}$) $k_{m\cdot 4\cdot 2} = \frac{N_{1\,pd}}{N_{1p}}$	$N_{1\,pd}$ = numărul locurilor de muncă periculoase sau la care se depășesc limitele noxelor profesionale, izolate de celelalte locuri de muncă. N_{1p} = numărul locurilor de muncă periculoase sau cu noxe profesionale
		c) Gradul de asigurare a unui echipament adecvat de protecție individuală. ($k_{m\cdot 4\cdot 3}$) $k_{m\cdot 4\cdot 3\cdot} = \frac{N_{1\,ea}}{N_{1\,e}}$	$N_{1\,ea}$ = numărul locurilor de muncă dotate cu echipament de protecție individuală adecvat $N_{1\,e}$ = numărul locurilor de muncă la care este necesar echipament individual de protecție.

**TEORII
IDEI**

Prețul mondial — bază a formării prețurilor în comerțul țărilor membre ale C.A.E.R.

RELAȚIILE economice dintre țările membre ale C.A.E.R. s-au amplificat continuu în ultimii ani contribuind la accelerarea progresului fiecărei economii naționale și pe această temelie la întărirea sistemului socialist mondial. O premisă esențială a extinderii schimbului de mărfuri între aceste țări este soluționarea problemei complexe a formării prețurilor externe în deplină concordanță cu principiile generale care stau la baza colaborării economice dintre țările socialiste.

Perfecționarea sistemului de prețuri utilizate în schimbul de mărfuri dintre țările membre ale C.A.E.R. constituie o preocupare majoră pentru cercetarea științifică din fiecare țară, dat fiind că multiplele aspecte teoretice ale problemei se împletesc cu implicații majore de ordin practic, care ar putea afecta nu numai balanța de plăți externe, ci economia națională în ansamblul ei.

În abordarea problemei prețurilor din comerțul exterior, după opinia noastră, trebuie să pornim de la realitatea economică existentă, ținînd seama, atît de stadiul de dezvoltare a economiei naționale a țărilor membre ale C.A.E.R., cît și de etapa actuală a dezvoltării sistemului mondial socialist. De asemenea, nu se poate face abstracție de situația economică internațională, de tendințele ce se manifestă în economia mondială. Totodată, trebuie avut în vedere că modul și cîmpul de acțiune a legilor de formare a prețurilor pe plan internațional sînt diferite de cele de pe plan național.

Prețul extern este o importantă pîrghie valorică în sistemul de conducere și planificare a economiei naționale, avînd un rol din ce în ce mai mare, pe măsura creșterii interdependențelor economice dintre națiuni. Aceste prețuri trebuie să stimuleze dezvoltarea unei producții de un înalt nivel tehnic și un schimb de mărfuri reciproc avantajos și echitabil, să asigure o eficiență economică ridicată a operațiunilor de comerț exterior pentru fiecare partener, să garanteze stabilitatea fluxului de mărfuri pe piețele externe, să permită accesul tuturor țărilor la materiile prime și la sursele de energie ca și la cuceririle științei și tehnicii moderne, să contribuie la accelerarea ritmului de creștere a fiecărei economii naționale și îndeosebi a celor mai puțin dezvoltate, să intensifice cooperarea economică internațională și, în mod deosebit, să antreneze pe scară tot mai largă țările mai puțin dezvoltate industrial la cooperarea și specializarea internațională a producției.

I

Analiza evoluției sistemului de prețuri în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. în decursul perioadei de peste un sfert de veac de funcționare a acestei organizații evidențiază că la baza formării acestor prețuri au stat în mod constant prețurile mondiale. Utilizarea acestor prețuri a favorizat extinderea continuă a schimbului de mărfuri între țările membre ale C.A.E.R., a contribuit la adîncirea diviziunii internaționale a muncii, la promovarea specializării și cooperării internaționale în producție între aceste țări.

Prețul mondial este, în esență, o expresie bănească a valorii mărfii pe plan mondial, mărimea sa fiind dată de cheltuielile de muncă socialmente necesare recunoscute pe scară mondială; el s-a format în decursul unui îndelungat proces istoric, în conformitate cu legile economice obiective care acționează pe piața mondială și, în primul rînd, în concordanță cu cerințele legii valorii, reflectînd, de regulă, condițiile de productivitate medie a muncii în cadrul economiei mondiale.

Legea valorii nefiind o lege specifică economiei capitaliste, ci o lege a producției de mărfuri, acțiunea ei se menține și în condițiile economiei socialiste. Prețul mondial rezultînd din acțiunea legii valorii pe piața mondială, în măsura în care exprimă corect valoarea mondială a mărfii, constituie informația cea mai obiectivă privind condițiile reprezentative de producție și de desfacere pe plan mondial. Totodată, prețul mondial își îndeplinește funcția de stimulator al dezvoltării unei producții industriale de un înalt nivel tehnic, determinînd accelerarea ratei de reînnoire a produselor și sortimentelor, sporirea exigențelor față de calitatea producției fabricate, asimilarea mai rapidă a progresului tehnico-științific, concomitent cu raționalizarea cheltuielilor de producție.

Desigur că mecanismul de formare a prețurilor externe reflectă condițiile existente pe piața mondială, care sînt determinate de o complexitate de factori economici și extraeconomici.

Trebuie să remarcăm că, în economia mondială, ca și în economia națională, prețul nu coincide întotdeauna cu valoarea, cu cheltuielile de muncă socialmente necesare. Însăși existența prețului creează posibilitatea abaterii sale de la valoare. Exprimarea unei mărimi abstracte, cum este valoarea mondială, printr-o mărime concretă — prețul mondial — reprezintă un proces dialectic de transformare deosebit de complex care are loc pe piața mondială și este supus unor forțe care acționează în sens contrar. Prin curățirea de influențele deformatoare ale conjuncturii pieței capitaliste, prețurile mondiale sînt corectate la un nivel mult mai apropiat de cheltuielile de muncă socialmente necesare reprezentative pe scară internațională ; prin apropierea lor de valoarea mondială, aceste prețuri devin un etalon de măsură și de schimb mult mai obiectiv în schimbul internațional de mărfuri, oglindind, cu devieri mai reduse, nivelul cheltuielilor de producție reprezentative pe scară mondială.

Raportul dintre cerere și ofertă nu constituie un factor de formare a valorii, dar explică, pe de o parte, abaterile prețurilor de la valoare, iar pe de altă parte, tendința de anulare a acestor abateri. Pentru aprecierea rolului exercitat de raportul dintre cerere și ofertă asupra evoluției prețurilor pe piața mondială este semnificativă teza lui Marx, după care „în nici un singur caz concret cererea și oferta nu se echilibrează, abaterile de la echilibrul lor se succed în așa fel — și rezultatul abaterii într-o direcție provoacă o altă abatere în direcția opusă — încît, analizînd totalul mișcărilor pe o perioadă de timp mai mult sau mai puțin lungă, oferta și cererea se echilibrează întotdeauna ; dar numai ca medie a mișcării trecute și numai ca mișcare permanentă a contradicției dintre ele“1).

În condițiile ruperii echilibrului dintre cerere și ofertă pe piața mondială se creează premisele pentru apariția unor tendințe speculative. Prețul mondial poate să depășească substanțial valoarea mondială a mărfii, în cazul în care cererea nu poate fi satisfăcută sau oferta este comprimată pentru a menține un anumit plafon al prețului. Conjunctura actuală de pe piața internațională favorizează tendința stabilirii prețurilor la un nivel superior valorii la o serie de produse deficitare.

Prețul mondial capătă o amprentă specifică pieței capitaliste atunci cînd intervine puterea corporațiilor monopoliste internaționale care mențin în mod artificial prețul mondial peste valoarea mondială, în vederea obținerii unor supraprofituri uriașe, transformîndu-l în preț de monopol. Înlăturarea caracterului deformat al prețului mondial generat de politica monopolurilor constituie un obiectiv major în vederea apropierii prețului de valoare.

În condițiile economiei contemporane, există premise pentru a se frîna influența monopolurilor pe plan internațional, raportul dintre cerere și ofertă pe piața mondială fiind determinat într-o măsură tot mai mare cu participarea sporită a producătorilor și consumatorilor, atît din țările socialiste, cît și din țările nesocialiste. Dezvoltarea în ritm rapid a economiei țărilor socialiste la care se adaugă potențialul economic în creștere al țărilor în curs de dezvoltare reprezintă chezășia instaurării unei noi ordini economice internaționale, bazate pe echitate, pe deplină egalitate în drepturi, în care proporțiile dintre prețuri să fie determinate pe baza legităților economice și nu a unor constrîngeri extraeconomice, oglindind cît mai apropiat valoarea mondială a mărfii.

II

Utilizarea prețurilor mondiale ca bază la stabilirea prețurilor între țările membre ale C.A.E.R. nu echivalează cu preluarea lor automată și acceptarea pasivă a tuturor consecințelor negative ce ar putea deriva din acțiunea spontană a legii valorii pe plan internațional. O lege economică nu acționează de una singură, ci în corelație cu celelalte legi economice obiective.

Aplicarea prețurilor mondiale în comerțul dintre țările socialiste trebuie să se efectueze în concordanță cu legitățile eco-

nomiei socialiste. Superioritatea socialismului asupra capitalismului constă tocmai în folosirea conștientă a legilor producției de mărfuri, ținînd seama de specificul economiei socialiste și de sarcinile concrete ale etapei de dezvoltare a economiei naționale.

Îmbinarea armonioasă a metodelor de planificare cu pîrghiile valorice constituie o preocupare continuă în transpunerea eficientă în viață a politicii economice promovate de fiecare stat socialist, fiind de importanță capitală în sfera relațiilor economice externe, întrucît în acest domeniu redistribuirea venitului național afectează întregul complex al economiei naționale, întreaga populație a țării respective.

Prima cerință a legii valorii este **echivalența schimbului de mărfuri.** Schimbul internațional efectuat pe baza prețurilor mondiale este un schimb echivalent deoarece se întemeiază pe valoarea internațională a mărfurilor. Din particularitățile formării valorii pe plan internațional rezultă un avantaj pentru țările cu o productivitate superioară a muncii, care primesc o cantitate mai mare de muncă socială decît cea pe care o transmit în schimbul internațional de mărfuri. În acest sens, Marx a subliniat că : „Diferitele cantități de mărfuri de aceeași speță care, în diferite țări, sînt produse în același timp de muncă au, așadar, valori internaționale diferite, care se exprimă în prețuri diferite, adică în sume de bani care diferă după valorile internaționale“2).

Pentru a crește eficiența comerțului exterior, fiecare economie națională este stimulată să sporească productivitatea muncii naționale și să reducă prețul de cost al producției interne. Totodată, fiecare țară este interesată să orienteze structura exportului în direcția creșterii greutății specifice a mărfurilor a căror valoare națională este inferioară valorii internaționale, și, în sens invers, structura importului. Evident că avantajul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic în schimbul internațional de mărfuri este mai mare decît al țărilor rămase în urmă, deoarece ele beneficiază de avantajul includerii unui mare volum de muncă de înaltă calificare în mărfurile exportate, cu o valoare internațională deosebit de ridicată. Superioritatea pe care o dețin țările industriale în ceea ce privește nivelul de calificare a muncii, față de gradul mediu de complexitate a muncii din economia mondială, le asigură în comerțul internațional un raport foarte favorabil în schimbul de muncă, calculat în timp fizic : pentru o oră de muncă cheltuită în economia națională a unei țări dezvoltate se primește produsul a zeci de ore de muncă cheltuite în economia țărilor în curs de dezvoltare. De aici derivă **necesitatea ca eforturile susținute ale țărilor în curs de dezvoltare în vederea accelerării ritmului creșterii lor economice, să fie potențate printr-o contribuție sporită a cooperării internaționale la înfăptuirea procesului de apropiere și de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică.**

Pentru ca schimbul internațional de mărfuri să fie **echitabil,** este necesar să se păstreze raporturi juste între diferitele grupe de mărfuri, ținîndu-se seama atît de cheltuielile de producție, cît și de valoarea de întrebuințare a mărfurilor. Pornind de la prețurile materiilor prime principale, trebuie să se asigure prelucrarea acestora cu cheltuieli de producție și de transport minime, garantîndu-se totodată o rentabilitate rezonabilă produselor industriale. Stabilirea unui sistem rațional de prețuri în comerțul dintre țările membre le C.A.E.R. trebuie să aibă în vedere necesitatea stimulării activității productive și, în primul rînd, a celei industriale, a tuturor popoarelor, favorizîndu-se progresul mai rapid al țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial.

Problema raportului dintre prețurile materiilor prime, produselor industriale și produselor agroalimentare preocupă întreaga omenire. Stabilirea unor corelații de preț raționale între aceste grupe de mărfuri trebuie să fie efectuate în concordanță atît cu interesele producătorilor cît și ale consumatorilor.

Din caracterul planic al dezvoltării economiei socialiste și dată fiind creșterea rolului planului național unic rezultă și **necesitatea planificării prețurilor interne pe o perioadă mai îndelungată.** Țările membre ale C.A.E.R., practicînd pe plan intern un sistem de prețuri stabile — care exclude fluctuațiile de preț specifice economiei de piață — sînt interesate să asigure o cît mai mare stabilitate prețurilor în cadrul schimburilor reciproce. Oscilațiile prețurilor de pe piața mondială datorită unor fenomene conjuncturale sau de natură extraeconomică trebuie să fie eliminate în relațiile economice dintre țările socialiste spre a nu perturba proporțiile avute în vedere la elaborarea planurilor economice naționale.

Din experiența construcției economiei socialiste rezultă că stabilitatea prețurilor pe o anumită perioadă de timp în schimbul de mărfuri dintre țările membre ale C.A.E.R. corespunde cu necesitățile creșterii planificate a economiei naționale, cu intensificarea cooperării economice internaționale între țările socialiste. Determinarea duratei acestei perioade este în funcție atît de orizontul de planificare cît și de ritmurile de schimbare în nivelurile și proporțiile prețurilor mondiale.

Un principiu esențial al formării prețurilor în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. este **unicitatea prețului.** Existența unei pluralități de prețuri pentru aceeași marfă, în funcție de potențialul economic al partenerului sau ținînd seama de anumite preferințe conjuncturale, nu ar contribui la intensificarea acestor schimburi. În condiții egale, prețurile de comerț exterior trebuie să fie identice pentru toate livrările. Același preț trebuie să se aplice atît mărfurilor care fac obiectul schimbului obișnuit cît și celor din cadrul acordurilor de specializare și cooperare internațională.

Nu este întemeiată teza imposibilității determinării unui preț mondial la produsele care constituie obiectul specializării și cooperării internaționale în producție, astfel încît prețul acestor mărfuri ar urma să fie stabilit pe baza cheltuielilor de producție ale întreprinderilor respective specializate (îndeosebi, în ramura industriei constructoare de mașini). Or, practica comercială internațională arată că există posibilitatea asimilării unor prețuri utilizate în tranzacțiile de pe piața mondială pentru toată nomenclatura de mărfuri din cadrul acordurilor de specializare și cooperare în producție. În cazuri bine determinate, atunci cînd necesitatea promovării mai rapide a progresului tehnic și științific solicită eforturi suplimentare de investiții pentru realizarea produselor ce se livrează în cadrul acțiunilor de specializare și cooperare internațională a producției, nu trebuie exclusă posibilitatea adoptării și a altor criterii de stabilire a prețurilor, pe bază de înțelegere între părți și cu asigurarea avantajului reciproc.

În anumite cazuri, este justificată aplicarea unor **prețuri stimulative** în comerțul reciproc dintre țările membre ale C.A.E.R., pentru acele mărfuri la care prețurile mondiale sînt inferioare și nu asigură condițiile necesare dezvoltării producției respective. În condițiile actuale ale conjuncturii pieței mondiale, prețurile produselor agro-alimentare sînt într-un raport nefavorabil față de celelalte grupe de mărfuri, astfel că este necesar să fie stimulată dezvoltarea puternică a producției agricole în țările membre ale C.A.E.R. printr-un regim de prețuri mai corespunzător decît cel existent în prezent, care să stabilească prețuri contractuale mai avantajoase pentru această categorie de produse, defavorizată în schimbul internațional.

III

Multitudinea de probleme care se ridică la utilizarea prețurilor mondiale în schimbul de mărfuri între țările membre ale C.A.E.R. a determinat pe unii economiști să abandoneze cercetarea problematicii complexe a formării prețurilor pe piețele mondiale de mărfuri și să caute soluția sistemului de prețuri în comerțul exterior socialist în direcția încercării de a construi un nou sistem de prețuri internaționale. Este vorba despre cunoscuta problemă a trecerii la „o bază proprie de prețuri“, în schimbul de mărfuri între țările socialiste.

Principiul „bazei proprii de prețuri“ reprezintă o încercare de a crea un sistem de prețuri potrivit unor modele matematice formale, lipsite de conținut economic, ignorîndu-se acțiunea specifică a legii valorii în relațiile economice dintre țările socialiste. Transpunerea în viață a acestor idei ar însemna practic transformarea cheltuielilor de producție din țara care dă cea mai mare producție din marfa respectivă într-un preț efectiv aplicat, pe ansamblul țărilor membre ale C.A.E.R., fără a ține seama de proporțiile valorice pe scară mondială.

Pentru a răspunde la această problemă s-a încercat și utilizarea prețurilor umbră, variabile fictive care rezultă la aplicarea modelelor de programare matematică, deși acest tip de prețuri nu a fost experimentat pe scară largă, nici măcar în economia națională a vreunei țări socialiste.

După cum se subliniază în „Programul complex“, diviziunea internațională socialistă a muncii se construiește în strînsă legătură cu diviziunea mondială a muncii. Schimbul de mărfuri între țările socialiste nu se poate sustrage unor legități obiective. Legile economice acționează independent de voința oamenilor și ignorarea lor are repercusiuni negative în întreaga activitate economică. Ca expresie a diviziunii muncii între țări pe plan mondial, în economia mondială există **o piață mondială unică,** care se întemeiază pe caracterul obiectiv al unității diviziunii mondiale a muncii și **pe care se formează „prețul mondial“ ca o categorie economică obiectivă.**

Trecerea la o bază proprie de prețuri între țările socialiste ar fi o acțiune în contradicție cu tendințele obiective ale economiei contemporane de creștere a interdependențelor economice pe plan mondial. Schimburile comerciale externe ale fiecărei țări membre a C.A.E.R. se desfășoară simultan atît cu țările socialiste, cît și cu alte țări, astfel că **nu este posibilă o ruptură totală între raporturile valorice ale comerțului exterior în funcție de țara cu care se realizează schimbul.**

Formarea unor proporții valorice particulare în sistemul de prețuri al comerțului exterior practicat între țările membre ale C.A.E.R. ar veni în contradicție atît cu caracterul măsurilor de îmbunătățire a prețurilor interne din economia socialistă, unde se manifestă tot mai accentuat tendința de a se ține seama de raporturile între prețurile mondiale la stabilirea prețurilor in-

dr. M. HOROVITZ
Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 21)

STABILITATE ŞI RESPONSABILITATE ÎN MUNCĂ – ATAŞAMENT FAŢĂ DE ÎNTREPRINDERE

DATORITĂ importanței sale în ansamblul activității omenești, a interdependențelor cu alte fenomene sociale, munca constituie unul din obiectivele de studiu permanente ale științelor sociale. Clasicii marxismului au abordat problematica muncii prin prisma metodei dialectice de investigare a realităților, evidențiind, pentru prima oară, posibilitatea luării în considerare atît a aspectelor individuale antropologice ale muncii, cît și a implicațiilor sociale ale acesteia [1]). Afirmația fundamentală „munca l-a creat pe om“ vizează individul uman dar și societatea omenească. Munca este mijlocul prin care omul își satisface nevoile, prin care obține produsele necesare subzistenței sale. Producînd, el se reproduce pe sine însuși, în ceea ce are esențial, definitoriu, își modelează personalitatea și se afirmă ca entitate distinctă, dinamică. Tot munca este aceea care a creat societatea, formă de organizare specifică omului. Dar societatea la rîndul său, promovează un anume tip de muncă, corespunzător necesităților, posibilităților sale. Specificului concret-istoric al structurii sociale îi corespunde un specific al muncii desfășurate în acest cadru. Scopurile, obiectivele, pe de o parte, și resursele, mijloacele disponibile, pe de altă parte, determină ca unei anumite societăți să-i corespundă o anume muncă și nu orice fel de muncă.

Societatea socialistă, ca și oricare altă orînduire socială, este producătoare de bunuri. Munca este indispensabilă atingerii scopurilor sale. Dar societatea socialistă se distinge net de alte orînduiri sociale prin finalitate și prin mijloacele de realizare a finalității sale. În acest context munca în societatea socialistă are caracteristici aparte.

„În societatea socialistă multilateral dezvoltată — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **sînt create condițiile materiale și spirituale pentru înfăptuirea deplină a principiilor socialiste de proprietate și repartiție. Munca devine tot mai mult o necesitate și o datorie de onoare. Pe această bază se asigură satisfacerea tot mai deplină a cerințelor materiale și spirituale — determinate în mod științific — ale întregului popor“** [2]).

Realizarea sarcinilor stabilite de Programul partidului, adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. solicită un anume fel de muncă. O muncă creatoare care să fie izvor de bucurii, satisfacții, împliniri individuale sau colective, care să reprezinte un factor educativ și formativ de primă mărime.

Înfăptuirea programului partidului este posibilă numai printr-o muncă susținută, a tuturor categoriilor sociale din țara noastră, condiție majoră a progresului țării noastre. Lichidarea rămînerii în urmă pe care am moștenit-o, atingerea unui înalt grad de dezvoltare în toate domeniile, obținerea unui nivel de trai superior, înflorirea națiunii socialiste, afirmarea individului și personalității umane nu pot fi concepute în lipsa desfășurării unei munci necontenite în toate domeniile de activitate. Munca nu mai poate fi interpretată doar ca un efort fizic sau intelectual, ci ca o activitate utilă, de maximă productivitate și randament, creatoare și novatoare, care să ofere fiecărui membru al societății noastre satisfacțiile inerente unei vieți demne, clădite pe cinste, modestie, hărnicie, perseverență, inițiativă, devotament, conștiinciozitate, exigență, responsabilitate.

Societatea socialistă constituie cadrul social-economic-spiritual-politic în care se pot afirma valorile sociale și etice ale muncii, dezvoltării personalității la nivelul fiecărui individ dar și la nivelul întregii națiunii. La rîndul lor valențele superioare ale socialismului nu pot fi atinse decît pe calea muncii.

Responsabilitatea omului raportată la ce și cum produce, la rezultatele muncii proprii și ale colectivului constituie un atribut esențial al conștiinței socialiste avansate. Explicitarea atitudinii angajate față de muncă se manifestă în permanență prin caracterul său creator și prin eficiență și, mai ales, atunci cînd apar dificultăți, neajunsuri. Recunoașterea lipsurilor și găsirea căilor de acțiune în vederea depășirii momentului, acțiunea hotărîtă, consecventă, mobilizarea profesională și afectivă pot constitui măsuri ale responsabilității.

Actuala etapă de dezvoltare a țării noastre caracterizată prin accentuarea laturilor calitative ale produselor social-economice, creșterea eficienței în toate domeniile de activitate, solicită folosirea maximă a tuturor resurselor societății. O cale principală a valorificării superioare ale acestora o constituie folosirea potențialului uman la întreaga lui valoare.

Oameni potriviți la locul potrivit ! Cooperare fructuoasă — satisfacție în muncă

Punerea în valoare a resurselor umane

MODALITĂȚILE concrete de utilizare eficientă a resurselor umane de care dispune societatea noastră sînt multiple : de la perfecționarea continuă a cadrului instituționalizat, referitor la diferite aspecte ale muncii, pînă la măsuri de optimizare a raportului dintre lucrătorii productivi, de la creșterea calificării personalului, pînă la întărirea disciplinei muncii. Funcție de condițiile concrete ale sectorului de activitate vizat, de momentul de evoluție a sistemului social în care se aplică, prioritatea și ponderea lor se schimbă, neexistînd o rețetă universal valabilă nici în acest domeniu. Dar oricare dintre ele poate fi folosită cu succes și poate avea rezultate imediate.

Un canal prin care se pierde, nejustificat, o mare parte a timpului de muncă disponibil pe întreaga societate și căruia credem că nu i se acordă în toate întreprinderile suficientă atenție este fluctuația forței de muncă.

Intensitatea proceselor de industrializare și urbanizare antrenează mari deplasări ale forței de muncă între întreprinderi, ramuri, zone geografice ale țării. În aceste condiții apar fenomene de instabilitate a forței de muncă definite ca fluctuație a cadrelor.

Am putea aprecia, în linii mari, fluctuația activă ca un act prin care lucrătorul părăsește definitiv întreprinderea în mod voluntar sau determinat fiind de o anumită cerință. Sub acest aspect fluctuația poate fi : a) fluctuație necesară (naturală), rezultat al transferărilor în interes de serviciu, trimiterilor sau plecărilor la școală, satisfacerii stagiului militar, pensionărilor etc ; b) fluctuația datorită demisiilor sau desfacerii contractului de muncă în urma încălcării normelor de disciplină.

În cadrul fluctuației forței de muncă în momentul de față o pondere însemnată o prezintă într-o serie de întreprinderi fluctuația nejustificată obiectiv care aduce prejudicii întreprinderilor, conducînd la utilizarea incompletă a resurselor de muncă, cu implicații asupra productivității muncii și calității produselor.

Dinamica fenomenului de fluctuație activă reprezintă una din resursele potențiale ale întreprinderilor. Dacă s-ar analiza în toate unitățile, cu atenție, cauzele și consecințele ce o determină, fluctuația ar putea fi simțitor redusă și fără eforturi prea mari. Este însă nevoie ca în întreprinderile vizate să existe o preocupare pentru atașarea oamenilor de întreprindere, mai multă solicitudine față de nevoile acestora în cadrul posibilităților existente în etapa actuală. Se poate afirma cu certitudine că dacă s-ar efectua (chiar și sumar) unele calcule în legătură cu pagubele aduse de fluctuație într-o serie de întreprinderi s-ar constata că măsurile pentru diminuarea considerabilă a acesteia ar fi mult mai puțin costisitoare.

Există uneori — complet nejustificată — concepția unor cadre de conducere potrivit căreia cauza fluctuației forței de muncă se găsește în afara întreprinderii (factori exogeni). O asemenea abordare este comodă, fără implicații asupra efortului conducerii, dar nu poate diminua fenomenul.

Tabelul nr.1

Indicatori Categoria de vîrstă	Intenția de schimbare a meseriei	Intenția de schimbare a locului de muncă	Intenția de a pleca din întreprindere
Pînă la 20 ani	27x)	38	36
21-25	34	35	35
26-30	45	41	34
31-35	21	18	22
36-40	10	15	8
41-45	7	3	9
46-50	5	21	7
51-60	-	14	3

Majoritatea cauzelor sînt endogene, se găsesc în întreprinderi și ele determină moția, satisfacția sau insatisfacția personalului.

Elementul cel mai important asupra căruia se poate acționa prin activitatea de conducere îl constituie cunoașterea motivației, deoarece aceasta determină conduita oamenilor și îi face să se dedice îndeplinirii obiectivelor unității. Ea joacă un rol esențial atît în realizarea satisfacției profesionale care determină stabilitatea muncitorilor pe posturi cît și apariția stărilor de insatisfacție care în ultimă instanță determină fluctuația activă.

Pentru găsirea adevăratelor cauze este necesar de investigat fluctuația latentă — care poate fi definită ca fenomenul rezultat din intenția manifestată de unii lucrători de a părăsi la un moment dat întreprinderea la care lucrează.

Atenția cercetătorilor a fost reținută de fluctuația latentă deoarece ea evidențiază mai pregnant cauzele reale ale părăsirii întreprinderii. Lucrătorul reține, de regulă, doar ultima cauză, cea care a declanșat acțiunea de plecare și nu sesizează ansamblul factorilor ce i-au determinat treptat atitudinea față de unitatea economică. Studierea fenomenului în toată complexitatea sa impune însă cunoașterea tuturor factorilor, ceea ce presupune depășirea stadiului de anchetă sumară a celor ce-și dau demisia și trecerea la organizarea unor cercetări coerente în interiorul întreprinderilor, bazate pe metodologia sociologică.

Pe de altă parte, plecînd de la ipoteza, confirmată de practică, a rolului determinant al factorilor endogeni, este necesară cunoașterea fluctuației latente, deoarece numai asupra acesteia pot acționa eficient conducătorii unității în cauză, oamenii care au părăsit întreprinderea nemaifiind accesibili intervenției lor.

Aria de investigație

CERCETAREA fluctuației latente poate fi făcută cu un diapazon mai larg de indicatori, dintre care par a fi cei mai semnificativi următorii : a) intenția de schimbare a meseriei ; b) intenția de schimbare a locului de muncă ; c) intenția de plecare din întreprindere.

Din studiile efectuate la nivelul a cinci întreprinderi din municipiul Brașov de diverși cercetători (cu rezultate mai concrete se înscrie colectivul secției de perfecționare a Școlii interjudețene de partid), s-au evidențiat următoarele date pentru cei trei indicatori pe categorii de vîrstă. (vezi tabelul nr. 1)

● Din analiza seriei statistice se constată **intenția crescîndă de schimbare a meseriei** la categoria de personal pînă la 30 de ani, vîrstă după care această intenție se diminuează, anihilîndu-se după 50 de ani.

Considerînd eșantioanele stabilite judicios (a fost în toate cazurile calculată eroarea standard care s-a încadrat în limite admisibile), se apreciază că la întreprinderile investigate între 18 și 27 la sută din totalul personalului manifestă intenția de schimbare a meseriei. Investigația sociologică a căutat să evidențieze cauzele care au generat această intenție. Din coroborarea rezultatelor cercetărilor la care ne referim s-au obținut următoarele concluzii :

Pentru categoria de tineri pînă la 20 ani cauza cea mai importantă care-i determină să-și schimbe meseria constă în **neconcordanța dintre aptitudinile, posibilitățile și resursele psihice** ale acestora și cerințele specifice profesiei pe care o practică. Absența selecției și orientării profesionale la încadrare a creat această situație care are drept consecință imposibilitatea de realizare în condiții optime a sarcinilor de plan și lipsa de atracție pentru meserie.

La personalul cuprins între vîrsta de 20—25 ani, diferă factorii care-i determină să manifeste intenția de schimbare a meseriei. Aici se primul plan se situează **comportamentul șefilor direcți**, în primul rînd al maiștrilor. Acest lucru nu presupune că maiștrii ar manifesta față de această categorie de lucrători, în raport cu ceilalți, un comportament diferit. Deosebirea apare în **modul cum acest comportament este perceput de subalterni.** Perioada de vîrstă în cauză coincide cu maturizarea psihică a individului, cînd are loc procesul de conturare a personalității cu structurile sale specifice, cînd se dezvoltă sentimentul respectului față de sine — se cristalizează personalitatea. În această perioadă orice cuvînt și act apte să lezeze imaginea pe care omul și-o face cu privire la demnitate și mîndrie este resimțită cu mai mare intensitate. La această vîrstă pentru unele temperamente are loc o reducere a labilității proceselor afective, nemulțumirile și antipatiile, se percep rapid și se rețin o perioadă mai îndelungată generînd la rîndul lor și alte stări de tensiune dacă factorii de mediu și contact nu acționează pentru depășirea lor.

Pentru categoria 26—30 de ani, pe primul loc în ierarhia motivației se situează lipsa perspectivelor de promovare și modul necorespunzător în care aceștia afirmă că sînt recompensați moral și material. Explicația constă în faptul că lucrătorii din această categorie au ajuns de acum la un anumit grad de maturitate și percepere profesională și sînt apți — cu puține excepții — să depună eforturile necesare realizării în condiții bune și foarte bune a obligațiilor de serviciu ce le revin. Acum ei traversează o perioadă de vîrstă în cuprinsul căreia fiecare individ uman se străduiește să se autodepășească, să-și dobîndească un status social conform aspirațiilor și idealurilor sale, simte o legitimă nevoie de afirmare în general și de afirmare profesională în special.

În concluzie, analizînd, sistematizînd și ierarhizînd influența factorilor ce determină intenția de schimbare a meseriei la nivelul eșantioanelor anchetate se evidențiază în ordinea priorității : a) absența selecției și orientării profesionale ; b) nerealizarea motivației încadrării ; c) superioritatea nivelului de pregătire profesională în raport cu cerințele postului pe care-l ocupă ; d) neperceperea perspectivelor de promovare ; e) neparticiparea la stabilirea sarcinilor și obiectivelor colective și a normelor de activitate ; f) modul defectuos de recompensare morală și materială în funcție de realizarea în bune condiții a sarcinilor.

● Din analiza complexă a rezultatelor cercetărilor amintite se desprinde **intenția de schimbare a locului de muncă** la 18—26% din totalul lucrătorilor chestionați. Este ușor de observat că la nivelul întregului eșantion proporțiile în care se manifestă această intenție este aproape de proporția în care se manifestă dorința de schimbare a meseriei. Această similitudine valorică dovedește conexiunea și interdependența strînsă dintre cele două fenomene. Lipsa de aderență față de meseria practicată, provoacă în mod firesc tendința de respingere a locului de muncă. În unele situații chiar dacă există un atașament puternic față de meseria aleasă, corespunzînd aptitudinilor și posibilităților individului, acesta nu face abstracție de contextul în care este practicată.

Dacă în atelierul, secția, în care își desfășoară activitatea zilnică individul, acționează factori care-i afectează starea psihică, valorile morale structurate în conștiința sa, tendințele și trebuințele sale, apare, manifestîndu-se cu intensitate, tendința de schimbare a locului de muncă. La aproximativ 85% din lucrători care vor să-și schimbe locul de muncă se manifestă și intenția de schimbare a meseriei. Această concordanță demonstrează că hotărîtor pentru reducerea fluctuației este atractivitatea pentru meseria respectivă. Constatarea că numai aproximativ 10% din cei care doresc să-și schimbe locul de muncă nu doresc să schimbe și meseria întărește concluzia de mai sus.

Ierarhizarea cauzelor care determină orientarea către alte locuri de muncă este următoarea : a) condițiile de muncă ; b) organizarea defectuoasă a muncii ; c) aprovizionarea necorespunzătoare cu materii și materiale ; d) lipsa concordanței postului cu meseria aleasă ; e) insatisfacția față de stimulentele materiale și morale ; f) incapacitatea de a depune eforturi necesare realizării sarcinilor.

Din cele prezentate pînă aici desprindem ideea că există o fluctuație internă, un transfer continuu de la o secție la alta, dintr-un sector în altul, iar această fluctuație internă antrenează un procent însemnat din personalul întreprinderilor. Deși la nivelul atelierelor, secțiilor această fluctuație aduce serioase prejudicii sub aspectul scăderii randamentului — în perioadele de plecare-acomodare, cu implicații asupra productivității, calității producției, la nivelul întreprinderii fenomenul poate fi perceput de factorii de decizie ca o modalitate de echilibrare a necesităților, fără a se sesiza multiplele implicații și consecințe. De aceea, uneori nu există nici motivația necesară la nivelul conducerii unității de a diminua fenomenul. Sau atunci cînd este sesizat, se acționează asupra efectelor și nu asupra cauzelor, amplificînd uneori fluctuația activă.

● Cel de al treilea indicator utilizat în determinarea fluctuației latente, îl constituie **intenția de mutare la o altă întreprindere.** Această intenție a fost prezentă la 16—24% din subiecții chestionați. La aproximativ 50% din cei care doresc să schimbe meseria și locul de muncă apare și intenția de mutare din întreprindere. Prin urmare, în acest caz, fluctuația latentă are toate șansele să devină fluctuație activă.

Din datele existente la serviciile de personal-învățămînt se desprinde faptul că există în municipiul Brașov o populație cuprinsă în perioada de vîrstă 20—30 ani care fluctuează continuu o perioadă de 5—6 ani pînă la stabilitatea acesteia, sau migrează în alte zone geografice. Se întîlnesc și cazuri cînd aceeași persoană pleacă și se reîntoarce în aceeași întreprindere de două sau chiar de trei ori într-o perioadă de un an de zile. Această situație nu se poate însă evidenția distinct, mai ales la marile întreprinderi și duce la umflarea numerică a fenomenului fluctuației.

Sub raportul meseriilor cele mai fluctuante sînt cele de turnător, strungar, frezor, lăcătuș, mecanic deoarece acestea sînt deficitare în municipiul Brașov, unde există un număr mare de întreprinderi cu profil de construcție de mașini. Se întîlnește însă fluctuație activă și la meserii cărora nu le corespunde un loc de muncă decît într-o singură întreprindere : filatoare, țesătoare, cauciucar etc. Această constatare întărește afirmația făcută anterior cu privire la necesitatea desfășurării unei acțiuni largi de orientare profesională în raport cu aptitudinile lucrătorilor.

Politica personalului — științifică, umanistă, socialistă

ÎN CADRUL MĂSURILOR GENERALE ce apar ca necesare la nivelurile întreprinderilor analizate, atelierelor, secțiilor, se impun ierarhizate următoarele : a) stabilirea omului potrivit la locul potrivit ; b) realizarea și menținerea unui nivel ridicat de motivație profesională ca un impuls ce orientează comportamentele spre îndeplinirea sarcinilor întreprinderii ; c) asigurarea preponderenței factorilor de conținut asupra factorilor de context în determinarea satisfacției profesionale ; d) dezvoltarea și asigurarea la toate locurile de muncă a sistemelor om-mașină-mediu ; e) lărgirea gamei de servicii sociale ; f) utilizarea judicioasă a stimulentelor morale și materiale.

Realizarea în fiecare unitate a unei politici corespunzătoare de personal, în conformitate cu politica generală a partidului nostru, prin utilizarea sociologiei și psihologiei industriale în selecționarea, orientarea și repartizarea personalului, crearea în colectivele de muncă a unui climat corespunzător de colaborare este cerut nu numai de aspectul economic al utilizării eficiente a resurselor de muncă, dar și de natura relațiilor socialiste, de faptul că producătorii bunurilor materiale sînt și proprietarii acestora.

Astăzi, la nivelul posibilităților de care dispun unitățile economice, este posibilă organizarea unor laboratoare de sociologie și ergonomie, de tipul celui de la Combinatul Chimic Făgăraș ale cărui rezultate sînt incontestabile.

Considerată știință de intervenție, psiho-sociologia își onorează finalitatea nemijlocit practică, transformînd în rezultate practice larga sa audiență. Utilizarea propunerilor și recomandărilor acesteia pentru soluționarea problemelor face ca finalitatea actului conducerii să reflecte nu numai realizări de natură tehnico-economică ci și cele social-umane, raportul între acestea nefiind de subordonare ci de interdependență.

Experiența de pînă acum ne îndreptățește să afirmăm că utilizarea eficientă a metodelor de investigare psihosociologică oferă conducerii un ansamblu corelat de informații. Apelul la tehnicile și metodele psihologice asigură o bună informare internă în legătură cu relațiile interumane — climatul psihosocial și ele ar putea să capete o utilizare mai largă în fundamentarea hotărîrilor comitetelor oamenilor muncii menite să rezolve problemele social-umane ale colectivelor de întreprinderi.

Relevînd rolul important al omului în condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate tovarășul Nicolae Ceaușescu arată : **„Fără nici o îndoială că pentru realizarea acestei orînduiri sînt necesare nu numai mijloace materiale, ci în primul rînd transformarea omului. Pînă la urmă, omul este forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume. Omului trebuie să-i acordăm deci toată atenția, transformării lui. Trebuie să asigurăm crearea omului de tip nou, revoluționar combativ, ferm, care să asigure făurirea noii orînduiri sociale !“** [2]).

Problematica activității umane și rezolvarea ei în cadrul unității economice — aici în procesul muncii unde se plămădesc conștiințele, comportamentele — este o necesitate imperioasă a etapei actuale, care se accentuează pe zi ce trece.

Valențele economice, social-politice și etice ale orînduirii noastre solicită valorificarea potențialului uman prin împlinirea deplină a personalității umane, iar, aceasta, se realizează pe terenul întreprinderilor prin funcția lor socială.

Bucur TOMNIUC
Mircea CALOTĂ
Școala interjudețeană de partid — Brașov

---

[1]) Friedrich Engels : Rolul muncii în transformarea maimuței în om ; în Marx Engels, Opere alese, vol. 20, Editura Politică, București, 1974, pag. 468—481.

[2]) Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“ Editura politică, București, 1975, pag. 12.

Prețul mondial — bază a formării prețurilor în comerțul țărilor membre ale C. A. E. R.

(Urmare din pag. 18)

terne, cît, și cu spiritul general al cooperării economice internaționale, al extinderii relațiilor economice cu toate țările lumii. Existența a două niveluri de prețuri în comerțul exterior al fiecărei țări socialiste ar perturba funcționarea mecanismului economiei naționale. Fiecare întreprindere ar fi cointeresată să prefere cumpărătorii sau vînzătorii care oferă prețul cel mai favorabil — ceea ce ar putea perturba în anumite perioade schimburile reciproce între țările membre ale C.A.E.R.

Instaurarea unui sistem de prețuri cu caracter regional în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. ar avea drept consecință crearea unui bloc economic regional închis, cu caracter autarhic, izolat atît de celelalte țări socialiste care nu fac parte din C.A.E.R. cît și de țările nesocialiste. Or. Consiliul de Ajutor Economic Reciproc este o organizație deschisă tuturor țărilor, fără limite regionale. Ideea autarhiei economice regionale este străină politicii economice promovate de țările membre ale C.A.E.R. și este inaplicabilă atît pentru economia națională a unei țări socialiste, cît și pentru ansamblul țărilor membre ale C.A.E.R. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, zonarea economiei mondiale contrazice tendințele de intensificare a legăturilor economice între țări situate în diferite zone geografice.

Perfecționarea relațiilor marfă-bani în comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. este un proces îndelungat, care trebuie înfăptuit treptat, ținînd seama de interesele tuturor țărilor participante la aceste schimburi. În perioada istorică pe care o străbatem în prezent, **sîntem de părere că stabilirea prețurilor la mărfurile care constituie obiectul livrărilor reciproce între țările membre ale C.A.E.R., trebuie să aibă, în continuare, la bază prețurile de pe piețele mondiale reprezentative, înlăturîndu-se din ele influența dăunătoare a factorilor conjuncturali și speculativi, economici și extraeconomici, care deformează nivelul și tendințele prețurilor mondiale.** Prin aceasta, prețurile din comerțul dintre țările membre ale C.A.E.R. vor contribui la accelerarea progresului economic și social al fiecărei țări în parte, și, totodată, la creșterea forței sistemului socialist mondial în ansamblu.

În condițiile istorice actuale, aceste prețuri trebuie să contribuie la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste, în spiritul prevederilor statutului C.A.E.R. și al „Programului complex“.

Orice voluntarism menit să modifice în mod arbitrar funcționarea mecanismului economic de formare a prețurilor pe piața mondială este în contradicție cu legile economice obiective. Sînt temeiuri suficiente pentru a afirma că superioritatea economiei socialiste asupra celei capitaliste se va manifesta în mod decisiv și în procesul de formare a prețurilor mondiale, pe măsura creșterii greutății specifice a socialismului în diviziunea internațională a muncii, în economia mondială, oferind întregii lumi un model nou de relații economice între state cu adevărat egale în drepturi. În prezent, țările socialiste dau aproape 40 la sută din producția mondială de bunuri materiale ; dat fiind că ritmul de creștere a economiei țărilor socialiste este superior ritmului țărilor nesocialiste, este cert că, chiar făcînd abstracție de trecerea altor țări pe calea socialismului în perspectivă, economia socialistă va precumpăni pe plan mondial. În aceste condiții, formarea prețurilor mondiale va fi supusă tot mai mult acțiunii legilor economice obiective ale socialismului, oglindind noul raport de forțe în economia mondială.

---

[1]) Marx-Engels, Opere, vol. 25, partea I, pag. 193, Edit. Politică, Buc. 1969.

[2]) Karl Marx, „Capitalul“, vol. I, Edit. Politică București, 1960, pag. 565.

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

CONSIDERAȚII CRITICE ASUPRA TEORIILOR „SOCIETĂȚII POST-INDUSTRIALE" (I)

ECOUL teoriilor „societății industriale" — afirmate în deceniul al șaselea — nu se stinsese cînd, la inceputul deceniului al șaptelea, și-au făcut apariția teoriile „societății postindustriale". Ca încercări de reabilitare a capitalismului în fața opiniei publice, ele continuă să se afirme și azi. Ambele grupuri de teorii sînt legate strîns de problematica economică, socială, politică și ideologică a lumii actuale și îndeosebi de dezvoltarea industrială aflată în toiul unei revoluții în știință și tehnică. Diferența între ele nu-i de ordinul calităților intrinsece ; e mai degrabă de ordinul lărgirii problematicii și a rafinamentului argumentației, opticilor susținute asupra prefacerilor actuale și în perspectivă ale omenirii.

Desigur, cercetările nemarxiste pe care se întemeiază teoriile „societății postindustriale". și din care adesea se trag concluzii favorabile capitalismului, nu pot fi reduse doar la latura apologetică a orînduirii burgheze. Fiind legate de investigarea unor fenomene reale ale revoluției tehnico-științifice, ele aduc uneori contribuții de preț pe linia înțelegerii aspectelor tehnico-economice ale acestui vast și important proces. Credem că nu greșim din acest punct de vedere, dacă le încadrăm în efortul general de căutări și tatonări pe linia înțelegerii fenomenelor tehnico-economice ale lumii actuale sau ale devenirii ei ; repetăm, tehnico-economice, dar nu și a unei perspective socio-economice fundamentate.

În cadrul orizontului burghez al științelor despre societățile de azi sau în perspectivă, și-au făcut apariția, pe baza interpretării unor fenomene ale revoluției tehnico-științifice, teorii ca cele ale „societății postindustriale". Prin conținutul lor obiectiv, ele sînt opuse ideii perimării istorice a capitalismului, pe de o parte, și iminenței dezvoltării socialismului, a înaintării spre comunism, pe de altă parte. În cel mai bun caz, teoriile „societății postindustriale" oferă un fond de idei pentru coexistența capitalismului cu socialismul, ale căror evoluții sub impactul revoluției tehnico-științifice vor marca, se pretinde, o ștergere a deosebirilor esențiale dintre ele. Dar, să vedem ce se înțelege prin „societate post-industrială". Paternitatea conceptului de „societate postindustrială" aparține sociologului american Daniel Bell, actual președinte al „Comisiei anului 2000" din cadrul Academiei Americane de Arte și Științe, care lansează conceptul în lucrarea „The Coming of Post-industrial Society. A Venture in Social Forecasting", Basic Books-Inc. Publishers, New York, 1973. În același an, Daniel Bell publică un studiu într-o culegere întocmită de Herman Kahn despre viitorul corporației. Acest studiu are avantajul de a reda în formă sintetică un concept major despre „societatea postindustrială". Se are în vedere precizarea unui stadiu al producției materiale care implică aproprierea cuceririlor revoluției tehnico-științifice, capabilă de realizări, dar și de mari distrugeri dacă este lăsată să se dezvolte la voia întîmplării sau este subordonată unor interese înguste, egoiste. Privită prin prisma succesiunii istorice a stadiilor dezvoltării producției materiale, „societatea postindustrială" ar urma după revoluția industrială, care a potențat mult capacitățile de producție, dar nu într-atît încît să asigure un belșug mare de bunuri. După Daniel Bell, imaginea succintă a „societății postindustriale" poate fi derivată din studierea comparativă a trei concepte : a) conceptul de „societate preindustrială", caracterizată de confruntarea omului cu natura ; b) conceptul de „societate industrială", la baza căreia stă o confruntare a omului cu obiectele fabricate, „ca fiind dependentă de sursele de energie, iar dezvoltarea fiind în mare parte dependentă de funcția creării producției de masă și a piețelor de desfacere ce includ masa populației" ; c) conceptul de „societate postindustrială", definită de confruntarea între oameni, această societate fiind dependentă în mare parte de domeniul informațiilor, iar dezvoltarea fiind o funcție a codificării cunoștințelor teoretice, Privită ca schemă a succesiunii unor etape istorice ale producției care marchează salturi în lupta omului cu natura, imaginea este interesantă și merită atenție.

Referindu-se la „societatea postindustrială", adică la societatea spre care s-ar îndrepta omenirea, Bell spune : „Conceptul de societate postindustrială nu se vrea o ilustrare „completă" a unei societăți complexe. Societățile variază în funcție de cultură, valori, caracter național, tradiții istorice, precum și

fișe

V. BĂRBĂCIORU
C. BĂRBĂCIORU
EFICIENȚĂ-RENTABILITATE IN ECONOMIA SOCIALISTĂ

● *În Editura Scrisul românesc, Craiova, a apărut recent lucrarea* Eficiență-rentabilitate în economia socialistă *(208 p.), de Victoria Bărbăcioru, doctor în economie, și Constantin Bărbăcioru, doctor în economie.*

În lucrare se fac unele considerații asupra conceptului de eficiență economică și asupra corelației dintre aceasta și rentabilitate. Autorii prezintă unele modalități prin care se poate determina influența creșterii productivității muncii asupra rentabilității, demonstrînd totodată, că, prin perfecționarea metodologiei de calcul a celor doi indicatori, se ajunge la stabilirea unor noi corelații între indicatorii eficienței economice. Considerînd rentabilitatea o categorie complexă, se elaborează un sistem de indicatori ai rentabilității, o dată cu precizarea metodologiei de calcul a fiecăruia dintre ei. Se fac unele propuneri de perfecționare a planificării beneficiului și rentabilității. Sînt abordate, de asemenea, probleme ale metodologiei de calculație a costurilor. Autorii exprimă unele opinii în legătură cu valorificarea informației economice privind rentabilitatea în procesul decizional.

Lucrarea îmbină tratarea laturilor teoretico-metodologice ale rentabilității cu schițarea unor modalități de utilizare în practică a acestei informații economice în procesul de conducere. Studiul se sprijină pe cercetarea făcută la Combinatul chimic din Craiova.

Companiile petroliere nu plătesc impozite

● *Sub titlul* Le vrai procès des compagnies pétrolières *(Adevăratul proces al companiilor petroliere), revista PROBLEMES ÉCONOMIQUES din 2. IV. 1975 reproduce articolul cu același titlu, apărut în revista „Economia" și semnat de Philippe Simonnot, în care autorul arată că „criza petrolieră" a pus într-o lumină mai vie poziția deosebit de privilegiată pe care o dețin marile companii petroliere în țările capitaliste. Ele pot dobîndi ușor această poziție ca urmare a unei tendințe „naturale" spre cartelizare și mai ales, ceea ce nu poate lăsa de loc indiferent pe contribuabil, datorită faptului că ele în genere nu plătesc nici un fel de impozit. Abilitatea societăților petroliere — spune Ph. S. — a constat în a prezenta „impozitele" pe care le plătesc statelor în care își exercită o activitate de explorare și extracție drept „impozite asupra beneficiilor" obținute din prețul de piață, deci care urmau în mod logic să fie scăzute din impozitul asupra beneficiului datorat statului în care se află sediul lor central ; în realitate, impozitele plătite țărilor unde se realizează explorarea și exploatarea umflă prețul petrolului brut și nu scad cu nimic beneficiile reale. Cum au putut obține societățile aceste avantaje ? După autor, puterea lor nu poate explica singură acest fenomen general : societățile petroliere au obținut privilegiile lor fiscale șantajînd guvernele, făcîndu-le să creadă că fără aceste privilegii este amenințată aprovizionarea cu petrol a țării lor. Iar petrolul este un produs eminamente strategic.*

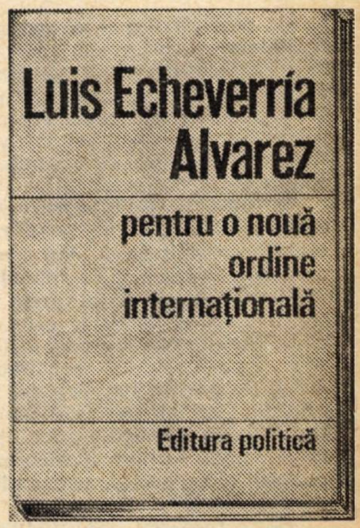

● *Președintele Statelor Unite Mexicane, Luis Echeverria Alvarez este o personalitate a vieții politice internaționale binecunoscut ca un adept și propa-*

în funcție de potențialul și interesele lor politice. Conceptul postindustrial este un efort de a identifica **tendințele structurale cruciale** manifestate în cadrul societății – tendințe prezente în domeniile economic, tehnic și al ocupațiilor, precum și pe tărîmul resurselor de inovație ale societății". Nu i se poate imputa lui Daniel Bell că nu folosește forța abstractizării în conceptualizarea „societății postindustriale". În schimb, i se pot aduce reproșuri pe linia modalității de folosire a ei ; cînd oprindu-se la jumătatea drumului, cînd împingînd abstractizarea peste limitele firești. Maniera de utilizare a abstractizării – această manieră ține de o anumită concepție – îi permite autorului să rețină în conceptul de „societate postindustrială" elemente eterogene, de importanță foarte diferită și să omită, să facă abstracție, tocmai de ceea ce este esențial pentru configurarea societății : oamenii aflați în raporturi determinate. Dar a omite acest lucru înseamnă a sărăci imaginea societății, prezente sau viitoare, și a scoate din analiză legile care ghidează evoluțiile sociale. Voit sau nevoit – intenția mai puțin contează – înseamnă să-ți limitezi nespus de mult posibilitatea de a înțelege încotro merge societatea. Căci mersul ei este rezultatul acțiunii oamenilor sociali, al creației și luptei lor ; nu al acțiunii automate a științei și tehnicii pentru că și acestea „trăiesc" prin oameni ; ei le animă și propulsează.

DAR SĂ URMĂRIM firul gîndirii autorului. „Pot fi delimitate cinci dimensiuni, sau atribute, care, laolaltă, încheagă conceptul de societate postindustrială".

Prima din dimensiunile „societății postindustriale" este **economia bazată pe sectorul prestărilor de servicii.** „...Prima și cea mai simplă dimensiune a unei societății postindustriale – precizează Bell – este faptul că majoritatea forței de muncă se află antrenată în ramurile economice prestatoare de servicii, cum ar fi : comerțul, traficul financiar, transportul, îngrijirea sănătății și administrația guvernamentală". După criteriul preponderenței ramurilor de activitate în care este ocupată majoritatea populației unei țări, autorul citat împarte țările lumii în trei categorii care ar marca trei trepte ale dezvoltării și trei tipuri de societăți. Prima categorie cuprinde **țările cu economii esențialmente extractive.** Economiile acestor țări sînt condiționate, după autor, direct de resursele naturale. Aici sînt incluse majoritatea covîrșitoare a țărilor lumii, indiferent de orînduirile social-economice. A doua categorie cuprinde un număr restrîns de țări, a căror economie se bazează pe industriile producătoare de bunuri în care lucrează o parte importantă a oamenilor. Acestea sînt socotite a se afla în stadiul **societăților industriale.** Din a treia categorie ar face parte numai S.U.A., întrucît doar aici se apreciază că mai mult de jumătate din populație lucrează în ramurile economice prestatoare de servicii. S.U.A. ar fi prima țară, și deocamdată singura, în care ar exista **„societatea postindustrială".** Prin aceasta S.U.A. sînt prezentate ca avînd societatea cea mai avansată, aflată în fruntea progresului, iar forma ei de societate ar fi cea spre care ar tinde în mod firesc țările lumii angajate în cursa dezvoltării industriale. Iată cum realități de necontestat, dar abstracte, rupte de contextul social, sînt convertite, în teoria „societății postindustriale", în argumente de prezentare a unui prototip al societății viitoare. Se face abstracție de ceea ce dă bază economică societății – relațiile de producție – și baza socială – clasele și confruntările dintre ele.

Este un fapt de necontestat că sfera serviciilor tinde să crească în economiile dezvoltate din punct de vedere industrial, cum de necontestat este și realitatea aflării S.U.A. pe primul loc în ocuparea unui mare procent al populației în sfera serviciilor. Dar în țări cu sistem capitalist această tendință este legată de accentuarea contradicției între producție și realizarea mărfurilor, de influențarea cererii, de crearea unei cereri artificiale și a unei risipe în cadrul consumului, ducînd la supradimensionarea rolului reclamei, la umflarea peste nevoile raționale a serviciilor comerciale și de credit. În același timp în țări cu sistem socialist dezvoltarea serviciilor, nefiind legată de asemenea contradicții, are loc doar pe măsură ce este cerută de un mecanism economic și social a cărui funcționare este asigurată în chip planificat, iar planul asigură proporționalitatea necesară între sectoarele de activitate. În ce privește dezvoltarea administrației guvernamentale, ca să folosim termenul lui Bell, aceasta este legată în țări cu sistem capitalist de nevoile autovalorificării capitalului și ale menținerii capitalismului, în condițiile crizei sale generale și a existenței capitalismului monopolist de stat. În țări cu sistem socialist dinamica serviciilor guvernamentale este subordonată dezvoltării și perfecționării relațiilor economice, sociale și politice, caracteristice unei societăți fără proprietate privată și lipsite de exploatarea omului de către om. Aici se iau măsuri speciale de raționalizare a aparatului de stat, iar o seamă de servicii care în capitalism au caracter guvernamental în socialism sînt îndeplinite de organizații obștești. Așadar, țara cu cel mai mare procent al populației ocupate în sfera serviciilor nu poate reprezenta prototipul „societății postindustriale" spre care să tindă să evolueze toate țările industrializate sau angajate pe calea industrializării.

Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

---

gator al ideilor militante pentru o nouă ordine internațională.

„Crearea unui cadru internațional favorabil dezvoltării – arăta președintele Echeverria într-una din cuvîntările sale – nu este posibilă dacă soluțiile la problemele care ne stau în față continuă să se bazeze pe aceeași logică a puterii. Chiar și societățile cu un înalt grad de industrializare și-au dat seama... de faptul că relațiile între popoare nu se mai pot baza pe vechile scheme de hegemonie și că este absolut necesar să se stabilească un cadru general de cooperare economică". Cuvîntarea la care ne referim este inclusă într-un volum apărut recent în Editura politică – Luis Echeverria Alvarez. Pentru o nouă ordine internațională, *București, 1975, 118 pag. – lucrare care pune la dispoziția cititorilor din România o serie din cuvîntările autorului – din perioada 1972–1975 – în care se pronunță pentru măsuri efective menite să asigure o evoluție pozitivă a situației internaționale, pentru lărgirea relațiilor Mexicului cu țările socialiste, pentru pace în lume.*

Volumul se deschide cu o biografie a autorului cuvîntărilor –al șaizeci și șaselea președinte al Statelor Unite Mexicane – care îndeplinește această funcție din anul 1970.

1889

ROUMANIE

Noua ordine economică în dezbaterea parlamentarilor

● La inițiativa Grupului român din Uniunea Interparlamentară, sesiunea de la Tokio din 1974 a Uniunii a hotărît ca între 29—31 mai 1975 să aibă loc la București Colocviul Interparlamentar pe tema „Un nou sistem de relații economice internaționale".

Dezbaterile colocviului, desfășurate sub înaltul patronaj al președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, s-au axat în jurul marilor mutații intervenite în ultimul timp în viața internațională.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat participanților la Colocviu : „În epoca noastră, o serie de probleme cruciale ale dezvoltării civilizației umane nu mai pot fi soluționate decît prin efortul comun al națiunilor, prin conjugarea resurselor materiale și a potențialului științific al unul număr tot mai mare de state".

Argumente în acest sens au adus cei patru raportori ai Colocviului : Ronnie de Mel, membru al Adunării Naționale — Sri Lanka (Tema 1), Ian Lloyd, membru al Camerei Comunelor — Marea Britanie (Tema 2), Monique Bégin, membră a Camerei Comunelor — Canada (Tema 3), Mihaly Simai, director al Institutului de economie mondială — Ungaria (Tema 4), care au făcut practic o trecere în revistă a problemelor economice actuale ale umanității.

În cadrul primei teme au fost aduse în discuție problemele : expansiunii producției agricole la nivelul cererii de alimente în creștere rapidă (cea mai gravă problemă ce confruntă omenirea), opțiunile posibile în cooperarea industrială, problemele exploatării raționale a resurselor naturale epuizabile, problemele comerțului internațional și conex indexarea prețurilor, sistemele de preferințe în politica comercială, negocierile multilaterale.

Cercetarea-dezvoltarea, cea de-a doua temă dezbătută de Colocviu, a relevat concentrarea în proporție de 90% a acestor activități în statele dezvoltate, ritmul deosebit de alert al înnoirii tehnologiilor, eforturile financiare în creștere pe care le impune cercetării-dezvoltării menținerea în avangarda progresului tehnic, problemele utilizării specialiștilor în țările în curs de dezvoltare, în condițiile industrializării, problema găsirii celor mai adecvate și acceptabile forme de transfer de tehnologie.

Analiza sistemului financiar și monetar prilejuită de dezbaterea celei de-a treia teme, a subliniat incapacitatea în creștere a acestuia de a se adapta schimbărilor intervenite pe scena economică mondială. În vederea creșterii capacității sale de a servi interesele comerțului internațional s-a menționat necesitatea realizării unui acord al națiunilor supra normelor drepturilor speciale de tragere.

În sfîrșit, cea de a patra temă, privind cadrul instituțional a prilejuit formularea unor propuneri interesante, cum au fost cele de a se crea o organizație a comerțului internațional pe lîngă O.N.U., un centru internațional specializat pentru transferul de tehnologie, curentă, realizarea unui sistem informațional internațional sistematic privind problemele majore ale omenirii, acceptarea generală a unui Cod al drepturilor economice și obligațiilor statelor etc.

Se poate aprecia ca un fapt pozitiv dialogul în care țările în curs de dezvoltare au un cuvînt tot mai greu de spus. Concluziile acestui Colocviu vor fi luate în considerare la proxima sesiune, de la Londra, a Uniunii Interparlamentare, ca și la cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. consacrată problemelor dezvoltării și cooperării economice, care va avea loc la New York între 1 și 12 septembrie a.c.

I. G.

ECONOMIE MONDIALA

Relaţiile valutar-financiare internaţionale în actualitate

O nouă rundă de convorbiri la Paris

ÎN PRIMA JUMĂTATE a lunii iunie a.c., Parisul va deveni capitala temporară a financiarilor şi monetariştilor din lume. El va găzdui o succesiune de reuniuni care, deşi diferite ca structură a participărilor, sînt similare ca sferă de preocupări: toate sînt convocate în vederea găsirii unor căi şi mijloace de ieşire din actualul impas în care se află relaţiile valutar-financiare internaţionale.

Între 6 şi 9 iunie, runda convorbirilor pe această temă va fi deschisă prin întrunirea Grupului interguvernamental privind problemele monetare internaţionale, instituit de 24 de ţări în curs de dezvoltare. Acest grup se va întruni mai întîi la nivelul adjuncţilor de miniştri, apoi la nivel ministerial. La 9 şi 10 iunie va veni rîndul Grupului celor 10 ţări capitaliste dezvoltate industrial, în aceeaşi ordine: adjuncţii sub preşedinţia lui Rinaldo Ossola, viceguvernator al Băncii Italiei, iar miniştrii sub aceea a lui Masayoshi Ohira, ministrul de finanţe al Japoniei.

Urmează, în zilele de 10 şi 11 iunie, reuniunea Comitetului interimar al Consiliului guvernatorilor Fondului Monetar Internaţional pentru problemele sistemului monetar, în a treia sesiune a sa, sub conducerea lui John Turner, ministrul de finanţe al Canadei. În sfîrşit, la 12—13 iunie, runda se va încheia prin întrunirea Comitetului ministerial mixt al F.M.I. şi Băncii Mondiale pentru transferul de resurse reale spre ţările în curs de dezvoltare, de asemenea la a treia sesiune a sa, comitet prezidat de Henri Konan Bedie, ministrul economiei şi finanţelor al Coastei de Fildeş.

Ordinea în care se vor desfăşura aceste reuniuni nu este întîmplătoare. De fapt, atît Grupul celor 24, cît şi Grupul celor 10 se întrunesc în principal pentru a stabili un punct de vedere comun, pe de o parte al ţărilor în curs de dezvoltare participante la grup, iar pe de alta — al ţărilor industriale, în problemele aflate pe ordinea de zi a celor două Comitete. Reamintim că aceste organe au fost înfiinţate în urma hotărîrii sesiunii anuale F.M.I.—B.I.R.D. din toamna anului trecut, în vederea depăşirii punctului mort în discuţiile privind două probleme monetare şi financiare fundamentale pentru soarta relaţiilor economice internaţionale: pe de o parte reforma sistemului monetar internaţional *înfiinţat cu 30 de ani în urmă la Bretton Woods, iar pe alta* impulsionarea sprijinului financiar dat ţărilor în curs de dezvoltare, *fără de care eforturile pentru lichidarea subdezvoltării, unanim recunoscută ca obiectiv primordial al lumii contemporane, rămîn încă parţiale şi prea puţin eficiente.*

Ordine de zi încărcată

LA PARIS, de fapt, problema reformei sistemului monetar internaţional nu este pusă direct în discuţie. Actualitatea ei însă se va simţi în cadrul sesiunilor anunţate, deoarece nu există punct pe ordinea de zi care să nu se refere, indirect, la unul (sau altul dintre aspectele reformei. Aceasta nu este totuşi o consolare, deoarece şi după încheierea rundei de la Paris, reforma va continua să rămînă o preocupare presantă. Părerea specialiştilor este că va mai trece încă multă vreme pînă cînd ea va prinde consistenţă.

În ce priveşte Comitetul interimar pentru problemele monetare, sesiunea din iunie va pune în discuţie proiectul de modificare a statutului F.M.I., elaborat de personalul Fondului şi discutat de directorii executivi; propunerile de majorare a cotelor de participare ale ţărilor membre ale F.M.I.; condiţiile în care se vor acorda în 1975 creditele speciale ale F.M.I. pentru sprijinirea ţărilor celor mai grav afectate de majorarea preţului la petrol („facilitatea petrolieră“).

Cît despre Comitetul pentru dezvoltare, agenda sesiunii este încărcată, ea cuprinzînd discutarea mecanismului de finanţare intermediară al Băncii Mondiale (aşa-zisul „al treilea ghişeu“ al Băncii); organizarea Fondului financiar; accesul ţărilor în curs de dezvoltare la pieţele financiare; organizarea pieţelor materiilor prime; aspectele financiare ale situaţiei alimentare mondiale. Vor fi puse de asemenea în discuţie unele studii întocmite de Comitetul pentru dezvoltare, cum ar fi cel asupra nevoilor de finanţare ale ţărilor în curs de dezvoltare pe perioada 1975—1980, asupra sistemelor de informare în legătură cu fluxurile de capital spre ţările în curs de dezvoltare etc.

Oricît de sumară ar fi trecerea în revistă a celor două ordini de zi, nu se poate să nu apară legătura lor cu problematica reformei sistemului monetar internaţional şi, într-un context mai larg, cu aceea a noii ordini economice mondiale. În acest sens trebuie subliniată îndeosebi importanţa proiectului de modificare a statutului F.M.I. După cum se ştie, sistemul monetar internaţional nu a făcut în trecut şi nici nu se are în vedere să facă, în urma revizuirii lui, obiectul unui document juridic distinct care să angajeze statele să-i respecte prevederile. Toate principiile şi normele acestui sistem sînt consemnate exclusiv în statutul Fondului Monetar Internaţional, iar semnarea statutului de către ţara membră îi conferă drepturile şi obligaţiile care derivă din aplicarea sistemului. Este firesc deci ca amendamentele propuse la statut să reflecte concepţia globală asupra reformei şi să o „materializeze“ pentru un număr mai mare de ani (actualul statut datează din 22 iulie 1944 şi a fost completat o singură dată, la 31 mai 1969, prin introducerea prevederilor privind drepturile speciale de tragere).

Tocmai pentru acest motiv, proiectul de modificare a statutului F.M.I. este deosebit de semnificativ pentru actualul stadiu al cristalizării principiilor şi normelor viitorului sistem monetar internaţional. Faptul că el se prezintă cu diferite alternative la unele sau altele din articole, iar în cadrul unei alternative, cu diferite variante, înseamnă că la ora actuală nu există nici în cadrul personalului Fondului un consens cu privire la cuprinsul reformei. Cu atît mai puţin este de aşteptat să se realizeze un asemenea consens în viitorul apropiat cu prilejul discutării proiectului la diferite nivele, avînd în vedere interesele politice şi economice care comandă atitudinea ţărilor membre faţă de reglementarea relaţiilor valutar-financiare dintre ele.

Un miez politic în ambalaj monetar

ATÎT ÎN STATUTUL ACTUAL, cît şi în cel care este în curs de elaborare, F.M.I. apare în dubla ipostază de organism de supraveghere şi control al aplicării sistemului monetar internaţional şi de finanţare a nevoilor temporare de echilibrare a balanţelor de plăţi.

Pentru prima ipostază, cele mai importante prevederi din proiectul de statut al F.M.I. sînt cele referitoare la cursurile valutare, la structura rezervelor — îndeosebi problema aurului — şi la înfiinţarea unui organ al F.M.I. cu drept de decizie care să aibă misiunea specială de a se ocupa de problemele sistemului monetar internaţional.

În *problema cursurilor valutare*, discuţiile de pînă acum demonstrează existenţa unor divergenţe fundamentale care nu este de aşteptat să fie depăşite la Paris. În vechiul statut se prevedeau cursuri fixe, în cadrul unor limite minime de fluctuare în jurul parităţii. Comitetul celor 20 care s-a ocupat pînă în iunie 1974 de reforma sistemului monetar internaţional a adoptat formula mai flexibilă: „cursuri stabile dar ajustabile, cu dreptul acordat F.M.I. de a aproba temporar şi în cazuri deosebite flotarea liberă a cursurilor“. Ulterior s-a constatat însă că nu toate ţările sînt de acord cu această formulă. Cu excepţia Franţei, care o sprijină mai departe, marile puteri capitaliste susţin fie libertatea deplină a ţărilor de a alege politica cea mai potrivită (S.U.A.), fie amînarea hotărîrii, în sensul ca statutul să prevadă autorizarea Fondului de a stabili mai tîrziu, cu o majoritate calificată de voturi, formula care va deveni în felul acesta obligatorie pentru membri.

Disputa ascunde, sub aspectele ei tehnice, existenţa unor divergenţe serioase de ordin politico-economic. În 1944 prevalase interesul pentru stabilitate, deci pentru o disciplină a raporturilor valorice dintre monede. Acum, acest interes continuă să fie manifestat de unele puteri capitaliste, dar îndeosebi de țările în curs de dezvoltare, cel mai greu atinse de instabilitatea monetară actuală. Alte state însă vor să aibă libertatea totală în materie de politică a cursurilor, pentru a folosi aceste cursuri ca armă în realizarea propriilor interese în lupta cu concurența străină, deci, ca armă de cucerire și dominație pe piețele internaționale. Este evident că o asemenea atitudine contravine ideii de sistem convenit, adică de armonizare a intereselor. Iar propunerea ca, la momentul oportun, F.M.I. să stabilească regimul cursurilor valutare, înseamnă temporizarea luării unei decizii, cu toate rezultatele negative care pot decurge de aci pentru relațiile economice dintre țările membre și, îndeosebi, pentru țările mici și mijlocii, principalele victime ale instabilității monetare.

În legătură cu *problema aurului*, se știe că statutul actual consideră aurul drept numitor comun al sistemului monetar și principal mijloc de rezervă. În lucrările de reformă a sistemului, desfășurate în cadrul fostului Comitet al celor **20**, s-a ajuns la un acord privind restrîngerea progresivă a rolului monetar al aurului, inclusiv renunțarea la aur ca numitor comun. S-au făcut, în acest sens, multe speculații asupra „banalizării" aurului, a transformării lui într-o marfă curentă, care să poată face obiectul tranzacțiilor pe piață la prețul pieței, ceea ce înseamnă implicit abolirea prețului oficial de 42.2 dolari pentru o uncie.

Dacă asupra obiectivului de urmărit s-a obținut un larg consens, asupra mijloacelor de realizare a lui există păreri contradictorii.

Restrîngerea progresivă a rolului aurului — ceea ce înseamnă și reducerea cantităților de aur deținute de autoritățile monetare — se poate concepe pe două căi : prin intermediul Fondului Monetar Internațional și direct de către țările membre.

În primul caz, există propunerea S.U.A. ca atît băncile centrale cît și F.M.I. să-și reducă paralel rezervele de aur prin vînzări pe piață. Din rezultatul vînzării la prețul pieței a aurului deținut de F.M.I. ar urma să se afecteze o sumă pentru sprijinirea țărilor subdezvoltate, pentru acoperirea majorărilor de cote la F.M.I. etc.

Franța promovează ideea recuperării de către țările membre a aurului depus la F.M.I., la prețul oficial, precum și a libertății acestor țări de a valorifica aurul așa cum vor crede de cuviință. Practic, aceasta înseamnă deposedarea Fondului Monetar Internațional de aurul de care dispune, reîntregirea rezervelor de aur ale țărilor și însușirea integrală a cîștigului de către aceste țări.

Țările în curs de dezvoltare consideră că o asemenea soluție este inechitabilă, întrucît dăunează de două ori intereselor lor : odată pentru că alocă întregul cîștig țărilor deținătoare de aur ; al doilea, pentru că prin majorarea lichidității internaționale într-o proporție considerabilă, ca rezultat al evaluării aurului la un preț împătrit față de cel oficial, vor deveni inutile într-un viitor previzibil emisiunile de D.S.T. În felul acesta țările în curs de dezvoltare vor fi lipsite și de posibilitatea de a-și îmbunătăți situația financiară prin obținerea de D.S.T. de la Fond (este știut că țările în curs de dezvoltare susțin consecvent ideea legării emisiunilor de D.S.T. de finanțarea dezvoltării, adică a alocării unei părți de emisiuni pentru această finanțare).

Cu privire la *înființarea Comitetului Consiliului guvernatorilor pentru problemele sistemului monetar internațional,* este știut că se intenționează ca acest nou comitet să fie prevăzut prin statutul în curs de elaborare ca organ intermediar, cu putere de decizie, între Consiliul guvernatorilor și directorii executivi ai F.M.I. El ar continua activitatea actualului Comitet interimar cu caracter consultativ.

Dacă în legătură cu înființarea comitetului nu sînt obiecții, se prevăd dezbateri ample în ce privește caracterul lui. Dezbaterile se vor axa pe o problemă de cea mai mare importanță pentru viitorul Fondului Monetar Internațional și anume aceea a lărgirii democratismului în cadrul acestui organism. Se pare că există și intenții ca prin înființarea noului comitet să se facă nu un pas înainte pe acest drum, ci unul înapoi.

Despre ce este vorba ? În prezent, hotărîrile în problemele fundamentale, politice, privind sfera de activitate a F.M.I. se iau de către Consiliul guvernatorilor în care există cîte un reprezentant al fiecărei țări membre, astfel încît toate acestea își pot exprima liber și direct punctul de vedere. Se preconizează ca în viitor o parte din atribuțiile actuale ale Consiliului guvernatorilor să fie transferate noului Comitet al Consiliului, compus din 20 de membri, adică unui organ al cărui caracter este, firește, mai puțin democratic decît acela al Consiliului guvernatorilor. O asemenea măsură ar micșora influența țărilor mici și mijlocii la luarea deciziilor, avînd în vedere că aceste țări sînt mai bine reprezentate în Consiliul guvernatorilor decît în viitorul comitet.

Discuțiile care vor avea loc în jurul propunerii de înființare prin statut a Comitetului pentru problemele monetare vor scoate în relief divergențele profunde dintre țările puternice, care au interesul ca deciziile importante să poată fi luate în cadrul mai restrîns al noului comitet, și țările în curs de dezvoltare, promotoare ale ideii de democratizare a organismelor internaționale de genul F.M.I. Primele vor căuta probabil să introducă în viitorul statut măsura creării noului organ al Fondului, iar celelalte vor căuta să obțină amînarea ei pentru o dată la care, pe baza experienței de pînă atunci a actualului Comitet interimar, se va putea aprecia mai bine oportunitatea unui astfel de organ. Ar mai exista și soluția definitivării actualei situații, în care Consiliul guvernatorilor hotărăște în problemele politice, directorii executivi decid asupra problemelor curente, iar Comitetul este organul consultativ al Consiliului guvernatorilor.

Alte discuții pe o temă de principiu se vor desfășura *în jurul propunerilor de majorare a cotelor* de participare a țărilor membre la Fond. Conducerea F.M.I. a propus o majorare de 32,5% în medie, ceea ce ar avea ca efect ca F.M.I. să dispună în viitor de un capital de 47 miliarde de dolari. Majorarea ar urma să se efectueze în mod diferențiat, țările exportatoare de petrol beneficiind de dublarea ponderii lor ca grup, din punctul de vedere al vărsămintelor la capital (de la 5% la 10% din totalul capitalului), țările în curs de dezvoltare menținîndu-și actuala pondere, ceea ce înseamnă că ar obține o majorare de 32,5%, iar țările dezvoltate văzîndu-și redusă ponderea ca grup, pentru a se compensa plusul atribuit țărilor exportatoare de petrol.

Repartizarea între țări a majorării cotelor ridică probleme dificile de ordin politic, întrucît de mărimea cotei subscrise depinde puterea de vot a țării membre, reprezentarea ei în diferitele organe ale F.M.I., dreptul ei de a beneficia de mijloacele financiare ale F.M.I., inclusiv mărimea alocărilor de D.S.T. în cazul noilor emisiuni de asemenea instrumente. De pe acum se cunosc pozițiile unor țări care resping propunerile F.M.I., ca necorespunzînd intereselor lor generale.

În ce privește *sesiunea Comitetului pentru dezvoltare* este vizibilă tendința de concentrare a eforturilor spre sprijinirea țărilor subdezvoltate, care suferă cel mai mult de pe urma actualei crize economice. Pentru aceasta se solicită aportul țărilor dezvoltate și al altor țări care au resurse disponibile și doresc să contribuie la crearea fondurilor necesare.

În problemele de care se ocupă Comitetul pentru dezvoltare nu s-au făcut progrese notabile în ultima vreme, însă cu privire la orientarea generală a activității acestui comitet s-ar putea sublinia necesitatea ca sprijinul prioritar acordat țărilor cel mai puțin dezvoltate să nu facă să se piardă din vedere cerința imperioasă a omenirii contemporane : lichidarea marilor decalaje în nivelul dezvoltării economice a statelor. În acest sens, Comitetului pentru dezvoltare îi va reveni sarcina să se preocupe de continuarea și amplificarea sprijinului acordat celorlalte țări în curs de dezvoltare, în vederea accelerării progresului realizat prin eforturile proprii ale fiecărui popor.

Reforma valutar-financiară și sistemul de relații economice internaționale

ESTE INCONTESTABIL că nu există națiune în lume care să nu fie interesată în găsirea cît mai devreme a unor soluții rezonabile pentru ameliorarea situației economice și financiare mondiale.

În această privință, în epoca noastră problemele care interesează întreaga omenire nu mai pot fi soluționate decît prin efortul comun al națiunilor. Aici intervine rolul Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat recentului colocviu interparlamentar de la București pe tema „Un nou sistem de relații economice internaționale", „Organizația Națiunilor Unite, celelalte organisme internaționale constituie cadrul cel mai corespunzător pentru organizarea unor largi reuniuni internaționale, cu participarea tuturor statelor, în scopul găsirii de soluții și adoptării de măsuri care să asigure rezolvarea concretă a numeroaselor probleme complexe ce privesc dezvoltarea economiei mondiale contemporane".

Una dintre aceste probleme este punerea relațiilor monetare și financiare internaționale pe baze sănătoase, trainice, înlăturarea tuturor fenomenelor negative care deregleză producția și comerțul mondial și lovesc în nivelul de trai al maselor populare. Țara noastră acționează în cadrul Fondului Monetar Internațional și al Băncii Mondiale, ca și în alte organisme internaționale, pentru promovarea principiilor noi, democratice, în relațiile dintre state, pentru instaurarea unui sistem monetar internațional stabil, echitabil, care să respecte interesele fiecărei țări, să sprijine dezvoltarea armonioasă a fiecărei economii naționale și a economiei mondiale.

dr. Costin KIRIȚESCU

MEXIC: CREŞTERE ŞI DIVERSIFICARE

LA SUD DE RIO GRANDE se întind pe o suprafață de aproape 2 milioane kmp Statele Unite Mexicane, țară pentru care lupta de afirmare a independenței economice și politice, desfășurată în ultimii ani, a devenit imperativul național al dezvoltării.

Programul guvernului federal condus de președintele Luis Echeverria Alvarez cuprinde o serie de măsuri menite să contribuie la obținerea unui ritm înalt de creștere a economiei mexicane, prin continuarea procesului de dezvoltare a industriei naționale, expansiunea exporturilor, în principal de produse industriale, intensificarea activității de turism, precum și prin dezvoltarea sectorului agricol.

Politica economică practicată de guvern urmărește încurajarea investițiilor în domeniile prioritare, paralel cu intensificarea controlului statului asupra activității economice. Semnificative în acest sens sînt măsurile de „mexicanizare" a unor importante întreprinderi prin limitarea participării străine și trecerea la utilizarea de tehnologie proprie.

O atenție sporită se acordă în prezent aspectelor sociale, eforturile fiind îndreptate în direcția ridicării nivelului de trai al categoriilor sociale cu cele mai scăzute venituri.

Nivelul de dezvoltare economică al Mexicului poate fi exprimat sintetic prin produsul intern brut pe locuitor, care în anul 1973 se ridica la 914 dolari.

INDUSTRIA, sector de bază al economiei mexicane a cărui participare la formarea P.I.B. se ridică la peste 25%, a înregistrat o evoluție dinamică, caracterizată printr-un ritm mediu anual de creștere de 8,5% în perioada 1971–1973. De semnalat că în Mexic există un puternic sector de stat, care dă aproximativ jumătate din producția industrială.

Exploatarea rațională a resurselor energetice ale țării, substituirea importurilor unor produse prelucrate, lupta împotriva șomajului prin crearea de noi locuri de muncă, concentrarea investițiilor spre domeniile industriale prioritare și implantarea unor noi obiective în zonele mai puțin dezvoltate sînt cîteva din obiectivele care stau în centrul atenției politicii economice.

Bogatele resurse ale subsolului mexican (minereuri de cupru, fier, plumb, zinc, metale rare, sulf, petrol etc.) constituie premisa de bază a dezvoltării unor ramuri de prelucrare. La începutul anului 1974, guvernul a anunțat un program de investiții în **sectorul minier,** în valoare de aproximativ 1 miliard dolari, în scopul măririi producției de zinc, argint și cupru. Unul din cele mai însemnate zăcăminte de cupru, de la Nacozari, statul Sonora, conține rezerve estimate la 700 milioane tone minereu, cu o concentrație de 0,7%. Proiectul privind exploatarea acestui zăcămînt a cărui producție se va ridica la 150 000 tone cupru minier pe an, va fi finanțat în proporție de 44% de statul mexican și de 56% de investitori particulari.

Principala resursă energetică a țării o constituie **petrolul** (90% din totalul resurselor), guvernul mexican promovînd în acest domeniu o politică independentă de valorificare în conformitate cu interesele naționale. Întreprinderea de stat „Petroleos Mexicanos" (Pemex), creată în urma naționalizării industriei petrolului din 1938, exercită controlul asupra tuturor activităților de prospectare, exploatare, prelucrare și comercializare. Producția de petrol a țării s-a ridicat în anul 1974 la 650 000 barili/zi, comparativ cu 516 440 barili/zi în anul 1973. Datorită noilor descoperiri de zăcăminte din statele Tabasco și Chiapas, Mexicul își va putea asigura nu numai deplina autoaprovizionare cu petrol, dar și un excedent pentru export, care-l plasează, potențial, printre marii exportatori mondiali.

O dezvoltare accelerată a cunoscut în ultimii ani **industria petrochimică.** La începutul anului 1974, întreprinderea de stat Pemex a anunțat că va investi pe perioada 1974–1977 suma de 520 milioane dolari, pentru realizarea unor proiecte în domeniul petrochimiei de bază. Dispunînd de materiile prime necesare și fiind favorizată de un important volum de investiții, industria chimică a devenit, alături de petrochimie, una din cele mai dinamice ramuri ale industriei mexicane.

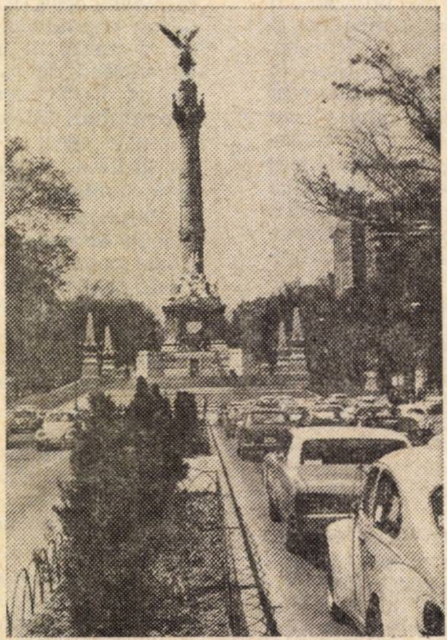

Vedere din Mexico-City

O dezvoltare accelerată a cunoscut **industria siderurgică.** În primele nouă luni ale anului 1974 s-au produs 3810,0 mii tone de oțel, față de 3468,2 mii tone în perioada comparativă a anului 1973, și 2378,7 mii tone de fontă față de 2035,8 mii tone în ianuarie-septembrie 1973. Există numeroase proiecte de investiții pentru acest sector. De exemplu Complexul siderurgic „Lazaro Cardenas Las Truchas S.A", aflat în curs de realizare în zona Michoacan, care va intra în funcțiune în 1976, va avea o capacitate inițială de producție de 1,5 milioane tone laminate pe an.

Industria constructoare de mașini mexicană, aflată în plin proces de dezvoltare, produce o gamă diversificată de mașini și utilaje. Ca urmare a cererii în continuă creștere (s-a apreciat că cererea de bunuri de echipament a Mexicului în perioada 1976–1980 se va ridica la 1,4 miliarde dolari, cifră calculată la prețurile anului 1968) se fac eforturi susținute în vederea organizării pe plan național a producției pentru o serie de mașini și utilaje, care în prezent se importă. Prin înfăptuirea acestui program se va realiza economisirea a 25% din devizele consacrate pînă în prezent importurilor.

SECTORUL AGRICOL în care este antrenată aproximativ 50% din populația activă, deține un loc important în cadrul dezvoltării economiei mexicane, în ciuda faptului că participarea sa la formarea produsului intern brut nu reprezintă decît 10%. Aproximativ jumătate din suprafața agricolă constituie proprietate privată, restul aparținînd comunelor agricole (comunidades) sau unităților publice (ejidos).

În anul 1974 agriculturii i-au revenit 17,8% din investițiile sectorului public, pentru 1975 anunțîndu-se majorarea acestui procent la 20%.

Punerea în aplicare a programului guvernamental, inițiat la mijlocul anului 1973, de extindere a suprafeței agricole prin realizarea unor sisteme de irigație și drenaj, a permis majorarea acestei suprafețe cu 167 000 ha. în perioada 1 septembrie 1973 – 31 august 1974.

Eforturile întreprinse în direcția îmbunătățirii nivelului tehnic al lucrărilor agricole, concomitent cu crearea unei infrastructuri corespunzătoare, urmăresc obținerea unor producții sporite în scopul măririi gradului de acoperire a consumului intern și al reducerii corespunzătoare a importurilor de produse agroalimentare, mai ales în condițiile existenței unui spor natural ridicat al populației (3,5% pe an). Mexicul producea (în 1973), porumb (9,2 milioane tone), trestie de zahăr (29 milioane tone), cafea (205 mii tone), bumbac (370 mii tone), grîu (1,9 milioane tone), orez (520 mii tone) etc.

În ceea ce privește COMERȚUL EXTERIOR, eforturile de industrializare sînt reflectate în diversificarea structurii exporturilor prin majorarea simțitoare a ponderii produselor industriale în totalul exporturilor de la 20,8% în 1960 la 54% în 1973. Ponderea sectorului agricol în exporturile totale ale țării s-a diminuat continuu în ultimii ani, reprezentînd după cele mai recente date 34,5% din total.

Totodată, dinamismul industriei a determinat creșterea importurilor de echipament industrial, bunurile agroalimentare și derivatele din petrol menținîndu-se la un nivel ridicat în totalul importurilor.

Mexicul promovează o politică de intensificare a relațiilor cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, militînd pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe relații echitabile între state. Măsurile luate de guvern în ultimii ani în domeniul relațiilor externe fac parte dintr-un ansamblu de inițiative al căror obiectiv îl constituie preocuparea de diversificare a relațiilor economice și comerciale ale țării, atît prin menținerea și dezvoltarea relațiilor cu partenerii tradiționali (S.U.A., țările aparținînd Pieței Comune vest-europene, țările latino-americane), cît și prin realizarea de schimburi comerciale lărgite cu noi parteneri ca țările socialiste, țările arabe, unele state africane.

Relațiile economice și comerciale dintre România și Mexic cunosc, în ultima vreme o evoluție ascendentă cantitativ și calitativ. Guvernele celor două țări și-au exprimat în numeroase rînduri hotărîrea de a amplifica și consolida cooperarea economică și schimburile în toate domeniile de activitate. Vizita președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Mexic, va stimula și mai puternic dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor de prietenie româno-mexicane.

Rodica RĂDULESCU
INSCIN

BRAZILIA: RESURSELE INDUSTRIALIZĂRII

SITUATĂ pe locul al patrulea în lume ca întindere teritorială, Republica Federativă Brazilia își datorează caracterizarea drept un veritabil subcontinent nu numai vastității sale – 8514 mii kmp. Celei mai mari țări din America de Sud îi revin – pe lîngă cei 48% din suprafața acesteia – 39% din populație, o participare de 37% la volumul produsului intern brut și de 33% la volumul exterior (1973) ale zonei.

Țară în curs de dezvoltare cu un produs intern brut pe locuitor de 766 dolari (1973), nivel care o situează în rîndul țărilor latino-americane cu o dezvoltare medie a economiei, Brazilia beneficiază – mai mult decît alte țări din regiune – de un considerabil potențial economic. Așezarea geografică, varietatea reliefului, condițiile de climă, însemnata rețea hidrografică, bogăția resurselor minerale, o populație numeroasă (peste 100 milioane locuitori) oferă condiții dintre cele mai favorabile pentru desfășurarea unei activități economice complexe.

BRAZILIA face parte din rîndul țărilor care au cunoscut în ultimul timp o evoluție economică susținută. Produsul intern brut a crescut în medie pe an cu 10–11% în perioada 1970–1974, ritm la care a contribuit o politică economică activă, atît pe calea investițiilor statului – în primul rînd în domenii economice de importanță națională – cît și prin sistemul celorlalte pîrghii economice. Dezvoltarea în perspectivă a țării este jalonată prin planul de dezvoltare pentru perioada 1975–1979, care prevede menținerea dinamismului economic (produsul național brut urmează să crească cu 10% în medie pe an), continuarea procesului de industrializare a țării prin imprimarea unui ritm de dezvoltare mai înalt activității industriale (12% în medie pe an), modernizarea structurilor economice prin stabilirea unui program de priorități de dezvoltare care include ramurile industriei grele, industria energetică, cercetarea științifică ș.a.

În procesul evoluției economice, opțiunea fermă pentru **INDUSTRIALIZARE** s-a reflectat în creșterea continuă a ponderii producției industriale în economie ; în prezent industria participă cu 23–25% la formarea produsului intern brut. La baza politicii de industrializare stă valorificarea resurselor naționale de materii prime, punerea lor în slujba înlăturării subdezvoltării.

Subsolul bogat al țării, caracterizat printr-o mare diversitate a **zăcămintelor de minerale** *) și explorat și exploatat mai intens în ultimii ani, are o contribuție importantă la dezvoltarea industrială a țării Exploatarea resurselor subsolului este concentrată în proporție de 40% asupra extracției minereurilor feroase și neferoase (dintre ultimele, în principal minereu de mangan), în proporție de 35% asupra extracției minereurilor nemetalifere și de 25% asupra extracției combustibililor.

Producția de **minereu de fier** a Braziliei (28,9 mil. tone conținut fier în 1973) contribuie nu numai la dezvoltarea industriei siderurgice proprii, ci și la aprovizionarea pieței mondiale. Producția **minereului de mangan** – care împreună cu minereul de fier formează aproximativ 90% din extracția de minereuri – atinge cote înalte (1,8 mil. tone în 1973), situînd Brazilia pe primul loc în America Latină și pe locul al treilea în lume.

Exploatarea **petrolului,** cea mai importantă resursă energetică, este de dată relativ mai recentă : în anul 1955 s-au extras numai 278 mii tone, însă nivelul producției a crescut rapid ajungînd în 1974 la 8,9 mil. tone. Producția nu satisface totuși decît parțial consumul intern, astfel că economia braziliană a resimțit puternic efectele crizei energetice.

Dezvoltarea în perspectivă a industriei extractive este privită în strînsă interdependență cu necesitatea asigurării materiilor prime pentru industria braziliană, aflată într-o fază de expansiune, și cu necesitatea asigurării unei producții și pentru export.

Politica de ridicare a gradului de valorificare a resurselor naturale își găsește reflectarea în dezvoltarea și diversificarea industriei prelucrătoare. **Industria siderurgică** (8,5 mil. tone oțel brut în 1974), **construcția de mașini** (care a dat, de exemplu, 861 mii autovehicule în 1974), industriile **electrotehnică, chimică** și **petrochimică,** a **materialelor de construcție,** ramuri care au cunoscut o dezvoltare mai susținută în ultimul deceniu, furnizează pieței interne și externe o gamă largă de produse dintre care cele destinate consumului productiv cîștigă treptat în importanță, asigurînd baza dezvoltării economice viitoare.

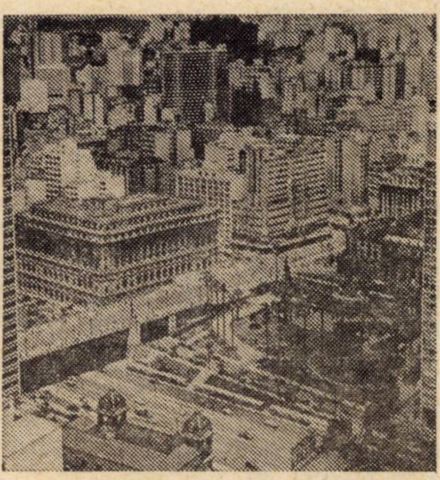

Vedere din Sao Paolo

ACTIVITĂȚILE AGRICOLE continuă să dețină ponderi ridicate la unii indicatori ai dezvoltării economice, concentrînd aproximativ 44% din populația activă a țării și contribuind cu 13–14% la formarea produsului intern brut. Prin participarea sa la export, agricultura furnizează 70–75% din încasările în devize ale Braziliei.

Brazilia ocupă primul loc în lume la producția de cafea (1,6 mil. tone în 1974). Dar ea deține locuri de frunte și la alte produse agricole : este prima producătoare din lume la manioc, banane, zahăr; a doua la portocale și ananas ; a treia la cacao, porumb și soia. Brazilia dispune, de asemenea, de un ridicat șeptel porcin (locul doi în lume) și bovin (locul patru în lume)

Eforturile pentru dezvoltarea în continuare a agriculturii sînt orientate, pe de o parte, spre creșterea suprafeței terenurilor destinate exploatărilor agricole (suprafața agricolă reprezintă 16,2% din teritoriul țării, iar suprafața arabilă numai 3,5%), de exemplu prin colonizarea unor zone mai puțin accesibile cum este Amazonia, iar pe de altă parte, spre creșterea gradului de înzestrare tehnică a agriculturii în vederea îmbunătățirii randamentelor.

Evoluția favorabilă a economiei braziliene s-a reflectat și în angrenarea mai intensă a țării în schimburile internaționale. În ultimii 4-5 ani **COMERȚUL EXTERIOR** brazilian a cunoscut o dinamică susținută, net superioară dinamicii înregistrate de comerțul internațional.

Ceea ce caracterizează evoluția comerțului exterior brazilian este tendința de lungă durată de îmbunătățire treptată a structurii sale, care continuă deocamdată să aibă trăsăturile specifice ale unei economii în curs de dezvoltare: preponderența la export a materiilor prime brute sau semiprelucrate, iar la import – a produselor complex prelucrate, în special mijloace de producție. Ponderea primului produs de export – cafeaua – s-a redus însă de la 56% în 1960 la aproximativ 20% în 1973. Este concludent faptul că deși ponderea produselor alimentare și a materiilor prime rămîne ridicată (peste 75% din volumul total al exporturilor), exportul produselor prelucrate și semiprelucrate, al unor mașini și utilaje înregistrează ritmuri rapide de creștere ; ponderea acestor grupe de produse a crescut de la 1,2% în 1960 la aproximativ 18% în 1973.

Industrializarea țării depinde în mare măsură de importul instalațiilor necesare, astfel încît ponderea mașinilor și utilajelor în volumul total al importurilor se menține ridicată (la aproximativ 40%). Produsele chimice și combustibilii ocupă, de asemenea, un loc important în importul Braziliei (în anul 1974 importul de petrol a absorbit aproape 40% din veniturile provenite din export). Reflectare a faptului că agricultura și industria braziliană sînt în măsură să satisfacă în bună măsură consumul intern de bunuri de consum, o parte preponderentă a importurilor este formată din produse destinate consumului productiv.

SCHIMBURILE comerciale cu țările socialiste ocupă încă un loc modest în comerțul exterior brazilian, însă recent Brazilia și-a afirmat interesul pentru extinderea relațiilor economice și financiare cu aceste țări. Relațiile comerciale dintre țara noastră și Brazilia au atins 71,6 milioane lei valută în 1973. Este evident că există încă posibilități însemnate de lărgire a schimburilor comerciale, a cooperării în producție, știință și tehnică între România și Brazilia. Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Brazilia, primită cu deosebit interes și vie satisfacție de poporul brazilian, marchează un moment hotărîtor pentru extinderea pe multiple planuri a colaborării româno-braziliene în folosul ambelor popoare, aduce o contribuție deosebită la întărirea cooperării, securității și păcii în lume.

Maria DESMIREANU
INSCIN

---

* În subsolul brazilian se găsește fier, mangan, magnezită, aur, argint, cupru, plumb, staniu, bauxită, crom, nichel, tungsten, titaniu, beriliu, zirconiu, toriu, niobiu, columbit, uraniu, mercur, mică, diamant, pietre semiprețioase, fosfați, petrol, cărbune, azbest, grafit, cuarț, sare, gips ș.a.

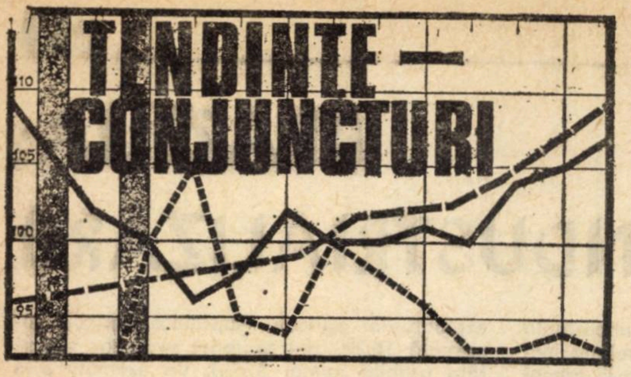

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Evoluția sectorului petrolier în Africa

ESTIMĂRILE privind producția de petrol a țărilor africane în 1974 evidențiază diminuarea acesteia cu 5,6% față de 1973, ca urmare a scăderii producției mai ales în Algeria (4,2%), R. A. Egipt (10,4%) și Libia (26,4%). De remarcat că aceste țări au o pondere importantă în producția de petrol a Africii — 50,5% în 1974. În cifre absolute producția de petrol a țărilor africane a scăzut de la 287 milioane tone în 1973 la 271 mil. t. în 1974.

Dintre marii producători din această regiune, numai Nigeria a înregistrat în 1974 o creștere cu 10,6% a extracției, obținînd și cea mai mare producție de petrol din Africa: 112 mil. t. Creșteri importante ale producției în exploatări în largul mării au înregistrat anul trecut Gabonul (31,6%) și R.P. Congo (46,1%), țări în care exploatarea petrolului este de dată mai recentă.

Paralel, consumul de produduse petroliere în Africa, care crescuse de la 45,7 milioane tone în 1972 la 48 milioane tone în 1973, a revenit anul trecut la nivelul anului 1972, de aproximativ 45 milioane tone.

Rezervele de petrol brut ale Africii erau evaluate la începutul anului 1975 la 9760 milioane tone, din care: Libia 3 800 milioane tone, Nigeria 2 980 milioane tone, Algeria 1 100 milioane tone.

Capacitatea de import a țărilor petroliere

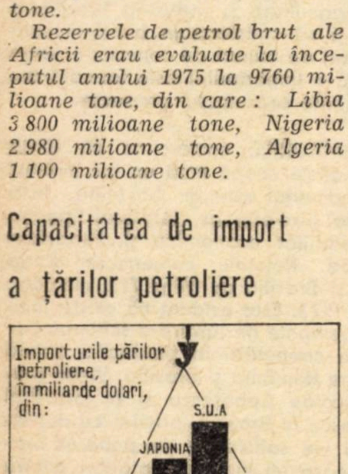

după VDI-Nachrichten

În 1974 importurile din țările capitaliste dezvoltate efectuate de 11 țări producătoare de petrol (vezi graficul) s-au dublat față de anul precedent: de la 16,6 miliarde de dolari la circa 30 de miliarde. Experții apreciază ca în anul în curs o parte mai mare din veniturile de pe urma exportului de petrol va fi consacrată de țările respective importurilor din Occident. O evaluare reluată de publicația V.D.I.-Nachrichten din R. F. Germania situează ponderea valorii acestor importuri la circa jumătate din încasările țărilor petroliere în 1975.

Liberalizare a importurilor în India

GUVERNUL indian a adoptat o serie de măsuri vizînd liberalizarea importurilor de materii prime deficitare, de utilaje și tehnologii noi, cu scopul de a se asigura folosirea mai completă a capacităților de producție și sporirea substanțială a producției în diverse ramuri ale industriei. O atenție prioritară va fi acordată importurilor de piese de schimb.

Evaluări cerealiere

PRODUCȚIA mondială de cereale (grîu, porumb, orz, ovăz și secară), exceptînd R.P. Chineză, ar putea fi în anul agricol 1974/1975 cu 5,8% mai scăzută decît în 1973/74, se estimează într-un recent studiu al Secretariatului Commonwealth-ului. Perspectivele pentru 1975/76 sînt considerate încurajatoare — ca rezultat al extinderii suprafețelor însămînțate cu cereale și datorită condițiilor climaterice pînă în prezent favorabile.

Cerere redusă pe piața laminatelor

ACTIVITATEA tranzacțională în siderurgia țărilor Pieței Comune a continuat să fie redusă în luna aprilie. În ultimele zece luni prețurile laminatelor de oțel au scăzut cu 50%, cel mai mult fiind afectate: tabla subțire folosită în industria de automobile, oțelul de armătură, laminatele de calitate și profilurile pentru construcții. În ciuda acestei conjuncturi, unii observatori consideră că perspectivele siderurgiei sînt favorabile furnizorilor deoarece producția în acest domeniu se află în prezent la un nivel mai scăzut decît consumul. După ce consumatorii își vor fi epuizat rezervele de laminate, cererea va crește din nou.

Încetinirea expansiunii comerțului mondial

CONFORM opiniei experților G.A.T.T., după ce anul trecut volumul comerțului mondial a sporit cu 5% (în prețuri constante) față de o creștere de 15% în 1973, pentru anul în curs se prevede o creștere de numai 1—3% comparativ cu 1974. Și aceasta doar în cazul în care conjunctura economică din țările membre ale O.C.D.E. (ale căror schimburi reciproce reprezintă aproape jumătate din exporturile mondiale) se va modifica sensibil în cursul semestrului II a.c., trecînd din faza recesiunii în cea a înviorării.

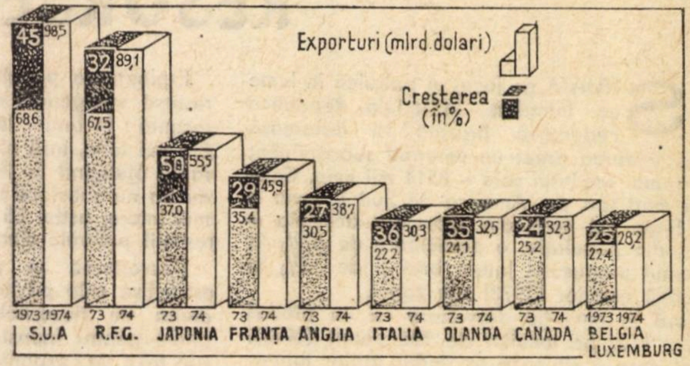

În ceea ce privește dinamica exporturile principalelor țări capitaliste industriale în 1974 (față de 1973), ea este redată în graficul alăturat.

Noi reduceri vamale în Pactul Andin

ÎN ACEST AN a intrat în vigoare a patra reducere de tarife vamale în patru din cele șase țări membre ale Pactului Andin. Astfel, Columbia, Chile, Peru și Venezuela și-au redus cu încă 10% tarifele vamale în comerțul dintre ele. În felul acesta, totalul reducerilor tarifare realizate de țările Pactului Andin de la începerea aplicării acordului de la Cartagena se ridică la 40%. Reducerile tarifare amintite se aplică la 2 370 produse, relevă Peruvian economic newsletter *(nr. 4/1975).*

Înviorare pe piața fierului vechi

REVIRIMENTUL cererii de fier vechi s-a făcut simțit din luna martie a.c. mai intîi în Italia, apoi în Franța și în alte țări occidentale, contribuind la afirmarea tendinței de redresare a prețurilor respective. După cum arăta nu demult revista L'Usine Nouvelle, *unul din factorii care determină acest fenomen este înmulțirea uzinelor de oțel cu capacități reduse (100—250 mii tone/an) dar mari consumatoare de fier vechi. După estimația Comisiei Comunităților europene, capacitatea totală de producție a acestor mini-uzine din Piața Comună urmează să crească într-un ritm mediu de 9,7% pe an, trecînd de la 26 milioane de tone în 1973 la 38 milioane în 1977.*

Construcția de conducte

LUNGIMEA totală a conductelor construite anul trecut în țările capitaliste dezvoltate și în cele în curs de dezvoltare a fost cu 14% mai mică decît în 1973, arată revista „Oil and Gas Journal". Pentru 1975 se evaluează că volumul construcțiilor de conducte va spori cu 52,9% față de anul precedent și respectiv cu 29,1% față de 1972, cînd s-a realizat cel mai înalt nivel din deceniul actual; în ceea ce privește investițiile în acest sector, ele vor ajunge anul acesta la 6,51 miliarde dolari.

Se apreciază că din totalul de 40 569 km de conducte (fără cele de canalizare sau pentru alimentarea cu apă potabilă), care urmează a se construi în acest an, 14 646 km vor fi realizate în S.U.A., 6242 în țările Europei occidentale, 5735 km în Extremul Orient, 4777 km în America Latină, 3752 km în Orientul Apropiat și Mijlociu, 3107 km în Canada și 2310 km în Africa.

Stocuri record de aluminiu pe piața mondială

LA ÎNCEPUTUL lunii aprilie, ca efect al restrîngerii cererii, stocurile de aluminiu pe piața mondială (fără țările socialiste) se ridicau la nivelul record de 4,474 milioane de tone, față de 4,217 mil. t. în martie și 2,902 mil. t cu un an în urmă. Aceasta reiese din situația dată publicității la jumătatea acestei luni de Institutul internațional al aluminiului primar din Londra și citată în ziarul The Times *(14 mai). Din stocurile de 4,474 mil. t 2,855 mil. t reprezentau aluminiu primar, dublul nivelului de acum un an.*

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central	28 XII 1973	26 V 1975	30 V 1975	Abaterea[1] în % a cursului valutelor în ziua de 30 V 1975 față de:		Abaterea[1] în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28 XII 1973 – 30 V 1975
					Cursul central	Nivelul din 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3220	2,3485	+13,65	+14,92	−12,98
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,4700	2,5060	+35,09	+29,69	−22,89
Yenul japonez	308,0	280,20	290,75	291,20	+ 5,77	− 3,78	+ 3,92
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,3900	2,4065	+15,57	+17,43	−14,85
Francul belgian	40,334	41,10	34,69	35,0150	+15,19	+17,38	−14,80
Lira italiană	523,50	607,0	621,80	624,80	−16,21	− 2,85	+ 2,93
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3255[4]	2,3100	−20,21	− 0,64	+ 0,65
Prețul aurului la Londra[3]	−	103,87	172,75[4]	167,75	−	−	−

1) + revalorizare (apreciere de fapt); − devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) în ziua de 27 V 1975.

ÎN SĂPTĂMÎNA 26—30 mai a.c., pe piețele valutare internaționale s-a menținut în continuare o atmosferă de instabilitate, cursurile principalelor valute avînd o evoluție neuniformă. Cursul **dolarului** a continuat să inregistreze oscilații sensibile de la o zi la alta, tendința fiind totuși de scădere in cea mai mare parte a intervalului analizat in special față de francul francez și francul elvețian.

Tendința de scădere a cursului dolarului pe piețele valutare continuă să fie determinată de evoluția nesatisfăcătoare a economiei americane. Producția industrială în luna aprilie a.c. a scăzut, pentru a șaptea lună consecutiv, cu 0,4%, iar prețurile cu amănuntul au înregistrat o creștere. Menținerea tendinței de scădere a dobinzilor pe termen scurt în S.U.A., unele bănci reducind dobinda preferențială (prime rate) la 7%, influențează la rîndul său negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Totuși, anunțarea faptului că balanța comercială a S.U.A. a înregistrat în aprilie a.c. un excedent, pentru a treia lună consecutiv, precum și faptul că o serie de țări vest-europene au luat în ultimul timp unele măsuri pe linia încurajării scăderii dobînzilor pe piețele monetare naționale — reducerea taxei oficiale a scontului, a dobînzii la lombard etc. — au contribuit la o anumită redresare a cursului dolarului spre finele intervalului analizat.

Francul francez a continuat să aibă o poziție foarte bună pe piețele valutare sub influența a o serie de factori printre care in primul rînd rezultatele bune înregistrate de balanța comercială, al cărei excedent în luna aprilie s-a ridicat la 1627 milioane franci față de 866 milioane și respectiv 894 milioane în lunile martie și februarie a.c. În primele patru luni a.c. excedentul comercial al Franței a fost de 3,5 miliarde franci francezi.

Aprecierile în sensul că produsul național brut în Franța va înregistra și în anul 1975 o creștere, ce-i drept mai redusă ca in anii precedenți, de 2%, dar superioară față de celelalte țări industrializate dintre care unele ar putea înregistra o scădere, precum și aprecierea că deficitul balanței de plăți a acestei țări s-ar ridica la finele anului curent doar la circa 2,5 miliarde dolari față de circa 6 miliarde prevăzute inițial, influențează de asemenea favorabil poziția francului francez pe piețele valutare internaționale.

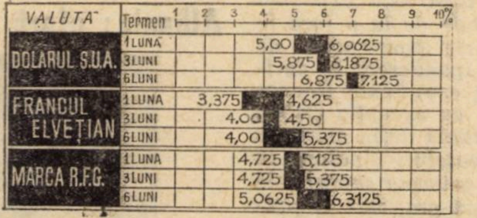

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 26—30 mai 1975 (nivel minim și maxim).

De menționat că la inceputul perioadei analizate **lira sterlină** a atins cel mai ridicat nivel de depreciere față de principalele valute occidentale, în raport cu paritățile stabilite în decembrie 1971, respectiv circa 25%. Pentru a evita o depreciere prea accentuată a lirei sterline care ar duce la scumpirea importurilor și in consecință la o recrudescență a presiunilor inflaționiste, Banca Angliei a intervenit pe piață pentru sprijinirea monedei naționale, fapt ce a contribuit la o ușoară redresare a cursului acestei valute. Scăderea deficitului balanței plăților curente a Angliei în ultimele luni a influențat, de asemenea, pozitiv poziția lirei sterline. Cu toate acestea, lira sterlină rămîne o valută vulnerabilă, cursul său putind înregistra oscilații relativ importante la intervale scurte de timp avînd în vedere situația economică dificilă pe care o traversează Anglia în prezent.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 31 mai 1975

Anglia*	10%	Italia	7%
Austria	6%	Japonia	8,50%
Belgia	6,50%	Luxemburg	6,50%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Danemarca	8%	Olanda	6%
Elveția	4,50%	Suedia	7%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6%
Franța	10%		
R.F.Germania	4,50%		
Israel	6,0%		

*Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Teodor GIURGIU

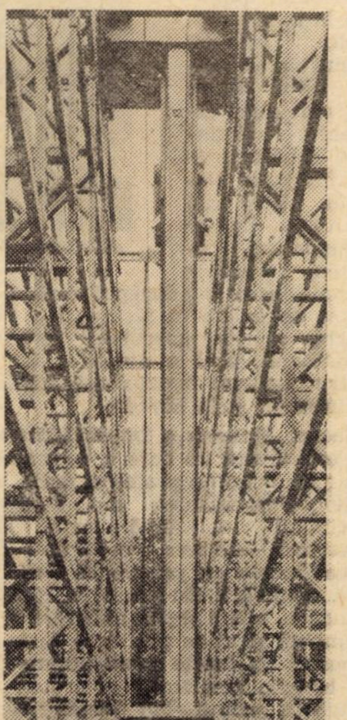

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

ÎNĂLȚIME OPTIMĂ DE STIVUIRE,
coridoare de trecere, reduse la minimul teoretic —
acestea sînt calitățile distinctive
ale mașinilor pentru aranjat stelaje BALKANCAR
Înălțime de ridicare — 8—12 metri
Lățimea coridorului de lucru — 900—1 700 mm

Balkancar

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANȚA
COMERCIALĂ BULGARA
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

Structura culturilor agricole

DATELE statistice pe anul 1973 privind structura culturilor agricole în țările membre ale C.A.E.R. ilustrează existența unor diferențieri sensibile de la o țară la alta. Cerealele și plantele leguminoase, de pildă, ocupă un loc preponderent în agricultura tuturor țărilor examinate (îndeosebi în R.P. Mongolă), cu excepția Cubei, unde o pondere importantă dețin culturile de plante furajere. Deosebiri similare se constată și în ceea ce privește suprafețele cultivate cu cartofi (vezi graficul). O prezență mai echilibrată în structura culturilor are grupa plantelor tehnice și zarzavaturilor de cîmp, exceptînd R.P. Mongolă.

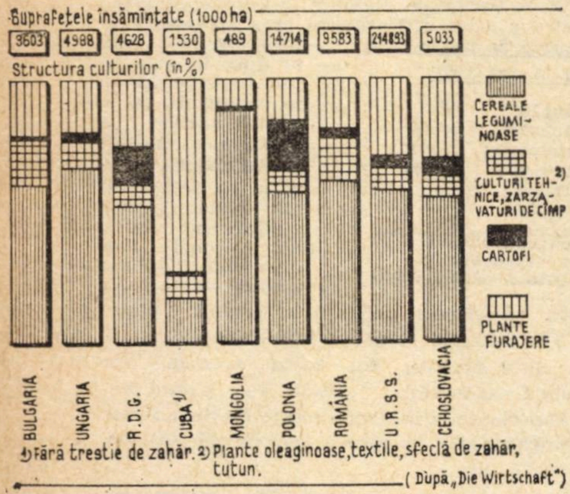

1) Fără trestie de zahăr. 2) Plante oleaginoase, textile, sfeclă de zahăr, tutun.

(După „Die Wirtschaft")

Japonia: restructurări în comerțul exterior

DATELE privind evoluția comerțului exterior al Japoniei evidențiază că anul trecut a marcat schimbări sensibile în repartiția geografică a exporturilor și importurilor sale :

Regiunea sau țara	Creșterea: 1974/1973 export	Creșterea: 1974/1973 import
Total schimburi comerciale	150,4	162,1
Țări capitaliste dezvoltate	138,7	130,3
– S.U.A.	135,5	136,8
– Canada		
– Europa occidentală	131,3	128,7
– Australia	167,4	115,2
Țări nesocialiste în curs de dezoltare	158,1	204,3
– Asia de sud-est	142,1	157,1
– Orientul Apropiat și Mijlociu	207,5	322,2
– America Latină	183,5	138,8
– Africa	153,5	148,4
Țări socialiste	201,0	137,4
– din Europa	206,9	130,9
– din Asia	197,2	136,9
– Cuba	189,3	242,9

Sursa: B.I.K.I., nr.34/1975.

Conjunctura economică nefavorabilă în țările capitaliste dezvoltate a determinat o creștere mult mai înceată a exporturilor japoneze în aceste țări decît în țările socialiste (unde s-a înregistrat o dublare a valorii exporturilor) și în țările nesocialiste în curs de dezvoltare (vezi tabelul, în %). În ceea ce privește importurile, se remarcă o extindere deosebită a acestora din țările nesocialiste în curs de dezvoltare, în special din Orientul Apropiat și Mijlociu (tendință explicabilă prin creșterea prețurilor la țițeiul și produsele petroliere, importate din zona respectivă).

Albania: efort de instruire

DEZVOLTAREA susținută a economiei albaneze, puternica expansiune a industriei — ca, dealtfel, și a altor ramuri de activitate — necesită efective crescînde de cadre calificate, de specialiști cu o pregătire tot mai înaltă. După cum arată revista „L'Albanie Nouvelle", în țară funcționează o amplă rețea de învățămînt bazat pe îmbinarea orelor de studiu teoretic cu cele de muncă productivă, astfel încît și absolvenții școlilor secundare de cultură generală se pot califica într-o profesiune sau alta. Ca urmare, în prezent numărul specialiștilor care au absolvit învățămîntul secundar depășește de 23 de ori cel existent în 1938, iar numărul specialiștilor cu studii superioare — de 50 de ori. În acest an, fiecare al cincilea muncitor frecventează școala fără a fi scos din producție, iar fiecare al patrulea muncitor urmează un curs de calificare sau alte forme de ridicare a calificării tehnico-profesionale (în cadrul întreprinderilor), tendința fiind către introducerea învățămîntului politehnic.

Siderurgia britanică ...decalată

AMPLUL program de modernizare a siderurgiei britanice, adoptat la începutul anului 1973, care prevedea sporirea producției la 37 milioane tone de oțel în 1982 (față de 26,6 mil. tone în 1973), în condițiile reducerii cu mai mult de o cincime a personalului ocupat în această ramură, urmează a fi decalat atît în ceea ce privește închiderea unor uzine vechi, cît și construirea altora noi. Aceasta, în pofida alocațiilor de la buget acordate lui British Steel Corporation, însumînd cîte 380 milioane de lire în fiecare din următorii patru ani. După cum remarca revista „L'Usine Nouvelle", această tergiversare nu va contribui la îmbunătățirea situației balanței de plăți externe a Angliei, țară care — dintr-un exportator tradițional de oțel — a devenit pentru prima oară în 1974 importator net.

Costul accidentelor de muncă

„ESTE de 20 ori mai periculos să muncești într-o mină din nordul Franței decît ca electronsit într-o uzină I.B.M.", constată revista franceză L'Expansion. *Pe ansamblul Franței însă frecvența accidentelor (urmate de o oprire a producției de cel puțin 24 de ore), măsurată prin numărul lor la 100 000 de ore lucrate, a înregistrat o anumită scădere, de la 4,5 în 1965 la 4,1 în 1973. Descendent după 1965, cînd a fost de 1,09, indicele de gravitate al accidentelor de muncă (numărul zilelor de muncă pierdute la 1 000 de ore muncă lucrate) cunoaște de cîțiva ani din nou o creștere (1,05 în 1973).*

Atît prin frecvență cît și prin gravitate, în Franța sectorul construcțiilor și lucrărilor publice rămîne cel mai expus accidentelor, cu rate reprezentînd dublul mediei naționale.

Proporția accidentelor de muncă în raport cu numărul de salariați a scăzut cu 16,7% între 1965 și 1972. Totuși, în ciuda măsurilor de protecție și a progresului tehnic, numărul accidentelor mortale a sporit în Franța de la 2 123 în 1965 la 2 406 în 1972 și 2 242 în 1973.

În afara suferințelor umane, a sechelelor fizice și psihice pe care le lasă, accidentele de muncă costă economia franceză 28,8 milioane de zile de muncă pierdute pentru incapacitate temporară, circa 7,4 miliarde de franci indemnizații pentru cei afectați. Dar dacă se ține seama și de pierderile de producție datorate accidentelor, de întîrzierea livrărilor, de acoperirea pagubelor materiale, costul anual real al accidentelor de muncă este de trei ori mai mare, și anume de circa 22 miliarde de franci.

Sfaturi după o experiență falimentară...

„Ascultați-mă pe mine...".

ÎNTR-O notă anterioară, publicată la această rubrică, relatam succint datele despre unul dintre cele mai mari falimente financiare contemporane (Franklin National Bank din S.U.A.) și despre protagonistul acestuia, Michele Sindona, care și-a început cariera ca speculant de fructe în Sicilia și a urcat în ierarhia marilor speculanți financiari internaționali, pînă a ajuns să fie urmărit pentru bancrută frauduloasă atît în S.U.A. și Italia cît și în Elveția.

Recent Sindona a împărtășit cîte ceva din experiența pe care a acumulat-o, în fața unui grup de profesori de la Wharton School, Universitatea din Pennsylvania, exprimînd — după cum relatează Newsweek — cîteva puncte de vedere neconvenționale cu privire la scena financiară mondială. Cu acest prilej el a emis asemenea idei : legea antitrust ar trebui schimbată și să se protejeze formarea de companii cu foarte mare putere financiară ; băncile americane ar trebui să dea credite în primul rînd firmelor din S.U.A. și astfel speculațiile asupra dolarului în străinătate se vor opri etc.

În revista „Newsweek" nu se spune care a fost reacția profesorilor, nici dacă la plecare nu a fost „reținut" de Interpol...

Cursuri la vedere și cursuri la termen

Cursul la vedere este cursul la care o valută străină se cumpără sau se vinde pe loc (imediat), tranzacție în urma căreia valuta este livrată imediat și contravaloarea calculată la cursul în vigoare este achitată imediat. În R.S. România au loc operații valutare numai la vedere.

Cursul la termen este cursul folosit pentru o tranzacție încheiată cu livrarea valutei și cu achitarea contravalorii la termen, însă la cursul cotat la bursă în chiar ziua încheierii tranzacției pentru termenul respectiv (de 1,3 sau 6 luni), diferit de cursul la vedere din ziua încheierii tranzacției.

De exemplu, un importator vest-german cere băncii sale să-i vîndă 1 000 dolari S.U.A. cu livrarea peste 3 luni, la cursul din ziua încheierii tranzacției, dar cotat pentru termenul de 3 luni, de exemplu : 1 dolar S.U.A. = 2,42 mărci vest-germane (în loc de cursul pentru operații la vedere din ziua respectivă, de exemplu de 2,40 mărci vest-germane pentru 1 dolar S.U.A.). În momentul plății importului, adică după 3 luni de la încheierea tranzacției valutare, importatorul va primi suma de dolari S.U.A. cumpărată cu 3 luni în urmă, achitînd contravaloarea în mărci vest-germane **la cursul stabilit cu 3 luni în urmă,** de 2,42 mărci vest-germane pentru 1 dolar S.U.A.

Cînd cursul la termen pentru valuta considerată, de exemplu cursul dolarului S.U.A. în mărci vest-germane, este mai mare decit cursul la vedere, cursul la termen al dolarului S.U.A. înregistrează un **report** sau o **primă.** Cînd cursul la termen este mai mic decit cursul la vedere, cursul la termen înregistrează un **deport** sau un **rabat.**

Cotările la termen sînt destinate să limiteze riscurile variațiilor de curs pentru cei interesați. Astfel, în exemplul de mai sus, importatorul vest-german acceptă la un moment dat cursul de 2,42 mărci vest-germane pentru obținerea unor dolari S.U.A. peste 3 luni, deși în momentul încheierii tranzacției cursul la vedere este de numai 2,40 mărci vest-germane, de teama de a nu trebui să plătească peste 3 luni un curs la vedere de exemplu de 2,45 mărci vest-germane pentru 1 dolar S.U.A.

În general, reportul sau deportul asupra unei valute reflectă diferența de dobînzi în minus (în cazul reportului) sau în plus (în cazul deportului) pe piața monetară a valutei respective față de celelalte piețe monetare străine ; totodată, cotările la termen reflectă și aprecierile cu privire la evoluția ulterioară a acelei valute (perspective favorabile — report, perspective defavorabile — deport) ; așa fiind, ameliorarea perspectivelor privind o anumită valută determină de obicei o scădere a deportului asupra acelei valute sau o creștere a reportului asupra valutei respective.

Gh. Danielopolu

„Habitat“

Vasile Cînepă, Galați — Din inițiativa Organizației Națiunilor Unite, ziua de 5 iunie a fost marcată anul acesta ca Ziua mondială a mediului înconjurător. Tema aleasă a fost „Așezările umane — Mediul artificial“. În 1976 problemei așezărilor umane îi va fi consacrată o amplă manifestare pe linia O.N.U. sub denumirea „Habitat“. Prin noțiunea de **habitat** se înțelege în general ansamblul condițiilor care privesc așezările umane. După cum relevă un recent buletin al C.E.E./O.N.U., comunitatea mondială, recunoscînd seriozitatea problemelor cărora vor trebui să le facă față așezările umane în viitor și necesitatea de a lua măsuri urgente, atît pe plan național, cît și internațional, pentru combaterea deteriorării progresive a calității vieții în mediul urban, a hotărît convocarea, sub auspiciile O.N.U., a unei Conferințe internaționale asupra așezărilor umane, la Vancouver, în Canada, în luna iunie 1976.

Potrivit declarației secretarului general al Conferinței, Enrique Penalosa, aceasta ar putea fi cea mai mare dintre conferințele interguvernamentale organizate vreodată sub auspiciile O.N.U. În afara documentelor de lucru pregătite de experți ai O.N.U., se așteaptă audierea a aproape 100 de rapoarte naționale. „Singura resursă a omenirii — spunea recent Enrique Penalosa — care este realmente inepuizabilă este capacitatea sa de invenție și de organizare. Există suficient pămînt, aer și apă pe această planetă pentru a permite asigurarea unui nivel de trai decent tuturor popoarelor. La Conferința asupra așezărilor umane vom arăta cum“.

O. S. A.

Bogdan Frîncu, Calafat — Organizația Statelor Americane (O.S.A.) este o grupare interguvernamentală economică și social-politică la care participă S.U.A. și 24 de state latino-americane, printre care și Grenada — ultimul stat din această zonă, care și-a cucerit independența. Înființată în 1947 prin pactul de la Rio de Janeiro, O.S.A. continuă activitatea Uniunii Internaționale a Republicilor Americane (1883) și a Uniunii Republicilor Continentului American (1923).

Principalele obiective ale O.S.A., potrivit statutului adoptat în 1948, sînt : întărirea păcii și securității pe continent, asigurarea rezolvării pașnice a diferendelor care pot apărea între statele membre, organizarea unor acțiuni comune în caz de agresiune, facilitarea rezolvării problemelor juridice, politice și economice care pot să apară în fața țărilor membre, conjugarea eforturilor pentru stimularea dezvoltării economice și social-culturale a țărilor membre. În activitatea sa practică, organizația s-a îndepărtat adesea de țelurile și principiile proclamate în statut, acționînd în unele cazuri în flagrantă contradicție cu ele. Astfel, în 1962 Cuba a fost exclusă ilegal din organizație, iar doi ani mai tîrziu au fost adoptate împotriva acestei țări o serie de „sancțiuni“ ce au instituit practic o blocadă economică.

În ultima vreme tot mai multe state latino-americane s-au dezis de aceste acțiuni, restabilind relațiile diplomatice cu Cuba și pronunțîndu-se pentru abandonarea boicotului economic. Recenta Adunare Generală a Organizației Statelor Americane, care și-a desfășurat lucrările la Washington, a scos în evidență afirmarea tot mai pregnantă a acestor noi tendințe în cadrul O.S.A. Participanții la Adunare au hotărît convocarea unei Conferințe speciale în luna iulie, în Costa Rica, pentru discutarea problemei ridicării sancțiunilor impuse Cubei și pentru stabilirea unei formule procedurale care să permită soluționarea acestei probleme printr-o majoritate simplă de voturi, în locul majorității de două treimi cerută pînă în prezent.

Fundația Europeană Drăgan

Dan Ioan, Satu-Mare — Fundația Europeană Drăgan este un așezămînt cultural creat de industriașul italian de origine română Josif Constantin Drăgan, purtînd numele tatălui său. Fundația are sedii în Palma de Mallorca și Madrid-Spania, Paris-Franța, München-R. F. Germania, Roma și Veneția-Italia, Atena-Grecia, în care se desfășoară activități, reuniuni și simpozioane privind istoria europeană și a României, științele juridice, marketing și probleme de economie a întreprinderii, expoziții de artă etc.

Un accent deosebit este pus pe prezentarea valorilor culturale și artistice ale țării noastre, editarea unor lucrări privind România — trecutul și prezentul ei —, inclusiv activitatea și succesele politicii externe a Republicii Socialiste România, strîns legate de personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu.

Împreună cu Universitatea din Timișoara, Fundația a organizat pînă în prezent patru cursuri postuniversitare în cooperare cu City-University of London, precum și o serie de congrese internaționale de marketing la care au fost antrenați și specialiști români.

ERATĂ

La articolul „Centrala industrială în perspectiva — 1990 (III),“ publicat în nr. 22 din 30. V. 1975, pag. 13-14-15-32 : a) la pag. 14, tabel nr. 8 (col. 1, linia 3) în loc de „energe“ se va citi „energetică“. Totodată se va anula linia orizontală ce apare între „energetică“ și „siderurgie“ ; b) la pag. 15 (col. 1 rîndul 13 de sus) nu se va citi expresia „în zonă“ ; c) la pag. 15 (col. 1 rîndul 18 de jos) în loc de „progres cantitativ“ se va citi „progres cumulativ“.

„MODA ÎN AUSTRIA“

În perioada 11—12 iunie 1975, 17 întreprinderi importante din industria austriacă de textile și îmbrăcăminte vor prezenta, în colaborare cu PUBLICOM, în cadrul unei expoziții însoțită de prezentări de modele,

ATRACȚIUNI DE MODĂ PENTRU 1976

Expoziția va avea loc în București, Hotel Intercontinental, Sala „Rapsodia“ și holul etajului I.

miercuri, 11 iunie 1975 (orele 10.00—16.00 numai pentru specialiști)

și joi, 12 iunie 1975 (orele 16.00—18.00 pentru publicul interesat)

Informații detaliate puteți obține de la :

PUBLICOM telefon 14.75.35 și

Biroul Consilierului Comercial al Ambasadei Austriei, telefon 38.61.81

curier

Retribuție

MARIA STĂNESCU, Piteşti — La promovarea dv. din funcţia de contabil în acea de contabil principal eraţi îndreptăţită la creşterea retribuţiei tarifare cu o singură clasă de retribuire. Numai dacă la unitatea unde sînteţi încadrată prin transfer în interesul serviciului nivelului de bază al retribuţiei tarifare prevăzute pentru funcţia de contabil principal îi corespunde o retribuţie care să fie încadrată la o clasă mai mare decît clasa 11 de retribuire, aveţi dreptul să fiţi încadrată la această clasă. Din datele pe care ni le-aţi comunicat ar rezulta că unitatea v-a încadrat corespunzător reglementărilor în vigoare.

Retribuția absolvenților

ING. C. ZĂVOIANU, Nicoreşti, Galaţi — Întrucît înainte de obţinerea diplomei de absolvire a învăţămîntului aţi avut o activitate retribuită, avînd calitatea de persoană încadrată în muncă, mai mult de 12 luni trebuie ca de la data repartizării la I.V.V. Galaţi — unitatea Nicoreşti — să fiţi încadrat cu retribuţia tarifară cuvenită pentru cel de al doilea an de activitate. La terminarea unui an de activitate, după repartizarea ca inginer aveţi dreptul să fiţi încadrat la nivelul de bază, întrucît, spre deosebire de ceilalţi absolvenţi, aveaţi şi aveţi dreptul să fiţi retribuit de la început cu retribuţia prevăzută pentru cel de al doilea an de activitate. În conformitate cu art. 108 din Codul muncii puteţi solicita retroactiv diferenţa de retribuţie de la data încadrării.

Sporul pentru vechime neîntreruptă

ALEXANDRU CHERESTEŞIU, Cluj — Din scrisoarea dv. rezultă că aţi solicitat, în repetate rînduri, corectarea carnetului de muncă astfel ca să se constate că aveţi o vechime în muncă neîntreruptă în aceeaşi unitate, de peste 20 de ani, dar, din diferite motive, această rectificare s-a făcut de abia în luna noiembrie 1974.

Faţă de prevederile Codului Muncii precum şi ale Deciziei nr. 5 a Plenului Tribunalului Suprem, sînteţi îndreptăţit să vi se plătească diferenţa de spor pentru vechime neîntreruptă pentru perioada 1 martie 1973—decembrie 1974. Drepturile anterioare aplicării noului Cod al Muncii se consideră prescrise.

Indemnizația de concediu

I.L.L.F,. Cluj-Napoca — Indemnizaţia de concediu cuvenită personalului care îndeplineşte funcţii la care retribuţia include, în afara retribuţiei tarifare, şi o indemnizaţie, se include — potrivit art. 30 alin. 2 din legea retribuirii — în calculul retribuţiei medii.

Întrucît indemnizaţia pentru concediul anual de odihnă se stabileşte ţinîndu-se seama de retribuţia medie din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu, rezultă că indemnizaţia plătită conform legii nr. 27/1967 se calculează luîndu-se în considerare şi sumele primite, în baza prevederilor art. 30 legea susmenţionată, drept indemnizaţii de conducere. Menţionăm că pentru perioadele anterioare datei de 1 februrie 1975, se aplică o reglementare similară (conform H.C.M. nr. 914/1968)

Unitatea statului național român

(Urmare din pag. 4)

ce, geografice în care s-a format naţiunea română. Ele îşi au geneza în condiţiile naturale proprii teritoriului naţional. Activitatea creatoare a poporului nostru unitar şi luptele sale necurmate pentru progres social, unitate şi independenţă naţională, au făcut posibilă acumularea elementelor care au dus la constituirea naţiunii şi formarea statului naţional. Factorul hotărîtor, determinant în menţinerea şi consolidarea legăturilor economice, l-a constituit caracterul complimentar al economiei ţărilor române — format istoriceşte. Profilul dezvoltării economice al provinciilor române se completează reciproc, subliniind unitatea organică a economiei teritoriilor lor. Creşterea şi diversificarea producţiei capitaliste în ţările române cerea în mod obiectiv intensificarea schimbului de mărfuri între ele. Astfel, piaţa naţională s-a format paralel cu extinderea economiei de mărfuri, cu dezvoltarea capitalismului în ţările române.

La sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, cînd Transilvania şi vechea Românie se aflau în faţa capitalismului premonopolist, piaţa naţională se constituise — în pofida graniţelor arbitrare ce se mai menţineau între ele — datorită economiei lor complimentare, a legăturilor de schimb intense, statornicite istoriceşte şi a stadiului de dezvoltare economico-socială atins. Barierele artificiale frînau dezvoltarea economică atît a vechii Românii, cît, mai ales, a Transilvaniei. Cele două ţări române nu mai puteau progresa decît într-un tot unitar, prin desfiinţarea graniţelor nefireşti dintre ele.

Întemeiat pe ştiinţa materialismului istoric, pe bună dreptate tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a arătat la Alba Iulia cu claritate şi fermitate **„Oare realizarea unirii pentru prima dată a tuturor ţărilor române într-un singur stat — necesitate legică, obiectivă a istoriei — sau, dimpotrivă, dominaţia diferitelor imperii asupra teritoriilor româneşti a reprezentat o politică expansionistă de cucerire ? Istoria însăşi a confirmat justeţea şi necesitatea obiectivă a actului săvîrşit de Mihai Viteazul, prin realizarea ulterioară a idealului său — ideal al tuturor românilor — prin înfăptuirea în epoca modernă a statului naţional român unitar. Iată de ce Mihai Viteazul rămîne o figură luminoasă, progresistă în cartea de aur a poporului român“.**

Desăvîrşirea unificării statului era, deci o problemă vitală pentru naţiunea română. Ea a pus de acord forma de organizare statală cu cerinţele obiective de dezvoltare ale societăţii româneşti. Făurirea cadrului statal al dezvoltării României moderne a avut o înrîurire pozitivă asupra evoluţiei economice, politice şi sociale a ţării noastre, a înlesnit creşterea forţelor de producţie.

Prin desăvîrşirea unificării statului român, autodeterminarea naţională a poporului nostru s-a încheiat. În continuare s-a desfăşurat lupta pentru autodeterminarea socială. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare împreună cu aliaţii săi au lichidat clasele exploatatoare şi au edificat noua societate socialistă. Asemenea unor rîuri ce curg tumultuos o lungă distanţă printre stîncile munţilor şi pe sub codrii întunecoşi, spre a ieşi pentru totdeauna la lumină, tot aşa poporul nostru înfruntînd furtunile istoriei, exploatarea socială şi robia naţională, îşi vede realizarea în prezentul socialist şi viitorul comunist, a năzuinţelor vitale, a drepturilor şi libertăţilor pentru care a luptat de-a lungul secolelor.

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTARII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 23 din 6 iunie 1975

- 11 iunie 1948 – Semnificațiile actului revoluționar al naționalizării. **(Stere Gioga)** 1
- Cerințele economice obiective ale desăvîrșirii unității statului național român (II) (conf. univ. dr. **Ioan Tiberian)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Specializarea industrială și creșterea economică. Raționalizarea producției și consumului de metal (ing. **Gh. Bratoloveanu)** 5
- Studii ● analize : Optimizarea cheltuielilor de producție **(G. Nicolescu)** 8
- Puncte de vedere : Perfecționarea virărilor de sume prin conturile bancare (conf. univ dr. **George Șovei)** 10
- Studii – experiențe : „Rompetrol" O strategie dinamică în cooperarea internațională **(Ioan Georgescu, Ștefan Ionescu)** 12

CONDUCERE–ORGANIZARE

- Anchetă „R.E.". 32 de directori generali despre : Centrala industrială în perspectiva – 1990 (IV) **(Iulian Bădin)** 14
- Estimarea gradului de organizare a muncii (lector **I. Dănăilă**, lector. **I. Mihai)** 15

TEORII–IDEI

- Prețul mondial – bază a formării prețurilor în comerțul țărilor membre ale CAER (dr. **M. Horovitz)** 17
- Ideologie – politică – educație. Stabilitate și responsabilitate în muncă – atașament față de întreprindere **(Bucur Tomniuc, Mircea Calotă)** 19

ECONOMIE MONDIALĂ

- Relațiile valutar-financiare internaționale în actualitate. O nouă rundă de convorbiri la Paris (dr. **Costin Kirițescu)** 24
- Mexic : Creștere și diversificare **(Rodica Rădulescu)** 26
- Brazilia : Resursele industrializării **(Maria Desmireanu)** 27
- Tendințe – conjuncturi 28
- Piața monetară internațională 29
- Mondorama 30
- Curier 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

ADAS VĂ RECOMANDĂ:

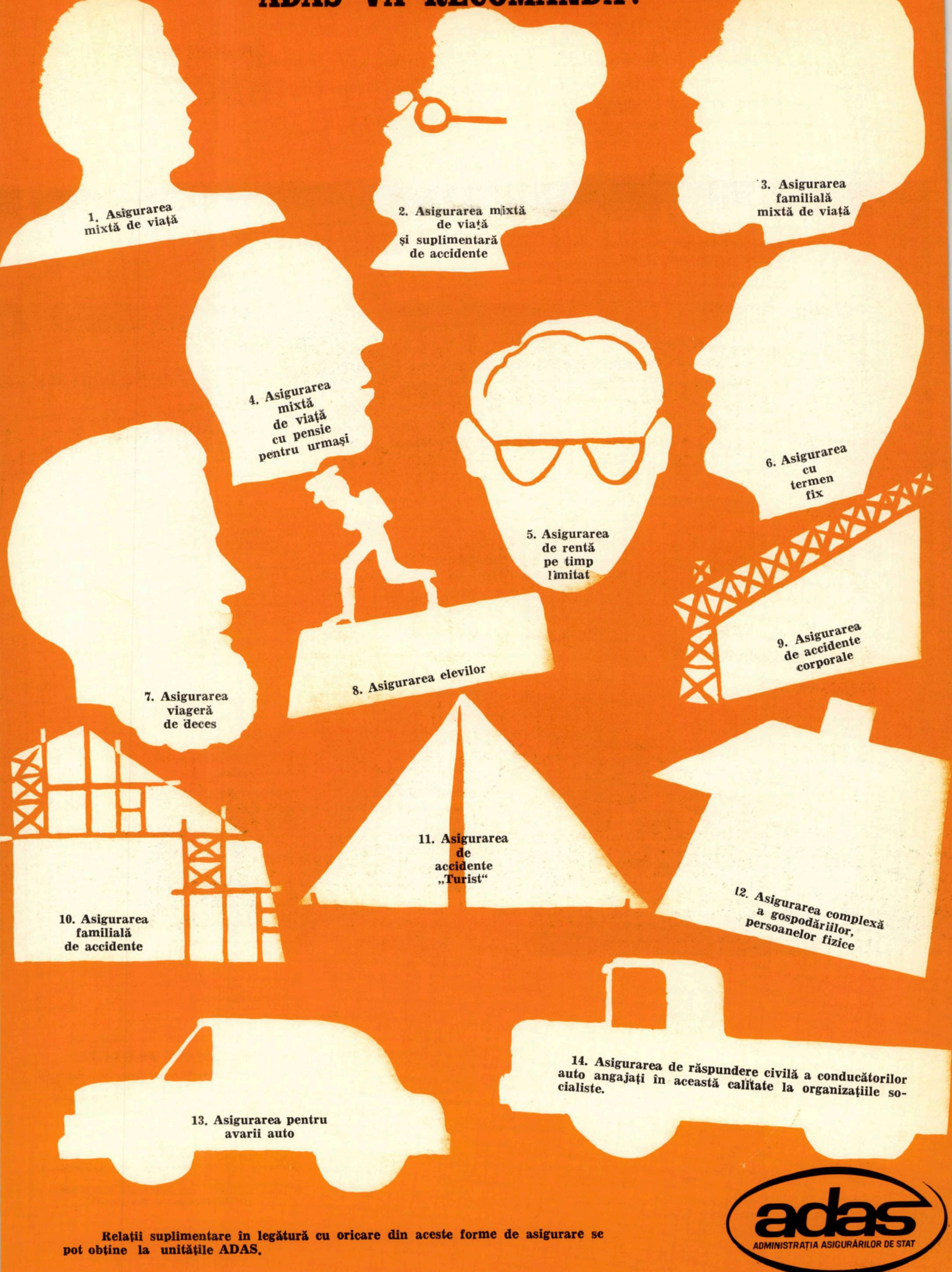

1. Asigurarea mixtă de viață
2. Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente
3. Asigurarea familială mixtă de viață
4. Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași
5. Asigurarea de rentă pe timp limitat
6. Asigurarea cu termen fix
7. Asigurarea viageră de deces
8. Asigurarea elevilor
9. Asigurarea de accidente corporale
10. Asigurarea familială de accidente
11. Asigurarea de accidente „Turist"
12. Asigurarea complexă a gospodăriilor, persoanelor fizice
13. Asigurarea pentru avarii auto
14. Asigurarea de răspundere civilă a conducătorilor auto angajați în această calitate la organizațiile socialiste.

Relații suplimentare în legătură cu oricare din aceste forme de asigurare se pot obține la unitățile ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VIZITAȚI UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM DIN JUDEȚUL BACĂU !

- HANUL POIANA UZULUI, la 300 m de barajul și lacul de acumulare de pe Valea Uzului (lîngă Dărmănești)
- HANUL MĂGURA, la 16 km de Bacău, pe D.N 11

HANUL POIANA UZULUI
Aspect exterior, încadrat de un pitoresc peisaj.

Interior din același han : camere spațioase, luminoase, mobilier confortabil, aspectuos.

COOP

Ambele unități, amplasate în locuri pitorești, oferă vizitatorilor condiții optime de popas și recreare. Ele sînt deschise în tot timpul anului și dispun de camere cu confort modern și încălzire centrală, restaurante, baruri.

Lei 5

646

R

MG

60

revista economică

24 13 VI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

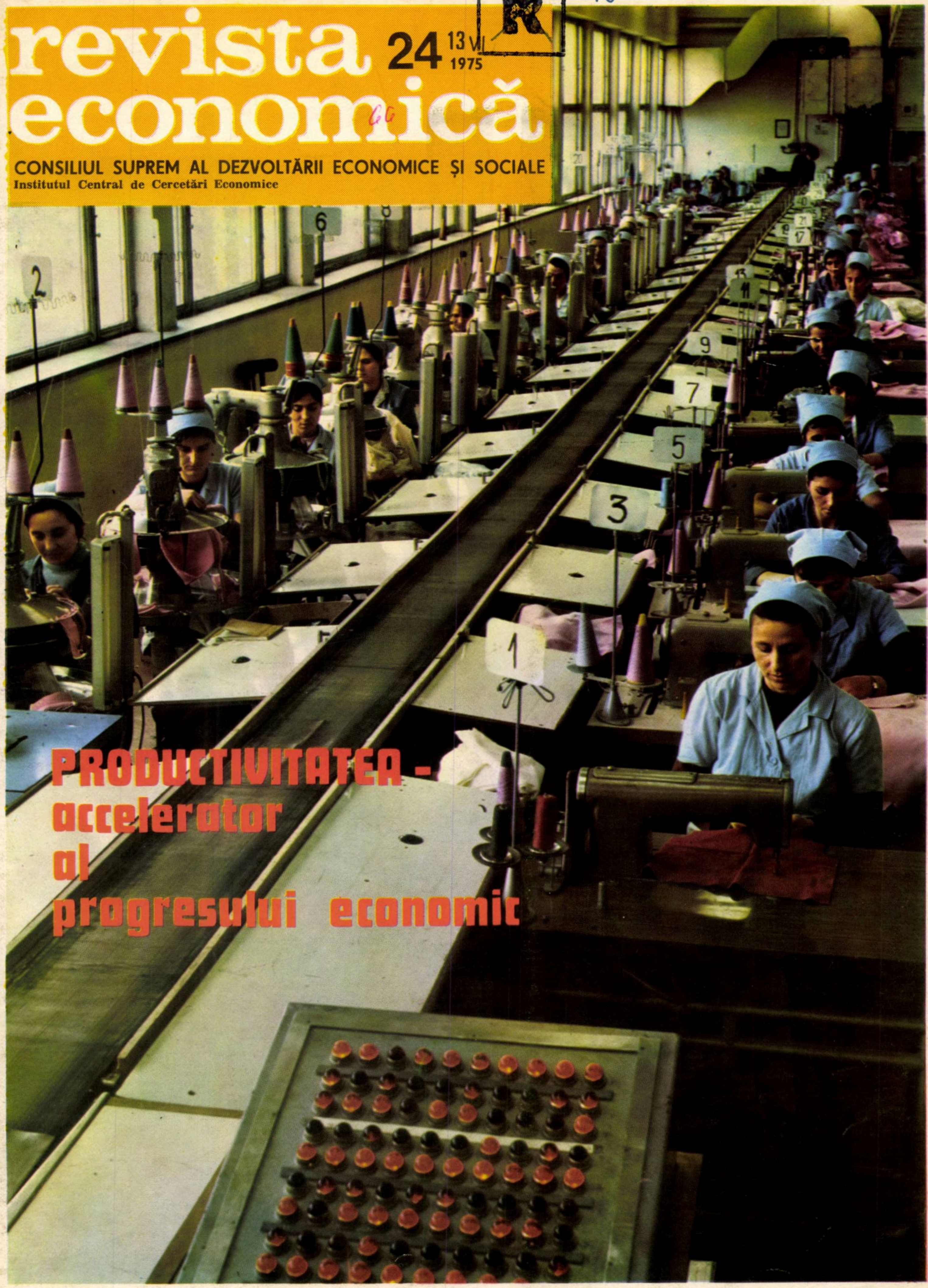

PRODUCTIVITATEA — accelerator al progresului economic

Dialog rodnic, valențe și dimensiuni noi în relațiile externe ale României

ÎNSCRIINDU-SE în coordonatele constante ale dinamismului politicii externe a României socialiste, vizitele oficiale ale președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Brazilia și Mexic — cele mai mari țări ale Americii Latine, marchează o etapă nouă, ascendentă în cronica, bogată în împliniri, a relațiilor țării noastre cu statele continentului latino-american. Dialogul fructuos purtat cu președinții Ernesto Geisel, Luis Echeverria Alvarez, amplele contacte avute cu reprezentanți ai opiniei publice, ai cercurilor economice, cu muncitori și intelectuali, acordurile, înțelegerile și celelalte documente semnate cu acest prilej au deschis căi noi amplificării și diversificării relațiilor bilaterale, au contribuit la o mai bună cunoaștere și prețuire reciprocă, la aprofundarea și cimentarea sentimentelor de prietenie care leagă poporul român de popoarele latino-americane.

Totodată, vizita a prilejuit fructuoase convorbiri cu președintele Senegalului Leopold Sedar Senghor, cu președintele Venezuelei, Carlos Andres Perez, un rodnic dialog la Washington între președintele Nicolae Ceaușescu și președintele S.U.A., Gerald R. Ford, precum și o reînnoire a contactelor la nivel înalt româno-britanice prin cordiala întrevedere a președintelui țării noastre cu primul ministru Harold Wilson.

Sintetizînd bilanțul acestei bogate în împliniri călătorii se poate afirma pe drept cuvînt că ea a adus o nouă contribuție remarcabilă la cauza păcii și securității în lume, a îmbunătățirii climatului internațional, a consolidării tendințelor favorabile statornicirii unei noi ordini politice și economice internaționale, a triumfului principiilor de justiție, cooperare și echitate în relațiile dintre statele lumii.

Aspect din timpul vizitei în Brazilia

La sosirea pe aeroportul din Ciudad de Mexico

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR * DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

O NOUĂ MISIUNE DE PACE, PRIETENIE, ÎNŢELEGERE ŞI COLABORARE INTERNAŢIONALĂ

CU LEGITIMĂ mîndrie şi deplină satisfacţie salută întregul nostru popor rodnicul bilanţ al vizitelor preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu în Brazilia şi în Mexic. După călătoriile întreprinse de solii poporului român în Cuba, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador, Peru (august—septembrie 1973), şi în Argentina (martie 1974), actualul itinerar se înscrie ca un nou eveniment de importanţă deosebită în dezvoltarea şi consolidarea relaţiilor României socialiste cu ţările şi popoarele latino-americane, de care ne leagă vechi tradiţii, aspiraţii comune de pace şi progres.

Acţionînd în spiritul documentelor programatice elaborate şi adoptate de Congresul al XI-lea al partidului privind amplificarea raporturilor de prietenie şi colaborare cu toate popoarele, România socialistă se manifestă ca o prezenţă activă, dinamică şi constructivă pe scena politică a lumii, sporindu-şi necontenit prestigiul internaţional de militantă neobosită, principială şi consecventă pentru democratizarea relaţiilor internaţionale, instaurarea unei noi ordini economice şi politice mondiale, edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte, în care toate statele, indiferent de orînduirea lor politică şi socială, de mărime sau nivel de dezvoltare să conlucreze în direcţia asigurării păcii, progresului şi prosperităţii întregii omeniri.

Marcînd prezenţa pentru întîia oară pe pămîntul Braziliei a unui şef de stat român, vizita preşedintelui Nicolae Ceauşescu în această ţară a prilejuit reafirmarea entuziastă a sentimentelor de stimă şi preţuire pe care le nutresc reciproc cele două popoare. Înmînînd şefului statului român cea mai înaltă distincţie braziliană, marele colan al Ordinului Naţional „Cruzeiro do sul", preşedintele Ernesto Geisel afirma : **„Făcînd aceasta mărturisim înalta stimă pentru eforturile dumneavoastră în scopul dezvoltării ţării dumneavoastră şi pentru afirmarea României în viaţa internaţională. Doresc să subliniez neobosita activitate personală a Excelenţei Voastre în stabilirea legăturilor de prietenie cu alţi conducători de state şi în promovarea cu intransigenţă a respectului faţă de principiile fundamentale ale convieţuirii între naţiuni".**

Relaţiile româno—braziliene sînt clădite pe vechi şi favorabile tradiţii, pe puternice afinităţi de origine, limbă şi cultură. Încă din a doua jumătate a secolului trecut între cele două ţări s-au statornicit contacte şi relaţii ce exprimau sentimentele de simpatie reciprocă de care erau animate popoarele lor. Brazilia a fost printre primele ţări care, acum aproape 100 de ani, a recunoscut independenţa României. După primul război mondial, relaţiile româno—braziliene s-au concretizat în înfiinţarea de consulate şi apoi în crearea primei reprezentanţe oficiale a României pe continentul latino-american. Astăzi în urma rodnicului bilanţ al vizitei în Brazilia a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, aceste relaţii au căpătat noi dimensiuni şi perspective, fără precedent.

Aceste perspective depăşesc limitele bunelor intenţii, găsindu-şi o fermă precizare şi concretizare în acordurile încheiate, precum şi, mai ales, în Declaraţia solemnă comună care defineşte puncte de vedere similare pe plan politic, economic şi juridic, precum şi obiectivele raporturilor bilaterale. Documentul reafirmă solemn ataşamentul faţă de principiile fundamentale ale dreptului internaţional pe care România şi Brazilia sînt hotărîte să le aşeze la baza relaţiilor dintre ele, precum şi a relaţiilor lor cu celelalte state şi proclamă voinţa comună de a dezvolta relaţiile dintre cele două ţări, de a promova adoptarea de măsuri corespunzătoare pentru stimularea intensificării schimburilor economice şi cooperării în domeniile industrial, ştiinţific şi tehnic.

„Putem spune cu profundă satisfacţie — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **că vizita în frumoasa dumneavoastră ţară, convorbirile pe care le-am avut în aceste zile deschid minunate perspective pentru relaţiile dintre popoarele noastre. Iată de ce aş aprecia rezultatele acestei vizite (...) ca un moment de importanţă istorică, ce ridică, în noile condiţii internaţionale, relaţiile tradiţionale dintre popoarele noastre pe o treaptă superioară".**

Convorbirile purtate cu preşedintele Braziliei, înaltul omagiu pe care Congresul Naţional, ca şi Tribunalul Suprem federal, au ţinut să-l aducă şefului statului român prin organizarea unor sesiuni extraordinare care au depăşit cu mult cadrul strict al ceremoniilor protocolare, întîlnirile cu reprezentanţi ai vieţii publice şi cercurilor economice, cu populaţia din oraşele cuprinse în itinerariu, cu muncitorii din întreprinderi — au reliefat pregnant stima şi prestigiul de care se bucură preşedintele României socialiste, interesul profund pentru apropierea şi mai buna cunoaştere între cele două popoare.

IN ACEEAŞI atmosferă de sărbătoare şi de entuziasm popular s-a desfăşurat vizita preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în Mexic, unde solii poporului român au fost aclamaţi pretutindeni cu căldură de zeci de mii de persoane care au ovaţionat pentru prietenia româno—mexicană, scandînd **„Viva Rumania, Viva Mexico".** După cum transmiteau trimişii presei române, această atmosferă de entuziastă satisfacţie şi caldă prietenie a caracterizat viaţa politică a Mexicului încă înainte de sosirea înalţilor oaspeţi români. **„Poporul Mexicului îl salută pe preşedintele României"**, scria în ajunul vizitei ziarul „El Nacional", iar ziarul „El Dia", sub titlul **„Ceauşescu — luptător neobosit pentru cauza poporului său şi a păcii mondiale. Elena Ceauşescu — înalt reprezentant al ştiinţei şi politicii"**, a publicat ample date biografice ilustrînd personalitatea înalţilor oaspeţi.

Convorbirile între preşedintele României şi preşedintele Mexicului, Luis Echeverria Alvarez s-au desfăşurat, de asemenea, într-o atmosferă de caldă cordialitate şi înţelegere reciprocă. Cei doi şefi de stat s-au informat reciproc asupra diferitelor aspecte ale dezvoltării actuale economice şi sociale din ţările lor, avînd un schimb larg de păreri privind posibilităţile pentru o rapidă şi intensă dezvoltare a schimburilor comerciale şi a cooperării în domeniile producţiei, ştiinţei şi tehnologiei, precum şi în alte sectoare de activitate economică şi socială, în scopul realizării aspiraţiilor de progres şi bunăstare ale popoarelor român şi mexican, în interesul cauzei generale a păcii, colaborării şi destinderii internaţionale.

„Adresîndu-vă tradiţionala şi sincera urare : Bine aţi venit !, aducem totodată un profund omagiu trecutului eroic al poporului român, ca şi contribuţiei strălucite pe care aţi avut-o în procesul dinamic al dezvoltării sale contemporane — sublinia preşedintele Luis Echeverria în toastul la dineul oficial oferit în onoarea înalţilor oaspeţi români. **Relevăm în mod deosebit semnificaţia acestei vizite, care constituie prin ea însăşi o dovadă a prieteniei dintre ţările noastre şi care a servit la inaugurarea unei noi etape, mai fructuoase în relaţiile noastre".**

Exprimînd mulţumiri cordiale pentru sentimentele de prietenie şi manifestările de simpatie cu care au fost întîmpinaţi solii poporului român în Mexic, preşedintele Nicolae Ceauşescu a relevat : **„În cadrul convorbirilor pe care le-am avut cu dumneavoastră, domnule preşedinte, al întîlnirilor şi discuţiilor dintre membrii guvernelor noastre, am ajuns la concluzia comună de a intensifica şi extinde raporturile bilaterale pe multiple planuri".** În acest sens, se poate afirma cu deplină certitudine şi satisfacţie că acordurile încheiate cu prilejul acestei vizite deschid perspective minunate pentru o colaborare largă şi rodnică între România şi Mexic, în interesul ambelor popoare, al cauzei destinderii şi păcii mondiale.

Ne este tuturor bine cunoscut prestigiul de care se bucură în lume preşedintele României Socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, strălucită personalitate a vieţii politice internaţionale, militant neobosit pentru cauza păcii, înţelegerii şi colaborării între popoare. A fost pentru noi un prilej de îndreptăţită mîndrie să constatăm, şi cu acest prilej, că numeroşi şefi de state şi guverne şi-au exprimat dorinţa ca pe intinerariul vizitei sale în America Latină, şeful statului nostru să facă escale în ţările lor, pentru a reînnoi contactele personale, pentru a purta convorbiri care să deschidă noi perspective consolidării şi lărgirii relaţiilor politice şi economice reciproce, pentru a face un schimb de vederi privind evoluţia situatiei politice şi economice mondiale.

Astfel, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a avut fructuoase convorbiri cu preşedintele Senegalului Leopold Sedar Senghor, cu preşedintele Venezuelei, Carlos Andres Perez .a purtat rodnice dialoguri cu preşedintele Statelor Unite Gerald R. Ford şi cu primul ministru al Marii Britanii Harold Wilson.

NOUA SOLIE de pace şi prietenie a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, convorbirile purtate cu şefii statelor vizitate — acordurile, înţelegerile şi toate documentele semnate, amplele contacte cu reprezentanţi ai vieţii politice, ai cercurilor economice, ai opiniei publice, au constituit contribuţii de seamă nu numai la o amplificare a colaborării şi cooperării reciproce, la o mai bună cunoaştere şi preţuire între respectivele popoare, ci în acelaşi timp la cauza îmbunătăţirii climatului internaţional, a consolidării tendinţelor favorabile creării unei noi ordini politice şi economice mondiale, a unei ordini a păcii. Şi după această fructuoasă vizită putem spune, ca în atîtea alte rînduri, că România şi-a cîştigat noi prieteni în lume.

Nicolae IONESCU

CREȘTEREA APORTULUI ȘTIINȚELOR AGRICOLE LA INTENSIFICAREA ȘI MODERNIZAREA AGRICULTURII

Prof. univ. Nicolae GIOSAN
Președintele Academiei de științe agricole și silvice

ISTORICELE HOTĂRÎRI adoptate de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, trasează direcțiile fundamentale ale înfloririi multilaterale a societății românești, ridicarea patriei pe noi culmi de creștere a bunăstării materiale și spirituale ale întregului nostru popor. Prevederile documentelor adoptate se întemeiază pe realizările de pînă acum, pe cerințele celei mai avansate societăți din lume, care trebuie să aibă la bază tot ce a creat omenirea mai valoros în domeniul științei și tehnicii.

În această concepție generală de promovare a științei în toate sferele de activitate un rol deosebit de însemnat și sarcini de mare răspundere revin științelor agricole. Așa cum este cunoscut, partidul nostru, pornind de la realitatea că agricultura constituie o ramură de bază a economiei naționale, pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale științei. Realizarea obiectivelor de dezvoltare a acestei ramuri, care are un rol determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți, necesită intensificarea pe multiple planuri a cercetării științifice și accelerarea introducerii în activitatea productivă a celor mai valoroase cuceriri ale științei, dobîndite atît în țară cît și peste hotare. „Agricultura pe care dorim s-o realizăm în România — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să se bazeze pe tot ce e mai nou în știință. Academia agricolă trebuie să joace un rol de stimulent activ al întregii activități de dezvoltare și modernizare a agriculturii". Această indicație a secretarului general al partidului are o valoare principială în întreaga orientare și organizare a activității de cercetare, în așa fel încît rezultatele obținute să satisfacă nevoile mereu crescînde de modernizare a agriculturii noastre, de a o situa la nivelul realizat de țările cu agricultura cea mai avansată. Pentru realizarea acestor exigențe cercetarea nu trebuie să se încheie odată cu obținerea rezultatelor în laborator sau în cîmpul experimental, ci în aplicarea în activitatea practică pe scara întregii agriculturi. Ținem și cu acest prilej să ne exprimăm profunda noastră recunoștință față de conducerea partidului, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care personal, cu prilejul analizelor și vizitelor de lucru făcute la Institutul de la Fundulea, stațiunile de cercetări Lovrin, Caracal, Pietroasa, Palas, Valul lui Traian ș.a. ne-a dat un sprijin permanent și neprecupețit pentru așezarea activității de cercetare pe o concepție nouă, strîns legată de cerințele imediate și de perspectivă ale agriculturii. Ca urmare a acestui sprijin activitatea de cercetare și de introducere a rezultatelor în producție a cunoscut o continuă îmbunătățire, caracterizată printr-o serie de procese de însemnătate deosebită.

Documentele Congresului

al XI-lea —

ghid în acțiune

Potențialul sporit al cercetării agrozootehnice românești

PRIMUL dintre acestea îl constituie **crearea în cadrul Academiei de științe agricole și silvice a unei rețele de institute și stațiuni amplasate pe întreg teritoriul, cu activitate mixtă de cercetare și producție.** În prezent academia are în subordine 13 institute de cercetări, 6 stațiuni centrale și 41 stațiuni de cercetare și coordonează activitatea științifică a încă 6 institute și 2 stațiuni centrale din domeniile industriei alimentare, gospodăririi apelor, prelucrării și conservării legumelor și fructelor, meteorologiei etc. De asemenea, cele 5 institute de învățămînt agronomic superior își desfășoară activitatea de cercetare în cadrul și pe baza planului unitar de cercetare al academiei. Pentru realizarea sarcinilor ce i-au fost încredințate, academia dispune de o suprafață totală de 93 mii hectare, din care 66 mii hectare teren arabil, 5,9 mii hectare plantații viticole, 5,3 mii hectare plantații pomicole, 9 mii hectare pășuni și fînețe și de un efectiv de 21,4 mii taurine, 55 mii porcine, 30 mii ovine și 140 mii păsări ouătoare. Concepția de organizare ca activitate mixtă de cercetare și producție are o deosebită însemnătate atît pentru efectuarea și verificarea cercetărilor în activitatea practică, cît și pentru introducerea progresului tehnic în marea producție prin livrarea de material biologic, stabilirea de tehnologii etc. cerute de dezvoltarea agriculturii. Unitățile ASAS asigură an de an semințe și material săditor din cele mai valoroase soiuri și cu animale de prăsilă cu un potențial de producție din cel mai ridicat. Se stabilesc totodată, tehnologii de cultivare a plantelor și de creștere a animalelor, diferențiate pe zone și adaptate celor mai variate condiții pedoclimatice.

Al doilea proces desfășurat în domeniul cercetărilor din agricultură constă în **creșterea numărului, diversificarea profesională și ridicarea calificării cadrelor de specialiști.** În unitățile subordonate și în cele coordonate de academie lucrează 14 000 cadre, iar numărul cercetătorilor este de 2 140. Un rol deosebit îl au cele 1.500 cadre didactice din institutele agronomice care participă la efectuarea cercetărilor în cadrul programelor prioritare ale academiei. Folosirea judicioasă a acestui potențial de creație este de natură să permită nu numai o cuprindere a problemelor majore, ci și abordarea pluridisciplinară și accelerarea procesului de cercetare.

Organizarea întregii cercetări pe programe, concentrarea, diversificarea activității de cercetare și de introducerea în producție a rezultatelor alcătuiesc un al treilea proces semnificativ al muncii care se desfășoară în cadrul academiei noastre. Împreună cu conducerea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, odată cu înscrierea programelor prioritare și a celor departamentale, se stabilesc parametrii tehnici și economici, cantitativi și calitativi, precum și planul tehnic de promovare în activitatea practică a rezultatelor cercetării. Sistemul de contractare și finanțare al cercetării s-a dovedit un instrument eficient de întărire a răspunderii atît al cercetătorilor cît și al beneficiarului. Pentru perfecționarea acestui sistem ne preocupăm de asigurarea fondurilor din venituri proprii și fondul de tehnică nouă, renunțînd treptat la finanțarea de la bugetul statului.

În actualul plan cincinal în cercetarea științifică s-au obținut o serie de rezultate importante : au fost create și omologate noi soiuri și hibrizi de plante și material săditor cu însușiri biologice superioare ; s-au elaborat noi tehnologii pentru creșterea producției și reducerea cheltuielilor la principalele culturi, în regim irigat și neirigat, precum și a celor viticole și pomicole ; au fost omologate și introduse în fabricație unele mașini și utilaje pentru mecanizarea completă a cerealelor și a altor culturi ; s-a efectuat raionarea pedoclimatică a țării și s-a stabilit metodologia de bonitare a solurilor ; au fost elaborate metode eficiente pentru prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor ; în zootehnie au fost create noi linii și hibrizi de animale și păsări și a fost elaborat programul de ameliorare a raselor de animale. Rezultate importante au fost obținute, de asemenea, în cercetările din domeniile valorificării fructelor și legumelor, industriei alimentare, economiei agrare, silviculturii ș.a. În cei patru ani ai acestui cincinal, în ansamblu, sarcinile de producere de sămînță, material săditor și animale de prăsilă au fost realizate și depășite. Astfel, la semințe din categoriile superelită și elită s-au produs 128.000 tone, prevederile de plan realizîndu-se în proporție de 122%, la materialul săditor pomicol s-au produs 15 milioane puieți, depășindu-se planul cu 17%. La cartofi și legume, culturi la care importam material săditor și sămînță, se asigură în prezent, din producția internă, întregul necesar. Unitățile Academiei livrează anual peste 40% din necesarul pe țară de tăurași, precum și un însemnat număr de tineret de prăsilă la ovine, porcine și păsări. Ca urmare a îndeplinirii sarcinilor de cercetare și producție, a gospodăririi mai bune a bazei materiale și reducerii cheltuielilor, a fost posibil ca beneficiile să fie în continuă creștere, ajungînd în 1974 la peste 200 milioane lei.

Cu toate realizările de seamă obținute, în activitatea Academiei de științe agricole și silvice mai sînt încă unele neajunsuri, care au făcut ca cercetarea agricolă să nu-și îndeplinească pe deplin rolul de stimulent activ al întregii activități de dezvoltare și modernizare a agriculturii. Principalele lipsuri s-au manifestat mai ales în conținutul tematic al unor programe de cercetare și necuprinderea unor domenii majore de cercetare, în folosirea metodelor de investigare și de valorificare a rezultatelor, în utilizarea cadrelor și a bazei materiale, în gospodărirea fondurilor financiare ,precum și în organizarea, planificarea și conducerea activității de cercetare și producție.

1976–1980: cincinalul revoluției tehnico-științifice

PE BAZA ANALIZEI realizărilor și neajunsurilor existente, a sarcinilor care revin cercetării științifice pentru asigurarea progresului agriculturii, din însărcinarea conducerii superioare de partid, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat un amplu program în care sînt stabilite direcțiile fundamentale, obiectivele planului de cercetare pe anul 1975, pe perioada 1976—1980 și în perspectivă, formele și metodele de aplicare în producție a rezultatelor cercetării, colaborarea și cooperarea științifică internațională, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a cercetării și producției, măsurile de perfecționare a activității cercetărilor, precum și sistemul de finanțare.

În stabilirea direcțiilor de cercetare științifică s-a pornit de la cerințele amplificării contribuției cercetării la realizarea obiectivelor agriculturii noastre, de satisfacere la nivel optim a cerințelor de consum ale populației cu produse agroalimentare, asigurarea cu materii prime necesare industriei alimentare și ușoare, crearea unor disponibilități pentru export și participarea sporită a acestei ramuri la fondul național de dezvoltare economică și socială.

Strîns legată de necesitatea soluționării problemelor dezvoltării agriculturii, de ridicare a eficienței economice a întregii activități, direcțiile de cercetare se înscriu, totodată, în orientările existente în cercetarea științifică pe plan mondial, asigurîndu-se o îmbinare corespunzătoare a cercetării aplicative cu cea fundamentală de perspectivă.

În lumina sarcinilor care stau în fața agriculturii Academia a orientat cercetările spre înfăptuirea principalelor direcții ale progresului tehnico-științific contemporan : aplicarea cuceririlor științifice biologice, în special ale geneticii și fiziologiei, pentru crearea de noi soiuri de plante și rase de animale, ridicarea capacității productive a pămîntului, folosirea aportului multilateral al chimiei, generalizarea mecanizării și extinderea electrificării și automatizării, perfecționarea conducerii și organizării activității economice, prin folosirea metodelor moderne de planificare, analiză și calcul economic.

În domeniul producției vegetale cercetările sînt orientate spre elaborarea metodelor, mijloacelor și măsurilor pentru obținerea unor producții mari și constante pe unitate de suprafață, cu un conținut ridicat de substanță utilă și cheltuieli reduse pe unitate de produs.

În vederea valorificării eficiente a resurselor de sol și a creșterii capacității productive a pămîntului — această avuție națională permanentă și inestimabilă — cercetările vor contribui la elaborarea de metodologii moderne care să permită inventarierea la zi și în dinamică a resurselor de sol și a fertilității acestora, amplasarea rațională a culturilor în concordanță cu condițiile pedoclimatice, precum și elaborarea unor tehnologii adaptate fiecărei unități de sol, corespunzător recoltelor stabilite ; efectuarea de cercetări în vederea perfecționării tehnologiilor de ameliorare și cultivare a terenurilor neproductive și degradate, de punere în valoare a Deltei Dunării, precum și pentru protecția solului împotriva poluării.

În domeniul chimizării se vor dezvolta cercetările privind utilizarea mai eficientă a îngrășămintelor, erbicidelor și insectofungicidelor. În acest scop se vor elabora studii privind optimizarea repartizării îngrășămintelor pe teritoriu, pe zone ecologice și unități de producție, asigurîndu-se folosirea lor cu maximum de eficiență. În colaborare cu Institutul de cercetări chimice se vor dezvolta cercetările privind crearea de noi tipuri de îngrășăminte, insecticide și erbicide, care să răspundă nevoilor de nutriție și protecție a soiurilor și hibrizilor creați precum și sistemelor de agricultură și tehnologii elaborate.

În domeniul irigației vor fi dezvoltate cercetările pentru perfecționarea metodelor de udare și a echipamentului de irigații. Se vor amplifica cercetările privind aplicarea pe scară largă a mecanizării și automatizării funcționării sistemelor de irigație, în vederea reducerii consumului de apă, de energie și forță de muncă. Se vor efectua, de asemenea, cercetări privind perfecționarea construcțiilor si instalațiilor, reducerea consumului de materiale deficitare și folosirea pe scară largă a înlocuitorilor și materialelor locale, optimizarea tehnologiilor de execuție.

Pentru creșterea producției agricole și a ridicării eficienței acesteia un rol hotărîtor îl are aplicarea rezultatelor cercetărilor biologice. Pornind de la această cerință **se vor intensifica cercetările biologice, în special de genetică și fiziologie, pentru crearea de noi soiuri și hibrizi cu înalt potențial de producție, cu un conținut nutritiv superior, rezistenți la boli și la condițiile nefavorabile de mediu, elaborarea de tehnologii și asigurarea cu semințe și material săditor cu valoare biologică ridicată, la nivelul necesarului pe țară.** Întrucît obținerea producției nu depinde numai de valoarea biologică a soiurilor și hibrizilor, ci și de tehnologiile aplicate, concomitent se vor elabora tehnologii pe culturi și zone pedoclimatice care să asigure utilizarea în unitățile de producție a parametrilor, cantitativi, calitativi și economici obținuți de cercetarea proprie și pe plan mondial. În acest scop cercetările au ca obiectiv optimizarea economică a proceselor tehnologice prin creșterea economicității raportului dintre consumuri (apă, îngrășăminte, pesticide etc.) și producția utilă, organizarea și conducerea acestor procese în condițiile specializării și concentrării producției vegetale.

Pentru a ilustra și concretiza obiectivele pe care ni le propunem voi da cîteva exemple referitoare la principalele culturi. La cultura grîului, în scurt timp, se vor crea soiuri cu un potențial de producție de 6 000—7 000 kg/ha în cultură neirigată și de 7 000—8 000 kg/ha în condiții de irigare cu un conținut de proteină de 15—16%, intensificîndu-se în același timp cercetările privind îmbunătățirea calităților de panificație. Totodată, se vor dezvolta cercetările pentru crearea unor soiuri de grîu furajer cu 16—18% proteină, precum și a unor soiuri de orz furajer cu 14—16% proteină.

În cercetare se urmărește crearea de soiuri de producție cu înalt potențial productiv și cu indici calitativi superiori, în condițiile sporirii eficienței economice. Astfel, la grîul de toamnă, se vor obține producțiile arătate cu un consum de forță de muncă de 3—4 ore-om/tonă la un preț de 350—650 lei/tonă.

La cultura porumbului cercetările sînt îndreptate spre crearea unor hibrizi cu o capacitate de producție de 10 000—12 000 kg/ha în cultură neirigată și 15 000—20 000 kg/ha în cultură irigată, rezistenți la atacul de boli, secetă și cădere, mai timpurii, cu plasticitate ecologică mai mare, urmărindu-se îmbunătățirea valorii nutritive a proteinelor prin îmbogățirea acestora cu acizi aminici esențiali. Consumul de forță de muncă va fi de 7—8 ore-om/tonă, iar prețul de cost de 400—650 lei/tonă, în funcție de soiuri și hibrizi și de zonele pedoclimatice. La floarea-soarelui se va urmări crearea unor hibrizi care să asigure o producție de 3 500—4 500 kg/ha și cu un conținut de ulei de 52—54%. La sfeclă de zahăr, se prevede extinderea pînă în anul 1930 pe 120 mii hectare a soiurilor monogerme, create recent, cu ajutorul cărora se va putea mecaniza complet acestă cultură. Pentru a face față exigențelor producției, este necesar a se crea hibrizii monogermi, capabili să realizeze 60—65 t/ha în cultură neirigată și 60—100 t/ha la irigat, cu un conținut de cel puțin 20% zahăr, rezistenți la boli, secetă și temperaturi nefavorabile.

Spațiul rezervat nu-mi permite că continui exemplificarea pentru toate culturile. Fie că este vorba de legume, fructe, struguri, cartofi, plante medicinale, textile sau culturi furajere, institutele și stațiunile de cercetări, Academia împreună cu ministerul, au stabilit pentru fiecare cultură obiectivele cercetărilor, termenelor de realizat și de introducere în producție, parametrii tehnici cantitativi și calitativi și cei economici concretizați în nivelele de productivitate a muncii vii și în cheltuielile pe unitate de produs.

În domeniul producției animale cercetările sînt orientate spre elaborarea metodelor de ameliorare a raselor de animale și păsări și a tehnologiilor de creștere în vederea obținerii unor producții mari, îmbunătățirii calității produselor și a randamentelor în procesul de prelucrare industrială, reducerii consumului specific de hrană și a cheltuielilor pe unitate de produs.

La taurine prin parametrii programelor de cercetare pentru perioada 1976—1980, ca și prin prognozele pe 1990, se prevede crearea unor linii specializate pentru producția de lapte cu un potențial de 7 000 litri la rasa Friză, 4 600 litri la rasa Bălțată românească și circa 4 200 litri la rasa Brună. Folosind selecția și metodologiile de hibridare se urmărește obținerea unor tipuri de hibrizi noi, cu aptitudini pronunțate pentru producția de carne reflectată în sporuri medii zilnice de circa 1 200—1 300 grame și un consum specific redus pe kg spor de creștere în greutate. Acești parametri tehnici se urmărește să fie realizați la lapte cu o productivitate de 1 500—1 800 hl/muncitor-an și cu un preț de cost de 150—160 lei/hl, iar la carne cu 850—1 000 mii lei/muncitor-an si cu un preț de cost de lei 9,50—10,50/kg spor.

La ovine se urmărește crearea de linii cu producții ridicate de lînă precum și îmbunătățirea aptitudinilor pentru producția de carne la rasele crescute în țara noastră. În acest scop se prevede crearea în cadrul rasei Merinos a unui tip intensiv de oaie, cu greutate corporală mare, aptitudini pronunțate pentru îngrășarea intensivă și cu un potențial productiv de 13—14 kg lînă. Se urmărește, de asemenea, selecția și consolidarea unui tip de oaie turcană, cu un potențial de 4—5 kg lînă, rezistentă la condițiile din zona de munte și cu o capacitate ridicată de folosire a tuturor resurselor de hrană din acest areal de creștere.

Productivitatea muncii se prevede să ajungă în funcție de rasă, la 100—120 mii lei pe muncitor/an, iar prețul de cost între 40—50 lei/kg.

Cercetări similare se efectuează și la porcine, păsări, precum și în sericicultură și apicultură.

Față de ritmul rapid de dezvoltare a producției animale se vor intensifica în continuare cercetările de nutriție animală, de proiectare tehnologică pe profil de specii de animale și direcții de exploatare. Aceasta își găsește reflectarea într-un program integrat, bazat pe cercetarea interdisciplinară și colaborarea dintre institute, care cuprinde toate aspectele privind rezolvarea problemei acute a asigurării bazei furajere sub raport calitativ, cantitativ și al eficienței economice. Cea mai importantă pondere o ocupă cercetările orientate în direcția sporirii resurselor de proteine și utilizării eficiente a acestora în hrana diferitelor specii de animale. Aceste cercetări urmăresc sporirea sortimentului și producției de furaje proteinice, perfecționarea procedeelor și tehnologiilor de recoltare, conservare și preparare a nutrețurilor pentru păstrarea la maximum a valorii nutritive și mai ales a proteinei.

Pentru asigurarea creșterii producției, în cadrul academiei un loc important îl ocupă cercetările de protecție a plantelor și de medicină veterinară, promovîndu-se metodele moderne de combatere integrală a bolilor și dăunătorilor, precum și producerea de biopreparate de mare eficacitate.

Ținînd seama de rolul mașinismului în creșterea producției și a productivității muncii, de reducerea forței de muncă la circa 10—15% în 1990, o atenție deosebită se acordă cercetărilor din domeniul mecanizării agriculturii. În acest domeniu cercetările sînt îndreptate spre stabilirea a noi tipuri de tractoare și mașini agricole, mai eficiente, care să asigure mecanizarea completă a proceselor de muncă din toate ramurile agriculturii și extinderea electrificării și automatizării. Se vor efectua cercetări în scopul perfecționării surselor energetice și măririi puterii unitare a acestora avînd ca efect reducerea consumurilor specifice de combustibil cu cel puțin 15% și creșterea de circa trei ori a mașinilor care lucrează în agregat. Totodată, se vor intensifica cercetările privind elaborarea unor noi sisteme de mașini pentru terenurile în pantă, cele nisipoase și grele, folosindu-se tractoare mai puternice, cu o eficiență economică sporită, cel puțin cu 40% față de actuala gamă de mașini utilizată.

Un loc important îl ocupă cercetările pentru realizarea unei concepții unitare de introducere a sistemului industrial de lucru în agricultură, în special în zootehnie, prin folosirea unor mașini și instalații care, adaptat diferitelor tipuri și dimensiuni de unități, să aibă majoritatea comenzilor automatizate.

În stadiul actual de dezvoltare în care a intrat țara noastră se va intensifica procesul de prelucrare industrială a produselor agricole. Cercetarea este chemată **să elaboreze soluții pentru valorificarea superioară a materiilor prime agricole, conservarea, diversificarea, ridicarea calității și reducerea prețului de cost al produselor agroalimentare.** În acest domeniu se urmărește perfecționarea tehnologiilor actuale și stabilirea de noi tehnologii și utilaje pentru valorificarea integrală, cu maximă eficiență, a tuturor componentelor materiilor prime, reducerea ponderii subproduselor și deșeurilor, asigurarea producerii de alimente cu valoare nutritivă ridicată.

Soluționarea problemelor complexe pe care le pune dezvoltarea agriculturii necesită promovarea pe scară largă a metodelor moderne ale științei conducerii activității economice și sociale. În acest scop, cercetările din domeniul economiei agrare sînt îndreptate spre perfecționarea și aplicarea metodelor moderne de planificare, organizare și conducere a unităților agricole, de optimizare economică a proceselor tehnologice, de zonare a producției agricole. Academia de științe agricole și silvice împreună cu Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, cu organele agricole județene, cu alte instituții de specialitate și cu participarea cadrelor didactice din institutele agronomice, va finaliza, în conformitate cu sarcina trasată de Directivele Congresului al XI-lea, pînă la sfîrșitul anului 1976, zonarea producției agricole. Rezultatele acestor cercetări complexe, vor sta la baza elaborării planurilor concrete de dezvoltare a agriculturii în cadrul fiecărui județ, comună și al fiecărei unități. Se vor efectua în același timp, cercetări privind perfecționarea acordului global, stabilirea mărimii unităților agricole, eficiența economică a cheltuielilor de producție.

Legătura indisolubilă între cercetare și producția agricolă

DEȘI CU TOTUL INCOMPLETĂ această prezentare a preocupărilor noastre, poate sugera o imagine a sarcinilor complexe și răspunderilor deosebite pe care le avem.

Înfăptuirea sarcinilor de dezvoltare a agriculturii necesită, pe lîngă intensificarea cercetării științifice, îmbunătățirea radicală a activității de introducere în producție a rezultatelor obținute. În vederea realizării acestui obiectiv conducerea ministerului și a academiei au întreprins o serie de măsuri pentru creșterea răspunderii organelor agricole, unităților de cercetare și a specialiștilor din producție, precum și pentru îmbunătățirea conținutului și a formelor de valorificare.

În cadrul acestor măsuri pe un prim plan se înscriu prevederile din cadrul programelor de cercetare privind parametrii de sporirea producției și a calității acesteia, creșterea producției și reducerea cheltuielilor pe unitatea de produs, care trebuie obținute atît în unitățile de cercetare, cît și în rețeaua de unități de producție etalon — ferme pilot. De o deosebită însemnătate este măsura luată privind cuprinderea de către unitățile de cercetare a întregului teritoriu al țării prin stabilirea domeniilor și delimitarea zonelor de activitate. Institutele și stațiunile centrale răspund de rezolvarea problemelor specifice activității lor pe întreaga țară prin rețeaua de stațiuni, puncte de cercetare, unități etalon.

Pentru fiecare stațiune s-au delimitat zonele de activitate pentru generalizarea rezultatelor în unitățile de producție. Fiecare unitate își stabilește în cadrul zonei ecologice pe care o servește, subzone și microzone, caracteristice din punct de vedere climatic și organizează în cadrul acestora ferme demonstrative. Activitatea de generalizare se va realiza de unitățile de cercetare din zonă împreună cu direcțiile agricole și specialiștii din unitățile de producție. Fermele demonstrative vor fi conduse de cei mai buni specialiști din unitățile de producție și își vor desfășura activitatea sub directa și permanenta îndrumare a cercetătorilor din cadrul stațiunilor din zona respectivă. Pe baza rezultatelor obținute și a experienței dobîndite specialiștii din aceste unități vor asigura extinderea aplicării noilor tehnologii, în propriile unități și în cele limitrofe. Întreaga rețea de ferme demonstrative, precum și organizarea obținerii de producții ridicate pe suprafețe mari va fi însoțită de o rețea corespunzătoare de cîmpuri experimentale amplasate în cele mai caracteristice condiții pedoclimatice, care să permită elaborarea de tehnologii specifice acestor condiții. Această acțiune va fi organizată într-un sistem care să permită ca în 2—3 ani să se introducă și generalizeze în toate unitățile de producție noile soiuri și tehnologii.

O sarcină de mare răspundere, și care constituie una din principalele căi de valorificare în producție a rezultatelor, o reprezintă elaborarea și realizarea programului de producere a semințelor, materialului săditor și a animalelor de prăsilă.

Unitățile de cercetare vor asigura întregul necesar de semințe și material săditor din verigile biologice superioare, precum și un număr sporit de animale de prăsilă cu un potențial de producție ridicat. O dată cu furnizarea materialului biologic unitățile de cercetare vor transmite și tehnologiile de cultură, răspunzînd împreună cu direcțiile de profil din minister de aplicarea acestora în unitățile de producție.

Avînd în vedere că rezultatele cercetărilor constituie o parte componentă a programului de dezvoltare și modernizare a agriculturii, academia prin institutele și stațiunile sale, participă la fundamentarea măsurilor necesare realizării sarcinilor prevăzute în planul anual, cincinal și de perspectivă, atît pe ansamblul ramurii și sectoarelor, cît și în profil teritorial.

În vederea accelerării progresului științelor agricole românești, creșterii contribuției acestor activități la realizarea obiectivelor majore ale dezvoltării agriculturii noastre și la schimbul de valori materiale și științifice cu țările socialiste, cu țările cu o agricultură avansată, precum și cu țările în curs de dezvoltare, academia își va intensifica colaborarea și cooperarea științifică internațională, pe lîngă schimburile de informații, documentare, specializări etc., încheierea de acorduri de cooperare științifică pentru crearea de noi soiuri și hibrizi, încercări internaționale de soiuri și hibrizi și alte creații ale cercetărilor agricole românești, asistență tehnico-științifică etc.

■

Academia dispune de condițiile necesare realizării sarcinilor pe care le are de îndeplinit. Dispune de o bază materială puternică și de fondurile necesare pentru continua ei modernizare, precum și un puternic potențial de creație. Pornind de la condițiile create, de la rezultatele obținute, de la sarcinile trasate agriculturii de Congresul al XI-lea al P.C.R., conducerea academiei, cercetătorii, inginerii, tehnicienii, muncitorii își concentrează toate eforturile pentru ca cincinalul viitor să devină și pentru agricultură cincinalul afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice, pentru sporirea contribuției acestei ramuri de bază a producției materiale la dezvoltarea socialistă multilaterală a patriei noastre.

ECONOMIE NATIONALA

ANCHETA „R.E.“ ● ANCHETA „R.E.“ ● ANCHETA „R.E.“ ●

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN PROCESUL CREŞTERII ECONOMICE (III)

INDICATOR sintetic cu o deosebită forță de exprimare a nivelului eficienței economice, a calității activității desfășurate în întreprinderi, productivitatea muncii este influențată la rîndul ei de un complex de factori, a căror sferă de acțiune este de fapt mult mai largă, determinînd și îmbunătățirea altor indicatori. Obiectul anchetei noastre pînă în prezent l-a constituit evidențierea și comensurarea contribuției unora dintre acești factori la sporirea productivității muncii în anii actualului plan cincinal (Revista economică nr. 20 și 22). În această ultimă parte a anchetei continuăm analiza efectuată în 30 DE ÎNTREPRINDERI, insistînd asupra calității programelor de creștere a productivității muncii și a modului cum este concepută creșterea productivității în cincinalul viitor, pentru a încheia cu creionarea cîtorva obiective a căror realizare necesită o acțiune concentrată a factorilor de răspundere.

Așadar, în acest număr :

- *ESTE ACOPERITĂ INTEGRAL PRIN PROGRAME SARCINA DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII ?*
- *O RADIOGRAFIE A INFLUENȚELOR PREPONDERENTE*
- *CUM ESTE PROIECTATĂ CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII ÎN ANII 1976—1980*
- *COMPLEXITATEA UNOR FACTORI NECESITĂ O ACȚIUNE... COMPLEXĂ*

Eficiența unui instrument de conducere: programul productivității muncii

ÎNCĂ de la începutul acestui cincinal, odată cu accentuarea puternică a laturilor calitative ale proceselor de producție, în întreprinderi s-a simțit nevoia ca răspunsul la întrebarea „CUM producem“ să capete premise certe, prin măsuri concrete, grupate pe domenii de acțiune prioritare.

Au luat naștere și au prins viață astfel în realitatea producției programele speciale de sporire a productivității, adoptate încă înainte de începerea anului de plan și apoi continuu perfecționate pentru acoperirea sarcinii planificate de creștere a acestui indicator. Cînd și cum au acționat aceste programe în întreprinderile analizate ?

● O primă remarcă este aceea că **în toate unitățile economice care au constituit eșantionul anchetei au fost introduse în acest cincinal** (mai devreme sau mai tîrziu) **programe de sporire a productivității muncii.** Încă din anul 1971 în 23% din totalul întreprinderilor analizate erau întocmite programe speciale de creștere a productivității muncii (tabelul nr. 9). Ritmul introducerii lor a continuat destul de alert, în așa fel încît în ultimul an al actualului cincinal, în toate aceste unități exista o experiență de cel puțin un an în realizarea și folosirea acestor instrumente eficace de obținere a sporurilor de productivitate planificate.

● Prin programul productivității muncii s-au stabilit măsuri concrete, cu responsabilități bine determinate, care să creeze din timp premise certe de realizare a sarcinilor privind productivitatea. Încă din faza de concepere, **întreprinderile au avut posibilitatea să acopere integral, prin efectul acțiunilor preconizate, sarcina stabilită prin plan.** Analiza în dinamică (tabelul nr. 9) relevă cu pregnanță faptul că, odată cu acumularea experienței, evaluarea măsurilor prevăzute în programe s-a apropiat sensibil de prevederi. Astfel, în 1974 — în medie la nivelul eșantionului anchetei — sarcina anuală de sporire a productivității era acoperită în proporție de circa 90%.

În multe întreprinderi însă gradul „de acoperire“ corespundea sau depășea prevederile de plan (Întreprinderea „Viscofil“ Popești-Leordeni, Întreprinderea de ciorapi și tricotaje „Apolo“, Întreprinderea de postav Azuga ș.a.).

● Nu se poate spune însă că numai prin elaborarea măsurilor incluse în programe — chiar și peste nivelul sarcinilor de plan — nivelul prevăzut al productivității muncii va fi atins. Pentru aceasta este necesară exercitarea în continuare a unui control eficient. Numai în acest mod vor putea fi evitate situații de genul celor înregistrate în 1974, cînd în întreprinderi ca „Balanța“ Sibiu, „Autobuzul“ București, cea de cinescoape București etc., simpla acoperire a sarcinilor prevăzute în proporții de 100% prin măsurile din programe nu a putut totuși împiedica neîndeplinirea planului anual la indicatorul productivitatea muncii. Desigur, o asemenea stare de lucruri trebuie să determine o creștere a preocupărilor conducerilor din unitățile economice respective pentru a crea condițiile necesare ca programele de sporire a productivității muncii să-și poată juca efectiv rolul important ce le revine.

Argumente pro...

INVESTIGAȚIILE noastre au relevat în mod concret că pasul făcut de la planul M.T.O. la programe nu a reprezentat în practica întreprinderilor doar o simplă schimbare de formularistică. Solicitați fiind în cadrul anchetei, 63% din specialiștii unităților economice analizate au apreciat că cuprinderea unitară a măsurilor care vizează sporirea productivității muncii în cadrul programelor este o acțiune mai eficientă decît integrarea lor în cadrul planurilor M.T.O. (tabelul nr. 9).

De ce ? Specialiștii oferă o gamă largă de motivații :

1. **Previziunea — prognoza pe termen scurt regăsesc un instrument indispensabil într-un program de productivitate bine fundamentat,** ancorat în realitatea întreprinderii. Se apreciază că utilitatea sa provine, în primul rînd, din faptul că prezintă anticipat conducerii informații sintetice grupate pe factori, **pentru decizii strategice** (Întreprinderea „Viscofil“ Popești-Leordeni, Întreprinderea „Sintofarm“, Întreprinderea textilă „Suveica“ București ș.a.).

2. **În coordonarea acțiunilor viitoare, programul oferă conducerii posibilitatea de acordare a unor anumite priorități în alegerea și folosirea factorilor de creștere a productivității** în funcție de specificul activității desfășurate. Astfel, conducerile de întreprinderi au avut posibilitatea și au acordat prioritate în acoperirea sarcinii planificate de sporire a productivității muncii — încă din faza de pregătire a producției — măsurilor grupate în cadrul factorului „perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii“.

3. **Organizarea acțiunilor viitoare** se desfășoară, în întreprinderile analizate, în condiții de eficiență sporită, deoarece **prin programele de sporire a productivității muncii sînt mai bine stabilite atribuțiile și precis delimitate responsabilitățile fiecărui compartiment din structura organizatorică,** ale fiecărui participant la procesul producției materiale. Dacă la aceasta se adaugă elaborarea minuțioasă a programelor, calculul eficienței economice a fiecărei acțiuni și determinarea mijloacelor pentru realizarea lor, rezultă în mod evident faptul că, prin mai buna organizare a activității, elaborarea programelor creează de la început, în fiecare întreprindere, premise favorabile încadrării în prevederile planului de creștere a productivității și chiar de depășire a acestora.

4. **Exercitarea unui control eficient este, de asemenea, net favorizată de introducerea acestor programe.** Marea majoritate a specialiștilor din întreprinderi (Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, Întreprinderea mecanică Sibiu, cea de confecții Focșani, Întreprinderea de postav Azuga ș.a.) precizează că gruparea tuturor măsurilor avînd ca obiectiv sporul de productivitate, facilitează dobîndirea de rezultate superioare prin locul distinct pe care-l ocupă în acest fel în atenția conducerii problemele de eficientă, a căror îndeplinire este în acest fel mai ușor de urmărit și de controlat. În concluzie, se poate aprecia că, în optica marii majorități a specialiștilor din întreprinderile analizate, **utilizarea programelor de sporire a productivității muncii,** prin facilitățile create și aportul prețios pe care îl aduc atît în previziune, organizare, decizie, cît și coordonare și con-

Tabelul nr. 9

Programele de sporire a productivității muncii

Anul introducerii	% din total întreprinderi analizate	Evaluarea măsurilor din aceste programe față de sarcina de sporire a productivității muncii	Cum sînt față de planurile M.T.O. – % din total întreprinderi analizate –.			Reprezintă instrumente de conducere ? – % din total întreprinderi analizate –		
			Mai eficiente	La fel de eficiente	Mai puțin eficiente	Da	Nu	Ar putea fi
1971	23	70						
1972	23	73						
1973	43	84						
1974	11	88						
			63	30	7	86	7	7

trol **reprezintă — în această perioadă o metodă de conducere efectiv necesară în fiecare întreprindere în atingerea directivelor de eficienţă.**

...şi „contra”

AM SUBLINIAT intenţionat optica majorităţii interlocutorilor noştri, deoarece în cadrul anchetei se desprind şi alte opinii. Este vorba, în primul rînd, de faptul că în circa 30% din întreprinderile analizate, s-a considerat (tabelul nr. 9) că programele sînt la fel de eficiente. (Întreprinderea de cinescoape Bucureşti, Întreprinderea mecanică Cîmpina, „Electrobanat“ Timişoara, Întreprinderea „13 Decembrie“ Bucureşti s.a.) sau chiar mai puţin decît planurile M.T.O. (Întreprinderea „Balanţa“ Sibiu). Interlocutorii noştri apreciază că aceasta se explică prin aceea că în întreprinderea lor „atît unele cît şi altele cuprind de fapt aceeaşi problematică“ (Întreprinderea de cinescoape), sau prin faptul că „ambele sînt urmărite îndeaproape în scopul realizării integrale a măsurilor stabilite“ (Întreprinderea mecanică Cîmpina). Aria de argumente se lărgeşte incluzînd şi faptul că ambele „sînt mobilizatoare şi antrenează o masă mare de personal pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor de plan“ („Electrobanat“ Timişoara), că „la fundamentarea lor trebuie să se ţină seama de aceleaşi elemente“ (Întreprinderea de confecţii Vaslui) sau că „pentru întreprinderea noastră (programul) a reprezentat doar o modificare a metodologiei de calcul“ (Întreprinderea „Apollo“ Bucureşti). Mai categoric, în cadrul întreprinderii „Balanţa“ Sibiu se consideră că „un plan de măsuri unic (M.T.O.) asigură mai bine realizarea indicatorilor decît mai multe planuri de structură... iar programul de sporire a productivităţii muncii reprezintă un paralelism cu planul M.T.O.“.

Avantajele programelor — de la recunoaştere la valorificare

AM AVUT OCAZIA să verificăm din nou, pe parcursul anchetei noastre, faptul că simpla cunoaştere sau recunoaştere a avantajelor pe care le oferă programele de productivitate nu reprezintă singurul factor care conduce la realizarea sporurilor de productivitate prevăzute. Care sînt cauzele ?

● În faza de **ELABORARE** a programelor de sporire a productivităţii muncii nu s-a efectuat în toate cazurile o analiză aprofundată a modului în care acestea au fost concepute, astfel încît **au existat în cadrul eşantionului întreprinderi care nu au reuşit să acopere sarcina de creştere a productivităţii muncii.** Astfel de cazuri s-au înregistrat în 1974, de pildă, la Întreprinderea „1 Mai“ Ploieşti, întreprinderea „Înfrăţirea“ Oradea, Întreprinderea de autoturisme Piteşti ş.a. O asemenea situaţie s-a menţinut şi în 1975.

Şi un alt aspect. În unele întreprinderi programele au fost întocmite fără evaluarea măsurilor (în 1973 de exemplu la Întreprinderea „13 Decembrie“ ş.a.) şi fără termene sau responsabilităţi concrete. Astfel, uneori, în cadrul măsurilor vizînd dezvoltarea bazei tehnice a producţiei nu s-au putut urmări precis influenţele detaliate complete şi concrete ale intrării în funcţiune a unor noi obiective sau ale scurtării duratei de realizare a parametrilor proiectaţi asupra sporului productivităţii muncii. „Programele“ întocmite în acest fel, fără a stabili responsabilităţi concrete ale compartimentelor din structura organizatorică, ale fiecărui lucrător, nu au permis o evaluare precisă a aportului diferitelor formaţii de lucru şi exercitarea unui control eficient asupra modului cum sînt înfăptuite măsurile stabilite.

● În faza de **APLICARE** trebuie continuate eforturile pentru crearea condiţiilor de materializare în practică a prevederilor din aceste programe. În anumite întreprinderi însă, măsurile prevăzute în programe nu au putut fi materializate la termenele fixate deoarece la baza lor au stat unele studii insuficient fundamentate. Vom sublinia cu acest prilej, faptul că evaluările efectuate în cadrul calculelor de eficienţă ale unor studii sînt deteriorate pe parcursul aplicării programelor fie de apariţia unor „locuri înguste“, în utilizarea capacităţilor de producţie, fie de lipsa de forţă de muncă şi adeseori de nerealizarea la termen a unor obiective de investiţii.

Date fiind aceste observaţii, rezultă ca necesară o reconsiderare sau mai bine zis o sporire a eforturilor în aceste întreprinderi pentru crearea condiţiilor necesare ca programele lor să se poată manifesta din plin şi la nivelul posibilităţilor cert superioare pe care le posedă în acţiunea de sporire a productivităţii.

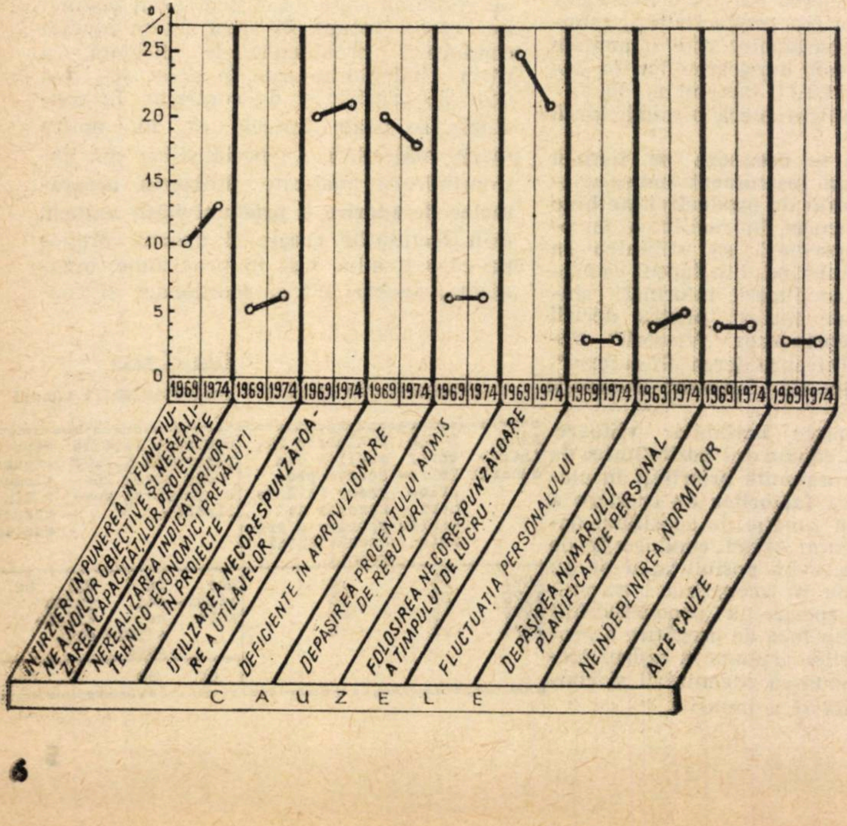

Graficul nr. 1

Ponderea cauzelor care au determinat nerealizarea sarcinilor de creştere a productivităţii muncii

Nerealizările — pe seama căror factori ?

ÎNCHEIEM această parte de analiză propriu-zisă a problematicii productivităţii muncii, nu înainte însă de a completa investigaţia noastră cu cîteva elemente care ne vor ajuta în formularea direcţiilor de acţiune în viitor ; este vorba de abordarea problemei şi dintr-un alt unghi de vedere, şi anume al analizării — **pe o** perioadă mai îndelungată — a **cauzelor** care au determinat nerealizarea sarcinilor de productivitate a muncii la o serie de întreprinderi. În acest scop în graficul nr. 1 am pus faţă în faţă rezultatele unei analize efectuate în anul 1969 la un număr de 45 de întreprinderi care nu-şi realizaseră indicatorul de productivitate a muncii planificat[1]) şi rezultatele reieşite din analiza aceleiaşi probleme la nivelul anului 1974.

Tabelul nr.lo

Programele de productivitate - instrumente de conducere

Argumente	Priorităţi
1. Permit individualizarea atribuţiilor şi responsabilităţilor pe secţii, ateliere şi locuri de muncă	o,21
2. In cadrul măsurilor concrete de sporire a productivităţii permite acordarea de priorităţi	o,19
3. Nu se urmăreşte exclusiv producţie ci şi productivitate cel puţin la nivelul planificat	o,16
4. Productivitatea devine o problemă distinctă în atenţia conducerii, mai uşor de controlat	o,16
5. Prezintă pentru conducere informaţii sintetice, pe factori, pentru decizii de perspectivă	o,14
6. Cuprind unitar toate măsurile ce pot fi evaluate în economie relativă de personal	o,14

Ce constatări se impun a fi menţionate cu prioritate ?

Referindu-ne la anul 1969 observăm ponderea deosebit de mare — 75 % — pe care o deţin (în nerealizarea productivităţii muncii) patru elemente : folosirea necorespunzătoare a timpului de lucru ; deficienţe în aprovizionarea ritmică a întreprinderilor ; utilizarea necorespunzătoare a utilajelor ; întîrzieri în punerea în funcţiune a noilor obiective şi nerealizarea capacităţilor proiectate. Urmează, cu ponderi mai mici, depăşirea procentului admis de rebuturi, nerealizarea indicatorilor tehnico-economici proiectaţi etc. După cinci ani, respectiv în 1974, ponderea primilor patru factori este într-o uşoară scădere, însumînd 73 %. Dintre aceştia o ameliorare mai sensibilă se constată la folosirea timpului de lucru şi în aprovizionare. În schimb au crescut — ca pondere — nerealizările datorate întîrzierilor în punerile în funcţiune şi nerealizării indicatorilor prevăzuţi în proiecte — aceasta şi ca urmare a creşterii volumului investiţiilor, contribuţia celorlalte cauze rămînînd, practic neschimbată. Concluzia se impune de la sine : atenţia factorilor de răspundere trebuie îndreptată înainte de toate spre cauzele cu acţiune preponderentă, a căror eliminare este în măsură să ducă la creşterea importantă a productivităţii.

Investiţie de inteligenţă — creşterea productivităţii

O APRECIERE, în final, asupra modalităţilor în care este concepută creşterea productivităţii muncii în anii viitorului plan cincinal confirmă faptul că aceasta se va realiza, în continuare, nu prin intensificarea muncii, prin mărirea eforturilor fizice, ci prin perfecționarea tehnicii și a tehnologiilor de fabricație, stimularea gîndirii creatoare a oamenilor muncii, accentuarea muncii de concepție tehnică, prin valorificarea inițiativei, inteligenței și spiritului novator ale celor ce muncesc.

Potrivit studiilor întocmite de organele de specialitate și a proiectelor programelor de productivitate, care mai pot suferi unele modificări, **partea covîrșitoare a creșterii productivității** — peste 85 % — se va realiza pe seama **progresului tehnic și a organizării producției și a muncii.** Contribuția factorilor respectivi va suferi însă din nou anumite modificări față de ultimii ani ai perioadei care a format obiectul investigației noastre. După cum am văzut în partea a doua a materialului publicat (Revista economică nr. 22/1975), pînă în 1973 ponderea cea mai mare în creșterea productivității a deținut-o progresul tehnic (40 % în 1972), după care, treptat, locul întîi a fost ocupat de organizarea producției și a muncii (41 % în 1974).

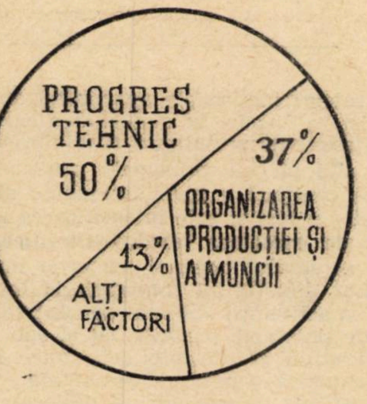

Graficul nr. 2
Contribuția diferiților factori la creșterea productivității muncii în anii 1976—1980

Acum, respectiv, în perioada 1976—1980 progresul tehnic apare din nou pe primul plan (graficul nr. 2) cu o contribuție de circa 50% la realizarea creșterii productivității muncii, urmat de organizarea producției și a muncii cu circa 37% (restul de 13 % revine altor factori — schimbarea structurii producției, creșterea calificării cadrelor etc.).

Dispunem de unele elemente care ar putea să explice, cel puțin în parte, o astfel de evoluție. Se știe că documentele Congresului al XI-lea al partidului au stabilit, în scopul accelerării dezvoltării noastre economice, al intensificării procesului de creștere, înfăptuirea unui amplu program de investiții. Industriei îi vor reveni aproximativ două treimi din volumul lor total, în timp ce patru ramuri hotărîtoare pentru progresul economiei — energetica, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia — vor deține circa 70 % din investițiile alocate industriei. Cincinalul viitor va fi **cincinalul revoluției tehnico-științifice**, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești. Vor fi construite numeroase și importante întreprinderi dotate cu mașini și instalații de înalt randament, care trebuie să aducă o contribuție deosebită la sporirea productivității muncii.

În ramurile industriei grele, care beneficiază, cum am văzut, de mari investiții, factorul hotărîtor al sporirii productivității muncii **va fi progresul tehnic, situație pe care o regăsim — tocmai datorită acestui fapt — și la nivelul întregii industrii.** În industria chimică, în siderurgie etc. progresul tehnic va contribui cu mult peste 50 % la creșterea productivității muncii, contribuția respectivă mărindu-se spre sfîrșitul cincinalului viitor. În schimb, în unele ramuri, în care investițiile sînt, relativ, mai mici, contribuția organizării este simțitor mai mare. Este cazul, de pildă, al industriei alimentare, unde pe seama organizării urmează să se realizeze 55 % din creșterea productivității muncii.

Coordonatele activității viitoare

ÎNTREAGA noastră anchetă a evidențiat faptul că creșterea productivității muncii este rezultatul acțiunii concomitente a unei multitudini de factori, care la rîndul lor au un caracter deosebit de complex. Pornind de la importanța acestora, de la intensitatea cu care acționează, de la ideile exprimate de specialiștii consultați, ne propunem în continuare, în concluziile anchetei, să punctăm cîteva din direcțiile principale spre care trebuie orientate eforturile viitoare în scopul mobilizării rezervelor existente în unitățile productive pentru accelerarea procesului de creștere a productivității muncii.

1. Promovarea pe scară largă a progresului tehnic și aplicarea în producție a cuceririlor științei moderne. Ținînd seama de contribuția tot mai importantă care revine progresului tehnic în sporirea productivității muncii o atenție deosebită trebuie acordată asimilării și introducerii în producție a mașinilor și utilajelor moderne, extinderii mecanizării și automatizării complexe a proceselor de producție, utilizării unor noi procedee tehnologice, mai perfecționate, folosirii mijloacelor electronice de comandă. Experiența dovedește că în practică o serie de sarcini legate mai ales de asimilarea produselor și tehnologiilor noi se realizează cu încetineală și nu întotdeauna la nivelul calitativ scontat. În această direcție este necesar să se învingă inerția, pasivitatea și rutina ce se mai manifestă la unele cadre tehnice din întreprinderi, promovîndu-se cu curaj, operativitate și perseverență toate elementele componente ale progresului tehnic.

2. Intensificarea preocupărilor tuturor factorilor de răspundere pentru respectarea termenelor de intrare în funcțiune a noilor capacități de producție și de atingere a parametrilor proiectați. Din acest punct de vedere sînt necesare măsuri hotărîte pentru elaborarea din timp a studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție, a documentațiilor pentru utilaje, pentru mai buna corelare a producerii și livrării utilajelor cu graficele de montaj și termenele de punere în funcțiune, pentru pregătirea cadrelor necesare. Atenția sporită care trebuie acordată rezolvării în bune condiții a acestor probleme este cu atît mai justificată cu cît la unele ministere scurtarea duratelor de intrare în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați rămîne doar un deziderat, iar unele întreprinderi invocă, cel mai adesea, drept principală cauză a nerealizării sarcinilor de productivitate tocmai acest element.

3. Folosirea eficientă a capacităților de producție existente. Industria noastră dispune în prezent de un însemnat volum de fonduri fixe, care se află în continuă creștere și modernizare. Valorificarea tuturor posibilităților pe care le oferă acest potențial este de natură să asigure realizarea unui spor însemnat de productivitate. Este suficient din acest punct de vedere să subliniem că mărirea cu numai un procent a gradului de folosire a capacităților de producție, față de nivelul planificat, echivalează — la nivelul anului 1975 — cu o producție suplimentară de circa 5,5 miliarde lei, iar în 1980 de aproape 8 miliarde lei. Cum o asemenea creștere se realizează, de obicei, fără mărirea numărului de personal, apare cu toată claritatea influența pe care o va exercita această creștere asupra nivelului productivității muncii. Investigația noastră a arătat că problemele pe care le ridică mai buna folosire a capacităților de producție pot și trebuie să fie rezolvate la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale.

4. Adîncirea preocupărilor pentru îmbunătățirea organizării producției. Constituind unul din cei mai importanți factori de sporire a productivității muncii, perfecționarea organizării producției în întreprinderi solicită în continuare o importantă investiție conceptuală și operațională ; aceasta cu atît mai mult cu cît, în ciuda unor realizări remarcabile obținute în ultimii ani, „terenul“ organizării este departe de a fi pe deplin investigat, iar resursele pe care organizarea le oferă pentru creșterea productivității muncii departe de a se fi epuizat. Punerea lor în valoare impune preocupări susținute pentru pregătirea temeinică a fabricației, organizarea rațională a fluxurilor tehnologice, introducerea pe scară largă a metodelor și formelor înaintate, eficiente de organizare.

5. Utilizarea rațională a forței de muncă și a timpului de lucru, asigurarea numărului de muncitori calificați și în structurile necesare. Sînt evidente, și ancheta noastră a confirmat pe deplin acest lucru, marile posibilități pe care le oferă — pentru creșterea productivității muncii — folosirea eficientă a forței de muncă în fiecare întreprindere, raționalizarea consumului de muncă. În acest context o deosebită importanță prezintă determinarea riguroasă, potrivit unor criterii științifice, a numărului de personal. Se știe că, odată cu folosirea unor tehnici și metode moderne pentru realizarea acestei operațiuni, un pas important în raționalizarea consumului de muncă s-a făcut prin aplicarea normelor unitare de structură, în cadrul preocupărilor generale ale partidului și statului pentru perfecționarea conducerii și organizării activității economice. În cadrul acestor preocupări a fost adeseori subliniată necesitatea ca, indiferent de specializarea sau locul de muncă pe care îl ocupă în producție, **prezența fiecărui lucrător în întreprindere trebuie să fie justificată de necesitățile reale ale acesteia**, pentru că altfel nivelul productivității muncii este influențat în mod negativ. Orice suplimentare a numărului de personal, determinată de cerințe foarte bine precizate ale economiei naționale, cum ar fi, de pildă, o mărire a sarcinilor de plan, trebuie să se oglindească în mod corespunzător în nivelul producției, fără ca productivitatea muncii să fie afectată negativ.

Nu ne-am propus, în cele de mai sus, să abordăm totalitatea factorilor care acționează asupra productivității muncii ; ne-am oprit asupra cîtorva cu influență mai mare și, evident, atenția specialiștilor va trebui să fie concentrată cu prioritate asupra acestora. Trebuie să avem în vedere că sarcinile privitoare la productivitatea muncii sînt importante atît în acest an, cît și în cincinalul viitor și că realizarea lor integrală este hotărîtoare pentru înfăptuirea obiectivelor economice și social-culturale stabilite de partid.

Stere GIOGA
Bogdan PĂDURE

---

[1] Probleme economice nr. 2/1970, pag. 76.

CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI PROMOTOARE ALE PROGRESULUI TEHNIC

PROMOVAREA consecventă a progresului tehnic, folosirea avantajelor pe care le oferă revoluția tehnico-științifică contemporană reprezintă condiția esențială a dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.

De aceea, ea constituie o preocupare centrală a politicii economice a partidului și statului. Nu o dată în documentele de partid a fost subliniat faptul că este de neconceput construcția societății socialiste fără un puternic avînt al tehnicii și științei, că pentru România introducerea progresului tehnic în toate domeniile economiei naționale este o necesitate vitală. **„Realizarea importantelor obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării în viitorul cincinal** – se subliniază în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R cu privire la planul cincinal pe 1976—1980 — **este condiționată, în mod hotărîtor, de creșterea aportului științei și tehnologiei, care se manifestă tot mai mult ca o forță nemijlocită a producției. Este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești".**

Rolul primordial în înfăptuirea progresului tehnic revine **industriei construcțiilor de mașini,** care furnizează mijloacele de muncă necesare înzestrării tuturor ramurilor economiei naționale. Asigurînd „scheletul și sistemul muscular" al producției – cum spunea Marx – totalitatea mijloacelor de muncă mecanice, industria construcțiilor de mașini creează condițiile materiale pentru accelerarea multilaterală a progresului tehnic. Creșterea și perfecționarea producției în această ramură, îmbogățirea gamei sortimentale de mașini, utilaje si instalații noi, ridicarea continuă a performanțelor lor tehnice și economice, reprezintă condiții de prim ordin pentru sporirea productivității muncii sociale. Așadar, necesitatea modernizării, reutilării, a înzestrării ramurilor economiei cu mijloace de muncă la nivelul tehnicii actuale duce la creșterea rolului și locului pe care construcțiile de mașini îl dețin în cadrul industriei, cunoscînd un ritm mai înalt de dezvoltare în comparație cu întreaga industrie.

Pentru a produce mașini și utilaje de mare randament, în scopul înzestrării economiei naționale, industria construcțiilor de mașini trebuie să-și asigure **propria dotare cu mijloace de muncă din cele mai perfecționate.** De dezvoltarea, de structura internă și proporțiile subramurilor acesteia depind în mod hotărîtor atît nivelul cît și ritmul progresului tehnic, depinde realizarea într-o gamă larg diversificată a produselor, competitivitatea acestora pe piața externă. Iată, de ce, în cele ce urmează, ne propunem să facem o incursiune „acasă" la întreprinderile profilate și specializate în acest domeniu, pentru a desprinde progresele înregistrate în dotarea lor, cît și a celorlalte ramuri din economie, experiența acumulată, neajunsurile ce mai persistă, strategia lor de dezvoltare și preocupările de viitor, pentru a ține pasul cu cele mai noi și eficiente realizări pe plan tehnic și științific.

Programe speciale pentru impulsionarea introducerii tehnicii moderne

PORNIND de la direcțiile principale de ridicare a nivelului tehnic al producției planurile tehnice ale celor două ministere constructoare de mașini (MICMG și MICMUE) au cuprins în acest cincinal obiective de asimilat și modernizat la nivelul cerințelor dotării întregii economii naționale. Multe din mașinile, utilajele și instalațiile noi însușite și puse în fabricația de serie constituie în același timp și **sursa de bază pentru propria dotare și modernizare a mijloacelor de muncă.** Astfel, dacă în planurile pe perioada 1971—1975 s-a pus un accent deosebit pe dezvoltarea prioritară a producției de mașini-unelte, mecanică fină, electrotehnică, electronică etc. pentru nevoile dotării tehnice a economiei toate aceste mijloace, programate a fi realizate la nivelul tehnicii contemporane, constituie și obiective necesare înzestrării cu fonduri fixe a întreprinderilor de profil.

După cum se știe, la încheierea acestui cincinal, producția industriei constructoare de mașini trebuie să fie reprezentată de 65—70% produse noi și modernizate. Eforturile susținute depuse, acțiunile complexe desfășurate, crearea unei puternice baze tehnico-materiale au constituit puncte forte de devansare a sarcinilor : **la ora actuală prevederile planurilor tehnice ale ambelor ministere** (MICMG și MICMUE) **au fost înfăptuite, unele fiind chiar depășite.** Pentru propria lor dotare cu mijloace de muncă specifice, centralele industriale și întreprinderile aparținînd ministerelor industriei construcțiilor de mașini și electrotehnicii au realizat, prin asimilări sau modernizări, o serie de mașini-unelte și utilaje care, în trecutul nu prea îndepărtat, se aduceau din import. Marele merit îl constituie faptul că, multe din acestea, reprezintă utilaje complexe, agregate, linii tehnologice, mașini specializate — toate realizate la un înalt nivel calitativ și tehnic.

De fapt, ce s-a întîmplat practic în evoluția acestei ramuri, cum s-a acționat pentru a se atinge asemenea performanțe ?

Din capul locului trebuie subliniat că, în urma măsurile stabilite de partid, un loc prioritar al preocupărilor l-a constituit **crearea unei puternice baze materiale,** capabilă să satisfacă cerințele accelerării proceselor de asimilare a produselor noi, diversificarea producției, în așa fel încît să se asigure de către industria construcțiilor de mașini românească marea majoritate a mașinilor și utilajelor necesare introducerii și extinderii progresului tehnic în întreaga economie. În cursul actualului cincinal **au fost investite fonduri însemnate pentru dezvoltarea capacităților din sculării, dotarea întreprinderilor cu standuri de încercări și probe, A.M.C.-uri, organizarea în marile unități a unor sectoare sau secții specializate de prototipuri.** Au fost înființate capacități și unități noi specializate cu asemenea profil la Focșani, Blaj, București, Timișoara, Brașov etc. Numai în 1974 întreprinderile aparținînd MICMUE au fost dotate cu 97 standuri de probă. În acest an, programul cuprinde realizarea a încă 219 standuri. Programul de dotare cu standuri de încercări și probe constituie de asemenea și pentru unitățile aparținînd de MICMG o componentă a planului de asimilare și a planului de investiții de dotare cu mașini și utilaje. Așa se face că în ultimii ani au fost dotate cu ateliere de prototipuri și standuri de probă toate întreprinderile cu o pondere mai mare în producția ramurii. Și institutele departamentale, cît și institutele afectate centralelor industriale aparținînd ambelor ministere dispun, în majoritatea cazurilor, de ateliere de prototipuri și miniproducție.

● În acest cincinal peste 65% din produsele realizate sînt nou asimilate și modernizate ● Creația tehnică autohtonă — o contribuție la lărgirea și diversificarea nomenclatorului de produse ● Se dezvoltă producția de mașini și utilaje agregat precum și de linii tehnologice ● Direcții și acțiuni în perspectiva anilor 1976—1980.

O altă pîrghie principală pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic al produselor a fost și este **intensificarea activității de cercetare tehnico-științifică.** În anii actualului cincinal măsurile luate în această direcție au contribuit la îmbunătățirea activității atît sub raportul volumului de probleme studiate, cît și sub cel al conținutului și eficienței economice. A fost reorganizată și puternic dezvoltată rețeaua de institute de cercetări și proiectări specializate, concomitent cu crearea de nuclee de cercetări și proiectări în marile întreprinderi. Dezvoltarea acestor sectoare de concepție a condus la sporirea aportului creației noastre tehnice la realizarea de numeroase tipuri de mașini-unelte, utilaje și instalații originale.

O amploare largă a cunoscut **acțiunea de autodotare.** Pornită din indicația partidului de a se intensifica preocuparea fiecărui colectiv de muncă de a-și rezolva cu forțe proprii unele cerințe de dotare tehnică, aceasta a determinat crearea aproape în fiecare unitate a unor secții sau sectoare de autodotare, conduse de grupe de specialiști și cadre experimentate, care au rezolvat numeroase probleme ridicate de bunul mers al producției.

În acest cincinal au fost realizate prin autodotare mașini și utilaje a căror valoare întrece cîteva miliarde de lei, fapt ce s-a repercutat pozitiv, în cele mai multe cazuri, asupra diminuării corespunzătoare a importurilor. Numai Întreprinderea de autocamioane-Brașov a realizat în perioada 1971—1974 însemnate cantități de utilaje prin autodotare. Economiile valutare estimate se ridică la 300 000 mii lei. De asemenea, la Întreprinderea „Rulmentul" Brașov, s-au executat în aceeași perioadă, utilaje cu o valoare importantă, iar în acest an de 250 000 mii lei. Fondurile valutare economisite sînt estimate la 7 250 mii lei.

O altă realizare deosebită, care confirmă pe deplin spiritul creator al muncitorilor și tehnicienilor din aceste ramuri, hotărîrea lor de a traduce în viață sarcinile trasate de partid, este și faptul că **pe baza experienței acumulate în acțiunea de auto-**

dotare s-a făcut un pas înainte, organizîndu-se pentru unele produse întreprinderi specializate. Astfel, în cadrul MICMUE au fost organizate 7 întreprinderi specializate pentru realizarea diferitelor utilaje specifice domeniilor tehnologice. Este vorba de întreprinderi specializate în domeniul electrotehnic (Electrotimiş), în domeniul electronic (Conect-Bucureşti), în cel al sculelor, dispozitivelor şi matriţelor (Întreprinderea de matriţe şi scule Focşani) etc. Toate acestea ca şi alte măsuri luate au avut şi vor avea, în continuare, efectul de amplificare a bazei tehnico-materiale a industriei construcţiilor de maşini, de ţinerea pasului acesteia cu tot ceea ce ştiinţa şi tehnica contemporană le pune la dispoziţie.

Termene de asimilare scurte, produse competitive

RITMUL mai rapid de asimilare a produselor noi înregistrat în ultimii ani de întreprinderile constructoare de maşini reflectă una din laturile principale ale aplicării în viaţă a indicaţiilor date de partid cu privire la ridicarea nivelului tehnic al producţiei. În acest context, eforturile în asimilarea produselor noi şi modernizarea celor aflate în fabricaţie au fost orientate, concomitent cu reducerea perioadelor de însuşire, şi spre ridicarea calităţii şi performanţelor, sporirea nivelului economicităţii maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor.

Urmărindu-se aceste obiective, odată cu sporirea volumului de produse însuşite, a avut loc şi o importantă creştere calitativă a nivelului tehnic al maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor asimilate. Se poate aprecia că marea majoritate a produselor asimilate şi modernizate în acest cincinal au performanţe la nivelul tehnicii mondiale.

Concludente în această privinţă sînt noile tipuri de instalaţii de foraj pentru mari adîncimi, mijloacele de transport rutier, feroviar, naval, noile familii de tractoare şi maşini agricole necesare unei game largi de lucrări, maşini-unelte, locomotive Diesel, instalaţiile de automatizare, transformatoarele, motoarele electrice etc. Aceste produse cît şi altele concură atît la echiparea cu tehnică modernă a industriei construcţiilor de maşini cît şi a diferitelor sectoare ale economiei naţionale. Ele se bucură de o înaltă apreciere şi în ţările în care sînt exportate.

O altă caracteristică a procesului de asimilare a produselor noi, a creşterii eficienţei în acest cincinal o constituie şi faptul că **a sporit preocuparea pentru realizarea de instalaţii complexe şi linii tehnologice.** Faţă de o perioadă nu prea îndepărtată, în care produsele fabricate de întreprinderile constructoare de maşini constituiau sortimente dispersate şi cu o complexitate relativ redusă, produsele realizate în anii din urmă cît şi cele prevăzute în planurile de perspectivă cuprind familii de produse, instalaţii complexe şi linii tehnologice complete, care formează o varietate din ce în ce mai mare de tipodimensiuni.

În prezent se fabrică linii tehnologice şi instalaţii complexe pentru executarea tractoarelor, autocamioanelor, motocompresoarelor, excavatoarelor etc., cît şi pentru nevoile altor ramuri sau pentru export, cum sînt : liniile tehnologice şi instalaţiile complexe pentru industria chimică, petrolieră, alimentară, pentru agricultură, maşini-unelte grele, material rulant etc.

Transformînd (cu aproximaţie) instalaţiile complexe, liniile tehnologice şi familiile de produse realizate în utilaje individuale, rezultă că industria constructoare de maşini a asimilat în acest cincinal, potrivit planului tehnic stabilit la începutul cincinalului, mai bine de 5000 tipodimensiuni de maşini, utilaje şi aparate, care au contribuit din plin la sporirea propriului grad de înzestrare tehnică, cît şi a celorlalte ramuri ale economiei naţionale (vezi tabelul). Merită totodată relevat faptul că **de la stadiul de cercetare — proiectare pînă la introducerea în producţia de serie a unui produs nou, timpul a fost substanţial redus faţă de perioadele trecute.** În numeroase cazuri această perioadă este devansată cu 8—12 luni.

Un accent principal a fost şi este pus, în continuare, pe **fundamentarea eficienţei economice a fiecărui tip de maşină, utilaj şi instalaţie în parte,** pe analizarea multilaterală, completă, începînd de la studiul de oportunitate a produselor şi pînă la faza de omologare a prototipurilor înainte de trecerea la producţia curentă. În acest sens, atît în institutele de cercetări şi proiectări, cît şi în marile unităţi industriale **au luat fiinţă laboratoare economice** care fac studii pe diferite variante de produse, indicînd pe cea care, în condiţiile date, se poate încadra în indicatori ridicaţi de eficienţă. Progresele înregistrate, conlucrarea strînsă între cadrele de ingineri, cercetători şi economişti se materializează în rezultate tot mai bune, produsele noi, cît şi cele modernizate introduse în fabricaţia curentă avînd asigurată eficienţa scontată. Aceasta se concretizează în creşterea randamentului, diminuarea consumurilor specifice de materii prime, de combustibili, în execuţia superioară calitativă a diferitelor operaţiuni etc.

Realizarea de **maşini-unelte** din cele mai perfecţionate este una din cerinţele esenţiale ale unei industrii moderne, numărul şi nivelul tehnic al acestora avînd un rol hotărîtor în fabricarea oricărui alt mijloc de muncă mecanic. Investiţiile alocate pentru dezvoltarea capacităţilor de producţie specifice, creşterea aportului cercetării autohtone au făcut ca, în acest cincinal, să se creeze şi **o bază puternică de producere a maşinilor-unelte diversificate şi de un înalt grad de tehnicitate.** Bunăoară, însuşirea unor maşini-unelte de mare complexitate şi de înaltă precizie ca : strunguri Carusel de diferite diametre, strunguri cu comandă program şi numerică, maşini de alezat şi frezat, maşini de frezat portale, diferite maşini-unelte tip agregat etc., echiparea multora din maşinile-unelte existente în întreprinderi cu dispozitive cu acţionare hidraulică, pneumatică sau electrică, cu echipamente de programare, a condus la creşterea însemnată a productivităţii muncii. De asemenea, prin însuşirea a noi tipuri de motoare electrice destinate anumitor utilizări speciale (în construcţiile de maşini, siderurgie, industria extractivă, hidroamelioraţiuni etc.), ca şi a unor tipuri de aparate electrice perfecţionate pentru liniile şi staţiile de înaltă tensiune etc., industria electrotehnică a adus şi aduce, în continuare, o contribuţie însemnată la buna gospodărire a energiei electrice.

Datorită unor însemnate realizări ale industriei electronice şi de automatizări a putut fi mecanizată şi automatizată în mare măsură activitatea în sectoarele care necesită multă muncă manuală şi unde condiţiile sînt mai grele. Dealtfel, producţia de mijloace de automatizare a crescut într-un ritm susţinut în ultimul deceniu, îndeosebi în cincinalul 1971—1975, ritmul mediu anual fiind de aproape 27%. În decursul actualului cincinal, producţia a fost considerabil diversificată şi modernizată, prin introducerea în fabricaţie a unui important număr de produse noi, realizate în special prin concepţie proprie. Nomenclatorul produselor destinate automatizării acoperă în prezent, în mare măsură, necesităţile instalaţiilor de automatizare utilizate în ţară.

În afară de faptul că au performanţe ridicate, **noile produse, realizate în condiţiile unui continuu progres calitativ, necesită mai puţin consum de metal.** Astfel, consumul specific pe CP la tractorul de 40 CP este mai mic cu circa 8 kg decît la tractorul de 65 C.P., motoarele electrice, produse de „Electromotor" — Timişoara, deşi au performanţe energetice superioare, necesită consumuri reduse de metal cu pînă la 20%, iar transformatoarele de distribuţie de 100—1600 KVA (reproiectate) necesită consumuri diminuate de materiale cu pînă la 8% etc. Prin nivelul calitativ ridicat, greutatea specifică redusă, folosirea unor înlocuitori se obţine în prezent în întreprinderile constructoare de maşini o valoare cu aproape 100 lei mai mare pe kilogramul de metal inclus în produs. La unele instalaţii şi maşini s-a ajuns pînă la o valoare de 10—15 ori mai mare.

Tabel

privind numărul produselor noi şi modernizate puse în fabricaţie în perioada 1971-1975

Ministerul	Anii				
	1971	1972	1973	1974	1975 (plan)
– Industriei Construcţiilor de Maşini Grele	488	515	368	432	450
– Industriei Construcţiilor de Maşini - Unelte şi Electrotehnicii	627	655	685	639	800

Unele impedimente şi consecinţele lor

ÎNDEPLININD sarcinile din actualul cincinal privind înzestrarea proprie cît şi a celorlalte ramuri ale economiei naţionale cu tehnică nouă, industria construcţiilor de maşini şi electrotehnică a asimilat şi modernizat un important număr de produse, ceea ce a făcut ca cea mai mare parte din gama sortimentală a producţiei anului 1975 să o reprezinte produsele care nu depăşesc o vechime de 3—4 ani.

Analiza rezultatelor evidenţiază, totodată, existenţa unor neajunsuri care au făcut ca, pe alocuri, atît ritmul cît şi termenele de realizare a unor produse şi nivelul lor calitativ să nu fie conforme cu prevederile din planurile tehnice. În 1974, de pildă, dintr-un total de 68 poziţii planificate de pregătire a fabricaţiei, la **Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii** au fost realizate numai 41, respectiv planul de stat a fost realizat numai în proporţie de 79%. La acestea se mai adaugă şi alte rămîneri în urmă din anii 1971—1973.

S-au consemnat întîrzieri în punerea în fabricaţie a 4 poziţii din 16 tipuri de maşini-unelte din programul de maşini cu comandă numerică stabilit pentru cincinal. De asemenea, din programul prioritar de dezvoltare a electronicii şi a domeniilor conexe a fost întîrziată pregătirea de punere în fabricaţie la noile tipuri de maşini de facturat şi contabilizat, la echipamentul de culegere şi prelucrare automată a datelor (S.E.C.). În sfîrşit, aceeaşi situaţie s-a înregistrat şi la o serie de alte produse importante cum ar fi, de pildă, la locomotivele Diesel electrice de 4 000 CP, transformatorul bloc de 400 WVA, o serie de maşini-unelte convenţionale, diferite aparataje electronice, medicale şi de măsură, scule şi unelte electronice. Şi în trimestrul I 1975, cu toate că planul a fost depăşit, nu au fost înfăptuite faze de prototipuri de omologare a strungului Carusel 1600 NC, la motoarele electrice şi generatoarele LDE 400.

La Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele nu au fost realizate 7 poziţii de plan, iar pe faze au fost întîrziate 3. Dintre produsele neasimilate la termen se numără, printre altele, translatorul cu cale de rulare pe sol sau pe rafturi de 1 tf şi înălţime de 10—12 m, motoportalele pentru transportul containerelor din depozite şi vagoane de 12,5 tf — 12,5 m şi 20 tf — 12,5 m etc.

Analizînd cauzele principale ale acestor situaţii se poate spune că, în linii generale, ele sînt comune ambelor ministere. Sintetizate, ele se concretizează în :

● **urmărirea inconsecventă la toate nivelurile — minister, centrale industriale și întreprinderi — a modului în care se înfăptuiesc fazele planului tehnic.** În ambele ministere nu s-a urmărit organizat și sistematic modul în care se realizează, distinct, fiecare produs planificat a fi asimilat sau modernizat, fiecare fază : cercetare, proiectare, prototip, execuția seriei zero, omologare etc. În general, au fost urmărite doar unele asimilări mai importante (respectiv cele cuprinse în planul de stat și D I), restul, respectiv marea majoritate a prevederilor din planul tehnic a fost lăsată la latitudinea institutelor de cercetare-proiectare, centralelor industriale și întreprinderilor. Acestea, punînd în centrul preocupărilor realizarea sarcinilor curente de plan, au lăsat, uneori, rezolvarea problemelor producției viitoare (asimilări, modernizări) pe un plan secundar. Din această cauză o serie de produse (locomotiva Diesel electrică, unele tipuri de mașini-unelte și autocamioane, unele linii tehnologice și agregate) nu au fost asimilate în anul planificat, ci cu o întîrziere de 6—14 luni ;

● **lipsa de capacitate pentru proiectare și execuție și slaba utilizare a unor capacități din sculării pentru planul tehnic.** Deși în scopul sporirii capacității de cercetare-proiectare s-a indicat să se organizeze activitatea din institutele de specialitate în două schimburi, lucrul acesta nu a fost rezolvat decît în foarte mică măsură. Alături de aceste neajunsuri, nepregătirea la timp și de calitate a unor documentații tehnice a dus la tergiversarea realizării unor produse, unele din ele fiind împinse spre ultimul an din acest cincinal. Acum se fac eforturi mari pentru recuperarea „timpului pierdut“ sau se acoperă prevederile de plan prin înlocuirea unor poziții nerealizate cu altele care au fost înfăptuite suplimentar. Neasimilarea la termenul prevăzut a unor mașini și utilaje a determinat, pe unii beneficiari, să recurgă la importuri.

În ce privește **asigurarea condițiilor pentru echiparea noilor produse cu S.D.V.-uri,** trebuie arătat că progresele înregistrate (prin sporirea capacităților de producție) nu acoperă încă în întregime nevoile. Faptul se datorează, în unele cazuri, neutilizării raționale a acestora. La întreprinderile de strunguri din Arad și Tîrgoviște, Întreprinderea „Electronica“, „Electromagnetica“, F.E.M., „Timpuri Noi“, „Semănătoarea“, „23 August“ — București, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița etc., atelierele și secțiile de sculărie sînt frecvent antrenate în realizarea sarcinilor curente de plan, în recuperarea unor rămîneri în urmă, în loc să execute S.D.V.-uri.

Un alt aspect, care prin proporția sa aduce în discuție o problemă de interes mai larg, este aceea a **folosirii depline a mașinilor și utilajelor în timpul planificat.** Din păcate, neorganizarea de către MICMUE a unei întreprinderi specializate în reparația mașinilor-unelte aduce daune atît unităților proprii, cît și din celelalte ramuri care au în dotare asemenea mijloace de muncă. Dacă s-ar face un calcul al pierderilor cauzate de întîrzierile în reparația unor mașini-unelte (fie din lipsă de piese de schimb, fie din necunoașterea specificului acestora) ar rezulta că ele se ridică anual la zeci de mii de ore dacă nu chiar mai mult. Aceasta se reflectă negativ nu numai asupra realizării planului, ci și asupra economicității producției ;

● **întîrzieri, în unele cazuri, în asigurarea importurilor de completare.** Despre această problemă revista noastră a mai scris. Dată fiind însă situația constatată trebuie să subliniem din nou faptul că practica ce s-a încetățenit ca la marea majoritate a produselor prevăzute a fi însușite să se lase și asemenea portițe — cum sînt furniturile de completare sau cum li se mai spun, importurile de completare — oferă proiectanților și unor întreprinderi executante prilejul unei justificări a lipsurilor proprii de concepție și organizare, aceea că nu primesc la timp din import un material sau altul, sau că unele aprobări pentru importuri nu se obțin în termen scurt etc. Este cazul ca aceste fenomene să fie înlăturate, cadrele din cercetare și proiectare să analizeze în prealabil posibilitățile pe care le oferă economia națională în aprovizionarea cu cele trebuincioase, înlocuirea unor materiale deficitare prin altele corespunzătoare ce se găsesc în țară și, numai în cazuri extreme, să se recurgă la importuri ;

● **neonorarea la termenele stabilite a unor colaborări intercentrale și cu alte ministere.** Concludent pentru felul cum unele ministere înțeleg să respecte protocoalele încheiate — la care ridicarea stachetei calității produselor este dependentă direct de calitatea materiilor prime, echipamente și utilaje furnizate de întreprinderile altor ministere — sînt următoarele exemple :

Ministerul Industriei Metalurgice trebuia să asigure încă din 1973—1974 tabla silicioasă necesară fabricației de motoare și transformatoare electrice, diferite oțeluri speciale pentru construcția unor utilaje grele. Întîrzierile în asimilarea sortimentelor respective fac ca ele să fie asigurate abia în 1976 ; **Ministerul Industriei Ușoare** urma să realizeze încă din 1974 țesături de sticlă pentru realizarea întregii game de materiale electroizolante stratificate, cît și pentru conductori la mașinile electrice. Datorită insuficientei preocupări manifestate de întreprinderile specializate, aceste țesături urmează a fi realizate și livrate abia în cincinalul următor ; **Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții** avea sarcina să livreze în 1974 cartoane electronice pentru fabricația motoarelor electrice. Din motive mai mult sau mai puțin plauzibile, asimilarea lor se va face în perioada următorului cincinal ; **Ministerul Industriei Chimice** livrează fragmentat unele produse, iar altele le asimilează cu întîrziere — provocînd serioase greutăți întreprinderilor constructoare de mașini.

La toate acestea mai poate fi adăugat și faptul că unele produse asimilate fie prin licențe, fie prin concepție proprie, nu întotdeauna s-au realizat la un nivel corespunzător, fapt ce a impus, pentru remedierea situației, fonduri suplimentare și ocuparea pe un timp mai îndelungat a unui important număr de forță de muncă calificată. Apoi, atacarea deodată a unui număr mare de produse pentru a fi asimilate a dus la tergiversarea unora mai importante, realizîndu-se, în primul rînd, tocmai acelea care erau mai simple și puteau să sufere amînări.

Evident, evitarea și înlăturarea, în faza de început, a acestor neajunsuri ar fi permis obținerea unor rezultate mai bune, concomitent cu însemnate economii bănești și de forță de muncă de înaltă calificare. Ce se preconizează în viitor, ce măsuri se prevăd pentru ca experiența acumulată să fie dezvoltată, iar neajunsurile să fie preîntîmpinate și înlăturate ?

Acțiuni necesare în perspectivă

NE AFLĂM în pragul trecerii la realizarea unor noi și complexe sarcini ; aceasta presupune ca, pe fundalul realizărilor și experienței acumulate pînă acum, să fie intensificate eforturile pentru continua modernizare a producției și economiei, astfel ca tot ceea ce se realizează să fie competitiv și eficient. Există, în această privință, reale preocupări în ambele ministere constructoare de mașini, în centrale industriale și întreprinderi. De altfel, în unele cazuri au și fost conturate — alături

Vasile BOESCU
Ludovic ȚINTEA

(Continuare în pag. 32)

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

● Colectivul **Întreprinderii „Rulmentul“** — Brașov a îndeplinit sarcinile actualului cincinal cu aproape 7 luni înainte de termen. Ca urmare, această unitate a industriei construcțiilor de mașini va realiza, pînă la sfîrșitul anului, o producție-marfă în valoare de 461 milioane lei.

● Și **colectivul Întreprinderii de piese de schimb și reparații siderurgice din Galați** a raportat îndeplinirea integrală a prevederilor cincinalului. Avansul obținut va permite acestei mari uzine din cadrul Combinatului siderurgic gălățean să realizeze suplimentar, pînă la finele anului, piese de schimb în valoare de 200 milioane lei, 9 100 tone mașini și utilaje siderurgice, 12 500 tone construcții metalice, 5 200 tone piese forjate, 9 800 tone piese turnate din oțel etc.

● Două unități din județul Suceava — **Fabrica de mobilă din Cîmpulung-Moldovenesc și Fabrica mixtă de industrie locală din Fălticeni** — au raportat îndeplinirea prevederilor cincinalului în mai puțin de 4 ani și jumătate. Prin avansul obținut se vor realiza, peste prevederile perioadei 1971—1975, sporuri de producție estimate la 70 și, respectiv, 47 milioane lei. De remarcat faptul că, pînă acum, un număr de 30 de unități din acest județ au raportat realizarea sarcinilor de plan pe întregul cincinal.

● **Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Bacău** — autoarea chemării la întrecere către toate unitățile forestiere ale țării — a îndeplinit cu 7 luni mai devreme sarcinile de plan pe întregul cincinal. Succesul are la bază utilizarea cu randament sporit a mașinilor și utilajelor din dotare, valorificarea superioară a masei lemnoase. Pînă la finele anului forestierii din această parte a țării s-au angajat să realizeze, peste sarcinile cincinalului, un volum de producție în valoare de 224,6 milioane lei.

● **Constructorii Grupului de șantiere forestiere din Piatra Neamț,** care efectuează lucrări de specializate în pădurile din toate județele Moldovei, au raportat de curînd îndeplinirea angajamentelor asumate pe întreg anul 1975. În numai 5 luni din acest an, constructorii de obiective forestiere de la Piatra Neamț au realizat 45 % din sarcinile aferente pe anul în curs.

● **Produsele electrotehnice.** Colectivele din cadrul Centralei de mașini și aparataje electrice — Craiova au înscris, în plus, în bilanțul activității desfășurate anul acesta o producție globală în valoare de 52 780 000 lei și o producție-marfă evaluată la 15 000 000 lei — jumătate din aceste sporuri fiind obținute pe seama creșterii productivității muncii. Principala unitate a acestei centrale industriale — Întreprinderea „Electroputere“ —, de pildă, a înscris în bilanțul activității sale o producție globală suplimentară evaluată la aproape 42 milioane lei și o producție-marfă în valoare de 14 000 000 lei. În intervalul scurs din acest an, aici au fost produse în plus, printre altele, 82 000 kW motoare electrice, 1 195 000 kVa transformatoare și autotransformatoare, precum și importante cantități de alte sortimente.

● **Cherestea și mobilă.** Întreprinderile economice din orașul Rădăuți au raportat, săptămîna trecută, îndeplinirea integrală a sarcinilor actualului cincinal, la producția globală industrială. Prin aceasta s-au creat condiții pentru obținerea, peste prevederile de plan, a unui spor de producție în valoare de 450 milioane lei, concretizat în 215 800 metri cubi bușteni de rășinoase, 37 300 metri cubi cherestea rășinoase, mobilă, alte importante cantități de bunuri materiale.

Calitatea produselor — exigența consumatorilor

„R.E.". nr. 24 din 29 /; 1974

Ministerul construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii

LECTURA articolului publicat a reprezentat un punct de plecare pentru un complex de măsuri privind ridicarea calității produselor dintre care pot fi enumerate :

1. **Pentru eliminarea omologării superficiale și a fabricației fără comenzi la Întreprinderea „Electroargeș" Curtea de Argeș,** s-a indicat Centralei industriale de motoare și materiale electrotehnice — București ca, împreună cu conducerea întreprinderii în cauză, să analizeze cele menționate în articol și să stabilească măsuri care să conducă la eliminarea deficiențelor constatate. Ulterior ne-a fost confirmat faptul că deficiențele semnalate au fost înlăturate.

2. În direcția **soluționării problemei deficitului de capacitate în anul 1975 la o sculărie din unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii,** s-au stabilit următoarele acțiuni :

— s-a stabilit și aprobat numărul necesar de posturi de muncitori cu înaltă calificare, care urmează să fie încadrate cu personalul aferent în vederea ajungerii în acest an la capacitatea prevăzută de S.T.E.-urile aprobate. În felul acesta se rezolvă integral deficitul actual de capacitate al sculăriilor din întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii ;

— se vor degreva sculăriile unor întreprinderi, prin comenzi pentru executarea de calibre, verificatoare, matrițe etc., precum și dubluri de SDV-uri, pentru produsele la care fabricația se reia în sem. II 1975 : la Întreprinderea de mecanică fină — București, Întreprinderea Conect — București și Întreprinderea „Electroargeș" Curtea de Argeș ;

— se are în vedere dezvoltarea în continuare a sculăriilor în perioada 1976—1980, astfel ca la sfîrșitul cincinalului să se ajungă la o capacitate dublă față de 1975 ;

— pentru depistarea unor deficiențe și adoptarea celor mai eficiente măsuri organizatorice, se va organiza o consfătuire cu șefii sculăriilor, care să constituie totodată și un schimb de experiență.

3. Ca urmare a sarcinilor rezultate din decretul nr. 398/1973, a Hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1973, privind accelerarea asigurării întreprinderilor cu aparatură de măsură și control și standuri de încercări, **a fost elaborat de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii și aprobat de Consiliul de Miniștri programul de dotare al unităților cu aparatura necesară.** În afară de aparatura prevăzută în program, s-a mai realizat un număr important de standuri de probe care sînt necesare (adaptate la specificul unor operații).

Sarcinile nerealizate în anul 1974 privind dotarea întreprinderilor cu aparatură de măsură și control și standuri de probe, urmează a fi recuperate în 1975, conform graficelor stabilite.

ing. A. IONAȘEK
director, Direcția de organizare și control

Electrofiltrele prin „filtrul" eficienței economice

„R.E.". nr. 11 din 14-III-1975

Combinatul pentru lianți — Cîmpulung

MULȚUMIM călduros colectivului de redacție al revistei pentru analiza făcută asupra unităților producătoare de ciment, în care am fost și noi vizați, precum și pentru indicațiile rezultate din acest articol.

Vă informăm cu această ocazie că problema desprăfuirii în cadrul combinatului nostru este binecunoscută de întregul colectiv de muncă și cu toții sîntem hotărîți să facem tot ce este posibil pentru a reduce cît mai mult cantitatea de praf evacuată în atmosferă. Spunem aceasta deoarece cunoaștem bine efectul economic al desprăfuirii, ceea ce ne-a determinat să luăm o serie de măsuri tehnice și organizatorice, dintre care amintim :

a) instruirea personalului de la atelierul cuptoare, mori făină, mori ciment și electrofiltre, de așa manieră încît frecvența decuplărilor instalației electrice de desprăfuire (electrofiltrele) să se reducă pînă la zero ;

b) revizia periodică, cu o frecvență ridicată, a electrofiltrelor, analizoarelor de gaze și a celorlalte utilaje aferente, astfel încît eficiența instalațiilor de desprăfuire să se mențină la nivelul preconizat în documentația de proiectare, respectiv la un randament mai mare de 99% ;

c) interzicerea funcționării cuptoarelor, morilor de făină sau ciment, fără electrofiltre, măsură care a dat cele mai bune rezultate,

d) asigurarea asistenței tehnice în toate schimburile la atelierul cuptoare, unde sursa de praf este cea mai puternică ;

e) înființarea unei echipe de lăcătuși specializați pentru instalații de desprăfuire mecanică, echipă care se ocupă numai de această problemă.

Paralel cu aceste măsuri, cu sprijinul Centralei cimentului și al institutului nostru de specialitate (I.C.P.I.L.A.—București), am luat măsuri pentru înlăturarea surselor de praf și în alte puncte ale procesului tehnologic cum sînt :

— montarea de hidrofoare la stația de concasare calcar ;

— montarea și experimentarea filtrelor cu rame în locul filtrelor cu saci la ciment.

— montarea la multicicloane la uscătoarele de zgură ;

— întocmirea unui program general de desprăfuire a unității după metode moderne, program care face obiectul unei lucrări mari de proiectare pentru I.C.P.I.L.A.

Vă informăm, de asemenea, că în această perioadă scurtă de activitate a combinatului nostru, am întîmpinat greutăți mari în ceea ce privește funcționarea utilajelor, în general, și a electrofiltrelor, în special, datorită unor factori cum sînt :

— lipsa de piese de schimb pentru electrofiltre și, în special, a analizoarelor de gaze ;

— lipsa de experiență a personalului de exploatare și întreținere, majoritatea fiind recrutat din sectorul agricol, calificat prin cursuri de scurtă durată ;

— lipsa unei unități specializate în probleme de electrofiltre, dotată cu piese de schimb și cu cadre competente, cu care să putem trata în caz de nevoie.

Vă asigurăm, din nou, că în cadrul combinatului vom lua toate măsurile necesare pentru reducerea continuă a prafului care se evacuează în atmosferă, rezolvînd astfel și problema ridicată just de locuitorii din această zonă pitorească pe care în mod cert, cu sprijinul forului tutelar, vom reuși s-o readucem la un grad de frumusețe care să atragă din nou turiștii spre Cîmpulung.

ing. Gheorghe DOBRE
director
ing. Ion OPREA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Normele de consumuri specifice în industria chimică

DINTR-UN NUMĂR TOTAL de 222 norme de consum la materiile prime și materialele chimice înscrise în planul de stat în trimestrul I din acest an, 150 au fost realizate la limita nivelelor planificate, unele cu economii de materiale. Dar, pe lîngă aceste rezultate bune, în 72 de cazuri normele de consum au fost depășite (14 din ele cu depășiri sub 1%), ceea ce a condus la folosirea suplimentară a unor însemnate cantități de materii prime și materiale. La acid sulfuric monohidratat, de pildă, depășirea însumează peste 6 mii tone (și ea se localizează cu precădere la produsele „acid fosforic" și „rețele cord"), iar la plastifianți pentru covor și dale pvc s-au consumat în plus circa 200 tone.

O analiză a cauzelor care au generat abaterea consumurilor de la nivelele planificate relevă faptul că cele mai multe depășiri sînt datorate unor deficiențe în **funcționarea anumitor instalații.** De aici necesitatea acordării unei atenții sporite exploatării, întreținerii și reparării lor corespunzătoare, pentru evitarea în viitor a unor atari situații. Unele din utilajele în cauză sînt achiziționate chiar de la unitățile specializate ale Ministerului Industriei Chimice, ceea ce ridică cu atît mai mult problema asigurării calității corespunzătoare tuturor utilajelor, de la proiectare-montare pînă la utilizarea lor.

O altă cauză a depășirilor de consumuri o constituie **calitatea necorespunzătoare a unor materii prime** ca și livrările în altă structură sortimentală sau dimensională decît cea prescrisă de standarde, norme interne sau caiete de sarcini. În cele mai multe asemenea situații întreprinderile consumatoare, cu toate eforturile depuse pentru respectarea proceselor tehnologice, nu pot asigura nivelul consumurilor prevăzut în plan, înregistrînd depășiri. Desigur, problema este complexă și de aceea n-ar fi lipsit de interes dacă s-ar studia posibilitatea adoptării unei metodologii care să permită **recalcularea** corespunzătoare a normelor de consum planificate în funcție de structura materiei prime efectiv consumate atunci cînd diferă de cea avută în vedere la fundamentarea planului.

Desigur, acest fapt n-ar exclude luarea măsurilor adecvate pentru ca în toate situațiile ce se ivesc, normele de consum să nu fie depășite. Totodată, este necesară analizarea situațiilor încheiate în perioada celor 5 luni ce au trecut din acest an și, în funcție de constatări, să se ia măsurile care să ducă la respectarea riguroasă a consumurilor specifice prevăzute.

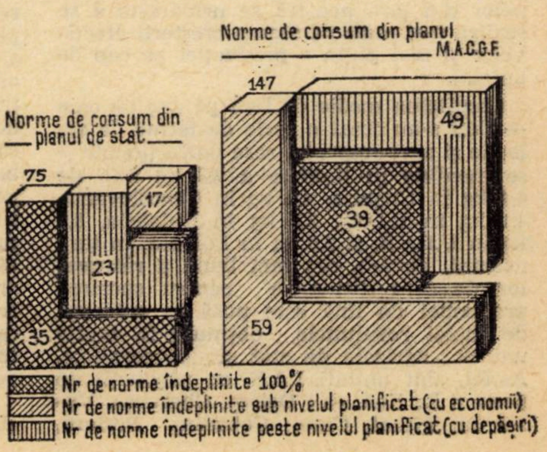

Realizarea normelor de consum pe trimestrul I/ 1975 la materii prime și materii chimice

Cum se înfăptuieşte programul naţional de dezvoltare a zootehniei?

DIRECŢII DE INTENSIFICARE A CREŞTERII OVINELOR

REVISTA ECONOMICĂ a luat iniţiativa de a analiza modul şi posibilităţile de realizare a sarcinilor incluse în Programul naţional de dezvoltare a zootehniei în perioada 1970—1980). Pornind de la realizările din primii cinci ani, astfel de analize, pe etape şi pe specii de animale, vor putea contribui la cunoaşterea stadiului în care se află programul naţional sub aspectul îndeplinirii prevederilor sale, a posibilităţilor de realizare a obiectivelor trasate prin planul de stat, precum şi la elaborarea de noi măsuri economice şi tehnico-organizatorice de stimulare a dezvoltării sectorului zootehnic.*

Creşterea ovinelor în ţara noastră este o îndeletnicire rentabilă, cu vechi tradiţii. În ultimii ani, la baza dezvoltării sectorului ovin au stat considerente economice foarte importante, ca : diversitatea şi valoarea biologică şi economică ridicată a produselor ce se obţin de la această specie, configuraţia geografică variată, climatul temperat, abundenţa resurselor furajere şi îndeosebi a păşunilor naturale, precum şi noul cadru social—organizatoric.

La aceasta trebuie adăugate cerinţele economice crescînde de materii prime pentru industria textilă şi cea alimentară care au impus în ultimii ani importante modificări a direcţiilor înseşi de creştere, ameliorare şi exploatare a ovinelor şi care, practic, au dus la o nouă configuraţie a structurii raselor.

Prin studiul de faţă, a cărui tematică este strîns legată de practica celor mai multe unităţi, sînt exprimate puncte de vedere care sînt împărtăşite astăzi de tot mai mulţi specialişti a căror activitate este legată de creşterea oilor.

1970 — un an cu semnificaţii adînci pentru zootehnia românească

PÎNĂ ÎN 1970, cînd plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie a adoptat Programul naţional de dezvoltare a zootehniei, accentul s-a pus îndeosebi pe sporirea efectivelor de ovine cu lînă fină şi semifină, care nu asigurau cantitatea de lînă necesară industriei. Aceasta a avut loc pe seama transformării prin încrucişare şi deci a descreşterii numerice a celor cu lînă grosieră (deţinătoare pînă atunci a unei proporţii de circa 70 la sută din totalul şeptelului pe ţară). Pe această cale, în ultimii 10 ani producţia globală a ovinelor a crescut cu 10 la sută, iar efectivele cu 11 la sută ; numărul de oi din cooperativele agricole a sporit cu peste 29 la sută şi cele ale gospodăriilor populaţiilor cu 15 la sută.

Deşi rezultatele obţinute pînă în prezent în ce priveşte sporirea efectivelor, schimbarea structurii de rasă şi creşterea producţiei globale (în special de lînă), aplicarea unor noi tehnologii sînt satisfăcătoare totuşi nivelul actual al productivităţii este cu mult sub potenţialul biologic al ovinelor. Afirmaţia este susţinută de faptul că în cadrul fiecărei rase şi ferme există o proporţie de peste 40 la sută plusvariante, a căror producţii depăşesc cu mult mediile pe turmă la toţi indicatorii chiar în condiţii mediocre de hrănire şi întreţinere şi care ar putea constitui — prin identificarea şi izolarea acestora — valoroase nuclee de selecţie pentru producerea materialului ameliorator necesar. Cu toate acestea, sporirea producţiei de lînă, lapte şi carne a ovinelor din ţara noastră se urmăreşte a se realiza mai mult pe seama creşterii efectivelor şi mai puţin a producţiei pe cap de animal.

Cantitatea medie de lînă pe cap de oaie — deşi s-au creat o serie de ferme de selecţie şi s-au importat rase perfecţionate — se menţine în limitele a 2,3 kg faţă de 4,4 kg în Ungaria, 4,2 kg în Cehoslovacia, 4,1 kg în R.D.G., 3,3 kg în Bulgaria, 3,2 kg în U.R.S.S. şi 2,8 kg în Polonia. În ţara noastră, dovada cea mai bună a resurselor de care dispunem pentru sporirea producţiei de lînă este pusă în evidenţă de înseşi rezultatele obţinute în multe unităţi agricole de stat şi cooperatiste. Astfel, sînt unităţi I.A.S. cu producţii de peste 6 kg lînă, ca : Deleni, Chereuşa, Valea lui Mihai, Carei, Cobadin, Peştera, Mihail Kogălniceanu, Staţiunea centrală de cercetare a ovinelor — Palas (S.C.C.O.) şi cooperative agricole, ca : Şimand — Arad, Limanul şi Valea lui Traian — Constanţa, Diosig — Bihor ş.a.

Producţia de carne — în special de tineret ovin îngrăşat — a sporit în ultimii 10 ani de aproximativ 3 ori, iar cea de lapte a rămas relativ la un nivel constant sau în unele sectoare chiar a scăzut ; 22 l în I.A.S. faţă de 30 l în C.A.P. şi 38 l în gospodăriile populaţiei ; în sectorul gospodăriilor populaţiei, cu excepţia producţiei de lapte, cantitatea de lînă şi de carne sînt foarte frecvent sub nivelul valorilor medii pe ţară.

Tabelul nr.1

Influenţa producţiei de lapte asupra greutăţii vii şi a producţiei de lînă a descendenţei la rasa Merinos (după V.Suvorov)

Producţia de lapte în 150 zile lactaţie (1)	Greutatea vie (kg)			Producţia de lînă (kg)	
	Naştere	Înţărcare	12 luni	Brută	Spălată
		Fătări simple			
76-105	4,7	26,0	36,0	4,5	2,1
106-120	5,0	28,8	39,4	4,8	2,3
121-170	5,2	31,1	42,6	5,4	2,6
		Fătări duble			
105-140	4,2	24,6	35,9	4,2	1,9
141-165	4,2	27,1	39,3	4,5	2,3
166-215	4,4	28,6	41,4	4,7	2,4

Cu toate măsurile şi acţiunile întreprinse pentru îmbunătăţirea calitativă a lînii se constată încă o serie de deficienţe care duc la serioase pierderi. Astfel, o cantitate apreciabilă de lînă (circa 20 la sută) din punct de vedere calitativ este necorespunzătoare, din care cauză se produc pierderi în timpul prelucrării ei industriale. Cauza principală a acestei deficienţe are la origine atît neasigurarea hranei, potrivit cerinţelor biologice, cît şi îngrijirea necorespunzătoare. Astfel, nu se respectă cantitatea şi calitatea furajelor incluse în balanţa furajeră, furajele existente se gospodăresc adesea defectuos, păşunile sînt supraîncărcate sau valorificate necorespunzător etc. La aceste deficienţe se adaugă şi aplicarea defectuoasă a selecţiei ; creşterea necorespunzătoare a tineretului ; frecvente mortalităţi, în special datorită deficienţelor în furajare, fluctuaţia îngrijitorilor sau uneori lipsa de adăposturi corespunzătoare.

Dacă avem în vedere şi sectorul gospodăriilor populaţiei care participă cu o pondere de circa 50% din totalul efectivului şi cu 46% la producţia de lînă, 73% la cea de lapte şi cu 47% la cea de carne la producţia globală (din care aproximativ 1/3 revine fondului de stat), numărul şi natura dificultăţilor sporesc. Îndeosebi în unele zone montane s-au redus suprafeţele de păşune, sau au fost degradate calitativ, s-au redus posibilităţile de furajare în timpul iernii odată cu desfiinţarea transhumanţei ; nutreţurile concentrate necesare pentru perioada fătărilor s-au procurat de pe piaţa liberă la preţuri prea ridicate ; uneori au fost prea puţini reproducători valoroşi sau au fost insuficient folosiţi şi în condiţiile în care nu exista un program zonal precis de ameliorare etc.

Or, în prezent, în funcţie de cerinţele economice în creştere, la baza exploatării ovinelor stau alte orientări şi direcţii de creştere, ameliorare şi exploatare, incluse în programul naţional de dezvoltare a acestei specii în perioada 1970—1980, prin care se acordă o însemnătate sporită tuturor raselor în limitele structurii lor planificate. În afară de sporirea numerică a efectivelor, un accent deosebit se pune pe creşterea producţiei de lînă şi de carne — mai puţin pe cea de lapte pe cap de oaie-mamă — şi pe îmbunătăţirea calităţii producţiei, folosind în acest scop cele mai eficiente tehnologii şi metode.

Mai multă atenţie furajării stimulative a ovinelor

REALIZAREA PREVEDERILOR programului naţional privind intensificarea creşterii oilor în ţara noastră, presupune necesitatea lichidării, în primul rînd, a concepţiei dăunătoare potrivit căreia ovinele trebuie să se hrănească cu ceea ce rămîne sau refuză celelalte specii de animale. Sînt perioade ale anului, în special în lunile iulie-august, cînd în zona de şes nu se asigură decît o parte din masa verde necesară, deorece nu există o suficientă preocupare pentru alcătuirea clasicului coveier verde sau a solelor inerbate, iar suprafeţele cultivate cu culturi duble (care s-au dovedit extrem de eficiente pentru această specie) sînt încă neîndestulătoare. Din acest punct de vedere, practica a demonstrat că masa verde de bună calitate şi în cantitate suficientă permite obţinerea de fătări comasate şi eşalonate pe o perioadă mai lungă a anului, în concordanţă cu cerinţa asigurării permanente a pieţei cu carne de tineret în greutate de 35—40 kg.

Acolo unde există păşuni cultivate pentru ovine acestea trebuie valorificate în sistemul parcelar. (În schema alăturată redăm cîteva modalităţi de organizare a păşunilor în funcţie de configuraţia terenului şi a drumurilor de acces). În acest sistem se creează posibilitatea regenerării continue a vegetaţiei, a creşterii producţiei de masă verde şi deci a numărului de animale la hectar. Potrivit acestui sistem, în condiţiile exploatării intensive a ovinelor în Franţa, pentru creşterea a 1 000 oi sînt necesare 70 ha culturi furajere cultivate pentru masă verde şi fînuri în cursul unui an, revenind 14—15 oi/ha, la o producţie de 50 tone/ha ; numai pentru masă verde însă sînt suficiente circa 40 ha, revenind o încărcătură de 25 oi/ha.

În condițiile dezvoltării intensive a agriculturii, cînd suprafața pășunilor naturale se reduce rapid, exemplul luat devine mult mai expresiv : prin el se dă un răspuns concludent la problema dacă și în ce măsură mai este posibilă dezvoltarea creșterii ovinelor, în perspectivă, mai ales în zonele cerealiere. Dealtfel, rezultatele obținute și în țara noastră, fără a se face investiții prea mari, atestă că în zonele cerealiere efectivele de oi nu s-au redus în ultimii ani, ci, dimpotrivă, dețin cea mai mare pondere (de circa 45% din șeptelul pe țară, comparativ cu numai 30% în zonele de deal și 23—25% în cele de munte). Și în perspectivă, ponderea cea mai mare a raselor de oi de înaltă productivitate va rămîne tot în zona cerealieră, care dispune de resurse furajere mai bogate și mai variate, dar care actualmente sînt necorespunzător valorificate. În zonele de munte pot și trebuie să fie însă extinse rasele de oi rezistente la condițiile specifice mai aspre.

În condițiile unei agriculturi intensive se impune și elaborarea unor tehnologii eficiente de exploatare a ovinelor în concordanță cu sporirea numerică și a randamentului pe cap de animal. În acest sens, experiența acumulată de I.A.S. Peștera și S.C.C.O.-Palas privind creșterea ovinelor în *stabulație permanentă* trebuie generalizată și perfecționată.

În cadrul acestui sistem deosebit de eficient, oile sînt întreținute în padocul adăpostului tot timpul anului, hrănirea lor efectuîndu-se numai cu furaje predominant uscate sau numai cu masă verde și supliment redus de concentrate. În cazul folosirii furajelor uscate, acestea se distribuie la discreție în hrănitoare semiautomate de scîndură sub formă de „amestec unic“ alcătuit din : circa 70 la sută coceni, paie, pleavă, vreji și eventual fîn de lucernă măcinate (și nu tocate), 20 la sută rădăcinoase tocate sau siloz și 10 la sută știuleți de porumb măcinați sau alte nutrețuri concentrate, totul bine omogenizat. În lipsa furajelor suculente se poate folosi cu foarte bune rezultate și soluția de melasă cu adaos de uree. Pe lîngă reducerea pierderilor de furaje cu 10—15 la sută și valorificarea mai economică a grosierelor astfel preparate, acțiunea acestui amestec asupra stării de sănătate și randamentului ovinelor este deosebit de favorabilă, dat fiind valoarea lui nutritivă mult îmbunătățită.

În cazul existenței unor suficiente resurse furajere cultivate, acestea pot fi valorificate prin pășunat parcelar sau sub formă cosită prin organizarea unor tabere de vară gen umbrare, direct pe parcela respectivă. Dacă ferma dispune însă de suficiente mijloace mecanizate de recoltare și transport, masa verde cosită se distribuie la vechiul adăpost în grătare, coeficientul de valorificare în acest caz fiind mai ridicat : de 80—87%, iar cantitatea consumată de 5,3—7,5 kg/cap/zi, față de 45—75% și, respectiv 5,7—8 kg/cap/zi prin pășunare.

Prin **combinarea** pășunatului parcelelor cu administrarea de masă verde cosită, crește eficiența economică a acestui sistem de întreținere, deoarece se reduce volumul de muncă reclamat de lucrările de cosire, greblare și transport și deci prețul de cost pe cap de ovină. Astfel, în aprilie-mai oile pășunează pe anumite parcele, iar în iunie-august li se distribuie masă verde cosită după care, în septembrie-octombrie din nou trec la pășunarea otavei sau a diferitelor culturi duble.

Funcția de reproducție — o rezultantă a acțiunii factorilor de întreținere

STAREA CORESPUNZĂTOARE de întreținere a ovinelor în cadrul acestui sistem are și avantajul că permite *intensivizarea funcției de reproducție și a ritmului de creștere și îngrășare a mieilor.* Intensivizarea reproducției înseamnă : sporirea fecundității și prolificității, posibilitatea efectuării de împerecheri timpurii la 8—10 luni a tineretului femel, putînd intra astfel în circuitul economic cu un an mai devreme, precum și obținerea a două fătări pe an sau a trei fătări în doi ani. Toți acești factori converg spre creșterea ratei de reproducție, respectiv obținerea unui număr mai mare de miei pe cap de oaie mamă pe an calendaristic și viață economică (6—7 ani), care în esență reprezintă indicele economic cel mai sintetic după care actualmente se apreciază gradul de rentabilitate al sectorului respectiv în țările cu ovicultură avansată.

Obținerea de miei în extrasezon, în mod aproape uniform în timpul anului, creează posibilitatea populării ritmice a complexelor de îngrășare specializate și obținerii greutății corporale mult mai mari la vîrsta de 5—6 luni la prețuri mult mai avantajoase. În situația în care accentul nu se pune cu precădere pe carne (care reclamă sporirea frecvenței fătărilor în aceeași unitate de timp), ci pe lînă, aceasta poate fi cu ușurință asociată și cu sporirea producției de lapte-marfă.

De asemenea, atît în exploatarea ovinelor pentru producția de carne, cît și în cea pentru lînă-carne sau lînă-lapte-carne, indicele de rentabilitate crește atunci cînd înțărcarea tardivă la 2—4 luni se înlocuiește cu înțărcarea foarte timpurie, semi-timpurie sau timpurie. Între principalele avantaje economice ale înțărcării timpurii a mieilor (6—12 ore după naștere) sau semi-timpurie (12—14—20 zile) aplicată în mod curent în Anglia, Franța, Germania etc., se numără : posibilitatea organizării unui nou ciclu reproductiv a oilor-mame în cazul exploatării pentru producția de carne, organismul lor refăcîndu-se mai repede după fătarea precedentă ; obținerea unei cantități mai mari de lapte-marfă în situația în care se urmărește acest produs ; sporirea numărului de miei pe cap de oaie-mamă ; intensificarea ritmului de creștere în greutate a mieilor datorită unei furajări constante pe bază de rații standardizate și scurtarea cu 50—60 zile a perioadei lor de îngrășare, de unde rezultă o economie de circa 60—70 kg nutrețuri concentrate pe cap de ovină și de sute de mii de tone la nivelul oviculturii ; mărirea numărului tineretului femel care la vîrsta de 8—10 luni poate fi împerecheat timpuriu înlocuind astfel oile reformate ; testarea timpurie a tineretului mascul pentru producția de carne și de lînă ; reducerea efortului fizic și creșterea productivității muncii prin mecanizarea procesului de hrănire, distribuire a furajelor, evacuare a dejecțiilor ș.a.

Prin aplicarea înțărcării foarte timpurii, la circa 6—10 ore de la naștere, la S.C.C.O. — Palas s-a obținut o greutate corporală a mieilor din rasa Merinos de 35—40 kg în numai 146 zile, cu un consum de 4,2 U.N. și 550 g P.D./kg spor, față de 200—210 zile, 5,7 U.N. și 600 g P.D în cazul înțărcării tradiționale, tardive a mieilor.

Generalizarea acestor metode de înțărcare presupune însă o industrie destul de dezvoltată de substituenți ai laptelui (care includ peste 70 la sută lapte de vacă deshidratat și care este destul de costisitor) și de nutrețuri combinate. În prezent, în unele țări, în locul laptelui deshidratat se folosește cu bune rezultate proteina obținută din : făina de pește, de carne, deșeuri de abator, din soia, zer delactozat, drojdie petrolieră etc.

Deși aceste metode prezintă importante avantaje economice, totuși, în faza actuală a dezvoltării zootehniei din țara noastră, sînt dificil de generalizat în practică. În schimb, se impune și este posibilă introducerea și generalizarea înțărcării timpurii a mieilor la vîrsta de 30—35 zile (în loc de 80—90 zile), care nu reclamă existența substituienților de lapte și nici a utilajelor necesare administrării lor. Această metodă presupune existența unei producții sporite de lapte a oilor mame în special în prima lună a lactației și suplimentarea hranei mieilor cu nutrețuri concentrate încă de la vîrsta de 5—6 zile. În felul acesta mieii se vor obișnui de timpuriu cu consumul furajelor concentrate, sporul de greutate va fi mai mare, iar separarea de mame va fi suportată mai ușor, evitîndu-se stressul de înțărcare care, de obicei, determină o stagnare a sporului de greutate aproximativ 2 săptămîni.

Selecția — condiție hotărîtoare pentru sporirea producției de lapte

O PRODUCȚIE de lapte sporită presupune și o riguroasă selecție a oilor în această direcție, hrănirea lor stimulativă începînd chiar din a doua lună de gestație. Din acest punct de vedere nu numai că nu s-a făcut nici un progres, ci, dimpotrivă, se constată o preocupare redusă față de sporirea producției de lapte, deosebit de importantă din punct de vedere biologic și comercial. Or, numeroasele cercetări experimentale și rezultate din producție au demonstrat că la baza înlăturării importantelor pierderi de miei în primele săptămîni de viață — datorită, de regulă, proastei hrăniri — și a rezolvării problemei sporirii producției de lînă și de carne stă într-o foarte mare măsură existența unei producții ridicate de lapte a oilor-mame, îndeosebi în primele 1—2 luni de lactație.

Se știe că în acest interval de timp mieii înregistrează din punct de vedere biologic cea mai mare energie de creștere corporală și în consecință cele mai ridicate sporuri de greutate, necompensate ulterior, precum și definitivarea desimii lînii pentru tot restul vieții. În prima lună după naștere, cînd laptele matern reprezintă alimentul de bază al mieilor, are loc cea mai importantă erupție a fibrelor. Orice restricție nutritivă în această perioadă se repercutează negativ asupra dezvoltării întregului înveliș pilos. Din acest punct de vedere, datele tabelului nr. 1 sînt deosebit de convingătoare și demonstrează că atît în cazul fătărilor simple cît și gemelare tineretul provenit din grupa oilor cu producția cea mai mare de lapte a înregistrat o greutate corporală cu circa 5 kg mai mare și o cantitate suplimentară de lînă spălată, de 0,5 kg, față de sporurile provenite din mame cu producția cea mai redusă de lapte. Aceste surplusuri trebuie puse pe seama intensificării ritmului de creștere în greutate, precum și a creșterii lungimii și desimii fibrelor de lînă care, raportate la un efectiv de cîteva milioane capete, se transformă în cantități suplimentare însemnate. Aceeași influență este exercitată și în modul de hrănire așa cum rezultă din experiențele efectuate la S.C.C.O. — Palas în cazul tineretului ovin din rasa Merinos (tabelul nr. 2).

Tabelul nr.2

Influenţa hrănirii stimulative asupra greutăţii corporale şi a cantităţii de lînă (după S.Timaru şi colab.)

Felul hrănirii	Perioada	Greutatea corp. (kg)	Cantitatea de lînă (kg)	Lungimea fibrei (cm)
Hrănire stimulativă	naştere-tundere	85,8o	11,7o	lo,84
	6 luni-tundere	81,6o	9,88	lo,46
	9 luni-tundere	78,9o	8,77	lo,65
Hrănire după norme actuale	naştere-tundere	67,3o	7,81	9,66

Încrucișările industriale pentru carne trebuie să furnizeze și material de prăsilă

ÎN VEDEREA sporirii producției de carne de ovină au luat ființă în ultimii ani un număr însemnat de complexe I.A.S. și intercoperatiste de îngrășare a mieilor în sistem industrial, de mare capacitate (20—30 mii pe serie). Concomitent, se desfășoară cu bune rezultate acțiunea de încrucișare industrială a oilor locale cu rase valoroase de carne importate din Anglia, Franța, R. F. Germania etc. În acest scop, statul alocă anual sume importante. Eficiența acestor importuri ar fi și mai ridicată în situația în care an de an nu tot tineretul metis rezultat s-ar livra pentru sacrificare odată cu îmbătrînirea și lichidarea importului respectiv. S-ar justifica pe deplin sub aspect economic măsura ca cel puțin o parte din tineretul metis, în special mieluțe, să fie reținut pentru prăsilă în vederea creării în diferite I.A.S.-uri și zone ale țării a unor tipuri locale de oi românești de carne-lînă sau de lînă-carne.

Producția de pielicele in regres?

O ALTĂ PROBLEMĂ care ar trebui să rețină mai mult atenția sub raport economic este și cea a sporirii numerice a ovinelor pentru producția de pielicele de tip Karakul. În această privință deținem o tradiție de peste 65 ani în centrul și nord-estul Moldovei unde există peste un milion de oi Țurcane negre și brumării cu o pronunțată afinitate biologică cu rasa Karakul, exteriorizată chiar de la prima generație de încrucișare. Dealtfel, sînt deosebit de concludente și rezultatele bune obținute de fostele G.A.S.-uri: Ripiceni, Dîngeni, Albești, Stațiunea experimentală zootehnică (S.E.Z.) Popăuți, care au obținut în anii din urmă pielicele elită și de calitatea I în proporție de peste 40 la sută și de 65 la sută la fosta S.E.Z. Dulbanu-Mizil.

Încrucișarea industrială, la prima generație în zonele cu precipitații mai mari și numai pînă la a treia generație în cele cu precipitații mai reduse, au demonstrat eficiența sporită a acestei categorii de ovine, permițînd chiar formarea unui Karakul local negru și brumăriu. Cu toate acestea, în ultimii ani, deși pielicelele de calitate superioară sînt solicitate tot mai mult pe piața internă și la export și se valorifică în condiții foarte avantajoase, rasa Karakul și metișii acesteia au început să fie substituiți de către oile cu lînă fină, avînd în vedere bunele rezultate obținute în această privință în special la ferma Deleni a I.A.S. Cotnari, care deține numai pentru sectorul ovin circa 1 400 ha pentru baza furajeră. (Ar fi util ca și celelalte I.A.S.-uri și mai ales cooperative agricole să poată crea astfel de condiții de furajare). Este cît se poate de elocvent faptul că în sectorul gospodăriilor individuale, potrivit unor recente date statistice, nu se renunță la oile de tip Karakul, tocmai pe motivul valorii comerciale ridicate a pielicelelor de calitate superioară, datorită unei producții de 35—45 kg lapte-marfă anual (mieii sacrificîndu-se între 1—3 zile de la naștere) și a obținerii a 2—3 kg lînă. Deși prin harta de zonare a ovinelor în perspectivă s-a circumscris o zonă întrucîtva mai redusă ca pînă acum pentru creșterea ovinelor pentru pielicele, considerăm că ar trebui ca acestei categorii să i se acorde mai multă atenție. Ținînd seama și de conjunctura economică internațională, este necesar să reținem că ovinele din rasa Karakul sînt în creștere numerică și pe plan mondial mai ales în U.R.S.S., Iran, Afganistan, Republica Sud-Africană și Africa de Sud-Vest, care dețin efective de ordinul milioanelor de capete.

PROPUNERI PENTRU REDRESAREA ȘI INTENSIFICAREA CREȘTERII OVINELOR ÎN ȚARA NOASTRĂ

- **Organizarea producerii de furaje în fermele proprii de ovine, prin repartizarea suprafețelor aferente și prin buna lor gospodărire;**
- **Îmbunătățirea modului de valorificare a furajelor grosiere prin administrarea lor preparată sub formă de amestec unic și extinderea producerii de nutrețuri însilozate;**
- **Respectarea cu strictețe a cantităților și sortimentelor de nutrețuri repartizate ovinelor prin balanța furajeră a planului anual de producție și nedistribuirea lor altor specii de animale;**
- **Aplicarea unei hrăniri stimulative în raport cu stările fiziologice, avînd în vedere particularitățile dezvoltării învelișului linos, intensitatea energiei de creștere a tineretului și mecanismul secreției laptelui la oi;**
- **Repartizarea — în mod temporar — cooperatorilor a unor suprafețe de teren din proprietatea obștească în funcție de numărul de animale din gospodăria personală după recoltarea cerealelor în vederea producerii culturilor duble;**
- **Concentrarea efectivelor în unități specializate, prevăzute și cu centre de testare a reproducătorilor pentru producția de lînă și de carne (tip Deleni, Peștera);**
- **Conservarea potențialului genetic al raselor locale în limitele arealului lor de răspîndire stabilit prin harta de zonare a ovinelor;**
- **Trecerea la întreținerea ovinelor în stabulație permanentă, metodă caracteristică unei agriculturi intensive, cu importante avantaje economice;**
- **Extinderea obligatorie a lucrărilor de selecție și după criteriul capacității lactogene a ovinelor, avînd în vedere importanța biologică și comercială a acesteia, precum și folosirea celor mai valoroși berbeci testați tot după această însușire;**
- **Reținerea pentru prăsilă proprie a unui număr apreciabil de metiși, îndeosebi mieluțe rezultate din încrucișările industriale dintre rasele locale de oi cu berbeci de carne importați, precum și gruparea și întreținerea acestora în turme separate, în condiții corespunzătoare de hrănire;**
- **Îmbunătățirea condițiilor de adăpost, în special pentru perioada fătărilor timpurii, și mecanizarea lucrărilor de preparare și distribuire a furajelor, de evacuare a dejecțiilor, a condițiilor de dezinfecție și recoltare a produselor;**
- **Reducerea fluctuației îngrijitorilor prin îmbunătățirea condițiilor lor de lucru și de viață;**
- **Pentru crescătorii individuali, în special din zonele necooperativizate, să se impulsioneze crearea de asociații cu drepturi și îndatoriri stipulate într-un statut special care ar permite:**
    - **— ameliorarea mai rapidă a materialului biologic prin livrarea contra-cost de reproducători valoroși sau prin însămînțări artificiale în cadrul rețelei județene de reproducție și selecție;**
    - **— valorificarea la prețuri stimulatorii a produselor livrate peste cantitatea contractată inițial;**
    - **— repartizarea — pe o perioadă de 5—10 ani — a unor suprafețe de pășuni montane cu obligația asociației de a le curăți, fertiliza, suprainsămînța și exploata rațional;**
    - **— valorificarea — pe bază de convenție — în timpul iernii a diferitelor surplusuri de furaje grosiere din cadrul unor I.A.S.-uri, în schimbul pășunatului animalelor acestor întreprinderi vara în zonele de munte;**
    - **— procurarea, la preț oficial, a nutrețurilor concentrate necesare mai ales pentru perioada de gestație și prima parte a lactației;**
    - **— dezvoltarea unor activități meșteșugărești de producere a covoarelor, cojoacelor, brînzeturilor tradiționale, obiectelor de artizanat etc. în zona alpină;**
    - **— organizarea unor cursuri de calificare profesională a crescătorilor și difuzarea unor broșuri și articole de specialitate în scopul ridicării cunoștințelor lor economice și de specialitate;**
    - **— organizarea anuală de tîrguri-expoziții cu vînzare de animale și produse, încurajarea festivităților tradiționale specifice crescătorilor de ovine din țară.**

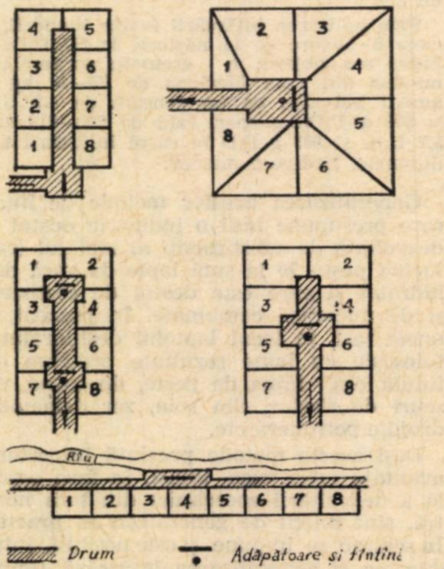

Schema nr. 1: 5 **posibilități de organizare a sapei furajate în funcție de configurația terenului.**

În afara acestor aspecte legate de posibilitățile de valorificare eficientă a particularităților biologice a ovinelor prin aplicarea unor metode și tehnologii moderne, o însemnătate deosebită pentru sporirea eficienței economice a exploatării acestei specii o prezintă și luarea în considerare a unor măsuri economice și tehnico-organizatorice de primă necesitate, măsuri redate în caseta alăturată.

Desigur, avînd în vedere potențialul biologic al raselor noastre de ovine și în special existența unui număr apreciabil de plusvariante existente în cadrul fiecărei rase și ferme, cît și condițiile social-organizatorice și naturale favorabile, considerăm că există toate posibilitățile de sporire maximă a rentabilității exploatării acestei specii și de realizare a parametrilor prevăzuți pentru planul economic viitor.

conf. dr. V. TAFTĂ

Facultatea de zootehnie
a Institutului agronomic
„Nicolae Bălcescu" București

---

*) Pe tema posibilităților de intensificare a creșterii ovinelor în țara noastră au mai apărut în Revista economică următoarele studii: **Oile: efective, randamente, eficiență** (nr. 9 din 28 februarie a.c.) și **Resursele de sporire a randamentelor și efectivelor de ovine** — investigație „R.E." în 36 unități agricole (nr. 18 din 2 mai a.c.).

CO
CONDUCERE
ORGANIZARE

ANCHETA „R.E." • ANCHETA „R.E." • ANCHETA „R. E."

DEMOCRAȚIA ECONOMICĂ MUNCITOREASCĂ ÎN ACȚIUNE (I)

— Posibilități de perfecționare a stilului și metodelor de lucru ale comitetelor oamenilor muncii —

În continuarea preocupărilor noastre orientate spre evidențierea modului cum funcționează organele de conducere colectivă ale unităților economice [1]), a posibilităților de îmbunătățire a activității acestora, publicăm în acest număr rezultatele unei investigații concrete relative la stilul de muncă al comitetelor oamenilor muncii dn 26 de întreprinderi din industria constructoare de mașini, metalurgie, chimie și industria ușoară.

PRIN MULTIPLELE exemple, practica noastră economică a dovedit nu numai viabilitatea, ci și avantajele principiului conducerii colective în unitățile socialiste de stat, în întreaga activitate productivă, care a ridicat pe o treaptă superioară democrația socialistă. În răstimpul relativ scurt trecut de la crearea lor, organele de conducere colectivă din întreprinderi și centrale au acumulat o experiență valoroasă, sînt ancorate puternic în viața acestora, își exercită din plin atribuțiile stabilite prin lege, se ocupă cu autoritate, competență și răspundere de rezolvarea problemelor pe care le ridică organizarea și conducerea producției, realizarea sarcinilor de plan.

Prin funcționarea organelor de conducere colectivă se asigură fuziunea gîndirii tehnice, economice si social-politice, membrii organelor de conducere colectivă fiind recrutați atît din rîndul specialiștilor, cît și al organizațiilor de partid, sindicale, precum și din rîndul muncitorilor. Totodată, se obține o viziune de ansamblu asupra întregii activități a unităților, întrucît din organele de conducere colectivă fac parte atît oameni aflați la cîrma conducerii unităților respective, dar și oameni din clocotul muncii, care cunosc cel mai bine modul în care se desfășoară producția la un loc sau altul, într-un sector sau altul, care sînt problemele care preocupă colectivul. În fine, prin participarea efectivă a tuturor membrilor organelor de conducere colectivă la dezbaterea problemelor puse în discuție se ajunge la situația favorabilă că hotărîrile luate exprimă opinia generală a colectivului și oferă garanția că ele vor fi îndeplinite prin aportul tuturor muncitorilor, inginerilor, economiștilor, tehnicienilor.

În tabelul nr. 1 sînt redate, succint, rezultatele unei anchete de opinie la care au participat 110 membri ai comitetelor oamenilor muncii din 26 de întreprinderi (din industria constructoare de mașini, metalurgie, chimie și industria ușoară).

Întrebare	Răspunsuri	Număr de membri care au optat pentru răspunsul respectiv
1 Cînte propuneri interesante, cu eficiență concretă, ați făcut în ultimele șase luni ?	1 a) 3 propuneri	11
	b) 2 propuneri	38
	c) 1 propunere	26
	d) nici o propunere	35
2 Ca reprezentant al colectivului în comitetul oamenilor muncii, de cîte ori ați luat cuvîntul în ultimele șase luni ? (au răspuns cei 46 de reprezentanți)	2 a) de trei ori	11
	b) o dată	15
	c) nici o dată	19
	d) fără răspuns	1
3 Precizați principalele deficiențe constatate de dumneavoastră în actvitatea comitetului oamenilor muncii	3 a) nu se respectă unele din hotărîrile proprii ale comitetului	24
	b) în dezbaterile comitetului nu sînt aduse întotdeauna problemele esențiale ale activității productive	18
	c) nu se împart echilibrat sarcinile	16
	d) nu se controlează sistematic modul în care se îndeplinesc sarcinile	9
	e) sînt neglijate uneori problemele sociale	8
	f) nu se ține întotdeauna seama de propunerile făcute de reprezentanții colectivului	6
	g) directorul își impune întotdeauna punctul său de vedere	4
	h) fără răspuns	25

anchetă prin care am urmărit evidențierea direcțiilor și modalităților de perfecționare în continuare a stilului și metodelor de muncă ale acestor organe de conducere colectivă.

Principala concluzie care se degajă din analiza datelor anchetei este aceea că, majoritatea membrilor comitetelor oamenilor muncii, cunoscîndu-și atribuțiile, și le exercită din plin, manifestîndu-se printr-o participare activă la dezbateri și la elaborarea deciziilor, la înfăptuirea hotărîrilor care se adoptă.

La o analiză mai atentă se constată însă și unele neajunsuri în funcționarea angrenajului conducerii colective care țin în principal de insuficienta preocupare a unor membri pentru valorificarea gîndirii și experienței lor în soluționarea problemelor complexe ce se ridică în fața organelor de conducere colectivă. pentru antrenarea întregii lor creativități la elaborarea propunerilor pentru îmbunătățirea activității unităților. În cazurile investigate, circa o treime dintre membrii comitetelor oamenilor muncii nu au făcut nici o propunere de-a lungul unui întreg semestru. Și mai surprinzător este faptul că unii reprezentanți ai oamenilor muncii nu iau cuvîntul în ședințele organelor de conducere colectivă.

Angrenarea efectivă, în plenul ședințelor de lucru și în activitatea practică pentru aplicarea hotărîrilor adoptate, în dirijarea competentă a activității economice, a tuturor membrilor organelor de conducere colectivă nu se poate asigura decît prin instaurarea de la început a unui climat propice dezbaterii efective, în spirit profund democratic, a problemelor, garantîndu-se în practică dreptul fiecăruia dintre membri de a-și susține punctul de vedere, chiar dacă este în divergență cu al altora.

Activitatea organelor de conducere colectivă nu trebuie în nici un caz să se rezume la a vota justețea unor măsuri prestabilite. Optimizarea deciziilor care se iau va putea fi realizată numai ca urmare a unei asemenea dezbateri creatoare, prin luarea în considerare a părerilor documentate ale specialiștilor și, concomitent, a experienței bogate și a punctelor de vedere înaintate ale celorlalți factori competenți ai organelor de conducere colectivă.

Finalitatea muncii organelor de conducere colectivă din întreprinderi și centrale o constituie eficiența deciziilor luate, pentru înlăturarea unor neajunsuri, pentru perfecționarea întregii activități productive. Hotărîrile trebuie aduse neîntîrziat la cunoștința colectivului, pentru a-l putea antrena cu toate forțele la înfăptuirea lor. În unele întreprinderi și centrale se constată însă că reprezentanții colectivului sau cadre cu munci de răspundere omit să informeze operativ și exact masa oamenilor muncii despre problemele discutate și hotărîrile adoptate. Capacitatea sporită de decizie a organului colectiv de conducere rămîne astfel izolată în sfera ședințelor. Or, autoritatea reprezentanților oamenilor muncii trebuie să se facă simțită nu numai în ședințele de lucru, ci și în fața colectivului care i-a ales. Membrii organelor de conducere colectivă au datoria să se situeze în permanență în fruntea tuturor acțiunilor desfășurate pentru materializarea măsurilor stabilite. Capacitatea de decizie trebuie să se întrepătrundă permanent cu răspunderea individuală, personală a fiecărui membru al organului de conducere colectivă pentru sectorul încredințat, precum și pentru traducerea în viață a hotărîrilor adoptate în colectiv pentru bunul mers al activității economice.

---

[1]) Vezi Ovidiu Nicolescu, Ioan Bratu : „Ce și cum decide biroul executiv al consiliului oamenilor muncii" în Revista economică nr. 5 a.c., ; „Consiliul oamenilor muncii — corelații structurale". în Revista economică nr. 7 a.c. ; „Ce și cum decid consiliile oamenilor muncii" în Revista economică nr. 8 a.c. ; Petru Desport : „Adunarea generală a oamenilor muncii" în Revista economică nr. 10 a.c.

Pentru ca organele colective de conducere, noul cadru de conducere al întreprinderilor și centralelor să dobîndească un conținut corespunzător, este necesar ca ele să reprezinte pretutindeni organisme dinamice de lucru, cu participarea activă, responsabilă și democratică a fiecărui membru component, organisme permanent axate pe sarcinile cheie ale producției. Ele au sarcina să asigure luarea în discuție a problemelor fundamentale, să stimuleze responsabilitatea tuturor reprezentanților, astfel încît aceștia să acționeze permanent ca purtători ai mandatului celor ce i-au desemnat. Cu toată claritatea subliniază conducerea partidului că principiul conducerii colective trebuie să se aplice în spiritul activității de partid, al răspunderii, al unirii eforturilor în soluționarea problemelor mari care stau în fața unităților din economie. Ele trebuie să urmărească sistematic eficacitatea măsurilor și hotărîrilor pe care le adoptă, modul în care acestea se traduc în viață. Este evident că, în măsura în care propunerile făcute și hotărîrile adoptate în cadrul ședințelor se materializează, sînt puternic stimulate interesul și spiritul de răspundere ale fiecărui membru component al organului de conducere colectivă, sporește puterea de decizie și acțiune a conducerii colective în unitățile economice.

conf. dr Nicolae NICHITA

TRIBUNA ECONOMISTULUI

De ce este oportună abordarea platformelor industriale ca un sistem economic-social

CONSTRUIREA pe același amplasament a mai multor întreprinderi din aceeași ramură, din ramuri conexe sau diferite, care pot prelucra în faze succesive materia primă și semifabricatele sau care folosesc în comun utilitățile (apă, canalizare, energie electrică și termică, transport etc.) constituie unul din obiectivele politicii partidului nostru în domeniul planificării teritoriale a forțelor de producție. Concentrarea rațională a întreprinderilor pe platforme industriale, pune în valoare, în același timp, superioritatea proprietății socialiste concretizată, între altele, în aceea că, în afară de o ordonare logică a întreprinderilor, se realizează însemnate economii la fondurile alocate pentru investiții prin reducerea volumului de spații de deservire, rețele electrice și termice, drumuri auto și căi ferate, rețele de apă potabilă și menajeră, telefonie etc.

Cum își efectuează practic activitatea unitățile economice din cadrul acestor platforme? Ce eficiență economică se obține actualmente din integrarea unităților în cadrul platformelor industriale? Este aceasta la nivelul celei scontate inițial? Dacă nu, ce direcții se impun pentru perfecționarea organizării și conducerii platformelor? Iată cîteva întrebări la care încercăm să răspundem analizînd cazul concret al platformei industriale a municipiului Constanța.

ÎN PARTEA de sud-vest a municipiului Constanța, începînd cu anul 1959 a început dezvoltarea zonei industriale pe un teren în care nu exista nici un fel de construcție anterioară. Deoarece întreprinderile construite în perioada anilor 1959—1974 (vezi caseta) sînt din ramuri diferite, nu a fost posibilă aplicarea dezideratului de a prelucra în faze succesive materia primă sau semifabricatele. Cu toate acestea ele folosesc în comun utilitățile. Faptul că, în prezent, platforma industrială respectivă apare ca o sumă de întreprinderi autonome, fiecare apelînd — pentru realizarea obiectivelor propriei dezvoltări — la soluții individuale, face ca eficiența economică rezultată din exploatare să fie relativ redusă, totodată nefiind realizate în condiții de deplină eficacitate nici toate problemele sociale ale zonei. Trecerea în revistă a unor elemente rezultate din analiza — este adevărat destul de succintă — a platformei Constanța sud-vest, ca și a propunerilor pentru care optăm, sînt cîteva dintre argumentele pe care le aducem în favoarea ideii afirmate.

A. MĂSURI CE VIZEAZĂ MAI BUNA ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR PLATFORMEI

1. În prezent, fiecare întreprindere din cadrul platformei are propria sa locomotivă Diesel pentru manevrarea vagoanelor, cu personal de deservire pe toate cele trei schimburi, inclusiv sărbătorile legale. Dar fiecare în parte are atît utilajele cît și forța de muncă extrem de puțin încărcate. O centralizare a acestei activități, fie prin preluarea de către C.F.R. a acestor activități, fie prin crearea unui oficiu de deservire anume constituit, ar reduce — după opinia noastră — cel puțin la jumătate cheltuielile făcute, ar elibera în același timp și forța de muncă foarte bine calificată, contribuind astfel la mărirea productivității muncii. Semnalăm că, în același timp, stația C.F.R. Palas, de pildă, are o permanentă lipsă de forță de muncă calificată pentru manevrarea parcului propriu.

2. Majoritatea întreprinderilor au opriri planificate anuale și lunare. Fiecare însă își rezolvă problema forței de muncă în aceste perioade în mod individual. Ar fi posibil, de la caz la caz, fie o planificare care să permită intrajutorarea cu forță de muncă între întreprinderi, fie organizarea de către industria locală sau cooperația meșteșugărească a unor echipe specializate de intervenție. Adoptarea uneia sau alteia din soluțiile propuse, ar avea și avantajul suplimentar — în cazul întreprinderilor ce realizează remont (și anume berea, uleiul, celuloza și hîrtia etc) de

---

Un instrument util pentru studenți, cadre de conducere specialiști din practică

GAMA încă destul de restrînsă a lucrărilor originale în domeniul organizării și conducerii unităților s-a îmbogățit recent cu o nouă lucrare de referință — cartea prof. dr. Paraschiv Vagu : **„Conducerea, organizarea și planificarea unităților industriale“ ¹)**, care reprezintă un apreciabil aport în tratarea intr-o viziune unitară, închegată, a celor trei domenii cu profunde condiționări reciproce precizate în însuși titlul menționat.

Într-adevăr, lucrarea se impune, pe de o parte, printr-o arie deosebit de cuprinzătoare, în sensul că realizează un larg tur de orizont al problemelor complexe și diversificate ale domeniilor amintite iar, pe de altă parte, prin caracterul sintetic al prezentării, oferind în această direcție un model de conciziune și logică în desfășurare. Totodată, lucrarea reține atenția prin conținutul ei dens, prin modul în care este sistematizat materialul și realizată armonizarea între prezentarea problemelor teoretice și cea a metodelor și tehnicilor concrete de lucru, prin limpezimea tratării, adresîndu-se unei game largi de cititori-cercetători, cadre de conducere și specialiști care desfășoară activități ce se înscriu în aria vizată de tematica cursului, studenți.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Prof. Dr. VAGU PARASCHIV

CONDUCEREA, ORGANIZAREA ȘI PLANIFICAREA UNITĂȚILOR INDUSTRIALE

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

Parcurgerea celor trei secțiuni în care este structurată cartea, corespunzătoare domeniilor menționate, evidențiază existența unor trăsături generale care îndreptățesc afirmațiile de mai sus : a) tratarea aspectelor complexe ale conducerii, organizării și planificării unităților industriale în lumina politicii economico-sociale a partidului nostru este o caracteristică dominantă a lucrării, documentele de partid găsindu-și o corespunzătoare reflectare și făcînd obiectul unor numeroase referiri ; b) concepția unitară se face simțită atît la nivelul fiecărei secțiuni, cît și în ansamblul lucrării ; c) caracterul cuprinzător este realizat prin fixarea drept obiectiv a acoperirii unei arii foarte largi impusă de altfel de însăși natura conducerii și organizării unităților cît și prin atingerea acestui obiectiv nu în condițiile menținerii la nivelul generalităților, ci mergînd permanent la grade diferite de detaliere, diferențiate în funcție de natură și interesul problemelor abordate ; d) lucrarea realizează consecvent trecerea logică de la fundamentele teoretice ale problemelor la aplicațiile lor practice, larg ilustrate cu exemple adecvate, oferind pe această bază specialiștilor, paralel cu idei și principii generale, instrumente practice, utile, eficiente de rezolvare corespunzătoare a problemelor concrete din unitățile industriale.

O trecere succintă în revistă a conținutului secțiunilor lucrării o considerăm necesară. Secțiunea I — **„Conducerea unităților industriale“** — debutează cu un amplu capitol consacrat procesului de conducere, esenței și conținutului său, prezentării diferitelor școli ale conducerii (din punctele de vedere cronologic și al condiționărilor lor succesive), precum și obiectului și conținutului științei conducerii. Este de subliniat tratarea în spirit cria-și planifica concediile de odihnă a întregului personal tehnologic în perioada opririlor, cu toate implicațiile pozitive ce s-ar evidenția în creșterea productivității muncii în perioada dintre remonturi prin existența unor formații de muncă permanente pe instalații, neafectate de concedii pe parcursul anului. Menționăm că, începînd cu anul 1973, pentru scurtarea termenului de remont la hîrtie și celuloză, întreprinderea noastră a apelat de pildă, pentru prestații de servicii la o cooperativă meșteșugărească („Ancora“) cu care colaborăm deja în foarte bune condiții.

3. Toate întreprinderile au ateliere proprii de întreținere și reparații, cu personal ce reprezintă 10—20% din numărul total al muncitorilor întreprinderilor și tocmai datorită acestor dispersări pe fiecare întreprindere, rezultă un grad mic de încărcare atît a oamenilor cît și a utilajelor. Abordarea ca sistem a platformei industriale, ar putea stabili de la caz la caz, fie organizarea pe întreprinderi a unui sistem riguros de inspecție preventivă, fie eventuale centralizări cu specializare a unor confecții, ca de exemplu : organe de asamblare, piese de schimb nespecifice etc, fie crearea unor echipe specializate subordonate industriei locale sau cooperației meșteșugărești, ca cele pentru întreținerea și verificarea aparatelor de măsuri și control, a celor de ridicat, a celor de transport uzinal etc, adică a celor ce se folosesc în toate întreprinderile, indiferent de ramura de care aparțin. Menționăm, în acest sens, că pentru scurtarea termenelor de reparații și mărirea productivității muncii, Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța a apelat la industria locală pentru menținerea în stare de funcționare a lifturilor industriale, cu bune rezultate.

4. Fiecare întreprindere are o centrală telefonică proprie, ce funcționează de regulă în trei schimburi și cu nu prea multe posturi telefonice. Gruparea acestor centrale telefonice, măcar pentru întreprinderile învecinate ar fi o soluție economică.

5. Toate întreprinderile au o pază proprie și o organizare proprie a serviciului P.C.I. O centralizare a personalului de deservire a unor utilaje specifice P.C.I. ca și a dotației respective, ar permite restringerea numărului de personal ca și crearea unei baze puternice în zona industrială. De asemenea, se pot face îmbunătățiri în legătură cu paza mai ales acolo unde unele întreprinderi au împrejurimi comune pe lungimi apreciabile.

B. MĂSURI CE VIZEAZĂ FOLOSIREA DEȘEURILOR

Pe platforma industrială a municipiului Constanța există două unități economice pe care le desparte doar strada și anume Fabrica de ulei și Întreprinderea de prelucrare a lemnului. Cojile de semințe de floarea soarelui (circa 26 000 tone anual) — de la Fabrica de ulei și deșeurile de lemn (circa 8 000 tone anual), — de la I.P.L. se folosesc de fiecare în parte în centrale termice proprii. Deșeurile amintite însă ar putea constitui o foarte bună materie primă pentru realizarea a circa 24 000 tone anual de P.A.L. Investiția s-ar putea realiza fie de către una din unitățile vizate, fie de către industria locală (poate cea mai indicată), care ar prelucra industrial aceste deșeuri.

Ar trebui deci ca pe platformele industriale să nu existe numai unități ale industriei republicane, ci să existe și secții, anume profilate, ale industriei locale sau cooperației meșteșugărești, care să prelucreze industrial deșeurile, să realizeze chiar unele faze intermediare și să execute prestații de servicii de genul intervențiilor și reparațiilor pentru industria republicană. Asemenea mici investiții s-ar justifica din fonduri de mică mecanizare, iar pe platforma industrială Constanța s-ar găsi și suprafețele libere necesare pentru amplasamente.

UNITĂȚILE COMPONENTE ALE PLATFORMEI INDUSTRIALE CONSTANȚA SUD-VEST

- **Întreprinderea mecano-navală (Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele).**
- **Întreprinderea de prelucrarea lemnului ; Depozitul Exportlemn ; Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas ; Întreprinderea de betoane comprimate și autoclavizate (Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții).**
- **Întreprinderea industriei lînii (Ministerul Industriei Ușoare).**
- **Fabrica de bere ; Fabrica de ulei ; Fabrica de lapte praf; Întreprinderea de mecanizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor).**
- **Întreprinderea electrocentrale cu o centrală electrică și de termoficare (Ministerul Energiei Electrice).**
- **Întreprinderea de morărit și panificație ; Întreprinderea de prefabricate și materiale de construcții (Consiliul Popular Județean Constanța).**

C. PROPUNERI CE VIZEAZĂ PROBLEMELE SOCIALE ALE PLATFORMEI

1. Zona industrială a municipiului Constanța fiind amplasată în partea de sud-vest a orașului în vreme ce zonele de locuit sînt amplasate în partea de nord, transportul în comun la și de la locul de muncă creează serioase dificultăți. O eșalonare riguroasă a programelor de lucru pe schimburi ar fi cît se poate de utilă atît pentru lucrătorii întreprinderilor din zona industrială, cît și pentru întreprinderile de transport în comun.

2. În zona industrială există o cantină-restaurant. Ar fi necesară folosirea acestei cantine-restaurant nu ca o simplă sală de mese, și așa insuficientă platformei, ci și ca un laborator de prepararea hranei calde, și pentru servire în spații anume amenajate, către toate întreprinderile industriale învecinate, după un anumit program.

3. De asemenea, în zonă există două baze sportive (una acoperită — a Întreprinderii de construcții hidrotehnice și un teren deschis — al Întreprinderii integrate de lînă). Utilizarea în comun a acestor baze sportive de către toate întreprinderile din zonă ar duce la o folosire mai eficientă a dotațiilor existente cît și la crearea unor condiții mai bune de dezvoltare a bazelor înseși.

Adoptarea măsurilor propuse ar fi posibilă, într-o primă etapă, prin acțiunea concertată a ministerelor economice ce au în subordine pe platforma industrială mai multe întreprinderi, învecinate sau foarte apropiate, a diferitelor centrale industriale, a Consiliului popular al municipiului Constanța. Trecerea la adoptarea propunerilor făcute va cunoaște, evident, un timp mai scurt sau mai îndelungat în funcție de complexitatea problemelor, de receptivitatea factorilor de decizie. În toate cazurile credem că este necesar însă să se pornească de la întocmirea unui „Studiu preliminar al sistemului general de organizare și conducere a platformei industriale“, care pornind de la abordarea platformei industriale nu ca o sumă de întreprinderi ce aparțin de centrale sau ministere economice diferite, ci ca un subsistem în cadrul orașelor, în care dezvoltarea fiecărei unități să fie concepută în optica dezvoltării ansamblului ca un organism viu, să aibă sarcina de a depista punctele critice, de a jalona măsurile necesare pentru eliminarea lor, pentru îmbunătățirea eficienței economice și a condițiilor sociale pe întreaga platformă. Ar fi posibilă apoi trecerea la elaborarea unor studii sau proiecte parțiale, la aplicarea acestora printr-o acțiune concertată a tuturor factorilor interesați.

I. DUMBRAVĂ
director,
Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța

---

tic, marxist-leninist, dialectic, pe care autorul o face diferitelor școli, curente și idei din domeniul conducerii întreprinderilor, discernînd cu claritate părțile pozitive ale fiecăruia din acestea, dar și laturile care urmăresc escamotarea unor aspecte proprii relațiilor de producție capitaliste. De asemenea, sînt de relevat, claritatea cu care sînt definite, rolul și locul științei conducerii în ansamblul celorlalte științe, surprinderea interferențelor pe care ea le are cu unele sau altele dintre acestea, afirmarea răspicată și argumentarea convingătoare a faptului că știința conducerii este înainte de toate o știință a relațiilor de conducere socială, al cărei caracter este determinat de natura orînduirii social-economice în cadrul căreia se exercită această conducere. După ce, în continuare, se prezintă pe larg într-o concepție modernă, evoluată, abordarea sistemică a problemelor de conducere, subliniindu-se caracterul procesului de conducere ca acțiune a sistemului de conducere asupra celui condus, se dezvoltă logic acest proces, disecat metodic în principalele funcții care îl concretizează. Tratarea fiecăreia din funcțiile conducerii prilejuiește circumscrierea domeniilor în care se exercită acestea, precum și detalierea lor.

Secțiunea a II-a — **„Organizarea producției și a muncii în unitățile industriale“** — tratează un domeniu a cărui vastitate explică de altfel dimensiunile apreciabile ale acestei părți. Deosebit de interesantă este concepția primelor două capitole („Organizarea producției în spațiu“ și „Organizarea producției în timp“), care tratează problemele procesului de producție și respectiv structurii de producție și concepție a întreprinderii industriale, tipurilor de producție și producția în flux ca formă superioară de organizare a producției, respectiv problemele calculului și reducerii ciclului de producție. Ceea ce se remarcă pe parcursul capitolelor vizînd organizarea producției este substanțialul instrumentar de calcul pus la dispoziție (relații, grafice, nomograme, scheme, etc.) care oferă posibilități largi de rezolvare a celor mai variate probleme de această natură din întreprindere. Totodată, aplicațiile oferite drept suport pentru ilustrarea diferitelor modalități de rezolvare argumentează valoarea practică a lucrării, asigurînd o înțelegere deplină a problemelor abordate. În aceeași manieră sînt tratate și ultimele capitole ale secțiunii : organizarea muncii și retribuirea.

Secțiunea a III-a : **„Planificarea unității industriale“** abordează problemele obiectivelor, funcțiilor, metodelor și tehnicilor de planificare în lumina imperativelor puse în această privință de documentele de partid și de stat și a progreselor marcante făcute în ultimii ani în direcția perfecționării acestei activități în țara noastră. Se accentuează corespunzător ideea că planul economico-social al întreprinderii industriale, derivat din planul național unic, constituie principalul instrument de conducere a activității întreprinderii, de integrare organică a acesteia în ansamblul economiei naționale. Detalierea și fundamentarea corespunzătoare a diferitelor secțiuni de plan se bazează pe o gamă largă de instrumente de analiză și planificare, pe care lucrarea le prezintă, insistînd asupra realismului ce trebuie să caracterizeze indicatorii corespunzători acestor secțiuni, prin luarea în considerare și cuantificarea influenței diferiților factori, precum și prin conectarea judicioasă a secțiunilor componente în planul unitar.

Ținuta științifică a lucrării, larga bază documentară și experiența practică pe care se sprijină, conținutul valoros — deopotrivă teoretic și practic — pe care îl are, plasează lucrarea în rîndul lucrărilor de vîrf — puține de altfel pînă în prezent — care pun treptat bazele unei adevărate **școli românești a științei conducerii.**

Corneliu RUSSU
prodecan — Academia „Ștefan Gheorghiu“ — Institutul central pentru pregătirea cadrelor de conducere din economie și administrația de stat

---

[1] Prof. dr. P. Vagu : Conducerea, organizarea și planificarea unităților industriale, Editura didactică și pedagogică, București, 1975.

PRINCIPIILE MARXISM-LENINISMULUI – BAZA OBIECTIVĂ ŞI TRAINICĂ A COLABORĂRII ECONOMICE ÎNTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

ÎN ANSAMBLUL marilor transformări revoluționare, sociale și naționale, care schimbă tot mai mult raportul de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresiste, un loc de prim ordin îl ocupă dezvoltarea continuă și susținută a economiilor naționale ale țărilor socialiste, afirmarea tot mai puternică a socialismului ca mod de producție instaurat în 14 țări ce se dezvoltă independent, edificînd și consolidînd neîncetat noua orînduire, pornind de la legile obiective ale dezvoltării sociale și de la condițiile concrete economice, politice și istorice existente în fiecare țară. **„Sistemul socialist mondial — rezultat al unui proces istoric legic, al victoriei orînduirii socialiste într-o serie de state ale lumii, al trecerii a noi țări pe calea făuririi noii orînduiri sociale, al materializării ideilor socialismului în viața popoarelor la scara unei mari părți a planetei noastre — exercită o influență tot mai puternică asupra dezvoltării sociale contemporane, asupra întregului curs al vieții internaționale“1).**

Creșterea influenței socialismului în viața internațională, în cadrul proceselor economico-sociale și politice ale contemporaneității, capătă, în condițiile actuale, o însemnătate deosebită, valențe noi, mai ales avînd în vedere faptul că noi și noi popoare, eliberîndu-se de dominația străină și pornind pe calea unei dezvoltări de sine stătătoare, își exprimă, într-o formă sau alta, opțiunea pentru un mod nou de organizare a economiei și a vieții sociale. Creșterea influenței socialismului este legată în primul rînd de rezolvarea cu succes a problemelor construcției societății noi, în fiecare țară în parte, de modul cum se asigură promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane și modernizarea bazei tehnice-materiale, creșterea avuției naționale și ridicarea nivelului de trai al propriului popor. În același timp, afirmarea socialismului ca sistem mondial este determinată de instaurarea fermă a noului tip de relații internaționale dintre țările socialiste și de dezvoltarea pe această bază a colaborării și cooperării economice reciproce.

Cristalizarea și afirmarea acestui nou tip de relații — problemă istorică nouă apărută odată cu victoria socialismului în mai multe țări — a avut și are ca premisă instaurarea și respectarea neabătută a unor principii care să împletească în mod organic, într-o formă unitară, exigențele generale ale unor relații echitabile între state în lumea contemporană, cu cerințele specifice ale unității și coeziunii între țările socialiste, legate între ele prin identitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale — construirea socialismului și comunismului —, prin baza economică de același tip creată în fiecare țară — proprietatea socialistă — prin comunitatea ideologiei marxism-leninismului .Aceste baze principiale care concretizează, practic, însăși esența relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, cuprind într-un tot indestructibil principiile marxism-leninismului și internaționalismului socialist, ale egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, respectării integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovărășești și avantajului reciproc.

Cît privește țările socialiste membre ale C.A.E.R., principiile care trebuie să stea la baza relațiilor dintre ele au fost consfințite în statutul acestei organizații, precum și în „Programul complex“, în care se subliniază că experiența istorică a confirmat pe deplin forța vitală a principiilor marxist-leniniste ale relațiilor interstatale de tip nou, „care corespund cerințelor obiective ale consolidării construcției socialiste în fiecare țară și condițiilor dezvoltării sistemului mondial socialist, contribuie la crearea unei baze trainice pentru o colaborare internațională largă și fructuoasă“2).

Totodată, ținînd seama de experiența colaborării fructuoase în cadrul C.A.E.R. și de obiectivele noi pe care și le-au propus în domeniul adîncirii și perfecționării colaborării reciproce, țările socialiste membre au înscris în „Programul complex“ o serie de norme cu valoare de principii de bază cum sînt respectarea liberului consimțămînt deplin și intereselor naționale, excluderea creării de organisme supranaționale, neafectarea problemelor planificării interne, independenței organizatorice, patrimoniale și juridice a întreprinderilor și organizațiilor economice naționale care participă la colaborare.

Constituind un tot unitar, dialectic, din care nici un element nu poate fi rupt sau izolat de celelalte fără a se altera întreg sistemul, aceste principii nu sînt o emanație subiectivă, ci expresia obiectiv-necesară a unor realități și a unor cerințe vitale, majore ale afirmării noii orînduiri sociale. **În primul rînd,** socialismul, prin însăși natura sa, presupune înlăturarea oricăror forme de exploatare, atît a omului de către om, cît și a unei națiuni de către alta. În acest sens Marx și Engels încă în „Manifestul Partidului Comunist“ subliniau că „în măsura în care va fi desființată exploatarea unui individ de către celălalt, va fi desființată și exploatarea unei națiuni de către alta“3). Realizarea acestei cerințe a fost și este cu atît mai stringentă, cu cît capitalismul și mai ales — așa cum a subliniat V.I. Lenin — imperialismul a divizat națiunile în două grupe — pe de o parte, un mic număr de națiuni asupritoare, dominante, privilegiate, cu drepturi depline, iar pe de altă parte o imensă majoritate de națiuni asuprite, dependente și semidependente, lipsite de drepturi — astfel că „timp de secole s-a acumulat indignarea și neîncrederea națiunilor dependente, lipsite de drepturi depline, față de națiunile dominante și asupritoare“4). Socialismul presupune, în mod obiectiv, eliminarea oricăror forme și metode de relații care ar crea ori ar perpetua inegalități de ordin economic și politic, sau care ar neglija ori ar impieta cerințele dezvoltării fiecărui popor în numele unei presupuse dezvoltări a socialismului în ansamblul său. **În al doilea rînd,** comunitatea țărilor socialiste nu este o categorie abstractă, amorfă, în care părțile componente și-ar pierde identitatea, întocmai ca picăturile în apa mării. În realitate aceste țări sînt și se dezvoltă ca entități distincte, state suverane, independente, care au, fiecare, un teritoriu propriu, o organizare politică proprie, un complex economic național unitar — organic închegat atît prin proprietatea socialistă, cît și prin indestructibilitatea proporțiilor reproducției sociale — formate în cursul unui îndelungat proces de dezvoltare istorică a fiecărui popor.

În procesul dezvoltării istorice a socialismului se împletesc și se intercondiționează două tendințe cu caracter obiectiv : pe de o parte are loc dezvoltarea fiecărei țări socialiste, a economiei naționale a acesteia, ca bază a înfloririi națiunii. Așa cum au subliniat clasicii marxismului și cum demonstrează practica socială, în perioada construcției socialiste, cît și în societatea comunistă, pentru multă vreme, națiunea și statul național au de jucat un rol de mare însemnătate, întărirea națiunii și a statelor naționale independente constituind un factor primordial al făuririi cu succes a socialismului și comunismului. Pe de altă parte, se dezvoltă colaborarea și prietenia dintre țările socialiste, are loc un proces de apropiere între națiuni, pe baza colaborării egale, democratice, liber consimțite dintre ele. Rolul decisiv în stimularea acestui proces revine înseși statelor socialiste.

TREBUIE subliniat că în condițiile actuale se amplifică în mod deosebit însemnătatea ambilor factori ai afirmării forței, prestigiului și influenței noii orînduiri pe plan mondial. Pe de o parte, partidele comuniste și muncitorești își îndeplinesc sarcina de a conduce opera constructivă a popoarelor din țările respective în condițiile creșterii complexității problemelor construcției socialismului dezvoltat și comunismului și ale unei mari diversități a condițiilor în care se realizează edificarea noii orînduiri în țări care au pornit de la niveluri foarte diferite de dezvoltare economico-socială. Numai pe această bază poate fi pus în evidență faptul că socialismul este orînduirea capabilă să asigure fiecărui popor deplina eliberare socială și națională, că partidele din țările respective călăuzite de învățătura marxist-leninistă sînt singurele în măsură să soluționeze problemele tot mai diverse și specifice ale consolidării și perfecționării noii orînduiri.

Pe de altă parte, crește importanța relațiilor dintre țările socialiste pentru afirmarea superiorității și forței de atracție a socialismului în lumea de astăzi, ca urmare a cel puțin trei factori : a) pe măsura dezvoltării economiilor naționale ale țărilor socialiste se dezvoltă și se diversifică relațiile dintre acestea ; b) în condițiile actuale, cînd la ordinea zilei stă problema restructurării relațiilor economice internaționale și instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, relațiile dintre țările socialiste au menirea istorică de a contura prototipul raporturilor bazate pe o colaborare egală și liberă între națiuni egale, libere și suverane ; c) tot mai multe popoare se conving de faptul că în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane calea capitalistă nu mai oferă țărilor în curs de dezvoltare posibilitatea unui progres rapid, formulînd, într-o formă sau alta, opțiuni socialiste sau inspirîndu-se din practica țărilor socialiste.

În aceste condiții, raportul dintre factorii naționali și internaționali în construcția socialistă capătă noi valențe.

Asigurînd dezvoltarea cu succes a operei de construcție socialistă în fiecare țară, întărind colaborarea cu țările socialiste, partidul comunist din țara respectivă își îndeplinește atît principala îndatorire națională față de poporul său, cît și obligațiile internaționaliste față de celelalte țări socialiste, față de cei ce muncesc de pretutindeni. Înfăptuirea cu succes a sarcinilor fundamentale ale construcției socialiste reprezintă, deci, aportul esențial al fiecărei țări la întărirea sistemului mondial socialist, la cauza socialismului și păcii.

În această ordine de idei, apar cu totul neîntemeiate încercările unora de a contrapune într-o formă sau alta internaționalismul proletar grijii pentru propășirea națiunii și a statului național independent. Asemenea încercări nu servesc intereselor făuririi socialismului în fiecare țară, întăririi solidarității țărilor socialiste și creșterii prestigiului socialismului în lume.

PARTIDUL Comunist Român a acționat și acționează în mod consecvent pentru dezvoltarea colaborării cu țările socialiste membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, pentru promovarea fermă a principiilor marxist-leniniste în relațiile dintre aceste țări în scopul progresului mai rapid al fiecărei economii naționale, pentru intensificarea procesului de egalizare a nivelurilor de dezvoltare a țărilor membre ale C.A.E.R., pentru creșterea pe această bază a forței sistemului socialist mondial și afirmarea superiorității socialismului ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., **„România va situa pe primul plan extinderea colaborării economice cu toate țările socialiste, care vor continua să dețină ponderea principală în comerțul nostru exterior. Vom intensifica activitatea de cooperare în producție cu țările socialiste, prin realizarea unor obiective comune, în diferite domenii de activitate. Fără îndoială, un loc important în relațiile economice și de cooperare în producție vor ocupa țările membre ale C.A.E.R. — în cadrul înfăptuirii Programului complex. Noi pornim în mod constant de la necesitatea extinderii acestei colaborări, pe baza principiilor marxist-leniniste, ale deplinei egalități, adoptate de comun acord“** 5).

Consecventă acestei orientări, România și-a dezvoltat și își dezvoltă relațiile economice externe cu țările care participă la activitatea C.A.E.R., contribuie activ la înfăptuirea „Programului complex“. Astfel, volumul schimburilor comerciale ale României s-a mărit în perioada 1961—1974, după cum urmează : cu U.R.S.S. — principalul partener economic al României — de 2,4 ori ; cu R.D.G. — de 4,5 ori ; cu R.S. Cehoslovacă — de 2,9 ori ; cu R.P. Polonă — de 6,9 ori ; cu R.P. Ungară — de 2,8 ori ; cu R.S.F. Iugoslavia — de peste 16 ori ; cu R.P. Bulgaria — de 9,0 ori ; cu Cuba — de peste 18 ori ; (în anii 1966—1974) ; cu R.P. Mongolă — de peste 14 ori. România participă, în același timp la coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale — metoda de bază a organizării colaborării economice în cadrul C.A.E.R. — la cele peste 20 de convenții multilaterale de specializare și cooperare în producție încheiate din 1972 și pînă în prezent ; ea participă, de asemenea la cele trei uniuni economice internaționale recent înființate — „Intertextilmaș“, „Interatomenergo“, și „Interchimfibre“ — ultima cu sediul în România — precum și la aproape toate organizațiile internaționale create de țările membre. Împreună cu alte țări, România participă la construirea în U.R.S.S. a unor mari obiective pentru producția de celuloză, azbest, feroaliaje, pentru transportul gazelor naturale, urmînd să primească, în schimbul aportului său, produse obținute la aceste obiective. Documentele Congresului al XI-lea al partidului nostru au subliniat că și în viitor țara noastră va participa la diferite forme de cooperare inclusiv la crearea de întreprinderi și societăți mixte de producție, acordînd, totodată o atenție deosebită dezvoltării colaborării tehnico-științifice.

Extinderea colaborării și cooperării între țările socialiste membre ale C.A.E.R. are loc prin forme și metode diferite, a căror perfecționare este menită să contribuie la punerea în practică a principiilor și prevederilor „Programului complex“, la soluționarea unor probleme de importanță hotărîtoare privind asigurarea progresului economico-social și dezvoltarea pe calea socialismului și comunismului a fiecărei țări.

În cadrul general al preocupărilor îndreptate în acest sens își fac loc, din păcate, teze și propuneri lipsite de fundamentare științifică și care sînt în contradicție flagrantă cu principiile prevăzute în statutul C.A.E.R. și „Programul complex“.

Așa, de pildă, unii economiști, pornind de la ideia că s-ar fi „maturizat cerința realizării proporționalității internaționale în dezvoltarea comunității socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. luate în ansamblu“, menită „să asigure adaptarea și împletirea structurilor complexelor economice naționale“, propun să se elaboreze „programul structural comun al dezvoltării complexului economic unic al acestor țări, în condițiile respectării proporțiilor principale ale reproducției în cadrul acestui complex“. Recunoscînd că este vorba, în fapt, de elaborarea „planului internațional de dezvoltare a complexului economic unic al țărilor membre ale C.A.E.R.“, autorii acestei propuneri afirmă că un asemenea „plan“ nu ar încălca suveranitatea economică a acestor țări. În mod firesc, se nasc însă numeroase întrebări : Cum poate fi respectată suveranitatea economică în condițiile cînd, un atribut esențial și inalienabil al statului — conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale, pe baza planului național unic — este substituită prin elaborarea unui „plan internațional“ și a unor „proporții internaționale la nivelul complexului economic internațional unic al țărilor membre ale C.A.E.R.“ ? Cine ar elabora acest plan ? Cine și în ce mod ar urmări și controla realizarea lui ? În ce relații s-ar afla „planul internațional“ cu planurile naționale unice (dacă asemenea planuri se mai au în vedere ?!) ? — iată numai cîteva întrebări la care autorii nu dau răspunsuri. În mod logic, răspunsul la aceste întrebări nu poate evita organismele supranaționale, cu prerogative și competențe de domeniul exclusiv al fiecărui partid comunist și stat național.

În contradicție evidentă cu principiile și normele fundamentale ale colaborării economice dintre țările socialiste se află și ideile unor economiști cu privire la „împletirea structurilor teritoriale“ și „crearea complexelor teritoriale de producție“ ale țărilor membre ale C.A.E.R.

Asemenea idei, vizînd „integrarea teritorial-geografică“ a țărilor membre ale C.A.E.R. vin direct în contradicție cu realitățile fundamentale ale epocii noastre, cu condițiile și cerințele actualului stadiu de dezvoltare a socialismului, cu perspectivele sale pentru o lungă perioadă de timp, decurgînd din faptul că, așa cum a subliniat Lenin, deosebirile statale și naționale vor dăinui încă foarte multă vreme chiar și după victoria deplină a comunismului pe plan mondial.

În accepțiunea leninistă asupra rolului statelor socialiste, singurul cadru de formare a proporțiilor, de ramură și teritoriale, îl reprezintă economiile naționale ale țărilor suverane, proporțiile exprimînd în fapt caracterul unitar și indivizibil al proprietății socialiste, și al economiei naționale. Stabilirea ritmurilor și proporțiilor de dezvoltare a economiei naționale a fiecărei țări nu este numai o activitate tehnico-organizatorică ; ea reprezintă, înainte de toate, o vastă activitate politică de orientare a dezvoltării economice și sociale în conformitate cu cerințele obiective ale fiecărei țări. Reprezentantul suprem al intereselor generale ale fiecărei țări este numai proprietarul mijloacelor de producție — poporul din țara respectivă. Existența proprietății socialiste în fiecare țară ca și exercitarea celorlalte atribute de către statul socialist, face ca acesta să fie reprezentatul și purtătorul intereselor fiecărui popor. Ca atare, organizarea și conducerea relațiilor reciproce se poate realiza optim prin activitatea practică a tuturor țărilor membre, prin reprezentanții cei mai autorizați ai fiecărui popor — partidul comunist — și nu prin organisme suprastatale. Formele de colaborare și cooperare între țările socialiste trebuie să contribuie la dezvoltarea forțelor de producție ale fiecărei țări, la generalizarea și consolidarea relațiilor socialiste de producție, la întărirea proprietății socialiste și la afirmarea puternică a dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale și pe destinele sale. De aceea, în dezvoltarea și perfecționarea formelor și metodelor de colaborare este necesar să se pornească, în mod constant, de la faptul că, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cincinalul următor și pentru încă o lungă perioadă de timp „colaborarea în cadrul C.A.E.R. trebuie să se desfășoare în spiritul prevederilor statutului acestui organism și al Programului complex, adoptate de comun acord“. Ea trebuie să asigure creșterea rolului planului național unic, întărirea conducerii politice de către fiecare partid a procesului de edificare a societății socialiste și comuniste în propria țară, creșterea rolului fiecărui stat socialist în opera de făurire a noii orînduiri sociale. Contribuind la creșterea forțelor de producție și crearea unei puternice baze tehnico-materiale în fiecare țară socialistă, la dezvoltarea pe toate căile a proprietății socialiste și sporirea avuției naționale, colaborarea economică între țările membre ale C.A.E.R. este chemată să sprijine, în același timp, eforturile statelor membre mai puțin dezvoltate industrial pentru accelerarea progresului lor economic și tehnic, să contribuie la accelerarea procesului de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică a acestor țări.

Numai concepută pe aceste baze, extinderea colaborării economice între țările membre ale C.A.E.R. poate avea drept rezultat afirmarea mai puternică a solidarității internaționale între statele socialiste, iar relațiile economice și de cooperare între acestea pot să constituie un exemplu de raporturi principial noi, echitabile, exercitînd o influență internațională tot mai puternică și contribuind la creșterea prestigiului și forței de atracție a socialismului în lume. În acest fel, a milita pentru afirmarea principiilor care stau la baza noului tip de relații internaționale, pentru găsirea celor mai adecvate forme și soluții de traducere a lor în viață constituie o formă de manifestare pregnantă a internaționalismului proletar.

prof. univ. dr. Gheorghe CREȚOIU

---

1). „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“, Ed. politică, 1975, pag. 186—187.

2). „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.“, „Scînteia“ din 7 aug. 1971.

3). **K. Marx, Fr. Engels,** Opere, vol. 4, Ed. politică, 1963, pag. 435.

4). **V.I. Lenin,** Opere complete, vol. 40, Ed. politică, 1966, pag. 44.

5). **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1974, pag. 70.

În sprijinul participanților
la învățămîntul politico-ideologic
și economic de masă
și la cursurile de reciclare

> **„Analiza marxist-leninistă a evenimentelor internaționale atestă cu putere că în lume se produc mari transformări revoluționare, sociale și naționale, care schimbă radical raportul de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste“**
>
> Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism .

PERSPECTIVE ALE DEZVOLTĂRII RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

1. Schimbări în raportul de forțe pe plan mondial

ÎN VIAȚA SOCIAL-POLITICĂ și economică internațională au loc schimbări radicale care conferă secolului nostru un dinamism cu totul fără precedent. Fără îndoială că aceste schimbări sînt deosebit de complexe și într-o serie de cazuri contradictorii încît nu este deloc ușor de desprins în toate situațiile tendințele într-o prospectivă determinabilă. Congresul al XI-lea al P.C.R. a adus în această privință o valoroasă contribuție desprinzînd cu multă claritate și profundă temeinicie principalele direcții în care evoluează aceste schimbări. În acest context se situează accelerarea crizei imperialismului și a sistemului capitalist, devenind tot mai evident caracterul istoric al acestei orînduiri care nu mai poate face față marilor probleme cu care este confruntată lumea contemporană.

Recesiunea economică care s-a generalizat în ultimii ani în sistemul capitalist — criza sistemului valutar internațional, proporțiile cu totul fără precedent în timp de pace ale ratei inflației prin care burghezia încearcă să arunce pe umerii maselor largi muncitoare și consumatoare povara fenomenului de criză, — evidențiază faptul că mitul „societății de consum“ permanent înfloritoare s-a spulberat. A devenit tot mai evident că nici rafinamentul unor instrumente cu care operează o știință ca marketingul, ale cărei virtuți metodologice nu le punem la îndoială, nu pot elimina elementele de haos, contradicția dintre producție și consum, nici managementul cu toate variantele sale mai simple sau mai sofisticate și de asemenea cu virtuți metodologice, nu pot găsi soluțiile unei armonii între clase într-o societate bazată pe exploatare.

Pe de altă parte țările socialiste, care obțin succese remarcabile în toate domeniile de activitate economico-socială, prin politica lor externă consacrată cauzei progresului și păcii în lume, exercită o înrîurire tot mai mare asupra întregii dezvoltări istorice contemporane. Astfel, țările socialiste cuprind deja peste 30% din populația planetei și dau aproape 40% din producția mondinală de bunuri materiale, la o serie de produse ponderea fiind sensibil mai ridicată. De asemenea, se constată că rolul țărilor care se pronunță pentru o politică de dezvoltare economico-socială independentă, care înfăptuiesc măsuri de trecere a bogățiilor naționale în propriile mîini, acționează împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a crescut considerabil. Evoluția vieții economice internaționale permite să se tragă concluzia că și în ultimul pătrar al secolului nostru vor avea loc în continuare mari transformări și schimbări în raportul de forțe mondial în favoarea socialismului, a progresului.

DOCUMENTAR ECONOMIC

2. Relațiile de colaborare de tip nou — factor important al superiorității socialismului ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale

ÎN CONDIȚIILE în care factorii purtători de progres fac eforturi pentru înlăturarea vechii orînduiri economice și politice cu una mai dreaptă care să răspundă unor cerințe majore ale lumii contemporane, colaborarea țărilor socialiste este menită să afirme cu putere forța principiilor noi, marxist-leniniste de cooperare între state, să promoveze un tip nou de raporturi internaționale. Aceste raporturi, întemeiate pe deplina egalitate în drepturi a statelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne, avantaj reciproc și întrajutorare, trebuie să țină seama de interesele fiecărui popor, să contribuie la progresul economic și social rapid al fiecărei țări. Asigurînd înflorirea fiecărei economii naționale, contribuind la egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor socialiste, la propășirea generală a socialismului, colaborarea dintre aceste țări demonstrează superioritatea incontestabilă a socialismului ca mod de organizare a societății și a raporturilor internaționale.

Țara noastră situează în centrul activității sale economice internaționale dezvoltarea și adîncirea colaborării și cooperării multilaterale cu toate țările socialiste, acordînd o deosebită atenție colaborării în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. În activitatea sa de peste un sfert de veac C.A.E.R.-ul a avut și are un rol important în colaborarea dintre țările membre care s-a dezvoltat și s-a diversificat cuprinzînd o serie de forme noi.

Așa cum rezultă din „Programul complex“ adoptat în anul 1971 la București, colaborarea în cadrul C.A.E.R. vizează aproape toate sectoarele de activitate economică și se realizează printr-o serie de forme menite să favorizeze întărirea economiilor naționale, formarea unor structuri moderne de înaltă eficiență, desfășurarea largă a revoluției științifice tehnice, creșterea eficienței producției socialiste și a bunăstării poporului în fiecare țară membră. „Programul complex“ document programatic de importanță istorică, prevede o diversitate de forme de colaborare și totodată căi și posibilități de îmbunătățire a activității de coordonare a planurilor, extinderea cooperării și specializării în producție, promovarea unor legături stabile, trainice, între diferite ramuri ale economiei, științei și tehnicii, crearea de societăți mixte, construirea în comun de obiective economice, înființarea de organizații economice internaționale, lărgirea schimburilor reciproce de mărfuri, întărirea rolului acordurilor, convențiilor și contractelor, perfecționarea relațiilor valutar-financiare, precum și prin forme care se vor conveni între țările interesate.

Trebuie subliniat faptul de o deosebită importanță pentru superioritatea și democratismul colaborării în cadrul C.A.E.R. că aceasta este o organizație deschisă, întemeiată pe colaborarea liber consimțită dintre state suverane și independente, fără drept de decizie peste capul guvernelor și statelor membre. C.A.E.R., nu conține elemente de conducere de esență suprastatală, recomandările și hotărîrile sale sînt adoptate numai cu consimțămîntul țărilor interesate, iar includerea în planurile naționale de dezvoltare a angajamentelor asumate rămîne în competența strictă a fiecărei țări, a fiecărui guvern. Trebuie menționat că unii economiști ignorînd realitățile fundamentale ce constituie cadrul social-economic în care există și acționează C.A.E.R., acela al unor economii naționale, suverane, independente și cu particularități istorice de dezvoltare foarte pronunțate, propun sau reiau propuneri mai vechi de colaborare care stîrnesc nedumerirea.

Astfel, pornind de la faptul că formele concrete de realizare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre C.A.E.R. au un caracter de reglementare planică se ajunge la concluzia eronată că pe ansamblul general al acestor țări, ar acționa legea dezvoltării planice proporționale, la fel ca în cadrul fiecărei economii naționale. Aceasta ar însemna că întregul proces al reproducției socialiste lărgite, formarea structurilor și proporțiilor economice s-ar constitui nu în cadrul complexelor economice naționale, ci la scară internațională. Aceasta ar constitui după părerea acestor autori „baza obiectivă“ pentru conducerea planică de la un centru unic a economiei la nivelul C.A.E.R. Concepțiile de conducere suprastatală, sau nestatală se întemeiază și pe susținerea „necesității structurilor teritoriale optime ale economiilor ţărilor socialiste, cît şi grupurilor de ţări în ansamblu“ sau a „regiunilor integrate economic“ aparţinînd unor state diferite etc. Asemenea teorii şi idei eronate nu ţin seama de faptul că relaţiile de producţie socialiste există într-un cadru naţional, iar crearea unor societăţi mixte de producţie sau a altor unităţi de cooperare nu înseamnă că proprietatea socialistă şi-ar fi pierdut caracterul naţional cu atît mai mult cu cît între ţările socialiste există încă deosebiri însemnate atît în ceea ce priveşte ponderea proprietăţii socialiste în economia naţională cît şi maturizarea acesteia. Ţările socialiste prezintă o serie de particularităţi şi în ceea ce priveşte nivelurile de dezvoltare a forţelor de producţie, sistemele şi mecanismele de conducere economică, structurile economice etc. Totodată economiile naţionale, nu sînt nişte entităţi amorfe care se pot modela după bunul plac al unora sau altor, ci nişte entităţi organice social-economice şi politice în care masele muncitoare, grupate în jurul partidelor comuniste şi muncitoreşti, depun eforturi stăruitoare pentru construirea celei mai drepte orînduiri sociale care asigură şi trebuie să asigure înflorirea multilaterală a naţiunilor socialiste, a sistemului mondial socialist în ansamblul său. Numai pe această bază puterea de atracţie a socialismului pentru masele muncitoare, pentru ţările în curs de dezvoltare, care sînt angrenate într-un proces complex de lichidare a subdezvoltării, poate să fie în continuă creştere.

Ţara noastră participă activ la colaborarea economică în formele cele mai variate cu toate ţările socialiste, acordînd o atenţie deosebită colaborării în cadrul C.A.E.R. O expresie a dinamismului acestei colaborări o constituie ritmurile în care au crescut schimburile noastre comerciale cu ţările socialiste, acţiunile numeroase de cooperare economică şi tehnică ştiinţifică, participarea activă la coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naţionale, la specializarea internaţională în producţie etc.

Astfel, faţă de anul 1960, în 1973 schimburile comerciale ale ţării noastre au crescut cu R. P. Albania de 5,01 ori, cu R. P. Bulgaria de 6,65 ori, cu R. S. Cehoslovacă de 2,73 ori, cu R. P. Chineză de 3,85 ori, cu R. P. D. Coreeană de 3,36 ori, cu Republica Cuba, faţă de 1965, de 9,41 ori, cu R. D. Germană de 3,83 ori, cu R. S. F. Iugoslavia de 10,34 ori, cu R. P. Mongolă de 14,33 ori, cu R. P. Polonă de 6,32 ori, cu R. P. Ungară de 2,41 ori, cu U.R.S.S. de 2,30 ori, cu R. D. Vietnam s-au menţinut în general constante. Menţionînd acest dinamism trebuie subliniat că la Consfătuirea cu activul de partid şi de stat din domeniul comerţului exterior şi al cooperării economice internaţionale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia necesitatea să se intensifice eforturile pentru dezvoltarea într-un ritm mai intens a relaţiilor economice cu ţările socialiste.

3. Implicaţiile grave ale subdezvoltării şi decalajelor economice; poziţia activă a României de colaborare cu ţările în curs de dezvoltare

O PROBLEMĂ MAJORĂ cu care este confruntată lumea contemporană şi a cărei rezolvare implică eforturi considerabile la scară planetară, o constituie subdezvoltarea.

Zonele subdezvoltate cuprind mai mult de 1/2 din suprafaţa terestră, peste 2/3 din populaţia mondială, adică aproape 3 din cele 4 miliarde de oameni cîţi trăiesc pe planeta noastră. Trebuie menţionat că ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, le revine numai 7% din producţia industrială a lumii. Ele obţin un produs naţional brut pe locuitor în medie de 250 dolari, adică de 16 ori mai mic decît media realizată de ţările dezvoltate. Mortalitatea este de 5 ori mai ridicată în ţările în curs de dezvoltare decît în cele dezvoltate, iar durata vieţii de două ori mai mică.

Fără îndoială că între diferite ţări şi regiuni în curs de dezvoltare există mari deosebiri în ceea ce priveşte nivelul dezvoltării forţelor de producţie şi nivelul de trai material şi ştiinţific-cultural.

O mare parte a populaţiei globului nu poate încă realiza un nivel de viaţă normal ; peste 500 milioane de oameni din care 40% copii, sînt loviţi de foamete iar peste 1,5 miliarde sînt malnutriţi. Şi aceasta în plin secol al unei revoluţii ştiinţifice tehnice în care s-au făcut paşi însemnaţi în toate domeniile tehnico-economice, paşi importanţi în cucerirea cosmosului.

Cauzele acestor fenomene sînt complexe şi nu sînt identice pentru toate ţările în curs de dezvoltare. Dar este evident — aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în mesajul la Colocviul interparlamentar „Un nou sistem de relaţii economice internaţionale“ care a avut loc recent la Bucureşti că **„....principalele cauze care au generat stările de lucruri negative sînt vechea politică imperialistă, colonialistă şi neocolonialistă, vechile raporturi economice bazate pe inegalitate, dominaţie şi asuprire, care au împărţit lumea în ţări bogate şi sărace, au creat mari decalaje în nivelul dezvoltării economice a statelor. Orice perpetuare a acestor politici şi a acestor practici nu se poate solda decît cu accentuarea şi mai puternică a perturbaţiilor în viaţa economică internaţională, cu consecinţe profund negative asupra condiţiilor de viaţă ale popoarelor“.**

De aceea este necesar să fie intensificate eforturile de către forţele progresiste ale omenirii pentru instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale, a unor relaţii interstatale democratice, bazate pe deplina egalitate şi echitate, pe respectul riguros al dreptului fiecărui popor de a dispune în mod suveran de bogăţiile sale naţionale, de a participa neîngrădit la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale şi culturale.

Lichidarea subdezvoltării constituie o cerinţă în primul rînd pentru aceşte ţări, pentru care aceasta constituie problema vieţii, a existenţei, a supravieţuirii. Dar practica mondială pune în evidenţă tot mai mult faptul că subdezvoltarea a devenit o frînă în calea creşterii economice pentru toată lumea, inclusiv pentru regiunile dezvoltate.

Trebuie menţionat că progresele obţinute pînă în prezent în ofensiva împotriva subdezvoltării sînt încă modeste, iar decalajele dintre ţările subdezvoltate şi cele dezvoltate nu numai că nu s-au redus dar chiar s-au amplificat. De asemenea, pentru următorii 5—6 ani nu se întrevede o reducere a decalajelor absolute şi într-o serie de cazuri nici a celor relative. Astfel, luînd în considerare creşterile economice previzionate, diferenţa dintre venitul naţional pe locuitor între ţările în curs de dezvoltare şi cele dezvoltate va spori în acest deceniu cu peste 40%.

Trebuie menţionat, de asemenea, că în ţările cele mai puţin dezvoltate, în care venitul naţional pe locuitor se situează sub 200 dolari, pentru acest an se preliminează o creştere a venitului naţional cu 2—2,5% şi un spor al populaţiei cu 2,5% astfel încît venitul naţional pe locuitor va rămîne neschimbat.

Pentru lichidarea subdezvoltării sînt necesare eforturi interne considerabile ale acestor ţări, elaborarea unor programe naţionale de dezvoltare în care să se asigure priorităţile necesare în pregătirea forţei de muncă, a dezvoltării industriei, agriculturii etc. Totodată sînt necesare măsuri mai ferme din partea organismelor mondiale, a ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic, ca, printr-un sistem, îmbunătăţit al relaţiilor economice şi al ajutorului multilateral, ţările în curs de dezvoltare să fie sprijinite în efortul lor de dezvoltare.

România socialistă, care a obţinut succese însemnate în dezvoltarea sa economică şi ştiinţifică, culturală, dar care din punct de vedere economic are încă de recuperat o serie de decalaje faţă de ţările industriale dezvoltate acordă o mare atenţie colaborării economice cu ţările în curs de dezvoltare.

În legătură cu această colaborare subliniem contribuţia pe care statul nostru, preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, o are în dezvoltarea unor largi contacte prin vizitele de lucru în numeroase ţări în curs de dezvoltare, comunicatele şi declaraţiile semnate, acordurile şi înţelegerile semnate cu aceste prilejuri fiind documente programatice de referinţă care au deschis perspectiva unei susţinute dezvoltări în continuare, a acestor relaţii.

România şi-a exprimat poziţia activă faţă de marile probleme ale ţărilor în curs de dezvoltare. Astfel cu titlu de exemplu menţionăm adeziunea ţării noastre faţă de obiectivele şi cerinţele conţinute în Declaraţia de la Lima elaborată în 1971 de „Grupul celor 77“, document prin care s-au propus măsuri de ansamblu vizînd creşterea economică a ţărilor în curs de dezvoltare, a sprijinit fără rezerve programul vizînd strategia internaţională a dezvoltării pentru cel de-al II-lea Deceniu al Naţiunilor Unite 1971—1980.

Menţionăm poziţia activă şi constructivă a ţării noastre la Sesiunea O.N.U. din 1974 în care a subliniat necesitatea şi importanţa aplicării în domeniul materiilor prime şi al dezvoltării a unor principii cum sînt : dreptul fiecărui popor de a dispune liber de propriile sale bogăţii, dreptul statelor lipsite de materii prime de a beneficia fără discriminări şi pe baza unor acorduri reciproc avantajoase de resursele necesare pentru dezvoltarea lor economică socială, folosirea mai economicoasă şi raţională a resurselor energetice, necesitatea asigurării unui raport just între preţurile materiilor prime şi cele ale produselor industriale. Tot pe această linie menţionăm contribuţia delegaţiei noastre la Conferinţa Mondială alimentară de la Roma, 1974 etc.

Poziţia activă a României în dezvoltarea colaborării cu ţările în curs de dezvoltare rezultă şi din dinamismul schimburilor comerciale şi a cooperării economice cu aceste ţări. Astfel în ultimii 10 ani schimburile comerciale cu ţările în curs de dezvoltare au înregistrat un ritm mediu anual de creştere superior faţă de cel obţinut de comerţul exterior total. Aria geografică a acestor schimburi s-a lărgit, au fost încheiate numeroase acor-

prof. dr. Alexandru PUIU

Şeful Catedrei Relaţii Economice
Internaţionale
Academia de Studii Economice — Bucureşti

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

Considerații critice asupra teoriilor „societății postindustriale" (II)

SCHIMBĂRILE survenite în domeniul ocupațiilor profesionale sînt considerate de Daniel Bell ca a doua dimensiune sau atribut al „societății postindustriale". Aceste schimbări vizează și ramurile în care oamenii activează, dar mai ales felul activității depuse și care solicită o pregătire deosebită „În societățile industriale – menționează el – muncitorii semicalificați reprezintă cea mai numeroasă categorie a forței de muncă. Dar schimbarea cea mai surprinzătoare – și mai importantă – a fost creșterea personalului specializat în domeniul ocupațiilor care necesită de obicei pregătire universitară. În 1890 existau în Statele Unite mai puțin de un milion de astfel de persoane. În 1940, existau 3,9 milioane, iar în 1980 numărul lor se va cifra la 15,5 milioane, ridicînd acest grup la rangul de a doua categorie ca mărime în cadrul forței de muncă americane". Nimic de zis, dezvoltarea industrială a țărilor lumii și mai ales actuala revoluție tehnico-științifică sînt însoțite de mari modificări în domeniul ocupațiilor profesionale. O parte importantă a muncii fizice fiind preluată de mașini, iar știința, învățămîntul, organizarea, conducerea, controlul, munca de concepție căpătînd mare importanță, se produce o deplasare a ponderii populației ocupate în favoarea muncii intelectuale și în defavoarea celei fizice. Mijloacele, instrumentele, procedeele, mașinile electronice, sistemele cibernetice de reglare etc, cu care se lucrează în condițiile revoluției tehnico-științifice solicită pregătire profesională superioară, adesea de nivel universitar. Mai mult decît atît, introducerea rapidă a științei în producție solicită reciclarea pregătirii cadrelor. Tot mai mult se impune ca linie de conduită în pregătirea cadrelor principiul : a învăța muncind și a munci învățînd. Dar toate aceste mutații „postindustriale" care au loc pe fondul dezvoltării industriale și a revoluției tehnico-științifice se înfăptuiesc – actualmente și în perspectivă – în cadrul țărilor cu sisteme sociale diferite. Ele nu modifică configurația societăților, ci poartă amprenta lor, sînt încadrate în mecanismele de funcționare caracteristice fiecărei societăți și sînt subordonate țelurilor acestora.

Cadrul oferit de sistemul capitalist pregătirii universitare se dovedește necorespunzător și el stă la baza mișcărilor studențești, a crizei prin care trece învățămîntul universitar din țările capitaliste dezvoltate. Chiar și unii adepți ai teoriei „societății postindustriale" recunosc în parte acest lucru și leagă rolul nou al universității de prefaceri economico-sociale, dar fără a se depăși cadrul general capitalist. „Rolul nou al Universității – scria A. Touraine – nu poate fi separat de o transformare economică și socială mai generală. Începînd din momentul în care cunoașterea devine o forță esențială a reproducției, organizarea învățămîntului și a cercetării devine o problemă de politică generală și opțiunile care sînt făcute în acest domeniu nu mai pot fi comandate de respectul față de tradiții sau de exigențe tehnice propriu-zise". Într-adevăr, pregătirea universitară care capătă mare importanță se cere a fi efectuată în strînsă corelație cu interesele generale, dar societatea capitalistă se întemeiază pe interesul particular, pe exigențele capitalului care vin adesea în contradicție cu interesele generale ale societății. Această contradicție își spune cuvîntul nu numai asupra orientării, calității învățămîntului universitar, dar și asupra dinamicii pregătirii la nivel universitar. O judecare a datelor reale ale problemei ne conduce la concluzia că nici schimbările survenite în ocupațiile profesionale și nici ale nivelului pregătirii nu pot defini un gen sau altul de societate, că mai degrabă acestea se încadrează în genuri diferite de societate, cu funcțiile și caracteristicile pe care le imprimă societatea dată.

A treia dimensiune a „societății postindustriale" ar fi **primordialitatea cunoștințelor teoretice.** „Societatea postindustrială, menționează Bell, este organizată pe principiul cunoștințelor. Ceea ce este nou și distinctiv este schimbarea survenită în însuși caracterul cunoștințelor. Pentru că azi un rol decisiv îl joacă primordialitatea cunoștințelor teoretice – **prioritatea teoriei în fața gîndirii empirice** și codificarea cunoștințelor în sisteme și simboluri abstracte care pot călăuzi practica în cele mai numeroase și mai variate situații". Societățile de azi, socialiste sau capitaliste, sînt organizate pe principiul cunoștințelor, înțelegînd prin aceasta creșterea gradului de cunoaștere a proceselor care au loc în societate și de conștientizare a acțiunilor oamenilor. Dar cerințele pragmatice ale business-ului au imprimat cercetării și gîndirii o orientare precumpănitor empirică și nu teoretică, socotită primordială de către Bell. Se pare că la acest capitol Daniel Bell ia dorința drept realitate. Tendința reală de conjugare a cunoștințelor teoretice cu cele practice, a gîndirii general-teoretice cu cea empiric-practică se realizează în chip diferit și în mod caracteristic în socialism sau capitalism.

fișe

1975
ANUL INTERNAȚIONAL AL FEMEII

■ *Broșura, editată de Centrul de informare al Națiunilor Unite pentru România, este o culegere de materiale referitoare la semnificația Anului internațional al femeii, proclamat de ONU pentru anul în curs.*

Sînt reunite în culegere : proclamația secretarului general al ONU, Kurt Waldheim, cu prilejul Anului internațional al femeii, un interviu acordat de Helvi Sipila, subsecretar general al ONU pentru dezvoltarea socială și treburile umanitare, secretar general al Anului internațional al femeii, două scurte sinteze cu privire la situația femeii în lumea de astăzi și la activitățile Națiunilor Unite în sprijinul femeii – materiale care oferă o imagine generală asupra problematicii ce va fi discutată în cadrul Conferinței internaționale a femeii de la Mexico City (19 iunie–2 iulie 1975), precum și o serie de rezoluții, declarații și convenții adoptate de ONU referitoare la drepturile femeii.

R. Priouret — o împotmolire cronică a economiei occidentale

● *În replică la aprecierea experților economici care ar fi cu toții de acord cu teza că „viitorul lumii occidentale este cu totul imprevizibil", Roger Priouret susține în articolul* Une maladie chronique : le „stop and go" *(O boală cronică : „stop and go"), apărut în revista L'EXPRESS (21–27 IV 1975), că nu este vorba de un viitor, ci de o realitate prezentă – lumea occidentală ar fi și intrat în „stop and go" (oprire și demarare) în care va rămîne pînă prin anul 1980. Prin „stop and go" a fost caracterizat mersul economiei engleze : anume, spre deosebire de celelalte țări capitaliste, care au obținut pînă prin 1973, cu unele variații de slabă amplitudine, o creștere medie de 4% pentru S.U.A., de 5% pentru Europa Occidentală și de 10% pentru Japonia, Anglia a cunoscut un permanent zig-zag între o oarecare inflație și creștere, urmată cam la 18 luni de frînare, recesiune și șomaj. În acest „stop and go" lumea occidentală ar fi intrat din 1973 pentru mulți ani și singura deosebire față de alura economiei engleze ar fi că nici „stop"-ul nu va mai fi în stare să readucă rata de creștere a prețurilor la cea engleză din acea perioadă (2%) și nici „go"-ul nu va mai fi în stare să resoarbă șomajul. Priouret prevede o împotmolire a economiei capitaliste între inflație și șomaj cu o creștere modestă de circa 2% în următorii cinci ani.*

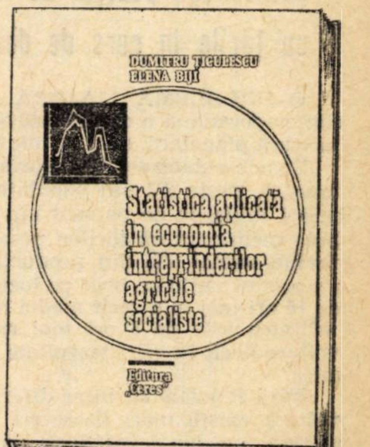
DUMITRU ȚIGULESCU
ELENA BIJI
Statistica aplicată în economia întreprinderilor agricole socialiste
Editura „Ceres"

■ *Lucrarea* Statistica aplicată în economia întreprinderilor agricole socialiste, *apărută recent în Editura „Ceres" (280 pag.), răspunde unor cerințe actuale stringente, rezultate din sarcinile complexe care stau în fața agriculturii. Dintre acestea, organizarea unui sistem informațional care să permită cunoașterea operativă a activității unităților agricole socialiste în vederea luării deciziilor corespunzătoare are, desigur, prioritate. Totodată, așa cum menționează și autorii lu-*

Printre caracteristicile „societății postindustriale" figurează și noua **„tehnologie intelectuală"**, prin aceasta înțelegîndu-se „diferitele tehnici noi, ca programarea liniară, analiza sistemelor, teoria informațiilor, teoria jocurilor sau simularea, toate acestea fiind unelte de bază necesare planificării și organizării unei societăți, ele fiind totodată de mare ajutor în formularea politicii sociale". Marea complexitate a proceselor și fenomenelor economice, sociale și politice fac imperios necesară utilizarea unei „tehnologii intelectuale" mult mai ample decît cea schițată în considerațiile de mai sus. Și aceasta are loc indiferent de orînduire. Dar nu-i indiferent căror țeluri practice este subordonată utilizarea lor. Finalitatea „tehnologiei intelectuale" este condiționată de sistemul relațiilor pe care se întemeiază o societate sau alta. „Tehnologiile intelectuale" – ca și cele industriale – nu sînt prin sine nici capitaliste și nici socialiste, dar, utilizate într-un mediu social dat și orientate și folosite într-un anumit mod, ele devin purtătoare ale relațiilor mediului social respectiv și servesc înfăptuirii proceselor caracteristice societății date. În capitalism spre a servi societății „tehnologiile intelectuale", ca regulă, sînt subordonate nevoilor de autovalorificare ale capitalului, în timp ce în socialism ele servesc nemijlocit societății și își pot realiza plenar misiunea de progres.

„Tehnologiile intelectuale" sînt într-adevăr produsul revoluției tehnico-științifice dar utilizarea lor are loc în societăți determinate – capitaliste sau socialiste – și nu condiționează un nou tip de societate de genul celei „postindustriale" care ar prefigura viitorul societății omenești.

Cea de-a cincea și ultima dimensiune a „societății postindustriale" este, după Bell, **o dezvoltare tehnologică capabilă să se autocondiționeze,** adică o dezvoltare conștientă și planificată a tehnologiei aflată într-o strînsă dependență de cercetarea științifică și care se autoalimentează cu materiile sintetice necesare, reducînd dependența industriilor de materiile prime din natură. Ilustrînd această dimensiune pe exemplul industriei chimice și al altor industrii de vîrf autorul arată : „Prima industrie **modernă** și aparținînd cu adevărat acestui secol este cea chimică, și aici, invențiile, materialele sintetice create pe cale chimică, se bazează în mod necesar pe proprietățile teoretice ale macromoleculelor ale căror reacții duc la crearea programată a noilor produse. În consecință, ceea ce este evident și caracteristic cu privire la industria modernă este dependența acesteia de cercetare și știință". Este adevărat că noile industrii sînt toate bazate pe cercetare și știință, fapt care sporește atributele științei de forță nemijlocită de producție. Dar nici industriile tradiționale – mult evoluate și perfecționate – nu mai pot progresa fără știință. Au apărut instrumente și mijloace noi. Fisiunea și fuziunea nucleară, laserul și computerele, rachetele interplanetare și sateliții artificiali sînt toate bazate în mod integral pe știință. „Tehnologiile capabile să se autocondiționeze" sînt creații de vîrf ale geniului uman ; ele i-au dat omului puteri colosale și i-au deschis orizonturi nebănuite ; totodată, ele sînt însoțite de consecințe socio-economice majore care vor juca un mare rol în perspectiva anului 2000 și peste.

Consecințe socio-economice majore ar fi, după Bell : costurile mari ale „tehnologiilor autocondiționate" ; integrarea economică datorită naturii universale a tehnologiilor moderne ; încurajarea cooperării internaționale stimulată și de nevoia unor acțiuni planetare ; dezvoltarea impetuoasă a corporațiilor multinaționale ale căror relații cu statele naționale „vor constitui una din problemele majore ale viitorului". În realitate consecințele „tehnologiilor autocondiționate" sînt mult mai ample și mai profunde, ele purtînd pecetea epocii de trecere a omenirii de la capitalism la socialism și a înaintării spre comunism. Sîntem de acord că întrebarea care constituie rădăcina întregii filozofii politice este : „Cum se definește viața bună pe care dorim să o trăim ?". Dar, pentru ca răspunsul lui Daniel Bell – „Viața politică viitoare nu va consta din dispute între grupuri funcționale cu interese economice deosebite pentru împărțirea produsului național, ci va reflecta în mod necesar interesele comune ale societății, și în special includerea grupărilor dezavantajate" – să nu rămînă un simplu deziderat, este nevoie de prefaceri fundamentale în relațiile dintre oameni, grupuri și clase sociale, iar aceasta nu se poate înfăptui fără revoluționarea proprietății, fără deplina echitate socială și economică, fără o adaptare a mecanismelor socio-economice la „tehnologiile autocondiționate".

Toate cele cinci elemente – sectorul prestărilor de servicii, modificările în ocupațiile profesionale și mai ales în nivelul pregătirii, importanța crescîndă a cunoașterii teoretice, „tehnologia intelectuală" și „tehnologia autocondiționată" – socotite de Bell drept atribute ale „societății postindustriale" –, sînt realități sau, în orice caz, potențialități reale. Dar ele nu pot caracteriza singure un anumit gen de societate. În capitalism, efectele lor sînt subordonate în mare parte intereselor particulare. Pentru a se afirma plenar, ele trebuie să se elibereze din cadrul impus de baza și suprastructura capitalistă.

Punînd în relief unele caracteristici ale dezvoltării tehnico-economice în condițiile revoluției tehnico-științifice, teoria „societății postindustriale" are unele valențe pozitive. Ca încercare de a scoate din discuție elementul determinant al caracterizării unei societății, de ștergere a deosebirilor esențieale dintre capitalism și socialism și de a prezenta societatea „postindustrială" drept prototip al unei societăți spre care pretinde că s-ar îndrepta omenirea, ea tinde să aurealeze capitalismul într-o epocă în care acesta și-a arătat cel mai pregnant limitele sale istorice și racilele congenitale și să ignoreze procesele obiective de evoluție spre socialism.

Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

---

crării, Programul Partidului Comunist Român prevede organizarea unui control sistematic și a unei bune evidențe în toate sectoarele vieții economico-sociale, concomitent cu promovarea largă în munca de organizare și conducere a societății, a metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor.

Lucrarea include, pe lîngă probleme legate de strîngerea materialului statistic informativ, de prelucrarea acestuia prin mărimi statistice practice și matematice, și elemente de programare liniară folosite în elaborarea deciziilor și optimizarea proceselor economice din agricultură.

Efortul economic al R.D.V. în 1975

● *Revista lunară editată la Hanoi* LE COURIER DU VIETNAM *publică, în nr. 34 din martie a.c. articolul lui Vu Quoc Tuan intitulat Les principales taches économiques de 1975* (Principalele sarcini economice *din 1975), în care se analizează problemele economice cu care se confruntă actualmente R.D.V. Autorul arată că în acest an urmează să fie încheiată, în esență, refacerea economică postbelică, concomitent reorganizîndu-se structura economică în sensul trecerii de la mica producție la marea producție socialistă. De asemenea, se va îmbunătăți progresiv nivelul de trai al populației, se vor reduce treptat disproporțiile structurale în economie și va fi pregătit cel de-al doilea plan cincinal (1976-1980). Pentru a realiza aceste sarcini, P.N.B. va crește, în 1975, față de 1974, cu 19,6%, venitul național cu 19,5%, valoarea producției industriale (inclusiv artizanatul) cu 22%, cea a producției agricole cu 8,6%. Volumul investițiilor în construcții de bază va spori cu 41,5%, iar cel al transportului intern de mărfuri cu 22%.*

Reflectarea indicatorilor economici globali în industrie se va concretiza îndeosebi în repunerea în funcțiune a tuturor întreprinderilor care au avut de suferit de pe urma bombardamentelor și în intensificarea producției din ramurile industriei grele. Producția industrială de mijloace de producție va crește valoric cu 26% iar cea de bunuri de consum, cu 19%. În agricultură, concretizarea indicatorilor globali se va oglindi în extinderea suprafețelor cultivabile, în dezvoltarea creșterii animalelor. O atenție aparte se va acorda reducerii progresive a monoculturii orezului și, în general, asigurării unor proporții judicioase în economie, refacerii transporturilor și comunicațiilor, se va încheia, în linii mari, refacerea rețelelor feroviare și rutiere, precum și reamenajarea porturilor maritime, concomitent executîndu-se noi lucrări de domeniul infrastructurii. Evoluții progresive semnificative va cunoaște comerțul, atît cel interior cît și cel exterior.

Folosirea eficientă a potențialului științific

● *Articolul* Problemi na naucino-tehniceskia progres i efektivnostta na obșcestvenoto proizvodstvo *(Probleme ale progresului tehnico-științific și eficiența producției sociale), apărut în revista bulgară* IKONOMICESKA MISĂL *nr. 1/1975, sub semnătura lui Ilia Gheorghiev, face o caracterizare a producției sociale privită sub diverse aspecte : volum, structură, economie de muncă, efect social. I. G. acordă o atenție deosebită orientării producției spre cele mai noi realizări tehnico-științifice, reducerea termenelor de construcție a întreprinderilor, asimilarea completă a capacităților proiectate și, în sfîrșit, reconstruirea și modernizarea, ca mijloace care să permită depășirea imensei inerții a aparatului de producție.*

Rezolvarea acestor probleme depinde de folosirea eficientă a potențialului științific, care se poate realiza, după opinia lui I. G., pe următoarele căi : accelerarea introducerii realizărilor tehnico-științifice în producție prin perfecționarea formelor existente de integrare a științei cu producția (o mai largă cooperare cu potențialul științific al altor țări) ; o corelație eficientă între cercetările fundamentale și aplicative, asigurarea celui mai înalt nivel tehnic pentru produsele în care Bulgaria s-a specializat, necesitatea întăririi bazei tehnice-materiale a activității de cercetare și proiectare ; determinarea eficienței obținute prin activitatea de cercetare proprie și folosirea experienței străine, a licențelor etc.

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

(Urmare în pag. 21)

duri comerciale și de cooperare cu o serie de țări din Africa, din Asia și din America Latină. Totuși ponderea țărilor în curs de dezvoltare este încă nu prea ridicată, în jur de 10%, urmînd ca pînă în 1980 să se ridice la circa 30%.

În ultimii ani un dinamism accentuat l-au înregistrat comerțul și cooperarea cu țările arabe, cu o serie de țări din Africa, în care se realizează prin acțiuni de cooperare o serie de obiective petroliere, miniere, alte obiective industriale, agrare etc. Unele dezvoltări însemnate le cunoaște comerțul cu o serie de țări din America Latină și din Asia, cu toate că rezervele sînt încă departe de a fi epuizate.

4. Comerț neîngrădit, colaborare între țări indiferent de orînduirea social-economică – contribuție activă la întărirea coexistenței pașnice

DUPĂ O PERIOADĂ relativ îndelungată în care relațiile dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate au regresat sau au stagnat, asistăm la o evoluție în general dinamică a acestora.

Factorii care acționează în direcția dezvoltării comerțului exterior și a cooperării economice și tehnice științifice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate sînt numeroși, printre care menționăm :

— dinamismul economiei țărilor socialiste, eforturile acestor țări în vederea industrializării și a modernizării întregii economii naționale și, de aici, necesitatea angrenării în schimburile comerciale internaționale pe o arie geografică cît mai largă atît în vederea promovării exporturilor lor, cît și al obținerii de produse necesare, mai ales a unor utilaje care nu se produc sau, în orice caz, nu se fabrică în cantități suficiente în aceste țări ;

— necesitățile țărilor capitaliste de materii prime, precum și de o serie de produse prelucrate pe care le procură din țările socialiste ;

— avansul tehnic și tehnologic pe care țările partenere de schimb din amebele grupe îi dețin într-un domeniu sau altul ;

— interesul deosebit al unor firme din Occident de a-și realiza produsele pe piețele țărilor socialiste, ca urmare a greutăților tot mai mari pe care le întîmpină pe piața, saturată la o serie de mărfuri, a țărilor capitaliste industriale ;

— siguranța pe care o prezintă pentru firmele occidentale piața țărilor socialiste, lipsită de fluctuațiile conjuncturale și de riscurile caracteristice altor piețe ;

— importanța pe care colaborarea internațională o prezintă pentru consolidarea coexistenței pașnice între țările cu orînduiri sociale diferite etc.

Volumul schimburilor comerciale dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, ponderea pe care ele o dețin în comerțul exterior al celor două grupe de țări partenere evidențiază faptul de netăgăduit, că, deși s-au înregistrat creșteri însemnate, aceste schimburi sînt încă restrînse în raport cu posibilitățile economice ale acestor țări.

Dezvoltarea colaborării dintre țări cu orînduiri social-economice diferite se impune ca o necesitate obiectivă și ea necesită continuarea eforturilor pentru un comerț neîngrădit, pentru eliminarea barierelor tarifare și netarifare pe care țările capitaliste dezvoltate — printre altele și ca urmare a unor tendințe de regionalizări discriminatorii promovate de către unele uniuni integraționiste — le mențin încă în calea acestei colaborări. Pe de altă parte trebuie subliniat că și părerile unor economiști, corespunzător cărora comerțul cu țările capitaliste ar comporta anumite pericole — mai ales pentru țările socialiste mici sau mai puțin dezvoltate și de aceea „ieșirea pe piața mondială ar trebui să se facă în comun“ — pe lîngă că sînt neîntemeiate și reflectă o nejustificată neîncredere în capacitatea statelor respective, ar fi de natură să frîneze dezvoltarea acestui comerț prin ruperea lui de necesitățile specifice ale fiecărei economii naționale, printr-o birocratizare dăunătoare. Totodată aceste teorii nu țin seama de situațiile specifice în care se găsesc diferite țări socialiste în raporturile lor pe piața mondială, ca urmare a participării sau neparticipării la o serie de organisme mondiale, a folosirii sau a lipsei unor instrumente de politică comercială cum sînt tarifele vamale efective, a situației diferite țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare, fapt ce atrage după sine necesitatea aplicării unor măsuri de politică comercială diferențiate etc.

EVOLUȚIA, în general dinamică, dar încă foarte contradictorie a vieții economice contemporane necesită o sporire a eforturilor din partea forțelor progresiste ale omenirii unite într-un front cît mai larg, care să lupte împotriva tendințelor imperialiste, neocolonialiste, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

Faptul că trăim într-o lume a interdependențelor trebuie să se reflecte în instaurarea unor asemenea relații economice internaționale care să ducă la dezvoltarea armonioasă a tuturor economiilor naționale.

Asemenea raporturi trebuie să se bazeze pe deplina egalitate între toate statele, indiferent de mărimea sau de orînduirea lor socială, respectarea independenței și suveranității fiecărui popor, asigurarea avantajului reciproc, desființarea oricăror discriminări și bariere artificiale în calea comerțului internațional și a cooperării dintre țări, crearea tuturor condițiilor pentru intensificarea schimburilor de bunuri materiale și cultural-științifice dintre națiuni.

Noua ordine economică și politică internațională trebuie să asigure prețuri echitabile și raporturi juste între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, un transfer avantajos de tehnici și tehnologii către țările în curs de dezvoltare pentru accelerarea progresului științific-tehnic ca factor fundamental al creșterii economice, în aceste țări. De asemenea, sînt necesare eforturi sporite pentru preîntîmpinarea fenomenelor inflaționiste, a perturbărilor din dezvoltarea economică care sînt suportate îndeosebi de masele populare.

În epoca noastră, numeroase probleme cruciale ale dezvoltării economice și în general ale civilizației umane, pot fi soluționate numai prin efortul comun al națiunilor, prin conjugarea pe baze echitabile a eforturilor și resurselor materiale și umane.

Crearea unei noi ordini economice și politice internaționale trebuie să asigure fiecărei națiuni posibilitatea valorificării întregului potențial material și uman în scopul propriei propășiri, fără nici un amestec din afară.

BIBLIOGRAFIE

1) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, Editura politică 1975, p. 185—190.

2) Nicolae Ceaușescu — Raport la Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică 1974, p. 14—41 și 69—73.

3) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu“, „Scînteia“, 29.III.1975.

4) L. Stroja — Decalajele și ritmul creșterii economice, „Revista economică“ nr. 15 și 16/1974.

5) C. Moisuc — Evoluții in conceptul de ordine economică internațională „Revista economică“, nr. 21/1974.

6) M. Părăluță — Coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale — metoda principală a organizării, colaborării in cadrul C.A.E.R., „Scînteia“, 1 iunie 1975 și 3 iunie 1975.

ECONOMIE MONDIALA

ÎN ACTUALITATE

Portugalia: MESAJUL POLITIC AL MĂSURILOR ECONOMICE

IN CELE TREISPREZECE LUNI cîte s-au scurs de la 25 aprilie 1974, cînd, în numai cîteva ore, a fost răsturnat un regim fascist instalat de o jumătate de secol, una din preocupările fundamentale ale Mișcării Forțelor Armate, ale guvernului provizoriu a reprezentat-o și o reprezintă situația economică a țării.

Orice analiză a actualei conjuncturi economice portugheze impune o abordare din trei unghiuri : 1) situația economiei portugheze înainte de 25 aprilie 1974 ; 2) evoluția economică a țării în perioada de după mișcarea insurecțională ; 3) semnificația recentelor măsuri economice de urgență adoptate de guvernul provizoriu.

CÎND, în 1968, Oliveira Salazar, căpetenia regimului fascist instaurat în 1926, dispărea de pe scena politică, fiind înlocuit cu Marcello Caetano, nu puțini portughezi credeau în începutul unei „noi ere", vedeau în succesorul lui Salazar un reprezentant al „capitalului progresist", un potențial făuritor al eliberării de sub fascism și al desființării odiosului sistem colonial. Asumîndu-și guvernarea țării într-un moment de criză politică și economică a regimului, Marcello Caetano, ani de-a rîndul colaborator apropiat al lui Salazar, a încercat să depășească însă criza prin schimbări fictive, de fapt neînsemnate rectificări formale.

„Evoluție în continuitate" era sloganul regimului caetanist, în realitate numai continuitate, continuitate cu orice preț.

Problema centrală a Portugaliei s-a menținut și ea : incapacitatea regimului salazarist și post-salazarist de alegere între un anacronic imperiu colonial care-i absorbea imense resurse umane și materiale, țintuind țara într-un rol periferic și într-o condiție de subdezvoltare cronică, și o depășire a izolării datorate tocmai absurdității unui război colonial condamnat de întreaga opinie internațională

Portugalia, devenită, într-o jumătate de secol de noapte fascistă, „țara superlativelor sumbre", era, la începutul lui 1974, una din cele mai înapoiate țări de pe continent : cel mai scăzut venit pe locuitor, cel mai mare număr de analfabeți (38 la sută), cea mai mare mortalitate infantilă (59,3 la mie). Inflația alimentată de cheltuielile militare din Africa ducea în continuare la degradarea progresivă a economiei. Emigrarea mîini de lucru căpătase proporții considerabile : în zece ani, 1 600 000 de persoane au plecat peste hotare în căutare de lucru, motiv care se împletea cu refuzul tinerilor de a lupta într-un război nedrept și contrar intereselor popoarelor africane și ale propriului lor popor. Nu întîmplător războiul colonial a fost detonatorul evenimentelor insurecționale de la 25 aprilie, în urma cărora regimul fascist a fost înlăturat. Lupta dîrză a popoarelor din Angola, Mozambic, Guineea-Bissau, victoriile obținute de mișcările de eliberare, împreună cu lupta eroică a poporului portughez, au amplificat contradicțiile regimului pînă la explozie.

O TRĂSĂTURĂ caracteristică a dezvoltării economice a noii Portugalii o constituie accentul pus, într-o măsură tot mai mare, pe formele și metodele folosite de stat pentru a-și exercita influența asupra proceselor economice.

„Soluționarea problemelor economice pe care le înfruntă țara — se spunea în Programul economic adoptat de guvernul provizoriu — depinde de o serie de factori care, în bună măsură, scapă controlului guvernului și-i limitează acțiunea. Unii din acești factori sînt la originea dificultăților extrem de serioase ale economiei naționale". Cel mai important factor este, neîndoios, grava criză moștenită de la regimul fascist, regimul instalat la 25 aprilie 1974 neputînd rezolva în cîteva luni urmările politicii economico-financiare dezastruoase legate în special de anacronicul război colonial care a secătuit resursele țării.

În plus, Portugalia a resimțit din plin urmările crizei economice din țările capitaliste dezvoltate. „Dependența noastră de străinătate — se subliniază în Programul economic guvernamental — constituie un alt factor fundamental". Imposibilitatea de a produce, în condiții de rentabilitate, numeroase produse, din cauza slabei capacități a pieței naționale, a penuriei de resurse naturale sau a lipsei tehnicilor adecvate, a dus la necesitatea de a se importa o mare parte din produsele folosite (importurile au echivalat în 1974 aproape cu 43% din produsul național) și, în consecință, de a se exporta bunuri pentru a obține devizele pentru plata acestor importuri (exporturile au reprezentat 28% din produsul național). În aceste condiții, economia portugheză se afla într-o situație de strînsă dependență cu conjunctura economică a țărilor industrializate. Adăugîndu-se la aceasta că peste 60% din comerțul exterior portughez se face cu Piața comună și A.E.L.S., se obține „o imagine mai clară a vulnerabilității economiei portugheze și a sensibilității sale față de fluctuațiile activității și ale politicii țărilor care sînt azi principalii noștri parteneri economici".

PE DE ALTĂ parte, însă, — și faptul este de o importanță extremă — „situația prezentă beneficiază și de o serie de elemente pozitive : diminuarea cheltuielilor militare, deja resimțită în 1975, sfîrșitul izolării internaționale, avînd drept consecință accesul la piețe noi și la noi forme de cooperare și, în sfîrșit, capacitatea de mobilizare națională, pe care o permite noua situație politică, în scopul ameliorării condițiilor de viață ale poporului portughez".

Astăzi — ne declara, cu cîtva timp în urmă, la Lisabona, Alvaro Cunhal, secretarul general al Partidului Comunist Portughez — „avem o putere politică democratică. Dar puterea economică rămîne în mîinile acelorași grupuri monopoliste și ale marilor latifundiari. Nu vedem cum ar putea dăinui această situație pe o perioadă îndelungată : pe de o parte, o putere economică a monopolurilor și latifundiarilor, pe de alta, o putere politică democratică ce apără interesele clasei muncitoare, ale păturilor muncitoare, în general ale claselor și păturilor nemonopoliste".

Naționalizarea băncilor și a companiilor de asigurări, s-a înscris printre măsurile cele mai spectaculoase luate de Consiliul Revoluției după încercarea de lovitură de stat eșuată de la 11 martie. Semnificația este de natură economică și politică. **Economică,** pentru că grupurile financiare (opt „mari familii" controlau toate băncile și peste 60% din economia portugheză), strîns legate de capitalul internațional, se aflau — de la 25 aprilie 1974 — într-o „poziție de expectativă" și n-au făcut de atunci nici o investiție în industrie, ceea ce în cadrul conjuncturii economice a țării avea semnificația unui boicot **Politică,** pentru că aceste grupuri economice reprezentau sprijinul principal al organizațiilor de dreapta care vizau instalarea unui regim autoritar care să le apere interesele.

Pe această linie, a rezolvării conflictului putere politică-putere economică, s-a înscris programul economic, prezentat, zece zile înaintea scrutinului de la 25 aprilie a.c. pentru Adunarea Constituantă, la posturile de radio și televiziune, de premierul Vasco Dos Santos Gonçalves. Naționalizări, controlul muncitoresc al producției, creșterea productivității muncii și limitarea cheltuielilor materiale — acestea sînt principalele orientări ale planului economic pus la punct de Consiliul Revoluției. Naționalizarea — după cea a băncilor și a companiilor de asigurare — a industriilor de bază, a numeroase întreprinderi din sectoarele transportului și telecomunicațiilor, precum și a industriilor cimentului, tutunului și celulozei, „înseamnă în mod neechivoc — scrie cotidianul **„Jornal do Comercio"** — avansarea reformelor structurale atît de necesare noii Portugalii. Obiectivele au fost fixate, explicit sau implicit încă de la 25 aprilie (1974 — **n.n.**). Și drumul spre realizarea lor trebuie parcurs acum mai repede sub două imperative pe care marșul istoric al evenimentelor le identifică drept necesități naționale : dominarea progresivă a puterii economice de către puterea politică și soluționarea eficace a dificultăților conjuncturale pe care le traversează țara. Din aceste două perspective, naționalizările în curs reprezintă răspunsuri clare".

Ultimele măsuri economice adoptate de guvernul provizoriu marchează un nou pas pe calea așa-numitului „proces al celor trei D" („os tres D") — Decolonizare, Democratizare, Dezvoltare — pe care, cu treisprezece luni în urmă, s-a înscris Portugalia.

Rodica DUMITRESCU

TENDINȚE — CONJUNCTURI

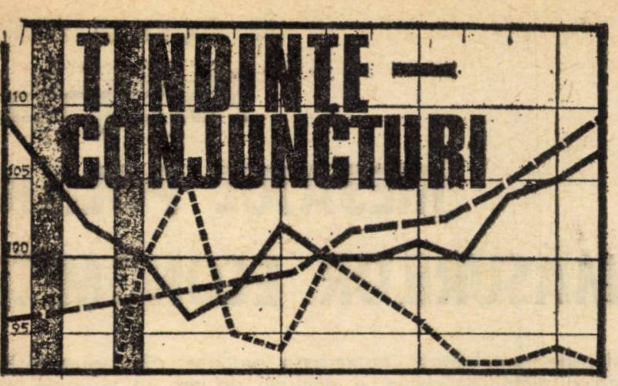

Petrolul din Marea Nordului: estimări revizuite

UN RAPORT al guvernului britanic cu privire la resursele de hidrocarburi ale Marii Britanii arată că, potrivit ultimelor estimări, în sectorul britanic al Mării Nordului există 1 060 000 tone de petrol. Estimările precedente se refereau la 895 milioane tone.

În schimb, perspectivele de producție au fost revizuite în sens descendent: noile estimări indică pentru 1975 între 1 și 2 milioane tone extrase, față de o estimare de 5 milioane tone anunțată anul trecut, și o alta — de 25 milioane tone — făcută în 1973.

Crește comerțul Suedia — țări socialiste

DUPĂ DATE OFICIALE publicate în Suedia, valoarea exporturilor suedeze în țările socialiste a sporit anul trecut cu 49% (față de 1973), respectiv într-un ritm mai înalt decît ansamblul exporturilor; concomitent, importurile Suediei din aceste țări s-au majorat cu 66%. Ca urmare, a crescut ponderea țărilor socialiste în comerțul exterior al Suediei — la 5,5% în export și 5,6% în import. Principalii clienți socialiști ai Suediei sînt Polonia (export 1 306 mil. coroane suedeze), Uniunea Sovietică (793 mil. coroane), R.D.G. (503 mil.), Cehoslovacia (276,5 mil.) etc.

Schimburi R.D. Germană — țările în curs de dezvoltare

ANUL TRECUT volumul schimburilor comerciale ale R.D. Germane cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare a crescut cu 25% față de 1973. Principalii săi parteneri au rămas în continuare Irakul, Siria, India, Algeria și Egiptul. În exportul R.D.G. către aceste țări predomină mașinile, utilajele și instalațiile; importurile sînt compuse în cea mai mare parte din materii prime agricole și minerale (inclusiv petrol), produse alimentare etc. Totodată R.D.G. dezvoltă cooperarea tehnico-științifică cu țările în curs de dezvoltare, numărul obiectivelor industriale construite cu sprijinul său tehnic în aceste țări ridicîndu-se în perioada 1955—1974 — la 520.

Disponibilități de carne de vită

PRODUCȚIA mondială de carne dă semne de declin în 1975, iar perspectivele pe termen scurt ale vînzărilor de carne pe piețele internaționale rămîn descurajatoare, a anunțat Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.). În 1974 producția mondială de carne a crescut cu 4 % în comparație cu 1973. În prezent F.A.O. se așteaptă ca puterea de absorbție a piețelor de import din Europa occidentală și S.U.A. să fie influențată în continuare de rezervele existente de carne de vită și de cantitățile neobișnuit de mari disponibile în țările care tradițional exportă carne, ca Argentina, Uruguay, Australia și Noua Zeelandă. Din acest motiv, probabil, prețurile mondiale la carne nu vor cunoaște creșteri deosebite față de nivelul din anul trecut.

F.A.O. subliniază că mari cantități de carne de vită au ajuns pe piață într-o perioadă în care cererea scade ca urmare a stagnării economice din principalele țări importatoare și a ratelor ridicate ale inflației.

Piața argintului

SE APRECIAZĂ că producția de argint a lumii capitaliste s-a redus anul trecut cu 2,4% față de 1973 (îndeosebi în Canada, S.U.A. și Japonia), însumînd 7 560 tone. Concomitent, a scăzut și consumul de argint, respectiv cel industrial (care a reprezentat 93,1% din consumul total), în timp ce consumul pentru baterea monedei a cunoscut o creștere. Întrucît, totuși, nivelul consumului a depășit și în 1974 pe cel al producției de argint, deficitul a fost acoperit prin retopirea unei cantități însemnate de piese din argint, precum și prin vînzări din stocurile deținute de guvernele unor țări.

La începutul anului curent s-a manifestat o nouă reducere a consumului industrial de argint din țările capitaliste, acesta fiind evaluat de firma de specialitate „Samuel Montagu and Co., Ltd." la un nivel cu 10% inferior celui din 1974. În ceea ce privește prețurile argintului, aceeași firmă estimează că ele vor oscila sensibil în cursul anului, dar — în medie — vor fi superioare celor din 1974.

Producția de zahăr în creștere

SE APRECIAZĂ că producția mondială de zahăr brut în 1975—1976 va depăși cu 5,5—6,5 milioane tone cele 79,5 milioane tone produse în anul 1974—1975, fiind de așteptat ca cea mai mare parte a acestei creșteri să se înregistreze în Europa. Perspectivele de a comercializa zahărul brut sînt însă mai puțin favorabile deoarece S.U.A. este singura țară care cumpără în prezent și are mai mulți furnizori posibili. Cerințele de import ale S.U.A. sînt apreciate la 1,2 milioane tone, de acum pînă în septembrie, din care o foarte mică parte este acoperită prin acorduri.

Unii furnizori ar putea fi tentați să vîndă producția lor cît mai curînd posibil, mai degrabă decît să riște o bună recoltă de sfeclă de zahăr în octombrie care să reducă prețurile.

În pofida previziunilor anterioare în ce privește o penurie, în 1974—1975 producția a fost mai mare decît consumul, pentru prima dată în cinci ani. Surplusul de zahăr alb rămas din recolta trecută este de numai 150 000 tone, dar în prezent este suficient pentru a dezechilibra piața.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

IRAN: sporirea necesarului de alimente

NECESARUL de alimente al Iranului a sporit anul trecut cu 22%, iar producția alimentară a crescut cu 7%, relevă ziarul Kayhan International *(10 mai a.c.). În următorii 15 ani, pe baza mecanizării agriculturii și a creării unor complexe agro-industriale, Iranul scontează să acopere din producție proprie circa 80% din necesarul alimentar al celor 50 de milioane de locuitori pe care-i va avea la sfîrșitul perioadei.*

Progresia „nețesutelor"

DUPĂ UN STUDIU de prognoză elaborat de societatea „Frost and Sullivan", textilele nețesute au perspective favorabile în țările Europei occidentale. Consumul lor poate să se dubleze între anii 1974—1984, ajungînd la nivelul de 78 000 tone. În acest cadru se prevede o progresie mai rapidă a articolelor igienice și medicale, a lenjeriei de pat, a articolelor de îmbrăcăminte și decorative, sortimente care și-ar putea spori ponderea în total de la 36% în 1974 la 46% în 1984. Printre principalii consumatori se numără R.F.G. (10 900 tone în 1974 și 20 400 în 1984), Franța (7 600 și, respectiv, 15 700 tone) și Anglia (6 900 și 13 300 tone). Conform opiniei altor specialiști, expansiunea menționată a textilelor nețesute ar putea fi frînată de tendința către economii în unele domenii ale utilizării lor (îndeosebi în cazul produselor folosite doar o singură dată), de insuficiența materiilor prime ș.a.

EGIPT: orientări economice

EGIPTUL elaborează în prezent un plan de dezvoltare a economiei pe anii 1976—1980, avînd ca scop de a pregăti — prin mobilizarea tuturor resurselor disponibile, interne și externe — faza de „decolare" economică la începutul deceniului următor.

Principalele domenii spre care vor fi orientate investițiile (ce se vor ridica la 8—10 miliarde lire egiptene) sînt: transporturile și telecomunicațiile; industria (îndeosebi producția de îngrășăminte, ciment, mașini-unelte, petrochimia); agricultura; energetica (între altele, pentru majorarea extracției de țiței în Egipt de la 12 milioane de tone în 1974 la circa 50 mil. în 1980); turismul (internațional); obiectivele social-culturale (ținîndu-se seama de creșterea rapidă a populației, care va ajunge la 40 milioane de locuitori către anul 1980).

Evaluarea preliminară în cadrul O.N.U. a rezultatelor obținute pînă acum în realizarea obiectivelor Strategiei internaționale pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării (vezi „Revista economică nr. 22/1975) s-a oprit și asupra problemelor agriculturii, ale comerțului exterior și ale resurselor financiare pentru dezvoltare.

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE LA JUMĂTATEA DECENIULUI (II)

Evoluții contradictorii

DACĂ, datorită eforturilor intense depuse, în domeniul industrializării s-au obținut rezultate apropiate de prevederi, nu același lucru se poate spune și în privința agriculturii. În timpul primilor ani ai celui de al doilea Deceniu, țările „lumii a treia“ au fost departe de a atinge ritmul de creștere de 4% — considerat în continuare ca realist — prevăzut pentru producția agricolă. Între 1970 și 1973 întreaga producție agricolă cît și cea alimentară, pe ansamblul acestor țări, au crescut cu numai 1,5% pe an (vezi tabelul nr. 3), iar pe un locuitor au avut un ritm negativ (—0,9%). Acest din urmă indicator este inferior celui obținut în primul Deceniu, cînd a fost de +0,5%, reflectînd faptul că — datorită condițiilor climatice nefavorabile, dar și altor factori — în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, creșterea producției agricole și a celei alimentare n-a depășit sporul demografic. Deosebit de afectate de această disproporție au fost regiunea Sahel, unele părți din Africa de Est și de Nord, ca și Asia occidentală, regiuni în care o secetă persistentă a compromis grav recoltele.

Rezultatele mediocre obținute în agricultură în primii ani ai actualului deceniu au dus la accentuarea disparităților dintre țările în curs de dezvoltare, cu atît mai mult cu cît țările cu venituri scăzute depind în măsură mai mare de agricultură decît cele cu venituri ridicate, constata un recent document al ECOSOC („Etude sur l'économie mondiale, 1974“, cap. 1, p. 8).

Statisticile O.N.U. consemnează că în peste o cincime din țările în curs de dezvoltare producția agricolă a scăzut în perioada 1971—1973, iar într-un grup de țări cu o pondere similară ritmul de creștere înregistrat a fost de sub 2% pe an. Nu este mai puțin adevărat că în aproape o treime dintre țările în curs de dezvoltare ritmul de creștere a producției agricole s-a accelerat apreciabil, iar circa o optime au reușit să mențină un ritm de creștere a producției totale agricole superior celui de 2,8% din deceniul precedent. Rămîne însă un fapt că 60% dintre țările nesocialiste în curs de dezvoltare, reprezentînd 3/4 din populația totală a „lumii a treia“, nu au reușit să mențină o producție agricolă pe locuitor la nivelul celei din anii '60. Aceasta cu toate că creșterea rapidă a suprafețelor ocupate de varietăți de cereale de mare randament a contribuit la sporirea producției pe unitate de suprafață a unor țări în curs de dezvoltare.

Condițiile atmosferice defavorabile au influențat în mod cert producția agricolă a multor țări în curs de dezvoltare, dar această influență a fost agravată de o serie de factori. Se poate cita în special penuria unor îngrășăminte, survenită după cîțiva ani în care consumul de îngrășăminte a sporit în medie cu 13% anual și asociată cu creșterea generală a prețurilor tuturor îngrășămintelor, ca și a materiilor prime intermediare utilizate la fabricarea lor. Absența sau insuficiența lucrărilor de irigații a făcut ca în unele regiuni necesarul sporit de apă al varietăților cu randament ridicat să mărească vulnerabilitatea agriculturii la condiții climatice nefavorabile.

Pe de altă parte, datorită cererii susținute care s-a manifestat în țările în curs de dezvoltare, ca și inflației mondiale, prețurile majorității produselor alimentare și agricole au crescut brusc. Paralel a avut loc o diminuare a aprovizionării cu produse alimentare, rezervele au scăzut și ele. Drept urmare, s-au redus și programele de ajutor alimentar. Chiar dacă prețurile exporturilor a numeroase țări în curs de dezvoltare au crescut, cheltuielile efectuate pentru importuri au sporit și mai mult, cu consecințe directe asupra modernizării și dezvoltării agriculturii.

La toate acestea se adaugă și faptul că în unele regiuni (Sahel, zonele tropicale) producția suferă de absența tehnologiei potrivite. În alte cazuri, dificultățile țin de instituții sociale anacronice sau de dimensiunile proprietăților, improprii pentru a permite o utilizare optimă a pămîntului.

Disparități accentuate pe fondul creșterii comerțului

EXPANSIUNII și diversificării exporturilor de produse industriale finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare i se atribuie un rol deosebit în cadrul Strategiei internaționale pentru al doilea Deceniu.

În primii ani de după 1970, creșterea exporturilor de bunuri și servicii provenind din țările în curs de dezvoltare s-a accelerat : dacă în 1971 ritmul mediu anual a fost inferior celui al anilor '60, în anii următori el a fost mult mai mare, astfel încît media primilor trei ani, de aproape 8%, a fost superioară obiectivului fixat în Strategie (puțin peste 7% pe an). O accelerație analogă a fost înregistrată și la importurile de bunuri și servicii ale acestor țări, ritmul creșterii lor depășind, de asemenea, obiectivul stabilit.

Totuși, volumul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a sporit mult mai lent decît comerțul mondial. Ca urmare, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial a scăzut la circa 17% în primii ani ai deceniului actual (de la 31% în 1950), urcînd în 1974 la 26% datorită valorii simțitor sporite a exporturilor țărilor producătoare de petrol. Dacă se face însă abstracție de acestea din urmă, ponderea țărilor în curs de dezvoltare (neexportatoare de petrol) în exportul mondial a scăzut de la 24% în 1950 la 11,5% în 1970 și 10,5% în 1974, putînd să cunoască o nouă scădere în acest an.

Pe lîngă reducerea locului ocupat de țările în curs de dezvoltare în comerțul mondial, asistăm la o creștere a disparităților în interiorul acestui grup. Astfel, în vreme ce 30 de țări, reprezentînd un sfert din populația grupului, au depășit obiectivul stabilit pentru importuri, iar 27 de țări, reprezentînd o treime din populație, au avut la exporturi performanțe superioare celor fixate prin Strategie, peste jumătate din populația țărilor în curs de dezvoltare trăiește în țări cu o creștere anuală a volumului importurilor și a puterii de cumpărare a exporturilor de sub 3% pe an sau chiar negativă (vezi tabelul nr. 4). În această din urmă categorie au intrat în special țări cu un venit pe locuitor de sub 250 de dolari, între care multe din Africa.

Din punct de vedere al structurii, produsele primare au reprezentat peste două treimi din încasările din export ale țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere, față de o cincime în cazul țărilor capitaliste dezvoltate, al căror export de produse primare este însă de două ori mai mare (88 față de 43 miliarde de dolari).

În același timp, exportul de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare către țările capitaliste dezvoltate s-a dublat ca volum și aproape s-a triplat ca valoare în 1971—1973. Ca urmare, în ciuda creșterii de prețuri înregistrate în acea perioadă la produsele primare, ponderea produselor industriale în încasările globale din export ale țărilor în curs de dezvoltare a crescut de la mai puțin de 18% în 1970 la peste 20% în 1972 și 1973. După cum constată un document recent al U.N.C.T.A.D. („Tendances et politiques au cours des quatre premières années de la deuxième Décennie pour le développement“, p. 36), structura exporturilor a cunoscut o anumită diversificare. Alături de produsele tradiționale (cherestea, textile, confecții, încălțăminte etc.), o creștere relativ rapidă s-a înregistrat și la exportul de mașini, utilaje etc., cu deosebire în 1973.

Sub raportul destinației acestor exporturi, statisticile consemnează o creștere a ponderii țărilor capitaliste dezvoltate de la 60% în 1970 la 66% în 1972—1973, realizată pe seama celei a comerțului între țările în curs de dezvoltare, care a scăzut de la 34 la 30%.

Totuși, în ciuda acestei creșteri, ponderea țărilor în curs de dezvoltare continuă să reprezinte o fracțiune minimă din totalul importurilor țărilor capitaliste dezvoltate, chiar dacă în ușoară majorare (de la sub 6% în 1970, la 8,4% în 1973). În plus, trebuie ținut seama că exporturile de produse industriale ale „lumii a treia“ sînt foarte concentrate, fiind efectuate în proporție de 90% de 20 de țări în curs de dezvoltare, în proporție de 80% de zece din ele și de peste jumătate de numai trei țări. În 1973, relevă un document al ECOSOC, exporturile de produse industriale nu depășeau 100 milioane de dolari decît în 18 țări în curs de dezvoltare, iar 500 milioane de dolari doar în opt țări.

În ciuda acestei puternice concentrări, un număr crescînd de țări în curs de dezvoltare au început să ia parte la comerțul cu produse industriale. Astfel, țările Africii apar tot mai frecvent pe lista furnizorilor de produse industriale ai țărilor dezvoltate : în 1973 Marocul, Sierra Leone, Tunisia, Liberia, Algeria și Egiptul le-au livrat fiecare articole în valoare de peste 40 de milioane de dolari, iar Nigeria, Kenya și Gabonul — în valoare de 20—30 milioane dolari. În unele cazuri, lărgirea listei exportatorilor a fost favorizată de preferințele vamale acordate țărilor în curs de dezvoltare la o serie de articole ; în alte cazuri ea este rezultatul unor aranjamente bilaterale între societăți mamă din țările dezvoltate și filialele sau firmele asociate lor.

Creșterea volumului comerțului țărilor în curs de dezvoltare a fost însoțită de o îmbunătățire aproape generală a raportului de schimb, a cărei măsură a variat însă mult de la o țară la alta în funcție de structura exporturilor și importurilor. Deși prețul importurilor (în dolari din 1970) a crescut cu aproape 12% în medie pe an în perioada 1971—1973, sporul prețurilor exporturilor a fost și mai mare (de circa 17% în medie pe an), ceea ce a dus la mărirea resurselor de care dispun țările în curs de dezvoltare în ansamblu. După o deteriorare cu circa 1% în 1971, raportul de schimb s-a ameliorat cu aproximativ 2% în 1972 și cu aproape 10% în 1973.

În 1974, după cum apreciază experții UNCTAD, raportul de schimb al unor țări reprezentînd 1/2 din populația „lumii a treia“ s-a înrăutățit. Într-adevăr, din cele 87 de țări pentru care UNCTAD a dispus de date se estimează că 43 au acuzat anul trecut o deteriorare a raportului lor de schimb, dintre care 23 de țări (cuprinzînd 40% din populația „lumii a treia“) au înregistrat o scădere de peste 10%. Dacă prețurile vor evolua în același sens, în 1975 raportul va continua să se înrăutățească pentru țări reprezentînd 2/3 din populația acestui grup. „Prelungirea recesiunii în țările dezvoltate ar putea provoca în 1975 o nouă degradare catastrofală a raportului de schimb al țărilor «lumii a treia» care nu exportă petrol. Perspectivele situației comerciale a acestor țări sînt, în medie, departe de a fi încurajante, unele din ele fiind deja într-o situație gravă în 1974“ (Rapport du Secrétariat de la CNUCED/TD/B/530/Add. 1, Partie I). După unele previziuni, raportul de schimb al țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol va scădea cu 10% în raport cu media anului 1974, chiar dacă nu va avea loc o nouă scădere a prețurilor la produsele de bază.

Tabelul nr.3.

Producția agricolă și alimentară

(ritmuri medii anuale de creștere, în %)

	Ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare	din care: Principalele țări exportatoare de petrol	Toate celelalte țări: Total	Țări exportatoare de produse industriale	Țări cu un PNB/loc. de peste 250 dolari	Țări cu un PNB/loc. de sub 250 dolari.
Producția agricolă						
1960-1970	2,9	2,4	3,0	5,1	2,9	3,0
1970-1973	1,5	1,5	1,5	4,5	2,2	1,0
Obiectiv 1970-1980	4,0					
Producția alimentară						
1960-1970	3,1	2,3	3,2	5,1	3,4	3,0
1970-1973	1,5	1,0	1,6	4,2	2,5	0,9
Populația (ritmul actual de creștere)	2,5	2,8	2,5	2,8	2,6	2,4

Sursa: UNCTAD, doc.TD/B/530/Add.1, p.34

Balanta comercială a țărilor în curs de dezvoltare, în ansamblul lor, a fost activă în anii recenți, excedentul depășind 12 miliarde dolari în 1973. Este adevărat că numărul țărilor în care balanța comercială a fost excedentară s-a dublat în 1971—1973, iar al celor în care era deficitară s-a diminuat cu un sfert. Cu toate acestea, în 1973, din 85 de țări în curs de dezvoltare 52 au avut un deficit (de 14,1 miliarde dolari) și numai 33 din ele au avut un excedent (de 26 miliarde dolari). Astfel încît, deși pe total s-a realizat un excedent, deficitul era mai mare în 1973 față de 1970 în toate regiunile (pe ansamblu cu 4,5 miliarde dolari), după cum au sporit și excedentele (cu 17,4 miliarde dolari).

Resursele financiare destinate dezvoltării

OBIECTIVELE fixate în Strategie pentru a spori transferul net de resurse către țările în curs de dezvoltare și a majora ponderea ajutorului public în cadrul său au în vedere de a se acorda acestor țări un sprijin care, adaugîndu-se veniturilor lor din export, să le permită majorarea importurilor în proporțiile necesare realizării creșterii economice în ritmul indicat prin Strategie. De altfel, Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale subliniază necesitatea atingerii, într-un ritm accelerat, a obiectivelor Strategiei privind aportul resurselor financiare.

Conform prevederilor, aportul total net de resurse financiare al țărilor dezvoltate, către țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină și instituțiile multilaterale, trebuia să reprezinte 1% din P.N.B. al primelor. Proporția acestui transfer a fost însă de 0,84 la începutul anilor '60 ; de 0,68% în perioada 1966—1969 și de 0,7% în 1970—1973. În această din urmă perioadă volumul absolut al resurselor a sporit, dar dacă se ține cont de creșterea prețurilor în țările membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare (C.A.D.) al O.C.D.E. și de modificările cursului dolarului, care au erodat capacitatea de import a țărilor în curs de dezvoltare, se apreciază că puterea de cumpărare reală pe care au obținut-o astfel aceste țări a scăzut.

În termeni reali scăderea a afectat în perioada amintită toate categoriile de țări în curs de dezvoltare, cu excepția unui „nucleu“ al celor mai puțin dezvoltate. Transferul net de resurse către țările în curs de dezvoltare nepetroliere și neexportatoare de produse industriale s-a micșorat în 1970—1973 cu 7% în cazul țărilor cu un P.N.B. pe locuitor de sub 250 de dolari anual și cu 26% în cazul celor cu peste 250 de dolari anual.

Ca urmare a acestui fapt, transferul net de rezerve financiare a avut un rol mai redus în finanțarea importurilor de bunuri și servicii ale țărilor în curs de dezvoltare, acoperind în 1973 numai 10% din valoarea acestora, față de 15% în 1970. Doar în cazul grupei țărilor cel mai puțin dezvoltate, ponderea importurilor acoperite de resursele financiare externe a sporit de la 30% în 1970 la 37% în 1973.

Un grad mai ridicat de neîndeplinire s-a consemnat în privința atingerii obiectivului ca ajutorul public pentru dezvoltare (A.P.D.) să reprezinte 0,7% din P.N.B. în prețurile curente. Pe ansamblul țărilor membre ale C.A.D., raportul între A.P.D. și P.N.B. a scăzut de la 0,53% la începutul anilor '60, la circa 0,31 în perioada 1966—1969 și 0,32% în 1970—1973. In aceste împrejurări, țările în curs de dezvoltare s-au văzut nevoite să solicite mijloace financiare în condiții mai oneroase, în special prin credite de export și împrumuturi în eurovalute.

Tabelul nr.4.

Volumul importurilor și puterea de cumpărare a exporturilor

	Ritm mediu anual de crestere (în %)							
	Ritm pozitiv				2,9- -3	Ritm negativ		
	Peste 15%	7-14,9%	Obiectiv: circa 7%	3-6,9%		-7- -3,1%	-15- -7,1%	sub -15%
Volumul importurilor								
1960-1970 Număr de țări	2	27		36	19	2	1	-
In % din populația totală	2,1	12,8		36,3	46,6	1,7	0,4	-
1970-1973 Număr de țări	9	21		22	20	6	7	2
In % din populația totală	16,3	10,4		13,4	42,5	4,7	6,6	6,1
Puterea de cumpărare a exporturilor x)								
1960-1970 Număr de țări	5	25		33	22	1	1	-
In % din populația totală	2,5	11,0		32,4	52,0	0,4	1,7	-
1970-1973 Număr de țări	12	15		17	27	3	11	2
In % din populația totală	25,1	7,3		8,6	47,3	1,3	5,6	4,8

x) Volumul exporturilor înmulțit cu raportul de schimb.
Sursa: UNCTAD, doc.TD/B/530/Add.1, p.15.

Pornind de la realitatea insuficienței resurselor afectate dezvoltării țărilor „lumii a treia“ și de la fenomenele economice semnalate mai înainte, proiecțiile preliminare făcute de către Secretariatul U.N.C.T.A.D. pentru restul Deceniului sugerează că prețurile estimate la export ale produselor acestor țări (fără cele exportatoare de petrol) vor continua să sporească mai lent în raport cu cele plătite la importul din țările dezvoltate, chiar dacă volumul exporturilor lor va crește. Pe această bază se apreciază că în perspectivă capacitatea de finanțare de către țările „lumii a treia“ a importurilor necesare atingerii obiectivelor de creștere a P.N.B. nu va fi suficientă, fiind deosebit de stringentă realizarea unui transfer net de resurse financiare din partea țărilor dezvoltate de cel puțin 1% din P.N.B., cît și o creștere a proporției ajutorului public pentru dezvoltare.

George POPESCU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.XII 1973	2.VI. 1975	6.VI. 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 6.VI.1975 față de:		Abaterea 1 în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973 - 6.VI.1975
					Cursul central	Nivelul din 28.XII.1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3440	2,3415	+13,99	+15,27	- 13,25
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5015	2,4960	+35,64	+30,21	- 23,20
Francul francez	4,60414	4,7025	4,0330	4,0075	+14,89	+17,34	- 14,78
Yenul Japonez	308,0	280,20	291,10	291,60	+ 5,62	- 3,91	+ 4,07
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4000	2,4000	+15,88	+17,75	- 15,07
Francul belgian	40,334	41,10	34,97	34,88	+15,66	+17,83	- 15,13
Lira italiană	523,50	607,0	622,10 4)	623,00	+15,97	- 2,57	+ 2,64
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3165	2,3260	-19,66	+ 0,043	- 0,042
Prețul aurului la Londra 3)	-	103,87	163,25	165,25	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt);-devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru, liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing; 4) în ziua de 3.VI.1975.

ÎN SĂPTĂMÎNA 2—6 iunie a.c. cursurile principalelor valute occidentale au continuat să înregistreze oscilații deși de o amplitudine mai redusă comparativ cu cele înregistrate în ultimele săptămini.

Ușoara tendință de întărire a cursului **dolarului**, apărută la finele săptăminii anterioare, a continuat într-o anumită măsură și în perioada analizată. Evoluția dolarului a fost influențată favorabil atît de unii factori legați de balanța comercială și de plăți a S.U.A. cît și de tendința de scădere a dobînzilor în țările vest-europene.

În trimestrul I/1975 balanța de plăți curente a S.U.A. a înregistrat un excedent de circa 1,8 miliarde dolari, iar balanța comercială un excedent de 1,3 miliarde dolari. De menționat că balanța comercială a S.U.A. a înregistrat și în luna aprilie a.c. un excedent de 556 milioane dolari S.U.A.

Măsurile luate de unele țări occidentale pe linia încurajării scăderii dobînzilor pe piețele monetare naționale în vederea sprijinirii reinviorării situației economice au determinat reducerea ecartului între aceste dobînzi și dobînzile pe piața monetară din S.U.A., fapt ce a influențat — la rîndul său — favorabil poziția dolarului.

Lira sterlină a continuat și în perioada analizată să aibă o poziție slabă pe piețele valutare internaționale, consecință a datelor nesatisfăcătoare privind evoluția economiei engleze. Producția industrială a fost în trimestrul I/1975 cu 0,4% sub nivelul trimestrului IV/1974, iar rata inflației, calculată pe bază anuală, a depășit nivelul de 30% în ultimile șase luni, cel mai ridicat nivel în cadrul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Se apreciază că rezultatele referendumului cu privire la menținerea Angliei în cadrul Pieței Comune vor influența favorabil poziția lirei sterline pe piețele valutare internaționale.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 2—6 VI 1975 (nivel minim și maxim)

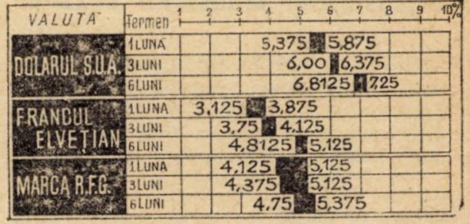

VALUTĂ	Termen		
DOLARUL S.U.A.	1 LUNĂ	5,375	5,875
	3 LUNI	6,00	6,375
	6 LUNI	6,8125	7,25
FRANCUL ELVEȚIAN	1 LUNĂ	3,125	3,875
	3 LUNI	3,75	4,125
	6 LUNI	4,8125	5,125
MARCA R.F.G.	1 LUNĂ	4,125	5,125
	3 LUNI	4,375	5,125
	6 LUNI	4,75	5,375

Prețul **aurului** a manifestat în ultimele două săptămini o tendință de scădere ca urmare a anunțării hotărîrii autorităților americane de a efectua la 30 iunie a.c. o nouă vînzare la licitație de aur din rezervele oficiale. (Reamintim că prima vînzare a avut loc la începutul acestui an, cu care ocazia S.U.A. au vîndut o cantitate de 750 000 uncii de aur).

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 7 iunie 1975

Anglia x)	10,0 %	Italia	7,0 %
Austria	6,0 %	Japonia	8,50 %
Belgia	6,50 %	Luxemburg	6,50 %
Canada	8,25 %	Norvegia	5,50 %
Danemarca	8,0 %	Olanda	6,0 %
Elveția	4,50 %	Suedia	7,0 %
Finlanda	9,25 %	S.U.A.	6,0 %
Franța	9,50 %		
R.F.Germania	4,50 %		
Israel	6,0 %		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

În cercurile de specialitate occidentale se apreciază că Republica Sud-Africană, cel mai mare producător de aur din lumea capitalistă, ar intenționa să acționeze pentru stabilizarea prețului aurului.

Teodor GIURGIU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Tonajul comerțului internațional maritim

ÎNTRE 1950 și 1973 tonajul mărfurilor transportate pe mare în cadrul schimburilor comerciale internaționale a crescut în întreaga lume de 5,8 ori. Elemente semnificative se pot desprinde din examinarea unor evoluții în structura pe mărfuri și pe grupuri de țări a tonajului.

În exportul pe mare al țărilor capitaliste dezvoltate (mărfuri încărcate) tonajul total a crescut din 1950 pînă în 1973 de 4,5 ori. Dar în cadrul lui a sporit mai repede — aproape de 10 ori — tonajul mărfurilor lichide (și produse petroliere), despre care se poate presupune cu deplin temei, în lumina faptelor notorii, că au fost reprezentate în cadrul acestor țări de produse ale rafinării țițeiului. Mai repede încă decît tonajul exportului produselor petroliere crește în țările capitaliste dezvoltate tonajul importului de petrol (mărfuri lichide descărcate) — și anume de 11 ori — despre care se poate presupune la fel de întemeiat că reprezintă petrol brut.

În ceea ce privește mărfurile solide, atît la exportul cît și la importul țărilor dezvoltate, tonajul lor crește practic în pas cu evoluția pe plan mondial, fapt reflectînd între altele ponderea mare a acestui grup de țări în totalul mondial (în 1973 : peste 60% la export și circa 77% la import). Pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, importul este de-a lungul anilor de circa 2,5 ori mai mare decît exportul. Dar aceasta este rezultanta unor situații foarte diferite, cum sînt cele ale S.U.A. și Japoniei (vezi tabelul). În S.U.A. exportul de mărturi solide pe cale maritimă este în 1973 cu peste 70% mai mare decît importul, pe cînd în Japonia tonajul importului este în același an aproape de 6 ori superior celui al exportului. În lumina faptului îndeobște cunoscut că Japonia este mare importatoare de materii prime, este logic să se interpreteze în cazul S.U.A. raportul examinat mai sus ca o ilustrație a dependenței mai mici a economiei americane, decît a altor economii capitaliste dezvoltate, față de importul de materii prime.

În măsura în care datele privind tonajul comerțului maritim pot servi la ilustrarea unor caracteristici ale actualei diviziuni internaționale a muncii din lumea nesocialistă, aceasta este evident valabil și pentru țările în curs de dezvoltare. O certă înrăutățire a poziției acestor țări de-a lungul anilor poate fi dedusă din faptul că în timp ce ponderea lor în tonajul exportului mondial a crescut de la 56% în 1950 la 64% în 1973 — știindu-se că exportul lor constă precumpănitor din materii prime — ponderea lor în tonajul importului a scăzut de la 28% la 18% în același interval de timp.

Extreme ale oglindirii subdezvoltării în tonajul comerțului internațional maritim le oferă continentul african și zona Orientului Mijlociu. Africa exportă în 1973 pe cale maritimă 5 tone de mărfuri pentru fiecare tonă importată ; pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare raportul era de 3,7 : 1. La rîndul lor, țările Orientului Mijlociu exportă în cvasi-exclusivitate petrol, și creșterea rapidă a cantității acestuia nu a însemnat pînă în 1973 neapărat și o creștere corespunzătoare a puterii sale de cumpărare. Confruntarea tonajelor la export și import furnizează dimpotrivă indicii că adevărat este contrariul. În 1950 țările din zonă exportau 25 tone de petrol pentru fiecare tonă de mărfuri solide importate ; în 1973 raportul ajunsese să fie de 34 : 1.

Structurile tonajului mărfurilor în comerțul maritim internațional dezvăluie între altele că dezvoltarea industrială proprie este o premisă esențială a participării mai echitabile a țărilor rămase în urmă la comerțul internațional, a instaurării unei noi ordini economice și politice în lume.

Mărfuri transportate pe mare, în cadrul comerțului exterior, în milioane tone

	Anul	Mărfuri încărcate			Mărfuri descărcate		
		total	din care: lichide a	din care: solide b	total	din care: lichide a	din care: solide b
Total mondial	1937	494	105	389	496	99	397
	1950	550	225	325	549	216	333
	1973	3190	1841	1349	3182	1833	1349
Țări nesocialiste dezvoltate	1937	279	21	258	378	56	322
	1950	215	16	199	380	134	246
	1973	973	156	817	2518	1485	1033
din care: Europa	1937	187	2	185	275	34	241
	1950	124	7	117	226	69	157
	1973	372	124	248	1353	847	506
S.U.A.	1937	55	19	36	43	9	34
	1950	57	9	48	88	45	43
	1973	250	3	247	422	280	142
Japonia	1937	13	-	13	37	4	33
	1950	4	-	4	12	2	10
	1973	56	1	55	588	274	314
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	1937	190	78	112	102	41	61
	1950	308	208	100	154	81	73
	1973	2051	1611	440	558	316	242
din care: Africa	1937	29	-	29	20	4	16
	1950	35	-	35	24	8	16
	1973	396	280	116	79	27	52
Orientul Mijlociu	1937	17	14	3	4	1	3
	1950	78	75	3	6	3	3
	1973	1018	1008	10	44	14	30

a Petrol și produse petroliere
b Inclusiv unele lichide altele decît petrolul.
Sursa: U.N.Monthly Bulletin of Statistics, January 1975, Special Table D.

I. P.

Microcosmosul industriei textile

INDUSTRIA textilă, scria recent „L'Express", este adeseori considerată ca un „microcosmos" în care se reflectă situația reală a unei țări aflate în criză. În Franța de pildă industria textilă este teatrul unor frămîntări deosebite în contextul unei concurente internaționale în toate subramurile producției textile. Comerțul de fibre textile și de îmbrăcăminte al Franței reprezintă 4,5% din totalul mondial. În ansamblu, Europa occidentală este primul exportator de textile din lume. Dar dacă schimburile la aceste sortimente sînt excedentare cu America de Nord, ele rămîn deficitare cu țările asiatice nesocialiste (vezi graficul).

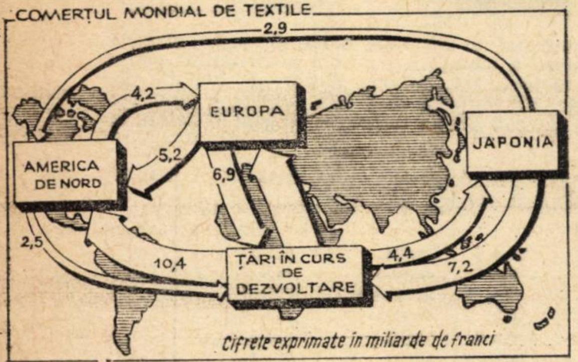

Comerțul și recesiunea

RECESIUNEA economică în Statele Unite s-a propagat și în domeniul comerțului, afectînd îndeosebi marile rețele de desfacere. Astfel, de pildă, Sears-Roebuck, cea mai importantă rețea de mari magazine și de vînzare prin corespondență a anunțat că în anul fiscal 1974 profiturile sale au scăzut cu 25% față de anul precedent; aceasta reprezintă prima scădere a profiturilor societății din ultimul deceniu. Evoluții similare au avut loc în majoritatea celorlalte rețele de mari magazine.

Unele societăți au înregistrat chiar pierderi considerabile și caută să-și soluționeze dificultățile financiare pe calea închiderii a numeroase magazine. O anchetă a evidențiat că societatea W.T. Grant intenționează să închidă în cursul următorilor doi ani un sfert din cele circa 1 200 de magazine de tipul „Variety Stores" pe care le posedă, că societatea californiană Daylin s-a declarat în stare de insolvabilitate și urmează să închidă între 100 și 200 dintre magazinele sale de tipul „discount", exemplul lor fiind urmat de o serie de alte societăți comerciale.

U.R.S.S.: resursele forestiere

SUPARFAȚA totală ocupată de păduri naturale și plantații forestiere în Uniunea Sovietică ajunge la 1,2 miliarde de hectare, ceea ce reprezintă aproximativ o treime din suprafața mondială a acestora. Pe teritoriul țării cresc circa 1 500 specii de arbori și arbuști — informează „Atlasul pădurilor", apărut nu demult la Moscova.

Printre bogățiile pădurilor se numără — alături de lemn — vînatul, diverse fructe de pădure, plantele medicinale, ciupercile ș.a. După evaluarea specialiștilor, pădurile Uniunii Sovietice „produc" anual 50 000 tone de zmeură, 1 500 tone de alune, circa 500 000 tone de ciuperci etc.

Eforturi concentrate

PENTRU A STIMULA și accelera procesul de valorificare a rezervelor de petrol din apele teritoriale și platforma continentală, în R.F. Germania toate activitățile de producție referitoare la tehnicile „de forare în larg" au fost regrupate în cadrul unei organizații unice „Wirtschaftsvereinigung industrielle Meerestechnik" (Asociația economică pentru tehnică industrială marină). Cifra de afaceri a acestei ramuri este apreciată la 1 miliard mărci vest-germane. Studiile se orientează în prezent spre următoarele sectoare: fabricarea unor elemente de platforme gigantice, punerea la punct a unei nave speciale pentru forări submarine la mare adîncime (peste 500 metri) și a unor platforme de extracție corespunzătoare, construcția unor instalații flotante pentru lichefierea gazelor la locul de amplasare a zăcămintelor de mică importanță și realizarea unei nave speciale pentru controlul conductelor submarine.

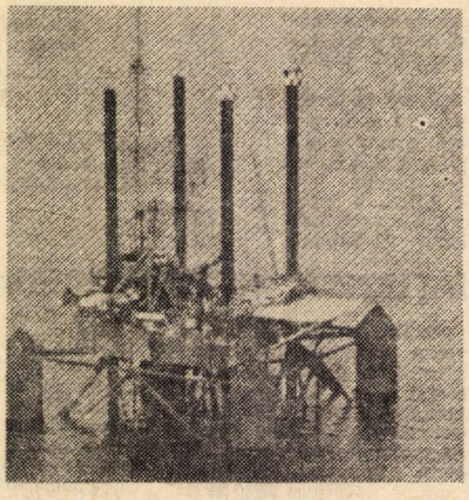

Ungaria: productivitate merinos

ȘEPTELUL de ovine din Ungaria aparține în totalitate rasei merinos, care furnizează concomitent producții superioare de carne și lînă (în medie, fiecare oaie furnizează 4,6—4,7 kg lînă pe an, randament care situează Ungaria pe locul doi în lume). Pe de altă parte, după cum informează agenția „Budapress", consumul intern de carne de oaie este foarte scăzut (de 0,6 kg pe an și locuitor, față de 13—20 kg în țările vecine), producția respectivă fiind destinată în proporție de 92% exportului ; ca urmare, deși creșterea ovinelor contribuie doar cu 3% la valoarea globală a producției zootehnice, ponderea ei în exportul ungar de produse animaliere reprezintă 12—14%.

În prezent, șeptelul de ovine din Ungaria numără 2,5 milioane de capete. În viitorul apropiat nu se urmărește sporirea șeptelului, ci ridicarea productivității la carne și lînă, prin aplicarea metodelor intensive de creștere.

Ziare... în deficit

ANALIZÎND situația presei din Europa occidentală, revista americană „Time" publică o serie de date ilustrînd situația economică deficitară a acesteia datorită creșterii masive a prețului hîrtiei, a reducerii publicității și a reclamei, precum și datorită concurenței televiziunii.

În Marea Britanie, de exemplu, se așteaptă ca în acest an cotidianul „Guardian" să piardă 2,4 milioane dolari, iar „Times" — 3,6 milioane dolari. „Daily Telegraph" și „Sunday Telegraph" au pierdut anul trecut 2,4 milioane dolari. Se apreciază că presa engleză va pierde în 1975 aproximativ 9 milioane dolari.

THE TIMES

În Italia, „anul trecut ziarul „Corriere della Sera" a înregistrat pierderi în valoare de 20 milioane dolari... Cotidianul „Il Giorno", aparținînd de E.N.I. — trustul de stat al petrolului — nu a adus nici un profit de 20 de ani. „La Stampa", publicație a companiei „Fiat", a pierdut anul trecut 6 milioane dolari. Se așteaptă ca guvernul italian să aloce pentru presă subvenții în valoare de 63 milioane dolari, sumă considerată totuși insuficientă pentru a acoperi deficitul global al presei, considerat a fi de 150 milioane dolari".

În Franța... „cu toate că guvernul a acordat presei înlesniri la impozite, 25% din ziarele centrale sînt în deficit. Atît „Paris Match" cît și „Figaro" sînt în dificultate... Singura excepție... o constituie cotidianul „Le Monde", al cărui tiraj a crescut de la 260 000 (1964) la 432 000. La fel prosperă și săptămînalul satiric „Le Canard enchaîné...".

NOUVEAU
PARIS
MATCH

În Germania occidentală „statisticile, întocmite în sprijinul apelului editorilor la o subvenție guvernamentală, dezvăluie că, dacă în 1973 erau rentabile 88,6% din cele 173 publicații în cauză, la sfîrșitul anului 1974 au ajuns deficitare 55,2%. Cele mai afectate au fost ziarele de mare tiraj. Din cele 25 de publicații cu un tiraj de peste 125 000 exemplare — toate rentabile în 1973 — la sfîrșitul anului trecut 16 au devenit deficitare... Au fost afectate chiar și ziarele al căror tiraj a crescut. Cotidianul „Die Welt", a pierdut în 1973 11 milioane dolari și se pare că a pierdut aceeași sumă și în 1974".

• Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri • Intrebări • Răspunsuri •

LEUL-VALUTĂ

Dumitru Zahiu, Buzău — Termenul de leu-valută a apărut în vocabularul nostru economic după cel de-al doilea război mondial, ca urmare a condițiilor specifice în care se desfășoară relațiile valutare internaționale. El are un caracter istoric, utilizarea lui fiind legată de existența acestor condiții.

Este știut că, de regulă generală, fiecare țară stabilește pentru moneda națională o cantitate definitorie de aur. Rațiunea acestei măsuri este crearea unei posibilități de comparare legală a valorii unei monede în raport cu alta. Astfel, dolarul S.U.A. are în prezent un conținut de aur calculat de 736,662 mg. Leul nostru, prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 127 din 31 ianuarie 1954, a fost definit printr-un conținut de 148,112 mg aur fin. Raportul valoric între leu și dolarul S.U.A., așa cum rezultă din legile monetare respective, este deci :

$$1 \text{ dolar S.U.A.} = \frac{736662}{148112} = 4{,}97 \text{ lei}$$

Mai precis, 1 dolar S.U.A. este egal cu 4,97 lei-valută. Această precizare este necesară deoarece raportul valoric dintre două monede, definit prin cantitățile de aur respective, nu este același cu raportul puterilor de cumpărare dintre aceste monede. Deosebirea rezidă în faptul că raportul valoric bazat pe aur, adică paritatea metalică, se modifică foarte rar, pentru aceasta fiind necesară modificarea legii monetare, în timp ce puterea de cumpărare se modifică în permanență, ea exprimînd evoluția prețurilor și tarifelor din fiecare țară. Este firesc ca, în aceste condiții, paritățile metalice să exprime altceva decît raportul real al puterilor de cumpărare.

Un exemplu tipic pentru această situație îl oferă însuși dolarul S.U.A. În 1938, dolarul avea un conținut legal de 888,671 mg aur, iar astăzi el este, așa cum am văzut, de 736,662 mg. În schimb, după datele din buletinul american Pick, puterea de cumpărare actuală a dolarului nu mai reprezintă decît circa 20% din aceea pe care el o avea în 1938. Intre dolarul „valută“ și dolarul real s-a creat deci cu timpul un mare decalaj care, bineînțeles, se reflectă și în raporturile valorice ale dolarului cu celelalte monede.

Dacă lucrurile stau astfel, la ce servește leul-valută ?

O primă rațiune este aceea a aducerii la același numitor oficial a diferitelor monede cu care se lucrează în schimburile economice cu străinătatea. Astfel, dacă dintr-o serie de tranzacții au rezultat sume în diferite monede, fiecare din acestea se transformă în lei valută pe baza parității și se însumează, totul exprimîndu-se în lei valută, deci într-o singură unitate de cont. De fapt, leul-valută este generat în acest sens de utilizarea aurului ca numitor comun.

O altă rațiune a utilizării leului-valută este aceea a evidenței relațiilor noastre de schimb, ca și a planificării acestor relații, prin transformarea în bani de calcul a monedelor străine care se obțin sau care sînt necesare pentru plată în tranzacțiile internaționale ale României.

De asemenea, prin folosirea leului-valută se pot aduce la același numitor prețurile, tarifele etc. existente în două sau mai multe țări, putîndu-se astfel face însumări, comparații, corelări etc. ale acestor mărimi.

În sfîrșit, leul-valută mai poate servi la determinarea eficienței economice a comerțului cu străinătatea. La export, prețul extern obținut, transformat în lei-valută, este comparat cu prețul intern al mărfii exportate, stabilindu-se suma în lei interni care trebuie cheltuită pentru obținerea unui leu-valută („cursul de revenire“). Astfel, dacă o marfă exportată din România, pentru care au fost obținuți 1000 dolari S.U.A., adică 4970 lei-valută, a costat 9940 lei interni, înseamnă că la această tranzacție cursul de revenire a fost 2, sau că pentru 1 dolar a trebuit să cheltuim 9,94 lei interni. Eficiența exportului este invers proporțională cu această sumă. La import, suma în valută cheltuită pentru marfa importată, transformată în lei-valută, este comparată cu prețul intern la care se vinde această marfă.

Atunci cînd se va ajunge ca paritățile și cursurile valutare să fie reale, fundamentate din punct de vedere economic, leul-valută nu va mai fi necesar. În discuțiile privitoare la reforma sistemului monetar internațional, precum și în cadrul C.A.E.R., paritățile și cursurile constituie una din problemele cheie ale viitoarei reglementări a relațiilor monetare internaționale.

dr. Costin Kirițescu

Datoria țărilor în curs de dezvoltare

Marcela Moldovan, Focșani. — Conform studiilor UNCTAD, datoria publică a 86 țări în curs de dezvoltare se ridica la sfîrșitul anului 1973 la 117 miliarde dolari, în comparație cu 38,1 miliarde dolari în 1965. Serviciul datoriei a costat țările în curs de dezvoltare 9,5 miliarde dolari în 1973, față de 3,2 miliarde dolari în 1965.

A.I.E.A.

Emanuel Călinescu, București — Agenția Internațională pentru Energia Atomică (A.I.E.A.) este un organism interguvernamental specializat, din sistemul Națiunilor Unite, avînd sediul la Viena. Scopul A·I.E·A. — care a fost constituită juridic în anul 1957 în urma unei hotărîri a Adunării Generale a O.N.U. din toamna anului precedent — constă în promovarea folosirii în scopuri pașnice a energiei nucleare, utilizarea radioizotopilor în medicină și economie, acordarea de asistență tehnică statelor membre (printre care se numără și România), studierea aspectelor juridice ale riscurilor nucleare etc.

Bauxită

Ștefan Papp, Radna — Printre măsurile de apărare în fața forței monopolurilor internaționale care le exploatează bogățiile, adoptate de statele producătoare de bauxită din zona Caraibilor, se înscrie și crearea Asociației internaționale a producătorilor de bauxită (din care fac parte Jamaica, Guyana, Surinam, Republica Dominicană, Haiti, Guineea ș.a.), ca și crearea unor întreprinderi multinaționale ale țărilor respective. Astfel, după cum relatează **Comercio exterior de Mexico**, Jamaica, Trinidad-Tobago și Guyana au încheiat în iunie 1974 un acord privind construirea a două mari topitorii de aluminiu, cu o capacitate de 200 000 t fiecare. Prima urmează să fie construită în Trinidad (acesta urmînd să dețină 34% din proprietate, iar Jamaica și Guyana cîte 33%), iar a doua în Guyana (care va deține 52%, restul de 48% revenind în proporții egale celorlalte două țări). Țara în care se află instalată uzina va asigura energia electrică necesară, în vreme ce țările partenere vor furniza alumină în proporții egale, pe termen lung. Un alt proiect comun, de data aceasta jamaicano-mexican, prevede construirea unei uzine în fiecare din cele două țări, tehnologia fiind furnizată de cîteva corporații americane, care vor avea și o participare de 20%, față de 51% țara în care se află uzina și 29% țara asociată.

Alianța cooperatistă internațională

Ilie Becheru, Otopeni — Alianța Cooperatistă Internațională este o uniune a cooperației de consum, constituită la 19 august 1895. În prezent sînt afiliate la A.C.I. peste 600 000 de cooperative și uniuni cooperatiste din peste 60 de țări, printre care și România (reprezentată de Centrocoop). Statutul acestei uniuni, adoptat în 1948, stipulează ca obiective principale : lărgirea legăturilor de prietenie între organizațiile cooperatiste de toate tipurile, sporirea aportului cooperației la consolidarea securității în lume, lupta împotriva uniunilor monopoliste, lărgirea comerțului internațional etc.

CARTEA ÎNTREPRINDERII - vol. V
ACTIVITATEA FINANCIARA
CONTROLUL ECONOMIC
legislație ○ tehnică ○ practică
editată de
revista economică

La unitățile de difuzare a presei și prin comenzi la Cartea prin poștă puteți primi la prețul de 20 lei — lucrarea:

Din cuprinsul lucrării : Funcția financiară — conceptul de activitate financiară, de control și de expertiză contabilă ; fondurile și planul financiar ; regimul prețurilor ; operațiuni de decontare și calculul retribuției ; analiza activității financiare ; controlul de partid și de stat, preventiv, concomitent și financiar intern ; răspunderea organelor financiare și jurisdicții speciale ; expertiza contabilă ; procedura de recuperarea pagubelor.

CONSTRUCŢIILE DE MAŞINI

(Urmare din pag. 10)

de sarcinile viitoare — măsurile ce se vor aplica, astfel încît construcţiile de maşini şi electrotehnica să fie, plastic zis, „principalele motoare" în propulsarea pe calea progresului tehnic a întregii economii. Iată cîteva din principalele acţiuni :

— **planurile tehnice, cuprinzînd preocupări de lungă durată la nivel de ministere, centrale şi întreprinderi vor fi completate, an de an, în funcţie de noile cerinţe impuse de dezvoltarea ramurii cît şi a economiei naţionale ;**

— **amplificarea acţiunii de valorificare a experienţei acumulate prin autodotare şi organizarea de întreprinderi specializate pentru realizarea unor produse, acoperindu-se astfel nu numai nevoile ramurii şi ale economiei, ci creîndu-se şi rezerve pentru export ;**

—**organizarea de secţii în marile întreprinderi cu producţii de serie mică şi unicate, avînd indicatori de plan cuprinzători.** Prin aceasta se urmăreşte realizarea în timp cît mai scurt a unor nevoi specifice construcţiilor de maşini, cît şi pentru economie, reducerea importurilor. Această idee deosebit de valoroasă, odată înfăptuită, va determina descongestionarea unor sectoare de producţie, permiţînd economiei o mai mare mobilitate şi elasticitate în realizarea optimă a tuturor cerinţelor sale ;

— **intensificarea activităţii de cercetare şi proiectare.** Avînd în vedere că cele două ministere dispun de 12 institute specializate cît şi de nuclee de cercetare-proiectare în marile întreprinderi, pentru a mări aportul acestora în autodotare, cît şi în asigurarea cu documentaţii complete, acestea urmează a realiza începînd din 1976 şi o microproducţie în proporţie de 20—30% din volumul sarcinilor anuale. Este o măsură binevenită, prin aceea că, cei ce cercetează şi proiectează diferite tipuri de maşini şi utilaje realizează şi prototipurile (în unele cazuri chiar şi produse în serie mică) creînd astfel condiţii mult uşurate pentru producţia de mare serie ;

— **repartizarea, în continuare, a unui important volum din fondurile de investiţii pentru dezvoltarea unor capacităţi de producţie deficitare, în special pentru sculării, secţii de prototipuri, dotarea cu bancuri de probă şi aparatură de măsură şi control etc. ;**

— **extinderea şi modernizarea tehnologiilor moderne care, alături de dotarea tehnică înaintată, să-şi aducă mai din plin aportul la valorificarea superioară a materiilor prime şi diminuarea consumului de energie şi combustibili ;**

— **executarea în atelierele de sculării numai a producţiei de S.D.V.-uri**. În ce priveşte facilitarea execuţiei de S.D.V.-uri pentru întreprinderile noi, la nivelul MICMUE s-au luat măsuri de a se repartiza sarcini pentru proiectarea şi execuţia acestora atît de către întreprinderile specializate, cît şi de cele cu mai mare experienţă. Ar trebui reanalizat, în special de către centralele industriale, numărul de ore planificate pentru proiectare de S.D.V.-uri afectate fiecărui produs nou de asimilat, pentru a se pune astfel mai bine în concordanţă numărul acestor ore cu cerinţele reale ;

— **o mai activă colaborare şi cooperare cu celelalte ministere furnizoare de materii prime şi materiale, în aşa fel încît prevederile contractuale să fie înfăptuite la termenele stabilite în cele mai bune condiţii calitative.**

Desigur, aceste măsuri, cît şi altele, completate în funcţie de cerinţele specifice fiecărei centrale şi întreprinderi, se cer a fi urmărite şi sprijinite de cele două ministere pentru a fi traduse în viaţă. Este, totodată, necesar să se exercite un control permanent, să se analizeze operativ diferitele situaţii, astfel încît să se introneze o disciplină severă în realizarea fiecărui obiectiv, iar termenele şi nivelele calitative stabilite să fie întru totul respectate.

curier.

Indemnizaţie

MARIN STĂNESCU, Bucureşti — Drepturile persoanelor care urmează cursurile de calificare organizate în condiţiile prevăzute de H.C.M. nr. 2 105/1969, sînt diferenţiate după cum, înainte de înscrierea la aceste cursuri, acestea au avut calitatea de persoane încadrate în muncă. Pentru a beneficia de indemnizaţia egală cu media retribuţiilor din ultimele trei luni, persoana în cauză trebuie să fi fost încadrată, în condiţiile prevăzute de legea nr. 1/1970 şi de Codul Muncii, la data înscrierii la cursuri şi să aibă o vechime de cel puţin trei luni în această muncă.

Cei care au avut, în trecut, o activitate retribuită dar care, la data înscrierii la cursuri, nu au calitatea de persoane încadrate cu contracte de muncă, primesc o indemnizaţie fixă.

Condiţii de acordare a retribuţiei

M. DAN, Orăştie, Hunedoara — Faţă de prevederile exprese ale legii retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii (art. 41, alin. 3), pentru personalul din activităţi cu sarcini specifice, astfel cum este cazul personalului Oficiilor juridice, retribuţia tarifară se acordă în funcţie de realizarea indicatorilor şi sarcinilor specifice, care trebuie să reflecte rezultatele activităţii acestor compartimente, în ce priveşte respectarea strictă a reglementărilor din domeniul lor de activitate.

Prevederile legii nr. 57/1974 intrînd în vigoare de la 1 februarie 1975, aplicarea lor este obligatorie, de la această dată, inclusiv a prevederilor art. 41, alin. 3, la care vă referiţi.

V-aţi asigurat primirea revistei noastre pe semestrul II 1975 ?

NUMAI PÎNĂ LA 20 IUNIE a.c. mai puteţi încheia abonamente pentru viitorul semestru la

„revista
economică"

Costul unui abonament pe 6 luni este de 130 lei.

ADRESAŢI-VĂ NEÎNTÎRZIAT OFICIULUI POŞTAL DIN LOCALITATEA DV. !

revista
economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul numărului 24 din 13 iunie 1975

O nouă misiune de pace, prietenie, înţelegere şi colaborare internaţională (**Nicolae Ionescu**) 1
Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acţiune: Creşterea aportului ştiinţelor agricole la intensificarea şi modernizarea agriculturii (prof. univ. **Nicolae Giosan**). 2

ECONOMIE NAŢIONALĂ.

Ancheta „R.E.": Productivitatea muncii în procesul creşterii economice (III) **(Stere Gioga, Bogdan Pădure)** 5
Construcţiile de maşini promotoare ale progresului tehnic **(V. Boescu, L. Ţintea)** 8
Ecouri la materialele publicate în „R.E." 11
Cum se înfăptuieşte programul naţional de dezvoltare a zootehniei? Direcţii de intensificare a creşterii ovinelor (conf. dr. **V. Taftă**) 12

CONDUCERE — ORGANIZARE.

Ancheta „R.E." : Democraţia economică muncitorească în acţiune (I), (conf. dr. **Nicolae Nichita**) 15
Tribuna economistului: De ce este oportună abordarea platformelor industriale ca un sistem economico-social **(I. Dumbravă)**
Recenzii: Un instrument util pentru studenţi, cadre de conducere, specialişti din practică **(Corneliu Russu)** 16

TEORII — IDEI

Principiile marxism-leninismului, baza obiectivă şi trainică a colaborării economice între ţările socialiste (prof. dr. **Gh. Creţoiu**) 18
Documentar economic. În sprijinul participanţilor la învăţămîntul politico-ideologic şi economic de masă şi la cursurile de reciclare. Perspective ale dezvoltării relaţiilor economice internaţionale (prof. dr. **Alexandru Puiu**) 20
Şcoli ● curente ● economişti: Consideraţii critice asupra teoriilor „societăţii postindustriale" (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

În actualitate. Portugalia: Mesajul politic al măsurilor economice **(Rodica Dumitrescu)** 25
Tendinţe-conjuncturi 26
Argumente pentru o nouă ordine economică internaţională: Ţările în curs de dezvoltare la jumătatea deceniului (II). **(G. Popescu)** 27
Piaţa monetară internaţională 29
Mondorama 30

COLEGIUL DE REDACŢIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacţie), **Stere Gioga, Ioniţă Olteanu** (redactor şef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Şalapa** (redactor şef).

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

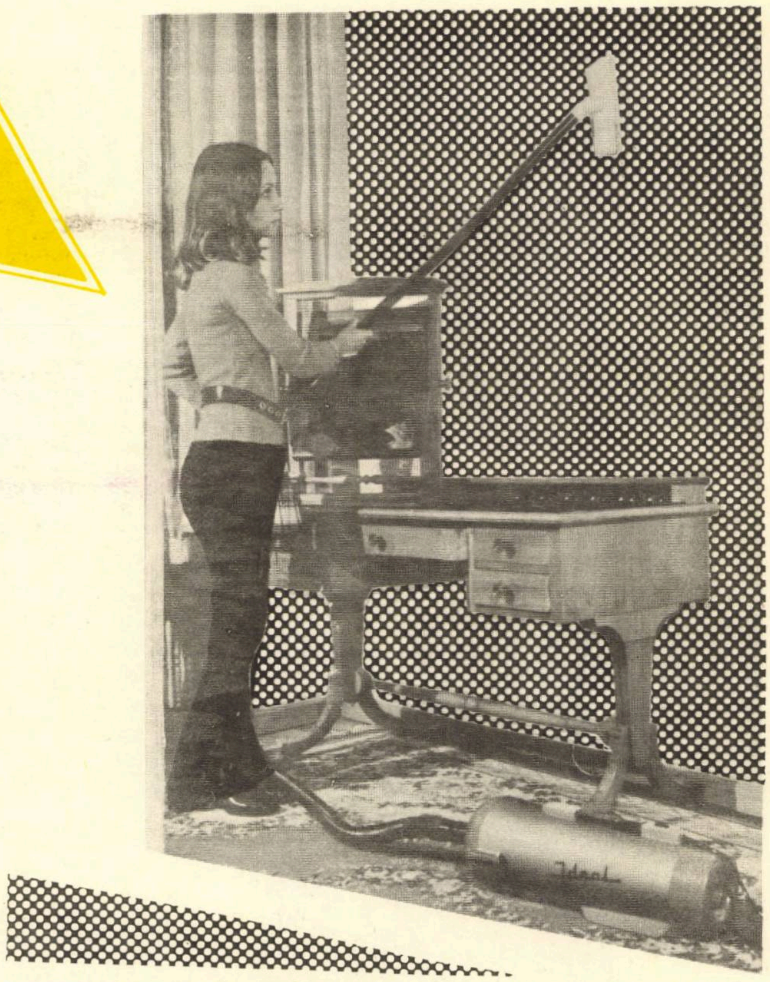

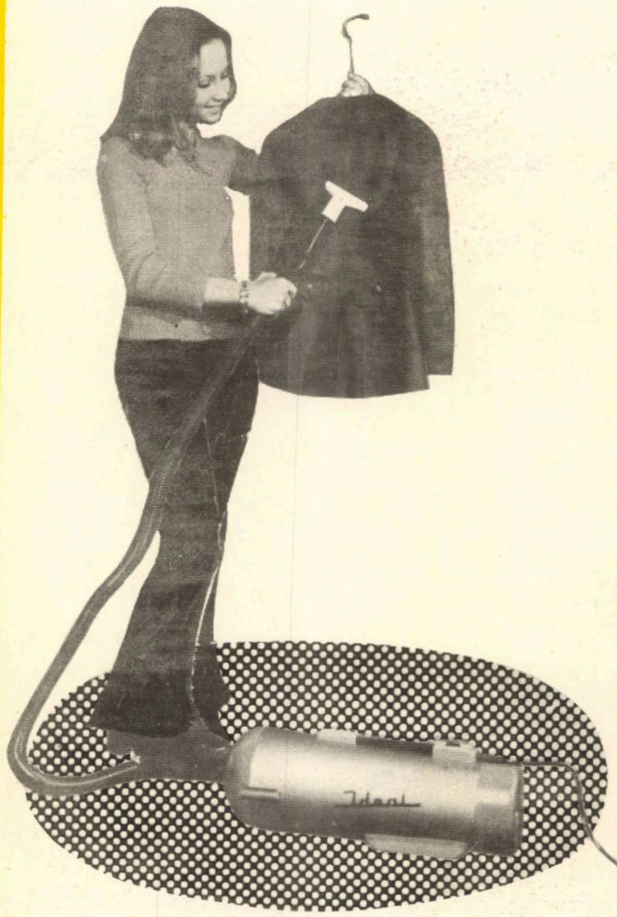

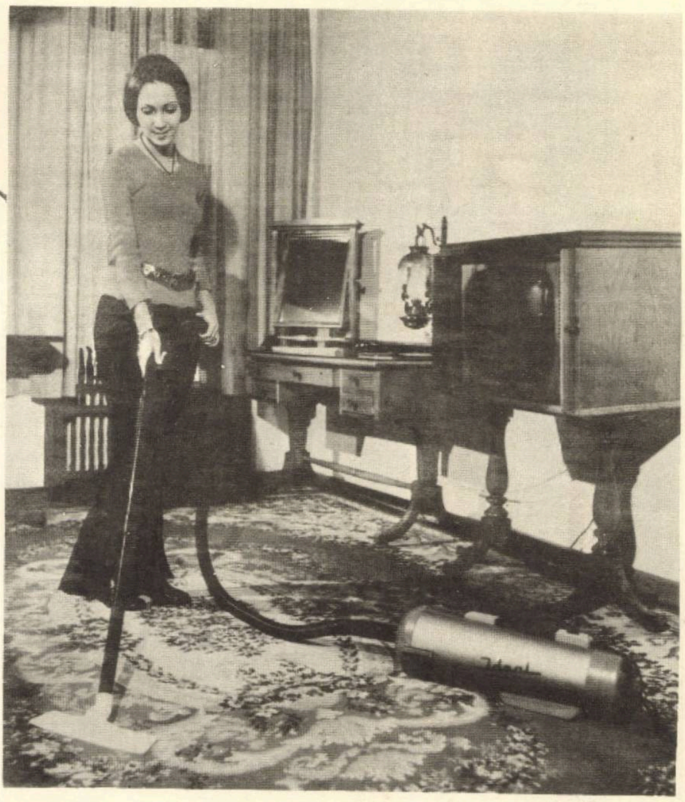

● Aspiratorul de praf IDEAL vă scuteşte de efort şi vă economiseşte timpul. Cu IDEAL se pot curăţa : duşumelele, pereţii, mobila, covoarele, hainele, tapiţeria, radiatoarele şi locurile mai greu accesibile.

● IDEAL poate fi utilizat şi pentru pulverizarea lichidelor neinflamabile.

● IDEAL are un consum redus de energie electrică (15 bani pe oră)
Preţul de vînzare : 800 lei
SE VÎND ŞI CU PLATA ÎN RATE LUNARE PRIN TOATE MAGAZINELE ŞI RAIOANELE DE SPECIALITATE DIN SISTEMUL MINISTERULUI COMERŢULUI INTERIOR.

Rafinamentul modei actuale impune utilizarea, pentru confecționarea rochiilor de după amiază, de vizită, cît și a toaletelor de seară, a țesăturilor din mătase naturală si în amestec cu alte fibre, ușoare și suple tip crêpe de Chine, crêpe Georgett surah, imprimate într-o varietate mare de desene florale. geometrice, desene cu influențe picturale impresioniste, poantiliste et

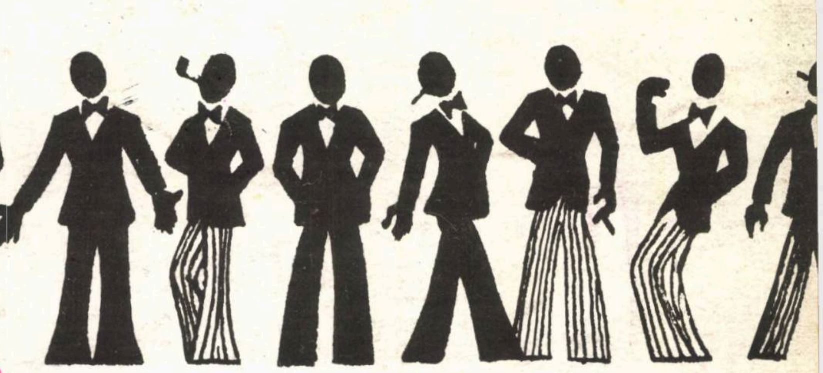

Pentru această categorie de confecții se mai recomandă și voalurile ușoare și tranparente: Elvira, Talia, Otilia cît și triplul voal Brîndușa și Zoe uni și imprimat.

Din țesăturile uni și imprimat se mai pot realiza bluze elegante, taioare, garnituri de manșete și gulerașe cu sau fără broderie, funde și eșarfe care conferă distincție.

Magazinele: „Borangicul“ — str. Lipscani 38, „Curcubeul“ — Str. Lipscani 65, „Noutăților“ — Calea Victoriei 23, „Caleidoscopul“ — Bd. Magheru 1—3, „Ruxandra“ — Calea Victoriei 114, „Someșana“ — Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 7, „Cireșica“ — Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 43, precum și magazinele specializate din țară, au selecționat pentru dv., un sortiment bogat de țesături, baticuri și eșarfe (imprimat și uni) din mătase naturală, într-o mare varietate de desene și culori.

1975 AUG 14

Lei 5

D646

revista economică

25 20 VI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R 110

FEMEIA FACTOR DINAMIZATOR AL DEZVOLTARII

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Cu ocazia vizitei oficiale de prietenie pe care o face în țara noastră – la sosirea pe aeroportul Otopeni – tovarășul Todor Jivkov este salutat cu multă căldură de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Vizita președintelui Republicii Portugheze, general Francisco da Costa Gomes și a doamnei Maria Estela da Costa Gomes – un moment de importanță istorică în raporturile dintre popoarele noastre

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

O linie politică principială, consecventă

DEZVOLTAREA LARGĂ A COLABORĂRII CU TOATE ȚĂRILE LUMII

NOUA ȘI STRĂLUCITA SOLIE DE PACE, prietenie și colaborare, îndeplinită recent de președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a demonstrat o dată mai mult amploarea și intensitatea participării țării noastre la viața politică și economică internațională, la rezolvarea problemelor arzătoare care stau în fața omenirii în perioada actuală. Vizitele efectuate în Brazilia și Mexic, convorbirile la nivel înalt purtate la Dakar, Caracas, Washington și Londra au constituit manifestări concrete grăitoare ale acestei participări, ale modalităților și sensurilor ei. Împreună cu vizitele la București, care le-au precedat și le-au urmat, ale unor șefi de stat și de guvern din țări socialiste și nesocialiste, europene și extraeuropene, mai îndepărtate geografic sau vecine, ele au prilejuit reafirmarea de fiecare dată a principiilor după care se călăuzește cu consecvență Republica Socialistă România în relațiile internaționale.

Cum bine se știe, politica externă a României, așezată neabătut pe principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, se bucură de un puternic răsunet în lumea întreagă. Aplicată constant în relațiile bilaterale cu toate statele, fără deosebire de orînduire social-economică, promovată la fel de constant în forurile internaționale și în toate marile dezbateri desfășurate în cadrul lor, această politică externă întrunește mereu mărturii de respect și adeziune. Numeroase state, aflate pe trepte variate ale dezvoltării economice și avînd orînduiri social-politice diferite, împărtășesc în prezent ideile avansate de România cu privire la necesitatea și principiile de bază ale unei noi ordini economice și politice internaționale.

Poziția României în problemele vieții internaționale este o poziție consecventă, statornică bazată pe analiza profundă, marxist-leninistă, a mutațiilor ce intervin pe scena mondială. Așa cum, se arată în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, epoca în care trăim se caracterizează prin adînci transformări revoluționare, naționale și sociale, prin mari schimbări în raportul mondial de forțe. Se afirmă tot mai hotărît voința popoarelor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale, de a se dezvolta liber, de a-și făuri singure destinele, fără nici un amestec din afară. A căpătat o amploare fără precedent lupta pentru lichidarea vechii politici de asuprire, inegalitate și dictat, practicată de imperialism, pentru o politică nouă, de egalitate, colaborare și pace între toate națiunile lumii. În aceste condiții cuvîntul popoarelor, înăbușit vreme îndelungată, cîntărește tot mai greu în lumea contemporană, în găsirea soluțiilor celor mai propice pentru mersul înainte al omenirii pe calea progresului, colaborării și păcii.

„Popoarele, arăta președintele Nicolae Ceaușescu în cadrul unei recente conferințe de presă la Ciudad de Mexico, **sînt rezultatul unei îndelungate dezvoltări istorice. Fiecare are tradiții istorice, sentimentele sale, iar în epoca noastră toate popoarele joacă un rol important în transformările revoluționare care au loc în lume... A trecut de mult timpul cînd unele state puteau să dicteze în viața internațională. Astăzi toate popoarele joacă un rol important, și independența, suveranitatea, dreptul popoarelor de a fi stăpîne pe destinele lor constituie factorii esențiali ai dezvoltării mondiale, care asigură crearea unei lumi mai bune și mai drepte, în care fiecare popor își va afirma individualitatea și personalitatea, în care fiecare om se va putea bucura de binefacerile civilizației“.**

Rolul sporit al popoarelor se afirmă astăzi într-o situație mondială deosebit de complexă. Problemele actuale ale vieții economice internaționale, ca și fenomenele de criză în domeniul materiilor prime, energiei, alimentelor afectează într-o măsură mai mare sau mai mică toate țările. De aceea, toate națiunile sînt interesate în găsirea unor soluții raționale pentru ameliorarea situației economice mondiale. Pentru fiecare stat se verifică astfel într-un mod deosebit de pregnant adevărul general că dezvoltarea schimburilor economice și a cooperării în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii formează o latură inseparabilă a procesului propriu de dezvoltare.

În politica sa internațională România pornește permanent de la necesitatea de a crea condițiile cerute de înfăptuirea obiectivelor fundamentale de dezvoltare socialistă, a țării, de creșterea continuă a forțelor de producție, de dezvoltarea științei și a culturii, de ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, ca și de împlinirea năzuințelor tuturor popoarelor spre progres, spre edificarea unei lumi a egalității și a echității. **„Apreciem,** spunea președintele României Socialiste într-un interviu acordat nu demult ziarului „Correio Brasiliense“, **că, pentru a realiza aceste obiective, sînt necesare relații internaționale largi, de colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, de participare activă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale“.**

LARGA AUDIENȚĂ și adeziunea crescîndă pe care le cunosc în lume orientările de politică externă ale României, principiile așezate ferm la baza lor, se datorează faptului că aceste orientări și principii corespund aspirațiilor adînci ale popoarelor, intereselor majorității covîrșitoare a statelor de pe glob pe care vechea politică de forță și dictat, de inegalitate și asuprire le-a condamnat la înapoiere economică și stagnare socială. Subdezvoltarea constituie într-adevăr o problemă fundamentală a lumii de astăzi. Decalajele în care ea se exprimă, faptul că lumea este împărțită în țări bogate și sărace reprezintă de fapt un vast complex de probleme care riscă să ipotecheze grav viitorul dacă nu se aplică grabnic măsuri eficiente, capabile să oprească tendința de adîncire a discrepanțelor și să ducă la reducerea lor treptată. Din recunoasterea lucidă a implicațiilor persistenței subdezvoltării izvorăște poziția fermă a României în favoarea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. Aceasta, chemată să înlocuiască politica de inegalitate și asuprire prin relații de egalitate și echitate între popoare, să stabilească raporturi corespunzătoare între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, este totodată menită să stimuleze lichidarea subdezvoltării și ridicarea economică a tuturor țărilor.

Crearea noii ordini în cadrul căreia țările rămase în urmă să se poată dezvolta mai repede, să recîștige terenul istoricește pierdut ca urmare a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, trebuie să favorizeze activitatea economică productivă a tuturor popoarelor. Înfăptuirea ei este de aceea foarte complexă și cere eforturi susținute din partea tuturor statelor. Pentru a se ajunge la instaurarea în fapt a noii ordini economice internaționale se cere o participare activă a tuturor națiunilor pentru elaborarea normelor care să stea la baza ei. România concepe astfel noua ordine economică internațională în perspectiva unor relații multilaterale, stabile, pe termen lung între toate țările lumii, a unei largi colaborări fructuoase pentru toate popoarele.

O deosebită utilitate ar avea în acest context elaborarea unor programe speciale sub egida Organizației Națiunilor Unite și a altor organisme internaționale, care să unească și să canalizeze mijloacele statelor spre realizarea obiectivelor de interes general pentru omenire. Organizației Națiunilor Unite, altor organizații internaționale, le revine un rol important în calitatea lor de cadru organizat pentru participarea activă a tuturor statelor lumii, fără deosebire de mărime, orînduire socială și stadiu de dezvoltare, la rezolvarea unor probleme ca lichidarea subdezvoltării, dezarmarea, înainte de toate cea nucleară, eradicarea foamei ș.a. care interesează întreaga comunitate internațională.

LINIA POLITICĂ STATORNICĂ A ROMÂNIEI în viața internațională contemporană, de desfășurare largă a colaborării cu toate țările lumii, are baze principiale adînc ancorate în natura socialistă a orînduirii noastre și a drumului pe care ne dezvoltăm. În cadrul relațiilor economice externe ale României, schimburile comerciale și cooperarea în producție cu țările socialiste dețin și vor continua să dețină ponderea principală. Așa cum a arătat secretarul general al P.C.R. cu ocazia vizitei în țara noastră a tovarășului Todor Jivkov în fruntea delegației de partid și guvernamentale a Republicii Populare Bulgaria, **„România este hotărîtă să dezvolte colaborarea atît cu Republica Populară Bulgaria, cît și cu celelalte țări socialiste. Fără îndoială că această colaborare în realizarea Programului complex adoptat de comun acord corespunde pe deplin intereselor fiecărei țări socialiste, cît și afirmării forței socialismului pe plan internațional, politicii de cooperare între toate țările socialiste, cauzei păcii“.** Amplificăm, totodată, și diversificăm mai departe relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare, cu toate țările care acționează pentru dezvoltarea economico-socială independentă, cu țările nealiniate. În spiritul necesității participării active la diviziunea internațională a muncii și al principiilor coexistenței pașnice între statele cu orînduiri sociale diferite, România promovează consecvent o politică de extindere a relațiilor economice cu toate țările, inclusiv cu cele capitaliste dezvoltate. Comerțul și cooperarea în producție cu fiecare din aceste grupuri de țări și cu fiecare țară în parte, formarea de societăți mixte și alte forme de schimburi și colaborare, așezate pe baze reciproc acceptabile și desfășurate în sipiritul echității, sînt fertilizante pentru toate părțile participante. Diversificarea relațiilor economice ale României, antrenînd țări de pe toate continentele, cu resurse și posibilități dintre cele mai variate, multiplicarea formelor de colaborare și valorificarea implicită a unor potențiale rămase prea mult timp nefolosite, oglindesc stadiul atins de adîncirea interdependențelor în lumea contemporană. Ele arată, totodată, că mai există încă un cîmp larg de manifestare a aportului specific al fiecărei țări, al fiecărui popor la configurația lumii noi care se făurește, a civilizației socialismului și a comunismului.

Realizările popoarelor în lupta lor pentru dezvoltarea liberă și independentă dovedesc că nici o forță din lume nu poate împiedica triumful final al cauzei eliberării naționale și sociale. **„Noi avem ferma convingere** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitei în țara noastră a președintelui Portugaliei, Francisco da Costa Gomes — **că, prin lupta lor unită, popoarele pot pune capăt vechii politici, pot realiza o nouă ordine economică și politică internațională și asigura promovarea în relațiile dintre state a principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor de a-și făuri viața așa cum dorește“.**

Cu îndreptățită satisfacție și mîndrie poporul nostru constată că o serie de evenimente petrecute în ultimul timp pe arena internațională au adus confirmări istorice ale tezelor și aprecierilor cuprinse în Programul Partidului Comunist Român cu privire la mutațiile care au loc în lumea de astăzi, confirmări ale justeței orientărilor de politică externă ale României.

Cu atît mai vie este satisfacția, cu atît mai deplină aprobarea poporului nostru față de rezultatele remarcabile, de importanță istorică, cu care s-au încheiat recentele vizite întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Brazilia și Mexic, convorbirile purtate cu conducătorii Statelor Unite ale Americii, Angliei, Venezuelei și Senegalului. În telegrama adresată Secretarului general al partidului de către Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România se spune: „Modul cutezător și concret în care abordați problemele, stilul nou pe care îl imprimați contactelor la cel mai înalt nivel în vederea identificării și fructificării posibilităților de extindere și diversificare a raporturilor internaționale ale României constituie un exemplu minunat de dăruire patriotică, de slujire fără preget a intereselor poporului, a cauzei generale a păcii și progresului social în lume“.

Este pentru noi toți un temei de îndreptățită mîndrie și profundă satisfacție să constatăm că toată această dinamică și neprecupețită activitate a conducătorului partidului și statului nostru este încununată, zi de zi, cu rezultate concrete care se răsfrîng nemijlocit asupra accelerării înaintării țării spre noi trepte de progres și civilizație, asupra stimei și prestigiului de care se bucură România socialistă în concertul națiunilor lumii.

L. STROJA

CONTRIBUȚII DE SEAMĂ LA DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

În cursul vizitei în **Brazilia**, în prezența președinților Nicolae Ceaușescu și Ernesto Geisel au fost semnate următoarele documente:

— acordul privind cooperarea în industria siderurgică prin livrări pe credit;

— acordul privind transferul de tehnologii în domeniul industriei farmaceutice;

— acordul comercial, de plăți și de cooperare economică;

— acordul privind transporturile maritime;

— protocolul de cooperare în domeniul minier;

— contractul privind livrarea de minereu de fier brazilian către România.

De asemenea, în urma întîlnirilor de lucru, care au avut loc între reprezentanții celor două părți, au fost încheiate o serie de acorduri și contracte privind dezvoltarea comerțului și cooperării dintre cele două țări în următoarele domenii: subansamble de tractoare, echipament de construcție, instalații de foraj și utilaje pentru industria petrochimică, instalații pentru explorări și exploatări miniere, linii de ciment, mașini-unelte și alte produse ale industriilor construcției de mașini, metalurgice și chimice.

La Sao Paulo au fost semnate contractele de cooperare economică și industrială între întreprinderile românești „Mecanoexportimport“ și „Universal tractor“ — pe de o parte, și firma Malves S.A. din Sao Paulo, pe de altă parte. Aceste contracte se referă la livrări de tractoare și echipamente pentru utilaje și construcții care urmează a fi asamblate de firma braziliană Malves și comercializate pe piața Braziliei.

În cadrul convorbirilor care au avut loc la **Caracas** între președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu și președintele Republicii Venezuela, Carlos Andres Perez, a fost reliefată necesitatea continuării într-un ritm accelerat a acțiunilor de cooperare întreprinse pînă acum în domeniile energetic și agricol, precum și deosebita utilitate a inițierii unor noi programe și proiecte de cooperare în domeniile industriei petrolului, industriei chimice și petrochimice, industriei metalurgice, precum și în alte domenii de interes comun.

În cursul vizitei în **Mexic**, în prezența președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a președintelui Statelor Unite Mexicane, Luis Echeverria Alvarez au fost semnate o serie de documente, printre care:

— acord de cooperare economică și industrială;

— acord de cooperare agrozootehnică și forestieră;

— acord de cooperare în domeniul industriei ușoare;

— acord de cooperare în domeniul construcției de mașini;

— acord de cooperare în domeniul mineritului;

— acord de cooperare privind utilaje energetice;

— acord de cooperare în domeniul petrolului și petrochimiei;

— acord în domeniul utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice;

— acord de cooperare științifică și tehnologică.

În cadrul scurtei vizite la **Washington**, în cursul întîlnirii dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Gerald Ford au fost reliefate noi posibilități și căi de amplificare a colaborării dintre România și S.U.A. Totodată, membri ai delegației române au purtat cu partea americană discuții asupra unor probleme de interes comun privind cooperarea economică și industrială între cele două țări, în domeniile construcției de mașini, industriei petroliere și petrochimice, industriei ușoare și în alte ramuri.

În **Anglia**, în cursul convorbirii dintre președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Harold Wilson, precum și al întîlnirii cu reprezentanți ai cercurilor economice și de afaceri din Marea Britanie s-a exprimat dorința reciprocă de a intensifica relațiile de colaborare româno-britanice, de cooperare industrială, inclusiv prin organizarea de societăți mixte atît în cele două țări cît și pe terțe piețe.

Vizita oficială în țara noastră a președintelui **Republicii Portugheze**, general Francisco da Costa Gomes, a prilejuit semnarea — alături de Tratatul de prietenie și colaborare dintre România și Portugalia — și a unei serii de acorduri, cum sînt: Acordul comercial pe termen lung, Acordul pe termen lung de cooperare economică și tehnico-științifică, Acordul de cooperare științifică și tehnologică, precum și Protocolul privind dezvoltarea cooperării economice și tehnice.

Totodată, s-a hotărît ca organele competente din cele două țări să studieze și să adopte măsuri în vederea încheierii altor acorduri și convenții în domeniul: transporturilor rutiere de pasageri și mărfuri, al evitării dublei impuneri, al garantării investițiilor de capital, al colaborării în domeniul radioteleviziunii, între agențiile de presă, între organizațiile de ziariști ș.a.

Munca pentru sine și munca pentru societate — îmbinare a interesului personal cu cel general în orînduirea socialistă

DELIMITAREA celor două părți ale produsului nou creat este o problemă cardinală a economiei socialiste conduse în mod planificat. Ea presupune să se aibă în vedere că, în timp ce produsul, (respectiv valoarea) pentru sine reprezintă sursa de acoperire a necesităților de consum ale populației din perioada prezentă, produsul pentru societate este premisa materială fundamentală care asigură lărgirea posibilităților de satisfacere a nevoilor de consum ale populației în perioada viitoare și că, în final, ambele părți, direct sau indirect, sînt folosite, deopotrivă, în interesul oamenilor muncii.

„Progresul impune — *subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu* — ca fiecare cetățean să producă atît pentru sine cît și pentru societate ; între munca pentru sine și munca pentru societate nu există contradicții, deoarece cu cît este mai mare partea destinată societății, cu atît sporește mai rapid avuția națională și, pe această bază, bunăstarea întregului popor, veniturile fiecărui om al muncii.“

În condițiile societății noastre socialiste, dinamica ambelor părți ale produsului și valorii nou create este posibil și necesar să aibă o evoluție rapidă și continuu ascendentă. Atît produsul pentru sine cît și produsul pentru societate cresc în mod armonios și proporțional odată cu dezvoltarea forțelor de producție, cu sporirea productivității muncii și a volumului venitului național pe locuitor. Desigur, dinamica ascendentă și rapidă a produsului pentru sine și a produsului pentru societate nu presupune ca acestea să crească în ritmuri egale. Aceste ritmuri vor fi diferențiate în fiecare etapă în funcție de volumul sarcinilor privind industrializarea, intensificarea agriculturii, dezvoltarea altor ramuri, ridicarea accelerată a nivelului de trai etc. Din toate documentele Congresului al XI-lea rezultă însă că este deosebit de important ca, la stabilirea unor ritmuri diferențiate, să se aibă în vedere faptul obiectiv că un volum redus al produsului pentru sine și o dinamică lentă a acestuia ar veni în contradicție cu legea economică fundamentală a socialismului, cu scopul orînduirii socialiste, iar dimpotrivă, un volum exagerat și o dinamică forțată a acestuia, un consum irațional, caracterizat de risipă, ar afecta resursele necesare dezvoltării, reproducției lărgite, satisfacerii unor nevoi generale, viitoare.

Munca pentru sine și munca pentru societate, produsul pentru sine și produsul pentru societate sînt categorii economice fundamentale, de bază, ale producției socialiste care înmănunchează întreaga gamă de interese economice prezentate în socialism. Stînd la baza celor două procese fundamentale din societatea socialistă, a consumului și a acumulării, și jucînd rol hotărîtor, determinant în raport cu acestea, creează posibilitatea satisfacerii și îmbinării în mod optim, atît a intereselor personale, cît și a celor de grup și sociale, a intereselor celor două clase prietene ale societății și a păturii intelectualității, a oamenilor muncii de diferite naționalități, a intereselor prezente și viitoare ale națiunii.

Destinație unică : Omul și nevoile sale

Împărțirea muncii și a produsului nou creat într-o parte destinată consumului și într-o altă parte destinată dezvoltării, este o necesitate obiectivă, cu caracter de lege, impusă de nevoia de progres, valabilă pentru toate orînduirile social-economice în care gradul de dezvoltare a forțelor de producție și nivelul productivității muncii permit ca producătorul să creeze mai mult decît cele destinate întreținerii lui și a familiei sale. În asemenea condiții societatea, pe lîngă satisfacerea unor nevoi curente, imediate, pe lîngă simpla menținere a existenței umane, poate și trebuie să asigure premisele și pentru propria ei dezvoltare, pentru depășirea stadiilor anterioare. „Întreaga dezvoltare a societății omenești, după depășirea treptei sălbăticiei animalice — subliniază Engels —, începe din ziua în care munca familiei a creat mai multe produse decît erau necesare pentru întreținerea ei, din ziua în care o parte a muncii a putut fi utilizată pentru producerea nu numai a simplelor mijloace de trai, ci și a mijloacelor de producție. Un excedent al produsului muncii peste cheltuielile de întreținere a muncii, precum și crearea și mărirea unui fond social de producție și de rezervă din acest excedent, a fost și este baza oricărei dezvoltări sociale, politice și intelectuale“ 1). Analizînd aceeași necesitate obiectivă, în condițiile concrete ale țării noastre, la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **„Viitorul țării depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat, ci, în primul rînd, de mijloacele materiale destinate creșterii continue a bogăției naționale“** 2).

Împărțirea muncii, a produsului și în condițiile producției de mărfuri a valorii nou create pentru consum și dezvoltare, nu este deci determinată și legată de exploatare. În societățile bazate pe exploatare, proprietatea asupra mijloacelor de producție permite, însă, de fiecare dată, exploatatorilor ca să însușească în mod gratuit partea valorii nou create care depășește cele destinate consumului producătorilor și să folosească aceasta în scopuri străine de cei ce au creat-o. Odată cu aceasta, părțile respective ale valorii nou create îmbracă diferite forme și constituie conținutul unor categorii economice a căror natură social-economică este determinată de natura relațiilor de producție dominante. În mod corespunzător, în societățile bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, resursele destinate producătorilor a căror sursă este **munca necesară** a acestora, constituie conținutul **produsului necesar.** Din supra munca producătorilor rezultă „plusprodusul“, care este însușit în mod gratuit, în diferite forme, de proprietarii mijloacelor de producție : de stăpînul de sclavi, de moșierul feudal sau de capitalist.

Spre deosebire de categoriile muncă necesară și supramuncă, produs necesar și plusprodus, caracteristice orînduirilor bazate pe proprietatea privată, munca și produsul (respectiv valoarea) pentru sine și munca și produsul (respectiv valoarea pentru societate) sînt **categorii economice specifice socialismului.** Ele constituie expresia relațiilor de colaborare și ajutor reciproc statornicite între lucrători, unitățile economice și statul socialist, a condițiilor în care oamenii muncii sînt în același timp și proprietari ai mijloacelor de producție și beneficiari a rezultatelor producței.

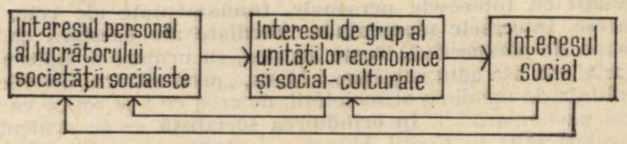
Interesul personal al lucrătorului societății socialiste
Interesul de grup al unităților economice și social-culturale
Interesul social

Alături de această accepțiune, în literatura de specialitate s-a exprimat și părerea, conform căreia, categoriile produs necesar și plusprodus sînt categorii general valabile pentru toate orînduirile sociale și care, în condițiile socialismului, îmbracă forma specifică a categoriilor produs pentru sine și produs pentru societate.

De asemenea, unii consideră că în socialism există atît categoriile de produs necesar și plusprodus, cît și produs pentru sine și produs pentru societate. În accepția autorilor lor, produsul necesar și plusprodusul sînt categorii care reflectă nemijlocit procesul de producție, în timp ce produsul pentru sine și produsul pentru societate sînt categorii ale repartiției.

O diversitate și mai mare de păreri se manifestă în legătură cu esența și conținutul acestor categorii. Unii dintre economiști consideră că produsul pentru sine se rezumă la resursele obținute pe bază de muncă de lucrătorii din sfera productivă. În accepțiunea lor, produsul pentru sine se identifică cu retribuția obținută după muncă. Ca urmare, o serie de necesități ale oamenilor muncii (învățămînt, ocrotirea sănătății etc.) se satisfac pe seama produsului pentru societate. Alți autori susțin că produsul, respectiv valoarea pentru sine cuprinde resursele repartizate pe bază de muncă și din fondurile sociale după alte criterii, adică veniturile reale ale producătorilor.

Există și autori care consideră că și resursele destinate lucrătorilor din sfera neproductivă trebuie incluse în sfera produsului, pentru sine. Veniturile reale ale populației ocupate în sfera neproductivă (adică retribuția individuală și partea din cheltuielile social-culturale ale statului care îi revine) a cărei activitate este menită să asigure formarea, perfecționarea și refacerea forței de muncă, ocrotirea sănătății etc. își au izvorul — se susține în sprijinul acestei concepții — în produsul necesar al lucrătorilor din sfera producției materiale. Dacă costul acestor servicii nu ar fi suportat prin sistemul redistribuirii venitului național de la bugetul de stat, acesta ar trebui să fie plătit în întregime din retribuția individuală a lucrătorilor din sfera producției materiale, care ar constitui în acest caz izvorul formării veniturilor populației din sfera neproductivă.[3])

Pe baza celui de-al treilea criteriu, cel al destinației nemijlocite a diferitelor părți ale valorii nou create, sfera produsului, pentru sine poate fi delimitată de sfera produsului pentru societate. Se ține seama de o serie de elemente ca, de exemplu, faptul dacă părțile componente ale acestora se obțin direct pe bază de muncă, sau indirect, din fondurile social-culturale, dacă îmbracă forma materială, bănească sau cea a serviciilor, dacă servesc consumului curent sau celui eșalonat pe o perioadă mai îndelungată etc.

Criteriul destinației nemijlocite a diferitelor părți ale produsului nou creat corespunde, și după părerea noastră, în cea mai deplină măsură cerințelor în conformitate cu care poate fi soluționată determinarea conținutului categoriilor în cauză. Considerăm, însă, că acest criteriu nu a fost aplicat cu consecvență nici chiar de cei care l-au adoptat. De aceea, delimitarea produsului pentru sine de produsul pentru societate poate fi îmbunătățită in continuare prin aplicarea consecventă a criteriului destinației părții respective a produsului nou creat.

Aplicarea consecventă a acestui criteriu presupune, după părerea noastră, ca tot ceea ce este necesar producătorului pentru reproducția forței sale de muncă, pentru întreținerea familiei, pentru satisfacerea nevoilor sale multilaterale de natură materială și spirituală, pentru asigurarea condițiilor de trai corespunzătoare omului socialismului — figură centrală, scop al producției — să fie inclusă în produsul pentru sine.

Ca urmare, considerăm că produsul pentru sine trebuie să cuprindă și resursele destinate construcțiilor social-culturale, de locuințe, extinderii bazei materiale a învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii, artei sportului etc.

De asemenea, avînd în vedere activitatea economico-organizatorică, educativă etc. a statului desfășurată în interesul societății, a oamenilor muncii, în condițiile socialismului și cheltuielile de funcționare a aparatului de stat socialist trebuie incluse în produsul, pentru sine.

Ca urmare, produsul pentru societate va cuprinde totalitatea resurselor destinate reproducției lărgite, constituirii fondurilor de rezervă și asigurare, întăririi capacității de apărare a țării, precum și cele destinate celor inapți de muncă.

În limite istoricește constituite

Deși **folosite în același scop, diferitele părți ale muncii productive** îndeplinesc **roluri diferite** în procesul reproducției și **efectuează un circuit economic distinct.** Astfel **produsul pentru sine**, este destinat satisfacerii nevoilor oamenilor muncii în mod **direct și nemijlocit. Produsul pentru societate** satisface **indirect** nevoile societății, în forma mijloacelor de producție, prin asigurarea condițiilor necesare dezvoltării. În felul acesta, împărțirea produsului nou creat în produs pentru sine și în produs pentru societate **îmbină, în mod armonios, interesele generale ale societății cu interesele personale, fundamentale ale celor ce muncesc, interesele momentane, imediate ale acestora cu cele viitoare, de perspectivă.** Toate acestea, ca urmare a faptului că, în socialism, așa cum subliniază Marx, „producătorul beneficiază în calitate de membru al societății, de ceea ce i se reține ca persoană particulară“ [4]). **În orînduirea socialistă** — se evidențiază în același sens în Codul Muncii — **munca și rezultatele sale, munca pentru sine și munca pentru societate, formează o unitate indisolubilă, se condiționează reciproc spre bunăstarea fiecărui om al muncii și propășirea întregii societăți“[5]).**

În orînduirile bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, volumul și dinamica produsului necesar și a plusprodusului sînt determinate de interesele claselor exploatatoare. În conformitate cu legile economice specifice acestor orînduiri, volumul produsului necesar tinde să fie împins la limita și în unele zone subdezvoltate ale lumii sub limita celor necesare refacerii forței, de muncă în condițiile fizice și sociale normale, date. Dinamica produsului necesar rămîne în mod legic în urma posibilităților oferite de dinamica forțelor de producție, a productivității muncii și a venitului național pe locuitor. Rezultă deci că, în orînduirile bazate pe proprietatea privată, volumul și dinamica produsului necesar sînt determinate, nu nemijlocit de dezvoltarea forțelor de producție, ci de legitățile acestor moduri de producție. Limitele consumației individuale ale muncitorului, istoricește constituite, deci și ale produsului necesar, au caracter de clasă, reflectă relațiile de exploatare. Spre deosebire de aceasta, plusprodusul, în special partea destinată consumului parazitar al claselor exploatatoare, este supradimensionat iar dinamica lui depășește dinamica forțelor de producție, a productivității muncii și a venitului național pe locuitor. Ca urmare, plusprodusul înglobează o parte din ce în ce mai mare din valoarea nou creată.

În condițiile socialismului, îngrădirile de clasă ale raportului dintre valoarea pentru sine și pentru societate sînt înlăturate. Conform legităților acestei orînduiri, limitele produsului pentru sine se lărgesc pînă la acel **volum al consumației „pe care, pe de o parte îl îngăduie forța productivă existentă a societății... iar pe de altă parte îl cere deplina dezvoltare a individualității...“[6]).** Aceasta înseamnă că, volumul și dinamica produsului pentru sine și a produsului pentru societate sînt strict determinate de gradul, nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și în consecință de nivelul productivității muncii și de volumul venitului național pe locuitor. Caracteristica esențială a volumului și a dinamicii produsului pentru sine și a produsului pentru societate constă în aceea că, între evoluția acestor două părți ale produsului și posibilitățile oferite de dezvoltarea forțelor de producție, există o legătură directă și nemijlocită. În concordanță cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, volumul și dinamica produsului pentru sine și a produsului pentru societate sînt determinate în mod conștient, planificat în cadrul politicii economice. a Partidului Comunist Român și a statului nostru socialist.

Valoarea pentru sine și valoarea pentru societate fiind două componente ale venitului național, ratele lor, adică raportul procentual față de suma acestor elemente, sînt invers proporționale.

Fiind categorii ale producției, contactul cu ele este mijlocit de categoriile repartiției și consumului, în ultima instanță de fondul de consum și de fondul de acumulare-dezvoltare. Deși valoarea pentru sine concentrează totalitatea resurselor destinate consumului oamenilor muncii (consum individual sau colectiv, curent sau eșalonat pe o perioadă mai îndelungată), iar valoarea pentru societate resursele destinate dezvoltării, ratele valorii pentru sine, 'VS și a valorii pentru societate 'Vs nu se identifică cu ratele fondului de consum 'FC și a fondului de acumulare-dezvoltare FAD calculate pe baza venitului național.

Rata valorii pentru sine va fi, pe de o parte, mai mare decît rata fondului de consum, deoarece valoarea pentru sine este și sursa fondului de dezvoltare social-culturală, fond care, în procesul reparației nu este cuprins în fondul de consum, ci în fondul de acumulare-dezvoltare, parte constitutivă a **fondului național de dezvoltare economico-socială**.

Rata valorii pentru sine va fi, pe de altă parte, mai mică decît rata fondului de consum, deoarece fondul de consum cuprinde și resursele necesare întreținerii celor inapți, sursa căruia este valoarea pentru societate.

În mod corespunzător, rata valorii pentru societate va fi, pe de o parte, mai mare decît rata fondului de acumulare-dezvoltare, deoarece valoarea pentru societate cuprinde și resursele necesare întreținerii celor inapți, resurse care constituie parte componentă a fondului de consum.

Rata valorii pentru societate va fi, pe de altă parte, mai mică decît rata fondului de acumulare-dezvoltare, adică 'Vs mai mare ca 'FAD, deoarece fondul de dezvoltare include și investițiile social-culturale, a căror sursă este valoarea pentru sine.

Faptul că volumul resurselor destinate oamenilor muncii este mai larg decît cel al fondului de consum, a fost analizat de economiști. Astfel, s-a propus introducerea unei categorii economice care să concentreze fondul de consum și investițiile social-culturale și care să fie denumită „resurse totale destinate satisfacerii nevoilor de consum“[7]), sau „fond de consum extins“[8].) Resursele totale destinate satisfacerii nevoilor de consum, acțiunilor legate de ridicarea nivelului de trai, reprezintă, după aprecierea autorului conceptului, 71—73‰ din venitul național în cincinalul 1971—1975.

În felul acesta, problema concentrării tuturor resurselor destinate oamenilor muncii a fost soluționată în domeniul consumului, ea a rămas însă nesoluționată, în continuare, în domeniul producției. După părerea noastră, problema poate fi rezolvată punînd la baza delimitării produsului (respectiv valorii) pentru sine și a produsului (respectiv valorii) pentru societate **criteriul destinației nemijlocite a diferitelor părți ale produsului nou creat, respectiv a venitului național**.

Adoptarea criteriului destinației nemijlocite pentru determinarea celor două părți ale produsului nou creat sporește valoarea cognitivă a categoriilor produs pentru sine și produs pentru societate. Așa după cum orice categorie economică trebuie să reflecte o anumită porțiune, secțiune a realității, în conformitate cu denumirea sa, categoria produsul, respectiv valoarea pentru sine, trebuie să cuprindă totalitatea resurselor destinate satisfacerii nevoilor de consum ale oamenilor muncii, iar produsul, respectiv valoarea pentru societate, cea pe care reținînd-o de la consum, societatea o folosește pentru dezvoltare.

Aceasta desigur nu contravine faptului că, odată cu înaintarea noastră spre socialism și comunism, crește continuu ponde-

lector univ. Ana Maria LUPAN
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 24)

---

1. Fr. Engels, **Anti-Dühring**, E.S.P.L.P., București, 1955, pag. 214.
2. Nicolae Ceaușescu, **Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român**, Editura politică, București, 1974, pagina 59.
3. Haralambie Niculescu, **Relația dintre procesul de creare a valorii și de valorificare în socialism**, Probleme economice, 1972, nr. 1.
4. K. Marx, Fr. Engels, **Opere**, vol. 19, Editura politică, București, 1964, pagina 19-20.
5. **Codul Muncii al Republicii Socialiste România**, Legea nr. 10/1972, Bul. Of. al R.S. România, anul VIII, nr. 140, partea I, 1 dec. 1972.
6. K. Marx, Fr. Engels, **Opere**, vol. 25, partea II-a, Editura politică, București, pagina 412.
7. Manea Mănescu, **Creșterea nivelului de trai al populației, obiectiv central al strategiei dezvoltării economice și sociale**, Probleme economice, 1973, nr. 9.
8. Emilian Dobrescu, **Corelația dintre acumulare și consum**, Editura politică, București, 1971, pag. 89.

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

Implicații asupra progresului economic

ACCELERAREA ritmului de dezvoltare economică și socială, asigurarea unei înalte eficiențe impun ca din resursele de care dispunem, cu consumuri din ce în ce mai reduse de energie, combustibil, materii prime și materiale să obținem un volum tot mai mare de valori de întrebuințare, de înaltă calitate și competitivitate.

Se știe că, încă cu mulți ani în urmă, partidul a adresat oamenilor muncii și organismelor economice îndemnul de a adopta, la fiecare loc de muncă și la scara întregii economii, măsuri corespunzătoare care să conducă la gospodărirea rațională a resurselor materiale. Potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., în cincinalul 1976—1980 cheltuielile de producție urmează să scadă cu 6,5—7%. „În mod deosebit — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — vor trebui urmărite reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, utilizarea integrală a capacităților de producție și a timpului de lucru, gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și financiare“. [1]

În acest sens, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 19 martie a.c., analizînd rezultatele din 1974 în ce privește realizarea normelor de consum la principalele produse și materii prime, materiale, combustibil și energie, a trasat sarcina ministerelor economice, centralelor industriale și întreprinderilor să treacă cu mai multă hotărîre la adoptarea de programe concrete pe fiecare produs în parte care să conducă la încadrarea în normele de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie planificate, să se îmbunătățească tehnologiile de fabricație, să se extindă folosirea înlocuitorilor.

Acest lucru este justificat de faptul că, în actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre, cît și în perioada de perspectivă, reducerea cheltuielilor materiale are o importanță cu totul aparte, reprezentînd punctul nodal al creșterii eficienței economice, datorită multiplelor implicații *pe care acest proces le are asupra creșterii productivității muncii sociale, micșorării costurilor de producție și sporirii venitului național.*

Reducerea cheltuielilor materiale și sporirea productivității muncii sociale

ALĂTURI de rolul important în dinamizarea ritmului de creștere a producției, reducerea cheltuielilor materiale prezintă o mare eficacitate asupra **sporirii productivității muncii sociale.** În acest sens, sînt de reținut cîteva aspecte.

În primul rînd, trebuie menționată **influența micșorării normelor de consum de materiale** asupra creșterii productivității muncii sociale. Astfel, în urma economisirii resurselor materiale, prin micșorarea normelor de consum, va crește volumul producției și, de asemenea, productivitatea muncii. Sporul de producție realizat pe seama economiilor de materiale face ca timpul de muncă să se împartă la o cantitate mai mare de produse și invers, conducînd la creșterea productivității muncii sociale.

Trebuie menționat de asemenea că economia de materiale ce se obține pe baza micșorării normelor de consum conduce la creșterea productivității muncii sociale, cu alte cuvinte, la reducerea cheltuielilor totale de muncă pe unitatea de produs, chiar în condițiile în care cheltuielile de muncă vie pe produsul respectiv rămîn aceleași. Acest lucru iese mai clar în evidență dacă analizăm fenomenul respectiv în mai multe ramuri de producție care participă la fabricarea unui anumit produs.

Cele arătate mai înainte constituie, însă, numai un aspect al problemei abordate. După cum se știe, introducerea și extinderea progresului tehnic neîntrerupt, folosirea pe scară largă a procedeelor tehnologice moderne, perfecționarea organizării producției și a muncii etc. se prezintă ca principali factori tehnico-productivi ai economisirii resurselor materiale, dar, în același timp, ei constituie și direcții de prim ordin ale creșterii productivității muncii. Se desprinde că acțiunea de economisire a resurselor materiale **constituie totodată și un stimulent pentru introducerea tehnicii noi, perfecționarea proceselor tehnologice și a organizării producției, avînd efecte complexe asupra creșterii productivității muncii sociale.**

Studierea influenței reducerii cheltuielilor materiale asupra sporirii productivității muncii sociale prezintă o deosebită importanță pentru economia națională, ținînd seama de înalta sa eficacitate, cît și, mai ales, de faptul că în țara noastră nivelul productivității muncii este mai scăzut decît cel realizat în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Aceasta scoate în evidență rezervele mari ce există în domeniul utilizării resurselor materiale ce pot fi și trebuie atrase în circuitul economic, pentru asigurarea creșterii în ritmuri mai înalte a productivității muncii sociale.

Influența cheltuielilor materiale asupra costurilor de producție

INTENSIFICAREA acțiunii de economisire a resurselor materiale deține un rol deosebit de important și în **micșorarea cheltuielilor de producție.** Aceasta derivă din faptul că, în marea majoritate a ramurilor industriale, cît și pe ansamblul industriei, cheltuielile pentru materii prime, materiale, combustibil, energie, apă și amortizări ocupă cea mai mare pondere în totalul cheltuielilor de producție, constituind factorul hotărîtor al reducerii acestora.

Proporția diferită a fiecărui element component al prețului de cost face ca aceluiași procent de reducere al unui element sau altuia să-i corespundă reduceri diferite ale prețului de cost, în funcție de greutatea lui specifică în acest preț. Dacă notăm prin x greutatea specifică a unui element în totalul cheltuielilor de producție, iar prin y măsura (tot în procente) în care trebuie redus elementul respectiv, astfel încît să se realizeze o micșorare cu 1% a cheltuielilor totale de producție, și aplicînd forumla $y = \frac{100}{x}$ la structura cheltuielilor de producție pe ansamblul industriei republicane în anii 1951, 1955, 1960, 1965 — 1973 și 1975, rezultă că mărimea lui y pentru fiecare element component al acestor cheltuieli este cea arătată în tabelul nr. 1, rîndurile 1—10. Este de remarcat că la cheltuielile materiale indicele y prezintă o tendință de scădere, de la 1,261 în anul 1951 la 1,202 în 1973, respectiv 1,183 în 1975, fiind mult mai mic decît indicele corespunzător al cheltuielilor pentru munca vie, a cărui mărime crește de la 4,831 în 1951 la 5,952 în 1973 și se prevede să ajungă la 6,452 în 1975.

În cadrul cheltuielilor materiale, elementul component cu cea mai mare pondere îl constituie materiile prime și materialele, a cărui mărime a lui y a scăzut succesiv de la 1,600 în anul 1951 la 1,464 în 1973.

Pe baza acestor date, în rîndurile 11—19 ale tabelului s-a calculat eficiența reducerii cu un procent a cheltuielilor materiale — atît în totalitatea lor, cît și pe fiecare element în parte — comparativ cu aceeași reducere a celorlalte elemente ale prețului de cost. Rezultatele obținute demonstrează înalta eficiență a reducerii cheltuielilor materiale. În anul 1973, de pildă, un singur procent de reducere a cheltuielilor pentru materii prime și materiale a fost de 4,879 ori mai eficient decît reducerea relativă corespunzătoare la retribuții (față de 3,676 ori în anul 1951) și de 11,777 ori mai eficient decît la amortizări. Datorită ponderii lor deosebite, acestea au determinat ca și pe total, în anul 1973, reducerea cu un procent a cheltuielilor materiale să fie de 4,952 ori mai eficientă decît reducerea corespunzătoare a cheltuielilor pentru munca vie (față de 3,831 ori în 1951) și se prevede ca în 1975 să fie de 5,454 ori mai eficientă. În mod firesc, **eforturile principale pentru reducerea cheltuielilor totale de producție trebuie să fie îndreptate spre micșorarea cheltuielilor materiale, îndeosebi spre economisirea resurselor de materii prime și materiale.**

Evident că proporțiile de participare a diferitelor elemente ale cheltuielilor materiale la reducerea totală a prețului de cost nu pot fi aceleași în toate ramurile industriei, ele variind de la ramură la ramură, în raport de structura prețului de cost în fiecare ramură. De pildă, în unele ramuri industriale ca : prelucrarea țițeiului, cocsochimică, metalurgia feroasă, metalurgia neferoasă, construcții de mașini și prelucrarea metalelor, chimică, textilă, confecții, alimentară, săpunuri și cosmetice etc., în care ponderea cea mai ridicată o au cheltuielile de materii prime și materiale, eficacitatea fiecărui procent de reducere a cheltuielilor din această grupă este mai mare, ducînd la o micșorare substanțială a prețului de cost.

---

[1] Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974, p. 51—52.

Un singur procent de reducere a cheltuielilor de materii prime și materiale în anul 1973 a fost de peste 18 ori mai eficient decît reducerea relativă corespunzătoare a retribuției în industria prelucrării țițeiului, de peste 13 ori în industria alimentară, de aproape 12 ori în industria săpunurilor și cosmeticelor, de 10 ori în industria cocso-chimică, de aproape 9 ori în industria metalurgiei feroase, de peste 6 ori în industria textilă și chimică, de peste 4 ori in industria confecțiilor, de circa 4 ori în industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei, industria celulozei și hîrtiei, industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor etc. Ca urmare, **în aceste ramuri accentul principal trebuie pus pe folosirea mai eficientă a materiilor prime și a materialelor.**

În industria energiei electrice și termice, micșorarea cheltuielilor de combustibil prezintă o mare eficacitate, un singur procent de reducere a acestor cheltuieli fiind mai eficace de peste 8 ori decît reducerea corespunzătoare la materii prime și materiale și de peste 5 ori la retribuții. În mod firesc, acțiunea de reducere a prețului de cost în această ramură trebuie **orientată în primul rînd spre economisirea pe toate căile a combustibilului.**

Micșorarea **cheltuielilor de amortizare** va avea o contribuție deosebită la reducerea totală a prețului de cost, îndeosebi în industria extracției petrolului și a gazelor petroliere. Datele arată că și în alte ramuri ca : industria energiei electrice și termice, industria extractivă a gazului metan, industria cărbunelui, contribuția acestui element va fi importantă.

Pe baza acestor date, și ținînd seama de structura mult diferită a cheltuielilor materiale în cadrul ramurilor industriale, **apare clar că înseși căile concrete de reducere a lor nu pot fi aceleași în toate ramurile**, aceasta avînd loc în proporții variate în diferite ramuri. Acțiunea de reducere a cheltuielilor materiale nu poate fi organizată — așadar — la întîmplare, fără a ține seama de **particularitățile fiecărei ramuri**, de eficacitatea fiecărui procent de reducere a diferitelor elemente de cheltuieli. În această direcție, este necesar ca **accentul principal să fie pus asupra elementelor hotărîtoare, cu o pondere mai ridicată**, avînd eficacitate mai mare în micșorarea cheltuielilor materiale și a costurilor totale de producție.

Paralel cu determinarea eficienței reducerii cu un procent a cheltuielilor materiale comparativ cu aceeași reducere a celorlalte elemente ale prețului de cost, o mare importanță prezintă **calculul influenței pe care economia de materiale o exercită asupra reducerii cheltuielilor de producție.** Atunci cînd determinăm această influență trebuie să ținem seama și de celelalte elemente componente, întrucît nu toate influențează în aceeași măsură. Astfel, este posibil ca, în timp ce unele elemente ale prețului de cost să se modifice în aceeași proporție în care crește sau scade volumul producției, alte elemente să rămînă constante, iar unele din ele să influențeze chiar negativ acțiunea de reducere a prețului de cost.

Pentru a scoate în evidență mărimea influenței determinată de economia de materii prime și materiale directe asupra reducerii prețului de cost, este necesar să stabilim în ce proporție ar trebui să se reducă cheltuielile la celelalte articole de calculație (retribuții directe, cheltuieli pentru intreținerea și funcționarea utilajului, cheltuieli generale ale secțiilor de fabricație și ale intreprinderii etc.), astfel încît să se obțină aceeași reducere a prețului de cost total.

Contribuția micșorării cheltuielilor materiale în sporirea rentabilității și a venitului național

REALIZAREA economiilor prin micșorarea cheltuielilor materiale se reflectă, în final, în **sporirea acumulărilor socialiste.** La nivel **microeconomic**, economiile provenite din reducerea cheltuielilor materiale se reflectă asupra ratei beneficiului astfel : ca o influență **directă**, constînd în creșterea ratei beneficiului ca rezultat al economiei realizate dintr-o mai bună utilizare a obiectelor muncii și mijloacelor de muncă ; ca o influență **indirectă**, în sensul ieftinirii mijloacelor de producție, ca rezultat al creșterii productivității muncii în ramurile în care sînt produse acestea.

La nivelul **ramurilor și al economiei naționale**, reducerea cheltuielilor materiale contribuie la **sporirea necontenită a venitului național.**

Se știe că una din principalele căi ale creșterii venitului național este micșorarea cheltuielilor materiale. Reprezentînd diferența dintre produsul social și cheltuielile materiale de producție, dinamica creșterii venitului național cumulează, astfel, sporul de venit național obținut pe seama tuturor factorilor.

O problemă importantă este fundamentarea metodelor de „distribuire“ a sporului de venit național pe factorii cauzali și, în legătură cu aceasta, **sublinierea rolului micșorării cheltuielilor materiale la obținerea acestui spor.** În acest scop, pentru determinarea contribuției exclusive a fiecărui factor la creșterea venitului național, propunem următoarele formule :

— Influența exclusivă a creșterii productivității muncii :

$$\frac{(IW_1 - IW_0) \cdot INP_1}{IVN_1 - IVN_0} \,.\, 100 \qquad (1)$$

— influența exclusivă a creșterii numărului populației ocupate în sfera producției materiale (sau al numărului personalului) :

$$\frac{INP_1 - INP_0}{IVN_1 - IVN_0} \,.\, 100 \qquad (2)$$

Tabelul nr. 1

Eficiența reducerii cu un procent a cheltuielilor materiale comparativ cu aceeași reducere a celorlalte elemente ale prețului de cost

	1951	1955	1960	1965	1970	1973	1975 (plan)
Cu cît trebuie redus un element al cheltuielilor de producție pentru a se obține reducerea totală a prețului de cost cu 1% (y)							
I. Cheltuieli materiale (total)	1,261	1,253	1,272	1,211	1,203	1,202	1,183
1. Cheltuieli cu obiectele muncii	1,501	1,477	1,460	1,364	1,339	1,344	1,330
a. Cheltuieli cu materii prime și materiale	1,600	1,608	1,580	1,475	1,466	1,464	
b. Combustibil	38,461	33,333	38,461	30,303	27,027	30,303	
c. Energie electrică și apă	66,667	40,000	38,461	45,455	35,714	35,714	
2. Amortizări	13,333	12,346	13,333	14,706	17,544	17,241	14,706
3. Alte cheltuieli materiale	19,231	25,000	38,461	40,000	37,037	33,333	40,000
II. Cheltuieli pentru munca vie (total)	4,831	4,950	4,673	5,747	5,917	5,952	6,452
1. Retribuții inclusiv contribuții asupra acestora	5,882	5,780	5,128	6,250	6,849	7,143	8,000
2. Alte cheltuieli cu munca vie	27,027	34,485	52,632	71,429	43,478	35,714	33,333
De cîte ori este mai eficientă reducerea cu un procent a cheltuielilor materiale comparativ cu aceeași reducere a celorlalte elemente ale prețului de cost							
Rd.II : rd.I	3,831	3,951	3,674	4,746	4,919	4,952	5,454
Rd. I 2 : I 1	8,883	8,359	9,132	10,782	13,102	12,828	11,057
Rd.II 1 : I 1	3,919	3,913	3,512	4,582	5,115	5,315	6,015
Rd.I 1 b : I 1 a	24,038	20,729	24,342	20,544	18,436	20,699	
Rd.I 1 c : I 1 a	41,667	24,876	24,342	30,817	24,362	24,395	
Rd.I 2 : I 1 a	8,333	7,678	8,439	9,970	11,967	11,777	
Rd.I 3 : I 1 a	12,019	15,547	24,342	27,119	25,264	22,768	
Rd.II 1 : I 1 a	3,676	3,595	3,246	4,237	4,672	4,879	
Rd.II 2 : I 1 a	16,892	21,445	33,312	48,426	29,658	24,395	

Sursa datelor: pentru perioada 1951-1973, calculat pe baza datelor din anuarele statistice ale României pe anii 1971 p.258, 1974 p.130 și a datelor D.C.S.; pentru 1975 după datele de plan.

Tabelul nr.2

Contribuția diferiților factori la realizarea sporului venitului național pe ansamblul industriei

- % -

	1950 = 100						1965=100			1970=100	
	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1970	1975	1980	1975	1980
1. Venitul național	218	372	710	1300	2561	4610	182	358	644	197	355
2. Produsul global	201	338	606	1000	1820	3003	172	313	516	182	300
3. Populația ocupată	122	144	186	228	303	387	122	162	207	133	170
4. Contribuția în % a diferiților factori la creșterea venitului național											
a. contribuția creșterii productivității muncii vii	67,0	71,3	68,9	64,3	61,6	58,0	61,0	58,5	56,8	50,4	51,0
b. contribuția măririi numărului populației ocupate	18,7	16,2	14,1	10,7	8,3	6,4	26,8	24,0	19,7	34,0	27,4
c. contribuția reducerii cheltuielilor materiale	14,3	12,5	17,0	25,0	30,1	35,6	12,2	17,5	23,5	15,6	21,6

Sursa: - pentru perioada 1950-1973, calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al României 1974, p.50,51 și 61-62;
- pentru anul 1975 calculat pe baza datelor prevăzute în plan, iar pentru 1980 a prevederilor din Directive.

— influența exclusivă a micșorării cheltuielilor materiale :

$$\frac{IVN — IPG}{IVN_1 — IVN_0} \cdot 100 \qquad (3)$$

în care : INP reprezintă indicele de creștere a numărului personalului (sau a populației ocupate în sfera producției materiale) ; IVN — indicele de creștere a venitului național ; IPG — indicele de creștere a produsului global (sau a producției globale industriale) ; iar IW — indicele de creștere a productivității muncii, determinat astfel :

$$IW = \frac{(IPG_1 — IPG_0)}{INP_1 — INP_0} \cdot 100 \qquad (4)$$

Pornind de la creșterea venitului național și a populației ocupate în sfera producției materiale în industrie în perioada 1950—1980 și aplicînd formulele 2, 3 și 4 prezentate mai înainte, să examinăm în mod succint evoluția contribuției celor trei factori la realizarea sporului de venit național creat în industrie (tabelul nr. 2). Pentru a scoate în evidență mutațiile survenite în aportul fiecărui factor la realizarea acestui spor pe parcursul anumitor etape din cadrul perioadei analizate, s-au folosit diferiți ani ca bază de comparație.

Datele atestă edificator adevărul că, atît în fiecare cincinal, cît și pe ansamblul perioadei analizate, creșterea productivității muncii constituie factorul cel mai important al sporirii venitului național. Analizînd, însă, contribuția celor trei factori pe fiecare cincinal al perioadei, sînt de semnalat cîteva observații.

Astfel, se observă, în primul rînd, tendința de scădere a contribuției creșterii productivității muncii vii : de la 67% în anul 1955 față de 1950, la 61% în 1970 față de 1965 și la 50,4% în 1975 față de 1970. Și în evoluția contribuției creșterii populației ocupate în sfera producției materiale au intervenit unele modificări : de la 18,7% în anul 1955 față de 1950, crește la 26,8% în 1970 față de 1965 și la 34,0% în 1975 față de 1970. Schimbări sensibile au intervenit, de asemenea, în ce privește contribuția micșorării cheltuielilor materiale la sporirea venitului național : de la 14,3% în anul 1955 față de 1950 scade la 12,2% în 1970 față de 1965, după care crește la 15,6% în 1975 față de 1970.

Concluzii interesante se pot trage și din examinarea **contribuției** celor trei factori la realizarea sporului de venit național pe ansamblul perioadei 1950—1980. Datele din tabel ne arată că, exceptînd cincinalul 1956—1960, cînd se mărește contribuția creșterii productivității muncii pe seama micșorării aportului celorlalți doi factori, în toate celelalte cincinale **crește permanent și în mod sensibil contribuția micșorării cheltuielilor materiale la sporirea venitului național,** ca expresie a creșterii productivității muncii sociale. Comparativ cu anul 1950, în 1980, de pildă, se prevede că, din întregul spor de venit, național ce se va crea în industrie 35,6% se va realiza pe seama micșorării cheltuielilor materiale (față de 14,3% în 1955), 58% pe seama creșterii productivității muncii vii (față de 67% în anul 1955), și numai 6,4% pe seama creșterii populației ocupate în sfera producției materiale (față de 18,7% în anul 1955).

Din analiza datelor se desprinde, așa dar, că — alături de mărirea productivității muncii — un rol crescînd în sporirea rapidă a venitului național îl are micșorarea cheltuielilor materiale. Aceasta va conduce la progresul neîntrerupt al industriei, la devansarea creșterii venitului național de către creșterea produsului net în industrie, influențînd asupra dinamizării ritmului de creștere a venitului național în ansamblul său. Pe o astfel de bază se creează premise favorabile pentru micșorarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, pentru asigurarea reproducției socialiste lărgite și creșterea fondului de consum destinat satisfacerii nevoilor materiale și culturale ale oamenilor muncii.

dr. Vasile M. POPESCU

Cincinalul — înainte de termen !

DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCINALUL ÎNDEPLINIT

● **Combinatul de prelucrare a lemnului din Suceava,** cea mai mare întreprindere cu acest profil din țară, s-a înscris în rîndul unităților care au raportat îndeplinirea, înainte de termen, a prevederilor actualului cincinal. Prin avansul obținut, colectivul combinatului va realiza, pînă la finele perioadei 1971—1975, o producție industrială suplimentară în valoare de peste 400 milioane lei.

● Și **Întreprinderea de prelucrare a lemnului din Timișoara** a îndeplinit, înainte de termen, planul cincinal. Pînă la finele perioadei, colectivul întreprinderii va realiza în plus față de sarcina planificată o producție în valoare de 133 milioane lei și va livra suplimentar, la export, mobilă și alte produse din lemn, în valoare de 25 milioane lei valută.

● Numărul unităților economice care au atins pînă la mijlocul lunii iunie sarcinile finale ale cincinalului a ajuns **în județele Prahova, Dîmbovița și Buzău** la 55. Calculele arată că sporul producției industriale cu care aceste colective intră în a doua jumătate a lunii iunie se ridică la 3,6 miliarde lei.

● **Colectivul Întreprinderii de produse ceramice Roman** — care și-a realizat, cu 9 luni înainte de termen sarcinile de plan pe întregul cincinal — anunță realizarea prevederilor pe primul semestru al anului. În timpul cîștigat, întreprinderea va livra șantierelor o producție în valoare de 3,1 milioane lei, concretizată în circa 1 milion cărămizi și 500 000 cahle din teracotă.

● Industria de nutrețuri combinate îndeplinind recent sarcinile cincinalului, va produce și livra suplimentar, pînă la finele anului, peste 3 milioane tone nutrețuri. Prin intrarea în funcțiune, în cursul acestui cincinal, a 23 de noi fabrici și îmbunătățirea continuă a tehnologiilor de fabricație, producția de nutrețuri combinate este în prezent de 2,8 ori mai mare decît în anul 1971. În aceeași perioadă, productivitatea muncii a crescut cu 25%, iar cheltuielile de fabricație au fost reduse cu 17%.

O întrebare pentru fiecare șantier

CUM SE REALIZEAZĂ PLANUL DE INVESTIȚII?

ANUL 1975 reprezintă și în sectorul de investiții-construcții, atît sfîrșitul cincinalului în curs dar și o punte de legătură către anii '80. Prilej de bilanț și continuitate pentru fiecare dintre participanții la activitatea desfășurată în acest sector, fie ei beneficiari de investiții, furnizori de utilaje tehnologice, proiectanți, dar mai ales pentru cei care finalizează : constructorii.

Bilanțul consemnează și la încheierea primelor cinci luni din acest an realizări de seamă ale organizațiilor de construcții, materializate în punerea în funcțiune integral și parțial a peste 250 de capacități de producție industriale și agrozootehnice.

Continuitatea în perspectivă este asigurată, între altele, și de volumul impresionant al investițiilor pe economie din 1975 (151,5 miliarde lei) care permite nu numai racordarea la circuitul economiei a 530 de noi capacități în acest an, ci și începerea construcției unui număr de circa 670 obiective industriale și agrozootehnice mai importante ce urmează a fi finalizate în cincinalul 1976—1980.

Dată fiind importanța obiectivelor ce stau în fața sectorului de investiții-construcții, REVISTA ECONOMICĂ *a întreprins o anchetă în 10 trusturi de construcții, pentru a evidenția rezultatele obținute în perioada ce a trecut din acest an și a descifra căile de acțiune necesare și posibile de urmat în continuare.*

Investigația noastră a urmărit în principal :

- **PREVEDERI—REALIZĂRI : O CONCORDANȚĂ CORESPUNZĂTOARE ?**
- **DOTAREA CU UTILAJE DE CONSTRUCȚII — UNEORI O PROBLEMĂ. DAR UTILIZAREA ?**
- **FORȚA DE MUNCĂ LA O ANALIZĂ STRUCTURALĂ**
- **UTILAJELE TEHNOLOGICE : CÎND, CUM, CÎT, FAȚĂ DE NECESITĂȚI**

Punerile în funcțiune — între necesități și realizări

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, o analiză complexă a activității desfășurate în cadrul trusturilor de construcții trebuie să țină seama de ritmul accelerat de creștere a sarcinilor de producție, caracteristică fundamentală a economiei românești. În unitățile care au format eșantionul anchetei, sarcinile la producția de construcții-montaj au crescut în medie cu 18% față de realizările anului trecut. Confruntați cu aceste exigențe sporite, **majoritatea interlocutorilor noștri au putut relata îndeplinirea și chiar depășirea sarcinilor din planul de construcții-montaj pe 5 luni a.c.** (Trustul de construcții-montaj pentru agricultură și industria alimentară-București — 112% ; Trustul de construcții pentru economia forestieră și materiale de construcții-Brașov — 105% ; Trustul de construcții industriale-Brașov — 103,5% ; Trustul de construcții industriale-Cluj-Napoca — 100,4% ș.a.) (tabelul nr. 1).

Realizările favorabile obținute au permis, în medie, la nivelul tuturor unităților analizate, ca, din totalul capacităților de pus în funcțiune în perioada primelor 5 luni din 1975, peste 35% să fie realizate în devans, iar 42% la termenele stabilite. Astfel, au fost predate beneficiarilor înainte de prevederi noi capacități de producție : cele din cadrul întreprinderii „Triumf“ Cluj-Napoca, Întreprinderii de sticlărie Gherla, a Întreprinderii de medicamente-București, o țesătorie la Salonta. Altele, și mai numeroase, au fost predate conform termenelor la Întreprinderea de produse zaharoase-București, la cea de prefabricate-Craiova, în cadrul Întreprinderii „Libertatea“ din Cluj-Napoca, la Întreprinderea de autoturisme Pitești și multe altele.

În acest fel, a fost posibil, ca în perioada analizată să fie realizate circa 38% din prevederile planului anual de punere în funcțiune, realizare care este aproximativ cu 40% mai mare față de rezultatele obținute în primele 5 luni ale anului trecut.

Dincolo de aprecieri favorabile, trebuie ținut seama că nivelul acestei medii a fost diminuat de unele nerealizări care au apărut în această perioadă. O „contribuție“ a avut-o și **neîndeplinirea planului de construcții-montaj** la Trustul de lucrări speciale București (91,1%), Trustul de construcții hidroenergetice din București (96,5%), Trustul de construcții industriale București (97,2%). A fost afectată punerea la termen în funcțiune de către aceste trusturi a unor capacități de producție (cea din cadrul Întreprinderii de chimizare a grăsimilor București, Întreprinderii de oțeluri aliate Tîrgoviște etc.). Necesar de semnalat este și faptul că unele restanțe se înregistrează chiar și în cadrul trusturilor care au depășit planul. Pînă la 31 mai Trustul de construcții industriale Brașov rămăsese „dator“ cu o capacitate pentru întreprinderea „Independența“ Sibiu, iar Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca pentru Întreprinderea de ceramică fină pentru construcții din Cluj-Napoca ș.a.

Tabelul nr.1

Realizarea planului de construcții-montaj pe primele 5 luni a.c. în trusturile analizate

Realizări față de plan de construcții-montaj (%)	Număr de trusturi	Realizări 5 luni față de plan anual (%) - în medie -	Total capacități noi în primele 5 luni a.c.		
			Puse în functiune(%)		Restante(%)
			In devans	La termen	
91,0 - 99,9	3	38,3	39	42	19
100,0 - 103,9	5				
104,0 - 111,9	2				

Cauza nr. 1: furnizorul de utilaje tehnologice sau constructorul?

INVESTIGAȚIILE noastre conturează o tendință de schimbare în ierarhia cauzelor care contribuie la nerealizarea planului de investiții.

Apare din ce în ce mai mult în prim plan, pe multe șantiere, ca principală cauză a unor restanțe la punerile în funcțiune a noilor capacități de producție, deficiențele în activitatea constructorilor care determină rămîneri în urmă în executarea lucrărilor de construcții-montaj. Subliniem aceasta, deoarece, în general, pînă în anul trecut, vina „prioritară“ era pusă pe seama livrării utilajelor tehnologice pentru noile obiective. În luna mai a acestui an însă, stocurile de utilaje tehnologice de pe șantiere se mențin destul de mari, ba chiar în creștere față de începutul lunii și datorită faptului că organizațiile de construcții nu terminaseră halele industriale la termenele prevăzute.

În mod cert, problema livrării utilajelor tehnologice rămîne, în continuare, o „problemă“ a cărei importanță nimeni nu o contestă. Restanțele în livrare, contractarea necorelată cu termenele de montaj constituie încă pe șantiere probleme de acută actualitate. Am făcut însă remarca anterioară, deoarece, consultați asupra principalelor cauze care provoacă nerealizări de plan și restanțe în punerile în funcțiune, unii dintre interlocutorii noștri evidențiau foarte multe deficiențe în activitatea beneficiarului, a furnizorului de utilaje tehnologice, a proiectantului și una-două în activitatea proprie.

Este un lucru binecunoscut faptul că organizațiile de construcții finalizează munca desfășurată de un număr impresionant de alți participanți și că orice deficiență în activitatea acestora își găsește reflectarea în practica de șantier. Tot atît de adevărat este însă faptul că în activitatea desfășurată de către constructorii înșăși persistă încă în prezent unele deficiențe pe anumite șantiere, unde însemnate rezerve proprii stau încă nefolosite.

De ce decalaje între a avea și a folosi mașinile de costrucții

UN PRIM PRILEJ de reflecții îl constituie analiza parcului de utilaje de construcții. Se poate aprecia, pe baza analizelor întreprinse, că pe toate șantierele de construcții care au constituit eșantionul anchetei noastre, a sporit substanțial gradul de dotare. Cu toate acestea se mai manifestă unele deficiențe în îndeplinirea programului de dotare a șantierelor cu tehnica nouă (tabelul nr. 2). Dintre utilajele urmărite, cel mai mare decalaj între prevederi și realizări se înregistrează la gradul de dotare cu mașini și utilaje pentru finisări.

Tabelul nr.2

Situația parcului de mașini și utilaje de construcții, în primele 5 luni a.c., la trusturile analizate

– % –

Utilajul	Grad de dotare	Indice de activizare	Indice de folosire	Indice de schimb
mașini și agregate pentru punerea în operă a betonului	94,1	72	82	1,2
excavatoare cu o cupă	92,1	83	79	1,5
buldozere	90,0	75	80	1,6
macarale turn	56,0	83	86	1,6
macarale cu braț	86,0	80	68	1,2
autobasculante	186,0	85	76	1,2
utilaje de săpat	52,0	71	82	1,3
utilaje pentru finisări (tencuieli, zugrăveli, vopsitorii)	43,0	92	90	1,4

Fără a scăpa din vedere acest aspect, să trecem la cea de-a doua latură a problemei și anume utilizarea parcului de mașini și utilaje de construcții din dotare. Analiza în dinamică evidențiază că, în general, se obțin rezultate bune în acest sens. Totuși, se poate constata că, la nivelul primelor 5 luni din acest an, există încă mari rezerve neutilizate. Argumente :

● **Indicele de activizare** (calculat ca raport între numărul mediu de utilaje active și numărul de utilaje din parcul de dotare), prezintă un nivel destul de scăzut. Fără îndoială este vorba aici de necesitatea de a perfecționa, în continuare activitatea de întreținere și reparare a utilajelor. Pentru aceasta însă eforturile se cer orientate, cu prioritate, nu numai spre perfecționarea calificării și policalificării cadrelor, dar și spre asigurarea din vreme a necesarului de piese de schimb, care să permită efectuarea unor reparații de calitate și la termenele fixate.

● **Indicele de folosire** (calculat ca raport între numărul mediu de utilaje în exploatare și numărul de utilaje active) înregistrează și el o cotă situată cu mult sub posibilități. Desigur, această stare de fapt se poate explica, pe unele șantiere, prin cerințele diferite pentru diverse utilaje de construcții în anumite faze ale lucrărilor.

● **Coeficientul de schimb** înregistrat demonstrează și el faptul că, pe unele dintre șantierele analizate, folosirea cît mai deplină a potențialului uman și material rămîne încă o adevărată problemă (tabelul nr. 2). Că așa stau lucrurile o dovedesc numeroasele acțiuni pentru îmbunătățirea utilizării mașinilor și utilajelor de construcții din dotare evidențiate de specialiștii participanți la anchetă. Materializarea lor cît mai operativă în realitatea producției este de natură să sporească aportul propriu al constructorilor la realizarea obiectivelor planului de investiții.

O problemă în primul rînd de structură

UN AL DOILEA „rezervor“ de resurse îl constituie **forța de muncă.** Accelerarea ritmului lucrărilor pe șantiere și, implicit, grăbirea punerii în funcțiune a noilor obiective, sînt strîns legate de existența unui număr corespunzător de lucrători. Din acest punct de vedere se poate spune că, majoritatea șantierelor, trusturilor și întreprinderilor de construcții au reușit să-și asigure cadrele necesare. În general, nu problemele de asigurare a „numericului“ predomină, ci cele de asigurare a unei structuri corespunzătoare necesare nevoilor de pe șantiere.

În unele locuri chiar, numărul cadrelor este depășit, în condițiile în care sarcinile de plan pe primele 5 luni ale anului au fost cu puțin depășite sau s-au înregistrat rămîneri în urmă. Aceasta a avut repercusiuni nefavorabile, îndeosebi, asupra sporirii productivității muncii în ansamblu. Iată și alte situații demne de semnalat. Chiar acolo unde numărul mediu scriptic a fost depășit, trusturile și întreprinderile de construcții-montaj respective reclamă lipsa unor muncitori specializați, mai ales în meseriile de dulgher, zidar, betonist, macaragiu etc.

Reține atenția și gradul de utilizare a fondului de timp al muncitorului. Față de anul trecut realizările obținute în toate trusturile analizate sînt net superioare. Putem aprecia însă că rezultatele din acest an ar putea fi mult mai bune prin îmbunătățirea situației trusturilor cu realizări sub medie (Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj București, Trustul de lucrări speciale București). Sînt unanim recunoscute în realitatea șantierelor avantajele evidente ale introducerii muncii în acord global. Față de 1974, această formă stimulativă de retribuire a muncii a cunoscut în medie, în acest an, o exindere demnă de semnalat (tabelul nr. 3). Cele mai bune realizări s-au obținut în cadrul Trustului de construcții pentru economia forestieră și materiale de construcții Brașov și al Trustului de construcții industriale Cluj-Napoca. Pe șantierele aparținînd altor trusturi însă se cer aplicate

Tabelul nr.3

Utilizarea forței de muncă pe 5 luni din 1975 în cele 10 trusturi de construcții (în medie)

– % –

Gradul de utilizare a fondului de timp al muncitorilor		Acordul global în totalul formelor de retribuție	
1974	1975	1974	1975
95,5	95,9	58,0	65,0

Cincinalul înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● **Siderurgiștii din județul Caraș-Severin** au elaborat pînă la mijlocul lunii iunie, peste prevederile planului la zi, 100 000 tone produse siderurgice, consemnînd astfel cea mai mare producție realizată în anii actualului cincinal. Întregul spor a fost obținut prin ridicarea indicilor de utilizare a capacităților productive de turnare și laminare a metalului.

● **Minerii de la Rovinari,** colectiv ce se situează în fruntea întrecerii socialiste între unitățile economice din județul Gorj, au extras suplimentar în acest an 150 000 tone lignit, reușind să reducă cu 20 de lei cheltuielile la mia de lei producție marfă.

● **Întreprinderea de conserve de legume și fructe din Tg. Mureș** a început campania de prelucrare a mazărei și căpșunilor. Colectivul mureșean va pune în acest an la dispoziția cumpărătorilor peste 4 000 tone conserve de mazăre și aproape 100 tone compoturi și dulcețuri de căpșuni. Pentru satisfacerea cerințelor mereu sporite ale populației aici se va realiza, cu aceleași utilaje, o producție de conserve de legume cu 3 000 tone mai mare decît în anul trecut.

● **Întreprinderea agricolă de stat „Avicola“ din Tg. Mureș** este prima unitate economică mureșeană care anunță îndeplinirea de pe acum a sarcinilor de plan pe primul semestru al anului. Colectivul unității s-a angajat să intre în a 7-a lună a anului cu un avans de producție de 800 tone carne și peste 2 milioane ouă. Colectivul mureșean și-a onorat, totodată, și sarcinile de export aferente primei jumătăți a anului.

DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI

● **La Întreprinderea de mașini agricole „7 Noiembrie“ din Craiova** au intrat în fluxul de fabricație 100 de tractoare cu încărcător hidraulic „TIF-445“. Rezultat al materializării indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei întreprinse în uzină cu un an în urmă, construcția de tractoare se înscrie ca o importantă acțiune în delimitarea viitorului profil al cunoscutei întreprinderi craiovene.

PRODUSE ROMÂNEȘTI LA EXPORT

● Un nou lot de autoturisme „Dacia 1300“ a fost expediat, zilele acestea, în R. D. Germană. Datorită caracteristicilor lor tehnico-funcționale remarcabile, automobilele produse la Pitești sînt binecunoscute în 15 țări din Europa, Asia, Africa și America Latină. Ca urmare a cererilor crescînde din partea beneficiarilor externi, exportul de automobile „Dacia 1300“ pentru acest an este de aproape nouă ori mai mare, comparativ cu cel înregistrat în primul an al actualului cincinal.

● Avionul românesc „IAR-823“, expus la salonul de la Paris, s-a bucurat de aprecieri unanime din partea vizitatorilor. Aparatul pentru turism și școală este dotat cu un motor de 290 CP și poate transporta patru persoane sau o încărcătură comercială de 300 kg. Prin caracteristicile și performanțele sale, „IAR-823“ se situează la nivelul celor mai moderne avioane de acest tip.

CONSTRUCȚII DE LOCUINȚE

● De curînd, la Dorohoi au început să prindă contur cele dintîi blocuri ale viitorului cartier Plevna, care va însuma, în final, circa 1 500 apartamente. Se construiesc, de asemenea, noi edificii de interes public. Este vorba de o centrală telefonică automată cu 1000 linii și de un cinematograf cu 350 de locuri.

SPECIALIŞTII DESPRE CAUZELE UNOR NEREALIZARI

- în activitatea constructorului
  - — **neasigurarea forţei de muncă calificate (Trustul de construcţii Bucureşti, Trustul de construcţii hidroenergetice Bucureşti).**
- în activitatea altor factori
  - — **neacoperirea necesarului de materii prime şi materiale (Trustul de construcţii industriale Bucureşti).**
  - — **eşalonarea necorespunzătoare a planului pe semestrul I a.c. (Trustul de lucrări speciale Bucureşti).**
  - — **intîrzierea sau lipsa documentaţiilor tehnice de execuţie la unele obiective (Trustul de construcţii industriale Cluj-Napoca).**
  - — **întîrzieri în executarea drumurilor de acces şi a alimentărilor cu energie (Trustul de construcţii hidroenergetice Bucureşti).**
  - — **intîrzieri în deschiderea finanţării.**

programe concrete de măsuri pentru a mări gradul încă necorespunzător al retribuirii în acord global.

Şi totuşi, utilajele tehnologice...

ÎN ACEST DOMENIU s-au înregistrat progrese remarcabile faţă de anii anteriori, în sensul că unele întreprinderi furnizoare de asemenea utilaje au respectat mai riguros termenele de livrare, contribuind astfel la punerea în funcţiune la datele planificate a unor obiective industriale şi agrozootehnice şi a altora chiar înainte de prevederi. Totuşi, situaţia — aşa cum rezultă din investigaţia noastră — este departe de a fi, în ansamblul, satisfăcătoare. Au fost şi în perioada ce a trecut din acest an cazuri cînd unele obiective nu au putut fi terminate la termenele stabilite sau altele la care din cauza nelivrării utilajelor tehnologice datele de punere in funcţiune sînt serios periclitate. Fără a avea intenţia de a face un bilanţ general în legătură cu această situaţie, ne vom rezuma la un exemplu semnificativ.

La un număr de 5 obiective (întreprinderile de plăci aglomerate din Nehoiu, Odorheiul Secuiesc, Mănăştur, Baia Mare şi Blaj), pe care le construieşte Trustul de construcţii pentru economia forestieră şi materiale de construcţii Braşov, furnizorii de utilaje tehnologice nu au predat la termen circa 80% din volumul utilajelor. Acest lucru a determinat replanificarea termenelor de punere în funcţiune din 1974 pentru acest an. Principalii furnizori restanţieri sînt: Întreprinderea „23 August" Bucureşti (prese de 5 000 t), Centrala de utilaje şi piese de schimb a Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii (maşini de formatizat). Nici în acest an situaţia la unele obiective nu este pe deplin rezolvată din acest punct de vedere. La lucrările de dezvoltare a Fabricii de mobilă Dej, a Întreprinderii de prefabricate Bîrcea (judeţul Hunedoara), din planul pe 1975 beneficiarii nu au asigurat în termen circa 10% din utilajele tehnologice, ceea ce creează greutăţi în punerea în funcţiune a obiectivelor planificate.

Cum explică unele întreprinderi furnizoare această situaţie ? În primul rînd, prin faptul că diferiţi beneficiari **intîrzie predarea documentaţiei tehnice.** În al doilea rînd, ele acuză **lipsa unor materii prime sau materiale.** În sfîrşit, o altă explicaţie este aceea că **planurile de cooperare privind livrarea unor ansamble, subansamble sau piese necesare realizării produsului finit nu sînt respectate întocmai.** Desigur, toate acestea constituie impedimente serioase în livrarea unor utilaje tehnologice. Dar ele nu justifică, în nici un caz, decalarea unor termene, întîrzieri de luni şi chiar ani a prevederilor unor contracte.

Ţinînd seama de faptul că pînă la sfîrşitul anului a mai rămas un timp relativ scurt, că mai sînt de pus în funcţiune numeroase obiective economice, în cadrul şedinţei Consiliului de Miniştri din 10 iunie a.c. s-a stabilit ca **Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii, Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice, centralele şi întreprinderile constructoare de maşini să întreprindă măsuri energice pentru livrarea utilajelor tehnologice corespunzător graficelor de execuţie a noilor obiective de producţie.**

AM ANALIZAT stadiul realizării planului de investiţii pe primele 5 luni ale anului, fără a mai include unele aspecte din domeniul aprovizionării tehnico-materiale, deschiderii finanţării lucrărilor, eliberării terenurilor şi multe altele. Analiza stadiului lucrărilor de pe fiecare şantier în parte este de natură să determine găsirea mijloacelor practice pe diverse trepte — trusturi de construcţii, beneficiari, ministere, organe centrale de sinteză — care să ducă la realizarea în cît mai bune condiţiuni a planului de investiţii pe acest an.

Bogdan PĂDURE
Ludovic ŢINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Mecanizarea lucrărilor în exploatările forestiere

CONDIŢIILE naturale specifice în care are loc exploatarea masei lemnoase în ţara noastră impun utilizarea unui volum mare de muncă, ceea ce face ca, în comparaţie cu alte zone ale lumii, ponderea cheltuielilor cu manopera în totalul cheltuielilor unitare de exploatare să se menţină la un nivel ridicat.

Pentru creşterea eficienţei activităţii în acest sector şi totodată pentru uşurarea muncii s-au luat măsuri de sporire a dotării exploatărilor forestiere cu mijloace mecanice adecvate pentru toate fazele şi operaţiile, dar mai ales pentru lucrările grele şi cu volum mare de muncă. Aceasta a dus la **sporirea gradului de mecanizare în general, care în decurs de 15 ani (1961—1975), la unele faze a marcat creşteri substanţiale : la doborît-secţionat de aproape 7 ori, la scos-apropiat de aproape 5 ori, la încărcat de peste 20 ori.** La alte operaţiuni, la care mecanizarea s-a introdus mai tîrziu (curăţatul de crăci, despicatul lemnului, cojitul lemnului rotund etc.), nivelele atinse sînt de asemenea importante.

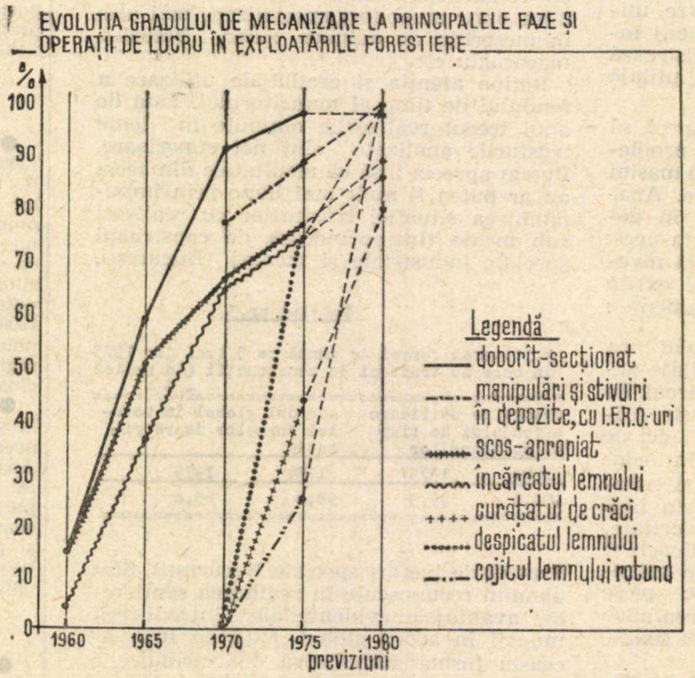
EVOLUTIA GRADULUI DE MECANIZARE LA PRINCIPALELE FAZE ŞI OPERAŢII DE LUCRU ÎN EXPLOATĂRILE FORESTIERE

Ridicarea gradului de mecanizare se reflectă nemijlocit în creşterea productivităţii muncii (în ultimii 10 ani aceasta a sporit cu 26%), **în reducerea numărului de lucrători** (circa 33 mii în acelaşi interval de timp), **precum şi în diminuarea cheltuielilor de producţie pe fiecare metru cub de lemn dat în consum** (cu circa 3% pe an).

Pentru perioada următorilor 5 ani este prevăzută continuarea acţiunii de extindere a mecanizării muncii în exploatările forestiere, cu tendinţă de generalizare totală a acesteia la unele faze şi operaţiuni. În scopul impulsionării creşterii pe mai departe a productivităţii, chiar în situaţia unui nivel foarte ridicat de mecanizare a muncii, s-a preconizat **extinderea de tehnologii de mare randament şi eficienţă economică** — exploatarea arborilor cu coronament şi fasonarea lemnului în centre de prelucrare. Aceasta ve permite ca în 1980 productivitatea muncii în sectorul de exploatări forestiere să crească cu 18% faţă de 1975, nivelul din 1980 reprezentînd o creştere de circa 50% în raport cu 1965.

Pentru îndeplinirea acestor obiective este necesar, însă, ca atît Centrala de exploatare a lemnului, cît şi organele de resort ale M.E.F.M.C., să urmărească îndeaproape îndeplinirea programelor de măsuri elaborate pentru creşterea productivităţii muncii, precum şi a celor de asimilări şi modernizări de utilaje, nepierzînd din vedere continua îmbunătăţire a performanţelor utilajelor, în aşa fel încît acestea să permită uşurarea muncii concomitent cu creşterea randamentelor la toate operaţiunile unde sînt utilizate.

ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI

Calitatea produselor — exigențele consumatorilor

„RE“. nr. 24 din 29-XI-1974

Întreprinderea „Vulcan“ București

AM DORI să precizăm că cele semnalate în articol se datorează faptului că întreprinderea „Vulcan“, ca și alte întreprinderi mari consumatoare de țevi, nu are condiții de a depozita toate țevile în depozite acoperite.

Depozitele de țeavă au constituit ca urmare una din problemele principale care au preocupat conducerea uzinei și colectivul serviciului depozite. Pentru îmbunătățirea condițiilor de depozitare, în anul 1974 au fost luate o serie de măsuri tehnico-organizatorice :

— a fost construit un nou depozit de țeavă cu rafturi acoperite pentru țeava subțire și țeava specială ;

— țeava a fost repartizată pe două depozite : țeavă pînă la ∅ 60 mm și țeavă peste ∅ 60 mm ;

— la 30 octombrie 1974 am terminat acțiunea de sortare și depozitare pe calități și dimensiuni a întregii cantități de țeavă ;

— întreaga cantitate de țeavă este conservată și etichetată, iar periodic se face conservarea țevilor ;

— începînd cu data de 1 februarie 1975 la întreaga cantitate de țeavă pentru cazane se face controlul stiloscopic atit la recepție cit și la intrarea în fabricație ;

— majoritatea țevilor de calitate, folosite la cazanele energetice mari este depozitată în hala pereți membrană Berceni (cca. 50% din totalul țevilor folosite de uzină) ;

— sortarea pe calități, dimensiuni și recepția întregii cantități de țeavă pe paturi de recepție.

Tanea Constantin

șef serviciu depozite

Electrofiltrele prin „filtrul“ eficienței economice

„R. E.“ nr 11 din 14-III-1975

Fabrica de ciment Comarnic

ȘI PENTRU unitatea noastră articolul „Electrofiltrele prin filtrul eficienței economice“, publicat în „Revista economică“, a constituit un ajutor, o posibilitate de adîncă reflecție. În ce ne privește situația din punct de vedere al posibilităților de înlăturare a prafului, lucrurile se prezintă astfel :

Din 1970, unitatea noastră a fost comasată cu Întreprinderea pentru lianți — Brașov, în prezent funcționînd ca secție a acesteia. Preocupările anterioare privind rezolvarea problemei desprăfuirii prin montarea de electrofiltre nu s-au putut traduce în fapt, datorită neavizării de către organele județului Prahova a proiectului de sistematizare, recomandîndu-se dezafectarea fabricii, — fapt ce se va realiza, conform celor dispuse de conducerea Centralei cimentului, în anii 1977—1980, secția urmînd să fie reprofilată pe alte produse.

Pînă la dezafectarea secției, conducerea centralei și a întreprinderii, împreună cu colectivul secției, au realizat și în prezent experimentează procedee umede de desprăfuire pentru principalele surse de praf, cum sînt cele 2 cuptoare rotative și instalațiile de uscare. Praful colectat de la instalațiile sus-menționate este recuperat sub formă de șlam în batale și după o perioadă de uscare de 6—8 luni, se reintroduce în procesul tehnologic.

Din păcate, randamentul acestor instalații nu este la nivelul electrofiltrelor, el ajungînd la nivel de 60—70% reținere, iar particulele cele mai fine, care sînt și cele cu persistență îndelungată în atmosferă, nu pot fi reținute pe cale umedă, conținutul de praf emanat în atmosferă la mc de aer fiind destul de ridicat. Menționăm că la instalațiile de măcinare brută și la cele de măcinare a cimentului avem echipamente de desprăfuire „filtre cu saci“, care funcționează în condiții bune, gradul de reținere fiind de peste 98%.

În ce privește capitolul „Direcții prioritare de acțiune“, menționat în articol, vă rugăm ca, în baza recomandării de la punctul f, să se convingă întreprinderea tutelară ca să insiste pe lîngă Centrala cimentului ca și secția Comarnic să fie inclusă printre acele unități la care se vor monta electrofiltre pe liniile vechi, ținîndu-se cont că ea va mai funcționa circa 2—3 ani, iar recuperarea prafului (avînd în vedere că funcționăm pe procedeu uscat), ar compensa cu prisosință investiția alocată pentru montarea de electrofiltre de mică capacitate.

Ținînd cont de importanța economică (fiind singura fabrică producătoare de ciment alb) apelăm la sprijinul dv. în soluționarea acestei probleme, care preocupă colectivul nostru. În încheiere, vă mulțumim pentru atenția dv. de a ne sprijini în preocupările noastre pentru a rezolva această problemă ce are un pronunțat caracter economic și social, ținînd cont totodată de amplasamentul secției noastre pe traseul turistic Valea Prahovei.

Vasile Manole

șef secție

Fabrica de ciment Cernavoda

FABRICA de ciment Cernavodă — cu procedeu umed de fabricație a cimentului — folosește, în punctele în care se degajă praf, următoarele mijloace de desprăfuire :

— în sectorul de ardere a clincherului — unde avem un cuptor de 300 t/zi și 2 cuptoare de 200 t/zi — desprăfuirea se realizează prin electrofiltre (date în exploatare în 1964), randamentul de desprăfuire — în urma unor măsurători efectuate — situîndu-se între 87—95%. Datorită procedeului de fabricație pe care-l folosim, praful recuperat de electrofiltre nu poate fi folosit ;

— în sectorul de măcinare și însăcuire, fabrica este dotată cu filtre mecanice de desprăfuire, al căror randament mediu de funcționare este de 80%. Ele au fost puse în funcțiune începînd din 1934 la două din mori, iar la o a treia moară și la sectorul de însăcuire, începînd din 1962.

Întreținerea electrofiltrelor este asigurată de către doi electricieni, care se ocupă și de întreținerea instalațiilor și utilajelor electrice din întreprindere, coordonați de un electrician ce a urmat cursurile de specializare organizate în cadrul ministerului în anul 1966. Întreținerea filtrelor mecanice de desprăfuire este asigurată de cite trei lăcătuși pe schimb.

Cu toate mijloacele de înlăturare a poluării atmosferei folosite și ținînd cont de eficiența economică pe care o au pentru întreprindere, nu sîntem mulțumiți pînă în prezent de randamentul acestora. De aceea, sîntem interesați în continuare să mărim randamentele acestor instalații. În acest sens, menționăm că, în întreprindere, în următorii 2 ani, în cadrul unei investiții, se prevede mărirea capacității de filtrare, prin înlocuirea actualelor electrofiltre cu altele de capacitate mai mare, realizîndu-se și automatizarea funcționării cuptoarelor.

În sectorul de măcinare a clincherului, avem prevăzute înlocuirea actualelor filtre mecanice de desprăfuire, prin electrofiltre. Pentru sectorul de însăcuire vom mări capacitatea de filtrare a actualelor filtre mecanice, prin filtre mecanice de capacitate mai mare.

ing. N. Bogdan

director

ing. Emil Ilie

serviciul energetic

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Cooperarea între întreprinderi și indicatorii economico-financiari

COMPLEXITATEA și diversitatea proceselor de producție din întreprinderile constructoare de mașini impun necesitatea cooperării cu alte întreprinderi fie pentru procurarea unor subansamble sau repere, fie pentru executarea unor prelucrări impuse de fluxul tehnologic care nu se pot realiza în propria întreprindere. Din motive de ordin tehnic, tehnologic și economic, extinderea cooperărilor rămîne în continuare o necesitate de necontestat.

Dacă situația cooperărilor în domeniul pieselor și subansamblelor turnate este în cea mai mare parte soluționată, în sensul că pentru această categorie de cooperări se prevăd în plan, de către organul coordonator, volumul colaborărilor și unităților industriale respective, pentru necesarul suplimentar de piese turnate, ca și pentru cooperările de prelucrare nu se stabilesc prin plan colaboratorii. Ca atare, întreprinderile sînt nevoite să-și caute în toată țara, atît în cadrul unităților economice cu profil similar din același minister, cît și din alte ramuri sau chiar din cadrul industriei locale și a cooperației.

Aspectul pe care dorim să-l semnalăm este modul în care sînt tratate aceste comenzi de către unii colaboratori din punct de vedere al prețului (în mod deosebit ne referim la colaborările de prelucrare a unor piese și subansamble).

Deși legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, precum și normele nr. 3030/1974 elaborate de Comitetul de Stat pentru prețuri prevăd în mod expres că în cazul prestațiilor efectuate cu materialul clientului, prețul este cel aferent prestației, majoritatea unităților economice colaboratoare nu încadrează astfel de comenzi în categoria prevăzută și condiționează executarea subansamblelor de facturarea pieselor sau subansamblelor trimise de furnizor. În acest mod, după efectuarea lucrării, întreprinderile respective facturează la rîndul lor piesele executate în cooperare, la un preț în care s-a inclus și valoarea materialelor în cauză (piese, subansamble).

Prin această „manevră“ unitatea executantă încarcă foarte mult costul operațiilor de prelucrare, costul final al pieselor ajungînd la de 2—3 ori mai mare, datorită aplicării coeficienților de regie generală și beneficiu și asupra valorii materialului clientului. Pe lîngă avantajele de ordin financiar, aceste întreprinderi beneficiază și de raportarea ca producție globală și marfă a valorii pieselor și subansamblelor trimise de colaboratori pentru prelucrare. Consecința acestei situații este faptul că se realizează în mod nejustificat o creștere a costului produselor beneficiare a cooperării.

În asemenea cazuri întreprinderile care solicită efectuarea de lucrări în cooperare sînt nevoite să pună în balanță cele două alternative, și anume : a) de a nu putea executa produsul la termen sau b) de a accepta un preț mai mare, solicitat de unitatea colaboratoare care, de regulă, refuză efectuarea lucrării în alte condiții de preț.

Consider că, pentru eliminarea acestor neajunsuri în activitatea de cooperare dintre întreprinderi, este necesar să fie întreprinse de către organul de control specializat din cadrul Comitetului de Stat pentru prețuri, controale periodice — cu operativitate și eficiență sporită — în unitățile industriale. Dacă încălcările legii privind condițiile în care trebuie să se desfășoare activitatea de cooperare-colaborare dintre întreprinderi vor fi permanent și sever sancționate, mecanismul de care ne-am ocupat ar putea funcționa cu mai multă eficiență.

ec. Stere STĂTICĂ

contabil-șef

Întreprinderea de pompe București

ANCHETA „R.E.“ în 117 cooperative agricole de producție

FORȚA DE MUNCĂ – FACTOR PRINCIPAL AL PROGRESULUI ECONOMIC (II)

CREAREA unei economii moderne, bazată pe aplicarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile de activitate asigurarea progresului rapid al întregii noastre societăți sînt indisolubil legate de îmbunătățirea utilizării resurselor de muncă. În agricultură, ca și în celelalte ramuri ale producției materiale, utilizarea completă a resurselor de muncă are la bază realitatea că singurul element al procesului de muncă creator de valoare este munca omului : în funcție de modul cum este organizat procesul muncii, de modul cum sînt valorificate aptitudinile și cunoștințele profesionale ale lucrătorilor din agricultură se poate realiza o folosire eficientă a tuturor factorilor naturali și tehnici.

De aceea, dacă în prima parte a anchetei [1]) ne-am ocupat de unele aspecte politice privind utilizarea potențialului uman, în studiul de față ne ocupăm de consecințele ce le are introducerea pe scară largă a progresului tehnic asupra structurii și utilizării resurselor de muncă. De asemenea, am considerat util să punem la dispoziția cititorului noi informații care, împreună cu cele prezentate în partea I-a, să-l sprijine în formarea unei imagini cît mai complete în legătură cu evoluția dinamică a structurii resurselor de muncă.

Un proces logic și legic

UTILIZAREA completă, deplină a resurselor de muncă în agricultură este determinată de cauze obiective. Astfel, în condițiile introducerii rapide a progresului tehnic în agricultură, ale modernizării și mecanizării proceselor de muncă și deci ale transformării treptate a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, asistăm la un transfer al populației rurale către ramurile neagricole, în primul rînd către industrie (graficul nr. 1). [2])

Între gradul de mecanizare a lucrărilor agricole și populația ocupată în această ramură există o corelație directă (tabelul nr 1) : *pe măsură ce crește gradul de mecanizare a lucrărilor agricole se produce și fenomenul de scădere a populației ocupate.* Această concluzie trebuie însoțită însă de precizarea că, populația ocupată în această ramură nu scade în aceeași proporție în care crește gradul de mecanizare a lucrărilor deoarece uneori acțiunea altor factori poate determina temporar o creștere relativă a necesarului de forță de muncă.

Introducerea progresului tehnic în agricultură determină, pe lîngă reducerea necesarului de forță de muncă, și un proces de diversificare și creștere a calificării populației ocupate. Ca urmare, în cadrul forței de muncă ocupate în agricultură crește ponderea cadrelor cu pregătire medie și superioară, crește numărul muncitorilor calificați care lucrează în întreprinderile agricole de stat, în întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii și în cooperativele agricole. Fiind o consecință a introducerii progresului tehnic, reducerea populației ocupate în agricultură se reflectă în creșterea productivității muncii, în creșterea producției agricole pe o persoană ocupată (tabelul nr. 2). Creșterea productivității muncii este o consecință directă a intensificării producției, a modernizării proceselor de producție, a creșterii gradului de înzestrare tehnică și de mecanizare a lucrărilor agricole.

Reducerea absolută a populației ocupate în agricultură și introducerea progresului tehnic în procesul de producție agricol demonstrează că această ramură a producției materiale reprezintă încă un rezervor de forță de muncă pentru dezvoltarea celorlalte sectoare ale economiei naționale. Acest proces legic și logic, care s-a manifestat și se manifestă în toate țările în perioada industrializării, se desfășoară mai intens în țara noastră atît datorită ritmului rapid de creștere economică cît și faptului că, la începutul construcției socialiste, ponderea populației ocupate în agricultură era foarte ridicată. Faptul că agricultura reprezintă, în continuare, un rezervor de forță de muncă, este pus în evidență și de ponderea încă ridicată a populației ocupate în această ramură în comparație cu situația din alte țări [3]) (tabelul nr. 3).

O evaluare aproximativă indică un transfer din agricultură spre ramurile neagricole de peste 1,5 milioane persoane în ultimile două decenii. Acest fapt dobîndește o mare semnificație social-economică ținînd seama de gradul de utilizare a timpului de muncă a unui lucrător agricol, care reprezintă circa o treime din cel al lucrătorului industrial. Cu alte cuvinte, pe lîngă populația atrasă efectiv, s-a folosit în plus în mod activ în intervalul amintit munca unui milion de oameni (în echivalent) prin modernizarea structurilor de utilizare a forței de muncă.

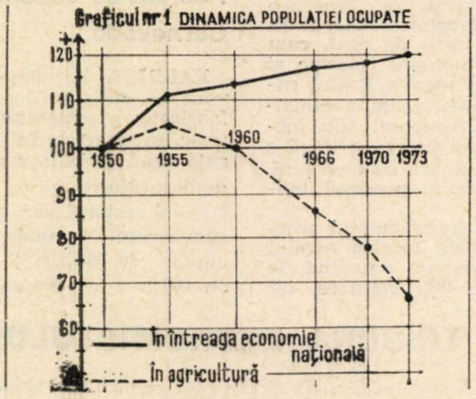

Începînd din momentul dezvoltării economiei socialiste se modernizează în țara noastră și structura populației pe medii : urban și rural (tabelul nr. 4). Astăzi, populația din mediul urban (circa 41%) locuiește în 236 orașe și 145 comune subordonate, iar populația rurală în satele celor 2561 comune.

Ponderea încă ridicată a populației rurale își are explicația în nivelul relativ scăzut al forțelor de producție de la care am pornit, în ponderea foarte ridicată a populației ocupate în agricultură, în condițiile pedoclimatice favorabile agriculturii și în suprafața agricolă de care dispunem. Ritmul de scădere a ponderii populației ocupate în agricultură a fost determinat de ritmul de asimilare a acesteia de către sectoarele neagricole și în primul rînd de către industrie, ca și de ritmul înzestrării tehnice a agriculturii ș.a.

Restricții în gestiunea forței de muncă

FAȚĂ DE PERIOADA de început, cînd mediul rural dispunea întradevăr de mari resurse de forță de muncă și cînd atragerea populației rurale către ramurile industriale se desfășura normal, situația de astăzi obligă la o economisire și la o gestiune serioasă a resurselor de forță de muncă, indiferent de sectorul de activitate, gradul de ocupare a populației țării fiind ridicat în prezent (graficul nr. 2). În prezent, transferul populației către ramurile neagricole trebuie să se desfășoare în condițiile unei mai bune organizări a producției agricole, a unei dirijări planificate a acesteia pentru a se armoniza interesele agriculturii cu cele ale altor ramuri ale economiei naționale. În prezent, în unele zone agricole, chiar în condiții deosebit de favorabile, ritmul de deplasare a forței de muncă în alte ramuri depășește posibilitățile reale de eliberare a acesteia. (În prima parte a anchetei arătam că încă în 1972 ponderea populației ocupate în agricultura județului Brașov era mai mică de 14%). Asigurarea resurselor de muncă în prezent și în perspectivă se cere analizată serios, cu atît mai mult cu cît pînă în 1990, potrivit prevederilor, populația ocupată în ramurile neagricole va crește în mare măsură pe seama populației rurale.

Modificări importante vor avea loc și în ce privește repartizarea forței de muncă pe ramuri ale economiei naționale (tabelul nr. 5). Asemenea schimbări profunde, care trebuie să însoțească prefacerile ce vor avea loc în structura economiei naționale ridică probleme mari, pentru a căror rezolvare se cer încă de pe acum întreprinse măsuri, deoarece pregătirea forței de muncă cere timp. Mai mult, studiile întreprinse, fără excepție, pun în evidență faptul că printr-o folosire rațională se poate asigura necesarul de forță de muncă impus de progresul economiei noastre.

Pentru a oferi o imagine cît mai completă asupra evoluției forței de muncă remarcăm că populația în vîrstă de muncă (16—59 ani bărbați și 16—54 ani femei) care constituie principala categorie în cadrul resurselor de muncă, este de peste

Tabelul nr.1

Corelaţia dintre mecanizarea lucrărilor agricole şi ocuparea forţei de muncă în agricultură

% faţă de volumul total al lucrării

Lucrări agricole		1950	1955	1960	1965	1970	1971	1972
I.A.S.	– arat	70,7	96,0	89,9	99,5	98,2	98,9	98,7
	– semănat	58,4	86,5	96,1	98,6	98,1	98,7	98,9
	– prăşit	–	23,3	87,8	94,2	89,1	88,5	89,3
	– recoltat cereale (combine)	59,8	86,0	95,3	94,5	97,8	98,9	98,3
C.A.P.	– arat	75,0	85,8	85,9	93,5	97,4	97,4	97,6
	– semănat	35,5	48,5	57,6	78,6	90,5	94,6	94,1
	– prăşit	–	9,0	27,6	42,8	66,6	68,5	68,0
	– recoltat cereale (combine)	29,1	49,2	41,8	57,6	81,3	81,4	80,9
Populaţia ocupată la 31.XII		–	100,0	95,7	82,7x)	74,1	70,1	66,9

Sursa: Calculat pe baza datelor D.C.S.
x) 1966

Tabelul nr.3

Greutatea specifică a populaţiei ocupate în agricultura unor ţări

Ţara	Anul	Agricultura, silvicultura, pescuitul	Ţara	Anul	Agricultura, silvicultura, pescuitul
Belgia	1971	4,4	Japonia	1972	14,8
R.P.Bulgaria	1972	32,8	Olanda	1972	6,9
Canada	1972	6,9	R.P.Polonă	1973	31,2
R.S.Cehoslovacă	1973	16,1	R.S.România	1973	42,2
Franţa	1972	12,9	Spania	1972	27,2
R.D.Germană	1973	11,6	S.U.A.	1972	4,2
R.F.Germania	1972	7,5	Suedia	1972	7,4
Italia	1972	18,0	R.P.Ungară	1973	24,4
			U.R.S.S.	1973	25,2

Sursa: – Pentru ţările socialiste – Anuarul C.A.E.R. 1974
– Pentru ţările capitaliste – Anuarul B.I.T., 1973

95 la sută. Între 1965 şi 1970 populaţia în vîrstă de muncă a sporit cu 555 000 persoane (5,1%), în acest cincinal va spori cu 792 000 persoane (7%) şi în cincinalul următor cu 326 200 persoane (2,7%). Considerînd creşterea populaţiei ocupate în perioada 1965—1980 egală cu 100, rezultă că sporul acesteia pe cincinale este : de 33,1% între 1965—1970, de 47,4% între 1970—1975 şi de 19,5% în perioada 1976—1980. În 1980, în totalul populaţiei apte de muncă ponderea populaţiei în vîrstă de 16—44 ani se va reduce cu 6% faţă de 1970.

Această evoluţie a resurselor de muncă este în mare măsură urmarea unor fenomene demografice petrecute în anii 1961—1966, cînd sporul natural a scăzut, dar şi a procesului de prelungire a duratei învăţămîntului obligatoriu, care a determinat intrarea mai tîrziu a tineretului în activitatea productivă. Ca urmare, persoanele atrase în activitatea unităţilor socialiste de stat pînă în 1980 vor proveni în proporţie de 7,2% din sporul natural al persoanelor în vîrstă de muncă, peste 15% din rîndul femeilor din mediul urban neîncadrate şi peste 77% din rîndul persoanelor ocupate în prezent în agricultura cooperatistă şi individuală. De remarcat că din acest potenţial de muncă peste 80% va fi reprezentat de locuitorii din mediul rural, iar 53% vor fi femei (între care o pondere însemnată va fi compusă din femei în vîrstă de peste 40 de ani). De aici rezultă că rezervele de forţă de muncă deţinute de agricultură sînt în regres şi că la începutul deceniului următor planificarea şi utilizarea forţei de muncă va trebui făcută foarte judicios.

Structuri ● Tendinţe ● Motivaţii

FENOMENELE de îmbătrînire, şi feminizare a populaţiei din agricultură pot apărea ca rezultat al proceselor menţionate şi pot avea consecinţe directe asupra posibilităţilor de valorificare a forţei de muncă, asupra producţiei agricole.4) Înţelegerea cît mai deplină a acestor procese are importanţă atît pentru cunoaşterea evoluţiei fenomenelor în sine, cît şi pentru evidenţierea etapelor parcurse şi a orientărilor de viitor.

Dacă ne referim la perioada 1956—1966 (corespunzător celor două recensăminte ale populaţiei), forţa de muncă activă din agricultură s-a redus cu 1364,4 mii persoane, a cărei structură de vîrstă a fost următoarea :

● 39,7 la sută	14—19 ani
● 27,0 la sută	20—24 ani
● 15,0 la sută	25—29 ani
● 18,3 la sută	peste 30 ani

Graficul nr 2
STRUCTURA POPULAŢIEI SUB ASPECTUL OCUPĂRII ŞI SEXULUI

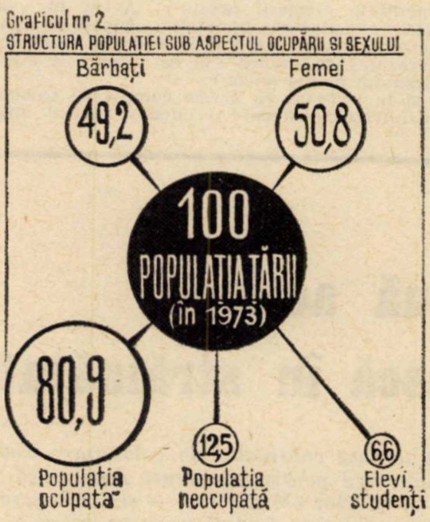

Deci 81,7 la sută dintre persoanele active care au plecat din agricultură au fost tinere şi foarte tinere. Dintre cele 1364,4 mii persoane 62,6% au fost bărbaţi şi 37,4% femei.

Una din consecinţele acestui proces constă în aceea că, în 1973, în unele cooperative agricole, 60 la sută din totalul cooperatorilor apţi de muncă care au participat la lucrări au fost femei. Ponderea crescîndă a femeilor poate influenţa însuşi gradul de participare la muncă a populaţiei active rămase în agricultură. (Numărul de norme convenţionale pe persoană activă a fost în 1973 de 173 în cazul bărbaţilor şi de numai 85 în cel al femeilor).

În ultimii ani fenomenele privind migrarea forţei de muncă din agricultură sînt mai complexe. Astăzi, demonstrarea caracterului liniar al reducerii forţei de muncă din agricultură este mai dificilă. Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, introducerea unor tehnologii noi şi respectarea cu mai multă stricteţe a acestora, generalizarea sistemului de retribuire în acord global, creşterea retribuţiei unei norme de muncă convenţională, reducerea — de-a lungul anilor — a populaţiei ocupate în agricultură au creat situaţii diferite în eliberarea acesteia.

Din graficul nr. 3, rezultă că în ultimii 4 ani, în cele 117 cooperative investigate, tendinţele privind mobilitatea forţei de muncă apte (segmentul cel mai important al forţei de muncă active) sînt diferite. (În partea I-a a anchetei am arătat că această categorie s-a redus în medie pe cooperativă, cu 65 persoane în ultimii 4 ani). Deşi la nivelul eşantionului nostru fenomenul de reducere al celei mai utile categorii de cooperatori se conturează clar, pe teritoriu apar diferenţieri mari de la o zonă la alta şi de la un an la altul. Din graficul nr. 3 reiese că în primele trei zone, cu fertilitatea cea mai ridicată, tendinţa de reducere este netă în timp ce în zonele IV—VI apar, relativ şi absolut, uneori temporar, resurse de muncă crescînde.

Explicaţia constă tot în introducerea diferenţiată a progresului tehnic pe zone de fertilitate, în posibilitatea mecanizării integrale a proceselor de muncă, îndeosebi la cultura cerealelor. Cuprinderea cooperativelor agricole în şase categorii (zone) de fertilitate la grupa de culturi cerealiere determină o anumită structură a producţiei agricole : în zona I-a, cu fertilitatea cea mai ridicată, ponderea cerealelor este mai ridicată decît în zona a VI-a (cu gradul de favorabilitate cel mai redus) şi unde

Tabelul nr.2

	1950	1955	1960	1965	1972	1973
Dinamica producţiei globale agricole	100	162	171	193	212	278
Dinamica populaţiei ocupate în agricultură	100	105	100	88	78	68
Dinamica prod.globale pe persoană ocupată x)	100	154	171	219	272	314

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. 1974
x) Date calculate

Tabelul nr.4

Dinamica populaţiei, pe medii

Anul	Total	din care, în mediul: urban	rural
1930	100	21,4	78,6
1948	100	23,4	75,6
1956	100	31,3	68,7
1966	100	38,2	61,8
1971	100	41,1	58,9

Sursa: Bold I., Matei M., Băhădeanu P. Editura tehnică, 1974, p.93

Tabelul nr.5

Ramuri	% din totalul populaţiei ocupate 1970	1975	1980	1990
– industrie	22,5	29,5	37,0	43,0
– agricultură	49,1	38,5	26,5	12,0
– alte ramuri	28,4	32	36,5	45,0

Sursa: Era socialistă nr.13/1974, p.9

Graficul nr 3
TENDINTE DIFERITE ÎN REDUCEREA NUMĂRULUI COOPERATORILOR APȚI DE MUNCĂ ÎN UNITĂȚILE INVESTIGATE

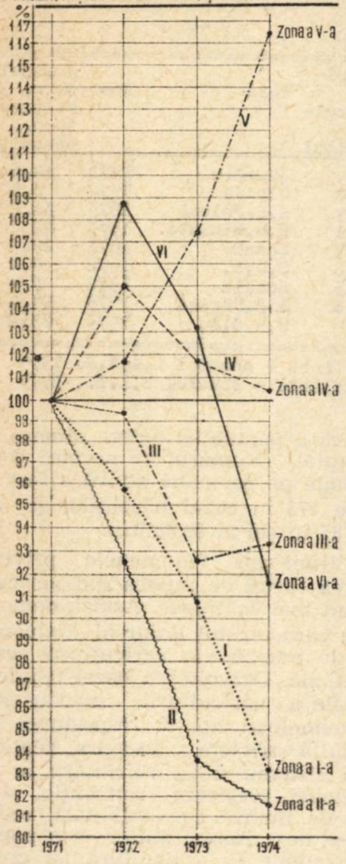

ponderea cerealelor este mai redusă în comparație cu celelalte culturi (tehnice, furajere). Și, deoarece culturile cerealiere se caracterizează prin cel mai ridicat grad de mecanizare, în zona I-a executarea mecanică a lucrărilor agricole este foarte avansată ; ca urmare, posibilitățile de reducere a forței de muncă sînt mai mari în primele trei zone. (Acest aspect este ilustrat și în tabelul nr. 1).

Cu cît scade gradul de favorabilitate pentru culturile cerealiere se creează, în mod natural, condiții mai bune pentru alte culturi : sfeclă de zahăr, cartofi, plante textile și furajere. Or, lucrările agricole specifice acestor culturi sînt mecanizate în mai mică măsură și impun deci un necesar ridicat de forță de muncă. Mai mult, extinderea suprafețelor ocupate cu culturi necerealiere, utilizarea pe scară largă a factorilor intensivi de producție (de exemplu, îngrășămintele chimice, soiuri superioare), creșterea randamentelor la hectar fără adoptarea unor măsuri corespunzătoare pentru mecanizarea proceselor de muncă determină chiar sporirea necesarului de forță de muncă. La aceasta mai trebuie adăugat că în zonele cu favorabilitate mai redusă pentru cereale ponderea zootehniei în producția globală agricolă a cooperativelor agricole este mai ridicată, menținîndu-se și în acest fel un necesar ridicat de forță de muncă.

Concluzia cu caracter practic care se desprinde de aici constă în intensificarea cît mai rapidă și echilibrată a procesului de mecanizare a tuturor lucrărilor agricole. Numai pe această cale așa-zisul deficit de forță de muncă în unele unități și în unele perioade se transformă realmente într-un excedent. Din perspectiva Programului partidului aceasta va deveni o realitate încă în cursul cincinalului următor cînd, în concordanță cu programul de sporire a producției agricole vegetale și animale, se va asigura mecanizarea completă a tuturor lucrărilor agricole, și cînd vom asista la un proces susținut de integrare a activităților agricole cu unele activități cu caracter industrial.

Marin IORDACHE
Ion MANEA

---

1) Revista economică nr. 12 din 23 mai a.c.

2) În condițiile în care reducerea forței de muncă ocupată în producția agricolă se realizează concomitent cu creșterea productivității muncii sociale acest lucru constituie un fenomen pozitiv. În acest fel, eliberarea forței de muncă din agricultură nu se face în detrimentul executării corespunzătoare și la timp a lucrărilor necesare sporirii producției agricole, ci în condițiile creșterii acestora. Avem în vedere, desigur, reducerea populației ocupate în agricultură numai pe baza și în măsura scăderii necesarului de muncă vie ca urmare a creșterii gradului de mecanizare.

3) În legătură cu aceste comparații trebuie să manifestăm oarecare prudență întrucît apar și elemente de necomparabilitate datorată specificului organizării producției, elementelor diferite care se includ în calcul de la o țară la alta și, desigur, a resurselor naturale agricole în economia țării respective.

4) În mod convențional se consideră că o populație în care ponderea membrilor săi de 65 ani și peste este sub 4 la sută constituie o populație „tînără", cînd ponderea este cuprinsă între 4-7 la sută, populația este „adultă", iar cînd ponderea este de peste 7% populația este îmbătrînită. Evoluția acestui indice arată o îmbătrînire demografică rapidă în multe țări europene. Dacă în 1950 erau populații „tinere" în Finlanda, Turcia, Grecia și Portugalia, în prezent numai Turcia are populația „tînără".

COMERȚ EXTERIOR

„ESEPAS" — o nouă acțiune de cooperare românească în străinătate

LA 3 IUNIE crt, la București a fost semnat contractul de colaborare dintre „Rompetrol" — întreprinderea românească pentru cooperare economică în străinătate, în domeniul petrolului și gazelor (M.M.P.G.) — și „Corporația Ecuadoriană de Stat pentru Petrol" — C.E.P.E. Rod al unor tratative fructuoase, acest contract reprezintă o nouă concretizare a eforturilor întreprinderilor românești de specialitate, pentru lărgirea acțiunilor de conlucrare internațională, în spiritul avantajului reciproc.

În dorința de a oferi cititorilor detalii privind această acțiune, am solicitat amănunte ing. G. Anton, director la „Rompetrol" membru — alături de colonel Rene Vargas, reprezentantul părții ecuadoriene —, în conducerea acestei societăți. Amabil, acesta ne-a declarat :

— **G. A.** — Urmare discuțiilor purtate în septembrie 1973 — cu ocazia vizitei în Ecuador — între președintele Ceaușescu și conducătorul acestui stat, președintele Rodriguez, și a protocolului semnat la acea dată, în luna ianuarie 1974 a avut loc prima sesiune a Comisiei Mixte pentru Cooperare, în care au fost avansate și primele negocieri vizînd încheierea unui acord privind conlucrarea celor două țări în sectorul cercetărilor geologice, extracției și prelucrării rezervelor petroliere ale acestui stat. În cursul tratativelor purtate atunci, a fost întocmită o listă vizînd o serie de acțiuni concrete de cooperare, în domenii diferite — de pildă : prospecțiunile geografice și geofizice, participarea specialiștilor români la expertizarea ofertelor primite de către partea ecuadoriană, pentru construirea unei instalații de producere a gazelor lichefiate ; pregătirea cadrelor de specialitate locale — atît de nivel mediu cît și superior — în institutele din România, precum și alte numeroase acțiuni vizînd domeniul prelucrării țițeiului și petrochimia.

În luna martie crt., cu ocazia vizitei președintelui Rodriguez la București, a fost semnat un acord de colaborare, între cele două țări, în sectorul petrolier. Cîteva luni mai tîrziu — după discuții operative, la nivelul experților celor două părți — a fost semnat contractul.

● **Red. : Care este obiectul de activitate al lui „ESEPAS" și cum au înțeles concret părțile să-și organizeze această activitate ?**

— **G. A. :** Societatea își va avea sediul la Quito, capitala țării. Într-o primă fază contractul de constituire prevede că firma își va desfășura activitatea pe un profil — îndeosebi — de servicii. Am în vedere, în acest sens, lucrările de foraj, executate pe perimetrele aparținînd lui CEPE și, ulterior, prospecțiunile geologice și geofizice, construirea de schele și de conducte, „engineering"-ul de zăcăminte, elaborarea de studii și proiecte ș.a. Toate acestea vor fi realizate cu ajutorul utilajelor și a asistenței tehnice, pentru care partea românească și-a asumat responsabilități contractuale concrete. Aceste bunuri materiale urmează a fi acordate părții ecuadoriene, cu titlul de credit, în condițiile uzuale ale pieței internaționale. Întregul ansamblu de echipamente și servicii reprezintă contribuția de 49% — în capitalul global al societății — pe care partea română s-a angajat să o suporte. Diferența de 51%, în numerar — în cheltuieli locale, pentru operare — va fi asigurată de către partea ecuadoriană.

„ESEPAS" va fi condusă de un Consiliu de Administrație, format din 5 membri — 3 ecuadorieni și 2 români — deciziile urmînd a fi luate cu un număr minim de 4 voturi. În activitatea de foraj, asistența tehnică va fi îndrumată de către un director de operare român, împreună cu personal de specialitate român. Principala lor sarcină va consta în a califica, la locul de muncă, personalul operativ local. „ESEPAS" va funcționa conform legislației ecuadoriene.

● **RED. : Fiind co-parteneri la o societate lucrativă, cum au înțeles părțile să-și departajeze cotele de beneficii, aferente fiecăreia ?**

— **G. A. :** Beneficiile obținute, pe baza activităților desfășurate prin contract, pe domeniile societății de stat CEPE, vor fi repartizate corespunzător — procentual —

MARKETING

STUDII, EXPERIENȚE: Centrala pentru legume și fructe

O CERINȚĂ A CONSUMATORULUI: MARFĂ POTRIVITĂ LA LOCUL POTRIVIT

REALIZAREA scopului producției socialiste de a contribui la ridicarea bunăstării tuturor oamenilor muncii presupune dezvoltarea și diversificarea producției în concordanță cu creșterea calitativă a nevoilor populației, o corelare judicioasă a producției cu consumul, cu cerințele și preferințele tot mai ridicate ale consumatorilor.

Pînă nu demult, în sectorul horticol, ca și în alte sectoare economice, problemele producției, ale cercetării, ale industrializării și comercializării se studiau și rezolvau în unități economice separate.

Necesitatea elaborării unei strategii unitare de valorificare a produselor și în același timp de satisfacere cît mai deplină a consumatorilor a condus la integrarea cercetării cu producția, cu prelucrarea industrială a produselor și comercializarea pe piața internă și externă în cadrul Centralei de legume și fructe.

Această nouă structură, armonios și judicios organizată, acest nou cadru organizatoric, care privește în ansamblu toate aspectele majore și în același timp creează posibilități de cunoaștere și intervenție operativă în reglarea procesului de producție și comercializare, constituie un stimulent al dezvoltării horticulturii, mărind eficiența valorificării acestor resurse ale țării.

Centrala de legume și fructe, prin intermediul și cu ajutorul întreprinderilor sale județene de legume și fructe, a Trustului de sere, a Trustului de conserve, a întreprinderii de comerț exterior „Fructexport“, a institutului propriu de cercetări pentru valorificarea legumelor și fructelor, precum și a institutelor tutelate de Academia de științe agricole și silvice (A.S.A.S.) — de pomicultură, legumicultură și floricultură au reușit să coreleze necesitățile interne și la export — cantitative și calitative — cu potențialul său de producție și cercetare, în sensul optimizării modului de alocare a resurselor, optimizării structurii programelor de producție. Se tinde în continuare la o perfecționare a raportului cerere-ofertă în sensul realizării, prin intermediul acțiunilor de marketing, a unei corelări mai bune între solicitările beneficiarilor producției horticole și producția centralei.

Aceste cercetări vor contribui la mai buna aprovizionare a consumatorilor cu un sortiment variat, permițînd o alimentație rațională, la desfaceri ritmice, la reducerea pierderilor și declasărilor, la evitarea depășirii termenelor de garanție etc.

Consumatorul – un „consilier" valoros în stabilirea sortimentului

ORGANIZAREA culegerii informațiilor de marketing prin agențiile comerciale de pe piața externă, prin lucrătorii din rețeaua comercială internă, prin urmărirea volumului desfacerilor și mai ales prin cercetările proprii de genul anchetelor, degustărilor cu publicul, sondajelor, au devenit o activitate de cea mai mare însemnătate în cadrul centralei. Ele au evidențiat, spre exemplu, proporțiile preferințelor de consum : în stare proaspătă, parțial sau total prelucrată a produselor centralei, necesitatea apariției de noi produse sau de îmbunătățire a celor existente, utilizării de noi forme de prezentare și a unei publicități specifice etc.

Studiile de evaluare a produselor noi, efectuate de cercetătorii noștri, atît prin comisii de specialiști, cît și prin consultarea masei consumatorilor în cadrul magazinelor, au fost orientate, de asemenea, spre culegerea impresiilor pe fișe adnotate pentru produse : specii și soiuri de legume și fructe proaspete, clasice sau noi, produse prelucrate, tip gospodina sau conservate, ca și preparate noi. În același timp, s-a organizat urmărirea atentă, zil-

---

cu mărimea capitalului adus de către fiecare co-partener. Plățile vor fi „cash“, deși, în contract, nu există vreo clauză restrictivă, privitor și la posibilitatea de plată în produse — țiței, de pildă — în eventualitatea că s-ar adopta decizia comună ca rambursările să fie efectuate și sub această formă.

● RED. : Care au fost premisele care au condus pe cei doi parteneri — român și ecuadorian — să se asocieze în această întreprindere mixtă ?

— **G. A. :** „ESEPAS“ nu este prima societate românească pe teritoriul continentului sud-american : M.I.Ch. a înființat, nu de mult — în aprilie a.c. — încă una, cu profil chimic, pe lîngă altele deja existente. Evident, fiecare partener și-a făcut propriile sale calcule în momentul cînd s-a decis să-și pună semnătura pe contractul de constituire. Partea română, de pildă, consideră că — urmare conlucrării, prin această societate — va putea să-și valorifice, mai eficient, potențialul său tehnic și uman, pe fondul creării unor premise suplimentare pentru colaborări economice, tehnico-științifice și de altă natură, în același context, în perspectivă.

Cît privește pe co-partenerul nostru, acesta va obține posibilități crescute pentru explorarea și exploatarea zăcămintelor petroliere naționale. Faptul că va primi — pe lîngă echipamentele, și „know-how“-ul de specialitate — deja, verificat — și ajutor în școlarizarea personalului său operativ — și nu numai a lui, știut fiind, în fapt, că la institutele românești de învățămînt superior de profil, vor învăța și studenți ecuadorieni — a trezit un plus de interes, pentru partener, în perfectarea acțiunii.

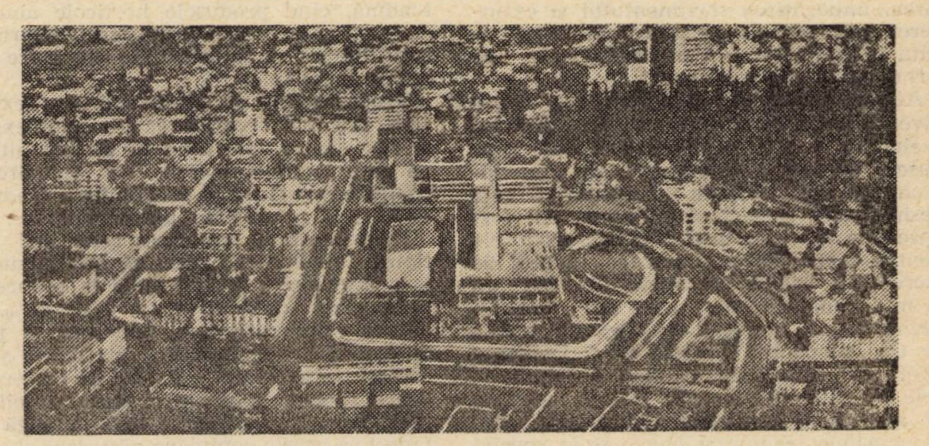
Vedere din Quito — sediul noii organizații

● RED. : Ce perspective vedeți, în acest context, pentru evoluția lui „ESEPAS“ ?

— **G. A. :** Dintre cele mai bune. Începînd prin a avea un caracter exclusiv de servicii — cel al prospecției și extracției petrolului — firma își va putea extinde domeniul de activitate și în alte sfere — cea a prelucrării, de pildă — această evoluție urmînd un „trend“, în funcție de rezultatele obținute.

Pentru început vom opera cu echipamente și instalații românești, pe care reprezentanții partenerului le-au văzut în funcțiune în România, și de care au fost foarte mulțumiți. Sigur, ambele părți sînt perfect conștiente de avantajele ce pot decurge — pentru fiecare — dintr-o perfectă conlucrare, motiv pentru care și noi și ecuadorienii ne străduim să găsim acele formule operatorii, care să permită extinderea — în timp, spațiu și domenii de lucru — a acestei cooperări. Această acțiune se înscrie pe coordonatele politicii externe a României, de conlucrare cu toate țările lumii — indiferent de regimul lor social — și în mod cu totul particular — cum este menționat, de altfel, și în materialele Congresului al XI al P.C.R. — cu țările în curs de dezvoltare.

Ambele părți sînt direct interesate ca activitatea societății să înceapă cît mai devreme posibil. În orice caz, vă pot informa că urmează ca primii metri de pămînt forat să fie parcurși la începutul anului viitor.

● RED. : Ce prevede contractul în legătură cu durata societății ?

— **G. A. :** Înțelegerea a fost încheiată pentru 10 ani, fără a exista, însă, clauze limitative de depășire a acestui termen, în cazul cînd părțile consideră — urmare a rezultatelor obținute — că este în interesul lor să prelungească conlucrarea.

George HAȘEGANU

nic, atît în timpul sezonului de producție, cît și în afara lui, pentru fiecare produs, a volumului și modului de desfacere etc.

În prima fază cercetările s-au efectuat la magazinul reprezentativ al centralei „Fortuna" — din București, apoi la alte magazine din București și din alte municipii, din zone reprezentative ale țării — practic în toate județele, surprinzîndu-se specificul în profil teritorial al consumului. Asigurarea sortimentului bogat de produse proaspete s-a preconizat a se face pe două direcții principale : dezvoltarea suprafețelor cultivate cu unele specii zise-rare, puțin cunoscute de consumatori și cea de a doua, prin introducerea de noi soiuri superioare calitativ și cu epoci de coacere diferite. Pentru aceste specii și soiuri noi s-au efectuat testări ale preferințelor consumatorilor în vederea depistării celor mai mult solicitate de consumatori. Menționăm că aprecieri deosebite au avut speciile : țelina pețiol, reventul, feniculul, conopida Broccoli, cicoarea creață, cicoarea de grădină, scarola, ciupercile Pleurotus, verdețuri aromatizante (pătrunjelul creț, muștar), afine de grădină (Gigant).

Soiurile care au primit aprecieri favorabile din partea consumatorilor au fost : salata „Oswego", dovlecelul „Patison" și „Prolific", spanac de „Noua Zeelandă", varza creață „Savoy-King", pepeni verzi „Stoks" și „Lovrin 532", pepeni galbeni „Sunrise" și „Summer Cream", strugurii de masă: „Muscat d'Adda", „Regina viilor" și „Delight Beauty", piersici „Flacăra" și „Băneasa", mere „Frumos de Voinești" ș.a.m.d. Tot pe această linie, a diversificării producției de legume proaspete se înscriu preocupările pentru dezvoltarea activității Trustului de sere din cadrul centralei prin creșterea suprafețelor acoperite cu sere și solarii. Acestea contribuie alături de culturile de cîmp la completarea, îmbogățirea sortimentului și extinderea perioadei de consum în stare proaspătă a legumelor atît pentru nevoile interne cît și pentru export.

Atenția centralei se îndreaptă și spre diversificarea sortimentului de produse prelucrate pentru copii (Baby foods) produsele dietetice, produse de tip „Gospodina" pe lîngă cele de tip comun și cele deshidratate și lacto-fermentate. Au fost apreciate în mod deosebit dintre produsele pentru copii crema „Carota", „piureul de mere" etc. Dintre produsele dietetice au primit bune aprecieri cele din spanac, urzici, țelină, ciuperci etc., iar dintre cele de tip „gospodina", salata de rădăcinoase „Fortuna", sosuri de maioneză cu mărar și cele cu pătrunjel etc. Au reținut atenția, de asemenea, produsele deshidratate din principalele legume și fructe și în special „Fulgii de cartofi" pentru piureuri ș.a.

Rezultatele cercetărilor de marketing au stat la baza omologării produselor noi (soiuri de legume și fructe și produse prelucrate — conserve și semiconserve din legume și fructe), a planificării științifice a producției, oferind o prognoză realistă a desfacerii și dînd indicații prețioase la întocmirea planului de producție atît la culturi cît și în industrializare.

Prima condiție a valorificării: „distribuție fizică" adecvată

CENTRALA pentru legume și fructe și-a extins activitatea în întreaga țară, prin întreprinderile județene de legume și fructe care dispun de „Centre pentru legume și fructe" ce desfășoară activitate de contractare și achiziție a produselor horticole în toate comunele și satele țării.

În marile bazine specializate, producătoare de legume sau fructe, ca și în marile orașe ale țării și-a dezvoltat o rețea republicană de complexe moderne pentru depozitarea, condiționarea, prelucrarea și distribuirea ritmică către unitățile de desfacere în tot timpul anului a produselor. Rolul acestor complexe este deosebit de important întrucît preia întreaga producție contractată și achiziționată de întreprinderile județene. Ele îndeplinesc funcțiile de a tranzita, condiționa și păstra în spații ventilate sau frigorifice (funcție de produse), de a pregăti pentru desfacere produsele proaspete pentru piața internă, export sau pentru industrializarea acestora.

Complexele moderne de valorificare cuprind depozite de păstrare de diferite tipuri, specializate pentru un produs sau produse apropiate ca însușiri, în marile bazine de producție și de tip universal, pentru toate produsele situate în centrele aglomerate.

De asemenea, după natura produselor, ele pot fi de tip ventilat (folosind cu chibzuință factorii naturali ai mediului înconjurător) sau de tip frigorific, dotate cu instalații moderne frigorifice.

Unele complexe moderne, pe lîngă spațiile de depozitare și condiționare dispun și de spații specializate pentru prelucrarea legumelor și fructelor, fabricînd produse semiindustrializate ca : deshidratate, lacto-fermentate, concentrate sau conserve și sucuri din legume și fructe.

Din aceste complexe moderne realizate în ultimii 5—6 ani menționăm pe cele de la : Bistrița, Alexandria, Bacău, Cluj, Iași, Brașov, Craiova, Galați, Brăila, București, Piatra Neamț, Făgăraș, Buzău, Constanța, Botoșani ș.a.

Înzestrate cu utilaje și aparatură modernă, cu spații mari de depozitare (de 6—12 000 t), însumînd la nivelul anului 1974 peste 200 000 t, din aceste „cămări colective" se aprovizionează populația cu produse proaspete atît în sezonul de vară, toamnă, cînd produsele horticole abundă piața cît și pe toată durata iernii și primăverii. Ele au pe această linie și o mare importanță socială.

Procesul urbanizării în plină dezvoltare, reclamă organizarea de complexe și în alte centre date fiind funcțiile multiple pe care le îndeplinesc : de constituire, păstrare, pregătire și distribuire a fondului de stat al produselor agroalimentare.

Dezvoltarea și realizarea celor mai noi tipuri de complexe prezintă importanță și prin aceea că ele contribuie la reducerea pierderilor cantitative, cu peste 50%, a deprecierilor calitative, mai ales la produsele foarte perisabile și perisabile și în același timp asigură o durată de comercializare sporită la unele produse cu cîteva luni. Dacă la acestea se mai adaugă și faptul că aceste complexe păstrează stocuri tampon de produse chiar pe timpul de producție (vara, toamna) în perioadele nefavorabile de recoltare (ploi etc.), sărbători ș.a.m.d., populația fiind ritmic aprovizionată cu mărfuri necesare consumului zilnic, vom avea imaginea reală a importanței sociale și economice a acestora.

În vederea creării unor posibilități optime de desfacere a produselor horticole proaspete și divers prelucrate, Centrala pentru legume și fructe și-a modernizat rețeaua de desfacere prin crearea, în cadrul localităților urbane, mai ales în noile cartiere, de complexe comerciale specializate în desfacerea produselor horticole în care pentru păstrarea legumelor și fructelor proaspete sînt asigurate condiții speciale de mediu.

Ca forme de desfacere, pe lîngă cea clasică, cu plata la vînzător s-a experimentat și extins forma de autoservire. Pentru desfășurarea în condiții optime a fiecăruia din aceste forme de desfacere, specialiștii centralei au colaborat cu întreprinderile producătoare de mobilier comercial (Frigocom-București, I.D.L.M.-București) și au realizat noi tipuri de mobilier adecvat desfacerii produselor centralei cum ar fi : vitrinele de tip frigorific, divers mobilier pentru vînzare prin autoservire etc. De asemenea s-au precizat și îmbunătățit fluxurile tehnologice de circulație a produselor și cumpărătorilor, amplasarea mobilierului etc. în scopul îmbunătățirii servirii consumatorilor.

Carnetul consumatorului

Noutăți la „Cocor"

● Recent, Magazinul COCOR în colaborare cu Fabrica F.M.C.E. 23 August—Satu-Mare a organizat o expoziție în cadrul Magazinului COCOR, prezentînd un sortiment larg de mașini de gătit cu combustibil solid și gazos, modele clasice și modele noi.

În categoria modelelor noi, în premieră pe țară sînt prezentate mașini de aragaz cu trei și patru focuri într-o gamă bogată de culori pastelate, care oferă avantajul de a putea fi asortate cu mobilierul și faianța din bucătăriile apartamentelor moderne.

De remarcat următoarele modele noi : Mașini de aragaz cu patru și trei ochiuri — model G 422 și G 322 — în culori email MAJOLICA — albastru (două nuanțe), orange, verde, kaki, galben-verzui etc. Odată cu prezentarea acestor mașini s-a organizat o acțiune de testare a produselor în rîndurile cumpărătorilor potențiali care vizitează această expoziție — în scopul de a cunoaște preferințele și gusturile acestora.

Deosebit, Magazinul COCOR prezintă o serie de noutăți de sezon în cadrul sectorului de mărfuri textile-încălțăminte cum ar fi :

● Poșete și încălțăminte din difur, silur și argutan — materiale în diverse culori, flexibile, cu rezistență mare în purtabilitate realizate într-o gamă variată de modele cu linie modernă de o deosebită eleganță.

● În domeniul confecțiilor de damă și bărbătești sînt prezentate o serie de modele noi de sezon ca : rochii și fuste lungi și midi în culori variate, apoi, rochii de seară.

● Pentru bărbați sînt oferite costume de zi cu vestă de croială modernă uni și în carouri, costume din catifea, jachete din stofă gen gabardină — model jaket, cămăși cu mînecă scurtă în carouri și dungi, în culori vii, bluzoane din țesături de in cu mînecă scurtă și lungă și pantaloni tip blue-jeans.

„Condiționarea" – nu cea din urmă

SERVIREA modernă impune pe lîngă sortimente bogate și diversificate asigurarea retelei cu produse proaspete, de calitate, plăcut și atent prezentate. De cîteva ani în multe orașe din țară atît în sistemul clasic de servire, dar mai ales în cel cu autosevire legumele și fructele se prezintă sub formă preambalată.

Porționarea produselor, în colete mici, echivalente unei rații familiale zilnice, folosind materiale în general transparente, caracterizează noua formă de prezentare. Acest nou procedeu de a pregăti produsele pentru desfacerea cu amănuntul în magazine este o expresie a modernizării sectorului de comercializare ce prezintă

dr. Ion MIRCEA

Centrala pentru valorificarea legumelor și fructelor — București

(Continuare în pag. 32)

CONDUCERE ORGANIZARE

DEMOCRAȚIA ECONOMICĂ MUNCITOREASCĂ ÎN ACȚIUNE (II)

— Posibilități de perfecționare a stilului și metodelor de lucru ale adunărilor generale ale oamenilor muncii —

PRACTICA noastră din ultimii ani a dovedit utilitatea și eficacitatea adunărilor generale ale oamenilor muncii, rolul lor incontestabil, ca for democratic suprem al conducerii colective, care dezbate și analizează problemele majore ale producției cu întregul colectiv, în fața cărora organele de conducere din întreprinderi și centrale sînt obligate prin lege să prezinte dări de seamă asupra întregii activități economice și sociale, să răspundă pentru modul cum asigură îndeplinirea sarcinilor de plan și buna gestionare a fondurilor materiale și bănești puse de către stat la dispoziția fiecărei unități. Programul partidului precizează clar că va crește rolul adunărilor generale din întreprinderi și instituții, asigurîndu-se participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea planurilor, la realizarea programelor de activitate din fiecare unitate. Firește, este vorba de o prevedere-principiu, pentru a cărei înfăptuire trebuie să acționeze cu toată energia organele de conducere din întreprinderi, centrale și ministere, asigurîndu-se deopotrivă promovarea experienței pozitive existente în acest domeniu, dar și lichidarea hotărîtă a neajunsurilor ce se manifestă. Practica de pînă acum a dovedit că acolo unde s-a asigurat o bună pregătire a adunărilor generale, acolo unde dezbaterile s-au caracterizat prin competență și răspundere, unde s-a asigurat o analiză profundă, obiectivă și realistă a situației economico-financiare, unde s-au stabilit cele mai judicioase soluții și măsuri, rezultatele imediate ale acestei ample consultări a colectivelor, concretizate în creșterea producției și a eficienței, n-au întîrziat să apară.

Uneori, însă, adunarea generală nu își atinge scopul, cadrul democratic nou creat nu este însoțit și de o atitudine corespunzătoare a fiecărui membru al colectivului față de neajunsuri, așa cum cere partidul nostru, și aceasta se datorește în bună măsură insuficientei pregătiri a adunărilor generale, insuficientei preocupări pentru aplicarea propunerilor formulate de oamenii muncii.

Să ne oprim mai întîi asupra uneia din aceste cauze, legată de pregătirea adunării generale. Adunarea generală a oamenilor muncii este o instituție democratică încă *nouă*. Deși rolul, atribuțiile și funcțiile adunării generale sînt precis stabilite prin lege, *însușirea lor organică, asimilarea lor și, mai ales, respectarea lor presupun o acțiune sistematică, perseverentă de conștientizare a oamenilor muncii, de cultivare și dezvoltare a spiritului lor gospodăresc, a simțului politic în acțiunea practică*. Iată de ce cînd se prezintă la adunarea generală muncitorul, inginerul, maistrul, economistul, fiecare lucrător trebuie să aibă răspunsuri pregătite la cîteva întrebări esențiale : Ce probleme se discută ? Ce rezultate a obținut colectivul în care lucrează ? Care sînt sarcinile majore ce stau în fața colectivului în perioada următoare ? Care este punctul de vedere al comitetului sau al consiliului oamenilor muncii despre rezultatele obținute și sarcinile de viitor ? Ce conține planul de măsuri și cum poate fi el îmbunătățit ?

Sînt întrebări firești la care trebuie să răspundă practic fiecare participant la adunare pentru ca prezența sa să fie activă, constructivă, și nu formală. Adunarea generală a oamenilor muncii constituie în concepția partidului nostru un cadru deosebit de prielnic pentru exprimarea propunerilor și sugestiilor oamenilor muncii, pentru perfecționarea organizării producției, introducerea progresului tehnic, creșterea eficienței, ridicarea calității, îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață. În sens mai larg se poate asemăna adunarea generală cu o ședință de creativitate la nivelul întreprinderii, prilej de confruntare și colectare a celor mai competente puncte de vedere în legătură cu activitatea colectivului, a organului colectiv de conducere.

În pregătirea adunărilor generale, organele de conducere colectivă, împreună cu specialiștii din centrale și ministere, trebuie să asigure, deopotrivă, *clarificarea tuturor problemelor privind realizarea sarcinilor de plan pentru perioada următoare* — nivelul indicatorilor principali, aprovizionarea tehnico-materială, desfacerea producției, asigurarea cu forță de muncă ș.a. — *și întocmirea, din vreme, a dării de seamă și a planului de măsuri tehnico-organizatorice*, astfel ca aceste documente *să poată fi consultate din timp* de către oamenii muncii.

Insistăm asupra necesității ca în continuare organele de conducere colectivă să vegheze la pregătirea exemplară, din toate punctele de vedere, a adunărilor generale, deoarece, așa cum s-a desprins din investigațiile făcute în 8 unități din industria ușoară și industria constructoare de mașini, slaba pregătire a unor adunări constituie cauza principală a nivelului scăzut de combativitate și eficacitate al dezbaterilor. Se ajunge în unele adunări la *o exagerată diversificare a problematicii supuse discuției*, generată *de lipsa unei precizări clare a obiectivelor principale ale activității productive într-o perioadă de timp*, concentrarea atenției asupra unor probleme conjuncturale, de mică importanță, trecerea întîmplătoare de la o problemă la alta. Un atare neajuns, își are rădăcinile în însăși concepția de lucru a organului de conducere colectivă. Este clară eroarea care se face : unitatea productivă nu este privită unitar, ca un organism, ci divizată în problemele unui loc sau altuia de muncă, în problematica unei zile sau perioade foarte scurte de timp. Pe fondul unei asemenea concepții, în adunările generale se discută deseori despre zeci și zeci de probleme, multe dintre ele fiind abia enunțate, atenția participanților nefiind concentrată asupra unor laturi cu adevărat esențiale ale îmbunătățirii organizării activități productive. Eficiența actvității organelor de conducere colectivă din întreprinderi și centrale depinde și de capacitatea lor de a discerne, de a alege între multiplele situații care reclamă soluții urgente, de a sistematiza, ordona și dirija preocupările sutelor și miilor de oameni spre obiectivele fundamentale, de a evita aglomerarea sau chiar copleșirea cu probleme colaterale, de capacitatea de a asigura continuu și neslăbit o perspectivă clară în întreaga activitate. Cînd se întrunește adunarea generală a oamenilor muncii, asigurîndu-se o bună informare, din timp, a acestora asupra problemelor cheie ale activității curente și de perspectivă, inițiativa și gîndirea lor trebuie din plin solicitate și fructificate pentru stabilirea unor măsuri clare, chibzuite privind buna soluționare a principalelor probleme nerezolvate, sau a unor sarcini încredințate întreprinderii — obiective pentru finalizarea cărora să se acționeze apoi cu toată energia.

Pentru ca adunările generale să prilejuiască o cît mai activă participare la dezbateri, să stimuleze un fructuos schimb de păreri în legătură cu modalitățile de obținere a unor rezultate economice superioare, important este ca oamenii muncii să fie informați în mod periodic asupra situației economice și financiare din întreprinderi, să cunoască bine problemele care își așteptă rezolvarea, sarcinile concrete ce stau în fața colectivelor. Aceasta presupune că, fără excepție, dările de seamă prezentate în fața adunărilor generale să examineze în profunzime, într-un spirit critic și autocritic activitatea economică și financiară din unitățile economice, să sublinieze experiența și rezultatele deosebite, contribuția adusă de fiecare colectiv la îndeplinirea sarcinilor de plan, să indice cauzele neajunsurilor și ce trebuie făcut pentru înlăturarea lor, să supună dezbaterii liniile definitorii ale activității viitoare.

Așa cum s-a subliniat în repetate rînduri de către conducerea partidului, adunările generale ale oamenilor muncii își dovedesc din plin autoritatea și rolul lor bine conturat prin lege în viața unităților socialiste, numai dacă, pe lîngă asigurarea unei bune organizări și desfășurări, se acționează practic imediat pentru finalizarea tuturor propunerilor valoroase. În acest sens, se cuvine relevat, că în multe întreprinderi — printre care „23 August“ și „Timpuri Noi“ din Capitală, Combinatele siderurgice din Galați și Hunedoara, Întreprinderea de rulmenți din Brașov ș.a. — s-a împămîntenit o practică eficientă : imediat după încheierea adunărilor generale, comitetele oamenilor muncii împreună cu organizațiile de partid, de sindicat și tineret, analizează atent fiecare propunere, întocmesc programe concrete cu termene și responsabilități precise pentru aplicarea lor, dau un răspuns clar fiecărui lucrător în legătură cu propunerile formulate.

Aplicarea unor asemenea programe, care se urmărește sistematic de către comitetul oamenilor muncii, exclude posibilitatea „pierderii pe drum“ a propunerilor făcute de reprezentanții oamenilor muncii în adunarea generală.

Iată un mod de a gîndi și acționa gospodărește, o atitudine activă și eficace față de propunerile oamenilor muncii. Mai ales că este vorba de asemenea probleme ; organizarea transportului centralizat al pieselor de schimb și materialelor, asigurarea asistenței tehnice permanente din partea proiectanților la obiectivele aflate în construcție, corelarea punerilor în funcțiune ale unor agregate cu nevoile concrete ale realizării ritmice a planului, îmbunătățirea calității reparațiilor pentru buna funcționare a tuturor, instalațiilor.

Am putea da zeci și sute de asemenea

exemple. În toate aceste cazuri este vorba de o înțelegere politică, realistă și firească a necesității de a acorda maximă atenție tuturor propunerilor formulate în adunarea generală, beneficiind astfel de experiența și capacitatea creatoare a masei largi de oameni ai muncii în conducerea, organizarea și gospodărirea întreprinderii. Totodată, viața a dovedit că dacă propunerile sînt luate în seamă și aplicate, obținîndu-se rezultatele scontate, oamenii muncii sînt stimulați să participe și mai activ, zi de zi — și nu numai cu prilejul adunărilor generale — la efortul colectiv pentru buna organizare a activității productive.

Din această perspectivă, apar cu totul de neînțeles cazurile de tergiversare a aplicării unor propuneri valoroase, atitudinea pasivă a unor cadre din întreprinderi și centrale față de unele idei valoroase. Așa se ajunge la situația ca o serie de propuneri să fie reluate de la o adunare la alta fără nici un rezultat practic. Pierderea este triplă : în primul rînd, măsuri de certă valoare economică sau utilitate organizatorică rămîn în perpetua fază de propuneri, întreprinderea, economia, în ansamblul ei, avînd de pierdut din această ignorare a gîndirii muncitorești ; în al doilea rînd, se creează o discontinuitate între inteligența activă a maselor și capacitatea de valorificare operativă și optimă, cu implicații mai ample pe plan moral, care vizează, în fond, respectul față de omul cu inițiativă ; în sfîrșit, este vorba de o atitudine politică lipsită de maturitate, concretizată în diminuarea artificială a forței de mobilizare a maselor la înfăptuirea obiectivelor economice în perimetrul democrației economice socialiste.

Cele semnalate subliniază răspunderea ce revine conducerilor de întreprinderi și centrale de a face totul pentru a asigura afirmarea deplină și nestînjenită a democrației muncitorești, pentru a ridica neîntrerupt rolul adunărilor generale ale oamenilor muncii la nivelul exigențelor stabilite de conducerea partidului. **„Trebuie să unim larg forțele oamenilor muncii ! —** arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. **Adunările generale să devină realmente organisme de conducere colectivă a activității întreprinderilor. Oamenii muncii trebuie să participe mai activ la dezbaterea tuturor problemelor planului de producție, ale activității tehnice, ale calității și eficienței economice. Forța colectivă a oamenilor muncii constituie factorul esențial de asigurare a mersului înainte al țării noastre. Democrația economică, democrația socialistă trebuie să fie nu o lozincă generală, ci o realitate zilnică a vieții economice, exprimată prin participarea fiecărui om al muncii la activitatea de conducere, la înfăptuirea programului de dezvoltare a țării noastre[1]).**

conf. dr. Nicolae NICHITA

---

[1]). Nicolae Ceaușescu „Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centrale industriale și intreprinderi", 2 iulie 1974, Ed. Politică, București, 1974 pag. 51.

Cincinalul revoluției tehnico-științifice — Cum îl pregătim?

ORGANIZARE — INOVAȚIE — EFICIENȚĂ

Interviu cu ing. Hercule MĂNESCU, director general al Centrului de organizare și cibernetică în construcții

● **Înțeleg că activitatea de perfecționare a conducerii ocupă un loc important în cadrul unității dv. Vreți să evidențiați succint rezultatele mai deosebite înregistrate de centru în direcția îmbunătățirii organizării și conducerii activității șantierelor de construcții-montaj ?**

— Organizarea științifică în domeniul construcțiilor are în vedere, în principal, două obiective : realizarea volumului producției de construcții-montaj la termenele planificate, în condiții de calitate corespunzătoare și economicitate ; creșterea eficienței cu care sînt utilizate resursele materiale și umane în procesul de producție. Pentru realizarea lor, centrul nostru a procedat la elaborarea unui sistem unitar de organizare și conducere a unităților de construcții, astfel încît acestora să le revină doar sarcina adaptării soluțiilor la structura lucrărilor dintr-o anumită etapă. Principalele faze parcurse pînă în prezent în direcția proiectării acestui sistem sînt : elaborarea conceptului de ansamblu al „sistemului integrat de conducere a producției de construcții-montaj cu mijloace de prelucrare automată a datelor", cunoscut sub denumirea — SICOP ; elaborarea principalelor module ale subsistemului ; instruirea personalului de specialitate ; experimentarea și implementarea subsistemelor în unități ; generalizarea subsistemelor pe minister și ramură ; extinderea elaborării modulelor pentru toate activitățile subsistemelor de conducere, astfel ca pînă în 1980 să se realizeze integrarea lor pentru toate nivelurile ierarhice (inclusiv minister), cu asigurarea furnizării tuturor datelor necesare organelor centrale de conducere și sinteză.

De asemenea, au fost realizate și implementate principalele module ale subsistemelor, și anume : sistemul de programe pentru urmărirea realizării planului (PRIAM) ; sistemul de programe pentru elaborarea graficului de eșalonare a investiției (GEI) și a graficului de antrepriză generală (G.A.G.), pe baza metodei drumului critic ; sistemul de programe pentru stabilirea necesarului de materiale (DOCEC) ; sistemul de programe pentru evidența fizică și valorică a stocurilor de materiale (PEGAS) ; sistemul de programe pentru evidența forței de muncă (SURVEIOR), a mijloacelor de mecanizare (SAMCO și SEMA) și a fondurilor fixe (SFINX) ; alte sisteme de programe utilizabile în proiectarea, organizarea și conducerea producției de construcții-montaj.

Aceste programe sînt fie generalizate, fie în curs de generalizare în toate unitățile de producție ale Ministerului Construcțiilor Industriale. De exemplu, sistemul PEGAS este generalizat în unitățile ministerului, acesta fiind primul și singurul minister care dispune în prezent de rapoarte de stocuri la nivel central, obținute prin prelucrarea automată a documentelor primare elaborate în cele peste 900 gestiuni ale unităților noastre de construcții din toată țara.

● **Vreți să enumerați cîțiva indicatori de eficiență caracteristici SICOP-ului ?**

— Succint, eficiența scontată prin generalizarea SICOP-ului pînă în anul 1980 este următoarea : creșterea productivității muncii cu minimum 15$^{0}/_{0}$; reducerea duratelor de execuție a lucrărilor cu circa 10$^{0}/_{0}$; sporirea eficienței întregii activități de construcții-montaj ; creșterea calitativă a procesului de conducere.

● **Ce ne puteți spune despre rezultatele obținute de colectivul de oameni ai muncii din unitatea dv. pentru realizarea cincinalului înainte de termen ?**

— Colectivul de oameni ai muncii din centrul nostru a raportat realizarea planului cincinal la data de 25 martie 1975, deci în 4 ani și 84 zile, respectiv cu 6 zile mai devreme decît angajamentul luat în cinstea CONGRESULUI AL XI-lea al P.C.R.

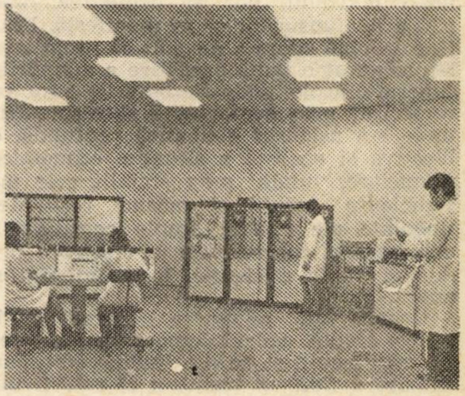

● **Probabil că pregătirile pentru viitorul cincinal — cincinalul revoluției științifico-tehnice — au început. Vă rugăm să vă referiți succint la cele mai importante.**

— Într-adevăr, în ce privește domeniul nostru de activitate — informatica — se poate afirma că este unul din instrumentele principale ale revoluției tehnico-științifice ? Centru nostru avînd sarcini atît în ce privește proiectarea, într-o concepție unitară, a sistemelor informatice pentru construcții, cît și în ce privește urmărirea introducerii acestora în conducerea producției și automatizarea proiectării în construcții, în mod firesc, pregătirile pentru noul cincinal privesc atît activitatea proprie cît și pe acea a unităților de construcții ale ministerului. În acest sens am elaborat „Studiul de dezvoltare pentru fundamentarea dotării unităților Ministerului Construcțiilor Industriale cu tehnica de calcul în perioada 1976—1980", care are la bază „Programul de elaborare și introducere a sistemelor informatice în construcții industriale în perioada 1975—1980" (elaborat de centrul nostru și aprobat de Consiliul de conducere al ministerului coordonator). Conform studiului de dezvoltare şi prevederilor de dotare cu calculatoare a ministerului cuprinse în planul cincinal, capacitatea de prelucrare automată a datelor va creşte pînă în anul 1980, de 20 de ori faţă de cea actuală. Această dotare va satisface necesităţile în creştere ale tuturor unităţilor din ramura construcţiilor industriale, prevăzîndu-se crearea în ţară a nouă centre teritoriale de calcul, ca şi a unui centru în Bucureşti dotat cu calculatoare de medie şi mare capacitate (pînă la 1 024 KO). În acelaşi timp, se prevede şi organizarea teleprelucrării datelor pentru sistemul Ministerului Construcţiilor Industriale. Menţionez de asemenea că, în prezent, sîntem în curs de a monta în cadrul centrului încă un calculator FELIX C-256 de 128 KO care va dubla capacitatea de prelucrare a datelor.

● **Ce consideraţi că trebuie întreprins pentru sporirea în viitorii ani a capacităţii de creativitate şi inovare a personalului centrului dv. ?**

— Atribuind creativităţii calitatea de factor esenţial de progres în toate domeniile de activitate, într-un institut ca al nostru, a cărui activitate vizează permanent noul, ineditul, considerăm că rolul acesteia se amplifică. Această convingere ne-a determinat să-i acordăm o atenţie sporită. Pornind de la premisa că activitatea de creaţie nu este un apanaj al celor „supradotaţi“ ca aptitudini, că aceasta aparţine tuturor oamenilor, dar că solicită perseverenţă şi tenacitate pentru punerea în valoare a atitudinii creative, că această activitate la fel ca oricare alta se poate învăţa, se poate deprinde, şi în acelaşi timp dirija, am întreprins încă din anul 1972 unele acţiuni concrete pentru stimularea ei. În 1973 a luat fiinţă, de pildă, în cadrul unităţii noastre un **cerc de creativitate** reunind specialişti de diverse profesii în cadrul căruia, prin diverse modalităţi, am încercat să dezvoltăm şi să stimulăm capacitatea de creaţie a participanţilor. În cursul anului 1974 a fost organizat, de asemenea, un **program de perfecţionare,** la care au participat, în două serii, cîte 30 de specialişti, obiectivul urmărit fiind dezvoltarea aptitudinilor creative la specialiştii din ramura construcţiilor. Programul a fost organizat pe două cicluri însumînd 18 zile, în cadrul cărora s-au ţinut lecţii în care s-au utilizat metodele active de instruire : studii de caz, interpretări de rol etc., cît şi activităţi de creaţie concretă punîndu-se accent pe **creaţia de grup.** În cursul acestui an vom organiza de asemenea cursuri pentru lucrătorii centrului nostru.

● **Intrevedeţi importante mutaţii în planul ştiinţei şi tehnicii viitorilor 15 ani — inclusiv al ştiinţei economice şi conducerii — de natură să influenţeze activitatea centrului dv. ?**

— În primul rînd apreciez că se va produce o largă **diversificare a echipamentului de calcul** hard-ware atît prin apariţia a numeroase tipuri de maşini de calcul şi de minicalculatoare, de aparataje complexe de teletransmisie, cît şi prin îmbunătăţtirea performanţelor acestora, ca de pildă apariţia lectorului optic cu laser (2210 car./sec), a maşinilor cu tastatură care imprimă direct pe bandă magnetică, a consolelor de vizualizare cu 3 400 caractere şi viteză de transmisie de 2 400 bit/sec. prin utilizare curentă a „memoriei vizuale“ etc.

Din punct de vedere a soft-warelui, întrevăd o înmulţire exagerată a programelor, o dezvoltare insuficient de corelată a colecţiilor de date, necesitatea tot mai accentuată de ieşiri sub formă grafică, netezirea interfeţei om-maşină, ca şi apariţia şi generalizarea utilizării conducerii „prin excepţie“ în construcţii.

● **Ce apreciaţi că trebuie întreprins pe plan intern, în special de către centru, pentru a răspunde eficient acestor mutaţii ?**

— Este necesară, în primul rînd, asigurarea concepţiei unitare a programelor ce se elaborează în ramură ; de asemenea, se impune elaborarea lor astfel încît să poată fi prelucrate pe oricare din calculatoarele seriei ce se vor produce în ţară. Centrul nostru trebuie să găsească totodată şi alte forme decît cele utilizate pînă în prezent, capabile să asigure o mai mare eficienţă acţiunii de implementare.

Interviu realizat de
Iulian BĂDIN

Electroimpex

EXPORTATOR UNIC DE PRODUSE ELECTROTEHNICE DIN R.P. BULGARIA

Sofia
str. G. Washington nr. 17
tel. : 88 49 91 ; telex : 0 22 575

Reprezentanţe :

Franţa
SOFBIM
Paris 2-e
30,Av. de l'Opera
Tel. 742 35 33
Telex 2394 F-SOFBIM

R.F. Germania
ELPROM VERKAUFS GmbH
3587 BORKEN/BEZIRK KASSEL
KURT SCHUMACHER ANLAGE 9
Tel 05682/2055
Telex 0994711

Italia
F.A.R.S.p.A.
Via Vitruvio 43
20124 Milano
Tel. 02/206136
Telex 33504

Aparatură medicală
Aparate de radio
Televizoare
Aparate de telefon
Transformatoare
Aparataj de pornire
Materiale electrice de instalaţii şi materiale electroizolante
Electronică industrială
Tehnica de telecomunicaţii
Aparate electrocasnice

(PUBLICOM)

TEORII
IDEI

Impactul revoluției științifice și tehnice asupra unor indicatori economici de maximă sinteză

I. Impactul asupra productivității muncii individuale

ÎN CONFORMITATE cu „Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român" perioada 1976—1980 va reprezenta pentru țara noastră cincinalul afirmării plenare a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile activității economico-sociale. Prin ritmuri susținute de creștere, pe temeiul aplicării atotcuprinzătoare și rapide a științei și tehnicii moderne, România va accelera procesul de lichidare a decalajelor față de țările avansate economic, suind tot mai temerar spre culmi de civilizație și progres.

În acest context, cercetările privind implicațiile revoluției tehnico-științifice în viața economică, impun o examinare aprofundată a proceselor economice ce dobîndesc noi dimensiuni, a factorilor care le influențează.

După cum se cunoaște, productivitatea muncii reprezintă eficacitatea, rodnicia cu care este folosită forța de muncă, iar creșterea productivității muncii reprezintă procesul prin care același volum de muncă socială se concretizează într-un volum sporit de venit național.

Cu cît gradul de înzestrare tehnică a muncii, de organizare a procesului muncii și de aplicare a inițiativei novatoare este mai ridicat, cu atît și nivelul productivității muncii este mai înalt.

Aplicarea cuceririlor tehnicii și tehnologiilor moderne este însă o funcție complexă, uneori cu conținut contradictoriu, dependentă de resursele naturale și financiare, de potențialul uman de care se dispune, de structura și politica economico-socială a fiecărei țări precum și de stadiul de dezvoltare al forțelor de producție.

Într-o formă succintă principalele elemente care, după opinia noastră, relevă complexitatea acestei funcții, în condițiile actuale de dezvoltare ale economiei noastre, sînt următoarele :

a) în ramurile sau subramurile producției materiale, unde obiectele muncii sînt limitate, creșterea productivității muncii conduce, prin reducerea forței de muncă pe unitatea de produs, la eliberarea relativă a unui număr de personal. Cu cît gradul de automatizare sau mecanizare al mașinilor și utilajelor intrate în funcțiune este mai ridicat, cu atît și numărul persoanelor eliberate este mai mare ;

b) în condițiile economiei noastre socialiste, în condițiile creșterii productivității muncii datorită dezvoltării riguroase a tuturor ramurilor producției materiale se creează continuu noi locuri de muncă.

c) efortul financiar care trebuie făcut de stat pentru crearea unui loc de muncă este, în realitate, un efort dublu, deoarece include pe deoparte costul mașinilor și utilajelor care determină reducerea forței de muncă pe unitate de produs și deci eliberarea de personal, iar pe de altă parte include și costul mașinilor și utilajelor inclusiv al recalificării necesare, asigurării locurilor noi de muncă, persoanelor eliberate. De aceea se urmărește și menținerea unui echilibru între cuantumul fondului național de dezvoltare economico-socială și gradul de tehnicitate al mașinilor și utilajelor cu care se dotează sectoarele economiei ;

d) între nivelele de productivitate care se obțin în diferite ramuri sau subramuri ale economiei noastre, sînt decalaje sensibile (exemplu între industrie și agricultură) ceea ce determină ca și aportul ramurilor la crearea venitului național să fie diferențiat ;

e) procesul de stabilire a prețurilor în condițiile respectării și utilizării conștiente a legii valorii este un proces dialectic dar dificil, deoarece trebuie să țină seama atît de timpul socialmente necesar pentru realizarea unui produs, cît și de neomogenitatea forțelor de producție ca dotare, nivel tehnic și tehnologic chiar în cadrul aceleiași ramuri, — mijloacele tehnice mai noi ca și forța de muncă corespunzătoare acestora, sînt mai productive și deci la costuri de producție mai reduse, decît cele vechi;

f) specializarea și cooperarea în producție, ca factori de progres tehnic și de eficiență economică — conduc pe de o parte la o profilare optimă a fiecărei întreprinderi pe bază de nomenclatoare tip de produse cu utilizări multiple în producție și consum, precum și la crearea unor legături de interdependență între ele bine sincronizate, iar pe de altă parte la includerea de mai multe ori în produsul social total atît a obiectelor muncii care participă în cicluri succesive la procesul de producție al mai multor întreprinderi organizate pe principiul cooperării, cît și a celorlalte cheltuieli de producție ale acestor întreprinderi.

Tebelul nr.1

Nr. crt.	Cheltuieli primare și indicatori de eficiență	Intrepr. nr.1		Intrepr. 2			Intrepr. 3			Intrepr. 4			Intrepr. 5		
		mil. lei	Pondere	mil. lei	% 4/2	Pondere	mil. lei	% 7/2	Pondere	mil. lei	% 10/2	Pondere	mil. lei	% 13/2	Pondere
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Materii prime, materiale, combustibil, energie	580	58	600	103,5	60	580	100	58	560	96,6	56	493	85	49,3
2.	Cota de amortizare	40	4	80	200	8	80	200	8	80	200	8	81	200	8,1
3.	Remunerarea muncii și contribuții pentru asigurări sociale	230	23	130	56,5	13	140	61	14	165	65	16,5	240	104,3	24,0
4.	Taxa de 6% asupra fondurilor de producție	40	4	80	200	8	80	200	8	70	175	7	60	150	6,0
5.	Alte cheltuieli bănești din care:	20	2	22	110	22	20	100	2	20	100	2	12	60	1,2
6.	Cheltuieli materiale	10	1	11	110	11	10	100	1	10	100	1	8	80	0,8
7.	PREȚ COST	900	90	912	101,3	912	900	100	90	895	99	89,5	886	98,4	88,6
8.	Venit net al întrepr.	100	10	88	88	88	100	100	10	105	105	10,5	114	114	11,4
9.	PRODUCTIA GLOBALA în prețuri curente din care:	1000	100	1000	100	100	1000	100	100	1000	100	100	1000	100	100,0
10.	Total chelt.materiale	630	63	691	110	691	670	106,3	67	650	103,2	65	582	92,4	58,2
11.	PRODUCTIA NETA TOTALA	370	37	309	83,5	309	330	89	33	350	94,6	35	418	113	41,8
12.	Număr mediu scriptic de personal - mii	10	-	5	50	-	5	50	-	5	50	-	5	50	-
13.	Producția netă pe lucrător - mii lei	37	-	61,8	167	-	66	178	-	70	189	-	83,6	226	-
14.	Productivitatea muncii - mii lei	100	-	200	200	-	200	200	-	200	200	-	200	200	-
15.	Remunerarea medie anuală pe lucrător-mii lei	20	-	22,6	113	-	25,5	127,5	-	28,6	143	-	42	210	-

AMBIGUITATEA FORMULELOR DE CALCUL

CU PRIVIRE la posibilitățile și modalitățile de a cuantifica rodnicia muncii în interacțiunea ei dialectică cu mijloacele de producție, la nivel microeconomic, literatura de specialitate ne pune la dispoziție mai multe formule de calcul, însoțite însă de explicații uneori insuficient de concludente, uneori necoordonate.

În numeroase ocazii, conducerea superioară de partid și de stat a stabilit că nu avem nevoie de produse realizate în orice condiții de eficiență. Competitivitatea produselor noastre pe piețele externe este condiționată de doi factori importanți, amîndoi în dependență totală de rodnicia cu care se folosește forța noastră de muncă : calitatea și costul de producție. Dar iată că — așa cum s-a explicat mai sus — metodologia actuală de calcul a productivității muncii individuale nu are posibilitatea să măsoare și nici să stimuleze eforturile îndepărtate spre obținerea unor astfel de rezultate.

Ceea ce apare și mai contradictoriu este faptul că o întreprindere care nu depune efort pentru reducerea normelor de consum, pentru creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante sau pentru găsirea de înlocuitori, poate să obțină — compartive cu o întreprindere identică ca profil, sortimente, plan de producție și număr de personal — o producție globală mai mare și deci în conformitate cu formula generală de calcul

$W = \frac{R}{T}$, să obțină o productivitate mai bună.

Desfășurînd analiza în profunzime se poate reliefa și lipsa aproape totală de corelație cu unii indicatori de eficiență economică și îndeosebi cu indicatorul cheltuieli la 1000 lei producție marfă. Or, una dintre trăsăturile fundamentale ale mecanismului general obiectiv al acțiunii legilor economice în socialism impune tocmai necesitatea de a exista o legătură dialectică între diferitele formule de calcul ale indicatorilor de eficiență economică ; aceste formule de calcul nu coexistă pur și simplu una cu alta, ci toate trebuie să se afle într-o strînsă condiționare reciprocă.

Cealaltă formulă de calcul, care recomandă $W = \frac{Q}{F+T}$ conține aceleași elemente ca și formula analizată mai sus care conduce inevitabil la aceleași rezultate eronate.

Pentru a reliefa și mai pregnant cele afirmate anterior, prezentăm, în tabelul nr. 1, următoarele exemple ipotetice :

Necesarul de autocamioane de mare tonaj ale anului curent sînt acoperite de întreprinderea nr. 1.

Pentru nevoile interne ale anilor următori precum și pentru livrările la export se construiesc și se dau în exploatare încă patru întreprinderi — identice ca profil, sortimente și plan de producție, însă dotate cu linii tehnologice complet automatizate, ceea ce permite reducerea forței de muncă cu 50%, dar determină o creștere cu circa 100% a cotei de amortizare și a taxelor asupra fondurilor de producție.

Folosind ponderea elementelor de cheltuieli primare existente în industria construcțiilor de mașini, în structura prețului de cost, prezentăm sintetic în tabelul nr. 1, rezultatele economice care s-ar putea obține în prima întreprindere, iar în următoarele patru, modificările de la această pondere determinate de introducerea liniilor tehnologice automatizate, precum și de alte măsuri cu caracter de dotare, organizare, economisire de materii prime, combustibil și energie sau de mărire a vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Din analiza datelor prezentate în tabel rezultă că în toate cele patru întreprinderi, productivitatea muncii după actuala metodă de calcul, rămîne ca o mărime constantă, fără să sesizeze sau să reflecte modificările care se produc în structura prețului de cost și nici în nivelul venitului net.

Situațiile cele mai elocvente sînt reliefate de întreprinderile din cazurile 2 și 5, unde întreprinderea 2 deși a consumat cu 3,5% mai multe materiale, combustibil și energie, depășind și cheltuielile materiale de la capitolul „diverse“, ceea ce i-a redus proporțional venitul net, a obținut totuși aceeași creștere a productivității muncii ca și întreprinderea a cincea care a dat rezultate mult superioare (reduceri cu 15% la normele de consum, viteze accelerate la mijloacele circulante și un venit net cu 30% mai mare decît la prima întreprindere), mai mult chiar, cu toate rezultatele superioare obținute de întreprinderea 5, acesteia totuși i se poate atribui calificativul „activitate necorespunzătoare“ deoarece nu a respectat cele două corelații clasice (procentul de creștere al cîștigului mediu a depășit pe cel al productivității muncii, iar fondul de remunerare a depășit deasemenea în procente producția globală, față de întreprinderea de bază 1).

Atîta timp cît prețurile curente ale produselor rămîn fixe, și practic nu pot să se schimbe în fiecare an, ele neavînd deci posibilitatea să reflecte variația cheltuielilor de muncă socialmente necesare, neoglindind imediat modificările din mărimea valorii, actuala metodă de calcul a productivității muncii individuale, apare ca o metodă pur statistică, uneori ducînd chiar la o fetișizare a rezultatelor (așa cum s-a putut observa în cadrul întreprinderii doi).

PRODUCȚIA NETĂ PE LUCRĂTOR — EXPRIMARE NEECHIVOCĂ A EFECTULUI MUNCII INDIVIDUALE

PENTRU A ELIMINA această neconcordanță dintre modificările din mărimea valorii și nivelul productivității muncii, se impune înlocuirea actualei forme de calcul a productivității muncii individuale, și generalizarea calculului după formula :

$W = \frac{P_n}{N}$, în care :

Pn. este producția netă obținută de o întreprindere într-o perioadă de calcul ;

N, este numărul mediu scriptic de personal al întreprinderii din aceeași perioadă de timp.

Productivitatea muncii individuale, calculată cu această formulă va putea cuantifica corect și imediat, așa cum se poate observa și în exemplele prezentate în tabelul 2 — orice economie de muncă vie sau trecută, obținută atît prin introducerea tehnicii și tehnologiilor moderne, cît și cele datorate organizării procesului muncii, sau nivelului de pregătire și potențialului forței de muncă.

După cum se cunoaște, valoarea nou creată de un lucrător ca expresie bănească a produsului net realizat în unitățile economice din ramurile producției materiale — este sursa principală de formare a venitului național și exprimă în dinamică, atît eficiența cheltuielilor de muncă vie, cît și materializată.

Mai este de adăugat și faptul că semnificația și conținutul acestei formule va fi așa cum se va observa mai jos în perfectă concordanță cu conținutul și semnificația formulei de calcul a productivității muncii sociale.

Deoarece și celelalte două corelații tradiționale care se folosesc în analizele economico-finaciare, prima dintre creșterea producției globale și a fondului total de remunerare, iar a doua dintre creșterea productivității muncii și a cîștigului mediu, se dovedesc nu pot da satisfacție nici pentru urmărirea fenomenelor reale care se petrec în economie, uneori putînd duce la o frinare a introducerii tehnicii noi — așa cum s-a reliefat în cazul întreprinderii a cincea din tabel — considerăm necesar și propunem ca aceste două corelații să fie înlocuite cu una singură și enunțată după cum urmează :

„Creșterea cîștigului mediu pe total personal să nu depășească creșterea producției nete pe lucrător“.

Matematic această corelație s-ar exprima astfel :

$\frac{P_n}{N} \geqslant \frac{F_r}{N}$, în care

Pn, este producția netă realizată de o întreprindere într-o perioadă de plan ;

Fr fondul total de retribuție a muncii cheltuite de întreprindere în aceeași perioadă de timp ; iar

N, numărul mediu scriptic de personal pentru care s-a cheltuit Fondul Fr.

După opinia noastră, respectarea acestei corelații este necesară și suficientă ; necesară întrucît asigură sporul de plusprodus din folosirea eficientă a forței de muncă ; suficientă deoarece cei doi indicatori — producția netă pe lucrător și cîștigul mediu — care se condiționează reciproc, exprimă matematic, în forma cea mai concentrată, aplicarea principiului socialist „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca depusă“, aceasta cu condiția ca să se stabilească un normativ pe ramuri prin care să se determine raportul între creșterea producției nete și a fondului de retribuire (la 1% creșterea producției nete, fondul de retribuire să crească, de exemplu, cu 0,8%).

Tabelul nr.2

- milioane lei -

Nr. crt. Cheltuieli primare și indicatori de eficiență	Soluția I-a							Soluția II-a	
	Intreprinderile					Total I-V		Valori	Pondere
	I	II	III	IV	V	Valori	Pondere		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1o
11. Materii prime, materiale, combustibil, energie	65	1oo	15o	2o5	272	792	73,7	65	18,7
2. Cota de amortizare	5	4	4	4	4	21	2,o	21	6,o
3. Remunerarea muncii și contribuții asigurări sociale	12	24	24	29	3o	119	11,o	119	34,2
4. Taxa de 6% asupra fondurilor de producție	5	4	4	4	4	21	2,o	21	6,o
5. Alte cheltuieli bănești din care:	3	3	3	3	3	15	1,3	15	4,3
6. - cheltuieli materiale	1	1	1	1	1	5	o,5	5	1,4
7. PRET COST	9o	135	185	245	313	968	9o,o	241	69,2
8. Venit net al întrepr.	1o	15	2o	27	35	1o7	1o,o	1o7	3o,8
9. PRODUCTIA GLOBALA prețuri curente din care:	1oo	15o	2o5	272	348	1o75	1oo	348	1oo
1o. Total chelt.materiale	71	1o5	155	21o	277	818	76	91	26
11. PRODUCTIA NETA - TOTAL	29	45	5o	62	71	257	24	257	74
12. Număr mediu scriptic de personal - mii	o,5	1	1	1	1	4,5	-	4,5	-
13. Producția netă pe lucrător - mii lei	38	45	5o	62	71	57,1	-	57,1	-
14. Productivitatea muncii - mii lei	2oo	15o	2o5	272	348	293	-	79,6	-
15. Remunerarea medie anuală pe lucrător - mii lei	21	21	21	25,2	26,1	23	-	23	-

II. Impactul asupra productivității muncii sociale, produsului social total și venitului național

EFICACITATEA cheltuirii totale de muncă, atît vie cît și materializată, depusă în toate verigile procesului de producție, începînd cu obținerea materiei prime și terminînd cu crearea produsului finit, măsurată însă prin timpul de muncă socialmente necesar, reprezintă productivitatea muncii sociale.

Matematic, acest indicator complex, este exprimat în unele materiale publicate după anul 1970, astfel :

$W_s = \frac{Q_s}{T}$, unde

Qs este valoarea produsului social total care se obține prin

ing. ec. Dumitru DUMITRU

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Între soluția „facilă“ a lui Keynes și nostalgia utopică a lui Hayek

SE PARE CĂ între Keynes și Hayek au existat relații prietenești. În orice caz, și-au cunoscut lucrările, și-au comunicat reciproc opiniile, și-au consacrat eforturile aceluiași țel — conservarea sistemului capitalist —, și-au manifestat ostilitatea față de socialism. În ce privește soluțiile preconizate, opiniile lor au fost însă divergente.

Hayek se opunea net — după cum se opune și astăzi — intervenției statului în economie. În „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor“, Keynes vedea în această intervenție — menținută în limite stricte — o soluție „sine qua non“. Dacă guvernele țărilor capitaliste s-ar preocupa să asigure doar menținerea investițiilor la un nivel suficient de înalt, funcționarea celei mai mari părți a economiei ar putea și ar trebui, după Keynes, lăsate pe seama inițiativei private. „Pe scurt, *Teoria generală* nu propunea o soluție radicală ; mai curînd ea explica de ce trebuia să fie pus în acțiune un remediu inevitabil. Dacă o economie este lăsată în mod nedefinit în coșmarul unei derive în voia valurilor, inacțiunea guvernamentală ar fi plătită mult mai scump decît o nonortodoxie îndrăzneață“ 1).

Keynes subscria întrutotul la mobilurile care au inspirat cartea lui Hayek, în care acesta califica planificarea drept un „drum al servituții“. Și totuși, după citirea acesteia, împreună cu cuvinte de laudă, el îi scria lui Hayek că concluziile sale ar fi opuse, că nu ar fi binevenită nici o absență totală a planificării, nici o reducere, ci mai curînd o anumită sporire a rolului ei. Desigur „el cerea socializarea investițiilor — scrie R. L. Heilbroner —, dar sacrifica astfel o parte pentru a salva totul... căci era esențialmente un conservator și nu ascundea acest lucru...“ În ce privește scopul urmărit de Keynes, spune Heilbroner, „nu putem decît să-l împărtășim, anume crearea unei economii capitaliste în care șomajul — cea mai importantă și mai gravă amenințare la existența sa — să fie eliminat pentru totdeauna“ 2).

Metodele keynesiene de stimulare a economiei au fost dezvoltate și aplicate în perioada postbelică. Pînă aproape de jumătatea anilor '70 lumea capitalistă a cunoscut, cu mici oscilații, o creștere neîntreruptă timp de aproape trei decenii. Economia politică occidentală declara cu mult aplomb că ciclurile economice și crizele au rămas fenomene de domeniul trecutului și că au și fost puse bazele unei ere de dezvoltare fără crize a capitalismului. În locul ciclurilor trebuia să urmeze un „echilibru economic de lungă durată“, o „conjunctură stabilă nelimitată“. Iată însă că această perioadă, deși lungă — dacă facem abstracție de mișcările ciclice cu amplitudine mai mică, de durată mai scurtă și oarecum nesincronizate pe ansamblul economiei capitaliste — nu a fost totuși nelimitată și, după creșterea neînfrînată a prețurilor, a inflației, a apărut șomajul de masă și criza s-a dezlănțuit sau încă mai amenință să se dezlănțuie în toată puterea ei.

Friedrich A. von Hayek, recentul colaureat al premiului Nobel pentru economie (1974), și-a dobîndit faima sa la început printr-o oarecare prevedere de către el a crahului, în 1929, al pieței de mărfuri în S.U.A. Într-un interviu acordat lui Elaine Sciolino de la „Newsweek“, la întrebarea „Cum ați putut prevedea crahul din 1929 ?“, Hayek a răspuns : „În 1929 am putut ,pînă la un punct, să prezic crahul. Dar am spus doar că erau puține șanse de înviorare înainte ca rata dobînzii să scadă și că trebuie să așteptăm o prăbușire a pieței mărfurilor înainte de a putea spera ca rata dobînzii să scadă. Am prezis că piața se va prăbuși repede. Aceasta s-a întîmplat și mi-a creat o reputație oarecum exagerată“. 3)

Dar, ceea ce mi se pare interesant în raport cu tezele lui Keynes — în afară de aprecierea lui von Hayek referitoare la momentul actual : „Momentul critic a sosit“ — este faptul că Hayek pune dificultățile actuale legate de criză, de posibilitatea prelungirii și aprofundării ei, *pe seama teoriilor economice keynesiene și a promotorilor ei*. Teoriile economice actuale — spune el — „sînt promovate de proști teoreticieni. Sîntem în situația nefericită cînd un om strălucit, lordul Keynes, a convins pe economiști de justețea anumitor teze, care s-au adeverit a fi false. În special ideea că se poate obține ocuparea

---

fișe

• CONSTANTIN COJOCARU
CREATIVITATE ȘI INOVAȚIE
cum producem și valorificăm ideile
EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ

● În Editura Științifică și Enciclopedică a apărut, recent, lucrarea Creativitate și inovație, *semnată de Constantin Cojocaru. Sintetizînd unele dintre cele mai recente cercetări din economie, psihosociologie, istoria tehnicii etc, lucrarea urmărește, pe de o parte, clarificarea unora dintre conceptele fundamentale ale unei noi discipline — inventică — pe de altă parte, prezentarea factorilor, a metodelor și tehnicilor prin intermediul cărora poate fi dezvoltată capacitatea de creativitate și inovație. Autorul pledează pentru definirea inovației ca proces unic și atotcuprinzător de creație, decizie și integrare în practică a noutăților de orice fel. Sînt analizate diferite opinii privind conținutul conceptului de creativitate și al procesului de creație, se prezintă : factorii creativității (aptitudini, trăsături de caracter, motivații), necesitatea și criteriile de constituire a echipelor de creație, metode și tehnici de creativitate, organizarea activității de creație în întreprindere (sursele de idei, dezvoltarea potențialului creator, obiectivele de creație, sistemul de culegere a ideilor, organizarea producției de idei). După unele considerații ale autorului asupra corelației dintre inovație, creștere economică și strategia dezvoltării unităților economice, se prezintă metode și tehnici de decizie în asimilarea noilor produse în unitățile economice. Autorul analizează rezultatele unor cercetări concrete privind dinamica indicatorilor ce caracterizează procesul de inovație în țara noastră în ultimele decenii. Lucrarea se încheie cu o sinteză a unora dintre cele mai importante și interesante idei ale cărții.*

Fonduri sociale — venituri personale

● Revista WIRTSCHAFTSTWISSENSCHAFT nr. 3/1975 publică studiul Die Realeinkommensbilanz und Probleme ihrer Vervollkommung *(Balanța venitului real și problemele perfecționării sale), semnat de Jürgen Buchbach, Heinrich Engels și Regine Grabowski, în care se abordează aspecte ale creării și utilizării venitului real al populației, subliniindu-se unele interdependențe între balanța venitului real și alte balanțe importante ale contabilității economiei naționale. În condițiile socialismului, consumul populației din fondurile sociale crește mai repede decît consumul din veniturile personale, dar există o serie de dificultăți în calcularea veniturilor indirecte ale populației, deoarece nu exista o balanță unică de formare a veniturilor reale din fondurile sociale, iar evaluarea serviciilor este o problemă complicată. Valoarea veniturilor indirecte ale populației din fondurile sociale depinde în mod substanțial de evaluarea serviciilor gratuite sau parțial gratuite. Pentru măsurarea cheltuielilor de muncă socialmente necesare la prestarea de servicii în domeniul neproductiv se utilizează prețul de cost care include atît cheltuiala de munca trecută cît și de muncă vie. Determinarea prețului de cost al serviciilor gratuite este absolut necesară pentru : economisirea de muncă socială în domeniile neproductive ; crearea unui normativ al nivelului de trai ; crearea unui indicator financiar pentru o parte a venitului național utilizat ; asigurarea de drepturi egale tuturor membrilor societății ; caracterizarea prestațiilor statului socialist pentru dezvoltarea personalității. În prezent există determinări concrete pentru calculul prețului de cost la prestările de servicii în domeniul sănătății.*

Șocul non — viitorului

● Noua carte a lui Alvin Toffler, publicată la 3 ani după „Șocul viitorului“, a apărut în traducere franceză sub titlul „Eco-Spasm“, Denoël, 208, p. Dintr-un eseu asupra cărții, semnat în revista L' EXPRESS (2-8 iunie 1975) de François de Closets sub titlul Le choc du non-futur *(Șocul non-viitorului), reținem o apreciere a autorului cărții asupra „economiei mondiale“ (Toffler se referă evident la lumea nesocialistă), în sensul că, aceasta scapă astăzi oricărui control. Întreprinderile multi-naționale înlătură frontie-*

deplină prin oferta unei cantități suficiente de monedă în vederea creșterii cererii. Această orientare dă rezultate un anumit timp, dar ea dă ocupații în care oamenii nu pot fi angajați la nesfîrșit fără a provoca o inflație crescîndă. Este ceea ce constatăm acum... Și astfel am reușit să continuăm un boom timp de 25 de ani, boom care în trecut s-ar fi năruit după cinci sau șase ani. Acum mă tem că momentul critic a sosit". Explicînd acest moment critic, von Hayek consideră că este cu totul posibil „cu politicile proaste de care dispunem", să se transforme „ceea ce este acum o recesiune temporară de cîteva luni sau poate un an sau doi într-o depresiune durabilă". Punctul de vedere cunoscut împotriva intervenției statale pe linia politicilor keynesiene Hayek și l-a expus astfel : „În prezent marele pericol constă în faptul că putem să fim conduși spre o economie planificată în mod central. Dacă continuăm politicile actuale, vom accelera inflația. Aceasta va provoca o creștere de prețuri pe care poporul nu o va tolera. În loc de a reduce oferta de bani, guvernele vor încerca să facă față problemei cu ajutorul controalelor. Atunci imperativele pieței vor dispare și va trebui să ne bazăm pe o conducere centrală".

După Hayek „trebuie să se părăsească iluzia prosperității continue create de principiile keynesiene".

În esență, dr. Hayek se teme după cum am mai văzut, de dispariția economiei de piață și înlocuirea ei prin economia planificată : „În urma evoluției din acești ultimi zece pînă la douăzeci de ani, nimeni nu mai poate astăzi spera să asigure supraviețuirea economiei de piață și să împiedice șomajul practicînd o politică de ocupare deplină pe bază de creație monetară... Soluția facilă pe care ne-a promis-o lordul Keynes se dovedește a fi pînă la urmă o iluzie. O soluție durabilă nu va putea fi găsită decît dacă reușim să facem să joace din nou regulile pieței în domeniul ocupării"[4])

Desigur, soluția lui Keynes poate fi considerată facilă. Capitalismul trece periodic, așa cum a demonstrat-o Marx, prin crize economice de supraproducție, care își au temeiul în contradicțiile reproducției capitaliste, una din expresiile cărora este decalajul ce apare și se dezvoltă între producție și puterea de consum solvabilă. Este, desigur, o soluție facilă să-ți închipui că poți evita sau învălui aceste contradicții ridicînd în mod artificial cererea de consum pe baza *stimulării* investițiilor. Dacă finanțarea economiei se face de către stat prin creație monetară, aceasta nu poate să nu determine inflație, scăderea puterii de cumpărare a banilor și, deci, în final, un efect contrariu celui inițial urmărit. În afară de aceasta, dinamica producției nu este determinată numai de cererea productivă, investițională, ci și de cea individuală, a maselor muncitoare. O cale nefacilă, dar care ar reprezenta în adevăr o soluție implică înlăturarea a înseși contradicțiilor reproducției, legate de existența proprietății private capitaliste.

Dar revenirea la jocul liber al forțelor pieței, preconizată de dr. F. A. Hayek nu este o tînjeală conservatoare și utopică după vechile vremuri ? Vremea liberei concurențe este depășită. Stadiul actual al capitalismului este capitalismul monopolist de stat, care — așa cum arată Tudorel Postolache[5]) — se caracterizează printre altele prin „etatizarea" economiei. După J. K. Galbraith marile corporații își subordonează astăzi forțele pieței, iar ceea ce în accepția sa constituie „sistemul pieței" se află într-o „dezvoltare întîrziată". Este evident că în condițiile capitalismului monopolist de stat — care nu înlătură piața dar și-o subordonează în mare măsură — revenirea la jocul liber al forțelor pieței este iluzorie.

Racilele economiei capitaliste nu se pot explica prin incapacitatea economiștilor — teoreticieni și practicieni — occidentali. Desigur, dacă Keynes și keynesiștii au crezut că au descoperit mijlocul realizării unui capitalism fără crize periodice și șomaj, ei s-au înșelat, dar finanțarea și planificarea capitalistă nu este doar și nici în primul rînd o construcție teoretică a cuiva, ci își are premisele în particularitățile etapei actuale ale economiei capitaliste. Keynesismul nu este și nu poate fi o soluție — căci nu există soluție definitivă în cadrul capitalismului —, dar nu este nici o găselniță artificială a cărei inadecvare ar fi pus-o viața în lumină. Neputința sa este legată de natura sistemului care l-a generat prin *intermediul gîndirii lui Keynes* dar, bune-rele, mijloacele preconizate sînt un produs al stadiului actual al capitalismului.

Anghel SCHOR

---

[1]) Robert L. Heilbroner. The Worldly philosophers. The great economic thinkers. Allen Lane The Penguin Press, p. 254.

[2]) Idem, p. 256.

[3]) Newsweek, 9 iunie 1975, p. 48.

4) Prof. dr. F.A. Hayek. Zwölf Thesen zur Inflationsbekämpfung. Studiu reprodus după Frankfurter Allgemeine Zeitung, de Problèmes Economiques, 18. IX. 1974, p. 27.

5) Tudorel Postolache. Capitalismul monopolist de stat. Editura politică, București 1975.

rele și escamotează politicile naționale, eurodolarii proliferează ca niște cancere financiare, sistemul monetar internațional flotează și ar putea să se năruie de-a binelea ; în fine, structura bancară actuală poate să se prăbușească. Pe scurt, calul s-a ambalat dar hățurile s-au rupt". Toffler ar ilustra această imagine cu o serie de scenarii. Pentru ca ficțiunea sa să nu devină realitate, Toffler propune măsuri cum ar fi controlul societăților multinaționale, crearea de stocuri — tampon de materii prime, descentralizarea generalizată etc. Dar — remarcă François de Closets — „Alvin Toffler nu insistă suficient asupra problemei sociale. Societățile occidentale sînt minate din interior de un sentiment general de frustrare și nedreptate. Acesta nu se poate compara cu simple măsuri tehnice. Tratamentul preventiv al eco-spasmului nu este mai întîi și mai ales o reformă socială care l-ar face pe fiecare mai solidar cu colectivitatea ?".

Ajutor și efort propriu

● *Într-un editorial cu titlul* Aid as a spur *(Ajutorul ca imbold), semnat în NEWSWEEK (2. VI. a.c.) de Varindra Tarzie Vittachi, autorul discută două posibile atitudini opuse față de ajutorul străin. Deși contradictoriu, spun V.T.V., ambele poziții sînt rezonabile. Din moment ce lumea este compusă din state naționale independente și pare să rămînă tot așa în viitorul previzibil, orice țară dorește să-și reducă vulnerabilitatea față de decizii și evenimente care sînt în afara controlului său — prin creșterea efortului propriu. „Este adevărat, continuă autorul, că realitățile economice obligă țările — fie bogate, fie sărace — să-și modeleze această politică în funcție de caracterul interdependent al lumii moderne. Totuși, unele țări reușesc să o scoată la capăt fără ajutor străin, „preferînd ajutorului comerțul". Statistica arată că, oricare ar fi politica țării respective, partea ajutorului străin este cantitativ foarte mică în raport cu efortul propriu. Totuși, ajutorul nu este neglijabil în măsura în care constă dintr-un transfer de tehnologie modernă și un personal tehnic considerat nu ca un substitut permanent al celui național, ci ca transmițător temporar de calificare superioară. Pînă ce „o nouă ordine economică va deveni o realitate și modelele respective de comerț vor căpăta un caracter mai echitabil" utilizarea cea mai fertilă a ajutorului ar fi în domeniul creșterii calificării la nivel managerial și de maistru, crearea de instituții care să contribuie la perfecționarea gestiunii.*

Către forme mai avansate de cooperare Est-Vest

● *Ocupîndu-se în articolul* Organisational Forms of East-West Cooperation *(Forme organizatorice ale cooperării Est-Vest), apărut în revista vest-germană AUSSENPOLITIK vol. 26, nr. 1/1975, de evoluția și perspectivele relațiilor economice dintre țările capitaliste dezvoltate și țările socialiste europene, autorul, dr. Jürgen Nötzold, constată că necesitatea dezvoltării în continuare în condiții de echilibru a acestor relații — bazate pînă acum mai ales pe schimbul de mărfuri — face deosebit de actuală utilizarea unor forme mai intensive de cooperare industrială. Autorul analizează, din punctul de vedere al unei firme occidentale, unele aspecte specifice cooperării cu țările socialiste europene, inclusiv prin societăți mixte, în lumina experienței dobîndite în ultimii ani, cînd aceste relații au cunoscut o intensificare pe fondul dezvoltării economice rapide a țărilor amintite și adoptări unor măsuri legislative stimulatoare.*

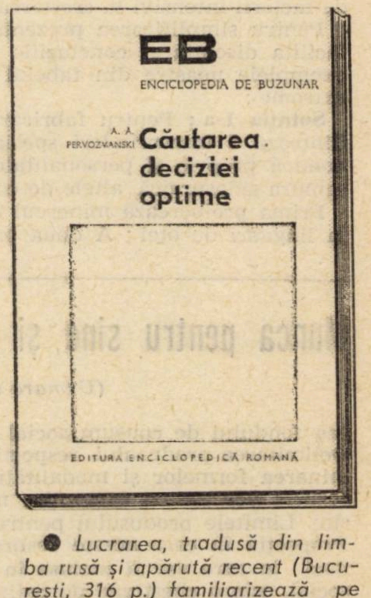

● *Lucrarea, tradusă din limba rusă și apărută recent (București, 316 p.) familiarizează pe cititor nu numai cu principiile fundamentale, dar și cu o serie de procedee practice ale teoriei căutării deciziei optime, disciplină modernă, de aplicare universală, indispensabilă fiecăruia și totuși încă prea puțin cunoscută. Cartea este menită a servi ca instrument de cultură generală destinat publicului larg, cît și ca manual pentru elevi, studenți, specialiști din diverse domenii și pentru cursurile de reciclare.*

INDICATORI ECONOMICI

(Urmare din pag. 21)

însumarea produsului global al ramurilor din sfera productivă

T, numărul total de personal ocupat în sfera productivă.

În alte materiale, printre care și în dicționarul de economie politică, productivitatea muncii sociale se exprimă prin formula de calcul

$$W_s = \frac{V_n}{T}, \text{ în care}$$

Vn, este valoarea venitului național, care sub aspect valoric reprezintă valoarea nou creată în sfera productivă a economiei, adică valoarea produsului necesar și valoarea plusprodusului ;

T. numărul total de personal ocupat în sfera productivă ;

În fața acestor două formule care ni se recomandă, apare și aici justificată necesitatea de a le analiza prin prisma conținutului fiecăreia în corelație cu metodologia de formare a valorilor pe care le conțin și a le prezenta apoi succint valențele :

Prima formulă $W_s = \frac{Q_s}{T}$, analizată, conduce la concluzia că și ea suferă de aceeași maladie ca și formula de calcul a productivității muncii individuale exprimată prin raportul dintre producția globală și timpul de muncă cheltuit. Pe lîngă aceasta, formula mai are și „calitatea“ de a include de mai multe ori în valoarea produsului social total, atît valorea obiectelor muncii care se prelucrează în etape succesive în mai multe întreprinderi specializate și organizate să conlucreze pe principiul cooperării, cît și a celorlalte cheltuieli cuprinse în prețul de livrare a semifabricatelor sau subansamblelor, de la o întreprindere la alta, inclusiv a cotelor de beneficiu, — numărul de înregistrări a acestor cheltuieli în valoarea produsului social total fiind direct proporțional cu numărul de întreprinderi prin care materia primă trece spre a fi prelucrată succesiv, pînă a deveni produs finit.

Includerea de mai multe ori a acestor cheltuieli în valoarea produsului social total are însă multiple consecințe economice negative. În primul rînd, deformînd artificial volumul produsului social total, deformează și mărimea productivității muncii sociale, precum și ritmul ei de creștere în dinamică.

Vom enumera mai jos, numai cîțiva indicatori asupra cărora acționează valoarea producției globale, deformîndu-le mărimile:

— nivelul și ponderea cheltuielilor materiale de producție ;

— ponderea venitului național în produsul social total ;

— ritmul de creștere al venitului național față de cel al fondului de înlocuire ;

De asemenea modifică concluziile cu privire la aportul adus de factorii intensivi la creșterea economică.

Pentru simplificarea prezentării raționamentului și pentru a facilita discuția și concluziile ce se impun, vom aborda în exemplele noastre din tabelul nr. 2 numai cele două soluții extreme :

Soluția I-a : Pentru fabricarea vagoanelor de marfă, se înființează 5 întreprinderi specializate, fiecare cu gestiune economică proprie și personalitate juridică, aparținînd unele de ramura siderurgică, altele de construcția de mașini.

Prima prelucrează minereul de fier cumpărat și-l transformă în lingouri de oțel ; A doua prelucrează lingourile și le transformă în şleburi ; A treia, prelucrează şleburile în tablă și profile ; A patra prelucrează tabla și profilele și le transformă în subansamble : de asemenea execută și unele piese de schimb ; A cincea execută restul pieselor de schimb necesare și asamblează vagoanele, livrîndu-le ca produs finit.

Soluția II-a : Pentru fabricarea aceluiași produs cantitativ și calitativ identic, se înființează o singură unitate, (cu caracter de centrală cu evidența unificată) care transformă, minereul de fier, trecîndu-l cu ajutorul acelorași utilaje, tehnologii și forța de muncă, prin toate fazele procesului de producție — în vagoane de marfă.

Păstrînd în întreprinderile din soluția I-a ponderea cheltuielilor primare existente la noi, în ramurile respective, redăm în tabelul nr. 2 pe structură, cheltuielile de producție care s-ar putea înregistra în aceste întreprinderi pînă la realizarea produsului finit, precum și principalii indicatori de eficiență care rezultă.

Concomitent, în același tabel, sînt redate și cheltuielile de producție care s-ar înregistra în evidența contabilă a întreprinderii din soluția II-a, inclusiv indicatori de eficiență.

Comparînd principalii indicatori de eficiență ai acestor două situații, se constată o evidentă neconcordanță, deși așa cum s-a enunțat, în ambele cazuri se obțin aceleași produse atît cantitativ cît și calitativ ; Astfel :

a) Productivitatea muncii sociale — Ws — calculată pe baza producției globale este în cazul soluției I-a de peste 3 ori mai mare decît în cazul soluției II, deși în ambele cazuri numărul mediu scriptic de personal și înzestrarea tehnică a muncii sînt identice ;

b) Nivelul cheltuielilor materiale de producție este în soluția I-a, de asemenea, de peste 3 ori mai mare decît în soluția II-a ;

c) Ponderea venitului național în produsul social total ar fi în soluția I-a numai de 24% iar în soluția II-a de 74%.

Aceste principale neconcordanțe se datoresc — după cum rezultă din tabel — includerii de mai multe ori în valoarea produsului social total din soluția I-a, a materiilor prime și a celorlalte cheltuieli de la întreprinderile cu care s-a conlucrat în etape succesive la realizarea produsului finit, ceea ce la nivel macroeconomic deformează și valoarea productivității muncii sociale, calculată cu ajutorul primei formule. În fapt valorile obținute din aplicarea primei formule la calcularea productivității muncii sociale, reprezintă mai mult o fetișizare a rezultatelor și mai puțin o măsurare a rodniciei cu care a fost folosită forța de muncă.

A doua formuală — $W_s = \frac{V_n}{T}$ — poate în adevăr să exprime corect nivelul productivității muncii sociale indiferent de soluțiile care se adoptă asupra mărimii, profilului, specializării și concentrării producției în întreprinderi, deoarece — așa cum rezultă și din tabelul nr. 1 și din tabelul nr. 2 — este receptivă la orice modificări din mărimea valorii, din mărimea timpului de muncă socialmente necesar, și elimină în întregime lacunele determinate de includerea repetată a produsului social total, a obiectelor muncii și a celorlalte cheltuieli de producție de la întreprinderile care au conlucrat pe verticală la realizarea produsului finit. Pe lîngă aceasta, formula mai oferă și posibilitatea comparării cu ritmurile de creștere economică ale altor țări, — cunoscută fiind politica țării noastre de a ocupa un loc tot mai preponderent în diviziunea internațională a muncii prin participarea tot mai activă la schimbul de valori materiale și spirituale.

Munca pentru sine și munca pentru societate

(Urmare din pag. 4)

rea fondului de consum social în totalul fondului de consum. Delimitarea produsului, respectiv a valorii pentru sine și determinarea formelor și modalităților concurente prin care aceste resurse vor reveni oamenilor muncii sînt două probleme diferite. Limitele produsului pentru sine sînt determinate obiectiv. Proporția în care aceste resurse sînt repartizate după muncă, deci în care vor fi incluse în fondul de consum personal sau social, este o chestiune de politică economică.

Solidaritate — etică — stimulent

Faptul că în socialism, pentru prima oară în istoria modurilor de producție, munca pentru sine și munca pentru societate se îmbină armonios, pe baza concordanței de interese atît individuale, de clasă cît și general sociale, duce la solidaritatea tuturor oamenilor muncii.

Tocmai pentru că relațiile de producție socialiste, sistemul nostru de conducere, planificare și organizare a muncii și a producției au ca scop și permit o asemenea îmbinare a intereselor, legile statului nostru urmăresc prevenirea și combaterea tuturor manifestărilor care ar știrbi aplicarea principiilor retribuției muncii în conformitate cu echitatea socialistă, cu aportul adus de fiecare la sporirea produsului net, a venitului național, la asigurarea dezvoltării ritmice și constante a economiei noastre socialiste în conformitate cu resursele materiale și umane de care societatea noastră dispune.

În același timp o importanță covîrșitoare o capătă în mod crescînd manifestarea solidarității tuturor membrilor, societății în cadrul gestiunii resurselor nationale, în contextul mondial al necesităților de materii prime și de energie ; al progresului tehnico-științific și al consecințelor posibile ale acestuia, al imperativului ca toate cuceririle științei să slujească exclusiv omul — atît ca factor de producție cît și ca beneficiar al muncii sale, al capacității sale mereu sporite de creație și acțiune.

În aceste condiții, îmbinarea muncii pentru sine cu cea pentru societate prezintă aspecte nu numai de interes material, ci și de stimulare morală în sensul respectului față de valorile pe care natura și munca le creează, al respectului față de natură și societate și mai ales față de fiecare om considerat în funcție de însuși aportul pe care-l aduce la dezvoltarea civilizației umane, de integrarea sa în sistemul social-economic în preocupările generale de creștere economică și socială, de conservare și ameliorare a mediului natural în care trăim.

Partidul nostru întreprinde o vastă operă de educație a oamenilor muncii, atît pentru înțelegerea conținutului economic și social al ideilor privind munca pentru sine și munca pentru societate cît și pentru ca, pe baza conștiinței îmbinării lor armonioase, să se dezvolte noi inițiative, să se întărească solidaritatea umană a tuturor celor ce muncesc în țara noastră, să se dezvolte din ce în ce mai puternic economia noastră națională în ansamblul țărilor socialiste și al tuturor statelor lumii.

ECONOMIE MONDIALA

Conferința mondială a Anului internațional al femeii

Un imperativ al epocii contemporane: integrarea femeii în procesul dezvoltării social-economice

IN ANSAMBLUL acțiunilor întreprinse de O.N.U. pe linia promovării egalității în drepturi, a egalității de șanse și răspunderi a femeilor și bărbaților, a creării condițiilor necesare participării femeilor la procesul dezvoltării social-economice declararea anului 1975 ca „An internațional al femeii“ se înscrie, prin obiectivele sale, și ca o acțiune istoricește necesară în eforturile pentru lichidarea subdezvoltării în lume, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

Conferința mondială a Anului internațional al femeii — care va avea loc la Ciudad de Mexico între 19 iunie și 2 iulie a.c. — reprezintă cea mai importantă acțiune la nivel guvernamental organizată în acest cadru.

Convocarea Conferinței are semnificații multiple. Este vorba de prima reuniune mondială consacrată în exclusivitate discutării rolului și funcțiilor femeii în societatea contemporană, examinării măsurii în care organismele O.N.U. au aplicat recomandările adoptate în acest domeniu, evaluării tendințelor actuale și schimbărilor în statutul și rolul femeilor, precum și evaluării principalelor obstacole în calea realizării egalității, de drept și de fapt , a femeilor și bărbaților, adoptării unui Plan mondial de acțiune pentru anii 1975—1985.

O forță de progres economic și social

INTEGRAREA deplină a femeilor în procesul dezvoltării economice și social-politice contemporane se impune tot mai mult ca o cerință majoră, prioritară a progresului civilizației. Numeroase documente ale O.N.U. — începînd cu Carta și cu Declarația universală a drepturilor omului —, ale diferitelor sale organisme, precum și ale statelor sînt consacrate nu numai sublinierii necesității de a se institui și realiza egalitatea în drepturi a oamenilor, de a se elimina orice forme de discriminare, ci și elaborării unor programe de acțiune naționale și internaționale în acest scop.

Fiecare dintre aceste documente și toate la un loc sînt, totodată, o măsură a gradului de conștientizare a popoarelor cu privire la necesitatea dezvoltării depline și egale a națiunilor, a dezvoltării multilaterale a tuturor membrilor societății, bărbați și femei, la necesitatea integrării femeii în toate domeniile vieții social-economice și politice — integrare, care constituie, dealtfel, unul din obiectivele Strategiei internaționale a dezvoltării în deceniul actual.

Gradul de participare a femeii la viața politică, economică, socială constituie — alături de alți indicatori — o măsură a stadiului de dezvoltare economică și socială al unei națiuni. Eliberarea femeii — în înțelesul cel mai complex al acestei noțiuni — este în aceste condiții una din problemele majore ale oricărui popor care a ales calea dezvoltării și progresului social. Discriminarea între sexe — la fel ca oricare alt gen de discriminare — nu numai că este incompatibilă cu demnitatea umană, dar constituie o frînă a progresului, împiedică femeile să contribuie pe măsura capacității lor și a posibilităților lor la progresul umanității.

Populația globului este formată în proporție de aproximativ 50% din femei : 70% dintre acestea trăiesc în țări în curs de dezvoltare, iar 60% în mediul rural ; 49,3% din populația în vîrstă pînă la 15 ani sînt femei ; de asemenea, femeile reprezintă 49% din populația din grupa de vîrstă 15—24 ani și peste 50% din grupele de vîrstă de 50 de ani și mai mult. O idee despre forța de progres economic și social pe care o reprezintă femeile se poate desprinde din faptul că ele formează mai mult de o treime din populația activă a globului — circa 30—35% în țările capitaliste dezvoltate și 20—25% în țările mai puțin dezvoltate. În țările socialiste — ca urmare a creării și dezvoltării unui ansamblu de condiții economice, politice și sociale — gradul de participare a femeii la viața societății este ridicat : astfel, în U.R.S.S. peste 50% din populația activă sînt femei, în R.D.G. — 50%, în R.P. Bulgaria — 46%, în R.S. România — circa 45%, în R. P. Ungară — 42%.

În lumina cifrelor prezentate atrag atenția cîteva aspecte. În foarte multe țări gradul de participare a femeilor la activitatea economică este sub nivelul potențialului de muncă și creație pe care acestea îl reprezintă. Probleme deosebit de dificile în ceea ce privește ocuparea femeii se pun în țările în curs de dezvoltare în care trăiește peste 2/3 din populația feminină a globului. Or, astăzi, mai mult ca oricînd, progresul rapid și multilateral al societății, ridicarea nivelurilor de dezvoltare economică, crearea unei noi ordini economice internaționale lichidarea decalajelor existente necesită valorificarea deplină și complexă a potențialului de dezvoltare pe care îl reprezintă femeile. **„Cînd vorbim de o nouă ordine economică** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu o putem concepe fără egalitate între bărbați și femei, fără o participare activă a femeii, cu drepturi depline, la întreaga activitate economico-socială și politică“.**

Eliberarea femeii și integrarea sa organică în procesul dezvoltării economice-sociale nu se desfășoară automat, iar pe de altă parte nu este numai și, poate nici în primul rînd, o problemă a femeilor sau a mișcării feministe, deși asemenea interpretări au existat și mai există încă în țările capitaliste. Experiența istorică confirmă concepția marxist-leninistă în conformitate cu care procesul de eliberare a femeii și de integrare a ei în activitatea socială este **o parte componentă a procesului general de dezvoltare economică și socială** ; el este **un proces complex și ireversibil al dezvoltării economice și social-politice a fiecărei națiuni în parte și a tuturor la un loc.**

Evoluția constantă și relativ rapidă — deși prezintă mari diferențe de la o țară la alta — spre egalitatea între sexe în domeniul politic, juridic, economic, educațional se cristalizează ca una din caracteristicile procesului de creștere și dezvoltare contemporană, ale epocii noastre care este epoca trecerii de la capitalism la socialism.

Condiția femeii : progrese și disparități

CONDIȚIA femeii în diferite țări și regiuni ale lumii prezintă diferențe importante care-și au originea în sistemul politic, economic și social, în cadrul cultural și nivelul de dezvoltare al fiecărei țări, în categoria socială căreia femeia îi aparține, în nivelul de educație al femeilor înseși etc. Aceste diferențe privesc în egală măsură modul concret de rezolvare a problemelor integrării femeii în procesul dezvoltării social-economice, gradul de participare a femeilor la producția materială și spirituală, la activitatea politică și socială, cît și raportul între actele normative și situația de fapt a femeii în societate.

Astfel, în țările socialiste, ca o consecință firească, necesară a desființării proprietății private și a lichidării oricărei exploatări, a instaurării unor noi relații sociale bazate pe egalitate în drepturi, pe colaborare și întrajutorare, problema femeii și-a găsit rezolvarea deplină. Socialismul a creat pentru prima dată în istorie cadrul politic, juridic, economic, moral și educațional care permite și garantează integrarea rațională, judicioasă a femeii în procesul dezvoltării, participarea sa tot mai activă la construcția economică și social-politică. Statutul social-politic, economic și profesional al femeii în socialism se deosebește net de cel din orînduirile anterioare. Emanciparea de „sus în jos“ și cea de „jos în sus“ — chiar dacă se desfășoară în ritmuri și cu intensități inegale

— reprezintă, în aceste condiţii, două laturi inseparabile ale procesului de integrare a femeii în toate activităţile, ca partener egal în drepturi şi răspunderi cu bărbatul.

În ţările capitaliste dezvoltate s-au înregistrat — mai ales în perioada postbelică — anumite progrese, cu deosebire legislative, în procesul de emancipare a femeii. Egalitatea în drepturi între femei şi bărbaţi este de regulă stipulată şi garantată de constituţie ; femeile au căpătat astfel, prin lege, drepturi politice, economice, familiale, în domeniul educaţiei etc. Dar, în ciuda progreselor înregistrate inegalitatea dintre sexe este încă o realitate, agravată adesea de concepţii religioase, de diferite prejudecăţi şi tradiţii. Mai sînt încă ţări în care discriminarea între sexe se menţine prin lege ; iar în foarte multe ţări — inclusiv în cele dezvoltate — disparităţile între reglementările legale şi practică sînt foarte mari ; în raport cu bărbaţii, femeile sînt dezavantajate pe planul accesului la educaţie, al domeniilor de activitate în care pot pătrunde şi al profesiilor pe care le pot exercita, al remuneraţiei pentru o muncă egală, al şanselor de promovare etc. Cea mai mare parte a celor 700 milioane analfabeţi din lume — în măsură covîrşitoare în ţările în curs de dezvoltare — sînt femei. Deşi pe planul educaţiei în ţările dezvoltate nu există practic diferenţe între bărbaţi şi femei, în medie pe societate, pregătirea profesională a femeilor nu este adaptată cerinţelor sistemului economic. De aici imense dificultăţi de integrare şi menţinere în activitate.

Statutul social-politic şi economic al femeii în România

AFIRMAREA şi promovarea femeii pe toate treptele ierarhiei sociale, preocuparea constantă pentru crearea condiţiilor materiale şi spirituale necesare îndeplinirii funcţiilor complexe pe care femeia le are în societate constituie o trăsătură caracteristică, definitorie a politicii Partidului Comunist Român. „**Partidul** — se arată în Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism — **acordă o deosebită preţuire capacităţii femeilor, se preocupă de creşterea rolului lor în întreaga viaţă economico-socială. Femeile au o contribuţie esenţială în producţia materială şi spirituală a societăţii noastre, în întărirea familiei, în dezvoltarea naţiunii, în menţinerea tinereţii poporului, în creşterea şi educarea tinerei generaţii**".

Concepţia profund umanistă a partidului nostru asupra rolului femeii în societate derivă, aşadar, din ideologia şi programul său de dezvoltare complexă, de înflorire a personalităţii umane a fiecărui cetăţean al patriei, femeie sau bărbat. Partidul Comunist Român şi statul nostru socialist militează cu consecvenţă pentru crearea tuturor condiţiilor economice, sociale, politice, care să permită participarea tot mai activă a femeilor la progresul multilateral al societăţii româneşti.

Femeile reprezintă peste 32% din forţa de muncă din industrie, 59% din agricultură, 46,4% din transporturi şi telecomunicaţii, 48,5% din circulaţia mărfurilor, 62% din învăţămînt, cultură, artă, 72% din sănătate şi ocrotire socială, Sute de femei sînt profesori şi conferenţiari universitari, peste 2 000 sînt doctori-docenţi şi doctori în ştiinţe.

Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, analizînd o serie de probleme ale muncii şi activităţii femeilor, a stabilit direcţiile creşterii gradului de participare a femeilor, ca parteneri egali în drepturi şi răspunderi cu bărbaţii, la activitatea economică şi socială, ca şi măsurile necesare pentru accelerarea procesului de inserţie a femeilor în societate.

În lumina hotărîrilor plenarei, pe baza indicaţiilor Secretariatului C.C. al P.C.R., a fost elaborat un program de măsuri menit să asigure îmbinarea armonioasă a funcţiei de mamă şi soţie cu cea de participantă activă la eforturile întregului popor pentru progresul rapid al patriei noastre. Aceste măsuri privesc ocuparea femeilor în producţie, corelarea acesteia cu procesul de creştere demografică, pregătirea profesională, promovarea şi participarea femeilor la procesul decizional, ca şi ocrotirea copilului, întărirea familiei etc.

Emanciparea femeii — problemă a întregii societăţi

DINCOLO de cifrele statistice, care dau măsura mai mult sau mai puţin exactă a gradului şi modului de integrare a femeii în dezvoltarea economică şi socială din diferitele ţări, asistăm astăzi, în această privinţă, la o adevărată revoluţie spirituală şi, de ce n-am spune, afectivă la nivel planetar, care priveşte pe toţi participanţii egali în drepturi şi răspunderi, la procesul dezvoltării. Problema integrării femeii în diversele activităţi apare astfel ca o problemă a întregii societăţi. Pentru o veritabilă integrare — în înţelesul deplin pe care însăşi O.N.U. îl conferă acestei noţiuni — emanciparea femeii este numai un factor, o condiţie necesară, dar nu şi suficientă. Funcţie, înainte de toate, de nivelul de dezvoltare economică şi socială al unei naţiuni, de nivelul de educaţie şi cultură al poporului, integrarea tot mai largă a femeilor necesită, ca o condiţie obligatorie, şi „emanciparea" bărbaţilor, care, adesea se dovedeşte la fel de dificilă, dacă nu chiar mai dificilă. Cu alte cuvinte, se impune a fi creată şi modelată o nouă condiţie a omului, noi relaţii umane bazate pe egalitate deplină între sexe, pe dreptul şi datoria fiecărui membru al societăţii de a participa cu întreaga sa capacitate, în mod creator şi pe toate planurile, la procesul dezvoltării.

Problema care polarizează atenţia tuturor celor care militează pentru integrarea mai activă şi mai deplină a femeilor în efortul de dezvoltare nu este atît eliminarea discriminării între cele două sexe **pe plan juridic** — care de drept s-a realizat în aproape toate statele —, ci, mai ales, înlăturarea **în fapt** a concepţiilor, tradiţiilor şi prejudecăţilor cu privire la rolul femeii în societate, de care adesea nu sînt străine nici femeile, promovarea unei concepţii noi asupra funcţiilor femeii în societate, garantarea exercitării de fapt a drepturilor ce li se acordă prin lege.

1975 — 1985:

Deceniul femeii şi al dezvoltării

IZVORÎT din analiza situaţiei concrete a femeii în diferite ţări şi regiuni ale lumii, proiectul Planului mondial de acţiune pentru deceniul 1975—1985, ce urmează a fi adoptat de Conferinţa mondială de la Mexico, cuprinde într-o viziune unitară o gamă largă de măsuri pe diferite termene la nivel naţional, regional şi internaţional, privind modalităţile de asigurare a unei mai rapide şi mai bune inserţii a femeilor în procesul dezvoltării şi a realizării, şi pe această cale, a unui mai bun şi mai stabil echilibru economic şi politic internaţional.

Astfel, la nivel **naţional** măsurile privesc domenii prioritare cum sînt : participarea politică, instrucţiunea şi formarea profesională, ocuparea şi utilizarea forţei de muncă, sănătatea şi alimentaţia, familia, creşterea demografică, locuinţe şi alte servicii sociale; la nivel **regional,** măsurile privesc activizarea comisiilor economice regionale, ale O.N.U., asistenţa tehnică pe care acestea o acordă guvernelor în aplicarea Planului mondial, cercetarea, informarea şi coordonarea programelor naţionale şi regionale; la nivel **mondial,** deceniul 1975—1985 urmează să fie proclamat Deceniul Naţiunilor Unite al femeii şi al dezvoltării, ceea ce implică ca fiecare organism al O.N.U. şi fiecare guvern să acorde importanţa şi prioritatea necesară acestor probleme. De altfel în mod periodic O.N.U. şi diferitele sale organisme urmează să analizeze modul în care Planul mondial de acţiune se va realiza, veghind astfel la transpunerea în viaţă a principiului universal al egalităţii în drepturi dintre bărbaţi şi femei.

Anul internaţional al femeii şi Conferinţa mondială organizată în cadrul lui — ca cea mai importantă manifestare consacrată acestuia — nu reprezintă un scop în sine. Ele sînt continuarea firească şi pe plan superior a unor acţiuni întreprinse anterior ; ele reprezintă un răspuns pe care societatea contemporană îl dă problemelor care interesează nu jumătate din omenire, ci omenirea în ansamblul ei. În fine, ele sînt o dovadă a mersului ireversibil al istoriei către o lume fără nici un fel de discriminări, către o nouă ordine economică şi politică internaţională.

Steliana PERŢ
I.C.E.

TENDINȚE — CONJUNCTURI

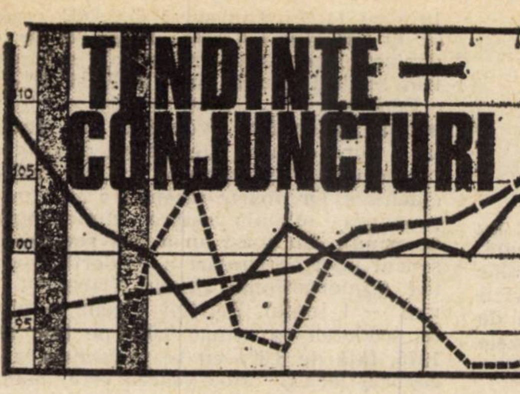

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna mai 1975

ÎN INTERVALUL analizat, indicele sintetic INSCIN al prețurilor produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România a rămas practic la nivelul înregistrat în luna aprilie a.c. În schimb au fost înregistrate modificări în cadrul diferitelor grupe și subgrupe de produse. Astfel prețurile produselor alimentare au înregistrat o reducere de 10,5% față de luna precedentă la aceasta concurînd cu precădere subgrupele: zahăr și produse tropicale (—23%), semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (—12,8%), și cereale (— 10%) De remarcat că prețurile la zahăr și produse tropicale s-au situat în luna mai la un nivel mai scăzut cu peste 50% față de luna ianuarie a.c.

La combustibili a avut loc o ușoară creștere a prețurilor (cu 1,7%), ca urmare a tendinței ascendente a pieței pentru benzină și motorină.

Grupa materii prime industriale a înregistrat o creștere de 3,2% sub influența tendinței ascendente a prețurilor la aproape toate produsele. Au înregistrat creșteri subgrupele: minereuri (+1,2%), metale (+4,5%) lemn și produse din lemn (+1,1), fibre animale și vegetale (+ 3,7%) și piei (+3%). Prețurile cauciucului au înregistrat o foarte mică reducere.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior
INSCIN

INDICELE SINTETIC INSCIN

al prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S.România în anii 1973-1974 și în perioada aprilie - mai 1975

1970-1972 = 100

Categorii de produse	Anul	Indici anuali	Aprilie	Mai
INDICE GENERAL	1973	170,3		
	1974	240,4	236,3	242,3
	1975		219,7a)	219,6a)
1. Produse alimentare	1973	160,6		
	1974	230,8	206,3	207,9
	1975		207,2a)	185,4a)
- cereale	1973	195,5		
	1974	261,5	232,6	209,9
	1975		210,5	189,4
- semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2		
	1974	240,8	222,4	240,4
	1975		209,8	179,4
- animale, carne și produse animaliere	1973	135,7		
	1974	128,3	126,0	127,7
	1975		154,6a)	156,2a)
- zahăr și produse tropicale	1973	179,3		
	1974	437,5	351,2	372,7
	1975		346,5	266,9a)
2. Combustibili	1973	209,2		
	1974	336,8	322,1	344,0
	1975		353,5	359,5a)
3. Materii prime industriale	1973	162,5		
	1974	216,1	222,3	225,2
	1975		185,6a)	191,5a)
- minereuri	1973	119,4		
	1974	139,6	145,1	149,4
	1975		145,8a)	147,5a)
- metale	1973	156,2		
	1974	231,5	237,9	243,9
	1975		184,7	193,0a)
- cauciuc	1973	191,6		
	1974	210,3	237,7	242,1
	1975		150,9	150,5
- lemn și produse din lemn	1973	177,4		
	1974	232,1	232,8	236,1
	1975		228,3a)	230,7a)
- fibre animale și vegetale	1973	188,0		
	1974	192,0	203,9	190,0
	1975		160,6	166,5a)
- piei	1973	176,9		
	1974	122,3	132,6	135,3
	1975		114,9	118,4

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, table, sîrmă neagră recoaptă, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hîrtie pentru ziar, hîrtie pentru saci, fibre celulozice, porci vii, vite cornute mari și miere.

America latină: ritmuri diferențiate

ÎN RAPORTUL său anual, Banca Internațională pentru Dezvoltare (B.I.D.) relevă că, pentru al doilea an consecutiv, rata de creștere reală a țărilor Americii Latine a depășit 7% în 1974. Documentul evidențiază o evoluție diferențiată în raport cu consecințele „crizei energetice". Încetinirea activității economice într-o serie de țări mai puțin dezvoltate a fost compensată de performanțele deosebite ale țărilor exportatoare de petrol. Pentru acest an se anticipează o deteriorare a principalelor exporturi de materii prime, care constituie una din principalele resurse de devize ale țărilor latino-americane.

1975 — an turistic modest

POTRIVIT tendințelor actuale, anul 1975 va fi un an modest pentru turism. Inflația și oscilațiile cursurilor de schimb vor avea o influență nefavorabilă în acest domeniu. Tendința care s-a manifestat anul trecut în favoarea unor concedii mai scurte la preț convenabil și în țări învecinate, are șanse de reeditare, și țări „ieftine" cum ar fi Anglia și Irlanda vor obține rezultate bune în timp ce stațiunile „de mare distincție" din Alpi vor pierde din atractivitatea lor. Se pare că, în ansamblu, anul 1975 va fi mai bun decît cel anterior, dar mai puțin bun decît anul 1973.

Anul 1975 în Canada

ANUL ACESTA economia canadiană nu va înregistra nici o creștere, iar rata inflației va fi de circa 10% — apreciază, în ultimul său raport trimestrial, Conference Board, organism privat de cercetare economică. Mai pesimist decît cel precedent, raportul evaluează rata șomajului în ultimul trimestru al anului la 8,5%, iar deficitul balanței comerciale externe pe 1975 la 5 miliarde dolari, în timp ce profiturile companiilor vor scădea cu 10% față de anul precedent. Aprecierile din ultima analiză sînt mai negative deoarece au fost luate în considerare și efectele accentuării recesiunii din alte țări capitaliste asupra economiei canadiene.

Producția mondială de cereale în creștere

PRODUCȚIA mondială de cereale ar putea fi în acest an cu 8% mai mare decît cea din anul precedent, ceea ce nu numai că ar da posibilitatea acoperirii necesarului de consum, dar ar permite și reconstituirea, cel puțin parțială, a stocurilor alimentare, a declarat ziarului Le Monde *(7 iunie) directorul general al F.A.O., A. H. Boerma. Aceste stocuri, care în mod normal ar trebui să reprezinte 17—18% din consumul mondial anual, s-au situat anul trecut la nivelul îngrijorător de scăzut — neînregistrat de multă vreme — de 12%.*

În ciuda ofertei alimentare în creștere, o serie de țări în curs de dezvoltare, între care Somalia (afectată și în prezent de foamete), țările din zona Sahelului etc. vor întîmpina dificultăți în finanțarea importurilor lor agricole, datorită scăderii cursurilor la unele din produsele lor de export (ceai, cacao, cauciuc, cafea etc.).

A. H. Boerma și-a exprimat regretul că în ciuda progreselor înregistrate în tehnologia agricolă și a unei mai intense cooperări internaționale în domeniul alimentar, în lume există încă 450 milioane de oameni subalimentați. Anul trecut, numai în Bangladesh și-au pierdut viața, datorită foametei, 30 000 de oameni, iar în perioada care s-a scurs din acest an, peste 100 000 oameni au avut aceeași soartă în nordul Kenyei, în ciuda programelor de ajutor alimentar.

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

Industria cartonului și hîrtiei

CONFORM evaluărilor F.A.O., în perioada 1970—1985 producția mondială de hîrtie urmează să crească de la 108,6 milioane de tone la 218,3 mil. t, iar cea de carton — de la 126,7 mil. t la 260 mil. t (mai mult decît dublu, în ambele cazuri); în ceea ce privește consumul cumulat (mediu) pe locuitor, acesta va spori de la 32 la 52 kg.

Se apreciază că ponderea principalilor producători în producția mondială de carton și hîrtie se va reduce în perioada examinată, și anume: cea a S.U.A. de la 40% (în 1970) la 37% (în 1985), iar cea a Europei occidentale — de la 27% la 25%; în același timp, greutatea specifică a producției Japoniei va spori de la 10% la 15%. Europa occidentală și America de Nord vor cunoaște în perspectivă un deficit de materie primă lemnoasă, ceea ce va determina, în viitor, eforturi crescînde pentru sporirea ponderii maculaturii și a plantelor anuale în ansamblul materiei prime utilizate de industria cartonului și hîrtiei.

Parcul mondial de calculatoare electronice

UN STUDIU de piață publicat de revista americană „Columbia Journal of World Business" estimează că parcul mondial de calculatoare electronice (instalate) va crește de la 100 000 de unități în 1970 la 800 000 în 1980. Se apreciază că, în același interval, ponderea Americii de Nord în acest parc se va micșora de la 60% la 50%.

În ceea ce privește valoarea vînzărilor de calculatoare, aceasta urmează să evolueze, în principalele țări capitaliste astfel:

Țara	Vînzări (mil.dolari) 1970	Vînzări (mil.dolari) 1980
S.U.A.	5400	15600
Canada	310	1270
Anglia	470	1560
Franța	425	1850
R.F.G.	580	2400
Italia	245	1200
Japonia	680	5100

Conjunctura economiei țărilor capitaliste

REDRESAREA ÎNTÎRZIE

APRECIERILE ce se emit în Occident asupra perspectivelor ieșirii din criza economică se caracterizează în momentul de față printr-o notabilă rezervă. Pînă nu demult tonalitatea generală a aprecierilor a fost aceea de speranță într-o redresare moderată a economiei țărilor capitaliste în semestrul II al anului în curs, urmată de o reluare a mersului ascendent în 1976, cu resorbirea treptată a șomajului și a efectelor inflației. Dar în pragul celei de-a doua jumătăți a anului 1975, indicatorii disponibili ai activității economice arată că severitatea recesiunii a fost subevaluată, că manifestările ei au tendința de a se prelungi și că în consecință o redresare în acest an devine treptat mai puțin probabilă, optimiștii trebuind să-și mute privirile ceva mai departe în viitor.

Observatori mai pesimiști evocă din nou posibilitatea unei depresiuni de durată. Paul Fabra, constatînd că „țările lumii capitaliste de-abia încep să abandoneze iluziile lor prea îndelung întreținute cu privire la șansele unei reluări serioase a activității economice în semestrul al doilea“, scria nu demult : „Atît în Statele Unite cît și în Europa, lumea capitalistă pare să se afunde încet-încet într-o depresiune al cărei sfîrșit nu se întrevede“ („Le Monde“, 24 mai). Un analist vest-german, care conchide și el că în primele luni ale anului situația de ansamblu a economiei capitaliste nu a contenit să se degradeze, rezumă astfel starea de spirit care însoțește această evoluție : „Tot mai des se face auzită întrebarea dacă economia mondială (capitalistă — n.n.) se află în pragul unei crize ca aceea de la începutul anilor '30“, („Intereconomics“, nr. 5/1975).

Pe măsură ce capătă contururi mai precise dimensiunile actualei recesiuni — neîndoielnic cea mai adîncă și cea mai prelungită de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial — analogiile cu deceniul al patrulea apar în orice caz observatorilor occidentali nu chiar atît de hazardate ca în urmă cu cîteva luni. Nu toți indicatorii — și nu în toate țările — vorbesc unitar despre aceeași tendință spre agravarea crizei. Dar îndepărtarea orizontului de reluare a creșterii pe măsură ce devine mai prognosticabilă conjunctura semestrului II și a întregului an 1975 este în momentul de față ipoteza de lucru cea mai răspîndită în Occident.

Revizuiri în minus

LA MIJLOCUL acestei primăveri devenise clar că nu numai S.U.A., cum se credea pînă atunci, ci o serie de țări capitaliste dezvoltate trec prin faza recesivă cea mai accentuată din perioada postbelică. Datele acumulate confirmau că, exceptînd Norvegia, nici una din țările industriale membre ale O.C.D.E., nu atinge în 1975 ritmurile de creștere a P.N.B. din 1973. În plus, însă, intrau în zona scăderii producției naționale Italia și Elveția, mai recent Anglia și Franța, iar apoi, după unele date, și R.F. Germania. Această operațiune de revizuire în minus a prognozelor întocmite în iarna 1974/75 încă nu poate fi socotită încheiată la ora actuală. Se apreciază însă că pe ansamblul țărilor O.C.D.E. producția de bunuri și servicii scade în semestrul I 1975 cu 3% față de semestrul II 1974, atunci cînd prognozele de la începutul iernii indicau o creștere de 0,2%.

Tendința revizuirilor actuale poate fi ilustrată cu cazul Elveției. În pragul anului în curs autoritățile elvețiene considerau ca posibilă o scădere a produsului național real situată între 1% și 1,5% față de 1974. Cererea globală a continuat însă să slăbească dincolo de limitele scontate, și nu numai pe seama pieței interne ca în momentul prognozei inițiale, ci și prin contracția cererii externe. La sfîrșitul lunii mai autoritățile și-au mărit, de aceea, evaluarea scăderii probabile la peste 3% pe anul 1975, conchizînd totodată că o stabilizare a P.N.B. va putea surveni abia în 1976, dacă se va ameliora climatul economic internațional și dacă va avea loc o trecere generalizată a țărilor capitaliste la o politică conjuncturală expansivă („Neue Zürcher Zeitung“, 27 mai).

Tabel nr.1

Dinamica prețurilor de consum, modificarea în procente față de anul precedent

	1973	1974	1975 progn.
S.U.A.	6,2	11,1	1o,o
Canada	7,6	1o,9	11,o
Japonia	11,8	24,4	14,o
Belgia	6,9	12,7	11,o
R.F.G.	6,9	6,9	5,5
Danemarca	9,3	15,1	15,o
Finlanda	11,7	17,6	15,5
Franța	7,3	13,6	11,o
Anglia	9,2	16,o	17,o
Italia	1o,7	19,3	19,o
Olanda	8,o	9,6	9,5
Norvegia	7,3	9,4	1o,5
Austria	7,5	9,5	9,o
Suedia	6,7	1o,o	1o,o
Elveția	8,7	9,8	7,5
Tările OCDE, total	7,7	13,3	11,5
Tările OCDE din Europa	8,7	13,5	12,o

Sursa tabelelor: Osterreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte, 4/1975.

Evaluarea cea mai recentă a produsului intern brut al R.F.G. pe 1975 situează dinamica sa față de anul precedent între 0 și 1% (DIW, „Wochenbericht“, nr. 18—19/75), după ce se contase pe un spor cert de 2%. Evaluări mai recente amintesc despre posibilitatea unei „creșteri cu semnul minus“, citînd scăderea producției naționale cu 3% în primul trimestru („Die Zeit“ 30 mai). De reținut că în primele luni ale anului nivelul producției industriale vest-germane era după date recente cu 8—10% mai scăzut decît în perioada corespunzătoare din 1974. Ultimele cifre disponibile pentru Franța, indică, de asemenea, un nivel al producției industriale în scădere cu circa 8% față de perioada comparabilă din anul precedent (suplimentul conjunctural la „Problèmes économiques“ nr. 1422, din 14 mai). Iar pentru Italia datele oficiale vorbesc despre o producție industrială diminuată în primele două luni din 1975 cu 11,2%. Din surse O.C.D.E. rezultă că în principalele state membre ale organizației producția industrială a înregistrat scăderi situate între 10% și 20%.

Ponderea S.U.A. în ansamblul economiei capitaliste conferă evoluțiilor din această țară, după cum se știe, un rol deosebit de important în configurarea conjuncturii occidentale. Or, foarte recent s-a anunțat că prognoza oficială asupra dimensiunilor recesiunii din acest an a fost revizuită în sensul unei accentuări a scăderii producției („International Herald Tribune“, 31 mai — 1 iunie). Potrivit datelor publicate, scăderea va atinge 3,6% pe tot anul 1975, față de 3,3% cît se prevăzuse la începutul iernii. Modificarea este însoțită, pe de altă parte, de o reevaluare „în plus“ a redresării pe care autoritățile economice americane o prognosticheazǎ pentru anul viitor. Analizele O.C.D.E. operează deocamdată cu cifra de 4% în ceea ce privește amploarea scăderii produsului național brut al S.U.A. în acest an. În ceea ce privește nivelul producției industriale, ultimele cifre (pe aprilie) indică o scădere cu circa 12% în decurs de un an.

„Suveranul econom“

TENDINȚA de prelungire a recesiunii și de adîncire a ei, pe care o oglindesc revizuirile citate ale perspectivelor ieșirii din criză, își are originea în slăbiciunea persistentă a cererii globale. Toate componentele principale ale acesteia prezintă aceeași caracteristică.

Piața internă a țărilor capitaliste este dominată, după constatările concordante ale observatorilor occidentali, de „reținerea“ consumatorilor. Măsurile de stimulare a consumului privat, aplicate în unele țări, de exemplu sub forma unor înlesniri fiscale, nu au dat rezultatele scontate. A precumpănit influența factorilor de bază care acționează defavorabil în împrejurările actuale asupra „înclinației spre consum“ — scumpetea, restrîngerea veniturilor maselor principale ale populației, creșterea șomajului. Se constată în același timp și o creștere a economiilor, care îi determină pe comentatori să afirme, prin aluzie la teoria occidentală despre așa-zisa „suveranitate a consumatorului“, că „suveranul preferă să economisească“. Reprobarea implicită în unele din aceste comentarii, care susțin mai mult sau mai puțin direct că economiile frînează în împrejurările date redresarea, nu ține seama de faptul că este vorba esențialmente de măsuri de precauție ale consumatorilor, de economii dictate de nesiguranța zilei de mîine. Dealtfel, cum relatează tot mai des presa, restrîngerea consumului privat are loc nu numai pe seama bunurilor de uz îndelungat sau al construcției de locuințe, ci a început să afecteze și capitolul „alimentație“ al bugetelor de familie, care este reorientat spre produse mai puțin prelucrate și mai ieftine.

Analiștii occidentali ai conjuncturii curente relevă, ca un simptom încurajator în ceea ce privește dinamica viitoare a consumului privat, o oarecare încetinire a ritmurilor lunare de creștere a prețurilor în unele țări. Prognoza pe tot anul 1975 (tabelul nr. 1) nu indică însă deocamdată o reducere notabilă a nivelului scumpetei, de natură să atenueze știrbirea continuă a veniturilor maselor de salariați. Pe de altă parte, șomajul crește mai departe într-o serie de țări și în general nu dă semne că ar putea scădea într-un viitor imediat. Numărul șomerilor totali în țările O.C.D.E. este evaluat actualmente la peste 14 milioane (circa $5^0/_0$ din mîna de lucru), din care 8,5 milioane în S.U.A. unde procentul șomerilor a reprezentat în mai $9,2^0/_0$ din populația activă. Pe lîngă aceasta există însă milioane de persoane rămase fără lucru pe care statisticile oficiale nu le înregistrează ca atare: „Dimensiunile neocupării mîinii de lucru, se arată într-o analiză recentă a DIW privind conjunctura economiei occidentale, nu sînt reflectate decît parțial de statistica șomajului. Căci, abstracție făcînd de reducerea timpului lucrat și de abolirea orelor suplimentare, s-a trecut pe scară largă la sistări temporare de producție, s-au impus concedii obligatorii și s-a restrîns folosirea mîinii de lucru străine. De asemenea, în diferite țări, creșterea numărului absolvenților care nu găsesc locuri de muncă nu s-a oglindit în statistica șomajului". Cu alte cuvinte, proporția șomajului este considerabil mai mare decît cea pe care o exprimă datele publicate curent, ceea ce înseamnă că influența reală a acestui factor asupra stării și perspectivelor cererii globale este încă mai puternică decît se poate evalua la prima vedere. Observatorii occidentali sînt unanimi în aprecierea că o evoluție mai favorabilă în domeniul utilizării mîinii de lucru nu poate fi așteptată înainte de 1976.

Tabel nr.2

Dinamica investițiilor brute în cîteva țări capitaliste dezvoltate, modificarea în procente față de anul precedent

	1973	1974	1975[x]
S.U.A.[xx]	7,9	- 7,3	-11,0
Japonia	15,2	-11,5	2,0
Belgia	9,4	6,9	- 3,0
R.F.G.	1,1	- 7,9	- 1,5
Franța	6,8	4,5	1,5
Anglia	4,8	- 3,1	- 1,0
Italia	9,9	4,5	-10,5
Olanda	6,3	- 6,5	0,5
Austria	2,8	1,2	0,5
Elveția	-0,2	- 7,5	- 8,5

x Prognoză.
xx Numai investițiile private.

Criza politicii economice

ASUPRA CERERII globale se răsfrînge firește tendința generalizată de încetinire sau reducere a investițiilor de capital, tendință care se accentuează în anul în curs într-un șir de țări (tabelul nr. 2). În același sens acționează stagnarea care s-a profilat în comerțul exterior al țărilor capitaliste: „creșterea zero" prognosticată pentru 1975 (tabelul nr. 3) înseamnă că tinde să dispară într-o măsură sau alta și această cale de compensare a insuficienței cererii interne. Reducerea însemnată și, se pare, întrucîtva bruscă a dimensiunilor cererii externe este un aspect al generalizării recesiunii în țările capitaliste dezvoltate care, după cum se știe, desfășoară între ele o parte preponderentă a comerțului lor internațional. Este de așteptat în aceste condiții o creștere a interesului țărilor occidentale pentru schimburile și cooperarea cu țările socialiste, precum și cu țările în curs de dezvoltare, care constituie piețe cu vaste posibilități de absorbție în perspectivă.

În fața încetinelii cu care se manifestă așteptatele semne de redresare conjuncturală în Occident, apare din nou adînca dilemă în care se află politica economică a țărilor capitaliste: să combată mai ales inflația, cu riscul de a agrava tendințele recesive, sau să pună accent pe stimularea conjuncturii, cu riscul de a înteți din nou acțiunea factorilor inflaționiști. Dilema rămîne acută cel puțin atîta timp cît faza actuală îi îndreptățește pe observatori să o caracterizeze ca o „recesiune inflaționistă", ceea ce nu este de fapt decît un alt nume pentru stagflație. Dar căutările de soluții pentru stagflație implică un element de primă importanță care nu apare direct în nici una din denumirile date fenomenului: șomajul, opțiunile în legătură cu dimensiunile acestuia care pot fi socotite tolerabile din punct de vedere politic.

Tabel nr.3

Evoluția comerțului internațional al țărilor capitaliste, în miliarde dolari și procente

	1971	1972	1973	1974 prel.	1975 progn.
Valoarea medie a exportului și importului	322	380	524	766	850
Modificări procentuale față de anul precedent:					
Valoarea în prețurile curente	+12	+18	+38	+46	+11
Nivelul prețurilor	+ 5	+ 8	+21	+40	+11
Volumul fizic	+6	+ 9	+14	+ 5	0
Soldul balanței comerciale a țărilor capitaliste dezvoltate	-10	-13	-21	-61	-50

Chiar și acei economiști occidentali care consideră că politica economică aplicată în ultimul timp a repurtat oarecare succese pe frontul antiinflaționist admit că țările respective mai au un drum lung de parcurs înainte de a se putea vorbi de stabilizare conjuncturală. Or, acest drum lung este marcat de niveluri ale șomajului cum nu le-a mai cunoscut lumea capitalistă de decenii. Oricît se caută în țările capitaliste să se evite dramatizarea unor aspecte ale actualei crize economice, șomajul nu este dintre acelea care pot fi ușor estompate, între altele dat fiind reverberațiile sale în toate păturile sociale și perceperea sa inevitabilă și de către cei care continuă să aibă de lucru. În fața potențialului politic exploziv al problemei, „preferințele politicii economice par să se fi deplasat în măsură mai mare spre combaterea șomajului, în timp ce obiectivul stabilității prețurilor trece vădit pe planul al doilea. Aceasta — apreciază „Neue Zürcher Zeitung" care face constatările citate — ar putea să ducă în viitor la mari dificultăți, dacă măsurile în scopuri expansive care se aplică pretutindeni vor începe să acționeze cumulativ și dacă redresarea va trebui plătită cu prețul unor ritmuri inflaționiste extrem de ridicate".

După cum se vede, dilema rămîne integral în actualitate, determinînd și pe unii observatori occidentali să considere că situația de criză din economia capitalistă este dublată de o criză a politicii economice. Rămîne de văzut în ce fel și în ce măsură aceasta din urmă ar putea beneficia de pe urma unei eventuale intrări în convalescență a conjuncturii.

I. PĂDUREANU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

S. U. A.: Durata comparativă a recesiunii

ACTUALA perioadă de recesiune în evoluția economiei Statelor Unite este cea mai amplă — în ceea ce privește efectele asupra nivelului unor indicatori economici de bază (P.N.B., producția industrială, șomajul etc)., — după criza economică din 1929—1933. După cum rezultă din graficele alăturate, publicate de revista „United States News and World Report", dintre cele șapte perioade de recesiune care au avut loc în economia S.U.A. între anii 1929 și 1975, actuala recesiune înregistrează și durata cea mai mare. Totodată, dacă în cursul perioadelor anterioare de recesiune (exceptînd criza din 1929—1933) scăderile P.N.B. (în prețuri constante) n-au atins $4^0/_0$, actuala recesiune a amputat P.N.B.-ul Statelor Unite cu $7,4^0/_0$. Întrucît tendința recesionistă se menține în continuare, este posibil ca aceste diferențe să se mai mărească.

N. P.

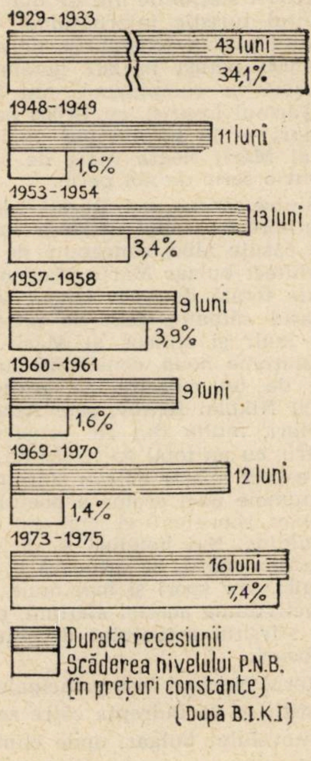

(După B.I.K.I)

Organizarea științifică a muncii în industria U. R. S. S.

METODELE de organizare științifică a muncii (O.S.M.) cunosc o extindere tot mai largă în industria Uniunii Sovietice. În timp ce în 1971 în asemenea acțiuni erau cuprinși 7,2 milioane de angajați ai întreprinderilor industriale, în 1972 cifra respectivă era de 9,4 milioane, iar în 1973 — de 10,6 milioane de persoane. Economiile de muncă rezultate de pe urma aplicării O.S.M. în industrie echivalează cu 315,9 mii de lucrători/an în 1971, cu 371,6 mii în 1972 și cu 390,4 mii de lucrători/an în 1973.

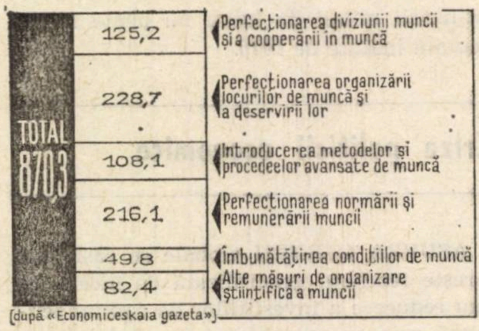

(după «Economiceskaia gazeta»)

Eficiența economică totală a O.S.M. în industrie este evaluată — în anul 1973 — la 870,3 milioane de ruble, structura realizărilor pe diferite categorii de măsuri fiind prezentată în graficul alăturat. După cum se vede, cele mai însemnate economii se obțin de pe urma perfecționării organizării locurilor de muncă și a deservirii lor, precum și de pe urma perfecționării normării și remunerării muncii.

R. D. G.: protejarea mediului înconjurător

ÎN R. D. GERMANĂ, țară cu o densitate relativ ridicată a populației (157 loc./kmp) și cu un nivel înalt de dezvoltare a industriei, se acordă o atenție susținută protejării mediului înconjurător. De pildă, în țară se extrag anual circa 250 mil. tone de lignit din mine imense „la zi". În 1973, însă, față de 2 388 ha terenuri agricole date în exploatare minieră au fost recultivate 2 448 ha. În timp ce în 1960 raportul dintre terenurile date în folosință industrială și cele recultivate era de 2,8/1, începînd in 1960 raportul s-a schimbat în favoarea acestora din urmă.

Pentru îmbunătățirea calității apei și asigurarea utilizării ei repetate, în anii 1971—1973 au fost construite — în primul rînd în zonele industriale — peste 300 de instalații de purificare. Pe de altă parte, prin modificarea structurii combustibililor utilizați, prin extinderea sau modernizarea instalațiilor de reținere a impurităților industriale etc., s-a reușit să se reducă în ultimii ani gradul de poluare a aerului la Berlin, Halle, Cottbus și alte centre industriale.

Nu chemați poliția...

„DACĂ UN PERSONAJ scund, amabil și cu părul cărunt vă acostează în New York și se oferă să vă vîndă podul Brooklyn, nu chemați poliția. Acesta trebuie să fie primarul Abe Beame, care încearcă să redreseze bugetul orașului" — scrie revista **Newsweek** subliniind că New Yorkul, ca și toate marile orașe americane, trece în prezent prin cea mai acută criză economică de la marea depresiune din 1929—33. Pe lîngă conjunctura economică nefavorabilă ce afectează întreaga țară, la această criză a contribuit și exodul masiv al locuitorilor spre zonele suburbane, pentru a scăpa de povara impozitelor orășenești, de poluare, de flagelul criminalității etc. În acest an, scrie revista, primăria New York-ului va înregistra un deficit de aproximativ 1 miliard dolari, iar pentru următorul an fiscal s-a prevăzut un buget cu un deficit de alți 641,5 milioane dolari. Remediile care se au în vedere vor determina o nouă înrăutățire a condițiilor de trai ale locuitorilor marii metropole : închiderea a opt spitale municipale, desființarea a 66 de unități de pompieri, reducerea cu 25% a personalului poliției orășenești, concedierea a 38 000 de lucrători din serviciile comunale, inclusiv din serviciile de salubritate. „Singura cale de ieșire din această situație — scrie revista — constă în restructurarea întregului sistem administrativ al orașului. Actuala criză trebuie să determine un pas decisiv în această direcție".

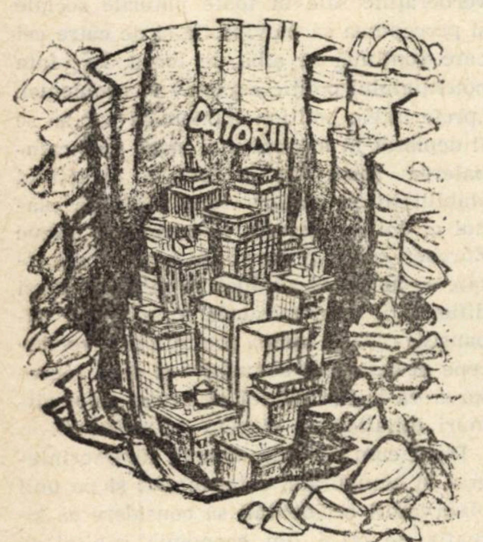

Noi perle pe litoralul bulgar

PE LÎNGĂ stațiunile intrate mai demult în circuitul turistic internațional — precum Zlatni piasăți (Nisipurile de aur), cu circa 27 000 paturi în 287 hoteluri plus 6 000 locuri în campinguri, sau Slăncev Briag (Țărmul însorit), cu 18 000 paturi în 82 hoteluri — în ultimii ani pe litoralul bulgar al Mării Negre (lung de 378 km) au apărut o serie de noi perle.

Una dintre acestea este Rusalka, la cîțiva km spre nord de Capul Caliacra : un complex de căsuțe albe, concepute de cunoscutul arhitect bulgar Marin Marinov, cu o capacitate totală de 1 000 locuri, valorifică peisajul sălbatic, plin de pitoresc al malului înalt și stîncos al Mării Negre. O altă stațiune nouă, construită cu multă fantezie de un colectiv de arhitecți în frunte cu Nikolai Nenov, este Albena. 33 de hoteluri, multe din ele construite în amfiteatru, cu un total de 13 000 de paturi, dau un aspect aparte acestei stațiuni, care poartă numele unei eroine a poetului Iordan Iovkov, reprezentînd simbolul frumuseții feminine. Noi hoteluri și un restaurant sub apa mării, ce urmează a fi construite aici, vor spori și mai mult, în viitor, atractivitatea acestei stațiuni, care va avea la sfîrșitul actualului deceniu circa 18 000 locuri.

În viitorul cincinal însă principalul efort de investiții se va îndrepta către zona sudică a litoralului bulgar, unde clima permite prelungirea sezonului pînă către sfîrșitul lunii octombrie.

Planul general de amenajare și echipare a zonei sudice a litoralului bulgar pînă în anul 2 000, recent adoptat, prevede ca în 1990 numărul turiștilor care-și vor putea petrece concediul în această zonă să ajungă la circa 2 250 000, din care circa 1 200 000 turiști străini.

Egiptul va lansa un satelit artificial

R.A. Egipt a înscris în bugetul său pe 1975 un credit de 5 milioane lire egiptene pentru finanțarea lansării primului său satelit artificial de telecomunicații. Satelitul va avea o capacitate de 120 de canale și ar putea fi utilizat atît pentru comunicații telefonice cît și pentru transmiterea de programe radio și de televiziune. Lansarea satelitului și construcția unei stații terestre de telecomunicații prin satelit urmează să se realizeze în 1976.

După dilemă...

DILEMA „a fi sau a nu fi..." în Piața Comună s-a rezolvat prin referendumul ținut recent în Anglia mai repede și mai tranșant decît precedenta dilemă hamletiană. Speranțele pe care le leagă de acest pas cercurile economice de dincolo de Canalul Mînecii pot fi citite în filigran în graficul alăturat. Deși în actuala recesiune indicele producției industriale engleze a avut cel mai puțin de suferit pînă în prezent dintre toate țările C.E.E., datele din grafic arată că într-o perspectivă de mai lungă durată Anglia are de recuperat o apreciabilă rămînere în urmă în domeniul creșterii productivității muncii față de Franța și R.F.G., țări cu o pondere ridicată în Piața Comună.

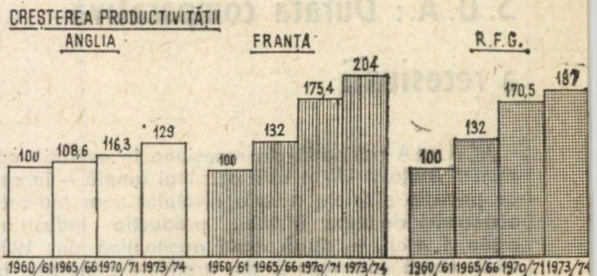

INDICELE RAPORTULUI DE SCHIMB

ALĂTURI de alți indicatori sintetici cu ajutorul cărora sînt evidențiate modificările de ordin cantitativ și calitativ ce apar în sfera relațiilor economice internaționale (indicele volumului valoric și indicele volumului fizic al comerțului mondial, indicele prețurilor, indicele acoperirii importului prin export etc.), indicele raportului de schimb, cunoscut în literatura internațională de specialitate sub denumirea de „terms of trade“ sau „rapport d'échange“, este un instrument utilizat frecvent de specialiști în vederea reliefării influenței exercitate de variația prețurilor externe asupra puterii de cumpărare a unei țări și, în ultimă instanță, asupra dinamicii rentabilității schimburilor sale externe.

După cum se poate observa, indicele raportului de schimb $I_{RS} = \frac{I_{pe}}{I_{pi}} . 100$ se prezintă sub forma unui raport procentual între indicele prețurilor medii de export (Ip.e.) și indicele prețurilor medii de import (Ip.i.). Făcînd abstracție de cantitățile de mărfuri efectiv exportate sau importate, cu ajutorul acestui indice se poate urmări deci modul cum evoluează, față de o anumită perioadă de timp luată ca bază de comparație, puterea de cumpărare a unei țări, a unei regiuni sau grupări economice.

Pentru înțelegerea semnificației economice a acestui indice ne vom servi de un exemplu pur ipotetic și extrem de simplificat.

Să presupunem că în comerțul exterior al țării X predomină la export autocamioanele (A), iar la import laminatele (L). Prețurile medii, indicii acestor prețuri (baza 1970 = 100) și indicele raportului de schimb ar putea evolua astfel :

Indicatori	1970	1971	1972	1973	1974
Export					
Prețul A în dol./buc.	1700	1830	1970	2200	2300
Indicele prețului (Ip.e)	100	108	116	129	135
Import					
Prețul L în dol./t	127	110	135	180	265
Indicele prețului (Ip.i)	100	87	106	142	207
Indicele raportului de schimb (I_{RS})	100	124	109	91	65

Abaterea mărimii I_{RS} de la 100 arată că țara X a dobîndit în intervalul 1970—1974, pentru aceeași cantitate de mărfuri exportate, o cantitate mai mare (în 1971 și 1972) sau mai mică (în 1973 și 1974) de mărfuri importate, comparativ cu cea obținută în anul de bază 1970. Generalizînd exemplul nostru și considerînd că cifrele se referă, în fapt, la prețurile medii obținute pe ansamblul exportului și importului, se poate spune că în pofida creșterii sensibile a prețurilor de export, puterea de cumpărare a țării X a slăbit sensibil, îndeosebi în ultimii doi ani ai intervalului.

Întrucît în formula I_{RS} prețurile de export (import) pot fi înlocuite cu alte categorii de prețuri (de pildă cu prețurile internaționale, prețurile practicate numai în relațiile bilaterale cu o anumită țară etc.), gama semnificațiilor sale economice sporește sensibil. Acest indice constituie un mijloc prețios de apreciere a tendinței prețurilor externe, a modalităților în care se desfășoară relațiile de schimb cu străinătatea, și de individualizare a sarcinilor de politică comercială ce rezultă din desfășurarea acestor schimburi.

Gh. NISTOR
INSCIN

Boeing, Boeing

Mihai Demetriad, Brașov, — 1) Viitorul salon al aeronauticii și spațiului de la Le Bourget este programat pentru 1977. După cum releva ziarul „Le Monde“ (7 iunie), ediția din acest an a tradiționalului Salon a arătat că firmele vest-europene suferă în prezent o „ofensivă comercială fără precedent a construcției de avioane americane“. O concurență cel puțin la fel de intensă din partea firmelor americane există și în domeniul aviației militare, așa cum au evidențiat recentele episoade ale adjudecării „contractului secolului“. 2) Cu 188 avioane civile comandate și 189 aparate vîndute anul trecut, firma americană „Boeing“ din Seattle a acoperit în 1974 56% din necesarul lumii occidentale, reprezentînd un concurent redutabil pentru restul firmelor occidentale. Alături de perfecționarea unora din tipurile actuale de avioane ale firmei, inclusiv a gigantului Boeing 747 („Jumbo“), care există în prezent în 8 variante, după ce a traversat o perioadă de dificultăți, și renunțarea la altele (cvadrireactorul Boeing 707 are deja 17 ani), firma americană pregătește în prezent noi tipuri de avioane în intenția de a-și asigura supremația pe piața capitalistă și în ultimul sfert al acestui veac. Dintre acestea se menționează proiectul 7x7, care ar putea fi gata prin 1980 sau 1981, echipat cu reactoare de 10 tone. Alt proiect (727—300) vizează alungirea trireactorului Boeing 727, din care pînă la 31 martie a. c. firma din Seattle vînduse 1 198 exemplare.

O dezvoltare va cunoaște și varianta pentru transportul de mărfuri a cvadrireactorului 747, pornindu-se de la previziunea că traficul aerian de mărfuri va crește în cursul următorilor cincizece ani de două ori mai rapid decît traficul de pasageri. De remarcat că în 1958 firma Boeing lucra în proporție de 95% pentru Pentagon.

Banca Reglementelor Internaționale

Ștefania Teodorescu, Șimleul Silvaniei — Banca Reglementelor Internaționale (B.R.I.), la a cărei recentă adunare generală anuală vă referiți, are sediul la Basel și a fost creată în anul 1930. Această „bancă a băncilor centrale“ sau „club al băncilor centrale“, cum a fost supranumită, numără printre membrii săi băncile de emisiune din 30 de țări (majoritatea celor europene, — fără U.R.S.S. și R.D.G. —, plus cinci extraeuropene : S.U.A., Canada, Japonia, Australia și Africa de Sud), care dețin cea mai mare parte a capitalului Băncii în valoare de 1,5 miliarde de franci elvețieni aur. O mică parte a acțiunilor se află în mîinile unor particulari, care însă nu au drept de vot. Potrivit statutului, funcțiile B.R.I. sînt : promovarea colaborării dintre băncile centrale, elaborarea unor facilități suplimentare pentru tranzacțiile financiare internaționale, custode sau agent al unor tranzacții financiare internaționale în baza unor acorduri speciale între părțile contractante, ca de exemplu în cazul „Fondului Kissinger“ în valoare de 25 miliarde de dolari. B.R.I. este în esență „un for de discuții unic în felul său, care se ocupă de variate aspecte ale relațiilor financiare interstatale“, după cum o caracterizează **Neue Zürcher Zeitung** (27 martie a. c.).

Din iunie 1967, președintele ales de B.R.I. este profesorul olandez Jelle Zijlstra, doctor în științe economice. În perioada 1952—1959 J. Zijlstra a fost ministrul economiei al țării sale, iar în 1959—1963 ministru al finanțelor. În 1962—1963 J. Zijlstra a fost președintele Consiliului guvernatorilor al Băncii Europene de Investiții, iar în 1966—1967 prim-ministru al Olandei.

Conductă la Adriatica

Sandor Kalasz. Cluj — După cum informează presa străină, în luna mai pe insula Krk (Iugoslavia) au început lucrările pregătitoare pentru instalarea conductei petroliere, care — pornind de la țărmul Adriaticii — va traversa Iugoslavia, Ungaria și va ajunge în Cehoslovacia. Conducta urmează să transporte țiței adus cu nave petroliere din Orientul Apropiat, în țările respective. Pînă la orașul iugoslav Sisak ea va avea o capacitate anuală de transport de 34 milioane de tone, din care 24 mil. tone vor fi destinate rafinăriilor iugoslave. Restul de 10 mil. tone de țiței va fi dirijat, în părți egale, către Ungaria și Cehoslovacia.

Țările africane în curs de dezvoltare

Mircea Caranfil, Orșova. — Cuprinzînd o populație de aproximativ 400 milioane locuitori la sfîrșitul anului 1974, țările africane prezintă, însă, o densitate relativ scăzută în comparație cu media pe glob, respectiv 11 loc./kmp față de 25 loc./kmp. Numai pentru țări au o populație de peste 20 milioane locuitori — Nigeria (58 mil.), R. A. Egipt (34,8 mil.), Etiopia (26 mil.), Zair (21,6 mil.) —, majoritatea celorlalte avînd sub 5 milioane locuitori.

Creșterea demografică înregistrează ritmuri medii anuale de 2,3%, inferioare celor din Asia (2,7%) și din America Latină (2,8%). O caracteristică o constituie tinerețea populației (aproximativ 43% din numărul populației fiind sub 15 ani) și ritmul înalt de creștere a populației urbane : 5,4% pe an.

Dezvoltarea economică a țărilor africane în curs de dezvoltare în ultimul deceniu este caracterizată de un ritm mediu anual de creștere a produsului național brut (P.N.B.) inferior obiectivului de 5% prevăzut pentru primul Deceniu al Dezvoltării. Numai 20 de țări africane în curs de dezvoltare au înregistrat ritmuri de peste 5% pe an.

Rezultatele înregistrate pînă în prezent pun sub semnul întrebării posibilitatea realizării ritmului anual de creștere a P.N.B. de 6%, prevăzut pentru cel de al doilea Deceniu al Dezvoltării.

Aproximativ două treimi din țările africane nu depășesc un P.N.B. pe locuitor de 150 dolari, cea mai mare parte din restul țărilor realizînd între 151 și 300 dolari pe locuitor. După datele publicate, în 1974, de către B.I.R.D., țările cu cel mai scăzut nivel al P.N.B./locuitor (sub 100 dolari) sînt : Ruanda (60), Burundi și Volta Superioară (70), Etiopia, Somalia, Mali și Ciad (80), Guineea și Niger (90). Un P.N.B./locuitor de peste 300 dolari înregistrează numai Libia (1 830), Gabon (880), Algeria (430), Angola (390), Tunisia și Zambia (ambele 380) și Coasta de Fildeș (340).

Se apreciază că în perioada 1960—1971 a scăzut ponderea agriculturii în P.I.B., în favoarea ponderii industriei și în special a industriei prelucrătoare, precum și a sectorului comercial.

Marcel MOLDOVEANU

Suplimentul „R.E.“

Un grup de economiști din cadrul Administrației Financiare din Galați — Suplimentul „Revistei economice“ se difuzează săptămînal, împreună cu revista, numai abonaților (persoane fizice sau juridice), în cadrul aceluiași preț. Aceasta este explicația situației pe care ne-o semnalați în scrisoarea dv., că revistele difuzate prin chioșcurile P.T.T.R. nu conțin acest supliment. Prin urmare, numai abonarea la revistă vă poate asigura și primirea suplimentului publicitar. În ce privește lucrările cu caracter juridico-economic publicate de revista noastră, ele pot fi procurate adresînd solicitarea dv. redacției, care vi le va expedia prin poștă.

curier

Perfecționarea pregătirii

ELENA CONSTANTINESCU, București — Personalul care este scos din producție și trimis la o formă de perfecționare a pregătirii profesionale, în condițiile prevăzute de legea nr. 2 1971, are dreptul la : retribuția tarifară și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, conform art. 24 din legea susmenționată. Cadrele cu funcții de conducere au dreptul, în cadrul în care pregătirea nu depășește 30 de zile și la indemnizația de conducere ; transportul pe C.F.R. clasa a II-a indiferent de distanță ; asigurarea cazării prin grija unității. Aceasta nu poate acoperi cheltuielile de cazare la hotel. În cazul în care nu se poate asigura cazarea de unitate, se decontează cîte 10 lei pentru fiecare noapte (în mediul urban).

Personalul trimis la o formă de perfecționare a pregătirii profesionale nu beneficiază de diurnă.

Drepturile sus-arătate sînt prevăzute în art. 11 din H.C.M. nr. 129 1959, a căror valabilitate a fost menținută prin H.C.M. nr. 2 105/1959.

Concediu fără plată

MONICA GHEAȚĂ, Oradea — Față de prevederile art. 127 din Codul Muncii, reglementarea privind posibilitatea încadrării femeilor, mame a unor copii mici în vîrstă de pînă la 7 ani, nu exclude posibilitatea acordării, la cererea justificată a lucrătoarelor în cauză, a concediului fără plată, în măsura în care interesele serviciului permit acordarea acestui concediu.

Perioada concediului fără plată de pînă la 30 zile, într-un an calendaristic, se consideră vechime în muncă. În cazul în care s-a acordat un concediu cu durată mai mare, restul perioadei nu se include în vechimea în muncă. Întrucît în perioada concediului fără plată se menține contractul de muncă, acesta fiind numai suspendat în efectele sale, acordarea concediului nu determină întreruperea vechimii.

Sporul de șantier

MIRCEA NICOLAESCU, Brașov — Așa cum arătați și dv., reglementările în vigoare prevăd obligația, pentru personalul cazat individual, de a face dovada situației sale de nelocalnic și anume că în localitatea de domiciliu indicată în buletinul de identitate își are în fapt locuința personală pentru care suportă cheltuielile de întreținere și plata chiriei sau a impozitului pe clădiri.

Personalul cazat prin grija unității în clădiri închiriate, beneficiază de sporul de șantier numai dacă face dovada susmenționată întrucît în art. 7 din H.C.M. nr. 77/1975 se precizează expres această cerință care se referă și la clădirile închiriate de unitățile respective.

Vechime în meserie

GHEORGHE CRISTESCU, București — Echivalarea studiilor efectuate de absolvenții învățămîntului mediu, de cultură generală, care sînt, totodată, și absolvenți ai învățămîntului profesional, cu studiile efectuate de absolvenții școlilor de specializare postliceală, s-a făcut, conform competenței ce-i revine prin lege, de Ministerul Educației și Învățămîntului, de acord cu Ministerul Muncii.

În aplicarea prevederilor anexei I, la legea nr. 12/1971, această echivalare s-a comunicat de conducerea Ministerului Educației și Învățămîntului cu adresa nr. 48 614 din 26 iunie 1973, respectiv de către conducerea Ministerului Muncii cu adresa nr. 295 74/1973.

Întrucît din scrisoarea dv. rezultă că aveți o vechime în meserie mai mare de 6 ani, îndepliniți condiția prevăzută în anexa susmenționată pentru a fi încadrat în categoria a 6-a.

Sînteți, deci, îndreptățit să solicitați prezentarea la Comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor, în vederea promovării în această categorie dacă sînt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de art. 22 din legea nr. 12/1971.

O CERINȚĂ A CONSUMATORULUI

(Urmare din pag. 16)

multiple avantaje atît cumpărătorului cît și vînzătorului și anume : reduce timpul de cumpărare, permite alegerea personală a mărfurilor, înlesnește controlul rapid al produselor, mărfurile sînt de calitate și parțial pregătite pentru consum, transportul și păstrarea ușoară — la domiciliu, precum și mărirea deverului de desfacere, folosirea avantajoasă a mobilierului și suprafețelor comerciale, reducerea pierderilor și declasărilor și o formă atractivă de prezentare.

În pregătirea pentru desfacere atît a produselor preambalate, cît și a celor în vrac operațiunea de condiționare ocupă un loc central. Asimilarea unei serii de utilaje pentru condiționat, manipulat, transportat, preambalat și distribuit produsele horticole de către specialiștii centralei în colaborare cu institutele de specialitate a însemnat un pas important înainte pe linia economisirii forței de muncă și pregătirii în condiții superioare și rapide a produselor.

În aplicarea și dezvoltarea preambalării, specialiștii institutului de cercetări pentru valorificarea legumelor și fructelor au adus contribuții importante. În acest sens s-au efectuat cercetări și studii stabilind tehnologiile de preambalare și anume : preambalarea în pungi de polietilenă, preambalarea în săculeți din plasă textilă sau din polietilenă și preambalarea în colete confecționate din filme termocontractibile cu sau fără folosirea tăvițelor.

De asemenea, cercetătorii au căutat noi posibilități ca utilajele și materialele necesare tehnologiilor noi create să se producă în țară, colaborînd la realizarea lor și aducînd economii valutare importante. Astfel menționăm realizarea pentru prima dată în țară a peliculei termocontractibile din polietilenă de către institutul de cercetări al centralei în colaborare cu Uzina de mase plastice Iași, a peliculei termocontractibile prin policlorură de vinil, în colaborare cu Uzina de mase plastice București, a plasei și săculeților din polietilenă, în colaborare cu Combinatul chimic Victoria (trei tipuri omologate) și este în curs de realizare pelicula extensibilă.

Deoarece cu ocazia pregătirii produselor în vederea preambalării se efectuează o serie de operațiuni suplimentare care au drept scop eliminarea majorității părților needibile, s-au efectuat cercetări și stabilit atît consumurile specifice cît și normele interne de calitate pe care trebuie să le îndeplinească mărfurile preambalate, cu indici calitativi ridicați. Și, în final, s-au studiat și precizat componenții și valoarea adaosului de preambalare, care include toate cheltuielile suplimentare efectuate cu ocazia preambalării și care se recuperează odată cu desfacerea produselor.

Aceste începuturi modeste, treptat se dezvoltă, soluțiile se îmbunătățesc, realizîndu-se în același timp satisfacerea mereu crescîndă a nevoilor de trai a oamenilor muncii cît și a eficienței sporite a sectorului horticol și mărirea contribuției acestuia la acumulările socialiste.

---

revista economica

editată de
CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr-ului 25 din 20 iunie 1975

– O linie politică principială, consecventă. Dezvoltarea largă a colaborării cu toate țările lumii. **(L. Stroja)** 1
– Ideologie-politică-educație. Munca pentru sine și munca pentru societate – îmbinare a interesului personal cu cel general în orînduirea socialistă (lector **Ana Maria Lupan)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Reducerea cheltuielilor materiale. Implicații asupra progresului economic. (dr. **Vasile M. Popescu)** 5
– Ancheta „R.E.". O întrebare pentru fiecare șantier : Cum se realizează planul de investiții ? **(B. Pădure, L. Țintea)** 8
– Ancheta „R.E." în 117 cooperative agricole de producție. Forța de muncă – factor principal al progresului economic (II). **(Marin Iordache, Ion Manea)** 12
– Comerț exterior : „ESEPAS" – o nouă acțiune de cooperare românească în străinătate. **(George Hașeganu)** 14
– Marketing. Studii, experiențe : Centrala pentru legume și fructe. O cerință a consumatorului marfă potrivită la locul potrivit. (dr. **Ion Mircea)** 15

CONDUCERE – ORGANIZARE

– Democrația economică muncitorească în acțiune (II). (conf. dr. **Nicolae Nichita)** 17
– Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Cum îl pregătim ? Organizare-inovație-eficiență. (Interviu cu **ing. H. Mănescu).** 19

TEORII–IDEI

– Impactul revoluției științifice și tehnice asupra unor indicatori economici de maximă sinteză (ing. ec. **Dumitru Dumitru)** 20
– Școli – curente – economiști : Între soluția „facilă" a lui Keynes și nostalgia utopică a lui Hayek **(Anghel Schor)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Conferința mondială a Anului internațional al femeii. Un imperativ al epocii contemporane : integrarea femeii în procesul dezvoltării social-economice. **(Steliana Perț)** 25
– Conjunctura economiei țărilor capitaliste. Redresarea întîrzie. **(I. Pădureanu)** 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

COMBINATUL PENTRU LIANŢI — CÎMPULUNG MUSCEL

judeţul Argeş
telefon 1 27 00

Produce şi livrează pe bază de comandă fermă şi contract

GRANULIT

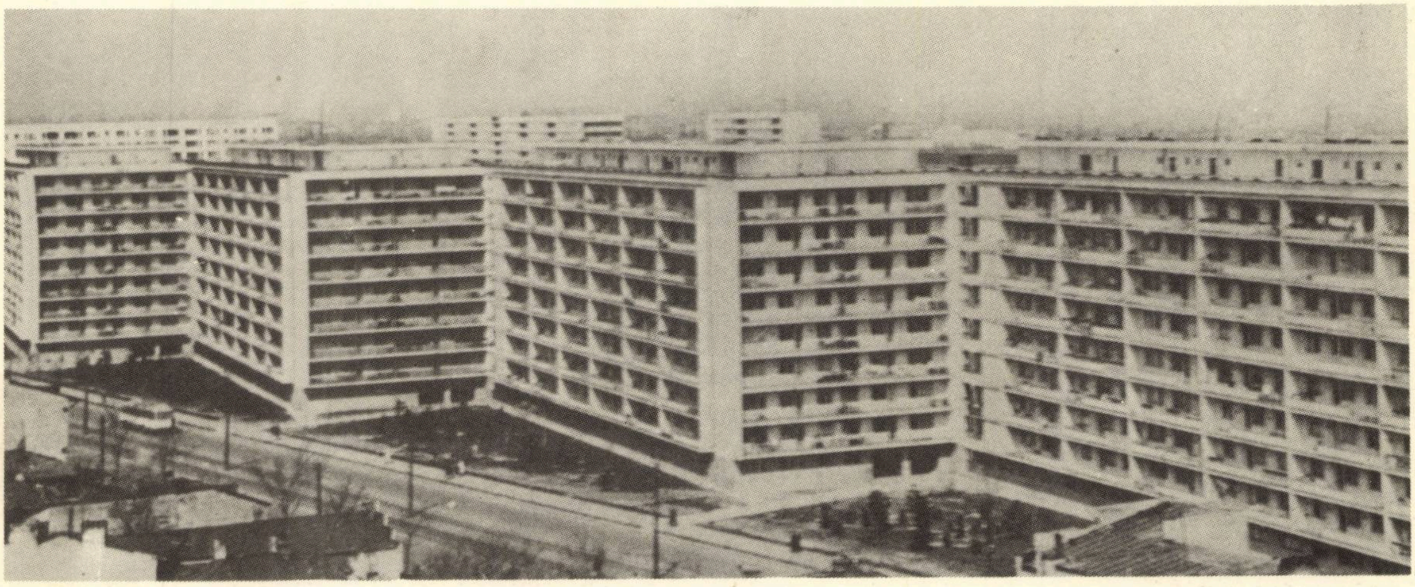

DOMENII DE UTILIZARE :
- prepararea betoanelor uşoare şi foarte uşoare
- izolaţii termice
- element de rezistenţă.

CARACTERISTICI FIZICO-CHIMICE :
- formă elipsoidă
- densitate volumetrică 700—800 kg/m.c.
- rezistenţă la strivire 25—30 daN/cm^2.

Granulitul se poate livra nesortat sau în trei sorturi :

0— 7 granulaţia 0 — 7,1 mm
7—16 granulaţia 7,1—16 mm
16—31 granulaţia 16—31,5 mm

Preţul de livrare este de 87,65 lei/m^3

De asemenea mai realizează :

Blocuri mici din beton cu agregate uşoare (din granulit)

Dimensiuni :
290 × 240 × 88
365 × 240 × 88

În funcţie de solicitările beneficiarilor, Combinatul de lianţi Cîmpulung poate realiza şi alte dimensiuni.

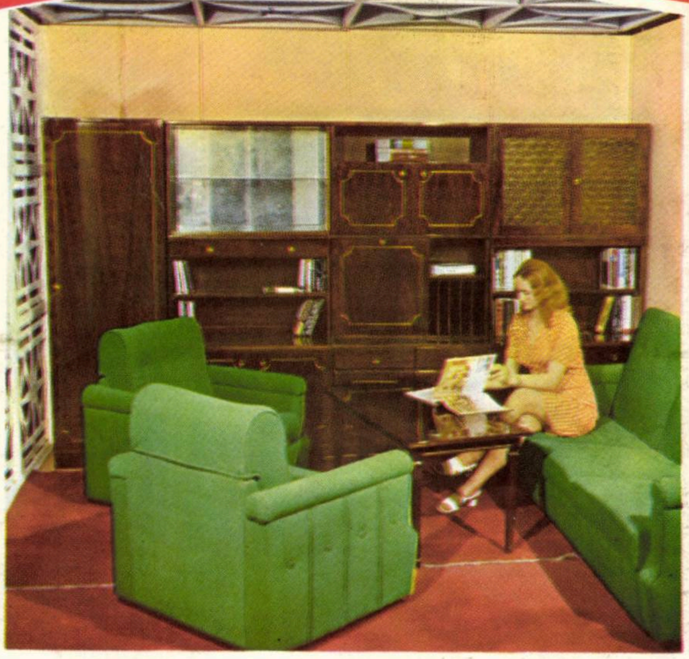

C. P. L. SUCEAVA

Str. Unirii nr. 27 Tel. 10547 Telex: 23225.

OFERĂ PRODUSELE SALE DE CALITATE:

- — Mobilă furniruită diverse specii;
- — Mobilă din PAL texturat și emailat;
- — Mobilă bucătării;
- — Mic mobilier pentru băi;
- — Plăci aglomerate din lemn;
- — Plăci aglomerate înnobilate, emailate și melaminate;
- — Plăci fibrolemnoase dure, fonoabsorbante și cu pastă mecanică

1975 AUG 14

Lei 5

0646

revista economică

26 27 VI 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

R MB

CEREALELE – locul principal în producţia vegetală

CONSTANȚA

IN CONDIȚIILE progresului rapid al întregii societăți românești postbelice, județul Constanța a cunoscut un ritm înalt de dezvoltare, transformări profunde în structura economico-socială. Beneficiind din plin de roadele politicii partidului de ridicare a tuturor zonelor țării și punînd în valoare condițiile locale specifice, favorabile pentru o activitate economică multilaterală, Constanța și-a dezvoltat în mod armonios industria și agricultura, și-a consolidat rolul de prim ordin în transportul maritim al țării și a devenit o puternică bază a turismului intern și internațional.

Creșterea și diversificarea economiei județului a necesitat însemnate eforturi materiale și financiare. În perioada 1951—1973 aici au fost **investite**, în total, aproape 45 miliarde lei, Constanța situîndu-se pe unul din primele locuri între județele țării din acest punct de vedere (în anii 1961—1973 chiar pe primul loc). Repartiția acestor investiții pe ramuri s-a făcut în strînsă concordanță cu cerințele impuse de particularitățile pe care le oferă așezarea geografică și condițiile pedoclimatice. Astfel, în ultimele două cincinale pe primul loc se situează agricultura, urmată de transporturi, industrie și circulația mărfurilor. O asemenea repartiție a investiițiilor a urmărit, odată cu dezvoltarea industriei, și susținerea vastului program de irigații, de dezvoltare a portului maritim, cum și a bazei hoteliere pe întregul litoral românesc.

Potențialul **industriei** a crescut în anii socialismului prin construirea unor importante obiective, între care centralele electrice de la Ovidiu și Palas, Întreprinderea de superfosfați și acid sulfuric Năvodari, Întreprinderea mecanică de utilaje și Combinatul de lianți și azbociment Medgidia, Fabrica de celuloză și hîrtie Palas, Întreprinderea de prefabricate, Întreprinderea integrată de lînă, Fabrica de lapte praf din Constanța etc. O puternică dezvoltare cunoaște în ultimii ani Șantierul de construcții navale Constanța, destinat să producă nave de mare capacitate; de curînd aici a fost lansat la apă mineralierul de 55 000 tone, urmînd ca în perioada următoare să se realizeze nave și mai mari, între care petrolierul de 150 000 tone.

Ritmul creșterii producției industriale s-a situat peste media pe țară (15,3% în perioada 1951—1973), ceea ce a făcut ca și ponderea județului în producția globală industrială să sporească de la 1,9% în 1965, la 23% în 1973. Volumul producției industriale a județului realizat în 1973 depășea de circa 26 ori nivelul anului 1950, de 6,4 ori pe cel al anului 1960 și cu 56% nivelul anului 1970. Ponderea cea mai mare în producția industrială revine industriei alimentare, urmată de construcția de mașini, chimie, textilă. În prezent în județ se produce circa 15% din producția de îngrășăminte a țării, circa 9% din cea de țesături de lînă, circa 8% din cea de brînzeturi, importante cantități de materiale de construcții etc.

Graficul nr 1
VOLUMUL PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE

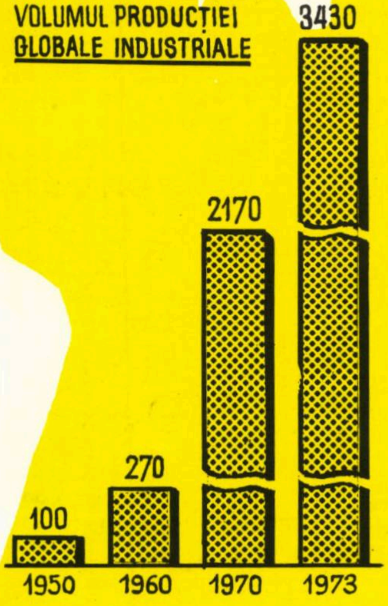

Graficul nr 2
VOLUMUL INVESTIȚIILOR

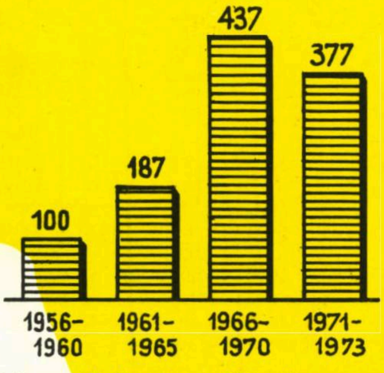

Agricultura județului se dezvoltă pe linia unei puternice intensificări a producției, prin extinderea și consolidarea bazei sale tehnico-materiale. Unitățile agricole dispuneau în 1973 de aproape 6500 tractoare (revenind 77 ha la un tractor) și au folosit o cantitate de 160 000 tone îngrășăminte chimice; o rețea intensă de canale brăzdează teritoriul județului, ceea ce a făcut ca încă în 1973 suprafața agricolă amenajată pentru irigat să depășească 192 000 ha, Constanța ocupînd locul doi pe țară. Toate acestea au făcut posibilă creșterea simțitoare a producțiilor realizate la ha (în 1973 față de 1960): la grîu de peste două ori, la porumb de aproape două ori, la floarea soarelui cu circa 50%, la sfecla de zahăr cu 40% etc. Volumul producției globale agricole a crescut în perioada menționată de 2,4 ori.

Importanța economică a județului este amplificată de faptul că prin Constanța se realizează, practic, întregul transport maritim al țării și circa 40% din valuta realizată în România din turism; stațiunile balneo-climaterice de pe litoral au atras anul trecut circa 2,5 milioane de turiști din țară și străinătate.

Ca un corolar al intensei dezvoltări economice s-au îmbunătățit necontenit condițiile de viață și de muncă ale populației: au crescut veniturile oamenilor muncii — retribuția medie lunară a personalului era în 1973 cu 42% mai mare față de 1965; s-au ameliorat condițiile de locuit — în perioada 1961—1973 au fost construite 59 000 locuințe; volumul vînzărilor de mărfuri s-a dublat în 1973 față de 1965; în același timp, s-a extins baza materială a culturii, învățămîntului și asistenței sociale, s-a îmbunătățit dotarea tehnico-edilitară a localităților.

Județul Constanța va cunoaște o nouă înflorire în anii viitorului cincinal. Potrivit prevederilor, volumul producției industriale se va dubla în 1980 față de 1975, iar al producției agricole va crește cu 20%. Vor fi construite o serie de noi obiective industriale, agrozootehnice și social-culturale, între care întreprinderi de produse cosmetice, de confecții, de conserve, de prefabricate etc., o fabrică de nutrețuri combinate, școli, grădinițe și creșe, aproape 30 000 de apartamente etc. Totodată, se va produce în continuare o deplasare a populației ocupate, ponderea celei din industrie și alte activități neagricole ridicîndu-se la aproape 80% la sfîrșitul cincinalului față de 67% în 1975. Odată cu întreaga economie națională, Constanța se înscrie astfel cu hotărîre pe drumul progresului și civilizației socialiste.

S. G.

ORSZÁGOS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓS 1883

OBIECTIVELE CREȘTERII ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN CONTEXTUL DEMOGRAFIC POTENȚIAL

APLICAREA prevederilor Programului Partidului Comunist Român și Directivelor Congresului al XI-lea în domeniul politicii demografice și de folosire a forței de muncă reclamă înfăptuirea unui complex de măsuri ale căror obiective principale le constituie „...asigurarea unui spor demografic normal, realizarea unei proporții juste de vîrstă a populației, menținerii tinereții poporului nostru“ 1). În acest context, una din problemele majore ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie integrarea strategiei dezvoltării demografice în conceperea unitară a progresului economico-social pînă în anul 1990 și în unele domenii pînă în anul 2000, în concordanță cu obiectivele stabilite de Programul partidului.

În acest scop un rol important revine cercetării relațiilor de sistem dintre dezvoltarea demografică, dezvoltarea economică și dezvoltarea socială. În cadrul acestor relații rolul principal revine legăturii dintre obiectivele politicii demografice și cele ale creșterii economice prin prisma prevederilor Programului partidului de asigurare a unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare, în vederea creșterii în ritm înalt a întregii economii și sporirii continue a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii la nivelul civilizației moderne.

Finalitatea studiilor pe această linie își găsește un suport operațional, teoretic și practic, în cercetarea prospectivă a interdependenței dintre creșterea economică și evoluția demografică, în elaborarea unor prognoze pe termen mediu și lung.

Analiza aprofundată a interacțiunii : factorul demografic — creșterea economică ; investiții demografice — investiții economice, prin prisma parametrilor demografiei potentiale, *oferă posibilitatea formulării unor concluzii necesare definirii direcțiilor în care se va acționa pentru atingerea obiectivelor stabilite prin Programul partidului.*

Abordare conceptuală

CORELAREA problemelor creșterii economice și implicit ale modelelor acesteia — în cadrul cărora modelarea corelației dintre acumulare și consum are o mare importanță — impune ca o necesitate obiectivă precizarea indicatorilor demografici de care se ține seama în următoarele două accepțiuni :

1) populația ca variabilă a modelului, folosindu-se indicatorii **populația totală** și **populația activă** (în special populația ocupată și forța de muncă) ;

2) populația ca limită a orizontului de planificare, folosindu-se indicatorii **potențialului de viață mediu.** Este de remarcat în acest sens faptul că, utilitatea indicatorilor demografiei potențiale este recunoscută de o serie de economiști reputați din țara noastră *.

În această accepție se pornește de la următoarele considerente :

1. În calculele de optimizare ale creșterii economice este util să se opereze cu orizonturi de timp finit.

2. În stabilirea lungimii intervalului de timp al orizontului optim este necesar să se țină seama de două grupe de criterii în plan unitar de intercondiționare și eliminare a elementelor contradictorii.

a) **Criteriile economice** constau în luarea în considerare a ciclului economic în care are loc reînnoirea fondurilor fixe, perioada în cadrul căreia acumularea se materializează în noi obiective de mare importanță economic-națională, adică durata medie de funcționare economică, perioada în care consumul pe locuitor atinge nivelele optime anteproiectate, respectiv procesul de reproducție a condițiilor materiale ale activității economic-sociale și de creare a unui nou nivel al cheltuielilor sociale necesare reproducției lărgite în noile dimensiuni, ciclul de construcție și de atingere a parametrilor proiectați la noile investiții.

b) **Criteriile sociale** se bazează pe acțiunea factorului demografic, pe opțiunea diferitelor grupe ale populației în funcție de vîrstă, categoria socială, interesele generațiilor față de rezultatele acțiunilor lor, durata pregătirii medii și superioare de specialitate a forței de muncă, coordonatele calitative ale nivelului de trai.

În acest cadru **potențialul de viață mediu,** definit prin numărul de ani pe care, în medie, îi are de trăit o persoană, indicator sintetic de mare eficiență în comparațiile demografice în timp și spațiu — face parte dintr-un complex mai larg de indicatori ai demografiei potențiale ** care are menirea de a furniza : **date** necesare corelării ciclului economic cu cel demografic, **modalități** de reglare a dezvoltării economice în raport cu latura socială a fenomenelor, **elemente** pentru calculele de optimizare a dezvoltării economico-sociale.

Evoluția populației și a potențialului mediu de viață

UNELE concluzii cu implicații practice sînt oferite de calculul indicatorilor potențialului de viață la nivelul Municipiului București. Deși în Municipiul București, în ultimele 2 decenii s-au manifestat aceleași tendințe demografice caracteristice întregii țări, totuși ritmul amplitudinea și intensitatea lor au înregistrat în unele perioade accente mai pronunțate, vădind unele tranziții demografice influențate în egală măsură, atît de comportamentul demografic, amplificarea migrației populației rurale, cît și de factori cum ar fi : creșterea duratei medii a vieții, a proporției populației active etc.

Așa de pildă, scăderea accentuată a natalității în perioada 1956—1966 de la 15,7‰ în 1956 la 7,3‰ în 1966 — unul din nivelele cele mai scăzute în ultimii ani, a determinat o scădere accentuată a potențialului de viață la grupa de vîrstă 0—4 ani. Dacă în 1956 această grupă de vîrstă avea un potențial total de viață de 6,8 milioane ani, în 1966 a înregistrat nivelul de numai 4,2 milioane ani.

Tabelul nr.1.Potențialul mediu de viață

- în ani -

Grupa de vîrstă Anii	o-14	15-59	6o și peste	Total
1956	7o,o	4o,2	12,o	43,3
1966	65,1	38,3	11,6	39,5
1971	66,6	38,2	11,7	39,o

Ca urmare a măsurilor de stimulare a natalității bazate pe programe complexe de alocații și dotări sociale, în 1967 s-a înregistrat un salt al natalității estimat la 23,9‰, ceea ce a făcut posibilă creșterea potențialului de viață în 1971 comparativ cu anul 1966 de peste 2 ori, de la 4,2 milioane ani-viață în 1966 la 8,7 milioane ani-viață în 1967.

Semnificativă este creșterea potențialului individual de viață la toate vîrstele, tendință manifestată cu mai mare evidență la vîrstele marginale : tineri și vîrstnici.

Raportînd potențialul de viață la numărul populației, deci stabilind potențialul mediu de viață în Municipiul București pe total și la grupele de vîrstă, rezultatele calculelor oferă o serie de elemente semnificative care prezintă o imagine mai diversificată, mult diferită, care ilustrează o serie de modificări ce dau prilejul unor reflecții asupra măsurilor ce se impun pe linia programelor de interconexiune a fenomenelor economice cu cele demografice.

Scăderea natalității, modificările intervenite în evoluția structurii pe vîrste a populației au avut ca efect micșorarea potențialului mediu de viață, în special la grupa de vîrstă 0—14 ani. O stabilitate mai mare a evoluției se constată la grupa de vîrstă 60 și peste, unde o contribuție mare a avut și creșterea speranței medii de viață. Totodată fenomenul în sine reflectă manifestarea procesului de îmbătrînire demografică mai accentuată în Municipiul București, ca efect propagat al fenomenelor de natalitate scăzută din anii 1957—1966 și respectiv al influenței migrației.

1. Premisele de la care se poate porni ar fi următoarele : indicatorul potențialului mediu de viață, în municipiul București, care în 1973 era de 40 ani, este intervalul mediu care stă la baza prognozelor, cu privire la asigurarea cu forța de muncă calificată (al cărui nivel minim de studii îl constituie liceul de specialitate), respectiv asigurarea unui nivel optim al prestațiilor sociale (locuință, mediu ambiant, ocrotirea sănătății etc.) și care ar putea să se facă pe un interval corespunzător acestui indicator (40 de ani).

2. La creșterea potențialului mediu de viață contribuie sporirea natalității, în timp ce asupra scăderii potențialului mediu influențează creșterea mortalității și înaintarea în vîrstă (îmbătrînirea).

---

1) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975 ; p. 92.

* Emilian Dobrescu, Corelația dintre acumulare și consum, Ed. politică, București, 1971, p. 78—79.

** „Demografia potențială — ramură a demografiei în care numărul populației este înlocuit cu potențialul de viață al acesteia, adică cu numărul anilor pe care această populație îi are de trăit“ contribuind la „...sesizarea modificărilor intervenite într-o populație în cursul unei perioade, chiar atunci cînd numărul acestei populații rămîne același...“ (Dicționarul statistic economic sub redacția Dr. Constantin Ionescu, E.D.D.C.S. București, 1969, p. 394).

Transpunere în planul forței de muncă

O ANALIZĂ retrospectivă a acestor relații prilejuiește unele concluzii practice utile, pornind de la următoarele date privind municipiul București. În perioada 1970—1974 nu s-a manifestat fenomenul excedentului temporar dinamic de forță de muncă condiționat de sporul natural, ci o distragere din circuitul economic a forțelor de muncă potențiale. În aceste condiții sursele de acoperire la care s-a recurs au fost atragerea populației neocupate și migrația.

Un rezultat pozitiv al creșterii economiei îl constituie concentrarea forței de muncă spre ramurile hotărîtoare și în special industria prelucrătoare.

Creșterea ponderii populației active în industria municipiului București (de la 36,5% în 1956 la 40,4% în 1966 (pe total) și de la 37,2% la 41,1% populația masculină și respectiv de la 35,1% la 39,5% populația feminină) va contribui la îmbunătățirea structurii forței de muncă pe ramuri, ceea ce implicit va crea premisele sporirii producției pe un locuitor. Totodată s-au înregistrat indici de activitate ridicați atît la populația masculină, cît și la cea feminină. Cei mai ridicați (97,4—98,6%) fiind la grupele de vîrstă 30—34 și 35—39 ani pentru populația masculină și 76,4%—77,7% la grupele de vîrstă 25—29 și 30—34 ani la populația feminină. În același timp a scăzut însă numărul populației active la grupele de vîrstă 14—19 și 20—24 ani, ca urmare a creșterii gradului de instruire a populației, ceea ce asigură pentru perioadele imediat următoare condiții superioare de reproducție calitativă a forței de muncă.

Semnificația economico-socială a indicatorilor demografiei potențiale constă în aceea că pot contribui la realizarea convergenței dintre limita demografică și cea socialmente acceptabilă în calcularea duratei de optimizare. În acest scop se scot în evidență prin calculele corespunzătoare mai multe tipuri de intervale de timp care să folosească organelor de decizie pentru o diversitate de situații în cadrul cărora incidența dintre evoluția fenomenelor demografice și cele economico-sociale va servi între altele și la armonizarea intereselor prezente și viitoare ale societății.

Indicele de participare a populației la ciclurile economice în dinamică, care se calculează ca raport între potențialul mediu de viață și durata în ani a ciclului economic este estimat de specialiști la 10 ani.

Populația Municipiului București, va participa deci în medie la 4 cicluri economice. Creșterea numărului acestor cicluri este dată de doi factori cu acțiune contrarie : **creșterea** potențialului mediu de viață, **diminuarea** duratei ciclului economic ca urmare a influenței progresului tehnic și revoluției tehnico-științifice contemporane.

În același timp în Municipiul București, indicele succesiunii generațiilor, în condițiile potențialului mediu de viață de 40 ani, este 2, iar indicele de participare la activitatea social utilă este de 1,8—2. Cu cît primul este mai mic decît al doilea cu atît rezultă că anumite contingente ale populației se mențin în cadrul activității sociale o perioadă mai mare de timp, respectiv în ramurile cu condiții grele de muncă, deci în cele cu o durată legală mai mică de pensionare unde lucrează efectiv o proporție mai mare de tineri (în etapa dată).

În perioada 1966—1974 numărul total al populației municipiului București a crescut cu 14,1% în timp ce numărul populației în vîrstă de muncă cu 12%. De remarcat că populația ocupată a crescut în aceeași perioadă cu 28,8%. De altfel ponderea populației ocupate în totalul populației în municipiul București este mult superioară mediei pe țară 58,6% față de 48% (în anul 1974).

În timp ce ponderea populației ocupate în totalul populației a manifestat o continuă creștere — ceea ce constituie o latură pozitivă pe linia utilizării resurselor de muncă în municipiul București — ponderea populației în vîrstă de muncă în totalul populației manifestă o tendință de descreștere de la 68,7% în 1956, la 65,8% în 1966 și 63,6% în 1972.

Aceste modificări ale raportului dintre populația în vîrstă de muncă și populația totală este rezultatul procesului îmbătrînirii demografice instalat în perioada 1961—1966 ca urmare a scăderii natalității. Cohortele de populație tînără care au intrat în această perioadă în cadrul populației în vîrstă de muncă sînt mai reduse ca nivel absolut decît cele care au ieșit din cadrul acesteia. De menționat că sporul natural (în date absolute) scade de la 4 399 persoane în 1960 (în 1956 fiind de 10 863 persoane) la 461 în 1965 și apoi 289 persoane în 1966 ca apoi să crească în 1967 la 22 883 persoane. În continuare sporul natural manifestă din nou o descreștere care se accentuează din anul 1971. Această tendință a evoluției sporului natural are o influență nefavorabilă asupra creșterii numărului populației active, cu consecințe asupra raportului dintre populația activă și inactivă.

Convergențele demo-economice

PE BAZA unor calcule de prognoză a populației active și inactive în perioada 1966—2000 rezultă descreșterea continuă a ponderii populației active. În timp ce în 1966 ponderea populației active era de 52,7%, iar ponderea populației inactive de 47,3%, se estimează că aceste ponderi în 1975 vor fi de 51,3% la populația activă și 48,7% la populația inactivă, respectiv în 1980 vor atinge : 50,3% și 49,7%, în 1990 — 46,5% și 53,5%, iar în anul 2 000 va fi de 48,6% respectiv 56,4%.

Pe fondul acestei descreșteri a ponderii populației active în totalul populației, numărul absolut al populației active va crește în 1975 față de 1966 cu 11,8 pe total, cu 12,8% la populația masculină și 10,4% la cea feminină. Creșterile care se estimează pentru anul 2000 potrivit programelor întreprinse vor fi de 28,8% pe total, 31,5% la populația masculină și 25,3% la cea feminină.

Căile prin care se vor acoperi nevoile de forță de muncă ce vor apare datorită evoluției fenomenelor menționate vor consta pe de o parte în utilizarea completă a resurselor proprii ale municipiului București prin atragerea mai largă a părții inactive a populației feminine în vîrsta aptă de muncă, în sporul de productivitate a muncii și mai puțin pe baza creșterii sporului din imigrație.

Există toate premisele asigurării unei creșteri sistematice a productivității muncii. Rezultatele obținute pînă în prezent sînt o garanție a realizării acestor ipoteze. De subliniat faptul că în perioada 1961—1970 s-a realizat un ritm mediu anual de creștere a productivității muncii în industria socialistă a municipiului București de 8,2% — în unele ramuri înregistrînd în aceeași perioadă ritmuri cu mult peste medie : 14,7% în industria energiei electrice, 12,6% în industria chimică și 9,8% în construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, deci în ramurile cheie ale industriei Capitalei.

Principalele probleme demografice cu care se confruntă dezvoltarea economică a municipiului București rezidă în modificările intervenite pe linia reducerii intensității unor indici demografici, în schimbările petrecute în comportamentul demografic, atît sub influența modernizării (industrializare, urbanizare etc.), cît și al migrației (cu efectele sale pozitive dar și cu corolare negative determinate de trecerea de la un comportament demografic la altul de proporție ridicată în unele perioade a persoanelor în vîrstă înaintată imigrate, de aglomerarea pînă la un moment dat a Capitalei etc.).

Fenomene ca prelungirea duratei de școlarizare generală, extinderea învățămîntului superior, aplicarea formelor de calificare la locul de producție se manifestă cu putere în cadrul municipiului București. Acestea, precum și îmbătrînirea demografică, constituie probleme efective care se ridică și, cărora li se cer soluții în perspectivă.

În cadrul politicii de sporire a natalității se întreprind măsuri destinate asigurării condițiilor necesare de stimulare a natalității și a sprijinirii familiilor. Volumul alocației de stat pentru copii de care a beneficiat populația municipiului București în 1974 este de 2,8 ori mai mare decît în 1960 și respectiv 2,3 ori față de 1965, a crescut numărul de locuri în creșe în 1974 de 2,8 ori față de 1960, iar cel al locurilor în grădinițe de aproape 2 ori. Numai în anul 1974 a crescut numărul de locuri în creșe cu 5 580 și aproape 1 000 locuri în grădinițe. Aceste măsuri înscriindu-se pe linia opțiunilor politicii de armonizare a intereselor sociale prezente ale populației cu creșterea economiei în viitor. A sporit numărul micro-caselor de comenzi în marile întreprinderi industriale ceea ce favorizează reducerea duratei timpului afectat de femei aprovizionării cu mărfuri.

Echilibrarea structurii forței de muncă, prin asigurarea unui raport optim între cadrele cu pregătire medie și cele cu pregătire superioară, în funcție de specificul ramurii de activitate, va duce la creșterea „randamentului social“ prin creșterea numărului persoanelor la care se înregistrează o mărire a duratei de devansare a limitei minime de participare la activitatea social utilă. Analizele trebuie completate cu calcule de optimizare prin luarea în considerare a natalității pe vîrste, numărului populației care a atins vîrsta de pensionare, sexul și ramura de activitate (condițiile de muncă).

În ceea ce privește „activizarea“ socială a fenomenului îmbătrînirii demografice“, prin utilizarea persoanelor în vîrstă înaintată, apare necesitatea creării unor instituții (cluburi, biblioteci, săli de conferințe etc.) în noile cartiere de blocuri, unde să fie folosiți pensionarii ca organizatori. Apare necesară, de asemenea și găsirea de noi posibilități materiale și legislative de atragere în activități utile a celor ce ies din cadrul forței de muncă potențiale dar au resurse pe care pot și doresc să le pună la dispoziția societății.

Datele privind Capitala indică o perioadă medie de 16 ani aferentă duratei potențiale de utilizare, diferențiată, a persoanelor care au părăsit activitatea social-productivă nemijlocită. Dar cum, potrivit prognozelor medicale și demografice, durata medie de viață va crește către anul 1990 pînă la 80—82 de ani, fenomenul în sine va căpăta noi valențe și implicații de ordin social-economic, cărora li se cer soluții eficiente.

În ansamblu, relevarea corelațiilor demo-economice prin utilizarea indicatorilor demografiei potențiale, constituie un capitol al cercetărilor aplicative și fundamentale deosebit de important, care se află de abia la începuturile sale și este menit să ducă la o analiză mai profundă a fenomenelor demo-economice pe plan național, să le releve specificitatea și să conducă la decizii și acțiuni corespunzătoare în cadrul planului național unic al țării noastre.

Nicolae RISTEA
Corneliu TĂNASE
Direcția municipală de statistică — București

CHELTUIELILE NEECONOMICOASE

— CAUZE ȘI POSIBILITĂȚI DE LICHIDARE —

CREȘTEREA EFICIENȚEI în întreaga activitate economică și în fiecare unitate în parte constituie o sarcină primordială pentru dezvoltarea economiei noastre naționale în ritmurile stabilite. Atingerea acestui obiectiv necesită înfăptuirea unor măsuri complexe, desfășurarea unor ample acțiuni pentru economisirea resurselor materiale și bănești, creșterea productivității muncii, folosirea integrală a potențialului economic. În acest scop, conducerea de partid și de stat a trasat sarcini clare, precis conturate la nivelul ministerelor, pentru a se asigura îndeplinirea și depășirea indicatorilor din planul economic în condițiile încadrării în nivelul planificat al cheltuielilor materiale, lichidarea imobilizărilor în stocuri de producție și de utilaje, evitarea tuturor cheltuielilor neeconomicoase.

Pentru a impulsiona traducerea în viață a acestor sarcini, Revista economică *a inițiat, cu sprijinul Sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale, o analiză pe tema cheltuielilor neeconomicoase în 16 unități din județ, ale cărei concluzii le publicăm în rîndurile de mai jos.*

Influențe in prețul de cost și rentabilitate

ANALIZA SITUAȚIEI existente în întreprinderi demonstrează că acolo unde s-a acționat în spiritul sarcinilor trasate de partid pe linia folosirii cu eficiență a fondurilor, unde s-a organizat și se exercită sistematic controlul preventiv, volumul cheltuielilor neeconomicoase este neînsemnat. Este cazul unor unități puternice, cum ar fi Combinatul pentru prelucrarea lemnului Pitești, Trustul petrolului, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Pitești, Întreprinderea de rețele electrice Pitești, Întreprinderea de asistență tehnică și service-auto Pitești, Întreprinderea de transporturi auto și altele. În aceste unități economice s-a acordat o atenție deosebită realizării sarcinilor economice în condițiile îndeplinirii indicatorilor financiari, prin măsuri tehnico-organizatorice, detaliate pe fiecare sector și compartiment de muncă, vizînd aprovizionarea ritmică și rațională cu materii prime și materiale, desfășurarea procesului de producție cu eficiență sporită, sub aspectul calității și costurilor de fabricație, asigurarea desfacerii producției realizate potrivit contractelor economice încheiate.

Rezultatele bune obținute de către majoritatea întreprinderilor în utilizarea fondurilor sînt diminuate însă, pe ansamblul județului, de neajunsuri care mai persistă la alte întreprinderi în ceea ce privește funcționarea normală a ciclului aprovizionare-producție-desfacere, fapt ce a determinat întreruperi în circuitul valorilor materiale și bănești. Existența unor astfel de neajunsuri a dus la apariția unui volum însemnat de cheltuieli neeconomicoase, care în primele cinci luni ale anului au manifestat o tendință de creștere (vezi tabelul nr. 1).

Fără îndoială, răspunderea factorilor interesați din întreprinderi pentru lichidarea cheltuielilor neeconomicoase a crescut în ultimul timp ; totuși, faptul că existența acestor cheltuieli se perpetuează și că în unele cazuri ele au chiar o tendință de creștere se explică, de obicei, prin neadoptarea din timp a tuturor măsurilor necesare preîntîmpinării lor, nelichidării lipsurilor din activitatea unităților, generatoare de astfel de cheltuieli.

La cele 7 întreprinderi cuprinse în tabelul nr. 1 analiza a reliefat faptul că nu s-au luat măsurile cele mai corespunzătoare pentru prevenirea cheltuielilor neeconomicoase, pentru închiderea tuturor canalelor de risipă a fondurilor statului. Existența unui volum însemnat de cheltuieli neeconomicoase reprezintă un tribut plătit de către întreprinderile în cauză slabei organizări și conducerii pe linie economică și financiară.

Creșterea eficienței este condiționată, printre alte măsuri economico-organizatorice, și de reducerea cheltuielilor neeconomicoase, care influențează negativ rezultatele obținute în producție, diminuînd rentabilitatea întreprinderilor economice. Avînd în vedere cuantumul lor, care — în unele cazuri — este de ordinul sutelor de mii, pentru prevenirea și lichidarea lor se impune o analiză a structurii acestora. Din tabelul nr. 2 rezultă că ponderea în structura cheltuielilor neeconomicoase o dețin dobînzile penalizatoare pentru creditele restante, amenzile și penalizările.

Tabelul nr.1

Creşterea cheltuielilor neeconomicoase
în % faţă de 31 XII 1974

Unitatea	1975				
	31. I	28. II	31. III	30. IV	31. V
"Electro-Argeş"	6,5	13,3	30,8	33,1	50,2
"Combinatul petrochimic"Piteşti	7,0	15,0	45,0	45,0	53,0
"Argeşana"	0,2	0,3	1,9	4,3	4,3
Intreprinderea de confecţii Curtea de Argeş	1,6	2,6	18,0	19,7	20,9
Intreprinderea de încălţăminte-Piteşti	0,1	0,1	12,2	13,2	16,3
I.C.R.T.I.-Piteşti	26,0	27,0	54,0	56,0	79,0
I.C.R.A.-Piteşti	2,0	5,0	14,0	18,0	20,0

Dobinda — mijloc de influențare a activității intreprinderilor

EXISTENȚA unui volum însemnat de credite restante duce implicit și la o pondere ridicată a dobînzilor plătite pentru ele în totalul cheltuielilor neeconomicoase. Dobînzile plătite pentru creditele restante se datoresc imobilizărilor în stocuri supranormative fără mișcare, de prisos, produse refuzate, debite nelichidate la timp etc.

Combinatul petrochimic Pitești — în perioada 1.I.—30.IV.1975 — a înregistrat un volum important de cheltuieli neeconomicoase, care au condus la o depășire a nivelului de cheltuieli cu 22,5 lei/1000 lei producție marfă, din care peste 50% dobînzi pentru împrumuturi restante aferente utilajelor nemontate în termen etc. Luînd în considerare cauzele generatoare ale acestor cheltuieli neeconomicoase se impune urgentarea termenelor de punere în funcțiune a instalațiilor restante și asigurarea finisării lucrărilor de construcții-montaj. De asemenea, este necesar să se asigure continuitatea în funcționarea instalațiilor — prin realizarea unor revizii de calitate, — asigurarea utilităților la parametrii necesari proceselor tehnologice, precum și evitarea poluării prin reducerea conținutului de poluanți, prin exploatarea normală a stațiilor de preepurare și întreținerea corespunzătoare a acestora.

La întreprinderea „Electro-Argeș“ una din cauzele principale care au generat cheltuieli neeconomicoase o reprezintă penalizările pentru plata cu întîrziere a unor obligații față de furnizori datorită lipsei capacității de plată determinată de imobilizarea fondurilor în stocuri supranormative de valori materiale, debitori etc. La rîndul lor stocurile provin din producția neterminată (comenzi cu ciclu depășit), dar și din s.d.v.-uri pentru produse noi a căror asimilare și omologare este întîrziată. În același timp, întreprinderea nu are contractată în totalitate desfacerea producției și, de asemenea, nu are nominalizată producția obținută prin autoutilare și din colaborări. Volumul penalizărilor pentru plata cu întîrziere a unor obligații în anul 1974 reprezintă 23,5% din volumul total al cheltuielilor neeconomicoase. Cumulat pe perioada 1.I.—30.IV.1975 situația în structură a cheltuielilor neeconomicoase se prezintă o evoluție descrescîndă la articolele privind rebuturile și dobînzile la împrumuturile restante, în timp ce penalitățile de întîrziere conform H.C.M. nr. 306/1970 sînt în creștere cu 10,5%. În trimestrul I. a.c. influența cheltuielilor neeconomicoase a reprezentat 45 lei/1000 lei producție marfă, reducînd cu 4,5% rentabilitatea planificată.

Aportul substanțial al controlului

PRIN LEGI și norme de aplicare a acestora s-a subliniat importanța ce trebuie acordată modului de organizare și exercitare a controlului financiar și îndeosebi a controlului financiar preventiv. Așa cum a rezultat din analiză, conducerile unor unități au luat toate măsurile pentru a asigura realizarea, în cît mai bune condiții, a acestor obligații. De exemplu, la Întreprinderea mecanică Muscel prevenirea cheltuielilor neeconomicoase a stat în permanență în atenția compartimentului financiar-contabil, cu prilejul acordării vizei de control financiar preventiv pentru aprovizionarea cu materii prime și materiale, decontarea cheltuielilor de transport etc., reușindu-se să se imprime un înalt spirit de răspundere în gospodărirea patrimoniului unității. Efectul măsurilor luate, al acțiunilor întreprinse se concretizează și în reducerea, în primele cinci luni ale anului, cu 54% a cheltuielilor neeconomicoase față de perioada corespunzătoare a anului 1974.

La alte întreprinderi însă, ca de exemplu la „Electro-Argeș", controlul preventiv și controlul ierarhic operativ curent în anul 1974 și trimestrul I. a.c. nu s-au ridicat la nivelul exigențelor și cerințelor prevăzute în actele normative în vigoare, contribuția acestora la prevenirea cheltuielilor neeconomicoase fiind destul de redusă. În același mod se poate vorbi și despre controlul financiar intern care, practic, pînă în prezent, nici nu a existat; în același timp, în verificările de fond efectuate, controlul financiar al organului tutelar s-a axat, cu prioritate, mai mult pe probleme de gestiuni de valori materiale și bănești și mai puțin pe analiza cauzelor cheltuielilor neeconomicoase și a prevenirii lor. De aceea, o măsură care se impune a fi luată este *creșterea exigenței controlului și îndeosebi a celui preventiv*, în toate domeniile de activitate generatoare de cheltuieli neeconomicoase. La nivelul întreprinderilor, pentru reducerea acestor cheltuieli, unii specialiști au propus ca în viitor cheltuielile neeconomicoase înregistrate să diminueze corespunzător fondul de gratificații anual al întreprinderilor.

Tabelul nr.2

Structura cheltuielilor neeconomicoase
la 31.V.1975

Total=loo

	Rebuturi	Dobînzi pentru împrumuturi restante	Amenzi și penalizări	Alte cheltuieli
Combinatul petrochimic	-	40,o	19,o	41,o
"Argeșana"	15,2	18,8	49,8	16,2
Intreprinderea de confecții Curtea de Argeș		53,3	45,5	1,2
Intreprinderea de încălțăminte Pitești	11,9	44,3	9,1	34,7
I.C.R.T.I.	-	53,o	-	47,o
I.C.R.A.-Pitești	-	28,o	1,o	71,o

Accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante

DIN analiza cauzelor care determină apariția și nivelul creditelor restante a reieșit că cele mai importante sînt următoarele :

- *Neutilizarea în producție a unor materii prime și materiale*, aprovizionate de unele întreprinderi în mod nerațional sau peste necesar, care stau în depozite și magazii, de regulă, de mai bine de un an. Asemenea situații s-au întîlnit la Baza de aprovizionare tehnico-materială Colibași, Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Pitești, Combinatul petrochimic Pitești etc.
- *Stocuri de produse finite și mărfuri fără desfacere asigurată ;*
- *Documente neîncasate în termen, debitori, refuzuri la plată a mărfurilor* existente la Întreprinderea „Electroargeș", Întreprinderea de stofe „Argeșeana", Întreprinderea județeană de industrie locală.
- *Goluri și pierderi de mijloace circulante* înregistrate de Combinatul petrochimic Pitești, Combinatul pentru lianți Cîmpulung, Întreprinderea minieră Cîmpulung, Întreprinderea de porțelan menaj Curtea de Argeș etc.

Reliefînd cauzele care au generat apariția cheltuielilor neeconomicoase, și îndeosebi a creditelor restante, se desprind cîteva direcții în care trebuie să acționeze conducerile unităților economice și cadrele cu muncă de răspundere pe linie financiar-contabilă și de control financiar în vederea luării unor măsuri care să ridice pe o nouă treaptă contribuția acestora la gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și financiare, la întărirea disciplinei și ordinii în administrarea patrimoniului.

1 *Asigurarea unei evidențe stricte*, care să permită cunoașterea în orice moment a elementelor patrimoniale și a modului cum sînt gospodărite resursele materiale și bănești. În același timp, este necesară orientarea permanentă a muncii organelor de control financiar și îndeosebi a celor de control preventiv în vederea eliminării tuturor formelor de risipă a fondurilor, de cheltuire neeconomicoasă, fără simț de răspundere a fiecărui leu, domeniu în care se manifestă încă serioase neajunsuri.

2 O atenție deosebită este necesar să se acorde *verificării cheltuielilor neeconomicoase, analizîndu-se fiecare categorie în parte*, pentru a se cunoaște temeinic cauzele care le-au determinat și a se adopta măsuri care să asigure prevenirea unor asemenea cheltuieli care grevează costurile de producție.

3 Organele de control financiar, cadrele tehnice și șefii compartimentelor de specialitate să urmărească modul cum se desfășoară *aprovizionarea tehnico-materială*, dacă aceasta se face în mod ritmic și în limitele normelor de stoc, dacă se respectă disciplina contractuală în vederea prevenirii formării stocurilor peste necesar și imobilizării fondurilor.

Pentru reducerea în viitor a cheltuielilor neeconomicoase se impune respectarea graficelor de lichidare a stocurilor supranormative, intervenții active, concentrate ale tuturor factorilor de răspundere pentru gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale, pentru ritmicitatea producției și a desfacerii, pentru asigurarea cu contracte în vederea desfacerii produselor.

4 Aparatul de inspecție bancară să exercite cu preponderență controlul înainte de punerea la dispoziție a fondurilor, prin examinarea temeinică a conținutului economic al fiecărui document de plată, în vederea prevenirii angajării unor fonduri fără justificare economică, combătîndu-se risipa și actele de slabă gospodărire.

Întreaga analiză a situației economice a întreprinderilor reliefează rolul deosebit care revine conducerilor acestora în prevenirea unor deficiențe în organizarea și desfășurarea procesului de producție, în utilizarea cu înaltă eficiență a fondurilor materiale și bănești. În legătură cu aceasta se impune, la toate nivelurile, aplicarea în continuare a unor măsuri de perfecționare a metodelor privind organizarea și conducerea producției, întărirea controlului preventiv și a celui de calitate. În același timp, organele bancare ar trebui să sprijine mai eficient factorii de răspundere din unități în desfășurarea activității lor, în așa fel încît să se prevină și să se lichideze cheltuielile neeconomicoase, stocurile supranormative și implicit creditele restante.

NE-AM REFERIT numai la o parte din problemele pe care le ridică gospodărirea mijloacelor materiale și bănești. Indiferent însă de natura abaterilor de la gestionarea corespunzătoare a fondurilor încredințate, fiecare dintre acestea aduce pagube mai mari sau mai mici. Interesele dezvoltării noastre economice impun sporirea exigențelor pe toate planurile, pentru ca fiecare leu să fie folosit util, cu grija pe care o cere obiectivul major de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în atingerea căruia este interesat deopotrivă fiecare colectiv de muncă, fiecare lucrător.

Maria IONIȚĂ
Nicolae HIRIZAN
Pitești

Cincinalul — înainte de termen !

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚII SUPLIMENTARE

- La **Exploatarea minieră Leșu Ursului** a fost atins angajamentul asumat la inceputul anului 1975 : realizarea unei producții de cel puțin 950 tone minereu pe lună în circa 65 la sută din abataje. Rezultatele obținute au fost favorizate de asigurarea din timp a rezervelor de minereu, creșterea capacității abatajelor, precum și extinderea tehnologiilor moderne de exploatare. Aceste măsuri precum și altele vizează generalizarea pînă la finele anului a acestor metode pînă la 75 la sută din abataje.
- Colectivul de furnaliști din cadrul **Combinatului siderurgic din Reșița** a atins producția inscrisă in angajamentul asumat în chemarea la intrecere adresată tuturor siderurgiștilor țării. De la inceputul anului și pînă acum aici au fost elaborate în plus, în medie pe zi, aproape 75 tone de fontă. În același timp, oțelarii au realizat suplimentar peste 17 000 tone oțel — cantitate care, de asemenea, depășește angajamentul pe întregul an, iar laminatorii — mai mult de 23 000 tone laminate finite pline.
- Un succes demn de remarcat este cel al colectivului **Întreprinderii de osii și boghiuri din Balș**, care de curind a realizat cel de-al 20 000-lea boghiu produs în decursul celor aproape 4 ani și jumătate de cînd această importantă unitate industrială a intrat în funcțiune. Cu boghiurile livrate au putut fi echipate 10 000 vagoane. Specialiștii unității acordă totodată o deosebită atenție diversificării producției. Încă în această lună, celor 3 tipuri de boghiuri aflate în fabricația de serie li se va adăuga un nou tip de boghiu turnat.

PRODUSE NOI

- La intreprinderea **„Republica"** din Capitală, au fost asimilate de curind noi tipuri de țevi cu caracteristici tehnice îmbunătățite, solicitate de cele mai diverse sectoare ale economiei naționale. Preocuparea permanentă de a îmbogăți nomenclatorul de fabricație cu sortimente se materializează în această perioadă prin fabricarea pe scară industrială a țevilor cu diametre mari sudate elicoidal și diversificarea altor grupe de laminate. Aplicarea acestui amplu program de innoire și modernizare a producției va conduce la economisirea, pînă la sfîrșitul acestui an, a peste 243 milioane lei valută, prin eliminarea importului unor produse tubulare speciale.
- La întreprinderea **„Electroputere"** din Craiova a fost terminată construcția autotransformatorului de 200 M.v.a., produs ale cărui caracteristici tehnico-economice au fost substanțial îmbunătățite prin reproiectare. Prin comparație cu agregatele de acest fel fabricate pînă acum, noul autotransformator are, la aceeași putere, consumuri de materiale mai mici, nivelul de pierderi în exploatare redus cu 5 la sută, o tehnologie de execuție mai simplă, ceea ce permite ca timpul de execuție să fie mai mic și să se lucreze cu un grad mai mare de siguranță în exploatare.

UTILIZAREA RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE

- Unele studii întocmite în județul Bacău evidențiază existența unor resurse energetice secundare însumind peste 60 000 tone combustibil convențional anual, din care este folosit în procesul productiv numai o treime. Urmărind recuperarea acestor surse, au fost definitivate și aplicate în producție măsuri de înlăturare a risipei, pe baza cărora Rafinăria din Dărmănești, Combinatul de celuloză și hîrtie „Letea" din Bacău, Întreprinderea de postav din Buhuși, Trustul petrolului din Moinești, Întreprinderea electrocentrale și Combinatul petrochimic Borzești au economisit peste 20 000 tone combustibil. O remarcă specială se cuvine petroliștilor din bazinul Moldovei, care au reușit să utilizeze peste 95 la sută din gazele de sondă și de rafinărie.

De la realizări la cerințe, o activitate complexă de perfecționare

ÎMBUNĂTĂȚIREA continuă a activității de investiții-construcții este o cerință impusă de necesitatea utilizării cît mai eficiente a importantelor fonduri alocate de stat pentru dezvoltarea economiei naționale. Conceput ca o contribuție la desfășurarea în bune condiții a procesului investițional, obiectul articolului de față îl reprezintă un studiu privind conducerea și organizarea activității de investiții-construcții în 14 întreprinderi, institute de cercetări și proiectări și centrale din mai multe ramuri industriale, precum și la nivelul a două ministere (Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Industriei Ușoare). În etapa finală a cercetării, în vederea testării unora din concluziile preliminare, precum și a obținerii unor informații suplimentare, s-a efectuat o anchetă în 47 de unități industriale — 13 centrale și 34 de întreprinderi — din 4 principale ramuri de producție.

Factori de influență

ANALIZA noastră a evidențiat de la început faptul că activitatea desfășurată în domeniul investițiilor-construcțiilor este influențată de factori care depind atît de întreprinderea și de centrala beneficiară de investiții, cît și de factori externi. Pornind de la această constatare, în tabelul nr. 1 sînt prezentate căile pe care analiza întreprinsă le-a evidențiat ca esențiale pentru perfecționarea în continuare a activităților de investiții-construcții.

Se cere precizat că, în marea lor majoritate, unitățile ministerelor investigate situează pe primele 5 locuri aceleași căi de perfecționare. Astfel, pe locul întîi apare necesitatea ca planul de investiții al unității (centrală, întreprindere) să fie întocmit și adoptat la nivel de centrală beneficiară, pe baza cifrelor de control de la minister. În acest fel, ar putea fi evitate, în mai mare măsură, unele situații în care aceste planuri sînt definitivate doar la un nivel ierarhic superior. De asemenea, apare necesar să se asigure întreprinderii o mai mare posibilitate de acțiune în asigurarea bazei materiale a investiției, beneficiarul putînd el însuși — deoarece cunoaște mai în profunzime necesitățile de utilaje tehnologice pentru noile capacități de producție — să stabilească listele cu necesarul real pe caracteristici și tipodimensiuni constructive și funcționale, care să fie în mai mică măsură modificate ulterior la alte nivele ierarhice.

Cu toate rezervele care se pot formula cu privire la reprezentativitatea eșantionului supus cercetării, datele tabelului nr. 1 furnizează totuși elemente de pornire pentru stabilirea direcțiilor de perfecționare a activității de investiții-construcții, atît pe linia mobilizării factorilor tehnici, social-economici și organizatorici dependenți de întreprinderea și de centrala industrială beneficiară, cît și pe linia antrenării mai puternice a unor factori independenți de întreprindere, care rămîne veriga economică cu cele mai multe responsabilități în organizarea și realizarea investițiilor.

Evaluări

DESFĂȘURAREA unei activități de investiții eficiente depinde într-o măsură apreciabilă și de **modul de desfășurare a relațiilor întreprinderii beneficiare cu verigile superioare** — centrală, minister, organe economice de sinteză — cît și cu unitățile de specialitate care concură la realizarea investițiilor — proiectanți, constructori și furnizori de utilaje.

În mod concret, pentru realizarea unui obiectiv de investiții își exercită atribuții în mod nemijlocit **două grupe de mecanisme** economico-organizatorice : sistemul compartimentelor specializate în investiții-construcții din cadrul industriei (întreprindere, centrală) în calitate de beneficiar și sistemul unităților specializate pe profile care cooperează la realizarea obiectivelor de investiții (de proiectare, construcții și furnizoare de utilaje tehnologice, dependente, în general, de centrale ale aceluiași minister sau chiar de alte ministere și care pun indirect în lumină influența deciziei organelor economice de sinteză asupra activității de investiții din industrie.

În acest cadru, considerăm utilă abordarea unor elemente referitoare la modul de conlucrare a compartimentelor de specialitate de la diferite organe în procesul de realizare a investițiilor. În cercetările întreprinse pe această temă am încercat să clarificăm unele aspecte privind **delimitarea** atribuțiilor și responsabilităților unităților industriale — întreprindere, centrală — în domeniul planificării, pregătirii și executării investițiilor.

A fost pus în lumină faptul că actuala delimitare a atribuțiilor între întreprindere și centrală, înscrisă în actele normative, poate să fie în continuare perfecționată.

1 În această direcție, se poate întrevedea pentru viitor ca necesară o mai puternică intrare efectivă a întreprinderilor și centralelor în atribuțiile prevăzute în actele normative în vigoare. Pentru aceasta este necesar ca unităților economice respective să li se confere și atribuții și responsabilități mai bine delimitate în special în domeniile planificării, organizării și realizării investițiilor. Scopul delimitării mai riguroase a răspunderilor îl constituie evitarea unor suprapuneri generatoare de tărăgănări în realizarea sarcinilor concrete ce le revin acestor verigi de conducere a industriei. În unele acte normative care reglementează acest domeniu se observă în anumite cazuri atribuții oarecum asemănătoare în domeniile amintite atît pentru conducerea centralei cît și pentru cea a întreprinderii. Tot atît de adevărat este însă și faptul că îndeosebi pentru centralele industriale, apare necesară o mai fermă preluare a atribuțiilor largi pe care le conferă legislația în vigoare, dat fiind că mai există încă exemple în care din acest punct de vedere rezolvarea unora dintre cele mai complexe și dificile probleme rămîne încă în sarcina întreprinderii. Considerăm că în această direcție centralele industriale mai au încă multe de făcut.

Tabelul nr.1

Ierarhizarea căilor de perfecționare a activității de investiții-construcții

Nr. crt.	Gruparea pe ministere a unităților industriale investigate Căi de perfecționare a activității de investiții-construcții	TOTAL	Unități industriale investigate, din care:			
			Unități ale Ministerului Ind. Metalurgice	Unități ale Ministerului Ind. Chimice	Unități ale Ministerului Ind. Construcțiilor de Mașini Grele	Unități ale Ministerului Industriei Ușoare
A	B	1	2	3	4	5
1.	Amplificarea competențelor acordate unităților în ceea ce privește stabilirea planului de investiții	1	1	3	1	1
2.	Creșterea efectivului compartimentelor de investiții	2	4	1	3	2
	Inlăturarea suprasolicitării specialiștilor din compartimentele de investiții pentru întocmirea unor studii informaționale	3	6	2	2	5
4.	Acordarea unui sprijin mai substanțial unității de către forurile superioare	4	5	4	4	4
5.	Corelarea mai bună a veniturilor realizate de specialiștii care își desfășoară activitatea în domeniul investițiilor-construcțiilor, cu eficiența soluțiilor constructive și funcționale elaborate și aplicate	5	2	5	5	6
6.	Inlăturarea prevederilor contradictorii existente în unele acte normative referitoare la promovarea specialiștilor	6	3	6	8	3
7.	Creșterea inițiativei și receptivității cadrelor de conducere și specialiștilor din unitățile industriale în abordarea și soluționarea de noi probleme	7	5	7	6	7
8.	Creșterea receptivității specialiștilor cu funcții de execuție la elementele noi ale activității de investiții	8	5	8	9	7
9.	Ridicarea nivelului de pregătire al specialiștilor din domeniul activităților de investiții-construcții	9	7	10	7	7
10.	Corelarea mai adecvată a calificării specialiștilor în raport cu complexitatea sarcinilor de investiții-construcții efectiv atribuite	10	6	9	10	8
11.	Imbunătățirea disciplinei de muncă a specialiștilor compartimentelor de investiții	11	8	11	11	9

Tabelul nr.2

Aprecieri ale specialiștilor din întreprinderile și centralele analizate în legătură cu unele probleme de planificare și asigurare a bazei materiale a investițiilor

– în % –

	Total răspunsuri afirmative (întreprinderi + centrale)	Răspunsuri afirmative ale centralelor	Răspunsuri afirmative ale întreprinderilor
• Planul de investiții al unității să fie întocmit și adoptat la nivel de centrală, pe baza unor cifre de control primite de la minister	55,3	61,5	52,9
• Planul valutar al unității să fie propriu și încadrarea în limitele sale să se facă de către centrală	78,7	69,2	82,4
• Acordarea unei independențe mai mari întreprinderii în asigurarea bazei materiale a investiției (utilaje tehnologice)	72,0	61,5	76,4
Stabilirea duratei totale de realizare a unui obiectiv de investiții, începînd cu tema de proiectare și terminînd cu recepția și intrarea în funcțiune a acestuia să reprezinte un atribut[x] al:			
a) întreprinderii beneficiare de investiție	75,0	60,0	80,0
b) centralei beneficiare	34,4	62,5	25,0
c) ministerului tutelar	27,3	12,5	32,0
d) altor organe economice de sinteză	10,0	14,3	8,7

[x] Unele din unitățile investigate au apreciat că această atribuție ar trebui să fie exercitată de 2 din organele menționate

2 În vederea delimitării mai precise a rolului întreprinderii și centralei industriale în exercitarea diferitelor atribuții legale privind planificarea, organizarea și realizarea investițiilor, ar trebui avute în vedere și următoarele aspecte :

- recunoașterea deplină, în fapt, **a rolului principal al centralei industriale în procesul elaborării planului de investiții al întreprinderii, în analiza și aprobarea acestuia** ; în acest context, întreprinderea constituie unul din organele de execuție ale centralei în cadrul etapelor procesului de planificare a investițiilor. Între altele, la stabilirea coordonatelor dezvoltării de perspectivă a întreprinderilor componente sau a centralei, în ansamblul său, consiliul oamenilor muncii al centralei este necesar să aibă în permanență în vedere că la investiții trebuie să se recurgă numai după ce au fost epuizate toate celelalte posibilități de sporire sau modernizare a producției ;

- după ce o anumită decizie în domeniul politicii de investiții a întreprinderii a fost luată, rolurile centralei și întreprinderii se modifică. De aici înainte, **întreprinderea trebuie să răspundă de îndeplinirea celorlalte activități de bază din domeniul investițiilor și construcțiilor industriale**, cum ar fi : întocmirea temelor de proiectare ; elaborarea documentațiilor tehnico-economice ; obținerea acordurilor, avizelor și aprobărilor necesare ; încheierea contractelor de execuție ; stabilirea amplasamentelor și obținerea aprobărilor de expropriere ; contractarea și achiziționarea utilajelor ; urmărirea realizării și raportării planului de investiții ; realizarea lucrărilor de investiții și recepția acestora. Din cele de mai sus rezultă că **întreprinderilor le revine, în fapt, rolul principal în derularea operațiilor privind organizarea și realizarea investițiilor**, pînă la intrarea obiectivului în funcțiune și realizarea parametrilor tehnico-economici proiectați. Prin încheierea contractelor de execuție de către întreprindere, obligațiile cad în sarcina acesteia, iar centrala, prin atribuțiile sale, trebuie să sprijine întreprinderile și celelalte unități componente pentru buna derulare a contractelor, pînă la definitivarea acestora.

3 Dacă ne-am referi la unele din domeniile în care întreprinderile solicită un ajutor mai mare din partea centralelor, ar trebui avute în vedere operațiuni legate de :

- consultarea cu prilejul stabilirii amplasamentelor obiectivelor noi ;
- obținerea aprobărilor de expropriere;
- obținerea acordurilor, avizelor și aprobărilor necesare pentru derularea întregului proces investițional ;
- contractarea și achiziționarea utilajelor din țară și import pentru lucrările de investiții.

Ar mai trebui poate adăugat că este bine ca întreprinderea să poarte răspunderea realizării investițiilor, **dar să i se creeze mai operativ și condiții pentru îndeplinirea sarcinilor**, dintre care se remarcă : reducerea volumului de lucrări informaționale cu un pronunțat caracter formal, micșorarea filierei de avizare a documentațiilor de investiții ș.a. De relevat că această orientare vine în întîmpinarea propunerilor multor întreprinderi industriale, între care „Autobuzul", „23 August" și „Semănătoarea" din București, „Tehnometal" din Timișoara, Combinatul de fibre sintetice din Iași, care au realizat programe importante de investiții.

Pregătirea investițiilor mai bine... pregătită

ÎN TOATE analizele care se întreprind cu privire la activitățile de investiții-construcții din industrie, este indicat să se aibă în vedere specificul acestora, faptul că, în general, sînt caracteristice producțiile-unicat, care incumbă pregătiri minuțioase din partea tuturor factorilor care conlucrează la realizarea obiectivelor încă din faza de pregătire a investițiilor : beneficiar, proiectant, constructor și furnizor de utilaje.

1 Analizînd aspectele privind planificarea și pregătirea în timp pentru un obiectiv important de investiții din industria chimică, rezultă că, în medie, pentru o bună organizare a execuției obiectivului prevăzut să înceapă în anul 1975, de pildă, pregătirile trebuie să se înceapă încă de la mijlocul anului 1972. Fără îndoială, asemenea necesități sînt în general cunoscute, fiind respectate pe numeroase șantiere. Esențial însă este ca la toate obiectivele noi asemenea experiențe bune să fie generalizate în așa fel încît să fie înlăturate unele situații în care în prezent (la capacități aparținînd Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele sau Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții), datorită nerespectării întocmai a activităților din perioada de pregătire a investițiilor au fost afectate atît termenele de punere în funcțiune, cît și atingerea parametrilor de eficiență scontați.

Este necesar să arătăm că, întrucît realizarea unor obiective de investiții complexe — cum sînt multe din cele care în prezent se realizează în industria noastră — necesită mijloace tehnice moderne, se impune ca industria construcțiilor de mașini să planifice și să înfăptuiască din timp pregătiri corespunzătoare, în special pe linia elaborării de tehnologii și realizării de instalații speciale. Este de înțeles că aceste pregătiri trebuie avute în vedere la stabilirea sarcinilor acestei ramuri în planurile cincinale de dezvoltare economică.

ANALIZELE au relevat că pe linia perfecționării în continuare a actelor normative care reglementează planificarea, organizarea și realizarea investițiilor, ar mai putea fi avute în vedere următoarele elemente :

- **în etapa actuală, întreprinderile și centralele au, în general, competențe largi pentru aprobarea documentațiilor, fără a avea în aceeași măsură și competențe de atribuire a mijloacelor materiale. În consecință, ar fi necesar ca competențele de aprobare a documentațiilor să fie corelate și cu competențe privind asigurarea de utilaje tehnologice și capacități de execuție ;**

- **se impune asigurarea unei anumite elasticități a planului de investiții, pentru a se utiliza mai judicios fondurile acordate, și o mărire a competenței centralei industriale, căreia să i se dea dreptul de a efectua redistribuiri între planurile unităților sale — cu acordul constructorilor și băncilor finanțatoare — atunci cînd se încadrează în fondurile planificate pe centrală, fără a mai trece prin filiera minister — Centrala Băncii de Investiții. În acest mod centralei i s-ar asigura posibilitatea de a transfera anumite sume de pe un obiectiv economic pentru care nu are condiții de realizare într-un semestru, pe un alt obiectiv al său, la care există asemenea condiții ;**

- **contractarea lucrărilor de construcții-montaj ar fi indicat să se facă odată cu nominalizarea constructorilor și introducerea în plan a lucrărilor de către ministerul beneficiar, prin înscrierea lucrărilor și în planul constructorului, corelat valoric cu planul de investiții al întreprinderii beneficiare, indiferent de felul investiției.**

Este necesar deci ca centrala să joace un rol tot mai mare în domeniul planificării și pregătirii investițiilor.

În lumina celor arătate, apreciem că se impune ca centrala să intensifice activitatea de prognoză și de stabilire a strategiilor, în așa fel încît producția noilor obiective să răspundă cerințelor de perspectivă ale beneficiarilor interni și externi. Aceasta este necesar să se realizeze printr-o mai rațională distribuire a investițiilor între întreprinderile componente, prin pregătirea în perspectivă a forței de muncă necesare etc. Totodată, avem în vedere și creșterea rolului important al ministerului în stabilirea strategiei de dezvoltare a ramurii și cel al întreprinderii în calitate de verigă de bază care răspunde de organizarea și derularea practică a procesului investițional.

2 Problema cheie a conlucrării fructuoase dintre întreprindere, centrală, minister și alte organe economice de sinteză o constituie crearea tuturor condițiilor materiale necesare pentru îndeplinirea planului de investiții la nivelul stabilit. În legătură cu aceasta se ridică cerința ca orice modificare a planului la eșaloanele superioare să fie însoțită în același timp și în măsura cuvenită de grija permanentă pe linia asigurării încheierii de contracte corespunzătoare cu proiectantul, constructorul și furnizorul de utilaje, și a realizării lor.

În esență, cercetările întreprinse au pus în lumină faptul că în viitor se impune realizarea unei corelații mai strînse între mărimea și structura planului de investiții și capacitatea de proiectare, execuție și asigurarea cu utilaje.

Abordînd unele din problemele de fond ale acestui domeniu — și anume pe cele privind atribuțiile în domeniul planificării și asigurării bazei materiale a investițiilor și încercînd să reflectăm necesitățile reale ale întreprinderilor și centralelor investigate — am ajuns la rezultatele înscrise în tabelul nr. 2. Ar merita să fie arătat că pentru toate categoriile de probleme înscrise în acest tabel, opțiunile întreprinderilor, cît și cele ale centralelor, se orientează în aceleași direcții, și anume :

— creșterea rolului centralei în întocmirea și adoptarea planului pe baza unor cifre de control primite de la minister ;

— asigurarea bazei materiale a investiției (în special, utilaje) să se realizeze pe bază de repartiții de către ministerele furnizoare de utilaje sau de către un organ superior, cum este MATMCGFF, avînd în vedere și o eventuală restrîngere a ariei utilajelor supuse repartiției ;

— stabilirea duratei totale de realizare a unui obiectiv de investiții, începînd cu tema de proiectare și terminînd cu recepția și intrarea în funcțiune a acestuia, ar fi indicat să reprezinte un atribut al întreprinderii beneficiare de investiții.

3 O cale importantă a pregătirii — dar și a realizării investițiilor — o reprezintă perfecționarea conlucrării unităților industriale beneficiare de investiții cu organizațiile specializate de proiectare, construcții și montaj, **în așa fel ca obiectivul industrial să poată fi predat „la cheie“.** De altfel, aproape 3/4 din totalul unităților industriale investigate apreciază în mod pozitiv organizarea activității de investiții-construcții în așa fel încît beneficiarul să poată primi obiectivul economic „la cheie“. Această modalitate este de altfel prevăzută în reglementările existente în acest domeniu, însă experimentarea și în special extinderea sa nu au căpătat amploarea justificată de avantajele certe pe care le asigură.

Se poate aprecia, de asemenea, că, prin promovarea unei asemenea modalități de execuție a obiectivelor de investiții, **ar apărea, pe lîngă avantajele evidente cunoscute, și altele, dintre care amintim :** înlăturarea disputei constructor-proiectant, care de obicei se termină cu creșterea valorii investiției ; corelarea mai bună a soluțiilor de proiectare cu materiale existente în circuitul economic ; reducerea numărului factorilor responsabili care concură la realizarea investițiilor (cu influențe favorabile asupra tuturor elementelor menționate mai sus) ; simplificarea metodologiei de asigurare a documentațiilor de execuție și scurtarea timpului dintre întocmirea și predarea acestora pe șantiere ; reducerea volumului de muncă la organele tehnice ale băncilor finanțatoare, prin evitarea litigiilor care pot apărea între beneficiari-proiectanți-executanți și bănci în ceea ce privește documentația de execuție ; eliminarea rolului de intermediar al beneficiarului între constructor și proiectant în tot timpul execuției, care s-ar concretiza într-o operativitate mai mare și în posibilitatea reducerii personalului tehnic, economic, de alte specialități și administrativ din compartimentele de investiții de la toate nivelele.

Promovarea modalităților de organizare a procesului de investiție, în așa fel încît beneficiarul să poată obține obiectivul de investiții „la cheie“, se referă la construirea de obiective noi, neincluzîndu-se lărgirile și modernizările unor obiective economice existente, care se realizează în condiții mai bune în sistemul actual de lucru, în regie proprie sau în antrepriză. În ramurile industriale cărora le sînt caracteristice procese de aparatură (industria chimică, a medicamentelor etc.), după părerea specialiștilor consultați, acest sistem nu ar trebui introdus.

În concluzie, pentru perioada următoare, luînd în considerație și dificultățile semnalate de unii specialiști în extinderea acestei modalități de conlucrare, s-ar impune ca, în situații justificate, și anume atunci cînd : se execută obiective noi ; obiectivul nou poate fi acoperit de capacitatea de proiectare și execuție a unui antreprenor general puternic ; este cunoscut că nu se întrevăd salturi spectaculoase în domeniul perfecționării tehnologiilor în subramura industrială în cauză, **să se treacă cu mai multă fermitate la contractarea cu un antreprenor general, care să predea lucrarea „la cheie“ unității industriale beneficiare.**

Propunem ca într-o primă etapă să se creeze condițiile necesare introducerii cu caracter experimental a acestui sistem în două ramuri industriale, eventual în industria construcțiilor de mașini grele și în industria ușoară. Este necesar ca durata experimentării să includă un ciclu complet al procesului de investiții, care poate fi, în medie, de 2—3 ani.

Direcții de acțiune necesare și posibile

ȚINÎNDU-SE seama de cerințele perfecționării structurale și funcționale ale acestei activități, este necesar să se **îmbunătățească în permanență și cadrul său legislativ,** concomitent cu modul în care acesta este utilizat. Pe această linie, din cercetările noastre, confirmate și de ancheta efectuată, a rezultat că **direcțiile cele mai importante de perfecționare a actelor normative** care reglementează activitatea de investiții și a modului de utilizare a acestora sînt, în esență, următoarele :

— simplificarea dărilor de seamă, limitarea conținutului acestora la elementele strict necesare pentru control și luarea de decizii ;

— renunțarea pe cît posibil la solicitările frecvente de întocmire de către întreprinderi a unor situații complicate solicitate de centrală (cum ar fi, de exemplu, cele privind utilajele) ;

— adoptarea unui act normativ unitar, care să integreze în mod organic toate prevederile legale în domeniul investițiilor-construcțiilor, care să asigure și delimitările corespunzătoare de atribuții între întreprindere-centrală-minister. Aceasta s-ar impune întrucît o serie de acte normative*) nu sînt corelate în măsură suficientă pentru a asigura o conlucrare pe deplin corespunzătoare între toți factorii care concură la realizarea obiectivelor de investiții ; s-ar impune, de asemenea, punerea de acord a prevederilor art. 75, al. 5, din Legea cu privire la Dezvoltarea economico-socială planificată a României cu dispozițiile privind încheierea contractelor pentru utilaje din țară și din import ;

— adoptarea unui act normativ prin care să se certifice mai judicios relația dintre beneficiar și constructor și să li se delimiteze precis sarcinile, pentru întărirea răspunderii fiecăruia în derularea contractului de execuție ;

— reeditarea indicatoarelor și cataloagelor de prețuri, pentru a ține seama de realitățile de astăzi din economie.

Cercetările întreprinse au relevat și alte modalități de perfecționare a activității de investiții-construcții. Astfel, de exemplu, ar fi indicată completarea normativelor din acest domeniu cu elemente detaliate referitoare la lucrările de investiții în regie proprie. Actualele legi și normative interne nu acordă importanța cuvenită acestei activități, cu toate că sistemul de execuție a investițiilor în regie ia o amploare din ce în ce mai mare.

● **APLICAREA** în practică a modalității de realizare a investițiilor „la cheie“ de către antreprenor general prezintă, în principal, următoarele avantaje :

— calitatea mai bună a lucrărilor de proiectare, construcții și montaj ;

— durata mai mică de realizare a obiectivului de investiții ;

— condiții mai bune pentru asigurarea realizării nivelului proiectat al principalilor indicatori tehnico-economici ;

— degajarea cadrelor de conducere ale întreprinderii industriale beneficiare de investiții de o serie de probleme organizatorice și de altele specifice construcțiilor, pentru a se putea consacra cu totul problemelor tehnice, economice și organizatorice proprii ;

— creșterea cointeresării constructorului și proiectantului în realizarea obiectivelor de investiții.

● Potrivit opiniei specialiștilor, principalele categorii de cauze care nu ar favoriza realizarea investițiilor „la cheie“ sînt, în ordine : general-legislative, economice, capacitatea personalului, organizatorice și tehnice.

1. Referirile la prima grupă de cauze vizează, pe de o parte, existența unui cadru legal, contractul, care reglementează în mod corespunzător relațiile dintre beneficiar și constructor iar pe de altă parte o destul de slabă respectare a acestuia.

2. Cauzele economice și cele privind capacitatea personalului au în vedere avantajele principale ale execuției investițiilor în forma actuală, care nu pot fi neglijate total :

— posibilitatea îmbunătățirii proceselor tehnologice, de către specialiștii beneficiarului, de la data realizării studiului tehnico-economic sau proiectului de execuție pînă la perioada realizării efective a investițiilor ;

— scurtarea duratei de realizare a obiectivului de investiție, prin impulsionarea activității constructorului și executarea unor lucrări care nu condiționează punerea sa în funcțiune în timpul probelor ;

— condiții mai bune de realizare a nivelului proiectat al indicatorilor tehnico-economici, prin preluarea obiectivelor instalației, pe măsura terminării lor ;

— o mai bună efectuare a recepției și conservării utilajelor la furnizarea lor pe șantiere, în timpul montajului și după efectuarea acestuia, pînă la punerea în funcțiune, pe baza cunoașterii exacte a particularității lor.

O altă modalitate ar fi aceea de renunțare la graficul de eșalonare a investiției, **în favoarea contractului de antrepriză,** întrucît primul nu este de natură să așeze pe deplin pe baze economico-juridice relațiile dintre proiectant, constructor, furnizor de utilaje și beneficiar. O cale posibilă de urmat în această direcție ar fi planificarea riguroasă a activității de investiții-construcții, dublată de creșterea răspunderii tuturor factorilor care cooperează la realizarea obiectivului de investiții : beneficiar, proiectant, constructor și furnizor de utilaje.

dr. Petre ROTARU

---

*) H.C.M. Cu privire la pregătirea și realizarea lucrărilor de investiții, din 1970, H.C.M. privind unele măsuri pentru asigurarea cu documentații tehnico-economice a lucrărilor de investiții, din 1972 etc.

CONSIDERAȚII ASUPRA SISTEMULUI DE INDICATORI AI EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE (I)

RIDICAREA EFICIENȚEI activității economice reprezintă o coordonată de bază a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. De aceea, în etapa actuală în țara noastră, un accent deosebit se pune pe asigurarea unei eficiențe economice sporite în toate sectoarele de activitate. În Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. se arată că : „În cincinalul 1976—1980, pe lingă dezvoltarea în ritmuri rapide a producției materiale, un obiectiv esențial îl constituie sporirea eficienței producției, ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activități economico-sociale. Aceasta va impune să se acționeze cu hotărîre pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, îmbunătățirea calității produselor și folosirea cu randament sporit a fondurilor fixe, a tuturor resurselor materiale și financiare ale țării. O atenție deosebită se va acorda reducerii cheltuielilor materiale de producție“. [1]

Pentru mobilizarea rezervelor menite să ducă la creșterea eficienței activității economice, pentru utilizarea criteriilor eficienței economice în procesul de conducere a vieții economico-sociale, o importanță deosebită are și fundamentarea sub raport tehnico-metodologic a indicatorilor acesteia.

Eficiența activității economice — un indicator sau un sistem de indicatori?

CONFRUNTĂRILE pe planul indicatorilor eficienței activității economice pun în evidență două puncte de vedere : a) există un grup de economiști care încearcă să stabilească un singur indicator al eficienței activității economice și b) în opoziție cu acest punct de vedere, sînt încercări de a stabili un sistem de indicatori, fiind argumentată ideea imposibilității surprinderii întregului conținut al eficienței activității economice într-un singur indicator.

Adepții punctului de vedere potrivit căruia eficiența activității economice trebuie definită numai pe baza unui singur criteriu, susțin că aceasta poate fi exprimată printr-un singur indicator. Un interes deosebit prezintă încercările de a limita conținutul eficienței activității economice la **rata rentabilității.** Astfel, făcînd unele precizări asupra ratei rentabilității, prof. dr. Gh. Șiclovan susține că : „Toate criteriile și argumentele economice din domeniul teoriei economiei politice și al practicii, conduc spre concluzia că rentabilitatea, exprimată ca rată procentuală, trebuie să fie prezentată ca un raport între valoarea plusprodusului și valoarea fondurilor folosite pe tot parcursul procesului economic (aprovizionare, producție, desfacere), în acest fel realizîndu-se o identificare între conținutul și sfera conceptului de rentabilitate și cel de eficiență economică. Din punct de vedere economic (nu numai „financiar“) aceste noțiuni se suprapun întrutotul, se identifică. În acest sens, expresia cea mai cuprinzătoare a ratei rentabilității sau eficienței economice ar fi raportul :

$$p' = \frac{P}{F} \times 100 = \frac{Q - P_c}{F_f + F_c} \times 100;$$

în care : p'=rata eficienței sau rentabilității ; P=venitul net (plusprodusul) ; F=valoarea fondurilor unităților sau ramurilor economice ; Q=valoarea producției ; Pc=prețul de cost al producției ; Ff=valoarea fondurilor fixe ; Fc=valoarea fondurilor circulante“.[2])

Consecvent acestui punct de vedere, deși autorul recunoaște că eficiența economică este o categorie complexă, limitează criteriul general al acesteia la venitul net, în special la rentabilitate. După această opinie „dacă se are în vedere că noțiunea de eficiență economică, în mod firesc, presupune obținerea unui rezultat care să satisfacă atît nevoile momentului în care el se realizează, cît și cerințele continuării nestînjenite și pe scară lărgită a activității economice, atunci este cu totul evident că acest rezultat este însăși venitul net“, iar în continuare arată că „aprecierea eficienței economice nu se poate mărgini la determinarea volumului absolut al venitului net" și se propune ca acesta să se raporteze la „totalitatea fondurilor fixe și a mijloacelor circulante“,

$$\text{deci } \frac{P}{F}\,^{3)}.$$

Evident că prin aceste precizări se asigură o determinare mai judicioasă a ratei rentabilității, fiind pusă în concordanță cu spiritul în care ea a fost concepută și de K. Marx. Dar, prin elementele ce intervin în calculul ratei rentabilității nu se poate practic argumenta că aceasta se suprapune cu rata eficienței **activității economice**, deoarece efectele rezultate dintr-o activitate productivă nu pot fi limitate numai la venitul net (plusprodusul), iar mijloacele utilizate nu pot fi restrînse la fondurile de producție. De aceea, considerăm că pentru determinarea eficienței activității economice **este necesar să se pornească de la stabilirea unui sistem de indicatori** care să permită surprinderea din unghiuri diferite a tuturor efectelor și a întregului efort ce se depune pentru desfășurarea în condiții normale a unor activități economice.

Pe linia exprimării eficienței activității economice de către un singur indicator și în literatura de specialitate din unele țări socialiste se face propunerea tot pentru rata rentabilității sau rata venitului net, rezultată din raportarea venitului net fie la prețul de cost, fie la totalul fondurilor de producție. Un interes deosebit prezintă și încercarea de exprimare a eficienței întreprinderii prin **rata producției nete**, rezultată din raportarea producției nete fie la totalul prețului de cost, fie la totalul fondurilor de producție, astfel :

$$K_e = \frac{P_n}{P_{cc}} \cdot 100 \text{ și } K_e = \frac{P_n}{F} \cdot 100;$$

în care : K^e= coeficientul eficienței întreprinderii ; Pn=producția netă ; Pcc=producția la preț de cost comercial ; F=valoarea medie anuală a fondurilor fixe și normativul mijloacelor circulante. Acest punct de vedere conține elemente raționale, demne de luat în considerare la exprimarea eficienței activității economice. Dar și autorii studiului respectiv, în cele din urmă, ajung tot la concluzia că eficiența activității economice trebuie să fie exprimată de rata rentabilității, calculată după următoarea formulă :

$$R = \frac{B}{F_p + F_s} \cdot 100;$$

în care : R=rata rentabilității ; B=suma beneficiului ; Fp=suma fondurilor de producție avansate ; Fs=mijloacele bănești avansate pentru plata retribuției personalului productiv industrial[4]).

În opoziție cu acest punct de vedere, în literatura de specialitate din țara noastră se remarcă un grup de economiști care, pornind de la caracterul complex al eficienței activității economice, susțin că aceasta trebuie exprimată de un sistem de indicatori[5]).

O contribuție prețioasă la elucidarea unor probleme controversate, în literatura economică în ceea ce privește sistemul de indicatori ai eficienței activității economice aduce Dicționarul de economie politică. Pornindu-se de la o formulă generală de exprimare a eficienței economice : $E=\frac{Q}{C}$, în care : E=eficiența economică ; Q=volumul anual al producției obținute (valoric) ; C=volumul anual al cheltuielilor de producție, se demonstrează că „sintetic, creșterea eficientei economice se concretizează în asigurarea unei cît mai mari economii de muncă socială... Calcularea eficienței economice impune folosirea unor indicatori economici, în funcție de specificul activității, indicatori care exprimă o latură sau alta a eficienței și care se completează reciproc“[6]).

Dezvoltînd ideea exprimării eficienței activității economice de către un **sistem de indicatori** și avînd în vedere că pe calea creșterii eficienței economice trebuie să se asigure o economisire a muncii sociale, iar criteriul definitoriu pentru precizarea conceptului de eficiență îl reprezintă scopul nemijlocit al producției, prof. dr. doc. N.N. Constantinescu, susține că : „Diferitele laturi ale eficienței producției sociale sînt părți componente ale unui întreg, așa încît chiar dacă fiecare element are propria sa mișcare, ea este indisolubil legată de mișcarea ansamblului ; pe de altă parte, mișcarea ansamblului este influențată în proporții ce variază de la caz la caz de cea a fiecărui element component... Aceasta presupune și un sistem complex de indicatori ai eficientei producției sociale, sistem a cărui logică internă să fie străbătută de exigențele legii economiei de timp și să țină cont de subordonările și dependențele obiective care concură la satisfacerea criteriului general absolut al eficienței producției sociale —

ridicarea sistematică a standardului de viață al tuturor membrilor societății noastre, care reprezintă scopul suprem al politicii Partidului Comunist Român“7).

Așadar, considerăm juste opiniile potrivit cărora **eficiența activității economice**, avînd un conținut complex, **nu poate fi exprimată de un singur indicator.** Acceptînd acest punct de vedere, se ridică, în continuare, problema stabilirii sistemului de indicatori ai eficienței activității economice, a criteriilor de clasificare a acestora etc.

După opinia noastră, sistemul de indicatori ai eficienței activității economice trebuie ordonat în funcție de formele eficienței economice, de nivelul diferitelor verigi ale economiei în care atît efectul util, cît și efortul depus pentru desfășurarea activităților economice cunosc unele particularități. De asemenea, la determinarea indicatorilor eficienței activității economice este necesar să se pornească și de la criteriile definitorii ale acestui concept care ne permit să evidențiem diferitele laturi ale conținutului eficienței activității economice.

Indicatorii eficienței producției materiale

ÎN SISTEMUL de indicatori ai eficienței activității economice pe primul plan se situează indicatorii eficienței producției materiale și ca urmare a faptului că acest proces are rolul determinant, hotărîtor în cadrul procesului de reproducție. Se poate deci accepta că **indicatorii eficienței producției materiale** oferă o anumită imagine asupra eficienței de ansamblu a procesului de reproducție socialistă lărgită, fără a înțelege că acești indicatori înlocuiesc pe ceilalți indicatori de eficiență. Un asemenea punct de vedere se justifică și prin aceea că eficiența producției își pune amprenta și asupra celorlalte forme de eficiență de la diferite verigi ale economiei.

Discuțiile în legătură cu sistemul de indicatori ai eficienței producției materiale, care caracterizează și procesul de ansamblu al reproducției socialiste lărgite, deși sînt extrem de contradictorii, scot totuși la iveală unele elemente comune, care pot sta la baza alcătuirii unui sistem unitar de indicatori ai eficienței activității economice. Astfel, se reține ideea că la nivelul economiei naționale efectul util al activităților productive ar trebui să fie exprimat de **venitul național** sau **produsul social, fie în totalitate, fie sporul anual al acestora.** De aici este lesne de înțeles că și la nivelul ramurilor și al întreprinderilor, un prim grup de indicatori ai eficienței activității economice ar trebui să fie determinați pornind de la produsul global (producția globală sau producția marfă — la nivelul întreprinderii) și de la producția netă. Acest element de bază pentru calculul indicatorilor eficienței economice a producției atrage după sine și un anumit mod de exprimare a efortului făcut pentru buna desfășurare a procesului de producție. Deci, se impune a fi luat în considerație, la calculul indicatorilor de eficiență a producției, tocmai factorii care concură la această activitate, în expresie bănească (valorică) și anume : fondurile de producție, în principal fondurile fixe și fondul de retribuire a lucrătorilor productivi sau creșterile acestor doi factori față de un an luat ca bază de calcul.

Indicatorii eficienței economice a producției pot fi determinați și în funcție de anumite componente ale venitului național sau produsului social, precum și în funcție de diferite elemente ale factorilor care concură la producerea acestora. Astfel, pe lîngă unii indicatori de ansamblu ai eficienței economice a producției pot fi obținuți și unii indicatori **parțiali** ai acesteia, care au o importanță deosebită pentru caracterizarea multilaterală a activității diferitelor sectoare ale economiei.

Pornind de la modalitățile de exprimare valorică a efectului și efortului, eficiența economică a producției este exprimată printr-un **ansamblu de indicatori** care surprind diferite laturi ale rezultatelor producției pe diferite trepte : întreprindere, centrală, ramură și subramură a economiei naționale. În funcție de treapta economiei naționale, deosebim, chiar pentru eficiența economică a producției materiale, un sistem de indicatori. După opinia autorilor Dicționarului de economie politică, eficiența economică la nivelul economiei naționale se poate exprima cu ajutorul unor indicatori printre care mai importanți sînt : sporul de venit național pe locuitor $\left(\frac{V}{N}\right)$; sporul de venit național pe unitatea de investiții $\left(\frac{V}{I}\right)$; eficiența netă a fondurilor fixe $\left(\frac{V\ (\text{venitul național})}{F_f(\text{fonduri fixe utilizate})}\right)$; corelația dintre creșterea venitului național și creșterea produsului social $\left(\frac{V_1}{V_0} > \frac{PS_1}{PS_0}\right)$; corelația dintre creșterea productivității muncii și creșterea fondurilor de producție. $\left(\frac{W_1}{W_0} > \frac{F^{r}}{F_0}\right)$8).

Elemente raționale pentru schițarea unui sistem de indicatori ai eficienței economice a producției întîlnim și în literatura de specialitate din alte țări socialiste. Astfel, unii economiști sovietici apreciază că eficiența economică a reproducției socialiste lărgite trebuie să se măsoare prin intermediul creșterii volumului fizic al produsului social sau al venitului național, raportate la consumul total de muncă vie și materializată. În acest sens este sugerată formula :

$$E = \frac{(S + P)}{F + S + M_a};$$

unde : (S+P)=creșterea volumului fizic al produsului social sau al venitului național ; F=cheltuielile productive materiale suplimentare ; S=cheltuielile suplimentare totale pentru forța de muncă ; Ma=acumularea suplimentară a produsului adăugat pentru creșterea fondurilor fixe productive și a celor circulante9). Unele discuții se pot ridica mai ales în legătură cu indicatorul „Ma“ deoarece acumularea produsului adăugat nu participă la obținerea producției din anul respectiv, fiind un rezultat al acesteia.

Aplicarea în practică a acestor formule prezintă unele neajunsuri atît pentru depistarea unor rezerve care să ducă la ridicarea eficienței economice a producției, cît și pentru unele comparații internaționale ale indicatorilor de eficiență a producției. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri se propune ca eficiența producției să fie apreciată nu pe baza comensurării cheltuielilor și rezultatelor producției, ci pe baza unui **indicator centralizat de eficiență a folosirii fondurilor fixe productive și a numărului de muncitori ocupați în producția materială.** Pentru a ajunge la un asemenea indicator centralizat de eficiență, după analiza mai multor opinii, unii economiști au propus următoarea formulă :

$$E = \frac{D}{T + F}$$

unde E=eficiența folosirii potențialului productiv (totalitatea indicatorilor ce caracterizează fondurile productive fixe și efectivul de muncitori ocupați în producția materială) ; D=venitul național exprimat în prețurile corespunzătoare sau apropiate de evaluarea fondurilor fixe productive ; T=cheltuielile de muncă vie, calculate pe baza volumului fixat al venitului național (echivalent cu consumurile de muncă vie în anul de referință, corectat după dinamica efectivului de muncitori ocupați în producția materială în expresie bănească) ; F=volumul fondurilor fixe productive10).

Pornind de la relația dintre creșterea venitului național și factorii potențialului productiv ai unei țări (forța de muncă ocupată în sfera producției materiale și totalul fondurilor de producție), o schemă interesantă a indicatorilor eficienței economice la nivelul economiei naționale, al ramurilor producției materiale, ministerelor și întreprinderilor prezintă și alți economiști sovietici11). După acești economiști, indicatorii de creștere a eficienței producției sociale sînt următorii : creșterea venitului național pe locuitor, ponderea resurselor consumate în venitul național, venitul național pe un leu cheltuieli, rentabilitatea totală, productivitatea muncii sociale etc. Așadar, sistemul de indicatori ai eficienței economice a producției materiale pune în evidență modalitățile în care se asigură sporirea efectelor (venitului național și a produsului social) și utilizarea diferitelor mijloace materiale și bănești, care concretizează efortul depus în sfera producției materiale.

conf. univ. dr.
Constantin BĂRBĂCIORU
Craiova

---

1) Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, București, Editura politică, 1975, pag. 794—795.

2) Gh. Șiclovan, Creșterea rentabilității producției — sarcină economică centrală, Finanțe și credit nr. 6/1970, p. 16. Această idee este susținută de prof. dr. Gh. Șiclovan și în studiul : „Teze și antiteze despre eficiența economică“, Probleme economice nr. 7/1973, pag. 42.

3) Gh. Șiclovan, Eficiența economică, concept, procedee de determinare, căi de creștere“, București, Editura Academiei R. S. România, 1974, pag. 11—12.

4) N. Morozov, P. Kucikin, O pokazateliah effektivnosti soțialisticeskogo proizvodstva, Finansî S.S.S.R. Nr. 5/1971, pag. 49—50.

5) D. Dr. Petre Rotaru, Introducerea tehnicii moderne în construcțiile de mașini, orientări, rezultate, calcule de eficiență, București, Editura Academiei R.S. România, 1973 ; Aurel Iancu, Eficiența economică maximă, metode de modelare, București Editura politică, 1972 ; Dr. Petre Rotaru in lucrarea : Eficiență și creștere economică, București, Editura Academiei R.S. România, 1972 etc.

6) Dicționar de Economie politică, București, Editura politică, 1974, pag. 291.

7) N.N. Constantinescu, Legea economiei de timp și progresul social, Era socialistă Nr. 2/1975, pag. 10.

8) Dicționar de economie politică, București, Editura politică, 1974, pag. 291—292.

9) Faktorî ekonomiceskogo razvitia S.S.S.R., pod redakții A.I. Notkin, Moskva, Izdatelstvo Ekonomika, 1970, pag. 15.

10) Vorobiev E., O metodologii iscislenia effektivnosti proizvodstva, Vestnik statistiki nr. 1/1972, pag. 44.

11) M. Ciustiakov, Planirovanie effektivnosti obșcestvennogo proizvodstva, Voprosî Ekonomiki nr. 8/1974, pag. 105—106.

STRATEGIE ȘI ECONOMICITATE ÎN SPORIREA PRODUCȚIEI DE CEREALE

> **În condițiile României, problema cerealelor constituie problema de bază a agriculturii, asupra căreia trebuie să ne concentrăm forțele pentru a obține producții cît mai mari.**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (Din Cuvîntarea la Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste — 1974).

IN POLITICA de făurire a unei agriculturi moderne, intensive și multilateral dezvoltate, promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, problema cerealelor ocupă un loc cu totul deosebit. Ea a constituit și constituie veriga principală în procesul modernizării structurii producției agricole din România, deoarece de sporirea producției de cereale depinde dezvoltarea tuturor celorlalte ramuri, ale căror produse concură la îmbunătățirea structurală a consumului alimentar din România, la apropierea lui de cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic. Dacă astăzi importanța alimentară a cerealelor este condiționată în țara noastră mai ales de faptul că furnizează aproape două treimi din disponibilitățile alimentare pe cap de locuitor (exprimate în calorii), mîine rolul cerealelor ca sursă alimentară va fi apreciat îndeosebi prin aportul la dezvoltarea creșterii animalelor, furnizoare de proteină animală, precum și prin condițiile create pentru dezvoltarea unor puternice zone specializate în producerea de legume, fructe, struguri etc.

Declarată în mod oficial **problema numărul unu** a agriculturii noastre socialiste, asigurarea unei producții de cereale mari și constante reprezintă obiectivul central al agriculturii românești în cincinalul 1976—1980, cînd trebuie să ajungem la o recoltă de circa 20 milioane tone cereale anual, îndeplinind astfel obiectivul prevăzut în Programul partidului de a obține o tonă de cereale pe cap de locuitor. Dealtfel, producția de cereale se înscrie printre cele mai dinamice ramuri ale agriculturii românești : față de perioada antebelică 1934—1938, în perioada 1971—1973 producția de cereale aproape s-a dublat (sporind de la circa 8 mil tone la peste 15 mil tone). În condițiile reducerii suprafeței ocupate de cereale, sporul s-a realizat în exclusivitate pe seama creșterii randamentului la hectar (de la circa 1 000 kg la circa 2 500 kg cereale).

Determinarea prețului de cost — o necesitate

ÎNSEMNĂTATEA economică a producției de cereale pentru întreaga economie românească este determinată și de faptul că aceste culturi ocupă încă aproximativ 6 mil ha. Dacă ținem seama și de faptul că o bună parte din producția de cereale (porumb, orz, ovăz etc.) devine materie primă pentru creșterea animalelor este clar că eficiența economică a producției de cereale (reflectată prin prețul de cost la principalele produse cerealiere) influențează eficiența economică și din alte ramuri ale agriculturii. De aceea, problema evidenței și calculării prețului de cost în toate unitățile agricole socialiste, la toate produsele agricole, inclusiv la cele cerealiere, a devenit de o mare actualitate economică. În mod deosebit s-a resimțit nevoia calculării prețului de cost în cooperativele agricole de producție unde, după ce au fost înlăturate efectele negative ale conceptului greșit cu privire la negarea prețului de cost, s-a trecut la experimentarea, într-un număr crescînd de cooperative, a unei metodologii adecvate de calculare a prețului de cost ; necunoașterea costurilor de producție devenise o frînă serioasă în organizarea producției pe bazele gestiunii economice. Or, prețul de cost constituie peste tot o puternică pîrghie economică de dirijare planificată a activității de producție în vederea asigurării unei rentabilități maxime în toate ramurile și domeniile de activitate. De aceea, pe bună dreptate, secretarul general al partidului a dat indicația categorică de a se pune „...ordine și în ce privește prețul de cost în cooperative, pentru a putea ști cît costă în mod real un produs sau altul... Nu putem dezvolta agricultura în condițiile unei lipse aproape complete de evidență, lucrîndu-se la întîmplare“ În baza acestor indicații, în 1974 a fost generalizată evidența și calcularea prețului de cost în cooperativele agricole de producție. Materialul documentar existent dă posibilitatea relevării cîtorva aspecte privind mărimea și structura pe elemente de cheltuieli, precum și repartizarea teritorială a acestora, în strînsă dependență cu posibilitățile care se întrevăd pentru reducerea prețului de cost și creșterea beneficiului pe tona de produs și pe hectar cultivat cu cereale.

Activitatea economică din 1974 în ramura producției de cereale din cooperativele agricole de producție atestă eficiența economică ridicată la principalele produse cerealiere, oglindită în prețul de cost, beneficiul (pe tonă și hectar cultură) și rata rentabilității (tabelul nr. 1).

Dintre toate culturile cerealiere, cea mai eficientă se dovedește a fi cultura porumbului pentru boabe unde se obține o rată a rentabilității de circa 50%. Un asemenea nivel de eficiență justifică atenția prioritară care se acordă acestei culturi în ansamblul producției cerealiere din România, caracterizată fiind și printr-un ritm mai accelerat de creștere în comparație cu alte produse cerealiere. În această ordine de idei, nivelul de rentabilitate al producției de grîu fundamentează locul de prim rang (alături de cultura porumbului) deținut de această cultură în România.

Cu toate acestea, o analiză mai profundă a nivelului de rentabilitate arată că, chiar la aceste principale culturi cerealiere — grîu și porumb — există încă însemnate rezerve de sporire a eficienței economice prin reducerea prețului de cost.

Rezervele de reducere a prețului de cost la grîu și porumb sînt atestate și de diferențierea teritorială însemnată a acestuia, raportul dintre județele cu cel mai redus și cu cel mai ridicat preț de cost ajungînd pînă la 1 : 2 (graficul nr. 1 și 2).

În aceste condiții, problema cauzelor care determină asemenea niveluri ale prețului de cost (inclusiv diferențierea accentuată în profil teritorial), relevarea celor mai importante căi de creștere a eficienței economice la aceste principale produse ale agriculturii românești are o deosebită semnificație pentru practica economică din cooperativele agricole. Analizele efectuate ne duc la concluzia că ridicarea mai departe a eficienței economice la producția de cereale este condiționată de creșterea randamentului la hectar și raționalizarea cheltuielilor de producție pe unitatea de suprafață.

Producția medie și sporirea eficienței

ÎN CONDIȚIILE agriculturii noastre, cînd cererea față de produsele cerealiere este în creștere, problema eficienței economice în această ramură este, în primul rînd, o problemă de randament. Aceasta înseamnă că, în ansamblul măsurilor de modernizare a producției de cereale, factorul randament trebuie să reprezinte obiectivul central, de al cărui nivel va depinde și nivelul de eficiență economică la producția de cereale. Față de țările europene cu agricultură dezvoltată, noi obținem la unitatea de suprafață cel mult două treimi din randamentul pe care îl obțin aceste țări, ceea ce înseamnă că, pentru a obține același volum de produse, noi trebuie să cultivăm trei hectare în loc de două. Este clar încă de aici că nivelul cheltuielilor constante (determinate de suprafața cultivată) pe unitatea de produs va fi mai ridicat, ceea ce determină și un preț de cost mai mare. De aceea, problema randamentului la hectar nu este o problemă pur tehnică, ci ea are mari implicații asupra eficienței economice a producției, mai ales cînd ridicarea randamentului are la bază raționalizarea cheltuielilor suplimentare de producție.

Pentru actuala etapă de intensificare a agriculturii românești, sporirea randamentului la hectar cultivat cu cereale de la circa 2 500 kg (în 1971—1975) la circa 3 500 kg (în 1976—1980) reprezintă limita inferioară de sporire a eficienței economice în această ramură. Numai pe această bază vom putea obține recolta de circa 20 mii tone cereale de pe o suprafață de aproximativ 6 mil .hectare. Această sarcină care, la prima vedere, pare mare, este pe deplin realizabilă dacă ținem seama atît de propria experiență, cît și de resursele sporite de producție ale agriculturii în următorul cincinal, astfel încît să ajungem pînă în 1980 la o producție medie de cereale în jurul a 4 000 kg la hectar.

Realizarea acestui obiectiv mediu pe țară este cu atît mai acută cu cît, actualmente, un însemnat număr de cooperative, din cele mai diverse zone ale țării, obțin un randament la hectar cu mult sub posibilitățile lor minime. În același timp, un număr crescînd de cooperative agricole, aflate în zone favorabile acestor culturi, obțin randamente la hectar la nivelul țărilor cu agricultură avansată. De exemplu, randamentul mediu la hectar în C.A.P. din județul Timiș a ajuns la 3 065 kg, iar cel de porumb-boabe în județul Ialomița la 4 361 kg. Exemplul lor demonstrează cu prisosință că este posibilă realizarea obiectivului de a obține un randament mediu de 3 500 kg cereale la hectar, că stă în puterea omului ca, prin unirea eforturilor, prin folosirea raţională a mijloacelor de care dispune, să poată învinge condiţiile climatice şi să obţină recolte tot mai mari.

Una din cauzele generatoare a unor randamente scăzute la unitatea de suprafaţă constă în deficienţele care mai dăinuie în amplasarea teritorială şi în concentrarea pe unităţi cultivatoare a principalelor culturi cerealiere. Actualmente, culturile de grîu şi porumb ocupă încă suprafeţe deloc neglijabile în judeţe în care randamentul la ha este de aproape 3 ori mai mic decît în judeţele cu condiţii pedoclimatice mai favorabile, ceea ce confirmă că se impune o mai bună amplasare teritorială a culturilor cerealiere, prin asigurarea unei concentrări mai ridicate în judeţele cu randamente mai mari. Dealtfel, aceste deplasări vor deveni posibile tocmai pe baza creşterii randamentului la hectar în cele mai favorabile zone de cultivare a cerealelor.

Paralel cu aceasta se dovedeşte necesară lichidarea actualei fărîmiţări teritoriale pe unităţi cultivatoare, ştiut fiind că practicarea culturii pe suprafeţe mici împietează folosirea tehnicii şi agrotehnicii moderne.

Modernizarea producţiei de cereale, ca premisă indispensabilă pentru creşterea eficienţei economice, presupune în primul rînd ancorarea ramurii cerealiere în tendinţele agriculturii moderne de concentrare teritorială, în vederea aplicării, cu maximum de eficienţă, a celor mai moderne tehnologii agricole. În acest context se înscrie necesitatea ca fiecare cooperativă agricolă să cultive soiurile şi hibrizii cei mai valoroşi, să însămînţeze la timp toate suprafeţele prevăzute, să asigure întreţinerea exemplară a culturilor, să strîngă fără pierderi întreaga recoltă. Toate acestea presupun însă o corelaţie mai strînsă între nivelul randamentului şi cel al cheltuielilor de producţie la unitatea de suprafaţă, pe fiecare element în parte. În măsura în care cheltuielile de producţie sintetizează ansamblul resurselor de producţie puse în funcţiune pentru obţinerea unui anumit randament la unitatea de suprafaţă, raţionalizarea acestor cheltuieli vine să completeze ansamblul posibilităţilor de reducere a preţului de cost, de creştere a eficienţei economice.

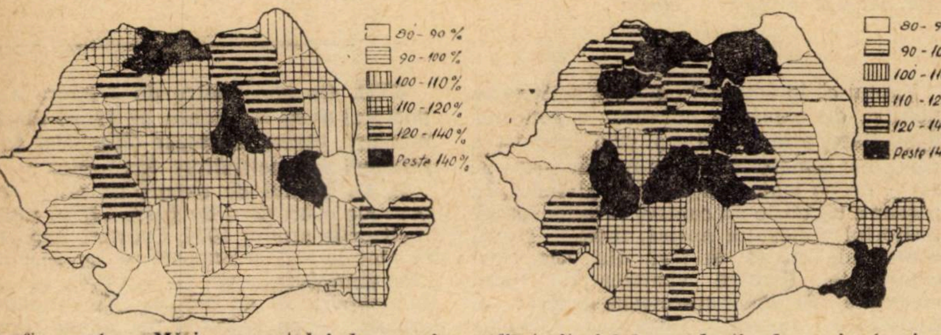

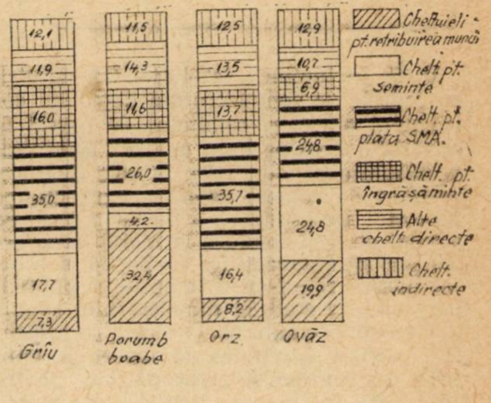

Grafic nr. 1 — **Mărimea preţului de cost în profil teritorial la producţia de grîu (preţ mediu pe ţară = 100%)** ; grafic nr. 2 — **Mărimea preţului de cost în profil teritorial la producţia de porumb boabe (preţ mediu pe ţară = 100%)** ; grafic nr. 3 — **Structura cheltuielilor de producţie la hectar în C.A.P. (%)**

Sensul raţionalizării cheltuielilor de producţie

ÎN CONDIŢIILE intensificării producţiei de cereale, reducerea preţului de cost nu presupune în mod obligatoriu micşorarea cheltuielilor de producţie la unitatea de suprafaţă, ci corelarea riguroasă a nivelului cheltuielilor cu cel al randamentului la hectar, în condiţiile folosirii raţionale, cu maximum de eficienţă, a fiecărui element de cheltuieli. Ca atare, raţionalizarea cheltuielilor de producţie are un sens unic, precis : evoluţia lor în aşa fel încît să ducă la reducerea preţului de cost pe unitatea de produs. În sprijinul acestei teze vine însăşi experienţa de masă din cooperativele agricole de producţie.

La producţia de grîu (ca la toate cerealele păioase) principalul element de cheltuieli îl constituie plata pentru lucrările executate de S.M.A. care, din punctul de vedere al cooperativelor agricole de producţie, reprezintă un element al cheltuielilor constante de producţie, mai ales că majoritatea lucrărilor efectuate mecanizat au acest caracter. Diferenţierea zonală a tarifelor de plată pentru lucrările s.m.a. imprimă o accentuată diferenţiere teritorială şi a acestor cheltuieli la unitatea de suprafaţă, raportul dintre judeţul cu cele mai mici şi cele mai mari cheltuieli ajungînd la 1 : 2 şi chiar 1 :3. Or, nu întotdeauna creşterea acestui element de cheltuieli la unitatea de suprafaţă este însoţită de o creştere — cel puţin corespunzătoare — a randamentului la hectar, astfel încît mărimea plăţii s.m.a. pe unitatea de produs este mai mare în zonele cu randamente mai mari, ceea ce micşorează posibilităţile de creştere a eficienţei economice la producţia de grîu tocmai în principalele zone cultivatoare. Aceasta arată necesitatea ca sistemul plăţii pentru lucrările s.m.a. să fie diferenţiat în mai mare măsură în funcţie de realizarea şi depăşirea randamentului planificat la hectar, astfel încît să stimuleze staţiunile pentru mecanizarea agriculturii şi mecanizatorii la raţionalizarea cheltuielilor de producţie din cooperativele agricole de producţie.

Aceeaşi concluzie generală cu privire la eficienţa economică a cheltuielilor de producţie rezultă şi din analiza cheltuielilor pentru seminţe şi pentru îngrăşăminte. Pe cît de clară este tendinţa de sporire a randamentului la hectar odată cu creşterea consumului de îngrăşăminte şi cu folosirea unor seminţe de calitate superioară (ceea ce determină un cost mai ridicat al seminţei), pe atît de evidentă este disproporţia dintre sporul de cheltuieli şi cel de producţie, în defavoarea acestuia din urmă, astfel încît, de regulă, are loc o creştere a cheltuielilor pe unitatea de produs. Ponderea relativ mare pe care o ocupă cheltuielile pentru sămînţă în structura cheltuielilor de producţie la cerealele păioase (ajungînd, în cazul producţiei de ovăz, la un sfert din totalul cheltuielilor) implică necesitatea utilizării unor soiuri de mare randament, pentru a realiza o creştere mai accentuată a randamentului la hectar şi pentru a contribui astfel la reducerea preţului de cost la aceste produse cerealiere.

În condiţiile specifice culturii porumbului, unde şi gradul de mecanizare este mai scăzut în comparaţie cu cel de la culturile păioase, pe prim plan apar cheltuielile pentru retribuirea muncii, a căror pondere ridicată reflectă şi gradul mai scăzut de productivitate a muncii la această cultură. De aceea, mecanizarea, mai ales a lucrărilor de recoltat, se afirmă drept factorul de perspectivă, capabil să imprime o nouă structură cheltuielilor de producţie la cultura porumbului.

Rezerve de creştere a eficienţei economice la produsele cerealiere pe seama reducerii cheltuielilor de producţie se află în raţionalizarea cheltuielilor indirecte care grevează cu sume însemnate (250—300 lei la hectar) preţul de cost la produsele cerealiere.

Însemnate rezerve de creştere a rentabilităţii la toate produsele cerealiere, în condiţiile unui preţ de cost dat, se află în îmbunătăţirea mai departe a calităţii acestor produse şi realizarea, pe această bază, a unui preţ de valorificare mai ridicat. Aceasta ar presupune însă şi perfecţionarea metodelor de apreciere a calităţii produselor cerealiere, pe prim plan situîndu-se însuşirile productive, exprimate prin conţinutul de substanţă nutritivă, însuşirile exterioare urmînd să joace un rol auxiliar. În acest context, socotim că nu este lipsită de interes practic recalcularea preţului de cost pe unitatea de produs-stas, astfel încît între cheltuielile de producţie şi preţul de cost să existe o mai strînsă legătură prin intermediul calităţii produselor. În sfîrşit, actualul nivel de rentabilitate la unele produse cerealiere impune o mai bună corelare a preţului de vînzare la aceste produse şi alte produse agricole, îndeosebi animaliere.

Preţul de cost şi rentabilitatea principalelor produse cerealiere din c.a.p. în 1974

Produsul	Preţ de cost (în % din preţul de vînzare)	Beneficiul (în lei)		Rata rentabilităţii (%)
		pe tonă produs	pe ha cultură	
Grîu	77,2	320	672	29,6
Porumb-boabe	67,0	383	989	49,2
Orz	74,1	273	645	34,9
Ovăz	82,7	196	267	21,0

Sporirea mai departe a eficienţei economice la producţia de cereale deschide perspective pentru desfăşurarea unei activităţi rentabile în toate ramurile agricole, mai ales în cele a căror dezvoltare depinde de producţia de cereale, contribuind astfel la consolidarea economică a tuturor cooperativelor agricole, la îmbunătăţirea condiţiilor de retribuire şi de trai ale ţărănimii cooperatiste.

prof. dr. O. PARPALĂ

DINAMISM ŞI COMPETITIVITATE — dominante ale activităţii de comerţ exterior

Convorbire cu tovarășul Dumitru GHEORGHIȘAN, prim-secretar al sectorului I București al P.C.R.

FACTOR HOTĂRÎTOR pentru dezvoltarea viitoare a României — cum aprecia, pe bună dreptate, secretarul general al partidului la Consfătuirea din acest an cu cadrele de conducere din domeniul comerțului exterior și a cooperării economice internaționale — dezvoltarea relațiilor economice internaționale ale țării noastre constituie o preocupare permanentă a organelor de partid și de stat.

În vederea prezentării experienței în conducerea activității de comerț exterior în profil teritorial, ne-am adresat tovarășului prim-secretar al sectorului 1 București al P.C.R. — dr. Dumitru Gheorghișan. *Pe suprafața acestui sector sînt concentrate unități productive și de comerț exterior, activitatea acestora din urmă însumînd 75—80% din volumul comerțului exterior românesc — export și import.*

In acest sens l-am rugat pe tov. D.Gheorghișan să facă, mai întîi, cîteva referiri — retrospective și prospective — privind dinamica, structura și orientarea geografică a relațiilor de comerț cu străinătatea, în unitățile din sectorul 1. Acesta ne-a declarat :

D. G. În lumina rezoluției Consfătuirii cu cadrele de conducere din domeniul comerțului exterior, comitetul de partid al sectorului 1 — pe baza analizei activității desfășurate în anul 1974, în cele 15 întreprinderi de comerț exterior, existente pe teritoriul sectorului — a inițiat o serie de acțiuni care să conducă la mobilizarea organelor și organizațiilor de partid, a tuturor lucrătorilor pentru înfăptuirea politicii partidului și statului din domeniul relațiilor economice externe. O scurtă retrospectivă privind activitatea de export pe anul 1974, a sarcinilor și preocupărilor pentru anul 1975, mi se pare edificatoare pentru aspectele ce vă interesează.

În primul rînd, aș dori să menționez ponderea mare în activitatea de comerț exterior a întreprinderilor de pe teritoriul sectorului nostru a instalațiilor și mijloacelor de automatizare, construcții-montaj, lucrări de foraj, prospecțiuni și asistență tehnică, exportul de cărți și reviste, tipăriturile „lohn", proiecte și documentații tehnico-economice. Este interesant de reținut evoluția activității de comerț exterior, pe grupe de produse, comparativ cu anul 1971 (Vezi graficul nr. 1). La instalațiile de automatizări, de pildă, am pornit de la o activitate de comerț exterior care reprezenta, în 1971, numai 6,9% din totalul exportului și am ajuns, în 1975, la 24%. Creșteri în această perioadă au cunoscut și activitatea de cooperare în furnizarea de proiecte, asistență tehnică, acestea transformîndu-se astfel în noi domenii ale exportului.

Faptul că în actualul cincinal, activitatea noastră de export a cunoscut o continuă dezvoltare, este reflectat și prin extinderea relațiilor comerciale cu un număr mare de state, de pe toate continentele globului. În prezent, unitățile de comerț exterior de pe teritoriul sectorului nostru, întreţin relații comerciale cu 49 de țări, din cele cinci continente. Urmare vizitelor de lucru efectuate de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o serie de țări din Africa, Asia și America Latină — procesul de dezvoltare și stabilire de noi relații economice cu o serie întreagă de țări din aceste zone geografice continuă.

Pe grupe de mărfuri, situația se prezintă în felul următor : exportăm instalații de automatizare și mijloace de automatizare în 23 de țări, dintre care unele cu activitate economică bine cunoscută pe plan mondial ; la construcții-montaj, pînă în prezent, sînt stabilite relații economice cu 28 de state ; la exportul de carte și reviste întreținem relații economice cu 16 state ; tipărituri „lohn" executăm pentru Anglia, Elveția, Franța, U.R.S.S. ; export de proiecte și asistență tehnică — în 11 state, printre care : Albania, Bulgaria, R.D.G., R.F.G., R.P.D. Coreeană, Iran, Pakistan, Vietnam ș.a.

În perioada 1976—80, este prevăzută extinderea exportului de proiecte și asistență tehnică într-un număr însemnat de state, cum ar fi : Argentina, Brazilia, Ecuador, Filipine, Iordania, Iran, Mexic, Siria, U.R.S.S.

Graficul nr 1

DINAMICA STRUCTURII SORTIMENTALE A EXPORTULUI UNITĂȚILOR DIN SECTORUL I*

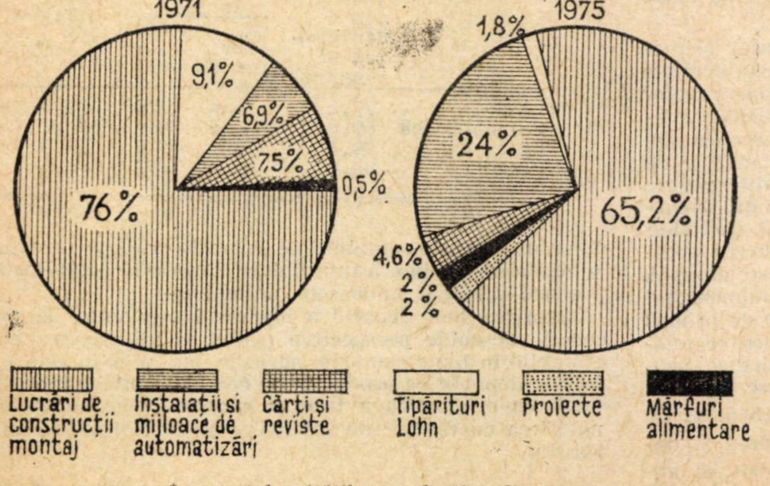

* exportul unităților productive din sector

RED. Ce perspective de creștere a exportului aveți în vedere, pe grupe mari de mărfuri corespunzătoare diferitelor întreprinderi de specialitate din sector ?

D. G. Planul de export pe anul 1975, prevede o creștere de peste 141%, față de realizările anului 1974. Creșteri importante sînt la : „Prodexport" — cu 65,9%, la „Metalimportexport" — cu 40%, la „Mecanoexport" — cu 30%, la „Electroexportimport" — cu 18,5% și per global, prevederile pentru cincinalul 1976—1980 reprezintă, la nivelul sectorului, o creștere de 2 ori față de realizările cincinalului 1971—1975 (vezi graficul nr. 2).

Analizele periodice în birourile organizațiilor de bază, în adunările generale de partid, în comitetele oamenilor muncii sau în comisiile pe domenii a diverselor aspecte ale activității de comerț exterior, cum ar fi : stadiul realizării sarcinilor de export, a încasării facturilor, deplasările externe, măsurile de creștere a eficienței mărfurilor exportate, selecționarea și perfecționarea pregătirii cadrelor etc. au condus la creșterea simțului de răspundere și a competenței în rezolvarea sarcinilor de export. Un prim rezultat pozitiv îl constituie faptul că — încă la sfîrșitul lunii ianuarie — planul de export, pe anul 1975, era acoperit cu contracte externe în proporție de peste 70% în marea majoritate a unităților de comerț exterior. În viitor, se va intensifica acțiunea de elaborare a măsurilor, care să conducă la creșterea eficienței exportului și la obținerea unui aport net în valută, cît mai ridicat. Astfel, întreprinderile „Impexmin" și „Prodexport" și-au prevăzut să obțină prețuri externe mai eficiente decît cele realizate în 1974, „Mecanoexportimport" și-a prevăzut să îmbunătățească cursul de revenire la produsele exportate, pe relația „devize libere", cu 5% față de realizările anului 1974, iar „Geomin" și „Forexim" — cu 3%. Toate acestea vor fi realizate pe seama creșterii răspunderii față de calitatea produselor care merg la export, precum și a asimilării de noi produse și sortimente.

În sector fiind un număr mare de institute de cercetare și proiectare, în ultimii ani, a crescut considerabil exportul de proiecte, documentație tehnică și asistență tehnică. De altfel, aceasta se dovedește a fi activitatea de comerț exterior cea mai eficientă. În această direcție, aș vrea să vă dau cîteva exemple. Întreprinderile „Arcom", „Energomontaj", institutele de proiectări de pe teritoriul sectorului, realizează o serie întreagă de documentații, fiind asigurată și asistența tehnică pentru efectuarea unor lucrări cu valori deosebite și foarte avantajoase pentru țara noastră. Evident, vom dezvolta pe mai departe, exportul de inteligență tehnică.

RED. Ce direcții de acțiune anvizajați în realizarea acestor obiective care — prin prisma cifrelor de care aminteați — nu par a fi prea lesne de atins ?

D. G. În primul rînd, îmbunătățirea activității de export este posibilă prin participarea întreprinderilor producătoare la discuțiile tehnice, în cadrul activității de contractare și la angajarea acestora în activitatea de prospectare. De asemenea, trebuie să manifestăm o mai mare preocupare pentru îmbinarea exportului cu activitatea de „engineering“ atît la nivel de institut de proiectare, cît și la nivel de uzină. Așa cum rezultă din planul de export, în perioada 1976—1980, grupa instalațiilor și mijloacelor de automatizare va cunoaște o creștere substanțială, la finele anului 1980, dublîndu-se comparativ cu 1975. De asemenea, va cunoaște o pronunțată evoluție ascendentă activitatea de export cărți și reviste. Pornind de la faptul că, în actualul cincinal, relațiile noastre economice s-au dezvoltat continuu, în cincinalul 1976—1980 vom adăuga noi piețe de desfacere la cele deja existente — și avînd în vedere că — în urma vizitelor de lucru ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o serie de țări se vor crea posibilități pentru noi înțelegeri și contracte economice pentru unitățile de comerț exterior de pe teritoriul sectorului, ne revin sarcini deosebit de importante, atît în ceea ce privește îmbunătățirea structurii și a volumului de export, cît și a creșterii calității acestuia. Vom acorda o atenție sporită, atît preocupărilor pentru executarea la timp și în bune condiții a produselor și documentațiilor ce vor face obiectul activității de export, ca și mai multă exigență față de importurile ce vor fi realizate pentru punerea în funcțiune a obiectivelor economiei naționale.

Formulele de comerț practicate în prezent — cele cunoscute în marea majoritate a întreprinderilor de comerț exterior — vor fi adaptate în funcție de specificul sectorului nostru. Trebuie să acordăm prioritate, în acest context, următoarelor forme de export : livrarea de documentație tehnică și de „engineering“, studii de fezabilitate, asistență tehnică, elaborarea de oferte tehnice mai complexe. Este important și următorul aspect : pe lîngă creșterea piețelor de desfacere, crește substanțial numărul unităților care vor livra mărfuri la export. Față de 126 de unități care exportă în 49 de țări, în cincinalul 1971—75, pe baza măsurilor care au fost luate pînă în prezent și a perfecționării contractelor și înțelegerilor, numărul acestora va crește la 172 în 58 de țări, în cincinalul următor. Va crește, în același timp, și numărul activităților de cooperare internațională, atît pe linia producției, cît și pe cea a desfacerilor.

V-aș ruga să rețineți deci preocupările pe care le avem în sensul îmbunătățirii atît a situației cantitative, dar mai ales a celei calitative, cu toate consecințele care sînt de așteptat.

RED. Cum apreciați preocupările unităților din sector pentru optimizarea structurii importurilor, a calității mărfurilor importate ?

D. G. În conformitate cu indicațiile conducerii de partid și de stat, lucrătorii din întreprinderile și sectoarele de import s-au preocupat — permanent — de găsirea căilor pentru economisirea fondurilor valutare, pentru obținerea mărfurilor necesare economiei naționale, la un nivel de calitate cît mai ridicat, și la prețuri corespunzătoare.

Astfel, putem menționa preocupările întreprinderii „Mecanoexport-import“ ca prin studierea atentă a structurii cererilor de import să depisteze părți de utilaje ce se pot produce în țară. Sau la contractul de import al instalației pentru fabricarea cartonului „duplex“ și „velin“, la Drobeta Turnu-Severin — prin elaborarea, de către specialiștii din Institutul de cercetări, proiectări celuloză și hîrtie, a documentației tehnice la sediul firmei furnizoare din Finlanda — furnizorul a redus din valoarea contractului de livrare suma de 33 000 dolari.

În eforturile de raționalizare a importului ne-am însușit, de asemenea, și observațiile critice cu privire la ușurința și la faptul că, de multe ori, cînd realizăm anumite importuri, nu manifestăm întotdeauna grija și atenția ce se impun cu privire la calitatea și ciclul de viață al produselor ce constituie obiectul activității de import. Dorim ca pe baza măsurilor care au fost stabilite să se acorde o atenție deosebită reducerii importurilor, pe măsura asimilării, în țară, a produselor, grupelor de produse, subansamblelor necesare dotării economiei naționale. Din acest punct de vedere, rezultatele obținute pînă în prezent, sînt încurajatoare.

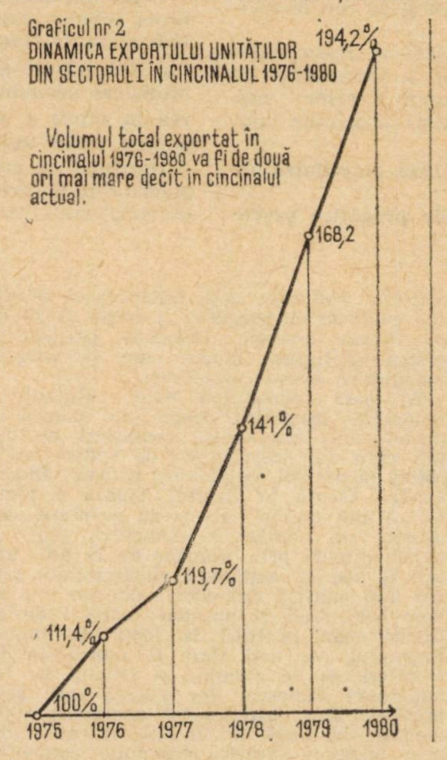
Graficul nr 2
DINAMICA EXPORTULUI UNITĂȚILOR DIN SECTORUL I ÎN CINCINALUL 1976-1980

RED. La Consfătuirea cu cadrele de comerț exterior din acest an — ca și cu alte ocazii — a fost pusă ferm problema rolului cadrelor specializate în acest domeniu, ca factor important de dezvoltare a relațiilor economice internaționale ale României, în faza actuală. Care este părerea dv., în acest sens ?

D. G. În activitatea de comerț exterior, pe lîngă executarea, la timp și în bune condițiuni, a produselor destinate exportului, un rol deosebit de important îl au. evident, cadrele, eficiența activității de comerț exterior fiind direct influențată de calitatea lor. În această ordine de idei, în întreprinderile de comerț exterior din sector se acordă o atenție sporită pregătirii, formării și specializării cadrelor. La „Geomin“, spre exemplu, întreprindere cu experiență de export, se elaborează un program complex de pregătire a personalului din sectorul de export. La „Energomontaj“, în schimb — unde personalul s-a format pe parcursul activității — se simte, încă, nevoia completării cadrelor existente, cu cadre economice, specializate în activitatea de comerț exterior. Și la „Centrala Editorială“ există preocupări în sensul pregătirii profesionale, în vederea obținerii de manuscrise redactate și traduse în condiții de bună calitate. La „Întreprinderea de elemente pentru automatizări“ și la „Automatica“, apreciem că trebuie să se manifeste în continuare preocuparea, în sensul cunoașterii temeinice a conjuncturii, a problemelor specifice activității de comerț exterior, și, în mod deosebit, cele care se referă la produsele noi pe care ele le execută. Din acest punct de vedere, pe lîngă rezultatele bune, pe care le-am obținut — pentru că în marea majoritate a lor, cadrele de comerț exterior sînt competente și cu o bogată activitate practică în domeniu — trebuie să mărturisim, însă, că ne-am izbit și de o serie de greutăți. În primul rînd, selecționarea și încadrarea lucrătorilor în activitatea de comerț exterior, nu s-au făcut, întotdeauna, pe baza regulilor și a necesităților unui asemenea domeniu. Avîndu-se în vedere specificul activității, în întreprinderile de comerț exterior, s-a trecut peste anumite cerințe legate de pregătirea, documentarea, de calitățile profesionale și moral-politice ale lucrătorilor, cunoașterea uneia sau mai multor limbi străine și o anumită vechime, într-o unitate de comerț exterior.

Sînt și situații cînd, în întreprinderile de comerț exterior au fost angajate persoane care au avut o activitate fructuoasă în întreprinderile industriale, în alte unități, dar, aici nu întrunesc aptitudinile și calitățile cerute de specificul activității de comerț exterior. Mai mult decît atît, se pare că multe dintre acestea au venit cu scopuri și interese mai mult personale, decît în interesul activității de comerț exterior, a unităților din care fac parte.

Pornind de la rolul și însemnătatea cadrelor — în întreaga activitate și, în mod deosebit, în activitatea de comerț exterior — comitetul de partid al sectorului și-a propus să analizeze, într-o plenară ulterioară, activitatea de cadre din întreprinderile de comerț exterior și să stabilească măsuri concrete, cu privire la îmbunătățirea structurii cadrelor, a pregătirii lor, la creșterea răspunderii și responsabilității fiecăruia la locul său de muncă.

RED. Care sînt căile de acțiune, în continuare, pe care comitetul de partid al sectorului dv., le are în vedere în acest domeniu ?

D. G. Analiza — în mod critic și autocritic — a activității de export, pe anul 1974, a scos în evidență cîteva direcții, spre care trebuie să fie orientate preocupările noastre. Menționez, în acest sens, următoarele aspecte care vor trebui să stea în atenția comitetului de partid al sectorului, în atenția organelor și organizațiilor de partid : prospectarea piețelor externe, în vederea extinderii și diversificării relațiilor economice ; adaptarea — mai operativă — a producției furnizorilor de mărfuri pentru export, la cerințele și exigențele piețelor existente ; îmbunătățirea metodologiei de lucru în activitatea de comerț exterior ; selecționarea cadrelor, pregătirea și perfecționarea cunoștințelor profesionale ale tuturor lucrătorilor, întărirea colaborării cu furnizorii și beneficiarii interni, în scopul îmbunătățirii calității mărfurilor și respectării termenelor de livrare, care sînt condiții esențiale pentru obținerea unei eficiențe sporite ; inițierea și finalizarea a cît mai multe acțiuni de cooperare în producerea și desfacerea mărfurilor ; antrenarea permanentă a agenților economice în vederea lărgirii relațiilor comerciale și sprijinirea întreprinderilor de comerț exterior pentru rezolvarea — cu o mai mare operativitate — a tuturor problemelor.

George HAȘEGANU

CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE — CUM ÎL PREGĂTIM?

ÎN DEZBATERE: Organizarea și conducerea unui proces complex —

ASIGURAREA CU PERSONAL A UNITĂȚILOR INDUSTRIALE (I)

REVISTA ECONOMICĂ în colaborare cu CONSILIUL CENTRAL DE CONTROL MUNCITORESC AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE ȘI SOCIALE a organizat o dezbatere pe tema asigurării cu personal a obiectivelor industriale. În preocupările revistei, tema respectivă ocupă un loc important, între acțiunile deja inițiate înscriindu-se în special ancheta efectuată la sfîrșitul anului 1974, în 36 de întreprinderi noi intrate în funcțiune în perioada1971—1973, amplasate în 23 de județe și în municipiul București, ale cărei rezultate și concluzii au fost publicate în numerele 26 și 27 din decembrie 1974.

Pornind de la importanța pe care partidul și statul nostru o acordă asigurării cantitative, calitative și structurale cu personal a obiectivelor industriale, îndeosebi a celor noi, dezbaterea s-a axat în principal în jurul unor probleme cum sînt :

1. Cum s-a desfășurat în perioada 1971—1975 activitatea de asigurare cu personal a noilor obiective ?

2. Cum poate fi apreciat actualul sistem de pregătire profesională și ce trebuie făcut pentru ridicarea eficienței sale ?

3. Ce acțiuni trebuie întreprinse pentru acoperirea deficitului de personal ce se înregistrează la unele profesiuni ?

4. Cum sînt asigurate noile obiective cu cadrele de conducere necesare ?

5. Cum pot fi dezactivizați factorii generatori ai fluctuației ?

6 Ce trebuie întreprins pentru ridicarea eficienței activității compartimentelor de personal-învățămînt ?

7. Ce implicații va avea cincinalul viitor — cincinalul revoluției tehnico-științifice — asupra politicii în domeniul pregătirii și perfecționării forței de muncă ?

8. Ce măsuri se cer inițiate de către întreprinderi, centrale, ministere economice și alte organe centrale pentru îmbunătățirea în viitor a activității de asigurare cu personal, în special pentru noile unități industriale ?

Începînd cu acest număr începem publicarea opiniei participanților la dezbatere, urmînd ca ulterior să fie prezentat un material sintetic, de concluzii.

Teodor CIUDIN:

Deficiențe ce se cer înlăturate

RITMURILE înalte de dezvoltare economică și socială ale țării au impus, în același timp, și creșterea preocupărilor privind asigurarea forței de muncă calificată pentru noile locuri de muncă și acoperirea pierderile naturale. La încheierea Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973 tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al partidului, a arătat necesitatea ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile să asigure calificarea forței de muncă în pas cu nevoile dezvoltării economiei, subliniind că :

„Anual numărul de lucrători crește în țara noastră cu 200 000—250 000 mii și în cea mai mare parte aceștia sînt trimiși să lucreze la mașini și utilaje de înaltă tehnicitate. Așa cum s-a hotărît, este necesar ca încă la aprobarea execuției noilor obiective și capacități de producție să se stabilească măsuri concrete pentru recrutarea și pregătirea forței de muncă. În general, va trebui asigurată o mai bună corelare a planurilor de școlarizare cu nevoile reale ale unităților productive, evitîndu-se situațiile de astăzi cînd la unele profesii se formează un număr insuficient de muncitori calificați, în timp ce la altele absolvenții nu pot fi încadrați în meseriile pentru care s-au pregătit".

Începînd din anul 1974 odată cu planul național unic se aprobă și planul de pregătire al muncitorilor calificați pe principalele meserii și sursele de acoperire ale acestuia. Planul de pregătire a forței de muncă calificată este cunoscut din timp de către fiecare întreprindere, fiind bine precizate sarcinile în acest domeniu.

Din controalele efectuate am constatat că în majoritatea unităților economice sînt asigurate condiții corespunzătoare pentru pregătirea practică și teoretică a forței de muncă, prin organizarea atelierelor școală și a laboratoarelor, a spațiilor de școlarizare și a cadrelor. Participanții la cursurile de calificare lucrează efectiv în procesul de producție alături de muncitorii cu experiență.

În spiritul sarcinilor trasate de conducerea partidului în aceste unități există programe speciale de recrutare și pregătire a forței de muncă corespunzător cerințelor producției.

La realizarea necesarului de forță de muncă calificată un rol determinant îl au organele și organizațiile de partid care, pe baza sarcinilor stabilite prin planul național unic în acest domeniu, sprijină conducerile unităților să-și întocmească programe concrete de pregătire a forței de muncă pe fiecare meserie. Totodată, periodic acestea analizează modul cum se aduc la îndeplinire aceste programe.

Cu toate rezultatele bune obținute în domeniul pregătirii forței de muncă în ultimii ani, mai există conduceri de unități care din acest punct de vedere nu se ridică la nivelul exigențelor actuale. Dintr-o analiză făcută în județul Tulcea a rezultat că sînt unități care și-au prevăzut să-și asigure un număr de muncitori prin angajări directe prin transfer de la alte unități în loc să acționeze cu fermitate pentru a-și califica muncitorii de care au nevoie prin școli și ucenicie, cursuri de calificare sau practică la locul de muncă. Exemplul cel mai tipic îl reprezintă Întreprinderea de alumină și Oficiul de Imbunătățiri Funciare din Tulcea care și-au prevăzut să-și asigure tot necesarul suplimentar de forță de muncă în anul 1975 prin angajări directe, concepție combătută de către Comitetul județean de partid care a luat măsuri de întocmire a unor programe concrete de calificare a muncitorilor necesari pentru realizarea sarcinilor de plan și punerea la timp în funcțiune a Fabricii de feroaliaje din județ.

Datorită nerealizării unei corelații corespunzătoare între nevoile reale ale unităților și forța de muncă efectivă pregătită apar unele situații cînd în unele meserii există un excedent de muncitori calificați, iar în altele un deficit. Într-o asemenea situație se găseau la începutul anului 1975 întreprinderile : Metalurgica, Nicolina și Piese auto din județul Iași.

O problemă care nu a stat întotdeauna în atenția conducerii unor unități este aceea a recrutării forței de muncă pentru calificare. S-au întîlnit situații în care s-a atras forța de muncă din afara întreprinderii în timp ce în unitate existau muncitori necalificați. Un alt aspect îl constituie faptul că se atrag bărbați în scopul calificării, de la distanțe destul de mari, deși în localitatea în care funcționează întreprinderea există suficientă forță de muncă feminină. Este de reținut că locurile de muncă pentru care se califică forța de muncă permiteau să fie angajate femei, dar acest lucru nu s-a realizat deoarece conducerile întreprinderilor tind să califice cu prioritate bărbați. Unele dintre unitățile care au procedat în acest fel au avut greutăți în asigurarea cazării cursanților, iar fluctuația a avut un caracter mai pronunțat decît la întreprinderile care au recrutat forța de muncă pentru calificare din localitatea în care își desfășoară activitatea.

O vină în această privință o au și direcțiile județene de muncă și ocrotire socială, care nu au sprijinit îndeajuns unitățile în recrutarea forței de muncă pentru calificare. Pentru cunoașterea cît mai exactă a resurselor de muncă și realizarea unei politici de recrutare a forței de muncă corespunzătoare, se impune ca direcțiile județene de muncă și ocrotire socială, cu sprijinul organelor locale de partid, să actualizeze pe fiecare localitate în parte balanța forței de muncă elaborată în anul 1973.

Conducerile întreprinderilor vor trebui să se ocupe mai îndeaproape și de școlile profesionale care funcționează pe lîngă unitate. Sînt dese cazurile cînd comitetele oamenilor muncii nu analizează în mod sistematic modul cum aceste școli își desfășoară activitatea teoretică și practică. Există conducători de întreprinderi care susțin că nu trebuie să cunoască modul cum se desfășoară procesul de învățămînt la școala profesională pe care o patronează și că de activitatea acestora trebuie să se ocupe centrala și ministerul. Neajunsurile care există în domeniul pregătirii forței de muncă se datoresc și direcțiilor de personal din ministere care îndrumă activitatea acestora mai mult din birou fără a se deplasa la fața locului ca să acorde un sprijin concret și permanent.

Ținînd seama de faptul că în cincinalul 1976—1980 va trebui să se pregătească un număr de aproape 2 milioane de lucrători calificați, este necesar ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile să-și îmbunătățească activitatea în domeniul recrutării și pregătirii forței de muncă.

Dionisie BALINT:

Mai multă atenție orientării școlare și profesionale, calității instruirii

N-AȘ VREA să aduc un elogiu formal revistei pentru organizarea acestei anchete. Dar ea ridică în mod just o serie de întrebări în legătură cu care ne vom pronunța în acest cadru. Sînt de acord cu asemenea manieră de abordare a problemelor : adică a realiza o analiză în toată complexitatea ei, pornind de la niște lucruri absolut importante pentru procesul asigurării forței de muncă.

Aș porni de la modul în care se preocupă factorii răspunzători de acțiunea de **orientare școlară și profesională** a tuturor categoriilor de cetățeni, a tinerilor care sînt antrenați în această pregătire profesională.

Deși organele de specialitate ale Ministerului Muncii pun la dispoziția fiecărui minister o balanță a resurselor de forță de

„...se poate spune că hotărîtor pentru asigurarea dezvoltării în continuare în ritm înalt a ţării noastre, pentru înfăptuirea Programului partidului este ridicarea calificării celor ce muncesc. Iată de ce trebuie luate toate măsurile pentru formarea profesională la un înalt nivel a tineretului, pentru perfecţionarea pregătirii întregului personal, împrospătarea — prin reciclare, în concordanţă cu prevederile legii — a cunoştinţelor tuturor oamenilor muncii, inclusiv a cadrelor tehnice şi de conducere".

(Din raportul prezentat de tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român)

muncă, sînt unităţi economice care nu s-au ocupat din timp de recrutarea cadrelor. Din 643 de unităţi analizate recent de către Ministerul Muncii împreună cu alte ministere şi organe centrale, numai 139 — respectiv 21% — aveau planul definitivat ; 291 — adică 45% — nu aveau programe proprii de meserii. Ca o consecinţă a acestui fapt, făcîndu-se o analiză ulterioară, s-a constatat că peste 20 întreprinderi, aparţinînd în principal ramurilor petrolului şi geologiei, construcţiilor de maşini, economiei forestiere, industriei alimentare, agriculturii, au realizat programele de pregătire şi asigurare a personalului calificat intr-un procent sub 90%. Aş dori să subliniez că, în acelaşi timp, tocmai la aceste unităţi s-a înregistrat o depăşire a numărului mediu scriptic de personal. Sînt alte ministere care nu întocmesc programe de pregătire sau care nu transmit unităţilor din subordine planul de şcolarizare. Este de neconceput o aşezare pe baze ştiinţifice a pregătirii profesionale în aceste condiţii. Consecinţa este o organizare deficitară a cursurilor de calificare. Cursanţii nu sînt corespunzători din punct de vedere al aptitudinilor lor pentru că sînt recrutaţi în pripă. Nu există nici condiţiile necesare predării, nici posibilitatea să se realizeze un program de pregătire corespunzător. În multe cazuri, aceste programe sînt întocmite superficial. Nu s-a făcut în unele cazuri nici pregătirea bazei materiale necesare desfăşurării activităţii practice, n-au fost multiplicate prin posibilităţi locale cursurile necesare predării.

În ce priveşte asigurarea cu forţă de muncă a unităţilor noi, concluziile atestă faptul că nu există suficientă preocupare pentru încadrarea acestora cu cadre cu pregătire profesională superioară, cu maiştrii cu vechime în activitatea productivă, care să asigure o îndrumare competentă activităţii productive. Apreciez că **actualul sistem de calificare este corespunzător unor realităţi existente în ţara noastră.** Legislaţia în vigoare precizează foarte clar cum şi în ce condiţii se aplică o formă sau alta de calificare. Sigur, sîntem pentru pregătirea prin licee de specialitate şi şcoli profesionale forme, care asigură o pregătire tehnică de bază absolvenţilor. Cred însă că trebuie să fim conştienţi de faptul că actualele forme de pregătire vor mai dura şi că trebuie să ne concentrăm atenţia asupra acestora, ţinînd cont, în primul rînd, de evoluţia viitoare a absolvenţilor, de integrarea lor profesională după absolvirea cursurilor. Avem şi concluzii privind **eficienţa uceniciei la locul de muncă.** Tinerii care se califică prin aceste forme au posibilitatea să cunoască mai bine locul de muncă unde s-au calificat, îndeosebi acolo unde s-au creat ateliere-şcoală cu plan de producţie. Venind vorba despre atelierele-şcoală, apreciem importanţa creării şi dotării acestora, iar la şcolile profesionale şi liceele de specialitate, în mod deosebit. În ultima perioadă există o preocupare mai mare din partea ministerelor şi centralelor pentru înzestrarea acestor ateliere, pentru aşezarea activităţilor pe bază de plan de producţie, realizîndu-se şi importante venituri. Sînt o serie de ministere economice care acordă o atenţie mai mare acestui lucru, de exemplu, construcţiile de maşini, industria uşoară, economia forestieră şi materialele de construcţii, CENTROCOOP. Structura planurilor de producţie ale unităţilor şcolare aparţinînd acestor ministere satisface cerinţele formării unui muncitor calificat. La unităţile şcolare ale celorlalte ministere economice nu am întîlnit însă această situaţie.

Practica dovedeşte că rezultate bune se obţin acolo unde **ucenicia la locul de muncă** este **organizată pe lîngă o şcoală profesională sau grup şcolar** şi, de asemenea, acolo unde se realizează pregătirea teoretică prin cursuri de 2—3 luni la începutul anului şcolar, asigurîndu-se astfel însuşirea cunoştinţelor teoretice (care sînt absolut necesare pentru activitatea în ateliere sau producţie) înaintea programului de practică.

În perspectiva exigenţelor viitoare ale procesului de producţie este necesară şi **reaşezarea nomenclatorului meseriilor,** astfel încît el să poată crea premisele necesare unei pregătiri multilaterale a cursanţilor.

Am vorbit de o serie de necazuri ale noastre. Ce a făcut însă, efectiv, organizaţia de tineret în acest domeniu ? Avem preocupări multiple şi acţiuni concrete în ceea ce priveşte asigurarea personalului. Pentru unităţile noi intrate în funcţiune în ultimii ani avem o experienţă frumoasă privind recrutarea de cadre, cuplată cu activitatea de orientare şcolară. Pentru desfăşurarea normală a procesului instructiv-educativ conlucrăm cu conducerile şcolilor, ale unităţilor economice. Sînt diferite forme prin care acţionăm : concursuri profesionale, analize etc. În ce priveşte activitatea în întreprinderi nu am făcut suficient în acest domeniu. Ne-am limitat doar la organizarea unor cursuri profesionale. În viitor organizaţiile de tineret vor prelua unele cursuri de calificare, începutul fiind deja făcut.

Trebuie să intensificăm totodată activitatea de educaţie tehnico-ştiinţifică a tineretului, să facem din ea o activitatea de masă.

S-a subliniat aici, importanţa orientării spre meseriile deficitare. În afara acestui aspect, aş mai evidenţia un fapt. Deşi în ultimii ani apare îmbucurătoare tendinţa de creştere a numărului tinerilor care se îndreaptă spre meseria de bază — muncitor, indiferent de mediul în care lucrează, se constată că există totuşi mai multe opţiuni pentru o pregătire de nivel superior. Aceasta chiar în cazul în care discutăm de muncitori. Deci, un lucru trebuie să fie înţeles : nu îi este indiferent tînărului nivelul de instruire pe care o primeşte, chiar în calitate de muncitor. Se pune deci **problema calităţii instruirii** realizate în cadrul acestor forme de pregătire. Trebuie să încercăm să perfecţionăm în fiecare an instruirea, avînd în vedere faptul că tinerii nu se mulţumesc cu nişte cunoştinţe elementare, simple.

LA DEZBATEREA „R. E."
AU PARTICIPAT :

- **Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activităţii Economice şi Sociale :**
  — Nicolae Drijman, adjunct de şef de secţie ;
  — Teodor Ciudin, activist ;
- **C.C. al U.T.C. :**
  — Dionisie Balint, secretar ;
- **Uniunea Generală a Sindicatelor din România :**
  — Sabin Pop, adjunct al preşedintelui Consiliului pentru problemele economice ;
  — Ion Tilincă, activist ;
- **Comitetul de Stat al Planificării :**
  — Lazăr Văceanu, director adjunct ;
  — Mihail Tănase, economist ;
- **Ministerul Muncii :**
  — Victor Drăgoiu, director adjunct ;
  — Viorel Micu, metodist principal ;
- **Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului :**
  — Maria Ciocan, inspector principal :
- **Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Unelte şi Electrotehnicii :**
  — Grigore Dunca, şef serviciu ;
  — Ion Orbeşteanu, şef serviciu ;
- **Ministerul Industriei Uşoare :**
  — Eliad Iacobeanu, director adjunct ;
  — Cezarina Marin, şef serviciu ;
- **Ministerul Industriei Chimice :**
  — Dumitru Rizescu, inspector general ;
  — Ion Tomiţă, şef serviciu ;
- **Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele :**
  — Adrian Prodan, şef serviciu ;
  — Ion Tăcutu, şef serviciu ;
- **Ministerul Industriei Metalurgice :**
  — Mihai Porcilă, inginer ;
- **Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor :**
  — Traian Negruţiu, şeful corpului de control al ministrului, ing. Sorin Constantin Ilicea ;
- **Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii ;**
  — Vasile Paşcanu, director adjunct.

Dezbaterea a fost condusă de tovarăşul Nicolae Drijman.

Eliad IACOBEANU :

Şcoala — forma de bază pentru pregătire

CONSIDER că tema abordată aici are o importanţă deosebită pentru activitatea lucrătorilor din sectoarele de învăţămînt din ministere, centrale şi întreprinderi. Am citit cele două materiale publicate de revistă şi apreciez că toate aspectele tratate sînt interesante : cred că orice minister s-ar regăsi în exemplele şi concluziile respective.

În Ministerul Industriei Uşoare există preocupări multiple şi o activitate intensă care a devenit tradiţională, în asigurarea unităţilor cu personal, fie că este vorba de unităţi existente, fie că este vorba de cele noi. Mă voi referi în continuare la asigurarea cu cadre pentru unităţile noi, aici existînd — după opinia mea — o experienţă bună în cadrul ministerului nostru.

Industria uşoară, în perioada 1971—1973 şi-a dublat producţia, cunoscînd un ritm nemaiîntîlnit în istoria dezvoltării sale. La ora actuală dispunem de capacităţi de producţie foarte moderne, producem un număr de 150 000 sortimente : de la bunuri de larg consum, pînă la cristaluri, maşini de încălzit, etc. Ramura noastră reprezintă o familie mare, compusă din aproximativ 520 000 lucrători. Am construit 53 întreprinderi noi în cincinalul analizat, iar cele existente au cunoscut dezvoltări şi modernizări ample. Avînd în vedere aceste dimensuni, problema asigurării forţei de muncă necesară pe toată structura de personal, apare ca deosebit de complexă, noi căutînd prin acţiunile pe care le-am întreprins să asigurăm condiţii necesare bunei ei desfăşurări.

Am avut de asigurat un necesar de 280 000 de cadre în perioada 1971—1975. Am asigurat aproximativ 60 000 de muncitori calificaţi prin şcolile profesionale, precum şi tot necesarul de tehnicieni (prin şcolile post-liceale) şi, în acelaşi timp, cadrele cu studii superioare. În general, noi am găsit receptivitate la toate forurile cu care colaborăm şi am putut să asigurăm un personal competent, absolvenţi care au putut să se integreze rapid în producţie, educaţi într-un spirit nou, comunist.

Pentru întreprinderile noi am analizat încă din faza de proiectare forţa de muncă necesară. Cu aprobarea conducerii ministerului, pe structura de personal necesară, am propus metode şi sisteme de calificare adecvate. Natural că, în această fază, noi, în calitate de participanţi activi la realizarea ei, am venit cu punctul nostru de vedere, cu soluţii în special pentru asigurarea fondurilor necesare pregătirii cadrelor. În acelaşi timp, avem la fiecare unitate un program de asigurare cu cadre detaliat care cuprinde, în primul rînd, o descriere a specificului unităţii respective iar, în al doilea rînd, se arată exact pe structura de personal şi meserii, formele prin care vor fi calificate cadrele. Folosim practic toate formele de pregătire : şcoli profesionale, ucenicie la locul de muncă, cursuri de calificare etc. Recrutarea o facem local, iar după calificare în baze bine dotate, absolvenţii se reîntorc după o anumită perioadă, la locurile de muncă, bine pregătiţi.

La iniţiativa noastră, unele centrale au pregătit personalul cu un an înainte de intrarea în funcţiune a obiectivelor noi. Apreciez totuşi că perioada de calificare stabilită de nomenclator nu este suficientă. Un muncitor, după numai 5 luni de calificare este greu să intre în producţie şi să producă la nivelul unui muncitor cu experienţă. La terminarea cursului noi i-am încadrat în întreprinderi cu profil asemănător. După un an s-au întors la întreprinderile noi şi au dat rezultate bune. Exemple în acest sens avem suficiente : unităţile din Slatina, Baia Mare, Zalău etc.

În cincinalul următor avem 105 unităţi noi şi un plan de asigurare cu un necesar de

287 000 cadre. Trebuie să fim bine organizați. Am reușit să insuflăm (în centrale, unitățile cu experiență care constituie bazele de practică) un spirit tovărășesc, de ajutorare reciprocă, cu bune rezultate în pregătirea absolvenților pentru unitățile noi. Ne-am propus în viitor să mărim ponderea celor pregătiți prin școli la circa 40%. La meseriile cu specific mai greu — sticlar, ceramist, finisor produse textile etc. — am reușit deja să pregătim prin aceste forme un procent de 80—90%. Ne-am preocupat, în același timp, de o selecție științifică a cursanților, fie că aceștia au fost recrutați pentru școli sau cursuri de calificare. Totodată, am reușit să încadrăm un mare număr de școli cu cabinete psihotehnice dotate cu aparate de testare, cu psihologi. Putem spune că acum cele mai multe școli dispun de majoritatea aparatajului necesar pentru recrutarea omului potrivit pentru locul potrivit, care să poată da un randament corespunzător și să își găsească în meseria aleasă realizarea unor opțiuni.

Nu sîntem mulțumiți în totalitate deoarece nu peste tot am reușit să insuflăm aceleași preocupări, pentru ca această etapă de selecție să se realizeze în mod științific. Consider că în industria ușoară, unde există o fluctuație foarte mare (un număr mare de femei), realizarea unei selecții științifice permite rezolvarea unor probleme foarte grele.

În ce privește actualele forme de învățămînt, **noi considerăm corespunzătoare pregătirea prin școli** — care constituie **forma de bază pentru pregătirea muncitorilor în meseriile complexe.** Numai prin intermediul lor putem asigura în prezent și mai cu seamă în viitor cadre cu adevărat competente.

Urmărim prin analize periodice integrarea în producție, la toate meseriile și la toate școlile. După informațiile furnizate de întreprinderi, analizăm gradul de realizare a normelor. Am observat, în special în ultimii doi ani, la toate meseriile, că absolvenții școlilor profesionale se integrează mai repede, realizează normele stabilite, dau produse de calitate, sînt model față de ceilalți muncitori.

În legătură cu **școala de maiștri,** apreciem că întrucît maistrul este figura centrală în producție, principalul organizator și conducător al acesteia, durata studiilor, de un an, este mult prea mică pentru formare. Dacă vrem să pregătim niște tehnicieni de valoare, cu bune cunoștințe profesionale, care să cunoască exact fiecare operație, ergonomie etc. — un an este prea puțin. În același timp, subliniez că cursurile serale — cu toate eforturile întreprinse, n-au dat rezultatele scontate în ministerul nostru. De aceea, apreciez că durata cea mai corespunzătoare pentru pregătirea unui maistru este de 2 ani, iar forma cea mai eficientă : cursurile de zi.

Trebuie să recunoaștem că la unitățile pregătitoare de cadre pentru întreprinderile noi, ne-am lovit și de o serie de greutăți. Nu în toate întreprinderile noastre există o bază materială corespunzătoare pentru desfășurarea în condiții optime a cursurilor. Aș face, în legătură cu acest aspect, o propunere : întrucît fiecare unitate are plan propriu de perfecționare, ar trebui ca, în funcție de dimensiunile acestor sarcini, să se dea latitudine întreprinderilor ca, din mijloacele lor proprii, să-și creeze niște baze materiale pentru desfășurarea unei instruiri corespunzătoare. Să existe 2—3 săli, pentru cîte 40 cursanți fiecare, laboratoare, cabinete care să permită organizarea cursurilor, material didactic și cineva care să răspundă de toate aceste cursuri, stimulat material în mod corespunzător.

Un alt aspect căruia trebuie să-i acordăm o mai mare atenție se referă la perfecționarea tehnologiei didactice, la modernizarea acesteia. Se impune cred, ca industria noastră să producă mai multe aparate și instalații didactice, în același timp, fiind necesară găsirea posibilităților pentru ca întreprinderile să le poată procura, singure, mai ușor.

Grigore DUNCA :

Mai multă atenție nivelului calificării

M-AȘ ALINIA opiniilor celorlalți vorbitori subliniind că nici M.I.C.M.U.E. nu duce lipsă de forță de muncă : planul de forță de muncă a fost depășit în 1974. Nu ne satisface însă **nivelul calificării muncitorilor,** ca și a celorlalte categorii de personal, mai ales în cazul unităților noi. Rezultatele obținute confirmă acest lucru. Este suficient să amintesc de Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște, de cele două întreprinderi de la Curtea de Argeș, de unele unități noi din București.

Care sînt cauzele care conduc la acest nivel de calificare care nu ne satisface ? După opinia mea, există niște deficiențe în modul de pregătire a oamenilor. Construcția de mașini-unelte, electronica, ramuri industriale care se situează în fruntea cerințelor din punct de vedere al capacităților tehnice solicitate, cer oamenilor un înalt nivel profesional și chiar de cultură generală, de execuție, de stăpînire a aparatelor de măsură și control etc. Unitățile noi duc lipsă de personal calificat corespunzător nevoilor, în principal datorită actualei metodologii de planificare și finanțare a pregătirii cadrelor. În general, pregătirea începe, în cel mai fericit caz, la data punerii temeliei noii întreprinderi — adică cu maximum 12 luni înaintea intrării acesteia în funcțiune. Or, un muncitor calificat pentru a executa corespunzător sarcinile impuse de aceste ramuri industriale necesită de la 2 la 4—5 ani de experiență efectivă în uzină. Iar, actualele modalități de pregătire nu răspund în totalitate acestor cerințe. Pentru că știm cu mult înainte ce vom pune în funcțiune, și putem să luăm măsuri adecvate pentru pregătirea cadrelor în uzinele existente deja, propun ca pe bază de calcule economice să se determine cît se pierde efectiv azi la unitățile noi, prin neatingerea indicatorilor tehnico-economici prevăzuți, prin rebuturile făcute etc., și apoi să se hotărască soluția care este eficientă pentru perspectivă. Sînt convins că se vor recupera cu prisosință aceste cheltuieli anticipate, după punerea în funcțiune a obiectivelor.

În ceea ce privește **cadrele de conducere —** o chestiune deosebit de elocventă a fost exemplificată de tov. T. Ciudin. Mi se pare că deficiența respectivă rezidă în modul în care este realizată pregătirea acestora pentru noile unități. Aceasta ar trebui să înceapă, după opinia mea, încă de pe băncile facultăților. Un conducător trebuie să fie pregătit temeinic, să cunoască toate activitățile și compartimentele unității, să fie un specialist cu experiență. Deci, o mare atenție trebuie acordată selectării cadrelor de conducere necesare viitoarelor unități industriale.

În ce privește **indicatoarele tarifare de încadrare,** acestea au fost elaborate în 1963—1964 și aplicate în 1975. Deci după aproximativ 13 ani. Dar de cînd au fost elaborate au apărut tehnologii noi, inclusiv meserii noi și, ca atare, nomenclatorul nu mai poate fi corespunzător actualelor condiții. Completări de nomenclatoare nu s-au aprobat pînă în prezent. Aceasta ar fi o sarcină, cred eu, a Ministerului Educației și Învățămîntului care, împreună cu Ministerul Muncii și cu ministerele economice, trebuie să soluționeze eficient și rapid problema. După cîte știu, se lucrează la proiectele de reelaborare a indicatoarelor ce vor fi terminate prin 1978. Cred însă că este prea tîrziu și ca atare ar trebui urgentată rezolvarea acestei importante probleme.

Dezbatere realizată de
Iulian BĂDIN
Ion MANEA

ÎN NUMĂRUL VIITOR AL REVISTEI VOM PUBLICA CELELALTE OPINII ALE PARTICIPANȚILOR LA DEZBATERE.

ORGANIZAREA ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

Modernizarea sistemelor de conducere

IN CINSTEA zilei Constructorilor de mașini din Republica Socialistă România, Ministerul Construcțiilor de Mașini Grele împreună cu Centrala Industrială de Autocamioane și turisme Brașov a organizat în cursul lunii iunie a.c. la Întreprinderea Mecanică Muscel un amplu schimb de experiență-simpozion, avînd ca temă : Sistemele de conducere a întreprinderilor industriale. *Larga participare de care s-a bucurat consfătuirea — 150 de delegați — specialiști din 46 de întreprinderi, institute de cercetări și proiectări aparținînd celor șapte centrale componente ale M.I.C.M.G., ca și din ministerul coordonator — a evidențiat încă o dată importanța deosebită care se acordă problemelor organizării și conducerii în cadrul acestei importante ramuri a economiei naționale, găsirii permanente de soluții eficiente pentru perfecționarea activităților, pentru creșterea eficienței economice. Ing. POPA Sever din cadrul Direcției de Organizare și Control a M.I.C.M.G. a avut amabilitatea de a oferi cîteva detalii în legătură cu problematica dezbătută în cadrul simpozionului.*

● Ce a determinat organizarea simpozionului la Cîmpulung Muscel ?

— Am ales orașul Cîmpulung Muscel pentru sărbătorirea zilei Constructorilor de mașini — devenită o tradiție în ultimii 4 ani în țara noastră — din cel puțin două considerente. În primul rînd, pentru că aici se află una din importantele unități productive ale MICMG — Întreprinderea mecanică Muscel, realizatoarea, între altele, a binecunoscutului autoturism ARO. În al doilea rînd, deoarece experiența acestei întreprinderi în domeniul organizării și conducerii este deosebit.

● Unul din referatele prezentate a avut ca temă conducerea colectivă. Ce ne puteți spune despre importanța sa ?

— Referatul la care vă referiți a fost prezentat de tov. Victor Naghi, Erou al Muncii Socialiste, directorul întreprinderii din Muscel. El s-a referit la o serie de aspecte deosebit de importante, rezultate din experiența Comitetului oamenilor muncii al unității muscelene în conducerea activității economico-sociale. Conducerea și îndrumarea directă de către partid a organelor conducerii colective — a evidențiat referatul — este una din modalitățile cele mai eficiente de obținere a unor rezultate deosebite, de întărire a ordinei și disciplinei în producție. De asemenea, în această direcție, un rol deosebit l-a constituit accentul pus pe precizarea corectă, exactă a atribuțiilor și competențelor cadrelor de conducere de la toate nivelurile, în special cel al secțiilor de producție.

● Problematica organizării am înțeles că a constituit o temă care a suscitat numeroase discuții. De ce ?

— Într-adevăr, problemele organizării au făcut obiectul multor luări de cuvînt, ca de altfel și a unui referat prezentat de ing. Eugen Carp de la Centrala din Brașov. S-a subliniat între altele necesitatea intensificării eforturilor compartimentelor de organizare în vederea aplicării actelor normative prin adecvarea acestora la specificul unităților economice, pledîndu-se deci pentru o **aplicare constructivă a legilor,** luîndu-se în considerare în măsura necesară interacțiunea dintre cadrul juridic și specificul tehnico-economic al unităților. Totodată, purtătorul de cuvînt al centralei brașovene în probleme de organizare a subliniat că este necesară acordarea unei mai mari atenții elaborării normelor unitare pentru secțiile de producție, stabilirii unei **ordini de prioritate în elaborarea și detalierea fișelor posturilor,** avîndu-se în vedere, în primul rînd, posturile care au un rol deosebit în gestionarea rațională a avutului obștesc. Referatul propunea chiar o ordine de prioritate : contabilul șef de secție, economistul de secție, mecanicul șef de secție, subliniind totodată că este necesară, în special, precizarea mai clară a responsabilităților. Bineînțeles, această prioritate nu înseamnă a neglija celelalte posturi. Totodată, s-a subliniat că, unele dintre actualele acte normative prezintă insuficiențe în ceea ce privește conturarea în special a rolului inginerului șef. În aceste cîteva direcții — enunțate aici foarte succint — a acționat de fapt, cu rezultate deosebit de

Alexandru BLAGA

(Continuare în pag. 32)

TEORII
IDEI

STUDIUL PREVIZIONAL AL RESURSELOR ȘI NECESARULUI DE APĂ

STUDIUL PROSPECTIV al gospodăririi raționale a apelor pune în fața cercetării probleme variate : gestiunea resurselor de apă apare ca o zonă unde se întîlnesc aspecte dintre cele mai diverse — de amenajare complexă a teritoriului, funcționare a zonelor locuite, echipare tehnică a zonelor industriale, irigații, protejarea mediului natural etc.

Dimensiunea și complexitatea problemelor implicate, ca și sugestiile concrete pe care un asemenea studiu le conține pentru conducerea sistemelor economico-sociale teritoriale, au justificat elaborarea unei structuri metodologice *) *pentru investigarea și gestiunea previzională a resurselor, consumului și protecției rezervelor de apă din România. Acest studiu se înscrie între preocupările de abordare sistemică, într-un demers integrat, a implicațiilor directe ale ritmurilor foarte înalte ale dezvoltării industriale a României asupra folosirii judicioase a spațiului natural, amenajării teritoriului, gestiunii raționale a resurselor, controlului efectelor sociale și umane ale creșterii centrelor populate etc.*

Din analiza dinamicii necesarului de apă și a resurselor existente în România, rezultă că nu dispunem de rezerve prea mari de apă, ceea ce implică, așa cum se arată în Directivele Congresului XI al P.C.R. „...măsuri hotărîte pentru micșorarea consumurilor specifice de apă în industrie, pentru creșterea gradului de reciclare a apei, eliminarea pierderilor și alte măsuri de bună gospodărire a apelor“.

Din studiul balanței de apă a R.S.R. (1950—1967) reiese că din totalul de precipitații căzute anual (100%), revin pentru agricultură, industrie, apă potabilă și piscicultură cca. 6,4%. Din totalul de apă folosită, cantitatea de apă uzată evacuată (în procente) este : industria — 70%, orașele — 50% și agricultura — 10%. În acest sens, Directivele precizează : „Pentru evitarea poluării apelor, noile obiective industriale vor fi dotate cu stații de epurare... Se va accelera instalarea stațiilor de epurare la obiectivele existente“.

Intensificarea eforturilor pentru irigarea și drenarea terenurilor agricole (5 milioane de ha în 1990) necesită economisirea apei de irigare (prin refolosiri) și mărirea randamentului aplicării apei de irigare pe teren. Dacă, de exemplu, se va mări randamentul aplicării apei de irigare pe teren cu 10% (adică de la 60% la 70%), atunci s-ar putea economisi la nivelul anului 1980 un volum de apă de 1,5 miliarde m^3, *adică se vor mai putea iriga în plus 0,5 milioane ha.*

Complexitatea problemelor derivînd din statutul apei de resursă esențială pentru întregul proces de creștere economico-socială a României, aspectele teoretice și practice desprinse din materialele publicate recent de „Revista economică“, precum și din alte articole de specialitate, pledează pentru o abordare sistemică, în cadrul formal al unei teorii economice specifice, a gospodăririi apelor. Necesitatea unui demers analitic pluridisciplinar — avînd ca rezultantă o politică compatibilă cu obiectivele dictate de strategiile de dezvoltare și cu restricțiile de natură tehnologică, economică și ecologică — apare astăzi ca evidentă, fiind dealtfel subliniată și în Programul Partidului : „Toate resursele de apă, de la suprafață și subterane — care constituie un bun național de preț — vor fi gospodărite în mod unitar, urmărindu-se păstrarea proprietăților lor naturale, împiedicarea impurificării, a poluării lor“.

Studiul care va fi prezentat în continuare a încercat să concretizeze un demers sistemic posibil *aplicat unor aspecte ale organizării complexe a teritoriului, pornind de la analiza necesarului și resurselor de apă. El se adaugă astfel unei direcții în cercetare și proiectare, axate pe problemele unor unități spațiale mari (și care a dat rezultate de întinderea și complexitatea studiului bazinului Mureșului, elaborat de I.P.J. Mureș și Academia de Studii Economice. Rezultatul studiului prezentat este un* model al sistemului dinamic complex *asociat folosirii apei ; schema metodologică propusă reunește, într-o tratare de sistem și într-o viziune prospectivă, aspectele legate de balanța resurselor și cererii de apă, „calității“ apei, de amplasare a obiectivelor noi în teritoriu, de dezvoltarea demografică etc.*

1. Aspecte generale

1. 1. NIVELE ALE TRATĂRII DE SISTEM ÎN STUDIUL GESTIUNII RESURSELOR DE APĂ.

TEHNICA ANALIZEI de sistem, aplicată teoriei economice a gospodăririi apelor, presupune un produs de modelare complex, care înglobează pe parcurs sugestiile oferite de interacțiunea dintre problematica studiată și aparatul metodologic utilizat. În acest sens, metodele folosite în analiza de caz pot surprinde noi aspecte ale problematicii, care la rîndul lor implică ulterioare dezvoltări ale aparatului metodologic. Este, de asemenea, evidentă legătura de tip „feed-back“ între etapele succesive ale rezultatelor modelării — nivelul ieșirilor modelului — și cele două subsisteme menționate — nivelul problematicii și nivelul metodologiei.

Nivelul problematicii, într-o viziune de sistem, include :

- integrarea la nivelul macro-sistemului a unor subsisteme teritoriale ;
- integrarea diferitelor tipuri de resurse de apă, ținînd seama de interrelațiile lor ;
- integrarea diferitelor tipuri de consum în perspectiva dezvoltării economico-sociale ;
- corelarea necesarului cu rezervele în diferite variante de politici de gestiune a apelor ;
- identificarea și descrierea sistemului de gestiune a apelor;
- analiza unui sistem de gestiune a apelor ;
- proiectarea necesarului de apă în perspectivă, în strînsă corelare cu dezvoltarea economico-socială prospectată ;
- proiectarea dinamicii resurselor de apă ;
- proiectarea corelării necesarului și resurselor de apă și a studiilor preliminare în vederea stabilirii unor strategii sau politici de gestiune a apelor (strategii optimale în raport cu anumite obiective și criterii stabilite) ;
- problema calității apei și a legăturilor dintre cantitatea și calitatea apei (în particular, probleme legate de poluare) ;

O tratare de sisteme la *nivelul metodologiei* urmărește :

- problema prezervării unor stocuri ecologice pentru protecția mediului ;
- problema influenței modificărilor de tehnologii asupra necesarului și — eventual — resurselor de apă și metode de investigare a modificărilor coeficienților tehnologici asociați, ca și a implicațiilor economice ale acestora ;
- problema componentelor ciclice ale necesarului și resurselor și analiza stabilizării fluxurilor, cu implicațiile economice respective (de pildă, irigațiile) ;
- probleme de amplasare a obiectivelor economice, ținînd seama de valoarea economică a apei și de beneficiile pentru economie ;
- probleme sociale legate de sistemul hidrologic (de tip *loisir).*

1. 2. IPOTEZE DE LUCRU

În analiza și proiectarea sistemului de gestiune a apelor din România a fost adoptat un punct de vedere morfologic, care implică verificarea următoarelor ipoteze ;

a. Sistemul național de gospodărire a apelor poate fi considerat ca format din subsisteme în interacție. Subsistemele se caracterizează prin conexiuni interne și stabilitate structurală internă mult mai mare decît cele corespunzătoare relațiilor cu ambientul;

---

* Pe baza structurii metodologice elaborate — și care va fi prezentată în articolul care urmează — a fost întocmit, la cererea Institutului de studii, cercetări și proiectări în gospodărirea apelor, un studiu de prognoză al domeniului gospodăririi apelor. Echipa interdisciplinară a Secției de Studiul Sistemelor a Universității din București, care a elaborat studiul a fost formată din Mihai Botez, Mariana Celac, Paul Dimitriu, Ion Ladea, Titus Priboi, Mircea Silețchi și Adrian Vasilescu.

Interacțiile dintre subsisteme funcționează la nivel global, antrenînd numai indicatorii sintetici ai subsistemelor.

b. Subsistemele sistemului național de gospodărire a apelor se delimitează prin bazine hidrografice ; unui bazin i se asociază deci un subsistem al respectivului sistem național.

Am considerat deci o partiție a teritoriului României în bazine hidrografice, notate Ri, i = 1.2....,16.

• SCHEMA-BLOC A REPARTIȚIEI TERITORIULUI ROMÂNIEI ÎN BAZINE HIDROGRAFICE

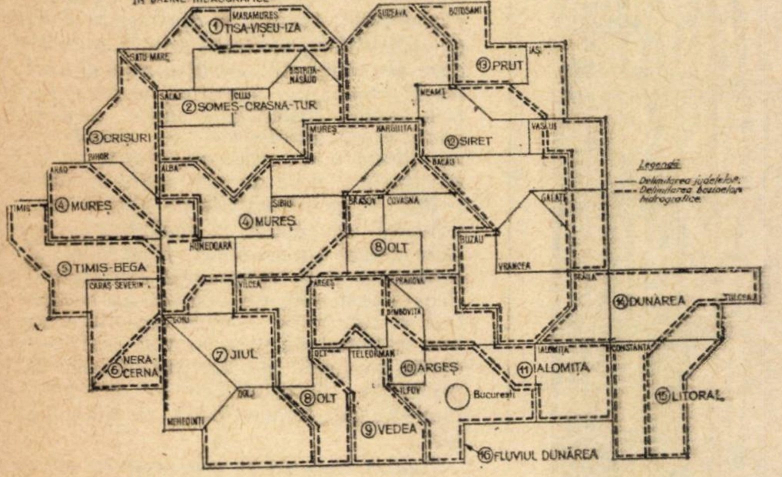

2.1. IDENTIFICAREA VARIABILELOR SISTEMULUI

Sistemul de gospodărire a apelor asociat bazinului R_i este caracterizat la momentul t, de următoarele macrovariabile:

a) Suprafața totală: $S_i(t)$
b) Populația totală: $P_i(t)$
c) Activitatea economică: $E_i(t)$
d) Ape: $A_i(t)$

Din studiul acestor macrovariabile, prin implicații logice organizate ca un graf-arbore de pertinență, pe nivele, se detaliază succesiv microvariabilele, de tipuri diferite, care vor fi utilizate în analiză. Rezultatele ultimului nivel sînt variabilele de stare ale sistemului asociat bazinului $R_i(t)$.

Procesul de detaliere analitică a variabilelor, prin trecerea de la o variabilă la o mulțime de microvariabile care o descriu, poate fi construit cu ajutorul chestionarelor folosite în anchete economice, în care apar întrebări de tipul:

a) — Ce componente intră în structura respectivei variabile?
b) — Cum poate fi descrisă starea respectivei variabile?
c) — Care sînt variabilele care condiționează starea variabilei considerate? etc.

Utilizînd metoda arborescențelor interogative (și cazurile sale particulare — arbori de problematici, de pertinență și de decizie), a fost realizată schema de identificare a variabilelor sistemului:

Nivelul O corespunde problemei analizate, în cazul nostru bazinul $Ri(t)$. Nivelul 1 cuprinde: *suprafața totală* ($S_i(t)$), *populație totală* ($P_1(t)$), *activitatea economică* ($E_i(t)$) și apa ($A_i(t)$).

În continuare, vom urmări detalierea succesivă a variabilelor nivelului 1 pe nivelele 2 și 3. *Suprafața totală* ($S_i(t)$) implică, pe nivelul 2 — agricultura, suprafețe construite, rezervații naturale și suprafața apei; iar pe nivelul 3 — suprafețe irigate, suprafețe neirigate, așezări urbane, așezări rurale, zone industriale, instalații zootehnice, rîuri, lacuri, bazine artificiale.

Pentru *populația totală* ($P_1(t)$) obținem pe nivelul 2 — populație urbană, populație rurală; pe nivelul 3 — populație locală în zone municipale și populație locală în orașe mici și mijlocii.

Variabila *activitate economică* ($E_i(t)$), devine succesiv, pe nivelul 2 — producție agricolă, producție industrială și drumuri, șantiere; pe nivelul 3 — culturi agricole (pe tipuri), zootehnie și ramuri industriale (pe tipuri).

Variabila apa ($A_i(t)$) implică, pe nivelul 2, două aspecte — *cantitativ:* rezerve totale, resurse operative, necesar și *calitativ:* indicatori, evaluare; pe nivelul 3, detaliind aspectul cantitativ, obținem — rîuri, lacuri, mare, ape subterane, apă potabilă, apă industrială și apă pentru agricultură.

2.2. ANALIZA STRUCTURII SISTEMULUI NAȚIONAL DE GOSPODĂRIRE A APELOR ȘI A SUBSISTEMELOR ASOCIATE BAZINELOR. FUNCȚIONARE ȘI RELAȚII DE STARE

Structura și funcționarea sistemului național de gospodărirea apelor și a subsistemelor asociate bazinelor, se descrie începînd cu studiul subsistemului asociat bazinului $R_i(t)$.

Variabilele introduse sînt suficiente pentru descrierea funcționării conexiunilor între nodurile-blocuri introduse: într-adevăr, pot fi urmărite pe diferite circuite, atît variațiile cantității de apă cît și cele ale calității apei dintr-un bazin, ca și valorile în diferite puncte. Problema modelului de funcționare revine astfel la analiza unui flux (vectorial) într-un graf cu o structură relativ simplă (Schema II). Pe baza acestei analize au fost scrise *relațiile structurale de stare* ale sistemului.

Plecînd de la graful-arbore de pertinență se construiește un model agregat al conexiunilor dintre diferitele tipuri de producători și consumatori de apă. Pe graful ce reprezintă sistemul, nodurile sînt sugerate de variabilele nivelului 2 al arborelui de pertinență. Arcele grafului corespund identificării unor conexiuni între variabilele corespunzătoare nodurilor respective.

2.3. STUDIUL RETROSPECTIV AL DINAMICII SISTEMULUI

Studiile retrospective asupra sistemului sînt utile pentru testarea modelului mecanismului de funcționare și confruntarea imaginii pe care o propune modelul cu realitatea cunoscută.

Pentru un moment trecut se recomandă o determinare a tuturor variabilelor modelului și verificarea încadrării acestora în *relațiile structurale de stare*. Modelul poate fi eventual perfecționat în urma concluziilor acestor testări. Un studiu de același tip desfășurat pe mai multe intervale de timp ale trecutului ar permite o mai bună verificare a modelului și o primă orientare în problemele variației dinamice a elementelor (consumuri, cerințe, necesar** etc.) și structurii (variația în timp a fluxurilor între noduri, dispariția unor fluxuri între noduri, apariția în timp a unor noi fluxuri între noduri).

2.4. PROIECTAREA-PROGNOZAREA EVOLUȚIEI VIITOARE A SISTEMULUI

O tratare consecventă și unitară în analiza gospodăririi previzionale a resurselor de apă presupune ca primă etapă realizarea unui studiu prospectiv al necesarului de apă și, separat, al rezervelor de apă și al evoluției structurii sistemului de gospodărire a apelor. Rezultatele acestor două studii distincte se implică reciproc și determină totodată cea de-a doua etapă a analizei și anume *studiul prospectiv al corelației dintre necesar și rezervele de apă.*

• Vom releva în continuare aspectele legate de realizarea fiecărui studiu în parte.

Studiul prospectiv al necesarului de apă
(considerat *exogen*, pe bazine)

- identificarea consumatorilor la momentul prezent t_0
- identificarea tipurilor de apă necesare fiecărui consumator la momentul t_0
- detalierea sub-grafelor corespunzătoare fiecărui consumator și fiecărui sub-bloc „necesar de consum-resurse“ la momentul t_0
- proiectarea necesarului unitar viitor, pe intervalul de prognoză (t_0, $t_0+\theta$) pentru fiecare tip și ramură în parte:
- extrapolări analitice pe baza seriei dinamice a necesarului de apă al unui tip de consumator (i).
- identificarea tendințelor cu metode fenomenologice. (modele exponențiale și logistice)
- estimarea valorilor pentru momentul ($t+\theta$), pentru necesarul de apă, cu metode de tip Brown.
- proiectarea evoluției consumatorilor de apă (în unități fizice asociate măsurării lor)
- proiectarea necesarului de apă al fiecărui bazin.
- utilizarea metodei input — output în proiectarea necesarului de apă.
- problema calității apei și a legăturilor dintre cantitatea și calitatea apei (în particular, probleme legate de poluare).

Studiul prospectiv al rezervelor de apă și al evoluției structurii sistemului de gospodărire a apelor (pe bazine)

- studiul dinamicii rezervelor de apă ale unui bazin
- studiul prospectiv al structurii sistemului de gospodărire a apelor, cu următoarele ipoteze alternative:
  - — structura sistemului este constantă în timp (sau pe orizontul de prognoză considerat θ)
    - — conservarea formei relațiilor structurale de stare și a mărimilor aferente.
    - — conservarea numai a formei relațiilor structurale de stare.
  - — structura sistemului este variabilă în timp.

Studiul prospectiv al corelației dintre necesar și rezerve de apă (pe bazine), în ipoteza necesarului exogen

- variante pur — explorative
- variante pur — normative
- variante cu caracter normativ (la nivel național), unde necesarul de apă nu este variabilă exogenă

2.5. UN MODEL AGREGAT LA NIVEL NAȚIONAL

Un model cu caracter normativ, în care necesarul de apă să nu mai fie o variabilă exogenă, ci să fie strîns corelat cu dezvoltarea demografică și economico-socială, ar necesita o regîndire a întregii acestei dezvoltări — deci, în particular, a macro-prognozei — ținînd seama de factorul „apă“.

Varianta propusă urmărește să păstreze datele macro-prognozei, la *nivel național*, necesitînd reconsiderarea unor probleme regionale:

Se introduc obiective *diferite* pentru diferite tipuri de consumatorii

— Pentru populație — satisfacerea necesarului

— Pentru economie — determinarea acelei „politici de gospodărire a apelor", care să satisfacă *optimal* (din punct de vedere al analizei cost-beneficiu) cerințele dezvoltării economico-sociale.

Teoria matematică a utilității oferă procedee prin care cele două obiective pot fi asamblate într-un obiectiv unic, eventual ponderîndu-le (cu ajutorul experților), exprimîndu-le în unități compatibile (economice) și efectuînd media ponderată a valorilor.

Să considerăm o ramură de producție k, în bazinul R_1. Fie $W_k^{(i)}$ $(t_0+\theta)$ outputul — de exemplu, valoarea producției — acestei ramuri (în unități economice) la momentul $(t_0+\theta)$. Extinzînd cadrul clasic al funcțiilor de producție, se poate exprima acest output ca o funcție de următoarele variabile, considerate la momentul $(t_0+\theta)$: investițiile cumulate, forța de muncă, consumul unitar de apă al ramurii k, în bazinul R_1 și calitatea apei necesare ramurii k, în bazinul R_1.

Mărimile $W_k^{(i)}$ $(t_0+\theta)$ sînt legate prin relații de tipul:

$$\sum_i W_k^{(i)} (t_0+\theta) = W_k (t_0+\theta).$$

unde W_k $(t_0+\theta)$ sînt datele macroprognozei la nivel național, pentru ramura k, la momentul $(t_0+\theta)$.

Forța de muncă și investițiile cumulate, la momentul (t_0+Q) pot fi determinate din macroprognoze, restrînse la nivelul bazinelor.

Cantitatea de apă necesară la momentul (t_0+Q) pentru ramura k, în bazinul i, este direct proporțională cu produsul dintre outputul W_k $(t_0+\theta)$ și consumul unitar de apă al ramurii k.

După cum s-a observat anterior, atît cantitatea de apă necesară cît și vectorul de calitate al apei (pentru ramura k) impun restricții suplimentare la relațiile structurale de stare care descriu evoluția sistemului; putem interpreta aceste restricții și ca restricții parametrice.

Vom numi o politică de gospodărire a apelor la nivel național *compatibilă* cu dezvoltarea în perspectivă a ramurii k, în bazinul i, dacă:

— este o politică compatibilă cu resursele de apă ale fiecărui bazin;

— corespunde, la nivel național, obiectivului economic, chiar dacă nu satisface condițiile pe bazine. Aceasta revine la următoarele: determinarea variabilelor politicii de gospodărire, astfel încît să fie verificate *relațiile structurale de stare ale sistemului.*

Problemele de optimizare au forme analoage celor din dezvoltările anterioare. De exemplu, relativ la costul unitar al apei care circulă între nodurile k, j, se poate determina politica de gospodărire a apelor la nivel național compatibilă cu dezvoltarea în perspectivă a tuturor ramurilor la nivel național, și care asigură un cost total minim.

Sîntem conduși la probleme de programare parametrică, de parametri vectorali, studiate în literatura de specialitate consacrată cercetărilor operaționale. Obiectivul se poate mofidica, luînd în considerare nu costul, ci beneficiul realizat. Se pot introduce și obiective — compuse, pe diferite tipuri de consumatori, unificate și sintetizate prin metodele teoriei matematice a utilității.

Extinzînd convenabil forma funcțiilor de producție, procedeul descris anterior permite introducerea în studiu și a unor aspecte greu de analizat direct, ca amplasarea în teren (a surselor de apă, a consumatorilor, a unităților fizice de legătură — stații de priză, de filtrare, rezervoare, costuri de stabilizare etc.). Exemplificăm cu următorul model. Fie k o ramură de producție industrială, reprezentată în momentul t_0 în bazinul R_i de un număr de n unități industriale, amplasate în punctele (teritoriale) $P_1 \dots P_n$; fie cele m surse de apă de unde se aprovizionează unitățile ramurii k, amplasate în punctele $S_1 \dots, S_m$; fie c_{ij}, costul unitar al utilizării apei din sursa i în unitatea j, — este evident că c_{ij} este funcție de distanța între punctele P_i și S_j, de calitatea apei existente din S_i, de calitatea apei cerută în P_{ii} de instalațiile de tratare și recuperare a apei. Să construim proiecții ale acestor elemente pe intervalul de timp $(t_0, t_0+\theta)$; fie, de exemplu, $P_1(\theta), \dots, P_n(\theta), S_1(\theta), \dots, S_m(\theta)$ noile amplasări, c_{ij} (θ) noile costuri; este evident că între $P_1(\theta), \dots, P_n(\theta)$ se găsesc o parte din $P_1, \dots, P_n$, plus o serie de „puncte" noi, pe care le vom nota prin $\left\{P_i^{(\theta)}\right\}$: un sens analog are setul de puncte $\left\{S_i^{(\theta)}\right\}$.

Dacă în varianta anterioară se înlocuiește funcția de producție utilizată cu o funcție în care să intervină proiecțiile pe intervalul $(t_0; t_0+\theta)$ a variabilelor menționate și în care vom considera $\left\{P_i^{(\theta)}\right\}$ și, eventual, $\left\{S_i^{(\theta)}\right\}$ variabile de decizie, putem rezolva următoarea problemă: *determinarea amplasării noilor obiective industriale în bazinul* R_i, *care satisfac cerințele dezvoltării economico-sociale (în sensul compatibilității cu datele proiectate de prognoză), și care asigură costul minim al apei utilizate* (eventual determinînd și noile amplasări ale surselor de apă și instalațiilor aferente).

Într-o perspectivă mai accentuat normativă, se poate pune și rezolva, prin metode analoage, problema determinării acelei dezvoltări economice care să fie optimală în raport cu utilizarea resurselor de apă. Dezvoltarea acestor aspecte depășește însă cu mult cadrul și obiectivul studiului de față, și ar justifica poate o reconsiderare a tuturor problemelor dezvoltării, în perspectiva utilizării resurselor ecologice.

GRAFUL ASOCIAT FUNCȚIONĂRII SISTEMULUI DIN BAZINUL R_i *Schema II*

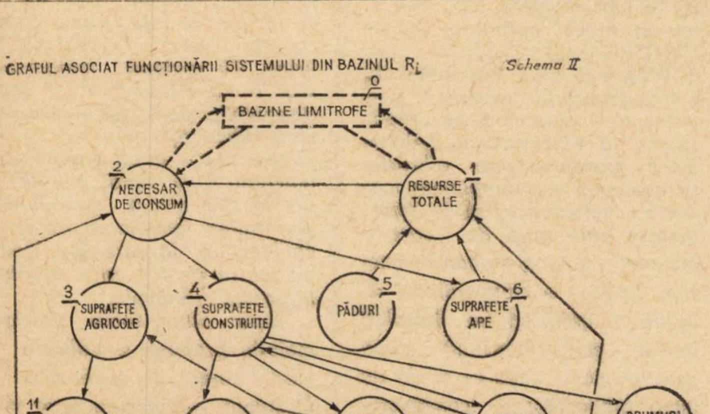

Concluzii

Structurile metodologice elaborate în cuprinsul lucrării reprezintă un schelet-cadru pentru dezvoltarea unor studii concrete.

Elementul definitor pentru demersul adoptat este *prezența mediului natural ca parametru în modelarea activităților economice și sociale.* Ipotezele de bază ale studiului, ca și dezvoltările metodologice avansate, au apelat la o tratare de sistem, într-o perspectivă dinamică și agregată.

În ceea ce privește *metodologia* propriu-zisă, ea *extinde structurile utilizate pînă acum* în studiul problemelor de același tip dar conduce, în principiu, la programe de calcul-tip, care există în bibliotecile centrelor de calcul din țara noastră. Aplicarea concretă a demersului metodologic elaborat ridică însă probleme dificile — mai ales în identificarea și precizarea surselor de date, adaptarea și modificarea programelor de calcul etc. Aceste dificultăți, reclamînd un efort susținut și un volum mare de muncă, pun în lumină rolul colaborării interdisciplinare în modelarea sistemelor regionale de gospodărire a apelor.

Mai ales în problemele de identificare a sistemului, studiului funcționării lui, proiectării dinamicii lui trebuie dezbătute în grupe mixte, cuprinzînd specialiști în domeniul apelor și amenajării teritoriului și analiști-metodologi; urmînd schema metodologică propusă, activitatea pluridisciplinară introduce precizările de specialitate, detalierea și aportul de date care transformă o structură generală într-o investigație înzestrată cu eficiență practică.

În concluzie, se poate afirma că necesitatea unei abordări sistematice în analiza, proiectarea și conducerea previzională în domeniul apelor se impune cu necesitate datorită *caracterului de sistem* a problematicii studiate. Mai precis, apele alcătuiesc un subsistem al sistemului teritorial complex, structurat armonios și unitar și avînd o determinare și evoluție caracterizată printr-o dependență funcțională inextricabil legată de traiectoriile celorlalte părți ce alcătuiesc sistemul național. Într-adevăr, subsistemele: economic, tehnic, social, juridic, teritorial, ecologic etc. au o evoluție influențată atît de motivații interne decurgînd din specificitatea lor ca subsistem independent, cît și de cauzalități derivînd din interrelațiile cu celelalte subsisteme. Orice modificare exterioară logicii interne de funcționare a sistemului, adusă unui anumit subsistem, se repercutează amplificat și asupra celorlalte. În acest context, *subsistemul apelor nu poate suferi știrbiri de nici un fel, el fiind parte componentă a complexului național și asupra lui exercitîndu-se deplin suveranitatea statului.* În plus, însăși existența sa ca entitate fizică omogenă, unitară și echilibrat constituită și implantată în teritoriu asigură integritatea sa obiectivă, în cadrul sistemului teritorial complex.

dr. Paul DIMITRIU
ing. Adrian VASILESCU
Secția de studiul Sistemelor a Universității din București

** Vom înțelege prin *consum*, cantitatea de apă pierdută, practic irecuperabilă; prin *necesar*, cantitatea de apă provenită din sursă, plus cea reciclată, plus cea recuperată, care intră în blocul „necesarul de consum"; prin *folosință*, tipurile de consumatori de apă, iar prin *cerință*, cantitatea de apă proaspătă care este prelevată din sursă.

ȘCOLI – CURENTE – ECONOMIȘTI

Controverse în istoriografia economică nord-americană

ÎN ANII de după cel de-al doilea război mondial și-a făcut apariția o nouă orientare de cercetare în istoriografia economică nord-americană. Denumirile sub care ea a apărut și s-a impus cercurilor mai largi au fost diferite : noua istorie economică, istorie cantitativă a economiei, cliometrie*) etc.

Exponenții istoriografiei tradiționale au întîmpinat pe promotorii noii orientări cu numeroase obiecții și critici. Cele mai multe dintre ele priveau inadecvarea metodelor și tehnicilor folosite de noii istorici și inconsistența pretențiilor acestora de a realiza în cercetările lor impactul istoriei cu teoria economică. „În ce privește noua istorie economică – scrie D. C. North – deși lucrările din acest domeniu sînt valoroase sub raportul materialului statistic cules, rezultatele finale nu corespund, în general, așteptărilor. Ele sînt caracterizate prin lipsă de imaginație și pe credința larg răspîndită potrivit căreia tehnicile econometrice, folosirea calculatoarelor electronice și recursul la cîteva regresii, pot înlocui teoria și fantezia. ...Numeroase lucrări sînt de nivel nesatisfăcător, altele sînt cu totul lipsite de precizie[1]...").

În altă parte se scoate în evidență că metodele folosite „violează" caracterul empiric al istoriei economice și că metodele cu care se operează reprezintă o „intruziune nejustificată a speculației" într-un domeniu de cercetare care în trecut se limita la culegerea și prezentarea conștiincioasă a faptelor. În critica întreprinsă de ei, „tradiționaliștii" nu și-au ales întîmplător ațintari obiective. Adepții noii orientări își afirmau superioritatea inovațiilor lor în cercetare, față de predecesori, tocmai pe terenul folosirii metodelor matematice și al teoriei economice în studiul istoric al economiei. Unul din inițiatorii și conducătorii lor, R. W. Fogel, spunea : „Elementul nou în lucrările noilor istorici ai economiei constă în încercarea lor de a folosi măsurătorile și teoria."[2]) Cum lămurea el această afirmație ? Istoria economică întotdeauna a avut o orientare cantitativă. Însă o mare parte din lucrările din trecut se limitau doar la localizarea și la simpla clasificare a informațiilor numerice cuprinse în rapoartele guvernamentale și în cele ale întreprinderilor particulare. O atare preocupare nu a încetat, ea fiind continuată de noua istorie economică. Numai că aceasta din urmă își cantonează preocupările centrale în spre alte direcții. Mai întîi ea este interesată să reconstituie unele date care în trecut nu existau sau care cu timpul – chiar dacă existau – s-au pierdut sau au devenit indisponibile pentru cercetătorul de azi. Apoi ea se preocupă de combinarea datelor primare din trecut într-o manieră care să ofere posibilitatea de a se face măsurători și de a se obține prin mijlocirea lor informații care, în general, nu au mai fost și nici nu puteau fi în trecut. În sfîrșit, ea își propune să găsească metode care să permită măsurarea cantitativă a unor fenomene economice care nu pot fi investigate prin mijloace de observație directă. Schimbări importante s-au petrecut, după părerea autorului citat, și în privința raporturilor istoriei economice cu teoria economică. Intrată încă la mijlocul secolului trecut în divorț ireconciliabil cu teoria deductivă a clasicilor, istoria economică – prin reprezentanții ei de atunci – a avut ambiția să creeze o nouă teorie economică pe baze inductive. Această tentativă a fost apreciată, la vremea sa de T. Veblen ca un eșec. Timp de aproape o jumătate de secol, între cele două discipline s-ar fi stabilit un „armistițiu", fiecare din ele evoluînd pe drumuri proprii. După război se observă o apropiere între ele. Noua istorie economică ar fi realizat, începînd din acest timp, o „reunificare" a istoriei cu teoria economică. „Această reunificare" – se scrie – „a necesitat utilizarea teoriei economice în chip de instrument universal pentru cercetarea fundamentală pe care se sprijină istoria economică". Lămuririle acestea, deși destul de sumare și deci incomplete, ne dau totuși suficiente elemente pentru a semnala că acțiunea adepților noii istorii economice obiectiv se înscria, în multe privințe, pe orbita evoluției întregii științe contemporane. Se știe doar că cele mai de seamă cuceriri din perioada postbelică, în domeniul științei și tehnicii, s-au datorat, sub raportul examinat aci, progreselor dobîndite în sfera metodelor de cercetare, în primul rînd folosirii metodelor matematice și calculatoarelor și în sfera teoriei. Cu orientarea adoptată, adepții de care pomeneam și-au creat astfel în fața preopinenților lor „tradiționaliști" un ascendent de neclintit. La consolidarea acestui ascendent ca și la relativ larga difuzare a noii orientări a mai contribuit, nu în mică măsură, și faptul că „tradiționaliștii" nu au avut și nici în prezent nu au o platformă conceptual-metodologică proprie, capabilă să propulseze noi și constructive puncte de vedere pentru a le contrapune opozanților lor. Cei mai mulți „tradiționaliști" își susțin părerile critice cu teze furnizate de vechii instituționaliști [3]), majoritatea dintre ele căzute de mult în desuetudine. Este adevărat că, în argumentarea „tradiționaliștilor", punctul forte rămîne detectarea discrepanțelor enorme dintre prevederile programatice ale noii orientări și rezultatele infime și nesatisfăcătoare obținute de adepții ei în planurile practice de cercetare. Dar, mutată pe acest tărîm, discuția iese din cadrul controverselor de principiu. În afara de aceasta, cliometricienii se declară ei înșiși nemulțumiți de propriile lor rezultate. Însă, spre deosebire de criticii lor, ei văd pricina nerealizărilor lor

fișe

INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ 1934-1938

● Dr. Marcela Felicia Iovanelli și-a ales ca temă a lucrării sale (Editura Academiei, București 1975, 256 p.) perioada 1934-1938, ca avînd o semnificație deosebită în dezvoltarea industriei românești. În acea vreme a fost reconsiderată politica oficială referitoare la industrie, s-au precizat structura și profilul acesteia, iar anul 1938 este considerat și azi drept an de referință pentru analiza evoluției economiei noastre.

Autoarea își începe studiul cu analiza situației economice și social-politice interne și internaționale în care se afla România în perioada respectivă, după care abordează politica economică adoptată de statul român referitor la încurajarea industriei precum și la sursele de finanțare.

În lucrare se acordă cel mai mare spațiu direcțiilor și anumitor particularități ale principalelor ramuri industriale. Se insistă asupra valorificării resurselor naturale în strînsă legătură cu dezvoltarea industriei extractive, precum și asupra evoluției industriei energiei electrice și a ramurilor industriei prelucrătoare. Situația industriei românești din ajunul celui de-al doilea război mondial încheie această lucrare care completează un capitol important în cercetările referitoare la istoria economiei naționale.

O parodiere a metodelor new-ecomics-ului

● Ironizînd politica „anticiclică" a guvernelor din țările occidentale, Michel Fustier, care împreună cu A. Kaufman și A. Drevet, publicase în urmă cu cîțiva ani cunoscuta carte „L' Inventique" (Inventica), propune – după propria sa expresie – „în maniera lui Swift", într-un articol apărut în revista DIRECTION ET GESTION (nr. 2/1975), sub titlul Résolution du chômage par la formation permanente – une modeste proposition : la Métamatique *(Absorbirea șomajului prin educația permanentă – o propunere modestă : metamatica) să se încredințeze unui grup de savanți eminenți, sarcina elaborării unei noi „științe" – metamatica. Aceștia ar urma să fie instalați într-un centru construit după principii noi – ceea ce ar da de lucru arhitecților și constructorilor.*

În ce privește însăși noua știință, esențialul este ca ea să fie de o dificultate extremă. După ce, în cîțiva ani, primele ei rudimente ar fi elaborate, ea ar trebui introdusă în programele de examen ale tuturor școlilor – ceea ce ar întîrzia cu cîțiva ani intrarea studenților în viața activă. Ar urma, după cîtva timp, „reciclarea" tuturor adulților, care, obținînd succesiv, într-o perioadă de 10-12 ani, concedii de studii, vor face loc cîtorva milioane de șomeri. Cînd cei „reciclați" s-ar întoarce la locurile lor, un nou curent de „reciclabili" s-ar deplasa din uzine. Cu ajutorul metamaticii s-ar regla numărul de brațe disponibile pe piață – introducînd dificultăți noi sau eliminînd unele – după nevoile conjuncturii. Cum noua „știință" nu are în sine nici o semnificație, s-ar putea renunța la ea într-o conjunctură favorabilă, menținînd însă pentru orice eventualitate o... Academie.

După autor, toate celelalte metode propuse și utilizate în mod curent de economiști în Occident – lansarea unor mari lucrări publice, reglarea fiscalității, emisiunea monetară, barierele vamale ș.a. – sînt derizorii în raport cu virtuțile promițătoare ale metamaticii.

nu în carențe determinate de orientarea lor teoretico-metodologică, ci în insuficiențe legate de aplicarea consecventă și pe scară tot mai mare a acestei orientări[4]).

Mai important mi se pare însă faptul că „tradiționaliștii" nu pun în discuție însăși teoria economică pe care ultimii se sprijină în cercetările lor. Aceasta este ceea ce azi a intrat în uzul curent sub denumirea de „economics". Dar ea este împărtășită și larg folosită și de „tradiționaliști" ! Dar această bază teoretică comună nu a rămas fără implicații de natură principială și sub alte raporturi. Ele ni se relevă de îndată ce privim rolul și funcția acordată teoriei economice de către promotorii noii orientări în cercetările lor de istorie. Unul dintre acești promotori, într-o intervenție la o ședință a Asociației Economiștilor Americani, spunea că istoria economică sub forma ei de istorie cantitativă a economiei trebuie să cuprindă, pe lîngă problemele studiului cantitativ și comparativ al creșterii economice, și celelalte probleme ale teoriei economice și care privesc domenii ca : moneda și creditul, comerțul internațional și alte sfere ale economiei aplicate, precum și modul în care relațiile economice din respectivele domenii s-au modificat în decursul timpului sub incidența forțelor instituționale, demografice și de altă natură. După părerea lui, istoria cantitativă a economiei ar reprezenta *aplicarea dimensiunii timp la întreaga economie aplicată[5])*. Nu este greu de observat că o asemenea concepție însemna orientarea spre transferarea și aplicarea categoriilor și noțiunilor specifice economiei contemporane, în trecut, la situații istorice diferite, deci neadecvate. Altfel spus, o asemenea orientare însemna o chemare deschisă spre *modernizarea istoriei[6])*. În fapt, ea s-a și realizat și continuă să se realizeze în lucrările cliometricienilor nord-americani. (Sub influența unei atari modernizări a și putut să apară o lucrare în care se afirmă cu totul eronat că sclavagismul în Sudul american ar fi reprezentat un sistem economic rentabil !) Dar de păcatele modernizării istoriei nu a fost scăpată nici vechea istoriografie nord-americană ! Și nu a fost scăpată pentru că, în fond, ea preconiza aceleași modele furnizate de teoria economică dominantă, în speță de „economics". Este dealtminteri acuzația cea mai zdrobitoare care în apărarea lor o aduc promotorii noii istorii împotriva predecesorilor lor. Unul dintre aceștia scrie : „Credința că istoria economică mai veche este întemeiată solid pe fapte este o iluzie. În realitate, ea este pătrunsă de modele oculte contestate și de unele supoziții matematice subliminale. De unde rezultă că toate «capcanele» econometriei și ale istoriei econometrice erau prezente și în vechea istorie economică. De fapt aceste capcane sînt mai periculoase în lucrările mai vechi decît în cele mai noi, pentru că ele sînt ascunse mai în adîncime. Diferența reală între istoricii noi ai economiei și predecesorii lor rezidă în metoda lor de abordare față de specificarea modelelor și nu în frecvența cu care ei folosesc aceste modele[7])".

În mod firesc se pune întrebarea : de ce s-au iscat atunci controverse între „tradiționaliști" și cliometricieni ? După cum spuneam, acțiunea întreprinsă de adepții noii istorii a economiei se înscrie, fără doar și poate, pe orbita progresului științific contemporan. O serie întreagă de realizări obținute de savanți cu renume mondial — ca de pildă istoricul economist S. Kuznetz, laureat al premiului Nobel — sînt de domeniul evidenței. Folosirea metodelor cantitative și a tehnicii electronice de calcul sînt cuceriri fără precedent.

Dar adepții respectivi au rămas în continuare prizonieri ai dogmelor teoretice vulgare. Această împrejurare a făcut ca acțiunea lor să fie redusă la o simplă încercare de a-și actualiza pozițiile amintite și de a și le pune în concordanță cu spiritul științific contemporan. Însă prețul acestei încercări este plătit în mod oneros de către istoria economică. Căci o atare tentativă — prezentată și justificată sub titlul de *reunificare* a istoriei cu teoria economică — duce în fond la *subordonarea* fățișă, deschisă a istoriei de către teoria economică vulgară, în final la lichidarea ei ca disciplină științifică cu statut autonom.

Pericolul desființării istoriei economice a fost intuit perfect de „tradiționaliști" — de unde și opoziția lor dîrză împotriva promotorilor noii orientări. O poziție însă cu un caracter mult prea naiv și inconsecvent

Discuțiile purtate pun în evidență faptul că atît promotorii noii orientări, cît și preopinenții lor „tradiționaliști", în ciuda controverselor dintre ei, se situează pe o poziție teoretică vulgară, neștiințifică. O adevărată nouă istorie economică nu poate lua naștere și evolua viabil decît ca știință, iar pentru aceasta este necesar ca ea să se conducă după teoria marxist-leninistă, capabilă să pună probleme și să le rezolve în concordanță cu legile de dezvoltare istorică a economiei.

dr. Gheorghe DOBRE

---

x) De la numele zeiței antice a istoriei — Clio și de la cuvîntul metrie — măsurătoare.

1) Douglas C. North : „The Economic History" in **American Economic Review,** 2 (May) 1964, p. 90. O atitudine apropiată adoptă mulți alții între care : R.L. Basman : „The Role of the Economic Historian in the Predictive Testing of Economic Laws", in **Explorations in Entrepreneurial History,** ed. II, vol. II 1965, p. 159—186, ca și autorul studiului „New and Traditional Approaches to Economic History and their Independence", în **Journal of Economic History,** vol. XXV, dec. 1965, p. 480-495.

2) R.W. Fogel : „The Reunification of Economic History with Economic Theory", în **American Economic Review,** 2 (May) 1965, p. 92 și următoarele.

3) Vezi de ex. Carter Goodrich „Economic History : One field or two ?" in **Journal of Economic History,** dec., 1960, p. 533.

4) A. Fishlow and R.W. Fogel : „Quantitative Economic History : An Interim Evaluation. Past Trends and Present Tendencies", in **Journal of Economic History,** (March), 1971, pag. 15/42.

5) R.A. Gordon — Intervenția sa la comunicarea prof. Rondo Cameron publicată în **American Economic Review,** 2 (May) 1964, p. 117

6) Poziția prof. E.J. Hamilton este azi cunoscută în toată lumea ; ea a fost vehement combătută de cercetători din numeroase țări.

7) R.W. Fogel : „The Specification Problem in Economic History", in **Journal of Economic History, 3, 1967, p. 284.**

Structura producției capitaliste și inflația

● *În articolul intitulat* Réorienter la production pour arrêter l' inflation *(Să reorientăm producția pentru a pune capăt inflației) și publicat în L' HUMANITÉ din 11 aprilie 1975, Jean Bliant susține, pe bună dreptate, că inflația nu este doar o „maladie monetară". Desigur, nu se poate nega faptul că inflația este legată de crearea masivă de „mijloace de plată", de „semne monetare", de „lichidități", precum și, pe plan internațional, de emisiunile de dolari care degenerează în inflație mondială. O perturbare profundă se constituie și pe baza anumitor operațiuni bancare, în special a operațiunilor de credit.*

Totuși, inflația are caracteristici mai cuprinzătoare, care își au sorgintea în ansamblul sistemului capitalist. Așa se face că o anumită politică, care vizează îndeosebi aspectele monetare, nu poate asana economia capitalistă. Se impune, în consecință, o „planificare democratică", care să reorienteze producția și, în general, activitatea economică, în funcție de trebuințele sociale ale majorității populației.

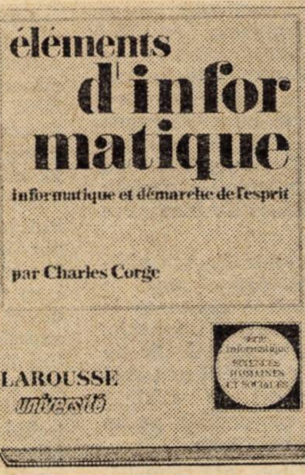

● *Împreună cu energia nucleară și cucerirea spațiului cosmic, informatica constituie una din marile revoluții tehnice ale secolului nostru. Datorită competenței și experienței sale de peste 15 ani de activitate cu calculatoarele electronice de cele mai variate tipuri, autorul, Charles Corge, doctor în științe fizice, își propune în cartea sa, recent apărută (Paris, 1975, 482 p.), să împărtășească cititorului reflecțiile pe care i le-a generat frecventarea îndelungată a ordinatoarelor, reflecții care, în opinia sa se deosebesc de miturile răspîndite în jurul acestora. Structurată pe opt capitole, lucrarea poate constitui un manual.*

După autor, nici un calculator electronic nu ar putea să se substituie vreodată cercetătorului în procesul de creație, în schimb folosirea calculatorului electronic impune omului un mod de gîndire și de exprimare foarte riguros și complet. În carte se pornește de la apariția numărului ca noțiune intuitivă, se face un studiu asupra logicii elementare și a aritmetizării sale și se încheie cu o analiză a proceselor realizabile pe calculatorul electronic.

O reuniune a economiștilor consacrată crizei actuale a capitalismului

● *Între 5 și 6 iunie a.c. a avut loc la Paris o reuniune a economiștilor de diferite tendințe considerate de organizatori ca fiind de stînga, socialiste. Lucrările au fost prezidate de John Kenneth Galbraith, François Mitterand și Sicco Mansholt. La convorbiri au participat prof. Jan Tinbergen și prof. Wassily Leontief, laureați ai premiului Nobel pentru economie, prof. Jacques Attali, Christian Goux, Amilcar Herrere de la Academia de științe a Ungariei, Charles Levinson, prof. Bronislaw Minc (Polonia), prof. François Perroux, Samuel Pisar, Paul Sweezy, directorul revistei „Monthly Review", Pierre Uri, Jean-Pierre Chevènement ș.a. În centrul problemelor : o apreciere asupra crizei actuale a capitalismului.*

convorbiri economice

cu ALEXANDER KING

membru în Comitetul Executiv al Clubului de la Roma, președintele Federației Internaționale de Înalte Studii.

STUDIUL ECONOMIEI CONTEMPORANE PRESUPUNE ABORDĂRI MULTIDISCIPLINARE

Participant ca expert la recentul Colocviu interparlamentar de la București pe tema „Un nou sistem de relații economice internaționale", dr. Alexander King a avut amabilitatea să acorde un interviu revistei noastre.

● **Ce studii are în pregătire actualmente Clubul de la Roma ?**

— După cum știți, Clubul de la Roma are două obiective principale : primul îl constituie stimularea cercetărilor referitoare la felul cum funcționează lumea contemporană, astfel ca să putem înțelege problemele globale actuale și să le putem face față mai bine ; al doilea rol ar fi informarea factorilor de decizie — șefi de stat, miniștri, conducători de mari întreprinderi industriale etc., pentru a le furniza unele indicii asupra interacțiunii existente între diversele fenomene și asupra dificultății de a le face față cu ajutorul mecanismelor actuale.

În ceea ce privește stimularea cercetării, aș vrea să subliniez faptul că Clubul de la Roma nu are cîtuși de puțin intenția de a acționa ca un organism care ar rezolva ceva sau care s-ar face purtătorul unor programe politice de o natură sau alta. El este în esență un catalizator : scopul său este de a-i face pe oameni să gîndească și de aceea, în mod inevitabil, preocuparea noastră principală sînt ideile. Clubul cuprinde vreo sută de membri, dar nu are de fapt nici secretariat, nici buget.

Unul din noile proiecte pe care le-am inițiat este foarte modest, nicidecum un model. Vă amintiți că una din criticile majore aduse „Limitelor creșterii" era faptul că în el se subestima influența tehnologiei. De aceea am reunit un grup de oameni, pe care-i denumeam oarecum ironic „tehnologi optimiști", și i-am întrebat care sînt valorile potențiale pe care cercetarea și dezvoltarea le vor avea în trei domenii : în primul rînd, în alimentație și agricultură, apoi în obținerea materiilor prime, și în al treilea rînd, în obținerea energiei. Acest grup, sub direcția profesorului Dennis Gabor, fizician laureat al Premiului Nobel, a consultat pe foarte mulți oameni. Costul acestui proiect a fost suportat de guvernul canadian.

Raportul respectiv va fi publicat în curînd. La prima vedere, pare a fi un raport destul de optimist, cel puțin în ceea ce privește materiile prime și energia. Dar el indică foarte clar că — la fel ca în problematica mondială în general formată dintr-un nod de probleme care toate se întrepătrund, fără ca noi să știm prea bine felul cum se petrece această interacțiune — succesul, în cele trei domenii enunțate mai sus (alimentația, materiile prime și energia) depinde foarte mult de interacțiunea dintre ele, și în special de energie. Experții în agricultură, de exemplu, ne spun că, condițiile de procurare a hranei depind foarte mult de energie ; astfel desalinizarea apei pentru a fi folosită la irigații în multe părți din lume va necesita o cantitate imensă de energie. Dar cînd îi întrebi pe experții în agricultură de ce sînt atît de optimiști cînd problema energiei este atît de stringentă, ei spun : „asta nu-i treaba noastră". Ei nu privesc lucrurile decît dintr-un unghi îngust de vedere.

Apoi, o altă condiție pentru a se asigura hrana populației în creștere a globului, va fi exploatarea solului de la tropice. Dar se pune întrebarea : cînd jungla Amazoanelor, de exemplu, va fi defrișată și înlocuită cu culturi de orez, pămîntul nu va fi oare distrus în cîțiva ani sau nu va deveni un deșert, sau oare nu se vor petrece schimbări catastrofale de climă în acea parte a globului sau în alte părți ? Din nou, răspunsul dat sună : „nu este treaba noastră".

Așa se întîmplă atunci cînd fiecare privește problemele numai limitat la domeniul său restrîns, specializat, și nu în totalitate, fără a înțelege interacțiunile. Problema energiei apare foarte clar și în acest raport care va fi publicat în scurt timp. Posibilitățile pe termen lung ale omenirii de a-și procura energie, arată autorii, sînt foarte bune. Dar vom trece printr-o perioadă dificilă, de tranziție, cînd petrolul va începe să lipsească și cînd alte surse de energie, ca de exemplu energia solară, nu vor fi încă îndeajuns de bine puse la punct.

Unul din aspectele importante ale schimbării tehnologice este durata foarte mare a ciclului cercetare (concepție) — aplicarea în practică a cercetării — dezvoltare — producție, durată care se pare că ar fi cam de 30 de ani. În consecință, o serie de decizii ar trebui să fie luate **acum,** de exemplu în privința necesităților de energie în perspectivă, pe un secol, dacă vrem să le avem la timp.

Unele din resursele naturale ale globului, elemente ca mercurul, argintul, seleniul, cositorul, s-au împuținat foarte mult, devenind astfel mai scumpe dar în majoritatea cazurilor pot fi înlocuite. Și în acest caz, necesitățile de energie vor crește foarte mult, căci zăcămintele se găsesc la tot mai mare adîncime, și în același timp problemele legate de poluarea mediului se vor amplifica și ele, căci marile cantități de roci extrase din zăcăminte vor afecta mediul înconjurător.

Dintre cele trei subiecte, fără îndoială că cercetarea și dezvoltarea, tehnologia în general, ocupă un loc de frunte. Noi am ajuns la concluzia că limitele de bază ale creșterii — și există desigur anumite limite pe o planetă finită —, limitele materiale adică, nu vor fi probabil niciodată atinse. Deci adevăratele limite ale creșterii sînt de fapt economice, politice, de conducere și organizare și aș adăuga eu, se află și în însăși natura intrinsecă a omului — fiind adică propriile sale limite.

Un alt raport este acela al Fundației Bariloche (Argentina). Ținînd seama de reacția negativă care a întîmpinat „Limitele creșterii" în țările latino-americane, am lansat un îndemn de a se face un alt studiu de acest fel, de data aceasta din punctul de vedere al țărilor mai puțin dezvoltate din lume. Și ele au făcut acest lucru, luînd ca punct de plecare ideea că în lumea de mîine orice om născut pe această planetă va trebui să beneficieze cel puțin de un minimum — de același minimum — de hrană, adăpost, îmbrăcăminte, educație, îngrijire medicală, adică de toate necesitățile de bază ale vieții. Scopul principal al studiului este să se vadă ce s-ar putea realiza în acest sens cu resursele actuale din lume și ce schimbări ar trebui făcute. Acest raport încă nu este complet gata ; el va fi publicat, probabil, peste două-trei luni. Am auzit că este foarte optimist.

● **Dar proiectul Tinbergen în ce stadiu se află ?**

— La originea proiectului Tinbergen se află faptul că anul trecut, la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., s-a subliniat necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, ca reflectare a înțelegerii faptului că există un grad tot mai înalt de interdependență între diversele țări ale globului. Această necesitate s-a impus conștiinței națiunilor în special după creșterea prețului petrolului, al îngrășămintelor etc.

În privința interdependenței este tot mai evident că nu mai trăim într-o lume care poate fi simplist împărțită în trei subdiviziuni, ci că acum se poate vorbi de un întreg spectru de țări de tipuri foarte diferite.

Există țări dezvoltate, care dispun de mînă de lucru calificată, de tehnologie, de capital, care au infrastructuri puternice, dar care sînt foarte sărace în materii prime și în energie. Japonia ar fi un bun exemplu în acest sens. Dar există și țări ca cele producătoare de petrol și alte materii prime, care sînt în sine foarte bogate, dar sînt subdezvoltate în multe alte privințe. Există și țări ca cele din subcontinentul indian, cu populații foarte numeroase, deci cu un potențial foarte mare de mînă de lucru, dar care sînt sărace în capital, sărace în alte dotări, cu foarte puține resurse energetice. Alte țări sînt complet lipsite de resurse și dotări.

Așa stînd lucrurile, nu mai este posibil să se trateze acest conglomerat de țări ca un simplu sistem cu trei subdiviziuni. La fel, conceptele vechi de „caritate" sau „filantropie", după care trebuie să dai săracilor pentru că așa-i moral, sînt total depășite și insuficiente. În situația în care există o singură lume de unități interdependente, fiecare unitate în parte are ceva cu care poate contribui la întreg, și la rîndul său, fiecare are necesități pe care trebuie să și le satisfacă și cu ajutorul celorlalte, și deci trebuie să se caute un nou model de relații între aceste unități.

I-am cerut de aceea profesorului Jan Tinbergen, care se bucură de o largă reputație, inclusiv în țările în curs de dezvoltare, să facă un studiu despre noua ordine economică internațională, care a fost finanțat de guvernul olandez. Tinbergen a invitat vreo 30 de savanți, experți în diferite domenii, pentru a coopera la realizarea lui. Studiul principal, care se află încă în faza de schiță, va fi scris de însuși profesorul Tinbergen și de alți cîțiva specialiști, ca de exemplu Torsten Nilsson, ministrul de externe suedez, de economistul mexican Victor Urquidi și alții. Diferite capitole vor fi scrise de grupuri mici de două sau trei persoane. În fiecare grup ce lucrează la un capitol există cel puțin un expert dintr-o țară slab dezvoltată. Am avut grijă de la bun început ca această lucrare să nu reflecte numai punctul de vedere al țărilor capitaliste industrializate. În mai multe cazuri, participă și experți din țări socialiste, ca de exemplu din Polonia.

Capitolele acestui raport, pe lîngă problema de bază abordată, vor fi dedicate unor subiecte ca situația monetară internațională, comerțul internațional, energia, folosirea oceanelor, asistența pentru țările în curs de dezvoltare și activitățile Băncii Mondiale, tehnologia, alimentația ș. a. Eu mă ocup de capitolul despre tehnologie, cu un colaborator din Etiopia. Sperăm că o primă versiune a raportului va fi gata pentru discuțiile din cadrul sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. care urmează să se țină în septembrie. Și vom intra în mai multe amănunte la reuniunea principală a Clubului de la Roma, care va avea loc anul acesta la Alger.

Avem și un alt proiect care este abia la început, de un timp mai degrabă sociologic și umanist și anume : Ce putem spune despre obiectivele societății contemporane și viitoare, pe scară mondială ? Ce au comun diversele culturii naționale ? Încercăm să ne concentrăm întîi atenția asupra punctelor în privința cărora sîntem de acord în principiu și apoi să luăm în considerare diferențele dintre diversele culturi. Acest raport va fi publicat în cursul anului viitor. În general, ne dăm seama că trebuie să adoptăm un punct de vedere complex, care simultan să fie și social și economic, politic, tehnic, umanist, ceea ce nu-i ușor.

● Care credeți că este raportul dintre aceste studii și previziunile elaborate la nivel național în diverse țări ?

— Aceste studii oferă anumite indicații asupra interconexiunii dintre fenomene, asupra scenariilor sau alternativelor posibile. Noile tehnici, ca cele ale lui Mesarovic-Pestel, permit detalierea lor pînă la stadiul în care pot fi folosite în mod individual de diverse țări. Este vorba deci de abordări metodologice, ce pot fi folosite atît de guverne cît și pe o scară mai largă, regională sau mondială.

Și este interesant că o serie de țări au început deja să se folosească de acest instrument, mă refer în special la țările arabe ; se poate remarca acest lucru în Egipt, în Iran, dar și în Venezuela, în S.U.A. El este utilizat și în problemele privind alimentația mondială sau la nivel național. Dar studiile noastre nu reprezintă, după cum am spus, decît niște catalizatori, niște impulsuri care au ca scop tocmai o ulterioară dezvoltare, căci nici unul dintre membrii Clubului nu își închipuie cumva că „Limitele creșterii" sau „Raportul Mesarovic-Pestel" reprezintă niște realități ; ele sînt de fapt niște aproximații. Există multe critici la adresa lor, și fără îndoială ele necesită multe dezvoltări și îmbunătățiri în continuare. Acestea fac o tranziție într-un nou domeniu de studii sociale de un mare interes în procesul politic.

Spuneam că o altă funcție a Clubului de la Roma este informarea politică a celor care iau deciziile. Încă de la începutul activității noastre am ținut contactul cu reprezentanți ai vieții politice și anul trecut, ca un experiment, Comitetul executiv al Clubului de la Roma a invitat un număr de președinți sau prim-miniștri din diverse țări ca persoane particulare. Și, surprinzător, ei au acceptat cu toții. Pînă la urmă nu toți au putut veni, dar întîlnirea a avut loc, la Salzburg, cancelarul Austriei, Bruno Kreisky, fiind gazda noastră. Au participat primul ministru al Canadei, Pierre Elliot Trudeau, primul ministru al Suediei, Olof Palme, președintele Mexicului, Echeverria, președintele Senghor al Senegalului, reprezentanți din Algeria, Pakistan etc. Scopul întrunirii a fost să dea posibilitatea acestor personalități să discute neoficial problemele de perspectivă ale umanității.

În acest an vom organiza a doua întîlnire de acest gen, la care am invitat miniștri din 28–30 de țări. Întrunirea va avea loc în luna iulie în Mexic, și președintele Echeverria va fi gazda noastră. Sperăm ca și această întrunire să facă posibilă o discuție cu caracter mai profund, foarte necesară cred, în această lume unică și totuși atît de divizată. Am dori să contribuim la formarea unui club, o formulă în cadrul căreia acești oameni politici ar putea discuta din cînd în cînd probleme majore, fără restricțiile politice care se ivesc în cadrul negocierilor din conferințele internaționale.

● Ați citat conceptul de „caritate" ca nefiind suficient, după cum nici mecanismul pieței nu este suficient, pentru lichidarea decalajelor. Prăpastia dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate care se adîncește tot mai mult face totuși imperativă găsirea unor soluții mai eficiente.

— Este, desigur, prea devreme pentru a spune care vor fi soluțiile în detaliu. Fără îndoială, țările foarte dezvoltate, cu venituri mari pe locuitor, vor trebui să facă sacrificii. Sînt de acord că soluția nu poate veni de la forțele pieței mondiale ca atare. Trebuie între altele intensificată cooperarea internațională în domeniul tehnologic, astfel ca țările în curs de dezvoltare să-și poată mări capacitatea proprie de a profita de tehnologia mondială, pentru că există o cantitate enormă de tehnologie disponibilă, nefolosită, ce așteaptă să fie preluată. Aceasta trebuie selectată, adaptată, modificată, pentru propriile materii prime, pentru propriile condiții sociale și de muncă. Toate acestea vor trebui organizate, și orice nouă ordine economică trebuie să schimbe și să întărească aranjamentele internaționale în această privință, să le facă mai funcționale.

● Care credeți că este în acest context rolul cercetării științifice naționale ?

— Este necesar, cred, ca fiecare țară să aibă o politică de cercetare bine definită, legată de propriul său plan socio-economic de dezvoltare pe termen lung, care să-i permită să selecteze tehnologia foarte atent, achiziționînd fie noi tehnologii, fie tehnologii existente mai ieftine. Sînt cunoscute cazurile unor țări care au cumpărat tehnologie din exterior, dar o tehnologie demodată, neputînd realiza decît produse necompetitive pe piața mondială.

Deci, în afară de problema — care, după părerea mea, se poate rezolva — cum să obții ieftin de la țări dezvoltate o tehnologie foarte nouă și atrăgătoare, există problemele de organizare în țările care primesc tehnologie, astfel ca acestea s-o poată utiliza. Într-o țară ca Japonia, care s-a dezvoltat în ultimele trei decenii pe bază de tehnologie importată, s-a pornit de la bun început, deliberat, prin schimbări în sistemul de învățămînt, încurajîndu-se cercetările aplicate de diverse feluri și cercetările fundamentale, nu prea multe, atît cît să se ajungă la unele cunoștințe despre ce se întîmplă în lume, ca să știe ce să cumpere. Apoi, treptat, s-au putut asimila tehnologiile, la un preț destul de redus. Deci cred că unul din ajutoarele pe care țările dezvoltate le pot da celor subdezvoltate este să le învețe cum se transferă de fapt tehnologia și cum poate fi ea asimilată și dezvoltată. De altfel, toată lumea mai are de învățat în această privință ; pînă recent, problema transferului tehnologiei a fost abordată naiv în multe țări.

● În încheiere, v-aș ruga să prezentați pe scurt activitatea Federației Internaționale de Înalte Studii, al cărei președinte sînteți.

— Federația Internațională de Înalte Studii (International Federation of Advanced Study), al cărei sediu se află la Stockholm, este un fel de emanație a Clubului de la Roma, multă lume fiind asociată la ambele. Ea derivă dintr-un seminar organizat la Stockholm de Fundația Nobel, în 1968, cînd un număr de savanți și tehnologi din diverse părți ale lumii au discutat cu sociologi și economiști despre semnificația activității lor pentru dezvoltare. Treptat a reieșit că savanții, chiar dacă repurtează uneori succese științifice, pot pierde contactul cu adevăratele probleme ale omenirii, că știința și tehnologia trebuie văzute într-o măsură mai mare în contextul lor economic-social-uman și că deci una din necesitățile actuale ale omenirii este cercetarea multidisciplinară, în care problemele să fie abordate nu numai din punct de vedere tehnologic, ci și sub aspect social, economic, uman. Fundațiile Nobel și Rockefeller au luat inițiativa creării acestei federații care include astăzi cam 25 de instituții, din diferite părți ale globului, ca de exemplu : Institutul Pasteur din Paris, Institutul Niels Bohr din Copenhaga, Institutul Tata de cercetări fundamentale din India, Institutul Karolinska din Stockholm, renumitul Institut de cercetări medicale din Australia, Institutul orezului din Filipine, Institutul american de oceanografie, Institutul din Colorado pentru studii atmosferice etc. Ele colaborează acum la studii multidisciplinare tehnice, economice, politice.

Un proiect care se găsește într-o fază mai avansată privește influența pe care schimbările climei o au asupra agriculturii și alimentației.

Din seria de proiecte asupra energiei, unul reprezintă de fapt un grup de studii-cheie despre efectele costului ridicat al energiei sau ale penuriei de energie asupra stilului de viață, la nivel național. Un astfel de studiu a fost făcut pentru Danemarca, acum se realizează unul pentru Japonia și altul pentru India. Căutăm de asemenea să întreprindem ceea ce se cheamă o „analiză" a energiei : cîtă energie este conținută în diferite produse și procese de fabricație ? De exemplu, o cutie de bere din aluminiu încorporează de 10 pînă la 20 de ori mai multă energie decît sticla de bere corespunzătoare.

Apoi un alt proiect început studiază care este efectul deteriorării solului agricol, printre altele și din cauza îngrășămintelor. Academia de Științe a U.R.S.S. ia și ea parte la acest proiect. Probleme de acest gen sînt cercetate de un cerc larg de persoane interesate, care cooperează, indiferent unde se află situate pe glob.

Avem și alte proiecte — privind cercetările aplicate asupra enzimelor, condițiile optime de dezvoltare umană și interconexiunile dintre sănătate, alimentație și educație, despre locuințe ș.a. Acestea toate sînt proiecte pe termen lung, la care se aplică un nou tip de abordare multidisciplinară.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE, ACEASTĂ VASTĂ CONSTELAȚIE INTERNAȚIONALĂ

Interviu cu S. A. CHEDID, directorul Centrului de informare al Națiunilor Unite la București

● Acum 30 de ani la San Francisco 51 de țări semnau Carta Națiunilor Unite. De atunci, numărul țărilor membre ale O.N.U. a crescut de aproape trei ori, iar amploarea acțiunilor inițiate și realizate de Organizație a sporit încă și mai mult. Între aceste acțiuni, problemele economice și sociale ocupă un loc foarte important.

Cum apreciați rolul pe care îl are discutarea tot mai frecventă și aprofundată a acestor probleme asupra configurației lumii în deceniile viitoare ?

— Mulțumesc înainte de toate „Revistei economice“ pentru prilejul pe care mi-l oferă de a mă adresa cititorilor săi cu ocazia unei triple aniversări : 30 de ani de la semnarea Cartei Națiunilor Unite, cinci ani de activitate a primului Centru permanent al O.N.U. în țara dv. și 20 de ani de la intrarea României în Organizația mondială. Este un moment propice de reflexiune și de bilanț asupra operei înfăptuite de Națiunile Unite în domeniile economic și social, ca și asupra perspectivelor activității sale în aceste sectoare.

Preambulul Cartei O.N.U. definește cu claritate marile obiective ale Organizației mondiale în ceea ce privește ridicarea nivelului de viață, condițiile în care se realizează progresul și dezvoltarea în domeniile economic și social. Activitatea al cărei scop este descoperirea, identificarea, analiza și încercările de soluționare a problemelor economice și sociale care preocupă întreaga omenire a fost și rămîne de o amploare fără precedent, iar o acțiune de coordonare și de concertare în acest domeniu era indispensabilă. Organizînd o „campanie“ cu caracter mondial pentru lichidarea subdezvoltării Națiunile Unite au permis țărilor în curs de dezvoltare să-și dea mai bine seama de similitudinea eforturilor lor și de necesitatea de a găsi soluții în comun. Dialogul internațional, discuțiile care se desfășoară sub auspiciile O.N.U. au într-o oarecare măsură o valoare prospectivă, ținînd seama de complexitatea crescîndă a problemelor care confruntă o lume în permanentă transformare și de necesitatea de a se ajunge la soluții globale concertate. Impactul acestui dialog va fi pozitiv și constructiv dacă se va ține seama de realitățile zilelor noastre, de limitele posibilităților Organizației și, mai ales, de disponibilitatea politică a celor 138 de state membre ale Națiunilor Unite. Sesiunea specială a Adunării Generale, de anul acesta, precum și cea de-a XXX-a sesiune ordinară a acestui organ vor oferi, sînt sigur, un cadru propice pentru dezbateri fructuoase în centrul cărora vor figura, fără îndoială, teme cruciale privind dezvoltarea și cooperarea internațională.

● Care credeți că este importanța analizelor și studiilor elaborate în cadrul O.N.U. pentru deciziile naționale și recomandările la nivel internațional în domeniul economic și social ?

— Rețeaua de organisme a Națiunilor Unite a fost în permanentă extindere în cursul celor trei decenii de istorie a O.N.U. Familia Națiunilor Unite înglobează actualmente 12 organizații și programe operaționale, 5 comisii regionale, 14 instituții specializate, Agenția internațională pentru energia atomică, nenumărate fonduri speciale și diverse organisme semiautonome din sistemul O.N.U., sute de comitete interguvernamentale, organe de coordonare și grupuri speciale. O serie de organisme care se ocupă în mod specific de probleme economice au fost înființate cu mult după adoptarea Cartei. Este un fapt de netăgăduit că această vastă constelație instituțională aduce o contribuție pozitivă la cauza cooperării internaționale, fapt frecvent și în mod expres recunoscut de către multe guverne ale statelor membre. Conform statisticilor, cel puțin 4/5 din cei 1,5 miliarde de dolari cheltuiți în fiecare an în cadrul sistemului Națiunilor Unite sînt destinate activităților economice și sociale. Dacă se ia însă ca punct de reper anul 1974, se constată că sumele cheltuite de O.N.U. abia ating cheltuielile consacrate înarmărilor de către statele membre în numai 36 de ore. Pentru ca acțiunea Națiunilor Unite în favoarea dezvoltării economice și sociale să-și poată da cu adevărat roadele, ar trebui să se reorienteze în chip energic prioritățile în folosul dezvoltării, prin realizarea dezarmării generale și complete care ar putea să furnizeze resursele necesare acestui deziderat. Cînd se examinează influența efectivă pe care o au analizele și studiile făcute de O.N.U., precum și recomandările sale asupra deciziilor naționale ale statelor membre, trebuie să se pornească de la aprecierea realistă a însăși naturii Organizației, care nu este un guvern mondial și nu poate legifera pentru întreaga lume. Capacitatea pe care o are O.N.U. de a influența deciziile naționale depinde într-o mare măsură de voința politică a statelor membre de a pune în aplicare rezoluțiile Organizației, de a se conforma recomandărilor acesteia. Fiind un centru de coordonare a intereselor vitale ale întregii omeniri, O.N.U. va putea fi și mai mult întărită prin voința comună a membrilor săi de a face din ea „un centru în care se armonizează eforturile națiunilor“ îndreptate către aceleași scopuri.

● În ultima vreme au fost adoptate cîteva programe mondiale de acțiune avînd ca obiectiv o ordine mondială mai dreaptă. Cum apreciați eficiența lor și perspectivele deschise de ele lichidării subdezvoltării ca obiectiv vital al comunității mondiale ?

— La 1 mai 1974, cînd Adunarea Generală a O.N.U. proclama în mod solemn, la cea de-a șasea sesiune extraordinară, hotărîrea statelor membre de a acționa de urgență pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, ea preciza de la început că această ordine trebuie să se bazeze pe echitate, egalitate suverană, interes comun și cooperarea tuturor statelor, independent de sistemul lor economic și social. Țelurile noii ordini sînt de a corija inegalitățile și de a rectifica nedreptățile actuale, de a permite eliminarea prăpastiei crescînde existente astăzi între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, asigurînd generațiilor prezente și viitoare o dezvoltare economică și socială care se va accelera în condiții de pace și dreptate. Pe acest plan, un fapt remarcabil îl constituie **continuitatea** eforturilor desfășurate de către comunitatea internațională pentru a da curs recomandărilor formulate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite. Pentru a cita un exemplu, Declarația și Planul de acțiune adoptate la Lima, în luna martie a acestui an, de către O.N.U.D.I. și care se referă la dezvoltarea și cooperarea industrială exprimă încă o dată recunoașterea necesității urgente de a se instaura o nouă ordine de natură să transforme structura actuală a relațiilor economice. Totodată, documentele citate exprimă convingerea că o asemenea ordine, bazată pe comunitatea de interese și pe cooperarea tuturor statelor, nu va putea fi înfăptuită decît dacă țările în curs de dezvoltare vor participa în mod echitabil la producția și la comerțul de bunuri și servicii.

● Cum caracterizați participarea României, ca țară în curs de dezvoltare, la căutarea de soluții pentru marile probleme ale omenirii ?

— O fericită coincidență face ca în anul cînd se celebrează 30 de ani de existență a Națiunilor Unite să fie marcată deopotrivă a douăzecea aniversare a intrării României în Organizație. Este un fapt cunoscut pe plan mondial că țara dv. se numără astăzi printre cele mai active state din cadrul Organizației. De-a lungul tuturor acestor ani România a avut numeroase inițiative constructive. Țara dv. a găzduit zeci de conferințe internaționale de anvergură mondială sau europeană care, prin rezultatele lor, au servit marile cauze ale Națiunilor Unite și au dat naștere la ceea ce se numește acum „spiritul de la București“. Capitala dv. a devenit un sediu preferat pentru căutarea de soluții la marile probleme care confruntă astăzi omenirea. Populația, dezvoltarea industrială, copiii, sănătatea, educația, meteorologia, iată cîteva teme fundamentale dezbătute cu succes la București și care au făcut obiectul a numeroase recomandări internaționale adresate statelor membre ale Națiunilor Unite. Participarea constructivă a României la activitatea O.N.U., preocuparea sa sinceră pentru viitorul Organizației au fost evidențiate pri-

(Continuare în pag. 31)

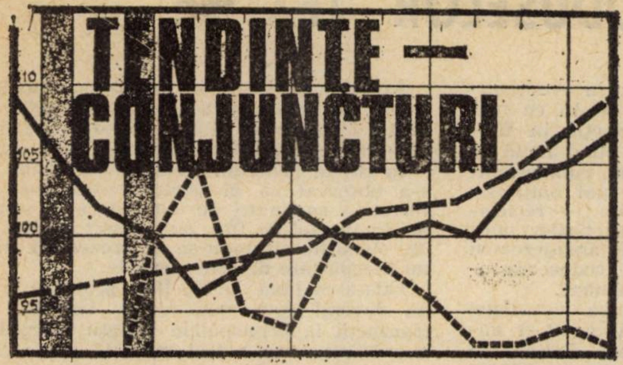

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Prețul cafelei

DUPĂ O CONFERINȚĂ ce a avut loc la San Salvador, Mexicul și alte cinci state din America centrală — Honduras, Guatemala, Nicaragua, Costa Rica și El Salvador — au anunțat că vor suspenda exporturile de cafea în cazul în care prețul pe piața mondială la acest produs nu va fi majorat la 65 dolari sacul de 100 livre. Acesta va fi prețul minim pe care îl vor cere la conferința internațională a cafelei ce va avea loc luna viitoare la Londra.

Cafeaua este principalul produs de export pentru mai multe țări care au participat la conferință și orice reducere a prețului afectează produsul lor național brut.

Potrivit unor estimări de dată recentă, producția mondială de cafea în sezonul 1974—1975 va fi de 4,6 milioane tone, din care 3,5 milioane tone pentru export.

Opțiuni privind consumul de petrol

ÎN CERCURILE comunitare de la Bruxelles se declară că consumul de petrol al țărilor membre ale C.E.E. va fi în acest an cu 9% mai redus față de 1973. În cifre absolute, consumul global al C.E.E. ar urma să scadă la 500 milioane tone în 1975, deci o reducere de ordinul a 52 milioane tone petrol. Ea ar rezulta în esență din încetinirea activității economice în statele membre, fiind în același timp un efect al măsurilor pentru economisirea energiei adoptate în țările din Piața Comună.

Țările care fac parte din Agenția internațională a energiei — țările C.E.E. (exceptînd Franța), S.U.A., Japonia, Canada, Elveția, Austria, Suedia, Spania, Turcia, Australia și Noua Zeelandă — au hotărît, pe ansamblu, să-și reducă importurile de petrol în total cu 100 milioane tone pe an, astfel încît, la sfîrșitul anului 1975, consumul lor de produse petroliere să nu fie mai mare decît în 1973.

Automobile: dinamica prețurilor

ÎNTR-UN COMENTARIU dedicat dinamicii prețurilor la autoturisme în țările occidentale, revista „L'Usine Nouvelle" (nr. 19/1975) arată că în Franța, după ce în anii 1962—1968 aceste prețuri au rămas aproape stabile, ascensiunea lor s-a accelerat treptat în perioada următoare, în primăvara acestui an fiind atins un nivel aproape dublu față de 1962.

Creșterea prețurilor a constituit, însă, unul din factorii care au acționat nefavorabil asupra pieței. Inmatriculările de autoturisme noi au totalizat în trimestrul I a.c. 345 mii de unități, cifră cu 19% mai mică decît în trim.I.1974 și cu 25% sub nivelul perioadei corespunzătoare din 1973. Or, reducerea vînzărilor incită societățile producătoare să majoreze în continuare prețurile, pentru a face față dificultăților financiare. Este foarte posibil — subliniază revista — ca în Franța, autoturismele să se scumpească din nou la începutul toamnei, aducînd majorarea medie totală a prețurilor din acest an la circa 12%.

Ungaria — industria conservelor

INDUSTRIA conservelor este o ramură în plină expansiune în R.P. Ungară : de la 480 mii tone în 1970 producția sa a crescut la 628 mii tone anul trecut și se apreciază că va ajunge la 800 mii tone în 1980. Avînd un înalt grad de concentrare (douăsprezece întreprinderi furnizează 90% din producția totală), industria ungară de conserve este și un important exportator. Anul trecut exporturile de conserve din legume și fructe către țările socialiste au totalizat 319 mii tone, iar către țările capitaliste — 75 mii tone. Se apreciază că în 1975 exporturile de conserve către țările socialiste vor crește la 383 mii tone, în timp ce către țările capitaliste vor scădea la 67 mii tone.

C. E. E.: industria cărbunelui în revenire

DUPĂ OPINIA autorilor unui studiu asupra perspectivelor pieței cărbunelui din cadrul C.E.E., elaborat de Comisia Pieței Comune, producția de cărbune va progresa pe ansamblul celor nouă țări membre cu 10,7% în acest an, comparativ cu o scădere de 11% în 1974. Consumul total de cărbune pe acest an este evaluat la 280,3 mil. tone (+3,6% față de 1974), în condițiile extinderii consumului centralelor electrice și al siderurgiei, dar și ale micșorării (cu 4,2%) a consumului de cocs.

Se apreciază că, pentru a se acoperi necesarul, importurile de cărbune ale Pieței Comune vor crește în 1975 la 40 mil. tone, cel mai important furnizor al Comunității fiind Polonia (cu 16 mil. tone).

Aur 1974

PENTRU cel de-al patrulea an consecutiv, producția de aur a scăzut în țările nesocialiste, se arată în raportul anual al Băncii Reglementelor Internaționale. În 1974 ea a scăzut cu 100 tone, reprezentînd 985 tone (adică cu 9% mai puțin decît în anul 1973 și 20% mai puțin decît în 1970, an record în care producția a atins 1.231,1 tone).

Printre țările producătoare de aur, Africa de Sud a continuat să dețină primul loc (758,5 tone), urmată de Canada cu 52,2 tone și Statele Unite cu 35,1 tone.

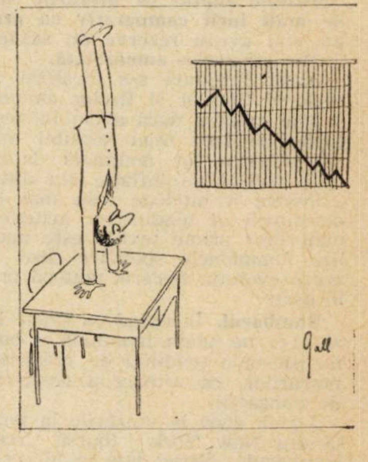

(după „L'Usine Nouvelle")

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Viitorul oțelului japonez

ÎN PLINĂ perioadă de recensiune, Japonia elaborează programe de investiții masive în industria oțelului, echivalînd cu 1,7 miliarde lire sterline (aproape 4 miliarde dolari) numai în perioada 1 aprilie 1975 — 1 aprilie 1976. Aceste programe de investiții se înfăptuiesc în ciuda faptului că pentru aceeași perioadă se prevede reducerea producției anuale de oțel de la 120 milioane tone la 115 milioane tone, exportul reducîndu-se și el cu 10%. În ce privește anii '80 se prevede însă o insuficiență a capacităților de producție de oțel în lume datorită investițiilor actuale neadecvate în Europa și Statele Unite.

Brazilia : dezvoltarea metalurgiei neferoase

ÎN SCOPUL valorificării zăcămintelor de metale neferoase existente în subsolul țării și reducerii importurilor de asemenea metale (în 1973 valoarea acestui import a depășit de peste două ori valoarea producției interne la metalele respective), guvernul brazilian a aprobat un program care urmărește asigurarea acoperirii necesarului de metale neferoase din producția internă, începînd din 1983. Obiectivele (privind nivelul producției) stabilite pentru anul menționat sînt : 1 374 mii tone de aluminiu, 532 mii tone de cupru, 315 mii tone de zinc, 238 mii tone de plumb și 21 mii tone de cositor. Finanțarea programului, pentru care sînt prevăzute alocații însumînd 38,7 miliarde cruzeiros, urmează a fi efectuată — sub forma unor credite, destinate construcției de noi unități industriale sau extinderii celor existente — de către Banca națională pentru dezvoltarea economică a Braziliei.

Anglia : perspective 1976

ÎN cadrul unei prognoze asupra dezvoltării economiei Angliei, publicată de Institutul Național de cercetări economice și sociale, se apreciază că produsul intern brut al țării va spori în 1976 cu circa 2,5% (îndeosebi datorită extinderii extracției petrolului din sectorul englez al Mării Nordului), față de 1,5—2% în cursul acestui an. Volumul investițiilor particulare va crește întrucîtva (comparativ cu 1975) pe ansamblul economiei, exceptînd industria prelucrătoare ; această opinie concordă cu cea a experților Băncii Angliei, care consideră că volumul investițiilor particulare va atinge în acest an cel mai coborît nivel din 1969 și va continua să scadă în 1976.

Pe de altă parte, exporturile ar urma să se majoreze cu 3,5% în 1976, în condițiile încetinirii ritmului de creștere a importurilor, ceea ce va determina reducerea deficitului balanței comerciale externe (de la 5 190 mil. lire sterline în 1974 la 3 690 mil. în 1976). În aceste condiții, se apreciază că și în următorii ani Anglia va fi nevoită să recurgă la împrumuturi masive pe piața externă.

STUDIU CONJUNCTURAL

TENDINȚELE PIEȚEI EXTERNE A PRODUSELOR TEXTILE

MATERIILE PRIME

PÎNĂ LA SFÎRȘITUL ANULUI 1974, materiile prime textile au înregistrat o tendință concordată de scădere a prețurilor, datorită reducerii substanțiale a cererii pe piață. Scăderea continuă și accentuată a cererii de materii prime textile a avut loc în special în semestrul II 1974 și a fost provocată de recesiunea economică care s-a instalat în toată plenitudinea sa în perioada respectivă în industria textilă a principalelor țări capitaliste producătoare. În cadrul reducerii generale a prețurilor materiilor prime textile, lîna s-a remarcat cu scăderi de mai mici proporții care s-au datorat politicii practicate de guvernele principalelor țări producătoare de a susține un preț minim limită prin cumpărări masive efectuate la licitațiile internaționale.

În primul trimestru al anului 1975, **datorită depresiunii economice care s-a accentuat și mai mult, cererea de materii prime pe piață a rămas extrem de scăzută, prețurile la multe materii prime continuînd astfel să scadă.** Printre puținele excepții de la această tendință s-a numărat și bumbacul, la care prețurile au început să manifeste unele creșteri începînd cu luna februarie a.c.

Creșterile de prețuri în sectorul bumbacului fibră nu se explică însă printr-un reviriment general al pulsului economic pe piață, ci prin cauze specifice, legate de activitatea în sectorul respectiv, cauze care vor fi relevate în cele ce urmează. De altfel, odată cu trimestrul II 1975 și prețurile celorlalte materii prime (cu unele mici excepții) au început să se stabilizeze treptat, după care au cunoscut ușoare creșteri.

În afara cauzelor specifice pentru fiecare materie primă în parte, **o cauză generală pentru stabilizarea și creșterea prețurilor la toate grupele de materii prime o constituie faptul că prețurile scăzuseră așa de mult incît comparativ cu prețul de cost nu mai aveau rezerve de scădere și producția era serios amenințată.**

Acest fenomen s-a localizat în special în sectorul fibrelor și firelor chimice și devine și mai evident dacă avem în vedere că prețurile de fapt erau sensibil mai mici decît valoarea lor nominală datorită procentului ridicat de inflație din ultimii ani.

Pentru a înțelege însă mai bine factorii definitorii ai tendințelor actuale pe piețele materiilor prime textile este necesar a analiza fenomenele specifice care individualizează evoluția fiecărei materii prime de bază în parte.

Bumbacul. Începînd cu finele lunii februarie a.c. pe piața mondială a bumbacului se manifestă o tendință de creștere sensibilă a prețurilor, ca urmare a creșterii volumului de tranzacții.

Astfel, dacă la vînzările la termen la bursa din New York (bursă reprezentativă) bumbacul „Strict low middling 1 1/16 cota cu 875 dolari/to franco depozit, la 2 I 1975, la data de 9 mai a.c. cotația urcase la 1 024 dolari/to, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 20 la sută.

Creșterea prețurilor a avut loc datorită acțiunii conjugate a următorilor factori principali : — aprovizionarea ceva mai substanțială din partea cumpărătorilor în eventualitatea folosirii unei părți din ce în ce mai mari din capacitățile de producție în filaturi, o astfel de eventualitate fiind luată în prezent în considerație de unii cumpărători în urma unor prognoze ceva mai optimiste privind viitorul industriei textile ; — reciclarea petrodolarilor care permite țărilor mari consumatoare de petrol să se angajeze mai mult în comerțul mondial ; — reducerea suprafețelor ce se cultivă cu bumbac.

Astfel, în afară de reducerea suprafeței cultivate cu bumbac în S.U.A. cu 3—4 milioane de acri se mai așteaptă diminuarea suprafețelor cultivate în Mexic (cu 650 000 acri), în Turcia (cu 400 000 acri), în Iran (cu 250 000 acri), în țările din America Centrală (cu 250 000 acri) și în țările africane (cu 500 000 acri) ;

- **Un barometru sensibil al simptomelor pieței mondiale**
- **Interacțiunea diferitelor segmente de piață asupra depresiunii economice capitaliste**
- **Cauze generale și specifice ale scăderii cererii și prețurilor la produsele textile.**
- **Factorii de dependență și acțiunea lor pe piața textilelor.**
- **Contradicții ale cererii și producției.**
- **Va juca moda un rol în impulsionarea pieței ?**
- **Optimismul prognozelor marchează revirimentul pieței și producției. Este revirimentul prognozelor sau al activității ?**

În ultimul timp se manifestă o cerere de bumbac ceva mai mare decît la începutul anului curent, din partea țărilor din Extremul Orient ca : Tailanda, Japonia ș.a.

În consecință, se apreciază că acțiunea tuturor factorilor mai sus-menționați va contribui la menținerea unei tendințe destul de susținute de urcare a prețurilor pe piața mondială a bumbacului brut.

Lîna. Scăderile de prețuri pe piața lînii au fost continui și destul de accentuate în octombrie 1974, cînd guvernele principalelor țări producătoare și în special acela al Australiei au luat măsuri hotărîte pentru menținerea și susținerea financiară a unui preț minim de 250 cenți australieni/kg pentru lînă finețea 64's.

Această susținere a prețului minim s-a putut efectua numai cu prețul cumpărării de către organismele împuternicite de guvern a circa 50—60 la sută din cantitățile oferite la licitațiile internaționale, ceea ce a dus la acumularea unor stocuri mari de lînă brută în principalele țări producătoare. Numai în Australia aceste stocuri atinseseră circa 1 mil. de bale la finele anului 1974 și există perspectiva ca la finele sezonului aceste stocuri să atingă 2—2,5 milioane bale.

În ciuda acestui preț minim mai sus-menționat, în tranzacțiile particulare prețul lînii brute a continuat să înregistreze pînă la finele trimestrului I a.c. unele scăderi ușoare.

În cursul primului trimestru al anului 1975 s-a observat că în țările consumatoare, eforturile susținute de diminuare a stocurilor în special de fire, au început să dea roade, stocurile situîndu-se în prezent la nivele nu îndepărtate de cele normale.

Odată cu luna aprilie 1975, prețurile la lînă au devenit ceva mai ferme, volumul de tranzacții la principalele licitații înregistrînd o creștere, care a fost marcată și de reducerea la circa 10 la sută a cantităților de lînă achiziționate la licitații de Comisia Australiană de lînă din totalul cantităților vîndute, comparativ cu 50—60 la sută în perioada septembrie 1974 — februarie 1975. Creșterea prețurilor în ultimele luni a fost și mai evidentă în sectorul palelor de lînă, astfel încît la Bradford prețul acestora a înregistrat în perioada 3 aprilie — 12 mai a.c. o majorare de 9 la sută.

Cu toate acestea, chiar în cazul sporirii în continuare a cererii pe piață, nu se prevede o creștere sensibilă a prețului lînii în viitorul apropiat, datorită faptului că probabil țările mari producătoare de lînă vor încerca să vîndă în această perioadă o parte din stocurile foarte mari acumulate anterior.

În orice caz, precizăm că viitorul pieței lînii depinde în foarte mare măsură de politica ce o vor adopta guvernele marilor țări producătoare în legătură cu stocurile, iar această politică este foarte dificil de estimat.

Fibrele chimice. Pînă în semestrul I al anului 1974 situația pe piața fibrelor chimice s-a caracterizat printr-o cerere foarte activă, care a depășit oferta. Acest fenomen a stimulat creșterea producției în perioada respectivă — deși în trim. III a prezentat semne de stagnare — pentru ca apoi, datorită recesiunii economice, să scadă brusc în trim. IV. Pe ansamblu, în anul 1974, producția de fibre și fire chimice a înregistrat totuși o scădere de circa 6 la sută comparativ cu anul 1973.

Cu toată scăderea producției, în semestrul II 1974 oferta a depășit cererea pe piața internațională, ceea ce a dus la scăderea prețurilor, dar care a fost mult diferențiată în funcție de tipul de fibră sau fir. Scăderi minime au înregistrat prețurile firelor poliamidice și parțial cele ale firelor acetat, în timp ce prețurile fibrelor poliesterice și ale celofibrei au cunoscut scăderi maxime.

Sub impulsul accentuării fenomenelor de recesiune economică, tendința de scădere a prețurilor a continuat și în trimestrul I al anului 1975, fiind în continuare diferențiată de la un sort la altul. Sînt însă în prezent și unele produse (firele poliamidice, celofibra polinozică, firele de viscoză și parțial cele de poliester ale căror prețuri sînt stabile, ba chiar ferme, o serie de specialiști întrevăzînd în viitor posibilitatea unor creșteri.

În orice caz, se poate aprecia că în perioada actuală, datorită efectelor măsurilor de reducere a producției adoptată de marile monopoluri, scăderile de prețuri au încetat

---

Contribuții de seamă la dezvoltarea relațiilor economice internaționale

ÎN CURSUL vizitei oficiale de prietenie în România, efectuată de delegația de partid și guvernamentală a R. P. Bulgaria condusă de tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria, au fost apreciate pozitiv rezultatele întîlnirilor șefilor guvernelor celor două țări, activitatea Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică și a organelor centrale de planificare privind coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale pe perioada 1976—1980. S-a convenit ca schimburile comerciale în cursul următorului cincinal să fie dublate față de prevederile din perioada 1971—1975, urmînd ca ponderea mașinilor și utilajelor să depășească 60%, iar ponderea produselor realizate în cooperare și specializare să reprezinte 25—30% din volumul total al livrărilor reciproce.

Au fost semnate o serie de documente, printre care :

— Acordul privind realizarea și exploatarea complexului hidrotehnic Turnu-Măgurele—Nicopol, pe fluviul Dunărea ;

— Acordul de colaborare economică, tehnică și științifică pe termen lung ;

— Acordul pentru transportul de energie electrică din U.R.S.S. în Republica Populară Bulgaria, prin Republica Socialistă România ;

— Protocolul privind rezultatele coordonării planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale Republicii Socialiste România și Republicii Populare Bulgaria pe perioada 1976—1980 ;

— Convenția privind realizarea unei întreprinderi comune pentru construcții de mașini în zona Giurgiu-Ruse ;

— Convenția privind specializarea în producție, livrările reciproce și dezvoltarea în viitor a producției de mașini și instalații pentru industria alimentară ;

— Programul de colaborare și cooperare în domeniul științei și tehnicii pe perioada 1976—1980.

în totalitate, atît pe piața fibrelor și firelor celulozice, cît și a celor sintetice.

În viitor, pe piața fibrelor chimice în ansamblu, nu se prevăd totuși schimbări esențiale, deoarece consumul se menține încă scăzut.

Inul. Ca și alte materii prime textile, inul a suferit scăderi de prețuri atît în sem. II 1974 cît și în primul trimestru al anului 1975, datorită cererii scăzute pe piață. În prezent, pe piața inului începe să se manifeste o sporire a cererii. Acest fenomen are la bază printre altele, o cauză principală și anume : umiditatea excesivă din perioada optimă pentru însămînțări, a condus la decalarea lor. Întrucît se prevede că recolta va fi inferioară din punct de vedere calitativ, cumpărătorii caută să se aprovizioneze din timp cu materia primă corespunzătoare.

În viitor, datorită în special perspectivelor de reducere a ofertei și de stabilizare a cererii, se estimează că prețurile vor avea o tendință destul de fermă.

Iuta. La rîndul său aceasta a fost lezată de recesiunea economică din industria textilă a principalelor țări capitaliste. Cu toate acestea, în anul 1974 prețurile la iută nu au înregistrat scăderi pe măsura reducerii cererii, datorită diminuării recoltei provocată de inundațiile din Bangladesh și India. Încercările de la finele anului 1974 și începutul anului 1975 de a majora prețurile au fost abandonate, datorită concurenței fibrelor sintetice ale căror prețuri scădeau în continuare.

Totuși, disponibilitățile reduse de iută pe piață și înviorarea parțială a cererii, fac ca începînd cu luna aprilie 74, să se constate o tendință ceva mai fermă pe piața iutei și a produselor sale derivate.

În concluzie, dacă trimestrul I 1975 a continuat în general linia de scădere a prețurilor caracteristică pe piața materiilor prime textile în semestrul II al anului 1974, trimestrul II al anului 1975, datorită activizării cererii pe piață, a marcat o notă de fermitate exprimată prin stabilizarea prețurilor la unele materii prime și creșteri la altele.

Viitorul pieței materiilor prime textile (cel puțin viitorul său imediat) **va depinde în cea mai mare parte de posibilitatea și ritmul de revenire la normal a activității în industria textilă a principalelor țări capitaliste.**

Deși în prezent prognozele capitaliste cu privire la viitorul industriei textile sînt ceva mai optimiste, majoritatea lor nu văd posibilitatea încheierii recesiunii economice în această ramură înainte de sfîrșitul anului curent. În caz că aceste prognoze se vor realiza, în toată perioada de oarecare fermitate ce traversează în prezent piața mai multor materii prime, prețurile acestora nu vor putea avea un cîmp prea larg de creștere atît timp cît cererea pe piață nu înregistrează creșteri suficient de concludente.

PRODUSELE TEXTILE FINITE

ÎNCĂ DE LA FINELE ANULUI **1973**, după o perioadă de maximă activitate în diversele canale ale comerțului cu amănuntul ale sectorului textil, ca de altfel și ale altor sectoare de produse de larg consum, au început să se acumuleze stocuri care au depășit nivelul uzual pentru perioada respectivă. Unitățile comerciale, bazîndu-se însă pe avîntul din perioada precedentă, au sperat într-o resorbire viitoare a stocurilor și deși acestea creșteau de la o săptămînă la alta, comercianții au continuat să dea comenzi ridicate producătorilor, volumul ridicat al comenzilor repercutîndu-se în lanț pînă în sectorul materiilor prime. Astfel a apărut contradicția dintre scăderea cererii în sectorul comercial și parțial din sectoarele finale ale industriei textile și majorarea cererii pentru produsele textile semifinite și materii prime.

Această contradicție avea să agraveze în anul 1974 recesiunea economică care a lovit industria textilă și în special problema stocurilor care în sectorul filaturilor a căpătat o acuitate care a surclasat cele mai pesimiste prognoze.

Deci recesiunea economică care a cuprins cele mai multe ramuri ale economiei capitaliste în anul 1974, a început cu industria textilă.

Subliniem faptul că **specialiștii văd astfel în industria textilă un barometru foarte sensibil al economiei capitaliste care înregistrează și reflectă imediat simptomele situației economice generale.**

De fapt, recesiunea economică care la începutul anului 1974 era pentru multe ramuri încă o prognoză, pentru ca apoi să se transforme într-o certitudine în semestrul II, are la bază o serie de cauze generale la care **trebuie adăugată, o cauză specifică pentru industria textilă și anume redirijarea cheltuielilor populației, care a avut loc în urma crizei energetice**, în cadrul bugetului unei familii, crescînd ponderea cheltuielilor pentru energie și combustibil pe seama scăderii ponderii cheltuielilor pentru textile.

Menționăm că reducerea consumului de textile care a avut loc continuu în anul 1974, odată cu semestrul II a început să se reflecte în scăderea activității lună de lună în toate sectoarele industriei textile. Astfel, în luna decembrie 1974, volumul activității pe ansamblul industriei textile a atins cotele sale minime și prognozele de atunci indicau o nouă coborîre în luna ianuarie 1975. Contrar acestor prognoze, activitatea în luna ianuarie 1975 în industria textilă a principalelor țări capitaliste nu a mai scăzut ci a rămas la nivelul minim din luna decembrie. Acest fenomen a dat noi speranțe celor din branșă și, deși pînă în luna martie a.c. volumul de comenzi nu a dat semne de creștere, pe piață a apărut o oarecare doză suplimentară de optimism.

Deși în primul trimestru al anului 1975

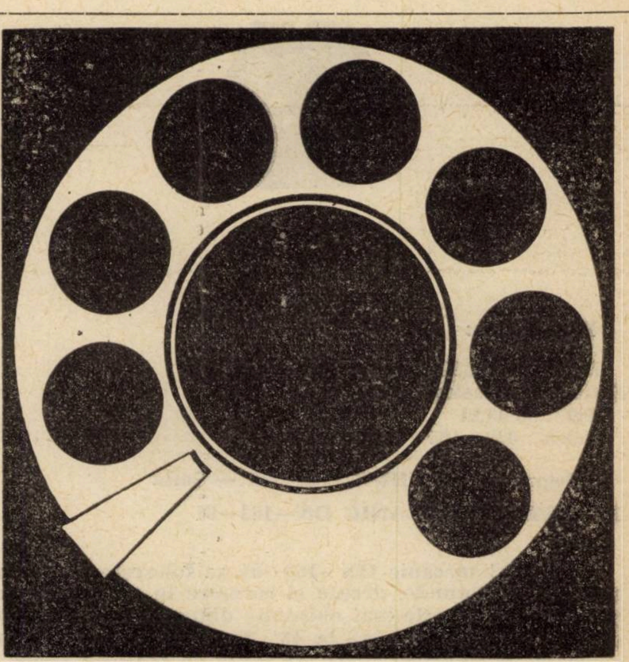

APARATE DE TELEFON
RADIOTELEFOANE
CENTRALE TELEFONICE AUTOMATE
INTERFOANE (DISPOZITIV DE COMUNICAȚIE
ÎNTRE DIRECTOR ȘI SECRETARIAT)
APARATURĂ DE SEMNALIZARE

Electroimpex

Co. Ltd. Sofia, Bulgaria
17, G. Washington St.
Tel. : 88—49—91
Telex : 022575

REPREZENTANȚE :

R. F. Germania
ELPROM VERKAUFS GMBH
3587 BORKEN/BEZIRK KASSEL
KURT SCHMACHER ANLAGE 9
Tel. 05682/2055
Telex 0994711

Grecia
ELECTROIMPEX — ATHENS LTD.
53, Stournari
Atena/Grecia

Franța
SOFBIM
Paris 2e
30, Av. de l'Opéra
Tel. 742 35 33
Telex 23942 F — Sofbim

Italia
F.A.R. S.p.A.
Via Vitruvio 43
20124 Milano
Tel. 02/206135
Telex 33504

PUBLICOM

activitatea din industria textilă a continuat să rămînă la un nivel scăzut, semnificativ este faptul că o parte din stocurile excedentare existente in toate sectoarele au fost absorbite de piață. Ulterior in trimestrul II al acestui an procesul de absorbție a stocurilor excedentare a continuat și pulsul activității a inregistrat o oarecare revenire in unele sectoare ale industriei textile.

In ciuda notei ceva mai optimiste in ceea ce privește viitorul, actuala situație in industria textilă este incă departe de a fi satisfăcătoare pentru producători.

Desigur că așa cum va rezulta din cele ce urmează, există unele diferențe de la un sector la altul, ceva mai avantajată fiind industria de prelucrare a lînii.

Firele și țesăturile de bumbac fiind o ramură intermediară, suportă atît influența materiei prime cit și a produselor textile finite. În consecință, prețurile firelor au inceput in ultima perioadă să reflecte doza mai mare de fermitate a prețurilor bumbacului brut, dar volumul de tranzacții se menține scăzut datorită slabei activități din sectoarele finale ale industriei textile.

Astfel, pe piața firelor de bumbac din Orientul Îndepărtat (piață de pondere în comerțul mondial) au avut loc unele creșteri ușoare ale prețurilor începînd cu luna aprilie a.c.

Cotații la bursa de la Sanpin, în dolari/tonă

	27 martie 1975	**25 aprilie 1975**
Fir Ne 1/20's	1 619	1 638
Fir Ne 1/40's	2 060	2 145

În țările din Europa de Vest, cererea pentru fire este încă slabă, iar în ce privește țesăturile de bumbac, cererea este încă asigurată cu țesături din stocuri. Multe fabrici de țesături nu lucrează încă la intreaga capacitate sau lucrează in număr redus de schimburi.

Pe piețele occidentale se manifestă o mare concurență datorită importurilor de fire și țesături la prețuri scăzute provenind din țări ca : Grecia, Turcia, Brazilia, Pakistan, India aceste importuri influențînd scăderea activității din industria textilă a țărilor occidentale respective.

Creșterile de preț survenite in ultimul timp la materia primă s-au reflectat parțial in prețul firelor, dar nu încă în acela al țesăturilor. În cazul in care prețurile la materia primă vor crește in continuare, atunci această creștere s-ar putea face simțită mai concludent după cîteva luni și pe piața produselor finite.

Tricotajele de bumbac și fire sintetice au marcat o scădere a cererii pe piața tricotajelor, care a continuat lună de lună pînă în martie anul curent, în special la tricotajele produse din fire sintetice.

Odată cu trimestrul II.1975, cererea de tricotaje a cunoscut un oarecare reviriment care poate fi localizat în special în sectorul tricotajelor de bumbac. Comenzile ce se lansează către fabricile producătoare sînt încă de dimensiuni foarte mici, cumpărătorii evitînd aprovizionări mai masive. Ceea ce îndreptățește o oarecare doză de optimism este însă faptul că aceste comenzi sînt cu termene de livrare apropiate (deci stocurile existente la comercianți sînt mai mici decît în trecut) și numărul lor este în ușoară creștere.

În ceea ce privește prețurile tricotajelor sintetice, la acestea nu se constată încă nici o îmbunătățire și nici nu se intrevede în perioada imediat următoare.

În sectorul tricotajelor de bumbac, la unele articole unde materia primă ocupă o pondere importantă, s-au înregistrat în ultimele două săptămini unele majorări de prețuri, majorări ce se așteaptă să se generalizeze și la celelalte articole în cazul în care cererea va fi la rindul său ceva mai stimulativă.

Țesăturile de lînă manifestă în prezent, pe piața externă o oarecare sporire a cererii, determinată de unele reduceri drastice de prețuri aplicate de producători în perioadele precedente. Activitatea din industria de prelucrare a lînii a început să dea semne de ușor reviriment, cumpărătorii avînd astfel posibilitatea de a alege dintr-o gamă variată de țesături ce se oferă la prețuri stimulative.

Un rol de impulsionare a creșterii cererii de stofe de lînă îl va juca și moda care in sectorul confecțiilor pentru bărbați va părăsi in mare măsură sacoul și se va indrepta spre costume, ceea ce presupune innoirea parțială a garderobei. Moda mai contribuie în prezent și la stăvilirea procesului de înlocuire al lînii cu fibre sintetice în producția de stofe, începînd să fie preferate mai mult decît în trecut articolele în care lînă intră într-o proporție mai însemnată.

În viitor, ca urmare a cererii de țesături de lînă care va fi supusă depresiunii mai puțin ca în trecut și ca urmare a perspectivelor de înviorare a prețurilor la materiile prime, este posibil să fie inregistrate ușoare

Elena BARBU
Gabriel NICOLESCU
I.C.E. „Romănoexport“

(Continuare în pag. 32)

MACHINOEXPORT

BULGARIE

Exportator :

MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21
Telex : 022—425

Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

FERĂSTRĂU MECANIC ON—163—01

Ferăstrăul mecanic ON—163—01 se folosește la tăierea profilurilor rotunde, drepte și corniere în metale feroase și neferoase, în cele mai obișnuite dimensiuni. Poate executa tăieturi oblice pînă la 45°. Transmisia complet mecanizată îndeplinește toate mișcările de lucru și avans.

ON—163—01 este o mașină de greutate redusă și ieftină și se poate folosi oriunde este nevoie de operații de tăiere, deoarece se manevrează foarte ușor. Se recomandă în special pentru utilizarea în intreprinderi mici, ateliere etc.

Caracteristici tehnice :

1. Secțiunea maximă de tăiere :	
— rotundă	∅ 170 mm
— pătrată	∅ 150×150 mm
2. Secțiunea maximă de tăiere sub 45°	∅ 110 mm
3. Lungimea ferăstrăului	350 mm
4. Cursa pînzei	100 mm
5. Numărul de curse duble ale pînzei	160 curse duble/min
6. Puterea motorului electric principal	0,75 kW
7. Greutatea totală	300 kg

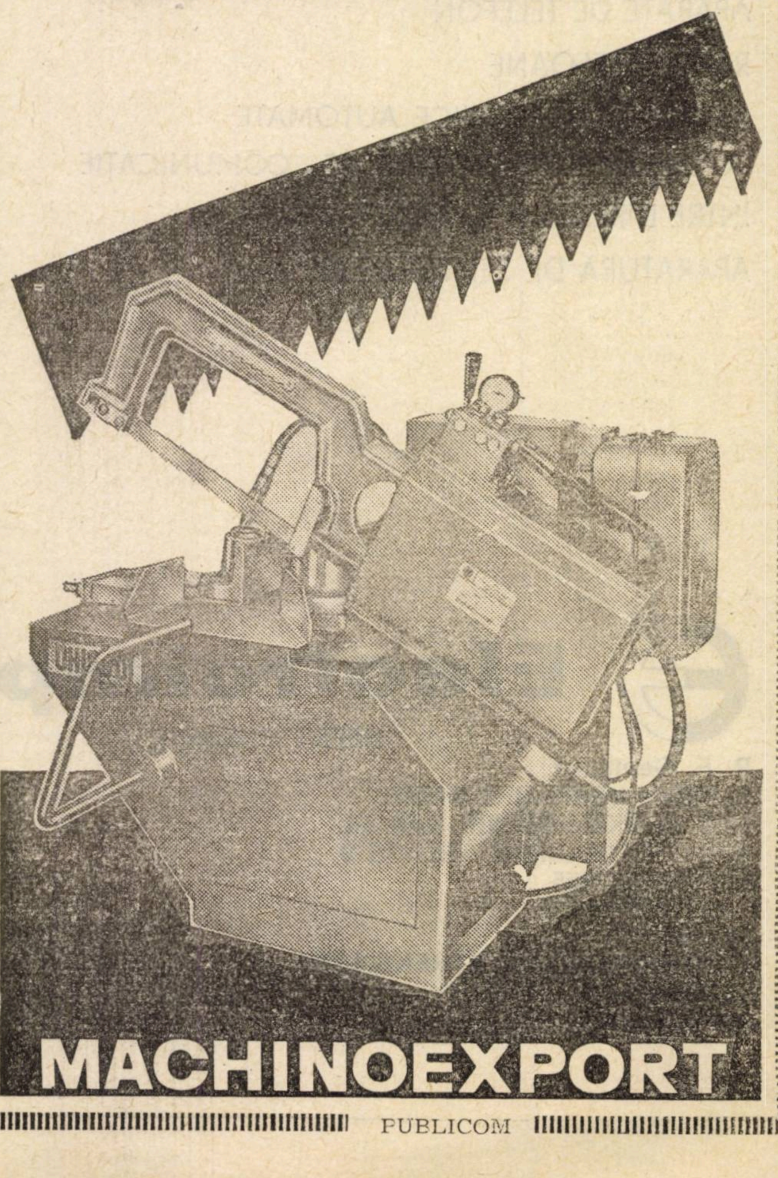

PUBLICOM

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

	Curs central	Curs la 28.XII. 1973	16.VI. 1975	2o.VI. 1975	Abaterea 1) în % a cursului valutelor în ziua de 2o.VI.1975 față de:		Abaterea 1) în % cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII-1973-21.VI.1975
					Cursul central	Nivelul din 28.XII. 1975	
Marca vest-germană	2,66904	2,699o	2,3315	2,34oo	+14,06	+15,34	-13,3o
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	2,483o	2,492o	+35,85	+3o,41	-23,32
Francul francez	4,6o414	4,7o25	3,985o	3,9915	+15,35	+17,81	-15,12
Yenul japonez	3o8,o	28o,2	294,oo	293,9o	+ 4,8o	- 4,66	+ 4,89
Florinul olandez	2,78117	2,826o	2,396o	2,411o	+15,35	+17,21	-14,69
Francul belgian	4o,334	41,1o	34,79	34,94	+15,44	+17,63	-14,99
Lira italiană	523,5o	6o7,o	624,oo	626,1o	-16,39	- 3,o5	+ 3,15
Lira sterlină 2)	2,8952	2,325o	2,2787	2,2743	-21,45	- 2,18	+ 2,3o
Prețul aurului la Londra 3)	-	1o3,87	164,o	163,5o	-	-	-

1) revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN SĂPTĂMÎNA 16—20 iunie a.c. cursul **dolarului** a avut o evoluție neuniformă în raport cu principalele valute occidentale. Astfel, față de francul francez și francul elvețian dolarul a înregistrat o slăbire, în raport cu lira sterlină s-a întărit, iar față de marca vest-germană a oscilat în jurul valorilor înregistrate în săptămîna anterioară.

În săptămîna analizată **lira sterlină** a continuat să se deprecieze față de toate valutele principale, atingînd un nou nivel record de depreciere de 26,7% față de paritățile stabilite în luna decembrie 1971. Principala cauză a scăderii cursului lirei sterline pare să fie îngrijorarea că diferențele substanțiale, în creștere, dintre ritmul inflației în Anglia și cel din celelalte țări occidentale vor afecta grav competitivitatea exporturilor engleze. În luna aprilie a.c., costul vieții a crescut în Anglia cu 3,9%, inflația la finele anului 1975 ar putea să depășească 25% față de 17,5% în 1974, apoi să scadă în cursul anului 1976 pînă la 20%.

În ultimele 10 luni pînă în aprilie a.c., prețurile de producție ale industriei engleze a crescut cu 18% mai mult decît ale principalilor concurenți iar deprecierea ponderată a lirei sterline de 7,5% (în aceeași perioadă) a putut compensa numai în parte acest dezavantaj.

Poziția lirei sterline pe piețele valutare este influențată negativ și de creșterea deosebită a datoriei externe a Angliei ca urmare a volumului foarte ridicat al împrumuturilor contractate pe piețele externe pentru a face față deficitelor crescînde ale balanței de plăți, precum și de sporirea șomajului și degradarea climatului social ca urmare a posibilității izbucnirii unor greve de amploare ale metalurgiștilor și ale lucrătorilor de la căile ferate.

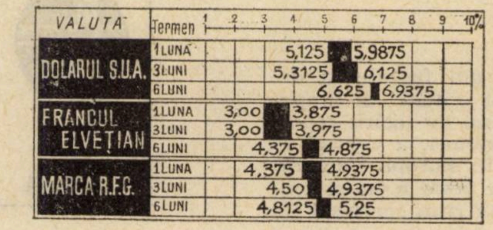

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 16-20 iunie 1975 (nivel minim și maxim)

Francul francez a continuat să se întărească față de toate valutele occidentale : pe o bază medie ponderată cu comerțul exterior, francul francez s-a întărit cu peste 6% de la începutul anului 1975, și cu peste 14% în ultimele luni, atingînd relații de curs care-i pot facilita reintrarea în sistemul fluctuării în comun (așa-zisul șarpe valutar).

Cauzele întăririi francului sînt numeroase, printre care în primul rînd îmbunătățirea situației balanței comerciale și a balanței de plăți. Față de un deficit comercial de 275 milioane dolari în trimestrul IV. 1974, în trimestrul I. 1975 s-a realizat un excedent de 350 milioane dolari și de 390 milioane dolari în luna aprilie a.c. În primele patru luni a.c. balanța de plăți curente a fost aproape echilibrată.

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 21 iunie 1975

Anglia x)	1o,o %	Japonia	8,o %
Austria	6,o %	Luxemburg	6,5o %
Belgia	6,5o %	Norvegia	5,5o %
Canada	8,25 %	Olanda	6,o %
Danemarca	8,o %	Suedia	7,o %
Elveția	4,5o %	S.U.A.	6,o %
Finlanda	9,25 %		
Franța	9,5o %		
R.F.Germania	4,5o %		
Israel	6,o %		
Italia	7,o %		

x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)

Nivelul dobînzilor pe piața monetară franceză, deși în scădere, a fost permanent mai ridicat decît pe alte piețe monetare determinînd afluxuri de capitaluri pe termen scurt în Franța, fapt ce a influențat pozitiv cursul francului francez pe piețele valutare internaționale.

Teodor GIURGIU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Producția și comerțul de mașini-unelte

CONFORM estimațiilor efectuate de revista „American Machinist“, valoarea producției mondiale de mașini-unelte s-a ridicat anul trecut la circa 13 miliarde dolari ; se apreciază că sporul față de 1973 (de 18%) se datorează în cea mai mare parte creșterii inflaționiste a prețurilor. În ceea ce privește repartiția geografică a producției țărilor capitaliste, Europei occidentale i-au revenit 44% (față de 41% în 1973), S.U.A. — 16% (15%), Japoniei — 12% (13%) etc. R. F. Germania și-a menținut poziția de cel mai important producător, înregistrînd o creștere de circa 19% în cursul anului trecut ; ea este urmată de S.U.A. (+25%), Japonia (+13%) ș.a.

Mașini-unelte: indicatori pe 1974 (milioane dolari)

Tara	Producția	Export	Import	Ponderea exportului în valoarea producției (%)
R.F.G.	2762,o	1968,o	239,8	71,3
S.U.A.	21oo,o	48o,o	258,o	22,9
Japonia	1533,3	23o,o	148,7	15,o
Italia	756,4	3o2,6	234,5	4o,o
Franța	591,8	25o,8	31o,2	42,4
Anglia	537,8	251,o	224,7	46,7
Elveția	483,9	392,9	75,o	81,2

Sursa: după "L'Usine Nouvelle", nr.1o/1975.

Se evaluează că aproximativ două-cincimi din producția mondială de mașini-unelte au luat calea exportului, îndreptîndu-se în proporție de peste două-treimi tot în țări producătoare. După cum evidențiază datele din tabelul alăturat, R.F.G. este și cel mai de seamă exportator din lume, depășind valoarea cumulată a exporturilor de mașini-unelte ale următoarelor (în ordinea importanței) șase țări capitaliste producătoare. Alături de Elveția, R.F.G. deține și una dintre cele mai ridicate ponderi ale exportului în cadrul producției naționale de mașini-unelte : dintre principalii producători menționați, cel mai scăzut nivel relativ al exporturilor de mașini-unelte apare în Japonia (vezi tabelul). În ceea ce privește importurile de mașini-unelte, anul trecut acestea au cunoscut o creștere considerabilă îndeosebi în S.U.A. și Japonia (cu peste 50%). Se remarcă faptul că, deși toate țările capitaliste examinate importă mașini-unelte, balanța export-import a fost net favorabilă în cazul R.F.G. și Elveției, fiind deficitară doar în cazul Franței.

N. P.

„Ritualul" costisitor al fumatului

ÎN ULTIMII 50 de ani fumatul a devenit cel mai răspîndit „ritual" al timpurilor moderne. Consumul de țigări, raportat la numărul de locuitori, a crescut în această perioadă atît în Europa Occidentală cît și în S.U.A. de peste 5 ori și continuă să crească într-un ritm accelerat. În prezent însă, după ce numeroase studii și cercetări au dovedit că fumatul constituie un pericol major pentru sănătatea oamenilor, tot mai multe țări depun eforturi pentru a inversa această tendință.

În S.U.A., de exemplu s-a introdus obligativitatea înscrierii pe fiecare pachet de țigări a unui avertisment privind caracterul dăunător al fumatului pentru sănătate. Tot în această țară au fost interzise reclamele la televiziune pentru diferitele mărci de țigări. Aceeași măsură — extinsă și la reclama tipărită — va intra în vigoare în Norvegia de la 1 iulie. În Franța, de asemenea, se elaborează de cîteva luni detaliile unei ample și de durată campanii împotriva fumatului. Cel mai temerar obiectiv și l-a propus însă în acest domeniu Suedia — de a deveni o țară de nefumători începînd cu generația care se va naște anul viitor. Măsurile avute în vedere sînt gradate și cuprind o sferă vastă de probleme : interzicerea reclamei, extinderea locurilor restrictive pentru fumat, creșterea prețurilor la țigări într-un procent anual de 10%, alocarea unui fond bugetar (pînă în prezent unic în lume) pentru un amplu proces educațional privind implicațiile fumatului. Pe străzile orașelor suedeze se pot vedea deja afișe de genul celui alăturat, însoțite de explicația că fumatul este un obicei nu numai dăunător, ci și costisitor.

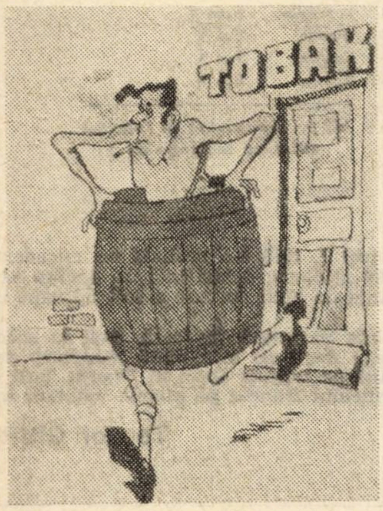

Albania : expansiunea comerțului exterior

ÎN PERIOADA postbelică comerțul exterior al R.P. Albania s-a dezvoltat în ritm rapid. Comparativ cu nivelul anului 1938 — informează revista „L'Albanie Nouvelle" — volumul exporturilor a fost de 7 ori mai mare în 1960, de 12 ori în 1970, urmînd să sporească de 22 ori în 1975. Totodată, nomenclatura articolelor de export s-a extins de la 48 în 1938 la 200 în 1973.

Dacă înainte de război Albania exporta aproape numai produse agricole, în prezent ea furnizează minereuri, metale neferoase, cabluri electrice, produse ale industriei chimice, alimentare și ușoare, ale prelucrării petrolului, materiale de construcții etc. Exporturile de produse industriale finite au crescut de 3,5 ori în perioada 1960—1973, astfel încît ponderea lor în ansamblul exportului a sporit considerabil.

Energia electrică în anii „vacilor slabe"

MARCEL BOITEUX, directorul general al companiei „Electricité de France", declara nu de mult : „Este clar că vom cunoaște cîțiva ani ai vacilor slabe. Confortul sau simpla comoditate tehnică sau administrativă vor trebui să aștepte zile mai bune... Investițiile necesare vor fi amînate pînă în 1980... Chiar și investițiile destinate creșterii productivității, dacă nu sînt imediat rentabile". Este vorba mai ales de investițiile pentru electricitate din surse atomice. Or, necesitatea pentru Franța de a stimula producția de energie atomoelectrică este imperioasă și rezultă printre altele din situația comparativă a consumului de electricitate, care situează Franța într-o stare de „subdezvoltare" în acest domeniu, după cum se apreciază în revista „L'Expansion".

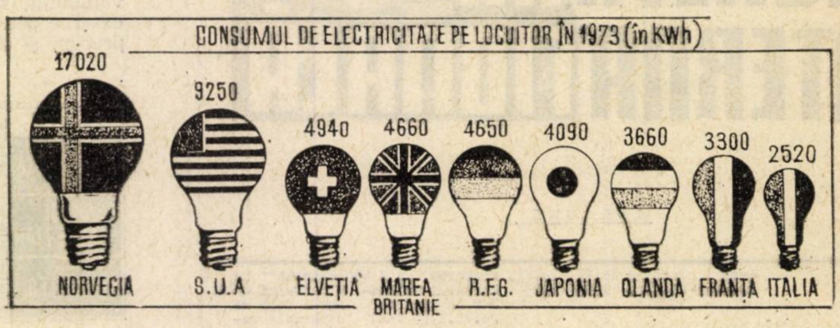

Bulgaria : dezvoltarea unei industrii „de vîrf"

EXPANSIUNEA rapidă din ultimul deceniu a industriei electronice și electrotehnice bulgare a condus la sporirea ponderii sale în cadrul producției globale a construcțiilor de mașini ; se apreciază că această pondere va ajunge la 47% la sfîrșitul anului 1975. Totodată, în ceea ce privește exportul de produse ale industriei electronice și electrotehnice (raportat pe locuitor) Bulgaria se apropie de țări dezvoltate ca S.U.A., Japonia, Italia sau Franța.

În cadrul exportului menționat, predomină tehnica electronică de calcul, Bulgaria specializîndu-se în fabricarea de instalații periferice. În același timp — după cum relatează publicația Camerei bulgare de comerț și industrie „Informații economice din Bulgaria" (nr. 4/1975) — se dezvoltă cooperarea cu firme din țări capitaliste, în special prin încheierea unor acorduri pe termen lung. Astfel se lărgește colaborarea cu societăți din Franța (Thomson-Brand, L.T.T. S.A.T.), din R.F.G. (Siemens, Brauknecht), Austria, Elveția, Finlanda, Norvegia, Japonia etc.

O reevaluare necesară

ÎNTR-UN STUDIU de Maurice J. Williams, președintele Comitetului de asistență pentru dezvoltare al O.C.D.E., se subliniază necesitatea unei reevaluări fundamentale a politicilor de cooperare dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare în care, cum arată autorul, sute de milioane de oameni trăiesc atît de aproape de limita subzistenței încît o modificare bruscă a mediului lor fizic sau economic îi poate arunca într-o situație de criză disperată.

Graficul de jos, care însoțește articolul amintit, scoate în evidență unul din aspectele care arată urgența acestei reevaluări. În țările cu un produs național brut pe locuitor de sub 200 de dolari trăiau în 1973 nu mai puțin de 60% din populația „lumii a treia". Dar ele nu primeau decît 45% din asistența financiară acordată țărilor în curs de dezvoltare, asistență care oricum se situează departe în urma nevoilor reale pentru o reducere a decalajelor existente.

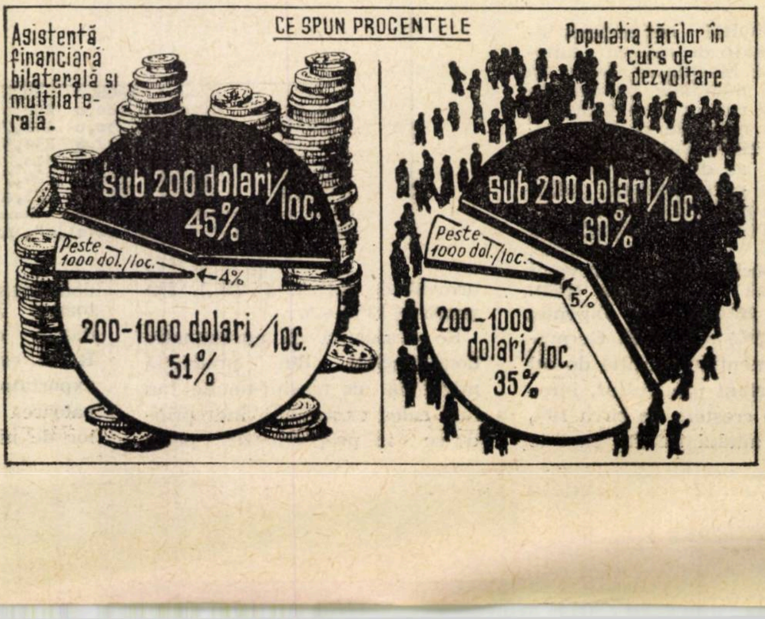

EFECTELE VARIAȚIILOR TAXEI OFICIALE A SCONTULUI

ACȚIUNEA taxei scontului asupra cursurilor valutare poate fi concepută în două feluri : prin intermediul prețurilor și al schimburilor de mărfuri, pe de o parte, printr-o acțiune directă asupra mișcărilor de capitaluri, pe de altă parte.

Se pretinde, în primul caz, că urcarea taxei scontului ar avea drept rezultat o descurajare a tranzacțiilor cu mărfuri și titluri mobiliare și deci o scădere a prețurilor mărfurilor și titlurilor. Această scădere a prețurilor ar constitui o primă la export, iar dezvoltarea exporturilor de mărfuri și titluri ar produce astfel o schimbare favorabilă în raporturile de plăți cu străinătatea ale țării considerate.

Acțiunea taxei scontului asupra cursurilor valutare se exercită în fapt mult mai direct prin intermediul mișcărilor de capitaluri în căutare de plasamente pe termen scurt, mișcări care se declanșează mult mai rapid decît acelea de mărfuri. Urcarea taxei scontului poate frîna ieșirile de capitaluri și chiar atrage capitaluri din străinătate, deoarece — în cazul în care nu intervin alte considerente, în special acelea privind securitatea fondurilor — capitalurile rămîn sau se îndreaptă acolo unde dobînda este mai remuneratoare.

Se poate însă întîmpla, chiar într-un regim de liberă convertibilitate, ca urcarea taxei scontului să rămînă fără efect asupra mișcărilor de capitaluri. În primul rînd, urcarea taxei scontului trebuie să fie suficient de mare pentru ca această taxă să se situeze în țara considerată la un nivel superior aceluia din străinătate. În al doilea rînd, acțiunea urcării taxei scontului asupra plasamentelor de capitaluri are un caracter temporar ; urcarea taxei scontului poate atrage capitalurile străine, dar aceste capitaluri sînt plasate pe termen scurt și pot fi deci repatriate ușor de proprietarii lor. În sfîrșit, acțiunea taxei scontului poate fi paralizată de factori psihologici, cunoscînd că previziunile cu privire la situația monetară, economică sau politică a unei țări exercită o influență mult mai mare asupra mișcărilor de capitaluri și asupra cursurilor valutare decît majorarea taxei scontului.

Dacă în perioadele de avînt economic prețurile cresc și se prevede că această creștere va dura, întreprinzătorii nu vor ezita să-și procure, chiar la o dobîndă mai ridicată, creditele necesare dezvoltării activității productive. Urcarea taxei scontului nu va putea împiedica în aceste condiții nici mărirea producției și nici tendința spre speculație. Pe de altă parte, dacă în perioadele de recesiune prețurile scad — ipoteză care însă nu se verifică, după cum se știe, în cazul actualei crize economice din Occident — se va apela mai puțin la credite, cu toată scăderea taxei oficiale a scontului. Perspectivele unor beneficii importante în timpul perioadelor de avînt economic și temerile de pierderi grave în timpul perioadelor de recesiune exercită desigur o influență mult mai mare asupra utilizării creditelor decît variațiile taxei scontului. Cu alte cuvinte, se poate spune că impulsul vine de la prețuri și el se repercutează asupra volumului creditelor și asupra taxei scontului.

Gh. Danielopolu

Alvin H. Hansen

Matei Mihăilescu, București — Cunoscutul economist american Alvin Hansen, care a încetat din viață recent, a fost, după expresia lui Paul Samuelson, principalul interpret american al teoriei lui Keynes, avînd în același timp un rol important în elaborarea politicii economice a guvernului S.U.A. în perioada New Deal-ului și cea imediat postbelică.

Născut în 1887 (părinții săi fiind danezi), A. Hansen a fost profesor la universitățile Minnesota (1919—1937) și Harvard (1937—1960). Adept în anii tinereții al teoriei neoclasice, A. Hansen a îmbrățișat — după publicarea în 1936 a celebrei lucrări a lui Keynes — ideile acestuia, în teorie și în practică. Astfel, el a subliniat rolul deficitului bugetar deliberat în depășirea perioadelor de criză, contribuind de asemenea substanțial la adoptarea în 1946 în S.U.A. a Legii privind utilizarea forței de muncă, care stabilește responsabilitățile guvernului în această privință. Între altele, el a formulat doctrina unei posibile stagnări pe termen lung a economiei capitaliste („Restabilire integrală sau stagnare", 1938). După numeroase lucrări consacrate teoriei ciclurilor economice, prima datînd din 1921, A. Hansen a abordat teme ca : „Problemele economice ale anilor '60", „Dolarul și sistemul monetar internațional" (1965).

P.N.B. pe locuitor

Gh. Enache, Brăila — În perioada de după apariția în „Revista economică" a datelor statistice privind produsul pe locuitor în țările nesocialiste (nr. 19/1975, p. 28) au fost publicate unele cifre mai recente care pot prezenta interes pentru dv.

1) Informații preliminare referitoare la S.U.A. (din surse elvețiene reluate de săptămînalul american *Newsweek* în numărul său datat 19 mai a.c.) arată că în 1974 produsul național brut pe locuitor al acestei țări, evaluat în prețurile curente la 6 595 dolari, a fost depășit pentru întîia oară de trei țări capitaliste dezvoltate : Elveția (7 270 dolari), Suedia (6 840 dolari) și Danemarca (6 800 dolari). S-au apropiat de asemenea foarte mult de nivelul S.U.A. alte două țări : Canada cu 6 340 dolari și R.F.G. cu 6 215 dolari.

2) Date bazate pe o metodologie unitară și pentru un număr suficient de mare de țări pentru a permite comparații internaționale întemeiate au fost publicate foarte recent de O.C.D.E. pe anul 1973 (nu am dispus de aceste cifre în momentul apariției articolului menționat la început). Statisticienii de la O.C.D.E. au evaluat produsul intern brut al S.U.A. pe 1973, în prețurile acelui an, la 6 170 dolari. Acest nivel a fost depășit încă de atunci de către Elveția, cu 6 190 dolari, iar Suedia, cu 6 140 dolari, s-a apropiat foarte mult de el. În prețurile curente, și dacă se face abstracție de posibilitatea unor deformări ca urmare a metodologiei folosite, se poate deci considera mai degrabă că acest grup de trei țări se afla — prin prisma P.N.B. pe locuitor — aproximativ la același nivel de dezvoltare. Vă reamintim că potrivit unor date preliminare — și după o altă metodologie, aceea a O.N.U. — care au fost publicate în „Revista economică" nr. 19/1975, Elveția avea în 1973 un P.N.B./loc. reprezentînd 85% din cel al S.U.A.

Proteine vegetale

Ștefania Manolache, Giurgiu — Investigațiile privind posibilitatea obținerii de proteine de origină vegetală pentru a suplini insuficiența proteinelor animale din alimentația populației globului își extind mereu aria preocupărilor. În prezent, după soia și colza, o plantă furajeră bine cunoscută — lucerna — este chemată să contribuie la lichidarea penuriei de proteine.

După un procedeu american mai vechi de obținere a așa-numitei proteine „verzi" (destinată hranei animalelor), a apărut procedeul ungar Kollo, care permite obținerea de proteine „albe" (utilizabile în alimentația omului), procedeu adoptat de pe acum în cîteva țări europene.

La o dată mai recentă în Franța a fost brevetat, în același scop, procedeul France-Luzerne, produsele respective fiind expuse la ultimul Salon internațional de alimentație din Paris. Pînă în prezent, proteina „albă" a fost fabricată doar în uzine-pilot, trecerea la producția pe scară industrială fiind prevăzută din anul viitor.

Menționăm că în țara noastră s-a constituit societatea mixtă de producție „RONIPROT" în cooperare cu o firmă japoneză care are ca obiect producerea proteinelor sintetice.

Insule artificiale

Coralia Smarandache, Constanța — Unul din cele mai importante proiecte de genul celor de care vă interesați se referă la o insulă de 20 mile pătrate pe care 28 firme industriale intenționează, potrivit revistei *Newsweek*, s-o creeze din deșeuri și gunoaie în Marea Nordului, la 40 de mile de țărmul olandez. Costul său este estimat la 2,7 miliarde dolari. Pe insulă ar urma să fie amplasate mai multe obiective industriale : o rafinărie, uzine chimice, uzine de prelucrare a deșeurilor, o centrală nuclearoelectrică, porturi pentru transportul de gaze naturale lichefiate, utilizînd în total o forță de muncă permanentă de 30 000 de oameni. Construirea ei ar dura opt ani și ar necesita 12 000 de muncitori.

O.N.U.

(Urmare din pag. 24)

tr-o inițiativă care datează de trei ani și care va prilejui, din nou, discuții aprofundate cu ocazia celei de-a XXX-a sesiuni a Adunării Generale. Este vorba de punctul intitulat „Creșterea rolului O.N.U. în menținerea și întărirea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea cooperării între toate națiunile și în promovarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre state". Faptul că, la ultima sesiune a Adunării Generale, proiectul de rezoluție cu privire la acest punct a fost prezentat în numele a 52 de coautori și adoptat în unanimitate este de bun augur pentru viitoarele dezbateri. Aș aminti, de asemenea, faptul că numele României a figurat pe 25 de rezoluții ale Adunării Generale avînd teme importante ca : definiția agresiunii, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, Declarația cu privire la întărirea securității internaționale, Deceniul dezarmării, instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

● Care sînt, după părerea dv., perspectivele de dezvoltare a activității Centrului de Informare al O.N.U. la București ?

— Faptul că Centrul de informare al O.N.U. la București a fost deschis la 26 iunie 1970, însăși ziua aniversării semnării Cartei de la San Francisco, este foarte semnificativ pentru interesul pe care România îl acordă Națiunilor Unite. Acest Centru face parte dintr-o constelație de 55 de unități similare care, împreună cu serviciile centrale similare de la New York, și în numele lor, deservesc astăzi cele 138 state membre ale O.N.U. Centrul de la București pune la dispoziția cercurilor științifice și culturale ale țării, instituțiilor și asociațiilor academice, precum și școlilor, ministerelor, presei, într-un cuvînt marelui public, o documentare autentică, în conformitate cu normele stabilite de Națiunile Unite, avînd ca misiune să răspundă, pe măsura posibilităților, tuturor exigențelor.

Bineînțeles, Centrul a fost și va rămîne mereu asociat la toate marile evenimente legate de Națiunile Unite care s-au desfășurat sau se vor desfășura la București și se va strădui să-și îndeplinească rolul care îi revine în materie de informare. În acest sens, retrospectiva unei activități de cinci ani îmi îngăduie să spun că mă felicit pentru faptul că am fost însărcinat cu această misiune în România, unde toate relațiile mele personale și de lucru au fost marcate de un spirit de adevărată cooperare și prietenie.

Produsele textile

(Urmare din pag. 28)

creșteri de prețuri pe piață și la țesăturile de lînă.

Covoarele au avut o situație specială în cadrul industriei textile, și care a fost și este determinată atît de volumul și structura cheltuielilor populației cît și de situația industriei construcțiilor de locuințe. Primul factor a fost analizat în partea introductivă a prezentului capitol. În ceea ce privește industria construcțiilor de locuințe, aceasta, după industria automobilelor și cea textilă, a fost ramura cel mai mult lezată de actuala depresiune economică. S-a ajuns chiar în situația ca în unele țări ale Europei Occidentale, multe locuințe chiar terminate, să nu fie ocupate de locatari. Ca o consecință, cererea de covoare a scăzut mult pe piața mondială.

În prezent nu s-a constatat nici o îmbunătățire a cererii pe piețele occidentale însă s-a înregistrat o înviorare în țările din Orient, din care o parte sînt ele însele producătoare de covoare.

Deși cererea pe ansamblu se menține relativ scăzută, prețurile în general s-au stabilizat și se așteaptă în viitor ușoare creșteri generate de majorarea prețului la materiile prime.

Țesăturile de mătase artificială. În perioada actuală în care recesiunea economică capitalistă nu dă încă semne convingătoare de slăbire, piața acestora continuă să fie defavorabilă vînzătorilor, în branșa respectivă stocurile diverselor canale de distribuție continuînd să fie relativ mari.

Pentru a ieși cît mai repede din această situație defavorabilă, producătorii au luat măsuri de diversificare la maximum a producției, iar pe de altă parte de valorificare a țesăturilor mai ales sub formă de confecții mai accesibile marelui public. Pe piață s-au remarcat și cazuri în care țesăturile din mătase artificială se vînd chiar fără profit, pentru a nu crea noi stocuri a căror finanțare costă mult. Totuși în ultimele săptămîni volumul de tranzacții tinde să se îndrepte către un regim normal, care va rezulta din absorbția lentă a stocurilor.

Țesăturile de in și de cînepă în perioada de vîrf a recesiunii au pierdut unii consumatori care s-au îndreptat către țesăturile din fibre sintetice care erau substanțial mai ieftine. De altfel, piața solicită într-o proporție din ce în ce mai mare țesături de in în amestecuri cu alte fibre, ceea ce ieftinește prețul țesăturii.

După o conjunctură foarte slabă care a durat aproximativ pînă la sfîrșitul trimestrului I.1975, în prezent piața acestora trece printr-o perioadă de calm.

Fenomenele menționate i-au determinat pe producători să ia noi măsuri de diversificare a producției și de sporire a calității, prin utilizarea unor procedee de finisaj superioare, precum și elaborarea de sortimente în compoziții moderne.

Pe piața țesăturilor de in/cînepă se așteaptă de asemenea ca în perioada următoare să apară treptat unele semne de înviorare care să ducă la sporirea volumului de tranzacții și majorarea prețurilor.

În concluzie, după anul 1974, care a fost aproape în întregime un an de recesiune economică, situația industriei textile nu s-a mai înrăutățit în trimestrul I al anului 1975, activitatea din această ramură rămînînd la cotele sale minime înregistrate anterior.

În trimestrul II al anului curent, au apărut chiar semnele unui ușor reviriment care indică posibilitatea ca în viitor activitatea din industria textilă să-și reia treptat ritmul normal.

Astfel, unul din puținele exemple ce ni le oferă piața mondială în această privință arată că la produsele ce se contractează în prezent în S.U.A. cu termen de livrare în sem. II.1975, prețurile sînt în prezent ceva mai ferme. Unul dintre marii furnizori de textile pe piața S.U.A. și anume Japonia și-a majorat recent prețurile cu cca. 5 %. Menționăm totuși că în timp ce situația producătorilor autohtoni de textile s-a mai îmbunătățit, situația exportatorilor pe anumite piețe rămîne aproape tot atît de dificilă. Acest fenomen se explică prin faptul că segmentul de piață rezervat importului în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate s-a îngustat foarte mult, la acestea contribuind în mare măsură și sporirea barierelor vamale și a obstacolelor netarifare. O astfel de îngustare a pieței a ascuțit la maximum concurența între exportatori, determinîndu-i în continuare să vîndă la prețuri scăzute pentru a se menține pe piață.

Deci, în sectorul produselor finite textile, **piața capitalistă se caracterizează în prezent mai curînd printr-o acalmie decît printr-o înviorare.** De fapt, s-ar putea spune că în acest sector este mai mult un reviriment al prognozelor decît al pulsului activității industriale. Majoritatea prognozelor apreciază că recesiunea economică va fi lichidată printr-un proces treptat care va lua sfîrșit odată cu ultimele luni ale anului în curs și eventual primele luni ale anului viitor. Aceste prognoze au la bază următoarele argumente :

— încetinirea ritmului de inflație în ultima perioadă, ținînd seama de faptul că în timp ce pe ansamblul Europei Occidentale, rata lunară medie a inflației în anul 1974 a fost de +1,1%, în luna februarie 1975 aceasta a fost de numai 0,5% în R.F.G., 0,3% în Elveția, 0,3% în Olanda, 0,6% în S.U.A. și de 0,8% în Franța ; ulterior aceste procente au continuat să scadă ;

— atenuarea crizei valutare ;

— ieftinirea creditului bancar și comercial, la creditul bancar dobînda în ultimele luni fiind în lumea occidentală în jur de 10%.

Un element care se speră că va avea o influență mare asupra situației industriei textile este atenuarea și perspectivele de rezolvare a crizei energetice care vor duce la degrevarea unor sume importante din bugetul principalelor țări consumatoare și la rezolvarea — cel puțin parțială — a dezechilibrului balanței de plăți, ceea ce va avea ca ultimă consecință sporirea cheltuielilor populației pentru produse textile.

Un alt element încurajator îl constituie reducerea continuă a stocurilor excesive. Astfel, reprezentanții trustului chimic DU PONT din Statele Unite apreciază că datorită scăderii producției există perspectiva ca stocurile să se situeze în anul 1975 la nivele normale.

În consecință, deși există elemente suficiente care să justifice perspective mai favorabile pentru industria textilă, nu este probabil ca ieșirea totală din recesiunea economică să se producă înainte de finele anului 1975.

Deși cererea de produse textile pe piață se va menține destul de scăzută mai ales pentru exportatori, aceștia, datorită concurenței foarte ascuțite existente pe un segment de piață îngustat, vor fi nevoiți în continuare să practice prețuri destul de scăzute, putînd realiza doar unele majorări nesemnificative.

Modernizarea sistemelor de conducere

(Urmare din pag. 16)

bune, centrala brașoveană, în același timp ea găsind și o soluție rațională de unificare și actualizare lunară — prin utilizarea mijloacelor de prelucrare automată a datelor — a structurilor organizatorice, deocamdată numai la una din unitățile sale : Întreprinderea de autocamioane — Brașov.

● Ce precizări puteți face cititorilor în legătură cu dezbaterea problemelor perfecționării sistemului informațional ?

— Centrala din Brașov a prezentat participanților la simpozion principalele concluzii rezultate din aplicarea conducerii prin excepție utilizînd prelucrarea automată a datelor. De asemenea, rezultate importante au fost înregistrate în cadrul unităților ei pe linia utilizării calculatorului în gestiunea întreprinderilor, ca și în proiectarea unui sistem informațional de conducere modern în curs de implementare concomitentă la Întreprinderea Autobuzul București, Întreprinderea de autocamioane Brașov și Întreprinderea mecanică Muscel.

●Ce apreciere generală de ansamblu poate fi dată schimbului de experiență ?

— Referatele prezentate au oferit un cîmp amplu discuțiilor. De altfel, colectivul de oameni ai muncii de la I.M. Muscel a dedicat ultimul succes înregistrat cu ocazia recentului concurs internațional din Anglia — cîștigarea locului I pe echipe (din 130 de concurenți) și obținerea trofeului Blue Peter — „Safari“, pentru autoturismul de teren ARO — Zilei constructorilor de mașini din Republica Socialistă România.

---

revista economică

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul numărului 26 din 27 iunie 1975

– Documentele Congresului al XI-lea – ghid în acțiune. Obiectivele creșterii economiei naționale în contextul demografic potențial (**Nicolae Ristea, Corneliu Tănase**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Studii-analize. Cheltuielile neeconomicoase. Cauze și posibilități de lichidare (**Maria Ioniță, Nicolae Hirizan**) 3
– Investiții – construcții. De la realizări la cerințe, o activitate complexă de perfecționare (dr. **Petre Rotaru**) 5
– Considerații asupra sistemului de indicatori ai eficienței activității economice (I) (conf. univ. dr. **Constantin Bărbăcioru**). 8
– Strategie și economicitate în sporirea producției de cereale (prof. dr. **O. Parpală**) 10
– Dinamism și competitivitate – dominante ale activității de comerț exterior (Convorbire cu tovarășul **Dumitru Gheorghișan**). 12

CONDUCERE-ORGANIZARE

– Cincinalul revoluției tehnico-științifice Cum îl pregătim ? În dezbatere : Organizarea și conducerea unui proces complex. Asigurarea cu cadre a unităților industriale (I) (**Iulian Bădin, Ion Manea**). 14
– Organizarea în sprijinul producției. Modernizarea sistemelor de conducere (**Alexandru Blaga**). 16

TEORII-IDEI

– Studiul previzional al resurselor și necesarului de apă. (dr. **Paul Dimitriu**, ing. **Adrian Vasilescu**). 17
– Școli–curente–economiști : Controverse în istoriografia economică nord-americană (dr. **Gheorghe Dobre**) 20
– Convorbiri economice cu **Alexander King** (Interviu de **Dinu Dragomirescu**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Organizația Națiunilor Unite, această vastă constelație internațională (Interviu cu **S.A. Chedid,** directorul Centrului de informare al Națiunilor Unite la București). 24
– Tendințe – conjuncturi 25
– Studiu conjunctural : Tendințele pieței externe a produselor textile (**Elena Barbu, Gabriel Nicolescu**) 26
– Piața monetară internațională 29

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

COOPERAŢIA DE CONSUM VĂ INVITĂ LA

SATUL DE VACANŢĂ — CONSTANŢA

La extremitatea cartierului Tomis-Nord din Constanţa, chiar la intrarea în Mamaia, se află unul dintre cele mai frumoase complexe turistice ale cooperaţiei de consum SATUL DE VACANŢĂ CONSTANŢA, alcătuit din 25 unităţi de alimentaţie publică construite în stilul gospodăriilor ţărăneşti din cele mai frumoase zone ale ţării.

Într-o ambianţă folclorică pitorească, oaspeţii au posibilitatea să servească micul dejun, prînzul şi cina, să aprecieze gustoasele mîncăruri tradiţionale, specifice diferitelor zone ale ţării noastre. Unele dintre aceste case oferă şi posibilităţi de cazare.

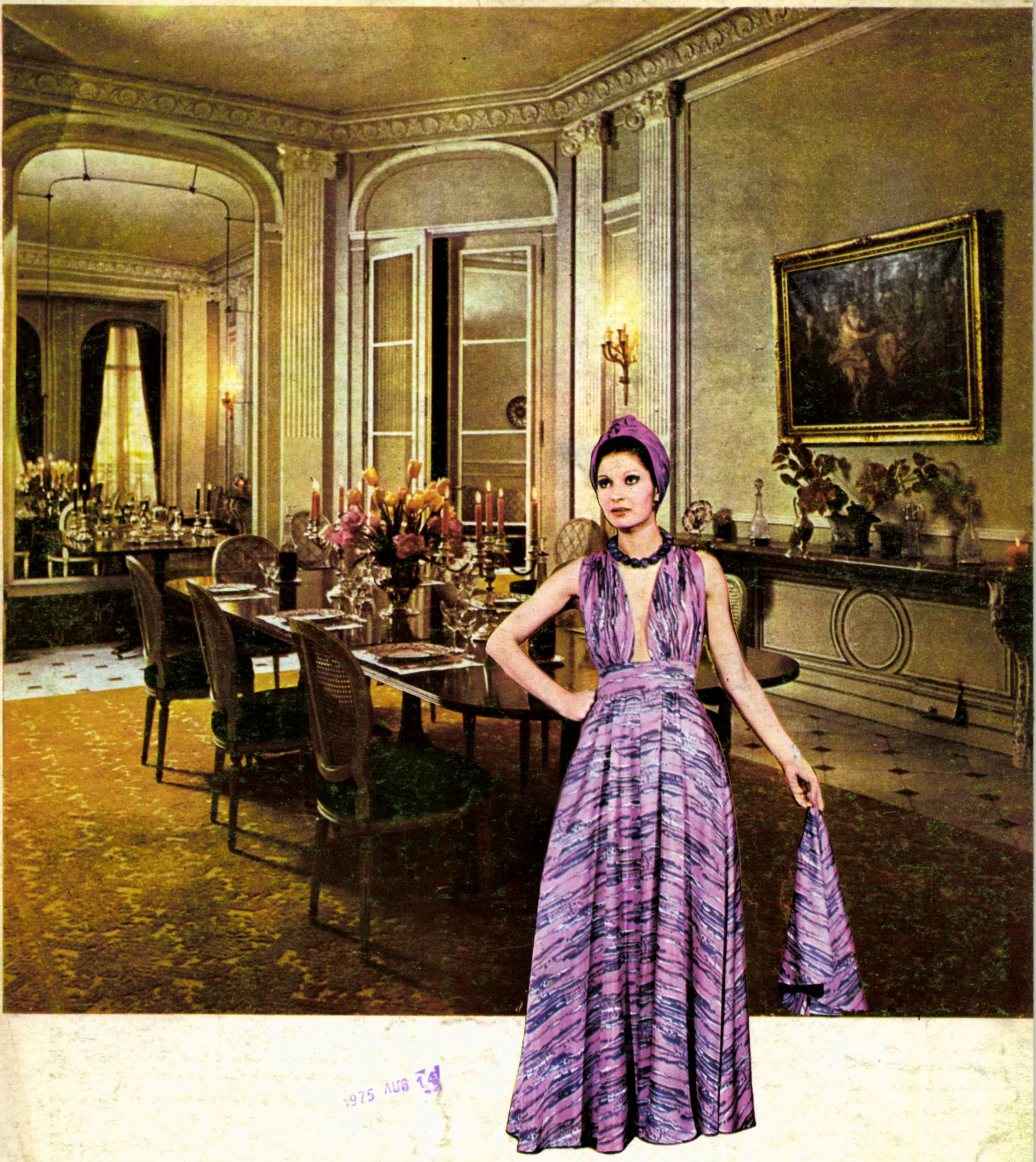

1975 AUG 14

Rafinamentul modei actuale impune utilizarea, pentru confecționarea rochiilor de după amiază, de vizită, cît și a toaletelor de seară, a țesăturilor din mătase naturală și în amestec cu alte fibre, ușoare și suple tip crêpe de Chine, crêpe Georgette, surah, imprimate într-o varietate mare de desene florale, geometrice, desene cu influențe picturale impresioniste, poantiliste etc.

Pentru această categorie de confecții se mai recomandă și voaluri ușoare și transparente: Elvira, Talia, Otilia, cît și triplul voal Brîndușa și Zoe, uni și imprimat.

Din țesăturile uni și imprimate se mai pot realiza bluze elegante, taioare, garnituri de manșete și gulerașe cu sau fără broderie, funde și eșarfe, care conferă distincție.

Magazinele din București: „Borangicul" — str. Lipscani 33, „Curcubeul" — str. Lipscani 65. „Noutăților" — Calea Victoriei 23, „Caleidoscop" — Bd. Magheru 1—3, „Ruxandra" — Calea Victoriei 114, „Someșana" — Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 7, „Cireșica" — Bd. Gh. Gheorghiu-Dej 43, precum și magazinele specializate din țară au selecționat pentru dv. un sortiment bogat de țesătură, baticuri și eșarfe (imprimate și uni) din mătase naturală, într-o mare varietate de desene și culori.

Lei 5